Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

13
25 F
2

13-23.i.18

28
G
16 H.III.S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DE SACRIS
ELECTIONIBVS
ET
ORDINATIONIBVS
EX ANTIQVO, ET NOVO ECCLESIÆ VSV:

AVTHORE M. FRANCISCO HALLIER,
SACRÆ THEOLOGIÆ PARISIENSI DOCTORE, ET PROFESSORE, SOCIO SORBONICO.

Quo Tomo in duas partes diſtributo, perſpicuè & copiosè, priori quidem parte explicantur quæſtiones omnes de Inquiſitione in vitam & mores Ordinandorum, eorum examine, electione à Clero, & populo: Inſtructione & admonitione ante Ordinationem, Præparatione, ac diſpoſitione: conſenſu, & profeſſione Ordinandorum: Deſiderio & fuga ſacræ Ordinationis: Regum in Ordinatione, Dominorum, Patronorum, Parentum, aſſenſu, & poteſtate: Simonia, alijſque turpibus lucris cauendis.

Poſteriori verò, numerus, ac ſubordinatio ſacrorum Ordinum, natura, effectus, ſubiectum, Miniſter legitimus, ſacri ritus Ordinationis, locus, tempus vberrimè pertractantur.

LVTETIÆ PARISIORVM,
Sumptibus SEBASTIANI CRAMOISY, Typographi Regij ordinarij, viâ Iacobæâ, ſub Ciconiis.

M. DC. XXXVI.

CVM PRIVILEGIO CHRISTIANISSIMI REGIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMIS ET REVERENDISSIMIS D. D.

ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS, ET RELIQVIS CLERI GALLICANI PROCERIBVS LVTETIÆ CONGREGATIS.

IMPLORAT *veſtri patrocinii ſanctitatem veneranda Eccleſiæ antiquitas* (Ordines ſanctiſsimi) *& quæ per tot annos ſepulta iam pridem ex hominum animis exciderat, è tumulis ſuis eruta nouam à vobis lucem, & vitam expectat. Prodeunt in occurſum veſtrum tot ſan-*

Digitized by Google

ctiſsimi Pontifices, qui diſciplinam, quam vnicè dilexerunt, vobis, tanquam Chriſti depoſitum, &, vt loquitur Cyprianus, cuſtodem ſpei, retinaculum fidei, ducem itineris ſalutaris, fomitem aut nutrimentum bonæ indolis, magiſtram virtutis commendant. In amplexum filiorum ruunt parentes chariſsimi, in ſucceſſorum manus veniunt maiores veſtri, tot prædicatione ſæculorum illuſtres, iiſdem, quas vos geſtatis, infulis conſpicui, nec ſuis tantùm, ſed & veſtris triumphis glorioſi, ſi quos ſui ſacerdotii reliquerunt ſucceſſores, eoſdem habeant ſui imitatores. Referent illi vobis ſua prœlia, ego ad arma conclamabo: referent victorias, quibus ego ap-

Cyprian' de diſci-plina & habitu virginũ.

plaudam

plaudam: compoſitum Eccleſiæ ſuæ ſtatum narrabunt, regulas docebunt, quas ipſi condidere, inſtituta, quibus imbuti ſunt, exempla, quibus alios informarunt. Ego verò diſciplinæ labentis ortum, cauſaſque perquiram, Eccleſiæ vulnera patefaciam, remedia quibus ſanari poſsint, pro virili aperiam. Quæ omnia fruſtrà, niſi vobis ſpectantibus, audientibus, iudicantibus conarer efficere: niſi enim veſtra ſingulari prudentia conſilia mea probentur, temeraria; niſi diuina veſtra auctoritate fulciatur, inutilia ſunt futura. Quidni ergo ſacrorum Ordinū conferendorum antiquos ritus, diſciplinam, reuerentiam ſcripturus, meæ, quantulacumq; eſt, lucu-

brationis patronos, & aſſertores quæram eos ordines, qui ad ſarciendam Eccleſiæ diſciplinam, & maieſtatem collecti, ſic antiquorum Patrum religionem, & doctrinam æmulantur, vt nihil magis in votis habere videantur, quàm vt fundatam à pluribus annis Eccleſiam, ſed annorum fato labeſcentem, ad priſtinum nomen & auitum nitorem reuocent? Parcite verò Illuſtriſsimi Antiſtites, parcite clariſsimi Chriſti Sacerdotes, ſi priuatus ego, & extra velum, vbi cauſa Religionis, & Eccleſiæ Dei agitur, poſitus, audeo tamen inter tot auguſtas voces meum quoq; immiſcere ſuffragium: parcite mihi, ſi vobis nonniſi magna cogitantibus, quæ in iſto

primo

primo de Eccleſiaſtica diſciplina volumine à me conſcripto, inſtituti mei fuerit ratio, paucis aperio. Certè ſacrorum hominum diſciplinam aggreſſurus, à nullo conuenientiùs auſpicari potueram, quàm à ſacris electionibus & ordinationibus, vt quod ipſis initium eſt dignitatis, & ſtrictioris ad perfectiorem vitam ineundam obligationis, hoc noſtri initium ſit laboris. Mihi quoque meditanti, quâ ratione antiquus ille Eccleſiarum ſplendor reuiuiſcere poſſet, & aſperſa Eccleſiaſticis gradibus contumelia detergi: non aliud remedium præſentius, tutiúſque ſeſe obtulit, quàm ſi diſciplina ſacrorum Ordinum pridem diſsipata reſurgeret, &

qua maieſtate, qua reuerentia clericum nomen, gradúſque apud antiquos vigebant, eadem apud nos haberentur. Quis enim plurimi faciat eam dignitatem, ad quam quilibet, & ſine cenſura admittitur? quis inter honores numeret eum locum, qui omnibus patet? quem vitia & virtutes pari ferè auctoritate occupant? ad quem obtinendum, vt probitas neminem iuuat, ita ab eodem ſubeundo, nemo ſceleribus, & inquinatione vitæ prohibetur? Quàm verò à pluribus ſæculis deplorandum ſit, & miſerum Clericæ dignitatis fatum, quis non videt? Scio vos & mecum indignari, & ſollicitiùs de remedio cogitare ſolitos, atque in-

credibili

credibili cura, ſingulari induſtria, ac pietate, malis iſtis, quæ quorumdam ſæculorum inertia vel calamitas inuexerat, aliqua ex parte iam occurriſſe. Nec dubito, quin ſæpè apud vos cogitetis, quàm indecorũ, quàm abſurdum ſit, nihil tam citò quàm Clericum naſci, cúmque etiam in fungis & tuberibus conflandis natura noctem moretur, reperiri tamen aliquos, quibus Clericalis maieſtas vix vnius horæ meditatione coemenda videatur. Compertum vobis eſſe ſcio, atque exploratum, obuia quæque & facilia, etiam in deliciis, & voluptatibus mortalium, ſordeſcere: raritate quæri pretium; vixque fieri poſſe, vt eum locum aliquis glorio-

ſum putet, ad quem obtinendum ſufficit poſtulaſſe. Experimento vobis conſtare non ignoro artificum etiam collegia maioribus ſuos inaugurare ceremoniis, diuturna apud eos tyrocinii ſeruitute, magiſterium emi: & quamuis illic ſola peritia negotium geratur, tyrones tamen ſuos etiam obſequio tentare, & obſeruatione poteſtatum. Subeunt ſæpè, vt credo, mentes veſtras ſanguine conſperſi Martyres, vulneribus clari, noſtram nobis ignauiam, & incuriam improperantes, quod eam dignitatem, ad quam olim, vt ait Tertullianus, ex perſecutionis tolerantia aſcendebatur, pro qua impetranda nec carcerum ipſi fœtorem, nec vul-

Tertull. de fuga in perſecut. cap. 10.

nerum

nerum atrocitatem, nec tormentorum ſæuitiam horreſcebant, triſti rerum conuerſione ita euiluiſſe paſſi ſumus, vt infimæ ſortis hominibus proſtituta ſordeſcat, qui priuilegium ſub nudo Clerici nomine ambientes, non tam Chriſto ſeruire appetant, quàm Eccleſiæ fortunas, eo patrocinio, turpiſsimis cupiditatibus immolari: Eorum verò hominum vnde inſaniens negligentia & faſtidium gradus Clericalis naſcitur, niſi ex feſtino, præcipiti, & inordinato in eum honorem aſcenſu? Parcetis itaq; humaniſsimi Sacrorum Præſules, ſi iuſto dolori indulgens, noſtrorum temporum oſcitantiam interpello: ſi refero in theatrum accuratam iſtam ma-

iorum in conferendis ordinibus cenſuram. Placebit, vt arbitror, antiquitatis vultus eò magis, quo anteà illius imaginem plurimi ex vobis deſiderarunt, vt ad eius ſpeciem ſuas Diœceſes refingerent, & Eccleſiæ Sacerdotes darent pares iis, quos hæ leges olim fecerunt, quorum ſcilicet precibus cœleſte Numen flectebatur, quorum pedibus terreſtres poteſtates aduolui minimè dedignabantur Quod votum ſequi cum reuerentia nominis veſtri iuberet, & mihi congenitus, vt liberè fatear, amor Eccleſiaſticæ diſciplinæ: fecit etiam gratia veſtra audaciorem. Ex quo. enim nauatam in nuperrimis erroribus confutandis operam probaſtis, &

beneficijs

beneficiis veſtris ſignificaſtis non ingratum fore laborem meum: nihil aliud reliquo vitæ curriculo cogitandum putaui, quàm vt veſtræ magnificentiæ ſingulari præconio ſignificarem venturis ætatibus, noſtrum ſæculum Præſules habuiſſe, qui pulſas vulgi faſtidio litteras, & neſcio quo fato miſero abeuntes ſtitiſſent, purioreſque doctrinas, lucem Religionis & Eccleſiæ prohibuiſſent extingui. Tantis veſtris meritis pares gratias agere certarem, niſi crimen eſſet credere virtutis veſtræ ſplendorem vllis poſſe ſermonibus exæquari. Et ſanè, cùm totus veſter ſim, quo beneficium poſsim rependere non habeo, niſi tam honeſtæ ſeruitutis laudatione,

&

quâ non pauci incitabuntur, vt honeſtiſſimæ clientelæ nexus & vincula ambiant, & libertatem ſuam tam fauentibus addicant patronis. At enim vt cœpti ſed non abſoluti operis rationem vobis exhibeam, totam Eccleſiæ diſciplinam hoc volumine aggredior, ſcripturus deinde de Eccleſiaſticis titulis, adſcriptione ſingulorum Clericorum in ſingulis, & ſacrorum Eccleſiæ Miniſtrorum arctis cum Eccleſia ſua nexibus, ſtrictaque obligatione: tum de ætate & qualitate dicturus, ſiue eorum qui ad Ordines, ſiue illorum qui ad dignitates Eccleſiaſticas prouehuntur, vniuerſam poſteà graduum Eccleſiaſticorum ſeriem decurſurus, omnium officia no-

tabo

Digitized by Google

tabo, nullum intactum relinquam: nec ea temerè polliceor, quæ iam magna ex parte perfecta ſunt; ſed alia etiam maiora non immemori penitùs animo complector, quæcumq; enim vel ad maiorum inſtituta circà Eccleſiæ diſciplinam, vel ad eius regendæ formam antiquitùs obſeruata, cuſtodita ſunt, quæcumque ad ſacrorum hominum munia, immunitates, leges, onera, honores in vſu poſita fuerunt, hæc omnia reſerare, patefacere, explicare, Deo, vobíſq; fauentibus, audebo: plura, ſi ſuperſtes fuero, poſteritati relicturus. Interim habete veterum in Ordinibus conferendis pietatem hoc opere expreſſam, cuius ſi Auctori, ſtylóque gratia denegatur, attamen ſine

Sacerdotii iniuria, in cuius reſtituendis honoribus verſatur, non poteſt argumentum veſtro & publico fauore priuari.

Illuſtr. & Reuerendiſſ. Patern. V.

Pariſiis
Anno 1635.

DEDITISSIMVS
FRANCISCVS HALLIER.

LECTORI BENEVOLO.

ARDVVM, & immenſum opus aggredior, quodque non nudâ meditatione animum paſcat, verùm etiam inſtruat. Manibus itaque tibi, Beneuole Lector, non oculis ſolùm opus eſt: nec tam mirari te decet accuratam SS. Patrum diſciplinam, quàm imitari. Toto ſiquidem hoc volumine nihil aliud ago, quàm vt Maiorum noſtrorum in conferendis Ordinibus ſtudium tibi conſpiciendum exhibeam, à noſtri quidem ſæculi moribus, ſed non legibus valdè alienum. Recentiorum proinde Conciliorum ſtatuta, vbi opus fuit, ſtudioſè collegi, cum antiquis contuli, vt ab illis hæc vigorem, ab his illa firmitatem, auctoritatem, dignitatemque accipiant. Reliqua, quæ ad ſacrorum hominum diſciplinam ſpectant, ſequentibus tomis complexurus ſum, quorum ſingulorum materia non adeò ſtrictè ſibi cohærebit, quin ſolitariè ipſi legi & haberi cum fructu poſſint: nec adeò diſſoluta in iis ac diſperſa iacebit, quin vnum Eccleſiaſticæ diſciplinæ corpus efficiat. Porrò quędam incertæ auctoritatis teſtimonia nonnumquam in medium profero, quæ ſi eorum eſſe negentur, quibus vulgò tribui ſolent: at certe ab octingentis fere annis inualuiſſe negari non poſſunt, eaque proinde fides illis habenda eſt, quæ eorum ſæculorum auctoribus habetur, quibus ipſa agnoſci, & omnium manibus teri cœperunt. Contentioſum in his funem non duco: ſicut nec in pluribus nullius vſus, fructuſque quæſtiunculis; nam vt in ſeriis negligentem eſſe vitio ducitur: ita in minimis nimis curioſè diſquirendis operam laborioſam nauare, Eccleſiaſticum ſcriptorem haud decet. Non ergo diuerſas textuum lectiones, niſi ad intelligentiam rerum neceſſariæ ſint, anxiè perquiro; vulgatas nonnumquam, quamuis mihi minùs probatas lectiones ſequor. Styli perſpicuitatem, non affectatam elegantiam curo; nam in grauiſſimis iiſce diſputationibus grauiter nobis loquendum, non pueriliter laſciuiendum eſt: *Noſque*, vt ait Saluianus, *qui rerum magis, quàm verborum amatores, vtilia potiùs, quàm plauſibilia ſectamur: neque id quærimus, vt in nobis ſæculorum ornamenta, ſed vt ſalubria rerum emolumenta laudentur: in ſcriptiunculis noſtris non lenocinia eſſe volumus, ſed remedia, quæ ſcilicet non tam otioſorum auribus placeant,*

Saluianus in Præfatione Lib. de guber. Dei.

Digitized by Google

quàm ægrotorum mentibus proſint. Damnentur itaque, per me licet, verba, quibus vtor, dummodo animi mei ſenſa pateſiant, & legentium animos cum fructu peruadant. In rebus ſi peccauero, non lubens peccaui: ſed lubens, vbi monitus fuero, emendabo. Fœlices autem errores noſtros putabo, ſi veritatis inquirendæ ſtudium incenderint, & meliùs ſentiendi occaſionem præbuerint: *Hoc ipſum*, vt cum eodem Saluiano dicam, *infructuoſum ſaltem non erit, quod prodeſſe tentaui: mens enim boni ſtudij, ac pij voti, etiamſi effectum non inuenerit boni operis, habet tamen præmium voluntatis.*

Ibidem.

DE SACRIS

Google

TYPOGRAPHVS LECTORI.

BENEVOLE Lector, acceſſerunt huic operi 4. Indices, vt eius vſus tibi fieret commodior: omnium quidem primus ipſo in limine poſitus eſt: reliqui verò tres ad calcem ſepoſiti.

1. autem eſt Capitum & Sectionum vtriuſque partis.

2. Concluſiones, atque ſententias, vno verbo totius libri ſummam complectitur: cuius beneficio paucis accipies, quod fusè toto libro exponitur. Illum vbi primoribus labris deguſtaueris, ſi quid ſapiet, ſi quid arridebit, & vberius pleno in fonte haurire volueris, illud porrò tibi facillimum erit, nam qui in toto volumine ſeruatur ordo, eundem in ſubiecto iſto Indice ſeruatum agnoſces.

3. Eſt rerum & verborum ordine Alphabetico digeſtus.

4. Denique eos textus Pontificalis indicat, quibus aliqua elucidatio ex hoc opere poteſt accedere. Adiectus eſt autem poſtremus ille Index, vt piorum quorundam Eccleſiaſticorum deſiderio & expectationi ſatisfieret, qui cùm Pontificale terant aſſiduè, legant, euoluántque ſedulò, atque ex eo abſolutiſſimam agendæ vitæ Clericalis normam, legitimam ad Ordines recipiendos diſpoſitionem, functionumque obeundarum, & virtutum excolendarum rationem depromant, operæpretium arbitrati ſunt fore, ſi inuenire ea poſſent in promptu quæ explanando Pontificali ſunt vtilia. Porrò inſtitutum hoc tam ſalubre vti non laudare non potui, ſic petitionem huic operi conſentaneam negare non debui. Eos imitari ſi volueris, quàm tibi vtile fuerit, tàm erit mihi optabile. Velim autem ſcias, quiſquis es Clericatus amantiſſime, in tui gratiam ex grandi volumine, quod Pontificale Romanum vocant, quo vniuerſa officij Epiſcopalis munia continentur, exſcripta eſſe ea, quæ ad Tonſuram Clericalem ac ſeptem Ordines pertinere videbantur, & in concinnum redacta libellum, quem vulgo *Paruum Pontificale* indigetant, eius verò titulus eſt *Series ordinationum ex Pontificali Romano:* illum tu facili pretio tuum efficere, & faciliori negotio perpetuum comitem ſuauiſſimúmque habere potes. Sanè eodem apud ordinandum quemlibet & ordinatum debet eſſe loco, quo Regularem vitam profeſſus, regulam ipſe ſuam habere debet. Quod ſi ita eſſet, vt profectò eſſe deberet, non tam vileſcerent, non adeò ſpernerentur, nedum ignorarentur res eximiæ, ſanctiſſimæ, ac prorſus diuinæ, & ad Eccleſiam Dei inſtaurandam, hæreticos conuertendos, fidem, religionémque tuendam, mirum in modum neceſſariæ. Vt ſummis illi Præſules efferendi ſint laudibus, qui non prius Tonſuram Clericalem atque Ordines conferunt, quàm multis ante diebus Pontificalis doctrinam expoſuerint, & eâ ordinandorum ſuorum animos accuratè imbuerint.

INDEX
CAPITVM ET SECTIONVM
VTRIVSQVE PARTIS.
PROLEGOMENA.

Cap. I. *DE Nominibus Clericorum.* pag. 1
Cap. II. *De diſtinctione & diſcretione Clericorum à Laicis.* 7
Cap. III. *Quibus modis ſecretio illa Clericorum à Laicis peragatur. Vbi de differentia Sacerdotij antiqua, & noua legis.* 14
Cap. IV. *De nomine Ordinationis ſeu χειροτονίας.* 17

De electione ad Clericatum, & ſacros Ordines. 20

Sect. I. De probatione & delectu Ordinandorum, teſtificationibuſque variis quibus Ordinandi probari debent idonei. 20

Cap. I. *De ipſo delectu, & probatione Ordinandorum generatim.* 20
§. I. *Quanta cura in delectu Clericorum habenda ſit.* 20
§. II. *Quantum peccatum ſit, tum eius qui indignos ordinat, tum qui talis ordinatur.* 24
§. III. *Pœna ab Eccleſia ſtatuta in eos, qui vel indignos ordinant, vel tales ordinantur.* 26
§. IV. *Muniendum eſſe animum aduerſus gratiam, preces, minas.* 27
§. V. *Nulla ratione excuſari indigni ordinationem.* 30
§. VI. *Quoſlibet quorumcumque Ordinum candidatos eſſe probandos.* 31
Cap. II. *De variis teſtimoniis quibus ſpeciatim ordinandi iuuari debent.* 33
Art. I. *De teſtimonio, approbatione, & commendatione populi.* 33
§. I. *Ordinandos bonum habere debere teſtimonium ab omnibus.* 35
§. II. *Non omnem tamen criminis ſuſpicionem ab Ordinibus arcere debere: & in occultis criminibus cautelam adhibendam.* 36
§. III. *De antiquo more, quo populus aliquem commendare, vel ad Eccleſiaſticos gradus poſtulare, aut ipſius ordinationi aſſentiri ſolebat.* 39
§. IV. *Quænam iam à populo teſtimonia requirantur, vbi etiam de antiquo vſu.* 42
Art. II. *De teſtimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.* 45
§. I. *Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.* 45
§. II. *An & quomodo Archidiaconus de ignotorum ſibi ſufficientia publicè teſtari queat.* 47
Art. III. *De bono teſtimonio quod Ordinandus habere debet à ſuo Parocho, Magiſtro Scholæ, & aliis probatis teſtibus, atque inquiſitoribus ſelectis.* 50
§. I. *De inſtitutione Ordinandorum & præſentatione eorumdem per Parochos facienda, vel per Archipreſbyteros, ſeu Chorepiſcopos, ex antiquo vſu.* 50
§. II. *Concilij Tridentini circa prædicta Decretum, & illuſtratio.* 53
§. III. *De cura Parochorum circa ordinum candidatos.* 52
§. IV. *De obſeruando tempore literarum teſtimonialium in gratiam Ordinandorum.* 55
§. V. *De literis teſtimonialibus quibus ordinandi probantur, plura ex nouo iure complectens.* 56
§. VI. *Quibus in locis publicæ denuntiationes ante ordinationem faciendæ debeant promulgari.* 59
§. VII. *Parochos ordinarios eſſe inquiſitores in vitam Ordinandorum, alios extra ordinem committi poſſe.* 59
§. VIII. *Inquiſitorum officium in teſtibus audiendis, & diſcutiendis, veritate eruenda, fide facienda.* 60
§. IX. *De quibus rebus in Ordinandos inquiri debeat.* 60
§. X. *In quo obiter demonſtratur Confeſſarios peculiares iunioribus Clericis aſſignandos.* 66
§. XI. *De forma literarum teſtimonialium exhibendarum, & aſſeruandarum.* 66
Art. IV. *De promulgatione ſeu indictione Ordinationis: denuntiatione publica nominum Ordinandorum, eorumque deſideriis, itemque commendatione eorum ac de prædicatione, ſeu laudatione ſolemni apud populum.* 68
§. I. *De indictione ſolemni ordinationis, precibuſque eam conſequentibus.* 68
§. II. *De promulgatione nominum & deſiderij ſingulorum Ordinandorum, publicaque eorum diſcuſſione.* 70
§. III. *De commendatione ac laudatione Ordinandorum apud populum eorumdemque reſponſis.* 73
Cap. III. *De electione ipſa ordinandorum à Clero ac populo antiquitus facta.* 79
§. I. *Varia antiqui iſtius ritus teſtimonia.* 79
§. II. *Quæſtionis reſolutio.* 84
Appendix ad hanc ſectionem, de probandis ac deligendis ad ordines regularibus viris. 86
§. I. *Aliqua, & quænam illa ſint quæ à regularibus ordinandis teſtimonia proferenda videntur, generatim oſtenditur.* 86

Regulares

Index Capitum & Sectionum.

§. II. *Regulares niſi exhibito conſenſus ſui prepoſiti teſtimonio ad ordines minime admittendos eſſe.* 88
§. III. *Inquirendum ab Epiſcopo in vitam & mores Regularium ordinandorum & anteacta etiam in ſeculo vita expendenda.* 91
§. IV. *Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium in regularibus ordinandis probandum.* 93
§. V. *Seruanda regularibus temporum interſtitia inter ordines, functionumque ordinum exercitarum teſtimonium ipſis proferendum.* 94
§. VI. *De teſtimonio profeſſionis regularis loco tituli à Regularibus ordinandis exigendo.* 96
§. VII. *Regulares literas ordinationis ſuſceptæ ab Epiſcopis habere debere.* 97
§. VIII. *Regulares ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur.* 98
Sect. II. De examine Ordinandorum. 100
Cap. I. *De neceſſitate examinis ordinandorum, & vtrum lex examinis omnes concludat, & ad omnes ordines valeat.* 100
§. I. *De neceſſitate examinis generatim.* 100
§. II. *Neceſſitas examinis, tum ad Tonſuram Clericalem, tum ad quoſlibet ordines oſtenditur.* 102
§. III. *Vix vllos ordinandos ab examine immunes eſſe.* 103
Cap. II. *De Examinatoribus.* 109
§. I. *Qualitates variæ examinatorum referuntur.* 109
§. II. *Examinandi munus ad Epiſcopos præſertim ſpectare.* 110
§. III. *Alij etiam examinent ex Epiſcopi iuſſu, eoque, ſi fieri poteſt, præſente.* 111
§. IV. *Epiſcopus ſecum aliquos ad examinandum aſſumat, eoſque præſertim ex Canonicorum collegio, in iiſque maximè Archidiaconum, Scholaſticum, Theologum, Pœnitentiarium, Cancellarium.* 113
§. V. *Quales debeant eſſe examinatores, & quot.* 115
§. VI. *De officio examinatorum.* 118
Cap. III. *De iis quæ in examine quærenda ſunt.* 120
§. I. *Generalem diuiſionem omnium quæ in examine perpendenda ſunt, continens.* 120
§. II. *In defectibus, vel criminibus inquirendis, quomodo ſe gerere debeant, tam examinator, quàm ordinandus.* 120
§. III. *Alias diuiſiones eorum quæ in examine interrogari debent, complectens.* 124
§. IV. *Vultus, geſtus, habitus, inceſſus ordinandorum ab examinatoribus obſeruanda ſunt.* 125
§. V. *De orandi methodo examinetur ordinandus.* 127
§. VI. *Scientia, & eruditio ordinandi tentanda eſt, & quomodo, & quæ, vbi etiam alia paſſim ſparguntur.* 128
§. VII. *Quænam ſpeciatim in candidato Tonſuræ Clericalis examinanda, inquirenda, inueſtiganda ſint.* 130
§. VIII. *Quænam in examine ad minores Ordines quærenda, & peruestiganda ſint.* 137
§. IX. *Quænam in examine ad ſacros omnes ordines quærenda.* 138
§. X. *Quænam à promouendis ad Subdiaconatum quærenda.* 139
§. XI. *De iis quæ in examine ad Diaconatum & Presbyteratum quærenda ſunt.* 140
§. XII. *Concluſionem continens, & ſeriam ad examinatores paræneſim.* 141
Cap. IV. *De tempore, loco, & forma examinis.* 143
§. I. *De tempore examinis habendi.* 143
§. II. *De loco examinis.* 144
§. III. *De forma examinis.* 145
Sect. III. De inſtructione ordinandorum, neceſſariaque ante ordinationem admonitione. 149
Cap. I. *Monendos, & inſtruendos ordinandos, ex veteri & noua Eccleſiæ lege.* 149
§. I. *Antiquis Eccleſiæ decretis id probatur.* 149
§. II. *Monendos ordinandos, & inſtruendos, priuſquam ordinentur, recentioribus Eccleſiæ decretis oſtenditur.* 153
Cap. II. *Varia ad ordinandos monita complectens.* 155
§. I. *Quanti momenti ſit ſerium & accuratum de vocatione ſua ad Clericatum, & ordines examen.* 155
§. II. *Ordinando dignitas Ordinum, & annexa illi obligatio ſedulo inſpicienda.* 158
§. III. *Virium ſuarum, & ingenij habenda ratio.* 166
§. IV. *Diuinæ vocationis quænam ſint indicia. Primum eius argumentum conſcientiæ puritas, & anteacta vitæ innocentia.* 168
§. V. *Secundum argumentum, intentionis rectitudo.* 172
§. VI. *Tertium, inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus.* 179
§. VII. *Alia media indagandæ diuinæ vocationis.* 18[illegible]
Sect. IV. De præparatione & diſpoſitione ordinandorum ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. 182
§. I. *Diſpoſitionem ad ordines eſſe neceſſariam, nec in ſtatu mortalis peccati eos eſſe recipiendos.* 182
§. II. *Confeſſionem ſacramentalem præcedere debere, qualem & apud quos.* 184
§. III. *De exercitiis ſpiritalibus ordinationi præmittendis.* 187
§. IV. *Ordinandos debere eſſe ieiunos.* 190
Sect. V. De conſenſu ordinandorum, eorumque circa ſacros Ordines vel dignitates Eccleſiaſticas voluntate. 191
Cap. I. *An ordinari poſſint inuiti.* 191
§. I. *Illicitam eſſe, & irritam ordinationem plenè inuiti.* 191

Index Capitum & Sectionum.

§. II. *Primorum ſæculorum Clericos ex reuerentia, & humilitate ordinationem refugiſſe.* 191

§. III. *Eorum qui inuiti ordinati ſunt varia genera recenſentur.* 193

§. IV. *Exempla eorum qui ex reuerentia ordinari renuerunt.* 194

§. V. *Exempla eorum qui inuidia, vel fraude Epiſcoporum inuiti ordinati ſunt.* 197

§. VI. *Exempla eorum qui in Clerum vel Monaſterium detruſi ſunt, vel ſibi metuentes confugerunt.* 197

§. VII. *An qui Sacerdotium refugiunt ex humilitate, compelli poſſint ordinari.* 199

§. VIII. *Neque ex odio, vel inuidia, neque metu, vel in pœnam aliquam vllos ad ordines compellendos.* 203

§. IX. *De filiis à parentibus ad Clericatum, vel ordines non cogendis.* 205

§. X. *An ad cœlibatum & Eccleſiaſticas leges inuiti ordinati adſtringantur.* 206

Cap. II. *De deſiderio & fuga ſacræ Ordinationis.* 212

Art. I. *In quo generatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas appetere dignitates, vel refugere.* 212

§. I. *Scripturæ ſacræ de propoſita quæſtione teſtimonia.* 212

§. II. *Patrum Græcorum de propoſita quæſtione ſententia.* 213

§. III. *Latinorum Patrum ſententia proponitur.* 215

Art. II. *Speciatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates appetere.* 219

§. I. *Patrum teſtimonio ambitus ea in re reprehenditur.* 219

§. II. *Accurata huius quæſtionis ſolutio.* 221

Art. III. *An liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates refugere.* 228

Sect. VI. De profeſſione quæ ab ordinandis exigi, vel emitti ſolet. 234

§. I. *De origine iuramenti ab Epiſcopis iam præſtari ſoliti.* 234

§. II. *Speciatim examinatur promiſſio qua ſe Epiſcopi obſtringunt ad inuiſenda limina Apoſtolorum.* 236

§. III. *Concluditur à quo tempore forma iniurandi Epiſcoporum iam vſitata recepta ſit.* 239

§. IV. *De promiſſione obedientiæ in conſecratione Epiſcoporum.* 239

§. V. *De promiſſione indemnitatis rerum Eccleſiæ.* 240

§. VI. *De promiſſa obſeruantia ſtatutorum cuiuſque Eccleſiæ & Canonum.* 241

§. VII. *Quænam ſint præcipua capita profeſſionis ordinandorum.* 242

§. VIII. *Fidei profeſſionem ab ordinandis & promouendis ad aliquam dignitatem exigendam.* 243

§. IX. *Diſciplinæ Clericalis obſeruantiam, aliaque id genus ab ordinandis promitti oportere.* 244

§. X. *Obedientiam quoque ab ordinando, ſeu promouendo promitti.* 245

§. XI. *Abbates ſpeciatim in ſui benedictione ad obedientiam Epiſcopo præſtandam ſeſe adſtrinxiſſe.* 247

§. XII. *Continens quædam circa obedientiam & reuerentiam Epiſcopo ordinatori debitam.* 248

Sect. VII. De Simonia in electione ad ſacros Ordines cauenda. 251

Cap. I. *De vera & indubitata ſimonia in prædicta electione.* 251

Art. I. *Simoniam omnibus Eccleſiæ ſæculis damnatam.* 251

Art. II. *Quantum & quàm atrox crimen ſit Simonia.* 260

§. I. *Oſtenditur deformitas iſtius criminis.* 260

§. II. *Ex modo loquendi Patrum, eorumque ſententiis grauitas ſimoniæ criminis oſtenditur.* 261

Art. III. *Quæ pœnæ propter ſimoniam infligantur, ad quos ipſa extendantur, & quæ ratio procedendi in hoc crimine accuſando & inquirendo.*

§. I. 265

§. II. *Ad quos extendatur ſimoniæ crimen, eiuſque pœna.* 266

§. III. *An & quo caſu poſſit quis ſimoniaco Antiſtiti ſuo communicare.* 268

§. IV. *De extraordinaria contra ſimoniacos procedendi ratione.* 271

Cap. II. *De quibuſdam turpibus in ordinatione lucris, quæ vel ſimoniæ prauitatem continent, vel eam redolent.* 272

Art. I. *De iis quæ Eccleſiæ, in ordinatione perſoluuntur.* 272

Art. II. *De pecunia pauperibus in ordinatione data, vel in epulas conſumpta.* 275

§. I. *De pecunia pauperibus data.* 275

§. II. *De pecunia in epulas inſumpta.* 276

Art. III. *De pecunia pro licentia conſecrationis, ab Imperatoribus extorta.* 278

Art. IV. *De conſuetudinibus immemorabilibus, an contra ſimoniam præſcribant.* 279

Art. V. *An poſt ordinationem, vel oblata ſponte munera dare, vel accipere ſit ſimoniacum.* 282

Art. VI. *Reprobantur conſuetudines aliquid dandi ordinatori, ſeu conſecratori, cathedratici, inthroniaſtici, paſtus, paſtelli, ſigilli, vel quocumque alio titulo.* 285

§. I. *De conſuetudinibus, cathedraticis, inthroniſticis, inſinuatiuis.* 285

§. II. *De donationibus nomine paſtus & paſtelli.* 289

§. III. *De donationibus titulo ſigilli.* 290

Art. VII. *De pecunia quæ Vicariis generalibus Epiſcoporum, Examinatoribus, & Præſentatoribus ordinandorũ, Adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti; Ianitoribus, Notariis, aliiſve è familia Epiſcopi in ordinatione perſoluitur.* 294

§. I. *Epiſcopo, ne quid Officiales, Miniſtri, famuli, pro ordinatione capiant, curam eſſe oportere.* 294

§. II. *Ne quid Vicarij generales, vel Examinatores ob ordinationem exigant recipiantve.* 295

§. III. *De Ianitoribus, Cubiculariis, & aliis ex familia Epiſcoporum qui ordinandos introducere, vel repellere poſſunt.* 295

§. IV. *De miniſtrantibus, & adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti.* 296
§. V. *De Notariis, Scribis, & Sigillatoribus.* 297
Ar. VIII. *De largitione in Conclericos inſinuationis nomine, & in eos qui in poſſeſsionem aliquos deducunt, inthroniſationis vel cuiuſlibet inſtitutionis titulo.* 301
§. I. *De Inſinuatinis.* 301
Art. IX. *De ordinationibus, ad quas prece, aſſentatione, obſequio, ſanguinis neceſsitudine peruenitur.* 303
§. I. *Vetita ordinationes his omnibus rationibus obtenta, & ſimoniaca olim iudicata.* 303
§. II. *Varia circa hanc quaſtionem opiniones explicantur.* 305
§. III. *Explicatur noſtra ſententia, an precibus, amicitia, gratia obtenta ordinatio ſit ſimoniaca.* 306
§. IV. *De ordinationibus obſequij causâ, vel conſanguinitatis factis, aut metu extortis.* 311
Sec. VIII. De conſenſu extranearum perſonarum ad ordinationem requiſito. 312
Cap. I. *De conſenſu Regum, Magiſtratuum, Dominorum, Patronorum.* 312
Art. I. *De priorum conſenſu.* 312
§. I. *Proponitur quaſtio, oſtenditurque ſub principibus Ethnicis eorum conſenſum, vel diſſenſum nullius in ordinationibus momenti fuiſſe.* 312
§. II. *Conſenſum Principum redditâ Eccleſia pace in pluribus ordinandis expetitum.* 313
§. III. *De conſenſu Regum paßim in Gallia requiſito.* 314
§. IV. *De Regum interuentione, aliorumque ſupplicatione primùm vſitata, tùm prohibita.* 316
Art. II. *De iure ſeu gratia patronatus.* 317
§. I. *Ius patronatus antiquitùs ignotum.* 317
§. II. *Origo iuris patronatus, & confirmatio.* 319
§. III. *Leges iuris patronatus.* 322
Cap. II. *De conſenſu parentum ad Clericatum, ſiue ordines, vbi obiter de eorumdem conſenſu ad Monachatum liberorum.* 322
Art. I. *De neceßitate conſenſus parentum ad ordinationem liberorum.* 322
§. I. *Liberos à parentibus nec à Clericatu, nec ab Ordinibus, vel Monachatu ſine rationabili causâ eſſe retrahendos.* 322
§. II. *Facta ab impuberibus vota Clericatus, vel Monachatus à parentibus irritari poſſe.* 324
§. III. *Argumenta continens, quibus probatur parentum ad ordinationes & profeſsiones monaſticas liberorum conſenſum eſſe neceſſarium.* 327
§. IV. *Contraria ſententia Scriptura ſacra auctoritate probatur.* 332
§. V. *Eadem ſententia probatur auctoritate SS. Patrum.* 333
§. VI. *Probatur eadem ſententia exemplis SS. Virorum.* 338
§. VII. *Probatur eadem rationibus.* 340
§. VIII. *Reſpondetur argumentis contraria ſententia.* 344
Art. II. *De vi, & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel monaſtici ſtatus electionẽ.* 351
§. I. *Parentes liberos Deo vouere poſſe.* 351
§. II. *Parentes ſuauiter niti debere, vt liberos inducant ad ea adimplenda qua vouerint.* 354
§. III. *Peccare parentes, ſi liberos ad cuiuſlibet ſtatus electionem cogant.* 355
§. IV. *Parentes non poſſe liberos ad Clericalem aut Monachalem ſtatum adſtringere.* 357
§. V. *Obiectiones in contrarium diſſoluuntur.* 358

ALTERA PARS.

DE IPSA ORDINATIONE.

Eius ſcilicet diuiſione, naturâ, effectibus, Miniſtro, loco, tempore, & ritibus.

Sect. I. De iis quæ ſpectant ad diuiſionem ordinationis. 563
Cap. I. *DE numero Eccleſiaſticorum Ordinum.* 363
Art. I. *Septem eſſe Eccleſiaſticos Ordines.* 363
§. I. *Antiquitatis eâ de re conſenſus.* 364
§. II. *Conuenientes rationes pro ſeptenario Ordinum numero inquiruntur.* 369
§. III. *Proponuntur obiectiones contrà ſeptenarium Ordinum numerum.* 372
§. IV. *Soluuntur propoſita obiectiones.* 376
Art. II. *De ſubordinatione Eccleſiaſticorum Ordinum.* 384
§. I. *Argumenta, quibus probatur antiquitùs obſeruata hac ſubordinatio, vetitaque apparent promotiones per ſaltum.* 384
§. II. *Argumenta in contrarium proferuntur.* 388
§. III. *Qua dubitationis circa præſentem quaſtionem occaſio fuerit.* 389
§. IV. *Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Epiſcopatui ſemper pramiſſos.* 390
§. V. *Presbyteratum neceſſariò Epiſcopatui prarequiri, non cateros inferiores Ordines ſuperioribus.* 392
§. VI. *Non conſtare, vtrum vel minores Ordines, vel Subdiaconatus ſuperioribus Ordinibus ſemper praſuppoſiti olim fuerint.* 395

Index Capitum & Sectionum.

§. VII. *Promotiones per ſaltum iam rationabiliter prohibitas, & ſubordinationem Ordinum ſtabilitam.* 395
Sect. II. De natura & eſſentia ſacrorum Ordinum, ſeu Ordinationis ſacræ. 397
Cap. I. *De ratione Sacramenti reſpectu ſacræ Ordinationis.* 397
Art. I. *Vtrum Sacramentum aliquod ordinis admittendum ſit.* 397
§. I. *Probatur admittendum eſſe contra hæreticos.* 397
§. II. *Hæreticorum in contrarium exceptiones & effugia refelluntur.* 400
§. III. *Hæreticorum obiectiones refelluntur.* 410
Art. II. *An omnibus Ordinibus conueniat eſſe Sacramentum.* 412
§. I. *Preſbyteratum eſſe Sacramentum.* 412
§. II. *Epiſcopatum eſſe Sacramentum.* 413
§. III. *Diaconatum eſſe Sacramentum.* 416
§. IV. *Proponuntur obiectiones in contrarium.* 418
§. V. *Eædem obiectiones ſoluuntur.* 420
§. VI. *Probabile eſſe Subdiaconatum eſſe Sacramentum.* 423
§. VII. *Probabiliter quoque minores Ordines Sacramenta cenſeri.* 424
Cap. II. *De materia & forma Sacramenti Ordinationis.* 427
Art. I. *De materia.* 427
§. I. *Per manuum impoſitionem Apoſtolorum ætate Ordines fuiſſe collatos.* 427
§. II. *Sequentibus quibuſdam ſæculis eandem ſolum manuum impoſitionem in hierarchicis Ordinibus conferendis vſitatam.* 428
§. III. *Reliquos Ordines ex veteri more per traditionem inſtrumentorum in Occidente collatos.* 431
§. IV. *De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis conſuetudine.* 433
§. V. *Anacephaleoſis prædictorum, & Theologicæ diſputationis de materia Ordinum ſtatus.* 435
§. VI. *Quis ſit apud Græcos, ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ritus.* 435
§. VII. *Quænam apud Græcos Ordinationis Epiſcopalis ſit materia.* 436
§. VIII. *Quænam Ordinationis Preſbyteralis materia apud Græcos.* 438
§. IX. *De materia Diaconatus & cæterorum Ordinum apud Græcos.* 438
§. X. *Videri non ſolam impoſitionem manuum apud Latinos eſſe eſſentialem materiam.* 439
§. XI. *Nec ſolam traditionem inſtrumentorum apud eoſdem Ordinum hierarchicorum eſſentialem eſſe materiam.* 440
§. XII. *Obiectiones contra impoſitionem manuum proferuntur, & refelluntur.* 440
§. XIII. *Fuſius materia Ordinis Epiſcopalis apud Latinos explicatur.* 443
§. XIV. *De materia Preſbyteratus apud Latinos.* 445
§. XV. *De materia Diaconatus Ordinis apud Latinos.* 448
§. XVI. *De materia Subdiaconatus apud Latinos.* 452
§. XVII. *Vtrum vaſa, ſeu inſtrumenta quæ Preſbyteris, & Subdiaconis porriguntur, conſecrata eſſe debeant.* 453
§ XVIII. *De materia Acolythatus apud Latinos.* 454
§. XIX. *De materia cæterorum inferiorum Ordinum.* 455
§. XX. *An contactus inſtrumentorum ad validitatem ordinationis requiratur, qualis & quando adhiberi debeat.* 456
§. XXI. *De immutatione materiæ Ordinum difficultas ſoluitur.* 458
Art. II. *De forma ordinationis.* 460
§. I. *Formam ordinationis ſemper aliquam fuiſſe.* 460
§. II. *Traduntur formæ ordinationum cum apud Græcos, tum Latinos iam vſitatæ.* 461
§. III. *Antiquitas formarum quibus Græci vtuntur, eruitur.* 463
§. IV. *Conuenientia pro formis quibus Græci vtuntur, explicantur.* 464
§. V. *Conuenientia pro formis Latinorum aſſignantur.* 466
§. VI. *Explicantur aliqua alia obſeruatione digna circa formas Latinorum.* 467
Sect. III. De effectibus Ordinationis. 468
Cap. I. *De gratia ordinationis.* 468
Art. I. *De gratiis gratis datis, quæ per ordinationem conceduntur.* 468
§. I. *Gratias aliquas gratis datas per ordinationem dari.* 468
§. II. *In Eccleſiæ exordio gratias gratis datas fuiſſe, quæ iam non dantur, niſi rarò.* 469
§. III. *Ratio diſcriminis allati oſtenditur.* 470
§. IV. *Aliquas tamen gratis datas quodammodo ordinationi adnexas iam eſſe.* 471
Art. II. *De gratia ſanctificante quæ in ordinatione datur.* 473
§. I. *De gratiis actualibus ordinationi adnexis.* 473
§. II. *De gratia habituali quæ in ordinatione infunditur.* 474
Cap. II. *De altero effectu ordinationis qui eſt character, vbi diſputatur, an ordinatio iterari poſſit.* 476
§. I. *Probatio characteris ordinationis ex Auguſtino.* 476
§. II. *Eiuſdem probatio ex Niceno, vel alio, quod plenarium & vniuerſale vocat Auguſtinus.* 478
§. III. *Probatio eiuſdem ex Conciliis Prouincialibus, & ſummis Pontificibus.* 480
§. IV. *Probatio eiuſdem ex Patribus.* 481
§. V. *Per peccatum non amitti poteſtatem Ordinis.* 482
§. VI. *Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.* 484
§. VII. *Soluuntur prædicta obiectiones.* 486

De

Index Capitum & Sectionum.

Sect. IV.	De ſuſcipiente ſacram Ordinationem, ſeu de eius ſubiecto.	490
Cap. I.	*De natura, & ſtatu ſuſcipientis ſacram ordinationem.*	490
§. I.	*Solos homines ordinationis capaces eſſe.*	490
§. II.	*Angelos non eſſe capaces ordinationis, nec officiorum ordinis.*	491
§. III.	*Animas ſeparatas ordinationis ſimiliter, & functionum ordinum incapaces eſſe, morte item finiri iuriſdictionem.*	492
§. IV.	*Obiectiones in contrarium refelluntur.*	493
§. V.	*Qui à mortuis ſuſcitantur ad vitam mortalem ordinari poſſunt, qui ad immortalem, characterem retinent, ſed non liberam ordinis functionum exercendarum habent facultatem.*	495
Cap. II.	*Te ſexu idoneo ſacræ ordinationi.*	496
§. I.	*Apud Ethnicos, & hæreticos quaſdam mulieres ſacerdotiſſas fuiſſe.*	496
§. II.	*Mulieres ordinari lege prohibitum, nec vnquam in Eccleſia Catholica receptum.*	497
§. III.	*Quo iure mulierum ordinatio ſit prohibita.*	499
§. IV.	*Referuntur contraria in gratiam mulierum obiectiones.*	500
§. V.	*Refelluntur obiectiones allatæ ſuperius ex ſacra Scriptura.*	501
§. VI.	*Tertium argumentum ſoluitur, in cuius ſolutione plurima de Diaconiſſis tractantur, & viduis.*	502
§. VII.	*De Monialibus, Aſcetriis, & Canonicis, ad vltimæ obiectionis ſolutionem.*	512
§. VIII.	*De Abbatiſſis ad eiuſdem argumenti ſolutionem.*	516
§. IX.	*An hermaphroditi ordinationis ſint capaces, vel puella in viros mutata.*	519
Cap. III.	*An Sacramentis Baptiſmi & Confirmationis debeant eſſe initiati qui ſacram ſuſcepturi ſunt ordinationem.*	520
Art. I.	*De baptiſmate.*	520
§. I.	*Neceſſarium ſimpliciter eſſe, vt qui ordinatur, baptizatus ſit.*	520
§. II.	*Argumenta in contrarium ſoluuntur.*	522
Art. II.	*Sacramentum Confirmationis ex præcepto Eccleſiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præſupponi.*	523
Cap. IV.	*An infantes & amentes ſacræ Ordinationis ſint capaces*	525
§. I.	*An valida ſit ordinatio ante rationis vſum.*	525
§. II.	*Non licere ordinare, aut tonſura aliquem inſignire ante rationis vſum.*	526
§. III.	*Proponuntur & ſoluuntur argumenta quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces oſtenduntur.*	526
§. IV.	*Amentes quoque ordinationis eſſe capaces.*	527
§. V.	*Vtrum infans ordinatus, cœlibatus, & aliis Eccleſiaſticis legibus adſtringatur.*	528
Cap. V.	*Vtrum hæretici, ſcelerati, indocti, ſacræ ordinationis ſint capaces.*	532
§. I.	*Affirmatiua ſententia concluditur.*	532
§. II.	*Obiectiones in contrarium proponuntur.*	534
§. III.	*Reſpondetur prædictis obiectionibus.*	538
Sect. V.	De Miniſtro ſacræ Ordinationis.	543
Cap. I.	*Cuius gradus eſſe debeat ordinationis miniſter.*	543
Art. I.	*Vtrum ſolus Epiſcopus ſacræ ordinationis miniſter ſit ordinarius.*	543
§. I.	*Ordinarium miniſtrum ordinationis eſſe ſolum Epiſcopum.*	543
§. II.	*Obiectiones in contrarium proferuntur.*	550
§. III.	*Obiectiones propoſitæ ſoluuntur.*	551
Art. II.	*Aliquos præter Epiſcopum extraordinarios eſſe, vel fuiſſe olim miniſtros Tonſuræ Clericalis, & Ordinum minorum.*	553
§. I	*De Chorepiſcopis.*	553
§. II.	*De priuilegio ordines conferendi Abbatibus conceſſo.*	560
§. III.	*Num Parochis Tonſuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum poteſtas olim facta ſit.*	565
§. IV.	*Diſcutitur ea, quæ Presbyteris S. R. E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum poteſtas conceſſa dicitur.*	566
Art. III.	*Quinam omnino conferendorum Ordinum miniſtri extrordinarij ex diſpenſatione ſummi Pontificis eſſe poſſint.*	557
§. I.	*Tonſuræ Clericalis quemlibet Clericum miniſtrum eſſe poſſe.*	567
§. II.	*Minorum Ordinum collatio ſimplicibus Presbyteris poteſt committi.*	568
§. III.	*Probabile eſt Subdiaconatus ordinem à ſimplici Presbytero conferri poſſe.*	569
§. IV.	*An reliqui Epiſcopi, an ſummus ſolum electus hanc poteſtatem ſimplicibus Presbyteris facere queant.*	571
§. V.	*Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commiſſione conferri poſſe.*	571
Cap. II.	*Quot Epiſcopi ad ordinationes faciendas, præſertim ad conſecrationem alicuius in Epiſcopum, requirantur.*	576
Art. I.	*Quid antiquitus hac de re ſeruari ſolitum, & quid obſeruari debeat.*	576
§. I.	*Quot Epiſcopi ad Presbyterorum, & cæterorum inferiorum Clericorum ordinationem conuenire & concurrere debeant.*	576
§. II.	*Tres ſaltem Epiſcopos ex antiqua conſuetudine, & Eccleſiaſtica lege ad vnius conſecrationem conuenire & cooperari debere.*	577
§. III.	*Non ſolum à tribus, verùm à pluribus Epiſcopis conſecrationes Epiſcoporum fieri ſolitas.*	581
Art. II.	*An tres Epiſcopi ad conſecrationis Epiſcopalis ſubſtantiam & validitatem neceſſariò requirantur.*	582
§. I.	*Affirmatiuæ partis argumenta continens.*	582

† iiij

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

§. II. *Probatur contraria ſententia.* 583
§. III. *Iudicium de vtraque ſententia.* 589
§. IV. *Soluuntur prioris ſententiæ argumenta.* 589
§. V. *Continens reſponſiones quæ argumentis pro poſteriori ſententia proferuntur.* 593
Cap. III. *Quis Epiſcopus Miniſter ordinationis ſingulorum Clericorum eſſe debeat, ſeu de Epiſcopo proprio, ad quem ius ordinationis inferiorum Clericorum ſpectat.* 599
Art. I. *Quis olim proprius Epiſcopus cenſeretur, ad quem ius ſingulorum Clericorũ ordinationis ſpectaret.* 599
§. I. *Clericum alicui Eccleſiæ adſcriptum ſine conſenſu Epiſcopi, cui ſubiacebat iſta Eccleſia, ordinari minimè olim licuiſſe.* 599
§. II. *Prioribus ſæculis licet Epiſcopi, qui quemquam ordinaſſet, præcipuè habita fuerit ratio, Epiſcopum tamen originis ac domicilij agnitum.* 603
§. III. *Quis antiquitùs Epiſcopus originis crederetur.* 605
§. IV. *Vtrum Epiſcopi originis conſenſus ſemper antiquitùs neceſſarius habitus ſit ſiue in ordinatione laicorum in Clericos, ſiue quorumcumque in Epiſcopos.* 608
§. V. *Cuinã ergo antiquitùs Epiſcopo adſtricti pro ordinatione recipiẽda forẽt Clerici, magis explicatur.* 609
§. VI. *Exceptiones, ob quas Clericus ab alieno Epiſcopo ordinari poterat.* 611
§. VII. *Rationes continens legis iſtius, quâ Clerici non niſi ab Epiſcopis à quibus Clerici facti fuerant, ad ceteros gradus promoueri poterant.* 613
Art. II. *Quis poſterioribus ſæculis proprius habitus fuerit Epiſcopus generatim traditur.* 614
§. I. *Triplici Epiſcopo, puta originis, domicilij, & beneficij ius ordinandi fuiſſe conceſſum.* 614
§. II. *Quid de Epiſcopo familiarem ſuum ordinante nouo iure cautum ſit.* 615
§. III. *Duplex diſcrimen inter noſtra & antiquiora tempora circa Epiſcopum originis.* 617
§. IV. *Laicos nonniſi à propriis Epiſcopis poſterioribus ſæculis ordinari potuiſſe.* 618
Art. III. *Quis iam Epiſcopus originis cenſeatur.* 620
§. I. *Quis iam ſit Epiſcopus originis eius qui natus eſt in vna Diœceſi, baptizatus in alia.* 620
§. II. *Vtrum Epiſcopus ciuitatis paternæ ſit Epiſcopus originis filij.* 620
§. III. *Quis ſit Epiſcopus originis infantium expoſitorum, quorum parentes ignorantur.* 622
Art. IV. *Quid de Epiſcopo domicilij tam iure, quam conſuetudine ſeruandum.* 622
§. I. *De Epiſcopo domicilij ex antiquo vſu quædam dicta.* 622
§. II. *Ratio peculiaris ob quam Epiſcopus domicilij proprius poſterioribus ſæculis ſtatuatur.* 623
§. III. *Quis propriè dicatur Epiſcopus domicilij.* 624
§. IV. *Peculiaris difficultas de eo qui Vltramontanus dicitur, an ab Epiſcopo domicilij ordinari poſſit.* 624
§. V. *Quid propriè ſit domicilium.* 625
§. VI. *An liceat impuberi apud exteros nato & extra patriam educato ab Epiſcopo paternæ originis ordinari.* 625
§. VII. *An puberi idem liceat.* 626
§. VIII. *An officiales regiæ domus, Comites, &c. ab Epiſcopo regiæ vrbis ordinari queant.* 626
§. IX. *Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.* 627
Art. V. *Quid de Epiſcopo beneficij iure, vel conſuetudine ſtatutum ſit.* 628
§. I. *Quis iam ſit Epiſcopus beneficij, & qui olim fuerit.* 628
§. II. *Varia corollaria continens pro amplianda Epiſcopi beneficij poteſtate.* 628
§. III. *Varia corollaria continens ad reſtringendam eiuſdem Epiſcopi poteſtatem.* 630
Art. VI. *Pœna in eos qui alienum parochianum ordinant, vel ab alieno Epiſcopo ordinantur, ab Eccleſia ſtatuta referuntur.* 631
§. I. *Proponitur quæſtio, & quid antiquo iure de ea ſtatutum ſit oſtenditur.* 631
§. II. *Quid de eadem ex iure medij æui.* 631
§. III. *Quæ tandem nouiſſimo iure pœna in eo caſu ſtatuta ſint.* 632
§. IV. *An irregularis habendus, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus ordinis ſuſcepti functiones exercet.* 633
§. V. *An beneficium amittat, vel de nouo recipiendi capax ſit qui ab alieno Epiſcopo ordinatus eſt.* 636
§. VI. *An ignorantia excuſet Clericum ab alieno Epiſcopo ordinatum, vel Epiſcopum ordinantem.* 637
Art. VII. *Speciales prohibitiones Eccleſiæ continens de tranſmarinis, itemque de Latinis à Græco Antiſtite, & tranſalpinis ab Italo non ordinandis.* 637
§. I. *De tranſmarinis non ordinandis.* 637
§. II. *De Græcis à Latinis non ordinandis.* 638
§. III. *De vltramontanis ab Italo Epiſcopo non ordinandis.* 638
Ar. VIII. *Specialem de regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Epiſcopum, & quiſnam eorum proprius Epiſcopus ad eam cenſeatur.* 641
§. I. *Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtringi.* 641
§. II. *Proprium Epiſcopum Regularium eſſe Diœceſanum Monaſterij in quo ipſi habitant.* 644
§. III. *Cautionem continens circa Mendicantes, & quæſtionis ſolutionem circa Nouitios.* 646
Art. IX. *De Epiſcopis lege diœceſeon in ordinatione non adſtrictis, & ex quibuſuis aut pluribus diœceſibus ordinare valentibus.* 647
§. I. *De Romani Pontificis ad Presbyteros & cæterorum Ordinum Clericos ex vniuerſo orbe creandos poteſtate.* 647
§. II. *Carthaginenſem Epiſcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuiſſe.* 650
§. III. *Conſtantinopolitanum Patriarcham idem iuris habuiſſe.* 652

Aliis

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

§. IV.	*Aliis quibuſdam Primatibus eadem poteſtas attributa.*	652
§. V.	*De Patriarchis omnibus diſputatum.*	653
§. VI.	*De Metropolitanis diſputatur & Primatibus.*	653
§. VII.	De *reſcriptis Apoſtolicis, vt quis à quocumque Antiſtite promoueri poſſit.*	654
Art. X.	De *litteris dimiſſoriis ex antiquo vſu Eccleſiæ.*	655
§. I.	*An præſumpta* [illegible]*ſcoporum voluntas ad ordinationem ſuffecerit.*	655
§. II.	*Licentia ab alio recipiendi ordines ſcripto tradi debet.*	656
§. III.	*Eandem licentiam ſignatam ab ordinario, eiuſque ſigillo munitam eſſe oportere.*	657
§. IV.	*Alia nota dimiſſoriarum litterarum.*	657
§. V.	*Quomodo vocarentur iſtæ litteræ.*	658
§. VI.	*Quomodo dimiſſoriæ antiquorum à noſtris differrent.*	660
§. VII.	*Dimiſſorias litteras nonniſi rogatos Antiſtites olim conceſſiſſe.*	661
§. VIII.	*Variæ formulæ dimiſſoriarum referuntur.*	662
§. Vlt.	*A quibus dimiſſoriæ iſtæ litteræ darentur.*	665
Art. XI.	De *litteris dimiſſoriis ex iure communi & nouo per Tridentinum, & alias recentiores conſtitutiones inducto.*	665
§. I.	*Quid ſint dimiſſoriæ litteræ, & quæ earum genera.*	665
§. II.	*De clauſula,* Clerum *ac populum habente, in dimiſſoriis generalibus ſcribi ſolita.*	666
§. III.	De *quibuſdam cautionibus in generalibus dimiſſoriis litteris concedendis.*	667
§. IV.	Cuius *ſit litteras dimiſſorias concedere.*	668
§. V.	*Non omnibus, neque paſſim, litteras dimiſſorias eſſe concedendas, neque ſine præuio examine.*	672
§. VI.	*An habens litteras dimiſſorias quibus alieno Epiſcopo præſentetur ab eo examinari debeat, ante ordinationem, ſi à proprio examinatum fuiſſe conſtat.*	675
§. VII.	*Varias alias cautiones continens circa dimiſſorias litteras.*	676
§. VIII.	Q*uot modis litteræ dimiſſoriæ extinguantur.*	677
§. IX.	*Formulas continens litterarum pro informationibus committendis ac dimiſſoriarum.*	678
Cap. IV.	Q*uis conſecrationis Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Primatum, Patriarcharum, Summi Pontificis proprius & ordinarius ſit Miniſter.*	679
Art. I.	*Ad quos in aliqua Prouincia ius ordinandorum Epiſcoporum antiquitus pertineret.*	679
§. I.	*Epiſcopos olim à Metropolitano, vel de eius licentia conſueuiſſe conſecrari.*	679
§. II.	C*omprouinciales Epiſcopos ordinationibus Epiſcoporum ſuæ prouinciæ intereſſe debere.*	689
§. III.	Q*uomodo com*[illegible]*inciales Epiſcopi à Metropolitano conuocarentur, & quod ei conuocanti parere debuerint.*	690
§. IV.	*De viſitatore mittendo, ſi abeſſet Metropolitanus, & ordinatione alicui demandanda.*	691
§. V.	Q*uænam conſecratis ab alio, quàm à Metropolitano obligatio impoſita, vel quæ circa eos peracta fuerint.*	692
§. VI.	*Decretum electionis Epiſcopi ad Metropolitanum, eiuſque ſuffraganeos pro ordinatione mitti: itemque aliud decretum à Metropolitano & ſuffraganeis ad* Clericos *& popul*[illegible]*atis reddi ſolitũ.*	693
§. VII.	*Per ordinationes Regias prædictum ordinem aliquando fuiſſe turbatum.*	695
§. VIII.	Q*uis abſentis Metropolitani, ſuſpenſi vel demortui locum teneret.*	696
§. IX.	*Metropolitanum ante pallij receptionem hoc iure committendi ad Epiſcops* [illegible] *ſuffraganei ordinationem gauiſum fuiſſe, licet non iure ordinandi.*	699
§. X.	C*omprouinciales, qui vel in hæreſim, vel excommunicationem quamcumque minimam incidiſſent, ab ordinatione excluſos fuiſſe.*	702
§. XI.	C*omprouinciales ex iuſta cauſa abſentes literas mittere debuiſſe excuſatorias, & aliquando legatos.*	702
§. XII.	*Finitimos etiam Epiſcopos alienæ prouinciæ, aliquando ad ordinationem vocatos.*	705
§. XIII.	Q*uibus præſertim caſibus à finitimis Epiſcopis, Epiſcoporũ conſecrandorũ iura præſumpta fuerint.*	708
Art. II.	*Ad quos Metropolitanorum conſecrandorum ius pertineret.*	714
§. I.	*Metropolitanos à propria Synodo, ſeu à Suffraganeis ſuis prioribus ſæculis ordinariè conſecrari debuiſſe.*	714
§. II.	*Turbatum per nominationes Regias prædictum aliquando ordinem fuiſſe.*	718
§. III.	*Reſtituta tamen ſeu aſſerta comprouincialibus ſua iura* [illegible]	718
§. IV.	Q*ua ratione & à quibus comprouinciales Epiſcopi ad Metropolitani conſecrationẽ conuocarentur.*	719
§. V.	*Metropolitanos aliquando ab aliis Metropolitanis iuſſos, ſolitoſque conſecrari.*	720
Art. III.	De *iure & conſuetudine Romani* Pontificis *in conſecrationibus Archiepiſcoporum & Epiſcoporum.*	723
§. I.	Q*uomodo ſe geſſerit circa Epiſcopos vel Archiepiſcopos ipſi tanquam Primati ſubditos.*	723
§. II.	*De iure & conſuetudine Romani Pontificis in conſecrandis vel confirmandis Metropolitanis & Epiſcopis* P*atriarchatus ſui finibus contentis ante* C*oncilium Nicenum.*	727
§. III.	*Præcedentis diſputationis continuatio à tempore* Conc. *Niceni ad tempora Caroli Magni, vbi multa de Primatum inſtitutione, & auctoritate.*	731
§. IV.	*Præcedentis diſputationis continuatio à tempore* C*aroli Magni, ad tempora Alexandri tertij, vbi de* P*rimatum auctoritate imminuta ac demum reſtituta.*	737
§. V.	*Continuatio præcedentis narrationis à tempore Alexandri Papæ ad noſtra ſæcula.*	743
§. VI.	*De Summa Romani* Pontificis *per totum* C*hriſtianũ orbem in* E*piſcoporũ ordinationibus poteſtate.*	749
§. VII.	*Occurritur obiectionibus, & fusè poteſtas Summi* Pontificis *circa Metropolitanos, Primates, & Patriarchas oſtenditur.*	758

Index Capitum & Sectionum.

Art. IV. *De Patriarcharum ac Primatum quorumdam in ordinationibus Epiſcoporum auctoritate.* 769

§. I. *Quædam circa Patriarcharum omnium limites adnotantur.* 769

§. II. *De poteſtate Patriarchæ Alexandrini.* 770

§. III. *De Patriarchæ Antiocheni in ordinationibus Epiſcoporum auctoritate.* 772

§. IV. *De auctoritate Patriarcharum Conſtantinopolitani & Hieroſolymitani.* 778

§. V. *De quorumdam Primatum in ordinationibus prærogatiua.* 782

Art. V. *De ordinatoribus Romanorum Pontificum, Patriarcharum & quorumdam Primatum.* 784

§. I. *De ordinatore Summi Pontificis.* 784

§. II. *De conſecratoribus Patriarcharum Alexandrini, Antiocheni & Hieroſolymitani.* 786

Cap. V. *De qualitatibus Miniſtri legitimi ordinationis.* 789

Art. I. *Vt Miniſter ordinationis ſit orthodoxus, & Catholicæ communionis.* 789

§. I. *Non licere ab hæretico, vel ſchiſmatico, recipere Sacramentum Ordinationis.* 789

§. II. *Interdici exercitium ordinum iis, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis promoti ſunt.* 791

§. III. *Collatam ab hæreticis ordinationem, quoad ſubſtantiam valere.* 794

§. IV. *Argumentis in contrarium reſpondetur.* 800

Art. II. *Vt Miniſter ordinationis legitimè dignitatem ſit adeptus.* 813

§. I. *Statu quæſtionis propoſitur, validam eſſe ordinationem à ſimoniacis vel intruſis concluditur.* 813

§. II. *Contrariæ obiectiones proponuntur.* 815

§. III. *Ordinatis à ſimoniaco, vel intruſo Antiſtite, ademptum ordinis officium.* 819

§. IV. *Difficilem hac in re diſpenſationem fuiſſe, aliquando tamen conceſſam.* 820

§. V. *De ordinatis bona fide à ſimoniacis, vel intruſis.* 822

Art. III. *Miniſtrum ordinationis nulla cenſura irretitum eſſe debere.* 823

§. I. *Ordinatos à degradatis, excommunicatis, vel ſuſpenſis validè ordinatos eſſe.* 823

§. II. *Diſpenſatum aliquando cum huiuſmodi ordinatis.* 825

§. III. *Cum ſit excommunicati, ſuſpenſi, interdicti Antiſtitis vices in Ordinibus celebrandis ſupplere.* 825

Art. IV. *Vt Miniſter ordinationis bene notus ſit, Clerum quoque ac populum habeat.* 828

§. I. *De ordinationibus ab Epiſcopis ignotis.* 828

§. II. *De ordinationibus ab Epiſcopis Clerum ac populum non habentibus, vel ab iis qui titulares vocantur.* 829

§. III. *De ordinatis ab Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopatui.* 831

Sect. VI. De loco ordinationis legitimo ac conſentaneo. 835

Cap. I. *De loco ordinationis generatim.* 835

Art. I. *An locus ordinationis proprius eſſe debeat.* 835

§. I. *Neminem in aliena prouincia, ciuitate vel loco, ordinationes celebrare debere ſine licentia proprij Epiſcopi.* 835

§. II. *Obiectiones in contrarium diſſoluuntur.* 837

§. III. *Qua pœna afficiantur, qui in alieno territorio ſine licentia Ordinarij, vel Ordines celebrant, vel recipiunt.* 838

§. IV. *An Tonſura & minores Ordines in alieno territorio conferri poſſint.* 839

§. V. *Obſeruationes continens circa ordinationem in locis exemptis.* 840

Art. II. *An locus ordinationis ſacer eſſe debeat.* 841

Art. III. *An locus ordinationis debeat eſſe publicus, vbi obiter de conuocanda populi multitudine ad ordinationes.* 843

§. I. *Locum ordinationis debere eſſe publicum, & adunatâ Eccleſiâ ordinationes fieri debere.* 843

§. II. *Rationes huius rei proferuntur.* 844

§. III. *Ab ordinationibus tamen Catechumenos, cæteroſque immundos arceri debere: nec ad Tonſuræ & minorum Ordinum collationem fidelem populum conuocari neceſſe eſſe.* 846

Cap. II. *De loco ordinationis ſpeciatim.* 847

Art. I. *De loco ordinationis Presbyterorum & cæterorum inferioris gradus.* 847

Art. II. *De loco conſecrationis Romani Pontif. Patriarcharum, Primatum, & Metropolitanorum.* 850

§. I. *De loco conſecrationis Summi Pontificis.* 850

§. II. *De loco conſecrationis Patriarcharum.* 852

§. III. *Quo in loco conſecrari ſoliti fuerint Primates & Archiepiſcopi.* 852

Art. III. *De loco conſecrationis Epiſcoporum.* 855

§. I. *Epiſcopos intra prouinciam, in ſua, vel Metropolitana Eccleſia vt plurimum conſecratos.* 855

§. II. *De Ordinationibus Epiſcoporum extra prouinciam factis, & quas ob cauſas.* 858

Sec. VII. De tempore ſacræ Ordinationis. 860

Cap. I. *De tempore ordinationis, ſeu promotionis ad omnes ordines præterquam ad Epiſcopatum.* 860

Art. I. *Quibus temporibus, diebus, horis, Tonſura, ac minores Ordines conferri poſſint.* 860

Art. II. *De temporibus, quæ pro generalibus Ordinibus habendis ab Eccleſia ſtatuta ſunt.* 862

§. I. *De inſtitutione Quatuor anni Temporum.* 862

§. II. *De cauſis ieiunij Quatuor Temporum, quarum potiſſima eſt ordinatio.* 864

§. III. *De temporibus habendæ ordinationi deſtinatis.* 864

§. IV. *De pœnis ordinatorum extra ſtatuta à iure tempora.* 865

§. V. *Rationes temporum à iure pro celebrandis ordinationibus ſtatutorum.* 867

Art. III. *Quibus diebus ordinatio generalis habenda ſit.* 868

Art. IV. *Quibus horis ordinatio celebrari conſueuerit.* 873

Index Capitum & Sectionum.

Art. V. *Exceptiones aduerſus prædicta.* 876

Art. VI. *Ne eodem die plures ordines, præſertim ſacri, recipiantur.* 879

Art. VII. *De ſeruandis inter ſingulos ordines debitis interſtitiis.* 882

§. I. *Antiquitus hæc obſeruata, & variis Eccleſiæ conſtitutionibus ſancita fuiſſe.* 882

§. II. *Quàm ſtricta fuerit huius legis obligatio, & quibus pœnis confirmata.* 887

§. III. *Cuius ſit diſpenſare in ea lege.* 888

§. IV. *In quibus præſertim ordinibus morandum fuerit, antequam ad ſuperiores aſcenderetur.* 889

§. V. *Quorum interſtitiorum diſpenſatio facilius concedi hoc tempore poſſit, quorum obſeruatio ſtrictius vrgeri debeat.* 894

§. VI. *Quantum tempus interſtitiis olim præfixum, & à Tridentino poſtea ſit præſcriptum.* 895

§. VII. *Cauſæ ſtatutorum interſtitiorum referuntur.* 897

Art. VII. *De acceleranda ordinatione eorum qui ad Eccleſiaſticas dignitates ordinis alicuius exercitium requirentis promoti ſunt.* 901

§. I. *Ordinari debere quàm citiſſimè qui ad dignitatem, cui ordo adnexus eſt, promoti ſunt.* 901

§. II. *Quænam impedimenta ab hac obligatione excuſent.* 905

Cap. II. *De tempore conſecrationis Epiſcopi.* 911

Art. I. *Quo tempore, die & hora Epiſcopi conſecrari ſoleant.* 911

Art. II. *De feſtiuitate diei ordinationis Epiſcopi.* 913

§. I. *Diem ipſum ordinationis Epiſcopi celeberrimum fuiſſe.* 913

§. II. *Diem etiam anniuerſarium ordinationis Epiſcoporum mortuorum qui ſanctitatis laude floruiſſent, celebrem olim fuiſſe ac feſtiuum.* 914

§. III. *Diem anniuerſarium Epiſcoporum viuentium feſtiuum ac celebrem à populis habitum fuiſſe.* 915

Art. III. *Ne diu electi Antiſtitis ordinatio differatur.* 921

§. I. *Ordinationem electi Antiſtitis quantocyus eſſe peragendam, niſi cauſa rationabilis obſtet.* 921

§. II. *Quæ pœna ob non acceleratam ordinationem, tam Metropolitanis negligentibus ordinare, quàm Epiſcopis ordinari, inflicta ſint.* 922

§. III. *Tempus explicatur intra quod ordinatio perfici debet.* 923

§. IV. *Quænam excuſationes adferri poſſint dilatæ ordinationis.* 924

§. V. *Eccleſiam interim dum differtur ordinatio Epiſcopi viduatam dici, & cur.* 926

§. VI. *Digreſſionem continens de ſtatu Romani Pontificis electi, non confirmati.* 928

§. VII. *Antiſtites electos & confirmatos ante conſecrationem iuriſdictionis poteſtate præditos eſſe.* 933

§. VIII. *Bona Eccleſiæ ante conſecrationem Epiſcopi cuius ſint & à quo adminiſtrentur.* 934

Sec. VIII De ritibus ſacræ Ordinationis. 935

Cap. I. *De ritibus ordinationis, ſeu inaugurationis Sacerdotum, & ſacris miniſtrantium, ſiue apud Ethnicos, ſiue apud Iudæos.* 935

Art. I. *Quinam fuerint ritus inaugurationis ſacrificiorum apud Ethnicos.* 935

Art. II. *Quinam fuerint ritus conſecrationis Summi Pontificis, Sacerdotum & Leuitarum apud Iudæos.* 936

§. I *Referuntur ritus quibus Leuitæ conſecrabantur.* 936

§. II. *Referuntur ritus quibus tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes conſecrabantur.* 940

§. III. *Prior quæſtio circa enumeratos ritus explicatur.* 942

§. IV. *Variæ quæſtiones circa ritum Vnctionis ſacræ diſſoluuntur.* 942

§. V. *Cæteræ quæſtiones circa prædictos ritus enodantur.* 947

Art. III. *De comparatione rituum apud gentiles vel Iudæos cum ritibus nouæ legis, præſertim in ordinatione Sacerdotum ac Miniſtrorum.* 949

§. I. *Ritus aliquos à gentilibus vel Iudæis obſeruatos, à Chriſtianis retentos.* 949

§. II. *Qui ritus idem apud Ethnicos, Iudæos, Chriſtianos in ſacrorum Miniſtrorum inauguratione ſeruati ſint, & vnde hoc factum.* 950

§. III. *An Ethnicorum, vel Iudæorum ritus aſſumere nobis licuerit.* 951

§. IV. *Quinam ritus ſacræ Ordinationis in noua lege à Iudæis petantur.* 952

Cap. II. *Ideam generalem continens ordinationis.* 953

Art. I. *Ideam continens ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum & Diaconorum ex D. Dionyſio.* 953

Art. II. *Idea ordinationis à quibuſdam exemplis petita.* 954

Art. III. *Ideam continens ordinationis ex veteri ordine Romano.* 955

Cap. III. *De ritibus ordinationem præcedentibus.* 957

Art. I. *De ieiunio ordinationibus præmiſſo.* 957

Art. II. *De precibus & ſupplicationibus publicis ante ordinationem haberi ſolitis.* 959

Art. III. *De præmiſſa denuntiatione publica ordinandorum.* 960

Cap. IV. *De ritibus ſtatim initio cuiuſlibet ordinationis vſurpari ſolitis.* 961

Art. I. *De ſolemni ordinandorum proceſſione.* 961

Art. II. *De impoſitione ſacrarum veſtium ſingulis ordinandis.* 962

Art. III. *De delatione cereorum ab ordinandis.* 964

Art. IV. *De vocatione ordinandorum.* 965

Art. V. *De præſentatione ordinandorum.* 966

Cap. V. *De Ordinationibus intra Miſſarum ſolemnia celebrandis.* 968

Art. I. *Sacros Ordines nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferendos eſſe.* 968

Art. II. *Non eſſe Miſſam eſſentialem ordinationi.* 970

Art. III. *A quo Miſſa ordinationis debeat celebrari.* 970

Digitized by Google

Index Capitum & Sectionum.

Art. IV. *In qua Miſſæ parte ſacri Ordines conferantur.* 971
Art. V. *Quædam peculiaria ſeruanda in Miſſa ordinationis.* 973
Cap. VI. *De ſacris Ordinibus coram Altari conferendis.* 975
Art. I. *De more Latinorum & Græcorum hac in re.* 975
Art. II. *De ritu deducendi ordinandos ad Altare.* 978
Art. III. *De ritu circumeundi Altare ab ordinandis.* 979
Cap. VII. *De ritibus circa habitum corporis ordinandorum obſeruandis.* 981
Art. I. *De genuflexione ordinandorum.* 981
Art. II. *De proſtratione ordinandorum, inclinatione, & nudatione capitis.* 983
Ca. VIII. *De geſtu Pontificis inter precandum ſupra ordinatos.* 984
Art. I. *De ſignatione crucis fieri ſolita à Pontifice benedicente ordinandos.* 984
Art. II. *De extenſione manuum Pontificis precantis.* 986
Cap. IX. *De impoſitione manuum ſuper ordinandos, porrectione inſtrumentorum ſacrorum, itemque impoſitione libri Euangeliorum ſuper Epiſcopos conſecrandos, traditione baculi paſtoralis & annuli.* 987
Art. I. *De impoſitione manuum in ordinationibus.* 987
§. I. *De diuerſis impoſitionibus manuum.* 987
§. II. *Quo ritu ſeu vnica manus, ſeu duæ in ordinatione imponerentur.* 988
§. III. *De ſignificationibus manuum impoſitionis.* 990
Art. II. *De traditione inſtrumentorum ſacrorum, itemque panis conſecrandi, vel conſecrati, aliorumque eiuſmodi tam apud Latinos, quàm Græcos in ordinationibus vſitatâ.* 992
§. I. *De ritu inſtrumentorum ſacrorum tradendorum apud Latinos.* 992
§. II. *De particula panis conſecrati vel conſecrandi porrigi ſolita apud Græcos.* 993
§. III. *De pane conſecrato ordinatis olim tradi ſolito apud Latinos.* 994
§. IV. *De traditione libri Presbyteris, apud Græcos.* 996
§. V. *De traditione flabelli Diacono.* 997
§. VI. *De traditione aliorum inſtrumentorum in Ordinibus inferioribus apud Græcos.* 998
Art. III. *De impoſitione libri Euangeliorum Epiſcopo conſecrando.* 998
Art. IV. *De traditione baculi & annuli Epiſcopo conſecrato apud Latinos.* 1001
§. I. *De traditione annuli.* 1001
§. II. *De traditione baculi paſtoralis.* 1003
Cap. X. *De ſacra Vnctione.* 1006
Art. I. *An antiquitus vſitatus mos fuerit vngendorum Sacerdotum apud Græcos.* 1006
§. I. *Argumenta pro parte affirmante continens.* 1006
§. II. *Argumenta pro parte negante complectens.* 1008
§. III. *Iudicium de quæſtione propoſita.* 1011
Art. II. *An ex veteri conſuetudine Sacerdotes apud Latinos vngantur.* 1012
§. I. *Probatur affirmans ſententia.* 1012
§. II. *Obiectiones aduerſariorum referuntur ac refelluntur.* 1015
Art. III. *Quo ritu tã Presbyteri quàm Epiſcopi vngantur, vbi etiã de aliis vnctionũ generibus & differẽtiis.* 1018
Art. IV. *De ſignificatione Sacerdotalis vnctionis.* 1020
§. I. *Cur Sacerdotes vngantur.* 1020
§. II. *Cur in Sacerdotibus iteretur vnctio.* 1022
§. III. *Cur Diaconi non vngantur.* 1023
§. IV. *Cur Epiſcopi Chriſmate, Presbyteri ſolum oleo; his ſolæ manus, illis caput etiam vngantur.* 1025
Art. V. *De variis vnctionum generibus, præſertim de vnctione Regia.* 1026
§. I. *De vnctionibus rerũ, ac perſonarũ in Baptiſmi, Cõfirmationis & Extremæ-Vnctionis Sacramẽtis.* 1026
§. II. *Reges etiam inungi ſolitos, & quæ huius moris origo.* 1027
§. III. *Quo ritu Reges inungantur, & de differentiis Sacerdotalis vnctionis & Regiæ.* 1031
§. IV. *Reges ab iſta vnctione Sacerdotij participes non fieri, nec ſacrarum functionum niſi ex priuilegio.* 1033
Cap. XI. *De cæteris ritibus ordinationem conſequentibus.* 1035
Art. I. *De benedictione tam ordinatorum à Pontifice ordinante, quàm populi à conſecratis.* 1035
Art. II. *De ſalutatione ſeu oſculo, quo ordinati à collegis excipiuntur, & ab ordinatore dimittuntur.* 1037
Art. III. *De receptione & diſpoſitione ordinatorum inter alios eiuſdem gradus.* 1039
Art. IV. *De inſcriptione ordinatorum Eccleſiaſtico catalogo.* 1040
Art. V. *De mutatione nominis in Ordinationibus.* 1043
Art. VI. *De communione poſt ordinationem.* 1045
Art. VII. *De ritu in ordinationibus vſitato, vt Sacerdotes ordinati Pontifici concelebrent.* 1049
Ar. VIII. *De cæteris ritibus ordinationis.* 1054

Appendix ad hanc ſectionem de Tonſuræ Clericalis conferendæ ritu.

Art. I. *De Clerico Eccleſiaſtica veſte induendo.* 1057
Art. II. *De attonſione Clerici faciendi.* 1061
§. I. *Tondendi Clerici ritus, cùm apud Latinos, tùm apud Græcos deſcribitur.* 1061
§. II. *Tondendi Clerici ritus comprobatur.* 1062
§. III. *Rationes & myſteria prædicti ritus proferuntur.* 1067
Art. III. *De profeſſione Clerici ſeu renuntiatione publica ſæcularibus deſideriis.* 1070
Art. IV. *De impoſitione ſuperpelliceі Clerico faciendo.* 1073

DE SACRIS

A

DE SACRIS ELECTIONIBVS, ET ORDINATIONIBVS,

B EX ANTIQVO,

ET NOVO ECCLESIÆ VSV.

PRÆFATIO.

ECclesiasticæ *diſciplinæ ſedulam inquiſitionem, & , quam priuati cuiuſque meditatio conſequi poteſt, inſtaurationem animo complectentes: circà Clericos toti ferè verſamur: Ab eorum ſiquidem inſtructione, profectu, diſciplinâ totius Eccleſiæ ſtatus pendet, quorum nimirum anctoritate, monitis, & exemplis reliqui gubernantur, mouentur, diriguntur. Ab illorum inſtitutione differendi initium ducimus, eorum electionem deſcribimus, ordinationem*
C *tractamus, vt poſtquam rationem edocti fuerimus, quâ inoffenſo pede ſacra miniſteria adire poßint, Eccleſiaſticos, quibus addicuntur, præficiunturque, titulos enarrare, plura circa mißionem ipſorum in poſſeßionem Eccleſiarum, non pauciora circa eorumdem cum Eccleſiis ſuis vinculum, & obligationem: plurima circa ſacrorum miniſtrorum qualitates, munia, immunitates, leges, priuilegia, onera varia, honores, ornamenta dignitatum, & inſtituta maiorum fuſiori ſermone proſequi liceat. Placet igitur, quoniam omnis vel ferè omnis de Clericis, quoad vita ſupererit, nobis futura erit, Deo dante, diſputatio, ante definire, qui Clericorum nomine intelligantur, quem ordinem conſtituant; an à reliqua plebe diſcretum, an confuſum: quis ad eum ordinem aditus pateat: & aditus illius, quem ordinationem vocamus, nomenclaturam*
D *explicare, ne ſtatim in limine, obſcurarum vocum ignoratione fallamur. Hæc præludia præmittimus, quæ & ſequuturorum, Deo fauente, voluminum tractationi, & præſentis operis explicationi quammaximè neceſſaria videbuntur.*

PROLEGOMENA.

CAPVT PRIMVM.

De nominibus Clericorum.

I. DVO *ſunt* (inquit Hieronymus) *genera Chriſtianorum: eſt autem vnum genus quod mancipatum diuino officio, & deditum contemplationi, & orationi, omni ſtrepitu temporalium ceſſare conuenit: vt ſunt Clerici, & Deo deuoti, videlicet Conuerſi, κλῆρος enim Græcè, Latinè ſors: inde eiuſmodi homines vocantur Clerici, id eſt ſorte electi: omnes Deus in ſuos elegit: hi namque ſunt*

Hieronymus ad quemdam ſuum Leuitã, de duobus generibus hominum, refertur 12. q. 1. can. duo ſunt.

Digitized by Google

Reges, id eſt, ſe & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo regnum habent, &c. Aliud verò eſt genus Chriſtianorum, vt ſunt laici: λαὸς enim Græcè eſt populus Latinè: his licet temporalia poſſidere, &c. his conceſſum eſt vxorem ducere, terram colere, &c. A

II. Clerici igitur dicti, quod ad ſacrorum adminiſtrationem eligantur à Domino: quòd ſint præclara Domini ſors, ſelecta portio, & hæreditas præcipua: hæreditas, inquam, ſeu pars, quam dedit Deus filio ſuo [a] Ioſeph extra fratres ſuos, quam tulit de manu Amorrhæi in gladio, & arcu: pars Eccleſiæ ſublimior, quæ tanto reliquis virtute ac ſcientia debet eſſe præſtantior, quantò dignitate, & auctoritate illuſtrior: hæreditas filij Dei chariſſima, in quam ſcilicet potiſſima beneficia contulit, & eximia omnis generis ornamenta tranſmiſit. Specialis hæc Chriſti hæreditas: licet enim à Propheta [b] dictum ſit, *omnes gentes ſeruient ei*: licet dicente diuino Patre; [c] *Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam*, filius omnium nationum principatum acceperit: æquum tamen eſt vt hæc peculiari iure Chriſti dicatur hæreditas, quæ Chriſtianis officiis & eccleſiaſticis miniſteriis, non [d] ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, ſed B ſecundùm diuinam ordinationem mancipatur: iiq; , quibus dictum illud Apoſtolis à Chriſto aptari poteſt, [e] *Non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos*: qui Leuitis antiquæ legis ſuccedunt, quos eſſe *de ſorte Domini, & quorum Dominum ſortem atque hæreditatem eſſe*, [f] Scriptura ſacra oſtendit.

III. [g] *Clericus ergo, qui Chriſti ſeruit Eccleſiæ interpretetur vocabulum ſuum, & nominis definitione prolatâ nitatur eſſe quod dicitur: ſi enim κλῆρος Græcè, Latinè ſors appellatur, proptereà Clerici dicuntur, quod de ſorte Domini ſunt: vel quia Dominus ſors, id eſt pars Clericorum eſt: qui autem, vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe exhibere debet, vt ipſe poſſideat Dominum, & ipſe poſſideatur à Domino: qui Dominum poſſidet, & cum Propheta dicit,* [h] *pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere poteſt: quod ſi quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus: verbi gratiâ ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem: cum iſtis partibus Dominus fieri pars eius non dignatur: ſi ergo pars Domini ſum, & funiculus hæreditatis eius, nec accipio partem inter cæteras tribus: ſed quaſi Leuita & Sacerdos viuo de decimis, & Altari ſeruiens, Altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum, his contentus ero, & nudam crucem nudus ſequar.* C

IV. Ab eadem quoque nominis etymologia non diſpar argumentum infert Ambroſius, [k] *Cui*, inquit, *portio Deus eſt, nihil debet curare niſi Deum, nec alterius impeditur neceſſitatis munere: quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui atque huic noſtro officio decerpitur: hæc enim vera eſt Sacerdotis fuga, abdicatio domeſticorum, & quædam alienatio chariſſimorum, vt ſuis ſe abneget, qui ſeruire Deo elegerit.*

V. Hinc cùm aliquis à Catholico antiſtite, in ordinem & album Clericorum per Tonſuræ ſuſceptionem refertur, iſtam rerum omnium, vt ſoli Deo adhæreat, abdicationis, ac renunciationis formulam recitare iubetur ex Dauidis Pſalmis deſumptam, *Dominus pars hæreditatis meæ, &c.* quibus verbis Deum ſibi vnicè diligendum, & inquirendum proponit: huncque theſaurum ſuum, hunc delicias ſuas, hunc hæreditatem ſuam, hunc ſcopum ſuum eſſe profitetur, in quo ſpes omnes ſuas collocet, & omnes cogitationes defigat. Placet verò [m] Iſidoro Hiſpalenſi prædicta Clerici etymologia, qui tamen aliam addit, Clericos D nempe dictos, quod [n] Mathias, qui primus ab Apoſtolis in Eccleſiaſticum ordinem adſcriptus eſt, ſorte electus fuerit; κλῆρος enim Græcè ſors.

VI. Clerici etiam mihi ſunt, qui κληρονόμοι, quo ſcilicet nomine, qui vulgo dicuntur ἀδελφοὶ, ſeu fratres, ab Heſiodo, & aliis Poëtis Græcis nonnumquam vocari conſueuerunt, quod paterna inter eos diuidatur hæreditas: quo etiam nomine à ſancto [o] Auguſtino, & Iſidoro Hiſpalenſi [p] hæredes vocitantur: quæ vtraque nominis acceptio non dubium eſt quin Clericis conueniat. Nam & Apoſtolos Clericorum ordinis primos, fratres vocatos fuiſſe [q] Scriptura ſacra paſſim oſtendit, & Chriſtianos [r] olim omnes, ſed eos præcipuè qui diuinis officiis addicti, perfectiorem viuendi rationem inibant, fratrum nomẽ vſurpaſſe, eaque inſignitos fuiſſe in confeſſo eſt. Clericos quoque præ cæteris Chriſti hæredes dici poſſe nemo neſcit, tum quod ſpiritualia Eccleſiæ bona, quæ laicis

tantum

[a] Geneſ. 48.
[b] Pſalm. 71.
[c] Pſalm. 2.
[d] Ioan. 1.
[e] Ioan. 15.
[f] Num. 18. & Deuter. 18.
[g] Hieron. ad Nepotian. refert. 12. q. 1. c. Clericus.
[h] Pſalm. 15.
Deuter. 32.
[k] Ambroſ. de fuga ſæculi refertur 12. q. 1. c. cui portio.
[l] Pôtif. Rom. tit. de Tonſura.
[m] Iſido. lib. 7. Originũ cap. 12. & 2. de diuinis off. c. 1.
[n] Actor. 1.
[o] Aug. enarrat in Pſ. 67.
[p] Iſidor. lib. 2. de diuinis off. cap. 1.
[q] Math. 13. Lucæ 22. Ioan. 20.
[r] Tertull. in Apolog. c. 39 Athenag. orat pro Chriſtian Minutius in Octauio. Clemẽs Alex. lib. 5. Strom. Lactant. lib. 5. c. 22. Cyprian. epiſt. 4. 5. 41. Aug. ep. 162. & 225. Leo epiſt. 10 12. 15 18 19. &c. & alij paſſim.

Digitized by Google

A tantum in vſum conceduntur, ipſi ſuo iure, [a] *vt miniſtri Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*, in ſuam & aliorum vtilitatem adminiſtrent; tum quod ex [b] *pingui pane Chriſti*, qui *præbiturus delicias regibus* prædicitur bonis nempe Eccleſiaſticis, quæ Chriſto data, ac oblata, in eius miniſtrorum ſuſtentationem relinquuntur, veſcendi ius habeant,

VII. Plutarchus [c] ſingulas partes, quæ ſingulis Lacedæmoniis, poſt diuiſionem terræ Laconicæ à Lycurgo factam obtigerant, *κλήρυς*, nominauit, meminitque [d] Ariſtoteles legis Athenienſium, qua iubebatur vnuſquiſque ciuium agrum habere, quem per ſcipſum coleret, qui quidem *κλῆρος* dicebatur, cui cedere, vel à quo iure, vel iniuria exturbari nemo poterat. Liceat ex iis Clerici etymon deducere: Numquid enim hæreditas Domini, populus Chriſtianus, in varias diœceſes, & parœcias diſtribuitur, ſinguliſque Clericis, ſi maiorum inſtituta ſpectemus, pars aliqua agri Dominici procuranda, & excolenda committitur? Num ex vetere Eccleſiæ diſciplina Clericorum vllus erat, qui B non alicui Eccleſiæ particulari adſtrictus, ſpartam quam nactus eſſet, adornare ſatageret? Nonne ex communibus Eccleſiæ bonis ſingulis Clericis olim diuidebatur, prout cuique opus erat? An non etiam, quod iam Clericis in titulum ſeu patrimonium, ſeu beneficium aſſignatur, diſtrahi, alienari, vel ceſſione quauis, alterius fieri, æquè ac *κλῆρος* Athenienſium lege præfixus, prohibetur? Ab hoc ſeu fundo, ſeu beneficio, ſeu eccleſiaſtico titulo quidni Clerici nomen deductum dixeris, quem ſine al quo eorum ordinare, nec antiquæ, nec nouæ Eccleſiæ conſtitutiones permittunt.

VIII. Addimus Clericos pro Agricolis ſumi poſſe, ſi nimirum ſacræ Scripturæ phraſin diligentiùs attendamus, iuxta quam nimirum vir agricola, requieſcere inter Cleros & habitare dicitur: ita enim de Iſſachar ſecundùm Septuaginta legitur interpretes, [e] *Iſſachar bonum deſiderauit, requieſcens inter cleros*, & paulò pòſt, *ſuppoſuit humerum ſuum, & factus eſt homo agricola*: eodem quoque loquen- C di modo vſa videtur Debbora, dum Rubenitas incuſat, quod pugnæ tempore agriculturæ vacaſſent, [f] *Quare*, inquit, *habitas inter duos cleros, ne audias ſibilos gregum?* Aduertant ergo Clerici, ſe non molles, non delicatos vrbium incolas eſſe oportere, ſed fortes, duros, & laborioſos agricolas, qui agrum Domini aſſiduè colant, qui [g] *portent onus diei, & æſtus*, qui tanquam meſſores non ignaui, aëris inclementiam, & iniurias præ ſalute animarum nihil faciant.

IX. Ex quibus difficilis Pſalmorum Dauidicorum verſus explicari aliquatenus poteſt, [h] *Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & poſteriora dorſi eius in pallore auri*: quamuis enim literalem huius & ſequentis verſus ſenſum hunc eſſe exiſtimem, ſi ſecuri conſiſtatis inter terminos Ægyptiorum & Aſſyriorum, quorũ hi pro inſignibus columbam argenteam à tempore imperij [i] Semiramidis, geſtare conſueuerunt, illi aureum vitulum (vt ex pluribus ſacræ Scripturæ locis, [k] auctorumq; ſacrorũ ac prophanorum teſtimoniis deducitur) attamen *dum diſcernit cæleſtis reges ſuper eam*, dũ ſuper Paleſtinam reſpiciẽs Deus D inimicos reges ſeparat, Iudæi *niue dealbabantur in Selmon*, niueum pacis colorem referent, qui tamen ſanguine cruentandi videbantur. Quamuis, inquam, hunc germanum ſenſum huius verſus eſſe crediderim, alias tamen, quas Patres eiuſdem interpretationes proferunt improbandas minimè cenſeo, eas maximè, quæ ad Clerici nomen, dignitatem, atque officia aliqua ratione pertinere videbuntur. Certè D. [l] Auguſtinus hunc verſum ad Clericalis ordinis viros referre videtur, quos inter duo teſtamenta veteris, & nouæ legis per fidem, inter duas hæreditates terrenæ fœlicitatis, & æternæ immortalitatis per ſpem conquieſcentes, vt pennas Columbæ (id eſt Eccleſiæ) deargentatas, exaltandos prænuntiat. Plurima quæ ad propoſitum faciunt in Clericos, in huius verſus interpretatione, cõgerit [m] Innocentius tertius ſermone exhortatorio ad Clericos habito in Concilio Lateranenſi Oecumenico, ex pluribus iſta accipe, *Dormiamus*, inquit, *ſed inter medios Cleros, id eſt in medio Clerorum ſecundùm idioma Græcorum, ad literam nos inter medios Cleros totius orbis exiſtimus, propterea nequeunt opera noſtra latere, ſiue bona ſint, ſiue mala: luceat ergo lux veſtra coram hominibus, vt vi-*

a 2. ad Cor. 4.
b Geneſ. 49.
c Plutarch. in vita Lycurgi.
d Ariſtotel. in polit.
e Geneſ. 49.
f Iudicum 5.
g Matth. 20.
h Pſal. 67. v. 14.
i *Facta eſt terra eorũ in deſolationem à facie iræ columbæ*, id eſt Aſſyriorũ Ierem. 25. item à facie gladij columbæ. Ierem. 46 & 50. hac ſuperſtitione imbuti Iudæi, egreſſi ex Ægypto vitulũ ex auro conflatilẽ ſibi fecerũt Exod. 32.
k Huc refer quæ de Oſyri & Iſide dicũtur à prophanis auctorib. & quæ de Ægyptiorũ ſuperſtitione narrant Philo lib. de vita cõtemplatiua, & Euſeb. de prępar. euãg. lib. 3. cap. 3 & 4. ab Athenagora, Piſide, & aliis
l D. Auguſt. fusè enarrat. in pſal. 67.
m Innocent. 3. ſerm. exhort. ad cleric. to 3. Cõcil part. 2.
n Matth. 5.

Digitized by Google

deant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cælis eſt, vt cortina cortinam trahat, & qui audit, dicat, veni. Aliter tamen hoc poſſumus intelligere, κλῆρος enim Gracè, ſors vel hareditas interpretatur: vnde Clerici dicuntur, quòd in partem Domini ſint ſortiti, ſecundùm illud, Dominus pars hareditatis mea. Eſt autem triplex hæreditas, infima, media, & ſuprema: infima eſt terrena, de qua legitur,[a] *Dedit terram eorum hareditatem, hareditatem Iſraël ſeruo ſuo: media eſt ſacra Scriptura, de qua dicitur,*[b] *Hareditate acquiſiui teſtimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei ſunt: ſuprema eſt beatitudo cæleſtis, de qua legitur,*[c] *Funes ceciderunt mihi in praclaris, etenim hareditas mea praclara eſt mihi: qualibet hareditatum iſtarum ſuas medietates, terrena poſſeſſio, res mobiles, & immobiles, ſacra Scriptura ſpiritum & literam, beatitudo cæleſtis ſtolam mentis, & ſtolam carnis; inter hos medios cleros, inter has medias hareditates dormire debemus, aliter autem & aliter, &c.* (ſubũgit diuerſos modos quibus inter has medias hæreditates dormitur, tum ſubdit) *ſi ſic dormierimus, profectò ſumus penna columba deargentata, ſicut per columbam deſignatur Eccleſia, ſic per pennas columbæ deſignantur Sacerdotes Eccleſia, qui verbis, & exemplis eam ſubleuant ad cæleſtia, vnde ſponſus de ſponſa dicit in* B *Canticis,*[d] *Vna eſt columba mea, perfecta mea: cuius pennas perfectè Propheta deſcribens dicit,*[e] *Qui ſunt ij, qui vt nubes volant, & quaſi columba ad feneſtras ſuas? penna deargentata ſunt illi, qui diuinis eloquiis ſunt eruditi ſecundum illud,*[f] *Eloquia Domini eloquia caſta, argentum igne examinatum, probatum terra, purgatum ſeptuplum, &c.* (plura de diuerſis pennarum generibus locutus, iſta ſubiungit) *penna ſimus deſpicientes mundana per vim iraſcibilem, dormientes inter medios cleros poſſeſſionis terrena: penna columba ſimus intelligentes diuina per vim rationabilem, dormientes inter medios cleros ſacra Scriptura; nec tantum in præſenti ſimus penna columba deargentata, ſed poſteriora dorſi eius in ſpecie auri: ſicut dorſum laborem præſentis vita ſignificat, ſecundùm illud,*[g] *Supra dorſum meum fabricauerunt peccatores, ita poſteriora dorſi requiem futura vita deſignant, ſecundùm illud,*[h] *Iam non erit amplius, neque luctus, neque clamor, ſed nec vllus dolor, quoniam priora tranſierunt: ergo poſteriora dorſi, id eſt requies poſt laborem erit in ſpecie auri, hoc eſt in gloria contemplationis qua per fulgorem auri congruè deſignatur* C *propter illud,*[i] *Fulgebunt iuſti ſicut Sol in regno Patris eorum.* Hæc Innocentius, quæ nos fuſiùs retulimus, tum quod difficilis omnino textus explicationem contineant; tum quod ad præſentem Clerici nomenclaturam non parum conducant, grauiſſimaque, & ſaluberrima pro Clericis monita comprehendant.

X. Rectè igitur & prudenter inſtituta hæc Clerici vox, & ab olim pro ſacræ religionis diuinis miniſtris vſurpata: vbi enim apud[k] Hieremiam Paſtorum Iudææ negligentia, & malitia incuſatur, loco eorum verborum quæ in Latina vulgata editione habentur, *Hareditatem acceperunt, & non eis proderit*, Septuaginta interpretes legunt *οἱ κλῆροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτοῖς, cleri eorum non proderunt eis*, quæ de Leuitis & Sacerdotibus interpretãtur[l] Origenes,[m] Epiphanius, Hieronymus[n] & alij. Ea quoq; verba D. Petri,[o] quibus Paſtores monet, vt gregem ſuum ſedulò paſcant, *ὡς μὴ κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, non dominantes cleris*, vulgo Patres de prohibito Epiſcoporum in Clericos ambitioſo imperio interpretantur. Paſſim quoque legere eſt eãdem Clerici vocem, tam in[p] Canoni- D bus Apoſtolorum,[q] Niceno primo Concilio, & cæteris fere omnibus Conciliis, quàm apud[r] Tertullianum antiquum inter Chriſtianos auctorem, & alios communiter Patres, pro Eccleſiaſtici ordinis viris ad nauſeam vſque repetitam. Notatque Euſebius[s] eos qui in Eccleſia Catholica miniſtrabant, Clericos ſuo tempore nominari ſolitos fuiſſe. Quò fit vt iure refellas Lutherũ,[t] Caluinum,[u] & alios eiuſdem farinæ homines, quibus Clerici nomen vt improprium diſplicet: adeò ſiquidem ſpiritu vertiginis ducuntur iſti, & contentionis efferata rabie agitantur, vt dum rebus infigere aculeum non poſſunt, vocibus minimè parcant, & in Theologia Grammatici, in Grammatica Theologi videri velint, in vtraque autem vel impij, vel temerarij deprehendantur.

XI. Eodem temeritatis ſpiritu afflatus Wiclephus[x] auſus eſt reprehendere communem loquendi vſum, quo Clericos per Antonomaſiam Eccleſiaſticos appellamus: quem loquendi morem fusè defendit Valdenſis[y] contra VViclephiſtas & Huſſitas: quem nos quoque neque nouum, neque inauditum eſſe,

vel

a Pſal. 135.
b Pſal. 118.
c Pſal. 15.
d Cant. 6.
e Iſai 62.
f Pſal. 11.
g Pſal. 128.
h Apocal. 21.
i Sapient. 3.
k Hiere. c. 12. verſ. 13.
l Orige. hom. 7. in Hierem.
m Epiph. inter epiſt. ad Ioan. Hieroſol. inter epiſt. Hieron. 60.
n Hiero epiſt. ad Nepotian. & comm. in illud capu Hierem.
o 1. Pet. 5.
p Can. Apoſt. 8. 13. 15.
q Con. Nic. 1. can. 1. & 18.
r Tertul. de Monogam.
s Euſeb. lib. 10. hiſt. cap. 7.
t Luther. lib. de abroganda Miſſa priuata parte 1. tractãs illud non dominantes in Cleris.
u Caluin 4. Inſtitut. 4. 9. & cõmentariis in cap. 5 prioris epiſt. D. Petri.
x VViclephus de Eccleſ. Cathol. cap. 1.
y Valdẽſis to. mo 3. contra VViclephiſtas & Huſſitas.

A vel inſolentem; adductis aliquot Patrum teſtimoniis docere, neque temerè inſtitutum fuiſſe allatis quibuſdam rationibus impoſitionis huius nominis demonſtrare non fruſtrà fortaſſe conabimur.

XII. Sanctus Paulus epiſtola ad Hebræos [a] *Eccleſiam primitiuorũ* vocat Apoſtolorum cœtum cui Clericorum ordo ſucceſſit; ſic enim Apoſtolum interpretati ſunt [b] Ambroſius, [c] Primaſius, [d] Haymo, & alij. Hieronymus [e] cõmentariis in caput 10. Oſeæ Prophetæ ter ad minus Eccleſiaſtici nominis Sacerdotes, alioſque inferiori gradu in miniſteriis Eccleſiaſticis conſtitutos intelligit: in qua etiam ſignificatione, eadem voce tum commentariis in [f] Abdiam, tum in Hieremiam, tum etiam alibi vtitur: quo etiam nomine vſus eſt [g] Ambroſius, dum ait: *Nihil tam aſperum tamque pernicioſum eſſe, quàm ſi Eccleſiaſticus maximè qui ſublimis loci eſt, diuitiis huius ſeculi ſtudeat, &c.* itémque dum exponens iſta verba Epiſtolæ Pauli ad Timotheum, [h] *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus,* hæc habet, [i] *Eccleſiaſticus autem idcirco Deo ſe probat, vt huic deuotus officium impleat,* B *quod ſpopondit, in Dei rebus ſollicitus, à ſeculari negotio alienus.* Fruſtra perſequar cæteros Patres ſaltem mediæ, & vltimæ ætatis, Bernardum v. g. & alios, apud quos eiuſdem vocis in prædicta acceptione non infrequens vſus occurrit. Neque omittendum, quod habet [k] Sylueſter Giraldus in ſua Hiberniæ Topographia appoſitè omnino ad præſens argumentum, *Hiberni*, inquit, *viros qui Eccleſiaſtica gaudent immunitate, etiam laicos, & vxoratos, Eccleſiaſticos vocant.*

[a] Paulus ad Hebr. 12. cap. [b] Amb. ep. 56. Irenæo quæ eſt 1. lib. 5. [c] Prim. in cit. cap. ad Heb. [d] Haymo ibi. [e] Hiero. lib 3. comment. in Oſeam. [f] Idem in Abdiam, & lib. 3. in Hiere. cap. 12. & 13. [g] Ambr. 1. ad Timoth. c. 6. [h] Idem in 2. ad Timoth. c. 2. [k] Sylueſt. Giraldus in ſua Hiberniæ Topograp. par. 3. cap. 6.

XIII. Ex quibus proculdubio verbis non contemnenda ratio erui poteſt, ob quam non Clericis ſolùm, verumetiam Monachis Eccleſiaſtici nomen nonnunquam tributum ſit, quod nempe priuilegiis, & exemptionibus, quæ in fauorem Eccleſiæ, & religionis conceſſa ſunt ipſi quoque gaudeant; quod à ſeculari poteſtate principum beneficentia immunes redditi, Eccleſiaſticæ poteſtati mancipentur, eorumque cauſæ à politico tribunali ad eccleſiaſticum transferantur; ſicut enim regius homo dici conſueuit, qui regi ſpeciali iuramento obſtrictus eſt, qui apud ipſum authoramentum iniit lege clientelarum, C qui ad clientariæ fidei ac ſponſionis profeſſionem à rege admiſſus eſt, quidni eodem iure Eccleſiaſticum hominem dixeris, qui Eccleſiæ priuilegiis munitus eſt, & in eius clientelam, præſidium, ac cognitionem ſpeciali iure adſciſcitur? Alias eiuſdem nominis rationes adiungo. Prima ſit, quod peculiaris Eccleſiaſticarum rerum cura ſit penes Clericos, qui ſoli Eccleſiaſticis officiis ex ſuo ſtatu miniſtrant, ſoli Eccleſiis deſeruiunt, ſoli religionis cultum, (ad quem fidelium cõuentus, quem [l] Eccleſiam meritò dixeris, inſtituitur) ex proprio munere procurant; quemadmodum ergo militares viri dici conſueuerunt, qui militaribus officiis addicuntur, ita Eccleſiaſtici dici poterunt, qui Eccleſiaſticis: vel apud quos ſolùm Eccleſiaſtica omnis poteſtas reſidet.

[l] Vide Iſidor. Peluſ. lib 5. epiſt. 246. & Aug. in breuiculo coll. 3.

XIV. Altera non diſſimilis mihi quoque ſatisfacit; fatendum nempe eſt inter Reipublicæ neceſſaria membra Clericos eſſe, ſeu Sacerdotes, eorumque Miniſtros, vt docet [m] Ariſtoteles, qui & in Sacerdotes & Magiſtratus tanquam in ſuos ductores, & gubernatores, multitudinem ciuium diuiſam eſſe teſtatur, D & [n] Reip. membra omnia percenſens, cum agricolis, artificibus, viris militaribus, locupletibus, & iudicibus Sacerdotes quoque numerat; [o] Sacerdotiumq; Reip. neceſſarium eſſe contendit, quod videlicet non vtilitatis tantum cauſa, ſed virtutis quoq; & honeſtatis, ſocietas ciuilis inſtituta ſit, beatitudo verò cum virtute coniuncta per Sacerdotium procuretur: qui in Rep. Sacerdotes pariter & æditus collocat. Eo itaque ſenſu non Reip. ſolùm, ſed Eccleſiæ membra Clerici dici poſſunt, eodemque verum eſt, quod ait [p] Optatus Mileuitanus, *Non eſſe Rempublicam in Eccleſiâ, ſed Eccleſiam in Republica*, quia nempe finis inſtituendæ ciuitatis quatenus ad honeſtatẽ, vel etiam ad beatitudinẽ obtinendam refertur, Eccleſiæ finem, ſcilicet beatitudinis æternæ conſecutionem, ſuo ambitu comprehendit. Vnde ſunt quidem in Rep. Sacerdotes, ſunt Magiſtratus, ſunt opifices, &c. diſtinctaque hæc efficiunt membrorum Reipublicæ genera. E contrà verò opificum, Iudicum ciuilium, agricolarum ordines, diuerſos in Eccleſia minimè conſtituũt: neque enim [q] *in perſonarum acceptione habemus*

[m] Ariſt. lib. 7. Polit. c. 12. [n] Id. 7. Polit. cap 8. [o] Idem eiuſd. lib cap. 9. [p] Optatus lib. 3. contra Parmenianum. [q] Iacob. 2.

fidem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſed pauperem æquè, ac diuitem Eccleſia in ſuum corpus admittit, ad quem nempe cuiuſcumque terrenæ conditionis homines æqualiter conueniunt [a] *Patrem innocaturi eum, qui ſine acceptione perſonarum iudicat*: Horum ergo Reip. membrorum ſoli Sacerdotes ac Miniſtri in Eccleſia ſuum ordinem retinent, in qua ſacrorum hominum, ac plebis diſtinctio, ſine ingenti ſacrilegio peruerti non poteſt. Itaque Eccleſiaſtici iure dici poſſunt, quia ex omnibus hominum conditionibus ſoli ipſi Eccleſiæ membris per ſe adcenſentur. A

XV. Tertia, quia cùm Clerici Eccleſiam connocent, regant, gubernent, [b] *cùm ſine iis Eccleſia electa, ſeu legitimè conuocata non ſit, nulla ſine iis ſancta congregatio, nulla ſanctorum collectio*: cùm ex [c] Cypriano Eccleſia definiri poſſit, *Plebs Sacerdoti adunata, & Paſtori ſuo grex adhærens*: & ab eodem pronuntiatum iſtud inualuerit, [d] *Epiſcopum in Eccleſia eſſe, & Eccleſiam in Epiſcopo; & qui cum Epiſcopo non ſit, in Eccleſia non eſſe*: cū vnitas Eccleſiæ, ex confœderatione Sacerdotū inter ſe petatur, nec aliunde corpori Eccleſiæ populi inſerantur, quàm quod Sacerdotibus & Clericis communione ſocientur: *Vbi enim*, vt habet [e] Ambroſius, *eſt Eccleſia niſi vbi virga, & gratia flores Sacerdotalis?* cùm iidem Clerici ſoli hierarchiæ Eccleſiaſticæ propriæ dictæ inſerantur, ſoli Myſtarum ſeu Myſtagogorum ordinem conſtituant [f] ex Dionyſio, reliqui in initiandorum claſſem referantur: cùm ob inſignem illam Clericorum in Eccleſia prærogatiuam Clericis à [g] Baſilio opponantur ὄντες ἔξω τῆς ἐκκλησίας. id eſt, *ij qui ſunt extra Eccleſiam*, quaſi nimirum laici vbi Clericis comparati fuerint, extra Eccleſiam eſſe videantur: nemo eſt profectò qui Clericorum ordini ſignificando, *Eccleſiaſtici* nomen diſſentaneum, aut diſconueniens exiſtimare poſſit. B

XVI. Inualuit etiam vſus ſaltem apud antiquos, vt religionis noſtræ miniſtri, quos Clericos dicimus, beatiſſimorum, & ſanctiſſimorum nomine ſalutarentur: quo pacto etiam apud Græcos, teſte [h] Plutarcho Sacerdotes Ethnici ὅσιοι, hoc eſt ſancti nominari conſueuerant. Sed hac de re fuſiùs dicemus, ſi quando vacabit honorificos Clericorum titulos alibi explanare. C

XVII. Neque verò omittendum eſt, quod Clericos nonnumquam, *attonſos*, dictos legamus, cuius vocis, vt cæteros ſileam, [i] Bedam vadem dare poſſumus: impoſitionis autem huius nominis cauſam, vtpote omnino notam, fruſtra inquireremus.

XVIII. Certum eſt quoque Sacerdotis nomen, quod nonnumquam [k] ſolis Epiſcopis tribuitur, frequentiùs autem, ſaltem à quibuſdam ſæculis, pro omnibus Preſbyteris & Epiſcopis, quorum ij ſummi, illi inferiores Sacerdotes vocitantur, vſurpatur; nonnumquam tamen ad omnes Clericos ſignificandos extendi: cuius acceptionis varia exempla ex legibus [l] ciuilibus (omiſſis innumeris Patrum teſtimoniis) peti poſſunt: quo ſenſu Optatus [m] Mileuitanus, *Diaconos in tertio, Preſbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos*, dixit, *apices verò, & principes omnium Epiſcopos*.

XIX. Neque hîc etiam ſilentio prætereundum Laicos ad differentiam Clericorum à Iuſtiniano, [n] in Nouellis ſuis conſtitutionibus κοσμικοὺς dici, id eſt, *mundanos*. Quidni? numquid enim legimus dictum Chriſti Domini ad Apoſtolos, [o] *Si de mundo fuiſſetis, mundus, quod ſuum erat, diligeret: quia verò de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus*: quibus verbis, Apoſtolos, & Clericos, [p] *Hæreditarios* ſcilicet *diſcipulos, & Apoſtolici ſeminis frutices*, de mūdo, id eſt laicorum turba, in altiorem ordinem tranſlatos, mundi amplius non eſſe, nec mundo gratos Chriſtus inſinuat, ſed totos cœleſtes, totos in cœleſtibus habitantes, ad eaque aliorum ductores eſſe debere demonſtrat; quā etiam ratione [q] Nazianzenus, diſcipulos Domini οὐρανίους, id eſt *cœleſtes* vocat; quia nempe vt ait Athalaricus Gothorum rex apud Caſſiodorum, [r] *Profeſſio Clericorum vita cœleſtis eſt*. D

XX. Quocumque verò nomine Clerici nuncupentur, rectè in reſcriptis Conſtantini Magni Clerici deſcribuntur, [ſ] *Legitimæ & ſanctiſſimæ religionis Catholicæ miniſtri*, Epiſtola ſcilicet Conſtantini ad Cæcilianū Carthaginenſem Epiſcopū;

Qui

[a] 1. Petri 1.
[b] Ignatius ep. ad Trallianos. Χωρὶς τούτων ἐκκλησία ἐκλεκτὴ [illegible]
[c] Cypr. ep. 69. Florentino, ſeu Pupiano.
[d] Cypr. ibid.
[e] Amb. lib. de Iſaac & anima cap. 8.
[f] Lege Diony. lib. de Eccleſ. hier. max. c. 5.
[g] Baſil. c. 55. [illegible] id eſt, *Qui ſi latronibus aduerſos obiiciant, ſi ſint quidem extra Eccleſiam, à boni communione arceantur; ſi ſint autem Clerici à gradu deponantur.*
[h] Plutarch. de defect. oracul.
[i] Beda in vita S. Aidani, lib. 3. hiſt. Angl. c. 5. & alibi.
[k] l. 7. & 18 C de Ep. & Cler. & alibi p. ſſim etiam apud Patres.
[l] l. 14. 16. 19. C de Epiſc. & Cler. & alibi.
[m] Opta. lib. 1. cōtra Parmenianum.
[n] Nouella 6. c. 1. & 123. c. 2. & 16.
[o] Ioan. 15.
[p] Tertull. in Scorpiacoc. 9.
[q] Nazianz. orat. 1.
[r] Caſſiod. l. 8. variar. ep. 24.
[ſ] Epiſt. Conſtāt. Cæciliano apud Euſeb. lib. hiſt. cap. 6.

Digitized by Google

A *Qui ſua miniſteria diuinæ religioni excolendæ impertiunt, qui in Eccleſiâ Catholica ſanctæ religioni ſedulò inſeruiunt*,[a] Epiſtola eiuſdem Anilino Africæ Proconſuli, *Qui diuino cultui miniſteria religionis impendũt*, eiuſdem quoque epiſtola [b] Octauiano Lucaniæ, & Bruciorũ Correctori. Aptè pariter à D.[c] Auguſtino &[d] Iſidoro Hiſpalenſi definiuntur, *Qui ſunt in Eccleſiaſtici miniſterij gradibus ordinati*. Conſentaneè quoque ab eodem Iſidoro, *Clerici nuncupari* dicuntur *omnes qui in Eccleſia Chriſti deſeruiunt*. Rectè tãdem [e] à Theologis Clerici paſſim cenſentur quicunque Altari ſacro miniſtraturi aliquando per Tonſuræ ſuſceptionem deſtinati ſunt: quamuis illud obſeruandum ſit Clericorum, ſeu Eccleſiaſticorum nomen, cùm quippiam quod ſit oneri, præcipitur, vel prohibetur, eos ſolos comprehendere, qui vel ſacris initiati ſunt ordinibus, vel de Chriſti patrimonio viuunt, & beneficiorum Eccleſiaſticorum reditus percipiunt; è contra verò in re ordini Clericorum fauorabili, Clericorum nomen ad omnes qui diuinis miniſteriis inſeruiunt, vel ad miniſteria iſta ordinati ſunt (niſi aliud expreſsè
B innuatur) ampliari, iuxta videlicet hanc tritam iuris regulam,[f] *Odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari.*

[a] Eiuſdẽ epiſt. Anilino apud Euſeb. lib. 10. hiſt. cap. 7.
[b] Epiſt. eiuſdẽ Octauia. lege 2. C. Theod. de Epiſcop. & Cler.
[c] Augu. enarrat. in pſ. 67. tomo 8.
[d] Iſidor. Hiſp. lib. 2. de diuinis offic. c. 1. Idem lib. 7. Origin. c. 12.
[e] Ita paſſim Sũmiſtæ, & Iuris interpretes.
[f] Regula 15. de regulis iuris in 6.

CAPVT II.

De diſtinctione, & diſcretione Clericorum à Laicis.

VViclephus apud [g] Valdenſem,[h] Lutherus, & alij noſtri temporis hæretici nullam diſtinctionem Clericorum & laicorum admittunt: ſed omnes æqualiter Sacerdotes, æqualiter Euangelij miniſtros arbitrantur: vel certè ſi diſtinctio aliqua inter eos ſtatuenda ſit, eam duntaxat ex hominum inſtitutione, & arbitrio pendere: adeout plebeij, & quiuis è triuio homines, ſtatim at-
C que populus iuſſerit, Sacerdotes euadant, & per ſolam eiuſdem electionem verbi diuini prædicandi, & Sacramentorum diſpenſandorum habeant poteſtatem: è contrà verò, facta eiuſdem decreti reſciſſione, continuò in laicorum ordinem redigantur. Iis autem friuolis, & futilibus argumentis innituntur: primum quidem, vnum & alterum Scripturæ ſacræ teſtimonium in ſuæ ſententiæ confirmationem adducunt, quæ ſi rectè & ex orthodoxa Patrum interpretatione penſitentur, ne hilum quidem ipſorum ſententiæ adferent aut proficient: tum aliqua Patrum dicta in ſuæ pariter ſententiæ defenſionem in eum ſenſum detorquent, de quo ne per ſomnium quidem cogitarunt.

[g] Valdẽſis tomo 2. de Sacramẽtis c. 7.
[h] Lutherus de Miſſa priuata abroganda parte 1.

II. Videamus quænam Scripturæ ſacræ teſtimonia pro ſe adducant: Proferunt imprimis D. Pauli verba, quibus videtur innuere Chriſtianos omnes pari conditione præditos eſſe,[i] *Quicunque enim*, inquit, *in Chriſto baptizati eſtis Chriſtum induiſtis: non eſt Iudæus, neque Græcus, non eſt ſeruus, neque liber, non eſt maſculus neque fœmina: omnes enim vos vnum eſtis in Chriſto Ieſu*, quibus ſimilia habet in
D [k] epiſtola ad Romanos. Neque verò D. Pauli ſolum autoritate abutuntur, ſed etiam D. Petri, in epiſtola ſua prima Canonica, & D. Ioannis in Apocalypſi: quidni, inquiunt, ſingulis è populo Chriſtiano liceat Sacerdotij ſibi dignitatem vendicare, cùm Beatus Petrus fideles omnes,[l] *Genus electum* REGALE SACERDOTIVM, *gentem ſanctam, populum acquiſitionis* nominarit: paſtoreſq; admonuerit, vt [m] *non dominantes in Cleris, ſed forma gregis facti ex animo* appareãt: Ioannes autem in ſua Apocalypſi [n] Chriſto tribuerit, *Qui dilexit nos & lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo, & fecit nos regnum, & SACERDOTES Deo, & patri ſuo?* Iactitãt etiam hæc Tertulliani [o] verba, quæ ipſi cõtra Pſychicos, hoc eſt Catholicos, poſtquam in Montani ſchiſma incidiſſet, exciderunt, *Differentiam inter ordinem & plebem Eccleſiæ conſtituit auctoritas*: item, *Vanos fore nos ſi putauerimus, quod Sacerdotibus non liceat, laicis non licere, Sacerdotes nos Deo factos*: aliaque ex eodem Tertulliano, & fœtidis Catharorum hæreſibus (vt ab [p] Epiphanio diſcere eſt) deſumpta in erroris ſui patrocinium prætendunt; nec prætermittunt [q] Origenis, aliorumque Patrum dicta proferre, quibus vniuerſo populo Chri-

[i] Ad Galat. 3.
[k] Ad Ro. 10.
[l] 1. Petri 2.
[m] Eiuſd. epiſt. cap. 5.
[n] Apocalyp.
[o] Tertull. exhort. ad caſtitat. cap. 7.
[p] Epiph. hær. 59. quæ eſt Cathar.
[q] Origen. inſ,

ſtiano, & Sacerdotium, & eius functiones videntur tribui. A

III. Sed hæc argumenta minimi ſunt ponderis. Primùm enim id tantum intendit D. Paulus locis [a] ſuperiùs citatis, nec in fidei profeſſione amplectenda, nec in exhibendis quæ ſingulis neceſſaria ſunt ad ſalutem, religionis officiis, nec in obtinenda à Deo bonorum operum mercede, nec in diuinarum gratiarum conſecutione, vllam aut patriæ, aut ſexus, aut libertatis prærogatiuam eſſe: quandoquidem, [b] *Vnum* omnes *corpus* ſimus, *& vnus ſpiritus, vocati in vna ſpe vocationis: quorum omnium, vnus eſt Dominus, vna fides, vnum baptiſma, vnus Deus, & Pater omnium, qui eſt ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis, vnicuique autem noſtrum data eſt gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti*: nulla itaque gens à Deo negligitur, quia ipſe Deus eſt omnium gentium; nulla natio contemnitur ab eo cuius magnum nomen in nationibus fore prædicitur; nulla ætas reiicitur, nullus ſexus repudiatur; [c] *Non* enim *eſt acceptio perſonarum apud Deum*: qui ſicut nemini gratiam debet, ita nulli denegat, nullius alterius rei quàm miſericordiæ ſuæ rationem habens; cùm è contrà non omnibus gloriam, ſed B iis tantum eam conferat qui fideliter ipſi ſeruientes remunerationem promeruerint, ad quam reliqua omnia nihil faciunt præter bonam vitam: Hæc adeò vera ſunt, vt nihil verius, adeò certa, vt nihil certius: quid verò exinde colligitur? an omnes Reges eſſe aut Sacerdotes? omnes Apoſtolos, aut Euangelij miniſtros? abſurda hæc, & ridicula foret argumentandi ratio, in qua ne vllius quidem conſecutionis veſtigium apparet.

[a] Ad Galat. 5. & ad Rom. 10.
[b] Ad Epheſ. 4.
[c] Rom. 2. Epheſ. 6. Coloſſ. 3.

IV. Sanctus quoque Petrus [d] Chriſtianum populum *Regale Sacerdotium, & gentem ſanctam* nominauit; & Sanctus Ioannes nos omnes *Regnum & Sacerdotes Deo* factos dixit, diuerſa vtique omnino ratione ab ea, quam hæretici noſtri temporis ex ipſorum verbis colligunt: qui enim inferre poſſis Chriſtianos propriè Sacerdotes eſſe, adeone temerarius eris, vt id effutire audeas, cum eadem argumentandi ratione Chriſtianos omnes propriè reges eſſe conſequatur? quomodo autem id fatearis, niſi & regnorum fundamenta conuellas, & regnandi C leges violes, & in ſacroſanctam regum maieſtatem tot hoſtes immittas, quot ciues: immo etiam, quin eiuſmodi ſententia omnem omnino politiam euertas, & confuſam *ἀναρχίαν* inducas? Nonne verò ſi Chriſtianus es, fateberis, non omnes in veteri lege Sacerdotes fuiſſe, aut Sacerdotij miniſteriis aptos, ſed ſolam tribum [e] Leui à cæteris in diuinum cultum fuiſſe ſeparatam? Numquid tamen in eadem veteri lege ſcriptum legimus, tanquam ad omnes filios Iſraël dictum, [f] *Eritis mihi in peculium de cunctis gentibus, mea eſt enim omnis terra; & vos eritis mihi in regnum Sacerdotale, & gens ſancta*: quidni ergo ſimili ratione cunctus populus Chriſtianus *gens ſancta, regale Sacerdotium* dici poſſit, quamuis ex ipſo alij ſpeciatim ſelecti ſint à cætero populo diſcreti, qui functiones ſacras obeant, & Sacerdotij honorem, auctoritatemque conſequantur? Vniuerſo tamen populo Chriſtiano, non vna ratione, Sacerdotij dignitas tribuitur: primo enim quia nonniſi è populo Chriſtiano Sacerdotes legitimi eligi poſſunt, iure merito, ni fallor, populus Chriſtianus gens ſancta, & regale Sacerdotium nuncupatur; non quod omnes è populo regali Sacerdotio potiantur, D ſed quod extra populi Chriſtiani ſocietatem nulli regali iſto Sacerdotio legitimè exornari poſſint. Secundò, Chriſtiani quoque omnes, qui in Baptiſmate, ac Confirmatione myſtico Chriſmate, quo Chriſti Sacerdotium, ac regnum deſignantur, delibuti ſunt, Reges, & Sacerdotes aliqua ratione dici potuerunt; vnguntur enim in Baptiſmo ab Epiſcopo, ex Clementis Romani Conſtitutionibus [g] Apoſtolicis, *Sicut priùs vngebantur Reges, & Sacerdotes; non quidem quod qui nunc baptizantur, etiam Sacerdotes ordinentur: ſed quod ſint à Chriſto Chriſtiani, regale Sacerdotium, gens ſancta, Eccleſia Dei, columna & firmamentum præſentis luminis, qui aliquando non populus, nunc autem dilecti, & electi, ſuper quos inuocatum eſt nouum nomen eius, vt teſtatur Eſaias Propheta dicens, & vocabunt populum nouo eius nomine, quo Dominus nominabit eũ.* In eundem quoque ſenſum Origenes, [h] *Omnes enim quicumque vnguento ſacri Chriſmatis delibuti ſunt, Sacerdotes effecti ſunt, ſicut & Petrus ad omnem dicit Eccleſiam, &c.* De Chriſtianis ſimiliter Ambroſius, [i] *Vnuſquiſque*

[d] 1 Petri 2.
[e] Vid. lib. Numer. Leuit. Deuteron. paſſim.
[f] Exodi 19.
[g] Conſtitut. Apoſt. lib. 3. cap. 15.
[h] Origen. hom. 9 in cap. 16. Leuit.
[i] Ambroſ. lib. 4. de Sacram. cap. 1.

A *quiſque vngitur in Sacerdotium, in regnum: ſed ſpirituale regnum eſt & Sacerdotium*;
regnum ſcilicet non temporale, ſed metaphoricum, Sacerdotium quoque
non hierarchicum, quomodo propriè ſumi ſolet, ſed myſticum. Clariùs Augu-
ſtinus, [a] *Erunt*, inquit, *Sacerdotes Dei, & Chriſti, & regnabunt cum eo mille annis,*
non vtique de ſolis Epiſcopis, & Presbyteris dictum eſt, qui propriè iam vocantur in Eccle-
ſia Sacerdotes; ſed ſicut omnes Chriſtianos dicimus propter myſticum Chriſma, ſic omnes
Sacerdotes, quoniam membra ſunt huius Sacerdotis, de quibus Apoſtolus Petrus, [b] *Plebs,*
inquit, ſancta, regale Sacerdotium. Auguſtino adſtipulatur Leo Magnus his ver-
bis, [c] *Omnes in Chriſto regeneratos crucis ſignum efficit Reges, ſancti verò Spiritus vnctio*
conſecrat Sacerdotes, vt propter iſtam ſpecialem noſtri miniſterij ſeruitutem, vniuerſi ſpiri-
tuales, & rationales Chriſtiani, agnoſcant ſe regij generis, & Sacerdotalis officij eſſe con-
ſortes: quo loco, propriè dictum Sacerdotium, & ſpeciale, à communi, & im-
propriè dicto diſtinguit, & hoc ab illo originem ſuam trahere, & quodammo-
do ipſum imitari docet: quod apertiùs oſtendit tum pluribus, tum maximè his
B verbis, *Cùm* Sacerdotium *per Dei gratiam omnibus commune ſit factum, religioſum*
tamen nobis atque laudabile eſt, de die prouectionis noſtræ, (ad Pontificatum) *quaſi*
de proprio honore gaudere: vt vnum celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pontificij Sacramen-
tum, quod effuſo benedictionis vnguento, copioſiùs quidem in ſuperiora profluxit, ſed non
parcè etiam in inferiora deſcendit. Hanc eandem cauſam, propter quam Hierony-
mus, [d] *Sacerdotium Laici* Baptiſmum vocat multi alij Patres confirmant, multi
Catholici Doctores; Nouatorum quid curem turbam? Tertiò, quia Sacerdo-
tij quoque functiones, & munia, ſicut & regni myſticè & ſpiritaliter intelle-
ctas obeunt Chriſtiani, fauet huic explicationi [e] Leo loco mox citato, vbi
rationem aſſignat cur Chriſtiani Reges, & Sacerdotes dicantur, *Quid enim,*
ait, *tam Regium, quàm ſubditum Deo animum, corporis ſui eſſe rectorem? & quid tam*
Sacerdotale, quàm vouere Domino conſcientiam puram, & immaculatas pietatis hoſtias,
de altari cordis offerre? Confirmat hanc interpretationem Origenes, [f] *Vnuſquiſ-*
que noſtrum, inquit, *habet in ſe holocauſtum ſuum, & holocauſti ſui ipſe ſuccendit altare,*
C *vt ſemper ardeat: ego ſi renuntiem omnibus quæ poſsideo, & tollam crucem meam, & ſe-*
quar Chriſtum, holocauſtum obtuli ad altare Dei: aut ſi tradidero corpus meum habens
charitatem, & gloriam martyrij conſequar, holocauſtum meipſum obtuli ad altare Dei, ſi
diligam fratres meos, itaut animam meam ponam pro fratribus meis, ſi pro iuſtitiâ, pro
veritate vſque ad mortem certauero, holocauſtum obtuli ad altare Dei: ſi membra mea
ab omni concupiſcentiâ carnis mortificauero, ſi mundus mihi crucifixus ſit, & ego mundo,
holocauſtum obtuli ad altare Dei, & ipſe meæ hoſtiæ Sacerdos efficior. Plura in eandem
ſententiam tum Origenis, tum aliorum Patrum teſtimonia, quartam cauſ-
ſam aſſignaturus omitto, quia nempe Chriſtiani omnes ſunt membra Chriſti
Regis, & Sacerdotis; hanc ſupra tradidit [g] Auguſtinus, confirmat verò [h] Ago-
bardus Epiſcopus Lugdunenſis in tractatu de priuilegio, & iure Sacerdotij,
vbi habet, *Omnes fideles, verè membra ſummi Sacerdotis, Dei videlicet, ac Domini no-*
ſtri Ieſu Chriſti Mediatoris Dei, & hominum, factos eſſe ab eo, Patris regnum, & Sacer-
dotes, dicique genus electum regale Sacerdotium, & eſſe ſub capite ſummo vnum Sacer-
D *dotem.* Cuius rei confirmationem profert, ex veteri lege, in quâ nempe non
omnium ſacrificiorum offerendorum poteſtas erat penes Sacerdotes, & [i] Le-
uitas, ſed ſingulis è populo per familias ſuas Paſchalis Agni offerendi, ius fuit
imo & præceptum, quod quidem ſi ad populum Chriſtianum transferas, rectè
addere poteris, non cuiuſcumque ſacrificij ſublatam ipſi poteſtatem, ſed ei
permiſſum eſſe, ac præceptum, offerre [k] *Sacrificium iuſtitiæ,* [l] *Immolare Deo ſacrifi-*
cium laudis, offerre [m] *Sacrificium Deo ſpiritum contribulatum cor contritum, & humilia-*
tum, [n] *reddere vitulos labiorũ ſuorum* & [o] membra ſua parare templum Spiritus ſan-
cti: quæ quidem omnia myſticam, vt ſuprà diximus, non autem hierarchicam,
quæ in prædicatione Verbi diuini, Sacramentis diſtribuendis, & Sacrificio
corporis Chriſti ac ſanguinis offerendo, conſiſtat, Sacerdotij rationem laicis
conuenire poſſe demonſtrant.

V. Cùm autem D. Petrus Paſtores hortatur, ne dominentur in Cleris; quid-
ni eo ſenſu intelligi poſſit, vt moneat Sacerdotes, ne inferioris ordinis Cleri-

a Aug. 20. de ciuit. cap. 10. Apocal. 20.
b 1. Pet. 2.
c Leo 1 ser. 3. in die anniuerſario aſſumpt. ſuæ ad Pontificat.
d Hieronym. Dialog. contra Luciferianos.
e Leo ſerm. 3. citato.
f Origen hom. 9. in cap. 16. Leuitici, vbi plura addit, quibus ſimilia habet hom. 4. in cap. 6. Leuit. & alibi.
g Aug. ſuprà.
h Agobardus, de priuileg. & iure Sacerdotij, tomo 3. Biblioth. Patrũ.
i Exod. 12.
k Pſal. 4. & 50.
l Pſal. 49.
m Pſal. 50.
n Oſeæ 14.
o 2. ad Cor. 6.

cos contemnant, ne præ aliis in eiuſdem miniſterij partem adſcitis ſuperbiant, A
aut ſupra illos faſtuoſo habitu, grauiori inceſſu, triſti ſupercilio, impotenti imperio, geſtu tumido, auſtera voce, inſoleſcant: per Cleros enim inferioris ordinis
[a] Hieron. ep. 2. ad Nepotian. dinis Clericos interpretantur [a] Hieronymus, [b] Oecumenius & alij: quæ interpretatio ſi vera ſit, vt ſanè mihi non poteſt non videri vera, quid quæſo iſta ad
[b] Oecumen. in 1. Petri caput 2. propoſitum? quaſi verò ex eo quod Sacerdotum inſolentia in Clericos prohibeatur, Clericorum & Laicorum diſtinctio euertatur! Nihil certè iſta ad noſtram Andromacham. Sed eſto per *Cleros*, omnes Chriſti fideles intelligantur,
[c] Cyrill. Alexand. lib. 1. in Iſa. cap. 3. vt intellexere [c] Cyrillus Alexandrinus, & pauci alij, quid exinde ad euertendam Laicorum & Clericorum diſtinctionem inferri efficaciter poſſit, nemo ſapiens aduertet: fatendum enim eſt Chriſtianos omnes populum eſſe acquiſitionis,
[d] Apocal. 20 piens aduertet ... quem nempe Chriſtus acquiſiuit pretio ſanguinis ſui; eſſe τὸν κλῆρον, ſortem, & hæreditatem Domini, ſi cum reliquis gentibus, Ethnicis, infidelibus, &c. comparentur: Sacerdotes tamen ex omnibus Chriſtianis ſpecialem Dei eſſe hæreditatem cui ſpecialiter dicati ſunt, tum per deſtinationem ad B
ſacra officia in eius cultum exhibenda; tum per caſtitatis profeſſionem, quam in maioribus ordinibus conſtituti emittunt; tum per ſæcularium curarum abrenunciationem, quæ à ſingulis Clericis plus, vel minus, prout pro maioribus ordinum incrementis maior virtutis debet eſſe profectus, vel ab ipſa Clericatus ſuſceptione ſpondetur; eo nimirum modo quo Iudaïcus olim populus, cum reliquis nationibus collatus ſpecialis Dei hæreditas dicebatur, quia tunc temporis,
[e] Deuter. 4. [f] Pſal. 75. [e] *Notus* erat *in Iudæâ Deus, in Iſraël magnum nomen eius*, [f] *nec erat alia natio tam grandis, quæ haberet Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter aderat ipſis*: quamuis Leuitica tribus, quæ religionis officiis ſpeciatim mancipata erat, Dei quoque hæreditas ſpecialis, & peculiaris diceretur, iuxta ea quæ in Deuteronomio
[g] Deuter. 18. legimus, [g] *Dominus enim eſt hæreditas eorum* (Leuitarum nempe) *vt locutus eſt eis.* Eadem cleri, & populi apud Chriſtianos eſt ratio.

VI. Inſtant, reprehendi à [h] D. Petro dominatum, principatum, auctoritatem,
[h] 1. Pet. 5. atque imperium Sacerdotum in reliquos ex plebe. Reſpondemus non reprehendi poteſtatem, ſed abuſum poteſtatis; non damnari Eccleſiaſticum principatum, ſed principatus vanitatem in minis ac terroribus conſiſtentem: non prohiberi primatum in Eccleſiâ, ſed tyrannicum, ſuperbum, impotentem dominatum excludi: verbum Græcum κατακυριεύοντες, *dominantes*, in malam partem accipi nemo neſcit: vt videre eſt in iis verbis Chriſti Domini, C
[i] Lucæ 2. [i] *Reges gentium dominantur eorum; vos autem non ſic; ſed qui maior eſt inter vos fiat ſicut minor*: Quibus verbis, ſicut aliquem inter Apoſtolos maiorem, & principem fore ſignificat, cui à reliqua Chriſtianorum ſocietate obediatur: ita eidem præcipit, vt ſe non ficta animi demiſſione pro minimo gerat: ideone verò ſequitur nullum Clericorum ordinem à laïcis ſecretum eſſe; aut Clericos cum laicis confundendos atque permiſcendos? dormientium vel potius delirantium hæ conſequentiæ ſunt.

VII. Vltimo reſpondent Catholici ad ea quæ ex Tertulliano adducta ſunt, eius auctoritatem poſtquam in Montani hæreſim incidit, nullius vel exigui D
ponderis eſſe debere: cùm enim Montanus, & qui eum ſecuti ſunt Cathari Hierarchicum Eccleſiæ ordinem turbarint, Clericorum eandem quam laicorum conditionem eſſe voluerint, quid mirum ſi Tertullianus poſtquam eorum erroribus dementatus fuit, quædam ſcripſerit quæ Catholicæ religioni præiudicium facerent? ea tamen quæ ex Tertulliano proferuntur non apertè noſtris
[k] Tertul. exhort. ad caſtitatem cap. 7. hæreticis fauere videntur: nam eſto apud Tertullianum hæc verba legantur, [k] *Nonne & laici Sacerdotes ſumus: ſcriptum eſt regnum quoque nos, & Sacerdotes Deo, & Patri ſuo fecit.* [l] *Differentiam inter ordinem & plebem Eccleſiæ conſtituit auctoritas.* Qui-
[l] Apocal. 1. bus humanâ tantum lege differentiam vtriuſque ordinis Clericalis, & laici ſtatutam videtur docuiſſe; ea tamen quæ immediatè ſubiunxit, *& honor per ordinis conſeſſum ſanctificatus à Deo*, inſtituti à Deo Clericalis ordinis teſtimonium videntur continere. Sequentia verba difficultatem augent: *Vbi Eccleſiaſtici ordinis eſt conſeſſus, & offert, & tinguit Sacerdos, qui eſt ibi ſolus.* [m] *Sed & vbi tres, Eccleſia eſt;*
[m] Matth. 18.

licet

A *licet Laici: vnuſquiſque enim de ſuâ fide viuit:* [a] *Nec eſt perſonarum acceptio apud Deum: quoniam non auditores legis iuſtificabuntur à Deo, ſed factores, ſecundùm quod & Apoſtolus dicit. Igitur ſi habes ius Sacerdotis in temetipſo; vbi neceſſe eſt habeas, oportet etiam diſciplinam Sacerdotis, vbi neceſſe eſt ſit habere* (nota corruptum textum ita à nobis reſtitui ex antiquo quod aliquando legimus exemplari, in quo verba illa, *ius Sacerdotis*, quæ inutiliter repetita in Tertulliani libris à Beato Rhenano, & Pamelio editis habentur, minimè reperiuntur) *Digamus tinguis, digamus offers, &c.* iis enim verbis oſtendi videtur Tertulliani eam mentem fuiſſe per omnia ordines Sacerdotum, & laïcorum, ſepoſita humanarum legum auctoritate exæquandos eſſe, eaque in neceſſitate omnia laicos præſtare poſſe, quæ humanâ lege & ſepoſita neceſſitate ſoli Sacerdotes exequuntur.

VIII. Scio tamen viros doctos, & graues aliter Tertullianum interpretari, eamque docere Tertulliani mentem fuiſſe, non vt ex ſola legis humanæ auctoritate, Clericorum & laicorum ordines diſcretos eſſe voluerit, ſed diuina
B inſuper inſtitutione ſeparatos, cui tamen humana lex, ad maiorem vtriuſque ordinis diſtinctionem acceſſerit: non vt perfectam Eccleſiam abſque Sacerdote eſſe putauerit, ſed imperfectam ſolummodo quæ obtinendis à Deo pluribus beneficiis ſufficiat; adeò vt in medio duorum vel trium in nomine Chriſti congregatorum, abſentibus licet Sacerdotibus, Chriſtus quoque per ſuam gratiam, & adſiſtentiam præſens haberi poſſit: non vt ſacrificij veri, & propriè dicti, Corporis & Sanguinis Chriſti Domini offerendi, etiam quacumque neceſſitate vrgente, poteſtatem laicis ineſſe crediderit: ſed alterius & impropriè dicti ſeu myſtici, quod in ſincera precum oblatione & cordis mortificatione conſiſtat, vt ſupra explicuimus, ſiue etiam ſymbolici, eulogiarum nempe, & aliarum oblationum, quæ incruentum in altari ſacrificium repræſentent, de quibus fortè probabile eſt Tertullianum intelligi, ità vt hæc ſit Tertulliani ratiocinatio, laicos omnes Monogamos eſſe debere, ſicut & Sacerdotes, tum
C quod ſacerdotij aliqua ratione ſint participes in quantum in neceſſitate baptizant, & ſine Sacerdote in commune orant, myſticamque Deo oblationem offerunt, & ſymbolicam: eoſque proinde qui Sacerdotij iure aliqua ratione perfruuntur, eadem cum iis diſciplina debere conſtringi, tum quod Sacerdotio non debeant inepti euadere, cum ex laicis Sacerdotes eligantur, ideoque laicos Monogamos eſſe debere ſicut & Sacerdotes: nam vt ibidem ſubdit, *Omnes nos Deus ita volnit diſpoſitos eſſe, vt vbique ſanctiones eius obeundi ſit diſciplina: vſque adeo, niſi laici ea obſeruent, per quæ presbyteri adlegantur, quomodo erunt presbyteri, qui de laicis adleguntur?* neutiquam verò ea ipſe argumentatione vtatur, quaſi per omnia idem ius laicis & Sacerdotibus vendicet, eundemque vtrorumque ordinē indiſcretū eſſe ex inſtitutione diuina conſtituat: ex quo ſi Sacerdotes debeant eſſe Monogami, laicos quoque Monogamos eſſe debere contendat: ſimili quoque ratione vel interpretanda, vel vt hæretica neganda iſta, quæ ex eodem [b] Tertulliano proferri poſſunt, *cùm extollimur, & inflamur aduerſus Clerum,*
D *tunc vnum omnes ſumus, tunc omnes Sacerdotes; quia Sacerdotes nos Deo & Patri fecit: cùm ad peræquationem diſciplinæ Sacerdotalis prouocamur, deponimus infulas, & pares ſumus.* Sed hæc fuſiorem indagationem requirunt.

IX. Firmiores iam pro Catholica ſententia quam [c] Tridentina ſynodus definiuit, probationes audiamus. [d] Prima hæc ſit, quod ab ipſa mundi creatione vel ipſo naturæ ductu, huiuſque luminis indiciis, quod ſuper nos ſignatum eſt, aliqui ſemper à reliqua plebe ſelecti fuerint qui Sacerdotij functiones obirent; cui muneri olim ante legem Moſaicam primogenitos delectos fuiſſe, ex Hebræis referunt [e] Hieronymus, [f] Abulenſis & alij. Inter Ethnicos verò quamuis à vera fide extorres, aliqui ſemper delecti fuerunt qui Sacerdotij functionibus vacarent, à reliqua plebe ſecreti, vt notat [g] Ariſtoteles, qui eos vt membra Reip. à reliquis diſtincta, eademque neceſſaria recenſuit: congruum enim & conſentaneum iudicarunt, vt cùm omnia Deo deberent, nec vnicuique diuino cultui ſedulo vacare liceret, ſuo ſcilicet negotio occupato, aliquos ex populo deſtinarent, qui vni diuino cultui intenderent, & religionis officiis ex ſui ſtatus obli-

a Rom. 2.
b Tertul. lib. de Monogam. cap. 12.
c Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3 & 4. & can. 1. 2 3. 4.
d Vide eadem re epiſt. 65. fuſiorem Iuonis Carnotēſis Leudoni.
e Hieron. in quæſt. ſiue tradit. Hebraicis in Geneſ. ad locum ex Geneſ. 27. tomo 3. operum D. Hieron.
f Abulenſis in cap. 25 Geneſ. num. 76.
g Ariſtot. 7. Polit. cap. 8.

gatione incumberẽt: Aucta verò per [a] Moſaïcæ legis promulgationem religio- A
nis procurandæ, & excolendæ ſedulitas, deſtinata ſcilicet ad hæc munia, ab
a Exodi 13. num. 1.3. & 8. ipſo omnium parente Deo, [b] Leuitica tribu; quæ ſacris muniis mancipata,
b Leuit. 13. & alibi paſſim. ſacrificiis antiquæ legis, & ſacris ritibus peragendis inſeruiret, doctrinæque de
Deo tradendæ curam gereret. Sacerdotium itaque à reliquorum Iudæorum
ſtatu diſtinctum eſt: tantum abeſt verò, vt per euangelicæ legis gratiam,
ipſum penitus abrogatum ſit, & cum Chriſtianorum omnium ſtatu confu-
ſum; cùm potius in alios melioris notæ, qui non carnali lege ſacerdotes na-
ſcerentur, ſed [c] *per prophetiam*, vt ait Apoſtolus, euangelij miniſtri eligerentur,
c 1. ad Timot. 4. Sacerdotij iura tranſmiſſa ſint; ſic enim loquitur Apoſtolus, [d] *Tranſlato Sacerdotio*
d Ad Heb. 7. *neceſſe eſt, vt & legis tranſlatio fiat*. Nam qui [e] *non venerat ſoluere legem, ſed adimplere*,
e Matth. 5. Sacerdotium quoque non venit abrogare, aut ad infimam cuiuſlibet plebeij
hominis claſſem deiicere, ſed conſummare, & in cœleſtium virorum manus
transferre. Quod ſi in veteri teſtamento Saül reprobatus, [f] Ozias lepra per-
f 1. Reg. 13. Paralip. 26. Numer. 16. cuſſus, Dathan, & Abiron viui terræ hiatu abſorpti leguntur, quod cùm eſſent B
ex aliena tribu ſacrificium tamen offerre, thuribulum in manus aſſumere, in-
cenſum adolere temeraria præſumptione tentaſſent; an putas minori pœna
g 2. Cor. 13. plectentur, qui non legitimè ordinati ſacras functiones obire iam præſumpſe-
rint? [g] *Quod ſi miniſtratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria; quanto
magis miniſtratio ſpiritus erit in gloria? Nam ſi miniſtratio damnationis gloria eſt, multo
magis abundat miniſterium iuſtitiæ in gloria*. Quod ſi inferioris legis Sacerdotes ſta-
h Ad Heb. 8. bilem conſequebantur dignitatem; quanto magis ij, qui [h] *melius ſortiti ſunt mi-
niſterium, quantò melioris teſtamenti mediatores, à Deo conſtituti ſunt quod in melioribus
repromiſſionibus ſancitum eſt?* quantò ij, qui euangelij, ſeu meliorum promiſſio-
num nuntij facti ſunt, & auguſtioris longè ſacrificij operatores creati, melio-
ris præ iſtis conditionis effici debebunt? quòd [i] *ſi vmbram habens lex futurorum bo-*
i Ad Heb. 10. *norum non ipſam imaginem rerum*, Sacerdotes, ac ſacrorum miniſtros à laicis di-
ſtinxit, illoſque eis prætulit; quanto meliori iure, noua lex, cuius verius eſt, C
amplius, perfectiuſque Sacerdotium, Clericos diſcernet à laicis, hoſque illis
conſtanti ordinatione ſubiiciet?

X. Altera ratio petitur ex ſtatu Eccleſiæ, quem nobis diuinus Apoſtolus ad-
umbrauit, in quo diuerſa membra à Deo ſtatuta eſſe oſtẽdit, Clericoſq; à laicis
k Ad Ro. 12. diſtinctos; [k] *Sicut enim*, inquit ad Romanos, *in vno corpore multa membra habemus,*
l 1. Cor. 12. *omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus ſumus in Chri-
ſto, ſinguli autem alter alterius membra*. Idem ſic loquitur ad Corinthios, [l] *Si totum
corpus oculus, vbi auditus? ſi totum auditus, vbi odoratus? Nunc autem poſuit Deus mem-
bra vnumquodque eorum in corpore, ſicut voluit. Quod ſi eſſent omnia vnum membrum,
vbi corpus? Nunc autem multa quidem membra, vnum autem corpus*; & paulò poſt: *Et
quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia primùm Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Do-
ctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera
linguarum, interpretationes ſermonum. Numquid omnes Apoſtoli? numquid omnes Pro-*
m Ad Epeſ. 4. *phetæ? numquid omnes Doctores? &c.* quibus ſimilia habet ad Epheſios, [m] *Et ipſe* D
*dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios
autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterij in ædifica-
tionem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei,
in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti*: hæc Paulus: *Si quis* autem,
n Trid ſynod. ſeſſ. 23. cap. 4. vt rectè aduertit Tridentina Synodus, [n] *omnes Chriſtianos promiſcuè noui teſta-
menti Sacerdotes eſſe, aut pares inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud fa-*
Cantic. 6. *cere videtur, quam Eccleſiaſticam hierarchiam, quæ eſt vt caſtrorum acies ordinata, con-
fundere, perinde ac ſi contra beati Pauli doctrinam omnes Apoſtoli, omnes Euangeliſtæ,
omnes Paſtores, omnes ſint Doctores.*

XI. Tertia ratio, quia nempe Scriptura ſacra Euangelij miniſtros quoſdam
quos Clericos dicimus, à Deo regendæ Eccleſiæ præfectos, eoſdem ſolemni
Matth. 10. & vlt. ritu ordinatos memorat: vt enim omittam Apoſtolos, ac ſeptuaginta diſcipu-
Marci 3. los à Chriſto Domino electos, & ab eo Sacramentorum adminiſtrandorum,
Lucæ 6. 10. & 21. verbi diuini prædicandi, populi regendi poteſtatem accepiſſe, ac per inſuffla-
tionem

A tionem Chriſti [a] Epiſcopos inauguratos fuiſſe, vt pariter ſileam manus impoſitionem, qua [b] Timotheum ordinatũ meminit Apoſtolus: num verba iſta Pauli, [c] *Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti & diſpenſatores myſteriorum Dei:* Nonne iſta ab eodem prolata, [d] *Idoneos nos fecit miniſtros noui teſtamenti*: nonne illa eiuſdem Pauli, [e] *Nemo aſſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: nonne denique hæc quæ coram presbyteris Epheſinæ Eccleſiæ in concione prolo-quutum eundem Apoſtolum refert Lucas in Actibus Apoſtolorum, [f] *Attendite vobis & vniuerſo gregi in quo vos conſtituit Spiritus ſanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*: Nonne inquam hæc omnia, diuinam ordinationem probant, qua ſacri quidam Chriſtianæ religionis miniſtri eligi debeant qui populo præficiantur, eiuſque ſaluti procurandæ ſedulam operam impendant? Clericorum proinde ac laicorum ordines diſcretos ac diſtinctos eſſe nonne iſta omnia manifeſtè demonſtrant?

XII. Quarta ex modo loquendi Scripturæ ſacræ deſumitur, ſecundùm quem B ſcilicet Clericorum & laicorũ ordinès ſecretos eſſe apertè, ni fallor, innoteſcit: ſic enim v.g. D. Paulus, [g] cùm ſe Apoſtolũ nominaret *ſegregatum* dixit, *in Euangelium Dei*: quo verbo ſatis oſtendit Clericos à laicis ſecretos & ſegregatos eſſe, nec vtrumque eorum ordinem eſſe confundendum. Similiter Acta Apoſtolorum dum Sauli, & Barnabæ ordinationem deſcribunt, hanc vocem Spiritus ſancti auditam eſſe referunt, [h] *Segregate mihi Saulum, & Barnabam, in opus ad quod aſſumpſi eos, tuncque ieiunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*, cùm videlicet ordinatos dimitterent: quæ quidem à D. Luca notata ſunt, vt ſciremus eos, qui Clerici ordinati ſunt, non eſſe ampliùs de grege cæterorum Chriſtianorum, ſeu non remanere intra plebeium ordinem, nec in populi claſſe numerandos eſſe. Annuit D. Paulus, [i] *omnis*, inquit, *Pontifex ex hominibus aſſumptus conſtituitur in iis quæ ſunt apud Deum, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis*: quid eſt enim Pontificem ex hominibus aſſumptum eſſe, niſi ſupra cæterorum C hominum naturam euectum eſſe & apicem dignitatum conſcendere, ac ſupra homines eſſe? ex hominibus Sacerdotes aſſumuntur, vt non humana, ſed diuina miniſteria exequantur; ob quod etiam Chriſtus Dominus poſtquam Apoſtolos rogauit, [k] *quem dicũt homines eſſe filium hominis*, non dubitauit addere, *vos autem quem me eſſe dicitis*: vt non homines Apoſtolos, ſed ſupra homines eſſe oſtenderet; quæ proinde in reliquorum hominum claſſem deiicere, non apertis iſtis Scripturæ ſacræ ſententiis contradicere eſt?

XIII. Quintum & potiſſimum argumentum eſt praxis Eccleſiæ Catholicæ, quæ Clericos ſemper diſtinxit à laicis: nam & ordinationis Clericorum Canones [l] Apoſtolorũ, Conſtitutiones [m] Apoſtolicæ Clementis, Dionyſius, [n] Tertullianus, [o] Cyprianus [p] ne alios innumeros proferre, vel numerare cogar, meminerunt. Quàm verò eminentiorem laicis locum tenerẽt, docere poterit idem Dionyſius, [q] tum in Eccleſiaſtica hierarchia, tum in Epiſtola ad Demophilum: quam cõſtantem locum poſſiderent, loquatur [r] Tertullianus, vbi hæreticorum D ordinationum, contra Catholicæ Eccleſiæ morem leuitatem condemnat, quæ ad noſtrorum hæreticorum mores carpendos rectè coniici poſſunt, *Omnes*, inquit, *tument, omnes ſcientiam pollicentur. Ante ſunt perfecti Catechumeni, quàm edocti: ipſæ mulieres hæreticæ quàm procaces, quæ audeant docere, contendere, exorciſmos agere, curationes repromittere, forſitan & tingere; ordinationes eorum temerariæ, leues, inconſtantes, nunc Neophytos collocant, nunc ſæculo obſtrictos, nunc Apoſtatas noſtros, vt gloria eos obligent, quia veritate non poſſunt: Nuſquam facilius proficitur, quàm in caſtris rebellium, vbi ipſum eſſe illic, promereri eſt, itaque alius hodie Epiſcopus, cras alius, hodie Diaconus, qui cras Lector: hodie Presbyter, qui cras laicus: nam & laicis ſacerdotalia munia iniungant*. Numquam ouum ouo ſimilius, quàm noſtri temporis nouatorum mores, cum antiquorum iſtorum, quos Tertullianus depingit, hæreticorum moribus, vt vel noſtro ſæculo Tertullianus vixiſſe, vel noſtrorum hominum vitia præſaga mente diuinaſſe aliud cogitantibus videri poſſit. Sed longè plura ad Catholicam iſtam ſententiam ſtabiliendam inferiùs proferentur.

[a] Ioan. 20.
[b] 1. ad Timot. 4. & 2.
[c] ad Tim. 1. 1. Cor. 4.
[d] 2. Cor. 3.
[e] Ad Hebr. 5.
[f] Act. 20.
[g] Ad Rom. 1.
[h] Act. 13.
[i] Ad Hebr. 5.
[k] Matth. 16.
[l] Can. 6 Apoſt.
[m] Conſt. Apoſt. lib. præſertim 8.
[n] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 5.
[o] Tertull. de idololat. c. 6. de præſcript. cap. 41. Apologet. cap. 39. & alibi.
[p] Cypr. epiſt. 33. 35. 68. & aliis plurib.
[q] Dionyſ. toc. lib. de Eccleſ. hier. maximè cap. 5. & epiſt. ad Demophilum.
[r] Tertull. de præſcrip. ſup.

Digitized by Google

 A

CAPVT III.

Quibus modis ſecretio illa Clericorum à laicis peragatur. Vbi de differentia Sacerdotij antiquæ, & nouæ legis.

I. QVemadmodum [a] gradus initiandi militem ſunt probatio, cingulum, & relatio in numeros: Sacramentum enim militis à duobus poſterioribus nihil eſt diuerſum; tunc enim à milite poſtulabatur, emittebaturque, cùm accepta à principe ſacra probatoria cingulum acciperet, & in numeros referretur: ita ij ſunt gradus Clericorum initiandorum, quibus à laicorum turba ſecernuntur ac ſegregantur. Primo quidem diligenti præhabito examine eliguntur futuri Dei miniſtri: tum ſacris ritibus initiantur: tandémque alicui Eccleſiæ ſeu militæ cohorti, in eâ, ſtipendia merituri, inſcribuntur; vbi nempe ſua profeſſione fidem fecerint, & ſe Deo Sacramento obſtrinxerint. B

II. Huius etiam rei exemplum peti poteſt à creatione miniſtrorum veteris teſtamenti; primum enim deſignari ſolebant perſonæ, quæ Sacerdotio fungerentur: tum obſeruatis variis cæremoniis conſecrabantur, vltimo tandem loco ad vſum miniſterij applicabantur: quibus reſpondent in noua lege hæc tria, electio ordinandi, conſecratio electi ſeu inauguratio ſacra, & incardinatio, qua alicui Eccleſiæ quæ ipſius titulus dicitur, adſcribitur: cum hoc tamen diſcrimine, quod in veteri lege non tam electione, quàm ſucceſſione carnali, filij in paternum locum deſignarentur, dummodo ab iis defectibus immunes forent, quæ fusè in [b] Leuitico deſcribuntur, & quorum myſticam ſignificationem eleganter in libro Paſtoralis tradit [c] Gregorius Magnus: in noua autem lege non filij parentibus, ſed Sacerdotales, & Apoſtolici viri Apoſtolis, & Sacerdotibus ſuffici, ac ſubrogari debeāt. Item quod in antiqua lege Sacerdotiū partitio non per Eccleſias aut templa fieret, quibus diuerſis diuerſi adſcriberentur miniſtri, ſed pro diuerſitate miniſteriorum, atque officiorum, quæ per vices, diuerſis è [d] Leuitica turba familiis in eodem Hieroſolymitano templo (quod in tota Iudæa vnicum erat) obeunda committerentur, totius Leuiticæ tribus deſtitutio fieret. C

III. Hæreditario igitur iure Moſaïcæ legis miniſtri aſſumebantur, & ad officia diuina obeunda vocabantur: omnes ſiquidem debebant eſſe [e] Leuiticæ tribus, quæ ſola diuino cultui deuota, & dicata erat: ob idque nomen Leui, *aſſumptum*, ſeu *applicatū*, [f] Hieronymus & [g] Beda, interpretantur. Sacerdotes verò non à Leui tantum, verumetiam ab Aaron, qui [h] Leuiticæ tribus fuit, per paternam lineam originem trahere oportebat. Vnde miſerrimum [i] Chore terra dehiſcens degluttit, quod cùm eſſet ex tribu Leuitica, non autem ex Aaronis familia, Sacerdotij honorem temeraria præſumptione aduerſus Dei ordinationem, Aaronis filiis inuidiſſet. D

IV. Summo verò Pontifici pari modo primogeniti [k] ſuccedebant, Patribus nimirum filij, qui in dignitatem Patrum, natalium prærogatiua veniebant: ſic Aaron primogenitus ipſius Eleazar, Eleazarum Phinees, hunc alij continuata filiorum ſerie in Pontificatu gerendo exceperunt: donec in Sadoch interruptus ordo; in Ioſue filio Ioſedech reſtitutus; in Iaſone fratre Oniæ perturbatus: in Menelao eius ſucceſſore neglectus; tandémque Synagoga ad finem properante, Hircano Summo Pontifice mortuo, omnino euerſus fuerit.

V. Nouæ autem legis miniſtri, non hæreditario iure deſignantur, ſed à Deo per homines ſeruatis præſcriptis in Eccleſia formulis, & diligenti habito examine aſſumuntur. Vetus hic in Armeniorum regione, quem ſexta [l] Synodus exploſit, error fuit, vt neminem in Clerum cooptandum ducerent, niſi qui ex genere Sacerdotali orti eſſent, Iudaïcoſque in eo ritus ſequerentur, quos nouæ legi minimè congruere plurimæ rationes ſuadent. Hunc tamen errorem [m] ſecuti aliquando ſunt Hiberni ad S. Malachiæ vſque tempora, apud quos primates

a Leges & l. penult. ff. de teſtam. milit. l. milites. ff. ex quibus cauſis manu. & lege neminem C. de re milit.

b Leuit. 21

c Gregor. lib. paſtor. part. 2. cap. 11.

d Vide Num. cap. 3. & 4. necnon 1 Paralip. paſſ. maximè cap. 6. 23 & 26.

e Numer. 3. & 8

f Hieron. in cap. 1. Marci.

g Beda in interpret. nominum Hebr. tomo 3.

h Numer. 18. & Eccleſiaſtici 45.

i Numer. 16.

k Legatur Ioſeph. in antiquit. Iudaic.

l 6. Synodus c. 33

m Bernardus in vita S. Malachiæ.

A mates natiuitatis prærogatiua conſtituebantur, in qua extirpanda ſuperſtitione plurimum ſanctiſſimus ille vir laborauit.

VI. Hormiſda [a] Summus Pontifex epiſtola ad vniuerſos Hiſpaniæ Epiſcopos hanc rationem innuere videtur, cur Iudæis potius Sacerdotes naſcerentur, quàm electione obtingerent, ne videlicet cùm eſſent maximè carnales, ſuiſque commodis valdè addicti Sacerdotia mercarentur, eaque venalia exhiberent, vel ad ea non vocati, non legitimè electi irrumperent: alia verò populi Chriſtiani melioribus documentis imbuti debeat eſſe ratio. *Nec leue*, inquit, *nec vanum fuit, quod nec apud veteres quidem, niſi Leuitici generis viri, ad ſancta admittebantur altaria, ne peſſimè meritis contemptis, aut pretio, aut præſumptione ad ſacros cultus impar accederet. Tunc migrabant per illam prærogatiuam familiarum ad inſtituta cultorum: nunc eſt doctrina pro genere; quod illis fuit naſci, hoc nobis imbui: illos tabernaculo dabat natura, nos altaribus parturit diſciplina.*

a Hormiſda epiſt. 25. num. 2. tom. 2. Conc. parte 1.

VII. Alteram nobis rationem inſinuat D. Auguſtinus, [b] *Deus*, inquit, *non ex*
B *genere carnis & ſanguinis, ſicut erat primum ſecundum ordinem Aaron: ſed ſicut oportebat in teſtamento nouo, vbi ſecundùm ordinem Melchiſedech ſummus Sacerdos eſt Chriſtus, pro cuiuſque merito, quod in eo diuina gratia contulerit, Leuitas & Sacerdotes eligit*, ac ſi diceret carnale fuiſſe legis Moſaicæ Sacerdotium in quo nonniſi carnalia ſacrificia offerebantur: ſpiritale verò Sacerdotium eſſe nouæ legis, in qua [c] *in Spiritu & veritate oportet adorare*: ideoque conſentaneum fuiſſe, vt illud carnali propagine deferretur: hoc verò ſpirituale iis conferretur qui [d] *Spiritum adoptionis filiorum* plenius fuerint conſecuti: & hæc etiam cauſa eſt ob quam, vt notat [e] D. Thomas, Chriſtus non de tribu Leuitica, ſed regia naſci voluerit, ne videretur per carnalem originem Sacerdos factus carnale tantum Sacerdotium nobis inuexiſſe.

b Auguſtinus
c Ioan. 4.
d Ad Rom. 8.
e D. Thomas 3 parte quæſt. 22 art. 1. ad 2.

VIII. Tertiam rationem ex eo petere poſſumus, quod cùm [f] *optimum quemque electio inueniat: naſci autem & generari à principibus fortuitum, nec vltrà æſtimetur*: de-
C cebat in noua lege, cuius miniſtri, ac Sacerdotes perfectionis ſunt magiſtri, non natiuitatis ſorte, nec prærogatiua natalium Sacerdotes fieri; ſed optimum quemque ad miniſteria Eccleſiaſtica eligi, qui cæteris non minus probitate morum anteiret, quàm ſtatus dignitate: in hanc ſententiam Patres conſpirant: in hunc ſenſum de Chriſto Eccleſiæ fundatore loquentem audiamus D. Clementem his verbis, [g] *Pro vna tribu Sacerdotali iuſſit, ex vnaquaque gente optimos quoſque ad Sacerdotium eligere, neque corporum vitia contemplari, ſed religionem & vitam*. Similiter Cyprianus, ſeu quicunque alius auctor eſt ſermonis de vnctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis inter opera D. Cypriani, [h] *Nec ſunt*, inquit, *hæreditariæ ſucceſſiones Pontificum, vel vni Leuiticæ tribui miniſteria aſſignata: ſed de omni tribu & gente, & lingua quos dignos & idoneos diuina probat electio ſecundùm vitæ non generis meritum ſtatuit Sacerdotes*. Huic conſentit S. Leo ſummus pietate, doctrina, & ſupremæ cathedræ auctoritate Pontifex, [i] *Cùm*, inquit, *huius diuini Sacerdotij Sacramentum, etiam ad humanas peruenit functiones, non per generationum*
D *tramitem currit, nec quod caro & ſanguis creauit, eligitur, ſed ceſſante priuilegio Patrum, & familiarum ordine prætermiſſo, eos rectores Eccleſia accipit, quos Spiritus ſanctus præparauit, vt in populo adoptionis Dei, cuius vniuerſitas Sacerdotalis atque Regalis eſt, non prærogatiua terrenæ originis obtineat vnctionem, ſed dignatio cæleſtis gratiæ gignat Antiſtitem.*

f Tacitus lib. 1. hiſt.
g Conſtit. Apoſtol. lib. 6. cap. 15.
h Cyp ſerm. de vnct. chriſmatis.
i S. Leo ſerm. 2. in die anniuerſario aſſumptionis ſuæ.

IX. Quarta ratio petitur ex vniuerſitate Eccleſiæ Catholicæ, quæ cùm per totum orbem diffuſa ſit, non oportet eius Sacerdotium vni tribui affixum eſſe, ſed [k] *Imperaturus omnibus, eligi debet ex omnibus*: nec vniuerſalitas Sacerdotij Chriſtiani vnius vel plurium familiarum quacumque amplitudine debet eſſe reſtrictum.

k Plinius in Panegyr. Tra.

X. Quinta ex duratione Sacerdotij Chriſtiani deſumitur: neque enim Sacerdotium Chriſti ſecundùm ordinem Melchiſedech, quod ſtabile eſt, conſtans, & ſempiternum, adeò infirmo fundamento inniti debet, & fluxo, vt per generationum ſibi ſuccedentium tramitem decurrat, quarum ſcilicet ordo confundi, atque interrumpi, neceſſariaque ſeries memoriâ hominum exi-

mi poteſt: Quod enim apud Iudæos iam accidiſſe videmus, vt incerta ſit & A dubia, imò potius ignota tribuum omnium, ſacerdotaliumque familiarum continua ſeries, quo vel vno Sacerdotij ipſorum certitudo conuellitur, quod vni ex diuina ordinatione familiæ adnexum erat: idem apud Chriſtianos contingere potuiſſet, ſi per carnalem propagationem Sacerdotij auctoritas deriuari debuiſſet. Et quamuis diuina prouidentia efficere potuiſſet, vt generationum iſtarum ordinaria ſucceſſio nec caſu turbaretur, nec obliuione deleretur, minùs tamen conſtans videretur Sacerdotij illius diuturnitas, quæ ſuccedentium ſibi inuicem generationum dubiâ plerumque apud homines ſerie fulciretur: maioris verò erit firmitatis ſi Sacerdotium Chriſtianæ religionis quod ad omnes generationes extendendum promittitur, indeficienti generationum quarumlibet ſucceſſione reſarciatur.

XI. Sexta & potiſſima cauſa videtur eſſe Sacerdotum nouæ legis cœlibatus, ab iis enim qui continere iubentur quomodo Sacerdotalis familia duceretur? neque verò Sacerdotibus antiquæ legis commercij maritalis iura laxa- B ta ſunt, *Quibus*, vt habet Siricius [a] Papa, *expleto deſeruitionis ſuæ tempore, vxorius vſus ſolius ſucceſſionis cauſa fuerat relaxatus: quia non ex aliâ, niſi ex tribu Leui quiſquam ad Dei miniſterium fuerat præceptus admitti:* vnde cùm Dominus noſter Ieſus Chriſtus, [b] *Legem non venerit ſoluere, ſed adimplere*, & Eccleſiam ſuam maiori caſtitatis laude florere voluerit, hæc à Deo inſpirata Sacerdotes omnes, alioſque Eccleſiæ miniſtros iuſtiſſimâ lege conſtrinxit, vt à die ordinationis ſuæ corda & corpora ſoli Deo mancipatent, nec deinceps carnalis generationis lege ad Sacerdotium conſcenderent.

a Siricius ep. 1 ad Himerium Tarraco. c. 7. tom 1. Conc.
b Math. 5.

XII. Vltima tandem ratio eſt, quia Sacerdotium Melchiſedech typus eſt Sacerdotij Chriſti: hunc autem ſpeciatim obſeruat Apoſtolus, [c] *Sine patre, ſine matre, ſine genealogia fuiſſe:* quòd cùm ad generationem Chriſti, æternam & temporalem referri poſſit: non incommodè etiam ad id innuendum adduci poteſt, quod iam intendimus: Sacerdotium videlicet apud Chriſtianos C nulla habitâ genealogiæ, vel parentelæ ratione fore conferendum. Quod diſertè explicat Sanctus Leo his verbis, quæ quintam pariter à nobis ſuperiùs aſſignatam rationem illuſtrant, [d] *Ipſe eſt enim* (de Chriſto loquitur) *de quo propheticè ſcriptum eſt: tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech: hoc eſt non ſecundùm ordinem Aaron, cuius Sacerdotium per propaginem ſui ſeminis currens, temporalis miniſterij fuit, & cum veteris teſtamenti lege ceſſauit: ſed ſecundùm ordinem Melchiſedech, in quo æterni Pontificis forma præceſſit.*

c Ad Heb. 7.
d S. Leo ſerm. 2. in die anniuer. aſſump. ad Pontif. Pſalm. 19.

XIII. Diuersâ ergo ratione antiquæ & nouæ legis miniſtri ad Sacerdotij & Clericatus functiones deſignantur: hi electione, illi natiuitatis iure. Electionum tam ad ordines ſacros, quàm ad beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas varios modos, & diuerſas rationes percenſere non eſt inſtituti noſtri, nec otij: alia fortaſſe eorum omnium exponendorum occaſio dabitur: hîc tantùm ſacræ ordinationis rationem inueſtigamus, non vt conſecrationis duntaxat ſpiritalis, ſeu ſacramentalis, verumetiam vt deſignationis ſeu electionis, (titu- D lorum omnium Eccleſiaſticorum diuerſa genera, adſcriptionis Clericorum certæ Eccleſiæ, & quæcumque adſcriptorum in titulis ſuis obligationes, quæ aliàs fortaſſe explicabimus, à nobis tanquam minus neceſſaria hoc loco omittuntur) ſignificationem habet: vno verbo ea omnia ſedulò perſcrutabimur, quæ ad ordinationem ſacram, quam χειροτονίαν Græci nominant, magis attinere videbuntur.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT IV.

De nomine Ordinationis, ſeu XEIROTONIAS.

XIV. ORdinationis apud antiquos ampla eſt ſignificatio, cùm non ſolùm ordinationem, verumetiam electionem perſonæ ordinandæ, itémque eiuſdem in aliqua Eccleſia inſtitutionem, & deſcriptionem ſignificet; pro electione etiam ſumi ordinationis nomen res eſt clarior, quàm vt probari debeat, adeò illuſtria huius ſignificationis apud Patres & Concilia exempla proſtant: ex pluribus hæc duo accipe; primum Beati Leonis, qui ad Epiſcopos per Viennenſem prouinciam ſcribens ordinationem ſæpiùs in hac ſignificatione vſurpat: quod in hacce ſententia liquidò mihi conſtare videtur; [a] *Expectarentur certè vota ciuium, teſtimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio Clericorum, quæ in Sacerdotum ſolent ordinationibus ab his qui norunt Patrum regulas cuſtodiri.* Alterum ſit ex Concilio Arelatenſi 2. vbi hic Canon pro legitima Epiſcoporum electione ſtatuitur, [b] *Placuit in ordinatione Epiſcopi hunc ordinem cuſtodiri, vt primo loco, venalitate, vel ambitione ſubmotâ, tres ab Epiſcopis nominentur, de quibus Clerici, vel ciues erga vnum eligendi habeant facultatem.*

[a] Leo ep. 89. ad Epiſc. per Vienn. prouinc. conſtitu.

[b] Arelatenſe 2. can. 54.

XV. Ratio huius acceptionis perſpicua eſt, cùm enim, vt notat [c] Budæus, ordinare nihil aliud ſit, quàm aliquem ad honorem & magiſtratum promouere, ſeu vt loquitur Cicero, ornare, honoribuſque augere; ordinatio Eccleſiaſtica nihil aliud erit quàm ad Eccleſiaſticum ordinem officiumque promotio: hæc autem non ſolâ Epiſcopi benedictione, ac manuum impoſitione, verumetiam electione peragitur: vt enim de Epiſcoporum creatione fusè diſſerit Goffridus [d] Vindocinenſis, quod ad omnium Clericorum promotionem rectè extendere poteris, *In primis firmiter credere nos oportet, & nullatenus dubitare, vt quemadmodum Baptiſmus Chriſtianum facit, ita electio & conſecratio facit Epiſcopum; & ſicut impoſſibile eſt ſine baptiſmate Chriſtianum fieri, ita eſt impoſſibile Epiſcopū ſine electione, & conſecratione creari. In ordinatione Epiſcopi electio & conſecratio ſic eſt vtraque neceſſaria, quod conſecratio ſine electione, & ſine conſecratione electio Epiſcopū facere ſola non ſufficit: nam ſicut in baptiſmate aqua, & inuocatio Spiritus ſancti ſunt neceſſaria, quæ faciunt Chriſtianū; ità in ordinando Epiſcopo electio & conſecratio ſunt neceſſitate cōiuncta, quæ creant Epiſcopū: & ſicut aquâ ſolâ, aut ſolâ inuocatione ſancti Spiritus, nec Baptiſmus fieri poteſt, nec homo eſſe Chriſtianus: ita ſolâ electione aut ſolâ cōſecratione nemo ordinari, vel fieri valet Epiſcopus.*

[c] Budæus in annot. ad l. honores. ff. de decurion.

[d] Goffridus Vindocin. opuſc. 1. de ordinat. Epiſ.

XVI. Simili quoque de cauſa, quia nulla olim ordinatio erat abſque Eccleſiaſtico titulo, & vnuſquiſque rectè ad eam promoueri dicitur Eccleſiam cui adſcribitur, ordinatio, quæ promotionem Eccleſiaſticam ſignificat, pro ipsâ quoque Eccleſiæ alicui adſcriptione ſumitur; ſic paſſim in [e] Canonibus legere eſt aliquem, *in aliquo loco, in aliquâ plebe, vel Eccleſiâ ordinari*, id eſt Eccleſiæ, vel loco, vel plebi regendis in ſua ordinatione adſcribi: eodem quoque modo dum paſſim in Canonibus Eccleſiaſticis Patrumque ſententiis, quorumdam Clericorum, vel Epiſcoporum ordinatio vtpotè illegitima, irrita vel nulla fuiſſe dicitur, de adſcriptione ad aliquam Eccleſiam, vel plebem regendam ordinatio intelligitur, non de ipſa conſecratione, quia quibus ordinis executio non conceditur, ij conſecrationis quidem rem ſuſcipiunt, ſeu characterem, ius verò ad Eccleſiam regendam, quod in inſtitutione, ſeu inueſtiturâ, vt aiunt, de aliquâ Eccleſiâ, cui quis adſcribitur, confertur, non recipiunt. [f]

[e] Arelatenſ. 1. can. 2. & 21. Carth. 3. can. 46. Cabil. 1. can. 4. Gelaſ. can. ſi quis Monach. 16. quæſt. 1. Gregor. lib. 1. regiſtr. ep. 40. Refertur 16. quæſt. 1. can. ſi quē, & alibi paſſim.

[f] Ordinare idem etiam, quod conferre, cap. ſi tibi abſenti, de præbendis lib. 6. Itē electio pro præſentatione, ca. querelam, de electione.

XVII. Nomen quoque χειροτονίας, quo paſſim Græci ad ordinationem ſignificandam vtuntur, ambiguum eſt: etenim verbum iſtud aliquando ψῆφον, *electionem, ſeu ſuffragium* ſignificat, interdum verò καθιέρωσιν καὶ τελειουργίαν, *conſecrationem & initiationem* quæ fit ab Epiſcopo ordinante. Ad electionem ſignificandam χειροτονίας vocabulum ſumptum legere poteris in Concilio [g] Niceno iubente καθίστασθαι ἐπίσκοπον, ſeu ipſius, vt ibidem habetur, χειροτονίαν ποιεῖσθαι, *eligi Epiſcopum, & deſignari* præſentibus ſaltem tribus Epiſcopis, reliquis prouinciæ

[g] Concil. Nic. can. 4.

Epiſcopis ſuo ſuffragio annuentibus, ſic enim interpretantur hunc Canonem A
[a] Armenopulus, [b] Zonaras, [c] Balſamon, & alij paſſim. Clariùs hanc acceptionem legere eſt in Canone ſexto [d] Concilij Sardicenſis, prout ab [e] Arcudio refertur: quo verò authore ego neſcio, niſi fortè is ſit Philotheus, quem poſtea citat, ſed dubiæ ni fallor eſt auctoritatis quicumque ille ſit: nam Græcus Concilij Sardicenſis textus, tum apud Seuerinum Binium, cùm apud Zonaram, & Balſamonem, necnon Dionyſij Exigui verſio, quæ & ipſa ab ordinaria huius Canonis verſione aliquantũ diſſentit, nequaquã his quæ ab Arcudio referuntur conueniũt: hic autẽ canon vt ab eo profertur ſic ſe habet. [f] *Εἰ δή τινι ἐπαρχίᾳ εἷς μόνος ἐπίσκοπος καταλειφθῇ, κακεῖνος παρὰ τοῦ μητροπολίτου κληθεὶς εἰς ἐπισκόπου χειροτονίας μὴ παραγένηται, μήτε μὴν ἀντιγράψῃ, τὸν ἱκανὸν ὁ μητροπολίτης ἐχέτω.* quæ verba ita Latinè reddideris, *Si alicui prouinciæ vnus duntaxat Epiſcopus reliquus fuerit, atque is à Metropolitano accerſitus ad Epiſcopi Chirotoniam (hoc eſt electionem) non venerit, neque reſcripſerit, ſufficientiam metropolitanus habeat.* Quorum verborum interpretationem tradit [g] Philotheus ab eodem Arcudio citatus B
(quem nempe Patriarcham Conſtantinopolitanum eſſe exiſtimo, eum, niſi ego fallor, de quo plura reperies apud Ioannem [h] Catacuzenum, [i] & Poſſeuinum) ſic autem tradit, *ἱκανὸς ἔστω καὶ μόνος ὁ μητροπολίτης εἰς τὸ ψηφίσασθαι. οὐ γὰρ χειροτονήσει μεμονωμένος αὐτός, εἰ μὴ κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα*; id eſt, *Solus metropolitanus ſufficiens & idoneus eſto ad eligendum Epiſcopum, non enim ipſe ſolus ordinabit, niſi ſecundùm Apoſtolorum canonem*; in quo Canone ſic explicato *χειροτονίας* pro electione ſumi nemo, vt opinor, non fatebitur. In eadem acceptione vocabulum iſtud *χειροτονίας* pro electione vſurpari in Conciliis [k] Antiocheno, [l] Laodiceno, & [m] Carthaginenſi, prout refertur ex Codice Græco Africanorum Canonum probant [n] Zonaras, & [o] Balſamon, dum eorum Conciliorum Canones interpretantur. Sed ne plura inutiliter addere videamur, placeat cæteris omiſſis, quæ innumera ſunt, ex Iuſtiniano prædictam *χειροτονίας* acceptionem firmare, ſic ergo ad rem præſentem loquitur Iuſtinianus, [p] *τοῖς οὖν ὑπὸ τῶν θείων κανόνων ὁρισθεῖσιν ἀκολουθοῦντες, τὸν πραγματικὸν ποιούμεθα νόμον, δι' οὗ θεσπίζομεν,* C
ὁσάκις χρεία γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι, συνιέναι τοὺς κληρικούς, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧς μέλλει ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, Sequentes igitur ea quæ ſacris definita ſunt Canonibus Pragmaticam legem facimus, per quam ſancimus, vt quoties opus fuerit ordinare Epiſcopum, coëant in vnum Clerici, & primores ciuitatis, quibus Epiſcopus ordinandus eſt, &c. Cùm proſequatur ibi Iuſtinianus electionem Epiſcoporum, & formam ad quam Clericis omnibus & primoribus ciuitatis locus eſſe debebat, non dubium eſt quin iſta conſtitutione Iuſtinianæa, *χειροτονηθῆναι καὶ χειροτονεῖσθαι* pro electione ſignificanda vſurpentur.

XVIII. Sumitur quoque nomen iſtud *χειροτονίας* pro ſacra ipſa ordinatione & inauguratione, & id quidem ſæpiſſimè: ſic Apoſtolus innuere volens neminem feſtinanter ac præmaturè ordinandum eſſe, ita loquitur [q] *χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, manus cito nemini impoſueris*, quaſi nimirum idem ſit *ἐπίθεσις τῶν χειρῶν*, quod ordinatio. in eodem quoque ſenſu *χειροτονίας* vocabulũ interpretandum eſſe, dum in Apoſtolico [r] primo Canone occurrit, docent [ſ] Zonaras, & D
[t] Balſamon: paſſim verò tam in [u] Conciliis, quàm apud [x] Patres huius vocis in ea ſignificatione acceptio frequens eſt, vt nempe vix vllo alio vocabulo, quàm *χειροτονίας, χειροθεσίας, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν*, ordinatio ſacra Eccleſiæ miniſtrorum à Patribus Græcis explicetur. Vbi tamen nota in Conciliorum Græcorum Canonibus *χειροτονίαν* pro electione, *χειροθεσίαν* pro ordinatione frequentiùs ſumi, cùm tamen vtriuſque diſtinguendi vix vlla appareat ratio.

XIX. Porrò cur electio ad Eccleſiaſticas dignitates, & ſacros ordines nomine *χειροτονίας* ſignificetur, nobis explicat Zonaras, [y] *Quia nempe cùm turbæ liceret in vrbibus eligere ſacrorum præfectos, conueniebat ipſa turba, & alij quidem hunc, alij verò deligebant illum: quatenus autem plurium ſuffragium vinceret, eligentes ferunt ſolitos extendere manus: & per manus ita porrectas numerabantur, qui vel hunc vel illum elegiſſent.* Neque verò hæc in ſolis Eccleſiaſticis viris eligendis manuum exten-

[a] Armenop. in ſua epit. can. in c. 4. Cõcil. Nicen.
[b] Zonaras &
[c] Balſam. in eund. can.
[d] Conc. Sardicen. can. 6.
[e] Arcudius de concordia Ecclеſ. Oriẽtal. & Occident. lib. 6. cap. 1.
[f] Cõcil. Sard. c. 6. apud Arcud. citatum.
[g] Philotheus ſcholiis ad Cõcil. Sardic. apud Arcudiũ citatum.
[h] Ioãnes Catacuzen. lib. 4. hiſtor.
[i] Poſſeuinus in Apparatu.
[k] Concil. Antiochen. c. 19.
[l] Laodic. c. 5.
[m] Carth. c. 13.
[n] Zonaras &
[o] Balſa. ſcholiis in eos canones.
[p] Iuſtin. Nouella 123. de Eccl. diuerſis capitulis, ſeu vt alibi legitur de ſanctiſſimis Epiſc. & Cleric. cap. 1.
[q] 1. ad Tim. 5. in edit. Græc.
[r] can. 1. Apo.
[ſ] Zonaras, &
[t] Balſa. locis ſuperiùs citatis & ſcholiis in 1. Can. Ap.
[u] Lege Cõcil. Nicen can. 9. Neocæſ. can. 9. Antio. can. 10 Ancyran. can. 10. Nic. 2. can. 14.
[x] Lege Chryſ. in 1. ad Tim. c. 4. & 2. c. 1. D Baſil. Epiſ. can. ad Amphil. can. 2. Nazian. orat. in laudem Baſilij & alios paſſim.
[y] Zonar. in 1. Can. Apoſt. ὅτι τοῖς τῶν πόλεων πλήθεσιν ἐξῆν ἐκλέγεσθαι τοὺς ἀρχιερεῖς, συνήεσαν τὰ πλήθη, καὶ οἱ μὲν τοῦτον, οἱ δὲ ἐκεῖνον ἤθελον. ἵνα οὖν ἡ τῶν πλειόνων κρατήσῃ ψῆφος, ἐκτείνειν φασὶ τὰς χεῖρας. ſimilia tradit Balſamon in 1. Can. Apoſtol.

dendarum

A dendarum ratio excogitata fuit, quippe cùm etiam in prophanis magiſtratibus eligendis hic mos olim in vſu fuerit, vt *αἴροντες*, ſeu *τείνοντες τὰς χεῖρας*, *attollentes, vel porrigentes manus*, efferrent ſuffragia, vt auctores ſunt Græcæ & Latinæ eloquentiæ principes [a] Demoſthenes, & [b] Cicero. Vnde etiam apud prophanos auctores Xenophontem, Demoſthenem, & alios, *χειροτονία* pro magiſtratus electione, ſeu creatione vſurpatur: adeóque rectè [c] Cuiacius legem vltimam Codicis de hæreditatibus decurionum, in quâ Græcè ſcripta in Baſilicis habetur *χειροτονηται*, cuius loco in Codicis Latini vulgatis exemplaribus ſcribitur *creditores*, correxit, legendumque cenſuit, *creatores, nominatores, ordinatores*: quippe cùm *χειροτονεῖν* pro *nominare, eligere, creare*, & *χειροτονία* pro *creatione, nominatione, & electione vſurpetur.*

XX. Cur pariter *χειροτονία*, pro ſacra ordinatione & Clerici inauguratione vſurpetur plana eſt ratio, quam expoſuere nobis [d] Zonaras, & [e] Balſamon, ea nimirum, quod Pontifex extendat manum in benedictione eius quem ordi-
B nat, iuxta ea quæ legimus apud S. Paulum, [f] *Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam, cum impoſitione manuum Presbyterij*; item, [g] *Admoneo te vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum, &c.* Vnde Syneſius volens inſinuare electione peractâ ſolam ordinationem à Metropolitano peragendam ſupereſſe, [h] *Vno*, inquit ad Theophilum, *adhuc opus eſt, quod tamen præcipuum eſt, ſacra tua manu.*

XXI. Addo probabile eſſe in confirmatione electi, manus quoque ab Epiſcopis impoſitas & non tantum in conſecratione, ideoque pro confirmatione quoque electi *χειροτονίαν* ſumi poſſe. Hanc obſeruationem colligimus ex epiſtola Stephani [i] Tornacenſis in qua de Epiſcopis prouinciæ Turonenſis loquitur, qui electum quendam à Canonicis ſe confirmare, & ordinare renuebant, donec ipſis ſatisfactum foret, tandémque tam confirmationem, quàm ordinationem peracturos ſe promiſerunt. *Vtramque*, inquit, *manus impoſitionem, ordina-*
C *toriam ſcilicet & conſecratoriam, ſaluo iure ſuo, promiſerunt.*

XXII. Sed iis omiſſis conſilium noſtrum toto hoc opere, quo Clerici creationem inſtitutionemque tractamus, aperiendum eſt: ſuſceptæ nempe tractationis hunc noſtrum eſſe ſcopum, electionis ad Clericatum & Eccleſiaſticos gradus rationem tradere, tum ordinationis doctrinam ac leges explicare: vnde præſens, quam aggredimur tractatio bipartita futura eſt. Prior pars quam *ψηφολογίαν* ſacram fortè poſſis dicere, ea omnia complectetur, quæ in delectu Clericorum, & deſignatione ſacrorum miniſtrorum exponenda videntur, cuiuſmodi ſunt ordinandorum probatio, examen, inquiſitio in vitam ac mores, inſtructio præcedens, diſpoſitio congrua, conſenſus regum, patronorum, parentum præuius, ordinandorum ipſe aſſenſus, deſiderium aut fuga Eccleſiaſticorum graduum, ac dignitatum, inordinatus ambitus, ſeu venalitas quæuis in ſacris electionibus, quæ omnia copioſè & ex profeſſo hac priore parte tractabimus: de Epiſcoporum electionibus, nominationibus Regiis, de reſigna-
D tionibus, indultis, nominationibus ſcholaſticis, aliiſque viis quibus ad beneficia Eccleſiaſtica peruenitur, nihil hoc loco niſi obiter forſan ac *ἐν παρόδῳ* dicturi: tum quod de Epiſcoporum electionibus fusè & eruditè plures ante nos ſcripſere, inter quos legi poſſunt [k] Genebrardus edito de iis ex profeſſo tractatu, itemque Michaël [l] Rouſſel in hiſtoriâ Pontificiæ iuriſdictionis, quibus licet aliqua ex antiquitatis lectione addi poſſint, vix tamen quicquam fructuoſè vel vtiliter addideris, ſed cum iis quæ ab ipſis notata ſunt, quæcumque addita fuerint, coincident: tum quod quantum ad cætera ſpectat, videntur illa ad forum contentioſum magis ſpectare, quàm ad inſtaurandam diſciplinam proficere: nec tam ad electiones, ad ordines, Eccleſiaſticoſque gradus, quàm ad beneficia pertinent: de beneficiis autem alibi fortè dicemus. Poſterior autem pars, quam *χειροτονικὴν* appellare poteris, non ſolam doctrinam ſacræ ordinationis, ſed maximè diſciplinam in ea obſeruandam tradet. Itaque de numero ſacrorum Ordinum, de Sacramenti ratione, de materiâ, formâ, effectibus, ſubiecto, miniſtro, tempore, loco, ritibus copioſè diſputabit.

[a] Demoſthenes orat. contra Timocrat.
[b] Cicero pro Flacco, & ep. 5. lib. 7. & Academ. quæſt. lib. 4 quibus adde Symmachū epiſt. 15. lib. 7. & alios.
[c] Cuiacius ad tit. Cod. 62.
[d] Zonaras in c. 1. Apoſt. & 19. Concil. Antioch.
[e] Balſamō in c. 1. Apoſt.
[f] 1. ad Tim. 4.
[g] 2. cap. 1.
[h] Syn. ep. 76. ὡς οὖν ἐνδεῖ, τὸ κεφάλαιον ἐστιν, ἱερᾶς σου χειρός.
[i] Steph. Torn. epiſt. 18. VVilelmo Arch. Senonen.
[k] Genebrard. de ſacris elect.
[l] Rouſſel. hiſt. Pontif. iuriſdict. lib. 1.

A

PRIMA PARS HVIVS TRACTATVS, DE SACRIS ELECTIONIBVS, ALIISQVE ORDINATIONEM PRÆCEDENTIBVS. B

SECTIO PRIMA.

De probatione & delectu Ordinandorum, teſtificationibuſque variis quibus Ordinandi probari debent idonei.

CAPVT PRIMVM.

De ipſo delectu, & probatione Ordinandorum generatim.

§. I. C

Quanta cura in delectu Clericorum habenda ſit.

I. PRÆCLARA eſt [a] Nazianzeni ſententia, οὐδὲν τῶν μεγάλων ἀδόκιμον, οὐδὲν ἀβασάνιστον. ἔχει γὰρ φύσει, τοῖς μὲν ταπεινοῖς τὸ εὔοδον, τοῖς δὲ ὑψηλοῖς τὸ δυσπόριστον, id eſt, *Nulla res magna probationis, & explorationis eſt expers. Naturâ enim ita comparatum eſt vt res humiles & abiectæ facili negotio: res autem ſublimes, & excelſæ, nonniſi ſummo ſtudio, & facultate pariantur.* Magna dignitas, magna debet cautela circumuallari, ne ad eam vel temeritas irrumpat, vel ſimplicitas obrepat, vel imperitia, aut morum ſpurcities quoquo modo accedat; vel honor alioquin eximius, aut habentium numeroſitate vileſcat, aut delectorum inſcitiâ contemnatur, aut criminibus incuſetur: proindéque non ſine ſedula inquiſitione, non ſine diligenti examine vllus eligi debet, qui ad Eccleſiæ gubernacula, ad doctoris officium, ad cœleſtis vitæ profeſſionem, ad tremenda myſteria, & angelica miniſteria, ac dignitatum apicem, ad Legationis pro Chriſto, & apud Chriſtum obeundæ officium admittitur: ſed quanto res iſta [b] maior eſt, quæ in electione Clerici procuratur, tanto maior ſecundùm Canones in eam inquiſitio facienda eſt. D

II. Quod ſi Eccleſiæ ipſius ingreſſus nullis niſi probatis olim concedebatur, putaſne antiquos iſtos Eccleſiæ Patres molles fuiſſe, aut negligentes in tradendis Eccleſiæ gubernaculis, in conferendo ſpiritali Eccleſiæ imperio, in deligendis iis, qui populorum cœtus non minus ſermone, & exemplo, quàm auctoritate regerent? de baptizandis priùs diligenter probandis egregium habes Tertulliani teſtimonium, [c] *Cæterum*, inquit, *Baptiſmum non temerè credendum eſſe ſciunt, quorum officium eſt;* [d] *Omni petenti te dato, ſuum habet titulum; proinde ad eleëmoſynam pertinentem: immò illud potius perſpiciendum,* [e] *Nolite dare ſanctum canibus, & porcis proiicere margaritas veſtras; &,* [f] *Manus ne facilè impoſueris, ne participes alicu-*

[a] Nazian. orat. 30 in electione Eulalij Doarenſ. Epiſcopi.

[b] Quanto res eſt maior, tanto maior inquiſitio; colligitur ex 51. diſtinct. can. mitamur, §. quod ſi, 59. diſt. c. ordinatos, 41. can. quieſcamus, 47. can. quantumlibet, & 7 quæſt. 1. can. vlt.

[c] Tertull. de Bapt. c. 18.

[d] Lucæ 6.

[e] Matth. 7.

[f] 1. Tim. 5.

A *aliena delicta. Si Philippus tam facilè tinxit Eunuchum, recogitemus manifeſtam, & exertam dignationem Domini interceſſiſſe: Spiritus Philippo præceperat, in eam viam ꝓtendere; ſpado & ipſe otioſus non eſt inuentus, nec qui ſubitò tingui concupiſceret, ſed ad templum orandi gratiâ profectus, ſcriptura diuina impreſſus; ſic oportebat deprehendi, cui vltrò Deus Apoſtolum miſerat; ad quem rurſus ſpiritus, vt ſe curriculo Eunuchi adiungeret, iuſſit, ſcriptura ipſius fidei occurrit, in tempore exhortatus aſſumitur, Dominus oſtenditur, fides non moratur; aqua non expectatur; Apoſtolus perfecto negotio eripitur. Sed & Paulus reuerà citò tinctus eſt: citò enim cognouerat † Simon hoſpes, vas eum eſſe electionis conſtitutum: Dei dignatio ſuas præmittit prærogatiuas: omnis petitio & decipere, & decipi poteſt.* Sanè ſi ex neceſſaria in delectu Sacerdotum faciendo exhibenda cura diligentem in baptizandis admittendis cautelam inferre poſſumus, æquiori argumentatione vtimur, dum ex delectu baptizandorum olim maturè & ſedulò peracto, curam in ordinandis Eccleſiæ miniſtris non perfunctoriè impendendam eſſe contendimus. Tertulliano conſentit [a] Origenes,

B *Chriſtiani*, inquit, *quantum poſſunt præexaminant animos audire ſe cupientium: ac primò priuatim incantatos, priuſquam in cœtum recipiantur, vbi videntur eò profeciſſe, vt honeſtæ vitæ ſint cupidi, tum demum introducunt diſtinctis ordinibus, altero recens admiſſorum, necdum aſſecutorum luſtrationis Symbolum, altero iam profeſſorum religionem Chriſtianam*, ſtatimque ſubdit *ex poſteriore ordinatos aliquos eſſe*, (id eſt ex ordine Chriſtianorum ordinari Sacerdotes) *qui inquirant in vitam, & mores accedentium, vt non conceſſa facientes candidatos religionis arceant à ſuis conuentibus: cæteros horum diſſimiles excipiant ex animo, & quotidianis acceſſibus meliores faciant:* Quæ verba ſolidum nobis argumentum ſuppeditant, quo maiorem in Sacerdotibus deligendis, qui& perſonarum & actionum diiudicandarum auctoritate polleant, alioſque meliores facere debeant, quàm in aliis Chriſtianorum numero adſcendis, quorum dumtaxat officium ſit aliorum auctoritate gubernari, adhibitam olim fuiſſe diligentiam demonſtremus.

III. Verùm vt ad Tertullianum redeamus, grauiter ſui temporis hæreticorum

C inſtituta carpit, quod apud eos ſicut baptizandorum, ita & ordinandorum non debita cura haberetur: apud orthodoxos ordinatiùs omnia, & maturiùs agerentur; [b] *Vbi*, inquit, *veritas nulla eſt, meritò & talis diſciplina eſt; at vbi Deus, ibi metus in Deum, qui eſt* [c] *initium Sapientiæ: Vbi metus in Deum, ibi grauitas honeſta, & diligentia adtonita, & cura ſollicita, & adlectio explorata, & communicatio deliberata, & promotio emerita, & ſubiectio religioſa, &c.* quid enim verba iſta ſignificant *adlectio explorata*, quàm Catechumenorum ad Baptiſmum adlectionem, veteri & vſitatâ in iure [d] loquendi formulâ, iuxta quam, *adlectione*, ſicut *& origine* ciues fieri dicuntur; de quâ nimirum apud hæreticos negligentia ſuperiùs querebatur, quod [e] *apud ipſos ante ſint perfecti Catechumeni, quàm edocti?* quid verò per *promotionem emeritam*, quam inordinatam ordinationem intelligit, quæ nempe illegitima eſt, [f] cùm emeriti ad Eccleſiaſticas dignitates aſſumuntur? de diſciplina in iis conferendis ab hæreticis violata ſuperiùs quoque conqueſtus fuerat, dum [g] *ordinationes eorum tanquam temerarias, leues, inconſtantes* incu-

D ſauit? Porrò ſi indicium erroris in fide à Tertulliano creditur conculcata in hiſce diſciplina, ſi timoris Domini certiſſimum ſignum ordinationum legitima celebratio exiſtimatur: ſi nec Deum agnoſcere, nec timere, nec religioſè colere ij arguuntur, qui negligentes ſe in probandis ordinandorum moribus, & doctrinâ exhibuerint: quàm timendum eſt, ne in præiudicium noſtræ fidei, conculcata apud nos diſciplina trahatur! ne neglectæ religionis ſuſpicio ſit, tot vilium Myſtagogorum creatio! ne irriſi diuini numinis rei agantur, qui eos diuino cultui addicunt, quos vt humanis negotiis ineptos faſtidiunt: adnitendum eſt potius vt [h] *doctrina iudex diſciplinæ* ſit, & [i] *apud nos teſtimonia diſciplinæ ad probationem veritatis accedant.*

IV. Ordinem autem illum, quo baptizandi priùs anxiè probabantur ab Apoſtolica traditione promanaſſe docet Sanctus Leo [k] in Epiſtola decretali ad Epiſcopos Siciliæ, in qua *baptizandos electos, ſecundùm Apoſtolicam regulam, & exorciſmis ſcrutandos, & ieiuniis ſanctificandos, & frequentibus prædicationibus imbuen-*

† aliâs Iudas.

[a] Origen. lib. 3. contra Celſum paulò poſt medium.

[b] Tertull. de præſcrip. cap. 41.

[c] Pſal. 110.

[d] l. ciues. C. de incolis.

[e] Tertul. lib. cit. cap. 41.

[f] Canon. nec emeritis 61. diſt.

[g] Tertul. cap. 41. cit.

[h] Tertul. cap. 43. cit.

[i] Idem cap. ſequenti.

[k] S. Leo epiſt. 4. cap. 6.

Digitized

dos eſſe prædicat antequam ſalutari lauacro purgentur: eò quoque ſpectant A
Bracharenſis Concilij Patres [a] dum per viginti dies Catechumenorum probationem præcipiunt: eo fine ſeptem illa ſcrutinia ab Eccleſia olim ſeruata dignoſcuntur, de quibus [b] Ordo Romanus, [c] Alcuinus, [d] Amalarius, [e] Rupertus, [f] Rabanus, & alij ſcriptores Eccleſiaſtici tractant; quæ ſi obſeruata eſſe non dubium eſt, ne Eccleſiæ Catholicæ, ne fidelium cœtui, ſeu Catholicorum communioni indigni adcenſerentur: quantò ſollicitius egiſſe veteres illos Eccleſiæ Patres probabile eſt, ne vel inutiles, vel nocituri ad fidelium præfecturam & Eccleſiæ regimen aſſumerentur? ſciebant enim quantò maiori periculo ad Eccleſiæ gubernationem, quàm ad ſubiectionem in Eccleſia nocentes, vel imperiti vocarentur, *nam* teſte Iſidoro Peluſiota, [g] *ſubditorum peccata non tam alijs quam ſuo ipſi capiti malum accerſunt: at Sacerdotum vitia in omnes exemplo redundant*, indignorum *promotio populi deiectio eſt*; addit Sariſberienſis, [h] *ruina ſiquidem populi Sacerdotes mali: tolerabilius ergo vnum proprijs* [i] *conſumi vitiis, quàm in multos vitiorum diffundi peſtem.* Itaque indignos quidem Eccleſiæ corpori inſerere, vix poſſis ſine eius aliquali dedecore, & aliqua ſaltem leui iniuria: at illos B
ad Eccleſiæ faſtigium euehere non poteris, niſi & totum Eccleſiæ corpus graui infamia dedecores, & grauiori ictu conuellas: [k] *Nam*, vt ait Sanctus Leo, *totius familiæ Domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore non inueniatur in capite*, & ſicut in corpore humano nulla leuis eſſe poteſt deformitas, ita in iis, qui Eccleſiæ Sacerdotes ordinandi ſunt, nullus niſi grauis defectus eſt: ideoq; quemadmodum Pictores in reliquis partibus formandis minus ſolliciti, de vultu exprimendo præſertim cogitant: ſic Eccleſiæ præpoſitos, minorem quidem in reliquis membris Eccleſiæ efformandis, ſed maiorem, & exactiorem diligentiam ac curam in Sacerdotibus ordinandis conuenit exhibere: [l] *Longâ*, ait Hormiſda, *debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccleſiæ.*

V. Quid enim in Doctore Eccleſiæ deligendo non anxiè ſeruandum, non C
ſollicitè inquirendum, non prudenter deliberandum, non ſagaciter exequendum? [m] *Iniquum enim eſt*, vt docet Apoſtolicus Canon, *eum qui nullum ſui documentum dederit, aliorum eſſe Doctorem, ſi non alicubi diuina gratia id fiat*: ſi enim ignarus eſt, quomodo magiſter conſtituitur? ſi malus, quomodo ad exemplũ eius viuetur? [n] *Prius quilibet debet diſcere quàm docere*: nec idonei magiſtri eſſe poſſunt, quos imitari non decet. *Oportet* ſiquidem, docente Tertulliano, [o] *ipſos prius in adminiſtratione eius rei deprehendi, & conſtantiam commonendi propria conuerſationis auctoritate dirigere, ne dicta factis deficientibus eruleſcant*: quàm verum eſt illud Senecæ, [p] *Homines amplius oculis quàm auribus credunt*: ſæpiſſimè ſcilicet accidit, vt populus in ſcelerum ſuorũ patrocinium Eccleſiaſtici ordinis virorum exempla prætexat; eorum auctoritatem excuſationem putet eſſe ſui criminis, & diſcipuli ad Doctorum ſuorum ſpeciem vitam componant, eorumque mores exprimant, quorum magiſterium ſequuntur. ob idque iubebat Iulianus Imperator, [q] *Ne temerè, ne repentè ad docendi munus vllus proſiliret, ſed iudicio ordinis probatus decretum curialium mereretur, optimorum conſpirante conſenſu*: quanto verò ma- D
ior in Doctore Eccleſiæ, id eſt Sacerdote ac Clerico deligendo cura habenda eſt, vtpotè cum probati Doctoris Eccleſiaſtici conueniens electio, totius Eccleſiæ inſtitutio ſit? Querebatur [r] Cato Cenſorius populum Romanum eos quorum nemo in priuatâ re ſuâ operâ vti vellet ad reipubl. gubernacula admittere: quanto iam æquius non ſine doloris ſenſu queri poſſumus eos ad Sacerdotium populique ducatum vocari, quibus rem familiarem nemo tutò commiſſam crederet.

VI. Quàm abſurdum pariter eſt terrenos homines, totoſque luteos, & terrenis cogitationibus occupatos in eorum ordinem referre, [ſ] *Quorum profeſſio vita cæleſtis eſt*; ad eum ſtatum eos admittere, [t] *qui cæleſtis militia ſit, & regalis dominatus*: eos diſcipulos Domini (quos οὐρανίους, id eſt cœleſtes eſſe debuiſſe docet [u] Nazianzenus) ſucceſſores eligere, in quibus nihil Apoſtolicum, nihil ſu-

[a] Brachar. 2. Cõ il. can. 1. vide etiã Syr. epiſt. 1. cap. 2. Garth. 4. c. 85. Clemẽt. ep. 3. poſt principium, &c.
[b] Ordo Rom. à pag. 31. ad 55. prout habetur 10. tomo Biblioth. Patrum.
[c] Alcuin. lib de diuinis off. tit. de Sabbato ſancto Paſchæ.
[d] Amalar. lib. 1. de diuin. off. cap. 16.
[e] Rupertus de diuinis offic. lib. 4. c. 17. 18. 19. 20. & 21.
[f] Raban. lib. 1. de inſtitut. Cleric. c. 27. 28. 29. & 30.
[g] Iſidorus Peluſiota lib. 5. epiſtol. 522. [illegible Greek]
[h] Sariſberien. lib. 7. polycrat. cap. 8.
[i] Aggæi c. 2.
[k] Leo ep. 85. al. 87. ad Epiſ. Afric. cap. 1.
[l] Hormiſda epiſt. 5. cap. 1.
[m] Canon 79. al. 80. Apoſt. [illegible Greek]
[n] Sidon. lib. 2. ep. 15. Apoll. filio.
[o] Tertull. de patien.
[p] Seneca epi. 6. lib. 1.
[q] l. 7. C. de profeſſ. & medicis.
[r] Plutarchus in Catone.

[ſ] Athalaricus apud Caſſiodorũ lib. 8. variarum epiſtolarũ epiſt. 24. [t] Ennod. in vita S. Antonij. [u] Nazian. orat. 1.

blime,

A blime, nihil ſacerdotale, imò nihil non plebeium, & fortè nihil non infra plebis communem vitam, & populare viuendi genus: denique ad Clericalis nominis participationem eos vocare, quorum anteacta vita pietatis profeſſioni diſcordat. Quàm æquum verò & neceſſarium, vt cùm [a] *aſſumptio religioſi nominis ſponſio ſit deuotionis*, ij tantum ad Clericalis nominis relgioſam communicationem admittantur, qui eam pietatem factis oſtenderint, quam vouent, eaque didicerint, quæ docere poſtmodum debeant.

[a] Saluian. ad Eccl. Catho. lib. 2. tomo 5. Biblioth. Patrum pag. 191.

VII. Verùm quid Sacerdotij, & inferiorum Eccleſiaſticorum miniſteriorum dignitatem commemorem, quæ ſanè maxima cauſa eſt, vt nonniſi probatæ, & exploratæ tum vitæ cùm doctrinæ viris eorum gerendorum poteſtas committi debeat? peritè Chryſoſtomus vbi fusè miram & ſtupendam Sacerdotij dignitatem deſcripſit, concludit, ex iis quæ dixiſſet, [b] *Auditorum mentes* putare ſe *tanta religione occupatas, vt non iam eos qui fugiunt, ſed eos qui per ſe accedunt, honoremque iſtum vltro ſibi ambiunt contumaciæ, temeritatis, atque audaciæ accuſent*. Ne- B que verò vlli dubium eſſe poſſe crediderim quin diuina myſteria, & Angelicis ipſis officiis maiora miniſteria nonniſi probatis committenda ſint, pura nonniſi puris tradenda, & caſta nonniſi à caſtis tractanda: cæteroquin deiici ſcio Sacerdotij maieſtatem, diuinorum eloquiorum caſtitatem contaminari, & Sacramentorum, licet à malis integra recipiantur, puritatem tamen aliquatenus inquinari, & reuerentiam debitam minui: [c] *Magna ergo cura*, teſte Ambroſio, *eligendus eſt, qui domum Dei regendam accipiat: ſi enim terreſtrium rerum diſpenſatores idonei quærendi ſunt, quanto magis cæleſtium?* Et tamen, proh dolor! [d] *Multi*, inquit Hieronymus, *ædificant parietes & columnas Eccleſiæ ſubſtruunt, marmora nitent, auro ſplendent laquearia, gemmis altare diſtinguitur, & miniſtrorum Chriſti nulla eſt electio.*

[b] Chryſ. lib. 3. de Sacerd. c. 6. [illegible]

VIII. Pudeat nos noſtrorum morum quod tam vile Sacerdotium habeamus, vt cùm mundana officia imperitis & minus exploratæ vitæ, credi grauiter & iniquo animo feramus; indignos è contra à Sacerdotio reiici conqueramur, & C exactam miniſtrorum Eccleſiæ probationem odio, ac faſtidio habere videamur. [e] *Si enim admittendos in Senatum examinare cogit ſollicitus honor Senatus*: annon admittendos ſimiliter in Clerum examinari, & probari iubet honos Cleri, ſalus populi Chriſtiani, veræ religionis honos, diuini numinis reuerentia, & Chriſtiani nominis apud infideles commendatio; *Si ad honores mundi*, inquiebat S. Leo, [f] *ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent, quos probitatis documenta non adiuuant: quàm diligens & quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum, & cæleſtium dignitatum?*

[c] Ambroſ. in 1. Timoth. cap. 3.
[d] Hieronym. ad Heliodorū epiſt. 1.
[e] Theodoric. Rex apud Caſſiodorum.
[f] S. Leo epiſt. 85. al. 87. ad Epiſc. Africanos.

IX. Quidni ergo queramur, & non ſine lachrymarum profuſione, ac commotione viſcerum defleamus, maximũ ſalutis populi, rerumque ſacrarum neglectum, cùm eius, cui animarum cura committenda eſt, qui legatus ad Deum pro populo mediator, atque interceſſor mittendus eſt, qui diuini Verbi præco, Sacramentorum diſpenſator, Chriſti conſecrator, plebis ſanctificator, Eccleſiæ ſponſus, fidelium parens, ac rector conſtituendus eſt, anteacta vita mini- D mè expenditur; non fidei integritas, non morum probitas ventilatur; non de inſtitutione, educatione, doctrina, vita, ætate, natalibus, corporis animique dotibus quæſtio diligens inſtituitur. Adeò, vt iterum retexam, deſpicitur miniſterium cui nullus par eſt, vt vix vllus impar ei credatur: adeo-nè teruncij quidem habetur populi ſalus, quæ tam ineptis, & ignaris ducibus procuranda committitur! contemnitur Eccleſia, quæ Sacerdotum, & Clericorum probro, vel infamiâ conſpurcatur: vileſcit Chriſtus, cui tam vilia, tam ignaua mancipia conſecrantur; ad quem tam deiecti, tam ignobiles legati mittuntur; quis putat non offenſum iri tantum regem, ad quem non ignobiles modò, ſed inuiſi oratores deſtinantur? Cur ij ad orandum ordinantur quos nouimus idoneos non eſſe ad exorandum? *Si homo*, inquit Gregorius magnus, [g] *apud hominem de quo minimè præſumit fieri interceſſor, erubeſcit, quâ mente apud Deum interceſſionis locum pro populo accipit, qui familiarem ſe eius gratiæ eſſe per vitæ merita neſcit? aut ab eo quomodo aliis veniam poſtulat, qui vtrum ſibi ſit placatus ignorat? qua in re eſt adhuc*

[g] Gregor. lib. paſtoralis part. 1. cap. 11.

aliud ſollicitius formidandum, ne qui placare iram poſſe creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mercatur. Cuncti enim liquido nouimus, quia cùm is, qui diſplicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Quàm vera ergo B. Cypriani[a] concluſio, *propter quod plena diligentia, exploratione ſincera oportet deligi, quos à Deo conſtet audiri.* A

X. O vtinam exactè ſeruetur præceptum Pauli, imò Chriſti, [b] *Manus cito nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis.* [c] *Quid eſt*, inquit Chryſoſtomus, *illud cito? non ex prima probatione nec ſecunda, nec tertia, ſed vbi conſideratio diuturna preceſſit, exactiſſimaque diſcuſſio: tunc impone manus. neque enim ea res periculo caret: eorum, quæ ille peccauerit, tu quoque pœnam dabis, qui initium dediſti etiam præcedentium delictorum: qui enim improbè prima remiſiſti, etiam futuris eris obnoxius, quod ipſe quaſi auctor extiteris præteritorum: quia ea flere non ſiueris, vt poſſent per compunctionis gratiam relaxari*: recta ſanè & ex antiqua Eccleſiæ praxi argumentatio, in qua cum [d] pœnitentes nefas fuerit eſſe Sacerdotes, aut Clericos; & à maioribus criminibus vix vllus niſi auſteriori iniunctâ pœnitentiâ ſoleret abſolui: B ſequitur eos qui ſcelerum compedibus adſtricti ordinarentur, ſublato veluti pœnitentiæ ſalutaris remedio, non habuiſſe, quo ab iſtis vinculis ſoluerentur: idcóque qui pœnitendi poteſtatem per ordinationem ipſis ſubſtraherent, non ſolùm futurorum peccatorum quibus occaſionem ſubminiſtrant, verumetiam præteritorum, quorum expiandorum facultatem adimunt, reos eſſe. neque verò præcedentia tantum peccata, quorum rationem in Sacerdote ordinando nihili eſſe duxere, quorum deformitatem leuem eſſe ſuſpicati ſunt, cum iis Sacerdotium conferendum arbitrantes, verumetiam futura quibus occaſionem dedere, illis qui indignos ad Sacerdotium eligunt imputari debere, & adſcribi docet Petrus Damiani in eo tractatu, quem contra inſcitiam & incuriam Clericorum edidit: [e] *Cùm ergo*, inquit, *per Sacerdotum vecordiam, & imperitiam plebs indocta depereat: par fuerat, vt Epiſcopalis grauitas, à talium ſe promotione ſuſpenderet, nec alienos exceſſus in ſe temeraria præcipitatione transferret, præſertim cùm Timotheus Apoſtolus dicat, manus cito nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis* C *alienis. quiſquis enim vel turpiter lapſum, vel diuinæ legis ignarum ad ſacrum prouehit ordinem, eius ſe peccatis inuoluit, cui peccandi materiam tradit, & non modo his ſe, quibus ille iam inuolutus eſt, criminibus obligat: ſed his etiam, quæ commiſſurus per anticipationem obnoxium parat.*

XI. [f] *Vbi eſt ergo*, vt cum Beato Leone exclamemus, *beati Pauli Apoſtoli per Spiritum Dei emiſſa præceptio, quæ in perſona Timothei omnium Sacerdotum numerus eruditur, & proinde vnicuique dicitur, manus cito nemini impoſueris, &c.* placet & à S. Leone diſcere, quænam ſit illa præmatura, & inordinata ordinatio. [g] *Quid eſt*, inquit ipſe, *cito manus imponere, niſi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? & quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici ordinantem, qualis eſt ille qui non meruit ordinari?* Iure Beatus Leo ordinatorem indigni talem effici dictitat, qualis ipſe eſt qui ordinatus eſt, immò & eò mihi videtur eſſe iniquior, quò magis ordinationis iudicium ad ipſum ſpectat, quàm ad ordinatum: quò D Eccleſiæ ſalus debet illi eſſe charior; quò circà Eccleſiæ miniſteria, vt dignè tractentur, & nonniſi à dignis, ſollicitior ipſi cura incumbit.

[a] Cyprianus epiſt. 68. Preſbit. Diaco. & plebi. ad Legione & Aſturicæ cõſiſten. &c.
[b] 1. ad Tim. 5.
[c] Chryſ. hom. 16. in cap. 5. 1. ad Timoth. Τί ἐστι, ταχέως; μὴ ἐκ πρώτης δοκιμασίας, μηδὲ δευτέρας, μηδὲ τρίτης, ἀλλὰ πολλάκις ἐπισκεψάμενος, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας. οὐ γὰρ ἀκίνδυνον τὸ πρᾶγμα: τῶν γὰρ ἁμαρτημάτων ἐκείνου καὶ τῶν δίκην ὑφέξεις ὁ τὴν ἀρχὴν παρασχὼν, καὶ τῶν παρελθόντων ἁμαρτημάτων. ὁ γὰρ ἀφεὶς τὰ πρότερα ἀνεπιτίμητα, ὑπεύθυνος ἔσῃ καὶ τῶν μελλόντων, ὡς τὸ αἴτιος αὐτῶν, καὶ τῶν παρεληλυθότων, ὡς μὴ ἀφεὶς αὐτοὺς πενθῆσαι, ἵνα ἐν κατανύξει γένωνται.
[d] Cõc. Carth. 5. can. 1. Sirit. Himerio epi. 11. cap 14. Leo Ruſtic. Narbon. ep 90. cap 2. Tolet. 1. can. 2.
[e] Petrus Damian. opuſc. 26 cap. 1.
[f] Leo epiſt. 85. alias 87. ctt.
[g] Idem ibid.

§. II.

Quantum peccatum ſit, tum eius qui indignos ordinat, tum qui talis ordinatur.

XII. Maiuſne verò ſimpliciter ſit huius vel illius crimen, & vtrum grauioribus ſuppliciis addicendi ſint, qui indignos ordinarint, quàm qui indigni ſunt ordinati, quæſtio eſt, quam diſtinctione adhibita ſic ſoluit [h] Chryſoſtomus, vt nēpe paria ſint crimina eius, qui humano aliquo morbo victus, metu ſcilicet, aut gratiâ

[h] Chryſoſt. lib. 4. de Sacerd. cap. 2.

Digitized

A gratiâ quæ hominem à recto dimouere potuerint, ſciens indignum ordinauit, & eius qui indignus ordinatus ſit: maiora verò ordinatori ſupplicia debeantur, qui ſponte indignum ordinauit, quàm qui ſponte indignus ordinatus ſit: denique grauiora mereatur ſupplicia, qui falſâ virtutis ſpecie ordinatorem fefellerit, quàm qui deceptus ordinarit.

XIII. Primi nullam rationem aſſignat Chryſoſtomus, nec ipſi ea in re ob prædictas rationes facilè aſſentior, niſi paſſio humana quæ ordinatorem induxerit ea ſit vt voluntarium maximè minuat, & peccati grauitatem ea ratione multo minorem faciat. Scio enim Chryſoſtomum eo in libro, quo Epiſcopatus à ſe vitati cauſas aſſignat, & indignos omnes à voluntate capeſſendi Sacerdotij ex profeſſo reuocat, ordinatoribus magis quàm ordinandis fauiſſe: Secundi hanc rationem tradit, [a] *Qui enim* (inquit) *poteſtatem facit volenti Eccleſiam corrumpere, is certè auctor fuerit eorum omnium, quæ perdita illius audacia turbauerit.* ac ſi diceret ordinantis indignum ſua ſponte, eo maiorem eſſe culpam, quàm B ordinati, quod & ſui & commiſſi ab ordinato criminis conſcius ſit; ordinatus verò ſui tantum criminis: nam in ordinantem ſua ſponte indignum non dubium quin ordinati crimen, quod ipſe promouet, & cuius ipſe conſcius, adiutor, & adornator eſt, reiici debeat: cùm tamen in ordinatum ordinatoris iſtiuſmodi ſcelus refundi non poſſit: itaque cùm ad cumulum proprij criminis in ordinatorem ordinati indigni culpa accedat: non dubium quin maior ordinatorem quàm ordinatum pœna maneat. Tertij tandem hanc rationem tradit, [b] *Nempe quia veriſimile videri poteſt, eos qui elegere à falſâ aliqua opinione deceptos ad falſa ſuffragia deſcendiſſe; qui verò electus eſt, dicere vtique non queat ſe ſibi, vt & aliis, fuiſſe incognitum, igitur ſicut grauiori puniendus eſt ſupplicio, quàm illi à quibus aſcitus productuſque eſt, ita debet ipſe ſui periculum accuratius quàm illi facere, docereque diligenter cauſas eas, per quas tum illi ab errore deſiſtant, tum ſeipſum functione illa indignum comperiens, tantarum rerum molem effugiat.*

C XIV. Vtinam ordinatores attentè conſiderent, quæ tum Chryſoſtomus ſupra, tum etiam alibi ſedulò inculcat, [c] *Si quando nempe contingat vt quempiam ſiue amicus, ſiue alterius occaſionis gratia, indignum promoueat ad Epiſcopatus apicem* (idem cum proportione dixeris de promotione ad quoſcumque ordines) *& magnum ei permittat regimen, quantis ſe ignibus faciat obnoxium: neque enim animarum pereuntium ſolum, quas perdit à religione & timore Dei alienus, verùm & omnium; quæ ab illo geruntur ipſe pœnas exoluet. Quod ſi is,* vt poſt ſubiungit idem ſanctus Doctor,[d] *qui vnam animam ſcandalizat, expedit ei, vt mola aſinaria ſuſpendatur circà collum eius, & demergatur in profundum maris: qui tot animas ſcandalizat, & vrbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, ciues, ruſticos, incolas ſuæ ciuitatis, aliarumque vrbium quæ illi ſubiectæ ſunt, quid pati merebitur? nempe verò ſi plura triplo quàm diximus addas, nihil dicturus es; adeò vehemens pœna, atque cruciatus huiuſmodi hominibus imminet.*

XV. Cogitent ſinguli ordinatores quantos ex bonorum ordinatione fructus, D quantum ex mala ordinatione infamiam, damna, pœnas referant. [e] *Non eſt enim leue peccatum,* inquit Primaſius, *mittere margaritas ante porcos, & dare ſanctum canibus, & ordinationem Clericatus nequaquam ſanctis, & in lege Dei doctiſſimis, ſed affectis ſuis tribuere, & vilium officiorum miniſtris, quodque iis dedecoroſius eſt, mulercularum precibus: in quo conſideranda loquentis in ſe Chriſti, Apoſtoli ſapientia, qui vt ordinationis periculum demonſtraret, iunxit tormenta peccantium, neque communicaueris peccatis alienis: ſicut ergo in ordinationibus malorum particeps eſt peccatorum, qui tales conſtituit, ſic in ordinatione ſanctorum particeps eſt eorum iuſtitiæ qui bonos elegit. neque communicaueris peccatis alienis: communicari dicit peccatis eius qui non probatus ordinatur.* Doctus hæc Primaſius Africanus Epiſcopus à S. [f] Leone, qui Afri-

a Chryſoſt. loco citato. [illegible Greek]

b Chryſoſt. loco citato. [illegible Greek]

[illegible Greek] Lege eundē ſupra. Item de Sacerdotio, & alibi paſſim.

c Lege Chryſ. hom. 3. in c. 1. epiſt. ad Titū. [illegible Greek] [d] Matth. 18. [e] Idem loco cit. [illegible Greek]

e Primaſ. in cap. 5. prioris ad Timoth. [f] S. Leo epiſt. 85. ab. 87.

canis Epiſcopis ſimilia verba direxerat, *Sicut boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo Sacerdotium: ita graui ſemetipſum afficit damno, qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indignum.* A

XVI. Quàm verè hæc à ſanctis illis Patribus dicta ſint nemo eſt qui non fateatur: vbi perſpexerit Epiſcopos [a] à Spiritu ſancto poſitos regere Eccleſiam Dei, peruigilare debere pro populis [b] quaſi rationem pro animabus ipſorum reddituros: nihil proinde proficere, ſi cum exemplo ipſi & verbo gregem optimè paſcant, fures interim in ouile Dominicum per ordinationem inducant,[c] qui furentur, & mactent, & perdant? ſi ignauis cuſtodibus Eccleſiæ Dominicæ vel aliquam partem credant, qui diabolo tanquam [d] Leoni rugienti circumeunti, quærentique quem deuoret, aditum patefaciant; ſi canibus [e] mutis non valentibus latrare vigilias noctis fidant: ſi hoſtibus & proditoribus animas cuſtodiendas tradant, quas poſtea vel perfidia ſua perdant prauis erroribus imbuentes, vel malis exemplis corrumpant, vel adulationis vitio ad exitium deducant. Quibus quidem omnibus ſimillima ante S. Leonem docuit B Beatus Hieronymus, [f] *Cùm*, inquit, *Scriptura pereat ne inducas impium in tabernaculum iuſtorum: & virum ſanguinum & doloſum abominetur Dominus: hi quoſcumque de aſſeclis ſuis ordinant Clericos, & vitam eorum in ſcandalum populis exponentes rei ſunt infidelitatis eorum aut ſcandalizantur.* Plura ad deterrendos peruerſos ordinatores paſſim apud Patres ſimilia dicta reperies.

- a Act. 20.
- b Ad Heb. 13.
- c Ioan. 10.
- d 1. Petri 5.
- e Iſaiæ 56.
- f Hieron. in caput 3. Micheæ.

XVII. Quanta verò è contrà præmia reportaturi ſint Epiſcopi, ſi egregios in vineam Domini vinitores, ſi probatos in agrum Domini meſſores deducant. Tot ſanè reportabunt coronas, quot ipſi ordinati referent victorias. *Quemadmodum enim*, vt rectè habet Chryſoſtomus, [g] *rectè factis, ità peccatis quoque ordinatorum*, quiſquis es Epiſcope, qui ordinationes celebras, *communicas*; & à contrariò quemadmodum peccatis, ità & rectè factis. Si enim tibi Epiſcope Clerici tanquam [h] *Domino ſuo ſtant aut cadunt*: tibi imperatori tanquam milites vincunt, aut pereunt: tibi tanquam Eccleſiaſtici fundi præcipuo profeſſori colligunt aut perdunt. Felix Epiſcopus, qui Eccleſiam Dei inuictis militibus munit; Doctoribus eximiis ornat, nec filiis ſolùm, ſed parentibus vtilibus fœcundat. Felices ſacri illi Præſules, quorum in ſeligendis Clericis ſedulitas ac diligentia optatis fructibus non aruit: *Cum ſemine eorum*, vt ait Sapiens, [i] *permanent bona, hereditas ſancta nepotes eorum; & in teſtamentis ſtetit ſemen eorum: & filij eorum propter illos vſque in æternum manent, ſemen eorum, & gloria eorum non derelinquetur;* Et cùm dicat Scriptura diuina, [k] *corona ſemen filij filiorū, & gloria filiorum Patres eorum:* item, *filius ſapiens lætificat Patrem:* quantæ huius Antiſtis ſunt exultationis, qui electorum à ſe Clericorum ſapientiâ, & deuotione lætatur, qui plures è diſcipulis Sacerdotij egregios adminiſtratores reliquit, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſedulos obſeruatores poſt ſe reliquit! Horum gloria nec morte extinguitur, nec meritum accidentalis ſcilicet præmij vitæ ſpatio concluditur. [l] C

- g Chryſ. hom. 25. in cap. 5. prioris ad Timoth. [illegible]
- h Ad Rom. 14.
- i Eccleſiaſtici cap. 44.
- k Prouerb. 17.
- l Vide ho. 59. S. Maximi quæ eſt 2. de S. Euſeb. Vercell.

§. III. D

Pœnæ ab Eccleſia ſtatutæ in eos, qui vel indignos ordinant, vel tales ordinantur.

XVIII. Atque hinc eſt quod Eccleſiaſticis Canonibus, ſicut puniuntur, qui ſine examine & diligenti inquiſitione ad ſacros ordines promouentur, ita & qui indignos promouent; de promotis ſine examinatione debitâ, vetus eſt Concilij Niceni Canon, [m] *Si qui Presbyteri ſine examine ſunt prouecti, vel cùm diſcuterentur peccata ſua confeſſi ſunt, & homines contra canones commoti, manus confeſſis imponere tentauerunt: tales regula non admittit: quia quod irreprehenſibile eſt catholica defendit Eccleſia.* Neque ab eo Canone diuerſus eſt ille qui à [n] Martino Bracharenſi Canonum collectioni ab ipſo aditæ inſeritur, & à Gratiano refertur tanquam editus ab aliquo, quod habitum fuerit à Martino Papâ, Concilio, quibus Canonibus nihil indignis prodeſſe decernitur, quod diligens Epiſcopi inquiſitio,

- m Conc. Nic. can. 9. [illegible]: refertur paulò aliter à Grat. diſt. 81. c. ſi qui.
- n Canon 24. Martini Brac. refertur diſt. 24. can. vlt.

A quiſitio, vel examen ordinationi defuerit: Eos enim quos indignos eſſe quoquomodo compertum ſit, quacumque demùm ratione ab Epiſcopo admiſſi fuerint, in ordinem redigendos eſſe ſtatuitur, ne vel Epiſcopi negligentia, vel ordinati calliditas atque audacia Catholicam Eccleſiam commaculent, eiuſque vtilitatibus noceant. Hos quoque Canones renouatos legimus in Synodo Gallicanâ, apud S. Medardum, vbi hæc habentur, [a] *Iudicatum eſt à Synodo ſecundùm ſacros Canones, ſicut ſcriptum eſt, vt qui Presbyteri ſine examinatione per ignorantiam, vel ordinantium diſſimulationem ſunt promoti: cùm fuerint cogniti, deponantur: quia quod irreprehenſibile eſt Catholica defendit Eccleſia.*

[a] Synod. apud S. Medardum in fine.

XIX. Neque impunè ſecundùm Canones ordinatores ipſi indignorum hominum conſecrationem promotionemq; tentabant: priuabantur antiquitus Epiſcopi poteſtate dandi eum ordinem ad quem indignum promouiſſent. [b] *Si qui*, inquit S. Leo, *talem conſecrauerint Sacerdotem, qualem non liceat eſſe, etiamſi aliquo modo damnum proprij honoris euaſerint; ordinationis tamen ius vlterius non habe-*
B *bunt: nec illi vnquam Sacramento intererunt quod neglecto diuino iudicio immeritò præſtiterint.* Seuerior qui antiquior videtur eſſe Innocentius eâ epiſtolâ quâ Hiſpanos temerè ordinantes reprehendit, [c] *Poſt hæc*, inquit, *ſi quis aduerſus formas Canonum vel ad Eccleſiaſticum ordinem, vel ad ipſum Sacerdotium venire tentauerit, vnà cum ordinatoribus ſuis, ipſo, in quo inuenti fuerint, ordine priuentur.* Eadem Beati Celeſtini mens, qui contra ordinatorem indigni, [d] *Sacro*, inquit, *nomini abſit iniuria, faciliùs eſt vt hanc dignitatem tali dando ipſe amiſerit ordinator, quam eam obtineat ordinatus: cui conuicto ſociabitur, qui ſibi eum credidit, laruiendo Pontificium, ſociandum: qualis enim ipſe ſit, quiſquis tales ordinauerit, oſtendit.* Hanc verò rationem videtur ex Celeſtino mutuatus S. Leo, dum habet. [e] *Talem effici ordinantem, qualis eſt ille, qui ordinari non meruit: Ideoque æquum eſt vt cùm immeritus & indignus ordinatus dignitate malè ſuſceptâ priuetur: immerentem quoque ordinans, qui eiuſdem cum priori videtur conditionis & notæ, de dignitate ſuâ, quam in fauorem indigni malè impendit, gradu-*
C *que periclitetur.*

[b] S. Leo epiſt. toties cit. ad African. cap. 2. refertur 1. quæſt. 1. c. ſi qui Epiſcopi.
[c] Innocentius 1. epiſt. 23. ad Synodũ Toletanã cap. 3.
[d] Celeſtin. ad Epiſco. Gall. epiſt. 2 cap. 3. refertur diſt. 81. c. tantis.
[e] S. Leo epiſt. cit. cap. 1.

§. IV.

Muniendum eſſe animum aduerſus gratiam, preces, minas.

XX. His rationibus Patrumque ſententiis, his comminationibus, his pollicitationibus, his pœnis ac præmiis, quibus vel terrentur qui in ordinatione peragendâ illaudabiliter ſe gerunt, vel alliciuntur, qui laudabiliter, impulſos ſatis crediderim ordinatorum animos, vt ſaltem de ordinationibus legitimè, & ſecundùm ſtatuta Patrum peragendis, leges Eccleſiæ vtiles condant, & ad eas obſeruandas, vbi generatim, abſtractimque res agitur, animum paratum habeant ac generoſum. Verùm quàm vereor ne vbi ad præſentem quæſtionem res traducitur, & ad hypotheſim reuocatur, vel gratiâ, vel minis, vel amici-
D tiâ, vel importunis flagitationibus animi imbecillitate aut negligentiâ tranſuerſi agantur: adeò nimirum facilè eſt humanis affectibus de viâ æquitatis deduci, & ab inſtituto diuerti, vt quod vniuerſim ſtatueris, vbi ad ſingularem caſum deuentum eſt, illud idem ſi cupiditati humanæ aliis iam affectibus alligatæ, vel tantillùm diſpliceat, iniquum eſſe videatur. Facilè eſt iuſtum eſſe vbi nihil eſt quod contradicat: ſed ſicut facilè, ita inglorium, at ea vera eſt virtutis gloria, quæ & humanos affectus domat & externis virtutis obſtaculis reſiſtit.

XXI. Muniendus eſt itaque animus aduerſus omnem gratiam, aduerſus minas omnes, & iniuſtas flagitationes: eæ ſiquidem, quæ gratiâ fiunt, ordinationes [f] ſimoniam ſapiunt, nec ab omni ſimoniæ labe immunis dicitur, qui vel ad ordines ſacros humano fauore irrepſit, vel aliquem admiſit: quis enim neſciat ſimoniam eſſe cùm ſpiritalia quocumque munere comparantur: an non verò [g] Theologi omnes, [h] & Canoniſtæ aliud *munus à linguâ*, aliud *ab obſequio*, aliud *à manu* eſſe ſtatuunt, itaut non ſine munere videatur ordinari, qui obſequij indebiti pollicitatione, vel exhibitione, vel gratiâ, vel pecuniâ ordinationem

[f] De ea ſimoniæ diſtinct. Theol. cum Magiſt. in 4. diſt. 25. q. 3. & cum D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 5.
[g] Item Canoniſt. in can. ſunt nonnulli & quibuſdam ſequent. & in can ſaluat 1. quæſt. 3. & alibi.
[h] Eam tradiderũt Gregorius magnus ho. 4. in Euãgelium refertur que 1. q. 1. c. ſunt nonnulli.

[a] Item Gregorius 7. lib. 6. epiſt. 34. Synod. Rom. ſub eodem. Vrbanus 2. can. Saluator cit. Goffrid. Vindocin. opuſc. 10. & alij paſſim. Greg. hom. 4. in Euang. cit.
[b] Greg. lib. 4. epiſt. 55. Ioan. Corinth. Epiſc.
[c] Greg. lib. 4. epiſt. 55.

mercatur. Audiatur de hac quæſtione Diuus Gregorius, [a] *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen ſacros ordines pro humanâ gratiâ largiuntur; atque de largitate eadem laudis ſolummodo retributionem quærunt: hi nimirum quod gratis acceptum eſt, non tribuunt: quia de impenſo officio ſanctitatis, nummum expetunt fauoris: vnde bene cùm iuſtum deſcriberet, Propheta ait, qui excutit manus ſuas ab omni munere: neque enim dicit, qui excutit manus ſuas à munere, ſed adiungit ab omni; quia aliud eſt munus ab obſequio, aliud munus à manu, aliud à linguâ: munus quippe ab obſequio, eſt ſubiectio indebitè impenſa: munus à manu pecunia eſt: munus à linguâ fauor: qui ergo ſacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando in diuinis rebus non ſolùm nullam pecuniam, ſed etiam humanam gratiam non requirit.* Hæc Sanctus Gregorius; qui rectè alibi epiſtolâ ad Ioannem Corinthiorum Epiſcopum, ex eo quòd ordinationes gratis fieri debeant in hæc verba concludit, [b] *Oportet ergo vt neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam ſupplicationem aliquos ad ſacros ordines conſentiatis vel permittatis adduci. Nam & peccatum, ſicut diximus, graue eſt, & ſine correptione, hoc non potimur remanere*: eadem ferè eiuſdem Sancti Pontificis vniuerſis Epiſcopis per Gelladiam prouinciam conſtitutis admonitio eſt, [c] *Hortamur vt nullus veſtrùm denuò hoc fieri patiatur: ſed neque gratiâ alicuius, neque ſupplicatione aliquos ad ſacros ordines audeat promouere, niſi eum, quem vita & actionis qualitas dignum eſſe indicauerit.* Idem inculcat epiſtolâ ad Columbum, in quâ diuinum hoc ex meliori tripode, quàm olim dementati ab Apolline falſi vates oraculum fundit, [d] *Nulla ſit in ordinatione venalitas, potentia vel ſupplicatio perſonarum, nihil aduerſus hæc quæ prohibemus obtineant: nam procul dubio Deus offenditur, ſi ad ſacros ordines quiſpiam non ex merito, ſed ex fauore (quod abſit) aut venalitate prouehitur:* pluries idem argumentum recantat prædictus Sanctus Gregorius, vt patet [e] ex epiſtolis ad Antonium Subdiaconum, ad Clerum Mediolanenſem, & alios: quidni? res illa maximi momenti eſt, nec ſufficit, ſi ſemel dicatur: vtinam in hac ſe palæſtrâ Romani Pontificis diuina auctoritas exerceat, vt ſi qui inferiores Pontifices à recto diſciplinæ Eccleſiaſticæ procurandæ ſtadio deflectant, moneat, hortetur, corripiat, corrigat. Nec iniuriam noſtro ſæculo facere videbor, in quo diſciplina Eccleſiaſtica, quæ priùs omnino emarcuiſſe videbatur, pientiſſimorum Epiſcoporum curâ cernitur aliquantulùm reflorere, ſi tamen dixero vix illud Gregorij Magni ſæculo, in quo tot Sanctiſſimi Pontifices cæteris ad normam erant, & exemplum, tot Synodorum Canones ad regulam condebantur, eſſe comparandum. Si ergo ſæculo illo Gregorius multa circa ordinationes reperit corrigenda, non dubium eſt, quin plura præſenti ſæculo, ſi in hoc negotio attentiores eſſe voluerint, Summis Eccleſiæ Romanæ Pontificibus emendanda occurrant.

[d] Greg. Columbo, Epiſc. lib. 2. indict. 11. epiſt. 47.
[e] Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 21. Antonio lib. 7. epiſt. 40. Neapolit. & alibi. Vide integrâ quæſt. 1. & 2. cauſæ primæ.

XXII. Verùm ſicut in aliis corripiendis in ordinatione peccantibus conſtantem ſe & infractum præbuit ille diuinus Pontifex Gregorius, ita in eadem gratiâ quoquomodo cauendâ ſedulum ſe ac diligentem præbuit: adeoque ab eâ religioſè cauit, vt ſicut fauorem in electione Sacerdotum ſequi iniquum duxerit: ita ſibi pro quoquam ſupplicare indecorum arbitraretur: vnde cum defuncto Laurentio iuniore Mediolanenſi Epiſcopo, illius ciuitatis Clero teſtimonium perhibuiſſet de probitate & eruditione Cõſtantij eiuſdem Eccleſiæ Diaconi, quem familiariter Conſtantinopoli nouerat: pro eius verò electione quemquam rogare noluit, [f] *Quod* vt ait, *iam olim propoſuiſſet, nunquam pro alicuius perſonâ in Epiſcopum eligendâ agere.* Egregium hoc ſancti viri exemplum, quo eorum temeritas retundatur, qui patenter indignos & imperitos, vel publicorum criminum reos commendare minimè verentur, eoſque non commendare ſolùm, verùm etiam precibus, clamoribus, efflagitationibuſue importunis, & querimoniis affectatis ordinatoribus obtrudere non erubeſcunt: noluntque repulſam pati iniquæ aut ſacrilegæ poſtulationis: noluit Sanctus Gregorius virum probum, cuius poſt obitum [g] laudes non reticuit, ſibi optimè notum, conſecrandum aliis commendare: nec veretur inuerecundus poſtulator, ignatus Sacerdotalis vitæ ac muneris eum ad ordinandum offerre, cuius nec vita gradui

[f] Greg. lib. 2. indict. 11. epiſt. 29.
[g] Greg. lib. 2. epiſt. 65. indict. 3.

Digitized by Google

A gradui congruat, nec doctrinâ muneri ſufficiat, nec probitas Sacerdotio reſpondeat: Quod ſi redarguitur [a] mater filiorum Zebedæi, quæ maternâ pietate, & mulieris impatientiâ, pro iis filiis ſuis primatum quærit in regno Dei, quos iam in Apoſtolos Chriſtus ipſe elegerat, quoſque eximius animi feruor, ſingularis pietatis zelus, & perfectionis ſtudium non mediocre, ac diuturna in Chriſti ſcholâ exercitatio, vix vllis inferiores reddiderant; an putas illos non ſummoperè puniendos, qui impares meritis, & vix Chriſtianæ pietatis ſtudium ingreſſos ad ordinum temerariam aſcenſionem, vel inuitant, vel adiuuant? Ex Sacerdotij neglectu veniunt iſtæ temerariæ poſtulationes, ab iiſque proficiſci ſolent, à quibus querimoniæ in Clerum frequentiores emanant; ita nempe eiuſmodi homines iniqui ſunt rerum æſtimatores, vt facinoroſos ac ſceleratos in ordinem clericalem admitti poſtulent, reiici grauatè ferant; inſcitiam tamen & improbitatem eiuſdem ordinis carpant, quaſi ſine ſcelere ſcelerati, ſine ignorantiâ ignorantes eſſe poſſint, aut id æquum ſit poſtulare, B quod iniquum eſt concedere.

[a] Matth. 20.

XXIII. Intolerabilis quoque eſt eorum audacia, qui inepti & imperiti omnem non lapidem mouent, vt accerſitis ſuffragatoribus laicis, & imperitiæ ſuæ patronis ad ordines conſcendant: Hi [b] non intrant per oſtium, ideóque fures ſunt & latrones: nec diuinæ gratiæ ſumunt effectus qui non vocantur à Deo tanquam Aaron; itaque caueant ne in eamdem pœnam incidant, quam Sacerdotij antiqui vſurpatores, ac temeratores Chore, Datan, Abiron, & alij, qui iuſto diuini numinis iudicio perierunt: meminerint huius exempli, quod habet [c] Ioannes Vaſæus in Chronico Hiſpaniæ, Luſidij nempe Diaconi, qui cùm ab Eugenio Toletano, amicitiæ ſæcularis gratiâ, quâ ipſi adſtrictus erat, honorem Preſbyterij, & prædia quædam extorſiſſet, in reprobum verſus ſenſum tali vexatus eſt morbo, vt vitæ tædio mortem optaret, tanto miſerior, quanto deſiderata mors diutiùs differebatur.

[b] Ioan. 10.

[c] Ioan. Vaſæus ad annũ 637.

C XXIV. Inuictum autem aduerſus gratiam debet Epiſcopus habere animum, nec ſinere, vt importuna flagitatio rationem, gratia æquitatem, inuerecundia ſupplicantium Chriſtianam modeſtiam, audacia quorumdam conſtantiam Epiſcopalem expugnet: quinimò viriliter agere eum oportet, ne paucorum fauor, multorum ſaluti, quorumdam ambitio totius ordinis Sacerdotalis ſplendori, vnius aut alterius honor ſacrorum miniſteriorum æſtimationi, vno verbo ne prophana ſacris, humana diuinis præponderent. Graue ſiquidem, & iniquum eſt, ſi non pudeat aliquos iniqua poſtulare, pudeat verò Epiſcopos iniuſta petentibus denegare: & plus aduerſus Eccleſiæ diſciplinam, ſacrorum reuerentiam, diuinas humanaſque leges, quorumdam præſumptio poſtulare audeat, quàm Epiſcopalis grauitas recuſare. Ad hanc ego qualemcumque admonitionem de gratiâ ab ordinationibus arcendâ Siricium adiungo: [d] *Vides*, inquit Siricius, *veſtra ſinceritas in ſacris miniſteriis, aut in ordinationibus veſtris, quantum magna cura, & diligens ſollicitudo debeat obſeruari: denique ad Timo-* D *theum loquitur* (Apoſtolus) *manus cito nemini impoſueris; neque communicaueris peccatis alienis: quod præterea memoratur, vt examine habito, & probitate morum & Eccleſiaſtico labore ſit commendatior; qui vocatur in medium, vt ſummum Sacerdotium poſſit accipere, probatus iudicio non fauore: ſuſceptus veritate non gratia: Apoſtolico ordine fultus* (aliàs *fretus*) *non præcipiti voluntate.* En verò S. Hieronymi in eamdem ſententiam efficax oratio: [e] *Manifeſtum eſt eos qui Apoſtoli lege contemptâ Eccleſiaſticum gradum non merito voluerint alicui deferre, ſed gratiâ, contra Chriſtum facere.* Grauis etiam Innocentij ad hanc rem querimonia eſt, [f] *Epiſcopi dum aut amicis, aut obſequentibus gratiam præſtare nituntur, religionem violant, ordineſque corrumpunt; ac ſic euenit, vt indigni quique honores ſuſcipiant Eccleſiaſticos, & admittantur ad Clerum, qui nec inter Laicos quidem dignum locum habere mererentur.*

[d] Siricius epiſt. 1. ad Orthodox. in principio.

[e] Hieron. in cap. 1. ad Titum, refertur 8. quæſt. 1. c. qui vos.

[f] Innocent. 1. epiſt. 6.

XXV. Quòd ſi inexpugnabilis aduerſus gratiam debet eſſe Epiſcopus, multo magis aduerſus terrores ac minas; generoſa ſiquidem ingenia, gratiæ aliquando cedunt, terroribus verò ac minis aut calumniis ne tantillùm quidem cõcuti poſſunt. Egregium eſt hac in re annotandum exemplum Cyriaci Carthagi-

Digitized by Google

a Gregor. 7. lib. 1. epiſt. 23 ad Cyriacum.

nenſis Epiſcopi, quem [a] Gregorius ſeptimus ſummis laudibus extulit, quod A regi Arabum præſentatus potius elegerit diuerſis cruciatibus affici, & verberibus publicè nudus cædi, quàm contra Canones ordines facere. An verò putas, tacuiſſet Gregorius ſi ſecus factitaſſet, & terroribus vel minis adductus officio ſuo defuiſſet? neutiquam ſanè, ſed quem egregiè functum officio laudauit, quem multa paſſum conſtanter ſolatus eſt, quem ad maiora, pro diſciplinâ tuendâ, certamina animauit, eumdem ſi diſciplinam prodidiſſet; tanquam fidei violatorem, & à religione extorrem caſtigaſſet. *Quid enim aliud eſt*, inquit ibidem Gregorius, *Sacerdotem ad imperium mundanæ poteſtatis legem Dei infringere, niſi fidem eius negare*? hanc fortè aduerſus verbera & ſupplicia patientiam ac conſtantiam noſtra tempora non exigunt; eóque proinde grauiores pœnas luituri ſunt, qui minoribus difficultatibus cedunt.

§. V. B

Nulla ratione excuſari indigni ordinationem.

XXVI. Neque verò illi excuſandi ſunt, qui cùm timeant, ne Sacerdotum, ne miniſtrorum Eccleſiæ ſufficiens ad ornatum deſit copia, indignorum Clericorum ordinatione Eccleſiam commaculant: dum enim ad ſolemnium precum ineundam adminiſtrationem, ad orationum celebritatem, ad Eccleſiæ maieſtatem, ad rituum & ceremoniarum apparatum, ad Eccleſiaſtici ordinis amplitudinem, ad ſplendorem Chori, Sacerdotes minimè ſacerdotales ordinant, & Clericos Laicales: ex aduerſo accidit vt plebs Chriſtiana Clericorum malis exemplis corrumpatur, imbelles præſertim, & infirmi præpoſitorum malis moribus offenſi in fide Catholicâ vacillent; hæretici eorum crimina in erroris patrocinium trahant; eorumdem negligentia inſcitiam myſteriorum noſtræ religionis, ſine quibus nemo æternam ſalutem conſequi poteſt, in plebe C pariat: illorum negligentia plebis ſegnitiem creet, indulgentia ad peccandum facilitatem tribuat, ignorantia ſuperſtitionibus vel erroribus ſubditos imbuat; hinc Sacramentorum neglectus, hinc circà Sacramentorum adminiſtrationem defectus notabiles, qui non tantùm ſæpiſſimè minuunt Sacramentorum efficaciam; ſed totam eorum ſubſtantiam interdum deſtruunt; hinc verbi diuini irriſio, diſciplinæ Eccleſiaſticæ iactura, ordinis Clericalis contemptus; hinc, vt inſinuat Apoſtolus, [b] *vituperatur miniſterium noſtrum*, nec iam [c] *veretur aduerſarius, aliquid habens de nobis dicere*: quæ omnia ſi quis comparet cum Clericorum raritate, inueniet tantum poſteriora prioribus eſſe præferenda, quantum ſubſtantia accidentibus, fundamenta non neceſſariis ornamentis, natiua pulchritudo fuco, vel pigmentis atque ornatibus antecellunt.

b 2. ad Cor. 6.
c Ad Titum 2.

XXVII. Itaque Clericorum penuria nullius animum moueat: ſed *tales* (vt habet Sanctus Clemens [d] Epiſtola ad Iacobum fratrem Domini) *ad miniſterium eligantur Clerici, qui dignè poſſint Dominica Sacramenta tractare: melius eſt enim* D *Domini Sacerdoti paucos habere miniſtros, qui poſſint opus Dei dignè exercere, quàm multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant.* Quid tam anxiè de Clericorum multitudine cogitamus, cùm ſciamus non Clericorum multitudine, ſed pietate, doctrinâ, labore, aſſiduitate, Eccleſiam Catholicam ab initio plantatam eſſe, poſtea verò auctam ornatamque floruiſſe. quanto tempore Eccleſiæ mos fuerit vt ſingulis Eccleſiaſticis titulis, qui per vrbes & pagos diſpoſiti eſſent, præterquam Eccleſiæ cathedrali, vnus aſſignaretur Preſbyter, præter [e] Dionyſij Pontificis M. Epiſtolam ad Seuerum, Concilium [f] Sardicenſe, & [g] Rhemenſe, innumera antiquitatis Eccleſiaſticæ exempla teſtari poſſunt. quid ergo multitudinem adeò ſollicitè vrgemus, ſi ſine Eccleſiaſticæ diſciplinæ diſpendio haberi non poſſit? quàm verum eſt quod ait Bernardus, [h] *Dilatata videtur Eccleſia, ipſe etiam Cleri ſacratiſſimus Ordo, fratrum numerus ſuper numerum multiplicatus eſt; verùm etſi multiplicaſti gentem Domine, non magnificaſti lætitiam, dum nihil minus appareat deceſſiſſe meriti, quàm numeri acceſſiſſe*, magnum hoc Eccleſiæ vulnus

d Clem. ep. 2. refertur diſt. 23 c. talem.
e Dionyſ. epiſt. 2.
f Sardic. can. 6.
g Côc. Rhem. apud Iuon. part. 5. can. 49
h Bernard. de conuerſione ad Cleric. cap. 19.

A vulnus eſt; periculoſus hic Eccleſiæ grauiter periclitantis morbus, cui prudenter conſules, ſi non tam de Clericorum numero ſollicitus ſis, quàm de exemplo, [a] *Quia vtique*, vt habet Gelaſius Papa, *conuenientia Eccleſiæ miniſteria reparanda ſunt, non inconuenientibus meritis ingerenda*: &c, *ne per occaſionem ſupplendæ penuriæ Clericalis, vitia potius diuinis cultibus intuliſſe; non legitimæ familiæ Domini compenſamur procuraſſe compendia*. Similiter quoque Sanctus Leo inordinatas indignorum ordinationes reprehendens, [b] *Non eſt hoc*, inquit, *conſulere populis, ſed nocere, nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen.*

XXVIII. An verò deſertum iri putas Eccleſiam, niſi indignorum hominum multitudine turgeat? nõne potiori iure deſerta dici debebit, ſi inter Sacerdotes multos vix Sacerdotalem vnum aut alterum reperiamus? prouidentiæ Dei hoc opus eſt idoneos cùm neceſſitas exegerit ſubrogare miniſtros: nec dubites quin terram iſtam ſanctam deſtructis Amalecitis & Chananæis, veris Iſraëlitis daturus ſit ille, qui [c] *potens eſt de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ*: prodibunt vel

B ex terræ gremio virtutibus omnibus armati Sacerdotes, virtute Palladis, ſeu æternæ ſapientiæ, bonorum diſciplinæ ſeminum iactu ſuſcitati: naſcetur gens altera, quæ timeat Deum: pro Caino, pro Lamech naſcetur Enos, qui incipiat inuocare nomen Domini: etſi fortè minus numeroſus erit Clerus, erit certè vtilior: quàm enim verum eſt probatum vnum diligentem, & peritum Sacerdotem plurium, qui iam ſunt, officia Clericorum explere, abſque vllo negotio poſſe; ideoque ſatagendum, ne ſinguli, qui iam ordinati ſunt Sacerdotes, otioſi remaneant, non vt indignorum Clericorum promotione Cleri laxati ruinæ, dum reſarciri videntur, augeantur.

XXIX Neque verò excuſare quemquam poterunt aut prædeceſſorum, aut aliorum collegarum exempla, quæ vbi contra legem diuinam faciunt, nullius momenti cenſenda ſunt. [d] *Conſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt*: mala exempla tantò diligentiùs cauenda ſunt, quantò peccantium multitudine magis diſſeminata ſunt: nonne videmus quò maius incendium eſt, eò omnes maiori

C ad illud extinguendum animi contentione incitari? pari quoque ratione, quò plurium Epiſcoporum minor in ordinationibus ritè celebrandis cautio adhibebitur, eò cæteri diligentiores eſſe, & exactiorem adhibere debent cautionem: neminem peccantium multitudo excuſabit, quia ſingulis ſui officij exequendi proprium munus incumbit.

a Gelaſ. epiſt. 1 ad Epiſc. per Lucaniã conſtit. cap. 4. refertur diſt. 77. c. Monachos.
b Leo epiſt. 85. al. 87. ſupra cit. refertur c. miramur diſt. 61.
c Lucæ 3.
d Cyprian. ad Pompeium contra epiſt. Stephani.

§. VI.

Quoſlibet quorumcumque ordinum candidatos eſſe probandos.

XXX. Cæterum nemo ab illâ generali, quam ſtatuimus, regulâ excipiendus eſt: ſed in cuiuſcumque ordinatione prouidè ſatagendum eſt, ne aut falſa pietatis ſpecies fallat, aut defectus aliquis ordinandi lateat, aut ætas immatura ab ordinibus arceat, aut ſcientiæ atque induſtriæ vanus rumor decipiat: [e] *Non*

D *enim*, vt habet Sanctus Leo, *in cuiuſque perſonâ permittendum eſt, quod inſtitutis generalibus continetur, nec putandus eſt honor ille legitimus, qui fuerit contra diuinæ legis præcepta collatus*, Regulares etiam, qui ad ordines ſacros accedunt ſedulò probandi ſunt; nam Siricius eos tantùm ex Monachis ordinandos permittit, *Quos morũ grauitas, & vita, & fides inſtitutio ſancta cõmendat*: Gelaſius iubet vt Monachi, [f] *qui ad Clericale munus accedit, imprimis eius vita præteritis acta temporibus inquiratur*: Zozimus Monachos, [g] *Niſi continuo tempore probati ſint*, à Sacerdotio repellit: Gregorius primus Monachum ordinandum vult ab Epiſcopo cui militaturus eſt, [h] *dignum Sacerdotio prauideri*: Ilerdenſe Concilium eos tantum ordinari permittit, quos [i] *pro Eccleſia vtilitate Epiſcopus probauerit in Clericatus officio promouendos*: Tridentinum Concilium ſtatuit, [k] *Vt regulares quoque nec in minori ætate, nec ſine Epiſcopi diligenti examine ordinentur*: Iuo Carnotenſis Epiſcopus nullos ex Clericis regularibus ad ſacros ordines admittendos docet, [l] *niſi quos vita, & doctrina commendat, & Epiſcopalis auctoritas ad hoc agendum idoneos probat*:

e S. Leo epiſt. toties cit.
f Gelaſ. epiſt. 1. cap. 3.
g Zozimus epiſt. 1. in principio.
h Greg. lib. 1. regiſt. epiſt. 40.
i Ilerdenſe Conc. can. 3.
k Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 12.
l Iuo epiſt. 213.

Quidni? celebris eſt Diui Auguſtini ſententia, quam integram hic deſcribam, A *Ordini Clericorum ſit indigniſſima iniuria, ſi deſertores Monaſteriorum ad militiam Clericatus eligantur, cùm ex eis, qui in Monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores atque meliores in Clerum aſſumere ſoleamus: niſi fortè, ſicut vulgares dicunt, malus Choraula, bonus Symphoniacus eſt, ita iidem ipſi vulgares de nobis iocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus eſt. nimis dolendum ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam graui contumeliâ Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumus: cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & tamen deſit ei inſtructio neceſſaria aut perſonæ regularis integritas.* Intelligant hoc Epiſcopi, nec tam facilè cuiquam in ſuâ causâ credant, perſonæ cuiuſuis, etiam regularis, vitam, vel ante religionis ingreſſum, diſcutiant: mores probent: doctrinam, fidem, religionem examineut: ætatem diſquirant: iudicis partes exequantur, cuius eſt nulli rei credere, niſi probatæ, nec ſententiam ferre, niſi iuxta allegata & probata: audiant diuinum ab Apoſtolo præceptum, manus cito nemini impoſueris: qui iubet nemini cito manus impo- B ni, neminem niſi probatum ordinari præcipit, neminem excipit, omnes generali probationis lege concludit.

XXXI. Quemadmodum autem nemo ſine probatione ordinandus eſt, ita nullus Eccleſiaſticus ordo ſine probatione conferendus, minores ipſos ordines ſine examinatione non eſſe concedendos infert Gloſſa:[a] habemuſque expreſſam Tridentini[b] Concilij legem, quod etiam ad minores ordines promouendi probatione indigeant, plura hac de re inferiùs, imò ad tonſuram quoque recipiendi probatione indigent, inquiſitione & examine, etenim cùm plura ſint, quæ à Clericali tonſura ſuſcipienda arceant: eos qui tonſuram ſuſcepturi ſunt, diſcuti oportet, an aliquibus impedimentis Canonicis præpediantur à legitima Clericalis tonſuræ ſuſceptione: ex quâ probationis eorum qui ad tonſuram admittantur, omiſſione, rectè notant Carnotenſis Eccleſiæ pro ordinibus recipiendis ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Leonorio Valenceo Carnotenſis[c] Epiſcopo editæ conſtitutiones, fieri, vt iam beneficia imperitis confe- C rantur, ab inutilibus Clericis Eccleſiaſtici reditus conſumantur, bonis verò & proficuis auferantur: hinc etiam factum eſſe vt Clericorum ac Laicorum diſtinctio iam ferè nulla ſit; ſed quæuis etiam viliores perſonæ, ac de imâ plebe homunciones in Clerum temerè adlecti ſint: proindeque in ſummum Eccleſiæ dedecus inferiores Clerici de gradu, & honore deciderint, priuilegia amiſerint, nec habitu, aut moribus à laicis ſecernantur, ſitque iuxta Prophetæ querimoniam, [d] *ſicut Populus, ſic Sacerdos.*

XXXII. Fatendum quidem eſt, [e] *Quod ſi in quibuſlibet Eccleſiæ gradibus prouidenter ſcienterque curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit inordinatum, nihilque præpoſterum: multo magis elaborandum eſſe, vt in electione eius, qui ſuprà omnes conſtituitur, non erretur.* Nihilominus tamen præcipuam in electione Clerici ad primam tonſuram adhibitam ſollicitudinem, Eccleſiæ maximum præſidium eſſe ac firmamentum, velim omnes ſibi perſuadeant, nam vt rectè ait Vegetius, [f] *Vires regni in primâ delectorum examinatione conſiſtunt:* & certè ab Eccleſiâ faciliùs vitia D arcebuntur, ſi vel ab ipſo primo eius ingreſſu depellantur: Et cùm è Clericorum numero Sacerdotes, & alij ſacri miniſtri eligantur, quales putas hos futuros, niſi quales illi fuerint? neque ideò deſpiciendus eſt ſimplicis tonſuræ gradus, quia infimus eſt; ſed ideò ſedulò obſeruandus, quia primus eſt; nullus ſiquidem in Eccleſiâ paruus gradus eſt: [g] *Non enim*, inquit Nazianzenus, *ita vel diuinæ ſublimitatis, vel humanæ humilitatis ignarus ſum, quin magnum eſſe exiſtimem omni creata natura, ad Deum, qui ſolus clariſſimus, & ſplendidiſſimus eſt, naturamque omnem tum materiâ conſtantem, tum à materia ſecretam puritatemq́ ſuperat, vel quoquo modo appropinquare.* Cum ergo vel imus ordinis Clericalis gradus diuinus ſit, nemini videri poteſt negligendus, ne quidem ille qui primus eſt, quemadmodum enim linearum à ſeinuicem aberratio maior eſt, quæ à centro propiùs inceperit: ita maximus in moralibus error, cùm vel ab initio, à propoſito fine deflectitur. [h] *Difficile eſt*, inquiebat Sanctus Leo, *vt bene peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata.*

[a] Gloſſa fin. in c. ſi quis, diſt. 24.
[b] Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 5. de reform.
[c] Conſtitut. Reuerendi Leonorij Epiſcopi Carnot. de conferẽdis ordinibus, tit. de tonſura.
[d] Iſaiæ 24.
[e] S. Leo epiſt. toties citat.
[f] Vegetius lib. 1. cap. 7.
[g] Naz. orat. 1. num. 14. [Greek text illegible]
[h] S. Leo epiſt. ſæpius cit.

A *chœta principio*: difficile quoque eſt, vt in omnibus ordinationibus Eccleſiaſtica ſeruetur diſciplina, ſi ab ipſa tonſuræ Clericalis ſuſceptione violatur.

XXXIII. Denique Epiſcopum ordinatorem, ſecundùm veram eamq; Chryſoſtomi ſententiam, non ignorantia defectuum ordinati, non laudabilis vulgi rumor excuſant, ſi non diligenti præhabito examine, aliquem licet bonæ famæ & vulgi clamoribus commendatum, indignum tamen conſecret. [a] *Huiuſmodi enim res*, inquit prædictus Chryſoſtomus, *magno admodum, iudicio meo, examine indiget: cumque oportet qui exhibiturus ſit, quem ad Sacerdotij functionem idoneum cenſet, non vulgarem tantùm famam atque opinionem ſequi, eaque eſſe contentum: ſed eumdem item neceſſe eſt, vnà cum ea illius vires, facultateſque imprimis excutere, atque ante omnia examinare*: probat ex Diuo Paulo, [b] qui cùm dixerit oportere & illum habere bonum teſtimonium ab externis, non eo tantùm contentus plura alia præpoſuit, vt non hoc ſolùm habendum, ſed & alia diligenter excutienda oſtenderet: aliam rationem aſſignat, quam ſuprà tetigimus, [c] *Nam*, B inquit, *ſæpè vſu venit, vt vulgi opinio falſa ſit, à quâ tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa tota per ſe prius exactè ac diligenter diſcuſſa atque examinata fuerit.* Porrò de illo populari teſtimonio, morum inquiſitione, totius vitæ diſcuſſione, doctrinæ, pietatis, ac perſonæ ipſius examine ſequentibus titulis agemus; & quid ſpeciatim olim ea in re ſit obſeruatum, quid hocce tempore obſeruandum, præſcribere conabimur: quæ ſi obſeruentur & in vſum reuocentur, audeo dicere, & certè ſpondeo breui refloreſcet marceſcens Eccleſiæ diſciplina, & collapſa Clericalis ordinis dignitas atque reuerentia erigetur: faxit ita Deus; prouidete ſanctiſſimi Epiſcopi, & labentem Eccleſiam veſtris legibus ac diligentiâ ſuffulcite.

[a] Chryſoſt. lib. 2. de Sacerdotio c. 4. [illegible]

[b] 1. Timot. 3.

[c] Chryſ. ibid. [illegible]

CAPVT II.

C *De variis teſtimoniis quibus ſpeciatim ordinandi iuuari debent.*

ARTICVLVS I.

De teſtimonio, approbatione, & commendatione populi.

§. I.

Ordinandos bonum habere debere teſtimonium ab omnibus.

I. EXpreſſa eſt Diui Pauli ſententia, Timotheum de ſacrarum ordinationum formâ admonentis, [d] *Oportet autem illum*, ordinandum nempe, *& teſtimonium habere bonum ab ijs qui foris ſunt, vt non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli*: quinam verò illi qui foris ſunt, niſi vel infideles quicumque, vel ipſi fideles laici, quorum hi extrà Clerum, illi extra Eccleſiam ſunt? ſed quia ſim-D pliciter Diuus Paulus de iis qui foris ſunt loquitur, de infidelibus potiùs quàm fidelibus loqui videtur: iuxta illud eiuſdem ad Coloſſenſes, [e] *In ſapientiâ ambulate, ad eos qui foris ſunt*: necnon ad Theſſalonicenſes, [f] *Rogamus vos vt honeſtè ambuletis ad eos qui foris ſunt*: quam interpretationem firmant Patres, qui paſſim de infidelium teſtimonio, quod ad ordinationem requiratur, dictum illud Pauli interpretantur: ſi autem vel ipſis infidelibus, de quibus habet Apoſtolus, [g] *Quid mihi de ijs qui foris ſunt iudicare? nonne de ijs, qui intus ſunt, vos iudicatis? nam eos qui foris ſunt, Deus iudicabit.* Si inquam, iis, de quibus Eccleſia iudicandi poteſtatem non habet, iudicium tamen de vitâ ordinandorum ac moribus eadem Eccleſia permittit, ab iiſque teſtimonium exigit, in quorum tamen teſtimonio non ſiſtit: quantò magis fidelium populorum neceſſarium eſt teſtimonium, quo ordinandorum vita, probitaſque firmetur? nam & eorum magis intereſt & de iis diiudicandi maior his, quàm illis facultas atque auctoritas ineſt: vnde rectè Chryſoſtomus; *Quod ſi ab hoſtibus habere teſtimonium conuenit,*

[d] 1. ad Tim. 3.

[e] ad Coloſſ. 4.

[f] 1. Theſſal. 4.

[g] 1. Cor. 5.

Digitized by Google

multò magis ab amicis ipſis, puta populis Chriſtianis. A

II. Rationes quibus vtrorumque teſtimonium ad ſacras ordinationes legitimè celebrandas neceſſarium videatur, eæ ſunt quas ſuprà ex Diuo Paulo adduximus, vt ſcilicet ordinandus non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli: id eſt, vt interpretatur [b] Diuus Thomas, nec opprobrio ſit, ſi malæ famæ ordinetur: vel impatienter agat, deſperet, vel in alios diaboli laqueos incidat, ſi ſe ex infamia odioſum eſſe perſpexerit. Confirmari poteſt ex Anſelmo [c] docente ferè euenire, vt cui ſua vitia exprobrentur in contemptum, odio viciſſim eos habeat, à quibus ſe contemni viderit, ab aliis deſpectus, deſpectores ſuos deſpiciat: ſicque in iram, contemptum, iniuriarum memoriam incidat: cui fauit [d] Theodoretus dum ait neminem contumelias ita ſuſtinere, quin iracundiâ tangatur, & in eiuſmodi diaboli laqueos incidat; Aliter [e] Primaſius, qui aliter legit, hoc ſcilicet modo, in plurali numero, vt non in opprobrium incidant, & in laqueum diaboli, vt hæc ad eos qui foris ſunt, non ad ordinandum referri videantur; ſenſuſque ſit, ideò boni teſtimonij virum ordinandum ne infidelibus offenſioni ſit, ne per illum diabolus multos illaqueet, qui poterant fieri Chriſtiani. Aptus ſanè hic ſenſus, ſed non propter illum textus vulgatus mutandus eſt, qui ſingulariter legit, [f] *vt nō in opprobrium incidat, &c.* neque literæ, quæ apud nos ſacroſancta eſſe debet, vis inferenda eſt: quomodo ergo ordinandus in laqueum incidet diaboli? niſi, vt explicat Chryſoſtomus, [g] *Dum in eadem ſcelera incurrit, in quæ & illi?* placet, & [h] Eraſmi ſcholion qui non abſurdè διάβολον, non tam hîc malum Angelum, quam calumniatorem vertendum cenſet: adeò vt innuatur neminem niſi boni teſtimonij ordinandum, ne alioqui in opprobriū, ſeu infamiam incidat, & in laqueos calumniantium. Quam vel ab olim verum iis, qui ſunt in dignitate conſtituti laqueos à calumniatoribus parari, de quibus Propheta regius conqueſtus eſt, [i] *Laqueum parauerat pedibus meis*, itemque [k] *poſuerunt peccatores laqueum mihi*, & alibi. In quos profectò laqueos incidunt, qui in vitia ruentes maledicendi occaſionem præbent. Ne ergo opprobrio ſit, & infamiæ, qui ordinandus eſt, & exinde in diaboli vel calumniatoris laqueos incidat; *ne*, vt ibidem habet [l] Sedulius, *vituperetur miniſterium noſtrum*, ordinandum oportet habere bonum teſtimonium etiam ab infidelibus, alioquin in opprobrium incidet, & in laqueum diaboli, quippe, vt habet Chryſoſtomus, [m] *ab eis illi imminent probra, ſi quid in ipſo irreprehenſibile notari poſſit.* E contrà *irreprehenſibilem*, vt ibidem habet Paulus, *oportet eſſe Epiſcopum, Diaconos ſimiliter ἀνεγκλήτους ſine crimine*, ſeu *ſine criminatione, ſine excuſatione*, vt videtur exponere Hieronymus [n] contra Pelagianos, & nempe [o] *qui ex aduerſo eſt, vereatur nihil habens malum dicere de nobis*: & certè verebitur aduerſarius inculpatæ vitæ homini crimen obiicere: [o] *Qui enim*, teſte Chryſoſtomo, *fuerit vita fulgore conſpicuus, & illis quantumuis infidelibus verendus ſit, neceſſe eſt. quippe veritas ipſis quoque ora obſtruit inimicis.* Quod & egregiè docet idem Chryſoſtomus comparatione ſolis: [p] *Quemadmodum*, inquit, *nemo obſcurum diceret ſolem, ne ſi cæcus quidem fuerit; erubeſcit quippe opinionibus omnium aduerſari: ita & eum qui nimio fuerit decore conſpicuus, atque morum honeſtate illuſtris, nullus profectò culpare præſumit.* D

III. Vix itaque fieri poſſe cenſent [q] Chryſoſtomus, & [r] alij Græci Patres, vt intemeratæ innocentiæ, ſingularis ſanctitatis eximiæque virtutis, qualis debet eſſe ordinandus, apud infideles ipſos malè audiat: niſi fortè propter ſinceram fidem, & Chriſtianam religionem: ſic enim v. g. Apoſtolorum vitam nemo vnquam fuit, qui vituperare præſumeret, nec vllus vnquam eis obiecit, aut fornicationis, aut impudicitiæ, aut auaritiæ crimen; ſed tantummodo ſeductores appellati ſunt, quod ad dogma refertur, & eo modo interpretantur illi Patres, id quod dictum eſt ab Apoſtolo monente [ſ] Chriſtum lucrifieri, *ſiue per infamiam, ſiue per bonam famam*; quòd nempe propter doctrinam Chriſti Apoſtoli infames eſſent, & facti eſſent [t] *omnium peripſema.* Neque verò id Apoſtolis in opprobrium à Chriſtianis vertebatur, ſed potiùs glorioſum ex eo nomen obtinebant, iuxtà ſententiam Petri, [x] *nemo veſtrûm patiatur, vt homicida, aut fur,*

aut

[a] Chryſ. hom. 9. in 1. ad Timoth. cap. 3. [illegible Greek]
[b] D. Thomas lect. 2. in cap. 3. prioris ad Corinth.
[c] Anſelmus in dict. cap.
[d] Theodoret. ibid.
[e] Primaſ. ibid.
[f] 1. ad Tim. 3. ſuprà.
[g] Chryſ. hom. 10. in dict. cap. [illegible Greek]
[h] Eraſm. ibid.
[i] Pſalm. 56.
[k] Pſalm. 118.
[l] Sedul. in dict. locum.
[m] Chryſ. ſup. [illegible Greek]
Paulus ibid.
[n] Hiero. lib. 1. contra Pelag.
[o] Ad Titū 2.
[p] Chryſ. ibid. [illegible Greek]
[q] Chryſoſt. paulò poſt [illegible Greek]
[r] Chryſoſt.
[ſ] Theophylactus, Oecumen. in eum locum.
[s] 2. Cor. 6.
[t] 1. Cor. 4.
[x] 1. Petri 4.

A *aut maledicus, aut alienorum appetitor: ſi autem vt Chriſtianus, non erubeſcat: glorificet*
autem Deum in iſto nomine; vnde tantum abeſt, vt eiuſmodi opprobrium atque
infamia ordinationi ſuſcipiendæ obeſſent, vt potius per ea ad ordines Eccle-
ſiaſticos conſcendere ſolerent primorum temporum Clerici: quod euidenter
docet Tertullianus dum ait, [a] *Hæc ſentire, & facere omnem ſeruum Dei oportet,*
etiam minoris loci, vt maioris fieri poſſit, ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantiâ aſ-
cenderit.

IV. Si quando tamen accidat, vt quantumuis probus aliquis peſſimorum li-
uore, vel aliâ cauſâ infametur, paſſimque & apud multos malè audiat (nam
& ſanctos viros à Catholicis accuſatos fuiſſe tanquam malè viuentes patet
exemplis [b] Hieronymi [c] Briccij Turonenſis poſt Martinum Archiepiſcopi, [d]
Ioannis Chryſoſtomi, & aliorum. Ab hæreticis quoque de ſtupro accuſatos [e]
Athanaſium Alexandrinum, [f] Euſtachium Antiochenum, [g] Methodium Con-
ſtantinopolitanum, & plures alios, ex hiſtoriarum lectione comperies) ſi ma-
B lus rumor Eccleſiæ iudicio omnino tolli non poteſt, quicumque ille eſt vitæ
licet intemeratæ, ſed non integræ famæ, ab ordinatione debet arceri, ne ſi
ad ſacram ordinationem accedat, periclitetur eius auctoritas, & Eccleſiaſtici
miniſterij ſanctitas polluta videatur, ſi enim Cæſaris [h] vxorem non ſolùm ab
omni crimine, ſed & criminis ſuſpicione immunem eſſe oportet; quanto ma-
gis Eccleſiæ ſponſum? vnde huic quæſtioni reſpondens [i] Chryſoſtomus, de eo
qui caſu aliquo probro, & calumniæ pateat, conſtanter hæc habet, *Non is in*
medium adducendus, qui eiuſmodi fuerit: nocet enim præcedens plurimū peſſima, licet falſa
opinio. S. quoq; Thomas [k] cū *qui ſit bonus & infamatur falsò, patienter ferre oportere*
dicit: infœlicitati ſcilicet hoc adſcribendum, & ſecreto diuinæ prouidentiæ
iudicio, quod reuereri oportet, non autem indignatione noſtrâ efficere, vt
digni videamur, qui impoſiti criminis inuidiam iure ſubeamus. Hoc eſt æter-
næ ſapientiæ admirandum ſecretum, [l] *hæc vanitas alia ſuper terram*, in qua demi-
randâ hærebat Eccleſiaſtes, quod ſint *iuſti, quibus mala proueniunt, quaſi opera*
C *egerint impiorum, & ſicut impij, qui ita ſecuri ſint, quaſi iuſtorum facta habeant*; hoc
eſt vnum de iis quibus quæritur Eccleſiaſticus, quòd [m] *calumniator in electis im-*
ponat maculam: Iuſtus hoc in bonum ſibi conuertendum ſperans patienter ſuſti-
net, & lætatur, nec graue exiſtimabit, ſi famæ commendatione deſtitutus,
iiſque proinde ſubſidiis carens, atque mediis, quibus ad benè agendum populi
commouentur, ordinationis ſacræ repulſam ferat, quàm ipſis quoque bonæ
famæ viris ambire, aut exoptare, præ gradus ſublimitate, vix æquum cenſet,
Eccleſiæ verò vtilitati ſatius eſt bono aliquo in ordinatione carere, quàm ma-
los, vel qui tales videantur, ad ordinis Sacerdotalis ſocietatem admittere.

V. Quoquo ergo modo publicam aliquis infamiam incurrerit, ab ordinatio-
ne arcendus eſt: nec vllus admittendus, niſi qui paſſim apud omnes, vel certè
apud bonos bene audiat. [n] *Decet*, inquit Ambroſius, *actuum operúmque noſtrorum*
teſtem eſſe publicam exiſtimationem, & atteſtationem, ne derogetur muneri, vt qui videt
miniſtrum altaris congruis ornatum virtutibus, auctorem prædicet, & Dominum venere-
D *tur, qui tales ſeruulos habeat.* Item, [o] *oportet autem & illum bonum teſtimonium habere,*
ab ijs qui foris ſunt, id eſt hæreticis & ſchiſmaticis, qui extra ſanctam Eccleſiam Catholicam
conuenticula ſibi prophana præficiunt, quos tamen teſtes Apoſtolus, & teſtimonium dicit de-
bere bonum habere de immaculatâ vitâ, & ſancti Epiſcopi conuerſatione ne fortè acci-
piant inimici locum Epiſcopo obtrectandi & infamare incipiant Catholicum dogma. Hæc
Ambroſius; cui vt opinor, nemo reluctabitur: niſi qui nunquam cogitauit,
quantum ad Eccleſiæ totius ornamentum, & populi ſalutem interſit Sacerdo-
tis laudabilis fama: quantum verò dedecoris adferat, quantæ populo offen-
ſionis ſit eiuſdem infamiæ æquum eſt, ni fallor, vt qui omnes iudicaturus eſt,
priùs ab omnibus iudicetur, quàm in eo gradu conſtituatur, in quo demùm
iudicari non debet, neque à populo reprehendi, & careat omni ſuſpicione pec-
cati, qui in aliorum culpas ex officio ſuo vindex exurgit: & qui omnibus de-
bet eſſe in exemplum, nulli poſſit eſſe in ſcandalum.

[a] Tertull. de fuga in perſec. cap. 10.
[b] Hieronym. epiſt. ad Aſelam.
[c] Greg. Turo. hiſt. Frãc. lib. 2. cap. 1.
[d] Chryſ. epiſt. ad Cyriacum.
[e] Pallad. dialog. de rebus Chryſoſt. Socrates lib. 4. Sozom. lib. 8. & alij.
[f] Theodoret. lib. 1. cap. 20.
[g] Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 21.
[h] Ioan. Curopalat. Zonaras, & alij in Michaële 3.
[i] Plutarchus in Cæſare.
[k] Chryſ. ſup. [illegible]
[l] D. Thomas ſuprà.
[m] Eccleſiaſt. cap. 8.
[n] Eccleſiaſtici cap. 11.
[o] Ambroſ. lib. 1. de officiis cap. 3.
[p] Idem lib. de dignit. Sacerd. cap. 4.

A

§. II.

Non omnem tamen criminis ſuſpicionem ab ordinibus arceri debere: & in occultis criminibus cautelam adhibendam.

VI. Atenim non exinde ſequitur quamcumque criminis ſuſpicionem, cui huius aut alterius criminatio locum dederit, ab ordinatione debere repellere: [a] *quis enim innocens eſſe poterit, ſi accuſare ſufficiat?* vnde Theophilus Alexandrinus lectorem quemdam, Iacob nomine, quem fama erat ob fornicationem à Presbyteris eiectum fuiſſe, deinde ordinatum eſſe, eiici ipſe præcipit, [b] *Accuratâ examinatione factâ, non autem ex ſuſurris, aut maledictis ortâ ſuſpicione, ſin autem non fuerit inuentus crimini obnoxius, manere in Clero: neque enim*, inquit, *varijs calumnijs animum adhibere oportet*; modum itaque Eccleſia ſtatuit, quo vera à falſis B crimina ſecernantur, & auctoritate iudiciorum, criminum, quæ electis ad Eccleſiaſticas dignitates obiicerentur; purgationem permiſit, Concilium Carthaginenſe tertium formam hanc purgationis obtinendæ præſcripſit, [c] *Illud*, inquiunt, prædicti Concilij Patres, *ſtatuendum eſt vt quando ad eligendum Epiſcopum conuenerimus ſi qua contradictio fuerit oborta (quia ſæpè talia facta ſunt apud nos) non præſumant ad purgandum eum qui ordinandus eſt, tres tantum: ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primò perſonæ contradicentes, poſtremò illa etiam quæ obiiciuntur, pertractentur: & cùm purgatus fuerit, ſub conſpectu publico ita demum ordinetur: ſi hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ dignitatis*, (aliàs *dignationis*) *reſponſione. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt, ſatis placet*. Cui conſtitutioni conſentit Iuſtiniani Nouella [d] de Epiſcopis & reliquis Clericis ordinandis, ex qua plurima ad hoc propoſitum aptiſſima cernuntur, quæ nos inferiùs proponemus, & explicabimus.

VII. Prudentiâ tamen opus eſt, ne vel qui reiiciuntur, infamentur, vel indigni admittantur: C [e] vtrimque enim diſcrimen eſt ſiue innocentes damnentur, ſiue nocentes ordinentur: quid igitur faciendum, an prætermittendus in ordinatione indignus: ſed omnes eum malum eſſe cognoſcent? an verò idem ad Eccleſiaſticum gradum idcirco erit promouendus? Sed hoc multò deterius eſt, accidètque vt & Eccleſiæ malè conſulatur, & ordinati famæ, qui quanto in Eccleſiâ ſublimior fuerit, tantò magis, cùm malus fuerit, opprobrio & infamiæ patebit. Quid ergo tandem in hoc dubio, ac diſcrimine concludendum? famæ vtique ordinum candidati, & Eccleſiæ bono quantum fieri poteſt, erit prouidendum. occulta quæ reſcierimus crimina ſecretò ſaltem ordinandis patefieri poſſunt, vt ſi quid habent, quo crimen excuſent id proferant; ineptas vel nullas excuſationes proferenti dubium eſt, an interdici ordinatio poſſit, ſi aliàs idoneus cenſeatur: Alexander tertius neminem propter occultum peccatum reiiciendum docere videtur iis verbis, [f] *Veruntamen quia peccatum occultum eſt: ſi promoueri voluerit, eum non debes aliquâ ratione prohibere*. Lucius D tertius è contra ob occultum crimen arceri quempiam ab ordinatione poſſe ſubindicat; [g] *nam quærenti Archiepiſcopo Turonenſi, an religioſi contradicentibus eorum Prælatis ordinari poſſent, ita reſpondit, quod honeſtius, & tutius eſt, ſubiectis debitam præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiore miniſterio deſeruire, quàm cum præpoſitorum ſcandalo, graduum appetere dignitatem: nec eſt in hac parte ſubiectorum deſiderium confouendum: quoniam eſſe poteſt quod Prælati eorum commiſſa ſecreta nouerint, ex quibus conſtat eis quod ſaluâ conſcientiâ nequeunt ſublimari; quia non in ſublimitate graduum, ſed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei*. Gregorius nonus perplexè loquitur: quæſtionem ad ipſum delatam eiuſque reſponſionem ſubiicio: [h] *quæſitum eſt de Sacerdotibus vel aliis Clericis, qui per reatum adulterij, periurij, homicidij, vel falſi teſtimonij bonum conſcientiæ rectæ perdiderunt*, & infrà: *Reſpondemus, quod ſi propoſita crimina ordine iudiciario comprobata, vel aliàs notoria non fuerint, non debent hi (præter reos homicidij) poſt pœnitentiam in iam ſuſceptis, vel ſuſcipiendis ordinibus impediri: quia*

[a] Ammianus lib. 28.

[b] Theophil. Alexand. in commonit. can. 5.

[c] Conc. Carthag. 3. can. 4 refertur diſt. 23. c. illud.

[d] Nouella 6. cap. 1.

[e] Vide Chryſoſt. hom. 3. in cap. 1. Act.

[f] Cap. ex tenore, de temporibus ordinat.

[g] Cap. ad aures, eod. tit.

[h] Cap. vlt. eodem titulo.

A *quiſi non pœnituerint, monendi ſunt, & ſub interminatione diuini Iudicij obteſtandi, vt in teſtimonium ſuæ damnationis, in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent.*

VIII. Atenim hæc certò mihi ex prædicto reſponſo colligi videntur, primùm ob occultum homicidij crimen poſſe aliquem ab ordinatione repelli, etſi eum illius criminis pœnituerit: alterum ob cætera occulta crimina, pœnitentiâ peractâ, neminem ab ordinatione remoueri poſſe; dubium autem relinquitur, an ſi quem occulti criminis non pœnituerit, poſſit talis ab Epiſcopo id reſciente, ad ordines ſupplicans, refutari: cùm enim dicat non debere occultorum criminum reos, poſt pœnitentiam, ab ordinatione impediri; videtur è contrariò docere impediri debere, ſi non eos pœnituerit; ſequentia verò verba indicant ſufficere duntaxat, quod tales impœnitentes moneantur, & ſub interminatione diuini iudicij ab ordine ſuſcipiendo deterreantur, non autem quòd repellantur.

IX. Gloſſa [a] Canones iſtos conciliare nititur, vt nempe regulares, quorum B propria non eſt voluntas, & qui ſine ſcandalo ab ordinibus arceri poſſunt, propter occultum crimen à Prælatis ſuis ad ordines aſcendere præpediantur: ſæculares verò, ſi ius habeant petendi ordines, vtpotè electi, vel nominati ad aliquam dignitatem Eccleſiaſticam, ob occultum crimen reiici nequeant: Si verò ius non habeant petendi ordines, nulla ipſis iniuria fieri cenſeatur, ſi ad ordinationem ab Epiſcopo occultum eorum crimen reſciente, minimè admittantur: [b] quemadmodum propter occultum fornicationis crimen, quod vel vnicus teſtis occultè reuelarit (niſi iuramentum de matrimonio interuenerit) poteſt Epiſcopus contrahendum matrimonium, quod ex eo illegitimum euaderet, impedire: verùm Concilium Tridentinum eas explicationes non patitur: [c] præmiſſo enim Lucij tertij exordio, ſtatuit, *vt cui aſcenſus ad ſacros ordines à ſuo Prælato, ex quacumque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extraiudicialiter, fuerit interdictum, ei nulla, contrà ipſius Prælati voluntatem, conceſſa licentia de ſe promoueri faciendo ſuffragetur:* quibus verbis permitti videtur cuilibet An- C tiſtiti, vt Clerico cuiuis ob occultũ crimen nec iudiciali ordine probatum, aditum ad ſacros ordines intercludat: idque inſuper [d] ex eodem Concilio confirmatur, quod prohibitionem Antiſtitis ob occultum crimen ordinationem impedientis à quoquam reſcindi vetat, & Antiſtites, vt ſeueritatem iſtam adhibeant hortari videtur, ideóque [e] Congregatio Concilij cenſuit per hoc decretum correcta eſſe iura præcedentia; & extendi ipſum debere ad Clericos ſæculares, dignitates, & beneficia, quibus annexus ſit ordo, obtinentes, & poteſtatem appellandi in hoc caſu ademptam eſſe. Secus tamen videtur ſenſiſſe [f] Hieronymus, dum Demetrium Alexandrinum reprehendit, quod occultum Origenis crimen, qui ſibi virilia exſecuerat, toti orbi notum feciſſet, quod tamen ad Origenis ordinationem reprehendendam, notum ſolum fecerat: Hieronymi verò ſententiæ fauet Vaſenſe primum Concilium iubens, [g] vt *ſi tantum Epiſcopus alieni ſceleris ſe conſcium nouit, quamdiu non poteſt, nihil proferat: ſed cum ipſo ad compunctionem eius ſecretis correptionibus elaboret*; imò ſi pertinaciter ſe com- D munioni publicæ ingeſſerit, eum admittat.

[a] Gloſſa in dict. cap. ex tenore, & 12. quæſt. 1. can. non dicatur.

[b] Arg. ex cap. præterea, 2. de ſponſalibus.

[c] Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. de reform.

[d] Vide Proœmium ſeſſ. cit.

[e] Congregatio Conc. in dict. cap. apud Farinac. parte 4.

[f] Hieron. de ſcript. Eccl. in Origene.

[g] Concil. Vaſenſe 1. c. 8 refertur 6. q. 1. c. ſi tantùm.

X. In hac grauiſſima difficultate, certum mihi primò videtur, regularem poſſe ob occultum crimen ab ordinibus impediri: præterquam quod enim [h] Lucij tertij hæc expreſſa videtur eſſe ſententia, [i] Gloſſæ quoque ratio pro ea adſtruenda optima. 2. ſæculares quoque nullũ beneficiũ habentes, aut dignitatem, cui ordo adnexus ſit, Clericos ab ordinatione iure repelli poſſe; cùm enim ad eam nullum ius habeant, nulla fit eis iniuria, ſi repellantur: ſic Auguſtinus [k] Clericum de occulto crimine pulſatum nunquam ordinari conſenſit: ſic [l] Ambroſius ob leuitatis animi coniecturam valdè incertam Clericos duos ab ordinatione repulit: quantò magis ergo ob occultum crimen, ſed certum repellere potuiſſet? 3. probabile eſt Epiſcopum aliquos ob occultum crimen repellere poſſe; etſi in eorum infamiam hoc indirectè vergat, dignitateſque & beneficia habeant, quibus adnexus ſit ordo: tum quod per crimen graue & enorme, licet occultum, indignos ſe ordinatione præſtiterint, & iure petẽdi ordines ex-

[h] Lucius 3. ſuprà, cap. ad aures.

[i] Gloſſa in dict. cap.

[k] Auguſt. epi. 137. ad Cleri & popul. Hippon.

[l] Ambroſ. lib. 1. de officiis cap. 18.

D

cidering: tum [a] quod nemo habeat ius conſeruandæ famæ, cum aliorum no- A
tabili damno; vnde quemadmodum poſſum de fure occulto admonere, vt ca-
ueatur, & occultum machinatorem homicidij reuelare, vt proximus ſibi
conſulat: ita perturbatorem Eccleſiaſtici ordinis, Eccleſiæ populatorem, po-
puli fidelis ſcandalo, & offenſioni futurum, impedire poteſt Epiſcopus, ne in-
grediatur in ouile, vt perdat & mactet, qui paſcere debet & regere: tum quod
ob delictum occultum poteſt impediri matrimonium: quia in tertij detrimen-
tum cadit: quidni & ordinatio, ad quem ſi peſſimus adducatur, graue toti
Eccleſiæ, graue populo damnum infligitur? 4. id tamen intelligendum de cri-
mine occulto quod per pœnitentiam deletum non fuerit, cuius radix exciſa
non ſit: nam ſi per pœnitentiam deletum eſt, ſi habitus ipſe vitioſus exſtirpa-
tus, & praua quæuis affectio eradicata creditur, eius haberi non debet ratio,
& æquè cenſendum eſt, ac ſi nunquam fuiſſet, niſi fortè crimen iſtud quan-
tumcumque deletum, impediat ordinũ legitimam ſuſceptionem v. gr. homici-
dium. 5. probabile tamen quoque eſt poſſe occultũ peccatorẽ ad ordinationem B
admitti: tum quod Christus Iudam, quem nouerat ſui futurum traditorem, in
vltimâ cœnâ Sacerdotem cum cæteris Apoſtolis crearit: tum quod Eccleſia
non iudicet de occultis: in ordinatione autem Eccleſiæ miniſter eſt Epiſco-
pus, qui ſi vt priuata perſona alicuius delictum occultum reſciat, nullam po-
teſt eius habere rationem, quia id eum tanquam publicum iudicem latet: tum
quod qui peccator occultus eſt, credi poſſit ſcandalo minimè futurus & offen-
ſioni, cùm ea nonniſi ex peccato publico incurratur. 6. prudentiâ itaque, &
moderatione opus eſt, vt Epiſcopus occultum peccatorem reijciat, vel ad ordi-
nes admittat: prudentiâ, vt infamia occulti peccatoris, & hominum ex eius
reiectione offenſio, cum damno Eccleſiæ prudenter conferantur: & ex duo-
bus malis minus eligatur: itémque vt ſi reiiciendus iudicetur, quæſitis aliun-
de, ſi fieri poteſt, rationibus reiiciatur; ſi non reiiciendus putetur, media in-
quirantur, quibus ad veram pœnitentiam adducatur. moderatione verò, ne
crimen occultum magis detegatur, quàm opus ſit, ne vel odio, vel inuidiæ C
repulſa iſta tribui poſſit: ne priùs quis reiiciatur, quàm media omnia tenten-
tur, quibus ſponte ſua ordinandus potius ab ordinatione petenda abſiſtere,
quàm repelli videatur. ſed iis omnibus zelus & charitas Christi præponderare
debent, vt obſecrando, increpando, flendo, conquerendo, commiſerando,
ad pœnitentiam veram peccatores adducantur, ne indignè, aut pollutis ma-
nibus ad ſacra accedere ſibi proponant: conſtantiâ inſuper opus, quâ qui iudi-
cialiter conuinci poſſunt, aut propter crimina ſua malè audiunt, intrepidè re-
iiciantur, nec ſe precibus vel minis exorari vnquam Antiſtes patiatur.

XI. Solebant autem qui in ſuſpicionem criminis olim veniſſent, Canonicam
hoc pacto ſubire purgationem, vt quamuis accuſatore deficiente abſolueren-
tur, non tamen, niſi præhabito ab ipſis de veritate, & ab aliis probatæ famæ
viris, qui compurgatores dicebantur, de credulitate iuramento ordinarentur:
licet enim ſecundùm iuris regulas, [b] *actore non probante reus abſoluatur;* poſtulat
tamen Eccleſiæ dignitas, ne protinus ordinetur; & quod in grauioribus cau- D
ſis [c] nonnunquam contingit, purgatio reo indicatur. Eiuſmodi purgationis Ca-
nonicæ in Sacerdotalis ordinis viris de crimine aliquo infamatis, vt officio ſuo
fungi poſſint, [d] toto ferè titulo Decretalium, qui de purgatione Canonica in-
ſcribitur, & [e] alibi neceſſitatẽ tenemus: de purgatione autem Canonicâ ad or-
dinationem neceſſariâ aliqua exẽpla legimus; ſic enim apud Iuonem [f] Carno-
tenſem epiſtola tum eius nomine, tum VVillelmi Pariſienſis, & VValteri Mel-
denſis ad Hugonem Lugdunenſem directâ refertur electio Sanctionis Decani
Aurelianenſis in Epiſcopum, cui cum calumniatores aliqui crimina quædam
impegiſſent, ſubtrahentibus ſe prædictis calumniatoribus antequam à ſuo Me-
tropolitano conſecraretur, habito inter Epiſcopos prouinciæ conſilio, viſum
eſt *accipere*, tum ab eo, *quàm ab illis, qui cum illo erant meliores, diſtricta Sacramenta,
vſque ad ſeptem, quæ cum, quantùm in conſpectu hominum purgari poterat, purgarent de
inuaſione, & ſimoniâ,* ſic etiam in dicto Decretalium titulo legimus ab Innocen-
tio

[a] Vide Sotum lib. 5. de iuſtit. quæſt. 5 art. 1. Nauarrũ cap. 18. manual. num 31. Leſſiũ de iuſtit. lib 2. c 11. dub 9. & alios paſſim.

[b] l. final C. de rei vindicat. l. 4. C. de edẽdo. l. actor. C. de probationib. can. accuſator, 6 quæſt. 5. & alibi.

[c] Cap cũ Eccleſia in fine. de cauſ. poſſeſ. & propr. & 7. quæſt 1. c. nuper.

[d] Lib. 5. Decretal. tit. 34. Et 15. q. 5. c. de crimine, & 2. q. 4. al. 5. ferè integra, necnõ lib. 5 capitul. cap. 34. & 7. cap. 186.

[e] Item in Cõcil. Rhem. Et Triburiano cap. 9.

[f] Et apud Iuonem Carnot. epiſt. 106. Vide etiam Hildebertum epiſt. 69. Arnulph. Lexou. epiſt 9. & alios paſſim.

A tio tertio Florentino Epiſcopo mandatum, quatenus Diaconum, qui natàlium defectus arguebatur; [a] *ſi publicè foret notâ reſperſus, & de ipſa ei legitimè conſtare non poſſet, purgatione ab ipſo recepta, non differret propter hoc ad Sacerdotis officium promoue-re.* Nec dubito quin, cùm id in ordinatis deſideraretur, vt officio fungi poſſent, multò magis in ordinandis requiſitum fuerit: cùm faciliùs ſit, & minùs ignominioſum repulſam paſſis, ordinandos ab ordine quem petunt, quàm ordinatos ab ordine quem habent, repellere: cùm Clerici ordinati, ſi innocentes reperti fuerint, ſine iniuſtitiâ nequeant à ſuſcepto ordine remoueri: iidem verò à ſuperiori gradu, quantumuis non dicam innocentes, ſed digni, & de Eccleſiâ bene meriti, arceri ſine iniuſtitia aliquando poſſint: cùm tandem ordinato, ad ordinem ſuſceptum retinendum, & aliquâ ex parte adminiſtrandum, ſufficere debeat non eſſe nocentem, vt autem ſuperiorem ordinem quis obtineat, ne quidem ſufficiat illum mereri, niſi Eccleſiæ vtilitas vel neceſſitas poſtularit, & Epiſcopi auctoritas acceſſerit.

B

§. III.

De antiquo more, quo populus aliquem commendare, vel ad Eccleſiaſticos gradus poſtulare, aut ipſius ordinationi aſſentiri ſolebat.

XII. Neceſſarium igitur eſt ad Clericum ordinandum, vt bonum habeat teſtimonium ab omnibus, idque vel ab Eccleſiæ incunabulis ſedulò ſemper obſeruatum fuit, ne videlicet ignoti aut nimis noti, mali ſcilicet, vel nullius nominis ad Eccleſiaſticos ordines irrumperent. Quod ſi prima Eccleſiæ naſcentis incunabula intueamur, videbimus Apoſtolos de Diaconorũ electione ſollicitos fidelibus præcepiſſe, vt [b] *conſiderarent viros boni teſtimonij ſeptem plenos Spiritu ſancto*, quos ad opus Diaconatus ordinarent. Notatu etiam dignum eſt, quod in Conſtitutionibus [c] Apoſtolicis legimus ab Apoſtolis ſtatutum, vt Epiſcopum ordinaturi cum populo ſiſtant, & qui reliquorum princeps eſt, *per-*
C *contetur Presbyteros, & populum, an ipſe ſit, quem præeſſe petunt: & illis annuentibus rurſum quærat, an tribuant ei omnes teſtimonium, quod dignus ſit hoc magno & illuſtri munere præſidendi; an quæ ad pietatem erga Deum pertinent, rectè peregerit; an iura aduerſus homines ſeruarit; an domum reſque domeſticas bene adminiſtrauerit; & an vita ei per omnia honeſtè & laudatè acta fuerit: cùm verò omnes ſimul non ſecundùm opinionem præiudicatam, ſed ſecundùm veritatem teſtificati fuerint, talem eſſe eũ, tanquam in conſpectu Iudicis Dei, & Chriſti, præſente etiam Spiritu ſancto, atque omnibus Sanctis, & adminiſtratoriis ſpiritibus interrogent, vtrum ſit dignus miniſterio, & in ore duorum vel trium, ſtet omne verbum: & cum tertiò annuerint, & dignum eſſe aſſenſi fuerint, petatur ab omnibus vt præbeant ſignum, & libenter præbentes audiantur: ſicque ad ordinationem accedatur.*

XIII. In hunc ſenſum legimus apud Anacletum, in quadam eius epiſtolâ decretali, ad ordines quoſcumque inferiores etiam Sacerdotio, [d] *trium ſaltem veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione* neceſſarium eſſe. Fidem facit Ter-
D tullianus ad Eccleſiæ præfectorum, ſeu præſidentium ordinem populi teſtimonium neceſſarium viſum fuiſſe; [e] *Præſident*, inquit, *probati quique ſeniores honorem iſtum non precio, ſed teſtimonio adepti.* Cyprianus [f] *Epiſcopi ordinationem Collegarum, ac plebis teſtimonio ac iudicio comprobari* aſſeuerat: idemq; in reliquis etiam inferioribus Clericis ordinandis, plebis non ſolùm teſtimonium, verùm etiam conſilium, conſenſum, & ſuffragium deſiderat, vt pluribus inferiùs oſtendetur. Egregium quoque huius rei monumentum ex Theophili [g] Alexandrini Epiſtolâ Canonica eruitur; *De iis*, inquit Theophilus, *qui ordinandi ſunt hæc erit forma, vt quidquid eſt Sacerdotalis ordinis conſentiat, & eligat, & tunc Epiſcopus examinet, vel ei etiam aſſentiente Sacerdotali ordine, in media Eccleſia ordinet, præſente populo & Epiſcopo alloquente, an etiam poſſit ei populus ferre teſtimonium.* Fauent etiam Concilia duo Carthaginenſia, quorum tertium hunc Canonem edidit, [h] *vt nullus*

[a] Cap. accedens, de purgatione Can.
[b] Actorum 6.
[c] Clem. Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap 4. [Greek text illegible]
[d] Anacl. ep. 2. refertur c. ordinationes diſt. 64.
[e] Tertull. Apolog. cap. 39.
[f] Cypri. epiſt. 41. Cornelio.
[g] Edict. Theophil. can. 6. [Greek text illegible]
[Greek text illegible]. h Carth. 3. c. 22. refertur diſt. 14. c. nullus Clericorum.

a Carth. 4. c. 22. habetur diſt. 24. c. Epiſcopus.

ordinetur Clericus, niſi probatus vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio; a quar- A
tum verò Carthaginenſe expreſſiùs ſtatuit, vt *Epiſcopus ſine conſilio Clericorum ſuo-*
rum Clericos non ordinet, ita vt ciuium aſſenſum, & conniuentiam, & teſtimonium quærat.

b In Actis ordinationis Eradij apud Auguſt. epiſt. 110 tom. 2.

XIV. Proſtant eiuſdem moris infinita exempla. Legimus apud Auguſtinum
in actis ordinationis Eradij, Auguſtino populo proponente Eradium, vt ſibi
ſuccederet, à populo acclamatum eſſe: b *Deo gratias, Chriſto laudes, dictum eſſe*
vicies ter, exaudi Chriſte, Auguſtino vita, dictum eſſe ſexies decies, te patrem, te Epiſco-
pum, dictum eſſe octies: itémque Auguſtino quædam ſubiungente, quibus eorum
acclamationes adnotari, & per notarios adhibitos obſeruari, ac literis manda-
ri commonebat, *à populo acclamatum eſſe trigeſies ſexies; Deo gratias, Chriſto laudes;*
exaudi Chriſte, Auguſtino vita, dictum eſſe tredecies: tum eodem Sancto Auguſtino
populum alloquente, ab eoque petente, vt de propoſità Eradij electione ſen-
tentiam ſuam ſignificaret, *à populo acclamatum eſſe; fiat, fiat, dictum eſſe vicies quin-*
quies; dignum & iuſtum eſt, dictum vicies octocies; fiat, fiat, dictum quatercies; olim di-
gnus, olim meritus dictum vicies quinquies; iudicio tuo gratias agimus, dictum trede- B.
cies; exaudi Chriſte, Eradium conſerua, dictum octies decies. Mentio etiam huius ac-
clamandi formulæ, iuxta quam ad ordinandi commendationem populus ac-
clamare ſolebat, *dignus eſt, dignus eſt*, quæ iam à temporibus Apoſtolorum in
ordinationibus vſurpari cœpit ex Conſtitutionibus Apoſtolicis ſuprà citatis,

c Metaphr. in vita S. Eutychij cap. 19. apud Sur. 6. April.
d Orat. de geſtis Synod. Nicen. apud Metaphraſt. & Sur. 10. Iulij.
e Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 22.
f Greg. Turo. lib. 2. hiſt. Franc. cap. 13.
g Vetus ordo Rom. pag. 110.

mentio, inquam in Sancti Eutychij Patriarchæ Conſtantinopolitani, in cuius
ordinatione refert Simeon Metaphraſtes, c *omnes vno animo eademque mente, &*
coniunctis ſuffragiis, atque vnâ voce ante tempus proclamaſſe, dignus eſt, dignus eſt. Men-
tio quoque in oratione de geſtis d contra Arium in Synodo Nicenâ apud Me-
taphraſtem, in qua habetur, quod cùm Metrophanes Alexandrum ſibi in ſede
Conſtantinopolitanâ ſucceſſorem futurum diuinitus reuelatum poſt Euange-
lij lectionem populo declaraſſet, populus vnà cum Imperatore per aliquot
horas clamauerit, *dignus*. Mentio apud Euſebium, e qui Fabianum Romanum
Pontificem acclamante populo *dignus* eſt, ordinatum narrat. Mentio apud
Gregorium f Turonenſem in electione Ruſtici, qui in locū Venerandi Epiſ- C
copi Aruernorum creatus eſt, ad cuius nomen omnis populus, cunctâ con-
tentione poſtpoſitâ, clamauit, *dignum ac iuſtum eſſe*. Mentio pariter in veteri or-
dine g Romano, in quo qui Epiſcopum conſecraturus eſt, hortatur populum,
vt omnes clament, *dignus eſt*.

h Metaphraſt. in vita Dan. Stylitæ.

XV. Sed ne fortè in Epiſcoporum duntaxat ordinatione id vſitatum eſſe cre-
dideris, id in cæteris quoque obſeruatum diſces ex h Metaphraſte referente in
ordinatione Danielis Stylitæ in Preſbyterum à Patriarcha Gennadio creati
populum clamaſſe, *dignus eſt*: cuius teſtimonium pluribus aliis auctoritatibus
fulcitur, tum Synodi Tricaſſinæ in epiſtolâ ad Nicolaum primum Pontificem,
in quâ nempe Synodi iſtius Patres i indulgendum putant VVlfado, & aliis eius

i Epiſtol. Synodi Tricaſſ. inter epiſt. Hincmari, & tom. 3. Conc. Gall.
k Vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nouemb.
l Nicet. in vita S. Ignatij.

collegis illegitimè ordinatis, quia *non ſe ad ſacros ordines prouehendos importunè in-*
geſſerant, ſed acclamationi & atteſtationi ipſius Eccleſiæ, vt ordinarentur, obedierāt: tum
Venantij k Fortunati in vita S. Medardi, qui S. Medardum *multitudinis vtriuſ-*
que ſexus teſtimonio Sacerdotale coactum eſſe ad officium refert: quod de eius ad Epiſ- D
copatum electione interpretandum non eſt, cùm poſteà eandem factam deſcri-
bat: tum Thedorici Abbatis Monaſterij Sancti Trudonis, l qui in vita huius
Sancti Trudonis ipſum refert concordi acclamatione omnium ad Preſbytera-
tum non tam petitum, quàm violenter tractum. Sonabat ergò, vbi quis popu-
lo gratus ad Sacerdotium, vel alios ordines ab Antiſtite proponeretur, illa
vox *dignus eſt:* ſicut è contrà in degradatione *indignus* clamabatur, vt patet ex

m Sidon. lib. 4. epiſt. 25.
n Vide etiam Syneſ. epiſt. 67. fusè.
o Vita S. Arnul. Metenſis apud Sur. 16. Auguſt.

m Niceta, qui Sanctum Ignatium Conſtantinopolitanum tyrannicè depoſitum
refert, cum Subdiaconus perditæ vitæ primus acclamaret, τὴν λοιπὴν ἰδῶτε,
ἀνάξιος, *ſolemne iſtud, indignus*. Solebat & populus aliquem interdum nomina-
tim clamoribus expetere, quomodo refert n Sidonius ſe cum Patiente Lugdu-
nenſi, & Euphronio Auguſtodunenſi Ioannem Cabilonenſem Epiſcopum, ne-
glectis populi clamoribus, quibus indigni iſto gradu petebantur, ordinaſſe:
narrat quoque ſcriptor vitæ Sancti o Arnulphi, quod eum Metenſium vox po-

pulorum

Digitized by Google

A pulorum Epiſcopum fieri acclamarit, ſicque creatus ſit. Athanaſium[a] quoque magnis clamoribus poſtulatum teſtatur Epiſtola Epiſcoporum Ægypti apud eundem Athanaſium.

XVI. Ex quibus omnibus quædam etiam non leuiter tranſeunda, ſed notanda videntur: primùm, cũ aliquem Epiſcopus propoſuiſſet vocem populi exſpectatam fuiſſe: ideò Sidonius concionem, quam habuit vt Simplicium Bituricenſem Epiſcopum à ſe delectum populo nominaret, ita concludit, [b] *vos autem de viro, de quo loquimur ſi nonam meam ſententiam ſequimini, ſecundùm veſtram veterem conſonate.* Hinc in electione Sancti Eutychij[c] Conſtantinopolitani Patriarchæ notatur, quod conceſſum tempus ad acclamandum à populo præuentum fuerit, virtutum eius admiratione incitato. Alterum quoque obſeruandum eſt, à Notarijs eas acclamationes, earum formulam numerumque notata fuiſſe & publicis monumentis inſcripta: vnde Auguſtinus in prædictis ordinationis [d] Eradij actis dixiſſe dicitur, *à Notarijs Eccleſiæ, ſicut cernitis excipiũtur,*
B *quæ dicimus, excipiuntur quæ dicitis, & meus ſermo, & veſtræ acclamationes in terram non cadunt, apertius vt dicam, Eccleſiaſtica nunc geſta conficimus; ſic enim hoc eſſe, quantum ad homines attinet, confirmatum volo;* & paulò pòſt, *geſta confecta ſunt, placuit, acclamaſtis; recitatur placitum veſtrum, & acclamatio veſtra.* Tertium acclamationes iſtas tanquam conſenſus populi, ac boni teſtimonij indices, ab ipſis Antiſtitibus rogatas ac poſtulatas fuiſſe; vnde Auguſtinus in prædictis actis, [e] *Hac mihi reſponſione veſtrâ opus eſt, teneam reſponſionem veſtram: de hac aſſenſione aliquid acclamate.* Quartum varias voces approbationis emitti ſolitas fuiſſe, ſed eam maximè, *dignus eſt*; quam ni fallor ideò Conſtitutiones Apoſtolicæ[f] ſuprà *συνθήκην*, quaſi approbationis ſymbolum appellarunt: quam in ordinatione Eutychij, atque Eradij aliorũmque plurium auditam ſuperius docuimus: ad quam alludit Ambroſius, dum ait, [g] *Neſcij homines, & indocti in ordinationibus eorum clamant, dignus eſt, iuſtus eſt, & conſcientia miſera, indignus es, iniuſtus es, dicit.* Vltimum cùm aliquid populus ſibi gratiſſimum eſſe ſignificare vellet, non ſemel acclamare ſo-
C litum fuiſſe, ſed pluries acclamationes iteraſſe, retento ſcilicet antiquo, qui apud Romanos viguit, acclamandi more: iis enim v.gr. quæ in Eradium acclamata ſuperiùs retulimus gemina ſunt, quæ in Claudij Imperatoris electione ad imperium dicta narrat Trebellius, [h] *Auguſte Claudi, dij te nobis præſtent, dictum ſexagies, Auguſte Claudi, principem te, aut qualis tu es, ſemper optauimus, dictum ſexagies; Auguſte Claudi, te reſpublica requirebat, dictum quadragies, &c.* In Synodo Chalcedonenſi[i] è contrà, non multò aliter in Dioſcorum deponendum acclamatur, quàm, apud Lampridium, in mortuum Commodum.[k]

XVII. Plauſibus quoque ordinando fauebantur, vt ex Sidonio colliges, vbi Epiſcopum nominaturus, [l] *Dignamini*, inquit, *humilitatem noſtram orationibus potius in cælum ferre, quàm plauſibus.* Manuum quoque eleuatione probitatis ordinandi teſtimonium exhibebatur, ſicut è contra earumdem depreſſio improbantium indicium erat, veteri ſcilicet ex more, ſecundùm quem, vt notat [m] Cicero, noſque ſupra indicauimus, digitos vel manus extollere, ſuffragari erat.
D Inde nomen *χειροτονίας* & *χειροθεσίας*, pro ſacris ordinationibus & electionibus. Sed in eligẽdis Epiſcopis improbatæ poſtea tumultuoſæ acclamantium voces, plauſuſque vetiti. Rationem tradit Oſius in Concilio Sardicenſi, [n] *Cùm*, inquit, *manifeſtum ſit potuiſſe paucos præmio, & mercede corrumpi, eos qui ſinceram fidem non habent, vt clamarent in Eccleſiâ, & ipſum petere viderentur Epiſcopum;* plebem quoque *clamoribus ſæpè ad gratiam, vel pretium fortaſſe excitatis monere ſolere* in iſtis electionibus docet [o] Origenes: adeo mirum eſt, nec perſecutionis tempora ab omni ambitu remota fuiſſe: partâ verò Eccleſiæ pace, acclamationes quoque iſtas turpi commercio expoſitas fuiſſe, docet Sidonius, vbi electionem Epiſcopi Cabilonenſis deſcribit, [p] *Hic*, inquit, *per fragores paraſiticos ſuffragio comparatos Apicianis plauſibus ingerebatur, hic apice votiuo ſi potiretur, tacitâ pactione promiſerat, Eccleſiaſtica plauſoribus ſuis prædia fore.* Sed & poſterioribus temporibus refert Goffridus Vindocinenſis in electione Rainaldi in Epiſcopum Andegauenſem mali quamdam nominis mulierem acclamaſſe, ſecutos vulgi conſpirantis cla-

a Athanaſ. Apol. 2.
b Sidonius in Conc. poſt epiſt. 9. lib. 8.
c Vita S. Eutychij apud Sur. 6. Apr.
d Auguſt. ſup.
e Auguſt. ſupr.
f Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 4.
g Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.
h Trebell. in Claudio.
i Chalced. Conc. act. 1.
k Lampridius in Commodo.
l Sidon. in Conc. poſt epiſt. 9 lib. 7.
m Cicer. epiſt. 5. lib. 7. & acad. quæſt. lib. 4.
Lege etiam apud Corippũ lib. 4 de laudib. Iuſtini Cæſaris.
n Conc. Sardicenſe can. 2.
Δῆλον ὅτι ὀλίγοι τινὲς δυνάμενοι παρασκευασθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ στασιάζειν, ὡς δοκεῖν ἀξιοῦντας αὐτὸν ἔχειν ἐπίσκοπον.
Habetur cap. Oſius, de electione & electi poteſtate.
o Origenes ho. 22. in cap. 27. Numer.
p Sidon. lib. 4. epiſt. 25. Domnulo.

rum, ſi facinoroſi fuerint, iis electio adſcribebatur, quorum ſuffragio tunc temporis maximè ordinabantur: ſed nec hoc noſtro tempore omnino populus excuſatur, ſi de meritis vel demeritis ordinandorum interrogatus reticeat, indignorum ordinationi æquè ac dignorum conſenſum præbendo. A

XXII. Viget enim etiamnum apud nos mos iſte, vt in ordinatione Diaconorum ac Presbyterorum populus ab Epiſcopo moneatur, vt [a] *ſi quis habet aliquid contra illos pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat, verumtamen memor ſit conditionis ſuæ*: ne videlicet temerè, quæcumque audierit effutiat, ne incerta quæ circumferri acceperit, in ordinandorum infamiam obloquatur, neve palam ea proferat, quæ manifeſtis probare non poſſit argumentis. Etenim Eccleſiaſticis [b] legibus ſub pœnâ etiam excommunicationis vnuſquiſque deterretur, ne Clerici crimen obiiciat quod probare non poſſit: graue eſt enim, ſi Clerici fama vnicuiuſque conuitio pateat, ſi quorumcumque etiam infirmorum inuidia, vel calumnia ſacræ electiones turbari, & Eccleſiaſticæ ordinationes impediri poſſint: ſi Clerico purgandi ſe neceſſitas, ad cuiuſque libitum imponatur: ſublimior eſt electi Clerici vel Sacerdotis dignitas, quàm vt à plebeiis hominibus paſſim eam impeti deceat: nec præſulum iudicio adeò parum tribuendum eſt, vt quos ad ordinationem ſacram prudentia eorum ſelegerit, vnius aut alterius interceſſio probatione ſufficienti deſtituta repellere debeat: quin potius præcludi debet aditus ad eos accuſandos, quos ad Epiſcopatus, Sacerdotij, vel miniſterij aliquem gradum, electio iam fecit honorandos. Vnde Iuſtinianæa [c] Nouella cautum eſt, vt *ſi is qui ordinationi contradicit, aut examinatione factâ probetur calumniator, aut in ipſo principio neque in examinatione perſiſtere confidat: ſegreget eum in perpetuum à ſacra Communione is qui ordinationem facere vult, & non ipſa falſitas impunita ſit, ſicut enim*, inquit, *bonam gloriam in eo qui ordinandus eſt, quærimus, ita etiam calumniam in eo, qui fruſtrà accuſauit, punimus.* B

[a] Pontificale Rom. parte 1. tit. de ordinat. Diaconi, & Presbyteri. Item vetus ordo Rom iiſdem titulis.

[b] Lege can. ſi quis, circa c. calumniatos, can. qui non probauerit, can ſi quis Epiſcopũ, can Euphemium 5. quæſt. 5. & can. quia iuxta, & can. Epiphanium 5. q. 6. & can. ſi quis Epiſcopus 2. quæſt. 7. & alibi.

[c] Iuſtinian. Nouell. 6. cap. 1. §. ſi quis.

XXIII. Ideò verò in ſolis ordinationibus Diaconorum, ac Sacerdotum, non autem inferiorum Clericorum, retinetur hic mos conſulendi populum, monendique, vt fidele de vitâ ac moribus ordinandi præbeant teſtimonium: quia præſertim intereſt Eccleſiæ, quales illi futuri ſint, qui nempe ſoli Eccleſiaſtico regimini adhibentur, & magiſtratum, ſeu principatum in Eccleſiâ gerunt: cùm inferiores miniſtri iiſdem ſubdantur, nec in plebem principatum obtineant, vt alibi docebimus: Eamque etiam ob cauſam, cùm antiquitus præceptum foret, & ordinationes palàm & publicè fierent, cunctis præſentibus, in minorum tamen ordinum collatione id minus ſtrictè ſeruatum eſt: vnde hocce tempore Pontificale [d] Romanum edicit, vt ſacri quidem ordines nonniſi ſtatis diebus, ac ferijs ſolemniter publicéque peragantur: cum tamen in arbitrio Epiſcopi reliquerit, vt minores ordines minori cum ſolemnitate, quo voluerit loco vel tempore celebret. C

[d] Pontificale Rom. parte 1. in rubricis ordi. confer.

XXIV. *Si autem*, vt habet [e] Iuſtinianus, tempore ordinationis Clerici cuiuſcumque *collegij aut ordinis accuſator aliquis apparuerit, dicens eum ordinatione indignum eſſe, differenda eſt ordinatio*: & vniuerſa eo modo procedere debent, quo iuridicus ordo examinis, & purgationis Clerici expoſcit. Etenim quicumque ad quemlibet ordinem vel infimum tendit, boni debet eſſe teſtimonij: non infamiâ vlla laborare, ne quantumuis innocens auctoritatis non ſatis habeat ad peccatores corrigendos, corripiendoſque, nec ſatis venerationis ad ſacroſanctam dignitatem tuendam: [f] *Chriſti*, inquit Apoſtolus, *bonus odor ſumus in omni loco*: de Apoſtolis loquitur, quorum fideles videntes exitum conuerſationis imitabantur fidem, æmulabantur patientiam, omnis generis virtutes in ſeipſis exprimere conabantur: nec Apoſtolico debent inſeri trunco, atque ordini, qui non dignum Apoſtolico faſtigio aliquid habeant, quo ſui venerationem atque admirationem pariant: [g] *ſic luceat*, inquit Chriſtus primum Apoſtolis, tum præpoſitis, Sacerdotibus, ac Clericis, *lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt*: lucere debent & ardere, quibus [h] quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco cæteri debent attendere; qui non amplius ſub modio, ſed ſuper candelabrum Eccleſiæ conſtituti, D

[e] Iuſtin. Nouell. 123. cap. 14.

[f] 2. Cor. 2.

[g] Math. 5.

[h] 2. Petri 1.

non

Digitized by Google

A non ſolùm virtutum meritis, ſed laudibus debent præcellere, vt alios laudabiles faciant. Vnde & crimine propter ſe, & criminis infamia propter Eccleſiæ honorem, carere debent, vt & ſibi bene viuendo conſulant, & aliis bene audiendo; nec tam Eccleſiæ intereſt, ne innocentes repellantur, quàm ne nocentes admittantur: accuſent innocentes infœlicitatem ſuam, quorum Deus honoraturus eſt infamiam, remuneraturus innocentiam: excuſent Eccleſiæ iudicium, quæ de interioribus non iudicat, ſed vel ex præſumptionibus condemnat, vel de condemnatione metuentes Eccleſiaſticis honoribus non ornat.

XXV. Prouidet itaque Eccleſia, ne infames ad Eccleſiaſticos ordines promoueantur, bonum ideò ab omni plebe teſtimonium exigit, quo promouendos exornet: verùm quia vulgi aliquando rumor incertus eſt, & *plus valet oculatus teſtis vnus, quàm auriti decem:* alios ideò teſtificatores Eccleſia requirit, quibus fidat, per quos nempe in vitam moreſque ordinandorum diligenter inquirat: ij ſunt Archidiaconus, Parochus, Magiſter ſcholæ præfectus, in cuius curâ ordinandi fuerint, & ij quos ſpecialiter ad inquirendum in vitam, ac mores ordinandi Epiſcopi deſignarint: de iis ſpeciatim iam agendum erit. B

ARTICVLVS II.

De teſtimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.

§. I.

Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.

C

I. SÆpè, inquit [a] Chryſoſtomus, *vſu venit vt opinio vulgi falſa ſit, à qua tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa tota per ſe priùs exactè, ac diligenter diſcuſſa, atque examinata fuerit.* Proindéque notat idem Chryſoſtomus eam fidem quæ à vulgi opinione facta ſit, non eſſe præcipuum ſignum, aut vnicum, quo qui ordinandi ſunt, debeant approbari. conſultò itaque egit Eccleſia, quæ & quorundam oculata teſtimonia expoſcit, & vulgi famam per quoſdam examinari præcipit.

II. Archidiaconi quidem eniti debent, vt quantum fieri poteſt, per ſeipſos omnium ordinandorum mores, vitamque cognoſcant; ſunt enim ex iis Diaconis, qui ſecundùm Euariſtum [b] *quaſi oculi videntur Epiſcopi*, & ſecundùm Sanctum [c] Clementem, ſunt *Epiſcopi oculi oberrantes, & circumluſtrantes, vt referant ad Epiſcopum:* ij ſunt, qui cum reliqui Diaconi oculorum ſymbolo deſignentur, ipſi potiori titulo ὅλος ὀφθαλμός [d] *totus oculus* cenſendi ſunt, vt argumentatur Iſidorus Peluſiota: cùm ergo oculi ipſi ſint Epiſcoporum, quod Epiſcopi per ſeipſos ob negotiorum multitudinem præſtare non poſſunt, hoc ipſi exequi debent, vt omnes, qui ad Clerum deſtinantur, vel iam Clero inſcripti ſunt, habeant bene notos: quod facilè præſtabunt, primò ſi inter viſitandum iuxtà Capitula [e] Hincmari Rhemenſis ſecundò data, quibus Viſitatorum officium præſcribit, à quibuſlibet Sacerdotibus petant an Clericum ſecum habeant, de cuius ingenio, indole, & moribus plenius inſtruantur: ſecundò, ſi eorum qui ad Clerum aſpirant vitam per ſeipſos explorent; indolem expendant, ingenium tentent, & à viris fide dignis de eorum vitâ ac moribus, leui ſaltem cognitione imbuãtur: tertiò, ſi ex præſcripto Concilij Prouincialis Mediolanenſis [f] primi, *omnium tam ſæcularium, quàm regularium qui aliquem ordinem aſſumpſerint, nomina, locum etiam, & tempus, quo ordinati fuerint, confecto ad id ſpeciatim libro, deſcripta habeant.* D

III. Verùm quia ne ſic quidem Archidiaconus omnium ordinandorum mores penitius perſpectos habet, ideò præcipuum ipſius munus eſt vt vulgi famam examinet, & iis credat teſtimoniis, quæ iure præſcripta ſunt, ſi ipſe aliâ

[a] Chryſ. lib. 2. de Sacerdotio cap. 4. Συμβαίνει πολλάκις [illegible]

[b] Euariſt. epiſt. 1. habetur diſt. 93. c. Diaconi.

[c] Clem. epiſt. 1. ad Iacob. fratrem Dñi, cui conſentit Anaclet. epiſt. 1. & Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 12.

[d] Iſidorus Peluſiota Lucio Peluſij Archidiacono epiſt. 29. lib. 1.

[e] Capitulorũ ſecundorum Hincmari Rhemenſis cap. 11.

[f] Concilium prouinc. 1. Mediol. ſub S. Carolo tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſt. pertinent.

multò magis ab amicis ipſis, puta populis Chriſtianis. A

II. Rationes quibus vtrorumque teſtimonium ad ſacras ordinationes legitimè celebrandas neceſſarium videatur, eæ ſunt quas ſuprà ex Diuo Paulo adduximus, vt ſcilicet ordinandus non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli: id eſt, vt interpretatur [b] Diuus Thomas, nec opprobrio ſit, ſi malæ famæ ordinetur: vel impatienter agat, deſperet, vel in alios diaboli laqueos incidat, ſi ſe ex infamia odioſum eſſe perſpexerit. Confirmari poteſt ex Anſelmo [c] docente ferè euenire, vt cui ſua vitia exprobrentur in contemptum, odio viciſſim eos habeat, à quibus ſe contemni viderit, ab aliis deſpectus, deſpectores ſuos deſpiciat: ſicque in iram, contemptum, iniuriarum memoriam incidat: cui fauit [d] Theodoretus dum ait neminem contumelias ita ſuſtinere, quin iracundiâ tangatur, & in eiuſmodi diaboli laqueos incidat; Aliter [e] Primaſius, qui aliter legit, hoc ſcilicet modo, in plurali numero, vt non in opprobrium incidant, & in laqueum diaboli, vt hæc ad eos qui foris ſunt, non ad ordinandum referri videantur; ſenſuſque ſit, ideò boni teſtimonij virum ordinandum ne infidelibus offenſioni ſit, ne per illum diabolus multos illaqueet, B qui poterant fieri Chriſtiani. Aptus ſanè hic ſenſus, ſed non propter illum textus vulgatus mutandus eſt, qui ſingulariter legit, [f] *vt nõ in opprobrium incidat, &c.* neque literæ, quæ apud nos ſacroſancta eſſe debet, vis inferenda eſt: quomodo ergo ordinandus in laqueum incidet diaboli? niſi, vt explicat Chryſoſtomus, [g] *Dum in eadem ſcelera incurrit, in quæ & illi?* placet, & [h] Eraſmi ſcholion qui non abſurdè διάβολον, non tam hîc malum Angelum, quam calumniatorem vertendum cenſet: adeò vt innuatur neminem niſi boni teſtimonij ordinandum, ne alioqui in opprobriũ, ſeu infamiam incidat, & in laqueos calumniantium. Quam vel ab olim verum iis, qui ſunt in dignitate conſtituti laqueos à calumniatoribus parari, de quibus Propheta regius conqueſtus eſt, [i] *Laqueum parauerat pedibus meis*, itemque [k] *poſuerunt peccatores laqueum mihi*, & alibi. In quos profectò laqueos incidunt, qui in vitia ruentes maledicendi occaſionem præbent. Ne ergo opprobrio ſit, & infamiæ, qui ordinandus eſt, & exinde in diaboli vel calumniatoris laqueos incidat; *ne*, vt ibidem habet [l] Sedulius, *vituperetur miniſterium noſtrum*, ordinandum oportet habere bonum teſtimonium etiam ab infidelibus, alioquin in opprobrium incidet, & in laqueum diaboli, quippe, vt habet Chryſoſtomus, [m] *ab eis illi imminent probra, ſi quid in ipſo irreprehenſibile notari poſſit.* E contrà *irreprehenſibilem*, vt ibidem habet Paulus, *oportet eſſe Epiſcopum, Diaconos ſimiliter* ἀνεγκλήτους *ſine crimine*, ſeu *ſine criminatione, ſine excuſatione*, vt videtur exponere Hieronymus [n] contra Pelagianos, & nempe [o] *qui ex aduerſo eſt, vereatur nihil habens malum dicere de nobis*: & certè verebitur aduerſarius inculpatæ vitæ homini crimen obiicere: [p] *Qui enim*, teſte Chryſoſtomo, *fuerit vita fulgore conſpicuus, & illis quantumuis infidelibus verendus ſit, neceſſe eſt. quippe veritas ipſis quoque ora obſtruit inimicis.* Quod & egregiè docet idem Chryſoſtomus comparatione ſolis: [p] *Quemadmodum*, inquit, *nemo obſcurum diceret ſolem, ne ſi cæcus quidem fuerit; erubeſcit quippe opinionibus omnium aduerſari: ita & eum qui nimio fuerit decore conſpicuus, atque morum honeſtate illuſtris, nullus profectò culpare præſumit.* C D

III. Vix itaque fieri poſſe cenſent [q] Chryſoſtomus, & [r] alij Græci Patres, vt intemeratæ innocentiæ, ſingularis ſanctitatis eximiæque virtutis, qualis debet eſſe ordinandus, apud infideles ipſos malè audiat: niſi fortè propter ſinceram fidem, & Chriſtianam religionem: ſic enim v. g. Apoſtolorum vitam nemo vnquam fuit, qui vituperare præſumeret, nec vllus vnquam eis obiecit, aut fornicationis, aut impudicitiæ, aut auaritiæ crimen; ſed tantummodo ſeductores appellati ſunt, quod ad dogma refertur, & eo modo interpretantur illi Patres, id quod dictum eſt ab Apoſtolo monente [ſ] Chriſtum lucrifieri, *ſine per infamiam, ſiue per bonam famam*; quòd nempe propter doctrinam Chriſti Apoſtoli infames eſſent, & facti eſſent [t] *omnium peripſema.* Neque verò id Apoſtolis in opprobrium à Chriſtianis vertebatur, ſed potiùs glorioſum ex eo nomen obtinebant, iuxtà ſententiam Petri, [x] *nemo veſtrûm patiatur, vt homicida, aut fur,*

aut

[a] Chryſ. hom. 9. in 1. ad Timoth. cap. 3. [illegible]
[b] D. Thomas lect. 2. in cap. 3. prioris ad Corinth.
[c] Anſelmus in dict. cap.
[d] Theodoret. ibid.
[e] Primaſ. ibid.
[f] 1. ad Tim 3. ſuprà.
[g] Chryſ. hom. 10. in dict. cap. [illegible]
[h] Eraſm. ibid.
[i] Pſalm. 56.
[k] Pſalm. 118.
[l] Sedul. in dict. locum.
[m] Chryſ. ſup. [illegible]
Paulus ibidẽ.
[n] Hiero. lib. 1. contra Pelag.
[o] Ad Titũ 1.
[p] Chryſ. ibid. [illegible]
[q] Chryſoſt. paulò pòſt [illegible]
[r] Chryſoſt.
[ſ] Theophylactus, Oecumen. in eum locum.
[s] 2. Cor. 6.
[t] 1. Cor. 4.
[x] 1. Petri 4.

Digitized by Google

A *aut maledicus, aut alienorum appetitor: ſi autem vt Chriſtianus, non erubeſcat: glorificet autem Deum in iſto nomine*; vnde tantum abeſt, vt eiuſmodi opprobrium atque infamia ordinationi ſuſcipiendæ obeſſent, vt potius per ea ad ordines Eccleſiaſticos conſcendere ſolerent primorum temporum Clerici: quod euidenter docet Tertullianus dum ait, [a] *Hoc ſentire, & facere omnem ſeruum Dei oportet, etiam minoris loci, vt maioris fieri poſſit, ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantiâ aſcenderit.*

IV. Si quando tamen accidat, vt quantumuis probus aliquis peſſimorum liuore, vel aliâ causâ infametur, paſſimque & apud multos malè audiat (nam & ſanctos viros à Catholicis accuſatos fuiſſe tanquam malè viuentes patet exemplis [b] Hieronymi [c] Briccij Turonenſis poſt Martinum Archiepiſcopi, [d] Ioannis Chryſoſtomi, & aliorum. Ab hæreticis quoque de ſtupro accuſatos [e] Athanaſium Alexandrinum, [f] Euſtachium Antiochenum, [g] Methodium Conſtantinopolitanum, & plures alios, ex hiſtoriarum lectione comperies) ſi ma-
B lus rumor Eccleſiæ iudicio omnino tolli non poteſt, quicumque ille eſt vitæ licet intemeratæ, ſed non integræ famæ, ab ordinatione debet arceri, ne ſi ad ſacram ordinationem accedat, periclitetur eius auctoritas, & Eccleſiaſtici miniſterij ſanctitas polluta videatur, ſi enim Cæſaris [h] vxorem non ſolùm ab omni crimine, ſed & criminis ſuſpicione immunem eſſe oportet; quanto magis Eccleſiæ ſponſum? vnde huic quæſtioni reſpondens [i] Chryſoſtomus, de eo qui caſu aliquo probro, & calumniæ pateat, conſtanter hæc habet, *Non is in medium adducendus, qui eiuſmodi fuerit: nocet enim præcedens plurimũ peſſima, licet falſa opinio.* S. quoq; Thomas [k] cũ *qui ſit bonus & infamatur falsò, patienter ferre oportere* dicit: infœlicitati ſcilicet hoc adſcribendum, & ſecreto diuinæ prouidentiæ iudicio, quod revereri oportet, non autem indignatione noſtrâ efficere, vt digni videamur, qui impoſiti criminis inuidiam iure ſubeamus. Hoc eſt æternæ ſapientiæ admirandum ſecretum, [l] *hæc vanitas alia ſuper terram*, in qua demirandâ hærebat Eccleſiaſtes, quod ſint *iuſti, quibus mala proueniunt, quaſi opera*
C *egerint impiorum, & ſicut impij, qui ita ſecuri ſint, quaſi iuſtorum facta habeant*; hoc eſt vnum de iis quibus quæritur Eccleſiaſticus, quòd [m] *calumniator in electis imponat maculam*: Iuſtus hoc in bonum ſibi conuertendum ſperans patienter ſuſtinet, & lætatur, nec graue exiſtimabit, ſi famæ commendatione deſtitutus, iiſque proinde ſubſidiis carens, atque mediis, quibus ad benè agendum populi commouentur, ordinationis ſacræ repulſam ferat, quàm ipſis quoque bonæ famæ viris ambire, aut exoptare, præ gradus ſublimitate, vix æquum cenſet, Eccleſiæ verò vtilitati ſatius eſt bono aliquo in ordinatione carere, quàm malos, vel qui tales videantur, ad ordinis Sacerdotalis ſocietatem admittere.

V. Quoquo ergo modo publicam aliquis infamiam incurrerit, ab ordinatione arcendus eſt: nec vllus admittendus, niſi qui paſſim apud omnes, vel certè apud bonos bene audiat. [n] *Decet*, inquit Ambroſius, *actuum operúmque noſtrorum teſtem eſſe publicam exiſtimationem, & atteſtationem, ne derogetur muneri, vt qui videt miniſtrum altaris congruis ornatum virtutibus, auctorem prædicet, & Dominum venere-*
D *tur, qui tales ſeruulos habeat.* Item, [o] *oportet autem & illum bonum teſtimonium habere, ab ijs qui foris ſunt, id eſt hæreticis & ſchiſmaticis, qui extra ſanctam Eccleſiam Catholicam conuenticula ſibi prophana præſcinunt, quos tamen teſtes Apoſtolus, & teſtimonium dicit debere bonum habere de immaculatâ vitâ, & ſancti Epiſcopi conuerſatione ne fortè accipiant inimici locum Epiſcopo obtrectandi & infamare incipiant Catholicum dogma.* Hæc Ambroſius; cui vt opinor, nemo reluctabitur: niſi qui nunquam cogitauit, quantum ad Eccleſiæ totius ornamentum, & populi ſalutem interſit Sacerdotis laudabilis fama: quantum verò dedecoris adferat, quantæ populo offenſionis ſit eiuſdem infamiæ æquum eſt, ni fallor, vt qui omnes iudicaturus eſt, priùs ab omnibus iudicetur, quàm in eo gradu conſtituatur, in quo demùm iudicari non debet, neque à populo reprehendi, & careat omni ſuſpicione peccati, qui in aliorum culpas ex officio ſuo vindex exurgit: & qui omnibus debet eſſe in exemplum, nulli poſſit eſſe in ſcandalum.

[a] Tertull. de fuga in perſec. cap. 10.
[b] Hieronym. epiſt. ad Aſellam.
[c] Greg. Turo. hiſt. Frãc. lib. 2. cap. 1.
[d] Chryſ. epiſt. ad Cyriacum.
[e] Pallad. dialog. de rebus Chryſoſt. Socrates lib. 4. Sozom. lib. 8. & alij.
[f] Theodoret. lib. 1. cap. 10.
[g] Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 21.
[h] Ioan. Curopalat. Zonaras. & alij in Michaële 3.
[i] Plutarchus in Cæſare.
[k] Chryſ. ſup. [Greek, illegible]
[l] D. Thomas ſuprà.
[m] Eccleſiaſt. cap. 8.
[n] Eccleſiaſtic. cap. 11.
[o] Ambroſ. lib. 1. de officiis cap. 3.
[p] Idem lib. de dignit. Sacerd. cap. 4.

 A

§. II.

Non omnem tamen criminis ſuſpicionem ab ordinibus arceri debere: & in occultis criminibus cautelam adhibendam.

VI. Atenim non exinde ſequitur quamcumque criminis ſuſpicionem, cui huius aut alterius criminatio locum dederit, ab ordinatione debere repellere: [a] *quis enim innocens eſſe poterit, ſi accuſare ſufficiat?* vnde Theophilus Alexandrinus lectorem quemdam, Iacob nomine, quem fama erat ob fornicationem à Preſbyteris eiectum fuiſſe, deinde ordinatum eſſe, eiici ipſe præcipit, [b] *Accuratâ examinatione factâ, non autem ex ſuſurris, aut maledictis ortâ ſuſpicione, ſin autem non fuerit inuentus crimini obnoxius, manere in Clero: neque enim*, inquit, *varijs calumnijs animum adhibere oportet*; modum itaque Eccleſia ſtatuit, quo vera à falſis B crimina ſecernantur, & auctoritate iudiciorum, criminum, quæ electis ad Eccleſiaſticas dignitates obiicerentur; purgationem permiſit, Concilium Carthaginenſe tertium formam hanc purgationis obtinendæ præſcripſit, [c] *Illud*, inquiunt, prædicti Concilij Patres, *ſtatuendum eſt vt quando ad eligendum Epiſcopum conuenerimus ſi qua contradictio fuerit oborta (quia ſæpè talia facta ſunt apud nos) non præſumant ad purgandum eum qui ordinandus eſt, tres tantum: ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primò perſonæ contradicentes, poſtremò illa etiam quæ obiiciuntur, pertractentur: & cùm purgatus fuerit, ſub conſpectu publico ita demum ordinetur: ſi hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtra dignitatis*, (aliàs *dignationis*) *reſponſione. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt, ſatis placet.* Cui conſtitutioni conſentit Iuſtiniani Nouella [d] de Epiſcopis & reliquis Clericis ordinandis, ex qua plurima ad hoc propoſitum aptiſſima cernuntur, quæ nos inferiùs proponemus, & explicabimus.

[a] Ammianus lib. 18.

[b] Theophil. Alexand. in commonit. can. 5.

[c] Conc. Carthag. 3. can. 4 refertur diſt. 23. c. illud.

[d] Nouella 6. cap. 1.

VII. Prudentiâ tamen opus eſt, ne vel qui reiiciuntur, infamentur, vel indi- C gni admittantur: [e] vtrimque enim diſcrimen eſt ſiue innocentes damnentur, ſiue nocentes ordinentur: quid igitur faciendum, an prætermittendus in ordinatione indignus: ſed omnes eum malum eſſe cognoſcent? an verò idem ad Eccleſiaſticum gradum idcirco erit promouendus? Sed hoc multò deterius eſt, accidétque vt & Eccleſiæ malè conſulatur, & ordinati famæ, qui quanto in Eccleſiâ ſublimior fuerit, tantò magis, cùm malus fuerit, opprobrio & infamiæ patebit. Quid ergo tandem in hoc dubio, ac diſcrimine concludendum? famæ vtique ordinum candidati, & Eccleſiæ bono quantum fieri poteſt, erit prouidendum. occulta quæ reſcierimus crimina ſecretò ſaltem ordinandis patefieri poſſunt, vt ſi quid habent, quo crimen excuſent id proferant; ineptas vel nullas excuſationes proferenti dubium eſt, an interdici ordinatio poſſit, ſi aliàs idoneus cenſeatur: Alexander tertius neminem propter occultum peccatum reiiciendum docere videtur iis verbis, [f] *Veruntamen quia peccatum occultum eſt: ſi promoueri voluerit, eum non debes aliquâ ratione prohibere.* Lucius D tertius è contra ob occultum crimen arceri quempiam ab ordinatione poſſe ſubindicat; [g] *nam quærenti Archiepiſcopo Turonenſi, an religioſi contradicentibus eorum Prælatis ordinari poſſent, ita reſpondit, quod honeſtius, & tutius eſt, ſubiectis debitam præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiore miniſterio deſeruire, quàm cum præpoſitorum ſcandalo, graduum appetere dignitatem: nec eſt in hac parte ſubiectorum deſiderium confouendum: quoniam eſſe poteſt quod Prælati eorum commiſſa ſecreta nouerint, ex quibus conſtat eis quod ſaluâ conſcientiâ nequeunt ſublimari; quia non in ſublimitate graduum, ſed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei.* Gregorius nonus perplexè loquitur: quæſtionem ad ipſum delatam eiuſque reſponſionem ſubiicio: [h] *quæſitum eſt de Sacerdotibus vel aliis Clericis, qui per reatum adulterij, periurij, homicidij, vel falſi teſtimonij bonam conſcientiam rectè perdiderunt*, & infrà: *Reſpondemus, quod ſi propoſita crimina ordine iudiciario comprobata, vel aliàs notoria non fuerint, non debent hi (præter reos homicidij) poſt pœnitentiam in iam ſuſceptis, vel ſuſcipiendis ordinibus impedire: quia*

[e] Vide Chryſoſt. hom. 3. in cap. 1. Act.

[f] Cap. ex te[illegible], de temporibus ordinat.

[g] Cap. ad aures, eod. tit.

[h] Cap. vlt. eodem titulo.

Digitized by Google

A *quia ſi non pœnituerint, monendi ſunt, & ſub interminatione diuini Iudicij obteſtandi, vt*
in teſtimonium ſuæ damnationis, in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent.
VIII. Atenim hæc certò mihi ex prædicto reſponſo colligi videntur, primùm
ob occultum homicidij crimen poſſe aliquem ab ordinatione repelli, etſi eum
illius criminis pœnituerit: alterum ob cætera occulta crimina, pœnitentiâ per-
actâ, neminem ab ordinatione remoueri poſſe; dubium autem relinquitur,
an ſi quem occulti criminis non pœnituerit, poſſit talis ab Epiſcopo id reſcien-
te, ad ordines ſupplicans, refutari: cùm enim dicat non debere occultorum
criminum reos, poſt pœnitentiam, ab ordinatione impediri; videtur è con-
trariò docere impediri debere, ſi non eos pœnituerit; ſequentia verò verba
indicant ſufficere duntaxat, quod tales impœnitentes moneantur, & ſub in-
terminatione diuini iudicij ab ordine ſuſcipiendo deterreantur, non autem
quòd repellantur.
IX. Gloſſa [a] Canones iſtos conciliare nititur, vt nempe regulares, quorum
B propria non eſt voluntas, & qui ſine ſcandalo ab ordinibus arceri poſſunt, pro-
pter occultum crimen à Prælatis ſuis ad ordines aſcendere præpediantur: ſæcu-
lares verò, ſi ius habeant petendi ordines, vtpotè electi, vel nominati ad ali-
quam dignitatem Eccleſiaſticam, ob occultum crimen reiici nequeant: Si ve-
rò ius non habeant petendi ordines, nulla ipſis iniuria fieri cenſeatur, ſi ad
ordinationem ab Epiſcopo occultum eorum crimen reſciente, minimè admit-
tantur: [b] quemadmodum propter occultum fornicationis crimen, quod vel
vnicus teſtis occultè reuelarit (niſi iuramentum de matrimonio interuenerit)
poteſt Epiſcopus contrahendum matrimonium, quod ex eo illegitimum eua-
deret, impedire: verùm Concilium Tridentinum eas explicationes non pati-
tur: [c] præmiſſo enim Lucij tertij exordio, ſtatuit, *vt cui aſcenſus ad ſacros ordines*
à ſuo Prælato, ex quacumque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extra-
iudicialiter, fuerit interdictum, ei nulla, contrà ipſius Prælati voluntatem, conceſſa licen-
tia de ſe promoueri faciendo ſuffragetur: quibus verbis permitti videtur cuilibet An-
C tiſtiti, vt Clerico cuiuis ob occultũ crimen nec iudiciali ordine probatum, adi-
tum ad ſacros ordines intercludat: idque inſuper [d] ex eodem Concilio confir-
matur, quod prohibitionem Antiſtitis ob occultum crimen ordinationem
impedientis à quoquam reſcindi vetat, & Antiſtites, vt ſeueritatem iſtam ad-
hibeant hortari videtur, ideóque [e] Congregatio Concilij cenſuit per hoc de-
cretum correcta eſſe iura præcedentia; & extendi ipſum debere ad Clericos
ſæculares, dignitates, & beneficia, quibus annexus ſit ordo, obtinentes, & po-
teſtatem appellandi in hoc caſu ademptam eſſe. Secus tamen videtur ſenſiſſe
[f] Hieronymus, dum Demetrium Alexandrinum reprehendit, quod occultum
Origenis crimen, qui ſibi virilia exſecuerat, toti orbi notum feciſſet, quod ta-
men ad Origenis ordinationem reprehendendam, notum ſolum fecerat: Hie-
ronymi verò ſententiæ fauet Vaſenſe primum Concilium iubens, [g] vt *ſi tantum*
Epiſcopus alieni ſceleris ſe conſcium nouit, quamdiu non poteſt, nihil proferat: ſed cum
ipſo ad compunctionem eius ſecretis correptionibus elaboret; imò ſi pertinaciter ſe com-
D munioni publicæ ingeſſerit, eum admittat.

[a] Gloſſa in dict. cap. ex tenore, & 11. quæſt. 1. can. non dicatur.
[b] Arg. ex cap. præterea, 2. de ſponſalibus.
[c] Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. de reform.
[d] Vide Proœmium ſeſſ. cit.
[e] Congregatio Conc. in dict. cap. apud Farinac. parte 4.
[f] Hieron. de ſcript. Eccl. in Origene.
[g] Concil. Vaſenſe 1. c. 8 refertur 6. q. 1. c. ſi tantùm.

X. In hac grauiſſima difficultate, certum mihi primò videtur, regularem
poſſe ob occultum crimen ab ordinibus impediri: præterquam quod enim [h] Lu-
cij tertij hæc expreſſa videtur eſſe ſententia, [i] Gloſſæ quoque ratio pro ea ad-
ſtruenda optima. 2. ſæculares quoque nullũ beneficiũ habentes, aut dignita-
tem, cui ordo adnexus ſit, Clericos ab ordinatione iure repelli poſſe; cùm enim
ad eam nullum ius habeant, nulla ſit eis iniuria, ſi repellantur: ſic Auguſtinus [k]
Clericum de occulto crimine pulſatum nunquam ordinari conſenſit: ſic [l] Am-
broſius ob leuitatis animi coniecturam valdè incertam Clericos duos ab ordi-
natione repulit: quantò magis ergo ob occultum crimen, ſed certum repelle-
re potuiſſet? 3. probabile eſt Epiſcopum aliquos ob occultum crimen repellere
poſſe; etſi in eorum infamiam hoc indirectè vergat, dignitateſque & benefi-
cia habeant, quibus adnexus ſit ordo: tum quod per crimen graue & enorme,
licet occultum, indignos ſe ordinatione præſtiterint, & iurepetẽdi ordines ex=

[h] Lucius 3. ſeptâ, cap. ad aures.
[i] Gloſſa in dict. cap.
[k] Auguſt. epi. 137. ad Clerũ & popul. Hippon.
[l] Ambroſ. lib. 1. de officiis cap. 18.

ciderint: tum [a] quod nemo habeat ius conſeruandæ famæ, cum aliorum notabili damno; vnde quemadmodum poſſum de fure occulto admonere, vt caueatur, & occultum machinatorem homicidij reuelare, vt proximus ſibi conſulat: ita perturbatorem Eccleſiaſtici ordinis, Eccleſiæ populatorem, populi fidelis ſcandalo, & offenſioni futurum, impedire poteſt Epiſcopus, ne ingrediatur in ouile, vt perdat & mactet, qui paſcere debet & regere: tum quod ob delictum occultum poteſt impediri matrimonium: quia in tertij detrimentum cadit: quidni & ordinatio, ad quem ſi peſſimus adducatur, graue toti Eccleſiæ, graue populo damnum infligitur? 4. id tamen intelligendum de crimine occulto quod per pœnitentiam deletum non fuerit, cuius radix exciſa non ſit: nam ſi per pœnitentiam deletum eſt, ſi habitus ipſe vitioſus exſtirpatus, & praua quæuis affectio eradicata creditur, eius haberi non debet ratio, & æquè cenſendum eſt, ac ſi nunquam fuiſſet, niſi fortè crimen iſtud quantumcumque deletum, impediat ordinū legitimam ſuſceptionem v. gr. homicidium. 5. probabile tamen quoque eſt poſſe occultū peccatorē ad ordinationem admitti: tum quod Chriſtus Iudam, quem nouerat ſui futurum traditorem, in vltimâ cœnâ Sacerdotem cum cæteris Apoſtolis crearit: tum quod Eccleſia non iudicet de occultis: in ordinatione autem Eccleſiæ miniſter eſt Epiſcopus, qui ſi vt priuata perſona alicuius delictum occultum reſciat, nullam poteſt eius habere rationem, quia id eum tanquam publicum iudicem latet: tum quod qui peccator occultus eſt, credi poſſit ſcandalo minimè futurus & offenſioni, cùm ea nonniſi ex peccato publico incurratur. 6. prudentiâ itaque, & moderatione opus eſt, vt Epiſcopus occultum peccatorem reijciat, vel ad ordines admittat: prudentiâ, vt infamia occulti peccatoris, & hominum ex eius reiectione offenſio, cum damno Eccleſiæ prudenter conferantur: & ex duobus malis minus eligatur: itémque vt ſi reiiciendus iudicetur, quæſitis aliunde, ſi fieri poteſt, rationibus reiiciatur; ſi non reiiciendus putetur, media inquirantur, quibus ad veram pœnitentiam adducatur. moderatione verò, ne crimen occultum magis detegatur, quàm opus ſit, ne vel odio, vel inuidiæ repulſa iſta tribui poſſit: ne priùs quis reiiciat [b]r, quàm media omnia tententur, quibus ſponte ſua ordinandus potius ab ordinatione petenda abſiſtere, quàm repelli videatur. ſed iis omnibus zelus & charitas Chriſti præponderare debent, vt obſecrando, increpando, flendo, conquerendo, commiſerando, ad pœnitentiam veram peccatores adducantur, ne indignè, aut pollutis manibus ad ſacra accedere ſibi proponant: conſtantiâ inſuper opus, quâ qui iudicialiter conuinci poſſunt, aut propter crimina ſua malè audiunt, intrepidè reiiciantur, nec ſe precibus vel minis exorari vnquam Antiſtes patiatur.

XI. Solebant autem qui in ſuſpicionem criminis olim veniſſent, Canonicam hoc pacto ſubire purgationem, vt quamuis accuſatore deficiente abſoluerentur, non tamen, niſi præhabito ab ipſis de veritate, & ab aliis probatæ famæ viris, qui compurgatores dicebantur, de credulitate iuramento ordinarentur: licet enim ſecundùm iuris regulas, [b] *actore non probante reus abſoluatur;* poſtulat tamen Eccleſiæ dignitas, ne protinus ordinetur; & quod in grauioribus cauſis [c] nonnunquam contingit, purgatio reo indicatur. Eiuſmodi purgationis Canonicæ in Sacerdotalis ordinis viris de crimine aliquo infamatis, vt officio ſuo fungi poſſint, [d] toto ferè titulo Decretalium, qui de purgatione Canonica inſcribitur, & [e] alibi neceſſitatē tenemus: de purgatione autem Canonicâ ad ordinationem neceſſariâ aliqua exēpla legimus; ſic enim apud Iuonem [f] Carnotenſem epiſtola tum eius nomine, tum VVillelmi Pariſienſis, & VValteri Meldenſis ad Hugonem Lugdunenſem directâ refertur electio Sanctionis Decani Aurelianenſis in Epiſcopum, cui cum calumniatores aliqui crimina quædam impegiſſent, ſubtrahentibus ſe prædictis calumniatoribus antequam à ſuo Metropolitano conſecraretur, habito inter Epiſcopos prouinciæ conſilio, viſum eſt *accipere*, tum ab eo, *quàm ab illis, qui cum illo erant meliores, diſtricta Sacramenta, vſque ad ſeptem, qua cum, quantùm in conſpectu hominum purgari poterat, purgarent de innaſione, & ſimoniâ,* ſic etiam in dicto Decretalium titulo legimus ab Innocentio

[a] Vide Sotum lib 5 de iuſtit. quæſt. 5. art. 1. Nauarrū cap. 18. manual. num 31. Leſſiū de iuſtit. lib 2. c 11. dub. 9. & alios paſſim.

[b] l. final C. de rei vindicat. l. 4. C. de edēdo. l. actor. C de probationib. can. accuſator, 6 quæſt. 5. & alibi.

[c] Cap cū Eccleſia in fine, de cauſ. poſſeſ. & propr. & 7. quæſt 1. c. nuper.

[d] Lib. 5. Decretal. tit. 34. Et 15. q. 5. c. de crimine, & 2. q. 4. al. 5. ferè integra, necnō lib. 5 capitul. cap. 34. & 7. cap. 181.

[e] Item in Cōcil. Rhem. Et Trcſletano cap. 9.

[f] Et apud Iuonem Carnot. epiſt. 106. Vide etiam Hildebertum epiſt 69. Arnulph. Lexou. epiſt. 9. & alios paſſim.

A tio tertio Florentino Epiſcopo mandatum, quatenus Diaconum, qui natalium defectus arguebatur; [a] *ſi publicè foret notâ reſperſus, & de ipſa ei legitimè conſtare non poſſet, purgatione ab ipſo recepta, non differret propter hoc ad Sacerdotis officium promouere.* Nec dubito quin, cùm id in ordinatis deſideraretur, vt officio fungi poſſent, multò magis in ordinandis requiſitum fuerit: cùm faciliùs ſit, & minùs ignominioſum repulſam paſſis, ordinandos ab ordine quem petunt, quàm ordinatos ab ordine quem habent, repellere: cùm Clerici ordinati, ſi innocentes reperti fuerint, ſine iniuſtitiâ nequeant à ſuſcepto ordine remoueri: iidem verò à ſuperiori gradu, quantumuis non dicam innocentes, ſed digni, & de Eccleſiâ bene meriti, arceri ſine iniuſtitia aliquando poſſint: cùm tandem ordinato, ad ordinem ſuſceptum retinendum, & aliquâ ex parte adminiſtrandum, ſufficere debeat non eſſe nocentem, vt autem ſuperiorem ordinem quis obtineat, ne quidem ſufficiat illum mereri, niſi Eccleſiæ vtilitas vel neceſſitas poſtularit, & Epiſcopi auctoritas acceſſerit.

B

§. III.

De antiquo more, quo populus aliquem commendare, vel ad Eccleſiaſticos gradus poſtulare, aut ipſius ordinationi aſſentiri ſolebat.

XII. Neceſſarium igitur eſt ad Clericum ordinandum, vt bonum habeat teſtimonium ab omnibus, idque vel ab Eccleſiæ incunabulis ſedulò ſemper obſeruatum fuit, ne videlicet ignoti aut nimis noti, mali ſcilicet, vel nullius nominis ad Eccleſiaſticos ordines irrumperent. Quod ſi prima Eccleſiæ naſcentis incunabula intueamur, videbimus Apoſtolos de Diaconorũ electione ſollicitos fidelibus præcepiſſe, vt [b] *conſiderarent viros boni teſtimonij ſeptem plenos Spiritu ſancto*, quos ad opus Diaconatus ordinarent. Notatu etiam dignum eſt, quod in Conſtitutionibus [c] Apoſtolicis legimus ab Apoſtolis ſtatutum, vt Epiſcopum ordinaturi cum populo ſiſtant, & qui reliquorum princeps eſt, *percontetur Presbyteros, & populum, an ipſe ſit, quem præeſſe petunt: & illis annuentibus rurſum quærat, an tribuant ei omnes teſtimonium, quod dignus ſit hoc magno & illuſtri munere præſidendi; an quæ ad pietatem erga Deum pertinent, rectè peregerit; an iura aduerſus homines ſeruarit; an domum reſque domeſticas bene adminiſtrauerit; & an vita ei per omnia honeſtè & laudatè acta fuerit: cùm verò omnes ſimul non ſecundùm opinionem præiudicatam, ſed ſecundùm veritatem teſtificati fuerint, talem eſſe eũ, tanquam in conſpectu Iudicis Dei, & Chriſti, præſente etiam Spiritu ſancto, atque omnibus Sanctis, & adminiſtratoriis ſpiritibus interrogent, vtrum ſit dignus miniſterio, & in ore duorum vel trium, ſtet omne verbum: & cum tertiò annuerint, & dignum eſſe aſſenſi fuerint, petatur ab omnibus vt præbeant ſignum, & libenter præbentes audiantur: ſicque ad ordinationem accedatur.*

C

XIII. In hunc ſenſum legimus apud Anacletum, in quadam eius epiſtolâ decretali, ad ordines quoſcumque inferiores etiam Sacerdotio, [d] *trium ſaltem veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione* neceſſarium eſſe. Fidem facit Tertullianus ad Eccleſiæ præfectorum, ſeu præſidentium ordinem populi teſtimonium neceſſarium viſum fuiſſe; [e] *Præſident*, inquit, *probati quique ſeniores honorem iſtum non precio, ſed teſtimonio adepti.* Cyprianus [f] *Epiſcopi ordinationem Collegarum, ac plebis teſtimonio ac iudicio comprobari* aſſeuerat: idemq; in reliquis etiam inferioribus Clericis ordinandis, plebis non ſolùm teſtimonium, verùm etiam conſilium, conſenſum, & ſuffragium deſiderat, vt pluribus inferiùs oſtendetur. Egregium quoque huius rei monumentum ex Theophili [g] Alexandrini Epiſtolâ Canonica eruitur; *De iis*, inquit Theophilus, *qui ordinandi ſunt hæc erit forma, vt quidquid eſt Sacerdotalis ordinis conſentiat, & eligat, & tunc Epiſcopus examinet, vel ei etiam aſſentiente Sacerdotali ordine, in media Eccleſia ordinet, præſente populo & Epiſcopo alloquente, an etiam poſſit ei populus ferre teſtimonium.* Fauent etiam Concilia duo Carthaginenſia, quorum tertium hunc Canonem edidit, [h] *vt nullus*

D

[a] Cap. accedens, de purgatione Can. [b] Actorum 6. [c] Clem. Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap 4. ὁ δὲ προέκκριτος τῶν λοιπῶν ἐρωτάτω τὸ πρεσβυτέριον, καὶ τὸν λαόν, εἰ αὐτός ἐστιν ὃν αἰτοῦνται εἰς ἄρχοντα, καὶ ἐπινευσάντων αὐτῶν, προσεπερωτάτω, εἰ μαρτυρεῖται ὑπὸ πάντων ἄξιος εἶναι τῆς μεγάλης ταύτης, καὶ λαμπρᾶς ἡγεμονίας, εἰ τὰ κατὰ τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ εὐσέβειαν κατώρθωται, εἰ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια πεφύλακται, εἰ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αὐτῷ καλῶς ᾠκονόμηται, εἰ τὰ κατὰ τὸν βίον ἀνεπιλήπτως, καὶ πάντων ἅμα κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ κατὰ πρόληψιν μαρτυρησάντων αὐτὸν τοιοῦτον εἶναι, ὡς ἐπὶ κριτοῦ Θεοῦ, καὶ Χριστοῦ παρόντος δηλαδὴ, καὶ τοῦ ἁγίου, &c. [d] Anacl. ep. 2. refertur c. ordinationes diſt. 64. [e] Tertull. Apolog. cap 39 [f] Cypri. epiſt. 41. Cornelio. [g] Edict. Theophil. can. 6. περὶ τῶν μελλόντων χειροτονεῖσθαι, οὕτως ἔσται τύπος, ὥστε τὸ ἱερατεῖον σύμπαν συναινεῖν, καὶ αἱρεῖσθαι, καὶ τότε τὸν ἐπίσκοπον δοκιμάζειν, ἢ συναινοῦντος αὐτῷ τοῦ ἱερατείου ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ χειροτονεῖν, παρόντος λαοῦ, καὶ προσφωνοῦντος τοῦ ἐπισκόπου, εἰ καὶ ὁ λαὸς δύναται αὐτῷ μαρτυρεῖν. [h] Carth. 3. c. 22. refertur diſt. 24. c. nullus Clericorum.

ordinetur Clericus, niſi probatus vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio; [a] quartum verò Carthaginenſe expreſſiùs ſtatuit, vt *Epiſcopus ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, itaut ciuium aſſenſum, & conniuentiam, & teſtimonium quærat.* A

XIV. Proſtant eiuſdem moris infinita exempla. Legimus apud Auguſtinum in actis ordinationis Eradij, Auguſtino populo proponente Eradium, vt ſibi ſuccederet, à populo acclamatum eſſe: [b] *Deo gratias, Chriſto laudes, dictum eſſe vicies ter, exaudi Chriſte, Auguſtino vita, dictum eſſe ſexies decies, te patrem, te Epiſcopum, dictum eſſe octies*: itémque Auguſtino quædam ſubiungente, quibus eorum acclamationes adnotari, & per notarios adhibitos obſeruari, ac literis mandari commonebat, *à populo acclamatum eſſe trigeſies ſexies; Deo gratias, Chriſto laudes; exaudi Chriſte, Auguſtino vita, dictum eſſe tredecies*: tum eodem Sancto Auguſtino populum alloquente, ab eoque petente, vt de propoſitâ Eradij electione ſententiam ſuam ſignificaret, *à populo acclamatum eſſe; fiat, fiat, dictum eſſe vicies quinquies; dignum & iuſtum eſt, dictum vicies octies; fiat, fiat, dictum quatercies; olim dignus, olim meritus dictum vicies quinquies; iudicio tuo gratias agimus, dictum tredecies; exaudi Chriſte, Eradium conſerua, dictum octies decies.* Mentio etiam huius acclamandi formulæ, iuxta quam ad ordinandi commendationem populus acclamare ſolebat, *dignus eſt, dignus eſt*, quæ iam à temporibus Apoſtolorum in ordinationibus vſurpari cœpit ex Conſtitutionibus Apoſtolicis ſuprà citatis, mentio, inquam in Sancti Eutychij Patriarchæ Conſtantinopolitani, in cuius ordinatione refert Simeon Metaphraſtes, [c] *omnes vno animo eademque mente, & coniunctis ſuffragiis, atque vnâ voce ante tempus proclamaſſe, dignus eſt, dignus eſt.* Mentio quoque in oratione de geſtis [d] contra Arium in Synodo Nicenâ apud Metaphraſtem, in qua habetur, quod cùm Metrophanes Alexandrum ſibi in ſede Conſtantinopolitanâ ſucceſſorem futurum diuinitus reuelatum poſt Euangelij lectionem populo declaraſſet, populus vnà cum Imperatore per aliquot horas clamauerit, *dignus*. Mentio apud Euſebium, [e] qui Fabianum Romanum Pontificem acclamante populo *dignus* eſt, ordinatum narrat. Mentio apud Gregorium [f] Turonenſem in electione Ruſtici, qui in locũ Venerandi Epiſcopi Aruernorum creatus eſt, ad cuius nomen omnis populus, cunctâ contentione poſtpoſitâ, clamauit, *dignum ac iuſtum eſſe*. Mentio pariter in veteri ordine [g] Romano, in quo qui Epiſcopum conſecraturus eſt, hortatur populum, vt omnes clament, *dignus eſt*. B C

XV. Sed ne fortè in Epiſcoporum duntaxat ordinatione id vſitatum eſſe credideris, id in cæteris quoque obſeruatum diſces ex [h] Metaphraſte referente in ordinatione Danielis Stylitæ in Preſbyterum à Patriarcha Gennadio creati populum clamaſſe, *dignus eſt*: cuius teſtimonium pluribus aliis auctoritatibus fulcitur, tum Synodi Tricaſſinæ in epiſtolâ ad Nicolaum primum Pontificem, in quâ nempe Synodi iſtius Patres [i] indulgendum putant VVlfado, & aliis eius collegis illegitimè ordinatis, quia *non ſe ad ſacros ordines prouehendos importunè ingeſſerant, ſed acclamationi & atteſtationi ipſius Eccleſiæ, vt ordinarentur, obedinerãt*: tum Venantij [k] Fortunati in vita S. Medardi, qui S. Medardum *multitudinis vtriuſque ſexus teſtimonio Sacerdotale coactum eſſe ad officium* refert: quod de eius ad Epiſcopatum electione interpretandum non eſt, cùm poſteà eandem factam deſcribat: tum Theodorici Abbatis Monaſterij Sancti Trudonis, [l] qui in vita huius Sancti Trudonis ipſum refert concordi acclamatione omnium ad Preſbyteratum non tam petitum, quàm violenter tractum. Sonabat ergò, vbi quis populo gratus ad Sacerdotium, vel alios ordines ab Antiſtite proponeretur, illa vox *dignus eſt*: ſicut è contrà in degradatione *indignus* clamabatur, vt patet ex [m] Niceta, qui Sanctum Ignatium Conſtantinopolitanum tyrannicè depoſitum refert, cum Subdiaconus perditæ vitæ primus acclamaret, *τὸ λεγόμενον [illegible], ἀνάξιος, ſolemne iſtud, indignus*. Solebat & populus aliquem interdum nominatim clamoribus expetere, quomodo refert [n] Sidonius ſe cum Patiente Lugdunenſi, & Euphronio Auguſtodunenſi Ioannem Cabilonenſem Epiſcopum, neglectis populi clamoribus, quibus indigni iſto gradu petebantur, ordinaſſe: narrat quoque ſcriptor vitæ Sancti [o] Arnulphi, quod eum Metenſium vox populorum D

[a] Carth. 4. c. 22. habetur diſt. 24. c. Epiſcopus.

[b] In Actis ordinationis Eradij apud Auguſt. epiſt. 110 tom. 2.

[c] Metaphr. in vita S. Eutychij cap. 19. apud Sur. 6. April.

[d] Orat. de geſtis Synod. Nicen. apud Metaphraſt. & Sur 10. Iulij.

[e] Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 22.

[f] Greg. Turon. lib. 2. hiſt. Franc. cap 13.

[g] Vetus ordo Rom. pag. 110.

[h] Metaphraſt. in vita Dan. Stylitæ.

[i] Epiſtol. Synodi Tricaſſ. inter epiſt. Hincmari, & tom 3. Conc. Gall.

[k] Vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nouemb.

[l] Nicet. in vita S. Ignatij.

[m] Sidon. lib. 4. epiſt. 25.

[n] Vide etiam Syneſ. epiſt. 67. fusè.

[o] Vita S. Arnul. Metenſis apud Sur. 16. Auguſt.

pulorum

Digitized by Google

A pulorum Epiſcopum fieri acclamarit, ſicque creatus ſit. Athanaſium [a] quoque
magnis clamoribus poſtulatum teſtatur Epiſtola Epiſcoporum Ægypti apud
eundem Athanaſium.

XVI. Ex quibus omnibus quædam etiam non leuiter tranſeunda, ſed no-
tanda videntur: primùm, cũ aliquem Epiſcopus propoſuiſſet vocem populi ex-
ſpectatam fuiſſe: ideò Sidonius concionem, quam habuit vt Simplicium Bitu-
ricenſem Epiſcopum à ſe delectum populo nominaret, ita concludit, [b] *vos au-
tem de viro, de quo loquimur ſi nouam meam ſententiam ſequimini, ſecundùm veſtram
veterem conſonate*. Hinc in electione Sancti Eutychij [c] Conſtantinopolitani Pa-
triarchæ notatur, quod conceſſum tempus ad acclamandum à populo præ-
uentum fuerit, virtutum eius admiratione incitato. Alterum quoque obſer-
uandum eſt, à Notarijs eas acclamationes, earum formulam numerumque
notata fuiſſe & publicis monumentis inſcripta: vnde Auguſtinus in prædictis
ordinationis [d] Eradij actis dixiſſe dicitur, *à Notarijs Eccleſiæ, ſicut cernitis excipiũtur,*
B *quæ dicimus, excipiuntur quæ dicitis, & meus ſermo, & veſtræ acclamationes in terram non
cadunt, apertius vt dicam, Eccleſiaſtica nunc geſta conficimus; ſic enim hoc eſſe, quantum
ad homines attinet, confirmatum volo*; & paulò pòſt, *geſta confecta ſunt, placuit, accla-
maſtis; recitatur placitum veſtrum, & acclamatio veſtra*. Tertium acclamationes
iſtas tanquam conſenſus populi, ac boni teſtimonij indices, ab ipſis Antiſtitibus
rogatas ac poſtulatas fuiſſe; vnde Auguſtinus in prædictis actis, [e] *Hic mihi reſ-
ponſione veſtrâ opus eſt, teneam reſponſionem veſtram: de hac aſſenſione aliquid acclamate.*
Quartum varias voces approbationis emitti ſolitas fuiſſe, ſed eam maximè,
dignus eſt; quam ni fallor ideò Conſtitutiones Apoſtolicæ [f] ſuprà *σύνθημα*, qua-
ſi approbationis ſymbolum appellarunt: quam in ordinatione Eutychij, atque
Eradij aliorúmque plurium auditam ſuperius docuimus: ad quam alludit Am-
broſius, dum ait, [g] *Neſcij homines, & indocti in ordinationibus eorum clamant, dignus
eſt, iuſtus eſt, & conſcientia miſera, indignus es, iniuſtus es, dicit*. Vltimum cùm ali-
quid populus ſibi gratiſſimum eſſe ſignificare vellet, non ſemel acclamare ſo-
C litum fuiſſe, ſed pluries acclamationes iteraſſe, retento ſcilicet antiquo, qui
apud Romanos viguit, acclamandi more: iis enim v. gr. quæ in Eradium ac-
clamata ſuperiùs retulimus gemina ſunt, quæ in Claudij Imperatoris electio-
ne ad imperium dicta narrat Trebellius, [h] *Auguſte Claudi, dij te nobis præſtent, di-
ctum ſexagies, Auguſte Claudi, principem te, aut qualis tu es, ſemper optauimus, dictum
ſexagies; Auguſte Claudi, te reſpublica requirebat, dictum quadragies, &c.* In Synodo
Chalcedonenſi [i] è contrà, non multò aliter in Dioſcorum deponendum ac-
clamatur, quàm, apud Lampridium, in mortuum Commodum. [k]

XVII. Plauſibus quoque ordinando fauebantur, vt ex Sidonio colliges, vbi
Epiſcopum nominaturus, [l] *Dignamini*, inquit, *humilitatem noſtram orationibus po-
tius in cœlum ferre, quàm plauſibus*. Manuum quoque eleuatione probitatis ordi-
nandi teſtimonium exhibebatur, ſicut è contra earumdem depreſſio impro-
bantium indicium erat, veteri ſcilicet ex more, ſecundùm quem, vt notat [m] Ci-
cero, noſque ſupra indicauimus, digitos vel manus extollere, ſuffragari erat.
D Inde nomen *χειροτονίας* & *χειροθεσίας*, pro ſacris ordinationibus & electionibus.
Sed in eligẽdis Epiſcopis improbatæ poſtea tumultuoſæ acclamantium voces,
plauſuſque vetiti. Rationem tradit Oſius in Concilio Sardicenſi, [n] *Cùm*, in-
quit, *manifeſtum ſit potuiſſe paucos præmio, & mercede corrumpi, eos qui ſinceram fidem
non habent, vt clamarent in Eccleſiâ, & ipſum petere viderentur Epiſcopum*; plebem
quoque *clamoribus ſæpè ad gratiam, vel pretium fortaſſe excitatis moueri ſolere* in iſtis
electionibus docet [o] Origenes: adeo mirum eſt, nec perſecutionis tempora ab
omni ambitu remota fuiſſe: partâ verò Eccleſiæ pace, acclamationes quoque
iſtas turpi commercio expoſitas fuiſſe, docet Sidonius, vbi electionem Epiſ-
copi Cabilonenſis deſcribit, [p] *Hic*, inquit, *per fragores paraſiticos ſuffragia compara-
tos Apicianis plauſibus ingerebatur, hic apice votiuo ſi potiretur, tacitâ pactione promiſerat,
Eccleſiaſtica plauſoribus ſuis prædia fore*. Sed & poſterioribus temporibus refert
Goffridus Vindocinenſis in electione Rainaldi in Epiſcopum Andegauenſem
mali quamdam nominis mulierem acclamaſſe, ſecutos vulgi conſpirantis cla-

[a] Athanaſ. Apol. 2.
[b] Sidonius in Conc. poſt epiſt. 9. lib. 8.
[c] Vita S. Eutychij apud Sur. 6. Apr.
[d] Auguſt. ſup.
[e] Auguſt. ſup.
[f] Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 4.
[g] Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.
[h] Trebell. in Claudio.
[i] Chalced. Conc. act. 1.
[k] Lampridius in Commodo.
[l] Sidon. in Conc. poſt epiſt. 9. lib. 7.
[m] Cicer. epi. 5. lib. 7. & acad. quæſt. lib. 4.
Lege etiam apud Corippũ lib. 4. de laudis Iuſtini Cæſaris.
[n] Conc. Sardicenſe can. 2. [illegible] Habetur cap. Oſius, de electione & electi poteſtate.
[o] Origenes ho. 22. in cap. 27. Numer.
[p] Sidon. lib. 4. epiſt. 25. Donulo.

Digitized by Google

mores, electionem tumultuariam & irritam à prudentioribus iudicatam: [a] *In illa quidem*, inquit, *actione immò vulgi conſpiratione, quam pro electione reputatis, lex velut inter arma ſiluit; vox diuina locum non habuit. Totum ibi leuitas vindicauit, & vanitas: vbi minus quædam & mulier publica, quæ vos garruliter acclamabat, plus potuit, quàm plebis maturitas, & Clericalis honeſtas potuerit, &c.* Eadem quoque plauſuum iſtorum, & inconditarum vociferationum, vel etiam ſuffragiorum per manuum eleuationem incommoda proſpiciens Nazianzenus [b] in epiſtolâ Patris nomine ſcriptâ ad Cæſarienſes electionem Epiſcopi κατὰ φρατρίας καὶ συγγενείας *per confraternitates, ſeu ſodalitia & cognationes* examinari expetiuit, ne ὀχλώδης χεὶρ *promiſcua turba*, ſuffragiorum iudicij ſinceritatem conuelleret. Hæc itaque ſuffragandi ratio, cum ab electionibus Epiſcoporum ſublata fuerit, eamdem quoque abrogatam fuiſſe in cæteris ordinationibus, nec diutiùs iſtam perſeueraſſe inferiorum Sacerdotum, ac Clericorum probandorum, vel improbandorum rationem mihi facilè perſuadeo: maximè cùm, vt infrà quoque notabimus ſolemnis iſte populi concurſus ad electiones Epiſcoporum celebrandas diutiùs perſeuerarit; cùm ad Clericorum & inferiorum Sacerdotum ordinationes in vſu amplius non eſſet: porrò prædictum acclamandi morem in concionibus probauit [c] Auguſtinus, improbauit [d] Chryſoſtomus, cuius exſtant integræ Homiliæ, quibus id agit vt plauſus omnes & acclamationes à concionibus tollerentur.

[a] Goffridus Vindocin. epiſt. 11. Rainaldo.
[b] Greg. Niz. epiſt. ad Cæſarienſes 22.
[c] Auguſt. lib. 4. de doctrina Chriſtiana cap. 26.
[d] Chryſoſt. hom. de plauſibus & acclama. tollendis.

A

B

§. IV.

Quænam iam à populo teſtimonia requirantur, vbi etiam de antiquo vſu.

XVIII. Duo iam ad Clericorum ordinationes teſtimoniorum genera requiruntur: vnum dici poteſt priuatum reſpectu alterius, quod ſcilicet non palam ante ordinationem exigi ſolet, nec ab omnibus, ſed ab iis ſolùm in quorum poteſtate ordinandus fuerit, vel quibus ordinandorum ad Clericatum & ordines vota palam denuntiantur, vel à quibus ſpeciatim Epiſcopus duxerit inquirendum: ij enim Eccleſiæ bono Sacerdotalis & Clericalis ordinis ornamento, animarum populi Chriſtiani ſaluti, ordinandorum ipſorum fœlicitati conſulere tenentur, & ex animo ac veritate petenti præſuli ſignificare, qui ordinandorum mores anteacta vita, educatio, conuerſatio, natalium conditio, corporis animique dotes aut defectus exiſtant: de hoc autem teſtimoniorum genere inferiùs dicetur fuſiùs: hic tantùm obſeruatione dignum duximus Concilium Colonienſe prouinciale habitum anno 1536. diuerſam omnino rationem inire, ab ea quam cætera Concilia, circa hoc genus teſtimonij præſcripſerunt: [e] *Qui*, inquit, *ciuitatem, aut oppidum, ſenatus, qui verò pagum aut villam incolit, iudicis eius literas ſigillatas, quæ gratis dabuntur ſecum feret; quæ ne cuipiam per inuidentiam, vel alium minus ſincerum affectum denegentur, prohibemus. alioqui adferens monimentum factæ inquiſitionis, & denegati teſtimonij, nec tamen accuſatus criminis, vel defectus, ac idoneus, per Vicarios noſtros in Pontificalibus repertus, nihilo ſecius admittetur. Qui verò non in oppidis aut pagis, in quibus titulum nacti, ac miniſtraturi ſunt, ſed in longinquâ regione moram traxerunt, hi Canonicis ſatisfaciant inſtitutis.* Conſentit tamen Colonienſi [f] Moguntinum.

[e] Concil. Colonienſe parte 1. tom. 4. Conc. part. 1.
[f] Conc. prouinc. Mogũt. anno 1549. ſub Sebaſt. cap. 12.

C

D

XXIX. Alterum verò teſtimonij genus eſt, quod in totius Eccleſiæ conuentu exquiritur, quando ordinationes Diaconorum, Preſbyterorum, Epiſcoporum, iamjam celebrandæ ſunt, rogante ſcilicet Epiſcopo Clerum vel populum, vt vel ordinationi faueant, vel eidem intercedant. De hoc teſtimonij genere plura iam diximus, ob idque conuocato populo ſolemniter olim fieri ſolitas ordinationes innuit [g] Origenes, & nos ſuo loco docebimus. Addimus vnicum ex veteri Eccleſiæ diſciplinâ, Clericorum ac Laicorum, interceſſionis ordinationi alicuius, quem ineptum eſſe ad ſacros ordines iudicarent, exemplum; refert ſiquidem Euſebius [h] Nouatum ab Epiſcopo Schiſmatico eius amico ordinatum fuiſſe Preſbyterum, fauore ac gratia, eumque Epiſcopum non modo

[g] Origenes homil. 6 in cap. 8. Leuit.
[h] Euſeb. lib. 6 cap. 35

Digitized by Google

A modo ab vniuerſo Clero, ſed etiam à multis laicis vetitum eiuſmodi ordinare, quoniam minimè licebat quemquam in lecto propter morbum baptizatum (quod huic contigerat,) in Clerum aſſumi, ipſum magnopere poſtulaſſe ſibi poteſtatem dari, huic ſibi manus in ſortem Preſbyterij imponendi, quo exemplo docemur moris fuiſſe Clericis ac laicis, vt ſi quos contrà Eccleſiaſticam regulam ordinandos viderent, toto conatu intercederent, nec niſi ægrè eiuſmodi ordinationes illegitimas paterentur: de hoc publico teſtimonio vide Concilium [a] Colonienſe infrà citandum, vbi illud reſtitui cupit. [a] Conc. Colon. parte 1. cap. 19.

XX. Egregiè verò ad ipſum probandũ, & rationẽ eius inſinuandam Cyprianus [b] cum collegis epiſtola ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes de Baſilide & Martiale loquens, *Nec ſibi plebs*, inquit, *blandiatur, quaſi immunis eſſe à contagio delicti poſſit, cum Sacerdote peccatore communicans, & ad iniuſtum atque illicitum præpoſiti ſui Epiſcopatum, conſenſum ſuum commodans, quando per Oſea Prophetam comminetur, & dicat cenſura diuina,* [c] *Sacrificia eorum tanquam panis luctus, omnes* [b] Cypr. epiſt. 68. ad Clerum & plebes in Hiſpania cõſiſtentes. [c] Oſeæ 19.

B *qui manducant, contaminabuntur: docens ſcilicet, & oſtendens omnes omnino ad peccatum conſtringi, qui fuerint prophani, & iniuſti Sacerdotis ſacrificio contaminati. Quod item in Numeris manifeſtari inuenimus,* [d] *quando Chore, Dathan & Abiron contra Aaron Sacerdotem ſacrificandi ſibi licentiam vendicauerunt; illic quoque per Moyſen præcepit Dominus, vt ab eis ſeparetur, ne facinoroſis coniunctus eodem facinore & ipſe perſtringatur. Separamini, inquit, à tabernaculis hominum iſtorum duriſſimorum, & nolite tangere ea, quæ ad eos pertinent, ne ſimul pereatis in peccato eorum, propter quod plebs obſequens præceptis Domini, & Deum metuens à peccatore præpoſito ſeparare ſe debet, nec ſe ad Sacerdotis ſacrilegi ſacrificia miſcere: quando ipſa maximè habeat poteſtatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recuſandi. Quod & ipſum videmus de diuina auctoritate deſcendere, vt Sacerdos plebe præſente ſub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico iudicio ac teſtimonio comprobetur, ſicut in Numeris Dominus præcipit dicens,* [e] *Apprehende Aaron fratrem tuum, & Eleazarum filium eius, & impones eos in montem coram* [d] Num. 16. [e] Num. 20.

C *omni ſynagogâ, & exue Aaron ſtolam eius, & indue Eleazarum filium eius, & Aaron appoſitus moriatur illic. Coram omni Synagogâ iubet Deus conſtitui Sacerdotem, id eſt, inſtruit & oſtendit ordinationes Sacerdotales nonniſi ſub populi aſſiſtentis conſcientiâ fieri oportere, vt plebe præſente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & ſit ordinatio iuſta, & legitima, quæ omnium ſuffragio & iudicio fuerit examinata, quod poſtea ſecundùm diuina magiſteria obſeruatur in Actis* [f] *Apoſtolorum, quando de ordinando in locum Iudæ Epiſcopo Petrus ad plebem loquitur, Surrexit, inquit, Petrus in medio diſcentium, fuit autem turba in vno. Nec hoc in Epiſcoporum tantum, & Sacerdotum, ſed in Diaconorum ordinationibus obſeruaſſe Apoſtolos animaduertimus, de quo & ipſo in Actis* [g] *eorum ſcriptum eſt, & conuocauerunt illi duodecim totam plebem diſcipulorum, & dixerunt ei. Quod vtique idcirco tam diligenter & cautè conuocatâ plebe totâ gerebatur; ne quis ad altaris miniſterium, vel ad Sacerdotalem locum indignus obreperet, &c.* [f] Actorum 1. [g] Actorum 6.

XXI. Fuſior ſim, ſi reliqua ex Cypriano proferre placeret eiuſdem argumenti: fuſior verò ſi ad ea quæ iam protulimus, vel leuiter explicanda luberet com-

D mentarium ſcribere. Notamus duntaxat hanc Cypriani fuiſſe mentem, vt Epiſcoporum ſui temporis eligendorum morem deſcribens, oſtenderet Baſilidis æquam fuiſſe depoſitionem, iuſtam verò ac legitimam Epiſcopi Sabini ordinationem: ideoque à communicatione Baſilidis populos deterreret, quos criminis conſcios fore dixit, ſi Sacerdoti ſchiſmatico communicarent, ordinationem Sabini legitimam cenſendam, quæ de Cleri, ac plebis conſenſu ac teſtimonio facta fuerit: hunc probatum eſſe, & antiquum eligendorum Epiſcoporum morem, quem ex diuina ordinatione deſcendere, petitus ab Apoſtolis eligendi modus, & ab antiquæ legis exemplis ad nos vſque deriuatus oſtendat: vnde quamuis de Epiſcopis non ſine Cleri ac populi teſtimonio ordinandis ibi ex profeſſo diſſerat; exemplum tamen profert Diaconorum ordinationis, quod in inferiorum Clericorum ordinatione, populi quoque teſtimonium ac conſenſum requiſitum probat: nec ratio quam profert ad ſolius Epiſcopi ordinationem reſtringitur, ſed ad omnium Clericorum extenditur, eorum maximè, qui tanquam præpoſiti ac paſtores populo præficiuntur, quo-

rum, ſi facinoroſi fuerint, iis electio adſcribebatur, quorum ſuffragio tunc temporis maximè ordinabantur: ſed nec hoc noſtro tempore omnino populus excuſatur, ſi de meritis vel demeritis ordinandorum interrogatus reticeat, indignorum ordinationi æquè ac dignorum conſenſum præbendo. A

XXII. Viget enim etiamnum apud nos mos iſte, vt in ordinatione Diaconorum ac Preſbyterorum populus ab Epiſcopo moneatur, vt [a] *ſi quis habet aliquid contra illos pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat, veruntamen memor ſit conditionis ſuæ*: ne videlicet temerè, quæcumque audierit effutiat, ne incerta quæ circunferri acceperit, in ordinandorum infamiam obloquatur, neve palam ea proferat, quæ manifeſtis probare non poſſit argumentis. Etenim Eccleſiaſticis [b] legibus ſub pœnâ etiam excommunicationis vnuſquiſque deterretur, ne Clerici crimen obiiciat quod probare non poſſit: graue eſt enim, ſi Clerici fama vniuiuſque conuitio pateat, ſi quorumcumque etiam infirmorum inuidia, vel calumnia ſacræ electiones turbari, & Eccleſiaſticæ ordinationes impediri poſſint: ſi Clerico purgandi ſe neceſſitas, ad cuiuſque libitum imponatur: ſublimior eſt electi Clerici vel Sacerdotis dignitas, quàm vt à plebeiis hominibus paſſim eam impeti deceat: nec præſulum iudicio adeò parum tribuendum eſt, vt quos ad ordinationem ſacram prudentia eorum ſelegerit, vnius aut alterius interceſſio probatione ſufficienti deſtituta repellere debeat: quin potius præcludi debet aditus ad eos accuſandos, quos ad Epiſcopatus, Sacerdotij, vel miniſterij aliquem gradum, electio iam fecit honorandos. Vnde Iuſtinianæa [c] Nouella cautum eſt, vt *ſi is qui ordinationi contradicit, aut examinatione factâ probetur calumniator, aut in ipſo principio neque in examinatione perſiſtere confidat: ſegreget eum in perpetuum à ſacra Communione is qui ordinationem facere vult, & non ipſa falſitas impunita ſit, ſicut enim,* inquit, *bonam gloriam in eo qui ordinandus eſt, quærimus, ita etiam calumniam in eo, qui fruſtrà accuſauit, punimus.* B

[a] Pontificale Rom. parte 1. tit. de ordinat. Diaconi, & Preſbyteri. Item vetus ordo Rom. iiſdem titulis.

[b] Lege can. ſi quis, circa 2. calumniatos, can. qui non probauerit, can. ſi quis Epiſcopũ, can. Euphemium 2. quæſt. 3. & can. quis iuxta, & can. Epiphanium 5. q. 6. & can. ſi quis Epiſcopus 2. quæſt. 7. & alibi.

[c] Iuſtinian. Nouell. 6. cap. 1. §. ſi quis.

XXIII. Ideò verò in ſolis ordinationibus Diaconorum, ac Sacerdotum, non autem inferiorum Clericorum, retinetur hic mos conſulendi populum, monendique, vt fidele de vitâ ac moribus ordinandi præbeant teſtimonium: quia præſertim intereſt Eccleſiæ, quales illi futuri ſint, qui nempe ſoli Eccleſiaſtico regimini adhibentur, & magiſtratum, ſeu principatum in Eccleſiâ gerunt: cùm inferiores miniſtri iiſdem ſubdantur, nec in plebem principatum obtineant, vt alibi docebimus: Eamque etiam ob cauſam, cùm antiquitus præceptum foret, & ordinationes palàm & publicè fierent, cunctis præſentibus, in minorum tamen ordinum collatione id minus ſtrictè ſeruatum eſt: vnde hocce tempore Pontificale [d] Romanum edicit, vt ſacri quidem ordines nonniſi ſtatis diebus, ac ferijs ſolemniter publicéque peragantur: cum tamen in arbitrio Epiſcopi reliquerit, vt minores ordines minori cum ſolemnitate, quo voluerit loco vel tempore celebret. C

[d] Pontificale Rom. parte 1. in rubricis ordi. confer.

XXIV. *Si autem*, vt habet [e] Iuſtinianus, tempore ordinationis Clerici cuiuſcumque *collegij aut ordinis accuſator aliquis apparuerit, dicens eum ordinatione indignum eſſe, differenda eſt ordinatio*: & vniuerſa eo modo procedere debent, quo iuridicus ordo examinis, & purgationis Clerici expoſcit. Etenim quicumque ad quemlibet ordinem vel infimum tendit, boni debet eſſe teſtimonij: non infamiâ vlla laborare, ne quantumuis innocens auctoritatis non ſatis habeat ad peccatores corrigendos, corripiendoſque, nec ſatis venerationis ad ſacroſanctam dignitatem tuendam: [f] *Chriſti*, inquit Apoſtolus, *bonus odor ſumus in omni loco*: de Apoſtolis loquitur, quorum fideles videntes exitum conuerſationis imitabantur fidem, æmulabantur patientiam, omnis generis virtutes in ſeipſis exprimere conabantur: nec Apoſtolico debent inſeri trunco, atque ordini, qui non dignum Apoſtolico faſtigio aliquid habeant, quo ſui venerationem atque admirationem pariant: [g] *ſic luceat*, inquit Chriſtus primum Apoſtolis, tum præpoſitis, Sacerdotibus, ac Clericis, *lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt*: lucere debent & ardere, quibus [h] quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco cæteri debent attendere; qui non amplius ſub modio, ſed ſuper candelabrum Eccleſiæ conſtituri, D

[e] Iuſtin. Nouell. 123. cap. 14.

[f] 2. Cor. 2.

[g] Matth. 5.

[h] 2. Petri 1.

non

Digitized by Google

A non ſolùm virtutum meritis, ſed laudibus debent præcellere, vt alios laudabiles faciant. Vnde & crimine propter ſe, & criminis infamia propter Eccleſiæ honorem, carere debent, vt & ſibi bene viuendo conſulant, & aliis bene audiendo; nec tam Eccleſiæ intereſt, ne innocentes repellantur, quàm ne nocentes admittantur: accuſent innocentes infœlicitatem ſuam, quorum Deus honoraturus eſt infamiam, remuneraturus innocentiam: excuſent Eccleſiæ iudicium, quæ de interioribus non iudicat, ſed vel ex præſumptionibus condemnat, vel de condemnatione metuentes Eccleſiaſticis honoribus non ornat.

XXV. Prouidet itaque Eccleſia, ne infames ad Eccleſiaſticos ordines promoueantur, bonum ideò ab omni plebe teſtimonium exigit, quo promouendos exornet: verùm quia vulgi aliquando rumor incertus eſt, & *plus valet oculatus teſtis vnus, quàm auriti decem:* alios ideò teſtificatores Eccleſia requirit, quibus fidat, per quos nempe in vitam moreſque ordinandorum diligenter in-

B quirat: ij ſunt Archidiaconus, Parochus, Magiſter ſcholæ præfectus, in cuius curâ ordinandi fuerint, & ij quos ſpecialiter ad inquirendum in vitam, ac mores ordinandi Epiſcopi deſignarint: de iis ſpeciatim iam agendum erit.

ARTICVLVS II.

De teſtimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.

§. I.

Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.

C I. SÆpè, inquit [a] Chryſoſtomus, *vſu venit vt opinio vulgi falſa ſit, à qua tamen nihil periculi exoriri poßit, ſi res ipſa tota per ſe priùs exactè, ac diligenter diſcuſſa, atque examinata fuerit.* Proindéque notat idem Chryſoſtomus eam fidem quæ à vulgi opinione facta ſit, non eſſe præcipuum ſignum, aut vnicum, quo qui ordinandi ſunt, debeant approbari. conſultò itaque egit Eccleſia, quæ & quorundam oculata teſtimonia expoſcit, & vulgi famam per quoſdam examinari præcipit.

II. Archidiaconi quidem eniti debent, vt quantum fieri poteſt, per ſeipſos omnium ordinandorum mores, vitamque cognoſcant; ſunt enim ex iis Diaconis, qui ſecundùm Euariſtum [b] *quaſi oculi videntur Epiſcopi*, & ſecundùm Sanctum [c] Clementem, ſunt *Epiſcopi oculi oberrantes, & circumluſtrantes, vt referant ad Epiſcopum:* ij ſunt, qui cum reliqui Diaconi oculorum ſymbolo deſignentur, ipſi potiori titulo ὅλος ὀφθαλμὸς [d] *totus oculus* cenſendi ſunt, vt argumentatur Iſido-

D rus Peluſiota: cùm ergo oculi ipſi ſint Epiſcoporum, quod Epiſcopi per ſeipſos ob negotiorum multitudinem præſtare non poſſunt, hoc ipſi exequi debent, vt omnes, qui ad Clerum deſtinantur, vel iam Clero inſcripti ſunt, habeant bene notos: quod facilè præſtabunt, primò ſi inter viſitandum iuxtà Capitula [e] Hincmari Rhemenſis ſecundò data, quibus Viſitatorum officium præſcribit, à quibuſlibet Sacerdotibus petam an Clericum ſecum habeant, de cuius ingenio, indole, & moribus plenius inſtruantur: ſecundò, ſi eorum qui ad Clerum aſpirant vitam per ſeipſos explorent, indolem expendant, ingenium tentent, & à viris fide dignis de eorum vitâ ac moribus, leui ſaltem cognitione imbuãtur: tertiò, ſi ex præſcripto Concilij Prouincialis Mediolanenſis [f] primi, *omnium tam ſæcularium, quàm regularium qui aliquem ordinem aſſumpſerint, nomina, locum etiam, & tempus, quo ordinati fuerint, confecto ad id ſpeciatim libro, deſcripta habeant.*

III. Verùm quia ne ſic quidem Archidiaconus omnium ordinandorum mores penitius perſpectos habet, ideò præcipuum ipſius munus eſt vt vulgi famam examinet, & iis credat teſtimoniis, quæ iure præſcripta ſunt, ſi ipſe aliâ

[a] Chryſ. lib. 3. de Sacerdotio cap. 4. Συμβαίνει [illegible]

[b] Euariſt. epi. 1. habetur diſt. 93. c. Diaconi.

[c] Clem. epiſt. 1. ad Iacob. fratrem Dñi. cui conſentit Anaclet. epiſt. 1. & Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 16.

[d] Iſidorus Peluſiota Lucio Peluſij Archidiacono epiſt. 29 lib. 1.

[e] Capitulorũ ſecundorum Hincmari Rhemenſis cap. 11.

[f] Concilium prouinc. 1. Mediol. ſub S. Carolo tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſt. pertinent.

viâ de ordinandorum vita ac moribus certus eſſe non poteſt. Olim verò primis A Eccleſiæ temporibus, quibus Eccleſiæ diſciplina vigebat, faciliùs multo Archidiaconi de Clericorum poterant moribus ac ingenio referre, quibus ſcilicet eius imperio Subdiaconi, Diaconique ſubiacere ſolebant: vt patet ex Synodo [a] Romanâ ſub Syluestro, in quâ Diacono Cardinali omnes à Subdiacono ad Lectores vſque obedire iubentur, & ex Iſidori [b] epiſtola ad Ludifridum, necnon ex Gregorio [c] Turonenſi, Optato [d] Mileuitano, & aliis quæ inferiores miniſtros ſub Archidiaconi tutela & prouidentiâ fuiſſe demonſtrant: quorum proinde vitam, moréſque faciliùs pernouerat, quibus ſcilicet conuiuere ſolebat, & quos domeſtico imperio gubernabat.

IV. Hocce verò tempore. quo vnuſquiſque ferè Clericorum ſuo arbitrio ingenio relinqui videtur: maximum erit Archidiaconi opus, ſi vt docuimus, quid de vnoquoque populari rumore feratur, ipſe pernoſcat, ſi rumorum conditionem, cauſaſque exploret, & ad Epiſcopum referat: hoc eſt enim ipſius munus, quod & ei iura imponunt, dum [e] *omnem curam in Clero tam in vrbe poſitorum, quàm* B *eorum qui per parochias habitare noſcuntur, ad eum pertinere* decernunt, *ſiue de eorum conuerſatione, ſiue honore agatur*: dum [f] *ad ipſum pertinere debere examinationem Clericorum, ſi fuerint ad ſacros ordines promouendi*, ſtatuunt; dum [g] Archidiaconum illos qui ad ordines accedunt, examinare præcipiunt: hæc enim famæ publicæ diſcuſſio, quædam etiam examinatio eſt, cui præ cæteris incumbere debet Archidiaconus, cùm eruditionis ac litterarum ordinandi diiudicatio ab aliis facilè fieri poſſit: hæc verò diſcuſſio à nullo meliùs ac faciliùs, quàm ab Archidiacono queat.

V. Hinc [h] ad duplicem præſentationem Clericorum, quæ eſt Archidiaconorum officij, legitimè faciendam duplex ab Archidiacono ſcrutinium, ſeu examen adhiberi debet: de vtraque præſentatione & Scrutinio hîc agendum eſt. Prima præſentatio Clericorum ab Archidiacono ea eſt, quæ examen Epiſcopi præcedit, quàm canonici iuris [i] Gloſſa Archidiacono competere agno- C ſcit, & ex iis elicit: tum [k] quod repræſentationem ordinandorum Archidiacono abſolutè ſimpliciter iura tribuant: tum [l] quod Oſtiarius ante ordinationem inſtruendus ab Archidiacono præſcribitur, quæ omnia arguunt Epiſcopali examini vel ab ipſo Archidiacono ordinandos debere præſentari. Id etiam probari poteſt ex Capitulis Hincmari Rhemenſis Cōminiſtris ſuis Archidiaconis datis anno 854. ex quibus vndecimũ Capitulum ita habet, [m] *Sollicitè prouidete de vitâ & ſcientia Clericorum: ne pro aliquo munere tales ad ordinandum introducatis, qui introduci non debent*, etſi enim de præſentatione quæ fit in ipſa ordinatione intelligi hoc poſſit commodiùs, tamen de ipsâ primâ præſentatione quæ fit Epiſcopo ordinandos examinaturo intelligi poteſt.

VI. Altera præſentatio eſt ea quæ palam ac publicè fit in ipsâ ordinum celebratione: nam in ordinatione Diaconi ac Preſbyteri præſcribitur Archidiacono, vt tam Subdiaconos ad Diaconatum promouendos, quàm Diaconos ad Preſbyteratum hac verborum formula Epiſcopo repræſentet, [n] *Reuerendiſ-* D *ſime pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia vt hos præſentes Subdiaconos ad onus Diaconi ordinetis*, ſi quidem fuerint Diaconi ordinandi: ſin autem Preſbyteri, *vt hos præſentes Diaconos ad onus Presbyterij ordinetis*: tum interroganti Pontifici, *ſcis illos eſſe dignos, reſpondeat quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio & teſtificor ipſos dignos eſſe ad onus huius officij*: hæc autem repræſentatio in Eccleſiâ Romanâ in ordinatione Diaconorum ac Preſbyterorum à primo Diaconorum fieri conſueuit: vt colligitur ex Innocentij tertij reſponſo, [o] quod Scrutinij ordine faciendi rationem præſcribit: In aliis verò Eccleſiis, in quibus eſt Archidiaconus, à principe Diaconorum, id eſt ab Archidiacono; vbi enim Archidiaconus deeſt, prior Diaconorum vel qui potiſſimi ſunt ex Clero officium iſtud præſentandi ordinandos obeunt. Omnium autem Eccleſiarum non ſunt Archidiaconi, vt innuit [p] Gloſſa iuris Canonici, vtque Eccleſiæ Romanæ, & Conſtantinopolitanæ exempla oſtendunt, nam in Eccleſiâ Romanâ nullum Archidiaconum eſſe hodiernus vſus oſtendit: de Conſtantinopolitanâ idem doceet

[a] Synod. Roman Syluest. c. 7. refertur diſt. 93 can. a Subdiacono.
[b] Iſidor epiſt ad Ludifridũ habetur can. perlectis, diſt. 25. §. Archidiac.
[c] Greg. Turo lib. 10. hiſtor. cap. 8.
[d] Optatus lib. 1. contra Parmenian.
[e] Cap. vt Archidiaconus de officio Archid.
[f] Cap. ad hæc eodem tit.
[g] Cap. vt noſtrum eodem tit.
[h] Lege Hoſtienſem de Scrutinio in ordinatione faciendo §. 4.
[i] Gloſſa in c. quando, diſt. 24.
[k] Cap. vt noſtrum, & cap. ad hæc ſuperà citatis.
[l] Can. Oſtiarius diſt. 23.
[m] Capitul. Hincmari Archidiaconis cap 11 to. 3. Conc. Gall.
[n] Pontificale Romanum part. 1, tit. de ordinat. Diaconi, & de ordinat. Preſbyteri.
[o] Cap. vnico de Scrutinio in ordine faciendo.
[p] Gloſſ. v. examinentur ab Archidiacono, in cap. ad hæc, de officio Archidiac.

Digitized by Google

A cet [a] Codinus; cùm tamen in vtraque olim Archidiaconus fuerit, vt alibi fortè
docebimus.
VII. Vetus autem Eccleſiæ Romanæ conſuetudo fuit, vt ab aliquo Diaco-
norum, Diaconi, vel Preſbyteri ordinandi offerrentur, & ad eorum teſtimo-
nium Pontifex illos ordinaret. Meminit Hieronymus epiſtola ad Euagrium,
quam licet improbet & vnius vrbis eſſe conſuetudinem teſtetur, non orbis, ſa-
tis vtique oſtendit ſe eam amplexaturum fuiſſe, ſi qualis nunc eſt, orbis con-
ſuetudo fuiſſet, nec tantum vnius vrbis; [b] *Sed dicis*, inquit, *quomodo Romæ ad
teſtimonium Diaconi Presbyter ordinatur? quid mihi profers vnius vrbis conſuetudinem?
quid paucitatem, de quâ ortum eſt ſupercilium in leges Eccleſiæ vindicas?* nolebat Hie-
ronymus Vrbis Romæ conſuetudinem recipere, quod ſecus quàm in vrbe mos
alius toto orbe vigeret; nam vt ipſe eadem aſſerit Epiſtola, [c] *ſi autoritas quæri-
tur, orbis maior eſt vrbe*: neque verò ab ea quidem vrbe, à qua doctrinæ oracula
ſibi ſumenda ducebat, tunc cùm in mediis Orientis partibus poſitus clamita-
B ret, [d] *quiſquis cathedræ Petri iungitur, meus eſt*, & à Damaſo de trium hypoſta-
ſeωn in Trinitate reticendis vel retinendis nominibus reſponſa flagitaret: ne-
que ab hac, inquam, vrbe, à quâ doctrinæ decreta ſumenda cenſebat, exem-
pla diſciplinæ ſemper petenda iudicabat; orbis tamen conſuetudinem permi-
cit vrbis autoritas; & exemplo Romanæ Eccleſiæ, cæteræ Diaconorum di-
gnitatem extulerunt: ipſiſque tandem conceſſerunt, vt & ad Preſbyteratum
ordinandos offerrent, & parochialibus Eccleſiis præficiendos præſentarent.
Quis ergo iam orbis cum vrbe conſentientem autoritatem non ſequetur? etſi
propter autoritatem orbis, ab vrbis conſuetudine diſſenſiſſe aliquando viſus
eſt Hieronymus, maximè cùm eodem tempore [e] Auguſtinus, vel quicumque
auctor quæſtionum in nouum & vetus teſtamentum, quæ ipſius nomine cir-
cumfertur, eam carpere conſuetudinem auſus non fuerit, quamuis ex eâ mi-
nimè ſequi dicat Preſbyteris Diaconos eſſe præferendos, vel æquandos, cùm
C & teſtimonio populi Diaconi ipſi primum creati fuerint, cui tamen longè
præcellunt. Quod autem ordinandi ad Epiſcopum olim perducti fuerint, id
Diaconis tanquam Officialibus ac miniſtris Epiſcopi docet conuenire.
VIII. Duplicem autem illam præſentationem duplex Archidiaconi præce-
dere debet Scrutinium, ſeu diſcuſſio: priorem quidem exhibitionem Scruti-
nium illud præcedit, cuius iam meminimus, ſolers nimirum & explorata tum
inter viſitandum, tum aliàs eorum, qui ad Clerum vel ſuperiores ordines an-
helant, ab Archidiacono cenſura, ac recognitio: poſteriorem autem, Epiſ-
copale Scrutinium, & examen præcedit, cui Archidiaconum intereſſe decet,
tum quod [f] prædicta iura in quibus examinatio Clericorum abſolutè ac ſim-
pliciter Archidiacono tribuitur, id oſtendere videantur: tum quod [g] Conci-
lium prouinciæ Turonenſis à Goffrido Turonenſi Archiepiſcopo habitum an-
no 1315. apud Salmurum regnante Ludouico Hurino, id etiam Archidiaconis
tribuat his verbis, *Præterea cùm ad officium Archidiaconi ſpectet examinatio Clerico-
D rum ad ſacros ordines, & beneficia, præcipuè ad curatas Eccleſias promouendorum, ipſoſq;
examinatos, ſi idonei fuerint, per ſuas litteras Epiſcopis remittere*: tum quod Conci-
lium Rothomagenſe ab Illuſtriſſimo Cardinali Borbonio habitum anno 1581.
ordinandorum examini Archidiaconos intereſſe velit, [h] *In examine, inquit, Ar-
chidiaconi præſentes, aut Canonicus Theologalis ab admiſſis & probatis fidei confeſſionē, &c.*
tum denique quod Iuris Interpretes paſſim, vt [i] Hoſtienſis, [k] Gloſſa, [l] Roderi-
cus Zamorenſis Epiſcopus, & alij ferè innumeri inter Archidiaconorum offi-
cia, Clericorum examen tanquam præcipuum quoddam munus recenſeant.

§. II.

*An, & quomodo Archidiaconus de ignotorum ſibi ſufficientiâ publicè
teſtari queat.*

IX. Etſi verò Archidiaconus vel Epiſcopali examini præſens ipſe minimè fue-

[a] Codinus de officiis cap. 17. num. 39.
[b] Hieronym. epiſt. 85. ad Euagrium.
[c] Ibidem.
[d] Idem epiſt. 58. ad Damaſum.
[e] Auguſt. q. q. in vetus & nouũ teſtam. quæſt 101. tomo 4. oper.
[f] Cap. vt Archidiaconus, cap. ad hæc, & cap. vt noſtrum de officio Archidiaconi.
[g] Concilium Salmurienſe apud Boochel. lib. 5. decret. Eccleſ. Gall. tit. 19. cap. 4.
[h] Concil. Rothomag. de Epiſcoporum offic.
[i] Hoſtienſis in tit. de officio Archid. & tit. de Scrutinio in ordine faciendo.
[k] Gloſſa in cap. cit. de off Archid.
[l] Rodericus in ſpeculo vitæ humanæ lib. 2. cap. 14. de dignitate & prærogatiua Archidiaconorum.

rit, aliis fortè negotiis detentus; etſi etiam plures offerri Epiſcopo ordinandos contigerit, vt ferè ſemper contingit, vel alterius diœceſis, qui cum litteris (vt aiunt) dimiſſoriis ad ordines admitti ſolent, vel alterius Archidiaconatus, quorum nec vitam exploratam, nec mores cognitos, nec doctrinam compertam habere poteſt; etſi pariter examini ipſe interfuerit, ſed aliquos ſibi ipſe aſſumpſerit examinandos, alios alius, proindeque de omnium eruditione certus eſſe non poſſit: poteſt tamen tutâ conſcientiâ de eorum moribus & eruditione teſtari, tum quod aliorum teſtimonio inniti ac fidere queat: tum quod de vniuſcuiuſque probitate, ac pietate præſumere debeat: quamdiu nempe contrarium ei non apparuerit; ſi enim certa ſcientia alicuius inſufficientiam vel defectum teneat, obligatur eum Epiſcopo prodere qui rem diſcutiat, & examinet; cuius Epiſcopi ſententiæ niſi acquieſcat, vix à temeritate immunis habebitur, niſi fortè intolerabilē ipſa errorem contineat. Doctrinam hanc haurire poſſumus ex Innocentij 3. decreto qui eam expreſſiùs tradidit, dum prædictæ quæſtioni ita reſpondet, [a] *Fraternitati tua taliter reſpondemus, quod cùm aliquem in Diaconum, vel Presbyterum promouemus, prior Diaconorum, qui nobis aſſiſtit, dicit, poſtulat ſancta mater Eccleſia hunc Diaconum vel Subdiaconum ad onus Preſbyteratus vel Diaconatus aſſumi, & nobis interrogantibus, ſi eum cognouerit eſſe dignum. Idem reſpondet, quod quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcit & teſtificatur, illum ad huiuſmodi onus officij eſſe dignum. vnde in tali reſponſione aliquem peccare non credimus, dummodo contra conſcientiam non loquatur: quia non ſimpliciter illum aſſerit eſſe dignum, ſed in quantum humana fragilitas noſſe ſinit; cùm illum quem indignum eſſe non nouit, dignum debeat æſtimare. Huiuſmodi ergo reſponſione ſecurè vti poterit niſi fortè de indignitate tibi conſtiterit conſecrandi, ſi autem illum indignum eſſe cognoſcis, Metropolitano (priuſquam ad huiuſmodi Scrutinium veniatur) ſecretò ſtudeas nuntiare, vel intimare: quamuis nos interrogationem huiuſmodi non in conſecratione Pontificis, ſed in ordinatione Diaconi vel Presbyteri faciamus.* B

[a] Innocentius 3. cap. vnico de ſcrutin. in ord. faciendo.

X. Plurima circà hoc Innocentij decretum obſeruanda ſunt, primum Scrutinium iſtud & præſentationem ab Archidiacono ex conſuetudine [b] Eccleſiæ Romanæ, quæ iam vbique obtinuit, nonniſi in ordinatione Diaconi & Presbyteri eſſe in vſu, vt eorum, vtpotè Hierarcharum, ordinatio maioris eſſe momenti præ ordinationibus ad reliquos inferiores ordines oſtendatur. Alterum, Epiſcopos quidem ordinandos ſimili formulâ ab antiquiori ſeu digniori Epiſcopo, qui ſimul cum principali conſecratore (qui ſecundùm iura debet eſſe Metropolitanus) conſecrationi intereſt, eidem præſentari, omitti verò cum interrogationem prædictam tum reſponſionem ſeu teſtificationem dignitatis & ſufficientiæ ordinandi, quod nempe talis, is qui eligitur in Epiſcopum, eſſe debeat, de cuius ſufficientia dubitare nefas ſit; quod tot examinibus, tot ſcrutiniis, tot inquiſitionibus conſecrandum probatum anteà fuiſſe oporteat, vt teſtimonium vnius inſufficiens, & inutile de cætero videatur; quod ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine Epiſcopos ab omnibus Epiſcopis totius prouinciæ electos eſſe neceſſum fuerit, & electionis publicum decretum Metropolitano exhiberi debuerit, antequam ad ordinationem peragendam accedat, vt fruſtra poſteà publicum vnius Epiſcopi deſiderari teſtimonium credatur: quod denique mandatum Apoſtolicum ad conſecrationem Epiſcopi ex Eccleſiæ ritu iam poſtuletur, & loco teſtimonij Epiſcopi præſentantis exhibeatur: ſtatim enim poſt præſentationem factam ab antiquiori Epiſcopo, quærit Metropolitanus, ſeu præcipuus Conſecrator, habeantne mandatum Apoſtolicum, illudque affirmantibus ſe habere, legi imperat, cuius quidem autoritas vnius præſentantis teſtificationi minimè cedit. Tertium, quod ſicut Epiſcopus indignum præſentans, quem nouit indignum, ab Innocentio [c] 3. monetur, ne ei teſtimonium ſufficientiæ contra conſcientiam præbeat, ſed antequam ad illud publicum ſcrutinium accedatur, Metropolitano conſecrandi defectum aperiat: ita quoque Archidiaconum oportere inferimus, eos quos indignos norit Epiſcopo aperire, ne vel mendacij ac falſi teſtimonij reus ſit, ſi contra conſcientiā dignos pronunciet, quos credit indignos, vel ordinandis publicam inurat infamiam, ſi quos

[b] Pontificale Rom parte 1. tit. de conſecratione electi in Epiſcopum.

[c] Cap vnico, de ſcrutinio in ordin. faciendo citato.

A ſi quos ſuo ſuffragio indignos cenſuerit, publicè in ipſa ordinationis celebritate notet.

XI. Maior difficultas circa Innocentij reſponſum eſt, quomodo qui de ordinandorum vita ac moribus conſulitur reſpondere poſſit, *ſcire ſe & teſtificari illos dignos* eſſe, qui ipſi ignoti fuerint, ea nimirum ratione, quod eos dignos eſſe præſumere debeat quandiu non fuerint indigni cogniti, ac probati. Videtur enim hæc ratio maximè inſufficiens, primò enim non ſemper quiuis idoneus præſumitur, niſi probetur: ſic enim verbi gratia, qui ætatis [a] veniam impetrare conantur non præſumuntur veniam iſtam promereri, *niſi teſtibus idoneis aduocatis morum ſuorum inſtituta, probitatemque animi, & teſtimonium vitæ honeſtioris edoceant:* ſic fideiuſſores [b] qui pupillis, ac magiſtratibus dantur, non præſumuntur ſoluendo fuiſſe, niſi fuiſſe probentur, tunc cùm darentur: ſic aliquem ex [c] perſonâ collegæ conueniri poſſe leges inſinuant, niſi tempore depoſiti fuiſſe ſoluendo ipſum fuiſſe oſtendat; & certè ratio naturalis oſtendit, eum qui pro-
B bandis idoneis & ineptis reiiciendis committitur, non debere generali niti præſumptione, qua de vniuſcuiuſque probitate & ſufficientia cuiuſque confidat. Secundò, quorſum Archidiaconus ab Epiſcopo de ordinandorum teſtimonio conſulitur? quorſum teſtimoniũ eius inquiritur, ſi eius tota teſtificatio in generali præſumptione fundatur? Tertiò, eſto poſſet Archidiaconus, poſſet quiuis alius generali illa præſumptione ſuffultus, abſque mendacij notâ, aliquem dignum officio Sacerdotali, vel Diaconali reſpondere, quem non temerè ad hoc officium accedere præſumeret, quamuis de eius dignitate, vel indignitate nihil reſciret: at vix videtur à mendacij notâ excuſari, ſi ſcire ſe eum dignum eſſe, & teſtificari reſponderit, de quo nihil omninò ſcierit; nam his verbis amplius aliquid aſſerit, quàm ſi eum dignum eſſe duntaxat reſponderet; non enim tantum dignitatem ordinandi affirmat, quàm præſumit; ſed ſcientiam ſibi de ordinandi ſufficientia ineſſe aſſerit, quam non habet: & legitimum ſe teſtem eius probitatis ac ſcientiæ iactat, quam ignorat.

[a] l. omnes, C. de his qui veniam ætatis impetrarunt.
[b] l. 1. §. probatio. ff. de Magiſtratibus conueniẽdis.
[c] l. ex perſona, C. de probationibus.

C XII. Nemini tamen aliqua ex iis faceſſere debent negotium, quin omni anxietate depoſitâ, & ſcrupulo omni procul ex animo fugato, eorum etiam quos ignorat probitatis publicus aliquando teſtis adſiſtat: generali ſcilicet Eccleſiæ conſuetudine peccandi timorem excutiens, & piâ illâ præſumptione ac probabili de Epiſcoporum ſuos ad ordinationem dimittentium, & examinatorum, ſuo, vt creditur, munere defungentium, diligentiâ ac iudicio, fideq́ ſecurus: quid enim timeat ſuo calculo eorum comprobare ſuffragium, quorum publica eſt autoritas, nec reuocanda in dubium fides? Sanè de quolibet, quod bonus ſit præſumendum eſſe, quandiu contrarium non probatur [d] Canones, [e] legeſq; demonſtrant; nec contrarium ſuperiùs oſtenſum eſt: nam quod iis qui veniam ætatis impetrare conantur, ſapientiæ ac honeſtatis morum ſuorum probatio incumbat, ſpecialis ratio eſt, quia in contrarium datur præſumptio minoris ætatis, cui ſæpè adnexa eſt imprudentia, & morum leuitas, & petulantia: quod pariter paupertas præſumatur niſi probetur, probitas autem præſumatur, quã-
D uis non probetur, rationem reddit [f] Hoſtienſis, quia virtutes vnicuique ineſſe debent, diuitiæ nemini debentur; ſed neque hæc ratio propoſitæ difficultati ſatisfacit: quippe cùm non omnes ingenij atque animi dotibus præditi eſſe debeant, quæ ad ordinationem requiruntur, quâ ergo ille ratione ordinandis ineſſe præſumuntur? an quia forſan nemo temerè ſe ordinibus ſuſcipiendis offerre præſumitur? an potius, quia iudicio Epiſcopi admiſſus, vtpotè publico teſtimonio, bonus eſſe & idoneus præſumi debet, cùm & pro iudicio principis ſemper præſumendum ſit, idoneuſq; ille credendus videatur, qui publica Iudicij autoritate fulcitur? imo aliquid ampliùs publicæ autoritati credendum arbitror, & publico iudicio, vt non tantum dignũ eſſe ſuſpicari debeamus, quem publico teſtimonio ornatum, nouimus; ſed vt profiteri poſſimus nos ſcire ſufficientiam eius, & teſtari eam nobis abundè eſſe perſpectam, cuius ſufficientiæ publicum nobis teſtimonium innotuerit. Quare cùm Archidiaconis conſtare debeat ordinandos omnes priùs publico examine probatos fuiſſe, quàm in or-

[d] Can. ſi quid, diſt. 86. c. in cũctis 11. q. 3. & can. innocens, 22. q. 4. de præſumptionibus, cap. dudum.
[e] l. ſeruos, ff. de manumiſſ. teſtam. ff. de leg. 2. cum pater. §. rogo.
[f] Hoſtienſis in tit. de ſcrutin. in ordine faciendo nu. 5.

dinandorum catalogum relátos, tutò poteſt & ſecurâ conſcientiâ dicere, ſcire ſe & teſtari eos dignos eſſe, ſaltem quantum humana fragilitas pati poteſt, ſeu verba iſta ad ſufficientiam, quæ pro humanæ fragilitatis modulo penſitetur, ſeu ad ſcientiam, quæ non exactam & omni ex parte abſolutam indagationem ſequatur, ſed eam quam humana nos adhibere ſiuit infirmitas, referantur. A

ARTICVLVS III.

De bono teſtimonio, quod Ordinandus habere debet à ſuo Parocho, Magiſtro ſcholæ, & aliis probatis teſtibus, atque inquiſitoribus ſelectis.

§. I.

De inſtitutione ordinandorum, & præſentatione eorundem per Parochos faciendâ, vel per Archipresbyteros, ſeu Chorepiſcopos, ex antiquo vſu. B

I. QVemadmodum Archidiaconorum in ordinatione Clericorum obſeruandum eſt teſtimonium, quod Clericorum vitæ, ac morum inquiſitores, ac cenſores eſſe debeant: Ita Parochorum teſtimonium maximi in eâ ponderis eſſe debet; tum quod ad pietatem ac Clericalem obſeruantiam ordinandos Clericos ab ipſis inſtitui atque informari, eorumque curæ, ac directioni Clericos ſaltem per Parochias conſtitutos, committi, ipſiſque conſciis atque inſpectoribus ſuorum ordinum miniſteriis defungi oporteat: tum quod ordinandorum vota ac nomina publicè denuntiare teneantur, & reliquorum de ordinandis teſtimonia, ſuffragiaque ad Epiſcopum deferre.

II. Vetus Eccleſiæ conſuetudo ferebat, vt Clerici omnes qui Eccleſiæ ciuitatis addicti erant ſimul commorarentur [a] *deputati probato ſeniori, quem Magiſtrum doctrinæ & teſtem vitæ haberent*, vt loquitur Concilium Toletanum quartum: cui C affine eſt quod de Clericis Canonicè viuentibus, ſeu Clericis in Epiſcopio degentibus, loquuntur Concilia duo [b] Moguntinũ, & [c] Turonicum 3. ſub Carolo habita: cui etiam plura tum decreta, tum exempla quæ non ſunt huius loci, lucem, atque authoritatem adferunt: vigebat etiam mos iſte, vt qui per parochias ordinabantur, ij Presbyteris ſeu parochiarum rectoribus educandi, & in diſciplina Eccleſiaſtica inſtituendi traderentur: morem iſtum cum plura oſtendunt, tum maximè [d] Vaſenſe 2. Concilium, quod Presbyteris per parochias præcipit, vt iuniores lectores ſecum in domo recipiant, *& eos, quemodo boni Patres ſpiritualiter nutrientes, erudire ſatagant, vt & ſibi dignos ſucceſſores provideant, & à Domino præmia æterna recipiant*: ideò Presbyterorum Parochialium in eligendis iis qui ad Sacerdotium parabantur teſtimonium plurimùm valebat. Hinc ergo Concilium Emeritenſe permittit, imo iubet, [e] *vt omnes parochiani Presbyteri iuxtà vt in rebus ſibi à Deo creditis ſentiunt habere virtutem, de Eccleſiæ ſuæ familia, Clericos ſibi faciant, quos per bonam voluntatem ità nutriant, vt & officium dignè peragant,* D *& ad ſeruitium ſuum aptos eos habeant.* Hinc Toletanum Concilium [f] ſub Reccaredo Oſtiarium à Sacerdote eligendum teſtatur.

III. Hinc etiam Concilium [g] Nannetenſe ſtatuit, *quando Epiſcopus ordinationem facere præſumit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feriâ quartâ, ante ipſam ordinationem vocandos eſſe vnà cum Presbyteris qui eos repræſentare debẽt.* Qui ſunt quæſo illi Presbyteri, qui repræſentare debent ordinandos, niſi vel Presbyteri ſingularum Parochiarum ordinandorum rectores, à quibus illi videntur electi non ſolùm in conſortium vitæ ac contubernium, verùm etiam ad eiuſdem Eccleſiæ miniſterium, qui ideò examini intereſſe iubentur, tanquam vitæ teſtes, ac vades eorum, quos promouendos offerunt, & ordinum celebrationi præſentes eſſe, vt ſuo teſtimonio Eccleſiæ ſuæ electionem confirment: vel potiùs (quod apertè docet alia Concilij Nannetenſis lectio, quæ Archipresbyterorũ nomen continet) Presbyterorũ iſtorum nomine Archipresbyteri, ſeu Decani, vt aiunt, rurales

[a] Toletan 4. cap. 24 habetur c. omnis ætas, 12. q. 1.

[b] Moguntinũ c. 9. & habetur capitular. lib. 5 cap 124.

[c] Turonicum 3. c. 23.

[d] Vaſenſe 2. can. 1.

[e] Concilium Emeritenſe can. 19.

[f] Cõc. Tolet. anno 597. to. 2 Conc. Binij parte 2.

[g] Concilium Nannetenſe can. 11 refertur diſt. 24. can. quando.

Digitized by Google

A ruralcs intelliguntur, qui Clericorũ, qui *per minores titulos habitant, vitam cum circumſpectione cuſtodiunt*, vt loquitur Concilium Regiaticinum,[a] ſeu Ticinenſe ſub Leone 4. habitum, quos proinde ſimul cum Preſbyteris parochialibus conſuli de Clericorum ordinatione ſalubriter procuranda velle videtur dictum Ticinenſe Concilium, dum ait,[b] *ſimiliter autem & ſingulis vrbium vicinis & ſuburbanis per municipalem Archipresbyterum, & reliquos ex Presbyteris, ſtrennos miniſtros procuret Epiſcopus.*

IV. Quod de Archipreſbyteris diximus, ac Curatis, id Baſilij Epiſtola ad Chorepiſcopos ſcripta euidentiùs oſtendit: cùm enim Chorepiſcopi, quos alloquitur, & de quibus ibi verba facit, ſint iidem qui Archipreſbyteri ſeu Decani rurales, qui vicis inuigilabant, ſicut Epiſcopi ciuitati, ideoq; Chorepiſcopi dicebantur, quaſi *ἐν ταῖς χώραις ἐπισκόποι*, *in vicis Epiſcopi, & ſuperintendentes*, quod Chorepiſcopis Baſilius tribuit, id Archipreſbyteris tribuiſſe credendus eſt, & quod Preſbyteris, ac Diaconis, id Parochis ruralibus & eorum B Diaconis. Chorepiſcoporum autem officium antiquiſſimum fuiſſe docet, vt examinantibus Preſbyteris, ac Diaconis qui cum ordinandis verſati fuerant, totius vitæ ordinandorum anteactæ ſeriem atque rationem, & quæ obſeruaſſent ad Chorepiſcopos referentibus, ipſi ſuſceptis ſuffragiis ordinandum probarent, deque eo Epiſcopum monerent, & ſic in Sacerdotalem catalogum referrent: quam regulam ipſos prætergreſſos conqueritur, adeò vt Epiſcopis minimè admonitis auderent omnem in ſe autoritatem transferre, & Preſbyteris ac Diaconis permitterent, quos vellent, ordinationi offerre, fauore vel gratia, vitaque eorum minimè examinata: quod de cætero fieri ipſe vetat, iubetque vniuſcuiuſque pagi Clericorum indicem ad ſe mitti, nec vllum niſi examinatum offerri, nullum pariter niſi ab Epiſcopo ipſo iterùm examinatum catalogo inſcribi. Integra Epiſtola digna eſt quæ legatur: hanc Latinam tantum quòd longior ſit, quàm vt Latinè, ac Græcè exſcribatur, exhibemus;[c] *Valdè malè me habet, quod Patrum de cætero defecerunt Canones, & omnis accurata diſci-* C *plina ex Eccleſiis eiecta eſt, & timeo nè incuriâ & deſpicientiâ hac viâ procedente, in omne confuſionis genus res Eccleſiaſticæ redeant, eos qui olim Eccleſiæ miniſtrabant, conſuetudo, quæ ex Eccleſiis verſabatur, diligentiſſimè, & accuratiſſimè probatos admittebat, & omnis eorum vitæ agendæ ratio curioſè inquirebatur, an non eſſent maledici, an non ebrioſi, an non prompti ad pugnas, an non iuuentutem rectè erudirent, ac caſtigarent, vt poſſent ſanctificationem rectè gerere, ſine qua nemo Dominum accipiet: & hæc quidem examinabant Presbyteri, & Diaconi, qui cum eis verſabantur; referebant autem ad Chorepiſcopos, qui verè teſtificantibus ſuſceptis ſuffragiis, & eorum admonitis Epiſcopis, ità miniſtrum in Sacerdotalem numerum cooptabant; nunc autem nobis primùm extruſis, nec ad nos referre in animum inducentes omnem in ſe auctoritatem transferunt. Deinde re per ſummam ſocordiam tractatâ, Presbyteris & Diaconis permiſiſtis, quos voluerint vita eorum non examinata, ex affectione vel cognationis, vel alicuius alius amicitiæ indignos in Eccleſiam introducere: & ideò multi quidem numerantur miniſtri in vno quoque pago, ſed nemo eſt dignus miniſterio Altaris, vt vos ipſi teſtificamini, qui hominibus indigetis in* D *electionibus: quia ergo res deinceps eò proceſſit, vt curari non poſſit, maximè cùm plurimi metu, ne milites referantur, ſeipſos miniſterio ingerant; neceſſario me contuli ad renouandos Patrum Canones; & ſcribo ad vos, vt ad me mittatis indicem miniſtrorum vniuſcuiuſque pagi, & à quo vnuſquiſque introductus ſit, & in quo ſit loco. Habete autem & ipſi apud vos indicem, vt veſtræ litteræ cum iis quæ apud nos repoſita ſunt, conferantur: & nemini liceat ſeipſum, quando volet inſcribere, ſic itaque per primam indictionem, ſi qui à presbyteris introducti ſint, ad Laicos reiiciantur. De integro autem fiat eorum à nobis examinatio, & ſi ſint quidem noſtro digni ſuffragio, ſuſcipiantur. Purgate etiam Eccleſiam, indignos ab eâ expellentes, & deinceps quidem dignos examinate, & ſuſcipite: in numerum autem ne referte, priuſquam ad nos retuleritis, vel ſcitote quod erit Laicus qui ſine noſtrâ ſententiâ in miniſterium admiſſus eſt.* Hæc Baſilius, circà quæ notat[d] Balſamon, hæc quæ in præſenti Epiſtola de Chorepiſcopis continentur, ſuo tempore exoleuiſſe, omneſque Clericos fieri ſolitos fuiſſe ab Epiſcopis, ſolâ ipſorum probatione: vixit autem 12. ſæculo.

[a] Concil Ticinenſe cap. 13.
[b] Idem cap. 6.
[c] Epiſt. Baſilij, Chorepiſcopis apud Balſamonem inter epiſt. canonicas, & tomo 1. operum Baſilij.
[d] Balſamon ſchol. in præd. can.

A

§. II.

Concilij Tridentini circà prædicta decretum, & illuſtratio.

V. Iis affinia ſunt Conciliorum noſtri ſæculi decreta, quibus Parochorum, Magiſtrorum ſcholæ, Præfectorum ſeminarij Clericalis ad ordinationem Clericorum teſtimonia deſiderantur. Concilium Tridentinum aliqua ex iis decernit, primum,[a] vt *ad minores ordines promouendi bonum à Parocho, & à Magiſtro ſchola, in quâ educantur, teſtimonium habeant*: alterum vt[b] *hi verò, qui ad ſingulos maiores erunt aſſumendi, per menſem antè ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho aut alteri, cui magis expedire videbitur committat, vt nominibus, ac deſiderio eorum qui volent promoueri publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis, diligenter inquirat.* Quibus verbis patet, ſolius Epiſcopi eſſe Inquiſitionem in vitam ac mores ordinandorum decernere, Parochos verò ordinarios huius rei Inquiſitores nuncupandos: quamuis ſi forte vel gratiâ, vel fauor, vel inimicitia, vel aliquid aliud à Parocho timeatur, quod recti iudicij vel quæſtionis legitimæ rationem peruertere poſſit, inquirendi prouincia aliis ad arbitriũ Epiſcopi demandari queat: formam verò Inquiſitionis eam eſſe quam modò explicabimus, vt nempè nomina, ac deſideria eorum qui ad ſacros ordines promoueri voluerint, publicè in Eccleſia proponantur, vt liberum ſit vnicuique indignorum ordinationi intercedere, & defectus ſingulorum in medium proferre. Tertium ſtatuit, vt Parochus, vel is cui ab Epiſcopo inquirendi auctoritas facta fuerit,[c] *Litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.* Quartum tandem præcipit, vt Clerici omnes[d] *alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiant, vel in ſeminario Clericorum aut in aliqua ſchola, vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in viâ ad maiores ordines ſuſcipiendos verſentur.* Hæc autem ſeminariorum erectio veterem allatam Eccleſiæ diſciplinam ſequi videtur, iuxta quam adoleſcentes in vno conclaui manere iubebantur ſub Eccleſiaſticorum virorum moderamine, Eccleſiaſticam diſciplinam pleniùs edocendi.

B

C

[a] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5.
[b] Ibidem.
[c] Ibidem.
[d] Ibid. cap. 6. plura de ſeminario vide cap. 18. eiuſdem ſeſſionis.

VI. Concilij Tridentini decreta iſta, Mediolanenſes maximè ſub ſancto Carolo conſtitutiones fuſiùs explicarunt, ex quibus Galliæ aliquæ recentes Synodi plura excerpſerunt, quæ etiam quædam ad Tridentinorum decretorum faciliorem obſeruantiam ex ſuo addiderunt. Quid ergo conſtitutionibus Conciliorum Mediolanenſium de litteris teſtimonialibus, quibus ordinandum munitum eſſe neceſſum eſt, cautum ſit (quæ nempè hac de re locupletiſſimè decreuerũt) hic maximè videamus; neque tamen quid in aliis præſertim Gallicanis Conciliis ea de re ſtatutum ſit, ſilentio obruamus; quæ autem ad propoſitum recentiora Concilia decernunt, ad plura capita reuocari poſſunt; alia enim curam Parochi ad Clericos formandos neceſſariam oſtendunt: alia temporis, à quo literæ teſtimoniales ſcriptæ ſunt, habendam eſſe rationem: alia à quibus literæ iſtæ teſtimoniales conſcribendæ: alia quarum rerum publica teſtimonia oſtendi debeant; alia tandem quâ formâ conſcribi literas Parochorum, vel aliorum teſtimoniales oporteat, nobis manifeſtant. D

§. III.

De cura Parochorum circà ordinum candidatos.

VII. Curam Parochorum in iis inſtruendis, atque ad pietatem ac diſciplinam informandis, nec non etiam diligenter obſeruandis, quos ad Clerum vel idoneos iudicauerit, vel à parentibus, vel ſua indole ad Clericalem ordinem ferri perſpexerit, iis verbis luculenter Concilium quartum Mediolanenſe inſtruit, & accendit:[e] *Vbi*, inquit, *primum Epiſcopus aut Parochus aliquem nouit, qui vel ſponte ſe Clericali militiæ adſcribi velit, vel à parentibus adhuc infans deſtinetur, hoc ſedulo*

[e] Concil. Mediol. Prouinciali 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum ordinis.

Digitized by Google

A *ſedulo curet, vt ille quo diligentius Clericali diſciplinæ vitæque religioſæ inſtitutis primùm imbuatur, Eccleſiam frequentiùs adeat, functiones quas Clerici obeunt, cæteráque id generis miniſteria cernat: ipſique Parocho vel alij Sacerdoti, quem idem Epiſcopus maluerit, in diſciplinam curamve traditus, Eccleſiaſticorum hominum conſuetudine vtatur: ſicque multiplici ratione, cùm paulatim & Clericalis vitæ officiis obeundis & laboribus ſuſcipiendis aſſueſcat: tum diſcat etiam atque animaduertat, quod vitæ genus, ſi ordinis Sacramento initiari vult, ſequi debeat; proindeque de re totâ maturius antè deliberet. Parochi verò ſit, illiuſuè cuius curæ Epiſcopi iuſſu traditus eſt, eum quæcumque Clericalis vocationis inſtitutioniſuè ſunt aliquando monere, ac docere diligenter. Item vt ad Eccleſiæ miniſterium complures inſtituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæque innocentiam cum literarum doctrina coniunctam, accuratè inſtructi, & ſanctè, vtiliterque poſt inſeruiant: illud vnuſquiſque Parochus valde ſtudeat, vt quàm plurimos poteſt pueros præſertim pauperes bona indole præditos, qui ſpem afferant, ſe ſacris initiatos, miniſtros vtiles fore, ad Eccleſiaſticæ vitæ normam accuratè erudiat, eoſdemque præterea, cùm ante,*
B *tum etiam inprimis poſt ſuſceptam Clericatem tonſuram, ac deinceps minoribus ordinibus adſcriptos, pro paternæ charitatis ſtudio, optimis moribus Clericali religioni congruentibus, Clericaliumque functionũ diſciplinâ bene informet, literiſque inſtruat; eos præſertim, qui ab alijs probatis viris artem literariam profitentibus ob inopiam, aliamuè cauſam, commodiùs diligentiuſque erudiri non poſſunt.* Tùm ſubdit, *eorum autem ſingulorum mores, ſtudia, literarumque progreſſionem Epiſcopo Parochus aliquando ſignificet; vt ſuo tempore vel in ſeminarium cooptati, vel alia quacumque via adiuti, pro ætatis ratione, proque ingenij captu, ſtudijs grauioribus ſe dedere queant.*

VIII. Quàm gemina ea ſunt iis quæ ſuprà ex [a] Concilio Toletano 4. [b] Vaſenſi 2. [c] & Emeritenſi protulimus. Iis adde ex Concilio [d] Romano ab Eugenio 2. habito, & à Leone 4. innouato, Clericis iunioribus præcipi, vt in vno dormitorio & refectorio habitent, & præfecti ſupra eos honeſtæ vitæ conſtituantur. [e] Ex Toletano 2. & Aquiſgranenſi lubet etiam quædam ad-
C iungere, quæ conſtitutionem Concilij Mediolanenſis, non nouam legem, ſed antiqui moris renouationem eſſe demonſtrent. Toletanum ſiquidem ſecundum, *de iis quos voluntas parentum à primis infantiæ annis in Clericatus officio mancipauit, ſtatuit obſeruandum, vt mox cùm detonſi, vel miniſterio electorum contraditi fuerint, in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia, à præpoſito ſibi debeant erudiri*, Quod de Clericis (vt Concilia nonnunquã loquuntur) Ciuitatenſibus debet intelligi; nam de forenſibus & vicanis [f] Aquiſgranenſe eos non ſub Epiſcopali præſentia, ſed in congregationibus ſibi commiſſis erudiendos ſic monet, vt & rectores Eccleſiarum eis corrigendis inuigilent, &, vt verbis ipſius Concilij vtar, *à prælato conſtituendus ſit probabilis vitæ frater, qui eorum curam ſummâ gerat induſtriâ*, Atque, vt aliqua huius rei exempla attingamus, plura forte alio aptiori loco daturi, legimus [g] Paulinum vitæ Ambroſij ſcriptorem ſub Caſti Diaconi curâ fuiſſe, cui ideò, id quod à ſe, cùm ſub Ambroſio Amanuenſis officio fungeretur, viſum eſſet, continuò retulit tanquam ſpiritali patri, & pædagogo: [h] Le-
D gimus ſanctum Gregorium, qui poſteà Agrigentinus fuit Epiſcopus, cùm à Potamione Epiſcopo in Clerum adſcitus eſſet, Donato Archidiacono donatum fuiſſe; [i] Legimus ſanctum Trudonem ab Epiſcopo, à quo in Clerum admiſſus fuerat, præſente Eccleſia, in manus prudentis & religioſi viri datum erudiendum, & de publico alendum: [k] Legimus ſanctum Bernardum Epiſcopum poſteà Hildesheimenſem in diſciplinam traditum ab Oſdago Epiſcopo, Diacono Folcmaro, & Tangmaro, qui tunc primicerij ſcholæ dignitatem gerebat, & eius vitam poſteà conſcripſit. Quæ omnia oſtendunt Clericos olim quibuſdam ex Clero religioſis viris traditos fuiſſe, qui & ipſos ad virtutem, & Eccleſiaſticam diſciplinam informarent, eorumque profectum Epiſcopo referrent.

IX. Atque vtinam ſanctiſſima iſta diſciplina reſtitui poſſit, vt probatos Clericos habeamus; nec vnuſquiſque ſuo arbitrio relinquatur, ſed cogatur ad legem, ac meliorum exemplum viuere, quicumque reliquorum norma debet eſſe ac regula; inſtruatur in Eccleſiaſticis officiis, qui ad ea per ſacrorum ordi-

[a] Tolet. 4. can. 24.
[b] Vaſenſe 2. can. 1.
[c] Emeritenſe can. 18.
[d] Rom. ſub Eugenio 2. c. 7. refertur 12. quæſt. 1. can. neceſſaria.
[e] Tolet. 2. can. 1. refertur diſt. 28. can. de iis.
[f] Aquiſgran. Conc. can. 135.
[g] Paulinus ipſe in vita Ambroſij.
[h] Simeõ Metaphraſt. in vita S. Greg. apud Sur. 23. Nouembris.
[i] In vita S. Trudonis à Theodorico Abbate S. Trudonis cõſcripta apud Surium 23. Nouembris, cap. 13.
[k] In vita S. Bern Hildeſheimẽſis cap. 1. apud Sur. 20. Nouemb.

num ſuſceptionem deſtinatur: Clericalibus moribus aſſueſcat, qui Clericatus A
geſtat inſignia, eiuſque ordinis fauores, priuilegia, ac beneficia ſibi vendicat:
nullus ad imperij Eccleſiaſtici apices niſi obedientiæ meritis, nullus ad cœleſtis
magiſterij gradum, niſi diſcipulatus gloriâ: nullus ad Sacramentorum diſpen-
ſationem, niſi per Eccleſiaſtica miniſteria, contendat; vtinam nemo niſi no-
tus cæteris præponatur ad exemplum: nemo niſi in minoribus tentatus ad ma-
iora feſtinet, nemo niſi diuturnâ conuerſatione probatus ad Sacerdotium aſpi-
ret. Quid? itàne vileſcet Clericatus dignitas ac Sacerdotij, vt cùm Monachos
nec veſte religioſa induere mos ſit ante probationem, nec ad priuatam vitæ
perfectionem amplectendam ſine diligenti examine, & annuâ ſaltem, ſub pro-
bato virtutis magiſtro, probatione, & regularum Monaſterij ſedulâ explica-
tione, admitti conſuetudo Eccleſiaſticis legibus ſubnixa permittat: ad Sacer-
dotij verò faſtigium, Eccleſiæ curam, ac Magiſterij gradum is admittatur, qui
in Eccleſiaſtica diſciplina à nullo inſtructus, nec ab vllo probatus, nec in offi-
ciis ſuis exercitatus fuerit. An non Clericalis vitæ ſuſceptio melioris vitæ pro- B
feſſio, [a] *cum bonus Monachus vix bonum Clericum faciat?* an non reip. Chriſtianæ
magis neceſſarius eſt Clericorum iſte delectus? quippe cum Clerici ſint lux
mundi, quâ extinctâ vel imminutâ, neceſſum eſt, vt denſa populus ignorantiâ
& vitiorum nocte obuoluatur: ſal terræ, quod ſi euacuatum fuerit, in quo ſa-
lietur: oculus Eccleſiæ, qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit. Sed
quid fuſiùs in re quæ probari non debet, ſed ſuaderi? neſcio verò vtrum per-
ſuaderi poſſit, licet ſummis votis à bonis omnibus expetatur; crediderim ta-
men à tam bonis Antiſtitibus, tamque piis, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio-
ſis & expeti & ſperari, & breui exſpectari poſſe. Legantur varia ad hanc rem
ſaluberrima drecreta in Concilio prouinciali [b] ſecundo Mediolanenſi.

[a] Auguſt. Aurel. epiſt. 76.

[b] Conc. prouinc. Mediol. 2. decret. 27. 28. 29. 30.

X. Conſultò autem, & maturè Concilium Mediolanenſe pauperes præſertim
à Parochis ad ſacra miniſteria præparandos monet: nam & [c] Chriſtus paupe-
res ad Apoſtolatum promouit, [d] ignobilia & contemptibilia mundi eligens, vt C
fortia quæque confunderet; eaque Angelicæ legis nota eſt, [e] ſiue quod pau-
peres euangelizentur, ſiue quod pauperes euangelizent. Vnde etiam primis
Eccleſiæ temporibus, vel ſoli, vel ſaltem plures pauperes Cleri Catalogo inſe-
rebantur: exſtat ſiquidem lex magni Conſtantini Imperatoris quæ vetet, [f] *nul-
lum deinceps inſtructum idoneis facultatibus, atque obeundis publicè muneribus opportu-
num, ad Clericorum nomen obſequiumque confugere; ſed eos de cætero in cæterorum dun-
taxat locum Clericorum ſurrogari; qui fortunâ tenues, neque muneribus ciuilibus tenean-
tur obſtricti;* ideóque non temerè fortè ſuſpicabimur Eccleſiam, quæ paupe-
rum ſanguine plantata eſt, quæ eorumdem ſudoribus coaluit, quæ laboribus
adoleuit, primum iuuentutis illius vigorem vix recuperare poſſe; niſi pauperes
quoque, ſed vrbanè, & generosè inſtituti, ad Clericalis ordinis luxati ruinas re-
ſarciendas inquirantur; maximè verò, cùm non iam ad vrbium ac populoſa-
rum ciuitatum culturam; ſed ad vicorum & ignobilium oppidorum inſtructio-
nem, Clericorum multitudo vel induſtria deſiderari videatur; nam [g] *paruuli* D
petierunt panem & non erat qui frangeret eis; diuites autem huius mundi ſaturati
ſunt, nec [h] tam pane Chriſti præbituro alioqui delitias regibus ſaginantur,
quàm onerantur: quis autem corruptis nunc Eccleſiæ moribus, ex diuitibus
huius mundi, ac ſapientibus in vicis illis atque ignobilibus oppidis ad paruu-
los pauperesque in fide nutriendos, niſi paruulus, & ex paupere familia
adſtringi ſe patitur? quis niſi in paupere domo educatus, huic ſe officio Ec-
cleſiaſtico addici ſinit, ex quo nonniſi tenuia emolumenta decerpantur? at
his præſertim officiis reperiendi ſunt qui defungantur, pinguiores enim re-
ditus, officia beneficiaque cùm plures ambiant, faciliùs eſt ex pluribus magis
idoneos, ſi lubeant, ſeligere; deſeri autem eas Eccleſias quæ ſunt tenuioris
reditus, nec tamen minoris momenti, neceſſum eſt, niſi pauperes aliqui ad
ſacros ordines gerendos præparentur.

[c] Lucæ 6.

[d] 1. Cor. 1.

[e] Lucæ 7.

[f] l. 3. C. Theodoſ. de Epiſc. Clericis.

[g] Thren. 4.

[h] Geneſ. 49.

XI. Salutare quoque conſilium vt ad Chriſtianam pietatem, Clericalem mo-
deſtiam ac diſciplinam, functioneſque Eccleſiaſticas ordinandi ſub ineunte

ætate

A ætate formentur, inſtituantur, inſtruantur: [a] *bonum eſt viro, cùm portauerit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ:* bonum eſt, ſi iis moribus Clerici innutriantur, quibus conſeneſcant: ſi Sacerdotales prius appareant, quam Sacerdotes euadant: nec profanas curas Eccleſiaſticis inſerant, vel immiſceant; ne vel ex infœlici hominis ſæcularis radice mundanæ vanitatis germina aliquando ſuccreſcant, quæ adoleſcentes Clericalis diſciplinæ ſurculos præpediant: vel prophanarum cogitationum immixtione tota virtutum Eccleſiaſticarum ſinceritas enecetur. Graue eſt, ea, quæ in ætate tenerâ didicerimus, poſtea dediſcere, eaque exuere quibus primùm aſſueuerimus, ea fugere, quæ nobis anteà blandiebantur: neque adeò facilè flecti poſſunt animorum noſtrorum motus, vt, quò voluerimus illicò dirigantur: maxima, eaque grauiſſima in animos habituum tyrannis, quam nobis ipſis impoſuimus, ſed quam non facilè excutimus: neſcio quibus compedibus irretiunt nos mundanæ cupiditates, vbi ſemel animos inuaſerint, vt ab iis citiùs tibi caueas, quàm purgare teipſum poſſis: ſimiliter & voluptates ita hominem detinent vt faciliùs ſit eas neſcire, quàm expellere. Quid de ſæcularibus deſideriis ac profanis occupationibus, vel ludis, vel oblectamentis loquar, quorum fuga Clericis, qui ad Eccleſiaſticam diſciplinam à teneris vnguiculis minimè formati fuerint, difficiliùs perſuadetur, quia à cæteris hominibus tutâ conſcientiâ, retinentur? Neque verò ſacrarum functionum & regendarum animarum ſcientia, quæ artium omnium dignitatem & difficultatem tranſcendit, optimè addiſci poteſt, niſi ad eam ab ipſâ ferè pueritiâ accedamus, non tam quod nullum ſatis in eâ acquirendâ diuturnum tempus inſumi poſſit, quàm quod non niſi docilem ac vacuam ab aliis ſapientiæ humanæ (quæ [b] *ſtultitia eſt apud Deum*) meditationibus animam ſubire poſſit: abſcondit enim eam Deus [c] à ſapientibus & reuelauit paruulis, eam, inquam, ſuo tempore exercendam paruulis iſtis ſenſim cum pietate inſtillat, de quibus dicit Chriſtus, [d] *ſinite paruulos venire ad me.* Sapienter quoque & conſultò prædictæ conſtitutiones Mediolanenſes, ſacris functionibus, dum adminiſtrantur, præſentes C volunt eſſe eos, qui ad Clericatum, & ſacros ordines diſponuntur, vt quemadmodum olim illuſtrium familiarum adoleſcentes Senatui Romano auditores intererant, vt ad reip. negotia aliquando capeſſenda maturiùs formarentur: ita iuniores iſti Sacerdotalis ordinis candidati, dum ſacrorum adminiſtrationem, & totam ordinis Sacerdotalis πολιτείαν cernunt, ad eamdem praxim, & diſciplinam inſtruantur.

[a] Threnor. 3.

[b] 1. Corint. 3.

[c] Matth. 11.

[d] Marci 10.

§. IV.

De obſeruando tempore literarum teſtimonialium in gratiam Ordinandorum.

XII. Fuſior mihi in hac parte diſcutienda fuiſſe videor; alteram ideò, quæ eſt de tempore, quo literæ teſtimoniales pro ſacris Ordinibus conſcriptæ ſint, D adnotando breuiter perſtringimus: de hoc capite ſic loquitur prædictum Concilium quartum prouinciale Mediolanenſe, [e] *Sæpè illud facileq; euenit, vt vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus anteà notum, atque exploratum erat, id poſteà aliquando pateſiat: quò fit vt quem Epiſcopus ſuperiorue aliquando probauit, dignumque exiſtimauit, aliquo etiam ſacro ordine initiari, illum ipſum poſt inueniat indignum, neque idoneum eſſe, cui idem, vel maior ordo conferatur;* hinc concludit, *Epiſcopus, aliuſue ſuperior, prout pro ſuâ prudentiâ, pietatéque expedire cenſuerit, inprimis videat, ne cuiquam antequam ſacræ ordinationis tempus proximè inſtet, literas eiuſmodi teſtimoniales dimiſſoriaſve pro ordinibus ab alio Epiſcopo ſuſcipiendis, ſine neceſſariâ cauſâ vnquam concedat, &c.* Similia in literis dimiſſoriis ſeu teſtimonialibus ab Epiſcopo, vel ſuperiore Regularium prudenter ibidem cauentur: de quibus licet hic ſpeciatim non agamus, quia tamen ſimiliter monet, vt ſæculares qui in alienâ diœceſi aliquo temporis ſpatio proximè fuerint, ab eo Epiſcopo ſuperioreve, apud quem proximè manſerint, eo modo quo regulares, qui

[e] Conc. Mediol. 4 part 1. tit. quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.

à ſuis Monaſteriis abfuerint, teſtimonium habeant: hæc referre non abs re fuit, vt teſtimonialium literarum, præſertim quoad tempus ſcriptionis, vberiorem haberemus notitiam; maximè cùm ratio, quæ ibi profertur, generatim oſtendat, literis teſtimonialibus niſi recenter ſcriptis niti non debere qui Clericum ordinaturus eſt. A

XIII. Clariùs autem teſtificationum, quarum adferendarum cura penes ordinandos eſſe debet, tempus oſtendit, dum tempus earum adferendarum ſtatuit, [a] *quod præſtitutum fuerit ordinandis, quo examen ſubituri ordinis ſuſcipiendi cauſa ad Epiſcopum conueniant*, in quo videtur diſcrepare à Concilio Colonienſi habito tempore Pauli tertij & Caroli V. Imperatoris, [b] quod Quatuor Temporibus, vt vocant, ante ordinationem ordinandos Vicariis Epiſcopi Generalibus præſentari debere ſtatuit, *Eoque*, addit, *ipſo etiam tempore ordinandi, teſtimonium vitæ ac conuerſationis ſecum afferent, vt Vicarij noſtri in Pontificalibus, cum ex reſponſione, tum vita præcedente colligere poſſint, an admittendi videantur, & nùm referat diligentius, de vitæ teſtimonio, ante appetens ordinationis tempus inquirere.* Fauet autem Mediolanenſi [c] Concilium Tridentinum, cui ſtãdum omnino propter eminentiorem autoritatem iudico, cùm enim per menſem ante ordinationem Epiſcopum adiri decernat, ad inquiſitores reſciendos, qui nominibus ordinandorum, & deſideriis in Eccleſia palàm propoſitis fidele de iis teſtimonium referant, apertè indicat, vix ab vno menſe ante ordinationem conſcriptas debere eſſe literas iſtas teſtimoniales, quas Epiſcopus conficiendas procurat, ſed eas recentiores eſſe oportere: & cum vno tantum, ante ordinationem, menſe, Epiſcopum adeundum decernat, non videtur ordinandum aſtringere, vt citiùs teſtimonia neceſſaria deferat. Porrò [d] Aquenſis Synodus ſub Alexandro Canigiano hac in re, ſicut & in cæteris, Mediolanenſi conſtitutioni veſtigiis inhæſit, ſtatuens, vt *literæ dimiſſoriæ de ordine ſuſcipiendo, & teſtimoniales de præſtitis functionibus, de vita, morumque honeſtate, neque vetuſtiores ſint duobus menſibus à die ſacræ ordinationis ſupputandis, niſi aliud ex cauſâ Epiſcopo videatur.* Porrò teſtimonium pro ordinando datum, interueniente aliquo eius defectu, vel crimine, vel de nouo cognito, cùm antea minimè innotuiſſet, ab eo reuocari poſſe, qui fidem ſuam priùs obſtrinxerit, & rationi conſentaneum eſt, & pluribus iuris Canonici [e] teſtimoniis legitimum procul dubio oſtenditur. B C

[a] Idem ibid.

[b] Conc. Colon. parte 1. cap. 22.

[c] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5.

[d] Aquenſ. Synod. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent. Vide etiam decreta Synodi diœceſanæ Rauennatis à Card. Aldobrand. tit. de ordinatum. 5.

[e] Vide cap. accepimus, de ætate & qualit. Et 8. q. 2. c. dilectiſſimi, 4. qu. 3. c. ſi quis teſtibus, & alibi paſſim.

[f] Conc. Mediol. cit. ſup.

§. V.

De literis teſtimonialibus quibus ordinandi probantur, plura ex nouo iure complectens.

XIV. Pergimus ex eodem Mediolanenſi Concilio adſtruere, à quibus literæ teſtimoniales, pro promouendis ad ſacros ordines, petendæ ſint. [f] *Hæc verò ipſa* (quæ nempe ad ſacros ordines requiruntur, vel quæ ab ipſis arcent) *literis exarata, à Parocho, ab eoue cui Epiſcopus id negotij dederit, publicè de illis proponentur, die feſto inter ſolemnia, in Eccleſiâ, cathedrali & propriâ parochiali, & in illâ quoque, in cuius finibus poſtremò domicilium habuerit, & prætereà Epiſcopus cenſuerit. Ac quod ad cenſum attinet, in ea omninò parochiali Eccleſia, intrà cuius limites maior eius cenſus, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue alterius generis, pars poſita eſt: vt denuntiari queat, ſi qua vel conſicto ſufficientis cenſus, vel alia fraus ſubeſt, vel aliud, quamobrem illud beneficium, aliumue cenſum non pacificè poſſideat: vel ſi qua cenſus illius pars ære alieno, aliove modo obſtricta teneatur, vnde is deinde initiatus ſacris non habeat ſatis vnde viuat, cogaturque propterea turpiter vitam quæritare. hac adhibita ratione, inquirat diligenter is, cui id muneris Epiſcopus dederit, de eorum qui prima tonſura, vel ſacris maioribus ordinibus initiandi ſunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet, à viris ſpectata probitate. Nec verò iis teſtimonialibus ſolùm, quæ eorundem qui ordinibus initiandi, nomine fiunt, vel afferentur, contentus omnino ſit; ſed aliunde etiam, pro officij ſui munere, ea omnia de illis ſtudioſè indaget, vt ſibi hoc de genere toto veritas omni ratione conſtet. Quin imo, quod ad mores illorum inquirendos attinet, teſtificatio ab ijs nulla conquiratur,* D

Digitized by Google

A *conquiratur, quos ſua vita teſtes ipſi attulerint, nominarintur, ſi id teſtimonij genus ab*
alijs ſpectata integritate viris, rectè haberi queat: alia præterea omnis diligens cautio, ac
ratio in hac ipſa tum indagatione, tum teſtificatione, ab eo quem huic muneri Epiſcopus
conſtituerit, adhibeatur. plura de hoo capite, infra, vbi ea explicabimus, de qui-
bus teſtimonium perhiberi debet.

XV. Ea verò omittimus quæ ad teſtimonium de cenſu, qui in titulum ſeu
alimentum Clerico ordinando aſſignatur, legitimè inquirendum pertinent,
quibus nempe fraudes præcipuæ, quæ iſti legi fieri ſolent, quæ de cenſu an-
nuo Clericorum præſcripta eſt, euitantur: aliàs fortè fuſiùs de eo Clericorum
cenſu dicturi ſumus: ſed hìc circa literas teſtimoniales, quæ de vitâ, & mori-
bus ordinandi confici debent nobis ſermo erit, de quibus hæc prædictâ con-
ſtitutione præcipuè decernuntur, puta locus aſſignatur, in quo denunciatio-
nes publicæ, & inquiſitio facienda ſint, locus nempe originis ordinandi, &
locus domicilij, ſeu in quo vltimùm ipſe verſatus eſt; denunciatio publica
B tum in Eccleſiâ parochiali, tum in Cathedrali fieri præcipitur; die Sancto, ac
ſolemni Parochus aut alius, cui Epiſcopus hanc curam demandare voluerit,
denunciatores, atque inquiſitores fieri iubentur: teſtium etiam qualitas, à qui-
bus ipſi teſtimonium petere debeant, præſcribitur, vt viri ſint ſpectatâ probi-
tate, non ab ipſo ordinando ſubintroducti, ſed aliundè conquiſiti. Hæc verò
non ſolùm decernuntur pro iis probandis, qui ad ſacros ordines aſpirare, ve-
rùm etiam pro iis, qui primâ tonſurâ initiari voluerint. In quo [a] Tridentini, Ro-
thomagenſis à Carolo Borbonio habiti, Aquenſis ab Alexandro Canigiano,
Turonenſis à Simone à Maille, Burdegalenſis, tum à Franciſco Cardinale de
Sourdis, cùm ab Archiepiſcopo Sanſaco habitorum Conciliorum ſanctioni-
bus videtur eſſe hæc conſtitutio ſeuerior, quæ diſtrictam illam inquiſitionem,
nonniſi ad ſacros ordines prærequirunt, ad tonſuram, & minores ordines Pa-
rochi duntaxat, & Magiſtri ſcholæ teſtimonium vt ſufficiens recipiunt: in re-
C liquis verò per omnia prædicto Mediolanenſis Concilij decreto conſentiunt.

[a] Inferiùs prædicta Cõcilia citabuntur.

XVI. Tridentinam ſanctionem iam præmiſimus, Gallicanas, quarum iam
meminimus Conſtitutiones, hic attexere lubet: quæ etiam reliquis capitibus
confirmandis lucem afferent non minimam, & ſuam apud nos illis autorita-
tem impartientur. Synodus ergo Rothomagenſis de teſtimonio ad primam
tonſuram requiſito ſic loquitur, [b] *Prima tonſura non initientur, niſi qui attulerint in*
ſcriptis fidele teſtimonium a Parocho, quòd nati ſint de legitimo matrimonio, & quòd Con-
firmationis Sacramentum ſuſceperint: de teſtimonio verò quod ad ſacros ordines
contendenti neceſſarium ſit, ita ſtatuit. [c] *Epiſcopus ante menſem, quàm ordines con-*
ferat, per Decanos rurales, in totâ diœceſi ſignificet, vt qui ad Subdiaconatum admitti
deſiderabunt, mandatum ab eo accipiant, quo ordinandorum Parochus, aut alter, cui ma-
gis expedire videbitur, committatur, qui nominibus, ac deſiderio eorum, qui volent pro-
moueri per tres dies Dominicos, aut feſtiuos publicè in Eccleſiâ proclamatis, ſicut fit in ma-
trimonijs, de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vitâ, à fide dignis
D *diligenter inquirat, & literas teſtimoniales ipſam inquiſitionem continentes ad ipſum*
Epiſcopum quamprimum tranſmittat.

[b] Synod Rothomag. tit. de Epiſcoporum officiis numero 4.
[c] Ibid. nu. 5.

XVII. Synodus Aquenſis de publicâ iſtâ inquiſitione, ac denunciatione hæc
ſtatuit, [d] *Quicumque ad ordines maiores promoueri velint, menſe integro ante ſtatum*
ordinationis diem ad Epiſcopum conueniant; tum ſua, ſuorumque parentum, patria, paro-
chialiſque Eccleſia, in cuius vicinia nati ſunt, & in qua item habitant, nomina, tum
præterea beneficium Eccleſiaſticum, penſionemve, aut patrimonium, aut ſponſionem, vel
cautionem, cuius nomine titulove vnuſquiſque eorum ordine ſacro initiandus ſit, rectè
diligenterque ſingula notata, ad Secretarium Epiſcopalem adferant. Epiſcopus verò id ip-
ſorum Parochis negotij dabit, vt publicè propoſitis promouendorum nominibus, aliiſque
præmiſſis, à fide dignis, grauioribuſque pagi illius viris, iuramento obſtrictis diligenter
inquirat, & de ijs omnibus literis accuratè obſignatis ad Epiſcopum reſcribat. Iis quædam
alia ſubiungit, quæ commodiùs infrà referemus.

[d] Synodus Aquenſis tit. quæ ad Ordinis Sacramenti adminiſtrationem.

XVIII. Synodus [e] Turonenſis in hac præſcribendâ denunciatione videtur
eſſe laxior; hanc tamen obſeruantiam paucis, iiſdémque verbis commendat,

[e] Synodus Turonenſis tit. de Sacramento Ordinis.

quibus Colonienſe Concilium ſub Adolpho Archiepiſcopo celebratum eam A
præceperat, [a] *Quoniam non oportet ſacros ordines furtiuè ſuſcipere, ſtatuimus, & ordinamus, vt quemadmodum iungendi matrimonio trina populo proclamatione denunciantur: ità maioribus ordinibus initiandi, trina denunciatione inſinuentur in Eccleſia parochia, quam inhabitant, ad percipienda impedimenta (ſi qua ſint) quæ debeat Parochus Epiſcopo, ac eius Officiali ſignificare: qua quidem proclamatione vtendum eſſe intelligimus, ſi commodè fieri poteſt, nec veriſimilis ſit ſuſpicio, malitioſos, ibidem homines Clericos innoxios à dictorum ordinum ſuſceptione velle deterrere.* In hac conditione apponenda nimis meticuloſi mihi videntur Turonenſis prouinciæ Patres: eſto enim malitioſè aliqui Clericos innoxios à ſacris ordinibus ſuſcipiendis auocare velint, obiectâ mali rumoris accuſatione, conducit tamen Antiſtitem falſa etiam & conficta crimina explorare, quæ ordinandis obiiciuntur; & æquius multò eſt, vt vel leuem criminis ſuſpicionem eluant ordinandi, antequam ad tantum dignitatis gradum euehantur, quam vel vllâ mali labe, aut vllo malo rumore maculatos ordinari: quam ego cenſuram lubentiùs fero, quod nec eam B Tridentinis Patribus, nec cæteris placuiſſe probabile ſit, qui prætermiſſa illâ conditione publicam omnium ordinandorum denunciationem fieri voluerunt.

[a] Colon. Côc. anno 1549. tit. de altero medio ad côſequendam reformationis exequutionê neceſſario cap. 4. tom. 4. Conc. Binij parte 2.

XIX. Concilium Burdigalenſe ſub Sanſaco rem iſtam paucis concludit, [b] *ad ordines*, inquit, *promouendi modeſtiæ, atque probitatis ſuæ à Parocho, & à Magiſtro ſcholæ in quâ educantur, teſtimonium habeant.* Alterum eiuſdem prouinciæ, cuius ſuperiùs mentio facta eſt, fuſiùs Tridentinam Synodum & preſſiùs conſectatur, ac prolatum iam morem ſuo quoque decreto firmauit; ac de prima tonſurâ initiandis ita cenſuit, [c] *Statuimus nullum deinceps ad primam tonſuram admitti debere, quin duodecimum ſuæ ætatis annum attigerit: de qua, ac etiam de vita, moribus, conuerſatione, rudimentis fidei ſtudioſè memoriæ commiſſis, legitimis parentibus, propenſione denique ad vitam Eccleſiaſticam, debitam à Parocho, & præceptoribus ſcholæ atteſtationem adferre teneatur.* A promouendis autem ad minores ordines hoc exegit, vt [d] *præter teſtimonium à Parocho, & Magiſtro ſcholæ, de vita, moribus & conuerſatione, hæc* C *etiam præſtitiſſe fidem faciant; ſcilicet in tradenda doctrina Chriſtiana, in Eccleſiis, in quibus adſcripti fuerunt, Parochos iuuiſſe, habitum Clericalem geſtaſſe, Eccleſiæ animo inſeruiiſſe, nitori & purgationi earundem vacaſſe, obedientiam & humilitatem exhibuiſſe, frequenter ad Communionem Corporis Domini piè acceſſiſſe.* Denique de promouendis ad ſacros ſeu maiores ordines his verbis ſanxit, [e] *Circà eos, qui ad maiores ordines erunt aſſumendi, cùm ſemel arctam viam ingreſſi, ab ea minimè reſilire poſſint, omniſque pœnitentia ſera ſit eis, & inutilis: eſt cur maior cautio in iis deligendis adhibeatur. Qui minorum igitur officiis ritè functi, ad Subdiaconatum promoueri anhelant, hæc priùs attentè circumſpiciant, &c. nec id ſatis; cùm enim non pauci quæ ſua ſunt, potius quàm quæ Ieſu Chriſti quærentes, fictis atteſtationibus, & ementito titulo, faces poſteà Eccleſiæ, & onus accedant: ne quid in iiſdem promouendis latentis vitii fuco, & mendacio contegatur: edicto publico denunciationes in ipſis Miſſarum ſolemniis Eccleſiæ parochialis, ex qua exorti fuerint, vel in qua diutiùs conuerſati, morum qualitates patefecerint, fieri præcipimus, qui*- D *bus denunciationibus palam fiat, omnibus eiuſdem loci parochialis, quinam ex eadem parochia ad ſacrum Subdiaconatus ordinem breui ſunt promouendi; ac proinde quibuſcumque præcipiatur ſub excommunicationis pœna, vt de promouendorum legitimis parentibus, ætate, vita, religione, pietate, conuerſatione, continentia, ſobrietate, abſtinentia, perſeuerantia, propenſione ad vitam eccleſiaſticam, cæteriſque virtutibus, valore denique tituli ſufficientis ad vitam, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue patrimonii ad ſummam centum viginti librarum argenti adminus aſcendentis, aut è contrà, gloriam Deo dantes, veritatem proferant, & reuelent, edicimus: de quibus omnibus Parochus fideliter inquirat, teſteſque ipſemet ſibi eligat audiendos, pulſis eis & reprobatis, qui à promouendo producti veritatem minus referrent.*

[b] Conc. Burdigal. anno 1582. tit. de ordine.

[c] Conc. Burdig. cap. 6. de ordine nu. 1. ſub Card. de Sourdis habitum.

[d] Ibid. num. 3.

[e] Ibid. nu. 4.

XX. Vltimo loco addimus duorum anteriorum Conciliorum circa hanc materiam decreta, Senonenſis ſcilicet præſide Antonio à Prato Cardinali, & Archiepiſcopo Senonenſi, itémque Franciæ Cancellario anno 1528. & Colonienſis ſuperiùs citati. Senonenſis decretum his verbis concipitur, [f] *Et vt deinde de miniſtris Eccleſiæ prouideamus, nec circà promouendos ad ſacros ordines fraus aliqua committatur,*

[f] Senon. Côcil. in decretis morû cap. 3.

Digitized by Google

A *committatur, ſacro hoc approbante Prouinciali Concilio, de fratrum noſtrorum ſuffraganeorum ſententia & conſenſu, ſtatuimus, vt promotionis tempore, ordo qui proximè ſequitur, diligenter obſeruetur: vt quantum attinet ad ætatem, & mores, non priùs promoueant Diœceſani ſuos ad aliquem ſacrum ordinem, quàm viderint literas teſtimoniales Presbyteri parochialis, quæ contineant duorum aut trium probatorum non ſuſpectorum depoſitiones iuramento ſolemni firmatas, de ſufficientia ætatis promouendi, & probata & incalpata illius vita.* Colonienſis verò huiuſmodi conſtitutio legitur, [a] *de doctrina, vita, ac moribus Suffraganeus noſter teſtimonium præceptorum, qui ipſos in literis inſtituerunt, docueruntque, eorum quoque apud quos ſacris initiandus potiorem vitæ partem tranſegit, ac diuerſatus eſt, exigere non omittet, idque ad certam formulam quam delineari curabimus, dum enim priſcam Eccleſiam reſpicimus ſummo deſiderio tangimur, priſcos illos ſanctiſſimos mores, non tantum verbis, ſed & reipſa in Eccleſiam, quod in nobis eſt, reducendi. Illa certè vetuit, ne Epiſcopus ſine teſtimonio Clericorum & plebis Clericos vllos inſtituat. Hinc illæ interrogationes ſolemnes præambulæ: ſunt iuſti? ſunt caſti? atque* B *aliæ ſimiles: neque fruſtrà ſcriptum legimus, quod quamquam Dominus de conſtituendo Ioſue principe præcepiſſet, eundemque elegiſſet, nihilo ſecius tamen conuocari ſynagogam voluiſſe.*

a Colon part. ii. cap. 19.

§. VI.

Quibus in locis publicæ denunciationes ante ordinationem faciendæ, debeant promulgari.

XXI. Conſentiunt, ni fallor, in pluribus Gallicana prædicta Concilia quæ ſelegimus cum Mediolanenſi citato Concilio; differentias tamen leuiuſculas aliquas fortè reperias, ſi ipſas cum Mediolanenſi ſanctione contuleris: nolim ego adeò moroſus eſſe, vt vel leuia quæque perſequar; ſatiùs eſt partes aliquas Mediolanenſis ſanctionis, vtpote ſanctiſſimæ & ſaluberrimæ, confirmare: C primúmque iure ſancitum fuiſſe, vt tam in Eccleſia originis, quàm in Eccleſia huius loci, in quo ſiue diutiùs, ſiue vltimùm ordinandi manſerint, eorum nomina ac deſideria ſignificentur, ratio manifeſta oſtendit, nam & in loco natiuitatis plures ordinandorum defectus meliùs reſciri poſſunt; & in loco diuturnæ & vltimæ manſionis de eorum probitate, ac moribus certiùs reſciri poteſt: itaque in vtroque inquirendum, vt regularis ordinandorum integritas innoteſcat. Faciunt ad propoſitum Innocentij III. litteræ decretales, tum eæ quæ magiſtro cuidam Maximo huius Pontificis notario diriguntur, quibus illi mandat, [b] *Quatenus ſuper his & alijs inquirat diligentiſſimè veritatem de meritis electi, & poſtulati apud Venetias, vbi nati fuerant, & diutiùs conuerſati, de ſtudijs autẽ eligentium & poſtulantiũ, & omnibus generaliter, quæ cauſam poſſunt inſtruere apud Conſtantinopolim, vbi huiuſmodi electio, & poſtulatio celebratæ fuerunt:* tum illæ quæ Abbati Sancti Dionyſij, & Priori Sancti Martini inſcribuntur, in quibus ſtatuit, [c] *vt tales ad purgationem admittantur perſonæ, quæ vicinæ ſint*, quod arguit in D ordinandi vicinia ſeu Eccleſia eiuſmodi denunciationem eſſe faciendam. Similiter ad probationem tituli in parochia, in quâ titulus totus, vel maior eius pars ſita ſunt; ad probationem verò vitæ, morum, & Canonicæ habilitatis ordinandi in parochia, natiuitatis ac domicilij eiuſdem denunciationem faciendam eſſe, atque inquiſitionem prudenter hic cauetur. Fauet [d] Gregorij III. reſponſum, quo electionem alicuius electi confirmat, dummodo nihil ſit quod eum impediat, *cuius* (inquit) *vita, vel actus, quia melius poſſunt, vbi eſt conuerſatus, cognoſci, inquirantur ibidem.*

b Innocentius III. cap ſcriptum eſt, 40. §. per Apoſtolica, de electione.

c Innocentius III. cap. cùm delectus, de canon. purgatione.

d Gregor III. cap. poſtquã de electione, & ibi Gloſſa finalis.

§. VII.

Parochos ordinarios eſſe inquiſitores in vitam ordinandorum, alios extra ordinem committi poſſe.

XXII. Neque verò abs re Epiſcopo aſſeritur ſua autoritas nominandi, quem velit, qui eiuſmodi inquiſitionis munere defungatur, nam cùm ad eum in-

quiſitio referenda ſit: cùm ipſi onus illud diſcutiendi ordinandos, eoſque vel A
admittendi vel reiiciendi impoſitum ſit, cùm ſoli ipſi dictum ſit ab Apoſtolo, [a] *Manus cito nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis*: cùm ab eo vel ſolum, vel præcipuè ordinationum illegitimarum ratio requiratur: conſentaneum eſt, vt ipſe inquiſitores deligat, qui vicariâ ope id præſtent, quod ipſe, ſi omnibus æquè vacare poſſet, per ſeipſum exequi teneretur: [b] neque enim officio iudicis fungi rectè poteſt, niſi inquirendi munus, aut per ſeipſum, aut per alium exequatur: quomodo enim ſententiam feret, niſi inquirat, vel inquirendi ſuo nomine prouinciam committat? an poteſt quis admitti niſi probatus? an debet reiici niſi conuictus? vt autem probetur vel conuincatur inquiſitione opus eſt.

[a] 1. ad Tim. 5.

[b] Vide cap. cum I. de ſententia, & re iudicata, c. iudex, 2. q. 1. & alibi.

XXIII. Ordinariè tamen loquendo Parochis hoc officium demandari conſentaneum eſt: ex eo enim quod paſſim in alicuius parœciâ inquiſitor conſtituatur à Parocho diuerſus, qui ordinandorum nomina denunciet, & inquiſitoris, iudiciſque officio fungatur, videtur inuri Parocho infamiæ nota, ad B
quam vitandam, ſi Parocho rationabilis aliqua cauſa id muneris permitti vetet, ſuperiori ipſius Eccleſiaſtico, v. g. Archidiacono, Archipreſbytero, Decano rurali, aut alteri id muneris demandare congruentiùs iudicarem, ne tam Parocho Epiſcopus diffidere, quàm dignitatem ſuperioris honorare videatur: ſed & Parochis notior ſolet eſſe natalium ordinandorum conditio, ex quorum tabulis probatio natalium petenda eſt: ætas quoque notior, cùm ex iiſdem quoque tabulis ætatis peti ſoleat teſtimonium; educatio, inſtitutioque ordinandi eidem etiam magis patere debent, cuius nempe curam ipſe ſuſcipere debuit: ob quam etiam rationem nihil mirum ſi ordinandi mores ipſi notiores ſint; adeout quid de quoque præſertim rogandum ſit, quid inquirendum melius reſciat. Quid quod alius à Parocho teſtium quoque fidem non tam certò exploratam habere poteſt, quàm ipſe Parochus; cui parochiani magis noti eſſe præſumuntur, quam cuiuis alteri: ideoque non dubium eſt, quin cæ- C
teris paribus, imò, quin ſublata rationabili causâ, ob quam ipſe huius muneris minimè capax cenſeatur, (cuiuſmodi ſunt conſanguinitas, affinitas, gratia, inimicitiæ, mala fides, negligentia, &c.) cæteris ipſe præferri debeat. Quamuis & hoc è re Eccleſiæ eſſe cenſerem, ſi præter iuridicialem illam inquiſitionem, aliam Epiſcopus ſecretam & extra iudiciorum ordinem à viro aliquo probo, de cuius fide atque induſtriâ nullatenus dubitet, inquiſitionem haberi præcipiat, & vtramque inter ſe conferat; nam & priori propter iudicij religionem, & poſteriori propter inquiſitoris autoritatem ſua fides ſeruari debebit.

§. VIII.

Magiſtrorum officium in teſtibus audiendis, & diſcutiendis, veritate eruendâ, fide faciendâ.

XXIV. Parochus, ſiue alius quiuis, cui inquirendi per Epiſcopum poteſtas D
facta fuerit, diligenter ſuo muneri vacare debet, & vt loquitur [c] Baſilius, *μετὰ πάσης ἀκριβείας, accuratè, & cum omni rigore*, teſtium fidem debet explorare, & niſi fallor, omnes poteſt audire, ſed non omnium teſtimoniis debet credere: omnes inquam audire debet, primò, quia vbi ciuiliter agitur contrà Clericos per modum exceptionis, vel inquiſitionis, omnes ad teſtimonium audiuntur, qui iure, ab accuſatione, vel teſtimonio, vbi contra ipſum criminaliter ageretur, recipi minimè deberent; vt colligitur tum ex Epiſtola Beati [d] Gregorij Sabino defenſori Sardiniæ, in quâ cùm mulieres tum alios quos de facinoribus Epiphanij Preſbyteri aliquid ſcire ſenſerit, adduci teſtificaturos iubet, *quatenus*, inquit, *Eccleſiaſtica diſtrictione liquido poſſint, quæ vera ſunt aperire*, tum ex reſponſo Innocentij tertij [e] Priori Sancti Fridiani Lucani, & Magiſtro G. Canonico Piſano, in quo, excipiente electo ad Epiſcopatum vrbis Lucæ, ne fœminæ ſuper matrimonio cum viduâ contracto audirentur, pronunciat, *quatenus teſtes ſiue laicos, ſiue fœminas (duntaxat idoneos) qui ad hoc fuerint proban-*

[c] Baſil. epiſt. 181.

[d] Gregorius lib. 2. epiſt. 36. indict. 11. refertur cap. quoniam, de teſtibus.

[e] Innocent. 3. cap. tam litteris, de teſtib.

dum

A *dum inducti, legaliter recipiant & examinent prudenter: excommunicantes ſolemniter, ſi quis eos impedire præſumpſerit, quominus teſtimonium præbeant veritati.* Tertiò, quia ſæpè accidit, vt cuius teſtimonium nullius ſit autoritatis ad conuincendum, nulliuſque ponderis, indicio tamen eſſe poſſit, quo faciliùs veritas inquiratur: vnde etiam iura [a] ab inquiſitione, quæ fit *ad inſtruendam diligentiam iudicantis*, perſonas, quæ inhabiles ſunt ad teſtificandum, nequaquam remoueri volunt: hinc etiam fit, vt cum laici [b] ab accuſatione Clericorum repellantur, hoc tamen in ordinationibus ſingulare ſit, quod ordinandos oporteat habere bonum teſtimonium etiam ab iis qui foris ſunt, & laici in eorum inquiſitione teſtes quoque recipi debeant; quia nempe non ad vindicanda eorum ſcelera (quo caſu ob reuerentiam Clericatus à teſtimonio laici remouentur) ſed ad virtutes, aut vitiâ ordinandorum, Eccleſiaſticos mores, aut eis repugnantes, bonamque, vel malam famam exploranda (ad quæ laicorum atteſtatione neceſſariò opus eſt) ipſi tunc temporis inquiruntur.

B XXV. Neque tamen teſtimonio omnium fidere oportet, neque enim eodem, quod citauimus, Innocentij [c] reſponſo electus reiiciendus cenſetur, etſi de variis criminibus accuſatus, quod ſi *quæ ſo è viderentur probata, teſtes eſſent vel ſoli, vel tales, qui non potuerant illa legitimè comprobare*: quam teſtium inſufficientiam Gloſſa [d] ex eo petit, quod criminoſi, aut infames forent: adducitque autoritatem Damaſi Papæ epiſtola ad Stephanum Archiepiſcopum dicentis, [e] *teſtes abſque vllâ infamiâ, aut ſuſpicione, vel manifeſtâ maculâ, & vera fidei plenitudine inſtructos eſſe debere, & tales quales ad Sacerdotum eligere iubet diuina authoritas.* Rationi quoque conſentaneum eſt, vt cùm in omni iudicio infames, & criminoſi fidem non faciant, nec in Eccleſiaſtico, ſaltem in criminibus communibus, integram fidem obtineant; tum quod criminoſi illi facilè ab inuidiâ & inimicitiâ ad falſum teſtimonium ferendum ſubornentur; tum quod viri boni, & ſeuerioris diſciplinæ ſæpè in odiū facinoroſorum impingant, & cum iis inimicitias con-

C trahant, quibus formidoloſi ſunt, & à quibus morum diſſimilitudine diſſentiunt: [f] conſentiens tamen malæ vitæ, & famæ hominum teſtimonium, eſto ad pœnam iudicialiter infligendam, nullam vim habeat, habere tamen poteſt maximam ad eos repellendos, qui ad ordinationem anhelent, niſi totius illius multitudinis, vt in Athanaſium, Methodium, & alios innocentiſſimos viros, odio pietatis conflata conſpiratio doceatur (cuius rei teſtimonium erit, ſi quos mali accuſant, boni omnes, vel plures commendent) ſecus enim bonum non habent teſtimonium ab iis qui foris ſunt, quos plurimi conſentientibus ſuffragiis, quamuis criminoſi, accuſarint.

XXVI. Cæterum ad eorum qui ordinandi ſunt, probationem, conquirere tantum oportet bonorum teſtimonia. Docent [g] Anacletus, qui ad minorum etiam ordinum collationem *trium veracium teſtimonium*, Auguſtinus qui ad omnes ordines [h] *maiorum conſenſum*, requirebat: [i] Synodus quoque Tridentina citata, & Rothomagenſis, quæ à *fide dignis*, [k] Mediolanenſis quos *à viris ſpectata*

D *probitate*: [l] Aquenſis quæ item à *fide dignis, grauioribuſque viris*, præcipiunt inquirendū. Vniuerſim Euariſtus, veritatem [m] *à fidelibus teſtibus*, & Innocentius tertius in Concilio generali [n] *à prouidis & honeſtis*, oſtendunt indagandam. Idémque Innocentius Abbati Sancti Dionyſij, & Priori Sancti Martini reſpondet, Eccleſiaſticorum compurgatores, [o] *honeſtas perſonas* eſſe debere, quos Alexander tertius illius honeſtatis & opinionis eſſe vult, [p] *quod veriſimile ſit eos nolle amore, vel odio, ſeu obtentu pecuniæ deierare*: quibus omnibus conſentit Athanaſius Patriarcha Conſtantinopolitanus epiſtola Epiſcopis ad diœceſes ſuas proficiſcentibus: ibi enim de probatione ordinandi loquens, [q] *teſtimonium*, inquit, *dicant non quiuis, ſed graues homines, qui educationem eius, & mores norint, anne ſit iracundus, an ſuperbus, an ebrius, an auarus, an pugnax, an dicax, an petulans, an illiteratus.* Fauet exemplum Alexandri Seueri qui Senatores nonniſi ad ſummotum in publico virorum ſuffragium fecit, dicens, [r] *magnum virum eſſe oportere, qui faceret Senatorem.*

XXVII. *Sed & de perſonis accuſantium, ac teſtificantium* (prout à Diuo [ſ] Gregorio

F

[a] l. ad inſtruēdam. ff. de adminiſt. tutorū in quam legē vide adnotationem marginalē, & al.
[b] Cap. de cætero, de teſtib. cap. cum P. Manconella, de accuſationibus, & 4. q. 6. c. omnibus, & alibi.
[c] Cap. tam literis, de teſtib. ſuprà citato.
[d] Gloſſa ibidem.
[e] Damaſus epiſt. 3 cap. 3. refert. 2. q. 7. c. teſtes.
[f] Lege integram quæſt. 7. cauſæ primæ.
[g] Anacletus epiſt. 2.
[h] Poſſidius in vita Auguſtini.
[i] Synodi ſuprà citatæ Trid. Rotho.
[k] Mediol. ſup.
[l] Aquenſ. ſup.
[m] Euariſtus epiſt. 2. refertur 12. quæſt. 2 c. Deus.
[n] Innocent. 3. in Conc. generali Lateran. c. 8. habetur cap. qualiter, 2. de accuſatione.
[o] Idem cap. cùm dilectus de purgat. canon.
[p] Alexāder 3. cap. cum P. Manconella eodem tit.
[q] Athan. Pat. Cōſtantinop. epiſt. 5. to. 3. Biblioth. P.
[r] Lamprid. in Alexand. Seuero.
[ſ] Gregorius Ioanni defenſori lib. 11. ep. 50. refertur, can. in primis, §. quia ergo, 2. q. 1.

edocemur) *ſubtiliter quærendum eſt*, ei, cui Epiſcopus hanc prouinciam dederit, A
cuius conditionis, cuiuſue opinionis, aut ne inopes ſint, aut ne fortè aliquas contra ordinandum inimicitias habuerint, & verum teſtimonium ex auditu dixerint, aut certè ſe ſcire ſpecialiter teſtati ſint: notandum præſertim teſteſne amicitia cum ordinandis iuncti ſint, an inimicitiis diuiſi: nam amicitiarum & inimicitiarum maxima vis eſt ad infringendam veritatem, & debilitandam teſtimoniorum ſinceritatem: ideoque ſicut teſtimonia inimicorum, inuidorum, & maleuolorum [a] iura paſſim infirmant, ita [b] & anicorum ſæpè teſtimoniis diffidunt: *Amor* [c] ſiquidem *carnalis, & timor, atque auaritia, plerumque ſenſus hebetant humanos, & peruertunt opiniones vt quæſtum pietatem putent, & pecuniam quaſi mercedem prudentiæ*, inquiebat [d] Calixtus Papa epiſtolà ad Epiſcopos Galliæ. Cuius rei nulla ſunt frequentiora exempla, quàm in promotionibus ad Eccleſiaſticos ordines, dignitates, & officia, in quibus paſſim videre eſt plurimos, cùm nemini ſe nocere putent, ſi indignum ad ea obtinenda teſtimonio ſuo adiuuent (in quo B
tamen omnibus nocent, & toti fidelium cætui, ac Clericorum præcipuè ordini iniuriam inferunt) ſponte de eorum pietate ac moribus teſtari, quos facinoroſos & Sacerdotalibus gradibus omnino indignos nouerunt. Imo videre eſt plurimos, qui prauo errore imbuti obſequium ſe putent præſtare Deo, ſi ſimplices, & minimè malos, Clericatus officio penitus ineptos, ſed egentes, vel familiæ ſuæ oneri futuros, ad Clericatum, & altiores Sacerdotij progreſſiones non teſtimonio ſolùm, verùm etiam importuna prece, ac prehenſatione prouehi curent: contrà quos omnes Concilium Aurelianenſe tertium grauiter his verbis pronunciat, [e] *De quorum* (indignorum ſcilicet) *promotionibus ſi quis Clericus, aut ciuis teſtis exſtiterit, quorum teſtimonio dum creditur, frequenter Pontificis ignorantia præuenitur, cùm agnitum fuerit ordinationem illicitè celebratam, anno integro, à communione pellantur: qui tamen ſi periculoſam infirmitatem incurrerint, viatica illis Communio non negetur.*

XXVIII. De iis etiam ſapienter [f] Mediolanenſe Concilium & Burdigalenſe C
recentiùs habitum ſuperiùs citata decernunt: vt, ad fauoris & gratiæ ſuſpicionem omnem remouendam, reiiciantur, & reprobentur ij teſtes, quos à promouendo productos, veriſimile ſit non adeò ſyncerè veritatem eſſe relaturos. In quo Sidonij Apollinaris autoritatem ſequuntur, cui teſtimonia de poſtulato in Epiſcopum, [g] *non ſatis grata, quia ſatis gratioſa viſa ſunt.* Cuius ſtatuti vtilitas experimento ſuprà modum conſtat; docente ſiquidem experientiâ diſcimus, neminem adeò ſceleratum eſſe poſſe, qui non ſui laudatores, & approbatores, quandocumque opus fuerit, proferre poſſit: adeò gratiæ plurimùm, diſciplinæ & ſtrictiori obſeruantiæ parùm datur; adeo abiectè de ſacrorum ordinum dignitate homines cogitant: adeò priorum ſæculorum exemplum rationi præualuit, vt id licitum putent, quod à pluribus annis viderint vſitatum: fauent autem prædictæ conſtitutioni [h] iura; etſi enim accuſato ad ſui purgationem teſtes producere permittant, attamen *teſtes de domo prodeuntes* Calixtus [i]
& Symmachus [k] Summi Pontifices approbari nolunt: lex quoque [l] Iulia, iudi- D
ces, quorum domum reus vel accuſator introierint, ſuſpectos habet, itemque eos [m] qui alienas domos introirent; quod etiam refert Dionyſius [n] Halicarnaſſeus ab Auguſto ſtatutum; quæ quidem licet noſtro inſtituto probando non omnino conſona videantur, non tamen ita aliena ſunt, vt non ex iis quod intendimus inferre liceat; ſi enim in crimine probando, vel excuſando, teſtes domeſtici iudiceſque, qui cum reo vel accuſatore verſari ſolent, reiici oportet; ſi teſti ſe ſponte offerenti minimè credendum eſt, maximè cùm perſona coniuncta teſtificatur: multò magis [o] ad promerendam dignitatem inſufficiens eorum teſtimonium videtur, quos candidatus Eccleſiaſticæ dignitatis ipſe produxerit: vtpotè cùm probabilis ſit ſuſpicio, eos qui ordinando familiares ad eum ornandum facilè inducendos, vt ſuum ſuffragium vel calculum conferant.

XXIX. Prouidere etiam debent inquiſitores, vt teſtes eos adhibeant, qui de rebus teſtificentur ſibi notis, & Eccleſiaſticarum virtutum non omnino

ignari

a Lege cap. qualiter 2. de accuſatione.
b Cap. cùm in iuuentute, de purgat. can. 6. quæſt. 1. c. omnibus, & 3. quæſt. 5. c. accuſatores, & ſequentib. duobus canonibus, & alibi.
c Cap. cùm P. Manconella, de purgat. can. c. ſimiliter, & can. accuſatores, 3. q. 5. item l. præſes, C. de tráſactionibus & Authentica, de Monachis, §. cogitandū, & ibid. Gloſſa & additur marginal. v. teſte. Et l. teſtiū, §. 1. ff. de teſtibus.
d Calixtus epiſt. 2. refertur can. accuſatores citato.
e Conc. Aurel. 3. c. 6.
f Concil Mediol. & Burd. s. citat.
g Sidon. lib. 7 epiſt. 8. Euphronio.
h Cap. ſeries, de teſtibus, cap. licet, de probationib. & alibi paſſim.
i Calixtus ep. 2. ad Epiſcop. Galliæ, & refertur c. 1. & can. accuſatores, 3. q. 5.
k Symmach. in Synodo 5. Romana, refertur can. accuſatoribus, ibidem.
l l. 1. ff. ad legem Iuliam, de ambitu.
m l. vn. §. 4. ff. ad legem Iuliam, de ambitu.
n Dionyſius Halicarn. lib. 54.
o Cap. ex litteris, de integ. reſtit.

Digitized by Google

A ignari ſint, ne vel dubia, atque incerta effutiant, vel nimis temerè de aptitudine, ac ſufficientiâ promouendorum ad Clericatum reſpondeant: quemadmodum enim Clericorum compurgatores, qui obiecta ipſis crimina ſimul cum ipſis iurantes refutant, & pœnam remouent, Alexandri tertij decreto, [a] *vt idonei appareant, neceſſe eſt, vt eius quem purgare debent vitam & conuerſationem agnoſcant*, & ex Innocentio tertio [b] vt ſint vicinæ perſonæ, quæ nempe ordinandorum vitam meliùs perſpectam habere præſumantur: ita ordinandorum laudatores atque approbatores, qui præmium ipſis promerentur ampliorum in Sacerdotali ordine graduum, notam debent ipſius vitam habere quam ſuo teſtimonio exornant: non enim idoneus eſt teſtis qui cauſam ignorat, inquit [c] Eugenius Papa. Temerariam quoque teſtificatorum ignorantiam vitandam dixi, vt priùs quæ ſint Clericales ſeu Sacerdotales dotes, doceantur, quàm aliquem iis aptum eſſe pronuntient: fallacia enim ſunt iudicia vulgarium hominũ, cùm eos idoneos putent Clericali ordini, quos mundanæ ſapientiæ flatu
B diſtentos mirantur, quos rebus ſuis gerendis idoneos, aut ad vrbanitatem aulicam compoſitos, aut ad militarem patientiam induratos, aut militari generoſitate feroces ſuſpiciunt; vel quicumq; ipſos comitate, ludo, feſtiuitate, ſcurrilitate, ſæcularibus oblectamentis, prophanis blandimentis deuinxerunt. At non ea debet eſſe probandorum ad ſacros ordines virorum ratio; hos enim ex modeſtiâ diſciplinæ, ſtudio, grauitate, morumque ſanctitate æſtimare debemus, qui ad Sacerdotium deſtinantur. [d] *Docendus itaque eſt populus, non ſequendus*, nec vulgi tantùm, ſed mundanorum quorumcumque hominum, examinanda ſunt teſtimonia, nec ſemper amplectenda iudicia: ne aliqui nobis probentur, qui, quò magis de quibuſdam, vt illis videtur, virtutibus commendantur, eò minus ad Sacerdotium apti, ab Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſis, iudicantur.

[a] Alexand. 3. cap. cum B. Manconella, de purgatione canonica.
[b] Innocent. 3. cap. cum dilectus, eodem titulo.
[c] Eugenius cap. in pertractandis, de iuramento calumniæ.
[d] Celeſtinus epiſt. 3. ad Epiſcopos Apuliæ & Calabriæ.

XXX. Denique id etiam hoc loco ſpectandum, cur [e] Aquenſis & Senonenſis Synodus citatæ iuratos velint adhiberi teſtes; reliquæ verò de teſtium iura-
C mento omnino ſileant; cur [f] Burdigalenſis ſub pœna excommunicationis ad teſtificandum cogendos teſtes præcipiat, de qua excommunicatione, & inflictione pœnæ cæteræ nihil habeant, prudenter tamen omnes: etenim quamuis ſeruato ordine iuris, vbi contrà aliquem agitur, teſtes iurati eſſe debeant, eiſque non iuratis minimè credatur, niſi iuramenti obligatio ab ipſa parte relaxetur, vt paſſim Eccleſiaſticæ [g] leges conſtituunt: attamen [h] cùm in aliquem inquiritur, non ad corripienda, vel vindicanda vllius ſcelera, ſed ad indaganda alicuius merita, tunc fori contentioſi leges minimè ſeruari neceſſum eſt, ſed regulas charitatis & prudentiæ: non infamia præcedens, non inſcriptio nominis tunc temporis requiritur, quæ omnia, quoties crimen per modum accuſationis opponitur, debent præcedere; non ſi vel crimen probatum fuerit, pœna legitima neceſſariò infligitur: ſed [i] *pœnam poterit indicantis diſcretio moderari*; nihilque proinde contra leges committitur, ſi Epiſcoporum arbitrio tunc temporis relinquatur, velintne iuratos teſtes adhiberi ad ferendum de
D vitâ & moribus ordinandorum teſtimonium, vel minimè iuratos: vel ſi ad maiorem cautelam iuramentum teſtificationi præmitti iubeatur.

[e] Aquenſ. & Senon. ſup.
[f] Burdigal. ſuprà.
[g] Cap. 2. de teſtibus in 6. cap. quoties, cap. fraternitatis, cap. nuper, & cap. tuis quæſtionibus, de teſtibus.
[h] Item cap. tua nos, de cohabitat. Cler. & mul. ſi teſtes 4. q. 3. & alibi cap. ſuper his de accuſationib. & alibi paſſim.

XXXI. Pari modo non dubium eſt, quin ſi iiſdem Epiſcopis æquum videatur, poſſint ipſi fideles, quos nec publicâ denunciatione, nec priuatâ monitione, nec propriis conſcientiæ ſtimulis, nec Eccleſiaſticæ vtilitatis ſtudio ſufficienter ad ordinandorum crimina detegenda induci perſpexerint ad ferendum verum teſtimonium, cenſuræ diſtrictione compellere: varia pro teſtibus cogendis [k] Alexandri tertij, Clementis tertij, Innocentij tertij, & Honorij tertij exſtant decreta, quibus teſtes, inflictâ recuſantibus excommunicationis, vel aliarum cenſurarum pœnâ, cogendos eſſe pronuntiant, præſertim ſi ſe gratia, odio, vel timore à teſtificando ſubſtraxerint: laudare mihi ſufficiat expreſſiùs & in præſenti materia luculentiùs prædicti Innocentij tertij, Priori Sancti Fridiani, & Magiſtro P. Canonico Piſano reſcriptum, vt [l] *ſuper inquiſitionis articulis tam de fama electi, quàm literis contra eum, cogant teſtes qui nominati fuerint teſtimonium perhibere veritati*. Si enim, vt fama electi ad Eccleſiaſticam

[i] Cap. inquiſitionis citato titulo.
[k] Lege integrum tit. de teſtibus cogendis.
[l] Cap. ſuper his, de teſtibus cogendis.

dignitatem inquiratur, teſtes compelli iura permittunt, idem ad ordinandi famam explorandam permittent; præſertim eo tempore, quo gratiæ & amicitiæ plus conceditur, quàm Eccleſiæ ſplendori atque dignitati. Id itaque perſpiciens Burdegalenſis Synodus, rectè ſub pœna excommunicationis veritatem promere ſingulis præcepit; reliquæ verò citatæ à nobis nihil hac de re ſtatuentes, quod de re ſuarum diœceſeωn foret, id Epiſcopis inſpiciendum, faciendumque reliquerunt. A

§. IX.

De quibus rebus in Ordinandos inquiri debeat.

XXXII. Quod iam ſpectat ad ea quorum ſingulis ordinandis facienda fides eſt, coram Epiſcopis ordinaturis: ſeu quæ literis teſtimonialibus confirmata eſſe debet, antequam ordinandi vltimò coram Epiſcopo tententur, B examinenturque, plura iam [a] ex Tridentino, Turonenſi, Aquenſi, Rothomagenſi, & Burdegalenſibus citatis Conciliis delibauimus, quæ fuſiùs ex citato toties prouinciali quarto Mediolanenſi deſcribimus, vbi priùs monuerimus in ea Synodo cautum fuiſſe, ne [b] *propter diligentiam, quam pro ſui muneris officio, Epiſcopus, in eorum qui ordines ſuſcepturi ſunt, natalibus, ac moribus, cæteriſque id genus perquirendis adhibuerit, eorum quiſquam excuſetur, quominus præſcriptas ſibi de ſe ſuiſque conditionibus, qualitatibuſve teſtificationes, certas infrà conſtitutas adferat.* Quæ ſanctio videtur eſſe æquiſſima: nam licet in accuſatione, quæ in iudiciali foro verſatur, *actore non probante reus abſoluatur*, ideoque probatio actori incumbat, non reo: hîc tamen ſecus agendum eſt, ſcilicet probare debet ſe non indignum, quicumque expetit dignitatem.

XXXIII. Pergit ergo prædictum Concilium ea enumerare, quorum fidem, allatis teſtimoniis, facere debet ordinandus, [c] *Omnes*, inquit, *quicumque vel* C *primam tonſuram, vel ordines minores, maioreſve ſuſcepturus eſt, ea ſingula quæ mox infra ordine ſtatuuntur de ſe legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat. Primò ſe legitimo matrimonio natum eſſe, aut ob natalium impedimentum ſecum diſpenſatum eſſe: præterea ſe vel origine, vel beneficio Eccleſiaſtico, quod in diœceſi obtinet, vel decennali domicilio, vel alia quauis legitima ratione Diœceſanum eſſe: tum à Parocho, Ludique magiſtro, vt Tridentina Synodus Oecumenica iubet, aut ab eo, quem in quouis ſtudiorum genere audit, aut ſi in ſeminario adſcriptus eſt, ab illius rectore, aut ab aliis, quos Epiſcopus maluerit, obſignatas literas adferat, quibus de vita ſua diſciplinâ, moribuſque teſtatum fiat. Doctrinæ item Chriſtianæ Scholas ſe frequentaſſe, id teſtimonij adferat, vel à Præfecto illarum in parochiali viciniâ ſua conſtituto, vel ab eo, qui omnium id generis Scholarum curæ præeſt. Hæc præterea teſtimonia adferet, qui ſe prima tonſura initiari vult, ſacro Chriſmate Confirmatum eſſe, in Eccleſia frequentiùs, religioſiuſque verſatum eſſe, ſpe eſſe ſe in Clericalis ordinis diſciplina permanſurum: hoc verò teſtimonium à Parocho, aut ab eo Sacerdote habeat, cui ab Epiſcopo in diſciplinam traditus eſt, poſtquam Clericalis ordinis ſuſcipiendi animum, voluntatémque* D *patefecit; ſacram item Communionem crebrò per annum ſumpſiſſe: licebit tamen Epiſcopo etiam ſine teſtimonio tum ſumptæ Communionis, tum frequentatæ Scholæ doctrinæ Chriſtianæ, ob cauſam, admittere. Qui verò minori, maiorive ordini initiandus eſt, teſtimonium præter ea, quæ mox ſubſcripta ſunt, adferat etiam de his, quæ ſequuntur. De prima tonſura, aut de ordine quem proximè ſuſcepit, de illius ordinis functionibus à ſe præſtitis: idque teſtificationis habeat à præfecto Eccleſiæ, cui adſcriptus eſt. Nec verò etiam Regularis cuiuſcumque ordinis ſit, admittatur, qui hoc teſtimonium non attulerit à ſuo ſuperiore. De habitu Clericali ad Prouincialium, Diœceſanorumque Concilium præſcriptum, poſt ordinem proximè ſuſceptum, à ſe aſſiduè geſtato: quam teſtificationem à Parocho adferat. De confeſſione frequentiori ex decretorum præſcripto: cuius rei teſtimonium obſignatum ab aliquo Confeſſario Sacerdote probato ad audiendas confeſſiones Clericorum adferat: de ſacra Communione, vt decretis prouincialibus iuſſum eſt, crebriùs ſumptâ. Hoc autem teſtatum adferat, vel à Parocho, vel à Præfecto Eccleſia, in*

[a] Trid. ſeſ. Turonenſe, Aquēſ. Rothomag. Burdegal. vtrumq; ſuprà.

[b] Conc. prouinc. 4. Mediol. parte 2. tit. quæ ad Sacramētum Ordinis pertinent.

[c] Conc. prouinc. 4. Mediolanenſe tit. citato.

Digitized by Google

A *ſia, in qua adſcriptus eſt, vel ab alio Sacerdote, qui Epiſcopi iuſſu miniſtrarit. Qui Subdiaconatum, aliumve ſacrum ordinem ſuſcepturus eſt, ſcripta prætereà adferat, quibus præter cætera teſtetur, de ſe ex præſcripta formula denunciationes in Eccleſia Cathedrali, & in alijs locis ab Epiſcopo conſtitutis publicè die feſto inter Miſſarum ſolemnia factas eſſe: ætatem item ſanctione Tridentinâ præſcriptam, annos ſcilicet viginti duos, ſi Subdiaconatum, viginti tres, ſi Diaconatum, viginti quinque attigiſſe ſi Sacerdotium ſuſcepturus eſt. Cenſum autem vel Eccleſiaſticum, vel laicalem, quem & pacificè poſsideri, & tantum eſſe conſtet, quantum ad vitæ eius ſuſtentandæ vſum ſatis eſſe Epiſcopus cenſuerit, ſecundùm prouinciæ vel loci qualitatem. De cenſu præterea denunciationes præfinitis ſupra locis factas eſſe, atque ad huius Concilij præſcriptum. Quicumque verò Subdiaconus vel Sacerdos creandus eſt, id præter alia teſtificationis adferat, ſe ſpirituales exercitationes ad Decreti in hoc prouinciali Concilio editi præſcriptum præſtitiſſe.*

XXXIV. Eadem ferè Aquenſis[a] Synodus, iiſdem quoque in omnibus ferè verbis quæ proinde hîc exſcribere legenti non inutile ſolùm, ſed graue quo-
B que, ac moleſtum foret. Formulas autem literarum teſtimonialium, ſiue de functionibus exercitis, ab Archipreſbyteris, vel Rectoribus Eccleſiarum Collegiatarum, vel parochialium dari ſolitis, ſiue Ludimagiſtrorum, pro iis qui ad minores ordines promoueri volunt, ſiue de titulo patrimonij coram Notario edendis, leges in Archiepiſcopali[b] Bononienſi, autore Gabriele Paleoto S. R. E. Cardinali, ſed quæ non adeò exactam ſapiant Eccleſiaſticam diſciplinam, atque obſeruantiam, quam quæ in prædicto Mediolanenſi Concilio præſcribitur: ei tamen conſentiunt in pluribus Gallicana noſtra Concilia locis ſuperiùs à nobis deſcriptis.

XXXV. Porrò vtilitas huius conſtitutionis vel ex ſola eius lectione conſtat, adeovt mirari iubeat diuinam hanc Sancti Caroli ſapientiam, prudentiam, atque animi conſtantiam: prudentiã ad inquirenda ea omnia quæ Eccleſiaſticis vtilitatibus deſeruirent: ſapientiam ad ſolerter iudicandum: animi conſtan-
C tiam, cum ad cæteris Coepiſcopis perſuadenda quæ vtilia viſa fuerant, tum maximè ad eadem in adeò ampla diœceſi & prouinciâ ſuâ executioni fœliciter demandanda: hæc itaque cùm ita diligenter, ita accuratè, ita exactè ac minutatim orbi Chriſtiano publica fecit, cæteris Epiſcopis, & imitandi voluntatem immiſit, & exquirendi rationem ipſos edocuit: cuius vtinam ſanctiſſimi viri veſtigia ſectantes ſacræ religionis Antiſtites hoc efficere tot teſtimoniis conentur, vt & penitus indignos à ſacris ordinibus arceant, & iuniores ad hoc excitent, vt digni euadant, & dignos honorificè excipiant; ſic enim & ſplendori Eccleſiaſtici ordinis conſuletur, & ornamento totius Eccleſiæ, ac populi Chriſtiani ſaluti. A diuino numine hoc conſilium, quin etiam diuinâ ad hoc ope indigent quicumque huius diſciplinæ reſtituendæ rationem inierint: debilior eſt humana virtus, quàm vt difficultatibus paſſim in eo negotio occurrentibus per ſe reſiſtat: inferioris ordinis eſt, quam vt tanti boni fœlicitatem attingat: mobilior, quàm vt in iſto opere indeſinenter incumbat,
D niſi diuinis ſubſidiis fulciatur: hoc itaque enixè à Deo petendum eſt, vt religioſiſſimorum Epiſcoporum voluntates ad hoc opus accendat, eorum mentes, ſalutarium conſiliorum face illuſtret, animos aduerſus gratiam, fauorem, preces, flagitationes, minas, adulationes, aliave vel blandimenta, vel terriculamenta mundi obfirmet: ſectentur Apoſtolicorum hominum exempla, quorum gradus obtinent: imitentur primitiuæ Eccleſiæ feruorem, à quâ per continuas ſibi ſuccedentium prædeceſſorum ſuorum vices doctrinæ veritatem hauſerunt: & ſe, & Clerum ſuum ad eorum mores componant, quos patronos habent, & ſuæ vitæ duces. Sed quid moror? rapit me impetus ſpiritus, qui à rectâ viâ inſcium abducit, & auocat: quid tamen curem deflectere à tramite, dummodo non aberrem à ſcopo?

[a] Aquenſis Synodus ſuprà citata.
Vide etiam Synodũ Nucerinæ diœceſ. præſide Simone Lunadoto Epiſcopo.
Conſtitutiones Arretinæ à Petro Vſimbardio Synodum Rauennatem à Cardinal. Aldobrand.
Tarent. Syno. præſide Card. Caietano.
Cremonẽſem. 1. & 2. præſide Cæſare Speciano, & alias paſſim.
[b] Archiepiſc. Bonon. parte 3. de Sacramento Ordinis 1.

A

§. X.

In quo obiter demonſtratur Confeſſarios peculiares iunioribus Clericis aſſignandos.

XXXVI. Hìc autem omittere non poſſum, quin moneam ſalubriter conſtitutum videri in hac Mediolanenſi Synodo (quæ & ob præſidis ſanctitatem ac prudentiam, & ob Pontificiam approbationem maximæ authoritatis apud quoſcumque viros Catholicos eſſe debet) vt pro Clericis ſpeciales Confeſſarij ab Epiſcopis aſſignentur, à quibus frequentatæ confeſſionis teſtimonium adferre debeant, antequam ordinentur. Idem antè annos quadringentos cautum à Vvilelmo Pariſienſi Epiſcopo in ſuis additionibus ad ſynodales Cardinalis Galonis conſtitutiones, regnante S. Ludouico iis verbis, [a] *præcipitur Sacerdotibus, quod bis in anno ad minus, videlicet in Aduentu Domini, & in Quadrageſima peccata ſua* B *confiteantur Confeſſoribus per ſingulos Decanatus conſtitutis.* Neque id ratione vacat: etenim Clericis perfectiorem vitam ineuntibus, non eadem inculcanda, quæ Laïcis; neque eadem vtorumque officia ſunt; neque qui Laïcorum directioni ſufficiunt, Clericorum videntur inſtructioni ſpiritali pares eſſe: & hoc maximè ab Epiſcopis prouidendum eſt, ne ij pro confeſſione Clericorum excipiendâ ſeligantur, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ vel ignari ſint, vel minus ſtudioſi; nulla maior diſciplinæ reſarciendæ remora hoc tempore iniecta fuiſſe videtur, quàm à Confeſſariis Clericorum, qui eos quos ad pietatem & virtutum incrementa adſpirare vident, zelo ipſi imprudenti, vel, (quod magis cauendum eſt) turpi aduerſus ſæcularis (vt loquuntur) Cleri ſplendorem inuidiâ, vel deſperatione noſtrarum rerum laborantes, priuatis pietatis obſequiis detinent occupatos, & à publicis Eccleſiaſticæ diſciplinæ & functionum curis auocant, quos ad Clericalia munia obeunda, ad Eccleſiæ C diſciplinam pro virili procurandam, ad charitatis erga plebem debita officia ſubeunda, Eccleſiaſticas olim pro Clericis latas leges obſeruandas deberent inducere. Quod ſi Monachi cuiuſcumque ſodalitij à ſuis dirigi, & apud ſuos confiteri priuatis ſingularum ferè religionum conſtitutionibus iubentur: nè ſecùs quàm religionis ſpiritus (vt aptiſſimo, quo ipſi vtuntur vocabulo, mihi quoque vti liceat) poſtulare videtur ſaltē nouitij dirigantur, quamuis nihil alienum ab aliis à Dei lege præſcribatur: ita quoq; Clericos ab iis dirigi, & apud eos confiteri vtiliſſimū foret, qui eiuſdem cum ipſis propoſiti, experientiâ pollerent, & diſciplinæ Clericalis ſtudio, præ cæteris, flagrarent, & ordinis hierarchici incrementis inuigilarent. Sic enim ſeruaretur (ſaltem quoad Clericos) Concilij Pariſienſis ſub Gregorio quarto & Ludouico pio grauis illa ſententia, [b] *Nec etiam illud nobis videtur congruum, vt Clerici, & Laici Epiſcoporum, & Presbyterorum Canonicorum iudicia declinantes, Monaſteria Monachorum expetant, & ibi Monachis Sacerdotibus confeſſionem peccatorum ſuorum faciant; præſertim cùm eiſdem Sacer-* D *dotibus Monachis id facere fas non ſit, exceptis his duntaxat, qui ſub Monaſtico ordine ſecum in Monaſteriis degunt. Illis namque eſt confeſſio peccatorum facienda, à quibus ſubinde & modus pœnitentiæ, & conſilium ſalutis capiatur, & à quibus poſt tempora pœnitentiæ peracta, ſecundùm canonicam inſtitutionem, ſi Epiſcopus iuſſerit, reconciliatio mereatur.*

[a] Additiones Synodales Vvileſm. Pariſienſis can. 6.

[b] Conc. Pariſienſe lib. 1. cap. 46.

§. XI.

De forma literarum teſtimonialium exhibendarum, & aſſeruandarum.

XXXVII. Deinde formam literarum teſtimonialium exhibendarum citati Concilij quarti Mediolanenſis conſtitutio præſcribit, [c] vt nempè *literæ, quibus tota hæc inquiſitio, ac teſtificatio continetur, ad Epiſcoum ritè obſignata ab eo mittantur, cui id illi cura mandauit.* Quod ideò videtur eſſe præſcriptum ne qua fraus teſti-

monialibus

[c] Conc. 4. Mediol. cit. loco.

Digitized by Google

A monialibus iſtis literis ſubrepat; ne aliqua ex iis literis ordinando infamia inuratur: ne aliquod aduerſus inquiſitorem odium, vel inimicitia creetur: eædem ergo cauſæ militant vt literæ iſtæ teſtimoniales obſignatæ Epiſcopo tradantur, ob quas legibus [a] ciuilibus cautum eſt, vt teſtamenta legitima obſignata ſeruentur, nec niſi coram prætore aperiantur: Imò Paulus Iuriſconſultus decretum refert ab ampliſſimo ordine, vt tabulæ quæ publici vel priuati contractus ſcripturam continerent, obſignatæ ſeruarentur; vnde non abs re videtur eſſe, ſi teſtimoniales literæ quæ pro ordinandis Epiſcopo exhibentur, obſignatæ illi tradantur.

XXXVIII. Vltimo tandem [b] ex Mediolanenſi Concilio quinto diſcimus Cancellarij muneris eſſe, vt teſtimoniales literas, quibus ordinandus iuuabitur, in Eccleſiæ Archiuis fideliter reponat, in iiſque diligenter cuſtodiat: formulam autem deſcribendi ſtatum Clericorum, vel eorum qui Clericali militiæ adſcribendi ſunt fuſiſſimè oſtendit inſtructio [c] à ſancto Carolo inſcripta B pro Cancellariâ: in qua etiam adnotatum habetur, quo ordine omnes illæ memoratæ literæ deſcribi debeant in Authentico codice, quem de ſacris ordinationibus Cancellarius iubetur conficere, cuius Codicis duplex Index alphabetico ordine fieri præcipitur, vnus nimirum iuxta nomina ordinandorum: alter ratione ſingulorum ordinum collatorum. Quod autem Cancellario hîc demandatur, Chartophylaci apud Græcos curæ erat, vt apertè oſtendit Ioannes Epiſcopus Citri in reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam Dyrrachij Archiepiſcopum, [d] πολλοὶ δὲ τῶν ἀρχιερέων ἐξ ἀπειρίας τὰς ἐγγράφους τῶν μαρτύρων γενομένας περὶ τῶν ἱερᾶσθαι θελόντων ἀνατιθέασι τῷ Ἱερομνήμονι, καὶ λανθάνουσι προφανῶς ἀδικοῦντες τὸν Χαρτοφύλακα. τῷ τούτου γὰρ ὀφφικίῳ ἐμπεπίστευται, καὶ ἡ τῆς τοιαύτης διακονίας ἐνέργεια, καὶ οὐδαμῶς ἐκ τούτου αὕτη παρασαλεύεται, ὥσπερ δὴ καὶ τῶν ἱερολογιῶν. *Sunt autem antiſtites, qui per ignorantiã ſcriptas depoſitiones teſtium, quæ de iis fiunt, qui ſacrari volunt, committunt hieromnemoni; nec animaduertunt ſe apertè iniuriam facere Chartophylaci: huius enim cohæret officio etiam talis miniſterij poteſtas, nec vllo modo ab eo* C *amouetur, ſicut nec ſacrarum precationum.* Fallebantur verò ij Pontifices qui has partes Hieromnemoni demandabant, quod affine quoddam huic officio miniſterium eidem demandatum eſſet, nam vt ait Codinus, [e] Ὁ Ἱερομνήμων εἰς τὸ βλέπειν τὰς εὐχὰς ὄπισθεν τοῦ ἀρχιερέως, χεὶρ τοῦ ἐνθρονισμοῦ, καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας; Hæc autem verba alij [f] ſic interpretati ſunt, vt Hieromnemonis munus eſſe dixerint, vota ſeu ſuffragia in electionibus à tergo Patriarchæ inſpicere, ius collocandi in throno obtinere, & volumen ordinationis tenere: alij [g] verò alio modo interpretati ſunt, vt nempe Hieromnemonem ex officio preces, quas Patriarcha in ſacra Liturgiâ proferre debebat, à tergo ipſe inſpiceret, folia itidem vertere ſolitus; Enthroniaſmum in ſua poteſtate haberet, necnon librum ritualem ordinationis, quem nempè Pontifici erat exhibiturus, vbi opus eſſet, teneret. Nihil circà has verſiones definio, hoc duntaxat adnoto, eum qui priorem ſecutus fuerit, probabiliter ſuſpicari poſſe Hieromnemonem, qui ſuffragia in electione ordinandorum inſpiceret, qui electos in D throno ſuæ dignitatis collocaret, volumen ordinationis habuiſſe, in quo & electionis cuiuſque ſuffragia deſcripta eſſent, & authenticum poſſeſſionis adeptæ teſtimonium contineretur: eiuſque proinde munus ab officio Chartophylacis in ordinationibus aſſignato, non multum diſcrepaſſe.

[a] l. ad teſtium ff. de teſtamẽtis l. cùm ab initio & aliis ff. quemadmodum teſtamenta aperiantur. Paul. lib. 3 ſentent. tit. ad leg. teſtam.

[b] Conc. Mediol. 5 conſtitutionũ parte 3. tit. de examinatione.

[c] Variis titulis inſtructio cancell. actorum Mediol. parte 4. Vide etiam decreta Syn. Rauenn. ſub Cardin. Aldobrand. cap. de ordine, num. 2. & Cõſtitutiones Aretinas in Synodo Diœceſ. ſub Petro Vſimbardio &c.

[d] Ioannes Epiſcopus Citri in reſponſis lib. 5. Codicis Iuris Orient.

[e] Codinus de officiis Conſtantin. Eccl. cap. 1. in 5. quinario.

[f] Iunius in verſione Codini, & notis in ipſam, & Bulengerus de officiis Eccleſ. Conſtantinop. in Hieromnemone.

[g] Gretſerus in verſione Codini, & notis in ipſam.

A

ARTICVLVS IIII.

De promulgatione ſeu indictione Ordinationis; denuntiatione publicâ nominum Ordinandorum, eorumque deſideriis, itemque commendatione eorum ac deprædicatione, ſeu laudatione ſolemni apud populum.

§. I.

De indictione ſolemni ordinationis, precibuſque eam conſequentibus.

I. QVæ antea dicta ſunt, ea ni fallor, ad teſtimoniorum ordinando neceſſariorum, ad denunciationis publicæ, quâ nomina ordinandorum, & deſideria proponuntur, praxim abundè ſufficiunt. Ad exactiorem tamen B eorum tractationem, tria hîc corollarij loco adiungi debent; primum de indictione celebrationis ordinum ab Epiſcopo facienda acuratiùs diſputandum erit: tùm denunciationis prædictæ conſuetudo antiquitatis teſtimoniis roboranda: demum mos ille vetus aperiendus erit, quo Epiſcopus ordinaturus eos apud populum laudare, ac deprædicare ſolebat, quos ordinibus initiabat, conciliare ipſis volens ſanctitatis famam, quibus ſacrarum manuum impoſitione ſanctitatem infundebat.

II. Quod attinet ad edictum, ſeu indictionem de ſacrâ ordinatione habendâ, conſultiſſima ſunt ea, quæ in Concilio Mediolanenſi quarto, & Aquenſi præſcribuntur: vtriuſque itaque decreta hîc inſerenda ſunt, quæ non tam timendum eſt, ne legentibus faſtidium pariant, quàm iuſtam aduerſus neglectores indignationem. Mediolanenſe primùm audiamus, [a] *Vt & Epiſcopo ſacram ordinationem habituro, & iis qui ordinus ſacramento initiandi ſunt, ſatis temporis detur, quo præſtare poſſint quæcumque, vel ſacri Tridentini Concilij decretis, vel noſtris* C *etiam Prouincialibus conſtitutionibus, antè ſtata illius ſacræ ordinationis tempora, in iis præſertim, qui maiores ordines ſuſcepturi ſunt, præſtari iuſſum eſt: primò Epiſcopus ſtatis illis temporibus eam de more ſolemniter celebraturus, duobus ante menſibus, aut amplius, minuſuè pro Diœceſis amplitudine, illius habendæ diem literis indicat; tum edictum certâ verborum formulâ conſcriptum publicè proponi, Eccleſiæque Cathedralis valuis, aliiſque, vt, conſuetudinis eſt, locis affigi, idemque prætereà à ſingulis Parochis promulgari iubeat. Quo edicto omnes, quicumque vel primam tonſuram, vel ordines minores, maioreſuè ſuſcepturi ſunt, ad ſacram ordinationem euocet. Certum prætereà, vel menſtruum ſcilicèt, vel quoad Diœceſanos attinet, longius etiam pro Diœceſis amplitudine, ſpatium præſtituat, quò ad ſe omninò illi ſinguli, qui primâ tonſurâ, aut aliquo ſacro ordine initiandi ſunt, ante ſtata ordinationis tempora, conueniant: certam item diem ſacræ ordinationi proximam edicat, quâ primò qui in vrbe ſunt, tum rurſus alteram, quâ Diœceſani, qui primâ tonſurâ aut aliquo ordine initiandi ſunt, cùm præſcripta teſtimonia adferant, tùm ſtata examina ſubituri præſtò ſint. Reliqua prætereà omnia, & ſingula edicat & commoneat,* D *quæ vel à Clericis qui initiandi ſunt, vel à Parochis ſacræ ordinationis causâ præſtari debent.*

[a] Conc. Mediol. 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum ordinis.

III. Pergit autem ea referre quæ poſt illam publicam ordinationis indictionem peragenda ſunt [b] *proximo autem poſt illam promulgationem die Dominico, Parochi qui in vrbe ſunt, tùm vero Diœceſani, vbi primùm literas indictionis diei Sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die proximè ſequenti, in ſuâ quique Eccleſiâ illas publicè proponant atque affigant, vnà cum edicto de ſacrâ ordinatione, & Epiſcopi etiam literis Paſtoralibus, ex præſcriptâ formulâ per nos edendâ, aut aliâ ratione, argumentoue, cum re, quæ ſanctè agenda eſt, conſentaneo, prout Epiſcopus aliquando expedire cenſuerit. Quo Dominico promulgationis die ob ſacram ordinationem proximè futuram in ſingulis Eccleſiis Parochialibus, vt aliàs decretum eſt, proceſſio de more agatur, litaniis, ſupplicationibus publicis, quibus vnuſquiſque mente reputans, quàm pauci operarij in meſſe multâ ſint, hoc Deum toto corde exoret, vt qui Dominus eſt meſſis, ipſe mittat operarios*

[b] Conc. Mediolan. 4. ibidem.

in

A *in meſſem ſuam, & lumen Epiſcopo præbeat in iis deligendis, quos ordinibus adſcribat: quos verò Epiſcopus delegerit, ope diuinâ illi adiuti in ſanctitate & iuſtitiâ ei ſeruiant, eiuſdem gloriam omnibus in rebus ſibi proponentes, quod vt eo nomine Deum populus ſupplex ſæpius oret: id illum ſingulis diebus Dominicis per menſem ante ſacræ Ordinationis tempus crebrâ exhortatione Parochi intra Miſſarum ſolemnia præmoneant; ac Dominico die illam proximè præcedenti, Paſtorales etiam illas Epiſcopi literas de ſcripto accuratè iterùm recitent, tum prætereà admonitione populum ad illud excitent vt non modò ſupplicationes ob eam cauſam altero* [a] *Concilio Prouinciali decretas, piè, religioſéque tunc obeat: ſed illis ipſis ſtatis, qui ſequuntur ſacræ ordinationis diebus, frequens in oratione purè, ſanctéque verſetur, vt Dei, ſanctorumque ope, piis fidelium precationibus impetratâ, & Epiſcopus ordines iis conferat, quos vtiles operarios Eccleſia Dei poſtulat: & qui ordines ſuſcipient in dies progreſſus maiores habeant, in vitæ morumque ſanctitate, religione, doctrinâ, ac prudentiâ.*

[a] Conc. Prouinc. 2. Mediol. tit. 1. decreto 21.

IV. Concilium autem [b] Prouinciale ſecundum Mediolanenſe, cuius de-
B creti mentionem in prædictâ ſanctione factam animaduertimus, itemque [c] Aquenſe quod iiſdem verbis, quibus Mediolanenſe ſecundum mentem ſuam expreſſit de denunciandis iſtis ſupplicationibus, ac precibus, poſtquam ordinationis dies condicta fuerit, grauiter in hæc verba decreuit, *Iubeat Epiſcopus vt Dominico illo die qui quatuor ſtata ieiunij tempora, quibus ordinis Sacramentum miniſtratur, proximè antecedit, parochi non ſolùm ſolemne illud ieiunium huius rei causâ inſtitutum denuntient, verùm etiam in ſuâ vnuſquiſque eorum parochiali Eccleſia ſupplicationes, litaniáſque piè ac religioſè vel intus habeat, vel proſequente fidelium multitudine, foris Eccleſiam, ſicut moris eſt, obeat: vt Dei ſanctorumque ope imploratâ tum Epiſcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus ſancti lumine illuſtretur: tum illi quibus conferuntur, in vita ſanctitate, doctrinâ, religioſiſque virtutibus proficiant.*

[b] Prouinc. 2. tit. 1. decret. 21.
[c] Aquẽſe tit. quæ ad Sacramenti ordinis adminiſtr. pertinent.

V. Nihil hîc dicimus de ieiuniis Quatuor Temporum diuino maximè numini conciliando inſtitutis, quò Eccleſiæ ſuæ miniſtros ſecundùm cor ſuum præfici velit, non autem eos in indignatione ſuâ conſtituat: hac enim de re
C dabitur infrà dicendi locus: hic tantùm monemus, ex antiquâ Eccleſiæ praxi ſeriò populo eſſe orandum, cùm de Sacerdotum & Eccleſiæ miniſtrorum delectu agitur, ſi enim Acta Apoſtolorum conſulimus, videmus Apoſtolos [d] *poſtquam perſeuerantes vnanimiter in oratione cum mulieribus*, deſcripti ſunt, mox congregatâ fidelium turbâ de ſubrogando in locum Iudæ aliquo deliberaſſe, reſque diuinis ſortibus orantes commiſiſſe. Legimus ſeptem [e] Diaconis nonniſi ab orantibus manus impoſitas; aduertimus [f] *λειτουργούντων αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, miniſtrantibus illis Domino ſeu ſacrificantibus, & ieiunantibus*, auditam à fidelibus Spiritus ſancti vocem, quæ Sauli & Barnabæ ſegregationem in Euangelium, ſeu electionem ad ſingulare Apoſtolicum miniſterium perfici iuberet, quam nonniſi ieiunantes & orantes perfeciſſe repetunt, Creabantur tunc temporis, vt plurimùm, diuinitus Sacerdotes, quia diuinitus exſpectabantur, & à Deo feruentibus votis expetebantur: Creari ſolebant [g] per Prophetiam, Paſtores, quomodo Timotheus ab Apoſtolo dicitur ordinatus; diui-
D nis ſignis portendebantur, vt de [h] Fabiano, [i] Nicolao, [k] Ambroſio, [l] Seuero, & aliis innumeris Eccleſiaſticæ hiſtoriæ referunt: tunc ſe Sacerdotes, cum Apoſtolo [m] *per voluntatem Dei* vocatos dicere poterant, *ſeu non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum & Deum Patrem, conſtitutos*, quia nempè diuini potius Numinis inſpiratione, quàm humanâ ſagacitate ad miniſterium vocabantur; quique eos eligebant magis orationi fidebant quàm rationi: quidni enim ſequerentur Chriſti Domini exemplum, qui delecturus Apoſtolos orationi priùs ſe totum dedit? [n] *Exiit*, inquit Lucas, *in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei, & cùm dies factus eſſet, vocauit diſcipulos ſuos, & elegit duodecim ex iis, quos & Apoſtolos nominauit.* Quod ſi Dominus orare perhibetur, antequam Apoſtolos ſuos delegerit, iure Epiſcoporum, & cæterorum munus eſt orare, antequam Eccleſiæ Chriſti deligant Sacerdotes: Chriſtus enim ſibi miniſtros eligebat, nec oratione indigebat, vt eos penitius noſſet: homines autem, qui non ſibi, ſed Chriſto Sacerdotes parant, quibus aliorum mores

[d] Actorum 1.
[e] Actorum 6.
[f] Actorum 13.
[g] 1 ad Tim. 1. & 4.
[h] de Fabiano Euſeb. c. 21. lib. 6. hiſt.
[i] de Nicolao Metaph. 6. Decembris.
[k] de Ambroſ. Paulinus in eius vita.
[l] de Seuero Volaterra comm. vrb. lib 19.
[m] 1 & 2. Cor. 1. ad Epheſ. 1. ad Colloſ. 1. & 2. ad Tim. 1. ad Galat 1.
[n] Lucæ 6.

ſæpè obſcuri, & animi ſenſa imperuia ſunt, quanto magis Deum conſulere, & precibus apud eũ agere debent, [a] *vt qui corda omnium nouit*, ipſe oſtendat quem ex pluribus eligat? Aptè omnino, & conſentaneè ad hoc propoſitum Origenes, [b] *Quis ergo ita potuit eligere principem populi, vt Moyſes poterat, ſed hoc non facit, non dicit, non audet. Cur non audet? ne poſteris præſumptionis relinquat exemplum: ſed auſculta quid dicit, prouideat, inquit Dominus Deus ſpirituum omnis carnis hominem ſuper Synagogam hanc, &c. ſi ergo tantus ille ac talis Moyſes, non permittit iudicio ſuo de eligendo principe populi: quis erit qui audeat vel ex plebe, &c. vel ex Sacerdotibus, quis erit qui idoneum ad hoc iudicet, niſi cui oranti & petenti à Domino reueletur?* Cui conſentit Chryſoſtomus, [c] *Doctrina*, inquit, *Sacerdotiſque dignitas magna eſt, atque mirabilis, & quæ verè diuina ſententia comprobanda eſt, vt quis ea dignus adducatur in medium*: nec minùs eleganter Ambroſius, [d] *ſupplicaturus pro populo eligi à Deo, probari debet à Sacerdotibus.* A

VI. Aduerte autem, quod tum ex ſuperiùs allatis, tum maximè [e] ex edictis & ordinationibus, quæ in iiſdem actis Mediolanenſibus habentur, eadem à Sancto Carolo ſeruata fuerint, quæ in Archiepiſcopali Bononienſi leguntur præſcripta, in quo ſcilicet ſtatutum eſt, hunc modum in indicendis ordinationibus ſeruandum eſſe: primùm, [f] *vt edictum proponatur: deinde inſtruantur Parochi, quomodo ſe gerere debeãt in denunciationibus, literis teſtimonialibus, & alijs quæ ſui muneris ſunt, erga ordinandos præſtandis, tum alio edicto dies, locus examinis, & ratio ab examinatoribus ſeruanda promulgetur: demùm proceſſio Clericorum indicatur ordinationibus præmittenda.* Vtriuſque iſtius edicti formulas leges tum in prædictis actis Mediolanenſibus, tùm in citato Archiepiſcopali Bononienſi: de primo edicto hoc tantum moneo fuſiùs illud eſſe, quàm vt exſcribi debeat, in eoque leges omnes de ſacris ordinationibus ritè celebrandis, deq; ætate, & qualitatibus ordinandorũ in Eccleſiâ pro neceſſariis habitis, ſiue ex iure Canonico, ſiue ex Conciliis prouincialibus erutas breuiter cõtineri, & populo notas fieri, ne quis in eas peccet, & vt ſuam vim obtinere noſcantur: quod etiam faciendum eſſe Nouella [g] Iuſtinianæa indicat inferiùs citanda: alterum edictum ſimplex eſt, diei ſacræ ordinationis indictio, nihilq; memoratu dignum continet, vel quod explicationem mereatur. In inſtructione pro Parocho ad fidem faciendam de natalibus, & ætate ordinandi, vtilis, & quæ non mediocrem prudentiam ſapiat, inquirendi ratio continetur, quam ab omnibus Parochis ſerio legi optarem; ſicut etiam ea quæ in Sacramentali Ambroſiano, in rubricis ſeu inſtructionibus de Sacramento ordinis exactè præſcribuntur: quæ quidem omnia habentur in iiſdem Actis [h] Mediolanenſibus; & exiguo, ſed illo vtili libello, quem doctrinam [i] Sancti Caroli de Sacramentis dixere, Pariſiis non à pluribus annis typis mandato, continentur. In eo ſiquidem quæ circa Sacramentum ordinis Parochus doceat, & exequatur, formulam item denunciationis Quatuor Temporum, formulam denunciationis ordinandorum, curam Parochi de adſcribendis militiæ Clericali, fusè, & vberrimè vnuſquiſque edocebitur. B C

§. II. D

De promulgatione nominum & deſiderij ſingulorum Ordinandorum, publicaque eorumdem diſcuſſione.

VII. Quod verò ſpectat ad publicam iſtam nominis, & deſiderij eius, qui ordinandus eſt, denunciationem faciendam, diximus ſuperiùs, & ex Conciliis [k] Tridentino, Mediolanenſi 4. Turonenſi, Rothomagenſi, Aquenſi, Burdegalenſi vtroque, & quod iis omnibus antiquius eſt, Colonienſi, probauimus ſacris ordinibus initiandum eſſe neminem, cuius nomen & deſiderium non priùs publicè omnibus palam facta fuerint, idipſum etiam in Comitiis generalibus [l] Cleri Gallicani, anno 1625. noſtro tempore, publicâ admonitione, renouatum meminimus: Antiquitus quoque ſolitos fuiſſe ſacræ religionis Antiſtites ordinandorum nomina publicè omnibus proponere, vt vnicuique de eorum

[a] Actorum 1.
[b] Origenes homil. 22. in cap. 27. Numerorum.
[c] Chryſoſt. hom. 5 in caput epiſt. 1. ad Timoth.
Τὸ δὲ διδασκαλίας, καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα μέγα, καὶ θαυμαστὸν, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δεόμενον ψήφου, οὕτω τὸ ἄξιον εἰς μέσον προάγεσθαι.
[d] Ambr. lib. 5. epiſt. 25. ad Vercell.
[e] Edicta & ordinationes habentur Act. Mediol. parte 3.
[f] Archiepiſc. Bonon. part. 3. tit. de Sacramento Ordini, ſtatim initio.
[g] Nouella 6. Iuſtin. cap. 6.
[h] Actorũ Mediolan. parte 4. tit. de Sacramẽto Ordinis.
[i] S. Caroli doctrina de Sacramẽtis, Pariſiis impreſſa apud Io. Meſtais ad portã S. Victoris anno 1629.
[k] Cõcilia iſta ſup. §. 4.
[l] Monit. cler. ad Gall. Archiep & Epiſ. num. 42. in Comitiis gener. an. 1625.

Digitized by Google

A eorum vitâ, & conuerſatione referre liceret, notiſſimum eſt: primò enim, ſi credimus Lampridio, Alexander Seuerus Imperator huius moris æmulatione incenſus, [a] *Vbi aliquos voluiſſet, vel rectores prouinciarum dare, vel præpoſitos facere, vel procuratores, id eſt rationales, ordinare, nomina eorum proponebat hortans populum, vt ſi quis quid haberet criminis, probaret manifeſtis rebus: ſi non probaſſet ſubiret pœnam capitis, dicebatque graue eſſe cùm id Chriſtiani & Iudæi facerent in prædicandis Sacerdotibus qui ordinandi ſunt, non fieri in prouinciarum rectoribus, quibus & fortunæ hominum committerentur & capita*: quantùm putatis ponderis & momenti veteres illi Chriſtiani Sacerdotum probationem putabant, ſi iis temporibus, quibus ad flammas, ad beſtias, ad necem Chriſti Sacerdotes præ cæteris inquirebantur, eorum tamen nomina palàm faciebant, ne indigno ad Sacerdotium aditum præberent: audiantur nunc molles illi, & delicati Chriſtiani, qui Epiſcopo tempore perſecutionis ſibi fingunt Sacerdotum nomina ſignificari periculoſum; cùm & furente perſecutionis æſtu, laicis omnibus, ex quibus ſæpè tor-
B mentorum vi aliqui ad fidei negationem adigebantur, inter quos multi etiam ſæpè falſi fratres, à quibus periculum ſibi imminere dicebat Paulus, [b] nomina adeò publicè proponerentur, vt etiam rumor iſtius conſuetudinis apud Ethnicos vulgaris eſſet; vigebat ſcilicet apud maiores noſtros charitatis ſincera virtus, quam hocce tempore inuidentiæ, æmulationis, ſuſpicionis, & humanæ prudentiæ vitia obſcurarunt, vel certè penitus extinxerunt.

[a] Lampridius in Alex. Seuero.

[b] 2. Cor. 11.

VIII. Plura verò ad hanc conſuetudinem confirmandam ſuperiùs adducta ſunt, plura inferiùs adducentur: lubet ex Nouella Iuſtiniani Epiphanio Patriarchæ Conſtantinopolitano directa, eamdem confirmare, [c] *Oportet autem*, inquit Iuſtinianus, *in ipſo ordinationis tempore, eum qui hanc imponit, illis coram omni fideli populo ſanctiſſimæ Eccleſiæ, hæc omnia* (puta Eccleſiaſticas leges, eaſque maximè quæ ordinandorum conditiones neceſſarias exponunt) *prædicere, vt agnoſcens eum omnia quæ priùs à nobis dicta ſunt habere*, (id eſt vt populus ſciens ordinandum obſeruatis Sacerdotalibus dotibus inſtructum eſſe) *ad ſacram eum deducat*
C *ordinationem; vt etiam ille coram omnibus hæc audiens, non ſolùm habeat Dei timorem, ſed etiam coram omnibus denunciationem, & profeſſionem erubeſcat. Si quis autem talis quidem eſſe putetur, & ad Epiſcopatus ordinationem tranſeat, contradicat autem aliquis, atque dicat conſcium ſe eſſe alicuius, quod illicitè admiſerit; non prius mereatur Epiſcopatus ordinationem, quàm examinatio querimoniarum fiat, & appareat vndique innoxius: quod ſi etiam poſt huiuſmodi contradictionem non paſſus is, qui ordinationem facit, legitimam examinationem imponi cauſæ, currat ad ordinationem; ſciat quod ab eo fit pro nihilo eſſe; ſed & is, qui contrà legem facit, cadet Sacerdotio: & qui ſine probatione imponit ordinationem, & ipſe quidem ſimiliter cadet ſede Sacerdotali, reus autem erit Deo, qui omnium præcipuè quærit ſuorum Sacerdotum puritatem: ſi tamen is qui ordinationi contradicit, aut examinatione factâ probetur calumniator, aut in ipſo principio, neque in examinatione perſiſtere confidat; ſegreget illum in perpetuum à ſacra Communione, is qui ordinationem facere vult, &c. Si verò nemo accuſauerit, omninò aut in toto denuntians examinationem non faciat, aut facta examinatione demonſtrare (ſicut prædiximus) non valuerit accuſationem*
D *veram: tunc oportet eum, qui per tot vias inculpabilis apparuerit, accedere ad futuram ordinationem.* Conſentiunt hæc omnia legi Alexandri Seueri ſuprà allatæ, quâ, ſecundùm morem Chriſtianorum in electionibus ſuorum Sacerdotum obſeruatum, & deligendos à ſe Magiſtratus accuſationibus, ac delationibus ſingulorum obiiciebat, & temerarios accuſatores ſeuerè caſtigabat: ſic enim Iuſtinianus non ſolum Sacerdotes ſummos, non priùs ordinari ſtatuit, quàm omnium ſententiæ ſuper illorum ordinatione audiantur, crimina ſi quæ oppoſita fuerint, refellantur, integritas ipſorum atque innocentia probetur: verùm etiam calumniatores iubet inflictâ non mediocri pœnâ mulctari.

[c] Nouella 6. cap. 1.

IX. Mihi verò ad propoſitum veniunt in mentem quæ Sidonius Apollinaris ſcripſit Euphronio Epiſcopo, de Simplicio, quem poſtmodum factâ ſibi ab omnibus eligendi poteſtate in Archiepiſcopum Bituricenſem elegit: eum nempe conſulit, vt quid ſibi videretur in ea electione faciendum indicaret. Simplicium refert à quibuſdam nominari, [d] *De quo*, inquit, *ſciatote narrari plurima bona*,

[d] Sidonius epiſt. 8. lib. 7.

atque ea quidem à plurimis bonis quæ teſtimonia mihi primâ fronte colloquij non ſatis grata, quia ſatis gratioſa indicabantur; at poſtquam æmulos eius vidi, nihil amplius, quàm ſilere, atque eos maximè qui fidem fouent Arrianorum (neque quippiam nominato licet, necdum noſtræ profeſſionis illicitum opponi) animum aduerti exactiſſimum virum poſſe cenſeri; de quo quiuis malus loqui, bonus tacere non poſſent. Hæc autem verba oſtendunt nominari ſolitos aliquos in Epiſcopum, antequam eligerentur: ideò verò nominatos, vt, ſi qui eſſent criminum ipſorum conſcij, ea palàm facerent: iiſdem itaque ab eo tempore, quo nominati eſſent, plura obiici ſolita à contradicentibus; ex aliâ verò parte teſtimonia, quibus ipſi probarentur relata & audita fuiſſe. Taceo hîc [a] quæ de obiectâ S. Martino perſonæ vilitate, de Defenſoris Epiſcopi interceſſione, ne ipſe eligeretur, de conſenſu maioris partis populi eum expetentis, de refutatis diuinitùs, qui eius ordinationi reſiſterent, referuntur à Seuero Sulpitio: plura alia quæ ex vitis SS. exempla quotidiana afferri poſſunt non inuitus omitto. Moneo ſolùm de ordinandorum vitâ in publico conſeſſu olim diſputatum ex [b] Cypriano, & [c] Ambroſio; itémque de contradicentium perſonis, & criminum veritate, aut falſitate in ipsâ plebe; cui Epiſcopus ordinandus eſſet, diſcutiendis haberi Canonem Concilij Carthaginenſis [d] tertij ſuperiùs allatum: eaque cùm expenderentur, abeſſe iuſſos Catechumenos, iuxtà Canonem Concilij Laodiceni [e] prohibentem, *τὰς χειροτονίας ἐπὶ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι, ordinationes in præſentia audientium fieri*: vt interpretantur [f] Zonaras, & Balſamon; ne fortè, vt ait [g] Zonaras, in iis conuentibus in quibus crimina ordinandis obiiciuntur, ea audirent quæ iis contra quos dicebantur, eſſent pudori; & ipſis à quibus audirentur, ad nequitiam incitamento eſſent, & aliis quorum non ita conſtans in fide eſt ratio, blaſphemandi numinis cauſam præberent.

X. Antiquum iſtum morem nomina ordinandorum publicè proponendi, aliquâ ratione innouaſſe dicendus eſt Bonifacius octauus, dum ad vitioſas electiones, & præcipites Metropolitanorum confirmationes impediendas, quæ nempe nullis vocatis & [h] *non diſcuſſo negotio*, fierent, ſtatuit, *confirmationes tales viribus omninò carere, ipſaſque decernit irritas, & inanes. Vocationem autem huiuſmodi nominatim, vbi eſt coëlectus, vel apparet oppoſitor; aliàs generaliter in Eccleſiâ, in qua electio facta eſt, vt ſi qui ſint qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio termino competenti, faciendam eſſe cenſet: quæ etiam, ſi electio in concordia celebrata fuerit, vult obſeruari*, habes autem ſuprà expreſſas de illis denunciationibus faciendis Concilij [i] Tridentini, Mediolanenſis, Turonenſis, Rothomagenſis, Aquenſis, Burdegalenſis ſanctiones; ex quibus etiam ea diſces, quæ in iis legitimè faciendis ſeruanda ſunt: nec iam opus eſt, vt, crambem iſtam recoquendo, moleſtus ſim.

XI. Huic autem mori confirmando vel illuſtrando conducit maximè quod refert [k] Diuus Chryſoſtomus, eo ſermone quem habuit ad illos, qui conuentum Eccleſiæ deſeruerant, de pluribus diuerſis materiis: narrat ſiquidem hunc in olympicis certaminibus morem obtinuiſſe, vt poſt triginta dies tranſactos Athletæ certaturi in ſuburbium educti circumueherētur, & toto ſedente theatro clamaret præco *μή τις τούτου κατηγορεῖ*, id eſt, *núm quis hunc accuſat*, vt omnis ſeruilis conditionis ſuſpicione depulsâ, in certamina pedem inferrent. Quanto enim æquiori ratione, is, qui exemplo, vitæ integritate, & morum ſanctimoniâ vniuerſis præfuturus eſt, toti populo antea proponendus videtur, vt ſi quis aliquid habet, quod obiiciat, vel innocentiâ ſuâ refellat, vel criminis ſuſpicione laborans à tam ſancto Magiſtratu repellatur. Quid enim Athletæ vitæ probitas? quid pietas? quid virtus animi prodeſſe poterant? non virtutibus, ſed corporis viribus, non morum conſtantiâ, ſed neruorum, cæterarumque corporis partium firmitate, non prudentiâ vnquam, ſed æſtu aliquando certabatur, vincebatur. Cur ergo tanto ſtudio cauetur, ne criminum aliquorum rei in palæſtram dimicaturi inducantur? an quia Athletarum ordini dedecus metuebant? an quia verebantur, ne quibus victoribus poſtmodum à populo fauebatur, ſi vitioſis ipſis faueretur, vitio exinde faueri, & ex criminoſorum commendatione,

[a] Seuerus Sulpitius in vitâ S. Martini ad Deſiderium cap. 7.
[b] Cyprian. epiſt. 34.
[c] Ambroſ. in 3. caput prioris ad Timotheum.
[d] Conc. Carthaginenſe 3. can. 40. Refertur diſt. 23. c. illud.
[e] Côc. Laod. can. 5.
[f] Balſamon, & Zonaras in can. 1. Apoſt. & can. 6. Laodiceni Concilij.
[g] Zonaras in 5. can. Conc. Laodic.
[h] Bonifac. 8. cap. final. de elect. in 6.
[i] Vide ſuperior. art. 5. 4.
[k] Chryſoſt. ſerm. 48. in inſcriptionē altaris & to. 5.

Digitized by Google

A commendatione, crimen quoque laudari videretur? at quantò maiori cautelâ proſpiciendum eſt, ne Sacerdotalis ordo indignorum admiſſione dedecoretur? myſteria ſancta contaminentur? verbum Dei ab indignis prolatum vileſcat? vt qui ad pietatem & animarum ſalutem duces eſſe debent, exemplo pereant ad perniciem?

§. III.

De commendatione ac laudatione Ordinandorum apud populum eorundémque reſponſis.

XII. Vltimò iam examinandum ſupereſt, eorum qui ordinandi ſunt ab Epiſcopo prædicandorum, ac laudandorum vetus inſtitutum; vt quemadmodum hocce tempore ſolent in noſtrâ ſaltem Vniuerſitate Pariſienſi, qui licentian-

B dorum in ſacrâ Theologiæ facultate ordini ſunt inſerendi, prius à publico paranympho laudari, ſic ſolerent ij, qui Clericorum catalogo forent adſcribendi, ab Epiſcopo priùs populo commendari. Huius moris luculentum teſtimonium eſt, Canon iſte [a] Concilij quarti Carthaginenſis, *Lector cùm ordinatur, faciat de illo Epiſcopus verbum ad plebem, indicans eius fidem, ac vitam, atque ingenium.* Si in Lectoris ordinatione hoc præcipitur, quantò magis in ſuperiorum ordinum collatione obſeruabatur, quorum quantò diuiniora ſunt officia, tantò eorum qui iis initiantur, debet eſſe apud plebem maior auctoritas, & vitæ commendatio amplior: ideóque cum de lectoris in ſua ordinatione ab Epiſcopo faciendâ honorificâ mentione, & meritorum ipſius prædicatione ordinationi inſerendâ legem Carthaginenſes Patres ſanxere, aliorum quoque ſuperiorum graduum commendationem in ordinationis ſolemnitate non omittendam confirmarunt. Cur autem Oſtiarij, & ſimplicis Clerici laudandorum minimè meminerunt? an quod in eorum graduum diſtributione, nulla, ex ve-

C teri more, promouendi laudatio inſeri conſueuiſſet? an verò quod Oſtiarij, qui ab Archidiacono in eodem Concilio [b] inſtrui, & officij ſui gerendi inſtrumenta accipere iubentur, non ab Epiſcopo, ſed ab eodem Archidiacono laudarentur? vtrum volueris non multùm ad præſentem quæſtionem refert. Teſtem porrò pro hac quoque conſuetudine, de qua iam à nobis ſermo inſtituetur, adducere poſſumus ex antiquis auctoribus Cyprianum, [c] vbi docet *ordinationes, nonniſi ſub populi adſiſtentis conſcientiâ fieri oportere: vt plebe præſente vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur.* Exſtant etiam Sidonij Apollinaris [d] in electione Simplicij in Archiepiſcopum Bituricenſem, grata, & vernans panegyrica concio: [e] Eucherij, in ordinatione Sacerdotis, laudatorius, & grauis ad populum ſermo, quem Euſebij Emiſſeni putat eſſe Baronius, [f] & habitum in ordinatione Sancti Maximi Taurinenſis: grauis [g] quoque & ſeria Conſtantio Arauſicorum Epiſcopo deſignato parænesis ab Ambroſio: elegans [h] quoque, & diſerta, adhortatoria potius Eulalio Doarenſium

D Epiſcopo, eique gratulatoria, quàm laudatoria Gregorij Nazianzeni, in ipſius electione habita oratio. Exſtant & [i] Chryſologi in Petri Epiſcopi creationem ſermo, & prima [k] Ennodij ſacra dictio in laudem Laurentij Mediolanenſis die ordinationis eius habita. Exſtant etiam Cypriani inſignes Epiſtolæ de Celetino Lectore, Aurelio item Lectore, & Numidico Preſbytero à ſe factis; ex quibus qualem Epiſcopi in ordinatione Clericorum habere ſolerent orationem nõ difficulter intelligimus; quos enim ad perſecutionem abſens diuinitus demonſtratos, inconſultò, & abſente, contra morem ſuum, populo, ordinarat; hos iſtis epiſtolis, quæ orationis quam in ipſorum ordinatione habiturus fuiſſet, vicem ſuppleant, grauiter & ornatè commendat; quæ quoniam ordinationis habendæ ritus quoſdam manifeſtos faciunt, ordinum vel etiam eorum, quos minores dicimus, dignitatem commendant, & quantam in ſeligendis vel ad ipſos inferiores gradus probati Antiſtites diligentiam impendere debeant, quo item honore minores illi Clerici haberi, quo in precio Cleri-

[a] Carthag. 3. c. 8. refertur diſt. 23. c. Lector.
[b] Idem can 9.
[c] Cyprian. ad Clerũ & plebes in Hiſp. epiſt 68.
[d] Sidonius in Conc. poſt epiſt. 9. lib 7.
[e] Eucherius ſerm. 7. tom 2. Biblioth. PP.
[f] Baron. ad annum 441.
[g] Ambr. lib 5. epiſt 19. Conſtantio.
[h] Greg. Nazîaz. orat. 30.
[i] Chryſolog. ſerm. 107.
[k] Ennodij dictio in Natali Cathed. Epiſcopi Laurentij.

G

catus, & quorumquamque ordinum dignitatem ipſi habere, quo in honoris A
loco eam reponere, quâ veneratione ſuſcipere debeant, egregiè demonſtrant,
ideò hîc à nobis maximâ ex parte exſcribuntur.

XIII. De ordinatione Aurelij Cypriani literæ ad Clerum & plebem priori
loco ſeſe legendæ offerunt. [a] *In ordinationibus Clericis, fratres chariſſimi, ſolemus*
vos ante conſulere, & mores ac merita ſingulorum communi conſilio ponderare; ſed exſpe-
ctanda non ſunt teſtimonia humana, cùm præcedunt diuina ſuffragia. Aurelius frater no-
ſter, illuſtris adoleſcens, à Domino iam probatus, & à Deo vocatus eſt, in annis adhuc
nouellus, ſed in virtutis, ac fidei laude prouectus, minor in ætatis ſuæ indole, ſed maior
in honore; gemino hîc agone certauit: bis confeſſus, & bis confeſſionis ſuæ victoriâ glorio-
ſus: & quando vicit in curſu factus extorris, & cum denuo fortiore certamine pugnauit,
triũphator, & victor in prælio paſſionis: quoties aduerſarius prouocare ſeruos Dei voluit, to-
ties promptiſſimus, ac fortiſſimus miles & pugnauit, & vicit. Parum fuerat ſub oculis an-
te paucorum quando extorris fiebat congreſſum fuiſſe; meruit & in foro congredi clariore
virtute, vt poſt Magiſtratus etiam Proconſulem vinceret, & poſt exilium tormenta ſupe- B
raret, nec inuenio, quid in eo prædicare plus debeam, gloriam vulnerum, an verecundiam
morum: quod honore virtutis inſignis eſt, an quod pudoris admiratione laudabilis? Ita &
dignitate excelſus eſt & humilitate ſubmiſſus, vt appareat illum diuinitus reſeruatum, qui
ad Eccleſiaſticam diſciplinam cæteris eſſet exemplo, quomodo ſerui Dei in virtutibus vin-
cerent, poſt confeſſionem moribus eminerent: merebatur talis Clericæ ordinationis vlterio-
res gradus, & incrementa maiora, non de annis ſuis, ſed de meritis æſtimandûs; ſed in-
terim placuit, vt ab officio lectionis incipiat: quia & nihil magis congruit voci, quæ Do-
minum glorioſâ prædicatione confeſſa eſt, quam celebrandis diuinis lectionibus perſonare;
poſt verba ſublimia, quæ Chriſti martyrium prolocuta ſunt, Euangelium Chriſti legere,
vnde martyres fiunt: ad pulpitum poſt cataſtam venire: illic fuiſſe conſpicuum gentilium
multitudini, hîc à fratribus conſpici; illic auditum eſſe cum miraculo circumſtantis populi,
hîc cum gaudio fraternitatis audiri. Hunc igitur, fratres dilectiſſimi, à me, & à collegis,
qui præſentes aderant, ordinatum ſciatis, quod vos ſcio, & libenter amplecti, & optare
tales in Eccleſiâ noſtrâ quamplurimos ordinari. Et quoniam ſemper gaudium properat, nec C
poteſt moras ferre lætitia, Dominico legit: interim nobis hoc die auſpicatus eſt, dum dedi-
cat lectionem, vos orationibus frequenter inſiſtite!, & preces noſtras veſtris precibus ad-
iuuate, vt Domini miſericordia fauens nobis, citò plebi ſuæ & Sacerdotem reddat incolu-
mem, & martyrem cum Sacerdote lectorem. Opto vos, fratres chariſſimi in Deo Patre &
Chriſto Ieſu ſemper bene valere.

XIV. Habetis hac Epiſtolâ legitimæ ordinationis, & conditionum quæ in or-
dinandis præcipuè requiruntur graphicam deſcriptionem: an non ea laudabi-
lis ordinatio quæ communi omnium conſilio celebratur, in quâ non ſolum
mores, verùm etiam ſingulorum merita ponderantur, vt & indigni arceantur
& præterea laudabiles tantum, & qui anteactis virtutis operibus gradus Eccle-
ſiaſticos meruerint & prout meruerint, obtineant? annon ea optima quæ di-
uinâ vocatione firmetur, non humanis ſolum teſtimoniis? quæ non præpro-
pera, non accelerata ſit, ſed per gradus, & ab inferiorum ordinum exercitio
ad maiora ducens dignitatis incrementa? quæ non otioſa neque inutilis fue- D
rit, qualis vt plurimùm ad minores ordines ſolet eſſe promotio, negligenti-
bus nobis ea officia ſubire, quæ & martyres deceant, & martyres ornent, & fa-
ciant; quæ infrà ordinandorum ſit merita: quæ gaudentibus populis, adiu-
uantibus Epiſcopum Preſbyteris celebretur, etſi vrgente neceſſariâ causâ, præ-
ſente populo celebrari non potuerit, illicò ad eundem referatur, vt diſcat,
quem venerari, quem audire, quem miniſtrantem debeat reuereri? At talis
eſt ordinationis à Cypriano deſcriptæ idea: nam & ſe populum de ordinatio-
nibus conſulere ſolere profitetur, cum quo communi conſilio ſingulorum mo-
res ac merita examinet, &, nonniſi perſecutione vrgente, diuinitus nomina-
tum populo abſente, cum Collegis tamen & compreſbyteris Aurelium tantum
ſcilicet, & tanta confeſſionis ac pietatis gloriâ illuſtrem aſſerit ordinaſſe: di-
uinam eius vocationem fuiſſe affirmat, quam ab ordinationibus hodiernis, ſi
legitimè celebrentur nequaquã abeſſe, ſuſpicari debemus; docet enim Chry-
ſoſtomus

[a] Cypr epiſt. 33. ad Clerum & plebem.

Digitized by Google

A ſoſtomus, tunc quidem Sacerdotes [a] *ex prophetiâ, id eſt Spiritus ſancti inſpiratione electos, & ita pridem fiebat, ita & nunc fit, quoties ab humanâ paſſione alieni eiuſmodi electiones celebrabimus: cùm nihil omnino ſæculare, nihil temporale intuentes, neque ad gratiam, neque ad odium facimus: nam etſi tanta nobis ſpiritus plenitudo non adeſt, ſufficit voluntas optima, vel ſola.* Denique licet Aurelius incrementa maiora virtute ſuâ meruiſſet, iudicauit tamen Cyprianus, ne Eccleſiæ ordo turbaretur, neceſſarium eſſe, vt diuina Officia à Lectoris functione auſpicaretur: Lectoris officium, cum martyris glorioſâ confeſſione comparauit, non minus ducens glorioſum è pulpito Euangelium nuntiare, (tunc enim Lectores legebant Euangelium) quam in cataſtâ Chriſti fidem confiteri: & ne fruſtrà ordinatus videretur, ſolemni die, Dominico nempe, gaudentibus omnibus, ſolemni conuentu, officio ſuo functus, auditus eſt primam dedicaſſe, & auſpicatus eſſe lectionem.

a Chryſoſt. homil. 5. in 1. ad Timoth. ὅτε δὲ τὸ χα-ρισμα εἴχετον, ὅτε δὲ [illegible] χειρὶς [illegible] καὶ [illegible], ὅπως [illegible] βιωτικὸν, μὴ πρὸς [illegible], μὴ πρὸς ἀπέχθειαν. εἰ γὰρ δὲ μὴ τοσαύτης [illegible] μετέχομεν ἀρχῆς [illegible] ἀρκεῖ τὸ [illegible] &c.

XV. Atque vtinam iis, qui iam ad ordines accedunt, ea ineſſent, quæ in Au-
B relio Lectore depinxit Cyprianus, vtinam ij ſolùm noſtris temporibus ordinarentur, qui in fide fortes eſſent, in perſecutione patientes, in aduerſis conſtantes, in proſperis modeſti; qui nõ pœnæ terrore ab honeſtò propoſito dimoueantur, ſed culpæ pudore ab inhoneſto deterreantur: qui verecundi ſint & humiles, virtutibus gloriam obtineant non quærant, glorioſi ſint non ſuperbi: qui licet de Eccleſia benè meriti & dignitatum Eccleſiaſticarum apicem promerentes, in inferioribus tamen miniſteriis non dedignentur deſeruire: &, poſt ordinationem, in functionibus ſuis reperiantur aſſidui, non otioſi, non negligentes; huiuſmodi ſi ſemel nanciſcatur Eccleſia Dei miniſtros, quanto putas exultabit gaudio? quanto ditabitur fructu? tales, vt cum Cypriano dicam, veros omnes Chriſtiani nominis profeſſores, ſcio & libenter amplecti, & optare in Eccleſiâ noſtrâ quàm plurimos ordinari, ſed vereor ne populi frigidius id à Deo petant, principes populorum Deo volenti ſegniùs remiſſiuſque coope-
C rentur.

XVI. Sequuntur aliæ de ordinatione Celerini lectoris ſcriptæ ad Clerum, & plebem Cypriani literæ, [b] *agnoſcenda ſunt*, inquit, *& amplectenda, fratres chariſſimi, beneficia diuina, quibus Eccleſiam ſuam Dominus illuſtrare temporibus noſtris, & honeſtare dignatus eſt, commeatum dando bonis confeſſoribus ſuis, & martyribus glorioſis; vt qui ſublimiter Chriſtum confeſſi eſſent, Clerum poſtmodum Chriſti, miniſteriis Eccleſiaſticis adornarent: exultate itaque, & gaudete nobiſcum lectis literis noſtris, quibus ego, & Collegæ mei, qui præſentes aderant, referimus vos Celerinum fratrem noſtrum virtutibus pariter & moribus glorioſum, Clero noſtro, non humanâ ſuffragatione, ſed diuinâ dignatione coniunctum: qui cùm conſentire dubitaret Eccleſia, ipſius admonitu & hortatu, in viſione per noctem compulſus eſt, ne negaret nobis ſuadentibus quibus plus licuit, & coëgit*, (ſic emendandam Cypriani orationem cenſeo, vt iudicet Celerinum ex viſione nocturnâ, & Eccleſiæ hortatu, & Cypriani ſuaſione cui ad imperandum plus licebat, fuiſſe coactum, vt Gallica Iacobi Tigeou Doctoris Theologi ver-
D ſio ſignificat) *quia nec fas fuerat, nec decebat ſine honore Eccleſiaſtico eſſe, quem ſic Dominus honorauit cæleſtis gloriæ dignitate.*

b Cypr. epiſt. 34. de Celerino lectore.

XVI. Siſtamus paululùm in eorum verborum attentâ meditatione & antequam Celerini laudationem à Cypriano audiamus, hæc ex verbis Cypriani ſummaria capita obſeruemus, primum quanti beneficij loco Cyprianus duxerit, quanto Eccleſiæ ornamento eſſe cenſuerit, inſignium pietate virorũ etiam in infimis Eccleſiaſticis gradibus, Lectoratus ſcilicet, ordinationem, adeout *beneficia diuina*, eiuſmodi conſcriptiones & promotiones ſcripſerit, quæ iam exigui, quantum ad Eccleſiæ ornatum & populi ſalutem momenti æſtimantur. 2. ex iſtiuſmodi promotione cumulatum Eccleſiæ, Epiſcopo, Clero, populo, gaudium acceſſiſſe, & de talium virorum promotione ſibi inuicem congratulari fideles ſolitos. 3. Presbyteros ſemper aliquos, aut Diaconos Epiſcopum in mediis perſecutionis turbinibus comitatos fuiſſe, quorum conſilio ordinationes & alia Eccleſiæ negotia perageret, quorum etiam nomine, ſicut & ſuo ad Clerum, & plebem Cyprianum hîc ſcripſiſſe aduertimus. 4. diuinam etiam ad

minores ordines, nec ſine diuinis portentis vocationem agnoſcimus; qui humanam induſtriam in ſeligendis ad iſtos ordines inſudare, indignum ducimus. A
5. Celerinum ob humilitatem refugiſſe ea miniſteria, quæ nos humanæ ſuperbiæ typho turgidi tanquam vilia deſpicimus. 6. Epiſcopo hanc auctoritatem ineſſe creditam, vt non dicam Clericatus ſuadendi, ſed quodammodo imperandi, & ad eum cogendi poteſtatem habere putaretur, cui obluctari nefas eſſet; cui tamen iam in Clericatus officiis ſponte ſuſceptis ægrè paremus: quam verò hic in Epiſtola Cypriani Pontificum auctoritatem aduertimus, eam apud alios Patres non ſemel licet intueri: an non eam v. g. agnouit Sanctus Gaudentius Brixianus Epiſcopus, dum in die ordinationis ſuæ ſe onus Epiſcopale conatum fuiſſe totis declinare viribus profitetur: [a] *Sed*, inquit, *Beatus Pater Ambroſius, cæteríque venerandi Antiſtites, Sacramento, quo temerè vos ipſos obligaſtis, adſtricti; tales ad me Epiſtolas, cū veſtrâ legatione miſerūt, vt ſine damno animæ meæ, vltrà iam reſiſtere non valerem*: exēpla verò huius coactionis paſſim occurrunt: an non id fatebātur Monachi illi, de quibus ait [b] Socrates, quod cum à Theophilo Ale- B
xandrino plurimùm diligerentur, eorum vnū Dioſcorum quaſi vi à Monaſterio abſtrahens, Epiſcopum Hermopoleos, deſignarit, alios duos obſecrarit, vt ætatem ſimul cum ipſo agerent, *& cum verbis ægrè illis perſuadere poſſet, auctoritate tamen vtpotè Epiſcopus illud facere compulerit.* Sed hac de re infra fuſiùs. 7. non decuiſſe ſanctitate inſigniores extra Clericatū degere, quia in Clericatu degentes, reliquis decet eſſe ſanctiores vnde vt docet Hieronymus, [c] *non ſolùm Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi debent magnoperè prouidere, vt cunctum populum, cui præſident, conuerſatione, ſermone, ac ſcientiâ præcedant; verùm & inferioris gradus exorciſtæ, lectores, æditui & omnes omninò, qui domui Dei ſeruiunt.* 8. tandem ordinationem etiam in infimis Eccleſiæ gradibus confeſſionis præmium fuiſſe, ſeu vt ait Tertullianus, ſolitos fuiſſe hiſce temporibus fideles Eccleſiaſticos gradus [d] *ex perſecutionis tolerantiâ aſcendere.*

XVIII. Perſequamur iam vel potius percurramus Celerini egregiam lauda- C
tionem, [e] *Hic ad temporis noſtri prælium primus, hic inter Chriſti milites anteſignanus, hîc inter perſecutionis initia feruentia, cum ipſo infeſtationis principe, & auctore congreſſus: dum inexpugnabili firmitate certaminis ſui aduerſarium vicit, vincendi cæteris viam fecit; non breui compendio vulnerum victor, ſed adhærentibus diu, & permanentibus pœnis longa colluctationis miraculo triumphator, &c. nec rudis iſte aut nouus eſt in Celerino chariſſimo noſtro titulus gloriarum: per veſtigia cognationis ſuæ graditur, parentibus ac propinquis ſuis honore conſimili diuinæ dignationis æquatur: Auia eius Celerina iampridem martyrio coronata eſt, item patruus eius & auunculus eius Laurentius, & Ignatius, &c. Hunc ad nos, fratres dilectiſſimi, cum tantâ Domini dignatione venientem teſtimonio, & miraculo eius qui ſe perſecutus fuerat, illuſtrem, quid aliud quam ſuper pulpitum, id eſt ſuper tribunal Eccleſiæ oportebat imponi, vt loci altioris celſitate ſubnixus, & plebi vniuerſæ pro honoris ſui claritate conſpicuus, legat præcepta & Euangelium Domini, quæ fortiter ac fideliter ſequitur? vox Dominum confeſſa, in his quotidiè, quæ locutus eſt Dominus, audiatur? viderit an ſit vlterior gradus, ad quem profici in Eccleſiâ poſſit, nihil eſt, in quo magis* D
confeſſor fratribus profit, quàm vt dum Euangelica lectio de ore eius auditur, lectoris fidem, quiſquis audierit, imitetur. Iungendus in lectione Aurelio fuerat, cum quo diuini honoris ſocietate coniunctus eſt, cum quo omnibus virtutis & laudis inſignibus copulatus eſt: pares ambo, & vterque conſimiles, in quantum gloriâ ſublimes, in tantum verecundiâ humiles: quantum diuinâ dignatione promoti; tantum ſuâ quiete & tranquillitate ſummiſſi, & virtutum pariter & morum ſingulis exempla præbentes, & congreſſioni, & paci congruentes, illic robore, hic pudore laudabiles. In talibus ſeruis lætatur Dominus, in eiuſmodi Confeſſoribus gloriatur, quorum ſecta, & conuerſatio ſic proficit ad præconium gloriæ, vt materiam cæteris præbeant diſciplinæ, ad hoc eos Chriſtus eſſe hîc in Eccleſiâ diu voluit, ad hoc de mediâ morte ſubſtractos, quadam dixerim reſurrectione circa eos factâ, incolumes reſeruauit: vt dum nihil in honore ſublimiùs, nihil in humilitate ſummiſſius à fratribus cernitur, hos eadem fraternitas ſectata comitetur, hos tamen lectores interim conſtitutos ſciatis, quia oportebat lucernam ſuper candelabrum poni, vnde omnibus luceat, & glorioſos vultus in loco altiore conſtitui, vbi ab omni populo circumſtante conſpecti incitamen-

tum

[a] Sāctus Gaudentius ſerm in die ordinationis ſuæ to. mo 2. Bibliot. PP.

[b] Socrat. lib. 6. cap. 7.

[c] Hieron. in cap. 2. epiſt. ad Titum tomo 6.

[d] Tertul. de fuga in perſecutione cap. 10.

[e] Cyprian. epiſt. 34. cit.

A *tam gloriæ videntibus præbeant: cæterum Presbyterij honorem deſignaſſe nos illis iam ſciatis, vt & ſportulis iiſdem cum Presbyteris honorentur, & diuiſiones menſurnas, æquatis quantitatibus, partiantur, ſeſſuri nobiſcum prouectis & corroboratis annis ſuis.*

XIX. Nihil hîc repetere neceſſum eſt egregias Aurelij & Celerini dotes hac epiſtolâ, oratorio ſtylo deſcriptas, nobis eas iudicare virtutes, quæ Clericorum ordinandorum propria deberẽt eſſe ornamenta, in quæ ſæpiùs oculos conijcere debent, tum ij qui ad ordines alios recipiunt, tum iſti qui ordinibus initiandi adducuntur; quædam duntaxat in prædicta Cypriani verba adnotare ſufficiat, quæ à noſtro inſtituto non abhorreant: primùm dignitatem officij lectoris, quæ noſtrã erga ordines Eccleſiaſticos, præſertim verò erga minores irreuerentiam arguat: num enim nos pudet adeò neglectores eſſe diuinorum miniſteriorum, & erga Eccleſiaſtica officia parum religioſos, vt cum martyribus ad honoris incrementũ lectoris olim gradus conferri putaretur, iam apud nos minorum ordinũ gradus tantùm non in deriſum conferantur: cùm Epiſ-
B copali ſollicitudine, Cleri, populique ſuffragio, diuinis teſtimoniis digna videretur in lectorem promotio; indigni iam à pluribus minores ordines iudicentur, ad quos nonniſi præuio diligenti examine perueniatur: & quem Eccleſiæ vtiliſſimum ordinem lectoris cenſuit Cyprianus, eum cum reliquis inferioribus, noſtrâ ignauiâ tanquam otioſum (quæ Concilij Tridentini [a] querimonia eſt) ab hæreticis traduci patiamur: vt ſuper candelabrum Eccleſiæ lectores à Cypriano poſiti cenſeantur, qui iam ſub modio latent; hæc ſi audimus, ſi attendimus, erubeſcere neceſſum eſt.

XX. Verùm hæc iam obſeruauimus, alterum iam aduertendum eſt, minores ordines ad maiores gradus eſſe, in quibus quiuis priùs probandi ſunt, quàm alios conſcendant. Tertium ampliorem Preſbyteris quàm lectoribus honorem, & vt ita dicam, portionem diſtribui ſolitam: confirmant Conſtitutiones Apoſtolicæ, [b] *Presbyteris*, inquiunt, *ſi aſſiduè in ſtudio docendi verbum Dei laborauerint, ſeponatur dupla portio in gratiam Apoſtolorum Chriſti, quorum locum tenent, tanquam con-*
C *ſiliarij Epiſcopi, & Eccleſiæ corona: ſunt enim conſilium & Senatus Eccleſiæ: ſi autem & lector eſt, is partem vnam in honorem Prophetarum accipiat, &c.* 4. benè meritos tamen Lectores pari cum Preſbyteris portione à Cypriano honoratos: cui ſimile eſt, quod habet [c] Gregorius Magnus, æquum eſſe, vt pro merito cuiuſcumq pluſve, minuſve largiendi Epiſcopus habeat facultatem) ipſis tamen denegatum, vt cum Preſbyteris ſederent, ne graduum Eccleſiaſticorum legitimus ordo turbaretur. 5. glorioſis iſtis Confeſſoribus gradus iſtos deſtinatos fuiſſe, quos probabile eſt nunquam ipſos aſſecutos fuiſſe: nam quod ad Celerinũ ſpectat, eum Diaconum obiiſſe fidem faciunt [d] Martyrologia Bedæ, Adonis, & Vſuardi, quæ eius, vt Diaconi meminere, 6. etiam obſeruari poſſunt ſportulæ iſtæ, quæ ab Epiſcopo in Clericos diſtribui ſolerent, quæ quia non ſunt noſtri inſtituti, reiicio te ad eundem [e] Cyprianum epiſtolâ ad Clerum & plebem Furnitanorum, & Pamelium [f] in eamdem epiſtolam, Beatum [g] Rhenanum ſuis in Tertullianum notis, & alios.

D XXI. Nunquam ſatior, nunquam expleor eiuſmodi Cypriani epiſtolis, quæ nobis antiquam exhibent Eccleſiæ faciem, ad quam compoſiti næuos noſtros agnoſcamus, atque humilitatis argumenta, & diſciplinæ reſtituendæ rationem doceamur: non grauabitur itaque benignus Lector, ſi tertiam de ordinatione Numidici Preſbyteri epiſtolam Preſbyteris Carthaginenſis, Diaconiſve, & plebi vniuerſæ directam adducamus; [h] *Nuntiandum*, inquit, *vobis fuit, fratres chariſſimi, quod pertineat, & ad communem lætitiam, & ad Eccleſiæ noſtræ maximam gloriam. nam admonitos nos, & inſtructos ſciatis dignatione diuinâ, vt Numidicus Presbyter adſcribatur Presbyterorum Carthaginenſium numero, & nobiſcum ſedeat in Clero, luce clariſſimâ confeſſionis illuſtris, & virtutis, ac fidei honore ſublimis: qui hortatu ſuo copioſum martyrum numerum lapidibus, & flammis necatum ante ſe miſit: quique vxorem adhærentem lateri ſuo concrematam ſimul cum cæteris (vel conſeruatam magis dixerim) lætus adſpexit. Ipſe ſeminuſtulatus & lapidibus obrutus & pro mortuo derelictus, dum poſtmodum filia ſollicito pietatis obſequio cadauer patris inquireret, ſemianimis inuentus, & extractus,*

[a] Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 17.
[b] Conſtitut. Apoſt. lib. 2. cap. 28. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὡς καὶ τούτων σπουδαζόντων περὶ τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας, διπλῆ καὶ αὐτοῖς ἀφοριζέσθω ἡ μοῖρα εἰς χάριν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλων, ὧν καὶ τὸν τόπον φυλάσσουσιν, ὡς σύμβουλοι τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῆς ἐκκλησίας στέφανος· εἰσὶ γὰρ συνέδριον καὶ βουλὴ τῆς ἐκκλησίας. εἰ δὲ καὶ ἀναγνώστης ἐστί, λαμβανέτω καὶ αὐτὸς μοῖραν μίαν εἰς τιμὴν τῶν προφητῶν.
[c] Greg. lib. 7. indict. 1. epiſt. 8. Leoni Catanenſium Epiſcopo.
[d] Martyrol. Bedæ, Adonis, Vſuardi 3. Februar.
[e] Cypriani epiſt. 66
[f] Pamelius in eand. epiſtol.
[g] Beat. Rhenanus notis in cap. 39 Apologet. & 4. lib. contra Marcionem, itemque in lib. ad Martyres.
[h] Cypriani epiſt. 35.

& refocillatus à Comitibus, quos ipſe præmiſerat, remanſit inuitus; ſed remanendi vt videmus hæc fuit cauſa, vt eum Clero noſtro adiungeret Dominus, & deſolatam per lapſum quorumdam Presbyterij noſtri copiam, glorioſis Sacerdotibus adornaret: & promouebitur quidem, cùm Deus permiſerit, ad ampliorem locum Religionis ſuæ, quando in præſentiam protegente Domino venerimus: interim, quod oſtenditur, fiat, vt cum gratiarum actione ſuſcipiamus hoc Dei munus ſperantes de miſericordia Domini ornamenta complura, & redintegrato Eccleſia ſua robore, tam mites & humiles faciat in conſeſſus noſtri honore florere, opto vos, &c. A

XXII. Excitent pigros in officiis diuinis animos non Miltiadis, ſed martyrum trophæa, quibus diuini honoris ſocietate copulamur. Nitamur pares eſſe meritis, qui paris ſumus in Eccleſiâ dignitatis; tales Eccleſiæ petamus à Deo Sacerdotes, in quibus ipſe honorificetur, per quos Eccleſiæ fines dilatentur, ſalus populi procuretur. Quàm ampla Epiſcopis, quàm ſpecioſa ſuis ordinationibus laudum recitandarum maiores iſti noſtri, quorum gradui ſucceſſimus, præbebant argumenta: quam fœcundam dicendi ſegetem ſuppeditabant: quàm B lætus hæc populus audiebat: quàm facilè erat, vt dum talium virorũ exemplis applaudebat, dum ordinationibus, & ordinandis piè gratulabatur, dum in communi Eccleſiæ lætitiâ geſtiebat, corriperetur æmulatione ſanctitatis, duceretur ad imitationem virtutis. Ponite vobis ante oculos Epiſcopũ in talium virorum ordinatione diſſerentem, plebem plauſibus, & acclamationibus (quod fieri ſuprà docuimus) iudicium Epiſcopi comprobantem: ordinatum modeſtè aliqua reſpondentem, vel ad populum diſſerentem; fœlicia Eccleſiæ prima iſta tempora prædicabitis, tot ornamentis illuſtria, tanta Cleri ac populi charitate conſpicua. Quidni maiorum inſtituta imitemur? & pro virili enitamur, vt antiqua illa patrum in filiis pietas refloreſcat, idem vbique diſciplinæ ardor eluceſcat, componamur ad illorum virtutes, formemur ad exempla, trahamus eundem ſpiritum, eodem animo ducamur: hæc pia vota ſunt, quibus vt euenta reſpondeant velim, vtinam & faxit Deus.

XXIII. Sed ne gratis fingere videamur alternas iſtas tam ordinantiũ, ſiue aliorum ordinandos laudantium, vel adhortantium, & ordinatorum ipſorum gratias vtplurimum agentium, vel ſe ſe excuſantium dicendi vices: quoniam Epiſcopos iam demonſtrauimus in laudem ordinandorum, & alios in eorundem ordinatorum commendationem ſermonem habere ſolitos, ideò hîc præſertim oſtendendum eſt, eos quoque qui ad Eccleſiæ gradus ſublimarentur, reponere aliquid palam conſueuiſſe. Id verò mihi perſuadent, primò variæ Gregorij Nazianzeni[a] in hac quodammodo materia, orationes; vt enim omittam primam illam, quâ ſe excuſat, quod Presbyter creatus ſtatim aufugiſſet: eam item quâ eorum abſentiam reprehendit, qui primum ipſum acceſſiuerant, nec tamen venerant, cùm Presbyter factus fuiſſet: occurrunt etiam & plures, rei de qua agimus, affines, qualis illa poſt reditum ex fugâ cùm conſecraretur: altera ad Nyſſenum poſtridie illius diei, quo Epiſcopus creatus eſſet: tertia ad patrem, poſtquam item Epiſcopus Sazimorum eſſet conſecratus: quarta ad eundem, cùm curam Nazianzenæ Eccleſiæ cum patre regendæ ſuſcepiſſet. Secundò, id D etiam oſtendit Gregorij Nyſſeni[b] elegans oratio, in qua cùm præmiſiſſet aliquos ante ſe oraſſe, eos, vt credo, qui ſummis ipſum laudibus extulerant, diſputationem de Deo aggreditur, & Paſtoralis ſollicitudinis primitias hæreſeos reprehenſioni, ac diſſenſionis inter Catholicos redargutioni conſecrat. Tertiò, [c] Chryſoſtomi ſermo eo die habitus, quo Presbyter ordinatus fuerat, in quo & ſe apud populum eleganter excuſat, & ad temperantiam eum hortatur, conſecratorem quoque ſuum Flauianum laudat, plebemque vltimò deprecatur, vt preces pro vtroque tam ordinato, quàm ordinatore concipiat. Quartò, [d] Gaudentij concio eo die apud populum recitata, quo ab Ambroſio Brixianus Antiſtes ſacratus eſt. Quintò, [e] Epiphanij Ticinenſis apud Ennodium cùm Epiſcopus eſſet creatus. Sextò, [f] tandem eiuſdem Ennodij dictio, ſiue ab ipſo habita fuerit, quo primùm die inauguratus eſt Epiſcopus, ſiue aliis conſcripta ſit, & tanquam formula relicta, quam ſacrati Pontifices imitarentur, in qua nempe oſtendit

[a] Greg. Nazian. orat. 1. 2. 5. 6. 7. 8.

[b] Greg. Nyſſ. orat. in ſuam ordinat. tomo 2. eius oper.

[c] Chryſ. ſerm. cùm ordinatus eſſet Presbyter. tom. 4. eius operum poſt epiſtolas ipſius.

[d] Gaudentius tractat. in ordin. tomo 2 Biblioth.

[e] Ennodius in vita S. Epiph. Ticinenſis

[f] Ennodij dictio inter eius declam. & oration.

Digitized by Google

A oſtendit aliquos priùs de ipſius laudibus verba feciſſe, de quibus ait, *qui vos laudant, ſeducunt vos, & ſubuertunt ſemitas pedum veſtrorum*, quorum encomia ſibi ante victoriam minimè debita reſpondet, & ad virtutem incitamenta eſſe debere, vt *ſplendorem Pontificis res, non lingua teſtetur*, onus quoque Pontificij ſibiipſi proponit, formidinem ſuam aperit, & diuinæ ſibi gratiæ beneficiũ deprecatur.

CAPVT III.

De electione ipſa ordinandorum à Clero ac populo antiquitus facta.

§. I.

Varia antiqui iſtius ritus teſtimonia.

B

I. QVam partem Clerus ac populus in ordinandis Sacerdotibus habeant, iam ex prædictis maximè patet, neminem nempè ordinatum fuiſſe, nec iam ordinari debere, cui non Clerus aut populus pietatis ac diſciplinæ teſtimonium perhibeant. Iamverò aliquid ampliùs hîc probandum eſt, demonſtrandumque Clericos ipſos ſæpè populi, ſæpiùs Cleri ſuffragiis aliquâ ratione eligi conſueuiſſe, itavt eorum ordinationes vtrorumque conſilio nonnunquam diſcuterentur, & conſenſu firmarentur: qui mos cùm in Epiſcoporum electione, atque ordinatione clarior ſit, quàm vt probari debeat, nec noſtri muneris ſit ea omnia recenſere, quæ ad ſacras electiones faciant, eum in inferiorum Sacerdotum, atque etiam aliorum inferioris gradus miniſtrorum ordinatione fuiſſe obſeruatum hoc loco demonſtraturi ſumus.

II. Atque vt ab ipſis naſcentis Eccleſiæ incunabulis ordiamur, omittimus [a] Actorum 1.
C rogante [a] Petro, & fratrum Concilium conuocante (cui tamen teſte [b] Chry- [b] Chryſoſt.
ſoſtomo in locum Iudæ alium eligere licebat) ſtatutos à toto cætu duos Io- homil. 3. in
ſephum & Matthiam, qui diuinis ſortibus electi in Apoſtolos ordinarentur: Act 4.
hoc, inquam, exemplum omittimus, quia ad ſummorum in Eccleſiâ Sacerdotum ordinationes ſpectat. Vrgemus præſertim Apoſtolorum exemplum, quod de ordinandis Diaconis poſteritati reliquerunt: quibus enim ad primos Diaconos ordinandos auctoribus Concilium Eccleſiæ coactum ſit, quibus Suffragantibus ipſi conſtituti ſint, docet Scriptura ſacra, & congregatum eum ab Apoſtolis fidelium cætum, qui primos Diaconos elegerit, apertis verbis oſtendit; [c] *Conuocantes autem duodecim multitudinem diſcipulorum dixerunt, non eſt* [c] Actorum 6.
æquum nos derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. Conſiderate ergo fratres viros ex vobis boni teſtimonij ſeptem, plenos Spiritu ſancto & ſapientiâ, quos conſtituamus ſuper hoc opus, nos verò orationi & miniſterio verbi inſtantes erimus, & placuit ſermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum virum plenum fide, & Spiritu ſancto, quos
D *ſtatuerunt coram Apoſtolis, & cùm oraſſent, impoſuerunt eis manus.* Notanda verò ſcripturæ verba Apoſtolis populus eos nominat, quos ipſi in dignitate conſtituant, eligit turba, ordinant Apoſtoli: ἐπισκέψασθε, inquiunt Apoſtoli; *examinate, perpendite* ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους *viros ex vobis teſtimonio probatos*, multitudini iudicium tribuunt: permiſſâ poteſtate vtuntur fideles: ſubditur, ἐξελέξαντο, *elegerunt* Stephanum & cæteros, nec elegerunt ſolùm ſed ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων *ſtatuerunt coram Apoſtolis, ipſiſque obtulerunt, & præſentarunt.* Ex quibus & eligendi, & præſentandi Clericos populo tributam ab Apoſtolis poteſtatem animaduertas; quos verò elegerunt illi, hos Apoſtoli καταστήσουσιν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης, *conſtituerunt ſuper hoc opus, poteſtatem impertiti ſunt, curam commiſerunt*, καὶ ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας, *& impoſuerunt illis manus*, quia, vt explicat
Chryſoſtomus, [d] ſcriptura ibi oſtendit ὅτι ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς, quod [d] Chryſoſt.
per Apoſtolorum manus & preces Diaconi ordinati ſint. Ex quo proinde te- hom. 14. in
ſtimonio ordinationes præſente plebe eiuſque teſtimonio ac iudicio (licet non Act. Apoſtol.
auctoritate) fieri debere concludunt [e] Cyprianus Epiſtolâ ad Clerum & ple- [e] Cypr. epiſt. 68.

bem in Hiſpania conſiſtentes ſuperiùs citata, & [a] Chryſoſtomus in Acta Apoſtolorum, vbi de Apoſtolis hoc dicit, *non propria ſententiâ faciunt, ſed priùs rationem reddunt multitudini, quod etiam nunc fieri oportet.* A

[a] Chryſ. hom. cit. in Act. [Greek illegible]

III. Ab Apoſtolorum tempore idem mos vt plurimum ſaltem obſeruatus eſt, teſtes adfero plurimos maximè ex antiquis. Primóque S. [b] Clementem, qui referens orationem quæ ſuper Preſbyterum, dum ordinaretur ab Epiſcopo, recitari ſoleret, Cleri ſaltem ſuffragij meminit, & Preſbyterum initiandum τῇ ψήφῳ καὶ κρίσει τοῦ κλήρου παντὸς εἰς πρεσβυτέριον [illegible], id eſt *ſuffragio, & iudicio totius Cleri, ordini Preſbyterorum adſcriptum* dicit. Verùm non Cleri ſolius, verùm etiam populi conſenſum expetitum fuiſſe in Hierarchicorum ordinum, non pariter in cæterorum, collatione, docet Anacletus, qui poſtquam de Epiſcopali ordinatione diſſeruit, [c] ſubdit, *reliqui verò Sacerdotes à proprio ordinentur Epiſcopo, ita vt ciues & alij Sacerdotes aſſenſum præbeant: ſimiliter & Diaconi ordinentur: cæterorum autem graduum diſtributioni trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi ſcilicet approbatione ſufficere poteſt.* Hæc ex tenebris primi illius Chriſtianorum æui, lucis aliqua ſcintilla emicat. Iam clariora videamus, & quæ huius rei lux, ſequentibus ſæculis, nobis accedat, intueamur. B

[b] Clem lib. 8. conſt. Apoſt. cap. 4.

[c] Anacl epiſt. 2. refertur diſt. 67. can. reliqui Sacerdotes.

IV. Supra ex [d] Tertulliano retulimus Eccleſiæ *præſides populi teſtimonio dignitatem adeptos*; Ex Cypriani [e] quoque literis eruimus, ipſum ſolitum fuiſſe in ordinationibus Clericis, populum ante conſulere, & mores ac merita ſingulorum [f] *communi conſilio* ponderare: cui etiam rei alio in loco adſtipulatur, dum ſe, Saturum Lectorem, & Optatum Diaconum, [g] *communi conſilio* Clero proximos, ſeu deſtinatos, ordinaſſe narrat. Synodus Romana ſub Syluestro [h] *nonniſi rogantibus triginta Preſbyteris*, Diaconũ ordinari; Preſbyterũ verò, nullum niſi qui *in ſeptem annis, à cuncto Clero Romano probaretur doctrina, natiuitatis, generoſitate, & conſilio non expetens prædam à quoquam, opinione clara firmarent omnes Preſbyteri, declararent, & firmarent*: quæ verba licet corrupta & in aliis editionibus corruptiora legantur, oſtendunt tamen ad Diaconorum ordinationem maximam Cleri partem, ad Preſbyterorum autem totum Clerum conſentire debuiſſe. C
Populo verò ſuffragium in Sacerdote ſuo eligendo conceſſum indicant Niceni canones, ex Arabico tranſlati, & ab Alphonſo Piſano, necnon Franciſco Turriano editi: nam in eorum vno cauetur, vt [i] *non audeant Laïci qui ſunt in pagis ſeligere ſibi Sacerdotem ſine conſenſu Chorepiſcopi*, quod innuit Laïcos de eius conſenſu Sacerdotem eligere ſibi potuiſſe, in eorum verò altero ſtatuitur, vt [k] *ſi congregatio elegerit aliquẽ in cognitione fidei eruditum, & probum, ex ijs qui altari miniſtrant, aut ex Monaſterijs, vt ſit Epiſcopus, aut Archidiaconus, aut Chorepiſcopus, aut præfectus Xenodochij*, id eſt hoſpitalis, *non debeat ambire ille qui eligitur*: congregatio verò cui hoc eligendi ius tribuitur *congregatio fidelium alicuius Parochiæ* apud Turrianum dicitur: proindeque indicant iſti canones fideli populo olim permiſſum eligendi Eccleſiæ miniſtros, eóſque ad ordinationem Epiſcopo offerendi.

[d] Tert. Apologetici cap. 39.
[e] Cypr. epiſt. 33.
[f] Idem epiſt. 25.
[g] Vide etiam eiuſdem epiſt. 34. 35. & 68.
[h] Syn. Rom. 284. Epiſcop. ſub Syluest. cap. 11.
[i] Canon. 73. Nicen Conc. ex Arabico tranſlati.
[k] Canon. 75. eiuſdẽ Conc ex Arab. apud Alphonſum Piſa. lib. 2. Conc. Nicen. paulò aliter apud Turr.

V. Verùm certiora teſtimonia, minuſque dubia inquiramus: primumque ex [l] Epiſtolâ Concilij Niceni ad Eccleſiam Alexandrinam, & Epiſcopos Ægyptum, Lybiam, ac Pentapolin incolentes elicimus, non quidem populis, ſed Preſbyteris Catholicæ communionis peculiare ius fuiſſe Clericos deſignandi, eóſque Antiſtitibus ordinandos offerẽdi, quod cæteris minimè conueniret: legimus enim Preſbyteros à Meletio Schiſmatico delectos, atque conſecratos ea conditione in Eccleſiæ communionem admiſſos vt & cæteris ab Alexandro Alexandrino Patriarchâ Catholico ordinatis locum cedant, quin etiam, *vt nulla ipſis poteſtas ſit, eos miniſtros Eccleſiæ deſignandi, qui ipſorum probentur arbitrio; neque nominationem penes ſe habeant eorum, qui ſunt ad Eccleſiæ munera obeunda deligendi*: ex quibus verbis colligi poteſt penes populum, Preſbyterorum ſaltem deſignandorum ac nominandorum iſto tempore non reſediſſe poteſtatem: ſi enim penes populum fuiſſet, non vtique denegaretur iiſce Preſbyteris, qui licet à ſchiſmatico homine ordinati Eccleſiaſticam tamen dignitatem, imminutam quidem, ſed tamen Laïcali conditione maiorem retinebant: Itaque D

[l] Epiſt. Conc. Niceni apud Theod. lib. 6. cap. 9. [Greek illegible]

probat

Digitized by Google

A probat iſtud teſtimonium penes Clericos, adminus penes Preſbyteros, qui Senatus erant & Concilium Epiſcopi poteſtatem iſtam fuiſſe, non penes populum: quod videtur confirmari ex Concilio [a] Laodiceno, quod alij paulò ante Synodum Nicenam, alij ſtatim poſt ipſam concelebratum referunt, in quo hæc habentur περὶ τοῦ, μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖον, *de eo quod non ſit populis concedendum electionem facere eorum qui altaris miniſterio ſunt applicandi*, prout hunc Canonem vertit Iſidorus Mercator; quo quidem poteſtas eligendi Preſbyteros alioſque Eccleſiæ miniſtros aperte Laicis adimitur. Hanc autem Clericis fuiſſe denegatam colligimus ex [b] epiſtolâ Baſilij Canonica ad Chorepiſcopos, in quâ queritur omnem Preſbyterorum conſtituendorum poteſtatem Preſbyteros, ac Diaconos ad ſe traxiſſe, & ex affectione vel carnis, vel amicitiæ indignos in Eccleſiam introduxiſſe: indicemque ad ſe omnium Clericorum mitti poſtulat, eo etiam adnotato, à quo quiſque fuiſſet introductus, iubetque nè vlli deinceps à Preſ-
B byteris ſine Epiſcopi conſcientia introducantur; quæ quidem conſtitutio oſtendit, penes Preſbyterorum & Diaconorum Collegium Clericorum nominationem hoc tempore fuiſſe, non penes populum, quibus conſentaneam Theophilus [c] Alexandrinus hanc ordinationum formam præſcribit, ex prædictis, vt quicquid eſt Sacerdotalis ordinis, conſentiat & eligat, antequam Epiſcopus examinet; Clero ſiquidem attribuit συμφωνεῖν, καὶ αἱρεῖσθαι, *conſentire, & eligere*, Epiſcopo verò δοκιμάζειν, καὶ χειροτονεῖν *examinare, & ordinare*; vultque Epiſcopum ordinationem celebrare, συναινοῦντος αὐτῷ τοῦ ἱερατείου, *aſſentiente ei Sacerdotali coronâ ſeu conſeſſu*, de populo verò hoc tantum docet, eo præſente ordinationes fieri debere, & Epiſcopum ipſum alloqui oportere, an poſſit ei ferre teſtimonium, vt ſuperiùs docuimus. Quæ indicant potiores fuiſſe Sacerdotalis ordinis in Clericorum ordinationibus partes, quàm fuerint populi; illum elegiſſe, hunc teſtimonio ordinandos probauiſſe.

VI. Eodem, quo Theophilus, tempore, [d] Hieronymus electionem Archi-
C diaconi Diaconis tribuere videtur, qui nempe *eligant de ſe quem induſtrium nouerint, & Archidiaconum vocent*, Epiſtolâ ad Euagrium; idem pariter epiſtolâ ad Ruſticum Monachum, populi ſuffragia in Clericorum ordinationibus aliquando recepta, aliquando excluſa non obſcurè docet his verbis, [e] *Cùm ad perfectam*, inquit, *ætatem veneris; ſi tamen vita comes fuerit, & te vel populus vel Pontifex ciuitatis in Clerum elegerit, agito, quæ Clerici ſunt.* Cui affinis eſt Carthaginenſis tertij paulò poſt habiti Concilij Canon, [f] *vt nullus ordinetur Clericus niſi probatus, vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio*: Hæc enim oſtendunt Epiſcopum quoſdam Clericos ſibi bene notos, & probatos inconſultâ Catholicâ plebe ordinare potuiſſe, reliquos, populi honorificâ relatione, ac petitione inductum in Clerum retuliſſe: apertius verò pro neceſſario, ſaltem ex decentiâ quadam, populi conſenſu habemus Concilij Carthaginenſis quarti decretum iis verbis, *vt Epiſcopus* [g] *ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, ita vt ciuium conniuentiam & teſtimonium quærat.* Iuxta quæ Conciliorum decreta
D dicitur [h] à Poſſidio Auguſtinus, qui prædictis Conciliis Carthaginenſibus interfuit, eorumque pars magna fuit, *in ordinandis Sacerdotibus, & Clericis conſenſum maiorem* (alij legũt *maiorum*,) quo nomine primores populi intelliguntur, ſeu honorati illi quorum arbitrium in ordinandis Sacerdotibus, ſimul cum ciuium votis, teſtimoniis populorum, & electione Clericorum requirebat [i] ſanctus Leo) *Chriſtianorum, conſuetudinem Eccleſiæ ſequendam eſſe arbitrabatur*: quod Auguſtini iudicium prudentiſſimum eſt, vt in iis quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, quæ pro locis & temporibus variari poteſt, conſuetudinis potiſſima habeatur ratio: oſtendit autem non omnium Eccleſiarum eandem in re de quâ agitur, fuiſſe conſuetudinem, aliis vt opinor, aliis minus populo permittentibus. Nec omittendus Auguſtino paulùm antiquior Syricius, [k] qui Clero ac populo indeligendis Preſbyteris ſuffragij ferendi auctoritatem videtur tribuiſſe, *Diaconus*, inquit, *temporis acceſſu Preſbyterio, vel Epiſcopatu, ſi Cleri ac plebis euocauerit electio, non immeritò ſocietur.*

[a] Conc. Laod. can. 13. l. refertur diſt. 63. can. non eſt permittendũ.

[b] Baſil. in ep. canon. ad Chorepiſcop. apud Balſamonẽ & tom. 2. operum Baſilij.

[c] Theophilus in commonitorio can. 6.

[d] Hieron. ep. 85. ad Euagrium.

[e] Idem epiſt. ad Ruſticum.

[f] Carthag. 3. can. 22. refertur c. nullus diſt. 24.

[g] Carthag. 4. c. 22. refertur eadem diſt. can. Epiſcop.

[h] Poſſid. in vita Auguſt. cap. 21.

[i] Sanct. Leo epiſt. 87. alias 89. ad Epiſc. Vienn. Prouinciæ refertur c. vota diſt. 63.

[k] Syricius ep. 1. c. 9. refertur diſt. 77. c. quicumque in fine.

VII. Veritus autem Celeſtinus [a] Papa ne poteſtate iſta populus abuteretur, vetat nimium ipſi indulgere, ac permittere, *docendus eſt*, ait, *populus, non ſequendus, noſque, ſi neſciunt, eos, quid liceat, quidve non liceat, commonere, non his conſenſum præbere debemus.* Eo non multo tempore anterior Chryſoſtomus,[b] Theophili Alexandrini ſynchronos, quem & aduerſarium paſſus eſt, ex verbis ſuperiùs citatis iudicium multitudini tribuendum probare videtur, licet ſecus in ordinationibus ſuo tempore obſeruatum innuat. Idem [c] tamen alibi Epiſcopum non vulgi opinione duci, non ad aliorum gratiam, vel inuidiam ordinationem celebrare permittit, ſed re diligenter per ſeipſum diſcuſsâ: quod certè indicat non ità alligatam populi ſententiæ Epiſcoporum fuiſſe poteſtatem, quin ipſe ſuperiori poteſtate præditus, eos quos ille probaſſet, reiicere potuerit. Adeò tamen ſuauiter cum populi multitudine egiſſe ſanctiſſimos antiquitatis Epiſcopos probabile eſt, vt inuitis paſtorem dare, ac Sacerdotem vererentur: ne imperium paſtorum plebes excuterent, vel difficulter eos ferrent, quibus ſubdi debent vt patribus, ne parum libenter paſtoris vocem audirent, B
neve ſpiritalia alimenta ab ingratâ manu, morborumque ſuorum remedia ægrè ſuſciperent.

VIII. Poſt hos verò legimus Gelaſium in eamdem cum Carthaginenſi tertio Concilio ſententiam euntem, Epiſcopo ſcilicet vel populo eligendi officium tribuere; adeò vt, quos eligeret per ſe Epiſcopus, populi ſuffragiis ad illam dignitatem adipiſcendam nequaquam indigerent, etſi ipſe eligendi poteſtatem plebi nonnumquam faceret: ſic enim de Monacho quem Abbas Preſbyterum fieri petierit, ſtatuit Gelaſius, [d] *ab Epiſcopo debet eligi, & in loco quo iudicauerit ordinari: omnia, quæ ad Sacerdotis officia pertinent, vel populi, vel Epiſcopi electione prouidè, ac iuſtè acturus.* Ex eiuſdem quoque literis ad Epiſcopum Cœleſtinum euidenter colligere eſt, Clericos in locum obeuntium Sacerdotum aliquem ordinandum Epiſcopo nominaſſe. Hoc enim ſignificant ea verba quæ ibidem habentur [e] *Presbyteri, Diaconi, & vniuerſi Clerici, Stomenſis* (aliàs *Stirienſis*) *ciuitatis petitorio nobis ſuggeſſere porrecto, in Eccleſiâ Beati Martyris Eleutherij Epiſcopi,* C
(quæ in ſupra dicta ciuitatis Parochiâ probatur eſſe conſtructa) Presbyterum, qui conſtitutus fuerat, defeciſſe, atque in eius locum Diaconum ipſius Eccleſiæ pro celebritate ipſius loci quantocyùs debere ordinari, & ideo frater chariſſime, ſi de eius vitâ, vel moribus nihil eſt, quod contrà Canonum veniat ſtatuta, ſuprafcriptum Presbyteri honore decorabis, ſciturus eum te viſitatoris nomine, non Cardinalis creaſſe Pontificis: circa quæ verba obiter monemus, ideò non Epiſcopo ciuitatis, ſed Summo Pontifici hanc petitionem directam fuiſſe, quod tunc temporis vacaret ſedes Epiſcopalis, ad quam proinde ex antiquo [f] more regendam, donec Epiſcopus conſtitueretur, Summus Pontifex Cœleſtinum Epiſcopum viſitatorem miſerat; cui tamen nefas [g] fuit Preſbyteros in eâ Eccleſiâ, quandiu Epiſcopo viduata foret, ordinare, cùm ordinatio Clericorum futuro Epiſcopo reſeruanda eſſet; licentiam itaque petunt à Summo Pontifice prædictæ Eccleſiæ Clerici, vt relaxatâ legum ſeueritate propter celebritatem Eccleſiæ ante electionem futuri Pontificis Preſbyterum ordinari permitteret. D

IX. Porrò circa hæc præſertim tempora puta circa finem quarti ſæculi, & toto ſæculo quinto populum Clericorum electiones proſecutum fuiſſe legimus, vt inuitos etiam Epiſcopis ordinandos præſentarent, ſic enim v. g. Sanctum Auguſtinum [h] *manu iniectâ*, fideles laici tenuerunt, & Epiſcopo Valerio ordinandum *intulerunt, omnibus id, vno conſenſu & deſiderio, fieri, perficique petentibus, magnoque ſtudio & clamore flagitantibus:* ſic S. Paulinus, *per vim inflammatæ ſubito plebis,* apud Barcinonem Hiſpaniæ vrbem, licet vxoratus, à Lampio Epiſcopo Preſbyter ſacratus eſt, vt ipſe [i] de ſe teſtatur epiſtolâ ad Auguſtinum: ſic Piniano ſanctiſſimæ fœminæ Melaniæ iunioris viro, à populo Hipponenſi, inſcio tamen S. Auguſtino (qui hocce tempore populum Hipponenſem Epiſcopus regebat) vis illata eſt, vt Preſbyter fieret, quemadmodũ teſtatur [k] Auguſtinus; ſic ſanctum Germanum (qui poſtea Altiſſiodorenſis Epiſcopus creatus eſt) ciuilibus præfecturis implicatum ſanctus Epiſcopus Amator ab oſtiariis fores Eccleſiæ claudere

[a] Celeſtin. epiſt. 3. ad Epiſcopos Apuliæ, & Calabriæ cap. 3. refertur diſt. 62. c. docendus.

[b] Chryſoſt. hom. 14. in Acta.

[c] Idem lib. 4. de Sacerdotio cap. 2.

[d] Gelaſ. 16. quæſt. 1. c. ſi quis Monachus.

[e] Gelaſ. Epiſcopo Cœleſt. refertur diſt. 24. can. Preſbyteri.

[f] Lege Gregorium lib. 4. epiſt. 11. Gaudentio lib. 3. epiſt. 11. Maximiano Syracuſano lib. 2. epiſt. 29. Fœlici Epiſcopo & lib. 11. epiſt. 16. Barbaro Epiſcopo, & alibi qua de re infrà.

[g] Lege cap. 2. ne ſede vacante, & cap. 1. de inſtit. in 6.

[h] Poſſid. in vita Auguſt. cap. 4. Auguſtin. ipſe ſerm. de diuerſis 49. & epiſt. 225. ad Albinum.

[i] Paulin epiſt. apud Auguſt. 35.

[k] Auguſtin. epiſt. 225. & 227.

Digitized by Google

A dere iuſſis glomeratâ turbâ Clericorum, atque nobilium, iniiciens ei manus nihil tale cogitantem apprehendit, cæſariem capitis detrahens, habitu religionis, relictis ſæcularibus ornamentis, cum promotionis honore induit, vt iiſdem ferè verbis narrat [a] Conſtantius Preſbyter (cui [b] Sidonius ob ingenij & eruditionis famam Epiſtolarum libros ſuos dicauit) in vita ſancti Germani, quam ad Patientem Lugdunenſem Epiſcopum miſit: & vt perſeueraſſe hunc morem ſciamus, ſic etiam ſanctũ [c] Trudonem, qui ſexto ſæculo vixit, concordi *acclamatione omnium* inuitum ad Presbyteratum adductum, imo tractum eſſe refert Theodoricus Abbas Monaſterij ab ipſo ſancto Trudone fundati in eius vitâ. Alia eiuſdem impetus à populo facti in aliquos, vt Preſbyteri vel Diaconi ex Clericis alterius ordinis fierent, exempla, è Patrum vitis & hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumentis eruere poſſumus, quorum cùm à tempore Diui Auguſtini plura, ni fallor, exempla legantur, nihilominus id antea vſitatum fuiſſe, ex eo colligere poſſumus, quod huic populari violentiæ occurrens Concilium [d] Ancyranum, ſtatim redditâ Eccleſiæ pace celebratum ineunte ferè quarto ſæculo, à lege cœlibatus, quâ Diaconos communiter conſtringi docet, eos exceperit, qui in ipſa ordinatione proteſtati fuerint velle ſe vxores ducere, aut ſuas retinere, nec poſſe ſe continere; Diaconos autem iſtos violentiam paſſos credibile eſt, eos fuiſſe, quos ardentibus votis, & importunis efflagitationibus, populus ordinandos poſtularet.

a Conſtant. Preſbyt. lib. 1. vitæ S. Germani Altiſſiod. cap. 1. 5. & 7.
b Sidon. epiſt. 1. lib. 1.
c In vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nouemb.
d Ancyran. cap. 10. al. 9.

X. Poſterioribus temporibus Regum ac Magiſtratuum voluntatem in ordinationibus Clericorum ac Preſbyterorum aliquando expetitam, petitionis eorum ab Epiſcopis rationem habitam, ipſorum poſteà à Conciliis vſurpationem coërcitam; ius patronatus, cui primò in Eccleſiâ reclamatum fuit, ſtabilitum; Cleri conſenſum exactiùs expetitum: vota quoque ipſius in pluribus ordinationibus numerata; populi pariter aſſenſum nonnunquam expenſum fuiſſe, multis ſuadere poſſumus teſtimoniis. Verùm de prioribus capitibus nihil C hîc dicemus, quia ad Clericorum ordinandorum probationem, de quâ hoc loco agimus, minimè pertinent, ſed conceſſam vel prætenſam in Eccleſiaſticas perſonas, vel Eccleſias poteſtatem aliquam arguunt, quâ de re infrà: hæc ergo tantum de electionibus Clericorum à Clero, vel populo factis aliqua adiungemus poſteriorum ſæculorum teſtimonia.

XI. Turonicum ſecundum ſub Ioanne tertio, & Chariberto rege Concilium vetat in locum Archipreſbyteri accuſati alium ordinari, [e] *niſi facto Concilio tam Abbatum, quàm Presbyterorum*. Concilium [f] Barcinonenſe eodem ſexto ſæculo ſub Gregorio primo, & Reccaredo Gothorum Rege innuit ad Eccleſiaſticos ordines, *vel per ſacra regalia* (id eſt regum reſcripta quæ *ſacrarum* nomine paſſim vocantur) *aut per conſenſionem Cleri, ac plebis, vel per electionem aſſenſionemq́ Pontificum*, vel certè ad ſummum Sacerdotium (nam ambigua verborum iſtius Concilij ſeries ſeu complexio videtur) perueniri. Septimo verò ſæculo Iſidorus Hiſpalenſis apud Gratianum Archipreſbyteri electionem à Clero & populo D faciendam præſcribit his verbis, [g] *ſi in plebibus Archipresbyteri obierint, aut pro aliquo reatu exinde eiecti fuerint, Archidiaconus quantocyùs proficiſcatur illuc, & cum Clericus, & populus ipſius plebis electionem faciat, quatenus dignus paſtor Domini Dei conſtituatur, & dum ordinatur eius prouidentiâ ipſa plebs cuſtodiatur.* Emeritenſe [h] Concilium eiuſdem ferè temporis ſub Vitaliano Papâ habitum, Parochis ius tribuit ſeligendi è familiâ ſuâ, quos Clericatu dignos iudicauerint, eoſq; Epiſcopo offerendi; qui iiſdem verò temporibus vixit Martinus Braccharenſis, [i] *non licere populo electionem facere, eorum qui ad Sacerdotium promouentur*, ex Concilij Laodiceni Canone edixit.

e Turon. 2. can. 7.
f Conc. Barcinon. ſub Reccaredo.
g Iſidor. apud Gratian. diſt. 63 c. ſi in plebibus, citatur ex lib. off. ſed hoc ibi non habetur.
h Emeritenſe Conc. can. 18.
i Martinus Braccharenſis in ſua Canonum collectione cap. 1.

XII. Eruimus tamen ex Capitularibus Caroli Magni populum nequaquam ab electionibus Sacerdotum penitus excluſum fuiſſe: nam & eorum ibidem mentio fit, [k] *quos Laici de familia Eccleſiarum ad ſacros ordines promouere voluerint*: ſtatutumque ibidem legimus, [l] *vt ſi laici probabilis vitæ, & doctrina Epiſcopis conſecrandos ſuiſque in Eccleſiis conſtituendos obtulerint, nullâ qualibet occaſione eos reijciant*; quæ verba ſumpta videntur ex Concilio Wormatienſi [m] circa tempora

k Lib. 1. cap. tit. 88.
l Ibid. tit. 90.
m VVormat. cap. 17.

Caroli Magni, & [a] Troſleiano. Eiuſdémque ſententiæ decretum eſt Concilij A
Romani [b] ſub Eugenio ſecundo, & Leone quarto, quod in ordinationibus Presbyterorum in Eccleſiis Baptiſmalibus populi conſenſum adhibendum requirit, & [c] Remenſis ſub iiſdem Pontificibus, iis verbis expreſſum, vt *cum Epiſcopis Presbyteros neceſſitas occurrerit ordinandi vt reuerentius obſeruentur, conueniat ibidem habitantium ſibi adhibere conſenſum:* plana etiam in eundem ſenſum Concilij Ticinenſis tempore eiuſdem Leonis quarti habita Conſtitutio in hæc verba, [d] *Quare in ordinandis plebium rationibus ciuium inſtituta ſeruētur, & peſtifera ambitionis vitium radicitus exſtirpetur, &c. Et primùm quidem ipſius loci Presbyteri vel cæteri Clerici idoneum ſibi rectorem eligant; deinde populi, qui ad eandem plebem adſpicit, ſequatur aſſenſus; ſi autem in ipſa plebe talis inueniri non potuerit qui illud opus competenter agere poſſit; tunc Epiſcopus de ſuis quem idoneum iudicauerit, inibi conſtituat.* Euidens quoque eius conſuetudinis teſtificatio habetur in epiſtolâ Synodi Tricaſſinæ ad Nicolaum primum Summum Pontificem, in quâ excuſantur aliqui B
perperam ab Ebbone Remenſi depoſito ordinati, quod non ſeipſos ordinandos obtuliſſent, [e] *ſed acclamationi & atteſtationi ipſius Eccleſiæ, vt ordinarentur, obediuiſſent.* Egregium quoque pro electione Clericorum à Clericis Lucij Papæ decretum, [f] *nullus*, inquit, *niſi eorum electione Canonica Presbyter eligatur.*

XIII. Iis adde Theodori [g] Balſamonis de præſenti quæſtione teſtimonium, refert enim ipſe aliquos ſcripſiſſe quod antiquitus electiones fiebant à populo, & eligebantur non ſolùm Epiſcopi, ſed etiam præterea Presbyteri & Diaconi: cui ſententiæ aliam opponit eorum qui dicunt electionem Epiſcoporum propriè dici, ordinationem verò Presbyterorum & Diaconorum: iuxta quam proinde ſententiam non videtur Presbyterorum & Diaconorum deſignatio illi propriè dicta electio fuiſſe. Idem verò Balſamon cùm eſſet Patriarcha Antiochenus, quærenti Marco Alexandrino, an Vicariorum turbis, eum qui ipſis videbatur eſſe dignus Epiſcopali, vel Sacerdotali dignitate, ei exhibentibus, ipſe acclamationes populi ſequi compelleretur: ita reſpondet, [h] *olim ordinationes Epiſcoporum & reliquorum ſacris initiatorum ordinibus fieri ſolitas per electionem multitudinis, & eorum qui ſimul imperabant. Decimumtertium autem Canonem Laodicenæ Synodi, & tertium Canonem ſanctæ Oecumenicæ ſeptimæ Synodi huiuſmodi ordinationes ab Eccleſiaſtico reieciſſe ſtatu:* quod adductis his Canonibus oſtendit: vnde videtur docere ante Synodum Laodicenam hoc in vſu fuiſſe, vt à populo tam Epiſcopi, quàm Presbyteri & Diaconi ordinarentur, poſteà cùm idem mos repulſu laſceret, radicitus à ſeptima Synodo exciſum fuiſſe. C

§. II.

Quæſtionis reſolutio.

XIV. Verùm vt his omnibus meam adiungam ipſe ſententiam, nunquam, vt D
opinor, conſtanti lege aut generali conſuetudine, quæ vim legis obtineret, adſtricti ſunt Epiſcopi, vt ſuffragium Cleri populique in ordinandis Diaconis, Presbyteriſque expeterent: imo nec in inferioribus gradibus conferendis id paſſim obſeruatum, quorum diſtributioni Anacletus [i] trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione ſufficere poſſe aſſerebat: Atenim prioribus quidem temporibus, quibus erat omnium cor vnum & anima vna, & quicumque nominis erant Chriſtiani, magis vtique charitatis glutine copulati, quàm poteſtatum diuerſitate ſecreti videbantur, nihil mirum ſi Epiſcopi non ſolùm Clerum, verùm etiam populum conſulerent: quod & moderatiores Epiſcopi poſtea ſeruauerunt, ea tamen ratione poteſtatem temperantes, vt & auctoritatem ordinationis abſolutè retinerent, & populorum, ſi æqua fuiſſet, voluntati acquieſcerent: nec apud eos Canonicas leges ſecutos, aut ambientium præſumptio, aut tumultus populares quicquam ad indigni ordinationem extorquendam valerent. Cùm verò ſibi Principes ac Magiſtratus poteſtatem quaſi populo debitam, tanquam ipſius populi capita, arrogarent, ſeptimæ Synodi

[a] Troſleian. cap. 6.
[b] Cõcil. Rom. can. 8.
[c] Remēſe cap. 8. apud Anton. Auguſt. lib. 27. tit. 41.
[d] Synodus Ticinēſis in ſcripto conſultationis, ſeu exhortationis Epiſcoporum ad Dom. Ludouicum Imperatorem.
[e] Epiſt. Synodi Tricaſſ. ad Nicol. inter epiſt. Hincmari, & tom. 3. Conc. Gall.
[f] Lucius Papa cap. 1. de electione.
[g] Theod. Balſamon in 3. Canon ſeptimæ Synodi.
[h] Balſam. reſponſ. ad interrog. 58. Marci lib. 3. Codicis iuris Orient. πάλαι μὲν αἱ χειροτονίαι τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωμένων δι' ἐκλογῆς τοῦ ὄχλου καὶ τῶν συναρχόντων ἐγίνοντο. ὁ δὲ ιγ' κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ ὁ γ' κανὼν τῆς ἁγίας οἰκουμενικῆς ζ' συνόδου τὰς τοιαύτας χειροτονίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καταστήματος ἐξέβαλον.
[i] Anacl. epiſt. 2. habetur c. reliqui, diſt. 67.

nodi

A nodi auctoritate repreſſa eſt eorum vſurpatio; & Regibus ac Magiſtratibus ius omne in ordinandis Sacerdotibus ademptum, quod ipſi populo ademerant, & ad ſe traxerant; ſicque ab eorum, qui ordinandi forent, electione ſenſim excluſus eſt populus, quamuis, quibuſdam adhuc poſt illam Synodum temporibus, votorum populi, ac poſtulationis ratio haberetur. Neque hoc iniquum, aut Eccleſiaſticæ libertati iniurium, niſi velimus Epiſcopos voluntati plebis ſubiicere, vel ordinandi poteſtatem ad Laïcorum libitum reſtringere; quod nunquam factum. Nam & eo ipſo tempore, quò magis ſolebat in hiſce populus conſuli, Epiſcopis tamen, eis qui ſibi noti eſſent, abſque populi aſſenſu, ordinationis conferendæ ius fuiſſe, & decreta (quorum aliqua ſuperiùs citauimus) & exempla innumera oſtendunt. Denique in Eccleſiâ viguit, vt Epiſcoporum electio irrita cenſeretur quæ inconſulto fieret populo, cùm tamen nunquam irrita haberetur Preſbyterorum, vel Diaconorum ordinatio, quæ inconſultâ plebe, vel inuitâ, celebrata fuiſſet, præſertim ſi qui ita or-
B dinarentur, vel abſolutè ordinati eſſent, vt [a] Hieronymus, [b] Paulinus, & pauci alij, prioribus Eccleſiæ ſæculis; vel ſi qui, ex conſtitutione [c] Concilij Chalcedonenſis, aut Martyriis, ideſt Cappellis, aut Monaſteriis deputati ordinarentur: ſi quos enim decebat à populo eligi, ij ſolùm, qui populo præficiebãtur, non autem ij qui ab omni curâ populi immunes erãt, eligendi videbantur, cuiuſmodi erãt iſti qui vel abſolutè ſine Eccleſiaſtico titulo, vel in celebri aliquo Martyrio, extra Eccleſias ciuitatis aut pagi ordinabantur, itemque qui in Monaſterio, niſi tamẽ Monachos populi nomine intelligas, ad quorũ petitionem Preſbyterum ipſis ordinari mos erat, vt leges in epiſtolis [d] Epiphanij ad Ioannem Hieroſolymitanum, & [e] Gregorij ad Victricium Panormitanum Epiſcopum, & in [f] regulâ ſancti Benedicti apud Synodum Lemonicenſem, & alibi paſſim: huius autem differentiæ exemplum in antiquâ lege peti poteſt [g] ab Origene, qui notat Moyſem elegiſſe Preſbyteros, quos ipſe norat, nullius conſilio, ſed ſuo ingenio: populò vero ducem nequaquã niſi ex diuinâ reuelatione & Synagogâ
C congregatâ eligere auſum fuiſſe: ſimili enim ratione Epiſcoporũ, qui ſunt populi duces, electionem videtur Eccleſia maioris momenti cenſuiſſe, quàm vt Epiſcoporum, inconſultâ plebe, arbitrio permitteret, quamuis reliquos inferiorum graduum Myſtagogos ſolius, ſi ita luberet, Epiſcopi voluntati ordinandos concederet: in quo tamen legibus eos Eccleſiaſticis adſtringi voluit, ne carni, ne ſanguini, ne amicitiæ, ne pretio aliquid, ſed merito totum tribuerent, itaque (quod plures [h] ex canonibus ſuperiùs allatis oſtendunt,) populus potius teſtimonio ſuo idoneum iudicabat, quem ordinibus initiari neceſſarium foret, quàm verè eligeret, nec vllâ neceſſitate Sacerdotem ad ordinationem conſtringebat.

XIIII. At verò maior vtique erat neceſſitas conſenſus Cleri, vt legitima ordinatio cenſeretur: cùm enim primitus Preſbyterorum ordo Senatus Eccleſiæ cenſeretur, & vt loquitur Ignatius [i] *σύστημα ἱερὸν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τοῦ ἐπισκόπου, ſacer cætus, Conſiliarij & Aſſeſſores Epiſcopi*: cùm eodem [k] Igna-
D tio teſte, Preſbyterorum Collegium coaptatum eſſet conſentiretque Epiſcopo, vt chordæ ipſi cytharæ: cum Epiſcoporum ſententia, niſi Clericorum præſentiâ confirmaretur, irrita crederetur, vt ſtatuit Synodus quarta [l] Carthaginenſis: tunc temporis haud dubiè ad Preſbyterorum, ac Diaconorũ ſaltem ordinationem ab Epiſcopis peragendam Clericorum requirebatur conſilium. Vnde Ioannes Chryſoſtomus in Synodo ad Quercum accuſatus eſt ab Acacio, cùm in pluribus, tum in eo, [m] *quod abſque conſenſu, & Synodo, & inconſulto Clero, præter mentem Cleri ordinationem faceret.* Cuius rei aliquod adhuc veſtigium extat, quod nempe iure [n] communi nequeat Epiſcopus ſine Capituli conſenſu beneficia conferre, niſi vel ex priuilegio, vel ex conſuetudine, eorum ſibi ſoli reſeruata collatio noſcatur. Hincque Iuris Canonici [o] Gloſſa in ordinibus conferendis conſenſum Clericorum requiri affirmat; [p] Hoſtienſis verò Clericorum quidem conſilium neceſſarium eſſe tradit; conſenſum verò non item: aſſeritque inſuper nec conſuetudinis exceptionem ab Epiſcopo

[a] Hieron. ep. 60. ad Pammach. aduerſus errores Ioan. Hieroſ.
[b] Paulinus epiſt. 6. ad Seuer. & 13. ad Amãdum.
[c] Chalc. c. 6.
[d] Epiſtola Epiphanij inter ep. Hier. 60.
[e] Greg. lib. 5. epiſt. 44. indict. 14. & alibi.
[f] Synodus Lemouic. actione 2. prope finem.
[g] Orig. homi. 22. in librum Numerorum.
[h] Vide ſuprà, & in hoc cap. paſſim: plura etiam hac de re infrà
[i] Ignat. epiſt. ad Trallia. quæ eſt 5.
[k] Idem epiſt. ad Epheſios quæ eſt 12.
[l] Concil. 4. Carthag. can. 23.
[m] Synod. ad Quercum, apud Photiũ in Biblioth.
[n] Cap. Nouit. cap. quanto. cap. ea noſcitur cap. cum nos, de his quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli.
[o] Gloſſa in c. Epiſcopus diſt. 24.
[p] Hoſtienſis lib. 1 cit. præ dict.

in contrarium proferri poſſe, nam inquit, ſi Epiſcopus allegaret conſuetudinem, quod non teneretur conſilium requirere, non valeret, cùm allegaret contra honeſtatem ſuam & contra ſanctorum Patrum inſtitutiones: confirmat auctoritate Alexandri tertij Papæ [a] epiſtolâ decretali ad Patriarcham Hieroſolymitanum, in qua Epiſcopum caput, capitulum Epiſcopi membra eſſe docet, ex quo ſumpto argumento ſic Patriarcham Pontifex alloquitur, *Non decet omiſſis membris aliorum conſilio in Eccleſia tua negotiis vti: cùm id non ſit dubium, & Honeſtati tuæ, & ſanctorum Patrum inſtitutionibus contraire.* A

[a] Alexander 3. cap. nouit citato.

Appendix ad hanc Sectionem, de probandis ac deligendis ad ordines regularibus viris.

§. I. B

Aliqua, & quænam illa ſint quæ à Regularibus ordinandis teſtimonia proferenda videntur, generatim oſtenditur.

SAtis ſuperque ex ſuperioribus patet, quibuſnam teſtimoniis niti debeat, qui ad Eccleſiaſticos ordines contendit: quia tamen ſpecialia quædam de Regularibus ordinandis dubia occurrunt, poſt generalem, quam præmiſimus, tractationem, æquum videtur, vt ſpeciale, eorum quæ in Regularibus ad teſtificandam vitæ integritatem, & ad ordines capeſſendos aptitudinem neceſſaria iudicantur, examen ineamus: quod optimè præſtabimus, ſi priùs ex Concilio Mediolanenſi quinto, & Aquenſi, ea omnia (quorum aliqua poſteà vel illuſtraturi, vel confirmaturi ſumus) breui veluti ſummario concluſa præmittamus.

II. Concilium Mediolanenſe quintum totum hoc negotium his verbis C complectitur, [b] *In iis, quæ œcumenica Synodus Tridentina de ſacrâ ordinatione ſtatuit, vberius etiam Prouincialium Conciliorum decretis explicata multa ſunt, quorum diligens ratio etiam in Regularibus habenda eſt, atque eorum quidem capita quædam præcipua infrà hoc decreto complexi ſumus: videat igitur Epiſcopus, vt quicquid de iis ipſis capitibus vel eodem Tridentino Concilio, vel Conciliis Prouincialibus etiam generatim conſtitutum eſt, in illis initiandis quàm diligentiſſimè ab Epiſcopo ſeruetur, culpæ, impedimentavè Canonica ordinis conſtituendi quarto Concilio enumerata, literæ teſtimoniales Superioru: teſtimonium de Natalibus, & ætate præſcriptâ à Tridentino Concilio: teſtificatio ordinis proximè ſuſcepti: progreſſio in Eccleſiaſticâ diſciplinâ: teſtimonium bonum: denuntiatio nominis in Eccleſiâ: aſcriptio, & miniſterium in Eccleſiâ, cui adſcriptus eſt: exercitatio functionum ordinis ſuſcepti: frequentiaque ſacræ communionis: reuerentia, atque obſeruantia ergà Sacerdotes & Superiores: internallum anni inter poſtremum ordinum minorum gradum, & Subdiaconatum, ac rurſus inter vnum, & alterum ex ſacris ordinibus, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas, iudicio Epiſcopi, aliud poſtulet: diligens examen Epiſcopi: literarum ſcientia, & cantus peritia, ac aliæ inſtructiones ad ordinis ſuſcipiendi functiones ritè rectéque obeundas: vſus & peritia recitandi diuinum officium; loco tituli, & cenſus teſtificatio præſtitæ profeſſionis regularis præſcripta in Concilio Prouinciali ſecundo.* D

[b] Conc. Mediol. 5. de initiandis ordinis Sacramento.

III. Aquenſis [c] Synodus probata à Sixto quinto, paucis immutatis, ea exſcribit, quæ habentur in edicto de ſacrâ ordinatione à ſancto Carolo iuxta Conciliorum ab ipſo habitorum conſtitutiones, promulgato, cuius hac ſunt verba, quæ priora iam à nobis propoſita confirmant. [d] *Regularis, qui ad ſacram ordinationem conueniet, primum Tonſuram, aut ordines ſuſcepturus, caueat nè obſtrictus ſit aliquâ culpa, aut canonico impedimento. Ipſe quoque menſe ante ſtatum ordinationis diem, ad Epiſcopum conueniat, & nomen cæteráque ſupra de aliis ordinandis præſcripta ad ſecretarium Epiſcopalem deferat: teſtata hac præterea habeat exercitationem frequentem functionis illius ordinis quem proximè ſuſcepit; frequentiorem confeſſionem, ac ſacram Communionem;*

[c] Aquenſis Synodus tit. quæ ad Sacramenti ordinis adminiſtrationem pertinent.
[d] Edictum de ſacrâ ordinatione Actor. Mediolan. parte 3.

A *munionem; progreſſum in Eccleſiaſticâ diſciplinâ; obſeruantiam, & reuerentiam erga Sa-
cerdotes, & ſuperiores: loco tituli, cenſuſque afferat teſtificationem præſcriptæ profeßionis re-
gularis; nihilominus coram Epiſcopo iuramento affirmet, ſcripto manu ſuâ ſubſignato ſe illã
ſponte feciſſe, aut ratam habuiſſe: illud autem ſcriptum in archiuo aſſeruandum Epiſcopus cu-
ret; teſtimonium item habeat de denuntiatione ſui nominis in Eccleſiâ publicè factâ, de
ætate item, vt ſuprà, de aliis conſtitutum eſt. De tranſacto interuallo, poſt ordinem proxi-
mè ſuſceptum à Tridentino Concilio præſcripto. Afferat literas dimiſſorias à Superiore de or-
dine ſuſcipiendo, quo eorum quiſpiam initiandus eſt; quæ literæ vetuſtiores, ne ſint duobus,
tribuſve menſibus, à die ſacræ ordinationis ſupputãdis, niſi ob abſentiam Superioris aliamve
cauſam longiori tempore datas, renouataſvè accipi, probarivè debere Epiſcopus cenſuerit.
Teſtimonium etiam ſcriptum à Superiore ſuo, qui oſtendat eum vitâ & moribus præditum* [a] Mediol. 4. tit. de iis quæ pertinent ad Sacramẽtum ordinis hæc tradit.
*eſſe, qui dignus ſit, vt illi ordini adſcribatur, quo is initiari vult: ſit verò hoc teſtimoniũ
non antiquius duobus, aut tribus menſibus, vti in ſuperioribus eſt declaratum; ſi verò diu-
tiùs à Monaſterio abſuerit, hoc teſtatum afferat à Superiore Monaſterij, in quo proximè*
B *commoratus eſt; teſtimonium item de ordine qui proximè præcedit iam ſuſcepto. Si verò
tempus ſtatutum, & præſcriptum à Concilio Tridentino, quod interiectum eſſe debet, inter
ſuſceptionem vnius, & alterius ordinis, nondum expletum eſt, tunc à ſuo Superiore ſcriptum
afferat, quo teſtatum fiat, vtile, & neceſſarium Eccleſiæ ſuæ Monaſteriovè eſſe ſecum diſpen-
ſari ſuper eo interſtitio.*

IV. Reſtituunt autem, quantùm hoc ſæculo fieri poteſt, conſtitutiones iſtæ
Prouincialium Conciliorum, antiquam Eccleſiæ Catholicæ diſciplinã. Iuxta
quam ea omnia, quæ ibidem enumerantur, à quibuſlibet etiã priuatis ſemper
deſiderata ſunt, vt legitimè Eccleſiaſticos gradus conſcendere viderentur: fun-
dantur verò maximè in Tridentino [b] Concilio, quod ea omnia generatim, in- [b] Leg. decret. de reform. ſeſſ 23. Conc. Tridem.
definitè, nullo excepto, ab ordinandis exigi voluit, à quorũ obſeruatione, ſaltẽ
maximâ ex parte, immunes ſe regulares nullo priuilegio prætẽdere poſsũt; imò
ex diuinâ inſtitutione, & ipſâ ordinationis, & ordinis ſuſcepti natura ad aliquas
C ex iis legibus tenẽdas, colendaſq; adſtringuntur: ad aliarũ verò executionẽ Re-
gulares ipſi, quocumq; ſe priuilegio tueantur, à Concilio Tridentino obligãtur:
exẽpli cauſa, quod Regulares probitatis, diſciplinę Eccleſiaſticæ, functionũ ſui
ordinis teſtimonia Epiſcopo ordines celebraturo afferre debeãt, ex lege diuina
generali, quæ probationẽ ordinationi præmittendam præſcribit, & ex natura
ipſa ordinationis, ordiniſq; anteà ſuſcepti adſtringuntur: nec vllum priuilegiũ
adferre poſſunt, quo ab hoc onere eximantur, imò ſi quod priuilegium de hac
re furtim impetraretur, æquitatis ratio ſuaderet, vt ipſius tanquã contra bonos
mores obtenti nulla ratio haberetur: nam & æquum ex rei natura eſſe videtur,
vt nonniſi probis, nonniſi diſciplinæ ſtudioſis, nõniſi in inferioribus miniſteriis
probatis aditus ad ſuperiores ordines concedatur: diuina quoq; lex iubet, vt
Epiſcopus [c] citò nẽmini manus imponat, ne cõmunicet peccatis alienis, id eſt [c] 1. ad Tim. 5.
vt exactè, accuratè, diligenter omnia diſcutiat, ne aliorũ, quantumuis pij appa-
reant, fraudibus deceptus, indignum ordinando, peccatis alienis implicetur:
D iubet eadem vt ordinandi [d] *probentur primum, & ſic miniſtrent* Ratio quoque na- [d] 1. ad Tim. 3.
turalis dictat, vt qui dignis tantùm ordines conferre debet, omni ratione inqui-
rat, an digni ſint quibus ordines conferat, eaque de iis nota & comperta eſſe
velit, quæ dignos efficiunt, vel indicant. Quod verò ætatem à iure præfixam
Regulares quaq; ordinandi debeant attigiſſe; quod ab alieno Epiſcopo ſine di-
miſſoriis nequeant ordinari, poſitiuum ius eſt, contrà quod, ſi quæ fuerint Re-
gulariũ priuilegia, hæc omnia Concilij [e] Tridentini legibus fuerũt abrogata; [e] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reformatione cap. 12 & 8.
in quo etiam de iiſdem Regularibus ſpeciatim cautũ eſt [f] *ne ſine diligenti Epiſco-
pi examine ordinentur, priuilegiis quibuſcumque, quoad hoc, penitus excluſis.*

V. Ex pluribus tamẽ, quæ ſuperiùs propoſita fuerunt, quibuſdam lucẽ adferre [f] Id. cap 12. cit.
conſentaneum eſt, primò itaq; docemus de conſenſu Abbatis ſeu Superioris re-
gularis ad ordinationem quorumcumque regularium requiſito: tùm de diſqui-
renda eorum vita, etiam ante regularem vitam ſuſceptam: deinde de diſciplinæ
Eccleſiaſticæ ſtudio, in iis inquirẽdo, & in ſingulis ordinibus per debita tempo-
rum interſtitia ac functionum exercitium probando, præterea de profeſſionis

regularis loco tituli Eccleſiaſtici, vel cenſus teſtificatione faciẽda, poſteà de lite- A
ris ordinum ſuſceptorum exhibẽdis, denique de dimiſſoriis literis ab Epiſcopo
proprio obtinendis, ſi ad alium ordinandi accedant verba faciemus.

§. II.

Regulares niſi exhibito conſenſus ſui Præpoſiti teſtimonio ad ordines minimè admittendos eſſe.

VI. De primo capite dicturus ſtatim in ipſo limine obſeruari velim, Mona-
chos cùm primùm Clero adſcripti ſunt, ſolâ Epiſcoporum voluntate, abſque
Abbatum conſenſu aſſumptos fuiſſe, neque enim v.gr. Abbatis vllius conſen-
ſus, vel præfecti regularis [a] Athanaſius meminit, cum Dracontio, vt Eccleſia-
ſticum miniſterium ſuſciperet, ſuadebat: neque conſenſum vllius regularis ſu-
perioris exquiſiuiſſe legitur, dum [b] Serapionem, Apollonium, Agathonem,
Cirem, Paulum ad Epiſcopatus apicem multum renitentes prouexit: neque B
vnquam in ordinatione Ammonij celebris illius Monachi, qui ſibi aures abſci-
dit, ne Epiſcopatum aſſequeretur (quem tamen [c] Timotheus Alexandrinus
mutilum truncatumque fertur ordinaſſe) neque in ordinatione trium illorum
fratrũ, qui longi dicti ſunt, & inuiti à Theophilo ſunt ordinati, neque in [d] Dioſ-
cori, Eulogij, Macarij, Moſis Æthiopis, vel Hieronymi qui omnes Preſbyte-
rali dignitate in Eccleſia inclaruerunt: vel in Lazari, Barſis, Eulogij, Epiphanij:
quibus adde [e] Gregorium Nazianzenum, Baſilium, & Auguſtinum (ſi tamen
ij omnes ſub aliquo Abbate Monaſticam regulam amplexati ſunt vnquam) &
alios ex antiquis Monachis, qui ad Epiſcopale vſque faſtigium promoti ſunt,
non, inquam, in eorum, vel alicuius ex illis ordinationibus Abbatis conſenſum
requiſitum fuiſſe proditum eſt. Nec [f] Hieronymus, dum Nepotianũ Clericum
Preſbyterumq; ordinatum refert, Abbatis meminit electioni fauentis, ſed Epiſ-
copi tantùm cogentis, atque compellentis, neque item [g] ad Ruſticum, vbi ele-
ctionis ad Clericatum formam oſtendit, ait eum ordinandum, ſi Abbas conſen- C
ſerit, ſed *ſi populus, vel Pontifex ciuitatis in Clerum elegerit*. Neque pariter [h] Augu-
ſtinus dum Monaſteriorum deſertores ordinari non debere contendit, eam ra-
tionem allegauit, quod ſine Abbatis conſenſu non deberent ordinari, ſed aliam
quod nonniſi meliores ex iis qui in Monaſterio degerent ab Epiſcopis in Cle-
rum aſſumi ſolerent: nec [i] cùm Monachos hortatur, ne ſi quam operam ma-
ter Eccleſia ab iis poſtulet, blandiente deſidiâ reſpuant, ſed potius obtempe-
rent, Abbatis eis conſenſum priùs expetendum inſinuauit, ſed Epiſcopis obe-
dientiam ſuaſit; non denique [k] Siricius, [l] Innocentius, [m] Gelaſius, [n] Pelagius
Summi Pontifices, [o] Arcadius, & Honorius Imperatores, dum Monachorum
aſſumptionem in Clerum probant, vel hilum de licentia ab Abbate impetran-
da dixerunt; niſi fortè Gelaſium dicamus huius conditionis meminiſſe, dum
apud Gratianum refertur dixiſſe, [p] *ſi quis Monachus fuerit, qui venerabilis vitæ me-
rito, Sacerdotio dignus videatur, & Abbas, ſub cuius Imperio Regi Chriſto militat, illum
fieri Preſbyterum petierit, ab Epiſcopo debeat eligi*: ſed nec in epiſtolis Gelaſij prædi- D
cta exſtant verba: nec, ſi ponamus verba iſta eſſe Gelaſij, apparet eum huius
conditionis veluti abſolutè neceſſariæ meminiſſe, cùm poſteà ſubdat vt quæ
ad Sacerdotium pertinent, *vel Epiſcopi, vel populi electione* gerat, nullâ conſenſus
Abbatis factâ mentione.

VII. Verùm cùm Monaſteriis exinde iniuria inferri videretur, quod qui inter
Monachos ſanctitate & doctrinâ inſigniores erant, ab Epiſcopis extraherentur,
& ad Eccleſiæ adminiſtrationem per ordinum collationem etiam inuiti aſſu-
merentur: queri cœperunt Abbates, ac Monachi, illi quidem poteſtatem ſuam
violari, ſuos à ſe eripi, horum autem alij inuitos ſe à ſinu matris extrahi, quie-
tem ſuam interturbari, ſeque in procelloſos negotiorum tumultus iniici, alij
ſe à parentibus ſuis, à ductoribus, ac magiſtris deſeri, omnes Monaſteriorum
ruinam ominari cœperunt, ac vereri, ne probatioribus Monachis in Clerum al-
lectis Monaſteria deſererentur. Primùm itaque in Concilio Arelatenſi tertio [q]
à Rauennio Epiſcopo Leonis Papæ temporibus circa annũ Chriſti 455. coacto,
querimoniæ

[a] Athanaſius epiſt. ad Dracontium.
[b] Ibidem.
[c] Palladius in Lauſ. cap. 12. & Petrus Bleſenſis epiſt. 23. & 123.
[d] Vide Niceph. lib. 11. cap 23 37. 38. 39. 40. 41. Palladium in Lauſiacis, Theodoret. & alios.
[e] Vide Sanctorum iſtorum vitas.
[f] Hieronym. epiſt. 2. ad Heliod.
[g] Idem epiſt. 4. ad Ruſticũ.
[h] Auguſt. epiſt 76.
[i] Idem epiſt. 81. ad Eudoxium.
[k] Siricius epi. ad Himeriũ Tarracon. cap. 13
[l] Innocentius epiſt. 2. ad Victric. Rotho. cap. 10
[m] Gelaſ. epiſt ad Epiſc. Lucan.
[n] Pelagius Bono Sauinati Epiſcopo, prout habetur 16. quæſt. 1. c. in Parochiis.
[o] Arcadius & Honor. l. 32. C. Theod. de Epiſcopis & Clericis.
[p] Gelaſ. apud Grat. 16. q. 1. c. ſi quis.
[q] Concil. Arelat. 3 tom. 1. Concil. Gall.

Digitized by Google

A querimoniæ Monachorum inſulæ Lirinenſis auditæ ſunt aduerſus ipſorum Epiſcopum Theodorum, indultumque eis à Patribus, ne Epiſcopus ex totâ laicorum multitudine, aliquem Clericum ordinare, niſi Abbate petente, præſumeret. Secutum eſt Concilij Agathenſis decretum ſub Symmacho Papâ, cui præfuit Cæſarius Arelatenſis Archiepiſcopus ex Monacho inſulæ Lirinenſis aſſumptus, in quo prædictum priuilegium vni anteà Lirinenſi Cœnobio conceſſum ad vniuerſos Prouinciæ Narbonenſis, ſeu Galliæ ſub Imperio Gothico conſiſtentis Monachos ampliatum fuiſſe videtur: nam inter varia, quæ de Monachis præſcripta ſunt, ſtatutum eſt vt [a] *ſi neceſſe fuerit Clericum de Monachis ordinari, cum conſenſu & voluntate Abbatis præſumat Epiſcopus.* Quod mox in Concilio Ilerdenſi ſub Ioanne I. Papa habito ab octo ſolùm Epiſcopis Tarraconenſis prouinciæ, quæ Gothorum regno pariter ſubiacebat, Monaſteriis ſimiliter indultum eſt hoc canone, [b] *de Monachis id obſeruare placuit quod Synodus Agathenſis noſcitur decreuiſſe, hoc tantummodo adiiciendo, vt, cum pro Eccleſiæ vtilitate, aliquos*
B *Epiſcopus probauerit in Clericatus officio promouendos, cum Abbatis voluntate debeant ordinari.* Non caret tamen difficultate hic Canon: nam quomodo id ſe adiicere Agathenſi Concilio dicit Ilerdenſes, quod iam ab Agathenſi ſtatutum fuerat? an fortè Concilij Ilerdenſis additamentum in Agathenſis textum irrepſit? an verò dicit Ilerdenſe id ſe Agathenſi adiicere, quod vel clariùs expreſſerit, vel ſtrictiùs præceperit? nam & dici poteſt Agathenſe id quod fieri ſoleret indicaſſe, Ilerdenſe id quod fieri deberet præcepiſſe. Item dici poteſt Ilerdenſe amplius aliquid ſtatuiſſe, quàm Agathenſe; hoc ſiquidem ordinationem Monachorum cum Abbatis conſenſu permiſiſſe ac conſuluiſſe, imo & in neceſſitate præcepiſſe; modum verò iſtum, puta quod ex Abbatis conſenſu fieret, vel non fieret, nequaquam præcepto concluſiſſe: illud verò modum præſcripſiſſe, vt nonniſi cum Abbatis conſenſu fieret: vt vt ſit Tarraconenſis Concilij paulò ante Ilerdenſe, & paulò poſt Agathenſe, ſub Hormiſda Papa habiti
C extat Canon, qui Abbatibus id iuris tribuere videatur: nam prohibet iſtud Concilium Monachis, [c] *ne aliquod miniſterium Eccleſiaſticum præſumant agere niſi fortè cum Abbatis imperio:* probabile itaque eſt ipſos nec fortiori ratione ordinari voluiſſe ſine eiuſdem Abbatis conſenſu.

VIII. Neque tamen his decretis Monaſteriorum libertas, ſufficienter Monachis ſtabilita viſa eſt: niſi & ſpecialia priuilegia ab Epiſcopis, vel à Summis Pontificibus de hac re obtinerent, & Eccleſiaſtica generali lege immunitas iſta ſanciretur: itaque indicant [d] formulæ Marculphi (qui librum ſuum ſancto Landerico Pariſienſi Epiſcopo dicauit, qui proinde floruiſſe dicendus eſt circa annum Chriſti 650. nam his temporibus ſanctus Landericus Eccleſiam Pariſienſem adminiſtrabat) indicant, inquam, priuilegium Monaſteriis dari ſolitum, vt ſine Abbatis conſenſu, nullos ex Monachis alicuius Monaſterij Epiſcopus ordinaret. In priuilegio quoque libertatis [e] Monaſterio Corbeienſi conceſſo à Bertefrido Epiſcopo Ambianenſi circa hæc tempora, ſpeciatim hoc ha-
D betur: *ſimiliter & reliquos gradus Clericorum minores ac maiores, quos Abbas iam dicti Monaſterij elegerit; ſiue intrà, ſiue extrà Monaſterium, ſine aliqua præmij acceptione, conſtituimus conſecrare:* quod etiam in priuilegio à ſancto Gregorio anterioribus temporibus conceſſo Xenodochio Auguſtodunenſi expreſsè memoratum eſt, in quo hæc legimus, [f] *Epiſcopum verò tollendi de eodem loco Monachum ad Eccleſiaſticum ordinem promouendum, vel pro aliquâ quacunque causâ, ſine conſenſu Abbatis, atque Presbyteri, habere licentiam prohibemus.*

IX. Generalem verò legem eiuſdem ſancti Gregorij in Concilio Lateranenſi, cui ipſe præſidebat, in gratiam omnium Monachorum nigrorum (hoc enim nomine ita vocantur) ſancitam legimus, [g] *vt inuito Abbate ad ordinanda alia Monaſteria, aut ad ordines ſacros, vel Clericatus officium, tolli exinde Monachi non debeant, ſed ſi abundantes fuerint, qui ad celebrandas Dei laudes, vel vtilitates loci ſufficiant complendas, de his qui ſuperfuerint offerat Abbas coram Deo quos dignos potuerit inuenire:* non eſt autem hîc locus de hoc Conſtituto Lateranenſi à ſancto Gregorio edito plura dicere: quam enim vereor, ne vel fictum fuerit, vel fal-

[a] Agath. Concil. can. 27. refertur 16 q. 1. c Monachi, vagantes.

[b] Conc. Ilerd. can. 3. refertur 16. q. 1. c. cùm pro vtilitate.

[c] Ta[illegible] Co[illegible] can. 11. refertur 16. q. 1. c. Monachi à Monaſt.

[d] Formularū Marculphi lib. 1. tit. 1.

[e] Priuilegium libertatis Monaſterij Corbeienſis tom. 1. Conc. Galliæ.

[f] Greg. lib. 11. epiſt. 10.

[g] Conc. Lateran. ſub Greg. 1. de Monachis nigris.

ſam in quibuſdam manum expertum ſit; in vſu tamen non illicò fuiſſe pro A
omnibus Monaſteriis, prædictæ oſtendunt priuilegiorum & immunitatum
obtinendarum formulæ: cùm enim exceptio firmet regulam, & priuilegia
communi legi derogent: ex prædictis, quæ citauimus, priuilegiis, communem
vſum fuiſſe elicimus, vt etiam abſque conſenſu Abbatis, quos vellent Mona-
chos ordinandi Epiſcopis non deeſſet authoritas: nec omnibus quantumcun-
que inſignibus, & multis aliis priuilegiis exornatis, prædicta tribueretur im-
munitas: confirmatur idipſum hoc exemplo cum enim v. gr. non ſolùm con-
ſentiente, verùm etiam inſtante Cuthberto ſeu Crotberto Turonenſi Archi-
præſule, plura ab Adeodato Summo Pontifice Monaſterio ſancti Martini
Turonenſis priuilegia concederentur, prædictum priuilegium, quod nonnum-
quam cum cæteris dari ſolebat, exceptum eſt, nominatimque expreſſum, vt
Turonenſi Archiepiſcopo [a] *faciendæ tantùm ordinationis ac promotionis Sacerdotum,*
atque Leuitarum, vel conficiendi chriſmatis ſit tantùm concceſſa licentia: ius enim ordina-
tionis quod ſibi reſeruat Archiepiſcopus Turonenſis, non aliud eſſe ſuſpicor, B
quàm vt quos vellet ex Monachis ordinaret: vt enim ab alio Monachi ordi-
narentur, quàm à ſuo Epiſcopo nunquam hoc tempore concedebatur: ideóq;
non opus erat, vt expreſsè ius illud Archiepiſcopo reſeruatum diceretur: cuius
licentiæ reſeruatæ, vt ad libitum Monachos quos vellet Epiſcopus ad ordines
promoueret, ſi conceſſa hoc priuilegio fuiſſet, congrua hoc loco erat mentio,
quia nempe ſæpè inter cæteras immunitates illa quoque tribuebatur: quare
ſi verum eſt prædictum ſancti Gregorij Conſtitutum, probabile eſt, non pro
omnibus in totâ Eccleſiâ Monaſteriis, ſed pro ſolâ Italiâ (cuius nempe ſolum
Epiſcopi ad iſtud Concilium Lateranenſe conuenerant) fuiſſe promulgatum,
& in eâ ſolum prouincia pro lege habitum fuiſſe. Cui reſponſioni fauet totius
Orie ntis conſuetudo, quæ nempe Epiſcopo permittebat, quem vellet Mona-
chum, etiam inuito Abbate, ordinandi, quemadmodum colligi videtur ex Ca-
none Synodi Conſtantinopolitanæ in templo ſanctorum Apoſtolorum, C
quo Monachorum tranſlationes, & euagationes ſpontaneæ prohibentur, [b] *Sed*,
inquit Concilium, *ſi Epiſcopus quidem de nonnullorum Monachorum pietate, & vitæ*
probitate teſtimonium ferens, in aliud Monaſterium ad eius conſtitutionem eos transferre
voluerit: vel in domum ſæcularem ad eorum qui inhabitant ſalutem, traducere cenſuerit,
vt in quouis alio loco præponendos putarit, hoc neque iis qui ſuſcipiunt, neque ipſis Mona-
chis fraudi erit: nullus hîc Abbatis conſenſus: ſed abſoluta Epiſcopi in Mona-
chos auctoritas memoratur.

X. Nemini tamen dubium eſſe poteſt, quin non ſolùm Agathenſis, & Iler-
denſis Concilij, ſed maximè Concilij iſtius Lateranenſis (ſi vera ſunt ipſius ge-
ſta) auctoritas ſancta fuerit, & in reliquas Chriſtiani orbis Eccleſias, vſum iſtum
ſenſim inducere potuerit, & ita vſu firmatum ſit ſine Abbatis conſenſu nemi-
nem ex Monaſteriis Epiſcopos ordinare: quod etiam tanquam rationi conſen-
taneum ab omnibus Epiſcopis aliquo poſt tempore receptum, vel priuilegiis
frequentibus conceſſum pro communi lege inualuit, vt nefas poſteà habitum D
ſit generalem iſtam conſuetudinem infringere, & partum quocunque modo
ius iſtud Abbatibus violare: illud autem vltimi æui Conciliorum decreta con-
firmarunt: Concilium Viennenſe ſub Clemente quinto ſtatuit, [c] *quod Monachi*
quilibet ad monitionem Abbatis ſe faciant ad omnes ordines ſacros, excuſatione ceſſante le-
gitimâ, promoueri, & paulò ante Tridentinum ſimilia legimus in Moguntino
Concilio, & Treuerenſi ſedente Paulo tertio Summo Pontifice habitis; Mo-
guntinum [d] enim Prælatos regulares exhortatur, vt Eccleſiæ aliquos ex ſuis
commodent, qui operam diligentem in promouendâ religione, & pietate
impendant, ſic tamen euocati ſuorum Prælatorum conſenſu, ipſorum ſemper
correctioni ſubiaceant. Treuerenſe [e] verò conformiter Concilio Viennenſi
præcipit, vt *Prælati regulares, ad ſacros ordines ſuſcipiendos, nonniſi ætate, & ſcientia*
ſufficientes præſentent: item, *vt idonei ad iuſſum ſuperioris ſui, excuſatione legitimâ*
ceſſante, ſe faciant promoueri.

XI. Triplex autem huius ſeu priuilegij, ſeu legis ratio eſſe poteſt: primò enim
temerè

[a] Priuilegium Adeodati Monaſterio S. Martini Turonenſi to. 1. Concil. Gall. & tomo 2. Concil. Binij parte 2.

[b] Canon 4. Concil. Conſtant. in templo SS. Apoſtolorum.

[c] Clementina 1. verſus finē, de ſtatu Monachorum.

[d] Moguntinum cap. 78. tomo 4. Concil. parte 2.

[e] Treuerenſe tit de religioſis Monachis

A temerè vt plurimum videretur Epiſcopus eum Sacerdotio dignum iudicare,
quem Abbas, qui eum penitiùs nouit, cuius mores oculatiùs inſpexit, Sacer-
dotio indignum crederet: itaque vt indignis via ad Sacerdotium præcluda-
tur, æquiſſimè ſtatutum eſt, vt nullus Monachorum, niſi ſuffragante ſuo Ab-
bate, ac conſentiente ordinari poſſet. Secundò, ambitioni quoque Mona-
chorum hac viâ obſiſtitur, & obedientiæ regulari conſulitur: dum nulli Mo-
nacho niſi ex ſuperioris licentiâ ad dignitates Eccleſiaſticas, ordineſque aditus
aperitur: fortè enim apud Epiſcopum inconſultis Abbatibus agerent Mona-
chi ardentius quàm deceret, vt ad iſtos gradus promouerentur: ex quo Ab-
batum auctoritas in ipſos ſæpè minueretur, & euagandi occaſio, ac rebellandi
facultas tribueretur. Tertiò, iuſtum quoque viſum eſt, vt de Monachis, qui in
Abbatum ſunt poteſtate, & hoc præſertim tempore ſe totos videntur ſuis re-
gularibus præfectis dediſſe, Epiſcopus in Eccleſiæ ſuæ vſum nequaquam diſ-
ponat, niſi ex Abbatis conſenſu, qui Monachum ſuum in vtilitatem Eccleſiæ
B offerat, à quo Epiſcopus præſentatum recipiat; ſic enim omnibus ſua iura ſer-
uantur, gratiuſque videtur eſſe Deo munus, quod & Monaſterium offert, &
Epiſcopus ſuſcipit, quàm ſi vel ſuâ voluntate religioſus ſeſe offerat, vel re-
nuentibus Epiſcopus eripiat.

§. III.

Inquirendum ab Epiſcopo in vitam & mores Regularium ordinandorum, & anteacta etiam in ſæculo vita expendenda.

XII. Circa ſecundum caput nullum dubium, quin Monachorum quoque vi-
ta ab Epiſcopis expendi, & examinari debeat: docet id Gelaſius Papa, epi-
ſtola ad Epiſcopos per Lucaniam & Brutios conſtitutos his verbis, [a] *vt ſi quis
etiam de religioſo propoſito, & Monaſterialibus diſciplinis eruditus, ad Clericale munus
C accedat, in primis eius vita præteritis acta temporibus inquiratur: ſi nullo graui facinore
probetur infectus: ſi ſecundam non habuit fortaſsis vxorem, nec à marito relictam ſortitus
oſtenditur: ſi pœnitentiam publicam fortaſsis non geſsit, nec vllâ corporis parte vitiatus
apparet: ſi ſeruili, ac originariæ non eſt conditioni obnoxius: ſi Curiæ iam probatur nexi-
bus abſolutus: ſi aſſecutus eſt literas, ſine quibus vix fortaſsis Oſtiarij poſsit implere mini-
ſterium: vt ſi his omnibus quæ ſunt prædicta fulcitur, continuò Lector aut Notarius, &c.*
Id ipſum docet ſanctus [b] Gregorius epiſtola ad Epiſcopos Siciliæ iis verbis,
quod ſi etiam tales quoque (Curiales nempe vel ratiociniis obſtricti) *Monaſterium
petunt ſuſcipiendi nullo modo ſunt, niſi prius à ratiociniis publicis abſoluti fuerint, ſi qui
verò ex militaribus viris in Monaſteriis conuerti feſtinant, non ſunt temerè ſuſcipiendi,
niſi eorum vita fuerit ſubtiliter inquiſita, & iuxta normam regularem debent in ſuo ha-
bitu per triennium probari, & tunc Monachicum habitum, Deo auctore, ſuſcipere.* Poſte-
rioribus quoque temporibus cùm id neceſſarium eſſe proſpicerent ad Eccleſiæ
reformationem *Cleri Germaniæ proceres Ratisbonæ à Cardinale Campegio Legato à late-
D re* congregati decreuerunt, [c] vt *qui ad ordines ſuſcipiendus eſt probetur priùs per Epiſ-
copum, vel eius Officialem, etiam religionem profeſſus.* Nota verò anteactam etiam in
ſæculo Monachi vitam inſpiciendam eſſe, quia nempe cum habitu ſæculari vi-
tioſi habitus minimè exuantur, nec omnes qui ſanctæ religionis veſtem aſſum-
pſerunt, Chriſtum induerint: firmiùs ſiquidem adhærent mentibus noſtris
vitia, quàm vt tam facilè exui poſſint, cauendum eſt maximè, ne obtecta
ad tempus fortiora reuiuiſcant, & coërcita aliquandiu ad vitium propenſio
rupto tandem obice tanquam torrens, maiori quam anteà impetu, diſſiliat &
exundet. Qui ergo in habitu ſæculari vitioſi exiſterint, non ſtatim atque reli-
gioſum habitum induerint, ad Clericalem profeſſionem admittendi ſunt, ſed
in eo priùs probandi, vt prioris vitæ ſordes pœnitentiâ eluant, & præcipuâ cu-
râ diſcutiendum, ne admittantur ad ſacros ordines, qui ea crimina commi-
ſerint, vel eos defectus contraxerint, qui ab Eccleſiæ gradu ſecundùm Ca-
nonicas leges in perpetuum arceant.

[a] Gelaſ. Epiſcopis per Lucanii & Brutios cõſtitutos cap. 3. refertur diſt. 55 c. priſcis.

[b] S. Gregorius lib. 7. epiſt. 11. indict. refertur diſt. 53. c. vno.

[c] Cõſtit. Ratisbon. anno 1524. art. 10.

XIII. Fatemur quidem magnam vim eſſe religioſæ profeſſionis, & exercitationis Monaſticæ ad eluendas prioris vitæ maculas, ideoque Eccleſia iis qui impuris, vel ſæcularibus negotiis addicti fuerint, conſulit, vt priùs in Monaſteriis purgentur, quàm illuminanti Sacerdotum ordini adſcribantur: prius crimina ſua ſeueriori diſciplinâ caſtigent, quàm aliorum ex officio ſuo, & gradu reprehendant: prius peccata ſua defleant in humili Monachorum gradu, quàm in excelſo Sacerdotij ſolio pro aliorum peccatis deprecaturi collocentur; prius tandem vitia dediſcant, quàm virtutum præcones ordinentur: audiatur in eam ſententiam Hieronymus ad Ruſticum Monachum, [a] *Ita ergo age, & viue in Monaſterio vt Clericus eſſe merearis, vt adoleſcentiam tuam nulla ſorde commacules, vt ad altare Chriſti quaſi de thalamo virgo procedas, & habeas de foris bonum teſtimonium:* & paulò pòſt, *multo tempore diſce quod doceas*: audiatur Gregorius [b] prædictâ ad Epiſcopos Siciliæ epiſtolâ, maximè exhortans, *quod hi, qui ſæculi actionibus implicati ſunt, in Clero Eccleſiæ præproperè ſuſcipiendi non ſunt; quia dum in Eccleſiaſtico habitu non diſſimiliter quam vixerant, viuunt, non tam ſtudent ſæculum fugere, quàm mutare*: vnde concludere videtur Sanctus Pontifex impuris & facinoroſis, niſi Monaſterium ingreſſis vix aditum ad ſacros ordines concedendum eſſe: audiatur idem Gregorius Paſſiuo [c] Epiſcopo ſcribens, Opportunum virum ſibi maximè commendatum, inter ſæculares religioſam vitam agentem *hortandum, vt vel Monachus, vel Subdiaconus fiat, & poſt aliquantum temporis, ſi Deo placuerit ipſe ad paſtoralem curam debeat promoueri*: audiatur Imperator [d] Iuſtinianus, qui diſtrictè prohibet, *ne quis ex Officiali aut Curiali veniat fortuna, niſi tamen ex nouella ætate in Monaſterio conſtitutus fortuna liberetur*. Itaque nec inficias pariter imus, quin tanto ſollicitior eſſe debeat eorum vitæ diſcuſſio, qui à ſæculari ſtatu ad Clericatum ſe conferunt, quàm qui è regulari: quantò ad Clericalem viuendi rationem magis Monaſtica vita quam ſæcularis accedit. Nam id expreſsè me docet Gelaſius prædictâ ad Epiſcopos Lucaniæ & Brutiorum epiſtolâ, [e] *ſi verò de laicis quiſpiam Eccleſiaſticis eſt aggregandus officijs, tanto ſollicitius in ſingulis, quæ ſuperiùs comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinari perſonam, quantò inter mundanam religioſámque vitam conſtat eſſe diſcriminis.*

[a] Hieronym. epiſt. 4. ad Ruſticum.
[b] Gregorius ſuprà.
[c] Greg. Paſſiuo Epiſcop. epiſt. 13. lib. 19. refertur diſt. 61. c. benè nouit.
[d] Iuſtin. Nouella 6. cap. 1. Vide etiam l. ſan[...]us, C. de Ep[...]pis & Clericis.
[e] Gelaſius ſuprà.

XIV. Nihilominùs nec eam vim ineſſe Monaſticæ profeſſioni dixerim, vt omnem peccatorum labem ſufficienter abſtergat, & Sacerdotali ordini aptos illicò omnes efficiat: vt ſiquis Monaſticæ non ineptus eſt, ideò argui poſſit à Clericali quoque ipſum non eſſe ordinatione excludendum. Syricius [f] Papa Monachos Clero cupit aggregari, *quos tamen morum grauitas, & vitæ ac fidei inſtitutio ſancta commendet*: non quoſcunque ſcilicet, nec ex infima fæce, ſed egregios, ſed ſelectos. Ad rem omninò ſcripſit Auguſtinus, [g] *Ordini Clericorum fit indigniſſima iniuria, ſi deſertores Monaſteriorum ad militiam Clericatus eligatur: cùm ex eis qui in Monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores, atque meliores in Clerum aſſumere ſolemus, niſi fortè (ſicut vulgares dicunt) malus Choraula, bonus Symphoniacus eſt: ita ijdem ipſi vulgares de nobis iocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus eſt: nimis dolendum, ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam graui contumeliâ Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumus, cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & tamen deſit inſtructio neceſſaria, aut perſonæ regularis integritas.*

[f] Syric. epiſt. 1. ad Himeriũ Tarrac. cap. 13.
[g] Aug. epiſt. 76. refert. 16. q. 1. c. legi.

XV. Neque verò adeo Superiorũ regularium fidei credendum eſt, vt quos illi tanquam dignos obtulerint abſque alio examine, atque diſcuſſione ad ſacros ordines Epiſcopi recipiant: tum quia teſtimonium ab iis, *qui foris ſunt*, habere debent, qui ad ordines promouendi ſunt Regulares, tũ auctoritate [h] Pauli vniuerſim id ſtatuentis, tum [i] Hieronymi de Monachis expreſsè id exponentis: At, ſi ſolius Abbatis, ſeu Superioris regularis teſtificatione idonei cõprobarentur Regulares, iam non ab iis qui foris ſunt, ſed domeſtico ſolum ab iis qui intus latent teſtimonjo niterentur. Tum quia nemini, vt [k] iure Canonico cautũ eſt, in propria cauſa credendum eſt; nec teſtes [l] domeſtici ſeu ex eadem familiâ idonei ad teſtificandum creduntur: quæ igitur fides Superiori regulari, aut cuicunque alteri ex eadem, cum eo qui ad ordines ſuſcipiendos accedit, familia,

[h] 1. ad Tim. 3.
[i] Hieron. ſup. epiſt. 4. ad Ruſticum.
[k] Can. ſi teſtes, 4. qu. 2. Gloſſa v. Clerici in cap. 5. de procurationibus. Gloſſa in cap. ſuper eo, 22. de teſtibus.
[l] Cap. in literis, & ibid. Gloſſa, penult. de teſtibus.

adhibenda

A adhibenda erit? maximè cùm notum ſit totius Monaſterij intereſſe, vt quamplurimos ordinibus ſacris initiatos habeat: & facilè probi etiam, & boni, inſitâ hominibus omnibus cupiditate ordinis ſui gloriam promouendi (quâ regulares præ cæteris maximè flagrant, quod ordinis ſui ampliationem, & ornamentum, ad Dei gloriam & Eccleſiæ vtilitatem ſpectare præſertim arbitrentur) facilè, inquam, hac cupiditate ducti abripiantur, vt leuiùs de ſuis cenſeant quàm par ſit, & *in pondere, & pondere* iudicent, ſuorum induſtriam, ac dotes magnificè, Sacerdotij & reliquorũ ordinum Eccleſiaſticorum dignitatem tenuiter æſtiment. Tùm quia Epiſcopi, non Abbatis, non Superioris vllius regularis munus eſt ordinandorum vitam diſcutere, doctrinam tentare, explorare induſtriam: quis ergo dubitet, quin nonnunquam quædam diuinitus Epiſcopo reuelari contingat officio ſuo fungenti (ad quod ſpecialem gratiam exercendum Deus ipſi promiſit) quæ & maximi momenti ſint, & ad ordinandorum admiſſionem, vel excluſionem conducant, quæ Abbates, alioſvè
B Superiores regulares lateant. Iis adde quæ nos inferiùs de quibuſlibet etiam regularibus examinandis adiungemus.

§. IV.

Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium in Regularibus ordinandis probandum.

XVI. Huic autem capiti ſequens omninò affine eſt, atque coniunctum, vt nempe non ſolum probitas & doctrina, & Canonica regularium ordinandorum integritas ab ordinatione probentur, verùm etiam Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudium: ſubeſt enim non minima conquerendi ratio, quod plures hocce tempore (nulli ego ordini iniuriam facio, qui nullum nomino) reperire poſſimus ex Regularibus, qui regularis vitæ ſtudioſi, conſtitutionum ſui ordinis ſupra modum Zelatores, obſeruantiſſimi ſuæ regulæ, Eccleſiaſticas tamen
C Clericis omnibus impoſitas leges flocci faciunt: interſtitia inter ſacros ordines à Tridentino Concilio ſtatuta, & omnibus retrò ſæculis, tot Conciliorum, tot Summorum Pontificum, tot Sanctorum Patrum, tot Imperatorum conſtitutionibus, ſententiis, legibus, confirmata nihili ducunt: functionum ſacrorum ordinum exercitium diuinitus inſtitutum contemnunt, rituum, ceremoniarumque Eccleſiaſticarum, quarum nihil non vocale, nihil non auguſtum, & diuinum, ſcientiam negligunt: ſubordinationis, omniumque Eccleſiæ ordinum miræ in ſpiritu charitatis, colligationis legem diuinam ſubuertendam ducunt. Concinnum illum totius Eccleſiæ in officiis diuinis, in politia, & regimine Eccleſiæ, in priuatis publiciſq; conuentibus ordinem aſpernantur: hos tu Clero dignos iudicabis, qui Clericalem diſciplinam veluti ſe indignam oderit? quid ab iis Eccleſia vtilitatis accipiet, niſi diſciplinæ excidium, ordinis quo ipſa ſtat ſubuerſionem, legum omnium ſtragem? procul à Clericatu regulares iſti irregulares, maneant in ordine, quem diligunt, non aſcendant ad or-
D dinem, cuius leges amplecti renuunt: apage iſtam iudicij peruerſitatem, vt priuatæ leges publicis, vnius ordinis regulæ totius Eccleſiæ regimini, Monaſticæ conſtitutiones Eccleſiaſticis, Hierarchicis, Clericalibus, Canonibus præferantur.

XVII. Non hæc Hieronymi, licet erga Monaſticam vitam adeò affecti, [a] vt Clericus eſſe nollet, ne Monachum exueret: non hæc tamen eius ſententia fuit, qui [b] Clericum ex Monacho factum leges Clerici Monachorum legibus præferre debere cenſuit. Ruſticum enim Monachum ad monaſticam vitam legibus ſuis inſtituens, alias Clericorum leges eſſe dixit, moxq; ſubdidit, *habeant illi ordinem, & gradum ſuum, quem ſi tenueris, quomodo tibi in eo viuendum ſit, editus ad Nepotianum liber* (qui eſt de vitâ Clericorum) *docere te poterit*: item, *ſi te vel populus, vel Pontifex ciuitatis in Clerum elegerit: agito quæ Clerici ſunt, & inter ipſos ſectare meliores*. Iubet ergo, vt Monachus, vbi ad Clericatum peruenerit, agat ea quæ ſunt Clerici, non iubet vt agat quæ ſunt Monachi: non quod à Mona-

[a] Hieronym. epiſt. 61. ad Pammachiũ.
[b] Idem ad Ruſticum epiſt. 4.

chatus conditione liberum putet, ſed quod Clericatus præponderare officium A
exiſtimet: non hæc Gregorij magni ſententia, [a] qui *neminem* cenſet *poſſe Eccle-
ſiaſticis obſequiis deſeruire, & in Monaſticâ regulâ ordinatè perſiſtere*; ideóque innuit
à Monaſterij diſtrictione aliquatenus liberum eſſe, qui miniſterio Eccleſiaſtico
addictus fuerit, vt interpretatur [b] Gloſſa: non hæc totius antiquæ Eccleſiæ
ſententia fuit, [c] in quâ qui ex Monachis in Clerum adſciſcebantur, Monaſte-
rium deſerebant, & Clericalem demum vitam (ſeruatis duntaxat his legibus
Monaſticis quæ Clericorum officiis minimè obſtabant) inter Clericos ample-
ctebantur, vt alibi docuimus: neque verò vlla maior Eccleſiaſticæ diſciplinæ
iactura infligitur, quàm à Monachis dum Eccleſiaſticas leges Monaſteriis poſt-
ponunt; hinc extrema oritur diſſipatio; accidit enim vt regularium exemplo
ſæculares etiam imbuantur, & quas illi regularis vitæ zelo, vel ordinis ſui pro-
mouendi, vel ornandi ſtudio, Eccleſiaſticas leges tranſgrediuntur, hi negli-
gentiæ ſuæ fouendæ gratiâ prætermittant: & glorioſo virorum in monaſticâ
vitâ inſignium probitate, etiam ac doctrinâ illuſtrium, exemplo, imò etiam B
ſæpè conſilio (nam facilè hæc vnuſquiſque aliis conſulit, quæ ipſi obſeruat) ac
patrocinio ſe tueantur, & ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ neglectum excitentur:
itaque prouidere debent Epiſcopi, ne eos in Clerum immittant, qui diſcipli-
nam conculcent. Quæ ergo à Tridentino Concilio, & à cæteris retrò Con-
ciliis prudenter ab omnibus Clericis diſciplinæ exempla deſiderantur, hæc
à Regularibus quoque exiguntur, interſtitia ſcilicet inter ordines, functio-
num Clericalium exercitium, inferiorum ordinum erga Superiores obſeruan-
tiam, aliaque id genus, quæ Clericalem animum produnt, & diſciplinæ ſtu-
dium oſtendunt, quemadmodum plures [d] Synodi, præter allatas, & adferen-
das, præſcribunt. Meminiſſe verò debent regulares ſe hoc nomine donatos,
quod regularium Eccleſiæ debeant eſſe ſtudioſiores, ipſiſque aptari poſſe quæ
in Clericos quoſdam regulares de Epiſcopo Lemouicenſi conquerentes eiuſ-
dem voti ac propoſiti dixit Yuo Carnotenſis Epiſcopus, [e] *ſic facientes, & Epiſco-
pali reuerentiæ, quod ſuum eſt, deferetis, & Canonicæ inſtitutionis nulla diſpendia facie-* C
*tis: qui ideò Canonici appellati eſtis, quòd Canonicas regulas vos velle obſeruare cæteris ar-
ctiùs deuouiſtis.*

[a] Greg. Ioan. Rauennat. lib. 4. epiſt. 1. refertur can. nemo, 16 q. 1.
[b] Gloſſa in dict. can.
[c] Vide noſtras Vindicias Cenſ. Pariſienſis lib. 4. cap. 2. §. 2.
[d] Vide Synodum Nucerinam ſub Simone Lunadoro. Synodum Rauennat. ſub Cardinale Petro Aldobrãdino, Conſtitutiones Aretinas à Petro Vſimbardio, &c. huiuſm. vbi de Sacramento Ordinis.
[e] Iuo Carnot. epiſt. 69. Galterio Sarpenſis Eccleſiæ præpoſito.

§. V.

Seruanda Regularibus temporum interſtitia inter ordines, functionumque ordinum exercitarum teſtimonium ipſis proferendum.

XVIII. Quod verò ſpeciatim attinet ad interſtitia inter ſingulos ſeruanda,
expreſsè nonnullos reprehendit Zozimus [f] *ex Monachorum populari cœtu*, qui Ec-
cleſiaſticis diſciplinis imbuti non fuiſſent, & temporis approbatione diuinis
ſtipendiis minimè eruditi ad ſummum Sacerdotium adſpirare præſumerent.
Fatendum tamen aliquam inter Clericos ſæculares ac regulares ſecundùm an-
tiquos Canones eſſe differentiam: faciliùs ſiquidem cum Monacho diſpenſa- D
batur, vt quam citiſſimè ad Sacerdotium aſcendere, quàm cùm laico, quam-
uis Monachis quoque interdictus fuerit ſubitaneus, non ſeruatis quibuſ-
dam interſtitiis, ad ordines aſcenſus: legatur Canon Gelaſij Papæ de inter-
ſtitiis à Monacho ſeruandis, quæ longè ad breuius tempus coarctantur, quàm
ſit illud tempus, ad quod proferuntur ea quæ laicis præfinita ſunt, eâ tamen ad-
hibitâ cautione, vt Monacho ordinando, [g] *quod annorum interſtitia fuerant colla-
tura ſancti propoſiti, ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio.* Legatur & Gregorij ma-
gni [h] ad Paſſiuum Epiſcopum admonitio, quâ eum, quem maturè ad ordines
expedit promoueri Monachum fieri adhortatur, vt ei ad ſuperiores ordines
celeriùs quàm Canones Eccleſiaſtici patiantur, non tamen, vt præproperè &
feſtinanter omninò aſcendere poſſit: Eadem Iuſtiniani [i] conſtitutio eſt: quæ
tamen occaſionem abuſui dederunt, vt nempe plurimi ad Eccleſiaſticas digni-
tates ocyùs contendentes Monachatum ſuſciperent; quem errorem exſtirpare
conata

[f] Zozimus epiſt. ad Heſychium Salonit. cap. 1.
[g] Gelaſius epiſt. ad Epiſcopos per Lucaniam cap. 4. refertur diſt. 77. c. Monachus.
[h] Gregorius ad Paſſiuum epiſt. 13. lib. 19.
[i] Iuſtin. Nouell. 6.

Digitized by Google

A conata eſt Synodus [a] octaua Conſtantinopolitana ſub Hadriano ſecundo vetans *neminem de ſenatoriâ dignitate, vel mundanâ conuerſatione nuper tonſum, cum intentione, vel expectatione Pontificatus, vel Patriarchatus honoris, Clericum aut Monachum factum ad eiuſmodi ſcendere gradum*, iis tamen non excluſis qui humilitatis ſtudio, nullâ huiuſmodi ſpe allecti Clericatum vel Monachatum amplexati religioſè in ordine Clericorum per legitima ſpatia morati eſſent, vel qui nondum canonica emenſi ſpatia digni Pontificatu æſtimari forent, quibus probationis, & interſtitiorum tempus prædicta Synodus abbreuiandum cenſet.

XIX. Quod autem ad ordinum functiones ſpectat, ne plures rationes conquiram, quibus regulares quoque ad eas religioſè obeundas adſtringendos eſſe demonſtrem, ſolius [b] Tridentini Concilij auctoritate mihi agendum eſſe cenſeo: ſi quis enim huius ſanctiſſimi Concilij, & prudentiſſimi verba legerit, eáque penſarit, animaduertet profectò regulares quoque eo decreto concludi, quo ordinum omnium functiones reſtitui iubet, iis enim argumen-B tis earum obſeruationem perſuadere videtur, ab antiquitate, quod ab Apoſtolorum temporibus ad nos vſque peruenerint; à congruentiâ, quod laudabiliter ab Eccleſiâ receptæ fuerint; ab abſurdo, quod neglectæ ab hæreticis tanquam inutiles traducantur: quæ quidē rationes æquè perſuadent Regularibus earum exercitium ſatagendum eſſe, ac ſæcularibus: deinde quod decernit eadem Synodus, vt in poſterum huiuſmodi miniſteria nonniſi per conſtitutos in dictis ordinibus exerceantur, legem quoque Regularibus imponit, vt apud ſe prædicta miniſteria ſatagant renouari: ideóque non ſolùm prædictum Concilium Prouinciale quintum Mediolanenſe, verùm etiam quartum prudenter edixit, [c] *vt nec regularis, cuiuſcunque ordinis ſit, admittatur, qui hoc teſtimonium* (de ordinis functionibus à ſe præſtitis) *non attulerit à ſuo Superiore.*

XX. Refert tamen Emanuel Rodericus [d] Patres Societatis Ieſu priuilegium à Gregorio tertio decimo obtinuiſſe, quo ab interſtitiis inter ordines ſeruan-C dis, & functionibus ſacrorum ordinum exercendis, aliiſque quibus Clericorum diſciplina conſtat, eximantur: verba priuilegij hæc refert, *præcipit & interdicit omnibus Epiſcopis, & alijs Antiſtitibus, ne à religioſis Societatis Ieſu promouendis, qui licentiam à Præpoſito generali Societatis Ieſu pro tempore exiſtente, vel ab alio delegato habuerint, quædam requirant, vel exigant in litteris Apoſtolicis proximè citandis contenta; ſed etiam abſque vllâ functione in ipſis ordinibus, aut obſeruatione interſtitiorum ad illos ſuſcipiendos, aut inquiſitione de cantu, officijs, & cæremonijs Eccleſiaſticis, idoneitate, proprij Ordinarij licentiâ, & alijs in alijs requiſitis: ad minores (ſi etiam extra tempora, à iure ſtatuta, tribus Dominicis, vel alijs feſtis diebus continuis) ad ſacros etiam Presbyteratus ordines promoueant, ac ſi illi omnibus requiſitis eſſent præditi.* Verùm hoc priuilegium à Sixto quinto reuocatum eſſe in Bulla contra malè promotos docet idem [e] Rodericus: & ſanè cauſa conſtitutionis (quâ ceſſante priuilegium ceſſare debet) vel falsò ſuppoſita fuit, vel certè iam ceſſat: ideò enim Gregorius decimus tertius eos ab iis eximit, quod [f] *nulli Eccleſiæ nulliúe certo loco mancipati* D *ſint, vt ibi permaneant, ſed veluti viatores, omni tempore, parati, expectantéſque diem, & horam quâ vel ad extremas orbis regiones, cùm venit vſus emittantur*: quæ cauſa iam in ordinandis ex eorum ſocietate locum non habet, qui cùm vltimum profeſſionis votum vtplurimum non emiſerint, nec ad longinquas iſtas profectiones obligantur, nec ad eas mitti ſolent, imò neque ex vltimò profeſſis, niſi pauciſſimi & ſtatis ſolum temporibus. Neque verò eadem fides priuilegiis (quorum aliqua conficta eſſe non dubium: cætera apud quoſdam tantùm collectores, qui de ſuis vt lubet decidunt; mutila, nec integra vt plurimum reperiuntur; aliqua importunis precibus extorta, alia per obreptionem conceſſa, vt ſæpè etiam fatentur Summi Pontifices, dum ſuo vel prædeceſſorum ſuorum nomine quædam conceſſa reuocant) quæ Conciliis etiam Prouincialibus in quibus accuratè definienda deſcribuntur, maximè vbi auctoritate Summi Pontificis confirmata ſunt, cuiuſmodi ſunt ea quæ nos protulimus Mediolanenſia duo, & Aquenſe, præſertim in iis quæ ratione & Eccleſiæ perpetuo vſu comprobata ſunt.

[a] Synodus 8. Conſtantinop. cap. 5.

[b] Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 17.

[c] Conc. Prouinc. 4. Mediolan. tit. quæ pertinēt ad Sacramētum Ordinis. Idem Synodi Italicæ ſuprà citatæ.

[d] Rodericus quæſt. Regul. tomo 1. q. 18. art. 6.

[e] Rodericus ibid.

[f] Bulla Greg. 13 tomo 2. Bulla apud Roder.

XXI. Neque verò mihi perſuadere poſſum hoc vnquam veniſſe in mentem A
Patribus Societatis Ieſu, vt vnâ diſpenſatione omnia diſciplinæ Eccleſiaſticæ circa ordinationes capita obliterari poſtularent: aut crederent Summum Pontificem nullâ antiquitatis totius, nullâ Conciliorum ferè omnium, nullâ prædeceſſorum ſuorum, nullâ Sanctorum Patrum habitâ ratione, poſtulata facturum, vel ſacros ipſi ordines adeò contemnendos ducerent, vt probationem ad ipſos nullius momenti, functiones ipſorum nullius neceſſitatis; rituum & ceremoniarum, quibus religio maximè continetur, ſcientiam, præ ſæcularibus, & prophanis literis nullius vtilitatis eſſe crederent: talem ab ipſis Deus mentem auertat: certè ſi iſtiuſmodi ingeniis Catholicæ Eccleſiæ gubernatio committitur, quid expectan dum, niſi vt omnia ruant, & ſublatis Eccleſiaſticæ ordinationis regulis quibus Eccleſia tanquam fundamentis innititur, ſúſque déque omnia in peſſum eant.

§. VI. B

De teſtimonio profeßionis regularis loco tituli à Regularibus ordinandis exigendo.

XXII. Quod verò iam attinet ad teſtificationem profeſſionis regularis loco tituli Eccleſiaſtici, vel cenſus annui, ad quorum alterutrum Clerici ſæculares obſtringuntur, legitimè faciendam, lucem mihi præfert [a] Bulla Pij quinti in Concilij Tridentini expoſitionem, ſimulq; Concilij ſecundi Prouincialis Mediolanenſis [b] decretum, quod ſenſum Bullæ complectitur, ideóque hîc ſolùm, ne eadem repetere cogamur, à nobis exſcribitur, vt *quod Summus Pontifex Pius quintus in explicatione decreti Concilij Tridentini, quod eſt ſeßione 22. cap. 2. conſtituit, executionem habeat: Epiſcopus ne Clericum vllum regularem, neque ſæcularem, qui Regularium more in communi vita diſciplinâ ſit, beneficiumque Eccleſiaſticum non habeat, ordinibus ſacris adſcribat, niſi à ſuperiore fidem ille attulerit, ſe religionis, cui adſcriptus eſt, profeßionem confeciſſe, iuratuſq; affirmet ſcripto manu ſua ſubſignato, coram Epiſcopo* C *ſe id ſponte feciſſe, aut ratum habuiſſe, illud autem ſcriptum in Archiuio aſſeruandum Epiſcopus curet.* Eadem ferè verba ex Aquenſi Concilio ſuprà protulimus: decretique iſtius æquitas ex eo patet, quod, cùm loco tituli Eccleſiaſtici vel cenſus ſit regularis profeſſio: ſicut cenſum annuum vel Eccleſiaſticum titulum ordinatori ſuo comprobare debent ſæculares ordinandi, quia ipſius eſt cauere, ne ſine eo titulo ſeu beneficij, ſeu patrimonij facta ordinatio vitioſa ſit: ita apud eundem de regulari profeſſione emiſsâ ordinandos Regulares teſtari oporteat, ne ad titulum Monaſterij falsò aliqui ordinentur, & profeſſionem regularem ideò mentiantur. Quia verò vel extorta, vel ante ætatem facta, vel ante probationem annuam, vel aliis eiuſmodi conditionibus neceſſariis deſtituta regularis poſſeſſio nulla eſt, niſi rata habeatur, conſultò additur illa regularis profeſſionis coram Epiſcopo, ratæ habendæ formula, ab ils qui ordinandi ſunt D
ſeruanda, ne abolitâ poſteà profeſſione abſque titulo vllo quis ordinatus remaneat, [c] *& ita cum ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere*, cogatur: cuius rei vitandæ cauſa Concilium Tridentinum impoſitam ordinandis hanc legem firmauit, vt ſine titulo beneficij, vel cenſus ad victum ſufficientis promoueri nemo poſſet.

XXIII. Huic verò Clericalis ordinis infamiæ vitandæ Burdegalenſis Prouinciæ Synodus habita ab Eminentiſſimo Cardinale de Sourdis nõ hac ſolùm, ſed aliâ etiam ratione prouidit, ſequenti decreto, [d] *Regulares autem quicunque ſine literis Superiorum ſuorum, quibus conſtet eos vota religionis emiſiſſe, non ordinentur: promoti verò, ſi quando ab huiuſmodi Superioribus pro criminis exigentia puniri conueniat, & vrgeat neceßitas, ne poßint tamen habitu religionis priuari, ita vt extrà Monaſteria in contemptum Eccleſiæ deijciantur mendicaturi, ſed intrà eorundem Monaſteriorum ſepta detineri, puniri, & ſuſtentari: & ad id prædicti Superiores per ordinarios compellantur:* nec multùm ab hoc decreto diſſentit Declaratio [e] vniuerſi Galliæ Cleri edita in

Comitiis

[a] Bulla Pij 5. in 22. ſeſſ. Trident. Conc. cap. 2. edita pridie Idus Octobris anno 1568.

[b] Conc. Mediol. 2. decreto 23.

[c] Conc. Trident. ſeſſ. 22. cap. 2.

[d] Conc. Prouinc. Burdeg. cap. 6. num. 4. de Subdiacono.

[e] Declaratio Cleri Galliæ. In Comitiis gen. an. 1625. num. 17.

Digitized by Google

A Comitiis generalibus habitis anno 1625. in qua Regularium neminem ordinandum eſſe decernitur, niſi Monaſteria, domus religioſæ, ſeu conuentus, in quibus profeſſionem emiſerit quicumque ordinandus eſt, ſpondeant ſe ei quolibet prætextu, ſpecie, vel occaſione eiectus, aut dimiſſus fuerit, ex ſuis reditibus alimenta datura, ne in opprobrium Cleri ſtipem corrogare cogatur. Satius ſcilicet duxere, (quod & prudenti cuique facile æquum eſſe perſuadebitur) onus aliquod Monaſteriis, aut religioſis domibus imponi, quam vniuerſum Clericalem ordinem mendicantis Clerici vilitate dehoneſtari: æquum quoque arbitrati ſunt, religioſarum domuum impenſis infamiam Clericalis ordinis deuitari, eam præſertim quæ ex procurato religioſarum domuum per ordinationes ſplendore, atque vtilitate orirerur; ſcio [a] religioſos Societatis Ieſu quædam in contrarium iactare priuilegia: ſed nec ea apparent, nec contrà prædicta directè militant: ſed & Bulla Pij quinti, quæ decretum Tridentini Concilij ſeſſ. 21. cap. 2. ad Religioſos non profeſſos extenB dit, prædictæ proinde Gallicani Cleri conſtitutioni fauere videtur. Iis tamen ſi quod contrarium priuilegium à S. Sede emanaſſe doceatur, libenter acquieſcam.

[a] Compend. priuileg. Societ. Ieſu loco do §. 1.

§. VII.

Regulares literas ordinationis ſuſceptæ ab Epiſcopis habere debere.

XXIV. Inſuper verò docuimus Regulares ordinandos ad Superiores ordines, inferiorum ordinũ literas teſtimoniales ab Epiſcopis obtentas offerre debere: hocque ſemper in Eccleſia vſitatum fuit, vt ordinati ab ordinatoribus ſuis literas ordinationis indices acciperent. Id cùm plures teſtentur, tum maximè docet Hincmarus Remenſis in Concilio apud ſanctum Medardum [b] *Legum*, C inquit, *Eccleſiaſticarum conſuetudo, & auctoritas talis eſt, vt in cauſis geſtorum ſemper ſcripturam requirant: adeò vt qui ad ſacrum fontem accedit, ſuum dare nomen præcipiatur. Qui ad ſummum Sacerdotium prouehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur, ordinatus autem à ſacris ordinatoribus literas accipere iubetur.* Si verò ad anteriora tempora recurramus Concilij [c] Mileuitani ſecundi, & Africani ſub Cæleſtino & Bonifacio habiti Canone ſtatutum legemus, *vt quicumque deinceps ab Epiſcopis ordinantur, literas accipiant ab ordinatoribus ſuis, manu eorum ſubſcriptas, continentes Conſulem, & diem, vt nulla altercatio de poſterioribus, vel anterioribus oriatur.*

[b] Hincm. in Conc. apud S. Medardum refertur, 1. q. 1. c. legum.

[c] Conc Mileuitanum 2. c. 9. & Africanum c. 57.

XXV. Nec eſt quod immunitates ſuas, & exemptiones Regulares obtendant: neque enim literarum iſtarum obtentio iis officit: nec priuilegia vlla citare poſſunt, quibus harum habendarum obligatio eis remittatur: neque vt opinor de iis habendis multùm debent eſſe ſolliciti, cui enim bono exceptionem iſtam expeterent? Quàm iuſtam iſtarum repudiandarum literarum D cauſam prætenderent? Quomodo literas ab ordinatoribus ſuis petere recuſabunt, niſi ab iis quoque ordinibus ſacris inſigniri renuant? cuius eſt de ordine ſacro authenticum ferrè teſtimonium, niſi eius qui dedit? non hæc ſuperiorum regularium opera eſſe debet, qui vt plurimùm ab ordinationibus abſunt, & apud quos ij quos repulſam fateri pudet, ordinationem ſuſceptam mentiri poſſent: quid Regulares grauat, literarum iſtarum, quæ gratis dentur, obtentio, niſi forte eos grauat, id omne quo inferiorem Epiſcoporum gradum ſuum ordinem eſſe recognoſcant? Ideóque quamuis nulla alia ratio adeſſet quæ literas iſtas ab ordinatoribus Monachos habere oportere perſuaderet, quàm ſubiectionis quoad ſacram ordinationem Epiſcopo profeſſio, illa quidem mihi maximè videretur eſſe ſufficiens ad laudabilem iſtum morem in Eccleſiã retinendũ. Verùm ſi quæ eſt neceſſitas, vt ſæculares Clerici iſtas ab ordinatoribus ſuis impetrent literas, eadem vel maior forte in Regularium cauſã eſſe videbitur: non enim ab hoc ſolum tẽpore reperire eſt Monachos vagantes, qui Cle-

A ricorum etiam dignitatem mentiantur & Eccleſiam conturbent: iam à multis temporibus Syricius [a] Papa, Chalcedonenſe [b] Concilium, [c] Agathenſe, [d] Venetenſe, [e] Andegauenſe, Toletanum [f] quartum, Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario, [g] Triburienſe, [h] Melphitanum, eiuſmodi Monachorum audaciam, ac leuitatem coercuerunt: iis ſaltem, nè ordinem quem non habent, mentiantur publicum, & authenticum ordinationis teſtimonium neceſſarium eſt: facilius enim priuata Superiorum Regularium teſtimonia, quàm publica Epiſcoporum finguntur, vel falſantur.

XXVI. Nec ratio vlla ſubeſt ob quam ipſi conquerantur, cùm lex iſta omnibus communis ſit, omneſque concludat, adeò vt, quod poſteà confirmabimus, illi ipſi qui in curia fuere ordinati, Epiſcopis ſuis, cùm redierint, literas ordinationis oſtendere debeant, & ab iis iterum examinari, quod in Comitiis [i] Cleri Gallicani habitis anno 1625. iuxta Maiorum decreta prudenter ſtatutum fuit; in quibus etiam hoc prudenter quoad Regulares ſtatutum, vt B non ſolùm nomina, atque cognomina quibus in religioſis domibus nuncupantur, apud Epiſcopi ſecretariũ proferant, verùm etiam ea quæ ipſis ſeu à familiâ ingenita, ſeu in Baptiſmo, vel Confirmationis Sacramẽto impoſita ſunt, denuntient, ne, ſi fortè è Monaſteriis expellantur inuiti, aut ſponte exeant, vel in alienam religionem migrent, non facilè dignoſcantur ordinationis ſuæ literis, vel ipſis alij, qui nempè eadem nomina in religione ſortiti fuerint, abuti poſſint.

[a] Syricius ep. 5 cap. 2.
[b] Chalc c. 4.
[c] Agath. can. 5. & 6.
[d] Andeg. c. 9.
[e] Tolet. 4. c. 52.
[f] Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario lib. 1. cap. 36.
[g] Tribur. c. 26
[h] Melphit. c. 10.
[i] Declaratio in Comitiis Cleri general. anno 1625. num. 16.

§. VIII.

Regulares ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur.

XXVII. Denique diximus Regulares ab alio quàm ab Epiſcopo proprio ordinari nõ poſſe abſque literis dimiſſoriis: quod iam pridem in Concilio [k] Carthaginenſi quinto, C & [l] Africano ſub Bonifacio, & Cæleſtino, cautum fuit, in quibus nempe ſtatutum eſt, *vt ſi quis de alterius Monaſterio repertum, vel ad Clericatum promouere voluerit, vel in ſuo Monaſterio maiorem Monaſterij conſtituere: Epiſcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione ſeiunctus, & ſuæ tantùm plebis communione contentus ſit: & ille neque Clericus, neque præpoſitus perſeueret*: condigna vtique pœna infligitur, vt & temeratius ordinator, qui alienæ Diœceſeos limites conuulſit, atque in alienam ſegetem falcem miſit, aliorum Epiſcoporum communione priuetur, & qui alienam poteſtatem indebitè appetiit, quam non habet, alienam communionem amittat, quam habebat: ordinatus verò eâ poteſtate careat quam contrà leges acquiſiuit. Legimus quoque [m] aliquo, antè Concilia iſta, tempore excitatas à Ioanne [n] Hieroſolymitano turbas, prætextu ordinationis Pauliniani fratris Diui Hieronymi, quem ſanctus Epiphanius Salaminæ in Cypro Epiſcopus, in Eleuteropolitano territorio, teſte Hieronymo, contra Eccleſiaſticas leges ordinarat, D Ioannes autem Hieroſolymitanus in Bethleemitico Monaſterio ſuæ Parochiæ ordinaſſe dicebat, vt conquerendi aliquam æquam cauſam prætexeret: cui tamen querimoniæ reſpondens Epiphanius excuſat ſe, tum quod neceſſitate vrgente, & occaſione ſeſe offerente (quæ fortè non ita ſeſe obtuliſſet) id ſibi licere, id Epiſcopo loci illius gratum fore exiſtimaſſet, [o] *Nam*, inquit, *licèt ſinguli Eccleſiarum Epiſcopi habeant ſub ſe Eccleſias quibus curam videntur impendere, & nemo ſuper alienam menſuram extenditur, tamen præponitur omnibus charitas Chriſti*: tùm quod in Cypro vſitatum foret, vt ratihabitione Epiſcoporum, & interpretatiuo ſingulorum conſenſu, eos qui non facilè ad ordinationem adduci poſſent, ſi digni & idonei forent, alienarum etiam Diœceſeon Epiſcopi ordinarent: tum quod Paulinianus eſſet ex Monaſterio fratrum Peregrinorum, qui nihil ipſius Prouinciæ deberent, quia nempe ex alienâ Diœceſi oriundi erant: quæ tamen omnia (quibus etiam addere poſſes ſummam

[k] Conc. Carthag. 5 c. 13.
[l] & Afric. can. 47. refertur diſt. 58. c. ſi quis alterius.
[m] Epiph. ad Ioann. Hieroſolym. ep. 60. inter ep Hieron.
[n] Hieron. ep. 61. ad Pamm. idem epiſt 62 ad Theoph.
[o] Epiphan. ſupra.

mam

Digitized by Google

A mam ſancti Epiphanij apud omnes venerationem, quæ etiam Valentem Imperatorem cæteros Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos perſequentem ab eo perſequendo deterruerat) non tamen obſtiterunt, quominus plurimi propter iſtam ordinationem, quæ non exactè Canonibus congruebat, tumultus exſtiterint, Ioanne [a] Hieroſolymitano in Hieronymum, & alios eiuſdem cum Hieronymo Monaſterij viros Occidentales, Epiſcopos concitante, excommunicationis ſententiâ eos feriente, & præſides Paleſtinæ in ipſos armante, vt ex Monaſterio Bethleemitico eiicerent.

XXVIII. Cæterum, ante Concilium Tridentinum, hoc ſibi Regulares, præſertim ex ordine Mendicantium, tanquam ex priuilegio vendicabant, vt à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis ordinari poſſent: nitebantur enim [b] Bullâ Vrbani ſecundi, & [c] Eugenij quarti, quorum ille Benedictinis congregationis S. Iuſtinæ, hic Monachis omnibus ordinis ſancti Benedicti congregationis Italiæ conceſſiſſe dicitur, vt à quocumque maluerint Catho-
B lico Antiſtite ſacros omnes ordines recipere poſſint: [d] Bulla quoque Clementis quarti qui conceſſiſſe dicitur, *Licentiam & facultatem liberam, vt fratres Minores promoueri poſſent ad ordines ſacros per quoſcumque Catholicos Epiſcopos communionem & gratiam Sedis Apoſtolicæ habentes*: [e] Bullâ item Sixti quarti, quâ indultum refertur, *quod quilibet Epiſcopus Catholicus poſſit celebrare ordines ſacros temporibus ad hoc ab Eccleſiâ deputatis in locis fratrum Minorum de obſeruantiâ pro fratribus prædictis duntaxat*; & Leonis decimi, qui ampliando hanc [f] Sixti quarti conceſſionem indulſit, *quod quilibet Catholicus Epiſcopus poſſit in locis & perſonis fratrum exercere omnes actus Epiſcopales.* Hæc autem omnia priuilegia Concilium Tridentinum prudenter abrogauit: cui enim Eccleſiæ bono illa eſſent? imò quàm ingens exinde Eccleſiæ malum accidere poteſt? dum nempe hac facultate ſemel impetratâ, dummodo, vel vnicum habeant Regulares Epiſcopum ſibi fauentem, vel vnicum ſui officij negligentem reperiant, via illis aperiatur, qua ad ordines ſacros imperitos quoſque & ſacri muneris ignaros,
C vel inhabiles immittant; eoſque ordinari procurent: quâ facultate eſto ponamus eos minimè abuſuros: at prouidere debet Eccleſia, ne abuti poſſint, & proinde prudenter agit, ſi non tantum peccandi voluntati præcurrit, verùm etiam, quantum poteſt, impunè ac liberè peccandi facultatem præſcindit: huic ergo prouidens malo Tridentina Synodus, ordinemque ab Eccleſiâ præſcriptum, & tam accuratè ſeruatum reſtituens, ſtatuit: [g] *vt nulli Epiſcopo liceat, cuiuſuis priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de ordinarij loci expreſſâ licentiâ, & in perſonas eidem ordinario ſubiectas: ſi ſecùs factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi.* Item, [h] *vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo, nulla tenus id ei, etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur: niſi eius probitas ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur*, ſed de iis ſecunda parte fuſiùs.

D

[a] Hier. epiſt. 61. ſupra.

[b] Bulla Vrbani 2. apud Rodericum in collect. Bullarum, eſtque Bulla prima.

[c] Bulla Eugen. 4. habetur in comp. Mendic. 1. impreſſ. tit. ordines ſacri §. 10.

[d] Bulla Clem. 4. habetur in Monum. ord. Mendic. in 1. impreſſ. fol. 56. & in 2. fol. 146. conceſſ. 212.

[e] Et in ſumma conceſſ. 338.

[f] Bulla Sixti 4. habetur in lib. Monum. ordinũ 1. impreſſ. fol. 63. & 2. fol 67.

[g] Conc. Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap 5.

[h] Idem ſeſſ. 23 cap. 6 de reform. clariorem definitionẽ habet.

 A

SECTIO SECVNDA.

De examine Ordinandorum.

CAPVT PRIMVM.

De neceſsitate examinis Ordinandorum, & vtrum lex examinis omnes concludat, & ad omnes ordines valeat.

§. I.

B

De neceſsitate examinis generatim.

I. REctè mihi videtur dixiſſe Zozimus Papa epiſtola ad Heſychium Salonitanum, ſacram ordinationem,[a] *oportere diſtricti ſemper eſſe iudicij. Rarum enim omne, quod magnum eſt:* neque verò in iis ſeligendis nimia adhiberi poteſt diligentia, qui Domino miniſtraturi deliguntur, deprecaturi pro populo, iudicaturi loco Chriſti, vitia correcturi, errores exſtirpaturi, rectè monet Summus Pontifex Hormiſda,[b] *vt in Sacerdotibus ordinandis, quæ ſunt à Patribus præſcripta, & definita cogitentur; quia ſicut eſt caput Eccleſiæ Chriſtus, Chriſti autem Vicarij Sacerdotes: ſic & in eligendis his curam oportet eſſe perſpicuam: irreprehenſibiles enim eſſe conuenit; quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis, nec quicquam illi deeſſe perſona, penes quam eſt religionis ſumma, & ſubſtantia diſciplinæ: æſtimet quis pretium Dominici gregis, vt ſciat quod meritum conſtituendi debeat eſſe Paſtoris.* Iniquum exiſtimat Chryſoſtomus,[c] vt cùm mancipium empturi ſoleant ipſum Medicis oſtendere, tum C vicinos interrogare, ac ne tum quidem fidere, ſed diuturnum tempus petere intra quod illud probare poſſint: Sacerdotes è contrà eligantur fauore, vel gratiâ, temerè, ac nulla diſcuſſione facta.

a Zozimus epiſt. 1. cap. 1.

b Hormiſda ad Epiſcop. Hiſpan. cap. 1.

c Chryſoſt. lib. 2. de Sacerd. cap. 2.

II. Hactenus verò docuimus quomodo aliorum teſtimonio probandi ſint, aliorum vocibus prædicandi, qui ad hunc gradum euehuntur; iam oſtendendum eſt qua ratione, ex eorum vultu, geſtu, inceſſu, voce, iudicari debeant, antequam ordinationem ſubeant legitimam, Bracharenſe ſecundum Concilium vtrumque requirit:[d] *Oportet*, inquit, *non per gratiam munerum, ſed per diligentem prius diſcuſsionem, & deinde per multorum teſtimonium Clericum ordinari.* Si, vt aiebat Diogenes Cynicus apud Laërtium, teſtacea vaſa empturi probamus ipſa ex ſono, quem emittunt: quanto rationi magis conſentaneum eſt, vt de hominibus iudicium laturi, ex eorum præſertim ſermone deprehendamus quidnam de ipſis ſit iudicandum. Memini dicti ſapientis cùm aliquem probare cuperet, *loquere, vt te videam*: iuxta quam ſententiam probandi ſunt, qui ad ſacros D ordines promouendi accedunt; loquantur, vt quæ intra animum latent, ex eorum ſermone coniiciantur; audiantur attentè, vt quis circa res pietatis ac virtutis ſenſus ipſis inſit, ex eorum verbis colligatur: quæratur ab eis de anteactâ vitâ, vt quæcunque illis obiici poſſent ſoluantur: rogentur etiam de officio ſuo, & ſcientiæ ipſis neceſſariæ quibuſdam capitibus, vt eorum peritia, ſcientia, atque eruditio innoteſcant.

d Brach. 2. cap. 15.

III. Quod habet Apoſtolus,[e] *manus citò nemini impoſueris*, hoc Syricius Papa ad examinis neceſſitatem inducit,[f] *vt examine habito, & probitate morum, & Eccleſiaſtico labore ſit commendatior, qui vocatur in medium vt ſummum Sacerdotium poſsit accipere probatus iudicio, non fauore, ſuſceptus veritate, non gratiâ, Apoſtolico ordine fretus, non præcipiti voluntate.* Superiùs à Theophilo[g] Alexandrino audiuimus eam eſſe ordinationum formam, vt conſentiente & eligente Sacerdotali ordine *tunc Epiſcopus examinet*: apud Cyrillum[h] Alexandrinum, quænam ab ordinando eſſent

e 1. ad Tim. 5.

f Syricius ep. 3. ad vniuerſos orthodox. cap. 1.

g Theoph. Alex. in commonitorio cap. 6.

h Cyril epiſt. 12. ad quoſdā Epiſcopos.

A ſent inquirenda per Epiſcopos legimus: à [a] Baſilio formam quoque examinis didicimus: à [b] Cypriano pariter in ordinatione Optati, & Saturi formam examinandi inferiùs docebimur: à [c] Nannetenſi Concilio non ſolùm neceſſitatem examinis, verùm etiam diem, formamque diſcemus. Sed quid hæc omnia vel anticipatâ oratione refero, vel iam dictâ cum tædio iterum inculco? quid ea omnia quæ ad ordinem ſpectant videor iam vno aſpectu intuenda velle proponere? ea tantùm proferamus, quibus examinis ordinandorum neceſſitas oſtendatur.

IV. Concilium Nicenum Preſbyteros ab Eccleſiâ non recipiendos definit, [d] *qui ſine examinatione promoti ſunt*, ſi, poſteà examinati, confeſſi ſunt peccata ſuâ. Canones [e] Martini Bracharenſis, Preſbyterum, Diaconum, vel aliquem ex Clero, *qui ſine aliquâ examinatione ordinati ſunt*, è Clero abiiciendos, atque expungendos decernunt. Synodus [f] apud ſanctum Medardum ab Hincmaro Remenſi habita iiſdem inſiſtens veſtigiis ſtatuit; *vt qui Preſbyteri, ſine exami-*
B *natione per ignorantiam, vel ordinum diſsimulationem ſunt promoti, cùm fuerint cogniti, deponantur*. Grauiter à [g] Nicephoro arguuntur Epheſij, quod viros à Chryſoſtomo ritè, & ſicut Deo gratum eſt, in thronis collocatos eiecerint, & impuros prorſus homines abſtulerint, *nullâ exploratione manuum impoſitioni præeunte*. Hadrianus [h] primus epiſtolâ ad Egilam in Hiſpaniâ Epiſcopum, aliόſque eiuſdem regni Epiſcopos, eos acriter reprehendit, quod ſine legitimo examine nonnullos ordinaſſent. Gregorius magnus epiſtolâ ad Ianuarium Calaritanum Epiſcopum, multa enumerat ſedulò aſpicienda, atque examinanda ante ordinationem: ſubditque [i] *hæc itaque omnia diligenter fraternitas veſtra inquirat, vt dum diligenter quilibet exquiſitus ordinatur, non celeriter poſt ordinationem deponatur*. Wormatienſe Concilium expreſsè ſtatuit, [k] *vt Preſbyteri non ordinentur, priuſquam examinentur*. Iuſtinianus Nouellâ conſtitutione ad Epiphanium Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum conſtituit, [l] *Religioſos Clericos, cum multa fieri inquiſitio-*
C *ne, ſecundùm diuinas regulas, oportere*. Alia verò eiuſdem Iuſtiniani Conſtitutio Petro Magiſtro officiorum quibuſdam peccandi occaſionem fuiſſe affirmat, [m] *quod abſque examinatione, & rectæ fidei atque honeſtatis vitæ teſtimonio ordinantur Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi, & cæteri Clerici*. Concilium quoque [n] Aquiſgranenſe ſub Carolo Magno, & Capitularia [o] Caroli Magni ex Concilio Niceno referunt ac præcipiunt, vt *eorum qui ad ordinandum veniunt fides, & vita prius ab Epiſcopo diligenter diſcutiatur, & ſic examinentur*, quod etiam ex VVormatienſi eadem inferunt [p] Capitularia Caroli.

V. Fuſior ſum in iis referendis, quæ difficultate omninò carent: quis enim vnquam dubitauit, quin cum ſcientia, prudentia, probitas, & canonica ordinandorum integritas, quod ſcilicet non ſint Neophyti, non Bigami, non aliquo alio impedimento canonico ab ordinibus ſuſcipiendis arceantur, ad ordinationes legitimè celebrandas neceſſaria ſint: eaque omnia ſine diligenti examine atque inquiſitione, tum ab iis qui ordinandi mores vitámque exploratam
D habent, tum ab ipſis ordinandis reſciri non poſſint? nemini inquam dubium, quin probabili ſe periculo exponant, in canones & leges peccandi, atque in commune bonum, quicunque aliquem ſine diligenti examinatione promouent. Quâ verò pœnâ puniendi ſint Epiſcopi, & quàm graui crimine ſe obſtringant, qui ordinationis regulas non ſeruant, vel ordinationes illegitimas celebrant docere te poterunt [q] Sanctus Leo, tum epiſtolâ ad Epiſcopos per Campaniam, & Picenum, vel Tuſciam, & per vniuerſas prouincias conſtitutos, tum epiſtola ad Dorum Beneuentanum Epiſcopum, tum etiam ad Epiſcopos Africanos, Syricius [r] item epiſtolâ ad vniuerſos orthodoxos, Innocentius [ſ] ad Aurelium, & ad Synodum Toletanam, Zozimus [t] ad Heſychium Salonitanum, Cœleſtinus [u] ad Epiſcopos per Lucaniam, & Brutios conſtitutos, Gregorius [x] Magnus Squillatino, ſeu Syllacino Epiſcopo, Simplicius [y] Papa, & alij: necnon Taurinenſe [z] Concilium, [a] Regienſe, Turonenſe [b] primum, Aurelianenſe [c] tertium, & Aurelianenſe [d] quartum, [e] Epaunenſe, [f] Ilerdenſe, [g] Toletanum 12. [h] Trullanum, & alia paſſim.

[a] Baſil. epiſt. ad Chorepiſc.
[b] Cypr. epiſt. 24.
[c] Nannet. Conc. can. 11.
[d] Conc. Nicen. c. 9.
[e] Martinus Brac. can. 24.
[f] Synod apud S. Medardum in fine.
[g] Nicephor. lib. 13 hiſt. cap. 27.
[h] Hadrian. 1. epiſt. ad Egilam, & alios Hiſpaniæ Epiſcopos.
[i] Gregor. lib. 1. epiſt. 26.
[k] VVormat. cap. 56.
[l] Iuſtin. Nouell. 6.
[m] Iuſtin. Nouell. 137. c. 1.
[n] Concil. Aquiſgran. ſub Carolo c. 2.
[o] Cap. Caroli lib. 1 tit. 2.
[p] Lib. 2. tit. 142.
[q] S. Leo epiſt. 1 ad Epiſcop. Camp. Epiſt. 5. ad Dorum Beneuẽtanũ, & 87. ad Africanos
[r] Syric. ep. 3.
[ſ] Innoc. ep. 11. to. 1. Conc. & ad Synod. Tolet. ep. 13 c. 12.
[t] Zozim. ep. 1.
[u] Cœleſt. epi. 2. ad Epiſcop. Narbon Prouinciæ cap 6.
[u] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcop. Lucan.
[x] Gregor. lib. 2. epiſt. 25.
[y] Simplicius epiſt. 2.
[z] Taur. Cõc. can. 2. & 3.
[a] Regienſe can 1 & 2.
[b] Turon. 1. c. 10.
[c] Aurel. 3. c. 6. & 7.
[d] Aurel. 4. c. 6. & 10.
[e] Epau. can. 2.
[f] Ilerdenſe c. 11
[g] Toletan. 12. can 4.
[h] Trull. can. 17.

§. II.

Neceſſitas examinis, tum ad Tonſuram Clericalem, tum ad quoſlibet ordines oſtenditur.

VI. Nulla itaque ratione, ad quoſcunque ordines cùm maiores, tum mino-
res, nec ad Tonſuram ipſam Clericalem admitti debent, qui non priùs diſtricto
examine tentati, diſcuſſi, probati fuerint. Vidimus ſuprà ex [a] Cypriano, quan-
ta in Lectoribus ſeligendis cura impendi ſoleret: nullus in Eccleſiâ exiguus
gradus eſt, quo ſcilicet ad Sacerdotium conſcenditur: excedit cuiuſcunque
mundanæ dignitatis faſtigium infimus in Eccleſiâ gradus, nec quantumcun-
que terrenæ potentiæ nobilitas extollatur, diuinæ virtutis, quæ in omnibus
Eccleſiaſticis gradibus elucet, maieſtatem exæquat; quæ [b] Superioris ſunt or-
dinis nullis inferiorum ordinum dignitatibus cedunt: nec ea quæ ſunt infe- B
rioris ordinis, eorum, quæ ſuperioris ſunt, nobilitatem ac celſitudinem attin-
gunt. Deiicit ergò ac nimium deprimit Tonſuræ Clericalis, ac minorum or-
dinum præſtantiam, qui ſine præuio examine paſſim omnes veluti dignos Cle-
ricali Tonſurâ inſignit, vel minoribus ordinibus initiat; cùm nulla ars, nulla
diſciplina, nulla ferè conditio ſit, ad quam non probatione & examine opus
ſit. Ad communionem Chriſtiani nominis nemo olim ſine probatione admit-
tebatur, vt ſuperiùs docuimus: hinc tanta in Chriſtianâ plebe tunc temporis
probitas, tam inſignis pietas, & rerum ad religionem ſpectantium, tam ex-
cellens ſcientia. Floruit pariter Catholicæ Eccleſiæ Clerus, quamdiu ſeuerior
eum diſciplina continuit, nec ſine diligenti examine, & accuratâ diſcuſſione
ad iſtum ſacratiſſimum ordinem aditus ſperari potuit. At vbi Antiſtitum ne-
gligentiâ cuiuis ad Clerum aditus patuit, nulli negatus, nemini præcluſus eſt:
ſtatim ordini Clericali priuilegia ſua adempta ſunt: clanguit diſciplina: mar- C
cuit præſtantiſſimi ordini decus: beneficiorum diſſipati ſunt reditus: denega-
ta laborantibus Clericis ſua ſtipendia: patrimonio Chriſti diuites otioſi im-
pinguati: inutilium Clericorum multitudine Eccleſia oppreſſa, non ſubleuata
eſt; officij Clericalis deſerta ſunt munia: viluerunt diuina officia; contempta
eſt ſelecta Eccleſiæ portio: Clerus ſine diſciplinâ contabuit: populus abſque
obedientiâ diſſolutè vixit.

VII. Nihil meo quidem iudicio Eccleſiæ Dei adeò noxium, adeò peſtife-
rum fuit, quam Tonſuræ Clericalis, & ordinum minorum neglectus, quàm
eorum graduum abſque diligenti examine diſtributio: quis enim pudicos
Hypodiaconos, induſtrios Diaconos, pios Sacerdotes ſe ordinaturum ſperare
poteſt, niſi quorum in minoribus ordinibus deuotionem acuerit, excitarit
virtutem, obedientiam expertus fuerit, pietatis igniculos accenderit, ingenium
probarit, animum Eccleſiaſticis legibus inſtruxerit? niſi quos ad diſciplinam
formarit, erudierit ad officium, caſtigarit ad virtutem, compoſuerit ad mode- D
ſtiam, & diuturniori tempore ad Clericatum præpararit? non eſt Clericalis
mentis ludicra quædam exercitatio & vmbratilis pugna, vt conſilium in arenâ
capiendum ſit, & inexperti milites ad eam ducendi ſint, qui nec vallum fode-
re, nec aggerem munire, nec ad ducis imperium circumagi, nec manus mo-
uere didicerint, priùs in infimis gradibus Clerici explorandi, tentandi, forman-
di ſunt, quàm ad conferendas cum vitiis, cùm Eccleſiæ hoſtibus, cum inobe-
diente populo manus in Diaconatu, vel Sacerdotio conſtituti deſtinentur. Se-
cus grauis error committitur, qui licet minimus initio videatur, in immen-
ſum poſtea exereſcit, dum maior diſciplinæ neglectus apparet in Clericis, quò
altiores in Eccleſia gradus conſcendunt, & maiora ſortiuntur officia: qui ſi
nonniſi ſeueriori examine ad Eccleſiam admitterentur, minoris cuiuſuis ordi-
nis dignitatem ex difficultate æſtimarent; ſtudioſiùs adniterentur, vt ſe ſu-
perioribus dignos præberent, qui de inferiorum acquiſitione dubitaſſent. Sen-
ſim, dum anima flexilis eſt, & ad quaſuis hauriendas ſpecies, habituſque reti-
nendos

[a] Cypr epiſt. II 34. & al.

[b] Vide Dionyſ. lib. de cœleſt & Eccleſ. Hierarc.

Digitized by Google

A nendos facilis, ad Eccleſiæ diſciplinam ſeſe componerent, qui iam vix de Clericali ordine cogitant, dum ad Clericatum promouentur: ita fieret, vt meliores Clericos haberemus, qui iam Clericos habeamus, quorum plures ego ſæpè vidi qui ſe Clericos eſſe neſcirent, ſed Clericatum in maribus Sacramenti Confirmationis additamentum eſſe cenſerent. Plura dicerem ſi quæcunque mihi in hac cauſâ dicenda ſunt, proferre vellem: ſi quò rapit impetus ſpiritus, illuc graderer: ſi nulla retardatus Epiſcopalis apicis reuerentia, quæcumque cogitat animus è pectore effunderem: ſed ad ſacros religionis Antiſtites vereor ne plura dixiſſe videar, quam eorum celſitudo permittat: quos nempe velle docere ambitioſum, reprehendere temerarium, accuſare nefarium eſt, iámq; hac de re ſuprà monuimus; quãuis de re tanti ad Eccleſiæ decus momenti nunquam nimis: ne itaque aut monere videar Patres meos, aut ſuſceptæ materiæ deeſſe aliqua hic addam non meæ, ſed maioris autoritatis monita.

VIII. Martinus Bracharenſis [a] in ſua collectione Canonum, poſtquam Preſ-B byteros, ac Diaconos ſine examinatione promotos cenſuit eſſe abiiciendos, mox ſubdit, *ſimiliter verò & de vniuerſo Clericorum ordine ſeruetur, nam hoc ſibi quod irreprehenſibile eſt ſancta Catholica defendit Eccleſia*: in quem Canonem Pontificij [b] iuris Gloſſa adnotat minores ordines cum examinatione conferendos eſſe; eámque rationem ſubdit, quod crimínoſum Lectorem, Pſalmiſtam, vel Oſtiarium ordinatum Synodus [c] Trullana cenſeat deponendum: ex eo enim facilè infertur examinandum priùs fuiſſe, ne ad eiuſmodi Eccleſiaſticos gradus promouerentur, qui crimine aliquo implicati eſſent: temerè ſiquidem & imprudenter ordinarentur, quos poſteà ordinatos à gradu ſuo deiici oporteret. Grauiter autem Prouinciale Colonienſe [d] Concilium anno 1526. habitum, eos reprehendit qui ad minores ordines abſque examine aliquos promouent. *Quamquam*, inquit, *qui minores vocantur ordines, tam exactam curam non requirant, ſuo tamen modo pro gradu, & excellentiâ ordinis, omnium eorum, quæ diximus, ratio habenda eſt: quid enim indecorum magis, quàm admoneri infantes, qui non intelligunt quid aga-C tur, imò ne capiant quidem, quid Clerici nomen, & reliqua minorum ordinum vocabula ſignificent? quid turpius, quam quod penitus Analphabeti, ac interdum flagitioſi (qui vt legum Ciuilium cenſuras ac pœnas eludant, ſeſe impudentiſſimè ingerunt) in maximam Eccleſiaſtici ordinis ignominiam ſacris initiantur? quâ de re nemo poſthac ordinibus hiſce inſigniendus eſt, niſi quem & vita commendet, & literatura ætatiſque ſit, pro ratione ſuſcipiendi ordinis, ſufficientis, ac recta ſinceraque voluntatis: qui enim in Clerum alleguntur, rem profitentur minimè ridiculam, nempe ſe particulariter in ſortem Domini adſcitos quibus poſthac omnia terrena ſordeant, ac ſolus Dominus ſors & pars hereditatis futurus ſit.* Synodus [e] Lingonenſis anno 1404. paucis multa complectitur, *Diligenter*, inquit, *debent examinari illi, qui volunt ad primam Tonſuram & ad minores ordines promoueri, & debet inquiri de vitâ, de genere, de patriâ, de ætate, de titulo ad quem ordinantur, de loco in quo conuerſantur, de ſcientia liberali, de fide, & aliis quæ continentur in regula Apoſtolica.* Concilium [f] Tridentinum non ſolum ad maiores ordines, verùm etiam ad minores, imò & ad Tonſurã Clericalem promouen-D dos prius examinari iuſſit: Synodi [g] Rothomagenſis, [h] Bituricenſis, [i] Burdegalenſis vtraque, [k] Aquenſis, & aliæ Concilio Tridentino poſteriores, quibus adde Mediolanenſes, præſertim [l] quintam Prouincialem, ex qua multa inferiùs ſelegimus de examine ad Tonſuram & minores ordines legem fixerunt, Italicas [m] plures, quarum ſuperiùs meminimus, addere poſſem, ſed in re perſpicuâ hæc ſufficiant.

[a] Martinus Brachar. can. 14. refertur diſt. 14 c. fin.
[b] Gloſſ. in eũ can.
[c] Synodus Trull. c. 4. refertur 17. q. 1. c. ſi quis Epiſcop.
[d] Colonienſe Conc. parte 1. cap. 17.
[e] Synod. Lingonẽſis apud Bochell. decret. Eccleſ. Gall. lib. 3. tit. 2. cap. 60.
[f] Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5. 7. 11. 12. 13. 14.
[g] Synod. Rothomag. tit. de Epiſc. off. num. 4. 5. 6.
[h] Bituricenſis tit. 14. can 2. & 3.
[i] Burdegalẽſis ſub Antonio Preuotio tit. de Sacram. Ordin. & alia Burdegalẽſis ſub Cardinale de Sourdis cap. 6 de Sacrament. Ordinis num. 1. 2. & 3.
[k] Aquẽſis tit. quæ ad Sacrament. Ordin. adminiſtrationem pertinent.
[l] Mediolan. 5. conſtitut. parte 3. tit. de examinandi ratione.
[m] Vide ſuprà.

§. III.

Vix vllos Ordinandos ab examine immunes eſſe.

IX. Quemadmodum autem nullum ordinem ſine examine conferendum cenſemus, ita vix vllum ab examine ſubeundo immunem oportere eſſe ſtatuimus, nam & doctiorum illo examine modeſtia comprobatur: eorum qui

mediocris ſunt literaturæ ingenium exploratur : indoctiorum verò temeritas A
reiicitur ; eorum qui pietatem ſedulò ſectantur deuotio promouetur, incipientibus animi adduntur, anhelantes Epiſcopali admonitione ſtimulantur, pietatis vel oſores, vel contemptores excluduntur : dubios examinari neceſſum eſt vt tententur, ineptos, ne ſe reiectos ſine cauſâ conquerantur, idoneos, vt cæteris in exemplum proponantur: nec leue periculum eſt, ne, ſi quos idoneos credunt Epiſcopi, abſque examinatione recipiant, vel leniter iudicaſſe, vel in perſonarum acceptione nonnunquam erraſſe reprehendantur, vel aliis idem examen refugiendi audaciam, & ſi eos examinare voluerint, conquerendi occaſionem præbeant. Nihil auctoritati legis magis præiudicat, quàm quorundam exceptio : nihil è contra eius vim magis corroborat, quàm ſi Magiſtratus ita agant, vt legem omnibus communem eſſe demonſtrent, nec vllus aduerſus eam ſibi faciendam gratiam ſperare poſſit. Ideóque rectè Synodus Prouincialis Bituricenſis ſub [a] Reginaldo Belnenſi, grauiter edixit, vt *nemo admittatur ad Eccleſiaſticum beneficium, aut ordinem, niſi prius diligenter examinatus, & B
probatus, cuiuſcunque conditionis exſtiterit.

X. Nihilominùs ij ab examinatione excipi poſſunt, qui maximè noti, quorum eruditio & pietas ferè omnibus innoteſcit : hinc Carthaginenſe [b] tertium Concilium iubet nullum Clericum ordinari *niſi probatum, vel examine Epiſcoporum, vel populi teſtimonio* : innuens [c] videlicet eos, qui populari teſtimonio celebres eſſent, & pietate, ac doctrinâ cuicunque etiam è vulgo noti, Epiſcopali examine non indigere, vt ordines legitimè ſuſcipiant : nec Ambroſiũ, nec Auguſtinum, nec Paulinũ, nec Chryſoſtomũ, nec Baſiliũ, nec Gregoriũ Nazianzenum, nec Syneſiũ, nec alios eiuſdẽ notæ, antequam ordinarentur, legimus [d] examinatos, nec eos examinatos fuiſſe probabile eſt, cùm potius iſtos petente populo, rémque totam vrgente, & accelerari ipſorum ordinationem poſtulante, inuitos ac reclamantes fuiſſe ordinatos, grauiorum auctorum teſtimonio doceamur : Quod enim aiebat Innocentius [e] epiſtola ad Epiſcopos Macedoniæ (*tantis veſtris aſſertionibus, vobiſq; tam bonis, tam charis, non dare conſenſum omnibus rebus durũ duriùs arbitramur*) hoc religioſi Antiſtites in eorum cauſa, qui C
omnium publico, maximè verò proborum conſenſu, commendantur dicere poſſunt, ſe eorum cõmendationi diffidere, multominus reluctari non poſſe: & quod in diſſimili causâ dixit Innocentius tertius [f] *in ſubſidium fragilitatis humanæ ſpatium probationis* ad Monaſticam vitam *regulariter inſtitutum eſſe*, hoc de examinis lege dicendum eſt, examen ſcilicet inſtitutum eſſe, vt ignorationi Antiſtitum factâ diligenti inquiſitione ſubueniatur : quare ſi nota & explorata ordinati induſtria, pietas, ſcientia fuerint, fruſtrà ille examinatur, cuius antè examen conditiones omnes ad Sacerdotium requiſitæ noſcuntur : licet enim ad cautelam in notoriis probatio aliquando à iudice recipiatur ; à probatione [g] tamen in iis exigendâ, & reliquo ordine iudiciario iura iudicem abſoluunt. Notant itaque Canonici iuris [h] Gloſſæ, non opus eſſe, vt qui noti ſunt, examinentur ante ordinationem, quamuis non omittendum illud ſcrutinium quod in ipsâ ordinatione fit, quantumcunque aliquis notus ſit, vtpotè quod D
ſtata ſit Eccleſiaſticæ ordinationis cæremonia, petitis ex iure argumentis, admoneant.

XI. Prudenter tamen monet [i] Chryſoſtomus non facilè vulgi ſententiæ ab Epiſcopo credendum eſſe, niſi is quoque quem populo commendat, ſit apprimè notus ſit ; *Huiuſmodi res*, inquit ſanctus ille Doctor, *magis omnium, iudicio quidem meo, examine indiget ; eumque oportet, qui exhibiturus ſit quem ad Sacerdotij functionem idoneum cenſet, non vulgarem tantùm famam, aliorumque opinionem ſequi, eóque eſſe contentum : ſed eundem item neceſſe eſt vna cum ea, vires, facultatéſque imprimus excutere, atque antè omnia examinare : nam cùm Beatus ille Paulus ea de re diſſerens, ait,* [k] *Oportet autem illum bonum habere ab externis teſtimonium, nequaquam tollit exactam, exploratámque indagationem ; neque ſanè fidem eam, quæ tibi à vulgi opinione facta ſit, vt præcipuum ſignum, aut eiuſmodi approbationem rei totius eſſe vult ; quippe multa prius cùm diſſeruiſſet, id poſtreàad iunxit : oſtendere volens non ſatis hoc eſſe oportere ad eiuſmodi creationem*

[a] Synodus Bituricenſis anno 1584. tit. 24. de ordine can. 3.
[b] Carth. Cõc. 3. can. 22 refertur diſt. 24. c. nullus.
[c] Vide Gloſſ. in dict. can. & in can. de Petro, diſt. 47. & in c. qui Epiſcopus diſt. 33. & in Clementinâ Romani Principes de iureiurando, §. nos itaque, verbo aliqualem.
[d] De iis dicturi poſtea ſumus.
[e] Innocentius epiſt. 22. ad Epiſcopos Macedoniæ.
[f] Innocent. 3. Piſano Archiepiſc. cap. ad Apoſtolicã, de regul.
[g] Cap. bonæ 23. v contra, & ibi Gloſ. v. recepit, de electione, cap. ad noſtrã 21. de iureiurando, cap. inſinuatum, & ibi Gloſ. v notoriis eod. tit. & in can. ei qui, §. ſi propter 2 quæſt. 6 & Gloſſ. quia manifeſtũ in l. emptorẽ 11. C. de actione empt.
[h] Gloſſ in c. de Petro, v. ignota diſt. 47. & in c. qui Epiſcopus diſt. 23. probãt notos nõ indigere examine ex dicto c. de Petro, c. valdè diſt. 94. Scrutiniũ autem in ordinatione neceſſarium ex can. qui Epiſcopos diſt. 23. & 67. diſt. c. 1. & 5. & 75. diſt. c. 1.
[i] Chryſoſt. l. de Sacerdotio cap. 4.
[k] 1. ad Tim. 3.

A *creationes atque electiones faciendas, ſed vnà cum alijs, & hoc item præſidij à nobis aſſumendum eſſe; nam ſæpè vſu venit, vt vulgi opinio falſa ſit, à quâ tamen nihil periculi exoriri poßit, ſi res ipſa tota per ſe prius exactè ac diligenter excuſſa, atque examinata fuerit: quocirca poſt alia, illud ipſe de teſtimonio ab externis poſuit: neque enim ſimpliciter hoc dicit, oportet illum bonum habere teſtimonium, illud etiam ab externis attexuit: planum facere volens futurum Epiſcopum intrinſecus, & magnâ cum diligentiâ excutiendum, atque examinandum, antequam ad eam opinionem deſcendas, quam de eo vulgus concepit*: hæc Chryſoſtomus, quem non mirum eſt in eam ſententiam deſcendiſſe: cùm priorum iſtorum temporum ſancti Patres, ac Doctores nullam nimiam ea in re curam adhiberi poſſe cenſerent: cum è contrà noui iam, & delicati Magiſtelli nullam non licet exiguam in examinandis ordinum candidatis ſollicitudinem ſufficere doceant.

XII. Verùm conſulamus Eccleſiaſticarum Synodorum oracula, nihil ex noſtro aut fingamus, aut dicamus ingenio. Conciliũ Colonienſe anno 1536. celebratum, ab examinatione [a] *neminem excipit, etſi Magiſterij titulum prætexat, niſi quem publicum ſit, & vitam integram egiſſe, & ea quæ ordo amplectendus requirit facilè callere: quamobrem*, addit idem Concilium, *nedum Clerici qui ſæculares appellantur, ſed & religioſi cuiuſlibet etiam profeßionis fuerint, hanc cenſuram experientur*. Leo decimus [b] in Concilio Lateranenſi, Regulares qui ad ordines promouendi ſunt admittendos decernit, *poſtquam per ordinarios de grãmaticâ & ſufficientiâ examinati fuerint*, & dummodo cõpetenter reſpondeant. Synodus prima [c] ſecunda, vt vocant Conſtantinopolitana in templo Sanctorum Apoſtolorum habita, vetat ſeu ſæcularem, ſeu Monachum ad Epiſcopatum repentè promoueri *ἀλλὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς βαθμοῖς ἐξεταζόμενον πρότερον, ſed in Eccleſiaſticis gradibus primum examinatum* hanc dignitatem ſolummodò conſcendere permittit; Monachos ſubinde docens in ſingulis Eccleſiaſticis gradibus probari & examinari debere? Concilium [d] Tridentinum ab examine neminem excipit, Regula-
C res quoque *ſine diligenti Epiſcopi examine* prohibet ordinari. Non itaque ſcientiæ publicum teſtimonium, non ſanctitatis arctior & ſeuerior profeſſio, quemquam ab examinatione eximunt: iis autem omnibus fraus dolúſque ſubeſſe poſſunt, & Doctores illiteratos & Monachos irreligioſos reperire eſt: nec ea ſeu veræ, ſeu ſimulatæ ſanctitati fides adhiberi debet; quin eorum examinetur ſaltem peritia, qui religioſam vitam profitentur, aut eorum erga res diuinas reuerentia, in officio ſedulitas, circa Eccleſiaſticam diſciplinam ſtudium, moréſque expendantur, qui Doctoris titulo ſcientiæ famam acquiſiuerunt: nec ad id probandum pluribus argumentis opus eſt, faciendum duntaxat periculum: certè ignorantiæ in Regularibus, quantumuis auſterioris propoſiti, etiam earum rerum quibus catechumenos ipſos adultos antè Baptiſmum inſtrui, & Chriſtiani nominis quoſcunque ſtatim atque rationis ætatem attigerunt, imbui neceſſum eſt: in Doctoribus verò ſupinæ rerum Eccleſiaſticarum negligentiæ portenta à ſacris Antiſtitibus debellanda occurrent; ſed animo opus
D eſt, ac zelo, quibus inuerecundæ aliquorum preces reiiciantur. Vtinam conſtantia veſtra nemini cedat: vtinam frons veſtra [e] ærea ſit, ô venerandi Antiſtites, & ſecundum Prophetam, [f] durior ſit frontibus eorum: tantúmque ad refutandas iniquas poſtulationes habeatis conſtantiæ, quantùm aliqui ad iniuſta petenda audaciæ.

XIII. Prætereà examinari quoque debent, qui à ſuis Antiſtitibus literas habent [g] dimiſſorias, & quibus literæ iſtæ à propriis Epiſcopis conceduntur: par enim ſcelus eſt indignum ordinare, & ad ordines recipiendos alteri commendare: nemini [h] citò manus imponendas prohibet Apoſtolus, ſed & alienis peccatis communicare ibidem vetat: ideóque Alexander tertius [i] Epiſtola Decretali Cœnomanenſi Epiſcopo, non ſolùm ad hoc vt peregrinus Clericus recipiatur, eorũ teſtimoniales literas diligenter vult recognoſci, adeout in transmarinis Clericis quinque Epiſcoporum ſigilla requirat quibus eorum ordinatio comprobetur: verùm etiam præcipit *vt in ſuſpenſione aliquanto tempore habeantur, in quo pleniùs de actibus inſtruantur ipſorum*: iudicans proinde nec ipſis Epiſcopo-

[a] Conc. Colonienſe anno 1536 parte 1. cap. 15.
[b] Leo 10. in Concil. Lateran ſeſſ. 11. in Bulla, quæ incipit dum intrã.
[c] Synodus 1. 2. Conſtantinop. can. 17.
[d] Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 12.
[e] Iſaiæ 47.
[f] Ezechiel. 3.
[g] De iis alibi item dictum.
[h] 1. ad Tim. 5.
[i] Alexander 3. cap. 1. de Clericis peregr.

rum teſtimoniis ita credendum eſſe vt tamen neceſſarium in Clericis ordi- A
nandis examen omittatur. Tridentinum Concilium & ex eo [a] Rothomagen-
ſe ſub Cardinali Borbonio habitum expreſsè docet Epiſcopos non debere, [b]
*ſubditos ſuos aliter quam tam probatos & examinatos, ad alium Epiſcopum ordinandos di-
mittere:* itémque Tridetinum [c] neminem ordinari oportere decernit, *niſi eius
probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur* Senonenſe Concilium ha-
bitum ab Antonio à Prato hac in parte laxius eſt, huncq; ordinem in conceſ-
ſione literarum dimiſſoriarum ſeruandum præſcribit, vt ſcilicet *volentes* [d] *im-
petrare literas dimiſſorias, accedant ad diœceſanos, qui ſuper præmiſſis ætate, literaturâ, mo-
ribus, beneficio ſeu patrimonio inquirant, ſeruéntque prædictas ſolemnitates, perinde ac ſi
in propriâ ordinare vellent: ac tunc ſic examinato concedantur literæ dimiſſoriæ, remitta-
túrque ita examinatus cum literis ipſis, in quibus etiam declaretur prædicta ſolemnitas ſic
obſeruata: fiatque mentio expreſsè de beneficio, & patrimonio, vt Epiſcopus ad quem ſe
conferet ordinandus, eum ſine ſcrupulo promouere, & ordinare poſſit: quod ſi propter infir-
mitatem, aut aliam cauſam rationabilem, is qui literas dimiſſorias obtinere cupit, non poſ- B
ſit commodè accedere ad ſuum Epiſcopum: tunc remittatur ſuper ætate, literatura, ac mori-
bus, vt prius, examinandus ad Epiſcopum, cui literæ dimiſſoriæ præſentabantur, inſeraturq;
in illis literis dimiſſorijs clauſula, ſuper qua conſcientiam tuam oneramus: prouiſo tamen
quod nunquam concedantur literæ dimiſſoriæ, niſi illi qui habuerit beneficium, aut patri-
monium prætaxati valoris.*

XIV. Verùm hæc dictis ſuperiùs, de probatione, ac teſtimoniis ad ordina-
tionem requiſitis minimè conueniunt: itaque audiamus quid congruenter præ-
dictis alia Concilia ſtatuant: Concilium Prouinciale Colonienſe [e] ſub Adol-
pho Archiepiſcopo anno 1549. celebratum, dum alterum medium reforma-
tionis conſequendæ, ordinandorum ſcilicet examen proſequitur, *Statuimus,*
inquit, *vt nemini poſthac (vbi digna & iuſta cauſa non eſt) dentur licentiatoria, niſi prius
ſit, iuxtà modum præſcriptum, in ſuâ diœceſi examinatus ad hoc enim comperimus quoſ-
dam licentiatoria petere, vt examen ſubterfugiant.* Concilium [f] Mediolanenſe ter- C
tium conformiter Concilio Tridentino in literis dimiſſoriis teſtimonium vitæ,
probitatis, doctrinæ, natalium ætatis & contineri vult: additque [g] *vt quicun-
que Clericus non huiuſmodi literas attulerit, ordini, cui adſcribi vult, ne adſcribatur, per-
inde ac ſi nullas Epiſcopi ſui literas dimiſſorias impetrarit.* Mediolanenſe verò quin-
tum & neceſſitatem examinis antè conceſſionem literarum dimiſſoriarum
confirmat, & abſentibus Clericis prudenter conſulit, hunc in modum [h] *Cleri-
cos verò à Diœceſi abſentes, qui literas dimiſſorias petunt Epiſcopus ad ſe examinis cauſâ
euocet: liceat tamen aliquando, ſi hoc minus commodè præſtari poſſe cenſuerit, examen illud
ſpeciatim Epiſcopo delegare, in cuius Diœceſi illi morantur: at verò tunc literas dimiſſorias
ne det, antequam examinis facti literas ab eo receperit, cui illud delegauit.* Remenſe
Concilium habitum à Ludouico Cardinale à Guiſia, [i] *Præcipimus,* inquit, *Epiſ-
copis, vt caueant, ne in Sacramento Ordinis conferendo modum à Tridentino Concilio præ-
ſcriptum excedant; neve quemquam ſine præuio diligenti examine admittant, quod etiam
intellectum volumus de literis dimiſſorijs priuſquam concedantur.* Aquenſe Concilium D
præſide Alexandro Canigiano Aquenſi Metropolitano decernit, vt [k] *ſi Epiſco-
pus ægritudine vel aliquo iuſto impedimento ab ordinibus conferendis auocatur, non aliter
ſubditos ſuos quàm modo ſupra dicto approbatos & examinatos ad aliquem Epiſcopum or-
dinandos dimittat: habitis prius ab eiſdem omnibus atteſtationibus, vt ſuprà.* Burdiga-
lenſe [l] Concilium ab Antonio Preuotio Sanſaco neminem iubet ex alienâ
Diœceſi ordinari, *niſi literas facultatis à ſuo Epiſcopo acceptæ proferat* (quod & iuſſit
Aquenſe mox citatum) *cuius teſtimonio eiuſdem probitas ac mores commendentur.* Bur-
digalenſe verò ſub Illuſtriſſimo Cardinale de Sourdis, iubet vt [m] *Epiſcopus qui
ex iuſtâ cauſâ ordinare per ſeipſum non poteſt ſubditos ſuos, aliter quam iam probatos, exa-
minatos, & de quorum probitate, moribus & conuerſatione per denuntiationes in Eccleſia
factas ſibi conſtet, ad alium viciniorem, ſeu alios certos, non ad quemcunque dimittat, cau-
ſam in literis exprimendo, cur à ſe non potuerint ordinari, neque ad plures ordines ſuſcipien-
dos, ſed ad vnum duntaxat, &c.*

XV. Hæc autem omnia apertè oſtendunt examinari prius quemlibet de-
bere,

[a] Rothom. de Epiſcopor. officiis nu 18.
[b] Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 1.
[c] Trident. ſuprà cap. 8.
[d] Conc. Senonenſe parte 2. cap. 5.
[e] Conc. Colonienſe 2. tit. de examine ordinand. cap. 3.
[f] Mediol. 3. tit. de iis quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum
[g] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.
[h] Mediol. 5. parte 3. tit. de mittandis Ordinis Sacramento.
[i] Remenſe apud Bochellum decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. lib. 3. cap 61.
[k] Aquenſe Concil tit. de tis quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.
[l] Burdigalēſe 1. Conc tit de Sacramento Ordinis.
[m] Conc Burdig. ſecūdum cap. 6. de ordine num. 9.

Digitized by Google

A bere, quàm literas dimiſſorias pro ordinibus ſuſcipiendis obtineat: quod om-
nino neceſſarium eſt, tum vt probè norit Epiſcopus ſubditorum ſuorum mo-
res, quam rationem Burdigalenſe [a] ſecundum aſſignauit: tum vt certus eſſe
poſſit eos peritos ac officiis Clericalibus idoneos eſſe qui ex ſuâ diœceſi oriun-
di ordinantur, quos nempe ipſius Clero per ordinationem inſertos ipſi lex di-
uina & Eccleſiaſtica ſubiicit: imò nec conſentaneum duxerim, vt paſſim qui-
buſlibet Epiſcopis, niſi ſibi cognitis proprius Epiſcopus ſubditorum ſuorum
examinandorum onus, officiumq; committat: ea enim requirere poteſt Epiſ-
copus in aliquorum ordinatione, quæ alius non requirat: ea eſt propria Epiſ-
copi auctoritas, vt quædam impedimenta à ſubditis interrogando extorqueat,
quæ alios latebunt: ea de ſuorum moribus notitia proprio Epiſcopo ineſſe
debet, quæ in nullo alio reperiatur. Item ea poteſt eſſe in vno Epiſcopatu
Clericorum penuria, quæ in altero non ſit: maiores eſſe poſſunt diſciplinæ pro-
fectus in vna diœceſi, quàm in alia: vnde etiam exactiorem in Clericis deli-
B gendis in vna diœceſi, & accuratiorem curam ſeruari congruit, quàm in alia.
Itaque ad eam quam ſibi ipſe, penſatis omnibus, præfixit regulam, Epiſcopum
ſuos examinare cõuenit, non alterius paſſim Epiſcopi arbitrio relinquere, vt ſibi
ignotos, & alienæ diœceſis ſibi pariter ignotæ Clericos examinet, & pro libito
ad ordines recipiat.

[a] Burdigalēſe ſecundum ſuprà.

XVI. Licet autem vbi exactè omnia à proprio Epiſcopo obſeruantur, ante-
quam literas dimiſſorias concedat, non par fortè videatur eſſe neceſſitas, vt
ab alieno Epiſcopo ordinandi iterum examinentur: attamen, quia iam non ea
omnia adeo exactè obſeruantur in literis dimiſſoriis concedendis: & ſæpè vel à
Vicario generali Epiſcopi, vel à Secretario literæ dimiſſoriæ obtinentur ab iis,
qui in publicâ examinatione ad ordines nunquam fuiſſent admiſſi: ideo operæ
pretium eſt, vt Epiſcopi eos etiam, quos tanquam examinatos, & dignos lite-
ræ dimiſſoriæ commendant, iterum examinent, antequam ſacra ordinatione
perficiant, ne videlicet aliorum peccatis communicent, & negligentiâ ſuâ effi-
C ciant, vt quod temerè inceptum eſt, in Eccleſiæ dedecus, ad exitum deduca-
tur. Dicam ego quod experientia me docuit, tum pluries, tum ſemel id acci-
diſſe memini, vt cùm ab vno ex Vicariis generalibus alicuius Epiſcopi literas
dimiſſorias quinquaginta ferè ordinũ cãdidati ad omnes ordines obtinuiſſent,
qui quidem maxima ex parte ab aliis anteà reiecti fuerant, plures ex iis ad eum
Epiſcopum ſe contulerint, qui & longè diſſitus erat, & extra fines regni mo-
rabatur, quia eum reſcierant alienæ diœceſis Clericos cum literis dimiſſoriis
venientes examinare non ſolere; à quo etiam omnes ordinati ſunt, cùm pluri-
mi ex ipſis vix latinè ſcirent legere. Addo nonnunquam dimiſſorias literas fal-
ſas ſupponi ab ignaris & imperitis, quibus ad ordines furtiuè, & fraudulenter
perueniant, & à ſecretarijs clauſulam examinationis factæ ordinandi poſſe ad-
hiberi, etiamſi examen nullum ſubierit, qui dimiſſorias illas obtinuerit; alie-
no quoque nonnunquam nomine impetrari, vt imperiti ordinentur: quibus
omnibus malis vt occurratur, prudenter & religioſè agent ſacri Antiſtites, ſi
D neminem etiam literis dimiſſoriis commendatum abſque examine recipiant:
quod à nullo Epiſcopo hoc tempore ſine crimine omitti poſſe exiſtimem: cùm
in more hoc præſertim in Galliis poſitum ſit, vt nullus etiam eorum qui à pro-
prio Epiſcopo commendati ſunt, ſine examine ordinetur: ob quam conſuetu-
dinem probabiliter ſuſpicari poteſt alienus Epiſcopus, minus exactum fortè in
explorandâ eorum qui ſacram ordinationem ambiunt induſtriâ, ac ſcientiâ
proprium Epiſcopum fuiſſe, dum credit eos quos ad ordines dimittit, iterum
ab ordinatore examinandos eſſe; quam conſuetudinem firmant Conciliorum
ferè omnium verba, quæ neminem ſine examine præuio ordinandum decer-
nunt.

XVII. Denique adeo exactè lex iſta examinis ſeruanda eſt, vt illi ipſi qui in
Curia Romana promouentur, vel, vt à quocumque Antiſtite promoueantur,
à ſupremo Pontifice licentiam obtinuerunt, examen ſubire debeant, nec niſi
commendati à proprio Epiſcopo, ab alio ordinari: nec niſi examinati debeant

in propria diœceſi recipi: nec noua iſta Eccleſiaſtica regula eſt, ſed antiqua: A
Quærenti enim Bonifacio [a] Archiepiſcopo Moguntino criminoſos aliquos, & ob Canonica impedimenta à ſacris ordinibus arcendos Romam redeuntes, ſibi Eccleſiaſticis muneribus fungendi licentiam obtentam iactare, ita reſpondet Zacharias Papa,[b] *Nam & de Sacerdotibus illis qui falſâ opinantur, qui etiam adulteri, & fornicatores probantur, & ſibi ab Apoſtolicâ Sede indultum eſſe teſtantur, & è contrario licentiam ſibi prædicationis conceſſam eſſe: hoc nullâ ratione credat tua ſancta fraternitas: ſed ſimiliter in eis Canonicam exerce vindictam, quemadmodum de his, de quibus ſuperius à nobis edoctus monſtraris, non enim aliud te agere volumus, præter quæ ſacri præcipiunt Canones, vel etiam ab hac Apoſtolica ſede inſtructus eſſe dignoſceris.*

[a] Epiſt. Bonifacij ad Zachariam tomo 5. Concil. Binij parte 1. ſect. 1. & tomo 1. Concil. Gall.
[b] Epiſt. 1 Zachariæ ad Bonifacium ibid.

Recentiora in hac materia decreta ſunt iſta: puta Conuentus Ratiſponenſis anno 1524. habiti à Cardinali Campegio Legato ad reformationem Cleri Germaniæ, Synodi Carnotenſis à Ludouico Epiſcopo Carnotenſi anno 1526. Concilij Prouincialis Senonenſis habiti ab Antonio à Prato Cardinale Archiepiſcopo Senonenſi, & Franciæ Cancellario anno 1528. Pariſienſis Synodi habitæ B
anno 1557. Tridentinæ generalis concluſæ anno 1562. Mediolanenſis quintæ Prouincialis à Sancto Carolo Borrhomæo celebratæ anno 1579. Burdigalenſis quoque Prouincialis à Franciſco Cardinale de Sourdis anno 1624. & generalium Comitiorum Cleri Gallicani anno 1625. Conſtitutio [c] Ratiſponenſis hæc habet: *Quod attinet ad ordinatos in vrbe vel in alia quacunque aliena diœceſi, ſancimus vt illi ſuarum ordinationum literas & titulos oſtendant, & ſimili modo ad diuina peragenda priùs non admittantur, quàm ab Epiſcopo, vel Vicario ſeu Officiali fuerint ritè admiſſi.* Fuſiùs quidem, ſed ſeueriùs Synodus Carnotenſis in hæc verba, [d] *quia plerique noſtræ Diœceſis Clerici, poſt adeptos à nobis minores ordines, ſuæ ignorantiæ & incapacitatis conſcij, fugientes examen, ſcientes ſe non eſſe à nobis ad ſuperiores ſacros ordines promouendos, ad alienos Epiſcopos confugerunt, & ibi ſe fecerunt promoueri ad omnes ſacros ordines, per aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere auctoritate Apoſtolica poteſtatem ordinandi etiam extra tempora, & tribus ſucceſſiuis diebus, ac interdum duos ſacros ordines vna & eadem die conferendi: deinde ad noſtram diœceſim reuerſi, huiuſmodi ſuis ſacris or-* C
dinibus vti, etiam Miſſas celebrare, nullo requiſito noſtro aſſenſu, aut decreto, contra Canones non verentur furtiuè irrepentes in locum probatorum & dilectorum filiorum, panem præripere ſatagentes, in grauem nonnunquam offenſionem miniſterij noſtri, cum ex triginta talibus ne duo quidem officium Miſſæ legere, ne dicamus intelligere poſſint. Nos huiuſmodi inordinatè ordinatos, & promotos, à ſuis ſacris ordinibus ſic furtiuè ſibi aſſertis, etiam ab altaris ſuſpendimus officio: & ſic ſuſpenſos remanere volumus, donec noſtro ſe præſentauerint conſpectui, ſuper vitâ, ſcientiâ, & ætate, ac patrimoniali titulo, & promotione examinandos. Quacirca vniuerſis Curatis noſtræ diœceſis, eorumque Vicarijs prohibemus, ne tales ad celebrandas Miſſas aut alia diuina peragenda officia, in Eccleſiis ſuis, ſeu Capellis recipiant; quamuis ordinationis ſuæ literas etiam cum licentia alterius cuiuſcumque habeant, niſi literas noſtras ſpeciales ſuper ſua huiuſmodi ordinationis approbatione, cùm id ad nos ſolos, & in ſolidum pertineat, oſtendant: volentes nihilominus per eos huiuſmodi noſtrum ſtatutum bis in anno in pronis Eccleſiarum ſuarum publicari.

[c] Conſtit. Ratiſp. art. 10. tomo 4. parte 2 Concil. General. Binij.
[d] Synod. Carnotenſis apud Bocheli. decret. Eccleſ. Gallic. lib. 5. tit. 2. cap. 65.

Eadem Concilij Senonenſis querimonia ac conſtitutio legitur, [e] *Rurſus*, in- D
quiunt huius Concilij Patres, *quia nonnulli ſuæ ignorantiæ & incapacitatis, ac delictorum conſcij, fugientes examen ſuorum Epiſcoporum, ſcientes ſe non eſſe ab illis promouendos, ad Curiam Romanam confugiunt, etiam abſque literis dimiſſoriis eorumdem Epiſcoporum, & in eadem Curiâ ſe faciunt promoueri ad omnes ſacros ordines per quoſdam aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere à Romano Pontifice auctoritatem ordinandi, de quorum poteſtate ac commiſſione non apparet: ſuntque ordinati huiuſmodi promoti extra tempora, ac interdum tribus ſucceſſiuis diebus. Talibus diœceſani non permittant executionem ſuorum ordinum, niſi viſis diligenter eorum literis, conſtito etiam ſufficienter de poteſtate ordinantium, & eorum commiſſione eis à Romano Pontifice conceſſa: ad hoc etiam quod rurſus examinentur de vita, ſcientia, & ætate, ac inquirantur de beneficio ſeu patrimonio.*

[e] Senonenſe Conc. in decretis morum cap. 7. apud Binium tomo 4. Conc. parte 2.

Eadem [f] Pariſienſis Synodi lex & querimonia, *& quia nonnulli indocti omnino, & ſuæ infirmitatis conſcij curant ſe promouendos Romæ, aut alijs in locis extra ſuam diœceſim abſque vllo titulo, examen aſſuetum reformidantes, à nonnullis qui ſe dicunt Epiſcopos promouentur,*

[f] Synod. Pariſ. anno 1557. apud Bochel. lib. 5. decret. Eccl. Gallic. tit. 2. cap. 111.

Digitized by Google

A *promoueantur, promoti ad diœceſim noſtram reuertantur, volumus huiuſmodi promotos à ſacrorum ordinum executione arcendos eſſe, donec de dicti Epiſcopi poteſtate, eorum doctrina, vita, & moribus, ac titulo nobis conſtiterit.*

In eundem ſenſum Tridentinum Concilium ſtatuit, [a] *Quod ſi quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiuſuis generalis aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi eius probitas, ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur: ſi ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus.* Mediolanenſis quinta Synodus Tridentinæ conſentit. *Si cui,* inquit, *etiam ſedis Apoſtolicæ literis facultas permiſſa eſt, ſibi licere ordinis Sacramentum ab alio, quàm ab Ordinario ſuo ſuſcipere, is antequam initietur, etiam ſui ipſius Ordinarij literas obſignatas habeat, quibus vita ſua mores, diſciplina, probitas, & cætera id generis teſtificata commendentur.* Burdigalenſis ſimiliter queritur, [b] *quam plurimos ob incapacitatem & prauam vitam ab Ordinariis ſuis repulſam paſſos, facultates de promo-*
B *uendo à quocumque obtinentes, ſeu habere prætendentes, ſine commendatione & licentiâ Ordinariorum ſuorũ, contra ſacros Canones ſæpiſſimè promoueri:* ideò Concilij Tridentini ſentẽtiam promulgat, & vt obſeruetur, iiſdem, quibus ipſum verbis edicit. Denique in Comitiis Cleri Gallicani anno prædicto habitis, in eandem ab omnibus ſanctionem itum eſt, & vt deinceps obſeruaretur, omnium qui aderant Epiſcoporum voluntate regula firmata eſt, eaq; miſſa ad reliquos Epiſcopos abſentes epiſtola monitoria, commendata.

[a] Trid. ſeſſ. 23 de reformat. cap. 8.

[b] Burdig. cap. 6. de ordin. num. 10.

CAPVT II.

De examinatoribus.

§. I.

C

Qualitates variæ examinatorum referuntur.

I. NOn ſolum Eccleſiæ intereſt, vt omnes, ad quoſcumque ordines promouendi prius examinentur (quod ſuperiùs neceſſarium eſſe diximus) ſed maximè refert, à quibus examinentur: ſi enim imperiti examinatores adhibeantur, quodnam de examinandorum ſcientia, atque de captu animi ad literas idonei iudicium ferre poterunt? ſi imprudentes, qua ratione vniuſcuiuſque mores, ingenium, ſagacitatem, induſtriam rectè coniicient? ſi diſciplinæ Eccleſiaſticæ, vel ignari, vel negligentes, quam putas in ea diſquirenda operam nauabunt? Si molles, ſi timidi, ſi gratioſi, ſi fauorem aucupantes, ſi munera ſectantes, ſi ab æquitate precibus, lachrymis, vel alia ratione facilè mobiles: ſi Sacerdotij dignitatem parui pendentes, nonne periculum, ne muneribus corrumpantur, minis terreantur, gratia moueantur, precibus flectantur, lachrymis vincantur petentium, importunitati cedant, & in exa-
D minatione facienda negligenter torpeant? Secus verò ſi periti, ſagaces, prudentes, diſciplinæ ſtudioſi, Eccleſiæ reſtaurandæ cupiditate feruentes, conſtantes, generoſi, imperterriti, Sacerdotij dignitatem ex æquo penſantes examinatores ſeligantur: ſi in examinatoribus hæc adfuerint, diſcretio ſpirituum, in inquirendo ſedulitas, in iudicando prudentia, in reiiciendo conſtantia, in ſuſcipiendis ad ſe venientibus affabilitas, ordinis Clericalis promouendi zelus, & in reiiciendis indignis conſtantia, quis non Eccleſiæ reformationem augurabitur? quis non probos, modeſtos, doctoſque Sacerdotes futuros coniiciet, qui à talibus viris probati fuerint?

II. Audiatur Concilium Nannetenſe, quales examinatores ſeligendos præſcribat, [c] *Epiſcopus,* inquit, *à latere ſuo eligere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros diuinæ legis, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus, qui ordinandorum vitam, &c. diligenter inueſtigent, ipſi autem quibus hoc committitur, cauere debent, nè aut fauoris gratia, aut cuiuſuis muneris cupiditate illecti à vero deuient, aut indignum, & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent. Quod ſi fece-*

[c] Conc. Nannet. can. 11. refertur diſt. 24. c. quando.

vius & ille qui indignè acceſſit ab altari remouebitur, & illi qui donum ſancti Spiritus A *vendere conati ſunt, coram Deo iam condemnati, Eccleſiaſticâ dignitate carebunt*. Porrò Concilium Tridentinum, eaſdem omnino in examinatoribus ſeligendis conditiones requirit, quas Nannetenſe. Quàm multa autem iis verbis Concilium Nannetenſe complectatur, inſpiciendum eſt: primùm enim examinis præcipuas partes penes Epiſcopum eſſe, ſpectare ad eum examinatorum eligendorum curam, priora Concilij Nannetenſis verba apertè declarant: tum, quæ ſequuntur, oſtendunt decere ac congruere, vt qui exminatores eliguntur, ſint de latere Epiſcopi, id eſt Canonici, aut dignitatem, vel perſonatum in Eccleſia Cathedrali habentes, qui nempe ſunt membra Epiſcopi eiuſque conſiliarij, & aſſeſſores, oculi & aures. Deinde potiſſimæ examinatorum qualitates deſignantur, nempe vt ſint prudentes, vt gnari diuinæ legis, & exercitati in Eccleſiaſticis ſanctionibus: denique officium examinatorum præſcribitur, quæque illis fugienda, quæ cauenda ſint, adhibitis etiam in delinquentes pœnis, monſtrantur. De iis omnibus inferiùs dicendum eſt. B

§. II.

Examinandi munus ad Epiſcopos præſertim ſpectare.

III. Epiſcoporum præſertim munus eſſe, vt ordinandos examinent, docet textus Apoſtoli toties citatus,[a] *manus cito nemini impoſueris, &c.* docet [b] Chryſoſtomus qui eum qui ordinaturus ſit aliquem, oportere ſcribit πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν ἔρευναν, *multam adhibere diſcuſſionem*; [c] nec prima, ſecunda, nec tertia probatione vult eſſe contentum, vt manus imponat, ſed vbi diuturna conſideratio præceſſit, exactiſſimáque diſcuſſio. Fauet Theophilus [d] Alexandrinus in commonitorio, vbi *Epiſcopum ordinandos examinare præcipit, aſſentiente nimirum Sacerdotali ordine*. Adſtipulatur Baſilius [e] in ea epiſtola Canonica in quâ eam prauam conſuetudinem damnat, iuxta quam Preſbyteri & Diaconi quoſdam Sacerdotali catalogo inſerere præſumebant, non admonitis Epiſcopis. Idem docet C Carthaginenſe [f] tertium quod eos qui populi teſtimonio tanquam omnibus noti minimè commendantur, non ſine Epiſcoporum examine ſtatuit ordinandos. Docet [g] Hieronymus, qui à Pontifice ciuitatis Clericos eligi teſtatur. Docent illi omnes qui Epiſcopos illicitarum quæ fiunt ordinationum reos eſſe teſtantur, pœnamque ipſos pro hoc delicto acerrimâ ſubituros ſcribunt, legantur [h] Chryſoſtomus, [i] Syricius, [k] Cœleſtinus, Leo [l] Papa I. Petrus [m] Damiani, Innocentius [n] III. in Concilio Lateranenſi, & alij paſſim. Docent illi omnes qui omnes Eccleſias, & Clericorum ordinationes in manibus Epiſcoporũ eſſe teſtantur, vt hos reiiciant, illos admittãt: legantur Conciliũ [o] Antiochenum, [p] Aurelianenſe primũ, Cabilonenſe [q] ſecundũ, Toletanum [r] tertiũ, Toletanum [ſ] quartum, Leo [t] IV. in epiſtola ad Epiſcopos Britanniæ, Synodus [u] Romana ſub Leone IV. Synodus [x] apud Palatium Vernis, VVormatiẽſe [y] Conciliũ; legãtur innumera huius rei apud Concilia, Pontifices ſummos, ac Patres teſtimonia. D

VI. Rationem petere poſſumus ab Innocentio [z] III. epiſtola decretali ad Caringiæ Ducem; *eſt enim*, inquit, *regulariter & generaliter obſeruatum, vt ad eum examinatio perſonæ pertineat ad quem impoſitio manus ſpectat*: ſi enim peccat Epiſcopus qui indigno manus imponit, & minus idoneum ordinat, procul dubio iure naturali ac diuino prouidere tenebitur, ne indignum manus impoſitione perficiat. Ideóque nemini cito debet manus imponere, neminem debet ante diligentem ac ſedulam diſquiſitionem & examinationem ordinare, ne alienis ſcilicet peccatis cõmunicet, & ſacri miniſterij dignitatem in ſacratiſſimum Cleri ordinem indignorum cooptatione dedecoret. Aliam quoque huic quãtumuis efficaciſſimæ rationi non minus firmam adiungere poſſumus, Epiſcopo ſcilicet vt pote τῷ πεπιστευμένῳ πάντα τὸν λαὸν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συναγομένων, Id eſt, *cui commiſſus eſt omnis populus, & animæ eorũ qui in Eccleſia congregantur*, ex Concilio [a] Antiocheno; *cuius fidei* vt Canones [b] Apoſtolorum perhibent, *omnis populus creditus eſt, & à quo pro animabus ratio exigetur*; quẽ pariter [c] Ignatius rationem pro cuncto populo

[a] 1. ad Tim. 5.
[b] Chryſoſt. de Sacerd. cap. 4.
[c] Idem hom 16. in 1. ad Timoth. μόνον [illegible] δοκιμάσας, μηδὲ ἅπαξ, μηδὲ δὶς, μηδὲ τρὶς, ἀλλὰ πολλάκις [illegible] ἐξετάσας, καὶ ἀκριβῶς ἐπισκεψάμενος.
[d] Theoph. Alex. in commonit. cap. 6.
[e] Baſilius ad Corepiſcop.
[f] Carthagin. 3. Can. 22.
[g] Hieron. ep. 4. ad Ruſticu.
[h] Chryſ. hom. 16. in 1. ad Tim. 3. de Sacerd. cap. 4. & 4. cap. 2.
[i] Syric. ep. 3.
[k] Cœleſt. 1. epiſt. 2.
[l] Leo epiſt. 85. al. 87.
[m] Petrus Damiani opuſc. 26.
[n] Innoc. 3. in Conc. Later. c. 16 & 17.
[o] Antiochenum Can. 24.
[p] Aurelianẽſe 1. Can 19.
[q] Cabilonẽſe 2. apud Gratian 10. q. 1.
[r] Toletan. 3. Can. 19.
[ſ] Toletan. 4. Can. 32.
[t] Leo 4. epiſt. ad Epiſcopos Britanniæ c. 1.
[u] & Synodus Rom. ſub Leone 4. Synod.
[x] apud Palatiũ Vernis. c. 13.
[y] VVormat. cap. 62.
[z] Innocent. 3. cap. venerabilem de electione.
[a] Antiochenũ Can. 24.
[b] Can. 38. Apoſt.
[c] Ignatius ep. ad Trallianos.

A cto populo redditurum ſcripſit; huic inquã præſertim incumbere neceſſum eſt vt Clericos examinet, vicarios nempe ſui muneris, miniſtros, ac cooperatores Epiſcopalis officij, adiutores Epiſcopalis laboris, quibus nempe nominibus apud [a] Anacletum, [b] Montanum, [c] Leonem IV. [d] Fulbertum, Concilium Aquiſgranenſe, & alibi paſſim audiunt Preſbyteri. Si quorum itaque maximè intereſt, [e] Clericos examinare, Epiſcoporum eſt, à quibus etiam de Clericorum delictis ratio exigetur: ſi quorum ſunt oues, eorum eſt Paſtores ſeligere, atque examinare, Epiſcoporum hoc munus erit, in cuius ditionem, populi, tanquam oues, paſcendi, regendique dati ſunt.

V. Quamobrem Eccleſiæ ordinem peruertunt, qui vel Archidiaconis, vel quibuſlibet aliis ordinandorum examinandorũ munus tribuentes, Epiſcopis adimunt: non enim cuiquã ita propriũ eſſe poteſt examinandi munus, vt Epiſcopo adimatur: quamtumcumque enim ordinandos ex conſuetudine Prouinciæ, vel diœceſis Archidiaconus, aut quiuis alius examinet, integrum ſemper manet
B Epiſcopo, vt eoſdem iterum tentet, ac tentatos improbet; ſi [f] enim ille cuius eſt electionem factam confirmare, iterum examinare poteſt electum, eiuſque electionem irritam declarare; quanto magis apud eum, penes quem ius integrum examinãdi, quique nulla cuiuſquã electione obſtringitur, poteſtas erit eſt alterius examen infirmare, & ab Officiali ſuo examinatum, iterum ad examen cõpellere? Præſertim verò cùm ipſe de indigni ordinatione reus agi poſſit, & corã Deo rationem ſit redditurus. Nam [g] *quid eſt communicare peccatis alienis*, inquit S. Leo, *niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt qui non meruit ordinari?* Omnino ad rem eſt, quod ad reſponſa Marci Alexandrini Patriarchæ reſpondit Theodorus Balſamon Antiochenus Patriarcha: interrogatio Marci hæc erat, [h] *poſſunt Diaconi præter Archidiaconorũ voluntatem, Sacerdotalem conſequi gratiam, an non?* Reſpondet Balſamon, *huius rei prouidentia per ſacro-ſancti Spiritus gratiam Epiſcopis tributa eſt: quare, & cum eorum conſenſu Diaconi ſacrabantur, Archidiacono vt confratre ſolùm*
C *præſente:* Vide gloſſas [i] Iuris Canonici quæ paſſim conſentiunt, examinatum ab Archidiacono, iterum ab Epiſcopo examinari poſſe.

§. III.

Alij etiam examinent ex Epiſcopi iuſſu, eoque, ſi fieri poteſt, preſente.

VI. Quoniam verò, vt ait [k] Conciliũ Colonienſe ſub Adolpho Archiepiſcopo celebratum, *difficile erat vbi ſunt magnæ Eccleſiæ, Epiſcopos ad quos examinatio propriè pertinet, hoc negotij per ſe obire, quorum olim ea cura fuit: ideò in quibuſdam diœceſibus in Scholaſticos Cathedralium Eccleſiarum, in aliis verò in Prælatos alios collata eſt, quibus iam examinandi ius eſt quæſitum, & maiora quàm ceteris Canonicis ſtipendia ab Eccleſia decreta.* Verùm quia nec Scholaſtici docendæ iuuentutis, nec alij penes quos examinandi poteſtas erat, ſuo munere fungebantur, ſed in alios imperitos curã iſtã tranſmittebãt; vnde perfunctoriæ, & frigidæ fiebãt examinationes; ideo vt huic malo prædictum Concilium mederetur, hæc ſubiunxit. *Quem defectum ſupplere*
D *cupientes, & examẽ ad ſua principia, hoc eſt ad ſuos Epiſcopos reuocare, quibus ex lege diuina incumbit, nemini cito manus imponere, maturâ deliberatione præhabitâ declaramus Epiſcopos non debere huiuſmodi examinationibus (quando non ignorant eas perfunctoriè factas) ſtatim acquieſcere, & in quiſitionis ſpecie, quam ex reliquiis antiqui moris retinẽt in altari, cùm rogant, vtrum ſint digni, caſti, & ſancti, putare ſe ſatisfeciſſe, atque ità inutiles & indignos homines, nonnunquam etiam ſceleratos, ab aliis fortè (quos ea cura non admodum tangit) dignos iudicatos, ſacris illis ordinibus contrà propriam conſcientiam inſignire: eaque de cauſa requirimus Prouinciæ noſtræ Epiſcopos in Domino, vt vel ipſimet huic ſuo muneri ſatisfaciant, vel curam illam imponant viris piis, doctis, & de Eccleſiæ profectu ſollicitis, quorum diligentia ſit eis explorata, niſi certiſſimo experimento cognouerint Scholaſticum, vel eum ad quem hoc pertinet, diligentiam talem, cui meritò fidant adhibuiſſe.*

VII. Plurima ex hoc Canone diſcimus notatu digniſſima: primũ, examen ordinandorũ propriè ad Epiſcopũ pertinere, quod pariter Colonienſe prius celebratũ ſub Hermanno anno 1536. edixerat his verbis, [l] *Incũbit itaq; nobis, vt probe-*

[a] Anacletus epiſt. 2.
[b] Mont. epiſt. 1. poſt Conc. Toletan. 2.
[c] Leo 4. hom. quadã de curã Paſtorali.
[d] Fulbertus epiſt. 1. ad Finardum.
[e] Aquiſgran. 2. c. 4. de vitã & doctrina inferiorũ ordinum cap. 5.
[f] Cap. nihil. cap. nobis olim, & cap. venerabilem v. eſt enim generaliter, de electione.
[g] S. Leo epiſt. 85. al. 87. ad Epiſcop. Africanos cap. 5.
[h] L b. 5. Cod. Iuri Orient. interrog. 40. Marci & reſpon. Balſam. [illegible]
[i] Legantur Gloſſa, in caput accepimus, v. examinari, de ætate & qualitate ordin. gloſſa in cap. cũ ſecundũ, v. ſucceſſ. de præbendis. gloſſa in cap. ad hoc, v. examinentur, de officio Archidiaconi vide quoque Goffr. in tit. de ſcrutinio in ordinatione.
[k] Conc. Colonienſe 2. tit. de altero medio ad reformationẽ neceſſario cap. 2.
[l] Colon. 1. p. 2. c. 17.

mus primùm eos qui ordinibus maximè ſacris initiari deſiderant: vbi etiam paulò pòſt, A
prima ſollicitudinis partes Vicarijs Epiſcopi in examine tribuuntur, quamuis alij cum
ipſis examinent. Conſentiunt plura alia Concilia, v. g. Conciliũ Mediol. [a] 5.
quod vetat aliquem ad examen accedere, nec verò ſuffragij ius habere permit-
tit, *niſi Epiſcopi, Vicarijve iuſſu ad illud euocatus fuerit*: item examinis initium fieri
prohibet, *niſi præſentes adſint Epiſcopus, vel Vicarius ipſius*. Burdigalenſe [b] ab An-
tonio Preuotio Archiepiſcopo conuocatum, quod omnes Burdigalenſis Pro-
uinciæ Epiſcopos hortatur, ac ſedulò monet, *vt ijs examinandis, qui ad ordines
promoueri cupiunt, accuratè ipſi per ſe incumbant, vel ſi legitimè impediti fuerint, eorum
opera vtantur quorum ipſi integritati confidant*. Rothomagenſe, [c] *quod aut Epiſcopum,
aut illos quibus ipſe examinis committet negotium, ordinandorum, genus, perſonam, &c.
inueſtigare, ac diſcutere præcipit*. Plura eiuſmodi non moror, res enim iſta ſupe-
riùs ſatis probata ac confirmata eſt.

VIII. Alterum quod diſcimus eſt ex lege diuina prædictum Epiſcopis munus
competere, quibus nempe præcipitur ne cito cuiquam manus imponant, id eſt B
ſine examinatione & diſcuſſione legitimâ. Tertium, eodem munere primis Ec-
cleſiæ temporibus Epiſcopos functos fuiſſe, quod ſatis ſupérque ex prædictis, ni
fallor, innoteſcit, ideoque fuſiore probatione opus non eſt. Quartum, Epiſco-
pum coram Deo tutum non eſſe ſi eos adhibuerit examinandis iis qui ad ordi-
nes accedunt, de quorum ipſe ſedulitate, ſtudio, induſtriâ, prudentiâ, con-
ſtantiave diffidat. Conſentaneè Burdigalenſe [d] citatum, quod eos ab Epiſcopis
ſeligi vult ad examinandum, *quorum diligentia, atque integritati confidant*: vnde &
Gloſſa [e] Decretalium *Epiſcopum teneri* ait *de facto illius qui examinat, cùm de manda-
to illius illud fiat*: ſicut ex [f] lege ciuili *exercitor nauis de facto magiſtri tenetur: niſi
fortè talis fuiſſet examinator, vt non ſit veriſimile ipſum mentiri*: tunc ſiquidem tem-
poris tuta poteſt eſſe eius conſcientia, quam in prudentium ac proborum ma-
nus depoſuit, onere toto in alium ab ipſo delegatum tranſmiſſo. Idque pro-
bat ex iure [g] Canonico, quod nos pariter in exteriori foro locum habere de- C
monſtramus: etenim Innocentius tertius [h] Epiſcopum qui aliquem ſine titulo
ordinauit, ad prouidendum ei de beneficio adſtringit, nec diſtinguit vtrum
ipſe ſit, qui per ſeipſum eum examinarit, & admiſerit, an alij ipſius nomine,
cenſens nimirum non propriam ſolùm Epiſcopi, ſed eorum etiam qui ipſius
nomine examini faciendo præficiuntur, culpam, Epiſcopo adſcribendam, ſi
nempe in talibus examinatoribus deligendis aberrauerit. E contrariò verò
Concilium Aurelianenſe primum, [i] ſi ſeruus Epiſcopo inſciente ordinatus
fuerit, non Epiſcopum ipſum, *ſed qui teſtimonium perhibeat, aut eum ſupplicauerint,
ſimili adhibitioni teneri obnoxios* decernit: quo Canone oſtenditur Epiſcopum qui
probatorum (quos veriſimiliter tales iudicat) virorum teſtimonio decipitur,
nequaquam ipſum in exteriori foro illegitimæ ordinationis reum haberi, ſed in
teſtificatores crimen reiici, quod de examinatoribus ab Epiſcopo conſtitutis;
quos idoneos ipſe probabiliter cenſuerit, ſimili ratione dicendum eſt.

IX. Alia ſimiliter ex prædicto Canone Concilij Colonienſis eruimus. Colli- D
gimus ſiquidem eos qui in Eccleſiaſticâ dignitate ſunt conſtituti, conſuetu-
dine diuturnâ ius aliquod Eccleſiaſticum acquirere poſſe, ideoque ius ordi-
nandos examinandi Scholaſtico vel aliis conſuetudine diuturna acquiri po-
tuiſſe, quod certè iuri [k] Canonico conforme eſt, vt multis probari poſſet. Item
colligimus ius ita partum per negligentiam amitti, & ad ſuperiorem, ſeu prin-
cipiumque ſuum reuolui: vide varias ea de re iuris [l] Canonici ſententias: Col-
ligimus quoque in re propoſitâ diuerſas fuiſſe Eccleſiarum conſuetudines qua-
rum aliæ Scholaſtico examinandi illud munus tribuebant, aliæ verò aliis de-
mandabant. Certè non Ius [m] tantùm, ſed & Colonienſe Concilium quibuſdam
ante illud, de quo nunc agimus, annis habitum, Archidiaconorum eſſe aiunt
Parochias ordinare, & in miniſtros Eccleſiæ ipſis præſentatos ac oblatos inqui-
rere: Cancellario verò quodnam ſit munus in iſta examinatione mox docebi-
mus. Colligimus pariter Scholaſticum, & alios quibus iura patrocinantur,
quoſque ad examen ius ipſum vocat, cæteris præferendos eſſe, ſi officio ſuo
ritè

[a] Mediol. 5. parte 3. tit. de examinandi ratione.
[b] Burdigal. 1. tit. de Sacram. Ordinis.
[c] Rotho. tit. de Epiſcop. offic. num 6.
[d] Burdegal. ſuprà.
[e] Gloſſa in cap. ad hęc de offic. Archid. Hoſtienſis idē docet tit. de ſcrutinio in ordine faciendo, §. per quos.
[f] l. 1. §. Magiſtrum, ff. de exercit.
[g] Cap. ſignificaſte, de pign.
[h] Innocent. 3. cap. accepimus, de ætate & qualitate.
[i] Aurelianēſe 1. Can. 10. haber. can. ſi ſeruus diſt. 54.
[k] Gloſſa quæ Archidiac. cap. ſi, de officio Archid. & cap. duo ſimul, de officio Ordinarij, & cap. quod trāſlationem, de offic. legat.
[l] Cap. 1. & ibi Gloſſa fin. de appellat. cap. 2. de conceſſ. præbendæ. cap. 2, & ibi Gloſſ fin. de Magiſtris. cap. ſi Clericus de præbendis in 6.
[m] Vide tit. de off. Archid. & Conc. Colon. 2. parte 1. cap. 22. & 25.

A ritè fungantur. Denique colligimus ex dicto Concilio pios ac doctos eſſe debere quos huic muneri cenſuerit Epiſcopus adhibendos.

X. Itaque congruenter prædictis neceſſarium omnino cenſeo, vt Epiſcopus, ſi fieri poſſit, vel per ſeipſum ordinandos examinet, vel ſaltem examini interſit: Nam cùm alios, vt innuit prædictum Colonienſe poſtremum Concilium, ſeligendorum virorum ad ordinem Sacerdotalem non eadem cura tangat: cùm non omnibus æquè neceſſaria Eccleſiaſtico regimini ſpirituum diſcernendorum gratia, ac Epiſcopo promittatur: cùm omnium quos ordinaturus eſt miniſterij ſui Coadiutores, & in partem Epiſcopalis ſollicitudinis vocaturus, noſſe debeat ingenium atque induſtriam, quò eos variis functionibus ac officiis conſentaneè applicare poſſit: quæ maxima officij Epiſcopalis pars eſt ac potiſſima: cùm examinandorum animos ſuâ præſentiâ excitare, peritos laude accendere, mediocres paternâ adhortatione promouere, rudioribus animum addere, temerarios vel metu terrere; malos quoque caſtigare poſſit; cùm
B eadem præſentia ſingulos examinatorum in officio contineat, gratiæque ac fauori locum præcludat: ingentia debent eſſe negotia, quibus ipſe præpediatur, ne examini faciendo interſit, cùm vel ipſius præſentia, etſi nihil ipſe interroget, multa bona ſecum adferat, multa mala auertat: vnde rectè Concilium quartum [a] Mediolanenſe præſcribit, vt *id Epiſcopus, quantum ſibi per occupationes licet, maximè curet, vt cùm experimentum, examenve de iis inſtituitur, qui ordinibus præſertim maioribus initiandi, quique Eccleſiis parochialibus præficiendi ſunt, ipſe præſens in eo examine adſit.*

[a] Conc. Mediol. 4. cõſtit. parte 2. tit. quę pertinent ad Sacram. Ordinis.

§. IV.

Epiſcopus ſecum aliquos ad examinandum aſſumat, eoſque præſertim ex Canonicorum collegio, in iiſque maximè Archidiaconum, Scholaſticum,
C *Theologum, Pœnitentiarium, Cancellarium.*

XI. Vt autem maiori vt par eſt cum ſolemnitate examen peragatur, non mihi ſufficiet Epiſcopi præſentia, etſi ipſe examinandi munus per ſeipſum expleat, ſed ſatiùs eſt vt ſecundùm [b] D. Gregorij monitum, adſcitis probis & ſelectis viris ordinandos examinet, quàm ſi ipſe ſolus hoc officio fungatur: tum quod conſilio Clericorum, vt ſuprà docuimus, res iſta tranſigi debeat: & antiquis Eccleſiæ temporibus nonniſi Clericorum conſilio ab Epiſcopis ordinationes fierent: tum quòd plus videant oculi quàm oculus, & temerè in ſeipſum totum ſeligendorum in Sacerdotes onus Epiſcopus ſuſcipiat, cùm [c] nec Apoſtoli ipſi niſi conuocata multitudine, aut in locum Iudæ Matthiam, aut ſeptem primos Diaconos eligere auſi fuerint: tum quòd Epiſcopus ſuo ipſe honori prouidere debet, ideòque quemadmodum cautum [d] olim fuit, vt Epiſcopus, ne qua de eo mala ſuſpicio ſuboriri poſſit, Concellaneos Clericos haberet ſuæ vitæ te-
D ſtes: ita ſi non adminiſtros, ſaltem teſtes examinis ſecum habeat Epiſcopus probos ac boni nominis viros neceſſum eſt, ne in Epiſcopi vel ordinandorum infamiam iactetur, quòd aliquos gratia, prece, precio, vel alia illicita pactione ad ordines promouerit: tum quòd vel eo ipſo quo Sacerdotalis corona circumſtet, Epiſcopo erigatur animus ad officij ſui partem iſtam, quæ omnium videtur potiſſima, ritè explendam, ingenium ad detegendas ordinandorum fraudes, & dignoſcendos ſingulorum mores excitetur, ſtudium diſciplinæ acuatur, conſtantia roboretur: cùm è contra ſi Epiſcopus ſolus fuerit, ipſius langueſcere ſtudia ſoleant, hebeſcat induſtria, ingenium torpeat, ſenſimque neceſſaria aduerſus preces, ac importunas flagitationes labefactetur conſtantia.

[b] Greg. lib. 2. indict. 11. epi. 48. refertur can. eſtote 5. quæſt. 1.

[c] Actorum 1. & 6.

[d] Lege palmarem Synodum ſub Symmacho. Auguſt. epiſt. 136. Autippo tomo 2. &c.

XII. Quos autem Epiſcopus ſecum ad examinationem aduocabit, eos de gremio Eccleſiæ Cathedralis eſſe conſentaneum eſt: *examinatores ſiquidem à latere ſuo Epiſcopum eligere debere dixit* [e] Nannetenſe citatum Concilium: at quinam è latere Epiſcopi niſi Cathedralis Eccleſiæ Clerici? quemadmodum enim

[e] Nannet. cap. 11.

Digitized by Google

Preſbyteros è *latere ſuo* dicitur *ſeligere*. Romanus Pontifex in Concilio [a] Sardicenſi, quos è Clero Romano, ſeu Capitulo Collegioque Eccleſiæ Romanæ ſelegit, & paſſim recentioribus [b] decretis *Legati à latere Papæ* dicuntur, qui ex Collegio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium mittuntur: ita è latere Epiſcopi dicuntur, qui ſunt Eccleſiæ Cathedralis Canonici, vel dignitatem aut perſonatum in eadem Eccleſia obtinent: hos verò vt ſecum ad ordinationem aſſumant Epiſcopi, conſulit [c] Carthaginenſe quartum, dum Epiſcopum ordinare vetat ſine Concilio Clericorum ſuorum: & Theophilus Alexandrinus dum negat ordinationes celebrandas præterquam *συναινοῦντος αὐτῷ τῦ ἱερατείυ, aſſentiente ei Sacerdotali Collegio*. Eos autem decet præcipuè ad examen ab Epiſcopo aduocari, quòd ſint Epiſcopi membra, quorum conſilio res Eccleſiæ, potiſſimum Epiſcopus, debet gerere, vt ſuprà [d] Alexandri tertij teſtimonio probauimus; quòd ſint *συμβύλοι τῦ ἐπισκόπυ κὶ τῆς ἐκκλησίας στέφανος, Conſiliarij Epiſcopi & Eccleſiæ corona*, ex Cõſtitutionibus Apoſtolicis; quòd ſint [e] *σύςημα ἱερὸν, κὶ συμβύλοι, κὶ συνέδρευται τῦ ἐπισκόπυ, Conſiſtorium ſacrum, Conſilij & aſſeſſores Epiſcopi*, ex Ignatio [f] epiſtola apud Trallianos: cùm denique ſint *συνέδριον, κὶ βυλὴ τῆς ἐκκλησίας, ſacer conſeſſus, & conſilium Eccleſiæ*; quod ſanè tum demùm intelligitur, cùm ad Eccleſiæ reſtaurationem omnes conſpirant, totumque Preſbyterorum Collegium *συνήρμοςαι τῷ ἐπισκόπῳ ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ, conſentit & coaptatum eſt Epiſcopo, vt chordæ ipſi cytharæ*, cùm omnes *συνδεδεμένοι ὄντες τῇ ὁμονοίᾳ συμφώνῳ ἀγάπῃ, colligati conſenſu & concordi charitate videntur*, adeout *οἱ κατ᾽ ἄνδρα δὲ χορὸς γίνεσθε εἷς, omnes vnus chorus fiant, ἵνα σύμφωνοι ὄντες ἐν ὁμονοίᾳ συναφίαν, Θεῦ λαβόντες, vt conſoni per concordiam, & coniuncti Deo per vnitatem*, vt habet idem Diuinus [g] Ignatius epiſtola ad Epheſios. B

XIII. Si qui autem maximè ex Capitulo Cathedralis Eccleſiæ vocari debent, ij maximè Archidiaconi, ſcilicet Scholaſticus, ſeu Theologus, Pœnitentiarius & Cancellarius. Archidiaconus quidem vocari decet, qui nempe ad Epiſcopum de capacitate & ſufficientia ordinandorum publicè in Eccleſia referunt, vt ſupra diximus, agendo de teſtimonio Archidiaconi in Ordinum ſuſceptione requiſito; qui iure communi Epiſcopi [h] Vicarij dicuntur: quorum eſt [i] Oſtiarium ordinandum, ſui muneris admonere, ex Concilio Carthaginenſi quarto; ad quos Parochiarum pertinet *ſollicitudo, & earum ordinatio*, ex [k] Iſidoro & [l] Innocentio tertio: ad quos ex eodem [m] Innocentio *præſentandorum ad beneficia examinatio* ſpectat: quorum muneris eſt Sacramento Ordinis initiatos certo libro deſcribere, & quo quiſque ordinis gradu ſit, ex Concilio Mediolanenſi [n] quarto: ad quos etiam ordinandorum examinandorum curam præ cæteris conuenire aſſerit prædictus [o] Innocentius tertius: Scholaſticum quoque, ſeu Canonicum Theologalem examini ordinandorum conuenit intereſſe, ad quem nempe ex Concilio [p] Colonienſi citato in pluribus Eccleſiis ordinandorum examinatio iure ſpectaſſe dicitur, & cuius præcipuè munus eſt ordinandos in ſuo officio inſtruere ac docere: Pœnitentiarium pariter, quem videlicet irregularitates, & alia Canonica impedimenta, dignoſcere maximè oportet, & apud quem infrà [q] dicemus, vt priùs confiterentur ordinandi, Eccleſiaſtica lege cautum fuiſſe. Cancellarium denique, ipſe enim eſt, qui iure communi Magiſter Scholarum cenſetur, vt patet ex reſcripto Innocentij [r] tertij Pariſienſi Cancellario, & Honorij [ſ] tertij Cancellario, Cantori, & Canonico Pariſienſi: ideoque eius maximè ſuffragio comprobari debent ordinandi, qui in Scholis verſati ipſis noti eſſe poſſunt, qui à Magiſtris Scholarum commendati, teſtimonio Cancellarij indigent, quo ipſorum Magiſtrorum fides vel extollatur, vel deprimatur. Ipſe quoque ex vſu communi Eccleſiarum Latinarum eodem munere fungi ſolet, quo vt ſuprà docuimus [t] Chartophylax apud Græcos, puta vt præſideat Archiuis Eccleſiæ, chartas Eccleſiaſticas aſſeruet, & quod ei Concilium Mediolanenſe [u] quintum in ordinandorum examine tribuit ipſius muneris eſt vt teſtimonia omnia, quæ in Archiuis Eccleſiæ aſſeruanda ſunt, examinet, & ad examinatores referat:

a Concil. Sardicẽſe can. 7. e dit. Latinæ.
b Cap. volẽtes, & cap. excommunicatus de officio Legati.
c Conc. Carthag. 4. c. 22.
d Alexand. 3. cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu capituli.
e Cõſt. Apoſt. lib. 2. cap. 28.
f Ignat. epiſt. 3. ad Trallian.
g Ignat. epiſt. 14. ad Epheſ.
h Cap. 1. de offic. Archid.
i Carthag. 4. c. 18.
k Iſid. epiſt. ad Ludifred. refertur diſt. 25. c. perlectis.
l Innocent. 3. cap. adhæc, de offic. Archid.
m Innocent. 3. ibidem vide etiam cap. final. de elect.
n Vide etiam Cõc. Mediol. 4. conſt. parte 2. tit. quæ ad Sacram Ord. adminiſtr. pertinent.
o Innocent. 3. cap. vt noſtrũ de offic. Archidiac. Vide etiam Rodericum Zamorẽſem Epiſcop. lib. 2. cap. 14. de dignit. & prærogat. Archid.
p Concil. Colon. tit. 2. de altero medio, &c. cap. 3.
q Vide infrà de præparat. ad ordines.
r Innocent. 3. cap. ex parte de verborum ſignific.
ſ Honorius 3. cap. dilectus, vt lit. pẽdeat.
t De Chartophylax legatur Balſamõ peculiari tractatu & Ioannes Citri Epiſcopus in reſponſ.
u Conc. Mediol. 5. Cõſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione & aliorũ Mediol. parte 4. in inſtruct. Cancellariæ tit. ſacrarum ordinationũ.

quædam

A quædam ex iis ſummatim in codicem certum eo nomine confectum deſcribat:
teſtificationes verò ætatis, natalium, patrimonij, beneficij, & cætera diligen-
ter cuſtodiat: Ideóque vetat prædictum Concilium examinatores quemquam
examinare, [a] *niſi de eo à Cancellario Epiſcopali examinatores audierint, cognouerintque
quæcumque Epiſcopi iuſſu inquiſitiones de eo factæ, atque ex officio præſcriptæ, aliorum li-
teris ſignificata, vel denunciata, vel delata ſint:* ſic etiam Chartophylacis munus
erat, de ordinandis ad Patriarcham referre: nam vt notat Anaſtaſius [b] Bi-
bliothecarius, *nullus ad Præſulatum, vel alterius ordinis Clericorum, ſiue ad Præpoſi-
turam Monaſteriorum prouehitur, niſi iſte hunc approbet & commendet, atque de illo ipſi
Patriarchæ ſuggerat, & ipſe præſentet:* Hæc [c] tamen officia, quæ Archidiacono &
cæteris in dignitate conſtitutis tribuimus, non adeo ſingulis affixa ſunt, vt pro
Eccleſiarum variâ conſuetudine mutari non poſſint, quæ proinde vnicuique
Epiſcopo inſpicienda & ſequenda eſt.
XIV. Confirmat autem prædicta Concilium Rothomagenſe ſub Illuſtriſſi-
B mo Principe Carolo Cardinale Borbonio, [d] *In examine*, inquit, *Archidiaconi
præſentes, aut Canonicus Theologalis, ab admiſſis & probatis, fidei confeſſionem ex formâ
in hoc Concilio Prouinciali receptâ exquirant: & Pœnitentiarius interroget, an aliquâ ir-
regularitate, vel excommunicatione obſtricti teneantur, vnde à ſuſcipiendis ordinibus
impediantur: eoſdem verò ipſe vel alius idoneus per ipſum commiſſus in confeſſione au-
diat, antequam ab Epiſcopo conſecrentur:* neque pluribus ea in re opus eſt, ſunt enim
illi omnes Officiales Epiſcopi, quorum prouidâ operâ vti debet Epiſcopus, ne
vel ſuum ipſe iudicium reprehendat, qui eos elegerit, aut ipſorum famæ offi-
ciat, quos tanquam inhabiles ad ſua munia repudiat. Minimi tamen momen-
ti ea ſunt, ſi re vera prudentiæ, induſtriæ, probitatis aut zeli minus eis inſit,
quàm oporteat: examinatio enim iſta grauis eſt, & ad Eccleſiæ reſtauratio-
nem omnino refert peritos, probos, ac ſtudioſos adhibere examinatores: nul-
laque ratio eſſe poteſt quæ huic Eccleſiæ neceſſitati præponderet. Ideóque
Nannetenſe & Tridentinum Concilium nemini ſic Epiſcopum adſtringunt,
C vt non eligendi eis facultatem permittant, quos nempe prudentes, gnaros di-
uinæ legis, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus agnouerint. Quod
etiam oſtendit Balſamonis ad Marcum Alexandrinum Patriarcham reſponſio
ex prædictis.

[a] Conc. Med. ol. 5 ibidē.
[b] Anaſtaſius Bibliothecarius in notis ad Act. 2. Syn. 8. à ſe in Latinū conuerſæ.
[c] Vide Gloſſ. in cap. execrabilis de præbendis. Extrauag. comm. v. perſonatus. Itemque Innocentium & Hoſtienſem in cap. multa, de præbendis.
[d] Concil. Rothomag. tit. de Epiſcop. offic. num. 8.

§. V.

Quales debeant eſſe examinatores, & quot.

XV. Debent autem qui ad examen iſtud peragendum adhibentur, Preſby-
terali ordine, vel ſaltem Diaconali inſigniti eſſe, ſic tamen vt nunquam deſint
aliqui Sacerdotalis ordinis, Concilium [e] Tridentinum ſecutum [f] Nanneten-
ſe ſuperiùs citatum, Sacerdotes præſertim accerſendos videtur innuere: dum
ad examen Sacerdotes & alios prudentes viros ab Epiſcopis euocandos præ-
D ſcribit. Theophilus [g] Alexandrinus ab Epiſcopo examen faciendum iubet *aſ-
ſentiente Sacerdotali ordine*: ex quo nempe conſtat Sacerdotes præcipuè ad exa-
minandum cum Epiſcopo aſſumendos: Cyprianus, [h] etſi de ordinatione Cleri
ordinationem ſe feciſſe dicat (quo nomine Diaconi procul dubio comprehen-
duntur) Preſbyteros tamen ſolos examini à ſe adhibitos fuiſſe oſtendit: *Feciſſe
me autem*, inquit, *ſciatis Lectorem Saturum, & Hypodiaconum Optatum Confeſſorem,
quos iam pridem communi conſilio Clero proximos* (alij legunt *Clero proximo*) *feceramus:
quando aut Saturo die Paſchæ, ſemel atque iterum lectionem dedimus, aut quando cum
Presbyteris doctoribus Optatum inter Lectores doctorem Audientium conſtituimus, exa-
minantes an congruerent illis omnia quæ eſſe debent in his qui ad Clerum parabantur: Ni-
hil ergo à me abſentibus vobis nouum factum eſt, ſed quod iam pridem communi conſilio
omnium noſtrum cœperat, neceſſitate vrgente promotum eſt.* Audis communi Cleri
conſilio selectos, qui ordinibus initiarentur, quamuis examen nonniſi ab Epiſ-
copo, & Preſbyteris doctoribus factum iis verbis colligere poſſis: Baſilius [i]

[e] Trident. ſeſſ. 24. cap. 7. de reformat.
[f] Nannet. cap. 11.
[g] Theophilus in commonit. cap. 6. apud Balſamonem inter epiſt. Canonicas.
[h] Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum de Saturo lectore, & Optato Hypodiacono factis.
[i] Baſil. epiſt. Canonica ad Chorepiſc. apud Balſamonem, & tomo 2 Operum Baſilij.

tamen in ſua epiſtola Canonica ad Chorepiſcopos, vſu receptum fuiſſe docet, A
vt ordinandos Preſbyteri, & Diaconi qui cum eis verſabantur, examinarent, & ad Chorepiſcopos referrent, qui receptis ſuffragijs ac teſtimonijs, & eorum admonitis Epiſcopis eos in Sacerdotalem numerum cooptarent. Sanè adhibitos quoque Archidiaconos examini ordinandorum, imò & ex officio adhibendos eſſe ſuperiùs docuimus. Ipſos autem Archidiaconos ex Diaconorum olim ordine fuiſſe res nimium nota eſt, ſatiſque eſſe, vt ad Diaconalem ordinem Archidiaconus ſit promotus, non requiri vt Preſbyteralem conſcenderit docet Alexander [a] tertius in Concilio generali Lateranenſi.

[a] Conc. Later. ſub Alex. cap 5. habetur cap. cùm in cunctis, §. inferiora, de electione.

XVI. Paſſim tamen Diaconos quoſcunque examini adhibendos non eſſe, prædicta vt opinor ſatis declarant, præſertim eorum examini qui ad Preſbyteratus ordinem contendunt, eſt enim inter omnes Diaconos (ſi Archidiaconum alioſve in dignitate conſtitutos excipias) quædam æqualitas, quæ violari videtur, ſi alij aliorum examini præficiantur: imò inter Diaconos ij videntur eminere qui Preſbyteratus ſunt candidati, quos probabile eſt ad Sacerdotium B
mox promouendos eſſe: itaque Diaconis qui Preſbyteratum non ambiunt, eos quoad examen ſubiicere, indecorum ni fallor cenſebitur: Diaconos autem qui & ipſi Preſbyteratum ambiunt, ad examen faciendum aduocare mihi multo minus probaretur, tum quòd ſupplicum partes ſuſtinere debeant, & partium non iudicum loco ſedere: tum quòd cùm certus debeat eſſe & definitus apud eos qui diſciplinam Eccleſiaſticam obſeruant, Preſbyterorum numerus, vt alibi docebimus: nec licitum ſit quacumque ordinatione quoſcumque etiam dignos ad ordines recipere, ſed digniores tantùm ſeligendi ſint, qui vel vtiles, vel neceſſarij ſint Eccleſiis, quibus adſcribendi erunt, iudicentur; aliquorum receptio aliis officere poteſt, ideóque numquam mihi videntur ex eiuſdem ordinis competitoribus vnum alteri examinando præfici oportere: adde quod ordinandorum quaſdam claſſes conſtitui conſentaneum ſit, & in ipſa ordinatione ſingulorum prærogatiuæ debeant adnotari, vt mox dicemus: quare cùm in propria causâ nemo iudex ſit idoneus, ad examen eorum qui C
eundem cum ipſo ordinem petunt, alium tanquam iudicem ſedere, videtur minimè decere. Reliquorum autem inferiorum Diaconis Eccleſiæ miniſtrorum nemo ad examinationem faciendam vocari debet ex prædictis, ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, quia nempe nemo ipſorum ſacri principatus particeps eſt, nemo eorum Eccleſiaſtico regimini adhibetur, ex veteri Eccleſiæ praxi, quam alibi fuſiùs confirmabimus: ideoque nec examinandis Clericis conuenienter applicantur.

XVII. Quales autem debeant eſſe examinatores, tum ex prædictis, tum ex aliis colligere poſſumus: *ſi quando,* inquit Gregorius [b] Adeodato Epiſcopo, *de his recipiendis* (nempe ad ſacros ordines) *tractari neceſſe eſt, graues expertoſque viros conſilijs veſtris adhibete participes, & cum eis communi de hoc deliberatione penſate: Graues* ergo, *& expertos viros* eſſe vult Gregorius, qui ad hoc munus Epiſcoporum adiutores ſeliguntur; *graues,* quia res iſta, quæ maximi eſt momenti, grauiter, ſerio, maturè peragenda eſt; graues quia examinatorum grauitas ordinationi D
debet conciliare exiſtimationem, & Epiſcopali iudicio pondus addere; graues item, quia reuereri debent qui examinantur eorum dignitatem, qui examinant, vt Dei oracula eſſe cenſeant eorum iudicia, & eorum ſententiæ ſeſe ex animo ſubiiciant, ne ſe miniſterio diuino ingerere audeant, ſed ab examinatorum decreto omninò pendeant, adeout libero ſint, ſiue vt recipiantur, ſiue vt reiiciantur, animo; eóque ſolùm animus inclinet, quò eos diuina bonitas examinatorum oraculo deducet: *expertos* quoque ipſos eſſe conuenit examinatores, qui ingenia tentare norint, qui perplexa examinandorum reſponſa euoluere, veritatem vel ab inuitis extorquere, ſingulas eorum affectiones notare, ingenia explorare, mores ſolerter diſcutere, eos qui tardi ingenio ſunt, qui pudore inter reſpondendum turbentur, qui in explicandis animi ſenſis laborent, obſeruare; eoſque qui è contrà in numerato ſcientiam ſuam habent, & exterius gerunt, pariter aduertere: denique omnia ea ſedulò quærere, inſpicere, iudicare,

[b] Greg. Adeodato Epiſc. lib. 2 indict. 11. epiſt. 48.

Digitized by Google

A iudicare, quæ in ordinatione quærenda, inſpicienda, iudicanda ſunt: cui officio nemo ſanè niſi expertus, & exercitatus plenè ſatisfacere poteſt.

XVII. Cyprianus [a] ſuprà citatus doctiores ſecum examini faciendo adhibuiſſe teſtatur: non enim niſi docti impedimenta canonica, quæ in examine iſto ſedulò diſcutienda ſunt, ſtatim deprehendunt: non alias quæ occurrere poſſunt Theologicas ac Canonicas quæſtiones diſſoluere norunt, in quibus vel leuis examinatorum hæſitatio, eorum apud examinandos opinionem valdè minuit, & auctoritati ipſorum detrahit; non auctorum varias ſententias norunt, iuxta quas variæ ab examinandis reſponſiones diiudicari debent, ſic vt alias admitti, alias exſibilari oporteat: non denique de aliorum doctrina ſolidè ac prudenter iudicare poſſunt, niſi docti. Adde quòd auctoritas examinatorum doctrinâ maximè comparetur: eorum iudicio reuerentiam doctrina conciliet, perſonis venerationem: & examinis dignitas periclitetur, vbi doctiores ſunt qui examinantur iis qui examinant, & qui periculum ſuæ eruditionis B faciunt, iis apud quos faciunt: ideóque optimum eſſet, vt examinatores eruditionis famâ, ſi fieri poſſet, cæteris præcellerent, magiſtri diſcipulis, emeriti tyronibus, probationis iudices, non probatis. Seriò tamen hic eos monitos volo, qui inſigni doctrina fulgentes ab examinatoribus quantumuis ipſis ſcientiâ inferioribus interrogantur, vt modeſtè eorum interrogationibus ſatisfaciant, non enim ab ordinum candidatis ſcientiæ ſolum probatio exigitur, verùm etiam modeſtiæ clericalis, humilitatis, & docilitatis: quare videant, qui ſcientiæ laudem præ cæteris ambiunt, ne modeſtiæ, & eius quæ Chriſtianos decet demiſſionis animi exiſtimationem amittant.

[a] Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum.

XIX. Concilium Colonienſe [b] ſecundum ſupra citatum examinatores deſcribit, *pios, doctos, & de Eccleſia profectu ſollicitos*. Concilium [c] Tridentinum ac [d] Nannetenſe, *prudentes viros, gnaros legis diuinæ, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus*. Burdigalenſe [e] ſub Antonio Preuotio Sanſaco, *pios, doctoſque, quorum Epiſcopi prudentiæ atque integritati confidant*. Apage ergo examinatores iſtos ſæcu- C larium quadam literarum gloriatione tumidos, ſed diuinæ legis ignaros, ſanctionum Eccleſiaſticarum imperitos, diſciplinæ Eccleſiaſticæ contemptores. Non Oratores, non Poëtæ, non Grammatici hic probandi ſunt, ſed ſacri Eccleſiæ myſtæ, Clericalis militiæ profeſſores, Sacerdotes Domini, Doctores Chriſtiani; quorum in Eccleſiaſticis functionibus ignoratio populo fideli noxia, deſertio diſciplinæ Clericalis, vel ab ea aberratio ſcandaloſa, Eccleſiaſticarum regularum violatio ſcelerata, rerum diuinarũ, vel earum quæ ad Chriſtianam vitam & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, inſcitia non poteſt quin ſit culpabilis, quin Eccleſiæ Dei nociua, quin toti ordini ignominioſa. Apage examinatores iſtos qui de Clericalis ordinis honore minus laborant, perfectioni Clericali detrahunt, Hierarchiæ ſplendori inuident; profectui ſingulorum in Eccleſiaſticâ diſciplinâ non ardentiſſimè ſtudent; inepti ſunt illi qui quoſlibet vel minimos in perſonis ordinandis defectus notent. Eligendi verò ij, qui Chriſtiano feruore ſingulos ex ordinandis ad eiuſdem diſcipli- D næ ſtudia excitent, qui legum Eccleſiaſticarum obſeruantiam toto conatu promoueant, qui ſacrorum ordinum functiones ſtudioſè commendent, qui Sacerdotalis dignitatis ordinandos ſedulò moneant, qui eximias Clericalis ordinis, quibus ſupra populum enitere debet, virtutes apud ipſos ſeriò prædicent. Apage iſtos qui vel precibus, vel precio flectuntur, quorum integritati iure diffidunt Epiſcopi, quorum teſtimonium mendax, venale ſuffragium, gratioſum iudicium, animus imbecillus, lata conſcientia. Apage iſtos qui animo leues, iudicio vacui, prudentiâ caſſi temerè iudicant, imperitè coniiciunt, inordinatè interrogant, ſingulos interturbant, nec dicendi finem faciunt, nec audiendi initiũ: ab iis inordinata omnia, confuſa iudicia, temerariæ diuinationes; neque enim aliis diiudicandis apti ſunt, qui iudicio minus vtuntur. Apage tandem iſtos qui pietatis exercitia negligunt, animales homines, qui non ſapiunt ea quæ Dei ſunt, carnales, mundanos, vanitati deditos, ſæcularibus curis obſtrictos, prudentiam habentes humanam, quæ ſtultitia eſt apud Deum: de diuinis

[b] Concil. Colonienſe ſub Adolpho Archiep. tit. de altero medio ad reformat. neceſſ. cap. 2.
[c] Tridẽt. ſeſſ. 23. cap. 7. de reformat.
[d] Nannet. can. 11.
[e] Burdigal. 1. tit. de Sacram. Ordinis.

minus ſapidam habentes ſcientiam; pietatem, vel hypocriſim, vel ſtultitiam A
eſſe cenſentes; hos omnes, vel qui eiuſmodi notis inuſti fuerint, ab examina-
tione omnino arcendi ſunt; quales quippe examinatores fuerint, tales ordi-
nandi videri nitentur: tales & formari progreſſu temporis poterunt, quales
ipſi etiam fuerint: tales alios vt plurimùm volent, nec eos defectus graues eſſe,
vel periculoſos iudicabunt, quos in ſeipſis experientur; taléſque vt plurimùm
idoneos ſacræ ordinationi arbitrabuntur, quales ipſi ſaltem publicè fuerint;
adeò verum eſt vnumquemque iudicare, vt eſt affectus: & grauia quæque cri-
mina, vbi ſemel animum inuaſerunt, videri leuia: quemadmodum etiam ac-
cidere ſolet, vt deformia quæque cùm ſæpius viſa fuerint, minimè deformia,
horrendáque appareant.

XX. Quod verò in examinatoribus conſtituendis ad eos examinandos, qui
Parochiales Eccleſias ſuſcepturi ſunt, decreuit Cōcilium [a] Tridentinum, vt ni-
mirum non pauciores tribus (inter quos non numeretur Epiſcopus, aut eius
Vicarius generalis) examini interſint: hoc decretum locum habere etiam dein- B
ceps, cùm de aliquo maioribus ordinibus initiando agetur, Concilium Me-
diolanenſe [b] quintum, & [c] Aquenſe ſanxerunt: cùm enim *in ore duorum vel
trium teſtium ſtet omne verbum*, vt habet lex diuina [d] in Deuteronomio ſancita,
in rebus maioris momenti nihil mirū eſt ſi tres ſaltem Conſiliarij, ſeu Aſſeſſo-
res Epiſcopo adeſſe iubeantur. Quod autem prædicta Concilia deſiderarunt [e]
in examinaturis ad beneficia Eccleſiaſtica, vt in Synodo Diœceſana ab Epiſ-
copis nominati à tota Synodo probentur, hoc in examinaturis ad ſacros ordi-
nes, nec Tridentinum, nec cætera requirunt, ſed liberum Epiſcopo quos vel-
let eligendi examinatores pro ſacris ordinibus relinquere poteſtatem: quod
enim Aquenſis [f] Synodus poſtquam examinatores pro beneficiis in Synodo
Diœceſana deputatos, *tres ſaltem intereſſe debere examini* decreuit, verba iſta ſub-
iunxerit, *idem fiat in examine promouendorum ad ordines*, id eo ſenſu tantum intel-
ligendum eſt, vt numerus in vtroque examine tum ad Parochiales Eccleſias,
tum ad ſacros ordines, trium ſaltem examinatorum ibi ſtatuatur: non vt depu- C
tatio examinatorum pro vtroque examine in Synodo Diœceſana fieri iubea-
tur. Cuius diſcriminis ratio eſt, quia nimirum conſuetudo minimè fert, vt
conſilio horum vel illorum Epiſcopus in conferendis ordinibus adſtringatur;
at in beneficiis conferendis Epiſcopum aliquorum conſilio, imò & conſenſu
nonnunquam adſtringi, res nimium nota eſt.

[a] Tridēt. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.
[b] Concil. Mediolan. cōſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione, §. ne examinis, & ſequenti, id quod.
[c] Aquenſe tit. de Synodo Diœceſana.
[d] Deuter. 19.
[e] Tridēt. ſup. Mediolan. 5. ibidem & eadem parte tit. quæ ad Synodum, &c. attinent, & act. Mediolan. parte 8. in formula habendi Synodi Diœceſ. in ſeſſ. 2.
[f] Aquenſe ſuprà.

XXI. At verò licet [g] prædicta Concilia in examinatoribus ad ſacros ordines
ſeligendis non meminerint eius conditionis, quam in examinatoribus pro cō-
mittendæ Eccleſiæ Parochialis cura conſtitutis retulerunt, vt nempe hi exa-
minatores ſint *Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut iure Canonico,
vel alij Clerici ſæculares, aut regulares, quos Epiſcopus magis idoneos iudicarit*, quibus
verbis cæteris paribus Doctores, Magiſtri, vel Licentiati in Theologia, vel
iure Canonico cæteris præferuntur, vtpotè prius ac ſpecialius cæteris expreſſi
ac nominati: eius tamen conditionis prudenter, congruentérque ni fallor, ra-
tionem habebit Epiſcopus, vt eos nempe adhibeat qui publico doctrinæ teſti- D
monio probati, maioris apud reliquos auctoritatis cenſeantur: neque enim
fruſtra Doctoris gradus diuturna Eccleſiæ conſuetudine inoleuerunt, neque
publica iſta teſtimonia reiicienda ſunt: ſed plura fortè alibi ea de re. Iam exa-
minatorum generale officium, & quæ ipſis fugienda, quæ cauenda ſunt per-
ſtringamus.

[g] Trident. Mediol. 5. & Aquenſe ſuprà.

§. VI.

De officio examinatorum.

XXII. Examinatoribus præcipuè cauendum eſſe, *ne aut fauoris gratia, aut cu-
iuſcumque muneris cupiditate illecti à vero devient*, & vt ſi deuiauerint, tanquam
Simoniaci Eccleſiæ dignitatis priuatione plectantur, iubet Concilium Nan-
netenſe [h] ſuprà citatū: cui conſentit Gregorius [i] ſeptimus in Synodo generali,
vbi

[h] Concil. Nānet. cap. 11. ſuprà citato.
[i] Gregor. 7. in Synodo generali habetur cap. 1. de ſimonia.

A vbi miniſtrum Epiſcopi vocem ſuam pecunia vendentem, eodem quo Epiſcopum ordines pretio conferentem, Simoniæ crimine teneri docet. Clariùs [a] Tridentinum de examinatoribus ad Eccleſias Parochiales loquens: (quorum non potior eſſe ratio videtur, quàm examinatorum ad ſacros ordines, imò minor, quia ſacris ordinibus nihil temporale admixtum eſt, ſicut beneficiis) *Caueant*, inquit, *ne quidquam prorſus occaſione huius examinis, nec ante nec poſt accipiant, alioquin ſimoniæ vitium, tàm ipſe, quàm alij dantes incurrant, à quâ abſolui nequeant, niſi dimiſsis beneficiis quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur:* Quare quod in iis qui idoneos ad Parochiales Eccleſias probaturi ſunt, [b] Tridentinum Concilium, & ex eo Mediolanenſe quintum Concilium, & Aquenſe voluerunt obſeruari, *vt iurent omnes ad ſancta Dei Euangelia, ſe quacumque humanâ affectione poſtpoſita fideliter munus executuros*: id etiam lata lege Epiſcopus ad examinatores pro ſacris ordinibus conferendis ampliare poterit, ſi id ei vtile, vel neceſſarium, vel congruum videatur.

[a] Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.
[b] Trid. ſuprà. Mediolan. & Aquen. ſuprà.

B XXIII. Cætera examinatorum officia, ne in aliis conquirendis fuſior ſim, exactè demonſtrat Concilium toties [c] citatum Mediolanenſe quintum, à quo hæc deſumimus. *Omnes verò examinatores quicumque ſint, nouerint ſibi munus vſque adeò graue committi, vt ſi negligenter aut malè ſe vllo modo geſſerint, Deo in primis culpæ in eo munere admiſſæ exactam rationem reddituri ſint. Quare non ſpe, non metu, non præmio, non perſonarum ratione, non aliquo affectu ducti, muneris ſibi commiſsi curam gerant, propoſito ſibi in primis timore Dei, ne quemquam quem indignum nerint, probent: rurſus quem experimento, periculoue facto idoneum, dignumque comperiunt, ne reijciant: itaque grauiter, maturè, prudenter, rectèque tum de probando, tum de reijciendo deliberent:* Et paulò pòſt, [d] *Ne quempiam de quo examen, periculum ve fiat, examinator alij collegæ vllâ ratione commendet.* Item, [e] *ſi quis quempiam priuatim docuerit, qui examen ſubiturus eſt, cùm id ſubibit, ne præſens quidem ille adſit, nedum ad examen adhibeatur, ſed alius in eius locum, Epiſcopi, Vicarijue iuſſu, tunc vocetur.* Plura ibidem quæ omnia eò tendunt, vt fauori, gratiæ, inimicitiæ, aliiſque affectibus humanis quæ
C rectum iudicium perturbant, aditus præcludatur, vt ordinatè examinatio fiat, vt prudenter ſingula quæ in quæſtionem venire debent, diſcutiantur. Ex iis aliqua nos inferiùs attingemus.

[c] Mediolan. 5. Conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.
[d] Ibidem.
[e] Ibidem.

XXIV. Iterum atque iterũ examinatores monitos velim, vt in examinatione iſta facienda, toti ſint oculei, vt contrà gratiam, blandimenta, ac preces toti ſaxei, vt aduerſus imprudentes efflagitationes, & petentium importunam audaciam, frontem æneam, duriorem frontibus impudentium hominum gerant. Sedulò examinent, quem ſacris altaribus admouent, quem immortalis dignitatis honore inſigniendum proponunt, quem cœleſti rore benedictionis per manus Epiſcopi benedictionem irrigandum, imbuendum, impinguandum Epiſcopo offerunt. Caueant ne, [f] cum Iſai, aut primogenituræ, aut ſtaturæ magnitudinis rationem habentes, id eſt nobilitatis ſanguinis, vel ſcientiæ ſæcularis, & inflantis, Eliab Samueli vngendum offerant; audiantque à Domino, *ne reſpicias vultum eius, neque altitudinem ſtaturæ eius: quoniam abieci eum, nec iuxta*
D *intuitum hominis ego iudico: homo enim videt ea, quæ parent, Dominus autem intuetur cor*: ne cæteros quoque habita ratione generationis ſolo omiſſo Dauide, quem ſibi Dominus elegerat, hominem ſecundùm cor ſuum, inaugurandos præſentent. Caueant ne Iſaaco, id eſt Chriſto ad benedicendum eos offerentes, qui primogenituram Eccleſiæ conſequantur, imperitos peritis præferant, carnales ſpiritalibus, pios impiis, vel tepidis præponant: adeout [g] cùm attrectauerit Iſaac, & ſenſerit, putet ipſos ſibi voluiſſe illudere, & inducant ſuper eos maledictionem pro benedictione: Chriſto nempe illudere videantur, Sacerdotes ipſi minimè Sacerdotales offerentes, qui indigni ad tantam dignitatem accedentes graui crimine ſe conſtringant, quantò ſe Deo arctiùs deuouere videntur. Caueant [h] ne Manaſſem loco Ephraim intuitu humanæ prærogatiuæ, dexteræ patris æterni benedicendum ſupponant. Conſulendus itaque illis Deus eſt, antequam iudicium de ordinandis ferre præſumant: ſpiritum ſapientiæ & intelligentiæ non ab alio quàm à Deo debent petere, qui dat omnibus

[f] 1. Regum 16.
[g] Geneſ. 27.
[h] Geneſ. cap. 48.

affluenter, & ſpiritum ſuum ſuper omnem carnem effundit, tantóque magis A neceſſum eſt, vt ſpiritum iſtum à Deo petant, quantò ad Sacerdotum electionem magis neceſſum eſt, vt *vocentur à Deo tanquam Aaron*, & ij Deo grati ſint qui ad Deum placandum ordinantur: [a] *quis enim hominum ſcit quæ ſunt hominis niſi ſpiritus hominis, qui in ipſo eſt?* [b] ità & quæ Dei ſunt nemo cognouit, niſi ſpiritus Dei.

a 1. ad Cor. 2. b Legatur Baſilius in Ethicis 70. regula cap. 1. Basil. Fuſius epiſt. 315 to. 2. pag. 1096. edit. Pariſ.

CAPVT III.

De iis quæ in examine quærenda ſunt.

§. I.

Generalem diuiſionem omnium quæ in examine perpendenda ſunt, continens. B

I. IVre Cyprianus ordinandos probaturus, examinabat, *an congruerent illi omnia, quæ eſſe debent in his qui ad Clerum parantur*: hæc enim veriſſima, & facillima eſt omnium, quæ in examine quæri debent, regula, vt ea omnia examinentur, & ab ordinandis exigantur, quæ ordinatis ineſſe debent: quemadmodum in probatione cuiuſlibet artificis inquiri ſolent, ſine quibus peritus artifex dici nequit. Quædam autem Eccleſia præſcribit in Clericorum perſonis, vt legitimè & canonicè promotæ cenſeantur; quædam lex diuina requirit ſine quibus nec probabilis Clericus, nec Sacerdos Deo gratus vllus eſſe poſſit: natalium v. g. claritatem, quæ nulla vel hæreſis paternæ, vel parentum quoad ipſam Clerici procreationem criminis infamiâ obſcuretur, Eccleſia præſcribit, vitæ ſanctitatem diuina lex ſanxit. Quædam ad Sacerdotum dignitatem exiguntur, vt libertas, quædam ad conciliandam ordinato auctoritatem, & maturitatem iudicij acquirendam, vt ætas legitima: quædam ad functionum obeundarum neceſſitatem, vt ſcientia ſufficiens: quædam ex ipſius ordinandi examinatione ad oculum conſtant, vt ſcientia: quædam verò inſuper teſtimoniis niti debent, & inquiſitione præhabitâ muniri, vt ordinandi probitas, ac pietas: hæc omnia in quæſtionem venire debent, & examen trahi ab examinatoribus, vt plena, ſuiſque omnibus numeris abſoluta examinatio habeatur, ſingula ſuis legibus iudicanda ac perpendenda ſunt: Alia ad Eccleſiaſticas, alia ad diuinas leges præſertim diſcutienda: vniuſcuiuſq; eruditio ad ordinis quem petit exercendi facilitatem, vel difficultatem tanquam ad amuſſim expendenda eſt; eaque ſolùm probari debet ſufficiens eruditio, quæ muneri imponendo par fuerit, ea improbari quæ impar exiſtat. Nec in Eccleſiæ leges, nec in diuinam peccandum eſt, nec inutiles perſonæ, nec probroſæ admittendæ ſunt: nec criminoſæ, nec ignaræ: neque ij demum recipiendi, quos Apoſtolus [c] ad Titum, [d] & ad Timotheum, quos [e] Eccleſiaſtica, quæ fusè à Gratiano tractatur, regula excludit: inſpicere publica priuataque teſtimonia vitæ, morum, D ætatis, diſciplinæ, &c. neceſſum eſt: ſed & ipſum ordinandum audire de ſeipſo reſpondentem, vt & modeſtiæ periculum faciat, & pietatis experimentum præbeat, & criminum vel defectuum, ſi quæ orta fuerit, ſuſpicionem eluat: ſed maximè eum ſuæ ſcientiæ, atque induſtriæ ſpecimen edentem attentiùs audire oportet, vt quam ſit ipſe ad ſacros ordines ritè exercendos, populumque docendum vtilis ac idoneus animaduerti poſſit.

c 1. ad Tim. 3. d ad Tit. 1. e Gratianus à diſt. 51. ad diſt. 62.

§. II.

In defectibus, vel criminibus inquirendis, quomodo ſe gerere debeant, tam examinator, quàm ordinandus.

II. In criminibus diſcutiendis non formulario iure, ſed compendiaria cognitione

Digitized by Google

A tione agendum eſt, nec iudiciorum ordinem anxiè ſequi, ſed extraordinariâ inquiſitione veritatem eruere oportet: eámque nonnunquam, quam iudicialis inquiſitio criminis manifeſtationem non eruit, ſimplex & religioſa Epiſcopi, atque examinatorum adiuratio extorquet: *Multa enim*, vt docet [a] Conſtantinus Magnus ad Ablauium Præfectum Prætorio, *quæ in iudicio captioſæ præſcriptionis vincula non patiuntur, inueſtigat, & promit ſacroſanctæ religionis auctoritas*: itaque ſi quis de aliquo crimine accuſetur, ſi quis ordinandi defectus proferatur, non ſolùm teſtium, teſtimoniorum, ac probationum fides inſpicienda eſt, ſed ipſa quoque veritas, ſagaci examinatorum conſilio, & efficaci admonitione, vnâ vel pluribus examinationibus prudenter habitis, ex ipſo eius qui ordinandus eſt ore, elicienda eſt: tenetur autem ordinandus defectum ſuum criménq; prodere ſi quod ordinationi obſiſtat, de quo in iſto examine legitimè interrogatur. Expreſſa eſt Concilij Carthaginenſis [b] quarti ſententia, eum aſſerentis à Clero deponendum eſſe, qui ex pœnitentibus ordinatus fuerit, *quia ſe*, inquit,
B *tempore ordinationis non prodidit*. Videtur quoque idipſum indicare Martinus [c] Bracharenſis in ſua Canonum collectione, ſi vera eſt ea lectio quam quidam defendunt, iuxtà quá ij, *qui cùm diſcuterentur peccata ſua, non confeſſi ſunt, è Clero abijciendi dicuntur*, quamuis alia lectio, vt de confeſſis peccata ſua deponendis Canon loquatur, mihi verior eſſe videatur: eo præſertim argumento, quòd Concilium [d] Nicenum, ad cuius nonum Canonem haud dubiè alludit Martinus Bracharenſis, de confeſſis in ordinatione ſua peccata deponendis loquatur, non autem de non confeſſis: Clarè quoque idipſum docet Innocentius [e] tertius, qui de aliquo altera manu mutilato, qui inſciente Epiſcopo Abbas promotus fuerat, interrogatus reſpondit eum, *quòd cùm pro tam enormi defectu ad ſacros non poſſit ordines promoueri, & in promotione ſua id tacuerit fraudulenter, ab Abbatia officio eſſe non immeritò amouendum.*

III. Eos autem defectus, eaque crimina manifeſtanda eſſe, dixiſſe mihi mens
C eſt, quæ [f] ab ordinatione repellunt: neque enim ab iis diſpenſari poteſt, niſi Epiſcopo ſaltem ad diſpenſationem obtinendam manifeſtentur: vt vult Concilium quintum [g] Mediolanenſe: imò & coram teſtibus quibuſdam inſuper manifeſtentur, ſi [h] Hoſtienſi creditur: tum quòd ſicut Epiſcopus ex iure non poteſt ſolus audire cauſam Clericalem, ita nec diſpenſare: tum quòd niſi diſpenſatio coram teſtibus detur, falſi coargui poſſit: quia aſſerenti ſe diſpenſatum eſſe, probandi onus incumbit, ex [i] Innocentij tertij reſponſo Archiepiſcopo Biſuntino: ſpontanea tamen defectuum vel criminum eiuſmodi confeſſio, etſi ab omni impedimento non liberet, quinimò eiuſmodi confeſſos, Concilium [k] Nicenum primum, Martinus [l] Bracharenſis, Toletana [m] quarta Synodus, & alia plura indubitata teſtimonia repellendos eſſe concludant: nihilominus & pœnam crimini debitam minuit ſpontanea iſta confeſſio, & diſpenſandi occaſionem præbet iuſtiorem: ſic enim in Concilio [n] Neocæſarienſi ſtatuitur, *vt qui admiſit corporale peccatum, & hic poſtea ordinatus eſt, ſi confeſſus fuerit*
D *quòd ante ordinationem ſuam peccauerit, non quidem offerat, maneat autem in alijs officijs* διὰ τὴν ἄλλην σπουδὴν, *propter aliud eius ſtudium*, ſeu propter vitæ bonæ ſtudium, quod aliàs oſtendit, conuerſionis nempe voluntatem quam ſuâ confeſſione teſtatus eſt: quo proinde Canone docemur, eum qui ob crimina quædam, quæ confeſſus minimè fuiſſet, deponendus foret, vbi confeſſus fuerit, ei indulgeri, vt in ordine remaneat, dummodo à Sacerdotij functionibus abſtineat. Eadémque de cauſa Gregorius [o] primus cum Preſbytero lapſo *mitius agendum* eſſe cenſuit, quia *commiſſum facinus facili dicebatur profeſſione confeſſus*. Sed expreſſiùs circà ordines recipiendos diſpenſationem ipſam ſpontaneam hanc delicti vel defectus, confeſſionem promereri, docet Vrbanus [p] ſecundus epiſtolâ ad Petrum Epiſcopum Legionenſem: *Quia ſimpliciter*, inquit, *ad Sedem Apoſtolicam veniens, humiliter peccatum confeſſus es, quòd Pontificij tui videbatur officium impedire, videlicet quòd ex matre non legitimâ procreatus ſis, quam viuente propriâ vxore, pater tuus cognouiſſe dignoſcitur: nos Apoſtolicæ conſuetudinis gratiâ admonemus, à cæteris quæ Sacerdotium impediant criminibus, tam tui profeſſione, quàm*

[a] Conſtantinus Magnus l. 1. C. Theodoſ. de Epiſc. iudiciis.
[b] Conc. Carthag. 4. c. 68. al. 69. refertur diſt. 50. can. ex pœnitentibus.
[c] Martinus Brachar. can. 14.
[d] Concil. Nicenum c. 9.
[e] Innocent. 3. cap. expoſuiſti, de corpore vitiatis.
[f] Lege Gloſſ. in can. ex pœnitentibus citato.
[g] Conc. Mediol. 5. tit. de examinandi ratione toties citatum.
[h] Hoſtienſis in cap. de ſcrutin. 15. q. 7. c. Epiſcopus.
[i] Innocent. 3. cap. fraternitati, de ſchiſmaticis.
[k] Concil. Nicenum 1. ſup.
[l] Martinus Bracharen. ſuprà.
[m] Tolet. 4. c. 8. & 53.
[n] Conc. Neocæſarenſ. c. 9.
[o] Gregorius Sabiniano Epiſcopo lib. 7. epiſt. 15. Vide etiam Proſperum lib. 2. de vita contemplatiua cap. 7.
[p] Vrbanus 2. can. quia ſimpliciter, diſt. 56.

Digitized by Google

fratrum teſtimonio, qui tecum ſunt, immunem te cognoſcentes, & vitam tuam religioſam audientes, ab huius te peccati vinculo abſolutum in ſuſcepto Sacerdotali officio confirmamus. A

IV. Quod autem attinet ad ea crimina vel defectus, quæ ordinationi minimè obſiſtunt (ſi quæ tamen crimina non aliqua ratione ordinationi obſiſtunt) ea v. g. quæ pœnitentiâ creduntur expurgata, & quorum infamia omnino abolita eſt: nemini ea confitendi obligatio incumbit: quamuis ex Hoſtienſi referat gloſſa [a] Iuris Canonici, quòd interrogatus ſpeciatim de huiuſmodi crimine reſpondere debeat, & dicere *ſe feciſſe inde pœnitentiam*: quod mihi, præterquam in crimine quod vulgatum fuerit, minus videtur eſſe aſſerendum: vtpote [b] cùm de iis criminibus quæ ipſe pœnitentiâ eluerit, & quæ publicè non prodierint, non cenſeatur interrogatus ab examinatoribus, nec mens eorum ſit ea interrogare, quæ nec ad ordinationem impediendam valent, nec ab ipſis reſciri præſtat: occulta quoque crimina quæ irregularitatem non inducunt, nec ordinandum adſtringunt ad diſpenſationem petendam, non mihi videntur neceſſariò coram Epiſcopo & toto examinatorum cœtu promenda: dura enim eſſet ea lex, quæ nos adſtringeret, vt nobis ipſis alioqui apud omnes bene audientibus infamiam inureremus, quæ poſtea difficilè elui poſſet: nec honorem prodere, nec infamiam nobis accerſere videmur obligati, quia nec ad peccatorum [c] remiſſionem obtinendam ipſa prodere Chriſtus obſtrinxit. B Conſultum tamen eſſet vt apud vnum ex examinatoribus vel alium quemcumque ſinguli ordinandi conuenirentur, & de Sacerdotali ordine minimè ſubeundo, niſi ſe mundos eſſe, id eſt nullis grauiorum criminum laqueis irretitos agnorint, ſeriò, grauiter, & feruenter, lachrymis etiam, ſi fieri poſſit, vbertim manantibus, monerentur: conſcientiæque ipſi ſuæ ſecreta apud eos deponerent, conſiliumque ſalutare expeterent; caueretur que ſedulò, ne diſſimulata ad tempus crimina, & occultata, in opprobrium Clericalis ordinis (ſi vnquam huiuſmodi homines, qui prauis habitibus illaqueati detinentur, ordinari contingat) tandem aliquando foris emergant, & maiori impetu irrumpant: publicè etiam de grauiſſimo periculo commoneantur quod ſubibunt, ſi cum immundâ conſcientiâ ad ſacros ordines accedant: & ſinguli poſteà conſcientiam ſuam interrogent, animum tentent, ex præteritâ vitâ qualis reliqua futura ſit, colligant, videantque apud ſe, an Clericali vitæ congruat, ſed hac de re inferiùs. C

V. Porro grauiora crimina confeſſos ad ſacros ordines minimè admitti debere docet Toletanum quartum Concilium, [d] *vbi ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſos*, ab ordinibus remouendos ſtatuit: itemque, [e] vbi inter eos qui peccata ſua confitentur, diſtinxit, alioſque qui tantùm ſe peccatores prædicarint, nulla manifeſta ſcelera confitentes, quos ad Eccleſiaſticos gradus docet poſſe peruenire; alios autem qui aliquod mortale peccatum perpetraſſe publicè faſſi ſunt, quos quidem ad Clerum, vel ad honores Eccleſiaſticos peruenire poſſe negat, quia ſe confeſſione propria notauerunt. D Clariùs verò & expreſſiùs Concilium [f] Valentinum primum in Gallia his verbis, *nec illud, fratres, ſcribere alienum ab Eccleſia vtilitate cenſuimus, vt ſciretur quicumque ſub ordinatione vel Diaconatus, vel Presbyterij, vel Epiſcopatus mortali ſe crimine dixerint eſſe pollutos, à ſupradictis ordinationibus ſubmouendos, reos ſcilicet vel veri confeſſione, vel mendacio falſitatis, neque enim abſolui in his poteſt, quod dictum in alios punitur: cùm omnis qui ſibi fuerit mortis cauſſa, maior homicida ſit*: quem Canonem ipſius Synodi epiſtola ad Clerum & plebem Eccleſiæ Foroiulienſis, conquiſitis aliis rationibus confirmat, [g] *Licet*, inquiunt Patres, *non ignoraremus multos verecundiâ, & nonnullos Sacerdotij ſuſcipiendi metu trepidos (quæ vtique ſigna ſunt ſanctitatis) falſa in ſe reiiciendo honoris cauſſâ dixiſſe: tamen quia omnium ferè ad ea, quæ ſunt peiora, procliue iudicium eſt, & materies diſputationum ex obtrectatione Sacerdotum Dei quæritur, ſedis in Synodo, vt quiſquis de ſe vel vera vel falſa dixiſſet, fides ei quem ſuomet teſtimonio confirmaret, haberetur: quapropter decretum eſt ſubmouendos protinus eſſe ab eo gradu, quem ab omni ſcandalo liberum eſſe decet.* Inſignia tamen in contrarium

[a] Gloſſ. citata.

[b] Vide can. in ſumma diſt. 50. & 15. q. 8.

[c] Lege Chryſ. hom. 31. in ep. ad Hebræos.

[d] Tolet. 4. can. 18.

[e] Idem can. 54. vide quoque Tolet. 13. ca. 10.

[f] Valent. 1. can. 4.

[g] Idem in ep. Synodali ad Clerum & plebem Eccleſiæ Foroiulienſis.

Digitized by Google

A contrarium leguntur exempla: nam eodem tempore quo Concilium Valentinum habitum eſt, anno ſcilicet Chriſti 374. legimus [a] Ambroſium vrgente populo ordinatum fuiſſe, cùm tamen vt Epiſcopatus onus ſubterfugeret, impudicas mulieres ad ſe ingredi feciſſet, vt ſpeciem hominis impudici præ ſe ferret, & tormenta reis iuſſiſſet adhiberi, cùm ſe pro crudeli ac ſeuero iudice, non miti Epiſcopo haberi vellet, vt docet Paulinus in eius vita: quo etiam ampliùs [b] Syneſij ſimulatio proceſſit, qui vt Epiſcopatus onus humeris ſuis imponendum reiiceret, nec ſe vxorem dimiſſurum, nec ſe aliter doctorum quàm Philoſophica dogmata de reſurrectione corporum contra fidei noſtræ veritatem haberent, publicè, ſed fictè, ni fallor, conteſtatus eſt: maluitque incontinentis & infidelis opinionem in ſe admittere, quàm Epiſcopatus ſarcinam ſuſcipere: quamuis renitentem eum Theophilus, & qui cum eo erant, ad Sacerdotium deduxerint [c] *ἀδηβόλως ὦ μάλα στοχασάμενοι, ὡς ταῖς ἄλλαις τἀνδρὸς ἀρεταῖς ἕψεται καὶ ταῦτα τῆς θείας χάριτος μηδὲν ἐλλειπούσης, ἔσχον ἀνεχομένης, καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν*

B *τῆς ἐλπίδος*, inquit, Euagrius, id eſt *rectè admodum de eo augurantes, quòd hæc reì alias eius virtutes ſequerentur, diuinaque gratia nihil pateretur in eo deſiderari*, quæ ſpes illos minimè fruſtrata eſt. Verùm nec horum iudicia, nec illorum fictiones in exemplum proponenda quod imitemur: ne vel ſi priores imitemur, mendacij; ſi poſteriores, temeritatis arguamur. Verùm minima hoc tempore ea de re difficultas moueri poteſt, quo nempe non vi, non poſtulationibus, aut clamoribus populi, non Antiſtitum iuſſu ſolet vllus ad ſacerdotia peti, vel ad ordines ſacros, aut Eccleſiaſticas dignitates: ideoque nullum neceſſe eſt ea comminiſci, & ſibi ipſi obiicere crimina, quibus aditum ſibi ad ſacros illos ordines, vel dignitates intercludat.

[a] Paulinus in vita S. Ambroſij.

[b] Syneſ. epiſt. 105 ad Euoptium.

[c] Euagr. lib 1. hiſt. cap. 15.

VII. Quamuis autem vſitatum non ſit, vt iuramento obſtringatur ordinandus, ad defectus ſuos, vel crimina reuelanda, niſi vbi de crimine vel defectu præceſſit ſuſpicio, quod canonicâ purgatione, vt ſuprà diximus, eluendum ſit: quamuis pariter nullâ anathematis pœnâ propoſitâ ad veritatem enuntiandam

C adigi ſoleat ordinandus: non tamen dubium eſt, quin vtroque modo, prout neceſſarium, vel expediens iudicauerit, Epiſcopus reuelationem criminis vel defectus eruere poſſit: cùm enim inquirendi penes ipſum integra ſit & omnibus numeris abſoluta poteſtas, etſi iudiciali ordine (quo [d] nemo teſtis niſi iuratus admittitur, quo à [e] reo de veritate dicenda etiam in propria cauſſa iuramentum exigitur) nequaquam procedere ſoleat, ipſi tamen liberum eſt, vt iudicialem ordinem, & litis intentandæ formulas in iſta inquiſitione faciendâ pro libito ſequatur: ideoque anathematis quoque pœnâ (quâ inobedientes Eccleſiaſticis magiſtratibus plecti poſſunt, vt qui Eccleſiam non audierint, pari cum Ethnicis & publicanis loco habeantur) ad veritatis reuelationem examinandos poteſt cogere Epiſcopus; quam pœnam ab examinatoribus intentari in eos quorum parentes Clericum in vincula coniecerint, vel occiderint, vel mutilarint, vt id coram fateantur, iubet Concilium Salisburgenſe Prouinciale ab Euerhardo Archiepiſcopo habitum tempore Martini

D Papæ quinti, circa annum Domini 1420. cuius decretum iam non eſt in vſu. *Statuimus* (inquiunt huius Concilij Patres) *ad terrorem malefactorum, vt omnes Epiſcopi Prouinciæ* [f] *Salisburgenſis, ac eorum Vicarij, quando volunt, & debent ſuis temporibus ordines celebrare, committant expreſſè examinatoribus Clericorum ordinandorum ſub anathematis interminatione, vt inter cætera perſequenda, fideli diligentiâ perquirant, ſub obtentu honoris percipiendi à ſingulis ordinandis, vt ſi patres, aui, aut progenitores eorum vſque ad quartam lineam aſcendentem captiuauerint, captiuatum detinuerint, occiderint, aut mutilarint temerè Clericum aliquem in ſacris ordinibus conſtitutum, & pro Clerico ſe gerentem: eum verò, quem in aliquo præmiſſorum affectum, per aliquem ipſorum progenitorum vſque ad lineam memoratam inuenerint, ſi huiuſmodi factum ſit notorium, non admittant.*

[d] Cap. 1. de teſtibus in 6. cap. quoties, cap. fraternitatis, cap. nuper & cap. tuis quæſtionibus de teſtibus, & alibi.

[e] Cap. ex litteris 32. de iureiurãdo. cap. dudum 54. §. licet de electione & alibi.

[f] Conc. Salisburgẽſe, titul. de ſcrutinio.

 A

§. III.

Alias diuiſiones eorum quæ in examine interrogari debent, complectens.

VIII. Quoquo verò modo Epiſcopus, & examinatores in hac inquiſitione procedant, certè eniti debent, vt defectus omnes, maiora crimina, & impedimenta canonica ſciant, quibus qui irretiuntur ab ordinatione repellantur: probare quoque debét, vtrum eæ virtutes ordinum candidatis inſint, quæ Clericis ineſſe debent ſingulis, pro eo quem in Eccleſia ambiunt gradu: hinc Cyrillus Alexandrinus[a] in epiſtola ſua Canonica, Epiſcopo præcipit, vt *ſi eſt ordinandus quidem Clericus, de vita eius inquirat, & an vxorem habeat, an non: & quonam modo duxit & abſtinuit, & ſi non eſt aliquis ex iis qui electi ſunt à ſanctiſſimo Epiſcopo, vel ex Monaſterio, & ſi inculpatus inuentus fuerit, ordinet.* Hinc Concilium Carthaginenſe[b] quartum, itemque vetus[c] ordo Romanus iubent, *vt qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit prouidus, prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi ſemper ſuis negotiis cauens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi litteratus, ſi in lege Domini instructus, ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus, ſi in dogmatibus Eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia, ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat: id eſt Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum verum Deum eſſe confirmans, &c.* B Vbi nota in Concilio Carthaginenſi de iis fidei articulis Epiſcopum ordinandum præſertim examinatum fuiſſe, de quibus quidam hæretici, qui tunc temporis Eccleſiam vaſtabant, Arriani, Manichæi, Origeniſtæ, Donatiſtæ, Pelagiani Eccleſiæ dicam impegerant: quam tamen de fide examinationem, quæ ſymboli Apoſtolici quædam declaratio eſt, nouâ adiectâ interrogatione, retinendam Eccleſia cenſuit, eandem ferè quam Carthaginenſe Concilium præſcripſerat. Obſeruandum item ab Epiſcopo examinando in publico ſcrutinio non quæri, eaſne in ſe virtutes agnoſcat, de quibus examinandum ipſum diximus, ſed an eas ſectari, & amplecti velit, hoc nempe modo,[d] *vis caſtitatem, ſobrietatem, cum Dei auxilio cuſtodire, &c.* C

[a] Cyril. Alex. epiſt. ad quoſdam Epiſcopos.

[b] Carthagin. 4. can. 1. refertur diſt. 23. c. qui Epiſcopus.

[c] Vetus ordo Romanus in ſcrutinio Epiſcoporum.

[d] Vide Pont. Rom. 1. parte tit. de conſecrat. elect. in Epiſcopum, in examine.

IX. Ad quædam verò capita omnem interrogationem à Conciliis reuocatam legimus: Nannetenſe[e] quidem Concilium, *ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, inſtitutionem, locum vbi ordinati ſunt, ſi ſint bene litterati, ſi instructi in lege Domini*, diligenter inueſtigari, *ante omnia autem ſi fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant.* Concilium[f] Tridendinum ei ferè per omnia conſentit: docetque, *genus ordinandorum, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inueſtigari*, & examinari debere: quam diuiſionem per omnia retinent Pontificalis[g] Romani rubricæ; & variæ recentiores Concilio Tridentino conſtitutiones: nec ab ea fermè diſſentit Concilium[h] Rothomagenſe, *quod ordinandorum genus, perſonam, membrorum integritatem, ætatem, inſtitutionem, mores, ante actam vitam, doctrinam, & fidem diligenter inueſtiganda præcipit: & vtrum in his quæ ad exercendum ordinem pertinent, ſint instructi: ſed ante omnia, ſi poſſint expeditè & diſtinctè legere in Eccleſiâ, ac cantare, atque etiam* D *ſcribere, nè poſtea ſit omnibus manifeſta eorum inſcitia: deinde ſi prouectioris ſint ætatis rogandos vult de bigamia, de titulo patrimoniali, &c.* Quod autem patriam Nannetenſe interrogari præcipiat, notat[i] Gloſſa id fieri, quòd patria aliquem vel commendet, vel deiiciat: *Vnde*, inquit, *propter patriam*[k] *chariùs vel viliùs emitur mancipium.* Rectiùs autem, ni fallor, patria quæritur, ne quis alterius diœceſis à non proprio Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis poſtulet ordinari: & vt Clericis ordinandis conuenientiùs Eccleſiaſticus titulus in ordinatione aſſignetur; vel Eccleſiæ indigenti Clericis aut Sacerdotibus, commodiùs ſuccurratur, iuxta Tridentini placitum, quod neminem vult ordinari niſi Eccleſiæ neceſſitas vel vtilitas poſtularit: deinde quod eum qui in vrbe natus fuerit, difficile ſe vico cuidam adſcribi patiatur, & vicaneus origine, facilius ſe vicis addici ferat. Denique quod vnuſquiſque ſuæ patriæ Clero, in qua mores eius noti, & explorati, quantum fieri poteſt, & vbi cætera ſunt paria, conuenientius addicatur.

[e] Nannetenſ. Conc. can. 11.

[f] Tridem. ſeſſ. 23. cap. 7. de reformat.

[g] Pont. Rom. in rubricis, de ordine.

[h] Rothom. Conc. tit. de Epiſcoporum officiis, num. 6.

[i] Gloſſa in c. quando, v. patriam, diſt. 24.

[k] l. quod ſi nolit §. qui mancipium ff. de ædilit. edicto.

Digitized by Google

A addicatur, per inſtitutionem autem Concilium Nannetenſe titulum Eccleſiaſticum, cui adſcribendus eſt ordinandus, intelligit, ſecundum [a] Gloſſam [b] Campanillam, & alios: etenim de educatione mox diſſerit. Itaque ne eandem rem repetiiſſe fruſtrà dicatur, ſatius eſt vt adſcriptionem alicui Eccleſiæ (quæ etiam [c] inſtitutio dici ſolet) hoc nomine ſignificari velimus, non autem educationem & inſtructionem.

X. Concilium verò [d] Tridentinum generis nomine parentes intelligit, perſonæ eius integritatem, libertatem, &c. inſtitutionis ſimiliter titulum Eccleſiaſticum, cui quis adſcriptus eſt, vel certè educationis & inſtructionis rationem: cætera verò quæ in ordinando examinari mandat, ſatis ipſa per ſe nota ſunt. Specimen verò examinis, prout à Concilio Tridentino præſcribitur, hoc erit: vt primùm, quinam ſint parentes cuiuſque ordinandi inquiramus, præſertim an Catholici vel hæretici, & an de legitimo matrimonio ordinis candidatum procrearint: tum de perſonâ quæratur, & inſpiciatur, an ipſa aliquo neceſſario B membro mutilata ſit, an inſigniter deformis, itaut horrorem ingeneret, an morbo aliquo impediente promotionem infecta ſit, &c. Deinde videatur an legitimam ætatem attigerit qui ſacros ordines petit, idque tum ex inſpectione coniiciatur, tum ex teſtimoniorum fide comprobetur: præterea educationis ratio exploretur, an apud hæreticos potiſſimùm, vel in hæreticorum ſcholis quis diutiùs verſatus fuerit, an liberaliter, & ingenuè quis educatus ſit, & c. titulus quoque tam Eccleſiaſticus, cui quis adſcribendus eſt, quàm patrimonialis diſcutiatur, qui ad vitæ ſuſtentationem, in defectum ſufficientium redituum Eccleſiaſticorum exigitur: tum mores, ſeu ordinandi inclinatio, propenſioque naturalis, habitus, anteacta vita, & cætera diſcutiantur, modeſtia vniuſcuiuſque, verecundia, & prudentia, ex ipſorum vultu reſponſiſque colligantur, iiſque teſtimonia aliorum conferantur: denique doctrina ex reſponſis, fides ex vniuſcuiuſque profeſſione eliciatur: cautéque proſpiciatur ne C vel imperiti, vel de fide malè ſentientes, in Doctorum, ductorumque populi Chriſtiani album referantur.

[a] Gloſſa v. inſtitutionem, ibidem.
[b] Campanilla in diuerſis iuris Canonici rubricis cap. 1. num. 3.
[c] Tit. de inſtitutionibus lib. 4. decret. & 6. & cap. ad hæc, de officio Archidiac. & alibi.
[d] Trident. ſupra.

XI. Aliam ferè rationem examinandi Concilium vtrumque Colonienſe videtur innuiſſe: nam Colonienſe [e] primum habitum anno 1536. ſummatim omnia examinationis capita complectitur, dum monet vt examinatores *deſpiciant de ordinandorum ætate, vitâ, ſcientiâ, & affectu*: quæ ſingula [f] poſtea capita ſigillatim expendit, & exponit: Cuius veſtigiis inſiſtens alterum Colonienſe [g] Concilium anno 1549. celebratum ſtatuit, *vt, ne quis ad ſacrorum ordinum perceptionem admittatur, niſi diligenter examinatus, de fide quam teneat, de affectu quo ducatur ad petendos ordines, de ſcientia quæ ſufficiat ad ordinis quem petit miniſteria explenda, de moribus ordinem decentibus, de ætate legitima.* Cùm enim præſertim cauendum ſit, ne vel præmatura ſit ordinatio ante ætatem legitimam, vel ſacrilega, ob malum aut indebitum finem, vel vitioſa, ac noxia ob indignum, ſeu moribus, ſeu ſcientiâ promotum: ideò iure ad hæc quatuor capita, ætatem, afD fectum, ſcientiam, & probitatem, omnia reuocari poſſunt quæ in examine quærenda ſunt: videtúrque prædicta enumeratio Concilio [h] Lateranenſi ſub Alexandro tertio conſona eſſe, à quo *in ſacris ordinibus, & miniſteriis Eccleſiaſticis, & ætatis maturitas, & morum grauitas, & ſcientia literarum inquirenda* dicuntur.

[e] Concil. Colonienſe 1. parte 2. cap. 17.
[f] Ibidem cap. 18. 19. 20. 21.
[g] Colonienſe 2. tit. de altero medio ad conſeq. reform. cap. 1.
[h] Concil. Lateran. ſub Alexandro cap. 3.

§. IV.

Vultus, geſtus, habitus, inceſſus Ordinandorum ab examinatoribus obſeruanda ſunt.

XII. Quæ autem ſigillatim pro vnoquoque ordine ac gradu ſint nullibi fuſiùs, vberiuſque quam in Prouinciali quinto Mediolanenſi [i] explicatur, ideóque ea omnia lectoribus iudico ob oculos ponenda eſſe; quæ in eo Concilio eâ de re ſtatuuntur: ita tamen vt noſtræ interdum admonitiones ipſius Concilij verbis ſubiiciantur, vel confirmationis, vel explicationis cauſâ. Primùm ergo

[i] Concil. Mediol. 5. infrà. Videeris Concilium Mediolan. conſtitut. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramēt. Ordin. §. quicumque Eccleſiaſticum.

Digitized by Google

à Concilio iſto Mediolanenſi præſcribitur, [a] *vt cùm quis in examen venerit, eius* A
vultus, & habitus corporis, & veſtitus & inceſſus, & geſtus, & ſermo inſpiciatur diligenter. Congruit equidem hæc Mediolanenſis conſtitutio magni illius Ambroſij Mediolanenſis olim Epiſcopi ſententiæ, ac exemplo, cuius quæ fuerit mens in deligendis Clericis hæc ipſius verba demonſtrant, [b] *Meminiſtis filij, quemdam amicum, cùm ſedulis ſe videretur commendare officijs, hoc ſolo tamen in Clerum à me non receptum, quod geſtus eius plurimum dedeceret: alterum quoque cùm in Clero reperiſſem, iuſſiſſe me, ne vnquam præiret mihi, quia velut quodam inſolentis inceſſus verbere, oculos feriret meos, idque dixi, cùm redierint † poſt offenſam muneri: hoc ſolum excepi, nec fefellit ſententia, vterque enim ab Eccleſiâ receſſit, vt qualis inceſſu prodebatur, talis perfidia animi demonſtraretur: namque alter Arianæ infeſtationis tempore fidem deſeruit: alter pecuniæ ſtudio, ne iudicium ſubiret, Sacerdotem ſe noſtrum negauit.* Similem ex vultu coniiciendi rationem, (quamquam ad has res ſe non à naturâ comparatum eſſe ſcribat, ſibi accidiſſe refert [c] Nazianzenus circa Iu-
lianum, qui poſteà Imperator & apoſtata factus eſt, *Neque enim*, inquit, *mihi boni quicquam ſignificare, aut ominari videbantur ceruix non ſtata, humeri ſubſultantes ad æquilibrium ſubinde agitati, oculus inſolens, & vagus, furioſéque intuens, pedes inſtabiles, & titubantes, naſus contumeliam & contemptum ſpirans, vultus lineamenta ridicula idem ſignificantia, riſus petulantes & effrænes, nutus & renutus temerarij, ſermo hærens, ſpiritúque conciſus, interrogationes ſtultæ, & præcipites, reſponſiones nihilò his meliores, aliæ in alias inſultantes, nec graues & conſtantes, nec eruditionis ordine progredientes.* Tales ſi quis ordinum candidatos reperiat, non malè fortè reiiciet, quamuis adhibenda ſit ea in re mica ſalis: nam fallax aliquando ea eſt, quæ ex vultu petitur coniectura: cauendúmque, ne quod de ſe dicebat [d] Philopœmen, ordinum candidati deformitatis ſuæ immeriti pœnas luant: neve fortè ſi ex inſpectione perſonæ citiùs iudicemus, hoc nobis reſpondeatur, quod olim Sanctus [e] Gregorius Turonenſis ſibi cognomini Summo Pontifici, in tam
paruo corpore tantam cœleſtium donorum vbertatem miranti, dixiſſe fertur, C
Dominus fecit nos, & nō ipſi nos, vel quod olim diuinatori cuidam de variis criminibus Socratem incuſanti dixiſſe narratur Socrates, talis quidem eram niſi me in melius philoſophia reformaſſet.

XII. Non vanum tamen eſt hæc omnia in ordinandis obſeruare, geſtum, ſcilicet, habitum, inceſſum, &c. ſi enim, vt refert Chryſoſtomus, [f] *cùm quis ſpiritualiter viuit, huius habitus ipſe, & inceſſus, & verba, & actus, & omnia prorſus audientibus proſunt*, quia nempe ea omnia modeſtiæ, honeſtatis, ac prudentiæ regulâ in ſpiritaliter viuentibus definiuntur; an non eadem Sacerdotum lex eſſe debet, vt quod de Summo Sacerdote antiquæ legis dictum olim fuit, hoc de noſtris Sacerdotibus veriùs dicatur, in ipſis omnia eſſe vocalia, omnia ad exemplum, & normam? Alia quoque ratio ſubeſt ob quam vultus, inceſſus, geſtus, & ſimilia in perſonâ examinandâ notari debeant, vt ſcilicet perſonæ integritas notetur; vt examinetur v.gr. nùm qui ad ordines accedit, inſigni-
ter claudicet, num oculo canonis priuetur, num pollice, vel aliquo neceſſario D
digito careat, num arentibus brachiis, vel morbo aliquo correptis ſacram hoſtiam populo oſtentare non poſſit, cæteráque ſimilia obſeruentur, quæ ab vnoquoque ordinando canonica lex requirit: vnde in ſtatutis Synodalibus [g] Eccleſiæ Trecenſis collectis à Ioanne de Bracque Epiſcopo Trecenſi, regnante Carolo ſexto Francorum Rege legimus conſtitutum, *vt quando Diaconi aut Preſbyteri ordinandi ſunt, induti debeant ſtare coram Epiſcopo ordines celebraturo, & Capellanus Epiſcopi, vel cui Epiſcopus commiſerit aut iuſſerit, eorum manus intus & exterius debeant inſpicere diligenter ne in ipſis aliquid enorme, vel indecens habeant, quòd poſtmodum poſſit ſcandalizare populum intuentem, & ſi deformitatem, vel impedimentum habuerint ordinari non debeant:* verùm ſatius erit, ni fallor, vt Epiſcopus vel examinatores ab Epiſcopo deputati, inter examinandum, id inſpiciant, quàm ordinationis tempore: ne cùm in procinctu aliquis iam iam ordinandus ſtare videtur, maiori cum ignominiâ expellatur, & inquiſitio iſta minori cautione, præcipitantiúſque quàm deceat, habeatur.

§.V.

[a] Concil. Mediol. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.
[b] Ambroſ. lib. 1. de offic. cap. 18.
† redderentur
[c] Greg. Naz orat. 2. in Iulianum.
[d] Plutarchus in Philopœm.
[e] Vita S. Gregor. Turon. per Clericos Turo. deſcriptæ cap. 20. apud Sur. 17. Nouemb.
[f] Chryſoſt. præf. in epiſtola ad Philemonem.
[g] Statuta Synodal. Eccleſiæ Trecenſis apud Bochel. lib. 5. decret. Eccleſiæ Gall. tit. 1. cap. 48.

Digitized by Google

A

§. V.

De orandi methodo examinetur ordinandus.

XIV. Pergit verò Concilium quintum[a] Mediolanenſe citatum, ea recenſe-
re, quæ antequam de vllo examen, experimentumve fieri incipiat in exami-
natorum conſeſſu Cancellarius referre debeat de examinandorum vitâ, nata-
libus, titulo, &c. quæ teſtimonia, viſa, audita, recognita, & examinata, Can-
cellario reddi debere demonſtrat, qui ea in Codicem certũ ſummatim eâ de re
ſcriptum referat, quem in Archiuo Epiſcopali aſſeruet: quod ſuprà Cancel-
larij Eccleſiaſtici munus obiter tetigimus. Tum examinandi formam ab exa-
minatoribus ſeruandam præſcribit, quâ de re infrà: quibus præmiſſis, quid ab
vnoquoque, qui ad quemcumque in Eccleſiâ gradum, officium, vel benefi-
cium probandus eſt, interrogandum ſit, nobis explicat: eâmque examinis
B omnium rationem inſtitui iubet, *Vt primò de toto vitæ ſtatu, genere, patriâ, domi-
ciliove eius quæratur, qui examen ſubit: an impedimentum aliquod habeat, quo irretitus
vel initiari, vel beneficium Eccleſiaſticum, cuius nomine experimentum fit, vel prædican-
di munus, vel confeſſiones audiendi ſuſcipere, ac exercere non poſſit: quo impedimento, ſi
quis etiam occultè alligatus tenetur, id planè Epiſcopo ſaltem patefaciat, ne quiſquam il-
legitimè vel initietur, vel beneficium conſequatur, vel aliud munus ſuſcipiat geràtve:
an in orationis ſanctæ ſtudio, vſuque verſatus, quibus meditationibus inſtructus Deum
tacitus oret: quis orationis modus: qui illius fructus, quæve vtilitates: quot quibuſve par-
tibus illa conſtet: quæ regulæ præparationis ad orationem, & cætera multa eiuſdem gene-
ris, prout prudens, piuſque examinator, pro ratione aut perſonæ, de quâ quæritur, aut cau-
ſæ, ob quam ſit examen, opus eſſe videretur.*

XV. Optima quidem omnium examinum regula, quæ & impedimenta re-
mouet, & pietatem ad omnia neceſſariam Eccleſiaſticæ ordinationis, vel fun-
ctionis officia inſtillat, an verò & quâ ratione impedimenta canonica reuelare
C debeat ordinandus, anteà ſufficienter docuimus. Quod autem in omni exa-
mine, ſiue ad gradum, ordinemve quemcumque Eccleſiaſticum, ſiue ad quod-
uis officium beneficiumve, de ſtudio orationis, debeat ſedula grauiſque inter-
rogatio fieri, nullus eſt, vt exiſtimo, qui non id vel ſponte fateatur, ſi nem-
pe attentius cogitauerit, Clericum ad orandum pro populo præſertim conſti-
tui; eiuſque proprium munus eſſe in iis verſari, quæ ſunt ad Deum,[b] vt docet
Apoſtolus: ſi cum Origene[c] recognoſcat, Pontifices & Sacerdotes ad imita-
tionem Moſis, & Aaron non debere deſcendere de tabernaculo Domini: Sa-
cerdotique Eccleſiæ incumbere, *orare indeſinenter vt vincat populus, qui ſub ipſo
eſt, hoſtes inuiſibiles Amalechitas, qui ſunt dæmones impugnantes eos qui volunt piè vi-
uere in Chriſto.* Si cum Hieronymo[d] duo genera Chriſtianorum conſtituta eſſe
ſciat, quorum vnum, puta Clericorum *mancipatum diuino officio, & deditum con-
templationi, & orationi ab omni ſtrepitu temporalium ceſſare conuenit.* Si cum[e] Cypria-
no meminerit, *ſingulos diuino Sacerdotio honoratos, & in Clerico miniſterio conſtitu-*
D *tos, non niſi altari, & ſacrificijs deſeruire, & precibus atque orationibus vacare debere.* Si
cum[f] Chryſoſtomo *εὐχῆς χάρισμα, precum donum* proprium Diaconi eſſe fa-
teatur; cum[g] Ambroſio Sacerdotum Eccleſiaſticorum regulam eſſe, *vt pro
omnibus ſupplicent:* cum[h] Iuſtiniano Clericos *ad orandum pro populo* in ordinatio-
ne *deſtinari;* cum Proſpero[i] *Eccleſiarum principes vitæ contemplatiuæ poſſe, & debere
fieri ſectatores:* ſi tandem cum Gregorio[k] Nyſſeno recolat, orationem dici *κορυ-
φαῖον τοῦ χοροῦ τῶν ἀρετῶν antiſtitam chori virtutum omnium*, à[l] Macario vocari *κεφά-
λαιον πάσης σπουδῆς ἀγαθῆς totius boni ſtudij caput;* à[m] Chryſoſtomo ſimiliter *κεφά-
λαιον ἀγαθῶν, caput bonorum;* hæc enim & alia eiuſmodi quicunque animo com-
plectentur, non inficiabuntur, quin ſapienter omninò, in cuiuſcumque exami-
ne, ad quodcumque Eccleſiaſticum gradum, vel officium, baſis ac fundamen-
tum orationis ſtudium, ac ſcientia ſtatuatur; adeò vt quemadmodum pia om-
nis actio ab oratione incipere conſueuit, ita & quodlibet examen Eccleſiaſti-
cæ perſonæ de orationis diſciplinâ primùm fiat.

[a] Concil. Mediol. 5. ſuprà.
[b] Ad Hebr. 5
[c] Origenes homil. 6. in Leuiticum.
[d] Hieron. ad quemdã Leuitam, refertur 12 quæſt. 1. c. duo ſunt.
[e] Cyprianus epiſt. 66.
[f] Chryſoſt. in c. 8 ad Rom.
[g] Ambroſ. in 1. Timoth. 2.
[h] Iuſtinian. Nouell. 57. cap. 2.
[i] Proſper lib. 1. de vita contemplat. cap. 13
[k] Nyſſenus de ſcopo Chriſtiano to-mo 2.
[l] Macarius homil. 40
[m] Chryſoſt. orat. 1. de orand.

 A

§. VI.

Scientia, & eruditio Ordinandi tentanda eſt, & quomodo, & quæ, vbi etiam alia paßim ſparguntur.

[a] Concil. Mediol. ibid.

XVI. *His perquiſitis*, inquit prædictum Mediolanenſe [a] Concilium, *examinatores ad ſcientiæ, eruditioniſve experimentum deſcendunt, vt autem ij certam ſibi formulam proponant, quâ illorum qui examinantur, & literarum doctrinam, & vitæ Clericalis diſciplinam, & rei Eccleſiaſticæ peritiam experiantur: in omni experimenti, examiniſve ratione, ſacris Biblijs, Catechiſmo Romano in primis, Concilio Tridentino, ſacrorum Canonum decretis, & alijs Pontificiis conſtitutionibus, Synodiſque tum Prouincialibus, tum Diœceſanis vtantur, vnde ſuas interrogationes hauriant, quibus prout eſt illorum ingenij captus, explorent eorundem & ſcientiarum, & Eccleſiaſticarum rerum notitiam atque vſum.* Prudens ſanè conſilium vt ſimul de ſcientiâ grammaticali, & Eccleſiaſtica tentetur ordinandus, qui grammaticè ità noſſe debet, vt Eccleſiaſticè ſciat. Quæ verò mox ſequuntur examinatoribus, legis loco eſſe poſſunt, ne tempus inutiliter terant, qua de re infrà. Aliud examinatoribus conſilium præſcribitur præſenti tractationi conſentaneum, vt nempe *ſpeciatim longè plura atque adeò pauciora prudentum examinatorum, ac præſertim Epiſcopi, eiuſve, qui examini præeſt iudicio relinquantur, & pro eorum captu, qui ad examen accedant: & pro ordine, quo quis initiandus eſt; & pro ratione locorum quò mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur. Qui verò earum rerum, quæ certis interrogationibus demonſtrata in hac inſtructione continentur, ſe minus eruditos oſtenderint: eos Epiſcopus admoneat, vt diligenter in poſterum in doctrinis incumbant: atque harum ipſarũ rerum in primis peritiam, & ſcientiam percipere ſtudeant: ita vt cùm viſitationis munus, aliave eorum ſtudij, & progreſſus in literis recognitio adhibebitur, rectè peritéque omni eo doctrinæ genere inſtructi comperiantur.* B

[b] Concil. Mediol. §. ibid.

XVII. Sequitur ibidem, [b] *ac primo quidem eum de quo examen faciendum eſt, legere examinatores iubeant, quod experiendo videant, an ille rectè explicatéque legat, poſt ſi ordinis, aut beneficij, aut recognoſcendæ Clerici cuiuſquã in literarũ ſtudio progreſſionis cauſâ experimentum ſit, Grammaticorum more verborum conſtructionẽ proponant, quo in genere ſi quid is errat, labiturve, ita vt ne pro Grammaticæ quidem ratione illorum vſum, peritiamve teneat, ne propterea eum interturbent, interpellentve, aut impediant, quominus ad propoſitum grammaticæ inſtructionis modum redire poßit. Tum verborum, quæ legerit conſtruxeritve ſenſum ab eo quærant: quem vt rectè eliciat, atque exprimat, quod ei legendum proponunt, eiuſmodi ſit, quo tota ſententia ſenſuſque perfectus concludatur, nihilque in ſe habeat, quod ſub hiſtoriæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, conſequentive alio capite explicatio exiſtat; deinde ad alia grauiora eius doctrinæ diſciplinæve experimenta examinatores progrediuntur.* C

[c] Concil. Mediol. §. ibid.

XVIII. Pergit deinde prædictum [c] Concilium, & ab iis qui vel primam tonſuram, aut minores ordines ſuſcepturi ſunt, quærendum iubet, an aliquo impedimento Canonico irretiti teneantur: quæ ſingula impedimenta Canonica recenſet, de quibus nos alio loco dicemus: ſpeciatim quoque ab ordinando quærendum monet, *An ſtipendium belli fecerit, vnde cædes hominum exſtiterit, an iudicis criminalis in foro laicali officium geſſerit, an ſententiam capitis tulerit, an criminis, cuius nominis quis damnatus ſit, acta, ſententiam, teſtificationéſque dictauit, aut conſcripſerit, an in eo Procuratoris Aduocatiq; fiſcalis munus adminiſtrarit, aliáque exercuerit vnde irregularitatis maculam contraxerit*; hæc inſuper inueſtiganda monet, *cum quis ordinem aliquem ſuſcepturus ad examen venit, quamdiu eſt, quò ordinem aliũ ſuſcepit: vt nemini ad altiorem gradum pateat aſcenſus, niſi in ſingulis aliis inferioris ordinis gradibus congruo temporis ſpatio perſtiterit, ad præſcriptum* [d] *Tridentinæ ſanctionis: an vim & naturam, myſteriáque ordinis, quem ſuſcepturus eſt, norit: an item ritus ac cæremonias, quæ ex libro Pontificali adhibentur, cùm initiantur: an eorum item ſignificationes ſanctiores: an ſacrarum veſtium, quibus induuntur myſteria item, & ſignificata: an functionum notitiam habeat ordinis quoquiſque initiandus eſt: an earum vſum exercitationémque rectè teneat, cum in literis,* D

[d] Tridet. ſeſſ. 23. de reform. cap. 11.

Digitized by Google

A *ris, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.*

XIX. Plura hac ſanctione valdè vtilia ac neceſſaria ſtatuuntur, quibus peruerſa quorumdam conſuetudo conuellitur, qui contenti de literarum ſæcularium peritia eos interrogaſſe, qui ad ordinés ſacros examinandi conueniunt, de ſacris functionibus & myſteriis noſtræ religionis quaſcumque interrogationes omittunt, quaſi verò non Chriſtianæ religionis Doctores, ſacrorum Myſtæ probarentur, aut parum intereſſet vnumquemque ſui ordinis, ſuæq; functionis gnarum, vel ignarum ordinari, & populi duces in iis in quibus cæteris viam præire, ac lucem præferre debent, cæcos eſſe. Fateor equidem optimum eſſe, vt ſæcularis literaturæ non omninò imperiti ſint, qui ordini Sacerdotali adſcribuntur, norintque Sophiſticas mundanorum hominum ſtrophas arguere, interrogationes ſtultas eludere, eorúmque faſtum retundere. Fateor omninò indecorũ eſſe, imò periculoſum, ſi Latinè neſciant, qui Latinâ linguâ precantur, Latinâ linguâ ſacrificant, Latinâ linguâ publicè legunt, cantant, baptizant, abſoluunt, diuináque omnia religionis noſtræ myſteria perficiunt. At B multò abſurdius eſt, multò Eccleſiæ Dei pernicioſius, ſi muneris ſui ignari ſint qui ſacris ordinibus initiantur: prætermitto quod eum qui linguas illas apud doctos vſitatas neſciunt, ſibi minimè videntur docti, atque ſapientes, ideóque de acquirendâ neceſſariâ ſibi ſcientiâ cogitant: ij verò qui linguas doctiorum hominum callent, & ſæculari ſcientiâ imbuti ſunt, ſuperbiæ typho nonnunquam tumeſcunt, nihilque ſibi deeſſe ſuſpicantur, cæteráque alia, quæ ſui officij ſunt, addiſcere contemnunt: quippe cum [a] ea ſit diuinæ ſcientiæ conditio, vt inſtar grani ſinapis minor omnibus diſciplinis primò appareat, tum flaccidis aliis & marceſcentibus in arborem creſcat: id inquam prætermitto, quod tamen maximi momenti eſt: nam exinde accidit, vt ſæcularium literarum imperiti, ad ea quæ ignorant addiſcenda magis dociles ſint, & cùm ingenio ſuo non ita fidant, aliorum conſilia nequaquam aſpernentur. Sed per me licet, vt C huius rei nulla habeatur ratio; hoc verò proculdubiò animaduertendum eſt, quàm grauia ex ignoratione Sacerdotalis officij accidant mala; putà temeratio Eccleſiaſticæ ordinationis, cæremoniarum violatio, Sacramentorum prophanatio ſacrilega, ſuo effectu caſſa aliquando eorumdem collatio, priuatus ſuâ expectatione populus, Chriſtianæ religionis deformatio, animarum ruina: hæc omnia qui ritè penſauerit, nunquam committet, vt officij ſui ignaros, quantumuis ſæcularium literarum peritos, Sacerdotali ordini adſcribendos ducat.

> [a] Lege Hieronym lib. 2. comment. in cap. 13. Matth.

XX. Maximam adeò veteris Eccleſiæ Antiſtites adhibebant cautionem, vt nonniſi ſui officij peritos Clericos ordinationi admouerent: in hoc examinis ipſorum cardo vertebatur: hoc ſedulò ſatagebant: linguarum cognitio vix primis iſtis ſæculis alicuius erat momenti: tunc enim ferè totus Occidens Latinè, Oriens Græcè, vel loquebatur, vel certè intelligebat: ex Orientalibus Latinam, ex Occidentalibus Græcam linguam nonniſi pauciſſimi callebant: totum itaque vel ferè totum examen ordinandorum in diſcutiendâ vniuſcu-D iuſque in ordine ſuo peritiâ verſabatur. Dionyſius Eccleſiaſticæ [b] Hierarchiæ ordines proſequens, Myſteriorum cognitionem, ac ſcientiam iis, qui ſacris ordinibus initiati ſunt, propriam facit, eiſque peculiariter adſcribit, [c] *τὰς ἱερὰς ἐπιστήμας, diuinas ſcientias*: pro vniuſcuiuſque ordinis perfectione Myſteriorum inſpectionem, ac contemplationem maiorem minorémve attribuit. Idem quoque [d] epiſtola ad Demophilum Sacerdotem Myſteriorũ noſtræ religionis ignarum, qui diuina rituum ſacrorum ſignificata, & auguſta ſacræ legis arcana populo explanare neſcierit, non *ἱερέα*, id eſt *Sacerdotem* habendum eſſe cenſet, ſed *ἀντίπαλον, δόλιον, ἐμπαικτὴν ἑαυτοῦ, καὶ λύκον, inimicum, fallacem, irriſorem ſui, lupúmque*: Qui itaque in ordinem Sacerdotalem talem inducunt, ij ex mente Sancti Dionyſij in ouile Dominicum non paſtorem, ſed lupum immittunt, non ouium Dominicarum cuſtodem, ſed deprædatorem, non fidelem ſeruum, & prudentem, ſed fallacem, ac ridiculum fraudatorem.

> [b] Dionyſ. toto ferè cap. 5. Eccleſiaſt. Hierarch.
> [c] Idem cap. 6.
> [d] Idem epiſt. ad Demophilum.

XXI. Clemens [e] Alexandrinus Myſtarum eſſe docet Myſteriorum cauſas notas ac perſpectas habere, eoſque, & per Philoſophiam, quam à Deo hauſerint,

> [e] Clemens Alexand lib. 2. ſtroma. pag. 416. & lib. 4. pag 283.

aptos eſſe debere ad inquirendam ſacrorum diſciplinam oſtendit: eadem ferè A
plures alij ex antiquis Patribus: ſed, vt, quod noſtri inſtituti pars eſt præcipua,
hîc vrgeamus: videamus quid Cyprianus Lectorem Subdiaconumque proba-
turus exquiſierit, quid præſertim diſcuſſerit; Saturo ſe, cùm eum exploraret
ad Lectoratus gradum, [a] *die Paſchæ ſemel atque iterum lectionem dediſſe: Optatum
verò inter Lectores Doctorem audientium*, à ſe factum teſtatur, cùm prius examinaſ-
ſet, *an congruerent illis omnia quæ eſſe debent in his qui ad Clerum parabuntur.* Nulla
hîc ſæcularis literaturæ cognitionis mentio; in ſuo quiſque ordine probatur,
num functioni ſuæ idoneus, num miniſterio aptus ſit. Aurelianenſe ſecundum
Concilium ſimilem examinandi rationem inſtituendam tradit, [b] *Presbyter*, in-
quit, *vel Diaconus, ſine literis, vel ſi baptizandi ordinem neſciat, nullatenus ordinetur.*
In Concilio Toletano octauo circa tempora Martini Papæ primi, regnante in
Hiſpaniâ Receſſuintho Rege, [c] *ſollicitè conſtituitur atque decernitur, vt nullus cuiuſ-
cumque dignitatis Eccleſiaſticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Pſalterium vel
Canticorum vſualium, & Hymnorum, ſiue baptizandi perfectè nouerit ſupplementum: illi* B
*verò qui iam honorum dignitate funguntur, huius tamen ignorantiæ cæcitate vexantur,
aut ſponte ſumant intentionem neceſſaria perdiſcendi, aut à maioribus ad lectionis exercitia
cogantur inuiti: abſurdum ſiquidem eſt eos, qui cæteros ſimpliciores & laicos habent docere
(quibus & diſciplina & vita debent eſſe quoddam ſpeculum) ad alicuius ordinis vel di-
gnitatis promoueri ſtatum, qui legem ignorant, nec literarum ſaltem mediocritate ſunt
inſigniti: † nullus igitur ad ſacra myſteria tractanda veniat indoctus, lotus aliquis, aut
ignorantiæ tenebris cæcutiens, ſed ſolus accedat, quem morum innocentia, & literarum
ſplendor reddunt illuſtrem: aliter ordinaturis & ordinandis imminet in poſterum Dei, &
eius Eccleſiæ vindicta.*

XXII. Gregorius quoque Summus Pontifex eandem ſententiam ſecutum
ſe oſtendit dum ait, [d] *ſed nec Ioannem Presbyterum Pſalmorum neſcium præſumpſi-
mus ordinare, quia hac eum res minus ſui profectò habere ſtudium demonſtrabat.* Rectè:
quis enim ſui eum ſtudioſum credat, qui ſui officij addiſcendi negligens fuerit? C
ſeptima Synodus [e] Pſalterij cognitionem in Epiſcopo ordinando requirit, vt
ab ipſo in omnem poſteà Clerum deriuetur. Iuſtinianus [f] non ſolùm in Epiſ-
copo ſacræ oblationis, baptiſmatis, aliarumque precum ſcientiam requirit, ſed
id videtur in cæteris inferioris gradus Clericis requirere, dum ait, [g] *ſe literas
ignorantes nullum ordinem ſuſcipere velle, Clericorum videlicet, Presbyterorum, & Diaco-
norum, tam ſacras orationes docentium, quàm Eccleſiarum, & Canonum legentium libros.*
Cur enim illiteratos ab ordinibus arceat rationem ſubdit, quia conſtituti in ſa-
cris ordinibus ſacras orationes docent, Eccleſiæ leges promulgant, Canoni-
cos libros legunt, ad quæ Officia nonniſi earum rerum periti debent aſſumi.
Appoſitè omninò & ad propoſitum Rhemenſe Concilium ſecundum regnan-
te Carolo magno ſtatuit, [h] *vt quicumque ad gradus Eccleſiaſticos condignè aſcendere
voluerit, vnuſquiſque intelligeret, qualiter ſecundùm poſſibilitatem intellectus ſui, in eo
gradu, vbi conſtitutus eſt, Deo militare, & ſeipſum valeret cuſtodire.* Conſentaneè cui
conſtitutioni decernit Hincmarus Rhemenſis in capitulis ad Preſbyteros pa- D
rochiæ ſuæ datis anno 852. [i] *Vt vnuſquiſque Presbyterorum, expoſitionem Symboli,
atque Orationis Dominicæ, iuxtà traditionem Orthodoxorum Patrum, pleniùs diſcat; præ-
fationem quoque Canonis, & eundem Canonem, &c.* [k] *Pſalmorum etiam verba, &c. &
ſermonem Athanaſij de fide, cuius initium eſt, quicumque: & ſcrutinium, & omnem ordi-
nem baptizandi:* per ſcrutinium autem intelligit, ni fallor, examen illud quod de
præcipuis fidei articulis in Concilio Carthaginenſi [l] quarto dictatum eſt, cui
non multum abſimile eſt, id quod in ordinatione Epiſcoporum etiamnum in-
quirendum præſcribitur.

[a] Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum.
[b] Aurel. 2. c. 18.
[c] Tolet. 8. c. 8 iuxta editionem Galliæ.
† Hæc poſteriora verba obſcura ſunt, & abſunt à quibuſdam editionibus.
[d] Greg. 1. lib. 4. indict. 14. epiſt. 45. Andreæ Scholaſtico.
[e] Septima Synodus can. 2.
[f] Iuſtin. Nouel 137. in præf.
[g] Idem Nouel. 6. cap. 4.
[h] Rhemenſ. 2. c. 3.
[i] Hincmarus capitulo 1. capitularium anni 852.
[k] Idem cap. 2.
[l] Concil. Carthag. 4. can. 1.

§. VII.

*Quænam ſpeciatim in candidato Tonſuræ Clericalis examinanda, inquiren-
da, inueſtiganda ſint.*

XXIII. Verùm ne plura fruſtrà adducamus in rei adeò euidentis probatio-
nem

A nem, neve ea nobis præripiamus, quæ ad ordinandorum ſcientiam exponen-
dam alio loco nobis dicenda erunt. Videamus quid peculiariter in examine ad
Tonſuram ac reliquos ſingulos ordines inquirendum (quamuis aliqua inter-
dum ex iis quæ in examine inferioris ordinis præſcribuntur ab initiandis ſupe-
riori ordine prudenter quæri poſſe præmoneat) præfigat Mediolanenſe quin-
tum, cuius explicationi inhæremus: [a] *De iis*, inquit, *qui primâ Tonſurâ initiandi*
ſunt, quæratur, & inueſtigetur, primùm quam ob cauſam fieri velint; an ſæcularis iu-
dicij vitandi cauſâ initiari cupiant; an contentioſis litibus implicati, an rixam, ſimulta-
témque exerceant, quod item artificium teneant; quave in arte, quove in vitæ genere ha-
ctenus verſati ſint; an tales ſint, qui ſpem præbeant Eccleſiæ miniſtros vtiles ſe fore; à quo
Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro inſtituti ſint ad Clericalis vitæ modum; an legere, &
pronuntiare, & ſcribere norint; tum in vtroque genere de iis periculum fiat, an doctrinæ
Chriſtianæ præcepta inſtitutáque ſciant, an Epactæ intelligentiam habeant, præterea an
Sacramentum Confirmationis ſuſceperint.

[a] Concil. Mediolan. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinãdi ratione.

B XXIV. Tota iſta conſtitutio Mediolanenſis explicatio quædam eſt, & illu-
ſtratio Trdentinæ; cùm enim Concilium Tridentinum ſtatuat, [b] *vt primâ Ton-*
ſurâ non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimen-
ta edocti non fuerint; quique legere & ſcribere neſciant; & de quibus probabilis coniectu-
ra non ſit, eos non ſæcularis iudicij fugiendi cauſâ, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent, hoc
vitæ genus elegiſſe, quinque Clericatus candidati in examine ad Tonſuram ex-
pendendas conditiones deſignauit. Primam, vt qui Tonſuram ſuſcepturus ac-
cedit, Confirmationis Sacramento munitus ſit; alteram, vt fidei rudimenta
edoctus: tertiam, vt legere & ſcribere ſciat; quartam, vt non ſæcularis iudi-
cij fugiendi cauſà Tonſuram petat, ſed Deo fidelem cultum præſtandi gratiâ
in Clerum cooptari deſideret; quintam, vt eius cultus, ac miniſterij ab ipſo
præſtandi probabilis aliqua coniectura eluceat. Eaſdem verò conditiones re-
quirit Mediolanenſis Synodus, nam quod de litibus, de rixis, de ſimultate, ac
totius vitæ anteactæ conditione, ab eo qui Tonſuram ſuſcepturus eſt, inqui-
C rendum præcipit, hæc eò maximè collimare videntur, vt ex iis animaduerti
poſſit, num ad Tonſuram tanquam ad aſylum perditæ fortunæ confugiatur;
num ipſa iudicij ſæcularis fugiendi cauſâ, aut aliorum inſequendi ſuſcipiatur:
itémque vt coniici poſſit qualis ſpes affulgeat, profuturus ne ſit Eccleſiaſtico
miniſterio, qui præteritam totam ætatem, in nugis, in quæſtuoſis, in ambitio-
ſis vitæ conditionibus contriuerit. Quod pariter de conſulto Sacerdote ſan-
ctioris vitæ magiſtro interrogandum decernit, id propoſito ac intentioni, eius
qui Tonſuram petit, diſcutiendis inſeruit, vt exinde iudicetur, num temerè
ac ſine debitâ deliberatione Clericatum, is qui eum poſtulat, amplectatur; ſed
de conſulendo eâ in re aliquo ſanctioris vitæ magiſtro, dicemus inferiùs.

[b] Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 4.

XXV. Vnum eſt, quod Tridentinæ adiungere videtur Mediolanenſis Syno-
dus, vt ſcilicet à Tonſurando Epactarum intelligentia requiratur; quod ex Ca-
pitularibus Caroli videtur excerptum, in quibus ſtatuitur, [c] *de compoto vt veraci-*
ter diſcant omnes: & ex Capitulis Hincmari Remenſis in quibus iubetur, [d] *vt quiſ-*
D *que Presbyter compoto etiam neceſſario, & cantu per anni circulum pleniſſimè inſtruatur*:
quod eo fine credendum eſt inſtitutum fuiſſe, vt tum Martyrologio legendo,
tum Breuiario recitando Clerici omnes apti forent: cùm enim omnes Clerici,
qui ab Epiſcopis non indigni cenſentur ordinatione, beneficio quoque Eccle-
ſiaſtico non indigni iudicari debeant, vt docet Innocentius [e] tertius; benefi-
cio autem Eccleſiaſtico donati, ad Horas Canonicas recitandas teneantur, vt
alibi dicetur: iniquum videtur, vt vel Clericatus prærogatiuâ inſigniantur,
cuius ſuſceptione ad multa beneficia obtinenda redduntur habiles, qui Ho-
rarum Canonicarum recitandarum ordinem minimè tenent: is autem ex Epa-
ctarum intelligentiâ maximè pendet: quamuis iam apud nos, quibus Breuiarij
recitandi per ſingulos dies ordo prænotari ſingulorum annorum initio ac typis
mandari ſolet, minus neceſſaria in Clerico ſuſcipiendo hæc conditio videa-
tur. Eaſdem [f] verò conditiones Rothomagenſis Synodus anni 1581. & Burdi-
galenſis anni 1582. aliæque præſcribunt: addit Rothomagenſis conditionem,

[c] Capitul. Caroli lib. 6. tit. 116.
[d] Priorũ Capitul. Hincmari cap. 8.
[e] Innocent. 3. cap. accepimus, de ætate & qualit.
[f] Vide & varias recentiores Italicas Synodos ſuperiùs citatas.

quæ cùm in omnibus inſpici debeat, tum maximè in Tonſurâ, quæ eſt ianua A ad omnes ordines, & in cuius collationis literis teſtimonialibus ipſa exprimi ſolet, [a] vt nempe primâ Tonſurâ non initientur, *niſi qui attulerint in ſcriptus fidele teſtimonium à Parocho, quod nati ſint de legitimo matrimonio*: cuius quoque conditionis cum cæteris ad integritatem Clerici Canonicam neceſſariis [b] Senonenſis anni 1524. Pariſienſis [c] verò anni 1557. tanquam præcipuæ meminit.

XXVI. Prima verò conditio, quod primâ Tonſurâ initiari nemo debeat, niſi qui Sacramento Confirmationis primùm conſignatus fuerit, docebitur alibi, vbi de ſuſcipientibus ordines diſſeremus: huiuſque rei ratio pendet ex inſtitutione Chriſti, quæ nobis ex Eccleſiaſticâ traditione innoteſcit. Eccleſiaſtica ſiquidem traditio docet neminem Clero cooptandum eſſe niſi Sacramento Confirmationis munitum, & vetus Eccleſiæ traditio olim ferebat, vt ſtatim in baptiſmate, vel quamprimùm poſt Baptiſma fieri poſſet, Confirmatio traderetur, vt ex [d] Clemente Romano, [e] Dionyſio, [f] Melchiade, [g] Ambroſio, [h] Cyrillo Hieroſolymitano, [i] Seuero Patriarcha Alexandrino, [k] Hieronymo, B [l] Concilio Elibertino, & aliis paſſim teſtimoniis elici poteſt: ideóque cùm Neophytus ordinari, vel Clero ſtatim adſcribi prohiberetur; non baptizatũ autem Clericum fieri ingens ſemper ſacrilegium habitum fuerit; ideò, inquã, fit, vt nec eum ordinare licuerit, qui confirmatus non eſſet; Hincque [m] Nouati ordinationem, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſcepiſſet, antiqui tanquam illegitimam reprehenderunt. Neque verò conueniens eſt, vt qui perfectus nondum Chriſtianus cenſetur, is Chriſtianorum primo ordini, Clericorum ſcilicet catalogo inſeratur: at neminem niſi confirmatum, perfectum Chriſtianum haberi [n] alibi docuimus. Neque etiam conueniens fuit, vt qui infirmus adhuc eſſet, nec aduerſus perſecutores pro fide tuendâ munitus, in Clericorum, id eſt fidei Doctorum numerum referretur: neque enim niſi fortibus, ac Sacramenti Confirmationis præſidio munitis debetur hæc honoris prærogatiua: quod enim ait Sponſus in Canticis Canticorum de Sponſa, [o] *Si murus eſt, ædificemus ſuper eum propugnacula argentea; ſi oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis*: C hoc Chriſtiano cuiuis aptari poteſt, ſuprà quem nempe nec Chriſtianæ Eccleſiæ propugnacula aptè conſurgunt, nec tabulæ cedrinæ conſentaneè compinguntur, niſi per Confirmationis Sacramentum murus ipſe factus fuerit; niſi per Baptiſmum oſtium Eccleſiæ ingreſſus ſit. Quod ſi (vt his verſibus indicat Alcimus [p] Auitus de laude caſtitatis ad ſororem

Cælorum regnum qua Chriſti Eccleſia facta eſt,
Virginibus ſacro ſignatu Chriſmate confert.)

Monachæ velari ac conſecrari non debent, niſi ſacro ſignatæ prius Chriſmate fuerint, quia perfectionem Chriſmatis debent priùs obtinuiſſe, quàm per profeſſionem religioſæ vitæ, inferiorum Chriſtianorum plebem ſupergrediantur; multominus Clerici aliqui promoueri debebunt, qui non prius perfectionem vniuerſæ Chriſtianæ plebi debitam per Sacramentum Confirmationis attigerint.

XXVII. Altera conditio, quod nempe Tonſurâ initiandus fidei rudimenta D ſcire debeat, proindéq; de iis interrogandus ſit, probatione non indiget: quis enim non turpe cenſeat ea à Clericis ignorari, quæ à Chriſtianis omnibus nefas eſt ignorari? quis non maiorem in ſuperiori ordine Myſteriorum religionis noſtræ ſcientiam neceſſariam eſſe fateatur, quam in inferiori? At verò repetitis olim ſepties ſcrutiniis, & diligenti examinatione, docent Albinus [q] Flaccus, Amalarius [r] Fortunatus, [ſ] Rupertus, [t] Honorius, & alij Eccleſiaſtici ſcriptores vniuſcuiuſque ſcientiam probatam, antequam per Baptiſmum fidelis populi numero ſociaretur; nec vllum olim in eum cœtum admiſſum fuiſſe, niſi qui peritè de fidei rudimentis quæſitus reſpondiſſet: itaque nec in ſuperiorem populo fideli Clericorum ordinem aliquis per Tonſuram recipiendus eſt, niſi qui fidei rudimenta apprimè edoctus ſit. Quod ſi ſapienti & ſancto viro viſa vera eſt hæc ſententia, [u] *vehementer Eccleſiam deſtruere meliores Laicos eſſe quàm Clericos*: quàm verior iſta, nihil Eccleſiæ Dei magis officere, quàm in fidei myſteriis

[a] Rothomag. tit. de Epiſc. officijs nu. 4. Burdeg. 1. tit. de Sacrament. Ordinis.
[b] Senonenſ. Synod. 1524. apud Bochell. lib. 3. tit. 2. cap. 8.
[c] Pariſienſ. ibid cap. 9.
[d] Clemens conſtit. Apoſt. lib 3 cap. 16.
[e] Dionyſ cap. 2. Eccleſ hierarch.
[f] Melch ep. 1
[g] Ambroſ lib. 3. de Sacram. cap. 1. & 2.
[h] Cyrill Hieroſol. Catech. 3. Myſtag.
[i] Seuerus in ritu Baptiſm.
[k] Hiero. Dialog aduerſus Lucifer.
[l] Concil. Elibert. cap 38. & 77.
[m] Lege apud Euſeb. lib. 6. cap. 35.
[n] In Vindiciis cenſuræ Pariſ. cap. 1. lib. 2. § 1.
[o] Cantic. 8.
[p] Auitus lib. 1. de laude caſtitatis cap. 19. tomo 8. Biblioth. Patrũ.
[q] Albinus de Sabbato Paſchæ.
[r] Amalarius lib. 1 de Eccleſiaſt. off. cap. 8.
[ſ] Rupert. lib. 4. de diuinis offic cap. 18
[t] Honorius in gẽma animæ lib. 3. cap. 55
[u] Hieronym. in cap 1 epiſt. ad Titum, tomo 6. quod de inferioribus etiam Clericis dictum vult, vt doctrinâ Laicos præcedant.

A riis doctiores eſſe Laicos quàm Clericos: hinc enim accidit, vt qui regere debeant, regantur: & ij regere velint, quibus ex ſuo ſtatu parendi neceſſitas incumbit: ſicque mutato rerum ordine, nec imperandi, nec obtemperandi leges ſeruentur. Poteſtne verò rationabilis ſpes vlla affulgere, cum qui Tonſuram ſuſceperit, officij ſui peritum fore ac ſtudioſum, qui Chriſtianæ religionis diuiniſſima myſteria neglexerit, eáque addiſcere contempſerit, quorum cognitionem & ſalutis neceſſitas, & Chriſtiani nominis profeſſio, ab ipſo exigebant? In huius quoque rei confirmationem adduci poteſt, quod habet Synodus Lingonenſis habita anno 1404.[a] *Qui tonſuratur*, inquit, *debet priùs addidiciſſe primam tabulam quâ pueri inſtruuntur, Alphabetum, Pater noſter, Aue Maria, Credo in Deum, & etiam Septem Pſalmos Pœnitentiales*; ſanè Chriſtus Dominus Petrum ad Apoſtolatum vocaturus, egregium examinis inſtituendi ſpecimen præbet, dum eum primò de fide, tum de charitate interrogat, [b] *quem dicunt homines eſſe filium hominis? vos autem quem me eſſe dicitis?* en interrogatio de fide:
B [c] *Petre amas me?* en interrogatio de charitate.

[a] Synod. Lingon. apud Bochell. lib. 3 decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. cap. 12.
[b] Matth. 16.
[c] Ioan. 21.

XXIX. Tertia conditio, vt ſcilicet Tonſuræ candidatus legere ſciat, & ſcribere, rationi omninò & æquitati conſentanea eſt: tum quod analphabeti, & illiterati Clericalibus officiis inepti ſint, nec Horas Canonicas recitare, nec diuinas preces cum choro cantare, nec pſallere norint, quæ tamen ſunt præcipua Clericorum omnium officia, vt alibi dicetur: tum quod cùm Clericatus ianua ſit ad reliquos ordines, nec vlli Tonſurâ initiari debeant, qui non ſacris aliquando ordinibus digni, & Eccleſiæ profuturi iudicentur: quæ ratio eſſe poteſt, vt ij ad Tonſuram admittantur, qui nullum ſui in iis addiſcendis, quæ ſcientiarum conſecutioni neceſſariò præmitti debent, experimentum dederint? quorum nullus adhuc profectus fuerit? quorum ingeniũ probatum non ſit? ideóque hoc ſaltem in Tonſurâ inſigniendis conſtare æquum eſt, quod ſcribere ac legere ſciant: imo ſi iam adultâ fuerint ætate, placet mihi pruden-
C tiſſimi cuiuſdam Antiſtitis obſeruatio, vt iis, quorum non pro ætate maiores profectus fuerint minimè recipiãtur, ne videlicet fruſtrà eis Tonſura cõferatur, quos nulla ſpes ſit maioribus ſcientiæ incrementis promerituros reliquam Eccleſiaſticorum graduum acceſſionem, vel Eccleſiæ Dei, cuius bonis, ſtatim atque Tonſuram ſuſceperint, ali, ditarique poſſunt, aliquando profuturos. Itaque pro hac conditione firmandâ, diſtrictè vetuit Bonifacius octauus. [d] *Ne quis Epiſcopus infanti, vel illiterato Tonſuram Clericalem conferret*, ita vt *qui contra fecerit, in eo, in quo peccauerit, puniatur, per vnum annum à collatione Clericalis Tonſuræ duntaxat nouerit ſe ſuſpenſum.*

[d] Bonifacius 8 cap. fin. de temporibus Ordin. in 6.

XXX. Quarta conditio hoc tempore maximi eſt momenti, & præſertim examinanda, vt nemo ſcilicet iudicij ſæcularis fugiendi causâ, vel alterius temporalis rei gratiâ ad Tonſuram ſe conferat, ſed vnuſquiſque eo ad ipſam ſuſcipiendam feratur animo, quo maximè decet, puta, vt Deo fidelem cultum præſtet: adeò enim iam paſſim aliquorum inoleuit temeritas, & religionis con-
D temptus, vt non ad Tonſuram modò, verùm etiam ad omnes ordines ſolius temporalis beneficij, vel otij, vel honoris gratiâ ſe conferant: Tonſuram verò præſertim, eo tantum fine, capeſſant, abutentes ſacrâ iſtâ deſignatione in Clerum ad ſua commoda, Epiſcopalem benedictionem ad prophanas ambitiones conuertentes, Eccleſiæ expectationem fruſtrantes, euertentes myſticum ceremoniæ iſtius ſenſum, mendacij Eccleſiaſtica, quæ in Tonſuræ collatione funduntur, verba precéſque arguentes, profeſſionem Clericatus temerè ipſi ementientes, eiúſque prærogatiuam iniuſtè ac fraudulenter vſurpantes: Quos proinde neſcio quis à letali noxa excuſare poſſit, quos iniuſtitiæ, ſacrilegij, publici mendacij, abuſuſque rei ſacræ non leuibus criminibus conſtrictos teneri oſtendimus. Nulla vox tot crimina velare poteſt, nulla ratio tueri: quis enim leuem materiam cenſeat, prophanationem rei ſacræ, violationem totius Clericatus, promiſſionem coram totâ Eccleſiâ fallacem, vſurpationem alieni iuris, ordinis Clericatus perturbationem? quis adeò perfrictæ frontis defendere audeat leue crimen eſſe ambitionem illam ac auaritiam, quæ

ſacros ritus contrà Eccleſiæ intentionem in ſua commoda, honoréſque detorqueat? quis non illud crimen ſacrilegæ temeritatis arguat, per quod publica benedictio eaque myſtica, caſſa, myſterio vacua, inanis, infructuoſa reddatur, itaut, quod grauius etiam eſt, in pluribus mendacij coargui poſſit? Quis non mendacium in Spiritum ſanctum, publicam illam Clericalis puritatis profeſſionem, quæ fit Deo, ſpectantibus Angelis, audientibus Sanctis, ſtipulationem firmante Eccleſiâ, acceptamque habente Epiſcopo, eſſe credat, ſi ab ea diſcordet profitentis animus, & tùm cùm emittitur ſæcularis vitæ inhærente deſiderio reuocetur, ſeu contrariis votis reiiciatur? Quis Clericorum priuilegia omnia rem leuem eſſe, aut minimi momenti exiſtimet? Quis ea conferri debere cenſeat, niſi quibus Eccleſiæ bono Clericalibus officiis deſeruire placet? Quis ius beneficiorum obtinendorum veluti teruncij vnius, aut alterius parui faciat, illudque leuiùs æſtimet, quam vt in eius vſurpatione iniuſtâ peccati letalis noxam eſſe credat? niſi forte grauis materia eſſe creditur, ſi quis aureum verbi gratia nummum iniuſtè ſibi vendicarit, aut ius vnius aſſis quotannis recipiendi iniuſtè acquiſierit, leuis autem materia cenſeatur, ſi quis ſibi non debitum beneficij obtinendi ius Tonſuræ ſuſceptione velit iniuſtè acquirere, & aditum ad omnes Eccleſiaſticos honores contrà Eccleſiæ, ad quam eorum diſtributio ſpectat, expreſſam voluntatem, temerè ſibi patere cupiat.

XXXI. Quare ex naturâ rei, in quam nulla cadere poteſt diſpenſatio, non poteſt quis ad Tonſuram recipi, qui animum à Clericali profeſſione pro eo tempore auerſum habeat, qui nuptias cogitet, qui ſæcularis vitæ ſtatum ſibi amplectendum proponat: ſi talis recipitur, ſacrilegium committitur, & iniuſtitia: beneficia Eccleſiaſtica indignis, & nolentibus militare in Eccleſiâ Dei, obtinendi facultas datur: confidentiarum in beneficiis committendarum via aperitur: hæreditariæ in iiſdem ſucceſſioni ianua recluditur: priuilegiorum Clericalium iacturæ occaſio præbetur; laicíſque de iſtis priuilegiis conquerendi materia ſuppeditatur: nerui diſciplinæ Eccleſiaſticæ remittuntur, ac relaxantur: ad Clericatus contemptum, & Clericalis ordinis infamiam ianua panditur: ſuſque deque omnia verti neceſſum eſt, vbi fundamenta ſtatus Clericalis concutiuntur, & magna in progreſſu aberratio continget, ſi vel à limine aberretur. Zelo ſecundùm prudentiam ductus mihi videtur Nauarrus, dum tam de iis qui ad Tonſuram nullo Clericalis vitæ deſiderio accenſi ſe conferunt, quàm de Epiſcopis qui tales ad Tonſuram Clericos promouent, hæc habet; de prioribus quidem, [a] *Sequitur compluribus, qui primâ Tonſurâ, aut quatuor minoribus initiantur, ſatius fore ipſo ordinationis die frangere crura quam primâ Tonſurâ, aut quatuor minoribus ordinari: tum propter proximè dicta, &c. tum quod non ſe ordinant ad finem debitum, nimirùm, vt ſeruiant Deo in officiis Eccleſiaſticis, quandoquidem non intendunt initiari ſacris, aut munia ſacra, vt tales, ſubire, &c.* De poſterioribus verò, *ſequitur magnâ laude dignos eſſe Epiſcopos, qui primam Tonſuram, & quatuor minores non conferunt, niſi ei qui per ſe, ſi fuerit adultus, aut per parentes, ſi puer, iurauerit ſe velle ad maiores legitimo tempore aſcendere: è diuerſo verò vituperio dignos eſſe eos, qui nullo præuio examine faciliùs omnibus petentibus eos conferunt, quàm in macello conferuntur carnes illas pro ſuis nummis petentibus.*

[a] Nauarrus de orat. & horis Canon. cap. 7. num. 15.

XXXII. *Quo* itaque *affectu, ac propoſito* (vt cum Concilio [b] Colonienſi loquar) *accedant ordinandi videndum, accurateque inueſtigandum: nùm videlicet Dei causâ tantùm, an potius ſuæ commoditatis gratiâ ad ordines capeſſendos aſpirent, quærentes quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti. Quid enim eſt ſua quærere & non quæ Chriſti ſunt, niſi cùm tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum quærunt, temporalia commoda ſequentes, lucris inhiantes & honores ab hominibus expetentes: quiſquis ergo talis eſt, non Dei filius, nec ouili Chriſti idoneus Paſtor futurus, ſed mercenarius eſt, vbique Deus hominis intentionem, & mentem ſpectat, quam Chriſtus in Euangelio lucernam corporis, atque oculum vocat: qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit: ſin autem fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit: quare ſi lumen (quod in initiando eſt) tenebræ ſunt, ipſa tenebræ quanta erunt?*

[b] Conc. Colonienſe 1. parte 2. c. 91.

XXXIII.

Digitized by Google

A XXXIII. Sed de fine atque intentione ordinandorum plura inferiùs dicemus. tam de Tonſurâ ſpeciatim vrgeamus eam non temporalis vllius boni ſpecie, non humanâ vlla ratione ſuſcipiendam eſſe: præclarè ſanè huic malo Concilium [a] Burdegalenſe ab Eminentiſſimo Cardinale de Sourdis celebratum occurrit, cuius decretum referimus, vt & morbum & remedium, quæ duo nobis graphicè depingit, agnoſcamus, *In nullâ re profectò*, inquit, *magis elaborant huius ſæculi homines, quàm vt filij præcipuè deformes, & ad ſæcularia negotia inepti, in ſortem Domini aſſumantur, ad beneficia certè non ad officia Eccleſiaſtica, quacumque ratione, cùm eos non vocet Dominus, promouendi: vnde omni capite languido, & omni corde mærenti cætera membra rigent Eccleſiæ Dei.* En morbus, iam audi remedium. *Vt igitur vocatio votis reſpondeat, probatâ prius, & ex petitione Parochorum confirmatâ neceſſitate Eccleſiæ & vtilitate: quicumque ad primam Tonſuram eligi petunt, eius ſint ætatis, in qua quid agant, & quam viam ſibi aperiant, plenè dignoſcere poſſint, oportet, &c. De propenſione denique ad vitam Eccleſiaſticam debitam à Pa-* B *rocho, & de præceptoribus atteſtationem afferre teneatur, & ne leuitate ductus funes ſibi putet caſuros in præclaris, eius animum tentari, ideoque certæ cuidam Eccleſiæ adſcribi, vt in ea diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus habitum Clericalem geſtet, &c. De quibus cum ab eodem atteſtatio relata fuerit ordinationum tempore ad Tonſuram demum ſi aliàs idoneus repertus fuerit promoueri poſſit, &c.*

XXXIV. Nolim quidquam de remedio definire, cui plura alia [b] decreta conſentiunt: at certiſſimè ſcio occurrendum eſſe diligentiſſimè huic malo, ne latiùs eius contagio ſerpat, & Eccleſiam diutiùs inficiat: præſtaret fortè, quod conſulit [c] Nauarrus, præcipit Tarentina [d] Synodus, vt pueri per alios, adulti per ſeipſos, puritatem intentionis ſuæ iuramento confirmarent. Quoquomodo verò cauendum potiſsimum, & iuxta Tridentinam [e] expreſſam definitionem obſiſtendum, ne videlicet vlli iudicij ſæcularis fugiendi cauſâ ad Tonſuram confugiant, & criminis impunitatem, vel vindicandi ſe facultatem ſanctioris ſtatus prærogatiua quærant: abeſſe debet à tam ſancta C profeſsione ſuſpicio omnis mundanæ prudentiæ, quantomagis fraudis, & iniuſtitiæ? Liberi debent eſſe à crimine, nexibuſque curialibus, qui per Tonſuræ ſuſceptionem à ſæcularis curiæ cognitione eximuntur. Nec recens iſta querela, quæ eſt Stephani Tornacenſis, ante quingentos annos, epiſtola ad magnum quemdam Prælatum, vbi grauiter ferre ſe oſtendit, quod [f] *nonnulli vt poteſtatum ſæcularium iuriſdictionem deuitent, Tonſurâ tantùm, vel minoribus ordinibus, dolo inter Clericos ſeſe ſimulant aggregari.* Quod ſi ius [g] non patitur aliquem militiæ ſe dare litis cauſa, imò iubetur exauctorari, qui eo animo militiæ ſe dedit, vt ſub obtentu militiæ ſe pretioſiorem aduerſario faceret: quanto magis puniendus eſt, qui re ſacrâ ad rem temporalem abutitur, & ſacratiſsimum ordinem peruerſâ intentione commaculat, eiuſque priuilegia reuocationis violationiſve periculo exponit. Imò nec beneficiorum, aut dignitatum Eccleſiaſticarum cauſa Tonſuram Clericalem ſuſcipere duntaxat fas eſt: iubet ſiquidem octaua Synodus [h] generalis, vt ad Eccleſiaſticos gradus aditus ei omnino præcluda- D tur, & de temerè acquiſita dignitate deturbetur, qui cuiuſuis honoris, vel dignitatis Eccleſiaſticæ conſequendæ cupiditate ductus, Clericum ſe, aut Monachum attonderi curauerit, ſed vnumquemque *διὰ τὸ καλὸν τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας, bonæ diſciplinæ circa Chriſtum*, inductum ad Tonſuram accedere neceſſarium putat: iure quidem: cùm enim finis mediis deterior eſſe non debeat, & Clericatus ſpiritalis profeſſio temporalibus bonis ſuperior ſit, non propter hæc illa, ſed propter illam hæc expetenda ſunt.

XXXV. Vetuſtiſsima autem aduerſus Clericos primis ſæculis querimonia erat, quod plurimi metu ne in milites referrentur, ſe ipſos Clericatus ordini inferrent, teſte [i] Baſilio: plurimi, vt Curialium onus fugerent, in Clerum ſe cooptari peterent vt paſsim in [k] legibus aduerſus curiales latis, ne in Clericos ordinari poſſent, videre eſt. A quo ſibi vt cauerent Imperatores, [l] ac Pontifices, nullum ex iis qui militiæ, vel curiæ obſtricti eſſent, recipiebant, niſi priùs probatâ in Monaſterio ſincerâ eorũ Deo ſeruiendi voluntate, aliquo tempore

[a] Conc. Burd. a. c. 6. de ordine oum. 2.
[b] Synodus Diœceſan. 5. Vercellenſis præſide Franciſco Bonhomio, decreto 13 & alia.
[c] Nauarrus ſuprà.
[d] Tarentina Synodus à Bonifacio Cardinale Caiet. edita, & promulgata tit. 26. cap. 2.
[e] Trident. ſuprà.
[f] Steph. Tornacenſis epiſt. 12. ad magnũ quẽdam Prælatum.
[g] l. 4. §. non omnis ff. de re militari, & l. 1. C. eod.
[h] Synodus 8. can 5.
[i] Baſilius ep. Can. Choreſpiſcopis.
[k] Conſtant. l. 3. C. Theod. de Epiſcopis & Clericis.
[l] Vide eandẽ legem Conſt. Ioann. Diac. lib. 2. vitæ Gregor. num. 15. & 16 & Greg. lib. 7. epiſt. 11. Epiſcop. Siciliæ de lege Mauritij, & alios.

ibi cōuerſati fuiſſent, vt alibi ſuo loco fuſiùs oſtendetur: eique qui priuilegium A
quæreret Sacerdotij, *Vt onus curiale deuitaret, patria, atque auita omnium facultatum*
[a] Ambr. aduerſus Symm. [b] l. 1. & 2. C. Theod. de filiis militum. [c] Tridenc. ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.
poſſeſſione cedendum erat, vt expreſſe docet [a] Ambroſius, & [b] Imperatoriæ leges
oſtendunt: ſimili itaque ferè ratione ad retundendam eorum calliditatem, qui
iudicij ſæcularis fugiendi cauſa ad Clerum ſe conferebant, ſtatuit [c] Tridenti-
na Synodus, ne fori priuilegio gaudeant inertes, & otioſi Clerici, qui nulli, ex
mandato Epiſcopi, Eccleſiæ adſcripti deſeruiunt, qui ab habitu & Tonſura
Clericali geſtandis abſtinent: ſed hac de re alibi fuſiùs ſuo loco.

XXXVI. Omnino itaque neceſſum eſt, vt nemo ad primam Tonſuram ad-
mittatur: niſi qui Clericalem animum pro eo tempore habuerit: & vt, iuxta
[d] Mogunt. Can. 23.
Concilij [d] Moguntiaci tempore Caroli magni Canonem, *nullus tondeatur ſine*
legitimâ ætate, & ſpontanea voluntate. Exquiratur proinde ſedulò vniuſcuiuſque
voluntas, qui ad Tonſuram petendam accedit, vtrum ſæcularibus deſideriis
renuntiare, vtrum cœlibatum aliquando vouere, vtrum Clericaliter viuere,
Eccleſiaſticamque diſciplinam ſectari velit, & quod Abrahamo ad perfectio- B
[e] Geneſ. 12.
rem vitam tendenti dixit Dominus, [e] *Egredere de terra tua, & de cognatione tua,*
& de domo patris tui: idem Clericatus candidatis feriò inculcetur, quibus nem-
pe omnem mundanæ conuerſationis, ac ſæcularium negotiorum curam abii-
cere neceſſum eſt: quemadmodum enim prædicto viro ſancto, quæ ei facien-
da eſſent, vel exaggeratione quadam Dominus propoſuit, & vt ait Ambro-
[f] Ambroſ. lib. 1. de Abrah. cap. 2.
ſius, [f] *quamuis ſatis fuiſſet dixiſſe, de terra tua, ibi enim erat exire de cognatione, exire*
de paterna domo: ſed ideò addidit ſingula, vt eius affectum probaret: ne fortè, aut impru-
denter cepiſſe videretur, aut fraus aliqua mandatis cœleſtibus pararetur. Ita quoque
non globatim, ſed ſigillatim à primâ Tonſurâ initiando inquirenda ſunt ſin-
gula, quæ Clericis neceſſariò ſeruanda ſunt, vt eius probetur animus, vtrum
ad ſingula paratus ſit, & ad omnem Clericorum legem obſeruandam bene
affectus; ne aut temere incepiſſe, aut leuiter propoſitum deſeruiſſe aliquando
credatur: & (ſi in ſuſcepto Clericali ſtatu permaneat) aut in officio ſuo ne-
gligens, aut in vita ſua nihil minus quàm Clericus videatur. Quamuis enim C
eum qui primâ Tonſurâ inſignitus eſt, nulla lex ad permanendum in eo quem
elegit ſtatu adſtringat: ſi tamen ſine cauſa Clericatus ſtatus ſemel ſuſceptus
deſeratur, proculdubio mutatio iſta deſerentis leuitatem, animique incon-
[g] Ad Epheſ. 4. [h] Lucæ 9.
ſtantiam denotat, vixque à peccato excuſari poteſt: obſecrante Apoſtolo [g] *vt*
dignè ambuletis vocatione, quâ vocati eſtis, & docente Domino, [h] *neminem mitten-*
tem manum ad aratrum, & reſpicientem retro, aptum eſſe regno Dei: quod ſi diuinæ
prouidentiæ arcana inſcrutabilia ſcrutari tamen licet, expluribus, qui abſque
cauſa à Clericali ſtatu deſciuerint, præſertim ſi anteà bonis Eccleſiaſticis ditati
fuerint, paucos reperias, qui non vel malè perierint, vel non inter ſæcularium
negotiorum vortices grauiter periclitati fuerint. Plures ego numerare poſſem:
[i] Nazianz. orat. 3. aduerſus Iulianum.
ſed vetuſtiora magis placent exempla: &, vt Iulianum [i] Apoſtatam ſileam,
qui poſtquam ad Lectoris in Eccleſiâ gradum atque officium fuiſſet ſublima-
tus, ſtatum ſuum deſerens religionem exuit, vbi Imperatoriam purpuram in-
[k] Thomas VValſingh. ad annum 1182. [l] Synod. Nucerina Simonis Lunadori, de Sacramento Ordinis num. 8.
duiſſet, in quâ & peſſimè vixit, & infeliciter periit. Hoc memoratu dignum D
exemplum prætermittere nō poſſum, quod notauit [k] Thomas VValſingham,
Aimerici ſcilicet de Monte forti, qui Clericatui renuntians, & miles effectus
paulò poſt mortuus eſt. Addo in Synodo [l] Nucerinâ, aliiſque prudenter ſtatu-
tum, vt *qui Clericalem habitum Epiſcopi auctoritate ſuſceptum, eo inconſulto depoſuerit,*
non ſolum graues, eiuſdem arbitrio, pœnas luat, ſed ſciat etiam ſe omni ſpe vlterius in ordi-
nibus progrediendi, aut eundem habitum obtinendi cariturum.

XXXVII. Verùm fuſior ſum in vnâ iſtâ conditione neceſſariâ in Tonſuræ exa-
mine adeò commendandâ: plura tamen habeo, quæ adiungere poſſem, ita
mihi hoc omnimodè curandum videtur, vt nihil nimium hac de re dici poſſe
videatur, putà in re tanti momenti, & aduerſus tantam noſtrorum temporum
negligentiam: loquendi tamen modum ſeruandum tandem cenſeo, & vlti-
mam in Tonſuræ examine diſcutiendam conditionem confirmo, ne videlicet
vllus ad eam admittatur, niſi qui probabiliter Eccleſiæ profuturus credatur;
ad quid

Digitized by Google

A ad quid enim admittetur in Clerum qui ad Cleri miniſteria ineptus cenſebitur? ad quid priuilegiis Cleri decorabitur immeritus? ad quid beneficiis obtinendis reddetur idoneus, qui nunquam erit ad officia? rectè mihi pro hac conditione ſtabiliendâ præcepiſſe videntur ſtatuta Synodalia Eccleſiæ Rhemenſis, edita, vt fertur, ſedente Epiſcopo Sonnatio, quem Flodoardus anno 600. refert ordinatum, [a] *Vt nulli Tonſura detur, niſi idoneo, & ad ſacros ordines poſteà probabiliter aſcenſuro: quid enim opus mittere panem filiorum canibus, & ſpiritalia mundi amatoribus?*

[a] Statuta Synodal. Eccleſ. Rhem. tom. 3. Concil. Binij parte 2. Flodoardus lib. 2. hiſtoriæ cap. 5.

§. VIII.

Quænam in examine ad minores ordines quærenda, & perueſtiganda ſint.

XXXVIII. His verò in Tonſuræ examine iactis neceſſariis, ad totius ordinationis ædificium, fundamentis, facilè eſt cætera ſuperſtruere, quæ ordinationis B legitimæ compagem, ac ſtructuram perficiant. Vt à minoribus ordinibus incipiam, quid in examine ad iſtos ordines obſeruandum ſit, paucis ex Tridentino petitis conditionibus Concilium quintum Mediolanenſe complectitur, [b] *De iis verò, qui in minoribus ordinibus adſcribi volunt, quæratur, experiundóque cognoſcatur, an ſaltem primordia Grammaticæ, & linguam Latinam intelligant: an ſcientiæ ſpes tales eos oſtendat, qui digni ſint, vt ad maiores ordines aliquando aſcendant.* Gemina ſunt iſta iis Tridentini Concilij verbis, [c] *Minores ordines iis qui ſaltem Latinam linguam intelligunt, &c. conferantur, &c. cúmque hinc ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus, nemo iis initietur quem non ſcientiæ ſpes, maioribus ordinibus dignum oſtendat:* quod autem ibidem Tridentinum à minoribus ordinibus initiandis requirit, vt aſcendentes de gradu in gradum, in vitæ quoque merito, & doctrina accreſcant, aſſidui in Eccleſia miniſtrent, Preſbyteros vel alios in Superioribus Ordinibus conſtitutos magis reuereantur, crebriúſque quàm anteà corpori Chriſti ac ſanguini communicent: hæc magis ad teſtimoniorum ab C ordinandis exigendorum neceſſitatem, quàm ad examinis diſtrictam legem attinent. Legatur quoque Concilium Burdegalenſe [d] vltimum de examine & probatione ordinandorũ ad minores ordines. Legantur innumeræ penè aliæ, Gallicæ, Italicæ, & aliarum nationum Prouinciales, aut Diœceſanæ Synodi.

[b] Cōc. 5. Mediol. conſtit. parte 3. tit. de examinatione.

[c] Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 11. de reformat.

XXXIX. Porrò iis Conciliorum decretis in promouendis ad minores ordines duo præcipuè examinanda iubentur, putà Grammaticæ, ſeu linguæ Latinæ intelligentia: & ea ingenij bonitas, atque operæ in literis nauandæ ſpes, quæ ſcientiam maioribus ordinibus ſufficientem præferat. Rationem aſſignat Concilium [e] Tridentinum, quod à minoribus ordinibus *ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus*, quod quidem de Lectoratu affirmat expreſsè [f] Nazianzenus, & de omnibus ordinibus minoribus, ſaltem obſcurè, ij [g] omnes, qui in minoribus eos probari volunt, qui ad maiores ſunt aſcenſuri. Exinde autem ſequitur, huius, quæ in Preſbytero requiritur, neceſſariæ doctrinæ, quædam ab iis ſpecimina oſtendi debere, qui ad minores ordines cupiunt promoueri: D ne fruſtrà in eos minor ordo dicatur collatus, qui ad maiorem ineptus ſemper futurus ſit. Adde quod Grammaticæ quoque peritia, & aliqualis ad iſtorum ordinum functiones literarum ſcientia requiratur: *ſine quibus*, vt ait [h] Gelaſius epiſtola ad Epiſcopos, per Lucaniam & Brutios conſtitutos, *vix fortaſſis oſtiarij poſſit quis implere miniſterium*: Lectoris verò, ad quem diſtinctè Scripturas ſacras legere, & rudimenta noſtræ religionis explicare ex officio conuenit (vt ſuo loco dicemus) quomodo quis Grammaticæ ignarus, & myſteriorum noſtræ religionis inſcius, munere fungi poterit? Idem de Exorciſtis coniiciendum eſt quos prætereà prudentiâ non orbatos eſſe decet: idem de Acolythis, qui baptizandos, confirmandoſque inſcribunt, & in ordinem diſponunt, qui in ſacrificio Miſſæ Sacerdoti reſpondent, ac miniſtrant, qui materiam Euchariſtiæ, remotè ſaltem, præparant, vt ſuo quoque loco exponetur.

[d] Conc. Burd. 2. cap. 6. num. 3.

[e] Conc. Trident ſuprà.

[f] Nazianzen. orat. 20. in laudē Baſilij.

[g] Caius epiſt. vnica in fine. Syluester in Concil. Rom. cap. 5. Siric. epiſt. 2. cap. 8. 9. & 10. Zozimus epiſtola 1. cap. 3. Leo epiſt. 85. & alij paſſim.

[h] Gelaſ. epiſt. Epiſcopis per Brutios, & Lucan. conſtit. cap. 3.

 A

§. IX.

Quænam in examine ad ſacros omnes ordines quærenda.

XL. *Qui verò* (vt ſimul cum Concilio Mediolanenſi,[a] quod præ manibus explicandum habemus, ad ſuperiorum Ordinum examen feſtinante, ipſi quoque feſtinemus) *ſacris ordinibus, vtpote Subdiaconatu, Diaconatu, Sacerdotio initiandi ſunt, cùm ornati excultique iis virtutibus eſſe debeant: quæ in Clericis inferiorum ordinum requiruntur: ſicut ad altiorem ordinis gradum aſcendunt, ita virtutum, & probitatis, & doctrinæ quodam quaſi aſcenſu præſtare debent; quamobrem hoc inprimis ordinatores videant, an qui Ordinis Sacramento initiantur, per ſingulos illius gradus, & in vitæ ſpiritualis diſciplinâ maiorem progreſſionem fecerint, an Breuiarium, anque ſacra Biblia, Concilium Tridentinum, & Prouincialia quoque, Synodos Epiſcopi Diœceſani, Catechiſmum Romanum, Rationale diuinorum officiorum, & libros aliquos de vitæ ſpiritualis rationibus conſcriptos, ſui muneris vſui accommodatos hab[ea]nt.* B

[a] Concil Mediol. ſ. ſuprà.

XLI. Præclarum ſanè prius iſtud conſilium, vt de profectu ſingulorum, tam in ſcientiis, quàm in Clericali diſciplinâ, & Chriſtianæ pietatis officiis quæſtio diligens habeatur: ita enim mihi perſuadeo, Clericos qui in minoribus ordinibus ad maiores probandi militant, ſi animum in ſcientiæ ſtudio, pietatis, ac diſciplinæ remiſerint, tunc cùm maximè feruere deberent, negligentiores vtique poſteà futuros, & Eccleſiæ Dei minus vtiles: ideóque cùm examen ordinandorum non vitium tantùm atque habituũ, ſed voluntatis probatio ſit, & ſagax de futuris actibus diuinatio, eos qui ita negligentes reperti fuerint, etſi fortè aliqui alij ſcientiâ ipſis inferiores admittendi videantur, qui conatu omni ad ſcientiæ ſtudia ac diſciplinæ contenderint, eos tamen reiiciendos eſſe: tum quod ſicut illorum diligentia remuneranda eſt, ita eorum punienda negligentia: tum quod ab illis maiores profectus in dies expectentur, ab his verò peiora omnia timeantur: neque enim animus vnquam humanus eodem gradu ſiſtere poteſt, ſed vel ad altiora conſurgit, vel ad decliuiora delabitur; & vbi ſemel C alicuius animum otium, ac ſtudiorum neglectus inuaſerit, non ſolùm futuram impedit vtilitatem, ſed immiſſa etiam ac iam exacta virtutum ſemina præfocat: [b] *eant*, ergo, *de virtute in virtutem* neceſſum eſt, & [c] *aſcenſiones in corde ſuo diſponant*, qui ad Chriſtianæ perfectionis faſtigium aſpirant; Quoſdam liceat tanquam literaturæ, & diſciplinæ Chriſtianæ ignaros, quoſdam tanquam negligentes reiici: priores, quia inepti ſunt ſacris functionibus ritè obeundis: poſteriores, quia tales erunt. Vt autem hoc fieri poſſit, opus eſt ſingulorum, quæ fuerit eruditio meminiſſe, vt præterita præſenti conferatur: cui rei optima eſt ea quam ſuprà cum iiſdem Conciliis Mediolanenſibus eruimus, diſciplina, quam etiam obſeruatam in Galliâ maximo cum emolumento vidimus, vt ſingulorum qui ad ordines accedunt, ſiue reiiciantur, ſiue admittantur, ingenium, ſtudioſitas, peritia, induſtria, quam fieri poteſt exactè, deſcribantur.

[b] Pſalmo 83.
[c] Ibidem.

XLII. Præclarum & iſtud, vt certi quidam libri, iique maximè qui de rebus ſacris, & diuinis pertractant, quique Clericum ſuum officium edocent, tan- D quam vitæ magiſtri habeantur, & audiantur, nam vt rectè habet Seneca, [d] *inter ſtudia verſandum eſt, & inter auctores ſapientiæ, vt quæſita diſcamus, nondum inuenta quæramus.* Itaque quod Paulus [e] Timotheo, hoc Clericis omnibus ſeriò inculcandum eſt; *attende lectioni*: ex iis autem libris potiſſima ſunt ſacra Biblia, quæ ſapientiam diuinitus emiſſam inſpirant, & doctrinam [f] *vtilem ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iuſtitiâ*, complectuntur. Secundum locum tenent Conciliorum decreta, quibus Eccleſiaſticæ regulæ continentur, & fidei, & morum dogmata: poſthæc libri iſti in pretio eſſe debent, qui myſteriorum noſtræ religionis arcana aperiunt, & ſacrorum rituum cauſas, & ſignificationes detegunt: & vt videamus veterem Eccleſiæ in re ſimili, diſciplinam, lubet intueri, quomodo Epiſcopi in Moguntiaco Concilio ſub Carolo Magno Imperatore conſediſſe deſcribantur, [g] *Legentes atque tractantes Euangelium, necnon Epiſtolas, & Actus Apoſtolorum: Canones quoque ac diuerſa Sanctorum*

[d] Seneca epiſtola 104.
[e] 1. Timot. 4.
[f] 2. Timot. 3.
[g] Conc. Mogunt. in præfat.

A *ctorum Patrum opuſcula, Paſtoralémque librum Gregorij, cum cæteris ſacris dogmatibus diligenti ſtudio perquirentes, quibus modis ſtatum Eccleſiæ Dei, & Chriſtianæ plebis profectum ſacrâ doctrinâ iuſtitia inconuulſum, largiente gratiâ Dei perficere, & conſeruare, potuiſſent.* Proderit quoque meminiſſe, cautum olim in Synodo Turonenſi tertia ſub eodem Carolo, [a] *nulli Epiſcopo licere Canones, aut librum Paſtoralem à beato Gregorio Papa editum, ſi fieri poteſt ignorare*: in Cabilonenſi ſecundo ſub eodem Imperatore decretum, [b] *vt Epiſcopi aſſidui ſint in lectione, & ſcrutentur myſteria Dei, &c. Canones quoque intelligant, & librum Beati Gregorij Papæ de curâ Paſtorali*: & in Aquiſgranenſi ſecundo imperante Ludouico Pio ſimiliter definitum, [c] *conuenire Sacerdotali miniſterio ſcire formam Euangelicam, documenta Apoſtolica, Canonum inſtituta, normam regulæ Paſtoralis à ſanctiſſimo Pontifice Gregorio editæ*: denique in Capitulis Hincmari Rhemenſis ad Preſbyteros parochiæ ſuæ datis anno 852. ſtatutum eſſe, [d] *vt Homilias 40. Gregorij quiſque Presbyter ſtudioſè legat, & intelligat.* Ritè ergo prædictos libros commendant Mediolanenſes Pa-

B tres, & de ſtudio in iis collocato examinari volunt, qui ad ſacros ordines tendunt. Vix enim vllus doctrinæ, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudioſus erit, qui non eorum quoque librorum amantiſſimus exiſtat: nec certiùs Vlyſſes Achillem in fœminam tranſmutatum, gladiorum annorumque mercibus propoſitis agnouit, quàm prudens examinator ex ſtudio circà libros quis cuique genius ſit, poterit conijcere.

[a] Turon. 3. c. 3.

[b] Cabilon. 2. c. 1.

[c] Aquiſgr. 2. capitulo 2 de doctrinâ Epiſcoporum can. 4

[d] Priorū Capitulo Hincmari cap. 8.

§. X.

Quænam à promouendis ad Subdiaconatum quærenda.

XLIII. Subdunt autem Mediolanenſes conſtitutiones, [e] *A Subdiaconis potiſſimum de ordinū minorū, & maiorum quæratur differentiâ: an in minoribus ordinandus probatus ſit De voto item continentiæ, quod Subdiaconatus ordini coniunctū eſt. De Sacramen-*

C *torum etiam doctrinâ, ſaltem generatim: tum eorumdem periculū, experimentumve fiat in officij diuini recitandi ratione*: Egregiè omninò; primò enim maiores ordines ſuſcipere nequaquam merentur, qui minoribus iam inſigniti, vtrorumque differentias non agnoſcunt: ſicque tam in prioribus ordinibus exercendis negligentiam ſuam produnt, quàm in ſuperioribus temerè petendis impudentiam: cùm nec in ſuſceptis poſſint negligentiam ſuam excuſare, quorum functiones ignorant, nec de reliquis ſuſcipiendis niſi temerè cogitare, qui id petere coarguuntur, quod ignorent, & ad ſuperiores gradus velle conſcendere, poſteaquam in inferioribus malè ſe geſſerint. Secundò, non poſſunt non ſeriò de caſtitatis voto commoneri, qui eius de cætero ſeruandæ neceſſitate conſtringentur. *Qui minorum igitur officiis ritè functi, ad Subdiaconatum promoueri anhelant,* inquit Burdegalenſe [f] vltimum Concilium, *hæc prius apud ſe attentè circumſpiciant, ſcrutentúrque ſemetipſos maximè conducit*: & cùm Tridentina [g] Synodus eos ſolùm Subdiaconatu initiandos moneat, *qui ſperent Deo auctore ſe continere poſſe*, inqui-

D rendus eſt vnuſquiſque iſtius ordinis candidatus, quantam ſpem Cœlibatus ſeruandi concipiat: quo continentiæ deſiderio exardeſcat: nec vllus in Subdiaconum admittendus eſt, niſi qui ſuæ caſtitatis experimentum aliquod, aut dederit, aut habuerit. Tertiò, examinandi etiam quicumque Subdiaconi ordinationem expetunt, an Sacramentorum doctrinam attigerint; ne in Sacramentorum miniſterio, cui deſeruire incipiunt, per ignorantiam peccent: neve rudes omninò, & imperiti Sacerdotalis muneris irreducem Sacerdotij viam ineant, & Eccleſiæ inutiles maneant, atque oneroſi, ſi per ignorantiam ad ſuperiorem Preſbyteratus ordinem aſcendere non poſſint. Quartò, æquum pariter eſt, vt examinentur circà modū recitandi Breuiarij, vt qui ad eius recitationem obligabuntur, non imperiti ad hoc penſum perſoluendum accedant: nec ſibi ſui muneris ignaris huius officij obligationem imponant; quod etiam examen in aliis ſuperioribus ordinibus conferendis placeret inſtitui, vt ſcilicet deprehenderentur, quinam ritè atque ordinatè Horas Canonicas perſoluant; quinam verò vel huius legis obſeruationem omittant, vel in huius offi-

[e] Conc. 3. Mediol. ſuprà.

[f] Conc. Burdeg. vlt. cap. 6. num. 4.

[g] Tridēt. ſeſſ. 23. de reform. cap. 13.

cij perſolutione oſcitanter ſe gerant: vtroſque enim non ſine reprehenſione A
præteriti criminis, vel oſcitantiæ, ad ſuperiores ordines recipere iniuſtum eſt; neque enim videtur rationi eſſe conſentaneum, vt ſuperiores conſcendant gradus, qui in inferioribus viſi fuerint negligentes: vnde rectè Concilium Burdegalenſe ſub Antonio Preuotio Sanſaco, cum à Subdiaconatu ſtatim officij diuini rationem Clericos tenere debere dixiſſet, [a] *Neque omnino,* ſubdit, *ſuperiores illis ordines conferantur, quos per examen hac inſigni, & mortali negligentiâ teneri conſtiterit.*

[a] Conc. Burdegal. 1. titulo de Sacramẽt. Ordinis.

XLIV. Certè hocce tempore, quo nemo inferiores Sacerdotio ordines ſuſcipit, niſi qui Sacerdotium prætendit; vixque vllus ad Subdiaconatum recipitur, qui non illicò ſibi ius ad Preſbyteratum, licet falsò, acquiſitum putet, qui non ſibi iniuriam inferri credat, ſi in eo ordine, in quo Clericis nulla ſolent ſtipendia ab Eccleſiis deſtinari, perpetuò remanere cogatur: hocce inquam tempore, ea rerum ſtante conditione, quâ viuimus, vix in Preſbyteris plura, B
quàm in Subdiaconis deſiderari videntur: niſi fortè quod quæ à Preſbyteris ſcientia iam acquiſita eſſe debuit; ne ſtatim ab ordine ſuſcepto in Sacramentorum adminiſtratione peccent, ea valdè probabiliter, & mox comparanda ſperari, ac coniici debeat in eo qui Subdiaconorum catalogo inſeritur, cuius rei me admonuit Burdegalenſis vltima Synodus his verbis: [b] *Circà eos qui ad maiores ordines erunt aſſumendi: cùm ſemel arctam viam ingreſſi ab ea minimè reſilire poſſint, omniſque pœnitentia ſera ſit eis, & inutilis: eſt, cur maior cautio in iis deligendis adhibeatur:* maiorem vtique cautionem, & ſeueritatem in Subdiaconatu adhibendam eſſe conſpicuum eſt, tum in vniuſcuiuſque vitâ probandâ, ne ij caſtitatis lege obſtringantur, quos ſatiùs foret in ſuæ incontinentiæ remedium nubere, quàm repudiantes nuptias infeſto concupiſcentiæ igne iugiter aduri, &, cum ordinis Clericalis dedecore, volutari in carne & ſanguine: tum etiam in ſcientiâ, & ingenio examinandis, ne aliquos ſacri Antiſtites vel miſeratione ducti, vel importunitate victi, ad Preſbyteratum inutiles euehere cogantur, C
nullâ aliâ ratione, quàm quod eos Subdiaconos effecerint: quaſi verò errore reſarciatur error, non potius augeatur, vel in erroris noui patrocinium ſimilis ſuperior error adferri poſſit, cùm potius errorem recentem antiquus accuſet, dum oſtendit ab iis criminibus minus auerſum eſſe hominem, in quæ pluries impegerit.

[b] Burdeg. vlt. cap 6. num. 4.

§. XI.

De iis quæ in examine ad Diaconatum, & Presbyteratum quærenda ſunt.

XLV. De examine ad Diaconatum hæc tantum Mediolanenſis habet conſtitutio, [c] *Diaconorum examen, experimentumve fiat, præterea aliquanto diligentius de Sacramentorum doctrinâ: experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini infrà præſcripta,* hanc verò examinis formam pro Concionatoribus intactam relinquemus, quia alterius videtur eſſe inſtituti; D
nec ad hunc ſcopum ſermo noſter rectà collimat. Hic tantum perpendendum præter ea quæ ſuprà diſcuſſa ſunt, duo præſertim in examine futuri Diaconi expetenda eſſe, vt & maiori quàm quæ Subdiacono ſufficiat Sacramentorum ſcientiâ imbutus ſit, & concionandi non ſit imperitus: Nam Diaconi in omnibus Sacramentis miniſtrant, & vicem gerunt Sacerdotis in Baptiſmo conficiendo, ac diſtribuendo ſpiritali Euchariſtiæ cibo; concionandi quoque prærogatiuâ eminere eos oportet, quia Catechumenos docere ex officio tenentur: ordoque eorum καθάρτικος, ſeu purgatiuus eſt: ac proinde ſi Sacramentorum inſcij, & concionandi omnino imperiti admittantur, ad munus Diaconi inhabiles, minuſque idonei ſeligentur, quod ſine ſcelere fieri non poteſt: quæ autem de officiis Diaconorum hîc obiter diximus, fuſiùs ſuo loco confirmabuntur.

[c] Mediolan. 5. conſtit. parte 3. de examinãdi ratione.

XLVI. Denique prædictum Mediolanenſe Concilium mandat, [d] *vt ab iis qui Sacerdotio initiari volunt, hæc ſtudioſè ſigillatim perquirantur, an piè, & fideliter*

[d] Conc. Mediol. 5. ibidem.

in

A *in miniſteriis anteactis ſe geſſerint, an ſpectatâ pietate, anque caſtis moribus, an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab iis exſpectari poſſint, hæc præterea quærantur quid ſit Miſſæ Sacrificium: qui illius Sacrificij effectus, quæ eiuſdem partes: quæ neceſſaria in eo inſint: quæ ſacrarum veſtium ſignificationes: quæ in eo Sacrificio offerendo requirantur; vbi, & quando illud fieri non liceat; quæ dubia aliquando incidere poſſunt, quæ explicatione opus habeant, vt illud rectè fiat, tum experimentum eorum ex præſcriptis infrà regulis fiat. An ſacræ confeſſionis aliquam peritiam habeant; an ad alia item Sacramenta rectè, ritèque miniſtranda idonei ſint; an eorum cognitionem explicatiorem habeant, ex interrogationum præſcripto, vt infrà de Parocho: an doctrinam item teneant, quâ verbum Dei rectè tractare, concionémque habere poſſint, anque de re ſacrâ, de Chriſtianarum virtutum officiis, atque de omni re ad ſalutem neceſſaria aptè populum inſtruere, aut docere poſſint: cùm verò à cæteris omnibus, vt præſcriptum paulò ante eſt, qui Clericali militiæ adſcribuntur, de vita ſpiritali, ſanctioriſque inſtitutis atque exercitationibus perquiratur: tùm maximè ab iis, qui vel Sacerdotio initiantur, vel parochialem curam* B *ſuſcipiunt, &c. à quibus omnibus & ſingulis, cùm ad examen veniunt, præter cætera quæ ad ſanctæ ſpiritalis vitæ vſum pertinent, ea maximè explorentur, quæ de orandi modo, déque omni ſanctarum meditationum cœleſtiumque contemplationum exercitatione ab aliis qui in eo genere religiosè ſeſe exercuerunt, tradita ſunt.*

XLVII. Nihil in hac conſtitutione non ſanctum, nihil non æquiſſimum, nihil non neceſſarium, ſiue enim ea ſpectes, quæ de Sacrificio Miſſæ interroganda præſcribuntur, quid magis æquitati & rationi conſonum, quàm vt nemo ad rem adeò auguſtam, imo diuinam celebrandam admittatur, qui non ſui officij gnarus ſit, & peritus? qui non ſacrificij naturam, effectus, circunſtantias optimè calleat, cuius nempe miniſter eſt? qui non defectus in hoc ſacrificio occurrentes, quibus vel ſtatim occurrendum eſt, vel extemporaneum remedium adferendum, non exactiſſimè nouerit? qui non veſtium rituumque ſignificationes, quibus ad pietatem incendatur, didicerit? ſiue Sacramento- C rum adminiſtrationem, ac diſpenſationem, quibus homines ſaluantur, Sacerdotibus commiſſam conſideret, quis tantam, tam excellentem, tam periculoſam prouinciam imperitis confidat in opprobrium Cleri, populi detrimentum, & conculcationem ſanguinis Chriſti, qui pro nobis effuſus in omnem Chriſtianum populum per Sacramenta velut per canales diffunditur? ſiue difficile verbi diuini prædicandi munus Sacerdotibus commiſſum cogites, quis canes mutos non valentes latrare ad cuſtodiam ouilis Dominici conſtituat? quis populorum exſpectationem fruſtrari velit, vt cùm legem ab iis requiſierint, quorum labia ſcientiam cuſtodiunt, vel falſa doceantur, vel ſtulta rideant, vel debitâ reſponſione priuentur: ſiue denique in Sacerdotum conditionem oculos coniicias, quorum vita cæteris debet eſſe in exemplum, oratio debet eſſe præſidio: quis vnquam in orationis ſtudio, & vitæ integritate, ab iis exquirendis, & inquirendis iis, quæ ad iſta ſpectant, nimiam putet adhiberi poſſe diligentiam, in quibus nemo poteſt eſſe nimius? Id ipſum confirmant ea D quæ Auguſtino à Gratiano tribuuntur, ferè autem omnia habentur in pœnitentiali Bedæ, & in libro de officiis Eccleſiaſticis quibus nempe enumerantur ea, [a] *quæ ipſis Sacerdotibus neceſſaria ſunt ad diſcendum, id eſt liber Sacramentorum, Lectionarius, Antiphonarius, Baptiſterium, Computus, Canon pœnitentialis, Pſalterium, Homiliæ per circulum anni Dominicis, & ſingulis diebus feſtiuitatibus* [illegible]: quæ quidem qui ignorauerit Senonenſe [b] Concilium ſub Antonio Cardinali à Prato ad Sacerdotium vetat promoueri.

[a] Gratia. diſt. 38 can. quæ ipſis

[b] Senonenſ. Conc. in decretis morum cap. 3.

§. XII.

Concluſionem continens, & ſeriam ad examinatores parœneſim.

XLVIII. Prouidenter ergo, ſanctè, & neceſſariò ea omnia, quæ in conſtitutionibus Mediolanenſibus citatis præſcribuntur, in examine probandorum ad Sacerdotium quærenda ſunt, nec vllus niſi eo doctrinarum genere tinctus reci-

Digitized by Google

piendus. Nec eſt, quod aliquis aduerſus prædicta exceptionem admittat, putans non eam ſeueritatem ſeruandam eſſe, in eo qui Preſbyteratum hoc tantùm fine petat, vt cantui, lectioni, vel orationi vacet, cui nec populi docendi vel ducendi voluntas ſit, qui Sacramentorum adminiſtrandorum prouinciam refugiat, ſibi ſoli victurus non aliis: neque enim hæc exceptio Canonica eſt. Primò enim quis ſpondere audeat eum qui talia, vt ordinaretur, promiſerit, non omnem moturum eſſe lapidem poſteà, vt Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtas ſibi detur? quis non ipſi parochialis Eccleſiæ curam demandandam polliceri poſſit, à quâ eum repellere qui Preſbyterali ordine viſus ſit dignus, licet hodiernæ praxi conforme ſit, at non [a] Canonico iuri? Secundò, quis ferat Preſbyterum ordinari, vt ſibi tantum vacet, non aliis? quod enim [b] Chriſtiani ſumus propter nos eſt, quod Preſbyteri propter alios; hoc Preſbyteralis ordinis ratio, hoc poteſtatis in populum & pro populo inſtituta dignitas; hoc antiquæ Eccleſiæ diſciplina, quæ inutiles Preſbyteros, otioſos, populi curam non habentes vix [c] patiebatur, vt alibi docebimus: hoc inſtitutio Chriſti, & Apoſtolorum traditio, quibus conſtat Preſbyteros ad populi vtilitatem, & Sacramentorum diſpenſationem primum inſtitutos fuiſſe, tanquam indecorum & inordinatum reiiciunt. Tertiò, eſto legitima ſit iſta à diuinis officiis Sacerdotali gradui propriis ceſſatio, eſto certò ſciat Epiſcopus ſponte abſceſſurum eum à miniſterio verbi & Sacramentorum quem ignarum ordinauit; at quomodò ſciet, eum à populo nūquam appellandum, vt eo munere defungatur, qui certè ſingulorum nec merita nouit, nec doctrinam? quo argumento coniiciet non eum temerè de myſteriis diuinis verba facturum? quâ ratione ductus ipſum indocta reſponſa, noxia conſilia, dogmata, errores non propalaturū colliget, quæ in totius ordinis dedecus vergant, & perniciem populi? Itaque vulgata illa exceptio explodenda eſt, tanquam quæ Eccleſiæ Dei, ſi ſemel approbetur, certiſſimam peſtem allatura ſit. Aliquam tamen habendam eſſe rationem religioſorum, qui perpetuo deliteſcere amant in ſuis Monaſteriis, & ad nullas animarum curas euocari, ſtatuit Colonienſis [d] Synodus, vt ſcilicet benigniùs cum iis agatur, nec eadem quæ in aliis ſcientia requiratur.

[a] Vide cap. accepimus, de ætate, & quali. ordin.
[b] Vide Auguſtinum lib. 1 de paſtoribus cap. 2. contra Creſcon. lib. 2 cap. 11. ſer. 1. de cōmuni vita Clericorum, & alibi.
[c] Vide can. Apoſtol. 55. 57.
[d] Colo. Cōc. ann. 1549. de altero medio ad reformat. cap. 8.

XLIX. Agite ergo examinatores piè, prudenter, ſedulò, conſtanter, veſtrique officij eas eſſe partes credite, quæ Chriſtianæ reip. ſi vllæ aliæ maximè interſint; à vobis diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtauratio pendet; faciliùs ſiquidem eſt nouos Eccleſiæ Dei Sacerdotes ad hanc regulam fingere, quàm antiquos refingere. Actum eſt de Eccleſiâ, eiuſque ſalute, & ornamento, ſi in ordinandis Sacerdotibus, & miniſtris ſacroſancti Altaris eruditio, pietas, functionum Eccleſiaſticarum ſcientia, diſciplinæ ſtudium, & aliqui in ea profectus nulla ratione ſpectentur. Apage examinatores iſtos, qui vbi aliquis duo, aut tria verba Latina effuderit, continuò ipſum ordinatione dignum iudicant, magnique faciunt ſi de Romanis Conſulibus, vel Prætoribus aliqua garriat, quamuis de religionis Chriſtianæ myſteriis, Sacramentorum doctrinâ, Clericorum officiis interrogatus conticeſcat.: hæc præſertim quærenda ſunt, quæ ordinandis præcipuè docenda, exercenda erunt; cætera non negligenda, quibus ad priora addiſcenda paratur aditus, & ignorantiæ apud populum opinio deuitatur. Spectent quæſo examinatores, quales prioribus Eccleſiæ ſæculis Clerici eligerentur, quales ſacris ordinibus initiarentur, taléſque ſi fieri poſſit approbare nitantur, qui prædeceſſorum ſuorum imaginem referant. Quales autem Clericos, ſeu Sacerdotes primitiua haberet Eccleſia, graphicè depingit [e] Origenes, quibus ſi comparemur, quàm vereor ne non minus tantum habentes, ſed nihil omninò habentes deprehendamur. Audiatur tamen Origenes, qui, vbi Eccleſiæ Dei cum popularibus cœtibus collatæ præſtantiam oſtendit, mox ſubdit, *ſic etiam Senatum Eccleſiaſticum ſi componas ad Senatus ſingularum ciuitatum, inuenies quoſdam Senatores Eccleſiaſticos dignos vbiuis gentium adminiſtrare diuinitus conſtitutam remp. Senatores verò iſtos, qui paſsim reperiuntur, nihil in moribus habere eximium præ plebeiis hominibus. Eodem modo Magiſtratus Eccleſiaſtici cum vrbanis Magiſtratibus conferendi: vt intelligas Magiſtratus Eccleſiæ, etiam qui inter collegas paulò frigidius*

[e] Origenes lib. 3. contrà Celſum.

A *frigidius verſantur in officio: tamen in morum, & virtutum ratione vulgaribus Senatoribus atque Senatoribus praecellere*: Quàm verò iam mutata rerum conditio eſt, cuius mutationis potiſſima cauſa nulla alia eſt, quàm quod in eligendis Eccleſiæ miniſtris negligentius, in iiſque diu probandis ſegnius Antiſtites, & ab iis delecti examinatores agant. Meliora ſperanda ſunt eo tempore, quo doctrinâ & pietate inſignes Epiſcopi plurimi reſarciendis Eccleſię luxatæ ruinis inuigilant. Faue diuinum numen, hancque Præſulibus omnibus piam cogitationem immitte, vt & in ſeligendis vtilibus vineæ Domini operariis diligentes, & in talibus etiam alliciendis æqui beneficiorum diſpenſatores, & in eorum laboribus pro Eccleſia Dei dirigendis aſſidui exiſtant.

CAPVT IV.

B

De tempore, loco, & formâ examinis.

§. I.

De tempore examinis habendi.

I. CÆtera quæ ad examinis ordinandorum accuratam tractationem ſpectant, ſunt tempus habendi examinis, locus, in quo inſtituendum eſt, & forma quæ in eo habendo ſeruari debet. De tempore primùm diſſero, Concilium Nannetenſe Feriam quintam illius Septimanæ in qua ordines celebrabuntur examini inchoando præfigit,[a] *Quando*, inquit, *Epiſcopus ordinationes facere diſponit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere volunt, Feria quarta ante ipſam ordinationem euocandi ſunt ad ciuitatem vnà cum Archipresbyteris;* tum ſubdit, *igitur per tres dies continuos examinabuntur*, puta per Feriam quartam, quintam, & C ſextam immediatè ordinationem præcedentes. Aſſentitur aliquatenus Concilium Colonienſe [b] primum die Mercurij proximè præcedente ordinationem omnes ordinandos euocandos eſſe ſtatuens, & dies ſequentes Iouis, & Veneris eiuſmodi diſquiſitioni peragendæ deſignans: Aſſentitur & alterum [c] Colonienſe quod de tempore examinis in hunc modum decernit, *Mandamus vt volentes ad Subdiaconatus ordines promoueri, præſententur, & dent intitulatoribus nomina ſua Feriâ quartâ diem ordinationis præcedente, ac eodem, ac ſequenti die examinentur hora, quam eis conſtituent examinatores. Promouendi verò ad Sacerdotij gradum, dent nomina ſua Feriâ quintâ ante diem ordinationis quibus ſimiliter ſtatuetur hora, cùm ſimul ob multitudinem examinari non poſſint*: Aſſentitur & [d] Tridentinum, quod quidem per menſem ante ordinationem eos qui ad maiores ordines promouendi ſunt Epiſcopum adire iubet, voluntatem ſuam Epiſcopo ſignificaturos, moresque, ac vitæ inquiſitorem ab Epiſcopo nominatum, habituros; iubet tamen *vt omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, Feriâ quartâ ante ipſam* D *ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad ciuitatem, examinis causâ, euocentur.*

[a] Conc. Nannetenſe c. 11.

[b] Colonienſe Conc. anno 1536. parte 1. cap. 14.

[c] Colon. anno 1549. tit. de altero medio ad reformat. cap. 5.

[d] Tridẽt. ſeſſ. 23. de reform. cap. 7.

II. Neque multũ ab eo diſſentiũt Rothomagenſe Concilium, Mediolanenſe quartum, & Aquenſe, quorum [e] primum ſtatuit, *vt promouendi ad ſacros ordines duobus ſaltem diebus ante ordinationem, ad locum ab Epiſcopo deſignatum veniant examinandi.* Alterum [f] tempus quo examen ſubituri ordinis ſuſcipiendi cauſa conueniant Epiſcopali edicto ſignificandum decernit, *illi qui in vrbe ſunt Feriam ſcilicet ſecundam hebdomada ſtatum ſacra ordinationis diem præcedentis; Diœceſanus autem alijque ante Feriam quartam hebdomadæ, in quam ipſa ſacra ordinatio inciderit. Id verò, niſi pro Diœceſis exiguæ, aut amplioris ratione, vel pro numero eorum de quorum agetur promotione, breuius aut longius conueniendi tempus edicto ſuo præſcribendum cenſuerit.* Vltimum ſimiliter præcipit, [g] vt *omnes tum ipſi qui maioribus, tum alij qui etiam minoribus ordinibus initiari volunt, ſi in vrbe quidem illi ſint, Feriâ ſecundâ hebdomada ordinationem proximè præcedentis, ſi verò Diœceſani, & alij qui extra vrbem habitant, quartâ Feriâ hebdomada, in quam ſacra ordinatio incidit, ad Epiſcopum exa-*

[e] Rothomag. Conc. de Epiſcoporũ officiis num. 5.

[f] Concil. 4. Mediol. conſtit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis.

[g] Aquenſe tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.

Vide plures alias Synodos Italicas præſertim eas, quas ſuperiùs citauimus.

minis cauſâ conueniant. Nullus quidem abſolutè certus dies examini inchoando præfigi poteſt, prudentérque Mediolanenſe citatum à nobis Concilium edixit, pro amplitudine, vel anguſtiâ Epiſcopatus plures vel pauciores examini dies conſtituendos, ideoque examinandos pluribus ante ordinationem diebus conuocandos eſſe vel paucioribus: quod aduertens Tridentina Synodus vel quartam Feriam ante ordinationem, tanquam ordinarium diem, vel alium qui ab Epiſcopo determinatus fuerit, cõuocandis ad ciuitatem iis qui ordinari cupiunt ſtatum eſſe definit, Epiſcopi arbitrio relinquens, vt pro multitudine, vel paucitate examinandorum tempus, à quo examinandi debeant conuenire, anticipet vel contrahat: prudenter etiam omnino, in ciuitate morantium, & extrà ciuitatem habetur ratio, ne ſcilicet ij, qui extra ciuitatem habitant non neceſſariis impenſis grauentur, & diutiùs quàm neceſſum ſit à domo auocentur, extraque eam commorari compellantur: vnde priùs qui ſunt in ciuitate examinantur, vt locum poſtea iis, qui ſunt extra ciuitatem, vacuum relinquant. A B

III. Vbi verò laudabilis illa conſuetudo viget, vt in Epiſcopio, vel in domo aliquâ ad id deſtinatâ inſtruendi ante ordinationem maneant, qui ordinibus initiari petunt (de qua conſuetudine infra dicemus) placet maximè vt quod à Reuerendiſſimo Bellouacenſi Epiſcopo prudenter obſeruatum vidi, duplex examen inſtituatur, prius quidem minus accuratum de Grammaticâ præſertim & humanioribus literis, vt qui Latinæ linguæ rudes reperiuntur, nec ad ipſam inſtructionem admittãtur, quippe qui breui tempore Latinam linguam edoceri nequeant, quæ ordinandis neceſſaria eſt: alterum poſt inſtructionem, & frequentem eorum præſertim interrogationem, de quorum ſcientia dubium aliquod exſtiterit: quam quidem diſcuſſionem quibuſdam ante ordinationem diebus haberi, & ipſis ordinandis notam fieri debere iudicatum eſt, vt libero ab omni curâ animo, & ad certiorem tanti beneficij exſpectationem inflammato, faciliùs ad eam quam decet afferre in ordine ſuſcipiendo pietatem, ac feruorem ſeſe diſponant. C

§. II.

De loco examinis.

IV. Locus autem examinis is eſſe debet, qui ab Epiſcopo deſignatus fuerit, vt loquitur [a] Rothomagenſe Concilium. Publicus autem olim erat, vt nempe audiente populo fideli, & Epiſcopi iudicium comprobante examen inſtitueretur; teſtis huius rei [b] Cyprianus, vbi Optatum & Saturum communi conſilio probatos docet, Saturoque die Paſchæ ſemel atque iterum lectionem datam, Optatum à ſe Preſbyteris doctioribus ſtipato, Doctorem audientium renunciatum refert; teſtatur Concilium Carthaginenſe [c] tertium, quod contradictiones Epiſcoporum electioni allatas *in eadem plebe diſcutiendas* affirmat, vt cùm electus purgatus fuerit, *ſub conſpectu publico* ordinetur; cur enim in eadem plebe contradictiones in electione obortas diſcuti mandat, niſi vt publica ſit, & toti populo nota electi in Epiſcopum purgatio? quam ideo publico in loco purgationem, & diſcuſſionem factam fuiſſe probabiliter coniicies: teſtis ex veteri deducta præſens adhuc conſuetudo, cuius Pontificale [d] Romanum meminit, vt coram populo, ſolemni ordinationis die conſecrandus in Epiſcopum, de myſteriis fidei, de virtutibus Epiſcopalibus interrogetur; hic enim mos, quem nos adhuc retinuimus, Epiſcopi publicè interrogandi indicat, examen olim ordinandorum loco publico, & publicè celebrari ſolitum. In contrarium tamen videtur ſentire Balſamon, qui [e] Canonem iſtum Laodicenum prohibentem, [f] *τὰς χειροτονίας ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι*, id eſt, *electiones* (nam *χειροτονίας* pro electione hic ſumi conſentiunt idem Balſamon [g] & [h] Zonaras) *fieri in præſentia audientium*, ita interpretatur *quaſi in communi auditione cuiuſlibet volentis* (*ἐν κοινῇ ἀκροάσει τῶν βουλομένων*) *eas fieri* vetitum ſit; propterea que ſuo tempore obſeruari notat, vt ſeorſum Antiſtites, conuenientes eligerent, quia D

a Rothomag. ſuprà.
b Cyprianus epiſt. 24.
c Carthag. 4. c. 40.
d Põtif. Rom. tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum.
e Balſam. in can. 5. Laod.
f Laodic. c. 5.
g Balſamon in can. 1. Apoſtolor. & in can 5. Laodic. citatum.
h Zonaras in eoſ. can.

nempe

A nempe in electionibus indigna nonnulla dicuntur, de iis qui eliguntur; Qua nempe ratione ab examine quoque ordinandorum populum fidelem excludi, & ſeorſum examinatores conuenire debere colligeretur.

V. Nos quidem, quid iam facto opus ſit, non determinamus, maximè hocce tempore, quo nos hæretici vndique ambiunt, myſteria ſacra deridentes, & in Cleri opprobrium omnia inuidioſè captantes, nec hæretici ſolùm, ſed magna ex parte laici, tum maximè gaudent cum in Eccleſiaſticorum hominum dedecus & ignominiam aliqua comminiſci, vel loquaciter oblaterare poſſunt; at Canonem iſtum Laodicenum ad diſcuſſionem ordinandorum priuatim agendam non publicè coram laicis fidelibus, falsò detorquet Balſamon, qui nempe hoc tantum innuit diſcuſſionem iſtam & examinationem coram Catechumenis, & pœnitentibus, qui in ſecundo ſunt pœnitentię gradu, quem *ἀκρόασιν* dicere ſolent veteres, à quo & iſti *ἀκροώμενοι*, ſeu *audientes* paſſim dicuntur, fieri minimè oportere, ne fortè, quod ait [a] Zonaras, aliqua in eligendos obii-
B cerentur, quæ in iis, quorum non ita conſtans in fide ratio eſſet, blaſphemandi numinis cauſam præberent: *vt enim virtutum actionibus gloria Dei augetur, (concelebrant ſiquidem, qui præclaras actiones intuentur Dei, maieſtatem) ita viciſſim, ob ea quæ virtuti aduerſantur, qui parum firmis fidei radicibus nituntur* (quales [b] Catechumeni, & pœnitentes vulgò creduntur) *diuino numini petulanter obtrectant*: quemadmodum itaque Catechumeni, ac pœnitentes à ſacris myſteriis fideliumq; exequiis arcebantur, ita & ab electionibus excludi ſolebant, adeout nec intereſſe quidem iis poſſent, multominus ſuffragium ferre: cuius etiam rei, ni fallor, causâ, poſterioribus etiam temporibus conſtitutus ad arcendos Laicos (quorum in electionibus multæ erant partes) inter Officiales magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ in ſexto [c] quinario recenſetur ὁ *πρῶτος ὀστιάριος*, qui [d] ex officio dicitur *κρατῶν τὰς θύρας εἰς τὰς χειροτονίας, cuſtodiens fores, dum electiones Eccleſiæ miniſtrorum peraguntur*: adnumeratur quoque *δεύτερος ὀστιάριος κρατῶν τὸ μονοβάμβυλον* (quomodo legendum cenſent [e] Iunius, & [f] Bulenge-
C rus, in quo à [g] Gretſero diſſentiunt, qui *τὸ μονάμβυλον* legit, quaſi *ampullam vnam & ſolam*, quam ſcilicet oleo ſeu chriſmate plenam ad conſecrationem ſecundus Oſtiarius teneat, & Antiſtiti cùm opus eſt porrigat) cuius nempe ſecundi Oſtiarij officium dicatur obſeruare, & cuſtodire Monobambylon, id eſt conclaue Palatij ſecretum, & ſimplex, in quod conueniebat Clerus Patriarcham electurus, ante quod aliud ſit *διβάμβυλον* dictum, in quod conueniebant promiſcuè omnes ex plebe, qui de electione Patriarchæ citiùs reſcire volebant, cuius nempe meminit [h] Phranſes.

[a] Zonaras in eandem can. ὥσπερ γὰρ διὰ τῶν ἐναρέτων δοξάζεται ὁ θεός, τῶν ὁρώντων τὰ καλὰ ἔργα δοξαζόντων αὐτόν, οὕτω διὰ τῶν ἐναντίων βλασφημεῖται τὸ θεῖον παρὰ τῶν ἀπίστων, ἢ ἀσθενούντων ἀνθρώπων.
[b] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 7.
[c] Codinus cap. 1. de offic. num. 18.
[d] Ibid. nu. 19.
[e] Iunius in hunc locum 14.
[f] Bulengerus de offic. Eccl. Cōſt. cap. 2.
[g] Gretſerus lib. 1. cap. 10. in cap. 1. Codini.
[h] Phranſes lib. 3. cap. 19.

§. III.
De formâ examinis.

VI. Quod verò iam ſpectat ad formam examinis, plurima obſeruanda ſunt, quæ omnia ferè ex quinto [i] Mediolanenſi Concilio eruemus. Primùm eſt, vt
D nemo examinandorum, niſi in habitu modeſto, & qui Clericum decet, in tonſurâ, barbâ, capillitio, honeſtis ac decentibus audeat accedere. Diſtrictè id præcipit Mediolanenſis prædicta Synodus, *ſi quis vel Clericali veſtitu deformi, ab ordinis Eccleſiaſtici decore, aut diſciplinâ alieno indutus, vel ſine congruâ pro ſui ſtatus, & ordinis ratione tonſurâ acceſſerit, ne ad vllam examinis experimentiue rationem ei aditus fiat, niſi decenti veſte amictus, tonſurâ præſcriptâ ad illud redierit.* Similiter Rothomagenſe [k] Concilium ſtatuit, vt ad examen ordinandi conueniant *in habitu & tonſurâ decenti, alioqui non recipiantur.* Si enim, vt ait [l] Ambroſius, *duces & principes omnes etiam militantes accuratè ſericis veſtibus accincti, operoſis cingulis, auro fulgente pretioſis, ambiunt ſolide nitidius in conſpectu regis incedere*: annon contendere debent ordinandi, vt coram Epiſcopo veſtitu Clericali amicti compareant? ſi qui honores petere volebant, [m] candidam togam debebant induere petitionis ſuæ ſignum; quanto æquius eſt, vt qui Eccleſiaſticos gradus petituri conueniunt, Eccleſiaſticam induant veſtem, quâ ſe ſtudioſos ſui nominis, ac profeſ-

[i] Mediolan. Conc. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinãdi ratione.
[k] Rothomag. tit. de Epiſcoporum officio num. 5.
[l] Ambroſ. ſermo 14.
[m] Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 16. & alij paſſim.

ſionis oſtendant: ſi milites [a] cingulum militare aſſumebant, antequam in militum ordines referrentur, & ſe Sacramento militiæ addicerent, num conſentaneum eſt vt idem Eccleſiaſticæ militiæ ſectatores faciant, habitumque eum aſſumant, quo à Laicis dignoſcantur, nec profeſſionem ſuam ementiantur? nemo aut in caſtris, aut in foro ad vllam dignitatem euehitur, qui non veſtibus conuenientibus vtatur; turpe eſt, vt quod in cæteris ordinibus iudicaretur indignum, in ordine Eccleſiaſtico, cuius ſicut maior eſt dignitas, ita maior debet eſſe religio, εὐταξία, & reuerentia, cenſeatur eſſe tolerandum. A

[a] l. 38 §. 1. C. de teſtam. militari. l. 41. C. eod. l. 18. de palat. ſacr. largition. Seruius lib. 8. Æneid.

VI. Ea tamen eſt aliquorum temeritas, vt paſſim aliqui in veſtibus ruſticorum, aut militum examinandos ſe, ac probandos ad ſacros ordines offerant, incompti, inconcinni, animi feritatem, vel ruſticitatem palam prodentes; alij calamiſtrati, molles, effœminati, renidente cute, capillitio criſpato, ac prolixo, acuminatâ aulicorum more barbâ, profuſâ myſtace, veſtitu ſuperbo, inceſſu molli, aut tumido ad examen accedant, in quibus nihil maſculum præter ſexum eſſe coniicias, quorum vnguento delibuti, vel aromatico puluere conſperſi crines, fragrantes veſtes melius olent, quàm mores. B O pulchra capita! ô vera antiquitatis Eccleſiaſticæ, vel Apoſtolicæ modeſtiæ ſpecimina! ô modeſtiæ, ſimplicitatis delitiarum contemptus, optima & germana exemplaria; vnde hæc illis quidem temeritas, vt cùm ſtipitum, ac fungorum, aut contorum, quæ hoſtium ſpoliis, veſtibuſque onerentur, potius quàm hominum ſpeciem repræſentent, hominum tamen ducatum ambiant, & magiſtrorum officium petant: vnde his ſuccreuit audacia, vt cùm pomparum ſæcularium, mundanæ vanitatis, delitiarum turpium ſectatores ſe veſtibus, inceſſu, totoque corporis habitu portendant; modeſtiæ tamen Clericalis, humilitatis, abnegationis temporalium voluptatum quæ Eccleſiaſtici profitentur, laudem ab examinatoribus mereri, & approbationem obtinere non diffidant? ſiccine Eccleſiaſtica dignitas contemnitur, vt iis committatur, qui nec auctoritatis vel tantillum habent ad iubendum, nec ſeueritatis ad reprehendendum, nec honeſtatis ad conuerſandum? C vt iis tribuatur, qui lenitate, ambitione, faſtu, mollitie dignitatem cœleſtem commaculent? ſiccine examinatorum iudicium irridetur, vel examinandorum audacia inualeſcit, vt qui ruſticitatem ſpirant, vel qui, (quod peius eſt) infrunitos ſe, ſuperbos, vanos, delitioſos, molles, ac delicatos omni qua poſſunt ratione oſtendunt, eorum tamen iudicio Eccleſiaſticam dignitatem aſſequi ſe poſſe non diffidant, quorum ſeueritatem potiùs pertimeſcere, quàm approbationem ſperare deberent. Memini egregiè ab Auguſto [b] Cæſare Reipublicæ conſultum, dum publicum officium ei dare noluit, qui fucatos crines haberet non natiuo colore tinctos, fidem non ei adhibendam eſſe dictitans, qui fucato crine intuentes fallere niteretur. Neque verò examinatores ei fidem adhibere debent, qui ſimplicitatem Eccleſiaſticam, & modeſtiam, profeſſione, habitu, & reliquo corporis ornatu, mundanum ſe, ac delitioſum ſimulat, vel verbis, votiſque ſuis expoſitis Eccleſiaſticæ conditionis ſe ſectatorem eſſe velle mentitur; qui enim delitioſi, qui molles, qui mundani fuerint, eo titulo reiiciendi ſunt, quod D alienis ſint ab Eccleſiaſticorum ſtatu moribus; cauendumque inſuper, ne renunciationem ſæcularibus pompis, & vanitatibus in ordinis ſuſceptione profeſſuri, Spiritui ſancto, & Deo, & Eccleſiæ mentiantur: qui verò modeſti, humiles, Clericales intus fuerint, eo tamen titulo excludendi ſunt, quod animum habentes viri boni, exterioribus indiciis alios ſe à viris bonis mentiantur, nec eam quam debent populis ſui æſtimationem relinquant, nec exemplum præbeant. Quis credat illos toto vitæ tempore enixè ſollicitos futuros, vt Sacerdotales appareant, qui vidente Epiſcopo, intuente Sacerdotali examinatorum cœtu, tales eſſe non reformident, quales reliquo tempore eſſe non debeant, & approbationem ab aliis expectent, qui vel ſeipſos ità veſtitos & ornatos erubeſcere deberent? Leuiora fortè dicemur acriori ſtylo confodiſſe: ſed hæc patentia ſunt: nolumuſque occulta reuelare dedecoris; ex leuiorum porrò inſectatione apparet, quanto acriorem, quæ grauiora ſunt, mereantur reprehenſionem.

[b] Sueton. in Auguſto.

VII.

A VII. Vbi verò tum examinatores, tum examinandi conuenerint, *à Ioue principium* illi ducant, oportet. Grauiter Mediolanenſe quintum, [a] *cùm in locum conuenerint, vbi moris eſt Clericorum experimentum fieri, priuſquam aggrediantur à ſtatâ prece, orationéque congregationum vſui præſcriptâ, quàm de libro pronuntiet, qui examini præſidet, initium faciant, hocpiè intiméque precantes, vt Dei ope imprimis illud rectè, prudenter, diuinaque voluntati congruenter conficiant.* Solemnis eſt Apoſtolorum precatio in electione Matthiæ ad Apoſtolatum; [b] *Tu Domine, qui corda noſti omnium, oſtende, quem elegeris ex iis duobus vnum accipere locum miniſterij huius, & Apoſtolatus, de quo præuaricatus eſt Iudas, vt abiret in locum ſuum:* ſimilis in ore examinatorum oratio, ſimilis in corde pietas debet eſſe, ac zelus, vt Deum, qui ſcrutatur corda, ac renes, feruenter precentur, vt ex pluribus ad examen conuenientibus, eligendorum eorum ipſis prudentiam tribuat, qui Eccleſiæ vtiliùs conſulant, Clerum maiori honore afficiant, populorum ſaluti diligentiùs prouideant, ſibi verò cùm aliis prædicauerint, damnationem minimè acquirant:
B vt dignos Apoſtolis ſucceſſores Deus ipſe prouideat, qui [c] pro patribus naſcituros filios reuelauit, & ſe [d] Paſtores Doctoreſque Eccleſiæ ſuæ nullo tempore denegaturum promiſit: cùm enim [e] à Deo vocari & mitti debeant, qui ad Sacerdotium aſſumuntur; electionem diuino numini debemus permittere, & vt ipſorum ore Deus loquatur, debent ſe examinatores ſedulâ oratione præparare. Precibus quoque electione conciliatur auctoritas, dum is creditur à Deo electus, qui hominum (quos Deo [f] inſpirante iudicaſſe probabile ſit) fuerit ore renuntiatus; hinc & reiectorum indignatio contineri, & ergà electos reuerentia debet accedere; neque illis cum Caïn [g] indignari licet quod victima fratris probata ſit; neque populis illorum electioni contradicere fas eſt, quia, vt concludit [h] Chryſoſtomus, *oportet probare quod Deo placuit.*

[a] Mediol. 5. conſtit. parte 1.
[b] Actorum 1.
[c] Pſal. 44.
[d] ad Epheſ. 4.
[e] Ad Hebr. 5. & Ierem. 23.
[f] Vide Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. hier. parte 1.
[g] Geneſ. 4.
[h] Legatur Chryſoſt. homil. 3 in Acta Apoſtol. fuſè.

VIII. Cùm ad examen ventum fuerit, hanc diligentem cautionem adhiberi mandat Mediolanenſe [i] quintum, ne alterius nomine quis examen experiatur, experimentumve ſubeat, quod aliquando factum eſſe compertum eſt.
C Sanè grauiter illi peccant, qui vel alieno nomine interrogari ſe patiuntur, vel aliam perſonam examini ſupponunt, quâ nimirum fraude Eccleſiam ludificantur & ſubſannant, miniſterium dedecorant, & ordinationem ſacrilegâ temeritate violant: quam quidem, ij qui ſine examine promouentur, furtiuè ſubripiunt, qui verò aliorum perſonas mentiuntur, ſacrilego huic furto cooperatur, vtrique impiè. Hos verò profectò, qui eâ ratione ordinationẽ conſecuti fuerint, ad ſuperiorem gradum aſcendere, niſi ex diſpenſatione iura non permittunt; nam Alexander tertius [k] Epiſcopo Lingonenſi ſcribens, cum eo qui furtiuè ordinem Diaconatus ſuſceperit, dummodo ab Epiſcopo, vel Archidiacono, aliove Prælato ſub anathematis interminatione prohibitus non fuerit, Epiſcopi arbitrio relinquit, vt impoſita pœnitentia diſpenſet, in promotione ipſius ad Sacerdotale officium: ſi verò interminatio anathematis facta fuerit, eidem niſi poſt ingreſſum religionis indulgendum negat, quatenus ad Sacerdotalem ordinem promoueri poſſit.
D Hanc autem ſeu comminationem anathematis, ſeu ſententiam contrà eos ferri qui furtiuè ordines ſuſcipiunt, mos eſt vſitatus ac legitimus: etenim Pontificale Romanum hunc ritum in ordinatione præſcribit, vt antequam ordinationes celebrentur, aliquis nomine Epiſcopi ordinaturi, ſub pœna excommunicationis præcipiat, & mandet, [l] *ne quis non deſcriptus, examinatus, approbatus, & nominatus vllo pacto audeat ad ſuſcipiendos ordines accedere;* quæ ſi excommunicationis lata ſententia eſt, nec ſolùm comminatio: (quod ex intentione Epiſcopi præſertim diiudicandum eſt) is qui ſtante eiuſmodi prohibitione ordinem ſurripuerit, in ſuſceptis ordinibus miniſtrare non poterit, donec ab ea excommunicationis ſententia abſoluatur; cùm Eccleſiæ lex ſit, [m] eum qui excommunicationis vinculo irretitus tenetur, liberam non habere exercendorum ordinum ſuorum facultatem. Iis adde [n] Canones, quibus ſine examinatione ordinati è Clero deiici præcipiuntur, in eos etiam militare, qui ſuppoſitâ aliâ perſonâ examini, ordinationem ſubripuerint: hos enim ſine examinatione promotos

[i] Mediolan. 5. ſuprà.
[k] Cap. 1. de eo qui furtiuè ordinem ſuſcepit.
[l] Pontificale Rom. parte 1. tit. de ordinibus conferendis propè finem.
[m] Cap. Clerici, cap. latores, cap. illud; de Clero excommunicato miniſtrante.
[n] Can. fin. diſt. 25. can. ſi quis ſine examinatione diſt. 81. can. quiſquis, diſt. 24.

eſſe nemini dubium eſt, & eo magis plectendos, quod fraude indebitam ordinationem obtineant, & alium in partem criminis ſubornent. A

IX. Hac autem fraude difficilè capiebantur maiores noſtri, tum quod nonniſi notos ad Clerum promouebant, tum quod ſingulos ordinandos ab Archipreſbyteris, & Parochis Epiſcopo præſentari volebant, vt ſuprà docuimus; nunc verò faciliùs in eum errorem Epiſcopi incidunt, cùm ignotis manus imponunt: quamuis, ſi accuratè ea ſeruentur quæ ſuperiùs de probatione ad ſacros ordines differentes deſiderauimus, nonniſi raró eiuſmodi fraudibus irretiri poſſint; vixque niſi in ordinatione eorum qui literis dimiſſoriis obtentis, in alienâ Diœceſi ordinantur, per eiuſmodi fraudes vigilantibus Epiſcopis, & de ſuo officio ſollicitis illudatur: ideoque in peregrinis [a] ordinandis, adeò difficilem olim ſe Eccleſia præbuit, quod in eorum ordinatione faciliùs fraus irrepere, errorque contingere poſſet. Cuiuſcumque tamen fraudis vitandæ causâ prudenter edixit [b] Aquenſis Synodus, vt Feriâ ſextâ immediatè ordinationem præcedente ordinandorum poſt Veſperas recognitio fiat, ne qui B forte inſequenti die non deſcripti, non examinati, aut non approbati furtiuè irrepant.

a Vide integr. diſt. 98 & tit. de Clericis peregrinis.
b Aquenſ. ſynod. tit. quæ ad Sacramẽti Ordinis adminiſtrationẽ pertinent.
c Mediol. 5. ſuprà.

X. In examine verò faciendo quædam alia non omittenda ſeruari præcipit prædicta Mediolanenſis [c] Synodus, primùm *ne de vllo quoque initiando (ſi modo non aliter Epiſcopus aliquando cenſuerit) examen, experimentumve anteà fiat, quàm ætatis, natalium, aut diſpenſationis conceſſæ, beneficij Eccleſiaſtici, vel penſionis, patrimonijve teſtificationes ſcriptas, eaſdémque à Vicario Epiſcopali recognitas, illiuſque ſubſcriptione ſignatas, ac probatas, attulerit, exhibueritve, niſi aliquando Epiſcopus eas poſt examen exhiberi, recognoſcive iuſſerit: neque item niſi alias præſcriptas decretis Prouincialibus, edictove Epiſcopali teſtificationes dederit: nec verò prætereà, niſi de eo à Cancellario Epiſcopali examinatores audierint, recognouerintque, quæcũque Epiſcopi iuſſu inquiſitiones de eo factæ; atque ex officio præſcriptæ, aliorum literis ſignificata, vel denuntiata, vel delata ſint.* Subdit verò quomodo teſtificationes illæ aſſeruandæ, in codicem C ea de re ſcriptum referendæ, in Epiſcopali Archiuio cuſtodiendæ; & publicis, à Cancellario de ordine ſuſcepto conficiendis literis, teſtimonia iſta ætatis, natalium, patrimonij vel beneficij inſerenda ſint, quod ſuperiùs quoque obſeruauimus.

d Mediol. 5. ibidem.

XI. Alterum, vt [d] *examinatores ordine ad interrogationes quæſtioneſve veniant, atque in examine quidem ea ratio ineatur, vt interrogationes quæſtioneſve is examinator proponat, quem pro viciſſitudinis ratione, & pro doctrinæ diſciplinæve genere modo hunc, modo illum, in eo ipſo examine Epiſcopus Vicariuſve examinis Præſes interrogare iuſſerit, vt ne vnus alterum vario multiplicique interrogationum modo certatim interpellet: interrogationum porrò & quæſtionum rationem ita examinatores teneant, vt illis inter ſe ſic diſtributis examinis inſtituti rationibus, prout oportet, cumulatè ſatiſfactum ſit: atque eorum vnuſquiſque, quo de genere quærere inſtituerit, ita de eo quærat, interrogetve, vt quemadmodum par eſt, illius generis quæſtiones interrogationeſvè ſatis explicatæ ſint.* Quæ autem capita examinis eſſe debeant, poſtea explicat eadem Synodus, & D nos ſuprà expoſuimus, nempe de vitæ ſtatu, genere, patria, domicilio, canonicíſve impedimẽtis, ſeu irregularitatibus, fine quoque & intentione, cum quâ ad ordines acceditur: ſecundum, de oratione & exercitiis pietatis; tertium, de literarum doctrinâ, vitæ Clericalis diſciplinâ, & rei Eccleſiaſticæ peritiâ.

e Mediol. 5. ibidem.

XII. Tertium, vt [e] *ſilentio dum examen habetur*, examinatores *vtantur: nec inter ſe colloquia, confabulationeſve habeant, nec mutuas ibidem quæſtiones dubiorumque explicationes ſibi proponant: ſed ad illius, de cuius doctrinâ, interrogationibus quæritur, reſponſiones attenti, animum, attentionis ſtudio, eidem addant, ad rectè explicandas ſibi propoſitas quæſtiones. Nec verò examinatorem loco ſuo interrogantem alius interturbet, ſed vnuſquiſque exſpectet, dum ſibi ordine pro quæſtionis genere, rationeve interrogare contigerit; in quæſtionibus, interrogationibuſve proponendis, non verbis, non aſpectu, non vllo modo ſeueros vehementéſque ſe præbeant, vt qui examen ſubeant ſeueritate deterriti animum ne deſpondeant, memoriaque langueſcant, ac vacillent non ſine aliquo dedecore: at benigni, grataque animi ſignificatione, illos vel diſſerentes, vel reſpondentes audiant:*

Nec

Digitized by Google

A *Nec verò quibuſdam interrogatiuncalis, aliave vllâ ratione interpellent: ſi quid autem vel in diſſerendo, vel in reſpondendo eos offendere animaduerterint, ne tunc illos doceant, obiurgentve, ac ne moneant quidem, niſi quod ad examen rectè inſtituendum perficiendumve pertineat, ſed examine peracto eos breui admoneant, doceantve, ſi quid neceſſariò illos tunc admonendos docendoſve duxerint. In omnibus porrò & ſingulis examinis interrogationibus ſpectetur, non ſolùm vniuſcuiuſque eorum, qui examinantur ſtudia, ſed etiam vſus, iudicium, ingenij vis, & ſolertia.*

XIII. Quartum,[a] *at verò longè plura atque adeo pauciora prudentium examinatorum, ac præſertim Epiſcopi, eiuſve qui examini præeſt, iudicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine quo quis initiandus eſt, & pro ratione locorum, quò mittuntur, & pro genere doctrinæ quam profitentur, qui verò earum rerum, quæ certis interrogationibus demonſtrata, in hac inſtructione continentur, ſe minus eruditos eſſe oſtenderint: eos Epiſcopus admoneat, vt diligenter in poſterum in doctrinis incumbant, atque harum ipſarum rerum inprimis peritiam & ſcientiam percipere ſtudeant: itaut cùm* B *viſitationis munus, aliave eorum ſtudij, & progreſſus in literis recognitio habebitur, rectè peritéque omni eo genere doctrinæ inſtructi comperiantur*: quænam autem res hac inſtructione, de quâ hic ſermo, contineantur, ſuperiùs agentes de iis quæ in examine quæri debent, ſatis ſupérque diximus.

[a] Concil 5. Mediol. ibid.

SECTIO TERTIA.

De inſtructione Ordinandorum, neceſſariáque ante Ordinationem admonitione.

CAPVT PRIMVM.

C *Monendos, & inſtruendos Ordinandos, ex veteri & noua Eccleſiæ lege.*

§. I.

Antiquis Eccleſiæ decretis id probatur.

I. QVoniam ſæpè accidit vt plurimi ad ſacros ordines, minus idonei reperiantur, non tam quod ingenio minus polleant, ad ea ediſcenda, quæ ad ipſorum officium ac munus ſpectant; quàm quod ex iis aliqui, ne quidem ſciant, quid illud ſit quod addiſcere debeant; tantus nempe Eccleſiaſticarum rerum contemptus inoleuit, vt qualium rerum Sacerdoti, vel alterius ordinis Clerico ſcientia neceſſaria ſit, abolita apud huius ſæculi homines memoria videatur: alij verò præceptoribus careant, à quibus ea edoceri poſſint, quæ ipſorum D ſunt officij ac muneris: hinc ſapienter olim cautum, & hocce tempore laudabiliter à quibuſdam renouatum, vt ordinandi aliquo ante ordinationem tempore inſtruendi in vnum locum conueniant, quatenus breui tempore ſaltem doceantur, quænam ea ſint, quorum ſibi præſertim notitiam debeant comparare. Quia item aliorum viua vox magis ferit, quàm vel tacita apud nos officij noſtri cogitatio, vel lectio; ideò prudenter quoque Eccleſiaſticis legibus cautum fuit, vt aliquo ante ordinationem tempore, quicumque ordinibus initiandi eſſent, ſeriò ſui muneris admonerentur, & graui adhortatione ad ordinum reuerentiam, venerationem diuini myſterij, officij ſedulitatem, diſciplinæ obſeruantiam, virtutum ſtudium, vitiorum fugam inducerentur. De vtroque quid vetus, quid nouus Eccleſiæ mos ferat, nobis dicendũ eſt, vt quantum eiuſmodi inſtitutioni vetus Eccleſiæ conſuetudo auctoritatis conciliat, tantum in ea adhibenda recens quorundam praxis facilitatis ineſſe demonſtret.

II. Ordior à Conciliis Carthaginenſibus in quibus huius moris non minima veſtigia ſuperſunt. Concilium Carthaginenſe tertium ſibi placuiſſe affir-

[a] Conc. Cart. 3. c. 3.

mat, [a] *vt ordinandis Epiſcopis, vel Clericis, prius ab ordinatoribus ſuis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne ſe aliquid contrà ſtatuta Concilij feciſſe aſſerant:* quid enim ea ſibi volunt Concilij verba, niſi vt ordinationem Epiſcoporum, ac Clericorum, inſtructio præcedat, ne vlli ordinentur, niſi qui priùs Eccleſiæ canones, eoſque maximè qui ad ordinationem ſpectant, edocti fuerint, ne contra leges ordinatos eſſe ſe doleant: aut impoſitum humeris ſuis onus grauiter ferant? Æqua ſanè conſtitutio & hocce tempore vtiliſſima, imò, vt verè dicam, penè neceſſaria, vt nempe impedimenta quæuis canonica, ſeu irregularitates, vt loquuntur, quæ hominem ab ordinatione repellunt, ordinandis ipſa ignorantibus priùs ſignificentur, quàm ad ordinationem veniatur, ne ſe contra Eccleſiæ leges ordinatos eſſe ægrè ferant, eaque poſtea reſcientes vehementi ſollicitudine angantur, dum ſibi interdictum vt plurimum officium norunt, quod illicitè nacti ſunt. Hunc porro Canonem ex ſuggeſtione Auguſtini editum fuiſſe refert Poſſidius, [b] cùm enim iniquo ferret animo, quod contra [c] Nicenum Canonem Epiſcopo Valerio viuenti ſuper inductus fuiſſet, *fatigit, vt Concilijs conſtitueretur Epiſcoporum, ab ordinatoribus deberi ordinandis, vel ordinatis omnium ſtatuta Sacerdotum in notitiam eſſe deferenda.* [d]

[b] Poſſid. cap. 8. vitæ S. Auguſt.

[c] Forte canon ille eſt 8. Conc. Niceni.

[d] Lege etiam Auguſt. in actis ordinat. Eradij tom. 2. epiſt. 110.

[e] Carthag. 4. c. 8. habetur diſt. 18. c. Oſtiarius.

III. Concilium quoque Carthaginenſe quartum inſtructionem ordinationi præuiam fuiſſe oſtendit, cum in ordinatione Oſtiarij inſtructionis præcedentis ab Archidiacono habitæ tanquam rei vſitatæ meminit, [e] *Oſtiarius*, inquit, *cùm ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuerſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claues Eccleſiæ, &c.* an vero probabile eſt Oſtiarium, cuius officium præ reliquorum ordinum functionibus, minoris eſt momenti, de eo tamen antequam ordinaretur, inſtructum eſſe, eos verò, qui ad reliquos ordines promouendi eſſent, abſque vllâ præuiâ inſtructione initiatos fuiſſe, quanto veriſimilius eſt reliquorum ordinum, quorum maior eſt ratio parem fuiſſe conditionem? quorum forte nulla mentio facta eſt, vel quod ſatis in Oſtiarij inſtructione ſuperioris cuiuſlibet ordinis, Clericorum inſtructio intelligeretur, vel quod Oſtiarij ab Archidiacono, reliqui ſuperioris gradus miniſtri, aut ab Epiſcopo, cuius ex ſuperiori Carthaginenſi Concilio partes erant decreta Conciliorum ordinandis ſignificare, vel aliquo alio plenius inſtruerentur. Diſcimus autem ex hoc Carthaginenſi Canone, quænam ea ſint quorum cognitio ordinandis ingerenda ſit, puta Eccleſiaſticarum functionum, earumque legum, quæ vnicuique ordini adnexæ ſunt; vt quemadmodum Oſtiarius de ſuo munere inſtruebatur, ita cæteri Clerici qui ad aliquos ordines contendebant, eorum ordinum munia edoceantur, quorum gradum aſſequi cupiant.

[f] Aurel. 4. c. 6.

IV. Nec à priori Carthaginenſis Concilij Canone diſcrepat Aurelianenſis quarta Synodus, dum iubet, vt [f] *Parochiani Clerici à Pontificibus ſuis neceſſaria ſibi ſtatuta Canonum legenda perſpiciant, nè ſibi ipſi, vel populi, quæ pro ſalute eorum decreta ſunt, excuſent poſtmodum ignoraſſe:* quandonã verò ab Epiſcopis Canonum ſtatuta audirent, coniicere licet ex Concilio Toletano quarto, quod præuiam inſtructionem Presbyterorum à ſuo Epiſcopo, tùm cùm ad Parochias miniſtraturi mitterentur, videtur exegiſſe, [g] *Quando*, inquit, *Presbyteri in Parochiis ordinantur, libellum Officialem à ſuo Sacerdote accipiant, vt ad Eccleſias ſibi deputatas inſtructi ſuccedant, ne per ignorantiam in ipſis diuinis Sacramentis offendant: cùm verò ad Litanias, vel ad Concilium venerint, rationem Epiſcopo ſuo reddant qualiter ſuſceptum officium celebrent, vel baptiſent.* Liber officialis, [h] cuius hic meminit Concilium Toletanum, non alius liber eſt, quàm liber aliquis, qui modum quo Presbyteri ſuis officiis fungi poſſent, edoceret, & Sacramentorum adminiſtrationem contineret, quales iſti libri qui iam *Manualis* nomine dici ſolent; Sacerdotis, à quo hunc librum recipiebant, nomine, Epiſcopus intelligitur, qui paſſim Sacerdos ſummus; Sacerdos, & princeps Sacerdotum apud antiquos Patres & in prioribus Conciliis vocitatur: Litaniæ ad quas conuenire ſolebant Presbyteri rationem ſui muneris redditurí, ſunt Rogationum dies, vt interpretatur Gloſſa, [i] quibus nempe ex aliis iuris Canonici [k] teſtimoniis Presbyteros

[g] Conc. Tolet. 4. c. 25. habetur c. quando diſt. 38.

[h] Gloſſa in prædict. can.

[i] Gloſſa ibid.

[k] Ex canone 3. de conſecrat. diſt. 3. & can. & hoc de conſecrat. diſt. 1.

teros

Digitized by Google

A teros ad Eccleſiam Cathedralem conuenire debuiſſe confirmat.

V. Ad rem etiã eſt, quod habetur in Iuſtinianæa nouella Epiphanio Archiepiſcopo & Patriarchæ Conſtantinopolitano, in quâ Carthaginenſis inſtitutio roboratur, aſſeriturque, [a] *conſtitutum & ad Epiſcopatum præparatum, competens eſſe* [a] Nouell. 6. cap. 1. *venerabiles & vndique probatas legere regulas ante ordinationẽ, quas recta & inuiolata noſtra ſuſcepit fides, & Catholica Dei, Apoſtolicaque diſpoſuit, & tradidit Eccleſia: & cùm frequenti eas lectione percurrerit, qui ad ordinationem deducitur: tunc is qui ordinationem impoſiturus eſt, interroget eum, ſi ſufficiens ſit cuſtodire & agere, quæ ſacræ regulæ ſanxerunt; & ſiquidem ille declarauerit, & dixerit præcepta ſacrarum regularum non ſe valere ſeruare, nullo modo ei ordinationem imponi. Si vero ille ſuſceperit & dixerit, quia quantum eſt homini poſsibile, complebit hæc, quæ his continentur, tùm monere eum, & dicere, quia niſi hæc obſeruauerit, & à Deo alienus erit, & cadet à iam dato honore, & neque ciuiles leges delictum inultum relinquent: eoque à præcedentibus nos Imperatoribus, & à nobis ipſis rectè dictum eſt, oportere ſacras regulas pro legibus valere: etſi etiam ſic per-* B *manſerit cauſam amplectens: tunc ſuper his profeſsionibus vnumquemque ſacram ſuſcipere Epiſcopatus ordinationem.* Tria hac lege circà Epiſcoporum ordinationem decernuntur, purà ordinandorum in Epiſcopos inſtructio, ex Canonum Ecclſiæ lectione; ſeria de ipſis vt ſeruentur admonitio; vltimoque loco de iiſdem quod ſedulo obſeruabuntur, publica & ex animo facienda ab ordinandis poſtquam interrogati fuerint profeſſio; nihil in hac conſtitutione de Clericis ordinandis aut monendis, aut inſtruendis, aut ad profeſſionem Canonum obſtringendis. Sed eorum parem fuiſſe rationem probabile eſt, vt quod in Epiſcoporum ordinatione ſeruabatur, hoc ipſum in reliquorum inferiorum ordinum collatione, pro ſuo vniuſcuiuſque gradus modulo, ſeruaretur; maximè cùm Carthaginenſe Concilium, ex quo Nouella iſta excerpta eſt, decretum iſtud etiam ad Clericos quoſque ordinandos extendat, vt ſuprà vidimus; & ſanè æquum eſt, vt cùm Clerici variis legibus teneantur obnoxij, quibus non obligantur Laici, ante ordinationem de iis ſedulò moneantur, inſtruanturque,
C ne ignorantiam in ſui excuſationem prætendant.

VI. Expreſsè vero Turonenſe tertium ſub Carolo Magno, quem noſtro ſæculo renouatum morem videmus, vt ordinandi aliquo tempore inſtruendi, & diſcutiendi, apud Epiſcopos ante ordinationem maneant, tradit, ac præcipit, ſtatuens nempe, [b] vt *Presbyter priuſquam ad conſecrationem Presbyteratus accedat,* [b] Turonenſ. 3. c. 12. *maneat in Epiſcopio, diſcendi gratiâ officium ſuum, tamdiu donec poſsint, & mores & actus eius animaduerti, & tunc ſi dignus fuerit ad ſacerdotium promoueatur.* Quibuſnam potiſſimum rebus addiſcendis tempus illud impenderetur, coniicies ex hoc, ni fallor, eiuſdem Concilij Canone, [c] *Epiſcoporum magna ſit ſollicitudo,* [c] Idem cap. 18. *Presbyteris ſuis tradere Baptiſmi Sacramentum, & quid in eodem renuntiandum, quidue credendum ſit: &c.* vel ex illo [d] quo diligenti cautela pertractandum Epiſcopis, [d] Idem c. 22. & Presbyteris præſcribit, vt delicta confitentibus conuenientem pœnitentiam imponant, & vt Epiſcopi, quis potiſſimum liber pœnitentialis ſequendus ſit, edoceant. Ex quibus ſcilicet Canonibus modum Sacramentorum Baptiſmi,
D ac Pœnitentiæ adminiſtrandorum, itemque fidei articulos ac ſacros ritus ab Epiſcopis edoceri debere Presbyteros, præſertim oſtenditur.

VII. Similiter quoque Arelatenſe ſextum Concilium ſub eodem Imperatore Carolo Magno, non ſolùm Presbyteros ab Epiſcopis, ſed Epiſcopos ab Archiepiſcopis moneri præcipit: de tempore quo admonitio illa iubeatur, nihil præſcribit; mihi profectò videtur, ſi quod tempus ipſi conſentaneum eſt, illud maximè eſſe, quod ordinationi præuium eſt, quo nempe tempore licet Metropolitano electos ad Epiſcopalem gradum repellere, ſi ignari reperti fuerint, ſuique muneris rudes: cùm reliquo tempore non ea ſit Metropolitani in Suffraganeos poteſtas, vt eos ad libitum coercere, vel corrigere poſſit, ſed Canonibus ac conſuetudine, vel priuilegiis vniuſcuiuſque ſedis, eius auctoritas reſtricta ſit: ſic ergo Arelatenſis Synodus citata, [e] *De Baptiſmo & myſterio ſanctæ fi-* [e] Arelat. 6. c. 3. *dei, vnuſquiſque Archiepiſcopus ſuos Suffraganeos diligenter, ſtudioſéque admoneat: quatenus per ſtudium ſacræ lectionis imbuti, & de myſterio ſacræ fidei, & de Sacramento*

Baptiſmatis, vnuſquiſque illorum in ſuâ Parochiâ perfectè ſtudioſeque Presbyteros, & vniuerſum populum docere, & inſtituere non negligat, &c. Diſcimus itaque ex hoc Canone Epiſcopis mandatū eſſe, vt Presbyteros ſuos Sacramenti Baptiſmatis adminiſtrationem, & myſteria ſanctæ fidei edoceant, quod maximè ante ordinationem fieri debet, ne poteſtatem Sacramentorum adminiſtrandorum, & auctoritatem docendi conſequantur, antequam in vtroque officio pleniùs inſtructi ſint, ſcientiáque ſufficienti polleant ad vtrumque munus fructuoſè peragendum. A

a Cap. Caroli lib. 5. tit. 37.

VIII. Clariùs & expreſſiùs Capitularia Caroli inſtructionem iſtam ordinationi præuiam non commendant ſolùm, ſed iubent: præcipiunt ſiquidem, [a] *vt Presbyteri non ordinentur, priuſquam examinentur: & vt ante ordinationem pleniter & ſtudioſiſſimè inſtruantur, qualiter ſe à vitiis cauere debeant, & qualiter ſubditos doceant, ne torpentes vel hebetes in doctrinâ ſanctâ, vel vitio mala fama, eorum neglectu, vel aliâ malâ ſimilitudine, quod abſit, abſtergantur.* Inſtruendos itaque eos omnes ante ordinationem ſtatuunt, qui ad eam recipiendam Epiſcopis adducuntur, & de eo maximè inſtruendos, quod ipſorum ſit muneris, putà quâ ratione vitia à ſe, vel ab aliis propellere, populoſque docere queant: cùm enim verbo, & ſacramentis, & exemplo plebes ſibi commiſſas paſcere, atque regere Presbyteri debeant: non ſatis eſt quod ſacramentorum rationem calleant, niſi etiam & bene viuendi formam teneant, & docendi populum methodum non ignorent: inſuper verò eoſdem qui ad ordinationem accedunt monendos, & ad Eccleſiaſticas leges obſeruandas non ridiculâ adhortatione perſuadendos eſſe, eadem Capitularia conſtituunt, [b] *ſi quis*, inquiunt, *Clericus ordinatur, moneri debet conſtituta ſeruare.* Itaque ordinandos & in ſuo officio inſtruendos, & muneris ſui commonendos eſſe, antequam ordinentur, maximi & Chriſtianiſſimi Imperatoris legibus, iam olim ſtabilitum, & confirmatum habemus. B

b Capit. lib. 7. tit. 11.

c Zonaras in canon 18. Carth. c. 18. Καί τις κλῆρος χειροτονεῖται, ὀφείλει ὑπομιμνήσκεσθαι τοὺς ὅρους φυλάττειν, καὶ ἵνα τοῖς σώμασι τῶν ἀποθανόντων εὐχαριστία μὴ δίδοται, μηδὲ βάπτισμα.

IX. Zonaras quoque Canonum interpres non contemnendus, Canones Carthaginenſes duos refert, quorum poſteriorem ex Carthaginenſi tertio ſuperiùs citauimus, priorem verò nequaquam attigimus, in quo tamen cauetur, C vt [c] *ſi quis Clericus ordinetur, debeat moneri, vt ſeruet decreta, & vt mortuorum corporibus Euchariſtia non detur, nec Baptiſmus.* In cuius Canonis explicationem Clericorum nomine hîc ſolum intelligi presbyterum, aut Diaconum ſcribit, qui nempe ſoli χειροτονοῦνται, *id eſt per manus impoſitionē ordinantur*, ſoli ex Clericis Euchariſtiæ μεταδιδόασι id eſt, *communicant, ſeu diſtribuendæ inſeruiunt.* Quamuis, meo quidem iudicio cæteri quoque inferioris gradus intelligi poſſint, quorum inſtitutioni nonnunquam quoque nomen χειροτονίας tribuitur, vt in Canonibus [d] Apoſtolorum, & in Conſtitutionibus [e] Apoſtolicis, in quibus, manus quoque impoſitionem in hypodiaconorum, & lectorum ordinatione adhibitam fuiſſe legimus: ſed hac de re inferiùs. Quod autem de Baptiſmo, atque Euchariſtiâ moneantur, hoc non impedit, quominus alij quoque Clerici, huic admonitioni interfuerint, vel ſaltem quominus ipſi de aliis monendi forent, præſertim cùm monendi quæ ibidem dicantur Clerici τοὺς ὅρους φυλάττειν, *decreta ſeruare*, quod omnibus Clericis neceſſarium eſt; nam ſiue τοὺς ὅρους ἢ τοὺς τῆς πίστεως, τοὺς παρὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῶν πατέρων ὁρισθέντας, ἢ τοὺς κανόνας, μᾶλλον δὲ, καὶ ἀμφότερα, *vel fidei, quæ ſcilicet à ſanctis Apoſtolis, vel patribus ſtatuta ſunt, vel Canones, vel potius vtrumque* interpreteris; quemadmodū exponit idem [f] Zonaras; horum obſeruatio tam decretorum fidei, quàm morum, ac diſciplinæ Clericis neceſſaria, de quibus proinde eos ante ordinationem moneri conſentaneum eſt. D

d Can. 2. Apoſt.

e Conſtit. Apoſt. lib. 8. c. 21. & 22.

f Zonaras ibidem.

g Zonaras in can. 19. Carth.

h Balſamon in eoſd. can.

Idem autem Zonaras [g] in ſequentem Canonem Carthaginenſem ſcribens, quo Canonum decreta priùs ab illis qui ordinantur, ordinandorum auribus inſinuanda præcipiuntur, quænam ſint quæ Clerici renuntiandi edoceri debeant, paucis complectitur, putà τὰ δόξαντα ταῖς συνόδοις, περί τε πίστεως, καὶ περὶ τοῦ, πῶς χρὴ βιοῦν, καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ οἰκονομεῖν, *quæ à Synodis decreta ſunt de fide, de vitæ inſtituendæ ratione, deq́; Eccleſiaſticâ adminiſtratione.* Eadem fere [h] Balſamon in eoſdem Canones, qui & plura ex Zonarâ iiſdem etiam verbis excerpſit.

X. Verùm

A X. Verùm vt his minoris auctoritatis Doctoribus relictis, grauioris momenti teſtimonia proferamus, Lateranenſe tertium ſub Innocentio tertio habitum Patrum multitudine celeberrimum, cui nempe 1215. interfuere, eandem inſtructionem præcipit, [a] *cùm,* inquiunt Patres, *ſit ars artium regimen animarum, diſtrictè præcipimus, vt Epiſcopi promouendos in Sacerdotes, diligenter inſtruant & informent, vel per ſeipſos, vel per alios viros idoneos ſuper diuinis officiis, & Eccleſiaſticis Sacramentis, qualiter ea debeant celebrare: quoniam ſi ignaros ac rudes de cætero ordinare præſumpſerint (quod quidem facilè poterit deprehendi) & ordinatores, & ordinatos graui decreuimus ſubiacere vltioni, &c.* Patet ex hoc Canone, cuius ſit iam inſtructionem ordinandis præbere, & de quibus ipſi inſtrui debeant, de Eccleſiaſticis nempe officiis, & diuinis Sacramentis; nam qui in his irreuerenter agunt, ergà diuinam Maieſtatem, & audientibus & videntibus offendiculo eſſe ſolent: qui verò in illis ignoranter ſe gerunt, & Sacramentis iniurij ſunt, & non leue populorum ſaluti periculum creant. Concilium quoque [b] Saliſburgenſe inſtrui vult ordinandum de irregularitatibus, ne fortè in aliquam inciderit, vt poſteà dicemus.

[a] Conc. Lateranenſe ſub Innocentio 3.

[b] Concil. Saliſburg. tempore Martini 5. tit. de ſcrutinio.

§. II.

Monendos ordinandos, & inſtruendos, priuſquam ordinentur, recentioribus Eccleſiæ decretis oſtenditur.

XI. Monendos quoque eos, qui ordinibus initiandi ſunt, eoſque ordinationis ritus edocendos plura ex recentioribus Conciliis decernunt. Colonienſe anno 1536. celebratum, [c] *Pridie ordinationis admonebit Vicarius noſter in Pontificalibus iterùm omnes, quo ſeſe quiſque diſcutiat, ne officio ſe alliget, cui non poſſit ſatisfacere, neve mentiatur Spiritui ſancto, aut impœnitenti corde accurrat: ſed ore confeſſus ac ſpiritu contritus, humiliatúſque poſt perceptam ſacroſanctam Euchariſtiam Deo totus deditus accedat.* Similiter quoque Mediolanenſe Conciliũ 5. [d] *Eo ſermone quem pridie illius diei, quo ſacra ordinatio celebratur, Prouinciali decreto haberi inſtitutum eſt, illud in primis ſpectetur, vt quæ mo-* C *nitiones poſtero die de libro Pontificali leguntur, diſertis verbis iiſque vulgariter conceptis explicentur vberiùs. Vnuſquiſque porrò eorũ, qui ſacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamque ſanctum munus ſuſcepturus eſt. Verùm eius ſermonis vis in Subdiaconis potiſſimum monendis verſetur: quo rectiùs, dum integrum eſt, deliberare poſſint, an caſtitatem, quæ perpetua illi ordini eſt annexa, profiteri velint: eoque accuratiùs propterea in graui illâ deliberatione videant, quod Deo auxiliante præſtare poſſe ſperent: neque in eo Eccleſiaſtico ſpiritualique munere ſuſcipiendo, quidquam agnatorum, vel huiuſmodi alienâ voluntate, ſed ſuâ ſpontaneâ agant: nec verò in ſacri eiuſdem ordinis ſuſceptione, vitæ huius commodum, aut aliud quidquam eiuſmodi, ſed Dei honorem ſibi propoſitum habeant. Huius generis ſermo à quocumque appoſitè habeatur, vtilis quidem ille eſt: at multis partibus longè vtilior erit, atque opportunior, ſi eundem Epiſcopus accuratè, ſtudioſéque habuerit.*

[c] Coloniẽſ. 1. parte 1. cap. 26.

[d] Mediol. 5. parte 3. tit. de initiãdis Ord. Sacramento.

XII. Eadem Eccleſiæ Gallicanæ in eâ praxi firmandâ mens fuit: eædem leges. Audiatur Synodus Aquenſis, ſub Alexandro Canigiano Archiepiſcopo Aquẽſi, [e] *Fiat autem pridie ordinationis in domo Epiſcopali poſt Veſperas recognitio ordinandorum, &* D *ab Epiſcopo, vel alio, eius mandato, ordinãdis fiat adhortatio, vel admonitio ſalutaris de dignitate ordinũ, & de obligationibus quæ ordinibus annexæ ſunt: præcipuè moneantur Subdiaconi, vt intelligãt deinceps Deo auctore ſe obligari ad continentiã, & ad Horas Canonicas recitãdas, &c.* Audiatur Bituricẽſis, [f] cui prçfuit Reginaldus de Beaulne eiuſdẽ ciuitatis ac Prouinciæ Archiepiſcopus, *cuius ordinis myſterium ac ratio explicetur, vt inde ordinem ſuũ revereri vnuſquiſque diſcat, eiuſq; dignitatẽ omnes ſuſpiciant.* Audiatur denique Rothomagenſis ab Illuſtriſſimo Cardinale Borbonio celebrata, [g] *moneãtur in ſuâ promotione Subdiaconi, vt intelligant deinceps Deo auctore ſe obligari ad continentiam, &c.* Iis etiã addere poſſis Eccleſiaſticæ ordinationis [h] à Reuerẽdiſſimo Carnotẽſi Epiſcopo Leonorio d'Eſtãpes Valançço editas Gallicè cõſtitutiones, in quibus iubetur, vt die Lunæ immediatè præcedente ordinationẽ, facilis & dilucida irregularitatum omnium, & impedimentorum canonicorum expoſitio habeatur, vt diſcant, tum qui tonſuram, tum qui ordines quoſuis ſuſcipere meditantur, ſibine ad ſacros ordines aditus pateat, an verò præcludatur, ſicque vel ad ordines liberi accedant, vel ſi aliquo impedimento ligati ſunt, accedere vereantur.

[e] Aquenſ. tit. quæ ad Sacrament. Ordin. adminiſt. pertinent.

[f] Bituricenſ. tit. 24. de ord. c. 2.

[g] Rothomag. tit. de Epiſc. off. num. 10.

[h] Cõſtit. Carnot. de ordinib. tit. de Tonſurâ.

XIII. Sed quid pluribus decretis, legibus, canonibuſve opus eſt? praxim ſpectemus, magis fortè operoſa videbitur, ideóque maioris exempli. Videmus à quibuſdam annis vtiliter obſeruari, tum in Diœceſi Pariſienſi, & Bellouacenſi, tum recentiùs in Aquenſi, Burdegalenſi, Vaſatenſi, & aliis, vt quindecim circiter ante ordinationem diebus, quicumque ex iis Diœceſibus ad ordines, ſacros præcipuè, admitti contendunt, in vnum locum congregentur, probandi ſcilicet, docendi, examinandi, in ſuis officiis exercendi, & ad pietatem orationiſque ſtudium fingendi. Apud Bellouacenſes quidem in ipſo Epiſcopio, iuxtà Turonenſis citati Concilij præſcriptum, ſumptibus religioſiſſimi Antiſtitis aluntur; nec ſoli qui ad ſacros ordines, ſed ij omnes quoque, qui adultâ iam ætate ad tonſuram, vel minores Ordines aſpirant, ad hanc ſacram Scholam, & Eccleſiaſticam Palæſtram compelluntur. Apud Pariſienſes verò ij ſoli, qui maioribus initiari deſiderant, ad hunc pietatis & eruditionis probandæ ſeceſſum coguntur, prudentique, ac liberali Epiſcopi Pariſienſis prouidentiâ effectum eſt, vt non momentanea, ſed diuturna credatur hæc inſtitutio, quam nempe Miſſionariorum, vt vocant, congregationis Patres in ſe ſuſceperunt, & cui ſe in reliqua tempora peragendæ pactis inter ipſos, & Pariſienſem Antiſtitem initis deuinxerunt. In hoc verò tam hi, quàm illi conueniunt, quod qui apud vtroſque docendis, monendiſque ſacrorum ordinum candidatis præficiuntur, Matutinis quidem lectionibus, Theologiam omnem moralem percurrant, Veſpertinis autem Pontificalis Romani explicationem ſuſcipientes, ea notent, quæ & ad ordinum functiones, & ad ſacræ ordinationis rituum myſticas ſignificationes, & ad Eccleſiaſticam diſciplinam, & ad pietatem viris ad ordinem Clericalem promouendis inſtillandam neceſſario obſeruanda, monendáque iudicantur; quod de Theologia morali quotidie ordinandi interrogentur: quod ſimul omnes Canonicas Horas recitent: quod ſingulorum ab aliquo mores, ingenium, doctrina, pietas obſeruentur, & ad Epiſcopum referantur. Theologiæ autem Moralis præcipua capita apud vtroſque hac methodo docentur: primùm irregularitatum omnium & cenſurarum doctrinâ ordinandi imbuuntur, vt aduertere poſſint, num aliquo impedimento canonico ab ordinum receptione repellantur, & ea de re toto iſto tempore, quod ad diem ordinationis interiacet, maturius deliberare queant. Sacramenti poſtea Pœnitentiæ, quò ad generalem confeſſionem præparentur, acuratâ explicatione inſtruuntur. Deinde actionum humanarum, legum, peccatorum vniuerſalis explicatio traditur, cui decalogi quam fieri poteſt pro breuitate temporis, integra, & accurata enarratio ſubiungitur; vt Sacramentorum in communi, & in particulari, ipſiuſque ſacrificij Miſſæ doctrina ſubſequatur; totaque deinde iſta ſummaria inſtructio Symboli Apoſtolorum elucidatione terminetur. In iis acuratè & perſpicuè explicandis operam nauat aliquis, quem & rerum iſtarum oportet eſſe callentiſſimum, & in ſeligendis iis quæ vtiliora ſunt, prudentem, & in exponendis verſatiſſimum: cuius tamen opera ne inanis ſit, aliorum induſtriam & diligentiam adiutricem requirit, qui & ordinandis publicè expoſita priuatim inculcent, & quęſtionibus in rem explicatam modò hos, modò illos tentent, patienter audientes, ſagaciter inquirentes, modeſtè reprehendentes, obſcura exponentes, prætermiſſa, ſi quæ neceſſaria ſunt, induſtriè ſupplẽtes, non ſuam, ſed Doctoris methodum conſectantes. Nec prætermittẽdum apud vtroſque rituum & ceremoniarum in Sacrificio Miſſæ tam à Sacerdote, quàm cæteris obſeruandarum leges doceri, eaſq; decantato quotidie publicè Miſſæ Sacrificio, modò his, modò illis miniſtrãtibus, in praxim reuocari. Plura alia quibus pietatis, doctrinę, peritiæ, & diſciplinę Eccleſiaſticę incremẽta procurãtur, laudabilia exercitia prætermitto. De cæteris verò locis ſileo, quorum oculatus teſtis non ſum, ſed auritus tãtum.

XIV. Mirum verò dictu eſt, quantùm non ſolùm ordinandi, verùm etiam ordinati, iam vel à multo tempore Sacerdotes, ſi ad lectiones admittantur (quemadmodum apud Bellouacenſes præſertim admitti ſolent) ex ipſis proficere ſoleant; Compendiariam enim audiunt Theologiam, eaque breui docentur, quæ ad praxim fœliciter reuocent, diſcunt ea paucis diebus, quibus amplius,

A amplius, vberiuſque diſcendis totam ex officio ſuo tenentur ætatem inſumere: incitantur ad functionum ſuorum ordinum exercitium; Sacerdotalis dignitatis admiratione percelluntur, incenduntur ad proximorum ſalutem, ordinis in Eccleſiâ inſtituti pulchritudine capti, ad eiuſdem ordinis tuitionem inardeſcunt: aſſerendæ cupiditate diſciplinæ inflammãtur: probantur autem hac ratione ſingulorum mores, & inolita aliquando vitia graui Antiſtitum admonitione, & bonorum exemplo abolentur; charitatis neceſſitudo inter vniuerſos contrahitur: quanti ſit ponderis digna ordinum ſuſceptio, attentè ab omnibus perpenditur. Epiſcopi nominatim ſingulos exinde notos habent; & quid vnuſquiſque poſſit, quid ferre valeat, cui muneri par, vel impar fuerit, quantum prudentiâ coniici poteſt, explorant. Clerici cum Epiſcopis amore certant, & hi Clericos ſuos beneficiis, illi Epiſcopos reuerentiâ deuinciunt: & qui maximus illius inſtructionis fructus eſt, rerum Eccleſiaſticarum & officij Sacerdotalis ignorantia, paulatim exulat, & ſcientiæ Eccleſiaſticæ ſtudia tantopere neglecta refloreſcunt.
B

CAPVT II.

Varia ad ordinandos Monita complectens.

§. I.

Quanti momenti ſit ſerium, & accuratum de vocatione ſuâ ad Clericatum, & Ordines examen.

I. A'Ρχὴ ἥμισυ παντὸς, inquiebat [a] Heſiodus, ad quam ſententiam alludit
C [b] Horatianum iſtud.

——— facti
Dimidium qui cœpit habet.

Habet, inquam, totius operis dimidium, qui bene & auſpicatò cœperit: quod ad rem præſentem transferunt S. [c] Leo Summus Pontifex, & Imperator [d] Iuſtinianus, quorum ille de ordinationibus præpoſteris loquens, *difficile*, inquit, *eſt, vt bene peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio*: Hic verò de legitimis ordinationibus diſſerens, *benè autem vniuerſa geruntur, & competenter, ſi rei principium fiat decens & amabile Deo.* Quamobrem videant, quæſo, qui in Clericorum ordinem referri ambiunt, ne, ſi à ianuâ aberrauerint, totâ deinceps aberrent viâ: perpendant apud ſe, quanta ſit hæc dignitas quam poſtulant: num ſibi ipſis ex animo grata & propter ſeipſam grata ſit: num viribus conſentanea: excutiant ſeipſos, an tanto muneri apti ſint, an à Deo vocati, & quâ ad Clerum feſtinantes, intentione ducantur: quâ arte, quibuſque mediis Eccleſiam in-
D troëant; quidve acturi Eccleſiaſticum ambiant ſtatum: examinent, inquam, inſtituti ſui rationem, nec ſemel, nec feſtinanter, nec perfunctoriè examinent, nec ſuis tantùm oculis, nec ad mundani honoris lucernam; ſed ſeriò, ſed maturè, ſed pluries, ſed alienis etiam oculis, ſed ad diuinæ veritatis lucem.

II. Multi pœnis æternis plectendi ſunt, qui ſi Clerici non exſtitiſſent, æternâ fuiſſent potiti beatitudine: quod intuens [e] Beatus Acepſimas inſignis in Oriente Monachus, cùm ſe breui moriturum præuidiſſet, tunc ſe tantum ordinari Presbyterum paſſus eſt, aſſerens ſe, *ſi diutius victurus fuiſſet, omnino fugiſſe hoc graue & terribile onus Sacerdotij pertimeſcentem reddendam depoſiti rationem*. Inſcrutabilia certè ſunt diuinæ prouidentiæ arcana, quæ nemini mortalium curioſiùs rimari licet: ne [f] *qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimatur à gloria*: hoc tamen haud dubium eſt, maximum ad æternam fœlicitatem conſequendam momentum eſſe, conſentaneam ſuis moribus, ingenio, viribus, ex diuinâ motione ſtatus electionem: è contrà verò eos ſe peccandi occaſionibus totos fere dedere, qui minimè conſentaneum vocationi ſuæ ſtatum amplectuntur: & ſæpè accidere,

[a] Heſiodus.
[b] Horatius de arte Poëtica. Idem docet Nazian. epiſt. 120. p. 856.
[c] Leo epiſt. 85. ad Epiſcopos Affricanos.
[d] Iuſtinian. in præfat. Nouellæ 6.
[e] Theodoret. in Philotheo cap. 44. ſeu lib. 9. de vitis Patrum.
[f] Prou. 25.

vt quò perfectior aliquis ſtatus eſt, eò ſit periculoſior, niſi generoſo animo, & A
ad perfectionem toto conatu adnitente ſuſcipiatur: [a] *regnum cælorum vim pati-
tur, & violenti rapiunt illud:* tunc verò maiorem vtique vim patitur, cùm pro eius
conſecutione ad perfectionis apicem adniti oportet, hancque aliquis ſibi ne-
ceſſitatem impoſuit, vt, niſi perfectiſſimo viuendi genere, ipſum obtinere non
poſſit. Hanc ſibi perfectius cæteris viuendi legem impoſuerunt Clerici, vt qui
laicis dignitate præcellunt, morum quoque ſanctitate præfulgeant: [b] *Qualis,*
inquit Hieronymus, *erit ædificatio diſcipuli, ſi intelligat ſe Magiſtro eſſe maiorem.* Vn-
de non ſolùm Epiſcopi, *Presbyteri, & Diaconi debent magnoperè prouidere, vt cun-
ctum populum cui præſident, conuerſatione, ſermone, ac ſcientiâ præcedant: verùm etiam
& inferioris gradus Exorciſtæ, Lectores, Æditui, Acolythi, & omnes omnino, qui domui
Dei deſeruiunt: quia vehementer Eccleſiam Dei deſtruit meliores Laicos eſſe quàm Cle-
ricos.* [c] *Nec,* ſi Bedæ credimus, *ſufficere ad ſalutem arbitremur, ſi turbis negligentium,
vel quorumlibet indoctorum fidei vel actibus adæquemur, quibus ſacris literis vnica eſt
credendi pariter & viuendi regula præſcripta.* [d] *Quid intereſſet,* ait Ambroſius, *inter* B
*populum & ſacerdotem, ſi iiſdem adſtringerentur legibus? debet præponderare vita ſacer-
dotis, ſicut præponderat gratia.* [e] *Neque,* vt ibidem docet, *mediocris virtus ſacerdotalis
eſt, cui cauendum non ſolùm, ne grauioribus flagitiis ſit affinis, ſed ne minimis quidem: vt
ſit promptus ad miſericordiam, &c.* Idem alibi vulgarem ſeu popularem ſacerdotis
viuendi rationem improbat, tum [f] Pythagorico mandato, *quo ille diſcipulos ſuos
communem, atque vſitatam populo prohibuerit ingredi viam,* quod à Iudæis ſumpſiſſe
oſtendit: tùm diuino oraculo, quo præceptum fuerat Moyſi, [g] *Solue calceamen-
tum pedum tuorum:* tùm ex eo quod præceptũ fuerat Ioſue, [h] videlicet, *vt detri-
ta, & popularis via deponerent puluerem, qui viam Domini ambulare deſiderarent:* tum
denique ex eo quod Moyſi iuſſum, [i] *vt montem cum Sacerdotibus aſcenderet, populus
autem deorſum ſtaret.* Ex quibus hæc infert, *Separauit igitur Sacerdotes à populo, &
poſteà ipſum Moyſem introire intrà nubem præcepit. Vides diuiſiones? nihil in Sacerdoti-
bus plebeium requiri, nihil populare, nihil commune cum ſtudio, atque vſu, & moribus in-* C
*conditæ multitudinis? Sobriam à turbis grauitatem, ſeriam vitam, ſingulare pondus di-
gnitas ſibi vendicat ſacerdotalis. Quomodo enim poteſt obſeruari à populo, qui nihil habet
ſecretum à populo, diſpar à multitudine? Quid enim in te miretur, ſi nihil in te aſpiciat,
quod vltrà ſe inueniat, ſi quæ in ſe erubeſcit, in te, quem reuerendum arbitratur, oſtendat?
Supergrediamur igitur plebeias opiniones, & ſtrata quædam gregalis conuerſationis, ac
detritæ via orbitas declinemus, ac vulgaris ſemitæ ſolum, &c.* Auguſtinus ſic Sacer-
dotem depingit, [k] *talem oportet eſſe Domini Sacerdotem, vt quod populus pro ſe apud
Deum non valuerit, ipſe pro populo mereatur quod propoſuerit impetrare. Et verè,* excla-
mat [l] Chryſoſtomus, *magna confuſio eſt Sacerdotum, & omnium Clericorum, quando
laici inueniuntur fideliores eis, aut iuſtiores: quomodo autem non ſit confuſio eſſe illos infe-
riores laicis, quos etiam æquales eſſe confuſio eſt?* Vnde rectè queritur [m] Gregorius,
miſeriam illam, quam nobis Dominus per [n] Oſeam comminatus eſt, impletam
eſſe, *& erit ſicut populus, ſic Sacerdos,* graue eſſe iudicans, & pernicioſum, ſi Sa-
cerdotis bonitatem populus attingeret: quod & alio loco [o] oſtendit, dum ait, D
*graue nimis eſſe contrà veterem vſum Sacerdotes ſibi quicquam accipere, vnde in laicorum
videntur actus incidere.*

III. Cogitet ergo primùm qui ſacro Clericorum Ordini cupit inſeri, ad maio-
rem ſe de cætero probitatem, ſanctitatem, modeſtiam, grauitatem, continen-
tiam, perfectionem, maiorémque præſertim mandatorum diuinorum obſer-
uationem obligandum eſſe. [p] *Sacerdotes* ſiquidem ex Chryſoſtomo (quod idem
de cæteris Clericis ſeruatâ proportione dicendum eſt) *magis videntur promittere
obedientiam Deo, præcipuè per hoc ipſum, quod ſpecialiter in Dei miniſterio conſtituuntur.
Nam qui doctor populi conſtituitur, ſine dubio profitetur ſe talem fore, qualem eſſe oportet
doctorem,* quod exemplo artificum oſtendit, moxque ſubdit, *ſic Sacerdos, &
omnis Clericus, etſi ſpecialiter non promittat; tamen per hoc ipſum quod doctor conſtituitur
aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum ſe Deo.* Itaque quæ in
Laicis leuia ſunt, in Clericis grauia videntur; quæ in illis vix reprehenduntur,
in his magnoperè interdum vituperantur: quæ illis facilè condonantur, in his
Eccleſiaſticis

[a] Matth. 11.
[b] Hieron. in cap. 1. ad Titum, refert. 8. q. 1. c. qualis.
[c] Beda ſuper Matth. habetur ead. q. c. finali.
[d] Ambr. epiſt. 25. ad Vercell. quæ habetur lib. 4. epiſt. tom. 5.
[e] Idem epiſt. 10. Irænęo quæ habetur lib. 3. cit.
[f] Vide Philon. quod omnis prob. ſit lib. Clem. Alex. lib. 1. ſtrom. Origen. lib. 1. contrà Celſum.
[g] Exod. 3.
[h] Ioſue 5.
[i] Exod. 24.
[k] Aug. in Pſ. 46.
[l] Chryſoſt. ſeu auctor operis imperfecti. Homil. 40. in cap. 21. Matt. Vide eundem lib. 6. de Sacerdotio.
[m] Greg. hom. 17 in Euang.
[n] Oſeæ cap. 4.
[o] Idem lib. 7. Indict. 2. epi. 71. Mauritio magiſtro militum.
[p] Auctor operis imperfecti, ſeu Chryſoſt. ſeu alius homil. 40. in cap. 21. Matt.

A Eccleſiaſticis legibus ſeuerè caſtigantur: imò plura populo tanquam licita permitti ſolent, quæ Clericorum Ordini tanquam illicita prohibentur. Totum id magis aperio, nec tam meis, quàm Patrum ſententiis. Audiatur [a] Chryſoſtomus, *Non enim pariter commiſſa in omnibus accipienda:* [b] *potentes enim ait potenter tormenta patientur; &,* [c] *qui nouit voluntatem domini ſui, & non facit, vapulabit plagis multis: ita plurimarum rerum cognitio acerbiores peccatorum efficit pœnas. Ideò ſacerdos ſi pariter cum ſubditis peccat, non eadem, ſed multò acerbiora patietur.* Audiatur Bernardus,[d] vbi verba ſcurrilia in Sacerdote reprehendit: *Nugæ*, inquit, *in ore laici nugæ ſunt, in ore Sacerdotis blaſphemia.* Rationem paulo poſt ſubdit, *conſecraſti os tuum Euangelio, talibus illud aperire illicitum, aſſueſcere ſacrilegium eſt.* Audiatur Syneſius, [e] qui Sacerdotij onus ideò ſe fugiſſe aſſerit, quod ludo, iociſque addictus eſſet: qualem autem eſſe oporteat Epiſcopum depingit, *ἄνδρα θεσπέσιον, ὅνγε πρὸς μὲν παιδιὰν ἀπηνῆ ἔστι, καὶ Θεῷ ἀμείλικτον divinum virum, ab omni ludo peraque atque Deum ipſum alienum [illegible] inexorabilem.* Audiatur quoque [f] Tridenti-

B na Oecumenica Synodus: *Nihil eſt quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quàm eorum vita, & exemplum qui ſe diuino miniſterio dedicarunt: cùm enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos coniiciunt, ex iiſque ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſic decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam, moreſque ſuos omnes componere, vt habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus, nil niſi graue, moderatum, ac religione plenum præ ſe ferant: leuia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, vt eorum actiones cunctis adferant venerationem.*

[a] Chryſoſt. hom 27. al. 26 in cap. 8. Matth.
[b] Sap. 6.
[c] Lucæ 10.
[d] Bern lib. 3. de conſid. c. 13.
[e] Syneſius ep. 105.
[f] Conc. Trident. ſeſſ. 22. de reform. c. 1.

IV. Plura in eundem ſenſum, imo innumera adferre poſſem: verùm placet ad Chryſoſtomum [g] reuerti, qui Sacerdotum peccata eadem quæ laicorum, peccatis populi grauiora eſſe, ex eo probat, quod in veteri Moſaica [h] Lege præciperetur, vt tantumdem pro Sacerdotibus, quantum pro vniuerſo populo ſacrificium offerretur, *quod quidem*, inquit, *quid aliud ſignat quàm Sacerdotis vulnera*

C *maiori medicamento, atque auxilio indigere? atque adeò tanto, quanto coniuncta ſimul vniuerſi populi vulnera indigent? porrò maiori nequaquam indigerent, niſi grauiora forent: atqui grauiora certè fiunt non naturâ ipsâ, ſed Sacerdotis, qui ea commiſerit, conditione & dignitate:* quod etiam probat ſcripturæ [i] ſacræ teſtimonio, quæ non ſolum ſacrorum miniſtrorum, verùm etiam familiarium ipſorum grauiora eſſe crimina, maioremque pœnam ipſis infligendam eſſe docet. Atenim palmaris eſt locus ille Chryſoſtomi, [k] quem ordinandos ſæpe ante oculos mentis habere conuenit: *qui concupiſces Sacerdotium, ex aduerſo pone criminationes, quas illi perpeti neceſſe eſt: pone vitam à negotiis liberam: pone ſuppliciis modum: quoniam ſi pecces priuatim, nihil tale paſſurus es, ſi in Sacerdotio periſti. Reputa, quàm multa ſuſtinuerit, inquā multis ſe Philoſophum præſtiterit Moſes, quàm multa præſtiterit bona; ſed quoniā peccarat vnum peccatum, acerbè punitus eſt, idque meritò: quippe, cùm id cum aliorū iacturâ factum ſit, non tantū ob id quod propalam factum eſt, ſed & quod eſſet Sacerdotis peccatū.* Quàm turpe igitur, quàm temerariū, & audax facinus, Sacerdotij benedictionē inconſultò præri-

D pere, in ſacrum miniſterium nullâ præhabitâ maturâ deliberatione inuolare! Cogitet vnuſquiſque apud ſe ſacrorum ordinum candidatus, cui ſe muneri addicat, quibus ſe legibus obſtringat, quod onus à die ſacræ ordinationis ſibi ab Eccleſiâ imponendum ſubeat. Clericus, id eſt in ſortem Domini vocatus, mundo renunciet, neceſſum eſt: Hypodiaconus ſe perpetuo Dei miniſterio mancipare præcipitur; Sacerdos ad perfectionem contendere iubetur; qui ſe totum Deo deuouit, ſibi nihil reliquit, qui ſe totum Deo dedit, quippiam aliud habendi affectum depoſuit. [l] *Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus*, clamat Apoſtolus gentium: cui conſonat Apoſtolorum [m] Canon, quo vetantur Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi, ſæculares curas aſſumere, niſi gradu ſuo deiici malint. Multa Clericis præcepta ſunt, non laicis; multa conceſſa laicis, non Clericis, [n] *aliud eſt* enim, vt docet Ambroſius, *quod ab Epiſcopo requirit Deus, & aliud quod à Presbytero, & aliud quod à Diacono, & aliud quod à Clerico, & aliud quod à Laico, vel à ſingulis quibuſque hominibus;* [o] *Tam excellens eſt*, ait ſanctus Leo Epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, *Sacerdotum electio, vt*

[g] Chryſoſt. lib. 6. de Sacerd. cap. 11.
[h] Leuit. 4.
[i] Leuit. 21. Deut. 21. 1. Reg. 4.
[k] Chryſoſt. hom. 3 in Acta Apoſt.
[l] 2. ad Tim. 2.
[m] Can. Apoſt. 7. habetur diſt. 88. cap. Epiſcop.
[n] S. Ambr. de dignitate Sacerd. cap. 3.
[o] S. Leo epiſt. 84. c. 3. refertur diſt. 31. c. omnium Sacerdotum.

quæ in aliis Eccleſiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita. A
Cui adſtipulatur S. Gregorius epiſtola ad Sabinum Subdiaconum Regio-
narium. [a] *Cùm plerumque*, inquit, *quod in laicis culpa non eſt, hoc crimen ſit in ſacro*
ordine conſtitutis, quanta in eis diſtrictione puniendum ſit piaculare flagitium, qui zelo
rectitudinis vritur, non ignorat. [b] Quod Themiſtocles ad amicum, cùm iacentia
hoſtium ſpolia obambulans intueretur, hæc collige, tu enim non es Themi-
ſtocles: id ipſum ſuo iure Clericus, dum mundanas voluptates in tranſcurſu
aduertit, laico dicere poteſt, his vtere, has deliba, tu enim Clericus non es:
neque enim illis Clericum vel tantillũ delectari decet, multominus immergi.
V. Certè nulla capitalior Eccleſiæ peſtis eſt, nulla execrabilior pernicies,
quàm quod temerè Clericatum ambimus, temerè Sacerdotio inauguramur,
antequam dignitatis Clericalis ſeu Sacerdotalis ſedulâ meditatione animum
inſtruamus, antequam vires noſtras animumque cum Eccleſiaſticis muniis,
legibuſque contulerimus, antequam obligationem quam in ordinatione ſuſci-
pimus frequenti cogitatione perpenderimus: adeò peſſimè videlicet pretioſiſſi- B
ma quæque æſtimantur, & veneranda Angelis hominibuſque vileſcit digni-
tas, adeo negligentes ſumus, vt ſuſcepti officij recordatio animum non ſubeat;
adeò ſtupidi, vt tanti muneris admiratione non percellamur; adeò impruden-
tes, & ſtulti, vt qui Sacerdotium amplectimur, non perfectiorem nobis vitæ ra-
tionem amplectendam eſſe proponamus, ſed ſolutiorem. Audenter loqui vi-
dear, cùm tamen minus quiddam illud ſit, quod dicam, quàm quod dignitas
Sacerdotij iubeat dicere: dicam tamen, & verè dicam, non minus ſeriò vni-
cuique ad Clericatus profeſſionem, quàm ad Monaſterij ingreſſum, aut voto-
rum regularium emiſſionem de ſtatu vitæ amplectendo eſſe cogitandum: quid-
ni? an non in Concilio [c] Arelatenſi tertio, & alibi paſſim Clericatus ſuſceptio,
ſicut & Monaſterij ingreſſus *conuerſio* dicitur? an non verum eſt illud Auguſti-
ni, [d] *vix bonus Monachus bonum Clericum facit*? an non, ſi ſancto [e] Chryſoſtomo,
[f] Iſidoro Peluſiotæ, & aliis paſſim Patribus credimus, maior Sacerdoti vitæ in- C
tegritas, quam Monacho neceſſaria eſt?

[a] S. Gregor. epiſt. 5. lib. 8.
[b] Plutarc. in Themiſt.
[c] Arel. 3. c. 1. & 2. & alia alibi paſſim
[d] Aug. epiſt. 76. ad Aurel.
[e] Chryſoſt. lib. 6. de Sacerdotio
[f] Iſid. Peluſ. lib. 1. ep. 184.

§. II.

Ordinando dignitas, Ordinum, & annexa iis obligatio ſedulò inſpicienda.

V. *Graue pondus eſt Sacerdotij*, monet [g] Gregorius, *prius quippe eſt Sacerdoti neceſſe,*
vt cæteris ad exemplum viuat, ac deinde ſeruandum, vt mentem per oſtenſa exempla non
eleuet. [h] *Graue pondus*, vt loquar cum Bernardo, *graue eſt periculum iſtius honoris;*
gradus quippe iſte, gradus caſualis eſt, gradus iudicialis eſt, niſi meritis illuſtretur digni-
tas vnctionis, nobilitate morum, exercitatione virtutum, & inſtantiâ bonorum operum.
Impenſè enim cauendum, ne, quod verebatur Ambroſius, [i] *ſit deifica profeſſio,*
& illicita actio; ne ſit religioſus amictus, & irreligioſus prouectus: ne ſit gradus excelſus,
& deformis exceſſus; ne habeatur in Eccleſia Cathedra ſublimior, & conſcientia Sacerdo-
tis reperiatur humilior: ne profeſſionem monſtremus ouinam, & ferocitatem habeamus lu- D
pinam; Magna ſublimitas, magnam debet habere cautelam; honor grandis grandiori de-
bet ſollicitudine circumuallari. Enitendum toto animi conatu totoque ſtudio, [k]
vt dignè noſcamus, quid ſumus; & quod ſumus profeſſione, actione potius, quàm nomi-
ne demonſtremus: vt nomen congruat actioni, actio reſpondeat nomini; ne ſit nomen
inane, & crimen immane. Perpendendum eſt ordinando, ne dignitatem exi-
miam cùm adeptus fuerit, turpi eam conuerſatione commaculet; meditari
eum oportet, quanta ſit dignitas ad quam contendit, vt cum ſe eâ indignum
cognouerit, dignum pertinaci ſtudio præſtare ſe ſatagat; ſuſpicere eum decet
dignitatem ſuam, & amplecti Clericalia officia: ſæpe enim accidit, vt qui eam
non ſuſpicit, deſpicabilem ipſe ſe præbeat, ſuamque dignitatem contemptui
pariter exponat: & vileſcant apud populum Clericalia officia, quorum à Cle-
ricis minor habita fuerit ratio. Experimento ſanè compertum eſt, vbi Cleri-
cos pudere cœpit Clericalis ordinis, vbi profeſſionem Clericalem negligere,
vbi Eccleſiaſticas functiones detrectare cœperunt, continuò ipſos nullius apud
homines

[g] Greg. epiſt. 39 Dominico Carthag. lib. 2. indict. 9.
[h] Bern. ſerm. in Cœna Domini.
[i] Ambroſ. de dignitate Sacerdotali c. 3.
[k] Ibidem.

Digitized by Google

A homines pretij, ſolidæ laudis vacuos, & inanes habitos fuiſſe: eorum verò officia adeò viluiſſe, vt nonniſi abiectæ ſortis homines decere à quibuſdam exiſtimentur. Dignum igitur eſt, vt dignitatem Clericalem animo reuoluamus, antequam eam adipiſcamur: cùm enim res omnes poſſeſſione vileſcere ſoleant, & aſſiduitate minus æſtimentur, non eſt ſperandum dignitatem Clericalem eum maximo in pretio habiturum obtentam, qui non eam magni fecerit obtinendam: erit ille ſuo ordini dedecori, cui ſuus ordo contemptui fuerit, [a] *dignum eſt, vt* (ad quod tantopere hortabatur Ambroſius) *dignitas Sacerdotalis prius cognoſcatur à nobis, deinde ſeruetur à nobis: vt pſalmographi ſententia queat repelli à nobis, homo cùm in honore eſſet non intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Dignum eſt, vt ordinis dignitatem non ad vitæ ſuperbiam, ſed ad veram cum charitate humilitatẽ excitandam cogitemus, vt cùm honoris prærogatiuam perſpexerimus, congrua etiam merita requiramus.

[a] Ambr. de dignit. Sacerd. cap. 2.

VII. Sedulò vero cogitandum eſt, vt nos ipſos dignitati conferamus; non
B quaſi dignos nos diuino iſto ordine agnoſcere, ſed quod tantæ dignitati non omnino impares fore diuina annuente gratiâ confidere debeamus; hæc eſt Iſidori Hiſpalenſis ſalutaris admonitio, [b] *Qui regimen Sacerdotij contendit appetere, ante ſe diſcutiat, ſi vita honori ſit congrua: quod ſi non diſcrepat, humiliter ad id ad quod vocatur accedat: reatum quippe geminat, ſi quiſpiam cum culpâ ad Sacerdotale culmen aſpirat.* Rectè & ipſe, [c] *non debet honoris ducatum ſuſcipere, qui neſcit ſubiectis tramite vitæ melioris præire: neque enim quiſpiam ad hoc tantùm præficitur, vt ſubditorum culpas corrigat, & ipſe vitiis ſeruiat.* Vtinam ordinandorum ſinguli hoc ſibi dictum putent, quod Valerio Epiſcopo inculcabat Auguſtinus, [d] *Ante omnia peto, vt cogitet religioſa prudentia tua, nihil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore, facilius, & lætius, & hominibus acceptabilius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, ſi perfunctoriè, atque adulatoriè res agatur: ſed nihil apud Deum miſerabilius, & triſtius, & damnabilius: item nihil eſſe in hac vitâ & maxime hoc tempore difficilius, laborioſius, & periculoſius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio: ſed apud Deum nihil beatius, ſi eo modo
C militetur, quo noſter Imperator iubet.* Subeat etiam in mentem Gregorij iſtud monitum, [e] *ne qui plus cæteris in hoc mundo accepiſſe aliquid cernimur ab authore mundi, grauius inde iudicemur: cùm enim augentur dona, rationes etiam creſcunt donorum.* Nec tacendum illud Bernardi, [f] *in Clero tanquam in cælo gerens iniqua, quid niſi de miniſterio iudicetur? Cæleſte tenet officium: Angelus Domini exercituum factus eſt: tanquam Angelus aut eligitur, aut reprobatur, inuenta quippe in Angelis prauitas & diſtrictiùs iudicetur neceſſe eſt, & inexorabiliùs, quàm humana.*

[b] Iſidorus Hiſp. lib. 3. ſentent. cap. cap. 34.
[c] Ibid.
[d] Aug. epiſt. 184. ad Valerium refertur can. ante omnia diſt. 40.
[e] Greg. hom. 9. in Euang.
[f] Bern. ſerm. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

VIII. Sed & illud Clericos Preſbyteratu præſertim initiandos attentè conſiderare velim, formidandum diuinæ punitionis genus ipſis imminere, ſi peccauerint: quod nempe, vbi Deum deſeruerint, ità à Deo deſeri ſoleant, vt vix ad meliorem redeant frugem: peccauit Clericus, peccauit Preſbyter, pœnitentiæ quidem patet aditus, quo peccata commiſſa eluat; ſed pœnitendi rarò ſubit affectus: quid enim non eſſent indurato ad pœnitẽtiam corde, qui adeò ad peccata ruentes præfractæ fuerunt audaciæ, & induratæ mentis, vt diuinis moni-
D tis, quæ quotidie legunt, audiuntque, aures obturarent, frequentioribus diuinis vocibus cor occluderent, gratiæ Sacerdotij efficaciſſimæ reſiſterent, nec diuinorum myſteriorum, quæ quotidie pertractant, nec dignitatis eximiæ, quam habent, veneratione continerentur, nec pudore, nec infamiâ, nec populorum ſcandalo, à peccando deterrerentur? Adde quod, vt habet Hieronymus, [g] *Monachus ſi ceciderit,* dicam & laicus, *orabit pro eo Sacerdos, pro Sacerdotis lapſu quis rogaturus eſt?* qui nempe, teſte Paulo, [h] *ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis:* quantum ergo periculum, ne poſtquàm peccauerit, ille pereat, cui cauere incũbit, ne alij pereant: cùm nullius ſit cauere, ne ipſe pereat, [i] *quis aliquando,* inquit Chryſoſtomus, *vidit Clericum cito pœnitentiam agentem: ſed, & ſi deprehenſus humiliauerit ſe, non ideò dolet, quia peccauit, ſed quia confunditur, quia perdidit gloriam ſuam; putaſne Deus quaſi crudelis pœnitentiam denegauit dicens, ſi ſal infatuatum fuerit, in quo condietur? ſed quaſi naturalem rẽ conſiderans, quia non eſt qui doceat illum errantẽ, qui errãtes corrigebat.*

[g] Hier. epiſt. 1. ad Heliod.
[h] Ad Hebr. 5.
[i] Auctor operis imperfecti ſeu Chryſoſt. ſeu alius hom. 40. in c. 21. Math.

a Geneſ. 4. Nolim, vt Clericus dicat cum Caïn.[a] *Maior eſt iniquitas mea, quàm vt veniam* A
merear: auſim tamen dicere, maiorem eſſe debere Clerici integritatem, quàm vt eam poſt commiſſum crimen in totum reparandum eſſe confidam, maiorémque peccantis Clerici, & peruicaciorem iniquitatem eſſe, quàm vt communiter ab eo non ficta reſipiſcentia ſperetur: quid enim non violabit? quò non
b Ad Heb. 10. prorumpet temeraria eius audacia, [b] *qui ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit, in quo ſanctificatus eſt?* qui nec ſibi infamiam, nec populo ſcandalum, nec ordini diuiniſſimo ignominiam, nec cœleſtibus Sacramentis, quorum miniſter eſt, iniuriam metuit? qui nec Chriſto fidem, nec Eccleſiæ ſponſionem ſeruauit? nihil tam ſanctum, nihil tam ſacrum, nihil tam religioſum eſſe de cætero poteſt, quod furentem eius peccãdi libidinem compeſcere poſſit, qui ſanctiſſimam dignitatem contempſerit, ſacratiſſimum officium dehoneſtarit, Angelicum miniſterium turpi conuerſatione contaminarit, inhabitantem in ſe Spiritum ſanctum reiecerit, eius templum fœdè prophanarit, polluerit. Toto in ſcelera ruat impetu quodam modo neceſſum eſt, quem à peccando nec officij religio, nec B
ſtatus ſui ſanctitas, nec ſolemnis Chriſto ſponſio, nec vniuerſi populi ſalus, nec pudor, nec verecundia retardarunt.

IX. Hinc fit, vt in facinoroſos Clericos totus ſe diuinus furor effundere ſoleat, & in ipſos tam in hac, quàm in alterâ vitâ diuina graſſari copioſiùs vindicta vi-
c Leuit. 10. deatur. Vide [c] quam ſeuerum ſe præſtiterit Deus erga Nadab & Abiu, quòd prima vice quâ ſacrificatorum officio functi fuerant, alienum ignem obtuliſſent, quos ideo cœlitus demiſſus ignis continuò depaſtus eſt: quàm [d] inopinâ
d 2. Reg. 6. morte punitus Oza Leuites, quod cadentem arcam teſtamenti non ſanctificatis manibus ſuſtuliſſet; [e] quàm grauiter Heli ac filios eius diuina iuſtitia puni-
e 1. Reg. 2. uerit, quod hi populo ſacrificanti moleſti, turpi queſtui intentius, & importunius quàm par eſſet ſtuderent, ille nimiâ in filios indulgentiâ vſus, eos à vitiis non reuocaſſet. Quantis, Deus bone, quantis noſtro ſæculo malis, & quàm inopinis mortibus plures ex Cleri etiam proceribus, nobis videntibus (ſi tamen quidpiam videmus, qui diuina iudicia vix attendimus) vexatos, ereptoſq; me- C
miniſſe poſſumus; quæ dum cogito, veniunt mihi in mentem ſimilia iſta exempla, quæ legiſſe me memini apud Thomam Cantipratenſem Dominicani or-
f Thomas Cantipra. de apibus lib. 1. cap. 19. dinis virum ſuo ſæculo celebrem, ſuffraganeum Cameracenſem; [f] *Ego,* inquit, *in quadam ciuitate Epiſcopali vndecim annos adoleui, vbi ſexaginta duo Canonici ſub præbendis pinguiſſimis ducentarum ferè librarum Pariſienſium in matrice Eccleſia ſeruiebant, quorum plures erant beneficiorum plurium detentores: vide ergo qualem vindictam Dei, in ipſos turpiſſimos detentores, mihi teſtis & iudex ſit ſancta Trinitas, vnus Deus, quod paucos eorum vidi communi hominum morte defungi, ſed ſubito omnes, & reprobè mori; ita quod quidam eorum audito, quod vnus ſociorum in nocte ſanus manè mortuus inuentus eſſet, comploſis manibus dixit, & quid vultis? ſecundum vſum, & conſuetudinem Eccleſiæ mortuus eſt, vt videtis. Vidi ego ipſe in Eccleſia eadem, infra paucos annos, quatuor Archidiaconos ſic defungi, vide lector, mirare miraculum: Primus eorum de equo phalerato, & grandi cecidit, fractiſque ceruicibus expirauit. Secundus mane in Cathedrâ ſedens mortuus eſt repertus. Tertius in choro ſtans, cùm ad Miſſam eleuatio Corporis Chriſti* D
fieret, cecidit reſupinus, & ſubtractâ loquelâ cum ſenſu quaſi brutum animal die tertiâ, ſine Sacramentis Eccleſiaſticis eſt defunctus. Quartus confeſſionem peccatorum, & Sacramenta recuſans mortuus eſt, & extrà cæmeterium ſepultus.

g Reuel. B. Brigittæ lib. 2. c. 47. 48. 49. & lib 4 cap. 132 133. 135. X. Verùm fruſtra temporales Clericorum ſceleratorum inſpicimus pœnas, qui æternitatem pœnarum ſolam penſare debemus; etenim ſi Beatæ [g] Brigittæ reuelationibus credimus, parua ſunt reliquorum damnatorum, imò & dæmonum ſupplicia, præ iis quibus Sacerdos in inferno plectitur. Videat ergò, quiſquis Clericatum petit, ne dum ad Angelorum, imo Seraphinorum gradum, ſtatumque perfectionis contendit, infrà dæmonum miſeram, nemini tamen miſerandam conditionem deprimatur; videat ne cœleſte ambiendo beneficium, ſibi accerſat inferni ſupplicium, ne cùm ordinari cupit, diuinæ ordinationi reſiſtat: ne ob ordinationis ſacræ profanationem ibi mereatur deiici, vbi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. Sanè ſi credamus Chryſoſtomo

non

Digitized by Google

A non fictè, non obiter, non inconſultò, non rhetoricâ amplificatione, ſed ſeriò, ſed ex animo, ſed maturè, ſed ex rei veritate loqui ſe profitenti, Sacerdotum maxima pars diuino iudicio damnabitur, audiamus ipſum Chryſoſtomũ: [a] *Non temerè*, inquit, *dico, ſed vt affectus ſum, & ſentio, non arbitror inter Sacerdotes multos eſſe, qui ſalui fiant, ſed multo plures qui pereant: in cauſa eſt, quoniam res excelſum requirit animum multas enim habet cauſas, quæ depellant ipſum à ſuis moribus, & innumeris oculis opus illi vndique.* Tremenda ſanè ſententia, quam nec audire ſine timore, nec legere ſine horrore, nec attentiùs cogitare ſine lachrymis ſapientes poſſunt; Contriſtemur, [b] ſed contriſtemur ad pœnitentiam, vt gaudeamus nos contriſtatos fuiſſe: horreamus audientes diuinorum iudiciorum ſacratiſſimum interpretem, noſque maturè prolata [c] Chryſoſtomi iſta verba fructuoſo timore percellant. Pauci ſunt, inquiebat tantus Doctor, Sacerdotes qui ſalui fiant: ex iis multo plures erunt, qui pereant; quid ergo de huius ſæculi Sacerdotibus diceret, qui de ſuo, id eſt, ſi cum noſtro conferatur, auſteræ & integerrimæ

B quoad Clerum diſciplinæ, ità ſæculo loquitur? quinam enim eo tempore in Eccleſia Sacerdotes ordinabantur, niſi quibus aditum ad Clerum, & Eccleſiaſticas dignitates inſignis probitas, egregia doctrina, & laudabilis fama recludebant? quinam ſuperioribus ordinibus inſigniebantur, niſi qui in inferioribus probati omnium commendationem, & applauſum meruerant? quinam Cleri dignitatibus fulgebant, niſi qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ innutriti ſub probatis ducibus diu militarant? à quibus Clericalem vitam edocebantur, & frequentibus ad virtutem adhortationibus incendebantur? qui non pretio, non indigno famulatu, non gratiâ, ſed teſtimonio dignitates conſecuti, ab iiſdem malè agendo ſeuerâ caſtigatione decidebant? quales denique credimus illius æui fuiſſe Sacerdotes? quos nempe nondum abolita Apoſtolorum, recentiora verò martyrum, præſentia illuſtrium Doctorum, atque Antiſtitum exempla ad pietatem incitabant? quos populi adhuc ſanctiſſimâ pietate calentis feruor

C inflammabat, Eccleſiaſticarum functionum obſeruantia in diuinis officiis iugiter exercebat, diſciplinæ nondum extinctæ ſeueritas continebat? qui maiorum ſuorum contra ethnicas ſuperſtitiones, ſuos, ſuorumque parentum contrà Arrianam audaciam, ſpeciatim verò priuatos contra vitia reportatos triũphos numerabant? eiuſmodi tamen Sacerdotum, teſte Chryſoſtomo, peribit maxima pars, æternis addicenda ſuppliciis; quid ergo de nobis fiet, quorum optimus quiſque vix alicui ex peſſimis illius temporis eſt conferendus? qui Clericatum otij gratiâ quærimus? qui ſtatum perfectiſſimum imperfecti temerè, inconſultò apprehendimus? qui officij noſtri functiones vel ignoramus, vel ex contemptu reiicimus? quos nulla diſciplina coërcet, nullus ordo complectitur, nullæ leges erudiunt aut refrenant? qui nullius ductu regimur, nullo bono exemplo viuimus, aut cuiuſquam boni, nulli bona exempla præbentes, nec ab vllo mutuantes? quid inquam de nobis dicturus eſſet Chryſoſtomus? an omnes, an multos ex nobis eſſe ſaluandos? quis hoc credat? an paucos? neque hoc

D probabile; an pauciſſimos? vereor, ne hoc quidem fateatur: quid, ſi ſatyrici verbis de numero ſaluandorum interrogatus reſponderet,

—— Nemo hercule, nemo,
Vel duo, vel nemo.

Quantus nobis incuteretur metus, quantus timor? Hæc velim ab ordinandis ſeriò cogitari, ne eos poſteà id elegiſſe temerè pœniteat, de quo nulla nimia potuit inſtitui deliberatio.

Neque verò multum abeſt ab hac D. Chryſoſtomi ſententiâ reuelatio iſta, quam à Deo, viro cuidam ſancto & pio, factam refert [d] Dionyſius Carthuſianus; vidit ille purgatorij pœnas, vnumque inter cætera demiratus eſt, quod cùm multi ex omni conditione hominum flammis vltricibus purgarentur, pauci Sacerdotes locum inter eos habere viderentur: cuius rei rationem ab Angelo ductore ſciſcitatus, audiuit, paucos Sacerdotes dedi purgantibus flammis, quod ferè omnes ex ipſis morientes continuò aut gloria æterna, aut æterna ſupplicia manerent; ſi quos verò ad locum Purgatorium mitti contingeret,

[a] Chryſoſt. homil. 3. in cap. 1. Actor. Apoſtolorũ. οὐκ ἁπλῶς λέγω, ἀλλ' ὡς ἔχω, ᾗ διακείμενος φρονῶ· οὐ νομίζω ἐν τοῖς ἱερεῦσι πολλοὺς εἶναι τοὺς σωζομένους, ἀλλὰ πολὺ πλείους τοὺς ἀπολλυμένους. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι μεγάλης τὸ πρᾶγμα δεῖται ψυχῆς. πολλὰ γὰρ τὰ ἀναγκάζοντα ἔχει καὶ ἐξάγοντα τῆς οἰκείας ἕξεως, καὶ μυρίων αὐτῷ πανταχόθεν ὀφθαλμῶν δεῖ.

[b] 2. Cor. 7.

[c] Chryſoſt. ſuprà.

[d] Dionyſ.

[e] Carthuſ. de 4. nouiſſimis.

ipſos ocyſſimè tranſire, quaſi per ignem, nec in eo diutiùs detineri; quia nempè, adeo excelſa eſt Sacerdotis dignitas, vt qui eam prauis actionibus commaculant, vix pœnitentiæ locum coram Deo inueniant: ideóque miſeri ad inferos æternùm puniendi detrudantur: qui verò congruentem Sacerdotali ſtatui vitam degerint, nihil mirum eſt, ſi vel penitus Purgatorij pœnas euadant, vel ex ijs breui liberentur, qui non multa expianda habeant: cùm magnæ dignitati pares eſſe non potuerint, niſi qui magna excelluerint ſanctitate. A

XII. Quiſquis igitur de Sacerdotio ſuſcipiendo cogitas, caue ne Sacerdotij dignitatem, ad hoc tantum conſcendiſſe videaris, vt grauiori ruina caderes: propone ſic tibi de cætero viuendum, vt nihil vel parùm reperiat Deus quod vel æternùm puniat, vel temporariâ animaduerſione caſtiget; ſtatue tibi deinceps, nec otioſè loquendum, nec iocosè mentiendum, nec ſcurriliter diſſerendum; agnoſce tibi de cætero non licere aut riſu diſſolui, aut pueriliter exultare, aut ludis deditum eſſe, aut mœrore turbari, aut inaniter efferri, aut curioſis ſtudere, aut humana ſapere, aut mundana quærere, aut tepidùis orare, B aut in diuinis officiis negligentem eſſe, aut proximi ſalutem aſpernari, aut duriùs aliquem alloqui, vel inciuiliùs excipere, aut adulatione palpare; aut non iraſci vitiis, vel iraſci vitioſis. Conſidera te deinceps in exemplum cæteris futurum [a] *ſpectaculum mundo & Angelis & hominibus*, iuſtitiæ & bonitatis diuinæ ſpecimen, qui & maiora quotidie à Deo beneficia recepturus ſis, ſi in virtute profeceris, & iuſtitiæ diuinæ grauem vltionem experturus, ſi à priſtinâ charitate vel tantillum excideris. Impreſſus animæ tuæ character indelebilis maiorem à te ſanctitatem quotidie expoſcit, & ſiue ad dexteram, ſiue ad ſiniſtram cecideris, gloriæ maioris vel ignominiæ ſignaculum erit: ſecernentur in tremendo extremi iudicij die arietes ab ouibus, paſtores à ſubditis, Clerici à laicis, [b] ſi Ezechieli credimus, quia non eâdem vtrorumque merita vel demerita trutinâ expendentur, qui non eandem in hac vita obligationem ſubierant, nec æqualibus donati fuerant beneficiis: [c] lege Chryſoſtomum qui tibi hæc fusè C ediſſerat, & hanc tibi altâ mente cogitationem reponat. Nolim ego omnia perſequi: cum Gregorio concludo, & hoc mecum ſæpiùs reuoluas velim, [d] *tanto eſſe humiliorem atque ad ſeruiendum Deo promptiorem vnumquemque debere eſſe ex munere, quanto ſe obligatiorem eſſe conſpicit in reddenda ratione.*

[a] 1. Cor. 4.
[b] Ezech. 34.
[c] Chryſoſt. 6. de Sacerdot.
[d] Greg. hom. 9. in Euang.

XIII. Neque verò hæc ſcribo, vt quemquam à Sacerdotio deterream, ſed vt neminem incautum, vel inconſultum ad hunc dignitatis apicem accedere moneam; quid enim boni ab iis ſperari poſſit, qui ad hunc diuinum ſtatum temerè conuolant, non verentes periculum, non reuerentes dignitatem, imparati ad onus quod ſubeunt, officiorum quæ ſuſcipiunt imperiti. Quàm iuſta, quàm æqua D. Bernardi de Clericis querimonia, [e] *dilatata videtur Eccleſia, ipſe etiam Cleri ſacratiſſimus ordo, fratrum numerus ſuper numerum multiplicatus eſt. Verùm etſi multiplicaſti gentem Domine, non multiplicaſti lætitiam, dum nihilominus apparet deceſſiſſe meriti, quàm numeri acceſſiſſe. Curritur paſſim ad ſacros ordines, & reuerenda ipſis quoque ſpiritibus Angelicis miniſteria homines apprehendunt ſine reuerentiâ, ſine* D *conſideratione; neque enim ſignum regni occupare cæleſtis, aut illius timent imperij geſtare coronam, in quibus auaritia regnat, ambitio imperat, dominatur ſuperbia, ſed & iniquitas, & luxuria etiam principatur: in quibus & peſſima fortè appareat intra parietes abominatio, ſi iuxtà Ezechielis Prophetiam parietem fodiamus, vt in domo Dei videamus horrendam.* Quàm egregiè verò Bernardo concinit Petrus Bleſenſis in ea quam ſcripſit de luctâ carnis & ſpiritus Cantilenâ. [f]

Irreuerenter confluunt
Omnes ad ſacrum ordinem;
Sed hominem veterem nunquam exuunt,
Nec fœditatis diluunt
Antiqua turpitudinem;
Hi Calicis dulcedinem
Dant in amaritudinem,
Et in venenum aſpidis;

[e] Bernard. de conuerſ. ad Cleric. c. 19.
[f] Petrus Bleſenſis epiſt. 57

Zelumque

A *Zelamque magnum ſordidis*
Veſtimentis induunt, & polluunt
Teſtamenti ſanguinem.

Nemo ergo me accuſet, ſi Eccleſiaſtici ſtatus candidatos de iis monendos eſſe
exiſtimem, quibus ab eo ſuſcipiendo videbor fortè deterruiſſe: neque enim
eum cuiquam vel ſuadendum, vel diſſuadendum eſſe cenſeo: ſed ea ſingulis
proponenda eſſe arbitror, quibus penſatis vtrinque ſtatus perfectione, ac pe-
riculis, prudenter deliberare, & eligere poſſint: ſatiúſque multò eſt plurimos
ab Eccleſiaſtico ſtatu ſolidâ ratione deterreri, quàm plures inconſultò eum
aſſumere, quos poſteà gerendæ rei difficultate perterritos deſperatio inuadat,
vel ſuſcepti officij pertæſos negligentia deprimat.

XIV. Vtinam vnuſquiſque noſtrûm ante obtentam, aut etiam ambitam peti-
tamve Eccleſiaſticam dignitatem, ſedulò diuerſarum, quæ electurus ſit, con-
ditionum, officia, bona, pericula, difficultates, ſolaria cogitaret; Deóque ri-
B tè ſeruiendi vnicâ ſollicitudine ductus, eum ſtatum eligeret, in quo ſe magis
Deo placiturum, ſibique ad æternam ſalutem & aliis magis profuturum, ſpe-
ctato ſuo ingenio, & conſideratis moribus, ſperare liceret. Neque nobis ve-
rendum eſſet, ne Eccleſiæ defuturi eſſent Clerici, & veri Clerici, quæ iam Cle-
ricorum multitudine fatigatur, officiis deſtituitur: quem enim à Clericatu
ſuſcipiendo retardaret obligatio, hunc ad ipſum ſuſcipiendum vitæ Clericalis
perfectio accenderet; quem reuocaret curarum magnitudo, officiorum ſan-
ctitas prouocaret, quem remoraretur ſalutis amittendæ metus, hunc Chriſti
dilectio & diuina erga proximum Charitas vrgeret: quem deterreret pericu-
lum, eundem duplex honor, [a] quo Preſbyteri digni ſunt qui benè præſunt, [a] 1. ad Tim. 5.
ſuauiter alliceret. Grata ſunt Deum amanti illa vincula, quibus ad maiorem
ſanctitatem obligatur, Deo arctiùs vnitur, & à peccando continetur; grata ſer-
uitus, quæ Deo in nos conceditur, quæque propter Deum ſuſcipitur: gratæ
curæ, quæ in animarum ſalute procurandâ impenduntur, pro quibus Chriſtus
C impendi, & ſuperimpendi voluit; grata miniſteria, quæ ad diuinæ religionis [b] Eccleſiaſtici
tutelam, ornamentumque collocantur; gratus timor Domini, qui [b] *initium ſa-* cap. 1.
pientiæ dicitur à Propheta: [c] ſeruire Deo regnare eſt: [d] *melior eſt dies vna in atriis* [c] Patres paſſ.
Domini ſuper millia: quis non eligat cum Dauide, [e] *abiectum eſſe in domo Dei noſtri,* [d] Pſal. 119. [e] Ibid.
magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum? quis non cum eodem ſancto Dei
amore percitus exclamet? [f] *Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concu-* [f] Pſal. 83.
piſcit & deficit anima mea in atria Domini: Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum
viuum: Etenim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum ſuum vbi ponat pullos ſuos,
Altaria tua Domine virtutum, mihi pro ſolatio ſunt, pro loco quietis, & refectio-
nis. Eſto itaque ad maiorem perfectionem Clerici præ laicis obligentur, ad
placentiorem Deo offerendam hoſtiam, ad arctiorem ſectandam regulam, ad
feruentiorem charitatem obtinendam; prudenti tamen cuique ſatiùs videbi-
tur arctiori ſe regulæ obſtringere, quàm ſæcularibus curis, prophanis negotiis,
mundanis nundinationibus (quæ plus laboris habent, plus tædij, plus periculi,
D ſynceræ autem delectationis, & defæcatioris voluptatis minus) totum ſe, ex
ære veluti & librâ mancipare: optabiliùs ſeruire Deo, quàm mammonæ: rebus
inuigilare diuinis, quàm humanis implicari negotiis; vouere perfectionem,
quàm deſerere: maiorem ſanctitudinem profiteri, quàm nullam habere, vel
penè nullam; iucundiùs multò præmiorum ſperare amplitudinem, quàm ſup-
pliciorum timere grauitatem; neque adeò cordatus & prudens verebitur ea vo-
uere, ſine quibus difficile haberi poſſunt, quæ ad ſalutem conſequendam ne-
ceſſaria ſunt: ſcit arduam eſſe cœli viam, meminit à Chriſto omnibus dictum,
[g] *regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud,* [h] anguſtam eſſe portam didi- [g] Matth. 11. [h] Lucæ 7.
cit, & arctam viam eſſe quæ ducit ad vitam: quid timeat auſteram viuendi ra- Legatur
tionem ſuſcipere, & arduum ſibi munus imponere, ſi arduo ad cœlum itinere Chryſoſt. in
ſibi adnitendum eſſe perſuadeat? ſi quod veriſſimum eſt, hoc certò credat, plus illud, intrate per anguſtam
periculi eſſe, vbi minus eſt laboris, & quæ videntur eſſe patentia, inſidioſa ſæ- portam 10. 5.
pius eſſe. Videtur nolle ſanctè, & perfectè viuere, qui ſanctè & perfectè viuendi

obligationem ſuſcipere renuit; qui de perfectione obtinendâ ſolùm cogitat, A
qui ad hoc vnum, quod neceſſarium eſt, toto animi conatu anhelat, non tam
reſpicit, an ad perfectionem adſtringatur, quàm eam quomodo conſequatur:
nec videtur generoſi animi indicium eſſe, ſi quis de pœnarum delictis impo-
nendarum grauitate ſollicitior ſit, quàm ampliſſimorum præmiorum auidior:
a 1. Cor. 14. æmulari conuenit Chriſtianis, & generoſis a *Chariſmata meliora*: quid curet or-
dinandus, quod ſanctior populo eſſe debeat, qui talis Deo auxiliante eſſe co-
netur, vt populo ſanctitatis exempla præbeat? quid curet, quod de cætero pec-
candi ſibi præcludatur via, qui peccandi velit etiam neſcire viam, gaudeatque
omnem ſibi peccati occaſionem eſſe ſublatam? quid doleat, quod peccanti ſibi
grauior immineat pœna, qui nec ea committere de cætero velit, nec ſe illa
commiſſurum putet, ob quæ infligitur pœna? Non eſt generoſi militis ante
victoriam de fugâ cogitare, cuius omnis ad victoriam cogitatio debet vergere:
nec perfectionis ſtudioſum decet anxium eſſe, ne grauiora aliis cogatur ſubire
ſupplicia, qui de ſuppliciis euadendis, & victoria reportanda, diuino fretus B
auxilio, confidere debeat.

XV. Ardua Clericalis militia eſt, fateor; ſed ardua cœli via: auſte-
rior eſt Clericorum quàm Laicorum viuendi ratio, non inficior; ſed Deum
amanti illa iucundior, præmiorum æternorum feracior, nec omnino pe-
riculoſior. Sunt etiam laicis ſua mala, ſunt & pericula, & faciliùs ſerua-
tur caſtitas ab iis, à quibus vouetur, quibus mulierum contubernium, con-
uictus, colloquia interdicuntur, quàm ab iis quibus nuptiæ permittuntur,
mulierum ſalutandarum, viſitandarum, alloquendarum neceſſitas quæ-
dam imponitur, & vaga quædam ac perículoſa licentia conceditur. Tu-
tior erit Clerici caſtitas ab omni turpium virorum & mulierum conuerſa-
tione ex ſua profeſſione abſtinentis, quàm laici ſæcularibus conuentibus ad-
dicti, & inter mulierum choræas, ludos, riſuſque damnandâ conſuetudine
propè adſtricti: faciliùs ſiquidem vitium huiuſmodi ignoratur, quam fugi-
b 1. Cor. 7. tur; ideò rectè diuinus Apoſtolus, b *ſi nupſerit virgo non peccauit, tribulationem ta-
men carnis habebunt huiuſmodi*. Pone quæſo tibi laici vitam ante oculos, Deus bo- C
ne, quot ei vndique obſtrepunt mundana negotia, quot circumſtant pericula,
quot præſtò ſunt peccandi occaſiones, & illices: hinc trahit auaritia, hinc blan-
ditur luxuria, hinc irritat vindicta, hinc rodit inuidia, vndequaque verò cu-
rarum multitudo mentem miſerè dilacerat, & ingruentium negotiorum tu-
multus animum à diuinis auocat. Verum enim eſt, quod ait Apoſtolus, c *qui
c 1. Cor. 7. ſine vxore eſt, ſollicitus eſt quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo: qui autem cum vxore
eſt, ſollicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt*: Fortaſſe mi-
nus difficile eſt vxorem non habere, & non vti hoc mundo, niſi in neceſſariis,
quàm eos qui habent vxores, eſſe tanquam non habentes, & qui vtuntur hoc
d Ibidem. mundo ſic ſe gerere tanquam non vtantur: quod tamen obſeruandum d Co-
rinthios monet Apoſtolus; ſed vt hæc ſileam quàm verum eſt, quod ſcribit e
e Chryſoſt. de virginit. cap. 41. tomo 4. eius operum. Chryſoſtomus in libro de viginitate, eam eſſe humanarum rerum conuerſio-
nem, eum confluxum, eam morum impotentiam, & tyrannidem, ac circum- D
ſtantium rerum turbam, *ὡς ἢ ἄκοντα πολλὰ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι τὸν γεγαμηκότα
ἁμαρτάνειν, ἢ πλημμελεῖν, vt in multis ſæpè neceſſariò coniugi, vel inuito errandum, pec-
f Ibidem. candumque ſit*. Lege eundem f Chryſoſtomum, vbi graphicè ex coniugis mori-
bus, rei domeſticæ curis, ſollicitudine ob liberos, difficultates exponit, qui-
bus à ſalute conſequendâ coniugati retardantur, & interdum auertuntur. No-
lim hæc omnia ego referre; audi quid dicat alter verè aurei oris & eloquen-
g Petr. Chryſolog. ſerm. 22. tiæ purioris doctor g Chryſologus dictus, dum expreſſiſſimam laici deſcriptio-
nem exhibet, quem luxus ſoluat, libido ſtimulet, pompa rapiat, impellat am-
bitio, vrgeat ira, furor impellat, ſuccendat inuidia, cupiditas inflammet, cu-
ræ ſollicitent, lites vexent, lucra capiant, vſuræ vinciant, chyrographa ligent,
premant ſacculi, elidat aurum.

XVI. Quod ſi in Clericis eadem vitia agnoſcimus, Clericorum tamen ad ea
repellenda minor eſt labor, laicorum verò maiores omnino illecebræ, acriores
ad ea

Digitized by Google

A ad ea vitia ſunt ſtimuli, & infirmior aduerſus hæc vitia armatura. Quàm multùm enim, ſi rectè exiſtimas, vxoris lachrymæ, liberorum miſeriæ, vtrorumvis preces, ſodalium exempla valere poſſunt ad conſtantiſſimum quemque de rectæ rationis & æquitatis ſtatu deiiciendum? Num facilè eum franget auaritia, quem vxoris ſollicitudo, & liberorum cura molliuerint? Poterit delicias vir reſpuere, quas delicatula & blandula mulier ſponſi ſalutis ſollicita apparauerit? poterit cœlum vnicè ſuſpicere, qui terræ dilectiſſima pignora mandata habeat? hærebit forſan eius menti diuinorum myſteriorum iugis recordatio, cui mundana negotia, & curæ primùm inſederint? [a] *Plena ſanè*, ſi ſancto Leoni credimus, *in ſtatu laico omnia periculis, plena laqueis: inſtant cupiditates, inſidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amaræ ſunt obloquentium linguæ.* Et, vt æquam Clericorum ſtatus cum laicis comparationem efficiam, eámque quam Chryſoſtomus inter coniugatos & virgines facit, ad Clericos & laicos transferam, [b] *non virgo*, non Clericus, *horum quidquam ſuſtinet, quin & domuncula turB bis libera eſt, & clamor omnis profligatus, quaſique in tranquillo quodam portu, omnia intus ſilentium poſſidet, & vel ſilentio maior animum ſerenitas, quippe nihil humanum tractantem, ſed aſſiduè cum Deo colloquentem, atque in eum fixè contuentem.* Ideóque [c] Bernardus conferens continentium Clericorum & coniugatorum ordines, hunc ipſum eſſe dicit, *qui maximè mare magnum vado pertranſit, laborioſum prorſus & periculoſum, etiam & longum habens iter: quippe qui multa via compendia captet.*

[a] Leo ſerm. 5. in Quadrag.

[b] Chryſoſt. ſuprà cap. 68. de virgin.

[c] Bernard. ſerm. de tribus ordin. Eccleſ.

XVII. Sed quid pluribus hac in re opus eſt? meminerit qui de ſtatu aliquo ſuſcipiendo, eligendove cogitat, [d] *nullum locum eſſe* (vt cum Auguſtino loquar Epiſtola ad Eudoxium, in quâ monachos hortatur ad impoſita paſtoratus onera ſubeunda) *vbi non poſſit laqueos tendere, qui timet, ne reuolemus ad Deum, & inimicum omnium bonorum, cuius captiui fuimus, vindicemus; nullamque nobis perfectam eſſe requiem, donec tranſeat iniquitas, & in iudicium iuſtitia conuertatur.* [e] *Militiam eſſe vitam hominis ſuper terram*: nihil in hac vita tutum, nihil vſquequaque ſecurum, C aut tranquillum, nihil omni ex parte beatum eſſe. Vis ergò remanere laicus, timeo, ne te inſana plebis exempla mundanæque ſollicitudines perdant; vis Clericus fieri, vereor ne tu imperitam plebem exemplis inficias, & tu cum ipſa grauiùs pereas, qui mundum cautiùs effugere debueras, ne perires. Laicus es, caue ne te mũdanæ, & ſæculares curæ à cœleſtibus auocent; Clericus fieri expetis, proſpiciendum tibi eſt, ne diuinis contemplationibus ineptus terrenas dignitates, non cogitationes, tranſcendas. Laicus es, ſagaci tibi prouidentiâ opus eſt, ne qui te mundo commodaſti, eidem te mancipaſſe videaris, & qui mundo aliquam curam impendere permitteris, amorem impendas. Clericus autem eſſe ſi cupis, de cætero hoc tibi præceptum eſſe noueris, nec curam, nec amorem in ſæcularibus, mundaniſque rebus tibi collocare fas eſſe: [f] *nemo enim militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus.* Nihil itaque in te agnoſcere debet mundus, cui renunciaſti: tuum nihil eſſe debet quod verè mundi ſit, quia tu in hæreditatem Domini Clericatus ſuſceptione, tranſlatus es; nulD lamque aliam hæreditatem præter Dominum habiturum te eſſe profeſſus es. Plura vtique obſeruanda ſunt Clericis, ſecus verò peccabunt: ſed plura iſta Clericos ſeruant ne peccent, integritatem eorum cuſtodiunt, & à peccato retrahunt; Laicis verò quominus ipſi peccent, pauciora ſunt quæ ipſis obſeruanda neceſſariò imponantur, ſed plura occurrunt, quæ ad peccandum alliciant, pauciora quæ retrahant: quæ enim Clericorum ſupra laicos officiis obligationique adduntur, hæc & ad perfectionem obtinendam conferunt, & ad virtutes idonea ſunt media, & aduerſus vitia vtiliſſima remedia: vbique quidem periculum, ſed ibi vniuerſim maius, vbi plura ad caſum impellunt, pauciora ab eo retrahunt; ſpeciatim verò & comparatè vnicuique noſtrûm periculoſior ſtatus eſt, quem vel inepti eligimus, vel inuiti, vel à Deo minimè inuitati.

[d] Aug. epiſt. 81. ad Eudo.

[e] Iob 7.

[f] 2. ad Timoth. 2.

Digitized by Google

 A

§. III.

Virium ſuarum, & ingenij habenda ratio.

XVIII. *Suum igitur quiſque primum noſcat ingenium*, (inquiebat [a] Ethnicus auctor) *acremque ſe & vitiorum, & bonorum ſuorum iudicem præbeat, ne ſcenici pluſquam nos videantur habere prudentiæ: illi enim non optimas, ſed ſibi accommodatiſſimas fabulas eligunt: qui enim voce freti ſunt, Epigonos, Medeamque, qui geſtu, Menalippum, Clytemneſtram: ſemper Rutilius, quem ego memini, Antiopam, non ſæpe Æſopus Aiacem: ergò hiſtrio videbit in ſcenâ quod non videbit ſapiens in hac vita?* Neque ab hoc conſilio, aut re, aut etiam verbis multum diſſentit ſapientiſſimus Pontifex Ambroſius, [b] *vnuſquiſque igitur*, inquit, *ſuum nouerit ingenium, & ad id applicet, quod ſibi aptum elegerit; itaque quid ſequatur priùs conſideret, non ſolùm nouerit bona ſua, ſed etiam vitia agnoſcat, æqualemque ſe iudicem ſui præbeat, vt bonis intendat, vitia declinet.* B Illudque etiam diligens vniuſcuiuſque animi, morumque, & indolis examen in officiorum Eccleſiaſticorum diſtributione à Sacerdote ſpectandum idem ſanctus obſeruat: [c] *nam*, vt ibidem ſubiungit, *alius diſtinguendæ lectioni aptior eſt, alius pſalmo gratior, alius exorcizandis qui malo laborant ſpiritu ſollicitior, alius ſacrario oportunior habetur: hæc omnia ſpectet Sacerdos & quid cuique congruat id officij deputet. Quo etenim vnumquemque ſuum ducit ingenium, aut quod officium decet id maiore implet gratiâ.* Fusè etiam ea de re in libris de Sacerdotio [d] Chryſoſtomus. Etenim ſi in officiorum diſtributione diſcuſſio illa ingenij cuiuſque facienda eſt, multo magis in electione Eccleſiaſtici, vel laici ſtatus, ex qua totius vitæ inæqualitas maxima dependet & inſtituendæ vitæ diuerſa prorſus ratio eſt. Conſiderandumque diligenter ex recta ſtatus cuiuſque electione æternam vel beatitudinem, vel damnationem acquiri: maiorémque vel minorem in virtutibus progreſſionem fieri: etenim vt rectè docet Nazianzenus, [e] *ſublimi* C *quidem viro detrimentum eſt res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, ſed in paucis conſiſtere, non ſecus ac ſi magno lumine paruam domum illuſtret, aut puerilibus annis virile corpus obtegat: paruo autem ſalus in eo conſiſtit, vt paruum onus ſubeat, nec iis rebus quæ vires eius excedunt ſeipſum ſubiiciens, ſimul & riſum moueat & periculum adiungat: quemadmodum ſcilicet nec alij cuiquam turrim ædificare conuenit, quam ei qui ea habeat quæ ad perficiendam requiruntur vt ex ſcriptura audiuimus.* Cui etiam ſimili argumento virginitatem, commendat [f] Chryſoſtomus.

[a] Cicero 1. officiorum.
[b] Ambroſ. 1. off. cap. 44.
[c] Ibidem.
[d] Chryſoſt. lib. 4. de Sacerdotio.
[e] Nazian. orat. 1.
[f] Chryſoſt. c. 26. de virgin.

XIX. Difficillimum verò eſſe ingenium ſuum rectè ponderare, & in eligendo Eccleſiaſtico ſtatu minimè errare docet citatus ſuprà [g] Ambroſius: cùm enim in aliis ſtatibus eligendis, amet vnuſquiſque ſequi vitam parentum, ad militiam v. g. ferantur, quorum militauerunt patres, alij ad actiones diuerſas: ſecùs in Eccleſiaſtico ſtatu accidit, qui cùm continentes vel faciat, vel ſolùm admittat, à parentibus in filios vix deriuari poteſt; à quo etiam amplectendo liberos Clericorum ſi qui ſunt, graues deterrent actus, & in lubricâ ætate difficilior abſtinentia, D & quæ alacri adoleſcentiæ videtur obſcurior vita. Qui ergò ſuo ingenio, qui ætatis feruore, qui humano iudicio feruntur, hi dummodo Clericalem ſtatum ſuis officiis, legibuſque metiantur, ab Eccleſiaſtico ſtatu eligendo abhorrebunt: & ad ea conuertentur ſtudia, quæ plauſibiliora arbitrabuntur; præſentia quippe plures, quàm futura præferunt, illi autem præſentibus, nos futuris militamus; vnde quò præſtantior eſt cauſa ſtatus Eccleſiaſtici amplectendi ex ipſius ſtatu & natura præfixa, eò debet eſſe in ipſo eligendo cura attentior. Ea verò eſt huius ſæculi corruptela, & ſumma ordinis Eccleſiaſtici perturbatio, vt cum humano ingenio non videatur Eccleſiaſticus ſtatus eligendus, ideóque [h] Ambroſius paucos Clericorum filios parentum inſtitutum amplecti docuerit, quod nec ætati adoleſcentum, nec humano iudicio ſtatus ipſius electio congruat; contrà verò adoleſcentes hoc tempore plurimi ſuæ intemperantiæ alendæ, ſed maximè fouendæ deſidiæ ergò, & otij gratia, vitam Eccleſiaſticam eligant, feruoréque adoleſcentiæ ad eandem tanquam

[g] Ambroſ. c. 44 lib. 1. off. cuius hic habetur noſtro tempori accommodata paraph.
[h] Ambroſ. ſuprà.

Digitized by Google

A quàm illuſtrem, omniúmque maximè otioſam & facilem ſectandam ferantur: quia nempe nec Clericalis vitæ auſteriores leges, nec officia Eccleſiaſtica, nec functiones attendunt, nec vires ſuas, nec animum, nec anteactam vitam cum illis legibus, officiiſque componunt: quaſi nempe, vbi quis dignitatem Eccleſiaſticam arripuit, ex infirmo & imbecillo in valentem & idoneum euadat: quæ res, teſte [a] Chryſoſtomo, γελοῖος καὶ λῆρος, καὶ τῆς ἐσχάτης ἄξια τιμωρίας, *ridicula prorſus & nugatoria eſt, eadémque extremo ſupplicio digna*, quod Chriſti Domini teſtimonio demonſtrat: [b] *nam*, inquit, *hac vna de cauſa Dominus admonet*, [c] *ne qui turrim ædificaturus eſt, fundamentum priùs iaciat, quàm ſuas vires expendat, ne qui illac tranſituri ſunt iis infiniti ludibrij ac riſus anſam in ſe præbeat*: quod in Sacerdotij ſuſceptione locum habere debere, ne videlicet inepti, miniméque idonei creentur, fuſè oſtendit; idque ex ipſius Sacerdotij dignitate, functionúmque ipſius neceſſitate, & populi ſalute cum Sacerdotum vigilantiâ atque induſtriâ coniunctâ copioſè confirmat. Quem quidem morem probandi ſeipſum, atque B tentandi antequam Sacerdotij pondus humeris noſtris imponamus, vel ab ipſis brutis animantibus, quæ naturæ inſtinctu feruntur, edoceri poſſumus. Nam vultur, teſte [d] Ariſtotele, cùm reperit aliquid, non ſtatim portat, ſed tentat pondus ne fortè vires ſuas exſuperet: è contrà verò ſæpè aquilæ, vt auctor eſt [e] Plinius, non tolerantes pondus apprehenſum vnâ merguntur. Ita qui temerè Sacerdotium abſque præcedenti virium ſuarum diſcuſſione arripiunt, è ſublimi iſto gradu facilè excidunt: qui verò maturo, & diligenti præhabito animi ſui, morumque examine, ad ſacros Ordines promouentur, illi [f] *aſcenſiones in corde ſuo diſponunt*, ſolentque de virtute in virtutem proficere donec videatur Deus Deorum in Sion.

[a] Chryſoſt. lib. 4. de Sacerdotio c. 2.
[b] Vide integrum illum lib. 4. Chryſoſt.
[c] Lucæ 14. & Matth.
[d] Ariſtot. 8. de animal.
[e] Plin. lib. 10. hiſt. natur. cap 3.
[f] Pſal. 83.

XX. Ideò reprehendendi acriter, & impietatis grauiter redarguendi ſunt, tùm ij qui humanis ducti rationibus Eccleſiaſtica ambiunt miniſteria, ad quæ omnino ineptos eſſe ſe ſentiunt, tùm etiam parentes illi, qui, ſi quos ſtupido ingenio & ruſticâ indole præditos liberos habent, eos ſacris Altaribus deſti- C nant & inuitos ſacroſancto Clericorum ordini inſeri curant: ſed de poſteriori iſto capite peculiari loco dicemus, iam verò de priori, corollarij loco audiatur Bernardus, [g] *Vtinam magis turrim inchoaturi ſedentes computarent, ne fortè ſumptus non haberent ad perficiendum; vtinam qui continere non valent, perfectionem temerarè profiteri, aut cœlibatui nomina dare vererentur. Sumptuoſa ſiquidem turris eſt, & verbum grande quod non omnes capere poſſunt. Eſſet autem ſine dubio meliùs nubere, quàm vri, & ſaluari in humili gradu fidelis populi, quam in Clerici ſublimitate & deterius viuere, & diſtrictiùs iudicari. Multi enim, non quidem omnes, ſed tamen multi, certum eſt, nec latere queunt præ multitudine, nec præ impudentiâ quærunt, multi vtique libertatem in quâ vocati ſunt, in occaſionem carnis dediſſe videntur, abſtinentes remedio nuptiali, & in omne flagitium defluentes:* [h] *Parcite obſecro fratres, parcite animabus veſtris, parcite ſanguini, qui effuſus eſt: horrendum cauete periculum, ignem qui paratus eſt declinate, &c.* & paulò pòſt, *quamdiu ambulatis in magnis & mirabilibus ſuper vos, magnum prorſus, & mirabile eſt miniſtrum eſſe Chriſti & myſteriorum Dei eſſe diſpenſatorem. Longè ſuper* D *vos eſt ordo pacificorum, niſi fortè omiſſis gradibus præoſtenſis, ſaltare magis quàm aſcendere libet. Vtinam tamen quiſquis ſic intrat, ſi fieri poſſet, tàm fideliter miniſtraret, quàm fiducialiter ſe ingeſſit. At difficile fortaſsis, & impoſſibile eſt, vt ex amarâ radice ambitionis, ſuauis fructus prodeat charitatis: dico ego, ſi vultis audire, imò non ego, ſed Dominus:* [i] *Cùm vocatus fueris ad nuptias, recumbe in nouiſſimo loco, quia omnu qui ſe exaltabit, humiliabitur, & qui ſe humiliabit, exaltabitur.*

[g] Bernard. ſerm. de conuerſ. ad Clericos c. 19.
[h] Ibid. 30.
[i] Luc. 14.
Lege Bern. decla. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.

XXI. Congruum igitur eſt vt nemo ſacris initietur Ordinibus, niſi quem ſecretâ ſaltem voce Deus ad miniſterium inuitarit. [k] *Non vos me elegiſtis*, dixit Chriſtus Dominus Apoſtolis ſuis, *ſed ego elegi vos*, quis verò legitimè poteſt Deo miniſtrare, niſi à Deo electus fuerit? [l] *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: non eſt verus Apoſtolus Chriſti, [m] niſi qui per voluntatem Dei conſtitutus, niſi qui non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum renuntiatus, niſi qui à Deo vocatus, ſegregatuſque fuerit. [n] Nemo ingreditur ad regales nuptias, niſi quos paterfamlias inuita-

[k] Ioan 6.
[l] Ad Heb. 5.
[m] 1. & 2. Cor. 1. Itē ad Epheſ. & Coloſſ. 1. ſtatim init. Ad Galat. 1. Ad Rom. 1.
[n] Lucæ 14.

a Matth. 22. uit: [a] Chriſtus oſtium ouium eſt, [b] *qui non intrat per oſtium in ouile ouium, ſed aſ-* A
b Ioan. 10. *cendit aliunde, ille fur eſt & latro, qui verò intrat per oſtium, paſtor eſt ouium: huic oſtia-*
c Zeno Vero. ſerm. 2. de *rius aperit, huic Chriſtus oues ſuas committit, huius vocem oues Chriſti audiunt*, quia ipſe
Nat. Chriſti. Chriſti voci paruit. Ideóque nihil à Deo amplius requirendum cenſuit [c] Zeno
Veronenſis, *quàm vt quis eius nouerit voluntatem ſine qua videlicet ei nec legitimè ſer-*
uire poterit, nec placere: egregiè verò diuinæ vocationis neceſſitatem nobis ex-
d Bernard. ſupra. plicuit Bernardus his verbis, [d] *Videte vocationem veſtram, ait vocatus Apoſtolus, con-*
ſideremus & nos, an vocati venerimus, & vocati à Deo, cuius nimirum hæc vocatio eſt:
nec communem modo vocationem dixerim, quæ iuxtà eundem Apoſtolum, quos prædeſti-
nauit, hos & vocauit. Si quis vocauerit nos in honorem Cleri, conuenire velim conſcientias
ſingulorum, & ſecundùm præceptum Domini ad cor Hieruſalem loquar, huic enim paruu-
lo, aut forſitan nec dum nato Eccleſiaſtica iam beneficia prouida ſanè parentum ſollicitudo
parabat. Et paulò pòſt. *Audi querelas Domini, quid ſuper hac tam à hominum temerita-*
te loquatur patiens redditor, pœnitentiam magis cupiens, quàm vindictam. [e] *Ipſi*, inquit,
e Oſeæ 8. *regnauerunt, & non ex me, principes extiterunt, & ego non vocaui eos: vniuerſos ſiquidem* B
Lege etiam appoſitè huic loco Gregor. parte prima paſtor. curæ c. 1. & Iſidor. lib. 3. ſent. c. 3. *in ordinibus Eccleſiaſticis cæteriſque ad ſanctuarium pertinentibus honorem quærentes pro-*
prium, aut diuitias ſeu corporis voluptatem, poſtremo [f] *quæ ſua ſunt non quæ Ieſu Chriſti,*
manifeſtè prorſus & indubitanter, non ea quæ ex Deo eſt Charitas, ſed aliena à Deo, & [g]
quæ omnium radix malorum eſt cupiditas, introducit: quid iſtud temeritatis? imò quid inſa-
niæ eſt? vbi timor Dei? vbi mortis memoria? vbi gehennæ metus, & terribilis exſpectatio
f Ad Philip. 2. *illa iudicij?* [h] *Sponſa nec cubiculum, nec cellam ingredi, niſi rege introducente, præſumit;*
g 1. Timot. 6. *tu irreuerenter irruis nec vocatus, nec introductus: trahe me poſt te, ait illa, in odorem vn-*
h Cant. 1. *guentorum tuorum curremus, nunc autem trahit ſua quemque voluptas & odorem turpis lu-*
cri ſectantem quæſtum æſtimat pietatem, quorum certa eſt damnatio, hæc Bernardus.

i Eſther c. 4. XXII. Olim ab [i] Aſſuero Perſarum rege conſtitutum legimus, vt ſiue mu-
lier, ſiue vir non vocatus atrium regis intraret, abſque vllâ cunctatione, aut
indulgentiæ ſpe ſtatim interficèretur: legis ſeueritatem chariſſima regi vxor
verita Eſther, & ad coniugem non vocata pergere reformidauit: tu non times
irrumpere in atria Domini non vocatus, in Dei noſtri domum irruere: quan- C
tum periculum eſt ne iam lata ſit in te capitis ſententia, cuius quamuis execu-
tio differatur, condemnatio tamen tua certa ſit, eoque atrocior te maneat pœ-
k Bernard. de conuerſ. ad Clericos cap. 27. na, quo ſeriùs inflicta fuerit. [k] *Vnde tantus prælationis ardor? vnde impudentia tan-*
ta? vnde veſania tanta præſumptionis humanæ? audeat ne aliquis veſtrum terreni cuiuſlibet
reguli, non præcipiente aut prohibente eo, occupare miniſteria, præripere beneficia, nego-
tia diſpenſare: nec tu Deum putes, qui in magna domo ſuâ à vaſis iræ aptis in interitum ſu-
ſtinet approbare? nec ingratum ipſi arbitraberis ſi eius iniuſſu miniſteria ſacra
præſumens in Eccleſiaſticam profeſſionem inuadas, & ordinationis gratiam
ſuffureris? Cauendum proculdubio nobis eſt, ne curramus in incertum: cur-
ramus quaſi aërem verberantes, non ſic currentes vt comprehenſuri & æternæ
l Procop. in c. 4. Iſaiæ. vitæ brauium reportaturi. Vetus eſt querela Procopij in Iſaiam, [l] *apud nos non*
deſunt qui nec Chriſtum induti, nec viſceribus miſericordiæ commoti, nec ad imperandum
vocati vltro feſtinare non verentur: qui verò ſunt illi qui non vocati feſtinant, niſi
qui nec Chriſtum induti, nec viſceribus miſericordiæ commoti, ſeu charitate D
allecti, nec bonis artibus vſi in Clericorum numerum inſeruntur?

§. IV.

Diuinæ vocationis quænam ſint indicia.
Primum eius Argumentum conſcientiæ puritas, & anteactæ vitæ innocentia.

XXIII. Facilè autem ex iis diuinæ vocationis indicia quærenti ſatisfieri poſſe
crediderim. Audire quidem mihi videor aliquos ita dicentes, quomodo por-
rò mihi conſtabit vocatum me eſſe à Deo? quis me docebit conſilium Domi-
m 1. Cor. 2. ni? quis patefaciet inacceſſos prudentiæ eius receſſus? [m] *quæ Dei ſunt nemo cogno-*
uit niſi ſpiritus Dei. Quomodo probabo ſpiritus, an ex Deo ſint? vbi edocebor vo-
luntatem Domini, vt ei volenti conſentiam, vocanti non diſſentiam? ſed
quiſquis

Digitized by Google

A quiſquis in perſcrutanda Dei vocatione ad Clericatum dubius hæres, hæc pauca accipe; non impurus, non ignarus diuinæ legis eſſe videris, non omninò indignus es, quem Deus ad Clerum vocet: bono inſuper fine duceris ad Eccleſiaſticum ſtatum, nec ad eum malis artibus contendis, vocaris à Deo: dubitas adhuc? & incertus es? Cum Deo precibus age: à bonis & ſapientibus conſilium accipe; nec te latebit, quid velit Deus, aut quò te vocet. At impurus es, & ad obeunda miniſteria ineptus; mala arte Sacerdotium præripere tentas; ambitione duceris vel auaritia; inhias honori, non oneris, non operis aut cupidus, aut ſaltem patiens; non te vocat Deus, ſed diabolus tentat. Mucipulam parat, in quam incidas: cauere debes ab iſto meridiano dæmonio, ab Angelo tenebrarum in Angelum lucis transformato, qui perfectiſſimum tibi ſtatum obiicit, vt perfectionis vacuus eum capeſſas, & ab orbitâ ſalutis exertes.

XXIV. Purus inquam, vel ſaltem ſi nocens, occultè nocens, aut non ampliùs
B nocens eſſe ſolet, quem ad Clericatum Deus vocat: [a] *Non enim*, vt habet Iſidorus Hiſpalenſis, *ſunt promouendi ad regimen Eccleſiæ, qui adhuc vitiis ſubiacent: hinc eſt* [b] *quod præceptum eſt Dauid non ædificare viſibile templum, quia ſanguinum vir belli frequentiâ, eſſet: quâ figurâ illi ſpiritualiter admonentur, qui vitiorum adhuc corruptioni ſunt dediti, nè templum ædificent, hoc eſt Eccleſiam docere præſumant*: ſubdit ibidem Iſidorus, *non debet honoris ducatum ſuſcipere, qui neſcit ſubiectis tramite vitæ meliori præire; neque enim quiſquam ad hoc tantùm præficitur, vt ſubditorum culpas corrigat, & ipſe vitiis ſeruiat.* Huic adiungitur alter eiuſdem nominis Iſidorus Peluſiota, [c] *moleſtum ſane eſt*, inquit, *delitiis, ac libidini deditum hominem Sacerdotem ordinari.* Appoſitè quoque Gregorius, qui & quales à Sacerdotio abſtinere debeant, & quales admitti, fusè nobis & copiosè demonſtrat, totamque hanc diſputationem ità concludit, [d] *Quiſquis ergo quolibet horum vitio* (id eſt, ſi cæcus, clauduſque fuerit, aliove defectu laborauerit, qui à Sacerdotio in veteri lege arcebat, quorum defectuum vnumquemque ibidem ſpiritualiter explicat) *ſubigi-*
C *tur, panes Domino offerre prohibetur, ne profectò diluere aliena delicta non valeat, is, quem adhuc propria deuaſtant.* Clariùs quoque Bernardus his verbis, [e] *multi quidem veniunt, ſed conſidera quis vocetur: ordinem ipſum Dominici ſermonis attende, Beati*, inquit, *mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt; ac deinde, Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur; mundicordes vtique vocat pater cæleſtis, qui non quærunt, quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti, non quod ſibi vtile, ſed quod multis. Petre, inquit, amas me? Domine tu ſcis, quia amo te: Paſce oues meas; quomodo enim ſic amatas oues committeret non amanti? Nimirum hoc quæritur inter diſpenſatores, vt fidelis quis inueniatur: væ miniſtris infidelibus, qui necdum reconciliati, reconciliationis aliena negotia, quaſi homines qui iuſtitiam fecerint, apprehendunt: væ filiis iræ, qui ſe miniſtros gratiæ profitentur: væ filiis iræ, qui pacificorum ſibi vſurpare gradum, & nomina non verentur. Væ filiis iræ, qui fideles ſeſe mediatores pacis, vt peccata populi comedant, mentiuntur: væ qui ambulantes in carne, Deo placere non poſſunt, & placare præſumunt.* [f] *Non miramur fratres quicunque præſentem Eccleſiæ ſtatum miſeremur, non miramur de*
D *radice colubri regulum orientem: non miramur, ſi vindemiat vineam Domini, qui inſtitutam à Domino prætergreditur viam; impudenter enim pacifici gradum, & filij Dei vices occupat homo, qui nec primam quidem vocem Domini cor reuocantis audiuit, aut ſi quando cœperit audire, reſiliens fugit ad folia vt abſconderetur in eis: propterea nondum peccare quieuit, ſed longam adhuc trahit reſtem, nec dum factus eſt vir videns paupertatem ſuam, & dicit quia diues ſum, & nullius egeo, cùm ſit pauper, & nudus, & miſer, & miſerabilis, &c.*

[a] Iſid. Hiſp. ſent. lib. 3. cap. 31.
[b] 1. Paralip. cap. 17. Lege Greg. in explicatione 5. Pſal. pœnit. in illud: tunc acceptabis ſacrificium.
[c] Iſidor. Peluſiota lib. 5. epiſt. 436.
[d] Gregor. paſtor. curæ cap. 10. & 11.
[e] Bern. de conuerſ. ad Clericos cap. 17.
[f] Bern. ibid. cap. 18. Vide Dion. Eccleſ. Hierarch. c. 1.

XXV. Ordinata ſolet eſſe diuina vocatio, vt nonniſi per quoſdam gradus ad ſuperiora deducat: nec ex infimo ſcelerum ſpecu ad Eccleſiaſticæ, quæ ſupremæ perfectionis eſt, dignitatis faſtigium confeſtim, & præproperè hominem euehi patiatur; ſed ab imo ſtatu ad medium, à medio ad ſupremum ſuaui diſpoſitione traducat: priuſque hominem à vitiis purget, illuminet, perficiat, quàm ad ordinem aliorum καθαρτικὸν, φωτιστικὸν, τελειωτικὸν promoueat. Inordinatè itaque, & contrà diuinæ vocationis communem legem Sacerdotio ſeſe

Digitized by Google

offerunt, qui immundam habent conſcientiam, quorum manus adhuc ſcelerum cruore diſtillant, quorum vulnera nondum ad cicatricem venerũt, quorum prauæ affectiones nondum ſanatæ ſunt, qui nec ſanctè myſteria ſancta tractare, nec populos fideli exemplo inſtruere, veriſimili præſumptione credi poſſunt: qui, vt loquitur Bernardus, [a] *ingrediuntur cum macula tabernaculum Dei viuentis, inhabitant cum maculâ templum ſanctum Domini polluentes, iudicium multiplex accepturi: quod tam grauiſſimè conſcientias gerunt, & nihilominus ſeſe ingerunt in ſanctuarium Dei.* Velim itaque, vt quicunque illotis manibus ad miniſteria diuina ſeſe offerunt, ſibi & pro ſe dictum putent, quod de Brunone Colonienſi Archiepiſcopo electo ad ipſum rogatus reſcripſit idem Bernardus, in quâ quidem Epiſtola totius rei palmaris deciſio continetur: integram ergo ferè Epiſtolam exſcribimus, quia & lectu iucunda, & ſcitu digna, & propoſito omnino conueniens eſt. [b] *Quæris à me conſilium, vir illuſtris Bruno, an volentibus te promouere ad Epiſcopatum acquieſcere debeas; quis hoc mortalium definire præſumat? Deus forſitan vocat, quis audeat diſſuadere? fortè non vocat, quis appropinquare conſulat? vtrum verò vocatio Dei ſit, an non ſit, quis ſcire poſſit, excepto ſpiritu, qui ſcrutatur etiam alta Dei, vel ſi cui forte reuelauerit ipſe? Magis quoque dubium reddit conſilium, illa in literis tuis humilis, ſed terribilis confeſſio, quâ vitam tuam tàm grauiter, &, vt credo, non niſi veraciter accuſas; nec enim negandum eſt huiuſmodi vitam indignam tam ſacri dignitate miniſterij; ſed rurſum non immeritò è regione times, (nam & nos idipſum metuimus) ſi ob malam conſcientiæ, de commiſſo ſcientiæ talento, non facis lucrum: niſi quod alio forte negotiandi genere, etſi minus copioſè, minus autem periculosè fructificare valeres. Horreo, fateor, ſic enim tibi, vt mihi, loqui debeo quod ſentio, horreo, inquam, conſiderans, vnde, quò voceris: præſertim cum nullum intercurrerit pœnitentiæ tempus, per quod vtcumque huiuſmodi periculoſiſſimus tranſitus fiat; & quidem rectus ordo requirit vt priùs propriam, deinde alienas curare ſtudeas conſcientias. Primus quippe pietatis gradus eſt, de quo ſcriptum eſt,* [c] *miſerere animæ tuæ placens Deo. Ex hoc autem ad miſerandum proximò recto iam tramite charitas ordinata procedit: quippe quem ad ſui quiſque menſuram amare præcipitur; quod ſi in hunc modum, quo te hactenus amaſti, & tibi committendos amaturus es; malo ego quidem tibi non committi, quàm ſic diligi: ſi autem priùs te diligere didiciſſes, & me forſitan ſcires amare. Sed quid ſi ſuam Deus acceleret tibi gratiam, & multiplicet miſericordiam, & ſit ad reſtituendam innocentiam efficacior velox clementia, quam diuturna pœnitentia?* [d] *beatus ſiquidem, cui non imputauit Dominus peccatum; nam quis accuſabit aduerſus electum Dei?* [e] *ſi Deus iuſtificat, quis eſt qui condemnet? Hoc ſalutis compendium ſanctus ille latro conſecutus eſt. Sed aliud eſt celerem adipiſci veniam peccatorum, aliud & de ipſis ſceleribus ad infulas prouehi dignitatum, &c. Video* [f] *tamen Matthæum de telonio ad Apoſtolatus culmen aſſumptum: ſed hoc me rurſum conturbat, quod non priùs audierit cum cæteris Coapoſtolis ſuis,* [g] *Ite in orbem vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ, quàm egerit pœnitentiam, multo labore ſequendo Dominum, quocunque iret, permanens cum eo in tentationibus ſuis. Sed & ſi occurrat de Ambroſio, quod de tribunalibus ad Sacerdotium raptus fuerit, non me valdè confortat, cùm à puero mundam in mundo duxerit vitam: & ſic etiam fugâ, & latebris, multiſque diſſimulationum modis declinare coactus ſit. ſi de Saulo quoque factus repentè Paulus, repentè vas electionis, repentè doctor gentium in exemplum adducitur: hoc exempli euacuat ſimilitudinem, quod ille ideò miſericordiam conſecutus ſit,* [h] *quia ignorans, ipſo teſte, peccauit, manens in incredulitate, quanquam ſi tale quiſpiam quandoque benè & vtiliter factum fuiſſe agnoſcitur, de quo veraciter dici poſſit,* [i] *hæc eſt mutatio dexteræ Excelſi, non tam exemplum quàm miraculum adferre debeat.*

[a] Bernard. ſup. c. 9.
[b] Bern. epiſt. 8. ad Brunon. electum.
[c] Eccleſ. 30.
[d] Pſal. 31.
[e] Luc. 23.
[f] Marci. 2.
[g] Marc. 16.
[h] 1. Tim. 1.
[i] Pſal. 76.

XXVI. Hæc Bernardus, quibus in eam videtur propendere ſententiam, vix vnquam à Deo aliquem ad Sacerdotium vocari, niſi qui vel innocenter vixerit, vel prioris vitæ maculas diuturnâ pœnitentiâ diluerit. Optarem vero quàm maximè, vt ordinandorum quiſque Brunoni iſti, ad quem Epiſtolam mittit Bernardus, cui conſilium roganti dedit, ſeriò ſe conferret; non ſatis ille purè, non ſatis caſtè vixerat: crimen agnoſcebat ſuum, erratum humiliter fatebatur, vitæ de cætero ſanctitatem, cõtrito, vt veriſimiliter credi poteſt, animo amplectebatur;

Digitized by Google

A ctebatur; maxima verò eſt curationis noſtræ progreſſio velle ſanari, & dimidiata ſanctitatis, quæ à noſtra voluntate pendet, acquiſitio, velle ſanctitatem: doctrinâ porrò, & ſcientiâ pollebat, quàm in aliorum ſalutem commodè deriuaret: Canonicâ electione ad Epiſcopatum quærebatur. Huic tamen vix ſuadet, imò diſſuadet potiùs Bernardus, quo minus ſe ad tam altam dignitatem promoueri pateretur: quid verò putas de nobis diceret, qui magnâ ex parte, necdum vitiorum obductâ cicatrice, criminum ſanie, taboque adhuc fluentibus, perfectionis ſtatum quærimus, animæ morbos nec cogitatione percurrentes, nec pœnitentiâ diluere ſatagentes: non electi, non vocati, non ſcientiâ conſpicui, non iis talentis donati, quibus aliis prodeſſe valeamus: quænam in nobis diuinæ ad Clerum vocationis indicia? quænam non potiùs certiſſimæ reprobationis argumenta apparent? Audet tamen aliquis non habens innocentiæ veſtem nuptialem, non vocatus, non introductus, ad cœleſte Ordinum conuiuiũ audax irrumpere? quantum periculum, ne qui ſine diuini iudicij reuerentiâ te-
B merarius ad ordines irruit, ſine miſericordia, vt indignus, eijciatur: violatæque religionis pœnas ſubeat, qui ad ſacra miniſteria irreligioſè acceſſit.

XXVII. Neque verò ſibi quiſquam blandiatur, quaſi anteactâ ſine crimine vitâ ſufficere ſibi poſſit ad Sacerdotium, niſi prætereà aptus ſit ad docendum: hoc te ſanctiſſimus Gregorius, hoc Iſidorus Hiſpalenſis docebunt: [a] *ſicut*, inquiunt, *iniqui & peccatores miniſterium Sacerdotale aſſequi prohibentur: ità indocti, & imperiti à tali officio retrahuntur: illi enim exemplis vitam bonorum corrumpunt: iſti verò ſuâ ignauiâ iniquos corrigere nequeunt: quomodo docere poterunt, quod ipſi non didicerunt? deſinat locum docendi ſuſcipere, qui neſcit docere: ignorantia quippe præſulum vita non congruit ſubiectorum:* [b] *cæcus enim ſi cæco ducatum præbuerit, ambo in foueam cadunt.* Neque verò à Deo vocari credendi ſunt ad gradus Sacerdotij, qui licet integritate morum fulgeant, agreſti tamen ingenio cùm ſint, & litterarum ignari, tantùm aliis ſimplicitate nocere poſſunt, quantùm ſibi, ſi priuatam vitam agerent, prodeſſe ſanctitate. [c] *Quomodo enim*, vt rectè ait Bernardus, *ex-*
C *cuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrum infantium, doctorem inſipientium profitetur? Ignorans vtique ignorabitur: imò & multos ignorare faciet, & ignorari. Quid enim periculi ſit, vbi non inuenit Paſtor paſcua; ignorat dux itineris viam: Vicarius neſcit Domini voluntatem, Eccleſia quotidie multipliciter, & miſerabiliter experitur, &c.* Itaque, vt ibidem concludit ſanctiſſimus Abbas, & Pontificum doctor eximius, *hac dote* ſcientiæ nempe, *carens fruſtra ſibi tanquam per Chriſtum introierit blandiatur, ſi quidem dicitur ignoranti* [d] *ſi cæcus cæco ducatum præſtet, nónne ambo in foueam cadunt, &c.* Verùm de hac re alibi plura.

[a] Iſid. Hiſp. lib. 3. ſent. c. 35. ex Greg. parte 1. paſt. cap. 1.

[b] Math. 15.

[c] Bern. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.

[d] Math. 15.

XXVIII. Quid verò cæteras dotes enumerem, quæ in eo neceſſariò requiruntur qui ſe ad Sacerdotium confert? quid temperantiam, grauitatem, liberalitatem, comitatem, zelum, aliaſque eiuſmodi virtutes recenſeam; quæ ſi alicui deſunt, ad Sacerdotium vix aptus eſſe poterit? fortitudinem verò, animi firmitatem, atque conſtantiam omittere non poſſum, quæ à Deo Sacerdoti futuro, & præſertim, qui ad Eccleſiæ dignitates euehendus eſt, quàm maximè neceſſa-
D ria videtur; vt abſque ea nemini crediderim ad Sacerdotium, vel ſaltem ad Eccleſiaſticas dignitates Sacerdotio adnexas aſpirare fas eſſe: rectè ſiquidem edicit ſapiens [e] *noli quærere fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates:* nec maius præiudicium vllum eſſe poteſt, quod aliquis ad ſacrum animarum principatum à Deo nequaquam vocetur, quàm ſi mollis, & aduerſus iniquitates indulgentior exſtiterit, nec ſatis animi habeat, vt iniquis petitionibus reſiſtat: vnde [f] Ezechielem Dominus Prophetam miſſurus ad populum, *ecce*, inquit, *dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, & frontem tuam duriorem frontibus eorum, vt adamantem, & vt ſilicem dedi faciem tuam, ne timeas, neque metuas à facie eorum, quia domus exaſperans eſt.* Quid enim intereſt, ſiue Sacerdos iniquitatem operetur, ſiue operantibus conſentiat? ſiue populos prauo exemplo inficiat, ſiue eos nimiâ indulgentiâ corrumpat? Non ſolùm Sacerdoti docendi munus demandatum eſt, verùm etiam corripiendi, & corrigendi, arguere debet, obſecrare, increpare, in omni patiẽtiâ & doctrinâ: ſic ergo

[e] Eccl. 7.

[f] Ezech. 3.

peccatores ei ferendi ſunt, vt peccata puniat; adeóque nec peccantibus conniuere, multominus peccatis conſentire ei permittitur, ne fortè fouere malitiam, & fauere iniquitati videatur: ſi cuius autem in ſeipſum ideò bilem conciter, vel indignationem prouocet, Sacerdotio ineptus eſt, niſi propter iuſtitiam perſecutionem pati beatum ducat, & cum Apoſtolis gaudeat ſe dignum viſum fuiſſe, qui pro nomine Ieſu contumeliam patiatur: Ideóque puſillanimis dicitur, [a] *Mercenarius, & qui non eſt paſtor, qui videt lupum venientem & fugit;* inepti ergo Sacerdotio ſunt quibus illa animi firmitas, roburque illud, & patiendi voluntas deeſt. [b] *Sunt enim*, ait Bernardus, *infirmi & tepidi amatores iuſtitiæ, quibus aut vigor, aut feruor deeſt, aut fortaſsis vterque: cùm vterque ſit ſummoperè neceſſarius, inter proſpera quippe & aduerſa verſanti. Etenim ſicut vigoris eſſe dignoſcitur nequaquam cedere tribulationi, ſed pro iuſtitiâ viriliter perſecutionem ſuſtinere: ſic feruori videtur attribuendum nullis capi voluptatibus, nullis illecebris eneruari: quæ quidem tum omni populo, cum maximè & ſpecialiter ducibus populi ſunt neceſſaria; ne fortè in perniciem omnium errare contingat, quid enim refert quâ occaſione viam deſerant veritatis, ſeducantur ignari, ſequantur ſpontanei, compellantur inuiti, ſeu attrahantur illecti?* A B

[a] Ioan. 10.

[b] Bernard. declarat in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

§. V.

Secundum argumentum, intentionis rectitudo.

XXIX. Alterum diuinæ vocationis indicium eſt intentionis rectitudo ac puritas, ſeu finis bonitas, atque perfectio, ob quam aliquis ad ſacram ordinationem accedit; ſi enim liber ab omni terreno affectu, vacuus ab omni gloriæ cupiditate, expers omnis ambitionis, & auaritiæ, ad Clerum Deo deſeruiendi causâ, & ſalutis populi procurandæ gratiâ, ſolùm te conferas: benè vtique ſe res habet, ſequere quò te Deus vocat: iterùm benè ſe res habet, *digitus Dei hic eſt:* dextera Domini hanc virtutem facit: dextera Domini exaltat te. At ſi rapit ambitio, ſi inuitat auaritia, ſi otioſitas allicit, ſi domeſticæ curæ impatientia inducit; certè vel te Deus ad Sacerdotium non vocat, vel non ſolus Deus. C Diuinæ vocationis nulla eiuſmodi argumenta ſunt: ſed diuinam vocationem humana aliquando peruerſitas inficit; quò verò pernicioſior aliquis finis Sacerdotij procurandi apparet, eò minus diuinâ tibi ad Sacerdotium vocationem effulgere vnicuique credendum eſt, domeſticarum verbi gratia curarum fuga diuinam minus vocationẽ excludit, quàm auaritia: *non enim poſſumus ſeruire Deo & mammonæ.* Sed quid ſi Deus malâ tuâ intentione vtatur ad bonum? quid ſi humanis, imò etiam malis nonnunquam finibus à nobis intentis ad id nos deducat quod melius eſt? quid tunc lubeat, niſi mirari occulta diuinæ prouidentiæ iudicia: eique tamen vocationi minus fidere, quo magis humanæ prouidentiæ rationibus adinuentionibuſque innitetur.

XXX. Etenim Ordinandum decet optimum ſibi ſacræ ordinationis recipiendæ finem præfigere; ne rem optimam malus finis inficiat, vel maximè ſublimem ſtatus excellentiſſimi profeſſionem finis ignobilitas deiiciat: verum eſt D enim, quod ait Boëtius, [c] *cuius finis malus eſt, ipſum quoque malum eſt:* nec ſine temeritate negari poteſt, quod D. Dionyſius è Philoſophorum placitis, & à D. Dionyſio Theologorum ſchola acceptum axioma defendit, [d] τὸ ἀγαθὸν ἐκ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ὅλης αἰτίας, τὸ δὲ κακὸν ἐκ πολλῶν καὶ μερικῶν ἐλλείψεων. *bonum ex vna integraque cauſa exiſtit: malum verò ex multis, ſingularibuſque defectibus:* minus verò indubitato Chriſti teſtimonio contradici poteſt, quo puritas intentionis commendatur, & ſinceritas voluntatis. [e] *Si*, inquit Chriſtus Dominus, *oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit, ſi autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit:* vt enim interpretatur Auguſtinus, [f] *oculus noſter intentio eſt: quæ ſi recta fuerit & ſimplex, opera noſtra munda facit, Deoque placentia: ſi verò appetitus rerum temporalium inquinatur, ipſum quoque opus eâ intentione ſuſceptum ſordeſcit.* [g] *Lippientes autem oculi*, vt docet Hieronymus, *ſolent lucernas videre numeroſas; ſimplex oculus, & purus, ſimplicia intuetur & pura.* Sic qui in Chriſtianâ

[c] Boëtius in Topicis.

[d] Dionyſ. c. 4. de diuinis nominibus.

[e] Matth. 6.

[f] Aug. de ſer. Domini.

[g] Hieron. in caput 6. Matth.

A ſtianâ & ſpiritali vitâ parum vident, plura ſibi pro fine ſacræ ordinationis præ-
ſtituunt: cùm tamen *vnum ſit neceſſarium*; & indecens ſit miniſterium Dei, al-
terius quàm Dei causâ ſuſcipere.

XXXI. Quàm ſeueram reprehenſionem illi merentur, qui eo ſolùm fine de
Sacerdotio cogitant, vt pinguiùs & commodiùs viuant; & ad propria emolu-
menta dignitatem iſtam referunt, quæ in Dei ſolius miniſterium, obſequium-
que inſtituta eſt! Si te hic ad Clericatum finis allicit, audi obſecrantem Hie-
ronymum & increpantem, [a] *Obſecro te, & repetens iterumque, iterumque monebo, ne* [a] Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotian.
*officium Clericatus genus antiquæ militiæ putes, id eſt ne lucra ſæculi in Chriſti quæras mi-
litiâ: ne plus habeas, quàm quando Clericus eſſe cœpiſti, & dicatur tibi, Cleri eorum non
proderunt eis; nonnulli enim ſunt ditiores Monachi, quàm fuerant ſæculares & Clerici, qui
poſſideant opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete, & fallace Diabolo non habuerant;
vt ſuſpiret eos Eccleſia diuites, quos mundus tenuit ante mendicos.* Quanti ſunt, qui
(quod ipſis iure improperat idem [b] Hieronymus) nati in paupere domo, qui [b] Hier. ibid.
B vix milio, & cibario pane rugientem ſaturare ventrem poterant, in Sacer-
dotio conſtituti ſimilam, & mella faſtidiunt: norunt genera, & nomina piſcium;
in quo littore concha lecta ſit, callent; ſaporibus auium diſcernunt Prouincias;
quos ciborum raritas, ac nouiſſimè damna ipſa delectant. Quanti qui de pin-
gui pane Chriſti victitant, ſpiritualium autem conſolationum manna faſti-
diunt; imò quàm pauci, qui ſi vel moderatiores fuerint, non ordinari cupiant,
vt victum ex Sacerdotio quæritent, vel qui non, ſi minus temperantes fuerint,
ordinationis beneficium, & Eccleſiaſtici ſtatus profeſſionem in luxuriam con-
uertant: cùm è contrà Sacerdoti quidem victum ex altari excipere, ſed non
Sacerdotium propter victum expetere liceat: ne diuina mundanis deſeruiant,
& præſtantiora minus præſtantibus poſtponantur; malum autem inferiora ſu-
perioribus præponere, vel æquare. Itaque ſiue propter temporalia commoda,
ſiue propter lucrum, ſiue quod turpius eſt, propter luxum, ſiue propter huma-
C num honorem, ad ordinationem, tanquam principalem cauſam accedere non
licet: ne vel onus ſpirituale in dedecus ſpiritualis dignitatis, bonis temporali-
bus metientes, vel ignobiliora nobilioribus præferentes (ſi nempe hæc pro-
pter iſta expetamus, & poſteriora ad priora tanquam ad ſui complementum
referamus) ordinem rerum à Deo ſtabilitum peruertamus; vel certè actum
iſtum ſanctiſſimum debito ſuo fine, propter quem à Chriſto inſtitutus eſt, im-
prudenter ſpoliemus, otioſumque ipſum reddamus.

XXXII. Excuſari tamen merentur, qui humanæ infirmitatis vitio, ſic ordi-
nationem ad temporale quidpiam referunt, vt Deum principaliter ſpectent:
ſic de reditibus, de mundano honore, de ſtipendiis Clericatus cogitant, vt
tamen Deum hiſce omnibus præponant: etiamſi fortè humanis commodis
magis, quàm diuina gloriâ afficiantur. Cùm enim, vt Theologi paſſim docent,
ſine peccato poſſit nos intentiùs, & feruentiùs creaturarum amor mouere,
quàm diuinus afficiat, dummodò pluris ſemper diuinæ gloriæ procuratio à
D nobis, quàm creatura quæcunque æſtimetur: quia non apud animales ſenſus,
ſed apud humanam rationem ſibi diuina maieſtas prærogatiuam expoſcit: ideò
nec diuina bonitas offenditur, ſi in ordinatione ſuſcipienda commoda non-
nunquam temporalia diuinæ ipſius gloriæ coniungantur: imò nec ſi ea ani-
mum magis feriant; quia nempe illa quæ ſenſibus percipiuntur, vehementio-
rem in voluntatem hominis in carne viuentis impetum facere ſolent, quàm
quæ ſola ratione apprehenduntur: Adde etiam, quamuis ſic iſta commoda
temporalia nos moueant, & ſine iis ordinationis beneficium vitaremus: nam, [c] Doct. communiter contra Bartholũ in l. 2. §. ſi. ff. de donat.
vt rectè [c] Doctores Canonici Iuris contra Bartholum defendunt, non ſemper
illa cauſa principalis eſt, ſine quâ effectus minimè ſequeretur. Vnde & Dauid
ſe propter retributionem legem Domini amplexatum eſſe gloriatur, dicens, [d] Pſal. 118.
[d] *Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas propter retributionem*; nec Gela- [e] Gelaſ. epiſt. Victo. Epiſc. refertur can. conſuluit. 74. diſt.
ſius indignum arbitratus eſt temporali aliquo lucro, & honore Clericos ad or-
dinationem incitari, ſtatuens nempe, [e] *vt qui in ſuis ordinibus proficere noluerint,
reddantur ſuis inferioribus poſt minores, ipſaque commoda Presbyteri propenſiùs, quàm*

Digitized by Google

Diaconi conſequantur: vt hac ſaltem ratione conſtricti, & honorem quem refugerant, appetere nitantur, & quæſtum. Quam ſanè Gelaſij Summi Pontificis conſtitutionem hodierna ferè omnium Eccleſiarum praxis confirmauit, iuxtà quam ſuæ ſunt Subdiaconis, Diaconis, Preſbyteris ſingulis pro ſuo quibuſque ordine maiores Clericis cæteris prærogatiuæ, vt qui eorumdem ſunt collegiorum Clerici, ad eorum ordinum conſecutionem adſpirent. A

XXXIII. Hac tamen in re, diſcretione quam maximâ opus eſt: cùm enim tùm in pluribus rebus, tùm præſertim in diuinis caliget intellectus noſter, vbi paſſionis nebulâ tegitur; prætereà verò in dignoſcendis affectuum gradibus, & differentiis quàm maximè cæcutit, quem vel minimus paſſionis ventus afflarit: quam facilè accidit, vt iudicij trutina in vnam potius quàm alteram partem, non aduertente ratione, propendeat: & ea pluris à nobis æſtimentur, quæ minori pretio haberi iudicabantur. Ideóque ſi vnquam contingat, vt ad ſacros ordines lucro, vel ambitione incitati accedamus, etſi magis principaliter propter Deum ordinationem appetere nobis videamur, quàm propter lucrum, vel honorem: facilè tamen iudicium noſtrum decipitur, dum in benigniorem partem interpretatur quod in peiorem interpretari veritas poſtularet; vbi enim quis ita aliquid propter lucrum aut honorem amat, vt ſublato lucro, vel honore non amaret, tam parum abeſt ab eo, quod lucrum & honorem principaliter amet, vt vix dignoſcere valeat, an principaliter vnum propter aliud amet: quæ enim affinia & vicina ſunt, ea difficilè omnino dignoſcuntur. Vt ergo temporalium commodorum, vel honoris in ordinibus recipiendis principalis intentio, vel prærogatiua fugiatur, expedit ordinando, vt ab ipſo ignobiliorum illorum finium, quantum fieri poterit, & intentio quæuis, & recordatio ipſa in ordinatione fugiatur. Ea quoque perfectior erit & laudabilior cuiuſuis intentio, quæ ſincerior, & ab omni terrenarum rerum cogitatione liberior, ac defæcatior fuerit: vt enim ait Auguſtinus, [a] *minus te amat Domine, qui tecum aliquid amat, quod propter te amat.* Verùm nec ſic nobis fidere humana ſinit infirmitas, quin dum ſolius Dei gloriam nobis quærere videmur, non etiam coniuncta humana ſubſidia, vel ſolatia reapſe conquiramus; [b] *Plerumque enim hi qui ſubire magiſterium paſtorale cupiunt, nonnulla quoque opera bona animo proponunt; & quamuis hoc elationis intentione appetant, operaturos tamen ſe magna pertractant: fitque vt aliud in imis intentio ſupprimat, aliud tractantis animo ſuperficies cogitationis oſtendat; nam ſæpè ſibi de ſe mens ipſa mentitur, & fingit ſe de bono opere amare, quod non amat, de mundi autem gloria non amare quod amat.* Qua mentis illuſione decipimur, eóque periculoſiùs, quò occultiùs; huic autem detegendæ fallaciæ optimum eſt ea ſaltem animo ſeparare, quæ coniuncta ſunt, vt quæ, iis ſeparatis, voluntatis in rem prius amatam inclinatio, quæ propenſio exiſtat, videamus; tunc enim ea nos detegimur vnicè non dilexiſſe, quæ aliis ſublatis, vel contrariis poſitis experimur nos odiſſe. B C

[a] Aug. Conf. lib. 10. c. 13.

[b] Greg. paſt. 1. parte c. 9.

XXXIV. Sed quid tam ſcrupuloſè moramur in iis detegendis, & arguendis intentionum ſacræ ordinationis vitiis, quæ ſaltem bonæ intentionis ſpeciem habent? Maior eſt ſæculi noſtri prauitas, quàm vt malum neceſſum ſit ſub boni ſpecie latere; maiori apud nos in pretio vitia habentur, quàm vt boni laruam induere debeant; palàm iam crimina debita virtutibus veneratione coluntur; imprudentis verò notam non effugeret qui alterius rei quàm temporalis emolumenti gratia, ad ordinationem accederet, nec lubentiùs artis nomine victum quæreret, quàm Eccleſiaſtici ſtatus profeſſione. Illorum certè ſe pudere dicit Gregorius [c] Nazianzenus, qui ſacrarium ambiunt, & circum ſacroſanctam menſam ſe inuicem premunt, ac protendunt, *ὥσπερ οὐκ ἀρετῆς τύπον, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου τὴν τάξιν ταύτην εἶναι νομίζοντες, tanquam non virtutis exemplum, ſed victus parandi occaſionem, & ſubſidium hunc ordinem eſſe iudicantes.* Contra hos acriter grauiterque inuehitur Bernardus, [d] *Quis*, inquit, *ea intentione gradus Eccleſiaſticos & miniſteria ſanctuarij quærit, imo quæritur? (quæri nempe, quàm quærere potius ipſe debuerat) vt ſine curis ſæculi, in ſanctimoniâ cordis, & corporis illuminandus accedat ad Dominum, & ſuam pariter ac proximorum operetur ſalutem, orationis* D

[c] Naz. oratione 1.

[d] Bernard. in hac verba, Ecce nos reliquimus omnia.

A *tionis ſtudio deditus & verbo prædicationis? nam ſi eos, eo quærit aut tendit animo, eoque intuitu, vt huius vitæ habeat neceſſaria, euangelizet vt manducet, peruerſo nimis ordine cœleſtibus terrena mercatur: quàm certè dignius ampliúſque conſentaneum rationi, vt pro carnali victu carnalia magis opera, & negotia exerceret, nec fieret inuerſor rerum, aut inhonoraret miniſterium ſpirituale. Sed modico eſt natura contenta, nec multi ſola in his neceſſaria quærunt, quippe minori ſatis facilè obtinenda periculo: honorati incedere volunt, delectari, & ſuperbire, & huic ſæculo per omnia conformari.* Hos temerarios ordinationis ſacræ vſurpatores, ſacrilegos inuaſores, non à Deo vocatos, nón ex Deo ordinatos oſtendit ibidem ſanctiſſ. Doctor, contra quos nulla acrior poteſt eſſe inuectiua, qui nempe diuiniſſimum honorem contemnunt, vt ſuæ cupiditati ſatisfaciant, qui [a] Moabitidem Ruth, id eſt, Eccleſiam tot regum parentem, in coniugium ducere reſpuunt, & propinquo ſuo, id eſt, Chriſto ſuſcitare ſemen renuunt, cuius agrum poſſidere concupiſcunt: [b] *qui poſuerunt Hieruſalem in pomorum cuſtodiam*: [c] qui virgam Aaron, Sacerdotij ſcilicet digni-
B tatem quæ diuinitùs non mandatis terræ radicibus germinauit, & turgentibus gemmis flores emiſit, terreſtri fouent cupiditate, qui animarũ ſalutem pretium ſanguinis Chriſti præ ſordido quæſtu nihili faciunt, & diuiniſſimorũ myſteriorum tractationem lucro luxuiq; poſtponunt, tanta ſcilicet eſt eorũ hominum amentia, tanta diuinarum rerum negligentia, tanta humanarum cupiditas.

XXXV. Neque minus tolerandi iſti ſunt qui in Eccleſiaſticis dignitatibus honores non onus ſpectant, [d] *quoſque*, vt loquitur Bernardus, *altiores quàm meliores eſſe delectat, non præmium, ſed præcipitium expectantes*: quos quidem acriter ipſe carpit Epiſtola ad Henricum Senonenſem, [e] *Meditantibus*, inquit, *honores blandiuntur, ſed onera penſantibus tædio ſunt, atque formidini; non autem omnes capiunt hoc verbum: multi enim non tantâ fiduciâ, & alacritate currerent ad honores, ſi eſſe ſentirent & onera: grauari profectò metuerent, nec tanto labore & periculo quarumlibet affectarent infulas dignitatum. Nunc verò, quia ſola attenditur gloria, & non pœna, parum eſſe Clericum erubeſcitur in Eccleſia, ſéque viles æſtimant & inglorios, qui quocunque*
C *eminentiori loco non fuerint ſublimati.* Notent hoc, quibus ſuperbiæ typho elatis, & ambitioſo faſtu turgidis ſordeſcit Clericatus, vileſcit Sacerdotium, probro ſunt Eccleſiaſtica officia, cùm tamen pinguibus beneficiorum reditibus ditentur, Sacerdotiorũ multitudine obruantur, prælationis oſtentatione turgeſcãt. O vanitas! ô cœcitas! ô temeritas! pudet te Clericum eſſe, id eſt in ſortem Domini vocatum, benè eſt, ſi te indignum arbitraris hoc titulo, quo ſe ſufficienter exornatos Angeli ipſi gratularentur; ſi forte vereris, ne Clero & Eccleſiæ ſis dedecori; ſi metuis, ne te, vt ſe indignum miniſtrum, Chriſtus abnuat: ſi ab hac ſanctiſſimâ profeſſione adeò te deſciuiſſe erubeſcis. At pudet te Clericum eſſe, quia indignum tua celſitudine arbitraris hunc titulum; quia times ne Clericatus ordo, qui Eccleſiæ ampliſſimus eſt, te dedecere, vel dedecorare videatur; quia indignus tibi videtur obſequio & famulatu ipſe Deus quia indignus Chriſtus iudicatur, cuius vices ſubeas, & miniſterij partem impleas; quia vilior & abiectior animo tuo ad magna, vt putas, nato, apparet hæc dei-
D fica profeſſio? iterum ô vanitas! ô cœcitas! ô temeritas! addam, ô ſtoliditas! ô ſtultus pudor! ô cœcus furor: Pudet te Clericorum ordini inſertum eſſe: rectiùs verò Apoſtolos, totque ſanctiſſimos priorum ſæculorum Sacerdotes, ac inferioris ordinis Clericos, aliquos etiam noſtrorum temporum pietate, doctrinâ, generis nobilitate inſignes puderet, quod eorum ordinem turpis vitæ conuerſatione indignus homuncio polluas. Pudet te Eccleſiaſticæ militiæ adſcriptum eſſe, cur ergo te non pudet ſtipendia ſumere, quem pudet militare? nam ſtipendia vtique laudabilius eſt mereri, quàm accipere: turpiſſimum autem quæ non merueris accipere. Pudet te Sacerdotium abſque dignitate gerere: at ſumma, & præſtantiſſima dignitas eſt Sacerdotium: nec te Sacerdotium indignum eſt, ſed tu Sacerdotio, quo nec Angeli ipſi digni ſunt, nec vllus dignus eſſe poteſt, quo ſolus Chriſtus dignus eſt, Sacerdos ſcilicet, & victima, miniſter ſacrificij, & qui ſacrificio ipſo inuocatur & colitur. Pudet te in Eccleſia Dei inter Clericos, id eſt Chriſtiani populi duces, inter [f] *milites ſpiri-*

[a] Ruth c. 4.
[b] Pſal. 78.
[c] Num. 17.
[d] Bern. epiſt. 27. ad Ardutionem Geben. electum.
[e] Idem epiſt. 4. ad Henricum Senonenſ.
[f] Auguſt. ſerm. 10.

a Idem præfatione in Pſal.
b Bern.ſerm. 46. in Cant.
c Math. 5.

tuales, [a] *inter ſpecialius ad Dei laudem electos* militare, diuinas laudes canere, [b] inter Eccleſiæ Dei laquearia, quæ à tignis firmiter pendent, & domos inſigniter ornant, è ſublimi pendere, & non humili ſolo adhæreſcere; inter mundi [c] lumina verbo exemploque lucere? nonne hæc infinita ſtultitia & errantis hominis delirium? plures tamen hoc morbo affectos videmus, hoſque non ſtultos, ſed prudentes ducimus, quia conſuetudine peccandi morbus inualuit, & ægrotorum multitudine inclaruit. A

d Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio c. 3.

e Alluſio ad verba ſerm. cuiuſdam ad paſtor. in Synodo Rhemenſi inter opera Diui Bernardi.

f Pſal. 100.

g Iſaiæ 14.

XXXVI. Verùm vt eorum ſtultitiam omittamus, qui Sacerdotium adeò abiectè concipiunt, vt nullas, niſi mundanis honoribus, pompâ, diuitiis exornetur, irritandæ cupiditatis illecebras habere iudicetur; qui mundanorum Clericorum huius temporis ſtultiſſimus error eſt, cùm è contrà Sacerdotij ipſius ſolitariè ſpectati ea ſit dignitas, vt quorumcumque cupiditatem illicere, & ambitionem mouere, & humilitatem infringere poſſit: adeò vt ex profeſſo doceat [d] Chryſoſtomus, eum qui gloriam concupiſceret, tale miniſterium eligere oportere, eo præſertim titulo, quia nempe ἱερωσύνη τελεῖται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δὲ ἐπουρανίων ἔχει ταγμάτων: *Sacerdotium in terra quidem peragitur, ſed in rerum ordinem claſſémque cæleſtium referendum eſt.* Vt verò hanc ſtultam opinionem relinquamus, condemnare debemus aliorum ambitionem, [e] qui magis quærunt præeſſe, quàm prodeſſe: magis eligunt domini eſſe, quàm miniſtri, Apoſtolorum ſucceſſores, quàm imitatores; magis alacres currunt ad Cathedram, quàm vigiles ſunt ad curam: nempe ſuperbia eis occaſio eſt, vt ad tantam dignitatem aſpirent, vt in ouile Chriſti imprudenter irrumpant. Cùm tamen per Pſalmiſtam Dominus dicat, [f] *non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam:* ſunt quidem ij cum Ieſu, ſed non in medio domus eius, quia amant & faciunt ſuperbiam; parentes ſuos extollentes, pauperes autem negligentes, & deprimentes: & idcirco comparantur apoſtatæ Angelo, qui dixit in corde ſuo, [g] *ponam ſedem meam ad Aquilonem:* quid eſt diabolum ad Aquilonem ſedem velle ponere, niſi ſuperbum quempiam, & impium, ſuper ſuos ſimiles, à Charitatis calore, vel ſapientiæ luce alienos principatum appetere, vel adeptum tenere? C miniſtri Chriſti ſunt, & ſeruiunt antichriſto: honorati incedunt de bonis Domini, cui honorem non deferunt. Aduerſus eoſdem declamat Gregorius in Paſtorali, eos præſertim qui Epiſcopatum honoris causâ cœco impetu quærunt: [h] *Sacrum quippe officium*, inquit, *non ſolùm non diligit omnino, ſed neſcit, qui ad culmen regiminis anhelans in occultâ meditatione cogitationis, cæterorum ſubiectione paſcitur, laude propria lætatur, ad honorem cor eleuat, rerum affluentium abundantiâ exultat. Mundi ergo lucrum quæritur ſub eius honoris ſpecie, quo mundi deſtrui lucra debuerant: cumque mens humilitatis culmen arripere ad elationem cogitat, quod foris appetit intus immutat.* Eoſdem quoque Hugo Cardinalis in Epiſtolam ad Hebræos refellit, [i] *Multi*, inquit, *clarificant ſe, captantes fauorem humanum vt Pontifices fiant*, [k] *Chriſtus autem exinaniuit ſe: ſicque per humilitatem, & crucem declaratus eſt Pontifex, non ambiuit Pontificatum nec ſuam gloriam ipſe quæſiuit, ſed ſicut ſcriptum eſt*, [l] *improperia improperantium ceciderunt ſuper me.* Quid plures enumerem Patres in id vitij inſurgentes? cùm [m] Chriſti Domini oraculo Phariſæos reprehenſos legamus, D qui iuſtitiam omnem ſuam facerent, vt viderentur ab hominibus: [n] qui primos accubitus amarent in conuiuiis, primas Cathedras in ſynagogis: prælationiſque cupiditate, non Charitatis feruore ducerentur. Væ nobis, in quos Phariſaica vitia plus potuerunt, quàm Chriſti exempla, qui Phariſæorum fermento maluimus corrumpi, quàm Chriſti humilitate inſtrui: apud quos nempe, quod de ſui ſæculi corruptione dicebat Bernardus, [o] *vidimus omnem Eccleſiaſticum zelum feruere ſola pro dignitate tuenda, honori totum datur, ſanctitati nihil aut parum.*

h Greg. paſt. parte 1, c. 8.
i Hug. in c. 5. epiſt. ad Heb.
k Ad Rom. 15.
l Pſal. 68.
m Math. 6.
n Lucæ 14.
o Bernard. lib. 4. de cõſ. c. 2.

XXXVII. Hæc vtique putrida tabes eſt ambitio, quæ per totum Eccleſiæ corpus ſerpit, & maximam eius membrorum partem inficit: pauci iam mediocris litteraturæ, aut ingenij, aut aliquantò nobilioris proſapiæ ad Clerum ſe ſe conferunt, ab hac lue prorſus immunes. Sed eſt etiam aliud malum quod latentiùs gliſcit, & ideò vt exiſtimo, periculoſiùs: prodit ſe continuo cupiditas,

Digitized by Google

A tas, vixque ambitio præ ſua fœditate boni ſpeciem aliquo diuturniori tempo-
re mentiri poteſt : at ſub ſpecie pietatis, ac religionis, latitat aliquando otioſi-
tas, quæ multos adducit ad Clerum, & à laicâ ac coniugali vitâ reuocat : per-
ſuaſum ſiquidem pluribus nonnunquam animaduertimus, Clericorum vitam
deſidem, otioſam, vacuam laboris eſſe, & ſollicitudinis : cùm tamen, præ cæ-
teris, ingentibus curis ac laboribus vndique circumſepta ſit. At enim [a] videtur
eos ſanctus Dauid cauterio graui inurere : ipſi viderint, quos hæc parabola tan-
git, [b] *in labore*, inquit, *hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabantur, ideò
tenuit eos ſuperbia, operti ſunt iniquitate & impietate ſua.* Habent enim ſingula quæ-
que genera hominum laboris aliquid, aliquid voluptatis ; ſed aduertere eſt
quorundam Clericorum fatuam prudentiam, & mirari quemadmodum nouo
inter hæc artificio diſcernentes, & ab inuicem ſequeſtrantes, id totum quod
delectat, eligunt, & amplectuntur, quod moleſtum eſt fugiunt, & declinant:
ad ſtatum Eccleſiaſticum otij cauſâ ſe conferunt ; cùm nec milites, nec agrico-
B læ, nec negotiatores, nec ſinguli quique ordines hominum, laboris ac ſolli-
citudinis expertes ſint : ſciant magnum quidem Clericorum in regno Dei lo-
cum eſſe, & bonum ſibi, ſed qui benè miniſtrauerint gradum acquirere : cæ-
terum ſuus & ipſis nec modicus labor imminet, & dicebat, qui plus omnibus
laborauit, [c] *qui non laborat, non manducet* : [d] homo quidem natus eſt ad laborem,
Clericus autem ordinatus ad aliorum vtilitatem; quodque de Epiſcopis [e] Igna-
tius Antiochenus, [f] Athanaſius Alexandrinus, [g] Iſidorus Peluſiota, quod de
omnibus præpoſitis [h] Auguſtinus dixit, eos non ſui causâ, ſed populi gratiâ eſſe
conſtitutos : hoc nos de omnibus Clericis dicere poſſumus, neminem eorum
in quocunque gradu Eccleſiaſtico collocari, niſi vt diuinis Altaribus pro ſuo
gradu deſeruiat, & ad populorum purgationem, illuminationem, vel perfe-
ctionem, pro facultate ſibi conceſſa adlaboret. Nemo ſibi vel pietatis prætex-
tu, vel voluptatis blandiatur, quaſi Clericum liceat in diuinis miniſteriis eſſe
C otioſum : quaſi Clericatum amplecti fas ſit, cui nulla cura, nullus labor, nul-
lum opus adnexum ſit. Nam voluptatis quidem gratiâ otium in Clericatu quæ-
rere, ſacrilegium eſt : pietatis ſpecie, error : quocumque prætextu, iniuſtitia.
Sicut enim Clericatus ſanctitati repugnat, hunc ad vitioſam voluptatem ſta-
tum referre, qui totus in Deum tendit, cuius profeſſio, omnis præterquam
diuinæ voluptatis renuntiatio eſt ; ita quoque ab eius natura alienum eſt, vt in
ſolum habentem ſtatus optimus, ſuique maximè communicatiuus, cuius ad
populi ſalutem inſignes ſunt prærogatiuæ, eximiaque priuilegia terminetur :
certaque, quoquomodo otium iſtud deffendatur ex eo iniuſtitia committitur,
cùm & populus debitâ ſibi ope fraudatur, & talenta in aliorum ſalutem à Deo
conceſſa in ſudario repoſita ſeruantur, & contrà omnium hominum ſortem
otioſè à Clericis viuitur. [i] *Non ſic profectò eſt*, inquit auctor in Synodo Rhemenſi
ad Paſtores, *ſed ſicut populus, ſic Sacerdos : ſicut laicus, ſic & Clericus : vterque cupit,
vterque diligit mundum, & ea quæ in mundo ſunt : Laicus tamen cum labore, ſed Clerici
D ſine labore volunt poſſidere totum mundum : communicare volunt cupiditati, & ſuperflui-
tati hominum: peccare volunt, ſed non flagellari cum hominibus ; vnde timendum eſt quod
flagellentur cum dæmonibus.*

XXXVIII. Mihi quidem ſemper perſuaſum eſt, nec Sacerdotem, nec Cle-
ricum quemuis otioſum, ſed negotioſum eſſe oportere, nec ſui tantum ſollici-
tum, ſed in aliorum quoque ſalute inquirendâ vigilem, & ſolertem. Antiqua
hoc Eccleſiæ praxis oſtendit, iuxtà quam, vt ſuo loco dicetur, nemo ordinaba-
tur niſi ad miniſterium : idipſum Tridentina conſtitutio confirmat, in qua præ-
cipitur, nullum debere ordinari, [k] *qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit vtilis aut neceſſa-
rius ſuis Eccleſiis* : ſtatuitur, vt [l] *nullus impoſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio
loco, pro cuius neceſſitate aut vtilitate aſſumitur, non adſcribatur, vbi ſuis fungatur mu-
neribus.* Natura quoque Sacerdotij hoc apertè exigit : [m] *omnis enim Pontifex*, te-
ſte D. Paulo, *ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur, in his, quæ ſunt apud
Deum, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis.* Quis verò Sacerdos, niſi mediator in-
ter Deum & populum? [n] *pro Chriſto enim legatione fungimur tanquam Deo exhortan-*

[a] Alluſio ad Bern. verbâ cit. declam.
[b] Pſal. 72.
[c] 2. Theſſ. 3.
[d] S. Thomas ſupp. q. 34. art. 1.
[e] Ignat. epiſt. 1.
[f] Athanaſ. epiſt. ad Dracontium.
[g] Iſidor. Peluſ. lib. 4. epiſt. 219.
[h] Aug. lib. 1. de paſt. c. 2. & alibi.
[i] Auctor [illegible] in Synodo Rhemenſi inter opera Bernard.
[k] Conc. Trident. ſeſſ. 23. de refor. c. 16.
[l] Ibidem.
[m] Ad Heb. 5.
[n] 2. ad Cor. 5.

[a] Ephef. 6. *te per nos*, quod Sacerdotum omnium nomine dicebat Apoſtolus: qui [a] & ſe ipſum vt Apoſtolum, ac Sacerdotem pro Chriſto legatione fungi iactabat: quomodo autem Sacerdos hominum apud Deum mediator, ſequeſter pacis, legatus pro Chriſto, ſi ſe intra ſeipſum contineat, nec in alios patiatur diuinorum chariſmatum ſibi conceſſorum præclaros effluere fontes? rectè ad propoſitum Chryſoſtomus, priuatam vitam Sacerdotali apponit. [b] *Tu enim*, inquit, *rem tuam curas, quam ſi benè ordinaris, nulla tibi alia ſollicitudo impendet: Sacerdos ſi vitam diſpoſuerit, tuam autem non diligenter curauerit, cum impiis in gehennam detrudetur: & nonnunquam, non propriis actionibus, ſed tuis damnatur, niſi omnia quæ ad te ſpectant, efficiat.* Quidni? Publicum Clerici eſt officium, publica cura, nec ſolus perire poteſt qui aliis præire debet; nec ſolus ſaluari, cui aliorum ſalus commiſſa eſt. [c] Rogabat Pelopidam exercitui tunc temporis præfectum coniux, vt ſuæ ſalutis memor eſſet; non hæc, inquit Pelopidas, rogari debueram, aliorum ſalutis memorem eſſe me conuenit, pluſquam meæ: ita nec Clericum velim tantum ſuæ ſalutis curam agere, ſed & alienæ; ſuæ quidem, quia Chriſtianus eſt, alienæ, quia Clericus. [d] Cùm peccantem videret diſcipulum Diogenes, in præceptorem animaduertit, quòd diſcipulum non correxiſſet: ſi peccauerit populus, iure punitur Clericus; non quòd malum ipſe fecerit, ſed quòd populum à malo non repreſſerit. [e] *Sacerdotes ſiquidem*, inquiebat Iſidorus Hiſpalenſis poſt Gregorium magnum, *pro populorum iniquitate damnantur, ſi eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non corrigant, teſtante Domino ad Prophetam,* [f] *ſpeculatorem dedi te domui Iſraël, ſi non fueris locutus, vt ſe cuſtodiat impius à viâ ſuâ malâ, ille in iniquitate ſua morietur: ſanguinem autem eius de manu tuâ requiram:* hoc quoque Clericorum eſſe officium docuit lucidiſſimum Galliarum lumen Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus, dum ait, [g] *volentibus audire verbum Dei offerendum eſſe, faſtidientibus ingerendum; ne fortè contra nos, antè tribunal Dei ſtantes dicant ſe à nobis non fuiſſe admonitos, & animarum illorum ſanguis de noſtris manibus requiratur.* Vnde ſubdit, [h] *cum grandi timore, & tremore conſiderare debemus, ne ad nos etiam illa terribilis ſententia dirigatur,* [i] *quam ſeruus ille audire meruit, qui acceptum talentum duplicare noluit; ſerue,* inquit, *malè & piger, quare non dediſti pecuniam meam nummulariis ad menſam, & ego veniens cum vſuris exegiſſem illam?* & poſt hæc ſequitur, *auertat hoc Deus à nobis, inutilem*, inquit, *ſeruum proiicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus & ſtridor dentium.*

[b] Chryſoſt. homil. 86. in cap. 20. Ioan.

[c] Plut. in Pelopid.

[d] Diog. Laërt. in vita Diogenis.

[e] Iſidor. Hiſp. lib. 3. ſent. Greg. homil. 11. & paſtor. parte 2. c. 6.

[f] Ezech. 3.

[g] Cæſ. Arel. hom. 21. to. 7. Biblioth. Patrum.

[h] Ibidem.

[i] Matth. 25.

XXXIX. Aduertant quæſo omnes quorum intereſt, in iſtâ parabolâ Euangelicâ non tantum noxium, ſed inutilem ſeruum in tenebras exteriores damnatum amandari: neque tantùm in malo opere verſantem, ſed etiam à bono opere torpentem plecti: neque ſolùm qui pecuniam creditam non exſoluerit, ſed & qui cum vſura non reddiderit; non tantùm qui pecuniam fœdè diſſiparit, verùm etiam qui vtiliter non diſpenſarit. Credidit tibi Deus eloquia ſua, Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtatem, bonorum Eccleſiæ procurationem tibi reliquit: non diſſipaſti: neque hoc ſatis, niſi fructuosè diſpenſaris: ſi talentum in terra abſconderis, niſi vtiliter miniſterium tuum impleueris, niſi populi ſaluti inuigilaueris, periſti: certa eſt ſerui inutilis, æquè ac deprædatoris damnatio. [k] *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, vt habetur in lamentationibus Hieremiæ Prophetæ, quos non pauiſti occidiſti: neque enim occidit tantum qui panem ab eſuriente abſtulit, ſed qui in eius vtilitatem datum non obtulit. Panem Angelorum in tuas manus commiſit Deus, quo eſurientes reficias, panem verbi ſui, in quo etiam, non in ſolo pane terreſtri viuit homo, tibi conceſſit: an vt eo ſolo veſcereris, an non vt ſaltem ex micis cadentibus de menſa tua pauperes recreares? ordinatus es Sacerdos, nonne vt ſacra dares? [l] *Noli ergo negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetiam, cum impoſitione manuum Presbyterij*, inquiebat Timotheo diſcipulo diuinus magiſter Paulus: idem tibi dictum puta: gratiam quippe ordinationis negligis, ſi eam vtiliter non impendis; Nihil fruſtrà diuina prouidentia inſtituit, multominus verò perfectiſſimam poteſtatem, & nobiliſſimum animæ tuæ impreſſum characterem ſitu obſoleſcere, aut tanquam inutilem traduci diuina ordinatio

[k] Thren. 4.

[l] 1. ad Tim. 4.

Digitized by Google

A natio patietur: [a] *vnde nobis*, ſecundùm ſanctiſſimi Pontificis Anacleti moni-
tum, *ſtudendum eſt, vt cooperatores ſimus gratia Dei, quia ad hoc vocati ſumus, eiuſque
familiari colloquio ſociati, & Sacerdotes ſacrati, vt fructuosè illi manipulos reportemus
operante gratia eius:* quam ſententiam confirmat Alexander tertius Epiſtola ad
omnes Presbyteros conſcripta, [b] *Gratiâ Dei, fratres chariſſimi, ſumus, id quod ſu-
mus: idcirco nobis prouidendum eſt, & omnino decertandum, ne in eâ vacui inueniamur.
Sed eadem nobis cooperante gratia, fructum Domino plurimum reportemus:* & paulò pòſt,
nec enim negligendam gratiam nobis Dominus dedit, ſed fideliter exercendam tribuit: Idem
docet Auguſtinus & egregia antiquæ legis figura illuſtrat; [c] *olim*, inquit, *iuſſus
eſt frater præmortui fratris vxorem ducere, vt non ſibi, ſed illi ſobolem ſuſcitaret, eiuſ-
que vocaret nomine quod inde naſceretur: quod ſi recuſaret, diſcalceatus vno pede conſpui
ſolebat in faciem: nunc Euangelij quiſque prædicator ità debet in Eccleſia laborare, vt de-
functo fratri, id eſt Chriſto ſuſcitet ſemen, qui pro nobis mortuus eſt, & quod ſuſcitatum
fuerit, eius nomen accipiat. At verò qui electus ab Eccleſia miniſterium Euangelizandi re-
B nuerit, ab Eccleſia ipſa meritò dignéque contemnitur; qui enim & ſibi prodeſt, & Eccle-
ſia, benè intelligitur vtroque pede calceatus: Vnde illud,* [d] *quàm ſpecioſi pedes Euange-
lizantium pacem, Euangelizantium bona: qui autem curam lucrandorum refugit aliorum,
diſcalceati illius non figuratum ſignificauit, ſed in ſe impletum portabit opprobrium.* Pau-
lus Sacerdos cùm eſſet, quamuis nullius Eccleſiæ præfecturam accepiſſet, [e] *ſi
Euangelizauero*, inquit, *non eſt mihi gloria; neceſſitas enim mihi incumbit: væ enim mihi
eſt, ſi non Euangelizauero.* Item, [f] *inſtantia mea quotidiana, ſollicitudo omniū Eccleſiarum,*
Quid verò paſtoribus Iſraël obiicit Deus per Ezechielem? an quod oues in
præcipitia ducerent? quod inficerent? quod mactarent? quod occiderent?
neutiquam verò. [g] At, inquit Dominus, *quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, &
quod ægrotum, non ſanaſtis: quod confractum eſt, non alligaſtis: & quod abiectum eſt,
non reduxiſtis: & quod perierat, non quæſiuiſtis, &c.* Item, *errauerunt greges mei, in
cunctis montibus, & in vniuerſo colle excelſo, & ſuper omnem faciem terræ diſperſi ſunt
C greges mei, & non erat qui requireret, & non erat inquam qui requireret.* Propterea eis
multa mala comminatur, vt diſcant Clerici qui populi duces, Medici, Docto-
res conſtituuntur, nequaquam ſe indignationē Dei effugere, quāuis nullum in
præcipitium impulerint, ſi nullum errantem reduxerint; non excuſari quam-
uis nullum ſpiritualiter occiderint aut infecerint, niſi plures ad vitam ſpiritua-
lem reuocarint, aut ſanarint: nec ſatis eſſe quod nullos erroribus imbuerint,
niſi etiam vera docuerint: hæc enim Sacerdotum ac Clericorum ſunt munia,
quæ niſi quis pro ſuo quiſque gradu obire cogitauerit, fruſtrà & ridiculè digni-
tatem amplexus eſt, quæ non niſi propter iſta confertur.

[a] Anaclet. epiſt. 3.
[b] Alex. 3. in epiſt. 3.
[c] Aug. contra Fauſt. Manich. lib. 32. cap. 10. refer. 1. q. 8. can. olim.
[d] Iſaiæ 52. Rom. 10.
[e] 1. Cor. 9.
[f] 2. Cor. 11.
[g] Ezech. 34.

§. VI.

Tertium, inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus.

D XL. Tertium diuinæ vocationis argumentum eſt inculpatus ad Eccleſiaſti-
cum ſtatum ingreſſus, ſi is bonis artibus procuratus & ſuſceptus, ſi ſemoto
omni dolo, ſemotâ omni ſimulatione, ſemotis fictione, ambitu, precibus, pre-
tio dignitas nobis Eccleſiaſtica collata eſt: neque hîc valere debent amico-
rum preces, potentum commendatio, parentum, vel conſanguineorum au-
thoritas, interceſſorum gratia, pecuniarum largitiones, importunæ flagita-
tiones, prehenſationes, diſcurſationes, aut cætera eiuſmodi quibus examina-
torum iudicium, vel Epiſcoporum electio aliquantulum peruerti poſſit, aut
vtrorumque diſtrictior ſententia retundi. Eiuſmodi ſiquidem ordinationes ir-
ritas, & inanes eſſe ſtatuit [h] Gregorius ſeptimus in Synodo Romæ coactâ his
verbis, *ordinationes quæ intercedente pretio, vel precibus, vel obſequio, alicui perſonæ eâ
intentione impenſo falſas eſſe diiudicamus, quoniam qui taliter ordinantur, non per oſtium,
id eſt per Chriſtum intrant, ſed vt ipſa veritas teſtatur,* [i] *fures ſunt & latrones.* Sæpiùs
quoque in eas acriter ſcripſere [k] Gregorius Magnus, Symmachus ad Cæſariū,
& alij Pontifices ac ſancti Patres, quibus ita credas velim, vt vocationis diuinæ

[h] Gregor. 7. lib. 6. regiſt. in Synodo Rom. can. 6. habetur 1. q. 1. can. ordinationes.
[i] Ioan. 10.
[k] Lege eos, ſunt nonnulli & ſex ſequ. 1. q. 1.

non leue argumentum exiſtimes, ſi ab Eccleſiaſtico Prælato, vel Canonicâ A
collegij electione, ad Sacerdotium, ſine vllo tuo ambitu poſtuleris; ſi ab examinatoribus viris bonis, ac doctis Sacerdotio idoneus iudiceris, nullâ vſus apud eos commendatione, aut dolo: eorum ſiquidem iudicium, humilem, quam de te habere debes, exiſtimationem ſubleuare poteſt, vt te non imparem oneri eorum teſtificatione credas, cui modeſtè imparem te eſſe iudicabas: optimum, ni fallor, & conuenientiſſimum, vt ab examinatorum, & Epiſcoporum ore, tanquam à diuino oraculo pendeas: poſſiſque dicere cum Dauide,[a] *paratum cor meum Deus, paratum cor meum*; ſeu, vt explicat[b] Auguſtinus, *vis ducem conſtituere populorum, paratum cor meum: vis paſtorem conſtituere ouium, paratum cor meum: paratum ad proſpera, paratum ad aduerſa*, ſiue etiam conuenientiùs ad propoſitum, paratum ad ordinationem, paratum ad repulſam.

a Pſal. 56. & 107.
b Auguſtin.

XLI. Hæc enim eſt prima ratio, eaque optima inquirendæ diuinæ voluntatis, propriæ ſcilicet indifferentia, & ſubiectio omnimoda diuinæ; ſi enim determinata ſit ad vnum noſtra voluntas, impreſſionum diuinarum minus capax erit: faciléque accidet, vt id Deum velle nobis perſuadeamus, quod nos B
voluerimus: vt in eam partem omnia argumenta, atque indicia interpretemur quò voluntatis inclinatio feretur: aptámque huic rei ſententiam memini me legere apud Climachum,[c] *in diuina voluntate indaganda neceſſarium eſſe nos ità comparare, vt noſtra omnis voluntas ceſſet, & in neutram partem magis vergat; nam cùm ea ab omni affectu purgata ac nudata fuerit, aptam fore ad diuinum inſtinctum percipiendum.* Cum ea ergo animi diſpoſitione, ſi quis ad orationem acceſſerit, & diuinam ſibi voluntatem declarari petierit; quis dubitet, quin eam Deus petenti, rogantique ſit manifeſtaturus? & vocationis ſuæ aliqua argumenta præbiturus? non erit oratio iſta inefficax, in quâ ſincerè, & ex animo cupierimus, vt fiat voluntas eius ſicut in cœlo & in terrâ: non repudiabitur à Deo iſta oratio, qua voluntatem eius in nobis impleri petierimus; dicamus ergo cum Paulo ex perſecutore in Doctorem gentium electo,[d] *Domine quid me vis facere?* non tantum C
quid nobis velit facere, id parati ſubire, ſed etiam id eſſe volentes quod nos ipſe facere voluerit: non id eſſe ſatagentes, quod noſtrâ induſtriâ, noſtróque conſilio, ac voluntate fieri voluerimus. Erumpamus in has cum Dauide voces,[e] *doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu:* dicamus cum Sponsâ,[f] *indica mihi, quem diligit anima mea, vbi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum:* doce me videlicet Deus meus, quem vnicè & præ cæteris omnibus diligo, doce me quomodo te diligam, quomodo te complectar, in qua te conditione colam, in qua tibi profeſſione deſeruiam, ne per varios Chriſtianorum ſtatus incertus animus, & dubius nutet, ac fluctuet:[g] orandum nobis eſt feruenter, inſtanter, perſeueranter, vt reſponſum habeamus à Domino. Propterea ſciens quoniam in oratione datur pia voluntas; tum vt videas quæ agenda ſunt, tum vt conualeſcas ad agenda quæ videris, aſcende tu ad orationem: ora inſtanter, ora perſeueranter, ſicut ille pernoctabat in oratione, & dabit pater bonus ſpiritum bonum petenti ſe. D

c Climach. de fuga inanis vitæ.
d Actor. 9.
e Pſal. 142.
f Cant. 1.
g Bernard. ſerm. 4. in die Aſcenſ. parũ immutatis eius verbis.

§. VII.

Alia Media indagandæ diuinæ vocationis.

XLII. Atque vt oratio tua efficacior ſit, amicorum orationibus ſocietur, vt priuata tua oratio communi concepta ſtudio feruentior exiſtat, & plurium adiuta ſuffragiis aqud Deum potentior. Hanc precum conſociationem Brunoni vocationem diuinam inquirenti pollicitus eſt[h] D. Bernardus, arbitratus ad eam dignoſcendam magis valere multorum preces, quàm conſilia, & rationes:[i] qui nimirum à ſapientibus huius mundi conſilium de ſtatu eligendo capiendum negauit: quamuis ſanctiores viros conſuli optimum ipſe cenſuerit. Hinc enim, eâdem quam modo citauimus Epiſtolâ,[k] Brunonem ad ſanctiſſimum virum Nortbertum remittit, quem in diuinis arcanis aperiendis eò promptiorem

h Bern. epiſt. 8. ad Brun. elect.
i Idem declamatione in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.
k Idem citata epiſt. ad Brun. in fine.

A rem futurum pollicetur, quò eum ſeipſo Deo propiorem fuiſſe humili confeſ-
ſione profitetur. At vero non conſulendos mundi amatores, & terreſtria ſapiẽ-
tes egregiè alibi oſtendit, [a] *quantos enim, ait, mundi ſapientia maledicta ſupplantat,* [a] Idem declamatione citata.
& conceptum in eis extinguit ſpiritum, quem voluerat Dominus vehementer accendi: noli,
inquit, præcipitanter agere, diu conſidera, diligentius intuere: magnum eſt quod proponis,
& opus habens multâ deliberatione: experire quid poſſis, amicos conſule, ne poſt factum pœ-
nitere contingat. Hæc ſapientia mundi, terrena, animalis, diabolica, inimica ſalutis, ſuffo-
catrix vitæ, mater ſtupiditatis, quæ ſolet Deo vomitum prouocare; caue tibi, ait; vt quid
enim? Cùm à Deo verbum eſſe non dubites, quid opus eſt deliberatione? vocat magni con-
ſilij Angelus, quid aliena conſilia præſtolaris, quis enim fidelior? quis ſapientior illo? &c.
Rectè ſanè poſt compertam diuinam vocationem mora nulla trahenda eſt: nec
in amicorum conſiliis inquirendis res differenda: de diuinâ tamen vocatione,
aliorum oportet nonnunquam experiri iudicium, ſed ſapientum, ſed probo-
rum, ſed eorum, qui diuino ſpiritu ducuntur, non humano; [b] antequam de- [b] Tacitus.
B liberaueris, conſulto; poſtquam conſulueris maturè facto, opus eſt. Tales ve-
rò de vocatione noſtra conſulendi ſunt, qui probæ ſint vitæ, & probatæ ſapien-
tiæ: qui diuinæ, non humanæ prudentiæ regulis omnia metiantur: qui in diui-
nis, quàm in ſæcularibus negotiis ſint oculatiores; nam vt ait Apoſtolus, [c] *ani-* [c] 1. Cor. 2.
malis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt intelli-
gere, quia ſpiritualiter examinatur: ſpiritualis autem diiudicat omnia. [d] Conſilia Dei [d] Luc. 10.
abſcondita ſunt à ſapientibus, & prudentibus, & reuelantur paruulis: quid
enim carnalis homo, quid ſæcularis conſulet, quàm honorem attendendum,
apertam ambitioni viam calcandam, de dignitate, de diuitiis, de re familiari
præ cæteris eſſe cogitandum? quis autem ab his non videt conſilia Dei valdè
diſcrepare? qui nempe [e] *humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit.* [f] *Sermo itaque à* [e] Pſal. 112. [f] Bernard.
Propheta, conſilium à ſapiente quærendum eſt: nunquid enim de luto limpidum quippiam
haurire poteſtis? [g] Non veniat anima in conſilium malignantium: diſſipetur [g] 2. Regum cap. 5.
C conſilium Achitofel, [h] *beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum*, qui mundanis [h] Pſal. 1.
iſtis ſuſurronibus aures occludit, [i] qui inſtar aſpidis ſurdæ obturantis aures, [i] Pſal. 57.
non audit vocem incantantis ſapienter.

XLIII. Verùm, vt inquit Bernardus, [k] *etſi irreprehenſibilis videatur ingreſſus, &* [k] Bern. citata declam.
intentio caſta, nihil ne vltra timendum eſt? timendum quidem, & maximè: [l] *neque enim* [l] 1. Tim. 6.
quicumque ſpiritu cœperint, etiam ſpiritu conſummantur, ſed carne nonnulli: denique &
[m] *Saul princeps conſtitutus à Domino, &* [n] *Iudas non ab alio in Apoſtolum memoratur,* [m] 1. Reg. 9. [n] Ioan. 6.
nonne ego, inquit, vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus eſt? Quid prodeſt, ad-
dit alio in loco Bernardus, ſeu Bernardi Synchronos, atque contemporaneus
in Concilio Rhemenſi orator, [o] *ſi canonicè eligamur, & canonice non viuimus?* Vo- [o] Auctor ſermonis in Concil. Rhem. inter opera D. Bern.
cari debemus à Domino, verùm ſecundùm Beatum [p] Petrum videndum eſt,
vt bonis operibus certam noſtram vocationẽ faciamus. Quod ſi aliquis agnoſ-
cat ſe in Clerum irrupiſſe potiùs, quàm vocatum introiſſe; defleat peccatum [p] 2. Petri 1.
ſuum, & bonis operibus, ac pertinaci ſtudio præſtare ſatagat, vt ſi non planta-
D tus in domo Domini, aptè tamen tranſlatus videatur, [q] ſi non inſitus ſit ſecun- [q] ad Rom. 11.
dùm naturam, & ex naturali exciſus oleaſtro, naturalibus tamen ramis contrà
naturam inſeratur in bonam oliuam: &, vt loquitur [r] Bernardus ad Ardutio- [r] Bern. epiſt. 27. ad Arduetionem.
nem Gebennenſem electum, *bonas fac de cætero vias tuas, & ſtudia tua & miniſte-*
rium ſanctum: ſi vita ſanctitatis non præceſſit, ſequatur ſaltem. Tunc verè fatebimur te præ-
uentum in benedictionibus dulcedinis, tibi de bonis meliora ſperantes exultabimus, & læ-
tabimur, quod fidelis ſeruus, & prudens conſtitutus ſit ſuper familiam Domini: futurus ex
hoc filius fœlix, & potens ſuper omnia bona Patris conſtituendus. Alioquin, ſi altiorem,
quàm meliorem eſſe delectat, non præmium, ſed præcipitium expectamus. [ſ] Quamuis [ſ] Lege Syneſ. epiſt. 11. Sacerdotib.
enim difficilè ſit malè partam dignitatem benè adminiſtrari, & vt ex amarâ ra-
dice ambitionis ſuauis fructus prodeat charitatis: At id quidem nobis diffici-
le eſt, imò & impoſſibile nobis, tanquam ex nobis, [t] *qui non ſumus ſufficientes* [t] 2. Cor. 3.
aliquid cogitare ex nobis, tanquam ex nobis: ſed non eſt impoſſibile Deo; [u] *potens eſt* [u] Math. 3.
enim Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ.

Q

 A

SECTIO QVARTA.

De præparatione & diſpoſitione Ordinandorũ ad ſacros ordines ſuſcipiendos.

§. I.

Diſpoſitionem ad ordines eſſe neceſſariam, nec in ſtatu mortalis peccati eos eſſe recipiendos.

I. CAuendum maximè, ne illotis manibus ſancta tractentur, aut ſine vllâ penitus præparatione ad ordinum receptionem accedatur. Cauendum præcipuè, ne quis immundus, ne quis pollutus, ne quis effuſo Chriſti ſanguine conſperſus, manantibus adhuc ſacratiſſimo cruore manibus, ore adhuc B rabiem ſpumante, labiis pollutis, animâ fœtente, ad ſacram ordinationem accedat: cùm tamen nonniſi purificatis velum, aut arcam, aut propitiatorium, aut Cherubim vel proſpicere, vel attingere fas eſſet. Neque verò purgatiuam virtutem impuris, nec illuminandi facultatem peccatorum caligine obductis, nec perficiendi donum imperfectis, multominus criminoſis concedi æquum eſt: hic eſt nempe rerùm naturalis ordo, quem nobis deſcribit Gregorius Nazianzenus, *purgari priùs, deinde purgare; ſapientiâ inſtrui, atque ità demum ſapientiâ*[a] *alios inſtruere; lux fieri & alios illuminare; ad Deum appropinquare, & ità alios deducere; ſanctificari, & poſteà ſanctificare.* Vtinam eadem ordinandis omnibus, quæ Nazianzeno ſubeat cogitatio, vt ſe ordinationi idoneos eſſe non iudicent, niſi mundos & puros, *hæc igitur*, inquit, ſanctiſſimus iſte Gregorius, *cùm ego noſſem, illudque inſuper neminem magno & Deo, & ſacrificio, & Pontifice dignum eſſe, niſi qui priùs ſeipſum Deo viuentem hoſtiam, ſanctam exhibuerit, ac rationabile obſequium, gratum atque acceptum oſtenderit: Deoque ſacrificium laudis ac ſpiritum contribulatum obtulerit (quod ſolum ſacrificium is, qui omnia dedit à nobis expoſcit) quo tandem modo externum illud ſacrificium, illud magnorum myſteriorum antitypum ipſi offerre auderem? aut quomodo Sacerdotis habitum, aut nomen ſubire? priuſquam ſanctis operibus manus purificaſſem, priuſquam rebus creatis ſanè atque ad Creatoris ſolùm admirationem, non autem ad figmenti damnum aſpicientis oculos aſſuefeciſſem: priuſquam per Domini disciplinam aures meæ ſatis apertæ fuiſſent &c. priuſquam os, labia, & lingua, illud quidem apertum fuiſſet, ac ſpiritum attraxiſſet, aut dilatatum aut impletum ſpiritu exponendis myſteriis & dogmatibus, hæc autem diuino ſenſu, vt ſapientiæ verbis vtar, ligata fuiſſent, adde etiam tempeſtiuè ſoluta: ac denique lingua exultatione impleta fuiſſet, diuinaque melodiæ plectrum effecta &c. priuſquam ſtatuti eſſent ad petram pedes mei perfecti tanquam Ceruorum, meique ſecundum Deum greſſus directi eſſent, ita vt nec penè, nec vllo omnino modo effunderentur: priùs denique quàm omnia membra iuſtitiæ arma effecta fuiſſent, omnemque mortalitatem abieciſſent, à vita ſcilicet abſorptam ac ſpiritui cedentem.* D

a Vide Greg. Nazianz. tota fere oratione prima. Idē ead. orat. [illegible Greek] Nazian. ibid.

C

II. Quod ſi vniuerſam hominis renouationem ſacra ordinatio depoſcit, ſi ſolutionem ab habitu peccati, virtutum infuſionem, ac radicationem maiorem exigit, ſi libertatem à reatu culpæ conſentaneè requirit, ne ligatus alios ſoluere, & qui aliorum precibus indiget, pro aliis orare aggrediatur; multò magis ab eâ abſtinere debent, qui peccatum adhuc anhelant, qui criminis maculam nondum pœnitentiâ expiarunt, qui à Deo auerſi manent, inimici Deo, ingrati, inuiſi, æternis adiudicati pœnis, niſi reſipiſcant, à rectitudine deuiantes, nondum cœleſtis patriæ, non dicam, iter emenſi, ſed ne quidem ingreſſi, *eiuſmodi*[b] ſic enim loquitur S. Thomas, *mortaliter peccat, qui cum conſcientia peccati mortalis ad ordines accedit, & ideo ſanctitas vitæ requiritur, ad ordinem de neceſſitate præcepti, ſed non de neceſſitate ſacramenti.* Notat idem[c] D. Thomas ex Dionyſio, quod cùm ſubtiliores & clariores eſſentiæ, nonniſi repletæ influxu Solarium ſplendorum lumen in ſeipſis ſupereminens ad ſimilitudinem ſolis ad alia corpora inuehant; ſic in diuinis non ſit audendum aliis ducem fieri, niſi ei qui

b S. Thom. ſupplem. q. 36. art. 1.

c Dion. cap. 3. cæleſtis hierarch. circa finem.

A qui ſecundum habitum factus ſit Deiformis, Deoque ſimillimus euaſerit. Ex quo inferre poſsis, cùm per ordinationẽ in rebus diuinis quilibet aliorum dux conſtituatur: peccare grauiter eum, quorum opera ſunt tenebræ, quique aliis non prælucere, ſed potius ad tenebras trahere videatur, ſi ſe, non dicam, poſtulet, ſed ordinari patiatur.

III. Eſt & alia ratio, cur, ſi quis ſacram ordinationem cum peccati mortalis conſcientiâ, ſuſcipit, in grauiſsimum ſacrilegij peccatum impingat, ea nempe, quod talis ſacramenti effectui obſiſtat, eiuſque naturam, ac dignitatem violet: cùm enim, vt paſsim docent Theologi, Sacramentum ordinationis ſit Sacramentum viuorum, non mortuorum, nec ſanandis animæ noſtræ languoribus, aut viuificandis animabus inſtitutum, ſed ad ornamenta gratiæ conferenda, gratiam augendam, decus animæ ſpiritale promouendum, imò perficiendum, hominibus relictum: eius virtutem euacuant, dignitatem contaminant, effectui, finique repugnant, qui culpâ peccati mortalis infecti, indignos ſe gra-
B tiæ augmento, Spiritus ſancti donorum vbertate præbent, quæ cumulatiſsimè hoc Sacramento effunduntur. Maximè etiã iniurij ſunt Sacramenti efficaciæ, qui minimè diſpoſiti ad hoc Sacramentum accedunt, quod cùm iterari non poſsit, & pro diſpoſitione ſuſcipientium ampliora vel minus ampla gratiæ dona, & auxilia toto vitæ tempore ſalubriter conferenda, adnexa habeat, iis ſe beneficiis priuant, quorum defectu de ſua forte ſalute periclitabuntur. Scio recedente fictione probabile eſſe Sacramenti ſuſcepti gratiam redituram; ſed mihi non dubium eſt, quin rectè diſpoſito maiora gratiæ dona conferantur, & ad Sacramenti præſentiam ij, qui mundi accedunt, pietatem vt plurimum maiorem in ſe ſentiant, & exſuſcitent, zelo feruentiori incendantur, & in eos affectus faciliùs prorumpant, quibus vberrima gratia, vehementiſsima charitas concedatur: quin etiam maiora Dei dona promereri ſoleant, qui meliùs diſpoſiti accedunt.

C IV. Neque verò Epiſcopatus exceptionem vllam admitto, qui ſiue Sacramentum, ſiue Sacramenti ampliatio putetur, Sacerdotij apex cùm ſit, ſine irreuerentiâ notabili, ac ſacrilegâ, ab immundo mihi videtur ſuſcipi non poſſe, præſertim cùm gratia haud dubiè Epiſcoporum conſecrationi adiuncta ſit, vt ſuo loco docebimus. De Tonſura maior poſſet eſſe difficultas, nùm, ſi cui in peccato mortali conſiſtenti conferatur, is ſe letali crimine conſtringat, qui eam in eiuſmodi ſtatu ſuſcipit. Cùm enim non ſit ipſa Sacramentum, ſed ceremonia tantùm Sacramentalis, rituſque ſacer, cui nullum gratiæ augmentum promiſſum eſt, non videbitur alicui letale ſacrilegij crimen ex eo incurri, quòd in ſtatu peccati mortalis ſuſcipiatur. Nihilominus aliunde, ni fallor, peccati mortalis reatus indignè ſuſcipienti Tonſuram Clericalem adſcribendus eſt. Cùm enim præcepta charitatis, ac contritionis affirmatiua ſint, & ſemper ex Theologorum placitis obligent, non pro ſemper; ſi tempus ſtudioſè inueſtigemus, quo præcepta iſta hominem arctius deuinciunt: tunc, vt opinor, reperiemus,
D vnumquemque, vbi peccati mortalis culpam contraxerit, ad charitatis & pœnitentiæ actus exercendos teneri, tunc debere conuerti ad Dominum, & ſi vſquam aliàs, tunc præcipuè reſipiſcere eum oportere; vel cùm maxima Dei beneficia, præſertim ſpiritalia, à Deo ei ſubminiſtrantur; vel cùm nouam vitæ rationem aggreditur: quemadmodum enim, ex ſententiâ D. Thomæ,[a] ſtatim atque quis rationis vſum attigit, tenetur ad Deum ſeſe cõuertere, ac dirigere, ne à primo vitæ rationalis limine à Deo aberret, & è recto tramite ſtatim initio deflectat, vtque ſibi omnium ſuarum actionum ſcopum Deum præfigat, qui omnium actuum noſtrorum finis vltimus habendus eſt: ita mihi, homini nouum vitæ genus inchoanti, neceſſarium videtur, vt ad Deum ſe conuertat, Deumque ſibi omnium ſuarum actionum in eo vitæ genere finem præſtituat: tum verò maximè cùm perfectionis etiam in alios diffundendæ ſtatum ingreditur, quo nempe caſu, ad ſibi & aliis vtiliter conſulendum, prouidendumque obligatur: itaque cùm quicumque per Tonſuram Clero adſcribitur, maximum à Deo ſpiritale beneficium conſequatur, ingratus eſt ſi eo

[a] D.Thom. 1. 2. quæſt. 89. art. 6.

Digitized by Google

tempore ad Deum ſe minimè conuertat, & peccati maculam pœnitentiâ A
non eluat: cùm pariter nouum vitæ genus ineat, & ex [a] duobus generibus Chriſtianorum, quorum vnum communem viuendi rationem ſectatur, alterum perfectionis ſtudio vacat, & aliorum ſalutem procurat, perfectiùs ipſe amplectatur, & ad proximi ſalutem procurandam ſeſe deuoueat, improuidus eſt, omninoque temerarius, niſi diuinum ſibi fauorem, excelſam vitæ rationem ineunti, tam ſublime munus auſpicanti neceſſarium, pœnitentiæ fructibus imploret: Denique, ne omnes indignæ receptionis Tonſuræ defectus, & deformitates minutatim perſequar, iniurius eſt in Deum & Clericali ordini contumelioſus, qui impœnitens Clericorum Catalogo inſcribi ſe procurat, & Deo ſe in iſto ordine miniſtraturum deuouet: Deo quidem iniuriam infert, qui nulla præcedente in Deum conuerſione, [b] cùm tamen ipſe *πάσης ἱεραρχίας ἀρχὴ*, *totius hierarchiæ principium & caput* habeatur, eius ſe famulatui conſecrat, & hierarchiæ initiationes ſubit, nec ſe in ipſum tanquam omnis Eccleſiaſticæ functionis ſcopũ dirigit; ordini verò Clericali contumeliam inurit, cuius cùm B
finis ſit [c] *πρὸς Θεὸν ἄγειν*, *ad Deum adducere*: non poteſt ſine eius opprobrio quiſquam eum ordinem ingredi auerſus à Deo, & alio ductore indigens, à quo ad Deum reducatur; Tonſuram quoque Clericalem contaminat, quam verè *ἀποστατοῦσαν κόσμου, Θεῷ προσαγοῦσαν*, *à mundo abſtrahentem, ad Deum adducentem* (quibus epithetis ſcientiam quam profitentur Clerici, ornat [d] Nazianzenus) dicere poſſumus, eámque ſua ſignificatione fruſtratur qui mundi inquinamentis conſpurcatus, & diuinis contemplationibus, miniſteriiſque ineptus eadem initiari non veretur.

[a] 11. quæſt. 1. c. duo ſunt.

[b] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 4.

[c] Nyſſenus orat. 1.

[d] Nazianz. orat. 7.

§. II.

Confeſſionem Sacramentalem præcedere debere, qualem, & apud quos.

V. Quocirca prudenter [e] Catechiſmus ex Decreto Concilij Tridentini editus, confeſſionem Sacramentalem ordinis receptioni præmittendam conſulit: Synodus quoque [f] Carnotenſis anno 1526. *monet ordinandos, vt antequam ad ordines, & primam Tonſuram accedant diligenter confiteantur peccata ſua.* Fatemur C
enim vbi nullà Eccleſiaſticâ lege, ſeu Synodali conſtitutione confeſſio Sacramentalis in eo caſu percepta eſt, non eſſe ſtrictè neceſſarium (ſi tantum habeatur ratio Sacramenti ordinis ſuſcipiendi) vt confeſſio peccatorum Sacramentalis, Tonſuræ Clericalis, vel ordinis ſuſceptionem præcedat, ſed ſufficere contritionis actum, quo peccati letalis macula eluatur; neque ad confeſſionem præmittendam, aut diuina lex, aut Eccleſiaſtica vniuerſalis conſuetudo quemquam adſtringit, nec rei natura hoc exigit: quippe cùm ſatis ſit ad dignam ordinum ſuſceptionem, quod etſi non confeſſus aliquis, mundus tamen & abſterſâ peccati labe, purus accedat: quam conſcientiæ mundationem contritio cum propoſito confitendi poteſt operari, vt paſſim docent Theologi. Quia tamen, vt plurimum, tùm Clericalis Tonſura, tum minores ordines infrà Miſſarum ſolemnia iis conferuntur, qui Sacramento Euchariſtiæ ab Anti- D
ſtite ordinante refici ſolent, ordines verò maiores nunquam, non in ipsâ ſacrificij Miſſæ celebratione, nec vllis, niſi iis qui ſacris Corporis & Sanguinis Chriſti myſteriis communicaturi ſunt, tribuuntur: ideò ratione ſacræ Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, confeſſionis quoque ordinationi præmittendæ quibuſdam ordinandis neceſſitas imminet: non enim eadem ſacræ Euchariſtiæ, quæ aliorum Sacramentorum ſecundam gratiam conferentium lex eſt: nam alia Sacramenta quæ ſecundam gratiam conferunt ab iis qui peccati mortalis conſcij ſunt, ſed ſibi ſufficienter videntur contriti, non præmiſſa Confeſſione Sacramentali, ſuſcipi poſſunt; non ſic autem Euchariſtiæ Sacramentum ad quod diuino iure, quod nobis per [g] Apoſtolum Paulum innotuit, & Eccleſiaſticâ [h] conſuetudine declaratum, ſublato omni per Concilium [i] Tridentinum dubio magis explicatum fuit. Ita Theologi Scholaſtici paſſim.

VI. Nec omittendum, quod ſuperiùs inſinuauimus, vbi Synodali conſtitutione confeſſio Sacramentalis præmittenda præcipitur, parendum eſſe, le-

gémque

[e] Catechiſmus Concilij Trident. tit. de Sacramẽto ordinis.

[f] Synod. Carnotenſ. apud Bochell. lib. 5. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. cap. 58.

[g] 1. Cor. 11. probet autem, &c.

[h] Can. qui ſcelerate, can. quotidie, & c. panem de cõſecrat. diſt. 2. & c. omnis qui, cum ſequẽt. de pœnit. diſt. 1.

[i] Conc. Trident. ſeſſ. 13. cap. 7.

Digitized by Google

A gémque neceſſario eſſe ſeruandã. Tales autem in pluribus prouinciis latæ ſunt leges : vt enim hîc omittamus eas conſtitutiones, de quibus infrà dicemus, quibus determinatus Confeſſarius, ante ordinum ſuſceptionem, ſingulis ordines ſuſcepturis adeundus iubetur, aliquas tantùm hîc proferemus, quæ confeſſionem ſolùm ante ordinationem præcipiunt, Confeſſarium verò nullum determinatum præſcribunt : Ioannes Leſguiſier Epiſcopus Trecenſis in Synodo regnante Carolo ſeptimo ab ipſo habita anno 1427. de confeſſione præmittenda ordinationi ita decernit, [a] *Quia in ſacris ordinibus ſpiritus gratia infunditur, ſtatuimus, vt nullus ad aliquem eorum ſuſcipiendum accedat, niſi priùs fuerit de omnibus ſuis peccatis confeſſus.* Pariſienſis [b] ſimiliter Synodus celebrata anno 1557. nullum ad ſacros ordines admittendum ſtatuit, *niſi Sacramentali confeſſione purgatus ſit.* Concilium Bituricenſe anno 1584. pariter, [c] *vt à ieiunis tantum, & confeſſis recipiantur ordines, Tonſura autem Clericalis quouis tempore opportuno, & conuenienti pro more Eccleſiæ* : Aquenſe quoque decernit, quatenus [d] *die ſacro ordinationis, ſummo mane,* B *conueniant ordinandi in Eccleſiã cathedrali, confeſſi de peccatis ſuis, vt ab Epiſcopo ſacram Communionem ſumant* : ſimilia aliorum Conciliorum decreta leguntur.

[a] Ioan. Leſguiſier in Synodo apud Boch. lib. 3. decret. Eccl. Gall. tit. 2. cap. 113.
[b] Synod. Pariſ. ibid. cap. 66.
[c] Bituric. tit. 14 de ordine can. 5.
[d] Aquenſ. tit. quæ ad ſacr. ordin. adminiſtr. pertinent.

VII. Inſuper verò alia ſunt Synodorum ſtatuta, quæ non confitendum ſolùm, ſed apud Pœnitentiarium Eccleſiæ cathedralis, vel certè apud ſelectum Confeſſarium vnicuique ordinando confitendum edicunt. Legimus in Conſtitutionibus Synodalibus, & Prouincialibus Galonis & Simonis Legatorum (fortè is eſt Galo Cardinalis, quem [e] Guaguinus ab Innocentio tertio miſſum refert tanquam Legatum ad Philippum Franciæ regem contra Albigenſes, ſiue etiam is eſt qui tempore anterior fuit, primumque, teſte [f] Iuone Carnotenſi, in Beluacenſem Epiſcopum electus, deinde ad Pariſienſem cathedram ſub Paſchali ſecundo euectus eſt : Simon verò legatus is eſt forte, qui tempore vtroque poſterior ad Philippum audacem Legatus miſſus eſt, vt conſtat ex præfatione Cõcilij [g] Bituricenſis ſub Philippo audaci, cui ipſe Legatus præfuit) C legimus inquam in conſtitutis [h] Galonis & Simonis Legatorum, quæ nempe à Galone edita, à Simone renouata ac confirmata fuiſſe probabile eſt, cautum fuiſſe vt *Clerici antequã ordines accipiant, Pœnitentiariis diſcretis confiteantur, ne fortè pro ſimplicitate confeſſionis irretiti irregulariter ordinentur.* Legimus in Synodalibus [i] Eccleſiæ Trecenſis editis Carolo ſexto Francorum Rege, eandem conſtitutionem explicatam fuiſſe his verbis, *Clerici antequam ordines recipiant, Epiſcopo ſeu Pœnitentiario, vel eius poteſtatem habenti abſoluendi eos in foro pœnitentiali præcipuè & diſtinctè confiteri debent : ne fortè indigni accedentes ad ordines ex ſimplicitate vel ignorantiâ, irregulariter ordinentur.* Legimus in Concilio Rothomagenſi [k] ſub Carolo Cardinali Borbonio conſentaneè prædictis ſtatutum, vt ordinandos *Pœnitentiarius interroget an aliquâ irregularitate, vel excommunicatione obſtricti teneantur, vnde à ſuſcipiendis ordinibus impediantur : eoſdem verò ipſe vel alius idoneus per ipſum commiſſus in confeſſione audiat, antequam ab Epiſcopo conſecrentur.*

[e] Guaguinus lib. 6. de geſtis Franc.
[f] Iuo Carnot. epiſt. 122.
[g] Conc. Bituric. regnãte Philippo audaci in præfat.
[h] Statuta Synod. Galonis & Simon. Legatorũ apud Bochellum lib. 2. tit. 7. cap. 152. & alibi.
[i] Statuta Synodal. Eccl. Trecẽſ. apud Bochel. lib. 3. tit. 2. cap. 46.
[k] Conc. Rothomag. tit. de Epiſcop. offic. num. 7.

VIII. Eandem quoque legem, nullâ Pœnitentiarij factâ mentione, idoneum D tamen & peritum Sacerdotem ad id muneris ſeligendum dictitantia confirmant alia Concilia. Primum quidem Saliſburgenſe Prouinciale ab Euerhardo huius vrbis Archiepiſcopo tempore Martini Papæ dicti quinti habitum, de hac re ita locutum eſt [l] *ſtatuimus, quod nullus ad examen per ſacrorum ordinum ſuſceptionem aliquatenus admittatur, niſi recenter confeſſus fuerit omnia ſua delicta idoneo Sacerdoti, & quia pauci ſunt qui ſua delicta cum ſequelis eorum intelligant, per diſtrictum informatorem debet inſtrui Ordinandus, an expediat ſibi ordinari, an verò irregularitatis alicuius prætextu, ei potius ſit abſtinendum.* Moguntinum quoque Prouinciale Concilium ſub Archiepiſcopo Sebaſtiano anno 1549. celebratum iiſdem ferè verbis (præter quàm quod in quibuſdam præcedentis Decreti obſcuritatem clarioribus illuſtrat) eandem conſtitutionem confirmat, [m] *De his,* inquit, *qui ad ſacros ordines promoueri volunt, ordinamus, & decernimus, vt nemo ad quemcumque ordinem maiorem recipiendum admittatur, niſi qui paulò ante confeſſus fuerit idoneo Sacerdoti, qui vitæ conditionem in ordinando ſcrutatus, cum inſtruxerit, vtrum*

[l] Saliſburg. tit. de ſcrutinio tom 3. Cõc. parte 2.
[m] Conc Mogunt. cap 12.

Digitized by Google

expediat eum ordinari: an potius propter irregularitatis, aut legitimi alicuius impedi- A
menti ſequelam abſtinere, donec tale impedimentum à ſe remouerit.

IX. Neque verò vllus eſt, qui non prudenter omnino id decretum eſſe ſibi
perſuadeat; cùm & maximè interſit, ne quis impedimento Canonico adſtri-
[a] Pſal. 41. ctus ordines recipiat, [a] *& abyſſus abyſſum inuocet:* indignam ſcilicet ordinis ſuſce-
ptionem vitioſa indignè miniſtrandi conſuetudo, & inueteratam malè mini-
ſtrandi conſuetudinem, vel ſalutis deſperatio, vel conſcientiæ neglectus atque
impœnitentia conſequatur: & difficile ſit atque operoſum omnia Canonica
impedimenta illico peruidere, eaque clarè atque euidenter in altero digno-
ſcere, & ei nota facere. Quæ cùm ita ſint, nemo non videt, quàm multùm re-
ferat, vt ante ordinationem idoneus ab Epiſcopo Sacerdos eligatur, qui ſin-
gulorum conſcientiam diſcutiat, & confeſſionem ordines petentium exci-
piens, defectus, ſi qui ſint, qui eos ab ordinatione repellere debeant, aperiat;
necnon vniuſcuiuſque indole, moribus, aſſuetudine, habitibus perſpectis atque
diligenter recognitis, quaſi vniuſcuiuſq; vocationis Dei loco iudex conſtitutus B
ſingulos doceat, nùm ſacram eis ordinationẽ ſuſcipere, an verò eam ad aliquod
tempus differre, aut prorſus aliam vitæ rationem inire expediat: quod cùm in
omnibus ſacræ ordinationis candidatis vtiliſſimum, in primâ verò Tonſurâ, vel
Subdiaconatus ordine initiandis neceſſarium eſt, quia his quidem irremeabi-
lem ad Presbyteratum aditum Subdiaconatus, illis remeabilem quidem, ſed
primam, & ad omnia Clericalis priuilegia ordinis ſufficientem Tonſura ia-
nuam aperit: extra confeſſionem autem vix ac ne vix quidem fortè poteſt vllus
ordinandorum conſcientiam ità intimè peruadere, de pœnitentis ſtatu ità di-
lucidè iudicare, diuinæ vocationis ad Clerum, vel ab eodem reprobationis tam
certa indicia habere, tantâ cum auctoritate iudicare, tam efficaciter monere,
quàm in confeſſionis Sacramento; ideóque quæ in iudice maximè requirun-
tur, auctoritas definiendi, cognitio cauſæ, poteſtas ſententiæ exequendæ,
hæc in Confeſſario maiora ſunt quàm in Sacerdote, quem vel Epiſcopus in-
terrogationi, & instructioni iſti præficeret, vel ſibi pœnitens extra confeſſio- C
nem ſeligeret. Conſultò proinde præcedentia Concilia ſtatuerunt, vt ordi-
nandi, vel Pœnitentiarium, vel alium idoneum Sacerdotem ſeligerent, à quo
de Canonicis impedimentis inſtruerentur, interrogarentúrque ordinandi,
poſſéntque ſuæ vocationis conſilium accipere.

X. Porrò tum ad hunc, quem diximus, finem, tum verò maximè ad pleniorem,
& accuratiorem ordinandorum diſpoſitionem, generalem confeſſionem, iis
præſertim qui vel Subdiaconatum, vel Presbyteratum ſuſcepturi ſunt, Synodi
Mediolanenſis quarta ſub ſancto Carolo, Aquenſis ſub Alexandro Canigia-
no, Burdigalenſis ſub Franciſco Cardinali de Sourdis, ſi non præcipere, ſaltem
[b] Conc. Mediol. 4. conſt. parte 2. tit. quæ pertinẽt ad Sacramentum Ordinis. ſuadere videntur, præit reliquis quarta Mediolanenſis, [b] *Subdiaconatum ſuſce-*
pturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui ſe illum recipiendo ſanctè adſtringit,
ac proinde re totâ accuratiùs deliberatâ, puriori mente, ardentiorique animi voluntate ad
rem tanti momenti accedat: priuſquam eo ſacro ordine initietur, aliquem ſemotum locum
adeat, vbi ab omnibus curis & occupationibus liber, cùm omnia anteacta ſuæ vitæ peccata D
diligenti conſcientiæ diſcuſſione ritè confiteatur: tùm in ſalutaribus meditationibus, aliiſq;
ſpiritualibus exercitationibus totus verſetur, duce & moderatore ſibi adhibito religioſo vi-
ro earum vſu perito, quem Epiſcopus in primis probarit: in illis autem vel menſe vel lon-
giori, breuiorve tempore perſiſtat, prout de moderatoris conſilio Epiſcopus expedire cen-
ſuerit: Quas item exercitationes eodem præſcripto & modo, & tempore Diaconi cùm ad
Sacerdotij gradum acceſſuri ſunt, piè ineant, ac præſtent: huius pij ſeceſſus amplecten-
di legem figere videtur iſta Synodus, ad quem obſeruandum aliæ duæ dunta-
[c] Aquenſ. tit. quæ ad Sacrament. ordinis adminiſt. ſpectãt. xat adhortantur: Aquenſis, [c] *Hortatur autem hæc Synodus omnes, qui ad Subdiaco-*
natus, aut Presbyteratus ordines promouendi ſunt, vt antequam accedant de peccatis ſuis
omnibus totius anteactæ vitæ generaliter confiteantur, ac ſpirituales quaſdam exercita-
tiones ab Epiſcopo præſcribendas obeant, adhibito ſibi duce & moderatore viro religioſo,
[d] Burdig. tit. cap. 5. de ordine num. 4. *quem Epiſcopus præfecerit: quod ſi præſtiterint, id teſtatum adferant.* Burdigalenſis ſi-
militer de Subdiaconatus ſuſceptione hæc habet, [d] *Et ne quid adhuc temerè ſuſ-*

cipiatur,

Digitized by Google

A *cipiatur, ſed deducat eos ſpiritus Domini per ſemitas iuſtitiæ, exercitiis ſpiritualibus octo dierum vacare, generali confeſſione animam perpurgare, eaſdem adhortamur, & monemus.* De Preſbytero verò ordinando alio loco ſubiungit, [a] *ac vt ſubſequens zelus priori reſpondeat, exuatque promouendus veterem hominem cum actibus ſuis, in anteriora ſe extendens, ſintque oculi ante & retro ad munia Sacerdotis debitè peragenda, admiſſus vacet exercitiis ſpiritualibus octo dierum, conſcientiam diſcutiat, & mundatam impleri ſupernâ poſtulet gratiâ, enixè monemus, &c.* [a] Ibid. nu. 6.

XI. Quàm ſalutare ſit conſilium iſtud de confeſſione generali ordinationem præcedente, qui expertus eſt, nouit, qui non eſt expertus, facilè coniicit: quidni enim ſacri Myſtæ, quos purgatos eſſe oportet, & ab omni ſordis terrenæ contagione mundatos, cum Dauide dicant, [b] *amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me?* quidni Chriſti Domini ad Petrum, quem Sacerdotem tunc temporis conſecraturus erat, monitum audiant, [c] *qui lotus eſt non indiget, niſi vt pedes lauet, ſed eſt mundus totus;* quam quidem Dionyſius [d] admoni-
B tionem eò trahit, vt ſummorum, ſiue extremorum expiationem ac lotionem Sacerdotibus, qui mundi eſſe debent, iis verbis commendari exiſtimet; & ideo in Miſſæ ſacrificio extremos quoque digitos ait lauari coram ſanctiſſimis ſignis, vt Sacerdos, quaſi Deo ſpectante, omnes occultiſſimas cogitationes & ſummas partes mundare debere edoceatur: quidni qui nouum vitæ genus ineunt, vt Subdiaconi, vel perfectiſſimum amplectuntur, vt Preſbyteri, vitam ſuam generali confeſſione renouent, vt poſſint dicere cum Pſalmiſta, [e] *renouabitur vt aquila iuuentus mea:* vt eorum ſicut ſerpentum non caro, ſed anima refloreſcat; vt in ſanguine Chriſti rurſum ab omni delicti ſuſpicione mundentur, & meliores repromiſſiones ſanciant, vt ſe priùs ab omni labe perpurgent, quàm aliorum purgatiuum & illuminatiuum ordinem ingrediantur? Quàm rectè S. Paulinus, [f] *nouitatem vitæ in nobis ædificantes neceſſe eſt vt vetuſtatem deſtruamus.* Quàm conuenienter propoſito quadrant Ambroſij verba, licet ip-
C ſe ad Baptiſmatis Sacramentum alludat; [g] *hoc eſt enim Sacrificium primitiuum, quãdo vnuſquiſque ſe offert hoſtiam, & à ſe incipit, vt poſtea munus ſuum poſſit offerre. Noua igitur fides renouatorum valida, pubeſcens, incrementum virtutis acquirens, non remiſſa, non feſſa, non ſenio quodam marcida, & vigore ignaua, apta ſacrificio eſt, quæ pullulet quodam virenti germine ſapientiæ, & iuuenili diuinæ cognitionis feruore pubeſcat;* quò etiam tendit egregia illa Cyrilli [h] Alexandrini obſeruatio, Deum nempe, cùm vellet hominem iuſtum, ac rectum creare, diuinamque illi ſimilitudinem & characterem imprimere, *inſpirauiſſe* [i] *illi animam, quæ operatur, & inſufflaſſe illi ſpiritum vitalem:* ità quoque Chriſtum ſeruatorem Apoſtolos ſuos Sacerdotij dignitate renouare volentem, *inſufflaſſe, & dixiſſe eis, Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis, &c.* quæ quidem inſufflatio fuit ἀνανέωσις τῆς ἀρχαίας, δωρεᾶς ἀναμορφοῦν ἡμᾶς εἰς τὸν πρῶτον ἁγιασμὸν, *renouatio veteris illius doni transformans nos in primam illam ſanctificationem:* quo proinde Symbolo docemur, Sacerdotij gratiam renouantem eſſe atque transformantem; vnde etiam inferre
D licet optimum eſſe gratiam iſtam ſuſcepturum, [k] recogitare Deo omnes annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, & pleniſſimâ peccatorum confeſſione veterem hominem cum actibus ſuis exuere, vt ſacra ordinatione [l] Chriſtum induant, & [m] ſacerdotes facti induantur iuſtitiam, ſanctorumque numero ſociati, ob mundum triumphatum exultent, & quod ſalutari induti ſunt, verâ ſolidaque exultatione exultent.

[b] Pſal. 50.
[c] Ioan. 13.
[d] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 3. in theoria poſt mediũ.
[e] Pſalm. 102.
[f] Paulinus epiſt. 2.
[g] Ambroſ. lib. 1. de Abel. cap. 6.
[h] Cyrillus Alex. contrà Anthropomorphitas cap. 2.
[i] Sap. 15.
[k] Iſaiæ 38.
[l] Ad Epheſ. 4.
[m] Pſalm. 131.

§. III.

De exercitiis ſpiritalibus ordinationi præmittendis.

XII. Vtiliſſimus etiam eſt ſpiritualium illorum exercitiorum, ſeu piarum meditationum ante ordinationem ſacram præſcriptarum vſus. Maxima enim ordinis Clericalis perturbatio ex eo accidit, quòd plures neque dignitatis ordinis habita ratione, neque ſuis viribus expenſis, neque deſiderij ſui fine diſ-

Digitized by Google

cuſſo, neque diuinâ vocatione attentâ, temerè, improuidè, inconſultò, ad A
ordines ſacros, tanquam ad artem quandam, aut prophanam conditionem, ſeu vile opificium accedunt. Quot Eccleſiaſtico ordini quotidie inſeruntur, qui ſi ea omnia attentè recogitent, ſedulâ rerum diuinarum admiratione detenti, humili ſuæ infirmitatis conſcientia demiſſi, cœleſti charitatis igne ſuccenſi, diſcreto pietatis feruore inflammati, toti in Deum rapientur? è contra verò ſi vt fieri ſolet, nullâ præuiâ earum rerum meditatione ordinentur, in rebus diuinis perſcrutandis negligentes, in æſtimandis iniqui, in amandis tepidi, in proſequendis ſegnes manebunt, nihilque niſi ſua lucra, nihil niſi terrena commoda, honorem, parentum deſtinationem, aliaque humanâ eiuſmodi in ipſa ordinatione ſpectabunt? hinc etiam accidit, vt ex ordinatis plurimi, quia in ordinatione ſæcularia non ſtudent fugere, ſed mutare, in Eccleſiaſtico ordine conſtituti, non diſſimiliter quàm vixerant, viuant: & quàm temerè dignitatem appetierunt, illicitis actibus dehoneſtent, nec onus, quod conſulto ſubierunt, onus eſſe intelligentes, digitis quidem ipſum moueant, ſed munere, B
quod imprudenter ſuſceperunt, negligentiùs perfungantur, legibus quibus pro Clericali conditione ſe ſubiecerunt, quaſi ad ſe minimè pertineant, opere & animo contradicant. Tot nimirum malis, quibus Clerici ſibi damnum accerſunt, aliis ſcandalum parant, inconſulta vt plurimum ordinatio viam aperit: quibus nullum magis ſalutiferum remedium adferri poteſt, quàm vt ad ſacram ordinationem aliquot dierum pia meditatione animum præparent, nutantia conſilia dirigant, teneras adhuc necdum firmas ad pietatem cogitationes, ſpes, deſideria, firment, roborent, perficiant: quæ autem vnicuique ad ſacram ordinationem anhelanti præſertim cogitanda ſunt, ſuprà delibauimus. Vtinam verò quilibet ordinandus ſcholam iſtam diuinæ contemplationis ingreſſus in alteram vitam transformetur; & vt loquitur Sidonius, [a] *tandem profeſſione religionis arreptâ viribus potius inſurgentis innocentia conualeſcat: faciat ſe vetuſtus annis meritis nouum, & quoniam nemo fermè eſt, qui plectibilibus careat occultis, ipſe ſuper his quæ clam commiſſa reminiſcitur, palam fuſâ ſatisfactione ſoluatur,* C
& in his quæ ſanctè cogitarit, immobili animi firmitate perſeueret: vtinam in huiuſmodi [b] meditatione exardeſcat ignis, & ſicut ſanctiſſimus [c] Moyſes, lucenti omnes facie à colloquio Domini recedant populo venerabiles, Deo chari, in ſeipſis bonorum operum ſplendore perfuſi.

[a] Sidon. epiſt. 13. lib. 4.
[b] Pſalm. 38.
[c] Exodi 34.

XIII. Ad hæc autem ſpiritalia exercitia magnorum nos auctorum exempla inuitant; vt enim omittam Sanctum [d] Martinum Epiſcoporum ſpeculum, quo vtilius proximorum ſaluti vacaret, ſolitum ad tempus in Cœnobium vrbi Turonicæ vicinum meditationis cauſâ ſecedere, ab omni turba ſecretum & ſtrepitu temporalium rerum; vt omittam ſanctum Aprum [e] Tullenſem Epiſcopum *familiare ſecretum taciti ruris petere ſolitum, inſtructioni ſanctæ vacantem, & intentum ſtudiis ſpiritalibus*; vt omittam [f] Nazianzenum ſeceſſum iſtum, & piam meditandi conſuetudinem, ſibi in aduerſis ſolatio maximo fuiſſe teſtantem; vt cætera denique, quæ vniuerſim ad piam iſtam ſeceſſus ſpiritalis & diuini col- D
loquij frequentationem commendandam faciunt, tanquam à propoſito aliena prætercam; nec Moſis, nec Sacerdotum antiquæ legis, nec Chriſti Domini, nec Apoſtolorum, nec Gregorij ipſius Nazianzeni, nec Auguſtini, nec maiorum noſtrorum in Galliis exempla ſilentio inuoluere fas eſt, qui ad auſpicatò ineunda hierarchica munia viam nobis expeditam demonſtrarunt: quomodo enim diuinus ille legiſlator Moſes, πρὸς τὸ ἄῤῥητον τῆς θείας μυσταγωγίας παραδυείς, *aditum diuinæ initiationis ingreſſus*, ex [g] Gregorio Nyſſeno, niſi poſt ſeceſſum à turbis, ſuperatum montem Sinaï, nubis ingreſſum, & plurium dierum, cum Deo colloquium? quid quod [h] antiquæ legis Sacerdotibus conſecrandis præcipiebatur, vt de oſtio tabernaculi non exirent ſeptem diebus, vſque ad diem quo compleretur tempus conſecrationis eorum, quo ſcilicet toto tempore nec veſtes ſactas deponebant, vt videtur innuere [i] Ioſephus, nec ſæcularibus curis diſtrahebantur, nec familiæ vacabant, nec rei vxoriæ; ſed ſacrificiis quotidie operam dabant, vt docent [k] Liranus, [l] Abulenſis, & alij interpretes paſſim.

[d] Seuer. Sulp. in vit. S. Martini.
[e] S. Paulinus epiſt. 29.
[f] Nazianz. can. 13.
[g] Gregorius Nyſſenus de vita Moſis.
[h] Leuit. cap. 8.
[i] Ioſeph. 3. antiquit. cap. 9 al. 12.
[k] Liranus.
[l] Abulenſis, & alij in eum locum.

Quid,

A Quid, quod Chriſtus ipſe Dominus, in quo habitabat plenitudo diuinitatis corporaliter, in quo omnes ſcientiæ, & bonitatis theſauri reſidebant, qui oleo ſanctitatis præconſortibus ſuis inſigniter vnctus fuerat Sacerdos Dei altiſſimi, hierarchicum tamen miniſterium, ſeu paſtoratus officium, & Euangelij ad quod miſſus fuerat à Patre, annuntiandi munus, nonniſi poſt [a] quadraginta dierum ieiunium, & habitatam totidem diebus ſolitudinem, aſſiduamque cœleſtium contemplationem ſuſcepit? an indigebat nouâ luce, quam effunderet, totus ipſe à primo inſtanti conceptionis diuinitatis luce perfuſus, imò verus ipſe Deus, vera ipſa lux lucens in caliginoſo loco, cui Prophetæ teſtimonium perhibuerant? diffidebat fortè ſuis viribus, per quem nobis virtus accedit, qui labare aut nutare non poteſt? an verò in voluntate diuina incertus caligabat, aut de exequendâ ambigebat, cui eadem eſt cum æterno Patre voluntas, eadémque ſcientia, de quo ſcriptum eſt [b] *in capite libri ſcriptum eſt de me, vt facerem voluntatem tuam?* ſed quid fruſtrà ſeceſſus iſtius aliam rationem quærimus, quàm inſtructionem noſtram? diuinæ diſpenſationis myſteria aggreſſu-
B rus ſeceſſit Chriſtus à turbis, quem frequentia populorum non turbabat; ſolitudinem petiit, cui in ſolitudine nota omnia, & obuia erant; meditationi vacaturus diſceſſit, qui diuinam iugiter Dei faciem, & ſine ceſſatione intuebatur; oraturus deſertū petiit, qui tamen exaudiri merebatur pro ſuâ reuerentiâ, poterátque præſtare quod petebat, & largiri quod volebat. Ea ergo omnia fecit Chriſtus, non quod aliquibus egeret vitæ melioris adminiculis, ſed perfectum vitæ, quam imitaremur, exemplum tradere volens, ne priùs hierarchicum gradum ſubeamus, vel Eccleſiaſtica miniſteria aggrediamur, quàm ad noſtri ducis imitationem ſecreti à turbis, terreſtrium ſilente tumultu curarum, oratione & aliis piis operibus totos nos Deo committamus, inſtruendóſque & imbuendos tradamus.

XIV. Ad hoc exemplum formati Apoſtoli, priuſquam diuinitus ſibi commiſſam legationem implerent, aut prædicandi Euangelij munere fungeren-
C tur, [c] vnanimes in eadem domo precantes, & diuinis meditationibus ſedulò intenti, nobis deſcribuntur, vt ſe ad diuinum illud verbi diuini ſemen fructuosè per totum orbem ſpargendum præpararent. Idem imitati ſunt Apoſtolici viri tum plures alij, tum ij quorum ſuperiùs meminimus. Refert de ſeipſo [d] Nazianzenus, ſe, poſtquam Sacerdos inuito animo creatus fuiſſet, & patre iam ad ſenectutem prouecto, ad Nazianzeni gregis curam vocatus eſſet, noluiſſe Eccleſiæ iſtius adminiſtrationem attingere, priuſquam in portum ſecedens aliquod tempus meditationi & orationi impendiſſet; exſtat eius oratio, quâ, quod præter populi voluntatem, & ardentiſſima vota, diutiùs in eâ quiete moraturus fuiſſet, apud eum ſe excuſat. Inter alia autem de eo ſeceſſu hæc habet, [e] *Bonum enim eſt, & Deo ſeſe parumper ſubducere, vt Moſes ille olim ac poſteà Hieremias: & rurſus ad vocantem promptè, atque impigrè accurrere, quemadmodum Aaron & Iſaias:* & paulò pòſt, *Myſterium vnxit me, myſterio pauliſper ceſſi, vt meipſum inſpicerem; & explorarem: cum myſterio etiam ſimul introeo.* Sanctus [d] Auguſtinus cùm à Vale-
D rio Epiſcopo Hipponenſi vrgeretur, vt Eccleſiæ ſuæ gubernationem ſecum capeſſeret, grauem ad eum ſcripſit Epiſtolam, quâ enixè petiit, & efflagitauit, vt tempus ipſi Quadrageſimæ vſque ad Paſcha liberum concederetur, *quo ſe petendo, quærendo, pulſando, id eſt orando, legendo, plangendo,* ad hoc opus diſponeret, ad quod, inquit, *negotium mihi paruum tempus, vel vſque ad Paſcha impetrare volui per fratres à tuâ ſinceriſſimâ, & venerabili charitate, & nunc per has preces volo.* Vſitatum quoque in noſtrâ Galliâ refert Fulbertus [e] Carnotenſis Epiſcopus epiſtola ad Finardum, vt per quadraginta dies à ſacrâ ordinatione, qui ordinibus initiati erant, quotidie ab Epiſcopo ſacram Euchariſtiam perciperent, *vt dum quotidie cæleſtis panis alimoniâ reficerentur, tempus ad illud in mente haberent, quo per quadraginta dies Dominus diſcipulis apparens, & conueſcens deſiderata viſionis ſatietate refecit.* Quid per iſtos quadraginta dies agerent ordinandi, facilè eſt colligere, ipſos nempe totis iſtis diebus in Epiſcopio morantes, & de ſuo officio edoctos, & ſpiritalibus exercitiis fuiſſe occupatos.

[a] Matth. cap. 4.

[b] Pſal. 39.

[c] Actor. 1.

[d] Nazianz. orat. 41.

[e] Greg. Nazianz. ibidē. Ἀγαθὸν γὰρ καὶ ὑποχωρῆσαι Θεῷ μικρὸν, ὡς Μωϋσῆς ὁ πάλαι, καὶ Ἱερεμίας ὕστερον, καὶ προσδραμεῖν ἑτοίμως καλοῦντι, ὡς Ἀαρών τε καὶ Ἡσαΐας. Μυστήριον ἔχρισέ με· μυστηρίῳ μικρὸν ὑπεχώρησα, ὅσον ἐμαυτὸν ἐπισκέψασθαι· μυστηρίῳ καὶ συνεισέρχομαι.

[d] Aug. epiſt. 148. Valerio.

[e] Fulbertus epiſt. 2. Finardo.

 A

§. IV.

Ordinandos debere eſſe ieiunos.

XV. Iis omnibus quæ de præparatione ordinandorum diximus, addere poſſumus ieiunium quoque ad ordinum ſuſceptionem videri ſaltem ex quadam decentiâ requiſitum: vt enim omittamus maiores ordines nonniſi ieiuniorum diebus intrà Miſſarum ſolemnia ſuſcipi, ab iis qui Dominico corpori & ſanguini communicant, proindéque ieiunis duntaxat conferri: Eccleſiaſticâ quoque lege id ſpeciatim præcipi obſeruamus. Etenim in ordinationibus Epiſcoporum ieiunij expreſsè meminit [a] Anacletus, eáſque ab Epiſcopis fieri ait, *qui ſimul conuenientes ſcrutinium diligenter agant, ieiuniúmque cum omnibus celebrent:* quibus nempe verbis & ordinantes, & ordinatos ad ieiunij obſeruationem adſtringi innuit, & legitimam ad ordines præparationem ieiunium ſtatuit; Leo [b] B quoque Summus Pontifex epiſtola ad Dioſcorum Alexandrinum, Sacerdotalem, vel Leuiticam ordinationem non ſingulis diebus celebrari voluit, *ſed nonniſi ieiunis & à ieiunantibus ſacram benedictionem conferri* præcipit, etiamſi in diem Dominicum ordinatio Sabbato incepta proferatur; quo caſu continuato ieiunio Sabbati celebrandam cenſet: quam ieiunij prorogationem tam ab Ordinatoribus, quàm ab ordinandis ſeruari volunt [c] iuris Canonici interpretes. Recentiores quoque Synodi hanc diſpoſitionem expreſsè requirunt. *Monemus* (inquit Synodus [d] Carnotenſis habita anno 1526.) *ordinandos vt antequam ad ordines, & primam Tonſuram accedant, diligenter confiteantur peccata ſua, & ieiunos ſe ſeruent. Nullus*, ait Pariſienſis [e] anno 1557. *ad ſacros ordines admittatur, niſi qui ieiunus ſit*. Generaliùs verò [f] Bituricenſis, *à ieiunis & confeſſis tantùm recipiantur ordines, Tonſura autem Clericalis quouis tempore opportuno, & conuenienti, promore Eccleſiæ.*

XVI. Ad dignitatem verò ordinum id ſpectat: ſi [g] enim propter venerationem iuramenti vetitum teſtimonium dicere, niſi ieiunis, maiori certè veneratione ordinum ſuſceptio, vel collatio habenda eſt, quàm teſtimonij prolatio: C ideóque congruenter ſtatuitur, vt nonniſi à ieiunis, nec niſi ieiunantibus ordines etiam minores conferrentur, ſicut nec Baptiſmatis, nec Confirmationis Sacramentum conferre olim licitum fuit, [h] niſi ieiuno: vſitatum quoque antiquitus, vt in perquirendâ in ſacris electionibus Dei voluntate, etiam populo vniuerſo ieiunium indiceretur; quod in electione Sancti [i] Euuertij Aurelianenſis Epiſcopi, & aliàs paſſim leges obſeruatum, & ab Apoſtolicâ haud dubiè traditione deducitur; quippe cùm Apoſtolorum acta nos doceant, [k] *miniſtrantibus Domino & ieiunantibus* fidelibus, Sauli & Barnabæ diuinam electionem per Spiritum ſanctum innotuiſſe; tuncq; ſubdunt eadem acta, *ieiunantes & orantes, imponentéſque eis manus dimiſerunt illos*, ſic per ieiunium diuina miniſtrorum ſacrorum reuelatio obtinetur; ſic à ieiunis ordinatio celebratur; ſic ieiunantibus manus imponuntur; ſic tandem in ordinationibus ſacris atque D electionibus tota inſuper Eccleſia ieiunauit.

[a] Anacletus epiſt. 2. habetur diſt. 75. c. ordinationes.
[b] Leo epiſt. 79 Dioſcoro cap. 1. c. quod à Patribus diſt. eit.
[c] Lege Doctores in can. quod à Patribus diſt. 75 & in c. Sacramenta de cõſecrat. diſt. 1.
[d] Synodus Carnot. anno 1526. apud Bochellum lib. 2. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. cap. 58.
[e] Pariſ. anno 1557. ibid. cap. 66.
[f] Bituric. tit. 24. c. 5.
[g] Cap. placuit, de teſtibus, & c. honeſtum 22. q. 5.
[h] Can. vt ieiunij diſt. 5.
[i] Vitæ S. Euuertij cap. 2. apud Sur. 7. Sept.
[k] Actorũ 13.

SECTIO

A

SECTIO QVINTA.

De conſenſu ordinandorum, eorumque circà ſacros ordines, vel dignitates Eccleſiaſticas voluntate.

CAPVT PRIMVM.

An ordinari poßint inuiti.

§. I.

B *Illicitam eſſe, & irritam ordinationem inuiti.*

I. POſtquam ordinandos de ſuo officio admonuimus, eáque ipſis ob oculos poſuimus, quæ vel ad Clericatum, aut Sacerdotalem ordinem amplectendum eos inducere, vel ab iis ipſos deterrere poſſunt, poſtquam & Epiſcopi in iis ſeligendis curam, & ipſorum in probanda ſuamet vocatione, eáque, adhibitâ neceſſaria diſpoſitione, confirmanda, diligentiam, pietatem, ac ſollicitudinem demonſtrauimus; iam vtique videndum eſt, qualiter eorum ad ordinationem conſenſus neceſſarius ſit, & quorum ſpeciatim voluntas ad eandem ordinationem legitimè, & conuenienter celebrandam ex Eccleſiæ vſu, ſiue nouo, ſiue antiquo requiratur.

II. Quod ad ordinandorum conſenſum attinet; duo quidem certa ſunt, de quibus vix vlla eſt diſputatio. Primùm quidem ordinationem irritam eſſe, quæ prorſus renitenti, & reluctanti, vt ad conſentiendum adduci non potuerit, C conferretur; quod ex Innocentij tertij reſponſo confirmari poteſt, in quo eorum ſententia refellenda ſuadetur,[a] *qui dicunt, quod Sacramenta, quæ per ſe ſortiuntur affectum, vt Baptiſmus, & Ordo, caeteráque ſimilia, non ſolùm dormientibus, & amentibus, ſed inuitis & contradicentibus, etſi non quantum ad rem, quantum tamen ad Characterem conferuntur:* tum etiam de Baptiſmo (de quo nempe ſolùm quærebatur) expreſsè aſſeritur, *quod ille qui nunquam conſentit, ſed penitus contradicit, nec rem, nec Characterem ſuſcipit Sacramenti: quia plus eſt expreſſè contradicere, quàm minimè conſentire.* At parem ad ordinem, vel certè maiorem intentionis ſuſcipientis neceſſitatem eſſe ſupponit ipſe Innocentius, & ratio aperta demonſtrat. Ideò enim Chriſtus vetuit, ne inuito Baptiſmus conferretur, quia baptizatus ad omnia Chriſtiana opera obſeruanda obligatur: quorum obſeruationem nemini inuito Chriſtus imponi voluit, etſi ea omninò ad ſalutem neceſſaria ſit: multominus ergo ordinationem ab inuito ſuſcipi voluit, quam grauiora onera, minúſque ad ſalutem ſuſcipientis neceſſaria conD ſequuntur: eadem ſiquidem diuinâ lege pueris ante rationis vſum, atque amentibus ordinatio interdicitur, quibus tamen Baptiſmus non denegatur: & ob defectum rationis in paruulis præſertim fideiuſſores, ſeu patrinos, qui voluntatem paruulorum ſuppleant, Eccleſiaſtica conſuetudo adhibendos præſcribit, quorum in ordinationis Sacramento nullus vnquam vſus fuit, in quo per ſe ipſos ordinandi ſua vota Domino offerunt, propriæque voluntatis actu Deo ſe obligant, atque obſtringunt. Quare ex iis nec validam quidem eſſe ordinationem, quæ ab inuitis, & contradicentibus ſuſciperetur, Theologi communiter concludunt. Vtrum verò amentes, pueri, furioſi ordinari validè poſſint ſuo loco dicemus. Eos verò Theologi, ac Canoniſtæ validè ordinatos eſſe conſentiunt, qui conditionali coactione (quomodo loquuntur Canoniſtæ poſt [b] Innocentium tertium) ordinati ſunt, ſeu vt loquuntur Philoſophi, qui inuoluntariam ſecundùm quid ordinationem receperunt: voluntas enim etſi coacta, voluntas eſt, & quæ à coactis eo modo perpetrantur, non omninò poſſunt

[a] Innocent. 3. cap maiores, §. item quæritur, de Baptiſmo. Vide etiam Gloſſ. in cap. vnicû v. diſcretionis, de Clerico per ſaltum promoto.

[b] Innocēt. 3. ſuprà. Gloſſ. in c. vbi iſta, v. honorem, diſt 74. Gloſſ. v. vel aliquod Clement. in pleriſque, de electione.

non voluntaria dici, vt poſt [a] Ariſtotelem, [b] Gregorium Nyſſenum, [c] Auguſtinum, & alios ſacræ & prophanæ ſapientiæ coryphæos, docent Scholaſticæ Theologiæ, & iuris Canonici principes, [d] D. Thomas, & [e] Gratianus. A

III. Alterum ex eo neceſſariâ conſecutione deductum pariter certum eſt, eos grauiter peccare, & Sacramento Ordinationis iniurios eſſe qui inuitū omninò, ac penitus reluctantem ordinare conarentur, quia nempe inanem, ac vacuam Sacramenti ceremoniam redderent, eámque ludibrio exponerent. Tota ergo difficultas eſt, de iis qui inuiti ſecundum quid ordinantur: ſcilicet, vt Innocentius tertius ſuprà exponit, qui conditionaliter volunt, licet abſolutè nolint: vel certè vniuerſim moueri poteſt quæſtio, de iis, qui vel ſpe, vel metu, vel blanmentis, vel minis, vel efficaci oratione, ac perſuaſione adducuntur, vt ordinari conſentiant, de quibus fuſior nobis erit diſputatio.

[a] Ariſtoteles lib. 3. Ethic. cap. 1.
[b] Greg. Nyſſ. lib. 5. de homine cap. 1.
[c] Aug. quæſt. 24. ad cap. 15. Numerorū.
[d] D Thomas 1. 2. q. 6. art. 6.
[e] Grat. §. vſque adeò, 15. q. 1.

§. II.

B

Primorum ſæculorum Clericos ex reuerentiâ, & humilitate ordinationem refugiſſe.

IV. Primúmq; veteris Eccleſiæ Clericos maximâ ex parte Sacerdotij dignitatē pondúſq; reuerentes, non ſponte ſe obtuliſſe, ſed auctoritate Eccleſiæ adactos fuiſſe, vt conſentirent, Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, & Patrum teſtimonia docent. Quâ verò curâ plures olim, ne ordinarentur prouiderint, mox variis exemplis aperiemus: id tantùm hoc in loco generatim Auguſtini teſtimonio oſtendemus, [f] *tam multi*, inquit epiſtola ad Donatum, *vt Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur inuiti, perducuntur, includuntur, cuſtodiuntur*, patiuntur tanta quæ nolunt, donec eis adſit voluntas operis boni. Idipſum confirmat [g] Origenes aſſerens, eos qui optimè inter nos præſunt, inuitos cogi, ſummo illo rege Deo, Verbo, Deiq; Filio inſtante, minus verò eos ſuſcipi qui dominandi ſtudio tenentur. Fauet [h] Cyprianus qui tales eſſe deſcribit, qui olim ad Sacerdotiū legitimè eligebātur, C qualis ab ipſo depingitur S. Cornelius, qui nempe *Epiſcopatū ipſum nec poſtulauit, nec voluit, nec vt cæteri quos arrogantiæ & ſuperbiæ ſuæ timor inflat, inuaſit: ſed quietus, & modeſtus, & quales eſſe conſueuerunt, qui ad hunc locum diuinitus eliguntur, pro pudore virginalis conſcientiæ ſuæ, & pro humilitate ingenitæ ſibi, & cuſtoditæ verecundiæ, non vt quidam, vim fecit, vt Epiſcopus fieret, ſed ipſe vim paſſus eſt, vt Epiſcopatum coactus exciperet.* Clariùs verò id tradit [i] Cyrillus Alexandrinus, non quidem Eccleſiaſticam dignitatem ſanctos omnes recuſaſſe, ſed onus reueritos fuiſſe; hæc ſiquidem eſt ipſius ſententia, *εὑρίσκω τῶν ἁγίων ἕκαστον τῆς θείας λειτουργίας δεδιότα τὸ μέγεθος*, id eſt, *reperio omnes ſanctos diuini miniſterij ingentem veluti molem formidantes.*

V. In vſu erant tunc temporis illa Gregorij magni, & Leonis atque Anthemij Imperatorum acroamata, quorum hi Armaſio Præfecto Prætorio de Antiſtite reſcribentes, [k] *tantùm*, inquiunt, *ab ambitu debet eſſe ſepoſitus, vt quæratur cogendus, rogatus recedat, inuitatus refugiat, ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſandi*; ille verò in D epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem Epiſcopum, & alios in hanc rem ita diſſerit, [l] *ſicut is qui inuitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt Altaribus admouendus; ſic qui vltrò ambit, vel importunè ſe ingerit, eſt proculdubio repellendus: nam qui ſic nititur ad altiora conſcendere, quid agit, niſi vt creſcendo decreſcat, & aſcendendo exterius, interius ad profunda deſcendat?* Cogitabant ſancti illi viri cum [m] Chryſoſtomo Sacerdotiū eſſe *βαρὺ φορτίον, graue onus, ἀγγελικῆς ἀρετῆς δεόμενον, quod virtute Angelicâ opus habeat*; cum [n] Syneſio *πάντων φορτία, omnium onera*; cū [o] Auguſtino, *ſarcinam eſſe, & periculoſum miniſterium*: cum [p] Sidonio, *oneris impoſiti maſſam*; cum [q] Petro Damiani, *onus onerum*; cum [r] Bernardo, à quo id mutuati videntur ex parte Tridentini [ſ] Patres, *onus Gigantinis, vt aiunt, vel ipſis quoque Angelicis humeris formidabile*, ſed pluribus mox hac de re, vbi de dignitatum Eccleſiaſticarum appetentiâ, ac fugâ diſſeremus.

VI. Adeò verò plurimos metus iſte & ſacri miniſterij reuerentia viros inuaſit,

[f] Aug. epiſt. 204. ad Donatum.
[g] Origen. lib. 8. cōtra Celſum verſus finem.
[h] Cyprianus epiſt. 52. ad Antonian.
[i] Cyrillus Alexand. hom. 1. de feſto Paſchali.
[k] Leo & Anth. Imp. lege quemquam, C. de Epiſc. & Clericis.
[l] Greg. epiſt. 110. lib. 7. hab. c. ſicut 1. q. 6.
[m] Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio cap. 7. & 6. cap. 2.
[n] Syneſius epiſt. 67.
[o] Auguſtinus epiſt. 60. & 148.
[p] Sidonius lib. 6 epiſt. 1.
[q] Petrus Damia. epiſt. 20.
[r] Bernardus epiſt. 236.
[ſ] Conc. Trid. ſeſſ. 6. cap. 1. de reform.

Digitized by Google

A ſit, vt Eccleſiaſticis legibus opus fuerit, tam obediendi Epiſcopo ordinare volenti neceſſitatem ſancire, quàm iis qui inuiti ordinati eſſent, circa rem vxoriam, facultatem aliquam indulgere. Primùm enim in Codice Græco Conciliorum Carthaginenſium cautum legimus, [a] vt *quicumque Clerici vel Diaconi, pro neceſſitate Eccleſiarum non obtemperauerint Epiſcopis ſuis volentibus eos ad honorem ampliorem ſuâ Eccleſiâ promouere: nec illis miniſtrent in gradu ſuo, vnde recedere noluerint.* Vbi nota ſolos Clericos ad conſentiendum electioni de ſe ab Epiſcopo factæ hac lege comprehendi, quos quidem Eccleſiaſticâ ſuſpenſionis pœnâ hæc lex ad Epiſcopo ſuo obediendum conſtringit; nec iniuriâ, eos enim decet præſertim Eccleſiaſticis neceſſitatibus deſeruire, & cùm in Clericatu, tanquam in viâ ad Sacerdotium conſtituti ſint, ſi Eccleſiæ ſufficientes Sacerdotes deſint, quidni poſſint ad Sacerdotium, & Sacerdotij apicem cogi, quemadmodum eos ſuperiùs diximus præmiis, & honore ab Eccleſiâ allici? minùs autem iuris Eccleſiæ eâ in re eſt in laicos, quos vtpote differentem amplexos vitam, & diſſi-
B milem conditionem ſecutos, duriùs eſſet, atque iniquiùs ad Sacerdotij inſulas inuitos promouere. De iis tamen præſertim inuitis ad Diaconatus gradum promotis, ne caſtitatis lege teneantur ità prouidet Synodus Ancyrana, [b] *Diaconi quicunque ordinantur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt, & dixerunt velle ſe coniugio copulari, quia ſic manere non poſſunt: hi ſi poſtmodum vxores duxerint, in miniſterio maneant; propterea quod eis Epiſcopus licentiam dederit:* ſecus verò ſi tacuerint: cui tamen Synodo contradicit [c] Aurelianenſis tertia, eos etiam qui inuiti ordinati eſſent, cœlibatus lege conſtringens, ita tamen, vt qui inuitus fuerit ordinatus, ſi cœlibatum non ſeruauerit, ab officio quidem deponatur, ſed non à communione pellatur.

§. III.

Eorum qui inuiti ordinati ſunt varia genera recenſentur.

VII. Tria autem diſtingui poſſunt eorum genera, qui inuiti ordinati ſunt: alij
C enim vel ab Epiſcopis, vel à populo ſiue rationibus, ſiue importunis flagitationibus, ſiue clamoribus, ſiue imperio, ſiue precibus, quæ etiam parum à vi abeſſent, ſeu etiam minis, & intentato periculo inducti ſunt, vt electioni de ſe factæ & ordinationi conſentirent, quamuis grauiter id ferrent propter Sacerdotij reuerentiam, ſuæque (vt ſibi ipſis videbatur) ineptitudinis, & imperfectionis conſcientiâ: alij verò ab Epiſcopo maleuolo animo, vel aſtuto conſilio promoti ſunt, quò nempe ab aliquo Eccleſiaſtico officio deturbarentur; alij tandem periculi metu ad Sacerdotium, vel Monachum tanquam ad aſylum confugerunt; vel à potentioribus fugere coacti ſunt, vt ad potentiam ſæcularem, ac curam, redeundi aditus ipſis intercluderetur. Prioris generis plura ſunt exempla, eáque frequentiora, ſtatim redditâ Eccleſiæ pace ad ſextum vſque ætæ Chriſtianæ ſæculum: [d] *tunc enim*, vt habet Gregorius, *laudabile fuit Epiſcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad ſupplicia grauiora peruenire: itaque illo tempore, quo quiſque plebibus præerat, primus ad Martyrij tormenta du-*
D *cebatur*, minùs periculoſè, quantum ad ſalutem animæ pertinet, Sacerdotium appetebatur, aut quærebatur. Redditâ verò Eccleſiæ pace, ceſſantibus perſecutionum procellis, inſidiata eſt ambitio, ſublatiſq; iis, quæ à tyrannis intentabantur periculis, maius à ſuperbiâ vitæ imminere cœpit periculum. Contrà hanc ergo ambitionis ingruentem tempeſtatem ſtatim recreatâ à perſecutionibus Eccleſiâ, muniti Sancti [e] Patres, blandientéſque Sacerdotij inſulas, & honoratos dignitatum apices ſubire formidarunt, qui ſanguine purpuratis Sacerdotalibus thiaris caput ſubmittere minimè verebantur: vix autem Epiſcopali ambitione, vel aſtutiâ ordinati vlli ſunt ad maiores ordines, quò ab officiis inferioribus amouerentur, niſi iam diuitiarum pondere incuruatâ Eccleſiæ maieſtate, & commiſsâ Diaconis pecuniarum adminiſtratione, cui magis Epiſcopi quidam, quàm animarum regimini inhiare videbantur. Denique eodem ferè tempore, trahentibus iam ad ſe principibus Eccleſiaſticas electiones, & Clericalis vitæ relaxatâ ſeueritate, imminutáque

[a] Canon 31. al. 31. Cod. canonum Concil. Carthag. ἵνα οἱ ἂν κληρικοὶ, ἢ διάκονοι, ἐὰν μὴ πειθαρχῶσι τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν ἀναγκάζουσι(?) διὰ τὰς ἀναγκαίας χρείας τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν, τιμῆς μείζονος ἀξιωθῆναι(?) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν, μηδὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ βαθμῷ λειτουργῶσιν, ἐξ οὗ ἀναχωρεῖν οὐκ ἠθέλησαν. refertur hic canon eiuſq; titulus can. geſta, & can. ſi quis 74. diſt.

[b] Synod. Ancyr. c. 9. al. 10. Διάκονοι, ὅσοι καθίστανται, παρ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν εἰ ἐμαρτύραντο καὶ ἔφασαν χρῆναι γαμῆσαι, μὴ δυνάμενοι οὕτως μένειν, οὗτοι μετὰ ταῦτα γαμήσαντες ἔστωσαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, διὰ τὸ ἐπιτραπῆναι αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου. refertur diſt. 28. c. quicunque.

[c] Aurel. 3. c. 8.

[d] Greg. parte primâ Paſtoral. cap. 8.

[e] Vide Greg. Naz. orat. 18. longè poſt medium.

aliquantulum ſaltem in diuiniſſimos iſtos ordines reuerentiâ, vſitatius eſſe cœ- A
pit, vt ij, quos à ſæculari adminiſtratione, & imperio remoueri placeret, in ordinem Clericalem, vel Monachalem redigerentur.

§. IV.

Exempla eorum qui ex reuerentia ordinari renuerunt.

VIII. Portò multa ſunt eaque illuſtria eorum exempla, qui ſuæ tenuitatis, vt ſibiipſis videbantur, conſcij, & Sacerdotij pondus ac maieſtatem reueriti, aliquandiu ordinationi reſtiterunt, donec tandem poſtulantium importunitati, vel violentiæ cederent. Ex tantâ verò multitudine ea tantùm ſeligemus, quæ nobis inſigniora videbuntur. Quid enim referam eam fuiſſe ſancto [a] Marco Euangeliſtæ, & [b] Ammonio Monacho vim factam ad Sacerdotium ſubeundum, vt hic quo Sacerdotium deuitaret, ſibi aures præſciderit, & inſtante ni- B
hilominus populo, linguam quoque ſibi exciſurum minatus ſit; ille verò pollicem amputarit? Quid fugâ ſibi conſulentes [c] Cyprianum, [d] Athanaſium, [e] Martinum, [f] Gregorium Nazianzenum, alterum [g] Gregorium inter Summos Pontifices huius nominis primum, [h] Chryſoſtomum, [i] Fulgentium, & alios, qui è fugâ, latebris, Monaſterio, ſepulchralibus latibulis, & ſyluarum ſpeluncis reuocati Epiſcopatum tandem ſuſcipere, inſtante multitudine, coacti ſunt? Quid memorem Nicolaum [k] Myrenſem Epiſcopum, & Alexandrum [l] Cappadocem Epiſcoporum imperio detentos, coactoſque Epiſcopatũ ſuſcipere, Anatolium [m] à Laodicenſi Eccleſia eandem vim paſſum, [n] Euſtathium ab Antiochena, [o] Antiochum ad Samoſatenſem, [p] Dioſcorum à fratribus longis vnum à Theophilo Alexandrino, [q] Iacobum Niſibenſem, Helladium, Abrahamum, & alios pios Monachos, ſimiliter conſecrationem ſuſcipere compulſos, & Antiochum illuſtrem virum ab Epiſcoporum Synodo genua flectere coactum, vt in locum Euſebij Samoſatheni auunculi conſecraretur? Quid C
[r] Nilammonem cùm ad Sacerdotium poſtularetur in has anguſtias redactum, vt mortem expeteret, quæ ipſi poſtero die contigit, in quem ordinationem diſtulerat? Quid [ſ] Ephrem Syrum ſimulatione inſaniæ Sacerdotis infulas euadentem, [t] Ambroſium impuri, & crudelis exiſtimationem quærentem, [u] Syneſium incontinentem ſe & infidelem apertè profitentem, vt populorum eos ad Epiſcopalem dignitatem rapientium impetus, ſed fruſtrà, effugerent? Quid [x] Leontium virum nobilitate & diuitiis potentem, quem relictâ vxore ſuâ Placidinâ ex Imperatorio ſtemmate populus ad Burdegalenſem cathedram incaſſum renitentem euexit? [y] Sidonium, qui viuente adhuc vxore Pampianillâ Auiti Imperatoris filiâ, Aruernorum Eccleſiæ inuitus præfectus eſt? [z] Maximum, quem Tholoſanæ Eccleſiæ Palatinum renitentémque alligauit ciuicus amor? [a] Auguſtinum vbertim flentem, dum Presbyter conſecraretur, populi tamen poſtulationi, & Sacerdotis imperio parere coactum?

IX. Verùm iis omnibus omiſſis, SS. Pauliniani Hieronymi fratris, Paulini D
Nolani, Piniani Melaniæ iunioris viri, & Germani Antiſſiodorenſis exempla duntaxat exhibemus, vt impreſſionis populi, & vis ab Epiſcopis ordinandis illatæ, expreſſam quandam imaginem habeamus. Pauliniani ordinationem ita nobis deſcribit Epiphanius eius conſecrator; [b] *Cùm igitur celebraretur collectâ in Eccleſia villæ, quæ eſt iuxtà Monaſterium noſtrum, ignorantem eum, & nullam penitus habentem ſuſpicionem, per multos Diaconos apprehendi iuſſimus, & teneri os eius: ne fortè liberari ſe cupiens, adiuraret nos per nomen Chriſti: & primùm Diaconum ordinauimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes vt miniſtraret, valde quippe obnitebatur, indignum ſe eſſe conteſtans: vix ergo compulimus eum, & perſuadere potuimus*

a De Marco teſtis Hier. in prolog. ſuper Marcũ. Gloſ. ord. in princ. Euang. Marci. D. Thom. q. 185. art. 2. ad 3. & alij.
b De Ammonio Socrates lib. 4. cap. 18. Sozom. lib. 5. cap. 30. Bleſenſis epiſt. 23. & 35.
c De S. Cypr. teſtis Pontius in eius vita.
d De Athan. Sozom. lib. 2. cap. 16.
e De Martino Sulpitius in eius vita.
f De Naz. ipſe orat. prima apologet. 7. & 17. itémq. eius vita operib. eius præfixa.
g De Greg. 1. Ioann. Diac. in eius vita.
h De Chryſoſt. ipſe Chryſoſt. lib. 1. de Sacerd. cap. 3. lib. 6. cap. 12 & iis in libris ſæpiùs. Metaph. in eius vita apud Sur. 27. Ian.
i De Fulgent. in eius vita c. 16. apud Sur. 27 Feb.
k De Nicol. Metaph. in eius vita
l De Alexãdro Euſeb. lib. 5. hiſt. cap. 9.
m De Anatolio idem lib. 7. cap. 29. & Niceph. lib. 6. cap. 36.
n De Euſtathio Theodoret lib. 1. cap. 7. & tripartita lib. 2. cap. 5
o De Antiocho Theodoret lib. 4. cap 14
p De Dioſcoro tripart. lib. 10. cap. 19.

q De Iacobo Niſibenſ, Helladio, Abrahamo, & aliis Palladius in Lauſiacis, & Bleſenſ. epiſt. 123. r De Nilammone Sozom. lib. 6. cap. 29. Trip. lib 10. cap. 14. Niceph. lib. 13 cap. 17. ſ De Ephrem Sozom lib 3. cap. 15 & Niceph. lib. 9. cap. 16. t De Ambroſ. ipſe lib. 3. epiſt. 25. & Paulinus in eius vita. u De Syneſio ipſe epiſt. 11 47. 57. 96. & 105. x De Leontio Greg. Turon. lib 4. hiſt. franc. cap. 26. y De Sidon. ipſe lib. 3. epiſt. 3 & 9. epiſt. 3. & alibi. z De Maximo Sidon. lib. 4 epiſt. 24. a De Auguſt. Poſſid. in eius vita cap. 4. b Epiphanius epiſt. ad Ioan. Hieroſolymit. inter epiſt. Hieronymi 60.

teſtimoniis

A *teſtimoniis Scripturarum, & propoſitione mandatorum Dei, & cùm miniſtraret in ſanctis ſacrificiis, rurſus eum ingenti difficultate, tento ore eius, ordinauimus Presbyterum, & iiſdem verbis quibus antè ſuaſeramus, impulimus, vt ſederet in ordine Presbyterij.* De ſe autem ordinato loquitur [a] Paulinus variis Epiſtolis, & quidem epiſtolâ ad Alipium, quæ inter D. Auguſtini epiſtolas annumeratur, de ſuâ ordinatione ita diſſerit, *nam ego etſi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hiſpaniâ per vim inflammatæ ſubitò plebis ſacratus ſim, tamen Ambroſij ſemper & dilectione ad fidem nutritus ſum, & nunc in Sacerdotij ordine confoueor:* quæ eadem ſibi accidiſſe, quamuis Theraſiæ nobiliſſimæ fœminæ (vt tùm ex ipſius, tum [b] Auguſtini ad ipſum epiſtolis [c] aliorumque [d] teſtimoniis conſtat) coniugio copulatus foret, teſtatur ipſe epiſtolâ [e] ad Seuerum, vbi ſe *die Domini, quo naſci carne dignatus eſt, repentinâ vi multitudine correptum, & Presbyteratu initiatum inuitum, ea tamen conditione in Barcinonenſi Eccleſiâ conſecrari adductũ, vt ipſi Eccleſiæ non alligaretur, in Sacerdotium tantùm Domini, non etiam in locum Eccleſiæ dedicatum,* quod & alibi
B confirmat, vbi ſe [f] *multitudine ſtrangulante* compulſum ordinationem ſubiiſſe teſtatur.

X. De Piniani poſtulatione ad Sacerdotiũ fusè agit Auguſtinus [g] epiſtolâ ad Albinam eius ſocrum, Melaniæ ſcilicet iunioris matrem, cui Pinianus coniugio ſociatus erat, ex cuius epiſtolâ ea breuius exſcribemus, quæ populi irruentis impetum in ordinationibus fieri ſolitum oculis legentium apprimè exhibeant: *ſancto fratri noſtro,* inquit ea epiſtolâ Auguſtinus, *nullus ab Hipponenſibus metus mortis ingeſtus eſt, etiamſi fortè ipſe tale aliquid metuit: nam & nos metuebamus, ne ab aliquibus perditis, qui ſæpè multitudinis occultâ conſpiratione commiſcentur, in violentam prorumperetur audaciam, occaſione ſeditionis inuentâ. Ego autem poſt primos eorum clamores cùm eis dixiſſem de illo inuito non ordinando, quâ iam promiſſione detinerer, atque adieciſſem, quod ſi meâ fide violatâ illum haberent Presbyterum, me Epiſcopum non haberent: tùm illi aliquantulum inopinatâ mea reſponſione cunctati, atque turbati, velut*
C *flammâ vento paululùm preſſâ, deinde cœperunt multò ardentius excitari, exiſtimantes fieri poſſe, vt vel mihi extorqueretur illud non obſeruare promiſſum, vel me tenente promiſſi fidem, ab alio Epiſcopo ordinaretur: docebam ego, quibus poteram, qui ad nos in abſidem honoratiores & grauiores aſcenderant, nec à promiſſi fide me poſſe dimoueri, nec ab alio Epiſcopo in Eccleſiâ mihi tradita, niſi me interrogato, ac permittente, poſſe ordinari. Adducebam etiam nihil eos velle, ſi ordinaretur inuitus, niſi vt ordinatus, abſcederet. Illi hoc poſſe fieri non credebant, multitudo verò pro gradibus conſtituta, horrendo, ac perſeuerantiſſimo clamorum fremitu in eadem voluntate perſiſtens, incertos animi conſilijque faciebat. Tunc illa in fratrem meum indigna clamabant, tunc à nobis grauiora timebantur.* His tamen ſe minimè adductum ſubdit, vt ei ordinationem ſuaderet, de abſentiâ ſe cogitaſſe, minimè tamen diſcedere ſibi tutum fuiſſe viſum, ne ſi cum Alipio diſcederet (qui ſcilicet cum Piniano venerat, eumque à conſenſu præſtando remorari credebatur) quiſquam in eum manum mittere auderet, ſi ſine eo, furenti eum populo tradidiſſe videretur, cætera prout fuſiùs ibidem ſubiungit, ſic
D ſe habent: Pinianus ad Auguſtinum mittit, qui doceret velle ſe iurare coram populo ex Africâ continuò diſceſſurum, ſi inuitus ordinaretur, colloquium Auguſtini expetit: accedit ad eum Auguſtinus, colloquitur: iuramentum iſtud populi animos irritaturum metuit; populo tamen proponit: quod eâ conditione ratum habetur, dummodo Pinianus adiiciat, *vt ſi quando illi ad ſuſcipiendum Clericatum conſentire placuiſſet, nonniſi in ipſa Hipponenſi Eccleſiâ conſentiret,* placet additio Piniano, mox diſplicet, niſi adiunctis tùm ab ipſo, tùm à Melaniâ exceptionibus, quæ populo per Diaconum propoſitæ reiiciuntur: conditionem itaque abſolutè recipit, coram populo reſponſum eſt, Deo gratias: cùm verò iam ad ſubſcriptionem veniretur, reſiſtit Melania: poſtero die Pinianus cùm Melania recedit, populi murmur ſecutum: calumniãtur aliqui populũ Hipponenſem hanc ordinationem vrſiſſe turpiſſimo appetitu pecuniæ, quòd locupletiſſimus eſſet Pinianus, calumniã refellit Auguſtinus, ipſumque Pinianum ſuo iuramento conſtringi fusè confirmat. Quomodo verò par iſtud ſanctorum coniugum Hieroſolymam peregrinationis causâ adierit, ibique ſeorſum Pinia-

R ij

[a] Paulin. ep. ad Alip. inter epiſt. Auguſt. 35. inter epiſt. ipſius Paulini 45.
[b] Aug. epiſt. 31. ad Paul.
[c] Ambr. epiſt. 36. lib. 6. ad Sabin.
[d] Greg. Turon. de glor. confeſſ. cap. 107. & alij
[e] Pauli. epiſt. 6. ad Seuer.
[f] Idem epiſt. 23.
[g] Auguſt. epiſt. 225.

[a] Acta S. Melaniæ habentur apud Sur. 31. Decemb.

nus, & Melania vitam Monaſticam ſectati ſint, declarant [a] acta ſanctæ Melaniæ iunioris fide digniſſima ex Simeone Metaphraſte collecta. A

XI. Hæc eſt violentæ plebis impreſſionis accurata deſcriptio, ex qua diſcimus, 1. clamoribus & minis populũ aliquorum ordinationes vrgere nonnumquam ſolitum. 2. vitæ interdum periculũ intentaſſe, ſeu minitatum fuiſſe: 3. his tumultibus popularibus perditos quoſdam ſeſe immiſcuiſſe, qui occaſione ſeditionis ad aliorum damna abuterentur: 4. adeò frequentes hos fuiſſe tumultus, vt Pinianus Hipponem adire non auderet, niſi fide ab Auguſtino acceptâ, quod per vim non ordinaretur: adeò violentos, vt ab Auguſtino ſummæ auctoritatis apud ſuos Epiſcopo compeſci hæc ſeditio non potuerit. 5. in hiſce tumultibus, vltrò citróque populi petitiones, aliorúmque reſponſa ſignificata, idque ordinariè per Diaconum: 6. cùm vxorati ad ordinationem peterentur, vxorum conſenſum expetitum fuiſſe: 7. Plebem nonnunquam appetitu pecuniæ locupletes viros in Sacerdotes elegiſſe: licèt enim hanc calumniam ab Hipponenſi plebe Auguſtinus propulſet, eam tamen apud Alipium, Pinianum, Melaniam opinionem reſediſſe docet, nec abnuit, quin hæc aliquando aliquorum ad Sacerdotium petendorum occaſio foret: 8. ſignum tumultus compoſiti, & vnanimis omnium conſenſionis fuiſſe, cùm à populo & aliis poſt pactorum recitationem, *Deo gratias*, vnâ voce reſponderetur. 9. ſubſcriptionibus tamen pacta firmari poſteà ſolita. 10. quæ in iis tumultibus promiſſione, vel iuramento ſancirentur, ea inuiolabiliter Auguſtinum crediſſe ſeruanda. B

XII. Huic violentæ ab imprudenti plebe petitioni ad Sacerdotium, aliquam non minùs forte mirandam à ſanctiſſimo Epiſcopo, diuino, vt ibi refertur, inſtinctu, impoſitam ordinationis recipiendæ neceſſitatem refert Conſtantius Preſbyter pietate & doctrinâ clariſsimus, ideóque fide digniſſimus, in vitâ ſancti Germani Antiſsiodorenſis ad ſanctum Patientem Lugdunenſem, & Cenſurium Antiſsiodorenſem Epiſcopos, eorúmque iuſſu conſcriptâ: Ibi enim refert, quomodo ſanctum Germanum, cùm vxoratus eſſet, Prouinciæ præfecturæ totus addictus, nec ingenij ſatis docilis, atque tractabilis videretur, quippe qui ſancto ſuo Epiſcopo Amatori mortem minatus fuiſſet, ad Tonſuram tamen, & poſteà ad Epiſcopatum inuitus tractus ſit; vim autem, quâ adactus eſt Tonſuram accipere ità explicat, [b] *Subeunte autem illo Eccleſiam, cùm & populus ingredi voluiſſet, ita eum allocutus eſt dicens, exonerate filij chariſſimi, iaculis manus, & arma ab humeris veſtris reiicite, & ſic domum Dei ingredimini, quoniam hac domus eſt orationis, non Martis ſtatio petulantis, illi verò hac audientes, dicto citius, quidquid chalybis geſtabant, forinſecus poſuerunt. Tunc beatus Amator videns Germanum illuſtriſſimum nihil oneris truculenti portantem, præcepit Oſtiariis Eccleſiæ fores vt clauſtris arctarent, ipſe verò glomeratâ ſecum turbâ Clericorum, atque nobilium, iniiciens manus Germanum apprehendit, & inuocato nomine Domini cæſariem eius capiti detrahens, habitu religionis, reiectis ſecularibus ornamentis, cum promotionis honore induit:* eiq; electionem ad Pontificatũ prædixit, de qua paulò poſt ità diſſerit: *Clerici omnes, cunctaq; nobilitas, plebs vrbana, vel ruſtica in vnam conuenere ſententiam: Germanum Epiſcopum vna omnium vox poſtulat: bellum ciuile indicitur poteſtati, cuius ſubiectio facilis fuit, cùm etiam ab his quos pro ſe parauerat, vinceretur. Suſcepit Sacerdotium inuitus, coactus, addictus; ſed repentè mutatus ex omnibus: deſeritur mundi militia, cæleſtis aſſumitur, ſæculi pompa calcatur, vxor in ſororem ex coniuge mutatur, ſubſtantia diſpenſatur in pauperes, paupertas ambitur.* In quo hæc mirare, diuinum ſancti Amatoris conſiliũ; reuerentiam populorum erga Epiſcopum, vt ei parerent, & in Germano inuito ordinando adiutores ipſi eſſent, qui & Prouinciæ ducatu reuerendus eſſet, & anteactæ vitæ ſtudiis minimè aptus videretur; vim illatam magiſtratui ciuili, vt Eccleſiaſticus fieret: diuini Sacerdotij efficaciam, vt hominem mutaret, eiuſque conditionem, vt rei vxoriæ, etiam iis qui inuiti ordinati eſſent, facultatem adimeret. C D

[b] Conſtantius in vita S. Germ. Antiſſ. cap. 4. apud Sur. 4. Iulij.

§. V.

Digitized by Google

A

§. V.

Exempla eorum qui inuidia, vel fraude Epiſcoporum inuiti ordinati ſunt.

XIII. Secundi verò generis, eorum nempe qui inuidiâ, vel æmulatione Epiſcoporum ad ſuperiorem ordinem promouebantur inuiti, ſpecie quidem honoris, ſed occaſione minuendæ eorum poteſtatis, vel dignitatis, exemplum vnicum ſufficiet, Honorij Archidiaconi Salonitani, quem à ſuo Epiſcopo ad Sacerdotium inuitum promotum grauiter ſe ferre ſignificauit ſanctus Gregorius[a] variis ad ipſum Honoratum, Natalem Epiſcopum, Dalmatiæ vniuerſos præſules, & Antonium Subdiaconum epiſtolis: totam verò hiſtoriam his verbis perſtringit epiſtola iſta poſteriori Antonio Subdiacono cui negotij iſtius ventilandi munus commiſit, quibus ſimilia habet aliis citatis epiſtolis, [b] *Hono-*
B *ratus*, inquit, *Archidiaconus Eccleſiæ Salonitanæ, à ſanctæ memoriæ deceſſore meo, miſſâ ſupplicatione propoſuerat, vt ab Antiſtite ſuo inuitus proueh i ad fortioris gradus ordinem contrà morem nullatenus cogeretur; hoc enim fieri ſibi non prouehendi gratiâ, ſed causâ ingratitudinis perhibebat; pro quâ re tunc iam ſanctæ memoriæ deceſſor noſter ſcriptis ſuis Natali fratri Coëpiſcopoque noſtro interdixerat, ne prædictum Honoratum Archidiaconum inuitum proueheret, neve dolorem conceptæ ingratitudinis diutiùs in corde retineret: cúmque & à nobis hæc eadem ſummopere fuerint interdicta, non ſolùm mandata Dei negligens, ſed & ſcripta noſtra contemnens, præfatum Archidiaconum quaſi ad fortiorem honorem prouehens, conatus eſt arte callidâ degradare; vnde actum eſt, vt eo de Archidiaconatus loco ſummoto alium adſciſceret, qui eius obtemperare moribus potuiſſet. Quem Honoratum Archidiaconum arbitramur Antiſtiti ſuo aliunde diſplicere non potuiſſe, niſi quod eum vaſa ſacra ſuis dare parentibus prohibebat.* Hanc porrò cauſam vt ſubtili indagatione, id eſt exactè, atque accuratè diſcutiat, eidem Antonio mandat, data poteſtate, vt renitentem Epiſcopum pallij honore, vel etiam Communione ſa-
C cræ participationis mulctet, cúmque qui in Honorati locum Archidiaconus promoueri conſenſerat, deponat, Honoratum verò reſtituat. Huius verò iurgij ſemina propter diuitiarum Eccleſiæ adminiſtrationem emergebant: cùm enim Preſbyteris Sacramentorum, Diaconis Eccleſiæ facultatum relicta fuiſſet adminiſtratio, quemadmodum ab Epiſcopis Eccleſiæ vtilitati conſulentibus, induſtrij Diaconi (quod de Ioanne in Cabilonenſem electo teſtatur [c] Sidonius) *in eo ſeu gradu, ſeu miniſterio multùm retenti propter induſtriam diu dignitate non poterant augeri, ne poteſtate poſſent abſolui*, quam ad adminiſtrandas Eccleſiæ facultates habebant: contrà verò Epiſcopis priuatis rebus augendis, vel diſſipandis publicis incumbentibus, odioſa erat eorum ſedulitas, induſtria, & fides, ideóque de iis ad Sacerdotium prouehendis cogitabant, ne eos ſibi ampliùs imminentes, vel reprehenſores auaritiæ, aut prodigalitatis ſuæ experirentur: è contrà verò Archidiaconi iſti quibus adminiſtratio facultatum Eccleſiæ maiori erat honori, quàm diſpenſatio Sacramentorum, callidâ ſe arte degra-
D dari querebantur: cùm ad fortiorem honorem prouehi viderentur. Huc etiam [d] referre poteris aliquos nonnunquam ab Epiſcopis Preſbyteratu auctos, ne ad altiorem dignitatem in Diaconatu conſtituti aſſurgerent: refert ver. gr. Eulogius [e] Alexandrinus apud Photium, Nouatum Archidiaconum à Cornelio Summo Pontifice inter Preſbyteros relegatum, ne Epiſcopus fieret, quod eum res nouaturum prouideret: cui tamen relationi, ne vera ſit, plurima, non hoc tempore diſcutienda, videntur obſtare.

[a] S. Gregor. lib 1. epiſt. 10. ad Honorat. & 10. ad Natalem lib. 2. indict. 10. ep. 14. ad Natalē, 15. ad vniuerſos Epiſcopos Dalmat. 16. ad Anton. Subdiacon.

[b] Idem epiſt. 16. cit. lib. 2. refertur diſt. 74. c. Honoratum.

[c] Sidon. lib. 4. epiſt. 15.

[d] Greg. epiſt. 14. Natali lib. 2. indict. 10.

[e] Eulogius Alexand. in Biblioth. Photij.

§. VI.

Exempla eorum qui in Clerum, vel Monaſterium detruſi ſunt, vel ſibi metuentes confugerunt.

XIV. Quod pariter non ſolùm ad vitam Monaſticam, ſed etiam ad Clerica-

lem amplectendam, metus ſiue ad id conſultò incuſſus, ſiue aliunde arreptus A
complures adegerit, vel certè ipſis perſuaſerit, pluribus exemplis docemus.
Primóque occurrunt [a] Gallus, & Iulianus Apoſtata fratres, qui Conſtantio
adnitente, quo ipſis Imperij ſpem adimeret ipſi verò annuentes, vt affe-
ctati principatus ſuſpicionem excluderent, ſacris literis, ab artis dicendi ma-
giſtris, & à ſanctarum literarum Doctoribus ita inſtituti ſunt, vt in nume-
rum Clericorum adſcriberentur, & libros Eccleſiaſticos ac diuinos populo
perlegerent. Occurrit [b] & Antiochus Patritius ex Eunucho, cuius clara me-
moria [c] exſtat in collectione Codicis Theodoſiani, qui delatus poſteà ad
Theodoſium Imperatorem, redactus in ordinem inter Clericos profeſſus eſt.
Occurrit & [d] Leonis Iſaurici nepos, qui à patre Zenone, vt ſuo nomine impe-
raret, ad necem quæſitus, dicitur à quibuſdam à matre alium in eius locum
ſubſtituente ſeruatus, & occultè poſteà ordinatus ad tempora vſque Iuſtinia-
ni in Clericatu vixiſſe. Occurrit [e] & Cyrus, qui cùm in inuidiam Theodoſij ſe-
cundi incurriſſet, cùm Ethnicus anteà fuiſſet, ad Eccleſiam confugiens Preſby- B
terio initiatus eſt, ac Smyrnæorum poſteà Epiſcopus factus, vt pluribus de
eo narrat Nicephorus. Occurrit & Auitus Imperator, qui, (ſi ſancto Grego-
rio [f] Turonenſi adhibenda fides eſt, Euagrio, [g] & Nicephoro [h] aliter eius exi-
tum narrantibus) *cùm Romanum ambiiſſet*, addere poſſumus, cùm etiam obti-
nuiſſet, *Imperium luxurioſè agere volens, à Senatoribus eiectus, apud Placentiam vr-
bem Epiſcopus ordinatur.* Occurrit & [i] Theodoſius Heraclij filius, Conſtantis Im-
peratoris frater, à quo ob quandam offenſam Diaconus conſecrari iuſſus eſt,
in quo ordine cùm aliquo tempore miniſtraſſet, occiſus, in habitu Diaconi
cùm fratri ſe crebrò exhiberet, horrorem ſæpiùs & pauorem iniecit. Occurrit
& Charaticus [k] Princeps Francus, qui cùm Clodouæo Francorum Regi in-
uictiſſimo contra Siagrium pugnanti auxilio eſſe deberet, & maximâ perfidiâ
ſe certamini ſubtraxiſſet, vt ſpectator fieret, Preſbyter creari à Clodouæo iuſ-
ſus eſt, & filius eius Diaconus ordinari. Occurrit & [l] Maclianus ex familiâ
Comitum minoris Britanniæ, qui cùm mortuum ſe ſimulaſſet, vt fratris ad ne- C
cem eum inquirentis diligentiam eluderet, tùm tonſuratus, & Epiſcopus fa-
ctus eſt, ſed mortuo fratre cùm apoſtataſſet excommunicatus eſt.

XV. Nec omittendus [m] S. Clodoaldus filius Clodomiri Francorum Regis,
qui fratribus ſuis à Regibus patruis interfectis, quo imminentem ſibi cædem
effugeret, curaſſe ſe Clericum attonderi dicitur, & poſteà Preſbyter Eccleſiæ
Pariſienſis factus, vitæ ſanctitatis, & miraculorum gloriâ clarus effloruit. Simi-
liter [n] Merouæus Chilperici Francorum Regis filius, Chlotarij nepos, ob in-
ceſtum connubium Brunichildis, à patre tonſurari iuſſus eſt, poſteáque Preſby-
ter factus, relegatus in Monaſterium, & inde fugiens mori tandem compul-
ſus eſt. Theodobertus [o] verò Francorum Rex victus à Theodorico fratre, ſuo-
rúmque proditione captus, ductúſque ad Brunichildem auiam, quæ Theodo-
rico fauebat, eiuſdem ſuaſu Clericus factus eſt, poſteà tamen occidi iuſſus.
Ioannes [p] quoque Patritius Cappadox, qui primarium locum apud Iuſtinia-
num obtinuerat, & prætorij Præfecturâ functus, ac Conſulis ordinarij digni- D
tate ornatus fuerat, ob ſuſpicionem regni attentati, in cuius ſpem ex falſâ cu-
iuſdam prædictione deueniſſe credebatur, cùm magiſtratu exutus, bonis ſpo-
liatus, Cyzicum in exilium miſſus fuiſſet, tandem, vt ſuæ vitæ conſuleret, Sa-
cerdotium ad ſui præſidium aſſumpſit. Priſcus [q] pariter Phocæ gener, Cappa-
dociæ ab Heraclio præfectus, cum noua moliri comperiretur, ex Senatus ſen-
tentiâ Clericus factus eſt, & in exiliũ pulſus. Sic etiã Ebroinum [r] maiorem Re-
giæ Francorum domus, quod Theodorico fauiſſet, ac Clotario, necnon & ip-
ſum Theodoricum Francorum Regem, Clotarij tertij filium, in Luxouienſi
Cœnobio Monachos profiteri coëgit Childericus; quam poſtea iniuriam,
Childerico mortuo, Ebroinus in Childerici amicos, & conſiliarios ſeueriſſi-
mè vltus eſt. Sic [t] Childericus ex proſapia Merouingiorum Francorum Rex
vltimus, à Pipino Caroli Martelli filio regno ſpoliatus, monaſticam vitam am-
plecti coactus. Sic [ſ] Leuuigildus Gothorum Rex in Hiſpania Audicam Sue-
uorum

[a] Nazianz. orat. 1. in Iulian. Sozomenus lib. 5. hiſt. cap. 2. & alij.
[b] Suidas in Antiocho.
[c] Nouell. lib. 1. de Cod. Theod. auctorib. tit. 1.
[d] Ado Vienn. in Chronico. Marianus Scotus in Chronico. Rodericus Sanctius hiſt. Hiſpanicæ parte 2. c. 10.
[e] Nicephor. lib. 4. cap. 46. Vide etiam Suidam in Cyro, & Metaphraſt. ac Surium in vitâ Danielis Stylitæ 11. Decemb.
[f] Greg. Turo. lib. 2. hiſtor. Franc. cap. 11.
[g] Euagrius lib. 2. cap. 7.
[h] Nicephor. lib. 15. cap. 11.
[i] Theophan. & Cedrenus in Conſtante.
[k] Aimoinus de geſtis Frãcorum lib. 1. cap. 13. & Greg. Turon. lib. 2. hiſt. cap. 41.
[l] Idem lib. 4. hiſt. cap. 4.
[m] Greg. Turon. lib. 3. hiſt. Franc. cap. 6. Sigebertus ad annum 531. & Breuiarium Pariſienſ. in eius feſto 7. Septemb.
[n] Greg. Tur. lib. 5. hiſtor. Franc. ſuſè.
[o] Ionas ſui tẽporis ſcriptor in rebus geſtis S. Columbani.
[p] Procop. lib. 1. de bello Perſico.
[q] Auctor appendicis ad Greg. Turon. Acta S. Philiberti Abbatis, & alij hiſtorici paſſim.
[r] Auctores omnes Frãc.
[ſ] Iſidorus in Chron. Goth.

A uorum tyrannum, qui & ipſe Eburicum Atiamiri filium, ac in regno præde-
ceſſorem in Monaſterium incluſerat, ſimilia pati coëgit, quæ fecerat, dum eum
attonderi præcepit abdicatâ purpurâ, & relicto regiæ maieſtatis ſceptro. Sic [a]
Tolganem Regem Hiſpaniæ propter pueritiæ leuitatem ad Eccleſiaſticos or-
dines redactum refert Sigebertus in Chronico, cui tamen fidem non videtur
adhibere Ioannes Vaſæus. Sic [b] Taxilo maieſtatis in Carolum magnum reus,
in Monachum cum filio attonſus eſt. Sic [c] Conradus & Rudolphus Iudith
Imperatricis Ludouici pij Imperatoris coniugis fratres attonſi in Monaſte-
rium mittũtur à filiis Ludouici, necnon Ieſſe Ambianenſi, & aliis Antiſtitibus
cum eis conſpirantibus. Plura eiuſmodi alia ſunt exempla præſertim eorum
qui in pœnam alicuius delicti in Monaſterium detrudebãtur, quod antiquitus
vſitatiſſimum erat, vt patet ex Conciliis Agathenſi [d] Epaunenſi, [e] Toletano [f]
quarto, 6. 8 & 8. [h] Antiſſiodorenſi, [i] & aliis paſſim; itémque ex Gregorij [k]
magni, Stephani, [l] Zachariæ, [m] Alexandri [n] tertij, Innocentij [o] tertij, & Gre-
B gorij [p] noni reſponſis, quorum auctoritate patet Eccleſiam probaſſe aliquan-
do, vt in Monaſterium inuiti nonnunquam reiicerentur, cùm nullo aut Con-
ciliorum, aut SS. Pontificum, vel Patrum Decreto, vel teſtimonio abuſus ille
probatus fuerit, vt inuiti ad Clerum, pœnitentiæ causâ, vel aſyli confugerent:
qua de re fuſiùs infrà.

§. VII.

An qui Sacerdotium refugiunt ex humilitate, compelli poßint ordinari.

XVI. Porrò de tribus iſtis generibus inuitorum, vt ea palam enuntiem, quæ
ſentio, in priori maximè ſiſtendum exiſtimo, circa quod nempe grauior diffi-
cultas verſatur, vtrum qui Sacerdotio dignus iudicatus fuerit, ſi Sacerdotium
ex humilitate refugiat, inuitus ad ipſum trahi poſſit. Hinc enim, quod ad Sa-
C cerdotium ſuſcipiendum cogi queat, tum exempla Sanctorum virorum qui vel
alios ad Sacerdotium inuitos compulerunt, vel compellentibus conſenſerunt,
probare videntur; tum Gregorij [q] magni, & Leonis [r] atque Anthemij Impe-
ratorum decreta ſupra citata, quibus inuitorum ordinatio præ cæteris proba-
tur, id ſuadent: tum Concilij [ſ] Carthaginenſis conceſſio, quâ poteſtas datur
Epiſcopis, vt renitentes etiam Clericos, ad altiores Eccleſiaſticos gradus pro-
moueant: tum etiam id ſuadetur, ex eo quod Canonibus Eccleſiaſticis contra
Clericos promoueri nolentes variæ pœnæ ſtatutæ ſint: quas proinde in arbitrio
eſt Epiſcopi, vt eas, ſi ità placeat, renouent, & ſic ad ordinationem aliquem co-
gant: tum quia Auguſtinus [t] id ipſum oſtendit, Donatum enim, cùm eſſet ca-
ptus à Chriſtianis, & ad ſchiſma eiurandum cogeretur, obiicientem, quod ne-
mo ad bonum cogi debeat, ex eo refellit, quod ad Epiſcopatus multi cogerẽ-
tur, idque laudabile & honeſtum haberetur: hæc ſunt Auguſtini verba, *Sed ne-
que hoc putas fieri tibi debuiſſe, quia neminem exiſtimas cogendum eſſe ad bonum. Attende*
D *quid dixerit Apoſtolus, qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat; & tamen tam
multi, vt Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur inuiti, perducuntur, includuntur, cuſtodiun-
tur, patiuntur quæ nolunt, donec adſit eis voluntas ſuſcipiendi operis boni: Quantò ma-
gis vos ab errore pernicioſo, in quo vobis inimici eſtis, trahendi eſtis, & perducendi ad ve-
ritatem, &c.* Item obiicienti eidem Donato liberi arbitrij poteſtatem, eandem
ad Epiſcopatus ſuſceptionem vſitatam coactionem opponit hoc modo, *Dicis
Deum dediſſe liberum arbitrium, ideò non debere cogi hominem, nec ad bonum, quare ergo
illi, de quibus ſupra dixi, coguntur ad bonum? Attende ergò, quod conſiderare non vis:
ideò voluntas bona miſericorditer impenditur, vt mala voluntas hominis dirigatur; nam
quis neſciat, nec damnari hominem niſi merito malæ voluntatis, nec liberari niſi bonam
habuerit voluntatem? non tamen ideo qui diliguntur, malæ ſuæ voluntati impunè & cru-
deliter permittendi ſunt: ſed vbi poteſtas datur, & à malo prohibendi, & ad bonum co-
gendi.* Hoc autem pluribus ex ſacra Scriptura petitis exemplis, & auctoritati-
bus probat licere, nempe liberum arbitrium ad bonum caſtigatione inflictâ
mouere, nec ſuæ ſemper relinquendum eſſe poteſtati. Ex quo & obiectio, quæ

[a] Sigeb. ad ann. 684. Io. Vaſ. ad ann. 641.
[b] Adelricus Benedictinus in ann. Frãc. ad annũ 788. Sigebertus in chron. & alij paſſim.
[c] Theganus in geſtis Ludouici pij.
[d] Agath. cap. 50.
[e] Epaun. c. 22.
[f] Tolet. 4. c. 13. & 44.
[g] Tolet. 6. can. 7.
[h] Octauum c. 3. & 7.
[i] Antiſſiod. c. 16.
[k] Greg. 1. lib. 2. indict. 11. epiſt. 27. & lib. 1. epiſt. 42. Petro Subd. & lib. 11. ep. 50. Ioãni Defenſori.
[l] Stephanus 5. Haſtulpho 33. q. 2 c. admonere.
[m] Zacharias ad Bonifac. epiſt. 11.
[n] Alexand. 3. cap. Clerici, de exceſſibus prælat.
[o] Innocent. 3. cap. inter, de purgatione canonica, & cap. vt famæ, de ſententia excomm.
[p] Greg. 9. cap. gaudemus, de conuerſione coniugatorũ.
[q] Greg. epiſt. 120. lib. 7.
[r] Leo & Anth. l. quemquam, C. de Epiſco. & Cler.
[ſ] Carthag. Græc. coll. c. 31. c. ſi qui, c. placuit, c. cõſuluit, diſt. 74.
[t] Auguſtinus epiſt. 204. Donato Epiſ. ſchiſm. habetur 23. q. 4. c. diſplicet.

contra coactionem bonorum ad Sacerdotium amplectendum fieri licitam A
proponi ſolet, refellitur, & contraria ſententia confirmatur. Etenim ſi non obſtante arbitrij noſtri libertate licet aliquos ad bonum impellere, & à malo auertere: annon ad Epiſcopatum, qui bonum opus eſt, probatos cogere licebit, maximè cùm ij, vt poſteà dicetur, abſque crimine ſuam operam Eccleſiæ vtilem denegare non poſsint, impactumque Sacerdotium refugere nequeant?

XVII. E contrario verò, quod ad Sacerdotium nemo inuitus trahi poſſit, pluribus demonſtrari poteſt: Primò enim legibus [a] ciuilibus vetitum videtur, ne inuitis honores conferantur: ideóque nec Eccleſiaſtici honores inuitis videntur conferri debere. Secundò, quia inuoluntarias electiones apertè reprobare videtur Nazianzenus, [b] qui *οὐδὲ χρησιμώτερον τ̃ ἑκόντας ἑκόντων ἄρχειν, οὐδὲ σφαλίστερον, Nec conducibilius, nec tutius,* aſſerit, *quàm, vt volentes volentibus præſint; quandoquidem,* inquit, *neminem vi duci vult lex noſtra, coactéque, ac non ſponte gubernari: hoc enim modo ne alia quidem imperia contineri, ac conſeruari poſſunt, quod ita* B
naturâ comparatum ſit, vt quicquid vi tenetur, acceptâ occaſione ſtatim in libertatem ſe aſſerat, nedum noſtrum non dicam imperium, ſed magiſterium, quod nulla re æque ac voluntatis libertate conſeruatur; volentium enim non coactorum pietatis Sacramentum eſt. Tertiò, [c] Concilium Aurelianenſe tertium expreſsè prohibere videtur ordinationem inuiti, cùm nempe Epiſcopum puniat inuitos ordinantem, *Epiſcopus,* inquit, *qui inuitum, aut reclamantem præſumpſerit ordinare, annali pœnitentiæ ſubditus Miſſas facere non præſumat.* Quartò, quia Concilium [d] Moguntiacum ſub Carolo magno, eorum quidem ordinationes ratas habet, qui ſiue in Canonico, ſiue in Monachico ordine inuiti ſunt ordinati: *Deinceps verò cauendum,* ſtatuit, *vt nullus tondeatur ſine legitimâ ætate, & ſpontaneâ voluntate.* Quintò, quia S. [e] Gregorius inuitos ad Sacerdotium negat eſſe promouendos, imò nec [f] Coſmæ cuiuſdam, qui in Eccleſia Syracuſana factus fuerat Subdiaconus, poſteà verò in poſſeſſione Iulianâ dictâ, ad Presbyteratum tranſlatus, triſtitiâ C
& loci qualitate afflictus fuerat, ordinationem æquam exiſtimat, cumque niſi ex iuſta cauſa, ob culpam in eum Antiſtes exaſperatus fuerit, reducendum in Eccleſiam Syracuſanam, in eáque Presbyterum conſtituendũ iudicat. Sextò, quia [g] Symmachus Papa, ſeu Simplicius Ioanni Epiſcopo Rauennati ſcribens inuiti ordinationem apertè improbat, *denuntiamus autem,* inquit, *quod ſi poſthac quidquam tale præſumpſeris, & aliquem ſeu Epiſcopum, ſeu Presbyterum, ſeu Diaconum inuitum facere forte crediderís, ordinationes tibi Rauennatis Eccleſiæ, vel Æmilienſis noueris auferendas.* Septimò, quia, vt ad rem argumentatur Iuo [h] Carnotenſis Epiſcopus, *Leges ſæculi [i] diſſentiente filio familias ſub eius nomine ſponſalia fieri non permittunt, quantomagis in ſponſalibus Eccleſiæ id obſeruari conuenit, in quibus niſi ſyncera ſubueniat charitas, quid boni eſt quod per angariam facere poſsit, ſiue ſeipſum ad martyrium exponendo, humana imbecillitas? Nemo enim [k] inuitus bonum facit, etiamſi bonum eſt quod facit. Vnde nos admonet Spiritus ſanctus in [l] Cantico Canticorum, Adiuro vos filiæ Ieruſalem, nolite ſuſcitare dilectam, neque euigilare, donec ipſa velit:* ex quibus ità conclu- D
dit, *ne igitur noſtro Iacob [m] amanti Rachel, nocte ſupponatis Liam, niſi forte [n] Rachel mandragoras primogeniti Liæ concupiſcat, & hac mercede conductum Iacob cum Liâ dormire permittat, tali enim ordine poſſet de tali copulâ merces boni operis prouenire, & fortitudo, quæ plurimum neceſſaria eſt omni regimini, ad tolerandos eiuſdem regiminis labores exuberare.*

XVIII. Quibus omnibus addere licet Chriſtianorum Imperatorum non minimæ auctoritatis ac ponderis antiquam conſtitutionem huic ſententiæ fauentem: Nam inuiti ordinationẽ haud dubiè ex ſenſu Eccleſiæ, & Epiſcoporum, qui tunc florebant, & ab Imperatoribus in rebus ſacris ordinandis conſulebantur, vetant [o] Leo, & Maiorianus Imperatores edicto ad Ricimerum Præfectum prætorio, *Quia,* inquiunt, *quamlibet ſanctum onus vt volentibus patimur imponi, ità ab inuitis iubemus arceri: nonnullorum enim perſuaſio Sacerdotum reluctantibus onus iſtud imponit, vt improbitas mentis violentiæ intercedentis offenſâ, ad odium piæ religionis inſtituat:* eò ergo, ſubdunt, *licentiam huius præſumptionis excludimus, vt ſi quiſ-*

piam

[a] Lege 2. §. vltimo ff. de decurionibus, & l. 2. C. eod.
[b] Nazianz. orat. 8 ad patrem ſuum, cùm ei curam Eccleſiæ Nazianzenæ cõmiſiſſet.
Idem ibid. ἐπειδὴ μηδὲ πρὸς βίαν ἄγειν, τὸ ἡμέτερον νόμιμον, μηδὲ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως. τοῦτο μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλην ἀρχὴν συνέχοι (ἐπειδὴ φιλεῖ τὸ βίᾳ κρατούμενον, ἐλευθεριάζειν καιροῦ λαβόμενον) τὴν δὲ ἡμετέραν, ἵν' ἀρχὴν, εἶναι παιδαγωγίας, ἢ πάντων μάλιστα συντηρεῖ τὸ ἑκούσιον. Ἐθελόντων γὰρ οὐ τυραννουμένων τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον.
[c] Au. cl. 3. c. 7.
[d] Mog. c. 23.
[e] Greg. lib. 1. epiſt. 19. & lib. 2. ind. 10. epiſt. 16. & alibi.
[f] Idem lib. 11. ep. 24. Ioan. Syracuſ.
[g] Symm. ep. 2. Ioan. Rau. Habetur c. vbi iſta, diſt. 74.
[h] Iuo ep. 176. Paſch. ſummo Pont. cui ſimilia habet ep. 178. Stephano Com.
[i] Lege 12. C. de nuptiis & l. 11 ff. de ritu nupt.
[k] Can præſes 20. quæſt. 3.
[l] Cant. 2.
[m] Geneſ. 29.
[n] Geneſ. 30.
[o] Nouella Leonis, & Maioriani, ne quis inuitus Clericus ordinetur, inter additas C. Theodoſ.

A *piam probatus fuerit vi coactus, ſub contumeliâ publicâ, Clericatus officiis ſucceſsiſſe, ſpontaneis accuſatoribus, vel ſi ipſe voluerit allegare perpeſſam licentiam, commodemus apud iudices competentes huiuſmodi admiſſa damnare: vt ſi inter leges obiecta conſtiterint, decem libras auri Archidiaconus cogatur inferre ei, qui pertulerit ex ſolido: dehinc ſi ille deſiſtit, accuſatoris cenſibus, & ciuitatis ordini profuturas: ille ſuæ reddito voluntati, qui coactus non potuit conſecrari, & quia ab huiuſmodi auſu auertendo, nec Epiſcopum conuenit eſſe alienum, ad Apoſtolicæ ſedis deuocetur Antiſtitem: in illa venerendiſsima ſede notam illicitæ præſumptionis incurrat.* In quo proinde edicto hæc notamus, licentiam tum ei qui ordinatus eſt inuitus, conquerendi, tum aliis accuſandi conceſſam: reſtitutionem in integrum ordinati permiſſam: mulctam Archidiacono indicendam, qui inuitum obtulerit ordinandum: Epiſcopo, qui conſecrauerit, diem coram Apoſtolicæ ſedis Præſule dicendam: iſtam tamen legem in ordinationibus ſolum Preſbyterorum, & ad inferiores Preſbyteratus ordines, non ad Epiſcopatum valere ſubindicant prædicti Imperatores, qui, *ſi quis Epiſcopus*
B *fuerit inuitus ordinatus, hanc conſecrationem, nullâ accuſatione violari permittere ſe profitentur:* tum quod, ni fallor, inſolitum magis videretur, & indecens, Epiſcopum in ordinem inferiorem deiicere: tum quod cùm pauci ſint digni Epiſcopali gradu, viſum fuerit non iniquum, eos, qui digni eo faſtigio haberentur, etiam inuitos ad ipſum prouehere. Simplicius tamen Papa [a] referente Gregorio ſeptimo, quadrageſimum nonum Gregorium Mutinenſem Epiſcopum ſuffraganeum à ditione eiuſdem Archiepiſcopi penitus abſoluit, quia Mutinenſi Eccleſiæ inuitum addixerat: non inultum eſſe volens, ſi quis vel Epiſcopum inuitum ordinarit.

[a] Apolog. Greg. 7. pro decretis ſuis cap. 13.

XIX. Hæc autem pro vtraque parte argumenta facilè diſſoluuntur, & contrariæ prima fronte opiniones inter ſe minimo negotio conciliantur, his adhibitis diſtinctionibus. Primò ſiquidem dicendum eſt, neminem ordinandum eſſe, qui obfirmatâ voluntate ordinationi reſiſtit, quamuis fortè aliquis, qui initio reſtiterit, induci poſſit, vt ordinationem velit, quam antea nolebat; do-
C cuimus ſiquidem ſuperiùs conſenſum ad ordinationem omnino neceſſarium eſſe. Idque Concilij [b] Aurelianenſis tertij citatus Canon apertè demonſtrat. Secundò, nec dubium eſt, quin alicui primò renitenti ordinatio efficaci ratione, & oratione perſuaderi poſſit, adeò vt conuictus aliquis ordinationi conſentiat, cui antea toto conatu diſſentiebat. Quis enim non æquum cenſeat, eos Eccleſiæ laboranti medicos accerſere, qui eius ægritudinem curent? quis non rationi conſentaneum ducat, eis Sacerdotium efficaci ratione perſuadere, qui populorum ſaluti præuideantur vtiles, & toti Clericali ordini futuri ornamento? talis verbi gratia oratio Athanaſij [c] ad Dracontium, qua eum è ſolitudine ad paſtorale munus renuentem euocat; talis Auguſtini [d] ad Eudoxium Caprariæ Abbatem, qua ab otioſo monaſtico ad Eccleſiaſticum miniſterium vocatum obedire perſuadet: hac præſertim ratione Epiphanius [e] Paulinianum flexit, vt Sacerdotium ſubiret, Gregorius [f] pater Nazianzenum, & alij communiter alios. Tertiò, nec vnquam putandum eſt prohibitum Epiſcopis, vt
D Clericos ſuos vel præmiis ad ordinationem allicerent, vel pœnis à iure contrà renitentes ſtatutis cogerent: executio ſiquidem Canonum ipſis committitur, & ipſorum prouidentiæ relinquitur, vt Eccleſiæ bono conſulant, ordinémque in Eccleſiâ præſcriptum cuſtodiendum curent: quare ipſorum eſt verbi gratiâ, eos qui dignitatibus Eccleſiaſticis fruuntur, quibus iura aliquem ordinem adnexum volunt, ad eum ordinem ſuſcipiendum ſuſpenſionis, vel priuationis dignitatis, prout iura ſtatuerint, inflictione cogere; prærogatiuas Clericis adimere, quæ ſolis ordinatis debentur; minores maioribus ſecundùm [g] Gelaſij, & [h] Agathenſis Concilij conſtitutum præferre, ſi ordinari renuerint: imo ſi [i] Gloſſæ credimus, Clericos ſuos, vbi Eccleſiæ neceſſitas vrgeat, etiam ſuſpēſionis ab officio, proindéq; & à beneficio (quod nempe [k] propter officium datur, quo ideo ſubſtracto intelligitur quoque ſubſtractum) ſententiâ compellere: quod ſcilicet vendicare ſibi poteſt Epiſcopus auctoritate Concilij [l] Carthaginenſis ſuperiùs prolatâ: idque etiam ſuadet ratio: etenim ea debet eſſe

[b] Conc. Aurel. 3. ſuprà.
[c] Athan. epiſt. ad Dracon.
[d] Aug. epiſt. 81. ad Eudox.
[e] Epiph. epiſt. ad Ioan. Hieroſoly.
[f] Greg. Naz. orat. 1.
[g] Gelaſ. Victori Epiſc. alias Alex. c. vlt. diſt. 74.
[h] Agath. c. 13.
[i] Gloſſ. v. quætenus diſt. 74.
[k] 81. diſt. c. ſi quis amodo.
[l] Conc. Carthag. ſuprà c. 31.

Epiſcopi poteſtas in Clericos ſuos, quâ Eccleſiæ ſuæ neceſſitatibus prouidere A
poſſit. Si ergo Preſbyteris verbi gratia careat, quidni aptos Preſbyteratui Cle-
ricos ad eum ordinem etiam per ſuſpenſionem officij, vel beneficij compellat?
quam ſcilicet pœnam [a] Canones in Clericos Epiſcopo ordinare volenti in-
obedientes decernunt: nec poteſtas iſta Canonibus firmata, deſuetudine, con-
trariiſve ſtatutis abrogata cenſenda eſt: deſuetudinem enim allegare eo in ca-
ſu vix poſſumus; cùm enim caſus iſte rarus ſit, nec ſatis vnicuique liqueat,
quandonam Eccleſiæ neceſſitas aliquorum ordinationem exigat, vix dicere
poſſumus deſueuiſſe Epiſcopos vti eo iure, quo vrgente Eccleſiæ neceſſitate
fruuntur ad inuitos ad ordinationem compellendos; nec contrariis ſtatutis
poteſtas iſta Epiſcopis adempta dici poteſt; quæ enim tanquam contraria de-
creta à nobis allata ſunt, ex Concilio Aurelianenſi [b] tertio, & [c] Simplicio Pa-
pa, ea Canonici [d] iuris Gloſſa ità interpretatur, vt illas ordinationes tantum ve-
titas hiſce Canonibus velit, quæ cauſâ odij, vel ingratitudinis fiunt, nullâ im-
pellente Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate, de iiſque ſolùm intelligendum eſ- B
ſe Simplicij ſaltem decretum verba ipſa epiſtolæ eiuſdem apertè demonſtrant,
Vbi, inquit, *iſta didiciſti, quæ in fratrem, & Coëpiſcopum noſtrum Gregorium non dile-
ctione, ſed inuidiâ perpetraſti? quem inexcuſabili violentia pertrahi ad te paſſus es, atque
vexari, vt ei honorem tantum non per animi tranquillitatem, ſed per amentiam, ſicut di-
cendum eſt, irrogares?*

[a] c. ſi qui, & c. placuit, diſt. 74.
[b] Aurel. 3. ſuprà.
[c] Symmach. ſeu Simpl. ſuprà.
[d] Gloſſa verb. quæritur diſt. 74.

XX. Quartò cenſemus contra prædictam Gloſſam, ſi ſola Eccleſiæ vtilitas,
non autem neceſſitas poſtulet, non licere iam Epiſcopo, ſed ſoli Summo Pon-
tifici ius eſſe, Clericos, quos ad ordinationem ſuperiorem nulla iura ad-
ſtringunt, vel laicos, ſiue abſoluto imperio, ſiue depoſitionis, vel ſuſpenſionis,
Eccleſiaſticæ, vel priuationis beneficij, aut excommunicationis comminatio-
ne, ad ordinationem compellere, eoſdémque ad eam inuitos adducere. Eam
enim poteſtatem nequaquam videntur ipſis iura tribuere, & ſi quam dederint,
Concilium [e] Aurelianenſe tertium citatum, & contraria conſuetudo videntur
ademiſſe: vbi enim iam obſeruatur, vt vel Laicos, vel Clericos, qui Eccleſiæ C
vtiles futuri iudicentur, Epiſcopus ad ordines inuitos trahat? antiquitus qui-
dem id obſeruatum credimus, ſed à pluribus non annis ſolum, ſed ſæculis id
omnino in vſu non fuiſſe (cùm tamen caſus iſte non adeo rarus videri poſſit)
experimento, & aliorũ relatione didicimus. Iam verò à tempore Iuonis Car-
notenſis hæc opinio percrebuerat, ſoli hoc Summo Pontifici, propter ampli-
tudinem poteſtatis conceſſum fuiſſe: proindéque Clero Dolenſis Eccleſiæ, &
Stephano Comiti reſcribens Iuo, in cauſa Wlgrini Eccleſiæ Carnotenſis Can-
cellarij, qui inuitus, reniténſque in Epiſcopum Dolenſem electus fuerat; eos
ad Papam remittit, [f] *Si ergo*, inquit, *ſtudia veſtra mutare non vultis, ſi in aliam per-
ſonam deliberatione veſtrâ declinare non vultis, non à nobis, ſed à Summo Pontifice eſt
quærendus, cui conceſſum eſt inuitos ad hæc officia cogere, & de volentibus, & de nolenti-
bus Eccleſiæ Dei Pontifices ordinare.* Nec immeritò id Pontifici Summo reſeruatum
eſt, cùm enim periculoſæ plenum opus aleæ videatur, eum ad Superiores or-
dines cogere, qui ſe fortè vel ineptum officio, vel ordine indignum, vel etiam D
impedimento aliquo irretitum agnoſcens, ordinationem refugit: conſenta-
neum ſanè eſt, vt ſoli Eccleſiæ Catholicæ ſupremo moderatori, qui & maiore
pro dignitate diuino lumine illuſtrari piè creditur, & ad omnes cenſuras, at-
que impedimentà omnia Canonica auferenda liberam habet poteſtatem, au-
ctoritas iſta reſeruetur: maximè cùm & Concilium Aurelianenſe citatum, &
Gregorius Magnus pluribus locis à nobis ſuperiùs relatis, & alij Summi Pon-
tifices inuitorum ordinationem reprobaſſe videantur: quibus ſtatutis infe-
rioribus Epiſcopis parere neceſſum eſt, eorumque poteſtas limitata & reſtri-
cta eſt.

[e] Conc. Aurel. 3. ſuprà.
[f] Iuo ep. 178.

XXI. Olim tamen Epiſcopos Clericis ſuis ordinationem imperandi poteſta-
tem habuiſſe paſſim credebatur: hæc ſiquidem Nazianzeni [g] videtur fuiſſe ſen-
tentia, qui quamuis Epiſcopatus onera accuratè penſaſſet, eius tamen admi-
niſtrationem, iubente Patre Nazianzenæ Eccleſiæ Epiſcopo, ſuſcipere ſe de-
bere

[g] Nazianz. orat. 1 num. 179. circa finem.

A bere putauit, ne inobedientiæ criminis reus eſſet. Hæc[a] Auguſtini, qui in Valerium Epiſcopum ſuum ità ſe affectum ſcribit, vt ipſam Epiſcopatus curam imponentem, *nec pro lucro animæ ſuæ offendere audere* teſtetur. Hæc [b] Gaudentij Brixiani, qui de ſua ordinatione ſic ait, *ſed beatus Pater Ambroſius, cæterique venerandi Antiſtites Sacramento, quo temerè nos ipſos obligaſtis, aſtricti, tales ad me epiſtolas cum veſtrâ legatione miſerunt, vt ſine damno animæ meæ vltrò iam reſiſtere non valerem: cui ab Orientalibus quoque Epiſcopis, niſi meum ad vos reditum pollicerer, ſalutaris quoque communio negaretur.* Hæc tandem Patrum priorum Eccleſiæ ſæculorum mens fuiſſe videtur, quibus ſæculis, & Epiſcopi Clericis ſuis ordinationem audacter imperabant, & Eccleſiaſtica officia renuentibus abſque vllo ſcrupulo neceſſitatem ea recipiendi iniiciebant, ipſique Clerici imperantibus reluctari piaculum ducebant. Vnde & Gregorius non tam Honorati ordinationem coactam improbauit, quàm Epiſcopi inobedientiam, & turpem calliditatem, atque ingratitudinem, de qua proinde exactè inquirendum mandat.

[a] Auguſtinus epiſt. 148. Valerio.
[b] Gaud. tract. primo die ordin. tomo 2. Biblioth. PP.

B At iam laxior eſt Clericorum erga Epiſcopos ſuos obedientia, & relaxatis Eccleſiaſticæ diſciplinæ repagulis, Epiſcopalis dignitatis veneratio imminuta, & ſanctioris Epiſcoporum Imperij hebetatus eſt vigor, quo tamen, conſentientibus, & coagulatis omnibus Eccleſiæ membris, Eccleſia ipſa vigebat.

XXII. Quintò, dicimus tamen eum cui Epiſcopus ordinationem non ſolùm ſuaſerit, ſed etiam iniunxerit, malè agere, ſi indignus, vel ineptus, vel impedimento Eccleſiaſtico irretitus ad ordines accedat: neque enim Epiſcopi imperium ſeu iuſſio impedit, quin ordinationi iniuria inferatur, ſacrilegiúmque committatur, ſi ab indigno, vel inepto ordinatio ſuſcipiatur: expreſſa verò hæc eſt [c] Chryſoſtomi ſententia in iis de Sacerdotio libris, in quibus cum Baſilio colloquens introducitur: cùm enim Baſilium introduxiſſet eos arguentem, qui minus idonei ſponte ad Sacerdotium accederent, illos verò excuſantem, qui impares huic oneri ad illud ſubeundum cogerentur. Reſpondet ipſe, C id quidem ſe optare ita ſe habere, ſecus tamen ſentiendum eſſe: idque probat tum exemplo [d] Saülis, qui licet ad regnum nihil tale cogitans raptus eſſet, ſeuerè tamen à Deo punitus eſt, quòd in eius adminiſtratione deliquiſſet: tum exemplo Heli [e] qui quamuis nec ambitioſè, nec ſtudioſè dignitatem Sacerdotalem ambiuiſſet, ſed deſcendentem à maiorum origine refutare non poſſet; idem tamen liberorum ſuorum petulantiæ non mediocres pœnas dedit: deinde exemplo Aaron, [f] de quo tam multa cum Moſe Deus verba fecit, qui quòd populi inſaniæ vnus non reſtitiſſet, parum abfuit quin periret, niſi fratris patrocinium Dei iram auertiſſet: denique exemplo [g] Moſis, qui licet inuitus ad populi Iſraëlitici præfecturam aſſumptus; tamen cùm [h] ad aquam peccauiſſet, non eum aſſiduæ iſtius dominatus recuſationes apud Deum excuſarunt, aut tutatæ ſunt, quin in delicti pœnam ab ingreſſu terræ promiſſæ arceretur: ex quibus exemplis ita concludit, [i] *vides, vt iam nulla peccatorum excuſatio relicta ſit, non ſolum iis qui rapiunt, ſed ne iis quidem qui alieno ſtudio huc euehuntur,* D *&c.* Ratio autem eſt, quia vel impedimentum amoliri debent, antequam onus impactum ſubeant, & ſe cum diuina gratiâ dignos præſtare; vel certè impedimentum ſecretò Antiſtiti vrgenti reuelare, vel temerè imperanti reluctari, quoquomodo enim diuinæ legis indignum ab ordinatione arcentis maior eſt auctoritas, quàm cuiuſuis hominis imperantis.

[c] Chryſoſt. de Sacerd. lib. 4. cap. 1.
[d] 1. Regum 9.
[e] 1 Regum 4.
[f] Exod. 32.
[g] Exod. 4.
[h] Num. 11.
[i] Chryſ. ibid. ὁρᾷς πῶς οὐ τοῖς ἁρπάζουσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἑτέρων σπουδῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλθοῦσι, λοιπὸν οὐδ' ἡ τυχοῦσα ἀπολογία.

§. VIII.

Neque ex odio, vel inuidia, neque metu, vel in pœnam aliquam ad ordines compellendos.

XXIII. Quod ad ſecundum ordinationum coactarum genus ſpectat, ſatis manifeſtè eiuſmodi ordinationes ex fine illicito ordinantium, & modo quo ad ſuam cupiditatem explendam, vel exſatiandum odium ſacro imperio abutuntur, damnandas eas ac reprobrandas eſſe apparet; quas proinde Grego-

Digitized by Google

rius [a] magnus *ſemina iurgiorum* ritè vocauit, eáſque hac ratione tanquam iniuſtas notauit, *quod vno eodemque tempore vna perſona nolens ad* ſuperiorem, verbi gratia *Sacerdotij ordinem promouebitur, quæ tanquam immerita ab* inferiori, verbi gratia *Diaconatus officio remouetur*: in quam proinde iniuſtitiam hæc verba ſubiungit, *& ſicut iuſtum eſt, vt nemò creſcere compellatur inuitus: ita cenſendum puto ſimiliter, ne quiſquam inſons ab ordinis ſui miniſterio deiiciatur iniuſtè.* A

XXIV. Quod ad tertium denique attinet, manifeſtè liquet peccari in Sacerdotij excellentem ſtatum, ſi in peccati pœnam aliquis ad illum ſuſcipiendum cogatur, à quo nempe tot Canonibus [b] Eccleſiaſticis pœnitentes arcentur; qui virtutis remuneratio, non autem peccatorum expiatio, vel purgatio cenſeri debet. Neque etiam eos à peccato immunes eſſe, qui vel ad Eccleſiaſticum ſtatum violenter aliquos adigunt, quò ſæcularium negotiorum adminiſtrationem ipſis auferant, vel eo ſolum fine ſuſcipiunt, vt ſe minus ſuſpectos reddant: vtrique enim Sacerdotij dignitatem deiiciunt, & in prophanos fines traducunt: peruerſóque ordine diuina humanis ſubiiciunt, efficiuntque, vt B ſacra prophanis deſeruiant, quæ ſupra omne terrenarum rerum commercium eſſe, nec niſi diuino ſpiritu attingi deberent. Adde, quod eâ ratione ſacroſancta dignitas periculo exponatur, ne ab inuitis ordinatis ſacrilegâ temeritate polluatur, vel ſaltem minus rectè adminiſtretur: vix enim accidit, vt qui humano motu coactus dignitatem diuinam ſuſcipit, eam ritè gerat, & ex Eccleſiæ præſcripto: quæ cauſa etiam mouit Manuelem [c] Comnenum Imperatorem, vt ne quidem ad monachatum pœnitentiæ cauſa aliquem detrudi permiſerit. *Si enim*, inquit, *cum qui ſua ſponte ad tonſuram accedit, non eo ipſo ſtatim admittit canonica ſubtilitas, ſed ei ſufficiente tempore attributo, & per ipſum mente eius, firma ſit, an inſtabilis, examinatâ: ſiquidem hominem inueneri in eo quod primum habuit propoſito perſeuerantem, & monaſtice habitu, & corporis mortificatione ſe impigrè præparantem, boni quoque operis, ei adfert complementum, eo in monaſticam inſtitutionem, ſtatumque ſuſcepto: quomodo non fuerit à ratione alienum, & à legibus ſpiritalibus diſsidens aliquem neceſſario tondere, eumque homicidam, quem Deus conſque reliquit, vt etiam manus fraterno ſanguine pollueret? timendum eſt enim ne inuitus vitam angelicam ingreſſus, eaque vi ſuſcepta, venerando habitu in ludibrium vtatur: homines enim leuiores quàm in dementiam inciderunt, peſſimas & peruerſiſsimas actiones ſuaptè naturâ aggrediuntur.* Quæ ratio præſertim militat contrà coactas ad Clericatum promotiones, cùm longè maiori Clericatus ſupra monachatum veneratione ſemper habitus fuerit: cùm hic acquirendæ perfectionis ſchola ſit, ille docendæ cathedra: hic perficiendorum ſtatus, ille perfectorum: hic pœnitentium, ille doctorum: hic ad mortificationis opera, & [d] *corporalem*, vt vocat Apoſtolus, *exercitationem*, quæ *ad modicum prodeſt*, ille ad diuina myſteria, quæ animas viuificant, præſertim ordinetur; hic ad priuatam vitam componendam, ille ad publicum officium & magiſtratum gerendum referatur. Itaque Clericali ordini, diuinis miniſteriis, ac Sacramentis iniuria infertur, ſi ad ea imperiti, vel malè affecti aſſumantur; nec ferendum eſt non diligenter diſcuſſis D eorum vitâ, moribus, ingenio, aptitudine, illos ad Sacerdotium amplectendum cogi, de quorum præſertim piâ voluntate nullum probabile argumentum duci poſſit, cuius in ordinibus ſuſcipiendis rectæ intentionis nullum legitimum indicium ſit: quin potius quos probabiliter ſuſpicari poſſumus, humanis ſolum rationibus ad ordinationem duci. Huc etiam referas [e] Tridentinæ Synodi ſanctionem, quæ eos à primâ tonſurâ remouet, quos probabilis coniectura fuerit ſæcularis iudicij fugiendi fraude hoc vitæ genus elegiſſe: exinde enim ſimiliter inferri poteſt, illegitimam eſſe eorum ad Clericatum promotionem, qui vel periculi fugiendi cauſa ad eum confugiunt, multo magis qui ad ipſum ſuſcipiendum vi pertrahuntur, vt viliores fiant, vt ſæculari adminiſtrationi nuntium remittant, cùm vnica ordinatorum, vel ſaltem principalis intentio eſſe debeat fidelem Deo cultum præſtare: ordinantium, Dei honori, Eccleſiæ vtilitati, populorum ſaluti, Cleri ornamento, ex dignorum ordinatione prouidere.

[a] Greg lib. 1. Natali Epiſc. Salon. epiſt. 29.

[b] Nicen. can. 10. Carth. 4. c. 68. Tol. 1. c. 2. Agath. c. 43. Arel. 3. c. 3. Aurel 3. c. 6. Epaun. can. 4. Gerund. c. 91. Tolet. 4 c. 18. & 53. Cabil. in epi. Synodal. Tolet. 13. c. 10. Atha. epiſt. ad Rufin. poſt princip. & Summi Pontifices pleriqque.

[c] Manuelis Comneni Nouella 8. de homicidis voluntariis, initio Conſt. Imperat. cum corpori iuris, cum Cod. Iuris Græco Rom. lib. 2. inſerta.

[d] 1. Timoth. 4.

[e] Trident. ſeſſ. 23. cap. 4. de reform.

§. IX.

Digitized by Google

A

§. IX.

De filiis à parentibus ad Clericatum, vel ordines non cogendis.

XXV. Verùm enumeratis ſuperiùs tribus generibus illorum, qui inuiti ad ordines olim accedebant, vnum à nobis omiſſum eſt, quod hodierno tempore ſolet eſſe non infrequens, eorum nempe, qui parentum, vel tutorum, conſanguineorumve voluntate, ſacris ordinibus, vel Clericorum catalogo inſeruntur inuiti, vt de pane Chriſti ſaturentur, & pinguioris patrimonij partem aliorum cohæredum profuſioni dilapidandam relinquant: turpiſſima hæc commercia diabolus adinuenit, vt parentes liberos non tam in Dei miniſteria, quàm ſtipēdia tranſcribant, eoſq; quos mundus vel reiicit, vel abhorret, Deo deuoueant, vt verè dici poſſit Auguſtin. *diabolus qui ſuas* olim *habere* dictus eſt *virgines, & ſuos* B *martyres:* habere etiam nunc temporis ſuos Clericos, ſuoſque Sacerdotes, non ex pietatis inſtitutis oblatos, ſed ex ambitionis, auaritiæ, vel indignationis cœcitate in Clerum reiectos. Auſim ſanè dicere parentes, qui renitentes filios Eccleſiaſtico ordini, ſiue monaſtico conſecrant, [a] *immolare filios ſuos & filias ſuas dæmoniis, & effundere ſanguinem innocentem, ſanguinem filiorum ſuorum, & filiarum ſuarum, quas ſacrificant ſculptilibus Chanaam*, cupiditati ſcilicet, auaritiæ, ambitioni, filiorum, filiarumque ſalutem poſtponentes, quos ad Altaria ſacrificandos ducunt non conſentientes, quales Abraham filium ſuum Iſaac, aut Iephte filiam ex diuina motione immolandos ſecum ducebant, ſed renitentes, & inuitos, quomodo pleroſque gentilium liberos ſuos immolaſſe legimus. Verè inquam de iis parentibus dici poteſt, [b] *immolauerunt filios ſuos, & filias ſuas dæmoniis, & non Deo:* neque enim deuouentur Deo, quos paterna Dei famulatui adſtrinxit ambitio, non pietas, quos propria aut puſillanimitas, aut cupiditas retinuit, non charitas: immolantur certè dæmoniis, quia quorum famulatum C reſpuit Deus, admittit diabolus: & quot in Clero inuiti adſtringuntur compedibus, totidem diabolo alligantur nexibus: dum nempe Clericorum numerum implent, officium non explent, terreſtria ſtipendia quærunt, cœleſtem aſpernantur militiam: nec Deo miniſtraturi, ſed ventri, ambitioni, cupiditati, otio ſacrificaturi offeruntur: liberos ergo dæmoniis parentes immolant, diiſque quos ignorant: quos inuitos in ordinem Clericalem, vel Monaſticum detrudunt: tales enim Dei bonitatem ignorant, vtpotè qui voluntario ſacrificio placatur, coacto ad indignationem commouetur: voluntatem quærit, non victimam, rationales hoſtias adduci ſibi vult, non trahi; bonum benè fieri præcipit, ſeque propter ſeipſum, non alterius rei gratiâ diligi iubet. Impij parentes, dum pij videri volunt: inobedientes filij, dum obedientiæ ſpecie domantur: impij parentes, qui filios perire volunt: inobedientes filij, qui parentum verba ſequuntur non vota. ſtultum eſt inuitos canes ducere ad venatum: nemo inuitus benè agit, etiam ſi bonum ſit quod agit: quid pluribus opus eſt? D rectè mihi locutus videtur Ambroſius, [c] *voluntarium ſibi militem legit Chriſtus, voluntarium ſeruum ſibi diabolus auctionatur.*

a Pſal. 105.
b Ibidem.
c Ambr. lib. 1. de Iacob & vita beatâ cap 3

XXVI. Quod ergo in Pictauienſem Archidiaconum neptem ſuam Adelitiam ad monaſticam vitam violenter impellentem torquet [d] Petrus Bleſenſis, hoc in parentes, qui vel importunis ſuaſionibus, quæ parum à vi abeſſe videantur, vel minis ac terroribus, ad Clericalem, vel monaſticam vitam amplexandam liberos compellunt, dicere, ac ſcribere verè poſſumus. Ita quidem Bleſenſis: *vtriuſque* [e] *iuris beneficio matrimonia libera ſunt: ideóque ſi matrimoniū carnale gaudet libertate indultâ eſt, ſpirituale matrimonium priuilegiatum pleniore gratiâ libertatis: nam vbi ſpiritus, ibi libertas, ſi neptem veſtram filio Altiſſimi deſponſare diſponitis, ſcitis quod ſponſus exhiberi ſibi deſiderat mentem ſanctam, ſpontaneam non coactam: nam in Geneſi* [g] *legitur in deſponſatione Rebeccæ, quia eius voluntas diligenter inquiri præcipitur. Sed & Ioſue* [h] *in optione populi Iſraël ponit ſeruire diis Meſopotamiæ, aut diis Amorrhæorum, aut Domino Deo, inſinuans ſeruitium non eſſe meritorium apud Deum, quod*

d Petrus Bleſ. epiſt. 54.
e 31. quæſt. 2. c. ſi verum, & alibi paſſim.
f 2. Corint. 3.
g Geneſ. 24.
h Ioſue 24.

præter liberam arbitrij voluntatem eſt extortum. Porrò neptis veſtra publicè proteſtatur, A
quod eam inutiliter fatigatis, & ad ipſius conuerſionem laboratis in vacuum: eſſet enim,
ſicut aſſerit, ex ipſa conuerſione peruerſior: & ſi nullis clauderetur in clauſtris, ipſa tamen
in veſtrum dedecus, & contemptum tempeſtiuum ſibi procuraret egreſſum: tenent igitur
vos, ſicut mihi videtur, labor inutilis, & cura ſuperflua: vereorque, ne vobis adaptet ali-
a Math. 23. *quis verbum illud Domini,* [a] *Væ vobis, qui circuitis mare, & aridam, vt vnum proſe-*
lytum faciatis, facitis enim duplo gehennæ filium. Deſiſte itaque ab inceptis, & ſi neptis ve-
ſtra iugum religionis abhorret, atque Deo immortali deſponſari detrectat, mortali homini
deſponſetur, & quæ in monte ſaluari non poteſt, ſaltem in Segor modicâ ciuitate ſaluetur.
b Nouella Leonis & Maior. ne quis inuitus Clericus ordinetur, inter additas Cod. Theodoſiano.
In parentes quoque inuitos liberos ad ordinationem proponentes, æquiſſima
lex eſt Imperatorum Leonis & Maioriani, [b] *atqui*, inquiunt, *patres ac matres, ſi*
comprobati fuerint inuitos filios præfato oneri ſubdidiſſe bonorum ſuorum tertiam iubemus
infligi ipſius filij cenſibus profuturam.

XXVII. Graue profectò Eccleſiæ vulnus infligitur, dum parentum, ſeu con-
ſanguineorum ambitio, aut turpis quæſtus Eccleſiaſticū ordinem peruertit, & B
charitatis, ac iuſtitiæ legibus poſtpoſitis, vel inuitos, vel de Eccleſiaſtico ſtatu
nihil cogitantes ad Eccleſiæ faſtigium euehit: dum ſacris ordinibus initian-
c Bernardus epiſt. 42. ad Henr. Senonenſem.
dos temeraria parentum cura præſentat: dum, vt queritur Bernardus, [c] *Scho-*
lares pueri & impuberes adoleſcentuli ob ſanguinis dignitatem promouentur ad Eccleſia-
ſticas dignitates, & de ſub ferulâ transferuntur ad principandum Presbyteris: dum huic
d Idem declam. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.
[d] *paruulo aut forſitan necdum nato Eccleſiaſtica iam beneficia prouida ſanè iam parentum*
ſollicitudo parat, hunc nos, inquiens, illi vel illi tradamus Epiſcopo, apud quem habemus
gratiam, aut cui fortè ſeruimus, vt ditetur de bonis Domini, nec in tot liberos noſtra di-
uidatur hæreditas: illum Præpoſitus aut Decanus, vt ſibi ſuccedat, pluſquam materno edu-
e Geneſ. 49. *cat affectu.* Hæc Bernardus: *pinguis eſt*, inquiunt plurimi, [e] *panis Aſer*, panis bea-
titudinis, panis Chriſti, panis Eccleſiæ, *& præbebit delitias Regibus*, diuidamus fi-
f Pſal. 82. lijs noſtris hæreditatem Domini, [f] *hæreditate poßideamus ſanctuarium Dei*: & inter
Clericos, Cleros ipſi ſortiamur. Iis ſanè ad Eccleſiæ deprædationem potius,
quàm regimen viis quam-multi graſſantur: iis inquam viis, quas caro & ſan- C
guis reuelant, non autem pater noſter qui in cœlis eſt: hæ verò abominabiles
g Ioan. 1. viæ ſunt in conſpectu Domini: nam ſicut Chriſtiani [g] non ex ſanguinibus, ne-
que ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo naſcuntur, ita
nec humanâ prudentiâ, nec mundanâ ratione, nec carnali deſiderio Chriſtia-
norum patres eligendi. Grauiſſimum verò vulnus eſt, cùm inepti, ſtupidi, cor-
pore animoque deformes in clerum velint, nolint, parentum auctoritate detru-
duntur, qui vt domos exonerent, Eccleſiam onerant, quos à ſe abiiciunt, Deo
præſentant, & quos mundus reſpuit, Deo offerunt: non verentes illam Domi-
h Malach. 1. ni comminationem apud Malachiam Prophetam, [h] *ſi offeratis cæcum ad immo-*
landum, nonne malum eſt? & ſi offeratis claudum & languidum, nonne malum eſt? offer
illud duci tuo ſi placuerit ei, aut ſi ſuſceperit faciem tuam: non attendentes egregiam
i Hieronym. comment. in caput 1. Malach.
iſtam Hieronymi ſententiam, [i] *indignum eſt dare Deo, quod dedignatur homo*: non
reuerentes diuinam Maieſtatem, Clericalis ordinis dignitatem, officiorum ſa-
crorum ſublimitatem. Procul à Chriſtianorum auribus, ac factis talis diuinæ D
dignitatis prophanatio: procul ab Altaribus ſacris tanta temeritas: procul à
Religioſo ſtatu tam irreligioſa prouectio. Sed diſputationis ſuſceptæ metas
egredior, nec tamen omnia quæ de inuitis liberis, & parentum imperio vel re-
uerentia coactis ad ordines accedentibus dici poſſunt, hoc loco concludo, de
parentum ſcilicet auctoritate in filios, quantum ad ſtatus Eccleſiaſtici electio-
nem pertinet, plura ſuo loco ſpeciatim dicturus.

§. X.

An ad cœlibatum & eccleſiaſticas leges inuiti ordinati adſtringantur.

k Ancyrani c. 10. al. 9. refertur diſt. 28. c. Diaconi.
XXVIII. Quæret autem aliquis, nùm, qui coacti, ſeu metu iniuſtè incuſſo ſa-
cros ordines ſuſcipiunt, cœlibatus lege conſtringantur? Concilium [k] Ancyra-
num

Digitized by Google

A num videtur huic quæſtioni quodammodo ſatisfeciſſe, dum nempe de Diaconis ſtatuit, vt qui in ordinatione proteſtati fuerint ſe continere non poſſe, ſoluti à lege cœlibatus in miniſterio relinquantur: qui verò tacuerint, & nullâ proteſtatione factâ manus impoſitionem ſuſceperint, ſi ad nuptias poſtea venerint, à miniſterio ſuſpendantur. Planè tamen non ſatisfacit hic Synodi Ancyranæ canon, tum quod poteſt quis inuitus cogi ad ordinum ſacrorum ſuſceptionem, qui eodem metu quo compelletur ordinari, proteſtationem quoque iſtã emittere vetabitur, de quibus præſertim hic diſputatio eſt, cùm tamen de iis non agat Ancyrana Synodus, quæ potiùs de iis videtur egiſſe, qui à plebibus ob ſanctimoniæ, & doctrinæ famam, ad dignitates Eccleſiaſticas petebantur. Secũdò, de ſolis Diaconis agit Ancyrana Synodus, ideóque dubium relinquit, num hic canon ad Preſbyteros, & Epiſcopos extendi debeat, quorum fortè alia erat ratio. Tertiò, quia cùm tempore Synodi Ancyranæ vigeret fortè apud Orientales hic mos, paſſim iam apud eos vſitatus, vt qui matrimonium ante ordinationem B contraxiſſent Diaconi, ac Preſbyteri, nihilominus in miniſterio ſacro ſecundùm vicem ſuam deſeruirent, quem morem Occidentales reſpuerunt: ideò non tantâ fortè facilitate miniſterium ſacrum inuitis ordinatis, ſi coniugium contraxerint, iam permittendum eſt, quantâ videtur Concilium Ancyranum permiſiſſe, præſertim cùm eo quo habitum eſt tempore, nec per ordinem ſacrum matrimonia attentata, irrita redderentur: quibuſdam ergo diſtinctionibus adhibitis congruenter noſtris moribus quæſtio propoſita diſſoluenda eſt.

XXIX. Primùm itaque certum eſt metum leuem, eum nempe qui virum conſtantem minimè percellat, non cenſeri obeſſe, quominus qui ordinationi ingrato animo conſentit, verè caſtitatẽ voueat, & ſeſe cœlibatus lege conſtringat: quemadmodum enim, vt omnes Iuriſconſulti conſentiunt, matrimonia per metum leuem non cenſentur irritari, ità nec vota: ideóque [a] Innocentius tertius vota & iuramenta valida cenſuit, quæ leui metu extorta fuiſſent: ſi quis tamen reuerà ordinationi non conſenſerit, quocũque tandem metu à conſenſu C impeditus fuerit, non eſt validè ordinatus, cùm ad ordinationem validam conſenſus ſuſcipientis ex prædictis requiratur, nihilq; vt habent iuris regulæ; [b] *tam conſenſui contrarium ſit, quàm vis, atque metus, quem comprobare contra bonos mores eſt.* Neque verò ſufficit quod poſtea conſentiat, quia abſentibus miniſtro, materiâ ac formâ, conſenſus de nouo adhibitus ordinationem reuocare non poteſt, & characterem animæ imprimere: ideóq; talis vel denuò ordinandus, vel ab Eccleſia pro non ordinando declarandus, in quo caſu, ſi caſtitatem non vouerit, ſolutus ab eius obſeruantia poteſt nubere. Si verò ordinationi quidem conſenſerit, ſed caſtitatem vouere minimè intenderit, quin potius animo reluctatus fuerit, non tenetur quidem ex voto ad caſtitatem ſeruandam, quia nullum emiſit: attamen quia Eccleſia præſumit metum leuem non fuiſſe huius momenti, vt niſi volentem ad ſacros ordines adigeret; ideò huiuſmodi hominem ad caſtitatem ſeruandam obligat, teneturq; ordinatus Eccleſiæ præſumptioni ſeſe conformem exhibere, & caſtitatẽ, quam non vouit, vouere, ad quam etiam D abſque voto, communi Eccleſiæ lege, teneretur, quæ omnes ordinationi conſentientes, niſi graui metu ad conſenſum adacti fuerint, ad eius obſeruationem conſtringit: eo modo quo qui non conſenſit matrimonio leui metu, à conſentiendo deterritus, ab Eccleſiâ præſumitur verè eſſe coniugatus, ideóque, niſi contrarium probauerit, & Eccleſiæ iudicio matrimonium eiuſmodi metu contractum diſſolutum fuerit, conſentire tenetur, & ad onera matrimonij ſubeunda obligatur.

[a] Innoc. 3. cap. cum dilectus, de iis quæ vi, metuſve cauſa fiunt, & cap. inſinuante, qui Clerici, vel vouentes.

[b] Reg. 116 de regulis iuris.

XXX. Secundò, nec valdè dubium videtur inter auctores, quin Eccleſiæ iudicio, & in foro exteriori, vt loquuntur, à vinculo cœlibatus liber cenſeatur, qui cadente metu in conſtantem virum, & iniuſtè incuſſo perterritus, ad ordinationem ſacram compulſus fuerit: cùm enim matrimonia, vt patet ex pluribus iuris [c] Canonici auctoritatibus, huiuſmodi metu irritentur, quidni & vota? cùm ad hæc non minor conſenſus, vel libertas, quàm ad illa requiratur. Confirmatur, etenim [d] Alexander tertius profeſſionem religionis tali metu extortam ir-

[c] cap. cum locum, cap. veniens, & cap. cõſultationi, de ſponſal. & c. de neptis, & c. ſi verũ, 31 quæſt. 2.

[d] Alexand. 3. cap. perlatũ, de his quæ vi metuſve cauſa fiunt.

Digitized by Google

ritam declarauit, & taliter caſtitatem vouenti ad nuptias ineundas liberam A
poteſtatem fecit: pari ergo ratione votum caſtitatis nullum ab Eccleſiâ eſſe præſumitur, quòd graui metu in conſtantem virum cadente iuſtè incuſſo extortum fuerit: [a] *quæ enim metu & vi fiunt, de iure debent in irritum reuocari.* Item nemini Eccleſia (niſi fortè in caſu neceſſitatis) caſtitatis obligationē præterquam volenti imponit, ne à Chriſti & Apoſtolorum exemplis deflectat: ij enim nullum ad eam ſeruandam compellere, ſed ſolùm inuitare æquum cenſuerunt. Intelligens certè Seruator, quantæ difficultatis eſſet, & excellentiæ caſtitatis obſeruatio, noluit illam intra neceſſitatem legis concludere, ſed dixit, [b] *non omnes capiunt verbum iſtud, qui poteſt capere capiat:* & Apoſtolus, [c] *de Virginibus*, inquit, *præceptum Domini non habeo, conſilium autem do:* quorum exemplis edoctus Ambroſius [d] in exhortatione ad Virgines. *Integritas*, inquit, *corporis expetenda à vobis eſt: quam ego pro conſilio ſuadeo, non pro imperio præcipio. Sola eſt enim virginitas quæ ſuaderi poteſt, imperari non poteſt: ſed rei magis voti, quàm præcepti* eſt Similiter Eccleſia nullum inuitum ad caſtitatem compellit, nullum renitētem à nuptiis reuocat: compelleret autem ad caſtitatem, ſi graui metu incuſſo extortum conſenſum ad obligationem caſtitatis ſufficere voluiſſet: nec multum intereſt, quod proteſtatus in ordinatione non fuerit, qui violentiam paſſus eſt, ſe continere non poſſe: proteſtatio ſiquidem ad hoc ſolùm adhibetur, vt de metu incuſſo, & violentiâ illatâ conſtet; quod ſi aliunde metus probari poſſit, quidni Eccleſiæ iudicio, quæ nec vult, nec fortè poteſt ſine neceſſitate, inuitos caſtitatis vinculo conſtringere, nulla fuiſſe eiuſmodi profeſſio cœlibatus declaretur? B

[a] Idem Alex. 3. cap. 2. dicto tit.
[b] Math. 19. Lege Chryſoſt. hom. 63. in Math. ſub medium.
[c] 1. Cor. 7.
[d] Ambroſius in lib. exhort. ad virg. refertur 32. q. 1. c. integritas.

XXXI. Quod ſi dicas proteſtationem coram bonis & probatis viris neceſſariam eſſe ad appellationis beneficium, cùm te iuſtus metus, ne appellare poſſis, excuſat, vt ex [e] Gregorij noni reſponſo innoteſcit: ideóque inferas, graui metu vrgente, ei qui ordinationi palam contradicere non poſſit, proteſtari neceſſarium eſſe, vt ſe continentiæ Sacerdotalis vel Monachalis profeſſioni refragari teſtetur. In contrarium reponemus, appellationis refugium, etſi in fauorem eius partis, quæ ſe læſam conqueritur, inſtitutum ſit, odioſum tamen eſſe; tùm quod iudiciorum publicorum auctoritatem infringat, tum quod in alterius ſaltem ex litigantibus incommodum & detrimentum cedat: quare, vt litigantium temeritas coërceatur, qui ſæpè iniuſtam cauſam appellando proſequuntur, & alios irrationabiliter fatigant, iuſtè appellandi ei licentiam lex interdicit, qui facultate appellationis iuſto metu intercluſâ, de violentia proteſtatus non fuerit, maximè cùm appellationis beneficium iuris naturalis non ſit, ſed poſitiui: è contrà verò cùm vnicuique naturalis ſit poteſtas de ſuo corpore diſponendi, & cœlibatus vel vouendi, vel eiurandi, vel amplectendi, vel renunciandi, eaque libertas vnicuique ſit maximè fauorabilis, ac gratioſa, in nullius verò odium ac iniuriam: & vbi bona fides eſt, ex prædictis iuris [f] regulis, vim vel metum comprobare contra bonos mores ſit: ob id, non ſeruatis iſtis iuris ſolemnitatibus, faciliùs in integrum reſtituitur, qui graui metu percullſus cœlibatum in ordinum ſuſceptione, vel monaſticæ vitæ profeſſione viſus fuerit vouiſſe, quàm licentia permittatur appellandi ei, qui graui metu deterritus appellare non potuerit. C D

[e] Gregor. 9. cap. fin. de appell.
[f] De regulis iuris ff. reg. 116.

XXXII. Hæc autem ita intelligenda ſunt, niſi progreſſu temporis emiſſa ab inuito caſtitatis profeſſio rata habeatur: nam ſtatim atque rata habetur, obligationem inducit: ideóque in cauſſa cuiuſdam mulieris, quæ ſe inuitam, intentato à marito metu mortis, conuerſionis velum de manu Epiſcopi, in cuius præſentia de vi fuerat proteſtata, ſuſcepiſſe allegabat, Oſcenſi Epiſcopo, & Priori ſanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ mandauit Alexander [g] tertius, quatenus eam ad Monaſterium redire compellerent, ſi legitimè probatum non fuerit, non timore mortis prædictam mulierem religionem intraſſe, aut quod fecit poſtmodum ratum habuiſſe; ac ſi nimirum diceret, etſi votum ab initio violenter extortum fuerit, illud ipſum tamen per ratihabitionem ſequentem, vim, & firmitatem obtinere poſſe: non enim ex altera eiuſdem Alexandri [h] epiſtola decretali ad Epiſcopum Bellouacenſem, & alia [i] Clementis tertij, dubium

[g] Alexand. 3. cap. perlatis, de iis quæ vi metuſve cauſa.
[h] Idem cap. ſignificatum, de regularib.
[i] Clemens 3. cap. cum virum, eodem tit.

bium

A bium relinquitur, quin in his ſimilibus caſibus ratihabitione ſubſecutâ, quod
ante fuerat etiam inualidè geſtum roboretur. Vnde quemadmodum mulier,
quam inuitam contraxiſſe cum viro ſuo conſtabat, Canonici [a] iuris auctoritate,
proferendorum ad violentiam probandam teſtium facultate excluditur: quod
per annum & dimidium cum ipſo cohabitans conſenſiſſe in matrimonium vi-
deretur. Ita quoque anni vnius integri ſpatio profeſſionẽ religionis inualidam
Concilia [b] Triburienſe, & [c] Moguntinũ (prout nempe citatur in Decretalium
libro. quamuis in Conciliis Moguntinis editis nullum eiuſmodi decretum le-
giſſe ſe referat [d] Antonius Auguſtinus, nec nos legerimus) Tridentinũ [e] verò
quinquennio (niſi habitum ſponte dimiſerit, quo caſu in pœnam temeritatis
ſuæ nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam vult admitti) roborari &
conualeſcere teſtantur: ſic enim diuturnitate temporis conualeſcunt, quæ cùm
à conſenſu voluntatis pendeant, vix ſine eo voluntaris conſenſu multo tempo-
re eſſe potuerunt, & quemadmodum [f] vel habitus geſtatione, vel aliis ſimili-
B bus actibus ratihabitio profeſſionis Monaſticæ in iure præſumitur: ita exerci-
tio ſpontaneo ordinum ſuſceptorum, vel promotione ad ſuperiores, caſtitatis
in Subdiaconatu emiſſa profeſſio rata haberi videtur.

XXXIII. Tertiò inter Doctores videtur controuerſum, nùm in foro con-
ſcientiæ, & coram Deo, is qui conſenſit ordinationi & profeſſioni caſtitatis, ſed
ex metu cadente in conſtantem virum ſibi iniuſtè illato, reſilire poſſit, & dimiſ-
ſo cœlibatu quem coactus vouit, ad nuptias conuolare: Quidam enim, vt [g] Pa-
normitanus, [h] Sylueſter, & alij, putant votum caſtitatis, quod quis inuitus emi-
ſit, in foro Eccleſiæ exteriori, nullum iudicari, quia conſenſus abfuiſſe præſumi-
tur, coram Deo tamen & in conſcientiæ foro obligare, ſi conſenſus adfuerit,
etſi metu extortus. Alij verò, vt [i] Richardus, [k] Sotus, & alij, niſi libero conſenſu
prolata vota non obligare etiam in conſcientia aſſeuerant: quæ ſententia pro-
babilior eſt: tum quia cùm vota debeant eſſe liberrima, non videntur obligan-
di vim habere, niſi ſepoſito ſaltem graui metu, ſpontaneè emittantur: tum quia
C Canones [l] paſſim vota illa metu extorta, nullam obligationem inducere de-
clarant: eaq; valida vota eſſe docent, quæ metu graui cadente in conſtantem
virum extorta non fuerint: ergo quæ iſto metu extorta fuerint, ea inualida
eſſe ſatis apertè inſinuant: tum quia extortum metu conſenſum ab vxore, non
ſufficere putauit [m] Alexander ſecundus Landulpho cuidam in Corſica reſcri-
bens, quominus à Monaſterio, quod ingreſſus fuerat, egrederetur, & ad vxo-
rem, quam inuitam ad conſenſum adegerat, tutâ conſcientiâ rediret: ergo nec
conſenſus vi ab ordinato, aut religionem profeſſo extortus, in conſcientiâ obli-
gabit: tum quia [n] Alexander tertius vniuerſim, tam de voto, quàm de matri-
monio loquens docet, *cùm locum non habeat conſenſus, vbi metus, vel coactio interce-
dit, neceſſe eſſe, vt vbi aſſenſus cuiuſdam requiritur, coactionis materia repellatur*: ideó-
que putauit coactum conſenſum ad voti obligationem inducendam minimè
valere etiam coram Deo: tum quia Eccleſiæ conſuetudine eiuſmodi vota irri-
ta declarantur, etiamſi de conſenſu præſtito, vel non præſtito minimè inter-
D rogetur, qui violentiam allegat: imo etiamſi ſe conſenſum, ſed ex metu graui
elicitum adhibuiſſe fateatur: quod manifeſtè oſtendit vota illa non ſolùm ob
defectum conſenſus inualida præſumi, ſed reuera defectu libertatis eſſe inuali-
da: tum quia, quantum præſertim ad votum caſtitatis ordinum ſuſceptioni ad-
nexum pertinet, euidenter patet Eccleſiam quæ vota metu extorta irritat,
nullum huiuſmodi votum renitentibus ordinari, nec niſi ex metu graui con-
ſentientibus, ſacræ ordinationi adnexuiſſe: aliàs, quod tamen abſurdum vide-
tur, eam obligationem ipſa imponeret, quam ſibi explicitè vouentes impone-
re non præſumunt: tum denique quia poſſet quis ad caſtitatem ſeruandam ali-
quem conſtringere, ſi extorta metu vota valerent: hoc autem ſuperiùs à nobis
reprobatum eſt, ſaltem ſublato caſu neceſſitatis.

XXXIV. Quædam tamen in contrarium obiiciuntur, primum, quia de iis
qui Baptiſmum inuiti ſuſceperunt, [o] Toletanum quartum Concilium ait, *opor-
tere, vt fidem quam etiam vi, & neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur*: ideóque à pari

[a] cap. ad id, de ſponſalibus, & matrimonio.
[b] Conc. Triburienſe can. 14. refertur c. puella, 20. q. 2.
[c] Conc. Mogunt. cap. ſi quis, de regularibus.
[d] Antonius Auguſtinus in illud & 9. caput huius tituli.
[e] Trid. ſeſſ. 25. de regula. cap. 19.
[f] cap. vt Clerici, cap. vidua, de regularibus.
[g] Panormit. in cap. perlatum, de iis quæ vi, metuſve cauſâ.
[h] Sylueſter verb. metus, § 8.
[i] Richardus in 4. diſt. 29. q. 2. art. 1.
[k] Sotus de iuſtitia & iure, q. 2. art. 1.
[l] cap. perlatum, cap. dilectus, & cap. inſinuâre ſuprà citatis, & c. puellæ 20. q. 2.
[m] Alexand. 2. can. notificaſti, 33. q. 5.
[n] Alexand. 3. cap. cum locum, de ſponſalibus.
[o] Tolet. 4. c. 56. refertur c. de Iudæis, diſt. 45.

ritam declarauit, & taliter caſtitatem vouenti ad nuptias ineundas liberam A
poteſtatem fecit: pari ergo ratione votum caſtitatis nullum ab Eccleſiâ eſſe
præſumitur, quòd graui metu in conſtantem virum cadente iuſtè incuſſo ex-
tortum fuerit: [a] *quæ enim metu & vi fiunt, de iure debent in irritum reuocari.* Item ne-
mini Eccleſia (niſi fortè in caſu neceſſitatis) caſtitatis obligationẽ præterquam
volenti imponit, ne à Chriſti & Apoſtolorum exemplis deflectat: ij enim nul-
lum ad eam ſeruandam compellere, ſed ſolùm inuitare æquum cenſuerunt. In-
telligens certè Seruator, quantæ difficultatis eſſet, & excellentiæ caſtitatis ob-
ſeruatio, noluit illam intra neceſſitatem legis concludere, ſed dixit, [b] *non omnes
capiunt verbum iſtud, qui poteſt capere capiat:* & Apoſtolus, [c] *de Virginibus*, inquit,
præceptum Domini non habeo, conſilium autem do: quorum exemplis edoctus Am-
broſius [d] in exhortatione ad Virgines. *Integritas*, inquit, *corporis expetenda à vobis
eſt: quam ego pro conſilio ſuadeo, non pro imperio præcipio. Sola eſt enim virginitas quæ
ſuaderi poteſt, imperari non poteſt: ſed rei magis voti, quàm præcepti* eſt Similiter Eccle-
ſia nullum inuitum ad caſtitatem compellit, nullum renitẽtem à nuptiis reuo- B
cat: compelleret autem ad caſtitatem, ſi graui metu incuſſo extortum conſen-
ſum ad obligationem caſtitatis ſufficere voluiſſet: nec multum intereſt, quod
proteſtatus in ordinatione non fuerit, qui violentiam paſſus eſt, ſe continere
non poſſe: proteſtatio ſiquidem ad hoc ſolùm adhibetur, vt de metu incuſſo,
& violentiâ illatâ conſtet; quod ſi aliunde metus probari poſſit, quidni Eccle-
ſiæ iudicio, quæ nec vult, nec fortè poteſt ſine neceſſitate, inuitos caſtitatis
vinculo conſtringere, nulla fuiſſe eiuſmodi profeſſio cœlibatus declaretur?

[a] Idem Alex. 3. cap. 2. dicto tit.
[b] Math. 19. Lege Chryſoſt. hom. 63. in Math. ſub medium.
[c] 1. Cor. 7.
[d] Ambroſius in lib. exhort. ad virg. refertur 32. q. 1. c. integritas.

XXXI. Quod ſi dicas proteſtationem coram bonis & probatis viris neceſſa-
riam eſſe ad appellationis beneficium, cùm te iuſtus metus, ne appellare poſ-
ſis, excuſat, vt ex [e] Gregorij noni reſponſo innoteſcit: ideóque inferas, graui
metu vrgente, ei qui ordinationi palam contradicere non poſſit, proteſtari ne-
ceſſarium eſſe, vt ſe continentiæ Sacerdotalis vel Monachalis profeſſioni re-
fragari teſtetur. In contrarium reponemus, appellationis refugium, etſi in fa-
uorem eius partis, quæ ſe læſam conqueritur, inſtitutum ſit, odioſum tamen eſ- C
ſe; tùm quod iudiciorum publicorum auctoritatem infringat, tum quod in al-
terius ſaltem ex litigantibus incommodum & detrimentum cedat: quare, vt
litigantium temeritas coërceatur, qui ſæpè iniuſtam cauſam appellando proſe-
quuntur, & alios irrationabiliter fatigant, iuſtè appellandi ei licentiam lex in-
terdicit, qui facultate appellationis iuſto metu intercluſâ, de violentia prote-
ſtatus non fuerit, maximè cùm appellationis beneficium iuris naturalis non
ſit, ſed poſitiui: è contrà verò cùm vnicuique naturalis ſit poteſtas de ſuo cor-
pore diſponendi, & cœlibatus vel vouendi, vel eiurandi, vel amplectendi, vel
renuntiandi, eaque libertas vnicuique ſit maximè fauorabilis, ac gratioſa, in
nullius verò odium ac iniuriam: & vbi bona fides eſt, ex prædictis iuris [f] regu-
lis, vim vel metum comprobare contra bonos mores ſit: ob id, non ſeruatis iſtis
iuris ſolemnitatibus, faciliùs in integrum reſtituitur, qui graui metu perculſus
cœlibatum in ordinum ſuſceptione, vel monaſticæ vitæ profeſſione viſus fue-
rit vouiſſe, quàm licentia permittatur appellandi ei, qui graui metu deterritus D
appellare non potuerit.

[e] Gregor. 9. cap. fin. de appell.
[f] De regulis iuris ff. reg. 116.

XXXII. Hæc autem ita intelligenda ſunt, niſi progreſſu temporis emiſſa ab
inuito caſtitatis profeſſio rata habeatur: nam ſtatim atque rata habetur, obli-
gationem inducit: ideóque in cauſſa cuiuſdam mulieris, quæ ſe inuitam, inten-
tato à marito metu mortis, conuerſionis velum de manu Epiſcopi, in cuius
præſentia de vi fuerat proteſtata, ſuſcepiſſe allegabat, Oſcenſi Epiſcopo, &
Priori ſanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ mandauit Alexander [g] tertius, quatenus
eam ad Monaſterium redire compellerent, ſi legitimè probatum non fuerit,
non timore mortis prædictam mulierem religionem intraſſe, aut quod fecit
poſtmodum ratum habuiſſe; ac ſi nimirum diceret, etſi votum ab initio vio-
lenter extortum fuerit, illud ipſum tamen per ratihabitionem ſequentem,
vim, & firmitatem obtinere poſſe: non enim ex altera eiuſdem Alexandri [h]
epiſtola decretali ad Epiſcopum Bellouacenſem, & alia [i] Clementis tertij, du-

bium

[g] Alexand. 3. cap. perlatũ, de iis quæ vi metuſve cauſa.
[h] Idem cap. ſignificatum, de regularib.
[i] Clemens 3. cap. cum virum, eodem tit.

Digitized by Google

A bium relinquitur, quin in his ſimilibus caſibus ratihabitione ſubſecutâ, quod
ante fuerat etiam inualidè geſtum roboretur. Vnde quemadmodum mulier,
quam inuitam contraxiſſe cum viro ſuo conſtabat, Canonici [a] iuris auctoritate,
proferendorum ad violentiam probandam teſtium facultate excluditur: quod
per annum & dimidium cum ipſo cohabitans conſenſiſſe in matrimonium vi-
deretur. Ita quoque anni vnius integri ſpatio profeſſionē religionis inualidam
Concilia [b] Triburienſe, & [c] Moguntinū (prout nempe citatur in Decretalium
libro. quamuis in Conciliis Moguntinis editis nullum eiuſmodi decretum le-
giſſe ſe referat [d] Antonius Auguſtinus, nec nos legerimus) Tridentinū [e] verò
quinquennio (niſi habitum ſponte dimiſerit, quo caſu in pœnam temeritatis
ſuæ nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam vult admitti) roborari &
conualeſcere teſtantur: ſic enim diuturnitate temporis conualeſcunt, quæ cùm
à conſenſu voluntatis pendeant, vix ſine eo voluntatis conſenſu multo tempo-
re eſſe potuerunt, & quemadmodum [f] vel habitus geſtatione, vel aliis ſimili-
B bus actibus ratihabitio profeſſionis Monaſticæ in iure præſumitur: ita exerci-
tio ſpontaneo ordinum ſuſceptorum, vel promotione ad ſuperiores, caſtitatis
in Subdiaconatu emiſſa profeſſio rata haberi videtur.

XXXIII. Tertiò inter Doctores videtur controuerſum, nùm in foro con-
ſcientiæ, & coram Deo, is qui conſenſit ordinationi & profeſſioni caſtitatis, ſed
ex metu cadente in conſtantem virum ſibi iniuſtè illato, reſilire poſſit, & dimiſ-
ſo cœlibatu quem coactus vouit, ad nuptias conuolare: Quidam enim, vt [g] Pa-
normitanus, [h] Syluester, & alij, putant votum caſtitatis, quod quis inuitus emi-
ſit, in foro Eccleſiæ exteriori, nullum iudicari, quia conſenſus abfuiſſe præſumi-
tur, coram Deo tamen & in conſcientiæ foro obligare, ſi conſenſus adfuerit,
etſi metu extortus. Alij verò, vt [i] Richardus, [k] Sotus, & alij, niſi libero conſenſu
prolata vota non obligare etiam in conſcientia aſſeuerant: quæ ſententia pro-
babilior eſt: tum quia cùm vota debeant eſſe liberrima, non videntur obligan-
di vim habere, niſi ſepoſito ſaltem graui metu, ſpontaneè emittantur: tum quia
C Canones [l] paſſim vota illa metu extorta, nullam obligationem inducere de-
clarant: eaq; valida vota eſſe docent, quæ metu graui cadente in conſtantem
virum extorta non fuerint: ergo quæ iſto metu extorta fuerint, ea inualida
eſſe ſatis apertè inſinuant: tum quia extortum metu conſenſum ab vxore, non
ſufficere putauit [m] Alexander ſecundus Landulpho cuidam in Corſica reſcri-
bens, quominus à Monaſterio, quod ingreſſus fuerat, egrederetur, & ad vxo-
rem, quam inuitam ad conſenſum adegerat, tutâ conſcientiâ rediret: ergo nec
conſenſus vi ab ordinato, aut religionem profeſſo extortus, in conſcientiâ obli-
gabit: tum quia [n] Alexander tertius vniuerſim, tam de voto, quàm de matri-
monio loquens docet, *cùm locum non habeat conſenſus, vbi metus, vel coactio interce-
dit, neceſſe eſſe, vt vbi aſſenſus cuiuſdam requiritur, coactionis materia repellatur*: ideó-
que putauit coactum conſenſum ad voti obligationem inducendam minimè
valere etiam coram Deo: tum quia Eccleſiæ conſuetudine eiuſmodi vota irri-
ta declarantur, etiamſi de conſenſu præſtito, vel non præſtito minimè inter-
D rogetur, qui violentiam allegat: imo etiamſi ſe conſenſum, ſed ex metu graui
elicitum adhibuiſſe fateatur: quod manifeſtè oſtendit vota illa non ſolùm ob
defectum conſenſus inualida præſumi, ſed reuera defectu libertatis eſſe inuali-
da: tum quia, quantum præſertim ad votum caſtitatis ordinum ſuſceptioni ad-
nexum pertinet, euidenter patet Eccleſiam quæ vota metu extorta irritat,
nullum huiuſmodi votum renitentibus ordinari, nec niſi ex metu graui con-
ſentientibus, ſacræ ordinationi adnexuiſſe: aliàs, quod tamen abſurdum vide-
tur, eam obligationem ipſa imponeret, quam ſibi explicitè vouentes impone-
re non præſumunt: tum denique quia poſſet quis ad caſtitatem ſeruandam ali-
quem conſtringere, ſi extorta metu vota valerent: hoc autem ſuperiùs à nobis
reprobatum eſt, ſaltem ſublato caſu neceſſitatis.

XXXIV. Quædam tamen in contrarium obiiciuntur, primum, quia de iis
qui Baptiſmum inuiti ſuſceperunt, [o] Toletanum quartum Concilium ait, *opor-
tere, vt fidem quam etiam vi, & neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur*: ideóque à pari

[a] cap. ad id, de ſponſalibus, & matrimonio.
[b] Conc. Triburienſe can. 14. refertur c. puella, 20. q. 2.
[c] Conc. Mogunt. cap. ſi quis, de regularibus.
[d] Antonius Auguſtinus in illud & 9. caput huius tituli.
[e] Trid. ſeſſ. 25. de regula. cap. 19.
[f] cap. vt Clerici, cap. vidua, de regularibus.
[g] Panormit. in cap. perlatum, de iis quæ vi, metuſve cauſâ.
[h] Syluester verb. metus, §. 8.
[i] Richardus in 4. diſt. 29. q. 2. art. 1.
[k] Sotus de iuſtitia & iure, q. 2. art. 2.
[l] cap. perlatum, cap. dilectus, & cap. inſinuâre ſuprà citatis, & c. puellæ 20. q. 2.
[m] Alexand 2. can. notificaſti, 33. q. 5.
[n] Alexand. 3. cap. cum locum, de ſponſalibus.
[o] Tolet. 4. c. 56. refertur c. de Iudæis, diſt. 45.

inferet aliquis, eos qui vel inuiti ordinem ſuſceperint, cogi debere vt contineant: quippe cùm lex continentiæ adnexa ſit ſacræ ordinationi, ſicut profeſſio religionis Chriſtianæ, & eius obſeruatio Baptiſmo. Secundò, quia cùm voluntas metu extorta voluntas ſit, vt ex [a] Auguſtino colligunt [b] Gloſſæ & Canoniſtæ paſſim, qui metu ſacros ordines ſuſcipit, voluntariè ſuſcipit, ideóque caſtitatis adnexæ lege conſtringitur. Tertiò, quia ex regulis iuris [c] *acceſſorium naturam ſequitur principalis*, voluntas ergò quæ ſufficiet ad ordinum ſuſceptionem, ſufficiet quoque ad ordinibus ſacris adnexam cœlibatus obligationem contrahendam: certum eſt autem ex prædictis extortum quamtumuis metu graui conſenſum ad ordinationem ſufficere. Quartò, quia non maior videtur libertas requiri ad votum emittendum, quàm ad peccatum mortale contrahendum: quis autem neſciat peccatum mortale contrahi per actiones etiam metu extortas, quod præclaræ Poëtæ exhortationi locum dedit. A

[a] Aug. lib. 4. q. 14. ad c. 15. tametorum.
[b] Gloſſ. verbo volt c. merit. 15. q. 1.
[c] Regula 42. de regulis iuris in 6.

——— [d] *Phalaris licet imperet, vt ſis*
Falſus, & admoto dictet periuria tauro, B
Summum crede nefas animam præferre pudori.

[d] Iuuenalis.

Quidni ergo & vota ipſa quocumque metu elicita valida ſint? Quintò, quia Toletanum [e] Concilium octauum id expreſsè videtur aſſeruiſſe, vbi eos reprehendit, *qui aut euentu neceſſitatum, aut metu periculorum adepti fuerant Eccleſiaſticarum officia dignitatum, & quoniam cùm illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe teſtati ſunt: idcircò hoc ſpernere, atque ad priſtina pertentant coniugia moréſque redire, tam nequiter cœleſtia iura ſoluentes, quàm promptè ſæculi extant illecebris inhiantes.* De quibus poſteà ita concludit, *recedant ergo talium deſideriorum ſine verecundiâ impudorati fautores, & licet inuiti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cœleſte retineant præmium, quod nolendo propter terrena conſecuti ſunt neceſſitatis euentum, vt* * *tam inuiti appetant bona diligere, quàm ſponte videntur deſidentes impugnare. Quod ſiquis poſt hoc perennis diſpoſitionis edictum non ſinceriter ſacris inhæſerit cultibus, & abiiciens à ſe gratiam, quam accepit, relabitur ad coniugium, moréſque ſæculi attentauerit, vel eum redire ad hoc conſtiterit: mox omni Eccleſiaſtici ordinis dignitate priuetur, & vt* C *apoſtata à ſancta Eccleſia liminibus, & ſocietate fidelium habeatur prorſus excluſus, Monaſterij clauſtris donec aduixerit, ſub pœnitentiâ retrudendus.*

[e] Tolet. 8. c. 7. iuxta editionem antiquam.
* al. apud Garſ. *tamen inuiti appetant bona, quæ ſponte videntur deſides impugnare.*

XXXV. Hæc autem omnia non difficile ſoluuntur: Primò enim comparatio inter Baptiſmum & Ordinem, quantum ad adnexam huic quidem caſtitatis, illi vero religionis Chriſtianæ obſeruantiam, non videtur ſatis congruere. Tùm quod obſeruantiæ Chriſtianæ religionis onerosa non ſit, ſed neceſſaria, caſtitatis autem oneroſa ſit, nec ad ſalutem neceſſaria, ideóque cùm ad religionem Chriſtianam obſeruandam baptiſati, etiam inuiti, compelluntur, nulla ipſis infertur iniuria, quin potiùs fit eis gratia quòd viam ſalutis intrare coguntur: iniuria autem fit iis, qui inuiti ordinati ad cœlibatum ſeruandum, legemque non neceſſariam adimplendam conſtringuntur, ſine quâ ſeruari ipſi poſſent, quæque nolentibus grauis eſt, dura ac valde periculoſa: tùm quod baptiſati iure diuino ad Chriſtianæ legis obſeruantiam tenentur, Deus autem cùm ſit ſupremus omnium Dominus, non indiget noſtro conſenſu, vt nos ad D ea quæ ipſi placuerint obliget obſeruanda: cùm econtrà caſtitatis obligatio iure Eccleſiaſtico ordinibus adnexa ſit: Eccleſia verò cum ſupremo iſto dominio careat, curam potiùs habens, quàm imperium, miniſterium potiùs gerens, quàm abſolutam dominationem exercens, nullum ad caſtitatem, ſublatâ neceſſitate, niſi volentem adſtringit, ne iugum imponat, quod quis ferre ægrè poſſit. Secundò, voluntas quidem coacta ſimpliciter voluntas eſt, ſecundùm quid tamen voluntas non eſt, nec integrâ gaudet libertate, quam ad votorum obligationem Deus neceſſariam voluit. Tertiò, hæc regula iuxta quam acceſſorium ſequi dicitur naturam principalis, multas patitur exceptiones; & quantum ad præſentem quæſtionem pertinet, duas præſertim. Primam, eam non valere in iis quæ iure poſitiuo tantùm connexa ſunt, cùm enim diuino iure ſtet ſacra ordinatio, huic autem accedat cœlibatus votum Eccleſiaſtico, non eadem eſt neceſſitas noſtri conſenſus ad ſacrorum ordinum ſuſceptionem, quæ eſt ad

Digitized by Google

A eſt ad caſtitatis obligationem. Alteram non intelligi prædictam regulam in ac-
ceſſorio, de quo ſpecialis eſt diſpoſitio à diſpoſitione circa principale diuerſa:
iuris autem diſpoſitio circa caſtitatem ſacro ordini adnexam, & Deo per quod-
cúmque votum promiſſam, eſt, vt niſi libera exiſtente voluntate, & metu om-
ni ſecluſo promiſſa fuerit, legis non ſit, ſed conſilij ſolummodo, cùm econtra
non eadem ad ordinum ſuſceptionem libertas voluntatis requiratur. Eodem
verò recidit tertia exceptio, quæ à quibuſdam traditur, regulam prædictam
valere, cùm acceſſorij, & principalis eadem eſt ratio: at ordinis ſacri, & caſti-
tatis diuerſa omnino eſt, nam ordo ſacer ſolâ Eccleſiæ voluntate ſuſcipi po-
teſt, adeout etiam infantibus conferri queat: caſtitas niſi propriâ voluntate,
eâque liberrimâ legitime voueri non poteſt. Quartò, vniuerſim dicendum eſt,
parem non eſſe rationem peccati mortalis & voti, maiorémque ad votum li-
bertatem requiri, quàm ad peccatum mortale contrahendum: cùm enim ma-
teria voti res ſit conſilij, non præcepti, niſi liberrimè acceptetur, non videtur
B voueri: materia autem peccati cùm poſſit eſſe vel naturâ ſuâ mala, vel à Deo
vetita, qui ſummum in vnumquemque noſtrum ius habet, cuius imperio vo-
lentes nolentes acquieſcere debemus: [a] *voluntati enim eius quis reſiſtit?* quem- [a] Ad Rom. 9.
admodum in iis quæ ſolo humano iure vetita ſunt, ſi metus cadens in conſtan-
tem virum intercedat, nullum peccatum contrahitur, quia non adeò ſtrictè
leges humanæ nos ligant; ita quoque cùm humano tantùm iure caſtitas ſacris
ordinibus adnexa ſit, nullum crimen committitur, ſi qui cadente metu in
conſtantem virum ſacris ordinibus initiatus eſt, ad nuptias conuolat, nec ſe
caſtitatis lege conſtrictum credit.

XXXVI. Denique Concilium Toletanum [b] octauum de iis loquitur qui [b] Toleta. 8. Concil. ſup.
vrgente Eccleſiæ neceſſitate inuiti ad ſacros ordines trahebantur, & qui, vt
ait Concilium, *propter terrena neceſſitudinis euentum*, Eccleſiaſticas dignitates qui-
bus deſides fungi nolebant, conſecuti fuerant: quos ſanè continentiæ lege
C conſtrictos credimus, quia quicumque illis metus incutiatur, iuſtus eſt: Eccle-
ſia enim, vt ſupra docuimus, iuſtè, ſi neceſſitas adfuerit, inuitos ad Sacerdo-
tium compellit, vnde quemadmodum qui iuſto metu incuſſo matrimonium
contrahunt, validè contrahunt, ita qui iuſto metu ad ordines ſacros ſuſcipien-
dos adiguntur, continentiæ lege iure deuinciuntur. Etenim ita quiſque ſui
corporis poteſtatem habet, & eligendi ſtatus arbitrio fungitur, vt ſemper com-
munis boni procuratio excepta cenſeatur, ad quam quiſque naturali primi-
genio iure adſtringitur, cuius ſi neceſſitas adfuerit, ſpeciali iuri vnicuique re-
nuntiandum eſt, vt communi bono conſulatur, vel communi malo occurra-
tur: quare iniuriam nullam paſſus eſt, qui inuitus in hoc caſu ordinatus eſt:
proindéque nec onera ordinum ſacrorum iure ſuſceptorum deturbare, nec re-
pugnantem eis ſtatum amplecti poteſt.

XXXVII. Si quis verò inuitus ordinatus ad nuptias iure conuolarit, [c] eo [c] Ita gloſſa
ipſo tamen priuilegiis Clericalibus renuntiat, & ab executione ſacri miniſte- in c. vbi, diſt.
D rij ceſſare debet: & ſi vxori alligatus anteà fuerit, & illa ſolutionem matri- 74. v. honorē
monij quoad thorum conſenſerit, debet & ipſe continere ſi priuilegiis Cleri- c. maiores §.
calibus frui, & miniſteria ſacrorum ordinum obire voluerit: illâ verò reniten- vltimo num.
te, ſi ipſi quantum licuerit à re vxoriâ ceſſare placuerit, priuilegia Clericorum 57. de baptiſ.
nequaquam eo titulo auferuntur, nec miniſterij ſacri obeundi poteſtas adimi- D. Anton. 3.
tur: ſecus verò vtraque merito denegantur. Etenim æquiſſima eſt iuris regu- parte tit. 14.
la, [d] *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum & econtrà*. Itaque qui priuilegiis Cle- cap. 14. in fine. & alij paſſim.
ricalibus gaudere, & miniſterij ſacri obeundi prærogatiuâ frui voluerit, æquum [d] Regula 55. de regulis iu-
eſt, vt onera Clericalis ſtatus, ordiníſque ſacri ſuſcepti, quorum non vltimum ris in 6.
eſt continentia, quantum ei integrum erit, ſeruare ſibi proponat: ſecùs verò ſi
onera iſta detrectet, nec priuilegiis Clericalibus, nec executione ſacri miniſte-
rij potiatur. Iuſta eſt [e] Carthaginenſis quinti conſtitutio, quâ Epiſcopi, Presby- [e] Carth. 5.
teri, Diaconi ab omni Eccleſiaſtico officio remouentur, qui vel vxorem du- can. 3.
xerint, vel ab vxoribus minimè continuerint: nec iniqua Pelagij ſummi Pon- [f] Greg. Leoni
tificis Gregorij magni prædeceſſoris conſtitutio, quam refert S. Gregorius, [f] Epiſcopo Gatan. epiſt.
34. lib. 3.

vt hi Subdiaconi, qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum ex duobus eligerent, aut certè A
nullâ ratione miniſtrare præſumerent, aut à ſuis vxoribus abſtinerent.

CAPVT II.

De deſiderio & fuga ſacræ Ordinationis.

ARTICVLVS I.

In quo generatim diſcutitur an liceat ſacros ordines, vel Eccleſiaſticas appetere dignitates, vel refugere.

§. I.

B

Scripturæ ſacræ de propoſitâ quæſtione teſtimonia.

I. CVm Epiſcopatus omnium ordinum & dignitatum apex ſit, ad quem attingendum maior vtique, quàm ad reliquos ordines inferiores, vel dignitates Eccleſiaſticas perfectionis excellentia requiritur: ideò qui de appetitu iſto, & ambitu diſſeruerunt Patres, de Epiſcopatu præſertim verba fecerunt, de reliquis dignitatibus, vel ordinibus vix aliquid expreſſè dixerunt, quamuis de reliquis dignitatibus & ordinibus, aliquâ proportione ſeruatâ, ſimiliter eſſe iudicandũ non obſcurè innuerent: arripuerunt autem fere omnes Patres, vt de Epiſcopatu præſertim diſſererent, occaſionẽ ex hac D. Pauli ſententiâ, [a] *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat:* Verùm ea quæ eodem orationis filo ſubiungit Apoſtolus verba, *oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, &c.* quibus mox Diaconorum creandorum conditiones ſubdit, dum ait C
Diaconos ſimiliter pudicos, &c. conſentiunt vulgò iidem Patres [b] de Preſbyteris, æque ac Epiſcopis intelligenda eſſe. Ideóque nos prioribus quoque verbis, dum Epiſcopatum nominat, potiſſimum quidem Epiſcoporum ordinem ab Apoſtolo intelligi: Preſbyterorum tamen non excludi conſentaneè deducimus, & quæ de Epiſcopatu appetendo vel fugiendo dicuntur, ea ad Sacerdotium trahi debere cenſemus, eâ tamen adhibitâ cautelâ, vt ordinum & dignitatum proportio debita ſeruetur: quippè cùm fatendum ſit Epiſcopatus ſtatum, cùm maiorem perfectionem in ſui poſſeſſore exigat, & maioribus vndique periculis obſideatur, maiorique prudentiâ, induſtriâ, aliiſque virtutibus opus habeat, minus appeti poſſe, quàm ſimplex Sacerdotium: quod tamen cùm ſimilibus virtutibus adornari debeat, & ſimilibus periculis circumuallетur, ſuo quoque modo fugiendum erit, ſi Epiſcopatum fugere oporteat.

[a] 1. ad Tim. cap. 4.

[b] Hieron. ep. 85. ad Euag. Chryſoſtom. Theod. Prim. Bruno, Lyra, & alij paſſim in c. 4. prioris ad Tim. citatum.

II. Patrum ergo exemplo quæſtio de Epiſcopatu præſertim mouenda eſt, ex cuius deciſione de cæteris dignitatibus Eccleſiaſticis vel appetendis, vel fu- D
giendis iudicium ferendum erit, primúmq; ſi Scripturæ ſacræ loca in vtrámq; partem proferre liceat: hinc pro appetitu Epiſcopatus prædicta Pauli verba adduci poſſunt, [c] *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat;* illinc contra ambitum, & appetitum eiuſdem Epiſcopatus, & cæterarum Eccleſiaſticarum dignitatum, tum eiuſdem Pauli ad Hebræos ſententia, [d] *Nemo ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron:* tùm Eccleſiaſtici verba, [e] *noli quærere à rege ducatum, neque à rege cathedram honoris,* & paulò pòſt, [f] *noli quærere fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Quæ omnia vt immoderatam, & temerariam Epiſcopatus appetentiam excludunt, ita rationabile, & diſcretum Epiſcopalis operis atque ſollicitudinis deſiderium admittunt. Patrum quoque in hæc loca ſententia vniuerſim ea eſſe videtur, Epiſcopatum, (quod idem ſeruatâ proportione de cæteris Eccleſiaſticis dignitatibus dicere poteris) ordinariè loquendo nec minimè oblatum appetendum, aut propria voluntate ambiendum eſſe, nec oblatum atque impoſitum recuſandum eſſe: non vacare peccato qui

[c] 1. ad Tim. 3.

[d] Ad Hebr. 5.

[e] Eccleſiaſt. 7

[f] Ibidem.

A qui inordinatè ambiunt, nec à crimine immunes eſſe, qui impoſitum pertinaciter reſpuunt: appeti tamen & quæri poſſe à dignis, ab indignis verò atque ineptis recuſari ſemper debere.

§. II.

Patrum Græcorum de propoſitâ quæſtione ſententia.

III. Epiſcopatum, cæteraſque Eccleſiaſticas dignitates ordinariè nec appetendas eſſe, nec fugiendas, periculoſiùs tamen appeti quàm recuſari docere videtur Origenes, qui Iſaiæ Deo ſe offerentis, & Moſis recuſantis comparatione quodnam ſatiùs ſit Eccleſiaſticas dignitates appetere non oblatas, vel oblatas refugere, his verbis inquirit: [a] *Neſcio enim ſi poteſt quis eam contrarietatem negotiorum, quæ in vtroque videtur intendens, dicere, quia idipſum fecerit Moyſes, quod*
B *Iſaias: ego audacter feci comparans duos Sanctos, & Beatos viros, & decernens, & dicens, Moyſem verecundius feciſſe, quàm Iſaiam. Moyſes* [b] *quippe magnitudinem conſiderabat præeſſe populo ad educendum eum de terrâ Ægypti, & repugnare Ægyptiorum incantationibus, propter hoc ait, prouide alium quem mittas; iſte* [c] *autem non expectans audire, quid ei iuberetur vt diceret, ac ſi electus fuiſſet, ecce, inquit, ſum ego, mitte me, &c.* tum ſubdit comparationem Iſaiæ, & Ionæ: *ille*, inquit, *mittitur prædicare euerſionem Niniuitis poſt tres dies, & piget eum proficiſci nolentem cauſam malorum ciuitatis: iſte verò non expectans, quid ei imperaretur vt diceret, ait, ecce ego, &c.* Ex quibus hoc concludit: *bonum eſt non proſilire ad eas, quæ à Deo ſunt, dignitates, & principatus, & myſteria Eccleſiæ. Sed imitari Moyſem, & dicere cum eo, prouide alium quem mittas, neque ad principatum Eccleſiæ venit qui ſaluari vult, ſed ad ſeruitutem Eccleſiæ, &c.* [d] Baſilius ſimiliter primò aſſerit eum, qui idcirco deſignatus eſt, vt Euangelium prædicet, nullo modo ἐπὶ τὸ κήρυγμα, *ex ſua animi libidine*, aggredi ad hu-
C iuſmodi munus debere, ſed maturam temporis opportunitatem operiri, cùm id videlicet viſum Deo fuerit, ac tum demum prædicationem aggredi, cùm ei permiſſum ſit, & apud illos ad quos miſſus ſit; probatque pluribus Scripturæ ſacræ teſtimoniis, tum maximè ex eo Chriſti Domini oraculo, [e] *ego enim ex Deo proceſſi, & veni, neque enim à meipſo veni, ſed ille me miſit*; ex quo nempe deducitur neminem ſeipſum Eccleſiaſticis debere dignitatibus ingerere à Deo non vocatum, ab hominibus non electum, neque miſſum. Secundò ſequenti ipſe capite oſtendit, [f] *quod qui ad prædicationem Euangelij vocatus eſt, is obedire confeſtim debet, neque vllam rei moram interponere*, probátque ex illo Chriſti Domini, quo eum reprehendit, [g] qui ab ipſo vocatus, ad ſepeliendum patrem ſe proficiſci dicebat, vt in ſequendo Chriſto moram necteret: itémque ex illo Apoſtoli ad Galatas, [h] *cùm autem placuit Deo, qui me ſegregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam ſuam, vt reuelaret filium ſuum per me, vt Euangelizem illum in gentibus, continuò non acquieui carni, & ſanguini, &c.*

[a] Origenes homil. 6. in cap. 6 Iſaiæ.
[b] Exodi 4.
[c] cap. 6. Iſaiæ.
[d] Baſilius in eth. regul. 70. cap. 3.
[e] Ioan. 8.
[f] Idem cap. 4. ὅτι δεῖ τὸν κλη-θέντα εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου εὐθέως ὑπακούειν, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι.
[g] Lucæ 9.
[h] ad Galat. 1.

D IV. Fuſiùs verò & clariùs Sacerdotij dignitatem nec appetendam eſſe, nec fugiendam docet Sanctiſſimus eius ſocius, amicitiæ ac charitatis neceſſitudine eidem coniunctiſſimus [i] Gregorius Nazianzenus oratione illa apologetica, quâ cauſas exponit ob quas in Pontum fugerit, poſteaquam Preſbyter creatus fuiſſet, ac poſteà Nazianzum redierit. Vbi enim fusè exemplo Ionæ Prophetæ, quem Scriptura reprehendit, quod prædicandi officium à Deo impoſitum renuiſſet, & à facie Domini fugiſſet, Sacerdotium contumaciter non eſſe reſpuendum docuit, mox pluribus oſtendit ipſum nec temerè apprehendendum, nec impoſitum reſpuendum eſſe, cuius verba paucis quidem truncatis iis, quæ minus ad rem facient proferemus, *Mihi*, inquit, *quænam tandem oratio, aut quis defenſionis locus reliquus foret, ſi diutiùs ad frænum contumax forem, atque hoc miniſterij iugum, leue, an graue dicere oporteat neſcio, mihi quidem certè impoſitum recuſarem: ſi enim, quod vnum in his rebus firmum & validum proferri poteſt, hoc quiſpiam concesſerit, nos multò inferiùs ſitos eſſe, quam vt Sacerdotio apud Deum fungamur, alter fortaſſe nos inobedientiæ crimine minimè liberabit. Graues periò mina gra-*

[i] Greg. Naz. orat. 1. verſus finem. Legatur apud ipſum Greg. græcus textus.

níſque pœna aduerſus inobedientiam intenduntur, quemadmodum ſcilicet in alteram quoque partem, hoc eſt eorum qui nihil refugiunt, ac recuſant, nec vt Saül ille ſub paternis vaſis paulum ſaltem ſe occultant, cùm ad præfecturam vocantur, quam nec deponere quidem tutum eſt, nec poſteriori conſilio priori medicinam afferre. Ac proinde ipſe variis cogitationibus laborabam, quid facto opus eſſet exquirens, mediúſque inter duos timores hærens; quorum alter me deprimebat, alter erigebat: ac videte quam rectè, quamque iuſtè inter vtrumque timorem negotium transigam, nimirum vt nec minimè oblatam præfecturam appetam, nec oblatam repudiem: illud enim temerariorum hominum eſt, hoc inobedientium, vtrumque autem imperitorum. atque ipſe inter nimis audaces, & nimis timidos quodammodo interiectus ſum, nempe & his qui ad præfecturas omnes proſiliunt, timidior, & iis rurſus qui omnes fugiunt audacior: cum ſubdit, periculoſiùs eſſe contra obedientiæ legem onus impoſitum refugere, quàm ex imprudentia accepare: *nam timori quidem ſuſcipiendæ præfecturæ lex quoque obedientiæ fortaſſe opem ferre queat, Deo videlicet pro ſua benignitate fidem remunerante, eumque in perfectum, ac numeris omnibus abſolutum Antiſtitem componente, qui fiduciam in ipſo, ac ſpes omnes* B
ſuas poſitas habuerit. At inobedientiæ periculo haud ſcio quiſnam opitulari, aut quænam ratio ad fiduciam hortari poſſit: verendum enim eſt ne de iis qui fides noſtra commiſſi ſunt,
[a] Ezech. 34. *hoc audiamus,* [a] *animas eorum de manibus veſtris exquiram, & quemadmodum repuliſtis me, ne populi mei duces, & principes eſſetis, ità & ego repellam vos, ne ſim vobis in regem: ac rurſus quemadmodum non audiuiſtis vocem meam, ſed dediſtis tergum durum, & inobedientes fuiſtis, ſic erit cùm inuocaueritis me, ego autem non reſpiciam ad orationem veſtram, nec exaudiam. Abſit, vt hæ voces nobis à iuſto iudice veniant.* Probat deinde ſententiam ſuam exemplis, *eos omnes,* inquit, *quos diuina gratia, vel ad gubernandam plebem, vel ad Prophetiæ munus vnquam elegit, partim alacri animo vocationi paruiſſe, partim oblatæ gratiæ moram iniecisse reperio: nec vel eorum qui pedem ſubduxerunt, culpandam timiditatem, vel eorum qui ad impoſitum ſibi munus obeundum impigrè ſe accinxerunt, reprehendendam alacritatem: illi quippe miniſterij magnitudinem extimuerunt, hi contrà vocantis ope confiſi paruerunt: Aaron promptus erat: Moſes autem* C
repugnabat: Eſaias impigrè obediuit: at Hieremias iuuenilem ætatem metuebat, &c.

V. Idipſum pluribus in locis oſtendit Chryſoſtomus, ſed maximè in ſuis de Sacerdotio libris, in quibus hæc duo ex profeſſo oſtendit: Primùm, Sacerdotium quidem ab indignis refugi: à dignis verò ex charitate, & dilectione ergà proximum appeti poſſe; alterum operis Epiſcopalis, iuxta beati Pauli doctrinam, appetitionem licitam eſſe, primatus deſiderium illicitum: primum quidem conficto inter ipſum & Baſilium dialogo ita oſtendit, cùm enim ipſe paſtoris ſtudium erga gregem, charitatis erga Deum Symbolum eſſe dixiſſet, ſubinfert Baſilius, [b] *Tu verò Chriſtum non amas,* reponit Chryſoſtomus, *& amo, & amare certè nunquam deſiſtam: cæterum vereor, ne quem amo, eum irritem. Hoc verò,* inquit Baſilius, *ænigmate quodnam aliud obſcurius eſſe queat: ſi Chriſtum illum, à quo ametur, oues ſuas paſcere iuſſit; tu autem hoc nomine nolle paſcere affirmes, quod eundem illum, qui hoc iuſſerit, ames? non eſt,* reſpondet Chryſoſtomus, *ſermo hic ænigma, quinimo valdè apertus & ſimplex: nam ſi par atque idoneus adminiſtrando muneri iſti,* D
iuxta id quod Chriſto placitum eſt, nihilò ſecus tamen munus ipſum detrectaſſem, hæſitare quidem ad verba mea conueniret: poſteà verò quàm me ad functionis iſtius præſtationem animi huius imbecillitas minus idoneũ reddidit, quis huic quæſtioni, dubitationiue locus? &c. Poſteriùs quoque iiſdem libris edocet, cùm enim peſtilens iſtius honoris appetẽdi virus eſſe dixiſſet, mox quoque petitæ ex D. Paulo obiectioni ità occurrit: [c] *neque id dico, cum beato Paulo pugnare volens, quinimo, vt maximè cum illius verbis conſentiam. ea verò cuiuſmodi ſunt? ſi quis Epiſcopi munus appetit, honeſtum munus deſiderat: at ego non operis ipſius, ſed dominationis ac potentiæ deſiderium peſtilens eſſe dixi, atque hoc deſiderium ſic toto ſtudio ab animo abiiciendum eſſe cenſeo, vt ne animum quidem ipſum permittas ab illo occupari, vt is rerum omnium liberè agendarum poteſtatem habeat, &c.* [d] Similia habet prædicta Pauli verba commentans, vbi opus quidem Epiſcopale appeti poſſe, dignitatem & potentiam non debere exponit. *Si quis Epiſcopatum deſiderat, non culpo; non improbo, opus quippe regiminis eſt. Si quis hunc idcirco appetit, non principatus, ac dominationis faſtu, verùm curâ regiminis, &*
charitatis

[b] Chryſoſt. lib. 2. de Sacerd. c. 4.
Videatur Græcus textus apud ipſum Chryſoſt.
[c] Idem lib. 3. cap. 11. cuius potiſſima ad rem verba hæc ſunt. εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ· ἐγὼ δὲ οὐ τὸ ἔργον, ἀλλὰ τὴν αὐθεντίαν, καὶ δυναστείαν ἐπιθυμεῖν, εἶπον ὀλέθριον.
[d] Chryſoſt. hom. 10. in cap. 3. prioris ad Timoth.

A *charitatis affectu, non improbo, inquit: bonum quippe deſiderat opus: quippe & Moſes eam rem appetere cognoſcitur: verùm ille huiuſmodi potentiam, ambitumque dominandi nequaquam quæſiuit, ſed eam rem ita cupiuit, vt illi diceretur, quis te conſtituit principem & iudicem ſuper nos? ſi quis igitur ita deſiderat, deſiderat bene, Epiſcopus enim ex eo dicitur quod omnes inſpiciat, cunctaque ſpeculetur.* Idem quoque omnino Theodoretus ad eundem Apoſtoli locum: [a] *non accuſat*, inquit, *ſimpliciter cupiditatem, ſed ambitionem, & magiſtratus gerendi deſiderium: & docet non honorem, ſed virtutem appetere: non deſiderare dignitatem, ſed dignitatis officium inquirere.*

VI. Eadem quoque, quæ magiſtro, Iſidoro Peluſiotæ Chryſoſtomi diſcipulo placere viſa eſt ſententia. Primùm enim viros probatæ eruditionis, ac pietatis Epiſcopatum appetere poſſe, alios non poſſe, affirmat epiſtola ad Leontium his ſcilicet verbis, [b] *non eſt quorumlibet virorum præclarè Epiſcopatum appetere: verùm eorum, quorum vita ex Pauli legibus dirigitur: quamobrem ſi illam in te ipſo ſinceritatem perſpicis, libenti atque alacri animo ad tanti faſtigij aſcenſum pergis: ſin autem ea tibi*
B *deeſt, quoad ipſam adeptus ſis, ea quæ attingere nefas eſt, minime attinge: caue ne ad ignem qui materiam abſumis accedas.* [c] Secundò epiſtola ad Palladium Diaconum fusè oſtendit non omnium eſſe Epiſcopatum appetere, ſed pauciorum, qui non minus populis quibus præfuturi ſint præcellant, quàm paſtores ouibus; oportere ſiquidem Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, &c. vnde inuehitur in eos, *qui cùm præclarè ſecum actum eſſe putare debeant, quod in ſubditorum claſſe cenſentur, ipſi contrà ea appetunt, quæ conſequi nequeunt, atque Epiſcopatus amorem in ſe ipſis alunt, Apoſtolumque, qui exitialem eorum morbum profligare ſtuduit, tanquam morbo ſuo patrocinantem teſtem citant.* Oſtendit poſtea Apoſtolum huiuſmodi non ſuffragari, tum quod non iuſſerit, vt vnuſquiſque Epiſcopatum deſideret, nec amorem Epiſcopalis operis (cuius ibidem difficultates oſtendit) laudarit, ſed eiuſdem operis excellentiam: tum quod iuxta communem modum loquendi ἔργον, ſeu opus (quo nomine vtitur Apoſtolus) vulgò dici ſoleat, τὸ δύσκολον, καὶ
C δυσκατόρθωτον πρᾶγμα, *arduum, & quod ægrè confici poſſit, negotium:* ex quibus iuxta mentem Pauli ita concludit, ἐγὼ τὸ ἔργον τῆς ἐπισκοπῆς ὑπερφυῶς ἐπαινῶ. θεῖον γάρ, τὸ δὲ ἔρωτα τὸν ἐπ' αὐτῇ οὐκ ἐπαινῶ. σφαλερὸς γάρ, οὐ λέγω, καλῶς ποιεῖ: id eſt, *ego Epiſcopatus opus mirificè laudo: diuinum enim eſt, ipſius autem amorem minimè laudo: periculoſus enim eſt, non dico bene facis, &c.* Hinc varia Epiſcopatus pericula recenſet, variaſque difficultates, quæ nos ab Epiſcopatu expetendo deterreant. Idem quoque alia ad eundem Palladium Diaconum epiſtolâ eadem ferè habet, hocque præſertim notatu dignum D. Paulum, [d] *in medio relinquere ſuſpenſum Sacerdotij deſiderium, neque inſtigare ad id quemquam, ne indignos excitet ad capeſſendam rem perdifficilem, quæque omnem ſuperat reipub. adminiſtrationem, neque ab eo arcere quemquam, ne id, quod omni regno maius eſt, fugiendum eſſe proponat.* Subditque ipſum *vnumquemque ſui ingenij æſtimatorem, ac iudicem conſtituiſſe*, οὔτε ἐπιθυμεῖν, οὔτε φεύγειν, *neque expetere, neque fugere præcepiſſe.*

[a] Theodoret. comment. in idem caput: eadem Theophylactus, & Oecumenius ibidem.

[b] Iſidorus Peluſiota ep. 104. lib. 1.

[c] Idem lib. 3. ep. 216.

[d] Idem lib. 4 epiſt. 219.

D

§. III.

Latinorum Patrum ſententia proponitur.

VII. Eadem Latinorum Patrum mens atque ſententia fuit, verùm in hac quæſtione diſſoluenda excelluit [e] Auguſtinus duobus præſertim in locis, primùmque, ſuo, & fratrum cum ipſo degentium nomine ſcripta ad Eudoxium Preſbyterum, & aliis cum ipſo fratribus regularem vitam agentibus epiſtola, ipſis nec appetendum ex ſuperbia, nec ex deſidia refugiendum Sacerdotium iis verbis egregiè perſuadet. *Vos autem fratres exhortamur in Domino, vt propoſitum veſtrum cuſtodiatis, & vſque in finem perſeueretis: ac ſi quam operam veſtram mater Eccleſia deſiderauerit, nec elatione auidâ ſuſcipiatis, nec blandiente deſidiâ reſpuatis: ſed miti corde obtemperetis Deo, cum manſuetudine portantes eum, qui vos regit,* [f] *qui dirigit mites in iudicio, qui docet manſuetos vias ſuas: nec veſtrum otium neceſſitatibus Eccleſiæ præponatis, cui parturienti ſi nulli boni miniſtrare vellent, quomodo naſceremini, non in-*

[e] Auguſtinus hiſt. 81. Eudoxio, refertur ex parte 16. q. 1. c. vos autem.

[f] Pſal. 24.

ueniretis. Sicut autem inter ignem & aquam tenenda eſt via, vt nec exuratur homo, nec demergatur: ſic inter apicem ſuperbiæ, & voraginem deſidiæ iter noſtrum temperare debemus, ſicut ſcriptum eſt, [a] *non declinantes, neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram: ſunt enim, qui dum nimis timent, ne quaſi in dexteram rapti extollantur, in ſiniſtram lapſi demerguntur; & ſunt rurſus, qui dum nimis ſe auferunt à ſiniſtra, ne torpidâ vacationis mollitie ſorbeantur, ex altera parte iactantiæ faſtu corrupti atque conſumpti, in fauillam fumumq; vaneſcunt. ſic ergo dilectiſſimi, diligite otium vt vos ab omni terrenâ delectatione refrenetis, &c.* Secundò docet Auguſt. idem opus Epiſcopale appeti poſſe, dignitatem non poſſe, impoſitum Epiſcopatum recipere licere, ambire nefas eſſe: habitū ſiquidem moréſq; Chriſtiani populi depingens tria vitæ genera ſtatuit, moxque hæc ſubdit, [b] *ex tribus verò illis vitæ generibus, otioſo, actuoſo, & ex vtroque compoſito: quamuis ſalua fide quiſque poſſit in quolibet eorum vitam ducere, & ad ſempiterna præmia peruenire: intereſt tamen quid amore teneat veritatis, quid officio charitatis impendat, nec ſic quiſque debet eſſe otioſus, vt in eodem otio vtilitatem non cogitet proximi: nec ſic actuoſus vt contemplationem non requirat Dei: in otio non iners vacatio delectare debet, ſed aut inquiſitio, aut inuentio veritatis: vt in ea quiſque proficiat, & quod inuenerit teneat, & alteri non inuideat: in actione verò non amandus eſt honor in hac vitâ, ſiue potentia: quoniam omnia vana ſub ſole: ſed ipſum opus, quod per eundem honorem, vel potentiam fit, ſi rectè atque vtiliter fit, id eſt, vt valeat ad eam ſalutem ſubditorum, quæ ſecundùm Deum eſt: vnde iam ſuperiùs diſputauimus. propter quod ait Apoſtolus, qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat, exponere voluit, quid ſit Epiſcopatus, quia nomen eſt operis non honoris, &c. Itaque à ſtudio cognoſcendæ veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet otium: locus verò ſuperior, ſine quo regi non poteſt, etſi ita teneatur atque adminiſtretur, vt decet, tamen indecenter appetitur: quamobrem otium ſanctum quærit charitas veritatis, negotium iuſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis, quam ſarcinam ſi nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum eſt veritati: ſi autem imponitur, ſuſcipienda eſt propter charitatis neceſſitatem, &c.*

[a] Deuter. 17.

[b] Idem lib. 9. de ciuit. c. 19. Eadem Beda iiſdemq; verbis in 1. ad Timoth. cap. 3.

VIII. Auguſtinum præceptorem ſuum D. Proſper [c] Aquitanicus eius diſcipulus ſtudioſè expreſſit: vbi enim eos reprehendit qui communi bono prodeſſe nolunt cùm poſſint, vt contemplationi vacent, mox & eos coarguit qui Eccleſiaſticas dignitates digni reſpuunt, vel indigni admittunt, dignitatémque Eccleſiaſticam ex ſe nec fugiendam ſcribit, nec appetendam. *Ac per hoc*, inquit, *contra iuſtitiam faciunt hi, qui merito ſuæ conuerſationis, vel eruditionis electi otioſum ſtudium fructuoſæ vtilitati regendæ multitudinis anteponunt: & cùm poſſint laboranti Eccleſiæ ſubuenire, operoſæ adminiſtrationis laborem, fruendæ quietis contemplatione, refugiunt: ſed quoniam ſunt multi, qui ſe impares tantæ ſarcinæ norunt, tales iuſtè ſe etiam quæſiti non offerunt, ne videantur non Eccleſiaſticos labores velle ſuſcipere, ſed honores ambire, cùm dignitas Eccleſiaſtica nec ambienda ſit, nec vitanda. Qui verò præeſſe & prodeſſe populis poſſunt, ſi quæſiti non fuerint, iuſtè ſeipſos percipiendæ ſapientiæ ſtudiis tradunt. veruntamen ſi & illi qui lucris per ſe proficientium creſcunt, & iſti qui in ſeipſis ſub Deo ſuo ſapientiæ ſpiritualis perceptione proficiunt, in propoſito permaneant, itineribus quidem diuerſis incedunt, ſed ad vnam patriam tendunt, & ad vnum regnum diſparibus militantes officiis, Chriſto rege omnium vocante perueniunt.* Paulò aliter Gaudentius [d] Brixianus, qui tempore perſecutionis Epiſcopatum appeti poſſe docet, non ſimiliter aliis temporibus, *Cùm*, inquit, *Epiſcopatum cogitas, ne referas animum ad hæc tempora, quibus Epiſcopi nihil minus norunt quàm eas partes, quæ illis à Paulo aſſignantur: neque quicquam aliud nunc intelligitur appellatione Epiſcopi, quàm fructus, & vectigalia & immanes honores: ſed tempora illa ante oculos propone, cùm Paulus ipſe qui alios inſtituebat Epiſcopos, peragrabat orbem omnium terrarum in fame, & ſiti, in frigore, & nuditate, in verberibus, & plagis, in carceribus, atque quotidianis mortibus: eo igitur tempore optare Epiſcopatum nihil omnino erat aliud, quàm optare quotidie millies pro Chriſto mori: quod ſanè optare nulla religio prohibet.*

[c] Proſper Aquitanicus lib. 3. de vita contempl. cap. 28.

[d] Brixianus in ſchol. ad locum Apoſt.

IX. Annuit Gregorius magnus, [e] qui fusè pariter idem argumentum tractauit, tum pluribus in locis, tum maximè in libro paſtoralis curæ: vt enim omittam quæ ipſe tum aduerſus eos, qui Epiſcopatus vocati reſpuunt, tum aduerſus illos, qui è contra inflati eoſdem ambiunt, ibi fusè ediſſerit, [f] prædicationis

[e] Greg. part. 1. paſtor. cap. 6. circa medium.

[f] Greg. paſt. 1. cap. 7. 17.

A tionis officium laudabiliter & quæri ex charitate, & ex humilitate recuſari poſſe iis verbis oſtendit, Eſaiæ nempe & Hieremiæ exemplum proſecutus. *Quamuis nonnunquam prædicationis officium & nonnulli laudabiliter appetunt, & ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur: quod liquidò cognoſcimus, ſi duorum Prophetarum facta penſamus, quorum vnus, vt ad prædicandum mitti debuiſſet, ſponte ſe præbuit, quò tamen alter pergere cum pauore recuſauit. Eſaias quippe Domino quærenti, quem mitteret, vltrò ſe obtulit, dicens, ecce ego mitte me: Hieremias autem mittitur, & tamen ne mitti debeat, humiliter reluctatur dicens, a, a, a, Domine Deus, ecce neſcio loqui, quia puer ego ſum: en ab vtriſque exterius diuerſa vox prodiit, ſed non à diuerſo fonte dilectionis emanauit. Duo quippe ſunt præcepta Charitatis, Dei videlicet amor & proximi: per actiuam igitur vitam prodeſſe proximis cupiens Eſaias, officium prædicationis appetit: per contemplatiuam verò Hieremias amori conditoris ſedulò inhærere deſiderans, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Quod ergo laudabiliter alter appetit, hoc laudabiliter alter expauit: ille, ne tacitæ contemplationis lucra loquendo perderet, iſte, ne damna ſtudioſi*
B *operis tacendo ſentiret: ſed hoc in vtriſque eſt ſubtiliter intuendum: quia & is, qui recuſauit, plenè non reſtitit, & is qui mitti voluit ante per altaris calculum ſe purgatum vidit: ne aut non purgatus adire quiſque miniſteria ſacra audeat, aut quem ſuperna gratia eligit, ſub humilitatis ſpecie ſuperbè contradicat. Quia igitur valdè difficile eſt purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officium tutius declinatur; nec declinari, vt diximus, pertinaciter debet, cùm ad ſuſcipiendum hoc ſuperna voluntas agnoſcitur, &c.* [a] Ibidem ipſe poſtea Epiſcopatum licere vnicuique vt proſit, non vt præſit, appetere nos docet, eo præſertim tempore, quo minus honoris ipſi ineſſe videtur, quàm oneris.

[a] Ibidem cap. 8.

X. Reliqui omnes Patres à prædictis nequaquam diſſentiunt; ex quorum proinde doctrinâ hæc colligimus, Epiſcopatum ex ſe indifferenter appeti poſſe, & recuſari, dummodò ex charitate appetatur, ex humilitate vitetur, non ex deſidia eum recuſandum, non ex ſuperbiâ appetendum eſſe: propter opus ap-
C peti poſſe, propter celſitudinem & dominationem appeti non poſſe; ab iis tantum qui oneri pares fuerint, vixque, niſi ab iis qui ad illud legitimè vocati ſint, aſſumendum; ab indignis, & iis qui oneri impares ſunt, nunquam concupiſcendum eſſe: periculoſiùs expeti quàm vitari, præſertim eo tempore quo reditus, & honores dignitati adnexa ſunt: tunc verò æquius appetitum fuiſſe, cùm laboris ipſi plurimum ineſſet, & operis, voluptatis parum: peccare, & qui temerè appetunt, & qui vocati pertinaciter renuunt: quia tamen duplex hic quæſtio videtur proponi: quarum prima eſt, vtrum Epiſcopatus appeti, altera vtrum recuſari poſſit: cùm vtramque conglobatim ex ſententia Patrum diſcuſſerimus, ſupereſt vt ſigillatim de vtraque aliqua adiungamus.

ARTICVLVS II.

D *Speciatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates appetere.*

§. I.

Patrum teſtimonio ambitus ea in re reprehenditur.

I. Pluribus certè Patres Epiſcopatus ambitum exagitarunt. Origenes [b] *bonum eſſe*, docet, *non proſilire ad eas, quæ à Deo ſunt, dignitates, & principatus, & myſteria Eccleſiæ, ſed imitari Moyſem, & dicere cum eo, prouide alium quem mittas: neque enim*, ſubdit, *ad principatum Eccleſiæ venit, qui ſaluari vult*, fuſéque poſtea oſtendit, eum ipſum qui præeſt, cogitare debere ſe non ad dominationem, ſed ad ſeruitutem eſſe conſtitutum. Baſilius [c] in Monacho præſertim Sacerdotij, & præfecturæ cuiuſuis appetentiam damnat, oblatoſque etiam honores ipſis recuſare neceſſum eſſe docet. Idem quoque cum collegis ſuis Epiſcopis Italiæ &

[b] Origenes homil. 6. in Iſaiam.

[c] Baſil in cõſtit. monaſt. cap. 24.

Digitized by Google

præter liberam arbitrij voluntatem eſt extortum. Porrò neptis veſtra publicè proteſtatur, A
quod eam inutiliter fatigatis, & ad ipſius conuerſionem laboratis in vacuum: eſſet enim,
ſicut aſſerit, ex ipſa conuerſione peruerſior: & ſi nullis clauderetur in clauſtris, ipſa tamen
in veſtrum dedecus, & contemptum tempeſtiuum ſibi procuraret egreſſum: tenent igitur
vos, ſicut mihi videtur, labor inutilis, & cura ſuperflua: vereorque, ne vobis adaptet ali-
quis verbum illud Domini, [a] Va vobis, qui circuitis mare, & aridam, vt vnum proſe-
lytum faciatis, facitis enim duplo gehennæ filium. Deſiſte itaque ab inceptis, & ſi neptis ve-
ſtra iugum religionis abhorret, atque Deo immortali deſponſari detrectat, mortali homini
deſponſetur, & quæ in monte ſaluari non poteſt, ſaltem in Segor modicâ ciuitate ſaluetur.

[a] Math. 23.

In parentes quoque inuitos liberos ad ordinationem proponentes, æquiſſima
lex eſt Imperatorum Leonis & Maioriani, [b] *atqui*, inquiunt, *patres ac matres, ſi*
comprobati fuerint inuitos filios præfato oneri ſubdidiſſe bonorum ſuorum tertiam iubemus
infligi ipſius filij cenſibus profuturam.

[b] Nouella Leonis & Maior. ne quis inuitus Clericus ordinetur, inter additas Cod. Theodoſiano.

XXVII. Graue profectò Eccleſiæ vulnus infligitur, dum parentum, ſeu con-
ſanguineorum ambitio, aut turpis quæſtus Eccleſiaſticũ ordinem peruertit, & B
charitatis, ac iuſtitiæ legibus poſtpoſitis, vel inuitos, vel de Eccleſiaſtico ſtatu
nihil cogitantes ad Eccleſiæ faſtigium euehit: dum ſacris ordinibus initian-
dos temeraria parentum cura præſentat: dum, vt queritur Bernardus, [c] *Scho-*
lares pueri & impuberes adoleſcentuli ob ſanguinis dignitatem promouentur ad Eccleſia-
ſticas dignitates, & de ſub ferulâ transferuntur ad principandum Presbyteris: dum huic
[d] *paruulo aut forſitan necdum nato Eccleſiaſtica iam beneficia prouida ſanè iam parentum*
ſollicitudo parat, hunc nos, inquiens, illi vel illi tradamus Epiſcopo, apud quem habemus
gratiam, aut cui fortè ſeruimus, vt ditetur de bonis Domini, nec in tot liberos noſtra di-
uidatur hæreditas: illum Præpoſitus aut Decanus, vt ſibi ſuccedat, pluſquam materno edu-
cat affectu. Hæc Bernardus: *pinguis eſt*, inquiunt plurimi, [e] *panis Aſer*, panis bea-
titudinis, panis Chriſti, panis Eccleſiæ, *& præbebit delitias Regibus*, diuidamus fi-
liis noſtris hæreditatem Domini, [f] *hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei*: & inter
Clericos, Cleros ipſi ſortiamur. Iis ſanè ad Eccleſiæ deprædationem potius,
quàm regimen viis quam-multi graſſantur: iis inquam viis, quas caro & ſan- C
guis reuelant, non autem pater noſter qui in cœlis eſt: hæ verò abominabiles
viæ ſunt in conſpectu Domini: nam ſicut Chriſtiani [g] non ex ſanguinibus, ne-
que ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo naſcuntur, ita
nec humanâ prudentiâ, nec mundanâ ratione, nec carnali deſiderio Chriſtia-
norum patres eligendi. Grauiſſimum verò vulnus eſt, cùm inepti, ſtupidi, cor-
pore animoque deformes in clerum velint, nolint, parentum auctoritate detru-
duntur, qui vt domos exonerent, Eccleſiam onerant, quos à ſe abiiciunt, Deo
præſentant, & quos mundus reſpuit, Deo offerunt: non verentes illam Domi-
ni comminationem apud Malachiam Prophetam, [h] *ſi offeratis cæcum ad immo-*
landum, nonne malum eſt? & ſi offeratis claudum & languidum, nonne malum eſt? offer
illud duci tuo ſi placuerit ei, aut ſi ſuſceperit faciem tuam: non attendentes egregiam
iſtam Hieronymi ſententiam, [i] *indignum eſt dare Deo, quod dedignatur homo*: non
reuerentes diuinam Maieſtatem, Clericalis ordinis dignitatem, officiorum ſa-
crorum ſublimitatem. Procul à Chriſtianorum auribus, ac factis talis diuinæ D
dignitatis prophanatio: procul ab Altaribus ſacris tanta temeritas: procul à
Religioſo ſtatu tam irreligioſa prouectio. Sed diſputationis ſuſceptæ metas
egredior, nec tamen omnia quæ de inuitis liberis, & parentum imperio vel re-
uerentia coactis ad ordines accedentibus dici poſſunt, hoc loco concludo, de
parentum ſcilicet auctoritate in filios, quantum ad ſtatus Eccleſiaſtici electio-
nem pertinet, plura ſuo loco ſpeciatim dicturus.

[c] Bernardus epiſt. 42. ad Henr. Senonenſem.
[d] Idem declam. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.
[e] Geneſ. 49.
[f] Pſal. 82.
[g] Ioan. 1.
[h] Malach. 1.
[i] Hieronym. comment. in caput 1. Malach.

§. X.

An ad cœlibatum & eccleſiaſticas leges inuiti ordinati adſtringantur.

XXVIII. Quæret autem aliquis, nùm, qui coacti, ſeu metu iniuſtè incuſſo ſa-
cros ordines ſuſcipiunt, cœlibatus lege conſtringantur? Concilium [k] Ancyra-
num

[k] Ancyrani c. 10. al. 9. refertur diſt. 28 c. Diaconi.

A num videtur huic quæſtioni quodammodo ſatisfeciſſe, dum nempe de Diaconis ſtatuit, vt qui in ordinatione proteſtati fuerint ſe continere non poſſe, ſoluti à lege cœlibatus in miniſterio relinquantur: qui verò tacuerint, & nullâ proteſtatione factâ manus impoſitionem ſuſceperint, ſi ad nuptias poſtea venerint, à miniſterio ſuſpendantur. Planè tamen non ſatisfacit hic Synodi Ancyranæ canon, tum quod poteſt quis inuitus cogi ad ordinum ſacrorum ſuſceptionem, qui eodem metu quo compelletur ordinari, proteſtationem quoque iſtá emittere vetabitur, de quibus præſertim hîc diſputatio eſt, cùm tamen de iis non agat Ancyrana Synodus, quæ potiùs de iis videtur egiſſe, qui à plebibus ob ſanctimoniæ, & doctrinæ famam, ad dignitates Eccleſiaſticas petebantur. Secúdò, de ſolis Diaconis agit Ancyrana Synodus, ideóque dubium relinquit, num hic canon ad Preſbyteros, & Epiſcopos extendi debeat, quorum fortè alia erat ratio. Tertiò, quia cùm tempore Synodi Ancyranæ vigeret fortè apud Orientales hic mos, paſſim iam apud eos vſitatus, vt qui matrimonium ante ordinationem
B contraxiſſent Diaconi, ac Preſbyteri, nihilominus in miniſterio ſacro ſecundùm vicem ſuam deſeruirent, quem morem Occidentales reſpuerunt: ideò non tantâ fortè facilitate miniſterium ſacrum inuitis ordinatis, ſi coniugium contraxerint, iam permittendum eſt, quantâ videtur Concilium Ancyranum permiſiſſe, præſertim cùm eo quo habitum eſt tempore, nec per ordinem ſacrum matrimonia attentata, irrita redderentur: quibuſdam ergo diſtinctionibus adhibitis congruenter noſtris moribus quæſtio propoſita diſſoluenda eſt.

XXIX. Primùm itaque certum eſt metum leuem, eum nempe qui virum conſtantem minimè percellat, non cenſeri obeſſe, quominus qui ordinationi ingrato animo conſentit, verè caſtitatẽ voueat, & ſeſe cœlibatus lege conſtringat: quemadmodum enim, vt omnes Iuriſconſulti conſentiunt, matrimonia per metum leuem non cenſentur irritari, itá nec vota: ideóque [a] Innocentius tertius vota & iuramenta valida cenſuit, quæ leui metu extorta fuiſſent: ſi quis tamen reuerà ordinationi non conſenſerit, quocũque tandem metu à conſenſu
C impeditus fuerit, non eſt validè ordinatus, cùm ad ordinationem validam conſenſus ſuſcipientis ex prædictis requiratur, nihilq; vt habent iuris regulæ; [b] *tam conſenſui contrarium ſit, quàm vis, atque metus, quem comprobare contra bonos mores eſt.* Neque verò ſufficit quod poſtea conſentiat, quia abſentibus miniſtro, materiâ ac formâ, conſenſus de nouo adhibitus ordinationem reuocare non poteſt, & characterem animæ imprimere: ideóq; talis vel denuò ordinandus, vel ab Eccleſia pro non ordinando declarandus, in quo caſu, ſi caſtitatem non vouerit, ſolutus ab eius obſeruantia poteſt nubere. Si verò ordinationi quidem conſenſerit, ſed caſtitatem vouere minimè intenderit, quin potius animo reluctatus fuerit, non tenetur quidem ex voto ad caſtitatem ſeruandam, quia nullum emiſit: attamen quia Eccleſia præſumit metum leuem non fuiſſe huius momenti, vt niſi volentem ad ſacros ordines adigeret; ideò huiuſmodi hominem ad caſtitatem ſeruandam obligat, teneturq; ordinatus Eccleſiæ præſumptioni ſeſe conformem exhibere, & caſtitatẽ, quam non vouit, vouere, ad quam etiam
D abſque voto, communi Eccleſiæ lege, teneretur, quæ omnes ordinationi conſentientes, niſi graui metu ad conſenſum adacti fuerint, ad eius obſeruationem conſtringit: eo modo quo qui non conſenſit matrimonio leui metu, à conſentiendo deterritus, ab Eccleſiâ præſumitur verè eſſe coniugatus, ideóque, niſi contrarium probauerit, & Eccleſiæ iudicio matrimonium eiuſmodi metu contractum diſſolutum fuerit, conſentire tenetur, & ad onera matrimonij ſubeunda obligatur.

[a] Innocẽt. 3. cap. cum dilectus, de iis quæ vi, metuſve cauſa fiunt, & cap. inſinuante, qui Clerici, vel vouentes.

[b] Reg. 116 de regulis iuris.

XXX. Secundò, nec valdè dubium videtur inter auctores, quin Eccleſiæ iudicio, & in foro exteriori, vt loquuntur, à vinculo cœlibatus liber cenſeatur, qui cadente metu in conſtantem virum, & iniuſtè incuſſo perterritus, ad ordinationem ſacram compulſus fuerit: cùm enim matrimonia, vt patet ex pluribus iuris [c] Canonici auctoritatibus, huiuſmodi metu irritentur, quidni & vota? cùm ad hæc non minor conſenſus, vel libertas, quàm ad illa requiratur. Confirmatur, etenim [d] Alexander tertius profeſſionem religionis tali metu extortam ir-

[c] cap. cum locum, cap. veniens, & cap. cõſultationi, de ſponſal. & c. de neptis, & c. ſi verũ, 33 quæſt. 2.

[d] Alexand. 3. cap. perlatũ, de his quæ vi metuſve cauſa fiunt.

ritam declarauit, & taliter caſtitatem vouenti ad nuptias incundas liberam A poteſtatem fecit: pari ergo ratione votum caſtitatis nullum ab Eccleſiâ eſſe præſumitur, quòd graui metu in conſtantem virum cadente iuſtè incuſſo extortum fuerit: [a] *quæ enim metu & vi fiunt, de iure debent in irritum reuocari.* Item nemini Eccleſia (niſi fortè in caſu neceſſitatis) caſtitatis obligationẽ præterquam volenti imponit, ne à Chriſti & Apoſtolorum exemplis deflectat: ij enim nullum ad eam ſeruandam compellere, ſed ſolùm inuitare æquum cenſuerunt. Intelligens certè Seruator, quantæ difficultatis eſſet, & excellentiæ caſtitatis obſeruatio, noluit illam intra neceſſitatem legis concludere, ſed dixit, [b] *non omnes capiunt verbum iſtud, qui poteſt capere capiat:* & Apoſtolus, [c] *de Virginibus*, inquit, *præceptum Domini non habeo, conſilium autem do:* quorum exemplis edoctus Ambroſius [d] in exhortatione ad Virgines. *Integritas*, inquit, *corporis expetenda à vobis eſt: quam ego pro conſilio ſuadeo, non pro imperio præcipio. Sola eſt enim virginitas quæ ſuaderi poteſt, imperari non poteſt: ſed res magis voti, quàm præcepti* eſt Similiter Eccleſia nullum inuitum ad caſtitatem compellit, nullum renitẽtem à nuptiis reuo- B cat: compelleret autem ad caſtitatem, ſi graui metu incuſſo extortum conſenſum ad obligationem caſtitatis ſufficere voluiſſet: nec multum intereſt, quod proteſtatus in ordinatione non fuerit, qui violentiam paſſus eſt, ſe continere non poſſe: proteſtatio ſiquidem ad hoc ſolùm adhibetur, vt de metu incuſſo, & violentiâ illatâ conſtet; quod ſi aliunde metus probari poſſit, quidni Eccleſiæ iudicio, quæ nec vult, nec fortè poteſt ſine neceſſitate, inuitos caſtitatis vinculo conſtringere, nulla fuiſſe eiuſmodi profeſſio cœlibatus declaretur?

[a] Idem Alex. 3. cap. 2. de ſto tit.

[b] Math. 19. Lege Chryſoſt. hom. 63. in Math. ſub medium.

[c] 1. Cor. 7.

[d] Ambroſius in lib. exhort. ad virg. refertur 32. q. 1. c. integritas.

XXXI. Quod ſi dicas proteſtationem coram bonis & probatis viris neceſſariam eſſe ad appellationis beneficium, cùm te iuſtus metus, ne appellare poſſis, excuſat, vt ex [e] Gregorij noni reſponſo innoteſcit: ideóque inferas, graui metu vrgente, ei qui ordinationi palam contradicere non poſſit, proteſtari neceſſarium eſſe, vt ſe continentiæ Sacerdotalis vel Monachalis profeſſioni refragari teſtetur. In contrarium reponemus, appellationis refugium, etſi in fauorem eius partis, quæ ſe læſam conqueritur, inſtitutum ſit, odioſum tamen eſ- C ſe; tùm quod iudiciorum publicorum auctoritatem infringat, tum quod in alterius ſaltem ex litigantibus incommodum & detrimentum cedat: quare, vt litigantium temeritas coërceatur, qui ſæpè iniuſtam cauſam appellando proſequuntur, & alios irrationabiliter fatigant, iuſtè appellandi ei licentiam lex interdicit, qui facultate appellationis iuſto metu interclusâ, de violentia proteſtatus non fuerit, maximè cùm appellationis beneficium iuris naturalis non ſit, ſed poſitiui: è contrà verò cùm vnicuique naturalis ſit poteſtas de ſuo corpore diſponendi, & cœlibatus vel vouendi, vel eiurandi, vel amplectendi, vel renunciandi, eaque libertas vnicuique ſit maximè fauorabilis, ac gratioſa, in nullius verò odium ac iniuriam: & vbi bona fides eſt, ex prædictis iuris [f] regulis, vim vel metum comprobare contra bonos mores ſit: ob id, non ſeruatis iſtis iuris ſolemnitatibus, faciliùs in integrum reſtituitur, qui graui metu perculſus cœlibatum in ordinum ſuſceptione, vel monaſticæ vitæ profeſſione viſus fuerit vouiſſe, quàm licentia permittatur appellandi ei, qui graui metu deterritus D appellare non potuerit.

[e] Gregor. 9. cap. fin. de appell.

[f] De regulis iuris ff. reg. 116.

XXXII. Hæc autem ita intelligenda ſunt, niſi progreſſu temporis emiſſa ab inuito caſtitatis profeſſio rata habeatur: nam ſtatim atque rata habetur, obligationem inducit: ideóque in cauſſa cuiuſdam mulieris, quæ ſe inuitam, intentato à marito metu mortis, conuerſionis velum de manu Epiſcopi, in cuius præſentia de vi fuerat proteſtata, ſuſcepiſſe allegabat, Oſcenſi Epiſcopo, & Priori ſanctæ Mariæ Cæſaraugustanæ mandauit Alexander [g] tertius, quatenus eam ad Monaſterium redire compellerent, ſi legitimè probatum non fuerit, non timore mortis prædictam mulierem religionem intraſſe, aut quod fecit poſtmodum ratum habuiſſe; ac ſi nimirum diceret, etſi votum ab initio violenter extortum fuerit, illud ipſum tamen per ratihabitionem ſequentem, vim, & firmitatem obtinere poſſe: non enim ex altera eiuſdem Alexandri [h] epiſtola decretali ad Epiſcopum Bellouacenſem, & alia [i] Clementis tertij, dubium

[g] Alexand. 3. cap. perlatũ, de iis quæ vi metuſve cauſa.

[h] Idem cap. ſignificatum, de regularib.

[i] Clemens 3. cap. cum virum, eodem tit.

A bium relinquitur, quin in his ſimilibus caſibus ratihabitione ſubſecutâ, quod ante fuerat etiam inualidè geſtum roboretur. Vnde quemadmodum mulier, quam inuitam contraxiſſe cum viro ſuo conſtabat, Canonici [a] iuris auctoritate, proferendorum ad violentiam probandam teſtium facultate excluditur: quod per annum & dimidium cum ipſo cohabitans conſenſiſſe in matrimonium videretur. Ita quoque anni vnius integri ſpatio profeſſionē religionis inualidam Concilia [b] Triburienſe, & [c] Moguntinū (prout nempe citatur in Decretalium libro, quamuis in Conciliis Moguntinis editis nullum eiuſmodi decretum legiſſe ſe referat [d] Antonius Auguſtinus, nec nos legerimus) Tridentinū [e] verò quinquennio (niſi habitum ſponte dimiſerit, quo caſu in pœnam temeritatis ſuæ nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam vult admitti) roborari & conualeſcere teſtantur: ſic enim diuturnitate temporis conualeſcunt, quæ cùm à conſenſu voluntatis pendeant, vix ſine eo voluntatis conſenſu multo tempore eſſe potuerunt, & quemadmodum [f] vel habitus geſtatione, vel aliis ſimili- B bus actibus ratihabitio profeſſionis Monaſticæ in iure præſumitur: ita exercitio ſpontaneo ordinum ſuſceptorum, vel promotione ad ſuperiores, caſtitatis in Subdiaconatu emiſſa profeſſio rata haberi videtur.

XXXIII. Tertiò inter Doctores videtur controuerſum, nùm in foro conſcientiæ, & coram Deo, is qui conſenſit ordinationi & profeſſioni caſtitatis, ſed ex metu cadente in conſtantem virum ſibi iniuſtè illato, reſilire poſſit, & dimiſſo cœlibatu quem coactus vouit, ad nuptias conuolare. Quidam enim, vt [g] Panormitanus, [h] Syluester, & alij, putant votum caſtitatis, quod quis inuitus emiſit, in foro Eccleſiæ exteriori, nullum iudicari, quia conſenſus abfuiſſe præſumitur, coram Deo tamen & in conſcientiæ foro obligare, ſi conſenſus adfuerit, etſi metu extortus. Alij verò, vt [i] Richardus, [k] Sotus, & alij, niſi libero conſenſu prolata vota non obligare etiam in conſcientia aſſeuerant: quæ ſententia probabilior eſt: tum quia cùm vota debeant eſſe liberrima, non videntur obligandi vim habere, niſi ſepoſito ſaltem graui metu, ſpontaneè emittantur: tum quia C Canones [l] paſſim vota illa metu extorta, nullam obligationem inducere declarant: eaq; valida vota eſſe docent, quæ metu graui cadente in conſtantem virum extorta non fuerint: ergo quæ iſto metu extorta fuerint, ea inualida eſſe ſatis apertè inſinuant: tum quia extortum metu conſenſum ab vxore, non ſufficere putauit [m] Alexander ſecundus Landulpho cuidam in Corſica reſcribens, quominus à Monaſterio, quod ingreſſus fuerat, egrederetur, & ad vxorem, quam inuitam ad conſenſum adegerat, tutâ conſcientiâ rediret: ergo nec conſenſus vi ab ordinato, aut religionem profeſſo extortus, in conſcientiâ obligabit: tum quia [n] Alexander tertius vniuerſim, tam de voto, quàm de matrimonio loquens docet, *cùm locum non habeat conſenſus, vbi metus, vel coactio interce-dit, neceſſe eſſe, vt vbi aſſenſus cuiuſdam requiritur, coactionis materia repellatur*: ideóque putauit coactum conſenſum ad voti obligationem inducendam minimè valere etiam coram Deo: tum quia Eccleſiæ conſuetudine eiuſmodi vota irrita declarantur, etiamſi de conſenſu præſtito, vel non præſtito minimè inter- D rogetur, qui violentiam allegat: imo etiamſi ſe conſenſum, ſed ex metu graui elicitum adhibuiſſe fateatur: quod manifeſtè oſtendit vota illa non ſolùm ob defectum conſenſus inualida præſumi, ſed reuera defectu libertatis eſſe inualida: tum quia, quantum præſertim ad votum caſtitatis ordinum ſuſceptioni adnexum pertinet, euidenter patet Eccleſiam quæ vota metu extorta irritat, nullum huiuſmodi votum renitentibus ordinari, nec niſi ex metu graui conſentientibus, ſacræ ordinationi adnexuiſſe: aliàs, quod tamen abſurdum videtur, eam obligationem ipſa imponeret, quam ſibi explicitè vouentes imponere non præſumunt: tum denique quia poſſet quis ad caſtitatem ſeruandam aliquem conſtringere, ſi extorta metu vota valerent: hoc autem ſuperiùs à nobis reprobatum eſt, ſaltem ſublato caſu neceſſitatis.

XXXIV. Quædam tamen in contrarium obiiciuntur, primum, quia de iis qui Baptiſmum inuiti ſuſceperunt, [o] Toletanum quartum Concilium ait, *oportere, vt fidem quam etiam vi, & neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur*: ideóque à pari

a cap. ad id, de ſponſalibus, & matrimonio.
b Conc. Triburienſe can. 24. refertur c. puella, 20. q. 2.
c Conc. Mogunt. cap. ſi quis, de regularibus.
d Antonius Auguſtinus in illud & 9. caput huius tituli.
e Trid. ſeſſ. 25. de regula. cap. 19.
f cap. vt Clerici, cap. vidua, de regularibus.
g Panormit. in cap. perlatum, de iis quæ vi, metuſve cauſâ.
h Sylueſter verb. metus, §. 8.
i Richardus in 4. diſt. 29. q. 2. art. 1.
k Sotus de iuſtitia & iure, q. 2. art. 2.
l cap. perlatum, cap. dilectus, & cap. inſinuâre ſuprà citatis, & c. puellæ 20. q. 1.
m Alexand. 2. can. notificaſti, 33. q. 5.
n Alexand. 3. cap. cum locum, de ſponſalibus.
o Tolet. 4. c. 56. refertur c. de Iudæis, diſt. 45.

Digitized by Google

inferet aliquis, eos qui vel inuiti ordinem ſuſceperint, cogi debere vt conti- A
neant: quippe cùm lex continentiæ adnexa ſit ſacræ ordinationi, ſicut profeſ-
ſio religionis Chriſtianæ, & eius obſeruatio Baptiſmo. Secundò, quia cùm
voluntas metu extorta voluntas ſit, vt ex [a] Auguſtino colligunt [b] Gloſſæ &
Canoniſtæ paſſim, qui metu ſacros ordines ſuſcipit, voluntariè ſuſcipit, ideó-
que caſtitatis adnexæ lege conſtringitur. Tertiò, quia ex regulis iuris [c] *acceſ-
ſorium naturam ſequitur principalis*, voluntas ergò quæ ſufficiet ad ordinum ſuſce-
ptionem, ſufficiet quoque ad ordinibus ſacris adnexam cœlibatus obligatio-
nem contrahendam: certum eſt autem ex prædictis extortum quamtumuis
metu graui conſenſum ad ordinationem ſufficere. Quartò, quia non maior
videtur libertas requiri ad votum emittendum, quàm ad peccatum mortale
contrahendum: quis autem neſciat peccatum mortale contrahi per actiones
etiam metu extortas, quod præclaræ Poëtæ exhortationi locum dedit.

[a] Aug. lib. 4. q. 14 ad c. 15. numerorum.
[b] Gloſſ. verbo volt c. metui. 15. q. 1.
[c] Regula 42. de regulis iuris in 6.

——— [d] *Phalaris licet imperet, vt ſis*
Falſus, & admoto dictet periuria tauro, B
Summum crede nefas animam præferre pudori.

[d] Iuuenalis.

Quidni ergo & vota ipſa quocumque metu elicita valida ſint? Quintò, quia
Toletanum [e] Concilium octauum id expreſsè videtur aſſeruiſſe, vbi eos re-
prehendit, *qui aut euentu neceſſitatum, aut metu periculorum adepti fuerant Eccleſiaſti-
carum officia dignitatum, & quoniam cùm illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe te-
ſtati ſunt: idcircò hoc ſpernere, atque ad priſtina pertentant coniugia moréſque redire, tam
nequiter cœleſtia iura ſoluentes, quàm promptè ſæculi extant illecebris inhiantes.* De qui-
bus poſteà ita concludit, *recedant ergo talium deſideriorum ſine verecundiâ impudorati
fautores, & licet inuiti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cœleſte
retineant præmium, quod nolendo propter terrena conſecuti ſunt neceſſitatis euentum, vt*
[*] *tam inuiti appetant bona diligere, quàm ſponte videntur deſidentes impugnare. Quod
ſiquis poſt hoc perennis diſpoſitionis edictum non ſinceriter ſacris inhæſerit cultibus, & abii-
ciens à ſe gratiam, quam accepit, relabitur ad coniugium, moréſque ſæculi attentauerit,
vel eum redire ad hoc conſtiterit: mox omni Eccleſiaſtici ordinis dignitate priuetur, & vt* C
*apoſtata à ſanctæ Eccleſiæ liminibus, & ſocietate fidelium habeatur prorſus excluſus, Mo-
naſterij clauſtris donec aduixerit, ſub pœnitentiâ retrudendus.*

[e] Tolet 8. c. 7. iuxta editionem antiquam.
[*] al. apud Garſ. *tamen inuiti appetant bona, quæ ſponte videntur deſides impugnare.*

XXXV. Hæc autem omnia non difficile ſoluuntur: Primò enim compa-
ratio inter Baptiſmum & Ordinem, quantum ad adnexam huic quidem caſti-
tatis, illi vero religionis Chriſtianæ obſeruantiam, non videtur ſatis congrue-
re. Tùm quod obſeruantiæ Chriſtianæ religionis onerosa non ſit, ſed neceſſa-
ria, caſtitatis autem onerosa ſit, nec ad ſalutem neceſſaria, ideóque cùm ad
religionem Chriſtianam obſeruandam baptiſati, etiam inuiti, compelluntur,
nulla ipſis infertur iniuria, quin potiùs fit eis gratia quòd viam ſalutis intrare
coguntur: iniuria autem fit iis, qui inuiti ordinati ad cœlibatum ſeruandum,
legemque non neceſſariam adimplendam conſtringuntur, ſine quâ ſeruari ipſi
poſſent, quæque nolentibus grauis eſt, dura ac valde periculoſa: tùm quod
baptiſati iure diuino ad Chriſtianæ legis obſeruantiam tenentur, Deus autem
cùm ſit ſupremus omnium Dominus, non indiget noſtro conſenſu, vt nos ad D
ea quæ ipſi placuerint obliget obſeruanda: cùm econtrà caſtitatis obligatio
iure Eccleſiaſtico ordinibus adnexa ſit: Eccleſia verò cum ſupremo iſto domi-
nio careat, curam potiùs habens, quàm imperium, miniſterium potiùs gerens,
quàm abſolutam dominationem exercens, nullum ad caſtitatem, ſublatâ ne-
ceſſitate, niſi volentem adſtringit, ne iugum imponat, quod quis ferre ægrè
poſſit. Secundò, voluntas quidem coacta ſimpliciter voluntas eſt, ſecundùm
quid tamen voluntas non eſt, nec integrâ gaudet libertate, quam ad votorum
obligationem Deus neceſſariam voluit. Tertiò, hæc regula iuxta quam acceſ-
ſorium ſequi dicitur naturam principalis, multas patitur exceptiones; & quan-
tum ad præſentem quæſtionem pertinet, duas præſertim. Primam, eam non
valere in iis quæ iure poſitiuo tantùm connexa ſunt, cùm enim diuino iure ſtet
ſacra ordinatio, huic autem accedat cœlibatus votum Eccleſiaſtico, non ea-
dem eſt neceſſitas noſtri conſenſus ad ſacrorum ordinum ſuſceptionem, quæ
eſt ad

Digitized by Google

A eſt ad caſtitatis obligationem. Alteram non intelligi prædictam regulam in acceſſorio, de quo ſpecialis eſt diſpoſitio à diſpoſitione circa principale diuerſa: iuris autem diſpoſitio circa caſtitatem ſacro ordini adnexam, & Deo per quodcúmque votum promiſſam, eſt, vt niſi libera exiſtente voluntate, & metu omni ſecluſo promiſſa fuerit, legis non ſit, ſed conſilij ſolummodo, cùm econtra non eadem ad ordinum ſuſceptionem libertas voluntatis requiratur. Eodem verò recidit tertia exceptio, quæ à quibuſdam traditur, regulam prædictam valere, cùm acceſſorij, & principalis eadem eſt ratio: at ordinis ſacri, & caſtitatis diuerſa omnino eſt, nam ordo ſacer ſolâ Eccleſiæ voluntate ſuſcipi poteſt, adeout etiam infantibus conferri queat: caſtitas niſi propriâ voluntate, eâque libertimâ legitime voueri non poteſt. Quartò, vniuerſim dicendum eſt, parem non eſſe rationem peccati mortalis & voti, maiorémque ad votum libertatem requiri, quàm ad peccatum mortale contrahendum: cùm enim materia voti res ſit conſilij, non præcepti, niſi liberrimè acceptetur, non videtur
B voueri: materia autem peccati cùm poſſit eſſe vel naturâ ſuâ mala, vel à Deo vetita, qui ſummum in vnumquemque noſtrum ius habet, cuius imperio volentes nolentes acquieſcere debemus: [a] *voluntati enim eius quis reſiſtit?* quemadmodum in iis quæ ſolo humano iure vetita ſunt, ſi metus cadens in conſtantem virum intercedat, nullum peccatum contrahitur, quia non adeò ſtrictè leges humanæ nos ligant; ita quoque cùm humano tantùm iure caſtitas ſacris ordinibus adnexa ſit, nullum crimen committitur, ſi qui cadente metu in conſtantem virum ſacris ordinibus initiatus eſt, ad nuptias conuolat, nec ſe caſtitatis lege conſtrictum credit.

[a] Ad Rom. 9.

XXXVI. Denique Concilium Toletanum [b] octauum de iis loquitur qui vrgente Eccleſiæ neceſſitate inuiti ad ſacros ordines trahebantur, & qui, vt ait Concilium, *propter terrena neceſſitudinis euentum*, Eccleſiaſticas dignitates quibus deſides fungi nolebant, conſecuti fuerant: quos ſanè continentiæ lege
C conſtrictos credimus, quia quicumque illis metus incutiatur, iuſtus eſt: Eccleſia enim, vt ſupra docuimus, iuſtè, ſi neceſſitas adfuerit, inuitos ad Sacerdotium compellit, vnde quemadmodum qui iuſto metu incuſſo matrimonium contrahunt, validè contrahunt, ita qui iuſto metu ad ordines ſacros ſuſcipiendos adiguntur, continentiæ lege iure deuinciuntur. Etenim ita quiſque ſui corporis poteſtatem habet, & eligendi ſtatus arbitrio fungitur, vt ſemper communis boni procuratio excepta cenſeatur, ad quam quiſque naturali primigenio iure adſtringitur, cuius ſi neceſſitas adfuerit, ſpeciali iuri vnicuique renuntiandum eſt, vt communi bono conſulatur, vel communi malo occurratur: quare iniuriam nullam paſſus eſt, qui inuitus in hoc caſu ordinatus eſt: proindéque nec onera ordinum ſacrorum iure ſuſceptorum deturbare, nec repugnantem eis ſtatum amplecti poteſt.

[b] Toleta. 8. Concil. ſup.

XXXVII. Si quis verò inuitus ordinatus ad nuptias iure conuolarit, [c] eo ipſo tamen priuilegiis Clericalibus renuntiat, & ab executione ſacri miniſte-
D rij ceſſare debet: & ſi vxori alligatus anteà fuerit, & illa ſolutionem matrimonij quoad thorum conſenſerit, debet & ipſe continere ſi priuilegiis Clericalibus frui, & miniſteria ſacrorum ordinum obire voluerit: illâ verò renitente, ſi ipſi quantum licuerit à re vxoriâ ceſſare placuerit, priuilegia Clericorum nequaquam eo titulo auferuntur, nec miniſterij ſacri obeundi poteſtas adimitur: ſecus verò vtraque merito denegantur. Etenim æquiſſima eſt iuris regula, [d] *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum & econtrà*. Itaque qui priuilegiis Clericalibus gaudere, & miniſterij ſacri obeundi prærogatiuâ frui voluerit, æquum eſt, vt onera Clericalis ſtatus, ordiniſque ſacri ſuſcepti, quorum non vltimum eſt continentia, quantum ei integrum erit, ſeruare ſibi proponat: ſecùs verò ſi onera iſta detrectet, nec priuilegiis Clericalibus, nec executione ſacri miniſterij potiatur. Iuſta eſt [e] Carthaginenſis quinti conſtitutio, quâ Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ab omni Eccleſiaſtico officio remouentur, qui vel vxorem duxerint, vel ab vxoribus minimè continuerint: nec iniqua Pelagij ſummi Pontificis Gregorij magni prædeceſſoris conſtitutio, quam refert S. Gregorius, [f]

[c] Ita gloſſa in c. vbi, diſt. 74. v. honorẽ c. maiores §. vltimo num. 37. de baptiſ. D. Anton. 3. parte tit. 14. cap. 16. in fine. & alij paſſim.

[d] Regula 55. de regulis iuris in 6.

[e] Carth. 5. can. 3.

[f] Greg Leoni Epiſcopo Catan epiſt. 34. lib. 3.

vt hi Subdiaconi, qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum ex duobus eligerent, aut certè nullâ ratione miniſtrare præſumerent, aut à ſuis vxoribus abſtinerent. A

CAPVT II.

De deſiderio & fuga ſacræ Ordinationis.

ARTICVLVS I.

In quo generatim diſcutitur an liceat ſacros ordines, vel Eccleſiaſticas appetere dignitates, vel refugere.

§. I.

B

Scripturæ ſacræ de propoſitâ quæſtione teſtimonia.

I. CVm Epiſcopatus omnium ordinum & dignitatum apex ſit, ad quem attingendum maior vtique, quàm ad reliquos ordines inferiores, vel dignitates Eccleſiaſticas perfectionis excellentia requiritur: ideò qui de appetitu iſto, & ambitu diſſeruerunt Patres, de Epiſcopatu præſertim verba fecerunt, de reliquis dignitatibus, vel ordinibus vix aliquid expreſsè dixerunt, quamuis de reliquis dignitatibus & ordinibus, aliquâ proportione ſeruatâ, ſimiliter eſſe iudicandũ non obſcurè innuerent: arripuerunt autem fere omnes Patres, vt de Epiſcopatu præſertim diſſererent, occaſionẽ ex hac D. Pauli ſententiâ, [a] *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat:* Verùm ea quæ eodem orationis filo ſubiungit Apoſtolus verba, *oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, &c.* quibus mox Diaconorum creandorum conditiones ſubdit, dum ait *Diaconos ſimiliter pudicos, &c.* conſentiunt vulgò iidem Patres [b] de Presbyteris, æque ac Epiſcopis intelligenda eſſe. C Ideóque nos prioribus quoque verbis, dum Epiſcopatum nominat, potiſſimum quidem Epiſcoporum ordinem ab Apoſtolo intelligi: Presbyterorum tamen non excludi conſentaneè deducimus, & quæ de Epiſcopatu appetendo vel fugiendo dicuntur, ea ad Sacerdotium trahi debere cenſemus, eâ tamen adhibitâ cautelâ, vt ordinum & dignitatum proportio debita ſeruetur: quippè cùm fatendum ſit Epiſcopatus ſtatum, cùm maiorem perfectionem in ſui poſſeſſore exigat, & maioribus vndique periculis obſideatur, maiorique prudentiâ, induſtriâ, aliiſque virtutibus opus habeat, minus appeti poſſe, quàm ſimplex Sacerdotium: quod tamen cùm ſimilibus virtutibus adornari debeat, & ſimilibus periculis circumuallecur, ſuo quoque modo fugiendum erit, ſi Epiſcopatum fugere oporteat.

[a] 1. ad Tim. cap. 4.

[b] Hieron. ep. 85. ad Euag. Chryſoſtom. Theod. Prim. Bruno, Lyra, & alij paſſim in c. 4. prioris ad Tim. citatum.

II. Patrum ergo exemplo quæſtio de Epiſcopatu præſertim mouenda eſt, ex cuius deciſione de cæteris dignitatibus Eccleſiaſticis vel appetendis, vel fugiendis iudicium ferendum erit, D primúmq; ſi Scripturæ ſacræ loca in vtrámq; partem proferre liceat: hinc pro appetitu Epiſcopatus prædicta Pauli verba adduci poſſunt, [c] *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat;* illinc contra ambitum, & appetitum eiuſdem Epiſcopatus, & cæterarum Eccleſiaſticarum dignitatum, tum eiuſdem Pauli ad Hebræos ſententia, [d] *Nemo ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron:* tùm Eccleſiaſtici verba, [e] *noli quærere à rege ducatum, neque à rege cathedram honoris,* & paulò pòſt, [f] *noli quærere fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Quæ omnia vt immoderatam, & temerariam Epiſcopatus appetentiam excludunt, ita rationabile, & diſcretum Epiſcopalis operis atque ſollicitudinis deſiderium admittunt. Patrum quoque in hæc loca ſententia vniuerſim ea eſſe videtur, Epiſcopatum, (quod idem ſeruatâ proportione de cæteris Eccleſiaſticis dignitatibus dicere poteris) ordinariè loquendo nec minimè oblatum appetendum, aut propria voluntate ambiendum eſſe, nec oblatum atque impoſitum recuſandum eſſe: non vacare peccato qui

[c] 1. ad Tim. 3.

[d] Ad Hebr. 5.

[e] Eccleſiaſt. 7

[f] Ibidem.

Digitized by Google

A qui inordinatè ambiunt, nec à crimine immunes eſſe, qui impoſitum pertinaciter reſpuunt: appeti tamen & quæri poſſe à dignis, ab indignis verò atque ineptis recuſari ſemper debere.

§. II.

Patrum Græcorum de propoſitâ quæſtione ſententia.

III. Epiſcopatum, cæteraſque Eccleſiaſticas dignitates ordinariè nec appetendas eſſe, nec fugiendas, periculoſiùs tamen appeti quàm recuſari docere videtur Origenes, qui Iſaiæ Deo ſe offerentis, & Moſis recuſantis comparatione quodnam ſatiùs ſit Eccleſiaſticas dignitates appetere non oblatas, vel oblatas refugere, his verbis inquirit: [a] *Neſcio enim ſi poteſt quis eam contrarietatem negotiorum, quæ in vtroque videtur intendens, dicere, quia idipſum fecerit Moyſes, quod* [a] Origenes homil. 6. in cap. 6 Iſaiæ.

B *Iſaias: ego audacter feci comparans duos Sanctos, & Beatos viros, & decernens, & dicens, Moyſem verecundius feciſſe, quàm Iſaiam. Moyſes* [b] *quippe magnitudinem conſiderabat præeſſe populo ad educendum eum de terrâ Ægypti, & repugnare Ægyptiorum incantationibus, propter hoc ait, prouide alium quem mittas; iſte* [c] *autem non expectans audire, quid ei iuberetur vt diceret, ac ſi electus fuiſſet, ecce, inquit, ſum ego, mitte me, &c.* tum ſubdit comparationem Iſaiæ, & Ionæ: *ille*, inquit, *mittitur prædicare euerſionem Niniuitum poſt tres dies, & piget eum proficiſci nolentem cauſam malorum ciuitatis: iſte verò non expectans, quid ei imperaretur vt diceret, ait, ecce ego, &c.* Ex quibus hoc concludit: *bonum eſt non proſilire ad eas, quæ à Deo ſunt, dignitates, & principatus, & myſteria Eccleſiæ. Sed imitari Moyſem, & dicere cum eo, prouide alium quem mittas, neque ad principatum Eccleſiæ venit qui ſaluari vult, ſed ad ſeruitutem Eccleſiæ, &c.* [b] Exodi 4. [c] cap. 6. Iſaiæ.

[d] Baſilius ſimiliter primò aſſerit eum, qui idcirco deſignatus eſt, vt Euangelium prædicet, nullo modo ἐπὶ τὸ κήρυγμα, *ex ſua animi libidine*, aggredi ad hu- [d] Baſilius in eth. regul. 70. cap. 3.

C iuſmodi munus debere, ſed maturam temporis opportunitatem operiri, cùm id videlicet viſum Deo fuerit, ac tum demum prædicationem aggredi, cùm ei permiſſum ſit, & apud illos ad quos miſſus ſit; probatque pluribus Scripturæ ſacræ teſtimoniis, tum maximè ex eo Chriſti Domini oraculo, [e] *ego enim ex Deo proceſſi, & veni, neque enim à meipſo veni, ſed ille me miſit;* ex quo nempe deducitur neminem ſeipſum Eccleſiaſticis debere dignitatibus ingerere à Deo non vocatum, ab hominibus non electum, neque miſſum. Secundò ſequenti ipſe capite oſtendit, [f] *quod qui ad prædicationem Euangelij vocatus eſt, is obedire confeſtim debet, neque vllam rei moram interponere*, probátque ex illo Chriſti Domini, quo eum reprehendit, [g] qui ab ipſo vocatus, ad ſepeliendum patrem ſe proficiſci dicebat, vt in ſequendo Chriſto moram necteret: itémque ex illo Apoſtoli ad Galatas, [h] *cùm autem placuit Deo, qui me ſegregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam ſuam, vt reuelaret filium ſuum per me, vt Euangelizem illum in gentibus, continuò non acquieui carni, & ſanguini, &c.* [e] Ioan. 8. [f] Idem cap. 4. ἐν ᾧ δεῖ μὴ καθῆσθαι εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου διδὸς ἀναβολήν, ἢ μὴ ἀναβάλλεσθαι. [g] Lucæ 9. [h] ad Galat. 1.

D IV. Fuſiùs verò & clariùs Sacerdotij dignitatem nec appetendam eſſe, nec fugiendam docet Sanctiſſimus eius ſocius, amicitiæ ac charitatis neceſſitudine eidem coniunctiſſimus [i] Gregorius Nazianzenus oratione illa apologetica, quâ cauſas exponit ob quas in Pontum fugerit, poſteaquam Preſbyter creatus fuiſſet, ac poſteà Nazianzum redierit. Vbi enim fusè exemplo Ionæ Prophetæ, quem Scriptura reprehendit, quod prædicandi officium à Deo impoſitum renuiſſet, & à facie Domini fugiſſet, Sacerdotium contumaciter non eſſe reſpuendum docuit, mox pluribus oſtendit ipſum nec temerè apprehendendum, nec impoſitum reſpuendum eſſe, cuius verba paucis quidem truncatis iis, quæ minus ad rem facient proferemus, *Mihi*, inquit, *quænam tandem oratio, aut quis defenſionis locus reliquus foret, ſi diutiùs ad frænum contumax forem, atque hoc miniſterij iugum, leue, an graue dicere oporteat neſcio, mihi quidem certè impoſitum recuſarem: ſi enim, quod vnum in his rebus firmum & validum proferri poteſt, hoc quiſpiam conceſſerit, nos multò inferiùs ſitos eſſe, quam vt Sacerdotio apud Deum fungamur, alter fortaſſe nos inobedientiæ crimine minimè liberabit. Graues porrò minæ gra-* [i] Greg. Naz. orat. 1. verſus finem. Legatur apud ipſum Greg. græcus textus.

Digitized by Google

níſque pæne aduerſus inobedientiam intenduntur, quemadmodum ſcilicet in alteram quoque partem, hoc eſt eorum qui nihil refugiunt, ac recuſant, nec vt Saül ille ſub paternis vaſis paulum ſaltem ſe occultant, cùm ad præfecturam vocantur, quam nec deponere quidem tutum eſt, nec poſteriori conſilio priori medicinam afferre. Ac proinde ipſe variis cogitationibus laborabam, quid facto opus eſſet exquirens, mediúſque inter duos timores hærens; quorum alter me deprimebat, alter erigebat: ac videte quam rectè, quamque iuſtè inter vtrumque timorem negotium tranſigam, nimirum vt nec minimè oblatam præfecturam appetam, nec oblatam repudiem: illud enim temerariorum hominum eſt, hoc inobedientium, vtrumque autem imperitorum. atque ipſe inter nimis audaces, & nimis timidos quodammodo interiectus ſum, nempe & his qui ad præfecturas omnes proſiliunt, timidior, & iis rurſus qui omnes fugiunt audacior: tum ſubdit, periculoſiùs eſſe contra obedientiæ legem onus impoſitum refugere, quàm ex imprudentia acceptare: *nam timori quidem ſuſcipiendæ præfecturæ lex quoque obedientiæ fortaſſe opem ferre queat, Deo videlicet pro ſua benignitate fidem remunerante, eumque in perfectum, ac numeris omnibus abſolutum Antiſtitem componente, qui fiduciam in ipſo, ac ſpes omnes* B *ſuas poſitas habuerit. At inobedientiæ periculo haud ſcio quiſnam opitulari, aut quænam ratio ad fiduciam hortari poſſit: verendum enim eſt ne de iis qui fides noſtræ commiſſi ſunt, hoc audiamus,* [a] *animas eorum de manibus veſtris exquiram, & quemadmodum repuliſtis me, ne populi mei duces & principes eſſetis, ità & ego repellam vos, ne ſim vobis in regem: ac rurſus quemadmodum non audiuiſtis vocem meam, ſed dediſtis tergum durum, & inobedientes fuiſtis, ſic erit cùm inuocaueritis me, ego autem non reſpiciam ad orationem veſtram, nec exaudiam. Abſit, vt hæ voces nobis à iuſto iudice veniant.* Probat deinde ſententiam ſuam exemplis, *eos omnes*, inquit, *quos diuina gratia, vel ad gubernandam plebem, vel ad Prophetiæ munus vnquam elegit, partim alacri animo vocationi paruiſſe, partim oblatæ gratiæ moram inieciſſe reperio: nec vel eorum qui pedem ſubduxerunt, culpandam timiditatem, vel eorum qui ad impoſitum ſibi munus obeundum impigrè ſe accinxerunt, reprehendendam alacritatem: illi quippe miniſterij magnitudinem extimuerunt, hi contrà vocantis ope confiſi paruerunt: Aaron promptus erat: Moſes autem* C *repugnabat: Eſaias impigrè obediuit: at Hieremias iuuenilem ætatem metuebat, &c.*

[a] Ezech. 34.

V. Idipſum pluribus in locis oſtendit Chryſoſtomus, ſed maximè in ſuis de Sacerdotio libris, in quibus hæc duo ex profeſſo oſtendit: Primùm, Sacerdotium quidem ab indignis refugi: à dignis verò ex charitate, & dilectione ergà proximum appeti poſſe; alterum operis Epiſcopalis, iuxta beati Pauli doctrinam, appetitionem licitam eſſe, primatus deſiderium illicitum: primum quidem conficto inter ipſum & Baſilium dialogo ita oſtendit, cùm enim ipſe paſtoris ſtudium erga gregem, charitatis erga Deum Symbolum eſſe dixiſſet, ſubinfert Baſilius, [b] *Tu verò Chriſtum non amas*, reponit Chryſoſtomus, *& amo, & amare certè nunquam deſiſtam: cæterum vereor, ne quem amo, eum irritem. Hoc verò*, inquit Baſilius, *ænigmate quodnam aliud obſcurius eſſe queat: ſi Chriſtum illum, à quo ametur, oues ſuas paſcere iuſſit; tu autem hoc nomine nolle paſcere affirmes, quod eundem illum, qui hoc iuſſerit, ames? non eſt*, reſpondet Chryſoſtomus, *ſermo hic ænigma, quinimo valdè apertus & ſimplex: nam ſi par atque idoneus adminiſtrando muneri iſti,* D *iuxta id quod Chriſto placitum eſt, nihilò ſecus tamen munus ipſum detrectaſſem, hæſitare quidem ad verba mea conueniret: poſteà verò quàm me ad functionis iſtius præſtationem animi huius imbecillitas minus idoneũ reddidit, quis huic quæſtioni, dubitationiue locus? &c.* Poſteriùs quoque iiſdem libris edocet, cùm enim peſtilens iſtius honoris appetẽdi virus eſſe dixiſſet, mox quoque petitæ ex D. Paulo obiectioni ità occurrit: [c] *neque id dico, cum beato Paulo pugnare volens, quinimo, vt maximè cum illius verbis conſentiam. ea verò cuiuſmodi ſunt? ſi quis Epiſcopi munus appetit, honeſtum munus deſiderat: at ego non operis ipſius, ſed dominationis ac potentiæ deſiderium peſtilens eſſe dixi, atque hoc deſiderium ſic toto ſtudio ab animo abiiciendum eſſe cenſeo, vt ne animum quidem ipſum permittas ab illo occupari, vt is rerum omnium liberè agendarum poteſtatem habeat, &c.* [d] Similia habet prædicta Pauli verba commentans, vbi opus quidem Epiſcopale appeti poſſe, dignitatem & potentiam non debere exponit. *Si quis Epiſcopatum deſiderat, non culpo, non improbo, opus quippe regiminis eſt. Si quis hunc idcirco appetit, non principatus, ac dominationis faſtu, verùm curâ regiminis, &*

[b] Chryſoſt. lib. 2. de Sacerd. c. 4. Videatur Græcus textus apud ipſum Chryſoſt.

[c] Idem lib. 3. cap. 11. cuius potiſſima ad rem verba hæc ſunt. [illegible]

[d] Chryſoſt. hom. 10. in cap. 3. prioris ad Timoth.

charitatis

A *charitatis affectu, non improbe, inquit: bonum quippe deſiderat opus: quippe & Moſes eam rem appetere cognoſcitur: verùm ille huiuſmodi potentiam, ambitumque dominandi nequaquam quæſiuit, ſed eam rem ita cœpit, vt illi diceretur, quis te conſtituit principem & iudicem ſuper nos? ſi quis igitur ita deſiderat, deſiderat bene, Epiſcopus enim ex eo dicitur quod omnes inſpiciat, cunctaque ſpeculetur.* Idem quoque omnino Theodoretus ad eundem Apoſtoli locum: [a] *non accuſat*, inquit, *ſimpliciter cupiditatem, ſed ambitionem, & magiſtratus gerendi deſiderium: & docet non honorem, ſed virtutem appetere: non deſiderare dignitatem, ſed dignitatis officium inquirere.*

[a] Theodoret. comment. in idem caput: eadem Theophylactus, & Oecumenius ibidem.

VI. Eadem quoque, quæ magiſtro, Iſidoro Peluſiotæ Chryſoſtomi diſcipulo placere viſa eſt ſententia. Primùm enim viros probatæ eruditionis, ac pietatis Epiſcopatum appetere poſſe, alios non poſſe, affirmat epiſtola ad Leontium his ſcilicet verbis, [b] *non eſt quorumlibet virorum præclarè Epiſcopatum appetere: verùm eorum, quorum vita ex Pauli legibus dirigitur: quamobrem ſi illam in te ipſo ſinceritatem perſpicis, libenti atque alacri animo ad tanti faſtigij aſcenſum pergis: ſin autem ea tibi* B *deeſt, quæ ad ipſam adeptus ſis, ea quæ attingere nefas eſt, minime attinge: caue ne ad ignem qui materiam abſumit accedas.* [c] Secundò epiſtola ad Palladium Diaconum fuſè oſtendit non omnium eſſe Epiſcopatum appetere, ſed pauciorum, qui non minus populis quibus præfuturi ſint præcellant, quàm paſtores ouibus; oportere ſiquidem Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, &c. vnde inuehitur in eos, *qui cùm præclarè ſecum actum eſſe putare debeant, quod in ſubditorum claſſe cenſentur, ipſi contrà ea appetunt, quæ conſequi nequeunt, atque Epiſcopatus amorem in ſe ipſis alunt, Apoſtolumque, qui exitialem eorum morbum profligare ſtuduit, tanquam morbo ſuo patrocinantem teſtem citant.* Oſtendit poſtea Apoſtolum huiuſmodi non ſuffragari, tum quod non iuſſerit, vt vnuſquiſque Epiſcopatum deſideret, nec amorem Epiſcopalis operis (cuius ibidem difficultates oſtendit) laudarit, ſed eiuſdem operis excellentiam: tum quod iuxta communem modum loquendi ἔργον, ſeu opus (quo nomine vtitur Apoſtolus) vulgò dici ſoleat, τὸ δύσκολον, καὶ C δυσκατόρθωτον πρᾶγμα, *arduum, & quod ægrè confici poſſit, negotium*: ex quibus iuxta mentem Pauli ita concludit, ἐγὼ τὸ ἔργον τῆς ἐπισκοπῆς ὑπερφυῶς ἐπαινῶ. θεῖον γάρ, τὸ δ' ἔρωτα τὸν ἐπ' αὐτῇ οὐκ ἐπαινῶ. σφαλερὸς γάρ, οὐ λέγω, καλῶς ποιεῖ: id eſt, *ego Epiſcopatus opus mirificè laudo: diuinum enim eſt, ipſius autem amorem minimè laudo: periculoſus enim eſt, non dico bene facit, &c.* Hinc varia Epiſcopatus pericula recenſet, variaſque difficultates, quæ nos ab Epiſcopatu expetendo deterreant. Idem quoque alia ad eundem Palladium Diaconum epiſtolâ eadem ferè habet, hocque præſertim notatu dignum D. Paulum, [d] *in medio relinquere ſuſpenſum Sacerdotij deſiderium, neque inſtigare ad id quemquam, ne indignos excitet ad capeſſendam rem perdifficilem, quæque omnem ſuperat reipub. adminiſtrationem, neque ab eo arcere quemquam, ne id, quod omni regno maius eſt, fugiendum eſſe proponat.* Subditque ipſum vnumquemque ſui ingenij æſtimatorem, ac iudicem conſtituiſſe, ὅτι ἐπιθυμεῖν, ὅτι φεύγειν, *neque expetere, neque fugere præcepiſſe.*

[b] Iſidorus Peluſiota ep. 104. lib. 1.

[c] Idem lib. 3. ep. 216.

[d] Idem lib. 4. epiſt. 219.

D

§. III.

Latinorum Patrum ſententia proponitur.

VII. Eadem Latinorum Patrum mens atque ſententia fuit, verùm in hac quæſtione diſſoluenda excelluit [e] Auguſtinus duobus præſertim in locis, primùmque, ſuo, & fratrum cum ipſo degentium nomine ſcripta ad Eudoxium Presbyterum, & aliis cum ipſo fratribus regularem vitam agentibus epiſtola, ipſis nec appetendum ex ſuperbia, nec ex deſidia refugiendum Sacerdotium iis verbis egregiè perſuadet. *Vos autem fratres exhortamur in Domino, vt propoſitum veſtrum cuſtodiatis, & vſque in finem perſeueretis: ac ſi quam operam veſtram mater Eccleſia deſiderauerit, nec elatione auidâ ſuſcipiatis, nec blandiente deſidiâ reſpuatis: ſed miti corde obtemperetis Deo, cum manſuetudine portantes eum, qui vos regit,* [f] *qui dirigit mites in iudicio, qui docet manſuetos vias ſuas: nec veſtrum otium neceſſitatibus Eccleſiæ proponatis, cui parturienti ſi nulli boni miniſtrare vellent, quomodo naſceremini, non in-*

[e] Auguſtinus epiſt. 81. Eudoxio. refertur ex parte 16. q. 1. c. vos autem.

[f] Pſal. 24.

A tionis officium laudabiliter & quæri ex charitate, & ex humilitate recuſari poſſe iis verbis oſtendit, Eſaiæ nempe & Hieremiæ exemplum proſecutus. *Quamuis nonnunquam prædicationis officium & nonnulli laudabiliter appetunt, & ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur: quod liquidò cognoſcimus, ſi duorum Prophetarum facta penſamus, quorum vnus, vt ad prædicandum mitti debuiſſet, ſponte ſe præbuit, quò tamen alter pergere cum pauore recuſauit. Eſaias quippe Domino quærenti, quem mitteret, vltrò ſe obtulit, dicens, ecce ego mitte me: Hieremias autem mittitur, & tamen ne mitti debeat, humiliter reluctatur dicens, a, a, a, Domine Deus, ecce neſcio loqui, quia puer ego ſum: en ab vtriſque exterius diuerſa vox prodiit, ſed non à diuerſo fonte dilectionis emanauit. Duo quippe ſunt præcepta Charitatis, Dei videlicet amor & proximi: per actiuam igitur vitam prodeſſe proximis cupiens Eſaias, officium prædicationis appetit: per contemplatiuam verò Hieremias amori conditoris ſedulò inhærere deſiderans, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Quod ergo laudabiliter alter appetit, hoc laudabiliter alter expauit: ille, ne tacitæ contemplationis lucra loquendo perderet, iſte, ne damna ſtudioſi*
B *operis tacendo ſentiret: ſed hoc in vtriſque eſt ſubtiliter intuendum: quia & is, qui recuſauit, plenè non reſtitit, & is qui mitti voluit ante per altaris calculum ſe purgatum vidit: ne dum non purgatus adire quiſque miniſteria ſacra audeat, aut quem ſuperna gratia eligit, ſub humilitatis ſpecie ſuperbè contradicat. Quia igitur valdè difficile eſt purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officium tutius declinatur; nec declinari, vt diximus, pertinaciter debet, cùm ad ſuſcipiendum hoc ſuperna voluntas agnoſcitur, &c.* [a] Ibidem ipſe poſtea Epiſcopatum licere vnicuique vt proſit, non vt præſit, appetere nos docet, eo præſertim tempore, quo minus honoris ipſi ineſſe videtur, quàm oneris. [a] Ibidem cap. 8.

X. Reliqui omnes Patres à prædictis nequaquam diſſentiunt; ex quorum proinde doctrinâ hæc colligimus, Epiſcopatum ex ſe indifferenter appeti poſſe, & recuſari, dummodò ex charitate appetatur, ex humilitate vitetur, non ex deſidia eum recuſandum, non ex ſuperbiâ appetendum eſſe: propter opus ap-
C peti poſſe, propter celſitudinem & dominationem appeti non poſſe; ab iis tantum qui oneri pares fuerint, vixque, niſi ab iis qui ad illud legitimè vocati ſint, aſſumendum; ab indignis, & iis qui oneri impares ſunt, nunquam concupiſcendum eſſe: periculoſiùs expeti quàm vitari, præſertim eo tempore quo reditus, & honores dignitati adnexa ſunt: tunc verò æquius appetitum fuiſſe, cùm laboris ipſi plurimum ineſſet, & operis, voluptatis parum: peccare, & qui temerè appetunt, & qui vocati pertinaciter renuunt: quia tamen duplex hic quæſtio videtur proponi: quarum prima eſt, vtrum Epiſcopatus appeti, altera vtrum recuſari poſſit: cùm vtramque conglobatim ex ſententia Patrum diſcuſſerimus, ſupereſt vt ſigillatim de vtraque aliqua adiungamus.

ARTICVLVS II.

D *Speciatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates appetere.*

§. I.

Patrum teſtimonio ambitus ea in re reprehenditur.

I. PLuribus certè Patres Epiſcopatus ambitum exagitarunt. Origenes [b] *bonum eſſe*, docet, *non proſilire ad eas, quæ à Deo ſunt, dignitates, & principatus, & myſteria Eccleſiæ, ſed imitari Moyſem, & dicere cum eo, prouide alium quem mittas: neque enim*, ſubdit, *ad principatum Eccleſiæ venit, qui ſaluari vult*, fuſeque poſtea oſtendit, eum ipſum qui præeſt, cogitare debere ſe non ad dominationem, ſed ad ſeruitutem eſſe conſtitutum. Baſilius [c] in Monacho præſertim Sacerdotij, & præfecturæ cuiuſuis appetentiam damnat, oblatoſque etiam honores ipſis recuſare neceſſum eſſe docet. Idem quoque cum collegis ſuis Epiſcopis Italiæ &

[b] Origenes homil. 6. in Iſaiam.

[c] Baſil in cõſtit. monaſt. cap. 14.

Digitized by Google

Galliæ ſcribens [a] ex ambitu Epiſcopatus hæc mala profecta enumerat; periiſſe A
grauitatem Sacerdotum; diſtributiones pauperum in proprios vſus, donáque
inſumptas: Canonum exactam obſeruationem peſſum iuiſſe; multam peccan-
di libertatem patuiſſe; nam qui fauore humano ad imperium deuenerunt, id
agunt, vt gratiam iis rependant, quorum operâ ſunt promoti; hinc fieri vt po-
puli ſint immorigeri, præfecti non liberè loquantur. Eiuſdem ſententiæ fuiſſe
conſtat ſanctum Ephrem Diaconum, ſeu, vt aliis placet, Presbyterum Édeſ-
ſenum. [b] *Curam*, inquit, *animarum ne appetieris: nam, cùm ad eam metam nondum
perueneris, vt cunctis animi tui paſſionibus imperes, & tibi ipſi, & illis qui te ſequeren-
tur noceres: quod ſi inuitus ad curam eiuſmodi traheris, in eâ adminiſtrandâ maximam
diligentiam adhibe.* [c] Nyſſenus Baſilij frater φιλαρχίαν, ſeu dominandi illud ſtu-
dium damnat, aitque eſſe ἀρχὴν πρὸς τὰ χείρω ῥοπῆς, καὶ ὑπόθεσιν, *initium & fun-
damentum ad deteriora propenſionis*, [d] nec dubitat μητέρα τῆς λοιπῆς κακίας, id eſt,
matrem omnium vitiorum vocare: idem quoque in vita Moſeos [e] eos reprehen-
dit, qui illoti & amictu ſordido vitæ vtentes Sacerdotium raperent, pluribus B
in locis [f] Nazianzenus in eos inuehitur, qui temerè, & feſtinanter ad Sacer-
dotium promoueri contenderent, & qui Epiſcopatum μέγα τὸ πρᾶγμα, καὶ τυ-
ραννικὸν, καὶ θαυμασίαν τινὰ ἔχον ἀπόλαυσιν, *rem amplam, & tyrannicam, & mirificam
quandam voluptatem habentem* iudicarent. [g] Chryſoſtomus paſſim vitium iſtud in
Eccleſia inſectatur, adeóque exitialem principatus ſacri, [h] ſeu Sacerdotij cu-
piditatem eſſe putat, vt ne eius tenuem quidem σπινθῆρα ἐπιθυμίας, *ſcintillam
cupiditatis* eſſe retinendam aſſeruerit; eoſque [i] qui Epiſcopalem dignitatem
ambiant ἀπονοίας, καὶ τόλμης, *contumaciæ, & temeritatis* damnet; atque hominem
huiuſmodi ambitione incenſum, [k] ἄθλιον ἄνθρωπον, καὶ ταλαίπωρον, *infœliciſſimum
hominem, atque miſerrimum* appellet. Fruſtra plura ex eodem proferrem, quæ ni-
mirum contra ambitionem iſtam in ſuis libris paſſim inculcat.

II. Nec prætermittendus Cyrillus [l] Alexandrinus, qui quantum Eccleſiæ de-
trimentum illa dignitatum Eccleſiaſticarum ambitio attulerit, nobis innuit. C
dum hæreſeon primos omnes auctores φιλαρχίας ἡττημένους *amore dominandi ſu-
peratos, proſtratoſque* fuiſſe pronuntiat: nec exempla plurima deſunt, quibus iſtam
probare potuiſſet propoſitionem. Nam de Thebuli, & Montano [m] Euſebius,
de Valentino [n] Tertullianus, de Marcione [o] Epiphanius, & [p] Auguſtinus, de
Nouatiano [q] Ambroſius, de Arrio [r] Theodoretus, de Florino, & Blaſto, Aſte-
rio Sophiſta, & aliis alij paſſim referunt, eos ab Eccleſiâ Catholica defeciſſe,
quòd in Sacerdotij petitione repulſam paſſi fuiſſent. Denique adiungi poteſt
Græcis Patribus S. Ephrem, qui præclarè temerariam Sacerdotij cupiditatem
damnat, [ſ] *ego verò*, inquit, *obſtupeſco fratres dilecti, ad ea quæ ſoliti ſunt quidam inſi-
pientum audere, qui impudenter ac temerè ſeſe conantur ingerere ad munus Sacerdotij aſ-
ſumendum, licet non adſciti à gratia Chriſti, ignorantes miſeri, quod ignem, & mortem ſi-
bi accumulent.*

III. Vt pariter ex Latinis Patribus aliquos proferamus, patebit eos eiuſdem
cum Græcis ſententiæ opinioniſque fuiſſe: cùm eadem apud vtroſque veritas, D
charitaſque viguerit. Certè Ambroſius ambitionem dignitatum conciliatri-
cem exagitat, eáque in eam ſcribit, quæ in hunc locum optimè referri poſſunt:
experimento enim conſtat, quàm verum ſit illud tanti Doctoris, [t] *Hoc ipſo per-
nicioſior eſt ambitio, quod blanda quadam eſt conciliatricula dignitatum, & ſæpè quos
nulla vitia deflectunt, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia ſubruere, facit
ambitio criminoſos; habet enim forenſem gratiam, domeſticum periculum, & vt domine-
tur aliis, priùs ſeruit: curuatur obſequio, vt honore donetur: & dùm vult eſſe ſublimior,
fit remiſſior, cùm in ipſâ poteſtate quod præcellit, alienum ſit.* Idem quoque verba iſta
Apoſtoli diſcutiens, [u] *nec ſumit quiſquam ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo, tan-
quam Aaron*, [x] *hic etiam*, inquit, *percutit Sacerdotes honoris cupidos, & Sacerdotij aui-
dos, non pro ſalute populi, ſed propter ambitionem ſæculi.* Hieronymus ſimiliter ean-
dem cupiditatem tanquam noxiam reſtincturus, [y] *audiant*, ait, *qui principes vo-
lunt eſſe populorum, quod non ſolùm pro ſe, ſed & pro commiſſis ſibi gregibus reddi-
turi ſunt rationem in die iudicij.* Idémque obſeruandum illud præceptum mo-
net,

[a] Idem epiſt. 69.
[b] S. Ephrem de vita ſpirituali cap. 35. tomo 1. eius operum.
[c] Gregorius Nyſſen. orat. cathec. cap. 23
[d] Ibidem.
[e] Idem in vita Moſis.
[f] Nazianz. orat. 1. 8. 19. & orat. 8.
[g] Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio paſſim. Homilia 3. in acta. homil. 35. in Matth. hom. 29. ad Rom. hom. 1. ad Titum. Homil. vltima ad Hebræ. Hom. 6. de Pauli laudibus.
[h] Idem lib. 3. de Sacerdotio cap. 10.
[i] Ibid. cap. 7.
[k] Idem hom. 1. ad Titum.
[l] Cyrillus Alexandrinus in Abac. nu. 21.
[m] Euſeb. lib. 4. cap. 21. Idem lib. 6. cap. 35.
[n] Tertul. in Valent. c. 4.
[o] Epiph. &
[p] Auguſt. aduerſus hæreſ. in hæreſi Marcionitarum.
[q] Ambr. lib. 1. de pœnit. cap. 15.
[r] Theod. lib. 1. cap. 2.
[ſ] Ephrem de Sacerd.
[t] Ambr. lib. 4. in Lucam.
[u] Ad Hebr. 5.
[x] Ambroſ. comm. in illud cap.
[y] Hieron. lib. 3. comment. in Hierem. cap. 22. Idem lib. 11. in Ezech. nó longè à principio.

A net, [a] *ne quæras iudex fieri, ne fortè non poſſis auferre iniquitates.* Fuſè quoque in epiſtolâ [b] ad Heliodorum, ſed latenter, Sacerdotij deſiderium quaſi periculoſum incuſat. Nec ab iis diſſidet Auguſtinus, cuius eſt præclara iſta ſententia, [c] *honor te quærere debet, non ipſum tu, debes enim in loco humiliori diſcumbere, vt qui te inuitauit, faciat te ad honoratiorem locum aſcendere.* Cui fauet Euſebius Emiſſenus, ſeu potius ille eſt Eucherius Lugdunenſis, in laudatione ſancti Maximi, cuius celebre illud dictum, [d] *meriti prærogatiua eſt, honoris repulſa*: cui non abſimile illud Pontij Diaconi in vita ſancti Cypriani, [e] *magis dignus efficitur, qui quod meretur excuſat*: plura nos in eandem ſententiam ſuperiùs protulimus. Verùm Sacerdotij cupiditatem, quæ ſuo tempore, iam in Eccleſiæ perniciem magis ſeſe prodebat, egregiè redarguit Summus Pontifex Gregorius, quem dum loquentem audiemus, vix fieri poterit, quin ſuperbiæ noſtræ nos pudeat. [f] *Hinc ergo*, inquit, *quique præcipites colligant, cum quantâ culpâ, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metuunt, ſi ſancti viri plebium ducatum ſuſcipere, Deo etiam iubente, timue-*
B *runt. Moyſes ſuadente Domino trepidat: & infirmus quiſque, vt honoris onus ſuſcipiat, anhelat, & qui ad cauſam valdè vrgetur ex propriis, humerum libenter opprimendum ponderibus ſubmittit alienis; quæ egit, ferre non valet, & auget, quæ portet*; ſed & Apoſtolicæ nobis ſententiæ excuſationem præripit, dum ſubdit, [g] *plerumque verò, qui præeſſe concupiſcunt, ad vſum ſuæ libidinis inſtrumentum Apoſtolici ſermonis arripiunt. quo ait, ſi quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat: qui tamen laudans deſiderium, in pauorem vertit protinus, quod laudauit, cùm repentè ſubiungit: oportet autem Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe: cumque virtutum neceſſaria ſubſequenter enumerat, quæ ſit irreprehenſibilitas ipſa manifeſtat: & fauet ergo deſiderio, & terret ex præcepto: ac ſi apertè dicat, laudo quod quæritis, ſed priùs diſcite quod quæratis: ne, dum voſmetipſos metiri negligitis, tantò fœdior veſtra reprehenſibilitas appareat, quantò & à cunctis conſpici in honoris arce feſtinatis.* Plura ipſe alibi [h] in eundem ſenſum ex vacuo ſuperbiæ pectore effudit, cuius ideò ſententias in eam rem aliquas Concilij [i] Aquiſgra-
C nenſis primi ſub Ludouico Pio habiti, Patres ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtaurationem collegerunt. Huic attexere poſſumus [k] Bernardum, qui grauiter quoque eos inſectatus eſt, qui honorum Eccleſiaſticorũ deſiderio flagrarent, & inuerecundè ad ſacros ordines proſilirent: ex ipſo plura ſuperiùs protulimus, quæ in hunc locum, ſi lubet, reiicere poteris.

§. II.

Accurata huius quæſtionis ſolutio.

IV. Verùm vt accuratam tandem huius dubij explicationem tradamus, vtrum nempe ſiue Epiſcopatum, ſiue Sacerdotium, ſiue promotionem ad ſacros ordines, ſiue etiam prouectionem ad Eccleſiaſticas dignitates expetere liceat: in Epiſcopatu præſertim (quod etiam in Eccleſiaſticis dignitatibus, Ordinibuſque, ſeruatâ quadam proportione, animaduertere licet) hæc tria cum Diuo [l] Thomâ, & Scholaſticis Theologis conſiderari poſſe adnotamus, officium
D nempe, gradus Epiſcopalis celſitudinem & temporalia bona iſtis adiuncta; officium, cuius cauſa Epiſcopatus inſtitutus, & quod ad vtilitatem proximorum Deique cultum impenditur; celſitudinem gradus, qui maximam perfectionem exigit, & principatum infert in ſubditos, dignitatem inuehit, auctoritatémque conciliat; temporalia bona, puta prærogatiuam Epiſcopalis honoris, reuerentiam Epiſcopis debitam, reditus Epiſcopatus annuatim aſſignatos; officium cuius meminit [m] Chriſtus, dum paſcendi officium Petro commiſit, dum Apoſtolos [n] ad Euangelij diſſeminationem miſit, ſicut ipſe à Patre miſſus fuerat; celſitudinem gradus ſupra reliquam Domini familiam, iuxta illud Chriſti apud Matthæũ, [o] *fidelis ſeruus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam*, temporalia denique bona, quæ & officium tanquam præmium laboris, & gradum tanquam inſtrumenta virtutis, & honeſtamenta dignitatis conſectantur, de quibus Apoſtolus, [p] *qui benè præſunt Presbyteri, duplici honore digni* habeantur. Hoc verò ſuppoſito, ita cenſendum eſt officium quidem Epiſcopale per ſe laudabiliter appeti, licet ab ineptis quidem abſolutè, effica-

[a] Eccleſiaſt. 7.
[b] Idem Hier. epiſt. 2.
[c] Auguſt. homil. 13. ex 50.
[d] Euſeb. emiſſ. hom. in laud. S. Maximi.
[e] Pontius Diac. in vitâ Cypriani.
[f] Greg. Paſtoralis parte 1. cap. 7.
[g] Idem cap. 8.
[h] Paſtoralis parte 1 cap. 1. cap. 2. 8. 9. & 10. item lib. 1. regiſtr. indict. 12 epiſt. 20. ad Maximianum, & lib. 7. epiſt. 110. Syagrio, & alibi.
[i] Concil. Aquiſgran. 1. ſub Lud. Pio cap. 14 & 15.
[k] Vide Bern. de conuerſione ad Clericos, epiſt. ad Henricũ Senon. & alibi paſſim.
[l] D. Thomas 2. 2. q. 185. art. 1. in corpore.
[m] Ioan. 21.
[n] Ioan. 20.
[o] Matth. 24.
[p] 1. ad Tim. cap. 5.

Digitized by Google

citer ſine temeritate nunquam, à non indignis verò aliquando periculosè expetatur: celſitudinem verò gradus ex ſe expetere, præſumptionis; honorem, A diuitias, cæteraque eiuſmodi adnexa, vel inordinatæ elationis, vel auaritiæ crimen eſſe; hæc nunquam, vt finem, intendi debere: eadem in Epiſcopatus ſuſceptione, ſi vt motiua adfuerint, puritati intentionis officere, ſi neglecta fuerint non obeſſe, quominus vel neceſſitate vrgente, vel vtilitate ſuadente onus quod honori coniungitur, officium quod dignitati adnectitur, ex charitate ſuſcipiatur, appetatur, inquiratur.

V. Primò, [a] quod officium Epiſcopale per ſe appeti poſſit, nemo negauerit, qui eminentiſſimæ ipſum eſſe charitatis, & perfectæ virtutis actum cognouerit: itaque ſi abſtractè conſideretur, ſi in ſeipſo, & ſecundùm ſe attendatur, nemo niſi vel tepidus, vel omnino frigidus, nemo niſi vel ignarus, vel impius alienum à ſe eſſe volet, quod Deo chariſſimum, proximo vtiliſſimum, Eccleſiæ honorificentiſſimum eſt. Quis ergo non expetat talia opera facere, qualia Epiſcopum decent, ſi ipſum contingeret ad Epiſcopatus dignitatem ſublimari? B quis non ſe Epiſcopali officio dignum eſſe cupiat? Quis non eniti debeat, vt quamuis Sacerdos non ſit, vel Epiſcopus, Epiſcopalis tamen ſit, vel Sacerdotalis, & licet ſe officio huiuſmodi indignum credat, non tamen expetat ſe dignum fieri, qui eiuſmodi officium ſubeat? ſi nos Apoſtolus chariſmata meliora æmulari [b] præcipit? ſi Chriſtus [c] ad perfectionis diuinæ imitationem pro viribus vnumquemque adniti exhortatur, cui non officij Sacerdotalis ſanctitatem æmulari licebit? cui non Sacerdotalis functionis exhibendæ dignitatem expetere fas erit? nec vitium licet appetere, nec virtutis actus fugere; porrò Epiſcopalis functio, opus Epiſcopale, charitatis actio eſt, religionis, iuſtitiæ, aliarumque virtutum eſt: ideóque per ſe nec odio haberi, nec recuſari, proindéque appeti poteſt.

[a] Circa hoc & prædicta, vide D. Tho. ſupra, & in 1. ad Timoth. cap. 3. lect. 1. Caietan. in D. Tho. ſup. Syluest. & Armilla v. Epiſcopus. Sotum lib. 1. de iuſtit. Valent. tom. 3. diſp. 10. q. 3. D. Antoninũ 3. part. tit. 20. & alios paſſim.
[b] 1. Cor. 12.
[c] Matth. 5.

VI. Idipſum docent ſancti Patres, quorum plurimos ſuperiùs protulimus: Chryſoſtomus ſuprà citatus id clarè oſtendit, [d] dum *non operis ipſius, ſed dominationis, ac potentiæ deſiderium peſtilens*, ſe dixiſſe memorat, dum ſe ea ratione non C improbare docuit Epiſcopatus deſiderium, [e] *εἴ τις ταύτην ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν ὥστε μὴ τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς αὐθεντίας ἐφιέμενος μόνον, ἀλλὰ τῆς προστασίας*, *quis hunc idcirco appetit, non principatus ac dominationis faſtu, verum curâ regiminis.* Theodoretus, [f] dum ab Apoſtolo nos inſtrui docet, *non honorem, ſed virtutem appetere, non deſiderare dignitatem, ſed dignitatis officium inquirere*: Theophylactus [g] iis per omnia conſentit, necnon [h] Ambroſius, qui & rationem ſubdit, cur qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſideret, *hoc enim*, inquit, *cupiens, bonam vitam appetere videtur: ſi tamen non ab iis declinet quæ in ſubiectis habentur; ne ambitione, aut deſiderio pecuniæ hoc egiſſe videatur*: nec minus apertè Hieronymus pluribus in locis, tum epiſtola ad Oceanum, [i] *ſi quis*, ait, *Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat: opus, non dignitatem; laborem, non delitias; opus per quod humilitate decreſcat, non intumeſcat faſtigio.* Tum commentariis in Sophoniam, [k] *qui Epiſcopatum deſiderat, &c. videte quod dixerit, bonum opus deſiderat, non dignitatem, ſi au- D tem deſpecto opere, ſolam adſpexerit dignitatem, citò corruit turris in Siloa, & excelſæ cedri fulmine feriuntur, & erecta ceruix frangitur, & cygnus extento collo, & in ſublime ſe tendens, inter immundas volucres computatur*: ibi enim eos vituperat qui Epiſcopatum propter diuitias vel honorem conſectantur, eos verò non vituperandos apertè innuit, qui opus ſolum Epiſcopatus officiúmque intendunt: fauet Auguſtinus ſuperiùs citatus, [l] vbi *à ſtudio cognoſcendæ veritatis* Epiſcopalis neminem deterreri affirmat: celſitudinem verò gradus, quam *locum ſuperiorem* appellat, indecenter appeti dicit, etſi ita teneatur atque adminiſtretur, vt decet. Aſſentitur quoque Gregorius à nobis citatus, idipſumque confirmat, [m] dum ait, *tunc laudabile fuiſſe Epiſcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad ſupplicia grauiora peruenire*, hoc enim indicat officium Epiſcopale per ſe laudabiliter experi poſſe, quamuis periculosè ob adiacentia bona appetatur, [n] *quia nempe*, vt ait idem Sanctus, *ſunt nonnulli qui in ſubeundo paſtorali miniſterio bona opera animo ſibi proponere videntur, quamuis hoc elationis intentione appetant*, aliudque intendant,

[d] Chryſoſt. lib. 3. de Sacerd. cap. 8.
[e] Idem hom. 10. in epiſt. prim. ad Tim.
[f] Theod. in cap. 3. primæ ad Timoth.
[g] Theophilact. ibidem.
[h] Ambroſ. ibidem.
[i] Hieronym. epiſt. 83. ad Oceanũ to. 1.
[k] Idem in c. 3. Sophon.
[l] Aug. lib. 19. de ciuit. c. 19.
[m] Greg. paſtoral. parte 1. cap. 8.
[n] Ibid. cap. 9.

A tendant, quàm quod ſibi ipſis videntur intendere: vnde [a] vnumquemque conſcientiam ſuam conuenire iubet, an Epiſcopatum appetendo boni operis miniſterium, vel honoris gloriam quærat; probans ſcilicet tutos eos eſſe qui Epiſcopale opus ſolùm appetant, ſi à cæteris appetendis, quæ ipſi adnexa ſunt, ſeſe contineant.

VII. Secundò, quod ab imperitis vel ipſum Epiſcopale officium abſoluto & efficaci deſiderio nunquam ſine crimine expeti poſſit, patet, quia ſicut opus virtutum ſecundùm ſe laudabile eſt exercere velle, ità temerarium eſt non proportionatum viribus ſuis ſibi velle aſſumere: & huiuſmodi operis ſibi obligationem accerſere velle, cui adimplendo impares ſimus, [b] *qui enim amat periculum in ipſo peribit*: nec temeritatis notam effugit, [c] qui turrim cæpit ædificare quam non potuit conſummare: nec legis ſanctitatem, legis latoris auctoritatem veretur, qui quam adimplere non poteſt, ſibi legem ſeruandam imponit, itque de Eccleſiasticâ dignitate loquens Hieronymus, [d] *probet*, inquit, *ſe*
B *vnuſquiſque, & ſic accedat; non facit Eccleſiaſtica dignitas Chriſtianum &c. Nec ſibi quiſquam de corporis tantùm caſtitate ſupplaudat, &c. Non eſt facilè ſtare loco Pauli, tenere gradum Petri iam cum Chriſto regnantium, &c. ædificaturus turrim futuri operis ſumptus computa, &c.* Quibus verbis ineptos à Sacerdotij appetitu, & ſuſceptione deterrere vult Hieronymus, ne opus viribus ſuis impar aſſumant: fusè quoque Iſidorus [e] Peluſiota ſuperiùs à nobis laudatus: cui aſſentitur alter Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus iis verbis [f] *qui regimen Sacerdotij contendit appetere, ante ſe diſcutiat, ſi vita honori ſit congrua: quod ſi non diſcrepat, humiliter ad id, ad quod vocatur, accedat.*

[a] Ibidem cap. 8. & 9.
[b] Eccleſ. 3.
[c] Luc. 14.
[d] Hieronym. epiſt. 1. ad Heliodor.
[e] Iſidor. Peluſ. ſuprà.
[f] Iſidor. Hiſp. ſent. lib. 3 cap. 34.

VIII. Tertiò, quod periculoſum pariter videatur, quemcúmque, quamuis ad hoc opus valde aptum, abſoluto atque efficaci operis Epiſcopalis deſiderio, aliis inconſultis, teneri, facilè deducitur: tùm quia diſpoſitio ad opus Epiſcopale rectè exequendum ea neceſſario requiritur, quam vix vllus ſibi ineſſe abſ-
C que præſumptione poteſt ſuſpicari, ideóque, qui abſolutè, & efficaciter opus Epiſcopale deſiderat, vel illotis, vt aiunt, manibus ad perfectiſſimum opus ſeſe accingere paratus eſt, & diuinum officium non dignè tractare ſibi proponit, quod abſque ſacrilegij, vel irreuerentiæ crimine nemo in animum ſuum inducit, vel ſibi ineſſe eam quæ neceſſaria eſt, nec adeo facilè in quouis reperitur, ad Sacerdotij functiones diſpoſitionem perſuadet: quod ſine præſumptione vix quiſquam de ſe ex propria animi ſententia ſuſpicatur. [g] *Quia igitur*, vt habet Gregorius, *valde difficile eſt purgatũ ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officiũ tutius declinatur*, præſertim quia ſæpè, vt idẽ etiã Gregorius oſtendit, [h] *de ſe mens ipſa mentitur, & fingit ſe de bono opere amare, quod non amat, de mundi autẽ gloriâ non amare, quod amat: quæ principari appetens, fit adhuc pauida, cùm quærit, audax cùm peruenerit:* ideóque cùm Epiſcopatum propter diuitias, honorem, principatum appetere ex inferius dicendis crimen ſit, periculoſum autem ſit, ne in Epiſcopali opere appetendo, fallaciter ſibi mens noſtra illudat, & potius ea ad
D quæ ſenſuum titillatione ferimur, mentis oculos animique deſideria conuertamus, quàm ad ipſius Epiſcopalis operis difficultates, & perplexitates, à quibus expetendis iners naturæ noſtræ corruptæ conditio abhorret, propterea periculoſum omnino eſt Epiſcopalis officij cupiditati inſeruire, ne in opum, honoris, & dominationis deſideria ſimulatâ appetitione incidamus. Vnde propter illam primatus, ſeu celſitudinis gradus cum Epiſcopali officio coniunctionem rectè concludit Auguſtinus, periculosè ipſum appeti Epiſcopatus officium, [i] *locus verò ſuperior*, inquit, *ſine quo regi non poteſt, etſi ita teneatur atque adminiſtretur vt decet, tamen indecenter appetitur;* nam vel ipſius operis difficultas timenda eſt, *ne*, vt ait idem Gregorius, *in occupatione regiminis, ipſe quoque boni operis vſus perdatur, qui in tranquillitate tenebatur.* Dixi autem vix appeti poſſe Sacerdotium *ex propria animi ſententiâ:* nam ea, quæ iam vrget, Eccleſiæ vrgente neceſſitate, non dubium mihi videtur, quin boni viri, & pij, prudentum, & proborum conſilio acquieſcere poſſint, vt quandoquidem Epiſcopatus nemini iam niſi volenti, & petenti imponitur, poſſit quis Epiſcopatum expetere, quo

[g] Gregor paſtor. parte 1. cap. 7.
[h] Ibidem c. 9.
[i] Auguſt. lib. 19. de ciuit. cap. 19.

Digitized by Google

iudicatus fuerit non indignus, quod infrà confirmabimus. A

IX. Quartò, quod nec celſitudo gradus Epiſcopalis, ſeu Eccleſiaſticæ hierarchiæ apex, ac faſtigium, & perfectionis aliis communicandæ diuinitus accepta auctoritas, per ſe tanquam finis abſque aliquo ſcelere appeti poſſit, docent Patres ſuperiùs à nobis allati, præſertim verò [a] Chryſoſtomus & [b] Iſidorus Peluſiota pluribus locis à nobis citatis, iique [c] quos modò retulimus operis Epiſcopalis appetitionem permittentes, dignitatis verò & dominationis cupiditatem vituperantes: nec abs re id cenſent: eſt enim quoddam inordinatæ elationis genus, celſiſſimum iſtum ſtatum appetere, altiſſimum ſcilicet eorum omnium ad quos aſſurgere poteſt humana cupiditas, ad quem nemo ex creationis ſuæ, vel ſaluationis fine deſtinatur, de quo vix aliquis probabiliter coniicere poteſt, an ſibi ex diuinæ prouidentiæ ordine paratus ſit: periculum eſt ne cum Lucifero in terram deiiciantur, qui cum eodem in corde ſuo dicunt, [d] *in cælum conſcendam, ſuper aſtra cæli extendam ſolium meum, ſedebo in monte teſtamenti, in latere Aquilonis:* qui vel reliquis nihilo meliores cæteris præeſſe concupi- B
ſcant: vel de ſe adeò præſumunt, vt in excelſiſſimo gradu putent ſe collocandos. Neque [e] tamen tantam in hoc deſiderio peruerſionem ineſſe exiſtimo, quanta in appetendo Epiſcopatu propter honorem, vel reditus temporales reperitur, vel quanta ad mortalis peccati reatum requiritur, niſi ex eo deſiderio vel ad illicita attentanda animus moueatur: etenim magis vtique Eccleſiæ bono repugnat Epiſcopatum propter honores vel reditus temporales concupiſcere, quàm gradus ipſius celſitudinem expetere: ex priori enim deſiderio officij Epiſcopalis neglectus ſæpiùs accidit, & imperitorum temeraria ad Epiſcopatum capeſſendum plurium ambitio incenditur: ex poſteriori verò non item: quinimò perfectionis ſtudio accidit ſæpè vt inflammetur, qui perfectionis ſtatum cogitat, cumque ſibi obtinendum proponit, & cæteris morum ſanctitate præcellere in animum ſuum inducat, qui cæteris ampliorem gradum & perfectionem ſuorum votorum magnitudine ſibi deſtinat; tantúmque ab- C
eſt vt perfectiſſimi gradus meditatione ſtudia noſtra in officio paſtorali remittantur, quin potius augeantur: tum quod reditus temporales, honor nobis exhibendus, cæteraque eiuſmodi longè ſint infrà Epiſcopatum: celſitudo verò gradus Epiſcopatus, non ſit infrà Epiſcopatum, ſed ſit ipſa Epiſcopatus dignitas. Ideóque longè minor eſt inordinatio voluntatis, dum Epiſcopatum propter celſitudinem iſtam appetit, quàm cùm propter reditus temporales, vel honores mundanos concupiſcit: vnde nec mortalem in eo culpam admittere æquum iudicamus, qui cùm ſibi nulla iniuſta via ad Epiſcopalem dignitatem graſſandum proponat, celſitudinis tamen deſiderio incaleſcit, neque enim adeò rerum ordinem peruertit, vt huius prauitas deſiderij mortalis criminis neceſſariam inordinationem attingat.

X. Quintò, grauius proinde, &, ni fallor, exitiale ſcelus eſt, propter reditus temporales, vel honores mundanos, tanquam propter finem Epiſcopatus deſiderio voluntariè inhærere: tùm quia in eo deſiderio inordinatio maxima & D
peruerſitas voluntatis apparet, præferente ſcilicet naturalia ſupernaturalibus, cœleſtia terrenis, inferioris longe ordinis bona ſuperioribus, donúmque quo nullum hominibus maius dari potuit, in hominum vtilitatem inſtitutum, externis commodis & blandimentis fortunæ; tum quod in damnum totius Reip. Chriſtianæ hæc intentionis peruerſitas cedere videatur, cùm ſæpiſſimè accidat, vt qui diuitiarũ, vel honoris ſolùm causâ, Epiſcopatus appetunt, de ſalute animarũ ſibi commiſſarum nequaquã cogitent, iique qui eiuſmodi deſiderio ducti Epiſcopatum conſequuntur, officium ſuum negligant cuius minimam ante rationem habuerunt: plurima Eccleſiæ vtilia, honori & diuitiis poſtponant, ſalutis proximi minus auidi ſint, quàm pecuniæ, vel gratiæ: & Eccleſiæ Chriſtianæ bonis minus inuigilent, quàm priuatis commodis: tum denique quia cùm Epiſcopatus natura ſua officium ſit, ſpiritalis poteſtas, & agendi in alios diuina auctoritas, naturâ vtique ſuâ ad opus, actionémque refertur, vt ſuprà docẽt Patres; Epiſcopatu itaq; abutuntur, qui ad alios fines extraneos ipsũ

referunt,

[a] Chryſoſt. ſuprà.
[b] Iſidor. Peluſ. ſuprà.
[c] Theodoret. Theophyl. Ambroſ. Hieronym. Auguſtinus. Greg ſuprà.
[d] Iſaiæ 14.
[e] Vide D. Thom. ſuprà

Digitized by Google

A referunt, & inſtitutam à Chriſto ad agendum dignitatem ſuo fine priuant. Verùm qui reditus temporales, honorem, aliaque eiuſmodi Epiſcopatui adnexa tanquam motiua ad illum appetendum reſpiciunt, non videntur vllo ſe crimine ex eo præcisè conſtringere, quamuis imperfecti videantur, nec intentio eorum omnino pura cenſeatur: accidit autem naturæ noſtræ corruptæ vitio, vt vix reperiri poſſint qui diuina propter ſe ſolùm expetant, & irreflexis ad terreſtria oculis cæleſtia ſolum intueantur: quinimò omnis ferè noſtra intentio terreſtrium commodorum aliqua admixtione fædatur: ſed hæc admixtio, imperfectio quidem eſt, non tamen culpa ſemper eſt.

XI. Sexto, ex prædictis quidem infertur Epiſcopatum rarò appeti poſſe, nec paſſim ab omnibus, vt [a] Chryſoſtomus, Iſidorus Peluſiota, Gregorius Nazianzenus & alij paſſim Patres oſtendunt; aliquando tamen & à quibuſdam puta ab iis, qui & digni ſunt, & paſſim tales habentur, vrgente Eccleſiæ neceſſitate, [a] Chryſ. & alij ſuprà.
vel vtilitate euidenti appeti licere: iis præſertim temporibus, quibus tantum
B abeſt vt inuiti ad Epiſcopale munus cogi ſoleant; vt potius nemo Epiſcopatum conſequatur, niſi non ſolùm appetierit, ſed petierit, nec petierit tantum, ſed flagitarit, & quæſierit: ſi enim viris bonis, quos nulla grauia ſcelera coarguunt, probatorum autem virorum teſtimonia de aptitudine ad Epiſcopale miniſterium gerendum tutos faciunt, Epiſcopatum appetere non licet: ſola ergo iis ad Epiſcopatum via iàm patebit, qui ſuæ conſcientiæ nullam habeant rationem, vt Epiſcopi fiant; cæteris qui innocentiam ſeruare malint, quàm conſequi dignitatem aditus obſtruetur: ſequiturq; vix vllum iam in Eccleſia Epiſcopum eſſe, qui non peccato ſibi ad eam dignitatem viam fecerit: Iis ergo temporibus ſicut non licet vnicuique ſuis viribus ità fidere, vt aptum ſe tanto muneri exiſtimet: ità nec iis quos *ad eumdem ordinem*, vt ait [b] Hieronymus, *pia fratrum blandimenta* malim ego dicere teſtimonia *& vota ſollicitant*, [b] Hieron. ep. 1. ad Heliod.
quos male acta vita non reprehendit, non omnis nempe vrgente Eccleſiæ vtilitate, vel neceſſitate, appetendi Epiſcopatus libertas adimenda eſt,
C non enim in eiuſmodi deſiderio præſumptio reprehendetur, cui non bona de ſe ex priuato ſenſu exiſtimatio, ſed humilis ex aliorum laudatione, ac perſuaſione probabili exorta audentia ortum dederit: quod non ambitio, ſed charitas excitarit; non propriæ gloriæ cupiditas, ſed animarum procurandæ ſalutis zelus, prouocarit; nec temerariæ in pericula præcipitantiæ inſimulabitur eiuſmodi cupiditas, ſi non præproperè vel cæcato iudicio, ſed maturè, ex ardenti in bonum publicum affectu (cui priuatam vnuſquiſque quietem ac tranquillitatem tenetur poſtponere) Epiſcopatus appetatur: ſi propter fratres, pro [c] Galat. 3.
quibus [c] *anathema eſſe à Chriſto* cupiebat Diuus Paulus, periclitari non dubitemus, pro quibus etiam Chriſtus mori dignatus eſt, & factus eſt maledictum: tunc certè cum Eccleſia quos nouerat miniſterio dignos etiam inuitos eligebat, nemini Eccleſiæ Iudicium deſiderio ſuo præuenire, aut ei contradicere licebat: at iam Eccleſiæ ſilentis ac tacentis voces, bonorum, qui bonos quoſque & eruditos ad Epiſcopatum inuitant, vota, teſtimonia, ac conſilia eſſe vi-
D dentur, quibus conſentire, neque nefariũ, neque præſumptuoſum exiſtimarim.

XII. Quæ verò diximus cõfirmat Zozimus Papa, qui epiſtolâ ad Iſichium Salonitanum Epiſcopum, *iam verò ad Presbyterij*, inquit, *faſtigiũ talis accedat, vt nomẽ ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia anteacta teſtetur: iure inde ſummi Pontificis locum ſperare debebit*: Vides ſummi Pontificis locum ex mente Zozimi [d] Papæ ſperari poſſe. Aſſentitur Gregorius [e] primus, dum *nonnunquam prædicationis officium & nonnullos laudabiliter appetere, & ad hoc nonnullos laudabiliter coactos pertrahi* docet, quod & exemplo probat Eſaiæ, [f] *qui Domino quærenti quem mitteret, vltro ſe obtulit*: eóque prætereà tempore Epiſcopatum laudabiliter appeti potuiſſe aſſerit, [g] quo qui plebibus præerat, ad martyrij tormenta primus trahebatur, [d] Zozim. ep. 1. [e] Greg. parte 2. paſtor. c. 7. [f] Eſaiæ 6. [g] Greg. ibid. cap 8.
quamuis tamen iſto tempore non minus præſumptionis periculum in Epiſcopatus deſiderio eſſet, quàm hodierno: quippè cum eædem conditiones, imò fortè plures tunc deſiderarentur in Epiſcopo, quàm nunc requirantur: tota verò ratio diſcriminis hodierni, ac primi illius temporis eſt, quod hodierno

Digitized by Google

quidem tempore cauendum ſit maximè, ne dum videtur officium experi, honor, & reditus temporales potiùs expetantur: cui certè periculo pro virili eſt prouidendum, ne nos in appetitu tam excelſi culminis imago cogitatæ dignitatis abripiat; primis verò Eccleſiæ temporibus aberat quidem illud periculum, ſed aliud non minus forte aderat, ne videlicet, qui Epiſcopatum deſiderabat, in totius Eccleſiæ perniciem, præ cæteris ad mortem quæſitus, tormentorum atrocitate victus tandem ſuccumberet: verùm pericula illa omnia charitas ſuperat, quâ qui verè incenditur ob commune Eccleſiæ bonum pericula nulla renuit, vt & maioris meriti ſibi gloriam & proximo vtilitatem impendat: ſicut enim periculo ſe exponere abſque neceſſitate peccatum eſt: ita vrgente boni publici vtilitate, vel neceſſitate, ex charitate, pericula ſubire meritorium eſt. A

XIII. Septimò, hæc cùm ita ſint, nemo tamẽ ſibi ipſi blãdiatur, nemo ſibi aduletur; facilis ſiquidem hîc caſus non in appetendo ſolùm Epiſcopatu, ſed in obeundo. Plurimos, vt iam docuimus, auaritia trahit, plurimos ambitio obcæcat, plurimorum temeritas ac præſumptio ſtudia accendit, qui tamen charitatis zelum prætendunt, qui Eccleſiæ vtilitatem ſolùm ſibi præ oculis habere videntur & proximorum ſalutem: facile vitia virtutum ſpeciẽ induunt, eaſque præſertim virtutes, quæ communem virtutis rationem excedunt, vitia ſæpiùs ſimulatâ boni ſpecie mentiuntur: plurimi quoque ſibi facilè applaudunt, & de ſe magnificentiùs cogitant, quàm veritas patiatur: pauci vires ſuas ex æquitate, & Epiſcopatus magnitudinem ex veritate metiuntur: quod de Galbâ aliquando dictum eſt eum imperio dignum fuiſſe viſum, niſi imperaſſet, id de pluribus dici non minus verè poterit, quammultos Epiſcopatu dignos habendos, niſi Epiſcopi facti fuiſſent. Sic ergo Eccleſiæ conſulendum eſt, vt propria ſalus non negligatur: non vitupero charitatis excellentiſſimæ ad Epiſcopatus officium adnitentis feruorem: ſed timeo, ne vel zelus non ſit, vel non ſecundùm ſcientiam: ne vel maiora viribus audeamus: vel ad maximum & diuinum opus infima nos, & ſordida auaritiæ, vel ambitionis motiua inducant, C nam & cautè perſpiciendum eſt, ne vel deſiderium temerarium ſit, vel impurum; ne vel rem viribus imparem deſiderando voluntas excedat, vel ex indigno motiuo, rem diuinam appetendo deficiat; ſicque & in exceſſu temerè, & in defectu imprudenter eligat. Terrent me tot ſanctiſſimi Patres, qùi Epiſcopatus deſiderium vituperant: terret me [a] Auguſtinus, qui Epiſcopalem ſarcinam, ſi nullus imponit, non ambiendam, non appetendam, non quærendam eſſe docuit, ſed intuendæ tunc temporis vacandum eſſe veritati. Terret [b] Gregorius, qui inter Epiſcopatus difficultates & bona, quid ſequendum, quid tenendum ſit, exponit, *niſi, vt virtutibus pollens coactus ad regimen venias, virtutibus vacuus, ne coactus accedas*: qui [c] dignos ipſos culmen faſtigiumque Eccleſiaſticæ poteſtatis, *& ex corde debere fugere, & inuitos obedire* docuit. Terret [d] Iſidorus Hiſpalenſis, qui viro Eccleſiaſtico præcipit, *vt ad diſpenſationem Eccleſiaſtici ordinis ſi ex Dei voluntate peruenerit, nolens quidem, ſed humilis gubernandam ſuſcipiat.* Terret [e] Nazianzenus qui nec oblatam præfecturam expetendam voluit, nec minimè D oblatam expetere cuiquam permiſit. Terrent me plures alij, qui vniuerſim appetere Epiſcopatum periculoſum eſſe cenſuerunt: ſed & periculoſum eſſe cenſeo, nec niſi ob Eccleſiæ neceſſitatem vel vtilitatem (quæ hocce tempore maxima eſt, quo contra Eccleſiæ veteris morem nemo inuitus ad Eccleſiaſticas dignitates eligitur) Epiſcopatus deſiderium cuiquam permitto.

[a] Auguſt. 19. de ciuit. c. 19.
[b] Greg. paſt. parte 1. c. 9.
[c] Ibid. cap. 6.
[d] Iſidor. Hiſpal. lib. 3. ſent. cap. 14.
[e] Nazianz. orat. 1. apolog.

XIV. Porrò quod de Epiſcopatus deſiderio docuimus ſuperiùs, id de cæterorum ordinum, Presbyteratus præſertim, ac Diaconatus (quorum functiones cæterorum ordinũ officiis difficiliores ſunt, & hierarchicæ) officiorũque curam animarum habentium, necnon prædicandi ac Sacramenta adminiſtrandi, ſeruatâ, vt præmonuimus, proportione, deſiderio dicendum: 1. quia D. Paulus citato loco [f] *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat*, non ſolùm de Epiſcopatu propriè dicto, verùm etiam de Presbyteratu locutus à Patribus dicitur: & ſequentia verba, *oportet autem Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*, ex quibus difficultas

[f] 1. ad Tim. 3.

gerendi

A gerendi Sacerdotij, & periculum ipſius appetendi ab iiſdem Patribus paſſim colligitur, omnes non ſolùm de Epiſcopo, verùm etiam de Presbytero intelligenda eſſe teſtantur: de Diaconis quoque in tertio ordine conſtitutis ſimiliter locutus videtur ibidem, dum Diaconos eligendos ſubdit, [a] *pudicos non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum ſectantes, habentes myſterium fidei in conſcientiâ purâ, probatos in miniſterio, nullum crimen habentes*, ideóque qua ratione deſiderium Epiſcopatus additis difficillimis conditionibus compeſcuit, eadem ratione, & deſiderium Presbyteratus, ac Diaconatus: 2. quia Patrum à nobis ſuperiùs citatorum plurimi de dignitatibus Eccleſiaſticis, & ſacris functionibus vniuerſim locuti ſint, nec ſolius Epiſcopatus deſiderium peſtilens, vel periculoſum eſſe dixerunt: Origenes [b] dignitates, principatus & miniſteria Eccleſiæ generatim appeti vetuit: Baſilius [c] cuiuſuis præfecturæ appetitum prohibuit: Nyſſenus [d] & Chryſoſtomus, [e] & alij paſſim φιλαρχίαν, ſeu dominandi ſtudium generatim exagitant: Ambroſius [f] Sacerdotes honoris cupidos vniuerſim B perſtringit: Baſilius, [g] & Gregorius [h] Magnus nominatim prædicandi officium periculoſè appeti docent, & quæ de Epiſcopatus deſiderio dicuntur, hæc ad officij prædicandi munus transferunt: Auguſtinus [i] loci ſuperioris cupiditatem generatim damnat: Nazianzenus [k] de quacumque Eccleſiaſticâ præfecturâ loquitur: legantur cæteri Patres à nobis adducti, quorum ea mens videtur fuiſſe, vt nec inferiores Epiſcopatu gradus, nec Eccleſiaſtica officia Epiſcopali inferiora paſſim appeti permitterent. 3. quia ratio Patrum, ac Theologorum, ob quam appetitum Epiſcopatus periculoſum cenſent, in inferioribus quoque ordinibus, ac miniſteriis, ſeruatâ tamen proportione, locum habet: etenim, ideo inquiunt, nemo ordinariè loquendo Epiſcopatũ appetere debet, ne, ſi primatum appetat, vanitatis, ſi reditus, auaritiæ, ſi opus ipſum præſumptionis arguatur, quod ſe operi Epiſcopali parem arbitrari videatur: idem in Presbyteratus, ac Diaconatus ordinibus, cæteriſque grauioribus ſaltem Eccleſiaſticis officiis appetendis videtur eſſe periculum, quæ, ſi propter primatum, C & dignitatis ſplendorem appetantur, vix ſine vanitate appetuntur: ſi propter reditus, auaritiæ maculam haud dubiè deſiderium iſtud inurit; ſi propter opus cùm teſte Auguſtino, [l] *nihil ſit difficilius, laborioſius, & periculoſius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio*: cùm prædicationis officium Patribus [m] quoque difficillimum ſemper viſum fuerit, & quod multam exigat in eius miniſterio diſpoſitionem, cauenda quoque in iis appetendis præſumptio, ne illis dignos nos putemus, à quorum rectè gerendorum facultate valde abſumus; & vt loquitur Gregorius periculum eſt, [n] *ne non purgatus adire quiſque ſacra miniſteria audeat: & ideò*, inquit, *quia valde difficile eſt purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officium tutius declinatur.*

XV. Itaque nec Eccleſiaſticos ordines, aut officia propter ſacrum principatum, præſidentiam, ſtatuſue ipſius eminentiam, nec propter honorem redituſuè temporales quæri, vel deſiderari licere concludimus, quod ſuperiùs quoque à nobis probatum fuit, dum ſacræ ordinationis inordinatos fines recenſe- D remus: ſed nec propter opus ipſum, Deique gloriam, ac proximorum ſalutem procurandam paſſim à quibuſcumque appeti debere cenſemus, ne impares tanto muneri deficiamus, & ſuſcepto oneri ſuccumbamus; ne contra legem diuinam à Diuo Paulo [o] promulgatam ſumat quis ſibi honorem, qui non vocatur à Deo tamquam Aaron: ne imprudenter incipiamus ædificare, nec poſſimus conſummare. Quia tamen electio ad ſacros iſtos ordines, officiáque vix eſt in vſu, nec ordinari ſolent niſi qui ſeipſos ordinandos offerunt, nec ad officia obeunda vocari, niſi qui ſibi gratam eſſe ſignificarint ſuam ad Eccleſiaſtica miniſteria aſſumptionem, ideò à peccato excuſantur qui charitatis zelo ſeipſos ſacris Eccleſiæ Antiſtitibus ad hos Eccleſiaſticæ dignitatis gradus, muniáque iſta, paratos eſſe ſignificant, qui vel ſuperiorum iuſſu, vel proborũ virorum hortatu, nullis conſcientiæ criminibus redarguti, in diuinâ miſericordiâ confidentes audent ſe ſacris altaribus ordinandos, conſecrandos, mittendóſque offerre; qui ſtatum Eccleſiaſticum perfectionis acquirendæ, vel exercendæ ſtu-

[a] Ibidem.
[b] Orig. hom. 6 in Iſaiam.
[c] Baſil. in cõſtitu. Monaſt. cap. 24.
[d] Nyſſenus orat. 3. 8. & 19.
[e] Chryſoſt. paſſim.
[f] Ambroſ. in cap. 5. ad Hebræos.
[g] Baſil. in eth. reg. 70. cap. 3.
[h] Gregor. paſtor. parte 1. variis capitibus.
[i] Auguſt. ep. 81. ad Eudox. & de ciuit. Dei lib. 19. cap. 19.
[k] Nazianz. ſuprà.
[l] Auguſt. ep. 148. ad Valerium.
[m] Lege Nazian. 1. orat. 1. & 26. & alios paſſim.
[n] Greg. paſtoralis parte 1. cap. 7.
[o] Ad Hebr. 5.

Digitized by Google

dio amplectuntur, & ad diuina miniſteria ineunda tantùm ex charitate fe- A
[a] 1. Petri 2. runtur, quantùm ex humilitate reuocantur: non enim dubium eſt, quin [a]
[b] 1. Ioan. 4. charitas operiat multitudinem peccatorum: quin [b] perfecta charitas foras
[c] 2. Cor. 5. mittat timorem: quin [c] charitas Chriſti vrgeat nos: non dubium quin cum
[d] 2. Cor. 12. Apoſtolo dicere poſſit, qui ad ſalutem animarum procurandam ex charitate
promoueri deſiderat, [d] *factus ſum inſipiens, vos me coëgiſtis*, item, *ego autem libentiſſimè impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris:* nec dubium, quin coram Deo gratum ſit maturâ prius deliberatione initâ, & diuinâ miſericordiâ inuocatâ, periculis ſe pro eorum ſalute exponere, pro quibus Chriſtus ipſe mortuus eſt: denique cùm Epiſcopatus totius Sacerdotij apex ſit, & perfectionis humanæ culmen; reliqui autem gradus Eccleſiaſtici progreſſiones ſint ad perfectionem, & gradum Epiſcopalem, nec eam, licet maximam, exigant diſpoſitionem, perfectionémque, prærequirant, quam Epiſcopatus præſupponit, ideò dicendum eſt minus tutum eſſe Epiſcopatus deſiderio teneri (quem nemo ritè obire poteſt, niſi qui cæteris ſanctitate, prudentiáque præcellit) quàm B
ad cæteras Eccleſiaſticas dignitates, officiave Eccleſiaſtica anhelare.

ARTICVLVS III.

An liceat ſacros ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates refugere.

I. HActenus verò de appetitu, ac deſiderio tam ſacrorum ordinum, quàm Eccleſiaſticarum dignitatum abundè diſputauimus: ſupereſt itaque, vt de fugâ ſeu recuſatione vtrorumque breuiter quædam ſubiiciamus: quamuis enim ſuperiùs ex Patrum ſententiâ docuerimus, Epiſcopatum (quod idem dicas de reliquis ſacris Ordinibus, Eccleſiaſticiſque dignitatibus) nec appetendum, nec omninò recuſandum eſſe, nihilominus quædam ſpeciatim de Epiſcopatus cæterorumque ordinum ac dignitatum fugâ, non ineptè adiun- C
gimus.

II. Primùm itaque pro certo & indubitato habendum eſt eum qui ſe certis teſtimoniis ineptum, & Epiſcopali muneri, vel alteri cuiuis ordini, dignitatiq; gerendis imparem eſſe compertum habuerit, tutâ conſcientiâ poſſe Epiſcopalem dignitatem, vel aliam iniunctam recuſare, imo & debere, idque ſuprà
[e] Chryſoſt. lib. 4. de Sacerd. cap. 1. auctoritate [e] Chryſoſtomi, exempliſque ab eo adductis oſtendimus: cui etiam ratio aperta ſuffragatur: naturali ſiquidem iure vetitum eſt, ne indignus ad ſacras dignitates, ordinéſque conſcendat: cùm ergo naturalis iuris violatio nullâ ſuperiorum voluntate, nullâ vel ratione, vel excuſatione permittatur: iu-
[f] Actorum 4. cap. ſtumque [f] ſit in conſpectu Dei, Deum potius ordinationes indignorum promotionéſque prohibentem, quàm homines vocantes audire: nemo in dubium reuocare poteſt, quin ſatiùs omnino ſit ſuperiorum iuſſis obluctari, Epiſcopatum recuſando, quàm diuinas, naturaléſque leges acceptando violare. Rectè
tamen notat Diuus [g] Thomas impedimentum, quo quis irretitum ſe nouit, D
[g] D. Thom. 2. ſecundæ, q. 185. art. 2. ad 2. quominus voluntati ſuperiorum obtemperet, triplex eſſe: vnum, quod remoueri poteſt, ab ipſo cui paſtoralis cura imponitur, & iniungitur, vt ſi peccandi habeat propoſitum, cui nempe renunciare poteſt: quale impedimentum ad
[h] Syneſ. epiſt. 105. fratri. Epiſcopalem dignitatem declinandam, allegabat [h] Syneſius, qui ſe & ludo deditum, & rei vxoriæ addictum, & Philoſophiæ Ethnicæ placitis nimis adſtrictum publicè teſtabatur, cùm tamen in ipſius poteſtate ſitum eſſet (quod & ipſe factis oſtendit) vt & ludis, & vxoriæ rei voluptatibus vale diceret, & Philoſophiæ errores Catholicæ fidei minimè conſentaneos damnaret: tunc ergò ille, cui auctoritate ſuperioris paſtoralis ſollicitudo imponitur, & ob rationabilem cauſam præcipitur, tenetur obtemperare, obicémque voluntarium à ſe remouere. Alterum eſt, quod per eum quidem, cui iniungitur paſtorale munus, remoueri non poteſt, cùm tamen per ſuperiorem imperantem remoueri poſſit: tuncque tenetur inferior, cui onus iſtud imponitur, defectum patefacere

facere

A facere ſuperiori, cui diſpenſanti debet obedire, quod exemplo [a] Moyſis oſtendit Diuus Thomas, quem cùm Dominus ad Pharaonem mittere voluiſſet, defectum ipſe eloquentiæ, & linguæ tarditatem impedimentumque obiecit, ſed præcipienti Domino vt pergeret, promittentique ſe in ipſius ore futurũ, dicturumque quid loqueretur, protinus obtemperauit. Tertium, quod nec à ſuperiori iubente, nec ab eo cui iniungitur, remoueri poteſt, quo caſu nemo onus imponenti obtemperare obligatur; ſi v.gr. iubeat Archiepiſcopus, vt Epiſcopatus onus ſuſcipiat, qui irregularitate obſtringitur, in quâ ſolus Papa diſpenſare poſſit: poterit is Epiſcopatum recuſare, quem nempe Archiepiſcopi iubentis præceptum ſibi licitum non facit: iubeat Summus Pontifex vt ſtupidus, & gerendæ rei ineptus Epiſcopatum ſuſcipiat, non tenebitur obedire qui ſe imparem oneri apertè recognoſcit, imo nec debebit morem gerere: nam naturalis, diuinæque legis obligatio, Pontificis imperio præponderat, & iuſſio quantumuis Summi Pontificis ab earum violatione non excuſat: quamuis tamen B huius iuſſionis auctoritas, eum qui de ſua capacitate dubitaret, in conſcientiâ tutum efficere poſſit, nec plus ſuo, quam tantæ auctoritatis iudicio, credere debeat, qui ſibi, de virium ſuarum imbecillitate dubius, metuit.

III. Secundò certum eſt, nec Epiſcopatum iniunctum omnino debere recuſari, nec cæteras Eccleſiaſticas dignitates oblatas, nec ordines ſacros impoſitos ab iis, qui non ſe oneri impares apertè recognoſcunt, refutari debere. Idque primò Scripturæ ſacræ teſtimoniis poſſumus confirmare: primò enim in ea legimus [b] Ionam à Deo punitum, quod concionandi Niniuitis officium detrectaſſet: [c] Moſem reprehenſum in eúmque iratum Deum, quod educendi populum Iudaicum è Pharaonis ſeruitute munus reiiceret. Legimus [d] Apoſtolos impigrè Chriſto ad Apoſtolatus dignitatem eos vocanti obediuiſſe, [e] Matthæumque è telonio vocatum continuò voci Domini paruiſſe, [f] Saülum de peccatore Apoſtolum factum, illico ſeſe obtuliſſe dicendo, *Domine quid me vis facere?* Secundò damnantur in [g] ſcripturis, qui talenta abſcondunt, [h] qui C mnam in ſudario ligant, [i] qui lucernam ſub modio ponunt, quibus quidem parabolis hi reprehendi videntur, qui diuina dona in aliorum vſum impendere renuunt, nec ad proximorum ſalutem quamuis vocati præeſſe volunt; quibus parabolis affinis eſt iſta Prouerbiorum ſententia, [k] *qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis, benedictio autem ſuper caput vendentium*, ex qua rectè inferimus, cùm Epiſcopi, aliique ſacri Myſtæ ac Paſtores ſint [l] miniſtri Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei, eos malè agere, qui ſpiritalem alimoniam impertiri, verbique diuini ac Sacramentorum diſpenſationem ſibi commiſſam obire renuunt, proindéque qui vel Epiſcopatus, vel alias Eccleſiaſticas dignitates impoſitas ſuſcipere detrectant. Tertiò, cùm, vt [m] Eccleſiaſtici liber oſtendit, *vnicuique mandauerit Deus de proximo ſuo*; præceptumque ſit, vt *qui miſericordiam habet, doceat, & erudiat, quaſi paſtor gregem ſuum*, quis inficiari poterit, quin neceſſitate proximi exigente, & ſuperiori imperante, ad ſacras populorum præfecturas diuinâ lege vnuſquiſque tanti muneris capax aſtringa- D tur? Alia teſtimonia Scripturæ ſacræ vrgent [n] Athanaſius, [o] Gregorius Nazianzenus, [p] Baſilius, Gregorius [q] Magnus, & alii Patres.

IV. Rationes verò duas huius rei aſſignat Diuus [r] Thomas, primùm, quia charitati erga proximos repugnat, Epiſcopatum iniunctum recuſare, pro quorum nempe vtilitatibus nemo eſt qui non ſe teneatur exponere, quod ex [ſ] Auguſtino confirmat aſſerente quod *negotium iuſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis*: alterum, quia idipſum humilitati opponitur, probátque ex his [t] Gregorii verbis, *tunc ante Dei oculos vera eſt humilitas, cùm ad reſpuendum hoc quod vtiliter ſubire præcipitur, pertinax non eſt*. Nazianzenus [u] pariter inobedientiæ eos coarguit, qui ſacræ præfecturæ onus impactum reiiciunt, ex eóque proinde capite voluntatis inordinationem quoque petendam eſſe demonſtrat; Proſper [x] Aquitanicus inſuper eoſdem iuſtitiæ accuſat, quod & vitæ ſocialis vincula diſſoluant, & vtilem, debitumque Eccleſiæ laborem ſubtrahentes ſuffurari videantur. Certè, cùm quæuis pars vtilitatibus totius inſeruire debeat, ſuáque etiam commoda

[a] Exod. 4.
[b] Ionæ 1. de Ionâ lege Gregor. Naz. orat. 1.
[c] Exod. 4.
[d] Matth. 4. & Marci 1.
[e] Matth. 4. Marci 2. Lucæ 5.
[f] Actorum 9.
[g] Matth. 25.
[h] Lucæ 19.
[i] Matth. 5. Marci 4. Lucæ 11.
[k] Prouer. 11.
[l] 1. Cor. 4.
[m] Eccleſ. 17.
[n] Athanaſ. epiſt. ad Dracontium.
[o] Nazianz. orat. 1.
[p] Baſilius in Eth. reg. 70. cap. 3.
[q] Gregor. paſtoral. parte 1. cap. 5.
[r] D. Thomas 2. 2. q. 185. art. 2. in corp.
[ſ] Auguſtinus lib. 19. de ciuitate cap. 19.
[t] Greg. paſt. parte 1. c. 6.
[u] Nazianz. orat. 1.
[x] Proſper Aquitan. lib. 3. cap. 28.

Digitized by Google

poſtponere, non dubium eſt, quin vnuſquiſque priuatus vtilitate Eccleſiæ cogi poſſit ad ſacram præfecturam ſubeundam, etiam cum iacturâ propriæ quietis; item cùm non nobis tantùm, ſed toti communitati fouendæ nati ſimus, iniquè agimus, ſi debita neceſſariáque reip. Chriſtianæ officia ſubtrahamus. A

V. Neque verò in ea re demonſtranda pluribus rationibus opus eſt cùm conſentientes in ea propoſitione docenda Patrum ſententias teneamus: varias ſuperiùs Patrum auctoritates huic propoſito fauentes adduximus, ex quibus hoc elicere licet; ex [a] Nazianzeno quidem, neque appetendam *ὐ διδομένην προστασίαν, minimè oblatam præfecturam*, neque fugiendam *τὴν διδομένην*, eandem *oblatam: τὸ μὲν γὰρ εἶναι θρασέων, τὸ δὲ ἀπειθῶν, καὶ ἀπαιδεύτων ἀμφότερα; illud enim temerariorum hominum eſſe, hoc inobedientium, vtrumque autem imperitorum*: ex Chryſoſtomo [b] non licere munus Epiſcopale cui pares ſumus impoſitum detrectare; ex Auguſtino [c] neceſſarium eſſe *vt ſi quam operam noſtram mater Eccleſia deſiderauerit, nec elatione auida ſuſcipiamus, nec blandiente deſidia reſpuamus, ſed miti corde obtemperemus Deo*: itémque [d] neminem *ſic debere eſſe otioſum, vt in eodem otio vtilitatem non cogitet proximi*, ex quo infert *Epiſcopalem ſarcinam, ſi nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum eſſe veritati, ſi autem imponitur, ſuſcipiendam eſſe propter charitatis neceſſitatem*: ex Proſpero [e] Aquitanico *contra iuſtitiam facere eos, qui merito ſuæ conuerſationis, vel eruditionis electi, otioſum ſtudium fructuoſæ vtilitati regendæ multitudinis anteponunt: & cùm poſſint laboranti Eccleſiæ ſubuenire, operoſæ adminiſtrationis laborem, fruendæ quietis contemplatione, refugiunt*: itémque *dignitatem Eccleſiaſticam, nec ambiendam eſſe, nec vitandam*: ex Gregorio [f] Magno prædicationis officium licet tutiùs declinetur, attamen *declinari pertinaciter non debere, cum ad ſuſcipiendum hæc ſuperna voluntas agnoſcitur*. B

[a] Naz. ſuprà.
[b] Chryſoſt. lib. 2. de Sacerd. cap. 4.
[c] Aug. epiſt. 81. ad Eudoxium.
[d] Idem lib. 19. de ciuit. cap 18.
[e] Proſper Aquit. de vita contempl. cap. 10.
[f] Gregor. paſtor parte 1. cap. 7.

VI. Iis verò plura alia Patrum teſtimonia addi poſſunt: primùm enim exſtat [g] egregia D. Petri ad Clementem exhortatoria oratio pro Epiſcopatu capeſſendo in epiſtola quæ fertur eiuſdem Clementis ad Iacobum fratrem Domini, in quâ plurima ad præſentem quæſtionem ſoluendam eruuntur: cùm enim ad pedes Diui Petri procidiſſe ſe excuſantem, & declinantem honorem cathedræ, ac poteſtatem narraſſet, mox Diuum Petrum in hæc verba reſpondiſſe refert: *pro hoc ne me rogaueris: hoc enim fieri ſtatutum eſt mihi, & eò magis quod excuſas; quia hac cathedra eum qui cupit eam, & audacter expetit, non requirit, ſed ornatum moribus, & in verbis eruditum: quod ſi eſſet alius melior, ſi quis mihi alius adiutor tam ſedulus adſtitiſſet: ſi quis tam plenè doctrinæ meæ rationem cepiſſet, ſed & Eccleſiaſticas diſpoſitiones tam plenè didiciſſet, habens alium talem, non te cogerem opus bonum ſuſcipere nolentem; ſuperfluum eſt ergo alium quærere, cùm primitias eorum qui ex gentibus per me ſaluantur, & præcipuè huius vrbis, te primùm obtulerim Deo. Sed & illud intuere, quia ſi periculum peccati timens ſuſcipere refugis Eccleſiæ gubernacula, certus eſto, quia ampliùs peccas, qui populum Dei velut in fluctibus poſitum, & periclitantem cùm iuuare poſſis, ſubterfugis, tui tantummodo habens conſiderationem, & non quod in commune omnibus expedit, prouidens: ſed certus eſto, quod neceſſe eſt te ſuſcipere omne periculum, quia nec ego pro ſalute omnium ab obſecrando ceſſabo, &c. Sed & illud cupio te mecum iuſtâ ratione perſpicere, quando maximè tuâ operâ indiget Chriſtus, nunc cùm inimicus aduerſus ſponſam commouet bellum, an in futuro tempore, quando iam Chriſtus poſt victoriam triumphabit, nec vltra vllius operâ indigebit? quis non etiam parui ſenſus intelligat, quod iſtud eſt tempus in quo operam tuam Chriſtus requirit: tota igitur mente in præſenti neceſſitate præbe operam, &c. libenter ergo ſuſcipe Epiſcopatus officium, &c.* ex iis ſiquidem verbis diſcimus primò neceſſitatem acceptandi Epiſcopatum inferioribus à ſuperiori imponi poſſe: ſecundò eam tamen, Eccleſiæ vtilitate vrgente, nec vnquam niſi Epiſcopali muneri aptiſſimis imponi debere: tertiò peccare, qui cùm huius muneris capax ſit, imponenti pertinaciter reſiſtit: quartò periculoſiſſimis Eccleſiæ temporibus & tumultuoſis, tunc maximè legem iſtam vrgere, & imminere obtemperandi neceſſitatem, Epiſcopalémque operam perſecutionis tempore ab iis qui digni ſunt, præſertim exigi poſſe, & præſtari oportere.

[g] Clemens epiſt. 1 ad Iacobum.

C D

VII. Athanaſius integram ſcripſit epiſtolam ad [h] Dracontium, quâ eum ad Epiſcopale munus gerendum vocat, & Epiſcopatum minimè fugiendum, aut

[h] Atha. epiſt. ad Dracontium tom. 1.

Monaſticæ

Digitized by Google

A Monaſticæ ſolitudinis prætextu recuſandum eſſe demonſtrat, eóque præſertim tempore, quo Eccleſiæ perſecutio ingruerit: nefas eſſe dictitans eum, qui gratiam acceperit, ipſam occultare, & quos denarios acceperit, in occulto habere: Epiſcopalem dignitatem non contemnendam prædicans, quam Chriſtus inſtituit, per quam Eccleſiæ ſubſiſtunt, & Chriſtiani facti ſumus: admonens, omnibus ſi fugiendi mens ineſſet, Eccleſias deſertas iri, Apoſtolos ideò Chriſto vocanti alacriter paruiſſe: addens iuramenti, quo ſe ad fugiendam iſtam Dracontius dignitatem obſtrinxerat, nullam ei habendam eſſe rationem: ex ſcripturis quoque fugiendi conſilium reprobans, cùm & Ieremias, & Moſes, qui ab ab initio recuſabant, mittenti tandem Deo paruerint: cùm Ionas, qui ab initio fugerat, poſteà denuò prophetarit; rationem etiam iſtam ſubiungens, quod Deus noſtra melius nouerit, quàm nos ipſi noſcamus: Monachorum quoque exempla ſubdens, qui Epiſcopatus ſarcinam impoſitam ſubierint: obiectioni pariter occurrens de Epiſcopatus laboriſque pericu-
B lis, & peccandi exinde occaſionibus; quibus omnibus vbi reſpondit, tandem concludit periculum ipſi imminere, ἐκ τοῦ ἀντιλέγειν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διατάξει, *ex iſtâ detrectatione Eccleſiaſtici ordinis.*

VIII. Similiter ſentit[a] Nazianz. nam non ſolùm prædictâ, quam citauimus, apologeticâ oratione, verùm etiam aliâ ad patrem ſuum habitâ, cùm ei curam Eccleſiæ Nazianzenæ commiſiſſet, eandem ſententiam docuit: vbi enim timorem ſuum expreſſit; animique ſui infirmitatem allegauit, quæ ei montes & ſolitudines, ad vacandum contemplationi, conſcientiámque purgandam petere ſuadebant, mox vtilitatis publicæ causâ ſibi neceſſariam fuiſſe curam Paſtoralem aſſumere, allatâ comparatione oſtendit, *quia*, inquit, [b] *vt hortus præſtantior eſt, quàm ſtirps vna, & cælum vniuerſum cum ſuis ornamentis, quàm vnica ſtella, & corpus quàm vnicum membrum: ita præſtabilior eſt tota Eccleſia rectè compoſita vno homine officio ſuo probè fungente. Neque etiam oportet ſua quemque duntaxat*
C *commoda ſpectare, ſed & aliorum rationem habere: nam ipſe quoque Chriſtus, cui in ſuo honore ac deitate manere liceret, non ſolùm vſque ad ſerui formam ſeipſum exinaniuit, ſed etiam contempta ignominia crucis ſupplicium ſubijt.* Vnde & concludit, ſibi optimum viſum, mediam quandam ſequi viam inter cupiditatem, & timorem: id autem ſic fieri poſſe, ſi nec ſacrum munus omninò defugeret, ne (quod periculoſum eſt) gratiam reiiceret; nec rurſus (quod moleſtum, & acerbum eſt) grauiorem, quàm vires ferant, ſarcinam humeris tolleret: *Pij autem viri ſimulque tranquillitati ſuæ conſulentis eſſe, functionem ſacram viribus metiri, vt ſcilicet tanquam in cibis, eam admittamus, cui pares eſſe poſſumus, eam autem quæ vires noſtras ſuperat, repudiemus, &c.* Ex quibus colliges publicis vtilitatibus vnumquemque ſeipſum, non tantùm ſuam operam debere: Chriſti exemplo ad id nos incitari: periculoſum eſſe Dei gratiæ reſiſtere, pernicioſum impar humeris ſuis onus ſubire, ſi vtilitas poſtulet Eccleſiæ, & vires noſtræ ferant: neque priuatis noſtris incommodis, in publica commoda peccan-
D dum eſſe, & iniquam futuram ſuperioris iuſſionem, quæ ad illicita vel ſuprà vires poſita tentanda neceſſitatem nobis imponeret. Syneſius [c] quoque Epiſtolâ ad fratrem varia ſe allegaſſe Theophilo ſcribit, quibus ſe Epiſcopali muneri imparem eſſe oſtenderet; paratum tamen, ſi has ipſe exceptiones, non admitteret, onus ſubire, & itâ apud ſe exiſtimaſſe, cùm nec Imperatoris nec Auguſtalis præfecti mandatis, abſque pœna, reſiſti poſſit, multò minus pœnam euaſiſſe, qui Deo vocanti minimè obtemperarent.

IX. Auguſtinus præter ea quæ ſuperiùs ex ipſo protulimus, libro quoque de & fide, operibus, eos redarguit;[d] *Qui nolunt in Eccleſiâ ſuſcipere diſpenſationis officium, deſidioſam prætendentes excuſationem nolle ſe rationem reddere de peccatis alienis: qui audiunt & non faciunt, id eſt, accipiunt & non reddunt*, cum è contrario, vt ibidem innuit, diſpenſator fidelis, & diligens in erogando ſit paratiſſimus, & lucrorum dominicorum auidiſſimus. Eleganter in hac materia diſſeruit Proſper Aquitanicus: [e] *Videndum eſt*, inquit, *vtrum iuſtè faciant illi, qui ſe remouentes ab occupationibus cunctis, ac ſtudiis ſpiritalibus afferentes, nihil huma-*

[a] Nazianz. orat. 1. citatâ

[b] Idem orat. 8. ad patrem ſuum.

[c] Syneſius ep. 105. prope finem.

[d] Auguſt. de fide & operib. cap. 17. tom. 4.

[e] Proſper lib. 3. de vita contemplatiua cap. 18.

næ ſocietati proſiciunt, & deſideria ſua commodis omnium præferentes, vtilitatem communem deſideratæ vacationis electione contemnunt: cùm profectò laborantibus opem ferre nolle, cùm poßis, &, communi bono poſthabito, otioſâ quiete frui velle, nihil habeat æquitatis: cui æquitati qui ſeruiunt, omnes omnium bono viuunt, ac velut ſibi inuicem nati, ſalutem mutuam tuentur, ac diligunt: ac per hoc contra iuſtitiam faciunt hi, qui merito ſuæ conuerſationis, vel eruditionis electi, otioſum ſtudium fructuoſæ vtilitati regendæ multitudinis anteponunt. Nonne verò iſta euidenter conuincunt impoſiti Epiſcopatus recuſationem iniquam eſſe, & iniuſtam, nec ſolùm charitati, & dilectioni proximi repugnantem? A

X. Palmam verò in hac quæſtione dirimendâ & explicandâ, meo quidem

[a] Greg. lib. Paſtoralis parte 1. cap. 5. & 6.

iudicio, omnibus præripuit [a] S. Gregorius, qui de eâ materiâ non ſemel diſputauit, & quidem in libro Paſtoralis curæ, vbi ex instituto magis hanc quæſtionem tractat, duo genera ſtatuit eorum, qui paſtoralem curam reſpuunt; primùm eorum, qui quietem propriam ſectantes, opus illud refugiunt: alterum eorum, qui pondus regiminis per humilitatem ſubire detrectant: priores ita carpit, quia nimirum *hi culmen regiminum ſi vocati ſuſcipere renuunt, ipſa ſibi plerumque dona adimunt, quæ non pro ſe tantummodo, ſed etiam pro alijs acceperunt, cumque ſua, & non aliorum lucra cogitant, ipſi ſe, quæ priuata habere appetunt, bonis priuant.* Quod quidem Scripturæ ſacræ auctoritatibus ſic demonſtrat: B

[b] Matth. 5.

Hinc itaque ad diſcipulos Veritas dicit, [b] *Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita, & nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo ſunt; Hinc Petro ait, Simon Ioannis amas me? qui cùm*

[c] Ioannis 21.

amare ſe protinus reſpondiſſet, audiuit, [c] *Si diligis me, paſce oues meas: ſi ergo dilectionis eſt teſtimonium cura paſtionis, quiſquis virtutibus pollens gregem Dei paſcere renuit, Paſtorem ſummum conuincitur non amare: Hinc Paulus dicit,*

[d] 2. Cor. 5.

[d] *ſi Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt, & ſi pro omnibus mortuus eſt, ſupereſt vt qui viuunt, iam non ſibi viuant, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit.*

[e] Deuter. 5.

Fuſiùs id oſtendit ex antiquæ legis præcepto, [e] quo frater ſuperſtes filio ſuo mortuo ſemen ſuſcitare iubebatur, tandémque ita concludit, *ſunt itaque nonnulli, qui magnis, vt diximus, muneribus, ditati, dum ſolius contemplationis ſtudijs inardeſcunt: parere vtilitati proximorum in prædicatione refugiunt, ſecretum quietis diligunt, ſeceſſum ſpeculationis petunt, de quo ſi diſtrictè iudicentur, ex tantis procul dubio rei ſunt, quantis venientes ad publicum prodeſſe potuerant, quâ enim mente is qui proximis profuturus eniteſceret, vtilitati cæterorum ſecretum proponit ſuum, quando ipſe ſummi Patris vnigenitus, vt multis prodeſſet, de ſinu patris egreſſus eſt ad publicum?* Poſteriores autem, eos nempe qui ex humilitate Paſtorale officium C

[f] Idem Greg. cap. 6. citato.

reiiciunt, ne eis, quibus impares ſe æſtimant, præferantur, hoc argumento egregiè refellit. [f] *Quia eorum profectò humilitas, ſi cæteris quoque vtilitatibus cingitur, tunc ante Dei oculos vera eſt, cùm ad reſpuendum hoc, quod vtiliter ſubire præcipitur, pertinax non eſt: neque enim verè humilis eſt, qui superni nutus arbitrio, vt debeat præeſſe intelligit, & tamen præeſſe contemnit: ſed diuinis diſpoſitionibus ſubditus, atque à vitio obſtinationis alienus, cùm ſibi regiminis culmen imperatur, ſi iam donis præuentus eſt, quibus & alijs proſit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire.* Idem D

[g] Greg. lib. 5. moral. cap. 4.
[h] Iob 3. cap.

quoque ſanctus [g] Gregorius moraliter exponens illud Iob, [h] *qui exſpectant mortem, & non venit,* eos interpretatur, *qui deſiderant mortificare ſe funditus, atque ab omni vitâ gloria temporalis extinguere; ſed occultis ſæpe Dei iudicijs, vel præeſſe in regimine, vel occupari iniunctis honoribus compelluntur, atque inter hæc mortificationem pleniſſimam indeſinenter expectant, ſicque ſe gerunt, quatenus nec à perfectione per intentionem recedant, nec diſpoſitioni conditoris per ſuperbiam contradicant, &c.* Quorum perfectionis incrementa, & gloriæ, quem ſibi coaceruant, cumulum ibidem oſtendit: ex quibus inferre iure poſſumus eos qui Epiſcopatui rite gerendo pares ſunt, & Deo vocanti obedire debere, ſuperbiæque potius, quàm humilitatis notam, ſi ſuæ electioni pertinaciter obluctentur, contrahere.

[i] Iſidorus Hiſpal. lib. 3. ſentent. cap. 34.

VI. In eamdem conſpirat ſententiam [i] Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus *multis,* inquit, *intercipit ſathanas fraudibus eos, qui vita & ſenſu vtilitate præſtantes, præeſſe,*

Digitized by Google

A *præeſſe, & prodeſſe alijs nolunt; & dum eis regimen animarum imponitur, renuunt, conſultius arbitrantes otioſam vitam agere, quàm lucris animarum inſiſtere. Quod tamen decepti agunt, per argumentum diaboli fallentis eos per ſpeciem boni, vt dum illos à Paſtorali officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis atque exemplis inſtrui poterant.* Item, [a] *ſancti viri nequaquam occupationum ſecularium curas appetunt, ſed occulto ordine ſibi impoſitas gerunt: & quamuis illas per meliorem intentionem fugiant, tamen per ſubditam mentem portant, quas quidem ſummopere ſi liceat vitare, feſtinant: ſed timentes occultam Dei diſpenſationem, ſuſcipiunt quod refugiunt, exercent quod vitare noſcuntur: intrant enim ad cor, & ibi conſulunt, quid velit occulta voluntas Dei: ſeſeque ſubditos debere eſſe, ſummis ordinationibus cognoſcentes, humiliant ceruicem cordis iugo diuinæ diſpenſationis.*

[a] Ibidem;

XII. Ex iis ergo patet indubitatum eſſe, tùm ex ſcripturâ ſacrâ, tùm ex communi Patrum doctrinâ, Epiſcopatum iniunctum nemini capaci & idoneo licere omnino recuſare: peccare, qui tanto muneri pares illud pertinaciter B ſuſcipere renuunt: ex quo infert Diuus Thomas, [b] *Eum qui votum emittit de non ſuſcipiendo Epiſcopatum, ſi per hoc intendat ſe obligare, ad hoc, quod nec per obedientiam ſuperioris prælati accipiat, illicitè vouere: ſi autem intendit ſe obligare, vt quantum eſt de ſe, Epiſcopatum non quærat, nec ſuſcipiat, niſi imminente neceſſitate, licitum eſſe votum, quia vouet ſe facturum id quod hominem facere decet.* Corollarium Diui Thomæ euidens eſt: cùm enim votum ſit ſolùm promiſſio maioris boni, optimum autem ſit Epiſcopatus deſiderium continere, & primatus cupiditatem frænare, ad eumque niſi nolentem accedere: rationabiliter quidem Deo vouere quis poteſt, ſe Epiſcopatum nec appetiturum, nec libenter ſuſcepturum: quia tamen tùm ex naturali dictamine rationis, tùm ex diuino iure vnuſquiſque, neceſſitate Eccleſiæ vrgente, Epiſcopatum tenetur ſuſcipere, nemo rationabiliter Epiſcopatum in eo caſu ſe recuſaturum vouet: imo nec, ſine ſacrilegij crimine, id vouere poteſt, ne letalem omiſſionem voti ſanctitate confirmet. C Addo etiam nec vllum vouere poſſe ſe, Eccleſiæ vtilitate exigente, præcepto ſuperioris in Epiſcopatu ſuſcipiendo, ſi dignus euadat, minime pariturum: neque enim melius eſt, in eo caſu, Epiſcopatum renuere, quàm acceptare: nam, vt Patres ſuperius citati oſtendunt, magis meritorium eſt in eo caſu, quod volentes nolentes ad Epiſcopatum ſuſcipiendum feramur, quàm vt pertinaciter renuamus: cùm ergo non poſſit voueri, niſi quod melius eſt, profectò nec iſto caſu Epiſcopatus fuga voueri poteſt: vnde apparet rectè in libro modeſtæ diſcuſſionis aſſertionum Kelliſoni qui [c] Nicolao Simthæo tribuitur, propoſitionem iſtam, [d] Quod *votum non acceptandi Epiſcopatum ſit validum, & ſanctum, tanquam ambiguam* reprehenſam: *& quatenus extenditur ad recuſationem Epiſcopatus, tam impoſiti, quàm oblati, tam vrgente, quàm ceſſante neceſſitate, falſam, temerariam & ſtatui Epiſcopali contumelioſam*, à Pariſienſibus Doctoribus iudicatam à quibuſdam annis fuiſſe.

[b] D Thom. 2. 2. quæſt. 185. art. 2. ad 3.

[c] Diſcuſſionis Simthæi quæſt. 5. num. 6.

[d] Cenſura Facultatis Pariſ. edita anno 1630 impreſſ. Pariſ. apud Carolū Morellum.

D

A

SECTIO SEXTA.

De profeſsione quæ ab ordinandis exigi, vel emitti ſolet.

§. I.

De origine iuramenti ab Epiſcopis iam præſtari ſoliti.

I. PLurima ab ordinandis præſertim verò Epiſcopis iuramento firmari, antequam ſacræ ipſis manus imponantur, legere poſſumus in formâ iuramenti quæ habetur in Pontificali [a] Romano, necnon in alia breuiori eadem ferè omnia capita continente, quæ Decretalibus inſeritur, iiſque verbis exprimitur, [b] *Ego N. Epiſcopus ab hac horâ, in antea, fidelis ero ſancto Petro, ſanctaque Romanæ Eccleſiæ, Dominoque meo Papæ C. eiuſque ſucceſſoribus canonicè intrantibus, non ero in conſilio, neque in facto, vt vitam perdat, aut membrum, vel capiatur mala captione. Conſilium, quod mihi aut per ſe, aut per literas, aut per nuncium manifeſtabit, ad eius damnum nulli pandam. Papatum Romanæ Eccleſiæ, & regulas ſanctorum Patrum adiutor ero ad defendendum, & retinendum (ſaluo ordine meo) contra omnes homines. Vocatus ad Synodum veniam, niſi præpeditus fuero canonicâ præpeditione. Legatum Apoſtolicæ Sedis, quem certum eſſe cognouero, in eundo, & redeundo, honorificè tractabo, & in ſuis neceſſitatibus adiuuabo. Apoſtolorum limina ſingulis annis aut per me, aut per certum Nuntium viſitabo, niſi eorum abſoluar licentiâ: ſic me Deus adiuuet & hæc ſancta Euangelia.* B Citatur autem hæc forma iuramenti ex regiſtro Gregorij Petro Subdiacono, cùm tamen nec apud Gregorium primum, cuius plures exſtant Epiſtolæ ad Petrum Subdiaconum, quem Siciliæ defenſorem conſtituerat: nec apud Gregorium tertium, cui vulgò caput illud attribuitur, reperiatur: neque verò [c] illud ipſum Gregorio nono tribuendum cenſeo, cùm & Gregorij noni conſtitutiones in Decretalium volumine, cuius ipſe autor eſt; non primum, ſed vltimum locum cuiuſque tituli obtineant, caput verò citatum de C formâ iuramenti fidelitatis Summo Pontifici præſtandæ, quarto loco ponatur, & eidem Gregorio, cui ſecundum, & tertium, tribuatur; tum quod ante Gregorium nonum ſimilem iuſiurandi formam tertiò editam fuiſſe, & exactam legamus ſub Gregorio ſecundo & ſeptimo, itémque ſub Alexandro tertio; necnon etiam eandem habeamus in [d] actis Concilij Venetici (quod [e] Baronius, & alij anno Pontificatus eiuſdem Alexandri decimo octauo habitum referunt) in quibus ſchiſmatis abiurandi, & omnis hæreſeos aduerſus Romanam Eccleſiam, necnon fidelitatis Alexandro tertio eiuſque ſucceſſoribus exhibendæ, reuerſis à ſchiſmate Octauiani Antipapæ, & Guidonis Cremenſis, & Ioannis de Strumâ, præceptum Chriſtiano Moguntino, Philippo Colonienſi, nominatim, & aliis quibuſdam eorum ſequacibus imponitur. Eandémque legamus apud Albertum [f] Crantzium, qui in numeroſiſſimo Concilio habito Pontificij eius anno vigeſimo, in quo eoſdem Chriſtianum Moguntinum, & Philippum Colonienſem à ſchiſmate redeuntes receptos in Eccleſiæ D Catholicæ gremium, & Ioannem Calixtum receſſiſſe à ſchiſmate refert, atque Epiſcopum Beneuentanum creatum fuiſſe (quod quidem totum in Venetico peractum eſt, vnde de anno Concilij Baronio ipſum non conſentire apparet) in hoc inquam numeroſiſſimo Concilio formam iſtam, redeuntibus à ſchiſmate, iuramenti propoſitam fuiſſe narrat, *Ego N. anathematizo, & recuſo omnem hæreſim extollentem ſe aduerſus S. Romanam Eccleſiam, præcipuè verò ſchiſma Octauiani, Guidonis, & Ioannis, & ordinationes eorum irritas iudico, & eis contradico, & modo, & in antea me obediturum iuro, & promitto fidelitatem S. Romanæ Eccleſiæ, & Domino meo Alexandro, & ſucceſſoribus eius iuſtè intrantibus, ipſiſque ſeruiam, abſque omni malo ingenio, contra omnem hominem, ſecundùm ordinem meum, conſilia eius quæ mihi ſcripto certo mandauerit, vel ipſe commiſerit, nulli hominum prodam, nec etiam pro periculo corporis, aut membrorum. Legatum Eccleſiæ Romanæ honorabo, & ducam, & reducam, & iuuabo expenſis, ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Euangelia.*

[a] Pont Rom. parte 1. tit. de conſecrat. electi in Epiſcop. in formâ iuſiur.

[b] cap. Ego, de iureiurando.

[c] Lege Cuiacium ad cap. 4. tit. 24. lib. 2. decret. vbi caput iſtud, ego, Gregorio 7. attribuit.

[d] Acta Concil. Venetici apud Binium tom. 3 parte 2.

[e] Baron. tom. 12. annal. ad ann. 1177.

[f] Albertus Crantzius Metropol. lib 7 cap. 3.

II. Mihi

Digitized by Google

A II. Mihi ſanè videtur non incommodè prædictum decretum Gregorio ſecundo ſaltem ex parte tribui poſſe, quippe cùm legamus in vita ſancti Bonifacij, quam Othlonus Presbyter, ex antiquiori eiuſdem vitâ, quam nempe diſcipulus eius S. VVilibaldus primus Eſtatenſis Epiſcopus antea conſcripſerat, edidit, formam iuramenti ab eodem Bonifacio primo coram prædicto Gregorio ſecundo in ſua ordinatione emiſſi, quæ ab ea non multum differt, quam ſuprà protulimus. [a] *Promitto ego Bonifacius Dei gratia Epiſcopus, tibi beate Petre Apoſtolorum Princeps, Vicarioque tuo B. Gregorio Papæ, & ſucceſſoribus eius, per Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum, Trinitatem inſeparabilem, & hoc ſacratiſſimum corpus tuum, me omnem fidem & puritatem ſanctæ fidei Catholicæ exhibere, & in vnitate eiuſdem fidei Deo operante perſiſtere, in quo omnis Chriſtianorum ſalus eſſe ſine dubio comprobatur, nullo modo me contrà vnitatem communis, & vniuerſalis Eccleſiæ, ſuadente quopiam, conſentire: ſed, vt dixi, fidem, & puritatem, & prædicto Vicario, atque ſucceſſoribus eius per omnia exhibere, ſed & ſi cognouero Antiſtites contrà inſtituta ſanctorum Patrum*
B *conuerſari, cum iis nullam habere communionem, aut coniunctionem: ſed magis, ſi prohibere valuero, prohibeam, ſin minus, fideliter ſtatim Domino meo Apoſtolico renuntiabo. quod ſi, quod abſit, contrà huius promiſſionis meæ ſeriem aliquid facere quolibet modo, ſeu ingenio, vel occaſione tentauero, reus inueniar in æterno iudicio, vltionem Ananiæ, & Saphyræ incurram, qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere præſumpſerunt. Hunc etiam indiculum Sacramenti ego Bonifacius exiguus Epiſcopus, manu propriâ ſcripſi, atque ponens ſuprà ſacratiſſimum corpus ſancti Petri, ità vt præſumptum eſt, Deo teſte, & iudice, feci ſacramentum, quod & conſeruare promitto.* Eadem ferè quæ in allato ab initio ſacramento fidelitatis in hoc quoque Bonifacij ſacramento capita continentur, præterquam quod fidei profeſſio in hoc habetur, quæ ſpeciatim iam exigi ſolet, omittunturque tria capita de profectione ad Synodum, iubente Summo Pontifice, Legatis Apoſtolicis honorandis, & liminibus Apoſtolorum inuiſendis: quæ fortè ideò omittuntur à Bonifacio, quòd Legatus ipſe A-
C poſtolicus ad conuerſionem gentium mitteretur, poteſtaſque ei Conciliorum indicendorum concederetur (quâ poteſtate eum poſteà ſæpiùs vſum reperies) vnde nec de Legatis Apoſtolicis honorandis iuramentum præſtare debebat, cùm ipſe Legatus eſſet; nec de profectione ad Synodum, cui poteſtas indicendorum Conciliorum tribueretur; nec de liminibus Apoſtolorum inuiſendis, quæ Synodi gratia præſertim petebantur, & ad quæ ſine interruptione maioris boni proficiſci non poterat. Porrò non ſolùm ipſe Bonifacius, verùm etiam cæteri Germaniæ Epiſcopi in Synodo ab ipſo coactâ, confeſſi ſunt vnitatem, & ſubiectionem Romanæ Eccleſiæ, eámque omniumque ſubſcriptione firmatam profeſſionem ad corpus ſancti Petri Romam direxerunt; vt patet ex ipſius [b] epiſtola ad Cudbertum, vnde fortè iuramenti fidelitatis Summo Pontifici in ordinatione emittendi conſuetudo profluxit.

III. Integra verò prædicti ſacramenti forma Gregorio præſertim ſeptimò, niſi fallor, tribuenda eſt: tum quod occaſione ſchiſmatis, quod in ipſum Henricus
D Imperator excitarat, primùm ab omnibus Epiſcopis à ſchiſmate redeuntibus ſacramentum prædictum exactum fuiſſe probabile ſit: conformiter nempe [c] Niceno Canoni, quo ſiue Cathari, ſiue Nouatiani à ſchiſmate redeuntes, ſine ſacramento recipi prohibentur: ideò occaſione huius diſſenſionis Imperij, & Eccleſiæ, ſchiſmatiſque exinde oborti, priuilegia ſanctæ Sedis expreſſiùs iurari prædictus Pontifex voluit, & regaliorum ſancti Petri meminit: deinde paulatim à cæteris Epiſcopis idem ſacramentum emitti cœpit: quæ quidem ex eo probantur, tum quod in Concilio Romano ſexto ſub Gregorio ſeptimo, cuius acta habentur in regiſtro eiuſdem Gregorij, ſimile omnino ſuperiùs relato iuramento, Archiepiſcopo Aquilegienſi impoſitum fuiſſe legamus, iis nempe verbis expreſſum, [d] *Ab hac hora, & in antea fidelis ero B. Petro & Papæ Gregorio, ſuiſque ſucceſſoribus, qui per meliores Cardinales intrauerint, non ero in Conſilio, neque in facto, vt vitam, aut membra, aut Papatum perdant, aut capti ſint mala captione, ad Synodum, ad quam me vocabunt, vel per ſe, vel per ſuos Nuntios, vel per ſuas literas, veniam: & canonicè obediam: aut ſi non pote r, Legatos meos mittam. Papatum Romanum*

[a] In vita S. Bonifacij apud Sur. 5. Iunij. refertur Baron. tomo 9. Annal. ad annum 723. Seuerinus Binius tomo 3. Concil. parte 1. ſect. 1.

[b] Bonif. Mog. epiſt. ad Cudbert. 105.

[c] Concil. Nicenum 1. in quo iuxtà 1. editionem de Catharis iuxtà 2. de Nouatianis fit ſermo. Vide epiſt. Leonis primi 80.

[d] Acta Conc. Roman. ſub Gregor. 7. in regiſt. Greg. 7. poſt epiſt. 17. lib. 6 cuius acta incipiunt, anno ab incarnatione ſempiterni principis, &c. habentur apud Seuerinũ Binium tomo 3. Concil. parte 2.

a cap. ego, de iureiurando.

& Regalia ſancti Petri (nota in extrauaganti [a] Decretalium cuius occaſione hæc dicimus, loco, *Regalium ſancti Petri*, haberi regulas Sanctorum Patrum, *in Pontificali verò Romano* haberi Regalia ſancti Petri) *adiutor ero ad retinendum, & defendendum, ſaluo meo ordine. Conſilium verò quod mihi crediderunt per ſe, aut per nuncios ſuos, ſiue per literas, nulli pandam, me ſciente, ad eorum damnum, Legatum Romanum eundo & redeundo honorificè tractabo, & in neceſsitatibus ſuis adiuuabo cùm inuitatus fuero. hæc omnia obſeruabo niſi quantum ſua certa licentia remanſerit*: id eſt, vt in prædicta decretali habetur, niſi eorum abſoluat licentia. Prædictum autem Aquilegienſis Epiſcopi iuramentum eadem omnino capita continet, quæ citata decretalis conſtitutio; præterquam quod in hac, de viſitandis, aut in propria perſona, aut per nuncium liminibus Apoſtolorum, ſingulis annis caput vltimum addatur, quod in prædicto Aquilegienſis Epiſcopi iuramento minimè habetur, quodque in forma iuramenti, quæ in [b] Pontificali Romano exprimitur, paululùm immutatum legitur; quippe cùm non annis ſingulis, ſed trienniis eadem Apoſtolorum limina viſitanda ab Epiſcopo conſecrando promittantur: imo in eiuſdem rubricis exponatur lex iſta de viſitandis quocumq; triennio Apoſtolorum liminibus, quaſi ad ſolos Italos, vel ex Italicis inſulis, & adiacentium prouinciarum, veluti Siculos, Sardos, Corſos, Dalmatas, item & Græcos, qui è regione ipſius Italiæ, & Siciliæ oris habitant, pertineat: Gallos verò, Germanos, Hiſpanos, Belgas, Boëmos, & Vngaros, Polonos, Anglos, Scotos, Hibernos, & cæteros, qui in Europa ſunt, citra mare Germanicum, & Balticum, atque omnium Inſularum maris Mediterranei, Epiſcopos, nonniſi ſingulis quadriennijs: remotiorum verò Prouinciarum Europæ, itémque Africanos, ſingulis quinquenniis: Aſiaticos tandem, & in aliis orbis partibus degentes, nonniſi ſingulis decenniis obliget.

b Pôtif. Rom. loco ſup. citato.

§. II.

Speciatim examinatur promiſsio, qua ſe Epiſcopi obſtringunt ad inuiſenda limina Apoſtolorum.

IV. Atque, vt obiter dicamus de capitulo iſto, quo limina Apoſtolorum Epiſcopi in ordinatione ſua ſe inuiſuros promittunt: huius, ni fallor, moris origo ex duplici fonte deriuatur: primò enim, cùm Summus Pontifex in obſcurioribus fidei, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ negotiis totius ſuæ prouinciæ, cui non ſolùm vt Archiepiſcopus, verùm etiam vt Primas præſidet, Epiſcopos ad Concilium conuocare ſoleret, in maioribus quoque, & intricatioribus cauſis totius ſui Patriarchatus, Epiſcopos rariùs conuocaret, hinc Epiſcopos quidem Italiæ, ac Siciliæ, qui Romano Pontifici, vt Primati, ſubiiciuntur, Romam ad Concilium proficiſci debebant frequentiùs, quàm reliqui Epiſcopi, qui alios à Summo Pontifice Primates agnoſcebant: cuius rei argumentum eſſe poteſt epiſtola Leonis primi Summi Pontificis ad Epiſcopos Siciliæ, quâ nempe eis præſcribit, [c] *vt quia ſaluberrimè à ſanctis Patribus conſtitutum eſt, binos in annis ſingulis Epiſcoporum debere eſſe conuentus, terni ſemper ex ipſis ad diem tertium Calend. Octobr. Romam fraterno Concilio ſociandi occurrant.* Itémque epiſtola [d] S. Gregorij, quâ Cypriano Diacono ſcribens, Epiſcopis Siculis, qui ex antiquo more Romam ſingulis trienniis conueniebant; eorum labori conſulens, indulget, vt ſemel quolibet quinquennio Romam veniret. Vocabantur quoque nonnunquam Romam ad Concilium, totius Occidentis Epiſcopi, quomodo vt de antiquioribus temporibus ſileam, Galliarum Præſules ab Adriano 2. & Paſchali 2. vocatos apud [e] Hincmarum Rhemenſem, & [f] Iuonem Carnotenſem legimus; ſed hæc totius Occidentis Concilia rariora erant, ideò huius rei cauſa rariùs Epiſcopi, qui proprium habebant Primatem, alium à Romano Pontifice, Romam conueniebant: poſtea tamen lex iſta ad omnes Epiſcopos extenſa eſt, quibus, ad ſedis Apoſtolicæ maieſtatem venerandam, Romam adeundi lex impoſita fuit; quæ ſolùm ad Concilij celebrationem olim imponebatur; & ſolis

c Leo epiſt. 6. al. 4. ad Epiſcopos Sicil. cap. 4.
d Greg. lib. 6. epiſt. 19. Et Ioannes Dia. lib. 3. vitæ Gregor. num. 25.
e Hincm. ſuus epiſt. ad Adrianum 2.
f Ivo epiſt. 150 Paſchali 2.

A lis vt plurimum Italis, ac Siculis, quibus in propriâ Prouinciâ intra Primatiæ Romanæ terminos, Concilia celebrandi neceſsitas imminebat.

V. Secundò, ex ordinationum iure quod Conciliorum conuocationi ſolebat eſſe connexum, eadem Romam petendi neceſsitas orta fuit: quæ primùm Italos, Siculoſque, alioſque Dalmatiæ vicinos, comprehendebat, quos nonniſi à Summis Pontificibus, vel ex eorum licentiâ ordinatos fuiſſe colliges ex variis[a] Gregorij Magni epiſtolis, cùm tamen eodem tempore in Gallia, Hiſpania, Germania, & aliis regionibus, ſinguli in ſuis prouinciis, à Metropolitanis ſuis, vel Primatibus ordinari ſolerent Antiſtites. Hinc qui Summo Pontifici vt Primati obediebãt, Romam euocari conſueuerant, vel vt ordinarentur, vel vt, ſi per alium conſecrari eis liceret, Summum tamen Pontificem ſalutarent, ſtatim atque per tempus & vires ipſis liceret, conformiter nempe Tarraconenſis Concilij ſtatuto, quo nempe præcipitur, [b] *Vt ſi quis in metropolitanâ ciuitate non fuerit Epiſcopus ordinatus, poſteaquam ſuſceptâ benedictione per Metropolitani literas honorem fuerit Epiſcopi adeptus, & ſtatuto tempore, id eſt impletis duobus menſibus, ſe in* B *Metropolitani ſui præſentet aſpectibus, vt ab illo monitis Eccleſiaſticis inſtructus pleniùs quid obſeruare debeat, recognoſcat. Si non fecerit, in Synodo increpitus à fratribus corrigatur; ſi infirmitate aliquâ, ne hoc impleat, fuerit impeditus, hoc ſuis literis Metropolitano indicare procuret.* Quare cùm ſequentibus temporibus electionum & ordinationum iura Summus Pontifex ad ſe traxerit, nihil mirum ſi eodem iure præceperit, vt Epiſcopi ordinati quàm primùm Romam accederent, monita, iuſſaque ad rectè ſuam Diœceſim adminiſtrandam ab eo audituri.

VI. Tertiam huic valdè affinem rationem adiungere poſſumus, Archiepiſcopis propriam, quibus cùm vetitum eſſet Eccleſiaſticis [c] legibus, ne quidquam Pontificalis muneris ſine pallio attentarent, pallium autem, vt docet Sanctus [d] Gregorius epiſtola ad Brunichildem Francorum Reginam, nonniſi fortiter poſtulantibus, obnixéque petentibus dari non debeat: hinc inquam fiebat, vt Romani Pontifices his tantum pallia dare ſolerent, qui Romã ipſum petituri C adirent: ſic enim legimus [e] Sanctum Elphegũ, anno 1006. Belſinum [f] ſub rege Etgaro paulò ante Dunſtanum, & ſanctum [g] Anſelmum Archiepiſcopos Cantuarienſes, itémque ſanctum Malachiam [h] Hiberniæ Primatem, & alios pro petenda Archiepiſcopatus ſtolâ (quo nomine pallium in vita Dunſtani, & Anſelmi nominatur) Romam profectos. Vnde Gregorius ſeptimus [i] epiſtola ad Brunonem Veronenſem Epiſcopum dicit, anteceſſorum decreto, niſi perſonæ præſenti non eſſe concedendum pallium, itaque ipſum monet Romam veniat, vt illud accipiat: & [k] epiſtola ad Archiepiſcopum Rothomagenſem, ipſum reprehendit, quod Romam venire diſtuliſſet, & pallium ab Apoſtolicâ ſede, pro more, acquirere poſtpoſuiſſet. Vrbanus quoque apud Platinam ſcribens Archiepiſcopo Mediolanenſi, [l] *literis tuis*, inquit, *exoratis cum Apoſtolicæ ſedis benedictione pallium fraternitati tuæ mittimus, quod quidem dignitatis genus nulli ante te, niſi præſenti, conceſſum eſt:* illud tamen vel de ſuo tempore, vel de Archiepiſcopis Italiæ dictum intelligendum eſt: conſtat enim prioribus temporibus [m] D Syagrio Auguſtodunenſi, Virgilio [n] Epiſcopo Arelatenſi, & Ioanni [o] primæ Iuſtinianæ à Gregorio Magno; Auxanio Cæſarij Arelatenſis ſucceſſori [p] à Vigilio: tribus [q] Metropolitanis Germaniæ à Zachariâ: Brunoni [r] Archiepiſcopo Colonienſi ab Agapeto ſecundo; Odiloni [ſ] Abbati Cluniacenſi à Benedicto: Bonifacio [t] Moguntino à Gregorio tertio, aliiſque abſentibus miſſa fuiſſe.

VII. Huiuſce verò moris tenaciſſimus fuit prædictus Gregorius ſeptimus, vt non ſolùm Archiepiſcopos, verùm etiam Epiſcopos aliquanto tempore, poſtquam vel ipſi ordinati, vel Papa ordinatus fuiſſet, Romam petere vellet; patet hoc ex variis eius epiſtolis, quarum priorem eam proferimus, quæ ad Lanfrancum Archiepiſcopum ſcripta eſt, in qua hæc habet, [u] *quod ex illo tempore quo Sacerdotale ſummæ Sedis iugum ceruici noſtræ licet indigni ſuſcepimus, venire ad nos non multùm curauit fraternitas tua, quantò minus hoc de dilectione tua ſperare potuimus, eo amplius ſtupentes miramur, & niſi Apoſtolica conſuetudo, necnon & amoris pignus*

[a] Lege epiſt. Greg. 30. 31. 35. 39 indict. 11. & lib. 3. epiſt. 15. & lib. 5 epiſt. 13. indict. 14.

[b] Tarracon. can. 5. refertur diſtinct. 65. can. 8.

[c] Matiſco. 1. c. 6. & Nicolaus ad Conſul. Burgarorum c. 73.

[d] Greg. epiſt. 5. indict. 2. lib. 7.

[e] Vit. S. Elpheg. apud Sur. 19. April.

[f] Oſbertus in vita S. Dunſtani cap. 29.

[g] Edimerus in vita S. Anſelmi Cantuar. lib. 2.

[h] Bern. in vita S. Malach.

[i] Gregor. 7. lib. 1 ep. 24.

[k] Idem lib. 9. epiſt. 1.

[l] Platina in vita Vrbani 2.

[m] Grego. lib. 7. epiſt. 5. ad Brunich.

[n] Idem lib. 4. epiſt. 51. Virgilio.

[o] Idem 15. Ioanni.

[p] Vigilius epiſt. 6.

[q] Zach. epiſt. 8 & 9 ad Boniſ.

[r] Rotgerus cap. 23. vitæ S. Brunon. apud Sur. 11. Octob.

[ſ] Glaber lib. 5. cap. 4.

[t] Gregor. 3. epiſt. 1. ad Boniſ.

[u] Greg. 7 lib. 6. reg. epiſt. 30.

antiquum nos huc vſque detinuiſſet, profectò nos hoc grauiter ferre iamdudum tibi conſtitiſſet. Neque verè debuiſſe eum, ſubdit, metu Regis Anglici, aut cuiuſquam perſonæ ſuperſtitioſo amore, à conſpectu Papæ retrahi: debere proinde ipſum, Regem ab hoc conſilio reuocare, ne quemquam deinceps ab Apoſtolicæ ſedis viſitatione vlteriùs coërcere attentet: eandémque in fine præcipit, vt quantocyùs Romam properet, *quatenus*, inquit, *de his, & aliis negotiis præſentialiter conferre, atque vtilitas Eccleſiæ de noſtro colloquio augmentum valeat, Deo fauente, percipere.* Secundo etiam loco eas adducimus, quas ad eundem Lanfrancum ſcripſit [a] literas (L. enim Cantuariorum Epiſcopus, cui literæ iſtæ diriguntur, haud dubiè Lanfrancus eſt Archiepiſcopus Cantuarienſis) quibus quidem eum redarguit, quod Romam ſæpè vocatus, nec veniſſet, nec excuſationem Canonicam prætendiſſet, præcipitque, vt intra quatuor menſes Romam veniat, alioquin eum ab officio Epiſcopali ſuſpendit: & inter cætera hæc ait, *non enim labor, aut difficultas itineris ſufficienter excuſat; cùm ſatis notum ſit multos longè remotos, licet corpore inualidos, & infirmos, & à lectulis vix valentes, ſurgere tamen Beati Petri amore flagrantes, ad eius limina vehiculis properare.* Tertiò ſuperiùs citatam ad Willelmum Archiepiſcopum Rothomagenſem epiſtolam proponimus, quibus ipſi culpæ adſcribit, tam quod Romam ipſe, quàm quod Suffraganei eius non acceſſerint, [b] *literæ*, ait, *quas nobis miſiſti, ſatis deuotionis prætendunt, ſed ad eorum fidem rei penitus teſtimonium deeſt. Si enim ità ſe res haberet, non, quemadmodum Suffraganei tui, etiam tu ipſe Apoſtolorum limina viſere tanto tempore paruipendiſſes: ex quo enim nos licet indignos ad huius Sedis curam dignatio diuina prouexit, neminem veſtrum nos vidiſſe recordamur, &c.*

[a] Idem lib. 9. epiſt. 23.

[b] Idem lib. 9. epiſt. 1.

VIII. Conſuetudo autem iſta, vt Epiſcopi de nouo conſecrati Apoſtolorum limina inuiſerent, ſequentibus temporibus inualuit, cuius veſtigia aliqua extant in Epiſtolis Iuonis Carnotenſis, quarum vna Radulphum Roſenſem Epiſcopum in Cantuarienſem electum, apud Paſchalem ſecundum excuſat, quod Romam necdum profectus fuerit, [c] *Hic*, inquit, *in propriâ perſonâ ſedem Apoſtolicam viſitare, ſecundùm maiorum inſtituta deliberauit: ſed eum partim corporis debilitas impediuit, partim periculum Romani itineris deterruit: mittit itaque prædicta Eccleſia vice electi ſui religioſas perſonas, & dictis, & ſcriptis obnixè poſtulantes, vt prædictum electum Cantuarienſem Epiſcopatui confirmetis, & dignitatem ei pallij concedatis.* Alterâ eundem Paſchalem rogat, vt Gaufridum Rothomagenſem Romam proficiſcentem, excuſatum tamen habeat, quod profectionem ſuam diutiùs diſtuliſſet, [d] *Rogamus enim*, inquit, *paternam diſcretionem veſtram pro Domino Gaufrido Rothomagenſi Archiepiſcopo, qui tunc tandem impetrauit à Principe ſuo Rege Anglorum, vt poſſet in propria perſona Sedem Apoſtolicam viſitare, quam tamen non diſtulit viſitare ſuis temporibus in perſonâ alienâ: non ergo exiſtimamus imputandum contemptui Sedis Apoſtolicæ, quod neceſſitas imperauit, non torpor diſſuaſit, non neglectus retinuit: pro eo enim ſecurè intercedimus, quia perſonam vtilem, & honeſtam ab adoleſcentiâ ſuâ, & ab aliis didicimus, & nos experti ſumus.* Hinc diſſenſio nonnunquam inter Summos Pontifices, & Reges orta, dum ij ægrè ferrent Romam Epiſcopos ſibi ſubditos frequenter petere, nec eos niſi impetratâ ab ipſis licentiâ regni fines demigrare permitterent: hoc Gallicos olim Reges in ſuo regno obſeruari voluiſſe, teſtis eſt Hincmarus [e] Rhemenſis, nec tamen ob eam rem conqueſtos olim fuiſſe Romanos Pontifices legiſſe me memini: cùm tamen Gregorium [f] ſeptimum ob id conqueſtum fuiſſe de Regibùs Anglorum ex citatis ſuprà literis pateat, maximè ex epiſtola ipſius ad Hubertum Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum: de eo quoque S. Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Regem Anglorum VVillelmum altercatos fuiſſe fusè docet [g] Malmeſburienſis: eadémque inter ſanctum Thomam Cantuarienſem, & Henricum ſecundum Anglorum Regem controuerſiam fuiſſe conſtat ex [h] articulis ipſi ſancto Thomæ à Rege propoſitis.

[c] Iuo epiſt. 190. Paſchali 2.

[d] Idem epiſt. 254. Paſchali 2.

[e] Hincmarus epiſt. ad Adrianum 2.

[f] Gregor. 7. epiſt. 1. lib. 7.

[g] Malmeſburienſis lib. 1. de geſtis Pōtific. Anglor. in Anſelmo.

[h] Art. 6. eorū, qui propoſiti ſunt S. Thomæ apud Edoard. in eius vitâ cap. 6.

A

§. III.

Concluditur à quo tempore forma iuſiurandi Epiſcoporum iam vſitata recepta ſit.

IX. Porrò prædictum iuramentum, quod, vt ex prædictis conſtat, ab Archiepiſcopis quibus pallium concederetur, & ab iis qui redirent è ſchiſmate exigi primùm ſolitum fuit, vel progreſſu temporis ex conſuetudine receptâ cæteros Epiſcopos obligare cœpit, vel ab ipſo Gregorio ſeptimo præceptum fuit: vel à Paſchali ſecundo, ſub quo Concilium generale Romæ celebratum eſt, [a] in quo promittendæ obedientiæ Summo Pontifici forma præſcribitur: vel certè ex eo, quod Decretalibus à Gregorio nono inſertum fuiſſet: quamuis iuxta interpretationem [b] Gloſſæ, eos ſolùm obligaret, qui immediatè Summo Pon-B tifici ſubiecti eſſent. Vnde iuramenti formam Canonicam, quam à Coëpiſcopis immediatè ſibi ſubiectis Summum Pontificem exigere ſolere dicit Gregorius nonus, & quâ cæteros Archiepiſcopos vult eſſe contentos, eam eſſe dicit Gloſſa, quæ in prædicta Decretali Gregorij ſeptimi exprimitur. Placet tamen iuramentum illud vel ex antiquâ conſuetudine, ante tempora, ſcilicet Gregorij ſeptimi ad illos extendere, qui Primatui Papæ ſubderentur, & ad ipſum ordinationis iure ſpectarent, vel pallium acciperent, quos omnes, quæcumque in prædictâ Decretali epiſtola continentur, olim obſeruaſſe, & in ordinatione ſuâ Romano Pontifici, iuramentum de iis præſtitiſſe, ex veteri Eccleſiæ more, certiſſimum eſt: & certè Aquilegienſem Archiepiſcopum (quem merito ſicut & Dalmatiæ vicinos Italiæ Epiſcopos ordinationis iure ad cathedram Romanam non recenter ſpectaſſe, & ad Romana Concilia vocatum eſſe dixeris) iuramentum prædictum emiſiſſe ex actis Concilij Romani ſecundi ſub Gregorio ſeptimo ſuperiùs protulimus: Bonifacium quoque Moguntinum C extra fines Primatus Romani Primatem conſtitutum, & Apoſtolicæ Sedis Legatum idem fermè iuramentum emiſiſſe ſuperiùs oſtendimus.

[a] Abbas Vrſpergenſis in Chronico ad ann. 1102.

[b] Gloſſ. v. ſingulis annis, in cap. ego, de iureiurando, & in cap. dilecti, de maioritate & obed. & in cap. antiqua, de priuilegiis v. fidelitatis.

§. IV.

De promiſsione obedientiæ in conſecratione Epiſcoporum.

X. Ex hoc verò Gregorij noni decreto, cuius obiter meminimus, colligi poteſt Epiſcopos in ordinatione ſuâ fidelitatem Metropolitano ſeruandam iuramento olim promiſiſſe, ſicut & Coëpiſcopos Papæ ſubiectos, ſeruatâ tamen proportione: peccare verò Metropolitanum, ſi aliam à prædictâ, Suffraganeis ſuis iurandi formulam, obtrudat: ita enim loquitur [c] Gregorius nonus epiſtola * Granienſi Patriarchæ, *mandamus, quatenus contentus forma Canonica, quam nos à Coëpiſcopis nobis immediatè ſubiectis recipimus, nihil amplius à Caſtellano Epiſco-*D *po, obtentu alicuius conſuetudinis exigas, prætextu præſtiti iuramenti, &c.* quæ verba oſtendunt formam eandem iuſiurandi, quam Papa exigeret ab Epiſcopis ſibi immediatè ſubiectis, Archiepiſcopos quoque à Suffraganeis ſuis, nihil verò amplius, exigere potuiſſe: meminit & eiuſdem ſponſionis quam Epiſcopis ſuis Ordinatoribus facerent, Iuo Carnotenſis [d] epiſtola ad Bernardum maioris Monaſterij Abbatem, *ſic*, inquit, *reliqui Pontifices ante conſecrationem examinantur, omnem veterum morum honeſtatem, & debitam obedientiam ſe exhibituros ſuis Ordinatoribus pollicentur.* Eadem quoque epiſtola ſolidè, & eruditè à Monachis quibuſdam ſcrupulum hunc eximit, quo eorum Abbatum benedictionem Simoniæ ſuſpicione non carere ſibi perſuadebant, quæ emiſſâ priùs obedientiæ profeſſione facta fuiſſet; *cùm culpa nulla ſit, ſi exigitur, quod debetur, & quod debetur, exhibetur*, id docente Auguſtino ad Simplicianum his verbis, *quis non videat inquitatis neminem argui poſſe, qui quod ſibi debetur exegerit, nec eum certè, qui quod ei debetur donare voluerit? hoc autem non eſſe in eorum, qui debitores ſunt, ſed in eius, cui*

[c] Greg. 9. c. dilecto. citato.

* Gradenſi.

[d] Iuo epi. 75.

Digitized by Google

debetur, arbitrio; ſubdit probationem, quod ordinatoribus ab ordinatis obe- A dientia debeatur. Illud quoque Priuilegium Patriarchis aſſeruit Concilium Lateranenſe ſub Innocentio tertio: [a] *vt nempe poſtquam à Romano Pontifice exceperint pallium (quod eſt plenitudinis officij Pontificalis inſigne) præſtito ſibi fidelitatis, & obedientiæ iuramento licenter & ipſi ſuis ſuffraganeis pallium largiantur, recipientes pro ſe profeſsionem Canonicam* (id eſt, vt interpretatur [b] Gloſſa, *ſubiectionem, obedientiam, & reuerentiam, quæ tria in inſtillatione Abbatis Epiſcopis* promitti debere docet Honorius tertius) *& pro Romanâ Eccleſiâ ſponſionem obedientiæ ab eiſdem.* Primates quoque ſicut iura ordinationum ad ſe transferre adnixi ſunt, ita & ſibi obedientiam ac reuerentiam iurari voluerunt: grauis inde controuerſia inter Hugonem Dienſem Archiepiſcopum Lugdunenſem Sedis Apoſtolicæ Legatum, & Daimbertum Senonenſem electum, quem volebat Hugo ante conſecrationem ad ipſum proficiſci, & ſibi Primatus iure obedientiam ac ſubiectionem profiteri, quod tamen & ſibi graue videri dixit Iuo, [c] vt potè quod hactenus nec in Senonenſi prouinciâ, nec in aliis prouinciis antiquitas inſtituiſſet, nec B conſuetudo ſeruauiſſet; nam, vt in epiſtolâ ad prædictum Hugonem ſcriptâ fusè ipſe diſputat, Primatum ſolum prærogatiuæ debebatur, vt de nomine electi ad notitiam eius Prouinciales referrent, ipſe autem nullis difficultatibus, nullis dilationibus iuſtas fatigaret electiones; ſicq; omnia ſua priuilegia inferioribus Eccleſiis illibata ſeruarentur: vicit tamen Hugonis auctoritas, nec Apoſtolicæ Sedi grata Iuonis fuiſſe libertas, ex ipſius Iuonis epiſtola ad Paſchalem Summum Pontificem colligitur. Viciſſe verò Hugonem, Daimbertumque ipſi, & Eccleſiæ Lugdunenſi reconciliatum, omnem illi obedientiam tanquam ſuo Primati promiſiſſe, ex Ioannis [d] Lugdunenſis Archiepiſcopi, qui Hugoni ſucceſſit, obſcuriùs: ex Gofridi [e] Vindocinenſis literis ad Iuonem, clariùs colligimus. Hoc verò tempore quo ordinationum omnium iura ad ſeipſum Summus Pontifex tranſtulit, Epiſcopiſque conſecrandis concedere conſueuit, vt à quocumque Antiſtite quamuis non ſuo conſecrari poſſint, ſoli Summo Pontifici, non Metropolitano, non Primati, fidelitatis, obedientiæ, C ac reuerentiæ profeſſio exhibetur, vt in Pontificali [f] Romano videre eſt, ſed de iuramento obedientiæ conſecratori exhibendæ fuſiùs inferiùs.

[a] Conc. Lateran. ſub Innoc. 3. cap. 5. habetur cap. antiqua, de priuilegiis.
[b] Gloſſ. in cap. antiqua citat. v. profeſsionem canonicam.
[c] Iuo epi. 60. Hugoni Lugdunenſi.
[d] Epiſt. Ioan. Lugdun. inter epiſt. Iuonis 157.
[e] Gofrid Vindoc. epiſt. ad Iuonem 18. lib 2.
[f] Pont. Rom. parte 1. de conſecrat. electi in Epiſcopum.

§. V.

De promiſsione indemnitatis rerum Eccleſiæ.

XI. Præter hæc verò quæ ex prædictâ Canonicâ eiuſmodi formâ, in ordinatione promitti docuimus, aliud caput de rerum Eccleſiæ indemnitate ſeruandâ, præſcripta in Pontificali Romano forma continet, his verbis, [g] *poſſeſsiones verò ad menſam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo: nec de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu capituli Eccleſiæ meæ, inconſulto Romano Pontifice, & ſi ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas, eo ipſo incurrere volo.* Hanc autem promiſſionem D iuramento firmatam, ab iis tantum olim exigi ſolitam fuiſſe, de quibus ſuſpicio probabilis oriri poſſet, quod bona Eccleſiæ alienaturi eſſent, colligo ex epiſtola [h] Pelagij, ſiue Gelaſij Summi Pontificis Cethego Patricio, ſeu, vt alij legunt, Ceto, in cauſa Syracuſanæ vrbis, electo Epiſcopo, à quo, quod vxorem, & liberos haberet, Papa ſe iuramentum exegiſſe teſtatur, *priuſquam*, ait, *à nobis contingeret ordinari, huiuſmodi exegimus cautionem, per quam & ſuam fateretur, quãtula eſſet, præſentis temporis habita ratione, ſubſtantiam: & nihil vnquam per ſe, aut per filios, & vxorem, ſiue quamlibet propinquam, aut domeſticam, vel extraneam perſonam, de rebus vſurparet Eccleſiæ: & vniuerſa ſui Epiſcopatus quæſita tempore Eccleſiæ ſuæ dominio ſociaret: nihil vltrà id, quod modò deſcriptum eſt, filiis ſuis, vel hæredibus relicturus.* Ex quibus verbis colliges indemnitatis rerum Eccleſiaſticarum in ordinatione cautionem iuratoriam ab eo exactam, qui liberos, & vxorem habens facilè credi poſſet inducendus cupiditate carnis & ſanguinis, ad alienanda vel dilapidanda

[g] Pont. Rom. ibid.
[h] Pelagius epiſt. Cetheg. Patritio, refertur diſt. 28 c. de Syracuſanæ.

A dilapidanda Eccleſiæ bona; vſitatum verò minimè fuiſſe, vt à reliquis Epiſcopis conſecrandis idem iuramentum exigeretur: ſecus enim non videretur tanquam ſpecialis cautio in eo caſu adhibita. Neque nouum eſt, vt à ſuſpecto iuramentum exigatur, quod à non ſuſpecto nequaquam requiratur, cùm & à regularibus de inobedientiâ ſuſpectis noua cautio iuratoria, non autem ab aliis exigi poſſit, ex ſcripto [a] Innocentij tertij, ſancti Stephani, & ſancti Proculi Abbatibus Bononienſibus.

§. VI.

De promiſſa obſeruantia ſtatutorum cuiuſque Eccleſiæ, & Canonum.

XI. Poſſunt & ſtatuta cuiuſque Eccleſiæ, & quod vniuſcuiuſque officij eſt, ac muneris, licitè in inſtitutione Canonicâ, ex legitimâ conſuetudine obſeruanda B promitti. Primò quidem iuramenti de ſtatutis Eccleſiæ obſeruandis meminere aliquando iura, nec ipſum improbant, [b] dummodo ipſa rationi & æquitati non repugnent, ſecus [c] enim irritũ eſſe & iniquũ iuramentũ declarant: ipſe etiam Sũmus Pontifex, antequam conſecrationis beneficiũ conſequatur, conſuetudines Romanæ Eccleſiæ, & decreta prædeceſſorum ſuorum ſe inuiolabiliter ſeruaturum profitetur, vt ex libro Diurni probat [d] Iuo Carnotenſis. De conſuetudinibus quoque Eccleſiæ ſeruandis, iuramentum præſtari ſolere in inſtitutione cuiuſque Nicolaus [e] III. affirmat, eaque iuramenta *ſub huiuſmodi generalitate qualitercumque, & ſub qualicumque verborum forma præſtita, vel præſtanda ad licita poſſibilia, & libertati Eccleſiaſticæ non obuiantia, tantùm extendi; ipſoſque iurantes ad alia per præſtationem iuramenti eiuſmodi non teneri* declarat. Id quoque, quod cuiuſque officij eſt, ac muneris, ex conſuetudine, & praxi Eccleſiæ vel Epiſcopi ſtatuto, haud dubiè iuramento firmari poteſt, v. gr. quia reſidentia in propriâ Eccleſiâ, officio paſtorali adnexa eſt, ideò iuramentum de reſidentiâ Ca- C nones exigere permittunt: nec dubium quin ordinum functiones, & habitus Clericalis geſtatio, vel alia huiuſmodi quæ Eccleſiaſticis legibus ſancita [f] ſunt, iuramento promitti poſſint ac debeant, ſi conſuetudo vigeat, vel ſtatutum Epiſcopi id exigat, eo modo quo caſtitas ordini Eccleſiaſtico ex lege adnexa in Subdiaconatus ſuſceptione voueri dicitur, iuramentum enim ſuſceptæ obligationis poteſt eſſe vinculum, & in legum cuſtodiam ac munimentum adhiberi: & ſicut pro veritate indagandâ, ita pro æquitate tuenda iuſtè exigitur. Potéſtque ex Iuſtinianæa [g] lege id deduci, quæ nempe ſtatuit, lectis coram ordinando ſacris Canonibus, *ſi quidem ille declarauerit, & dixerit præcepta ſacrarum regularum non ſe valere ſeruare, nullo modo ei ordinationem imponi: ſi verò ſuſceperit, & dixerit, quia quantum homini eſt poſſibile, complebit, hæc quæ his continentur, &c. tunc ſuper his profeſſionibus vnumquemque ſacram ſuſcipere Epiſcopatus ordinationem.* At pro re aliàs indebitâ illicitè ab ordinatore iuramentum, vel promiſſio quæuis exigeretur, eſſétque iniuſtũ illud iuramentum, iniuſta promiſſio, quæ minimè D debenti iſta præſtare imponeretur: neque enim iuramentum extenditur ad ea, quæ de iure præſtanda non ſunt, vel quæ ſunt vltrà formam ſtatutam à Canone, vt indicat [h] Gregorius nonus: imo etiam ſimoniaca quodam pacto videretur ordinatio, quæ nonniſi hac promiſſione adhibitâ conferretur: quoniam vt argumentatur [i] Goffridus Abbas Vindocinenſis, ſubſequens iſta benedictio nauicularia potius videretur, quàm gratis data: vnde in eiuſmodi promiſſionibus, quæ aliàs indebitæ fiunt, triplicem ſimoniam obſeruat: [k] *quoniam*, inquit, *ſimonia eſt à lingua, cùm publicè recitatur illa permiſſio: fit à manu, quando charta, quâ continetur, ſcripta ponitur ſuper altare: fit ab obſequio, cùm ipſum malè promiſſum ſubiectionis obſequium ſeruatur.*

XII. Quamuis autem docuerimus in ordinatione promitti poſſe officium aliàs debitum, quod ordini ſacro recepto adnexum eſt, adeout non noua obligatio inde imponatur, ſed antiqua firmetur; nihilominus Cabilonenſis [l] ſecunda Synodus ſub Carolo magno habita, iuramentum indeterminatum, quo quis ſe

[a] Innocent. 3. cap. cùm in Eccleſiis, de maioritate & obed.

[b] cap. Clericus de iureiurando. & cap. 1. de his quæ fiunt à maiori parte capituli, & cap. cum aliquibus, de reſcriptis in 6.

[c] cap. 2. de verborum ſignific. in 6. & cap. 1. de iureiurand. in 6.

[d] Iuo epiſt. 60. & 73.

[e] Nicolaus 3. cap. cit. 1. de iureiurand.

[f] cap. ex parte tuâ, de Clericis non reſidentibus, & Concil Tholoſ. apud Bochel. lib. 6. decret tit. 4. cap. 83.

[g] Nouella 6. cap. 2.

[h] Gregor. 9. cap. dilecti, de maioritate.

[i] Goffridus Vindocinenſis lib. 2. epiſt. 11. Iuoni.

[k] Idē opuſc. 3.

[l] Cabillon. 2. can. 13.

Digitized by Google

vel dignum eſſe, vel Canones omnes obſeruaturum confirmet, tanquam periculoſum damnauit, *dictum eſt*, inquit, *de quibuſdam fratribus, quod eos quos ordinaturi ſunt, iurare cogant, quod digni ſint: & contrà canones non ſint facturi; & obedientes ſint Epiſcopo qui eos ordinat, & Eccleſia in qua ordinantur: quod iuramentum quia periculoſum eſt, omnes unâ inhibendum ſtatuimus.* Quo Canone non obedientiæ, qui Epiſcopo Ordinario exhibeatur, promiſſio reprehenditur, quam nempe Canones, & conſuetudo Eccleſiaſtica præcipiunt; ſed tum obedientiæ Epiſcopo ordinatori, nec tamen ordinario, quæ videbatur ab eiuſmodi ordinatoribus exigi: tum maximè vniuerſalis & illimitata Canonum obſeruandorum iurata pollicitatio, & propriæ dignitatis affirmatio; quod nempe iuramentum tam promiſſorium, quàm aſſertorium periculoſum eſt, cùm & timoratis mentibus ſcrupulos iniiciat, & periurij occaſiones frequentiores præbeat. Eſto ergo (vt loquitur Auctor operis imperfecti in Mathæum, qui vulgo dicitur eſſe Chryſoſtomus,) [a] *ſicut qui ſutoriam v. cauſà, aut quamcumque alteram profitetur artem, etſi ſpecialiter non ſpondeat: tamen per hoc ipſum, quod ſutoriam profeſſus eſt artem, & opificium, vel magiſterium eius artis aperuit, videtur tacitè omnibus ſpopondiſſe, vt ſine reprehenſione impleat, quam profeſſus eſt artem: ſic Sacerd.s & omnis Clericus, etſi ſpecialiter non promittat: tamen per hoc ipſum quod doctor conſtituitur aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum ſe Deo.* Eſto (quod de Preſbyteris & cæteris Eccleſiaſtici ordinis inquit [b] Saluianus) *aſſumptio religioſi nominis, ſponſio ſit deuotionis:* eſto denique vel ſolius Clerici nomen perfectæ mundo renuntiationis pollicitationem contineat, & Eccleſiaſtici ſtatus profeſſio ad legum Eccleſiaſticarũ obſeruationem, & perfectionis conſecutionem inſtituatur: poſſetque poſt Auguſtinum [c] dici, *Clericus duas res profeſſus eſſe, & ſanctitatem & Clericatum.* Nihilominus tamen nec præcepta omnia ad ſanctitatem obtinendam, nec Clericalis diſciplinæ leges omnes ità ſpondentur, vt periurij reus ſit, qui vel in aliquo eorum deliquerit.   A B

[a] Auctor operis imperfecti in Math. hom. 40. inter opera Chryſoſtomi.
[b] Saluianus lib. 2 ad Eccleſ. Cath. tomo 5. Biblioth Patrũ.
[c] Auguſtinus ſermone 1. de cõmuni vitâ Clericorum.

XIII. Neque in contrarium militat Canon Toletani [d] Concilij vndecimi, quo Canonum obſeruantia ſponderi ab ordinando debere dicitur: in tantum enim promitti cenſenda eſt, in quantum implicitè & virtute, vt ſuperiùs explicuimus in aſſumptione Clericalis vitæ, eorum obſeruatio continetur: vel certè in quãtum ſpeciatim, & expreſsè regularum Eccleſiaſticarum contemptus prohibetur: adeout is ſolùm formaliter & expreſsè, vt Theologi loquuntur, in Clericatus profeſſionem, & Clerici ſponſionem peccet, qui regulas Eccleſiaſticas contemnit: qui verò abſque contemptu eas tranſgreditur, is non formaliter periurus, aut Eccleſiaſtici Sacramenti violator exiſtat, ſed virtualiter tantum, quatenus nimirum profeſſio Clericatus, & authentica Clericorum placiti adnotatio in omne Clericorum, quà Clerici ſunt, functiones influit: eodem modo quo profeſſio in Baptiſmo edita ad omnes Chriſtianæ religionis actiones, & votum religionis ad omnia religioſæ vitæ officia: ex quo influxu criminũ quoque in ſingulas iſtas profeſſiones, quocumque modo commiſſorum grauitas adaugetur; cùm & Chriſtianorum quàm Paganorum, & Clericorum, quàm laicorum, & regularium quam ſecularium maiora cæteris paribus crimina habeantur: quamuis tamen non omnia iuramenti obligatione formaliter contineantur, quæ in generali promiſſione iuramento firmata, implicitè concluduntur: vtpotè cùm ſecundùm ſanctiones [e] Canonici iuris, iuramentum ad ea non extendatur, de quibus minimè fuit cogitatum.   C D

[d] Tolet. 11. can. 10.

[e] Legantur Gloſſa 1. in cap. 2. de renũtiat. Gloſſ. 2. in cap. veniens 16. de iureiurando. Gloſſ. in textu, in cap. ad noſtrum 21. eodem titulo, item cap. penult. & ibid. Gloſſa final. de iureiurãd.

§. VII.

Quænam ſint præcipua capita profeſſionis Ordinandorum.

XIV. Hoc itaque præſuppoſito patet ea tria præſertim in ſacrâ ordinatione promitti, putà Catholicam fidem, Clericalem iuxta Canonicas ſanctiones diſciplinam, & debitam Eccleſiaſticis ſuperioribus obedientiam; quæ tria ante ordinationem ſub cautione iuratoria ſponderi, & ſcripto promitti Toletanum Concilium [f] 11. citatum decreuit. *Quamquam omnes*, inquit, *qui ſacris mancipantur ordinibus,*

[f] Tolet. 11. ſuprà refertur c. quamquã, diſt. 23.

Digitized by Google

A *ordinibus, Canonicis regulis teneantur adſtricti, expedibile tamen eſt, vt promiſſionis ſua vota ſub cautione* (quo nomine iuratoriam cautionem intelligit [a] Gloſſa) *ſpondeant, quos ad promotionis gradus Eccleſiaſtica probat diſciplina. ſolet enim plus timeri, quod ſingulariter pollicetur, quàm quod generali ſponſione concluditur: & ideo placuit huic ſancto Concilio, vt vnuſquiſque qui ad Eccleſiaſticos gradus eſt adſcenſurus, non ante honoris conſecrationem accipiat, quàm placiti ſui adnotatione* (id eſt ſcripturâ pacti ſui indice) *promittat, vt fidem Catholicam ſincerâ cordis deuotione cuſtodiens, iuſte & piè viuere debeat, & in nullis operibus ſuis, canonicis regulis contradicat, atque vt debitum per omnia honorem, atque obſequij venerentiam, præeminenti ſibi vnuſquiſque dependat, iuxtà illud beati* [b] *Leonis edictum; qui ſcit ſe aliquibus eſſe prapoſitum, non moleſtè ferat aliquem ſibi eſſe prælatum, ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat.*

§. VIII.

B *Fidei profeßionem ab Ordinandis, & promouendis ad aliquam dignitatem exigendam.*

XV. Primum ergo fidei profeſſio ab ordinandis exigitur, quæ ad conſecrationem Epiſcoporum, petente conſecratore, & ad præcipua fidei myſteria reſpondente conſecrando, pluribus verbis perficienda præſcribitur in Pontificali [c] Romano; de qua etiam emittenda legem fixit [d] Iuſtinianus reſcripto ad Petrum magiſtrum officiorum: *Volens exigitiam ante omnia, ab eo qui ordinandus eſt, libellum eius propriâ ſubſcriptione complectentem quæ ad rectam eius fidem pertinẽt.* Taleſque libellos ſingulos Patriarchas de nouo creatos ad ſummos Pontifices miſiſſe, quibus fidei ſuæ rationem redderent, ex Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lectione paſſim videre eſt: quod cùm facere omiſiſſet Epiphanius Syncellus in Conſtantinopolitanum Patriarcham electus, ipſum acriter Summus Pontifex Hormida reprehendit, quaſi antiquarum regularum obſeruantiam, & vetuſtæ cõſuetudinis formam violaſſet: omnes quoque Archiepiſcopos & Patriarchas recens ordinatos inter ſe litteras, quas ſynodicas vocabant, miſiſſe, nihil aliud continentes, quàm rectæ fidei, ſuique ſenſus confeſſionem: Et reliquos Patriarchas cùm in ſedibus ſuis collocarentur, Conſtantinopolitano ſcriptam ſuæ fidei confeſſionem mittere ſolitos fuiſſe refert Marcus Epheſius in Synodo [f] Florentinâ, quam etiam conſuetudinem ſuo tempore duraſſe teſtatur. Suam quoque fidem in chartâ exaratam Bonifacium Moguntinum, antequam ordinaretur, Gregorio II. Summo Pontifici porrexiſſe, fidem facit vitæ ipſius ſcriptor [g] S. Vvilibaldus & ex ipſo [h] Othlonus presbyter. Fidei quoque profeſſio non ſolum ab Epiſcopis conſecrandis (à quibus Concilium [k] Cartaginenſe ipſam exigit, & emitti etiamnum ſolet) ſed etiam ab ipſis Romanis [l] Pontificibus emittebatur, ex antiquo & recepto more; nec ſolum ab iis, ſed præterea ab omnibus, qui ad Eccleſiaſticas dignitates, vel Canonicatus, aut Præbendas in Eccleſia Cathedrali, vel beneficia quæcumque curam animarum habentia promouentur (quos ad eam Catholicæ fidei profeſſionem emittendam cõſtringunt [m] Concilium Tridentinum, [n] Bulla Pij quarti ſuper formâ iuramenti fidei profeſſionis edita, Concilia Mediolanenſe [o] primum [p] & quintum ſub ſancto Carolo, [q] Aquileienſe ſub Franciſco Barbaro, [r] Rothomagenſe ſub Cardinale Borbonio, [ſ] Turonenſe ſub Simone à Maillé & alia paſſim) denique à quibuſlibet ordinandis, vel ad quælibet officia Eccleſiaſtica promouendis inquirenda eſt, prout eam inquirendam eſſe præſcribunt Concilia quædam Gallicana, [t] Rothomagenſe prædictum, [u] Rhemenſe à Ludouico Cardinale à Guyſia, [x] Aquenſe ab Alexandro Canigiano, [y] Bituricenſe à Reginaldo Belnenſi celebrata, & alia quædam.

C D

[a] Gloſſ. in dict. can. ver. Placiti & v. adnotatione.
[b] S. Leo Epi. 82. ad Anaſt. Epiſcop. Theſſalon.
[c] Pontif. Ro. parte 1. tit. de conſecr. electi in Epiſcopum, in examine.
[d] Iuſtin. nouell. 137 ca. 2.
[e] Hormiſda Epiſt. 68.
[f] Synodus Florent. ſeſſ. 12.
[g] S. Vvilibaldus, &
[h] Othlonus in vita S. Bonifac. apud
[i] Surium 5. Iunij.
[k] Conc. Carthag. 4. c. 1.
[l] Profeſſio fidei Rom. Pontif. ex antiquo Antonij Auguſtini m S. A. ex Diurno, vt aſſerit accepta lib. Profeſſ. Pontif. apud Binium tomo 3. Concil. part. 1. ſect. 2.
[m] Triden ſeſſ. 24. de reform. cap. 12.
[n] Bulla Pij 4. quæ incipit in iunctum nobis.
[o] Conc. Mediola. 1. ti. 1.
[p] Quintũ, ti. quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent.
[q] Aquileienſe tit. 1.
[r] Rothom. tit. de Epiſcopis & capitulis nu. 19.
[ſ] Turon. & alia paſſim.
[t] Rothom. tit. de fide & religione numer 2.
[u] Rhemenſe apud Bochell. decret. lib. 1. tit. 1. cap. 11.
[x] Aquenſe ibidem ca. 6.
[y] Bituricenſe in forma profeſſ. fidei & in tit. de fide.

Digitized by Google

§I IX.

Diſciplinæ Clericalis obſeruantiam, aliaque id genus ab ordinandis promitti oportere.

XV. Diſciplinæ quoque clericalis obſeruationem, morum ſanctitatem, & rectam officij executionem, in ordinatione promitti debere tradit Concilium [a] Toletanum vndecimum canone à nobis ſuperius citato, quo nempe clericos conſtringit, vt antequam ordinentur, profiteantur ſinguli ſe piè, ac iuſtè victuros, & in nullis operibus ſuis canonicis regulis contradicturos, quæ profeſsio quomodo intelligenda ſit ſuperiùs explicuimus; hanc verò confirmare videtur Concilium [b] Toletanum quartum, dùm Presbyteros & Diaconos per Parochias conſtituendos oportere dicit; *Primùm profeſsionem Epiſcopo ſuo facere, vt caſtè & purè viuant ſub Dei timore: vt dum eos talis profeſsio obligauerit, vitæ ſanctæ diſciplinam retineant.* Reuocatur & ad hanc profeſsionem, caſtitatis ſeruandæ, quæ in Subdiaconatus ordine vouetur, profeſsio, ſeu votũ, cuius meminere Sanctus [c] Gregorius Epiſtola ad Petrum Subdiaconum, [d] Concilium Arelatenſe ſecundum, [e] Toletanum 2. [f] Agatenſe, [g] Arauzicanum primum, & alia paſsim: vt alibi forte oſtendetur. Legimus quoque in Epiſtola [h] Vigilij Papæ ad Ruſticum, & Sebaſtianum, Vigilium Pontificem non annuiſſe petitioni Sebaſtiani, vt in Diaconum ordinaretur, niſi priùs ipſe ante ordinationem ſuam *cautionem voluntate ipſi emiſiſſet*, quam teſtibus roboraſſet, & tactis Euangeliis iuramentum corporaliter præſtitiſſet, non tantum de obedientia præſtanda in ijs quæ ad Eccleſiaſticam dignitatem facerent, verùm etiam de officio, locoque Diaconi ſine aliquo vitio, ſine aliqua ſuperbia, ſine aliquo neglectu implendo. Tale etiam fuit iuramentum quod [i] Gregorius Nazianzenus haud dubiè in ſuâ conſecratione ſe emiſiſſe teſtatur, quo quidem & ad fidei profeſsionem, ac tuitionem, & ad morum ſanctimoniam, & ad officij Eccleſiaſtici ſedulam adminiſtrationem ſeſe obſtrinxit, & de non ambitiosè à ſe obtenta, vel obtinenda ſede Pontificia cautionem præſtitit.

[a] Can. 4 Tolet. 11. ca. cit.
[b] Tolet. 4. Can. 26. refertur Ca. quando diſt. 28.
[c] S. Greg. lib. 1. Epiſt. 42. in fine.
[d] Arelat. 2. c. 2. & 3.
[e] Tolet. 2. Can. 1.
[f] Agath. can. 16.
[g] Arauzican. 1. c. 21.
[h] Epiſtola Vigilij, quæ habet. 5. Synodi collat. 7.
[i] Greg. Naz. carm. 17.

XVI. Legimus quoque hanc à ſecunda Nicena [k] Synodo examinandi Pontificis formam eſſe præſcriptam, an ad Sacros Canones diligenter, ac cum perſcrutatione, non autem obiter, curſimque legendos prompto paratoque eſſent animo: an Sacrorum librorum doctrinam populis ſibi commiſſis tradere vellent: Itaut ſi in eorum aliquo vel tantillum hærerent, animique vel tantillum penduli eſſe viderentur, nequaquam ordinarentur. Legimus tandem ab Imperatore [l] Iuſtiniano ſancitum *Iuſiurandum ſuſcipere eum, qui ordinatur, quod neque per ſeipſum, neque per aliam perſonam, dedis quid, aut promiſit, neque poſthac dabit, vel his qui ſacra pro eo ſuffragia fecerunt, vel alij cuiquam, ordinationis de ipſo facienda nomine.* Legimus item apud Adrianum Papam in Epiſtola ad Carolum ordinandum in Epiſcopum ad ſacram menſam iuraſſe, ſe quidem electionem ſui precio minimè procuraſſe, vel ambiuiſſe, quos autem poſteà ordinaturus ſit, eos gratis ſimiliter ordinaturum, [m] *Ordinandum*, inquit ille, *ſciſcitantes obteſtamur, videat, ne aliquam promiſsionem cuiquam, aut dationem feciſſet, quia Simoniacum, & contra canones eſt, & dum coram omnibus à nobis interrogatur, reſpondet: abſit; & nos: tu videris. Vnde ſimili modo ſub iuſiurandum in ſcriptis reſpondet, numquam ſe aliquid accepturũ de manus impoſitione.* Legimus & ad ſacrarum ceremoniarum obſeruationem, fidei Catholicæ propagationem, ſacerdotũ fidelium iuuamen, Hæreticorum, & hæreſeon impugnationem Epiſcopos in ſua ordinatione iuramento obſtrictos fuiſſe: Sic enim Bonifacius [n] Moguntinus Epiſtola ad Zachariam Summum Pontificem, *Gregorius dum me indignum ordinauit, & ad prædicandum verbum fidei Germanicis gentibus miſit; ſacramento me conſtrinxit, vt canonicis, & iuſtis Epiſcopis, & presbyteris in verbo, in facto, in conſenſu adſtipulator, & adiutor fierem.* [o] Idem quoque Epiſtola ad Danielem, *recolo me ordinationis meæ tempore, iuxtà præceptum Gregorij Papæ iuraſſe, in corpore S. Petri, talium communionem me declinaturum, ſi eos ad viam canonicam conuertere nequiuerim.*

[k] Nicen. 2. c. 2.
[l] Iuſtin. Nouell. 137. cap. 2.
[m] Adrianus Epiſt. ad Carolum.
[n] Bonifacius Mogunt. Epiſt. 4 ad Zachar.
[o] Idem epiſt. ad Danielem.

XVII.

A XVII. Nec iniquum videri poteſt, ſi Clericus ad Canonum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ obſeruantiam, antequam ordinetur ſolemni ſe profeſſione conſtringat: quandoquidem vſu & conſuetudine confirmatum ſit, vt nemo vlli ſodalitio, collegio, vel corpori aggregetur, qui non ſe propria ipſius corporis, cui adcenſetur, ſtatuta ſeruaturum promittat: quare cùm ſanctior longè ſit, auguſtior, & diuinior, ſacerdotalis ordo ſanctioribuſque, vtilioribus, & melioribus legibus ornetur, non debet inferioris eſſe conditionis, nec decet cuiuis eum patere, niſi qui perfectiores eius leges obſeruaturum ſe ſpoponderit: etſi verò non ſemper vſitatum ſit vt expreſsè à ſingulis ordinandis earum legum profeſſio exigatur: eo tamen ipſo quo quis voluntariè ordinationem ſuſcipit, legum quoque Clericis impoſitarum obligationem ſubit: neque enim dignitas niſi cum ſuis oneribus ad quemquam tranſit: &, *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum*, & contra: in iis quoque oneribus ſubeundis, qui fauorabili alicui officio vel honorifico adnectuntur, taciturnitas habetur B pro conſenſu, vt [a] iura ſatis indicant.

[a] De regulis iuris in 6. Vide in can. Diaconus diſt. 27. & reg. qui tacet, de regulis iuris in 6.

§. X.

Obedientiam quoque ab ordinando, ſeu promouendo promitti.

XVIII. Obedientiam quoque ac reuerentiam erga ſuos Epiſcopos Clericos in ordinatione promittere debere, ex prædicto Toletano vndecimo docuimus: cui adſtipulatur ritus iſte in conferendo Presbyteratu vſitatus, quem [b] & Pontificale Romanum præſcribit, & Eccleſia recipit, vt nempe ordinatus Presbyter, ſi quidem ab ordinario ſuo Antiſtite Presbyteratus honorem receperit, interroganti his verbis Epiſcopo, *promittis mihi, & ſucceſſoribus meis reuerentiam, & obedientiam?* ſtatim ipſe reſpondeat *promitto*: ſi verò à non ordinario ſuo conſecretur, eadem Pontifex ordinationis miniſter pro ordinario exigat, eadem ordinatus ſpondeat. Olim autem in quibuſdam Eccleſiis non ſo- C lùm Presbyteros, verùm & quoſuis Clericos earum Eccleſiarum Epiſcopo obedientiam promiſiſſe, colligi poteſt ex reſponſionibus Innocentij tertij Præpoſito, & Capitulo Placentino: in quo nempe refertur, ſolitos fuiſſe prædictæ Eccleſiæ Clericos iuramentum ſub hac verborum formula præſtare, [c] *Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Placentinæ Eccleſiæ, & Domino meo Epiſcopo Placentino*: de qua iuramenti formâ conſultus Summus Pontifex, etſi nomine Eccleſiæ Placentinæ Capitulũ intelligi poſſit, eum tamen qui præſtat huiuſmodi iuramentum, Epiſcopo tanquam capiti præſertim obligari reſpondit: hoc autem iuramentum nequaquam improbat, quòd nempe antiquâ conſuetudine fulciatur, & certè rationabiliter ab Epiſcopis exigi, & à Clericis nonniſi iniuſtè recuſari poteſt. Confirmantur iſta ex prædictis, quibus Epiſcopos ſuis Ordinatoribus obedientiam pollicitos fuiſſe demonſtratum eſt.

[b] Pont. Rom. parte 1. tit. de ordin. Presb.

[c] cap. eũ Clerici 19. de verb. ſignic.

XIX. Scio ab Vrbano ſecundo decretum videri, ne vlli præter eos qui ad curata beneficia promouentur, obedientiam promittant, ita enim locutus D refertur; [d] *nullus Epiſcopus Clericos ſuos, niſi fortè quibus Eccleſiaſticarum rerum diſpenſatio commiſſa fuerit, ſibi iurare compellat*: eos autem, quibus rerũ Eccleſiaſticarum diſpenſatio commiſſa eſt, Curata beneficia obtinentes alterius Canonis [e] Gloſſa interpretatur. Scio Leoni [f] primo viſum fuiſſe, ne qui ſpontè obedientiam profitetur, iuramento eam firmare, & ſcripto profiteri cogatur: Anaſtaſio ſiquidem Theſſalonicenſi Epiſcopo ſcribens, eum reprehendit, quod veteris Epiri Metropolitanum Antiſtitem, qui Theſſalonicam profitendæ obedientiæ causâ veniebat, ad hoc coëgiſſet, vt conſenſum ſuum etiam ſcripturæ profeſſione ſignaret, [g] *non enim*, ait, *neceſſarium fuerat, vt obligaretur ſcripto, qui obedientiam ſuam ipſo iam voluntarij aduentus probabat officio.* Scio pariter *per manualem obedientiam, & reuerentiam, & honorificentiam*, quam Capellanos Presbyteros ſubditos titulo Cardinalatus, Cardinali exhibere debere dixit [h] Honorius tertius, [i] Gloſſam interpretari eam, quæ eleuatâ v. gr. manu, aut ad pectus poſitâ promitteretur ſine ſcripto; ex eoque inferre non ſemper ſcripto obedientiam debere promitti: hancque diſtinctionem adhibere, quòd ab iis,

[d] Vrbanus 2. can. finali 22. qu. 5. & cap. nullus, de iureiurando.

[e] Gloſſa in cap. legebatur, de maioritate & obedient.

[f] Leo 1. epiſt. 82. Anaſta. Theſſ. cap. 2.

[g] Refertur cap. legebatur cit.

[h] Honorius tertius cap. his quæ, de maioritate & obedientia.

[i] Gloſſa in cit. cap. eod. tit.

qui ad curam animarum aſſumuntur obedientiæ ſponſio iuramento confirma- A
ta, ſcriptóque conſignata exigi poſſit, ab iis minimè: atque inde [a] Abbatem,
contrà verba ipſius Leonis primi, confingere Atticum quendam qui ab Epiſ-
copo proprio miſſus fuerat, vt nomine Epiſcopi ſui obedientiam præſtaret:
cùm tamen Leo Atticum iſtum Metropolitanum Epiſcopum electum, per
ſeipſum, ad Theſſalonicenſem, qui Apoſtolicæ Sedis vices gerebat, Epiſco-
pum acceſſiſſe ſcribat: ex iis autem omnibus colligi poſſe non dubito ab iis
quibus cura animarum committeretur, iuratam obedientiæ ſponſionem, ac
publicâ ſcripturæ conſignatione comprobatam ſecundùm Iuriſconſultos exigi
ſolere: ab aliis autẽ, niſi ſuſpectis de inobedientiâ (à quibus ſcriptam iuratamq;
obedientiæ profeſſionem ſuperiori exigere [b] iura permittunt) non eſſe requi-
rendam: tamen [c] Leoni minimè placuiſſe, vt Primates adigant ſibi ſubditos
Epiſcopos ad obedientiam iuramento, ſcriptóque conſignandam: tum quod
[d] ea olim fides adhibenda credebatur ſimplicibus Antiſtitum dictis, vt ab iis
ſacramentum vix exigeretur: tum quod non ea erat ipſius tempore Primatum B
prærogatiua, quam poſteà ſibi vſurparunt: ideóque S. Leonis ſententiam con-
tra Hugonem Lugdunenſem Primatem, in fauorem Daimberti Senonen-
ſis, protulit olim Iuo [e] Carnotenſis. Ex iis verò inferri minimè licet Epiſco-
pis nefas eſſe, vel à Curatis, vel ab aliis Clericis (ſi conſuetudo Eccleſiæ id
ferat) iuramentum obedientiæ exigere: quippe cùm Toletanum [f] Conci-
lium vndecimum videatur omnibus Clericis hoc onus impoſuiſſe, vt obe-
dientiam iuramento firmatam, ſcriptoque conſignatam, Epiſcopo ſuo pro-
mittant: itémque cùm nefas minimè videatur rem æquam, & honeſtam iu-
ramento confirmare; & obligationem diuini iuris ſacramento ſancire: nec
religio vlla ex parte violetur, ſiue iuramentum ſolâ voce proferatur, ſiue ta-
citè per manus ſacroſanctis Euangeliis, aut aliis rebus ſacris adhibitis, corpo-
raliter, vt aiunt, exhibeatur: ſiue tandem chartulæ committatur.

[a] Abbas in dict. cap. legebatur.
[b] cap. cum in Eccleſ. de maioritate & obedientia.
[c] S. Leo ſup.
[d] Vide 2. q. 5. c. 3.
[e] Iuo epiſt. 60. Hugoni.
[f] Tolet. 11. ſuprà.

XX. Curatos verò ad ſarciendam iuramento obedientiæ ſuæ ſponſionem, C
aliæ, præter aſſignatas ſuperiùs, leges conſtringunt: [g] Gualo Epiſcopus Pari-
ſienſis, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Apoſtolicus Legatus, in Synodo, cui
præfuit regnante Philippo Francorum Rege, ſanctionem edidit, quæ iura-
menti obedientiæ Epiſcopo ab Eccleſiarum rectoribus exhibendi neceſſita-
tem eo tempore agnitam oſtendit, *monemus*, inquit, *primo, ſecundo, & tertio
vna monitione prohibita, pro omnibus, omnes, & ſingulos Abbates, & Eccleſiarum recto-
res, & alias perſonas Eccleſiaſticas noſtrarum ciuitatum, & Diœceſis, qui nobis ſeu præde-
ceſſoribus noſtris fecerint, & facere tenentur iuramentum fidelitatis & obedientiæ, & ob
aliud ab Abbatibus, & Rectoribus, & aliis perſonis Eccleſiaſticis, nobis, ſeu prædeceſſoribus
noſtris præſtari, ſeu fieri conſuetum; & quod illud nobis faciant, & præſtent infrà menſem
ab hoc die computandum; alioquin dicto menſe elapſo, illos, qui huiuſmodi iuramentum
omiſerint nobis facere, vel præſtare, huiuſmodi monitione præmiſſâ excommunicationis
ſententiam decernimus incurriſſe*. Synodalia quoque Eccleſiæ Trecenſis ſtatuta, edi-
ta Carolo VI. Francorum Rege Sceptrum tenente, illos etiam qui ab Apoſto- D
lica Sede beneficia curata obtinent, ad iuramentum emittendum obligari
docent his verbis: [h] *plures ſunt Curati, qui parochiales Eccleſias, ſeu alia beneficia per
Apoſtolicam Sedem, vel aliquem aſſequuntur: qui propter hoc non minùs nobis iuramen-
tum facere tenentur: propter quod ſtatuimus, & ordinamus, vt tales Curati, qui per Sedem
Apoſtolicam, vel aliter, qualitercumque in ciuitate, & Diœceſi Trecenſi Eccleſias parochiales
ſunt aſſequuti, ſub pœnâ decem librarum Turonenſium veniant infra duos menſes, poſtquam
Eccleſiarum dictarum poſſeſſionem fuerint aſſecuti, iuramenta in talibus aſſueta facturi
nobis, aut Vicariis ſeu Officialibus noſtris, ceſſante tamen cauſâ legitimâ abſentiæ, quod
etiam de eorum nominibus nos aut Vicarios, ſeu Officiales noſtros certificent, citiùſquam po-
terunt competenter*. Concilium quoque Tholoſanum recenter habitũ anno 1590.
decreuit, [i] *vt nullum deinceps ad animarum curam admittant Epiſcopi, qui non prius te-
ſtatus fuerit, ſe ab Epiſcopi imperio, & iuriſdictione nequaquam exemptum, fidémque
ſuam Epiſcopi Diœceſani mandatis per totum præfecturæ ſuæ tempus obſtrinxerit, pri-
uilegiiſque omnibus, immunitatibus, exemptionibuſque declinatoriis palam renuntiarit*:

[g] Gualo Cardinal. in Synodo apud Bochellũ decretorum Eccleſ. Gall. lib. 7. tit. 5. cap. 9.
[h] Statuta Synodal. Eccleſ. Trecẽſ apud eundem Bochel. in additamento ad tit. 5. lib. 7. decretor.
[i] Conc. Tholoſan. apud Boch. lib. 4. tit. 4. cap. 26.

Archidiaconos

A Archidiaconos ſimiliter fidelitatem Epiſcopo ſuo iuraſſe patet ex Fulberto, qui Lyſiardi Archidiaconi Senonenſis in Archiepiſcopum ſuum rebellantis crimen exaggerans: [a] *quid*, inquit, *dicemus de iuramento fidelitatis, quod itâ contaminat, vt Epiſcopo ſuo, non corde, nec verbo, nec opere fidelis exiſtat?* ex quibus verbis coniicio formam iuſiurandi, quâ ſe Epiſcopis ſuis Archidiaconi obſtringerent, eam fuiſſe quo ſe corde, verbo, & opere fideles eſſe promitterent.

§. XI.

Abbates ſpeciatim in ſui benedictione ad obedientiam Epiſcopo præſtandam ſeſe adſtrinxiſſe.

XXI. Abbates quoque in ſui conſecratione obedientiam Epiſcopis iurando promittere, & promiſſionis ſuæ chartulam tradere ſolitos fuiſſe certiſſimũ eſt: B præclarum huius rei teſtimonium legimus in epiſtola Arnulphi Epiſcopi Lexouienſis, ad Abbatem S. Ebrulphi, quem iuſſionibus Epiſcopi obedire admonet, *noſſe ſiquidem debes*, inquit, *in eo qui religionem profeſſus eſt, crimen eſſe, ipſumque ad exactiſſimam diligentiam teneri, qui obedientiam Prælato ſuo vinâ voce & ſcripto, iuramento etiam corporaliter interueniente, adhibita ſalutiferæ crucis impreſſione, ſignarit.* Apertum etiam ea de re teſtimonium, ex citato ſuperiùs opuſculo Goffridi [b] Vindocinẽſis cernitur, quo contendit profeſſionis illius exactionem ſimoniam eſſe, & à manu, & à lingua, quod & publicè promiſſio illa recitari, & ſcripta ſuper altare poni ſoleret. Cæterum in eo quod Goffridus ſimoniacam iſtam exactionem eſſe contenderit, vel turpiter fallitur, ſi vniuerſim intelligatur, vel certè de profeſſiono Abbatum exemptorum duntaxat intelligendus eſt, qui, ſi conſecrationem ſuam obedientiæ minimè debitæ iuramento promereri ſatagant, ſimoniæ labe inficiuntur, æquè ac Epiſcopi, qui per conſecrationem C quam præſtant, indebitum obſequium expoſcunt, & ideò non gratis conſecrant, ſed temporali pretio æſtimabilem obedientiæ profeſsionẽ in conſecratione paciſcuntur: *& quamuis*, vt ait ibidem Goffridus, *pro benedictione non quærant pecuniam, imo ſatis ampliùs exigunt, puta hominis perſonam.* Goffridum autem de iis intelligi poſſe, ex eo præſertim adducor, vt credam, quod quæſtionem iſtam præſertim ipſe mouerit, occaſione obedientiæ, quam à ſe dicit [c] Iuonem Carnotenſem extorſiſſe, qui cùm Alodiarius (vt eius vtar vocabulo) eſſet ſancti Petri ad iſtam obedientiam exhibendam minimè tenebatur. Ridicula eſt autem & inanis Goffridi argumentatio, ſi generatim de omnibus Abbatibus ſermo ſit; nam qui debitæ obedientiæ ſponſionem à non exemptis Epiſcopi exigunt, ij, cùm nihil ex eâ non ſuum acquirant, non pretio benedictionem mercari, ſed iuri ſuo cauere, nec obligationẽ nouam inducere, ſed ſuſceptam videntur confirmandam procurare: quod vtique à nemine illicitum iudicari poteſt, præſertim cùm Honorius tertius, [d] in reſcripto vniuerſis Ab- D batibus & Fratribus Ciſtercienſis Ordinis, Epiſcopis qui Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis benedictionem impertiuntur, profeſsionis obedientiæ ab ipſis exigendæ licentiam concedat, eiuſque formam his verbis exprimat; *Ego Frater Abbas Ciſtercienſis Ordinis, ſubiectionem, reuerentiam, & obedientiam à ſanctis Patribus conſtitutam, ſecundùm regulam ſancti Benedicti, tibi Domine Epiſcope, tuiſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis, & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ, ſaluo ordine meo, perpetuò me exhibiturum promitto.*

XXII. Porrò alia quoque ratione Abbates & Monachos, obedientiæ Antiſtitibus Eccleſiarum debitæ iuratam promiſsionem euitare conatos fuiſſe diſcimus, dicentes nimirum ſibi iuxtà Regulam Diui Benedicti iurare minimè conceſſum fuiſſe, eaq; ſuperſtitioſâ excuſatione obedientiæ iugum auerſatos fuiſſe: quæ quidem ſuperſtitio, vel ſuperſtitionis ſimulatio, adeò vel apud ipſos aliquando inualuit, vt Summo ipſi Pontifici eo prætextu obedientiam iurare aliquando renuerint. Refert ſiquidem Chronicon [e] Caſsinenſe, inſtanti Innocentio ſecundo, vt Monachi qui Antipapæ Anacleti partes ſecuti fuerant, fidelita-

[a] Fulbertus epiſt. 58. Leutherico Senon. Archiep.

[b] Goffridus Vindocinenſis opuſc. 10. cuius refutationem leges apud Iuonem Carnot. epiſt. 71.

[c] Lege eundem Goffrid. epiſt. 12. lib. 2. & alibi.

[d] Honorius 3. cap. ne Dei, de ſimonia.

[e] Chronicon Caſſinenſe lib. 4. c. 109.

tem, & obedientiam ei iurarent, reſpondiſſe eos ſibi neque per Euangelium, neque per beati Benedicti Regulam fas eſſe iurare, idque à ſuâ, maiorúmque abhorrere conſuetudine: cùm verò hæc poſteà ſuperſtitio Abbati, & Monachorum Capitulo Caſtellionenſis Monaſterij mentibus inſideret, opus fuit [a] Innocentium tertium prolixam ad eos ſcribere epiſtolam, quâ, in cauſâ neceſſariâ etiam Religioſis iurare licere oſtenderet, quam Decretalium libris inſertam legere poſſumus ad eorum friuolas excuſationes refellendas. Hæc pariter fortè Monachorum ſuperſtitio in cauſa fuit, vt [b] Fulbertus Carnotenſis promiſsionem ab iis exigendam cenſens; ſacramenta relaxari poſſe putet, Rege præſertim ſupplicante: *Igitur*, inquit, *ſi Abbas S. Benedicti de veſtro contemptu culpam ſuam recognouerit, & illam deinceps ſubiectionem promiſerit, quæ canonicè vobis debetur, hortor, & ſuadeo, vt recipiatis; ſacramenta verò, & cætera quæ ad mundanam legem pertinent, propter amorem regis Domini, miſſa faciatis: vt religionem magis, quàm ambitionem vos ſectari cognoſcat: at ſi Abbas in tantam ſuperbiam intrauerit, vt ipſam quoque ſubiectionem canonicam vobis derogare contendat, ſuperbia, cui non parcit Deus, Dei ſeruus quomodo parcat neſcio.*

[a] Innocent. 4. cap. etſi, de iureiurando.

[b] Fulbertus epiſt. 41.

§. XII.

Continens quædam circà obedientiam & reuerentiam Epiſcopo ordinatori debitam.

XXIII. Ea autem in ordinatione obediendi neceſsitas olim contrahebatur, vt Clericus eius Eccleſiæ Clericus fieret, à cuius Epiſcopo ordinatus fuiſſet (quemadmodum agendo de Eccleſiaſtico titulo, & ordinationis miniſtro dicemus) & ab eâ Eccleſiâ, niſi de eius Epiſcopi, qui ipſum ordinaſſet, conſenſu, recedere non poſſet; quod ad tẽpora etiam Hildeberti Cœnomanenſis perduraſſe comperimus; qui petenti Claromontenſi Eipſcopo, Willelmum quendam, quem Subdiaconum anteà ordinauerat, in Archidiaconum conſecrandum, & inſtituendum his verbis conceſſit, *gratias igitur beatitudinis veſtræ de collato agens beneficio, eundem VVillelmum vobis, & veſtræ commodo Eccleſiæ, ab eâ, quam conſecratori ſuo debet obedientiam, liberum omnino, & abſolutum.* Ea quoque reuerentia conſecratori, ſeu ordinatori Epiſcopo exhibebatur, vt ſpiritualis pater haberetur, & eum accuſare nefas eſſet: id enim [c] ab Hadriano primo in Capitulis Angilramno datis, necnon in Capitularibus Caroli magni cautum legimus, *vt Epiſcopi Pontifici, à quo conſecrati probantur, præiudicium inferre nullum poſsint: quod ſi præſumptum fuerit, viribus carere non dubium eſt, nec poſſe inter Eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cenſeri.* Ideóque Lupus Ferrarienſis [d] Abbas epiſtola ad Guenilonem Senonenſem Metropolitanum, refellens calumnias cuiuſdam Epiſcopi, qui vt ipſi Guenilonem infenſum redderet, multa in eum à Lupo Ferrarienſi mota retulerat, huius rei ſuſpicionem itá à ſe remouet. *Quomodo enim*, inquit, *tantæ poſſem effici prauitatis, vt depoſitionem eius cuperem, cuius acceperam diuinitus conſecrationem?* Ideò etiam [e] Leo Romanæ Eccleſiæ Diaconus Sixti tertij Legatus, Euphemium Epiſcopum, qui Polychronium Hieroſolymitanum, licet iuſtè, & veraciter accuſauerat, reprehendiſſe dicitur, eumque iis verbis increpaſſe, *ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecrauit, Coëpiſcopum condemnabas, & accuſabas*, vt legitur in Epiſtolâ Nicolai primi. Hinc etiam Fulbertus, epiſtolâ ad Leuthericum Archipræſulem Senonenſem, [f] *multum*, inquit, *amoris ac fidelitatis tibi, pater, me debere cenſeo, per cuius manum à Deo benedictionem, & ſacram Vnctionem accepi: vnde animus meus itá pendet ex tuo, vt quidquid te iuſtâ ratione, aut contriſtat, aut hilarat, idem me, ſi reſipiſcam, ſimili modo afficiat.* Potuitne Fulbertus efficacioribus verbis neceſſitudinis vincula inter ordinantem, & ordinatum declarare, quàm vt ea liberorum ac parentum nexibus æquiparet, & amoris atque fidelitatis obligatione ordinatum conſtringere doceat? ideò enim Epiſcopus Epiſcopum Patrem vocat, quòd ab eo ordinatus, quòd eius miniſterio Eccleſiæ datus, & populorum pater effectus eſſet: filium ergo ſe illius nominat, à quo

[c] In Capit. Hadriani cap. 75. & lib. 7. Capitul. Caroli c. 85.

[d] Lupus Ferrar. epiſt. 125 Gueniloni, tomo 3. Biblioth. PP.

[e] Nicolaus 1. epiſt. 8. ad Michaëlem.

[f] Fulbertus epiſt. 23.

Digitized by Google

A à quo ſe meminit ordinatum. Quæ fortè opinio Diui Paulini, qui Nolanam poſtea fœliciter Eccleſiam Epiſcopus adminiſtrauit, inhæſit animo, dum fraternam inter eos, qui ab eodem ordinati, vel in Clericos vendicati eſſent, neceſſitudinem ineſſe arbitratur: ſic enim ipſe epiſtola ad Alipium, [a] *quod indicaſti, iam de humilitatis noſtra nomine apud Mediolanum te didiciſſe, fateor curioſiùs me velle condiſcere, vt ex omni parte te nouerim, quo magis gratuler, ſi à ſuſcipiendo mihi Patre noſtro Ambroſio, vel ad fidem inuitatus es, vel ad Sacerdotium conſecratus, vt eundem ambo videamur habere auctorem.* Non parum ille neceſſitudinis inter eos ineſſe iudicabat, qui ab eodem eſſent ordinati, qui de eo tam curioſè ſciſcitatur, quia cùm Alipio ſe ſtrictiori vinculo coniunctum eſſe geſtiret, ſcire vehementer optabat, nùm ab eodem ambo vel baptizati, vel ordinati eſſent, quatenus ſpiritali iſtâ ſeu cognatione, ſeu affinitate, coniunctiores euaderent, & de ea ipſi congratulari, & congaudere poſſet.

XXIV. Qualis autem & quanta obedientia illa ſit quæ Epiſcopis à ſuis Pre-
B ſbyteris, & Clericis debetur, non eſt huius loci fuſiùs diſputare. Hic ſolùm rationes Neoterici [b] cuiuſdam auctoris qui Gallicè ſcripſit, & zelo quidem vt opinor, ſed non ſecundùm ſcientiam ductus, obedientiam Preſbyterorum, & Clericorum erga Epiſcopos eleuare, ac deprimere conatus eſt, obiter nobis ſoluendæ ſunt: ſic ergo obedientiam iſtam extenuare his argumentis ferè nititur, primò, quòd obedientia iſta minimè Deo offeratur, ſed dignitati perſonæ: ſecundò, quòd ad exercitium alicuius muneris, & officij limitetur: tertiò, quòd Dominum ad libitum Clerici mutare poſſint: quartò, quòd ſi verba, quibus ea promiſſio concipitur, attendantur, ſtipulationibus ciuilibus comparari poſſit; quintò, quòd Canonibus cautum ſit, vt iura quidem & miniſteria Epiſcopis ſuis ſeruentur, cæterum Epiſcopis ipſis præceptum ſit, *vt honorem & reuerentiam Presbyteris deferant, ſicque cum eis ſe gerant, ac cum iis,* * *qui in officio ſocij ſint, vt intra Eccleſiam nullam ſibi ſuperioritatem arrogent, quia non debitum ſibi ius vſurparent, ſi titulum, vel auctoritatem magiſtri aſſumerent.* Citat Canones Preſb. c. ſancta
C ſubditus, c. Epiſcopus, & ſequent. quaſi id dicere videantur, quod ipſe hac orationis ſerie enunciat.

XXV. Verùm facilè argumenta iſta refelluntur: primùm quidem, quia eſto Deo immediatè non offeratur obedientia, quæ Epiſcopis promittitur, nec propriè voueatur: attamen præcepto diuino ſancitur, cuius non inferior auctoritas obligatione voti. Deinde quia iuramento ſaltem in pluribus firmatur, vt ſuprà oſtendimus, cuius iuramenti religio, religioni voti æquiparatur, & in Deum dirigitur, cui per iuramentum principaliter homo obligatur, vt paſſim docent Theologi, & Canoniſtæ. Neque ex eo quod dignitati Epiſcopali obedientia defertur, minuitur exinde, ſed augetur obedientiæ ipſius præſtantia: tum quod, quo auguſtior Epiſcoporum eſt auctoritas, quo dignitas imperantium maior, imperijque leges ſanctiores, eo etiam grauior debita eis obedientia, eiuſque violatio atrocior habeatur; quare cùm [c] ſacroſancta ſit Epiſcopalis dignitas, principatuſque Epiſcoporum quouis in Eccleſia ſublimior:
D maius quoque & ſanctius eſt obedientiæ eis debitæ vinculum, ſicut etiam maius & deterius, inobedientiæ crimen: tum quòd cùm dignitas Epiſcopi ſacra ac diuina ſit, obedientia quoque ratione eiuſdem dignitatis debita ſacra ſit ac diuina, & in Deũ neceſſariò referatur; vnde Epiſcopo vt Deo, Deique, & Chriſti vices gerenti, atque Imperium repræſentanti parendum eſſe, docẽt Patres, [d] Clemens Romanus, [e] Dionyſius, [f] Ignatius, [g] Iuſtinus, [h] Ambroſius, [i] Syneſius, [k] Maximus Dionyſij interpres, & alij paſſim. Alterum verò argumentum inſignem errorem continet, quòd nempe ad ſolius Preſbyteralis officij munia obedientia Epiſcopis debita limitanda ſit, cùm etiam ad diſciplinæ Eccleſiaſticæ in victu, & veſtitu, conuerſatione, redituum Eccleſiaſticorum adminiſtratione, & cæteris (quod expreſſè auctor iſte negat, qui nullam auctoritatem eſſe affirmat, quæ Preſbyterorum in Eccclesia, veſtitũ, victum, conuerſationémq; regulis quibuſdam componere poſſit) præſcribendas leges Epiſcopalis poteſtas extendatur, vt toto titulo [l] de vita & honeſtate Cleric. videre eſt,

[a] Paullnus epiſt. 45. ad Alipium.
[b] Huius auctoris nomini conſultò parco.
* Gallicè, *compagnons d'office.*
[c] Lege Ignat. ad Trallian. Dionyſ. cap. 1. cœleſtis hierarch. Naz. orat. 17. Damaſ. Proſpero Numid. Epiſcopo. Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 2. Matiſconẽſe 1. can. 14. & alios Auctores alibi.
[d] Clemens Cõſtit. Apoſtolic. lib. 2. cap. 11. & 26.
[e] Dion. cap. 1. Eccl. hierarc.
[f] Ignat. ep. 5. ad Trallian. 6. ad Magneſianos, & 10. ad Smyrnenſes.
[g] Iuſtinus ad orthod. qu. 142.
[h] Ambroſ. in 1. ad Corinth. cap. 11. & 1. ad Timoth. cap. 5.
[i] Syneſ. epiſt. 105.
[k] Maximus in cap. 3. Eccleſ. hierarch. Lege etiam Hormiſdam epiſt. 60. Euſeb. epiſt. 3. Cyprianũ de aleatoribus. Alex. 1. ep. 2. Aug. in qq. veteris & noui teſtamentĩ quæſt. vlt. Greg. 7. lib. 2. epiſt. 22. Bernard. epiſt. 42. Conc. Meld. in præfatione, &c.
[l] Tit. 1. lib. 3. decretal.

necnon ex Conciliis paſſim, Hiſtoricis ſacris, & Patribus. Tertium, falſitatem A
quoque, quam iura redarguunt, apertam continet, quod nempe Clerici ad libitum Dominum mutare poſſint, cùm [a] Eccleſiæ legibus titulo cuidam Eccleſiaſtico debeant eſſe mancipati, à quo ſine conſenſu Epiſcopi ſui recedere nequeunt, quibus legibus Curatos præſertim obligari alibi docuimus. Quartum, ἀσυλλογισίαν, & ratiocinandi abſurditatem inſignem continet: nam non ideò promiſſio aliqua ſeu pollicitatio deterior eſt, quod ſtipulationis ciuilis formam habeat, quinimò ex eo quod ipſam referat, obligandi vim maiorem habere videtur: verba [b] enim concepta obligationis ad deliberandū animum excitant, & iuuant. Vnde quod ſtipulando promittitur, maiori cum deliberatione promiſſum videtur, ideóque certiùs exequendum ſpondetur. Quintum, manifeſtam Canonum deprauationem complectitur: Canones ſiquidem ab eo auctore, cuius nomini parco, citati nec fideliter, nec ſincerè citantur: Primùm enim Canon Preſb. quem citat diſt 95. vel eſt [c] Gelaſij, qui incipit *Presbyteros*, quo Canone vetantur Preſbyteri, *vltra ſuum modum tendere, nec Epiſcopali* B
faſtigio debita ſibimet audacter aſſumere, non conficiendi chriſmatis, non conſignationis Pontificalis adhibendæ ſibimet arripere facultatem, qui Canon tantum abeſt, vt Epiſcopalem auctoritatem deprimat, quin potius extollat: vel eſt [d] Carthaginenſis 4. qui incipit *Presbyter*, qui Canon non eſt ad rem; vetat enim tantum ne Preſbyteri Parochiales ab aliis quàm à ſuis Epiſcopis chriſma petant, ſtatuitque per quos, & quo tempore petere debeant: vel eſt [e] Martini Bracharenſis, qui vetat ne Preſbyteri niſi iuſſu Epiſcopi infantes ſignent; vel Concilij [f] Neocæſarienſis, qui Preſbyteris ruris præſente Epiſcopo, vel Preſbyteris vrbis, offerre, aliaque efficere vetat: alius autem nullus Canon eſt qui incipiat per verbum illud *Presbyt.* tota iſta diſtinctione: ij autem nihil omninò dicunt ad propoſitum, Canon autem *ſancta ſubditur*, nullus eſt ſiue in hac diſtinctione 95. citata, ſiue in toto Gratiani decreto. Canō verò *Epiſcopus*, citata ab illo auctore diſtinctione duplex eſt vterque Concilij Carthaginenſis quarti, primus iis verbis exprimitur, [g] *Epiſcopus in quolibet loco ſedens ſtare Presbyterum non patiatur*: alius iis C
ſimiliter verbis, [h] *Epiſcopus in Eccleſia, & in conſeſſu Presbyterorum ſublimior ſedeat: intra domum verò collegam ſe Presbyterorum eſſe cognoſcat*. Ad hos præſertim Canones prædictus auctor alludere videtur; ſed nullatenus ei fauent: id enim tantum innuunt, Epiſcopum licet in Eccleſia debeat dignitatis ſuæ inſignia retinere, & ſuprà Preſbyteros efferri, domi tamen eum humilem eſſe oportere, non dominantem in Cleris, ſed formam gregis fieri ex animo: ex quo nec ſuperioritas ei domi abroganda eſt, nec obedientia deneganda, quam ei *in omni loco repræſentari, ſiue in publico, ſiue in gremio Eccleſiæ*, [i] Synodus Romana 2. ſub ſancto Syluestro præcipit: nec titulus vel auctoritas magiſtri ab eo abroganda, cùm è contrà [k] Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus modò μυσταγωγούς, καὶ διδασκάλους *myſteriorum ductores, & magiſtros* appellat: modò verò τελειωτὰς διδασκάλους, *perfectos & perficientes Doctores*: [l] Chryſoſtomus Epiſcopum vocet κοινὸν διδάσκαλον, *communem magiſtrum*, & Flauinianum Epiſcopum ſuum eodem nomine τοῦ διδασκάλου inſigniat: & [m] Athanaſius Epiſcopatū διδασκαλείας *Magiſterium* nomi- D
net: nihilque frequentiùs, [n] quàm, vt apud Græcos τῶν διδασκάλων nomine Epiſcopi donentur: quos imitatus [o] Chryſologus Epiſcopum *Magiſtrum communem* appellauit. Neque vlla ratio ſubeſt, vt [p] collegæ nomen ad æqualitatem officij ſignificandam transferatur, cùm collegæ dici poſſint, qui ſunt eiuſdem collegij, quamuis vnus alteri præſit, collegijq́; caput ſit, alij verò minimè: vt ex eo patet, quod [q] Cyprianus paſſim Cornelium, & Stephanū Summos Pontifices collegas vocet: quòd [r] Lucius Papa Cyprianum collegam appellet: quòd in [ſ] Concilio Africano Epiſcopi omnes Africani collegæ dicantur, cùm tamen Epiſcopi Carthaginenſis inter ipſos ea fuerit prærogatiua, vt illo inconſulto nihil cæteris facere licuerit. Neque etiam ex eo de obedientia ſubditis aliquid remittere licet, vel cuiuis de auctoritate ſuperioris minus ſentire, quod ſuperior ex humilitate facilem ſe, docilem, æquabilem, ac popularem præbeat: quòd omnibus Epiſcopis vt domi præſtent [t] in Concilio Carthaginenſi

quarto

[a] can. 16. Apoſto. Nicen. 1. c. 15. Antiochen. c. 3. Chalced. c. 5. & 10 Arelat. 1. c. 3. & 22. Epaun c. 5. & 26 Hiſp. 2. c. 3. & alia paſſ.
[b] Lege plures leges, ff. de verborū obligat. & Oldédorp. v. ſtipulatio.
[c] Gelaſ. ep. 1. c. 8. refertur can. Preſbyteros diſt. 95.
[d] Carth. 4. c. 36. habetur can. Preſbyteri diſt. 95.
[e] Martinus Brachar. c. 52. cit. à Grat. nomine Martini Papæ can. Preſbyteri, eadem diſt.
[f] Neocæſ. c. 13. refertur ead. diſt. c. Preſbyteri 1.
[g] Carth. 4. c. 34. refertur can. ſeq. ead. diſt.
[h] Idem c. 35. refertur c. ſeq. ead. diſt.
[i] Synod Ro. 2. c. 7. refert. diſt. 93. c. à Subdiacono.
[k] Cyril. Alex. in Zach num. 64. & in cap. 1. Malach.
[l] Chryſ ho. 5. in Iſaiam, & ho. 2. de verbis Iſaiæ.
[m] Athan epi. ad African.
[n] Lege Balſa. in 14 Synodi Trullanæ.
[o] Chryſolog. ſerm 118.
[p] Lege Pamelij notas in epiſt. 4 Cypr.
[q] Cypr. ep. 4. ad Clerū Ro. epiſt. 42. Cornelio, 52. Antoniano, item 67. Stephano. vide etiā eiuſ. & alior. Afric. Epiſcop. 68. & 71. Quinto, & 73. ad Iubaianum.
[r] Lucij epiſt. inter epiſt. Cypr. 79.
[ſ] Conc. Afric. c. 21. 22. 31.
[t] Carthag. 4. c. 35. cit.

Digitized by Google

A quarto duntaxat præcipitur: denique Canones ſequentes Canonem vtrumque *Epiſcopus*, in hac diſtinctione duo ſunt ſuprà citati, putà Canones [a] Martini Bracharenſis, & [b] Concilij Neocæſarienſis, qui nihil contra obedientiam Epiſcopis debitam continent, quin potius eorum auctoritatem confirmant.

XXVI. Hactenus quæcũque ad ordinandi conſenſum eiuſque teſtificationem ſpectant vberrimè docuimus: quia verò in eo conſenſu Simoniæ latere poteſt vitiũ, eáq; profeſſione compleri, ſi quis nempe aliàs indebita in ſuâ ordinatione promittat, vt ex prædictis patet: quia item ex appetitu, & immoderatâ Eccleſiaſtici gradus cupiditate, Simoniæ, quæ latè Eccleſiam depaſcitur, incendium excitatur: ideò iis, iam expoſitis, de Simonia dicendum erit, eâ tamen adhibitâ moderatione, vt de ſola Simonia, quæ in ſuſceptione ordinum committitur, ex inſtituto dicamus, ab ea quæ in beneficiis Eccleſiaſticis obtinendis, Sacramentis adminiſtrandis, aliiſque huiuſmodi committitur, ex profeſſo tractandis abſtineamus.

a c. Presbyter diſt. 95.
b can. Presbyteri 2. diſt. eadem.

B

SECTIO SEPTIMA.

De Simonia in electione ad ſacros Ordines cauenda.

CAPVT PRIMVM.

De vera & indubitata Simonia in prædicta electione.

ARTICVLVS I.

C *Simoniam omnibus Eccleſiæ ſæculis damnatam.*

I. QVOD de Ordinationibus præpoſteris, aic [c] Zonaras παλαιὰ ἡ κακία, *vetus malum improbitas*, id de Simoniacis non immeritò dicere poſſis. Nullum ferè à Chriſto nato, à quo ordinandi ritus & ordinum ſanctitas inſtituta ſunt, ſæculum fuit, quo non hæc Simoniæ peſtis Eccleſiam infecerit; nec priùs emerſit Eccleſia, quam ex eius putridorum membrorum corruptelâ enata eſt. Eáque ratione excuſat ſe inſignis Carnotenſis Epiſcopus Iuo, quod ei à ſua Diœceſi penitus eliminandæ non ſuffecerit, [d] *ſi autem*, inquit, *hanc peſtem radicitus euellere non valeo, non tamen inualetudini meæ hoc imputandum, quia ad hoc ab origine naſcentis Eccleſiæ Romana Eccleſia laborauit, nec à gremio etiam ſuo tales ſua quærentes penitus præualuit eliminare: nec in diebus malis regnare deſinet cupiditas, donec finito mundi termino pacatum regnum accipiat charitas. Interim autem (vt verbis* [e] *Auguſtini vtar) quantumlibet vigeret diſciplina domus meæ, homo ſum & inter homi-* D *nes viuo; nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior, quàm Arca Noë,* [f] *vbi inter homines octo, vnus deriſor patris inuentus eſt: aut melior, quàm domus Abrahæ, vbi dictum eſt,* [g] *eiice ancillam, & filium eius: aut melior, quàm domus Iſaac, cui de duobus geminis dictum eſt,* [h] *Iacob dilexi, Eſaü autem odio habui: &, vt ad Chriſtiana tempora veniam, ſemper patitur Chriſtus in membris ſuis proditorem, Eccleſia Nicolaum fornicationis laudatorem, Simonem lucrorum ſacrilegorum ſectatorem, & vt vniuerſaliter dicam, ſemper abundabit palea, donec ventiletur area.*

c Zonaras in 5. can. 7. Synodi.
d Iuo epiſt. 133. ad Richard. Albanenſ. Epiſc. Sed. Apoſt. Legatum.
e Auguſtinus epiſt. 137. ad Hipponenſes refertur c. 6. diſt. 47.
f Geneſ. 9.
g Geneſ. 21.
h Malach. 1.

II. Huius ergo mali ſi repetamus initia, vel ipſo Chriſto antiquiora ipſius ſemina in agro Dominico pullulaſſe reperiemus: vt enim Pſeudo-prophetam Balaam omittamus, *qui* (vt [i] loquitur S. Petrus) *mercedem iniquitatis amauit, correptionem verò habuit ſuæ inſipientiæ ſubiugale mutum animal, quod in hominis voce loquens prohibuit Prophetæ inſipientiam.* Vt pariter omittamus Giezi, quem [k] ſacra Scriptura refert à Naaman principe Aſſyriorum, quem Elizæus à lepra mundauerat, duo talenta accepiſſe, ſtatimque, Elizæo hoc diuinitus reſciente, &

i 2. Petri 2. cap. Vide Bedam comment. in dict. cap. & Hieronym. in quæſt. Hebraicis.
k 4. Regum cap. 5.

Digitized by Google

ſacrilegiũ iſtud vlciſcente, leprâ fuiſſe infectum: eadē turpi cupiditate inflammatus narratur Ieroboam, de quo deſcribitur, [a] *quod quicumque volebat, implebat manum ſuam, & fiebat Sacerdos excelſorum: & propter hanc cauſam peccauit domus Ieroboam, & euerſa eſt, & deleta de ſuperficie terræ.* Eodem quoque crimine infectus refertur [b] Iaſon Oniæ Summi Pontificis frater, quem Machabæorum libri referunt Antiochum Regem, qui Nobilis appellabatur, adiiſſe, eique argenti talenta trecenta ſexaginta, & ex reditibus aliis talenta octoginta, vt ſummum adipiſceretur Sacerdotium, promiſiſſe; ſtatimque in eius ſacrilegij vindictam, ignem [c] quem accenderat Ieremias, extinctum fuiſſe, neve ſingulos, quos Hiſtoriæ referunt, turpi nundinatione Sacerdotium comparaſſe proferamus. Malum iſtud apud [d] Iudæos, ad occaſum vergente iam Moſaïcâ lege, magis inualuiſſe obſeruamus: poſtremis enim illis temporibus, tum ab Herode, tum poſteà à Romanis pecuniâ corruptis, ſummum Sacerdotium, quod perpetuum eſſe debebat, & natalium iure primogenitis ex Aaronis familiâ procreatis debebatur, ad annum nonnumquam venditum fuiſſe Hiſtoriarum monimenta teſtantur; quo quidem nullum certiùs intereuntis Synagogæ indicium fuiſſe comperimus. Ex iis radicibus, nondum ferè coalitis in nomine Chriſti fidelibus, peſtilens huius criminis truncus Simonis Magi impietas (à quo auctore Simonia dicta eſt) folia ſua per Eccleſiam naſcentem expandit; hunc [e] ſacræ paginæ referunt donum dandi Spiritus ſancti à D. Petro, id eſt ſacram Ordinationem mercari voluiſſe, exiſtimantem pecuniâ donum Dei poſſideri poſſe: quam hæreſim [f] poſteà diſſeminauit, & à fide deficiens, poſtquam multa in Deum, & Eccleſiam peccaſſet, criminum ſuorum pœnas luens, Petri oratione perculſus, qui ſe Chriſtum dicebat, Antichriſtus deprehenſus, cùm magicis artibus volare cœpiſſet, de ſublimi aëre deiectus eſt, vt qui paulò ante volare tentauerat, ſubitò ambulare non poſſet, qui pennas aſſumpſerat, plantas amitteret, qui cœlum audaci temeritate ſe petere fingeret, in infernum perpetuò cruciandus mergeretur.

A (beside line 1) · B (beside "bebatur, ad annum…")

III. Neque verò, quia Eccleſiæ congenitum, ideò minus ſeuerè puniendum hoc crimen; neque, quia antiquum, ideò non conandum, vt toties reſcindatur, quoties repullulauerit: non eſt vigilanti Antiſtiti abſcondendus in vaginâ cenſurarum aduerſus Simoniacos gladius, non ſinendus, vt vel hebeſcat, vel ærugine conſumatur, ſed toties diſtringendus, quoties pugnam renouabit hoſtis: nec enim debent Chriſtiani militiæ duces deſpondere animum, quem importunâ dimicatione fuſus toties hoſtis laceſſit, nec ſpiritales animarum Medici negligere vulnerum curationem, quæ renouato ſæpiùs malo recruduerint. Ab Iuone Carnotenſi ſuprà didicimus, numquam ſic cum malis pugnatum iri, vt penitus exterminari poſſint, reſtare ſemper mala, quæ vincantur, vel vincant: cauendum verò Eccleſiæ Præſuli, ne vincant. Eſto perpetua mala futura ſint, [g] *ſi qua tamen*, inquiebat ille, *in auribus noſtris iudiciario ordine publicantur, ſi certis documentis approbantur, conſeruato quidem legum tramite inulta præterire non patimur, incerta autem æterni iudicis tribunali iudicanda reſeruamus, ſcientes, quia, qui non habet poteſtatem reum condemnare, vel non poteſt comprobare, immunis eſt.* Apoſtolorum ergo imitanda eſt diligentia, qui naſcenti huic peſti ſummo ſtudio occurrerunt, cùm liqueat ex S. [h] Gregorio, *hanc hæreſim in ipſa origine Apoſtolicâ eſſe deteſtatione damnatam. Eam ſiquidem*, vt inquiebat Carolus [i] Magnus, *ipſe princeps Apoſtolorum in Simone terribiliter damnauit*: eandem Canones Apoſtolorum ſeuerâ impoſitâ pœnâ perſecuti ſunt. [k] *Si quis*, inquiunt, *Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus hanc dignitatem obtinuerit, deponatur tum ipſe, tum is, qui illum ordinauit, & abſcindatur penitus etiam à Communione, vt Simon Magus à me Petro abſciſſus eſt.*

C (beside "III. Neque verò…") · D (beside "…vel non poteſt comprobare")

IV. Secundo, & tertio ſæculo cùm Clerici non ad diuitias, neque ad luxum, ſed ad martyrium vocarentur, non opus fuit pluribus legibus, quæ malo iſti mederentur, quod ſanguinis effuſione vel ſedatum, vel reſtinctum erat; ordinabantur nimirum inuiti ferè omnes, iique charitate & ſcientiâ ditiores quàm nummis; vnde de ſuo, id eſt ſecundo ſæculo Tertullianus, [l] *præſunt probati quique ſeniores,*

[a] 3. Reg. c. 13.

[b] Lib. 2. Machab. cap. 4.

[c] De ſignificatione ignis iſtius extincti videatur Petrus Bleſenſis epiſtola 29. Conc. Burdigal. ſub Antonio Preuoſtio, tit. de Simoniacis, & confidentiariis. & ex Diuo Auguſtino S. Antoninus hiſtor. part. 1 tit. 4. cap. 4. § 13.

[d] Lege Ioſephũ in antiquit. Iudaic.

[e] Actorum 8.

[f] Clem. Rom. lib. 6. conſt. Apoſt. cap. 9. Maximus homil. 9. de SS. Petro & Paulo. Arnobius aduerſus Gentes lib. 2. Cyrillus Hieroſolymitan. catheches. 6. Theodoretus lib. 1. hæret. fabul. cap. 1. Seuerus hiſt. lib. 2. & alij paſſim.

[g] Iuo ſuprà.

[h] Greg. epiſt. 110 ad Syagr. & alios Epiſcopos lib. 7. habetur c. cũ liqueat, q. 1.

[i] Lib. 1 Capitul. Caroli cap. 21

[k] can. 21 Apoſtol. ſecũdum Turrianum, 28. ſecundum Binium.

[l] Tertullian. apologet. 39.

A *ſeniores, non pretio, ſed teſtimonio dignitatem adepti.* Erant tamen aliqui hoc tempore Simoniaci hæretici à Simone Mago dicti, quorum meminere [a] Irenæus, [b] Epiphanius, [c] Theodoretus, & alij: ſed qui in varias & alienas ab inſtituto noſtro abſurditates prolapſi erant.

V. Reddita quarto ſæculo per Conſtantinum Eccleſiæ pace, renaſcens iſtud monſtrum reueriti ſancti Patres, quà egregiis ſententiis, quà ſaluberrimis decretis confodere ſtudioſè tentarunt. Salutaris Baſilij [d] conſtitutio in pretio eſt, in epiſtola eius Canonica ad Amphilochium, quæ iurare eum præcipit, qui ordinatur, ab hoc ſe vitio immunem eſſe. Eiuſdem Baſilij in eo vitio exſtirpando diligentiæ teſtes ſunt illius [e] litteræ ad Epiſcopos ſibi ſubditos, quibus accuratè eis commendat, ne pecuniis ordinationes faciant, & malum de quibuſdam percrebuiſſe ſermonem, quaſi non omnino ab hoc vitio immunes eſſent, ſed ſibi id perſuaſum eſſe non potuiſſe inſinuat. Nazianzeni [f] in eadem hydrâ debellandâ enitet ſtudium ex iis, quæ ex ipſo à Gratiano proferuntur, ſententiis, quibus malum iſtud iugulatur. Ambroſij in eodem deuincendo, non
B ſemel ardor elucet; pluribus in ipſum agit libro [g] de dignitate Sacerdotali, ex quibus eam non fuiſſe ſæculi iſtius innocentiam patet, vt huius criminis labe penitus careret. *Videas enim*, inquit, *in Eccleſiâ paſſim, quos non merita, ſed pecunia ad Epiſcopatus ordinem prouexerunt.* Plurimi erant, teſte eodem Ambroſio apud [h] Gratianum, *qui negotiatione muneris mercari vellent gratiam Spiritus ſancti, dum vile pretium donant, vt Pontificalis ordinis ſublime culmen accipiant:* & paulò pòſt, *proinde quia vſitatum eſt tantum malum, & maiorum frequenti conſtat mucrone ſuccijum, &c.* quæ verba mihi perſuadent textum iſtum non eſſe Ambroſij, cùm ante Ambroſium vix vllam aduerſus Simoniacos pœnam, præter eam quæ in Canonibus Apoſtolorum inflicta legitur, impoſitam reperias: ſed potius eſſe Concilij Toletani [i] octaui, in quo caput iſtud ad verbum expreſſum reperies, & ante quod variæ contra Simoniacos aliorum præcedentium Conciliorum etiam Toletanorum ſæpiùs ſtatutæ, ac renouatæ fuerant. Verùm Ambroſio multo
C antiquior [k] Athanaſius, mali iſtius tanquam ſuo iam tempore vſitati meminit; cuius etiam mali mentionem fecit [l] Hilarius, vbi illud grauiter exagitat.

VI. Statim initio quinti ſæculi, Synodus Conſtantinopolitana, à S. Ioanne Chryſoſtomo coacta anno ſecundùm [m] Baronium à Chriſto nato quadringenteſimo, ſeuerâ animaduerſione in Simoniacos vſa eſt: in ea ſiquidem omnes Epiſcopi ab Antonino [n] Epheſino ordinati de gradu ſuo deiecti ſunt (Palladius [o] ſex tantum exauctoratos ſcribit) facto tamen decreto, vt ab Antonini hæredibus pretium reſtitueretur: obierat ſiquidem non multo ante tempore Antoninus iſte, cùm iam in alia viginti duorum Epiſcoporum Synodo accuſatus fuiſſet, quòd Epiſcopatus venderet pro modo redituum, necdum autem damnatus eſſet. Eodem ſæculo ſanctus Auguſtinus [p] Hipponenſis Epiſcopus, & S. [q] Leo Romanus Pontifex, necnon Iſidorus [r] Peluſiota, [ſ] Gildas Sapiens, & alij hanc corruptelam tamquam iam plus nimio inolitam ſcriptis ſuis grauiter
D perſtrinxerunt. Concilium generale [t] Chalcedonenſe, pœnâ depoſitionis in ordinantem, & ordinatum latâ, gliſcentem, imo iam ferè ingraueſcentem hunc morbum compeſcuit: neque eâ lege reprimi omnino potuit: eodem ſiquidem ſæculo Sidonium [u] Apollinarem de hac corruptelâ conquerentem legimus: opuſque fuit in Oriente Gennadium Conſtantinopolitanum Patriarcham Concilio ſeptuaginta trium Epiſcoporum Conſtantinopoli habito coram Legatis Apoſtolicis pro ea extirpanda grauiter adlaborare; (quo in Concilio nonus Canon [x] editus aduerſus Simoniacos, quem inter epiſtolas canonicas ſanctorum Patrum Græci referunt:) in Occidente verò Gelaſium [y] epiſtola ad Epiſcopos, per Brutios & Lucaniam conſtitutos leges pro eadem exſcindenda renouare. Imò cum Eccleſiaſticæ leges huic malo exterminando non ſufficerent, conſentaneum viſum, vt Leonis Imperatoris ad illud debellandum lex accederet, quæ piè ac religioſè, ad inſtar publici criminis, & læſæ Maieſtatis, in iſtius noxæ reos ſiue ordinantes, ſiue ordinatos agendum con-

[a] Irenæus lib. aduerſ. hæreſ. cap. 20.
[b] Epiph. hæreſ. 2.
[c] Theodoret. lib. 1. hæret. fabul.
[d] Baſil. epiſt. canon. ad Amphiloch. c. 12.
[e] Idem ad Epiſcop. ſibi ſubd.
[f] Nazi. apud Gratian. 1. q. 1. c. qui ſtudet, vide etiã eundem in apologet.
[g] Amb. lib. de dignitate Sacerdot. cap. 5. vide etiã lib. 4 in Lucam, & alibi.
[h] Idẽ in libro Paſtorali, qui nõ extiat inter eius opera, ſed citatur à Gratiano 1. quæſt. 1. c. reperiuntur.
[i] Conc. Tolet. 8 c. 3.
[k] Athanaſ. apolog. 2.
[l] Hilarius in cap. 21. Math.
[m] Baron. ad annum 400.
[n] Socrat. lib. 6 cap 10. & Sozomenus lib. 8 cap. 6.
[o] Pallad. dialogo de vita Chryſoſt.
[p] S. Auguſt &
[q] Leonis auctoritates aliquas à Gratiano repete. 1. q. 1. aliquas ex infrà dicendis.
[r] Iſidorus Peluſiota lib. 1. ep. 71. lib 2. epiſt. 60 199. & 211. & lib. 5. epiſt. 17.
[ſ] Gildas Sapiẽs correpc. in Eccleſiaſt.
[t] Cõc Chalcedon c. 2.
[u] Sidonius Apollin. lib. 4. epiſt. 25. & lib. 7. epiſt. 9.
[x] Vide Balſamonẽ in dict. can. SS. PP.
[y] Gelaſ epiſt. ad Epiſcopos per Brutios, & Lucaniam cap. 24.

ſtituit, & vtroſque de gradu deiiciendos, ac perpetuæ infamiæ damnandos decreuit.

VII. Initio ſexti ſæculi ſanctiſſimus Romæ Pontifex [a] Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpaniæ epiſtolam ſcripſit, vt Simoniacam prauitatem ab iis regionibus proſcriberet. Sub finem verò, mirum eſt, quantùm pro ea euellenda cùm per vniuerſum fere orbem graſſaretur, inſudarit vigilantiſſimus Papa Gregorius[b] Magnus hac de re variis literis ſcriptis ad Maximianum Syracuſanum Epiſcopum, Ioannem Corinthiorum, Cyriacum Conſtantinopolitanũ Patriarcham, Eſychium Hieroſolymitanum, Francorum Reges, Reginam Brunichildem, alioſque tum ex diuerſis nationibus, tum verò inſigniores Gallicanos Epiſcopos. Nec debitâ ſua laude priuandi ſunt eodem ſæculo Ioannes ſecundus [c] Sũmus Pontifex, qui cùm Eccleſiaſticas leges à laicis flocci fieri videret, Senatuſconſultum aduerſus eoſdem laicos, quibus aliquid in eligendo Epiſcopo datum, aut promiſſum eſſet, fieri curauit: aut [d] Athalaricus, licet Arrianus, Gothorum Rex, qui idem confirmauit: Iuſtinianus [e] Imperator, qui legibus quoad potuit malum iſtud compeſcuit: Gunteramnus Francorum Rex, qui multos Archiepiſcopatum Bituricenſem muneribus oblatis quærentes graui iſta oratione redarguit, [f] *non eſt principatus noſtri conſuetudo, Sacerdotium venumdare ſub pretio, ſed nec veſtrum cum præmiis comparare, ne & nos turpis lucri infamiâ notemur, & vos Mago Simoni comparemini:* [g] Narſes, qui liberatâ à Gothis vrbe, vnâ cum Pelagio primo Romano Pontifice inſtitit, ne vllus vel pretio, vel ambitu ad aliquem ſacrum Ordinem promoueretur: denique S. Ioannes Patriarcha [h] Alexandrinus, ab inſigni liberalitate Eleëmoſynarius dictus, qui multum inſudaſſe legitur, vt malum iſtud abolere poſſet. Variorum quoque eodem ſæculo Conciliorum decretis huic cancroſo morbo ferrum ignitum adhibitum eſt, Concilij nempe Aurelianenſis [i] ſecundi, & [k] quinti, Turonenſis [l] ſecundi, [m] Barcinonenſis, aliorumque Canonibus: ex quibus, ſicut etiam ex iis, quæ de Aruernenſi Epiſcopatu, refert [n] Gregorius Turonenſis; ſed maximè *quod tunc germen iſtud iniquum cœpiſſe pullulare* teſtetur, [o] *vt Sacerdotium aut venderetur à Regibus, aut compararetur à Clericis:* necnon ex prædictis, præſertim autem ex epiſtolis Gregorij Magni, & Caſſiodori, quibus adde teſtimonium [p] Symmachi, patet, quam importunè malum iſtud quinto illo ſæculo graſſaretur.

VIII. Septimo ſæculo Bonifacius [q] tertius anathemate plectendos ſtatuit, qui largitione, vel gratiâ ad Pontificatum vel Epiſcopatum aditum ſibi quærerent: à multis quoque Conciliis ordinationes Simoniacæ damnatæ ſunt Toletano [r] quarto, [ſ] ſexto, & [t] vndecimo, Bracharenſi [u] tertio, Cabilonenſi [x] primo, & ſexta [y] Synodo generali: fœlicitérque operâ S. [z] Eligij Nouiomenſis Epiſcopi, & [a] Audoëni Rothomagenſis in Gallia noſtra à Dagoberto Rege, & eius filio Clodouæo ſecundo coërcita eſt, ſub quo tamen vltimo Francorum Rege, cùm labes iſta maculaſſet totam Eccleſiam Dei, opera S. Bathildis vxoris dicti Clodouæi, à Catholicis viris penitus propulſatam teſtatur auctor vitæ [b] S. Bathildis, apud Surium.

IX. Octauo ſæculo Nicena [c] ſecunda Synodus puniendos Clericos cenſuit, qui per auri dationem dignitates, & gradus Eccleſiaſticos ambirent. Eodem quoque ſæculo ab inuidis in ſuſpicionem huius criminis adductus Tharaſius [d] Patriarcha Conſtantinopolitanus, quaſi ſimoniacè ordinatos inordinatè reciperet, imò etiam ipſe pecuniarias ordinationes faceret (quam tamen fuiſſe meram calumniam teſtantur [e] Ignatius, & Theodorus [f] Studita, aliique probati ſcriptores) hac inquam occaſione Tharaſius grauem, & eruditam pro eo crimine ſtirpitus eradicando, Adriano Summo Pontifici epiſtolam miſit, cuius pars decreto [g] Gratiani inſeritur: integra verò habetur ex codice Vaticano exſcripta poſt ſeptimam Synodum, & in Græcis codicibus, & in Latinâ Concilij verſione per Anaſtaſium Bibliothecarium: extat etiam Græcè, ac Latinè impreſſa apud [h] Balſamonem, ſed in ea verſione aut interpretis, aut exemplaris quod interpres ſequutus eſt, vitio flagitioſum mendum ineſt. Nam vbi Tha-

[a] Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpan.
[b] Greg. lib. 3. epi. 12. lib. 4. variis epiſtol. lib. 6. ep. 169. lib. 7. ep. 111. & ſeq. lib. 9. epiſt. 40. 48. & ſeq. vſque ad 57 & alibi.
[c] Caſſiod. 9. epiſt. 15. & 16.
[d] Idem. Caſſiod. ibidem.
[e] Iuſtinian. Nouella 137. cap. 2. & 123. cap. 1. & 6. cap. 1.
[f] Greg. Turo. lib. 6. hiſt. cap. 39.
[g] Platina in Pelagio I.
[h] Leontius Epiſc. Nicopoleos Cypri ſynchronos S. Ioan. Eleëmoſyn. in eius vita.
[i] Aurelian. 2. can 3. & 4.
[k] Aurelian. 5. can. 3.
[l] Tur. 2. c. 20.
[m] Barcinon. can. 1. & 2.
[n] Greg. Tur. cap. 3. de vitis Patrum.
[o] Et cap. 6. eiuſd. operis.
[p] Symmach. ad Cæſarium epiſt. 5. & 6.
[q] Platina in vita Bonif 3.
[r] Tol. 4 c. 18.
[ſ] Tole 6. c. 4.
[t] Tolet. 11 c. 8. & 9.
[u] Brac. 3. c. 7.
[x] Cabil. 1. c. 16
[y] Sexta Synodus c. 21.
[z] S. Audoënus in vita S. Eligij
[a] Auctor vitæ S. Audoëni apud Sur. 24. Auguſt.
[b] Vitæ S. Bathildis cap. 3. apud Sur. 26. Ianuarij.
[c] Nicena 2. can. 5.
[d] Ignatius in vita Tharaſij.
[e] Ignat. ſup.
[f] Theodorus Studita epiſt. 38. ad Anthimum, & 33. ad Stephan.

[g] Decret. 1. q. 1. c. eos. [h] Balſ. Latinè redditus & Pariſiis impreſſus, inter epiſt. Canonic. PP. Tharaſij recenſet.

raſius

A ſius Adrianum mirificè laudat, interpres Adrianum quaſi ſuſpicione criminis laborantem reprehendit, quæ duo ſtare non poſſunt: Quomodò enim Adrianus laude dignus, ſi in huius criminis ſuſpicionem veniat? qua fronte tanti criminis accuſari poterit, eodem loco, quo ſummis laudibus extollitur? ſed & Adrianum optimum, ac ſanctiſſimum fuiſſe Pontificem omnes conſentiunt: prędictum porrò Tharaſium egregiam operam nauaſſe, vt peſtem illam profligaret, teſtis eſt [a] Ignatius. Habitum etiam eodem ſeculo [b] Foroiulienſe Concilium, quod grauiſſimè crimen iſtud perſtrinxit, & acriori cenſura compeſcuit.

X. Nono ſæculo contrà ſimoniacas ordinationes, [c] nimirum in Longobardia vſitatas [d], *diſciplina Eccleſiaſtica vindex, & ſancta Dei Eccleſiæ defenſor* Carolus Magnus, pluribus aduerſus eas editis [e] capitularibus inſurrexit: quem imitatus eius nepos [f] Carolus Caluus, confuſis licet Imperij, regnique ſui rebus, regiâ auctoritate, ſuiſque legibus, quoad eius fieri potuit, omnino protriuit. Hincmarus [g] Rhemenſis maximæ auctoritatis apud ſuos, clerumque ac plebem Tornacenſem, hoc crimen in Epiſcoporũ electionibus præſertim fugiendum eſſe admonuit. Concilium quoque [h] Nannetenſe, hoc probabiliter ſæculo habitum, grauiter interdixit.

B

XI. Decimo ſæculo habita [i] Synodus generalis omnium Germaniæ Epiſcoporum, & quorumdã ex Galliã in palatio Engelenheim, quæ ideo Ingelhemenſis àquibuſdam dicta eſt, decretum edidit contra Simoniacos: quo tempore adeò inualuiſſe prauo vſu Simoniacam hæreſim ex eo diſcere poſſumus, quod qui hoc tempore florebat, [k] S. Romualdus, cùm clericos, qui per pecuniã ordinati fuerant, corriperet, quæſitus ſit ad necem, nec illis perſuadere vmquam potuerit, peccatum eſſe, per pecuniam ad Eccleſiaſticos ordines & honores aditum ſibi parare: ideoque Eccleſiaſticas leges ſanctioneſque ſæpiùs adducere cogeretur quibus id probaret: tanta iſtorum hominum, vel cæcitas, atque ignorantia, vel temeritas erat, atque audacia. Nec meliorem orientis conditionem fuiſſe, ex eo colligere poteris, quod Theophylactum Conſtantinopolitanum Patriarcham tradat [l] Curopalates ordines venales propoſuiſſe, & creationes Epiſcoporum. Commendatur vero eodem ſæculo, & maximis laudibus effertur à [m] Luitprando, & aliis hiſtoricis Henricus Germaniæ Rex, quod nempe prauitatem iſtam prædeceſſorum ſuorum conniuentia inolitam firmiſque radicibus innixam, è ſuo regno extirpauit, Deo eius etiam pium propoſitum remunerante, cùm enim id ſe facturum vouiſſet, inſignem reportaſſe dicitur victoriam, in qua hoſtium triginta ſex millia occiſa ſunt, cæteri capti, aut flumine abſorpti.

C

XII. Vndecimo mirum eſt, quantum in ea Simoniæ Hydrâ perpetuo repullulaſcente, domandâ ac debellandâ, laborem pij Pontifices impenderint. Cùm enim ſub finem præcedentis ſæculi, quod ob Eccleſiæ mala illata, hominumque ignauiã, inſcitiam, & impietatem infœlix dictum eſt, & initium præſentis, malũ iſtud per totam Eccleſiam inundaſſet, *omnia quippe miniſteria Eccleſiaſtica ità eo tempore habebantur venalia*, inquit Glaber [n] Radulphus, *quaſi in foro ſecularia mer-*
D *cimonia*, vt ne quidem ab eo malo Eccleſiæ Dei arca Romana Eccleſia immunis eſſet, quæ nempe per viginti quinque annorum ſpatia miſerè ſub Comitum Tuſculanorum, & aliorum tyrannide conflictata eſt, adeo vt in eadem ſede auſa fuerit humana temeritas duodennem quendam puerum collocare, *quem ſola pecunia auri & argenti*, vt habet [o] citatus Glaber, *plus commendauit, quàm ætas aut ſanctitas*: maxima debuit eſſe ſuccedentium iiſce temporibus Romanorũ Pontificum pietas, ac diligentia, quæ infamiam iſtam abſtergerẽt. Ideoque ad hoc malum euellendũ Romæ primũ habitum eſt Cõcilium à Clemẽte ſecundo, cuius meminit Petrus [p] Damiani, quod ob iniquitatem temporum aliquid Simoniacis indulſit: tùm in Germania aliud iuſſu Henrici Imperatoris, cuius mentionem facit [q] Glaber: Romæ iterum à Leone nono, itemque Papiæ, Rhemis, Moguntiæ, in quibus & Simoniaca ordinatio ſeuerè prohibita, & nõnullis Epiſcopis ob id depoſitis punita eſt, vt referunt citatus Petrus [r] Damiani, Hermannus [ſ] Contractus, Geſta [t] Romanorũ Pontificum à Nicolao Cardinali Arrago-

[a] Ignatius ſuprà.
[b] Foroiulienſe ſub Adriano can. 1.
[c] Flodoardus in Chronico.
[d] Eo ſe titulo inſcribit Carolus M. epiſt. ad Helipandum.
[e] Capitul. Caroli lib. 1. cap. 19. & 97.
[f] Carolus Caluus addit. 4 ad cap. Carol. cap. 14.
[g] Hinc. Rhemenſis epiſt. ad Cler. & pleb. tornac. inter eius opera.
[h] Concilium Nannetenſe cap. 11.
[i] Flodoardus in Chron.
[k] Petrus Damiani in vitã S. Romualdi.
[l] Curopalates in Conſtantino 7.
[m] Luitprãdus lib. 1. cap. 8. & 9. in fine.
[n] Glaber lib. 5. cap. vlt.
[o] Glaber, ibidem.
[p] Petrus Damiani epiſt. ad Henricũ Rauenn. cap. 17 & 30.
[q] Glaber lib. 5 cap. 6.
[r] Petrus Dam. ſuprà.
[ſ] Hermannus in Chronico.
[t] Geſta Rom. Pontif. à Nicolao Arragon.

nio collecta, & alij a auctores paſſim. Deinde ſub Victore 2, miſſo ad illud negotiũ procurandũ Hildebrãdo Sedis Apoſtolicæ Legato: habita fuit in prouincia b Lugdunenſi Synodus, aliaque poſteà eiuſdẽ Pontificis iuſſu c Tholoſæ coacta eandem ob cauſam, cui quidem Rombaldus Arelatẽſis, & Pontius Aquenſis Antiſtites præfuerunt: poſtea ſub Alexandro ſecundo alia Concilia coacta, Romanum d primum, quod ob Simoniacorũ multitudinem nonnihil indulſit, & e Moguntinum in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi. Grauiter quoque & diligenter in eadem prauitate eliminanda Nicolaus f ſecundus, Alexander g ſecundus, necnon Gregorius h ſeptimus ſummi Pontifices laborarunt; exſtãt innumeræ ipſorũ epiſtolæ, quibus aut Epiſcopos huius criminis ſuſpectos ad cauſam dicendã Romam vocant, aut causã dictã damnant, aut alios in eorũ locum inſtituunt, quibus, vt vno verbo complectar, diligentis paſtoris, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ aſſertoris ſpecimen exhibent: extat quoque habita ſub Gregorio i Romana Synodus, quæ ſeuerè crimen iſtud plectit. nec non k Anglicanũ Concilium eiuſdem tempore à Lantfranco Archiepiſcopo Cantuarienſi habitum eiuſdem in Simoniacos ſeueritatis. Quid vltra referam l Petri Damiani hoc ſæculo in legationibus ob eam cauſam ſuſceptis exantlatos fortiter labores? Quid Archiepiſcopi Moguntini m inuictum animũ prædicem, cui cùm cauſa Caroli cuiuſdam delecti ab Imperatore in Conſtantienſem Epiſcopum de Simoniã accuſati ab Alexandro commiſſa fuiſſet, Imperatoris precibus numquam adduci potuit, vt nocentem repertum abſolueret? Quid tãdem Synodorum n Conſtantienſis, præſidente Gebehardo eiuſdem ciuitatis Epiſcopo, Sedis Apoſtolicæ Legato, o Placentinæ, p Claromontanæ, & q Melfitanæ ſub Vrbano ſecundo habitarum decreta memorem, quibus omnibus Simonia grauiter percuſſa eſt, ſed non omnino iugulata?

XIII. Tanta ſiquidem fuit hominum peruerſitas, vt nec diuinis, nec humanis telis ceſſerit, nam aduerſus ipſam de cælo quoque pugnatum eſt, vt diuinã homines reuererẽtur vindictam, qui humanam contemnebant: ſed qui diuini numinis maieſtatem ex animo exuerant, apparentia factæ ipſius potẽtiæ prodigia, & oſtenta ſpreuerunt. Aliqua diuina huiuſmodi miracula nobis cõmemoranda ſunt: primumque notatu dignũ illud eſt quod in r Chronico Caſſinenſis Monaſterij antiquitus ſcripto narratur, Henricum nempe tertiũ Imperatorem, cùm, vt fidem ſuam, quam clerico cuidam dederat, ob acceptã ab eo fiſtulam auream, qua pueri iaculari ſolent, exſolueret, Epiſcopatum quem adhuc Conrado patre ſuperſtite pepigerat, eidem clerico dediſſet, non multo poſt dæmones toto triduo, quo grauiſſimè decumbebat, flammas per illam fiſtulam euomentes vidiſſe, à quibus liberatum ſe ope ſemiuſtulati iuuenis (quã ſpecie S. ei Laurentius portendebatur) qui è calice aureo ſibi videbatur immẽſæ magnitudinis aquam effundere, quã flammæ reſtinguerentur, & poſt fuſas in Eccleſia ab eo preces conualeſcente in publico Epiſcoporum conuentu profeſsũ fuiſſe, ſtatimq; curaſſe, vt clericus iſte, qui malis artibus ad Epiſcopalẽ dignitatem aſcenderat, è ſuo gradu deijceretur. Alterum non minus inſigne acta Cõcilij s Rhemenſis ſub Leone nono habiti referunt, quod in perſona Veſontiorum Archiepiſcopi contigit: cùm enim ſuſcepto Lingonenſis Epiſcopi patrocinio, qui de pecuniariis ordinationibus factis, aliiſque criminibus accuſabatur, iamjam ad ſuſceptum negotium perorandũ ſe pararet, linguæ motu diuinitus adempto, loqui nuuquam potuit, quo miraculo motus Lingonenſis Epiſopus Simoniæ crimen faſſus eſt, & fugã ſibi conſulens, excommunicationis ſententiã perculſus eſt. Tertium celeberrimum quoque contigit in prædictã Synodo ſub Victore ſecundo habitã; cuius habetur mentio in relatione t Hildebrandi, nec non in dialogis u Deſiderij Abbatis Cardinalis ſanctæ Cæciliæ hoc fere tempore conſcriptis, itemque in relatione x Hugonis Abbatis Cluniacenſis, qui huic prodigio interfuit, & y alijs paſſim. Referũt iſti omnes auctores Hildebrandum, qui huic Concilio Legatus præerat miſſus à Romano Pontifice ad inquirendum in eos, qui vel pecuniarias ordinationes feciſſent, vel pretio ordinati fuiſſent, cùm Archiepiſcopum Ebrodunẽſem ſufficienti probatione conuincere non poſſet, iuſſiſſe, vt recitaret Hymnum Glo-

Margin: A (beside "nio collecta"), B (beside "Concilium eiuſdem"), C (beside "diuini numinis"), D (beside "acta Cõcilij").

a Platina. Ciaconus. & alij.
b Lugdunenſe Conc. ſub Victore 2.
c Toloſanum ſub eodem Pontif.
d Rom. 1. ſub Alexand. 2.
e Moguntinũ ſub eodẽ, quæ omnia lege apud Binium tomo 3. Cõc. parte 2.
f Lege apud Baron. ad annum 1056 & Seuer. Binium tom. 3. Conc. part. 2. Lege varias Nicolai 2 ep.
g Lege epiſt. Alex. 2. Geruaſio Remẽſi.
h Lege plures Greg. 7. in eius regiſtro.
i Synodus Rom. ſub Greg. 7. c. 6. 7. 8 9. & 10.
k Synod. Anglicana ſub Lanfranco.
l Sigonius de regno Ital. l. 9
m Lãbertus Chronico.
n Conſtãtienſis Synodus cuius meminit Bertoldus in Chron.
o Placentina, cuius idem Berthol. & Anſelmus Lucenſis lib. 7 decretal.
p Claromont. ſub Vrbano 2.
q Melfitanæ cuius canon habetur nu. 12. apud Gratianũ 1 qu. 1.
r Chronicum Monaſterij Caſſinenſe.
s Acta Conc. Rhemẽſis ſub Leone 9. apud Biniũ tom. 3. Conc. part 2.
t Hildebrãdus in relat. apud Baron.
u Lib. 3. dialog. Deſiderij Abbatis.
x Relatio Hugon Cluniac.
y Malmesburienſis de geſtis regũ Angliæ lib. 3. Sigon. li. 8 de regno Ital. & alij paſſim.

Digitized by Google

A rificationis in Eccleſia cani ſolitum, *Gloria Patri*, &c. Hunc verò cùm priora huius verſiculi verba diſtinctè recitaſſet, hæſiſſe in poſterioribus, nec vmquam ea proferre potuiſſe, quibus Spiritui ſancto gloria debita canitur: quo miraculo ipſum territum; & alios multos Epiſcopos crimen ſuum agnouiſſe, pœnâque depoſitionis mulctatos fuiſſe.

XIV. Quibus omnibus alia duo ſubijcio, quæ in vita S. Ioannis [a] Gualberti omni fide conſcripta leguntur: primum enim de quodam nobili, & eloquente viro refertur, quod cùm Simoniacâ perfidiâ ſe contaminaſſet, ſuſcepto Epiſcopi Simoniaci patrocinio, repente in peccati pœnam graui morbo conflictatus ſit, & cùm delicti pœnitens monachorum regulam ſub prædicti Ioannis Gualberti regulâ amplexatus eſſet, ac in priorem morbum incidiſſet, lectoque decumberet, Satanã ſibi adſiſtentem viderit, donec eum prædictus S. Ioãnes crucis ſigno abigeret. Alterum eiuſdem Ioannis zelum oſtendit, ſed non forte ſecundùm ſcientiam, zelo tamen Deũ propitium fuiſſe, Simoniæ vero crimen damnaſſe demonſtrat. Hæc enim eſt totius hiſtoriæ ſeries: zelo ductus vir iſte
B ſanctus Petrum Ticinenſem Epiſcopum Florentinum Simoniæ, proindeque hæreſeos (nam Simoniam mox hæreſim creditam fuiſſe dicemus) accuſabat cũ ſuis fratribus; nec ab illo, nec ab iis qui ipſius manu ordinati fuiſſent, Sacramẽta percipienda eſſe dictitabat: Inde orta grauis cõtentio in clero, & populo Florentino; hinc turbæ, & confuſio maxima, cùm plurimi, nè Simoniacis communicarent, à Sacramentis abſtinerent, & ſine eorum ſubſidio morerentur: & vide quò tumultus proceſſit, armatam militum manum Epiſcopus mittit ad monaſterium S. Saluij, vnde in vmbroſam vallem pridie Ioannes diſceſſerat: ſæuitum eſt in homines, in ædes: neque tamen ab incepto Monachi reuocantur. Miſſus Petrus Damiani Legatus componere rem minime potuit: aduerſabatur ipſe Monachis, nec ab Epiſcopo, quandiu damnatus non eſſet, deſciſcendum eſſe grauiter [b] perſuadebat: inſtant Monachi, & apud Alexandrum ſummum Pontificem litem proſequuntur, offerunt ſe per ignis examen Simo-
C niam Petri probaturos; hoc probationis genus tanquam ſuperſtitioſum, & tentans Deum renuit Alexander: Concilium Florentiæ conuocatur: Petro fauent Epiſcopi, Dux Godefridus Monachis intentat minas: Legatus Hildebrandus ſtat pro Monachis; vexantur tamen, & male habentur: expetentibus tandem clero & populo, Monachis ignis examen permittitur; vnus ex ipſis nomine Petrus (quem poſteà Cardinalem Epiſcopum Albanenſem creatum dicunt) cum ſacra peregiſſet, Sacerdotalibus indutus veſtimentis per medios ignes illæſus tranſit, ob idque flammeus dictus eſt. Tota res geſta in literis à Florentinis eâ de re datis ab Attone Piſtorienſi Epiſcopo, quæ referuntur in vita prædicti S. Ioannis fuſiori, atque vberiori exactè deſcribitur: Eiuſdem quoque meminerunt Abbas [c] Vſpergenſis, [d] Bertholdus, nec non Abbas [e] Caſſinenſis huius temporis ſcriptor, qui & addit Petrum Monachum, iam ex igne egreſſurum cùm intellexiſſet mappulam ſibi in medio ignis excidiſſe, eam per medios reuerſum ignes quæſiuiſſe, quæſitamque retuliſſe, ſi vero credamus Ful-
D goſio [f], accidiſſe quoque eo tempore dicemus ob eandem cauſam, vt Ioannes ipſe Gualbertus, per duas Pyras ſuccenſas, inter quas vni tantum peruius limes erat, relictus, obambulans, integer euaſerit.

XV. Neque tamen iis miraculis, tam patentibus, tam conſpicuis, edomari potuit humana cupiditas, aut in officio contineri: adeò nempe altas radices egerat iſtud nefandum Simoniæ ſcelus, vt nec legum ſeueritate, nec miraculorum magnitudine ab iſto nefarij homines reuocari potuerint; faciliuſque fuerit naturæ leges mutari, quàm peruerſi animi mores: perdurauit ſiquidem toto hoc ſæculo crimen iſtud: vt tum ex epiſtola eiuſdem S. Ioannis Gualberti [g] ad Epiſcopum Volaterranum, quâ ipſum ad fortiter ac ſtrenuè aduerſus Simoniacos agendum adhortatur; tum ex epiſtola Fulberti [h] Carnotenſis Epiſcopi ad Leotericum Senonenſem innoteſcit: tum etiam idipſum indicant variæ literæ Iuonis [i] Carnotenſis, Hildeberti [k] Cœnomanenſis, Gofridi [l] Vindocinenſis, aliorumque qui ſub finem vndecimi ſæculi florere inceperunt, ſuamq; cum

a Vitæ S. Ioãnis Gualberti apud Surium 12 Iulij & ea 15. 16. & 17.

b Leguntur epiſtolæ Petri Damiani cũ ad omnes Florentinos epiſt. 12. l. 3. tũ ad Teuzonẽ monachum ep. 3. l. 5.

c Vſpergẽſis in Chronico.

d Bertholdus in Chronico.

e Abbas Caſſin. lib. 3. dialog.

f Fulgoſ. li. 8. cap. 1.

g Io. Gualbertus ad Epiſcopũ Volaterranum.

h Fulbertus epiſt. 29.

i Iuo ep. 27. 43. 51. 135.

k Hildebertus epiſt. 14.

l Goffridus l. 4. epiſt. 16. Berruerio Abbati, & opuſculo aduerſ. Simon.

gloriâ vitam ad aliud prorogarunt, qui omnes tantam Eccleſiæ calamitatem A
ex Simoniacis ordinationibus deplorant, criminiſque grauitatem exaggerant. Nec abſre erit portentoſam Henrici tertij Imperatoris ſub finem huius ſæculi regnantis Simoniam proferre, qui nempe Epiſcopatus & Abbatias paſſim vendidiſſe proditur, adeout [a] Conſtantienſem, Bambergenſem, Moguntinenſem, alioſque Epiſcopatus pro pecunia dederit, Ratiſponẽſem, Auguſtenſem, Straſburgenſem pro gladio, Abbatiam Fuldenſem pro adulterio, & (ne quid impietati deeſſet) Monaſterienſem Epiſcopatum (quod audire nefas eſt) pro ſodomiticâ immunditiâ vendiderit. Sed ſatis in hoc ſæculo immorati fuimus, in quo præcipuè virtus cum vitio conflixit, cùm primum iſtum abuſum facinoroſorum hominum ambitio foueret, Pontificum verò Romanorum, aliorumque ſanctiſſimorum Epiſcoporum vigilantia, & nonnullorũ etiam aliorum virorum inſignis pietas, atque auctoritas exſcindere niteretur. Veniamus iam ad duodecimum.

XVI. Duodecimo ſæculo præter citatos Iuonem, Hildebertum, Goffridum, B
plus ſatis hanc corruptelam viguiſſe teſtantur [b] S. Bernardus, Petrus [c] Bleſenſis Archidiaconus Bathonienſis, Ioannes [d] Sariſberienſis Epiſcopus Carnotenſis, & ex Græcis Theodorus [e] Balſamon, Magiſter [f] ſententiarum, & alij huius temporis celeberrimi ſcriptores, qui in eam grauiter inuecti ſunt: habita etiam eodem ſæculo Concilia perhibentur, Lateranenſe [g] 300. & amplius Epiſcoporum ſub Calixto ſecundo, in quo Simonia damnata, omnéſque per pecuniam ordinati, deponendi ſtatuuntur: Londinenſe [h] ſub Honorio ſecundo, quod auctoritate Ioannis de Cremâ Cardinalis Sedis Apoſtolicæ Legati, eandem Simoniam damnauit, grauéſque eius criminis reis pœnas inflixit: Lateranenſe [i] tandem generale ſub Innocentio ſecundo, quod eandem peſtem ſua auctoritate repreſſit: iis adde decreta Lucij [k] ſecundi, Alexandri [l] tertij, & Celeſtini [m] tertij, qui acres ſe huius flagitij oſores, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ aduerſus ipſum conſtantiſſimos aſſertores exhibuerunt.

XVII. Decimotertio ſæculo, S. [n] Thomas, [o] Bonauentura, Ioannes Duns C
[p] Scotus, aliique Scholaſtici ſatis ſupérque ſuis ſcriptis Simoniæ crimen exagitarunt, nec ab ea labe immunem ſuo tempore Eccleſiam fuiſſe demonſtrarũt. Sed ne eorum auctoritati, quæ maxima eſt, plus nimium concedere videamur, vbi Conciliorum copia ſuppetit, Oecumenicum Concilium [q] Lateranenſe ſub Innocentio tertio, Concilium quoque [r] Germanicum eodem ſæculo à Conrado Cardinali Portuenſi habitum, Simoniam ſuis decretis renaſcentem proſtrauerunt: quibus accedit in noſtrâ Gallia S. Ludouici Francorum Regis [ſ] pragmatica ſanctio, quâ pecuniariæ electiones atque ordinationes vetitæ, atque repreſſæ fuerunt.

XVIII. Decimumquartum ſæculum, quod ob diuturni ſchiſmatis originem, & omnium quæ ſuperioribus anteactis temporibus fuerũt maximè pernicioſi, bonarumque litterarum neglectum, iure merito vituperari poteſt, [t] Lyrani, & complurium Scholaſticorum [u] Durandi, Aureoli, Ochami, Cardinalis Alliacenſis, & aliorum ſcriptis non caruit, quibus Simoniæ vitium hoc tempore vi- D
guiſſe reperies. Vnicum eo tempore habitum generale Concilium Viennenſe, in quo de Simoniacis Ordinationibus nihil, aliqua tamen contra Simoniam decreta videntur: quædam minora habita ſunt, quorum aliqua pecuniarias iſtas ordinationes perſtringunt. In Synodo Palentinæ [x] Diœceſis præſidente Guilelmo Sabinenſi Epiſcopo Sedis Apoſtolicæ Legato, contra Simoniacas ordinationes tanquam vſitatas actum fuit; Notariorumque, & Sigilliferorũ emolumenta ad mediocrem ſummam redacta ſunt, cui etiam moderationi operam dederunt Rauennate [y] ſecundum tempore Clementis quinti, & [z] quartũ Boniæ celebratum tempore Ioannis 20. aliàs 21. necnon etiam Toletanum [a] tempore Clementis ſexti ab Ægidio Toletano habitum: hoc porrò tempore refert [b] Tillius venalia fuiſſe Sacerdotia, pecuniæ obediuiſſe omnia.

XIX. Decimoquinto corruptelam hanc impugnarunt Nicolaus de [c] Clemangis tractatu de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Gerſon [d] Cancellarius Pariſienſis, edito

de ea

[a] Dodechinus ad ann. 1090. & Meyerus in Chronico.
[b] Bernard. ep. 42. ad Henricum Senonẽſ. ſer. 6. in pſal. Qui habitat. de cõſiderat. lib. 5. cap. 3. & alibi paſſim.
[c] Petrus Bleſenſis epiſt. 120. & 129.
[d] Ioannes Sariſberiẽ. lib. 7 Policrat. c. 7.
[e] Balſam. in c. 20. & 30. Ap.
[f] Magiſter ſentent. 4. diſt. 25.
[g] Concil. Lateran. ſub Calixto 2. cap. 1.
[h] Conc. Londin. ſub Honor. 2. c. 1. & 2
[i] Cõc. Later. ſub Innocentio 2. cap. 1.
[k] Lucius Papa de Sim. cap. 6.
[l] Alexãder 3. eod. tit. cap. 2.
[m] Celeſtin. 3. eod. tit. c. 27.
[n] D. Thomas 2. quæſt. 99.
[o] Bonauent. in 4. diſt. 24.
[p] Scotus ibid.
[q] Cõc. Later. gen. ſub Innocẽt. 3. c. 63. refertur decr. c. 39. de Simo.
[r] Conc. German. ſub Cõrado cap. 9. & 10.
[ſ] Cõſtit. pragmat. S. Ludouici lata anno 1267.
[t] Lyranus variis in locis.
[u] Videantur Scholaſt. pręſertim in 4. ſent. diſt. 24.
[x] Concil. Palent. ſeu Sabin. tit. de Si.
[y] Rauẽnat. 2. rubrica vlt.
[z] Rauenn. 4. rubrica 24.
[a] Tolet. tempore Clemẽt. 6. de Simonia.
[b] Tillius ad annum 1545 in Chronico.
[c] Nicolaus de Clemangis, tract. de corrupto Eccleſiæ ſtatu.
[d] Gerſõ tract. de Simonia.

Digitized by Google

A de ea re tractatu, & alij multi Scholaſticæ Theologiæ, iuriſque Doctores: ſed maximi ad eam euellendam ponderis fuit Concilij [a] Conſtantienſis, ac Pauli [b] ſecundi Romani auctoritas; cætera non moror.

XX. Decimo ſexto ad eam extirpandam Canones vtiliſſimos condiderunt, Concilia [c] Lateranenſe ſub Iulio ſecundo & Leone decimo, & [d] Tridentinum: quibus alia Prouincialia Concilia accedunt [e] Colonienſe ſub Hermanno Archiepiſcopo tempore Pauli tertij, & [f] Mediolanenſe à ſancto Carolo Borromæo variis temporibus habita, quibus non ſolum ipſum Simoniæ crimen in Ordinationibus ſacris cauendum iubetur, verùm etiam ea omnia, quæ eius vel aliquam ſpeciem referre poſſent. In Gallia quoque varia habita recentiora Concilia [g] Burdigalenſe vtrumque, Rothomagenſe, Bituricenſe, Rhemenſe, & alia Simoniæ bellum indixere, quibus omnibus adde Bullam Pij [h] quinti, quæ in omnes Simoniacâ prauitate quocumque modo infectos graues pœnas decernit.

B XXI. Cæterum hæc poſteriora ſæcula ideò breuiter percurrimus, quia licet plurimi Simoniam illis ſæculis exagitarint: licet multæ aduerſus eam leges, multi Canones promulgati ſint: ex iis tamen pauca ſunt, quæ ordinationes Simoniacas directè impugnent. Nec id mirum: ab eo enim tempore quo vſitatum fuit Eccleſiaſticum titulum ab ordinatione diſiungere, & dignitatem ac reditus Eccleſiaſticos ab ordine ſeparare, duæ Simoniæ ſpecies diſtinctæ fuerunt, vna quæ in ordinatione committeretur, altera quæ in beneficij adeptione: hæcque frequentior eſſe cœpit, illa rarior. Ex eo enim accidit, vt cùm auidius ad opes ac dignitates Eccleſiaſticas peruerſi homines inhiarint, quàm ad ordinationem, quæ cùm ſit ſpiritale aliquod bonum, carnalium hominum voluntates minori, quàm iſta, cupiditate inflammant, parum de ea ſuſcipienda ſolliciti, malis artibus, & turpi per pecuniam ambitu ad beneficia obtinenda contenderint, ingeniúmque ſuum in omnem partem verſarint ac torſerint, vt vel aliquo fuco Simoniæ turpitudinem in beneficiorum aſſecutione

C adornarent: hinc ſub Henrico ſecundo [i] Germano orta hæreſis Simoniacorum initio ferè vndecimi ſæculi, qui cùm faterentur Ordines ſacros pretio emi non poſſe, ius tamen ad percipiendos Eccleſiaſticos reditus, quod beneficium dicimus, licitè emi poſſe deffendebant: de qua, ſi quando de beneficiis ſcripturi ſumus, fuſiùs dicemus: quam hæreſim licet ab Eccleſiâ damnatam ſubtilioribus tamen thecnis, & malignis adinuentionibus tectam, nobis, proh dolor! recentes quidam Theologi proponunt: tot enim ſubtilitates excogitant, tot dolos, quibus Simoniæ crimen eludant, vt nihil interſit, inter horum & illorum ſententiam, niſi quod craſſiùs iſti, & apertiùs, illi verò obſcuriùs, & magis latenter virus hæreſeos vomant: in vtrumque porrò ſententia nullum pactum, nulla conuentio eſſe poſſit, quæ non à Simoniæ labe perpurgata ſit, vel inficiatione, vel diſſimulatione criminis: in inficiatione criminis apertè prodit ſe hæreſis: in diſſimulatione latet error, qui quo latentior eſt, eò periculoſiùs ſerpit, ſubtiliùs gliſcit, & difficiliùs curatur:

D abſurdum autem eſt putare Deum noſtris ſubtilitatibus eludi poſſe, aut quia aliis ingenioſiores fortè ſumus in excogitandis ſubtilitatibus, ea nobis ſine noxa eſſe, quæ aliis ſincerioris fidei, & ingenij craſſioris, crimini imputantur. Tales verò qui falſis rationibus Simoniam abſtergere, & diſſimulare conantur, conſuentes, vt ait [k] Propheta, puluillos ſub cubitis peccantium, rectè Gennadius [l] Conſtantinopolitanus cum Patribus prædictæ Synodi ſub eo habitæ, ex præcepto Domini refellit, *gratis accepiſtis, gratis date*, quod cum nobis mandatum ſit, *ἀκριβῶς φυλάττειν*, id eſt, *diligenter, accuratè, & ad literam obſeruare* debeamus, *καὶ μὴ σοφίζεσθαι τὰ ἄσοφα, μηδὲ κύβον ἀναῤῥίπτειν ἐπὶ κινδύνοις*, *nec in iis, quæ technas ſophiſticas non admittunt, vti ſophiſticâ calliditate, nec aleam periculoſam iacere*. Sed de iis aliàs.

[a] Concilium Conſtant. ſeſſ 43.
[b] Paulus 2. in extrauag. cõmunibus. Extra. cum deteſtabile.
[c] Lateran. ſeſſ 6. can. 8.
[d] Tridentinũ ſeſſ 21. cap. 1.
[e] Colon. parte 2. cap. 28.
[f] Mediolanẽſis variis in locis.
[g] Vide iſta omnia Concilia præterquam Burdigal ſub Cardinale de Sourdis, apud Bochell. tit. 21. lib. 7. decret Eccl. Gallicanæ.
[h] Pius V. Bulla cum primũ §. & vt Simoniacæ prauitatis.
[i] Luitprãdus lib. 2 cap. 8. & Petrus Damian. epiſt. 13. lib. 1. ad Alexand. Summum Pontificem.
[k] Ezech. 13.
[l] Gennadius epiſt. in ord. apud Balſamon. Vide etiã Petrum Damiani ſuprà.

ARTICVLVS II.

Quantum, & quàm atrox crimen ſit Simonia.

§. I.

Oſtenditur deformitas iſtius criminis.

I. QVAM atrox peccatum ſit ordinationes pecuniarias facere, aut ad ordinationes pretio promoueri multis poſſumus demonſtrare. Primò, oſtendendo eius criminis enormitatem, deformitatem, &, vt aiunt, irrectitudinem: ſecundò, ſenſum Patrum ea de re inquirendo: tertiò, varias pœnas percurrendo modumque iudiciarium, quem ſpeciatim in hoc crimine perſequendo Eccleſia voluit obſeruari. B

II. Repugnat autem ordinatio Simoniaca, primò religioni, ſecundò iuſtitiæ, tertiò pietati, & ſtudio, quo omnes qui in Eccleſia Catholica continentur, eius bonum proſequi debent. Religioni quidem repugnat, quæ violatur, tum contemptu diuini numinis, cuius maieſtas contemnitur, cùm non meliores, qui ei gratiſſimi ſunt, ſed pecunioſiores in Sacerdotes ac Miniſtros offeruntur, cuius cultus negligitur, quoties ad eum procurandum non aptiores ſeligi curantur, ſed qui benè nummati, pecuniâ de ordinatione paciſcuntur: tum maximè ſacrorum Ordinum neglectu, quibus iniuria infertur, cùm pecunia æſtimantur: nam *quis non vile putat eſſe quod venditur?* inquit [a] Hormiſda: vilia ergo Dei dona putat, qui vendi putat: quam proinde enormitatem Simonem Magum pecuniam ad habendam poteſtatem dandi Spiritus ſancti pollicẽtem redarguens S. Petrus oſtendit, dicens, [b] *pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti pecuniâ poſſideri, non eſt tibi pars, neque ſors in ſermone iſto: cor enim tuum non rectum coram Deo.* Quam doctrinam ab Apoſtolorũ Coryphæo hauſit [c] Gennadius, dum Simoniæ prauitatem ex eo capite deſumit: μὴ γὰρ ἐστὶ τῶν ἐπουρανίων, καὶ πνευματικῶν χαρισμάτων ἀμοιβὴ, τὰ γήϊνα, καὶ ἐπίκηρα, id eſt, *cæleſtia enim & ſpiritalia dona nulla eſt cum terrenis commutandi ratio:* quæ enim commutantur tantumdem valere exiſtimantur, quantum ea quibuſcum commutantur. At valoris ſpiritualium Dei donorum, ſeu cœleſtium, quæ pretium omne excedunt, cum pecuniâ nulla eſt proportio. Iuſtitiæ quoque ordinationis Simoniacæ vitium opponitur, tum quod turpi iſtâ ſacrorũ Ordinationum nundinatione doctiores ac ſanctiores, qui dignitatum minus cupidi eſſe ſolent, indoctioribus, ac minus probis in eas inuolantibus, in Eccleſiaſticarum functionum officiorumque diſtributione, quæ ſecundùm diſtributiuæ iuſtitiæ leges ſapiẽtioribus, ac melioribus debentur, ſoleant prætermitti: tum quod iniquum ſit, & contrà iuſtitiæ commutatiuæ regulas, id pretio commutare, quod pretio commutari non poteſt, donum gratuitum, vel vendere, vel emere, quod gratis acceptum & eâ conditione, à Deo boni iſtius largitore donatum eſt, vt gratis detur: talis autem eſt ſacrorum Ordinum donum, quod gratuitum, quia ex Chriſti gratia nobis contingit, gratis à Chriſto acceptum, eaque ratione Epiſcopis commendatum, vt gratis darent, iuxtà hanc Chriſti Domini ſententiam, *gratis accepiſtis, gratis date:* quam ſic illuſtrat [d] Gennadius, παρ' ἐμοῦ φησὶν ἐδέξασθε τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, εἰ μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ μοι μικρὸν ἢ μέγα τι καταβάλλετε, καὶ τοῦτο ὑμῖν πέπρακται παρ' ἐμοῦ, πωλεῖτε καὶ ὑμεῖς ἑτέροις αὐτό. εἰ δὲ δωρεὰν εἰλήφατε, δότε δωρεὰν καὶ ὑμεῖς, id eſt, *à me, inquit, accepiſtis dignitatem Sacerdotij, ſi mihi pro ipſo parum quid, vel magnum ſoluiſtis, & hoc à me venditum eſt, hoc quoque ipſum aliis vendite: ſin autem gratis accepiſtis, vos quoque gratis date.* Eandem rationem ad deteſtationem ordinationis pecuniariæ, vrget [e] Tharaſius. Denique pietati Eccleſiæ debitæ, ſeu ſtudio publici boni repugnat ſibi vel alteri quouis pretio procurata ad Eccleſiaſticos C D

[a] Hormiſda epiſt. ad Epiſcop. Hiſpan. cap. 1. Vide S. Greg. epiſt. 111. vel 113. ad Brunichildẽ lib. 7. regiſt.

[b] Actorum cap. 8.

[c] Gennadius in epiſt. Encyclica. Lege etiam Baſil. epiſt. Canonicã in Epiſcopis, ne pecuniis ordinent.

[d] Gennadius ſuprà.

[e] Tharaſius in epiſt. miſſa Adriano Papæ. Lege Baſiliũ ſuprà.

A ſticos gradus promotio: inordinatus enim eſt per pecunias faciendæ, vel recipiendæ ordinationis modus: qui nempe rectam eligendorum Eccleſiæ procerum formam labefactat; indignis ad apicem dignitatum aditum aperit; dignos nonnumquam arcet; virtutis ſtudiũ debilitat, veram gloriæ viam peruertit; pecuniarum immodicam cupiditatem excitat; ſolidam Eccleſiæ paſtorum exiſtimationem imminuit; probos improbis, doctos indoctis, ſapientes inſipientibus in adipiſcendis ordinibus æquat: ſúſque déque omnia peſſundat.

§. II.

Ex modo loquendi Patrum, eorumque ſententiis grauitas Simoniæ criminis oſtenditur.

III. Vt autem videamus, quanto odio ſancti Patres ordinationes Simonia-
B cas proſequuti fuerint, quædam ex ipſorum doctrinâ, modoque loquendi deprompta expendéda ſunt accuratiùs. Primúmque obſeruatu dignum eſt, Simoniæ crimen [a] *hæreſeos*, nomine ſæpiùs à Patribus indigetari: *licet enim*, vt rectè notat [b] Cancellarius Pariſienſis *Simoniaca labes per ſe non ſit hæreſis. Nam conſtat aliquem eſſe Simoniacum ex ſola deprauatione affectus per auaritiam, remanente iudicio recto intellectus*: quæ deprauatio voluntatis licet culpabilis ſit & flagitioſa, nullam tamen hæreſim inducit, neque enim eſſe poteſt hæreſis, ſine deprauatione intellectus errantis in iis quæ recta fides tradit: poteſt [c] *nihilominus præſumptione iuris, vel operis Simoniacus omnis in fide haberi ſuſpectus*. Cur autem Simoniacus omnis hæreticus præſumatur, cùm plures ſint rationes, quas ex dicendis colligere poterimus: tum vulgaris iſta mihi maximè arridet, quod cùm Simoniaci criminis labes non qualicumque pœnitentiâ abſtergatur, ſed ceſſationem à diuinis, ceſſionem beneficiis, reſtitutionem fructuum malè partorum requi-
C rat, hominem non ſolum in peccato, ſed in peccati ſtatu permanenti, affectuque peccandi continuò conſtituat, in quo facilè eſt voluntati callum obduci, eamque indurari: indurata autem voluntas, & aſſuefacta peccato, quo ſibi blandiatur, mentem ſæpiùs in errorem trahit, & fidei lumine illuſtratum intellectum excœcat.

[a] Lege Goffridũ Vindocinenſem opuſc. de Simonia.

[b] Gerſo tract. de Simonia ad rationem conſider 7. Vide Bonauent. fusè in 4. diſt. 25. quæſt 4.

[c] Gerſon ibidem.

IV. Alterum, quod obſeruari velim eſt, Simoniacam prauitatem non ſolùm hæreſim, verùm etiam hæreſim Macedonianorum errore damnabiliorem doceri. Rationem aſſignat Tharaſius Conſtantinopolitanus, [d] *illi enim*, de Macedonianis inquit, *creaturam, & ſeruum Dei Patris, & Filij Spiritum ſanctum delirando fatentur: iſti verò*, putà Simoniaci, *eundem Spiritum ſanctum efficiunt ſuum ſeruum: omnis enim Dominus quod habet, ſi vult, vendit, ſiue ſeruum, ſiue aliquid aliud eorum quæ poſſidet: ſimiliter & qui emit, Dominus eius volens eſſe quod emerit, per pretium pecuniæ illud acquirit: ità & qui hanc iniquam actionem operantur, detrahunt Spiritui ſancto, æqualiter peccantes his qui blaſphemauerunt dicentes, Chriſtum*
D *in Beelzebub eiicere dæmonia: atque vt veriùs dicam Iudæ comparantur proditori, qui Iudæis Dei occiſoribus Chriſtum vendidit. Cùm ergo Spiritus ſanctus conſubſtantialis ſit Chriſto, eiuſdem omnino, & ipſi portionis erunt.* Nec aliter licet aliis verbis ad Scholaſticam methodum magis appoſitis, idipſum exponit nobis [e] S. Thomas, Simoniam videlicet Macedonianâ hæreſi deteſtabiliorem dici, *non quidem ſecundùm rem*, ſed *ſecundùm proteſtationem*; quatenus qui donum vendit Spiritus ſancti, quodammodo proteſtatur ſe Dominum eſſe Spiritus ſancti, & qui emit, venditorem Spiritus ſancti, pro ipſius Domino videtur agnoſcere, & ab eo ſibi velle præſumitur Spiritum ſactum accipere, vt ſibi quoque ſubiiciatur: neque verò hæc proteſtatio Simoniacæ prauitati accidentaria eſt; quemadmodum enim religio in proteſtatione fidei, & exteriori Dei obſeruantiâ, ac cultu per ſe conſiſtit, ita irreligio quæuis, ſeu vitium religioni oppoſitum, cuiuſmodi eſt Simonia ex prædictis, videtur eſſe exterior quædam infidelitatis, & erroris intellectus nota, quamuis per accidens aliquando irreligio ſine infidelitate conſiſtat; quò ergo maioris irreligio erit proteſtatio erroris, eò maior hæreſis

[d] Tharaſ. epiſt. Adriano, refertur 1. q. 1. c. eos qui per pecuniam.

[e] D. Thomas 2. 2. qu. 100. art. 1. ad 1.

dicetur : at quod deterior hæreſis ſit Spiritum ſanctum ſeruum eſſe hominum (A) (quod Simoniaci proteſtari ac profiteri videntur) quàm ſeruum Dei, nemo non videt.

[a] Goffridus ſuprà.
[b] Torrenſis in antapologetico pro reſidentia paſtorum.

V. Tertium quoque adnotandum eſt, Simoniacam labem non ſolùm hæreſim, ſed omnium hæreſeon maximam, & primam habitam fuiſſe : quòd quidem probare contendit [a] Goffridus Abbas Vindocinenſis in eo opuſculo quod Calixto Papæ ſecundo oblatum inter eius opuſcula legitur (quamuis illud ipſum [b] Torrenſis Petro cognomento Leoni S. R. E. Cardinali tribuat) in eo inquam opuſculo totus in eo auctor eſt, vt probet Simoniam, & inueſtituram à laicis, hæreſim eſſe dicendam, idque cum huius libri ſit argumentum, idem ferè quoque eſt titulus : neque verò tantum hæreſim eſſe, ſed primam eſſe aſſerit : maximam verò, & teterrimam, eadem ferè qua ſuprà Tharaſius vſus eſt ratione adſtruere conatur; *firmiſſimè*, inquit, *crede* (*Pater Chariſſime*) *quod nihil aliud propriè hæreſis dicitur, niſi, quod à Patris vnitate Filium, ſiue Spiritum ſanctum conatur ſeparare, vel perſonarum alteram alterâ minorem, vel maiorem aſſerere : igitur* (B) *Simon Magus non tantum hæreticus, ſed hæreticorum primus & peſſimus extitit, qui non ſolùm à Patris æqualitate ſeparari poſſe Spiritum ſanctum exiſtimauit, ſed etiam ipſo Spiritu ſancto maior eſſe præſumptuosè tentando concupiuit : nam cùm ſe poſſe pecuniâ poſſidere Spiritum ſanctum putauit, quid appetiit, niſi, vt Spiritu ſancto maior ipſe haberetur, cùm maior ſit qui poſſidet, quàm quod poſſidetur?* Conſentit Gregorius [c] VII. qui Simoniam, omnium hæreſeon prodroma eſſe confirmat, aſſerens *hanc hæreſim ante omnes alias radice peſtiferâ in Eccleſiâ ſurrepſiſſe, atque in ipſo portu Apoſtolico maledictionis telo eſſe damnatam* : quod ipſum mutatis quibuſdam verbis ex Gregorio [d] Magno ſuprà retulimus. Nec aliquis obiiciat Iudam Iſcariotem Simone Mago priorem hæreſis Sacramentariorum auctorem fuiſſe. nam & ipſe Iudas Simoniacus fuit, quemadmodum Gregorius [e] Nazianzenus apud Gratianum, non obſcurè inſinuat : probátque [f] Gloſſa, quia cùm rem ſacram vendiderit, Simoniam commiſit : deinde Iudæ Iſcariotis hæreſis nondum Eccleſiâ conſti- (C) tutâ exorta eſt : nondum enim Eccleſia conſtituta dici potuit, cùm nondum conſummatum eſſet redemptionis noſtræ myſterium, nondum lex Euangelica promulgata, ideóque hæreſeon, quæ Eccleſiâ iam conſtituta exortæ ſunt, iure meritò omnium prima dici poteſt hæreſis Simonis Magi.

[c] Greg. 7. lib. 11. epiſt. 54.
[d] Greg. Magnus lib. 7. epiſt. 111. vide & Paſchalem infrà citandum.
[e] Greg. Naz. apud Gratia. 1. quæſt. 1. c. qui ſtudet.
[f] Gloſſa in dict. can.

VI. Quartò non ſolum hæreſeos nomine Simoniam, verùm etiam idololatriæ Patres affecerunt, nec ſine ratione : [g] *cùm enim*, inquit S. Gregorius, *omnis auaritia idolorum ſit ſeruitus, quiſquis hanc, & maximè in dandis Eccleſiaſticis honoribus vigilanter non præcauet, infidelitatis proditioni ſubiicitur, etiamſi tenere fidem, quam negligit, videatur.* Certè mammonæ, non Deo ſacrificant, qui pecuniâ Sacerdotium legitimè comparari poſſe putant : idololatris non abſimiles perhibentur, [h] *qui abominationem deſolationis, quæ dicta eſt à Daniele Prophetâ, ſtantem in loco ſancto*, erigere conantur, dum in templo Dei, id eſt in Eccleſiâ, [i] *ſimulacra gentium opera manuum hominum*, non Spiritus ſancti ſelecta tabernacula conſtituũt; dum homines verè ſaxeos, qui [k] os habeant, & non loquantur, oculos habeant, (D) & non videant, aures habeant, & non audiant, nares habeant, & non olfaciant, manus habeant, & non palpent, pedes habeant, & non ambulent, paſtores, & Eccleſiarum ductores, Doctoréſque eſſe volunt : nec Antichriſti prauitati ac cœcitati cedunt, qui per pecuniam ad dignitates Eccleſiaſticas prouecti [l] in templo Dei ſedent, oſtendentes ſe tanquam ſint Dij. Deus autem, qui eſt in medio Deorum, irridebit illos, & ſpiritu oris ſui interficiet eos.

[g] S. Gregor. lib 9. epiſt 55. ad Theodoricum Francorũ Regem.
[h] Daniel cap. 9. & Math. 24.
[i] Pſal. 113.
[k] Ibidem.
[l] 2. ad Theſſa. cap. 2.

VII. Quintò, Simoniam crimen eſſe dixerunt Patres omnibus criminibus maius : nam ſecundùm [m] Lucium Papam *Simoniaca peſtis ſui magnitudine alios morbos vincit* : iuxta Paſchalem ſecundum, [n] *Simoniaci primi & præcipui ſunt hæretici : omnia etiam crimina ad comparationem Simoniacæ hæreſis, quaſi pro nihilo reputantur* : quæ poſteriora verba habentur etiam in epiſtola quadam decretali [o] Innocentij tertij : cuius dicti ratio peti poteſt ex Ambroſio, qui de crimine Simoniæ ità diſſerit, [p] *inexpiabilis eſt venditi culpa myſterij & gratiæ vindicta cœleſtis tranſit ad poſteros* : minúſque Simoniacis quàm idololatris parcitur, vt patet exemplo

[m] Lucius cap. Simoniaca, de Simonia.
[n] Paſchalis 2. Papa, refertur 1. quæſt. vlt. c. vltimo.
[o] Innocent. 3. cap. per tuas, de Simon.
[p] Ambroſ. in cap. 4. Lucæ, lib. 4. cõmẽt. habetur 1. q. 1. can. cito.

Moabitarum

A Moabitarum, & cæterorum idololatrarum, qui vſque ad tertiam & quartam generationem ſolum decernuntur eſſe mulctandi, cùm tamen Giezi ſemen vſque in æternum pro eiuſmodi cupiditate habendi, propheticâ auctoritate damnetur. Quod pariter ex Eccleſiæ vſitatâ olim praxi colligi poteſt, quæ nempe cùm pœnitentias pro cæteris ferè omnibus criminibus, ad ſeptennium, decennium, vel aliquod aliud certum tempus definire ſoleat, Simoniaco verò pœnitentiam perpetuam imponit, vt ad mortem vſque pœniteat, quemadmodum ex dicto Gregorij [a] Magni apud Gratianum poteris colligere. Quis ergo non poſſit ex iis inferre ſecundùm vſitatam [b] iuris regulam, *ſceleratius eſſe commiſſum quod duriùs eſt vindicatum*. Non tamen abſque limitatione aut interpretatione hæc dicta accipienda ſunt, quæ ad deteſtationem potius criminis, terroremq; incutiendum accipienda mihi videntur, quàm vt ad acuratam diſputationis trutinam expenſa, aut *ἀκριβῶς* aſſerta. Eorum verò interpretationem latè proſequitur Cardinalis [c] Turrecremata, quem conſulas velim, ſi vberiorem eorum interpretationem habêre placuerit.

B VIII. Sexto denique adeò acriter Patres aduerſus ordinationes pecuniarias inuehuntur, vt cautè legi ſæpè debeant, & cum micâ ſalis: videntur enim primo intuitu velle aſſerere Simoniacas ordinationes omninò nullas eſſe, penituſque irritas, ad quam ſententiam videntur accedere Gregorius [d] Magnus epiſtolâ ad Syagrium Auguſtodunenſem, In quâ aſſerit, quod *quicumque ſtudet per pretij ordinationem ſacrum Ordinem ſuſcipere, Sacerdos non eſt, ſed inaniter tantummodo dici concupiſcit*: & Paſchalis ſecundus epiſtola [e] ad Mediolanenſes (cuius verba perperam à Gratiano [f] tribuuntur Gregorio Magno, in cuius operibus minimè inueniuntur) dum ait, *quicumque Sacerdotes ordines vendunt, aut emunt, Sacerdotes eſſe non poſſunt*: [g] Ambroſius & Leo [h] primus Summus Pontifex, dum hic in Ordinationibus Simoniacis, *ſpiritum mendacij*, ille veram *lepram* accipi aſſeuerat: quibus addi poteſt Gregorius [i] ſeptimus, qui ordinationes interue-

C niente pretio, vel precibus, vel obſequio factas, falſas ſe diiudicare profitetur. Plura vide apud [k] Gratianum, qui in hanc quoque ſententiam videtur inclinare, vt putet tam Simoniacos, quàm hæreticos omnes ius dandi Sacramenta amittere, & ordine Sacerdotali excidere: quem errorem refellunt Magiſter [l] ſententiarum, & [m] cæteri Scholaſtici, noſque poſtea agendo de miniſtro ſacræ Ordinationis, & ſuſcipientibus ipſam, refutabimus. Totius ergo quæſtionis ſolutionem in hunc locum reiicientes præmonere ſolùm poſſumùs prædicta teſtimonia, hanc interpretationem pati poſſe, vt dumtaxat innuant, nec gratiam eos recipere, nec legitimam ordinis executionem, qui propter pecuniam ordinantur, adeò vt functionibus ordinum vti nec debeant, nec ſecundùm leges poſſint.

[a] Greg. Magnus refertur 1 quæſt. 1. c. ſi quis neque.
[b] Probatur hæc regula ex c. nō afferamus in fine 24 quæſt. 1. & ex l. quæquâ, C. de Epiſcopis & Clericis, aliiſque teſtimoniis.
[c] Turrecrem. in c. eos, 1. quæſt. 1.
[d] Greg. lib. 7. epiſt 112. cit. c Deus dedit tract. contra Simo. tribuit
[e] Paſchal. 2. epiſt. ad Mediol.
[f] Grat. 1. q. 1. c. quicumque tribuit Gregorio.
[g] Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5. refertur 1. q. 1. c. cum ordinatur.
[h] Leo eadem quæſt. c. 1.
[i] Greg. 7. in Synodo Romæ habita cap. 6. vide tomo 3. Cōc. Binij parte 2.
[k] Grat. tota 1. cauſâ.
[l] Magiſter 4. ſent. diſt. 25.
[m] D. Thomas ibid. & in ſuppl. q. 38. art. 2. & alij.

ARTICVLVS III.

D *Quæ pœnæ propter Simoniam infligantur, ad quos ipſæ extendantur, & quæ ratio procedendi in hoc crimine accuſando & inquirendo.*

§. I.

I. EX prædictis ſatis patet quam fœdum, quàm enorme, quàm horrendum Simoniæ flagitium: confirmatur autem ampliùs, tum ex pœnis, quas ipſi infligit, tum ex ordine iudiciario, quem in hoc perſequendo crimine præſcribit Eccleſia; nam cùm pœnæ delictis reſpondere debeant, nec niſi in ſingulari & inſolito ſcelere vindicando, procedendi ratio, quæ reorum innocentiæ benignè conſulit, ſoleat immutari, cùm & ſeueriſſimè Simoniam ciuiles & Eccleſiaſticæ leges puniant, & procedendi in hoc crimine iuridicè vſitatam formam, quæ in fauorem reorum inſtituta fuerat, immutent, maximum legum iſtarum conditoribus Simoniæ crimen viſum fuiſſe neceſſarium eſt,

tantumque, vt ipſum puniri magis Eccleſiæ, ſiue Reipublicæ intereſſet, quàm A
innoxium aliquando damnari.

II. Prima omnium pœna, quam in eum qui Simoniacè ordines vel contulerit, vel receperit, Eccleſia conſtituit, eſt vt vterque *ipſo facto*, ab ordine ſeu executione ſuſpendatur. Quam pœnam veteres quidem Canones plures indicant: apertiùs verò confirmant Martinus 5. in Concilio [a] Conſtantienſi, & Paulus [b] ſecundus, in extrauagante ea de re editâ, quâ expreſſis verbis eos qui in Ordinibus dandis, vel recipiendis, occulto ſe, vel manifeſto Simoniæ crimine infecerint, tam ab executione ordinum, quàm ab adminiſtratione beneficiorum ipſo facto ſuſpenſos declarat. In quo, quantum ſaltem ad Simoniacè ordinatum, ſecutus videtur Alexandrum [c] tertium, qui huiuſmodi criminoſum quantumuis occultum, ab ordine perpetuò præcipit abſtinere, & pro vtroque capite [d] Adeodatum, qui Simoniæ criminis reo Miſſæ celebrationem interdicit. Nec de ordinato vmquam dubitatum, nam Patrum, & Conciliorum teſtimonia, quæ ordinationes Simoniacas nullas eſſe dicunt, earum ſaltem executionem illegitimam eſſe probant, proindéque ſuſpenſos ab ordinis executione, Simoniacè ordinatos eſſe demonſtrant. Quin etiam iuxta eiuſdem Adeodati [e] conſtitutiones adiungo, eum qui licet innocens de Simonia accuſatus eſt, debere ſuſpendi, donec publico iudicio abſoluatur, quod intellige ſecundùm [f] Gloſſam, ſi de eo crimine publicè infamatus fuerit. De ordinatoribus verò ante Pauli ſecundi conſtitutionem inter doctores non conueniebat, aliqui enim non *ipſo facto* ipſos ſuſpenſos eſſe putabant, ſed tantum ſuſpendendos: alij ſuſpenſos quidem *ipſo facto*, ſed non ſimpliciter, ſed vel ad triennium, vel ab huius ſolùm ordinis executione, ac collatione, quem pretio corrupti dediſſent. [g] D. Tho. & [h] Ioannes Andræas, hic in iure canonico, ille in Theologia probatiſſimus, de illo qui Simoniacè ordinatus eſt verũ cenſent, quod ipſo facto ſuſpenſus ſit, quia cùm furtiuè ſuſceperit characterem contra principalis Domini voluntatem, meritò executione illius priuatur; reliquos autem Simoniæ reos ipſo facto ſuſpenſos negare videtur, niſi manifeſtè crimen illud eos cõmiſiſſe innoteſcat: in quo caſu ob infamiam criminis ſuſpenduntur.

III. Altera pœna eſt depoſitio ab ordine Clericali quâ per Simoniam ordinatos puniendos eſſe ſtatuunt Concilium Toletanum [i] ſextum, itemque Gregorius [k] Nazianzenus, ſi vera eſt citatio Gratiani, Gregorius [l] Magnus, Calixtus [m] ſecundus, & alij: quam pœnam etiam ad ordinatores extendunt Canones [n] Apoſtolorum, [o] Ambroſius, [p] Gelaſius, [q] Concilium Chalcedonenſe, [r] ſexta, & [s] ſeptima Synodus, [t] Alexander II. & [u] Gregorius VII. in Synodis Romanis, [x] Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus, necnon etiam ex Imperatoribus, [y] Leo & Anthemius, ac [z] Iuſtinianus huius nominis primi, quorum omnium decreta ſaltem iuxta hodiernam praxim de depoſitione à Iudice infligendâ, non de eâ quæ ipſo facto incurratur, debent intelligi, adeout ante ſententiam iudicis Simoniacus nequaquam depoſitus cenſeatur, licet mereatur deponi. D

IV. Tertia eſt excommunicatio, quâ eum qui pecuniam dederit, vt ordinaretur, ex eo tempore quo detectus fuerit præmium obtuliſſe, perculſum eſſe docet [a] Ambroſius, eos verò qui hac de causâ munerum acceptatores extiterunt, ſi Clerici fuerint, honoris ſui amiſſione mulctari vult, ſi verò Laici, perpetuo anathemate condemnari: quam pariter depoſitionis ſententiam, tam ordinatoribus, quàm ordinatis Canones [b] Apoſtolorũ infligunt: eandémq; Anathematis ſententiam, tam in dantes, quàm in accipientes pecuniam pro ordinatione pronuntiant Concilium [c] Bracharenſe ſecundum, Gregorius [d] Magnus, Gregorius [e] ſeptimus, Paſchalis [f] ſecundus, Alexander II. [g] Papa epiſtola ad Clerum Eccleſiæ Lucenſis: & vt ad recentiora quædam decreta veniamus, Martinus [h] quintus in Concilio Conſtantienſi ſtatuit, vt omnis Simo-

[a] Martin. 5. extrau. multæ ſeſſ. penult. Concil Conſtantienſis.
[b] Paulus 2. in extrauag. cõmunibus, extrau. cùm deteſtabile, de Simonia.
[c] Alexand. 3 cap ex tuâ, de Simonia.
[d] Adeodatus cap tanta eſt, de Simonia.
[e] cap. accuſatum, & cap. quoties, de Simonia.
[f] Gloſſ ibid.
[g] D. Thomas 2. 2. q. 100. a. 6. in corp. & ad 5.
[h] Ioan. Andreas in cap. ſi qui videntur à Simoniacis 1. q. 1.
[i] Concilium Tolet 6. c. 4.
[k] Greg. Naz apud Grat. 1. q. 1. c. qui ſtudet.
[l] Greg M. in regiſt & apud Grat. ead. q. c. Presbyter.
[m] Calixtus 2. ibid. c. Sanctorum.
[n] Canon. 31. alias 30. Apoſtolorum.
[o] Ambr. lib. Paſtorali à Grat. ibid. c. reperiuntur.
[p] Gelaſ. epiſt ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 7. refertur 1 q. 1 can baptizandis.
[q] Cõc. Chalcedon can 2. refertur ibid. c. ſi quis Epiſ.
[r] Synod. 6. can. 22.
[s] Synod. 7. can 50.
[t] Alex. 2. in Synod. Rom. can. 3.
[u] Greg. 7. in Synod. Rom. cap. 6. com. 3. Conc. par. 2.
[x] Gennadius apud Balſam.
[y] Leo 1. & Anthemius l. 31. C. de Epiſc. & Cler.
[z] Iuſtinianus Nouella 6 cap. 1.
[a] Ambr. ſup.
[b] Can. Apoſt. ſup.
[c] Brach 2. c 3. refertur can. placuit qui eigeſ. ſecũdus 1. q 1.
[d] Greg. Magnus refertur ibid. c. quicumque.
[e] Greg. 7. ſuprà.
[f] Paſchalis 2. refertur 1. quæſt. vlt. c. vlt.
[g] Alexander ſecundus Clero Eccleſiæ Lucenſis, refertur 1. q. 3. c. ex multis.
[h] Martinus quintus Extrau. multæ, de Simonia, quæ habetur ſeſſ. 44. Concilij Conſtantienſis.

placea

A niacâ labe infectus, tam dans, quàm accipiens, etiamſi Epiſcopatus, vel Cardinalatus honore fulgeat, *ipſo facto* excommunicationis mucrone feriatur. Idem quoque Summus Pontifex alia [a] extrauagante data Mantuæ, anno ſui Pontificatus ſecundo, prædictam conſtitutionem clariùs explicat, & ſeueriori ſanctione confirmat. Primùm enim pœnas omnes, à quibuſcumque Summis Pontificibus retroactis ſæculis latas renouat, in eoſque, qui quantumuis occultè crimen iſtud admiſerint, qualicumque dignitate vel honore præcellant, excommunicationis iſtam ſententiam ipſo facto incurrendæ vim habere declarat: deinde eandem Summo Pontifici reſeruat, adeò vt, qui ea innodati fuerint, nonniſi à Summo Pontifice præterquam in articulo mortis abſolui queât, non habitur is etiam vim ſuam priuilegiis quibuſcumque, & facultatibus à Sede Apoſtolica acceptis, vel accipiendis pro abſolutione à quouis probato Confeſſario obtinendâ, niſi in ea conceſſione expreſſa criminis Simoniæ facta ſit mentio. Eadem decreuerunt Paulus [b] ſecundus, & Sixtus [c] quartus, quorum B omnium conſtitutiones innouauit Lateranenſe [d] Concilium ſub Leone decimo, & [e] Tridentinum, Pius [f] quintus ampliſſimè declarauit.

V. Eadem verò pœnâ excommunicationis non ſolùm qui per pecuniam ordinantur, vel ordinant, verùm etiam ipſi mediatores, & ſequeſtri, qui pecuniam dari procurant, vel quoquo modo turpi iſti commercio ſe immiſcent, vel fauent, variis conſtitutionibus percelluntur. De iſtis ita ſtatuit prædictus [g] Gennadius, εἰ δέ τις καὶ μεσιτεύων φανῇ τοῖς αἰσχροῖς τούτοις καὶ ἀθεμίτοις λήμμασι, καὶ οὗτος εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ. εἰ δὲ λαϊκὸς ἢ μονάζων, ἀναθεματιζέσθω, id eſt, *ſi quis autem his turpibus ac nefariis lucris ſequeſter, interceſſorve apparuerit, is quoque, ſi ſit Clericus, gradu excidat, ſin autem Laicus, vel Monachus, anathematizetur.* Concilium [h] quoque Chalcedonenſe, necnon [i] Vrbanus ſecundus eandem in procuratores & intermedios ſeueritatem exercuerant: quæ quidem veteres conſtitutiones à Paulo [k] ſecundo, & Martino [l] quinto citatis extrauagantibus C innouantur. Imò plectuntur etiam ij, qui vbi Simoniacum aliquem reſciuerint, non illicò eum Papæ, vel Camerario, vel locum tenenti, aut alteri à Pontifice delegato indicarint, ſiue manifeſtarint: cui conſtitutioni in hac parte deſuetudine derogatum fuiſſe putant [m] Tabiena, [n] Armilla, [o] Sylueſter & alij, quorum ſententiam etiamnum veram eſſe puto, quamuis omnium, qui vſquam fuerint Pontificum decreta nuperis conſtitutionibus renouata cenſeamus; ſed iis omnibus deſuetudo potentior eſt.

VI. Quarta pœna eſt reſtituendi obligatio, de quâ ſic religioſè ſtatuit Imperator [p] Iuſtinianus, vt aurum, quod vel ordinator, vel Clerici pro ordinatione receperint, Eccleſiæ iniuriam paſſæ reſtituant: ſi quis verò extraneorum ſit, & non in Clero conſtitutus, qui aurum aut rem aliquam propter patrocinium ordinationis acceperit, & maximè ſi adminiſtrationem gerat, habebit quidem ipſe à Deo pœnam: verumtamen etiam illud quod datum eſt, totum ab eo ablatum ſanctiſſimæ Eccleſiæ omnibus modis in duplum reddatur, inſuper etiam D ſiquam adminiſtrationem habeat, eâ cadat: quam etiam [q] conſtitutionem alibi renouat ipſe & inculcat.

VII. Quinta eſt vel exilium, vel detruſio in Monaſterium, vel carceri mancipatio: exilium Laicis, qui quippiam pro ordinatione acceperint, ſi aliquam adminiſtrationem geſſerint, præter dupli reſtitutionem, & priuationem adminiſtrationis ſuæ, perpetuum [r] Iuſtinianus indicit. Capitularibus [ſ] quoque Caroli decernitur, vt *Presbyter, qui aliquid dederit, deponatur à Clero, & alienus exiſtat à regulâ, & in carcerem ſi Epiſcopo placuerit, longo tempore detrudatur.* Alexander [t] tertius Simoniacum in Monaſterium detrudi conſulit, acturum pro crimine ſuo pœnitentiam.

VIII. Sexta eſt infamia, quam contrahunt quicumque ſacrilegâ præſumptione ad ordines ſe promoueri procurant, vel pollutas turpi ſacrorum venalitate manus aliis imponunt. Hanc autem infamiæ pœnam irrogarunt [u] Leo, & Anthemius Imperatores, quorum lex ciuili & Canonico iuri meritò inſerta eſt, cùm ad plures effectus, tam ciuiles, quàm Canonicos prohibendos infamia va-

[a] Idem extrauag. damnabilis, de Simonia.

[b] Paulus 2. extrau. cum deteſtabile, de Simonia, inter extrau. communes.

[c] Sixtus 4. extra damnabile, de Simonia in Bullario.

[d] Latera. ſub Leone 10. conſtit. 13. cuius initium ſupernæ.

[e] Tridět. ſeſſ. 24 cap. 14.

[f] Pius 5. Bulla cum primum, §. & vt Simoniacæ.

[g] Gennadius ſuprà.

[h] Cõc. Chalcedon. c. 2.

[i] Vrbanus 2. refertur 1. q. 5. c. Saluator.

[k] Paulus 2. ſuprà.

[l] Martinus 5. ſuprà.

[m] Tabiena v. Simonia nu. 78.

[n] Armilla v. Simonia, §. 57.

[o] Sylueſter v. Simonia, §. 19.

[p] Iuſtin. Nouella 6. cit.

[q] Idem Nouell. 123. c. 2.

[r] Iuſt. Nouel. 6. & 123. cit.

[ſ] Capitul. lib. 7. c. 146.

[t] Alexãder 3. cap. extua, de Simonia.

[u] Leo & Anthemius ad Armaſiũ præfectum prætorio, refertur 25. quæſt. 5. c. ſanè, & l. ſi quemquam, C. de Epiſcopis & Clericis.

Digitized by Google

leat : placet autem Imperatores iſtos loquentes audire, quod ingentem huius A criminis deteſtationem eorum verba præferant: *ſanè*, inquiunt, *ſi quis hanc ſanctam, & venerandam Antiſtitu ſedem pecunia interuentu ſubiiſſe, aut ſi quis, vt alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepiſſe detegitur, ad inſtar publici criminis, & læſæ Maieſtatis, accuſatione propoſita, à gradu Sacerdotij retrahatur: nec hoc ſolùm deinceps honore priuari, ſed perpetua quoque infamia damnari decernimus, vt eos quos par facinus inquinat, & æquat, vtroſque ſimilis pœna comitetur.* Eandem infamiæ notam iis inurit Innocentius [a] ſecundus in Synodo Romana, etiam qui beneficia vel officia Eccleſiaſtica, vel emerint, vel vendiderint. Quibus decretis ſeuerior videtur [b] Athalarici conſtitutio, quæ inſuper addit, vt *nota infamiæ ſuperſtites* (id eſt filios, vel hæredes) *inurat*.

[a] Innoc. 2. in Synod. Rom. cap. 2. refertur 1. quæſt. 3. c. ſi quis præbendas.
[b] Caſſiodor. var. lib. 9. epiſt. 15.

§. II.

Ad quos extendatur Simoniæ crimen, eiuſque pœna.

IX. Quæ omnes pœnæ cùm grauiſſimæ ſint, tum id grauiſſimum, quod, vt ex B prædictis patet, non ſolùm ad Simoniacè ordinantes, vel ordinatos extendantur, verùm etiam ad ſocios, & criminis quocumque modo participes, mediatores, & ſequeſtros, ſaltem plurimæ, imo etiam eorum aliquæ ad non manifeſtantes, nec reuelantes crimen, ſaltem ex intentione legis, licet non ex vſu & praxi, quibus ſtandum eſſe docuimus: imo etiam ad filios & hæredes eorum qui ad Simoniam quocumque modo concurrerint, nonnullæ amplientur: neque id tantum, ſed quod in aliis criminibus ordinariis inſolitum eſt, in quibus *accuſatore non probante reus abſoluitur*, & ab omni pœna immunis declaratur, qui à culpâ, iudicis ſententiâ, non ſufficientibus argumentis conuictus repertus ſit: de Simoniæ verò crimine infamatus, etſi conuinci, & ſufficienti probatione redargui, vel damnari non potuerit, non tamen ſine pœnâ dimittitur; ei ſiquidem ſeipſum purgare incumbet, qui ſi in purgatione deficiat, de Clericali gradu deiici debebit ex epiſtola decretali Alexandri [c] tertij ad Archiepiſcopum C Toletanum, itémque [d] alia ad Ciſtrenſem Epiſcopum.

[c] Alexander 3. cap. de hoc autem, & [d] cap. inſinuatum, de Simonia.

X. Verùm neque eò ſiſtit ſe Simoniæ pœna, ſed ad eos etiam qui per pecuniam ignoranter, & proinde inculpabiliter ordinati fuerint, iuris diſpoſitione, extenditur: nam qui hac ratione ordinati ſunt, ab executione illius ordinis, quem hoc modo conſcenderunt deiiciuntur, ne aliquem ex alieno crimine fructum conſecuti videantur: præclara de hac re ſententia (ſi quæ maximè adduci poteſt) extat in epiſtola Vrbani [e] II. ad Albertum Metenſem Epiſcopum, quam legere poteris iis verbis expreſſam, *præſentium portitorem, quem parentum incuriâ per pecuniam non Epiſcopo, ſed cuidam principum eius datam, inuitum Sacerdotij dignitatem obtinuiſſe ſignificaſti, licet ſancti Canones deponendum eſſe teſtentur; tamen quia culpam iſtam neſciens, & coactus commiſit, & quia ab eodem ordine, vt deponeretur, ſupplicauit, vltionem, conſideratione diſcretionis (quæ mater eſt omnium virtutum) magis, quam ex rigore canonum, viſcera miſericordiæ exhibendo, ipſum in eodem ordine eſſe fraternitati tuæ conſulimus; ita tamen, vt ſi Eccleſia illa cui deſeruit, Sacerdotum penu- D riam non patitur, ſuſpenſus à Sacerdotali officio permaneat: quod ſi fortaſſe Eccleſiæ vtilitas exegerit, vt curam regiminis aſſumat, liceat ei ex conceſſione ſui Epiſcopi, fratrumque obedientiâ Sacerdotali officio fungi.* Hæc Vrbanus, qui etſi Eccleſiæ neceſſitate poſtulante cum Simoniacè ordinato diſpenſet, vt ordine ſuo fungatur: abſque ea tamen aliquem ſuo ordine fungi vetat. Vnde quando Lucius [f] tertius conceſſit, *vt poſſint qui ignorantes Simoniacè ordinati ſunt (quia Simoniaci non ſunt) in ſuis ordinibus remanere:* diſpenſationem eſſe, atque indulgentiam tradit [g] Bernardus Parmenſis in hunc Canonem.

[e] Vrbanus 2. epiſt. ad Epiſcop. Metenſem, refertur 1. q. 5. c. præſentium.
[f] cap. de Simoniacè ordinatis, de Simonia.
[g] Bernardus ibidem.

XI. Imo ne ij quidem, qui à Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint, in accepto ordine, niſi ex quadam Eccleſiæ indulgentiâ perſeuerare ſinuntur. Primùm enim [h] Gregorius ſeptimus recipiendos eos eſſe tantum voluit, *ſi eorum vita irreprehenſibilis probetur;* adeout nouo examine indigeant, nouáque inquiſitione, vt in acceptis Ordinibus perſeuerent: quippe cùm non ſatis Eccleſiæ probati videantur, qui à Simoniaco Epiſcopo probati fuerint; eorumque

[h] Greg. 7. lib. 6. regiſt. epiſt. 39.

Digitized by Google

eorumque incerta ſit fama, qui non probati viri iudicio nituntur: quæ proinde Gregorij ſententia vitioſas eorum ordinationes, atque electiones indicat, quæ Eccleſiæ iterum iudicio debeant confirmari. 2. eos qui ignoranter à Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint, nonniſi ex fauore quodam ac gratia in ordinibus remanere debere clariùs explicant Nicolaus, Alexander, & Vrbanus, huius omnes nominis ſecundi, ſummi in Eccleſia Dei Pontifices, quorum primus epiſtola ad omnes Epiſcopos ita loquitur, [a] *Simoniacos autem non Simoniacè à Simoniacis ordinatos per manus impoſitionem, pro temporis neceſſitate, in officio concedimus permanere.* Alter in Synodo Romana ita diſſerit, [b] *de his autem, qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt à Simoniacis ordinati, quia quæſita iam à longo tempore diutius ventilata eſt quæſtio, omnem modum dubietatis abſoluimus, ita vt ſuper hoc capitulo neminem deinceps ambigere permittamus: quia igitur vſque adeò hac venenata pernicies hactenus inoleuit, vt vix qualibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc malo non ſit aliquâ ex parte corrupta: eos qui vſque modo gratis ſunt à Simoniacis ordinati, non tam obtentu iuſtitiæ, quàm intuitu miſericordiæ, in acceptis ordinibus manere permittimus; niſi*
B *forte alia culpa ex vita eorum ſecundùm canones eis obſiſtat. Tanta quippe talium multitudo eſt, vt dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſeruare non poſſumus; neceſſe ſit in diſpenſatione, ad pia condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus: Ità tamen vt auctoritate SS. Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicamus, ne aliquis ſucceſſorum noſtrorum ex hac noſtrâ permiſſione regulam ſibi, vel alicui ſumat, vel præfigat: quia non hanc aliquis ſanctorum Patrum iubendo, aut obediendo promulgauit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendo à nobis extorſit: de cætero autem, &c.* Tertius denique in Concilio Placentino ſimiliter decernit, [c] *ſi qui à Simoniacis non Simoniacè ordinati ſunt, ſiquidem probare potuerint ſe, cùm ordinarentur, neſciſſe Simoniacos eſſe, etſi tunc pro Catholicis habebantur in Eccleſiâ, talium ordinationes miſericorditer ſuſtinemus, ſi tamen eos laudabilis vita commendat.*

[a] Nicolaus 2. omnibus Epiſc. habetur 1. quæſt. 1. c. ſtatuimus.
[b] Alexãder 2. in Synodo Rom. cap. 3. apud Baron. anno 1063. & Binium tom. 3. Conc. parte 2.
[c] Vrbanus 2. in Conc. Placent. c. 3. refertur 1. qu. 1. c. ſi qui à Simoniacis.

XII. Ex quibus decretis hæc colliguntur, primum quod iuxtà rigorem canonum non receperint ſui ordinis executionem, qui quantumuis pij, & abſque
C vllâ ſuâ culpâ à Simoniacis ad hunc ordinem promoti fuerint: tam peſtilens nempe Simoniaca iſta prauitas viſa eſt, vt criminis minimè participes Simoniacorum contactus inficere iudicatus ſit. Alterum, quòd diſpenſatio, quæ ipſis indulgetur, non ad libitum ſummorum Pontificum, neque ex eorum beneplacito fieri dicatur, ſed temporum neceſſitati condonari, & Eccleſiæ vtilitate, imò neceſſitate extorqueri, deterreanturque ſummi Pontifices, ne, vbi par non fuerit neceſſitas, ſimili indulgentia neceſſariam Eccleſiæ diſciplinam ſoluant. Tertium, quòd eorum quibus hæc gratia conceditur ordinationes tolerari dicantur, quaſi Eccleſiæ graues, potius quàm ex poſt facto ratæ habeantur & gratæ. Quartum, quòd eis quibus hæc diſpenſatio conceditur, probatio incumbat, quâ neſciſſe ſe eos Simoniacos eſſe, ad quos ordinandi acceſſerunt, aliis notum faciant: notat tamen [d] Gloſſa in Can. Vrbani 2. citat. hanc probationem ſufficienter fieri iuramento, imo ſatis id probari cenſet, ſi contrariâ probatione non euertatur: ſed non facile hoc poſtremum conceſſerim:
D vt enim Canoni ſatisfiat, videtur neceſſarium, vt quantumcumque contrariæ coniecturæ non probent ordinatum Simoniam ordinatoris reſciuiſſe, ipſe ſaltem iuramento fidem faciat ſe neſciiſſe. Quintum, quòd iis tantum, quos probabilis vita commendat, executio ordinum à Simoniaco ſuſceptorum permitti debeat, adeo vt præcedentibus meritis ſubſecuti erroris venia cõdonari cenſeatur, vt notare videtur eadem [e] Gloſſa. Sextum, quòd illi ipſi quibuſcum diſpenſaretur per manus impoſitionem reconciliatoriam ſuis ordinibus reſtituerentur, vt expreſſiùs Nicolai ſecundi citatus Canon oſtendit. Quæ omnia maximam ſeueritatem Eccleſiæ indicant, quâ in eos vteretur, qui etiam ignoranter à Simoniacis ordinati fuiſſent: quam ſeueritatem nequis carpat, eam iuſtam eſſe & æquam hoc argumento confirmamus: cùm enim ex regula iuris communiſſimâ, [f] *nemo poſſit dare quod non habet*, non immerito is qui à Simoniaco, non Simoniacè, & abſque ſuâ vllâ culpâ ordinatur, eiuſdem ordinis, tanquam ab illegitimo miniſtro, præter intentionem principalis agentis cooperante ac-

[d] Gloſſa in can. ſi qui à Simoniacis, v. ſiquidem probare.
[e] Gloſſa ſuprà.
[f] l. nemo ff. de regulis iuris, 1. qu. 1. c. nemo, & c. per a̅ fectionem, & quæſt. 7. c. Daimbertus, item de conſecrat. diſt. 4. c. ſolet.

cepti, miniſterio, & executione priuatur: præſertim cùm in ſacramento ordinis A hoc ſingulare ſit, vt non ſolùm dignitas Eccleſiaſtica à miniſtro deriuari, verùm etiam eidem tanquam capiti, in quo omnes ordines continentur, ij, qui ordinati ſunt coniungi videantur, vt agendo de ordinationis naturâ, & miniſtro oſtendemus.

a Vrbanus 2. in Conc. Placent. c. 4.
b Nicol. 2. ſuprà.
c Alexand. 2. ſuprà refertur 1. qu. 1. de cætero.

XII. Quæ cùm ita ſint, non dubiũ eſt quin diſtrictiori cẽſurâ Canones eos plecterent, qui ſcientes Epiſcopum aliquem eſſe Simoniacũ, ab eo ſe ordinari, vel peterent, vel non inuiti paterentur: de iis [a] Vrbanus ſuprà laudatus ſic cenſuit, *qui ſcienter ſe à Simoniacis conſecrari (imò execrari) permiſerunt, eorum conſecrationem omninò irritam eſſe decernimus*: quibus nihilo benigniores, [b] tum Nicolaus, tum Alexander [c] ſecundi citati, decernunt, vt *conſecrator & conſecratus, non diſparem damnationis ſententiam ſubeant; ſed vterque depoſitus pœnitentiam agat, & priuatus propriâ dignitate perſiſtat*: ad hanc verò pœnã infligendam eâ ratione mouebãtur, quòd non omnino diſparem eius qui interdictum officium illicitè vſurparet, & illius qui ipſi ea in re conſentiens eſſet, ſeu communicaret, culpam eſſe B cenſerent, proindeque nec diſparem debere eſſe pœnam arbitrarentur: ſicque faciliùs futurũ crederent, vt Simoniaci à prohibitâ ſibi ordinum collatione abſtenturi eſſent, ſi pari in ſuſcipientes ab iis ordines propoſita animaduerſione, materia eis agendi ſubtraheretur: vnde etiã, vt notat [d] Gratianus, & ex epiſtola [e] Innocentij ad Epiſcopos Macedoniæ colligit, etſi olim cum reuertentibus ab hæreſi diſpenſatum fuerit, vt in ſuſceptis ordinibus miniſtrarent, vix tamen diſpenſatum legitur cùm iis qui vel ſcienter à Simoniacis ordinati fuerint, vel ſi ignoranter, eis poſteà liberè ac lubenter adhæſerint: ideoque hoc exemplo grauiùs ab Eccleſiâ Simoniæ crimen, quàm hæreſeos puniri patet.

d Gratianus poſt c. erga Simoniacos & Canonem conſtat 1. qu. 1.
e Innocent. 1. ep. 22. ad Epiſcopos Macedon. habetur 1. qu. 1. c. conſtat.

§. III.

An, & quo caſu poßit quis Simoniaco Antiſtiti ſuo communicare.

C

XIV. Hinc anxiè olim dubitatum, deberet ne ſubditus à Prælato ſuo, quem priuatim Simoniacum eſſe ſciret, ordinem recipere, ſi inſtaret ipſe, ſi vrgeret Clericus, rogaret populus, ſi officij neceſſitas, vel Eccleſiæ vtilitas exigeret: imò ſi Epiſcopus huiuſmodi ſibi ſubito parere recuſanti Anathema comminaretur: [f] Hugo Cardinalis cenſet eum qui à Prælato ſuo Simoniaco, quandiu ab Eccleſia toleratur, promoueri ſe patitur, nec peccare, nec ab officio ſuo retardari debere. Gloſſa [g] in citatũ Vrbani Canonem adhibitâ diſtinctione reſpondet: *ſi probare poſſum*, inquit, *prælati mei crimen, non debeo ab eo ordines recipere: ſi non poſſum, debeo recipere ordines, ſecundũ plurimos doctores: exequi tamen non poſſum ordines, ſine diſpenſatione Papæ tantum ſecundũ quoſdam, ſecundũ alios cuiuſcunq; ſuperioris: iſtam tamen diſpenſationem debere fieri in occulto, ne infametur ille prælatus, cuius crimen occultũ eſt.* [h] Ioannes Andræas, & [i] Bernardus Canonicus Bononienſis contrariũ aſſerunt, negantque poſſe quemquã ab eo quem Simoniacũ nouit, ordines recipere, etſi Prælatus ſententiã excõmunicationis non parenti inferat: pati nempe D ſubditũ potiùs debere in ſe hanc ſententiã inualidè ferri, quàm iniuſtè imperãti obtẽperare: inter vtroſque tamen hæc eſt differentia, quod Ioannes Andræas id ſolum verũ eſſe putet de Simoniaco in ordine, quẽ nempe dumtaxat ante omnem Iudicis ſententiã ab ordinum executione ſuſpenſum putat: Bernardus autem à quolibet Simoniaco, ſiue in ordine, aut beneficio ordines recipere vetitũ exiſtimet. Horũ verò ſententiã confirmatur ex [k] Innocentij tertij reſponſo, qui cùm à priore quodã Cantuarienſi rogaretur, quid agendũ foret Monacho Carthuſienſi, qui ſuſcepto habitu Monachali, à Diocæſano Epiſcopo fuerat in Subdiaconum ordinatus, ſed poſtmodũ didicerat ex relatione quorumdam, quod Epiſcopus prædictus multoties cõmiſerat vitium Simoniæ, *præcipit, vt prædictus Monachus in ſuſcepto ordine ſecurè miniſtret, ſed contra conſcientiam ad ſuperiores ordines nõ aſcẽdat*, ex eo enim deducũt, [l] interpretes 1. nõ poſſe quemquã ab illo recipere ordines quem crediderit Simoniacâ labe maculatũ, 2. poſſe aliquem ſecurè miniſtrare

f Hugo in c. nos conſecrationem 9. quæſt. 1.
g Gloſſa in c. ſi qui à Simon. 1. qu. 1.
h Ioan. Andræas in dic. c.
i Bernard. in cap. per tuas de Simonia.
k Innocent. 3. cap. per tuas 2. de Simonia.
l Vide Bernardum, & alios.

Digitized by Google

A niſtrare in iis ordinibus, quos ab eo receperit de cuius Simonia ex poſt facto aliquid inaudierit, ſi nondũ plenè id reſciuerit: cùm enim melior ſit conditio poſſidentis, nec facile in animis noſtris alterius, pręſertim verò prælati noſtri, labare debeat innocẽtia, aut exiſtimatio nutare, hinc fit, vt nec de prælato niſi manifeſtis argumentis conuicto malè ſentire debeamus: nec in ordinis noſtri periculum, niſi certa de cauſa venire, aut in dubio ab acquiſita bonâ fide dignitate, ſeu Eccleſiaſtico gradu, vel aliquantum decedere teneamur. 3° conſcientiam practicè dubiam, vel erroneam vnicuique gehennam parare, proindéque non poſſe quemlibet ab eo licitè promoueri, à quo ſe licite promoueri poſſe dubitauerit, atque adeò [a] *licet ex eo quod conſcientiam nimis habuerit ſcrupuloſam, in difficultatem huiuſmodi ſit collapſus, pœnam tamen vtique non euadet niſi deponat errorem.*

[a] Gloſſa in cap. per tuas 2. ſupra cit.

X V. Hactenus Iuriſconſultos conſuluimus, iam quid de eadem quæſtione ſentiant Theologi videamus. Inſtar omnium nobis ſit [b] D. Thomas, qui cæ-
B teris auctoritate potior, ſicut etiam doctrinæ ſoliditate, & vbertate præſtantior habendus eſt: Is ergo de eâ quæſtione ſic ſentit: *nec propter præceptum eius, nec etiã propter excommunicationem debere aliquem recipere ordinem ab Epiſcopo, quem ſcit Simoniacè promotum; & ſi ordinetur, non recipere ordinis executionem, etiam ſi ignoraret eum eſſe Simoniacum, ſed indigere diſpenſatione.* Rationem huius reſponſionis aſſignat; *quia nullus debet obedire alicui ad communicandum ſibi in facto illicito, ille autem qui eſt ipſo iure ſuſpenſus, & quoad ſe & quoad alios, illicite confert ordinem: vnde nullus debet ipſi communicare recipiendo ab eo quacumque ex causâ: ſi autem ei non conſtat, non debet peccatum credere alterius; & ità cum bona conſcientiâ debet ab eo ordinem recipere. Addit tamen: ſi autem Epiſcopus ſit Simoniacus aliquo alio malo, quàm per promotionem ſuam Simoniacè factam, poteſt ab eo ordinem recipere, ſi ſit occultum, quia non eſt ſuſpenſus quoad alios, ſed ſolum quoad ſeipſum.* Sed de hac ſuſpenſione ſuprà dictum eſt.

[b] D Thomas 2.2. qu. 100. art. 6. art. 2.

XVI. Verùm eò exarſit iſtud in Simoniacos odium, vt nec Simoniacis pare-
C re, nec ab iis, aut ordinatis ab ipſis Sacramenta ſuſcipere licitum putaretur: hinc verò turbæ, hinc ſeditiones, hinc ſchiſmata in Eccleſiâ orta ſunt: ſi quem fortè Epiſcopum Simoniæ labe infectum quidam alicuius apud populum auctoritatis ſuſpicarẽtur; cuiuſmodi turbarũ exemplum iam ſuperiùs ex eo quod occaſione Epiſcopi Florentini in ſuſpicionem huius criminis, [c] à S. Ioanne Gualberto adducti contigit, protulimus. Placet autem huius diſſenſionis initium ex vita S. Ioannis Gualberti, incommoda verò, & mala ex epiſtola S. Petri Damiani ad ciues Florentinos audire: prædictus ergo S. Ioannes, vt refert [c] auctor vitæ ipſius, *cùm quidam ex fratribus prauâ cupiditate inflammatus, Abbatiæ illius,* (in qua ſanctus habitum Monaſticum induerat) *adminiſtrationem numeratâ pecuniâ Florentino Epiſcopo ad ſe adduxiſſet, id vbi comperit, cum alio ipſi fauente Monacho, clam ex Monaſterio receſſit, venientemque Florentiam quendam magni nominis ſenem adijt cum ſocio Teutzo: is ſenex dicebatur, & apud B. Mariæ Eccleſiam Florentiæ in quadam cellulâ ſe incluſerat: permultique ad eum confluebant ſalutaria ab eo*
D *conſilia expetentes: valde autem Simoniæ labem deteſtabatur, quâ tunc multi in Eccleſiâ Dei contaminati erant: ab illo igitur Ioannes ſciſcitabatur num ſub Abbate Simoniaco intra ſuum Monaſterium Chriſto militare deberet, vel quid ſibi faciendum eſſet; conſuluit ille, vt cum ſacro palam in foro ciuitatis coram omnibus proclamaret, Epiſcopum & Abbatem obnoxios vitio Simoniæ teneri, ac deinde loco cederent: quod conſilium quamuis à communi legum conſuetudine abhorreret, ſimpliciter ille ſecutus eſt. Ea autem res magnum horrorem attulit multis, quibuſdam Epiſcopi ſtudioſis, & amicis clamantibus reum eſſe mortis, qui tanto viro tam fœdam labem aſperſiſſet: alijs verò eum excuſantibus. Porrò è tumultu extractus clanculum, vix euaſit manus eorum qui Epiſcopo fauebant: conſulenteque illo quem diximus ſolitario homine, è patriâ diſceſſit, & cum ſocio perquirere cœpit locum ad ſeruiendum Deo maximè accommodatum.* Quò tumultus iſte euaſerit, & quomodo compoſitus tandem fuerit ſuperiùs docuimus.

[c] Vita S. Ioãn. Gualberti apud Sur. 12. Iulij cap. 6.

XVIII. Quæ autem ex eo mala acciderint diſcere poſſumus [d], ex variis epiſtolis Petri Damiani, tam ad ciues Florentinos, quàm ad Monachos ipſos,

[d] Petrus Damiani epiſt. ad ciues Florentinos 21. lib. 8. & Teutzonem ep. 3. lib. 5.

ipſumque Teutzonem totius ſeditionis incentiuum armatos nempe ab Epiſ- A
copo in Monachos milites, quæſitos Monachorum præcipuos, interque eos, S. Gualbertum ad necem: compulſos pleroſque à Monachis, ſine conſperſione Chriſmatis Cathecumenos baptizare: Irriſa ordinatorum à ſchiſmaticis ſacrificia, eorum benedictiones ſubſannatas, exploſas, anathematizatas: deſpecta ab indignis Epiſcopis conſecrata templa; mille circiter homines his nugis næniiſque deceptos, ſine Sacramento corporis, & ſanguinis Domini deceſſiſſe, eumdem qui ſuprà Teutzonem (quod de aliis Monachis eius ſequacibus ſimiliter conijci poteſt) non niſi ſemel per anni circulum, & tunc non à ſui Monaſterij Sacerdotibus, ſed aliunde quæſitis percepiſſe Sacramenta.

XIX. Hos autem Monachos rectè reprehendit Petrus Damiani, quòd turbas cierent, & necdum probato crimine Sacramenta ab ordinariis paſtoribus non ſolùm recipere renuerent, ſed nec aliàs bona fide recipientes patienter ferrent: Nam, vt rectè docet [a] epiſtola prædicta ad Florentinos, *licet error* B
ſemper ſit, & vſque vitandus, tolerabilius tamen eſt ſi quis iuſtificat peccatorem, quàm ſi præiudicet innocentem, Synodus annaliter imminet, Sedes Apoſtolica cunctis adeuntibus patet; Romanam ergo pulſet Eccleſiam quiſquis ſe iuſtam aduerſus Epiſcopum ſperat habere querelam. Sed nec Alexandro Summo Pontifici gratum fuiſſe hunc à Monachis excitatum tumultum patet tum ex citatis actis S. Ioannis Gualberti; tum ex Canone ab eodem in Synodo Lateranenſi ac occaſione, vt probabiliter creditur, edito, qui iis verbis conceptus eſt, [b] *iuxta Chalcedonenſis tenorem, optimi Concilij Monachos, quamuis religioſos, ad normam S. Benedicti* [c] *intra clauſtra morari præcipimus, vicos, caſtella, ciuitates peragrare prohibemus, & à populorum prædicatione omnino ceſſare cenſuimus, niſi fortè quis de animâ ſuâ ſollicitus, vt eorum habitum aſſumat, eos intrà clauſtrum conſulere voluerit.*

XX. Cæterùm omnis iam iſta controuerſia ſublata eſt, & conſcientiis timoratis conſultum cõſtitutione Martini 5. [d], quæ in [e] Baſilienſi formata eſt, & C
in [f] Lateranenſi ſub Leone 10, ſeu in Concordatis inter Leonem 10, & Franciſcum primum Francorum Regem iterum innouata: quamuis paululum immutatis verbis in iis locis habeatur, nec omnino iiſdem, quibus à Martino quinto primum promulgata legitur: nam vt primum à Martino quinto edita legitur, ſoli nominantur excommunicati, & notorij Clericorum percuſſores excipiuntur à conſortio, ſocietate & communicatione fidelium, quæ cum reliquis excommunicatis permittuntur: vt verò in Conciliis Baſilienſi, & Lateranenſi habetur, excipiuntur etiam quilibet excommunicati notoriè. Porrò communis vſus Martini quinti extrauagantem, qualis primùm edita eſt, approbauit, Conciliorum Baſilienſis, & Lateranenſis additiones reiecit. Ex hac verò colligunt [g] Doctores à Simoniacis, quandiu ab Eccleſiâ tolerantur, quique nominatim excommunicati non ſunt, licitè poſſe quemlibet ordines ſuſcipere, & ad eos ab iis recipiendos liberè accedere: quod prudenti conſilio, *Ad euitanda fidelium ſcandala, & pericula quæ conſcientiis timoratis contingere poſſent,* D
in hac vitiorum ſentinâ, & colluuiis impietatis miſericorditer indulgetur; nè accreſcente in dies hominum malitia ſimpliciores conſcientiæ implicarentur, & alienæ malitiæ pœnas innocens ſæpè luere cogeretur: nec facilè Eccleſiæ incommodis, quæ ex Epiſcopi Simoniæ crimine orirentur, occurri poſſet: non enim facile eſt hocce tempore de Epiſcopi crimine queri: vt pote cum raræ iam Synodi, fere nullæ à Sede Apoſtolicâ, pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ reſarciendâ legationes inſtituantur: nec niſi ægrè cognitio priuati criminis ab Epiſcopo commiſſi, aut inquiſitio in ipſum, multo minus damnatio, in Romanâ curiâ habenda permittatur.

[a] Idem epiſt. cit. ad Florent.

[b] Alexander 2. in Synodo Lateran. refertur 16 qu. 1. c. iuxta Chalcedon.

[c] Vide ea de re epiſt. 86. Iuonis Laurencio Monaſterij Charitatis Monacho.

[d] Extrau. ad euitanda ſcãdala Martini 5. apud S. Antoninum 3. parte, tit. 25. cap. 3.

[e] Concil. Baſil. ſeſſ. 20. de excommunicatis, non vitandis.

[f] Lateranenſe ſub Leone 10 ſeſſ. 11. in cõſtit. quæ incipit primitiua, prope finem.

[g] Doctores paſſim agẽdo de excommunic.

De extraor

A

§. IV.

De extraordinaria contra Simoniacos procedendi ratione.

XXI. Denique, quàm graue Patribus noſtris viſum Simoniæ crimen ex hoc vltimo capite deprehendi poteſt, quod præter ordinem in cæteris accuſationibus ſeruari ſolitum contrà Simoniacos agi poſſit, ad inſtar enim publici criminis, & læſæ Maieſtatis Simoniæ accuſatio inſtituitur ex [a] lege Leonis & Anthemij Imperatorum ſuperiùs adductâ, & [b] Innocentij tertij reſponſo ad Priorem S. Victoris: vnde cùm ex legibus ciuilibus in ordinario crimine proſequendo, [c] nec ſerui agere aduerſus Dominum, [d] nec teſtificari poſſint, imo [e] nec ad vllum legitimum actum propter conditionis vilitatem admitti queant, attamen ſicut in crimine læſæ Maieſtatis ad [f] accuſandum & [g] teſtificandum admittuntur, etiam aduerſus [h] Dominos: *quia* [i] *in Maieſtatis crimine etiam honeſta* B *proditio eſt, nam & facinus tendit in Dominos*, & vt rectè ait [k] Tertullianus, *in læſæ Maieſtatis reos omnis homo miles eſt*, (quamuis ne hoc quidem crimen à communi procedendi forma exceperint Imperatores celeberrimi [l] Traianus, & [m] Tacitus) ita in Simoniæ crimine deferendo, [n] ſerui tanquam accuſatores, & in probando tanquam teſtes audiri poſſunt, ne mitiùs in religionis contemptores, quàm humanæ Maieſtatis violatores legibus agi videatur. Iiſdem quoque legibus ciuilibus infames [o] ab accuſatione, & [p] teſtimonio repelluntur: [q] mulieres quoque in publicis iudiciis, præſertim [r] meretrices, præterquã in crimine [ſ] violatæ Maieſtatis, quo cum [t] Simoniæ crimen ſancti Canones exceptum eſſe voluerunt, vt prædictis teſtandi & accuſandi licentiam darent, qui in aliis criminibus nequaquam audiuntur: *nam*, vt ait [u] Adeodatus Papa, *non eſt quilibet Catholicus reſpuendus, ſed vt veritatem aſſerat ad propalandam Simoniacam rabiem magnis eſt precibus exorandus*: &, [x] *tanta eſt labes huius criminis, quod etiam* C *ſerui aduerſus Dominos, & quilibet criminoſi admittuntur ad accuſationem: item omnis peccator Miſſam cantare poteſt præter Simoniacum, quem quilibet vt ab ordine accepto remoueatur, accuſari poteſt, vel etiam meretrix*. Quibus decretis conſentiens [y] Innocentius tertius, illas duntaxat exceptiones aduerſus teſtes in hoc crimine probandas admiſit, quibus probatis teſtimonia *non de zelo iuſtitiæ, ſed de malignitatis fomite* procedere viderentur: cæteras autem exceptiones, vt furti, adulterij, propter immanitatem hæreſis Simoniacæ (ad cuius comparationem cætera crimina quaſi pro nihilo reputantur) duxit repellendas: quoniam etſi probata fidem rectam debilitarent in aliquo, non tamen euacuarent ex toto, præſertim cùm teſtes de crimine fuerint emendati.

XXII. Prætereà pro criminibus inquiſitione ſolâ probatis ſecundùm perſonæ merita, & qualitatem exceſſus pœnam poſſe iudicantis diſcretionem moderari rectè cenſuit [z] Innocentius tertius epiſtola decretali ad Epiſcopum Gebennenſem & Valentinum: at in Simoniæ crimine, vt docet idem [a] Innocen- D tius, pœna Canonibus indicta imponi debet eadem quæ poſt iuridicam litis conteſtationem in iudicio infligeretur, nec moderatio pœnæ in eo locũ habet, niſi fortè in regularium gratiam, quibus tamen ſeuera pœna infligitur, qui nempe ſi ſola inquiſitione, Simoniacâ labe infecti deprehendantur, in arctius aliquod Monaſterium ad agendam pœnitentiam detrudi iubentur; quorum tamen crimen ſi ordine iudiciario comprobatum foret, tam in dantes, quàm in accipientes canonicæ ſeueritatis vltio exerceretur. Satis tamen illa ſeuera in regulares pœna atrocitatem criminis Simoniæ, & infenſum in ipſum Eccleſiæ odium manifeſtat. Eadem tamen SS. Pontificum in illud crimen ſeueritas innoteſcit, quod ſæculares Simoniæ crimine per ſolam inquiſitionem probato (quod idem etiam ſtatuitur de criminibus omnibus quæ ordinis executionem impediunt) eadem, qua ſi ſolemni iudicio conuicti forent, ſententia ſint feriendi.

[a] l. ſi quemquam, C. de Epiſc. & Clericis, & can. ſanè 25. q. 5.
[b] Innocent 3. cap. per tuas, de Simonia.
[c] l. 20 & vlt. ff. de his qui accuſare non poſſunt.
[d] l. 3. 8. & 11. ff. de teſtibus, & l. 8. ff. de accuſationib.
[e] l. 8 C. de iudicus.
[f] l. 5. §. 2. ff. de publicis iudiciis, & de iure fiſci, l. 18. §. 2. & 3.
[g] l. 11. C. de teſtibus. Nouell. 9. Iuſtin. cap. 6. Nouella Leonis 49.
[h] l. 20. C de his qui accuſare non poſſunt, l. 7. §. 2. ff. ad legem Iuliam læſæ Maieſtatis.
[i] l. 1. 2. 3. 4. C. Theod. eod. tit.
[k] Tertullian. apolog. cap 2
[l] Plinius in panegyrico.
[m] Vopiſcus in Tacito.
[n] cap. tanta, de Simonia.
[o] l. 4. & 8 ff. de accuſationibus, l. 1. & 15 C. de his qui accuſ. non poſſ.
[p] l 3. §. 12 14. 15 ff. de teſtibus.
[q] l. 1 2. & 8. ff. de accuſationibus, l. 18. de iure fiſci, l. 1. & 12. C. de his qui accuſ. non poſſ.
[r] l. quæ adulterium, C. de adult. & l. 4. §. lege Iulia, ff. de teſtibus
[ſ] l. 7 §. 1. & l. 8. ff ad legem Iuliam Maieſtatis, & l. 4. C. ad eandem legem.

[t] cap. tanta, & cap. ſi Dominus, & cap. licet Heli, de Simonia. [u] cap. ſi Dominus, de Simonia. [x] Innocent. cap. per tuas, de Simonia circa finem. Vide Bernardin. Dias in pract. crimin. c. 85. & Iulium Clarum lib. 5. recept. ſentent. §. de Simonia circa finem. [y] Innocent. 3. cap. inquiſitionis, de accuſationibus, [z] cap. dilectus 2. de Simonia.

A

CAPVT II.

De quibuſdam turpibus in ordinatione lucris, quæ vel Simoniæ prauitatem continent, vel eam redolent.

ARTICVLVS I.

De iis quæ Eccleſiæ in ordinatione perſoluuntur.

I. LATE ſe diffundit in ordinatione Simoniæ labes, multos inficit, & multis de cauſis, ordinatores ſiquidem, eorumque miniſtros, atque officiarios, vt vocant, putâ Examinatores, Archidiaconos, Vicarios generales, Notarios, & alios huiuſmodi inficere poteſt: ad ordinatos quoque extenditur, eorumque præſentatores, & patronos, necnon ad criminis mediatores, ac fautores: nec pecuniæ ſolùm ratione, & acceptione verùm etiam obſequij, & gratiæ mercenariâ exhibitione, laudiſque expectatione, macula illa interdum contrahitur; *quia*, vt ait Gregorius,[a] *aliud eſt munus ab obſequio, aliud munus à manu, aliud munus à lingua*, multa item ſunt quæ Simoniæ ſpeciem induunt, vel aliquem cum ea affinitatem habent, ex quibus quæ præcipua ſunt, vt meditationem non ingratam continent, ita nec meo quidem iudicio inutilem. B

a Greg. hom. 4. in Euāgel. prope finem.

II. Certum omnino eſt, quotieſcumque pecunia pro ordinatione confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio aliquo Eccleſiaſtici gradus, adeſſe perfectiſſimam Simoniæ rationem, non vmbram. Sed quid ſtatuendum ſit, ſi quis honorarium quoddam Eccleſiæ cui adſcribitur, aut Clericis in quorum cœtum adſciſcitur, aut populo cui præfuturus eſt, aut ordinatoribus eorumque miniſtris ex gratitudine conferat; vel alia quacumque ex cauſa, aut ob aliud motiuum non priùs ordinetur, quàm pecuniam erogare cogatur, hic diſcutiendum eſt. C

III. Prima quæſtio, quæ hoc loco mouetur, eſt de oblationibus, quæ Eccleſiæ fiunt, ad quam quis ordinandus eſt. Referunt[b] Zonaras, &[c] Balſamon Græci Canonum interpretes, nonnullos, cùm in Clerum legendi eſſent, pecunias Eccleſiæ offerre, Deoque dicare ſolitos, quibus deinde præſidentes, ſéq; in auro illo iactantes, eos conuitiis inſectabantur, qui nullâ datâ pecuniâ propter virtutem, vel fortè etiam ob dicendi facultatem, Clero adſcripti forent, contra quos inuehitur ſeptima Synodus hoc Canone,[d] τοὺς ἐγκαυχωμένους οὖν, διὰ δόσεως χρυσίου τετάχθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ συνηθείᾳ ἐπελπίζοντας, τῇ ἀλλοτριούσῃ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ πάσης ἱερωσύνης, καὶ ἐκ τούτου ἀναιδεῖ προσώπῳ, καὶ ἀπερικαλύπτῳ στόματι ὀνειδιστικοῖς λόγοις τοὺς δι' ἀρετὴν βίου ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκλεχθέντας, καὶ καταταχθέντας ἐκτὸς δόσεως χρυσίου ἀτιμάζοντας· πρῶτα μὲν τοῦτο ποιοῦντας, τὸν ἔσχατον βαθμὸν λαμβάνειν τοῦ οἰκείου τάγματος. εἰ δὲ ἐπιμένοιεν διὰ ἐπιτιμίου διορθοῦσθαι, D quem Canonem ſic Latinè vetteris, *eos igitur qui gloriantur ſe per dationem auri ordinatos in Eccleſiâ, & in hac malignâ conſuetudine, quæ alienat à Deo, & omni Sacerdotio ſperant, & ex hoc impudenti facie, & non operto eos probroſis, & contumelioſis verbis, qui ob ſanctitatem vitæ à Spiritu ſancto electi, & conſtituti ſine datione auri ſunt, inhonorant: primo quidem nouiſſimum gradum ſui ordinis accipere definimus, quod ſi permanſerint, per Epitimiam, id eſt pœnitentiam corrigantur:* cui definitioni ſubiungit ſecundùm[e] Apoſtolicam regulam, & Concilij[f] Chalcedonenſis definitionē, tam ordinantem Simoniacè, quàm ordinatū ordine ſuo excidere debere. Ex quo patet abuſum quidem illum, qui contingebat in donationibus Eccleſiæ, quæ fiebant ab ordinandis, ſeptimæ Synodo corrigendum viſum eſſe, non tamen Simoniacum fuiſſe iudicatum: ſi enim Simoniacum illum hæc Synodus iudicaſſet, illius vtique fautores ſecundùm Apoſtolicos, quos ibidem citat Canones, & Concilij Chalcedonenſis decretum, quod pariter ibidem laudat, & approbat, latâ quoque depoſitionis ſententiâ puniuiſſet; mitiorem autem

b Zonaras, & c Balſamon in can. 5. ſeptimæ Synodi.

d Sept. Synod. c. 5.

e Apoſt. Canon 29. al. 28.

f Conc. Chalced. can. 5.

Digitized by Google

A autem ipſi pœnam impoſuit, reiectionem nempe Clerici in vltimũ ſui ordinis locũ, quæ pœna depoſitionis mitis, aut nulla præ aliâ videri poterat. Vnde rectè notant citati ſuperiùs [a] Zonaras, & [b] Balſamon non reprehendi hoc Canone donationes, quæ fiebant Eccleſiæ ab ordinandis, ſed reprehendi illorum temeritatem, & virulentiam, qui ob illam pecuniæ dationem inſoleſcerent: alioſque pauperiores, qui nihil Eccleſiæ contuliſſent, quantumuis pietate, vel ſcientiâ inſignes contemnerent. Ioannes quoque [c] vigeſimus ſecundus meminit conſuetudinis à multis retro annis receptæ, Annalia ab iis, qui de nouo ordinabantur, in aliqua Eccleſia recipiendi, & fabricis eiuſdem Eccleſiæ applicandi; quam conſuetudinem damnat, & ab Eccleſiâ ſuâ lege præſcribit.

[a] Zonaras, & [b] Balſamon ſuprà.
[c] Ioannes 22. extra, ſuſcepti regiminis, de electione & electi poteſtate.

IV. Mos tamen iſtarum oblationum Eccleſiæ faciendarum, & antiquus eſt, & publicâ lege olim probatus, ac receptus; nam Marcion hæreſiarcha, [d] Tertulliano teſte, ducenta ſeſtertia Eccleſiæ intulit; [e] Ambroſius eo tempore quo Epiſcopus ordinatus eſt, aurum omne ſuum, & argentum Eccleſiæ, vel pauperibus, prædia verò ſua Eccleſiæ diſtribuit: magnam quoque Clerici oblationem renuiſſe legitur Ioannes [f] Eleëmoſynarius dictus Patriarcha Alexandrinus; eaſdemque oblationes ſuâ lege approbauit [g] Iuſtinianus, *ſi quis*, inquit, *Epiſcoporum ſiue ante ſuam ordinationem, ſiue poſt ordinationem, voluerit proprias res, aut partem earum Eccleſiæ offerre, cuius Sacerdotium accepit, non prohibemus: & omni condemnatione & pœnâ præſentis legis liberum eum eſſe ſancimus, ſed etiam omni laude dignum iudicamus: quoniam hoc non eſt emptio, ſed oblatio.* Idem tamen reprehendit hunc abuſum qui irrepſerat, vt nullus in aliquâ Eccleſiâ admitteretur, niſi qui Clericis eius Eccleſiæ pecunias diſtribuiſſet. Itaque ad hanc corruptelam reprimendam Mennæ Patriarchæ in hæc verba reſcripſit, [h] *plurimas aditiones ſuſcipientes, hanc legem dirigere ad tuam beatitudinem iuſtum exiſtimamus: qui enim ordinantur à tuâ reuerentiâ Clerici in ſanctiſſimus Eccleſiis (abſque tamen ſanctiſſimâ maiori Eccleſiâ) omnium patiuntur crudeliſſima, non ſuſcipientibus eos illis Eccleſiis, antequam quantum voluerint, recipiant aurum, & nouimus hoc ex frequentibus aditionibus*

B (margin letter beside "pauperibus")

C *ad hoc factis nobis.* [i] *Sancimus igitur hoc beatitudinem tuam validiſſimè cuſtodire, vt ſiquidẽ eſt conſuetudo; dare eos qui ordinantur in ſanctiſſimâ maiore Eccleſiâ, hoc eos præbere, (nihil enim eorum quæ dantur in ſanctiſſimâ maiori Eccleſia nouamus) præterea verò in aliis omnibus nulli in eis Clericorum licentiam eſſe penitus, pro iis quæ vocantur inſinuatiua, aliquid ferre: ſed & ſi quis tale aliquid egerit, illum quidem priuari Sacerdotio: in illius autem officio introire, qui miſſus eſt, & hanc eum auaritiæ ferre mercedem; cuſtodire verò hoc etiam Dei amantiſſimos defenſores ſanctiſſimæ maioris Eccleſiæ pœnam formidantes decem librarum auri, ſi quid horum neglexerint, ſed gratis omnia procedere,* Cùm ergo ſuperiori lege conceſſerit Iuſtinianus ordinandis, vt Eccleſiæ cui adſcribendi ſunt, de ſuo aliquid tribuant, hac poſteriori abuſum qui irrepſerat, vt eiuſdem Eccleſiæ Clericis aliquid priuatim tribueretur, ne id de cætero fieret prohibens, emendauit. Primùm enim Imperator licuiſſe, alterum tanquam Simoniæ ſpeciem habens illicitum eſſe credidit, quod citatâ priori locô Nouellâ iis verbis apertè oſtendit, [k] *ſi quis autem Clericus cuiuſlibet gradus, ſiue gubernator cuiuſlibet venerabilis domus, aut ante ordinationem commiſſam ſibi cuiuſcumque gubernationis, aut ſollicitudinis, aut poſteà aliquid voluerit ſuarum rerum offerre Eccleſiæ in quâ ordinatur; aut loco, cuius gubernationem, aut ſollicitudinem ſuſcepit, non ſolum non prohibemus, ſed etiam magis inuitamus, eos talia pro ſalute animæ ſuæ facere; nos enim illa ſolum dari prohibemus, quæ propriis perſonis quibuſcumque præbentur, non quæ ſanctis Eccleſiis, aut aliis venerabilibus locis offeruntur.* Hæc Iuſtinianus: cui tamen videtur repugnare Alexander ſecundus Summus Pontifex ad vitandam quamlibet mali ſpeciem (quam fugiendam eſſe [l] Scriptura inſinuat, hortanturque [m] Canones) & ad omnem eius occaſionem radicitus exſtirpandam Eccleſia Lucenſis Clero reſcribens, quodlibet Donarium etiam Eccleſiæ pro inſtitutione dari prohibuit, [n] *Conſtituimus*, inquit, *& præſenti decreto firmamus ſicut olim noſtri deceſſores feciſſe noſcuntur, vt nullus deinceps Epiſcoporum beneficium Eccleſiæ (quod Canonicam † vel præbendas, ſeu etiam * ordines vocant) pro aliquo pretio vel munere Clericis audeat vmquam conferre: ſed omnes miniſtros, & ſeruitores Eccleſiæ*

D (margin letter beside "bernator cuiuſlibet")

[d] Tertull. de præſcript. cap. 30.
[e] Paulinus in vita Ambroſij.
[f] Leontius in vita S. Ioann. Eleëmoſyn.
[g] Iuſtin. Nouell. 123. c. 2.
[h] Iuſtin. Nouell. 56. in præfatione.
[i] cap. 10.
[k] Nouel. 123. cap. 16.
[l] 1. ad Theſſ. 5.
[m] 1. quæſt. 1. c. emendari, cap. audiuimus, de Simonia, cap. cum ab omni, de vita & honeſtate.
[n] Alexãder 2. Lucenſis Eccleſiæ Clero, refertur 1. q. 3. c. ex multis.
† al. Canonicam.
* al. ordinationes.

gratis, & abſque vlla venalitate in ſanctâ Eccleſiâ ſtudeant ordinare, nec eligant in domo Domini qui maiores ſacculos pecunia conferant, ſed eos qui moribus, & diſciplinâ, atque ſcientiâ diuites, pro officio ſuo ipſam valeant ſuſtentare Eccleſiam. Conſtituimus, ac eodem modo firmamus, vt nullus cuiuſque gradus pro Eccleſia beneficio, aliquid audeat conferre, aut fabricæ Eccleſiarum, ſeu etiam quod pauperibus ſit diſtribuendum: quia teſte Scripturâ, qui aliquid malè accipit, vt quaſi benè diſpenſet, potius grauatur, quàm iuuatur. A

V. De propoſita verò quæſtione ita cenſendum eſt, Clericum bona ſua Eccleſiæ offerentem, ad quam ordinandus, & in quâ inſtituendus eſt, Simoniam committere, ſi pecuniæ interuentu ordinetur, ſiue pecuniam ea conditione largiatur, vt ordinationem eius procuret, ſiue Epiſcopum vt ordines conferat, pecuniæ largitione promereatur, ſiue cum alio quouis de ipſa ordinatione procuranda, facienda, vel confirmanda paciſcatur: ſecus verò, ſublato omni pacto, conuentione, contractu, vel quaſi contractu, eum qui eiuſmodi Eccleſiæ ſuæ bona concedit, ab omni Simoniæ labe immunem eſſe. Cuius quidem quæſtionis ſolutio, præterquam quod ex ratione Simoniæ manifeſtè innoteſcit: vtpotè cum ipſa in commutatione temporalis cum ſpiritali conſiſtere dicatur, quæ commutatio ſine pacto implicito, vel explicito, conuentione formali, vt loquuntur, vel virtuali, contractu, vel quaſi contractu inito locum non habet: Eadem præterea ſolutio ex reſponſo Innocentij tertij Decano cuidam Bellouacenſi dato facilè colligitur. Conſultus enim Innocentius [a] tertius, an Canonicus, qui Eccleſiæ bona ſua largitus fuerat, vt illa poſtmodum pro præbendâ haberet, & in Canonicum admitteretur, ab omni Simoniæ crimine immunis eſſet, eum à Simoniæ reatu abſoluit, dummodo nullum pactum eius rei interceſſiſſet: ſi verò id ipſum pacto firmaſſet, Simoniacum declarat, *cùm in talibus inquit, omnis pactio, aut conuentio ceſſare debeat, iuxtà Canonicas ſanctiones:* quam reſponſionem mox enucleatius confirmat, cùm ait, *ſi tamen is, qui talem donationem facit, eâ intentione ducatur, vt per temporalia bona, quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci, & Clerici, qui eum in fratrem admittunt, non eſſent eum, niſi commoda temporalia perciperent, admiſſuri, ſine dubio tam ille, quàm iſti apud diſtrictum iudicem, qui ſcrutator eſt cordium, & cognitor ſecretorum, culpabiles iudicantur.* B C

[a] Innocent. 3. cap. tua nos, de Simonia.

VI. Ea verò eſt vltimorum in quæ incidimus ſæculorum malitia, vt rectè mihi videatur notaſſe [b] Gloſſa, eum qui tempore receptionis pecunias dederit, præſumi ſolere pretio Canonicatum emiſſe, nec abeſſe ſuſpicionem mali, licet fortè malum abſit; quam Gloſſę ſententiam, vt ad noſtrum propoſitum generaliter deriuemus, dicimus eum qui Eccleſiæ, ad quam ſe poſtularet ordinari, vel à quâ potius eligeretur, aut præſentaretur ordinandus, res ſuas in ea temporis morâ, vel ſtatim poſt legaret, Simoniæ ſuſpicione non cariturum: ſi enim negat Pelagius [c] Papa licitè poſſe quemquam, antequam in Epiſcopum eligatur, de rebus Eccleſiaſticis vlli ſecuritatem facere, *ne fiat rapinæ ſecuritas Epiſcopatus ambitio*: nonne potiori iure timendum eſt, ne ſi tempore electionis, ſiue inſtitutionis eligendus, aut iam electus bona ſua Eccleſiæ relinquat, pecuniæ largitio, acquiſiti tituli Eccleſiaſtici pretium videatur? & in Eccleſiæ perniciem illi cæteris præferantur, qui licet minus idonei officio gerendo, plura Eccleſiæ dederint, aut plura daturi ſperentur; ſicque intempeſtiuâ liberalitate Eccleſiæ dignitas, & populorum ſalus lædantur, atque importunâ gratitudine, vel nefariâ ſpe de ſingulorum meritis neceſſaria iudicia corrumpantur? ſi pariter iuramentum pro indemnitate rerum iam acquiſitarum Eccleſiæ ante electionem præſtitum, Simoniam redolet, eiuſque ſuſpicionem inducit: vt patet ex geſtis Vrbani [d] ſecundi, in quibus legimus Artaldum Arelatenſem, ſeu, vt rectiùs legit [e] Ioannes Andræas, Elatenſem Epiſcopum, infamiâ Simoniæ laboraſſe apud Archiepiſcopum ſuum Narbonenſem, quod iuramentum illud ante ſuam electionem præſtitiſſe diceretur, quam notam vix eluere potuerit: potiori certè ratione Simoniæ ſuſpicionem non omnino effugiet is, cuius liberalitate nouâ rerum ab ipſo datarum acceſſione auctior facta Eccleſia, ad eum maiori dignitate adornandum videtur inducta fuiſſe. Denique eadem, imo maior Simoniæ ſuſpicio elucet in eo, qui tempore ipſo quo electus eſt, Eccleſiæ D

[b] Gloſſa in cap. tua nos, citat.

[c] Pelagius Clero Catinenſi, refertur 8. quæſt. 3. c. talia.

[d] 8. quæſt. 3. c. Artaldus

[e] Ioan. Andræas in dict. can.

ſuas

Digitized by

A ſuas res legauit, quam in eo qui baptizandus nummos in concham mittit, vel in eo qui tempore conuerſionis ſuæ ſubſidium ab Eccleſiâ requirit: in vtroque tamen Simoniam facilè ſuſpicatur Eccleſia, cui ſuſpicioni cauendum cenſet: ob id enim Concilio Eliberitano [a] *emendari placuit, vt qui baptizantur* (*vt fieri ſolebat*) *nummos in concham non mittant, ne Sacerdos quod gratis accepit pretio diſtrahere videatur.* Ob eandem quoque cauſam Bonifacius [b] Papa præcipit, vt *qui ad conuerſionem accedit, gratis ſeruire incipiat, ſuique regiminis deuotè geſtet obſequium;* poſtmo dum verò quaſi ſubſidij gratiâ aliqua ei munera ipſius Eccleſiam largiri per mittit. Itaque ob hanc ſuſpicionem Simoniæ prudenter prædictus Alexander ſecundus omnem eiuſmodi largitionem in ordinatione prohibuit.

[a] Conc. Eliberit. c. 48. refertur 1. q. 1. c. emendari.
[b] Bonif. Eccleſia Calarit. Cœnob. 1. q. 2. c. quam pro.

ARTICVLVS II.

B *De pecunia pauperibus in ordinatione data, vel in epulas conſumpta.*

§. I.

De pecunia pauperibus data.

I. ALTERA quæſtio eſt, de Eleëmoſynis quæ pauperibus ex populo diſtribui, & epulis, quæ Clericis, ac populis in Epiſcoporum electionibus, ac conſecrationibus parari ſolebant. Moris ſiquidem fuit vt Epiſcopi in conſecratione ſua, iis qui pauperiores eſſent ex populo aliqua largirentur: luculentum huius moris teſtimonium legitur apud Caſſiodorũ in Edicto [c] Athalarici principis Arriani dato anno regni eius octauo, Iuſtiniani verò ſeptimo, in quo edicto ad poſtulationem Ioannis ſecundi Romani Pontificis, qui id per Eccleſiæ defenſorem petiiſſe refertur, pecuniæ illius diſtribuendæ ſumma de-
C finitur. *Cùm*, inquit, *de Apoſtolici conſecratione Pontificis intentio fortaſſe † prauenerit, & ad Palatium noſtrum producta fuerit altercatio populorum, ſuggerentes nobis intrà tria millia ſolidorum cum collectione Chartarum cenſemus accipere, à quibus tamen omnes * inidoneos rei ipſius conſideratione renouemus, quia de Eccleſiaſtico munere pauperibus eſt potius conſulendum. alios verò Patriarchas* (Patriarchæ hic pro Archiepiſcopis ſumi rectè notauit [d] Baronius, quippe cùm in ditione Athalarici Regis, imo in toto Occidente nullus eſſet Patriarcha præter Apoſtolicum Pontificem, id eſt Papam) *quando cum comitatu noſtro, de eorum ordinatione tractatur, in ſupradictis conditionibus, atque perſonis, intrà duo millia ſolidorum iubemus expendere: in ciuitatibus autem ſuis tenuiſſimæ plebi non amplius, quàm quingentos ſolidos ſe diſtributuros eſſe cognoſcant. Reliquos & accipientes, & edicti præſentis, & dantes Canonum ſeueritas perſequatur.*

[c] Edictum Athalarici apud Caſſiod. var. lib. 9. epiſt. 15.
† permenerit.
* *idoneos*, id eſt diuites.
[d] Baron. ad annum 531. tomo 7.

II. Non omnino vituperandum fuiſſet hoc edictum, quod populorum inſatiabili cupiditati, & electorum Antiſtitum cœcæ ambitionis limites aliquos
D præfigebat, niſi eo edicto abutentes Athalaricus [e] Rex, & ſequentes Gothi principes pecuniam iſtam ad fiſcum redegiſſent, eámque pro confirmatione electionum Epiſcopalium, quam Theodoricus iam ante Athalaricum ad ſe traxerat, quaſi ſibi debitam exegiſſent, adeout non ſinerent, niſi illâ perſolutâ pecuniâ Epiſcopos ordinari; ſic enim, vt facilè bona in mala mutantur, cùm ante piâ quadam liberalitate ſacrandi Antiſtites, Deum placaturi, pecunias quaſdam in pauperes diſtribuerent, eorum poſteà ambitione factum eſt, vt ſumptus iſti qui Eccleſiæ graues erant, definiri debuerint, impoſito quoque Eccleſiæ onere, vt quod ex charitate anteà dabatur, velut ex iuſtitiâ debitum perſolui cogeretur, tum demum ambitioni Antiſtitum, Regum rapina ſucceſſit, qui deſtinatas pauperibus eleëmoſynas in teſtimonium vſurpatæ poteſtatis, rapuerunt; vt minus durum eſſet, quod Eccleſiæ facultates, & pauperum eleëmoſynas diriperent, quàm quod iniuſtæ pecuniæ perſolutione minus iuſtam iuris ſui vſurpationem confirmarent. Porrò non facilè mala conſuetu-

[e] Lege apud Caſſiod. lib. 8. epiſt. 15 & alios paſſim.

A do vincitur, quæ temporis ſucceſſu inualeſcit, ſed quaſi aduerſus æquitatem præſcriberet, poſtquam inualuerit, tanquam iuſta defenditur. Itaque euerſo Gothorum Imperio Iuſtinianus[a] Imperator, qui ius ſibi confirmandi electiones Epiſcoporum à Gothis vſurpatum aſſeruerat, ab eiſdem exigendæ pro iſta confirmatione pecuniæ conſuetudinem accepit, ſed ea de re mox dicemus ſuo loco.

[a] Vide infra.

III. Illud porrò, quòd pauperum gratiâ in ordinatione exigi ſoleret fusè reprehendit Gregorius epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem, iiſque argumentis & verbis reprehendit, [b] *Plerumque ergò aduerſarius animarum, dum non poteſt, in his quæ ad faciem ſunt praua ſurrepere, callidè quaſi ſpecie pietatis inuectâ, nititur ſupplantare, ſuadetque forſitan debere ab habentibus accipi, vt ſit quod poſſit, non habentibus erogari, dummodo, vel ſic venena mortifera eleemoſyna celatâ obumbratione transfundat, &c. omnino ergo metuenda, & cauenda eſt hoſtis aſtutia, ne quos apertè nequit tentatione ſubuertere, latente telo ſæuius valeat trucidare. Neque enim eleemoſyna reputanda eſt, ſi pauperibus diſpenſetur, quod ex illicitis rebus accipitur: quia, qui hac in-* B *tentione malè accipit, vt quaſi benè diſpenſet, grauatur potius quàm iuuatur. Eleemoſyna Redemptoris noſtri oculis illa placet, quæ non de illicitis, & iniquitate congeritur, ſed quæ de rebus conceſſis, & benè acquiſitis impenditur: vnde etiam illud certum eſt, quia etſi Monaſteria, aut Xenodochia, vel quid aliud de pecuniâ quæ pro ſacris Ordinibus datur, conſtruantur, mercedi non proficit: quoniam dum peruerſus emptor honoris in locum ſanctum tranſmittitur, & alios ad ſuam ſimilitudinem ſub commodi datione conſtituit, plura malè ordinando deſtruit, quàm ille poteſt ædificare, qui ab eo pecuniam ordinationis accepit.* Plura ad hoc propoſitum ibidem lege apud Gregorium, quibus ſimilia etiam leges apud[c] Baſilium.

[b] Greg. lib. 7. indict. 2. epiſt. 112.

[c] Baſil. epiſt. ad Epiſcop. ſibi ſubditos.

§. II.

De pecunia in epulas inſumpta.

IV. Conuiuia quoque pro electionibus & cõſecrationibus Epiſcoporũ olim ex- C hibita legimus, hos redarguit Sidonius Apollinaris, qui[d] *perfregeres paraſiticos culmarum ſuffragio comparabantur*: & in Concilio Carthaginẽſi III. grauiter reprehenduntur Preſbyteri,[e] *conuiuiis ſibi conciliantes plebẽ, vt perſuaſu maligno, & illicito eoſdẽ velint collocare rectores*: mentio quoque apud Gregorium[f] Turonenſem Tranſobodi Preſbyteri, qui quondam Archidiaconus Delmatij Ruthenorum Epiſcopi fuerat, qui cùm eius Epiſcopatum ambiret, epulum in ipſa vrbe Clericis præparauerat. Apparent etiam aliqua huius moris veſtigia, in eo quod de ſancti Galli ordinatione in Epiſcopum Aruernorum, refert idem Gregorius[g] Turonenſis: quod cùm videlicet Aruerni ad Theodoricum Regem munera ferentes Epiſcopum ab eo expetituri veniſſent, Rex ipſis redire iuſſis S. Gallum Epiſcopum futurum eis deſtinarit, iuſſeritque vt ordinaretur in Preſbyterum, & datis de publico expenſis ciues inuitarentur ad epulum, & lætarentur ob honorem Galli Epiſcopi, quod cùm ità factum eſſet, is referre ſolitus ſit ſe non amplius donaſſe pro Epiſcopatu, quàm vnum trientem coquo, qui id pran- D dium parauerat: Extant etiam eiuſdem veſtigia apud[h] VValſinganum, qui VValterum, quo die Cantuarienſis Archiepiſcopus conſecratus eſt, ſplendidiſſimum Regi Eduardo II. Reginæ, & magnatibus præparaſſe refert. Extant in vita S. Friderici[i] Traiectenſis Epiſcopi, de quo refertur, quod quo die in Antiſtitem inauguratus eſt, celebre conuiuium omni Clero, nobilibus item, & ignobilibus à Ludouico Pio Imperatore datum ſit. Prandia etiam à Clericis ordinatis conclericis, & concanonicis data olim fuiſſe patet ex decreto[k] Gregorij noni, qui illa abolenda & illicita eſſe definit, nonobſtante quacumque conſuetudine, cum quo eiuſdem videtur fuiſſe ſententiæ Vrbanus[l] quartus, aliàs quintus, qui quoſlibet paſtus, ſeu prandia quæuis ab ingredientibus Monaſterium quocumque ſtatuto, vel conſuetudine Abbatibus, Monachis, Prioribus, vel aliis exhiberi ſolita penitus interdixit.

[d] Sidonius epiſt. 25. Donulo lib. 4.
[e] Carth. 3. c. 41. vide etiã Afric. c. 10.
[f] Greg. Turon. hiſtor. Franc. lib. 5. cap. 47.
[g] Greg. Turon. de vitis Patrũ cap. 6
[h] Thomas VValſinghã ad annum 1304.
[i] In vita S. Friderici Traiectenſis Epiſc. apud Sur. 18. Iulij.
[k] Gregor. 9. prioris S. Thomæ Eſcal. cap. Iacobus, de Simonia.
[l] Extrau. ſanè, de Simonia, inter extrauag. communes.

V. Nullum tamen eorum Simoniæ reprehenſionem meretur, ſi recta dantis

intentio

A intentio fuerit: nam ſicut pauperibus eleëmoſynas diſtribuere pium eſt; ità quoque Clero ac populo ſolemni conſecrationis die, ſpirituales præparare ἀγάπας, epulaſque beneuolentiæ indices, non iniuſtũ. Hoc verò Simoniæ notam ac criminationem, vel ſaltem ſpeciem habet, ſi largitione iſtâ eligentium ſuffragia ambiuntur, hominum voluntates conciliantur, fautores & ſuffragatores quæruntur: virtute enim non pecuniâ ſacrum Magiſterium ambire oportet, pietate, non pretio, eruditione, non fautoribus. Conuiuiorum quoque iſti apparatus, quibus hominum voluntates deliniuntur, gratia, vel fauor quæritur, imbecilli tanquam hamo capiuntur, Simoniæ ſaltem turpitudinem redolent, quam numquam in ſacris electionibus, atque ordinationibus Eccleſia tulit. Si enim Vticenſis [a] Cato ex Stoïcorum ſententia negauit licere magiſtratus candidato, conuiuiis, aliiſque oblectamentis populum ineſcare, quantominus iis deliciis, licet magiſtratum ſacrum ſibi parare, qui, vt ex prædictis conſtat, fugiendus potiùs eſt quàm optandus, qui fugientibus offerendus, cupientibus negandus eſt. B

[a] Cicero orat. pro Muræâ.

VI. Quamobrem nec ſancti Patres morem iſtum vnquam probarunt, qui in quibuſdam adhuc noſtræ Galliæ Monaſteriis, in quibus monaſtica diſciplina elanguit, vt plurimum viget, quem Concilium Palentinum in Hiſpania, tanquam Simoniacæ prauitati fauentem reprehendit iis verbis, [b] *Quorundam Clericorum, & Laicorum abuſum, qui Clericos de nouo promotos, non permittunt in ſuis ordinibus miniſtrare, priuſquam eis adhibeant, per vnum aut plures dies, prandia, & conuiuia ſumptuoſa, vel certam præparent quantitatem pecuniæ, exſtirpare volentes, ſtatuimus, vt cùm Clerici, qui ad titulum alicuius Eccleſiæ, ad Subdiaconatus, Diaconatus, aut Presbyteratus ordines ſunt promoti, nouiter celebrare voluerint, vt Clerici illius Eccleſiæ eos liberè admittant, & eis ad celebrandum miniſtrent Eccleſiæ paramenta, celebrationi ipſorum charitatiuè, & amicabiliter aſſiſtentes, eiſdem etiam ſecundùm quod ordo ipſorum exegerit, portionem integraliter conferant & aſſignent. Quod ſi contrà hoc noſtræ conſuetudinis edictum Clerici quicquam malitioſè commiſerint, exegerint, aut perceperint, quartâ parte fructuum, & prouentuum beneficij, quod in dictâ Eccleſiâ obtinent, ſint priuati, exigenda per eum, cui Diœceſanus commiſerit, & fabricæ illius applicanda. Laici verò ſi Clericis nouiter promotis contrà hoc quicquam moleſtiæ, aut contradictionis obiecerint, in excommunicationis ſententiam incidant ipſo facto, conſuetudine quauis contrariâ non obſtante.* Hic verò Synodi Palentinæ Canon rationi, & æquitati videtur conuenientiſſimus. Turpe enim eſt, quod in ſpiritualium ordinum executione Clerici de nouo promoti vexentur, & executione pecuniæ, ab officio diuino ipſos aliquando retardari contingat. Turpe eſt, imo Simoniacũ, ſi licentia officij ſpiritualis exercendi pecuniæ ſolutione ematur: emi autem videtur, ſi tandiu illa denegetur, quãdiu non ſoluta pecunia pro ea obtinendâ, aut nõ paratæ epulæ fuerint. Turpe eſt, & intempeſtiuum, vt quo maximè tempore, qui de nouo ordinati ſunt, Deo vacare debent, quo ſuo officio dignos ſe exhibere ſatagant, terrenis tunc ſollicitudinibus diſtrahantur, animum habeant in popinis, di- D uerſentur in conuiuiis, & nonnunquam inter crapulæ, & ebrietatis ſordes, atque ineptias, obſcœnarum confabulationum importunâ occupatione diſtineantur. Apage has epulas, hæc conuiuia, in quibus Cereri, & Baccho frequentiùs libatur, quàm Deo, in quibus frequentiùs Veneris nomen auditur, quam Chriſti. Gratius fortaſſe alicui erit exemplum ſancti Andreæ Feſulanarum Epiſcopi, qui conſulentibus amicis, & conſanguineis, vt Miſſam primùm cantaturus, magnis oblationibus, ingentique pompâ celebraret, ipſe in conuentum ſyluarum proceſſit, vbi & Sacerdotij ſui primitias offerenti B. Virgo, cum Angelorum comitatu apparuit, dicens ei [c] *ſeruus meus es tu, quia ego elegi te, & in te glorîabor.* Mihi quidem maximè placet, vt in Eccleſiâ, cui aliquis adſcriptus fuerit, ſacrificij ſui primitias perſoluat, ità tamen, vt, non niſi præmiſſis conſcientiæ diligenti purgatione, & continuæ per aliquot dies orationis exercitiis, ad ſanctum Sacrificiũ celebraturus accedat, ac toto illo die cœleſti meditationi incumbat; ſi quod conuiuium parari expediat, in alium potius diem reiiciatur, quàm in eum quo primùm cœleſti conuiuio conuiuator, & conuiua futurus adhibetur.

[b] Conc. Palentinum tit. de Simonia.

[c] Vita S. Andreæ apud Surium 6. Ianuarij.

ARTICVLVS III.

De pecunia pro licentia conſecrationis impetranda, ab Imperatoribus extorta.

I. TERTIA quæſtio eſt de pecuniis, quas olim ante ſui conſecrationem Summi Pontifices Patriarchæ, Metropolitani, Epiſcopi Imperatoribus perſoluebant. Diximus ſuprà, non ſolum Reges Gothos Arrianos, verumetiam Imperatores [a] Græcos poſt Iuſtinianum, qui Gothorum in Italia Imperium peſſumdedit, etiam ab ipſis Summis Pontificibus auri aliquam ſummam pro confirmatione electionis diutiùs exegiſſe, nec paſſos fuiſſe Summos ipſos Pontifices ordinari, niſi numeratâ prius aliquâ pecunia: hanc autem Gregorius Magnus inuitiſſimè perſoluit? eandem cæteri ſubſequentes Pontifices, donec vno poſt Gregorium ſæculo, poſtulante Agathone, Romana Eccleſia ab hoc onere per Conſtantinum Pogonatum liberata eſt; quamuis ne tunc quidem ius confirmandi Romanum Pontificem Imperator remiſerit, cui nonniſi electo Benedicto II. omnino ceſſit. Eandem quoque pecuniæ exactionem aliquos è Regibus Imperio minimè ſubditis ſeruaſſe credibile eſt, præſertim cùm non multo ante ſuam ætatem tempore germen illud iniquum cœpiſſe pullulare referat Gregorius [b] Turonenſis, *vt aut Sacerdotium venderetur à Regibus, aut emeretur à Clericis*; idémq; vbi de electione S. Galli agit, [c] Aruernos ad Regem Theodoricum munera pro confirmatione electionis, quam fecerant, detuliſſe ſcribat: tanquam res iſta hoc tempore vſitata foret. In Oriente diutiùs hoc malum hæſit. Imperatoribus [d] enim Græcis mos erat, vt Patriarchas, vel ipſi eligerent, vel ſaltem ex tribus electis, quem vellent, vnum aliis præferrent, cui honorarium, ſeu mauis, tributum aliquod pro inſtitutione ſuâ perſoluendum imponere ſolebant. Ab iis proinde Turcæ morem iſtum hauſiſſe videntur, vt C duplex Tributi genus Patriarchæ imponant, vnum (quod πεσκέσιον vocant, malè quidam βισκέσιον) alterum quod χαράτζιον; priùs quod Sacerdotio incundo Patriarchæ recens electi: poſterius quod ſingulis annis Imperatori Turcarum penſitent: vtriuſque meminit [e] Zygomalas in Turcogræcia, qui ad tria millia florenorum excreuiſſe peſceſium teſtatur, cùm duorum tantum millium florenorum primum fuiſſe oſtendat Chronicum [f] Conſtantinopolitanum, vbi de *Peſceſio*, δοὺς πεσκέσιον φλωρία χιλιάδας δύο; imo qui primus hoc tributum obtulit [g] Simeon Hieromonachus Trapezuntius, vt Patriarchatu potiretur, florenos tantum quingentos perſoluit: cùm tamen ad tria millia excreuiſſet, mox ad duo millia redactum fuiſſe, docet [h] Malaxus in hiſtoria Patriarcharũ. Charatzij meminit ſimiliter idem [i] Chronicum Conſtantinopolitanum πληρωθέντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ μὴ δυνηθέντος δῶσαι τὸ χαράτζιον, μηδενὸς ὄντος τοῦ βοηθοῦντος αὐτῷ, οὔτε τῶν κληρικῶν, οὔτε τοῦ λαοῦ, ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακήν, *cùm veniſſet autem tempus, & non poſſet dare tributum quod Charatzion dicitur, nullo ipſi opem ferente, neque Clericorum, neque Laicorum, coniecit eum in carcerem*: meminere quoque Charatzij [k] Hieremias Patriarcha, & [l] Eleutherius Zebelenus. D Diſcimus autem ex [m] Phranzis Chronico Mahometem captâ vrbe dediſſe literas, quibus à Patriarcha quidquam exigi prohibebat: immunéſque quibuſlibet tributis tum ipſum, tum Epiſcopos ipſi ſubditos præſtabat: diſcimus & eiuſdem, ex [n] Turcogræcia, erga Gennadium Patriarcham liberalitatem, ſed non diu manſuram.

[a] Vide can. quia, & can. Agatho, diſt. 63 Anaſtaſiũ in Vigilio, Ioannẽ Diaconum in vita Greg. lib. 1. Ipſũq; Greg. in pſal. 4 pœnit. & Anaſtaſ. in Agathone.

[b] Greg. Toronenſis de vitis Patrum cap 6.

[c] Ibidem.

[d] Cătacuzenus lib. 4. hiſtor. cap. 37. Codinus cap. 20 de offic. & alij, omnes Græci hiſtorici paſſim.

[e] Zygomalas in Turcogræcia.

[f] Chronic. Conſtantinopolit.

[g] Vide eundẽ Zygom. ſup.

[h] Malaxus in hiſtoria Patriarch.

[i] Chronicũ Conſtantinop. cit.

[k] Hierem. Patriarch. in quadã epiſt.

[l] Eleuther. Zebel. de ſignif. Ecclypſeos.

[m] Phranſes Chronic. lib 3. cap 19

[n] Turcogræc. lib 1. p. 13.

[o] Gregor. in pſal. 4. pœnit.

II. Cæterum hanc exactionem Simoniacæ prauitatis accuſare videtur Gregorius Magnus, dum illum Pſalmi quarti pœnitentialis verſiculum exponit, *qui laudabant me aduerſum me iurabant*: Simoniacam enim hæreſim inſectatus, quam latè ſuo tempore propagata eſſet aperit, [o] *Concitauit enim*, inquit, *aduerſus Eccleſiam Dei non ſolum innumerabilem multitudinem, verumetiam regiam (ſi fas eſt dicere) poteſtatem: nulla enim ratio ſinit, vt inter Reges habeatur, qui deſtruit potius, quàm regit Imperium, & quoſcunque habere poteſt peruerſitatis ſuæ ſocios, eos à conſortio Chriſti efficit alienos, qui turpiſſimi lucri cupiditate allectus ſponſam Chriſti captiuam*

cupit

A *cœpit adducere, & Paſſionis Dominicæ Sacramentum auſu temerario contendit euacuare.
Eccleſiam quippe, quam ſui ſanguinis pretio redemptam Saluator noſter voluit eſſe liberam, hanc ipſe poteſtatis regiæ iura tranſcendens facere conatur ancillam: quanto melius foret, ſi dominam ſuam eſſe agnoſceret, eique religioſorum principum exemplo deuotionis obſequium exhiberet, nec contra Deum faſtum extenderet dominationis, à quo ſua dominium accepit poteſtatis: ipſe eſt enim, qui ait,* [a] *per me Reges regnant: ſed immenſæ cæcatus cupiditatis caligine, & diuino, vt patet, ingratus beneficio, & contra Deum faſtuoſus, terminos, quos poſuerunt Patres noſtri, contempto diuino timore, tranſgreditur, & contra Catholicam veritatem ſuæ furore tyrannidis effertur: in tantum autem ſua temeritatem extendit veſania, vt caput omnium Eccleſiarum Romanam Eccleſiam ſibi vendicet, & in dominâ gentium terrenæ ius poteſtatis vſurpet, &c.* Plura ibidem Gregorius, à quibus referendis abſtineo, nec plura ex meo profero, ſed ſolùm ſanctiſſimi Pontificis ſententiæ ſubſcribo, Simoniacam haud dubiè eam profitens pecuniæ exactionem, ſi modo eam prædicti Imperatores pro ſpiritualis dignitatis confir-
B matione, & licentiâ recipiendæ ſpiritalis ordinationis faciendâ extorquerent.

III. Neque tamen, quia Simoniaci fuerunt, qui hanc pecuniam ab electis Pontificibus exigebant, illico Simoniacus D. Gregorius iudicandus eſt, qui [b] ipſam inuitiſſimè perſoluit, tantumque ab ambitione abfuit, vt nullum non mouerit lapidem, ne Romanus Pontifex crearetur: non reliqui Simoniæ rei Summi Pontifices, qui eandem perſoluere coacti ſunt. Ij enim iniuſtam Eccleſiæ exactionem redimebant, non emebant dignitatem; moras conſecrationis Eccleſiæ nociuas datâ pecuniâ, quâ Imperatoriam conciliarent ſibi gratiam, repellebant, non pretio Pontificatum mercabantur. Sed nec Canonici iuris [c] Gloſſa putat Imperatores Simoniacos fuiſſe, qui hanc auri ſummam exigebãt, excuſante nimirum conſuetudine, quam attendendam eſſe in recipiendis muneribus circa ſpiritalia docet Ioannes [d] Andræas; quæ fortè opinio penitus reprobari non debet, vbi præſertim non quaſi auctione factâ plura pollicentibus
C ſpiritalia conferuntur, ſed vbi ſingulis certa, & definita auri ſumma non pro pretio dignitatis, ſed alio quæſito colore exhibetur; vt cum Imperatoribus ob protectionem, & tuitionem bonorum Eccleſiæ, ex conſuetudine perſoluenda præſcribitur: quis enim neſciat principibus quàm multi prætextus ſuppetant, quos iſti pecuniarum exactioni ſupponant, præter ſpiritalis tituli largitionem, confirmationem, vel ad ſpiritalia recipienda licentiam? Et ne in iis quærendis diu multumque laboremus, ſufficient ipſis eæ rationes, quod bonorum Eccleſiæ defenſores & magnâ ex parte fundatores exiſtant; quibus ex cauſis aliquod ſibi ex iis ſubſidium debitum eſſe cauſari poſſunt. Vnde non tam D. Gregorius Simoniacam fuiſſe prædictam exactionem vrget loco à nobis citato, quàm iniuſtam, contra dignitatem Eccleſiæ Romanæ, religionémque ac pietatem Principum. Quod ſi indubitatum fuiſſet eam Simoniacam extitiſſe, eam numquam paſſus fuiſſet tantus Eccleſiæ Doctor, tantoque zelo inflammatus Pontifex: cùm tamen Simoniæ ſpeciem haberet, ideo pariter Simoniæ nota eidem
D à ſancto Gregorio inuſta eſt.

[a] Prouerb. 7.

[b] Ioannes Diacon. in vita S. Greg. lib. 1.

[c] Gloſſa in can. Agatho diſt. 63.

[d] Ioannes Andræas in cap. tua, de Simonia.

ARTICVLVS IV.

De conſuetudinibus immemorabilibus, an contra Simoniam præſcribant.

I. NEque verò longiùs hîc progrediendum eſt, antequam quæſtionem illam agitemus, num diuturna conſuetudo Simoniæ labem impediat, eámque abſtergat. Pro vtraque parte grauia ſunt argumenta, quæ nobis ponderanda & diſſoluenda erunt, antequam ad alias quæſtiones, quæ ex eius ſolutione præſertim pendent, veniamus.

II. Primùm ergo ex prædictis didicimus, conuiuiorum, quæ nomine inſinuationis conclericis apparari ſolebant, conſuetudinem à Gregorio [e] nono fuiſſe damnatam, definitumque eam fruſtrà in hoc negotio prætendi oportere. Secundò, conſuetudinis quoque nullam rationem habendam, nec ſub eius

[e] Gregor. 9. cap. Iacobus, de Simonia.

obtentu reatum ſuum quenquam tueri poſſe in ſimili materiâ declarauit Alexander tertius [a] in Concilio Turonenſi, *quia*, inquit, *diuturnitas temporis non diminuit peccata, ſed auget:* [b] *& tanto grauiora ſunt crimina* (vt habet idem Pontifex in Concilio Lateranenſi generali) *quanto diutius infælicem animam tenuerunt alligatam:* Similiter D. Gregorius [c] Ianuario Epiſcopo Sardiniæ, prauã conſuetudinem vocat pro ſepulturis aliquid exigendi, eamque ſuâ lege reſigit. Concilium quoque [d] Londinenſe ſub Gregorio 9. nihil pro Sacramentis exhibendis, prætextu cuiuſlibet conſuetudinis, exigi poſſe definit. Quibus conſentiunt [e] Moguntinum anno 1549. habitum, & [f] Mediolanenſe primum à ſancto Carolo Borromæo. Aſtipulatur quoque [g] Ioannes 22. qui conſuetudinem annalia recipiendi, eaque applicandi Fabricis Eccleſiarum reprobat: Innocentius quoque 2 in Synodo Romana, [h] *nec ſub obtentu alicuius conſuetudinis* aliquid dari in ordinatione permittit, cui aſtipulari videtur [i] Paſchalis 2. res Eccleſiaſticas quaſcumque vendi prohibens. Concilium [k] quoque Lateranenſe ſub Innocentio tertio conſuetudinem quiduis dandi ab Epiſcopis, vel Abbatibus conſecratis reijcit; quibus plura inferiùs ſimilia proferemus. Vnde in hos Canones iuris B Doctores quæſtionem iſtam agitant, nùm abſque Simoniæ labe obtentu inueteratæ conſuetudinis aliquid pro ordinatione exigi poſſit. Pro negante quoque hac parte præter allata teſtimonia proferri poſſunt, [l] Cypriani, [m] Auguſtini, [n] Gregorij Magni, [o] Conſtantini Imperatoris, [p] Iſidori Hiſpalenſis, [q] Nicolai primi, [r] Innocentij tertij, [s] Gregorij 9. Summorum Pontificum, aliorumq; teſtimonia, quibus mala conſuetudo, non mi... is quàm corruptela vitanda dicitur; quibus conſuetudo rationi, veritati, iuri naturæ, vel diuino contraria reprobatur; nec ea ſolùm, verùm etiam [t] quæ Sedis Apoſtolicæ auctoritati obſiſtit, vel Canonicis obuiat inſtitutis, æquumque eſſe definitur, vt [u] *prauum vſum lex & ratio vincat*, nec conſuetudo [x] *vſque adeò ſui valitura momento ſit, vt aut rationem vincat aut legem.* At quis neſciat venalitatem Ordinum rationi, veritati, diuino, humanoque iuri eſſe contrariam? Quod cùm in omni pecuniæ datione pro ordinatione appareat, tum maximè cùm aliqua pecuniæ quantitas, C ſeu vt loquuntur taxa definita eſt, quam perſoluere oporteat: quippe cùm, teſte Vlpiano [y] *æſtimatio*, proindéque & taxatio quæuis, *quædam ſit venditio*, nec ſine pactione intercedere videatur; cui conſentit [z] Iulianus anteceſſor, dum eum qui litis æſtimationem ſuffert, emptoris loco habendũ eſſe reſpondet. Quamobrem in illam ſententiam, quæ omnes eiuſmodi pro pecuniâ capiendâ conſuetudines reprobat, deſcendit Ioannes [a] Andræas, cuius verba præſtat audire, quàm eorum ſenſum ſtrictim referre, *fingunt*, inquit, *aliqui, quod in conſecratione aliquid licitè petitur, non pro conſecratione, ſed pro conſuetudine: Sed hoc non eſt verum, nec excuſat conſuetudo in huiuſmodi ſpiritalibus vendendis, imò magis accuſat.* Cui conſentire videtur [b] Bernardus Parmenſis, qui nihil ex conſuetudine quauis exigi poſſe, aut ex pacto ſolui non ſemel, arbitratur.

III. Pars tamen affirmans ſuis quoque rationibus innititur, confirmaturque tum ex ijs, quæ ſuperiùs docuimus, & quibus ſimilia inferiùs multò plura D adducemus, exemplis, quæ nempe inueteratã conſuetudine obtinuiſſe aliquando videntur, vt à Simoniæ reatu excuſare quemlibet poſſent: tum ex varijs [c] legibus, Canonibuſque, quibus vis illa conſuetudini tribuitur, vt etiam contra legem & proprietatem rerũ præſcribere poſſit, quorũ aliqua, ne fuſior ſim, in margine adnotata legere poteris: nos enim illa breuiter percurrimus, [d] vt quæ ſcopum propiùs attingant, & ad propoſitum probandum idonea magis ſint, proponamus Stephanus [e] Papa Imperante Carolo Magno, ſic in electionibus pacta, pollicitationes, iuramenta de aliquo præſtando irritauit, vt tamen conſuetudines antiquas ab ijs excipiat. [f] Innocentius 3. in Concilio generali

[a] Alexand. 3. cap. non ſatis eod. tit.
[b] Et c. cum in Eccleſiæ, eod. tit.
[c] Greg lib 7. reg. indict. 2. ep 55. Refertur 13. qu. 2. c. queſta eſt.
[d] Conc. Londin. apud Math. Paris ad annũ 1237.
[e] Mogunt. cap. 42.
[f] Mediol. 1. conſtit. parte 2. cap. 1.
[g] Ioann. 22. extr. ſuſcepti regiminis, de elect. & electi poteſtate.
[h] Innocent. 2 in Synodo Rom cap. 2.
[i] Paſchalis 2. c. ſi quis obiecerit, 1. qu. 3.
[k] Conc Lateran. ſub Innocent. 3. c. 3.
[l] Cypriani.
[m] Auguſtini.
[n] Gregorij teſtimon. vide apud Gratian. 8. diſt. c. quæ contra, c. à veritate, c. ſi conſuetudinem.
[o] Conſtant l. 2. C quæ ſit longa conſuetudo.
[p] Iſidorus Synony. l. 2 Refertur c. vſus, diſt. 11.
[q] Nicolaus 1. ad Michaelẽ Imperat Refertur, can. conſequens, eadem diſt. & ad Hincm. Rhem. Refertur, c. mala conſuetudo diſt. 8.
[r] Innocent. 3. Epiſcop. Pictauiẽſi, cap. ad noſtram, de conſuetudine.
[s] Greg. 9 cap. cum tanto, eodem tit.
[t] Vide can. ſcit ſãcta diſt. 11. can conſequens eſt diſt. 8. & c. fin. de conſuetudine.
[u] Can. vſus ſuprà diſt. 11.
[x] Can. conſuetudinis ead. diſt.
[y] Vlpianus, l. plerumque, §. inde quæri, ff. de iure dotium.
[z] Iulianus, l. ſi propter, ff. de ratione rerum amotarum.
[a] Ioan. Andr. in cap. ſicut, de Simonia. Vide eundem in Can. ſi quis præbendas 1. quæſt. 3. vbi allegat Greg. 9. c. ſuprà cit.
[b] Bernardus in cap. non ſatis, & cap. Iacobus de Simonia.
[c] c. quemadmodum diſt. 12 c. contra ius ſcriptum, & c. placuit, diſt. 32. cap. cum veniſſent de eo qui mittitur in poſſeſſ.
[d] cap. ſuper eo, de cognat. ſpiritual. cap. ad hæc conſuetudo, de teſtibus, cap. ea noſcitur, de his quæ fiunt à prælat. inſtit. lib. 1. tit. 4. & alibi paſſim.
[e] Stephanus, c. quia ſancta diſt. 63.
[f] Innocent. 3. cap. ad Apoſtolicam, de Simonia.

d by Google

A Lateranenſi in conferendis Sacramentis *prauas exactiones fieri prohibet*, *& pias conſuetudines præcipit obſeruari*. Galo[a] Cardinalis, qui tempore Paſchalis 2. ab Epiſcopatu Bellouacenſi ad Pariſienſem tranſlatus eſt, ſtatuiſſe dicitur, ne Sacerdotes, vel Clerici occaſione alicuius conſuetudinis pro Sacramentis quippiam extorqueant, vt moneantur tamen laici, nè, quòd pro reuerentiâ Sacramentorum deuotio fidelium introducit, velint aliquatenus reuocare. Odo[b] Henrici 2. Anglorum Regis, & Regis Francorum conſanguineus, qui Alexandri tertij tempore Pariſienſem rexit Eccleſiam,[c] conſuetudines laudabiles pro ſepulturis exigi permittit. Idem ſtatuta[d] Synodalis Eccleſiæ Rhemenſis, & Trecenſis peruetuſta, nec non[e] Synodus Lingonenſis anno 1404. habita, aliæque Gallicanæ Synodi confirmant. Concilium[f] quoque Salisburgenſe tempore Martini quinti, & Friſingenſe[g] ſub Eugenio quarto, aliaque complura, *pias & laudabiles conſuetudines* in Sacramentorum receptione perſolui ſolitas, exigi poſſe concedunt. Quibus omnibus oſtenditur, nihil obeſſe, quin piæ quædam con-
B ſuetudines ſicut in cæterorum Sacramentorum adminiſtratione, ità & in Sacramenti ordinis collatione introduci potuerint, quæ ordinatum ad aliquid dandum obligent, & à Simoniâ, tam dantes, quàm accipientes excuſent.

IV. Hæ duæ verò ſententiæ, quamuis contrariæ ſibi videantur, poſſunt tamen inter ſe conciliari, & ad aliquam moderationem componi. Primò[h] enim certum eſt, quòd recipere pecuniam pro ſpiritali Sacramentorum gratiâ, aut poteſtate ſpiritali, quæ in Sacramento ordinis confertur, Simonia ſit, quæ nullâ conſuetudine præſcribi, aut excuſari poſſit: quia conſuetudo iuri naturali, aut diuino præiudicare non poteſt, quibus iuribus, vt ex rationibus ſuperiùs allatis patet, in eiuſmodi donorum venditione Simonia contrahitur. Secundò etiam certum eſt eis, qui in ſacrario operantur, de ſacrario ſecundùm[i] Apoſtolum edere licere: nec magnum eſſe, aut graue, ſi qui ſpiritalia ſeminant, carnalia metant: proindéque Sacerdotes ſpiritali ſub-
C ditorum bono vacantes, licitè poſſe recipere ſuſtentationem ſuam à populis, neque id obeſſe quominus etiam accipiant à Domino mercedem diſpenſationis. Sed vt hæc omittamus quæ à noſtro inſtituto longiùs videntur deflectere, notat[k] Gloſſa in illum Apoſtoli verſiculum ex epiſtola prima ad Timotheum, *qui benè præſunt Presbyteri duplici honore digni ſunt*, in quibuſdam ſuâ ætate Eccleſijs receptas fuiſſe à diuturno tempore conſuetudines, pro conſecrationibus Epiſcoporum, benedictionibus Abbatũ, & ordinationibus Clericorum, itemque pro Chriſmate, & oleo aliquid exigendi, quas non officere inquit iuri naturali, aut diuino quibus Simonia prohibetur, eo quod non exigerẽtur, quaſi pro pretio rei ſpiritalis, nec cum intentione vendendi, vel emendi: nec auctione quadam conſtituta, vt qui plura darent, cæteris præferrentur: ſed exigerentur veluti quædam ſtipendia per conſuetudinem approbata; in ijs tamen omnibus ſollicitè cauendum eſſe monet, vt vitetur ſpecies Simoniæ, vel cupiditatis, iuxta illud Pauli,[l] *ab omni ſpecie mali abſtinete vos*.

D V. Atque hæc eſt potiſſima ratio, ob quam cùm in reliquorum Sacramentorum collatione conſuetudines, vt vocamus, laudabiles Eccleſia obſeruari velit, & ſtipendia quædam miniſtrorum vitæ neceſſaria exigi permittat: in Sacramenti ordinis adminiſtratione conſuetudines quaſcumque ſæpiùs reprobaſſe videatur: quia nempe animaduertebat facilius in hoc Sacramento ſuſpicionem venalitatis contingere poſſe, quàm in aliis; tum quòd propter dignitatem, ad quam ſuſcipientem euehit, acrior eius obtinendi cupiditas inceſſere poſſit, quàm aliorũ: tum quod reliqua Sacramenta, propter gratiam quam continent, præſertim expetãtur: gratia autem iſta cùm pretio emitur, non habetur, proindeque perperam eorum emptio deſiderari poſſit: iſtius verò Sacramenti dignitas, & poteſtas non ſolùm quæ interius in animâ reſidet ad conſecrationem Corporis Chriſti, ſed quæ exteriùs in eo qui ab Eccleſiâ toleratur, poſt acceptam pretio ordinationem relucet: redituum quoque & prouentuum Eccleſiaſticorum vbertas iis adnexa hominum carnalium animos faciliùs allicere

[a] Statuta Galon. nu. 2.
[b] de Odo. vide Bleſenſ. ep. 117. 118.
[c] Odo communiũ præcept. Synod. cap. 2.
[d] Statut. Synod. Eccleſ. Trecenſis, & Rhem.
[e] Synod. Lingonenſis, & aliæ apud Bochel. de Matrim. cap. 152. de ſepult. c. 38. 39. 40. de extrema vnctione c. 42. & 43.
[h] De Sacram. cap. 14. de Simon. & alijs pluribus in locis.
[f] Conc. Salisburg. tom. 3. Conc. parte 2.
[g] Conc. Friſingenſe, ibidem.
h lege D. Th. 2. 2. qu. 100. art. præſertim 2. & Gerſonẽ tom. 2. de regulis moralibus cap. de auaritia, & tract. de contract. propoſit. 5. & 6.
[i] 1. Corinth. 9.
[k] Gloſſa in cap. 5. prioris ad Timotheum.
[l] 1. ad Theſſ. cap. vlt.

poſſint, vt Sacramentum iſtud pretio mercentur: cuius rei exemplo eſſe poteſt A
[a] Simon Magus, qui cùm ab Apoſtolis gratiam vidiſſet conferri, non gratiam, ſed gratiæ conferendæ poteſtatem pretio ſibi comparare cogitauit: facit itaque hominum cupiditas erga ſacros ordines, quæ facile inflammatur, vt in iis venalitatis ſuſpicio, & Simoniæ, atque auaritiæ ſpecies magis cauenda putetur.

[a] Actorum 8.

VI. Aliæ pariter huius diſcriminis rationes proferri poſſunt: hanc enim Concilium [b] Toletanum ſub Sixto 4. habitum, rationem aſſignat, *quòd præcipuè ordo ſit Sacramentum ſpirituale*, vt pote cùm non ſolùm gratiam gratum facientem quæ in omnibus Sacramentis infunditur, ſed plures gratias gratis datas conferat, poteſtatemque ſpiritalem, quibus maximè repugnat quocumque pretio comparari: deinde quod præ cæteris Sacramentis ad ſtatum ſpiritalis perfectionis ordo ſuſcipientem promoueat: ordo ſit perfectorum Sacramentum; & non niſi perfectis concedatur: nec ſolùm perfectionem tribuat, verùm etiam perficiendi poteſtatem: nè ergo ſpiritalis vitæ perfectio emi videatur, quodlibet emolumentum ordinationis prætextu exigi prohibetur. B Huic rationi alias etiam adiunge; has ſcilicet, tum quòd pauci Sacramenti ordinis miniſtri exiſtant, quibus non aliunde, quàm ex erogationibus, quæ ipſis ex ordinationibus contingant, commodius ſubueniri poſſit; prædictæ autem conſuetudines ideò tantùm ab Eccleſiâ tolerantur, ne ſubſidium Clericis ſacra operantibus, & Sacramentorum adminiſtrationi, vel ſpiritalibus officijs vacantibus debitum ſubtrahatur: tum quòd cauendum fuerit maximè, nè cùm diligens ad ſuſcipiendos ordines, præ cæteris Sacramentis, faciendum ſit examen, nec omnibus pateat, ſed paucis, iiſque eminentioribus & ſelectis, iudicium iſtud, & diligentem inquiſitionem pecuniæ vis peruerteret, eáue largitione aditus ad ſacram præfecturam indignis pateret, dignis verò, quibus curta ſuppellex foret, clauderetur: tum quòd, cùm cupiditati & ambitioni ſimul obuiam in hoc Sacramento eundum ſit, faciliùs fuerit ſumptus omnes prohibere, quàm moderatos conſtituere: nam & facilè pecuniæ cupiditas exiguos ſumptus quæſitis falſis rationibus augendos dictaſſet, & ambitio honorum ac dignitatum erogari conſenſiſſet; C & quantumuis modica largitione, immenſa etiam excuſari potuiſſet; vnde & criminis inquiſitio difficilior, & procliuior ad Simoniam via fuiſſet: ob quas proinde rationes nullam, ne modicam quidem, Eccleſia largitionem fieri voluit, ne immodicæ ſenſim fierent, vel factæ tegerentur: quòd etiam eo conſilio decretum, nè anſam inde ſubditi arriperent ſuſpicandi, non probitate, ſed pecuniâ ad Eccleſiaſticos gradus perueniri: nihiloque ſe inferiores iis putarent, quos non propter eminentiam vitæ electos, ſed propter pecuniam admiſſos ſuſpicarentur: facile enim de primoribus populus malum ſuſpicatur, & vbi ſuſpicatur, contemnit.

[b] Tolet. Concilium ſub Sixto 4. infrà citand.

ARTICVLVS V.

An poſt ordinationem, vel oblata ſponte munera dare, vel accipere ſit Simoniacum. D

I. MAximè itaque in ordinatione vitari debet cupiditatis & auaritiæ ſuſpicio, cuius fugiendæ cauſa munus, quod alioqui licitum eſſet dare, vel accipere, prohibetur, nè in eam ſuſpicionem, vel dans, vel accipiens incidat. Atq; inde fit, vt munera præſertim ante ordinationem dari Eccleſia prohibeat, de muneribus verò poſt ordinationem dandis minus ſit ſollicita: cuius rei ratio eſt, quia quæ poſt ordinationem dantur, nullo præſuppoſito pacto, nullâ turpi conuentione præmiſſâ, iudicium eligentis, ſeu ordinantis nullatenus corrumpere potuerunt, ſed integrum relinquunt, & liberum, ideoque gratitudinis & honorarij videntur eſſe teſtimonia, non pretij pro ordinatione dati argumenta; quæ verò ordinationem præcedunt, iudicium eligentis peruertere, & mercedis pro ordinatione oblatæ rationem ſubire poſſunt.

II. Atque

Digitized by Google

A II. Atque inde fit, vt variis Eccleſiaſticis legibus munera olim iſta poſt ordinationem permiſſa ſint, ſi gratis oblata, non incuſſo minimè largientibus pudore, aut metu, non iniecta largientibus ſpe maioris dignitatis, aut gradus extorta fuerint; præſertim ſi parui ſint momenti, non onerosa danti, non accipienti valdè vtilia, non tanta, quæ aut dantem de mercede cogitaſſe perſuadeant, aut accipientem credantur ad malum allicere, vel ab officij ſui recto tramite diuertere potuiſſe. Hinc Hieronymus [a] Samuelem, quamuis eum ob acceptum Propheticum oraculum Saül quarta parte ſicli donauerit, à Simoniæ labe excuſat, quod cùm modici valoris eſſet iſta pecunia, in grati animi ſignificationem dari, & in memoriam gratitudinis accipi ſolùm videretur. Hinc Concilium [b] Toletanũ 11. præmia, niſi voluntariè oblata, recipere vetat; hinc Gregorius ſeptimus in Synodo Romana clariùs hanc licentiam confirmat, dum ait, [c] *Is autem qui ordinatus fuerit, ſi non ex placito, neque exactus, neque petitus, poſt acceptas chartas, & pallium, aliquid cuilibet ex Clero, & gratia tantummodo causâ*
B *dare voluerit, accipi nullo modo prohibemus: quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ non ex ambientis petitione proceſſit.* Nec minus aperta huius quæſtionis deciſio & integra elucidatio continetur in reſponſo Alexandri tertij Archiepiſcopo Strigonienſi: cùm enim ſciſcitatus fuiſſet prædictus Archiepiſcopus, nùm Simoniæ criminis reus ipſe foret, à cuius fratre Legatus Apoſtolicus à quo pallium ipſe acceperat, equo donatus fuerat, reſpondit in hæc verba Summus Pontifex, [d] *in hoc itaque quod P. Presbyter Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus pro electione tua, & vt pallium tibi traderet, ad partes illas acceſſit, & frater eius præſciens neceſſitatem, & equum vnum, te ignorante tranſmiſit, quoniam per mare veniens, nullas aut paucas ſecum equitaturas adduxit, te nullo modo timere oportet: cùm in accipiendis, vel dandis muneribus tria ſint maximè attendenda, perſona ſcilicet dantis & accipientis qualitas, quantitas muneris, & donationis tempus. Qualitas perſonarum, vt à quo, & cui videlicet, an à paupere diuiti, vel è conuerſo, ſiue à diuite locupleti datum fuerit; æſtimatio muneris, & donationis tempus, ſi magni, vel minoris pretij res data exiſtat,*
C *& an inſtante neceſſitate, ſeu alio tempore conferatur. Si ergo prædictorum Cardinalis & fratris tui perſonam, & qualitatem penſamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo Cardinali equum vnum tranſmitti, quem etiam ioculatori non pœnitet vir tantus, & tam abundans fortè donaret, verùm ſi temporis neceſſitatem perpendamus, non aliâ intentione hoc conſtat factum fuiſſe, quàm vt Cardinali ſubueniretur in articulo prænotato:* & infrà, *quod autem ſcriptum eſt, beatus qui excutit manus ſuas ab omni munere, de illis donis dictum eſt, quæ accipientis animum allicere, vel peruertere ſolent: quoniam ſi ipſa etiam perſona electi offerat ordinatori, vel conſecratori ſuo electuarium, aut de vino, ſiue de aliis eiuſmodi, quæ modici pretij fuerint, & voluntatem recipientis inclinare, vel mouere non debeant; non tamen Eccleſia Romana interpretari conſueuit accipientem in hoc delinquere, vel donantem.*

[a] Hieron. in cap. 1. Michæ; habetur c. Iudices 1. q. 1.

[b] Tolet. 11. c. 8. refertur c. quidquid 1. quæſt. 1.

[c] Greg. 7. lib. 4. regiſt. epiſt. 44. ſiue cap. 88. in Synodo Romæ habita, refertur 1. quæſt. 1. c. ſicut Epiſcopũ.

[d] Alexãder 3. cap. etſi quæſtiones, de Simonia.

III. Duo hic addo ad prædictorum confirmationem, primum faciliùs Simoniam præſumi, ſi munus quodcumque ante ordinationem perſoluatur, quàm ſi poſt ordinationem, quia, vt ait Innocentius tertius [e] epiſtola decretali ad
D Archiepiſcopum Cantuarienſem, *expreſſius exprimit venditionis ſpeciem, qui prius recipit pretium, quàm rem conferat pretioſam.* Vnde ſecundùm [f] leges ciuiles emptor tenetur priùs offerre pretium, quàm venditor ei rem tradat, niſi neuter alteri fidem habeat, quo caſu pretium, & res apud ſequeſtrum deponuntur: quam doctrinam confirmat Cyrillus [g] Alexandrinus, qui nempe aſſerit Sacerdotes nihil accipere debere, niſi poſt Sacramenti collationem, quod Moſaïcæ legis [h] præcepto ſignificari docet, vtpotè quo Sacerdotes nonniſi ex reliquiis ſacrificij epulari iubebantur. Ideóque [i] filij Heli grauiter peccaſſe dicuntur, quòd carnes caperent antequam Domino offerrentur. Alterum eſt multa ſponte oblata recipi poſſe, quæ tamen licitè exigi nequaquam poſſunt: ſic enim pro Eccleſiis dedicandis nihil quidem exigi voluit Concilium Bracharenſe [k] ſecundum, quamuis oblata munera recipi poſſe permiſerit: ſic Eulogias, quæ ad Epiſcopos in Synodo deferri ſolebant, extorqueri vetat, oblatas tamen non reſpui conſulit Leo [l] quartus Pontifex maximus epiſtola ad Epiſcopos Bri-

[e] Innocẽt. 3. cap. in tantum, de Simonia.

[f] l. Iulianus, §. offerre, ff. de act. empt. & vendit.

[g] Cyrill. lib. 12. de adorat. in Spiritu.

[h] Leuit. 7.

[i] 1. Reg. 2.

[k] Brach. 2. c. 5. refertur 1. quæſt. 2. c. placuit.

[l] Leo 4. epiſt. ad Epiſcop. Britan. cap. 4. refertur diſt. 19. c. vt eulogias.

a Greg. lib. 7. regiſt. indict. 2. epiſt. 56.

tanniæ: ſic a Gregorius Magnus ad Ianuarium ſcribens (vt plura omittam, quæ hac de re proferri poſſent) pro ſepultura quod ſponte oblatum ſit, id recipi permittit, exigi verò quippiam prohibet. A

IV. Nec mirum: nam cum in emptionibus & venditionibus pretiũ exigi poſſit, gratuita verò numquam exigantur: id vtique magis habet rationem pretij quod exigitur, gratuiti verò quod vltro offertur. Iſtam tamen diſtinctionem muneris ante, vel poſt ordinationem oblati vix admittere videtur Baſilius in epiſtola Canonica ad Epiſcopos ſibi ſubditos, vbi eos monet, ne pecuniis ordinationes faciant: ſic enim loquitur b ὁ δὲ ἐστι τὸ τέχνασμα λέγω, νομίζουσι μὴ ἁμαρτάνειν, τῷ μὴ ἅμα προσλαμβάνειν μετὰ τὴν χειροτονίαν λαμβάνειν. λαβεῖν δέ ἐστιν ὅτε δήποτε λαβεῖν. *Quod eſt, eorum artificium dicam, exiſtimant enim ſe non peccare, quod neque ſimul accipiant, ſed poſt ordinationem capiant. Capere autem quandocumque, eſt capere.* Eadem iiſdem ferè verbis habentur in epiſtola Tharaſij c Conſtantinopolitani ad Adrianum Summum Pontificem: quorum quidem ſententiæ de muneribus alicuius momenti videntur mihi intelligendæ: certum enim eſt in praxi valdè differre, vt probauimus, aliquid modici valoris accipere poſt ordinationem: & aliquid ante ordinationem, quod ſit alicuius momenti, accipere: in hoc ſiquidem Simoniæ ſuſpicionem iure fundari, ſemperque mali ſpeciem deliteſcere, in illo ſecus apparet: magni tamen valoris munera, etſi poſt ordinationem ſponte oblata ſint, non tamen ſponte oblata præſumi, ſed ſuſpicionem inducere, quaſi anteà promiſſa fuerint, experientia docet: vnde in iis ſiue ante, ſiue poſt ordinationem dentur, licet quoad rem ſit differentia, tamen quoad ſuſpicionem vix aliquam reperiri veriſimile eſt. Nihilominus d Paſchalis, & e Innocentius II. Summi Pontifices, ſiue ante, ſiue poſt ordinationem nihil dari, etiam alicuius conſuetudinis prætextu, voluerunt: Concilium quoque Toletanum f ſub Sixto IV. habitum anno 1473. nequidem poſt ordinationem quicquam recipi permittit: *ordinationum*, inquit, *collatio gratioſè à ſanctis Epiſcopis eſt concedenda, cùm præcipuè Ordo ſit Sacramentum ſpirituale: præcipimus igitur vniuerſis Epiſcopis noſtræ prouinciæ, vt pro conferendis ordinibus quibuſcumque, nihil penitus ante, vel poſt, ſeu cum iidem ordines celebrant, exigant, ſeu recipiant.* B C

b Baſil. epiſt. can. ad Epiſcopos ſibi ſubditos apud Balſam. & tomo 2. eius operum.
c Tharaſ. epi. ad Adrianum Papam.
d Paſchalis c. ſi quis obiecerit 1. q. 3.
e Innocent. 2. in Synod. Rom. cap. 2.
f Conc. Tolet. ſub Sixto 4.

V. Conſulto quoque Tridentinum Concilium, conſentaneè decreto Synodi Romanæ ſub g Innocentio ſecundo, ad omnem penitus exſcindendam Simoniæ ſpeciem & occaſionem ſtatuit, ne quid etiam ſponte oblatum Epiſcopi, aut eorum miniſtri quouis prætextu recipiant, h *Quoniam*, inquit, *ab Eccleſiaſtico ordine omnis auaritiæ ſuſpicio abeſſe debet: nihil pro collatione quorumcumque ordinum etiam Clericatus Tonſuræ, nec pro literis dimiſſoriis aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec aliâ quacumque de cauſa etiam ſponte oblatum Epiſcopi, & alij ordinum collatores, aut eorum miniſtri quouis prætextu accipiant.* Eandem conſtitutionem amplexa ſunt, Concilium Mediolanenſe Prouinciale primum à ſancto Carolo Borromæo habitum, Concilium Burdigalenſe anno 1582. & Tholoſanum anno 1590. & alia variis temporibus, ſiue in Gallia, ſiue in aliis terrarum partibus, quæ eodem zelo repullulaſcentes ea occaſione Simoniæ ſurculos decretorum ſuorũ falce radicitus exſcindere conſtituerunt. i *Quod*, inquit 1. Mediolanenſe, *à Tridentina Synodo ſtatutum eſt, ne in conferendis Ordinibus Epiſcopi, & eorum miniſtri quicquam etiam ſponte quauis de cauſa datum accipiant, id ipſi inuiolatè ſeruent, & à ſuis cubiculariis, cæteriſque familiaribus ſeruandum curent.* Similiter Burdigalenſe k *Epiſcopi diligentiſsimè caueant, ne pro collatione ordinum, vel aliquid vltro oblatum accipiant, vel à ſuis accipi permittant:* Denique idem decretum Synodi Tholoſanæ in pari materiâ, l *quibus ius conferendi, eligendi, præſentandi, nominandi, aut quauis alia ratione prouidendi fuerit, ij omnes, vel eorum quicumque tandem fuerint miniſtri, familiareſve nihil prorſus in beneficij, graduſve conferendi gratiam, nec ſponte quidem oblatum accipiant.* Quæ quidem decreta ſaluberrima prudenti cuique haud dubiè videbuntur, tum vt Simoniæ via obſtruatur, tum vt ſuſpicio omnis huiuſce criminis occludatur: Etenim relicto ſemel illo aditu facilè Simoniæ vitium gliſcet, vel ſublato etiam crimine per iſtas rimas facilè Simoniæ ſpecies apparebit: ſi enim vel modica ſemel munera dare, & accipere licet, periculum eſt ne certatim dum D

g Innocẽt. 2. in Synodo Rom. cap. 2. cit.
h Conc. Trident. ſeſſ. 21. de reform. cap. 1.
i Mediolan. primum Prouinc. ſub S. Carolo, tit. de his quæ ad ordinis adminiſt. pertinent.
k Burdigalẽſe 1. tit. de Sacram. Ordinis.
l Tholoſan. apud Bochel. lib. 7. decret. Eccleſ. Gall. tit. 22. cap. 31.

maiora

Digitized by Google

A maiora quiſque æmulatione quadam munera offerre ſatagit, modica iſta munera in immenſum creſcant; quia nec ambitionis dantium, nec accipientium auaritiæ vllus eſt modus: periculum ne conſuetudo dandi pro lege ſit: & ſaltem pudore ſuffundantur, qui non dederint; vel viles habeantur, & minus generoſi, qui minus dederint: Sicque ſollicitantibus hinc auaritia, illinc ambitione, metu, verecundiâ, dandorum, accipiendorum pro ordinatione maiorum etiam munerum neceſſitas quædam imponatur, quæ Simoniæ notam inurat: vel ſi hoc minus contingat, contingere ſaltem credatur, ſicque Simoniæ ſuſpicione populorum animi grauiter offendantur.

ARTICVLVS VI.

Reprobantur conſuetudines aliquid dandi Ordinatori, ſeu conſecratori, cathe-
B *dratici, inthroniaſtici, paſtus, paſtelli, ſigilli, vel quocumque alio titulo.*

§. I.

De conſuetudinibus, cathedraticis, inthroniſticis, inſinuatiuis.

I. QVæ autem ſuperiùs diximus, infrà dicendis lucem adferunt, apparentque non fruſtrà præmiſſa, ſed neceſſariò præſupponenda fuiſſe. Ex iis ſiquidem iam omnes ſatis intelligũt Eccleſiam, nihil pro ordinatione cuiquam quouis titulo, ante vel poſt ordinationem, gratis oblatum, vel exactum dari voluiſſe, & quaſcumque contrarias conſuetudines, quæ ad tempus fortaſſe toleratæ, ſiue etiam permiſſæ, nec iniquæ iudicatæ fuerant; peremptoriis Eccleſiæ iudiciis tandem condemnatas extitiſſe: verùm ſpeciatim ſingulæ iſtæ
C conſuetudines examinandæ ſunt, eæque, quas vel cupiditas, vel ambitio ad faciendum fucum excogitarunt, propiùs inſpiciendæ ſunt, vt quantum in iis periculum lateat intueamur; quod probabiliter in cauſa fuiſſe creditur, ob quam Eccleſia, ſuis ipſas ſententiis reprobaret: primúmque de iis, quæ Epiſcopo conſecratori, ſeu ordinatori, tum de iis quæ ipſius officialibus, miniſtris, aut quibuſlibet aliis Clericis prætextu alicuius conſuetudinis perſoluta fuerint, diſſeremus.

II. Generatim obſeruandum eſt Eccleſiam variis decretis quicquam ordinatori ſeu conſecratori, ab ordinato, vel conſecrato dari ſæpiſſimè prohibuiſſe. Primùm enim Summi Pontifices diſtrictè id vetant; Gregorius [a] epiſtola ad Ioannem Epiſcopum Corinthiorum, *facto Concilio ante corpus B. Petri Apoſtolorum principis, tam de hoc* (puta pallio) *tum de ordinationibus aliquid accipere ſub diſtrictâ interdictione vetuimus.* Idem quoque [b] apud Gratianum *fraudulentum* muſſiculum appellat, quidquid in ordinatione quocumque prætextu dari fingitur.
D Aſtipulatur Gregorio [c] Innocentius 2. [d] Paſchalis 2. [e] Alexander tertius, & alij plures inferiùs citandi, quibus & [f] Baſilius, & [g] Tharaſius apertè conſentiunt. Seuerè quoque id ipſum, præter [h] Canones Apoſtolicos, varia Concilia prohibent, ex quibus aliqua proferimus, primumque ex Gallicanis Aurelianenſe ſecundum, [i] *ne quis Epiſcopus pro quibuſlibet cauſis, vel Epiſcoporum ordinationibus, cæterorumque Clericorum aliquid præſumat accipere, quia Sacerdotem nefas eſt cupiditatis venalitate corrumpi.* Turonicum ſecundum, [k] *nullus Epiſcoporum de ordinationibus Clericorum præmia præſumat exigere, quia non ſolùm ſacrilegum, ſed & hæreticum eſt, ſicut in* [l] *Dogmatibus Eccleſiaſticis habetur inſertum, ad ordinandum Clericum per ambitionem ad imaginem Simonis Magi pecuniam offerre Sacerdoti.* Cabilonenſe ſub Carolo, [m] *ſtatuimus, vt ſicut pro dedicandis Baſilicis, & dandis ordinibus, nihil accipiendum eſt, &c.* Aquiſgranenſe ſecundum ſub Ludouico Pio, [n] *nullus Epiſcoporum, vel miniſtrorum ipſorum deinceps pro diſtributione ſacrorum Ordinum, &c. aliquid exigere præſumat.* Bituricenſe ſeu Lemouicenſe, [o] *Epiſcopi de ſacris Ordinibus munus non accipiant.* Pictauienſe, [p] *nullus Epiſcopus pro ſacris Ordinibus, vel pro Eccleſiarum benedi-*

[a] Greg. lib 4. epiſt. 55.
[b] Idem apud Gratian. 1. q. 1. c. ſi quis neque.
[c] Innocẽt. 2.
[d] Paſch. 2.
[e] Alexãder 3. infrà citandi.
[f] Baſil. epiſt. can. ad Epiſcopos ſibi ſubditos.
[g] Tharaſ. epiſt. ad Ioã Presbyt. ante 7. Synodum.
[h] Apoſtol. c. 28.
[i] Aurel. 2. c. 3.
[k] Turon. 2. can. vltimo.
[l] Dogmat. Eccleſ. cap. 71.
[m] Cabilon. cap. 16.
[n] Aquiſgr. 2. ſub Ludouico Pio parte 1. c. 5.
[o] Bitur. cap. 2. apud Lemouicen. act 3.
[p] Pictau. cap. 4.

ctionibus, vel quibuſlibet aliis benedictionibus munus accipiat. Tholoſanum ſub Victore ſecundo, [a] *ſi quis Epiſcoporum quocumque modo per pecuniam ordinauerit Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum, aut quemcumque alium, qui numeratur inter Clericos, ipſe gradus ſui periculo ſubiacebit.* Prætermitto varia alia Gallicana Concilia, quæ huc referri poſſunt. Ad Hiſpanica venio, ex quibus illa in mentem occurrunt, [b] Bracharenſe 2. *de ordinatione Clericorum Epiſcopi munera nulla accipiant: ſed ſicut ſcriptum eſt, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent.* Barcinonenſe ſecundum, [c] *cùm ad officia Eccleſiaſtica Clerici proueluntur, nihil pro benedictione, aut Subdiaconi, aut Diaconi, vel Presbyteri collatâ, quicquam, vel ſub oblationis nomine, à quocumque Epiſcopo, vel ab eius Clero inquiratur.* Bracharenſe 3. [d] *quicumque pro conferendo cuiquam Sacerdotij gradu, aut munus quodcumque, aut promiſſiones muneris, antequam ordinetur acceperit, vel etiam poſtquam ordinatus fuerit, in aliquo ſe pro hoc ipſo præſumpſerit numerari, ſiue qui dederit, ſiue ille qui acceperit, iuxta ſententiam Chalcedonenſis Concilij gradus ſui periculum ſuſtinebit.* Toletanum 8. [e] *quicumque deinceps propter accipiendam Sacerdotij dignitatem, quodlibet præmium detectus fuerit obtuliſſe, ex eodem tempore ſe nouerit anathematis opprobrio condemnatum, &c.* Ex Italicis legendæ præſertim Synodi Romanæ ſub Gregorio [f] ſecundo, Nicolao [g] ſecundo, Innocentio [h] ſecundo, Melphitana [i] ſub Vrbano ſecundo, ſed maximè [k] Lateranenſis ſub Alexandro tertio, cuius verba inferiùs ſaltem ex parte referentur. A pluribus huc congerendis abſtineo; hoc tantum moneo tantum abeſſe, vt poſterioribus Conciliis ſeueritas illorum Canonum mitigata, cum potius firmata videatur, nouiſque fraudibus præcluſa itidem ſit via, ne omnino ordinationes pecuniæ interuentu fiant: ſic in [l] Concilio Toletano ſub Sixto quarto, Tridentino, Mediolanenſi primo, Burdegalenſi ſub Pio quinto, Tholoſano ſub Gregorio XIV. & aliis recentioribus Conciliis, nequidem oblata ſponte munera Epiſcopo recipere permiſſum eſt, vt ſuperiùs docuimus.

III. Iam verò, vt deſcendamus ad varios prætextus, quibus pecunia à conſecratoribus corradi olim in ordinatione conſueuerant; primum quidem καθεδράτικα, ſeu τῶν ἐνθρονιαστικῶν, id eſt Cathedratici, & inthroniaſticorum nomine conſuetudines quaſdam perſolui ſolitas, refert Iuſtinianus, & quales iſte forent, iis verbis præſcribit: [m] *Pro conſuetudinibus autem illa ſola permittimus præberi ab ordinatis Epiſcopis, quæ ſubſequenter, præſenti legi inſerta ſunt, iubemus igitur beatiſſimos Archiepiſcopos, & Patriarchas, hoc eſt ſenioris Romæ, & Conſtantinopoleos, & Alexandriæ, & * Theopoleos, & Hieroſolymorum; ſiquidem conſuetudo habet Epiſcopus, & Clericis in eorum ordinatione non minus quàm viginti auri libras dari, ipſa ſolummodo præberi, quæ conſuetudo recognoſcit: plus autem ab hac quantitate nihil ſupra viginti libras præberi: Metropolitas autem à propriâ Synodo, aut à beatiſſimis Patriarchis ordinatos, aut alios omnes Epiſcopos, qui aut à Patriarchis, aut à Metropolitis ordinantur, dare pro inthroniſticis quidem ſolidos centum, notariis autem ordinantis, & aliis miniſtrantibus ei, & ſolemniter accipientibus ſolidos trecentos. Si verò Eccleſiæ reditus minus quidem, quàm triginta auri libras per annum reddant, non minus autem quàm decem, dare pro inthroniſticis ſolidos centum, aliis autem omnibus qui ex more capiunt, ſolidos centum: ſi verò minus quidem, quàm decem, non minus autem quinque auri libras Eccleſiæ reditus eſſe contigerit; pro inthroniſticis quidem dare ſolidos 50. omnibus autem aliis ex conſuetudine percipientibus ſolidos ducentos; ſi autem minus quàm quinque, non minus autem quàm duas auri libras Eccleſiæ reditus habeat, pro inthroniſticis ſolidos decem & octo, omnibus autem aliis ex conſuetudine percipientibus ſolidos viginti quatuor; ſi autem minus trium, non autem minus quam duarum auri librarum quantitas Eccleſiæ redituum reperiatur, dare inthroniſticis quidem ſolidos duodecim, pro omnibus verò aliâ conſuetudine ſex. Epiſcopum enim Eccleſiæ minus quàm duas auri libras reditus habentem, neque pro inthroniſticis, neque pro aliâ qualibet conſuetudine dare aliquid permittimus. Hæc autem ſic præberi diſpoſuimus; primus Presbyter ordinatis Epiſcopi, & Archidiaconus ſuſcipientes, ex conſuetudine percipientibus hæc diuidunto. Igitur iubemus hæc omnibus modis obſeruari, vt non ex talibus occaſionibus Eccleſiæ prægrauentur, & Sacerdotia venalia fiant: ſi qui autem vltrà quantitatem à nobis definitam, pro inthroniſticis aut conſuetudinibus quolibet modo præſumat accipere, iubemus quidquid plus acceperit, triplum ex rebus eius vindicari Eccleſiæ damnu.*

[a] Tholoſan. ſub Vict. 2.
[b] Bracharenſe 2. c. 3.
[c] Barcinon. 2. cap. 1.
[d] Bracharenſe 3. c. 7.
[e] Tolet. 8. c. 3.
[f] Synodus Rom. ſub Gregor. 2.
[g] Synodus Rom. 113. Epiſcopo. ſub Nicolao 2.
[h] Synodus Rom. ſub Innoc. 2.
[i] Melphit. ſub Vrbano 2. c. 1.
[k] Lateran. 6. ſub Alex 3. cap. 7.
[l] Vide ſuprà art. quinto ſupenoti.
[m] Iuſtinian. Nouella 123. cap. 3.
* Theopolis Antiochia dicta, poſtquam reſtaurata fuit à Iuſtiniano Cedrenus anno 2. Imperij Iuſtiniani. Cuiacius ad leg. 7. de ſumma Trinitate obſeruat 12. & alibi.

A *dantis*. Porrò Clericum nihil ei à quo ordinandus eſt, idem [a] Iuſtinianus dare permittit, ſed ſolum quaſdam conſuetudines eius miniſtris perſoluere, quâ de re infrà.

IV. Vt autem prædicta Iuſtiniani conſtitutio rectè intelligatur, variáque ex eâ ad propoſitum ſcitu, & obſeruatione digna eruantur: Notandum eſt primò [b] *Conſuetudines* (*συνήθεια*) ab Imperatore vocari ea munera, quæ vel ordinantibus, vel eorum miniſtris offerrentur, nullâ lege, ſed ſolâ conſuetudine: quinimo cùm lege prohibita viderentur, ſolâ conſuetudine excuſari ſeu defendi poſſent: quamuis enim, vt fuſiùs ſuprà docuimus, nequeat quouis vſu, quauis conſuetudine, legitima fieri, ſacrorum ac ſpiritualium venditio; conſuetudo tamen poteſt efficere, vt legitima cenſeatur donatio pecuniæ, quæ alio titulo debito, aut honeſto, v. gr. titulo gratitudinis, honorarij, eleëmoſynæ ſpiritalis, in honorem ſcilicet Cathedræ, in ſubiectionis teſtimonium, in alimentum Eccleſiaſtici Primatis, ſeu ſuperioris, aliove titulo perſoluenda præſcribatur. Ca-B uenda tamen ſemper, vt ſuprà etiam obſeruauimus, vel ipſa Simoniæ ſpecies, ne quod honorarium dicitur, aut ſeruitium, ſeu hommagium (ſi barbaris vocabulis vti fas eſt) id potius Eccleſiaſticæ dignitatis conquirendæ pretium eſſe videatur.

V. Notandum eſt ſecundò quoſdam promiſcuè ſumere hæc nomina, conſuetudines, cathedratica, inthroniſtica, inſinuatiua, ſeu ἐμφανιστικὰ: quare vbi in Nouellâ Iuſtinianæâ citatâ, inthroniſtica ſæpè memorauimus, ea nempe munera, quæ τῶν ἐνθρονιαστικῶν, vt habet Græcus textus, conferebantur, Iulius paſſim cathedratica legit, licet tamen hæc nomina, vel eorum aliqua in quibuſdam locis nonnumquam promiſcuè ſumi poſſint, quia aliqua v. gr. nonnumquam ſunt cathedratica, quæ eadem ſunt inthroniſtica, & illa omnia munera quæcumque ſint, conſuetudinum generali nomine dici poſſunt: multum tamen inter ſe nomina iſta diſcrepant, vt ex aliis locis, & ex ipſorum nominum C notatione colligitur. Conſuetudines [c] ſiquidem generali acceptione dicuntur, quæcumque vel procurationis ergò, vel cathedratici nomine, vel ſubſidij charitatiui, vt dicitur, cauſâ, ex vſu perſoluuntur, vt paſſim apud vtriuſque iuris Doctores reperies. Cathedraticum verò dici ſolet illud, quod ſoluitur Eccleſiæ Cathedrali, ſeu potius eius capiti, id eſt Epiſcopo, in ſignum ſubiectionis, & honorem cathedræ; ſeu quod datur Epiſcopo pro oneribus cathedræ, id eſt paſtoralis officij ſuſtinendis, ideóque cathedraticum dicitur; quod etiam, quia in Synodo perſolui ſolebat à ſubditis Epiſcopali cathedræ conuenientibus ad Diœceſanum conuentum, ideò Synodaticum interdum vocatur: quæ clarè conſtant ex Concilio [d] Bracharenſi ſecundo (in quo duorum ſolidorum pro cathedratico ſolutionem primùm iuſſam fuiſſe cēſent [e] viri graues) necnon ex reſcripto [f] Honorij tertij ad Aſſiſinatenſem Epiſcopum, in quos Canones cathedratici ſignificationem explicant [g] Ioannes de Fantaſia, [h] Bernardus Bononienſis & alij, quam variis in locis [i] alij exponunt: itaque cathedratici nomi-D ne venire poſſunt in prædictâ Nouellâ, ea etiam munera quæ dabantur ordinanti pro honore cathedræ, & in ſignum ſubiectionis; quamuis enim iſta in Synodo perſolui ſolerent, & ideò Synodatica dicerentur, potuerunt tamen in ordinatione quoque perſolui, & in eo etiam caſu cathedratica, ſimul ac Synodatica dici, quod, vt alibi agendo de miniſtro ordinationis inſinuabimus, ius faciendæ ordinationis, & cogendæ Synodi ſibi maximè cohærerent; adeout qui aliàs exempti forent ab aliis oneribus, ad eorum tamen Synodum conuenire vocati tenerentur, à quibus ordinati fuiſſent, & quorum cathedram tanquam matricem agnoſcerent: numquam autem ea quæ miniſtris Epiſcopi ordinantis, Aſſeſſoribus, vel Officialibus eius offerebantur, cathedratica dici potuerunt.

VI. Inthroniſtica verò dici poſſunt quæcumque pro adeptione throni concederentur: vnde patet quantùm iſta à cathedraticis differant; tum quod à ſolis Epiſcopis perſolui propriè dici queant, non à cæteris inferioribus Clericis: nam ſola ſedes Epiſcopalis thronus vocatur; proindéque ſoli Epiſcopi in thro-

[a] Eadem Nouell. cap. 16.

[b] Nomen quoque συνηθειῶν, leges Baſil. eglog. 13. & in Nouella Iſaaci Comneni: apud Anſegiſum autē capitul. lib. 4. cap. 47. & alios *conſuetudines* vocantur.

[c] Vide Cardinalem Tuſcum v. conſuetudo variis concluſionibus.

[d] Brach. 2. c. 2. refertur q. 3. can. placuit.

[e] Cardinal. Tuſcus, v. cathedraticum, & alij.

[f] Honorius 3. cap. conquerente, de officio iudicis ordinarij.

[g] Ioannes in c. placuit cit.

[h] Bernardus in cap. conquerente cit.

[i] Abbas in c. Paſtoralis num. 7. eod. tit. & alibi. Geminius Conſilio. 85. nu. 6. & alij.

Digitized by Google

num ſuum deduci, & ad thronum ſublimari dici poſſunt: Cathedratica verò maximè conueniunt Clericis, qui ea Epiſcopis ſuis perſoluunt: tum quod inthroniſtica etiam Archidiaconis, & aliis ordinantis Epiſcopi miniſtris, à quibus Epiſcopi in poſſeſſionem deducuntur, dari poſſint: Cathedratica propriè ſolis Epiſcopis debeantur: inthroniſtica in grati animi teſtimonium aliquando dentur; Cathedratica in honorem ſemper cathedræ, & ſubiectionis ſignum: Inthroniſtica aliquando à ſuperiori inferioribus, cathedratica nonniſi ab inferioribus ſuperiori præbeantur: tum quod cathedratica etiam in Synodo ab ordinatis à longo tempore perſoluantur: inthroniſtica nonniſi à recens ordinatis. Inſinuatiua denique ea ſunt, quæ quis τοῖς ἰδίοις συγκληρικοῖς ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐμφανείας, vt loquitur [a] Iuſtinianus, ſeu quæ *conclericis ſuis, pro inſinuatione ſua, ſeu admiſſione*, congratulationis ergò, & mutuæ ſocietatis ineundæ cauſâ, præberi videntur. In quo apparet, quomodo à cathedratico, quod ſoli Epiſcopo debetur, & ab inthroniaſticis, quæ ſolis Epiſcopis, vel eorum Officialibus, à quibus quis in throni Epiſcopalis poſſeſſionem mittitur, diſtinguantur. A B

VII. Notandum eſt tertiò ad prædictam auri ſummam quæ in citatâ Nouellâ præſcribitur, rectè intelligendam videndum obiter hîc eſſe, quid ſolidorum nomine, quid libræ in iſta conſtitutione intelligatur: Quamuis ergo probabile ſit libram apud veteres Romanos fuiſſe quadraginta quinque ſolidorum, tempore verò Conſtantini Magni fortaſſe fuiſſe octoginta quatuor, vt notat [b] Scaliger: poſteriorum tamen Imperatorum tempore ſolidos ſeptuaginta tantum duos in libram appenſos fuiſſe, patet [c] ex lege Valentiniani, & Valentis Lupicino, & Iouino Conſulibus, *in ſeptuaginta libra feratur accepta*, & ex lege [d] Arcadij Olybrio & Probino Coſſ. *quando votis communibus fœlix annus aperitur, in vna libra auri ſolidi ſeptuaginta duo Obryſiaci principibus offerendi, deuotionem animo libenti accipimus*: eámq; ſententiam amplectuntur communiter [e] VVilebordus Suellius rei nummariæ ſcriptor, [f] Gothofredus iuris ciuilis interpres, & alij. Ab eo verò tempore, quò è librâ duo & ſeptuaginta ſolidi ſignari cœpere, ipſi ſolidi valore & pondere, quam proximè æquauere nummum aureum Anglicum, quem Geniatum, vel Angelotum, vulgò ab Angelo, ſeu genio alato indigetant, teſte VVilebordo ſuprà citato. Rectè quoque notat [g] Scaliger aureum nummum veterem poſterioribus Conſtantino Imperatoribus ſolidum dici; quod etiam adnotauit Gloſſa iuris [h] Pontificij in Canonem Concilij Bracharenſis ſecundi ſuprà citatum, quem de eiuſmodi ſolidis explicat, de quibus etiam citatæ ſuperiùs leges [i] debent exponi, necnon [k] lex illa Iuſtiniani, quæ in libris Inſtitutionum ipſius habetur, vbi pœna 50. ſolidorum in temerè litigantem conſtituitur. [l] Gothofredus citatam Nouellam interpretatus, viginti auri libras 1440. aureis æſtimat, duas auri libras centum quadraginta quatuor; ex cuius ſententiâ cùm vnaquæque auri libra, ſeptuaginta duos ſolidos habeat, ſinguli aurei ſingulis ſolidis penſandi ſunt. Prædicta itaque conſtitutio Iuſtiniani certam pecuniæ ſummam conſtituit, quæ ordinatoribus eorumque miniſtris ab ordinatis perſolui deberet, nec liberum relinquit vnicuique, aut ampliorem ſummam perſoluere, ne nimia liberalitate liberalitatis nomen pereat, eiuſque loco turpis ſacrorum nundinatio ſuccedat: aut nihil omnino perſoluere, ne vel gratitudini nihil detur, vel honori ordinantis non ſufficienter deferatur. Vtrum autem iſta conſtitutio apud omnes obtinuerit, non ſatis certum: pauca eius in Occidente tempore Iuſtiniani, & ſequentium Imperatorum aduerto veſtigia, quinimò videtur mihi mos iſte dãnatus à S. [m] Gregorio, qui eodem, quo Iuſtinianus ſæculo, non multo poſt eius obitum tempore, imperante Mauritio ſedit, & ad Ioannem Corinthiorum Epiſcopum ſcribens pro ordinibus aliquid accipi omnino vetuit. Suprà quoque leges varios Conciliorum Canones tempore Iuſtiniani, vel poſt conditos, quibus Epiſcopi ordinatores ab ordinatis, quidquam omnino accipere vetantur. Diu tamen poſt Gregorium reprobat Carolus Magnus conſuetudinem Epiſcoporum in Longobardia, [n] *qui ab his quos ordinabant munera accipere & exigere ſoliti erant.* C D

VIII. In Oriente verò vel hanc, vel ſimilem exactionis formam perſeueraſſe, conſtare

[a] Iuſtin. Nouell. 123. cap. 16.
[b] Scaliger de re nummaria.
[c] l. 13. C. Theodoſ. de ſuſcep. præp. & arc.
[d] l. vnic. C. Theodoſ. de oblat. votorum.
[e] VVilebordus de re nũmaria.
[f] Gothofredus ad legem quotiens, C. de ponderat. & auri illatione.
[g] Scaliger ſuprà
[h] Gloſſa in can. placuit, 10. quæſt. 3.
[i] l. 13. Cod. Theod. de ſuſcep. præp. & arc. & l. vnic. Cod. eiuſdem de oblat. vot.
[k] Inſtitut. Iuſtin. tit. de pœna temerè litigantium.
[l] Gothofredus in Nouell. 123.
[m] Greg. lib. 4. epiſt. 55. al. 99.
[n] Lib. 1. Capitul. cap. 97.

Google

A conſtare poteſt ex [a] Nouellâ conſtitutione Imperatoris Iſaaci Comneni, quæ ſummam definit ordinatoribus à ſingulis ordinandis, *τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομένων συνηθειῶν, conſuetudinum, quæ pro ordinatione dantur* nomine perſoluendam. *Statuit*, inquit ille, *Imperatoria mea maieſtas, vt etiam in ordinatione Sacerdotum, & Canonico, vetus forma auctoritatem obtineat: & nihil in ordinatione Epiſcopus qui ordinat, amplius accipiat, quàm præſtantioris monetæ meæ maieſtatis ſeptem aureos nummos duntaxat: vnum ſcilicet quando facit ſimplicem Papam, ſiue lectorem, tres quando ordinat Diaconum, alteros tres, quando Sacerdotem, ſiue Presbyterum perficit.* Subdit quædam de Canonico, id eſt tributo ordinario, quod ſinguli vici Epiſcopis pendebant in iiſdem vicis, maius, aut minus, prout vici iſti plura, vel pauciora infunibula obtinebant: quod an pro inſtitutione Clericorum in iiſdem vicis, necne, penderetur non ſatis mihi conſtat, quamuis enim *κανονικὸν, καὶ συνήθεια ὑπὲρ χειροτονίας διδόμενα*, eadem verborum ſerie coniungat: non ſatis tamen patet, an ſummæ iſtæ pecuniariæ diſiunctæ omnino eſſent, & pro rebus penitus B diuerſis ſoluerentur. Certè Canonici nomen pro quouis tributo ordinario intelligi poſſe res explorata eſt, atque inde Canonici ſeu exactores, collectoréſq; nominati, in quos ius erat Præpoſito ſacri cubiculi, quorum in [b] Nouellis Iuſtiniani, itémque apud [c] Caſſiodorum, & alios auctores paſſim mentio. Porrò quod *λιτὸν παπᾶν*, id eſt ſimplicem Papam, *ἀναγνώστην*, ſeu Lectorem vocat Imperator non miraberis, ſi quoſcumque Clericos Papas olim dictos reſciueris; ſic enim in Nouella [d] Alexij Comneni, & in Photij [e] Nomocanone minoris ordinis Clerici referente [f] Balſamone *Piſinni Papæ* vocantur: corona verò Clerica [g] Balſamoni *παπαλῆθρα* dicta eſt. Vide de hoc nomine [h] Valfridum Strabonem: ad alia nos quæ ſunt noſtri inſtituti progrediamur.

[a] Nouella Iſaaci Comneni lib. 2. Codicis iuris Orient. & inter conſtit. Imperatorias poſt Nouellas Iuſtiniani in corpore iuris ciuilis. Similia Alexius Comnenus lib. 2. Nouell. Imperat. apud Leunclauiũ.
[b] Nouella Iuſtin. 30. 134. 128. & al. Vide & l. vlt. de exact. tribut.
[c] Caſſiod. lib. 12 epiſt. 7. 12. & 38.
[d] Nouel Alexij Comneni, & lib. 1. Cod. iuris Orient. inter Imperat. conſtitut.
[e] Nomocan. Photij tit. 1. cap. 34.
[f] Balſamon in can. Apoſt. 62.
[g] Idẽ in c. 21. Synodi Trull.
[h] Valfridus Strabo de rebus Eccleſiaſt cap. 7.

§. II.

De donationibus nomine paſtus & paſtelli.

C IX. Legimus & nomine paſtus, ſeu paſtelli, ordinatores ab ordinatis aliquid exigere ſolitos: quam tamen conſuetudinem, vix priùs in vſu fuiſſe quàm reprobatam, legimus. Refertur à Ioanne [i] Diacono S. Gregorius, *quod cùm quoſdam cognoſceret ad euitanda Simoniacæ hæreſis crimina, nomina paſtellarum callidè vocitare, prudentiſſimus doctor, ſententiam quam initio Pontificatus protulerat, iterato protuliſſe dicens, antiquorum Patrum regulam ſequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum eſſe conſtituo, neque ex datione pallij, neque ex traditione chartarum, neque eâ quam per ambitionem ſimulatio inuenit, appellatione paſtelli, &c. pro ordinatione ergo, & vſu pallij, ſeu chartis, atque paſtellis, eundem qui ordinatus eſt, vel ordinatur omnino aliquid dare prohibeo.* Eiuſdem ſancti Pontificis decretum habetur, tum inter eius [k] epiſtolas, tum in [l] Synodo Romana ſub eodem habita. Ex quo certè liquet tunc primum morem iſtum accipiendi aliquid ab ordinato pro paſtellis fuiſſe excogitatum, ſtatimque à prædicto S. Gregorio, & Synodo Romana damna- D tum, quibus nihil omnino, quouis prætextu, pro ordinatione exigi debere placuit. Poſteriores Gregorio duo alij Pontifices eundem morem reprobarunt. [m] Paſchalis ſiquidem Papa prohibuit, *ne quis paſtum, vel paſtellum ante vel poſt ordinationem beneficijve Eccleſiaſtici ſolutionem ſoluat*: ſimiliter Innocentius [n] ſecundus, poſtquam vniuerſim Simoniæ rationem exagitauit, tandem concludit, vt, *nec pro paſtu, nec ſub obtentu alicuius conſuetudinis ante vel poſt à quoquam aliquid exigatur, vel ipſe ordinatus dare præſumat, quoniam Simoniacum eſt.*

X. Nouimus & aliquos alios prætextus ſumendi & exigendi munera ab ordinatis, ſeu conſecratis, quorum mentio, ſimulque damnatio habetur in Concilio Pictauienſi iuſſu Paſchalis ſecundi habito, anno ſcilicet 1125. præſide Ioanne Cardinali de Crema Apoſtolicæ ſedis Legato. Prioris Synodi verba hæc ſunt, [o] *vt neque Archiepiſcopi ab Epiſcopis, neque Epiſcopi ab Abbatibus cappas, tapetia, bacinos, &, vel manutergia in conſecratione eorum exigant, ſub excommunicatione interdicimus.* Poſterioris illa, [p] *ſtatuimus prætereà, & Apoſtolicâ auctoritate decer-*

[i] Ioan. Diac. in vita S. Greg. lib. 3. cap. 5.
[k] Greg lib. 4. regiſt. epiſt. 55.
[l] Synod. Rom. ſub S. Gregorio cap. 4.
[m] Paſchalis 10. quæſt. 3. c. ſi quis obiecerit.
[n] Innocẽt. 2. in Synodo Rom. cap. 1. refertur 1. q. 3. c. ſi quis præbendas.
[o] Synod. Pictauien. ſub Paſchali 2. can 13
[p] Londin. ſub Honorio 2. cap. 2.

nimus, vt in conſecrationibus Epiſcoporum, ſeu in dedicationibus Eccleſiarum non cappa, non tapetia, non manutergia, non bacilia, & nihil omnino per violentiam, niſi ſponte oblatum fuerit, penitus exigatur. Non iudicarunt iſta Concilia rationabilem eſſe prætextum, quem inuenerat turpis pecuniæ cupiditas, ea ſcilicet exigendi ab ordinatis, quorum in ordinatione aliquis eſſet vſus: ſapienterque aduerterunt auaritiam ſub quacumque veſte latentem, auaritiam eſſe; ſacrilegium quocumque prætextu velaretur, ſacrilegium eſſe: multomagis, ſi prætextus friuolus eſſet, & excuſatio puerilis: quis autem iſtum prætextum non derideat, vt quia tapetibus Eccleſia in ordinatione Epiſcopi ornatur, quia alia inſtrumenta eius conſecrationi debitè celebrandæ inſeruiunt, hæc in vtilitatem conſecrantis cedant? quis hîc aut dandi, aut accipiendi iuſtus titulus eſſe poſſit? inanis hic qualiſcumque prætextus, vt nec prætextus dici debeat. A

§. III.

De donationibus titulo ſigilli. B

XI. Minus vtique ridiculus eſt, ſed Simoniæ ſpeciem magis referre videtur omnium vltimus pecuniæ in ordinatione corradendæ prætextus, qui hoc tempore vſitatiſſimus, collocatio ſcilicet annua ſigilli, quo literæ ſeu dimiſſoriæ pro Ordinibus recipiendis, ſeu teſtimoniales pro collatis muniri debent, vt fidem apud omnes obtineant: cùm enim priores quidem omnes prætextus vel gratitudinem quandam referrent, iique in arbitrio dantis, quoad quantitatem pretij perſoluendi viderentur eſſe collocati, vel honorarij rationem haberent, & ſubſidij ab inferioribus ſuperiori in honorem Cathedræ debiti, cuius taxatio, vt ita loquar, Imperatoriis legibus præſcripta erat, vt non quantum quiſque vellet, aut daret, aut acciperet, ſed quantum Eccleſiæ reditus, ad quam quis promoueretur, ferre poſſet: in iis proinde minus videbatur ineſſe ratio pretij ordinationis, aut pecuniæ pro re ſpiritali collocandæ: nulla, vel minus apparens Simoniacæ prauitatis ſpecies: at in poſteriori iſta conquirendæ pecuniæ ratione euidenter Simoniæ prauitas elucet, quia nulla alia accipiendi prætexitur ratio, quàm poteſtas, quam alteri facit Epiſcopus, vt eius ſigillum literis publicis apponat, iuſque quod habet ad publicum de ordinatione teſtimonium ferendum, vel ad licentiam ordinationis ab alio ſuſcipiendæ concedendam: porrò poteſtas iſta quam alteri concedit, vt literas publicas Epiſcopali charactere, ac ſigillo muniat, ſpiritalis eſt, quia Epiſcopalis auctoritatis quædam participatio eſt, cùm nonniſi Epiſcopi nomine publicæ literæ fieri poſſint: ius quoque illud ſeu teſtimonij publici ferendi, ſeu licentiæ concedendæ ad recipiendos Ordines Epiſcopali dignitati non adnexum ſolum, ſed innatum, merè quoque eſt ſpiritale: ideoque ſi quidquam iis titulis Epiſcopus exigat, pecuniam pro re ſpiritali videbitur exigere, quod Simoniacum eſt. Deinde nullus hic gratitudinis color, quia literarum publicarum vſus neceſſarius: pecuniæ pro iis ſolutio neceſſaria, &, quod iniquum eſt, ab ipſo Epiſcopo præſcripta, qui quantum ſolui debeat Notario, præſcribit, vt maiorem ab eo ſummam colligat, quò maiori ipſe pretio merces ſuas, ſeu laborem vendet: nullus honorarij hîc prætextus, cathedratici locus nullus: non enim in ſubiectionis teſtimonium pecuniæ donatio iſta prætexitur, quæ à Notario pro iure ſigilli exigitur; de Cathedræ honore non hîc agitur; ſed Epiſcopo pro teſtimonio, quod veritati debitum reddit: vel pro gratia, quam concedit, pecunia, quantum ipſi placuerit, traditur: quomodo autem id excuſari poſſit, alij videant. Quamobrem turpiſſimus omnium prætextus, qui Simoniæ rationem non redolere ſolùm, ſed continere videatur, eſt ille, qui eſt ſigilli, ob quod pecunia ab ordinandis corraditur. Adde turpem videri iſtum prætextum, & Simoniæ occaſionem dantem iiſdem de cauſis, ob quas præcedentes Eccleſia reprobat. Quis enim non fateatur, quin pecunia iſta quæ ex ſingulorum ordinatione ad Epiſcopum ordinantem redit, in cauſa eſſe poſſit, tum vt Epiſcopus plures, eoſque

Digitized by Google

A Epiſcopus plures, eoſque etiam minus aptos admittat, quò numerum expleat,
vel conſuetum, vel ſperatum: tum etiam vt Notarius, fraudibus, dolis, impor-
tunis flagitationibus, & querimonijs quoſdam, qui aliàs reijcerentur tanquam
indigni, vel admitti procuret, vel tanquam admiſſos mendaciter inſcribat?
hoc autem apertè, & iniuſtum, & Simoniacum eſt.

XII. Ex duplici verò capite duplicem in ea conſuetudine Simoniæ vel ratio-
nem, vel certè ſpeciem animaduerto: primum eſt, quod pro ſigillo aliquid Epi-
ſcopus exigat. Alterum, quòd Notario ius illud pro pecuniâ quotannis penſi-
tandâ committat. Quod enim ad primum attinet, vel pecunia iſta in litera-
rum dimiſſoriarum conceſſione ab ordinandis exigitur, vel pro teſtimoniali-
bus literis ab ijs qui iam ordinati ſunt: ſi prius dicatur, quo quæſo rationum in-
tegumento turpitudinem ſuam tegent, qui pecuniam iſtam exigent, cùm
manifeſtè appareat licentiam, quæ alicui datur, vt ad ordines accedat, merè
ſpiritalem eſſe, ſicut & ordines ipſi ſunt ſpiritales: ideoque quod pro iſta li-
B centia datur, rei ſpiritalis eſſe pretium, non iuſto aliquo titulo acquiſitum ſti-
pendium? ſi poſterius, cùm [a] pro teſtimonio, quod veritati redditur nihil
accipi liceat, infameſque [b] habeantur, qui pecuniam pro veritate confirman-
dâ receperint: quanto magis vbi teſtificandi auctoritas, atque obligatio digni-
tati ſpiritali adnexa erunt, vbi de re ſpiritali, & Sacramento collato teſtimo-
nium inquiretur, prophana & ſacrilega erit teſtimonij venditio, infamiſque
veritatis enuntiandæ confirmatio? ſi pro recto ferendo [c] iudicio nihil accipi
permittitur, multo minus pro vero teſtimonio de ordinatione latâ ferendo
Epiſcopus accipere quicquam poterit: ſi enim ordinationem gratis dare de-
bet, quis gratis accepit, pro veritate teſtandâ, quam nemo vnquam iure vendi-
dit, quomodo quis pretium quærit? ſi Spiritum ſanctum vendit, qui gratiam
Spiritus ſancti donum pecuniâ mercatur, nonne filium vendit, qui veritatem,
quæ eſt filius, pretio exponit? ſed vt hæc omittam docet profecto [d] Angelicus
C Doctor, *quòd ille, cui committitur ſpiritualis poteſtas, ex officio obligatur ad vſum poteſta-
tis ſibi commiſſæ in ſpiritualium diſpenſatione, & etiam pro ſuâ ſuſtentatione ſtatuta ſti-
pendia habet ex reditibus Eccleſiæ; & ideo ſi aliquid acciperet pro vſu ſpiritualis poteſtatis,
non intelligeretur locare operas ſuas, quas ex ſuſcepto debiti officij deberet impendere, ſed
intelligeretur vendere ipſum ſpiritualis gratiæ vſum.* Quare cùm Epiſcopus ad teſti-
monium ferendum de ordinatione à ſe collata teneatur ex officio ſuo paſto-
rali, vt plebibus innoteſcant, qui ſacris ordinibus initiati pro ſacris functioni-
bus adiri poſſint, cùm pro officio ſuo gerendo, reditus ei ab Eccleſiâ miniſtren-
tur, ſi quid pro illo teſtimonio, prætextu ſigilli, accipiat, videtur ſpiritalem offi-
cij ſui partem pretio vendere, & in Simoniam incidere.

[a] l. quoniam liberi C. de teſtibus, & 3. qu. 5 c. ſi teſtes §. venturis, l. teſtiũ §. Gabinio ff. de teſtibus, quod confirmat Auguſt. ep. 54 ad Macedonium.
[b] l. Iulia ff de teſtibus, & l. teſtium §. lege Iulia.
[c] c. quicquid 1. qu. 3.
[d] D. Thom. 2. 2. qu. 100. art. 3. ad 5.

XIII. Ex altero quoque capite infamiæ, & Simoniæ nota Epiſcopi ſub an-
nuo cenſu ius ſigilli Notario ſeu ſigillifero collocanti inuritur: ſi enim Simo-
niacus declaratur à [e] Concilio Chalcedonenſi, [f] Vrbano ſecundo, & [g] Alexan-
dro tertio, quicumque Vicedominatum, Oeconomatum, Caſteldionatum, vel
D aliam quamcumque Eccleſiaſticarum rerum procurationem, vel adminiſtra-
tionem vendit, nonne ſimili ratione qui jus ſigilli notario pecuniâ committit,
quod jus magis eſt ſpiritale, quàm redituum Eccleſiaſticorum prædiorum, vel
aliorum adminiſtratio, Simoniacus erit? ſi Canones [h] eos tanquam Simoniæ
reos plectunt, qui vices ſuas, iuriſdictionem ſuam, Eccleſiarum viſitationem,
vel quippiam ſimile ſub anno cenſu committunt, poterunt ne eandem pœnæ
Canonicæ ſententiam effugere, qui vices ſuas in literis pro ordinatione Epiſ-
copali nomine ſcriptis ſigillo muniendis tanquam authentico ſigno, alicui ad
annum vel plures annos concedunt? In quo enim amabo vos, illi peccant in
quo non hi, & forſan grauius, offendant? hi jus ſigilli ordini pariter ac di-
gnitati coniunctum venale exponunt; illi iuriſdictionem; ſi quod vendunt
vtrique comparetur, iuris dicendi auctoritas minus ſpiritalis, quàm jus litte-
ras ordinationis ſigillo muniendi reperietur: Etenim iuriſdictio ſpiritalis dici-
tur, quòd in res perſonaſque ſpiritales extendatur, & dignitati ſpiritali ad-
nectatur; at prædictum jus literas iſtas obſignandi, & ſigillo muniendi, ſine

[e] Conc. Chalced. c. 2. refertur 1. qu. 1. c. eſt.
[f] Vrbanus 2. c. ſaluator 1. qu. 3.
[g] Alexander 3. c. conſulere de Simonia.
[h] cap. præterea, & c. quoniam 1. & c. ne Prælati vices ſuas, vel Eccleſias ſub annuo cenſu committant.

quibus nec Eccleſiaſtica officia, ſacri ordines, aut dignitates ſacroſanctæ A
obtinentur, nec res, nec perſonæ pro ſacris innoteſcere poſſunt, multo magis
eſt ſpirituale: præſertim cùm iuriſdictio iſta ſi à dignitate ſeiungatur
in pluribus prophana reperiatur: jus autem iſtud totum ſacrum, & ordinationis
ſanctiſſimæ quædam videatur eſſe appendix, & neceſſarium quoad externam
Eccleſiæ politiam, acceſſorium: quòd proinde non magis vendi, aut
ſub annuo cenſu committi poteſt, quàm ipſius faciendæ ordinationis poteſtas.

XIV. Nouam ergò, & quæ non ità pridem in Eccleſia videtur emerſiſſe,
iſtam corruptelam, quam tamen in alijs antiquiores auctores infrà citandi carpunt,
dum Notariorum auaritiam ſuggillant, recentiores doctores nuperaque
Concilia condemnant. Primus, quem legerim, iſtius corruptelæ videtur meminiſſe
[a] Ioannes Sariſberienſis, in D. Thomæ Cantuarienſis ſcholâ educatus,
& ad Carnotenſis Eccleſiæ ſolium poſteà virtutibus ſuis euectus, qui ſcribit
promoueri non poſſe, ſine ſuſpicione Simoniacæ prauitatis, qui jus aut auctori- B
tatẽ ſigilli, aut Cimelij, aut Scrinij emerit, quamuis ne hoc quidem loco apertè
eã reprehendat, ſi attentè legatur: ibi enim duntaxat videtur loqui de ijs, vel [b]
*qui cuiuſlibet ſecularis curiæ emunt officia, aut qui viles, aut ſeruiles obſecundationes principibus
præſtant* (quales ſunt ſigilliferij, ſcriniarij, vel theſaurarij Principum) quatenus
eorum gratiam in electionibus Eccleſiaſticis conſequi poſſint: vel qui ad
Eccleſiaſticas dignitates conſequendas ambitione ducti, jus ſigilli Pontificij
Scrinij, & Cimelij (id eſt loci in quo donaria, & res ſacræ ad miniſterium dicatæ
reconduntur, in qua ſcilicet acceptione κειμήλια vſurparunt, [c] Iuſtinianus,
[d] Balſamon, & alij) adminiſtrandorum eo fine mercarentur, quòd vtrumq;
reprehenſibile eſt, eſto collocatio ſigilli Epiſcopalis abſque crimine fieri poſſet.
Hanc verò corruptelam apertè Synodus [e] Tridentina cõdemnat, *Quoniam*, inquit,
*ab Eccleſiaſtico ordine omnis auaritiæ ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione quorumcumque
ordinum, etiam Clericalis tonſuræ, nec pro literis dimiſſorijs, aut teſtimonialibus,* C
*nec pro ſigillo, nec aliâ quacumque de cauſâ etiam gratis oblatum Epiſcopi, & alij ordinum
collatores, aut eorum miniſtri, quouis prætextu, accipiant. Notarij verò in ijs tantum
locis, in quibus non viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi, pro ſingulis literis dimiſſorijs,
aut teſtimonialibus decimam tantum vnius aurei partem accipere poſſint, dummodo eis
nullum ſalarium ſit conſtitutum pro officio exercendo, nec Epiſcopo ex Notarij commodis aliquod
emolumentum ex eiſdem ordinum collationibus directè, vel indirectè prouenire poſſit:
tunc enim gratiũ operã ſuam eos omnino præſtare teneri decernit, contrarias taxas, ac ſtatuta,
& conſuetudines etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quæ potius abuſus & corruptelæ
Simoniacæ prauitati fauentes nuncupari poſſunt, penitus caſſando, & interdicendo:
& qui ſecus, fecerint, tam dantes, quàm accipientes vltrà diuinam vltionem, pœnas à iure
inflictas ipſo facto incurrant.* Videant Epiſcopi, qui ſe Concilij Tridentini acres defenſores,
& diligentes obſeruatores profitentur, quâ ratione ei ſatisfaciãt, dum
ſigillum ſuum collocant ſub annuo cenſu, & vt cenſum augeant, graues Nota-
riorum ſuorum extorſiones patiuntur; videant inquam qua ratione Concilio D
ſatisfaciant, & quomodo diuinam vltionem, quam aduerſus eiuſmodi comminatur,
& pœnas aduerſus Simoniacos, in iure præſcriptas, quas idem Concilium
renouat, effugere poſſint. Porrò quòd Concilium eiuſmodi conſuetudines
non Simoniacas, ſed Simoniacæ prauitati fauentes vocauerit, hæc cauſa
eſſe potuit, quia nempe conſuetudines iſtæ, qua parte Notarios reſpiciunt, non
ſtricto iure videntur Simoniacæ, ſed Simoniacæ prauitati fauent: at qua parte
ad Epiſcopos referuntur, verè propriéque ſunt Simoniacæ, vt plures [f] Theologi
ſentiunt, noſque ſuprà ſatis ſuperque confirmauimus: ideoque cùm de ijs vniuerſim
Concilium diſſereret, & prout ad Epiſcopos, & prout ad Notarios
ſpectant, maluit ipſas Simoniacæ prauitati fauentes vocare, quàm Simoniacas.

XV. Non hic moror varia Concilia quæ pro Sigillo, ac cerâ nihil à Notarijs
exigi volunt, quia iſta à nobis, vbi de Notarijs erit ſermo, inferiùs proferentur:
tria ſolùm hîc addo: quæ de Epiſcopis præſertim verba faciant, & iſtam ab ijs
exactio-

[a] Ioannes Sariſber. lib. 7. de nugis Curial. cap. 18.

[b] Ibid. paulò pòſt.

[c] Iuſtin. l. fin. §. fin autem C. de bonis auct. jud. poſſ.

[d] Balſamon de Chartophyl.

[e] Conc. Trident. ſeſſ. 21. de reformat.

[f] Vide Suarem de Religione lib. 4. de Sim. cap. 33. Leſſium de Iuſtit. lib. 2. cap. 35. dubio 10. Sotum lib. 9. qu. 6. art. 1. Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarræ in lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſc. in declarat. num. 35. in reſponſ. ad dub. 3. Emanuel. Sa. v. Simonia num. 3. Auguſtinũ Barboſam parte 2. de off. & poteſt. Epiſc. allegat. 7. num. 16. & alios paſſim.

Digitized by Google

A exactionem procul amandari volunt. Primùm ſit [a] Toletanum ſub Sixto 4. in Hiſpania pluribus annis ante Concilium Tridentinum habitum, quòd diſtrictè vetat, *nè Epiſcopi, Ianitores, Barbitonſores, & alios officiales quicquam exigere, ſeu leuare permittant, etiam pro ſigillo, & cerâ, ſed gratis, & liberaliter impendant.* Alterum ſit [b] Concilium Colonienſe non longè ante Concilium Tridentinum auctoritate Hermanni Archiepiſcopi, qui quod à fide poſtea defeciſſet, exauctoratus eſt, congregatum: *vt autem*, inquit, *Eccleſiaſtici ordines ſummâ ſinceritate, omni quæſtus ſuſpicione, omniſque mali ſpecie quàm longiſſimè ſemotâ, conferantur, nolumus, vt ab initiatu quicquam, vel Sigilli nomine à Vicarijs noſtris in Pontificalibus exigatur, ſed tantùm ſcribis earum literarum, quæ formatæ appellantur, vnus albus ſoluatur.* Tertium in Gallia Concilium ſit [c] Rhemenſe ſub Cardinale à Guyſia anno 1583. habitum, quod Tridentini Canonem ijs verbis confirmauit, *Epiſcopus qui pro conferendis Ordinibus ſacris, vel Minoribus, vel etiam Tonſurâ Clericali aliquid acceperit, quòd pretio æſtimari queat, vel qui aliquid poſtulauerit pro literis dimiſſorijs, earumque ſigillo,* B *notam Simoniæ, vel auaritiæ incurrit. Secretarius tamen illius decimam aurei partem accipere queat iuxta Concilium Tridentinum.* Quàm verò id exactè ſicut & cætera Concilij Tridentini decreta obſeruarit D. Carolus, docet qui ipſius vitæ hiſtoriam ſcripſit, referens [d] inter alia, nullos eum Notarios Scribaſque habuiſſe niſi Clericos, & Clericali viuendi genus ſecutos, quibus de ſuo ſtipendia miniſtrabat, nè ab aliis exactiones quærere cogerentur: quid etiam de iiſdem decreuerit, inferiùs legere poteris, vt conſentientem Hiſpaniæ, Germaniæ, Galliæ Italiam aduertas.

[a] Tolet. ſub Sixto 4. tit. quod ordines gratioſe conferantur.

[b] Colonienſe parte 1. tit. ab initiatis nihil exigendum.

[c] Concilium Rhemenſe apud Bochell. decret. Eccleſ. Gall. tit. de Simon. cap. 38.

[d] Auctor vitæ S. Caroli.

XVI. Quis ergo tot auctoritatibus, rationibuſque conuictus, tam turpem de cætero quæſtum audeat approbare? ſi conſuetudo opponitur, conſuetudinem Tridentina Synodus exploſit: ſi Tridentinæ Synodi decreta recepta negantur: pudeat, ad fouendam auaritiam, magnæ Synodi, quæ ſaltem pro norma ac regula quam ſequantur boni, quamuis non pro lege, quâ C coërceantur mali, eſſe deberet, auctoritatem infringere: ſed ſi quem pudor iſte non retinet, cogitet, conſuetudinem hoc tantùm poſſe facere, vt honeſto titulo pecunia in ordinatione accipi poſſit, verbi gratia, titulo honorarij, Cathedratici, vel doni gratuiti, vt nempe munera ex reuerentiæ ſubiectione, gratitudine, vel aliqua alia honeſta de cauſa offerantur: at titulus iſte, vt pro ſigillo aliquid exigatur, honeſtus eſſe non poteſt: cùm enim ex officio literas teſtimoniales Epiſcopus debeat Ordinato, eo titulo nihil ab eo accipere poteſt: nam vt rectè ait Gregorius [e], *Vendentes in templo ſunt qui hoc quod quibuſdam iure competit ad præmium largiuntur*: Nec magis fieri poteſt, vt honeſtum ſit pro ſigillo pecuniam accipere, quàm pro ipſa ordinatione, vtrumque enim, tam ordinatio, quàm teſtimonium de ordinatione perceptâ, naturâ ſuâ vendi, aut pecuniâ commutari non poteſt, vt ſuperiùs ſatis probauimus. Simoniacus ergo eſt meo quidem iudicio Epiſcopus, quicumque, non obſtante quauis conſuetudine, hoc titulo hocque prætextu pecu-D nias aliquas ab ordinatis exegerit, aut exigi curauerit. Neque tamen talis certò pronuntiandus mihi videtur Simoniacus, quem nec Tridentini Concilij, nec Rhemenſis, aut aliorum Conciliorum Patres Simoniacum declarare voluerunt: præſertim quia qui ſigilli nomen prætexit, alia fortaſſis ratione conſuetudinem receptam fouet: damno itaque prætextum, damno exactionem hoc prætextu factam: ſanctiſſimos Antiſtites ſi qui vetitis iſtis lucrjs inhiant ad Concilij obſeruationem quantum poſſum reuoco, & vt ab illa turpi nundinatione, tanquam à Simoniacâ prauitate fugiant quantopere poſſum contendo: eoſdem tamen ſi qui ſunt auctores huius exactionis quamdiu eos Eccleſia non damnauerit, nec ego damno; nec blandiri lubet, nec Religionis noſtræ Principibus impunè licet iraſci: ne fouere iniquitatem, vel contemnere Eccleſiæ Principes, ſi iniqui fuerint, videamur.

[e] Greg. hom. in Euangeliâ.

XVIII. Eſto verò, Simoniacus ſit qui eiuſmodi prætextu pecuniam exegerit, non ideo Simoniacus, qui coactus dederit: vbi ſcilicet corruptela illa viget, nec aliter ad ordines via patet quã exactiones iſtas patiendo, cùm nempe nullus ad

ſuperiorem recurſus patet, aut certè non futurus vtilis ſperatur. Ideóne ſiquidem iacebit ob id Eccleſia ſine Clericorũ ordinatione, quia Prælatus iniquam exactionem conſuetudine inductam fouet? talem ergo qui pecunias in ordinatione ſua dederit, non iniuſtũ dicam egiſſe, ſed iniuriam paſſum, non ad ordines pecuniâ aſcendiſſe, ſed pecuniâ Eccleſiæ vexationem redemiſſe, præſertim vbi nihil de quæſtu Epiſcopi reſcierit, vel ſi reſcierit, alio titulo eum credit comparatum. Sapienter ille quidem meo iudicio facit, & prudenter, ſi alio titulo quæſitum interpretetur, quod ab Epiſcopo turpi titulo quæritur: neque enim aut ex leui rumore quippiam de ſuo Antiſtite mali vnicuique credendum eſt, & ſi de opere conſtet, intentionis ſaltem excuſanda quantum fieri poteſt peruerſitas: ſed de iis ſatis. A

ARTICVLVS VII.

B

De pecunia, quæ Vicariis generalibus Epiſcoporum, Examinatoribus, & Præſentatoribus Ordinandorum, Adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti, Ianitoribus, Notariis, aliiſue è familia Epiſcopi in ordinatione perſoluitur.

§. I.

Epiſcopo, ne quid Officiales, Miniſtri, famuli pro ordinatione capiant, curam eſſe oportere.

I. IAM verò ad Officiales Epiſcopi veniamus, Vicarios, Examinatores, Præſentatores, Notarios, & alios inferioris, ſi qui ſunt notæ, è domo & familia Epiſcopi. Multum ſanè intereſt quoſnam ſibi familiares, quos famulos adſciſcant, ij qui ad maximas dignitates euecti ſunt, nec minus refert, in quos adiutores officij ſui partem reiiciant, quibus miniſtris & cooperatoribus vtantur: C Eorũ vitia ſicut Dominorũ conſcientiam onerant, ita quoque famam lacerãt, *quidquid enim*, vt monebat Auguſtũ Mœcenas apud [a] Dionem, *hi rectè vel ſegnius egerint, id verò tibi adſcribitur, taléмque te cuncti cenſebunt, qualia eos facta exercere permiſeris:* Epiſcopi præſertim quos *domi ſuæ bene præpoſitos* ſeligendos, ait [b] Apoſtolus, quorum *filios* vult *eſſe ſubditos in omni Caſtitate*, ſedulò curare debent, ne eos apud ſe, aut ſub ſe patiantur, quorũ facinoribus dedecorari poſſint. Eugenium Papam fusè id docet, monétque S. Bernardus: prima tantum huius admonitionis verba attendamus, [c] *Veniamus nunc ad collaterales & coadiutores tuos, hi ſeduli tui, hi intimi ſunt, quamobrem ſi boni ſunt, tibi potiſſimum ſunt, ſi mali, æquè plus tibi; ne te dixeris ſanum, dolentem latera; hoc eſt, ne te dixeris bonum malis innitentem, aut ſi bonus ſis, bonitas tua ſolius quem fructum adferre poteſt? ſicut in ſuperiore libro dixiſſe me memini: quid inquam, emolumenti adferre Eccleſiis Dei tua vnius hominis iuſtitia, vbi ſententia praualet aliter affectorum? Sed nec tuta tua bonitas obſeſſa malis, non magis quàm ſanitas vicino ſerpente, non eſt quod te ſubducas malo inteſtino. Et è regione bonum domeſticum eò amplius, quo ſæpius iuuat. Sed ſiue leuent, ſiue grauent, cui rectius imputandum quàm tibi, qui tales aut elegiſti, aut admiſiſti? &c.* Inter ea verò, quæ in iis cauenda ſunt, maximè auaritiam vrget, quæ ſi famulos & cooperatores Epiſcopi inficiat, in Epiſcopum ſæpè, tanquam lucri participem, criminis ſocium, vel ſaltem fautorem redundat. Quod vitium quantoperè in domeſticis ſuis Epiſcopus fugere debeat, docet pariter Sariſberienſis, [d] *ne enim*, inquit, *domi illorum iuſtitiam credas, aut veritatem, aut pietatem apud quos vides omnia eſſe venalia, Chriſtus ipſe excluſus eſt, qui ſi pulſat ad oſtium, non aperitur ei, fugiunt & fugant, qui omnia ad pretium, & gratiam faciunt.* Quamobrem in Concilio [e] Toletano 11. ſtatuitur vt, *ſi ſciente loci Epiſcopo tale quidquam*, ideſt munerum acceptio, pro Baptiſmo, Chriſmate, vel Ordinatione, *à ſubditis perpetratur, idem Epiſcopus duobus menſibus excommunicationi ſubiaceat.* Similiter Innocentius tertius Archiepiſcopo Cantuarienſi

[a] Dio lib. 52. hiſt.

[b] 1. ad Tim. 3.

[c] S. Bernard. lib. 4. de conſiderat. cap. 4.

[d] Sariſberienſ. lib. 5. cap. 10.

[e] Tolet. 11. c. 8.

A Cantuarienſi mandat quatenus exceſſus, qui ab eius Suffraganeis, & Officialibus eorum hac in re committebantur, corrigere ſatageret, eoſque ab huiuſmodi illicitis exactionibus compeſceret, [a] *quò*, inquit, *aliorum culpa tibi ob tuam negligentiam non imputetur ad pœnam.*

[a] Innocẽt. 3. cap. in tantũ, §. cum verò, de Simonia.

§. II.

Ne quid Vicarij generales, vel Examinatores ob Ordinationem exigant, recipiantur.

II. Hæc itaque præmiſimus, vt ſedulò caueant Epiſcopi, ne cùm manus ſuas ipſi ab omni munere excutiant, eorum Officiales, vel familiares non ità ſe ab omni turpi quæſtu contineant. Vicarij præſertim eorum generales, qui eorum perſonas expreſſiùs referunt, qui dignitatem tuentur, qui officio funguntur, B qui curas partiuntur, manus debent habere innoxias: ſi quid illi rapiant, ſi quid capiant, ſi quid exigant, eadem eorum, ac Epiſcoporum ratio eſt, quorum munus ac dignitatem ſuſtinent. Etſi enim non ſint aſſignati eis ex publico ſumptus, ſicut Epiſcopo, nihil tamen pro iis quæ ab Epiſcopo gratis debentur, ipſi ſumere poſſunt: grauarentur enim ſubditi, à quibus pro vno opere duplicatum ſtipendium ſumeretur: ſi quid ergo eis debeatur, id per modum ſtipendij ab Epiſcopo Vicariis præſtari debet, pro quo in vinea Domini militant: iniuſtum eſt, ſi à Clero vel populo ſtipendium exigant, Simoniacum verò ſi pro ſpiritali operâ, v. gr. pro ordinatione, ſeu præſentatione, examine, aut licentiâ ſuſcipiendorum Ordinum, aut alia quauis re eiuſdem notæ pretium ſumant.

III. Examinatores ſimiliter, in quos Epiſcopi circà ſacros Ordines potiſſima cura tranſmittitur, & ex quorum integritate Clericorum optima deſignatio maximè pendet, ſecundùm [b] Concilij Nannetenſis Canonem cauere maximè debent, ne, vt ſuprà docuimus, *aut fauoris gratiâ, aut cuiuſcumque muneris cupi-* C *ditate illecti à vero deuient, vt indignum & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent; quod ſi fecerint, & illicitè qui indignè acceſſit, & illi qui Spiritus ſancti donum vendere conati ſunt, coram Deo condemnati Eccleſiaſticâ dignitate carebunt.* [c] Gregorius ſeptimus generali Synodo præſidens, eiſdem (quos Miniſtros vocat) prohibet, ne vocem, id eſt ſuffragium ſuum vendant. In [d] Palentinæ Diœceſis, tempore Ioannis vigeſimi ſecundi, habitâ Synodo, diſtrictè prohibitum, ne quid Archipreſbyteris, vel Archidiaconis, quibus ex officio Ordinandorum præſentandorum, & examinandorum cura incumbebat, eo titulo perſoluatur. [e] Tridentina Synodus, ne quidem gratis oblatum ab iis quicquam accipi quouis prætextu permittit. Tridentinæ veſtigiis inhærens [f] Mediolanenſis 5. ſub S. Carolo hæc ſtatuit, *nec verò item qui examinatores adſciſcuntur, examinis occaſione vmquam quicquam, ne eſculenta quidem, poculentaue capiant: qui contra fecerit, cùm indignus deinceps cenſeatur, qui id muneris gerat, tum aliâ pœnâ arbitrio Epiſcopi afficiatur.* Neque dubium eſt, quin in Simoniæ crimen incidant, D qui, vt examinis rigorem molliant, pecunias offerunt, & qui eo fine datas recipiunt; cùm enim [g] examen neceſſarium ordinationis ſit præambulum, vt ſuprà docuimus, eiuſdem cum ordinatione ipſa videtur eſſe rationis, & quiſquis pecuniâ examen corrumpere tentat, pecuniâ viam ſibi ad ordines parare, ſpiritaleḿque ordinis gratiam pretio comparare cogitat. Hinc cenſetur Simoniacus, ab [h] Alexandro tertio qui ipſum àliter ad Preſbyteratus ordinem præſentare nolenti ſex ſolidos dederat, à quo poſteà præſentatus ordinem ipſum acceperat.

[b] Concil. Nannet. c. 11. refertur c. quãdo, diſt. 24.

[c] Greg. 7. in Synodo, refertur cap. 1. de Simonia.

[d] Palentina Synodus tit. de Simonia.

[e] Tridẽt. ſeſſ. 21. de reform. cap. 1.

[f] Mediolan. Prouinc. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

[g] Vide can. nullus, can. Preſbyter, c. Epiſcopi, & c. quando, diſt. 24.

[h] Alexander 3. cap. ex tuæ fraternitatis, de Simonia.

§. III.

De Ianitoribus, Cubiculariis, & aliis ex familia Epiſcoporum qui Ordinandos introducere, vel repellere poſſunt.

IV. Ianitorum, quoque, Cubiculariorum, & aliorum ex Epiſcopi familia,

qui ordinandis ad Epiſcopale examen, aut locum ordinationis, aditum aperiunt, eoſve deducunt, eoque titulo ab iis quippiam exigunt, cupiditatem, atque auaritiam graues omnino Doctores, & Concilia reprehendunt. [a] Iuo Carnotenſis Epiſcopus conqueritur ſuo tempore Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem fuiſſe, vt Cubicularij, & miniſtri ſacri Palatij multa exigerent à conſecratis de nouo Epiſcopis, quæ oblationis, vel benedictionis nomine palliarentur. [b] S. Bernardus familiarium quoque Romani Pontificis voracitatem ſuggillat. De Oſtiariis ſpeciatim Eugenium Summum Pontificem monet his verbis, [c] *ſuper hoc, quem fortè ab aduentantibus petere deprehendes, indica Giezitam* (hoc eſt Simoniacum) *id de Oſtiariis, id de cæteris Officialibus decernendum. Verùm hoc, ex abundanti: nam formam olim iam à te poſitam recordamur: quid tuo dignius Apoſtolatu? quid ſalubrius ad conſcientiam, honeſtius ad famam, vtilius ad exemplum? Optimus Canon, qui proiiciat auaritiam ex calumniâ, non à conſcientiâ tantum.* Ianitorum, & Barbitonſorum nominatim meminit [d] Concilium Toletanum ſub Sixto IV. quibus aliquid accipere quoquomodo prohibet. Similis [e] Mediolanenſis primi cautio, Epiſcopos monentis, ne hanc regulam à Cubiculariis ſuis, vel aliis è familia ſuâ infringi patiantur. Turpe eſt, ſi (vt quod in curiales Principũ mundanorum iactauit [f] Sariſberienſis, id ad noſtrum propoſitum conuertamus) cùm inclementiam Cerberi omnes abhorreant, videamus Oſtiarios Cerbero duriores: apud inferos vnus tantum Cerberus eſt; at quàm immane, ſi quæ ſunt diuerticula domeſticorũ Epiſcopi, tot Cerberi ſunt. Si Atrienſes quoque Cerberos ſuſtineamus, totamque familiam, quæ aut mordeat, aut latret. Epiſcopi ſibi ſubditorum Patres ſunt: ab omnibus liberè adiri debent. *Non eſt*, vt dicebat S. [g] Thomas Cantuarienſis, *Dei Eccleſia cuſtodienda more caſtrorum*: nec Epiſcopi domus Ianitorum importunâ diligentiâ munienda. Neque tamen Simonia eſt, vbi datur aliquid Ianitori, Cubiculario, vel alteri, qui te ad Epiſcopum introducat, vel ire permittat: neque enim eâ pecuniâ res vlla ſpiritalis proximè, aut directè emitur, ſed non niſi remotè ad ſacram Ordinationem hæc pecunia refertur: turpis quidem hic quæſtus, neque enim pecuniâ opus eſt, vt Epiſcopus adeatur, qui, non ſolùm ad ſe venientes libenter amplecti, verùm etiam timidos inuitare, & fugientes debet ipſe inquirere. Tunc quidem ſolùm Simonia committeretur, cùm ad iniuſtum pro ordinatione conſequenda patrocinium, ſuffragiumve, Ianitoribus, Cubiculariis, aliiſve officiariis pecunia impenderetur; quid enim refert per quos Epiſcopi conſtantia euerti tentetur? quiſquis eam pecuniâ labefactare ſatagit, vt indignus ad Ordines recipiatur, ordinationem emiſſe videtur, non meruiſſe: quiſquis illicitis per pecuniam artibus ad Sacerdotium contendit, Simoniæ notâ non caret: qui populi ſuffragia olim pretio comparabat, Simoniacus dicebatur: qui ergo pariter Suffragatores ſibi pretio comparat Epiſcopi domeſticos, in Simoniæ crimen impingit: atque ita cenſent [h] Angelus, [i] Syluester, & alij.

[a] Iuo ep. 18. [b] Bernardus de conſiderat. ad Eugenium paſſim. [c] Ibid. lib. 4. cap. 6. [d] Tolet. ſub Sixto 4. titulo, quod ordines gratioſè concedantur. [e] Mediol. 1. Prouinc. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent. [f] Sariſberienſ. lib. 5. cap. 10. Polycrat. verbis parum immutatis. [g] Vide in vita S. Thomæ Cituar. apud Sur. die 29. Decemb. [h] Angel. v. Simonia, num. 15. [i] Syluest. ite v. Simonia.

§. IV.

De miniſtrantibus, & adſiſtentibus Epiſcopo Ordinanti.

V. Colligimus quoque ex citata ſuperiùs [k] Iuſtiniani Nouella, iis miniſtris, qui Epiſcopo alium conſecranti adſiſterent, quaſdam ab Epiſcopo conſecrato conſuetudines olim perſolutas, quæ à primo Preſbytero Ordinantis Epiſcopi, & Archidiacono, poſtquam ſibi aliquid reſeruaſſent, diſtribuerentur. Idem in ordinatione Clericorum factitatum ex iis eiuſdem [l] Nouellæ verbis diſcemus, *ſed neque Clericum cuiuſcumque gradus dare aliquid ei à quo ordinatur, aut alij cuilibet perſonæ permittimus: ſolas autem præbere eum conſuetudines iis qui ordinantium miniſtrantes ſunt ex conſuetudine accipientibus vnius anni emolumenta non tranſcendentem.* Hanc tamen conſuetudinem reprobare videtur [m] S. Gregorius mox citandus vbi miniſtro Euangelicam lectionem in Epiſcopi conſecratione legenti, nihil omnino dari permittit ab eo qui conſecratus eſt. Similis ferè hocce tempore alicubi

[k] Iuſtin. Nouell. 123. cap. 3. [l] Idem cap. 16. [m] Greg. li. 4. epiſt. 44.

Digitized by Google

A alicubi conſuetudo viget, vt oblationes, luminaria, aliaque id genus, ſeu Epiſcopi Eleëmoſynario, ac Capellano, ſeu ceremoniarum magiſtro dentur: quæ cùm Eccleſiæ offerantur, non iniuſtum, ſi in alicuius Eccleſiæ Miniſtrorum vſum cedãt, & quibus cedere debeant conſuetudo determinet. Turpis tamen hic quæſtus, ſi in iis quærendis aliquis ſit moroſus, aut diligentior quàm par ſit: Eleemoſynæ enim quæ ex aliquo miniſterio obueniunt, ſicut non neceſſariò ſunt reſpuendæ, ita nec auidiùs inquirendæ. Si tamen eiuſmodi miniſtri nihil ſpiritale exequantur, nec ordinationi ſacræ per ſe, ac neceſſariò cooperentur, tunc in iis vel dationibus, vel exactionibus veram aliquam Simoniæ rationem non video.

§. V.

De Notariis, Scribis, & Sigillatoribus.

B

VI. De Notariis autem, Scribis, & Sigillatoribus fuſior iam nobis debet eſſe ſermo, quos prædicta [a] Iuſtiniani Nouella cum reliquis miniſtrantibus ordinandis comprehendit: iam verò ſoli ferè ex reliquis ſuperſunt, qui in ordinatione aliquid exigant; nihil tamen ipſi, ſi Eccleſiæ decreta conſulamus, nihil inquam, niſi fortè pro labore & chartâ moderatum quippiam, ab ordinandis exigere poſſunt: antiquiora decreta nihil penitus eis accipere concedunt, idipſum recentiora expetiiſſe videntur, quod quia ſe non poſſe efficere ſperarũt, pecuniæ eis ſoluendæ ſummam moderata ſunt. [b] Gregorius Magnus hanc ſententiam quam initio ſui Pontificatus in Synodo Romana protulerat, iterum iis verbis confirmauit: *Antiquorum Patrum regulam ſequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum eſſe conſtituo, neque ex traditione pallij, neque ex traditione chartarum, &c. quia enim in ordinando Epiſcopo Pontifex manum imponit, Euangelicam verò* C *lectionem miniſter legit, confirmationis autem eius epiſtolam Notarius ſcribit: ſicut Pontificem non decet manum, quam imponit, vendere; ita miniſter, vel Notarius eius, non debet in ordinatione eius vocem, vel calamum venundare. Ex quibus prædictis rebus ſi quis aliquid commodi appellatione exigere, vel petere fortè præſumpſerit, in diſtricto Dei omnipotentis examine reatui ſubiacebit.* Eadem verba tribuuntur à Gratiano [c] Vrbano ſecundo in Concilio Melphitano, nec multum immutata leguntur in Synodo habita à Gregorio [d] ſeptimo. Iuo tamen [e] Carnotẽſis Vrbani ſecundi σύγχρονος queritur in Romanæ Curiæ officiarios vulgò iactatũ, nec calamum, nec chartam gratis ibi haberi, quæ res quantum offendiculum multis fuerit Richardum Albanenſium Epiſcopum monet, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Legatum. Ante hæc tempora verò cùm à Bonifacio Moguntino reprehenderetur grauiter tanquam de Simoniæ crimine [f] Zacharias Papa, quod pro tribus palliis pecunias accepiſſet; negauit Summus Pontifex ſe tale quidpiam cogitaſſe, *cùm nec pro reſcriptis, nec pro diplomatibus, quæ ab eius ſcrinio procederent, aliquid exigi* D *conſueuiſſet*: quin potius anathematizare ſe omnes quicumque auſi eſſent donum Spiritus ſancti venundare. Similiter Concilium [g] Bituricenſe, in Lemouicenſi ſecundo relatum, Notariorum exactiones quaſlibet condemnat, *Epiſcopi*, inquiens, *de ſacris Ordinibus munus non accipiant, nec aliquis loco eorum, neque aliquis de ſubiectis eorum, ſicut pro ſcribendis nominibus ordinandorum ſolebant ſcriptores pretium accipere.* Hæc erat itaque præcedentium iſtorum temporum, quibus auſterior diſciplina vigebat, ſententia, Simoniæ ſaltem ſuſpicione non carere qui quippiam pro literis ordinationis, conſecrationis, aliiſque quibus res ſpiritales conferrentur, vel confirmarentur, accepiſſet.

VII. Vbi verò diſciplinæ Eccleſiaſticæ remiſſa eſt ſeueritas, viſum eſt huic malo ſatis prouiſum; ſi Notariorum emolumenta moderatiora fierent, vt non pro ordinatione pretium, ſed pro labore ac chartâ ſalarium accipere viderentur. Concilium itaque [h] Rauennate 2. tempore Clementis quinti de hac rẽ ſic ſtatuit, *item cùm indebitæ exactiones à Notariis, & Sigilliferis Dominorum Epiſcoporum, taxentur, & moderentur in omnibus, præſertim in ordinationibus, vt vltra duos ve-*

[a] Nouell. 123. cap. 3.

[b] Ioan. Diac. vitæ Gregor. lib. 3. num. 5. & Gregor. in regiſt. lib. 4. epiſt. 44. ſiue cap. 88. in Synod. Rom. habetur ex parte 1. q. 1. c. ſicut.

[c] Vrban. 2. in Conc. Melphit. apud Grat. c. nullus 1 q. 2.

[d] Synod. Ro. ſub Gregor. 7. refertur cap. 1. de Simonia.

[e] Iuo epiſt. 133.

[f] Zacharias epiſt. 9. ad Bonifac. Moguntc.

[g] Bituric. can. 3. apud Lemouic. act. 2.

[h] Rauenn. ſi rubrica 30.

netos non poſſint accipere pro ſcripturâ, chartâ, cedulâ, cerâ, & ſigillo, &c. etſi querela A
ſuper hoc remedium præbuerit, ipſe Notarius officialis ſuſpendatur in dictâ curiâ Epiſcopali
vſque ad aliud Concilium Prouinciale ab officio ſuo. [a] Rauennate quartum ſub Ioan-
ne 22. de indebitis extorſionibus, atque exactionibus eorundem querelas in
præſenti ad ſe delatas fuiſſe oſtendit, quibus cùm remediũ adhiberi eo tẽpore
non potuiſſet, ipſis, ne deinceps contingerẽt, prouidit, ſalariaque Notariorum,
& Sigilliferorum pro quibuſuis literis ſcribendis moderata conſtituit. Conci-
lium Sabinenſe, [b] ſeu Palentinum Vallemoleti Palentinæ Diœceſis, auctorita-
te Guillelmi Sabinenſis Epiſcopi Apoſtolicæ Sedis Legati in Hiſpaniâ, cele-
bratum tempore eiuſdem Ioannis 22. duriùs cum eis egiſſe viſum eſt hoc edi-
to decreto, *Ordinati ſi poſt receptionem Ordinis pro ſcripturâ, labore, chartâ & cerâ ali-*
quid offerre voluerint, hoc accipi minimè prohibetur: ita tamen quod hæc gratuita oblatio
ſummam quinque Marabetinorum vſualis monetæ aliquatenus non excedat, à pauperibus
autem, aut nihil, aut minus recipiat pro prædictis: & paulò pòſt, *nec Notarius, ſeu ſcri-*
ptor, quicquam niſi moderatum exigat pro collationis litera & ſigillo. [c] Toletanum tem- B
pore Clementis ſexti Antipapæ grauibus verbis eundem Notariorum, & Sigil-
liferorum quæſtum condemnat, quamuis de literis ordinum, quod pro iis for-
taſſe nihil exigerent, mentionem nullam faciat, *Verùm*, inquit, *quia plerumque*
in exactione emolumenti ſigilli nonnulli metas rationis excedunt, & tam pro licentiâ
quoad ſtudia literarum, ſeu quia animarum cura ad tempus committitur, quàm pro literâ
dimiſſoriâ, quâ cuique ſe ad alias partes transferendi licentia conceditur, quantitates in-
debitæ extorquentur: nos eorum inſatiabilem voraginem compeſcere cupientes, ſtatuimus,
eodem Concilio approbante, vt pro qualibet prædictarum literarum poſſint ſex Marabeti-
ni, & Duodenarij pro Cancellariâ, & vnus Marabetinus pro regiſtro, & non amplius re-
cipi vllo modo. [d] Toletana quoque Synodus ſub Sixto quarto, cuius aliqua verba
ſuperiùs retulimus, hæc pro Notariis adiungit. *Notarij verò pro literis ordinum de-*
cem tantum Marabetinos recipere debeant, & ſi contra fecerint, quod receperint duplica-
tum reſtituant ſequenti Concilio applicandum. C

[a] Rauennat. Rub. 24.
[b] Conc. Palent. tit. de Simonia.
[c] Tolet. ſub Clemente 6. tit. de Simonia.
[d] Tolet. ſub Sixto 4. titulo quod ordines gratiosè concedantur.

VIII. Concilium [e] Tridentinum, cuius verba à nobis ſuprà prolata ſunt, &
antiquorum Patrum exempla ſeruari, & decreta in vſu eſſe optauit, laudabi-
lem conſuetudinem vocans, cùm Notarij nihil acciperent, ſed eis pro officio
exercendo ſalarium conſtitutum eſſet, vel è publico, vel ab Epiſcopo: eam au-
tem conſuetudinem damnauit, quâ ex Notarij commodis aliquod Epiſcopi
emolumentum perciperent; nihilque ſuprà decimam aurei partem, ne quidem
gratis oblatum pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus accipere eis quouis
prætextu permiſit. Ad huius Tridentini illuſtrationem & perfectiorem obſer-
uationem in Concilio [f] Mediolanenſi primo habito anno 1565. & [g] quinto (ex
quo præſertim ſequẽtia eruemus) habito anno anno 1579. plurà ſanctè decreta
ſunt: primùm, ne Epiſcopus quicquam vel ſponte oblatum, ne exiguum qui-
dem, à Secretario, ſcribiſve dono accipi, aut capi vllo modo patiatur, ne occa-
ſione quidem literarum, etiam quas pro officij munere etiam priuatim aliquá-
do ſcribunt. Alterum, inter ea quæ gratis ſcribi, & in Cancellaria confici de- D
bent, recenſentur ibidem acta viſitationis, facultas quorum auctoritate Vi-
carij miniſtrique Epiſcopales decernuntur, literæ dimiſſoriales ordinum, di-
miſſoriæque pro ſuſcipiendis Ordinibus, aliaque quamplurima, ea nimirum
omnia quibus ius ſpiritale confertur, vel publicum bonum procuratur. Ter-
tium, de emolumentis Cancellariæ, quam [h] Concilium Prouinciale primum
vendi, aut locari, eiuſve nomine quicquam accipi vetuerat, nihil prorſus vtili-
tatis priuatæ ad Epiſcopũ eiuſve menſam, aut Vicarios, aut alios præterquam
ad Cancellariam, Cancellariumve, cæteroſque eiuſdem Cancellariæ mini-
ſtros peruenire conceditur, qui aliquid etiam à ſponte dantibus perceperit,
tum in conſcientiæ foro ne ſuum faciat, ſed pauperibus loci erogare omnino
debeat: tum quadruplo mulctetur, quod vel in Eccleſiæ inſtaurationem, vel
in Sacriſtiæ vſum erogetur. Seueriorem pœnam imponunt decreta generalis
reformationis Eccleſiaſticæ [i] à Franciſco Bonhomio Epiſcopo Vercellenſi Vi-
ſitatore Apoſtolico, eodem S. Carolo Borromæo procurante, edita, in quibus
tamen

[e] Conc. Tridem. ſeſſ. 21. de reform. cap. 1.
[f] Mediol. 1. tit. de Notarijs & Scribis.
[g] Mediol. 5. conſtit. parte 3 tit. de Cancell. & Notariis.
[h] Conc. Mediolan. 1. ſuprà.
[i] Decreta à Franciſco Bonhomio, cap. de Ordinis Sacramento.

A tamen indultum vt pro literis ordinationis decima aurei pars à Notariis exigi poſſet; hæc, ſi tibi vacat, legi poſſunt. *Epiſcopi cura eſſe debet, vt literæ ordinum teſtimoniales tradantur, eâ certè perſolutâ mercede, quæ decimam aurei nummi partem ne minimo quidem quadrante excedat, quacumque vel immemorabili conſuetudine nonobſtante, quam ſacro Concilio Tridentino planè repugnantem corruptelam potius arbitramur, ideóque funditus tollendam ſtatuimus, ac decernimus, eâ etiam propoſitâ illis ſingulis pœnâ, qui vel minimum aliquid plus exigere, extorquere, aut à ſponte etiam dantibus accipere auſi fuerint, vt omnibus etiam Tabellionatus officiis, ac beneficiis Eccleſiaſticis priuati ipſo iure ſint: nec verò in poſterum digni vnquam cenſeantur, qui illa obtinere poſſint: aliis etiam grauioribus pœnis mulctentur Reuerendiſſimi Epiſcopi arbitrio.*

IX. Colligitur autem facilè ex prædictis Notarios, ſeu ſigilli Epiſcopalis cuſtodes, qui facultatem literas teſtimoniales pro ſuſceptis ordinibus, vel dimiſſorias pro ordinibus ſuſcipiendis ſcribendi, ſubſignandi, Epiſcopali ſigillo confirmandi ab Epiſcopis pretio ſuſcipiunt, Simoniæ reos eſſe. Si enim Epiſ-
B copus qui facultatem iſtam vendit, & ad annum collocat, Simoniaca labe maculatur: eadem ſanè mali contagione inficitur, qui eandem ab Epiſcopo emit, & pro ipſa annuum cenſum vendit: vtrum autem Simoniacus ſit Notarius, qui pro ſuo labore ſuáque operâ aliquid ab ordinatis exigit, olim inter Iuriſconſultos dubitatum. [a] Gloſſa decreti docet diſtinguendum non eſſe, habeatne ſcriba ſtipendia de publico, vel non habeat, ne quicquam enim pro chartâ aut labore debere accipere, ſed Epiſcopum procurare debere, vt ſine muneris alicuius acceptione teſtimoniorum ordinis ſuſcepti authenticum ſcribatur [b] Laurentius huic opinioni conſentit, cenſétque Notarium etſi nihil percipiat de publico, nihil pro literis quas ſcribit exigere poſſe, ſi ſecus fecerit, Simoniæ vinculis irretiri, idque ſpeciatim in huius nefandi criminis odium conſtitutum refert, ne fraus aliqua poſſet procurari. Annuit [c] Bernardus Parmenſis, qui oblata tantum gratis, & ex poſt facto accipi poſſe, præſertim verò à Notario laïco arbitratur. Citant iſti prædictos Canones Gregorij I. Vrbani II. Grego-
C rij VII. quibus pro cerâ, pro calamo, pro ſcripturâ aliquid accipere Simoniacum iudicatur, qui Canones iuris poſitiui Simoniam arguunt, non diuini, aut naturalis, quod ſit immutabile: proindéque nihil mirum eſt, ſi quod vno tempore Simoniacum iudicatum eſt, quia prohibitum, alio tempore iudicatum non ſit, quia permiſſum.

a Gloſſa in c. ſicut Epiſcopum, 1. q. 1.

b Laurent. in cap. 1. de Simonia.

c Bernardus ibidem.

X. Vera itaque hoc præſertim tempore, & pro certa habenda eſt, [d] Panormitani, [e] Syluestri, aliorumque communis opinio Doctorum, Notarium, cum maximè cui nullum ſalarium de publico conſtitutum eſt, poſſe abſque vlla Simoniæ notâ, pro chartâ, cerâ, calamo, ſcripturâ, operâque, & libertate ſua quam publico priuatóque quorumdam commodo addicit, ſaltem per modum ſtipendij, non [f] pretij (nam actiones iſtæ vtpote ſpiritali adnexæ vendi non poſſunt) moderatam quandam pecuniæ ſummam exigere: cùm enim id ipſi Concilium Tridentinum, totque citata ſuperiùs Concilia permittant, quis audeat Simoniacum credere, quod publicæ Eccleſiæ auctoritate non toleratum
D ſolum, ſed permiſſum aduertit? Quis denique incuſet, ſi Notarius victum exigat pro labore, quem non tenetur ipſe exhibere: ſi libertatem ſuam vendat, cuius ipſe eſt Dominus? [g] *Quis enim*, inquit Apoſtolus, *militat ſuis ſtipendiis vnquam*? nemo certè, vt habet Concilium Mediomatricis à Gratiano [h] citatum, de ſuo beneficium facere compellitur. Quis itaque adſtringere velit Notariũ, vt de ſuo beneficium faciat? vt ſuo damno alterius honori, ac dignitati conſulat? habeat, inquis fortè aliquis, Notarius ſtipendium ab Epiſcopo? ſed vnde is colliget id deberi ab Epiſcopo? certè [i] onus iſtud, quod in alios conſuetudo transfert, nulla efficax ratio in Epiſcopum tranſmittit: alia ſunt onera Epiſcopalis dignitatis, eaque multa, magna, & fermè quotidiana; nouum contra conſuetudinem onus ipſi imponere non temerè oportet. Gratis ſanè debet Epiſcopus nomen ſuum auctoritatemque commodare, quo publica de ordinatione à ſe factâ fides fiat; nam id ipſius dignitati coniunctum, imo inſitum eſt, ideò ſi auctoritatem iſtam vendat, particulam ſuæ dignitatis ab ipſa

d Panormit. in cap. 1. de Simonia.

e Syluester v. Simonia, q. 8. dicto 5.

f Vide Suarẽ de religione lib. 4. de Simon. cap. 53. num. 6. cum ſequent.

g 1. Cor. 9.

h Gratian. 1. quæſt. 2. c. precariæ.

i Sotus tamẽ lib. 9. de Iuſt. quæſt. 6. art. 1. Leſſius lib. 2. cap. 35. dub. 10 §. dico ſecundo Epiſcopũ putant habentẽ ſufficientes reditus obligari ad dandum ſtipendiũ Notario, quod verum ex lege communi, vbi non adeſt contraria cõſuetudo.

Digitized by Google

excerptam, rémque proinde ſpiritalem vendit: at vt per ſe ſcribat, ipſe nec ex more tenetur, nec vt ſcribas conducat: neque ad idipſum teneri conuincitur, niſi Eccleſia pro ſcribâ conducendo aliquid ei ſoluat, quod an effecerit, conſuetudo declarat. Vbi ergo in contrarium eſt conſuetudo, nec peccat, ſi ſcribam ſuis ipſe expenſis non aluerit; nec ſcriba, qui ab iis in quorum gratiam laborem ſuum impendit, vitæ neceſſaria ſubſidia quæſierit. A

XI. Egregia tamen eſt, & ſedulò adnotanda prædictorum Doctorum limitatio, vt videlicet Notarij attentâ laboris qualitate, temporis, quod in opere conſumitur, diuturnitate, itemque chartæ, vel pergameni, ceræ, ac cæterorum quæ pretio æſtimari poſſunt, & ab iis in hoc negotio inſumuntur, valore, non autem rei ſpiritalis, cuius vel licentia confertur, vel poteſtas datur, vel teſtimonium conficitur, excellentiâ atque dignitate pretium augeant: vnde ſi pro literis quibus illuſtrior in Eccleſia dignitas confertur, maiorem pecuniæ ſummam exigant, quàm pro inferioris beneficij prouiſione; ſi pro literis teſtimonialibus recepti ordinis dignioris, plus mercedis expoſcant, quàm pro teſtimonio de ſuſcepto inferiori ordine; B ſi pro literis dimiſſoriis, quibus ad omnes vel plures ordines datur licentia, duplicatum, vel triplicatum, vel amplius etiam præmium ſibi dari velint, quàm pro literis dimiſſoriis ad vnum vel pauciores ordines, Simoniam committunt: non enim iam pro labore, opera, aut impenſis, quæ in eiuſmodi rebus æqualia ſunt, quod amplius eſt pretij, petunt, ſed pro re ſpiritali digniori, quàm pretio exponunt: vnde quemadmodum qui calicem conſecratum eiuſdem materiæ, ponderis, ac cælaturæ chariùs vendit, quàm non conſecratum, Simoniam contrahit, quia tunc non materiam neque formam, ſed benedictionem vendit; ita qui literas de re ſpiritali digniori in quibus conficiendis æqualis eſt labor, nec diſpar materies nonniſi chariori pretio tradit, non materiam, neque laborem vendit, ſed rei ſpiritalis ſanctitatem atque dignitatem: ideoque Simoniacus eſſe conuincitur, quia ſpiritale temporali pretio mercatur.

XII. Sunt alia Notariorum ac Sigilliferorum ſacrilegia, in quibus ſicut plus C lucri eſſe ſolet, ità plus impudentiæ & fraudis, quæ ſcilicet, quia commodior ipſa incuſandi non dabitur occaſio, obiter redarguere velim. Quot, Deus bone, fraudes, quot dolos in prouiſionibus, præſentationibus, nominationibus ad Sacerdotia, ſeu beneficia, aliiſque eiuſmodi non committunt? nulla res adeò intricata eſt dolis, mendaciis, falſitatibus, impoſturis, quàm quæ deberet eſſe ſanctiſſima, & ſinceriſſima. Quot pariter tergiuerſationibus, & ſimulationibus non iis illudunt, qui ab ipſis literas pro quibuſdam beneficiis obtinendis petunt, niſi pecunias profundant; huiuſmodi hominum ſanguine ſaginantur, eos ſibi quærunt in prædam, eorum pecuniis inhiant. Placet forſitan audire Notariorum iſtorum thecnas à Ioanne [a] Sariſberienſi ſub nominibus Coſſi, & Veientonis eleganter depictas, *Inſtrumenta tua conficit Coſſus, ſi cum ſolatio licuerit, pro magno reputa, ſi ſcedulam non attuleris fruſtrà accedes: ſi autem attuleris, inutilis eſt, nec acquieſcet, vt manus vitio membrana degeneret: quid multa? ſuam neceſſe eſt comparari, cùm nec calamus, aut ſepiola, aut nigra fuliginis ſuccus tibi conſtet* D *incempius: ſed & ipſas ſyllabas, & apices, niſi eum propitium feceris, ſic diſtorquebit, tot tibi verborum ponet tendiculas, vt pro pace bellum, pro quiete litigium amici inſtrumento videaris inſcribere: ſi cingulum fortè tibi venuſtius fuerit, ſi inciſorium aptius, ſi quid in minutâ ſupellectili decentius, rebus eius communera, niſi tibi perire velis operam, & impenſam: aut enim precibus extorquebitur, aut eas liberalitate præuenies; tandem pileum, qualecumque ſit, aſportabit amicus in memoriam tui. Iam à Coſſo digredieris, ſed tibi purgatorius ignis imminet, ſupereſt Veiento, quem multâ ſollicitabis inſtantiâ, & magno artificio geſtus, precum, & munerum, vt te clauſo labello reſpiciat: tunc de ſingulis verbis in Concilium itur: Deliberationi præſcribit tempus, & apices ſinguli ponuntur in ſtaterâ, niſi eum præmulſeris: occurret tibi non fideliter res geſta concepta ſeries, aut ſtilus incultus oberit, aut à publicâ formâ Notarij, vel ſcriniarij diuertens benignitas, aut negligentia iuris, & aliquis ſemper nodus pecuniâ vindice indigebit; vt verò minimum lædas, longâ expectatione torqueberis, dum differt, quod negari non poteſt.*

[a] Sariſb. Polycr. lib. 5. cap. 10.

XIII. Hos

A XIII. Hos ſui ſæculi fuiſſe mores refert Sariſberienſis, qui ſibi experto fidem
adhiberi cupit; iis nihilo meliores ſunt noſtri ſæculi mores, imò deteriores,
quia audaciores: non iam enim tot clandeſtinis inſidiis pecunia quæritur, ſed
exertâ fronte ab impudentioribus exigitur, Sacerdotia venundantur, rebus ſa-
cris audacter à quibuſdam male feriatis hominibus pretia conſtituuntur: de
ſanctiſſimis Epiſcopis aliquid mali ſuſpicari nefas eſt, præſertim cùm verè & in-
genuè poſſimus dicere ſacrilegam iſtam ac turpem ſacrorum nundinationem
quam ciuilia bella, & priorum ſæculorum ignorantia inuexerant, ipſorum vi-
gilantiâ ac diligentiâ minus quàm anteà frequentem inueniri. Eos itaque oro,
atque obſecro, vt hanc capitalem Eccleſiæ peſtem funditus extirpare velint: vt
ſedulo ſatagant, ne rapacitate miniſtrorum dedecus ipſis & infamia compare-
tur, neve ob eas exactiones officia Eccleſiaſtica, beneficia, ſacri ordines ve-
nalia eſſe videantur; vt eorum obuiam eant cupiditati, qui è ſuis manibus pa-
trimonij partem aliquam elabi putant, vbi beneficij Eccleſiaſtici alicui pote-
B ſtatem faciunt, qui beneficiorum fructus tanquam ſuos æſtimant, & penſatis
vberioribus fructibus, maiores pecuniæ ſummas extorquent, rati non dolitu-
rum cum cui ad amplos reditus Epiſcopi nomine poteſtatem tribuunt, ſi quid
ex iis prouentibus priùs emungant. Cogitate, Patres reuerendiſſimi, in vos
peccari, in veſtram famam, quod hi in ſacrorum contemptum, in ſubdito-
rum veſtrorum grauamen, in Eccleſiaſticas & diuinas leges peccant: veſtræ
ſiquidem hæ ſunt manus, quæ ſi rapaces ſint, vos rapacitatis inſimulamini: ve-
ſtri hi digiti, qui ſi quid mali operantur, vos operamini; ſi quid peccant, vos
per ipſos peccatis, & dum veſtrâ auctoritate ad ſuam cupiditatem abutuntur,
veſtra vileſcit auctoritas. Probos igitur eos, & exploratæ fidei, atque tempe-
rantiæ cognitæ aſſumite, qui ſi ab opinione veſtra turpiter agendo exciderint,
excidant etiam à gradu, exturbentur è familiâ, ab officio deponantur. Quæ
faciliùs à vobis præſtabuntur, ſi faciles ſubditorum veſtrorum querimoniis au-
res præbeatis, non ſemper aſſenſum. Si Scribarum officia gratis concedatis,
C non pecunia contra Canonum auctoritatem, habeatis venalia: ſi de veſtro, vbi
commodum ſit, ſtipendia eis largiamini; vt nempe vigeat apud vos laudabilis
iſta conſuetudo pro ſcripturâ, & ſigillo nihil in ordinationibus accipiēdi, quam
ſummis votis expetiiſſe viſa eſt Tridētina [a] Synodus. Sed altiùs videtur nos in- [a] Trident. ſuprà.
dignationis, & deſideriorū æſtus rapuiſſe: æquius eſt vt contineamus nos ip-
ſos, & ad eam largitionem, quæ Conclericis, vel aliis Eccleſiaſticâ dignitate
præditis, Inthroniſticorum, aut Inſinuatiuorum nomine facta vel olim digno-
ſcitur, examinandam progrediamur.

ARTICVLVS VIII.

*De largitione in Conclericos inſinuationis nomine, & in eos qui in poſſeſſio-
nem aliquos deducunt, inthroniſationis, vel cuiuſlibet inſtitutionis titulo.*

D

§. I.

De Inſinuatiuis.

I. CONSVETVM quoque ſuperiùs vidimus, vt qui in Clericorum album
referrentur, ij Conclericis eiuſdem nempe Eccleſiæ cui ipſi adſcribe-
bantur, inſinuationis nomine ſeu admiſſionis in eandem Eccleſiam, munera [b] Iuſtinianus Nouell. 123. cap. 16. & Nouell. 56. tum in præfat. tum cap. 1.
quædam darent, quæ *ἐμφανιστικὰ* à Iuſtiniano [b] Imperatore vocitantur: qui
quidem ipſa, præterquam in maiori Eccleſia Conſtantinopolitana, tanquam
auaritiæ, & Simoniæ fœtus ſuâ lege ſuſtulit: eorum tamen fortè fit mentio in
Capitularibus [c] Caroli, vbi ſtatuitur, vt *Epiſcopi prouideant, quem honorem Preſ-* [c] Lib. 1. Capit. cap. 148.
byteri pro Eccleſiis ſuis ſenioribus tribuant, quamuis longè probabilius ſit Capitulū
iſtud de honore patronis Eccleſiæ debito intelligendum. Mentio quoque vi-

a Barcinonē. 2. c. 1.
b Tolet. 11. c. 8.
c Aquiſgr. 2. ſub Ludouico.
d Concil. Palent. tit. de Simonia.
e Innocēt. 3. cap. ſicut, de Simonia.

detur fieri in Conciliis [a] Barcinonenſi 2. [b] Toletano 11. [c] Aquiſgranenſi 2. ſub Ludouico Pio, & aliis in quibus non ſolùm Epiſcopis quicquam, ſed & Clericis quocumque nomine dari prohibetur. Mentio in Concilio [d] Palentino ſupra citato, in quo & epularum apparandarum & certæ pecuniæ Conclericis ſoluendæ obligatio, quæ de nouo ordinatis in quibuſdam Eccleſiis imponebatur, omnino reprobatur. Ad hâc quoque inter cæteras conſuetudinem videtur reſpexiſſe Innocentius tertius [e] in Concilio Lateranenſi, vbi quamcumque conſuetudinem aliquid cuiquam dandi in ordinatione acriter exagitauit: audiamus eum docentem, imò iubentem. *Sicut pro certo didicimus in pleriſque locis, à pleriſque perſonis, quaſi columbas templi vendentibus, fiunt exactiones, & extorſiones turpes, & praua pro conſecrationibus Epiſcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus Clericorum; eſtque taxatum, quantum ſit iſti, vel illi, quantumue alteri, vel alij perſoluendum: & ad cumulum maioris damnationis quidam cupiditatem, & prauitatem huiuſmodi nituntur defendere, per conſuetudinem longo tempore obſeruatam; Tantum igitur abolere volentes abuſum, conſuetudinem huiuſmodi (quæ magis dicenda* B *eſt corruptela) penitus reprobamus, ſimiliter ſtatuentes, vt pro his ſiue conferendis, ſiue collatis, nemo aliquid quocumque prætextu exigere, aut extorquere præſumant.* A

f Nouell. 123. cap. 3.

II. In more pariter poſitum fuiſſe [f] nouimus, vt Epiſcopi vel alij inferiores Clerici, Decanis, Archidiaconis, vel aliis, à quibus in poſſeſſionem deducebantur, munera quædam inthroniſtica, ſeu pro inueſtitura perſoluerent; de hac prauâ conſuetudine, tanquam de Simoniæ hæreſi reprehenſus fuit Iuo Carnotenſis Epiſcopus, à Richardo Albanenſi Apoſtolicæ Sedis Legato, quod nempe aliqua [g] *pro conſuetudine antiquâ publicè exigerent Decanus, & Cantor, & alij miniſtri ab his qui Canonici fiebant*: quam peſtem ſe radicitus euellere non valere excuſauit, præſertim cùm illi ſe Romanæ Eccleſiæ conſuetudine defenderent. Huius autem moris luculentum, & antiquum, ni fallor, exemplum, quod ad noſtra durauit tempora, in hac noſtra, quæ iam magna ex parte mutilata eſt, Senonenſi prouinciâ, obſeruari poteſt: quod enim Serotinus Diaconus Senonenſis ſingulas illas regiones, quæ Senonenſi Archiepiſcopo ſubdebantur, & C quarum aliquæ iam ad Pariſienſem tranſlatæ ſunt, Euangelicæ veritatis luce colluſtraſſet: ideò omnes Epiſcopi, qui ſacræ Senonum Præfecturæ contribuebantur, Senonenſibus Archidiaconis, à quibus in ſedem deducebantur, ex antiquo more munus aliquod recipere conſueuerant, vſque adeo vt lite quidem de ea re motâ, Gregorius XI. Summus Pontifex ſecundum Archidiaconum iudicarit, cuius diploma integrum leges apud [h] Choppinum.

g Iuo epiſt. 133.

h Diploma Greg. 11. apud Choppinum lib. 1. de ſacrâ Politia tit. 8.

III. Hanc tamen conſuetudinem, vt iam docuimus tanquam damnabilem Eccleſia Romana grauiter tulit in Eccleſiâ Carnotenſi, à qua eam Iuo exterminari curauit: clarè quoque eandem reprobarunt Alexander tertius & Innocentius tertius: *horribile nimis eſt*, inquit [i] Alexander in Concilio Lateranenſi, *quod in quibuſdam Eccleſiis locum venalitas perhibetur habere: itaut pro Epiſcopis, vel Abbatibus, vel quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, in ſedem, ſeu introducendis Presbyteris in Eccleſiam, &c. ſeu alijs Sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem mortis de longâ inualuiſſe conſuetudine arbitrantur, non at-* D *tendentes quod tanto grauiora ſunt crimina, quantò diutiùs infœlicem animam tenuerunt alligatam: ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro perſonis Eccleſiaſticis deducendis in ſedem, vel Sacerdotibus inſtituendis, &c. ſeu aliis Sacramentis conferendis, ſeu collatis aliquid exigatur, diſtrictiùs prohibemus; ſi quis autem contra hoc venire præſumpſerit, portionem cum Giezi ſe nouerit habiturum.* Innocentius tertius ſimiliter Cantuarienſi Archiepiſcopo ſcribit, [k] quatenus *prauam illam conſuetudinem de ſua prouinciâ ſtudeat abolere, per quam pro Eccleſiarum inueſtiturâ, Archidiaconi marcham argenti, minores verò Decani vaccam albam ſibi dari poſtulant, vel certam ſolui pecuniæ quantitatem.*

i Alex. 3. in Conc. Lateran. cap. 7. refertur cap. cum in Eccleſiæ, de Simonia.

k Innocēt. 3. cap. in tantū, de Simonia.

IV. Eæ tamen conſuetudines pluribus in locis adhuc videntur in vſu, nec damnare audeam, ſi honorarij causâ in honorem dignitatis à Clericis, vel in teſtimonium alicuius gratitudinis ab Epiſcopis, aliiſve perſoluantur: neque enim tunc habere rationem poſſunt vllam pretij rei ſpiritualis, ſed tantum honorarij, & honeſti ſtipendij, quod fortaſſe Archidiaconis, Decanis ruralibus,

& aliis

Digitized by Google

A &aliis eiuſmodi vel vnicum, vel fortè præcipuum eſt: non tenentur autem illi ſine vllo penitus ſtipendio laborare. Si qui tamen in poſſeſſionem alios mittunt, inſtitutionem indigni aut impedire, aut retardare poſſent, pecuniamque daret indignus, ne quod impedimentum eius receptioni opponeretur, aut mora aliqua necteretur: exiſtimarem tunc temporis Simoniam committi: tunc enim pecunia eſſet in cauſa, ob quam indignus, aut omninò, aut certè citius ad Eccleſiaſticam, & ſpiritalem dignitatem reciperetur, quod Simoniacum eſt: ſicut enim ordinatio ſpiritalis eſt, ità & inſtitutio: itaque quemadmodum per pecuniam ordinari non licet, ità nec inſtitui, videreturque, qui ità inſtitueretur, ad Eccleſiam per pecuniam irrepſiſſe, aditumque ſibi paraſſe, in quo vera Simoniæ ratio apparet, ſi non eadem omnino quæ in ordinationibus, at ſaltem eadem vel non minor quæ in electionibus: at nemo dubitat, quin Clerici qui per pecuniam aliquem eligunt, verè ſint Simoniaci: hæc enim Simonia tot Canonibus, totque Eccleſiaſticis conſtitutionibus damna-
B ta eſt, vt de ea addubitare nefas ſit: itaque ij pariter Clerici, qui quemcumque per pecuniam in Eccleſiâ aliquâ inſtituerent, quem aliàs vt indignum eſſent reiecturi, Simoniaci cenſendi ſunt, & inſtitutio, quam pecunia promouit, Simoniaca iudicanda. Confirmatur autem hæc aſſertio, quatenus huiuſmodi conſuetudines à Simoniæ crimine excuſat. Etenim quemadmedum apud Gentiles, quorum Reſpublicæ bene ordinatæ erant, Magiſtratus venalitas omni ratione proſcribebatur, quamuis inthroniſtici nomine pecuniæ vltrò appendi ſolerent, ab iis qui Magiſtratum inirent: cuius moris teſtis omni exceptione maior eſt Plinius [a] ad Traianum, *ſupereſt*, inquiens, *vt ipſe diſpicias, an in omnibus ciuitatibus aliquid omnes, qui Buleutæ leguntur, debeant pro introitu dare:* quod non improbat Iuriſconſultus [b] optimus Sceuola: ità quoque nulla aut ambitus, aut venditi, vel empti Sacerdotij lege Sacerdotes tenebuntur, etſi aliquod ab iis pro introitu munuſculum erogari ſoleat.

[a] Plinius ad Traianum.
[b] Sceuola l. his verbis, §. alumno, & §. idem teſtator, ff. de legat.

C

ARTICVLVS IX.

De Ordinationibus, ad quas prece, aſſentatione, obſequio, ſanguinis neceſſitudine peruenitur.

§. I.

Vetitæ ordinationes his omnibus rationibus obtentæ, & Simoniacæ olim iudicatæ.

I. QVoniam autem, vt ſuperiùs docuimus, non ſolùm pecuniâ Simonia contrahitur, verùm etiam precibus, obſequio, aliiſve ſecundùm carnalem ſapientiam rationibus, ideò poſtquam ſuperiorum quæſtionum ſolutio-
D ne, ea videmur explicaſſe, quæ ad Simoniam ſpectant, quam pecunia poteſt inducere: ſupereſt iam, vt ea attingamus, quæ ſapiunt humanam prudentiam: quæ cùm multa ſint & diuerſa, ad hæc tamen præcipua capita reuocamus, preces, nempe, aſſentationem, & obſequium, quibus addere poſſumus ſanguinis quamcumque neceſſitudinem.

II. Innumeris ferè Canonibus, & ſanctorum Patrum teſtimoniis vetitum eſt, ne precibus, vel indebitâ laude, atque blanditiis, vel obſequio ſacri Ordines extorqueantur: iiſdemque prope omnibus Canonibus, quibus venalitas ab ordinatione arcetur, cauetur quoque, ne precum importunitas, laudum blanditiæ, & obſequij, atque famulatus merita iudicantium animos in Clericorum electione vel ordinatione tranſuerſum agant. Aliqua ſolùm ex pluribus attingam, eáq; præſertim quæ clariùs iudicant ex precibus vel obſequio, vel aſſentatione Simoniæ notam contrahi. Non ſemel D. Gregorius huic ſententiæ aſtipulatur. [c] *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui quidem nummorũ præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen ſacros Ordines pro humanâ gratiâ largiuntur, atque de largitate eadem laudis*

[c] Greg. hom. 4. in Euangelia, refertur 1. qu. 1. c. ſunt nonnulli.

ſolummodo retributionem quærunt, hi nimirum quod gratis acceptum eſt, gratis non tribuunt, A
quia de impenſo officio ſanctitatis, nummum expetunt fauoris: vnde bene cùm iuſtum virum
deſcriberet Propheta, ait, qui excutit manus ſuas ab omni munere; neque enim dicit, qui ex-
cutit manus ſuas à munere, ſed adiunxit ab omni: quia aliud eſt munus ab obſequio, aliud
à manu, aliud munus à linguâ: munus quippe ab obſequio eſt ſubiectio indebitè impenſa:
munus à manu, pecunia eſt: munus à lingua, fauor. Qui ergo ſacros ordines tribuit, tunc ab
omni munere manus excutit, quando in diuinis rebus non ſolùm nullam pecuniam, ſed etiam
humanam gratiam non requirit.[a] Totam hanc ſententiam fuſiùs recitat Concilium[b]
Aquiſgranenſe ſub Stephano quinto Summo Pontifice, & Ludouico Pio
Imperatore habitum. Aſſentitur[c] D. Hieronymus in epiſtolam ad Titum, vbi
illas electiones ex æquo fere condemnat, in quibus electores eos deſignant, qui
vel ſuffragia ipſorum pecuniâ emerint, vel quorum obſequiis deliniti fuerint,
vel pro quibus maiorum quiſpiam rogauerit.

III. Sed vt redeamus ad Gregorium, totus fere in eo eſt ſanctiſſimus ille
Pontifex, vt hanc corruptelam extirpet; eos[d] ſiquidem *in æternum perituros aſſe-* B
rit, qui vel iniuſto cordis amore, vel ſordidis precibus oris, ſiue commercio, ſiue manuali ſer-
uitio, ſiue fraudulento munuſculo Sacerdotalem dignitatem conſequuntur. Arctè
præcipit,[e] *nequis gratiâ alicuius, neque ſupplicatione aliquem ad ſacros ordines audeat*
promouere, niſi eum quem vitæ, & actionis qualitas ad hoc dignum eſſe monſtrauerit, ſe-
cus facientibus diſtrictam, & Canonicam vltionem minatur. Oportere do-
cet,[f] quod *Epiſcopi neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam ſupplicatio-*
nem aliquos ad ſacros ordines conſentiant, vel permittant adduci. Huius rei Colum-
bũ[g] Epiſcopum ſedulò quoque commonefacit. Eandem denique in aliis locis
ſæpiſſimè calcat orbitam. Huius autem veſtigiis, ſicut in pluribus, tum & in
hoc negotio inhæret[h] Beda, *non ſolum,* inquit, *venditores ſunt Columbarum, & do-*
mum Dei faciunt domum negotiationis, qui ſacros ordines largiendo pretium pecuniæ, vel
laudis, vel etiam honoris inquirunt: verùm ij quoque qui gradum, vel gratiam in Eccleſia
ſpiritualem, quam Domino largiente perceperunt, non ſimplici intentione, ſed cuiuſlibet hu- C
manæ causâ retributionis exercent. Eandem, quam Gregorius primus Simoniæ
diuiſionem innuit, & explicat[i] Gregorius ſeptimus epiſtolâ ad Gebuinum &
Archiepiſcopum Lugdunenſem, in qua ſuprà quatuor Galliæ celeberrimas
Archiepiſcopales ſedes primatum ei confirmat, eiuſque ſucceſſoribus, hac ni-
mirum adhibitâ conditione, *vt nullo interueniente munere electi, vel promoti fue-*
rint, videlicet à manu, ab obſequio, & à linguâ: à manu, vt malum pretium prorſus à ſe vel
aliquo tribuatur: ab obſequio, vt nihil inde ſeruitij faciat, ſicut quidam intentione Eccleſiæ
prælationis potentibus perſonis ſolent deferre; à linguâ, vt neque per ſe, neque per ſubmiſ-
ſam perſonam preces effundant, conſentaneè quoque huic diuiſioni in Synodo[k]
Romana, ſub Gregorio ſeptimo habita, ordinationes, quæ interueniente
pretio, vel precibus, vel obſequio alicui perſonæ eâ intentione impenſo pera-
guntur, falſæ eſſe diiudicantur. Eandem denique diuiſionem, vt receptam
amplectitur[l] Goffridus Vindocinenſis, licet eâ abutatur, probare volens con-
tra Iuonem Camotenſem Epiſcopum obedientiæ iuramentum, quod ab Ab- D
batibus Epiſcopo ſuo conſecratori exhibetur omnem Simoniæ ſpeciem in ſe
continere.

IV. Quidni verò cenſeat eas ordinationes Simoniacas eſſe, quæ vel preci-
bus, vel obſequio, vel aſſentatione, & gratiâ fiunt, cùm hæc omnia, & præ
cæteris obſequium, ſeu ſeruitium pretio æſtimari poſſint: idem verò ſit rem
pretio æſtimabilem, ac pretium ipſum pro ordinatione tradere? Quidni in-
quam Simoniacas eas aliquãdo eſſe iure dicere videbitur, cùm[m] Alexander 3.
epiſtolâ Decretali ad Archiepiſcopum Eboracenſem eos Simoniacos eſſe de-
claret, ſiue *qui pro temporali obſequio beneficium Eccleſiaſticum promittunt*, ſiue *qui pro*
reſpectu cuiuſcumque perſonæ, conſanguinitatis, aut familiaritatis,[n] *vel celant peccatorem,*
vel reconciliant non pœnitentem? Quidni etiam, cùm ex reſcripto[o] Vrbani ſecundi
Simoniacus ſit, quiſquis res Eccleſiaſticas *ad propria lucra munere linguæ, vel in-*
debiti obſequij, vel pecuniæ largitur, vel adipiſcitur. Propoſitio tamen iſta vniuerſim
prolata videtur eſſe durior, quæque timoratas conſcientias non parum angat:
quotus

[a] Vide eundē lib. 4. epiſt. 50 51. & 56

[b] Concil. Aquiſgr. can. 58.

[c] Hieron. in cap. primum epiſt. ad Titũ, refertur 8. qu. 1. c. Moyſes. vide & Chryſoſth. homil. 3. in cap. 1. prioris ad Timoth. & alios paſſim.

[d] S. Greg. apud Gratianũ quæſt. 1. c. ſi quis neque.

[e] Idem Epiſc. per Heliad Prouinc. conſtitutis lib. 4 epiſt. 56. ſeu 100. refertur 1. quæſt 1. c. quibuſdam.

[f] Idem Ioanni Corinth. Epiſc. lib. 4. ep. 55 ſeu 99.

[g] Idem Columbo Epiſc. lib. 2. indict. 11. epiſt. 47. refertur 1. qu. 1 c. pœni.

[h] Beda in cap. 2. Ioannis refertur 1. qu. 1. c. non ſolũ.

[i] Greg. 7. l. 6. epiſt. 34.

[k] Syn. Rom. 5. ſub Greg. 7. refertur 1. qu. 1 c. ordinat.

[l] Goffridus Vindocinẽſis opuſculo 10.

[m] Alexander 3. cap. cum eſſent de Simoniâ.

[n] Idem cap. nemo Preſbyterorum de Simonia.

[o] Vrbanus ſecundus 1. qu. 3. c. ſaluator § quiſquis.

A quotus enim quiſque eſt qui non prece, vel obſequio, vel aſſentatione quadam
vſus fuerit, vt ad Eccleſiaſticas dignitates aſcenderet? vel ſi ipſe vſus non eſt,
quotus eſt, qui nihil ſe aliorum precibus, aut gratiæ debere confidat? tota ita-
que hæc quæſtio maximè intricata nobis extricanda, & quod eius fieri pote-
rit explicanda eſt.

§. II.

Variæ circa hanc quæſtionem opiniones explicantur.

V. Quod primum ad preces, gratiam vel laudes attinet, Gloſſa [a] in decretum
Gratiani hanc diſtinctionem adhibet; preces, inquit, vel ſunt carnales, id eſt ex
carnali beneuolentia ortum ducentes: vel ſpiritales, ſeu ex ſpiritali & rationa-
bili dilectione profectæ. *Si ſpiritales, licent, nec per eas Simonia committitur;*
B *carnales etiam pro digno effundi poſſunt, pro indigno Simoniam inducunt.*
Id ipſum alibi quoque eadem [b] Gloſſa confirmat, vbi eas preces Simoniam in-
duci arbitratur, quæ pro indigno & carnali amore impeduntur, vel ab aliquo
pro ſe ipſo porriguntur. Adriani [c] ſententia videtur eſſe auſterior, de precibus
enim non diſtinguit, ſed animum duntaxat, quo preces illæ funduntur, conſi-
derat, nihil enim intereſſe cenſet, ſiue illæ ex carnali, ſiue ex ſpiritali amore
profectæ ſint: ſiue pro indigno, ſiue etiam pro digno concipiantur: quæcum-
que enim tandem illæ ſint; ſi eâ intentione emittantur, vt fauorem aliqui,
aut gratiam ad officium aliquod Eccleſiaſticum, beneficium, vel ordinem cō-
cilient, ſintque in cauſâ, vt ordo, officium, vel beneficium ei, pro quo quis rogat,
conferatur, eas inquam preces Simoniacas eſſe cenſet. Aliena proculdubio ab
hominum communi conſenſu, & praxi hæc ſententia, in quam tamen graues
auctoritate viri deſcendunt, præterquam quod enim in eam [d] Durandus, [e] Ma-
ior, [f] Paludanus, & alij propendent, inclinat etiam [g] Sylueſter, nec ab ea abhor-
C ret S. Thomas [h], qui eum Simoniam à lingua committere docet, qui laudem,
preceſve in ſpiritalium collatione principaliter intendit: vnde ſubdit *cum videa-
tur ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exaudit, ipſum factum
Simoniacum eſt: ſi autem pro digno porrigantur, ipſum factum non eſt Simoniacum, quia ſubeſt
debita cauſa, ex quo illi pro quo preces porriguntur, ſpirituale aliquid conferatur: tamen poteſt
eſſe Simonia in intentione, ſi non attendatur ad dignitatem perſonæ, ſed ad fauorem humanum*
Hinc ex mente D. Thomæ Simoniacus præſumitur quiſquis precibus rem ſpi-
ritalem emendans expoſuiſſe viſus eſt: Simoniacus pariter cenſetur, qui preces
illas pro eo quem indignum nouit, ordinatori porrexit, quia rem ſpiritalem iu-
dicatur precibus comparare, atque emere voluiſſe: Simoniacus autem eſt, qui
ſiue pro digno, ſiue pro indigno preces fundit, eâ intentione vt ei ordinem ſa-
crum, vel rem quamlibet ſpiritalem acquirat; cuius intētionis ex eodem ſancto
Doctore prauitas in eo cōſiſtit, quod talis precator ordinis, vel alterius rei ſpiri-
talis valorem precibus, tāquam pretio metiatur, quaſi non plus valeat ſacra or-
D dinatio, quàm ipſius preces, quam nempe ob preces ſuas ſibi deberi cogitat, eo
modo quo merces nobis deberi putamus, vbi pretium æquiualens venditori
obtulimus: hinc tandem ex eadem ſententia D. Thomæ, is ſolū qui pro aliquo
precatur, vt ordinationem vel rem ſpiritalem conſequi poſſit, à Simoniæ cri-
mine immunis eſt, qui ſic orat pro digno, vt ad officia, ordines, gradus, vel di-
gnitates ſpiritales eum admitti principaliter poſtulet, non quia pro eo orat, ſed
quia ipſe pro quo orat dignus eſt; non vt precibus collatorem vel meliora ſen-
tientem corrumpat, ſed vt virtus præmium ſuo etiam calculo merenti accerſat,
non vt precibus acceptam deberi rem ſpiritalem velit, ſed vt meritis principa-
liter impetratam intendat, precibus autem vel minus principaliter, vel certè
ne minus principaliter quidem: ſed tantū id ſe iis cōſequi ſperet, vt eius pro quo
rogat merita attendantur, & æquiori animo cū aliis componantur. Addit verò
D. Thom. [i] circa preces, quas quis pro ſe ipſo emittit, quod ſi quis pro ſe ipſo ro-
gat, ut obtineat curam animarū, ex ipſa petitione redditur indignus, & ſic pre-

[a] Gloſſa in can illud 8. quæſt 2.

[b] Gloſſa in can. ordinationes 8. qu. 2.

[c] Adrianus quod lib. 9. art. 2. dub. 1.

[d] Durandus in 4. diſt. 25. quæſt. 4.

[e] Maior in 4. diſt. 25. qu. 3.

[f] Paludanus in 4. diſt. 25. quæſt. 3. art. vlt.

[g] Syluester v. Simonia qu. 13. §. tertium.

[h] D. Thomas 2. 2. quæſt. 100. art. 5. ad 3.

[i] D. Thomas ibidem reſpo. ad 3.

ces ſunt pro indigno: licitè tamen poteſt aliquis, ſi ſit indigens pro ſe beneficiũ Eccleſiaſticum petere ſine curâ animarum. Hæc D. Thomas. In qua re videmur ſane paulùlum propoſiti limites excedere, qui de beneficiis quædam his interſeramus, ſed quæ ità ſunt cum iis quæ in ordinibus contingunt connexa, vt vix ſeparari poſſe, & diuelli à ſe inuicem poſſint. A

a Gloſſa in cap. tuam, de ætate & qualitate ordinando.

VI. Sed vt redeamus ad propoſitum, D. Thomæ ſententiam ſequitur & confirmat [a] Gloſſa in libros decretalium, & quam D. Thomas rationibus non inefficacibus, ipſa iuris Canonici teſtimoniis confirmat: Primum enim, quod ad preces carnales non debeat reſpicere ordinator, ſed tantum ad merita, & dignitatem ordinandi, probat ex Canone quibuſdam 1. quæſt. 1. ex c. Moyſes 8. qu. 1. & ex Canone ſi ergo, eadem quæſtione: ſecundum, quod preces Simoniam inducant, colligit ex Canone in ſcripturis, ead. item quæſtione, & Canone, ſi quis 1. quæſt. 7. & ex Canone ordinationes, 1. quæſt. 1. itemque ex capite per noſtras, de iure Patronatus. Tertiò, quod id ſit intelligendum vbi qui pro ſe precatur indignus eſt, quia dignus non præſumitur ambitioſè, ſed ob neceſſitatem poſtulare, infert ex Canone filium, §. non ità quorumdam 1. quæſt. 1. & cap. tua, de Simonia. Quartò, illicitas tamen eſſe preces quibus quis Prælaturam ambit, deducit ex Can. nullus itaque 1. quæſt. 1. Quintò, carnales preces, quæ fiunt pro indigno, Simoniacas eſſe oſtendit ex Canone de ordinationibus 1. qu. 1. & hoc argumento confirmat, quia preces ſuccedunt loco pretij. Sextò, eas quæ fiunt pro digno licitè poſſe admitti, ita tamen vt ſuperior principaliter ipſis non ducatur, arguit ex cap. tamen, cuius interpretationem ibidem proſequitur, ex Canone quibuſdam ſæpè à nobis laudato 1. quæſt. 1. Denique ſpirituales preces ab omni Simoniæ vitio ac ſuſpicione immunes eſſe, probat ex Canone latorem, eadem quæſtione toties citata. Hæc omnia breuiter recenſeo, quia diutius iſtis recenſendis immorari inutile forſan & moleſtum futurum eſſet. B

b Innocent. in cap. citat.

c Hoſtienſis in dict. cap.

d Panormit. in dict. cap.

e Caietanus in ſumma, v. Simonia.

f Ioannes Andræas in c. ordinationes, 1. qu. 1.

g Matth. 9.

VII. Faciunt ſane iſta vt, vt hęc D. Thomæ ac Gloſſæ ſententia ita expoſita probabilis omnino, rationi ac veritati conſentanea videatur: non tamen omnes ei ſtandum exiſtimant, [b] Innocentius Simoniam nullam ineſſe putat, C ſiue preces pro digno, ſiue pro indigno fundantur, eiſque ordinator in collatione, aut rei ſpiritalis donatione acquieſcat, dummodo ex iis nullum temporale commodum aucupetur. Aſtipulatur [c] Hoſtienſis, qui licet hac via ad ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates niti turpe & quaſi Simoniacum cenſeat, veram tamen Simoniæ rationem à promotione quæ precibus impetratur, abeſſe putat. [d] Panormitanus quoque ſua interpretatione prædictam Gloſſæ ſententiam emollit ac mitigat: veram enim rationem Simoniæ denegat iis, in quibus eam Gloſſa aſtruit, niſi vbi qui precatur, collatorem ſeu ordinatorem ſuis precibus adſtringere, & ad ſatisfaciendum precibus obligare intendit, [e] Caietanus vult preces in pactum deduci, adeo vt pretij rationem habeant, ad hoc vt Simoniæ rationem inducant. A quibus omnibus diſſentit Ioannes [f] Andræas, qui de precibus pro alio factis idem videtur ſentire, quod Gloſſa: à qua tamen diſcedit dum preces, quas quis pro ſe ipſo fundit, probare videtur, vbi qui precatur dignus eſt, probatque exemplo Petri, qui renuntiationis ſuę omnibus quæ poſſederat, confidenter præmium à Chriſto poſtulare audet, dicens. [g] *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* D

§. III.

Explicatur noſtra ſententia, an precibus, amicitiâ, gratiâ obtenta ordinatio ſit Simoniaca.

VIII. Multa hucuſque diximus, necdum tamen aliquid diximus, qui noſtram ſententiam nondum aperuimus. Hoc ergo de totâ hac quæſtione noſtrum eſto iudicium: primũ non ſolũ non eſſe Simoniacũ, aut illicitum pro eo precari quem dignũ nouimus, qui ad Eccleſiaſticos ordines, vel dignitates aſcẽdat, verũ id & honeſtũ eſſe, & laudabile: has enim preces variæ virtutes exigunt. Charitas, quâ eos qui meliores ſunt, cæteris paribus, magis amare, & maiora eis bona velle debemus:

bemus:

A bemus: amicitia, quæ tum demum firma eſt, cùm inter bonos & virtutis ſtudio
naſcitur: iuſtitia, quæ virtuti ſua præmia, & viribus vniuſcuiuſq; proportionatas
rei gerendæ occaſiones tribuere contendit: pietas tandem erga patriam, &
chariorem fidelibus omni patriâ Eccleſiam, cuius ſi ſplendori conſulimus, ſi
decus & ornamentum optamus, dignos in ea præeſſe, docere, cæteriſque præ-
fici ſummo ſtudio expetere debemus: atque vt iſtas animo reuoluamus virtu-
tes, quæ nonniſi pios animi motus inſpirant, quibus auſcultare virtutis actus
eſt à virtute vel elicitus, vel imperatus: quis neget charitatis erga Deum mu-
nus eſſe Dei honorem, cultumque ampliare, charitatis erga proximum, fide-
lium ſalutem procurare? hæc autem duo nec efficacius præſtari, nec vberius
promoueri poſſunt, quàm ſi digni ad ſacros Ordines, & Eccleſiaſticas digni-
tates euehantur? An non etiam laudabilis amicitiæ officium eſt, eis honorem,
quàm enixè poteris, cõciliare ampliſſimũ, quos honore ipſo iudicaueris digniſ-
ſimos? quibuſque ob virtutem amicus fueris, pro eorũ honore ſollicitè vigilare?
B Quis non etiam fateatur, quin iuſtitiæ lex ſit, præmia non ſolùm meritis dare
cùm poſſis, verùm etiam velle ſaltem ſi aliud nequeas? pietatis etiam partes
ſint, vt pro ſuâ quiſque conditione vel bonos Magiſtratus, & Reip. Chriſtianæ
vtiles ſuo muneri ſatisfaciendo eligat, vel electores quoquo modo pro iiſdem
eligendis vrgeat? Quemadmodum enim inuidorum, iniuſtorum, & impiorum
eſt, bonis bona nolle; impedire ne boni ſuorũ meritorum præmia obtineant,
triſtari ſi obtineant: communitati noxios aut ineptos rectores conciliare, bo-
nos aptoſque inuidere: ita iuſtorum eſt, piorum, & ex verâ charitate amãtium,
pro iuſta dignitatum Eccleſiaſticarum diſtributione inſtare: pro totius Eccleſiæ
bono ſollicitum eſſe, bonis in eorum aſſecutione fauere: nec precibus parcere,
ne qui ſuis virtutibus noſtram conciliarunt amicitiam, qui gradus iſtos ſunt
promeriti, teſtimonio noſtro, eaque, quam virtuti, & amicitiæ debemus, com-
mendatione fruſtrentur.

IX. Tantum autem abeſt, vt precibus quæ ex iis ſcaturiunt fontibus aures
C occludi debeant, vt potius patentes eas, ſimulque animum eſſe oporteat,
grandéque periculum incurrat, quiſquis eiuſmodi preces reiicit. Quinimò
quamuis etiam mundanæ amicitiæ ſenſus aliquem ad preces pro digno fun-
dendas impellat, nihilominus is, cuius erit ordines vel Eccleſiaſticam dignita-
tem conferre, precanti non ideò aduerſari debet, aut in contrarium obniti,
ne eiuſmodi precibus exoretur: neque enim eius qui malè petit, illico petitio
reſpui debet, ſi bonum ſit, & æquum quod petit; nec imperfecta, vel etiam
illicita alterius petitio merenti nocere, vel æquam diſtributionem, quam iu-
ſtitia præſcribit, remorari debet: ſuis vnumquemque metiri debemus orna-
mẽtis, nõ alienas ob culpas debitâ mercede priuare: nec laudãda eſt iſta auſteri-
tas quæ preces omnes, & alienæ virtutis cõmendationes reſpuit, quæ nõ ſolùm
à virtutis ratione, verùm etiam ab innatâ homini manſuetudine deflectit: tan-
toque nimiâ facilitate deterior eſt, quanto iſta perículoſior: nam facilè etiam
pro indigno precibus exorari, humanus error eſt, preces autem quæ pro digno
D funduntur reiicere, ferina auſteritas. Vnde & fatetur ipſe [a] S. Gregorius, nec
diffitentur alij Patres, ſe ordines Eccleſiaſticos, dignitateſque aliquorum pre-
cibus exoratos contuliſſe.

[a] S. Gregor. can. latorem, & can. filium 121. & 122. prima q. 1.

X. Neque verò ſtatim atque quis carnalis amicitiæ affectu ducitur, & huma-
næ beneuolentiæ impulſu fertur ad alteri, qui dignus ſit, Eccleſiaſticum gra-
dum, ordinem, beneficium procurandum, Simoniæ ideò vel letalis criminis
apud me reus eſt: neque enim continuò Simoniæ macula inuri, aut mortife-
rum crimen ei impingi debet, qui cùm in ſubſtantiâ operis nihil peccet, nec
rem inordinatam faciat, à recto ſolum fine pauliſper deuiat, & inordinatè in
re alioqui bona aliquatenus procedit: vtpote cùm Simoniæ vitium, non ſo-
lùm motiui, vt aiunt, inclinantis malitiam inuoluat, verùm etiam ipſam ope-
ris ſubſtantiam inficiat, iniuſtamque, & illicitam rei ſpiritalis aſſecutionem, ac
dationem efficiat. Neque tam auſtera noſtra Philoſophia, ſeu Theologia eſſe
debet, vt aut Simoniacam, aut letalem culpam in eo humanæ mentis defectu

Digitized by Google

naturali, vel fermè naturali agnoſcat, quo ſenſibilibus magis moueri ſolemus A affectibus, quàm ſpiritalibus, humanis magis quàm diuinis: corrigendus quidem eſt mundanus iſte affectus, ne maiori nos impetu trahat, quàm cœleſtis: ſed imbecillitati humanæ indulgendum eſt, ſi in re licita, & honeſtâ exceſſus ille nonnumquam contingat: neque vnquam letalem culpam inducere credendus eſt, niſi cùm vetita, charitati nempe, iuſtitiæ, religioni, vel alteri virtuti contraria perſuadet: in hoc verò caſu, nulla in iuſtitiam contingit machinatio, nullus religionis contemptus, nulla charitati iniuria infertur, nulla alia virtus læditur: quare non eſt quod aut Simoniæ turpitudinem, aut letalis criminis deformitatem in ea electione agnoſcamus. Adde quod nullus hic emptionis, vel venditionis videatur eſſe contractus, nullum pactum; nulla pollicitatio, ideoque nec vlla Simonia. Quæ cùm ita ſint, nullus mihi iure ſuccenſeat, ſi ab eo, qui pro digno ex humano ſeu carnali affectu precatur, non Simoniæ ſolùm, verùm etiam mortiferi peccati noxam mea ſententia ademero. B

XI. Neque pariter, ſi mihi creditur, is iudicandus eſt, propriè, & ſtrictè loquendo, Simoniacus, qui vel amicitiam, vel laudem, vel gratiam ſibi ex ordinatione procurat, aut adfuturam ſperat: imò nec ſcelus eſſe crediderim bonorum amicitiam optare ex promotione bonorum, ſicut nec benè agendo crimen eſt bonorum gratiam velle promereri: neque turpe eſt, vel inhoneſtum eorum gratiam expetere qui bonis fauent, quam nempe contemnere, vel negligere inhoneſtum eſt: neque laudandi occaſionem bonis præbere velle omnino in nobis damnandum eſt, qui aliis ſcandalo eſſe non debemus, cùm ſecundùm Christi monita, [a] lucere debeant opera noſtra coram hominibus, vt videntes opera bona glorificent patrem noſtrum qui in cœlis eſt: & ſecundùm conſilium Apoſtoli, [b] contendere debeamus, vt Chriſti bonus odor ſimus in omni loco: neque iniuſtum ſit vt noſtro exemplo meliores alios conemur efficere, quorum nos exemplis meliores fieri experimus: in iis tamen ſtatuendus modus eſt. Peccant enim, leuiter quidem qui ex humanæ imbecillitatis vitio, precibus, gratiâ, fauore, laudibus magis mouentur in ordinatione, & promotione bonorum ad Eccleſiaſticas dignitates, quàm ipſa actionis honeſtate, Dei iubentis præcepto, officij ſui lege, populi fidelis curâ, miniſteriorum diuinorum excellentiâ, & diuini numinis maieſtate, quæ omnia ei præſertim ante oculos verſari, & animo infixa eſſe debent, qui de ordinationibus, vel promotionibus Eccleſiaſticis faciendis cogitat. Grauiter autem peccant, qui vel ob potentiorum gratiam, vel ob amicorum preces, vel ob laudes quas exinde expectant, ordines ſacros, Eccleſiaſticaſve dignitates conferunt, nullâ vel ferè nullâ habitâ ratione meritorum, quæ graduum iſtorum exigit celſitudo, eóque grauius, quò hæc vilis cogitatio magis à perpendendis ordinandorum, vel promouendorum meritis, & dignitate conferendi muneris ipſos euocat, vel quo prædictæ carnalis concupiſcentiæ motiua, diuinis, quæ ſuperiùs explicuimus, motiuis magis præferri videntur: grauiſſimè autem cum iis tanquam in principali fine, reiectis cæteris vel expreſsè poſtpoſitis conquieſcunt. Iniuriam enim populis faciunt, quibus præſunt, ſi iiſdem vel amicos ſibi, vel amicorum ſuorum precibus commendatos, vel potentum fauore ſuffultos, rectores potius præficere curent, quàm vtiles futuros paſtores: populorum in eo ſalus negligitur, & iniuriâ populi afficiuntur, præpoſterè omnia agunt, qui cultus diuini legitimæ procurationi, quæ ex officio ipſis incumbit, qui miniſteriorum diuinorum dignitati, quæ ipſis committitur, minus conſulunt, quàm ambitioni, vel gratiæ: qui Dei honorem, ſuo poſtponunt, qui ſolidæ virtuti mundanum fauorem laudeſve anteponunt, qui humana diuinis, mundana cœleſtibus, incerta certis, caduca præferunt ſempiternis: qui relicta Iunone Ixionis inſtar vmbram amplectuntur, relicto vero cibo, tanquam canis Æſopicus, vmbræ capiendæ allatrant. Perinde ferè eſt indignum ex iis motiuis eligere ac dignum: non enim dignitati eius datur quod eligitur, ſed vel gratiæ, vel laudi, vel fauori: quæ proinde ſi ex indigna electione æquè pararentur,

[a] Matth. 5.
[b] 2. Cor. 2.

Digitized by Google

A rentur, indignus loco digni eligeretur: non ergo indigni electionem videtur auerſari qui beneficium dignitati & meritis ordinati ſeu promoti non tribuit.

XII. Verùm quamuis in iſtis inordinatis affectibus crimen admittamus, non tamen Simoniam: non enim qui dignis ob humanas laudes, preces, gratiam, ordinationem principaliter impendunt, vel Eccleſiaſticas dignitates ex iſtis præcipuè motiuis digno tribuunt, contra iuſtitiam peccant, cui Simoniæ vitium opponitur, ſed contra humilitatem potius, vel aliam aliquam virtutem offendunt. Neque deprauatus ille affectus, quo quis ex cæteris rebus, vel actionibus ſpiritalibus, virtutum ſcilicet intellectus, aut voluntatis gratiam principaliter quærit, amicitiam, fauorem, applauſum, nominiſque famam & amplitudinem Simoniacus vnquam iudicatus eſt aut iniuſtus, ſed ſuperbus. Cur ergo veram, iis Simoniæ vel iniuſtitiæ maculam inuremus, qui iiſdem affectibus ducti, Ordines ſacros, vel Eccleſiaſticos quoſcumque gradus dignis ac bene
B meritis largientur? Excipio tamen, niſi ex illâ amicitiâ, vel gratiâ lucrum intendatur, vel commodum temporale, preceſque, fauor, laus & cætera huiuſmodi in illud reſoluâtur: tunc enim res ſpiritales, & ſupernaturales ſaltem mediatè pro pretio, pro pecuniâ conferuntur, quod Simoniacum eſt: vel ſi laudes, &c. huiuſmodi deducantur in pactum, tunc enim habent rationem pretij, & cùm obligatio ad illas laudes decantandas, vel amicitiam aut habendam, aut fingendam, fauorémque impendendum oneroſa ſit ei qui ad id obligatur, pretio per ſe æſtimari poteſt, nec ordinatio cenſetur eſſe gratuita, ſed Simoniaca.

XII. Hac autem exceptione ſublatâ, probabilius & mitius cenſent, qui ne quidem ex indigni promotione, ſiue ad ordines, ſiue ad beneficia Eccleſiaſtica veram Simoniam ex precibus, gratiâ, fauore contrahi, ſed tantum analogicam arbitrantur: Quod analogica Simonia contrahatur in ordinatione ſaltem
C indigni quæ iis rationibus procuratur, inutile eſt probare, cùm & ratio ex Diuo Thoma ſuperiùs allata, & ex Patribus tot adducta teſtimonia, id euidenter conuincant. Veram autem Simoniæ rationem ex prædictis non contrahi iis argumentis oſtendimus: primo à priori, ſecundo à poſteriori, & ab abſurdo ductis. Primùm enim à priori ità argumentari licet, ex diſparitate, quæ inter pecuniam & preces, gratiam amicitiamque intercedit: quam nempe Canonici iuris [a] Gloſſa aſſignat, quia nempe qui pro alio precatur nihil dat de ſuo: nam perdere verba leue eſt: nihil item ex ea datione peruenit ad accipientem: & ideò in iis nullum vltro citroque reperitur commercium; ideóque nec vera ibi ineſſe debet Simonia: at verò qui dat pecuniam, dat aliquid de ſuo, & cui datur pecunia, aliquid accipit de alieno: vnde neceſſum eſt vt ad transferendum dominiũ ab vno in alterum aliquis contractus intercedat, & aliquod pactum in quo eſt vera ratio Simoniæ: Eandem rationem applicare poſſumus ordinationi ex gratia, vel amicitia factæ, in qua nulla eſt tranſlatio dominij,
D vſus, vel fructus, nullus contractus, nullum pactum. Quod ex eo præſertim confirmabis, quia pecunia inter ea bona recenſetur, quæ vtilia ſunt, totaque boni vtilis ratio in eo conſiſtit, quod ad alia bona conquirenda inſeruiat: vnde nullus alius nummi finis eſt, quàm vt in rerum commutatione tanquam ipſarum commune pretium diſtrahatur, id ergo pro quo pecunia datur per ſe pretio commutari videtur: & cùm gratuita diſtributio omnem commodi dationem, vel acceptionem excludat, non videtur gratis dari, quod propter bonum vtile, puta propter pecuniam datur. At honor, amicitia, gratia bona ſunt, vel iucunda, vel honeſta, quæ per ſe cõmutationi non deſeruiunt, ideóq; quantumuis ea in ordinatione intendantur, non videbitur ſacer ordo pretio æſtimari, adeóque nec Simoniâ vera committi. Apparétque maximè hæc diſparitas, tum quod quamuis Scripturæ ſacræ auctoritate mutuum dari gratis præcipiatur, ſicut & ordines gratis conferri (vtramque enim Chriſti Domini tenemus ſententiam, tum illam [b] *mutuum date nihil inde ſperantes*, tum iſtam, [c] *quod gratis accepiſtis, gratis date*) non tamen in verum vſuræ crimen incidit, qui vel ad

[a] Gloſſa in c. quibuſdam, 1. quæſt. 16.

[b] Lucæ 6.

[c] Matth. 10.

laudationem, vel ad gratiam, amicitiamve ſibi conciliandam mutuò dat, dum- A
modo ad mutuum accipientem nullo onere, vel obligatione conſtrictum velit: ergo à pari nec Simoniacus eſt iudicandus, qui vel gratiâ, vel fauore, vel precibus ad indignum promouendum inducitur, quamuis Simoniacus foret, ſi datâ pecuniâ ordinaret, ſicut vſurarius eſt, qui præter ſortem pecuniam aliquam pro fœnore intendit: tum quod ne pro digno quidem abſque Simoniæ notâ pecunias dare liceat: pro digno autem precari quis licitè, & abſque Simoniæ ſuſpicione poſſit, vt ſuperiùs docuimus, quæ proinde manifeſtam pecuniæ & gratiæ, honoris, laudationis, precum diſparitatem oſtendunt.

XIV. Neque obeſt, quod gratia, fauor, laus, pecuniâ æſtimari poſſint. Cùm enim alterius ſint generis à pecuniâ, & temeraria ſit atque inſulſa comparatio rerum diuerſi generis, miniméque naturalis: ideò per accidens, temerè & contrà naturam pecuniâ hæc omnia æſtimabuntur: nec Simoniam inducent, niſi ab agente ipſo tanquam pecuniâ æſtimabilia intendantur, & ad aliquod commodum ab ipſomet, non alio quocumque referantur. Cùm enim actiones à B
fine præſertim vltimato ſpeciem ſumant, ſi in iis ſecundùm ſe ſpectatis animus agentis conquieſcat, non videbitur eius actio in vllum commodum tendere, aut vllam vtilitatem ſpectare, non pretio æſtimata videbitur, ideóque gratuita, & liberalis non Simoniaca cenſebitur: ſi verò vlteriori quodam fine iſta omnia ex datione ſpiritalium conſequentia in commodum referantur, actio per quam ſpiritalia ac ſupernaturalia propter hæc diſtribuentur, Simoniacâ prauitate ex eo fine vltimatè intento afficietur. Quare ſi in pactum deducantur preces, laudes, &c. quia in iſto pacto videtur eſſe quædam commutatio, & commutatio omnis vtriuſque commutantis commodum ſpectat; videntur tunc temporis pretio res ſpiritales commutari, & pro commodo dari, non gratis, neque liberaliter, ſed cum onere, & obligatione: ideóque nec vera ibi eſt donatio, vbi merces exigitur operis, nec gratuita diſpenſatio vbi pretium quæritur laboris; vera venditio ibi eſt, vera emptio, vera Simonia: ſecus verò cùm nullum eſt C
eiuſmodi pactum, nullum quoque ab agente gratiæ, laudibus, amicitiæ, pretium imponitur: quandiu autem ab eo rebus huiuſmodi pretium nullum impoſitum eſt, ſpectantur ab ipſo res iſtæ ſecundùm ſe tanquam pretio incommutabiles, ſeu, vt vocant, inappretiabiles: ideóque quæ in eas res feretur eius intentio, in rem minimè pretio commutabilem feretur, non in pretium; non ergo res ſpiritales propter res illas intentæ, pretio diſtrahi videbuntur, neque Simoniacè comparari.

XV. Secundò poſſumus, ſiue à poſteriori, ſiue ab abſurdo ita argumentari: durum enim eſſet eos omnes, qui aut pro indignis promouendis rogant, aut precibus, vel fauore promouent indignos, aut indigni precibus, vel ex gratiâ promouentur, Simoniacos cenſere, eoſque ſuſpenſos, excommunicatos, irregulares, ſi ante abſolutionem miniſtrauerint, iudicare: ſanè ſi ſemel hæc ſententia vigeat, ſúſque déque Eccleſiæ ordo turbabitur, pauci in ſuis miniſteriis à cenſuris immunes perſtabunt, ordinationes multorum irritæ, plurimæ col- D
lationes beneficiorum reſcindendæ, Simoniæ crimine multi infecti, cenſuris excommunicationis & ſuſpenſionis, necnon irregularitate innumeri irretiti erunt; ſcrupulis paſſim agitabuntur conſcientiæ timoratorum, deſperatione & audacia aliorum indurabuntur, quæ omnia quantum fieri poteſt fugienda ſunt, nec facilè admitti debent. Adde quod ex eâ ſententia ſequatur nullam futuram acceptionem perſonarum, in ordinibus, officiis, beneficiiſve Eccleſiaſticis diſtribuendis quæ non ſit Simoniaca, & cum Simoniæ crimine confundatur: numquam enim in acceptione perſonarum peccatur, quin motiuum aliquod humanum mundanumque occurrat, puta gratia, laus, amicitia, vel ſimile quippiam, ratione cuius indignus digno, vel certè minus dignus digniori præferatur, hoc autem Simoniacum erit.

Digitized by Google

A

§. IV.

De Ordinationibus obſequij cauſâ, vel conſanguinitatis factis, aut metu extortis.

XVI. Quod tandem ad obſequium, conſanguinitatem, metum attinet, inducantne hæc omnia Simoniam, necne, fuſiùs fortè de iiſce dicemus, ſi quando de beneficiis, & electione ad ipſa dicturi ſumus: nam in beneficiorum diſtributione, iis ſæpiùs affectibus à recto diſtrahitur animus, quam in ordinum collatione: hæc tantum breuiſſimè hîc dico: [a] obſequium eâ intentione principaliter impenſum, vt ordines obtineantur Simoniam inducere, quia pretio æſtimatur, & pro ordine commutari videtur: ordines quoque qui remunerationis pecuniariæ loco conferuntur abſque dubio Simoniacè conferri, quia
B tunc obſequium pretij rationem obtinet, & ordinatio pretio comparatur: non ideo tamen præcludi debere viam ordinatoribus, quominus famulos ſuos, Eccleſiæ alioqui futuros proficuos ordinent, & Eccleſiaſticis dignitatibus ornent, eoſque, vtpote notiores aliis interdum ſibi ignotioribus præponant: imò ſecundùm antiquos Canones vix vllos niſi ex ſuâ familia, qui ipſis obſequium ſedulum impenderant, ad ordinationem Eccleſiarum Rectores ordinandos offerebant. Conſanguinitatem [b] autem nec prodeſſe nec obeſſe debere, quominus quis quempiam ordinet: Simoniacos non eſſe, qui ipſi nimium indulgent, ſed in acceptione perſonarum delinquere, in qua cùm nulla commutationis videatur eſſe ſpecies, nec Simoniæ ratio apparet: inhumanos verò & iniuſtos eſſe, qui conſanguineos, affinéſque dignos, & meritis aliis pares propter affinitatem, vel conſanguinitatem reſpuunt, cùm & Chriſtus Apoſtolos aliquos ſibi conſanguinitate coniunctos ordinarit: continendum tamen in iu-
C dicio de conſanguineis, & affinibus ferendo, ordinantis eſſe affectum, nec ſibi ſatis ordinatorem in eo fidere debere: facilè in eo labi poſſe, vt eos cæteris præferat, qui ſibi ſunt ſanguinis neceſſitudine affines: nullam hac Eccleſiæ pernicioſiorem eſſe peſtem, nullam capitaliorem: hæreditaria exinde fieri Sacerdotia, dignitates maximas ad indignos tranſire: impunita exinde flagitia; vno verbo, parum abeſſe, quin ex hoc vno peſſimo exemplo Eccleſiæ ruina proueniat. Metum tandem ordinariè non inducere Simoniam: quia in eo qui ex metu ordinauit, metus non eſt pretium ordinis, ſed cauſa actionis; nec à metuente quidquam apprehenditur tanquam merces operantis, ſed vt pœna non operantis. Si quis tamen ordines miniſtraret, inito veluti pacto, quo ſe ab aliquo malo, quod metuit, redimat, vel ne bonum, quod poſſidet, amittat, Simoniacus eſſet, quia cùm vexatio illa quâ malum infertur, vel bonum poſſeſſum aufertur, pretio, æſtimari poſſit, qui ſe ab illâ vexatione, inito de ordinatione conferendâ pacto tacito, vel expreſſo liberat, pretio ordinationem vi-
D detur vendere: par enim videtur eſſe ratio eius qui ſpiritalia pecunia commutat, & qui de conſeruatione boni obtenti pecunia æſtimabilis, vel de mali imminentis repulſione, pro qua item pretium ſolueretur, & de earumdem rerum ſpiritualium diſtributione paciſcitur.

[a] Legatur D. Thomas 2. 2. quæſt. 100. art. 5. ad 1. & Gloſſa in c. ordinationes, 1. quæſt. 7.

[b] Contra ordinationes conſanguineorum militat Origenis ſententia hom. 22. in cap. 27. Num.

Digitized by Google

 A

SECTIO OCTAVA.

De conſenſu extranearum perſonarum ad Ordinationem requiſito.

CAPVT PRIMVM.

De conſenſu Regum, Magiſtratuum, Dominorum, Patronorum.

ARTICVLVS I.

De priorum conſenſu.

§. I. B

Proponitur quæſtio, oſtenditurque ſub principibus Ethnicis eorum conſenſum, vel diſſenſum nullius in Ordinationibus momenti fuiſſe.

I. HACTENVS & ordinantium munia, & ordinandorum diſpoſitionem, actuſque omnes ordinationi præuios percurrimus, & quæ fuerint vtrorumque partes ſatis accuratè tradidimus: iam quæ aliorum in ordinatione eſſe poſſint, nobis quoque explicandum erit: Supereſt itaque, vt de aliorum, ſine quorum ſpeciali licentiâ non videtur olim licita fuiſſe ordinatio, conſenſu dicamus. Hic autem quæſtionem omittimus, de ſeruis, libertis, originariis, adſcriptitiis, curialibus, capite cenſitis, aliiſque conditionariis, & imperfectâ tantum libertate gaudentibus, itemque obligatis ad ratiocinia, quos omnes ſine conſenſu eorum quibus obligati erant, olim minimè ordinari licuiſſe diximus, agendo de qualitate ordinandorum. Hic etiam omittemus ſpeciatim de Epiſcopis diſputare, quos nempe per aliquod ſaltem tempus nonniſi Chriſtianorum Regum conſenſu ordinatos fuiſſe, innumeris ferè exemplis imò & decretis quibuſdam Eccleſiaſticis patet. Tota ergo quæſtio præſertim erit de aliis inferioris ordinis Clericis, Preſbyteris nempe, Diaconis, & cæteris, ad quæ videndum eſt, num Regum, Principumque, & Dominorum, necnon Patronorum, ſeu Eccleſiæ fundatorum conſenſus requiſitus fuerit: cui diſputationi aliam de parentum conſenſu adnectemus. C

II. Certum eſt ſub Principibus Ethnicis, nullam fuiſſe rationem, ob quam eorum conſenſus ad Clericorum ordinationem deſideraretur: qui nempe, vt plurimum, Religionem Chriſtianam exterminare ſatagebant, quod vt perficerent, acriùs in religionis noſtræ capita ſæuiebant; primúmque perſecutionem in Epiſcopos, & reliquos Sacerdotalis ordinis intentabant: hæc enim D erat eorum falſa prudentia, vt Chriſtianam fidem exſcindere ſe poſſe crederent, ſi in eius Doctores ſæuirent: Hinc refert [a] Cyprianus Cornelium eo tempore *ſediſſe intrepidum Romæ in Sacerdotali Cathedrâ, cum Tyrannus infeſtus Sacerdotibus Dei fanda, atque infanda comminaretur: cùm multò patientius & tolerabilius audiret leuari aduerſus ſe æmulum principem, quàm Romæ conſtitui æmulum Sacerdotem.* Hinc perſecutionem Decij in Epiſcopos præſertim exarſiſſe refert [b] Nazianzenus, in eos primum eo fine commotam, vt linguæ Chriſtianorum amputarentur: hinc eandem perſecutionem renouare meditantem refert dictus [c] Cyprianus, *reſcripſiſſe Valerianum ad Senatum, vt Epiſcopi, & Presbyteri, & Diaconi in continenti animaduertantur.* Hinc Maximianum eodem conſilio, in Sacerdotes, & Clericos, & Eccleſiarum præſides decreta tuliſſe, [d] Seuerus, [e] Ado, & [f] Euſebius referunt, Diocletianum idem [g] Euſebius, Iulianum [h] Sozomenus, & alios alij: quibus tamen renitentibus Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi in Eccleſia Catholicâ ſemper creati; ſatius eſſe ducentibus Eccleſiæ fidelibus obedire Deo, quàm hominibus,

[a] Cyprianus epiſt. 52.
[b] Nazianzenus orat. 18.
[c] Cypr. epiſt. 82. ad Succeſſum.
[d] Seuerus ſacræ hiſt. lib. 2.
[e] Ado in chronico ætate 6.
[f] Euſeb. cap. 26. lib. 1. Eccleſiaſt. hiſt.
[g] Idem lib. 2. cap. 1.
[h] Sozomenus lib 5. cap. 14.

Digitized by Google

A minibus, & religionis perennitati prouidere, quàm corporum ſaluti, vel bonorum conſeruationi.

§. II.

Conſenſum Principum redditâ Eccleſiæ pace in pluribus ordinandis expetitum.

III. At verò, redditâ per Conſtantinum pace, conſenſus Principis in iis ordinandis requiſitus fuit, qui publicis officiis quocumque modo adſtricti fuiſſent; lex ſiquidem [a] Conſtantini ad Taurum præfectum Prætorio decernit, vt *officiales rationales, ſi inhibitionis curſus, ſeu primipili neceſſitate neglectâ, interuentâ etiam ratione fiſcali, ad Clericatus honorem putauerint tranſeundum, ad priorem conditionem retrahantur: ſi verò obnoxij ratiociniis, vel neceſſitatibus non ſint, ſub notione iudicum, officiis conſentientibus, ſi probabilis vitæ ſtudium id poſtulauerit, transferantur, nec ceſſionem metuant facultatum.* B Quâ lege non ſolùm rationibus reddendis obnoxij, ſed quicumque principis procuratores fuiſſent, niſi Iudicũ ſcientiâ, & officiorum conſenſu abſoluti eſſent, ordinari prohibentur, eâ etiam conditione, vt ſuis facultatibus ſaltem ex parte cederent: Clericorum enim bona ità diuidebantur ex prædictâ [b] lege, vt duas partes ſuarum rerum relinquere deberent, vel liberis ſuis, vel propinquis, ſi liberi deeſſent, vel officiis in quibus militabant, ſi nec liberi, nec propinqui ipſis adeſſent: tertia verò tantùm portio ab ipſis retineretur. Aliâ verò conſtitutione [c] ad Baſſum prætorio item præfectum idem Conſtantinus, *neminem inſtructum idoneis facultatibus, atque obeundis publicis muneribus opportunum, ad Clericorum nomen, obſequiumque confugere voluit: ſed eos de cætero in defunctorum dumtaxat Clericorum loca ſubrogari, qui fortunâ tenues, neque muneribus ciuilibus teneantur obſtricti*: eos tamen qui anteà ordinati fuiſſent, inquietari vetuit: eos tantum qui poſt legem à ſe latam obſequia publica declinantes, ad Clericorum ordinem confugerint, procul ab eo corpore ſegregatos, curiæ, ordi-
C nibuſque quibus addicti erant, reſtitui mandauit, & ciuilibus obſequiis deſeruire. Ideò legimus eundem Conſtantinum Magnum tanquam inſigne priuilegium Syluestro Papæ conceſſiſſe, [d] *vt ſi quis è Senatu ſua ſponte, ac propriâ voluntate velit fieri Clericus, & in ſanctorum Clericorum numero cooptari: ne quis ex omnibus hoc audeat impedire.* Eadem ferè ſanxerunt [e] Arcadius & Honorius reſcripto ad Eutychianum præfectum Prætorio, in quo nec cum ceſſione facultatum tales deinceps ordinari permiſere. Eadem quoque alij ſanxere; quas leges Leo I. [f] Imperator abrogauit, permittens, vt vnuſquiſque dimenſis ſuæ militiæ ſtipendiis, expletiſque officiis, ſeu muneribus, quæ à cuiuſcumque conditionis viris, aut conſuetudine, aut lege debebantur, liberè inter Clericos profiteri poſſet. Innocentius quoque primus Summus Pontifex, *quibuſlibet publicis functionibus occupatos*, ideò ordinari vetuit, ne Eccleſia de iis in ordinem reuocatis triſtetur. Sed de iis omnibus, vt iam præmonuimus, fuſiùs ſuo loco dicetur.

IV. Non tamen omittendum eſt, quod apud [g] Gregorium Magnum legimus,
D eum nempe, cùm Mauritius Imperator legem tuliſſet, quâ & eos qui publicis adminiſtrationibus occupati fuiſſent ad Eccleſiaſticum officium recipi, & milites non expletis ſtipendiis in Monaſteriis admitti prohibebat: priorem quidem partẽ legis non ſolùm non improbaſſe ſanctiſſimũ Pontificem, quin potius laudaſſe: poſteriori verò acriter reſtitiſſe. Quod autem priorem legis iſtius partem Gregorius laudaret, hanc rationem profert, quod *euidentiſſime ſciret, quia qui ſæcularem habitum deſerens ad officia Eccleſiaſtica venire feſtinat, mutare vult ſæculum non relinquere.* Quod poſteriorem improbet, illam adducit, *multi enim ſunt qui poſſunt religioſam vitam, etiam cum ſæculari habitu ducere, & plerique ſunt, qui niſi omnia reliquerint, ſeruari apud Deum nullatenus poſſunt.* Quam differentiam confirmat [h] Iuſtinianus, qui neminem ex curiali vel officiali ordinari permiſit; *niſi tamen ex nouellâ ætate in Monaſterio conſtitutus fortunâ liberetur*: quod ratione minimè caret; cùm enim & militiæ, & curiæ grauia eſſent onera, facilè adduci poterant aliqui, vt Clericatum liberationis gratiâ ſuſciperent, quod in iis, qui ad

[a] Conſtant. ad Taurum, lege officiales, C. de Epiſcopis & Clericis. Idem lib. 8. Cod. Theod. de Epiſcopis & Clericis.

[b] l. Officiales cit.

[c] Idem Conſtant. l. 6 C. Theodoſ. eodem tit.

[d] Donatio Conſtantini apud Photiũ in Nomocan. tit. 8, cap. 1, & tomo 1. Conciliorum.

[e] Arcadius & Honorius, l. ſi quis, Cod. de Epiſcopis & Clericis.

[f] Leo 1. l. quiſquis, Cod. de Epiſcopis & Clericis.

[g] Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 62. Mauritio.

[h] Iuſtinianus l ſancimus, C. de Epiſcopis & Clericis, & Nouell. 6. cap. 1

Monaſteria ſe conferebant, accedere nemo rationabiliter ſuſpicari poterat, A qui nimirum duriores Monaſteriorum leges eſſe compertum haberet. Addit verò S.[a] Gregorius aliâ ad Theodorum Medicum epiſtolâ, legem etiam, quâ qui milites fuiſſent à Monaſteriis arcebantur, à Iuliano Apoſtata primũ editam fuiſſe, quãuis diſpar ſit ratio Clericatus, cùm tradiderimus ſuperiùs Cõſtantini Imperatoris legibus cautum, ne qui Reipublicæ oneribus idonei forent, ſine principis conſenſu, Clericorũ catalogo insererentur. Gregorius tamen aliquatenus eandẽ legem ad Epiſcopos Siciliæ tranſmittens, videtur ipſam correxiſſe, eos videlicet in Clero præproperè non ſuſcipiẽdos dicens, qui militant, nec rationibus publicis obligatos in Monaſterium recipi permittens, priuſquam iiſdem obligationis nexibus fuerint ſoluti: milites quoque qui militandi tempus non expleſſent recipi permittens, ſed ſi probati inuenti fuerint.

[a] Greg. eod. lib. epiſt. 65. Theodor. Medico.
[b] Idem lib. 7. indict. 1. epiſt. 11. refertur c. legem, diſt. 53.
[c] Vide ſuprà num. 3.

V. Valdè quoque ad præſens inſtitutum facere videtur decretum illud[d] Pelagij in epiſtola ad Laurentium Epiſcopum Centumcellenſem, *Principali*, inquit, *deuotiſſimorum militum, qui illic in ciuitate Centumcellenſi conſiſtunt, relatione ad nos directa, ſacram inſinuauit ſe Clementiſſimi Principis impetraſſe, quâ eum Presbyterum, Diaconum & Subdiaconum fieri debere præcipit*: ex eo enim patet nonniſi ex ſacra, ideſt, diplomate Principis aliquem ordinari poſſe: in quem Canonem[e] Gloſſa ideò ſacram Principis neceſſariam fuiſſe contendit, quod vel curiales iſti ordinandi forent, vel Imperator huius Eccleſiæ patronus. Sed id non ſufficienter probatur: dicendus eſt potius ad ordines recipiendos conſenſus Principis tunc temporis requiſitus, conſenſus, inquam, non præceptum: quamuis ſecundùm vſitatem loquendi phraſim Imperatoriæ, & Regiæ literæ, quibus conſenſum ſuum exprimebant, præcepta, & iuſſiones dicerentur;[f] eſto tamen iis nonobſtantibus maneret penes Epiſcopum examinandi præſentatum, & reiiciendi poteſtas, vt ex iis quæ in eadem epiſtola ſubnectuntur, arguere licet. B

[d] Pelag. can. principali, diſt. 63.
[e] Gloſſa in can. cit.
[f] De nomine præcept. Vide Gloſſar. in fine Codic. legũ antiquar.

§. III.

C

De conſenſu Regum paſſim in Gallia requiſito.

VI. Viguit quoque mos iſte in Galliis, ſub Francorum Imperio, vt Clerici non ordinarentur, niſi ex Regis conſenſu; cuius conſuetudinis confirmatio peti poteſt ex Concilio Aurelianenſi primo tempore Clodouæi Francorum Regis, qui primus noſtrorum Regum Chriſtianam fidem amplexus eſt: ſic ergo Aurelianenſe iſtud Concilium,[g] *de ordinationibus Clericorum id obſeruandum eſſe decreuimus, vt nullus ſecularium ad Clericatus officium præſumatur, niſi aut cum Regis iuſſione, aut cum iudicis voluntate: ita vt filij Clericorum, id eſt patrum, auorum, ac proauorum, quos ſupradicto ordine parentum conſtat obſeruationi ſubiunctos, in Epiſcoporum poteſtate, ac diſtrictione conſiſtant*: cuius, ni fallor, Canonis ſenſus eſt, neminem ſine Regiâ iuſſione (quâ interueniente fruſtrà Iudicis Regij aſſenſus peteretur) vel ordinariè loquendo, ſine regij iudicis aſſenſu Clericum ordinari licitum fuiſſe, niſi fortè Clericorum filij ab hac regula exciperentur, qui nempe vel auos, vel proauos, vel patres in Clericatu conſtitutos haberent, quos iuxtà prædictorum voluntatem, non expectato Regum conſenſu, tanquam in ſuâ, & parentum poteſtate poſitos Epiſcopus ordinandi licentiam haberet. Limitat hanc conſenſus Regij neceſſitatem[h] Concilium Rhemenſe primum ſub Dagoberto primo, ad eos, qui cenſibus publicis deputati eſſent: poſtquam enim Clericos à publico iudice non diſtringendos eſſe docuiſſet, ab Epiſcopo verò ſine mora corrigendos; mox ſubdit, *hi verò quos publicus cenſus ſpectat, ſine permiſſu principis, vel iudicis, ſe ad religionem ſociare non audeant*: generalem tamen legem de liberis hominibus, ſine conſenſu Principis, non ordinandis ſanxit Carolus Magnus, vt in ipſius Capitularibus habetur his verbis,[i] *De Clericis hominibus qui ad ſeruitium Dei ſe tradere volunt, vt prius hoc non faciant, quàm à nobis licentiam poſtulent. Hoc ideò, quia audiuimus aliquos ex illis, non tam cauſâ deuotionis hoc feciſſe, quàm pro exercitu, ſeu aliâ functione regali fugiendâ: quoſdam verò cupiditatis cauſâ, ab his qui res illorũ concupiſſe* D

[g] Conc. Aurel. 1. c. 4.
[h] Rhemenſ. 1. c. 6.
[i] Lib. 1. Capit. c. 110. & legum Longobard. lib. 3. tit. de Epiſcop. & Clericis l. 3.

A *cunt circumuentos, audiuimus, & hæc ideò fieri prohibemus.* Concilium quoque [a] Moguntinum ſub eodem Carolo Magno, iniuſtas ordinationes damnans eorum, qui ſine propriâ voluntate Clerici, vel Monachi attonſi ſunt: id de cætero fieri vetat, neminémque tondendum præſcribit, niſi propriâ voluntate, *vel cum licentiâ Domini ſui.*

VII. Legimus quoque inter formulas ſolemnes olim in Gallia ſeruatas, tum apud [b] Marculſum, qui circa annum 660. floruit, librumque [c] ſancto Landerico Pariſiorum Epiſcopo dicauit, tum in Codice legum antiquarum [d] *præceptum de Clericatu* expreſſum, ſeu licentiam Clericatû recipiendi his verbis, fuiſſe conceſſam; *ſi eis, qui ſe ad onus Clericatus transferre deliberant, licentiam non negamus, retributorem Dominum exinde habere confidimus, quia ſcriptum eſt, noli prohibere benefacere ei qui poteſt, ſi vales & ipſe benefac. Igitur veniens ille ad noſtram præſentiam petiit ſerenitatem noſtram, vt & licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis ad onus Clericatus deponere deberet, & ad Baſilicam illam, aut Monaſterium deſeruire.*
B *Quod nos, propter nomen Domini, eidem gratanti animo præſtitiſſe cognoſcite: Præcipientes ergo iubemus, vt ſi memoratus ille, de capite ſuo bene ingenuus eſſe videtur, & in polyptico publico cenſitus non eſt, licentiam habeat comam capitis ſui tonſurare, & ad ſupra ſcriptam Baſilicam, vel Monaſterium deſeruire, pro nobis Domini miſericordiam attentius exorare.* Quæ forma indicat, eos qui in polypticis publicis cenſiti, id eſt ratiociniis adſcripti, chartis publicorum vectigalium, & officiorum inſcripti, & Curiæ obnexi non eſſent (ſic enim cenſitos in polypticis publicis ex pluribus aliis [e] locis interpretari poſſumus, vt polyptica idem ſint, quod ratiocinia publica) hac formulâ liberam adeundi Eccleſiaſticum ſtatum facultatem habuiſſe: reliquos autem difficilius, & peculiari alio principis diplomate indiguiſſe, vt ad Clericatum recipi poſſent. Legimus & alias [f] duas formulas, quibus pro Antiſtite conſecrando Regem ad Metropolitanum ſcribere ſoliti erant, quæ ſanè oſtendunt, in Epiſcoporum Ordinationi-
C bus non ſolùm Regum conſenſum interuenire ſolitum, ſed & preces, ac flagitationes.

VIII. Nec deſunt exempla, quibus hæc probemus: ex pluribus aliqua proferemus. Dicitur [g] S. Audoënus, qui Dagoberti Francorum Regis Scriba, & Cancellarius fuerat, *poſteà tum Regis Clodouei Dagoberti filij voluntate, tum multorum Religioſorum hominum conſilio & hortatu, Clerici Tonſuram accepiſſe*: dicitur S. Auſtregiſilus, qui Archiepiſcopus Bituricenſis fuit, cùm valdè cuperet in Clerum adſcribi, ſed cuius operâ, id à Rege impetraret, nec dum compertum haberet, Æthereum, qui poſteà Lugdunenſis Archiepiſcopus creatus eſt, & cui in primis charus erat, rogaſſe, vt ageret apud Regem, quò eius permiſſu liceret ipſi in Clerum tranſire: egit autem, vt pariter in eiuſdem vitâ ſubditur, ille cum Rege, & Rex aſſenſus eſt. Dicitur & idem [h] S. Auſtregiſilus Bituricenſis Antiſtes à Theodorico principe obtinuiſſe, vt liceret ipſi, [i] S. Sulpitio, qui poſteà in Cathedrâ ei ſucceſſit, *docendi in Eccleſiâ munus deferre, videbat enim*
D *doctrinæ gratiâ multos ad eum confluere: annuiſſe autem Rex ſine mora, vt tonſis capillis in Clerum ille tranſiret.* Plura alia proferri poſſunt eiuſdem notæ: verùm id omnino inutile ac ſuperuacaneum fuerit. Sufficiat hoc loco adnotaſſe inter varios articulos, qui tanquam conſuetudines regni Anglici, ab Henrico ſecundo Rege, D. Thomæ [k] Cantuarienſi Archiepiſcopo ſubſcribendi propoſiti ſunt, & quorum plurimi à Romanâ Eccleſiâ, ſedente Alexandro tertio damnati ſunt, hunc articulum toleratum legi, *filij ruſticorum non debent ordinari abſque aſſenſu Domini, de cuius terrâ nati dignoſcuntur.* Cui articulo videtur fauere Concilium [l] Moguntinum citatum.

[a] Conc. Mogunt. c. 21.

[b] Form. Marculf. l. 1. cap. 19.

[c] Vide præfat. eiuſdem libri.

[d] Præcept. de Clericatu inter formulas ſolemnes in Cod. leg. antiq.

[e] L. 12. VViſigot. tit. 2. lib. 13. form. 31. Cod. leg. antiqu. Veget. de re milit. lib. 1. cap. 19. Caſſiod. lib. 5. variar. cap. 14. l. 2. & 11. Cod. Theodoſ. de deceſſoribus. Lege Cuiacii obſeruat. lib. 4. cap. 17.

[f] Form. lib. 1. cap. 5. & 6.

[g] In vita S. Audoëni Archiepiſc. Rothom. apud Sur. 24. Auguſti.

[h] In vita S. Auſtregiſili apud Sur. 20. Maij.

[i] In vita S. Sulpicij 17. Ianuarij.

[k] Art. oblat. S. Thomæ ex Biblioth. Vatic. apud Baron. tomo 12. ad annum 1164.

[l] Conc. Mogunt. ſuprà.

 A

§. IV.

De Regum interuentione, aliorumque ſupplicatione primùm vſitata, tum prohibita.

IX. Solebant, & Principes nonnumquam pro quibuſdam rogare, vt ordinarentur; ſic enim, verbi gratia refert [a] Gregorius Turonenſis Theodoricum Francorum Regem iuſſiſſe, vt Gallus, quem Aruernorum Antiſtitem deſignauerat, Presbyter ordinaretur: & in epiſtola ſancti Remigij, Heraclio Leoni, & Theodoſio, qui eum de ordinato ab ipſo Claudio quodam nomine reprehenderant, legimus ipſum ordinationem dicti Claudij hac ratione excuſaſſe, quod Regis teſtimonio facta fuiſſet, *Ego*, inquit, [b] *Claudium Presbyterum feci non corruptus præmio, ſed ad præcellentiſſimi regis teſtimonium, qui erat non ſolum prædicator fidei Catholicæ, ſed defenſor; ſcribitis canonicum non fuiſſe,* B *quod iuſſit: ſummo fungamini Sacerdotio; regionum præſul, cuſtos patriæ, gentium triumphator iniunxit.* Similiter quoque legimus apud [c] Flodoardum, cum Lupo Catalaunicæ vrbis Epiſcopo quæſtio mota fuiſſet, quod Harduinum quendam Rhemenſis Diœceſis Presbyterum conſecraſſet, & in Abbatem benedixiſſet, excuſaſſe ſe, quod ei per epiſtolam regiam commendatus, & ab Archidiacono Rhemenſi præſentatus fuiſſet, eamque excuſationem probatam in Synodo Sueſſionica Rhemenſis Prouinciæ fuiſſe. Refert quoque [d] Zonaras Principes olim plures potentiâ Imperij fretos, Epiſcopos quoſdam creaſſe alioſque Presbyteros, ac Diaconos fieri pro poteſtate iuſſiſſe: adeò vel antiquis etiam temporibus aliqua mala contra legum ſanctiones inualeſcebant, & vt ibidem agnoſcit παλαιὰ ἡ κακία, *vetus malum improbitas*, Pariſienſe [e] quoque Concilium & [f] Aquiſgranenſe Regem rogat, vt curet bonos Paſtores, Rectoreſq; Eccleſiis adhiberi. [g] Syluester quoq; 2. apud Iuretū, *nulli*, inquit, *Clericorum* C *prabendas, vel Eccleſiaſtica officia niſi manu Epiſcopali, vel manu Abbatis, vel regis manu, ſancta accipere Eccleſia permittit.* Legimus tandem apud [h] Iuonem Ioannem Aurelianenſem electum per literas Regis ipſi Iuoni conſecrandum oblatum fuiſſe.

X. Verùm ſacris Canonibus ambitio coercita eſt eorum, qui Principum aut Iudicum auctoritate, vel gratiâ, Eccleſiaſticos gradus adipiſcuntur: decernit [i] ſeptima Synodus *omnem electionem quæ fit à Magiſtratibus, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, irritam manere ex Canone dicente, ſi quis Epiſcopus ſæcularibus Magiſtratibus vſus, per eos Eccleſiam obtinuerit, deponatur, & ſegregetur, & omnes qui cum eo communicant.* Canon ille, quem citat hæc Synodus, Canon eſt Apoſtolorum, qui ſeueriſſimè tam eos qui Magiſtratuum ſæcularium fauore Eccleſiam obtinuerint, depoſitione nimirum, & ſegregatione plectit, quàm illos qui hac arte Eccleſiam ingreſſis communicauerint. [k] Pariſienſe ſimiliter tertium Concilium regnante Childeberto Rege Francorum, ordinationes Epiſcoporum irritas eſſe vult, *ſi per ordinationem regiam iſtius honoris culmen peruadere aliquis nimiâ temeritate præſumpſit.* D [l] Nicolaus primus, tum [m] epiſtola ad Michaelem Orientis Imperatorem, tum [n] ad Lothariū Occidentis, acriter electiones à Principibus factas exagitat, & vtrumque Imperatorem ſibi Eccleſiarum ordinationes vſurpantem generosè redarguit. [o] Alexander 2. [p] Gregorius 7. Concilium [q] Claromontanum ſub Vrbano ſecundo, [r] Paſchalis ſecundus, [s] Innocentius tertius eiuſmodi electionem omnem per Laicos factam nullam eſſe volunt, & iis qui eiuſmodi electionibus conſentiunt varias pœnas imponunt: ſtatuit etiam Concilium [t] Salisburgenſe, ne laicorum fauore, vel potentiâ Eccleſiæ obtineantur.

[a] Greg. Turon de gloria cōfeſſ. cap. 6.
[b] Epiſt. 3. inter varias epiſt. Fr āc. regum, & Epiſcop. Annalibus Francorum inſertas, necnon in Biblioth. Patr. tom. 3. collectas.
[c] Flodoardus li. 3 hiſt. Rem. cap. 13.
[d] Zonaras in ca. 3. ſept. Syn.
[e] Pariſ. lib. 2. cap. 22. 25.
[f] Aquiſgran. ſub Ludouico can 8.
[g] Syluester 2. apud Iuret. ad Iuonis ep. 60.
[h] Iuo epiſt. 66 Hugoni.
[i] Sept Synod. c. 3. [Greek note, illegible]
[k] Pariſienſe 3. c. 5.
[l] Nicolaus 1. epiſt 10. ad Michaelem.
[m] Idē ep 64 ad Lothar. &
[n] ep. 63, ad Epiſc. regni, Lothar. refertur ex eo ſimile quippiam & porro diſt. 63.
[o] Alexand 2. c. per laicos 16 quæſt. 7.
[p] Greg. 7. in Synodo general. cap. 1 & 2. refertur c. ſi quis deinceps ibid.
[q] Concilium Clarom. c. 15 16. & 17.
[r] Paſchalis 2. c. ſi quis Clericus 17 quæſt. 7.
[s] Innocent 3. c. ſi quis de elect. lege etiam eiuſdem epi. 65. & 66.
[t] Conc. Salisburgenſe ſub Martin. 4 de iis, quæ à laicis inſtituuntur.

Articulus

Digitized by Google

ARTICVLVS II.

De iure, ſeu gratia patronatus.

§. I.

Ius patronatus antiquitus ignotum.

I. QVOD audis de Eccleſiis, à laicorum manu nequaquam recipiendis, noli ad patronorum, ſeu fundatorum Eccleſiæ euertenda iura proferre: quæ licet primis Eccleſiæ ſæculis ignotæ, poſterioribus tamen ſuam firmitatem & robur acceperunt. Eccleſiæ primis temporibus, quibus Eccleſiaſtici tituli primùm fundati ſunt, ea erat Epiſcopalis gradus eminentia, atque auctoritas, vt ea rata ab omnibus haberentur, quæ Epiſcopi grata habuiſſent; ea Epiſcoporum prudentia, affabilitas, atque moderatio, vt in commune ſæpius de rebus Eccleſiæ, & ordinationibus Clericorum conſulerent: ea totius populi Chriſtiani pietas, & humilitas, vt nemo aliquid in Eccleſiâ vellet habere ſecretum, nemo ſpecialem vllam, niſi eminentioris ſanctitatis prærogatiuam quæreret: ideoque nec patronorum Eccleſiarum, vel fundatorum ambitio priuilegia extorquebat, nec ad Eccleſiarum dotationem priuatis honoribus vllius excitanda erat voluntas. Quare ſub finem quinti ſæculi [a] Gelaſius Papa, iam tum, ni fallor, excitatâ in fundatoribus Eccleſiarum ambitione, cùm Iulius quidem in fundo Iuliano ſui iuris Eccleſiam ſancti Viti ædificari curaſſet, eamque fundaſſet, monendum reſcribit, *ipſum proculdubio præter proceſſionis aditum, qui omni Chriſtiano debetur, nihil ibidem ſe proprij iuris habiturum.* [b] Frigentium quoque, qui in fundo Sextiliano in honorem ſanctorum Michaëlis Archangeli, & Martini Confeſſoris Eccleſiam fundauerat monendum vult, *vt nihil fundator ex hac baſilicâ nouerit vendicandum, niſi proceſſionis aditum, qui Chriſtianis omnibus in commune debetur*

[a] Gelaſius Senecioni Epiſc. 16. q. 7. c. piæ mentis.

[b] Idem can. ſequenti.

II. Gloſſa [c] antiquos Canones, ex vſitatâ ſuo tempore conſuetudine, ſuo more, exponens, proceſſionis aditum videtur peculiariter patronis adſcripſiſſe, ideſt præſentandi promouendos ad Eccleſiam à ſe fundatam, vel dotatam, facultatem. Verùm, cui placuerit Gloſſæ interpretationem ſequi, eidem tamen ex eo Canone colligere non licebit priuatum aliquod ius præſentandi electum fundatori, vel patrono conueniſſe, nam proceſſionis aditus, qui patrono tribuitur, dicitur eſſe debere fidelibus omnibus communis: ideóque primas quidem partes fundatoris fuiſſe in eligendo Clerico ad Eccleſiam quam fundarit, exinde liceret colligere, ſed non ſolas eius partes extitiſſe, ſed eas cum reliquo populo communes. At enim proceſſionis aditum, ni fallor, aliter interpretari debemus, neque enim vmquam quis legit proceſſionis aditum ſumi pro facultate præſentandi aut promouendi ad aliquam dignitatem: proceſſionem autem ſæpè legimus pro prærogatiuâ honoris, & largitionis munerum: quo ſenſu [d] Licinius Rufinus, Imperatorem Antoninum conſtituiſſe refert, *vt ad proceſſum viri vxor ei donare* poſſit: [e] Theodoſius quoque & Valentinianus, *procedendi*, id eſt, munera publicè populo largiendi, & prærogatiuæ ſpectacula publica exhibendi, in iiſque cum inſigniis honoris conſiſtendi, ſicut & conſulatus gerendi, *principali iudicio legitimam tribus facultatem* docuerunt: proceſſionibuſque conſulatus ius non augeri, quod prima proceſſio contulerat (quæ nempe in ſuſceptione conſulatus habebatur) ſed beneficio iterari dixerunt. Itémque [f] Iuſtinianus proceſſiones Conſulum numerauit, in quibus ſpectacula Conſules exhiberent: quæ omnia oſtendunt proceſſionis, ſeu προαγωγὰς, pro largitionibus iſtis, & expenſis ad ſpectacula edenda factis, & prærogatiuâ quadam honoris in iiſdem ſpectaculis ſumi poſſe: ſecundùm quam acceptio-

[c] Gloſſa in can piæ. verbo proceſſionis.

[d] Licinius Rufinus lib. 6. refertur l. nam & Imperator, ff de donat. inter virum & mulierem.

[e] Theodoſ. & Valentin. Sebaſtiano PP. l. ſancimus, C. de conſulibus.

[f] Iuſtin. Nouella 105. cap. 1. Lege Cuiacium ad l. 46. de conſul.

nem dixit fortè Gelaſius fundatoribus Eccleſiarum præter expenſarum, quas fecerint in vſus publicos, honorem, itemque fundatoris titulum, & [a] honoratiorem ſedem, nihil proprij iuris in Eccleſias à ſe fundatas *ſibi vendicare poſſe*. Fortè etiam per proceſſionis aditum Gelaſius hanc prærogatiuam intellexit, patronis conceſſam, vt ad ſacram oblationem, & cõmunionem accedentes, laicos omnes præcederent: aditum enim ad ſacrum Altare, quem *εἴσοδον*, vocat Concilium [b] Laodicenum, *proceſſionem*, dixit [c] Gentianus Heruetus: & ordine ad ſacram communionem, atque oblationem procedi olim ſolitum, res eſt notiſſima. Fortè item prærogatiua patronorum, de qua loquitur dictus Gelaſius, in eo ſita erat, quod obuiam eis ab omnibus fidelibus, cùm primùm ipſi ad ædem ſacram accederent, procederetur: quam prærogatiuam ſibi multò poſt Gelaſium tempore patronos vendicaſſe, ex eo conijcies, quod Theobaldus Comes Carnotenſis ad Monaſterium Sancti Petri in Valle proficiſcens, *ſe*, inquit [d] Fulbertus, *in Monaſterium recipi cum proceſſione præmandat*. Fortè item, quod patroni in proceſſionibus publicis (quarum mentio apud [e] Tertullianum, B [f] Hieronymum, aliosque complures) cæteris præirent, eis ideò proceſſionis aditus tribuitur, præſertim cùm procedere is propriè dicatur, qui aliorum comitatu inſtructus progreditur; v. gr. Epiſcopus ad Eccleſiam, Clericorum multitudine ſtipatus, propriè procedere dictus eſt ab [g] Auguſtino, [h] Sulpitio Seuero, [i] Sidonio, [k] Gregorio Magno, [l] Veteri ordine Romano, & aliis paſſim; & Imperator ſatellitio munitus ad palatiũ procedere paſſim quoq; apud [m] Auctores legitur: Eodem ergo modo Eccleſiarum patroni qui totius plebis ſequentis veluti ductores erant, aditu proceſſionis gaudere dicebantur, quod primi adirent, & cæterorum turba ſtipati procederent. Hæc omnia conijciendo à nobis dicuntur, ac diuinando: fatendum enim eſt perobſcurum eſſe, quid per proceſſionis aditum patronis ſpeciatim attributum intellexerit Gelaſius; mihi autem certum eſt præſentationis ad Eccleſias faciendæ ius nequaquam intellexiſſe: quod cùm ſuperiùs pateat, poteſt & pluribus quas iam iam adducemus auctoritatibus probari. C

III. Concilium Toletanum quartum celebratum tempore Honorij anno 671. clarè & diſertè fundatoribus Eccleſiarum, ac patronis, in Eccleſias à ſe conditas poteſtatem adimit. [n] *Nouerint*, ait, *conditores Baſilicarum in rebus, quas eiſdem Eccleſiis conferunt, nullam ſe poteſtatem habere, ſed iuxtà Canonum inſtituta, ſicut Eccleſiam, ita & dotem eius ad ordinationem Epiſcopi pertinere*. Ex eo verò Canone colligitur ſicut res Eccleſiæ in arbitrio, & poteſtate Epiſcopi relinquuntur, ità & Eccleſias ipſas ad eius inſtitutionem, & gubernationem relinqui, idque ſecundùm Canones, vt ibidem Concilium Toletanum profitetur, quorum Canonum maximam partem leges [o] apud Gratianum. Fauet Concilium Cabilonenſe primum tempore Clodouæi ſecundi Francorum Regis habitum anno 650. in quo conſuetudo illa damnatur, quæ iam obrepere ſolebat, [p] *quod oratoria per villas potentum iam longo conſtructa tempore, & facultates ibidem collatas, ipſi, quorum villæ ſunt, Epiſcopis contradicant*, id eſt repugnent, quominus & ab D Epiſcopis regantur, & ab iiſdem de Clericis prouideantur: ſubditur enim hanc conſuetudinem emendari debere, *ita duntaxat, vt in poteſtate ſit Epiſcopi, & de ordinatione Clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipſa oratoria, & officium diuinum poſſit impleri, & ſacra libamina conſecrari*: quibus verbis iudicatur, in arbitrio Epiſcopi Clericorum in prædictis oratoriis ordinationem atque inſtitutionem ſitam eſſe oportere, Eccleſiarum patronis reclamanda ſublata poteſtate, quod ſimiliter in redituum iſtorũ oratoriorũ diſpenſatione Epiſcoporum ius eſſe vult idem Concilium. Antiquius quoque iis omnibus Aurelianenſe quartum Concilium ſub Childeberto Francorum Rege anno 541. decreuit, [q] *vt in oratoriis Domini prædiorum minimè contrà votum Epiſcopi, ad quem territorij ipſius priuilegium noſcitur pertinere, peregrinos Clericos intromittant: niſi forſitan, quos probatos ibidem diſtrictio Pontificis obſeruare præceperit*: ex quo Canone patet nondum patronos nominandi Clericos in Eccleſia plenam habuiſſe poteſtatem.

[a] Honoratiorem ſedem in Eccleſiis arbitrio Presbyterorum patronis attributam collige ex lib. 1. Capitular. cap. 148.
[b] Laodicen. can. 56.
[c] Gentian. Heruet in verſ. huius can. lege etiã veterem ordinem Rom. vbi de Miſſa celebrat. pluribus tit.
[d] Fulbertus epiſt. 11. Abboni.
[e] Tertull. lib. 2. ad vxorem cap. 2.
[f] Hieronym. epiſt. ad Euſtoch.
[g] Auguſt. 22. de ciuit. cap. 8.
[h] Seuer. dial. 2. c. 12.
[i] Sidonius epiſt. 17 lib. 5.
[k] Greg. lib. 4. cap. 54.
[l] Vetus ordo Rom. paſſim
[m] Auctores prophani paſſim.
[n] Conc. Tolet. 4. c. 33. refertur c. nouerint 10. q. 1.
[o] c. ſic quidã, c. decretum, c. regẽda, 10. quæſt. 1. & 16. quæſt. 7. c. omnes Baſilicæ, & alibi paſſim.
[p] Cabilon. 1. c. 14.
[q] Aurel. 4. c. 7.

§. II.

§. II.

Origo iuris patronatus, & confirmatio.

IV. Ex his quoque omnibus duo deduces, primum non ſtatim laicis Eccleſias ædificantibus ius illud præſentandi Clericos ad ordinationem conceſſum fuiſſe, ſed primùm Epiſcopis alieno territorio Eccleſias ædificantibus attributum in Concilio [a] Arauzicano primo, in quo dedicatio Eccleſiæ ab ipſis ædificatæ Epiſcopo loci propria aſſeritur, *reſeruatâ ædificatori Epiſcopo hac gratia, vt quos deſiderat Clericos in re ſuâ videre ipſos ordinet is, cuius territorium eſt, vel ſi ordinati iam ſunt, ipſos habere adquieſcat*: cui priuilegio nullum ſimile laicis ædificatoribus Eccleſiarum tribuit, de quibus immediatè poſt loquitur. Hincque patet ius patronatus (quod melius gratiam dixeris) Eccleſiaſticum, quod nem- B pe in Clericorum præſentatione conſiſtit, priùs ab Eccleſia probatum fuiſſe, quàm laicum: quia nempe laici minus idonei iudicantur, qui de ſufficientia & aptitudine Clericorum iudicent, quàm Eccleſiaſtici, & inter eos potiſſimum Epiſcopi. Alterum inferri poteſt ius patronatus, primùm in Oratoria ſeu Capellas, vt vocant, à laicis vſurpatum fuiſſe, quàm in Eccleſias Cathedrales, Collegiales, aut Parochiales, cùm enim permiſſum fuiſſet, vt Oratoria in agris ad euitandam fatigationem familiæ ædificarentur (qualis permiſſio habetur in Concilio [b] Agathenſi ſub Leone primo) Domini qui in territoriis ſuis, & domibus Oratoria iſta ædificabant, Clericorum præſentandorum, ſeu nominandorum facultatem ſibi dari æquum cenſebant; vt nempe cùm priuatim ſibi, & familiæ ſuæ iſta ædificarent, Clericos quoque in iiſdem miniſtraturos eligerent. Primùm itaque legimus [c] Iuſtinianum Nouellâ conſtitutione de ſanctiſſimis Epiſcopis & Clericis, quam Conſule Baſilio Iuniore, decimo Calendas Martij, anno videlicet 541. edidit, & Petro præfecto promulgandam C miſit, iuris patronatus in Oratoria prima fundamenta iis verbis ieciſſe. *Si quis Oratorij domum fabricauerit, & voluerit in eâ Clericos ordinare, aut ipſi, aut eius hæredes, ſi expenſas ipſis Clericis miniſtrant, & dignos denominant, denominatos ordinari: ſi verò, qui ab ipſis eliguntur, tanquam indignos prohibent ſacræ regulæ ordinari, tunc ſanctiſſimus Epiſcopus quoſcumque putauerit meliores ordinari procuret.*

a Arauzic. 1. can. 10.
b Côc. Agath. c. 21.
c Nouell. 123. cap. 18. de cuius têpore legatur finis eiuſdem Nouellæ, & Baronius ad annum prædictum.

V. Poſteà verò ad puniendam [d] quorumdam Epiſcoporum negligentiam, & fidelium [e] in erigendis Eccleſiis pietatem excitandam, poteſtas aliqua laicis fundatoribus in quaſcumque Eccleſias à ſe fundatas conceſſa eſt, cuius aliqua veſtigia apparent in epiſtolâ [f] S. Gregorij Secundino Epiſcopo Tauromitano, in quâ, vel eo titulo cuiuſdam Monaſterij ſubſtractionem ab alio Monaſterio iniuſtam cenſet, quod contra voluntatem fundatorum facta eſſet: ſcripta eſt autem hæc epiſtola à Gregorio Indictione prima, id eſt anno Mauritij 12. Chriſti verò 598. euidentiora etiam in epiſtola [g] Pelagij Gregorij præceſſoris Mellito Subdiacono elucent: *Abbatem*, inquit, *in Monaſterio illum vo-* D *lumus ordinari, quem ſibi de ſua congregatione & Monachorum electio, & poſſeſſionis Dominus, & (quod magis obſeruandum eſt) ordo vitæ, & meritum popoſcerit ordinari.* Sed clariſſimè integro, & quibuſdã amplius annis poſt Iuſtinianæam ſanctionem ſæculo, anno nempe Chriſti 655. Concilium [h] Toletanum nonum eiuſdem iuris patronatus etiam in Monaſteria, & Eccleſias Parochiales inuiolabilem auctoritatem primùm eſſe voluit hoc Canone, *Cum ſæpè ſit ſolitum, etiam illa quæ non debentur prece ſupplicationis, & vi quodammodo extorqueantur doloris; quantò magis, & ſine obſtaculo concedi debent exquiſita ſimul & ordine iuris, & dolore compaſſionis: quia ergo plerumque fieri cognoſcitur, vt Eccleſiæ Parochiales, vel ſacra Monaſteria, ità quorumdam Epiſcoporum vel inſolentiâ, vel incuriâ horrendam decidant in ruinam, vt grauior ex hoc oriatur ædificantibus mœror, quàm in ſtruendo gaudij extiterat labor: ad ea pia compaſſione [i] decernimus, vt quandiu earumdem fundatores Eccleſiarum in hac vita ſuperſtites extiterint, pro eiſdem locis curam permittantur habere ſollicitam, & ſollicitudinẽ ferre præcipuam, atque rectores idoneos in eiſdẽ Baſilicis iidem ipſi offerant Epiſcopis ordinandos, quos,*

d Tolet. 9 infrà priorem illam rationẽ tradit: hanc poſteriorem rationem aſſignat Ioan. 22. in Extrauag. ſuſcepti regiminis
e Greg. lib. 7. ep. 31. indict. 1. refertur mutilum can. rationis 16. q. 7
f Pelagius c. Abbatem 18. quæſt. 2
g Conc. Tolet. 9. c. 2.
i refertur. can. decernimus 16. quæſt. 7.

ſi tales forſitan non inueniantur ab iis, tunc quos Epiſcopus loci probauerit Deo placitos, ſacris A *cultibus inſtituat, cùm eorum conniuentiâ ſeruituros: quod ſi ſuperſtitibus eiſdem fundatoribus rectores ibidem Epiſcopus præſumpſerit ordinare, & ordinationem ſuam irritam nouerit eſſe, & ad verecundiam ſuam, alios in eorum loco, quos iidem ipſi fundatores, condignos elegerint, ordinari.* In quo Canone notandum eſt, ea quæ olim precibus & ſupplicationibus fundatores Eccleſiarum ab Epiſcopis obtinebant, aſſeri de cætero tanquam ius debitum fundatoribus, ſi ſuperſtites fuerint: in quibus verbis excluſionem hæredum arbitror contineri, itaut ſcilicet fundatoribus ſolis, non eorum hæredibus præſentandi Clericorum ad Eccleſias Parochiales au-

a Idem cap. 1.

ctoritas detur: nam Canone primo [a] quo idem Conciliũ hæredum, propinquorumque eorum, qui Eccleſias fundarunt, iura enumerat, ea ſolum recenſet, vt nempe Eccleſiarum ſollicitudinem agant, Sacerdotem res Eccleſiæ diſſipantem accuſare poſſint, & ad Epiſcopum vel Iudicem deferre: de Epiſcopo quoque talia agente apud Metropolitanum queri eis liceat: facultatis autem prædictæ præſentandi Clericum nequaquam meminit: poſteà verò capite ſe- B cundo citato immediatè ſequente ius iſtud præſentandi Clericos fundatoribus Eccleſiarum, ſi ſuperſtites fuerint, attribuit; vnde manifeſtè hæc particula videtur eſſe excluſiua: adeò vt hæredes iuxta iſtius Concilij diſpoſitionem eodem iure minimè potiti videantur.

b Synod. Ro. ſub Eugen. 2. & Leone 4. cap. 21. refertur 16. q. 7. c. Monaſteriũ.

c Conc. Pariſienſ. 6. lib. 1. c. 22.

VI. Confirmatur ius illud patronatus in Synodo [b] Romanâ ſub Eugenio II. & Leone IV. in qua hæc habentur, *Monaſterium, vel Oratorium canonicè conſtructum, à dominio conſtructoris, eo inuito, non auferatur: liceatque illi Presbytero, cui voluerit, pro ſacro officio ipſi us diœceſis, cum conſenſu Epiſcopi, ne malus exiſtat, commendare.* Confirmatur etiam in [c] Concilio Pariſienſi ſexto Imperante Ludouico Pio, & Apoſtolicam Sedem tenente Gregorio quarto, qui poſt Eugenium ſecundum, ante Leonem quartum ſedit, neutrum tamen immediatè aut præceſſit, aut

d Lib. 5. Capit. c. 178.

ſecutus eſt: in eo verò Concilio hoc decretum legitur, quod [d] Capitularibus Caroli inſertum fuit, *De Clericis verò laicorum vnde nonnulli eorum conqueri videntur, eo quod quidam Epiſcopi ad eorum preces, nolint in Eccleſiis ſuis eos, cum vtiles ſint, ordi-* C *nare: viſum nobis fuit, vt in vtriſque partibus pax, & concordia ſeruetur, & cum charitate, & ratione vtiles & idonei eligantur: vt ſi laicus idoneum, vtilemque Clericum obtulerit, nulla qualibet occaſione ab Epiſcopo ſine certa ratione repellatur: & ſi reijciendus eſt, diligens examinatio, & euidens ratio, ne ſcandalum generetur, manifeſtum faciat.* In Con-

e Cõc. VVormat. can. 49.

cilio VVormatienſi [e] ſtatutum eſt ſimiliter, *vt ſi laici Clericos probabilis vitæ, & doctrinæ Epiſcopis conſecrandos, ſuiſque Eccleſiis conſtituendos obtulerint, nulla qualibet occaſione reiciant:* qui Canon licet expreſsè mentionem patronorum non faciat, ſed generatim laicorum, nihilominus probabilius eſt ſermonem in eo fieri de laicis, qui in Eccleſiis ſuis, quas nempe vel ipſi, vel parentes eorum fundarint, aut qui fundatorum hæredes ſint, quibus Clericorum nominandorum facultas attribuatur.

f Lib. 3. legũ Longobardorum 45.

g c. conſiderãdum eſt 16. q. 7. quibuſdã verbis mutatis.

VII. Iis verò fermè temporibus fundatorum hæredes iure patronatus gauiſos fuiſſe, imo & inter ipſos cohæredes Eccleſias Parochiales, & cæteras fuiſſe, interdum diuiſas, colligere eſt ex ſanctione Lotharij Imperatoris relata inter D [f] leges Longobardorum, quæ tamen Gregorio [g] in decreto Gratiani tribuitur, cùm non ſatis pateat cui Gregorio tribuenda ſit, *De Eccleſiis*, inquit Imperator, *quæ inter cohæredes diuiſæ ſunt, conſiderandum eſt, quatenus ſi ſecundùm noſtram prouidentiam, & admonitiones Epiſcopi, ipſi cohæredes eas tenere voluerint, & honorare faciant. Si autem hoc contradixerint, vtrum eas ita cuſtodire permittat, an reliquias exinde auferat, & vbi ad noſtrum beneficium Eccleſiæ pertinentes ita diuiſæ fuerint, vt deſcribantur, & nobis enuntientur:* videtur in hac lege ſermo eſſe de Eccleſiis iſtis, quibus fundatores annuatim ex ſuis bonis penſionem ad Presbyteri alimenta aſſignabant: quibus proinde mortuis videndum erat, vtrum hæredes ſinguli eam capitatim perſoluere, vel aliqui eorum vellent, ne videlicet Presbytero in eâ Eccleſiâ miniſtraturo alimenta deeſſent: cuius rei gratiâ hæredibus iſtis fundatorum nominatio Presbyteri in ea Eccleſia inſtituendi concedebatur. Verùm

h Cabilon. 2. c. 26.

lucem adfert huic legi [h] Cabilonenſis Synodus ſub Carolo Magno, vbi abuſum quendam

Digitized by Google

A quendam reprehendit, *quod inter hæredes Eccleſiæ in rebus propriis conſtitutæ diuidantur, & tanta per eandem diuiſionem ſimultas oriatur, vt vnius altaris quatuor partes fiant, & ſingulæ partes ſingulos habeant Presbyteros: quod ſine diſcordia & ſimultate nullo modo geri poteſt*: cui malo vt prouideatur, decernit, quod huiuſcemodi Eccleſiæ, inter hæredes diuidi non debeant: &, ſi in contentionem venerint, & ſimultates inter eos ſurrexerint, per quas Sacerdos ſuo ibi officio canonicè fungi non poſſit, præcipiatur ab Epiſcopo ciuitatis, vt nullo modo ibi Miſſarum ſolemnia celebrentur, donec illi ad concordiam redeant, & pari voto atque conſilio Eccleſia illa Sacerdotem canonicè habeat, qui liberè miniſterium ſuum exercere poſſit. Hoc autem Cabilonenſis ſecundi decretum tanquam Concilij Mediolanenſis citatur [a] in decretalibus, à Burchardo verò [b] VVormatienſi, & Iuone [c] tanquam Concilij Mediomatricis; cui ſimile eſt decretum [d] Concilij Triburienſis ſub Formoſo Papâ decernentis, vt volentibus Patronis Eccleſiam ab vno Presbytero procurari, *Epiſcopus tollat inde reliquias, atque eiuſdem Eccleſiæ claudat*
B *oſtia, & ſub ſigillo conſignet ea, vt ſacrum miniſterium nullus celebret in ea, antequam concordi vnanimitate vnum omnes eligant Presbyterum, qui idoneus ſit ſacroſanctum locum procurare, & populo Dei vtiliter præeſſe.*

VIII. Sequentibus ſæculis indubitatum fuit ius patronatus laicorum, vt nempe fundatores Eccleſiarum, eorumque hæredes, Clericos Epiſcopo in Eccleſia à ſe, vel à parentibus ſuis fundatâ ordinandos præſentarent, in quo præſentandi iure [e] Concilium Lateranenſe ſub Alexandro tertio dicit fundatores Eccleſiarum, eorumque hæredes *Eccleſiam ſuſtinuiſſe*: vt ſcilicet ius illud non ex diuinâ ordinatione, nec tam ex Eccleſiæ diſpoſitione, quàm ex eiuſdem permiſſione, ac tolerantiâ ipſis acquiſitum fuiſſe oſtenderet: & ſuprà ex Concilio [f] Arauzicano primo memorauimus ius iſtud non ius, ſed gratiam, ſeu priuilegium dictum, etiam in Eccleſiaſticis perſonis. Cui aſſentitur [g] Ioannes 22. docens ius patronatus ex ſolâ gratiâ concedi, non ex ſtricto iure.

C IX. Ea tamen conſuetudo adeò inualuit, vt ad alios à fundatoribus ius patronatus progreſſu temporis ampliatū fuerit. Concilium Toletanum [h] nonum citato ſuperiùs Canone ſolis fundatoribus, quamdiu ſuperſtites eſſent, Eccleſiaſticas perſonas nominandi facultatem videtur tribuiſſe, quamuis [i] Canone præcedenti cæteras patronorum prærogatiuas fundatorum filiis, vel nepotibus, atque honeſtioribus propinquis deferri voluerit. Alexander [k] tertius non iis ſolum, verùm etiam emptoribus poſſeſſionis ſeu fundi ius integrum patronatus adſcripſit, adeout ſimul cum ipsâ rerum vniuerſitate tranſire ipſum cenſuerit. Deinde non ſolis fundatoribus, ſed & aliis ius illud tandem impetratum eſt: primò itaque [l] Patronus Eccleſiæ eſſe meretur, qui fundum ad ædificandum dedit: ſecundò, [m] qui Eccleſiam conſtruxit: tertiò, [n] qui funditus deſtructam reparauit; perinde enim eſt, ac ſi de nouo ædificaſſet: priorque obligatio quâ alteri Patrono Eccleſiæ addicta erat, eâ penitus collapsâ extinguitur: antiquus tamen Patronus ſecundùm [o] Hoſtienſem, & [p] Sylueſtrum rogandus vi-
D detur, vt ædificet, & in reædificatione cæteris præferendus: quartò, [q] qui Eccleſiam dotauit.

X. Circa modum etiam comparandi illud ius hæc ſtatuta ſunt: primum, [r] ne ius illud, vtpotè quodammodo ſpirituale, per ſe vendatur: [ſ] alterum, vt cum tota vniuerſitate rerum, vendi & obligari legitimè poſſit: [t] tertium, vt tranſeat ad eos, quibus ad longum tempus villa locata fuerit, non ad eos, quibus ad breue: [u] quartum, vt poſſit transferri quatuor modis, ſucceſſione, donatione, permutatione, & cum rerum vendita vniuerſitate: [x] quintum, ne ius iſtud deſcendat ad hæredes pro portionibus hæreditariis, ſed quilibet eorum ſit Patronus in ſolidum: quod ſimiliter contingit in aliis iuribus, quæ incorporalia ſunt: ſextum, [y] vt non poſſit dari ſine conſenſu Epiſcopi, [z] præterquam ſi Monaſterio, vel alteri Eccleſiæ relinquatur à laico: [a] vltimò, vt per hæreſim Patroni amittatur.

[a] Cap. 1. de iure patronat.
[b] Burchard. lib. 3. decret. c. 42.
[c] Iuo parte 3. c. 36. item in prima compilatione decret. eod. tit. cap. 1.
[d] Conc. Tribur. c. 32. refertur c. 2. de iure patronatus, & can. ſi plures 16. q. 7. ſed quibuſdā vtrobiq; immutatis.
[e] Conc. Lateran. ſub Alexand. 3. c. 17. refertur cap. quoniam, de iure patron.
[f] Concil. Arauz. 1. c. 10.
[g] Ioan. 22. extrau. ſuſcepti regiminis.
[h] Tolet. 9. c. 2. ſuprà nu. 5.
[i] Idem c. 1. refertur 16. q. 7. c. filiis.
[k] Alex. 3. cap. ex literis, de iure patron.
[l] Cap. propoſuit, de filiis Presbyteror.
[m] can. Monaſteriū 16. q. 7.
[n] Gloſſa in cap. quoniā, de iure patronatus, v. fundatores.
[o] Hoſtienſ. in ſummâ, de iure patron.
[p] Sylueſter eod. tit. nu. 2.
[q] c. quicūque, & can. filiis 16. quæſt. 7.
[r] Cap. de iure verò, de iure patronatus.
[ſ] Gloſ. 1. ibid.
[t] Gloſſ. 1. in can. ſacris, 16. quæſt. 7.
[u] Gloſ. in can. piæ, 16. q. 7.
[x] Gloſ. 2. ibid. & 2. in can. ſi plures, ead. q.
[y] Gloſſ. Eccleſiaſticæ, in cap. nullus, de iure patr.
[z] Gloſſ. 1. in can. nemini, 16. q. 7.
[a] Lege Abbatem, & Ioannē de Lignano in cap. nobis, de iure patronatus.

A

§. II.

Leges iuris patronatus.

XI. Leges quoque patronis laicis præſentaturis ad Eccleſias, in quas ius habent, aliquæ præfixæ ſunt: [a] prima, vt intrà quadrimeſtre ſpatium nominent eum quem Eccleſiæ ſuæ præfici volunt: quod nempe [b] alij numerandum dicunt à die vacationis: alij [c] à die, quo de ea certiores fieri poſſunt, ne videlicet ſine ſuâ culpâ, ſi inuincibiliter vacationem ignorauerint, ſuo iure contra æquitatis leges priuentur. Altera, [d] vt dignum nominent: qui enim indignum, præterquàm quod peccant mortaliter, vtpotè qui Eccleſiæ grauem iniuriam inferre conentur, prætereà etiam ſuo iure priuandi ſunt: quod intellige ſi dignum intra tempus præſcriptum minimè nominauerint: cùm enim laico non inſit ſcientia, quâ de inſtituendi moribus, ingenio, doctrinâ, aliiſque conditionibus inquirere ſemper poſſit, ideò [e] nominationem ſuam variare Eccleſia ipſi permittit: quamobrem ſi indignum nominauerit, poteſt intrà præſcriptum tempus dignum præſentare: ſed ſi toto tempore ei ad præſentandum conceſſo non nominauerit dignum, ſuo iure priuandus eſt. Concilium tamen [f] Tridentinum decernit, vt Patronus etiam laicus intrà decem dies, vel aliud tempus ab Epiſcopis præſcribendum idoneos aliquos ad Eccleſias Parochiales præſentet. Tertia, [g] vt Patroni digniores etiam nominent, non ſolùm dignos, præſertim ad Eccleſias Parochiales, ne ſuæ Eccleſiæ malè conſulant, & ſaluti fidelium iniquè prouideant. Quarta, [h] ne præſentent motâ controuerſiâ de iure patronatus: ea ſiquidem durante Epiſcopus inſtituere poteſt perſonam idoneam, qui ab eo repræſentari debebit, qui ius euicerit patronatus. Quinta, [i] vt cum plures ſint Patroni, nullus eorum, niſi aliis vocatis, nominare præſumat, iſque [k] legitimè nominatus cenſeatur, qui à maiori parte fuerit nominatus. Sexta, [l] ne Clericos inſtituant, vel deſtituant, ſecus excommunicantur. Septima, [m] vt Clerici præſentati, ab Epiſcopis inſtituantur, antequam ſacra miniſteria attingere, vel populi regimen ſuſcipere audeant, quæ inſtitutio adeò neceſſaria eſt, vt nec Regi ſine Epiſcopi conſenſu canonicè aliquem Clericum in ſuum ſeruitium recipere Concilium [n] Meldenſe olim permiſerit.

B

C

CAPVT II.

De conſenſu parentum ad Clericatum, ſiue Ordines, vbi obiter de eorumdem conſenſu ad Monachatum liberorum.

ARTICVLVS I.

D

De neceſſitate conſenſus parentum ad Ordinationem liberorum.

§. I.

Liberos à parentibus, nec à Clericatu, nec ab Ordinibus, vel Monachatu, ſine rationabili cauſâ eſſe retrahendos.

I. Conſentaneum ſanè eſt, vt quia de conſenſu Regum, Principum, Dominorum temporalium, ad ſubditorum Ordinationem ſacram, ſuperiùs, quæ nobis viſa ſunt, docuimus; breuiter de parentum conſenſu, ad hoc vt ipſorum liberi Clericalem ſtatum eligere queant, vel ad Eccleſiaſticos ordines promoueri, aliquid dicamus. Nam quemadmodum, pro bono publico, Principum intereſt, quem quiſque ſtatum amplectatur: ita parentum priuatim intereſt, cui ſe ſtatui ipſorum filij propriâ voluntate addicant. Et quoniam Mona-

ſticus

[a] Concil. Lateran. ſub Alex. 3. cap. 8. cap. quoniam, & cap. cum propter, eodem tit.

[b] Petrus Hiſpanus, & alij in cap. cū te, in quo 6. mēſes præſcribuntur.

[c] Abbas, Federicus, & Ioā. Andræas in cap. citato.

[d] Abbas & cæteri in cap. cum autem. de iure patronatus.

[e] Cap. cùm autem, & cap. quoniam, & cap. Paſtoralis eod. tit.

[f] Tridēt. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.

[g] Trident. ibid. Lege Lambertin. lib. 2. de iure patronatus, parte 2. q. 10. art. 3.

[h] Cap ſi verò, de iure patronatus.

[i] Panormit. in cap. quoniā, cit. Barthol. in l. omnes populi, ff. de iuſtit. & iure, & alij.

[k] Abbas in cap quoniam cit.

[l] Cap. præterea, eod. tit. c. contra, 16. q. 7. & c. inuentum, eadem.

[m] Moguntin. ſub Carolo c. 29 Claromō. ſub Paſchal. 2. c. 18. Alexāder in cap. relatum eſt, de iure patronatus, & alibi p. ſſim.

[n] Conc. Meldenſe can. 18.

Digitized by Google

A ſticus ſtatus Clericali valdè affinis eſt, eaque quæſtio de Clericali ſtatu mouetur, non parum illuſtratur ſi Monaſticus ſtatus Clericali hac in parte conferatur: ideò coniunctim de vtroque diſſeremus, ita tamen vt primum de auctoritate parentum ad retrahendos liberos à Clericalis, vel Monaſtici ſtatus ſuſceptione, ſeu de neceſſitate conſenſus ipſorum ad hoc vt liberi ordinari, vel Monachatum profiteri legitimè poſſint: tum de eorumdem ad inducendos liberos ad vtrumque ſtatum, eoſque adigendos, ſeu de vi paterni circà vtrumque ſtatum perſuadendum imperij dicamus, & in vtraque iſta quæſtione diſſoluendâ, quæ certa ſunt incertis præmittamus.

II. Certiſſimum ergo primùm eſt, grauiter parentes peccare, qui liberos à Dei obſequio, à Clericali nempe, aut Monaſtico ſtatu, abſque vllâ rationabili causâ retrahunt. Hi enim ſimiles ſunt [a] filiis Heli, qui oblata ad ſacrificium in ſuos vſus ſumebant, populumque à ſacrificando retrahebant; quod [b] eorum crimen non inultũ reliquit Deus, ſed ingentibus in ipſos, in patrem ipſorũ, in

B totum populum pœnis vindicauit: ob illud enim crimen morte peſſimâ ipſi perierunt: Heli vir alioqui bonus, ſed in filios ex paterno affectu indulgentior, ſubitâ morte percuſſus eſt: arca Dei à Philiſtinis capta; Iſraëliticus exercitus occiſione deletus eſt: quales, putas, paſſuri ſunt à Deo pœnas, qui templo Domini Sacerdotis induſtriam, Monachi exercitationem, Monialis continentiam, horum omnium gloriam ſuffurantur, cùm in [c] Antiochum, [d] Nabuchodonoſorem, [e] Pompeium ob violatum Hieroſolymitanum templum, tam acriter diuina vindicta deſæuierit? magnum & ingens eorum crimen eſt, qui Deo Patris auctoritatem, liberis perfectioris vitæ ſtudium, pacem, honeſtũ otium, maiorem ſecuritatem inuident; qui quos ad æternam fœlicitatem manu, lingua, omni ſtudio ducere debent, à tutiori eius inquirendæ viâ reuocant, à ſublimiori gradu penè iamiam elatos in altum dimouent, à maiori profectu retardant: vt in pericula, in Syrtes, in dubia certamina, in negotioſa negotia coniiciant. Quantam merentur reprehenſionem, qui Eccleſiæ paſtores ſub-

C trahunt? qui ab Eccleſiâ illuſtriorem gregis Dominici portionem reſcindere, flores virginitatis euellere, matrem Eccleſiam à complexu filiorum, & ab huius vberibus conantur filios retrahere? qui naſcentia in bono agro purarum cogitationum ſemina eradicare, iniectas tenellis adhuc cordibus pias cogitationes Spiritus ſancti ſoboles extinguere ſatagunt? Ridenda proculdubio eiuſmodi parentum ſtultitia eſt, qui dum arctiùs ſobolem amplecti ſibi videntur, & chariùs, eandem comprimunt, & dum blanditiis eam ſe fouere putant, compreſſam ſuffocant. *O durum patrem!* (in perſonâ Heliæ Monachi exclamat [f] Bernardus) *ò ſæuam matrem! ò crudeles parentes, & impioſsimo non parentes, ſed peremptores: quorum conſolatio mors filij eſt, qui me malunt perire cum eis, quàm me regnare ſine eis: qui me ad naufragium, vnde tandem nudus euaſi; rurſus ad ignem, vnde ſemiuſtus exiui; rurſus ad latrones, à quibus ſemiuiuus relictus ſum, ſed miſerante Samaritano, iam aliquantulum conualui, reuocare conantur; & militem Chriſti propè iam capto cælo triumphantem (quod non in me glorior, ſed in eo qui vicit mundum) ab ipſo iam introitu gloriæ, tanquam*

D *canem ad vomitum, tanquam ſuem ad lutum, ad ſæculum reducere moliuntur! mira abuſio, hoſtis inſtat à tergo, & fugienti prohibetur egredi, euadenti ſuadetur regredi, &c.*

III. Huiuſmodi parentes odit Deus, qui Zelator eſt animarum noſtrarũ, qui ſibi ſoli Patris, & Domini nomen vẽdicat, cæteris denegat: [g] *ex quo omnis paternitas in cælis & in terra nominatur*: cui ſoli de cuiuſcumque ſtatu decernendi ineſt ſuprema auctoritas; qui primitias ſibi ex omnibus viuẽtibus expoſcit. Hoc damnat Eccleſia, vindex læſæ diuinæ Maieſtatis, & propugnatrix ſuæ dignitatis, cui vtiles opifices, illuſtria ornamenta ſubtrahuntur. Grauis à Toletano Concilio tertio in eiuſmodi parentes conſtituta eſt pœna, [h] *vt ſi quis propoſitum caſtitatis viduæ, vel virginis impedierit, à ſancta Communione, & à liminibus Eccleſiæ habeatur extraneus.* Prohibet quoque Triburienſe parentum violenta ea in re imperia, [i] *ſi*, inquit, *in fortiori ætate adoleſcentula, vel adoleſcens ſeruire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi.* Tridentina ſimiliter Synodus, [k] *Anathemati ſubiicit eos, qui ſanctarum virginum, vel aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi*

[a] 1. Regum 2.
[b] 1. Regũ 4.
[c] 2. Macb. 6.
[d] Daniel. 4.
[e] Multi ex Chronograp.
[f] Bernard. epiſt. 111.
[g] ad Epheſ. 3.
[h] Tolet. 3. c. 10. habet. 32. q. 5. c. hoc ſanctum.
[i] Tribur. c. 24. habetur, 20. q. 2. can. puella.
[k] Tridẽt. ſeſſ. 25. de regularibus cap. 18.

ſine iuſtâ cauſâ impedierint. Nec Eccleſiaſticæ ſolummodo, ſed ciuiles quoque leges in parentes pro Dei honore, Eccleſiarum ornamento, filiorum libertate armantur. Interdicit[a] Iuſtinianus, *parentibus filios ſuos monaſticam vitam eligentes ex venerabilibus Monaſteriis abſtrahere*; & alibi, *non liceat* (ait idem[b] Imperator) *parentibus impedire, quominus liberi eorum, volentes, Monachi, aut Clerici fiant, aut eam ob cauſam exhæredare: ſed ſi ipſi teſtamentum condant, neceſſe habent quadrantem illis relinquere, ſin autem hoc non fecerint, locus ſit ab inteſtato.* A

[a] Iuſtin. Nouella 123.
[b] Idem l. vt non liceat, C. de Epiſcopis & Clericis.

§. II.

Facta ab impuberibus vota Clericatus, vel Monachatus à parentibus irritari poſſe.

IV. Certum quoque, & indubitatum eſt, vota Monaſtici, vel Eccleſiaſtici ſtatus amplectendi, quæ à liberis ætate immaturâ facta ſunt, à parentibus irrita reddi poſſe: id enim docet Triburienſe Concilium,[c] *Puella ſi ante duodecim annos ætatis ſponte ſuâ ſacrum ſibi velamen aſſumpſerit, poſſunt ſtatim parentes eius, vel tutores id factum irritum facere.* Idem quoque de mulieribus ſtatuit[d] Auguſtinus, citandum mox ex Numerorum libro teſtimonium exponens;[e] Toletanum verò decimum in maſculis idipſum pariter obſeruandum inſinuat: ad hoc enim, vt liberi ex Monachali profeſſione reſilire non poſſint, parentum exigit conſenſum. Certè puerorum, ac puellarum par eſt ratio: ideoque ſi puellarũ vota irritare parentes poſſint, puerorum quoque in tenerâ ætate poterunt: quapropter vtrumque tradunt[f] D. Thomas, & cæteri qui Theologiam ratione, ac methodo docuerunt,[g] Antoninus, item[h] Syluester, aliique Summiſtæ. B

V. Adduci ſolet ad huius ſententiæ confirmationem diuinum antiquæ legis præceptum: ex quo tamen difficultas aliqua ſuboritur, quippe cùm primâ fronte parentibus ad irritanda puellarum, non puerorum vota facultatem tribuere videatur: iis ſiquidem verbis expreſſum legitur,[i] *ſi quis virorum votum Domino vouerit; aut ſe conſtrinxerit iuramento: non faciet irritum verbum ſuum, ſed omne quod promiſit, implebit mulier, ſi quippiam vouerit, & ſe conſtrinxerit iuramento, quæ eſt in domo patris ſui, & in ætate adhuc puellari, ſi cognouerit pater votum, quod pollicita eſt, & iuramentum quo obligauit animam ſuam & tacuerit, voti rea erit, quidquid pollicita eſt, & iurauit, opere complebit, ſin autem, ſtatim vt audierit, contradixit pater, & vota eius & iuramenta irrita erunt, nec obnoxia tenebitur ſponſioni, eo quod contradixerit pater.* Quibus verbis quis non primo intuitu crederet mulierem viro opponi, & inuitis parentibus maſculorum vota ſtata, rataque, fœminarum verò in ætate immaturâ, irrita, & inualida declarari? probabilius tamen eſt quod[k] Abulenſis, quodque alij paſſim docent interpretes, nullam iis verbis maris & fœminæ oppoſitionem contineri, quinimo viri nomine cuius vota rata eſſe iubentur, hominem cuiuſcumque ſexus ſignificari: fœminæ verò cuius vota irritari poſſe dicuntur, non quidem nomen, ſed legem ſaltem, in qua nomen iſtud habetur, trahi ad maſculos in ætate imperfectâ, ſeu ante pubertatis annos conſtitutos; mulieris autem præſertim mentionem fieri, vt eadem ſermonis ſerie eiuſdem quoque in ætate perfectâ, poſtquam ſcilicet per nuptias in viri poteſtatem tranſlata eſt, mentio fieret. C D

[c] Tribur. c. 24. habetur 20 quæſt. 2. c. puella.
[d] Auguſt. qu. 57. ſuper Numeros, refertur 23. q 5. c. mulier.
[e] Tolet. 10. c. 6.
[f] D. Thomas 2. 2. qu. 88. art. 8. & 9. & in 4. diſt. 38. vbi reliqui veteres Scholaſtici.
[g] Antonin. 2. part. tit. 11. cap. 2. § 6.
[h] Syluester v. votum 3. q. 3. num. 2. & alij.
[i] Numeror. 3.
[k] Abulenſis in dict. cap. qu. 2. 24. 19. 20.

VI. Porrò huic interpretationi maximam lucem ac probabilitatem adfert Græca interpretum verſio: in quo loco nominum, *vir, mulier*, hominis nomen geminatum legitur ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, quod vtrumque ſexum deſignat: cui verſioni fauet Hebraicus textus qui geminatum *Gheuar*, quaſi *is, is*, viri & fœminæ nominum loco continet: ex quibus patet nullam oppoſitionem fieri maris ac fœminæ, ſed pro vtroque pari ratione, ac conditione legem inſtitui. Nec omittendum obiter, non abſque myſterio fieri, quod geminata nomina hominem ſignificantia, in vtraque Hebraïcâ, & Græcâ linguâ hoc loco habeantur, quod nobis myſterium euoluit Origenes;[l] *Quæ eſt iſta*, inquit, *repetendi nominis eiuſdem cauſa, quaſi non ſufficeret dixiſſe, homo qui vouerit votum Domino:*

[l] Orig. hom. 24. in Num.

tum

A tum reſpondet ab Apoſtolo doceri, [a] *alium eſſe interiorem hominem, alium exteriorem, illum eſſe, qui renouatur de die in diem ſecundum imaginem eius, qui creauit eum; hunc verò viſibilem, qui corrumpitur. Cùm ergo,* inquit, *venitur ad totum hominis profectum, vt lex Dei ſuſcipiatur, & vota Domino offeruntur; vota autem Domino offerre nemo poteſt, niſi qui habet aliquid in ſemetipſo, & in ſubſtantia ſua, quod offerat Deo; non ſufficit iſte exterior homo legem Dei ſuſcipere, nec vota ſolùm offerre, non enim poteſt aliquid dignum Deo habere: ſed ille interior homo, qui magis habet in ſe, quod offerat Deo.*

[a] 1. Cor. 4.

VII. *Quod autem,* inquit [b] D. Thomas, *talis obligatio votorum, in impuberibus robur non habeat, dupliciter poteſt contingere: vno quidem modo propter defectum rationis, ſicut patet in furioſis, & amentibus, qui ſe voto non poſſunt obligare ad aliquid, dum ſunt in furia vel amentia: alio modo, quia ille qui vouet, eſt alterius poteſtati ſubiectus: & iſta duo concurrunt in pueris ante annos pubertatis: quia & patiuntur rationis defectum, vt in pluribus; & ſunt naturaliter ſub cura parentum, vel tutorum, qui ſunt eis loco parentum. Contingit propter naturalem diſpoſitionem, quæ legibus humanis non ſubditur in aliquibus, licet*

[b] D. Thomas 2. 2. q. 88. art. 8. in corp.

B *paucis, accelerari rationis vſum; qui ob hoc dicuntur delicti capaces, nec tamen propter hoc in aliquo eximuntur à cura parentum, quæ ſubiacet legi humanæ reſpicienti ad id quod frequentius accidit.* Hæc D. Thomas, quæ mihi videntur accuratiùs expendenda, vt ex eorum diſcuſſione præcedentibus lux ſuboriri poſſit.

VIII. Primùm igitur ſtatuo hunc rationis vſum ad voti emiſſionem ſufficere, qui ad peccatum mortale perpetrandum ſufficit: qualis vſus rationis proculdubio conſueuit pubertatis annos præcedere, ideoque, non dubium mihi videtur, quin ante pubertatis annos pueri, puellæque vota emittere valeant: quæ tamen robur non habeant, nec firmitatem obtineant, donec obfirmato rationis vſu à vouentibus rata habeantur, vel à parentibus, aut tutoribus, quorum eſt imbecillum adhuc rationis vſum in filiis ſupplere, confirmata ſint: ad rem ſiquidem grauiſſimi momenti per ſe eligendam, qualis eſt ſtatus aliquis, cui ſunt non minimæ difficultates annexæ, non quiuis rationis vſus, ſed firmitas, roburque rationis requiritur, quod vix in impuberibus locum habet; qui

C licet peccati mortalis capaces exiſtant, vix tamen pericula incontinentiæ aduertunt, vix tentationis ad carnales voluptates grauitatem, ac moleſtiam ſatis experti ſunt, vt cautè de renuntiandis nuptiis deliberare poſſint, niſi à parentibus, vel aliis ſub quorum ſunt poteſtate iuuentur, ideoque iura eis ſuccurrunt, ne in continentiâ eligendâ vel fallantur, vel cæcutiant.

IX. Præterea non minus certum exiſtimo, quin eius impuberis de quo dubium eſt, vtrum perfecto, firmoque rationis vſu valeat, necne, vota à parentibus irritari abſque vllo dubio poſſint. Primò, quia in dubio præſumendum pro lege publica, & eo quod ſæpiùs, & frequentiùs accidere ſolet, publica verò lex parentibus impuberum vota irritare concedit: & vſu communi exploratum habetur, vix perfectum rationis vſum in quocumque impubere reperiri: itaque ſi de impubere aliquo dubitetur, nùm firmitatem iſtam rationis aſſecutus ſit, præſumendum non attigiſſe. Secundò, [c] quia in dubio potior eſt conditio poſſidentis: ideoque cum filius ante annos pubertatis maneat in patriâ

[c] Iuriſconſ. paſſim præſertim in l. in pari cauſa 171. ff. de regulis iuris.

D poteſtate: patris ſanè poſſidentis melior eſt conditio, itaut ſuo diſſenſu filij vota irritare poſſit, & quamcumque, ſe inconſulto, filij diſpoſitionem nullam efficere. Tertiò, [d] quia vbi item res dubia eſt, pro libertate videtur eſſe iudicandum; liber ergo à voto præſumendus eſt, quem non certo conſtiterit alligatum: benigniorem quoque in eo caſu [e] ſententiam ſequi non minus iuſtum eſt, quàm tutum: ſeueriùs ergo opinantur, qui quem dubium eſt obfirmata ratione, cùm voueret, præditum fuiſſe, cuius voti obligatio incerta eſt, voti vinculo obſtrictum aſſeruerit. Quartò, quia in dubiis pariter reo [f] potius fauendum quàm actori, & debitorum partes fauorabiliores ſunt, quæ ideò ampliandæ & extendendæ: per votum autem aliquis debitor conſtituitur: quare niſi manifeſtè pateat eum obligatum eſſe; non eſt noſtra ſententia ad voti executionem obligandus. Denique, quia in dubio [g] impubes non iudicatur habilis ad alios effectus, vt ad teſtimonium ferendũ, agendum in iudicio, &c. ergo nec ad obligandum ſe voto per ſe ſolum, ſine alterius adminiculo & conſenſu, idoneus erit cenſendus.

[d] Gloſſ. fin. in cap. inter dilectos, de fide inſtrumentorum.

[e] l. 3. de his quæ in teſtament. delentur, & l. ea quæ, ff. 192.

[f] Gloſſa 1. in cap. cum tu, de teſtibus, & Gloſſ. 2. in cap. 2. de regulis iuris in antiquis.

[g] Id docent innumeræ fermè leges.

X. Denique longè probabilius arbitror, nequidem obſtringi voto ſine parentum conſenſu impuberes liberos, etſi conſtet eos infrà pubertatis annos doli capaces fuiſſe. Cuius ſententiæ fundamentum præcipuum eſt patria poteſtas, à quâ impuberes quantumuis doli capaces fuerint, nequaquam in voto eximuntur, quæ proinde ipſos inhabiles efficit ad obligationem voti ſubeundam, quantumcumque vota emiſerint; nemo enim de re aliena diſponere poteſt, patriâ autem poteſtas efficit, vt filij, id quod ſunt parentum ſint, ideóq; ſtante eâ patriâ poteſtate ſe ipſos obligare, vel addicere nequeunt; iſta autem lex quæ filios impuberes ſub parentum poteſtate conſtituit, licet ob infirmitatem rationis in impuberibus conſtituta videatur, eaque ratio in præſenti caſu ceſſet: quia tamen vt plurimum & in pluribus valet, ideo lex iſta æquiſſima eſt, etſi fortè in aliquo caſu fallatur, & cum æquiſſima ſit, legis vigorē non amittit: quis enim neſciat ceſſante duntaxat ratione legis in particulari, eius ſemper inconcuſſam vim, & illibatam manere auctoritatem? verùm ad iſtam quoque legem firmandam, tum priuatorum fauor, tum publica vtilitas concurrunt: fauor quidem; cùm enim lex iſta tam in parentum gratiam, quàm liberorum inſtituta ſit, nè, vel hi temerè ſibi onus imponant, vel illi filiorum regimine, ac directione priuentur, amplificanda maximè videtur, tantum abeſt vt ad ſenſum verbis ipſius minus accommodatum reſtringi debeat: reſtringeretur autem ſi cùm ipſius verba nullam exceptionem admittant, ex noſtro exceptionem aliquam aſtrueremus. Vtilitas verò publica eiuſdem legis ex eo patet, quia communi bono maximè expedit, ad auerruncandos omnes ſcrupulos, excutiendam omnem ab vniuſcuiuſque animo formidinem, ad ſedandas ſingulorum conſcientias, vt tempus certum ac determinatum ſtatuatur, ex quo obligationem votorum & firmitatem ſine parentum conſenſu deſumamus: incertum enim valde eſt, à quo tempore ratio vnicuique noſtrûm plenius illuceat, à quo firmius conualeſcat: acriora ſiquidem ingenia, quæ vt plurimum magis præcocia videntur, tardiùs aliquando firmitatem illam attingunt, tardiùs ad conſulendi maturitatem peruoniunt; ideoque quæ videntur aliquando magis præcocia, tardiora ſunt: obſtat quibuſdam leuitas animi, aliis ſtupiditas, ne rem grauioris momenti ſeriò & maturè diſcutere, vel eligere poſſint: in his dubiis pendulus hærebit animus, & dum quid ſibi ſequendum ſit, conſtituere minimè poterit, violatæ nonnumquam religionis reus erit.

XI. Neque verò æquiparandum votum ſponſalibus, quæ reuocari non poſſunt, ſi contrahentes impuberes doli capaces appareant: præterquam quod enim [a] lex quæ impuberes à ſponſalibus arcet, hanc exceptionem expreſsè admittit, niſi prudentia, ſeu malitia ætatem ſupplere videatur. Sunt præterea graues, eæque non contemnendæ rationes, quæ ſponſalium, & votorum diſparem debere eſſe rationem oſtendunt: nam ſponſalibus plures intereſſe ſolent, quibus contrahentium ingenia, animus, prudentia, nota eſſe poſſint, qui de iis teſtificari queant: at vota priuatim apud vnumquemque concipi, & emitti ſolent, nemine teſte, conſcio, iudice, niſi vouente, qui ſi ad obligationem voti tunc temporis ſubeundam, ob rationis defectum, ineptus eſt; multo magis ad ingenij ſui vires ac firmitatem examinandam eodem tempore ineptus erit: nec, ſi ad alia tempora de eâ re examen, ac iudicium differatur, aptior ad iudicium ferendum probabiliter præſumi poterit: ſæpè enim accidit, vt quo tempore de voto primum cogitat, poſt vſum rationis firmiorem obtentum vix eius ſtatus meminerit, quo erat, cùm votum emiſit: ſicque nec veriſimili argumento de rationis vſu, quo primum ipſi perfectius illuxit, diiudicare queat. Vnde patet noſtram ſententiam in praxi veriorem, ac probabiliorem eſſe, quam nempe docēt [b] Decreti, & [c] Decretalium Gloſſæ, [d] Panormitanus, [e] Paludanus, [f] Sylueſter, & alij paſſim Canonici iuris [g] Doctores, quibus etiam meo iudicio tanquam certus eiuſdem ſententiæ patronus addendus eſt D. Thomas, vt patet ex citatis ſuprà eius verbis.

[a] cap. fin. de deſponſatione impuberū, & cap. de illis, eod. tit.

[b] Gloſſa in c. ſi in qualibet 20. quæſt. 2.

[c] Alia Gloſſa in cap. ad noſtrum, de regularibus.

[d] Panormit. in cap. poſtulaſti, eod. tit.

[e] Paludanus in 4. diſt. 38. quæſt. 4.

[f] Sylueſter v. religio q. 12.

[g] Doctores paſſim prædictis locis.

Digitized by Google

A

§. III.

Argumenta continens, quibus probatur parentum ad ordinationes & profeſſiones Monaſticas liberorum conſenſus eſſe neceſſarius.

XII. Grauior autem ad præſentem locum ſpectat quæſtio, vtrum abſque parentum conſenſu, filiis in ætate legitima pubertatis conſtitutis, vel Ordines ſacros recipere, vel regularem ſtatum amplecti liceat: quæ quidem quæſtio in vtramque partem probabiliter agitari poteſt: & quidem nō licere, abſque conſenſu parentum vtrumuis ſtatum eligere hæc ſuadent. Primùm, quia Dominus apud Matthæum [a] reprehendit Phariſæos, quod traditionibus ſuis mandatum de honorandis parentibus euerterent, & munera in templo offerentes, neceſſariis parentes obſequiis, officiiſque fraudarent: in hunc autem Phariſæorum B errorem videntur incidere, qui Clericalem militiam, vel regularem viuendi rationem, inconſultis parentibus, amplectuntur: neque enim præceptum de honorandis parentibus in reuerētiâ ſolùm externâ, aut cultu quodam exterius exhibendo conſiſtit, ſed in miniſterio prætereà, famulatu, ſpeciali adſiſtentia, muneribuſque deferendis, iuxtà illud Eccleſiaſtici, [b] *Qui timet Dominum, honorat parentes, & quaſi Dominis, ſeruit his qui ſe genuerunt in opere, & ſermone, & omni patientia, &c.* Item, [c] *fili ſuſcipe ſenectutem patris tui, & non contriſtes eum in vita illius:* Denique iuxtà iſtud eiuſdem Eccleſiaſtici, [d] *mala famæ eſt, qui derelinquit patrem, & maledictus qui exaſperat patrem.* Quibus honoris exhibendi parentibus à filiis hæc capita colliguntur, parentes reuereri, eis in obſequio exhibendo ſedulos aſſiſtere, ipſos non contriſtare, eiſdem ad miniſterium, & ſolatium præſto eſſe, quæ omnia officia Ethnicæ ſuperſtitionis, & Catholicæ religionis grauiores auctores admittunt. [e] Plato quidem ſingulos ex liberis apud ſe conſtituere præcipit C omnia quæ penes ſe habent, eorum eſſe à quibus geniti ipſi ſunt, à quibus in hanc lucem educti, & à quibus educati, ac proinde arctiſſimo debito teneri ad obſequia illis pro viribus exhibenda: *Primum quidem illis debere bona, & facultatem, quibus ad hanc vitam tuendam vſus eſt, ſecundùm corporis bona: poſtremò ea quæ ad animum pertinent: hæc videlicet omnia, & ab illis perſoluenda tanquam mutuò data, vt cum aliquo fœnore rependantur.* [f] Cicero ad officium, & cultum illa omnia reuocat: *pietas enim eſt*, teſte Cicerone, *per quam ſanguine coniunctis, patriæque beneuolis officium, & diligens tribuitur cultus.* [g] Auguſtinus ad alia duo capita reducit, *dicimur*, inquit, *colere homines, quos honorificâ vel recordatione, vel præſentiâ frequentamus:* ſed ne fuſiùs in hac generali Theſi immoremur, ad hypotheſim veniendum eſt, ad quam, experientiâ duce, progrediemur. Quis non facilè intelligat, ea omnia officia parentibus præſtari non poſſe ab iis qui Clero ſe, vel Monaſterio adſtringunt, quos parentes deſerere, eoſque ad iracundiam, vel triſtitiam ſæpè prouocare animaduertimus; qui nec parentibus præſto eſſe poſſunt, nec eorum lateri adD hærere, obedientiæ vinculo irretiti: (neque enim ſola regularis, verùm etiam vetus illa Clericorum diſciplina obedientiæ tenaciſſima erat) quibus ſtatus ſuſceptus impedimento eſſe poteſt, quominus parentibus ſuis fideli miniſterio, diligenti curâ, prouido conſilio, blando ſermone, gratâ aſſiduitate adſiſtant, languentia eorum corpora foueant, rebus ipſorum prouideant, negotij immunes eos præſtent, eorum animos debilitatos erigant, in dubiis conſilium exhibeant, in aduerſis ſolentur, in mœſtis reficiant, officij ſui mole obruti, vel vitæ à negotiis ſæcularibus alienæ, diſciplinæ, vel exercitationis Monaſticæ regulis impediti? quomodo ergo licebit inuitis parentibus eiuſmodi ſtatū liberis amplecti, qui eos à perſoluendis debitis parentibus ſuis officiis reuocare poteſt?

XIII. Certè debitum parentibus exſoluendum antiquiſſimum eſt, [h] *Honora*, inquit Sapiens, *patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiſcaris: memento quoniam niſi per illos natus non fuiſſes, & retribue illis, quomodo & illi tibi* Non poteſt antiquari illud debitum, quod antiquiſſimum eſt: præſcribi non poteſt, quod ab origine naturæ iure debetur; alio debito extingui nequit, cui cætera debita

[a] Matth. 15.

[b] Eccleſ. 3.

[c] Ibidem.

[d] Ibidem.

[e] Plato 4. de legibus.

[f] Cicero lib. 2. de inuentione.

[g] Auguſtinus lib. 10. de ciuit. cap. 1.

[h] Eccleſ. 7.

ſuperueniunt: non cedit autem parens, niſi ſtatui liberorum quo ab illo perſoluendo impediuntur, conſentiat: Debitum illud, naturæ, pietatis, iuſtitiæ, debitum eſt, nulloque proinde ſupererogationis (vt loquimur) aut conſilij debito cedit. Quod legis eſt, prius ad impleri oportet; vbi præcepto ſatisfactum fuerit, ad conſilia perficienda animus applicandus eſt; ingreſſus religionis Monaſterij, vel Clericalis ordinis profeſſio, conſilij ſunt, non præcepti, voluntatis, non neceſſitatis: parentibus verò obedire, obſequi, opitulari, præſto eſſe, præcepta ſunt neceſſitatis & ſtricti iuris; quis ergo licere ſibi perſuadeat, Monaſterium ingredi, vel Clericalis ordinis iugum ſubire, parentibus relictis, qui ſuo iuri non ceſſerint, qui propoſito noſtro minimè aſſenſum præbuerint. Aſtipulari videtur Apoſtoli in epiſtolâ ad Timotheum A

[a] 1. ad Tim. 5. adhortatio ad viduas, [a] *ſi quæ vidua*, inquit, *filios aut nepotes habet, diſcat primùm domum ſuam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum eſt coram Deo.* Non religionis ingreſſum ſuadet Apoſtolus, non cætera perfectionis opera conſulit, ſed liberorum & parentum curam præ cæteris præcipit. B

[b] Coloſſ. 3. Confirmatur ex præcepto eiuſdem Apoſtoli ad Coloſſenſes, [b] *filij obedite parentibus per omnia*, quæ nempe licita fuerint & honeſta. Licitum autem eſt parentum lateri adhærere, domeſticæ rei curam adhibere, parentes à rei familiaris onere liberare: ſi hæc ergo parentes ea iubeant, quæ cum Clericali vel Monaſtico ſtatu vix ſtare poſſunt, filiis, Apoſtolo per omnia parentibus obediendum eſſe decernenti parere conueniet.

XIV. Alterum argumentum illud eſt: non minus firmum, imò firmius, & arctius videtur ſubiectionis vinculum, quo liberi parentibus obſtringuntur, eo, quo ſerui Dominis ſuis: natura ſiquidem ipſa liberos parentibus ſubiecit, eoſque ius primæuum genitoribus ſubdit, & obſtringit: at ſecundario tantùm iure, quod gentium vocant, dominis ſerui ſubiacent: omnes natura liberos genuit, ſeruitus peccati pœna populorum conſenſione inducta eſt. Certum

[c] De ſeruis, libertis, & aliis huiuſmodi non ordinãdis, dicemus alibi ex profeſſo. eſt autem [c] tum Eccleſiaſticarum, tum ciuilium legum auctoritate ſeruos inuitis Dominis, nec ad ordines promoueri, nec in Monaſteriis profiteri ſine crimine poſſe. Eodem ergò iure, vel potiori nefas erit, inuitis parentibus, vel ſacro ordine initiari, vel Monaſticam regulam profiteri. Circà quam ſeruorum cum Dominis, & liberorum cum parentibus æquam comparationem, nota quæſo rationem Concilij Chalcedonẽſis, obquam ſeruis Monaſteriũ inuitis Dominis C

[d] Cõc. Chalcedon. ca. 4. ingredi prohibuit, eam eſſe [d] ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται, id eſt, *ne nomen Dei blaſphemetur*: at quis nõ videat maiorem ſubeſſe rationem verendi, nè nomen Dei blaſphemetur, ſi parentibus liberi, quã ſi Domini ſeruis ſubripiantur? nam longè grauius ferunt parentes ſibi liberos eripi, quam Domini ſeruos à ſe doleant aufugiſſe: quare ſicut ſerui, neſcientibus, & non conſentientibus Dominis, neque Clerici, neque Monachi fieri poſſunt, ita nec liberi inſciis, vel inuitis parentibus.

[e] De Curialibus non ordin. alibi ex profeſſo dicemus.
[f] De militibus quoque alibi.

XV. Illud quoque vlterius confirmo: nam ſi [e] Curialibus, quos Reip. officiis lex ciuilis tanquam vtilis addicit, vt ad Clerum vel Monaſterium confugiant D
religionis ſanctitas non permittit; [f] ſi milites, & qui Remp. tutantur ſaltem à Clero, non accedente principis conſenſu, leges repellunt: multominus æquum videbitur, quod liberi pietatis prætextu patriam violent poteſtatem, & ad Monaſterium, vel Clerum ſeſe inuitis parentibus conferant: religionis nomen pietatis officiis opponant, ab iiſque officiis perſoluendis, diuini cultus prætextu, excuſentur, ad quæ naturæ dictamen, & vicis rependendæ neceſſitas eos conſtringit. Item ſi libertis, quod aliquas, ex hominum ſtatuto, patronis operas debeant, quod eos ob libertatem receptam gratos erga patronos eſſe deceat, nec Clericos, nec Monachos fieri licet abſq; patronorũ conſenſu: quo nõ expectato, ſi vel Monaſteriũ ingrediuntur, vel ad Clerũ promouentur, iniuria patronis inferri creditur; quanto fortiori ratione maior parentibus fiet iniuria, ſi eorum liberi, incõſultis, reclamãtibus parentibus, Monaſtico ſe, vel Clericali ſtatui addicant, quibus quaſdã veluti operas, induſtriã, videlicet ſuã, curã, opitulationẽ debent? nec reſpõdere iuuat abſtrahendos ipſos eſſe à Monaſterio, & ab Euangelij

præd-

A prædicatione, à ſacris miniſteriis receſſuros eſſe, cùm parentes eorum ope indiguerint. Non, inquam, id reſpondere iuuat: iam enim diximus non ei ſolùm indigentiæ parentum, quæ in diuitiarum carentiâ conſiſtit filios ſuccurrere debere, ſed eis etiã conſilio, ſolatio, aliiſque eiuſmodi egentibus præſto eſſe oportere, ſolitudinem eorum iuuando, mœrorem abſtergendo, triſtitia eos exonerando, curas cum eis ſuas conferendo, aliiſque officiis pietatis ſtudioſè, & ex intimo charitatis affectu incumbendo, quæ quidem officia adeò frequentia ſunt, vt ſi propter ea Monaſterium deſerendum ſit, & præcipua Clericalis officij cura, Euangelij annunciatio relinquenda: ſatius ſit omnino nullos iis nexibus adſtrictos, in Monaſteriũ clerumque recipere, quàm toties eorum operam, curamque ſollicitare, Monaſticã quietem interturbare, Clericale officium interuertere: *Debet enim, vt ait* [a] S. Leo, *immunis eſſe ab aliis, qui diuinæ militiæ eſt aggregandus, vt à caſtris Dominicis, quibus nomen eius adſcribitur, nullis neceſſitatis vinculis abſtrahatur.* Et certè quàm rarò iam filios à Monaſteriis ob parentum indigentiam egredi contingat, continua experientia demonſtrat.

[a] Leo epiſt. 1. Epiſcopis Camp. habetur diſt. 54. c. nullus Epiſcopus.

B XVI. Tertium præcedenti valde affine argumentum eſt, quod, vt ex D. [b] Gregorio conſtat, & alibi ex profeſſo docebitur, qui rationibus publicis obligati ſunt, vel alieno ære premuntur, *ſi Monaſterium petant ſuſcipiendi nullo modo ſunt niſi prius à ratiociniis publicis abſoluti fuerint.* Quibus etiã aditus ad Clericalem ordinem omninò præcluditur, vt ſuo loco pariter oſtẽdetur; quãtùm ergo potiori ratione, qui parentibus obligati ſunt, quandiu hæc obligatio ſtabit (ſtabit autem, niſi parentum morte, vel ceſſione tollatur) nec regulari diſciplinæ iugum ſubmittere, nec Clericatus honorem ſibi accerſere iure poterunt? maior ſiquidem filiorũ obligatio videtur eſſe erga parentes, eâ qua Reipublicæ obligantur, qui ratiociniis publicis præfuerunt: aut eâ quâ priuatis deuinciuntur, qui receptis ab ipſis pecuniis obærati ſunt: Quales tamen ſi ſoluendo eſſe poſſint, retinendi ſunt in vita ſæculari, nec fas eſt ſublimiorem vitam inchoare, & creditoribus ſuis non ſatisfacere.

[b] Greg. lib. 7. reg. epiſt. 11. Epiſc. Siciliæ.

C XVII. Quartum eſt [c] D. Clementis auctoritas, in cuius Recognitionibus inducitur, D. Petrus hoc conſilium perfectionis amatoribus inculcans, *ſi qui poſſunt, & volunt ſequi nos, eis permittitur, ſaluâ pietate, id eſt, nè quem ſuo contriſtent diſceſſu, qui contriſtari non debet, cuique ſecundum Deũ adhærere debent, vel parentes relinquentes, quos non oportet, vel vxorem fidelem, vel ſi quæ ſunt huiuſmodi perſonæ, quibus propter Deum deferri conuenit ſolatium, à quibus, inquit, Petro Clemens, ego valde liber ad te comitandum, tibique miniſtrandum aptus ſum.* Fateor dubiam eſſe eorum librorum auctoritatem: ſed nec certâ aut diuinâ fide conſtans hæc ſententia aſſeritur, quæ parentum conſenſum ad Monaſticam, vel Clericalem filiorum profeſſionem exigit, quæ tamen de fide videretur, aut ſaltem ad fidem accedere, ſi hanc Petri ſententiam eſſe, referente indubitato auctore Clemente, conſtaret: ſatis eſt quod probabile iis verbis ſiue Clementis, ſiue alterius cuiuſcumque non Neoterici neque moderni auctoris argumentum deducatur, quo refellantur ij qui Dei ſeruitium prætendentes, nec mœroris parentum, nec iracundiæ, nec ſolitudinis, nec inopiæ, nec interceſſionis rationem habent.

[c] Clemens li. 7. recogn. c. 7.

D XVIII. Quintum eſt [d] Gangrenſis indubitatæ Synodi vetuſtiſſimæ definitio, quæ ab Eccleſiâ recepta, ingens in hac cauſa, videtur continere præiudicium: hæc autem ſicut [e] ſeruos abſque Dominorum conſenſu, aut ad Clerum, aut ad Monaſterium recipi vetuit, ita liberis hocce, quem vrgemus, canone vtriuſque ſtatus amplectendi, ſine parentum conſenſu, videtur adimere facultatem: ſic enim habet, [f] *εἴ τινα τέκνα γονέων μάλιστα πιστῶν, ἀναχωροίη, προφάσει θεοσεβείας, καὶ μὴ τὴν καθήκουσαν τιμὴν τοῖς γονεῦσιν ἀπονέμοι προτιμωμένης δηλονότι παρ' αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας, ἀνάθεμα ἔστω.* Id eſt, vt habet communis verſio, *ſi qui filij parentes maximè fideles* [g] *deſeruerint, occaſione Dei cultus, hoc iuſtum eſſe iudicantes, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, vt hoc ipſum in eis venerentur quod fideles ſunt, anathema ſint*, ſeu vt habet alia verſio [h] Dionyſij Exigui, quæ Græco textui videtur eſſe conformior *quicumque filij à parentibus prætextu diuini cultus abſcedant, nec debitã reuerentiam dependant illis, qui diuinũ cultum ſibi proculdubio præferunt, anathema ſint.* Præ-

[d] Gang. c. 5.
[e] Idem c. 16. refertur Latine diſt. 30. c. ſi qui filij.
[f] Communis verſio huius Canonis.
[g] Dioniſ. exiguus in verſione huius canon.

clara ſane lex, quâ anathemate feriuntur quicumq; filiorũ, prætextu θεοσεβείας, A ſeu diuini cultus, à parẽtibus præſertim fidelibus receſſerint, eoſque deſeruerint, à quibus diuinũ cultum edocti, ad Catholicam fidem inſtituti, ad pietatem formati ſunt; quã grauiter certè hac lege puniuntur, qui parentibus diuinũ cultum præferentibus, id eſt nihil iniuſtũ, nihil inhoneſtum, nihil turpe iubẽtibus, qui iiſdem diuinum imperiũ repræſentantibus refragantur: eoſque diſceſſu ſuo cõtriſtant: nam eſto parentibus ad idololatriã, ad hæreſim, ad libidines, ad turpia flagitia, præcepto, vel exẽplo ducentibus obſecundare non liceat: at iiſdem ea à nobis officia repetẽtibus, ad quæ natura nos obſtringit, fruſtrà diuinus cultus ad executionem prætexitur, ſed ſatisfaciendum omnino videtur, nec Clericatus, aut Monachatus iiſdem conquerentibus ſuſcipiendus eſt, vel ij deſerendi. Addo, quod ſexti argumẽti loco eſſe poterit, in eodem [a] Gangrenſe Cõcilio vetari, ne parentes, τῆς ἀσκήσεως, id eſt, *exercitationis vel profeſsionis Monaſticæ* prætextu liberos relinquant, & eorũ educationi vel inſtitutioni deſint: quare cùm non minus liberi parentibus, quã parentes liberis obligentur; ſi parentes officia B liberis ſuis impendenda à Monaſteriis repellunt; numquid & liberos obſequia, atque officia parentibus ſuis exhibenda remouebunt?

[a] Gang. c. 13.

XIX. Septimum argumentum ab exemplo deſumitur: quis enim dubitat virum ſanctiſſimum fuiſſe Elizæũ, & diuinæ legi parentem, qui tamen [b] vocatus ab Helia, vt eum ſequeretur, cùm de vocatione, quod diuina eſſet, non dubitaret, aliquandiu tamen diſtulit, donec domũ reuerteretur, patremque ſuum, & matrem oſcularetur? quod nobis, ni fallor, ſcriptura ſacra tam exactè indicat, vt perfectiorem vitam agredientibus parentum quoque conſenſum neceſſarium eſſe doceret. Egregium quoque ad hoc propoſitum [c] Gregorij Nazianzeni exemplum, quem pater ſenio & annis grauatum, inſuperque luctu, ac morte alterius filij Cæſarij oppreſſum, ſolitudinem moleſtè ferens ſcriptis literis, è vita ſolitaria ſollicitauit: retraxitq;: impium enim ille ratus patri non obedire, partim volens, partim nolens ab Eremo, ad quem genio ſuo trahebatur, ab amicâ Baſilij ſocietate diuulſus, ad patrem regreſſus eſt: ad quem, ſtatim C atque profectus eſt, curis & negotiis ſæcularibùs implicari ſuſtinuit, vt patrem hoc onere liberaret: cùm enim Cæſarius, commiſſâ illi pecuniæ publicæ curâ & adminiſtratione, ſub officij ingreſſu vitam cum morte commutaſſet: oportebat ſecundùm leges, patrem filij bona hæreditatis iure adire, & rationem publicæ pecuniæ adminiſtratæ reddere, quibus cùm ſe curis Gregorius ſenex, iam nonagenarius, imparem ſentiret, filium euocauit, qui ſæculares moleſtias ſibi omnino ingratas, & à ſtudiis ſuis, ac viuendi inſtituto abhorrentes non refugit, vt patrem ab iis moleſtiis expediret: adeò arctam cenſuit Gregorius, qui Theologus dici meruit, liberorũ erga parentes obligationem, vt parentis moleſtiam priuato labore redimeret, & Monaſticã exercitationem, ac Theologiæ ſtudium patris præcepto, atque voluntati poſtponẽda duceret: Quã longè verò ab hoc exemplo recedere videntur, qui parentum ſolitudinis, tædij, atque triſtitiæ nullam habentes rationem, inconſultos parentes deſerunt, vt Monaſticâ quiete perfruantur. D

[b] 3. Regũ 19.

[c] Greg. Presbyter in vita Nazianz.

[d] lege quoq; ipſum Nazianz. orat. 1. Apologet.

XX. Octauum, quia ſi ſtatũ Eccleſiaſticũ, vel Monaſticum, cum ſtatu cõiugali cõparemus, libera in ijs omnibus ſtatibus amplectendis voluntatis electio cõmendari ab omnibus auctoribus animaduertetur, & cũ varia ſint hominũ ingenia, variæ indoles, varij mores, vni quidem ad ſalutem expedire Monaſticũ, vel Eccleſiaſticũ ſtatũ ſectari, alteri coniugalem amplecti experimento deprehendetur: hæc tamen tùm libertas in cõiuge eligendâ, tũ maior vel minor opportunitas ad ſalutem non impediũt, quominus illicita cenſeãtur, quæ inuitis, vel inconſultis parentibus, ſponſalia vel matrimonia cõtrahũtur, vt ex infinitis prope, Scripturæ ſacræ, Pontificum, Patrũ, Iuriſconſultorum, prophanorũ & ſacrorũ auctorum teſtimonijs cõprobari poteſt, quæ omnia referre non eſt huius loci. Ergò à fortiori, cũ Clericalis, vel Monachalis profeſſio à parentũ cultu magis liberos auocet, quàm ſponſalia, vel nuptiæ cum quauis initæ: iniuria infertur parentibus, & ingrati, atque iniuſti ergà eos ſunt filij, ſi vel ipſis inſciis, vel inuitis Clero ſe, vel Monaſterio addicant.

[e] lege Deſpẽcærum de clandeſtinis matrimonijs, octodecim capitibus.

XXI.

Digitized by Google

A XXI. Nonum petitur ex [a] DD. Baſilij, & Benedicti regulis, quorum hic in Occidente, ille in Oriente Monaſticam diſciplinam compoſuit: à quibus proinde in re Monaſticâ conſtituendâ, Monachi ne latum quidem vnguem diſcedere ſine periculo poſſe videntur: ij autem liberos cum bona parentum, quorum intereſt maximè, venia ac pace admitti volunt; Baſilij regulam nomine nonæ, aliàs octauæ Synodi [b] Gratianus laudat iis verbis expreſſam, *oportet infantes, cum voluntate & conſenſu parentum, imò, ab ipſis parentibus oblatos ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi: vt omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum peſſimorum.* Similis verò eſt Benedicti regula, cuius meminit [c] D. Bernardus epiſtola ad Robertum nepotem, ex qua videtur neceſſaria eſſe liberorum oblatio à parentibus, vt legitimè ad Monaſteria recipi poſſint. Quis autem credat tantos viros Monachorũ Patres putaſſe licere liberis, inuitis parentibus Monaſteria petere, quos nonniſi ipſis conſentientibus in eis admittendos volunt? Confirmatur ex Conuentu [d] Aquiſgranenſi ſub Paſchali 1. quod Monachorũ profeſſionis hanc
B formam præſcribit, *vt puerum pater, aut mater, tempore oblationis, offerant altari, & petitionem pro eo coram laicis teſtibus faciant, quam voce intelligibili ipſe puer confirmet.*

[a] B. Baſil. lib. de inſtitut. Monach. Ruffino interprete cap. 8. quibus ſimilia habet in regulis fuſiùs diſp. cap. 15.
[b] Gratian. 20. q. 2. c. oportet.
[c] Bernardus epiſt. 2. Roberto.
[d] Aquiſgran. Conuentus ſub Paſchali Papa, & Ludouico Pio Imperat. capit. 36.

XXII. Vltimò tandem qui hanc ſententiam ſequuntur, contrariæ opinionis argumenta infirmare conantur, & quidem quæ [e] de Chriſto ſequendo, diuina verba à contrariæ ſententiæ ſectatoribus proferuntur: quæ ex Apoſtolorum facto omnia relinquentium, vt Chriſtum ſequerentur: quæ à Patribus in eundem ſenſum dicuntur: quæque ad id probandum exempla proferuntur: hæc omnia perperam adduci contendunt, nec quidquam ſolidè adſtruere propugnant; primùm enim inquiunt, quæ de perfectione vitæ narrat Chriſtus, hæc ſaltem ad Monachos trahi nequeunt, qui Apoſtolis, ac diſcipulis non ſucceſſerunt: ſed ad Apoſtolos ac diſcipulos pertinent, quorum vocatio cum extraordinaria fuerit, ac ſingularis, Deo ipſo eos vocante, ac trahente, cui paternum ſubiacet imperium, cui notus parentum conſenſus, diſſenſus verò non obeſt: ideò ad exemplum nec omnibus, nec per omnia proponi debet: nec
C ad eam omnis vitæ noſtræ inſtituendæ ratio componenda eſt. Alia vtique ratio Apoſtolorum ac noſtrûm omnium: hi enim non vocati tantùm, ſed ſequi iuſſi: nec ab hominibus vocati aut per homines, vt de ſe ipſo gloriatur [f] Apoſtolus: ſed à Deo per eius vnigenitum filium Ieſum, apud quem cùm ſummum ius, ſumma patris poteſtas, ſumma auctoritas reſideat; cui cùm poteſtas omnis data ſit in cœlo & in terra, fruſtra conſenſus parentum exquiritur, vbi de eius vocatione, ac voluntate non dubitatur. Alioqui ſi ad exemplum vocationis Apoſtolorum circumſtantiæ omnes traherentur; maritis quoque vxores religionis cauſâ relinquere liceret, ſicut Apoſtoli reliquerunt. Friuolum ergo ex Chriſti vocantis ſententiâ, ex Apoſtolorum ſequentium exemplo ducitur argumentum. Quæ item SS. Patres in gratiam religioſi ſtatus dicunt, ex quibus conſenſum parentum ad perfectionis ſtatum anhelanti neceſſarium non eſſe contrariæ ſententiæ ſequaces probãt. Hæc per exaggerationem dicta ſunt, & Rhetorico more: ne videlicet parentum & conſanguineorum amori, in
D quem magis, quàm in diuinum, naturæ corruptæ impulſu ferimur, nimium indulgeatur. Frequens ſanè in ore aduerſariorũ Hieronymi epiſtola ad [g] Heliodorum ſonare ſolet, quæ nec ad propoſitum facit, cùm ſcripta ſit ad Heliodorum iam Monachum effectum, cui ideò pollicitorum ſuorum obſeruationem in mentem meritò reuocat Hieronymus, fideiq; promiſſæ obligationem inculcat: quâ de re nos non agimus, qui de ſoluto verba facimus, quem paternâ retardari debere poteſtate à Monaſterij ingreſſu, & Clericatus ſuſceptione dicimus, ſi pater reſtiterit. Et quamuis ad propoſitum adferri poſſet, non tamen omnia eius verba ſtrictè, & dogmaticè ſumenda eſſent, ſed multa tanquam Rhetoricè dicta benignâ interpretatione demulcenda forent, iuxta eiuſdem Hieronymi iam ſenis de illâ ipſâ epiſtolâ ad Heliodorum iudicium: [h] *Scripſi*, inquit Nepotiano, *ad auunculum tuum ſanctum Heliodorum exhortatoriam epiſtolam, plenam lachrymis, querimoniiſque, & quæ deſerti ſodalis monſtraret affectum, ſed pro illâ ætate tunc luſimus, & calentibus adhuc Rhetorum ſtudiis atque doctrinis quædam ſchola-*

[e] Vide infrà pro contrariâ ſententia.
[f] Ad Galatas 1. & alibi.
[g] Hieronym. epiſt. 1. ad Heliod.
[h] Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotianum.

ſtico more depinximus. Parentibus quoque buccis aduerſarij ſententias quaſdam A inclamant ex epiſtolâ ſiue eiuſdem Hieronymi, [a] ſiue cuiuſuis alterius, ipſius nomine ſcriptâ ad Geruntij filias religionis prætextu exhæredatas. Sed parum ad rem, inquiunt alij: nam quicunque tandem ille fuerit Geruntius, conſtat eum fuiſſe Gentilem, quem licet ad fidei defectionem filias ſollicitantem licitè deſeri potuiſſe dicamus (vt certè dicere debemus) non tamen ſequitur patrem, nihil niſi iuſtum & honeſtum à nobis exigentem inuitum religionis prætextu deſeri poſſe: Denique exempla omnia Sanctorum, quæ in contrariâ ſententiâ proferuntur, ab aliis facili negotio diſſoluuntur. Etenim eorum aliqua à priuatâ Dei inſpiratione profecta ſunt: alia zelum arguunt, ſed non ſecundùm ſcientiam: alia non ſunt ad propoſitum, quæ nimirum parentes ad turpia ſollicitantes inuitos deſeri poſſe ſolùm oſtendunt: ideóque non omnium exempla legem faciunt, ſicut enim imitandi non ſunt imprudenti zelo lapſi, quia reprehenſibiles; ita nec ſingulari Dei inſtinctu ad Clerum vel Monaſterium confugientes, quia inſigni priuilegio donati: horum admiranda voca- B tio, quia tota diuina, non tamen illorum humana increpanda imprudentia, quam charitatis perfectio diluit.

[a] Idem, vel alius eius nomine, epiſt. 3. ad filias Geruntij tom. 9. eius operum.

§. IV.

Contraria ſententia Scripturæ ſacræ auctoritate probatur.

XXIII. Ea tamen omnia non obſtant, quominus contrariæ ſententiæ aſſerentis liberos, quorum ope non neceſſariâ parentes indigent, abſque parentum conſenſu, Clericos, Monachóſque fieri poſſe, fundamenta non minus firma videantur, præſertim cùm manentibus in ſtatu, & habitu ſæculari, & laico, imminet peccandi grande periculum, & caſtitatis, alteriuſve virtutis naufragium propè certum eſt. Tunc enim nec parentum conſenſus expectandus eſt, nec indignatio timenda, fugiendum ſicut Loth, diuino ductu, è Sodomâ C & Gomorrhâ, ne eodem, quo incolæ, incendio conſumamur: fugienda Babylon ciuitas peccatrix: aſſumendæ pennæ columbæ, vt volemus, & requieſcamus. Secùs quidem allatis pro contrariâ ſententiâ argumentis fateri fortè compelleremur eniti debere liberos, qui ad cœleſtem Hieruſalem relicto ſæculari, vel laico ſtatu, contendunt, vt parentum conſenſum ſuauiter extorqueant: & ex nolentibus faciant volentes. Sed vbi eorum ſalus periclitatur, etiam ſublatâ parentum culpâ, ſublatâ negligentiâ, nemini dubium eſſe debere cenſeo, quin abſque parentum conſenſu licitè liberis Monaſterium ingredi, ac ſeſe Clericali ordini mancipare, & quod Clericalis officij eſt cumulus, toti in Euangelio prædicando, erroribus extirpandis, virtutibus implantandis, diuino cultu procurando, Eccleſiaſticâ diſciplinâ tuendâ verſari poſſint. Quinimò etiam ſublato illo periculo probabilius iudico licere liberis periculum fugiendo anteuertere, & perfectionis ſtudio maioriſque in virtutibus profectus, Eccleſiaſticum vel Monaſticum, iis reclamantibus, ſtatum adire. D

XXIV. Probatur primò ex variis Scripturæ ſacræ teſtimoniis, quæ id non obſcurè ſignificant: legimus ſiquidem in Deuteronomio in laudem Leuitarum ſcriptum. [b] *Qui dixit patri ſuo & matri ſuæ, neſcio vos, & fratribus ſuis, ignoro illos, & neſcierunt filios ſuos, hi cuſtodierunt eloquium tuum.* Quibus verbis innuitur Leuitarum eam eſſe inſignem commendationem, quod, vt Deo obſequium præſtent, pietatis erga patrem, matrem, conſanguineos obliuiſcantur: ex quo arguere licet, religionis causâ, & Leuiticæ perfectionis æmulatione, parentes deſeri poſſe, dummodo in neceſſariis, ad quæ ipſis perſoluenda nos iuſtitia obligat, à nobis neutiquam deſerantur. Id ipſum quoque innuit Chriſtus Dominus, tum verbo, tum exemplo: primùm enim, cùm adhuc duodennis eſſet, à parentibus, quibus in cæteris ſubditum ſe agnoſcebat, per tres dies abfuit, maximo cum illorum dolore, nec ſine ingenti ipſorum ſollicitudine: illis quoque ſciſcitantibus, vbinam per illos dies latuiſſet, reſpondiſſe fertur; [c] *quid eſt*

[b] Deuter. 33.

[c] Lucæ 2.

Digitized by Google

A *quod me quærebatis, neſciebatis quia in his, quæ patris mei ſunt, oportet me eſſe?* quâ ſententiâ apertè oſtendit, poſtponenda parentibus debita officia diuinis, & diuini cultus amplificationem non neceſſario erga parentes obſequio eſſe præferendam. Eo quoque reſponſo, quo beatiſſimæ matri poſtulanti miracula, non tam ipſam arguiſſe dicenda eſt, quàm nos docuiſſe, dicens: [a] *Quid mihi, & tibi eſt mulier?* indicaſſe viſus eſt, in iis quæ diuinæ ſunt vocationis (qualis eſt Eccleſiaſtici, vel regularis ſtatus electio) nihil, vel parum parentibus eſſe relictum, ſed in vniuſcuiuſque ingenio, & motione diuinâ ſitum eſſe: vt interpretatur [b] Hieronymus, vel quiſquis ille eſt qui eius nomine recenſetur auctor ſermonis de vera circumciſione, à quo non multum diſſentit [c] Bernardus.

[a] Ioannis 2.
[b] Hieronym. ſerm. de verâ circũciſione.
[c] Bernardus ſerm. 2. de Chriſti in nuptiis miracula.

XXV. Verùm id magis vrget, quod ipſe apud Lucam diſcipulis ſuis edixit: *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus:* licet enim verum erga parentes, vxorem, & cæteros odium minimè præcipere dicendus ſit, B qui charitatem erga omnes commendauit: innuit tamen affectum illum, quo patrem, matrem, & reliquos nobis conſanguinitate, vel affinitate coniunctos proſequimur, vitioſum vel certè imperfectum eſſe, niſi eo ſuperato parati ſimus ſequi Dominum, eiúſque fieri diſcipuli: maximè autem ſequimur Dominum, ſi quam auſteram, & humilem viam calcauit, monaſticæ exercitationis imitatione teramus: diſcipuli eius euadimus, ſi Sacerdotum, qui diſcipulorum muniis, ordiniq; ſuccedunt, numerum augeamus, & meritum aſſequamur: quorum proinde ſtatuum electioni, ſi, vel parentum conſanguineorumq; pietas, amor, auctoritaſqueſeſe opponunt, nihili illa ducenda ſunt præ imitatione Chriſti, diſcipulatu eius, curſu in odorem vnguentorum ipſius, oſtenſæque ab illo conſecutione perfectionis. Quod etiam confirmant verba illa Chriſti Domini apud Matthæum: [d] *Veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuam, & inimici eius domeſtici* C *eius: qui amat patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus.* Quo teſtimonio quid expreſſiùs? quidve apertiùs? cùm & ſeparationem liberorum à parentibus religionis causâ licere oſtendat, & rationem eius rei proferat, quod amor Dei omnium parentum amori ſit præferendus. Hinc in laudem Iacobi, & Ioannis apud Matthæum [e] legitur, quod relictis retibus & patre ſecuti ſunt Chriſtum. Quæ de illis ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt: nobis illa proponuntur in exemplum: quod ergo illi fecerunt, vt ſequerentur Chriſtum, nos quoque efficere poſſumus, vt, perfectioris vitæ ſtudio, arctiùs inhæreamus Domino, eiuſque gloriam ampliùs procuremus. Hinc etiam apud [f] Matthæum, & [g] Lucam cùm Chriſtus adoleſcentem ad ſe vocaſſet, dicentem illum, *permitte me primùm ire, & ſepelire patrem meum*, hac reſponſione duriùs excepit, *ſine*, inquiens, *vt mortui ſepeliant mortuos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei*, renuentémque & parentum ſepeliendorum curâ laborantem, indignum eſſe iudicauit, quem Apoſtolorum vel Diſcipulorum loco haberet. Quæ ideò fecit, di- D xitque Dominus, non quod tam ſubitâ illius adoleſcentis operâ indigeret, vt ſepeliendi patris ſui tempus nollet concedere, ſed vt nos doceret parentum curam in non omninò neceſſariis deſerendam eſſe, vbi perfectionis ſectandæ occaſio ſeſe offert, & ipſe vocat. Quæ cùm toties in Scripturis ſacris habeantur, fruſtrà aduerſariis ordinariæ, & extraordinariæ vocationis diſcrimen adhibent: præſertim cùm Apoſtolorum vocatio, & obedientia nobis imitanda proponi videantur, & vniuerſim parẽtum odium ad eius diſcipulatum amplectendum Dominus tanquam neceſſarium præſcripſerit, quod in ordinariis etiam vocationibus locum habere & Chriſtus oſtendit, & Apoſtolus, dum ait, [h] magis obtemperandum eſſe patri ſpirituum, quàm parentibus carnis.

[d] Matth. 10.
[e] Matth. 4.
[f] Matth. 8.
[g] Lucæ 9.
[h] ad Heb. 12.

§. V.

Eadem ſententia probatur auctoritate SS. Patrum.

XXVI. Secundò eadem ſententia pluribus efficacibus Patrum teſtimoniis

confirmatur, quæ tot, tamque aperta ſunt, vt perperam eos per exaggerationem locutos fuiſſe dixeris, quamuis in iis miram fortè orationis vim, & ἐμφασίας in exornando religioſæ vitæ propoſito iure poſſis ſuſpicere. Primùm ergo vulgatum Hieronymi teſtimonium ex eâ, quam ad Heliodorum iunior ſcripſit epiſtolâ, quâ ad ſolitudinem repetendam ipſum hortatur, in medium adducimus: [a] *Licet paruulus ex collo pendeat nepos: ſparſo crine, ſciſſiſque veſtibus vbera, quibus te nutriuit, mater oſtendat: in limine pater iaceat: per calcatum perge patrem, ſiccis oculis ad vexillum crucis euola: pietatis genus eſt hac in re crudelem eſſe.* Et paulò poſt, [b] *Neque verò neſcio quâ te dicas compede præpediri; & nos per iſta tranſiuimus. Nunc tibi blandis vidua ſoror hæret lacertis: nunc, cum quibus adoleuiſti, vernulæ aiunt, cui nos ſeruituros relinquis? nunc gerula quondam iam anus, & nutritius ſecundus poſt naturalem pietatem pater clamitat, morituros pauliſper expecta, & ſepeli: forſitan & laxis vberum pellibus mater aratâ rugis fronte, antiquum referens mammæ lallare congeminet: dicant ſi volunt & Grammatici, in te omnis domus inclinata recumbit. Facilè rumpit hæc vincula amor Dei, & gehennæ timor. At contrà Scriptura* [c] *præcipit parentibus obſequendum; ſed* B *quicumque eos ſupra Chriſtum amat, perdit animam ſuam. Gladium tenet hoſtis vt me perimat, & de matris lachrymis cogitabo? propter patrem Chriſti militiam deſeram,* [d] *cui ſepulturam causâ Chriſti non debeo, quam omnibus alioqui eius causâ debeo? Domino paſſuro timidè Petrus conſulens, ſcandalum fuit: Paulus* [e] *retinentibus ſe fratribus, ne Hieruſalem pergeret, reſpondit, quid facitis plorantes & conturbantes cor meum? Aries iſte pietatis, quo fides quatitur Euangelij retundendus eſt muro;* [f] *mater mea, & fratres mei, ij ſunt qui faciunt voluntatem patris mei qui in cælis eſt: ſi credunt in Chriſtum, faueant mihi pro eius nomine pugnaturo; ſi non credunt, mortui ſepeliant mortuos ſuos, &c.* Quæ fuſiùs fortaſſe retulimus; ſed non fruſtrà; quia & ad varia mundi tentamenta, & ad eorum ſuperandorum rationem ediſcenda tota hæc oratio profectura eſt. At, inquies, Heliodorus iam monaſticam vitam profeſſus fuerat; eſto. Non ergo, inferes, ad rem eſt quod in Heliodorum dicit Hieronymus. Hoc verò falſum eſt, nam in Heliodorum iam Monachum duplicem rationum machinam adhibet, vnam, quâ vel ipſe Monachatus candidati in propoſito ſuo aduerſus carnalis affectus blanditias firmari poſſunt, oſtendendo inuitis parentibus, vbi præſertim vrget Satanæ tentatio, & periclitatur in ſæculo ſalus, liberos ad ſolitudinem confugere poſſe: quam rationem allatis verbis proſequitur; quæ etiam in non Monachos torqueri poteſt, quos carnalis parentum affectus retardat: alteram, quæ in ſolos Monachos adduci poteſt, dum nempe voti obligationem, fideique exoluendæ neceſſitatem demonſtrat iis verbis. *Tu autem perfectum te pollicitus es,* & ſequentibus: prior ratio propoſito conuenit: poſterior non item. Ex priori itaque ſententiæ noſtræ confirmationem ſumimus; non ex poſteriori.

[a] Hieronym. epiſt. 1.
[b] Ibidem.
[c] Exodi 20.
[d] Matth. 19.
[e] Actor. 21.
[f] Matth. 12.

XXVII. Hanc verò mentem Hieronymi fuiſſe docent alia eiuſdem teſtimonia. Idem enim ſcribens [g] ad Ruſticum Monachum, laudat quod inuitâ matre inſtitutum Monachale amplexus fuerit. *Crudelitas,* ait, *iſta, pietas eſt: imò quid tam pium, quàm ſanctæ matri ſanctum filium cuſtodire, &c.* Idem epiſtolâ ad matrem D & filium de ſuſpecto contubernio, filium hortari videtur ad matrem religionis ſuſcipiendæ gratiâ deſerendam his verbis: [h] *Si quis te carpit quod Chriſtiana ſis, quod virgo, non cures: quod ideò matrem dimiſeris, vt in Monaſterio inter virgines viueres; talis detractio, laus tua eſt: vbi in Dei puellâ duritia carpitur, non luxuria: crudelitas iſta, pietas eſt, illum matri præferre, quem & animæ præferre iuberis, quem ſi & ipſa prætulerit, & filiam te ſentiet & ſororem.* Idem denique Hieronymus, ſeu quicumque alius, ad Geruntij filias eius rei causâ à parentibus exhæredatas, præclarè cauſam iſtam agit, & ſententiam noſtram propugnat iis verbis, quæ fuſiora quidem ſunt, ſed diſcendi cupido non moleſta, vt opinor, futura: [i] *non ſolùm moneo, ſed obteſtor, vt ſi Geruntium pro Chriſto offendiſtis, in eâ offenſione duretis:* [k] *qui enim perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit: nam ſi cauſa offenſionis eſt Chriſtus, amplexandum eſt impij patris elogium, non dolendum, ne à Chriſto recedamus, cui nos exhæredatio commendat, &c. Quod ſi vocatæ ad Dominum in* [l] *imagine Leuitarum, ſpiritualibus gladiis corporeos occidiſtis affectus, quem patrem deſideratis? Vnus eſt enim pater noſter qui in cælis eſt,*

[g] Hieronym. epiſt. 4. ad Ruſticum.
[h] Idem epiſt. 47. ad matrē & filiam de ſuſpecto cōtubernio vitando.
[i] Hieronym. epiſt. 3. ad Gerunt. filias tomo 9.
[k] Matth 10.
[l] Exod. 32.

ac proinde

A *ac proinde Dominus hæreditas veſtra; in Chriſto enim poßidendum eſt, quod cum Chriſto eſt poßidendum. Ne reuertamini ad mortuum, qui ſequimini viuentem:* [a] *mortui inquit, ſepeliunt mortuos ſuos. At ſi iampridem dixiſtis,* [b] *Pater non nouimus te, vt teſtamentum Domini ſeruaretis, quid adhuc repudiati patris quæritis teſtamentum? Hic eſt ille gladius,* [c] *qui à Domino per terras patrem à filio ſeparaturus immiſſus eſt: hoc eſt verè circumcidere naturam cultro petrino, qui Chriſtus eſt;* [d] *petra autem erat Chriſtus: is vtique qui dixit:* [e] *ſi quis amauerit patrem, aut matrem ſuper me, non eſt me dignus: hoc vos gladio vtentes* [f] *illos imitamini Leuitas ab interiori homine, per exterioris veſtri caſtra currentes, obuios affectus pro Domini amore iugulantes, iuxta* [g] *Legiſlatoris imperium, pertranſeuntes primum virtutum exercitium cum reditu, videlicet vt præteritis tranſeuntes, nec non ſæculi mirabilibus inhærentes: vbi primùm ad eum, qui nos miſit in mundum, cum femorali gladio redeamus, reſiſtentes nobis, remorantéſque nos, propinquum, proximum, fratremque, ne per hos elongetur noſtra peregrinatio, perimamus: &* [h] *hac à portâ faciamus ad portam, id eſt ne, cùm in oculi portâ fratrem fuero perſecutus, portam fortaſſe auris obſideat, & per aliam portam prætermiſſus occurrat, &c.*

[a] Matth. 8. [b] Deuter. 33. [c] Matth. 10. [d] 1. Cor. 10. [e] Lucæ 14. [f] Ioſue 5. [g] Matth. 10. [h] Exodi 32. [i] Deuter. 33.

B Fateor Geruntium iſtum Gentilem fuiſſe; ſed in eo vim aut nullam, aut penè nullam facit Hieronymus: ſed præſertim vrget paternam authoritatem, diuinæ, pietatem erga parentes, religioni erga Deum debere cedere: quæ rationes, ſiue parentes Gentiles ſint, ſiue non ſint, ſuam ſemper vim retinent: proindéque ex hac epiſtola deductum argumentum aduerſariorum reſponſione nec eluditur, nec retunditur. Denique in ſimili cauſa ita diſſerit Hieronymus [k] ad Furiam matronam, *contriſtabitur pater, ſed lætabitur Chriſtus: lugebit familia, ſed Angeli gratulabuntur: faciat pater quod vult de ſubſtantia: non es eius, cui nata, ſed cui renata, & qui te grandi pretio redemit ſanguine ſuo.*

[k] Hieronym. epiſt. 10.

XXVIII. Relicto [i] Hieronymo videamus, quid alij Patres docuerint. Hilarius [l] diſcipulorum exemplum, qui relictis omnibus ſecuti ſunt Dominum, cuiuſcunque conditionis hominibus imitandum proponit, *quibus*, nempe diſcipulis *artem, & patrias domos relinquentibus docemur*, inquit, *Chriſtum ſecuturi, & ſæcula-* C *ris vitæ ſollicitudine, & paternæ domus conſuetudine non teneri.* Conſentit Ambroſius, vbi de præceptorum iſtorum diuinorum quibus parentes & odiſſe, & amare iubemur, conciliatione ità diſſerit, [m] *quomodo maledictus qui non honorat patrem, religioſus qui deſerit. Sed ſi aduertamus, quia prima cauſa religionis, ſecunda pietatis eſt, enodandam etiam hanc æſtimabimus quæſtionem. Oportet enim, vt diuinis humana poſthabeas: nam ſi officium parentibus exhibendum eſt: quantò magis auctori parentum, cui gratiam etiam pro parentibus tuis debes? Aut ſi illi omninò non recognoſcunt parentē, quemadmodum tu recognoſcas? non igitur dicit renuntiandum eſſe parentibus, ſed Deum omnibus præferendum: Denique habes in alio libro,* [n] *qui diligit patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus: non diligere parentes, ſed Deo præferre prohiberis. Etenim naturæ pignora Domini beneficia ſunt: nec quiſquam debet plus amare beneficium, quod accepit, quàm Deum à quo beneficium ſeruatur acceptum.* Sed præclarè omninò in hanc ſententiam eo libro, quem de Virginibus conſcripſit, vbi & propter religionem parentum negligi poſſe iuſſa aſſerit, & iis inuitis religioſum ſtatum adiri, non malè ſui temporis virginum D exemplo confirmat. [o] *Pleraſque*, inquit, *virgines cognoui velle, & prohiberi etiam prodire à matribus, &, quod grauius eſt, viduis, cum quibus hîc mihi ſermo eſt: nempe ſi hominem amarent filiæ veſtræ, per legem poſſent eligere quem vellent; quibus igitur hominem eligere licet, Deum non licet? quid de Bononienſibus loquar virginibus, fœcundo pudoris agmine, quæ mundanis ſe delicijs abdicantes, ſacrarium virginitatis incolunt, ſine contubernali ſexu, contubernali pudore prouectæ ad vicenarium numerum, & centenarium fructum, relicto parentum hoſpitio, tendunt in tabernacula Chriſti, indefeſſæ milites caſtitatis? &c. quod ſi inueſtigandæ virginitatis inoleuerit odor (namque præ cæteris ſpeculandi venatum pudoris explorant) totis curarum veſtigijs prædam latentem vſque ad ipſa cubilia perſequuntur; aut ſi cuius liberior alicuius volatus affulſerit, totis omnes videas aſſurgere alis, concrepare pennis, emicare plauſu, vt caſto pudicitiæ choro cingant volantem, donec albenti delectata comitatu, in plagas pudoris, & indaginem caſtitatis, domus, patriæque oblita ſuccedat. Bonum itaque, ſi virgini ſtudia parentum quaſi flabra pudoris aſpirent: ſed illud glorioſius, ſi teneræ ignis ætatis etiam ſine veteribus nutrimentis ſponte ſe rapiat in fomitem caſtitatis. Dotem negabunt parentes, ſed habes diuitem ſponſum, cuius contenta theſauro, patriæ*

[l] Hilarius can. 3. in Matth.

[m] Ambroſ. in cap. 14. Lucæ.

[n] Matth. 10.

[o] Ambroſ. ad finem primi de Virginib.

ſucceſſionis emolumenta non quæras; quantò dotalibus præſtat compendiis caſta paupertas? & tamen quam audiſtis propter ſtudium integritatis legitimè factam ſucceſſionis extorrem? Contradicunt parentes, ſed volunt vinci: reſiſtunt primò, quia cedere timent, indignantur frequenter, vt diſcas vincere; abdicationem minantur, vt tentent, ſi potes damna ſæculi non timere: quæſitis blandiuntur illecebris, vt videant ſi variarum mollire te non queat blanditia voluptatum: exerceris virgo, dum cogeris: hæc prima tibi certamina, anxia parentum vota proponunt: vince prius puella pietatem. Si vincis domum, vincis & ſæculum, &c. Hæc Ambroſius. A

[a] Cyrill. in cap. 9. Lucæ.
[b] Lucæ 9.
XXIX. Fauet & Cyrillus [a] Alexandrinus, *Volens, inquit, conſulere proximos non conſenſuros huic propoſito* (deſerendæ ſcilicet ſæcularis curæ) *indicat ſe vtcunque labentem, propter quod Dominus improbat: ſequitur enim, [b] ait ad illum Ieſus, nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei: appoſuit manum aratro, qui affectus eſt ad ſequendum: tamen reſpicit retro, qui dilationem petit occaſione redeundi ad domum, & cum propinquis conſulendi. Non hoc inuenimus feciſſe Apoſtolos, qui protinus omiſſâ nauiculâ & parentibus ſecuti ſunt Chriſtum. Sed & Paulus ſtatim acquieuit carni & ſanguini: tales eſſe decet volentes ſequi Chriſtum.* Idem verò Cyrillus [c] dictum Domini, quo vetuit diſcipulum domum regredi ad ſepeliendum patrem, non de cadauere patris offerendo & ſepeliendo, ſed de patris ad mortem inclinantis curâ habenda ad obitus vſque diem, interpretatur; quam curam propter Chriſtum ſequendum (vbi nulla neceſſitas imminet) licitè omitti poſſe iuxta Chriſti verbum oſtendit: *Diſcipulus*, ait, *ille non petiit, quod patrem iam defunctum ſepeliret, ſed adhuc viuentem in ſenectute ſuſtentaret, vſquequò ſepeliretur: quod Dominus non conceſſit, quia erant alij qui eius curam habere poterant lineâ parentelæ adſtricti.* Aliter dictum Domini interpretatur Chryſoſtomus, ſed ſimilem ex eo concluſionem elicit: ſic enim habet, [d] *Dominus enim ipſe, non quia deſpiciendi ſunt parentes, abire vetuit, ſed quia diſcere nos hinc voluit, nihil eſſe vtilius, magiſque neceſſarium nobis doctrinâ cæleſti, etſi magna ſunt quæ vrgeant: incumbere tamen omni diligentia atque vigilare debeamus. Quid enim maius videatur, quàm, dum ſepeliuntur parentes, adeſſe? quid enim facilius, aut quid breuiori tempore peragi poteſt? quod ſi nunc tam breue tempus propter ſepeliendos parentes abeſſe à ſpiritalibus vetitum eſt; perpende quo ſupplicio digni ſunt, qui ſemper à doctrinâ Chriſti abſunt; qui vilia nimirum atque abiecta ſæcularium rerum negotia neceſſariis anteponunt nullo vrgente, &c.* Paulò verò poſt ſubdit, [e] *multò melius eſſe Dei regnum promulgare, & mortuos ſuſcitare, quàm mortuum ſepelire, ideóque vno ſpreto, alteri vacare nos poſſe.* Notat tamen idem [f] Chryſoſtomus à ſepultura Patris diſcipulum illum prohibitum, quod non deeſſent alij, per quos opus illud impleri poterat: monens adoleſcentis illius excuſationem aliàs legitimam fore, & obnoxium ipſum futurũ ſepulturæ patris procurandæ. Quid proferam ex eodem [g] Chryſoſtomo, quàm grauiter ipſe exemplis Sanctorum Petri, Andreæ, Matthæi perficere conetur maximâ cum feſtinatione Domino ad diſcipulatum, & ſui ſequelam vocanti parendum eſſe, nec minori cautione humanas, quæ à Deo nos auocant, rationes ex animo euellendas, nullam tunc temporis perſonæ habendam eſſe rationem, extirpandos omnes affectus carnales, qui vel tantiſper nos remorare poſſent: quæ omnia noſtram ſententiam aliquâ ratione confirmant. B C D

[c] Cyril. ibid.
[d] Chryſoſt. hom. 28. in Matth.
[e] Ibidem.
[f] Ibidem.
[g] Idẽ in cap. 4. & 9. Matth.

XXX. Subiungendus iis videtur eſſe Auguſtinus, qui in prædictam Domini ſententiam, cuius ſtatim meminimus, egregius Interpres accedat: [h] *Honorandus eſt pater, ſed obediendum eſt Deo; amandus eſt generator, ſed præponendus eſt Creator; ego, inquit, ad Euangelium te voco; ad aliud opus mihi neceſſarius es, maius eſt hoc, quàm quod vis facere: ſine mortuos ſepelire mortuos ſuos, pater tuus mortuus eſt, ſunt alij mortui, qui ſepeliant mortuos.* Et paulò pòſt, [i] *Nolite anteriora poſterioribus ſubdere, amate parentes, ſed præponite Deum parentibus.* Et infrà, [k] *Vocat te Oriens, & tu attendis Occidentem.* Suadent, ni fallor, iſta verba Clericatum etiam inuitis parentibus ſuſcipiendum: Vbi nempe vocatur quis à Deo, & Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate allectus, populorum ſalutem, Dei gloriam parentum deſideriis ac voluptati præponit. Idem quoque ſiue [l] Auguſtinus, ſiue Paulinus epiſtolâ ad Lætum totus in eo eſt, vt Eccleſiaſticum ſtatum piis erga parentes officiis præferendum

[h] Aug. ſer. 8. de verbis Domini.
[i] Ibidem.
[k] Ibidem.
[l] Aug. epiſt. 38.

Digitized by Google

A ferendum eſſe, & ipſis etiam inuitis licitè ſuſcipi poſſe demonſtret: ſic enim
matris affectu Lætum ab eo ſubeundo retardatum alloquitur ſanctus ille Pa-
ter: *Nam vnde te nunc irretitum inuoluit, & ab inſtituto curſu retardatum reflectit, &*
curuat, niſi ex quo tua propria mater eſt? &c. quod ergo tu illi etiam carnali neceſſitudine anne-
cteris, ad ſortem valere debet familiarius alloquendi, & apertiore ianuâ conſulendi; vt hoc
ipſum, quo te priuatim diligit, hoc interficiatur in ea: ne quod ex vtero ſuo te genuit, pluris
pendat, quàm quod ex vtero Eccleſiæ genita eſt tecum. Et paulò pòſt, [a] *De parentibus re-* a Ibidem.
ctiſſimè dicitur, vt qui eos amat, perdat, non morte parricidarum interficiens, ſed ſpirituali
gladio, verbo Dei, carnalem affectum eorum, quo & ſeipſos & eos quos genuerunt, irrita-
mentis huius ſæculi obligare conantur, piè fidentérque percutiens, & occidens, illud in iis
viuere faciat, quo fratres ſunt, quo cum filiis ſuis temporalibus parentes æternos Deum, Ec-
cleſiámque cognoſcunt. Ecce rapit te ſtudium veritatis cognoſcendæ, percipiendæque volunta-
tis Dei in Scripturis ſanctis, rapit Euangelicæ prædicationis officium; dat ſignum Dominus,
vt vigilemus in caſtris, vt reædificemus turrim, de qua hoſtem ſempiternæ vitæ & proſpi-
B *cere, & propellere valeamus: Rapit militem Chriſti tuba cœleſtis ad prælium; & retinet*
mater, non planè qualis Machabæorum, nec ſaltem ſimilis Lacedæmoniis matribus, de quibus
memoriæ traditum eſt, quod filios ſuos, vt pro terrenâ patriâ ſanguinem funderent, multò
amplius atque ardentius ad certamina bellica, quàm ſignorum ſonitus excitabant. Nam ma-
ter, quæ te ad diſcendam vitam remoueri à curis ſæcularibus non permittit, ſatis oſtendit,
quemadmodum te, ſi opus eſſet ad obeundam mortem penitus ſæculum repudiare permitteret.
Sed quid dicit, aut quid allegat? fortè dicet illos menſes, quibus viſcera eius oneraſti, & do-
lores parturitionis, ac labores educationis? hoc, hoc interfice verbo ſalutari; hoc perde
matris, vt in vitam æternam inuenies eam: hoc memento vt oderis in eâ, ſi diligis eam, ſi tyro
Chriſti es, ſi turris fundamenta poſuiſti, ne dicant tranſeuntes, hic homo cœpit ædificare, &
non potuit perficere. Carnalis affectus eſt iſte, & adhuc veterem hominem ſentit: hunc carna-
lem affectum & in nobis, & in noſtris militia Chriſtiana, vt perimamus, hortatur: nec tamen
vt ingratus ſit quiſque parentibus, & eadem ipſe beneficia, quibus in vitam hanc editus, ſuſ-
ceptus, atque nutritus eſt, enumerata derideat; ſeruet potius vbique pietatem: habeant hæc
C *locum, vbi maiora non vocant: mater Eccleſia, mater etiam eſt matris tuæ; hæc nos de Chriſto*
concepit, hæc martyrum ſanguine parturiuit, hæc in ſempiternam lucem peperit, hæc fidei la-
cte nutriuit, & nutrit, ciboſque maiores præparans; quod adhuc paruuli, & ſine dentibus
vagire vultis, horreſcit: hæc mater toto orbe diffuſa, tam variis, & multiplicibus errorum
infeſtationibus agitatur, vt abortiui iam filij eius aduerſus eam belligerare non dubitent: igna-
uiâ etiam atque torpore quorumdam membra ſua frigeſcere plurimis locis, & fouendis par-
uulis minus idonea fieri dolet: vnde niſi per alios filios, vnde niſi per alia membra, quorum è
numero es, iuſtum ac debitum poſcit auxilium? huius tu neceſſitates deſerens ad carnalia ver-
ba conuerteris? nonne hæc grauioribus querelis inſonat auribus? nonne hæc chariora viſcera
& cœleſtia vbera oſtentat? Adde viri eius ſuſceptionem carnis, ne carnalibus inhæreres, &
à verbo æterno vniuerſa, quæ tibi mater improperat, ne his implicareris, aſſumpta: adde con-
tumelias, flagella, mortem, mortem autem crucis. Talibus concepte ſeminibus, talique in vi-
tam nouam connubio procreate, langueſcis & contabeſcis in veterem hominem? Ita ne ma-
trem terrenam non habebat imperator tuus? quæ [b] tamen cùm ei nuntiaretur cœleſtia agenti, b Matth. 12.
D *reſpondit: quæ mihi mater, aut qui fratres? & extendens manum in diſcipulos ſuos dixit,*
non pertinere ad cognationem, niſi qui facerent voluntatem patris eius: in quo numero profe-
ctò etiam ipſam ſanctam Mariam benignus incluſit, faciebat enim & illa voluntatem pa-
tris eius: ità optimus magiſter atque diuinus, & maternum nomen, quod ei tanquam priua-
tum, propriumque nuntiauerant, quia terrenum erat, in comparatione cœleſtis propinquita-
tis abiecit, & eamdem cœleſtem propinquitatem in diſcipulis ſuis commemorans, quo ſibi rur-
ſum conſortio generis cum cæteris ſanctis virgo illa cohæreret, oſtendit, & ne ſaluberrimo
magiſterio, quo contemni carnalem affectũ in parẽtibus docuit, adminiculũ error acciperet, quo
matrem habuiſſe à quibuſdã negatur, alio loco diſcipulos monuit, ne [c] ſe patrem in terris dicant
habere: vt quomodo illos manifeſtum eſt habuiſſe patres, ſic ſe habuiſſe matrẽ manifeſtaret, cuius c Matth. 23.
tamen terrenâ cognatione contemptâ, contemnendarũ talium neceſſitudinũ diſcipulis præberet
exemplum. Hæc ergo interrumpuntur vocibus matris tuæ? & inter hæc locum inuenit comme-
moratio prægnantis atque lactantis, vt de Adam, & Euâ alius Adam naſcereris atque nu-
trireris? reſpice potius; reſpice Adam ſecundum de cœlo, & porta iam cœleſtis imaginem,

ſicut terreni portaſti? imò, & hic habeant locum materna beneficia, quæ tibi ad eneruationem A
cordis enumerantur; habeant prorſus locum, noli eſſe ingratus: rependе gratiam matri tuæ:
rependе ſpiritalia pro carnalibus, pro temporalibus ſempiterna: ſi quis non vult ſequi, non
impediat: non vult conuerti in melius, caueat ne in deterius peruertat, & euertat, &c.
Quorſum, inquies, hæc omnia? proſunt ſanè, vt & quæ fuerit ea in re Patrum
ſententia, te doceant, & vt ſæculares homines liberorum illam, vt vocant,
duritiem atque crudelitatem increpantes, bona de cætero verba loqui mo-
neant; & vt titubantes quorumdam animos erigant, atque ad veram pietatem
moueant. Frigidus ego videar ſi mea verba adeò efficaci, eleganti, difertæ ora-
tioni interſeram: malim ex commentario ſapere, quàm ex meo videri deſipere:
ſed & iſta, quæ protuli, ad propoſitum meum magis faciunt, quia de Eccle-
ſiaſtico potius, quàm de Monaſtico ſtatu dicuntur.

a Bernard. epiſt. 111. — XXXI. Eleganter quoque, & appoſitè [a] S. Bernardus epiſtola ſcripta no-
mine Eliæ cuiuſdam Monachi ad parentes, quibus inuitis ille Monaſticæ ſeſe
diſciplinæ manciparat: pulchrè, inquam, nec minùs expreſsè, liberos poſſe B
diſſentientibus parentibus ad Monaſterium, tanquam ad aſylum, confugere,
oſtendit. *Sola cauſa*, inquit, *qua non liceat obedire parentibus, Deus eſt: ipſe enim dicit,*
b Matth. 10. — [b] *qui amat patrem ſuum, & matrem pluſquam me, non eſt me dignus: ſi me verè vt boni, vt*
pij parentes diligitis: ſi veram, ſi fidelem erga filium pietatem habetis, quid me patri om-
nium Deo placere ſatagentem inquietatis? & ab eius ſeruitio, cui ſeruire regnare eſt, retra-
c Mich. 7. — *here attentatis? Verè nunc cognoſco,* [c] *quia inimici hominis domeſtici eius: in hoc vobis*
obedire non debeo: in hoc non agnoſco parentes, ſed hoſtes. Si diligeretis me, gauderetis
vtique, quia vado ad patrem meum, atque veſtrum, imò vniuerſorum patrem: alioquin quid
mihi & vobis? &c. Nec omittendum duco petitam è ſcripturis non contemnen-
dam apud Bernardum ſimilitudinem, quæ intentum oſtendat, iis verbis ex-
d Bernard. ſerm. 7. — preſſam: [d] *Sicut vaccæ amore vitulorum ſuorum mugiebant: & tamen non declinabant ad*
dexteram, neque ad ſiniſtram, ſed recto tramite incedebant: ita ſerui Dei recto tramite ince-
dere debent, & pro amore parentum ſuorum non debent, neque ad dextram, neque ad ſini-
ſtram declinare à bono opere vel propoſito, ſed recto itinere vſque Bethſames, id eſt, vſque ad C
introitum cœleſtis regni peruenire: & ſicut vaccæ pro filiis ſuis mugiendo pergebant; ita con-
uenit ſeruis Dei pro parentibus ſuis mugire, id eſt, pro eis debent orare.

XXXII. Bernardo non malè ſubiungitur Petrus Bleſenſis eiuſdem cum
Bernardo ætatis, in quo ipſius acumina, & dulceloquentiam, diuinamque ex
ſcriptura florum colligendorum artem, atque induſtriam mirari liceat. Is [e] epi-
e Bleſenſis epiſt. 11. — ſtolam ſcribens ad Clericum iam ætate prouectum, quem parentes ab ingreſ-
ſu religionis, quam vouerat, retardabant, ea ſcribit, quibus quàm vana ſit in
iis rebus parentum excuſatio, apertè oſtendit. *Scio quia parentes tui te retrahunt à*
propoſito meliori: non differat, quæſo, non euacuet propoſitum tuum conuerſionis, proditoria,
& ſeductrix affectio parentelæ: noli eos diligere contra Chriſtum, quos teneris odio habere
pro Chriſto: multi pro parentibus ſuis animas perdiderunt, quorum occaſione mundus, qui in
eis aruerat, denuò reuireſcit: atque diuitias, & cætera impedimenta ſalutis, quibus ſe ex-
onerauerant, affectant aliis, tanquam eis prodeſſe credant ea, quæ ſibi eſſe nociua pro certo
cognouerunt. Nunquid quod damnabile eſt vni, alij eſt ſalutare? nunquid gaudia viuentium, D
ſolatia ſunt mortuorum? impius eſt, qui animæ ſuæ pro ſuis parentibus eſt crudelis: maiorém-
que temeritatem hac nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis ita periculosè pro amicis
ſuis. Quid plura proferam? plura haud dubiè ex Sanctorum Patrum lectione
colliges: hæc meo quidem iudicio ſufficiunt, vt Patrum ſententiæ conformem
eſſe videas hanc ſententiam, quæ inuitis parentibus tam Eccleſiaſticum, quàm
Monaſticum ſtatum licitè docet ſuſcipi poſſe.

§. VI.

Probatur eadem ſententia exemplis SS. virorum.

XXXIII. Iis verò auctoritatibus Patrum allatis, ſupereſt, vt ad eorum perga-
mus exempla, qui ſanctitate illuſtres, cœleſti ſapientiâ conſpicui, parentibus
dimiſſis

A dimiſſis ad vexillum crucis euolarunt, & ſub Chriſto Duce Eccleſiaſticam,
vel Monaſticam militiam profeſſi ſunt. Ex innumeris pauca, eáq; fide digniſ-
ſima referemus. Atque, vt taceamus Apoſtolos, de quibus iam ſatis ſupérque
diximus, [a] vt Geruntij filias, quas eam ob rem à patre exhæredatas legimus.
Subit mihi primùm in mentem exemplum Malchi Monachi, apud [b] Hierony-
nymum, quem cùm ſolum parentes ſui haberent, quaſi generis ſui ſpem reſi-
duam, & familiæ hæredem, ad nuptias cogebant, pater minis, mater blandi-
tiis perſequebantur, vt pudicitiam proderet: ipſe verò diuino inſtinctu paren-
tes fugit, è patriâ in eremum ſeceſſit: ex quo cùm maligni ſpiritus impulſu,
patre mortuo, ad viduam matrem conſolandam, réſque familiares ſanctè, vt
ſibi videbatur, diſponendas, & in pauperes erogādas, in patriam contenderet,
in captiuitatem incidit, quam, quod Satanæ tentationi acquieuiſſet, ſe pro-
meritum ibi conqueritur. Quod egregium mihi videtur exemplum, quo non
ſolùm appareat viros ſanctos liberum ſibi perſuaſiſſe parentes religionis causâ
B deſerere, verùm etiam & Deum ipſum deſerentibus fauiſſe, reuertentes au-
tem carnali affectu ad parentes, quamcumque piam cauſam prætenderent,
puniuiſſe.

[a] Hieronym. epiſt. cit. ad filias Geruntij.

[b] Idem in vita Malchi Monachi.

XXXIV. Succedat alterum non minus illuſtre puellæ cuiuſdam exemplum,
cuius omnem hiſtoriæ ſeriem graphicè nobis depinxit Ambroſius; cuius qui-
dem verbis malim eam à vobis audiri quàm meis, vt dicentis auctoritas fidem
faciat, & rhetorico omni flore vernans deſcriptio delectet, ac moueat. [c] *Memo-
riæ*, inquit, *noſtra puella, parentibus eam, & propinquis ad nuptias vrgentibus, ad ſacro-
ſanctum Altare confugit: quò enim meliùs virgo recurreret, quàm vbi ſacrarium virgini-
tatis offertur? ne is quidem audaciæ finis: ſtabat ad altare Dei pudoris hoſtia, victima caſti-
tatis, nunc capiti dextram ſacerdotis imponens, precem poſcens* (conſecratoriam nimi-
rum, quâ vel Moniales, vel Diaconiſſæ conſecrari ſolebant) *omnis iuſtæ impatiens
moræ, ad ſummum altaris ſubuecta verticem: num meliùs, inquit, frontem quàm altaria ve-
labit, quod & velamina ſanctificat? plus talis decet flammeum, in quo caput omnium Chriſtus
C conſecratur: quid agitis propinqui? quid inquirendis adhuc nuptiis animum ſollicitatis? iam-
dudum promiſsas habeo: ſponſum offertis, meliorem reperi: exaggerate diuitias, iactate no-
bilitatem, potentiam prædicate: habeo cui nemo ſe comparet, diuitem mundo, potentem im-
perio, nobilem cælo; ſi talem habetis, optionem non refuto: ſi non reperitis, mihi inuidetis,
non prouidetis. Silentibus cæteris vnus abruptus, quid ſi, inquit, pater viueret, innuptam re
manere pateretur? tum illa, maiori religione, moderatiori pietate: ideò fortè defecit, ne quis
impedimentum poſſet adſerre. Quod de patre reſponſum, ille de ſe oraculum maturo ſui pro-
bauit exitio. Ita cæteri eadem quiſque metuentes fauere cœperunt, qui impedire quærebant:
nec diſpendium debitarum attulit virginitas facultatum, ſed etiam emolumentum integritatis
accepit. Habetis puellæ deuotionis præmium, parentes cauete offenſionis exemplum.* Hæc
Ambroſius. In qua proinde narratione præter exemplum noſtræ ſententiæ
probandæ valdè commodum, hæc notata velim, conſecrationis Diaconiſſæ
vel Monachæ ritum, Virginis zelum, diuinam in eos, qui ſancto quorumdam
propoſito refragantur, vindictam, & Ambroſij iſtud virginis, inuitis parenti-
D bus, ac conſanguineis ad ſtatum perfectiorem conuolantis factum commen-
dantis auctoritatem.

[c] Ambroſ. ad finem lib. 1. de Virginib.

XXXV. Neque verò alienum à propoſito videbitur Ioſaphati apud [d] Da-
maſcenum exemplum: is enim patre rege inconſulto atque inſcio, eremum pe-
tiiſſe deſcribitur, non de patris ad fidem Chriſtianam conuerſione, quam pro-
curare potuiſſet, ſatagens, non eius ab vnico filio derelicti conditionem lugēs,
non perſecutionem in Chriſtianos, quos iſtius fugæ auctores patrem ſuſpica-
turum probabiliter coniicere poterat, exinde excitandam metuens: hæc om-
nia prudentiæ humanæ argumenta abiecit, qui Chriſtum, increatam Patris ſa-
pientiam, ſequebatur: quò tulit eum impetus ſpiritus, illuc progreſſus eſt: nec
imprudens fuit iſte impetus, qui collimabat ad Deum; nec infelix, qui dirige-
batur à Deo: diuina ſiquidem prouidentiâ rerū iſtarum ambages ità explicuit,
vt & pater Chriſtianam fidem pietatémque ſectaretur, & religio Chriſtiana
magna inde emolumenta ſumeret, vnde ipſius ruina, exitiumque timebatur.

[d] Damaſc. in hiſtoria Barlaami, & Ioſaphati.

[a] S. Ephrem in vita S. Abrah.
[b] Vitæ S. Zenobij cap. 3. apud Surium 25. Maij.

XXXVI. Quid referam, quod de ſanctiſſimo Confeſſore Abrahamo refert ſanctus [a] Ephrem, eum, cùm à parentibus nubere coactus fuiſſet, poſt aliquot dies non conſummato matrimonio clàm aufugiſſe, & Monaſticam vitam amplexatum fuiſſe? Quid [b] memorem inſignem illum Zenobium, qui poſtea Florentinus Epiſcopus factus, virtute & miraculis claruit, quem vbi parentes huius rei inſcij ab Epiſcopo Theodoro Cathedralis Eccleſiæ Florentinæ Canonicis aggregatum viderunt, nulli non contumeliæ in Epiſcopum, nullis minis in ipſum pepercerunt: quem tamen nec Theodorus ſanctiſsimus Præſul inuitis parentibus ordinaſſet, neque ſe ipſe ordinari paſſus fuiſſet, ſi eorum animos hæc opinio perſuaſiſſet inuitis parentibus nemini eorum liberos ordinare licere. Quid [c] aut Fulgentium Ruſpenſem Epiſcopum, aut [d] Laurentium Iuſtinianũ Venetiarum poſtea Patriarcham, aut [e] Thomã Aquinatem Theologiæ ornamentum, recenſeam? qui pietatem arbitrati ſunt, pietati ergà parentes religionem anteponere, & relictis parentibus, Chriſtum ſequi vniuerſorum patrem; quorum, conſtans regularis ſtatus amplectendi voluntas parentum interceſsione probata eſt; & eò maiori zelo arſiſſe habiti ſunt, quò tenaciùs aduerſus parentes ſuſcepto ſemel conſilio adhæſerunt. Quid innumeros alios referam, quorum, quia parentibus inuitis Clericatum, vel Monachatum generosè amplexati ſunt, laudatur pro religione ſuſcepta aduerſus parentes dimicatio, prædicatur in eludendis parentum technis inſignis prudentia, commendatur aduerſus paternas minas fortitudo, aduerſus maternas blanditias temperantia, & animi omnia propter Deum aſpernantis celſitudo?

[c] Vita S. Fulgent. apud Surium 1. Ianu.
[d] Vit. S. Laurent. Iuſtin. cap. 1.
[e] Vit. S. Thomæ apud eũdem Sur. 7. Martij.

XXXVII. Horum omnium, qui nobis noti ſunt, ſi vel nomina deſcribere luberet, qui parentibus inuitis auſteriorem vitam ſectati ſunt, vix plures paginæ caperent, ignotorum numerandorum nullus modus eſſet. Hos omnes itaque prætermitto: Et in [f] ſancti Columbani referendo exemplo rem finio: in quo, quod Hieronymus ſupra à nobis relatus ſpiritaliter faciendum docuit, hoc literaliter, ex feruore zeli, ab ipſo expletum mirari licet: cùm enim acriter eum vrgeret mater, nè Monaſticum viuendi genus aggrederetur, & omni ratione ipſum ab eo auertere, ac ſecum retinere contenderet; ille hoc vnum repoſuit: *Non audiſti, qui amat patrem & matrem pluſquam me, non eſt me dignus. Obſiſtente verò matre, & limini inhærente, poſtulat vt ſe ire ſinat; eiulat illa, & in pauimentum proſtrata negat ſe id permiſſuram: tum ille & limen & matrem tranſiliens, rogat eam, vt bono ſit animo: me quidem, inquit, in hac vita poſtea non videbis: ego enim quocunque me ducet ſalutis iter, illuc progreſſurus ſum:* quo dicto in Monaſterium ſe contulit. Hæc omnia Sanctorum virorum exempla improbent neceſſum eſt, imò vniuerſæ fere Eccleſiæ, quæ laudanda iſta & commendanda credidit, qui parentum conſenſum ſiue ad Ordines ſacros, ſiue ad Monaſticam profeſsionem neceſſarium eſſe contendunt. Temeritatis eſt tot ſanctorum virorum exempla leuitatis, vel iniuſtitiæ, vel impietatis arguere: extremæ dementiæ eſt, quod ab vniuerſis, vel quod ſaltem à longè pluribus, iiſque ſapientibus & bonis commendatur, ſententiã ſuã damnare. Sicut enim reuereri pium eſt ſanctorum exempla; ita communem ſapientum, & bonorum virorum ſententiam exoſculari æquiſsimum.

[f] In vit. S. Columbani apud Sur. 21. Nouemb.

§. VII.

Probatur eadem rationibus.

XXXVIII. Verum nè exemplis tantum, aut auctoritatibus agere videamur, rationibus vrgendum eſt, quæ ad hanc aſſertionem noſtram probãdam variæ, nec contemnendæ adferri poſſunt. Prima ratio, eáque potiſſima, cui præſertim noſtra ſententia innititur, ea eſt, quam inferiùs confirmabimus, quod nempe parentum imperium educationis tantum liberorum, & inſtitutionis curã inſtitu-

A inſtitutum ſit, boníque patrisfamilias officiis, familiæque bono contineatur, adeò vt quidquid limites iſtos tranſiliat, paternum prætergrediatur imperium: ideóque cùm intra hos limites electio ſtatus à liberis facienda minimè concludatur, liberi proinde eâ in re parentum poteſtati minimè ſubdantur: nullum in ea re ius parentum ſit in liberos, nulla poteſtas: circa hunc cardinem ſcilicet æternam ſalutem liberorum volui: eâ in re liberos verè liberos eſſe: & durum videri, vt qui inſtitutioni filiorum ſuauiter præeſſe debent, non deſpoticè, nec heriliter, ad id filios compellant, in quo eligendo non ſolùm ſalutis, & damnationis alea iaciatur, ſed à quo totius vitæ commoda, vel incommoda pendeant. Ex quo principio elicitur, ſi filios parentes à propoſito melioris & perfectioris vitæ retrahere voluerint, id nullo iure aggredi; eoſdémque filios, ſi obedire parentibus ea in re noluerint, nullius iuri detrahere: Parentes fruſtrà niti filios apud ſe retinere, niſi graui neceſſitate oppreſſi filiorum operâ indigeant, quo caſu parentum indigentiæ ſuccurrendum eſt, & certæ eorũ miſeriæ B noſtro cum incõmodo, & periculo, quod auertere non poſſumus, opitulandũ eſt; nobíſque haud dubiè perſuadendum, hanc eſſe diuinam voluntatem, vt in ſæculari habitu, ſtatúque maneamus, qui abeundi à ſæculo liberam non dedit facultatem: at ſublato iſto caſu fruſtrà & temerè parentes, neſcio cuius ſolatij ſpe, atque prætextu, quod forte in amaritudinem & triſtitiam vertendum eſt, probabilioribus nos priuare volunt emolumentis, quæ ex perfectioris ſtatus ſuſceptione naſcuntur: fruſtra ſe noſtrarum precum vtilitate, honeſta ſui exiſtimatione fraudare geſtiunt, vt nos ſæcularibus tumultibus implicent, ex quibus non minimæ mœroris occaſiones ad ipſos aliquando perueniunt.

XXIX. Altera ratio, quæ à priori non multum diſcrepat, ex præcedentibus apertè colligitur. Si enim parentes non ſine filiorum iniuriâ, & diuinæ legis violatione liberos à ſuſcipiendâ Eccleſiaſticâ, vel Monaſticâ profeſſione retrahunt, ſequitur non iniuſtè liberos agere, qui ipſorum hoc nolentium imperia C contemnunt, cùm enim ex duplici capite imperia aliqua iniuſta eſſe contingat; primò quidem, cum vel præcipiti iudicio feruntur, vel abſque diligenti diſcuſſione, vel ex iracundiâ, aut odio, aliáue paſſione, vel non obſeruatis moderatioris imperij regulis, & neglectâ iuridicâ formula iudicandi. Secundò, cũ vel illicita, vel non ſui iuris aliquis præcipit facienda, aut honeſta, vel non ſuæ cognitionis vetat: Imperiis quidẽ, quę ex priori tantum capite vitioſa ſunt, non iuſtè reſiſtitur; iis autem, quæ ex poſteriori capite culpantur, iuſtè reſiſtitur. Parentes porrò adeò nonnunquam moderatè filios ab ingreſſu Religionis, vel Cleri retrahere poſſunt, vt nulla paſſio eorũ voluntati præiudicare poſſit, neq; defectu iudicialis ordinis eorum ſententia confirmari poteſt: ideoque hoc vnũ in iis tunc temporis vituperandum eſt, quod rem alienam, non ſui iuris, nec ſui fori attingant: quo ſemel vitio in iis dato, iuſtè eorum ſententiæ à liberis reſiſtitur, quæ aliena præcipere, vel prohibere præſumit. Quod ſi in iis, qui moderatius ſe gerunt, fatemur, in aliis haud dubiè fatendum erit, dicendumque tam D hos, quàm illos, dum filios ad aliquem ſtatum amplectendum compellunt, poteſtatis ſuæ tranſgredi limites, iubere, quæ iubere prohibentur, prohibere quæ prohibere vetantur: iis ſe immiſcere, in quæ ſummam ſibi Deus reſeruare voluit auctoritatem: patriâ eos abuti poteſtate, nec ſibi ius debitum vſurpare, quibus quidem vitiis infecta imperia omnino labant, nec iniuſtè negliguntur, ſicut nec iuſtè exercentur.

XL. Tertia ratio ſaltem conuincit, vbi moraliter loquendo, in mundanâ, ac ſæculari vita, præſens animæ periculum ingruit, parentibus à meliori inſtituto auertere conantibus, auſcultandum non eſſe: nam immeritò debitum aliquis à me exiget temporale, vbi æternæ ſalutis periculum videro mihi ex eius perſolutione imminere: quandiu mei iuris ero, refutare mihi licebit hoc beneficium, quod tanti conſtare mihi poſſit, neque enim cum tantó damno aliis ſatisfacere teneor, nec aliorum commoda meis altioris ordinis bonis vſque adeò præferenda ſunt. At, inquies, dubium eſt, nùm in regulari vel

Eccleſiaſticâ vitâ maius mihi aliquod periculum immineat, quàm in laicâ ac ſæculari: habent enim & Monaſtica exercitatio, & Clericalis vitæ ratio ſua etiam pericula: inſunt iis fretis ſuæ etiam prænauigandæ ſyrtes, ſuæ ſymplegades, ſicut & latiori mundanæ vitæ oceano: inſunt ſuæ procellæ, ventorum turbines, aquarum commotiones, latentes ſcopuli, aliáque ex cœli mutatione, ſoli ignorantiâ, prædonum incurſu, aliſque huiuſmodi pericula. Nihilominus in Eccleſiaſtico, vel Monaſtico ſaltem ſtatu, ordinariè loquendo, tutior eſt & ſecurior ad ſalutem via, quàm in mundano, per quem patentius quidem & laxius iter eſt, ſed magis infidum, & turbulentum, præſertim vbi ad hos ſtatus non vtilitate, ſed pietate ducimur, ſed trahit nos noſter genius, maximè verò, cùm trahit Deus: in dubio porrò ſuæ vnicuique potiores partes ſunt, & pretioſiores. A

XLI. Quartam rationem adiicio, ex præcepti de honorandis parentibus naturâ deſumptum; quia præceptum illud affirmatiuum eſt, proindéq; non quouis tempore, nec quouis momento obligat, ſed tunc tantum, cùm ſeſe occaſio offert, ab vnoquoque implendum eſt. Vbi igitur nulla neceſſitas vrget, ad illius obſeruationem fruſtrà aliquis torquetur, vt liberam ſibi ſtatus eligendi facultatem hoc præcepto ſibi putet eſſe oblatam: cùm alioqui certius ſibi vereatur periculum damnationis imminere à mundi illecebris, quàm parentibus credat damnum vllum imminere, ſi ab illis recedat. Secundò, quia determinata non omninò ſunt, neque immutabilia, neque eadem officia, quæ à liberis parentibus exhiberi debent: varia illa ſunt, prout varia eſt parentum conditio, ſed maximè pro variâ liberorum ætate, vario eorum ſtatu, ac conditione, diuerſa redduntur: alia ſiquidem ratione à puberibus, & impuberibus: alia à nuptis, & innuptis: alia à Clericis & Monachis, itémque à ſæcularibus ac laicis: alia à priuatis, & Magiſtratibus, ſeu in dignitate publicâ conſtitutis, parentibus officia exhiberi debent. Nam impuberes ſub parentum cuſtodia poſiti, ac tutelâ, vix quidquam inconſultis parentibus aggredi poſſunt, ſed eorum regimini in omnibus ferè ſubduntur: quod iis verbis oſtendit Apoſtolus, [a] *Quanto tempore hæres paruulus eſt, nihil differt à ſeruo, ſed ſub tutoribus & actoribus eſt vſque ad præfinitum tempus à patre:* vnde in iis etiam quæ ad ſtatum propriæ perſonæ ſpectant, nuptiarum v. gr. aut cœlibatus, ſui iuris non ſunt, nec in ſua poteſtate, ſed propriâ continentur; quocirca parentibus inuitis, nihil, quod momenti alicuius ſit, tentare debent. Puberes verò libertate gaudent in iis quæ perſonam ipſorum propiùs attingunt, licet in cæteris externis bonis procurandis parentum auctoritati ſubdantur: qui maiores declarati ſunt, à poteſtate patriâ magis emancipati, de ſuo etiam peculio, vel bonis ad ſe pertinentibus diſponunt: innupti parentum lateri aſſidere, ipſiſque fouendis propiùs adſiſtere debent, quorum domo vt plurimum continentur. Nuptos vxoris & liberorum cura excuſat ab aſſiduitate illâ officij, ideóque ad domeſtica parentum negotia gerenda, ad ſiſtendum ſe coram parentibus, nonniſi raro obligantur: nam maritis præcipit [b] Scriptura, vt relinquant patrem & matrem, & adhæreant vxori ſuæ. Clericos verò, & Monachos, quibus ſæcularium negotiorum cura interdicitur, parentibus in iis quæ ſunt ad Deum opitulari oportet, non in iis quæ ſunt mundi, niſi grauis parentum indigentia ſubſidium ab ipſis requirat neceſſarium: quo ſenſu intelligendus [c] Bernardus, dum ait: *Quandiu de mundo ſumus, debitores nos conſtat eſſe parentibus: poſtquam reliquimus noſmetipſos, ab eorum ſollicitudine liberi ſumus.* Sicut ergo à parentibus vel inuitis exigere poſſunt liberi, vt eos in matrimonium collocent, imò etiam ad id conſtitutâ dote (quæ dotis erogatio vix fieri ſolet, ſine aliquo ſaltem leuiori parentum incommodo) quia alimentorum nomine, quæ parentes liberis præſtare tenentur, venire ſolet, vt docent [d] Iuriſconſulti, quam proinde iuſtè à parentibus liberi ſibi dari petunt: quin etiam, cùm filij inuitis parentibus in matrimonio iungi poſſint, ſi parentes peruicaciter eos nuptui dare renuant, vt [e] legum auctoritate, & Doctorum conſenſu comprobatum eſt: etſi nihilominus liberorum obligatio per nuptias aliquantiſper

[a] Ad Galat. 4.

[b] Geneſ. 2. Matth. 19 Marci 10. ad Epheſ. 5.

[c] Bernardus ſerm. 2. de mutatione aquæ in vinum.

[d] Iuriſcõſulti paſſim.

[e] Vide Theologos omnes vbi de matrim.

Digitized by Google

A tiſper decreſcat, parentumque iura aliquatenus imminuantur, vt ſuperius inſinuauimus: Quidni pari ratione, imò fortiori liceat liberis Eccleſiaſticum vel Monaſticum amplecti ſtatum, inuitis parentibus, quamuis per illorum ſtatuum ſuſceptionem ius parentum aliquatenus decreſcat, & ex eâ electione liberi ad officia quædam parentibus exhibenda inhabiles reddantur, quemadmodum per nuptias inepti redduntur, qui parentibus aſſiduè inſeruiant.

XLII. Confirmatur hæc ratio. Primò enim parentum poteſtas ergà liberos, non propter parentes à naturâ præſertim inſtituta eſt, ſed maximè propter liberos, quorum, & vtilitati conſulere debent: ideóque cùm parentes liberorum bonis, & commodis aduerſantur, patriæ poteſtatis limites tranſiliunt, & iniuſtam in eos dominationem exercent, cui liberis obluctari fas eſt; quare cùm aut à nubendo ipſos reuocare, aut ab Eccleſiaſtico vel Monaſtico ſtatu auertere eos ſatagunt, liberis diſſentire liberum eſt, quia nimirum in eorum
B detrimentum cederet, ſi ſuo genio, ingenióque accommodatum ſtatum amplecti non poſſent: nulla enim durior vis cuiquam inferri poteſt, quàm quæ ingratæ ipſum conditioni addicit: nulla durior ſeruitus eſt, quàm vt ad aliorum libitum & arbitrium, non ad noſtrum viuamus: & ad alienam voluntatem noſtros mores, ingenij noſtri vires, animi transferamus affectus. Secundò, quia, eſto, per Eccleſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum liberi corporalibus erga parentes officiis impendendis, ſæcularibúſque eorum negotiis extricandis reddantur magis inhabiles; at ſpiritualibus beneficiis referendis redduntur aptiores: eáque porrò eſt legis de parentibus honorandis æquitas, & moderatio, vt ſublatâ parentum neceſſitate (cui liberi, omni exceptione remotâ, prouidere debent) non eodem modo parentũ commodis inuigilare omnes debeant, ſed vnuſquiſque in eo, in quo à Deo vocatus eſt, ſtatu conſulere illis teneatur. Quare ſatisfaciet Clericus ſuo erga parentes officio, ſatisfaciet Monachus, quantumcumque eorum lateri neuter aſſideat, neuter ſæculares cum ipſo cu-
C ras partiatur: nec Monaſticus ſtatus aut Clericalis liberos ab hoc præcepto abſoluet; ſed diuerſum ſolum huic præcepto ſatisfaciendi modum ipſis imponet: proindéque cùm ex vtriuſque ſtatus electione parentum ius minimè violetur, ſequitur iis inuitis, & de iure ſuo nihil remittentibus liberos vtrumque ſtatum eligere, & amplecti poſſe.

XLIII. Quinta ratio eſt, quia, cum religio & pietas, ambæ virtutes ſint; religio, quâ Deum colimus; pietas, quâ parentes obſeruamus, neutra alteri contraria eſt, neutra alterius officia interuertit, dummodo qui in omnibus virtutibus neceſſarius eſt, in vtriuſque actionibus à recta ratione adhibeatur modus: vtraque rectè ſibi conſentit virtus, dummodo religio, ſicut pietati antecellit, ita & agendo eidem præferatur. Parentum ergo habenda eſt cura, ſed poſt Deum, qui omnium parens eſt: eorum, vel minimis deſideriis ſatisfaciendum: benè quidem: niſi tamen huius rei ſollicitudo diuini cultus ſtudium in nobis extinguat, maiores in perfectione profectus impediat. Quomodo
D enim (vt rectè [a] docet Ambroſius) *qui ſimul diuinitatis reuerentiam, & pietatis gra-* [a] Ambroſ. in cap. 12. Lucę.
tiam ſuâ lege complexus eſt, dicens: diliges [b] *Dominum Deum tuum & proximum tuum,* [b] Deuter. 6.
ita mutatum eſſe opinabimur, vt abolere neceſſitudinum nomina, collidere pietatis affectus,
chariſſimorum pignorum diſſidia mandaſſe credamus? & quomodo ipſe eſt [d] *pax noſtra, qui* [c] Luce 10.
fecit vtraque vnum? [c] *quomodo ipſe dicit,* [e] *pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis,* [d] Epheſ. 2. [e] Ioan. 14.
ſi parentes à filiis, filios à parentibus diſſidio neceſſitudinis ſeparaturus aduenit? quomodo maledictus, qui non honorat patrem, religioſus qui deſerit? Sed in hac quæſtione aduertendum, humana diuinis poſthabenda, &c. Valet autem maximè hoc argumentum, vbi de Clericatu ſuſcipiendo agitur. Quis enim non æquam rationem Eccleſiaſticorum, & ciuilium magiſtratuum eſſe concedat? certum eſt ciuiles magiſtratus, inuitis parentibus eorum, liberos creari poſſe, in Reip. ſcilicet gratiam: pari itaque ratione in totius Eccleſiæ fauorem Clericos tanquam ſacros magiſtratus eligi, & conſtitui æquum eſt, & ratione conſentaneum. Magna quidem erga parentes debet eſſe charitas, maior erga patriam,

maxima erga Deum; &, vt habet citatus Ambroſius, [a] *prima cauſa religionis, ſecunda pietatis:* rectus & legitimus ordo eſt vt parentes à nobis piè colantur, patria parentibus præferatur, ſed ille omnino neceſſarius, vt Deo præ cæteris ſeruiatur. A

[a] Ambroſ. ibid.

§. VIII.

Reſpondetur Argumentis contrariæ ſententiæ.

XLV. Atque ex iis pro noſtra ſententia argumentis lux etiam aliqua effulget, quæ inductas ab aduerſariorum obiectionibus tenebras, purioris veritatis radio diſſipet. Primæ ſiquidem obiectioni reſpondendum eſt, Dominum apud Matthæum Phariſæos reprehendere, qui præceptum de honorificatione parentum ità coarctabant, vt ad eorum indigentiam & ſuſtentationem extendi minimè crederent, ſatiúſque ducerent auro templum ditare, quàm parentum indigentiam neceſſariis ſubſidiis releuare, ac ſolari: in quam ſententiam minimè incidimus, qui diuino præcepto non ſolùm nos ad parentes cultu quodam externo honorandos, ſed maximè ad eoſdem neceſſariâ ſuſtentatione fouendos obligatos credimus: quique ea lege vnumquemque liberorum adeò ſtrictè obligatum credimus, vt parentibus vel in neceſſitate poſitis, vel in periculo ingruentis indigentiæ conſtitutis, Monaſterium non ſolum non ingredi, verùm ſi ingreſſus fuerit, reuocante graui parentum neceſſitate, egredi debeat, ſi eis opitulari quoquo modo poſſit: tantúmque abeſt vt ea imminente neceſſitate liberos ad Euangelij prædicationem adhortemur, vt potius propoſitâ in parentum neglectores maledictionis pœnâ dehortemur. At vbi nulla graui parentes neceſſitate premuntur, non adeò vrget præceptum de honorificatione parentum, vt propter ipſius obſeruationem perfectionis ineundæ conſilium deſeri debeat. Quod enim aliqui inquiunt, vrgere illud præceptum, etiamſi parentes diuites ſint, nec ad victum conquirendum, aut veſtitum noſtrâ operâ indigeant, quia indigere poſſunt, tanquam neceſſario ad ſenectam recreandam ſolatio, filiorum præſentiâ, conſilio, curâ, ſollicitudine, aliiſque eiuſmodi officiis, ad quæ de cætero perſoluenda impotentes ſe reddunt, qui Monaſticum vel altius Clericalis perfectionis inſtitutum amplectuntur: ideóque concludunt parentum conſenſum requiri, vt ſuo iuri cedant, antequam debitores parentibus filij ſe ſoluendo impares conſtituant: præſertim cùm præceptum de parentibus non contriſtandis negatiuum ſit, quod proinde, vt aiunt Theologi, obligat ſemper, & pro ſemper. Ij, inquam, qui ſic ratiocinantur, licet primâ fronte probabiliter diſſerere videantur, neque tamen accuratè, neque ſolidè, meo quidem iudicio, hæc pronuntiant. Quamuis enim, vt verum fateamur, præceptum de parentibus honorandis ad hæc omnia extendatur, addo etiam, ad preces, orationéſq; pro iis fundendas, & ſpiritali eorum indigentiæ æquè, ac corporali ſuccurrendũ. Id tamen, quod ſuperiùs diximus, in memoriam reuocare oportet, liberos ad hæc officia diuerſimodè teneri, prout diuerſa eſt vniuſcuiuſque conditio, diuerſus ſtatus: quemadmodum ergò liberi coniugati non tenentur parentibus continuò adeſſe, iiſve cohabitare, ſeu eorum lateribus frequenter aſſidere: ſed ſatis eſt, quod in quantum rei familiaris commoda patiuntur, eos iuuent, iiſque præſtò ſint, niſi parentum grauiſſima neceſſitas liberorum aſſiduam, ac præſentem operam requirat. Ita quoque Clerici, ac Religioſi non tenentur adeſſe parentibus, relicto Dei cultu, vel eorum rebus inuigilare, & aſſiduè inſeruire; ſed ſatis eſt, quod precibus ſuis, orationibus, ſacrificiis, quantum poſſunt, eis opitulentur, & ſalutaribus monitis ac conſiliis, aliiſque, quibus à diuino famulatu minimè auocentur, eis auxiliari ſatagant: niſi fortè in has anguſtias parentes ipſorũ incidant, vt eis ſtatim mederi oporteat: nam vbi grauis eorum vrget neceſſitas, gratum Deo, & acceptum eſt, vt relictis etiam altaribus, ac cellulis, tandiu officium ſuſceptum deſerant, quandiu pietas, charitatis & iuſtitiæ ſimul officia in parentum ſubuentione concurrent. Tunc enim iuris naturalis, & diuini præceptum omni voto, & vinculo

potentius

(Margin letters: B, C, D)

Digitized by Google

A potentius quemuis hominem in quocunque ſtatu obſtringit: nec debent vota operibus iuſtitiæ naturale debitum ſoluentis, impedimento eſſe, quæ, vt æqua ſint, hanc ſemper reddendi parentibus, quod ex iuſtitia debetur, exceptionem inuoluere cenſenda ſunt. Neque hîc tergiuerſationis vllus locus eſt. Sed depoſito, vel dilato onere, quod noſtra voluntate nobis impoſitum eſt, ferendum illud æquo animo ac patienter, quod natura, ſeu potius, quod auctor naturæ Deus nobis impoſuit. Secus verò illibata regulari obſeruantiâ, & ſeruatis Clericalis perfectionis legibus, parentes à Clericis & Monachis iis auxiliis iuuari ſufficit, quæ & potentiſſima ſunt & perfectiſſima: precibus, ſacrificiis, votis, pro ipſorum ſalute litandum eſt. Præualent hæc auxilia carnalibus obſequiis, ad quæ ſi fortè nos blandæ vocent parentum preces, tenerioris quidem exigent pietatis teſtimonia, ſed non ſyncerioris, neque verioris. Quibus proinde ſi non omnino ſatiſfaciamus, nihil à recta ratione alienum facimus, niſi ij quoque ergà puerulos ingrati, vel minus beneuoli eſſe videntur, qui ſolidiores, ſaniores, ac meliores ipſis offerunt cibos, dum gratiores, ſed nocentiores poſtulant.
B Non ergo parentes triſtari debent, ſi Deo liberiùs ſeruiendi ſtatum amplectamur, ſi perfectiùs viuendi rationem aggrediamur: quod ſi contriſtentur, gaudendum erit cum [a] Paulo, ſi ad pœnitentiam contriſtentur, enitendúmq; erit vt vincamus in bono malum, & vt patientia noſtra, modeſtia, bono vitæ noſtræ odore, omniq;, qua fieri poterit ratione, parentum, ex minùs æquâ cauſa, fluentes abſtergamus lachrymas, quo tandē doleant ſe doluiſſe, & de noſtro in ſpiritali prouentu lætentur, cogitantes & ipſi ſpiritaliter proficere, ſicut plurimis accidiſſe experientiâ compertum eſt: ità enim liberi parentibus rationabilem triſtitiæ occaſionem præbere vetantur, vt tamen à piis atque religioſis obſequiis *Dei*, quibus parentes immeritò triſtantur, abſtinere non obligentur. [a] 1. Cor. 7.

XLVI. Vnde ruit argumentum, quod in confirmationem præcedentis adC ductum eſt; conſilia ſcilicet eligenda non eſſe neglecto præcepto: quod cùm verum ſit, falſum eſt quod poſteà aſſumitur, Clericos aut Monachos, qui inuitis parentibus, aut Clericale aut Monachale viuendi genus amplectuntur, conſilia ſequi, contempto de parentibus honorandis diuino præcepto; non enim violatur præceptum illud, nec iniuria parentibus infertur, etſi ipſis, vel renitentibus, vel inconſultis vtrumuis ſtatum amplectamur, non enim ius habent parentes, vt ab alterutro ſtatu liberos retrahant, qui verè liberi ſunt, vt conueniens ſuo ingenio, ſed maximè diuinæ gratiæ, ac vocationi vitæ inſtitutum ſequantur. Parentum autem ea in re conſilium ſæpè fallax; qui dum terrena cogitant, cœleſtia nos meditari non ſinunt; qui naturali quodam deſiderio ad prolis, cui ſtuduerunt, propagationem feruntur, vt in nepotibus ſuis quodammodo reuiuiſcant; quorum auctoritas, querimoniæ, & lachrymæ ad nos reuocandos à pietatis inſtituto magnas vires habent: quorum vel ipſe vultus mutâ quadam eloquentiâ nobis facilè perſuadet, quod à nobis obtinere ipD ſi deſiderant. Pietas quidem erga ipſos, vt eis ſubueniamus, nos hortatur; ſed ſeclusâ graui eorum neceſſitate, non impedit quominus Dei famulatui nos mancipemus: licet enim nulli aut Eccleſiaſticus, aut Monaſticus ſtatus præceptus ſit, omnibus tamen ad perfectionem anhelantibus vterque propoſitus eſt, qui nullo eius conſectandi impedimento retardantur. Itaque ſicut cõiugalis ſtatus nemini præceptus, officia ciuilia, vel magiſtratus nemini præcepta ſunt: coniugij tamen vincula pietas erga parentes nec remoratur, nec diſſoluit; & patriæ ſtudium parentum votis deſideriiſque præfertur: ita nullâ parentum vrgente neceſſitate, parentum diſſenſus impedimento eſſe non poteſt, quominus ſiue huic, ſiue iſti ſtatui nos addicamus. Quod autem Apoſtolus [b] epiſtolâ ad Timotheum primâ viduis imprimis præcipit, vt parentibus vicem reddant, & liberorum educationi ſtudeant: id & nos præceptum putamus eo, quo expoſuimus, ſenſu, iuxta ſingularum viduarum conditionem: nam quæ ab omni religionis vinculo ſolutæ ſunt, parentibus manent obnoxiæ, vt quantum liberorum educatio pati poterit, iis maximè aſſiduè miniſtrent, magiſque quàm [b] 1. ad Tim. 5.

ſi maritatæ eſſent, aut Deo deuotæ: eas verò, quæ regularem vitam amplexæ A ſunt, ab obligatione erga parentes & liberos non omnino ſolutas cenſemus: ſed nec eodem modo ad varia parentibus aut liberis exhibenda miniſteria adſtrictas, ſed prout fert earum ſtatus, cuius regulas obſeruare debent, niſi neceſſitate aliqua eas tranſgredi cogantur, vt ex prædictis patet, & fuſiùs infrà docebimus.

XLVII. In reſponſione ad ſecundam obiectionem, fatendum eſt, arctiùs quidem eſſe vinculum, quo liberi obſtringuntur parentibus, eo, quo ſerui dominis obligantur, ſi habeatur ratio radicis, ex qua vtraque oritur obligatio firmitatis, & indiſſolubilitatis vtriuſque obligationis: moderatius tamen eſſe vinculum obligationis filiorum erga parentes, temperatius, dulcius, minus ſeuerum, & quod maiori æquitate interpretandum ſit, quodque libertatem minùs præpediat, quàm obligatio ſeruorum erga Dominos. Etenim prioris quidem obligationis radix eſt neceſſaria, & naturalis generatio, nempe per quam liberi non prius eſſe incipiunt, quàm parentibus ſuis neceſſariò ſubdantur: poſterioris verò radix eſt vel caſus, vel peccatum voluntariè contractum: prior B naturali primæuo iure introducta eſt: poſterior iure gentium in pœnam peccati irrepſit: prior nunquam, poſterior quotidie vel lege, vel Domini voluntate, vel emptione neceſſariâ diſſoluitur. Prior tamen illa obligatio libertati nullatenus officit, neque enim imperium parentum filios ſeruituti addicit, ſed ſuæ libertati relinquit: poſterior ſeruitutem inducit, ſui diſpoſitionẽ non relinquit: prior in gratiam tam filiorum, quàm parentum inducta eſt: poſterior in gratiam tantùm dominorum, non ſeruorum: cùm ſcilicet prior hæc obligatio pietatis & amicitiæ ſit vinculum, nexúſque quidam gratitudinis, quem parentum beneficia induxerunt; cùm imperium parentis maximè ſit propter liberos ad eorum educationem & inſtitutionem, necnon totius humani generis ſocietatem. Prior denique ſuauis eſt & iucunda: poſterioris iugum durum, & onera grauia ſunt. Itaque ex eo quod filij parentibus obligentur, non ſequitur illos eâ poteſtate priuari, quæ omnium maximè expeti poteſt, libertate ſcilicet, ſeu facultate liberè de ſe diſponendi, & ſtatum vitæ pro ſuo arbitrio eligendi: ex cuius C libertatis iacturâ maximum liberis detrimentum infertur, minimum verò ad parentes ſolatium redundat: per ſeruitutem autem adimitur homini hæc facultas, ob cuius iacturam ſeruus dicitur: cùm è contra filij liberi dicantur, quod libertate eligendi & agendi potiantur. Vnde patet euidenter ratio, ob quam filij inuitis parentibus, Clerici vel Monachi fieri poſſint, ſerui inuitis dominis non poſſint. Ratio autem, quam adduxit [a] Concilium Chalcedonenſe ad prohibendas ſeruorum, renitentibus dominis, ordinationes, ne nomen Dei blaſphemetur, ad id valere non poteſt, vt ſimiliter prohibitæ filiorum inuitis parentibus ordinationes inferantur: nam imputari poteſt ad culpam ei, qui iniuriam alteri facit, ſi qui læſus eſt, ex eo nomen Dei blaſphemandi occaſionem ſumat: non tamen iure ſuo aut poteſtate quiſquam priuatur, quamuis ex eo quod ius ſuum repetat, aliquis malè affectus in blaſphemiam prorumpat: quare cum filius Eccleſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum eligens iure ſuo D vtatur: nemo ei crimini adſcribere, nemo hoc ei improperare debet, quod aliquis parentum ex eo blaſphemandi occaſionem ſumat: è contra verò, quia ſeruus ius non habet conſectandi illum ſtatum, qui ipſius Domino valdè ſit oneroſus, niſi ipſo conſentiente, blaſphemiarum Domini reus eſt, quas ille à ſeruo ſuo violatus, probabiliter effuſurus præſumetur.

XVIII. Curiales [b] autem abſque Principum permiſſu Monachos fieri quidam Imperatores prohibuere. Sed obſtiterunt huic legi Eccleſiæ Principes, eámque iniquam duxerunt & iniuſtam, à qua proinde Imperatoriâ ſanctione nullum firmum argumentum duci poteſt. Ipſi tamen [c] Curiales tam Eccleſiaſticis, quàm politicis legibus ordinari prohibiti ſunt, niſi principum indulgentiâ ab ea obligatione eximerentur: ex quo non rectè arguitur liberos abſque parentum conſenſu ordinari non debere, ob inſignes differentias, quarum aliquas hic notabimus: primam, quia Curiales ſæpius ad Eccleſiaſticum ſtatum

confugiebant,

[a] Cõc Chalced. can. 4.

[b] Lege Gregor lib 1. indict. 11 epiſt. 65. & lib. 2. epiſt. 67. indict. eadem.

[c] De his alibi, vt ſuprà monuimus.

Digitized by Google

A confugiebant, quò curiæ onera grauia, & difficilia vitarent: quibus proinde præcludendus erat aditus, ne & onera iſta desererentur, & inutiles operarij non ſatis honeſto fine ducti in Eccleſiam inuolarent: nihil autem huiuſmodi de filiis præſumi poteſt, quibus nihil charius eſſe probabiliter ſuſpicari poſſumus, quàm parentibus ſuis aſſidere, iiſque pro virili ſuccurrere. Alteram, quia Curialium officia cum Eccleſiaſt ici ſtatus honeſtate ac quiete repugnantia videbantur; ideóque ſtatim atque aliquis Clericorum catalogo inſertus erat, ab ordine Curialium expungebatur: filiorum autem ergà parentes obligatio per profeſſionem Clericalis vel Monachis ſtatus minimè extinguitur, nec officia omnia ergà parentes, iis ſtatibus aſſumptis, deſeruntur, ſed ſupereſt ſemper ratio aliqua iis officiis ſatisfaciendi quæ parentibus debentur; ſupereſt & obligatio iſta, licet non ad eadem, quæ prius, extendatur: proindéque neceſſe non eſt, vt conſenſus parentum in iis ſtatibus ſuſcipiendis intercedat, qui vinculum parentum ac filiorum non dirimunt. Tertiam, quia potuerunt ſaltem

B Eccleſiaſtici principes legem ferre, quæ Curiales ab Ordinibus ſacris arceret, quam legem ab iis latam eſſe nouimus: proindéque, qui contra hanc legem ex Curialibus ordinati ſunt, illegitimè ordinati fuerunt: parentes autem, quorum tantum imperium eſt œconomicum, nullam legem ferre poſſunt, quæ ipſorum filios non expectato illorum conſenſu ad ſacros Ordines properantes inhabiles efficiat, nec talis vlla lex à ciuili vllo, vel Eccleſiaſtico principe profecta eſt: itaque quantumcumque parentes renitantur, apti ſunt ad ſacram Ordinationem legitimè recipiendam.

XLIX. Quod de libertis adfertur, ex prædictis quoque facilè diſſoluitur: cùm enim liberti, ſi ingrati fuerint in patronos, in ſeruitutem reduci queant, non poſſunt cum tanto onere in Clerum, vel in Monaſterium admitti: tum etiam quod liberti ex ſua conditione viles quodammodo perſonæ videantur: indecorum autem eſt, quod ij ſaltem, qui in Clerum referuntur, vel ipſa conditione

C ſua vileſcant: tum quod periculum ſit, ne Clerus, vel Monaſterium ex ipſorum ordinatione aliquam moleſtiam patiantur. Quibus etiam rationibus aliam adiunge, quod liberti patronis ſuis ad operas quaſdam perſoluendas ſeueritatis lege obſtringantur: ideóque liberti inuitis dominis, quorum intereſt, ex Eccleſiaſtica & ciuili lege, ordinari, vel Monachorum cœtui aggregari legitimè non poſſint. Sed iſta omnium optima, quod nempe iidem liberti capite minuti ſint, nec perfecta libertate fruantur: quod eorum conditio ſeruitutis quædam ſit appendix in peccati pœnam inſtituta, & libertatem imminuat: proindéque nihil mirum, ſi pro arbitrio vitæ inſtituendæ rationem eligere nequaquam permittantur. Quarum omnium rationum nulla eſt quæ contra filios militet, quominus inuitis parentibus Deo ſe, ſiue in Clero, ſiue in Monaſterio deuoueant. Neque enim filialis ſubiectio, aut ſeruitutem inducit, aut ex ſeruitute naſcitur, aut libertatem imminuit, aut ad vlla officia Eccleſiaſtico ſtatui repugnantia obligat, aut ſeueritas lex eſt, ſed manſuetudinis; aut in pœnam peccati inſtitu-

D ta eſt; aut ex reliquiis peccati naſcitur, ſed naturæ valdè congrua, libertati nullatenus officit. Vnum eſt, quod in parentum gratiam (ſi tamen hæc verè gratia eſt, quæ filiorum libertati, ſaluti, ac proſperitati vt plurimum obeſt) videtur proferri poſſe: liberos nempe cum indigentiæ parentum ſubuenire teneantur, parentes eorum ordinationi ac profeſſioni Monaſticæ conſentire oportere, ne defectu conſenſus ipſorum, parentibus ad inopiam redactis, ipſi à Monachalis ordinis exercitiis, vel Eccleſiaſtici ſtatus functionibus auocentur. Verùm fruſtrà ob id parentum conſenſum requiſieris: quippe cùm eos etiam, quorum ordinationi, & in Monaſticum cœtum admiſſioni parentes non grauatè conſenſerunt, eorumdem parentum dura neceſſitas grauiſque egeſtas à Monaſterio reuocare, & à diſſeminatione Euangelij auocare poſſint, & debeant, ſi per alios parentum indigentiæ ſuccurri non poſſit, ipſi verò iiſdem ſubſidio eſſe queant: quandiu enim hæc vrget neceſſitas, nec alienâ operâ releuari poteſt, tandiu in hoc pro virili incumbere debent, vt debitam parentibus operam, relictis etiam altaribus perſoluant. Hincq; rectè quidem colligitur, illos nec in Clerum, nec

in Monaſterium recipiendos eſſe, quos videmus adeò parentibus neceſſarios, A
vt eorum ſubſidio deſtitutos probabile ſit eos in graues anguſtias redigendos:
tales, inquam, recipi non debere rectè arguitur, niſi prius huic periculo conſultum
ſit, vel Eccleſia, aut Monaſterium quæ filios recipiunt, parentum illorum
ſe ſuſtentationi obnoxia faciant. Sed non exinde colligi poteſt neminem inuitis
parentibus, aut Clericum, aut Monachum profiteri poſſe: præſertim
cùm rarus ſit iſte caſus, vt parentes ad inopiam redigantur, eorúmque inopiæ
filij per ſe ſuccurrere poſſint, per alios non poſſint: & quamuis iſte caſus frequentiùs
accideret, eidem parentum conſenſus nullatenus mederetur: quo
nempe etiam poſito obligatio ſemper ad ſubueniēdum parentibus perſeuerat.

L. Tertiæ aduerſariorum rationi par fere, quæ præcedenti, debetur reſponſio.
Neque enim ſequitur ex eo quod ratiociniis publicis obnoxij, prius ab iis
abſoluti eſſe debeant, quàm in Monaſterium vel Clerum admittantur; pari
ratione priùs ab omni onere filialis ſubiectionis ſolutos debere eſſe liberos,
quàm ſe diuino cultui mancipare poſſint: diſpar enim vtriuſque eſt ratio: Pri- B
mùm enim timeri poteſt, ne in fraudem contra Rempub. ij, qui ſoluendo non
ſunt, Monaſterium petant, vel Clericatum ſuſcipiant, vt eorum ordinum priuilegio
tuti, & fauore gratioſi, peculatus pœnam effugiant: nulla verò talis
ſuſpicio oriri poteſt, quaſi liberi ad vitandæ filialis ſubiectionis munia, Monaſticæ
vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ minus ſeueræ ſeſe ſint ſubdituri. Deinde
obſtricti ſemper remanent filij parentibus ſuis, ſiue ipſis conſentientibus, ſiue
diſſentientibus Clerici aut Monachi euadant, nec iure ſuo parentes ex eo fraudantur,
quod ipſorum filij vtrumuis genus vitæ ſuſcipiant: Contra verò Monachi,
quia propriis rebus renunciant, Monachalis profeſſionis incapaces
redduntur ad æs alienum perſoluendum: Clerici quoque ſaltem in eo perſoluendo
ex eo negligentiores euadunt, quod nec corpore luere poſſint, nec ad
turpia exercitia, quibus creditoribus ſatisfaciant, cogi queant. Denique optimum
duxit Eccleſia, vt nonniſi liber à prophanis negotiis in Clerum, vel Mo- C
naſterium vllus admitteretur, ne exinde ipſius animus à diuinis auocetur, &
diuina negligenter tractet, ſtatúſque Clericalis, ac Monaſticæ profeſſionis
turbetur: ſed pietatis officia, qualia ſunt quæ filiis à parentibus exhibentur,
nec Monaſticam, nec Eccleſiaſticam conditionem turbant, quæ vtraque ita
conſiliis Euangelicis adimplendis vacat, vt præceptorum obſeruationi præſertim
addicta ſit, & hæc nonniſi propter illa facilius exequenda ſelegerit: vnde
propter illorum obſeruationem ab vtrouis ſtatu aliquem reuocari alienum &
abſurdum cenſuit. Addit aliam rationem [a] S. Thomas, cum nempe, qui in alieno
ære eſt, ad illud ipſum reddendum obſtrictum eſſe: quia cùm ad aliquid
certum reddendum obligati ſimus, facultate exiſtente, eius ſolutionem quocumque
prætextu etiam religionis prætermittere non poſſumus: porrò (quod
alij, an verum ſit diſputent) eum, qui ſoluendo non eſt, ad nihil aliud teneri
quàm vt bonis ſuis creditori cedat, quod cùm fecerit, iam liberum eſſe. Filiorum
autem obligationem erga parentes determinatam non eſſe, nec certa eſſe D
liberorum erga ipſos officia, nec ſublato caſu neceſſitatis (in quo caſu alimenta
parentibus ſuppeditari tenentur) definita, ſed pro variis ſtatibus varia: proindéque
ob eorum ſolutionem liberos ab ingreſſu religionis, vel ordinatione
Clericali minimè retardari.

[a] D. Thomas 2. 2. q. 189. art. 6. ad 3.

LI. Clementis [b] Romani auctoritas, quæ quarto loco pro contraria ſententia
adducitur, ita intelligenda eſt, vt conſilij, non præcepti ſaltem pro præſenti
tempore vim habeat: ſi enim temporis naſcentis Eccleſiæ habeatur ratio,
quo etiam inter Chriſtianos, & Paganos matrimonia contracta tolerabantur,
quæ iam Eccleſia dirimit, ne videlicet paganis offendiculo Chriſtiana lex eſſet:
ſi, inquam, huius temporis, quo conſtitutiones Apoſtolicæ à Clemente
ſcriptæ ſunt, habeatur ratio, ſaluberrimè conſultum, imò & præceptum fortè
fuiſſe pro hoc tempore iudicabimus, ne ad Euangelij prædicationem, qui parentibus,
vel liberis, vel vxori obnoxij eſſent, mitterentur: ne fortè exinde ſumerent
Ethnici deteſtandæ religionis noſtræ, & deferendi apud Ethnicos Magiſtratus

[b] Clemens lib. 3. recogn. cap. 7.

giſtratus

A giſtratus eos Euangelij præcones, qui hæc chariſſima pignora diuini cultus gratiâ diſſeruiſſent. Et certè hoc etiamnum tempore fatemur eos cæteris paribus ad Euangelij prædicationem aptiores eſſe, ac præ cæteris deligendos, qui nullis eiuſmodi impedimentis diſtinentur. Vel certè negat ſolùm S. Clemens admittendos illos ad Euangelij propagationem, quorum operâ ad ſuam ſuſtentationem parentes indigerent, quos pariter nefas eſſe, vel Clericorum, vel Monachorum albo inſcribere iam ſæpè docuimus.

LII. Gangrenſe [a] Concilium, cuius ſuffragio præſertim aduerſarij gloriantur, hoc duntaxat intendiſſe conijcio, vt nempe damnet eos, qui parentes alienæ opis indigos, prætextu religionis deſererent, quod licitum eſſe Euſtathiani hæretici, contra quos Concilium iſtud celebratum eſt, pertinaciter aſſerebant: in quorum nos ſententiam minimè deſcendimus, ſed idipſum, quod Concilium vetuit, illicitum eſſe arbitramur. Quod ſi quippiam amplius Concilium definiuiſſe placeat, temporaria fortè iſtius Concilij fuit conſtitutio in B odium Euſtathianorum, vt ab iis Catholici diſcernerentur: cùm enim, (vt ex epiſtola [b] Synodali huius Concilij animaduertere poſſumus) Euſtathiani iſti in extollendâ Monaſticæ vitæ profeſſione adeò excederent, vt Chriſtianis, niſi omnibus ſuis renunciarent, nullam ſpem ſalutis reliquam eſſe contenderent, ideóque & coniuges à ſe inuicem, & liberos à parentibus quantumuis indigentibus, & parentes à liberis, quibus parentum prouidentia ſubſidiáque neceſſaria erant, & ſeruos à dominis, religionis prætextu, neceſſariò ſeparandos pronuntiarent: Concilium fortè, vt hunc errorem funditus exſtirparet, eiúſque fautores à Catholicis diſcerneret, prudenter vetuit, ne quiſquam abſque parentum conſenſu Monaſticam regulam amplecteretur: quam conſtitutionem pro hoc tempore æquam fuiſſe dicere poſſumus, licet pro præſenti nullum tale iugum nobis imponat.

[a] Conc. Gangrenſe c. 16.

[b] Epiſtola Synodalis Côc. Gangrenſis.

LIII. Ad alium eiuſdem [c] Gangrenſis Synodi canonem, qua parentes prohi- C bentur, ob Monaſticam exercitationem liberos deſerere, eadem eſt reſponſio: dummodo tamen illud adiungi placeat à D. Thomâ [d] prudenter obſeruatum, putà, *quod parentes habent rationem principij, in quantum huiuſmodi: & ideò per ſe eis conuenit, vt filiorum curam habeant: & propter hoc non licet alicui filios habenti religionem ingredi, omninò prætermiſsâ curâ filiorum, id eſt, non prouiſo qualiter educari poßint: dicitur enim primæ ad Timotheum quinto, quod ſi quis curam ſuorum non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior: per accidens tamen parentibus conuenit, vt à filiis adiuuentur, in quantùm ſcilicet ſunt in neceßitate aliquâ conſtituti: & ideò dicendum eſt, quod parentibus in neceßitate exiſtentibus, ità quod commodè, aliter quàm per obſequium filiorum ſubueniri non poßit, non licet filiis prætermiſſo parentum obſequio religionem intrare: ſi verò non ſint in tali neceßitate, vt filiorum obſequio multum indigeant, licet filiis religionem intrare, etiam contra præceptum parentum* Hæc D. Thomas, qui alibi [e] hoc inter obligationem parentum erga liberos, & liberorum erga parentes diſcrimen ex Apoſtolo confirmat dicente, [f] filios non debere theſauriſare parenti- D bus, ſed parentes filiis, quod ita ab Apoſtolo dictum interpretatur, vt quid per ſe fieri oporteat Apoſtolus fuerit intuitus, non quid per accidens: nam eſto per ſe parentes liberis prouidere alimenta teneantur, non liberi parentibus; per accidens tamen, ſi parentibus neceſſitas aliqua ingruat, cui filij mederi poſſint, debent ipſi parentibus vices rependere, &, vt aiunt, *ἀντιπελαργεῖν*, quo ſuo debito, cui nunquam plenè exoluendo pares erunt, ex parte ſaltem ſatisfaciant.

[c] Idem Côc. c. 15.

[d] D. Thomas in corpore citati articuli.

[e] Legatur etiam idem D. Thomas 2. 2. q. 101. art. 2.

[f] 2. ad Cor. 12.

LIV. Elizæi [g] exemplum noſtræ ſententiæ nequaquam præiudicat: permittitur enim ei & ad patrem, & ad matrem accedere, antequam ſe in diſciplinam Prophetarum daret, quia ſecuturus ſciebatur: neque nos improbamus, quinimò conſulimus, vt ij parentes adeant, nec, niſi petitâ a b iis licentiâ, è paterna domo diſcedant, qui vel parentes, vel cordatos, vel morigeros ac pietati addictos nacti ſunt: vel qui ſatis ſe conſtantes fore confidunt, vt eorũ ſiue blanditias, ſiue minas non vereantur: optabile ſiquidem ipſis eſt, ſi parentum veluti manibus ad Dei cultum deducantur, & perceptâ ab iis benedictione tam Clericalem, quàm Monaſticam, ab Antiſtite, vel Præpoſito Monaſterij percipien-

[g] 3. Reg. 19.

dam diſponantur: tantúmque abeſt, vt Elizæi exemplum noſtram ſententiam A
deſtruat, vt in ipſo oſtendi dicat Ambroſius [a] cœleſtis viri typum ac figuram,
qui relictis omnibus ſequitur Dominum, vitæq; perfectioris abripuit inſtitu-
tum. Hoc enim de Elizæo [b] Scriptura ſacra refert, quod cùm in duodecim boũ
iugis ſeu paribus agrum coleret, proiecto ſuper eum Eliæ pallio, bobus ſtatim
relictis poſt eum cucurrerit, hoc tantum poſtulans, vt poſt datum patri, ac ma-
tri oſculum, ipſum ſequeretur: quo dato, ſtatim boum pare mactato, aratrum
ipſum in ignem immiſiſſe legitur, quo carnes citiùs coqueret, quas vbi po-
pulo diſtribuit, conſurgens abiit, & ſecutus eſt Eliam. Ex hac autem Elizæi
hiſtoria patet, quàm feſtinanter ipſe diuinæ gratiæ obedierit, quàm properan-
ter diuinæ vocationi paruerit, cùm & cucurriſſe dicatur, & oſculum parenti-
bus ſtatim infixiſſe, & præ feſtinatione non expectatis aliis lignis, quibus ignem
foueret, aratrum ipſum incendiſſe, & conſurgens abiiſſe poſt Eliam ſcribatur.

LV. Multominus vrget [c] Gregorij Nazianzeni exemplum, qui eremum de-
ſeruit, vt patri in Epiſcopali dignitate conſtituto, contra Arianos per totum B
tunc temporis Orientem erroris ſui virus reſpergentes, fortiter dimicanti præ-
ſens adeſſet: quæ quidem officia Monaſticæ ſolitudini, infeſtantibus præſer-
tim tot, ac tantis Eccleſiam malis, proculdubio præferenda erant, ſi cui verò,
maximè Gregorio in virtutum habitu obfirmato, & qui cum ingentis apud
omnes eſſet auctoritatis, fidelibus maximum allaturus erat ſolatium, hæreti-
cis terrorem. Cæterorum Sanctorum quæ vulgò adferuntur exempla nihil
moror. Scio multos v. gr. SS. Abrahamum Anachoretam, Alexium, & alios
parentum auctoritate inductos nuptiis conſenſiſſe: quos nemo vituperare au-
deat, quod in re conſilij, non præcepti parentum voluntati aſſenſerint, & ſe-
quentes nuptias, ad quas alios concupiſcentia carnalis allicit, ſpiritum ipſi cum
carne crucifixerint, renitentémque animam parentum imperio ſubdiderint.
Diuinæ tamen prouidentiæ mirari lubet arcana, qui eorum plurimis has vires
addiderit, vt qui parentibus nimium addicti, & humi proſtrati videri poterant, C
duplicatâ veluti gratiâ fortiores reſurgentes, ſatis habuerint animi, vt à con-
iuge, & à parentibus ſepararentur, adeò vt ad hoc tantum permiſiſſe Deus
videatur, quod nuberent, vt & maiori contemptu corporales delicias calca-
rent, & quæ in terra ſunt chariſſima ſimul relinquerent, & mulier per virum
fidelem, vir per mulierem ſanctificaretur.

LVI. Conſtitutiones [d] SS. Baſilij, ac [e] Benedicti, quæ pro nono contrariæ
ſententiæ argumento proferuntur, non magnam nobis moleſtiam faceſſunt:
ſuadere enim tantum dici poſſunt vt ſine parentum conſenſu filijfamilias in
Monaſteriis non facilè admittantur: ne videlicet parentum clamoribus Mo-
naſtica quies, cui maximè conſultum volunt, perturbetur: non tamen defi-
niunt iſtæ regulæ, quod illicitum ſit liberis, abſque parentum conſenſu, hanc
vitæ rationem ſequi, vel quod illicitum ſit Monaſteriorum præfectis tales ad-
mittere. Sed ne quidem Baſilij canon quidquam in ea re ſuadet, vel diſſuadet,
multominus aliquid præcipit, aut vetat. Canon enim iſte loquitur de infanti- D
bus, non de adultis. At certum eſt infantes nonniſi cum parentum bonâ ve-
niâ, in quorum, ante pubertatis annos, omnimodâ ſunt poteſtate, in Mona-
ſteriis non eſſe recipiendos. De adultis & puberibus tota eſt quæſtio. Nec à San-
ctiſſimis vtriuſque ſeu S. Baſilij, ſeu D. Benedicti regulæ profeſſoribus id ſem-
per adeò exactè obſeruatum fuiſſe, vt parentum conſenſum ad receptionem
in Monaſterium tanquam neceſſarium requirerent, pluribus exemplis mon-
ſtrari poſſet. Sed facta Patrum minùs vrgemus, quàm dicta.

LVII. Illud autem, quod ex nuptiarum, & Monaſticæ, vel Clericalis profeſ-
ſionis comparatione deducitur argumentum, facilè ruit. Primùm enim ea non
eſt parentum auctoritas, [f] vt filios ſuos pro arbitrio in Matrimonium collo-
cent, eóſque inuitos nuptui dent, prout libuerit, quamuis ſine rationabili cau-
ſa parentibus diſſentire nefas ſit, eóſque liberorum vtilitatibus in coniuge eli-
gendo conſulere oporteat. Secundò, non debent parentes liberos ſuos ad cœ-
libatum adigere, eóſque ad cœlibem vitam perpetuò, vel nimis diu agendam
cogere,

[a] Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 30.

[b] 1. Regũ 19.

[c] Gregorius Presbyter in vita Nazianzeni.

[d] Baſilius de inſtitut. Monaſt. cap 2 & in regulis fuſius diſputatis cap. 15.

[e] Regula D. Benedicti.

[f] Legatur D. Thomas ſupplem. quæſt. 47. art. 6. in corpore. Et Trid. Synod. ſeſſ. 24. de reform. cap. 1.

A cogere, ſed dotare tenentur pro facultatum ſuarum modulo, vbi ad maturam ætatem peruenerint, vt conſtanter omnes affirmant, legum accedente etiam auctoritate. Cuius rei nulla alia eſt ratio, præter iſtam, quod in vitæ conditione amplectenda libera eis facultas relicta ſit, non obſtante paterno imperio. Ex qua proinde nuptiarum comparatione cum Clericali, vel Monaſtica profeſſione noſtra potius ſententia quàm aduerſariorum adſtruitur. Etenim parentum conſenſum ad nuptias liberorum ſuorum magis requiri, quàm ad Clericalem vel Monaſticam profeſſionem nemo non ſibi facilè perſuadebit, qui nempe attentè cogitauerit quantum parentum interſit, in quam liberi ſui familiam miſceantur, quibus ſobolem ex eo coniugio daturi ſint, & hæredes: ad quos, vel ſaltem, ad quorum poſteros, alienæ familiæ commoda vel incommoda, honorem vel infamiam, nobilitatem vel ignobilitatem, aliáque id genus transferunt; quibus tandem nouos affines gratos, vel ingratos non ſine maxima animi voluptate aut dolore nuptiæ iſtæ conciliant. Ex eóque proinde quod parentum adeò interſit, quibus liberi ſui nubant, ſequitur vt plurimùm parentum
B conſenſum ad legitimas nuptias filiorumfamilias neceſſarium eſſe: nihil verò eiuſmodi parentum intereſt, quod ſe Monaſterio, vel Eccleſiæ filiusfamilias deuoueat: proindéque non adeò parentum conſenſus ad Monaſticam filiorum profeſſionem, vel Clericalem, quàm ad ipſorum nuptias requiritur.

XLVIII. Vltima aduerſariorum ratio, quâ noſtræ ſententiæ argumenta vellicare conabantur, ex prædictis confirmata manet: ità enim noſtram ſententiam muniuimus, vt non facilè aduerſariorum effugiis pateat. Illa autem aduerſariorũ reſponſio, quod ea, quæ pro noſtrâ ſententiâ Scripturæ ſacræ teſtimonia produximus, ad ſolos Apoſtolos referenda ſint, non ad omnes Chriſtianos, eóſque præſertim, qui Apoſtolos imitari, eorúmque vitam referre contendunt, periculoſa eſt, quâ nempe ſemel datâ, nihil ferè ſuperſit, quod vel ad Eccleſiæ diſciplinam firmandam, vel ad morum noſtrorum informa-
C tionem ſtabiliendam, ex Scriptura deducere poſſimus, quaſi verò non [a] *quæcunque ſcripta ſint ad noſtram*, vt inquit Paulus, *doctrinam ſcripta ſunt, vt per patientiam, & conſolationem ſcripturarum ſpem habeamus:* quaſi non Chriſtianos omnes, [b] vt eſſent imitatores ſui, ſicut ipſe Chriſti, diuinus hortatus fuerit Apoſtolus. Sed & in præſenti negotio Apoſtolorum omnia relinquentium, vt ſequerentur Dominum, & Chriſti præcipientis omnia propter ſe relinqui ſententiam, ad nos ipſos trahendam egregiè docet Chryſoſtomus, [c] *ſi tantum*, inquit, *propter illos dicta fuiſſent, ſcripta non eſſent: nunc autem dicta quidem ſunt propter illos, ſcripta propter nos.* Pluribus in aduerſariorum aliis reſponſionibus refellendis inſudare non licet, ne operam perdere, & actum agere videamur.

[a] ad Rom. 15.
[b] 1. Cor. 11.
[c] Chryſoſtomus.

ARTICVLVS II.

D *De vi, & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel Monaſtici ſtatus electionem.*

§. I.

Parentes liberos Deo vouere poſſe.

I. ALTERA quæſtio præcedenti valdè affinis eſt: cùm enim ſuperiùs examinauerimus, quam parentum interceſſio moram, quemve obicem ſacræ Ordinationi, ac Monaſticæ profeſſioni adferre poſſit: iam vtique tractandum eſt, quam vim ad Clericalem vel Monaſticam profeſſionem parentum imperium in liberos habeat, vel quam ipſis obligationem inducat: in qua pariter quæſtione eumdem, quem in præcedenti ſecuti ſumus, ordinem ſedulò ſeruauimus, vt certiora præponamus, quæ magis dubia erunt, ea ſubiungamus.

II. Plures olim parentes prolem necdum natam Deo piè vouiſſe, Deumque A parentum vota grata habuiſſe liquidò conſtat. Cuius rei exempla vel ex ipſa ſacra Scriptura deſumimus, ex qua nempe habemus [a] Samuelem & [b] Samſonem Deo priùs conſecratos quàm natos, & parentum votis à Deo vix ſine miraculo impetratos. De [c] Ioanne Baptiſtâ, & [d] Beata Virgine eadem traditio eſt; ideóque Beata Virgo, conſtanti Eccleſiæ voce, templo deſeruitura à primis infantiæ annis oblata eſt: quemadmodum & Samuelem puerulum templo oblatum ex Scriptura didicimus: ſed & Samſon parentum voti tenax Nazaræus factus toto vitæ tempore à vino abſtinuit, alióſque Nazaræorum ritus religioſè obſeruauit: & Ioannes Baptiſta Deo conſecratus in Dei famulatu & cultu religioſiſſimè victitans, parentum ſpes votáque longè ſuperauit. Et ne plura à Iudæis exempla requiramus, vſitatum id ex lege fuiſſe [e] Domini colligimus: ex qua conſtat primogenitos omnes cùm maſculini tum fœminini ſexus Deo conſecratos ac ſanctificatos fuiſſe, qui niſi à parentibus perſoluto pretio redimerentur, manere debebant in templo. Vnde & [f] Virginum quoque conſecratarum locus in templo erat, non ſolùm Leuitarum. B

III. Talibus itaque documentis informati Chriſtiani eamdem conſuetudinem obſeruarunt; quam piam & æquiſſimam eſſe defendit [g] Origenes. Atque vt ex multis exemplis, quæ ad hoc probandum adduci queunt, aliqua proponamus, fertur [h] Gregorij Nazianzeni mater, cùm maſculâ prole careret, eiúſque habendæ cupiditate flagraret, pollicita eſſe, ſi quem ei Deus filium concederet, eum ſe Deo conſecraturam; quemadmodum Anna Samuelem Deo deuouerat: nec irritæ eius preces fuiſſe narrantur: non longè enim poſt maſculum enixa dicitur, qui per viſum ei oſtenſus, antequam naſceretur; natus autem inſignis Eccleſiæ Doctor euaſit, & piè ſanctéque educatus, boniſque literis inſtitutus, cum Baſilio poſtea Monaſticem amplexus eſt, ſolitudinis valdè ſtudioſus, tum ad Epiſcopatus apicem per gradus promotus eſt, & in Eccleſiaſticis officiis magno totius populi Chriſtiani fructu ſe exercuit. Legitur egregius ſanctitate & miraculis [i] Nicolaus, poſteà Myrenſis C Epiſcopus, Deo, à parentibus deuotus, *donumque precationis* creditum fuiſſe. Idem de pluribus teſtatur [k] Hieronymus. Primùm enim inter Aſellæ laudes reponit, quod in matris vtero benedictum ei fuerit, antequam naſceretur, *quod in phiala nitentis vitri, omnique ſpeculo purioris patri Virgo tradita per quietem: adhuc infantiæ inuoluta pannis, & vix annum decimum ætatis excedens, honore futuræ beatitudinis conſecrata ſit*; poſt annum duodecimum pudore proprio Monaſticum inſtitutum arripuerit, elegerit, tenuerit, ceperit, impleuerit. Paulam [l] quoque Lætæ filiam, Paulæ ſenioris neptem, prius Chriſto conſecratam fuiſſe refert, quàm genitam; ante voto, & futuræ virginitatis repromiſſione, quàm vtero conceptam. Atque vt idem Lætæ ſuadeat quam curam Virginis ſuæ gerere debeat, terribile exemplum proponit Prætextatæ nobiliſſimæ fœminæ, quæ iubente viro Himetio Euſtochij patruo, huius habitum cultúmque mutauit, neglectũ crinem mundano more pexuit, vincere cupiens & matris deſiderium, & filiæ propoſitum: nec impunè id tulit: eadem ſiquidem D nocte cernit illa inſomniis Angelum terribili voce minitantem, & hæc verba frangentem: Tune viſa es viri imperium Chriſto præferre, caput virginis Dei tuis ſacrilegis manibus attrectare, quæ iam nunc areſcent, vt ſcias excruciata quid feceris, & finito quinto menſe ad inferna duceris, ſi in ſcelere perſeuraueris, & marito ſimul orbaberis, & filiis: omnia verò ordine expleta fuiſſe teſtatur, adeò vt ſeram miſeræ pœnitentiam velox ſignificaret interitus: quo narrato exclamat Hieronymus: [m] *ſic vlciſcitur Chriſtus violationes templi ſui: ſic gemmas & pretioſiſſima ornamenta defendit: quod retuli, non vt infelicium calamitatibus inſultarem, ſed vt monerem quanto metu, & cautione ſeruare debeas, quod ſpopondiſti. Offerre, necne filiam tuæ poteſtatis fuit; vt oblatam non negligas, ad periculum tuum pertinet: alia enim conditio tua, quæ prius eam vouiſti, quàm conciperes.* Similiter [n] Ruſticum Monachum ipſe narrat Samuelis exemplo, Deo, antequam naſceretur, deuotum fuiſſe.

[a] 1. Reg. c. 1.
[b] Iudic. c. 13.
[c] Hieronym. epiſt. ad Lætam.
[d] Damaſc. lib. 4. de fide c. 15. Nyſſen. ſerm. de Natiuitate Chriſti. Euodius apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. Germ. Conſtant. ſerm. de præſentat. Andreas Cretenſis ſerm. de S. Deipara. Georgius Nicomed. Preſb. ſerm. de præſentat.
[e] Exod. 13. legatur Nyſſenus ſupra.
[f] Lib. 2. Machab. cap. 3.
[g] Origen. homil. 11. in Leuitic.
[h] Gregorius Preſb. in vita Nazianz. & Gregor. ipſe orat. 2.
[i] In vita S. Nicolai auctore Metaphraſte cap. 2.
[k] Hieronym. epiſt. ad Marcellam epiſt. 15.
[l] Idem epiſt. 7. ad Lætam, & in Epitaph. Paulæ ſenioris auiæ iunioris, epiſt. 27.
[m] Hieron. ad Lætam ſuperiùs.
[n] Idem epiſt. 4. ad Ruſticum.

A IV. Quid referam Iulianam, quæ tres filias filiumque Deo, antequam naſcerentur, teſte [a] Ambroſio, deuouit. Quid Euſebium, [b] quem idem Ambroſius laudat, quòd Ambroſiam filiam Deo deuouiſſet: in cuius rei commendationem hæc addit, *quod vtinam parentes & meminiſſent, & facerent:* cuius ſcilicet voti confirmationem ex Apoſtolo deſumit docente, eum, qui ſeruat virginem ſuam, bene facere, qui matrimonio iungit, bene facere, qui non iungit, meliùs facere. Eumdémque morem alibi ipſe approbat: [c] *ſi,* inquit, *decorem puellæ aſpiciens ſacræ, venereris Dominum Ieſum, quod in teneros annos venerit ætas ſenectutis vita immaculata, & ipſe filiam tuam afferas, vt pio cõſecretur velamine, &c. per has feneſtras aſpicit Chriſtus, vt vocet ſponſam.* Quid memorem [d] S. Ermenoldum, quem parentes Hirſaugienſi Monaſterio, quod tunc pietatis laude florebat, Domino ſeruiturum deuouerunt; *quemadmodum Anna Samuelem:* vt habet, qui eius vitam conſcripſit iuſſu Vdalrici Abbatis S. Georgij in Bruſeningem, habitus fidelis ſcriptor? Quid S. [e] Adalbertum Ordinis Carmelitarũ, qui cùm graui morbo peri-
B clitaretur, parentum voto, Eccleſiæ miniſterio dicatus, annuente ſtatim Deo, conualuit? hunc autem ſub altare Mariæ Virginis poſitum, iis verbis conceptis deuotum accepimus, *Non nobis Domine, non nobis viuat puer iſte, ſed Clericus in Dei matris honorem portet iugum tuum pulchrâ ceruice.* Quid S. Andream [f] Feſulanum poſtea Epiſcopum eiuſdem Ordinis inſigne ornamentum, qui à parentibus Deo deuotus, antequam in lucem editus diſſolutiorem prius vitam, fruſtrà admonente matre, vixit, ſed caſtigatiſſimam poſtea & innocentiſſimam duxit? Quid S. [g] Franciſcum de Paulâ, quem qui eius vitam ſcripſere, Deo priùs deſtinatum quàm natum, & alterius S. Franciſci precibus impetratum referunt. Dies me ſingula referentem exempla deficeret. Legatur, ſi placet, S. [h] Thomas, qui morem iſtum vſitatum fuiſſe, vt pueri à parentibus Monaſterijs offerrentur, varijs exemplis oſtendit. Cui etiam conſuetudini comprobandæ conuenientiſſima ex dicendis argumenta accedent: Sicut etiam ex iſtis, quod [i]
C Carthaginenſe tertium impuberes Lectores, cùm ad pubertatem venerint ad continentiam profitendam cogi docuerit, quod Victor [k] Vticenſis infantulos, Venantius [l] Fortunatus infantes, ad lectionem, & cantum in Eccleſia receptos tradant: hos enim à parentibus oblatos fuiſſe nemo prudens inficiabitur.

V. Ritus autem deuouendi Deo ac conſecrandi Monachum hîc aliquando legitur obſeruatus. Primùm vt tempore oblationis votiuus puer ad altare à parentibus offerretur, vt habetur in conuentu [m] Aquiſgranenſi: alterum vt nonniſi pluribus præſentibus hæc liberorum, quæ fit à parentibus oblatio, accepta à Monaſteriorum præfectis haberetur: ad quod probandum adferri poteſt, tum prædictum [n] Aquiſgranenſe capitulum: tum canon octauæ ſeu nonæ Synodi, apud Gratianum, qui eſt Baſilij in regulis eiuſdem fuſiùs diſputatis, *Oportet* [o], inquit Gratianus, *infantes cum voluntate, & conſenſu parentum, imò ab ipſis parentibus oblatos, ſub plurimorũ teſtimonio ſuſcipi, vt omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominũ peſſimorũ.* Nihil tale in prædictis Synodis legitur: id autẽ ſtatuit Baſil.
D quod eundẽ videtur habere ſenſum, [p] *τὰ δὲ ὑπὸ γονεῦς ὄντα, παρ' αὐτῶν ἐκείνων προσαγόμενα, ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων δεχόμενοι, ὥστε μὴ δοῦναι ἀφορμὴν, τοῖς θέλουσιν ἀφορμὴν. ἀλλὰ πᾶν ἄδικον στόμα τῶν λαλούντων καθ' ἡμῶν βλασφημίαν ἐπιφραχθῆναι,* Latinè tem hoc ipſum ità verteris, *qui autem ſub parẽtibus ſint, eos ab ipſis ad nos adductos multis adhibitis teſtibus recipiamus, & non demus occaſionem ijs, qui volunt occaſionem, ſed omne iniuſtum os eorum, qui contra nos blaſphemiam loquuntur obſtruatur.* Deinde conſuetum etiam erat, vt petitio parentũ, manuſque pueri oblati, vel ipſe puer, altaris pallio, ſeu palla, qua nimirũ altare tegi, velari, atque ornari mos erat, inuoluerentur. Pro huiuſce moris cõfirmatione duo adducere poſſum, primũ regulam S. Benedicti, [q] vbi hæc habentur, *ſi quis forte de nobilibus offert filium ſuum Deo in Monaſterio, ſi ipſe puer in minoritate eſt, parentes eius faciãt petitionem, quã ſuprà diximus, & cũ oblatione ipſam petitionem, & manum pueri inuoluant in pallâ altaris, & ſic eum offerant.* Alterum, epiſtolam Nicolai primi ad Epiſcopos regni Ludouici apud [r] Gratianum, in qua ad infirmandam Lamberti cuiuſdam Monaſticam profeſſionem, qui cogente patre cucullam induerat, hæc pater eius, Atho nomine, ſub adiu-

[a] Ambroſius in exhortatione ad virgin.
[b] Ambroſ. de virginis inſt. cap 1.
[c] Idem enarratione 6. in Pſalm. 118. octonario 6.
[d] In vita S. Ermenoldi apud Sur 6. Ianuarij.
[e] In vita S. Adalberti c. 2. apud eund. 23. Aprilis.
[f] In vita S. Andreæ Feſul. Epiſcopi apud eund. 23 Aprilis.
[g] In vita S. Franciſci de Paula 2. Aprilis.
[h] S Thom. opuſc. contra detrahent. à ſtatu relig.
[i] Carth. 3. c. 9.
[k] Victor. Vtic. de perſec. Vandal. li 3.
[l] Venant. Fortun lib. 2. in carm. ad Clerũ Pariſ. quo ſtatum huius Eccl. ſub S. Germ Pariſienſi deſcribit.
[m] Aquiſgr. conuent. ſub Paſch. 1. c. 36.
[n] Aquiſgr. Ibidem.
[o] can. oportet 20 quæſt. 2.
[p] Baſil. in regulis fuſiùs diſput. reſpõſ. ad interrog. 15.
[q] Regula S. Benedicti c. 59. apud Proſperum Stellartium, in fundam. & reg. omnium ordin.
[r] can. præſens 20. qu. 3.

ratione à Summo Pontifice interrogatus, reſpondit, *neque ego pater eius pallio* (alias *pallâ*, vt habent aliquot manuſcripta, male autem apud[a] Iuonem *palea*) *altaris indutum illud obtuli, neque à quocumque ſacerdote vel Abbate, vt mos poſcit, benedictione perceptâ, regulæ vnquam ſe Monachum futurum promiſit* Quæ ſane verba oſtendũt, in more poſitum fuiſſe, vt offerendus puer in Monachum, altaris pallâ, ſeu pallio, id eſt, ſindone, quæ altare velat, ac tegit, obuolueretur: in ea ſiquidem acceptione pallas altaris dixit [b] Optatus Mileuitanus, quas pallia Victor [c] Vticenſis appellauit: pallas quoque tam iſta vela altaris, quã ſindones in quibus Chriſti corpus conſecratur appellant Clemens [d] epiſtolâ 2. ad Iacobum fratrem Domini [e] Capitularia Caroli [f], Vetus Ordo Romanus, & alia paſſim. Soter [g] verò obſcurius, ſed [h] Damaſus in vitâ Syluestri clarius pallas pro quibuſlibet Eccleſiaſticis veſtibus vſurparunt: in quâ forte acceptione in legibus[i] quoque Baiuuariorum ſumi poſſunt. Cæterum eundem ritum, cùm quis pariter ad Clericatum Deo à parentibus offerretur, ſeruatum fuiſſe ſi coniiciam, non videbitur ſuſpicio mea à veritate aliena, quàm, quæ ſuprà de[k] S. Adalberto diximus, non parum confirmant.

A B

[a] Iuo parte 33. 108. 118.
[b] Optatus Mileuit. li. 6. aduerſus Parm.
[c] Victor Vticenſis lib. 1 de perſecutione Vuandal.
[d] Clemens ep. 2. ad Iacobũ, refert. c. altaris, & can. nemo de conſecrat. diſt. 1.
[e] Capit lib. 7. cap. 354.
[f] Vetus Ordo Rom. in ordin Subd.
[g] Soter ep. 2.
[h] Damaſ. in vita Syluestri.
[i] leges Baiuuar ſeu Boior. tit. 1. cap. 3. §. 3. in Cod leg. antiquar. vide Gloſſam in can. altaris pallæ citat.
[k] vide ſup. num. 4.

§. II.

Parentes ſuauiter eniti debere, vt liberos inducant ad ea adimplenda quæ vouerint.

VI. Iis adiungo maximam debere eſſe parentũ curam, vt ij, quos Deo deuouerunt, liberi, eam vitæ rationem ineant, quã vouerunt: ideoque non ſolũ ad illud vitæ genus amplectendũ eos monere, impenſiuſque hortari debent: verùm etiã cùm puerorum inſtitutio maximi ſit momenti, vt flexilia eorum ingenia, in quã voluerimus partem, conuertantur, id maximè ſatagere parentes debent, vt ij quos Deo deuouerint, ita inſtituãt, vt ſenſim eis Clericalis, vel Monachalis ſtatus cupiditatem inſtillent, & eius, quam vouentes ſibi propoſuerunt, conditionis, oneribus aſſuefaciant. Qui enim tale votum emiſit, id vtique vouiſſe videtur, quod in ſuâ poteſtate erat, id ſe facturum omne pollicitus eſt, quo voti executio procurari poſſit. Eniti itaque debet ſummo ſtudio ſummaque induſtriâ, ne ſit irritum votum, omnem mouere debet lapidem, ne promiſſâ Deus priuetur victimâ: Si enim per ipſum ſtet quominus filij propoſitum adimpleant, & præſcriptũ vitæ genus abripiant, Deo ipſe ſubtrahit quod ſacrauit, fidem ſuam frangit, Dei maieſtatem violat. Nec putemus ſatis eſſe quod filios à voti executione non reuocet, niſi & piè fideliterque vrgeat, moneat, diligentérq; voti executioni prouideat: non enim ſolũ reuocatione, verùm etiam negligentiâ & incuriâ votorum religio violatur. Reus eſt violatæ fidei tam qui votum ſoluere renuit, quàm qui ſolui non diligenter procurat. Graui proinde crimine ſe obſtringit, qui aliter liberos Deo conſecratos inſtituit, quàm conditio vitæ ad quam filios deſtinauit, requirat. Quare quod ſecundùm 70. Interpretes dixit Salomon.[l] *Laqueus eſt viro forti, citò aliquid de ſuis, ſiue quippiam propriorũ ſanctificare, poſt votum enim feciſſe pœnitere cõtingit:* Id non ſolũ de noſtris rebus, quas ſemel cõſecratas in vſus noſtros reuocare nefas eſt, ſed de nobis ipſis, perſoniſque nobis ſubditis intelligit [m] Origenes: *Ne ſi*, inquit, *nos ipſos vel filios, vt Anna Samuelem, conſecrauerimus, humanis iterum negotijs, aut actibus ad Deum minimè pertinentibus occupemur.* Legimus ſuprà [n] quàm grauiter Deus eos vltus fuerit, qui ſacratam Deo virginem à parentibus, mundi pompis, atque illecebris à propoſito vitæ genere auocare tentaſſent. Egregiam autem, & luculentam matris adhortationem filias, filiumque ad parentum vota exequenda inducere conantis leges apud [o] Ambroſium ſub nomine Iulianæ matris loquentis.

C D

[l] Prouerb. 20
[m] Origenes hom. 11. in Leuitic.
[n] Hieronym. ad Lætam epiſt. 7.
[o] Ambroſ. exhortatione ad Virgines.

VII. Parentes autem voto ſatisfaciunt, ſi quam poſſunt precando, monendo, inſtituendo, obſecrando, diligentiam adhibeant, vt vota ſua Domino reddantur. Etenim id demùm permittere videntur, qui alicuius præſtandi, quod in alienâ poteſtate ſit, ſponſores ſe conſtituunt, vt id nempe per alios fieri ſatagant,

A tagant, cuius in ſe exhibendi onus ſuſceperunt. Poſtquam autem pro virili enixi fuerint, vt id perficiant, & alienam opem omni ſtudio implorauerint, ac procurauerint, ab omni iam obligatione ſoluuntur: nam ex regula iuris, [a] *nemo alienum factum promittendo obligatur*: quod quidem Iuriſconſulti ea ratione prudenter cautum intelligunt, vt non teneatur qui promiſit, quod in aliena poteſtate ſitum eſt, ad aliquid amplius, quàm vt diligẽtiam adhibeat, quatenus id alter præſtet quod ipſe promiſit, de cætero euentus illius ſponſor eſſe non poſſit, qui ab eius arbitrio non pendet. Cui affine eſt quod alia lege continetur, [b] *alius pro alio promittens daturum, facturumve eum, non obligatur: nam de ſe quemque promittere oportet, & qui ſpondet dolum malum abeſſe abfuturumve, non ſimplex* * *abnutiuum ſpondet, ſed curaturum ſe, vt dolus malus abſit*; de quibus regulis lege [c] Socinum, [d] Sancheſium, & alios. Quocirca parentes, qui filios Deo deuouerunt, ad nihil aliud obligantur, quàm vt omnem operam adhibeant, quatenus filios ad eam conditionem ſuauiter inducant, ad quam eos concepto voto deſtinauerunt: quod ſi ipſos adhibitâ diligentiâ flectere non potuerint, à peccato B immunes ſunt, ipſique eorum liberi Domino ſuo ſtant, aut cadunt.

a l. ſtipulatio iſta, ff. de verborum obligationibus.

b l. inter ſtipulantes, ff. eodem titulo.

* abnutiuum. [illegible], ſiue negans ab abnuẽdo, Cuiac. interpretatur ad l. 38. ff. de verborum obligat.

c Socin. Reg. 316.

d Sãcheſ. lib. 4. ſumm. cap. 5. & cap. 18. num. 27.

§. III.

Peccare parentes, ſi liberos ad cuiuſlibet ſtatus electionem cogant.

VIII. Cæterùm non tantum parentes non tenentur adhibere minas, & vim inferre liberis ſuis, quatenus eos ad concepta pro eis vota adimplenda compellant, quinimò peccant ſi ad aliquem ſtatum amplectendum liberos ſuos vel terrore, vel minis, vel violentiâ quacumque adigant. Fusè ſuperiùs docuimus conſenſum, qui ordinationi præſtatur, omnino debere eſſe liberum, nullis cuiuſcunque dolis, aut minis extortum: eadem de conſenſu eorum, qui Monaſticam profeſſionem amplectuntur, debet eſſe ratio. Etenim vnicuique libera eſſe debet facultas, quâ certum viuendi genus pro arbitrio eligat, non fruſtrà C natura ad ſingulos non ſolùm ſtatus, verùm etiam ſingulas conditiones, artes, diſciplinas, propenſionem ſingulis indidit: naturæ proinde iura parentes peruertunt, qui filiorum ſuorum pro arbitrio conditiones longè ante præſcribũt, imò Dei ipſius gratiæ, ac vocationi iniuriam faciunt, qui de ea, vt re ſuâ, & in ſuâ poteſtate ſitâ diſponunt. Quâ enim temeritate v.g. ad Clericalem vel Monaſticum ſtatum liberos, quorum neque indolem, neque animum norunt, peremptorio veluti decreto parentes condemnant, potiùs quàm vouent? An verbum Domini ignorant, [e] *non omnes capiunt verbum iſtud?* quâ auctoritate cœlibatum imperabunt, qui cœlibatus gratiam dare non poſſunt? Dominus [f] ipſe, cuius eſt operari in nobis velle, & perficere, virginitatem noluit intra neceſſitatem legis concludere, eius poſſibilitatem contentus docuiſſe, & amplam remunerationem, dicens, [g] *qui poteſt capere, capiat*. Itaque pio licet affectu parentes ad perfectiorem vitæ ſtatum liberos Deo deuouere laudabile ſit: quis enim reprehendat, ſi illud ſuis liberis viuendi genus exoptent, ad quod Chriſtus omnes D hortatus eſt? attamen videndum, nè talia vota non deuotio, ſed cupiditas, ſed exonerandæ familiæ immoderatum deſiderium, ſed meticuloſa pro liberis diffidentia prouocent: itémque ne eadem vota iuſtè & religiosè concepta, iniuſtè & irreligiosè à parentibus intentantibus minas iis qui pium propoſitũ ſequi diſtulerint, pœnas infligentibus iis qui renuerint, malè tractando eos qui hæſitarint, executioni demandanda procurentur. Talis violentia videtur iniuſta, quia legitimum liberorum ius ad quem libuerit ſtatum eligendum violat, impia, quia in varios peccatorum vortices eos conijcit, qui odio habentes continentiam continere vix poterunt; cùm & ij, quibus continentiæ virtus placet, mundi variis illecebris, atque irritamentis à concepto nõnunquam continentiæ pio deſiderio auocentur; imò & irreligioſa, per quam nempe profeſſionis ſacratiſſimæ ſanctitas inuitè ſuſcipientium faſtidio contemnenda, & eorum, quos probabiliter ſuſpicari poſſumus malè ſuo officio ſatisfacturos, criminibus polluenda exponitur.

e Matth. 19.

f Lege Chryſoſt. hom. 63. in Matth. ſub medium.

g Matth. 19.

IX. Deſinant ergo religionis prætextum iactare, qui ad perfectionis ſtatus renitentes filios violenter impellunt. Non poteſt vera eſſe religio, quæ religionis ordinem à Deo ſtatutum peruertit: hunc autem ordinem Deus eſſe voluit, vt nonniſi volentibus perfectionis ſtatum proponi voluerit: [a] *ſi vis*, inquit, *perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes*; quem ordinem ſecutus diuinus Apoſtolus, [b] *De virginibus*, ait, *præceptum Domini non habeo, conſilium autem do.* Irreligioſum itaque eſt, & ſacrilegum præceptum, quod religioni periculum creat. Aduertant velim parentes, quanto oneri & nonnunquam dedecori, Monaſterio, vel Clero illi eſſe ſoleant, quos parentum imprudens temeritas in eos ſtatus inuitos conieccerit. Aduertant, quot periculis exinde eorum liberi exponantur: quot ſacrilegiis ſanctiſſima profeſſio obiiciatur: quot exinde Eccleſiaſtico, ac Monaſtico ſtatui labes inuratur: quot non ſolum à perfectiori ſtatu, quem inuiti ſuſceperant, verùm etiam à Chriſtiana religione, cui libenter conſenſerant, exinde defecerint, vt maiori impietate minorem excuſationem, vel perfugium quærerent. Vnde, [c] vbi in Scriptura ſacra legimus, [d] *deuorare ſanctos, ſeu ſanctificatos*, quidam non malè legunt *deuotare*, id eſt deuouere nomine frequẽtatiuo, non quod non liceat parentibus Deo deuouere (hoc enim ſuperiùs in parentum poteſtate poſitum eſſe docuimus) ſed quod eis non liceat, voti executionem adeò ardenter expetere, vt liberos nolentes compellant.

[a] Matth. eod. cap.
[b] 1. ad Cor. 7.
[c] Origenes homil. 11. in Leuitic.
[d] Prouer. 20.

X. Quod ſi rationibus acquieſcere non placet, auctoritate agamus. S. [e] Auguſtinus epiſtola ad Editiam, quæ cùm filium haberet, quem parentum deuotio diuino cultui deſtinauerat, viro inſcio & inconſulto bona ſua diſtribuerat. *Quid*, inquit, *mirum, ſi pater communem filium nolebat huius vitæ ſuſtentaculis à matre nudari, ignorans quid in grandiuſculâ ætate ſectaturus eſſet, Monachine profeſſionem, an Eccleſiaſticum miniſterium, an coniugalis neceſſitatis vinculum; quamuis enim ad meliora excitandi & erudiendi ſint filij ſanctorum; vnuſquiſque tamen donum habet à Deo, alius ſic, alius autem ſic.* Audias Auguſtinum parentibus, vt ad perfecta liberos inuitent, conſulere, ab omni tamen eos violentiâ dehortari, & vnicuiq; liberam eligendi facultatem relinqui velle, vel Clericalem, vel Monaſticum, vel coniugalem ſtatum amplectendi, ſecundùm vniuſcuiuſque donum, quod habet à Deo. Non minùs clarè [f] Hieronymus tantus licet virginitatis collaudator, eúmq; ſecutus [g] Sedulius, veritatẽ iſtam aſſerunt, dum in illum locũ Apoſtoli, quo parentibus filias nuptui dare vel non dare videtur permitti: alio modo ipſi interpretantur; vt nempe velit Apoſtolus non parentes virginum filiarum (*neque enim*, inquiunt, *poteſtatis illorum eſſe poteſt propoſitum alienæ continentiæ*) ſed vnumquemque habere propriæ carnis incorruptæ conſeruandæ arbitrium. Quod pariter laudata ſuperiùs apud [h] Ambroſium Iuliana agnouit, dum iis verbis liberos ſuos alloquẽs ab Ambroſio introducitur: [i] *Neceſſitatem huius vitæ tentationem hanc ſi vultis, filij, vitare, integritas corporis vobis expetenda, quam pro conſilio ſuadeo, non pro imperio præcipio: ſola enim ſuaderi poteſt, imperari non poteſt: res magis voti, quàm præcepti: quod enim gratiæ eſt, non iubetur, ſed deſideratur, electioniſq; magis eſt, quàm ſeruitutis. Vnde Apoſtolus* [k] *de hoc conſilium dat, præceptum Domini non habet,* [l] *qui ſpadonibus in cœlo cæteris præſtantiora promittit, ſed negat* [m] *hoc capere conditionis humanæ infirmitatem, vt virginitas omnibus pateat, ſolis ad capiendum facilis, quibus diuina refulſit gratia, vt caſtrare ſe poſſint, quo regnum cœlorum adipiſcantur, & Angelorum vitam exhibeant; hoc vobis ſuadeo, quo nihil pulchrius, &c.* Viden' ſanctiſſimam fœminam Ambroſij ore alloquentem liberos ſuos diuino ſeruitio deſtinatos, imò parentum deuotione iam conſecratos exhortantem, ad caſtitatem tamen cogere reformidantem, quin potius fatentem ſibi ad cogẽdum nec voluntatem adeſſe, nec auctoritatem. Viden' quæ ſit tanti Doctoris ſententia, parentum nimirum iuris non eſſe, vt filios ad votorũ, quæ pro ipſis emiſerunt, executionem compellant; nec liberis neceſſitatem vllam imponi, vt obſequantur: nec caſtitatis ſeruandæ obligationem, quam nec Chriſtus, nec Apoſtoli imperare voluerunt vlli filiorum, niſi volenti, à parentibus imponi poſſe.

[e] Auguſtinus epiſt. 199.
[f] Hieron. in cap. 7. prior. ad Corinth.
[g] Sedul. ibid.
[h] Ambroſ. exhort. ad Virgines.
[i] Habetur pars huius ſentent. 32. q. 1. c. integritas.
[k] 1. Cor 7.
[l] Iſaiæ 56.
[m] Matth. 19.

XI. Apertè quoque eidem ſententiæ fauet Synodus Tridentina duplici eâ de re editâ conſtitutione. Prima eſt, [n] quâ libertati profeſſionis Virginum Deo ſacratum

[n] Tridẽt. ſeſſ. 25. de reformat. c. [illegible]

Digitized by Google

A earum proſpicere ſe declarat, cui vt prouideat, ſtatuit, *vt ſi puella, quæ habitum re-
*gularem ſuſcipere voluerit, non ante eum ſuſcipiat: nec poſteà ipſa vel alia profeſſionem emit-
*tat; quàm explorauerit Epiſcopus, vel eo abſente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eo-
*rum ſumptibus ab iis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an
ſciat quid agat, &c. Ad quid enim hæc tam accuratè examinanda præſcribũtur,
ſi puellam à parentibus pio dolo ſeduci, ſi cogi ad regularem vitam liceat? Alte-
ra eſt, [a] qua *anathemate ſubiicit omnes, & ſingulas perſonas cuiuſcunque qualitatis, vel condi-* [a] Ibid. cap. 18.
*tionis fuerint, tam Clericos, quàm laicos, ſæculares vel regulares, atque etiam qualibet digni-
*tate fulgentes, ſi quomodocunque coëgerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamq;
mulierem inuitam, præterquam in caſibus à iure expreſſis (quando nimirum aliquæ in
pœnam alicuius delicti in Monaſterium detruduntur) *ad ingrediendum Monaſte-
*rium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque religionis, vel ad emittendam profeſſionem,
*quique conſilium vel fauorem dederint; quique ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium,
*aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquomodo eidem actui præſentiam, vel
B *conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint.* Quo ſanè decreto parentũ temeritatem,
qui liberos inuitos Monaſterio addicunt, grauiſſimè puniri certiſſimum eſt:
quibus proinde Concilium cenſuit omnem ea in re coactionem in liberos in-
terdictam eſſe.

§. IV.

Parentes non poſſe liberos ad Clericalem, aut Monachalem ſtatũ adſtringere.

XII. Verùm non id ſolùm prædicta decreta, Patrumve auctoritates probant,
ſed præterea grauiorem quæſtionẽ dirimunt, nùm ſcilicet liberi parentum voto
teneantur obſtricti: oſtendunt enim illa, eſto optimum ſit, & ſanctiſſimum, vt
liberi parentum piæ voluntati obſecundent, nullâ tamen neceſſitate ad eũ ſta-
tum ſequendum eos obligari, quem parentum ipſis deuotio præfixerit, & cui
amplectendo parentes ipſis votis ſuis præierint. Et ſanè ex iis quæ ſuperiùs ſta-
C tuimus, concluſio iſta, quaſi conſectarium præcedentis doctrinæ facilè deduci-
tur. Etenim, ſi parentibus liberis ſuis imperare nefas eſt, quẽ ſtatum amplexati
ſint, ad eumve cogere: liberis quoque, ſi id imperauerint, aut cogere voluerint,
reluctari eorumdem parentum voluntati fas erit: quæ enim iniuſtè imperãtur,
non iniuſtè abnuuntur: & impotentiæ imperãdi aliquid, vel ad id obligãdi, aut
cogendi in ſuperioribus, reſpondet in inferioribus libertas reſiſtendi, ſi impera-
tum fuerit, & detrectandi, & quod ſibi in eo negotio placuerit, liberè agendi.
Neque verò ſi parentum voto liberi teneantur, iniquè agent parentes, qui ad
ea explenda cogent liberos: quis enim non boni patrisfamilias officiũ eſſe ne-
ſciat, quod domeſticos ſuos, præſertim verò filios ea, quæ ſui ſunt officij agere
compellat? quis iniquum ducat, ſi parentes filios ea obſeruare cogant, ad quæ
præſtanda vel omittenda legis neceſſitate obſtringuntur? quinimò parentum
muneris omnes eſſe ſciunt, vt liberos in ſua poteſtate conſtitutos (de iis enim
præſertim eſt ſermo) ad ea ſeruanda cogant, quæcunque diuina ipſis lege præ-
D cepta ſunt: ſunt enim ipſi apud filios diuinæ legis vindices, & peccantũ corre-
ctores à Deo cõſtituti. Quare ſi ipſorum liberi ad illud vitæ genus ſectandum,
ad quod eos voto deſtinarunt, tenerentur; parentum quoque non ſolum iuris,
verùm etiam officij eſſet ad illud amplectendum inuitos cõpellere. Verùm pa-
ternæ potentiæ agnoſcendi ſunt limites, & filiorũ obedientiæ, qui parentibus
quidem in iis, quæ ad obſeruationem diuinorũ mandatorũ, & domus negotia,
reiq; familiaris curam & adminiſtrationem ſpectant, obſequi debent: at in iis,
quæ ſunt conſilij & perfectionis, quæ ſuperioris ſunt ordinis, quàm ſit patria po-
teſtas, cuiuſmodi eſt cœlibatus, Monaſtica, aut Clericalis vita, quæ naturæ fi-
nes excedunt, in iis, inquam, parẽtum imperio non obligantur, præſertim cùm
in huiuſmodi ſtatuũ electione ſalus animæ, vel damnatio æterna maximè aga-
tur: [b] anima autem cuiuſq; in ipſius manibus ſemper: liberiq; arbitrij ſit media
ad æternam ſalutem vel damnationẽ ſuâ ſponte ſeligere: Dei, qui ſingulorum [b] Pſal. 1[illegible].
corda ſcrutatur & renes, illuminare omnium mentes, & ad ea, quæ cõuenien- verſ. 10[illegible].
tiora ſunt, vocare & allicere; humanæ verò voluntatis Deum vocantem ſequi

nihil cæterorum hominum induſtriæ, vel auctoritati ea in re reliquum ſit, ni- A
ſi fortè ſi quid Deus inſpiret idipſum proponere.

a Clemens 3. cap cum virum, de regularibus.
b Nicolaus 2. Epiſcopis in regno Ludouici, refertur 20. q. 3 præ cũs.
c Pſal. 53.
d Pſal. 118. verſu 108
e Matth. 10.

XIII. Idipſum quoque egregiè docuit Clemens [a] III. Summus Pontifex, qui
de puella in ætate nubili conſtitutâ aſſerit, *quod quia liberum habet arbitrium in ele-
ctione propoſiti, ſequi parentum non cogitur voluntatem.* Poſſumus & ad noſtrum pro-
poſitum Nicolai ſecundi verba iſta torquere: [b] *conſulte pſalmographi verba reco-
lentes, quibus* [c] *voluntariè ſe Deo ſacrificare pronunciat, & voluntaria* [d] *oris ſui beneplaci-
ta fieri in conſpectu Dei obſecrat; minimè debere exiſtimemus violentiâ fieri Clericũ, vel Mo-
nachum: quod enim quis non eligit, nec optat, profectò non diligit: quod autem non diligit,
facilè contemnit. Nullum quippe bonum niſi voluntarium. Idcirco Dominus non ferendam in
via* [e] *virgam, per quam violentia vlli inferatur, præcipit: quapropter conſultiùs agetur, ſi
pijs ſuaſionibus contemptum mundi, & amorem Dei prædicando, quàm violentiam inferendo,
aliquem accenderimus.*

f Lege Can. Il virum, & c. tua ſanctitas, 31. q. 2.

XIV. Vnde, quemadmodum ex Vrbani Papæ, & [f] Hormiſdæ ſententiâ, iura-
mento patris non tenentur liberi ad eas nuptias ineundas, quibus ipſi conſen- B
ſum minimè adhibuerunt; ita fortiori certè ratione non obligantur ad Eccle-
ſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum amplexandum, quẽ pariter pro ipſis vouerũt.
Fortiori, inquã, ratione. Tùm quod contractus matrimonialis partim ciuilis ſit,
partim ſacer; in eumque, vt ciuilis eſt, poteſtas parentũ extendi poſſit, ſaltem,
quantũ leges ciuiles patiuntur. Tùm quod nuptiæ magis ad domeſticã curam,
& familiarem gubernationẽ videantur ſpectare, quomodo parentum iuris ac
poteſtatis eſſe poſſunt. Tum quod cõtractus matrimoniales, ſeclusâ Sacramenti
ſanctitate, quæ ipſi accedit, merè ſit naturalis ordinis, ſicut & parentũ poteſtas:
Sacerdotium autem, & Monachatus ſecundùm ſe non ſint ordinis merè natu-
ralis, ſed ad virtutem religionis, quæ partim naturalis, partim ſupernaturalis eſt
ordinis, vt minimùm ſpectent: vnde in puris naturalibus & corruptæ naturæ
ſtatu matrimonio paſſim datur locus, non Monachatui, aut Sacerdotio. Tum
quòd perfectiora ſint opera, & per ſe difficiliora ſtatus Eccleſiaſtici aut Mona- C
ſtici quàm coniugalis, licet per accidens coniugio maiores difficultates ineſſe
poſſint: conſtãtior item & diuturnior obligatio priorũ ſtatuum, quàm poſtremi:
proindéq; ſi parentibus in coniuge eligenda liberi poſſunt aliquando reclama-
re, multò magis in Clericali, vel Monaſticâ vitâ ſubeundâ repugnare poterũt.

g Vide Canoniſtas in regulam, qui tacet, de regulis iuris in 6.

XV. Si tamen liberi parẽtum votis conſenſerint, proculdubio eorum promiſſis
adſtringuntur. Quanquã in dubio non cenſendus ſit filius vota parẽtum coram
ipſo emiſſa tacẽdo comprobaſſe: vel ea rata habuiſſe, quibus, poſtquam ipſe re-
ſciuerit, non illicò reclamarit. Nam, [g] vt aliàs docuimus, is, cui onus ingeritur,
etſi taceat, non vtiq; cõſentit: nec in iis, quæ oneroſa ſunt, pro expreſſo cõſenſu
taciturnitas habetur, præſertim vbi nihil eſt quod ad interceſſionẽ nos illicò aut
vrgeat, aut prouocet. Attamen quia diuturna in Monaſterio manſio, vix abſque
conſenſu in eo manentium eſſe poteſt: Hinc, qui à parentibus Monaſterio obla-

h Conc. Aurelian. 5. c. 19
i Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 19.

ti fuerint, ibidémq; per triennium manentes non reclamauerint, votum paren-
tum ratum habuiſſe videntur, & ad manendum in ipſo à Concilio [h] Aurelia- D
nenſi quinto compelluntur: cui affine eſt [i] Concilij Tridentini decretum, niſi
quod intercedendi facultatem ad quinquẽnium à die profeſſionis prorogat. De
ſacrâ Ordinatione par fere eſt ratio, niſi quod cùm nõniſi adulta ætate ſaltẽ ad
maiores Ordines promoueri vllos contingat, liberi in eâ ætate inſtituti non de-
bent pati ſe promoueri, niſi cœlibatum, & alia onera iis adnexa ſubire ſibi pro-
pònant: niſi itaque timore in conſtantem virum cadente percellantur, eo ipſo
quo ſe maioribus Ordinibus initiari patiuntur, caſtitatem vouiſſe, eiúſque ſer-
uandæ ac cæterarum Eccleſiaſticarum legum obligationem ſuſcepiſſe cenſen-

k Regula, qui tacet, ſupra.

tur; valétque in eo caſu communiſſima iuris regula, [k] *qui tacet, conſentire vide-
tur.* Sed ea de re ſupra fuſiùs, vbi de conſenſu Ordinandorũ verba faciebamus.

§. V.

Obiectiones in contrarium diſſoluuntur.

XVI. Plura contra hanc concluſionem obiiciuntur. Primùmque auctoritas
Ambroſij,

A [a] Ambroſij, qui in ea exhortatione ad Virgines, in qua Iuliana quædã loquens introducitur, cuius ſæpiùs meminimus, multa videtur habere, quæ obligationẽ iſtam liberorum ad parentum vota exequenda innuant: vt cùm v. g. ait illa ad filium. *Tu autem, fili, quem mihi verus [b] Helcana, id eſt, Dei dedit profeſſio, poſtulatus, petitus, impetratus, votiuus meus, (inde enim etiam Samuel nomen accepit) tu inquam impetratus meus, & votiuus meus, qui quomodo in vterum meum veneris, neſcio (iam enim deſperaueram ſobolem ſexus virilis) quem mihi vota mea, non aliqua ſolennis cœtus ſecreta formarunt: tu, inquam, fili, agnoſce à quo donatus ſis mihi; ille tua ora plaſmauit, ille tua membra diſtinxit, ille mea orata ſuſcepit; cuius templo, cuius obſequio te, antequam naſcereris, ſacraui: non parẽtibus, non tibi, ſed Deo natus es: cuius, antequã de vuluâ matris exires, eſſe cœpiſti: & omnes quidem illius ſumus: ſed tamen tu ſpecialiter promiſſus Domino, tu redderis, quia ſcriptum eſt, [c] vouete & reddite Domino Deo veſtro: ego miſera, ego indigna, tamen quaſi [d] Anna promiſi, vt omnibus vitæ tuæ diebus, ac noctibus à conſpectu Domini non recedas: ego promiſi, tu exequere. Dominus ſibi hoſtiæ ſuæ munus implebit.* Verùm hæc verba Ambroſij ſub perſona Iulianæ B matris loquentis, ſuadentis verba ſunt, non imperantis, hortantis nõ cogentis. Intentum enim Ambroſij eo loco eſt, vt ad virginitatem hortetur, eius pulchritudinẽ & honeſtatẽ, ſinceràmq; ex ea voluptatẽ, nuptiarum verò incõmoda oſtendat, piámq; matris ſollicitudinẽ pro liberis, quos vel ipſa, vel vir eius Deo piè deuouerat, inſtantis, rogantis, & monentis graphicè deſcribat: quantum verò abſit ab ea ſententia, vt liberos putet parentum voto conſtringi, ſuprà ex ipſius verbis in eadem exhortatione docuimus.

XVII. Secundò obiicitur ſententia S. Gregorij Pontificis Maximi, epiſtola ad Auguſtinum Anglorũ Epiſcopũ: cuius quidem [e] Gratianus meminit, quamuis inter eius opera nequaquã ipſa reperiatur, quã [f] Iuo Carnotenſis Gregorio III. tribuit, quaſi habeatur in epiſtola ipſius ad Bonifacium Moguntinum: Legitur autem in Concilio [g] VVormatienſi ſub Hadriano II. Põtifice & Ludouico Pio Imperatore, in hæc verba. *Si pater vel mater filium, filiamve intra ſepta Monaſterij in infantiæ annis ſub regulari tradiderit diſciplina, non liceat eis, poſtquam ad pubertatis perue*-C *nerint annos, egredi & matrimonio copulari: hoc ergo omnino deuitandum, quia nefas eſt, vt oblatis à parentibus Deo filijs voluptatis fræna laxentur: igitur, vt prædiximus, non liceat eis ſuſceptum vnquam habitũ deſerere: ſed cuncti, quod Tonſuram, aut religioſam veſtem aliquãdo habuerint, in religionis cultu habituque velint, nolint, permanere cogantur.* Cui affine eſt quod, referente Gratiano, legitur apud [h] Iſidorũ, reperiturq; apud [i] Smaragdũ in expoſitione Regulæ S. Benedicti. *Quicunque à parentibus proprijs in Monaſterio fuerit delegatus, nouerit ſe ibi perpetuò permanſurum: nam Anna Samuelem puerum, natũ, & ablactatum Deo cum pietate obtulit, qui & in miniſterio templi, quo à matre fuerat deputatus, permanſit: & vbi conſtitutus eſt, deſeruit.* Quod vlteriùs ex Conciliis [k] Toletano 4. & 10. necnon ex [l] Triburienſi à Gratiano citato cõfirmari poteſt. Verba Canonis [m] Toletani citata à Concilio [n] VVormatienſi hæc ſunt: *Monachum aut paterna deuotio, aut propria profeſſio facit: quidquid horum fuerit * alligatum, tenebit: proinde his ad mundum reuertendi intercludimus aditum, & omnes ad ſæculum interdicimus regreſſus.* Toletanum [o] 10. in eamdem ire videtur ſententiam, cuius verba iuxta editionem D Garſiæ Loayſæ, cui affiniores ſunt [p] Iuonis, & [q] Burchardi textus, non autem [r] Gratiani, proferimus. *Cùm hucuſque diſſolutæ operationis effectus interdum nutare fecit honeſtæ conſtitutionis edictum, dum incondiṫè reſolui putatur, quod indiſſolubile ſanctionis auctoritate tenetur; ideò quidquid obuium ex incerto currit, euidenter abijci debet, vt de cætero nihil ſuperſit, quod in dubium nutetur: ideóque ſi in qualibet minor ætate, vel religionis Tonſuram, vel religioni debitam veſtem in vtroque ſexu filiis, aut vnus, aut ambo parentes dederint, certè nolentibus aut neſcientibus ſe ſuſceptam, non mox viſam in filiis abdicauerint: ſed vel coram ſe, vel coram Eccleſiâ, palámque in conuentu eoſdem filios talia habere permiſerint, ad ſecularẽ reuerti habitum ipſis filiis quandoque penitus non licebit: ſed conuicti, quod Tõſuram, aut Religioſam veſtem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum, habitúmque reuocentur, & ſub æternâ diſtrictione huiuſmodi obſeruantiæ inſeruire cogãtur, parentibus ſanè filios ſuos religioni contradere non amplius quàm ad decimum eorum ætatis annum licentia poterit eſſe.* Triburienſe tandem hoc decernit: [f] *quem progenitores ad Monaſterium tradiderint, & in Eccleſia cœpit canere, & legere, nec vxorem ducere, nec Monaſterium deſerere poterit:*

[a] Ambroſ. exhortatione ad Virgin.
[b] 1. Regum 1.
[c] Pſal. 75.
[d] 1. Regum 1.
[e] Gratianus c. addiſtis, 20. quæſt. 1. tribuit Gregor. 1. epiſt. ad Auguſt.
[f] Iuo Carnot. parte 7. cap. 13. citat ex epiſt. Gregor. 3. ad Bonifacium Legatũ German.
[g] Cõc. VVormat. c. 2.
[h] Iſidor. apud Gratian. 20. q. 1. c. quicunque.
[i] Smaragdus in expoſit. Regulæ S. Benedicti cap. 59.
[k] Concil. Tolet. 4. c. 48. refertur c. Monachum, 20. quæſt. 1.
[l] Triburienſ. apud Grat. eadem quæſt. c. quem progenitores.
[m] Tolet. 4. ſuprà.
[n] VVormat. c. 13.
* forte allegatum.
[o] Tolet. 10. cap. 6. iuxta edition. Garſiæ.
[p] Iuo parte 7. c. 27.
[q] Burchardus lib. 8. c. 1.
[r] Gratian. 20. quæſt. 1. c. ſi in qualibet.
[ſ] Triburienſe apud Gratian. 20. quæſt 1. c. quem progenitores.

ſed ſi diſceſſerit; reducatur, ſi Tonſuram dimiſerit, rurſus tondeatur, vxorem ſi vſurpauerit, dimittere compellatur. A

XVIII. Iis Conciliorũ decretis vt ſatisfaciamus; notandum eſt, aliud eſſe quærere, an poſſint parentes filios ſuos Eccleſiaſtico vel Monaſtico ſtatui inuitos addicere, ſeu an teneantur liberi parentũ votis acquieſcere, eáque explere: aliud verò quærere, an ſi acquieuerint, & ſe ordinari vel in Clericos, vel in Monachos tonderi, aut religioſo habitu indui paſſi fuerint, in propoſito manere cogantur. Prioris quæſtionis ſolutio naturali iure continetur: naturæ ſiquidẽ iure vnuſquiſque ſui dominus eſt, & liberam habet ſtatus ſui eligendi facultatẽ: ideóq; nec cogi debet, nec alienâ voluntate ad aliquẽ ſubeundũ obligari poteſt: nullo verò naturali iure poſterior quæſtio dirimitur, ſed tota ferè cõiecturis, & dubiis æquitatis argumentis innititur. Hinc enim qui ab infantia à parentibus Monaſterio oblatus eſt, quem parentes ad Monaſterij ingreſſum adegerũt, facilè creditur habitũ quoque religioſum ingratiis ſuſcepiſſe, nec vota ſua Domino voluntariè vouiſſe. Illinc verò religioſi ſtatus dignitas ac vtilitas faciunt, vt ſponte B ſuſceptus præſumatur: votorum autẽ religio, ac ſanctitas diuiniq; numinis reuerentia nos inducũt, vt non illudi ſimulatâ votorum emiſſione Deum exiſtimomus, nec fictum conſenſum in re tam ſeriâ, & graui adhibitum eſſe facilè ſuſpicemur. Hinc naturali vouentiũ iuri, & libertati fauendũ videtur: illinc ſanctitati votorum, & ſanctiſſimæ profeſſionis inuiolabili reuerentiæ prouidendum, ne facilè voueatur, quod votum reuocari non poſſit. Imprudenti quorumdam poſt emiſſa vota pœnitentiæ occurrendum, ne qui liberè vouerunt, ſe coactos vouiſſe querantur: & ſimulatus etiam in diuinæ Maieſtatis contemptum, cui paterno pudore, vel metu illuditur, vouentium conſenſus videtur eſſe puniendus. Vnde nihil mirum, quod, cùm conſentiens fuerit de priori quæſtione Eccleſiæ doctrina, ac præcepto: de poſteriori variæ leges variis temporibus ab Eccleſia latæ fuerint, quarum aliæ aliis duriores, aliæ mitiores extiterint.

XIX. Vigente ſanè D. Benedicti regulâ, & reſplendente Monachorum in eo inſtituto gloriâ; nihil mirum eſt, ſi in aſſerendâ Monaſtici ſtatus diſciplinâ vo- C torúmq; firmitate ſtabiliendâ adeò acres ſe, & ſeueros Eccleſiæ Pontifices exhibuerint. Itaque Gregorius I. ſiue III. Iſidorus Hiſpalenſis, Cõcilia Toletana, VVormatienſe, Triburienſe, & alia hoc ſolum ſtatuerunt, putà cũ, qui à parentibus Deo deuotus fuerit, & in Monaſterio ab infantiâ traditus, ſi poſteà, cùm ad annos pubertatis peruenerit, habitũ religionis ſuſceperit (qui nempe nullis niſi vel fictè, vel verè, & ex animo conſentientibus dabatur, ideóq; hunc conſenſum ſeu verum, ſeu ſimulatũ prædicti auctores ſemper ſupponunt, exprimere verò non ſemper neceſſariũ eſſe duxerunt) hunc inquã, ſiue verè, ſiue ſimulatè conſentiẽs geſtauerit poſt pubertatis annos, eâ nempe ætate, quâ voti compos eſt & rationis capax, Concilia iſta, & Pontifices adſtrictum Monaſterio teneri voluerunt: ſi enim conſenſus verus fuerit, proprio voto alligãtur: ſi ſimulatus, in pœnã ſimulationis Eccleſiaſticâ lege ad manẽdũ in Monaſterio dãnantur. Fauebat magis libertati vouentiũ Aurelian.[a] 5. Concil. quod triẽnium poſt coactum Monaſterij ingreſſum ad reclamãdũ dabat. Fauit magis [b] Trident. quod tẽpus D iſtud ad quinquẽnium prorogauit. Fauebat [c] Ancyranũ, quod promotos etiam ad Diaconatũ, ſi cõtinere non poſſe profeſſi fuiſſent, à cõtinẽtiæ lege ſoluebat.

[a] Aurelian. 5. c. 19.
[b] Tridẽt. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 19.
[c] Ancyranũ c. 9.

XX. Confirmatur hæc reſponſio, ſimúlque oſtenditur, quàm benigniorem ſe ante tempora D. Benedicti, & poſteà langueſcente iam eiuſmodi ordinis diſciplinâ, in deſertores habitus Monaſtici Eccleſia exhibuerit. Habemus decretum [d] Marcelli Papæ apud Gratianum, quod licet in quibuſdam Codicibus paleæ nomine præfixo legatur, in vetuſtis tamen exemplaribus abſque palea legitur, & in illud Gloſſæ peruetuſtæ reperiuntur. Ex eo allata ſuperiùs decreta interpretari poteris: iis autem verbis conceptum eſt. *Illud autem ſtatuendum eſſe cenſemus, niſi in minori ætate filij Monaſterio oblati fuerint, & ſacram Tonſuram vel velamina ſuſceperint, dignum quidem ducimus, vt decimo quinto anno, à Prælatis moniti inquirantur, vtrum in ipſo habitu permanere cupiant, an non; ſi verò permanere profeſſi fuerint, vlterius pœnitendi locum minimè amplecti poſſunt.* Nihil moror, quàm ſe [e] Gloſſa torqueat, vt

[d] Marcell. 20. quæſt. 1. c. illud.
[e] Gloſſa in hunc can.

pubertatis

A pubertatis annos definiat, ante quos profeſſio regularis emiſſa non valeat. Nam [a] Innocentij IV. ſanctione poſteriori, 15. Tridentini [b] verò recentiore, 17. annum attigiſſe eum oportere decernitur, qui profeſſionem facit, vel ratam habet. Ex Marcelli ſolum decreto colligo, ante pubertatis annos, nec habitum regularẽ irreuocabiliter ſuſcipi, nec vota ſolenniter emitti licuiſſe: ideóque præcedentes canones, qui habitum religionis geſtantes ad ſæcularem vitam redire vetant, hoc ſupponere, quod in pubertatis annis habitus iſte ſuſceptus ſit ab eo qui vel ab infantiæ annis Monaſterio fuerit addictus; hoc ſi non ſupponant, Marcelli eos decreto contrarios eſſe, & ſaltẽ, ne iniqui videantur, ætatem diſcretionis in iis ſupponere, qui habitum huiuſmodi Tonſurámq; ſuſceperint. Habemus quoque ante tempora D. Benedicti egregiam Leonis [c] Papæ I. cõſtitutionem in epiſtola ad Ruſticum Narbonenſem citatis in obiectione canonibus multò mitiorem, *vt puellæ, quæ coactæ parentum imperio, virginitatis habitum ſuſceperunt, ipſum poſſint ſine præuaricatione deſerere.* Poſterioribus quoque temporibus libertati æquiores ſunt, & benigniores quàm

[a] Innocent. 4 cap vn. de regularibus
[b] Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15.
[c] Leo 1. epiſt. 90. ad Ruſticum Narbonenſem c. 14.

B prædicti auctores, Cœleſtinus, & Clemens huius nominis tertij Summi Pontifices. Cœleſtinus [d] ſiquidem interroganti, quid faciendũ eſſet ei, quem pater ſimul cum bonis ſuis Monaſterio obtuliſſet, & habitum Monachalem indui curaſſet, in hæc verba reſpondit. *Quod ſi dictus puer ad annos diſcretionis peruenerit, & habitũ retinere noluerit Monachalem, ſi ad hoc induci nequiuerit, non eſt vllatenus compellendus: quia tunc liberum ſibi erit eum dimittere, & bona paterna, quæ ipſi ex ſucceſſione proueniunt, poſtulare.* Clemens verò [e] tertius citatum Toletani quarti canonem adducit, & ad noſtram mentem, ſenſúmque à nobis appoſitum interpretatur, dum puellam ante annos pubertatis Monaſterio traditam, ſi in ætate maturâ votum emiſſum ratum habuerit, Monaſterio adſtrictam: ſin minus, liberam eſſe definit.

[d] Cœleſtinus 3. cap. cum ſimus, de Regularibus.
[e] Clemens 3. cap. cum virum, eod. titulo.

XXI. Tertiò Concilij Moguntiaci ſub Leone tertio habiti canone, necnon Nicolai ſecundi reſpõſo ſententia noſtra impugnatur. Moguntiacum [f] enim Concilium, quamuis prohibeat deinceps, ne liberi ad Canonicum vel Monaſticũ Ordi-

C nem recipiantur inuiti, iis tamen, qui, quantumuis inuiti, admiſſi fuerint, nefas eſſe decernit à propoſito reſilire. *De Clericis,* inquiunt huius Synodi Patres, *ſtatuimus, vt qui hactenus inuenti ſunt in Ordine ſiue Canonico, ſiue Monachico tonſurati, ſine eorum voluntate, ſi liberi ſunt, vt ita permaneant, & deinceps cauendum, vt nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontaneâ voluntate* Similiter Nicolaus [g] 2. epiſtola ad omnes Epiſcopos in regno Ludouici in cauſâ Lamberti cuiuſdam Clerici, quẽ in tenerâ ætate inter annos 8. & 10. cùm minimè conſentientẽ primùm Atto Pater Monaſterio deſtinaſſet, tum Salomon Epiſcopus abſq; præcedente Patris oblatione, aut Abbatis benedictione Monaſticam cucullam renitentem induiſſet: hunc, inquã, Summus Põtifex Clero & paternæ ſucceſſioni reſtituit; inuitum quidem Monachali regulæ ſubiacere noluit; ſed à mundanis, & laicalibus curis remotum: *vſquedum diuinâ inſpiratione compunctus propriâ voluntate regulæ ſe ſubderet,* inter Religioſos, & Eccleſiaſticos viros in canonica degere vitâ voluit, rationémque ſubdit: *Non enim putamus (quod abſit) Canonicos Religioſos à ſanctorum Monachorum vitâ, & conſortio ſeiunctos: quia vnuſquiſque ſecundùm A-*

[f] Conc. Moguntiacũ ſub Carolo Magno c. 13.
[g] Nicolaus 2. epiſt. ad Epiſcopos in regno Ludouici, refertur 20. quæſt. 1. c. præſens Clericus.

D *poſtolum, propriam mercedem accipiet ſecundùm laborem ſuum.* Ideóq; videtur Nicolaus 2. in ea ſententia fuiſſe, licet quis quoad forũ exterius, in mitiori profeſſione quàm ſit ea, ad quã ex parentũ voto deſtinatus eſt, tolerari poſſit; in foro tamen interiori parentum voto obſtrictum teneri, & relaxationem ab auſteriori vita ei tantum ad illud tempus indulgeri, quo delictum ſuum penitus agnoſcat, & emendet.

XXII. Verùm facilè vtraque hæc auctoritas ſoluitur. In verbis Concilij Moguntiaci latet amphibologia: vel enim definit Conciliũ, vt qui Canonico vel Monaſtico Ordini ſunt inſcripti, ſi ſint liberi, ita maneant, id eſt liberi maneãt: vel vt in eo ordine maneant, cui adſcripti ſunt, ſerui verò Dominis ſuis reſtituantur: prior ſenſus non videtur à Cõcilio Moguntiaco intendi, quem ſi admittas, prædictũ Cõcilium noſtræ ſententiæ fauebit: poſterior, qui videtur eſſe genuinus, & germanus, nõ magis ſententiæ noſtræ officit, quàm citati in ſuperiori obiectione canones: ideóque eã, quâ prædictos ſolutione ipſum retundimus. Nicolaus verò 2. eodẽ loco, quo ab aduerſariis profertur, inuoluntarias profeſſiones reprehendit, eáſq; nullas eſſe declarat, vt ſuperiùs retulimus. In pœnam tamen mendacis, & ſimulatæ profeſſionis,

ad quam nullatenus adduci debebat prædictus Lambertus, qui vel omninò non A
profiteri, vel ex animo vitā Monaſticam profiteri debebat, eum plectit, vt ſeruato paternæ hæreditatis dominio, inter Canonicos Regulares (quæ leuis Clerico videtur inflicta fuiſſe pœna) viueret: vel certè ob ſanctitatem ſuſceptæ benedictionis alterutrum cōſulit, vt aut perfectè id exequatur, quod inuoluntariè vouit; aut ſaltem inter Canonicos regulares degēs, ex parte impleat, quod inuitus promiſerat: quod enim habet ibi Nicolaus,[a] conſilij eſſe, nō præcepti, rectè monet Gloſſa: eo modo quo de conſilio quoque, non de præcepto interpretari debemus: quod in ſimili caſu reſpondet Innocentius[b] tertius, eum, qui eo fine religionem ingreſſus eſt, vt in melius vitā mutaret, ſi vel habitum Nouitij ſemel ſuſceperit, ſemper viuere debere obnoxium diſciplinæ, nec vnquam ad ſæculum remeare, vt ſæculariter viuat.

XXIII. Denique obiicitur hæc ratio, quia cui cōceditur maius, nō debet denegari quod minus eſt: parentibus autē[c] in liberos ius vitæ ac necis cōceditur; & ad vitam ex voto parentum vel imperio profundendam tenentur liberi, vt exemplo[d] Iſaaci pater, qui Abrahamo ad ſacrificium ipſum deſtinanti paruit, & filiæ[e] Iephte, quæ B
cùm patri occurriſſet, qui quodcūq; primum obuiā ſibi foret, Deo ad ſacrificādum deuouerat, caſu inopinato patris voto concluſa, ab eodē tanquam victima cæſa eſt: quare cùm longè grauius ſit, magiſq; durum parentū votis addici morti, quàm Monaſterio, vel Clero, videntur parētes ad id filios obligare poſſe, & quoties obligare voluerint, reuerà obligare. Cōfirmatur, nam ſi verum eſt quod de filia Iephte tradit[f] Lyranus, eā videlicet non cæſam, neq; mactatā fuiſſe, ſed Deo virginem cōſecratam, ita interpretāte ſummo Sacerdote Phinees, votum Iephte iniuſtum reputante, & contra[g] legē Domini humana ſacrificia reſpuentē, hominē in ſacrificium occidere: ſi, inquam, hoc verum eſt, expreſſum habemus, & cōmendatum in ſacra Scriptura exēplum (nam[h] Iephte fides laudatur in epiſtola Pauli ad Hebræos) ex quo filios ad cœlibatum obſeruandum parentum voto obnoxios fieri colligamus. Secus verò ſit, rectè tamen Ambroſij[i] Iuliana, quanta ſit vis in parentum votis ex filia Iephte comprobat, quæ incautam Patris obligationem ſanguine ſuo ſoluere C
maluit, quàm fruſtrari, patrémque de voto ſollicitum hortata, vt munus Deo promiſſum impleret, ſe etiam ad mortem huius rei cauſa ſubeundam obtulit.

XXIV. Ne cui verò hæc ratio imponat: reſpondemus, eſto; ius vitæ ac necis parentibus in liberos conueniat, non tamen ius cogēdi liberos ad quē voluerint ſtatum, eis ineſſe: priùs enim illud ius ad perfectionem œconomici imperij, eiúſque cōplementum ſpectare poteſt: initio ſiquidem vnuſquiſque ſuæ familiæ rex erat, & Dominus: hoc verò poſterius ad paterni imperij perfectionem nullatenus pertinet: cùm ſtatus Monaſtici aut Clericalis electio ad alium vitæ quàm familiaris ordinem referatur, æternam nempe & ſupernaturalē fœlicitatem. Nec ſequitur, vbi aliqua ſunt diuerſi ordinis, cui cōceditur maius, concedi debere & minus. Nam in ſimili negotio Reges & Principes, quibus perfectiſſimum ius eſt vitæ & necis, ad Clerum tamen aut Monaſterium neminem ex ſubditis poſſunt cogere; & vt loquitur Conſtātinus Imperator,[k] *libertati à maioribus tantum impenſum eſt, vt patribus, quibus ius vitæ in liberos necíſq; poteſtas olim erat permiſſa, libertatem eripere non liceret:* quæ ratio pro noſtra D
ſententia omninò militat. Si tamen ſimilem aliqua ſaltem ex parte vtriuſque iuris necandi liberos, & Monaſterio vel Clero addicendi in parentibus velis eſſe rationem: non diffitebimur, quod ſicut nocentes filij à parentibus ad necem damnari poſſunt, ita liberi, qui ſe indignos præſtiterint, quos parentes nuptui dent, ad continentiam cōpelli, imò etiam in Monaſterium detrudi poſſe. Innocentes autem & immeritos, ſicut adiudicare morti nō poſſunt, ita nec ad Clericalem vel Monaſticū ſtatum amplectendum cogere, nec filij imperātibus cogentur obedire. Quam reſponſionem Iſaaci & filiæ Iephte exempla non labefactare dicimus; quæ cùm ſingularia ſint, extrà ordinem, & communem legem poſita, cùm in ipſis Dei ſpiritus priuatus eluceat, non ad imitationem cuique proponuntur, nec ex iis communis obligatio legitimè deducitur. Quod de filiæ Iephte non verâ, ſed myſticā mactatione adfertur, commentum eſt, cui ſacræ Scripturæ repugnat auctoritas. Itaque nullam ei habemus fidem; ex quo proinde nonniſi infirmum argumentum inferri poteſt.

ALTERA

[a] Gloſſa in c. præſens, Clericus, circa fi.
[b] Innocent. in c. conſuluit, de regularibus.
[c] l. libertati, C. de patria poteſtate.
[d] Geneſis 22.
[e] Iudicum 11.
[f] Lyranus in cap. 11. Iudicum.
[g] Leuitic. 17.
[h] ad Hebræos cap. 11.
[i] Ambroſius exhortat. ad Virgines.
[k] l. libertati, C. de patria poteſtate.

Digitized by Google

A

ALTERA PARS
DE IPSA ORDINATIONE,
B EIVS SCILICET DIVISIONE, NATVRA, EFFECTIBVS, MINISTRO, LOCO, TEMPORE, ET RITIBVS.

SECTIO PRIMA.

De iis quæ ſpectant ad diuiſionem Ordinationis.

CAPVT PRIMVM.

C *De numero Eccleſiaſticorum Ordinum.*

ARTICVLVS I.

Septem eſſe Eccleſiaſticos Ordines.

§. I.

Antiquitatis eâ de re conſenſus.

I. QVONIAM diuerſæ ſunt de naturâ ordinum difficultates, quæ, niſi præſuppoſito Ordinum Eccleſiaſticorum numero vix explicari poſſunt: ideò ab eo explicando ordimur: ſtatimque in limine obſeruamus, ordinis Eccleſiaſtici nomen duobus modis ſumi poſſe: primò ſtrictius, ſecundò
D latius, ac fuſius: ſtrictius illi Eccleſiaſtici ordines dicuntur, qui certo ac ſolemni ritu ad miniſterium aliquod ſacrificio diuino exhibendum ab Epiſcopo conferuntur: latius autem illi dicuntur, quibus aliqui quomodocumque diuinis obſequiis deuouentur, etſi ad ſacrum Miſſæ ſacrificium minimè deſtinentur: quomodo Monachorum, & virginum ordines Eccleſiaſticis etiam adcenſeri poſſunt. Quando verò de numero Eccleſiaſticorum ordinum Theologi diſputant, ſolent de Ordine in eius ſtrictiori acceptione diſputare; eoque ſenſu eos Ordines ab Eccleſiaſtico ordine ablegare, qui Clericorum diuerſas claſſes non conſtituunt, nec ad ſpiritualia munia publicè obeunda ſpecialem conferunt poteſtatem.

II. Septem autem vulgo à Theologis Eccleſiaſtici ordines numerantur, quos Concilium [a] Florentinum duntaxat perſtringit: Tridentinum clariùs explicat, & confirmat his verbis: [b] *Cùm autem diuina res ſit tam ſancti Sacerdotij miniſterium, conſentaneum fuit, quo dignius & maiori cum veneratione exerceri poſſet, vt in Eccleſiæ ordinatiſſimâ diſpoſitione, plures & diuerſi eſſent miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex of-*

[a] Côcil Florentinû in decreto vnionis.
[b] Tridêt. ſeſſ. 23. cap. 2.

Digitized by Google

ficio deſeruirent, ità diſtribui, vt qui iam Clericali tonſura inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent: nam non ſolùm de Sacerdotibus, ſed & de Diaconis [a] *ſacræ litteræ apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda ſunt, grauiſsimis verbis docet, & ab ipſo Eccleſiæ initio, ſequentium ordinum nomina, atque vniuſcuiuſque eorum propria miniſteria, Subdiaconi ſcilicet, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarij in vſu fuiſſe cognoſcuntur, quamuis non pari gradu; nam Subdiaconatus ad maiores ordines à patribus, & ſacris Concilijs refertur, in quibus & de alijs inferioribus frequentiſsime legimus.* Itaque iuxtà Concilium Tridentinum Eccleſiaſtici ordines ſeptem ſaltem conſtitui debent, putà Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris & Oſtiarij, iique licet à Tridentino, diuino iure non dicantur conſtituti: ab initio tamen Eccleſiæ, nominibus, officiiſque diſcreti fuiſſe decernuntur: eorumque tres priores Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Maiores, poſteriores quatuor Minores nuncupantur. A

III. Quod autem, vt ait Concilium Tridentinum, ab initio Eccleſiæ prædictorum ordinum nomina, & vniuſcuiuſque eorum propria miniſteria fuerint, B
de Presbyteris & Diaconis expreſſa eſt Scripturæ ſacræ teſtificatio: quæ licet de cæteris taceat, de iis tamen plures ex antiquioribus Eccleſiaſticis auctoribus non ſilent. Primò enim Dionyſius [b] Areopagita, quamuis ſingulorum iſtorum ordinum non meminerit, infrà Diaconos tamen aliquos alios inferiorum ordinum miniſtros fuiſſe inſinuat, quod ad eorum differentiam Diaconos λειτουργοὺς ἐκκρίτους *ſelectos miniſtros* vocet, quibus quidem cum Sacerdotibus panis, & calicis ſacris altaribus imponendi officium tribuit: aliis vero, puta Subdiaconis, (quibus id fuiſſe muneris alibi oſtendemus) adſtandi pro foribus ſanctuarij curam præſcribit: aliis alia officia diuerſa pro diuerſo in quo fuerunt ordine (notanda enim hæc verba οἰκείας τάξεως, quibus eorum officia proprij ſingulorum ordinis eſſe dicuntur) aſſignat: ita enim loquitur, [c] *miniſtrorum vero alij ſtant pro templi foribus, quæ occluſæ ſunt* (de ſanctuarij foribus occluſis hîc agi alibi docebimus) *alij autem aliquid eorum quæ ſunt proprij ordinis, agunt, in adminiſtratorio verò ordine præcipui, vnà cum Sacerdotibus in diuino altari proponunt panem, & benedictionis poculum.* Quamuis autem [d] S. Maximus, & [e] Pachymeres per ſimplices miniſtros, qui ſelectis opponuntur ὑποδιακόνους intelligant: nihil tamen vetat quominus & cæteros Minorum ordinum Clericos comprehendendos putent: quos tamen, quia omnes Diaconis ſubiacent ὑποδιακόνους cõmuni nomine appellent: in Liturgia [f] quoque S. Marci Epiſcoporũ, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Lectorum, Cantorum, & Laicorum ordines referuntur, pro quibus oratio funditur. Addo & [g] in argumentis epiſtolæ ad Coloſſenſes, & vtriuſque ad Theſſalonicenſes mentionem fieri Oneſimi Acolythi, per quem has epiſtolas Paulus miſerit, epiſtolam verò ſuam ad Philippenſes mittit per Euphranium Lectorem. C

IV. Secundò eoſdem ordines probant multi ex antiquis auctoribus Clemens [h] Romanus in Conſtitutionibus Apoſtolicis non ſolùm Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, verùm etiam [i] Subdiaconorum, Lectorum, D
& [k] Oſtiariorum meminit, & [l] Subdiaconorum quidem ac [m] Lectorum ordinationem ſpeciatim deſcribit. Canones quoque Apoſtolorum pluribus canonibus [n] aliorũ à Presbyteris & Diaconis Clericorum meminere, Lectorum [o] verò & [p] Subdiaconorum ſpeciatim ordines memorãt. Idem quoque Clemens epiſtola [q] ad Iacobum Subdiaconi mentionem facit, & minorum officiorum, necnon Oſtiarij. Ignatius [r] vero Martyr epiſtola ad ſuos Antiochenos Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Exorciſtarum, Lectorum, Oſtiariorum ordines enumerat, *Saluto, inquit, ſanctũ Presbyterum, ſaluto ſacros Diaconos, ſaluto Subdiconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Laborantes, Exorciſtas, Confeſſores.* Apud [ſ] Tertullianum videre poſſumus Lectorũ aliquem fuiſſe ordinem, ſicut & apud [t] Origenem. Apud Cyprianum [u] Mettium, & [x] Herennium Subdiaconos legimus, per quorum primum literas à Cornelio acceperit, & reddiderit, [y] Optatum quoque Confeſſorem ex Doctore audientium Hypodiaconum ordina-

[u] Tertul. de præſc. c. 41. [x] Orig. hom. 7. in l. Iud. c. 2. [y] Cyp. Corn. ep. 42. & 43. [z] Idẽ ep. 79. [a] Idẽ ep. 24. ad Clerũ.

tum,

[a] 1. Tim. 3. & Act. 21.
[b] Dionyſ. Eccleſ. Hierarc. c. mox citãdi.
[c] Dionyſ. c. 3. Eccleſ. Hierarch parte 2. τῶν λειτουργῶν δὲ οἱ μὲν, ἐπὶ ταῖς πύλαις τοῦ ἱεροῦ πύλαις συγκεκλεισμέναις οἱ δὲ, ἄλλο τι τῆς οἰκείας τάξεως ἐργάζονται: οἱ δὲ λειτουργῶν ἐξοχώτεροι ἅμα τοῖς ἱερεῦσι, ἐπὶ τῆς θείας θυσιαστηρίου προτιθέασι τὸν ἱερὸν ἄρτον, καὶ τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον.
[d] S. Maximus, [e] & Pachymeres ſcholiis in hunc locũ.
[f] Liturgia S. Marci orat. quæ incipit, Δέσποτα κύριε.
[g] lege argum. ep. ad Coloſſ. 1. & 2. ad Theſſal. & ad Philippenſ.
[h] Clemens li. 8. c. 11. & vlt.
[i] Idem li. 2. c. 25. & 8. c. vlt. & alibi.
[k] Idem lib. 2. c. 57. & 3. c. 11. & alibi.
[l] Idẽ l. 8. c. 21.
[m] Idẽ l. 8. c. 22.
[n] Can. Apoſt. 1. 2. 5. 11. 12. & alij.
[o] can. 18. 34. 50
[p] c. 34. [q] 40.
[r] Idem epiſt. ad Iac.
[ſ] Idem ep. 2.
[t] Ignat. ep. 12. ad Antioch. in fine.
ἀσπάζομαι τὸ ἅγιον πρεσβυτέριον, ἀσπάζομαι τοὺς ἱεροὺς διακόνους, ἀσπάζομαι ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, πυλωροὺς, τοὺς κοπιῶντας, ἐπορκιστὰς, ὁμολογητάς.

A tum, Nicephorum[a] item, Felicianum,[b] Saturum,[c] Lucanum,[d] Maximum, &[e] Amanthium Acolythos, ex quibus Saturum Lectorem fuiſſe, antequam Acolythum, ex eiuſdem Cypriani[f] epiſtolis patet: Legimus &[g] Exorciſtarum ordinem, atque officium: legimus denique[h] Saturi,[i] Aurelij, &[k] Celerini ad Lectorum gradum, & officium factas ab ipſo, poſt diligens examen, promotiones, paſſimque aliorum Lectorum nomina. Legimus Fabianum[l] Pontificem conſtituiſſe, vt ſeptem Subdiaconi ſeptem Notariis, ſeu Lectoribus, qui geſta Martyrum ſcriberent, imminerent: itemque,[m] vt Pontifex cum Diaconis, Subdiaconis, Acolythis, ac ſequacium ordinum miniſtris ſolemnitates peragat: Anacletum[n] quoque idem ſtatuentem, prætérquam quod Acolythorum expreſſe non meminit. Tẽpore quoque Cornelij Papæ hos omnes ordines in Eccleſia Romana fuiſſe refert ipſe Cornelius in epiſtola ad Fabium Antiochenum, apud[o] Euſebium, vbi de Nouato ſic loquitur, *is ergo qui Euangelium vindicabat, neſciebat in Eccleſia vnum Epiſcopum eſſe debere: vbi videbat eſſe Preſ-*
B *byteros quadraginta ſex, Diaconos ſeptem, Subdiaconos ſeptem, Acolythos quadraginta duos, Exorciſtas, & Lectores cum Oſtiarijs quinquaginta duos*: eadem quoque epiſtola Exorciſtarum meminit, quorum præſidio Nouatus à malo ſpiritu liberatus fuerat. Caius[p] vero Martyr, ac Põtifex Romanus, ſub Diocletiano, eoſdem ordines tanquam ſuo tempore vſitatos confirmat, ea nempe ſanctione, quà conſtituiſſe dicitur, *vt omnes ordines in Eccleſia ſic aſcenderet, ſi quis Epiſcopus fieri mereretur, vt eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolythus, ſequẽs Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, & exinde Epiſcopus ordinaretur.* Optatus[q] quoque Mileuitanus Eccleſiam Carthaginenſem in perſecutione ſub Diocletiano, & Maximiano depingens, eam ex laicis, miniſtris variis, Diaconis, Presbyteris, Epiſcopis, conſtatam exhibet: *Quid, inquit, memorem laicos qui tunc in Eccleſiã, nullã fuerunt dignitate ſuffulti? quid miniſtros plurimos? quid Diaconos in tertio? quid Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos?* eodem tempore[r] Auguſtinus Syluanum Subdiaconum fuiſſe meminit: Op-
C tatus[ſ] Maiorinum Lectorem.

V. Tertiò, turbulentis quoque illis, & ob perſecutionem cruentis prioribus Eccleſiæ ſæculis, plures in ſingulis iſtis ordinibus conſtitutos ſanctitate claros, vel Martyrio coronatos reperimus: ex pluribus aliquos recenſebimus: tacebimus autem Presbyteros, & Diaconos, qui paſſim in Eccleſiaſticis hiſtoriis, & Martyrologiis occurrunt. Subdiaconos nominabimus Andeolum[t] in territorio Viuarienſi à S. Polycarpo miſſum ad prædicandum verbum Dei Martyrem ſub Seuero: Ianuarium[u] Magnum, Innocentium & Stephanum, qui cum eſſent Sixti Papæ Subdiaconi, cum eo, ipſiuſque Diaconis Feliciſſimo, & Agapito in perſecutione Valeriani omnes pariter decollati ſunt: Romulum[x] Eccleſiæ Dioſpolis Subdiaconum, qui anno ſecundo perſecutionis à Diocletiano excitatæ, cum quinq; alijs adoleſcentibus, proprias manus, quo ardentem Martyrij cupiditatẽ ſignificaret, ligaſſe dicitur, & ad Vrbanũ præſidẽ in Chriſtianos ſæuientẽ cucurriſſe, ſe Chriſtianũ eſſe profeſſus, tandẽq; cum ſocijs ſecuri per-
D cuſſus eſt. Acolythũ S. Tarſiciũ[y], quẽ in perſecutione Valeriani pagani cũ inueniſſent Sacramẽta corporis Chriſti portantẽ, nec ab ijs inquiſitus quid gereret, vnquã adduci potuiſſet, vt reuelaret, tamdiu fuſtibus cũ & lapidibus mactarũt, donec ſpiritũ exhalaret, cui⁹ corpore reuoluto ſacrilegi diſcuſſores nihil Sacramentorũ Chriſti in manibus aut in veſtibus inuenerunt. Exorciſtas, Agathonẽ[z] qui ſimul cum Cyrione Presbytero, & Baſiano Lectore Alexandriæ pro Chriſto igne combuſtus eſt: Petrum[a] qui cum Marcellino Presbytero Romæ, & Hermetem,[b] qui Rhetiariæ paſſus eſt. Lectores plurimos, Viatorem[c] Lectorem Lugdunenſem, qui cum S. Iuſto in eremo Euangelicam vitam duxit: Syneſium,[d] qui tempore Sixti Papæ primi Lector ordinatus, cum multos conuertiſſet ad fidem, apud Aurelianum Imperatorem accuſatus, gladio percuſſus Martyrij coronam accepit: Marianum,[e] qui Lambeſſe in Numidiã primũ ſub Decio, poſteà cum Iacobo Diacono, ſub Valeriano, poſt exquiſita ſupplicia

[a] Idem epiſt. 41. & 49. [b] Idem ep. 55. [c] Ibidem. [d] Idem ep. 70. [e] Idem ep. 24. [f] epiſt. 76. ad Magnum. [g] Idem ep. 24. [h] Idem ep. 33. [i] Idem ep. 34. [k] Pont. Dam. in Fabiano, & [l] Fab. ep. 1. [m] Ibidem. [n] Anaclet. ep. 1. in medio. [o] Euſeb. lib. 6. hiſt. Eccleſiaſt. cap. 35. [illegible Greek] [p] Põt. Dam. in Caio, & Caij epiſt. ad Felicem Epiſc. [q] Optat lib. 1. cõtra Parmen. [r] Auguſt ep. 165 Generoſo. [ſ] Optat. ſuprà. [t] Ado. & Martyrol. Rom. die 1. Maij. [u] De iis Martyrol. Rom. Bedæ, & al. die 6. Auguſti. [x] Euſeb. lib. 8. hiſt. c. 15. [y] Martyrol. Rom. Bedæ Vſuard. adon. 14. Februar. [z] Eadẽ Martyrol. 14. Febr. [a] Eadem Martyr. 2. Iunij, & Gregor. hom. 6. in Euang. & li. 4. regiſt. cap. [illegible] in Syn. Sigeb. in Chro. an 846. Aimoi. de geſtis Fran. li. 5. Hermañ. in Chron. ad num. 856. c. 115. [b] Martyrol. præd. 31. Decemb. [c] Martyr præd. & Sur. 2. Septemb. [d] Martyrol. & Menol. die 12. Decemb. [e] Surius die 30. Aprilis, Martyrol. Rom. eadem die, &c.

f Martyrol. Menol. die 4. Aprilis Metaphraſt. & alij. a Martyrol. Rom. Bedæ Vſuard 26. Martij. b Martyrol. Rom Bedæ Vſuard. Adon. Surius die 19. Septemb. Petrus in Catalogo l. 9 ca. 90. c Martyrol. Rom. Bedæ Vſuar. Adon. die 24 Octob. Menolog. 16. Cal. Maij. d Euſ. lib. 8 hiſtor. cap. 12. e Gregor. lib. 1 dialog. cap. 5. & lib. 3. cap. 24. & 25.

Martyrio conſumptus eſt: Theodulum Lectorem f cum Agathopode Diacono Theſſalonicæ in mare demerſum ſub Maximiano Imperatore: Serapionem a, & Ammonium, qui cum Theodoro Epiſcopo, & Irenæo Diacono coronam accepit: Deſiderium b Lectorem, qui in perſecutione Diocletiani cum Ianuario Epiſcopo Beneuentano: Fortunatum, c & Septimum qui Venuſiæ in Apulia, poſtquam carceribus in Africa, & Sicilia macerati fuiſſent, cum Felice in eadem perſecutione occiſi ſunt: alioſque complures. Lectorum ſiquidem longe plura quàm aliorum Clericorum inferiorum ordinum exempla occurrunt: ſiue quod ob Clericorum penuriam ac raritatem cætera minorum Ordinum officia præterquam Lectoris, in minoribus ſaltem ciuitatibus, vel per Lectores, vel per conſtitutos in ſuperioribus Ordinibus exerceri ſolerent: ſic enim, verbi gratia, apud d Euſebium legimus Romanum Martyrem Exorciſtam, & Diaconum dici Eccleſiæ Cæſarienſis: ſic Oſtiariorum functiones e Conſtantinum, Theodorum, Abundium Sacerdotio auctos, manſionarioſq; dictos Eccleſiarum S. Stephani, & Petri, Romæ ex Gregorio obiuiſſe inſtruimur: apud Ignatium quoque & Clementem paſſim multa Diacono tribuuntur, quæ inferioribus Ordinibus propria ſunt: ſiue, quod in Lectoratu diutius quàm in reliquis Minoribus Ordinibus morari ſolerent, qui ad Presbyteratum parabantur, vtpote cùm in eo præſertim ordine, eruditionis, prudentiæ, induſtriæ ſpecimen præbere poſſent: ſiue quod, Oſtiarij ſaltem, qui in primo Clericorum gradu conſtituti erant, communi Clericorum nomine intelligerentur. Quare vix Oſtiarios aliquos prioribus illis ſæculis dictos reperies, quibus nempe eorum miniſterium minus neceſſarium videbatur, cum necdum Eccleſiarum ſedes ſtatæ, ac fixæ eſſent: eorumque proinde officium in conuocandis Synaxibus præſertim repoſitum erat, potius quàm in ornandis, vel cuſtodiendis ſacris Baſilicis, quæ nullæ flagrante perſecutione, vel paucæ erant: ideoque Curſores dicebantur, cuius nominis, & miniſterij meminit Ignatius i epiſtola ad Polycarpum Smyrnenſem Epiſcopum, & Heronem Diaconum Antiochenum: officij vero Tertullianus g: Oſtiaratus tamen iis temporibus ſuſcepti fidem facit ſanctus h Gregorius Nazianzenus dum de Cypriano ex mago, & perditiſſimo homine, ſanctæ Iuſtinæ virginis, quam turpiter deperibat, ſuaſione, Chriſtiano effecto (quem errore inter Græcos ſatis communi eundem cum celeberrimo Epiſcopo eiuſdem nominis Carthaginenſi confundit) antequam paſtor fieret, accidiſſe narrat, quod νεωκόρος, id eſt, vt Latinus i vertit interpres, æditus, & vt ex Græco exponit k Billius, miniſter, cui templum expurgare, & euerrere ex officio incumberet, vno verbo Oſtiarius, creatus primùm fuerit: cui aſſentiri videtur Aldhelmus l Saxonum Occidentalium in Anglia Epiſcopus, ſancti Gregorij, vt ipſe de ſe teſtatur, diſcipulus, qui eundem ſanctum, *per ſeptenos Eccleſiæ gradus paulatim proficientem ad Summum Pontificatus apicem fœliciter perueniſſe* teſtatur: quibus verbis ſeptem in Eccleſia nominatis Ordinibus egregium teſtimonium perhibet: eundem tamen eius Acta m, quæ habentur apud Metaphraſtem, & à Surio, ac Lipomano Latinè edita fuerunt, octauo à Baptiſmo die *præconem, & expoſitorem Chriſti myſteriorum*, id eſt, Lectorem, vigeſimo Subdiaconum, trigeſimo Diaconum, anno exacto Presbyterum, mox Carthaginenſem Epiſcopum factum dumtaxat referunt, quibus alij contradicunt, dum ipſum Antiochenum, non Carthaginenſem factum tradunt, alij verò, inter quos eſt Baronius, n in Diaconatus ordine manſiſſe contendunt.

i Ignat. epiſt. 81 & 13. g Tertul. lib. de fuga circa finem. h Nazianz. orat. 18. de laudibus S. Cypriani. i Latinus Gregorij interpres. k Billius notis in dictam orationem. l Aldhelmus de laudibus virginitatis cap. 25. tom. 5. Bibl. Patrum. m Acta S. Cypr. & Iuſtinæ apud Metaphraſt. Lipomanum to. 6. Surium to. 5.

n Baron. in notis ad Martyr. 26 Septemb. o Euſeb. lib. 3. de vita Conſtant. cap. 9. p Synod. Rom. ſub Sylueſtro c. 7. habetur can. à Subdia. diſt. 93.

VI. Quartò redditâ Eccleſiæ pace, compoſitiſque eius rebus, omnium iſtorum ordinum frequens fit mentio. Euſebius o quidem in vita Conſtantini, Nicenæ primæ Synodo Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, & Acolythos, & alios Clericos innumerabiles interfuiſſe affirmat. Synodus p Romana ſub Sylueſtro ante Nicenam habita omnes prædictos ordines enumerat, eoque ordine, vt Pontifici Presbyter, Presbytero Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono Acolythus, Acolytho Exorciſta, Exorciſtæ Lector, Lectori Oſtiarius ſub iaceret,

Digitized by Google

A ſubiaceret, cui Abbatem obtemperare debere ſubiungit, quemadmodum Abbati Monachum. Laodicena [a] vetus quoque Synodus Subdiaconorum (quos ὑπηρέτας vocat) itémque Lectorum, Exorciſtarum, & Oſtiariorum (ex quibus Lectores & Exorciſtas, niſi ab Epiſcopo promotos ea munia vetat attingere) expreſsè meminit. Antiochena [b] ſimiliter de ordinatione Subdiaconorum, Lectorum, & Exorciſtarum apertè verba facit, eamque Chorepiſcopis permittit. Ea denique vetuſtior Eliberitana, præter Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, alios [c] Clericos inſinuat, Subdiaconoſque [d] expreſsè nominat. Apud Athanaſium [e] Maximi Lectoris mentio, [f] Eutychij Subdiaconi ab Arrianis martyrio coronati, & aliorum. Epiphanius [g] quoque in compendiaria fidei formâ omnes ordines præterquam Acolythatum recenſet, quibus tamen laborantium ordinem adiungit. Sed & apud eundem legimus epiſtolam Marcelli [h] Ancyrani Epiſcopi, cuius cum eo auctores, & inſcriptores Presbyteri plures, Diaconus Hyginus, Hypodiaconus Heracides, Lector Elpidius referuntur.

B [i] Ambroſius commentariis in epiſtolam ad Titum omnium ordinum meminit præterquam Oſtiarij, Acolythi, & Subdiaconi: alibi [k] quoque Pſalmiſtas, Lectores, & ſacrarij curatores (ſiue per eos Subdiaconos intelligat, ſiue Oſtiarios) videtur infrà Diaconatum ſtatuiſſe probandos ad Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum gradus. Hieronymus [l] verò, ſeu quicumque alius auctor eſt libri de ſeptem Ordinibus, Oſtiariorum, Lectorum, Subdiaconorum ordines cum Diaconis, Presbyteris, & Epiſcopis commemorat, eorumque officia, & prærogatiuas exponit: in [m] Epiſtolam verò ad Titum, omnium quoque ordinum, præterquam Subdiaconorum & Acolythorum meminit, cùm tamen horum epiſtola [n] ad Nepotianum, illorum epiſtola [o] ad Auguſtinum mentionem faciat. Syricius [p] ad Hymerium Tarroconſem, Oſtiarij ſolùm & Exorciſtæ non meminit, cæteros verò gradus recenſet, quibus ad Epiſcopatum aſcendi oporteat. Innocentius [q] primus ad Felicem

C Nucerianum, Lectorem, Acolythum, Diaconum negat cito ordinandos eſſe: in minoribus officiis vult probari, qui ad maiora conſcenſuri ſunt: idem [r] ad Alexandrum Antiochenum ſcribens Petri Subdiaconi, ad [ſ] Epiſcopos verò Macedoniæ, Dizoniani, & Cyriaci Subdiaconorum meminit. Zozimus [t] ad Heſychium Salonitanum Lectorum ordines, Exorciſtarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum ad Presbyterij faſtigium gradus eſſe debere decernit. Toletanum [u] primum Concilium ſub Innocentio primo de omnibus Eccleſiaſticis gradibus, præterquam Exorciſtarum, & Acolythorum leges ſtatuit. Sed expreſſior eorum omnium teſtificatio petitur ex Concilio [x] Carthaginenſi quarto, cui Sanctus Auguſtinus cum aliis interfuit, in quo Epiſcopi, Presbyteri, & reliquorum, ordine ſuperiùs tradito, & ab Eccleſia obſeruato, ordinationes deſcribuntur, ipſiſque Pſalmiſtæ ſeu cantoris ordinatio adiungitur, cùm hoc ab aliis diſcrimine, quòd huius officium ſola Presbyteri iuſſione tradatur, illorum autem collatio nonniſi ab Epiſcopis perficiatur.

D VII. Iis adde [y] Gelaſium Papam qui in epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam Oſtiarij, Lectoris, Acolythi, Subdiaconi mentionem facit, vt iis gradibus ad Presbyteratum aſcendatur. Imperatorum Valentiniani, Valentis, & Gratiani reſcriptum, quo [z] *Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, atque Exorciſtas, & Lectores, & Oſtiarios, & Acolythos etiam*, vtpote Clericalibus officiis, ordinibuſque alligatos *perſonalium munerum expertes eſſe præcipiunt*, ſeptenariumque proinde Eccleſiaſticorum ordinum numerum indicant, à quo non longè recedit Iuſtinianus qui in Eccleſia [a] Conſtantinopolitana Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Lectores, Cantoreſque, & Oſtiarios fuiſſe ſuo tempore teſtatur: quibus [b] alia conſtitutione Acolythos quoque adiungit: ſed vtrum Clericorum ordini adnumeret, non ſatis conſtat. Iis adde [c] Baiuuariorum ſeu Boiorum leges, & [d] Capitularia Caroli Magni, Leonis [e] tertij decreta, Concilium [f] Aquiſgranenſe, in quibus illi omnes ordines recenſentur: necnon Eccleſiaſticos ſcripto-

[a] Laod. c. 21. 22. 23. 24. 25.
[b] Antioch. c. 10.
[c] Eliberi. c. 33.
[d] Ead. cap. 30.
[e] Athan. epiſt. ad Dracon.
[f] Idē apolog. ad ſolitar. vitā agētes p. 850.
[g] Epiphanius contra hæreſes lib. 3. to. 2.
[h] Epiſt. Marcelli apud eūdē Epiph. lib. 3. aduerſus hæreſ. tom. 1.
[i] Ambroſ. in cap. 4. epiſt. ad Titum.
[k] Idem lib. 1. off. cap. 44.
[l] Hieron. lib. de ſeptē Ordinib. tom. 9.
[m] Idē in cap. 1. epiſt. ad Titum.
[n] Idem epi. 2. ad Nepotian.
[o] Idem epiſt. 91. Auguſt.
[p] Syric. epiſt. 1. cap. 9 refertur can. quicumque, diſt. 77.
[q] Innocent 3. ep 4. cap. 5.
[r] Idē epiſt. 15.
[ſ] Idē epiſt. 22.
[t] Zozim. epiſt. 1. c. 1. & 3. reſ.
[u] Tolet. 1. c. 1. 2. 3. 4. 5. & aliis.
[x] Cōc. Carth. 4. c. 2. & ſeq.
[y] Gelaſ. ep. 1. ad Epiſc. per Lucaniam.
[z] l. Presbyteros, C. de Epiſc. & Cle. ic.
[a] Iuſt. Nouel. 3 c. 1. & 2.
[b] Idem Nou. 59. c. 2.
[c] Baiuuariorū leg. lib. 1. cap. 8. & 10.
[d] Capit. 139. lib. 1. & lib. 5. cap. 183.
[e] Capitulare Leonis 3. relatum 1. Capit. Caroli cit. cap.
[f] Aquiſgran. ſub Ludouico c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

res, qui ex profeſſo de iis ſcribunt, [a] Iſidorum Hiſpalenſem, [b] Venerabilem A
Bedam, Albinum [c] Flaccum, Amalarium [d] Fortunatum, Rabanum [e] Maurum, Stephanum [f] Eduenſem, Iuonem [g] Carnotenſem Epiſcopum, Hugonem [h] à Sancto Victore, Magiſtrum [i] ſententiarum, & alios, quibus etiam conſentit Iſidorus [k] Hiſpalenſis in libris de Officiis, præterquam quod Acolythorum ordinem cæteris minimè adnumerat, quem epiſtolâ ad Ludifredum aliis inſeruerat. Ex enim omnes auctoritates ſeptem illos quos Eccleſia Latina in vſu recipit, Eccleſiaſticos ordines olim fuiſſe receptos demonſtrant: eoſque non antiquitus ignotos (quod mentitus eſt [l] Caluinus) ſed ab Apoſtolorũ temporibus ad nos vſque deriuatos (quod Eccleſia Catholica docet) fuiſſe confirmant.

VIII. Denique ſingulorum iſtorum ordinum, modò vnius, modò alterius plures ex Patribus Conciliiſque tempore ſedatæ per Conſtantinum perſecutionis meminerunt: Subdiaconum Martyrium, eundémque martyrem ſub Conſtantio refert [m] Sozomenus, (qui fortè Martyrius idem eſt cum eo cuius mentio in epiſtola Valentis, & Vrſacij Germinio apud [n] Hilarium) Athanaſius [o] quoque Subdiaconi meminit, viri Eccleſiæ probè inſeruientis, quem Arriani arripuerunt, & ſcuticis ad mortem vſque verberari curauerunt. Varias [p] Petro, Anthemio, Antonino, aliiſque Subdiaconis patrimonij Eccleſiaſtici procuratoribus apud Gregorium Magnum paſſim legimus epiſtolas. De Subdiaconatus ordine plura verba faciunt [q] Innocentius primus, [r] Syricius, [ſ] Leo, [t] Gregorius Summi Pontifices, Concilia [u] Eliberitanum, Carthaginenſe [x] quintum, [y] Agathenſe, Toletanum [z] ſecundum, & [a] quartum, Turonenſe [b] ſecundum, [c] Gerundenſe, [d] Narbonenſe, Bracharenſe [e] primum, [f] Antiſſiodorenſe, [f] Trullanum, & alia non pauca: Iſidorus [g] Peluſiota, & alij non pauci auctores. Acolytos [h] Auguſtinus, [i] Innocentius primus, [k] Zozimus, [l] Syricius, Martinus [m] Bracharenſis, Gregorius [n] Magnus, Iſidorus [o] Hiſpalenſis, & alij memorant: memorat & [p] Iuſtinianus, ſed vtrum eorum ordinum Clericorum Ordinibus adcenſeat, vix dignoſcitur: quorum ſcilicet antiquiores [q] C
quoque leges in funeribus duntaxat operam videntur requirere, non in ſacrificio. Exorciſtas [r] Hilarius in Conciliis Pullentij Lectoris, & Candidiani Exorciſtæ meminit, [ſ] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini, eum Exorciſtam primum fuiſſe ordinatum refert. [t] Syricius, [u] Zozimus, [x] Felix quartus, [y] Carthaginenſe Concilium quartum, [z] Paulinus Nolanus, [a] Iſidorus Hiſpalenſis, & alij paſſim auctores Exorciſtas loquuntur. Lectores quoque paſſim Patres, & Concilia memorant, Gregorius [b] Nazianzenus, [c] Ambroſius, [d] Auguſtinus, [e] Innocentius primus, [f] Syricius, [g] Zozimus, [h] Cœleſtinus, [i] Leo primus, [k] Symmachus, [l] Paulinus Nolanus, [m] Paulinus Ambroſij vitæ ſcriptor, [n] Iſidorus Peluſiota, [o] Victor Vticenſis, [p] Sidonius Apollinaris, [q] Ennodius Ticinenſis, [r] Fortunatus Pictauienſis, & alij paſſim: Concilia [ſ] Sardicenſe, [t] Carthaginenſe tertium, & [u] quartum, [x] Toletanum primum, [y] Mileuitanum primum, [z] Chalcedonenſe, & alia innumera. De Oſtiariis tandem verba faciunt Synodus tertia [a] Carthaginenſis, [b] Narbonenſis, [c] Toletana habita anno 12. D
Recaredi Regis, [d] Tarraconenſis, [e] Aquiſgranenſis ſub Ludouico Pio, [f] Hadrianus Papa epiſtola ad Carolum, [g] Auguſtinus in libro Cõfeſſionum, [h] Paulinus quoque Nolanus, vbi ab hoc ædituí gradu ſe cupiiſſe Eccleſiaſticam militiam exordiri affirmat, & alij complures.

[a] Iſidor. Hiſp. epiſt. ad Ludifre.
[b] Beda in collectaneis cap. de 7. Ordinib. tomo 3.
[c] Alb. de off. diuinis tit. de Eccleſiaſt. ordine.
[d] Amal. lib. 2. de Eccleſ. off. cap. 6. & ſeq.
[e] Raba. lib. 1. de inſtit. Cler. cap. 4. & ſeq.
[f] Steph. Edu. de ſacr. alt. cap. 1. & ſeq.
[g] ſuo ſerm. de excell. ſacrorum Ordinũ.
[h] Hugo in ſpec. cap. 5.
[i] Mag. ſent. 4. ſent. diſt. 24.
[k] Iſidor. Hiſp. lib. 2. de offic. cap. 7. & ſeq.
[l] Calu. lib. 4. inſt. c. 4. §. 1. vbi de Subdia. c. 19. §. 13. vbi de Acolyt. §. 24. vbi de Exorciſ. §. 27. vbi de Oſtiar.
[m] Sozomen. lib. 4. cap. 2.
[n] Hilarius in fragmentis p. 412. edit. Par.
[o] Atha. epiſt. ad Solitariam vitam agẽtes.
[p] Gregor. paſſim.
[q] Innocent. 1. epiſt. 1.
[r] Syr. ep. 4. c. 9.
[ſ] Leo epi. 84. ad Anaſt.
[t] Greg. ep. 32. indict. 11. li. 3.
[u] Conc. Eliber. c. 30.
[x] Carth. 5. c. 3.
[y] Agath. c. 66.
[z] Tolet. 2. c. 3.
[a] Tol. 4. c. 27.
[b] Turon. 2. can. 20.
[c] Gerũd. c. 6.
[d] Narb. c. 11.
[e] Brac. 1. c. 18.
[f] Antiſſiod. c. 21. [f] Trull. c. 15. [g] Iſidorus Peluſ. lib. 1. epiſt. 373. lib. 2. epiſt. 56. & aliis. [h] Auguſt. ep. 105. Sixto. [i] Innoc. 1. epiſt. Felici. [k] Zozimus epiſt. 1. c. 1. [l] Syr. ep. 1. c. 13. [m] Mart. Brach. c. 44. [n] Gregor. Magnus ep. 7. lib. 7. & ep. 19. lib. 3. ind. 11. [o] Iſidorus Hiſp. ethymol. lib. 7. c. 12. [p] Iuſtin. Nouel. 59. cap. 2. [q] l. 6. 10. 24. C. Theod. de Epiſc. [r] Hilar. in frag. pag. 412. [ſ] Seuerus Sulpit. vitæ S. Martini cap. 4. [t] Syricius ſuprà. [u] Zozimus ſuprà. [x] Felix 4. ep. 1. cap. 1. [y] Conc. Carth. 4. c. 90. & 92. [z] Paulinus ep. 23. Amando. [a] Iſid. Hiſpal. lib. 7. ethymol. cap. 12. [b] Greg. Naz. orat. 3. & 20. & ep. 43. Nyſſeno, & alibi. [c] Ambroſ. in cap. 4. Lucæ, & de obitu Satyri. [d] Auguſt. epiſt. 135. Quintiano, 165. Cœleſtino, contra Creſcentiũ lib. 3. cap. 29. ſerm. 45. de verbis Domini, & in Pſal. 117. [e] Innocent. [f] Syricius. [g] Zoſimus ſuprà. [h] Celeſtin. ad Epiſc. Gall. cap. 3. [i] Leo 1. epiſt. 65. ad epiſ. Afric. [k] Symmachus fratri Cæſario c. 2. [l] Paulin. natali 4. S. Felicis. [m] Alter Paulinus in vita Ambroſ. [n] Iſidorus Peluſ. paſſim. [o] Victor Vticenſis de perſec. Vandalica lib. 1. propè finem. [p] Sidon. epiſt. 25. lib. 4. & 9. lib. 6. [q] Ennodius in vita S. Epiphanij Ticinenſis. [r] Fortun. in vita S. Marcelli Pariſ. [ſ] Conc. Sard. c. 13. [t] Carth. 3. c. 21. [u] Carth. 4. c. 8. [x] Tolet. 1. cap. 3. [y] Mileuit. 1. c. 15. [z] Chalced. c. 13. [a] Carth. 3. c. 21. [b] Narbon. c. 13. [c] Tolet. ſub Recaredo c. 2. [d] Tarrac. can. 9. [e] Aquiſgran. can. 1. [f] Hadrianus Papa epiſt. ad Carolum. [g] Auguſt. lib. 6. Confeſſ. cap. 2. [h] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum.

§. II.

A

§. II.

Conuenientes rationes pro ſeptenario Ordinum numero inquiruntur.

IX. Numerum ſeptenarium graduum iſtorum quos enumerauimus, additis tamen Epiſcopi, & Clerici, ſeu Cantoris, probare conantur aliqui ex Apoſtolo, tum [a] epiſtola prima ad Corinthios, tum epiſtola [b] ad Epheſios, vbi varios Eccleſiæ ordines enumerat: nam, inquiunt, Apoſtolis ſuccedunt Epiſcopi, ideóque Apoſtolorum nomine Epiſcopi intelliguntur, ſicut nomine Prophetarum Presbyteri, tum quod eorum ordini, ſicut & ordini Epiſcoporum Eccleſia præſertim innitatur, quam ideò Apoſtolus [c] deſcribit ſuprà fundamenta Apoſtolorum & Prophetarum ædificatam, tum quod Presbyteri obſcura reuelent, dum fidei myſteria inſtruunt, & Chriſti corpus ſpeciebus panis & vini obuelatum demonſtrant, & de conſcientiæ arcanis iudicant, & populum fidelem exemplo paſcunt & verbo, in quibus omnibus Prophetarum munia obeunt: Diaconi quoque Doctorum locum obtinent, & Subdiaconi virtutum: quia vt illi populum docendi auctoritatem ſuſcipiunt, Euangelijque prædicandi poteſtatem, quod Doctorum proprium eſt: ita hi ampliorem præ cæteris inferioribus Ordinibus habent virtutem, inſtarque cœleſtium virtutum altaribus adſiſtunt, & ad generalia Eccleſiaſtica officia deſtinantur: denique quia Acolyti in opitulationem Diaconi, & Subdiaconi, ad altare miniſtrant, ideò dicuntur opitulationes: Exorciſtæ quia ad curandos à ſpiritibus immundis energumenos ordinantur gratias habent curationum: Lectores genera linguarum, quibus nempe in Eccleſia variis linguis legendi munus incumbit: gubernatores vocantur Oſtiarij, quibus Eccleſiarum, & Eccleſiaſticæ ſupellectilis cura committitur, qui tanquam ædium ſacrarum gubernatores fideles, mundoſque admittunt, infideles immundoſque reiiciunt: denique Clericis ſeu Pſalmiſtis & Cantoribus interpretatio ſermonum conuenit, vt quod ore cantant, mente concipiant, alioſque & rectè diſtinctéque canendo inſtruant, & intelligendo ſeipſos ad Deum erigant. Porrò hos omnes, inquiũt, gradus enumerat Apoſtolus epiſtola [d] prima ad Corinthios, dum ait, *quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia, primò Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernatores, genera linguarum, interpretationes ſermonum: numquid omnes Apoſtoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur?* Pauciora autem ſeu officia, ſeu dona recenſet idem Apoſtolus ad Epheſios, [e] *& ipſe*, inquit, *dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, quoſdam verò Paſtores & Magiſtros*, quæ Eccleſiaſticis ordinibus attribuit Ambroſius iis verbis, [f] *Apoſtoli Epiſcopi ſunt: Prophetæ verò explanatores ſunt ſcripturarum: quamuis inter ipſa primordia fuerint Prophetæ ſicut* [g] *Agabus, & quatuor virgines prophetantes, ſicut continetur in Actu Apoſtolorum: ſed propter rudimenta fidei commendanda: nunc autem interpretes Prophetæ dicuntur; Euangeliſtæ Diaconi ſunt, ſicut fuit* [h] *Philippus: quamuis non ſint Sacerdotes, euangelizare tamen poſſunt ſine cathedra, quemadmodum &* [i] *Stephanus, &* [k] *Philippus memoratus. Paſtores poſſunt eſſe Lectores, qui lectione ſaginent populũ audientem, quia* [l] *non in pane tantum viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei: Magiſtri verò Exorciſtæ ſunt, quia in Eccleſia ipſi compeſcunt, & verberant inquietos, &c.* eæ tamen interpretationes non omninò videntur germanæ, ac liberales, quamuis non ideò reprobandæ videantur: hæc eſt enim Scripturæ ſacræ amplitudo, atque profunditas, vt aliud dicant, aliud innuant; & abſcondita diuinæ præſcientiæ ordinatione ad ea etiam indicanda referantur, quæ verborum ſignificatio, & orationis ſeries non adeò apertè oſtendunt.

X. Nec ab hoc colligendi modo multum abſunt, qui ex gratiis gratis datis, graduum quoque Eccleſiaſticorũ diuerſitatem inferunt, & ſingulis Eccleſiaſticis gradibus ſingulas gratias gratis datas, de quibus [m] locis ſuprà citatis diſſe-

B, C, D (marginal section letters)

[a] 1. Cor. 12.
[b] ad Epheſ. 4.
[c] Epheſ. 2.
[d] 1. Cor. 12.
[e] ad Eph. 4. cap.
[f] Ambroſ. comment. in illud caput ad Epheſ.
[g] Actor. 21.
[h] Actor. 21.
[i] Actor. 7.
[k] Actor. 8.
[l] Matth. 4.
[m] 1. Cor. 12. & ad Epheſ. 4.

ruit Apoſtolus, hoc modo attribuunt: ſermonem nempe ſapientiæ Epiſcopo, A quia ſicut ſapientia inter ſcientias ſublimior eas ordinat, earumque non ſolùm obiecta definit, verùm etiam principia confirmat: ita quoque Epiſcopus inter Clericos cuiuſcumque gradus excelſior, eos in miniſteriis diuinis diſponit, officia eis diſtribuit, & agendi virtutem largitur: ſermonem ſcientiæ Sacerdoti, [a] *labia enim Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore eius*, inquit Propheta Malachias: fidem Diacono, cuius videlicet munus eſt prædicare, annuntiare Chriſti fidem, annuntiare Euangelium: opera virtutum Subdiacono, qui ſe ad opera perfectionis & maioris virtutis per votum continentiæ diſpoſuit: interpretationem ſermonum Acolyto, quæ eo lumine ſignificatur, cuius ipſi deferendi munus incumbit: gratiam ſanitatum Exorciſtæ, qui tanquam Medicus ſpiritalis, Energumenis beneficium perfectioris ſanitatis impertitur: Prophetiam Lectori, cuius eſt Prophetas in conuentibus publicis legere, & antiquæ legis myſteria Catechumenos priuatim inſtruere: diſcretionem ſpirituum Oſtiario, qui quoſdam ad Eccleſiam admittit, quoſdam verò B ex officio repellit: denique genera linguarum Pſalmiſtæ, qui non vulgatâ, ſed vel Hebraïcâ, vel Græcâ, vel Latinâ linguâ in Eccleſia Deo laudes decantat. Verùm hunc modum colligendi Eccleſiaſticos ordines inſufficientem cenſet [b] D. Thomas: tum quod gratiæ gratis datæ non iiſdem dentur, ſed diuerſis, docente Apoſtolo [c] diuiſiones gratiarum eſſe, eundem autem ſpiritum, & alij dari ſermonem ſapientiæ, alij ſermonem ſcientiæ, &c. Ordines verò Eccleſiaſtici iiſdem conferri ſoleant: tum quod ex hoc modo colligendi, Epiſcopatum, & Pſalmiſtatum Ordinibus Eccleſiaſticis adnumerandos eſſe ſequatur, quos verò eſſe ordines ab aliis diſtinctos negat. Et hæ quidem rationes D. Thomæ, cui plures alias addere liceret, ſatis confirmant veram hanc & efficacem rationem non eſſe, quâ prædictus Ordinum Eccleſiaſticorum numerus colligi debeat: verùm nequaquam oſtendunt non illis Eccleſiæ gradibus legitimè prædictas gratias gratis datas aptari poſſe, quæ quamuis diuerſis communicari ſoleant, in ſingulis tamen Ordinibus earum aliquæ magis reſplendent, & in E- C piſcopo, qui omnium dignitatum Eccleſiaſticarum faſtigium attigit, ſpiritali ſaltem modo intellectæ conſpiciuntur, in reliquis quoque Ordinibus plures, vel pauciores, quo ſuperiores illi ſunt, vel inferiores. Epiſcopatum verò, & Pſalmiſtatum licet ſtricto iure diſtinctum & peculiarem ordinem minimè conſtituere dicturi ſimus, aliquo tamen ſenſu Eccleſiaſticorum graduum & ordinum ſerici inſeri poſſe docebimus.

XI. Itaque omiſſis aliis quoque argumentis, quibus Ordinum Eccleſiaſticorum numerus ſtabilitur, ſeptenarium Ordinum numerum colligendum eo argumento quo vſus eſt [d] D. Thomas, & Theologorum iam Schola frequentius vtitur, nos quoque libentiùs vtemur: ex eo nempe quod ſacroſanctum Corporis & Sanguinis Chriſti myſterium *Sacramentum Sacramentorum*, τελετῶν τελετή, dicatur à [e] Dionyſio, ſitque eodem teſte τῶν ἄλλων ἱεραρχικῶν συμβόλων μεθέξεως ἡ τελείωσις, *aliorum hierarchicorum ſignorum efficacitas, atque perfectio*: ex quo infertur miniſtros Eccleſiæ, qui per ſacram Ordinationem ad diuinum cultum con- D ſecrantur, nonniſi ad illam ſacram Euchariſtiam conſecrari, eo modo quo templa, altaria, vaſa, veſtes, & alia eiuſmodi per ſe ad hanc ſolam diuiniſſimam Euchariſtiæ diſpenſationem conſecrantur: colligimus itaque Eccleſiaſticorum Ordinum diuerſitatem per ordinem & habitudinem ad Euchariſtiam, vt totuplex ſit Ordo, quotuplex ad eum diuerſus reſpectus ſtatuetur: quare cùm poteſtas ordinis ſit vel ad conſecrationem ipſam Corporis & Sanguinis Chriſti, vel ad aliquam circa ipſum Chriſti corpus, & ſanguinem cooperationem: duplex in vniuerſum eorum qui ordinantur gradus eſt Sacerdotum, & Miniſtrorum: Sacerdotum porrò vnicus, quia vnica eſt, & in omnibus Sacerdotibus æqualis Chriſti Corporis, & Sanguinis conficiendi poteſtas, nec vel ipſe Summus Pontifex in eo ſimplicem Sacerdotem excedit. Miniſtrorum autem multiplex ordo, ac gradus, ſicut multiplex eſt circa iſtud Sacramentum cooperatio: vel enim illa eſt in ordine ad ipſum Sacramentum, vel in ordine ad ſuſcipientes:

[a] Malach. 2.

[b] D. Thomas in ſupplem. q. 36. art. 2. in corp.

[c] 1. Cor. 12.

[d] D. Thomas ſuprà.

[e] D. Dionyſ. c. 3. Eccleſ. hierarch. non longè à principio.

A tes: vtraque etiam adhuc triplex: nam in ordine ad ipſum Sacramentum tripliciter Sacerdoti concurritur, vel ad diſpenſationem ipſius Sacramenti, quod ſpectare poteſt ad Diaconum, cui committi poteſt Dominici corporis ac ſanguinis diſpenſatio: vel ad diſpoſitionem, ac præparationem materiæ conſecrandæ in altari intrà ſacra Vaſa faciendam, quod competit Subdiacono: vel ad oblationem materiæ ad altare, eiuſque antequam altari præſentetur, præparationem, quod conuenit Acolyto. In ordine verò ad ſuſcipientes cooperatio miniſtrorum conſiſtit ſolùm in ordine ad mundandos, qui enim mundi ſunt, iam præparati ſunt ad illam ſacram eſcam recipiendam: ideóque miniſtris nullum circa illos agendi miniſterium relinquitur: immundorum autem tres ſunt claſſes, vt, poſt [a] Dionyſium paſſim omnes docent, quidam enim omnino ſunt infideles, vel excommunicati, qui vias Domini ſcire, vel amplecti nolunt, quos Oſtiarius, vt indignos à ſacro conuentu excludit: quidam Catechumeni, vel Pœnitentes, qui vel vias Domini ignorant, vel ob enormes

[a] Dionyſ. cap. 3. Eccleſ. hierarch. parte 3. Inter principium & medium.

B culpas dedidiciſſe viſi ſunt, quos erudit Lector & inſtruit, vt ſacra Euchariſtia digni fiant: quidam verò ſunt Energumeni, ſeu à dæmonibus vexati, quos Exorciſta liberandos ſuſcipit, antequam ad ſacrum Altare accedant. Vel ſi alio modo cooperationem Miniſtrorum circà ſuſcipientes ſacram Euchariſtiam colligere placeat, triplicem quoque ipſam reperies: quia & Miniſtris in remouendis penitus immundis qui mundari nolunt, & in eorum, qui mundari volunt immunditiâ, vel interiore abſtergendâ, vel exteriore propulſandâ labor incumbit: Oſtiarius autem immundos à ſacris omninò remouet, qui ſe diuinis purgationibus indignos præſtiterunt: Lector interiorem immunditiam, & diuinorum myſteriorum ignorantiam per doctrinam purgat: Exorciſta exteriorem dæmonis infeſtationem precibus, & adiurationibus abigit, eoque proinde pacto ſeptem tantum ordines eſſe colliguntur Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolytorum, Exorciſtarum, Lectorum, & Oſtiariorum.

XII. Neque deſunt cùm in nouâ, tum in antiquâ lege figuræ quædam quibus illi ſeptem Ordines deſignentur.
C Quid enim reliqui ordines præter Sacerdotium, quam [b] *gradus per quos*, tanquam per *cantica graduum aſcenditur ad Sacerdotium?* quid porrò Sacerdotium quam *thronus* [c] *eburneus, cuius reclinatorium aureum eſt, ad quem aſcenditur ſex gradibus purpureis mediâ charitate conſtratis propter filias Hieruſalem, vbi Sacerdos Dei ſummi aſcendit ad dignitatem familiaritatis?* & quid ſeptem [d] illi dies quibus vniuerſi creatio perfecta eſt, aliud deſignabant, quam eminentiſſimam Sacerdotij dignitatem, nonniſi ſeptem diebus, totidemque ordinationibus perfectam habendam eſſe? quid ſeptem [e] illi Sacerdotes ſeptem buccinis clangentes ante arcam fœderis, ad quorum clangores & circuitus Ierichuntina ciuitas ſubuerſæ eſt, quàm ſeptem Clericorum ordines, quibus plangentibus coram Domino, deprecantibus, & populum ad pœnitentiam exhortantibus rebellis Deo ciuitas funditus deſtruitur, peccatum exſtirpatur? annon [f] ſeptem Domini voces à Dauide enumeratæ illi ipſi ordines ſunt, qui myſteria Domini intonant, & fidelibus populis inclamant? nonne & candelabra [g] aurea ſeptem ſunt, quæ coram Domino lucent & ardent?
D nonne & ſtellæ ſeptem ſunt, in manu Domini collucentes? & Angeli ſeptem Eccleſiarum, inter quos tota Eccleſiaſtici regiminis, ac miniſterij ſollicitudo diuiſa eſt? Addimus huic quoque numero confirmando, ſeu potius exornando non incongruam conuenientiam: putà pro numero donorum Spiritus ſancti, quæ per vniuerſam Eccleſiam diſperſa ſunt, & pro numero Sacramentorum, quæ Eccleſiæ relicta ſunt, ordines inſtitutos eſſe Clericorum, qui Spiritum ſanctum largiendi & Sacramenta adminiſtrandi habeant poteſtatem: ſeptem quoque illis Ordinibus ſeptem Spiritus ſancti dona aliquatenus reſpondere: donum quidem ſapientiæ tribui Sacerdoti, qui diſcernit [h] inter lepram & lepram, qui [i] tanquam ſpiritualis iudicat omnia: qui maturus ætate & prudentia eſſe debet: donum intellectus Diacono, qui Euangelium prædicat, & myſteriorum fidei docet intelligentiam: donum conſilij Subdiacono, quem maturè conſulere, & deliberare oportet antequam continentiæ votum emittat, nè [k] incipiat æ-

[b] Petrus Bleſ. ſerm. 47. ad Prælatos.
[c] 3. Regũ cap. 1. & 2. Paralip. cap. 9. & Cant. 3.
[d] Geneſ. 1.
[e] Ioſue 6.
[f] Pſal. 28.
[g] Apoca.
[h] Leuit. 13.
[i] 1. Cor. 2.
[k] Lucæ 14.

dificare, & non poſſit conſummare. Donum pietatis Acolyto, cuius in geſta- A
tione facis accenſæ memoria excitatur, vt ſic [a] lux ipſius coram hominibus luceat, vt videant opera eius bona, & glorificent patrem noſtrum qui in cœlo eſt: donum fortitudinis Exorciſtæ, cui [b] fortis alligandi, domumque eius diripiendi diuina virtus conceditur: qui tanquam [c] fortis armatus atrium hominis cuſtodit, & immundo ſpiritu fortior, eum vincit, vniuerſa eius aufert arma, in quibus confidit, ſpoliaque ipſius diſtribuit: donum ſcientiæ Lectori, qui & Prophetias diſtinctè legere, & myſteria fidei Catechumenis debet interpretari: donum tandem timoris Oſtiario, vt cum timore & tremore accedentes ad Deum admittat, ſciatque ſicut [d] initium ſapientiæ timor Domini eſt, ità Oſtiaratum primum ad Sacerdotij apicem gradum eſſe.

§. III.

Proponuntur obiectiones contrà ſeptenarium Ordinum numerum. B

XIII. Contrà hanc autem Eccleſiaſticorum Ordinum diſtributionem tria genera argumentorum proponi poſſunt: Primùm enim plures in Eccleſiâ ordines ſtatuẽdos eſſe, quam quos enumerauimus, obiici poteſt: deinde pauciores: tum demum nec eorum quos recenſuimus, exceptis Preſbyteratu ac Diaconatu (qui in ſacris literis leguntur) vllum in Primitiua Eccleſia fuiſſe, ſed illos omnes ab Eccleſia poſtea inſtitutos eſſe. Plures autem ordines ſtatuendos eſſe ità oſtenditur: primò, quia [e] Canoniſtæ nouem ordines ponunt, ſeptem nempe enumeratis Epiſcopatum, & Tonſuram adiungentes, vt refert [f] Nauarrus, & ex eorum lectione facilè compertum haberi poteſt; Octo verò, puta ſeptem allatos, cum iiſque Epiſcopatum, ordines cenſent non infimæ notæ Theologi, verbi gratia [g] Altiſſiodorenſis, [h] Paludanus, [i] Caietanus, [k] Nauarrus, [l] Petrus Soto, & alij complures. Sententiam quoque Canoniſtarum de nouem Ordinibus confirmat [m] Iſidorus Hiſpalenſis duplici teſtimonio in iure relato, præterquam quod loco ſimplicis Clerici, ſeu Tonſurati Pſalmiſtam nominat: nam in C
libro quidem Originum ſiue Etymologiarum, *generaliter*, inquit, *Clerici nuncupantur, qui in Eccleſiis Chriſti deſeruiunt, quorum gradus & nomina ſunt hæc, Oſtiarius, Pſalmiſta, Lector, Exorciſta, Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Epiſcopus.* Idem quoque [n] epiſtolâ ad Ludifredum, vbi de *omnibus Eccleſiæ gradibus, quid ad quemque pertineat*, eloqui ſe in animo habere præmiſit mox omnium enumeratorum munia, officiaque ſubnectit, quibus expoſitis, hæc verba ſubdit, *hi ſunt ordines, & miniſteria Clericorum:* ex quibus videntur rectè [o] Canoniſtæ deduxiſſe nouem eſſe Eccleſiaſticos ordines, ac gradus.

XIV. Secundò pro Epiſcopatu peculiaria ſunt argumenta, primò enim Preſbyteri in ſecundo ordine Eccleſiaſtico, Diaconi in tertio, Subdiaconi in quarto conſtituti leguntur apud Patres: ex quibus vt aliquos proferamus, Gregorius Nazianzenus, dum ſui ad Preſbyteratum promotionem narrat, ſe à Patre [p] *εἰς θρόνων τοῖς δευτέροις, in ſecundis ſedibus, ſecundo ordine, ſecunda dignitate*, conſtitutum, id eſt Preſbyterum creatum dicit, vt interpretatur [q] Gregorius Preſbyter in eius vitâ: [r] Hieronymus ſeptuaginta diſcipulos quibus Preſbyteri ſuccedunt, ex Luca [ſ] *ſecundi ordinis præceptores, & diſcipulos minoris gradus* dicendos infert: ex Apoſtolo, [t] *ſecundos Chriſti diſcipulos.* Optatus Mileuitanus, [u] *Diaconos in tertio, Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos* appellat. *Epiſcopos verò omnium apices & principes.* Leo [x] primus Subdiaconatus, *ordinem quartum à capite* nominat, Epiſcopalem primum, Preſbyteralem ſecundum, Diaconalem tertium ordinem vocat. Sidonius Apollinaris [y] Claudianum Preſbyterum Mamerci Viennenſis fratrem, eiuſque in regimine Diœceſis Vicarium *Antiſtitem ordine in ſecundo*, & [z] Ioannem Cabilonenſem electum Epiſcopum, *ſecundi ordinis Sacerdotem*, cæteros [a] quoque ordines ab Epiſcopali, *minores ordines* appellauit. Synodus Romana quarta ſub Symmacho [b] Preſbyterum, *hominem ſecundi in Eccleſia ordinis* vocauit. Preſbyteros curatos [c] Montanus Epiſcopus Toletanus, *ſecundo dignitatis* D

[a] Matth. 5.
[b] Marci 3.
[c] Lucæ 11.
[d] Pſal. 110.
[e] Canoniſtæ paſſim in cap. cũ contingat, de ætate & qualit. & in can. Cleros, 21. diſt. & in can perlectis, diſt. 25.
[f] Nauarrus in Manuali cap. 22. num. 18.
[g] Altiſſiodor. l. 4. in cap. de ſac. ord. q. 1.
[h] Palud. diſt. eadem q. 7.
[i] Caiet. to. 1. opuſ. tract. 11.
[k] Nauarrus ſuprà.
[l] Petrus Soto lectio 1. & 4. de Sacra. Ordinis, & alij.
[m] Iſidor Hiſpal. lib. 7. etymol. c. 12. refert. diſtinct. 21. c. Cleros.
[n] Idem ep. ad Ludifr. refert. can. perlectis, diſt. 25.
[o] Lege Gloſſas in dictos canones.
[p] Greg. Naz. carm. de vita ſuâ.
[q] Greg. Preſb in vita Naz.
[r] Hieron. epi. 127 ad Fabio. manſ. 6.
[ſ] Luc. 6. & 10.
[t] 2. Cor. 11.
[u] Optat. lib. 5. contra Parm.
[x] Leo 1. epiſt. 84. ad Anaſ. Theſſal cap. 4. refertur c. omnium, diſt. 93.
[y] Sidon. epiſt. 11. lib. 4.
[z] Idem epiſt. 25 lib 4
[a] Idem epiſt. 6. lib. 7.
[b] Synodus Rom 4. ſub Symmacho c. 6.
[c] Epiſt Montani ad fratres territorij Palentini tomo 2.

Digitized by Google

A *dignitatis gradu* à Deo ſtatutos definiuit. Theodulphus [a] quoque Epiſcopus Aurelianenſis Presbyteri gradum ab Epiſcopi gradu ſecundum eſſe monuit. Quæ cùm ita ſint, videtur duplex Eccleſiaſticus gradus, duplex ordo conſtituendus, Presbyteralis, at Sacerdotalis: ideóque addito Epiſcopali gradu atque ordine plures ſeptem Eccleſiaſtici gradus, ordinéſque reperientur. Deinde, quia dignitas Pontificia à [b] Iuſtiniano *Epiſcopalis ordo* vocatur, Epiſcopatum quoque & Presbyteratum, *Ordines* vocat [c] Gelaſius Papa epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam: paſſim quoque cæteri Patres, eos qui conſecrantur Epiſcopi, ordinari dicunt, Epiſcoporumque dignitatem ordinem Eccleſiaſticum indigetant, & Epiſcopos Presbyteris non ſolùm officio, vel dignitate, ſed ordine, nec ſola poteſtate iuriſdictionis, ſed ordinis ſuperiores eſſe, atque eminentiores aſſeuerant: quod vix aſſeri poteſt niſi Epiſcopatus à Presbyteratu diſtinctus ordo, & Epiſcopalis ordinatio diſtincta à Presbyterali cenſeatur. Denique quia infra certum eſſe docebimus, Epiſcopalem conſecrationem verum eſſe Sacramentum conferens gratiam, imprimenſque characterem: proindéque & B verum ordinem à Presbyterali diſtinctum.

XV. Nec iuuat reſpondere Epiſcopatum ordinem eſſe à Presbyteratu diſtinctum, prout ordo indicat ſolum gradum quendam poteſtatis indelebilis reſpectu ſacrarum actionum, & Officiorum diuinorum: non autem prout Ordo refertur ad Miſſæ Sacrificium, vel Euchariſtiæ Sacramentum, poteſtatémque quandam ſacræ Euchariſtiæ deſeruientem inducit; nullâ ſiquidem ratione videtur iſta reſponſio ſatisfacere: cùm enim dicitur ordo importare debere habitudinem ad Sacrificium Miſſæ, vel Euchariſtiæ Sacramentum: ſi ſenſus ſit, quemcumque ordinem Sacrificij Miſſæ celebrandi, vel ipſi immediatè miniſtrandi, vel eiuſdem Euchariſtiæ Sacramenti conficiendi, vel diſpenſandi poteſtatem debere conferre, excluduntur hac ratione ſaltem Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarij gradus ab ordinum numero: qui nempe, vt ex prædictis innoteſcit, nullam huiuſmodi dant poteſtatem, ſed ſolùm ad ſuſcipientes ſacram C Euchariſtiam purgandos, diſponendóſque referuntur: ſi verò ad rationem ordinis ſufficere dicatur habitudo quæuis ad Euchariſtiam, etiam mediata, ſeu poteſtas tam conſecrandi corporis, & ſanguinis Chriſti, quàm diſponendi ad eius conſecrationem, vel receptionem: certè poteſtas Epiſcoporum, quâ ſuprà Presbyteros donantur, vt ordinent eos, qui corpus Chriſti cõſecraturi ſunt, magis ad Euchariſtiam ſpectare videtur, & immediatius, magiſque directè, quàm poteſtas illorum minorum ordinum, qui ad ſuſcipientes in receptione diuini Euchariſtiæ muneris diſponendos inſtituti dicuntur: quid enim ad Euchariſtiam ſuſcipientes conferunt? parum vtique: quid verò ad Euchariſtiam Presbyteri conferunt? multùm omnino; nam ipſi ſunt, qui corpus ac ſanguinem Chriſti ſacro ore conficiunt. Epiſcopatus ergo qui ad Presbyteros creandos inſtituitur, magis vtique ad ſacram Euchariſtiam refertur, quam illi minores ordines, qui ſuſcipientes ad dignam eius receptionem diſponunt.

XVI. Pro tonſurâ ſpeciatim quidem eam ordinem eſſe, ac proinde diſtinctum D ordinem, arguitur, tum quod [d] Innocentius tertius epiſtola decretali Archiepiſcopo Rothomagenſi, modò *Clericatus ordinem*, modò *Clericalem* in Tonſuræ ſuſceptione conferri dixerit: tum quod, per Tonſuram, Clericorum catalogo aliquis inſeratur, & à Laicorum ordine ad Clericorum transferatur: opus ergo vt Tonſura ordo ſit, quippe cùm per eam ab vno inferiori ordine ad ſuperiorem aliquis tranſcribatur. Fortiori verò ratione Pſalmiſtatum ordinem eſſe obiicies: etenim in [e] Canonibus Apoſtolorum Pſalmiſtæ, ſeu Cantores Clericis adnumerantur, ac ſi diſtinctum ordinem efficerẽt: ab [f] Ignatio quoque, [g] Ambroſio, Iſidoro [h] Hiſpalenſi, [i] Iuſtiniano, [k] Laodicenâ Synodo, & aliis Pſalmiſtarum ordo tanquam ſpecialis, & ab aliis diſtinctus recenſetur: vnde prædictũ Concilium [l] Laodicenum eos quibus fas in Eccleſia pſallere κανονικοὺς ψάλτας vocauit, quaſi Eccleſiæ Canoni adſcriptos, quos Martinus [m] Bracharenſis in ſua Græcorum Canonum collectione ab Epiſcopo ordinatos eſſe debere affirmauit: proindéque quamuis ipſos Concilium Carthaginenſe quartum, [n] *abſque li-*

[a] Theodul. in commonitorio ad Parochos.

[b] Iuſtin. Nouella 123 cap. 16. refertur c. ſi ſeruus, 1. diſtinct. 54.

[c] Gelaſius epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam c. 9. refertur c. Diaconos, diſtinct. 93.

[d] Innocent. 3. cap. cum cõtingat de ætate & qualitate.

[e] Canon 26. Apoſt. & 69.

[f] Ignat. epiſt. ad Antioch.

[g] Ambroſius lib. 1. off. c. 44.

[h] Iſidor. epiſt. ad Ludifr. & lib. 2. de Eccleſiaſt. offic. c. 12. & lib. 7. etymol. c. 12.

[i] Iuſtin. Nouella 3. cap. 1. & 2.

[k] Conc. Laodic. c. 23.

[l] Idem can. 15.

[m] Martinus Brach. c. 45.

[n] Cõcil. Carthag. 4. c. 10.

centia Epiſcopi, ſolâ miſſione Presbyteri officium cantandi ſuſcipere aſſuerit: nihilominus cùm formam quâ id præſtare deberent, Presbyteris præſcripſerit, vt nempe dicant, *vide, vt quod ore cantas, corde credas, & quod ore credis, operibus comprobes*: eamque formam poſt aliarum ordinationum formas tradiderit: videtur potius Presbytero Pſalmiſtæ ordinandi indulgentiam concedere, quàm eius propriam ordinationem negare: eo nempe modo, quo [a] Canones, qui Chorepiſcopis, & Abbatibus Lectoris ordinationem concedunt, non ideò ordinationem Lectoris inficiari, ſed potius Abbatibus priuilegium aliquod indulgere dicuntur: quod cùm ex prædictis probabile ſit, tum maximè auctoritate Concilij Carthaginenſis tertij, & Clementis Romani comprobatur: Concilium enim Carthaginenſe [b] tertium, de ordinatione ab Epiſcopo alieni Clerici loquens decernit, vt *Clericum alienum niſi concedente eius Epiſcopo, nemo audeat vel retinere, vel promouere in Eccleſiâ ſibi creditâ. Clericorum autem*, inquit, *nomen etiam Lectores, & Pſalmiſtæ, & Oſtiarij retinent*: nam hoc Canone, quamuis Pſalmiſtæ & alieno Clero ad ordines ſuperiores promotio Epiſcopo interdici dici poſſit: nihil tamen vetat, quominus ſimiliter dicamus vetari Clerici alieni ad Pſalmiſtatum promotionem: quod ſi ita eſt, ad Epiſcopos iure ſuo Pſalmiſtæ ordinatio ſpectare colligetur. Videntur etiam mihi hæc verba, quibus Clericorum nomine Lectores, Pſalmiſtæ, & Oſtiarij dicuntur contineri, nihil aliud indicare, quàm Pſalmiſtarum inter Clericos ſuum quoque eſſe ordinem. Clemens autem Romanus in Conſtitutionibus Apoſtolicis, cùm ſæpius inter Clericos ordinem Pſalmiſtarum aliquem eſſe ſignificet, putà dum Cantores veluti in ordine ſpeciali conſtitutos paſſim reliquis adnumerat; tum maximè id apertè teſtatus eſt, cùm ſolis Epiſcopis eorum ordinationem concedit: [c] *non*, inquit, *permittimus Presbyteris ordinare Diaconos, Diaconiſſas, Lectores, aut Miniſtros, aut Cantores, aut Ianitores, ſed ſolùs Epiſcopis; hic eſt enim ordo & harmonia Eccleſiaſtica*.

XVII. Quartò præter Epiſcopos, Pſalmiſtas, & Tonſuratos ſeptem prædictis Ordinibus addi poſſunt, Laborantes, Cuſtodes Martyrũ, Notarij, & Defenſores. Laborantes, ſeu κοπιῶντας, alias κοπιατὰς, inter Clericorum ordines, recenſent [d] Ignatius Antiochenus, & [e] Epiphanius, quibus aſſentitur [f] Hieronymus, ſeu quicumque auctor eſt tractatus de ſeptem Eccleſiæ gradibus ad Ruſticum Narbonenſem, qui habetur inter opera D. Hieronymi: hic ſiquidem, *primum in Clericis foſſariorum ordinem* eſſe affirmat: quorum, vt & Laborantium, nomine ij intelliguntur, qui ſepeliendis fidelium corporibus operam impendebant: eoſdémque [g] Baſilius, & [h] Chryſoſtomus in ſuis Liturgiis à reliqua plebe diſtinguunt, & eos ante Cantores nominant. Cuſtodes verò Martyrum inter Clericos refert Sanctus Syluester, tum in [i] Epilogo Synodi Romanæ, tum in Pontificali [k] Damaſi, vbi de iis, qui in Eccleſiâ militare ac proficere deſiderant, decreuiſſe dicitur, vt tum in pluribus gradibus, aliquo temporum interuallo morentur, tum etiam, vt quinque annis Cuſtodes Martyrum exiſtant, antequam ad Diaconatus, vel Presbyteratus ordinem aſcendant. Notariorum quoque diſtinctum ordinem eſſe, videtur innuere [l] Gelaſius, dum in epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam, Monachum vult hoc ordine ad Presbyteratum conſcendere, vt *continuo Lector, vel Notarius, aut certè Defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat Acolytus, &c.* quantum ad Notarios ſpectat, idipſum confirmat Ennodius [m] Ticinenſis in vita Antonij Monachi Lirinenſis, quem refert à Conſtantino Antiſtite, *inter Eccleſiaſticos exceptores*, ſeu Notarios cœleſtem militiam iuſſum ordiri: itémque liber vitarum Summorum [n] Pontificum, vbi Hadrianum huius nominis primum initio Notarium Regionarium, poſteà Subdiaconum, demùm Diaconum factum ad Pontificatum aſcendiſſe narrat.

XVIII. Alterum argumentorum genus, quibus ſeptenarius Ordinum Eccleſiaſticorum numerus impugnatur, in iſto numero contrahendo, & ad pauciores ordines redigendo verſatur. Primò enim S. Dionyſius [o] tres tantum Clericorum, ſacrorumq; Myſtatum ſeu agentium facit, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Miniſtrorum: pro triplici nempe actione hierarchica, purgatione, illuminatione, & perfectione: quibus actionibus triplex quoque patientium

Ordo

[a] canon. quâuis, diſt. 68. & c. quoniam, diſt. 69.

[b] Conc. Carthag. 3. c. 21. refertur can. Clericũ, diſt. 9.

[c] Clemẽs lib 3. conſt. c. 11. in διαταγαῖς Ἀποστολικαῖς διακόνους, ἢ διακονίσσας, ἢ ἀναγνώστας, ἢ ὑπηρέτας, ἢ ψάλτας, ἢ πυλωρούς, ἀλλὰ μόνους τοὺς ἐπισκόπους: αὕτη γὰρ ἡ τάξις καὶ ἡ ἁρμονία.

[d] Ignatius epiſt. ad Antioch.

[e] Epiph. in fine Panarij.

[f] Hierony. de ſeptẽ Eccleſ gradibus cap. 2. tomo vltimo operum.

[g] Baſilius, & [h] Chryſoſt. in Liturg.

[i] Epil. Synodi Roma. ſub Syluestro.

[k] Pontific. Damaſi in Syluestro.

[l] Gelaſ. epiſt. ad Epiſc. per Lucaniã cap 4. refertur diſtinct. 77. c. Monachus.

[m] Ennod. Ticin. in vita Antonij

[n] Liber Pontificalis in Hadriano 1.

[o] Dionyſ. c. 5. Eccleſiaſt. hierarchiæ.

A Ordo reſpondet Monachorum, fidelis populi, & immundorum, id eſt Catechumenorum, Energumenorum, & Pœnitentium: quibus proinde triplex tantum agentium, ſeu Clericorum ordo ex aduerſo comparari, ſeu opponi debet. Secundò [a] ex omnibus minoribus ordinibus ſolum Lectoris ordinem Eccleſia Græca retinuit, nullam Oſtiarij, Exorciſtæ, vel Acolythi ordinationem admittit, Exorciſtæ quoque ordinem nullum agnoſcit: ſed eius officio ſoli Sacerdotes funguntur: ſicut iam in Eccleſia Latina vix quiſquam niſi Sacerdos ad exorcizandi officium accedere præſumit: Acolythi quoque munus, ex [b] Simeone Theſſalonicenſi Lector, Oſtiarij Subdiaconus obit: cuius quidem moris antiqua ſuperſunt veſtigia, quod nimirum in Eccleſia, maximè verò Orientali vſitatum fuerit, vt per eos ſolum gradus reliquis omiſſis ad Presbyteratum aſcenderetur, quemadmodum poſtea dicemus: quod Canones [c] Apoſtolorum, dum ordines recenſent ſolius ex minoribus Ordinibus Lectoratus meminerint; quod etiam octauum [d] Concilium Oecumenicum ſolum Lectora-
B tus gradum agnouiſſe videatur: quod apud [e] Damaſcenum quoque obſeruabitur, vbi hæc habet: *ἀρχὴ κατὰ τάξιν, ὡς πρῶτον τὸ τοῦ ἀναγνώστου ἀξίωμα, εἶτα ὑποδιάκονος, εἶτα διάκονος, καὶ οὕτως πρεσβύτερος, καὶ οὕτως ἐπίσκοπος*, id eſt, *principium quoque ſecundum ordinem dicitur: vt prima dignitas Lectoris eſt; deinde Subdiaconus, poſtea Diaconus, tum Presbyter, tum demum Epiſcopus.* Tertiò, [f] Ignatius, [g] Clemens Romanus, [h] Tertullianus, & alij nullam Acolythi mentionem faciunt: quod enim *συνακόλουθους* nominat [i] Ignatius, de Philone, & Agothopode Diaconis ſuis loquitur, quos comites ſuos vocat. [k] Epiphanius quoque, imo & [l] Hieronymus, ſeu quiuis alius, qui tractatum edidit de ſeptem Eccleſiæ gradibus, necnon Iſidorus Hiſpalenſis, vbi de Eccleſiaſticis Officiis ex profeſſo diſſerit, hi tres, inquam, auctores, dum Eccleſiaſticos ordines recenſent, Acolythi ordinem prætermittunt. Quartò, quia Exorciſtas non conſtituere verũ Eccleſiaſticũ ordinẽ expreſsè docere videntur Conſtitutiones [m] Apoſtolicæ, in quibus hæc legi poſſunt, *ἐπορκιστὴς οὐ χειροτονεῖται· εὐνοίας γὰρ ἑκουσίου τὸ ἔπαθλον, καὶ χάριτος*
C *Θεοῦ διὰ Χριστοῦ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὁ γὰρ λαβὼν χάρισμα ἰαμάτων, δι' ἀποκαλύψεως ὑπὸ Θεοῦ ἀναδείκνυται, φανερᾶς οὔσης πᾶσι τῆς ἐν αὐτῷ χάριτος.* Id eſt, *Exorciſta non ordinatur, hoc enim munus certamen eſt liberæ voluntatis, & gratia Dei per Chriſtum & aduentum Spiritus ſancti: ſiquidem qui gratiam ſanitatum accepit per reuelationem declaratur à Deo, cum gratia quæ in eo eſt, omnibus eſt manifeſta:* quibus verbis apertiſſimè demonſtratur Exorciſtarum nullum eſſe ordinem, ſed donum dæmonum expellendorum, gratiam eſſe gratis datam, quam Eccleſiæ ſuæ Chriſtus reliquerit: ſicut gratia curationum, & faciendi miracula diuinitus conceſſum donum eſt, non autem Eccleſiaſticus vllus ordo, aut munus ad quod conſecratio vlla, vel ordinatio requiratur. Hoc ipſum etiam Chriſti Domini promiſſio confirmat, ex quâ ſcilicet infertur non peculiari ordini dæmonum expellendorum poteſtatem ipſum alligauiſſe, ſed eam omnibus verè & ſincerè credentibus voluiſſe eſſe communem, vt legere eſt apud [n] Marcum: quin etiam eam apud omnes Chriſtianos olim reſediſſe fidem faciunt [o] Iuſtinus
D Martyr, [p] Tertullianus, [q] Lactantius, & alij. Quintò, nec Lectoratum ordinem eſſe, ſed ſolùm Eccleſiaſticum officium oſtendi poteſt: tum quia [r] Auguſtinus Lectoris creationem, non ordinationem, ſed *deputationem* vocare videtur. Epiſtola ad Quintianũ Presbyterũ, *miror enim*, inquit, *verum iam Lector poteſt deputari, qui non niſi ſemel etiam ſcripturas non canonicas legit:* Epiſtola quoque ad [ſ] Cœleſtinum Summum Pontificem, Lectoris dignitatem *Lectionis officium*, non autem ordinem Eccleſiaſticum vocat: tum quia, teſte [t] Socrate, Alexandriæ hæc conſuetudo viguit, vt *ἀναγνῶσται καὶ ὑποβολεῖς ἀδιάφοροι, εἴτε κατηχούμενοι εἶεν, εἴτε πιστοί*, id eſt, *Lectores ac præcentores* (cum enim *ὑποβολεὺς* ſignificat, qui aliis legendo præit, & canendo ſuggerit, quem Conſtantinopoli [u] *χαρτουάρχην* vocāt) *indiſcriminatim fiant ſiue Catechumeni forent, ſiue fideles iam baptizati:* cui aſſentitur [x] Nicephorus, qui tam *ἀναγνώστας*, ſiue Lectores, quam *συμβολαιογράφους*, ſiue Notarios, tam ex fidelium, quàm Catechumenorum ordinibus aſſumi poſſe aſſeruit: hoc autem manifeſtè indicat in Eccleſia ſaltem Alexandrina hanc

[a] Bulla Innocentij 4. ar. 19. apud Quarãtam in ſumma Bullarij, v. Græcorum ritus, lib. 8.
[b] Simeõ Theſſalo de Sacrament. cap. de Ordine.
[c] Legantur Canones Apoſt. à carceribus ad calcem, ſed præcipuè can. 68.
[d] Octauum Conciliũ c. 5.
[e] Damaſcen. Dialogo cõtra Manich.
[f] Ignatius maximè epiſt. ad Antioch.
[g] Clemẽs præſertim lib. 8. conſtit. vbi ordinationũ ritus diſſerit, & lib. 3. vbi officia præſcribit.
[h] Tertul. integro opere.
[i] Ignatius epiſt ad Antioch.
[k] Epiphanius in fine Panarij.
[l] Hieronym. de ſeptem Eccleſ. gradibus.
[m] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 26.
[n] Marci vlt.
[o] Iuſtinus Martyr in Dialog. cum Tryphone, & Apolog. pro Chriſtian.
[p] Tertull. de corona militis, lib. ad Scapulam, & Apolog. cap. 13.
[q] Lactantius lib. 2. Inſtitut. c. 15. & lib. 4. c. 27.
[r] Auguſtinus epiſt. 235. Quintiano.
[ſ] Idem epiſt. 261. Cœleſtino.
[t] Socrates lib. 5. hiſt cap. 22.
[u] Codinus cap. 1. in 8. quin, & cap. 17 Ioann. Citri lib. 3 Cod. iuris Orient. in reſp.
[x] Nicephor. lib. 12. c. 34

opinionem inſediſſe, Lectorum officium Eccleſiaſticum gradum non eſſe, mul- A
to minus non eſſe Sacramentum, quia nec ad Eccleſiaſticos gradus, nec ad
vllum omnino Sacramentum non baptiſatis aditus concedi poteſt; cùm &
baptiſmus ianua ſit Sacramentorum, & abſurdum ſit eis in Eccleſia ducatum,
magiſtratum, gradumve concedere, qui nec ad eam admiſſi fuerint. Quam-
uis autem reliquarum Eccleſiarum alius mos fuerit, non tamen diuerſum
ſenſum fuiſſe neceſſe eſt, non enim Alexandrinæ Eccleſiæ conſenſiſſent, ſi
Lectorum gradum Eccleſiaſticum, vel Sacramentum eſſe ſenſiſſent. Sex-
tò, nec Oſtiariatum ordinem eſſe propriè dictum ex eo arguitur, quia nem-
pe nulla ſunt Oſtiariatus ſacra officia quæ ipſi conueniant: iamque paſſim Lai-
cis hominibus Oſtiarij munia committuntur; eiuſque miniſterium illiteratos
implere poſſe teſtatur [a] Gelaſius Papa: quinimo primis olim Eccleſiæ ſæcu-
lis fœminæ eius partis templi, qua mulieres ingrediebantur, ianitrices erant,
quas in gradu Eccleſiaſtico fuiſſe nemo dixerit. Vltimò denique, quia ſi ſep-
tem illi ordines admittuntur inter ſe diuerſi, ſeptem Sacramenta præter Bap- B
tiſmum & cætera, admittenda erunt, ſicque non erunt tantum ſeptem Eccle-
ſiæ Sacramenta.

[a] Gelaſ. ep. ad Epiſcopos Lucaniæ c. 3.

XIX. Tertiùm denique argumentorum genus ab auctoritate plurium Ca-
tholicorum Eccleſiæ Doctorum deſumitur, qui inferiores omnes Diaconatu
ordines in Eccleſia primitiua minime vſitatos fuiſſe cenſuerunt, ſed progreſſu
temporis ab Eccleſia fuiſſe præſcriptos: in hanc ſententiam Petrus Bleſenſis [b]
ſermone ad Sacerdotes & Prælatos ità diſſerit. *Primò notandum occurrit, quia
productior eſt aſcenſus ad hunc gradum nunc, quàm in primitiuâ Eccleſia, in qua, qui tan-
tum fidelis erat, Diaconus fiebat vel Sacerdos: introducti poſteà ſunt quidam minorum
ordinum gradus, per quos tanquam per cantica graduum aſcenditur ad Sacerdotium.* Ad
quam ſententiam acceſſiſſe videntur Magiſter [c] ſententiarũ, & alij Doctores
Catholici, qui minores ordines ex Eccleſiæ ſolùm inſtituto fuiſſe docuerunt.
Confirmatur autem ex Vrbani, ſeu melius ex Synodi Placentinæ, quæ tem-
pore Victoris ſecundi (quem in Pontificatu Vrbanus ſecundus immediate C
excepit) habita eſt, decreto, quod ſolos Diaconatus ac Presbyteratus ordi-
nes videtur admiſiſſe: ſic enim habet, [d] *Sacros autem ordines dicimus Diaconatum
& Presbyteratum, hos ſiquidem ſolos primitiua legitur habuiſſe Eccleſia*: cui addi po-
teſt Leonis [e] noni preſſius adhuc de ordinibus loquentis ſententia iiſdem fe-
re quibus [f] Anacleti verbis concepta; *Sacerdotum ordo bipartitus eſt, nec amplius
quàm duo ordines, id eſt Epiſcoporum & Presbyterorum nobis collati ſunt, nec Apoſtoli
docuerunt.*

[b] Bleſenſis ſerm. 47.

[c] Magiſter 4. ſent diſt. 24. quæſt. 1

[d] Citatur tanquam decretũ Vrbani diſt. 60. c. nullus; & cap. à multis, de ætate & qualit. ex Synodo vero Beneu. ab Iuone parte 3. c. 72. & in Pannormia lib 2 c. 5.

[e] Leo 9. ep. 4.

[f] Anacl. ep. 3. cap. 1.

§. IV.

Soluuntur propoſitæ obiectiones.

XX. Solutioni vero eorum omnium argumentorum præſupponendum eſt,
numerum ſeptenarium Eccleſiaſticorum ordinum à quibuſdam eorum directè
non impeti, ſed ſolùm non omnes iſtos ordines Sacramenta eſſe diuinitus in-
ſtituta vrgeri; quæ duo valde differunt. Nam ſeptem ordines eſſe, id eſt ſeptem D
gradus, quibus ad Sacerdotium aſcendatur, diſtinctas habentes poteſtates ad
diuinum in Sacramento Euchariſtiæ cultum tendentes, quibus Clerici à Laicis
ſecernantur, nemo Catholicus verè inficiari poteſt. Vtrum verò minores ſal-
tem ordines Sacramenta ſint, an Sacramentales quidam ritus, inter Doctores
controuertitur, vt poſtea docebimus: Fatemurque argumentis allatis probabi-
lem eorum ſententiam effici, qui eos Sacramenta eſſe negant diuinitus inſtitu-
ta. Verùm, quia contraria ſententia communior eſt, nec ſua quoque probabi-
litate caret, quam item poſtea defendemus, ideò ſingulis argumentis ſigilla-
tim ita reſpondendum ducimus, vt nihil iſti ſententiæ officiant.
XXI. Primùm ergo dicendum eſt Epiſcopatum ordinem quidem eſſe, & ve-
rum ordinis Sacramentum, vt poſtea fuſiùs docebitur, neque tamen plures ſe-
ptem ordinibus allatis ſtatui debere: nam Sacerdotium, quod vltimus gradus,
& ſeptimus ſtatuitur, duplex eſt, vnum quod ſummum Sacerdotium paſſim
vocatur,

Digitized by Google

A vocatur, eſtque Epiſcopatus (ſummos enim Sacerdotes dici ſolitos fuiſſe quoſcumque Epiſcopos, & Epiſcopatum ſummum Sacerdotium, docebunt [a] Tertullianus, [b] Ambroſius, [c] Hieronymus, [d] Auguſtinus, [e] Gaudentius Brixianus, [f] Sidonius Apollinaris, [g] Fauſtus Rhegienſis, [h] Damaſus, [i] Euſebius, [k] Zozimus, & [l] Leo Summi Pontifices; Concilia quoque [m] Agathenſe, [n] Taurinatenſe, & [o] Hiſpalenſe ſecundum, [p] Capitularia Caroli, & alia id genus antiquorum ſcripta) Alterum, quod ſecundi ordinis Sacerdotium dicitur, & cõmuniter Presbyteratus nominatur, ideoque cum Epiſcopatus Sacerdotium ſit, fruſtra Sacerdotio Epiſcopatus tanquã diſtinctus gradus additur, qui in Sacerdotij nomine continetur: imò nec Sacerdotiũ illud ſummum à ſimplici Sacerdotio congruenter diſtinxeris, ſicut Presbyteratum à Diaconatu, Diaconatũ à Subdiaconatu, & reliquos inferiores gradus inter ſe diſtinguuntur: primò enim Presbyteratũ Epiſcopatus eſſẽtialiter includit, nã, *quid eſt Epiſcopus*, vt habet Auguſtinus, [q] *niſi primus Presbyter, hoc eſt ſũmus Sacerdos?* quid Epiſcopatus, quã
B paſcendi & Sacramenta conficiendi, atque miniſtrandi ſuprema quædam auctoritas? ideóque nec Epiſcopus niſi Presbyter cogitari, nec Epiſcopatus ſine Presbyteratu perfectè concipi poteſt, irritáque eſt Epiſcopalis ordinatio quam Presbyteralis non præceſſit: è cõtra verò nec Diaconatum Presbyteratus, nec Diaconatum Subdiaconatus, nec Subdiaconatum reliqui inferiores eſſentialiter inuoluunt, aut præſupponunt; nec irrita eſt conſecratio Presbyteri qui non fuerit Diaconus ordinatus vt ſuo loco dicetur: proindéque Presbyteratus, Diaconatus, & reliqui enumerati inter ſe diuerſi adæquatè ordines cenſendi ſunt, cùm inadæquatè tantùm, & partialiter Epiſcopatus à Presbyteratu diſtinguatur. Fateor quidem *finaliter*, vt loquuntur Theologi, omnes ordines vnum eſſe ordinem, in quantum omnes ad corpus Chriſti conficiendum, & diſpenſandum referuntur, ad Presbyteratus gradũ diſponunt, & in ipſo vnico complentur: at formaliter diuerſi ſunt: quamuis ſuperior inferiorem eminenter
C cõtineat, & ex Eccleſiaſticæ legis ſtatuto ſupponat: quo ſenſu dixit Auguſtinus [r] *maiorem ordinẽ intra ſe, & apud ſe habere & minorẽ, Presbyterum enim & Diaconi agere officium, & Exorciſtæ, & Lectoru:* Formaliter tamen vnus alterũ minimè cõprehendit: Epiſcopatus verò formaliter Presbyteratum includit; atque *in Epiſcopo*, vt [s] Ambroſius ait, *omnes ordines ſunt*, ſed maximè Presbyteratus, *quia primus Sacerdos eſt*, eáque ratione [t] Sacerdotiũ tanquã vnicus ordo conſtituitur, qui poſteà in Epiſcopatum & Presbyteratum non tanquam membra adæquatè diſtincta, ſed tanquã in mẽbra inadæquatè diuerſa, & quorũ vnum alterũ inuoluat, diſtribuitur: eóque ſenſu aliquãdo diuerſi ordines negantur quòd Epiſcopatus ſit tantũ Presbyteratus perfectus, & Presbyteratus ſit Epiſcopatus imperfectus: vnde Sacerdotum non tã ordines duos, quam *ordinem bipartitum* dixit [u] Anacletus, vt & diſtinctionẽ Epiſcopatus, ac Presbyteratus, & integritatẽ Sacerdotij Epiſcopali, & Presbyterali ordine conſtantem innueret: quamuis duos ordines, inadæquatè ſcilicet diſtinctos, dixerit Damaſus [x] Epiſtola ad Proſperũ
D Numidiæ Epiſcopum, vt Presbyterorũ, & Epiſcoporũ inæqualitatẽ oſtenderet.

XXII. Deinde dici poteſt Epiſcopatum non numerari tanquam diſtinctum à Presbyteratu ordinem, quod poteſtas quæuis Epiſcopalis etiam ordinãdorum Presbyterorũ non abſolutè noua ſit poteſtas, ſed effectus Presbyteralis poteſtatis, quatenus in Epiſcopis reſidet, quomodo ſumma quædã eſt Euchariſtiæ cõficiendæ poteſtas, à qua populi etiam regẽdi, & Presbyteros ordinandi ſumma quædã auctoritas deriuatur; ſicut in Presbyteris, ex poteſtate in corpus Chriſti verum, auctoritatem in corpus Chriſti myſticum fluere communiter docent [y] Theologi: vnde & eorum aliqui in Epiſcopatu non tam nouum characterem imprimi docent, quàm extenſionem Presbyteralis fieri characteris. Addi etiã poteſt, eſto Epiſcopalis cõſecratio partialiter ſũpta propter hanc rationẽ ad ſacram Euchariſtiam referatur, quia nihil aliud eſt quàm Sacerdotii plenitudo ac perfectio, cumulúſque quidam qui Presbyterali poteſtati etiam conſecrandi corpus Chriſti ſuperadditur vt eam perficiat: attamen ſi concipiatur ſine Presbyterali ordine ſiue incluſo, ſiue præſuppoſito, non referri per ſe ad

[a] Tertullianus lib. de baptiſmo, ca. 17.
[b] Ambroſ. ep. 34.
[c] Hieron. ep. 99. ad Aſellã.
[d] Auguſt. in vetus & nouum teſtamẽtum q. 101.
[e] Gaudent. tract. ordin. ſuæ.
[f] Sidon. ep. 11. & 15. lib. 4. Item ep. 5. & 6. lib. 7. in concione, &c.
[g] Fauſtus in præfat. lib. 1. de libero arbitrio, homil. de Vidua, & ep. 9. Ruricio.
[h] Damaſ. Proſpero epiſt. 5.
[i] Euſeb Epiſc. Tuſciæ & Campaniæ.
[k] Zozimus ep. 1. c. 5.
[l] Leo epiſt. 84 ad Anaſt. c. 5. & ad Epiſc. Galliæ & Germ. 88.
[m] Concil. Agath. c. 6.
[n] Taurin. c. 1.
[o] Hiſpal. 2. c. 7.
[p] Capit. 319. lib. 7.
[q] Auguſt. ſuprà.
[r] Auguſt. ſupra.
[s] Amb. in c. 4. ad Epheſ.
[t] Idipsũ docet Durãdus in 4 diſt. 25. quæſt. 6.
[u] Anacletus epiſt. 3.
[x] Damaſus Proſpero.
[y] Theologi paſſim, vbi de Miniſtro Euchariſt. & Pœnitentiæ.

ſacram Euchariſtiam eo modo quo minores ordines, quorum functiones etſi A natura ſuâ minus fortè ad ſacram Euchariſtiam referantur, quàm Epiſcopales, attamen ad eam ex inſtitutione minorum ordinum, vt diſtincti ſunt ordines, magis vtique referuntur, quàm ex inſtitutione Epiſcopatus ſic ſumpti, Epiſcopales functiones referantur: ſi enim Epiſcopatus ſumatur, vt à Preſbyteratu per mentem præſcinditur, præcipuè ad regendum populum Dei, non ad ſacram Euchariſtiam refertur: iuxta illud Pauli in Actibus Apoſtolorum, [a] *attendite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos conſtituit Spiritus ſanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei:* ſupponitque conſummatam, ac perfectam Euchariſtiæ conficiendæ ac diſpenſandæ poteſtatem: cùm à contrà minores ordines, vt diſtincti ordines ſunt, ad ſacram Euchariſtiam per ſe referantur, & propter eam inſtituti ſint. Porrò prior ſolutio facilior eſt & planior, poſterior iſta probabilis, & citatis in priori ſolutione Patribus valdè conformis.

a Actorũ 20.

XXIII. Secundò, quod ad Tonſuram ſpectat, quamuis aliqui iuris Canonici Doctores eam Sacramentum, & verum ordinem eſſe dixerint, communior tamen ſententia longè probabilior eſt, eam non ordinem ſtrictè ſumptum, non B Sacramentum dicendam eſſe, ſed Sacramentalem ritum, & diſpoſitionem ad omnes ordines, ac deputationem, deſignationémque certæ perſonæ ad diuina Officia: ſpecialis enim in ordinatione quæuis poteſtas tribuitur, qualis nulla in Tonſuræ ſuſceptione confertur: quæ nempe ſolùm eſt deſignatio Clericorum ad probationem doctrinæ, morum, & induſtriæ ſuæ faciendæ, vt ſi apti iudicati fuerint, functionum eis Eccleſiaſticarum poteſtas tradatur, & ad ordines promoueantur. Et aptè quidem Tonſura tanquam media diſpoſitio inter ſtatum laicum & Eccleſiaſticos gradus interponitur, eo modo quo Nouitiatus inter ſæcularem ſtatum, & regularem profeſſionem media quædam diſpoſitio interiicitur: adeout quemadmodum in Nouitiatu conſtituti, ſæculares curas, viuendi formam, veſtitumque abiiciunt, regularibus priuilegiis ornantur, & regularibus quantum ad ea quæ fauorem continent, adcenſentur, necdum tamen regularibus officiis mancipantur: ità Clerici, qui ſola Tonſura inſigniti C ſunt, Clericalem vitam veſtitumque ſuſcipiunt, Clericalibuſque priuilegiis ornantur, quamuis functionibus Clericalibus nondum addicantur: quò fit, vt Tonſura nec ordo ſtrictè ſumptus dici queat, quia quiuis ordo hoc ſenſu ſpecialem habet functionem ad ſacræ Euchariſtiæ miniſterium: nec gradus, quia ad nullum per Tonſuram Clerici officium aſſurgunt: ſed ſit veluti ſolium, ac pauimentum, cui omnis ædificatio Cleri ſpiritalis innititur. Quare neceſſum eſt vt ordinis nomen in ampliori ſignificatione Innocentius [b] tertius vſurparit, dum Tonſuram, ſiue *Clericalem ordinem*, ſiue *Clericatus ordinem* dixit, in eâ nempe ſignificatione in quâ ordinatus ille dicitur, quicumque in Clericorum claſſem, numerumque tranſcribitur.

b Innocent. 3. cap. cum cõtingat, de ætate & qualitate.

XXIV. Tertiò reſpondemus, nec Pſalmiſtatum ordinem eſſe ſpecialem propriè dictum, ſed Officium ordini annexum, vel etiam ordinem iuxta ampliorem ordinis ſignificationem. Id autem iis [c] D. Thomæ argumentis probamus: D tum quod cantandi, ſeu pſallendi officium non quibuſdam ſolùm Clericis, ſed omnibus commune ſit: Ordo autem ſit promotio quædam & Clericorum aſcenſio ad ſuperiorem quemdam gradum, officiumque habere debeat ſpeciale: tum quod canendi officium non habeat ſpecialem relationem ad ſacrã Euchariſtiam, quam ordo propriè dictus habere debet. Addo & aliam rationem, quia nẽpe cuiuſlibet conferendi ordinis miniſter ordinarius eſt Epiſcopus, Preſbyter autem ex Concilio [d] Carthaginenſi 4. ordinarius videtur eſſe Pſalmiſtatus cõcedendi miniſter. Verùm nulla earum rationũ apertè conuincit, earum tamen quælibet propugnari poteſt: in prima difficultas eſt, quia canendi officiũ Laodicenum non omnibus concedit: ſed iis ſolis quos κανονικοὺς ψαλτὰς nuncupauit: verùm hoc alibi examinabimus. Interim tamen dicimus ex Concilij [e] Laodiceni canone non ſpecialem Cantorũ fortè ordinum inſtitutũ, ſed ad Eccleſiæ diſciplinã, cantandi officiũ Lectoribus ſolũ permiſſum, quod anteà ſpectatâ ſolâ inſtitutione Chriſti, & Eccleſiæ generali cõſuetudine (quod nobis hîc ſufficit) omnibus

c D. Thomas ſuppl. 37. art. 2.

d Cõc. Carth. 4. c. 10.

e Laodicen. can. 15.

A omnibus non Clericis ſolum, verùm etiam laicis forſan olim conceſſum
fuerat. Secunda etiam ratio impugnatur, quia nempe canendi officium in
Miſſa æquè ad Euchariſtiam videtur referri, ac Scripturam ſacram legendi
munus. Id tamen negandum eſt, per ſe enim, & ex hominum exiſtimatione
cantandi Officium nemo dixerit ad docendos, inſtituendoſque homines, diſ-
ponendoſque ad ſacram Euchariſtiam (ad quam ſolùm diſpoſitionem minores
ordines Oſtiaratus, Lectoratus, & Exorciſtatus per ſe deſtinantur) referri: ſed
ad diuinas Deo laudes perſoluendas, Deoque cultum religionis à Sacrificio
Euchariſtiæ diuerſum, licet ad illius ſplendorem ei immixtum, exhibendum:
legendi autem munus, quod ad fideles edocendos vſurpatur, ad eiuſdem ſacræ
Euchariſtiæ ſuſceptionem magis videtur pertinere. Tertia tandem ratio cita-
tis in obiectione Conſtitutionum [a] Apoſtolicarum D. Clementis, & Martini [a] Cóſt. Apoſt. ſuprà, & can. Martini Bracharenſis.
Bracharenſis teſtimoniis præſertim oppugnatur: quæ nempe Epiſcopi operam
in Pſalmiſtâ conſtituendo videntur exigere. Sed Concilium [b] Carthaginenſe
B quartum apertè Presbytero poteſtatem facit Pſalmiſtæ conſtituendi, & om- [b] Carth. 4. c. 10.
nium ordinum ordinarium miniſtrum conſtituens Epiſcopum, ab iis Pſalmi-
ſtatum ſecernit, quod illi ab Epiſcopo conferantur, hic à Presbytero tribua-
tur: itaque cùm teneamus indubitatum antiquæ Eccleſiæ teſtimonium, ex quo
habemus Pſalmiſtatum etiam à Presbytero conferri poſſe, non ex ſola indul-
gentia, ſed ex communi Eccleſiarum lege, ac more, Conſtitutiones Apoſto-
licæ vel intelligendæ ſunt iuxta eam antiquæ Eccleſiæ erga Epiſcopos obſer-
uantiam, iuxta quam nihil, quod cuiuſquam momenti eſſet, Presbyteri abſque
Epiſcopi conſenſu, & auctoritate attingere audebant: adeout ex Ignatio [c] An- [c] Ignat. epiſt. ad Smyrn.
tiocheno, & ipſo in Epiſtolis [d] Clemente Romano, nec baptizarent, nec Sa- [d] Clemens epiſt. 3.
crificium offerrent ſine Epiſcopi auctoritate & iuſſu: multoque proinde ma-
gis Pſalmiſtas ipſis creare vetabatur, aut quoduis in Eccleſiâ cuiquam de nouo
officium committere, vel demandare; ſed hæc omnia Epiſcoporum prouiden-
tiæ reſeruabantur: non quod id Pſalmiſtarum, vel cæterorum officialium or-
C dinandorum conditio exigeret, ſed quod diſciplinæ ordo id ipſum expoſceret:
ſicut iam Eccleſiaſticorum officiorum ac beneficiorum prouiſio, ſeu ad ea ca-
nonica inſtitutio, Epiſcopis propter honorem, & prærogatiuam dignitatis, vt
plurimum reſeruatur, quamuis ipſa vera non ſit ordinatio. Quare optimè col-
ligi poteſt, ex eo quod ſtatuto cuiuſlibet Concilij in Eccleſia recepto, cuiuſmo-
di eſt Carthaginenſe citatum decretum, Pſalmiſtæ inſtitutio Presbytero or-
dinariè attributa ſit, eam veram ordinationem non eſſe; quamuis ex eo quod
Epiſcopis aliquando reſeruata ſit, inferri nequeat, eam veram ordinationem
eſſe. Vel certè conſtitutio illa Apoſtolica de Pſalmiſta non conſtituendo niſi ab
Epiſcopo, ſic ſumenda eſt, vt Pſalmiſtatus in eâ non pro ſolo officio, ſed pro
Tonſurâ etiam, quam ſupponit, intelligatur, adeout ſoli Epiſcopo conceſſum
ſit aliquem ex laico efficere Pſalmiſtam, eo quod Clericatui, quem ſolus Epiſ-
copus communi iure, & propriâ auctoritate conferre poteſt, cui nempe ſoli
quemquam in Clericorum ſocietatem tanquam ſummo hierarchæ, & Eccleſiæ
D ſuæ capiti adlegere, & cooptare ius eſt, pſallendi officiũ adnexum ſit. Decernit
verò Martinus [e] Bracharenſis, ne cui officium pſallendi committatur, niſi qui [e] Martinus Brach. c. 45.
ab Epiſcopo, non Pſalmiſta quidem, ſed Lector ordinatus fuerit; vt Lectoris
ordinationem ab Epiſcopo, Pſalmiſtæ verò, poſtquam Lector ordinatus fue-
rit, ſolam vel à Presbytero ſimplici deputationem fieri agnoſceret. Verba Mar-
tini Bracharenſis, quibus ſimilis Concilij [f] Laodiceni canon refertur, & expo- [f] Conc. Laodic. c. 15.
nitur, clara ſunt & aperta; *non licere in pulpito pſallere, aut legere, niſi qui ab Epiſcopo
Lectores ſunt ordinati:* ex eo verò non Pſalmiſtæ ordinationem ab Epiſcopo fie-
ri, ſed ſolis Lectoribus ordinatis officium iſtud tribui colliges, quod aliquando
obſeruatum fuit, prout agendo de functionibus ordinum ex profeſſo dicemus.
Cætera quæ in obiectione, pro ordine Pſalmiſtatus conſtituendo propo-
ſita ſunt moleſtiam minimè faceſſunt: nam Patres, qui Cantores, ſeu Pſalmi-
ſtas, Clericorum ordinibus adnumerant, ordines Clericorum ſtrictè non re-
cenſent, ſed quorundam Eccleſiaſticorum officiorum, quibus Clerici inter ſe

[a] Carthag. 3. c. 21.

ſecernuntur, etiam rationem habent. Concilium quoque [a] Carthaginenſe tertium, quod Clericum alienum aut retinere vetat, & Clerici nomine Pſalmiſtas quoque ſe intelligere aſſeuerat, non eo ſenſu exponendum eſt, quaſi propriam Pſalmiſtæ promotionem Epiſcopis faciat, ſed quod Clericorum nomine Pſalmiſtam intelligi doceat, eumque ſicut & quemuis alium Clericum in alienâ Diœceſi iam in Clerum receptum, aut ad ſuperiores ordines promoueri ab Epiſcopo non ſuo, aut in eo quem alibi nactus fuerit, gradu vel officio retineri prohibeat: quod Pſalmiſtatus ordinationi propriè dictæ adſtruendæ neutiquam fauet. A

XXV. Quartò, nec Laborantes, Notarij, Cuſtodes martyrum, Defenſores, propriè dictorum ordinum nomina ſunt, ſed officiorum: tum quod vel ex ſimplicibus Clericis, vel ex ordinatis in aliquo ex ſeptem Ordinibus eligerentur aliqui ab Epiſcopo abſque vllo nouæ ordinationis ritu, qui prædicta Officia obirent: & quidem ex ſimplicibus Clericis vtplurimum Laborantes: ex Lectoribus, Notarij, ex Oſtiariis, vel Subdiaconis Cuſtodes martyrum, ex Lectoribus, aut Subdiaconis Defenſores eligebantur, vt agendo de functionibus ordinum ex profeſſo docebimus: tum quod officia iſta Laborantium, Notariorum, &c. ad ſacram Euchariſtiam per ſe non referantur: ſed ad aliqua pia charitatis, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ, vel religionis officia per ſe tendant: Charitatis quidem, vt Laborantium, & Defenſorum; diſciplinæ, vt Notariorum, & prædictorum defenſorum, religionis, vt Cuſtodum martyrum. Diximus verò ſuperiùs ordines omnes ad ſacram Euchariſtiam per ſe referri debere: quare dum aliqui Summi Pontifices, & Patres, Laborantes, Notarios, & alios Clericorum Ordinibus adcenſent: dum ordinatos aliquos in iis gradibus referunt, non ſolos ordines propriè dictos, ſed officia etiam Eccleſiaſtica adnumerant, non ordinationem in propriâ ſuâ ſignificatione, ſed in laxiori vſurpant: vel certè non officia iſta ſeorſim ſumunt: ſed vt alicui ordini adnexa ſunt: quomodo verbi gratiâ, quia Notariorum officium ſemper alicui ordini adnexum erat, ſæpiùs autem Lectoris ordini, qui Notarius creabatur, idem Lector ordinari debebat vt Notarius fieret: ideoque Notarius ordinari dicebatur, qui Lector creatus Notarij ſubibat officium. B C

[b] S. Dionyſ. cap. 6 Eccleſ. hier. & alibi.

[c] D. Thomas ſuppl. q. 37. art. 2. ad 1.

XXVI. Quintò non euertit prædictum ſeptenarium numerum auctoritas [b] D. Dionyſij, dum tres tãtum Myſtagogorũ ordines enumerat, Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum; nam vt ſuperiùs oſtendimus, Diaconorum ſeu Miniſtrorum plures ordines admiſit, quorum alij ſelecti (iique abſolutè Diaconi vocati ſunt) alij inferiores Miniſtri conſtituti eſſent: tres verò duntaxat generatim ſacrorum Myſtarum ordines ſtatuit; quia vt habet [c] D. Thomas, Sanctus Dionyſius loquitur de Ordinibus, non vt Sacramenta ſunt, nec vt ad ſacrã Euchariſtiam referuntur (quo pacto ſeptem ordines conſtituuntur) ſed vt ad hierarchicas actiones ordinantur: ſecundùm quem reſpectum tres tantum ſunt ſacrorum Myſtarum ordines ab ipſo aſſignati, iuxta tres hierarchicarum actionum ſpecies, quarum nulla eſt quæ non Epiſcopo tribuatur, cui & perficiendi, & illuminandi, & purgandi virtus conuenit: Presbytero duæ conueniunt, cui nempe perfectionis actus ordinariè adimuntur: Miniſtris vnica actio purgatiua vtplurimum conceditur. D

[d] Dionyſius. [e] Ignatius. [f] Epiphanius. [g] Euſebius. [h] Iuſtinianus. [i] Antiochen. Concil. [k] Laodic. ſuprà.

XXVII. Sextò, nec eundem numerum labefactat Græcorum mos atque conſuetudo, qui ex minoribus ordinibus ſolum Lectoris ordinem agnoſcunt: nuperorum nempe Græcorum hic mos eſſe videtur: nam vt ſuprà vidimus, [d] Dionyſius ſuprà, [e] Ignatius, & [f] Epiphanius Græciæ ornamenta præcipua, alios ordines, quàm Lectorum, vel apertè oſtenderunt, vel certè inſinuarunt: [g] Euſebius quoque Acolythorum, Exorciſtarumque meminit. [h] Antiochenum ſimiliter Concilium in Eccleſia Orientali coactum, de ordinatione Exorciſtarum mentionem facit: Iuſtinianus [i] in Eccleſia Conſtantinopolitana Oſtiarios, Acolythoſque memorat: [k] Laodicena vetus in Bithinia Synodus Exorciſtas, & Oſtiarios agnoſcit, nec Exorciſtæ functiones, niſi iis qui ad hunc gradum ab Epiſcopo promoti, verè nempe ordinati fuerint, exercere permiſit.

Inter

Digitized by Google

A Inter recentiores verò Græcos [a] Codinus in Eccleſiâ Conſtantinopolitanâ
primum, ſecundumque Oſtiarium admittit, quibus tertium quoque ex anti-
quo Eccleſiarum more [b] Ioannes Epiſcopus Citri in reſponſis ad Conſtanti-
num Cabaſilam Dyrrachij Archiepiſcopum, quæ habentur in Codice iuris
Orientalis, adiungit, qui fortè idem eſt, quem in octaua pentade Officialium
Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, [c] Codinus, *τὸν δομεστικὸν τῶν θυρῶν*, nominauit.
Adduntur verò à prædicto [d] Ioanne Epiſcopo Citri *οἱ δηπουτάτοι, qui pallia fe-
rentes cum lampadibus præeant ſanctum Euangelium, quando in ſuggeſtum cauſſâ lectionis
adfertur, & ſacra dona in ingreſſu ad ſacram menſam, & regreſſu eorum ad propoſitionem:*
vocantur autem iidem deputati à [e] Simeone Theſſalonicenſi Epiſcopo, *οἱ κη-
ροφόροι*, id eſt Cero-ferarij, quo nomine noſtri Acolythi paſſim apud auctores
nuncupantur, vt eoſdem cum Acolythis noſtris eos eſſe agnoſcas: qui proinde
non ſola quadam deputatione ad hæc olim officia vocabantur, ſed ſolemni
benedictione, quam in antiquis Ritualibus Græcorum olim extitiſſe, & in Ec-
B cleſia Theſſalonicenſi, paulò ante ſua tempora in vſu fuiſſe, ſed ſuo tempore
exoleuiſſe refert idem Simeon, cauſamque ait ſe ignorare, cur cùm antiquitus
vſurpata eſſet, omiſſa fuerit. Eandem verò ex Monaſterij Cryptæ ferratæ Eu-
chologio Patriarchali excerptam refert [f] Arcudius, quæ valdè quadrat cum
ea oratione, quæ in Acolythorum ordinatione in Eccleſia Latina fundi ſolet,
ex quibus proinde probabiliter colligitur antiquitus minores ordines apud
Græcos eoſdem fuiſſe, quos apud Latinos, & ordinationes in minoribus iſtis
gradibus ſimiliter celebratas. Vnde æquiſſimè Innocentius quartus literis ad
Epiſcopum Tuſculanum miſſis, qui Legationem in regno Cypri tunc tempo-
ris obibat, Græcis, vt minores ordines recipiant, iis verbis præcipit, [g] *ad hæc
volumus, & expreſſè præcipimus quòd Epiſcopi Græci ſeptem ordines ſecundùm morem
Eccleſiæ Romanæ de cætero conferant, cùm hucuſque tres de minoribus neglexiſſe, vel præ-
termiſiſſe dicantur: illi tamen qui iam ſunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipſorum
C multitudinem in ſic ſusceptis ordinibus tolerentur.*

XXVIII Probabile ergo eſt nuperam eſſe allatam conſuetudinem Græcorũ,
quæ proinde emendari debet potius, quàm pro imminuendo ordinũ numero in
argumentum aſſumi: cui tamen conſuetudini hæc occaſioni eſſe potuere: pri-
mùm quod cùm in Lectoratus ordine, ordinandorum induſtria, doctrinaque
magis paterent, quam in cæteris minoribus ordinibus, in eius ſolius ordinis
officiis exercendis probari præciperentur, qui ad maiores ordines erant pro-
mouendi: vnde accidebat, vt Clerici ferè omnes in minoribus conſtituti, quia
ſoli Lectioni, vel certè ei potiſſimum vacabant, Lectores vocarentur, quam-
uis vel cum Lectoratu alios ordines ſuſcepiſſent, vel Acolythatum, & Exorci-
ſtatum poſteà ſuſciperent, ordinis tantum ſuperioris gratiâ obtinendi: aut certè
alios minores ordines nuſquam ſuſciperent, quia nuſquam ipſorum officiis ap-
plicabantur, & inutile iudicaretur eos ordines conferre, quorum quis non eſſet
functionibus addicendus. Alterum quod ſolus ex minoribus ordinibus Le-
D ctoratus gradus, dignitas quædam videretur, & auctoritatem Clericis inferio-
ribus in populum tribueret (nam Exorciſtatus munera vix niſi Preſbyteris tri-
buta ſunt) ideóque vnica Lectoratus dignitas viſa eſt: cùm Oſtiariatus & Aco-
lythatus non dignitates, ſed miniſteria abſque dignitate viderentur: vnde is
quem citauimus [h] Ioannes Epiſcopus Citri de Theoris, quibus obſeruatio ſa-
crorum Vaſorum, & operculorum credita erat (quod in Altari præſtant ex of-
ficio Subdiaconi) de Camiſatis, qui in circumferendis ad altare carbonibus
verſabantur (quod ſpectat ad Acolythos) & Deputatis (quos Acolythorum
quoque munera obire docuimus) verba faciens, *οὐκ εἰσὶ ὀφφίκια, ἀλλὰ διακονίαι
περὶ τὸ ἅγιον βῆμα, non officia eſſe, ſed miniſteria circa ſacrũ Altare* dixit: ab Officiorũ
claſſe, ea in miniſteriorum claſſem detrudens, quod non dignitatem aliquam,
aut in populos auctoritatem habere viderentur, ſed miniſterium tantùm cir-
ca ſacrum Altare imponerent: in quo tamen ordinibus Eccleſiaſticis magis ad-
cenſenda erant. Vnde Acolythatus eo titulo cæteris minoribus excellit, quod
ad ſacræ Euchariſtiæ miniſterium præ cæteris immediatius referatur. Quare

[a] Codinus de officiis Eccleſiæ Conſtantinop. c. 1.
[b] Ioannes Citri in reſpõſis ad Cabaſilam ad 8. interrog. lib. 5 Cod. iuris Orientalis.
[c] Codinus ſuprà.
[d] Ioannes Citri ſuprà. *οἱ δηπουτάτοι ὁ προπορευόμενοι μετὰ λαμπάδων προπορεύοντες τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, ὅταν ἀναφέρηται εἰς τὸν ἄμβωνα πρὸς ἀνάγνωσιν, καὶ τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν εἰσόδῳ, καὶ ἐν τῇ εἰς τὴν πρόθεσιν ἐπανόδῳ αὐτῶν.*
[e] Simeon Theſſal. lib. de Sacramẽtis cap. de ordinat.
[f] Arcudius de concordia lib. 6. cap. 9.
[g] Vide apud Quarantam in ſumma Bullarij v. Græcorum ritus.
[h] Ioannes Citri ſuprà.

a Canon 69. Apoſtol.

quod [a] Canon Apoſtolorum recenſens perſonas omnes in gradibus Eccleſiaſticis conſtitutas, ex minoribus ordinibus ſolos Lectores recenſeat, cauſa eſſe potuit ea quam retulimus, quòd ſcilicet Lectoratus officia præ cæteris ordinum minorum magis eſſent vſitata, illiuſque gradus maior videretur eſſe neceſſitas: quæ cauſa etiam mouiſſe dicenda eſt Concilij [b] octaui ſub Adriano ſecundo Pontifice Summo, & Baſilio Imperatore contra Photium habiti Patres, vt cùm *πάντα βαθμὸν ἐκκλησιαστικὸν, gradum omnem Eccleſiaſticum*, ei tranſeundum dixiſſet, qui Epiſcopus eſt promouendus, ſolum tamen Lectoratus gradum ex minoribus enumeret, quia nempe ſolus ille *probationis* videbatur eſſe potiſſimus gradus in quo morari deberet, qui ad ſuperiorem Eccleſiæ dignitatem conſcendere nitebatur. Damaſcenus [c] quoque dum Lectoratus primum, Subdiaconatus ſecundum ordine gradum aſſeruit, vel de gradibus loquitur, in quibus morandum erat, & qui ordinatè, vnus poſt alium, interiectâ inter ſingulos quadam temporis intercapedine aſcendebantur: vel de iis, quæ non pura viderentur miniſteria, ſed aliquam ſecum habere dignitatem videbantur. A B

b Concil. 8. c. 5

c Damaſcen. dialogo aduerſus Manichæos.

XXIX. Septimò diluuntur ea etiam argumenta omnia, quæ contra ſingulos minores ordines proponuntur; nam quod ad Acolythatum ſpectat, imbecillum eſt argumentum, quod ab omiſſione trahitur ad negationem, nec ex eo quod Acolythorum mentio nulla eſſet apud [d] Clementem Romanum, Ignatium, Tertullianum, Epiphanium, Auctorem de ſeptem Eccleſiæ gradibus, Iſidorum Hiſpalenſem, vbi de Officiis Eccleſiaſticis diſſerit, ſequi debet ab iis Acolythatus ordinem, aut negatum, aut ignoratum fuiſſe: cùm enim apud eundem Iſidorum apud quem prætermiſſam miramur in libro de Eccleſiaſticis Officiis Acolythatus mentionem, non ſemel eiuſdem ordinis alibi factam legamus, puta [e] in libris Originum, vbi de Clericis diſſerit, & in epiſtolâ ad Ludifredum Epiſcopum Cordubenſem, in qua Clericorum ordines omnes gradúſque recenſet: quidni & eadem omiſſio apud alios contingere potuerit, quamuis Acolythatus ordinem agnouerint, ſicut agnouiſſe fatendus eſt prædictus Iſidorus? niſi fortè malimus dicere Acolythatum ab Epiphanio præſertim, ab Auctore de Eccleſiæ gradibus, & Iſidoro inter Eccleſiaſtica officia prætermiſſum, quòd in populum nullam auctoritatem, poteſtatémque inferret, ideóque videretur potius (quod de Deputatorum, ſeu Ceroferariorum munere, ex [f] Citrio retulimus) purum circà altare miniſterium, quàm Eccleſiaſticum, cum dignitate, & aliquâ in populum prærogatiuâ, officium: à Tertulliano verò, Ignatio, & aliis omiſſum, quòd eorum referendorum occaſio ſeſe minimè obtulerit. Quod ad Exorciſtatum pertinet, dicendum eſt Exorciſtas alios dici, qui cùm gratiam à Deo obtineant curationum (quæ apud Chriſtianos priorum ſæculorum paſſim vigebat) precibus, & diuini numinis adiurationibus vexatos à dæmone liberant, eóſque non ordinatione fieri, ſed tam ex gratia, quam Deus dabat, & ſine hominis miniſterio manifeſtabat, tam ex bonâ voluntate eius, qui cum eâ gratiâ curationum operari volebat, & preces, atque opera pia, eius rei cauſâ conferebat: quomodo citata Apoſtolicarum [g] Conſtitutionum verba, alioqui perobſcura interpretari conuenit: alios autem eſſe, qui ab Eccleſiâ ad hoc minimè conſtituti ſunt: quos ordinatione fieri prædictæ Apoſtolicæ Conſtitutiones non negant. Lectoris autem ordinem, non Auguſtini teſtimonia, non Eccleſiæ Alexandrinæ conſuetudo à Socrate, & Nicephoro relata euertunt: neque enim Auguſtinus, qui Lectorem dicit *deputari*, ordinari negat: nec verbum *deputari* loco apud [h] Auguſtinum citato, idem eſt quod committi, ſed idem quod exiſtimari; negat ſiquidem hoc loco eum conuenienter Lectorem exiſtimandum, in actu nempe ſecundo (vt loquuntur Philoſophi) *Eccleſiaſticum Lectorem*, qui Eccleſiaſticas ſcripturas non legerit: ſicut ſolemne vulgò eſt dicere Doctorem conuenienter minimè eum habendum, qui numquam docuerit: quod verò, [i] *Lectionis officium*, gradum Lectoris appellet, non ideò ordinem eſſe negauit, nam omnis ordo aliquo modo officium eſt, ſed non omne officium ordo eſt. Alexandrina autem Eccleſia Catechumenis C D

d Vide citatos auctores ſuprà.

e Iſidor. Hiſp. lib. 7. Originum cap. 11. & epiſt. ad Ludifredum.

f Ioãnes Epiſcopus Citri ſuprà.

g Lege Turriani explanat. defenſor. in cap. 25. Cõſtit. Apoſt. lib. 8.

h Auguſtin. epiſt. 235.

i Idem epiſt. 261.

A techumenis legendi munus, non Lectoris gradum conceſſiſſe dicenda eſt, ſicut Monialibus fœminis ordinis, gradúſque Eccleſiaſtici incapacibus Eccleſia idem Officium aliqua iam ratione permittit: ex quo non ſequitur Lectoris gradum, in quo, ex officio proprio, & peculiari poteſtate, ac benedictione, lectio ſacrarum Scripturarum exercetur, non eſſe propriè dictum Ordinem Eccleſiaſticum. Similiter quamuis imperitis Oſtiarij munia permittantur; gradus tamen nonniſi Clericis & peritis, quippe cùm Gelaſius epiſtola in obiectione laudatâ, in omnium ordinatione Clericorum inſpici, & inquiri velit, ſi qui ordinandus eſt, [a] *aſſecutus ſit literas, ſine quibus*, inquit, *vix Oſtiarij poſſit implere miniſterium*, fœminis verò non ſimpliciter, ſed cum reſtrictione Oſtiarij munia conceduntur, vt alibi docebimus; nec prophana ipſa dicenda ſunt, quæ templorum adminiſtrationem, & diuinæ Euchariſtiæ congruam ſuſceptionem reſpiciunt: ideóque nulla pariter ratio conuincit Oſtiariatum à numero Eccleſiaſticorum ordinum eſſe remouendum.

[a] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 3.

B XXX. Denique non ideò quod ſeptem ordines admittuntur, ſequitur plura ſeptem Sacramentis admitti debere: primò enim eſto ſinguli ordines ſingula eſſent Sacramenta totali ſpecie diuerſa, non ideò plura ſeptem Sacramentis, quæ nobis Eccleſia præſcribit, admittendа eſſent, quia omnes ordines ſub vno ordinis Sacramento continentur: ſicut licet brutum in varias ſpecies diuidatur, non ideò ſequitur animalis plures eſſe ſpecies, quàm duas, hominem, & brutum. Secundò, [b] nec propriè totalia, & abſolutè diuerſa Sacramenta dici poſſunt ſinguli ordines, ſed participationes maiores, vel minores Sacerdotij, Sacerdotium verò perfectus ordo eſt, Sacramentique ordinis perfectio, ac plenitudo, cùm eſſentialiter ordo ad ſacram Euchariſtiam referatur, quem finem ſolum Sacerdotium obtineat, quia ſolùm poteſtatem eius conficiendæ complet: ex quo etiam fit, vt ſinguli ordines ſeorſim conſiderati ordines quidem ſint, & Sacramenta, ſed inter ſe, & cum Sacerdotio collati, diuerſa abſolutè Sacramenta dicēda non ſint, nec abſolutè diuerſi ordines, quia omnes vnicum
C efficiunt Sacramentum, propter vnicum finem, ex quo rerũ Moralium vnitas petitur, qui in ſolo Sacerdotio perfectus obtinetur, quod iis verbis quæ habentur in libro [c] Numerorum ſignificari docet D. Thomas, quibus conſtituturus 72. ſeniores, qui cum Moyſe populum Iſraëliticum iudicarent, dixit Dominus Moyſi, *auferam de ſpiritu tuo tradamque eis, vt ſuſtentent tecum onus populi*: idque etiam habitus, & diſpoſitionis, potentiæ, & impotentiæ naturalis exemplis adumbrare poſſumus, quorum ſingula qualitates ſunt, ſed non diuerſæ inter ſe qualitates, cùm diſpoſitio nihil ſit quàm imperfectus habitus, & impotentia naturalis nihil quàm imperfecta potentia; ita minores ordines imperfectum ſunt Sacerdotium: quo ſenſu *Diaconos in ſecundo Sacerdotio* conſtitutos dixit [d] Optatus, & Sacerdotij nomine nonnunquam ordines Sacerdotio inferiores vocitantur, quod Sacerdotij ſint quædam participationes, ſeu imperfecta Sacerdotia.

[b] D. Thomas quæſt. 37. art. 1. ad 2.

[c] Num. 11.

[d] Optatus lib. 1. contra Parmenianũ.

XXXI. Septimò & vltimò reſpondemus, eſto Doctores aliqui Catholici
D cenſuerint ſeptem prædictos ordines ab Apoſtolorum temporibus non cœpiſſe, ſed progreſſu temporis, ab Eccleſiâ ſapienter inſtitutos fuiſſe. Hanc tamen opinionem poſt Concilij Tridentini definitionem non videri tutam; controuerſum quidem eſſe poteſt, nùm à Chriſto prædicti iſti ordines inſtituti ſint; indubitatum autem apud nos eſſe debet, ab Eccleſiæ incunabulis, ſicut Diaconatus, quem [e] Acta Apoſtolorum perhibent, & Epiſtolæ [f] Pauli memorant, ita & cæterorum inferiorum ordinum nomina ac miniſteria fuiſſe: id enim expreſsè definit Tridentina Synodus, tum vbi veram & Catholicam de Sacramento ordinis doctrinam tradit, tum vbi prædictorum ordinum functiones præſcribit, priori quidem loco poſtquam conuenientem iſtorum ordinum inſtitutionem fuiſſe docuit, [g] *vt in Eccleſiæ ordinatiſſimâ diſpoſitione plurimi, & diuerſi eſſent miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deſeruirent, ita diſtributi, vt qui iam Clericali Tonſurâ inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent*: mox iſta ſubdit, *nam non ſolùm de Sacerdotibus, ſed & de Diaconis ſacræ literæ apertam mentionem faciunt*,

[e] Actorum 6. & alibi.

[f] 1. ad Tim. 3. & alibi.

[g] Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 2.

a. Canon 69. Apoſtol.
b Concil. 8. c. 5.
c Damaſcen. dialogo aduerſus Manichæos.

quod [a] Canon Apoſtolorum recenſens perſonas omnes in gradibus Eccleſiaſticis conſtitutas, ex minoribus ordinibus ſolos Lectores recenſeat, cauſa eſſe potuit ea quam retulimus, quòd ſcilicet Lectoratus officia præ cæteris ordinum minorum magis eſſent vſitata, illiuſque gradus maior videretur eſſe neceſſitas: quæ cauſa etiam mouiſſe dicenda eſt Concilij [b] octaui ſub Adriano ſecundo Pontifice Summo, & Baſilio Imperatore contra Photium habiti Patres, vt cùm *πάντα βαθμὸν ἐκκλησιαστικὸν*, *gradum omnem Eccleſiaſticum*, ei tranſeundum dixiſſet, qui Epiſcopus eſt promouendus, ſolum tamen Lectoratus gradum ex minoribus enumeret, quia nempe ſolus ille *probationis* videbatur eſſe potiſſimus gradus in quo morari deberet, qui ad ſuperiorem Eccleſiæ dignitatem conſcendere nitebatur. Damaſcenus [c] quoque dum Lectoratus primum, Subdiaconatus ſecundum ordine gradum aſſeruit, vel de gradibus loquitur, in quibus morandum erat, & qui ordinatè, vnus poſt alium, interiectâ inter ſingulos quadam temporis intercapedine aſcendebantur: vel de iis, quæ non pura viderentur miniſteria, ſed aliquam ſecum habere dignitatem videbantur. B

d Vide citatos auctores ſuprà.
e Iſidor. Hiſp. lib. 7. Originum cap. 12. & epiſt. ad Ludifredum.
f Ioãnes Epiſcopus Citri ſuprà.

XXIX. Septimò diluuntur ea etiam argumenta omnia, quæ contra ſingulos minores ordines proponuntur; nam quod ad Acolythatum ſpectat, imbecillum eſt argumentum, quod ab omiſſione trahitur ad negationem, nec ex eo quod Acolythorum mentio nulla eſſet apud [d] Clementem Romanum, Ignatium, Tertullianum, Epiphanium, Auctorem de ſeptem Eccleſiæ gradibus, Iſidorum Hiſpalenſem, vbi de Officiis Eccleſiaſticis diſſerit, ſequi debet ab iis Acolythatus ordinem, aut negatum, aut ignoratum fuiſſe: cùm enim apud eundem Iſidorum apud quem prætermiſſam miramur in libro de Eccleſiaſticis Officiis Acolythatus mentionem, non ſemel eiuſdem ordinis alibi factam legamus, puta [e] in libris Originum, vbi de Clericis diſſerit, & in epiſtolâ ad Ludifredum Epiſcopum Cordubenſem, in qua Clericorum ordines omnes gradúſque recenſet: quidni & eadem omiſſio apud alios contingere potuerit, C quamuis Acolythatus ordinem agnouerint; ſicut agnouiſſe fatendus eſt prædictus Iſidorus? niſi fortè malimus dicere Acolythatum ab Epiphanio præſertim, ab Auctore de Eccleſiæ gradibus, & Iſidoro inter Eccleſiaſtica officia prætermiſſum, quòd in populum nullam auctoritatem, poteſtatémque inferret, ideóque videretur potius (quod de Deputatorum, ſeu Ceroferariorum munere, ex [f] Citrio retulimus) purum circà altare miniſterium, quàm Eccleſiaſticum, cum dignitate, & aliquâ in populum prærogatiuâ, officium; à Tertulliano verò, Ignatio, & aliis omiſſum, quòd eorum referendorum occaſio ſeſe minimè obtulerit. Quod ad Exorciſtatum pertinet, dicendum eſt Exorciſtas alios dici, qui cùm gratiam à Deo obtineant curationum (quæ apud Chriſtianos priorum ſæculorum paſſim vigebat) precibus, & diuini numinis adiurationibus vexatos à dæmone liberant, eóſque non ordinatione fieri, ſed tam ex gratia, quam Deus dabat, & ſine hominis miniſterio manifeſtabat, tam ex bonâ voluntate eius, qui cum eâ gratiâ curationum operari volebat, & preces, D atque opera pia, eius rei cauſâ conferebat: quomodo citata Apoſtolicarum [g] Conſtitutionum verba, alioqui peroblcura interpretari conuenit: alios autem eſſe, qui ab Eccleſiâ ad hoc minimè conſtituti ſunt: quos ordinatione fieri prædictæ Apoſtolicæ Conſtitutiones non negant. Lectoris autem ordinem, non Auguſtini teſtimonia, non Eccleſiæ Alexandrinæ conſuetudo à Socrate, & Nicephoro relata euertunt: neque enim Auguſtinus, qui Lectorem dicit *deputari*, ordinari negat: nec verbum *deputari* loco apud [h] Auguſtinum citato, idem eſt quod committi, ſed idem quod exiſtimari; negat ſiquidem hoc loco eum conuenienter Lectorem exiſtimandum, in actu nempe ſecundo (vt loquuntur Philoſophi) *Eccleſiaſticum Lectorem*, qui Eccleſiaſticas ſcripturas non legerit: ſicut ſolemne vulgò eſt dicere Doctorem conuenienter minimè eum habendum, qui numquam docuerit: quod verò, [i] *Lectionis officium*, gradum Lectoris appellet, non ideò ordinem eſſe negauit, nam omnis ordo aliquo modo officium eſt, ſed non omne officium ordo eſt. Alexandrina autem Eccleſia Catechumenis

g Lege Turriani explanat defenſor. in cap. 25. Cõſtit. Apoſt. lib. 8.
h Auguſtin. epiſt. 235.
i Idem epiſt. 261.

A techumenis legendi munus, non Lectoris gradum conceſſiſſe dicenda eſt, ſicut Monialibus fœminis ordinis, gradúſque Eccleſiaſtici incapacibus Eccleſia idem Officium aliqua iam ratione permittit: ex quo non ſequitur Lectoris gradum, in quo, ex officio proprio, & peculiari poteſtate, ac benedictione, lectio ſacrarum Scripturarum exercetur, non eſſe propriè dictum Ordinem Eccleſiaſticum. Similiter quamuis imperitis Oſtiarij munia permittantur; gradus tamen nonniſi Clericis & peritis, quippe cùm Gelaſius epiſtola in obiectione laudatâ, in omnium ordinatione Clericorum inſpici, & inquiri velit, ſi qui ordinandus eſt, [a] *aſſecutus ſit literas, ſine quibus*, inquit, *vix Oſtiarij poſſit implere miniſterium*, fœminis verò non ſimpliciter, ſed cum reſtrictione Oſtiarij munia conceduntur, vt alibi docebimus; nec prophana ipſa dicenda ſunt, quæ templorum adminiſtrationem, & diuinæ Euchariſtiæ congruam ſuſceptionem reſpiciunt: ideóque nulla pariter ratio conuincit Oſtiariatum à numero Eccleſiaſticorum ordinum eſſe remouendum. [a] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 3.

B XXX. Denique non ideò quod ſeptem ordines admittuntur, ſequitur plura ſeptem Sacramentis admitti debere: primò enim eſto ſinguli ordines ſingula eſſent Sacramenta totali ſpecie diuerſa, non ideò plura ſeptem Sacramentis, quæ nobis Eccleſia præſcribit, admittenda eſſent, quia omnes ordines ſub vno ordinis Sacramento continentur: ſicut licet brutum in varias ſpecies diuidatur, non ideò ſequitur animalis plures eſſe ſpecies, quàm duas, hominem, & brutum. Secundò, [b] nec propriè totalia, & abſolutè diuerſa Sacramenta dici poſſunt ſinguli ordines, ſed participationes maiores, vel minores Sacerdotij, Sacerdotium verò perfectus ordo eſt, Sacramentique ordinis perfectio, ac plenitudo, cùm eſſentialiter ordo ad ſacram Euchariſtiam referatur, quem finem ſolum Sacerdotium obtineat, quia ſolùm poteſtatem eius conficiendæ complet: ex quo etiam fit, vt ſinguli ordines ſeorſim conſiderati ordines quidem ſint, & Sacramenta, ſed inter ſe, & cum Sacerdotio collati, diuerſa abſolutè Sacramenta dicēda non ſint, nec abſolutè diuerſi ordines, quia omnes vnicum C efficiunt Sacramentum, propter vnicum finem, ex quo rerū Moralium vnitas petitur, qui in ſolo Sacerdotio perfectus obtinetur, quod iis verbis quæ habentur in libro [c] Numerorum ſignificari docet D. Thomas, quibus conſtituturus 72. ſeniores, qui cum Moyſe populum Iſraëliticum iudicarent, dixit Dominus Moyſi, *auferam de ſpiritu tuo tradamque eis, vt ſuſtentent tecum onus populi*: idque etiam habitus, & diſpoſitionis, potentiæ, & impotentiæ naturalis exemplis adumbrare poſſumus, quorum ſingula qualitates ſunt, ſed non diuerſæ inter ſe qualitates, cùm diſpoſitio nihil ſit quàm imperfectus habitus, & impotentia naturalis nihil quàm imperfecta potentia; ita minores ordines imperfectum ſunt Sacerdotium: quo ſenſu *Diaconos in ſecundo Sacerdotio* conſtitutos dixit [d] Optatus, & Sacerdotij nomine nonnunquam ordines Sacerdotio inferiores vocitantur, quod Sacerdotij ſint quædam participationes, ſeu imperfecta Sacerdotia. [b] D. Thomas quæſt. 37. art. 2. ad 2. [c] Num. 11. [d] Optatus lib. 1. contra Parmenian.

XXXI. Septimò & vltimò reſpondemus, eſto Doctores aliqui Catholici D cenſuerint ſeptem prædictos ordines ab Apoſtolorum temporibus non cœpiſſe, ſed progreſſu temporis, ab Eccleſiâ ſapienter inſtitutos fuiſſe. Hanc tamen opinionem poſt Concilij Tridentini definitionem non videri tutam; controuerſum quidem eſſe poteſt, nùm à Chriſto prædicti iſti ordines inſtituti ſint; indubitatum autem apud nos eſſe debet, ab Eccleſiæ incunabulis, ſicut Diaconatus, quem [e] Acta Apoſtolorum perhibēt, & Epiſtolæ [f] Pauli memorant, ita & cæterorum inferiorum ordinum nomina ac miniſteria fuiſſe: id enim expreſsè definit Tridentina Synodus, tum vbi veram & Catholicam de Sacramento ordinis doctrinam tradit, tum vbi prædictorum ordinum functiones præſcribit, priori quidem loco poſtquam conuenientem iſtorum ordinum inſtitutionem fuiſſe docuit, [g] *vt in Eccleſiæ ordinatiſſimâ diſpoſitione plurimi, & diuerſi eſſent miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deſeruirent, ita diſtributi, vt qui iam Clericali Tonſurâ inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent*: mox iſta ſubdit, *nam non ſolùm de Sacerdotibus, ſed & de Diaconis ſacræ literæ apertam mentionem faciunt*, [e] Actorum 6. & alibi. [f] 1. ad Tim. 3. & alibi. [g] Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 2.

quæ maximè in illorum ordinatione attendenda ſunt, grauiſſimis verbis docent; & ab ipſo Eccleſiæ naſcentis initio, ſequentium ordinum nomina, atque vniuſcuiuſque eorum propria miniſteria in vſu fuiſſe cognoſcuntur. Poſteriori [a] quoque *ſanctorum ordinum à Diaconatu ad Oſtiariatum functiones ab Apoſtolorum temporibus in Eccleſiâ laudabiliter receptas* fuiſſe præmittit. Quamuis porrò in argumentis [b] Epiſtolæ ſancti Pauli ad Coloſſenſes, & vtriuſque ad Theſſalonicenſes mentionem Oneſimi Acolythi, & in argumento Epiſtolæ ad Philippenſes Euphranij Lectoris non haberemus; quãuis apud Clementem [c] Romanum Lectorum, Oſtiariorum, Subdiaconorum, apud [d] Ignatium inſuper Exorciſtarum & Subdiaconorum nulla mẽtio ſupereſſet: valeret apud quemque cordatum virum Auguſtini [e] regula, iuxtà quam Apoſtolicam eam eſſe traditionem indicauit, *quam homines ſurſum verſus inſpicientes non videbunt à poſterioribus inſtitutam*; proindéque cùm ſæculis ſequentibus prædictorum ordinum in omnibus, vel ſaltem ferè omnibus Eccleſiæ regionibus nomina, miniſteriáque teneamus, vt ſuperiùs oſtendimus, temerè quis ab Apoſtolis prædictorum ordinum originem negare videretur. Quod ergo ad [f] Petrum Bleſenſem ſuprà in obiectione laudatum ſpectat, tantæ non eſt apud nos auctoritatis, vt contrarium nobis perſuadeat. [g] Magiſter verò ſententiarum in obiectione item citatus, non de inſtitutione, ſed de vſu eorum ordinum locutus eſt: neque pariter quicquam officiunt Synodi Placentinæ, aut Leonis ſecundi decreta, nam Synodus Placentina non dicit olim fuiſſe tantùm duos ordines, ſed duos ſacros Ordines, Presbyteratum & Diaconatum: quia nempe Subdiaconatui non ſemper caſtitatis obligatio adnexa fuit, ob quam obligationem iam ſpeciatim dicitur ordo ſacer: quod ſpecialiter hominem Deo conſecret, quamuis omnes ordines etiam minores ſacri dici debeant, habitâ ratione ſanctitatis quam habent, & poteſtatis ad ſacra Officia quam tribuunt: ſicque decretum iſtud interpretatur Innocentius [h] tertius in epiſtolâ decretali, quâ quæſtionem dirimit de Subdiacono in Epiſcopum eligendo. Leo [i] quoque nonus, dum duos tantùm ordines ſiue à Chriſto inſtitutos, ſiue ab Apoſtolis traditos eſſe nos docuit, de Ordinibus Sacerdotum loquitur, non Clericorum, inuehens ſcilicet in Chorepiſcopos, qui nec Epiſcopi eſſe poterant, nec ſimplices Presbyteri videri volebant: quibus ſimilia dicunt [k] Anacletus, [l] Damaſus, & alij.

[a] Idem ſeſſ. cit. cap. 17. de reformatione.
[b] Legatur argum. epiſt. ad Coloſſ. 1 & 2. ad Theſſalon. & ad Philipp.
[c] Clemens ſuprà.
[d] Ignatius ſuprà.
[e] Auguſt lib. 4. de Baptiſmo cõtrà Donatiſt. cap. 6. cui ſimilia habet eiuſd. lib. cap. 24 & lib. 2. cap. 7. & lib. 5. cap. 23. item de vnitate Eccl. cap. 19. & lib. 2. cõtra Creſconium cap. 31. 32. 33.
[f] Petrus Bleſenſis ſuprà.
[g] Magiſter lib. 4. ſent. diſt. 24.
[h] Innocent. 3. cap. à multis, de ætate & qualit. ordinand.
[i] Leo 9. ſuprà.
[k] Anacletus epiſt. 3. cap. 1.
[l] Damaſus Proſpero Numidiæ Epiſcopo.

ARTICVLVS II.

De ſubordinatione Eccleſiaſticorum Ordinum.

§. I.

Argumenta, quibus probatur antiquitus obſeruata hæc ſubordinatio, vetitæque apparent promotiones per ſaltum.

I. STABILITO ordinum Eccleſiaſticorum numero, hîc demum quæritur, vtrum ad ſuperiorem ordinem nonniſi per inferiorem aditus olim pateret, eique qui ad Sacerdotium contenderet, prius omnes minorum etiam ordinum gradus conſcendere oporteret; vt hoc poſtremum credamus antiquitus obſeruatum fuiſſe multa nos mouere poſſunt: primò quidem decretum Caij Papæ vetuſtiſſimum, quo omnibus mandat, [m] *vt ad ordines Eccleſiaſticos ſic aſcendant in Eccleſiâ qui ordinari merentur, id eſt ſi quis Epiſcopus eſſe meretur, ſit primò Oſtiarius, deinde Lector, poſteà Exorciſta, inde ſacretur Acolythus, demùm verò Subdiaconus, deinde Diaconus, & poſteà Presbyter, & exinde ſi meretur, Epiſcopus ordinetur.* Quod ne nouum fortè Caij decretum videatur Tertulliani, & Clementis Alexandrini teſtimonia in contrarium faciunt: licet enim iſti expreſsè ſingulorum ordinum, graduumque non meminerint, quibus ad Sacerdotium aſcendi debeat, ad dignitates tamen Eccleſiaſticas non niſi ſeruato ſingulorum graduum ordine

[m] Caius epiſt. Felici. & liber de Rom. Pont. in Caio.

A ne aſcendi docent; proindéque cùm ſuperiùs ſtatuerimus varios illos gradus, ſequitur nullum eorum ex maioribus, niſi minori præhabito obtineri potuiſſe. Audiamus Tertullianum loquentem, [a] *hoc ſentire & facere omnem ſeruum Dei oportet, etiam minoris loci, vt maioris fieri poſſit: ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantiâ aſcenderit;* quod ſimiliter alibi docet, [b] dum eorum leues, temerariáſque ordinationes perſtringit: qui Neophytos conlocabant, & in quorum caſtris facilè proficiebatur. Audiamus & Clementem Alexandrinum hæc verba proferentem, [c] *nam hic quoque progreſsiones Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, ſunt, vt arbitror, imitationes gloriæ Angelicæ, & illius œconomiæ, ac diſpenſationis quam dicunt ſcripturæ illos expectare, qui inſiſtentes veſtigiis Apoſtolorum vixerunt in perfectione iuſtitiæ, conuenienter Euangelio:* ſubdit verò eos qui iuſtè vixerunt primùm Diaconos, mox Presbyteros futuros, gloria enim differt à gloriâ, donec creſcant in virum perfectum: quæ comparatio ſatis obſcura eſt, progreſſúmque iuſtorum in virtutibus, ni fallor, denotat, de quibus dicitur, *ibunt de virtute in virtu-*
B *tem:* ſed quocumque tandem modo intelligatur, ex eâ apertè deducimus in Eccleſiaſticis ordinibus, ſecundùm Clementem Alexandrinum, quandam eſſe aſcenſionis ſcalam, & nonniſi per inferiores gradus ad ſuperiores aditum cuiquam patere.

II. Secundò mouere nos poteſt Synodi [d] ſecundæ Romanæ canon, qui dempto Oſtiariatu ſingulos ordines non ſolùm vnum poſt alium recipiendos, verùm etiam in ſingulis longo tempore morandum eſſe conſtituit, præterquam in gradu Exorciſtæ, in quo vno die duntaxat morari permittit; cùm tamen Oſtiariatus gradum prætermittat, in contrarium quoque aſſumi poteſt: verùm mendum ineſſe canoni huius Concilij, in quo ordinum interſtitia enumerantur, omiſſumque Oſtiariatus gradum probabiliter ſuſpicari poſſumus: tum quod in [e] Epilogo ipſius, Oſtiariatus mentio habeatur, ſtatuaturque, *vt ſi quis deſideraret in Eccleſiâ militare, aut proficere, eſſet prius Oſtiarius, deinde Lector, & poſtea*
C *Exorciſta, per tempora quæ Epiſcopus conſtituerit, deinde Acolythus annis quinque, Subdiaconus quinque annis, Cuſtos Martyrum annis quinque, Diaconus annis quinque, Presbyter annis tribus,* quæ lectio magis rationi conſentanea, & Eccleſiæ praxi, quàm alia iuxtà quam triginta annis promouendus ad ſuperiores ordines Lector eſſe iubetur, vno die Exorciſta, & Acolythus decem annis, &c. tum quod in [f] Pontificali Damaſi (cui [g] vitarum Summorum Pontificum ſcriptores, & [h] Breuiarium Romanum conſentiunt) firmatur Epilogi lectio, & nonniſi decurſis omnibus Eccleſiaſticis gradibus, etiam Oſtiarij gradu, ad Pontificatum quemquam eligi decreto Syluestri permiſſum dicitur; tum denique quod ex Concilio [i] Romano ſub Syluestro 275. Epiſcoporum in iis omnibus gradibus antequam ad ſuperiores conſcendatur, temporum aliqua interualla ſtatuta ſint, in Oſtiariatu annus vnus, in Lectoratu viginti, in Acolythatu, Subdiaconatu, & Diaconatu anni quinque in ſingulis.

III. Tertiò, Syricij, Innocentij primi, Zoſimi decreta adferri poſſunt, quæ
D neminem niſi ordinatè ad Sacerdotium promoueri volunt: ſed [k] Syricius qui Monachos *in minoribus per gradus ſingulos* promoueri iubet, qui, quot in gradibus ſingulis tempora inſumi debeant, minutatim perſequitur, Oſtiariatus non meminit, ſed eum qui à pubertate ad Sacerdotium paratur, *à Lectoris miniſterio* aggredi Eccleſiaſticum obſequium, tum Exorciſtam, Acolythū, Subdiaconum, Diaconum per ordinem fieri præcipit: grandæuos autem, vel Lectores, vel Exorciſtas primùm fieri, tum poſt biennium Acolythos, & Subdiaconos creari, antequam Diaconatus aut Presbyteratus ordine inſigniantur. Innocentius [l] primus non Oſtiarij ſolùm, verùm & Exorciſtæ, & Subdiaconi gradus inſuper prætermittit tanquam minus neceſſarios. Zoſimus [m] Diaconum futurum primùm inter Lectores, vel Exorciſtas, tum inter Acolythos, vel Subdiaconos probandum aſſerit, proindéque nec Oſtiariatus meminit, nec abſolutè quatuor prædictos illos gradus neceſſarios adſtruit, ſed ex Lectoratu, vel Exorciſtatu alterutrū, ex Subdiaconatu item & Acolythatu alterutrum neceſſarium eſſe demonſtrat, ideóque videntur potius ij Pontifices ad contrariæ ſententiæ

[a] Tertull. lib. de fugâ in perſecutione.
[b] Idē de præſcript. cap. 41.
[c] Clemens Alexand. lib. 6. ſtrom. p. 667. ἐπεὶ καὶ αἱ ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐκκλησίαν προκοπαί, ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, μιμήματα οἶμαι ἀγγελικῆς δόξης, κἀκείνης τῆς οἰκονομίας τυγχάνουσιν, ἣν ἀναμένειν φασὶν αἱ γραφαὶ τοὺς κατ' ἴχνος τῶν ἀποστόλων ἐν τελειώσει δικαιοσύνης κατὰ τὸ εὐαγγέλιον βεβιωκότας.
[d] Synodus Rom. 2. c. 11.
[e] Epilogus Synodi Romanæ 2. ſub Syluestro.
[f] Pontificale Damaſ. in Syluestro.
[g] Scriptores vit. Summ. Pontif. Platina, & alij.
[h] Breuiarium Rom. lect. 6. in die feſto S. Syluestri.
[i] Synodus Roman. 275. Epiſcop. c. 5. apud Anton. Auguſt. lib. 4. epitom. iuris Pontific. tit. 3. cap. 4.
[k] Syricius ep. 1. c. 13. idem eadem epiſt. cap. 8. 9. & 10.
[l] Innocent. 1. epiſt. 4. cap. 4.
[m] Zoſimus epiſt. 1. cap. 3.

a Sardicenſe c. 10.

defenſionem proferri poſſe: ſicut etiam a Sardicenſe canon, qui etſi ſtatuerit, A
καθ' ἕκαστον βαθμὸν εἰς τὴν ἀξίαν τῆς ἐπισκοπῆς καὶ προκοπὴν διαβῆναι, in vno quoque gradu ad Epiſcopatus faſtigium aſcendere, eum qui dignus iudicatus fuerit: non Subdiaconi tamen, non vllius ex minoribus ordinibus, præterquam Lectoris, meminit: quaſi ſolus Lectoris gradus neceſſariò ei conſcendendus ſit, qui ad Diaconatum, Preſbyteratum, Epiſcopatum conſcendere voluerit: poſſunt tamen hæc omnia in hanc ſententiam trahi, vt ordinationes per ſaltum iiſce vetentur canonibus, quamuis interſtitia inter ſingulos ordines, non in ſingulis ordinibus obſeruanda præſcribantur, ſed in quibuſdam duntaxat; & ideò omittantur illi gradus, in quibus non neceſſariam probationem Eccleſiaſticæ leges ſtatuebant: cui interpretationi fauet Bracharenſe primum b Concilium, *quod in officio Lectorum, vel Diaconatus* diſciplinam Eccleſiaſticam diſci, per ſingulos gradus ad Sacerdotium veniri præcipit: fauet quoque c Cœleſtinus Papa qui nonniſi in inferioribus ordinibus inſtructos Epiſcopatum pertingere voluit, *vt minoribus initiati officiis ad maiora firmentur.* B

b Bracharenſe 1. c. 38.

c Cœleſtinus epiſt. 2. ad Epiſcop. Gall. cap. 3.

IV. Quartò vrgeri poſſunt varia alia decreta Gregorij primi, Synodi Sueſſionenſis apud ſanctum Medardum, Alexandri ſecundi, & Innocentij tertij, quæ euidentius propoſitum oſtendunt, d *ordinatè*, inquit Gregorius, *ad ordines aſcendendum eſt; nam caſum appetit, qui ad ſummi loci faſtigia, poſtpoſitis gradibus, per abrupta quærit aſcenſum: ſcimus autem, quia ædificati parietes non prius lignorum pondus accipiunt, niſi à nouitatis ſuæ humore ſiccentur: ne ſi antè pondera, quàm ſolidentur, accipiant, cunctam ſimul ad terram fabricam deponant.* Synodus prædicta Sueſſionenſis in accuſatione Hincmari, ſtatuit eum, e *qui ſaltu ſine gradu Diaconi ad Sacerdotium proſiluit, in degradationem debitam reſilire debere.* Alexander ſecundus Grimaldo Conſtantienſi reſcribens de ordinationibus inordinatis, &, per ſaltum, vt loquuntur, ità diſſerit, f *ſollicitudo dilectionis tuæ ſtuduit conſulere, vtrum portator iſtarum literarum, Diaconatus, & Presbyteratus officium idoneus ſit peragere, necne, cùm ad id præpoſtero curſu, Subdiaconatus ordine poſtpoſito, negligentiâ potius, quàm ſuperbiâ cognoſcatur aſcendiſſe. Vnde nos conſulendo charitati tuæ, mandamus, vt ab officio Sacerdotali eum prohibeas, donec proximo Quatuor Temporum ieiunio, Subdiaconatus miniſterium ſibi rectè imponas; & ſic deinceps ad maiora officia eum redire concedas.* Innocentius g tertius his ſimilia habet epiſtolâ decretali ad Epiſcopum Bononienſem: *tuæ*, inquit, *literæ continebant, quod ſicut ex relatione quorumdam receperas, P. Presbyter, Diaconatus ordine prætermiſſo ſe fecit ad Sacerdotij ordinem promoueri: ipſe tibi quoque ſecretò confeſſus eſt, ſe pro certo neſcire, ſi res taliter ſe haberet: ſed ex quo boni viri hoc aſſerebant, inter quos fuerat conuerſatus, credebas aſſertioni eorum, eo quod tempore, quo ordines inferiores ſuſceperat, infrà annos diſcretionis fuerat conſtitutus, &c. mandamus quatenus condignam pœnitentiam pro huiuſmodi negligentiâ iniungas eidem, quâ peractâ (quia non intelligitur iteratum, quod factum eſſe neſcitur) ipſum in Diaconum ordinare procures, & ſic de miſericordiâ eundem miniſtrare permittas in ordine Sacerdotis.* Addo Innocentij h quarti literas ad Epiſcopum Tuſculanum capite ſuperiori citatas, quibus Græcos hunc ordinem peruertentes reprehendit, eiſque, vt eum obſeruent, præcipit. Ex quibus omnibus D prædictam ſubordinationem colliges, nam quamuis Alexander ſecundus, & Innocentius tertius eos ſolùm reprehendant, qui Preſbyteratum abſque Diaconatu, vel hunc abſque Subdiaconatu ſuſcepere, ſanè cum cæterorum ordinum par videatur eſſe ratio, perperam infertur agere quicumque ad aliquem ex ſuperioribus ordinibus, non ſuſcepto inferiori promotus fuerit. Nec dicas Alexandri ſecundi, & Innocentij tertij, & quarti, non adeò antiqua eſſe decreta, vt antiquitus id obſeruatum eſſe oſtendant: nam eſto nonniſi vndecimo ſæculo Alexander ſecundus, & in fine duodecimi Innocentius tertius ſediſſe noſcantur; quia tamen eorum non noua decreta, quæque nouum ius faciant, ſed reſponſa proferimus, in quibus antiquas leges & veterem Eccleſiæ conſuetudinem eos ſequi oportuit, cùm nulli ante eorum tempora, niſi vetuſtiſſimi canones ordinationes per ſaltum prohibeant: ſequitur ipſorum reſponſa veteris moris non improbabilia eſſe iudicia atque argumenta.

d Greg epiſt. 110. lib. 7. ad Syagrium, & ali. Epiſcop.

e Synodus Sueſſion. act. 6. in fine.

f Alexãder 2. Grimaldo Conſtantienſi Epiſcopo, refertur diſt. 52. c. ſollicitudo.

g Innocent. 3. cap. vnico, de Clerico per ſaltum promoto.

h Innocẽt. 4. bulla apud Quarantam v. Græcorum mores.

V. Quintò eundem morem antiquitus in vſu fuiſſe variis exemplis demonſtramus,

A ſtramus, ſic enim [a] Celerinus Lector à Cypriano conſtitutus, Presbyterque iam tum deſignatus, non tamen Presbyterij honorem ſtatim poſteà conſecutus eſt, ſed cùm eſſet ſolùm Diaconus, ſi [b] Martyrologiis Bedæ, Adonis, & Vſuardi adhibẽda fides eſt, Romæ martyr occubuit: Ex quo diſces nefas olim viſum fuiſſe Lectorem Presbyterum fieri, niſi priùs cæteros gradus, ſaltem Diaconij ordinem, priùs ſuſcepiſſet. Sic Athanaſius à Gregorio [c] Nazianzeno, ad Alexandrinum thronum euectus dicitur πᾶσαν τὴν τῆς βαθμῶν ἀκολουθίαν διεξελθών, *cùm omnem graduum ſeriem pertranſiſſet.* Sic Ambroſius licet omnibus populi votis ad Eccleſiæ Mediolanenſis regimen quantocyùs expetitus, baptizatus tamen priùs [d] à Paulino ipſius vitæ ſcriptore, *fertur omnia Eccleſiaſtica officia impleſſe, atque octauâ die Epiſcopus ordinatus*: nec me fortè coniectura fallit, ſi Ambroſium exiſtimauero ſingulis diebus ſingulos Epiſcopatu inferiores ordines ſuſcepiſſe, & officia expleſſe, octauo verò die ad Sacerdotij faſtigium, & ordinum apicem fuiſſe promotum. Sic Cyprianus ab [e] Aldhelmo ſancti Gre-

B gorij diſcipulo, per ſeptenos Eccleſiæ gradus paulatim proficiens ad ſummum Pontificatus apicem fœliciter perueniſſe dictus eſt. Sic [f] Epiphanius Paulinianum Hieronymi fratrem Monaſterio Sacerdotibus indigenti Presbyterum conſecraturus, etſi Sacerdotum penuria vrgeret, Diaconum tamen creauit, & Diaconatus officium exercere curauit, antequam Presbyterum ordinaret; quem vtique, ſi prædictus mos minimè viguiſſet, ſtatim Presbyterum creare potuiſſet. Sic [g] Sanctus Epiphanius, cùm ad Epiſcopatum raptus eſſet, incitante præſertim Beato Pappo, qui eum diuinâ viſione Epiſcopum Cypri futurum prænouerat, priùs tamen Diaconus, ac Presbyter quàm Epiſcopus ordinatus refertur. Sic [h] Hieronymus de Nepotiano Presbytero ſcribens, *fit*, inquit, *Clericus, & per ſolitos gradus Presbyter ordinatur.* Sic [i] Sanctus Ioannes Silentiarius à Sebaſtiano Metropolitano in Epiſcopum conſecratus fuiſſe dicitur, *vt qui Eccleſiaſticorum graduum iam omnem peruaſiſſet conſequentiam.* Sic [k] Sanctus Sulpitius

C poſtquam in Clerum attonſus eſſet, ſcribitur, *per gradus ad altiora promotus, etiam Leuiticum adeptus eſſe miniſterium.* Sic Badechiſilus regiæ domus Maior, Cœnomanenſis Epiſcopus electus *tonſuratus, gradus, quos Clerici ſortiuntur aſcendens, poſt quadraginta dies, migrante Sacerdote, ſucceſſiſſe*, à Gregorio [l] Turonenſi narratur. Sic plures alij, ne innumeros enumerare conemur, nonniſi decurſis omnibus Eccleſiaſticis gradibus, olim Sacerdotium obtinuiſſe leguntur. Itaque cùm, vt apud [m] Frodoardum refertur, Hadrianus Presbyter vitiosè, & vt putabant Synodi Sueſſionicæ Patres, inualidè Diaconus ab Ebbone ordinatus, à Lupo Catalaunenſi Antiſtite Presbyter conſecratus fuiſſet, *Iudicatum eſt à Synodo eundem Epiſcopum nihil damnationis, de illius ordinatione attigiſſe: ſed qui ſaltu, ſine gradu Diaconij ad Sacerdotium proſilierit, in degradationem debitam reſilire debere*, quæ ſententia demonſtrat vſitatum tunc temporis fuiſſe, vt qui non ſuſcepto Diaconatus ordine promoti fuiſſent Presbyteri, de gradu malè ſuſcepto deturbarentur.

D VI. Denique vetus id quæ habetur in antiquiſſimis [n] Pontificalibus regula confirmat, præcipiens, vt ſi qui Laici in Epiſcopos eligantur, inferiores omnes ordines priùs ſuſcipiant, quàm ſupremum; ſi in inferioribus ordinibus conſtituti ſint ſupremum non obtineant, niſi poſtquam medios ſuſceperint: idque ex antiquo iſto vſu ſeruare ſolet ſancta Romana Eccleſia; ſeruant Occidentis omnes Eccleſiæ, cuius obſeruationis initium ſi ex Canonibus petitur, antiquiſſimum eſſe debebit, nec niſi à Caio Summo Pontifice, & Synodo Romanâ ſub Syluestro originem ducere poterit: ſin verò iſti ipſi Caij Pontificis, & Synodi Romanæ Canones, aut ſuſpecti habentur, aut, ſi germani, rem priùs traditam firmaſſe creduntur, nonniſi ab Apoſtolico fonte conſuetudo iſta profluxiſſe credenda erit.

[a] Cyprianus epiſt. 14.
[b] Martyrolog. Bedę, Adonis, Vſuardi 3. Februarij.
[c] Naz. orat. 2. in laudem Athanaſij.
[d] Paulinus in vita S. Ambroſij.
[e] Aldhelmus de laudibus virginit. cap. 25. tomo 3. Biblioth. PP.
[f] Epiphanius epiſt. ad Ioannem Hieroſolym. inter epiſt. Hieron. 60.
[g] Vita S. Epiphan apud Metaph. & Surium 12. Maij.
[h] Hieronym. epiſt. 2. ad Heliodorum.
[i] In vita S. Ioan. Silẽtiarij apud Metaph. & Sur. 13 Maij.
[k] In vita S. Sulpitij 17. Ianuarij.
[l] Greg. Turon lib. 6. hiſt. Franc. cap. 9.
[m] Frodoard. hiſt. Rhemẽſ. lib. 3. cap. 11.
[n] Vetus Pontificale Rom. in conſecrat. Epiſcop.

A

§. II.

Argumenta in contrarium proferuntur.

VII. Contrà verò non adeò ſemper religioſè vniuerſorum ordinum ſaltem minorum ſubordinationem iſtam obſeruatam fuiſſe, nec ſemper ſuſceptis omnibus inferioribus ordinibus ad maiores deuentum fuiſſe, pluribus argumentis contendere poteſt aliquis etiam Catholicus. Primò quidem exemplis, quorum aliqua tantum & pauca, non omnia referemus. Cyprianus quidem de Aurelio [a] Lectore loquens *placuit*, inquit, *vt ab officio Lectoris incipiat.* Celerinum [b] quoque nullo cum eſſet inſignitus ordine (quem nempe non decuiſſe *ſine honore Eccleſiaſtico* diutius eſſe, ſibi viſum ſcribit) ad Lectoratus gradum ſe promouiſſe aſſerit: Idem [c] pariter Optatum ex Lectore, & audientium Doctore, à ſe Hypodiaconum conſtitutum declarat, omiſſis proinde Exorciſtæ, B & Acolythi gradibus. Gregorius [d] quoque Nazianzenus in eos inuehens, qui præcipiti gradu ad Sacerdotium ferrentur, Baſilium aliter ſe geſſiſſe narrat, quippe qui populo libros lectitarit antequam Presbyter Cæſarienſis crearetur, innuens profectò ſufficere ad ordinatam Sacerdotij aſcenſionem, Lectoris gradum præceſſiſſe, in quo Sacerdotio initiandus probaretur, etiamſi cæteri non præceſſerint. Martinus [e] primùm Exorciſta à ſancto Hilario Pictauienſi creatus, ex eo gradu Sacerdotium attigiſſe narratur. Chryſoſtomus [f] à Lectoratu, quem à Zenone receperat, ad Diaconatum promotus, deinde Presbyter, poſteà Epiſcopus. Eutychius Patriarcha Conſtantinopolitanus ex Lectore Diaconus, ex Diacono Sacerdos, vltimò Epiſcopus conſecratus à Metaphraſte refertur. Cæſarius [g] Arelatenſis, à ſancto Syluestro Epiſcopo Cabilonenſi in Clericum attonſus, poſtea Monachus, tùm ab Eonio Arelatenſi Diaconus, demùm Presbyter, & ex Presbytero Epiſcopus. De Ioanne C Cabilonenſi Epiſcopo refert Sidonius [h] Apollinaris *Lectorem hunc primum, ſic Miniſtrum Altaris* (id eſt Diaconum) *proceſſu temporis Archidiaconum, poſteà ſecundi ordinis Sacerdotem, ſeu Presbyterum* creatum, antequam ad Epiſcopalem ſedem vocaretur. De ſancto Felice ſcribit [i] ſanctus Paulinus Nolanus Epiſcopus, eum primis in annis Lectorem, exinde Exorciſtam, tum Sacerdotem fuiſſe. Epiphanius Ticinenſis, teſte [k] Ennodio, *cæleſtis militiæ tyrocinium annorum fermè octo Lectoris ſuſcepit Officium*: ex quo ordine Subdiaconus creatus eſt, mox Diaconus, poſteà Presbyter, vltimò Epiſcopus. Sanctus Marcellus Epiſcopus Pariſienſis, teſte [l] Fortunato Pictauienſi, ſolùm Lector antequam Subdiaconus effectus. Sanctus [m] Theodorus Siceorum Archimandrita, qui poſteà Ancyranus Epiſcopus factus eſt, ex Lectore poſtridie Subdiaconus, Diaconus, Presbyter factus narratur à Gregorio [n] Presbytero in eius vitâ, qui tamen omnes Cleri ordines ibidem dicitur ſuſcepiſſe. Sanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus, ex Lectore Subdiaconatum ac reliquos ordinum gradus D conſecutus narratur à Niceta [o] vitæ ipſius ſcriptore. Cato quidam Presbyter apud Gregoriũ [p] Turonenſem ſe *Clericatus gradus Canonicâ ſemper inſtitutione ſortitum* probare contendens, Lectorem ſe decem annis fuiſſe, tum Subdiaconum, Daconum, Presbyterum pluribus annis meruiſſe iactat. Bernardus Epiſcopus [q] Hildeſemenſis, ſeu Hildeſenſis ab Oſdago Epiſcopo Exorciſta, à Villegiſo Archiepiſcopo Subdiaconus, tùm Diaconus, deinde Presbyter ſacratus eſt. Plura alia exempla proferri poſſunt, ex quibus pateat ſaltem minorum ordinum aliquem, vel plures prætermiſſos, ſæpiuſque vno tantùm ex iis ſuſcepto, ad maiores peruentum fuiſſe, interdum etiam Subdiaconatum omiſſum eſſe, aliquando pariter Diaconatum: quibus tamen omiſſis ad Sacerdotium tamen aſcenſum patuiſſe.

VIII. Secundo huic etiã fauet [r] Sardicẽſe citatũ Conciliũ, quod ex minoribus ordinibus Lectoris gradum ad maiores duntaxat neceſſarium ſtatuit, Subdiaconatum etiam tanquam minus neceſſarium prætermittit. Fauere etiam videntur

[a] Cypr. epiſt. 33. de Aurelio Lectore.
[b] Idem epiſt. ſequenti.
[c] Idem epiſt. 24.
[d] Naz. orat. 20. in laudẽ Baſilij.
[e] Seuerus in vitâ S. Martini.
[f] Socrates lib. 6. cap. 3. cui conſentiunt Palladius, Gregor. Patriarcha, Leo Imperat. & alij vitæ Chryſoſtomi ſcriptores.
[g] Metaphraſtes in vita S. Eutychij 6. Aprilis.
[h] Lib. 1. vitæ S Cæſarij c. 2. & 4. apud Sur. 27. Auguſti.
[i] Sidon. lib. 4. epiſt. 25.
[k] Paulinus Natali 4. S. Felicis.
[l] Ennodius in vitâ S. Epiphan. Ticinenſ.
[m] Fortunatus in vitâ S Marcelli lib 1.
[n] Gregorius Presbyter in vita S Theodori apud Surium 22. Aprilis.
[o] Nicetas in vita S. Ignatij.
[p] Gregorius Turon. lib 4 hiſt. Frãc. cap 6.
[q] Vita S. Bernardi Hildeſemẽſis apud Sur. 20. Nouemb.
[r] Sardicenſe c. 10.

A dentur [a] Syricius, [b] Innocentius, [c] Zozimus citati, qui omnes Oſtiariatum prætermittunt, à Lectoris gradu Eccleſiaſticam militiam auſpicãtur: in eoque differũt, quod Zoſimus in Exorciſtatu, & Lectoratu velit ordinandos probari, & in Acolythatu vel Subdiaconatu; Syricius verò grandæuos Lectorum, aut Exorciſtarum numero ſociari priùs velit, tum Acolythos, & Subdiaconos fieri: adeò vt de ordinibus, de quibus ille cum coniunctione, iſte cum diſiunctione loquatur, & è contrà: Innocentius verò nec Oſtiariatum, nec Exorciſtatum, nec Subdiaconatum omnino nominet: eſto omnes quidem conueniant quod Diaconatum, & Presbyteratum Epiſcopatui præſupponi velint. Fauet [d] & Gelaſius primus ſummus Pontifex, qui continuò aliquem Lectorem legitimè fieri, tum Acolythum, poſteà Subdiaconum, Diaconum, Presbyterum ſcribit, ideóque Oſtiariatum & Exorciſtatum nullo in loco reponit, eóſque prætermitti poſſe nobis auctor eſſe poteſt. Quibus adde Græcorum morem, quos contrà primorum ſæculorum inueteratam conſuetudinem pro-
B babile non eſt minores ordines, ſolo ab iis retento Lectoris gradu, prætermittere voluiſſe, ſicut nunc de facto prætermittunt.

[a] Syricius ad Himerium Tarracon.
[b] Innocent. ad Felicem Nucerianum.
[c] Zozimus ad Heſychi. Salonit.
[d] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos Lucaniæ cap. 3.

§. III.

Quæ dubitationis circa præſentem quæſtionem occaſio fuerit.

IX. Dubium autem illud ex eo oriri poteſt, quòd cùm olim ordinationes nullæ otioſæ forent, nec ordines inutiles, ideò, ſi quæ ſine functione, ſine munere peragerentur, tamquam nullæ haberentur, adeò vt ne quidem nominarentur, vt ex eo videre eſt, quod eorũ, qui ἀπολύτως, id eſt abſolutè ordinarẽtur, abſque eo nempe, quod Eccleſiæ adſcriberentur alij, in qua ſuis fungerentur officiis, ordinatio ἄκυρος *ſeu irrita & inanis* à Concilio [e] Chalcedonenſi
C habeatur; quod eorum qui ex laïcis, mox ad Epiſcopale faſtigium, mediis gradibus cito decurſis, proueherentur, ordinatio ab Imperatore [f] Iuſtiniano *imaginaria* vocitetur; quod Concilia, & Pontifices ſuperiùs pro vtraque ſententiâ citati, de inferioribus gradibus loquantur non ſimpliciter obtinendis, ſed de eorum functionibus obeundis, vt in iis ordinandorum induſtria ſcientia, probitáſque elucerent; ex eo itaque accidit, vt gradus illos Eccleſiaſticos Concilia, Pontifices, Patres omitterent, quorum functiones ordinandi minime obirent: vel quod eo tempore conſuetum non eſſet illos gradus recipere, quos non erat neceſſarium exercere: vel quod eſtò conſuetudo eorum temporum quidem ferret, vt ſinguli illi gradus, vnus poſt alium tribuerentur: illi tamen ſolùm nominarentur, ad quorum aliquis officia deſtinabatur, vel qui eodem die vltimo fuerant collati: ſicut iam vſitato more loquendi, ſi quis vno die omnes ordines minores recipiat, dicitur factus Acolythus, & ex Clerico euaſiſſe cenſebitur Acolythus: ſi quis etiam poſtea eodem die Subdia-
D conus, ac Diaconus conſecraretur, ex Acolytho diceretur factus Diaconus. Vnde exemplis, decretíſque ſuperioribus conuinci tantùm poteſt, licitum fuiſſe nonnunquam aliquos ordinari, qui in ſingulis minoribus ordinibus non fuiſſent exercitati; imò & eodem aliquando die, vel ſaltem paucis, ob Clericorum penuriam, quoſdam ad Epiſcopale faſtigium euectos fuiſſe; non quod inferiores ordines non ſuſciperent, ſed quod in iis nequaquam ſe exercerent; decretum etiam ab Eccleſia fuiſſe, vt, quia diuerſa ſunt ordinandorũ ingenia, & alius vni officio, alius alteri aptior eſt, non in ſingulis ordinibus minoribus ſinguli probarẽtur, ſed aliquod eis officium cõmitteretur: &, vt ait [g] Ambroſius, quia *alius diſtinguendæ lectioni aptior, alius pſalmo gratior, alius exorcizandis, qui malo laborant ſpiritu, ſollicitior, alius ſacrario opportunior habetur: hæc omnia ſpectare* ſolitus fuerit *Sacerdos, & quid cuique congruat, id officij deputare*. Sed aliud ordo Eccleſiaſticus, aliud officium: nam ordines omnibus ad maiora promouendis collati dici poſſunt, officia verò illis diſtributa fuiſſe, prout cuiuſque ingenium, Eccleſiæ vtilitas, & ratio examinandi futuri Sacerdotis require-

[e] Concil. Chalced. can. 6.
[f] Iuſtini. Nouell. 6. cap. 1.
[g] Ambroſ. lib. 1. de offic. cap. 44.

bant: vnde etiam accidebat, vt quia rectoris officium vſitatiſſimum, & populo fideli maximè neceſſarium eſt, eique præſertim obeundo apti eſſe debent quicumque ad Sacerdotium parantur, ideò Lectoris gradum præ cæteris Concilia, Pontificéſque commendarint, & in eo præſertim exercendo tempora aliqua præſcripſerint, cæteros tanquam minus neceſſarios interdum ſiluerint, nec tantopere commendarint, quod Græcis occaſio eſſe potuit, vt ex minoribus ordinibus ſolum Lectoris gradum retinerent, reliquos prætermitterent, nec eorum in eo negligentia mira videri debet, cùm ſuprà ex [a] Simeone Theſſalonicenſi, & [b] Euchologio antiquo Græcorum docuerimus, Deputati, id eſt Ceroferarij, ſeu Acolythi benedictionem in vſu apud eos fuiſſe, quæ poſteà in deſuetudinem abierit: quidni ſimiliter vſitatas reliquorum minorum ordinum benedictiones neglexerint, ſolúmque retinuerint Lectoris ordinationem? A

[a] Simeon Theſſ. citato cap. de ordine.
[b] Euch°log. Græc. cap. de ordinatione.

§. IV.

B

Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Epiſcopatui ſemper præmiſſos.

X. Conſentaneè ergo prædictis ſtatuendum eſt, primò Diaconatum Presbyteratui, Presbyteratum Epiſcopatui ſemper fuiſſe præſuppoſitum: tum quod allata ſuperiùs decreta id iubeant: tum quod exempla quoque prolata, & Patrum teſtimonia idipſum oſtendant: tum quod inferiùs dicturi ſimus certius multò conſtare tres illos ordines ſacramenta eſſe, quàm cæteros; quare nec ipſos antiquitus neglectos, aut prætermiſſos fuiſſe certius nobis & exploratius eſſe debet: tum quod illi ſaltem tres gradus Hierarchiam Myſtarum efficiunt, ex quibus nempe Hierarchiam diuinâ ordinatione inſtitutam conſtare aſſeruit [c] Tridentina Synodus: hæc eſt autem [d] Hierarchiæ diuinæ conditio, vt ad ſuperiores nemo eius gradus transferatur, niſi per infimos & medios: inter initiandos is eſt ordo, vt fidelis debeat priùs fuiſſe Catechumenus, Monachus debeat prius fuiſſe fidelis ſeu baptizatus: inter actiones is ordo, vt virtus illuminandi purgandi vim ſupponat, & perfectiua illuminatricem; ita ergo inter ſacros Myſtagogos is ordo ſeruandus eſt, vt nemo Presbyter, niſi Diaconus priùs fuerit, nemo Epiſcopus, niſi Presbyter conſecratus exſtiterit, fieri debeat. C

XI. Nec obſtant, aut Græcorum criminationes, qui Photio ſchiſmatico fauentes Latinis obiecerunt, quòd aliquos Diaconos [e] *non ſumpto Presbyteratus officio* creaſſent Epiſcopos: aut [f] Eccleſiaſticæ leges, quæ ex ordine Diaconorum eligi poſſe concedunt Epiſcopum: quas etiam ad Subdiaconatum vſque ampliauit [g] Innocentius tertius: aut [h] Cæciliani ordinationis exemplũ, quem immediatè ex Diacono Epiſcopum conſecratum eo argumento contendes, quod dixiſſe feratur ipſe Cæcilianus ſe, ſi non ordinatus eſſet Epiſcopus, iterum tanquam Diaconum conſecrandum eſſe: item quod eius ſolùm ordinationis in Epiſcopum, non in Presbyterum Optatus [i] Mileuitanus meminerit, D cùm tamen tantùm ordine Diaconus eſſet, quando ad Pontificatum electus eſt. Nec ſimiliter obſtãt [k] quod Paulinus Nolanus ſeipſum fateatur nullo præuio ordine anteriori in Presbyterum conſecratum; quod [l] Cyprianum Sacerdotium ſine præuiis ordinibus accepiſſe narret Diaconus eius Pontius, qui ipſius vitam conſcripſit: quod [m] Timotheum, Titum, Barnabam, Sylam, Barſabam, alióſque Apoſtolos Sacerdotes vnica manus impoſitione Presbyteratum, nullo prius collato ordine, ſuſcepiſſe ſcripturæ innuant, vnicam tantum ipſorum ordinationem memorantes.

XII. Non, inquam, hæc obſtant, primò enim videntur Græci obieciſſe ſolummodo Latinis, quod Diaconos abſque eo quod in officio Presbyterali probati fuiſſent, Epiſcopos eligerent: nam Græci, vt habetur in Epiſtolâ [n] citatâ Nicolai primi, ſolum Presbyteratus officium omiſſum obiiciebant, non ordinem: quã proinde criminationẽ refellens prædictus Nicolaus, in ipſos Græcos retorquet, qui videlicet Photium ex laïco Patriarcham conſecrare moliti fuiſſent:

[c] Synod. Trident. ſeſſ. 23. can. 6.
[d] Dionyſ. paſſim maximè verò cap. 5. de Eccleſiaſt. Hierarch.
[e] De iis criminationibus Nicolaus epiſt. 70. Apologet. ad Hincm. Rhe. apud Flodoard. cap. 15. lib. 3. hiſt. Rhem. & Baron. tomo 10. ad ann. 867.
[f] Leges Eccleſ. Leonis epiſt. 88. Vrbani, ſeu Synodi Placentinæ diſt. 60. c. finali, Stephani tertij can. 3. & 4 diſt. 79.
[g] Innocent. 3. cap. à multis. de ætate & qualit.
[h] Optatus lib. 1. contra Parmenian. & Auguſt. in Breuic. collat. diei. 3 cap. 5.
[i] Optatus lib. 1. contrà Parmenian.
[k] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum & 22. ad Amandum.
[l] Pontius in vita Cypriani
[m] Vide epiſt. Pauli ad Timoth. & Titum, Acta Apoſtolorum &c.
[n] Nicolaus epiſt. cit.

Digitized by Google

A at Photium refert [a] Nicetas primo die Monachum ex laico, ſecundo Lectorem, tertio Subdiaconum, quarto Diaconum, quinto Preſbyterum, ſexto Epiſcopum fuiſſe conſecratum. Verùm eſto Græci ordinem Preſbyteratus omitti ſolitum à Latinis in ordinatione Epiſcopi criminarentur, nullius eſſet ponderis ipſorum criminatio, qui nempe, vt ex epiſtolâ ſuperiùs laudatâ Nicolai liquidò patet, varias alias calumnias falsò, & mendaciter Latinis improperabant, vt quod Spiritum ſanctum à Patre procedere negarent: quod vterentur aquâ pro Chriſmate, &c. Secundò Eccleſiaſticæ leges Diaconum in Epiſcopum eligi permittunt, quatenus ſcilicet eo tempore, quo in Epiſcopum quis eligitur, non requirunt, vt Diaconatus ordinem attigerit, dummodò tamen ante Epiſcopatus conſecrationem, Preſbyteratus ordine initietur; ideóque eum, qui itâ eligetur, fatendum erit non ex Diacono immediatè, ſed ex Preſbytero Epiſcopum fieri, id eſt ordinari, quamuis iure dici poſſit ex Diacono immediatè fieri Epiſcopus, id eſt eligi. Tertiò, nec Cæcilianus immediatè ex Diacono ordinatus eſt Epiſcopus, & quæ ad id probandum ab Antonio [b] de Dominis (à quo B omnes ferè iſtæ obiectiones contrà Eccleſiæ Catholicæ morem proponuntur) adducta ſunt, nullatenus concludunt; res enim ita habet: [c] Cæcilianus Carthaginenſis, à populo electus, à Felice Aptungitano conſecratus eſt, quam ordinationem Purpurius, & alij Schiſmatici Donatiſtarum auctores criminati ſunt, impoſito per calumniam Felici ordinatori traditionis crimine; occaſione cuius rei à Cæciliano narrat mandatum Optatus, [d] *vt ſi Felix in ſe, ſicut illi arbitrabantur, nihil contuliſſet, ipſi tanquam adhuc Diaconum ordinarent Cæcilianum*: ex quo inferri non poteſt Cæcilianum fuiſſe duntaxat Epiſcopum conſecratum, non Preſbyterum, adeóque irritâ ſolum declaratâ eius ordinatione Epiſcopali, ad Diaconij gradum ipſum rediturum, quaſi nimirum ſolam ipſe ordinationem Epiſcopalem ſuſcepiſſet: nam ab eodem Felice diſcimus, Cæcilianum, tam Preſbyterum, quàm Epiſcopum conſecratum, imò Epiſcopum conſecrati non potuiſſe, quin prius Preſbyter conſecraretur, cùm Epiſcopus C ſit Summus Preſbyter, vt diximus, iterúmque inculcabimus: ſed quia, ſi aliquo vitio, ex parte miniſtri, eius ordinatio Epiſcopalis laborauit, opus fuit & Preſbyteralem laboraſſe, quippe cùm vtramque ab eodem Felice ſuſcepiſſet, rectè dixit ipſe damnatâ ſuâ ordinatione in Epiſcopum Carthaginenſem ſibi quoque Preſbyteralem gradum adimi, & ſolum Diaconalem reliquum eſſe: neque qui ſolius eius Epiſcopalis ordinationis meminit [e] Optatus, ideò Preſbyteralem negauit, quæ & Epiſcopali præſupponitur, & aliqua ratione in eâ includitur, vt diximus, iterúmque dicemus. Quartò, cætera exempla, quæ proferuntur, ſolùm probant aliquos in inferiorum ordinum miniſterio minimè exercitatos, aliquando fuiſſe Preſbyteros conſecratos, ſed non probant Preſbyteratus ordinem alicui dari, qui Diaconatus ordine non eſſet inſignitus, aut Epiſcopatum ei dari, qui non eſſet Preſbyter conſecratus: hancque interpretationem, ſi attentè [f] Paulini Nolani Epiſtolas ſuperiùs laudatas ad Seuerum, & Amandum legeris, nõ diſſentaneam, imò valdè conſonam aduertes. Teſtimo-D nium verò Pontij Diaconi de Cypriano non ſolùm interpretationem noſtram admittit, verùm etiam adſtruit, & aduerſariorum opiniones confodit: niſi enim Epiſcopus conſecrandus reliquos ſuſcipere deberet ordines, maximè verò Preſbyteratum, ad quid Cyprianus Epiſcopus ordinandus vel eodem die, vel ſaltem breui tempore interiecto (quod proinde pro nullo habetur) reliquos ordines, maximè verò Preſbyteratũ ſuſcepiſſet? hoc autem de Cypriano videtur aſſerere Pontius Diaconus: [g] *Preſbyterium*, inquit, *& Sacerdotiũ ſimul accepit*: ergo Preſbyter creatus eſt, vt Epiſcopus fieret: *quis enim* addit, *non omnes honorum gradus crederet tali mente credenti*: quid verò iſta indicant, niſi Cyprianum omnes Eccleſiaſtici honoris, ſeu Clericalis ordinationis gradus, & meruiſſe, & ſimul accepiſſe: tantùm igitur abeſt, vt Cyprianũ Pontius eius Diaconus immediatè Epiſcopatum ſuſcepiſſe narret, quem nempe ab Oſtiariatu Paſtoratus opus aggreſſum [h] Nazianzenus, [i] Aldhelmus verò per ſeptenos gradus ad Epiſcopatum perueniſſe narrat, vt iam docuimus. Quod de Timotheo, Tito, Barnaba,

[a] Nicetas in vitâ S. Ignatij.
[b] De Dominis lib. 2. de Repub. cap. 4. num. 18.
[c] Legatur Optatus lib. 1. cit.
[d] Optatus ibidem.
[e] Optatus lib. 1. & 2.
[f] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum, & 21. ad Amandũ.
[g] Põtius Diaconus in vita S. Cypriani.
[h] Nazianz. orat. 18.
[i] Aldhelmus de laudibus virginitate cap. 23.

Sila, aliiſque huiuſmodi refertur, eos non perceptâ Presbyterali ordinatione A
Epiſcopos conſecratos, gratis dicitur: & à nobis iure negatur, cùm & Apoſtolos in Cœnâ Domini Presbyteros priùs, tàm poſt Aſcenſionem Epiſcopos creatos fuiſſe doceamur.

§. V.

Presbyteratum neceſſario Epiſcopatui prærequiri non cæteros inferiores ordines ſuperioribus.

XIII. Secundò etiam concludendum eſt, maximam eſſe differentiam inter Presbyteratum cum Epiſcopatu collatũ, & inter cæteros ordines cum Presbyteratu comparatos. Etenim Epiſcopalis ordinatio nulla eſt, quam non Presbyteralis præceſſerit: Presbyteralis autem valida eſt, non ſuſceptis reliquis inferioribus ordinibus. Priorem partem probant, tum Patres Concilij Sardicenſis B
apud Theodoretum, tum Ægyptij Epiſcopi, ac Clerici Alexandrini iis literis, quas poſt Concilium Chalcedonenſe pro eius defenſione ad Leonem Auguſtum ſcripſere.

[a] Theodoret. lib. 2. cap. 8.

[a] Patres quidem Sardicenſis Concilij Iſchyræ ordinationem reprehendunt, quod cùm Presbyter factus non eſſet, Epiſcopus in mercedem calumniæ contrà Athanaſium prolatæ ab Arrianis creatus eſſet: eámque vel eo titulo nullam eſſe contendunt, quod Presbyter non priùs fuiſſet quàm Epiſcopus: quibus conſentiunt [b] Synodi Hieroſolymitanæ Patres apud Athanaſium, qui iiſdem Arrianis obiiciunt, quod temerè tentaſſent, τὸν μὴ Πρεσβύτερον παρὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν ὀνομάζειν Ἐπίσκοπον, *cum qui Presbyter non eſſet contrà antiquam conſuetudinem nominare Epiſcopum.*

[b] Literæ Synod. Hieroſolymit. apud Athanaſ. apolog. 2.

Ægyptij verò Epiſcopi, & Clerus Alexandrinus idem poſteà videntur inſinuaſſe, dum nempe Æluri ordinationem criminantur, tum ob plura capita, tum maximè [c] *quòd Epiſcopus ſine manus impoſitione exſtiterit, ſed neque priorem habens Presbyteratus ordinem Baptiſma fecerit*, quo loco non puto reprehenſam fuiſſe Baptiſmi collationem à non Presbytero, C
nam à Diaconis Baptiſma fuiſſe collatum ſatis vſitatum fuit antiquitus; ſed hoc maximè exiſtimo reprehendi, quod qui Presbyter non eſſet, Epiſcopus creatus ſit, & Epiſcopalia munia, putà Baptiſmi collationem ſolemnem, quæ certis diebus Epiſcopo reſeruabatur, & alia huiuſmodi illegitimè vſurparit.

[c] Literæ Epiſcop. Ægypt. & Cleri Alexand. in literis pro Concilio Chalcedonenſi, parte tertia.

Valere autẽ Presbyteralem ordinationẽ etiã non ſuſceptis reliquis ordinibus, eodémque modo Diaconatus ordinem non ſuſcepto Subdiaconatu (& ſic de cæteris) verè ſuſcipi, patet ex citatis ſuperiùs [d] Alexandri ſecundi, & Innocentij tertij Decretalibus Epiſtolis, quæ tam eum qui Subdiaconatu non ſuſcepto Diaconus, ac Presbyter factus eſt, ſolo Subdiaconatu collato, quàm eum qui Diaconatu prætermiſſo Presbyter per ſaltum promotus eſt, ſolo Diaconatu recepto, poſt impoſitam expletámque pœnitentiam ad Presbyteratus, & Diaconatus officia, tanquam validè anteà ordinati recipiuntur.

[d] Alexãder 2. & Innocent. 3. ſuprà.

XIV. Huius autem diſcriminis ratio eſt, quia nempe Epiſcopatus, vt ſuperiùs docuimus, eſt ſummum Sacerdotium, & Presbyteratum eſſentialiter inuoluit: D
itaque nequit eſſe Epiſcopus, qui non fuerit ante Presbyter, ſicut nequit aliquis eſſe homo, qui non fuerit animal: Presbyteratus autem non eſt Diaconatus, nec eum eſſentialiter inuoluit, nec Diaconatus eſt Subdiaconatus, aut eum eſſentialiter includit, & ſic de cæteris: ideóque poteſt aliquis eſſe Presbyter, qui non fuerit Diaconus: poteſt quis eſſe Diaconus, qui non fuerit Presbyter. Explicatur magis hæc ratio: etenim Sacerdotij duplex eſt actus, vnus circa corpus Chriſti verum, alter circa corpus Chriſti myſticum, ſeu circa fideles in Eccleſiâ contentos: prior actus Sacerdotij potiſſimus eſt, nobiliſſimus, & maximè intentus, quid enim nobilius eſt quàm corpus Chriſti conſecrare, Deumque hominem ſacris Altaribus ſolo verbo præſentem ſiſtere? poteſtas iſta ineffabilis eſt, & quo magis inſpicitur, eò mirabilior reperitur: ad hunc autem actum omnes ordines tendunt, ad hunc Sacerdotium inſtitutum eſt, & quantum ad hunc actum præcisè conſideratum, nec Epiſcopus Presbyterum ſuperat,

A rat, nec Presbyter Epiſcopo cedit: eadem eſt vtriuſque poteſtas, quæ per ordinationem Presbyteralem confertur; tolle itaque ordinationem Presbyteralem, iam potiſſimo ſuo actu Epiſcopus priuabitur, propter quem Epiſcopus inſtitutus eſt: iam ſacra faciendi poteſtate carebit, ideò nec Sacerdos erit, nec Summus Sacerdos, nec Epiſcopus hac ſublatâ poteſtate, nec aliam in corpus Chriſti myſticum obtinebit poteſtatem, quia poteſtas in corpus Chriſti myſticum à priori poteſtate pendet, & ab eâ deriuatur; vnde ſicut Eccleſia ſeparari non poteſt à Chriſto, & ſtare ſine Chriſto, ita nec poteſtas in Eccleſiam auelli poteſt, aut auulſa conſiſtere à poteſtate in corpus Chriſti verum. Poteſtates autem Presbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, poteſtates ſunt diſtinctæ, & vna ex ſe aliam naturâ ſuâ non requirit, ſed tantùm ex Eccleſiaſticâ lege, ideóque, ſi vnus eorum ordinum ſine alio conferatur, ſtabit vtique integer alius ordo, quamuis illicitè ſtatuta ab Eccleſia graduum ordinatio violata ſit.

B XV. At inquies, ordines omnes gradus ſunt: ſicut ergo in gradibus inferior neceſſariò conſcenditur, priuſquã ſuperior: ita in ordinibus prius inferior ſuſcipiẽdus videtur, quàm ſuperior attingi poſſit. Item poteſtas inferiorum ordinum neceſſariò præſupponitur ſuperiori, aliàs Presbyter v. gr. ordinatus non ſuſcepto Diaconatu, non poſſet Euangelium in Miſſa cantare, non cætera Diaconi officia obire, Diaconus per ſaltum promotus non poſſet Epiſtolam ſolemniter recitare, non ſacra Vaſa tangere, non Subdiaconi cætera munia exercere, &c. quod abſurdum eſt. Denique Epiſcopus ſolâ Presbyterali, ac Epiſcopali conſecratione conſummatus, ſi cæteri ordines ei deſint, non videtur poſſe dare, quos non habet ordines, nemo enim poteſt dare quod non habet: vt vulgato apud Philoſophos axiomate fertur. Cui conſentaneè [a] Canones nec gratiæ plenitudinem, nec honorem eos qui gratiæ vacui ſunt, qui honoris conferendi expertes ſunt, dare poſſe affirmant, & [b] diſcipulos Domini baptizatos fuiſſe C conijciunt, quod baptizaſſe legerentur: at Epiſcopus qui non poteſt omnes ordines conferre, Epiſcopus non eſt: itaque nec Epiſcopi eſſe poſſunt, quibus vel aliquis ordo inferior defuerit.

[a] Can. gratia, c. qui perfectionem, & al. 1. quæſt. 1.
[b] c. quãdo ab Hieroſoly. de cõſecr. diſt. 4.

XVI. Reſpondeo, ordines quidem gradus eſſe, ſed non gradus, quorum vnus alterius pars ſit, aut eſſentialiter vnus ab alio dependeat, cuiuſmodi graduum hæc eſt conditio, vt vnus alium præſupponat; is enim qui ex alio componitur, vel qui alium eſſentialiter determinat, alterũ neceſſariò ſupponit, v.g. humanitas ſupponit animalitatem, quæ ipſius pars eſt, binarius numerus vnitatem, ex quâ ſimul cum aliâ vnitate conſtat: figura quoque ſupponit quantitatem, quam eſſentialiter determinat, & rationabilitas ſimiliter animalitatem: ideò Epiſcopatus ſupponit Presbyteratum, cuius Presbyteratus adæquatè ſumpti pars eſt, & Epiſcopatus inadæquatè ſumptus, vt addit aliquid ſuprà Presbyteratum, eiuſdem Presbyteratus quædam determinatio, ſeu ampliatio eſt, quæ Presbyteratum efficit Summum Sacerdotium, vt ſuprà expoſuimus; reliqui veD rò ordines gradus ſunt inter ſe diſtincti, quorum nullus aut pars eſt, aut alterius determinatio, vel ampliatio: ideóque ſicut non eſt neceſſe Angelum habere gradus omnes hominis, licet dignitate homines ſuperet: ita nec videtur neceſſe Presbyterum gradus omnes Eccleſiaſticos habere, quibus ipſe eſt ſuperior.

XVII. Deinde nec poteſtas inferiorum ordinum neceſſariò præſupponitur poteſtati concedendæ per quemlibet ordinem ſuperiorem, quamuis in ſuperiori nonnunquam eminenter contineatur. Vnde detur mihi Presbyter, qui nec Diaconatus, nec Subdiaconatus, nec reliquos inferiores gradus ſuſceperit, poterit ille, niſi Eccleſiaſticâ lege ab officio Presbyterali in pœnam peruerſæ ordinationis ſuſpendatur, (quâ de re mox agemus) poterit inquam virtute ordinationis Presbyteralis munia omnia præſtare, quæ inferioribus ordinibus inſigniri poſſunt: non quòd poteſtas inferiorum ordinum Presbyteralem præſupponat, ſed quòd in eâ eminenter contineatur: ſicut etſi poteſtati regiæ, non iudicis, nõ gubernatoris poteſtates præſupponãtur quia tamen in eâ neminente

continentur, ideò quod Iudex, quod gubernator poteſt, Rex poteſt, nõ eadem, A
quâ Iudex, quâ gubernator, auctoritate, ſed eminentiori. Similiter Diaconum, licet per ſaltum promotum, exiſtimo poſſe cæterorum ordinum officia exequi ob virtutem illam eminentialem, quâ reliquorum ordinum officia complectitur tanquam ἔκκριτος λειτουργός, *ſelectus Liturgiæ adminiſtrator* (quo nomine eum vocat Sanctus [a] Dionyſius) tanquam præcipuum ac principale ſacrorum organum, ac miniſter generalis, cui, vt ſuo loco dicemus, omnium officiorum, quæ reliquis ordinibus propria ſunt, potiſſima ſollicitudo incumbit. Neque tamen ſimile iudicium ferendum cenſeo de reliquis ordinibus, etenim quæ vni Diacono officia tanquam miniſtro à Chriſto conſtituto, quæ Presbytero tanquam ſacris præfecto, vniuerſa tribuuntur, ea in ſingulos inferiores ordines peculiariter diſtribuuntur, ita vt neuter in alterius meſſem falcem mittere debeat, neuter alterius officium aſſumere, circumſcriptæq; ſint ſingulorum poteſtates: quarum licet vna alterâ nobilior ſit, tamen diuerſi ſingulæ ſunt ordinis, quarum ea quæ nobilior eſt, eminenter ignobiliorem non continet, ver.g. B
nec Exorciſtæ poteſtas, Lectoris; nec Acolythi Exorciſtæ poteſtatem complectitur. Vnde & [b] Ambroſius, prout alius ſacrario, alius Lectioni, alius Exorciſmis opportunior eſt, diuerſos diuerſis officiis applicandos monet, oſtendens nimirum diuerſas illas eſſe poteſtates, quarum neutra aliam eminenter cõtineat, cùm è contrà Diaconus, & Presbyter omnibus iſtis quaſi ſuperintendentes emineant. Laodicena quoque Synodus neminem niſi manus impoſitione ad hoc munus ſusceptâ, aut [c] Lectoris, aut [d] Exorciſtæ officiis vacare decernens indicare mihi videtur nec Acolythos, nec Subdiaconos ipſos Exorciſtarum, aut Lectorum habere poteſtatem, niſi Exorciſtæ, vel Lectores creati fuerint, atque ordinati. Neque verò pari ratione dicendum Epiſcopalem poteſtatem eminenter Presbyteralem continere, ideóque Epiſcopo conſecrando hanc inutilem fore: nam & in Epiſcopo poteſtas conſecrandi corpus Chriſti formaliter eſſe debet, formaliter enim Sacerdos eſt Epiſcopus, ideóque formalem C
ſacrificandi debet habere poteſtatem; & cùm poteſtas iſta conſecrandi corpus & ſanguinem Chriſti ſit omnium nobiliſſima, quæ in mentem cadere poſſunt, nec in poteſtate, quam Epiſcopatus ſuperaddit Presbyteratui, eminenter continetur, nec in vllâ aliâ poteſtate, quin potius ipſa multarum aliarum radix eſt, & origo.

XVIII. Denique [e] nec Epiſcopus, qui minoribus ordinibus, Subdiaconatu, aut Diaconatu omiſſis, conſecratus fuerit, cenſendus eſt carere poteſtate eorum ordinum conferendorum, quos licet formaliter non habeat, habet tamen virtute & eminenter; quemadmodum Rex licet non habeat formaliter officia ſui regni, ea tamen conferre poteſt, quia ipſa in regiâ poteſtate, cui vel ancillantur, vel deſeruiunt, eminenter, ac virtute continentur; Epiſcopus autem cùm habeat regendi ex ſuâ ordinatione ſummam quandam poteſtatem, ad quam gubernatores, ac ſacrorum miniſtros conſtituendi auctoritas, ac ſollicitudo pertinet, omnium etiam quibus initiatus non fuerit, conferendum ordinum D
poteſtatem, atque auctoritatem conſequitur: nec vlla ratio ſubeſt ob quam hæc poteſtas, niſi fortè in pœnam peruerſæ ordinationis ei interdicatur, nulla autem penitus, ob quam denegetur. Philoſophicum autem illud axioma eandem interpretationem patitur, quam nempe adhibuimus: nam plurima v. gr. nec calida ſunt, nec frigida formaliter, quæ tamen calorem & frigus producunt, dummodo virtute & eminenter calida, vel frigida ſint. Exempla autem ex iure canonico adducta eandem generatim interpretationem recipiunt: ſpeciatim autem varias patiuntur difficultates, quas neceſſum non eſt hoc loco diſſoluere.

[a] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 3.

[b] Ambroſ. lib. 1. off. cap. 44.

[c] Laodic. c. 25.
[d] Idem c. 26.

[e] Videtur eſſe D. Thomæ q. 35. art. 5. & q. 37. art. 1. ad 2. cõtra aliquos Canoniſt. 1. q. 1. c. gratia, contrà Aſtenſem tit. 4. art. 3. c. 2. cũ Gofredo, & Bernardo, Antonin. in 3. parte tit. 15. cap. 19. §. penult. Syluest. v. ordo 2. poſt princip. & §. 1.

Digitized by Google

A

§. VI.

Non conſtare, vtrum vel minores ordines, vel Subdiaconatus ſuperioribus Ordinibus ſemper præſuppoſiti olim fuerint.

XIX. Tertiò ſtatuendum videtur, non conſtare, vtrum antiquitus minores ſinguli ordines, ac Subdiaconatus Diaconatui neceſſariò præſuppoſiti fuerint. Conſtat quidem quibuſdam legibus Eccleſiaſticis, Caij nempe Summi Pontificis, & Synodi Romanæ ſub Syluestro, iuberi illos omnes Eccleſiaſticos gradus pertranſiri, antequam ad Diaconatum, ac Preſbyteratum aſcendatur: ſed nec Caij Pontificis Canones indubitatæ ſunt auctoritatis, nec à Synodi Romanæ decreto falſitatis omnis ſuſpicio procul abeſt, vt vidimus: nec illa decreta aut omninò recepta, aut ſeruata fuiſſe omnium retrò ſæculorum pra-
B xis oſtendit: poſteriora quoque hac de re decreta legem potius futuris ordinationibus præfixiſſe, iuxta vſitatum Eccleſiæ morem, qui paulatim in Eccleſiâ tanquam conuenientiſſimus inoleuiſſe dici poteſt, quàm antiquiſſimis temporibus vſurpatum, aut religiosè obſeruatum hunc morem oſtendant. Vnde expreſſa eſt D. Thomæ ſententia, [a] *quod etiam in primitiuâ Eccleſiâ aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores ordines non ſuſceperant, & tamen poterant omnia quæ inferiores ordines poſſunt; quia inferior poteſtas comprehenditur in ſuperiori virtute, ſicut ſenſus in intellectu, ducatus in regno. Sed poſteà per conſtitutionem Eccleſiæ determinatum eſt, quod ad maiores ſe non ingerat, qui prius in minoribus officijs ſe non humiliauerit.* Conſtat item violatas fuiſſe illas leges de ſubordinatione ordinũ omniũ, quátum ad miniſteria & officia, & licuiſſe aliquando etiam ordinis ſuperioris officia adire, niſi cui inferiorum officia prius demandata, & ab ipſo procurata non fuiſſent. Etenim liquet, ex prædictis minorum ordinum officiis, Lectoris quidem munus, licet communius impoſitum ei fuerit, qui ad maiora contenderet,
C nihilominus ſingulorum ordinum officia, ſingulis prudenter impoſita non omnia omnibus, ſed vni vnum, alteri alterum. Sed non ita clarum eſt, vtrum omnium ordinum ſaltem quoad ordinationem, & initiationem ea fuerit ſubordinatio, vt inferior ſuperiori ſemper præſupponeretur: nam vt diximus, quæ in contrarium proferuntur ità explicari poſſunt, vt miniſteria atque officia quædam olim prætermiſſa oſtendant, non ordinationes; quippe cùm aliquando etiam legamus quoſdam ex Lectoribus, vel Acolythis Preſbyteros, ſæpè verò ex Diaconis creatos Epiſcopos; quod cùm ita interpretemur, vt non Diaconatus, non Preſbyteratus ordinationem prætermiſſam, ſed probationem in Diaconatus ac Preſbyteratus officiis fieri ſolitam hæc demonſtrent: quidni pari ratione prætermiſſionem cæterorum graduum Eccleſiaſticorum quantum ad miniſteria, non autem ordinationes interpretemur?

[a] D. Thomas ſupplem. q. 35. art. 5. in corp.

§. VII.

D *Promotiones per ſaltum iam rationabiliter prohibitas, & ſubordinationem Ordinum ſtabilitam.*

XX. Quartò tandem aſſerendum eſt conſequenter omninò ab Eccleſiâ ſtatutum fuiſſe, vt nemo per ſaltum promoueretur, id eſt ad ſuperiores ordines eueheretur, quin inferiores omnes decurriſſet: primò enim qui ordo ſeruatur in hominibus, vt in cœleſti hierarchia prouehantur, idem vtique ſeruandum videtur, vt in Eccleſiaſticâ proficiant, docente nempe [b] Clemente Alexandrino ſuprà, progreſſiones Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum, imitationes eſſe gloriæ Angelicæ, illius œconomiæ, ac diſpenſationis; cui conſentiunt [c] Damaſus ad Vrbanum præfectum, [d] Gregorius Magnus, [e] Bernardus, & alij. Hoc [f] autem ordine ad cœleſtem ſeu Angelicam hierarchiam homines transferuntur, vt prius inferiores ordines attingere debeant, quam ſuperiores;

[b] Clemens Alexand. lib. 6. ſtrom. p. 667.
[c] Damaſus epiſt. ad Vrbanum.
[d] Greg. lib 4. epiſt. 52. indict. 15. & in cap. Iob 38.
[e] Bernardus lib. 5. de conſiderat. ad Eugen.
[f] Lege D. Th. 1. q. 108. art. 8.

ad hanc enim per dona gratiæ transferuntur, ad eúmque ordinem aſſumpti A
dicuntur, quem meritis æquant, & gratiâ: ideóque cùm ſuperiorum ordinum ſpiritus maiorem gratiam obtinuerint, vt quis v. gr. ordinem Archangelorum attingat, opus eſt vt priùs Angelorum ordinem gratia æquarit, eumque poſtea ordinem tranſcendat, & idem dicas de cæteris ordinibus: ſimiliter itaque, vt quis in Eccleſiaſticâ hierarchiâ, & ſacro Clericorum ordine proficere poſſit, conſentaneum videtur, vt inferiores ordines, quibus gratiæ gratis datæ, ſeu poteſtates dignitate inferiores adnexæ ſunt, priùs decurrat, quàm ſuperiores, quibus nobiliores circa ſacra facultates adnectuntur, conſequi poſſit. Secundò, quia conſentaneũ quoque videtur, eum qui in ſuperiori gradu conſtitutus eſt, inferiorũ ordinum poteſtatem obtinere, quorum nonnunquam miniſteria, vt ſuo conuenienter officio fungatur, debet exercere; quam certè poteſtatem licet aliquando eminenter contineat, ex vi gradus ſuperioris, quem aſſecutus eſt; ſatiùs tamen eſt vt eam formaliter priùs obtinuerit vt ad ſuperiorem diſponatur, naturæ ſcilicet exemplo, quæ imperfectiores qualitates priùs producit, B
tanquam diſpoſitiones, quàm perfectiores effundat, quod in hominis formatione videre eſt, qui quidem primò viuere vitâ plantæ, tum vitâ animalis, vltimò vitâ hominis deprehenditur: ergo conſentaneum eſt, vt prius inferiores ordines, aliquis conſequatur, quàm ſuperioribus initietur. Longum hîc eſſet, & ſuperuacaneum ſingula ſimilium rationum momenta librare, quæ commodiùs poſteà pro adſtruendâ inter ſingulos ordines interſtitiorum neceſſitate proferentur, & ordinum omnium conuenientiſſimam ſubordinationem fuiſſe apertiùs oſtendunt.

XXI. At, inquies, videtur eſſe quædam ludificatio, ſi ordines inferiores conferantur iis qui ad maiora officia deſtinantur, & ordines ſuperiores mox ſint ſuſcepturi, v.gr. ſi Acolytho mox ordinando, cui Acolythi officium in Eccleſiâ imponendum ſit, Oſtiarij, Lectoris, Exorciſtæ ordines cõferantur: quorum ordinum munia numquam obiturus ſit: annon hoc eſt, vt ait [a] Duarenus, *dicis tantum cauſa* ordines inferiores ſumere? & iniuriam ipſis inferre; qui cum propter C
officia, & functiones aliquas per ſe inſtituti ſint, incaſſum aſſumentur, ſi ad maiora officia anhelantes ea ſuſcipiant, ne per ſaltum tantum promoti videantur? ergo conueniens non eſt, vt iis, qui ad maiora officia deſtinantur, antequam minora omnia geſſerint, inferiores ordines conferantur, quibus numquam fungentur. Reſpondeo Eccleſiam ideò ſapienter inſtituiſſe, vt inter ſingulos ordines interſtitia quædam ſeruarentur, quibus ſinguli ad maiora promouendi in minoribus officiis priùs probarentur, quàm maiora tractarent, niſi Eccleſiæ neceſſitas vel vtilitas aliud poſtulare Epiſcopi iudicio videretur: quo caſu ordines inferiores aſſumuntur ob rationes prædictas, licet officia illorum ordinum vel nunquam, vel rarò, vel nonniſi inter exercendum ſuperiores ordines, exerceantur: licet enim ordines iſti ad officia, & functiones per ſe deſtinentur, ita tamen deſtinantur, vt Eccleſiæ vtilitati deſeruiant; neque ſuperuacaneæ illorum ordinum poteſtates cenſeantur, quamuis per accidens ad ſuos actus nequaquam, accedente maiori Eccleſiæ vtilitate, prorumpant, ſed D
ſolùm veluti diſpoſitiones quædam ad ſuperiorum ordinum poteſtates vſurpentur.

[a] Duarenus de ſacris Eccleſ. miniſtris lib. 1. cap. 16.

SECTIO

Digitized by Google

A

SECTIO SECVNDA.

De natura & eſſentia ſacrorum Ordinum, ſeu Ordinationis ſacræ.

CAPVT I.

De ratione Sacramenti reſpectu ſacræ Ordinationis.

ARTICVLVS I.

Vtrum Sacramentum aliquod Ordinis admittendum ſit.

B

§. I.

Probatur admittendum eſſe contra hæreticos.

I. CONSENTIENS eſt Catholicorum omnium doctrina, ordinis Sacramentum in Eccleſiâ eſſe admittendum. Florentinum enim Concilium, & Tridentinum id expreſsè definiunt; Florentinum [a] quidem in decreto vnionis Armenorum ab Eugenio quarto edito, quod Florentino Concilio inſertum habetur, ſeptem Eccleſiæ Sacramentis Ordinem adnumerat, iiſque Sacramentis quæ characterem conferunt indelebilem. Tridentinum [b] verò idē adſtruit, tum pluribus canonibus, tum eo maximè, *ſi quis dixerit ordinem, ſiue ſacram ordinationem non eſſe verè ac propriè Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum, vel eſſe figmentum quoddam humanum excogitatum à viris rerum Eccleſiaſticarum imperitis, aut eſſe tantùm ritum quendam eligendi miniſtros verbi Dei, & Sacramentorum, anathema ſit.*
C Scholaſtici quoque, & rerum Eccleſiaſticarum ſcriptores eandem ſententiam amplectuntur: cui Nouatores noſtri, nec ij quidem vno ore, nec vno ſuffragio refragantur. Nam Lutherus [c] apertè ordinem Sacramentū eſſe inficiatus eſt; cuius ſententiā amplexati ſunt [d] Illyricus, [e] Kemnitius, [f] Antonius de Dominis, & alij; faſſi ſunt autem [g] Melancthon, & [h] Caluinus, quamuis variè locuti hac de re fuerint; nam licet Melancthon in locis primò editis, & Caluinus pleriſque in locis, duo tantùm Sacramenta Baptiſmum & Euchariſtiam poſuerit: hic tamen libro quarto Inſtitutionum ſuam ſententiam ita explicat, vt duo tantùm Sacramenta ſtatuerit omnibus fidelibus communia, ordinationem autem verum eſſe Sacramentum quibuſdam peculiare arbitretur; ille verò apertè tum in iiſdem locis anno 1532. editis, tum in Apologiâ Confeſſionis Auguſtanæ verum quoque Sacramentum eſſe ſacram ordinationem ex profeſſo contendit.

II. Probatur autem Catholica ſententia, tum ex Scripturâ ſacrâ, tum ex Pa-D tribus, quorum auctoritate conditiones omnes propriè dicti Sacramenti ſacræ ordinationi ineſſe conuincitur. Tres enim illæ ſunt, vel aduerſariis ipſis fatentibus: prima Symbolū quoddam externū, ſeu ſignum viſibile; altera promiſſio gratiæ: tertia inſtitutio diuina: has autem tres conditiones Scriptura ſacra ac Patres ſacræ ordinationi attribuunt. Loquamur de primâ cōditione; ſacram ſemper ordinationem aliquo ſigno viſibili ſeu externo ſymbolo adnexam fuiſſe, nec ſine eo vnquam peractam in Scripturis ſacris euidenter legimus; annon enim [i] Apoſtolos per inſufflationem Chriſti ſuper ipſos, & prolationē iſtorum verborum, *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis, &c.* Spiritum ſanctum, & poteſtatem remittendi peccata accepiſſe legimus? an non [k] ſeptem primos Diaconos per impoſitionem manuum ordinatos? Paulum [l] & Barnabam per eandem impoſitionem Epiſcopos conſecratos? Presbyteros ab Apoſtolis per eandem impoſitionem perfectos? Timotheum, [m] *cum impoſitione manuum Presbyterij*, itémque [n] per impoſitionem manuum Beati Pauli gratiam Sacerdotij ob-

[a] Conc. Florentinum in decreto vnionis.
[b] Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 3.
[c] Luther. de captiuit. Babyl. cap. de ordine.
[d] Illyricus in confeſſione Antuerp. cap. 11.
[e] Kemnitius 2. parte examinis, diſp. de Sacram. ord.
[f] Anton. de Dominis lib. 2. de Rep. toto cap. 4.
[g] Philippus Melācthon in locis edit. anno 37. loco 51. & 55. & in Apolog. Cōfeſſ. Auguſt. art. 13.
[h] Caluinus paſſim, ſed præcipuè lib. 4. Inſtit. cap. 14. & 24. item cap. 15. § 23.
[i] Ioannis 20.
[k] Actorum 6.
[l] Actorum 13.
[m] 1. Tim. 4.
[n] 2. ad Timot.

tinuiſſe legimus? numquid etiam [a] Apoſtolus Paulus ſacram ordinationem A
clarè cum manuum impoſitione fieri aſſerebat, dum eam epiſtola prima ad Timotheum impoſitionem manuũ vocabat, dicens, *nemini cito manus impoſueris?* eiuſdem quoque externi in ordinatione ſymboli Patres apertè meminerunt. Dionyſius [b] quidem fuſè myſterium ſacrorum Ordinum explicat, & manus impoſitionem ſuper caput ordinandorum & eorumdem genuflexionem ante Altare & cæteros myſticos ritus memorat, eorumque ſenſus declarat. Cyprianus [c] in Sabini ordinatione, qui in locum Baſilidis Epiſcopus conſecratus eſt, manus ab Epiſcopo impoſitas teſtatur. Concilium quoque [d] Nicenum primum Preſbyteri ordinationem per manus impoſitionem fieri ſupponit: Antiochenum [e] ſimiliter; Carthaginenſe [f] verò quartum fuſè externos ritus in ordinationibus adhiberi ſolitos deſcribit: Damaſus [g] quoque per eandem manus impoſitionem ordinationes fieri oſtendit. Aperta in eam ſententiam eſt vox Ambroſij, [h] *homo manus imponit, & Deus largitur gratiam*: aperta Hieronymi, [i] *ordinatio non ſolùm ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem imple-* B
tur manus: aperta [k] Theodoreti, qui ordinationes, quæ fiunt ab Epiſcopis, per eorum manus impoſitionem perfici deſcribit: aperta quoque [l] Syneſij Ptolemaidos Epiſcopi, qui de Antonio ab Olbiatis communi ſuffragio in Epiſcopum electo, ſic reſcribit ad Patriarcham Alexandriæ Theophilum, *ἑνὸς οὖν ἔτι δεῖ, τοῦ κυριωτάτου μὲν τοι, τῆς ἱερᾶς σου χειρός, τούτου μὲν Ὀλβιάταις δεῖ, ἐμοὶ δ' εὐχῶν*, id eſt, *vno adhuc opus eſt, quod tamen præcipuum eſt, ſcilicet ſacrâ tuâ manu: ea quidem Olbiatæ opus habent, ego autem precibus.* Clarè enim ex iis verbis impoſitio manuum in ordinatione neceſſaria præſcribitur, & ab electione, ac oratione diſtinguitur. Fuſior ſum ſi Niceni [m] ſecundi, [n] Meldenſis Concilij, & aliorum paſſim teſtimonia proferam, quibus conſtat manuum impoſitionem, externáque ſigna in ordinatione ſemper adhibita fuiſſe.

III. Neque verò vacua, & inania ſunt hæc externa ſymbola, ſed practica, efficacia, & gratiæ collatiua; docet ſiquidem Apoſtolus prædictis locis huic manuum impoſitioni gratiam adnexam fuiſſe, [o] *noli*, inquit, *negligere gratiam,* C
quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetiam, cum impoſitione manuum Preſbyterij: item, [p] *admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te, per impoſitionem manuum mearum:* idem docet [q] Ambroſius, tum loco ſuprà citato, tum commentariis in prædicta Pauli loca: docet [r] Dionyſius, qui diuinam ordinationi Sacerdotali efficaciam, gratiámque attribuit Sacerdotibus dignam; docet [s] Chryſoſtomus per impoſitionem manuum Deum operari: docent paſſim alij Sancti Patres vberrimam in ordinatione gratiam conferri, quâ de re infrà: quod etiam confirmat ſacrum Euangelij oraculum quo Apoſtolos in ordinatione ſuâ ſanctum accepiſſe Spiritum compertum habetur, dicente Christo Domino, [t] *accipite Spiritum ſanctum*: quid eſt autem accipere Spiritum ſanctum, quàm gratiâ ſeu charitate donari, quam nempe docet Apoſtolus, [u] *diffundi in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis*: ideóque Theodorus [x] Heracleotes, per Spiritum ſanctum, qui per inſufflationem Chriſti Apoſtolis datus eſt, *πνευματικὴν χάριν, ſpiritualem gratiam* interpretatus eſt; cui & alij Patres adſtipulantur: ſed D
clariſſimè [y] Auctor quæſtionum veteris & noui Teſtamenti his verbis, *inſpiratio ergo hæc gratia quædam eſt, quæ per traditionem infunditur ordinatis, per quam commendatiores habeantur. Vnde Apoſtolus dicit ad Timotheum, noli, inquit, negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per impoſitionem manuum Preſbyterij: ſimul ergo fieri oportuit, vt de cætero iſta traditio non ſine dono Spiritus ſancti eſſe crederetur.* Eandem autem veritatem confirmamus ex Leone primo [z] Epiſtola ad Nicetam, Chalcedonenſi [a] Concilio, Bracharenſi [b] ſecundo, Tharaſio [c] epiſtolâ ad Adrianum Papam, & aliis [d] paſſim cùm Synodis, tum Patribus, qui Simoniacam ordinationem damnant, quaſi gratiam videantur vendere, qui pecuniâ ordinationes faciunt: neceſſum eſt enim vt Patres illi exiſtiment gratiam in ordinatione conferri, vt hoc inferre poſſint: ſecus ſiquidem ordinationem ſimoniacam nequaquam gratiæ venditionem eſſe arbitrarentur. Plura hac de re inferiùs.

V. Ex quo inferre poſſumus Dei quoque de ordinandis ſacris miniſtris mandatum

[a] 1. ad Tim. 4.
[b] Dionyſ. cap. 5. Eccleſiaſt. hierarch. parte 2. & 3.
[c] Cyprianus epiſt. 68 ad Clerũ, & plebes in Hiſpania conſiſtentes.
[d] Conc. Nicen. 1. c. 7.
[e] Antioch. c. 10. & 17.
[f] Carth. 4. c. 2. 3. 4.
[g] Damaſ. ep. 5. de Chorepiſcop.
[h] Ambroſ. de dignitate Sacerd. cap. 5.
[i] Hieron. in Iſai. cap. 58.
[k] Theodoret. lib. 4 hiſt. cap. 4. & 21.
[l] Syneſ. ep. 76. Theophilo.
[m] Nicen. 2. c. 14.
[n] Meld. c. 58.
[o] 1. ad Tim. 4.
[p] 2. ad Tim. 1.
[q] Ambroſ. ſuprà, & cõmẽt. in loca prædicta vtriuſq; epiſt. ad Tim.
[r] Dionyſ. cap. 5. cœleſt. hier.
[s] Chryſ. hom. 14. in cap. 5. Actuũ Apoſt.
[t] Ioan. 20.
[u] ad Rom. 5.
[x] Theodorus Heracleotes in catena Patrum Græcorum in Ioan.
[y] Auctor qq. veteris & noui Teſtamẽti queſt. 93 tom. 4. inter opera D. Auguſtin. Vide etiam Auguſt. comment. in cap. 20. Ioann. & Ambroſ. ſer. 10. in pſ. 118.
[z] Leo 1. epiſt. 84. ad Nicetam.
[a] Chalcedon. can. 2.
[b] Brach. 2. can. 5.
[c] Tharaſ. ep. ad Hadr.
[d] Vide integr. quæſt. 1. primæ cauſæ.

A datum atque inſtitutionem: cùm enim ſolius Dei ſit gratiam ſignis quibuſdam externis alligare, nullius autem alterius in poteſtate ſitum ſit gratiam alicui certo ſigno viſibili adiungere, iuxta illud Prophetæ Regij, [a] *gratiam, & gloriam dabit Dominus*: certè cum ſigno viſibili ordinationis gratiam alligatam probauerimus, Dei vtique inſtitutione ac mandato id factum eſſe euidenter colligimus. Alia quoque ſunt huius inſtitutionis Scripturæ ſacræ teſtimonia, cùm enim in Actibus legimus congregatis fidelibus, dixiſſe Spiritum ſanctum, [b] *ſegregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod aſſumpſi eos*, itemque hæc verba quæ immediatè ſubduntur, *tunc ieiunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*: quibus quidem verbis Pauli ac Barnabæ in Epiſcopos conſecrationem, [c] Ambroſius, [d] Chryſoſtomus, [e] Leo Papa, & alij paſſim ſignificari teſtantur: nonne auctore Spiritu ſancto, Deoque præcipiente, ac mandante ſacræ ordinationis formam accipimus, & externis ritibus Sacerdotalem traditam intuemur gratiam, ac poteſtatem? cùm in iiſdem Apoſtolorum [f] Actibus legimus,
B Epiſcopos à Spiritu ſancto poſitos regere Eccleſiam Dei, nùm diuinam Epiſcopalis ordinationis inſtitutionem aduertimus? nùm etiam idipſum teſtatur Apoſtolus, dum ait, [g] *ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, alios Prophetas, alios Paſtores & Doctores*? quis ille, quæſo, qui Eccleſiæ dedit Apoſtolos? qui Paſtores, qui Doctores, niſi Chriſtus? qui proinde eorum conſtituendorum formam præſcripſiſſe, & Eccleſiæ ſuæ reliquiſſe dicendus eſt; niſi fortè dicere velimus, contrà [h] Apoſtolum Sacerdotium noſtrum, quod participatio quædam eſt Sacerdotij Chriſti, inferius eſſe Sacerdotio Leuitico, quod vmbra tantùm erat Sacerdotij Chriſtiani: cuius proinde cùm ritus omnes & cæremonias adeò curioſè Deus [i] præſcripſerit, formam quoque ordinationis Sacerdotum nouæ Legis Eccleſiæ ſuæ reliquiſſe credendus eſt.

VI. Fauent & huic aſſertioni antiquæ Eccleſiæ Patres; primùm enim Cyprianus, [k] ſeu quicumque auctor eſt ſermonum de operibus cardinalibus Chriſti, docens, *quæ ſit Baptiſmi & aliorum Sacramentorum ſtabilitas*, ordinatio-
C nem in exemplum profert, quam ſicut Baptiſmum repeti negat, ſimulque Sacramentis adnumerat. Auguſtinus eandem ordinationis ſtabilitatem contrà Parmenianum oſtendens, & Sacramentum eam vocat, & minimè iterandum Sacramentum æquè ac Baptiſma: [l] *ipſi*, inquit, *explicent quomodo Sacramentum baptizati non poſſit amitti, & Sacramentum ordinati poſſit amitti, quoniam dicunt, recedens ab Eccleſiâ Baptiſmum non amittit, ius dandi tamen amittit: ſi enim vtrumque Sacramentum eſt, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramento iniuria facienda eſt.* Nemo dubitat, inquit Auguſtinus, quin tam ordinatio, quàm Baptiſmus ſit Sacramentum: at id Nouatores noſtri negant; quæ peruicacia? toties Sacramenti nomen ordinationi ab Auguſtino tribuitur, & æquâ cum Baptiſmo conditione: renuunt autem iſti ordinationem Sacramentum dicere? quomodo ergo Auguſtino ſe conſentire quidam ex ipſis iactare deinceps audebunt, quem mendacij in re patenti arguunt? Sed nec reliquis ea in re Patribus conſentiunt: Leo primus [m] epiſtolâ ad Dioſco-
D rum Alexandrinum, exemplo primorum in Antiochiâ Chriſtianorum, qui ieiunantes, & orantes Pauli ac Barnabæ ordinationem celebrabant, intelligere nos debere concludit, *quantâ & dantium & accipientium deuotione curandum ſit, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum*: & [n] in epiſtola ad Epiſcopos Africanos per Mauritaniam Cæſarienſem conſtitutos, contrà Digamorum ordinationes inuehens, *quis ergo*, inquit, *diſſimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur iniuriam?* audis non ſemel Sacramenti nomen ſacræ ordinationi attributum, eámque ipſi reuerentiam vindicatam, quæ Sacramento debeatur? Similiter Anaſtaſius Papa [o] ſecundus epiſtola ad Anaſtaſiũ Auguſtum, & gratiam ordinationi attribuit, & eam *Sacramentum* vocat, & cum Baptiſmo comparat, quod ſicut ille ſuam habet etiam à malo miniſtro firmitatẽ, operante Chriſto eius effectum; ita & iſta quoque ſuam vim retineat, etſi à malo miniſtro peracta ſit: an verò de ſacrâ ordinatione hæc dici poſſent, niſi verum propriéque dictum Sacramentum foret, quod ex inſtitutione Chriſti, vi ſuâ, ex opere ope-

[a] Pſalm. 83.
[b] Actorũ 13.
[c] Ambroſius lib. 2. de Spiritu ſancto circà finem.
[d] Chryſoſt. hom. 10. in 1. ad Timoth.
[e] Leo primus epiſt. 81. ad Dioſcorum.
[f] Actorũ 20.
[g] ad Epheſ. 4.
[h] Tota ferè epiſt. ad Heb. in laudem Sacerdotij Chriſtian. ſupra Sacerd. Leuit.
[i] Exod. 29. & Leuit. 9.
[k] Auctor de operibus cardinalibus Chriſti apud Cyprianum.
[l] Auguſt. lib. 2. contrà Parmen. cap. 19.
[m] Leo 1. epiſt. 81. cap. 1.
[n] Idem epiſt. 87. cap. 1.
[o] Anaſtaſ. 2. epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. num. 7. & 8. tomo 2. Concil. parte 2.

LL

a Hieronym. contrà Vigilant. in principio.

b Idem in fine eiuſdem epiſt.

c Greg. lib. 4. expoſit. a egũ cap. 5.

rato, vt loquuntur, gratiam conferret ordinato? [a] Hieronymus quoque ſacros ordines Sacramenta vocauit, dum Vigilantium, eiuſque ſequaces iis verbis inſectatur, *niſi prægnantes vxores viderint Clericorum, Chriſti Sacramenta non tribuunt:* de ſacris profectò ordinibus hîc loquitur, quos Sacramentorum nomine donat: etenim eandem ſententiam eadem epiſtola repetens, [b] *niſi tumentes,* inquit, *vteros viderint fœminarum, maritos eorum Chriſti miniſterio arbitrantur indignos,* idem eſſe oſtendens ordinari ad Chriſti miniſterium, & Chriſti Sacramenta ſuſcipere. Clariùs verò ſanctus Gregorius, & forte efficaciùs, [c] Vnctionem Samuelis in regem ad ſacræ ordinationis ritus transferens, *hoc profectò,* inquit, *hac vnctione exprimitur, quod in ſanctâ Eccleſiâ nunc materialiter exhibetur, quia qui in culmine ponitur, Sacramenta ſuſcipit vnctionis, quia verò iſta vnctio Sacramentum eſt, bene foris vngitur, ſi intus virtute Sacramenti roboratur.* Egregium Gregorij teſtimonium ordinationem Sacramentum vocantis, & nè impropriè Sacramentum dictum crederes, diuinam ei virtutem, & interius animi robur, putà gratiam attribuentis: aliqua alia in confirmationem Chriſtianæ doctrinæ Patrum teſtimonia adferri poſſunt, ſed hæc cordato cuique ſufficiunt.

§. II.

Hæreticorum in contrarium exceptiones, & effugia refelluntur.

d Vide infrà.

e Actorum 8.

f Auguſt. lib. 3. de baptiſ. contrà Donatiſtas c. 16.

g Conc. Veneticum c. 4.

h Conſtitut. Apoſtolic. lib. 8. c. 26.

i Sozomenus lib. 8. hiſt. c. 9.

k Tertul. exhort. ad caſtit.

l Baſil. de verâ virginitate.

VII. Nituntur contrà aduerſarij prædicta argumenta infirmare, tum audent etiam contrariis rationibus Catholicam ſententiam impugnare. Primum ergo externum quoddam ſymbolum in ordinatione adhibitum fatentur, ſed illud, neque certum, neque quod Sacramenti rationem habere poſſit. Non certum, quia de nullo ſigno externo in ordinatione adhibendo nobis conſtare poteſt, ſiue ex Scripturâ ſacrâ, ſiue ex conſtanti Patrum traditione, nec in re tanti momenti diuinandum, aut coniiciendum eſt: non item certum, quia de eo ſigno, quale illud ſit diſceptant [d] Theologi, aliique impoſitionem manuum, alij traditionem inſtrumentorum eſſentialem materiam conſtituunt: quomodo autem certum erit ſignum illud, ſi controuerſum? ſi dubium? an credibilis eſt res tanti ponderis, tantæque neceſſitatis adeò neglectas fore, ſi à Deo inſtitutæ eſſent, vt non certo nobis iam innoteſcere deberent? Neque etiam, quodcumque ſignum ex ordinatione adhibitum fuerit, Sacramenti propriè dicti rationem habere potuit; nam quod de manuum impoſitione probatum eſt, facilè infirmatur; tùm quod in omni oratione quam efficacem eſſe vellent Apoſtoli, exemplo Chriſti Domini, ſæpè manus imponentis, manus quoque ipſi imponerent, verbi gratia, [e] ſuper eos, qui de nouo conuerſi eſſent, ipſos legimus manus impoſuiſſe, vt Spiritum ſanctum ſuper illos inuocarent: has autem impoſitiones manuum Sacramenta non eſſe, colliges ex iis Auguſtini verbis, [f] *manus autem impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt, quid eſt enim aliud niſi oratio ſuper hominem?* tùm quod, ſicut Sacerdotes, ita virgines quæ virginitatem profitebantur in Concilio Venetico, [g] per *manus impoſitionem* conſecrari dicuntur, & Diaconiſſæ in conſtitutionibus [h] Apoſtolicis, fuſis ſuper ipſas precibus, per impoſitionem manuum ab Epiſcopo dicuntur fieri; Sic enim Sozomenus verbi gratiâ [i] Olympiadem per impoſitionem manuum à Nectario creatam dicit Diaconiſſam (*ταύτην διάκονον ἐχειροτόνησε Νεκτάριος*) quæ ita creatæ eſſent Eccleſiæ miniſtræ ordinari dicuntur à [k] Tertulliano; conſecrata quoque virgo impolluta, Sacerdos etiam dicitur à [l] Baſilio: neque tamen ritus illi, quibus aut Virgines, aut Diaconiſſæ conſecrantur, Sacramentorum ritus dici debent, aut Sacramentalia ſymbola: ergo nec impoſitio manuum, aut quiuis alius ritus, qui in ordinatione adhibebitur, Sacramentum aut Sacramenti externum ſymbolum dici poterit.

VIII. Deinde nec gratiam iuſtificantem vlli in ordinatione externo ſymbolo (quæ tamen omni Sacramento adnexa eſt) alligatam eſſe contendunt: nam, inquiunt, quæ à nobis ad id perſuadendũ proferuntur, vel de gratiis gratis datis (cuiuſmodi

A (cuiuſmodi eſt auctoritas Sacerdotalis) vel de fidei, aut doctrinæ dono, atque ſcientiâ poſſunt intelligi. Anonymus [a] quidam in catenâ Græcâ, ſpiritum qui Apoſtolis datus eſt per inſufflationem Chriſti, poteſtatem remittendi peccata videtur intellexiſſe; apertè verò Ammonius id intellexit, dum explicans quid Apoſtolis tunc temporis Chriſtus dederit, nihil aliud videtur à Chriſto datum ſignificare, quàm πνευματικὸν χάρισμα τοῦ λύειν ἁμαρτίας, καὶ κατακρίνειν, *ſpiritale donum ſoluendi peccata, & diiudicandi*, itemque τὸ ἀφεῖναι ἁμαρτίας τὸ χάρισμα *donum peccata remittendi*, ſicut poſt Pentecoſten τὸ ἐγεῖραι τοὺς νεκρούς, *mortuos ſuſcitandi* receperunt. [b] Hieronymus, [c] Chryſoſtomus, [d] Theophylactus, [e] Euthymius, [f] Rupertus, & alij, per Spiritum ſanctum quem Apoſtolis dederit Chriſtus, dum dixit eis, *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis*, &c. ſolam remittendi peccata poteſtatem intelligunt: quippe cùm reliqua Spiritus ſancti dona in die Pentecoſtes danda reſeruarentur. Nec diſſimilis eſt Diui Pauli explicatio: vbi enim in epiſtolâ [g] ad Timotheum primâ diſcipulum monet, nè

B gratiam, quæ in ipſo eſſet, negligeret, Hieronymus [h] gratiam illam Prophetiæ donum, ſeu futura prædicendi, ſeu Scripturas ſacras luculentiùs interpretandi expoſuit: cui conſentiunt plurimi, qui præpoſitionem, διὰ, quæ in Græco habetur, accipiunt pro εἰς, vt ſit ſenſus, *noli negligere gratiam quæ data eſt tibi*, εἰς προφητείας *ad prophetiam*, vbi in editione vulgatâ habetur, *per Prophetiam*, ſeu vt alij vertunt κατὰ προφητείαν, *iuxta Prophetiam*, vt ex alio loco eiuſdem epiſtolæ [i] colligitur, vbi *ſecundùm præcedentes prophetias* dicitur ordinatus Timotheus. Sed quoquo modo verba iſta interpretemur, [k] Chryſoſtomus, & [l] Theodoretus, doctrinæ donum per iſtam gratiam intelligunt; cui [m] Theophylactus, & [n] Oecumenius conſentiunt, qui eandem gratiam, facultatem, ſeu auctoritatem docendi pariter interpretantur: munus verò Epiſcopalis officij ordiniſque dignitatem idem poſt [o] Ambroſium [p] Oecumenius; quas interpretationes probat [q] D. Thomas, qui eo loco nomine gratiæ, vel *dignitatem Epiſcopalem, vel*

C *donum ſcientiæ, vel prophetiæ, vel miraculorum, quorum nihil debeat negligi*, iuxta ſententiam Apoſtoli [r] ad Corinthios docet intelligenda eſſe. Eadem quoque alteri loco Pauli ex ſecundâ ad Timotheum epiſtolâ deſumpto, interpretatio tribuitur communiter à Patribus, vt ex iiſdem ferè omnibus quos citauimus, colligere poſſumus. Itaque ex citatis Scripturæ ſacræ teſtimoniis deduci non poteſt, gratiam, ex opere operato, ſeu infallibiliter ordinationi ſacræ adnexam eſſe, eam nempe quæ per Sacramenta confertur, puta habitualem & iuſtificantem, ſed ſi quæ adnexa eſt, ſequitur tantum eam eſſe gratiam gratis datam; quæ cùm pretio æſtimari non poſſit, ſicut nec ſanctificans, ritè ordinatio ſimoniaca cenſetur, ſi gratia iſta ordinationis pecuniâ poſſideri poſſe credatur.

IX. Verùm, addunt, nec vlla Dei gratia vllo ſigno externo adnexa eſt, ſed diuinæ ſolùm vocationi, quam licet externis quibuſdam ſignis Deus aliquando manifeſtet, nullis tamen externis ſignis, aut ipſam, aut eius effectus ad-

D ſtrinxit: vnde ea, quæ ſtatuimus ſigna ordinationis vacua debent eſſe & inania. Probant quidam ex aduerſariis hanc ſententiam ex Scripturâ ſacra; nam Apoſtolus [ſ] Timotheo datam non dicit gratiam *per impoſitionem manuum*, ſed datam aſſerit *per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterij*, vt nempe innueret diuinâ reuelatione gratiam dari, ſpeciali ſcilicet vocationis diuinæ nobis manifeſtatæ dono atque influxu, non hominum miniſterio, aut viſibilibus ſignis ab eo adhibitis: quod etiam magis confirmat dum ad Hebræos [t] dicit *nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*; quid enim verba iſta innuunt, niſi nunc etiam in Eccleſia per ſolam liberam diuinam electionem homines aſſumi ad Sacerdotium, quemadmodum Aaron neque à populo, neque à Moyſe, neque ab homine vllo, ſed à Deo ſolo aſſumptus eſt. Confirmant Patres, nam Dionyſius [u] Pontificẽ miniſtros conſecrare aſſerit ex diuinâ inſpiratione, eos nempe quos eligit Deus, Cyprianus [x] quoque, [y] Hieronymus, [z] Auguſtinus, [aa] Auctor operis imperfecti apud Chryſoſtomum diſtingunt inter ordinatos à Deo, & à ſolis hominibus: quis au-

[a] Anonym. in catena Græca in c. 10. Ioan.
[b] Ammonius ibidem.
[c] Hieronym. ad Hedibiã.
[d] Theophilact.
[e] Euthymius.
[f] Rupertus in cap. Ioan. cit.
[g] Hieronym. epiſt. 85. in Euagr.
[h] 1. ad Timoth. 4.
[i] 1. ad Timoth. 1.
[k] Chryſoſth. hom. 13. in c. 4. prioris ad Timoth. & hom. 29. & 32. in 1. Corinth. 12.
[l] Theodoret in c. 4. prioris ad Timot.
[m] Theophyl. ibidem.
[n] Oecumen. ibidem.
[o] Ambroſ. in cap. 1. prioris ad Timoth.
[p] Oecum. ibi.
[q] D. Thomas lect. 3 in cap. 4. prioris ad Timoth. 1.
[r] 1. Corint. 6.
[ſ] 1. ad Timoth 4.
[t] Ad Heb. 5.
[u] Dionyſ. ca. 5. Eccleſ. Hierarch.
[x] Cyprian. epiſt. 68. ad Cler. & plebẽ in Hiſpan.
[y] Hieron. in cap. 1. epiſt. ad Galatas.
[z] Auctor dialog. qq. 65 q. 64 apud Auguſt. tom. 4.
[aa] Auctor operis imperf. hom. [illegible] in Matth.

tem putet eos, qui non ſunt ordinati à Deo Sacramentum recipere, cùm Sacramenti cuiuſlibet influxus debeat eſſe à Deo, dictus quoque [a] Cyprianus, [b] Ambroſius, [c] Chryſoſtomus, & alij paſſim ſancti Patres Deo ordinationis gratiam tribuant: Imò Florus [d] grauis auctor (qui anno Chriſti 813. floruiſſe dicitur, & ab Vſuardo tanquam celebris memoratur, [e] & à VValfrido [f] Strabone ſummis laudibus ornatur) ſoli Deo abſque vllius hominis miniſterio videtur tribuiſſe: nam ex loco citato Apoſtoli, quo diuinam vocationem ad ordinationem requirit epiſtolâ ad Hebræos, ſic ipſe arguit; *in quibus Apoſtoli verbis euidentiſſimè demonſtratur ad hoc munus* (Sacerdotij) *adipiſcendum ſufficere vnicuique gratiam Dei, cooperante fide & deuotione eius: abſque his autem humano arbitrio neminì poſſe concedi*: quæ ſi ità ſunt, patet non externis ſignis ordinationis gratiam, ſed diuinæ ſolùm vocationi adnexam eſſe. A

[a] Cyprian. ſuprà.
[b] Ambroſ. de dignit. Sacer. cap. 5.
[c] Chryſoſth. hom. 15. in c. 5 Actorum.
[d] Florus in collectis ſent. antiq. pp. cuius fragm. extſtat apud Agob. excuſum à Papyrio Maſſono, & apud Baroniū to. 12. in append ad annum 813.
[e] Vſuardus in præfat. ad Martyrol.
[f] VValfridus Strabo in carm. ad Agobard.
[g] Ioan. 10.

X. Denique nec externa illa ſymbola quibus in ordinatione vtimur, à Deo inſtituta fuiſſe oſtendunt, tum quod [g] Chriſtus, dum Apoſtolos ordinauit, non legatur ſuper eos manus impoſuiſſe, aut aliqua inſtrumenta eis porrexiſſe, quod iam in ordinatione peragitur, ſed in ipſos inſufflaſſe, quod iam in Eccleſiâ nequaquam obſeruatur: tum quod nec Apoſtoli impoſitionem manuum, qua in ordinatione vtebantur, nuſquam ſe à Deo accepiſſe teſtentur: tum quod varia inſtrumenta nunc in ordinatione porrigantur, quæ tempore Chriſti vſitata non erant, vt liber Epiſtolarum, & Euangeliorum: tum quod nec ſymbola externa ordinationis eadem à Græcis & Latinis ſeruentur, Græcis inſtrumentorum porrectionem negligentibus, quam Latini ſedulò curant, adeo vt quidam manus impoſitioni præferant. B

[h] Vide Antoniū de Dominis ſuprà citatum.
[i] C. ſi motū, & c. 5. Eccleſ. de conſecrat. diſt. 1.
[k] Auguſt. epiſt. 118.

XI. Conantur etiam aduerſarij [h] Patrum ſententias eludere; fatentur auctorem de operibus Cardinalibus cenſuiſſe ordinationem naturâ ſuâ non iterari, ſicut nec quamuis aliarum rerum conſecrationem; ac inquiunt cum aliæ res, ſi exſecrentur, vt Eccleſiæ, Altaria, &c. iterum conſecrari poſſint, quemadmodum [i] Canones Eccleſiæ oſtendunt: quidni & culpa ſua miniſtri quoque iam ordinati iterùm conſecrari poſſint? Auguſtinum in Catholicam ſententiam propendere non eunt inficias, quamuis ex alio eius [k] loco, quo inquiunt Auguſtinum duo tantùm Sacramenta admiſiſſe, Baptiſmum & Euchariſtiam, inferant Auguſtinum, latè duntaxat ſumpto nomine Sacramenti, ordinationem Sacramentum dixiſſe. Cæteris ferè aliis Patribus eandem ſolutionem applicant: Anaſtaſio ſecundo ſpeciatim reſpondent Acacium Hæreticum non fuiſſe, neque propriè ſchiſmaticum, ſed potius deceptum quod bono pacis conducere opinaretur Petri Mogi nomen in dypticha recipiendum: idcóque ordinationes ab ipſo factas non eſſe iterandas. Patres quoque reſpondent gratiam ordinationi attribuiſſe, non vi alicuius exterioris ſigni ac ſenſibilis, cui ipſa adnexa ſit, ſed vi diuinæ vocationis, quæ nonnunquam per illa ſigna prodatur. C

XII. Verùm facilè effugia iſta refutantur: primum enim, vt externum aliquod ſymbolum in ſacrâ ordinatione neceſſarium firmemus, ſatis ſit nullum ab Eccleſiæ incunabilis vnquam ſibi vendicaſſe Sacerdotium, qui non externo aliquo ritu inauguratus fuerit: quod aiunt ſignum illud externum incertum eſſe, falſum eſt: nam ordinationes Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum (de quibus præſertim hîc agimus, dum ſacram Ordinationem contra hæreticos Sacramentum eſſe defendimus, parum nempe ſolliciti, vtrùm inferiores ordines Sacramentis adnumerentur, quæ Sacramenta eſſe plurimi ex Catholicis negant) horum inquam ordinationes nuſquam ſiue ab Eccleſiâ Orientali, ſiue Occidentali, vel ab initio Eccleſiæ, ſine manuum impoſitione celebratæ fuerunt. Certum ergò tenemus ordinationis externum ſymbolum: quid iam curamus Theologorum concertationes, qui cùm ſymbolum illud in ordinatione adhibendum fateantur, diſputant vtrùm eſſentiale ſit, an accidentale, & quodnam ex iis duobus potiſſimum ſit, manus impoſitio, an inſtrumentorum porrectio? deinde quamuis determinatum Chriſtus non inſtituiſſet ſymbolum, ſed vagè, & indeterminatè D

aliquod

A aliquod inſtituiſſet pro ſacræ *ordinationis materiâ*, non exinde ſequeretur, ſacram ordinationem Sacramentum non eſſe; cùm enim Chriſtus eiuſmodi inſtituere potuerit Sacramentum; quis ſcit an tale de *facto* inſtituerit? malè ergò argumentatur, qui ex indeterminatione quadam ſignorum ſacræ ordinationis quam ſupponunt, ſacram ordinationem inferunt non eſſe Sacramentum. Hoc ſcimus, hoc pro certo habemus, eum qui Catholico ritu ordinatus fuerit, verè ordinatum eſſe: Catholicus autem ritus nonniſi ſignis quibuſdam ſenſibilibus, cuiuſmodi ſunt impoſitio manuum, & porrectio inſtrumentorum ſacri miniſterij, perficitur: eſto dubium ſit, quodnam ex iis eſſentiale ſit ſymbolum: at certum eſt ſi vtrumque adhibeatur, ſacram ordinationem validam ſemper exiſtimatam fuiſſe: quod plura certò ſciamus, nec diuina inſtitutio, nec Sacramenti ratio requirit.

XIII. Nihil porrò obeſſe poſſunt impoſitioni manuum, ne Sacramenti externum ſymbolum cenſeatur, quod Apoſtoli ſæpè precando manus imponerent: B quod Eccleſia manus impoſitionem ſæpè extrà Sacramenta vſurparit. Neque enim quamlibet manus impoſitionem Sacramentum eſſe dicimus, ſed eam quæ gratiæ ex opere operato conferat effectum; quare ſicut in iſtâ impoſitione, quam vſurpabant [a] Petrus & Ioannes ſuprà Samaritanos, vi cuius accipiebant illi Spiritum ſanctum, Sacramentum Confirmationis poſt [b] Auguſtinum, [c] Cyprianum, & alios paſſim Patres, intelligimus: ita in impoſitione manuum [d] Pauli ſuprà Timotheum, per quam hic gratiam acceperat, Sacramentum ordinationis agnoſcimus. Impoſitiones autem manuum, ſiue quas in Diaconiſſarum ordinatione, ſiue quas in Monialium conſecratione legimus, Sacramenta eſſe negamus, quia nec à Chriſto ritus iſtos inſtitutos habemus, nec gratiæ ex opere operato productiuos ſcimus: eſto itaque dicantur ordinari Diaconiſſæ, quia ordinem quendam in Eccleſiâ conſtituunt, & cæterarum plebeiarum fœminarum claſſem, conditionémque tranſcendunt: at non ordinis Sacramento dicuntur initiari, non Sacramentalem ordinationem ſuſci- C pere vnquam dictæ ſunt; eſto virgines Deo ſacratæ Sacerdotiſſæ dici poſſint, quatenus corpus ſuum tanquam gratam Deo hoſtiam obtulerunt, at non propriè ſunt Sacerdotalis ordinis, nec Sacerdotalis participes ſunt honoris. Quod autem [e] Auguſtinus manus impoſitionem repeti poſſe dixit, de reconciliatoriâ manus impoſitione loquitur, non de conſecratoriâ, ſeu eâ quæ in ordinatione adhibetur: ibi enim docet contra Donatiſtas Sacramentum Baptiſmi ab impiis recipi, charitatem non recipi: Sacramentum iſtud non repeti, etiamſi aut ſine charitate recipiatur, aut charitas ab ipſo producta deperdatur: charitatem porrò per pœnitentiam recuperari, quæ quidem pœnitentia, non ſicut Baptiſmus, non poteſt repeti, ſed ſicut charitas iterato poteſt produci: pœnitentiam autem impoſitionem manuum vocat, quod cum impoſitione manuum ſuprà pœnitentes non ſolùm pœnitentia imponi, verùm etiam perfecta eorum reconciliatio fieri ſoleret, vt patet ex Concilio [f] Agathenſi, [g] Toletano tertio, [h] Leone primo, & aliis, qui de impoſitione pœnitentiæ loquuntur; necnon ex D Carthaginenſi [i] tertio, & [k] quarto, [l] Barcinonenſi, & aliis paſſim, à quibus perfecta pœnitentium reconciliatio deſcribitur. Cæterùm Auguſtinus manus impoſitionem conſecratoriam minimè iterandam eſſe exiſtimauit, totieſque, [m] & tam clarè docuit, maximè contra eoſdem Donatiſtas, vt contrariam ei ſententiam affingere non mendacium tantum, ſed mendacium cum temeritate coniunctum cenſeatur.

XIV. Neque verò ſolidiora aduerſariorum noſtrorum ſunt reſponſa, quibus ea diſſoluere conantur, quæ nos ad probandam infuſionem gratiæ ſanctificantis externis ſacræ ordinationis ſymbolis adnexam eſſe protulimus. Quod enim primo loco dicunt, Scripturæ loca, quibus id adſtruimus, ſolùm de gratiis gratis datis, non autem de gratiâ gratum faciente, intelligenda eſſe, facilè refelluntur; eſto enim gratias gratis datas ab ordinatione non excludamus, quarum Patres ab aduerſariis citati meminerunt: at gratiam quoque ſanctificantem in ſacrâ ordinatione produci, idque citatis à nobis Scripturæ locis con-

a Actor. 8.
b Auguſt. 15. de Trinit. cap. 18.
c Cyprianus epiſt. 72. vide etiam Conc. Florent. in decreto.
d 1 ad Tim. 4.
e Auguſt. lib. 3. de Baptiſm. contra Donatiſtas cap. 16.
f Agath. c. 15.
g Tolet. 3. c. 12.
h Leo epiſt. 90. ad Ruſt. cap. 2.
i Carth. 3. c. 32.
k Carth. 4. c. 78.
l Barcin. c. 8.
m Lege Auguſt. epiſt. 50. ad Bonif. propè finem. de bono coniugali cap. 18. ſermone de geſtis cum Emerito, & lib. 2. contra Parmen. variis capitibus præſertim 11. & 13.

uinci contendimus. Primum quidem ex Euangelio Ioannis adductus locus, in A
quo Chriſtus inſufflãs in Apoſtolos dixiſſe perhibetur, [a] *accipite Spiritum ſanctum*,
a Ioan. 20. id manifeſtè demonſtrat: neque enim in ſacris Scripturis vnquam dicitur donari Spiritus ſanctus, niſi gratia ſimul infundatur, vt patebit innumeris propè eiuſdem Scripturæ locis, in quibus, vel Spiritus ſanctus nobis dicitur donari, & habitare in cordibus noſtris, vel templum nos eſſe Spiritus ſancti, accipere, & habere Spiritum ſanctum dicimur, vel pleni, aut repleti Spiritu ſancto, aut obumbrari Spiritu ſancto quidam referuntur: quæ omnia indicant ſanctificationem animæ eius, cui Spiritus ſanctus datus ſcribitur, & gratiam ſanctificantem eorum animabus infuſam. Cuius etiam rei duplex ratio eſſe poteſt, prima, quam profert [b] D. Thomas, vbi de miſſione inuiſibili Spiritus ſancti diſſerit, quia nimirum non conuenit vlli perſonæ diuinæ, quod mittatur, niſi quatenus nouo modo in creaturâ exiſtit: communes autem modi ſunt, quibus diuinæ perſonæ in omnibus rebus exiſtunt per eſſentiam, potentiam, & præſentiam, & ſicut cauſa in effectibus participantibus bonitatem ipſius. Vnicus mo- B

b D. Thomas 1. parte q. 43. art. 3. in corpore.

dus eſt ſpecialis, quo Deus in creaturâ rationali eſſe poteſt, ſicut cognitus in cognoſcẽte, & amatus in amante, quâ nempe ratione, quia creatura rationalis, Deum tam cognoſcendo, quàm amando attingit, ideò per fidem, quâ Deum cognoſcit, & charitatem quâ amat, Deus nouo modo in creaturâ rationali inhabitare dicitur: cùm autem hæc gratiæ ſanctificanti connexa ſint (nam gratia iſta ſine virtutibus Theologicis, numquam conſiſtere poteſt) ideò per gratiam Deus inhabitare de nouo in creaturâ rationali dicitur. Confirmatur verò
c Ioannis 14. hæc D. Thomæ ratio tum iis Scripturæ locis, [c] *ſi quis diligit me, mandata mea ſeruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus:*
d 1. Ioann. 4. item, [d] *qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*, & ſimilibus illis, quibus ratio, quâ Deus in nobis habitat, charitas eſſe demonſtratur: tum etiam hoc argumento, quia cùm Spiritus ſanctus procedat per amorem, ideóque dici poſſit amor notionalis Patris & Filij, propriè nobis dari dicitur per amorem, tunc nempe cùm amamur à Deo, & Deum amamus: hic ſiquidem diuinus C
amor cùm ſit efficax, gratiam in nobis gratum facientem producit, ratione cuius Deus in nobis eſſe dicitur, longè potiori titulo, quàm anima hominis, quæ nihil in re amata producit, ibi eſſe dicitur, vbi amat, quia in rem amatam inclinat, & veluti extra ſe fertur: per appropriationem verò Spiritus ſanctus dari, accipi, mitti dicitur, cùm à Deo amamur, cùm Deo grati, cùm ſanctificati ſumus; itaque nunquam propriè accipi dicitur, niſi gratia gratum faciens
e D. Thomas ibidem. nobis à Deo infundatur. Altera quoque Diui Thomæ [e] ratio eſt, quia id ſolùm habere dicimur, quo liberè poſſumus vti, vel frui: ius autem Spiritu ſancto vel quacunque diuinâ perſonâ fruendi (vti enim perſonis diuinis nemo rectè dicitur) habere non poſſumus, niſi per gratiam gratum facientem, quæ pignus eſt hæreditatis æternæ: ergo neque habere, neque accipere Spiritum ſanctum abſolutè dici poſſunt, niſi quibus gratia iuſtificans infunditur. Tertiam rationem adiungimus, quia videlicet Spiritus ſanctus in impiis eſſe non poteſt, iuxtà illud Sapientiæ, [f] *in maleuolam animam non intrabit ſapientia, nec habita-*
f Sapientiæ 1. *bit in corpore ſubdito peccatis: Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictum*: ſi in impiis D
eſſe non poteſt, nec ſine gratiâ, quæ impietatem expellat, accipi poteſt; non ergo niſi cum gratiæ infuſione, abſolutè aut accipi, aut dari dicitur.

XV. Quando ergo plurimi ex Patribus per Spiritum ſanctum, quem Apoſtoli receperunt, dum inſufflaſſe in eos dicitur Chriſtus, & peccatorum remittendorum poteſtatem eis tradidiſſe, hanc ſpiritalem poteſtatem remittendi peccata interpretantur, non gratiam ſanctificantem excludunt, ſed ſigna inhabitantis in nobis per gratiam Spiritus ſancti exponunt, vel finem, ob quem gratia habitualis conceſſa ſit, oſtendunt. Primò enim gratiæ gratis datæ ab Apo-
g 1. Cor. 12. ſtolo vocantur, [g] *manifeſtatio ſpiritus* ad aliorum nempe *vtilitatem*, quod ſint effectus, & indicia charitatis, ac gratiæ in nobis exiſtentis: tunc ergo cùm ſpiritus dari alicui dicitur, vel ad prophetiam, vel ad aliorum regimen, vel ad miraculorum operationem, vel ad peccata aliorũ remittenda, ſenſus eſt dari gratiam

gratum

A gratum facientem cum aliquo eius ſigno manifeſtatiuo in aliorum ſalutem ordinato, quod ſignum ſi ſolitariè daretur, non diceretur datus, vel acceptus Spiritus ſanctus, niſi fortè cum aliquâ determinatione & reſtrictione, quomodo ver. gr. ſpiritus propheticus, vel ſpiritus ſapientiæ, aut ſcientiæ, aut miraculorum, &c. impiis etiam communicari interdum dici poſſunt. Secundò, cùm gratia gratum faciens optima ſit, ac neceſſaria diſpoſitio ad gratias gratis datas, ſaltem dignè, ac ſibi fructuosè, impendendas, Spiritus ſanctus dicitur nonnunquam dari à Patribus ad peccata aliorum remittenda, officij Sacerdotalis munia obeunda, vel Euangelij prædicationem, aliave eiuſmodi, quando gratia ipſa ſanctificans, ratione cuius Spiritus ſanctus in nobis habitare dicitur, ad hæc dignè obeunda conceditur: & eo pacto fatendum eſt rectè dici Apoſtolos ante Aſcenſionem Chriſti Domini, poſt eius Reſurrectionem, accepiſſe Spiritum ſanctum, id eſt poteſtatem peccata remittendi, quia videlicet Spiritus ſanctus tanquam ſanctificationis donum, eis tunc temporis datus fuit, vt
B poteſtatem iſtam dignè acciperent, atque adminiſtrarent.

XVI. Eodem quoque ſenſu intelligendi ſunt illi Patres, qui loca Diui Pauli à nobis allata, de gratiis gratis datis interpretantur: non enim excludunt gratiam habitualem, etiamſi de eâ omninò taceant: nec gratiam ſanctificantem à Diuo Paulo intelligi negant, qui aliam gratiam cum ſanctificante vtplurimùm coniunctam, certè ex inſtitutione, & beneplacito Dei coniungendam, à Diuo Paulo intelligi volunt; quaſi verò Diuus Paulus, & gratiam gratis datam, & gratum facientem, non vno gratiæ nomine poſſit intelligere: imò de facto intellexiſſe textus vterque, ex quo hæc loca allata ſunt, ſi diligenter intueamur, oſtendit: priore quidem ad Timotheũ epiſtola, vbi Apoſtolus ait, [a] *noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterij*, fateor Apoſtolum non vſurpaſſe nomen χάρις, quod ſæpiùs gratiam ſignificantem ſignificat, ſed nomen χάρισμα, quod frequentius eas gratias ſigniſi-
C cat, quæ ad aliorum vtilitatem conceduntur: ſolet tamen illud nomen eaſdem gratias ſignificare, prout gratiæ ſignificanti ſociantur: vnde in epiſtola [b] prima ad Corinthios, vbi gratiæ gratis datæ recenſentur, quæ χαρίσματα nominantur, nonniſi, prout ipſæ ſanctificanti gratiæ adnexæ ſunt, referuntur: aliàs enim non dixiſſet diuinus Apoſtolus, *æmulamini chariſmata meliora*, niſi ſanctificantis gratiæ potiſſimam rationem habuiſſet; neque enim eorum donorum, quæ ibi enumerantur, ſolitariè ſumptorum vllus deſiderio teneri debet, quæ ſine præſumptione expetere non poteſt, ſed ſolùm, quatenus gratiæ ſanctificanti coniunguntur, æmulationi eſſe poſſunt. Hæc ergo Diui Pauli mens fuit, ita de gratiis gratis datis diſſerere, vt eas numquam à gratiâ ſanctificante diſiungeret, ideóque eas à Spiritu ſancto dari, Spiritum ſanctum per ipſa manifeſtari, vnum & eundem Spiritum hæc omnia operari docuit; ipſa [c] quoque omnia ſi à charitate ſeparentur infructuoſa eſſe fusè oſtendit: ex quo fit, vt dum Timotheum monet, ne chariſmata, quæ in ordinatione receperat, ne-
D gligat, per illa chariſmata non ſolùm doctrinæ donum, prophetiæ, aut aliud quidpiam ſimile intelligat, ſed & ipſam ſanctificantem gratiam, à quâ iſta dona nunquam ſeparat: quæ & ad aliorum etiam ſalutem in ordinatione Timotheo infuſa eſt, & ad iſta dona dignè recipienda, ac diſpenſanda diſponit, & eorum quodammodo fons eſt, atque origo: (aliàs non à ſpiritu, & per ſpiritum ſermo ſapientiæ, ſcientiæ, &c. eſſe dicerentur) ſine qua tandem nec dona iſta à Deo infunduntur, quippe cùm ad ea recipienda cor perpurgari, & ſanctificari conueniat: vt patet [d] in Apoſtolis, [e] Samaritanis, [f] Cornelio Centurione, eiuſque ſociis, necnon [g] Epheſiis, & aliis.

XVII. In poſteriore verò loco ex epiſtolâ ſecundâ ad Timotheum, vbi eundem chariſſimum ſuum diſcipulum iis verbis adhortatur, [h] *admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum*, idem clariùs innoteſcit; mox enim ſubdit, *non enim dedit nobis Deus ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis;* quibus verbis ad dona in ordinatione recepta, ſpiritum virtutis, quæ nempe promiſſa erat Apoſtolis à Chriſto dum dixit, [i] *accipietis*

[a] 1. ad Tim. 4.
[b] 1. ad Cor. 12.
[c] Eiuſd. epiſt. ad Corinth. cap. 13.
[d] Actorum 2.
[e] Actorum 8.
[f] Actorũ 10.
[g] Actorũ 19.
[h] 2. ad Tim. 1.
[i] Lucæ 24.

virtutem ſuperuenientis Spiritus ſancti in vos; ſpiritum dilectionis quam à ſancto Petro ter exquiſiuit Chriſtus, dum eum reliquorum paſtorem conſtituit, dicens, [a] *Petre amas me, paſce agnos meos, paſce oues meas*; & ſobrietatis ſeu moderationis, ne [b] plus ſaperent quàm oporteret ſapere, ſed ſaperent ad ſobrietatem; tria inquam illa ad gratiam ordinationis reuocauit: quæ tamen gratiæ non ſunt, quas vulgo gratis datas vocant: ſed eorum vna virtus Theologica, putà charitas, quam alij cum gratiâ confundunt, alij ſic diſtinguunt, vt nunquam ſeparent: reliquæ verò virtutes ſunt ſupernaturales, quæ ſimul cum gratiâ infunduntur, ſimulque cum eâ extinguuntur: ideóque hic eſt ſenſus verborum Diui Pauli, admoneo te vt reſuſcites dona omnia, quæ in te ſunt, quæ tibi ad officium Epiſcopale bene gerendum, in ordinatione tua conceſſa ſunt: nos enim Epiſcopi cùm ordinamur, ſpiritum virtutis, dilectionis & ſobrietatis accipimus, quæ nobis excitanda ſunt, ne Euangelium Dei erubeſcamus, &c. Quare ſi qui Patres de ſolo ſcientiæ dono, aut prophetiæ, aut Epiſcopali dignitate gratiam iſtam interpretantur, gratiam ſanctificantem non excludunt, ſed, ad quid præſertim gratia illa ſanctificans daretur, exponunt, putà aut ad ſcientiam, aut ad prophetiam, ſeu interpretationem Scripturæ, aut, vno verbo, ad Epiſcopale officium ritè gerendum: quo pacto Ambroſius [c] nomine gratiæ ea omnia videtur intelligere, *quibus confirmatur ad hoc opus electus accipiens auctoritatem, teſte conſcientiâ ſuâ, vt audeat vice Domini ſacrificium Deo offerre.* Noſtræ proinde argumentationis vim minimè retundunt prædictæ explicationes, quæ tantum abeſt, vt aliis expoſitionibus, quibus gratia ſanctificans, iis locis intelligi demonſtratur, contradicant, vt potius eaſdem confirment, vtpotè cùm ij qui gratias gratis datas his locis intelligunt, ſanctificantem gratiam, ſiue vt diſpoſitionem, ſiue vt principium, ſiue vt rem manifeſtatam conferri ſupponant. Adde quod aduerſarij auctoritatibus Patrum minimè reſpondeant, quæ gratiam iſtam ſanctificantem per ordinationem tribui euidenter affirmant.

A

B

[a] Ioan. 21.
[b] ad Rom. 12.
[c] Ambroſ. in 1. ad Timoth. cap. 4.

XVIII. Refelluntur pariter aduerſarij, dum gratiam ſanctificantem in ordinatione admittunt, ſed eam vlli ſigno externo ac viſibili alligatam negant. Verba enim Diui Pauli, quibus per impoſitionem manuum, [d] *& cum impoſitione manuum* gratia data eſſe dicitur, ſatis euidenter oſtendunt impoſitioni manuum gratiam promiſſam, atque alligatam eſſe: verba enim illa, *per prophetiam*, quæ in priori ad Timotheum habentur, non ſignificant cauſam inſtrumentalem gratiæ conferendæ, ſed impellentem, ac mouentem, vt ſenſus ſit, noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi cùm Epiſcopus à me ordinareris *ſecundùm precedentes in te prophetias*, de quibus ſermo factus eſt [e] eiuſdem epiſtolæ capite 1. ideóque quam gratiam dixit ibi Diuus Paulus cum impoſitione manuum datam, eam in poſteriore ad Timotheum epiſtolâ dicit per impoſitionem manuum fuiſſe conceſſam. Idque apertè docent Patres à nobis citati, Ambroſius quidem iis verbis, [f] *quis dat frater Epiſcopalem gratiam? Deus, an homo? reſpondes ſine dubio, Deus: ſed tamen & per hominem dat Deus, homo imponit manus, Deus largitur gratiam: Sacerdos imponit ſupplicem dexteram, & Deus benedicit potenti dexterâ: Epiſcopus initiat ordinem, & Deus tribuit dignitatem*: non potuit clariùs, aut expreſſiùs Ambroſius ſignificare, quomodo gratia, dignitaſque Sacerdotalis, quæ Deum habent auctorem, externo tamen ordinationis ſymbolo alligata ſint, & nonniſi Epiſcoporũ ritus ordinationis vſurpantium operâ à Deo tribuantur: Hieronymus, [g] ſimiliter, dum ait, *ordinationem non ſolum ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem impleri manus*, idem clarè demonſtrat: quid eſt enim ordinationem impleri ad impoſitionem manuum, & imprecationem vocis, quam externis illis ſymbolis ordinationem Sacerdotij alligatam eſſe, eo modo quo quia ad infuſionem aquæ, & verborum myſticorum prolationem generatio ſpiritualis perficitur, ideo ipſa his viſibilibus ſignis alligata dicitur: ob idque etiam Baptiſmus Sacramentum vocatur. Eodem ſenſu Chryſoſtomus, [h] *manus verò ſuperponitur, totum autem Deus operatur; & illius eſt manus, quæ eius qui ordinatur, caput contingit, ſi, quemadmodum oportet, ordinatur*, quibus verbis & Deum effectuum ordinationis auctorem, ac cauſam principalem oſtendit, & externa ordinationis

C

D

[d] 1. ad Tim. 4. & 2. ad Tim. 1.
[e] 1. ad Tim. 1.
[f] Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.
[g] Hieron. in cap. 58. Iſaiæ.
[h] Chryſoſt. homil. 14. in cap. 5. Actuum Apoſtolorũ. [illegible]

ſymbola

A ſymbola eiuſdem Dei inſtrumenta eſſe, cauſaſque ſaltem morales, ad quarum præſentiam Deus operetur. In eandem quoque ſententiam conſpirat Dionyſius, [a] *manus*, inquit, *impoſitio ſimul quidem diuinum præſidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam ſancti pueri patris charitate fouentur: itaut eis quidem ſtatum vimq; Eccleſiaſtici ordinis largiatur.* Ecquid, amabo vos, vel ad catholicam doctrinam ſtabiliendam, vel aduerſariorum reſponſiones refellendas clariùs, quid expreſſiùs dici potuit? conſpirat & Beatus [b] Ephrem, qui Sacerdotum poteſtatem ineffabilem dicit, quæ in nobis dignata eſt habitare per impoſitionem manuum ſacrarum Sacerdotum. Denique idipſum adſtruit totius Eccleſiæ praxis, quæ numquam vllum in Sacerdotem recepit, niſi externâ benedictione conſecratum. Quid enim mihi proferetur diuina vocatio, quæ cum ſubditis patere nequeat, conſtituendo Sacerdoti non ſufficit, niſi viſibili ſigno manifeſtata fuerit? quomodo enim ſubditi eum pro Sacerdote agnoſcent? eum audient? venerabuntur qui à Deo ad Sacerdotium vocatus fuerit, niſi exteriori ſigno
B conſtitutus ſit? fatemur à Deo conſtitui Paſtores, Deus enim eſt qui in Eccleſia dedit Apoſtolos, Paſtores, ac Doctores vſque ad conſummationem ſæculorum. Sed videndum eſt, per quos det, & quomodo det, Apoſtolos quidem ipſe conſtituit, hi Epiſcopos conſtituerunt ſibi ſucceſſores: hos Deus Apoſtolorum miniſterio Eccleſiæ dedit, per hos eidem Eccleſiæ dat quotidie Sacerdotes: quomodo autem dat? viſibili electione, viſibili ordinatione: eligunt Epiſcopi Sacerdotes viſibili ſigno, & quos viſibili modo elegere, eoſdem viſibili quoque ritu conſecrant Sacerdotes. Si diuinam vocationem nulli viſibili ſigno alligatam credimus, nec oues Paſtores agnoſcent ſuos, nec Sacerdotum certa erit moraliter auctoritas, nec Sacerdotij vlla firmitas, nec Sacramentorum, nec Sacrificij vlla ſecuritas, & ignotis Eccleſiæ capitibus, ignota, latens, inuiſibilis, ipſa futura eſt Eccleſia.

XIX. Fatendum eſt quod dixit Cyprianus, [c] *ordinari nonnunquam indignos non ſecundùm Dei voluntatem, ſed ſecundùm humanam præſumptionem, & hæc Deo diſplicere,*
C *quæ non veniant ex iuſtâ & legitimâ ordinatione, id enim Deus ipſe manifeſtat per Oſeam Prophetam* [d] *dicens: ſibimet ipſis conſtituerunt Regem, ſed non per me;* ſed quemadmodum qui ita conſtitutus erat Rex, de facto Rex erat, & regiâ verè præditus poteſtate, cùm tamen ſcriptum ſit, [e] *per me Reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt; per me Principes imperant, &c.* item, [f] *non eſt poteſtas niſi à Deo;* ita qui eodem Deo nolente cōſtitutus eſt Sacerdos, non deſinit eſſe Sacerdos, quamuis à Deo vocatus non ſit; quin imò Deo diſpliceat, & ingratus ſit; duplex enim in Deo eſt voluntas, vt oſtendit [g] Damaſcenus, vna antecedens, altera conſequens; antecedens, quâ nullis circunſtantiis adhibitis quippiam vult; conſequens, quâ quibuſdā poſitis circunſtantiis aliquid vult, v. gr. nec peccata, nec vllum peccatorem eſſe antecedenti vult voluntate, [h] *ſimiliter enim odio ſunt Deo impius & impietas eius;* eadem tamen conſequente velle debet, cùm de facto talia contingant, quæ non contingerent, niſi aliqua voluntate Deus ea eſſe vellet, [i] *voluntati, enim, eius quis reſiſtit?* pari ratione nec fictos baptizari: nec eoſ-
D dem, vel qui huic muneri inepti ſunt, Deus ordinari vult antecedente voluntate, quos tamen voluntate conſequente, & ſacro Baptiſmate ablui, & Sacramento ordinis velle initiari dicendus eſt. Neque verò ad rationem Sacramenti amplius quippiam deſideratur, quàm vt Deus ad ipſum concurrat, & voluntate conſequente ipſi conſentiat, vt patet ex prædicto de Sacramento Baptiſmi exemplo, cui etiam exemplum de ſacrâ Euchariſtia adiungere poteris: quis enim dubitat, quin Deo ingratū ſit, quod aliquis, qui ſeipſum non probauerit, de ſacro illo pane edat, & de calice bibat, non diiudicans corpus Domini: is tamen qui indignè ſumit, reipsâ ſumit, & qui indignè conſecrat, quamuis Deo ingratus ſit, reipſa conſecrat: ita qui indignus ordinatur, veram quoque Sacerdotij poteſtatem nanciſcitur.

XX. Quod autem etiam ij qui Deo non vocante ordinati ſunt, de facto tamen Sacerdotij obtineant dignitatem, fusè docebit te [k] Auguſtinus, idque inferiùs ſuo loco confirmabimus. Nec Apoſtoli locus ſuperiùs ex Epiſtola ad He-

[a] Dionyſius cap 5. Eccleſ. hier. parte 3. Ἡ δὲ ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ἅμα μὲν ἐμφαίνει τὴν πατρικὴν σκέπην, ὑφ᾽ ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ φρουροῦνται [illegible] αὐτοῖς δὲ ἕξιν, καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης.

[b] S. Ephrem ſerm. de Sacerdotio.

[c] Cyprianus epiſt. 68.

[d] Oſeæ 8.

[e] Prouerb. 8.

[f] Ad Rom. 13.

[g] Damaſcen. lib. 2. de fide orthodoxa cap. 29.

[h] Sapient. 14.

[i] Ad Rom. 9.

[k] Auguſt. lib. 2. contra Parmen. cap. 13.

bræos adductus huic veritati quicquam officit, cùm enim ait Apoſtolus, [a] *nec quiſquam ſibi ſumit honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron:* ſenſus eſt neminem Pontificium ſibi honorem ſuo arbitrio, ſuoque iure ſibi vendicare poſſe, ſed eum legitimum eſſe Pontificem, qui vocatur à Deo tanquam Aaron, quem nempe, eiuſque poſteritatem Deus in Sacerdotium elegerat, ideoque, qui extra Aaronis familiam Sacerdotij munus attentabat, is à Deo reiiciebatur, eo modo quo qui iam extra hierarchiam à Deo diuinitus inſtitutam ſibi Sacerdotale vendicat officium, ſeu qui ſe Sacerdotalibus muniis ingerit, non vocatus ab Epiſcopo (quem proinde Dionyſius, [b] *ἐκφαντορικὸν τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, interpretem diuinæ electionis*, appellat) ſpurius eſt, & adulterinus Sacerdos, vtpote cùm diuina vocatio, quæ legitimum conſtituit Sacerdotem, nullis certioribus argumentis conſtet, quàm electione Eccleſiaſtica, & Epiſcopali conſecratione, quamuis ſit alia diuina vocatio, quæ laudabilem, vtilémque Eccleſiæ efficit Sacerdotem: quæ quidem ex operibus præſertim comprobatur, non ex ordinariâ vocatione, vel miſſione, nec ex vllis antecedentibus, aut concomitantibus ordinationem ſignis certò coniici poteſt: cùm, vt notat [c] Bernardus, *& Saül conſtitutus à Domino, & Iudas non ab alio electus in Apoſtolum memoretur, quorum tamen vterque à Deo reprobatus eſt. Nonne ego vos duodecim elegi,* inquit [d] Chriſtus, *& vnus ex vobis diabolus eſt?* taliſque diuina vocatio non eſt Aaronica, cùm plures ex familia Aaron Sacerdotio abuſi fuerint, nec Aaron ipſe Sacerdotij ſemper vigorem retinuerit, dum populum vel ad idololatriam impulit, vel ſaltem volenti conſenſit. Locus verò eiuſdem Apoſtoli priori ad Timotheum ſatis ſuperiùs explicatus eſt, ex eóque oſtenſum, prophetiam non poni ab Apoſtolo tanquam cauſam inſtrumentalem gratiæ Timotheo collatæ, ſed vt motiuam: præterquam quod enim aliqui Patres, vt [e] Theophylactus, [f] Chryſoſtomus, [g] Ambroſius, [h] Hieronymus, & alij, quorum ſententiam ſuprà allatam expoſuimus, prophetiæ nomine doctrinam intelligunt, quàm διὰ τῆς προφητείας interpretantur, id eſt, εἰς προφητείαν ad prophetiam, ſeu ad doctrinam, & Scripturæ interpretationem, ſeu etiam gratiam doctrinæ, & prophetiæ, quomodo legit [i] Hieronymus epiſtola ad Euagrium: alij verò, præcedentes prophetias intelligunt, iuxta quas ordinatus fuerat Timotheus, [k] id teſtante eodem Apoſtolo, huncque locum ita interpretantibus, & aliis paſſim: adeout διὰ τῆς προφητείας idem ſit, ac κατὰ τὴν προφητείαν, quam nos interpretationem ſectamur, vt maximè conſentaneam: nullus item Patrum hæc verba ita interpretatus eſt, quaſi diuina reuelatio, aut vocatio ea eſſet, quæ gratiam ordinato conferret: ideóque interpretatio iſta explodenda eſt, nec ex eâ ſolidum vllum argumentum elici poteſt.

XXI. Neque etiam quidquam ponderis habent Patrum adducta teſtimonia, nam eſto Patres optimè gratiam ordinationis in Deum refundant, vt principalem eius cauſam, & auctorem, iuxtà illud Pſaltis, [l] *gratiam & gloriam dabit Dominus:* non tamen humano miniſterio, ſenſibilibuſque ordinationis ſignis, tanquam inſtrumentis, vim denegant: ſicut licet ſæpè apud eoſdem Patres legamus, Deum eſſe qui baptizat, non tamen humani miniſterij neceſſitatem tollunt, aut inſtrumentalem ei virtutem adimunt. Iidem quoque Patres, [m] dum aliquos docent ab hominibus, alios à Deo ordinatos, voluntatis diuinæ conſequentis rationem habent, iuxta quam aliqui non ſunt à Deo ordinati, vt diximus: item [n] dum aliquos à Deo conſtitutos docent, non per hominem, vt Moyſem, aliquos à Deo, vt Ieſum Naue, per hominem, aliquos per hominem tantum, vt plurimos fauore vulgi conſtitutos, aliquos à ſe, vt Pſeudoprophetas: omnes modos recenſent, quibus paſtores creari poſſunt; nec Eccleſiæ præſentia tantum tempora denotant, quibus nulli à Deo non per hominem conſtituuntur, & deſignantur Eccleſiarum rectores: cùm olim à Deo non per hominem Apoſtoli conſtituti eſſent, quam ſibi prærogatiuam attribuit Paulus, cùm ſe [o] *non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum & Deum Patrem Apoſtolum vocauit:* quam eandem cæteri Apoſtoli à Chriſto electi, & deſignati ſibi vendicare potuerunt: qui autem per hominem ordinati tantum dicuntur,

[a] Ad Hebr. 5.
[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. parte 3.
[c] Bernard. declamat. ecce nos reliquimus.
[d] Ioann. 6.
[e] Theophylact. in cap. 4. prioris ad Timoth.
[f] Chryſoſt. homil. 14. in cap. citat.
[g] Ambroſ. in cap. cit.
[h] Hieronym. ibidem.
[i] Hieronym. epiſt. 85. ad Euagrium.
[k] 1. ad Tim. 1.
[l] Pſalm. 3.
[m] Lege Aug. libris contra Donatiſtas paſſim.
[n] Auctor dialog. quæſt. 65. q. 64 tomo 4. Auguſt.
[o] Ad Galat. 1.

Digitized by Google

A dicuntur, ij veri ſunt Sacerdotes, nec pſeudoprophetis adnumerantur: quam paucos enim haberemus veros Sacerdotes, ſi quicumque fauore vel gratia electi ſunt, verè Sacerdotes non eſſent? ij autem ſolùm in pſeudoprophetarum ſeu falſorum Sacerdotum ordinem referuntur, qui ex ſe ſolùm ordinantur, non à Deo, neque per hominem, vt ſunt Nouatores noſtri, qui extra Eccleſiam ſine legitimâ auctoritate ac deſignatione Sacerdotium ſibi temerè vſurparunt: neque verò à diuinâ ſolâ electione, abſque humano miniſterio, vel Florus [a] ipſe citatus Sacerdotij poteſtatem petendam dixit: ſed ex toto contextu, & ſerie orationis id tantùm prædictus auctor voluiſſe conuincitur, poteſtatem merè humanam, Regum nempe, ac Principum ad validitatem ordinationis nihil conferre: ideóque in ordinationibus, principis conſenſum *valuiſſe vtique ad cumulum fraternitatis, propter pacem, & concordiam mundanæ poteſtatis, non tamen ad complendam veritatem, vel auctoritatem ſacræ ordinationis, quæ nequaquam regio potentatu, ſed ſolo Dei nutu, & Eccleſiæ fidei conſenſu cuique conferri poteſt*; vt ibidem docet idem

[a] Florus ſuprà citatus.

B Florus, qui proinde non Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſticæ poteſtatis miniſterium, ſed ciuilis & mundanæ, ab ordinatione tanquam neceſſarium excludit: quod etiam clariùs oſtendit, dum ibidem ait ſemper *fuiſſe integram, & ratam ordinationem, quam ſancta Eccleſia iuxtà traditionem Apoſtolicam, & Religioſæ obſeruationis formam celebrauit*: quid eſt enim ordinatio iuxta Religioſæ obſeruationis formam, niſi Catholico ritu celebrata, cum externis ſignis, ac viſibilibus Symbolis, non ordinatio à ſola diuinâ voluntate dependens?

XXI. Denique nec argumentum noſtrum ex Patribus deſumptum tantillum labefactant, quæ ab aduerſariis ad eorum ſolutionem, veriùs ad effugium, proferuntur: primùm enim quod aiunt auctorem de operibus Cardinalibus cenſuiſſe naturâ ſua conſecrationẽ Sacerdotis non reiterari, ſicut quamlibet aliam conſecrationem, non ſoluit argumentũ, quod ex eo auctore deduci poteſt: verba enim eius auctoris ſunt hæc, [b] *docetur ergo quæ ſit Baptiſmi, & aliorum Sacramen-*

C *rum ſtabilitas, &c. nam Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ prohibent regulæ: & ſemel ſanctificatus nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere: nemo ſacros ordines ſemel datos iterum renouat, nemo ſacro oleo lita iterum linit aut conſecrat: nemo impoſitioni manuum, vel miniſterio derogat Sacerdotum*, ex quibus verbis & ſtabilitas ſacræ ordinationis deducitur, quæ Baptiſmi ſtabilitati comparatur; quæ quidem ad Sacramenti ordinationis probationem non minimi eſt ponderis; & teſtimonium auctoris pro exemplo Sacramenti firmi, & ſtabilis ſacram ordinationem proferentis adfertur; cui non obſtat, quod conſecratio rerum, quæ oleo liniuntur, vt ſunt Eccleſiæ, vel Altaria, nonnunquam eorum accedente profanatione repetatur: præterquam quod enim tempore Cypriani, vel eius, quicumque ille ſit auctor huius tractatus (quem ætate Cornelij, & Cypriani ſcripſiſſe oſtendit [c] Pamelius) nec Eccleſias, nec Altaria probabile ſit, vllo crimine ità pollui potuiſſe, vt iterum conſecratione indigere exiſtimarentur: ſed hanc demum legem (quamuis Hygino à quibuſdam tribuatur, quod incertum eſt) extinctâ

[b] Auctor de operibus Cardin. ſermone de ablutione pedum.

[c] Pamelius argumento tract. citat. de operib. Card.

D perſecutione ab Eccleſiâ de nouo ſtatutam fuiſſe: reſponderi prætereà poteſt, [d] nullo crimine cuiuſquam Eccleſias ita exſecrari, vt conſecrari iterum debeant, ſed tantum ita pollui, vt reconciliari iubeantur: ſic manente charactere Sacerdotali, neminem quantumuis peſſimum adeò execrabilem effici, vt iterum ordinari debeat, ſed ſolum requiri, vt per pœnitentiam criminum ſuorum fœditatem aboleat, & diuinæ gratiæ Sacerdotali ordinationi debitæ motus penè ſepultos exſuſcitet. Deinde nemo dixerit auctorem iſtum, qui Baptiſmi, & aliorum Sacramentorum ſtabilitatem probare voluerit, ſolius Baptiſmi ex Sacramentis meminiſſe: proindeq; ex huius auctoris verbis deducitur mentem ipſius fuiſſe ordinationem Sacramentum eſſe, quam nempe in exemplum Sacramenti adduxerit, & quamuis conſecrationem rerum inanimatarum ob ſimilitudinem, quamdam quam cum ordinatione & conſecratione Eccleſiæ miniſtrorum habet, eodem filo eidem adnexuerit: conſtat tamen nunquam ei in mentem veniſſe, quod ordinatio Sacerdotalis Sacerdotum criminibus, quibus ipſorum anima polluitur, ac contaminatur, depereat, ad quam proinde

[d] Vide cap. propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. vel altaris, & cap. aqua, & cap. fin. eodem tit. item cap. ſignificaſti, de homicidio.

pollutionem eluendam iteratione ordinationis opus ſit, tum quod ſi hæc ipſius A
animo ſententia inſediſſet nequaquam ſtabilem ordinationem & minimè iterandam dixiſſet, quam maximè enim inconſtans eſſet ordinatio, quæ ab ambulatoriâ hominis voluntate dependeret, quâ nihil incertius, aut inconſtantius eſſe poteſt: quàm ſæpè ordinatio repeti deberet, ſi quoties Sacerdos peccat, toties ordinatio depereat, totieſque repetenda ſit? tum quod quis credat ſancto Cypriano, aut alicui probato auctori, Valdenſium & VViclephiſtarum ſtultiſſimum errorem placuiſſe quo peccato mortali Sacerdotalis poteſtas adimi dicitur, quem Scriptura ſacra, & humana etiam ratio apertiſſimè refellit, vt ſuo loco probabimus?

XXIII. Auguſtinum nequaquam nobis eripiunt, cuius clariſſima exſtant pro ordinatione in Sacramentorum claſſem referenda teſtimonia, neque deſtructio Sacramenti propriè vel impropriè dicti, citato Auguſtini teſtimonio applicari poteſt: cùm enim ita argumentetur Auguſtinus, vt ex eo quod Baptiſmus non deperdatur per receſſum ab Eccleſia, ordinationem quoque inferat non B
deperdi, quia vtrumque Sacramentum eſt permanens, quod effectum habet permanentem: ſi Auguſtinus cenſuiſſet ordinem non eſſe propriè Sacramentum, æquè ac Baptiſmum, nulla eius eſſet ratiocinatio, facilèque reſpondere potuiſſent Donatiſtæ, cur per receſſum ab Eccleſia amittatur ordo, non Baptiſmus, rationem eſſe, quod ordo propriè Sacramentum non ſit, quod characterem imprimat, ſicut Baptiſmus; itaque vt bona ſit ratiocinatio Auguſtini debet ſupponere ordinem propriè eſſe Sacramentum. Falſum eſt autem Auguſtinum duo tantum Sacramenta admiſiſſe, Baptiſmum & Euchariſtiam: verum eſt ea ſolum in exemplum protuliſſe, ſed non ea ſola Sacramenta agnouiſſe: ſufficit verba Auguſtini, quæ nobis obiiciuntur legere, vt veritas bonitaſque ſolutionis appareat: ſic ergo Auguſtinus, [a] *vnde Sacramentis numero pauciſſimis, obſeruatione facillimis, ſignificatione præſtantiſſimis ſocietatem noui populi colligant: ſicuti eſt Baptiſmus Trinitatis nomine conſecratus, communicatio corporis & ſanguinis ipſius, &* C
ſi quid aliud in ſcripturis canonicis commendatur: an hoc eſt duo tantùm Sacramenta ſtatuere, an non potius aliqua alia indicare?

[a] Aug. epiſt. 118. ad Ianuarium.

XXIV. Anaſtaſium quoque ſecundum Catholicis partibus non fauere minimè oſtendunt: audiatur Anaſtaſius, qui cùm plurima pro ordinationis ſtabilitate proferat, tum maximè hæc habet Catholicæ veritati confirmandæ maximè opportuna, [b] *nullum de iis quos vel baptizauit Acacius, vel quos Sacerdotes, ſiue Leuitas ſecundùm canones ordinauit, vlla eos ex nomine Acacij portio læſionis attingit, quo forſitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur?* quid ad hæc ſoluenda faciunt, quod Acacius non fuerit hæreticus, non propriè ſchiſmaticus, quod ordinationes ab eis factæ ratæ fuerint? hæc omnia vim argumenti ex eo teſtimonio deducti non eneruant: cùm enim, & Sacramentum ibi Anaſtaſius ordinationem vocet, & gratiam ab eâ tradi aſſeueret, & eius firmitatem ibidem cum Sacramento Baptiſmi comparet, propriè dictum vtique Sacramentum gratiæ, ac characteris productiuum, ſacram ordinationem eſſe Anaſtaſius cen- D
ſet; hoc autem tantum contra aduerſarios pro Catholicis vrgemus. Gregorius ſimiliter dum ſacram ordinationem Sacramentum vocat, quod interiorem virtutem, id eſt gratiam largiatur, non potuit eam expreſſiùs propriè dictum Sacramentum oſtendere, quàm & nomen Sacramenti, & effectum propriè dicti Sacramenti ei tribuendo. Quod tandem reſpondent gratiam ordinationi Patres attribuiſſe, non vi alicuius ſigni exterioris, cui ſit alligata, ſed vi diuinæ vocationis, ſatis ſuperius refutata à nobis hæc ſolutio, cui proinde refellendæ non eſt opus diutius immorari.

[b] Anaſtaſ. 2. epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. cap. 7.

§. III.

Hæreticorum obiectiones refelluntur.

XXV. Aſſerta itaque catholicâ ſententiâ, præcluſiſque aduerſariorum effugiis, quibus vim noſtrorum argumentorum imminuere ſatagebant, eorum obiectione

A obiectiones refellendæ ſunt, maximè eæ, quas proponit Antonius [a] de Dominis. Prima eſt, qui a Sacramentum quod agit ex opere operato, non pendet ab initiandorum doctrinâ, probitate, ac meritis, at verò ſacra ordinatio ab iis pendet. Altera, quia ſoli Deo ordinatio reſeruatur non homini, non humano miniſterio, non ſenſibilibus ſignis peragitur. Tertia, quia ordinis inſtitutio nos latet, nec in Scripturis ſacris reperitur. Quarta, quia ſententia affirmans ordinationem eſſe Sacramentum varias patitur difficultates circà materiam, formam, & effectum ordinationis. Verùm hæ omnes obiectiones infirmæ ſunt, & imbecillæ: prima enim falſitatem, & errorem grauiſſimum continet, dum ſacræ ordinationis valorem, atque firmitatem pendere putat à meritis, vita, aut doctrina ordinandi, quem errorem ſuo loco refellemus, & contraria argumenta diſſoluemus. Altera ex prædictis ſatis refutata eſt, vbi ſignis viſibilibus ordinationem, eiuſque effectum alligata eſſe docuimus, & adductis in contrarium auctoritatibus reſpondimus. Tertia quoque ex prædictis re-
B futatur, quippe cùm Scripturæ ſacræ loca adduxerimus, quibus ordinationis Sacramentum colligitur, & effectus indicatur; neque opus eſt, vt quandonam, & quomodo Chriſtus ipſum inſtituerit, nobis Scriptura ſacra apertè demonſtret, cùm nec Baptiſmi v. gr. inſtitutionem in Scripturâ ſacrâ habeamus, cuius tantum conferendi mandatum, & collati exempla quædam in ipſâ legimus. Quarta omnino friuola eſt, & ridicula: abſurdum enim eſt in rebus fidei, quæ captum mentis noſtræ excedunt, ſuntque intellectu difficiles, aut hæſitare, aut incredulum eſſe, vel proteruum negatorem, propter difficultates, quæ in eis explicandis occurrunt: cùm nec ab inquiſitione & aſſertione veritatis naturalis difficultates occurrentes remorari nos debeant: præſertim cùm falſa ſæpè ſint probabiliora veris; & ea quæ veriora ſunt, dum noſtro concipiendi modo non adeò conſentiunt, varias nobis difficultates pariant.

XXVI. Vnica obiectio ſupereſt, in quâ tantillum remorari debeamus, quia
C nempe ex quibuſdam exemplis & Doctorum Catholicorũ dictis videtur concludi ſacram ordinationem non eſſe ſenſibilibus quibuſdam ſignis alligatam, ſed tanquam officij cuiuſdam executionem ſuperiorum Eccleſiaſticorum voluntati, verboque attribui: Primò enim narrat [b] Gregorius Nyſſenus Thaumaturgum tridui itinere diſſitum à Phædimo Amaſæenſium Antiſtite, Neocæſarienſem Epiſcopum fuiſſe conſecratum. Refert quoque [c] Metaphraſtes Danielem Stylitam abſentem quodammodo Preſbyterum à Gennadio Patriarcha Conſtantinopolitano conſecratum, recitante Archidiacono preces, populo acclamante, Deoque ipſi manus per Epiſcopum imponente. Secundò, de iis qui Simoniacè ordinati in priſtinum gradum reſtituerentur, ſic inquit [d] Petrus Damiani, *illi etiam ipſi, quibus miniſtrandi licentia redditur, non ex malè mercatâ veteri ordinatione ad amiſſum reparantur officium: ſed ex illâ potius Apoſtolorum principis efficaciſſimâ auctoritate, qua in B. Apollinarem repentè vſus eſt, dicens, ſurge inquit, accipe Spiritum ſanctum, ſimulque Pontificatum.* Ex iis enim verbis infertur & Simo-
D niacè ordinatos, qui priſtino gradui redderentur, poteſtatem ſuam nactos fuiſſe non ab ordinatione olim receptâ, ſed à voluntate, & verbo Summi Pontificis, eos à vinculis, quibus alligabantur, abſoluentis: & Petrum ſolo verbo Sanctum Apollinarem Rauennatium Epiſcopum conſtituiſſe abſque vllo alio ritu, & ceremoniâ. Tertiò, quia ex Catholicis [e] Gygas cum Doctoribus ab ipſo citatis, necnon [f] Rebuffus docent Summum Pontificem ſolo verbo poſſe facere Sacerdotem, & Epiſcopum, ſi dicat alicui duntaxat, eſto Sacerdos, eſto Epiſcopus.

XXVII. Reſpondemus iuxta ea quæ iam toties inculcauimus, falſum eſſe quod ſacra ordinatio vllis ſignis ſenſibilibus alligata ſit: nec ea quibus id adſtruitur, maximi eſſe momenti. Primò enim quod de ſancto Thaumaturgo abſente creato refertur, extraordinarium eſt, & præter legem communem (in qua tamen Deus diſpenſare poteſt) diuino impulſu hoc factum narratur; neque tamen habitam veram fuiſſe hanc ordinationem, ſed potius ſanctam precationem, quæ Thaumaturgum flectere potuit, & inducere ad Epiſcopa-

[a] Antonius de Dominis lib. 2. de Rep. cap. 4.

[b] Nyſſ. in vita Thaumaturg.

[c] Metaphraſtes in vita Danielis Stylitæ apud Surium tom. vlt. 11. Decemb. Lipomanum eodem die, & in appendice vitar. Patrum Orientis auctore Benedicto Gonono.

[d] Petrus Damiani opuſc. 5. quod inſcribitur act. Mediolan. de priuileg. Roman. Eccleſiæ propè finem.

[e] Gygas cum Doctorib. ab eo citatis q. 8. de præſ. num. 3.

[f] Rebuffus de beneſ. inl.

tum ſuſcipiendum, eumque fugientem retinere, non ſpiritali poteſtate con- A
ſignare, ex eo patet, quod ab eodem [a] Nyſſeno, qui hæc refert, non adhibitam conſtet, à Phædimo manus impoſitionẽ, ſeu eleuationem, ſed ſermonem, allocutorium, quo Deo cõſecraretur ac deuoueretur Thaumaturgus, ideoque nonniſi *πάντων μετὰ ταῦτα τῶν νομίμων ἐπ' αὐτῷ πληρωθέντων*, *omnibus poſt hæc quæ fieri ſolent legitimis ſeu ſolemnibus in eo peractis*, ſacrum Pontificatus miniſterium aggreſſus ſit. Singulare quoque, nec in exemplum trahendum, quod Daniel Stylita ordinatus fuerit ab Epiſcopo Conſtantinopolitano Gennadio, quamuis ſe apud eum non ſtetiſſet, non ad eius pedes procumberet, non eum tangeret: quod quidem inſpiratione diuina factum eſſe oportuit vt rectè factum defendi poſſit; In iis autem quæ ex priuatâ illa inſpiratione diuinâ fiunt, quamuis lex vniuerſalis violetur, nullum tamen ei præiudicium infertur: præter legem hæc fiunt, non contrà legem, quæ actus tantum ordinarios in quibus Deus minimè diſpenſarit, obligatione ſuâ concludit. Singularium autem iſtorum caſuum aliqua in Apoſtolis exempla plures admittunt, vt quod B
in nomine Chriſti, non perſonarum diuinarum omnium baptizarent, quod ſolâ manus impoſitione Confirmationis Sacramentũ impertirentur; & cætera eiuſmodi facerent quæ ad conſequentiã trahenda non ſunt, nec ex eo Sacramentorum diuina inſtitutio, vel ratio peruertenda. Secundò aliter omnino intelligendus eſt Petrus Damiani, quàm aduerſarij exiſtiment, loquitur ille de executionis ordinis, deque miniſterij & officij reſtitutione, non poteſtatis ordinis; qui enim per Simoniam ordinantur, iis Eccleſiaſticum officium interdicitur, locus ac dignitas adimitur, poteſtas ordinis non aufertur, aut denegatur: quod autem poſteà recipiant ſuum locum, ad honores ordinis admittantur, liberamque ſui ordinis exercendi poteſtatem ſortiantur, id vtique conſequuntur, non intuitu ordinis per ſimoniam ſuſcepti, qui pœnam prouocat, non veniam mereri debet: ſed id benignitati & auctoritati potius ſuperioris abſoluentis reum, ipſique indulgentis concedendum eſt; quæ C
quidem abſolutio ſolo verbo peragitur, nec exterioribus indiget ceremoniis, & hoc eſt quod ibi vult Petrus Damiani, qui Pontificis Romani auctoritatem in abſoluendo, prudentiam, & benignitatem, hoc opuſculo ſeu epiſtola ad Hildebrandum, prout malueris appellare, ex profeſſo commendat. Tertiò, Doctorum citatorum qui Theologiæ ignari fuerunt & hallucinati dici poſſunt, in re Theologica, exigua habetur ratio, quamuis nec id velle credendi ſunt, quod in obiectione eis affingitur, ſed id tantùm quod Catholicæ conſonat veritati, putà Epiſcopos ſolo Pontificis dicto iuriſdictionem aſſequi, & dignitatem Epiſcopalem nanciſci, non ordinem, neque ſpiritalem functionum Epiſcopalium obeundarum poteſtatem.

[a] Nyſſenus ſuprà.

ARTICVLVS II. D

An omnibus ordinibus conueniat eſſe Sacramentum.

§. I.

Presbyteratum eſſe Sacramentum.

I. DE Presbyteratu res certa eſt, ipſum nempe verè ac propriè dictum eſſe Sacramentum; quæ enim ſuperiùs prolata ſunt, ea Presbyteratus ordinem Sacramentum eſſe oſtendunt. De quo videlicet præcipuè Florentinum, & Tridentinum loqui videntur; Florentinum quidem, [b] quod Epiſcoporum mentionem expreſſam nullam faciat, ſed Sacerdotum ſolùm, Diaconorum ac Subdiaconorum: Tridentinum [c] vero, quod de Sacerdotio præſertim diſſerat, ad quod reliquos ordines tanquam gradus miniſtrantium referri

[b] Florent. in decreto vnionis.
[c] Trident. ſeſſ. 23. cap. 2. & c. 2.

A ferri affirmat: nam Sacerdotij nomine comprehenditur Preſbyteratus; quem præſertim ſignificari à Tridentino inſuper patet, tùm quod præcipua cõtrouerſia inter Catholicos & Hæreticos à Tridentino damnatos erat de Preſbyteratu, tùm quod capite ſecundo ſeſſionis vigeſimæ tertiæ, quæ doctrinam de ſacra ordinatione tradit, nullum nominatim verbum faciat de Epiſcopis, quamuis reliqui ordines ibi enumerentur: tùm quod Tridentinum definiat per ſacram ordinationem gratiam, ſeu Spiritum ſanctum dari, ob quod Epiſcopi ordinantes rectè dicunt, [a] *accipe Spiritum ſanctum*: quæ verba cùm in ordinatione Preſbyteri proferantur, non minus quàm in ordinatione Epiſcopi; patet ex decreto Tridentini gratiam in eâ conferri, proindeque eam verum eſſe Sacramentum. Scripturæ quoque ſacræ & Patrum teſtimonia ſuperiùs adducta de Preſbyteratus ordinatione præſertim loquuntur, dum de ordinationis Sacramento verba faciunt; vt examinanti patebit. Itaque indubitatum eſſe debet apud Catholicos Preſbyteratus ordinem verè Sacramentum eſſe dicendum.

[a] Idem ſeſſ. 23. can. 4.

B Quæſtio itaque hoc loco tantùm moueri poteſt, de Epiſcopatu, Diaconatu, Subdiaconatu, & minoribus ordinibus, de quibus proinde ſigillatim hîc dicendum eſt.

§. II.

Epiſcopatum eſſe Sacramentum.

II. Quod ſpectat ad Epiſcopatum [b] Albertus magnus, Alenſis, [c] SS. Thomas, [d] Bonauentura, [e] Richardus, [f] Dominicus Soto, & alij Catholici Doctores negant Epiſcopatum propriè dictum eſſe Sacramentum; contrà vero [g] Altiſſiodorenſis, [h] Ioannes Maior, [i] Durandus, [k] Paludanus, Canoniſtæ, & recentiores Theologi pene omnes Epiſcopatum Sacramentum eſſe affirmant. Hanc autem affirmantem ſententiam Bellarminus [l] certiſſimam, Petrus Soto [m] certâ fide tenendam cenſent, Michael [n] de Medina contra-C riam huic ſententiæ, eſſe periculoſam. Vaſques [o] ſimiliter quod huic ſententiæ contrarium ſit, ſine graui nota non poſſe teneri arbitrantur. Ego ita cenſeo certiſſimam habendam eſſe affirmantem iſtam ſententiam, nec antiquos auctores, qui pro contrariâ ſententiâ citantur, mihi videri omninò ei repugnaſſe: ſed id forte tantùm defendiſſe, Epiſcopatum nempe non eſſe diſtinctum ordinem diuerſumque Sacramentum à Preſbyteratu; quia tamen eorum auctoritas à recentioribus prætendi poteſt, nollem contrariam opinionem hæreſis aut erroris notâ afficere, quamuis mihi falſa, & allatis ſuperiori capite probationibus contraria videatur. Primo enim Tridentinum [p] Concilium mihi omninò videtur nomine ordinationis ſacræ, quam Sacramentum eſſe definit, Epiſcopatum comprehendiſſe: tùm quia Catholicam ſententiam probat ex locis epiſtolæ primæ, & ſecundæ ad Timotheum citatis, quæ de Epiſcopali ordinatione Timothei præcipuè intelligenda ſunt; tum quia anathemate eum ferit, [q] *qui dixerit per ſacram ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde fru-*D *ſtra dicere Epiſcopos, accipite Spiritum ſanctum*: ea porrò verba ſicut in Preſbyterali, ita in Epiſcopali ordinatione proferuntur; quæ proinde ex mente Tridentini, vt vera ſint, debet per ordinationem Epiſcopalem Spiritus ſanctus conferri, id eſt gratia: proindeque debet illa ordinatio, quæ gratiæ conferendæ inſtrumentum eſt propriè dictum eſſe Sacramentum. Secundò prædicta [t] ad Timotheum verba, quæ ſupra protulimus, quibus ordinationem gratiam conferre probauimus, de ordinatione Epiſcopali præſertim intelliguntur à Patribus, puta de ordinatione Timothei à Paulo in Epiſcopum. Tertiò, quia Patres etiam plurimi, quos produximus, de ordinatione præſertim Epiſcopali diſſerunt, vt ex eorum lectione videre erit, maximè verò cum adnotatu dignum ſit, apud eos Sacerdotis nomine ſæpe ſæpius ſolos Epiſcopos, non inferiores Preſbyteros ſignificari: vnde Ambroſius librum de dignitate Sacerdotali, Chryſoſtomus de Sacerdotio aliquos libros inſcripſit: quibus tamen libris vterque de ſolis Epiſcopis ex profeſſo diſſerunt.

[b] Albertus.
[c] Alenſis.
[d] D. Thomas.
[e] D. Bonauẽt.
[f] Richard.
[g] Dominicus Soto in 4. diſt. 24.
[h] Altiſſiod.
[i] Maior.
[k] Durandus.
[l] Paludanus in 4. diſt. 24.
[m] Canoniſtæ in cã. Cleros. diſt. 21. & cõperlectis diſt. 25.
[n] Bellarminus lib. de ordine. cap. 5.
[o] Petrus Soto lect. 4. de ſacram. ordinis.
[p] Medina lib. 1. de ſacrorũ homin. continentia c. 15.
[q] Vaſques in tertiam partẽ diſp. 240. c. 4. & alij.
[r] Tridẽt. ſeſſ. 23. cap. 3.
[s] Idem c. 4.
[t] 1. ad Timot. 4. & 2. ad Timoth. 1.

III. Probatur etiam rationibus, primò quia Epiſcopi iure diuino Superiores

ſunt Epiſcopis, non ſolâ iuriſdictionis auctoritate, verum etiam ordinis poteſtate: qua certe ſuperiores non eſſent, niſi ordinatio ipſorum à diuinâ inſtitutione penderet: proindeque eorum ordinatio Sacramentum eſſet: ſed eo tantummodò dicerentur ſuperiores Preſbyteris, quo Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi Epiſcopis: itémque ſi Epiſcopatus ordinatio Sacramentum non eſt, id totum quo Epiſcopi ſunt Preſbyteris ab Eccleſiæ auctoritate pendebit, & in alios transferri poterit, & aliis quam per ordinationem viis communicari, adeo vt nihil relinquatur, quo Epiſcopi Preſbyteros ſuperent, ſicque ſuſque deque Eccleſiaſticus ſtatus peruerteretur. Secundò quia per Epiſcopalem ordinationem gratia infunditur, & character aliquis imprimitur: vtrumque autem Sacramento proprium eſt; primū quod gratia infundatur, vt tum ex prædictis, tum etiam ex iis, quæ inferius vbi de effectu ſacræ ordinationis dicemus, conſtabit: quibus addo auctoritatem beati Leonis, qui ſacram Pontificis ordinationem Sacramenti nomine vocat, & ei diuinam gratiam attribuit, [a] *denique*, inquit, *cùm huius diuini Sacerdotij Sacramentum etiam ad humanas peruenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod caro, & ſanguis creauit, eligitur: ſed ceſſante priuilegio Patrum & familiarum ordine prætermiſſo, eos rectores Eccleſia accipit, quos Spiritus ſanctus præparauit, vt in populo adoptionis Dei, cuius vniuerſitas Sacerdotalis atque regalis eſt, non prærogatiua terrenæ originis obtineat functionem, ſed dignatio cœleſtis gratiæ gignat Antiſtitem.* Confirmatur, nam Chriſtus ordini ſacro gratiam adnexuit, tum vt dignè ordinatus Sacramenta ipſi commiſſa adminiſtraret, tum vt in Eccleſiaſtico regimine occurrentes difficultates faciliùs ſuperaret; quare cum Epiſcopo aliqua Sacramenta adminiſtranda, conferendáque tradantur, quæ Preſbyteris inferioribus denegata ſunt, Confirmationis nempe & ordinationis; opus eſt vt in ordinatione gratiam recipiat, quæ ipſos dignos iſtorum Sacramentorum miniſtros efficiat; cùm etiam tota eccleſia Epiſcopis præſertim innitatur, qui controuerſiarum fidei definiendarum ſunt iudices: cùm Eccleſiaſticum regimen apud ipſos præſertim reſideat, variaſque in eo moleſtias ac difficultates quotidie patiantur: nè defuiſſe dicatur Deus in neceſſariis, conſentaneum videtur vt in ordinatione ſuâ eam recipiant gratiam, quæ difficultates iſtas vincat, labores ſubleuet, ac moleſtias leniat. Alterum autem ex eo etiam apertè demonſtratur: nulla enim res characterem magis arguit, quàm collatio poteſtatis ſpiritualis, ſi ea ſit indelebilis: nam character vel poteſtas ſpiritualis eſt animæ indelebiliter affixa vel ſignum poteſtatis ſpiritualis, notaque diuini pacti de concurrendo cum hominibus ad aliquas actiones ſpiritales vel efficiendas, vel recipiendas, ſi non ſimpliciter & abſolutè, ſaltem conſentaneè ordini à Chriſto ſtatuto; at vero in ordinatione Epiſcopali confertur noua poteſtas reſpectu duorum Sacramentorum conferendorum, Confirmationis & Ordinis, quæ data non eſt Preſbyteris, ſed ſolis Epiſcopis: itaque characterem in Epiſcopali ordinatione conferri neceſſum eſt.

IV. Nec iuuat reſpondere non produci nouum characterem in Epiſcopali ordinatione, ſed fieri tantum extenſionem characteris Preſbyteralis: nam quicquid ſit ea de re, valet ſemper noſtrum argumentum: quippe cùm neque character nouus imprimi, neque extenſio noui characteris ſine Sacramento fieri poſſit: eadem enim in charactere reipſa extendendo requiritur efficacia, quæ in nouo producendo: eadem in vtrauis requiritur diuina inſtitutio: non autem reperitur Deus vlli rei niſi Sacramento vim illam contuliſſe conſignandi animum ſpirituali aliquâ notâ, vel eam quæ impreſſa fuerit amplificandi, itaut diuini fœderis illa nota ſemper remaneat, Deumq; quodammodo deuinciat ad concurrendum infallibiliter ad aliquas actiones ſpiritales, ad quas aliàs non concurreret; quomodo credimus Epiſcopalem characterē ſeu nouus ſit, ſeu Preſbyteralis ampliatio, Deū quodāmodo adſtringere, ſeu potius ſignum eſſe pacti diuini, quo ipſe ſe obligauit ad concurrendum cum ipſo conſecrato ad Sacramenta Confirmationis & Ordinis conficienda, ad quos effectus cum alio quouis, ex ordinariâ lege, minimè concurrit. Quod ſi quæras

[a] S. Leo ferm. 1. in die anniuerſario aſſumpt. eius ad Pontific.

A B C D

A quæras, quinam ex iis duobus characterem Epiſcopalem interpretandi modis nobis magis arrideat: an ipſum nouum, & diſtinctum characterem à Presbyterali dici placeat, an verò tantum extenſionem Presbyteralis. Reſpondemus vtrumque ex noſtrâ ſententiâ dici poſſe: nouũ quidem characterem dicere poſſumus Epiſcopalem, quia eſt ſignũ nouæ poteſtatis collatæ: extenſio verò Presbyteralis ordinis dici poteſt, quia nempe & characterem Presbyteralem ſupponit, & ipſum quodammodo afficit, atque eleuat, ab eoque conſequitur: ratio enim characteris Presbyteralis eſt, vt poteſtatem tam conſecrandi corporis ac ſanguinis Chriſti ſignificet, quàm abſoluendi à peccatis: Epiſcopalis autem characteris, vt extendat hanc poteſtatem, denotétque poteſtatem iſta efficiendi ſummam eſſe, & in ſummo Sacerdote (modo à nobis ſuperiùs explicato) quo pacto ab eâ poteſtate conferendorum Sacramenti Confirmationis, & Ordinis poteſtas deriuatur.

V. Contrà hanc ſententiam hæc obiici ſolent: primò, quia ſi Epiſcopatus Sa-
B cramentum eſt non erunt tantum Eccleſiæ ſeptem ordines. Secundò, quia hoc ipſo poſito Epiſcopatus imprimet characterem, hic autem vel eſſet ſuperior, vel inferior charactere Presbyterali: non ſuperior, nam poteſtate Chriſti corporis conſecrandi, quæ Presbytero tribuitur, nulla nobilior excogitari poteſt: non inferior, nam Sacramentum nobilius, quale foret Epiſcopatus, nobiliorem deberet habere effectum: cùm ergo nullum characterem imprimere poſſit, nec Sacramentum dici poteſt. Tertiò, quia Sacramentum Ordinis ad ſacram Euchariſtiam referri debet, ad quam Epiſcopatus referri non poteſt, nam ſi ad eam referretur, vel ad eam conficiendam, maiorem Presbyteris conferret auctoritatem, vel ad miniſtrandum in hoc Sacramento ordinaretur; neutrum autem dici poteſt: non primum, quia omnes Presbyteri æqualem, quantum ad conſecrationem corporis Chriſti & ſanguinis ſpectat, habent auctoritatem, à quouis homine independentem; non ſecundum, quia Epiſcopus
C non conſtituitur ad miniſterium, ſed ad Sacerdotium: ſupereſt ergo vt ad ſacram Euchariſtiam minimè referatur, proindéque nec ſit ordinis Sacramentum. Vltimò, quia ordines in Sabbatis Quatuor Temporum conferuntur, Epiſcopi verò nonniſi diebus Dominicis, vel Apoſtolorum feſtis conſecrantur.

VI. Friuola autem ea eſſe argumenta facilè ex appoſitis ſolutionibus conſtabit: primum ſuperiùs ſolutum eſt; alterum ex mox dictis facilè ſoluetur, iuxta quæ nempe dicendum characterem Epiſcopalem, vt à Presbyterali condiſtinguitur (cùm tamen dici poſſet Presbyteralis eleuatus, & ad plures effectus extenſus) inferiorẽ eſſe ſimpliciter Presbyterali, quia nulla poteſtas poteſtati conſecrandi corpus Chriſti æquiparari poteſt: quãuis ſecundùm quid & extenſiuè nobilior ſit, cùm ad plura obiecta extendatur: neque ideò ſimpliciter nobiliorem eſſe debere, quod Epiſcopatus nobilior ſit Presbyteratu, nam nec Epiſcopatus nobilior eſt Presbyteratu, niſi vt adæquatè ſumitur, quo pacto conti-
D net Presbyteratum, non autem vt inadæquatè ſumitur, vt Presbyteratus gradui ſuperadditur. Tertium pari ratione ſolui poteſt, ſi dicamus Epiſcopatum ad ſacram Euchariſtiam conficiendam ordinari: quia nempe eſt ſummorum Sacerdotum, ideóque ſummam dicere poteſtatem corporis Chriſti conſecrandi, quam non habet quiuis Sacerdos, qui licet quantum ad validitatem conſecrationis æqualem dici poſſit habere cum Epiſcopo poteſtatem, quia non magis hic quàm ille materiam appoſitam conſecrare poteſt, nec magis hic quàm ille à validè conſecrando impediri: quippe cùm poteſtas, qua vterque conſecrat phyſica ſit, animæque indelebiliter inhærens, putà character Presbyteralis, in quem proinde nemo poteſtatem habet, quem nemo ab habente auferre poteſt: quantum ad plura alia tamen inæqualem habere dicitur, tum quod Presbyter poteſtatem conſecrandi aliis communicare non poſſit, quam Epiſcopus communicare poteſt per ordinationem: ideóque Epiſcopi poteſtas fœcunda, Presbyteri ſterilis videatur; tum quod Epiſcopi poteſtas ſibi ipſi ſufficiens inſtrumenta operi ſuo neceſſaria, putà Vaſa ſacra, præpara-

re, & conſtituere poſſit, omnem quoque conſentaneum diuino Sacrificiò ritum præſcribere: poteſtas verò Sacerdotis, quoad hæc ſibi minimè ſufficiens ab Epiſcopo ſacrorum Vaſorum conſecrationem, ritumq; Sacrificij celebrandi legitimum petere debeat; tum denique quod Presbyteri poteſtas quoad exercitium, ab Epiſcopi poteſtate dependeat, à quo Presbyteri celebrandi diuini Sacrificij licentiam petere debent, ſine quo, vt aiunt [a] Ignatius, & [b] Clemens Romanus, nec Sacrificium offerre, nec δοχὴν celebrare, nec Miſſas agere poſſunt: cuius auctoritate à diuinorum Sacrificiorum celebratione abſtineri ſeu ſuſpendi queunt; ob quæ totalis poteſtas Epiſcoporum à Patribus ſuperiùs citatis dicitur ſummum Sacerdotium, & ſumma celebrandi Sacrificij ineſſe eis dicitur auctoritas, quæ in Presbyteris nonniſi inferioris gradus ac dignitatis eſſe dicitur: nec credendum eſt iure tantùm humano has Epiſcopalis poteſtatis prærogatiuas eſſe firmatas: nam ordinandi poteſtas certò certius diuino iure conſtat, & quamuis Vaſorum ſacrorum benedicendorum ratio, precum quoque in Sacrificio diuino adhibendarum formulæ, humanâ auctoritate conſtent, diuino tamen iure hæc omnia adhibenda eſſe præſcribũtur, quia ordinatè & decenter Sacrificium iſtud Chriſtus celebrari præcepit; poteſtas autem Epiſcopi in Presbyteros diuino quoque iure ſtabilita eſt, quippe cùm apud Catholicos diuinâ fide certum ſit Epiſcopos Presbyteris diuino iure eſſe ſuperiores.

A (beside the first line of the page) · B (beside "quoque in Sacrificio diuino…")

[a] Ignat. epiſt. ad Smyrnenſes.
[b] Clemens epiſt. 3.

§. III.

Diaconatum eſſe Sacramentum.

VII. Secundò quod ſpectat ad Diaconatum, mihi quoque pro certo iam videtur aſſerendum poſt Tridentini Concilij definitionem, quæ Diaconatum à Deo inſtitutum videtur oſtendiſſe, ipſum Diaconatum propriè dictum eſſe Sacramentum: primò, quia ita docent Scholaſtici omnes, præter [a] Durandum & [d] Caietanum, qui ſolum Sacerdotium, ex omnibus Ordinibus Sacramentum eſſe defendunt: necnon [e] Victoriam, qui id etiam probabile eſſe ſentit, & ſi qui pauci ſunt alij qui id doceant: reliqui affirmantem ſententiam amplectuntur, quorum conſenſus in re quæ à traditione pendet, non minimi ponderis ac momenti cenſendus eſt. Secundò, quia huic ſententiæ maximè fauent [f] Florentinum, & Tridentinum Concilium: tum quòd ordinem abſolutè Sacramentum eſſe pronuntient; at ordo nomen eſt relatiuum, quod dicit reſpectum ſuperiorum ad inferiores, & inferiorum ad ſuperiores: ideóque vt ordo ſimpliciter dicatur Sacramentum, neceſſum videtur, vt non ſolùm ordo Sacerdotum tanquam ſuperiorum, verùm etiam ordo aliquis miniſtrantiũ, tanquam inferiorum ſit verè propriéque dictum Sacramentum: cùm autem Diaconatus ſit potiſſimus ordo miniſtrantium, vel nullus ordo miniſtrorum erit Sacramentum, vel certè Diaconatus erit. Confirmatur, nam Tridentinum [g] cùm definiiſſet ordines in Eccleſiâ præter Sacerdotium admittendos, alios maiores, alios minores: ſtatim [h] ſubdit abſolutè ordinem eſſe Sacramentum: quo modo autem abſolutè id verum erit, niſi aliquis ſaltẽ ordo præter Sacerdotium ſit Sacramentum? ſi quis autem ſit, is erit Diaconatus: tum quod potiſſima ratio ob quam videretur excludendus Diaconatus à numero Sacramentorum, ea prætendi poſſet, quod non ſit ex inſtitutione diuina: hanc autem rationem videtur omnino Tridentina Synodus reprobaſſe, dum eorum ſententiam damnat, qui dixerint, [i] *in Eccleſiâ Catholicâ non eſſe hierarchiam diuinâ ordinatione inſtitutam, quæ conſtet ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris*: itaque ex Tridentinorum Patrum ſententiâ Diaconatus videtur eſſe Sacramentum: tum denique quod eadem Tridentina Synodus, vt ſuperiùs docuimus, abſurdum putet [k] non dari per ordinationem Spiritum ſanctum, quia fruſtrà Epiſcopi dicerent, [l] *accipe Spiritum ſanctum*: at illud abſurdum ſequeretur, ſi per Diaconatum non daretur Spiritus ſanctus, quippe cùm Epiſcopi in ordinatione Diaconi hæc verba proferant,

C (beside "Deo inſtitutum videtur…") · D (beside "Sacramentum, vel certè Diaconatus erit…")

[c] Durandus in 4. diſt. 24. q. 2.
[d] Caietan. opuſc. tom. 1. tract. 11.
[e] Victoria de Sacramentis q. 216.
[f] Florent. in decreto Vnionis.
[g] Trident. ſeſſ. 23. c. 3.
[h] Idem ead. ſeſſ. c. 2.
[i] Ibid. c. 3.
[k] Ibid. cap. 6.
[l] Ibid. c. 4.

Digitized by Google

A ferant,[a] *accipe Spiritum ſanctum ad robur, & reſiſtendum diabolo, & tentationibus eius:* datur ergo ex Tridentino per Diaconatum Spiritus ſanctus, id eſt gratia habitualis, & ſanctificans vi ipſorum verborum, quæ in ordinatione Diaconi proferuntur, id eſt ex opere operato, quod ſolis Sacramentis proprium eſt: vbi obiter nota non conſentaneè videri loqui Durandum,[b] qui non audet diffiteri quòd Diaconatus gratiam producat, quamuis ex eo ipſum Sacramentum eſſe minimè ſequi contendat.

VIII. Deinde omnia argumenta, quibus aliquid Sacramentum eſſe colligi poteſt, ea omnia pro Diaconatu proferri poſſunt: nam non deeſt in Diaconatu externum, ac viſibile ſymbolum; non gratia, quæ externo iſti ſymbolo adnexa ſit; non character, qui licet non omnium Sacramentorum ſit effectus, à nullo tamen niſi Sacramento producitur; non inſtitutio diuina; non ſacra miniſteria; non exquiſitæ ad ipſum recipiendum diſpoſitionis neceſſitas. Expendamus ſingula: externa in ordinatione Diaconi ſymbola omnibus patent, impoſitio manuum, & porrectio libri Euangeliorum: ex quibus quodnam eſſentiale B ſit, non hic definimus: certè in Actibus Apoſtolorum[c] primos ſeptem Diaconos manuum impoſitione ordinatos legimus; ſimili vtique ritu, quo Epiſcopi & Presbyteri conſecrantur, nec, vt probabile eſt, ad diſſimilem effectum producendum. Gratia quoque in ordinatione Diaconatus producitur, ne alioqui falſa hæc verba ordinantis cenſeantur, *accipe Spiritum ſanctum*, quibus gratiæ infuſionem ſignificari ſuperiùs docuimus;[d] ſed præſertim in ordinatione Diaconi hanc eſſe verborum iſtorum ſignificationem, patet ex iis, quæ in eadem ordinatione ſubduntur, verbis, quæ nos ſuprà retulimus: nam Spiritus ſanctus non poteſt dari ad robur, & reſiſtendum diabolo, ac tentationibus eius, niſi cum infuſione gratiæ, quæ animum in bono obfirmat, contrà diabolum munit, eiuſque tentationes vincit. Gratiam quoque dari in ordinatione Diaconi probat Chalcedonenſe[e] Concilium, quod Epiſcopum per pecuniam Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ordinationes facientem aſſerit, vendere C τὴν ἀτίμητον χάριν, *gratiam pretio ineſtimabilem*, quod certè non diceret, niſi in eiuſmodi ordinatione gratiam aliquam conferri cenſeret; clarè etiam[f] Anaſtaſius ſecundus citatâ ad Anaſtaſium Imperatorem epiſtolâ, gratiam Leuiticæ ordinationi adnecti docuit, imo & eandem Sacramenti nomine donauit, vt videbis ſuprà. Fauet etiam ratio, quia cùm arduum ſit Diaconi munus, imo poſt Epiſcopi & Presbyteri officium, omnium difficillimum, vt oſtendit Auguſtinus[g] epiſtola ad Valerium, conſentaneum videtur diuinæ prouidentiæ, vt ad hoc officium ritè gerendum Diaconi creationi gratia aliqua adnexa ſit.

IX. Character ſimiliter in ordinatione Diaconatus admittendus eſt; tum quod Diaconatus ordo, neque amittatur vnquam, neque iteretur: hoc autem prouenire non poteſt niſi à charactere, quem imprimit, ſecus enim eſſet tantùm Diaconatus officium quoddam, & ordinatio Diaconi deputatio quædam ſeu commiſſio: quare cùm officium à ſuperiori, naturâ ſuâ reuocari poſſit; ſi nudum abſque charactere Diaconatus eſſet officium, nulla ratio ſubeſſet, D cur non reuocari facilè poſſet: quod autem reuocari & amitti nequeat praxis eſt Eccleſiæ, quæ ab hæreſi reuertentes, ſuſpenſos, excommunicatos, ſi gradui priſtino reſtituantur, abſque noua ordinatione admittit: docet quoque Auguſtinus[h] ordinem abſolutè non amitti, non iterari: at certum eſt Diaconatum eſſe ordinem: tum quod in Diaconatu ſacrorum Officiorum poteſtas datur vt prædicandi, baptizandi ſolemniter, ſaltem in neceſſitate, miniſtrandi in Altari, &c. quæ poteſtas arguit characterem. Nec obeſt quod hæc officia, & quiuis alij actus, quæuis functiones Diacono propriæ, ſi ab aliis fiant, non ideò ſint irritæ, & inualidæ: neque enim neceſſe eſt, vt character ſemper ſit ad aliquos actus qui ſine ipſo abſolutè fieri nequeant: vt patet exemplo characteris Confirmationis, qui ad profitendam fidem confertur, & ad recipienda Sacramenta Ordinis, atque Euchariſtiæ diſponit, quamuis & fidei profeſſio abſque eo emitti, & Sacramenta perfectiua de facto, & cum effectu ſuſcipi, ſine ipſo queant; itaque licet character Diaconatus non adeò requiratur ad functiones

[a] Pontif. Rom. 1. parte tit. de ordine Diaconi.

[b] Durandus ſuprà.

[c] Actorum 6.

[d] Vide etiam cõſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 18.

[e] Chalced. can. 6.

[f] Anaſtaſ. 2. Papa epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. cit.

[g] Auguſt. epiſt. 148.

[h] Auguſt. lib. 1. contra Donat. cap. 1 lib. 2. contra Parmen. cap. 13. de bono coniugali cap. 24. & alibi.

huius ordinis, quin ſine eo præſtari poſſint, quia tamen, iuxtà ordinem à Deo ſtatutum, non legitimè, neque conuenienter præſtantur niſi à Diaconis: ideò character ad hæc præſtanda neceſſarius eſt. A

X. Inſtitutio quoque diuina Diaconatui non deeſt, quam Tridentina Synodus ſuprà videtur adſtruxiſſe; fauétque Ignatius Antiochenus, ex cuius epiſtola [a] ad Smyrnenſes Diaconi honorandi dicuntur, ἐν Θεοῦ ἐντολῇ διακονοῦντας, vt ex *Dei præcepto miniſtrantes*: quomodo enim dicerentur ex Dei præcepto miniſtrare, niſi eorum à Deo inſtitutum eſſet miniſterium? fauet quoque epiſtola ad [b] Epheſios, in quâ poſtquam fideles exhortatus eſt, vt Epiſcopo, Preſbyteris & Diaconis obediant, hæc ſubdit, *qui enim his obedit, obedit Chriſto, qui hos conſtituit, &c.* an à Deo conſtituti dici poſſunt, quorum ordo diuinitus inſtitutus non eſt? Fauet [c] Ambroſius, qui quos Euangeliſtas nominauit Apoſtolus, & à Deo conſtitutos dixit, eoſdem Diaconos eſſe interpretatus eſt, qui proinde à Deo conſtituti ex eius mente cenſendi ſunt. Fauet [d] Epiphanius, qui *ſine Diacono Epiſcopum eſſe non poſſe* aſſeuerat: cùm enim Epiſcopus iure diuino ſit, ex eo Diaconus quoque diuino iure eſſe colligitur. Accedit ratio, nam ſi Leuitæ à Deo in antiqua lege inſtituti ſunt, qui Sacerdoti deſeruirent: Diaconos in nouâ lege à Chriſto inſtitutos fuiſſe ſimiliter ſtatuendum eſt, qui Leuitis iſtis ſuccederent, & Sacerdotibus quoque noſtris, (ne quid minus ornamenti nouæ legis Sacerdotio collatum dicamus, quàm antiquæ) ex officio miniſtrent. Sacra quoque officia Diaconis commiſſa fuiſſe, baptizandi ſcilicet, ſacris Altaribus miniſtrandi, & ſi quæ ſunt alia, colliges ex Actibus [e] Apoſtolorum, ex [f] Dionyſio, [g] Ignatio Antiocheno, [h] Clemente Romano, [i] Iuſtino, [k] Tertulliano, [l] Cypriano, [m] Concilio Niceno 1. & aliis paſſim, quæ fusè docebimus, vbi aliquando de Diaconorũ officiis, Deo dante, diſſeremus. Denique quantâ Diaconi fulgere debeant ſanctitate, quantus in eorum electione delectus, quæ ad eorum ordinationem diſpoſitio neceſſaria ſit, docere te poterunt Apoſtolorum [n] Acta, in quibus primorum ſeptem Diaconorum electio narratur, [o] Pauli ad Timotheum, [p] & Titum commonitoriæ epiſtolæ, quibus in Diaconis eæ ferè omnes conditiones deſiderantur, quæ in Epiſcopis, & Preſbyteris: cùm ergo hæc diſpoſitio in iis requiratur, coniectura eſt ordinationem eorum Sacramentum eſſe, præſertim cum ea ſanctitas ad eorum miniſteria deſideretur, quæ vix ſine Sacramento haberi, aut foueri poſſit. B C

[a] Ignat. epiſt. 11. ad Smyrnenſes.
[b] Idem epiſt. 14. ad Epheſ. Ὁ γὰρ τούτοις ὑπακούων, ὑπακούει Χριστῷ τῷ προχειρισαμένῳ αὐτούς.
[c] Ambroſ. in cap 4. ad Epheſ.
[d] Epiphanius hæreſ. 56. al. 77. aduerſus Aërianos. ἄνευ δὲ Διακόνου, Ἐπίσκοπον ἀδύνατον εἶναι.
[e] Actorum 8.
[f] Dionyſ. de Eccleſ. hier. cap. 3. & 5.
[g] Ignat. epiſt. ad Trallian.
[h] Cõſt. Apoſt. lib. 2. cap. 51. & 61.
[i] Iuſtin. Apolog. 2. in fine.
[k] Tertul. lib. de Baptiſmo.
[l] Cypri. ſerm. 5. de lapſis.
[m] Conc. Nicen. 1 can. 14.
[n] Actorum 6.
[o] Epiſt. 1. ad Timoth. 3.
[p] Ad Tit. 1.

§. IV.

Proponuntur obiectiones in contrarium.

XI. Impugnatur autem hæc ſententia tum argumentis [q] Durandi, quibus nullum ordinem Sacerdotio inferiorem Sacramentum dici poſſe contendit: tum ſpecialibus quibuſdam argumentis, quæ contra Diaconatum proferuntur; prioris generis argumenta hæc ſunt: primum, quia quando plures actiones ad vnum ſpiritualem effectum ordinantur, quarum vnica effectum attingit, reliquæ ſolum ad eum diſponunt, ea ſola videtur Sacramento tribuenda, quæ effectum operatur, reliquæ autem non Sacramentorum, ſed Sacramentalium dicendæ ſunt actiones, v. gr. cùm plures ritus in Baptiſmo vſurpentur, Catechiſmi quidem, Exorciſmi, & cæteri ritus, qui ad effectum Baptiſmi Catechumenum diſponunt, Sacramentalibus, non Sacramentis adcenſentur; ſola autem aquæ ablutio Sacramentum dicitur; quia ipſa ſola eſt quæ peccatorum expiationem, & peccati originalis liberationem operatur; at verò conſecrandi corporis Chriſti, ac ſanguinis poteſtatem, ad quod opus ordo inſtitutus eſt, ſolùm Sacerdotium tribuit, Diaconatus, & cæteri ordines ad eum effectum ſolum diſponunt: igitur ſolum Sacerdotium erit Sacramentum, reliqui ordines Sacramentales tantum quidam ritus, nõ Sacramenta dicendi erunt. Alterum, quia ſicut poteſtas confertur in Baptiſmo ad recipienda religionis Chriſtianæ Sacramenta, quibus nemo niſi baptizatus initiari, aut perfici poteſt; ita in Ordinis D

[q] Durandus ſuprà.

Digitized by Google

A dinis Sacramento poteſtas debet conferri ad aliqua Sacramenta conficienda, vel conferenda: effectus enim vtriuſque ſibi reſpondent, ſicut potentia actiua, & paſſiua; atqui in ordinibus inferioribus Sacerdotio non datur poteſtas ad conficiendum vllum Sacramentum, aut conferendum: nec Diaconus, qui omnium ſupremus eſt miniſtrorum, poteſtatem habet conficiendi, aut conferendi vllius Sacramenti, quam laicus non habeat. Tertium, quia in ordinatione quidem ſua Sacerdos recipit poteſtatem aliquid faciendi quod antea non tantum ei illicitum, ſed omnino *ἀδύνατον* erat: nam non ſolum ei, qui non eſt ordinatus in Sacerdotem, abſoluendi à peccatis vel conficiendæ Euchariſtiæ conatus prohibetur; verùm prætereà facultas omnino denegatur, neque enim talis, aut validè à peccatis abſoluit, aut Euchariſtiam conficit; ea eſt enim ratio Sacramenti Ordinis, vt ſit ſignaculum viſibile, quo poteſtas traditur inuiſibilis effectus ſpiritales operandi; at in ordinatione omnium inferiorum Sacerdote Clericorum nulla eiuſmodi datur poteſtas, ſed tantum licentia traditur ea exequendi munia, quæ validè quiuis efficere, ſed illegitimè poſſet, ideóque
B hi omnes ordines inferiores Sacerdotio, Sacramentales ritus dici debent, quos Eccleſia inſtituerit ad diuini cultus celebritatem, quorum officia pro eâ qua pollet auctoritate cæteris interdixerit: non autem Sacramenta, quæ poteſtatem aliquam conferant: quam poteſtatem non Eccleſiæ auctoritas tradere, ſed ſola diuina inſtitutio ſenſibilibus ſignis alligare potuit. Quartum denique, quia diuiſio ordinis in ſeptem ordines dicitur vulgo diuiſio totius poteſtatiui, cuius hæc eſt ratio, vt in vno ſit ſecundum completam ſuam rationem, in aliis per participationem tantum: quo ſenſu dixit Diuus [a] Thomas ordinis plenitudinem eſſe in ſolo Sacerdotio, in reliquis ordinibus per participationem: hoc autem dici nequit, niſi ſolum propriè Sacerdotium Sacramentum eſſe, cæteros ordines Sacramentales tantum ceremonias eſſe dicamus.

[a] D. Thomas ſupplem. q. 37. art. 1. ad 2.

XII. Poſterioris generis argumenta non minores videntur continere difficultates: primùm ſiquidem illud eſt, quia multi ex antiquis Patribus Diaco-
C natus ordinẽ non à Chriſto, ſed ab Apoſtolis inſtitutũ fuiſſe affirmant: [b] Anacletus, & [c] Damaſus non amplius quam duos illos ordines Sacerdotum, & Epiſcoporum videntur admiſiſſe: ſed apertiùs Cyprianus epiſtola ad Rogatianum, [d] *meminiſſe autem Diaconi debent, quoniam Apoſtolos, id eſt Epiſcopos, & Præpoſitos Dominus elegit, Diaconos autem poſt aſcenſum Domini in cælos Apoſtoli ſibi conſtituerunt & Epiſcopatus ſui, & Eccleſiæ miniſtros:* iis enim verbis opponit Cyprianus inſtitutionem Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum creationi, hos ab Apoſtolis inſtitutos dicit, illos à Chriſto, quo modo autem Diaconatus Sacramentum erit, ſi ipſius inſtitutio humana eſt, non diuina? Alterum petitur ex Actibus Apoſtolorum, in quibus patet Apoſtolos menſis tantum communibus miniſtraturos, ob murmur Græcorum aduerſus Iudæos, eò quod deſpicerentur in miniſterio quotidiano viduæ eorum, ſeptem priores Diaconos elegiſſe. Quis autem credat Sacramentum ab Apoſtolis inſtitui potuiſſe? nonne id ſolius Chriſti proprium eſt? quis putet occaſione tantum murmuris cuiuſdam
D inſtitui debuiſſe? cùm ad Eccleſiæ vtilitatem, atque ornatum primariò quodlibet Sacramentum intentum eſſe debuerit, non ex occaſione tantum? quis ſibi perſuadeat ad prophana miniſteria, ad quæ fœminæ adhiberentur antea, Sacramentum vllum conuenienter inſtitutum eſſe? collige ergo ex iis Diaconatum non eſſe Sacramentum.

[b] Anaclet. epiſt. 1 cap. 2.
[c] Damaſ. epiſt. 4. Proſpero
[d] Cyprian. epiſt. 65.

XIII. Tertium ex quadam Vigilij epiſtola deſumitur; in quâ Vigilius Sebaſtianum quemdam Diaconum omni honore Diaconatus exuit, qui primum ad tempus fuerat tantum Diaconus creatus in aliorum abſentia, quo tamen officio & miniſterio abuſus fuerat: ſi enim ad tempus tantum creantur Diaconi, & ob crimen dignitatem amittunt, non videtur eorum creatio Sacramentum eſſe, quod ſpiritalem eis conferat poteſtatem, ſed potius mera quædam deputatio, & officij commiſſio: audiamus ergo loquentem Vigilium, [e] *ſed vt tua Sebaſtiane, non in quantum ſunt, ſed in quantum referre poſſumus, mala, quæ feceris, diuerſi cognoſcant, & te iuſtè (nam magis tardè) canonicam aduertant ſubiiſſe ſen-*

[e] Vigil. epiſt. 5. Ruſtico & Sebaſt. quæ habetur in 5. Synod. collat. 7. tomo 2. Conc. parte 2.

tentiam, ad tuæ ordinationis veniamus initia: abſentibus filiis noſtris Diaconis Anatolio, A
atque Stephano, à nobis poſtulaſti, vt ad tempus pro implendo abſentium loco, Diaconum
te interim faceremus, quod ideò tibi ad præſens ſperanti conceſſimus, quia ante ordinationem
tuam, cautionem nobis propria voluntate legeris emiſiſſe, &c. vt quicquid à nobis pro Eccle-
ſiaſtica vtilitate fuiſſet iniunctũ, fideliter, & ſine aliqua fraude cõplere: officium verò, locúq;
Diaconi, ſine aliquo vitio, ſine aliqua ſuperbia, ſine aliquo neglectu, donec reuerterentur
Diaconi memorati, aut quanto te tempore in Leuitarum voluiſſemus ordinatione miniſtrare,
cum omni humilitate & ſtudio, ſine neglectu, modis omnibus imple. uiſ. Quibus verbis quid
clariùs? quid expreſſiùs dici potuit, vt Diaconi ad tempus creationem aliquam
deſcriberet? non enim ſolùm dici poteſt ad tempus miniſterium Diaconi ipſi
fuiſſe commiſſum, ordinem verò ei indelebilem fuiſſe collatum: quibus enim
verbis potuiſſet Diaconi melius ordinem ad tempus collatũ ſignificare, quàm
iis quibus vſus eſt? Deinde cui iam functioni deſtinabatur Sebaſtianus ille, cui
ad tempus miniſterium Diaconi fuiſſe commiſſum dicitur? an ad Preſbyteri
munus deſtinabatur? ſed hoc ei honorificum potius fuiſſet, quam ignominiæ B
loco, cùm tamen Vigilius honori ordinationis ipſius in Diaconum videatur
iis verbis velle detrahere; an ad munus ordinis illius reuocandus erat, in quo
antea verſabatur? ſed abſurdum videretur, ſi ordo ſpiritalem permanentem
tribueret poteſtatem, alicui ſuperiorem ordinem tribuere, cuius miniſteria
prohibeantur: ſi enim indignus creditur ordine ſuperiori, cur ad eum promo-
uetur? ſi indignus, cur miniſteria ſuperioris ordinis obire non permittitur? ſi
poteſtatem per ordinationem accipit permanſuram, cur illius poteſtatis ſe mi-
niſterio abſtenturum promittit? è contrà verò ſi ad tempus accipit poteſtatem:
rectè ad tempus eiuſdem poteſtatis ſolùm miniſteria ei creduntur. Videtur
ergo voluiſſe Vigilius, ad tempus tantum conferre poteſtatem Diaconi, & or-
dinem, cui ad tempus duntaxat ordinis ac poteſtatis miniſteria promiſit. Vnde
prædictum quoque Diaconum, quod in ordine ac gradu, quem ad tempus ac-
ceperat, permanere voluiſſet, & in aliis peccaſſe deprehenderetur, non officio
ſolùm, ac miniſterio priuat, ſed omni penitus dignitate ac poteſtate ſpoliat, vt C
patet ex ſequentibus verbis, ª *pro ſupraſcriptis exceſſibus alienos vos à Diaconi eſſe*
honore decernimus, & omni miniſterio officij Leuitici, prædictum vobis honorem auferen-
tes, penitus ſubmouemus, nullam vlterius licentiam habentes, vt ex Leuitico nomine, ac gra-
du aliquid facere præſumatis, vel ſub nomine Diaconorum ſcribendo, iterum Dei conturbe-
tis Eccleſiam. Vides, vt honorem Diaconi ab officio diſtinguat, & vtroque præ-
dictum Sebaſtianum ſpoliet? concludendum ergo cenſuiſſe Vigilium Diaco-
natum non eſſe Sacramentum, ſed ſolum officium, quod ad tempus dari, &
omnino auferri poſſet.

ª Vigilius ſuprà.

§. V.

Eædem obiectiones ſoluuntur.

XIV. Soluuntur autem omnia iſta argumenta, primumque argumenta Du- D
randi, tum cætera. Quod ergo priori loco Durandus obiecit, nec Diaconatum,
nec cæteros Sacerdotio inferiores ordines Sacramenta dici poſſe, quia non aſ-
ſequuntur effectum ordinis principalem, puta corporis ac ſanguinis Chriſti con-
ſecrationem, ſed ad illum effectum ſolum diſponunt, reſpondendum eſt con-
ſequentiam nullam eſſe: quippe cum ſic inferiores Sacerdotio ordines Sacra-
menta ſint, vt tamen vnum cum Sacerdotio, vnitate finis, atque ordinis effi-
ciant Sacramentum, & Sacerdotij participationes eſſe cenſeantur, vt ſuperiùs
docuimus: nec par eſt ratio Catechiſmorum, Exorciſmorum, & aliorum eiuſ-
modi, quæ non ſunt conſecrationes ad certa officia, ſicut Diaconatus, & reli-
qui inferiores Sacerdotio ordines, ſed tantum ſunt meræ diſpoſitiones ad
Baptiſmi gratiam, ideóque poſſunt hi ordines eſſe Sacramenta, quamuis illi
ritus qui in Baptiſmo diſpoſitiuè adhiberentur, ſint tantum quædam Sacra-
mentalia. Nec magis vrget quod ſecũdo, tertioque argumento profertur, quæ
nempe

A nempe eò tendunt, vt probent characterem ordinis ad aliquem effectum debere concedi, qui ſublato charactere nullus ſit, ſicut Baptiſmi character adeò neceſſarius eſt ad Sacramenta recipienda, vt ſine eo nemo capax ſit recipiendorum Sacramentorum, nemo validè abſoluatur, nemo validè confirmetur, nemo ex ſacræ Euchariſtiæ perceptione fructum vllum ex opere operato conſequatur: neque enim, vt exemplo characteris Confirmationis ſuprà docuimus, ad omnem characterem requiritur, quod poteſtatem conferat aliquem effectum ſpiritalem ſimpliciter agendi, vel recipiendi, ſed nonnunquam ad dignè agendum, vel recipiendum confertur; ſic ergo Baptiſmus comparari debet cum Ordine, vt ſicut ſine Baptiſmo Sacramenta non legitimè recipiuntur; ita ſine Ordine Sacerdotij nec verè conficiantur: non autem in eo conferri debet, vt quemadmodum ſimpliciter Baptiſmus requiritur ad Sacramenta recipienda; ita quiuis ordo ſimpliciter requiratur ad Sacramenta efficienda: Sacramentorum enim confectio (præter Baptiſmum, cuius nemo eſt, qui non B ſufficiens miniſter eſſe poſſit) Sacerdotibus propria eſt, quorum aliqui, puta ſummi Sacerdotes, omnia, alij, puta ſecundi ordinis Sacerdotes, aliqua validè conficiunt. Denique vltimo argumento facilè ſatisfieri poteſt: ita enim ordo dicitur totum poteſtatiuum, quod ſecundùm completam ſui rationem ſit in Sacerdotio, ſecundùm participationem in reliquis ordinibus: non quod gratia, & character ſolum ſint in Sacerdotij ordine, & ab iis extrinſecè tantum afficiantur reliqui ordines, eo modo quo ſanitas eſt in animali, à qua ſcilicet potio, deambulatio, &c. extrinſecè tantùm denominantur: ſed eo ſenſu dicitur, ſecundùm completam ſui rationem, ordo eſſe in Sacerdotio, quia Sacerdotum ordo per ſe ſtat, eſtque ſui gratiâ, nec ab alio ordine poteſtatem ſuam deriuat, finiſque ordinis in Sacerdotio abſoluitur, eiuſque plenitudo, & conſummatio in ipſo habetur; cùm è contrà nec reliqui ordines finem, propter quem Sacramentum inſtitutum eſt, perfectè aſſequantur, poteſtatemque ſuam à ſuperiori Sacerdotum ordine hauriant, eumque ex Eccleſiaſticæ hierarchiæ C lege & connexione à Chriſto inſtitutâ ſupponant, vt ſuperiùs indicauimus.

XV. Ad aliorum verò, quæ contra Diaconatum proponuntur argumentorum ſolutionem tria neganda ſunt, quæ ibidem proferuntur: putà inſtitutionem Diaconatus non eſſe à Chriſto: munia eius non eſſe ſacra, ſed tantum prophana: ordinationem Diaconi ad tempus fieri poſſe, eiuſue depoſitionem omnem tam ordinis, quàm miniſterij priuationem conferre. Duo priora ſatis ſupérque refellimus: vltimum ex characteris naturâ, & ex dicendis infrà de ſtabilitate ordinationis ſufficienter refutabitur. Anacletus [a] ergo & [b] Damaſus, qui duos tantum vel à Chriſto inſtitutos, vel ab Apoſtolis traditos legi tantum ordines dicunt, de ordinibus Sacerdotum loquuntur, qui duo tantum ſunt, non de ordinibus ſimpliciter, vt ipſi ſe explicant; ſecus enim grauiſſimè errarent, qui contra Scripturam ſacram ab Apoſtolis Diaconorum ordinationem factam narrantem, contrà Paulum [f] Diaconorum mentionem ſæpè facientem, ab Apoſtolis non obſeruatum negarent Diaconatū. Cyprianus [g] D hæc fortè dicere voluit Chriſtum non ordinaſſe Diaconos, ſicut ordinauit Epiſcopos & Presbyteros; ſed non exinde ſequitur Chriſtum non inſtituiſſe Diaconatus ordinem ab Apoſtolis ſuis poſteà vſurpandum: ſicut probabile eſt eum Sacramentum Vnctionis nunquam adminiſtraſſe, quamuis certum ſit, ipſum inſtituiſſe. Similiter Acta Apoſtolorum narrant quidem ex occaſione primos Diaconos ordinatos, poterat enim adhuc in aliud tempus differri eorum ordinatio, ideóque quod hoc tempore fieret, murmur Græcorum aduerſus Hebræos occaſio eſſe potuit: neque hoc dignitati Sacramenti officit, dummodo non occaſionaliter inſtitutum ſit, ſed ex profeſſo à Chriſto ſancitum, quod nos de Diaconatu dicimus, nec Acta Apoſtolorum negant. Ex quibus pariter inferre non potes miniſterium Diaconorum ſolum fuiſſe prophanum, quinimò ſi prophanum tantum fuiſſet ipſorum munus; cur [h] quæſo viri boni teſtimonij, pleni Spiritu ſancto & ſapientia, tanta diligentiâ inquirendi dicuntur, qui ad hoc onus promoueantur? quomodo poſtea [i] Stephanus, & Philip-

[a] Anacletus epiſt. 3.
[b] Damaſus epiſt. 4.
[c] Actorum 6.
[d] Ad Philippenſes 1.
[e] 1 ad Tim. 3.
[f] ad Titum 1.
[g] Cyprianus ſuprà.
[h] Actorum 6.
[i] Actorum 8.

[a] Actorum 6.

pus verbi Dei prædicationi incubuiſſe narrantur ? prophanum fatemur miniſtrandi menſis communibus commiſſum ipſis munus, ſed hoc ſolum commiſſum negamus ; quin imo cum agape & conuiuia charitatis à Chriſtianis poſt Sacrificij diuini celebrationem iniri ſolerent, vtriſque menſis, ſacris nempe quibus Apoſtoli ante Diaconorum creationem vacabant, & prophanis, quibus viduæ aliquæ ex probabiliori ſententia addictæ erant, Diaconos vacaſſe conijcimus. A

[b] Vigilius epiſt. ſupra citata.

XVI. Vigilius [b] autem citatâ in obiectione epiſtolâ hoc tantum ſibi vult, Stephanum cùm antea eſſet Diaconus, in locum Anatolij, & Stephani, Diaconorum Cardinalium ad tempus aſſumptum fuiſſe, vt eorum loco tanquam Diaconus Cardinalis ad tempus miniſtraret, ideóque non ad tempus fiebat Diaconus, ſed ad tempus fiebat Diaconus Cardinalis, cuius honoris conceſſio dicitur ordinatio, ſæpè enim ordinatio pro inueſtitura, & inſtitutione in aliquo Eccleſiaſtico titulo ſumitur: nihil autem videtur abſurdi, ſi cum definitus eſſet numerus Diaconorum Cardinalium, quibuſdam ex iis abſentibus, aliqui alij Diaconi per parochias, aut oratoria conſtituti, ad miniſtrandum loco Diaconi Cardinalis ad tempus aſſumerentur, qui proinde promitterent ſe reuertentibus Diaconis Cardinalibus, officio ceſſuros, & ad proprias Eccleſias, tituloſque reuerſuros: nec hoc inuſitatum, vt in abſentia Clericorum ibi fierent Cardinales, ſimili enim modo [c] Gregorius Summus Pontifex Martinum Tamitanæ Eccleſiæ dirutæ, & ab hoſtibus occupatæ Epiſcopum, in Alerienſi diu Sacerdotis auxilio deſtitutâ *Cardinalem conſtituit Sacerdotem*, quem, ſi Tamitana Eccleſia reſtaurata fuiſſet, ad priorem Eccleſiam rediturum mihi non dubium eſt. Porrò qui ad Eccleſias hoc modo transferrentur, Presbyteri, Diaconi, Epiſcopi, fieri dicebantur Cardinales: vnde non eſt, quod mireris, cum qui Diaconus antea fuiſſet, & ad Eccleſiam principalem transferretur, dici à Vigilio fieri Diaconum: præſertim cùm non tam Diaconus ſimpliciter factus, quàm in locum Anatolij & Stephani Diaconorum Cardinalium pro implendo eorum officio Diaconus factus dicatur; quod Gregorius diceret Diaconum factum Cardinalem, cùm antea Cardinalis non eſſet; quod quidem non arguit Diaconi ſimpliciter ordinationem tum primum illi collatam, ſed Eccleſiæ principali tum primum eum incardinatum, atque addictum, ſed ad tēpus ſolum fuiſſe. Temporaria autē ordinatio, vel Diaconalis officij cōmiſſio, quam qui adepti forent, ad inferiorem ordinem, ſiue miniſterium, ſine vllâ ſuâ culpâ, eſſent poſtea reiiciendi, numquam audita: vtpote cum ex [d] Canonibus Apoſtolorum, [e] Concilio Eliberitano, [f] Ancyrano, [g] Niceno primo, [h] Aurelianenſi tertio, & [i] quinto, [k] Bracharenſi tertio, [l] Epaunenſi, & aliis paſſim Cōciliis, ac Patribus ſuſpenſio, ſeu abſtentio, vt loquuntur, vel officio, vel miniſterio Eccleſiaſtico, cenſura fuerit, quæ nonniſi in pœnam peccati imponeretur: ideóque ex eâ Vigilij epiſtola nec ordinem Diaconatus, nec miniſterium ad tempus fuiſſe collatum concludere poſſumus, ſed ſolùm miniſterij in Eccleſia principali ad tempus fuiſſe Sebaſtiano facultatem conceſſam. Hunc autem Sebaſtianum propter varia crimina non ſolùm miniſterio, ſed honore Diaconali priuat Vigilius, ſed non ordine: nam ordinis exercitium ab honore, & dignitate non ſolebat ſeparari, ſed cui ordinis functiones vetabantur, eidem prærogatiua dignitatis, & conſeſſus pariter auferebantur, vt colliges ex verbis Conciliorum [m] Ilerdenſis, [n] Epaunenſis, [o] Agathenſis, [p] Toletani vndecimi, [q] Leonis primi, [r] Zachariæ in Synodo Romana, & aliorum complurium Conciliorum, & decretorum Summorum Pontificum: hæc autem duo licet ab aliquo tollantur, non ideò tamen ordinis poteſtas, quæ indelebili charactere animæ impreſſo conceditur, aut aufertur, aut auferri vnquam poteſt.

[c] Greg. epiſt. 77. & 79. lib. 1.

[d] Can. Apoſt. 45. 58. & alij.
[e] Concilium Eliberit. can. 21.
[f] Ancyran. c. 18.
[g] Nicen. 1. c. 1.
[h] Aurel 3. c. 2. 3. 15. & 25.
[i] Aurel. 5. c. 5. 6. 8. & 17.
[k] Bracharen. ſe 3. can 1.
[l] Epaun. c. 1.
[m] Ilerd. c. 15.
[n] Epaun c. 22.
[o] Agath. c. 50.
[p] Tolet. 11. c. 6.
[q] Leo 1. epiſt. 84. ad Nicerā.
[r] Zach. in Synodo Rom. c. 12.

§. VI.

Digitized by Google

A

§. VI.

Probabile eſſe Subdiaconatum eſſe Sacramentum.

XVII. Tertiò, non eſt æquè certum Subdiaconatum eſſe Sacramentum, ac de prædictis ordinibus certum eſt: quippe cùm nec in ſacris Scripturis expreſſa eius mentio habeatur; nec eius ordinatio manus impoſitione perficiatur, vt patet ex Concilio Carthaginenſi [a] quarto, cùm tamen huic manuum impoſitioni gratiæ collatio attributa videatur: nec Subdiaconi vllius Sacramenti conficiendi, vt Sacerdotes, habeant poteſtatem, nec diſpenſandi, vt Diaconi: nec olim, vt docet [b] Innocentius tertius, Subdiaconatus haberetur ordo ſacer. Nihilominus probabile eſt, Subdiaconatum propriè dictum eſſe Sacramentum: tum quia hæc eſt communis Theologorum Scholaſticorum ſententia, exceptis nempe [c] Durando, & [d] Caietano, [e] Martino de Ayala, & quibuſdam paucis aliis: tum quia Eccleſiæ lege, non ſine diuinâ inſpiratione, ei adnexum
B eſt cœlibatus votum, cui adimplēdo probabile eſt Deum onus iſtud in Eccleſia congruentiſſimè imponendum præuidentem gratiam adnexuiſſe, ipſumque ad Sacramenti dignitatem euexiſſe: tum quia Eccleſia Subdiaconos ad diuina Officia perſoluenda cogit, tanquam Deo peculiariter conſecratos; tum quia Subdiaconatum iterari nō poſſe praxis Eccleſiæ oſtendit; tum quia Vaſa ſacra Subdiaconis tangendi, tractandique poteſtatem Eccleſia concedit, quam cæteris denegat: videtur ergo ſpiritalem in his ad hæc munia agnoſcere poteſtatem.

XVIII. Rationes autem in contrarium eæ proponuntur: prima, quia antiquitus Subdiaconatus non erat Ordo ſacer ex prædictis, ergo nec Sacramentum: altera, quia Subdiaconi poterant ordinari à Chorepiſcopis, vt patet ex Concilio [f] Antiocheno: Chorepiſcopi autem erant ſimplices Preſbyteri, à quibus Sacramentum ordinationis conferri non poteſt: non igitur Subdiaconatus eſt Sacramentum: tertia, quia [g] Magiſter ſententiarum, & [h] Gratianus Subdiaconos &
C Acolythos Eccleſiam ſibi procedente tempore conſtituiſſe dicunt: quibus fauere etiam videtur [i] Amalarius Fortunatus: quarta, quia nec benedictionem in ſui ordinatione Subdiaconi olim accipiebant: primùm id in Concilio Toletano octauo lege ſancitum eſt, [k] *vt cùm Subdiaconi ordinantur, cùm Vaſis miniſterij benedictio eis ab Epiſcopo detur, ſicut*, inquit Concilium, *in quibuſdam Eccleſiis vetuſtas tradit antiqua, & ſacra dignoſcitur conſuetudo ſubſtare prolata*, quam legem ideò ſe ſanxiſſe dicit prædicta Synodus, vt omnis excuſatio Subdiaconis præcluderetur, qui ſibi vxoribus copulari licitum eſſe aſſerebant, [l] *quia benedictionem à Pontifice ſe neſciſſe percepiſſe* iactabant.

XIX. Verùm nec iſta argumenta ineluctabilia ſunt: non primum, quia Ordo ſacer præcipuè dictus eſt ob adnexum continentiæ votum, quod quia Subdiaconis non ſemper præceptum fuit, ideò Subdiaconatus dictus fuit aliquando non eſſe Ordo ſacer; eſto verum ſemper fuerit Sacramentum. Non ſecundum; probabile ſiquidem eſt quoſdam fuiſſe Chorepiſcopos, qui verè eſſent Epiſco-
D pi, ſine propriâ diœceſi, cuiuſmodi nunc ſunt Suffraganei Epiſcopi, quibus Cōcilium Antiochenum Subdiaconorum ordinationem permittit: alios non fuiſſe Epiſcopos, ſed ſimpliciter Preſbyteros, quibus Damaſus eandem poteſtatem adimit: vel certè extrà ordinem Chorepiſcopis ſimplicibus Preſbyteris id fuiſſe indultum, qua de re fuſiùs poſteà. Non tertium, nec enim ea eſt Magiſtri ſententiarum, & Gratiani auctoritas, vt ab iis nobis diſcedere piaculum ſit: quamuis eorum fortè mentem ſic interpretari poſſimus, vt propter Clericorum paucitatem, Subdiaconatus ordinis vſum Apoſtolorum tempore frequentatum negent, quamuis ex ipſorum mente eum à Christo inſtitutū Apoſtoli ſcirent, & ſequenti tempore vſurpari vellent: ſed nec ea ſententia vera eſt, quam [m] Canones Apoſtolorum, & [n] Ignatius Antiochenus Apoſtolorum σύγχρονος abūdè refellunt: dum nempe Subdiaconatus ordinis tanquam hoc tempore vſurpati apertè meminere: Itaque Gloſſa [o] Gratiano audet contradicere, eiuſque dictum falſitatis redarguere: quod & nos eius exemplo audebimus.

XX. In quarto maior eſt difficultas: nam adducti Toletani [p] Canonis du-

[a] Carthag. 4. c. 5.
[b] Innocent. 5. cap. à multis, de ætate & qualit. & cap. miramur, de ſeruis non ordinandis.
[c] Durādus &
[d] Caieta. ſup.
[e] Martinus de Ayala de tradition. Apoſt. parte 1. cap. de ordine, §. Synodus D. Syluestri.
[f] Antioch. c. 10.
[g] Magiſter lib. 4. ſentent. diſt. 24.
[h] Grat. diſt. 21. §. horum diſcretio.
[i] Amal. lib. 2. de Eccleſ. off. cap. 6.
[k] Tolet. 8. c. 6.
[l] Ibidem.
[m] Canon Apoſt. 43. refertur diſt. 35. c. Epiſcopus.
[n] Ignat. epiſt. ad Heronem, & epiſt. ad Antiochenos.
[o] Gloſſa v. Subdiaconos loco citato.
[p] Tolet. 8. c. 6

plex præſertim poteſt eſſe ſenſus, quorum tamen neuter ſententiam noſtram A
labefactat. Primus enim ſenſus eſſe poteſt, quoſdam Diaconos nupſiſſe, quod nempe cauſarentur ſe neſcire, vtrum ordinem Subdiaconatus recepiſſent, nec ne, quia non eſſent certi de prolatione formæ, & traditione inſtrumentorum in ſuâ ordinatione obſeruatis, ſine quibus tamen ordinatio non conſtaret, quorum excuſationibus Concilium obuiam eundo, vſitatam formam cum traditione inſtrumentorum, in ordinatione cuiuſlibet Subdiaconi mandat vſurpari. Alter ſenſus eſſe poteſt, aliquos repertos fuiſſe Subdiaconos, qui quod neſcirent, vtrum oratio, quæ ſuper Subdiaconos iam ordinatos, ſtatim atque ſacra Vaſa tetigere, publicè recitari ſolet, in ſua ordinatione prolata eſſet, ideò cauſarentur ſe obligationem cœlibatus non ſuſcepiſſe, quam putarent in eâ benedictione contrahi: quorum excuſationibus aditum omnino præcludẽs Toletana Synodus, eam benedictionem, quæ ex antiquâ traditione in quibuſdam Eccleſiis obſeruaretur, omnino obſeruari præcipit. Poſterior iſte ſenſus ſi verus ſit, nihil habet difficultatis: nam quantumuis benedictio ſeu oratio ſu- B
per ordinatum, in Subdiaconatu nulla funderetur, non ideo ſequeretur Subdiaconatum non eſſe Sacramentum. Iuxta verò priorẽ ſenſum, qui longè probabilior eſt, dico Patres Toletanos non reprehendiſſe illos, qui cauſarentur Subdiaconatus ordinationem nullam fuiſſe, quod non eſſet facta cum prolatione certæ alicuius formæ, & traditione inſtrumentorum pro materiâ: ſi verò non putaſſent probabile Subdiaconatum eſſe Sacramentum, reprehendere debuiſſent eos, qui hanc friuolam excuſationẽ prætenderent: certum eſt enim Subdiaconatum, ſi non ſit Sacramentum, ſed Eccleſiaſticum tantum officium, quouis ſigno, quouis verbo validè conferri poſſe, nec vllis ſignis exterioribus, aut certis vllis verbis addictum fore: non tamen hoc allegant Toletani Patres, ſed cùm ſcirent varias materias in Subdiaconatus ordinatione à variis Eccleſiis vſurpari, vt infrà dicemus, traditionem inſtrumentorum retineri volunt, quam Carthaginenſis [a] quarta Synodus ducentis & amplius annis ante C
Toletanam octauam, non tanquam nouam cerimoniam, ſed tanquam inolitâ conſuetudine in Africa vſurpatam commemorant: hoc autem rationi Sacramenti non obeſt, vt cùm plures eius materiæ in diuerſis Eccleſiis vſurpatæ ſint, ea præſertim ſeligatur, quæ antiquâ conſuetudine fulcitur.

[a] Carth. 4. c. 5.

§. VII.

Probabiliter quoque minores ordines Sacramenta cenſeri.

XXI. Vltimò denique minores ipſos ordines Sacramenta eſſe probabiliùs arbitramur: quamuis & quoque de iis minus certò ſtatui poſſit, quàm de ſuperioribus ordinibus, tum quod non habeantur ordines ſacri, tum quod apud Græcos non omnes recepti ſint: tũ quod id plures ſcholaſtici Theologi, & præter eos, qui nec Subdiaconatum putant eſſe Sacramentum ſentiunt [b] Medina, [c] Nauarrus, [d] Sotus & alij. Probatur tamen affirmãs ſententia, primò, quia antiquiores Theologi, vt [e] S. Thomas, [f] Bonauẽtura, [g] Richardus, [h] Paludanus, & D
alij plures, quibus ex recentioribus addi poſſunt, [i] Victoria, [k] Petrus à Soto, [l] Bellarminus, aliique complures affirmantem hanc ſententiam ſequuntur. Secundò, quia eidem ſententiæ Concilia [m] Florentinum, & Tridentinum [n] videntur fauere, nam vbi Florentinum dixit Sacramẽtum ordinis eſſe ſextum, materiamque eius expoſuit, mox profert exempla Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi, & addit idem de aliis ordinibus intelligendum, innuens proinde ordinis Sacramento, Preſbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & alios ordines, ideſt minores, comprehendi, eoſque proinde omnes eſſe Sacramenta: Tridentinum quoque, quamuis videatur ſibi cauiſſe, ne quicquam de hac materiâ ſtatueret, in hanc tamen ſententiam videtur propendiſſe: poſtquam enim damnauit tanquam hæreticos eos, qui præter Sacerdotium in Eccleſia negaſſent maiores, & minores ordines, mox ſubdit, ordinem ſeu ſacram ordinationem verè & propriè eſſe Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum: quæ definitio cùm ad omnia ordinis membra videatur eſſe referenda, ſequitur ex Tridentino tàm maiores

[b] Medina lib. 3. de continent. cap. 46.
[c] Nauarrus in ſummâ, ca. 22. num. 18 §. quare probabis.
[d] Sotus in 4. diſt. 24. qu 1. art. 4. concl. 7. & §. ad argumenta Durandi.
[e] D Thomas.
[f] Bonauent.
[g] Ricardus.
[h] Paludanus in 4. diſt. 24.
[i] Victoria de Sacramentis quæſt. 226.
[k] Petrus à Soto lect. 4. de Sacram. ordinis.
[l] Bellarminus de Sacramento ordinis cap. 8.
[m] Florent. in decreto vnionis.
[n] Trident. ſeſſ. 24. c. 2. ibid. c. 3.

Digitized by Google

A maiores quàm minores ordines debere eſſe Sacramenta, quæ conſequentia eo melior eſt, quod minus commodè tanquam propoſitio de fide ſtatuatur, quòd ordines alij ſint maiores, alij minores, ſi non diuinitus inſtituti ſint minores ordines, ſed humanitus adinuenti: nam ſi eos Eccleſia inſtituit, eoſdem abrogare poterit, quo poſito iam propoſitio à Tridentino ſtatuta non videretur eſſe inuariabilis veritatis; itaque ad huius definitionis certitudinē videtur conducere, quod minores ordines diuinitus ſint inſtituti: quod ſi habeamus à Patribus Tridentinis intentum, paruo negotio eoſdem minores ordines Sacramenta eſſe conficiemus.

XXII. Suppetunt & aliæ rationes, tum quod minores iſti ordines poteſtatem ad varia ſacra officia obeunda conferant, quod Sacramentis videtur eſſe proprium; tum quod certa in eorum collatione verba, & ſigna neceſſaria cenſeantur, ſine quibus non cenſerentur validè collati; hoc autem ſolis Sacramentis proprium eſſe videtur, non iis quæ humanæ ſunt adinuentionis: tum
B quod repeti non poſſint, vnde colligitur non eſſe meras officiorum traditiones, ſed characterem producere, ſecus enim per excommunicationem, ac depoſitionem iſti ordines auferrentur, & abſolutis atque in gradum ſuum reſtitutis iterum conferri deberent, quod eſt contra Eccleſiæ praxim: productio autem characteris propria eſt alicuius Sacramenti: tum quod ab initio naſcentis Eccleſiæ eos ordines habeamus, vt ſupra probatum eſt: tum denique, quod ſi Sacramenta non ſint, ſed tantum Eccleſiaſtica officia, vix vlla ratio aſſignari poterit, ob quam non plura officia Eccleſiaſtica v. gr. Laborantium, Cantorum, Notariorum poſſint ordinibus adcenſeri, & ſic ordinarius ſeptem ordinum numerus labefactabitur.

XXIII. Contrarias obiectiones, earumque ſolutiones plurimas ex prædictis elicere poſſumus: iis, quas ex prædictis colligere poſſumus, eas adiungimus obiectiones: primam, quia in aſſignando eorum numero variant Patres, alij
C Lectoris ſolùm gradum ex minoribus recenſent, alij alios adiungunt: alteram, quia Eccleſia Græca ex minoribus ordinibus ſolùm Lectoris gradum recipit, at Sacramenta à Chriſto inſtituta vbique, & in omnibus Eccleſiis videntur eſſe recipienda: tertiam, quia minores ordines conferuntur non ſolum ab Epiſcopo, verùm etiā ab Abbatibus & Sacerdotibus inferioribus, vt poſteà dicetur: Sacramentum verò ordinis conferre ſolis Epiſcopis conceditur: quartā, quia probabile docuimus multos, quibuſdam ſaltem ex minoribus ordinibus prætermiſſis, in Eccleſia tàm Græcâ, quàm Latinâ ad ſuperiores ordines fuiſſe promotos, quod ſignum eſt eos non eſſe Sacramenta, cùm eorum ſubordinatio diuino iure non conſtet. Quintam, quia illi ordines non videntur directè ad ſacram Euchariſtiam ordinari, excepto ſaltem Acolythatu, ſed tantùm ad inſtruendum populum & purgandum. Sextam, quia eorum officia ab aliis quàm ab ordinatis, etiam à laicis exerceri licitè poſſunt: imo quotidie exercentur etiam ſolemniter à quibuſdam non ordinatis Clericis. Vltimam, quia
D in Sacramentis non eſt vſitatum, vt vnus materiam porrigat, alter formam proferat: ſed in Concilio Carthaginenſi [a] quarto præſcribitur, vt Epiſcopus verba quidem ordinationis Acolythi proferat, ſeu Acolythum officij ſui admoneat, ab Archidiacono verò ceroferarium & vrceolum accipiat, quæ pro materia ordinationis Acolythi ab ipſo ſtatuuntur: ergo non videtur Acolythatus ex Concilio Carthaginenſi quarto verum eſſe Sacramentum.

XXIV. Soluuntur autem hæc omnia argumenta: primum enim eſto Patres, modò hunc, modò illum minorem ordinem nominent, rarò omnes, vel non ſimul admixtis quibuſdam Eccleſiaſticis officiis, quibus illos æquiparare videntur, minores ordines enumerent; non tamen quemquam eorum negant eſſe, aut alios pro veris minoribus ordinibus ſtatuunt: [b] Cornelius vero & [c] Caius antiquiſſimi Pontifices, [d] Synodus quoque Romana ſub Sylueſtro, eos omnes minores quos habemus ordines ſoloſque recenſuit, quod ex Apoſtolicâ traditione eos tenuiſſe credendum eſt; ſynodus quoque Carthaginenſis aperte in eandem ſententiam conſenſit, vt ſupra, docuimus.

[a] Carth. 4. cap. 6.
[b] Cornel. epiſt. ad Fabium. Antioch. apud Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 35.
[c] Caius Pontifex epiſt. vnic. & Pontif. Dam. in Caio.
[d] Synod. Rom ſub Sylueſtro. c. 7.

Secundò Eccleſia quidem Græca, non antiqua illa, ſed noua, cuius longè mi- A
a Innocentius 4. apud Quarantam in ſummâ Bullarij v. Græcorum ritus.
nor eſt auctoritas, minores ordines non recipit, ſed in eo ab Innocẽtio[a] quarto
reprehenditur, qui ſcilicet Græcis etiam præcipit, vt de cætero minores omnes
ordines vſurpent, neque tamen neceſſum eſt vt Sacramenta omnia partialia;
ea, præſertim de quibus non conſtat, & quæ ab aliis rectè ſuppleri poſſunt, ea,
inquam, ab omnibus Eccleſiis vſurpentur: inſtituta enim hæc à Deo dicenda
ſunt, non præcepta; & quamuis præcepta eſſent, non illico obligarent,
quia de iis non conſtat: tales autem ſunt minores ordines, de quibus
fatemur non conſtare, vtrum ſint Sacramenta, quos, quia in Sacerdotio
ac Diaconatu continentur, ab iis ſuppleri ritè poſſe nemo dubitat:
ideò etſi à quibuſdam Eccleſiis omittantur, non ideo ſequitur ea non eſſe Sacramenta.
Tertiò, eſto minores ordines Sacramẽta ſint, poſſunt tamen ex priuilegio
ab Abbatibus ſimiliter & aliis ſimplicibus Preſbyteris ex priuilegio cõferri:
ſic enim ordinis Sacramentũ Epiſcopis alligatũ eſt, vt iure ordinario ſoli
ipſi hoc conferre queant: ex priuilegio verò ſaltem minores ordines, quorum B
ex prædictis peculiaris eſt ratio, ſimplices Preſbyteri dare poſſunt: quod priui-
b Septima Synodus cã. 14.
legium ſeptima[b] Synodus Abbatibus in ſuos Monachos attribuit. Quartò,
quamuis prætermiſſis minoribus ordinibus ad ſuperiores ordines aſcendi
potuerit, non ideò ſequitur aut neglectos alios fuiſſe, ad quos nempe alij promouebantur,
aut non à Chriſto inſtitutos: quippe cùm inſtitutio eorum poſſit
eſſe diuini iuris, quamuis ſubordinatio non ſit: quomodo inter alia Sacramenta
excepto Baptiſmo, qui omnibus Sacramentis neceſſariò ſupponitur,
ſubordinatio iuris non eſt diuini; vnde ex promotionibus iſtis, quas per ſaltum
vocamus, concludi nequit minores ordines Sacramenta non eſſe. Quintò
minores ordines, qui vel ad corrigendum populum fidelem, eumque ſecernendum
ab immundis, vt Oſtiarij ordo, vel ad inſtruendum, vt Lectoris, vel
ad mundandum, vt Exorciſtæ conducunt, ad ſacram Euchariſtiam referuntur,
quia diſtinctio mundorum ab immundis propter ſacrã Euchariſtiam præ- C
ſertim ſtatuta eſt, quæ ſolis mundis parata eſt, & cuius participatione Eccleſiaſtica
communio perficitur, inſtructio populi ad eandem ordinatur, itemque
purgatio; ideoque ordines illi ſufficienter ad ſacram Euchariſtiam referuntur.
Sextò eſto minorum ordinum officia ab aliis quàm ab iis, qui ordinibus iſtis
initiati ſunt, exerceri poſſint, imo etiam à laïcis; at non ordinatè, neq; ex officio
c Laodicenũ c. 15. & 26.
d 7. Synod. Gen. 14.
e Tridẽt. ſeſſ. 23. cap. 7.
exercentur; neque exerceri ſolemniter debent; vt olim ſtatutum in[c] Laodiceno
& ſeptimo[d] Generali Concilio, ac recentiùs in Tridentino: ſi ſecus fiat,
inordinatio quædam eſt, quam corrigere conſentaneũ eſt, vt omnia ordinatè
fiant, licet ex iuſtâ causâ tolerari poſſit, præſertim cùm hæc officia non ſint præ
reliquis adeò magni momenti, & videamus nonnunquam, ex diſpenſatione,
Epiſcopalia officia etiam non Epiſcopis, vrgente Eccleſiæ vtilitate, & neceſſitate
committi. Vltimò tandem dicendum eſt Archidiaconum tradentem vaſa
quibus conſecratur Acolythus, moraliter loquendo eundem fuiſſe exiſtimatũ
cum Epiſcopo, ideoq; Epiſcopo proferente verba ordinationis, Archidiacono D
inſtrumenta tradente, ordinationem ritè olim peragi potuiſſe: quamuis v. gr.
Baptiſmus ritè perfici nequeat, ſi vnus aquam infundat, alter verba proferat,
quia Chriſtus apertè inſtituit, vt miniſter Baptiſmi phyſicè idem eſſet, qui &
f Matth. vltimo.
verba proferret, & aquam infunderet, dicendo,[f] *ite, docete omnes gentes Baptizantes eos in nomine Patris*:
ipſe autem identitatem miniſtri verba proferentis, &
materiam tradentis non adeo ſtrictè in ordinatione præcepit, in quo Sacramento
materia Eccleſiæ determinationi magis ſubiicitur, vt iamjam dicemus,
vbi etiam rationem trademus cur per inferiorem miniſtrum olim Epiſcopus
materiam ordinato porrexerit. Reſponderi tamẽ aliter poteſt, putà præcipuam
materiam ordinationis Acolythi eſſe vrceolum, hunc ab Epiſcopo tradi: nec
contradicit Carthaginenſe, quod ab Archidiacono cereum eis porrigi docet,
à quo verò vrceolus tradatur, non explicat, tacitè innuens ab Epiſcopo, qui
miniſter eſt, eum tradi oportere, ſed ſolutio iſta impugnari poteſt: ideoque de
ea infra fuſiùs.

CAPVT

Digitized by Google

A

CAPVT II.

De materia & forma Sacramenti Ordinationis.

ARTICVLVS I.

De materia.

§. I.

Per manuum impoſitionem Apoſtolorum ætate Ordines fuiſſe collatos.

B I. NON eadem in omnibus Eccleſiis nec omni tempore videtur fuiſſe in vſu materia ſacræ Ordinationis. Primùm enim Apoſtolorum tempore vix vlla materia in ordinatione præter manuum impoſitionem videtur adhibita fuiſſe. Probant id Acta Apoſtolorum in quibus [a] Stephanus, & alij in Diaconos, Saulus [b] & Barnabas in Epiſcopos, per impoſitionem manuum, nullius alterius factâ mentione ordinati referuntur: Probant [c] Epiſtolæ Pauli ad Timotheum, in quibus ordinatio vocatur manuum impoſitio: *nam*, inquit Apoſtolus, *manus cito nemini impoſueris*, id eſt neminem cito ordinaris: in quibus etiam impoſitioni manuum [d] gratia Sacerdotij tribuitur: cùm tamen certum ſit nonniſi materiæ, ac formæ, ſeu ſignis viſibilibus ac verbis Sacramentorum gratiam adnecti: vnde ſi impoſitio manuum negetur eſſe eſſentialis materia Sacramenti Ordinationis, nullum amplius nobis argumentum ſuppetet aduerſus hæreticos, quo Ordinationem Sacramentum eſſe conſtans viſibili ſi-
C gno, ac gratiæ productiuum probemus. Probat item D. [e] Dionyſius, qui fusè & ex profeſſo, Epiſcopi, Preſbyterorum, & Miniſtrorum (quo nomine Diaconos præſertim videtur intellexiſſe, qui ſoli hierarchici ſunt Miniſtri, vt alibi docebimus) ordinationem deſcribens hæc ſolùm obſeruata refert: in omnium quidem ordinatione ſex iſtos ritus, primùm, *τὴν πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴν*, *acceſſum ad diuinum Altare*, 2. *τὴν ὑπόπτωσιν*, *concidentiam, ſeu proſtrationem, genuflexionem*, 3. *τὴν ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσιν*, *Pontificiæ manus impoſitionem*, 4. *τὴν σταυροειδῆ σφραγῖδα*, *ſignum ſanctæ crucis.* 5. *τὴν καθ' ἕκαστον ἀνάρρησιν ἱεράν*, *ſingulorum acclamationem, ſeu declarationem ſacram*, quem nempe gradum quiſque ſortitus ſit, & quo nomine vocetur. 6. denique *τὸν τελειωτικὸν ἀσπασμὸν*, *perficientem ſalutationem*: quibus in ordinatione Pontificis, *τὴν τῶν θεοπαραδότων λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσιν*, *diuinorum eloquiorum ſuper caput impoſitionem*, quâ inferiores ordines carent, adiungit, in ordinatione verò Preſbyteri, *τὴν ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσιν*, *amborum pedum inclinationem*, id eſt vtriuſque genu flexionem, cum mini-
D ſtri alterum tantum genu flectant. Ex his autem ritibus ſola eſt impoſitio manus, quæ videatur poſſe dici materia ſacræ Ordinationis: De porrectione autẽ inſtrumentorum, quibus ordinandi conſecrentur, in hoc toto ritu tam exactè, tam accuratè deſcripto, ne verbulum quidem: itaque videtur ætate Dionyſij ſola impoſitio manus in his tribus ſaltem Ordinibus, Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi adhibita fuiſſe. Probant idipſum [f] Conſtitutiones Apoſtolicæ, in quibus Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Preſbyteri ordinationes proferuntur, ſoliuſque impoſitionis manuum, non porrectionis inſtrumentorum vlla fit mentio, quod in ordinatione quoque Epiſcoporum factitatum manifeſtè oſtendit [g] Canon primus Apoſtolorum.

II. Aperta etiam huius rei profertur demonſtratio, quantum enim ad Diaconatus materiam & Subdiaconatus ſpectat, certum eſt nec Euangeliorum librum, quæ ſola res eſt, quæ Diacono conſecrando exhibetur, nec Epiſtolarum, qui Subdiaconis porrigitur, ſed cum Vaſis ſacris inanibus, ac vacuis, initio Eccleſiæ in ordinatione Diaconorum ac Subdiaconorũ exhiberi potuiſſe: quippe

[a] Actorum 6.
[b] Actorũ 13.
[c] 1. ad Tim. 5.
[d] 1. ad Tim. 4. & 2. ad Timoth. 1.
[e] Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. hierarchiæ.
[f] Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 16. de ord. Preſb. cap. 17. de ordin. Diac. cap. 21. de ordin. Subdiac. cap. 22. de ordin. Lect.
[g] Can. 1. Apoſt.

cùm nec Euangelia, niſi multò poſt aſcenſionem tempore ſcripta ſint, primum A enim Euangelium, quod eſt Matthæi, nonniſi quinto decimo poſt eam anno ſcriptum eſt, ſi credimus [a] Nicephoro; ſi [b] Irenæo, etiam tardius; ſi [c] Euſebio aliquanto citiùs, anno nempe poſt Chriſti Aſcenſionem nono: Ioannis verò Euangelium nonniſi pluribus poſtea annis in lucem datum eſt. Itaque nec primi Diaconi, nec ſi qui alij interiecto poſteà tempore ordinati ſunt, per libri Euangeliorum traditionem ordinari potuerunt: nec Subdiaconi ſimiliter porrectione libri Epiſtolarum: cùm Epiſtolæ Apoſtolorum ad Eccleſias quas fundauerant, & Clericis quos inſtruxerant, maximâ parte datæ ſint: omnes autem Subdiaconorum ordinationem aliquam ſubſecutæ videantur. Idem iudiciũ de libro Exorciſmorum, qui nullus fortè niſi quibuſdam ſæculis poſt Exorciſtarum in Eccleſiâ gradum inſtitutum editus reperitur: ſi quos ergo Apoſtoli Exorciſtas conſtituerunt, vt certè conſtituiſſe probabile eſt, non potuerunt illi per traditionem libri Exorciſmorum ordinari.

[a] Nicephorus hiſt. lib. 2 cap. 45.
[b] Irenæus lib. 3 cap. 1.
[c] Euſeb. in Chronico.

B

§. II.

Sequentibus quibuſdam ſæculis eandem ſolùm manuum impoſitionem in Hierarchicis Ordinibus conferendis vſitatam.

III. Sequentibus quoque temporibus in ordinationibus Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ſolam impoſitionem manuum adhibitam vbique fuiſſe multorum Conciliorum, Pontificum, Patrum omnium gentium teſtimonia demonſtrant. Laudare poſſumus Nicenum [d] Concilium primum, quod eos remouet à Clero, quibus peccata ſua confeſſis nullóque adhibito examine promotis, *οἱ ἄνθρωποι χεῖρα ἐπιτεθείκασι, homines manus impoſuerunt.* Quod [e] item Diaconiſſas laicis annumerat, *ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχουσι, quoniam nec vllam habeat manus impoſitionem*: innuens proinde Clericos ordinatos manuum impoſitionem habere, & per eam à Laicorum cœtu eximi, atque ſeparari. Laudare C poſſumus [f] Antiochenum, quòd *χειροθεσίας*, Epiſcopalem ordinationem non ſemel vocauit, quemadmodum & [g] Ancyranum ordinationem Diaconorum *χειροτονίαν* dixit: Carthaginenſe [h] item Concilium quartum, quod non ſolùm manuum impoſitionem pro materiâ Ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ſtatuit, verùm & quamlibet aliam materiam videtur excluſiſſe: & quoniam omnium primum accuratè ordinum omnium materiam aſſignauit, ideò ipſius verba diligentiùs penſanda ſunt: primùm itaque de Epiſcopi ordinatione ſic loquitur, *Epiſcopus cùm ordinatur, duo Epiſcopi ponant, & teneant Euangeliorum librum ſuper caput & ceruicem eius, & vno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt manibus ſuis caput eius tangant.* De Presbytero ſubiungit, [i] *Presbyter cùm ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput eius tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas iuxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant.* Nulla fit mentio Calicis, aut Patenæ, nulla panis aut vini conſecrandi mentio, quæ ordinando porrigantur, ſicut nec in ordinatione Diaconi, quam mox deſcribit, verbulum vllum habetur de iiſdem Calice, ac Patena vacuis, aut Euangeliorum libro, quæ iam inſtrumenta in eorum ordinatione porriguntur: ſic enim ſubdit, [k] *Diaconus cùm ordinatur, ſolus Epiſcopus qui eum benedicit, manus ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium ordinatur.* Inſtrumentorum quorumlibet altum ſilentium in Concilio Carthaginenſi, quod tamen minutatim ſingulorum ordinum materias nobis depingit, & in cæteris ſequentibus ordinibus inſtrumentorum omnium meminit, quæ ſiue ab Epiſcopo, ſiue ab Archidiacono ordinandis porrigerentur, apud quemque cordatum validi argumenti (ni fallor) loco eſſe poteſt, quo probetur nondum in Eccleſiâ Africanâ vſum iſtum inualuiſſe, vt in iſtorum ordinum collatione vlla inſtrumenta porrigerentur, aut ſaltem opinionem iſtam nondum radices egiſſe, vt ad hos ordines inſtrumenta iſta neceſſaria crederẽtur. Sed efficaciùs aliud ex eodem Concilio Carthaginenſi argumentum deducitur,

D (beside the line "… Nulla fit mentio Calicis, aut Patenæ, nulla panis")

[d] Conc. Nicenum 1. c. 9.
[e] Idẽ can. 19.
[f] Antioch. c. 10. & 17.
[g] Ancyr. c. 10.
[h] Carthag. 4. 2. refertur diſt. 23. c. Epiſcopus.
[i] Idem c. 3. ibid. c. Presbyter.
[k] Idẽ c. 4. refertur ibidem can. Diaconus.

Digitized by Google

A ducitur, quia nimirum idem Concilium [a] ſequenti Canone docet Subdiaconum dum ordinatur Patenam de manu Epiſcopi accipere vacuam, *quia manus impoſitionem non accipit*: ſi ergo Subdiacono in ſua ordinatione inſtrumenta aliqua porriguntur, quia per manus impoſitionem non ordinatur, ſequitur nec Epiſcopo, nec Presbytero, nec Diacono, qui manus impoſitione conſecrantur, vlla in ſua ordinatione inſtrumenta tradita fuiſſe. Eam quoque ob cauſam, quod prædicti ordines per manuum impoſitionem conferrentur, in Concilio [b] Chalcedonenſi χειροτονεῖσθαι dicuntur, qui Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ordinantur; eadem etiam in ſequentibus Conciliis, ſicut & apud Patres Græcos, phraſis ſeruatur, in quibus ordinatio ſæpius his vocibus χειροτονίας, χειροθεσίας, τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, dicta eſt, vt ſuprà [c] docuimus, non aliam ſanè ob cauſam, quam quod per impoſitionem manuum ordinatio, Epiſcoporum ſaltem, Presbyterorum, ac Diaconorum perficeretur.

[a] Idem c. 5. ibidem Subdiaconos.
[b] Cõc. Chalced. c. 2. 6. 10.
[c] Vide ſuprà in Prolegom. cap 4.

IV. Quem ritum prioribus hiſce ſæculis in prædictis ordinationibus obſeruatum colligimus, eundem ex Pontificum Romanorum, qui iiſdem ſæculis
B floruerunt, epiſtolis arguimus, Damaſus [d] contra Chorepiſcopos agens, qui non ordinati Epiſcopos alios ordinare præſumerent, ſic diſſerit, vt eos qui manuum impoſitionem acceperint, verè Epiſcopalem habere ordinationem fateatur; qui eam non ſuſceperint, non ordinatos cenſeat, ordinationéſque ab eis tentatas, quas impoſitiones manuum, & benedictiones per impoſitionem manuũ paſſim tota Epiſtola nominat, illicitas & irritas eſſe oſtendat. Innocentius [e] primus epiſtola ad Epiſcopos Macedoniæ contendit, *ab hæreticis ordinatos vulneratum per illam manuum impoſitionem habere caput: hæreticos per prauam manus impoſitionem damnationem dare.* Cœleſtinus [f] epiſtola ad Concilium Epheſinum de ordinatione Maximiani loco Neſtorij in Epiſcopum Conſtantinopolitanum loquens, *interfuimus*, inquit, *nec nos dixerimus abſentes, cùm eius capiti verba myſtica dicerentur.* Leo [g] primus epiſtola ad Epiſcopos Africanos, explicans illud Pauli, *manus citò nemini impoſueris: quid eſt*, inquit, *manus citò nemini imponere, niſi ante ætatem Sa-*
C *cerdotalem honorem tribuere non probatis?* quomodo autem manus imponere diceret Leo, idem eſſe, quod Sacerdotalem honorem tribuere, niſi hæc actio vel vnica, vel potiſſima ſaltem ordinationis eſſet materia? Iis quoque poſterior Sanctus Gregorius, [h] *quia*, inquit, *ordinando Epiſcopo Pontifex manum imponit, ſicut Pontificem manum non decet, quam imponit vendere, ita miniſter, &c.* alibi [i] eos à Chriſto è templo eiectos dicit, *qui pro munere manuum impoſitionem tribuunt*, id eſt ordinationem faciunt. Vulgatum quoque apud Pontifices etiam recentiores (vt videre eſt apud Alexandrum [k] ſecundum, & Vrbanum [l] ſecundum) vt manuum impoſitionem ordinationem Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi vocent, eſto eorum temporibus inſtrumenta quædam in prædictis ordinationibus iam conferrentur.

[d] Damaſus epiſt. 4. aliàs 5.
[e] Innocent. 1. epiſt. 22. cap. 3.
[f] Cœleſt. ep. ad Concil. Epheſ. quæ extat 3. parte Concilij cap. 10.
[g] Leo 1. epiſt. 87.
[h] Greg. in fine regiſtri decreto 5.
[i] Et hom. 39. in Euang.
[k] Alexãd. 2. cauſa 1. q. 1. c. ex multis.
[l] Vrbanus 2. cauſa 1. q. 7. c. Daibertum.

V. Legimus & apud Patres eundem impoſitionis manuum in prædictis ordinationibus ritum religioſè obſeruatum. Iam ſuperiùs ex [m] Cypriano in Epiſcopi Sabini ordinatione manus ei ab Epiſcopis impoſitas diximus: Iam ex [n]
D Ambroſio impoſitioni manuum Dei gratiam alligari: ex [o] Hieronymo, *per impoſitionem manus impleri ordinationem*, ſeu conſummari: ex [p] Syneſio ſacræ manus impoſitionem in ordinatione rem eſſe præcipuam, maximéque neceſſariam: ex [q] Chryſoſtomo ad præſentiam impoſitionis manuum Deum gratiam operari: ex Beato [r] Ephrem poteſtatem Sacerdotij ineffabilem per impoſitionem manuum ſacrorum Sacerdotum in nobis habitare docuimus. Id ipſum aliorum Patrum auctoritate confirmamus. Baſilius Epiſtola Canonica ad Amphilochium, de iis qui Sacerdotio initiati ad hæreticos defecerant, ita loquitur, [s] παρὰ τῶν πατέρων ἔχοντας χειροτονίας, καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν εἶχον τὸ χάρισμα τὸ πνευματικόν, *à Patribus ordinationem habebant, & per impoſitionem manuum gratiam habebant ſpiritalem*: Epiſtola quoque ad Nicopolitanos Presbyteros, qui ab hæreticis ordinati eſſent, illos, [t] τὴν χεῖρας ἐπιβολὴν, *manus impoſitionem accepiſſe dicit.* Gregorius [u] Nazianzenus de patre ſuo redeunte à conſecratione Baſilij in Epiſcopum Cæſarienſem, ἐπένευσεν, ἀδυνατῶν αὖ βλέπων ῥωσθεὶς ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τοῦ

[m] Cypr. epiſt. 68. ad Clerũ & plebẽ Hiſpaniæ.
[n] Ambroſ. de dignit. Sacer. cap. 5.
[o] Hieron. in cap 58. Iſaiæ.
[p] Syneſ. epiſt. 76.
[q] Chryſoſt. homil. 14. in cap 15. Actorum.
[r] S. Ephrem tract. de Sacerdotio.
[s] Baſil. epiſt. ad Amphilochium cit. c. 1.
[t] Idem epiſt. 192. Presbyt. Nicopolit.
[u] Greg. Naz. orat. 20. in laudẽ Baſilij.

χειρώσεως, redit firmus, ac valens à manuum impoſitione, & vnctione. Optatus Milcuitanus, [a] *in Donatum ſunt hæ ſententiæ latæ, quod confeſſus ſit ſe rebaptizaſſe, & Epiſcopis lapſis manus impoſuiſſe*, id eſt, eos iterum ordinaſſe, quod ab Eccleſiâ alienum eſt, Legatur etiam [b] Chryſoſtomus, qui per eas voces *χειροτονίας, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν*, quæ habentur apud Diuum Paulum, ſacram ordinationem intelligit, cui conſentiunt tam Græci, quàm Latini interpretes omnes. Huius autem ritus ſi exempla quærimus, de ipſo Chryſoſtomo refert [c] Metaphraſtes, Spiritum ſanctum columbæ ſpecie in eum deſcendiſſe cùm Presbyter ordinaretur à Flauiano, *ὡς αὐτὸς ὑπέχε τῷ ἱεράρχῃ τὴν κεφαλὴν, τοῦ δὲ χεῖρας ἐπιτιθέντος, cùm Pontifici caput ſuppoſuiſſet, ipſi autem eius manus fuiſſent impoſitæ.* De Sancto Abrahamo verò narrat Beatus [d] Ephrem, qui eius vitam conſcripſit ipſum *per impoſitionem manuum Presbyterum ordinatum fuiſſe.* Scribit quoque [e] Theodoretus Antiochum quendam, cùm poſt mortem Euſebij auunculi Samoſatheni Epiſcopi ab omni populo electus fuiſſet, & ad eius ordinationem Iouianus quidam Pergæ Epiſcopus, qui Arianæ communioni aliquo tempore adhæſerat cum cæteris B conueniſſet, ſtatimque vt hunc Iouianum vidit: *τὴν δεξιὰν ἐπιθέντα τῇ κεφαλῇ, dextram ipſius capiti imponentem*, manum eius repuliſſe, *μὴ ἀνέχεσθαι δεξιᾶς δεξαμένης διὰ βλασφημίας τελεσθέντα μυστήρια, ſe nullo modo ferre poſſe dexteram illam ſibi imponi, quæ myſteria per blaſphemiam conſecrata receperat.* Simile [f] quoque Moſis Lucium Arianum Epiſcopum repellentis generoſum dictum leges apud eundem Theodoretum: cætera non refero, quæ innumera ſunt.

[a] Optatus lib. 1. contra Parmen.
[b] Chryſoſt. in cap. 4. & 5. prioris ad Timoth. & cap. 1. poſterioris, vide etiam Oecumen. Theophyl. Theodoret. Primaſium, Sedulium, & alios ibidem.
[c] Metaphraſt. in vita S. Ioãnis Chryſoſt. 27. Ianuarij.
[d] S. Ephrem in vita S. Abrahami cap. 5.
[e] Theodoret. lib. 4. hiſt. cap 19 al. 15.
[f] Idem eiuſdẽ lib. cap. 21. al. 23.

VI. Iis omnibus addimus Auguſtini, & Venerabilis Bedæ auctoritates. Auguſtinus agens de Baptiſmo contra Donatiſtas materiam ordinationis impoſitionem manuum, formam, deprecationem ſuper caput ordinandorum, ſeu inuocationem Dei inſinuat; in exemplum ſiquidem ea proferens, ipſa materiis, formiſq; aliorum Sacramentorũ coniungit, [g] *ſi ergo*, inquit, *ad hoc valet quod dictũ eſt in Euangelio, Deus peccatorẽ non audit, vt per peccatorem Sacramenta non celebrentur, quomodo exaudit homicidam deprecantem, vel ſuper aquam Baptiſmi, vel ſuper oleum, vel ſuper Euchariſtiam, vel ſuper capita eorum quibus manus imponitur? quæ tamen omnia fiunt* C *& valent etiam per homicidas.* Et alibi, [h] *inuocatio nominis Dei ſuper caput ipſorum, quãdo ordinantur Epiſcopi, inuocatio illa Dei eſt, non Donati, &c.* Item in eadem materiâ, [i] *cæteri autem non aderant ordinationi eius, quando ei manus impoſita eſt.* Similiter Beda, [k] *qui ſunt*, inquit, *in templo Dei hodie, qui columbas vendunt, niſi qui in Eccleſiâ pretium de impoſitione manus accipiunt? per quam videlicet impoſitionem Spiritus ſanctus cœlitus datur:* hæc omnia teſtimonia, ni fallor, oſtendunt, tùm impoſitionem manuum in prædictis ordinationibus vſurpatam, tum eſſentialem eam cæremoniam fuiſſe, magiſque præcipuam, cuius nimirum nomine ordinatio ipſa paſſim appellaretur, adeò vt apud Græcos non aliud ferè nomen quam *χειροτονίας*, & *χειροθεσίας* ſortita ſit: eique gratiæ productio attribueretur, quæ tamen ſoli Sacramento, ſeu Sacramenti ſignis viſibilibus, non autem eius accidentarijs ritibus, tribuitur.

[g] Auguſt. lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. 20.
[h] Idem ſuper geſtis cum Emerito.
[i] Idẽ ſermone 1. de iiſdẽ geſtis cum Emerito.
[k] B. da lib. 3. in caput 11. Marci, quibus ſimilia habet in cap. 2. Ioãnis tomo 5. eius operum.

VII. Verùm alia efficaciora quoque ſunt argumenta, quæ diuturno tempore conſuetudinem eam viguiſſe oſtendant, vt vel ſolâ manuum impoſitione, abſq; D traditione inſtrumentorum, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, conſecrarentur. Idque primò inferimus ex Iſidoro [l] Hiſpalenſi, & [m] Aquiſgranenſi Synodo ſub Ludouico Pio habita, quæ in Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordinatione nullam mentionem faciunt vllius rei prӕterquam manus impoſitionis, cùm è contra in Subdiaconorum, Lectorũ, Exorciſtarum ordinationibus inſtrumentorum meminerint, imò eam rationem cur Subdiaconi inſtrumenta in ſua ordinatione recipiant, videntur innuere, quia manus impoſitionem non acceperunt: quam rationem à Concilio Carthaginenſi traditam non valere docuimus, ſi per traditionem quoque inſtrumentorum ſuperiorum iſtorum ordinum collatio vel omninò, vel certè eſſentialiter fieret. Secundò id etiam colligimus ex Toletano quarto Concilio, cuius canon de forma reſtituendorum in priſtinum gradum eorum qui iniuſtè deiecti ſunt, ſi attentè conſideretur, id videtur probare, [n] *Epiſcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus,*

ſi à

[l] Iſidorus lib. 2. de officiis cap. 7. 8. 10. 11. 12.
[m] Aquiſgran. Synod. cap. 5. 6. 7. 8.
[n] Tolet. 4. c. 27.

Digitized by Google

A *ſi à gradu ſuo iniuſtè deiectus in ſecunda Synodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu Epiſcoporum: ſi Epiſcopus eſt orarium, annulum, & baculum: ſi Presbyter orarium, & planetam: ſi Diaconus orarium, & albam: ſi Subdiaconus Patenam, & Calicem: ſic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiunt, quæ cùm ordinarentur, perceperunt.* De hoc Canone, quem [a] Gratianus Moguntino Concilio attribuit, [b] Auctor Panormiæ & Moguntino, & Toletano citato, iterum dicemus, vbi de ſtabilitate ac perpetuitate Ordinis ſacri ex profeſſo loquemur, contrà quam nihil facere hunc Canonem docebimus; iam verò quis non videt ex eo Canone rectè inferri nondum ſæculi ſeptimi initio, quo habita eſt prædicta Synodus, anno videlicet Chriſti ſexcenteſimo trigeſiſimo tertio, Hiſpanicarum Eccleſiarum morem fuiſſe tradendi aliqua in ordinatione Preſbyteri, & Diaconi inſtrumenta: ſi enim aliqua tradita fuiſſent, ſicut in eorum degradatione fuiſſent ablata, ita in ipſorum reſtitutione fuiſſent palam ab Epiſcopis reddita; nec Concilium, quod in Epiſcoporum reſtitutio-
B ne, baculi paſtoralis, & annuli meminit, in quibus nemo vnquam Epiſcopalem ordinationem ſitam eſſe vel leuiter ſuſpicatus eſt: qui in Subdiaconorum reſtitutione, Calicem & Patenam, quæ inſtrumenta Subdiaconi, dum ordinantur, de Epiſcoporum manu accipiunt; & in reliquorum ordinum reparatione cætera inſtrumenta, quæ iuxtà Carthaginenſe quartum Concilium, cùm ordinarentur, perceperunt, memorauit, ſilentio prætermiſiſſet inſtrumenta Diaconis, ac Preſbyteris porrigi ſolita, defectu quorum ad veſtes, quibus in ſuâ ordinatione Preſbyteri, Diaconique induuntur, referendas confugit, non habens inſtrumenta in iſtorum ordinatione, ſicut in inferiorum ordinum collatione, quorum redditione, reſtitutam dignitatem ſignificandam præciperet. Idem ex Concilio Toletano octauo argumentum deduci poteſt, ex quo, cum mox inferre debeamus vſitatam quidem, ſed non perfectè ſtabilitam, ipſius tempore, conſuetudinem fuiſſe in Subdiaconorum ordinatione inſtrumenta tradendi, & de eâ traditione, quam apertè Carthaginenſis quarta Synodus ſta-
C tuerat, ſubdubitatum ad eius tempus fuiſſe: potiori iure arguere poſſumus, nec receptum fuiſſe morem tempore Concilij Toletani octaui, anno ſexcenteſimo quinquageſimo tertio habiti, porrigendorum aliquorum inſtrumentorum in ſuperiorum ordinum collationibus, à quibus Carthaginenſis quarta Synodus ipſa remouiſſet: nec minima lux huic noſtræ concluſioni ex Concilio [c] Meldenſi affulget, quòd ordines vſque ad Subdiaconatum, *per impoſitionem manuum* tribui aſſeruit, quibus ordinibus per impoſitionem manuum collatis inferiores opponit, quaſi alio ritu traderentur: Similiter quoque [d] Amalarius Fortunatus, & Rabanus [e] Maurus omnium ordinum ſuperiorum Subdiaconatu non alium ritum, quam manuum impoſitionem pro materiâ aſſignant: Subdiaconatus verò, & reliquorum inferiorum materias, porrectionem variorum inſtrumentorum adducunt. Denique refert [f] Durandus in antiquiſſimo Eccleſiæ Anicienſis libro, in quo ritus in ordinatione obſeruandi deſcribuntur, præſcriptum non fuiſſe, quod liber Euangeliorum Diacono ordinando trade-
D retur, ſed ab ipſo hoc additum fuiſſe, cùm huic Eccleſiæ præfectus fuiſſet Epiſcopus, ne ex cæteris Eccleſiis diſſentiret.

[a] Grat. 11. q. 3. c. Epiſcop.
[b] Auctor Panorm. 80, l. 3. c. 6.
[c] Conc. Meldenſe c. 44.
[d] Amalarius lib 2. de officiis cap. 12.
[e] Rabanus de inſtit. cap. 7.
[f] Durandus in 4. diſt. 24. q. 3.

§. III.

Reliquos ordines ex veteri more per traditionem inſtrumentorum in Occidente collatos.

VIII. In Subdiaconatu verò & minoribus ordinibus antiqua eſt, & vetus in Eccleſiâ Occidentali conſuetudo, porrigendorum quorundam inſtrumentorum, quorum contactu ordinatio perfici crederetur: hunc ritum nobis explicat Carthaginenſis quarta Synodus tanquam in Eccleſiâ Africanâ non de nouo receptum, ſed à maioribus traditum. De Subdiaconi ordinatione ſic loquitur, [g] *Subdiaconus cùm ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſco-*

[g] Carthag. 4. c. 5. refertur diſt. 23. c. 15.

pi accipiat vacuam, & Calicem vacuum: de manu verò Archidiaconi vrceolum cum aquâ, & mantile, & manutergium. Minorum verò ordinum conferendorum formam hanc nobis præſcribit, [a] *Acolythus cùm ordinatur, ab Epiſcopo quidem doceatur, qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, vt ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari: accipiat, & vrceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti.* [b] *Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo, accipe & commenda memoriæ, & habe poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenum, ſiue baptizatum, ſiue Catechumenum.* [c] *Lector cùm ordinatur, faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans eius fidem, ac vitam, atque ingenium: poſt hac ſpectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum, accipe, & eſto Lector verbi Dei, habiturus, ſi fideliter impleueris officium, partem cum eis, qui verbum Dei miniſtrauerunt.* [d] *Oſtiarius cùm ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuerſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi, tradat ei Epiſcopus claues Eccleſiæ de altario, dicens; ſic age quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur.*

[a] Carthag. 4. c. 6. refertur ibid. c. 16.
[b] Idem c. 7. refertur ibid. c. 17.
[c] Idem c. 8. refertur ibid. c. 18.
[d] Idem c. 9. ibid. c. 19.

IX. Hunc Eccleſiæ Africanæ morem in Eccleſiis Hiſpanienſibus eſſe ſeruatum conſtat ex Iſidoro Hiſpalenſi, [e] qui *Subdiaconos* docet, *cùm ordinantur, ſicut Sacerdotes, & Leuitas manus impoſitionem non ſuſcipere, ſed Patenam tantùm, & Calicem de manu Epiſcopi, & ab Archidiacono ſcyphum aquæ, cum aquamanili, & manutergium accipere*: qui, cùm [f] Lectores ordinandi ſunt, Epiſcopum ait, *coram plebe tradere eis codicem apicum diuinorum*; qui [g] *Exorciſtas* aſſerit, *dum ordinantur, accipere de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi.* Conſtat ex Toletano [h] quarto Concilio citato, in quo Subdiaconus, cui officium iniuſtè ablatum reſtituitur, Patenam, & Calicem; minoribus ordinibus initiati, eadem, quæ cum ordinarentur de manu Epiſcopi acceperant, recipere iubentur. Conſtat ex Toletano octauo ſtatuente, [i] *vt cùm Subdiaconi ordinantur, cum vaſis miniſterij benedictio eis ab Epiſcopo detur, in quibuſdam Eccleſiis vetuſtatem tradidiſſe antiquam, & ſacram dignoſci conſuetudinem ſubſtare prolatam*, quam nempe conſuetudinem, ne quod amplius de validitate ordinationis Subdiaconi dubium hæreret, cùm eſſent aliqui, vt ſuperiùs explicuimus, qui dubitantes, nùm hic ritus prætermiſſus eſſet in ſua ipſorum ordinatione, de eius quoque valore dubitabant, ſeque proinde Cœlibatus lege ſolutos arbitrabantur, legem tulit prædicta Synodus, vt de cætero in omnibus ordinationibus vſurparetur: ex quo proinde elicimus nondum in omnibus Eccleſiis Hiſpanienſibus receptum morem fuiſſe, vt in ordinatione Subdiaconis Vaſa ſacra traderentur, quamuis vetuſta Eccleſiæ conſuetudo in pluribus id ferret: cuius ea vis eſſe credebatur, vt plures quòd in ſuâ ordinatione hanc cæremoniam omiſſam crederent, irritam ideò ſuam in Subdiaconos ordinationem opinarentur.

[e] Iſidor. Hiſpal lib. 4 de off. cap. 14. 10.
[f] Ibid. cap. 12.
[g] Ibid. cap. 13
[h] Tolet. 4. c. 17.
[i] Tolet. 8. c. 6.

X. Hanc pariter conſuetudinem ab Eccleſiis Galliarum, & Germaniæ obſeruatam fuiſſe, ex pluribus coniicere poſſumus: Primò, quia apud Albinum Flaccum [k] libro de diuinis officiis, Lectori traditum codicem apicum diuinorum, Oſtiario traditas claues fuiſſe legimus: hoc autem ad eorum ordinationem procul dubio referendum eſt: & quamuis de reliquis ordinibus nihil ipſe tradat, quia ordinationis ritum ex profeſſo non explicat, eadem tamen illorum eſt, ac iſtorum ratio. Secundò, quia Amalarius Fortunatus, quæ omiſſa fuerant ab Albino Flacco circa ritum ordinationis Oſtiariorum, Acolythorum, & Subdiaconorum, ea ſupplet, ſolo enim omiſſo Lectoris ordinandi ritu de reliquis hæc habet: de Oſtiariis primum, [l] *ſi quando ordinantur ſuſcipiant claues Eccleſiæ, & audiant ab Epiſcopo, ità agite, ac ſi rationem poſſitis reddere, pro rebus quæ iſtis clauibus recluduntur:* tum de Exorciſtâ, [m] *quando idem ordinatur, accipit libellum in quo ſcripta eſt Exorcizatio, & audit ab Epiſcopo, vt habeat poteſtatem manum imponendi ſuper Energumenum:* deinde Acolytho, [n] *ille cùm ordinatur, accipit ab Archidiacono ceroferarium:* denique de Subdiaconis, [o] *hi quando ordinantur, ſuſcipiunt ab Epiſcopo Patenam & Calicem, ad miniſtrandum vinum in Euchariſtiam corporis Chriſti: ipſi etiam accipiunt ſcyphum, manile, cum manutergio.* Tertiò, quia Rabanus [p] Maurus Amalario in ordinatione Subdiaconorum, & Exorciſtarum deſcribenda conſentit,

[k] Albinus de diuinis off. tit. de tonſura Clericorum.
[l] Amalarius lib. 2. de off. Eccleſ. cap. 7.
[m] Ibid. cap. 9.
[n] Ibid. cap. 10.
[o] Ibid. cap. 11.
[p] Rabanus lib. 1. de inſti. Cler. cap. 8. & 10.

Digitized by Google

A ſentit, eadémque paucis verbis immutatis tradit: Idem quoque Subdiaconis manus non imponi expreſsè docet: De Oſtiariorum verò, & Acolythorum ordinandorum ritu nihil: De Lectoribus autem hæc Amalario adiungit: [a] *iſti quippe dum ordinantur, primùm de eorum conuerſatione Epiſcopus verbum faciat ad populum, deinde coram plebe tradit eis codicem apicum diuinorum ad Dei verbum annuntiandum.* Quartò, quia [b] Stephanus Eduenſis, [c] Iuo Carnotenſis, & [d] Hugo de ſancto Victore omnium ordinum inferiorum Diaconatu, tam Subdiaconatus, quàm minorum ordinum eaſdem materias aſſignant, quam Concilium Carthaginenſe quartum præſcripſit. Quintò, quia Concilium Meldenſe habitum tempore Caroli Calui iis omnibus annuit, dum Chorepiſcopis vetat, nè ordines Eccleſiaſticos qui per impoſitionem manus tribuuntur, id eſt nonniſi vſque ad Subdiaconatum, agere præſumant: indicans videlicet Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum ordines, à quibus Chorepiſcopos abſtinere iubet, per impoſitionem manuum conferri, reliquos non per impoſitionem manuum,
B ſed per traditionem inſtrumentorum. Neque verò alium Romanæ Eccleſiæ morem fuiſſe, quàm qui Occidentalium ipſi ſubditarum mos fuiſſet, probabile eſt: Romanam itaque Eccleſiam, totamque Italiam hunc ritum amplexatam eſſe porrigendi nimirum eis, qui Subdiaconatu, vel minoribus ordinibus initiarentur, aliqua inſtrumenta, mihi pro comperto eſt: quod vtique magis confirmat Vetus Ordo Romanus, cuius auctor à quibuſdam putatur eſſe Gelaſius primus, certè Albini & Amalarij tempora præcedit, à quibus videlicet explicatur, & citatur nonnunquam. In eo, inquam, Veteri Ordine eadem omninò Subdiaconatus, ordinumque omnium minorum conferendorum materia præſcribitur, quæ in Carthaginenſi quarto Concilio expoſita eſt, eadem inſtrumenta porrigi, eadem verba iubentur proferri: & quam ex Subdiaconorum ordinatione manuum impoſitionem Carthaginenſe quartum Concilium ablegat, eandem & Vetus Ordo Romanus reiicit. Legimus quoque apud Ioannem Diaconum ſcriptorem vitæ ſancti Gregorij, ſanctum iſtum Pontificē ſub-
C diaconum crimen Diacono inferentem, & in probatione deficientem, verberibus publicè caſtigatum, in exilium deportari iuſſiſſe, [g] *quoniam*, inquit, *impoſitionem manuum, quâ carere potuiſſet, non habuit, non Sacerdotio, ſed officio caruit, & tanquam reuerà infamis meruit verberibus caſtigari, &c. quod enim eſſet Diacono gradum amittere, hoc fuit Subdiacono famæ plenitudine caruiſſe.* Quibus verbis prærogatiua Diaconi ſuprà Subdiaconū oſtenditur, quod hic manus impoſitionem non habeat, ille habeat; quæ prærogatiua tanta ſit, vt æqualiter videatur plecti Diaconus dum officio priuatur, ac Subdiaconus dum & officio priuatur, & famâ, verberibuſque prætereà caſtigatur. Fauet quoque Concilium [h] Florentinum, vt modò oſtendemus: fauet & Eccleſiæ Romanæ praxis, quam non recens excogitatam, ſed à maioribus acceptam arbitrari debemus: fauent Scholaſtici omnes Theologi, cum [i] Magiſtro ſententiarum, qui Concilij Carthaginenſis Canones in iis inferioribus ordinibus deſcribendis accuratè conſectantur, eaſdémque cum illo materias ipſorum aſſignant; manúſque impoſitionem in
D ſolis Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorū ordinationibus admittunt.

[a] Ibid. cap. 11.
[b] Steph. Eduēſis de Sacram. altar. cap. 1. 2. 3. 4. 5.
[c] Iuo ſerm. de excell. ſacrorum Ordinū.
[d] Hugo de S. Victore cap. 5. ſpeculi Eccleſ. ordinum.
[e] Cōc. Meld. c. 44.
[f] Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccleſ. ſacri Ordines fiāt.
[g] Ioannes Diac. lib. 4. cap. 31. cuius verba tribuūtur Gregorio, à Gratiano 5. qu. 6. c. quia iuxtà.
[h] Florent. infra citand.
[i] Lege Magiſt. 4. ſent. diſt. 14. & reliquos poſt eum.

§. IV.

De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis conſuetudine.

XII. De Græcorum more maior difficultas eſt. Eos quidem abſtinuiſſe ab impoſitione manuum in inferioribus Diaconatu ordinibus conferendis, videtur Canon quinquageſimus primus epiſtolæ [k] Baſilij Canonicæ ad Amphilochium oſtendere poſſe; vbi nempe Clericos diſtinguit, qui ἐν βαθμῷ τυγχάνουσιν, *in gradu Eccleſiaſtici ordinis ſunt conſtituti*, & eos, qui ἀχειροθετήτῳ ὑπηρεσίᾳ προσκαρτεροῦσι, *miniſterio minimè per impoſitionem manuum eis tradito incumbunt*, quorum vtriſque ſi deliquerint pœnam infligit, τὴν ἔκπτωσιν τῆς ὑπηρεσίας, *amotionem à miniſterio*,

[k] Baſil. c. 51. epiſt. ad Amphiloch.

iis enim verbis indicare videtur, aliquos ex Clericis per impoſitionem manuum ordinari, aliquos non ordinari. Vnde [a] Balſamon Preſbyterum, Diaconum, & Subdiaconum, *κεχειροτονημένους*, ſeu electos manuum eleuatione, ordinatos per impoſitionem manuum interpretatur, reliquos autem Clericos, *τοὺς διὰ μόνης σφραγῖδος ἐνέργειαν ἔχοντας ἱερατικήν*, *per ſolum characterem operationem Sacerdotalem* habentes dicit, quid autem characteris ſeu *σφραγῖδος* nomine intelligat, non ſatis aperit: Certè [b] Codinus, *τὸν Πατριάρχην σφραγίζειν τοὺς Ἐξωκατακοίλους* dicit, quos nempe ipſe in Officio Exocatacœlorũ, v. gr. magni Oeconomi, vel magni Saccellarij conſtituit, & [c] qui duplici ſcrutinio Epiſcopi conſtituũtur, eos *σφραγιζομένους ἐκ δευτέρου χειροτονοῦντας ἀρχιερέας* vocat, & *σφραγῖδα* pro ſcrutinio & ſuffragio ſumit: vnde apud eũ *σφραγὶς μικρὰ, μεγάλη, πρώτη, δευτέρα* leguntur, quemadmodum & apud [d] Phranſem: vnde iuxta hanc interpretationem Clerici, qui *διὰ μόνης σφραγῖδος* dicuntur à Baſilio, ij eſſent qui ſola ſuffragatione, abſque ordinatoria manus impoſitione conſtituti eſſent: quæ quidem ſi Baſilij mens eſt, eiq; Balſamonis interpretationem adiungas, ſequeretur Baſilium ſolos Epiſcopos, Preſbyteros, & Diaconos ordinatos cenſuiſſe, cæteros verò inferiorum ordinum Clericos electos ſolum, & in officiis conſtitutos. Quæ expoſitio ſi diſpliceat tanquam præcedentibus contraria, *σφραγῖδα* inſtrumenta, quæ ſigna ſunt officij ſuſcepti, interpretari poteris, quæ in eorum ordinatione conferrentur: vel certè, & conuenientius *σφραγῖδα*, ſignum ſanctæ crucis interpretaberis, quo ordinandos omnes conſignari docuit [e] S. Dionyſius, & quo ſolo fortè adhibito inferiores illi ordines ex ſententiâ Balſamonis, non autem per impoſitionem manuum tribuerentur. Cui expoſitioni fauet [f] Græcorum praxis, qui initiandorum iiſce ordinibus capita ter conſignant, vt infrà docebimus, ipſis autem manus minimè imponunt. Verùm ſecunda iſta *σφραγῖδος* interpretatio pro inſtrumentis quibuſdam ordinum omnino improbabilis eſt: dubito etiamnum hæc poſtrema, Baſilij menti conueniat, cùm potius videatur hîc duo Clericorum genera Baſilius diſtinxiſſe, quorum aliqui miniſterio diuino adhiberentur ſolâ benedictione, vt ſunt Cantores, qui licentiâ à Preſbytero acceptâ cantandi officium recipiunt: alij verò non ſolâ benedictione, ſed traditâ per ordinationem & impoſitionem manuum poteſtate Eccleſiæ deſeruirent, quales ſunt omnes propriè dictis ordinibus initiati, qui non ordinati cenſerentur, niſi manus impoſitionem acciperent.

XIII. Iam verò apud Græcos non recenter inducta, ſed ab olim vſurpata conſuetudo eſt, vt Subdiaconatus, & minores ordines per impoſitionem manuum conferrentur. Enimuerò ab Apoſtolicis Conſtitutionibus morem hunc Græcos repetiiſſe fidem faciunt ipſæ Conſtitutiones Apoſtolicæ, in quibus hoc de Lectore ordinando Matthæi præceptum refertur, [g] *conſtituo, vt Lectorem eligas, cui manu impoſitâ, & precibus Deo adhibitis dicas, &c.* De Subdiacono quoque ordinando ſimiliter ſtatutum legitur ab Apoſtolo Thomâ, [h] *cùm Hypodiaconum ordinas Epiſcope, imponas, ei manus, & dicas.* Eundem quoque morem pluribus poſteà ſæculis ſeptima [i] Synodus Oecumenica confirmat, quæ quidem Lectores vetat vllos conſtitui, *μήπω παρ᾽ Ἐπισκόπου χειροθεσίαν λαβόντας*, *nondum acceptâ Epiſcopi manuum impoſitione*: eámque *ἀναγνώστου χειροθεσίας*, *Lectoris creationem adhibita manus impoſitione*, Abbati in proprio Monaſterio & Chorepiſcopis conceſſit: in quem Canonem [k] Balſamon ad Lectoris ordinationem manus impoſitionem Antiſtitis eſſe neceſſariam fatetur. Neque tamen Græci auctoritatem Innocentij quarti pro ſe adducere poſſunt, qui interrogatus, an permitti deberet miniſtrare, qui ſine manuum impoſitione fuiſſet ad ordinem Subdiaconatus promotus, reſpondet, [l] *in talibus non eſſe aliquid iterandum, ſed cautè ſupplendum quod incautè fuerat prætermiſſum*: quæ quidem lectio ſi vera eſt, fatendũ erit, ſupplendam eſſe impoſitionem manuum in Subdiaconatu conferendo prætermiſſam: ideóque in vſu poſitum fuiſſe tempore Innocentij quarti apud Latinos conferendi Subdiaconatum cum impoſitione manuum. Verùm cùm correctiora aliqua exemplaria loco nominis *Subdiaconatus*, habeant Diaconatus, non videtur firmum ex eâ auctoritate duci poſſe argumentũ: quinimò cùm Verus Ordo

Romanus

[a] Balſam. in dict. can.

[b] Codinus cap. 9. nu. 5.

[c] Idem cap. 10. num. 13.

[d] Phranſes lib. 3. chron. cap. 19.

[e] Dionyſ. cap. 5. Eccl. hier.

[f] Euchol. cap. de ordinat.

[g] Cõſt. Apoſt. lib. 2. cap. 22. [illegible] ipſe.

[h] Eiuſdem lib. cap. 21. [illegible] ipſe.

[i] 7. Synod. Gener. c. 14

[k] Balſamon ibid.

[l] Innocent 4. cap. paſtoralis, de Sacramentis non iterandis.

A Romanus abſque dubio Innocentio quarto antiquior, Subdiaconum, vt ſuprà docuimus, non conſtitui per manus impoſitionem diſertè affirmet, cùm Scholaſtici Theologi, quorum aliqui Innocentio ætate ſuperiores, alij eadem ætate vixere, alij eundem ſecuti ſunt, de Ordinationibus ex Romanæ Eccleſiæ vſu diſputantes, manuum impoſitionem à Subdiaconatus ordinatione reiiciant. Videtur vtique hic Innocentij textus fuiſſe corruptus, & Diaconatum pro Subdiaconatu eſſe reſtituendum.

§. V.

Anacephaleoſis prædictorum, & Theologicæ diſputationis de materia Ordinum ſtatus.

XIV. Iam ergo patet ex prædictis, antiquam omnem ordinationem impoſitione manuum primùm perfectam: diuturno etiam tempore tam in Orientali, quàm Occidentali Eccleſiâ retentum, vt Hierarchici ordines, Epiſcoporũ nempe, Presbyterorum, & Diaconorũ ſolâ manus impoſitione conferrentur: Occidentalem Eccleſiã ab Orientali iam, & ab olim diſcrepaſſe, Occidentali in Ordinibus minimè Hierarchicis nullam impoſitionem manuũ admittente, ſed ſolam inſtrumentorum quorundam porrectionem; Orientali verò etiam in infimis ordinibus conferendis manuum impoſitionem vſurpante. Item in ordinatione Presbyteri, ſolum Epiſcopũ apud Græcos manus ordinando Presbytero imponere, cùm apud Latinos etiam Presbyteri poſt Epiſcopum conſecrando Epiſcopo manus imponant. Supereſt & aliud diſcrimen, quia nempe licet in Ordinibus conferendis Græci quædam inſtrumenta porrigant ordinandis: in iis tamen, ne quidem ex parte, ordinationem conſtituunt: Occidentales verò etſi impoſitionem manuum vſurpent in Ordinibus Hierarchicis, neutiquam tamen traditionem inſtrumentorum in Presbyteratus & Diaconatus ordinatione accidentariam eſſe, ſaltem magna ex parte, cẽſent, ſed ſicut in Ordinibus non Hierarchicis Subdiaconorum, Acolythorum, &c. ità in Presbyteri ac Diaconi ordinatione eam eſſe eſſentialem cæremoniam videntur exiſtimare: de vtraque iſtâ materia, quænam ſit potiſſima, nobis explicãdum, ac probandũ eſt.

§. VI.

Quis ſit apud Græcos ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ritus.

XV. Primùm ergo, vt Græcorum de materia Hierarchicorum Ordinum ſententia explorata habeatur, ex [a] Euchologio eorum ſupponendum eſt, quod inferiùs, vbi ritus ordinationum explicabuntur, fuſiùs à nobis exponetur, hãc eſſe Pontificum, Presbyterorum, Diaconorum apud eos creandorũ rationem, eandem ferè, quam ſtatim ex [b] Dionyſio retulimus: Pontificem nempe conſecrandum adduci ante ſacrum Altare, eumque fronte incumbentem vtrumque genu flectere, prolatam à Cartophylace Chartam electionis legitimæ indicem à Pontifice conſecrante legi: móxque aliis Epiſcopis præſentibus ſimul tangentibus, preceſque fundentibus, ceruicibus Epiſcopi conſecrandi librum Euangeliorum imponi: iterúmq; poſt alias preces, à Pontifice conſecrante cõſecrando manus imponi, precéſque ſuper ipſum emitti, impoſito ſemper ipſius ceruicibus Euangeliorum libro: quo ablato ſuperhumerale Epiſcopo recens conſecrato imponi, Epiſcopos eum ſalutare, facta conſueta acclamatione, & inuitatione vt ſedeat, eundémque poſteà primum corporis & ſanguinis Chriſti fieri participem. Presbyterum autem hoc ritu ordinari ex eodem [c] Euchologio diſcimus. Deducitur ſcilicet medius, is qui ordinandus eſt à duobus Diaconis vſque ad fores ſanctuarij, ad quos vbi acceſſit, accipiunt eum duo digniores Presbyteri, & ſacram aram ter circumdantes ſimiliter deducunt; accedit tandem ad Pontificem, à quo ipſius caput ter ſignatur, ordinandus fronte incumbens vtrumque genu flectit, Pontifex impoſitâ manu ordinationis formam pronuntiat, tum rurſum ipſum ſignat, & impoſitâ manu ſuper ipſum precatur: precibus peractis iubet illum ſurgere, & partem ſtolæ ad anteriorem ex parte dexterâ

[a] Euchológ. Græc. de ordine qui obſeruari ſolet in ordinationibus.

[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.

[c] Eucholog. de ordinat: Presbyter.

transfert, & planetam cum induit, exclamando pluries *dignus*, quo perfecto A
Preſbyter oſculo ſalutat Pontificem, & Preſbyteros, ſtánſque cum eis Liturgiam recitat: conſecratione poſteà peractâ accipit ſanctum panem conſecratũ ab Epiſcopo, tanquam depoſitum fideliter ſeruandum, prout ei Pontifex tunc denuntiat, quem tamen Pontifici reddit imminente cõmunione, cuius primus inter alios Preſbyteros fit particeps, & in fine orationem recitat, quæ poſt ambonem recitari ſolet: hoc iam Græci obſeruant, quamuis olim non particulam conſecratam, ſed panem conſecrandum ſolerent accipere, vt habetur in veteri Patriarchali Euchologio manuſcripto, [a] teſte Arcudio, quod etiamnum obſeruant Rutheni, qui panem conſecrandum accipiunt ab Epiſcopo, quem manibus tenent dum conſecrant: cùm è contrà Græci Epiſcopo concelebrantes conſecrent cum eo panem in altari exiſtentem, ſicut & Latini. Referunt etiam quidam Græci teſte eodem Arcudio, in Eccleſiâ Conſtantinopolitanâ Epiſcopum conſecrantem, Miſſalis Librum Preſbytero conſecrato porrigere ſolere, dicendo ἄξιος, id eſt *dignus*. Denique in Diacono ordinando eundem ferè ritum quem in Preſbytero Græcorum [b] Euchologium præſcribit, B
deductionem nempe eius ad altare, circuitionem altaris comitantibus cum Diaconis, ſignationem trinam capitis eius, qui ordinandus eſt: impoſitionem manuum ſuprà caput cum prolatione formæ, quæ ordinationem in Diaconum tunc perfici indicat: precum ſupra ipſum recitationem, impoſitâ Pontificis manu: aliarum precum quibuſdam interiectis, ſuper eundem recitationem impoſitâ iterum Pontificis manu: quibus peractis circumdatur ordinatus ſtolâ in ſiniſtro humero ab Epiſcopo eius dignitati teſtimonium clamore ſuo perhibente, reliquis item acclamantibus: deinde ab eodem Pontifice accipit flabellum, repetitis iiſdem acclamationibus: Diaconi ſic initiatum ſalutant, ipſe ſtat à latere ſacræ menſæ, aërem ciens ſuper ſancta myſteria, porrigit ei conſecrato Pontifex calicem, vt ipſum populo diſtribuat.

[a] Arcudius lib. 6. de concordia Eccl. Orient. & Occid. cap. 2. & 3.

[b] Euch던olog. de ordinat. Diaconi.

C

§. VII.

Quænam apud Græcos ordinationis Epiſcopalis ſit materia.

XVI. Ea autem notare oportuit, vt qualis ſit apud eos ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum materia, facilius agnoſceremus. De Epiſcopalis ordinationis materia vix poteſt eſſe quæſtio apud Græcos: quippe cùm nulla ipſi inſtrumenta porrigant, aut in manus tradant ordinando, ſed ſolùm manus, ſimúlque etiam Euangeliorum librum capitibus ordinandorum imponant: nulla autem ſit ratio, cur Euangeliorum liber impoſitus potius ſit materia ordinationis Epiſcopi, quàm impoſitio manus Pontificis conſecrantis: neque enim liber iſte Euangeliorum aut porrigi, aut tradi ordinando Epiſcopo dicitur, vt tanquam materia à Florentino Concilio aſſignata cenſeatur: non ei gratia à Patribus attribuitur, nec ordinatio ab D
eo nomen ſuum accipit, ſicut ab impoſitione manuum: vno verbo nulla eſt ratio, quæ impoſitionem illam libri Euangeliorum materiam eſſentialem ordinationis Epiſcopalis perſuadeat: plurima autem impoſitionem manuum Pontificis eſſentialem eſſe ſuadent, quam ſcilicet ſcriptura, Concilia, Patres memorant, quibus gratiam attribuunt, & Sacerdotalem poteſtatem. De traditione quoque baculi paſtoralis (quem traditum à Græcis in ordinatione, ſicut & à Latinis, id mihi perſuadet quod in degradatione Photij [c] baculus ab eo Paſtoralis ablatus ſit: nihil autem auferri ſoleat in degradatione, quod non traditum fuerit in ordinatione, nullus eſt ambigendi locus, quin, ſicut & veſtium ſacrarum receptio, ſit mera accidentalis cerimonia in priſcis forte ordinationibus minus vſitata; redditâ verò Eccleſiæ pace primùm frequentata, tùm generali conſuetudine firmata, atque præcepta.

[c] Synod. 8. vniuerſalis Act. 7.

§. VIII.

Digitized by Google

A

§. VIII.

Quænam ordinationis Presbyteralis materia apud Græcos.

XVII. Materiam ordinationis Preſbyterorum ſentire videntur Græci ſolam eſſe impoſitionem manuum, non autem porrectionem vllius inſtrumenti: Primò, quia cùm manus imponunt, formam conſecrationis proferunt, dicunt enim, *diuina gratia creat talem Presbyterum:* quæ verba apud ipſos ordinationis forma ſunt, cætera quæ ab Antiſtite ordinante proferuntur, vel ſunt teſtimonia, quæ conſecrandorũ ſanctitati perhibẽtur, quales ſunt acclamationes iſtæ, quibus dignum eſſe eum, quem conſecrat Preſbyterum Pontifex teſtificatur, vel ſunt ſolemnes preces, quas pro ordinato, & toto Eccleſiæ corpore Antiſtes concipit: ſola prædicta verba ſunt, quæ effectum ordinationis ſignificent: ſola B quæ Sacramenti ordinationis forma eſſe poſſe videantur: itaque impoſitio manuum, quæ iis conceptis verbis peragitur, videtur eſſe apud Græcos Sacramenti ordinationis materia, non autem traditio vllius inſtrumenti. Secundò, quia Græci hæc duo tantùm tradunt, librum nempe Liturgiæ, & panem conſecratum: liber Liturgiæ non poteſt eſſe materia ordinationis Preſbyteri, tùm quod non ab omnibus, ſed à quibuſdam tantùm dari ſoleat, prout diuerſarum Græcarum Eccleſiarum fert conſuetudo, vt dent vel non dent; adeòvt in omnibus Euchologiis ſiue manuſcriptis, ſiue excuſis, nihil de hac totâ ceremonia habeatur: tum quod, librum iſtum porrigens Epiſcopus nulla alia verba dicat, quam dignum eſſe eum cui librum exhibet: quod ſimiliter dicit, dum Sacerdotales veſtes ordinatum induit; verba autem iſta non poſſunt eſſe forma ordinationis Preſbyteri: tùm quod cùm Eccleſia Latina ab hoc libro porrigendo abſtineat, non videtur hic liber illorum inſtrumẽtorum nomine comprehendi, quorum porrectionem Concilium [a] Florentinũ mate- C riam Sacramenti ordinationis eſſe dixit. Neque etiam panis conſecratus poteſt dici materia ordinationis Preſbyteri: tum quia Preſbyter antequã panem illum conſecratum accipiat, vocatur in Euchologio χειροτονηθεὶς id eſt, *iam ordinatus per manus impoſitionem*, tum quia antequam ſacer ille panis porrigatur, à Preſbytero ordinato cum Epiſcopo celebrante, & Liturgiam cum eo recitante, in altari conſecratus iam fuit: opus eſt ergò, vt iam peracta Preſbyteri ordinatio credatur ante porrectionem panis conſecrati: tum quia, nè ſic quidem concilientur Græci cum Latinis, quippe cùm Latini non panem conſecratum, ſed Calicem & patenam cum pane & vino conſecrandis ad Preſbyteri ordinationem porrigant.

XVIII. Imò nec panis ipſe conſecrandus, quem Rutheni ante conſecrationem in manus præbent ordinando Sacerdoti, videtur eſſe neceſſaria apud ipſos ordinationis Preſbyteri materia: fatemur quidem probabile eſſe, Græcos olim panem conſecrandum Preſbytero in ſuâ ordinatione porrexiſſe, D quod oſtendunt antiqua ipſorum [b] Euchologia manuſcripta: poteſtque etiam ex eo colligi, quod ob eam rem videantur iis diebus, quibus in præſanctificatis Miſſam celebrant, ab ordinatione celebrandâ abſtinuiſſe, quia, cùm iis diebus interdicta ſit ipſis conſecratio, non conuenienter panem conſecrandum nouo Sacerdoti exhibere ſibi viderentur, præſens enim materia minus aptè conſecranda proponitur tunc, cum conſecrari prohibetur. Probabile itaque eſt Græcos conſecrandum panem, Ruthenorum, & Latinorum more, Preſbytero in ſuâ ordinatione olim tradidiſſe. At ne quidem tunc temporis videtur ille panis apud ipſos habitus fuiſſe pro materiâ ordinationis Preſbyteri: Primò, quia [c] antequam panis ille porrigeretur, iam peracta erat conſecratio, quod ex eo colliges, quia iam Preſbyter Pontificem, alioſque Preſbyteros ſalutauerat, quæ ſalutatio ex [d] Dionyſio (à quo præſcriptos ordinationis ritus ſtudiosè conſectati ſunt Græci) πρὸς τῷ τέλει τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως *circa finem ſacræ ordinationis* dicitur adhiberi: eamque Pontifex ipſe, qui

[a] Conc. Florent. infrà.

[b] Lege antiqua Eucholog. cap. de ordinat.

[c] Vide eadem Euchológ.

[d] Dionyſ. ca. 5. Eccl. Hier.

conſecrauit, erga eum quem conſecrauit impendere narratur : dicitur enim A
Pontifex ſalutans τελέσας, Preſbyter ſalutandus τετελεσμένος, quæ verba hunc
quidem iam conſecratum, illum iam conſecrauiſſe ſignificant. Idque etiam
probat ratio Dionyſij, ob quam iſta ſalutatio ab eo adhiberi refertur, ideò
a Dionyſ. ibid. enim, inquit Dionyſius,[a] & Pontifex, & cæteri eiuſdem ordinis Clerici conſecratum de nouo ſalutant, quod ei ſimilis effectus ſit; quod in eorum ordinem tranſierit: quod eorum ſocietati adiunctus ſit; quæ ratio iam perfectam oſtendit, datâ iſtâ ſalutatione conſecrationem eſſe: quæ ergo hanc ſalutationem ſequuntur, vt porrectio panis, Sacerdotem iam ordine initiatum ſupponunt: ſecus enim nec Græci, ob eandem rationem, ſalutationem iſtam in ordinatione vſurparent, ob quam Dionyſius vſurpari voluit, nec potiſſimam ipſe Dionyſius ordinationis cerimoniam, putà porrectionem panis attigiſſet, qui cæteros ritus etiam leuiores ad conſecrationem ſpectantes adeò diligenter proſecutus eſt. Adde, quod niſi ante iſtam porrectionem panis conſecrandi
iam apud Græcos ordinatio perfecta crederetur, nec Preſbyter ante iſtam B
porrectionem, poſt ſuſceptam manuum impoſitionem, conuenienter inter Preſbyteros ſtaret, nec cum iis Liturgiam recitare deberet; quod tamen vtrũque apud eos obſeruatur. Secundò, quia cùm panis conſecrandus traditur Preſbytero in ſua ordinatione, nulla verba proferuntur, quæ formæ rationem habere videantur: ſed monetur duntaxat, vt accipiat hoc depoſitum, & ſeruet illud vſque ad Aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti, quando illud ab eo repetet: quibus verbis nulla videtur ſufficiens mentio poteſtatis Sacerdotalis, quæ per illam exhibitionem conferatur, cùm & laïcis eadem verba dici poſſent: huius tamen poteſtatis mentio per formam Sacerdotalem fieri debet: videntur itaque potius hæc verba adhortationem continere, quàm formam Sacramenti; ideóque nec traditio panis etiam conſecrandi videtur apud Græcos eſſe materia Sacramenti ordinationis. Tertiò, quia Græci iam vt plurimùm non tradunt panem iſtum conſecrandum ſed conſecratum, vt videre eſt
b Euchology recens eod. c. in eorum[b] Euchologiis recens excuſis: Eccleſia tamen eorum ordinationes C
vt veras recipit, & ab ipſis conſecratos ſacra obire myſteria permittit: ergò traditio panis conſecrandi non eſt materia eſſentialis ordinationis Preſbyteralis, quæ apud Græcos celebratur.

§. IX.

De materia Diaconatus & cæterorum ordinum apud Græcos.

XIX. Eodem verò iure imò potiori, nec in ordinatione Diaconi vlla eſſe poteſt inſtrumenti alicuius porrectio, quæ materia eius eſſentialis cenſeatur. Etenim flabellum, quod ſolùm Diacono ordinando apud Græcos traditur, ſine vllis verbis, quæ forma ordinationis Diaconi eſſe poſſint, porrigitur; impoſitio verò manus fit adhibitis verbis, quæ & forma ordinationis dici queunt, & gratiâ diuinâ Diaconũ perfici oſtendunt, ac Diaconi officium tradi eo ritu
confirmant. Idem quoque flabellum non videtur eſſe ſignum, quod aut effectum, aut miniſterium Diaconi potiſſimum ſignificet: ſcio antiquum hoc eſſe D
miniſterium, vt Diaconi animalia immunda à ſacra menſa flabellis arceant,
c Clemens 8. lib. conſtit. cap. 12. cuius meminit Clemens Romanus in Conſtitutionibus[c] Apoſtolicis: at nego potiſſimum Diaconi eſſe hoc munus, atque officium: quod mecum, vt opinor, omnes fatebuntur: quare cùm materia Sacramenti ordinis debeat ſignificare vel effectum Sacramenti, vel potiſſimum ordinis miniſterium, non videtur flabellum, quod diaconis in ſua ordinatione Græci tradunt, materia eſſe ordinationis Diaconi: denique traditionem iſtam flabelli nullus ex antiquis auctoribus materiam ordinationis Diaconi aſſeruit, impoſitionem verò manuum plures pro materia Diaconatus habuerunt, vt ex prædictis videre eſt, non ergo pro materia ordinationis Diaconi habenda eſt.

XX. De ordinibus non Hierarchicis minus certa videtur eſſe Græcorum ſententia: nam in ordinatione Subdiaconi, & Lectoris (quem ſolum ordinem

A ex minoribus retinent) poſtquam [a] Græci Antiſtites capita ordinandorum ter obſignarunt, ſuper ordinandos imponentes manus orationem effundunt, precantúrque, vt miniſterium ſuum ritè adimpleant, ſtatim Lectori quidem liber traditur, in quo continentur Acta, & Epiſtolæ Apoſtolorum: Subdiacono verò, impoſito prius ſiniſtro humero mantili, præbetur vas ad infundendum aquam, pro lotione manuum: vnde dubitari poſſe videtur, vtrum in illa impoſitione manus, an verò in porrectione libri, & vaſis aquarij, Lectoris, & Subdiaconi ordinatio ſita ſit. Verùm cùm traditiones illæ libri, ac vaſis ſine vllis conceptis verbis fiant, impoſitio verò manuum adhibitis orationibus perficiatur: videtur potius hæc, quàm illæ, cenſeri debere materia Lectoratus, ac Subdiaconatus: maximè, cùm ſeptima [b] Synodus generalis per impoſitionem manuum Lectores conſtitui doceat, vnde vniuerſim, & cuiuſcumque ordinationis, etiam ad inferiora miniſteria, concludendum apud Græcos ſolam impoſitionem manuum pro materiâ eſſe.

B

§. X.

Videri non ſolam impoſitionem manuum apud Latinos eſſe eſſentialem materiam.

XXI. Secus autem apud Latinos ſtatuendum eſt. Primò, quia Concilium Florentinum in decreto vnionis Armenorum definit [c] Ordinis *materiam eſſe illud, per cuius traditionem confertur Ordo, ſicut Presbyteratus traditur per Calicem cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem, Diaconatus verò per libri Euangeliorum dationem: & ſimiliter de alijs per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem*; qua definitione nihil clariùs, nihil expreſſiùs dici potuit. Secundò, quia [d] Innocentius tertius, & [e] Gregorius nonus dicunt, non debere iterari ordinationem factam ſine manus impoſitione, ſed ſupplendum eſſe quod omiſſum eſt. Tertiò, quia in or-
C dinibus inferioribus Diaconatu nulla fit manus impoſitio, niſi fortè manus impoſitionem fieri dicas, dum inſtrumenta porriguntur; cùm tamen Concilium quartum [f] Carthaginenſe, & [g] Vetus Ordo Romanus, manus impoſitionem porrectioni inſtrumentorum opponant, nec niſi impropriè videatur dici alicui manus imponi, cui liber aliquis, aut clauis, aut ſimile inſtrumentum porrigatur; vnde [h] Rabanus Maurus abſolutè in iis inferioribus Diaconatu ordinibus impoſitionem vllam manuum vſurpari negat. Quartò, quia antiqua, vt diximus, Eccleſiæ Occidentalis conſuetudo fert, vt in ordinibus etiam hierarchicis Epiſcopus pronuntiando formam ordinationis, inſtrumenta aliqua porrigat, nec nuper, aut recens hic mos eſt Eccleſiæ Romanæ, vt etiam in hierarchicis ordinibus conferendis eadem porrigantur: cuius ſcilicet ritus, vt iam à longo tẽpore vſitati meminere Vetus [i] Ordo Romanus, Stephanus [k] Eduẽſis, Iuo [l] Carnotenſis, Hugo [m] de ſancto Victore, Magiſter [n] ſententiarum, qui per hanc inſtrumentorum dationem, poteſtatem Sacerdotalem, ac Diaco-
D nalem tradi cenſuerunt. A quo verò tempore primùm vſurpata fuerit iſta in Eccleſiâ Occidentali conſuetudo, quam aliquando non fuiſſe diximus, non eſt facilè conijcere, dicat qui reſciuerit, ego libenter adducar, vt ex veteri in re obſcurâ formula, pronuntiem nõ liquere. Quintò, quia omnes ferè Theologi [o] docent, traditionem inſtrumentorum materiam eſſe eſſentialem ſacræ Ordinationi: cùm tamen eorũ aliqui in Presbyteratu, & Diaconatu ſolam eam eſſe eſſentialem ſcribant, reiectâ manus impoſitione tãquam accidentariâ: cuius ſententiæ ſunt Dominicus [p] Sotus, & [q] Sylueſter, cum quibuſdam aliis: alij verò impoſitionem manuum ſimul cum traditione inſtrumentorum eſſentialem affirment, vt Petrus [r] Soto, [ſ] Ledeſma, [t] Bellarminus, [u] Henriques, & alij poſt [x] Scotum, & nonnullos ex antiquioribus Theologis.

[a] Euchologi Græcorum in ordinat. Subdiac. & Lectoris.
[b] Sept. Synod. c. 14.
[c] Concil. Florentinũ in decreto vnion.
[d] Innocent. 3. cap. paſtoralis, de Sacramentis non iterandis.
[e] Gregor. 9. cap. Presbyter, eod. tit.
[f] Conc. Carthag. 4. c. 5.
[g] Vetus Ordo Romanus, tit. qualiter in Eccleſ. Rom. ſacri Ordines fiant.
[h] Rabanus Maurus lib. 1. de inſtit. Cleric. cap. 8.
[i] Vetus Ordo Rom. tit. de Ordine.
[k] Stephanus Eduenſis de Sacram. altar. cap 7. & 8.
[l] Iuo Carnot. de excell. ſacrorũ Ordin.
[m] Hugo de S. Victore in ſpecul. Eccl. cap. 5.
[n] Magiſter 4. ſent. diſt. 24.
[o] Lege D. Thomam, Paludanum, Richardum, & alios in 4. diſt. 24. S. Antonium Aſtẽſem, Hoſtienſem, & alios.
[p] Dominicus Sotus in 4. diſt. 24. qu. 1. art. 4.
[q] Sylueſt. v. Ordo, num. 4.
[r] Petrus Soto lect. 5. de Sacram. Ordin.
[ſ] Ledeſma in 4. qu. 56. art. 4. ad 1.
[t] Bellar. cap. 9. de Sacram. Ordinis.
[u] Henriques in ſumma, lib. 10. cap. 10.
[x] Scotus in 4. diſt. 24.

A

§. XI.

Nec ſolam traditionem inſtrumentorum apud eoſdem Ordinum Hierarchicorum eſſentialem eſſe materiam.

XXII. Non ſolùm autem traditionem inſtrumentorum, verùm ipſam quoque manus impoſitionem, in Ordinibus Hierarchicis conferendis, eſſentialem materiam eſſe apud Latinos probabilius eſt, tum quia in iſtis Ordinibus conferendis ritus ille non ſolùm ab Apoſtolis obſeruatus eſt, verùm cæteris poſt Apoſtolica tempora ſæculis, in omnibus Eccleſiis tam Occidentali, quàm Orientali, ſine vllâ varietate, perſeuerauit: ſi quis ergo ritus eſſentialis materia cenſendus eſt, is certè pro tali habendus erit. Secundò, quia [a] Concilium Colonienſe auctoritate Hermanni Archiepiſcopi coactum anno 1536. ordinationem vocat impoſitionem manuum, *eamque impoſitionem manuum* dicit, *eſſe oſtium per quod intrant, qui Eccleſiarum gubernaculis admouentur.* Concilium quoque [b] Moguntinum ſub Sebaſtiano anno 1549. celebratum docet, *collationem ordinum cum impoſitione manuum, velut viſibili ſigno, tradi:* nec vllum aliam ordinationis materiam aſſignat, quàm iſtam. Imò Concilium ipſum [c] Tridentinum impoſitionem manuum in Ordinibus Hierarchicis materiam eſſe eſſentialem apertè inſinuat duobus in locis, ſiue cùm miniſtros Extremæ Vnctionis, quos Preſbyteros dicit Iacobus, eos exponit, *qui, aut Epiſcopi, aut Sacerdotes ab ipſis ritè ordinati per impoſitionem manuum Preſbyteri fuerint:* hæc enim verba non obſcurè oſtendunt per impoſitionem manuum Epiſcoporum, & Sacerdotum ordinationem fieri: proindéque ipſam eſſe illorum ordinum eſſentialem materiam, ſaltem partialem: ſiue [d] cum inſinuat vi eorum verborum, *accipe Spiritum ſanctum,* eundem Spiritum ſanctum infundi: quia hæc verba, inquit, fruſtrà ab Epiſcopis proferrentur, niſi per ſacram Ordinationem Spiritus ſanctus daretur; ſi enim vi verborum Spiritus ſanctus datur, verba iſta forma erunt huius Sacramenti, proindéque & ritus his verbis coniunctus materia ordinationis futura eſt. Certum eſt autem ex Pontificali Romano, tàm in ordinatione Epiſcoporum, & Preſbyterorum, quàm Diaconorum, dum verba iſta proferuntur, manuum impoſitionem fieri: itaque manum impoſitionem, ſaltem partialem, eſſe materiam Ordinationum Hierarchicarum ex Concilio Tridentino deduci poteſt.

B

C

[a] Conc. Colonienſe parte 1. cap. 1.

[b] Moguntinū part. 1. cap. 35.

[c] Conc. Trid. ſeſſ. 14. de Sacram. Extremæ Vnctionis cap. 3.

[d] Idem ſeſſ. 23. c. 4.

§. XII.

Obiectiones contrà impoſitionem manuum proferuntur, & refelluntur.

XXIII. Quinque tamen contra impoſitionem manuum obiiciuntur. Primum Concilium [e] Florentinum, quod impoſitionis manuum non meminit, ſed ſolius traditionis inſtrumentorum, quam materiam eſſe Sacramenti Ordinis tradit. Secundum, Gregorij [f] noni auctoritas, qui manus impoſitionem aſſerit eſſe *ritum ab Apoſtolis introductum,* negans proinde à Chriſto inſtitutum eſſe: ex quo colligitur, cùm omnis materia Sacramentorum debeat eſſe inſtituta à Chriſto manuum impoſitionem nō eſſe materiam ordinationis. Confirmatur, nam ibidem Gregorius nonus, poſt Innocentium [g] tertium, docet, non iterandum eſſe Sacramentum Ordinationis, ſi deſit manuū impoſitio, ſed cautè ſupplendum eſſe, quod omiſſum eſt: at ſi deſit materia eſſentialis alicuius Sacramenti, ipſum Sacramentum iterandum eſt. Tertium, quia Pontificale Romanum eos qui impoſitionem manuum ſuſcepere, tam Diaconos, quàm Preſbyteros ordinandos vocat: tumque demum eos *Ordinatos* appellat, Diaconos quidem, cùm librum Euangeliorum, Preſbyteros autem, cùm Calicem cum vino, & Patenam cum Hoſtiâ conſecrandâ ſuſceperunt. Quartum, quia, ſi tam impoſitio manuum, quàm traditio inſtrumentorum ſit materia ordinationis Preſbyteri ac Diaconi, ordinatio Preſbyteri duplex Sacramentum conſtituet, quemadmodum

D

[e] Conc. Florent. in decreto.

[f] Greg. 9 cap. Preſbytero, de Sacram. non iterandis.

[g] Innocent. 3. cap. Paſtoralis, eod. tit.

Digitized by Google

A quemadmodum & ordinatio Diaconi: quia duplici vtraque materia, formaq; conſtabit. Vltimum, quia materia Sacramenti debet eſſe propria Sacramento: ſed [a] impoſitio manuum tam in Sacramento Confirmationis, quàm Pœnitentiæ adhibetur; non poteſt igitur eſſe materia ordinationis.

[a] De diuerſis manuum impoſitionibus; Vide Gloſſ. in c. manus 1. q. 1. & Steph. Tornac. epiſt. 28.

XXIV. Reſpondemus his argumentis: Primò quidem argumento ſatisfaciet, qui dixerit Concilium Florentinum non omnem ordinationis materiam attuliſſe, ſed eam ſolùm, quæ & expreſſiùs effectum Ordinum explicaret, & eorum differentiam euidentiùs oculis ſubiiceret: ſeu Concilium maximè ſpectaſſe Armenorum inſtructionem in eo decreto, eámque proinde materiam præcipuè tradidiſſe, de quâ præſertim Armeni vnionem Eccleſiæ Romanæ appetentes inſtruendi erant: ſicut enim [b] Nicolaus primus ad conſulta Bulgarorum reſpondens, varios Græcorum mores in eis reprehendit, eoſque ad Eccleſiæ Romanæ conſuetudines deducit: ita dubitandum non eſt, quin Eugenius in decreto illo vnionis tunc edito, cùm iam Græci abiiſſent, in quo ſe [c] *Eccleſiaſti-*
B *corum Sacramentorum veritatem, pro iſtorum Armenorum, tam præſentium, quàm futurorum doctrinâ tradere aſſeruit*, eoſdem Armenos ad Eccleſiæ Romanæ morem allicere tentaret: ideóque traditionem inſtrumentorum præſertim memorauit, etiam omiſsâ impoſitione manuum, vt Romanæ Eccleſiæ cõſuetudo eis innoteſceret inſtrumenta porrigendi in ordinibus Preſbyteri, & Diaconi conferendis: non autem quod hanc manuum impoſitionem, ſaltem partialem, materiam eſſe negaret, quam tam Græci, quàm Latini in dictis ordinibus conferendis vſurpabant, cùm tamen nec Græci Latinorum, nec Latini Græcorum ordinationes vt vitioſas, aut irritas reprehenderent.

[b] Nicolaus 1. ad conſulta Bulgarorum.
[c] Eugen. in decreto cit.

XXV. Secundo argumento reſpondendum eſt, Gregorium nonum vocaſſe impoſitionem manuum *ritum ab Apoſtolis introductum*, vel quod Apoſtoli primum hunc ritum vſurpauerint, vel quod vniuerſim Chriſtus inſtituerit pro materia ordinationis ſignum quoddam ſenſibile, quo poteſtatis ordinis collatio ſignificaretur:
C in arbitrio verò, tam ipſorũ Apoſtolorũ, quàm Eccleſiæ Præſulum reliquerit, vt ſignum illud ſenſibile determinarent; vnde factũ eſt, vt Apoſtoli impoſitionem manuum tanquam opportunum ritum & commodum cenſuerint, eúmque in vſu habuerint, nobiſq; in ordinibus ſaltem hierarchicis, obſeruandum tradiderint: quod non obeſt quominus materia Sacramenti Ordinis dici poſſit, vt poſteà explicabimus. Quod autem tam idem [d] Gregorius nonus, quàm [e] Innocentius tertius declararint, omiſſum ritum illum impoſitionis manuum *non eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerat prætermiſſum*; aliqui ex eo quod in Preſbyteratus ordinatione duplex fiat impoſitio manuum, vt infrà dicemus, ideò de priori hoc dictum ab iis Pontificibus putant, quam eſſentialem negant, non autem de poſteriori, quam eſſentialem eſſe defendunt: ſed hæc ſolutio non conſonat menti ſenſuiq; verborum iſtorum Pontificum: tum quod loquantur illi etiam Pontifices de ordine Diaconatus, imò Innocentius tertius de illo ſolo ordine; at in ordine Diaconatus conferendo vnica fit im-
D poſitio manuum, in quo proinde hæc diſtinctio locum habere non poteſt: tum quod Gregorius IX. vbi de illâ impoſitione manuum verba fecit, ſtatim de ſuſpendendis manibus, cùm oratio ſuper caput ordinandi effunditur, verba ſubdat, quæ ſecundæ impoſitioni manuum in ordinatione Preſbyteri fieri ſolitæ non quadrant, quâ nempe peractâ nulla amplius oratio funditur ſuper caput ordinandi. Itaque aptior eſt illa ſolutio quæ hanc eſſe docet Innocentij tertij, & Gregorij noni mentem, vt velint in Sacramẽtis, cùm eſſentialia omiſſa ſunt accidentales cæremonias ritè adhibitas, non eſſe iterandas; cùm accidentaria omiſſa ſunt, nec eſſentiales ritus eſſe repetendos, v.gr. ſi in matrimonio conſenſus defuerit, qui eſt eſſentialis matrimonij conditio, ſuppleri debet iſte conſenſus, non autem accidentales ritus iterari neceſſum eſt, v.gr. trinam proclamationem, ſponſalia, imò nec eſſentialem Parochi præſentiam. Sed vt exemplum ex ipſo Innocentij tertij reſponſo petamus, reſpondet Innocentius [f] tertius, ſi quis per errorem non Chriſmate, ſed oleo delinitus fuerit, in eo caſu nihil eſſe iterandum, ſed quod omiſſum eſt ſupplendum eſſe, ita ſcilicet vt non

[d] Greg. 9. ſuprà citatus cap. Preſbyter.
[e] Innocent. 3. cap. Paſtoralis, de Sacram. non iterãdis.
[f] Innocent. 3. cap. cit.

oleo iterum talis vngatur, ſed balſamo duntaxat vngere eum oporteat, qui adhibitâ priùs ſolâ olei Vnctione delinitus fuerat: quamuis plurimi tam oleum, quàm balſamum eſſentialem putent eſſe materiam Confirmationis. Similiter quoque dicendum, velle Innocentium, ſi cui inſtrumenta tradita ſint, manus autem impoſita non fuerit, non eſſe neceſſarium, vt de nouo inſtrumenta ipſi porrigantur, ſed tantum vt manus ei imponatur. A

XXVI. Quod ſi dicas ex eâ reſponſione ſequi, materiam adhiberi ſine formâ: nam ſaltem in impoſitione priori, quæ fit Presbytero, nulla forma pronuntiari ſolet, ſed ea tantum in traditione inſtrumentorum profertur: ſi ergo hæc impoſitio iteretur, non repetitâ formâ, materia iſta longè diſſita erit à formâ, ideóque Sacramentalis materia eſſe non poterit: nam vt ſit materia Sacramenti, cum formâ moraliter loquendo, debet eſſe coniuncta. Similiter quoque ſi adhibeatur balſamum non repetitâ formâ Sacramenti Confirmationis; balſamum non erit pars huius Sacramenti, ſicut ſi nec hodie aquâ quis ablueretur, & heri prolata fuiſſet forma Baptiſmi, nec hodiè nec heri Baptiſmi Sacramentum perfectum fuiſſet. B Hæc ſanè obiectio non minimam mihi videtur difficultatem continere ad ritè intelligenda Innocentij tertij, ac Gregorij noni reſponſa: non malè tamen fortè dixero, cùm omiſſa eſt impoſitio manuum, iterari formam impoſitioni manuum propriam, quæ in ordinatione Diaconi eſt, *accipe Spiritum ſanctum*: & in ordinatione Presbyteri (ſi de ſecundâ impoſitione ſermo ſit) *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis, &c.* ſi verò omiſſa fuerit prior impoſitio, non eſſe neceſſe, quod repetatur illa forma, quippe cùm etiam primò prolata ſit ſine vllâ formâ, nec à nobis materia eſſentialis eſſe cenſeatur, vt poſtea dicemus: ſi inquam hæc dixero, non video quomodo reprehendar, aut alienus oſtendar cùm à Gregorij noni, tum ab Innocentij tertij ſenſu: difficultas autem, quæ præponitur, quid nempe iterandum ſit, vbi balſamum in Confirmatione omiſſum eſt, an iteranda Vnctio ex oleo, vt fiat ſimul cum balſamo, an iteranda integra forma Confirmationis; hæc inquam difficultas maior eſt: C ſed quia non eſt huius loci, nihil de ea iam definiemus.

XXVII. Reliqua argumenta facilè ſolui poſſunt. Tertium quidem: nam quod ordinandi dicantur, quibus iam manus impoſita eſt, nihil mirum, quia manus impoſitione ordinatio inchoatur, non perficitur. Quartum, quia quamuis in ordinatione Presbyteri duplex ſit materia, imò multiplex, vnicum tamen eſt Sacramentum, quia materiæ illæ ſunt partiales, eo modo quo Sacramentum Euchariſtiæ vnicum eſt, quamuis duas habeat partiales materias, panem, & vinum conſecranda, & duas formas eiſdem reſpondentes. Quintum denique, tum quod eadem res poſſit eſſe materia duorum Sacramentorum, vt oleum Confirmationis, & Extremæ Vnctionis; tum quod impoſitio manuum ſolitariè ſumpta, vnico Ordinationis Sacramento eſſentialis ſit; nam licet in curationibus ægrorũ olim adhibita fuerit ex ſententia Chriſti Domini, & Apoſtolorum praxi, vt [a] Scripturæ teſtantur: licet in Baptiſmo tanquam præuia Catechumenorum purgatio obſeruata fuerit ex [b] Auguſtino, [c] Concilio Carthaginenſi quarto, & [d] Hiſpalenſi ſecundo; D licet in Pœnitentiâ imponenda vſui fuerit ex [e] Leone Magno, Concilio [f] Aurelianenſi primo, [g] Carthaginenſi quinto, [h] Gerundenſi, [i] Toletano 13. & aliis: licet in deprecando nonnunquam manus imponi ſolitæ: vt & [k] Scripturæ, & Eccleſiæ vſus oſtendit, qui etiam occaſionem dediſſe videtur Concilio [l] Mileuitano, vt manuum impoſitiones pro precibus ipſis acciperet: licet in Sacramento Confirmationis conferendo [m] Apoſtoli manus imponerent, teſte ipſa Scriptura ſacra: vno verbo quamuis manus impoſitio paſſim in Eccleſiaſticis officiis, & Sacramentis adhiberi ſolita fuerit: nihilominus præciſè ſumpta hæc impoſitio, vnico Ordinationis Sacramento eſſentialis eſt: nam in Sacramento quidem Confirmationis, non manus impoſitio ſolitariè ſumpta adhibetur, ſed manus impoſitio cum Chriſmate: nec Sacramentum illud perficeretur, ſi millies manus alicui imponantur, niſi ſacri Pontifices, imponendo manus, confirmandorum frontes eoſdem ſacro Chriſmate conſignent: ideò ſic à Patribus & Conciliis dicitur

[a] Marci vlt. & Actorum 28.
[b] Auguſt. lib. 1. de peccat. merit. & remiſſ. cap. 26.
[c] Concil. 4. Carthag. c. 85.
[d] Hiſpal. 2. c. 7.
[e] Leo epiſt. 9. ad Ruſticum c. 2.
[f] Aurelian. 1. c. 1. 3 8.
[g] Carthag. 5. c. 11.
[h] Gerũd. c. 9.
[i] Tolet. 13. c. 10.
[k] Matth. 9. & 19 Marci 5. 6. 7. & alibi paſſim.
[l] Conc. Mileuitanũ c. 12.
[m] Actorũ 8. & 9.

Digitized by Google

A citur Confirmatio manus impoſitio, vt etiam dicatur Chriſmatio, ſanctum
Chriſma, σφραγίς, ſeu ſignaculum, vt paſſim animaduertere poteris: in reliquis
autem impoſitio accidentalis ritus eſt: at verò ſimplex manus impoſitio abſque
alio ſigno, ſaltem partialis eſt, ex prædictis, Ordinationis Sacramenti materia,
ei proinde propria, ac peculiaris.

§. XIII.

Fuſiùs materia Ordinis Epiſcopalis apud Latinos explicatur.

XXVII. Vt autem planius hæc pleniuſque exponantur ſingulis Ordinibus
propriæ eorum materiæ aſſignandæ ſunt. Primúmque circà Epiſcopatum ſta-
tuendum eſt, materiam ordinationis Epiſcopalis eſſe impoſitionem manuum;
ad quam veritatem probandā faciunt Scripturæ ſacræ, Conciliorū, Patrum te-
B ſtimonia, quorū plurima pro manuū impoſitione ſuperiùs nō ſemel retulimus:
hæc enim omnia oſtendunt, antiquitus impoſitionem manuū materiam fuiſſe
ordinationis Epiſcopalis; quare cum idem ritus iam ſeruetur in ordine Epiſco-
pali conferendo, qui tempore Apoſtolorum ſeruabatur, vt patet ex deſcri-
ptione ordinationis Epiſcopalis traditâ à Sancto Clemente in [a] Conſtitutioni-
bus Apoſtolicis, & [b] Dionyſio libro de Hierarchiâ Eccleſiaſticâ, ſi cum [c] Pon-
tificali Romano conferatur: eadem quoque, quæ olim erat materia ordina-
tionis Epiſcopalis iamjam cenſenda erit. Fauet quoque [d] Tridentinum Con-
cilium, dum nempe teſtatur non fruſtrà ab Epiſcopo dici hæc verba, Accipe
Spiritum ſanctum, quæ quidem verba ab ipſo dicuntur, tunc cùm ſimul cum
aliis Epiſcopis capiti eius, qui conſecrandus eſt in Epiſcopum, manus imponit:
hoc enim oſtendit vi prædictorum verborum Spiritum ſanctum infundi: quo-
modo autem per ea Spiritus ſanctus infundi dicetur, niſi ſint forma Sacramen-
C ti Ordinis? quod ſi admittamus, ſequitur, vt ſuprà arguimus, impoſitionem
manuum, quæ fit ab Epiſcopis conſecrantibus, dum hæc verba proferuntur,
eſſe eiuſdem ordinis materiam.

[a] Cōſt. Apoſt. lib. 8. cap. 4. & pluribus aliis ſequent.
[b] Dionyſ. capit. 5. hierarc. Eccleſ.
[c] Pont. Rom. de ord. Epiſc.
[d] Tridēt. ſeſſ. 23. c. 4.

XXIX. Probabile autem eſt non ſolam manuū impoſitionem, verùm etiam [e]
traditionem libri Euangeliorum in manus Epiſcopi conſecrandi, cum iis ver-
bis, *accipe Euangelium, & vade prædica populo, &c.* eſſe alteram materiam par-
tialem Epiſcopalis ordinis: Primò, quia Concilium [f] Florentinum ex prædi-
ctis decernit materiam Sacramenti Ordinis eſſe illud, per cuius traditionem
confertur ordo, innuens in omnibus ordinibus eſſe aliquid, quod tradatur,
quod quidem ordinis materiam eſſe dixit: nihil autem eſt, quod in Epiſcopi
conſecratione tradatur, præterquam liber iſte Euangeliorum. Secundò, quia
Pontificale [g] Romanum Epiſcopum, cui manus impoſitæ fuerunt, vocat adhuc
electum, nondum autem *conſecratum* eum appellat, niſi poſtquam liber Euange-
liorum hac prolata verborum, quæ ibidem recitantur, formâ, ipſi in manus tra-
D ditus fuerit. Tertiò, quia principale officium Epiſcopi, putà prædicandi mu-
nus, Euangeliorum libro, & prædictis verbis egregiè innoteſcit: quare cùm
materiæ, & formæ ordinis ſaltem partiales, eæ ſint, quæ præcipuum vniuſcu-
iuſque ordinis officium indicant, porrectio libri Euangeliorum erit altera ma-
teria partialis ordinis Epiſcopalis, & verba ſimul cum eâ porrectione prolata
erunt forma. Quartò, quia non eſt potior ratio, cur porrectio Calicis cum vi-
no, & Patenæ cum pane, ſint materia Preſbyteratus, porrectio libri Euange-
liorum materia Diaconatus, & ſic de cæteris ordinibus, quàm porrectio libri
Euangeliorum materiâ Epiſcopatus: atqui Florentinum expreſsè prædictas
materias Preſbyteratus, & Diaconatus aſſignat: videtur itaque pro materia
quoque partiali Epiſcopatus traditio libri Euangeliorum eſſe ſtatuenda.

[e] Pontificale Rom. tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum.
[f] Concilium Florent. in decreto vnionis.
[g] Pontificale tit. cit.

XXX. Obiicies tamen primò, materiam eam non eſſe ordinationis, ad quam
non concurrunt, qui ſunt eiuſdem ordinationis miniſtri: at non ſolùm Epiſ-
copus, qui principalis auctor eſt conſecrationis Antiſtitis electi: ſed alij duo ad
minus Epiſcopi, qui cum eo conſecrāt, ſunt miniſtri ordinationis Epiſcopalis, ſi

ea, ex cõmuni ſententia, in qua tres ſaltem Epiſcopi non adfuerint conſecrãtes, A
nulla eſt: cùm ergo ſolus Epiſcopus, principaliter conſecrans, librum Euangeliorum tradat, & prædicta verba proferat, non videtur porrectio libri Euangeliorum eſſe materia ordinationis, nec prædicta verba eſſe forma. Secundò, quia ſi impoſitio manuum eſt materia ordinationis, eáque adeò efficax, vt gratiam producat, ne fruſtrà videatur Epiſcopus dicere, *accipe Spiritum ſanctum*, quod ex [a] Tridentino docuimus; certè peractâ illâ manus impoſitione videtur perfectum eſſe Sacramentum, nam Sacramentum gratiam non producit, niſi perfectum, proindéque ſequens libri Euangeliorum traditio gratiam non conferet. Confirmatur, nam manus impoſitio gratiam producit, vt Scriptura ſacra, Patres, ac Concilia ſuperiùs innuunt: vel ergò collatio libri Euangeliorũ producit gratiã, vel non; ſi producit, bis ergo gratia Epiſcopalis ordinis, non autem ſemel confertur, quod gratis, & ſine fundamento dicitur: ſi non producit, nulla ratio videtur ſuadere hanc eſſe partem, aut materiam Sacramenti, quippe cùm materiæ cuiuſcumque Sacramenti v. gr. aquæ in Baptiſmo, oleo in Con- B
firmatione, & ſic de cæteris, gratiæ productio tribuatur.

[a] Trident. ſuprà.

XXXI. Reſpondemus ad primum quidem argumentum ſatis eſſe, ne qui principem in conſecratione Epiſcopi locum tenet, ſolus miniſter conſecrationis iſtius dicatur, & vt alij etiam cum eo miniſtri cenſeãtur, quod ad aliquam eius partialem materiam ac partialem formam concurrant, licet non ad ſingulas partiales materias cooperentur: quare cùm Epiſcopi omnes manus capiti Antiſtitis conſecrandi imponant, ſimulque dicant cum conſecratore hæc verba, *accipe Spiritum ſanctum*, conſecrationis miniſtri dici poterunt: quamuis qui inter eos ſimpliciter dicitur in Pontificali Romano conſecrator, hanc prærogatiuam obtineat, quod & ad impoſitionem manuum ipſe cum cæteris, & ad porrectionem libri Euangeliorum ſolus ipſe agat, quem proinde ſolum ad validam & ratam ordinationem neceſſariò requiri, longè probabilius eſſe poſteà dicemus. Secundo argumento reſpondemus vtrumque eſſe probabile, & quod ma- C
nus impoſitio non ſtatim producat gratiam, niſi poſtquàm porrectus eſt liber Euangeliorum, quo porrecto tam gratia, quàm character Epiſcopalis (ſiue nouus ſit, ſiue extenſio Presbyteralis) producantur vi non ſolùm impoſitionis manuum, verùm etiam porrectionis libri Euangeliorum. Nam quia parum temporis fluit inter applicatam vtramque iſtam materiam, priori effectus rectè tribuitur, etſi, nonniſi poſteriore ſecutâ, producatur: eo modo quo ſi trinâ immerſione Baptiſmus conferatur, non vltimæ tantùm immerſioni, verùm etiam primæ tribuetur gratia Baptiſmalis, quamuis nonniſi poſt vltimam producta ſit: poteſt etiam è contrario dici, quod per impoſitionem manuum producatur gratia Epiſcopalis, & poſteà per porrectionem libri Euangeliorum, poteſtas ordinis Epiſcopalis ſeu character conferatur, adeò vt nempe producatur per vnam materiam partialem gratia tanquam diſpoſitio ad diuinam poteſtatem Epiſcopi ritè conſequendam: per alteram verò partialem materiam poteſtas illa diſpoſitæ iam ordinandi animæ imprimatur: eo modo quo probabile D
eſt partiales gratias per impoſitionem corporis & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini, produci: & partialibus Vnctionibus, quæ in Extrema Vnctione adhibentur, peculiaria adnexa eſſe auxilia contra peculiaria vitia, quæ ſingulis ſenſibus inſident, & ab iis ſpeciatim oriuntur, ac fouentur. Quod ſi in eodem Sacramento non cenſetur abſurdum effectus gratiæ partiri, multò minus abſurdum videbitur in eodem Sacramento Epiſcopatus, ſic diſtinguere eius effectus, vt per vnam materiam gratia, per alteram partialem character, ſeu poteſtas Epiſcopalis conferatur; quod enim dicitur Sacramentum non conferre gratiam niſi perfectum, hoc licet verum ſit in Sacramentis vnicam habentibus materiam; at non in iis, quæ duplicem materiam obtinent partialem.

§. XIV.

Digitized by Google

A

§. XIV.

De materia Presbyteratus apud Latinos.

XXXII. Secundò verò loco Preſbyteratus ordinis materia nobis indaganda
eſt, in quâ tria [a] præſertim ſpectanda ſunt, duæ ſcilicet manuum impoſitiones,
& traditio Calicis ac Patenæ, cum pane, & vino conſecrandis: prior impoſitio
manuum fit ſine vllis verbis, nec à ſolo Epiſcopo fit, ſed ab Epiſcopo, & Preſby-
teris eidem adſiſtentibus: præcedit illa prior impoſitio, tum ſacram vnctionem
manuum Preſbyteri conſecrandi, tum porrectionem prædictorum inſtrumen-
torum; porriguntur autem illa inſtrumenta, poſtquam Sacerdotis ordinandi
manus, benedicto Chriſmate ſacratæ, ac ſanctificatæ ſunt, dicente Epiſco-
po, *accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, &c.* ſub finem autem ordinationis
B ſecundò manus à ſolo Epiſcopo imponuntur dicente, *accipe Spiritum ſanctum, quo-
rum remiſeris peccata remittuntur eis, &c.* Antiquitus autem mihi videtur in Eccle-
ſiâ Africanâ, vt iam expoſitum fuit, vnica materia fuiſſe in vſu, putà impoſitio
manus, de quâ hoc habet Concilium quartum Carthaginenſe, [b] *Presbyter cùm
ordinatur, Epiſcopo eum benedicente & manum ſuper caput eius tenente, etiam omnes
Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas iuxtà manum Epiſcopi ſuper caput eius teneant.*
Sanè Concilium iſtud ſolius manus impoſitionis meminit, tanquam materiæ
Preſbyteratus; vnde non dubito, quin tunc temporis, cùm manus imponeren-
tur, aliqua verba ab Epiſcopo proferrentur quæ eſſent forma ordinationis, aliàs
ordo Preſbyteratus ſolâ materiâ ſine forma, rebus non verbis conſtitiſſet, quod
contra rationem Sacramentorum eſt: hanc autem formam etiamſi nobis non
exprimat prædicta Synodus Carthaginenſis, ſatis tamen innuit dum impoſitio-
nem manuum ab *Epiſcopo* fieri *benedicente* aſſeruit: quid eſt enim Epiſcopum
manus imponentem benedicere, quàm orationem ſeu concepta Sacramenti
C verba ſuper ordinandum, dum manus imponit, fundere? vſitatum enim eſſe
vt benedictio pro verbis conſecratoriis, ac Sacramentalibus ſumatur, ſatis, vt
opinor, intelliget, qui meminerit Chriſtum conſecratoria verba proferentem
dici ab [c] Euangeliſta tam pani, quàm vino benedixiſſe, Calicem, ſuper quem
conſecratoria verba funduntur, vocari ab Apoſtolo, [d] *Calicem benedictionis, cui
benedicimus:* à [e] Cyrillo quoque Alexandrino, & aliis paſſim Patribus dici *bene-
dictione* fieri Euchariſtiam, id eſt conſecratoriis Chriſti ſermonibus. Quando
ergo Concilium Carthaginenſe meminit benedictionis Epiſcopi, quæ manus
impoſitionem comitaretur, per eam vtique non aliud quàm verba Preſbyteri
conſecratoria ab Epiſcopo prolata, quæ forma eſſent Preſbyteratus ordinis,
intellexit.

XXXIII. Siue autem poſteà, ſiue anteriori tempore (quod nobis obſcurum
eſt) impoſitionem manuum per vlteriorem traditionem inſtrumentorum Ec-
cleſia Romana explicuit, magiſque expreſſit, & impoſitioni manuum traditio-
D nem inſtrumentorum adiunxit, ita tamen, vt formam quæ cum impoſitione
manuum proferri ſolebat, nonniſi in ipſa ordinatione inſtrumentorum pro-
ferretur: quod duplici, ni fallor, ratione perfectum eſt. Primò ne Preſbyteri ſi-
mul manus imponentes cum Epiſcopo proferente verba ordinationis, vide-
rentur quoque miniſtri eſſe eiuſdem ordinationis ſaltem partiales, concurren-
do nempe quodammodo ad impoſitionem manuum Epiſcopalem, etſi verba
ordinationis cum eo non proferrent. Secundò, quia videbatur congruum, vt
verba ordinationis Preſbyterij, quibus poteſtas Preſbyteralis debet exprimi,
coniungerentur potius expreſſiori materiæ ordinis, quæ quidem eſt traditio in-
ſtrumentorum, quàm obſcuriori minuſque explicitæ, qualis eſt impoſitio ma-
nuum. Aliquãdo porrò videtur vſitatum fuiſſe, vt vnicâ iſtâ quæ iam prior eſt,
impoſitione manuum ſimul cum traditione inſtrumentorũ ordinatio Preſby-
teri perficeretur. Videmus enim in [e] Veteri Ordine Romano vnius tãtùm ma-
nus impoſitionis manuum mentionem fieri, ſtatimque poſt eam, memorari

[a] Vide Pontificale Roman. tit. de ordinatione Preſbyteri.

[b] Conc. Carthag. 4. c. 13.

[c] Matth. 26.

[e] 1. Cor. 10.

[d] Cyril. Alex. lib. 11. in Ioã. cap. 24.

[e] Vetus Ordo Rom. tit. de ord. Preſbyt.

prædictam inſtrumentorum traditionem, cum probatione iſtorum verborum, A
accipite poteſtatem offerre ſacrificium, &c. quibus peractis benedicendorum Preſbyterorum rationem præſcribi, oſculi item pacis, & commendationis ab Epiſcopo faciendæ precibus ordinatorum, iiſque abſolutis conſecratos ab Epiſcopo dimitti: adeout toto iſto titulo mentio nulla fiat alterius impoſitionis manuum, eorumve verborum quæ iam recitantur, *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris, &c.* Imò nec Stephanus [a] Eduenſis, nec [b] Iuo Carnotenſis, nec [c] Hugo de ſancto Victore, niſi vnius manus impoſitionis meminerunt, eius nempe quæ fieret ab Epiſcopo benedicente Preſbyteris conſecrandis, cum quo ſimul omnes Preſbyteri adſtantes manus leuarent, & Spiritum ſanctum ſuper eos inuocarent, vnde prioris mihi videntur benedictionis meminiſſe, non poſterioris, adeò tamen, vt ad priorem impoſitionem verba iſta, *accipe Spiritum ſanctum,* iam tum ab Epiſcopis pronuntiata fuiſſe probabile ſit, Preſbyteris Deum tacitè inuocantibus.

XXXIV. Placuit poſteà duplicem impoſitionem manuum vſurpari, vnam B
ſine vllis verbis, alteram cum iſtis verbis quæ retulimus, quæque à Chriſto pronuntiata ſunt, cùm inſufflaſſet in Apoſtolos, ipſiſq; peccata remittendi, ac retinendi, id eſt abſoluendi à peccatis, eadémque cenſuris Eccleſiaſticis puniēdi traderet poteſtatem. Cur autem, cùm Chriſtus [d] inſufflarit in Apoſtolos hæc verba pronuntiando, Epiſcopi autem eadem proferētes, non inſufflationis ritu, ſed impoſitionis manuum vtantur, ratio eſt, quia triplici præſertim de cauſa inſufflabat Chriſtus in Apoſtolos, vel, vt Spiritum ſanctum quem dabat, ex ſuâ prodire ſubſtantiâ ſignificaret, prout explicant [e] Auguſtinus, [f] Victorinus, [g] Beda, & omnes ferè Latini interpretes, quia nempe flatus ex intimo corpore expiratur: vel, vt eiuſdem ſecum ſubſtantiæ Spiritum ſanctum eſſe doceret, quæ eſt interpretatio [h] Cyrilli, [i] Leontij, [k] Ammonij, & aliorum: vel, vt ſe eum eſſe oſtenderet, qui in Adamum inſpirauerat ſpiraculum vitæ, puta animam, & iam eandem Spiritus ſancti operatione renouaret, vt præter [l] Cyrillum, & [m] Leontium citatos, explicant [n] Philaſtrius, & [o] Ambroſius: hæc autem omnia non C
conueniunt Antiſtiti ordinanti, ideóque conuenientius Epiſcopus impoſitionem manus in ordinatione vſurpat, vtpote quæ diuinam protectionem, & miniſterialem ipſius Pontificis poteſtatem ſignificat, quàm per inſufflationem ſoli Chriſto proprium Spiritum ſanctum ſe tradere aliis oſtendat. Conuenienter quoque non ſolùm manus imponit, verùm etiam apta ſacræ Euchariſtiæ conſecrandæ, & diſtribuendæ Vaſa, materiámque eiuſdem conferendæ porrigit, vt ſicut impoſitione manuum excellens Sacerdotis poteſtas, ita traditione ſacrorum Vaſorum cum materia Sacrificij in eis contentâ, præcipuum eiuſdem poteſtatis obiectum, Euchariſtiæ ſcilicet conſecratio, oſtendatur: Primùm docet Diuus Bonauentura, [p] *in Ordinibus,* inquit, *ſacris* (id eſt Hierarchicis) *quoniam datur ibi nobilis poteſtas, & excellens, fit manus impoſitio, non tantùm inſtrumenti traditio, quoniam manus eſt organum organorum, in quo ſcilicet principaliter reſidet poteſtas ordinandi:* Alterum ſatis ex vſu Eccleſiæ confirmatur, quo in cæteris ordinibus illud tradi ſolet inſtrumentum, quod præcipuum cuiuſque ordinis officium magis explicet; quidni ergo in Sacerdotio ſimiliter tradantur Vaſa ſacra Euchariſtiæ materiam continentia, cum propter Euchariſtiæ conſecrationem, & diſpenſationem Sacerdotes præſertim ordinentur? D

XXXV. Tertiò conuenienter quoque duæ iſtæ partiales materiæ, duæque formæ in ordinatione Preſbyteri adhibentur, ob duplicem Sacerdotis poteſtatem, quarum vna eſt in Chriſti corpus verum, altera in corpus Chriſti myſticū: vna ad conſecrandum Chriſti corpus, altera ad populum Chriſtianum regendum & à peccatis abſoluendum: quas duas poteſtates videtur Chriſtus ipſe diuiſiſſe: [q] *quoſdam enim,* vt docet Concilium Senonenſe ab Antonio Pratenſi habitum tempore Clementis ſeptimi, *Chriſtus Sacerdotes inſtituit, quibus ſui corporis poteſtatem commiſit: veri quidem, dum inſtituto ſui corporis, & ſanguinis Sacramento,* [r] *hoc facite, inquit, in meam commemorationem; myſtici verò, dum poſteaquam in diſcipulos inſufflaſſet,* [ſ] *accipite, inquit, Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis,*

&

[a] Stephanus Eduenſis de Sacram. Altar. cap 9.
[b] Iuo Carnotenſ. ſerm. de excell. ſactor. Ordin.
[c] Hugo à S. Victore ſpecul. cap. 9.
[d] Ioan. 20.
[e] Auguſtinus tract. 121. in cap. 20. Ioannis, & lib. 4. de Trinitate cap. 20. & lib. 10. de Geneſi ad literam cap. 5.
[f] Victorinus lib 1. aduerſus Arrium.
[g] Beda in cap. 20. Ioannis.
[h] Cyril. Alex. lib. 12. comment. in Ioānem cap. 53.
[i] Leontius relatus in catena Græca ſuper Ioannem.
[k] Ammon. in hunc locum Ioannis.
[l] Cyril. ſuprà.
[m] Leontius ſuprà.
[n] Philaſtrius in hæreſ. de anim. hominis inſpir.
[o] Ambroſius ſerm. 10. in pſal. 118.
[p] Bonauent. in 4. diſt. 24.
[q] Concil. Senonenſe anno 1528. parte 1. decret. 9. de Sacram. Ord.
[r] Lucæ 22.
[ſ] Ioan. 20.

A *& quorum retinueritis, retenta ſunt.* Cuius proinde exemplũ ſecuta Eccleſia, quemadmodum Chriſtus traditione ſui corporis ac ſanguinis, Caliciſq;, Apoſtolos in ſacrificatores corporis ſui, ac ſanguinis, iis verbis, *hoc facite in meam commemorationem*, conſecrauit, ita Sacerdotibus traditione Calicis, Patenæ, paniſq; ac vini conſecrandorum, ſimilibuſque ferè verbis, *accipe poteſtatem offerre ſacrificium, &c.* (quibus æquè ac verbis Chriſti, ſacrificandi licentia conceditur) eiuſdem Sacrificij offerendi ab Epiſcopo tribui voluerit poteſtatem, mutatóque, ob rationes prædictas, inſufflationis ritu in cæremoniam impoſitionis manuum, iiſdem quibus Chriſtus verbis, in corpus ipſius myſticum tradendam auctoritatem determinarit. Nihil autem refert, ſiue illæ duæ poteſtates ſint diuerſi characteres, ſiue vnicus character, qui per impoſitionem manuum, & illa verba, *accipe Spiritum ſanctum, &c.* extendatur ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, quæ ad peccata delenda à Chriſto inſtituta ſunt: nam certum eſt ad validè abſoluendum à peccatis, eam manuum impoſitionem eſſe neceſ-
B ſariã: ſi enim iam cum poteſtate corporis Chriſti conſecrandi hanc poteſtatem quoque Sacerdos accepiſſet, profectò fruſtrà poſteà ei diceretur, *quorum remiſeris peccata, &c.* nec ea verba efficacia eſſent, quæ iam collatam poteſtatem abſoluendi à peccatis ſupponerent: vnde ſtatim poſt traditionem Vaſorum ſacrorum cum pane & vino conſecrandis iam Sacerdos quidem factus eſt, quantum ad præcipuam ipſius poteſtatem, quæ eſt conſecratio Euchariſtiæ: ideóque, antequam manus ipſi ſecundò imponatur, Epiſcopo concelebrat, & cum eo Liturgiam ſacram recitat, myſticáque conſecrationis verba profert: ſed nondum eſt perfectus omninò Sacerdos habito reſpectu ad corpus Chriſti myſticum, nec ſecundariam Preſbyteri poteſtatem obtinet, quæ ad peccata populi remittenda ſeſe extendit.

XXXVI. Ex quibus concluditur, eam traditionem inſtrumentorũ, tum etiam impoſitionem manuũ poſteriorem, eſſentiales eſſe materias Preſbyteratus: tum
C quia ipſis vtræq; formæ partiales aſſignatæ reſpondent: tum quia per vtramq; poteſtas vera, & realis traditur, quæ nonniſi per Sacramentum aliquod, ſeu Sacramenti partem tradi poteſt: per porrectionem quidem inſtrumentorum poteſtas in corpus Chriſti verum, per impoſitionem verò manuum poteſtas in corpus Chriſti myſticum: tum quia probabile eſt, per vtramque tradi gratiam, ſed per impoſitionem manuum longè certiùs: hæc enim verba quæ ſimul cum impoſitione manuum proferuntur, *accipe Spiritum ſanctum*, gratiæ infuſionem ſignificant: & ideò ne fruſtrà, & incaſſum dici videantur, neve inefficacia habeantur, gratiam debent producere: quia verò Preſbyter indiget gratia non ſolùm ad cooperandum ſaluti proximi, verùmetiam ad dignè attrectanda corpus, & ſanguinem Domini: ideò probabile eſt non ſolùm in impoſitione manuum (cui Scriptura [a] ſacra, gratiæ dationem attribuit) gratiã, & auxilia adnexa eſſe, quibus Sacerdos ad fidelibus conſulendum iuuetur: verùm etiam in traditione inſtrumentorum conferri gratiã, quã & Sacerdotis animus ad diuina
D myſteria dignè tractanda præparetur, & ex pacto in huius Sacramenti inſtitutione firmato Deus excitetur ad varias tempore, & loco pias motiones, inſpirationéſque in eum finem largiendas. Ideò tamen gratiæ expreſſa tantùm habetur mentio, cùm poteſtas remittendi peccata confertur, quia Sacerdotij gratiam Sacerdoti non tam propter ſe, quàm propter alios Deus largitur, vt docent [b] Athanaſius, [c] Auguſtinus, [d] Iſidorus Peluſiota, & alij.

XXXVII. Probabile verò eſt priorem impoſitionem manuum non eſſe ordinationis Preſbyteratus eſſentialem materiam: tum quia prior impoſitio manuum fit abſque vllã formã: at nulla Sacramenti materiã ſine formã: tum quia ad priorem manus impoſitionem concurrunt non ſolùm Epiſcopus, verùm etiam omnes Preſbyteri, ob eámque cauſam probabile eſt priorem impoſitionem à poſteriori Eccleſiam diſiunxiſſe, ne prior impoſitio materia ordinationis eſſe videretur, ad quam aliqui ſimplices Preſbyteri operari cenſerentur. Itaque mihi videtur prior impoſitio eſſe veluti ſignaculum legitimæ electionis Preſbyteri, quam ſuo veluti ſuffragio impoſitã ſuper caput ordi-

[a] 1. ad Tim. 4. & 2. cap. 1.

[b] Athanaſius epiſt. ad Dracont.

[c] Auguſt. lib. 1. de paſtor. cap. 2. tomo 9. & ſerm. 1. de communi vita Cler. tomo 10.

[d] Iſid. Peluſ. lib. 4. epiſt. 219.

nati manu, non Epiſcopus ſolùm, ſed reliqui Preſbyteri confirment; poteſt & A
ad impetrandum precibus diuinum auxilium impoſitio iſta manus adhiberi benedictionis loco, & ad ſignificandam adſiſtentiam diuinam, quæ in Sacerdote ordinando debet eſſe præcipua: neutiquam autem eadem impoſitio manuum materia ordinationum dici poteſt; ad quid enim ſi ea materia eſt, altera vtique manus impoſitio materia erit, ad quid gemina eiuſdem ſignificationis in eodem Sacramento materia? vnum ex duobus neceſſum eſt, vt aut prior illa impoſitio manuum non ſit materia ordinationis Preſbyteri: aut poſterior non ſit; poſteriorem autem eſſe ſatis ſuperque oſtendimus: igitur concludendum eſt priorem illam non eſſe: iis adde auctoritatem Scholaſticorum [a] Theologorum, qui paſſim priorem impoſitionem ritum eſſe accidentarium ordinationis, poſteriorem eſſentialem eſſe partem, materiam nempe partialem contendunt.

[a] Vide in 4. ſentent. diſt. 24.

XXXVIII. Quod ſi ſciſcitetur aliquis, num valida ſit ordinatio Preſbyteri, in qua aut ſolus tradatur calix cum vino, aut ſola patena cum Hoſtiâ conſecrandâ. B
Reſpondetur probabile eſſe ordinationem futuram validam: tum quod [b] Chriſtus cum in vltima cœna Apoſtolos conſecrauit Sacerdotes, ſolum Calicem legatur porrexiſſe, non patenam, aut aliud vas ad corpus Dominicum portandum: tum maximè, quod non diuiſim detur poteſtas ad vnam ſpeciem conſecrandam, ſed qui poteſt vnam, vtramque poſſit: tum etiam quod vnica ſpecies ſufficienter ſit repræſentatiua poteſtatis Preſbyteralis tradita conſecrandi corpus, & ſanguinẽ Chriſti, quippe cum ſub vnicâ ſpecie tàm corpus quàm ſanguis Chriſti contineantur: tum denique quod vulgo doceant doctores non adeò moroſè ſollicitos debere eſſe Sacerdotes conſecrandi, vt vtrumque tàm Calicem, quàm Patenam, Hoſtiamque conſecrandam tangãt: eſto enim Pontificale [c] Romanum rationem præſcribat vtriúſque tàm Calicis, quàm Patenæ tangendorũ: non tamẽ adeò exactè hæc neceſſario obſeruanda eſſe crediderim, vt qui ex leui negligentiâ, aut animi exertatione C
vnum tantùm eorum tetigerit, irritam fore credã ordinationem, cùm nequidem eum qui in hac re ita deliquerit, graui delicto obnoxium eſſe exiſtimarim. Huius tamen rei alia eſt ratio, quàm ea quæ in præſentem controuerſiam adducitur: etſi enim porrectio vtriuſque vaſis continentis vtramque ſpeciem ſacræ Euchariſtiæ neceſſaria foret ad ordinationem, attamen qui eorum vnum tetigiſſet, ſufficienter videretur & alterum attigiſſe: proindeque poſterior iſta ratio, quam adduximus non videtur eſſe maximi momenti. Quod autem Concilium Florentinum, [d] tàm Calicis, quàm Patenæ meminerit, integritatem materiæ iuxta Eccleſiæ regulas aſſignaſſe, non ad ſubſtantiam ordinationis vtrumque neceſſarium eſſe definiſſe dicendum eſt.

[b] Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. & 1. Corinth. 11.

[c] Pontificale Rom. cit. tit.

[d] Florent. ſupra.

§. XV.

De materiâ Diaconatus ordinis apud Latinos. D

XXXIX. Tertio loco inquirenda nobis eſt materia Diaconatus, quæ nobis ex prædictis abundè innoteſcit. Statuenda ſiquidem huius ordinis duplex materia, partialis vna, quæ eſt impoſitio manuum facienda à ſolo Epiſcopo dicente, *accipe Spiritum ſanctum ad robur, &c.* altera quæ eſt traditio libri Euangeliorum ab Epiſcopo item, hæc verba proferente, *accipe poteſtatem legendi Euangelium, &c.* priorem materiam eſſentialem credimus: tum quod vi ipſius gratiam produci credamus, ne fruſtra dicere videatur Epiſcopus *accipe Spiritum ſanctum* vt toties cum [e] Tridentino Concilio arguimus, tum quod antiquitus certum ſit illam vnicam fuiſſe materiam ordinis Diaconatus, & ſolâ manus impoſitione abſque vllius alterius rei traditione Diaconatum fuiſſe collatum, vt ſupra docuimus: cùm ergò Eccleſia hanc cerimoniam retinuerit imponendi manus in Diaconatus ordine conferendo, etiam ſi huic

[e] Trident. ſeſſ. 23 c. 4.

cerimoniæ

A cerimoniæ traditionem libri Euangeliorum adiunxerit, additio iſta facta ab Eccleſia non obeſt, quominus relicta impoſitio manuum ſit iam, ſicut prius erat, materia eſſentialis ordinationis; ſed facit duntaxat, vt quæ erat materia vnica, ac totalis, iam ſit tantùm partialis: tum quod manus impoſitio magis propria ſit ſignificando officio Diaconi, quàm porrectio ipſa libri Euangeliorũ: nam officium Diaconi eſt vniuerſale, ac generale miniſterium, tàm in ſacris, quàm prophanis Eccleſiæ rebus procurandis, ad iuſſum Sacerdotis, vnde Diaconus eſt generalis miniſter Sacerdotis, reliquorum inferiorum ordinum miniſteria omnia ſua ſollicitudine complectens, & inferiores miniſtros ſuis officiis applicans, vt dicemus agendo de Diaconorum officiis: ideóque eius officio repræſentando congruẽter omninò impoſitio manus adhibetur: cùm enim manus ex Philoſopho eſſe videatur [a] *οὐχ ἓν ὄργανον, ἀλλὰ πολλά non vnum inſtrumentum, ſed multa*; itemque *ὄργανον πρὸ ὀργάνων inſtrumentum ante inſtrumenta*, quia ad omnia inſtrumenta vtilis eſt, eaque operi ſuo adhibet, & ad agendum im-

B pellit: quam optimè omninò manus multiplex, & varium Diaconi officium repræſentat. Non fruſtrà tamen libri Euangeliorũ porrectio adhibetur, quæ præcipuum, ex particularibus officiis, Diaconi munus, & ex particularibus vnum ſignificat, ſicut & in aliis ordinibus aliquod inſtrumentũ porrigitur, quod vnum ſignificare ſolet ex officiis principuis illius ordinis, qui cõfertur: quam proinde libri Euangeliorũ traditionem dicimus eſſe materiam partialem ordinationis Diaconi, conſentaneè inmirum Concilio Forentino, [b] quod expreſsè materiam Diaconatus, *libri Euangeliorum dationem aſsignat*, itemque [c] Pontificali Romano, quod ordinandos vocat quibus adhuc Euangeliorum codex traditus non eſt: nondum ordinatos vllos Diaconos nominat niſi poſt traditum Euangeliorum librum: denique conſentaneè quoque veteri ordini [d] Romano, [e] Stephano Eduenſi, [f] Iuoni Carnotenſi, [g] Hugoni à ſancto Victore & alijs paſſim, qui vtriuſque materiæ in ordinatione Diaconi meminere.

C XL. Vtrum verò ſtatim poſt impoſitionem manuum gratia Diaconatus producatur, & ſtatim poſt traditionem libri Euangeliorum character imprimatur, vel completâ tantùm ordinatione duo iſta producantur: certè par difficultas videtur ei, quam in Epiſcopali ordinatione occurrentem diſſoluimus: ideóque ſimiliter ſtatuendum vtrúmque eſſe probabile propter rationes ibidé aſſignatas: non enim ſtatuendus ſicut in Preſbyteratu, ità in Diaconatu vel Epiſcopatu duplex character, aut duplex poteſtas duplexque gratia vtrique reſpondens: ſed in ſola Preſbyteratus ordinatione datur poteſtas, tum in Corpus Chriſti verum, tum in corpus myſticum: in Epiſcopatu verò ampliatur poteſtas Preſbyteri ad corpus Chriſti myſticum ratione diuerſorum actuum qui competunt Epiſcopo, non autem Preſbytero; Diacono verò poteſtas datur generalis ad miniſtrandum in Sacramento Altaris, in quo verum corpus Chriſti reperitur, ratione cuius poteſtatis & Vaſa præparat, & altaria adornat, & panem ac vinum conſecranda apponit, & ipſos fideles communicaturos,

D qui ſunt corpus Chriſti myſticum, catecheſibus piiſque exhortationibus diſponit, & hæc omnia facit cum relatione, & reſpectu ad Chriſti corpus verum, cuius conſecrationi, ac diſtributioni incumbentibus Sacerdotibus miniſtrat, abſque poteſtate quæ corpus illud cõficiat.

XLI. Difficultas autem eſt, quomodo Euangeliorum liber dicatur materia partialis ordinationis Diaconi, cùm non videatur liber Euangeliorum denotare præcipuum Diaconi officium: nam cantare Euangelium, non eſt præcipuum Diaconi munus: tum quod cùm primùm crearentur Diaconi, nullum tunc foret ſcriptum Euangelium: tùm quod Lectoribus olim Euangelij recitatio propria videretur, non Diaconis, vt colliges ex Cypriano: [h] neque pariter prædicare Euangelium proprium Diaconi munus eſt: tum quod ad Epiſcopos præſertim pertineat, & Diaconis non propria auctoritate, ſed ex licentia Epiſcopi prædicandi officium cõcedatur: tum quod Diaconi electi ſint, vt liberiùs alia opera in eos transferentes Apoſtoli prædicationi vacare poſſent, vt docet [i] Scriptura ſacra; proindeque non vt prædicationi ipſi vacarent, ſed vt

[a] Ariſtoteles lib. 4. de partibus animal. cap. 10.

[b] Conc. Florent. in decreto.

[c] Pontif. Roman. tit. de ordine Diaconatus.

[d] Vetus ordo roman.

[e] Stephan. Eduenſis.

[f] Iuo Carnotenſis.

[g] Hugo à S. Victore libro ſupra cit.

[h] Cyprianus Epiſt. 33. & 34.

[i] Actorum 6.

ſuperiores ſuos Epiſcopos ac Presbyteros temporalium cura exonerarent, qui liberiùs ipſi operam nauent, non pariter liber Euangeliorum dicetur denotare officium Diaconi, quod in tradendâ Catechumenis, & rudioribus Chriſtianâ doctrinâ ſitum ſit, & Diacono præſertim imponatur: tum quia ad hoc officium ſignificandũ conuenientius liber Catechiſticus, quàm Euangeliorum codex traderetur, tùm quia verba, quæ ſimul cum iſtâ libri Euangeliorũ porrectione proferuntur, aliudquippiam indicant, putà legendi Euangelij in Eccleſiâ tàm pro viuis quàm pro defunctis poteſtatẽ tunc tẽporis eis concedi, quod officio catechiſandi, & inſtruẽdi catechumenos nullatenus conſonat: denique quodcumque officium circà doctrinã ac lectionem Diaconi finxeris, non erit præcipuũ Diaconi officiũ, potiſſimũ enim eius munus videtur miniſtrare mẽſis, cuius videlicet causâ primi ſeptẽ Diaconi, ſcripturâ [a] teſte, ab Apoſtolis inſtituti ſunt. A

[a] Actorum 6.

XLII. Reſpondetur autem præcipuum, vel certè ex præcipuis Diaconi officiis (quod per materiam ordinationis Diaconi ſignificari ſatis eſt) eſſe tum Euangelij in Eccleſiâ recitationem, tum eiuſdem ſimplicem expoſitionem: B vtramque autem codice Euangeliorum tradito explicari: quæ quidem officia licet forſan primis Eccleſiæ tẽporibus ex præcipuis non eſſent, imò nec penitus eſſent, tum cùm Apoſtoli primos Diaconos inſtituerunt: quo tempore nullum adhuc erat Euangelium ſcriptum, erat tamen aliquid æquiualens: quia tunc temporis Diaconi Euangelij prædicationi cum cæteris vacabant, vt patet exemplo SS. Stephani, & Philippi ex primis Diaconis: ſemperque poſteà purgandis doctrinâ populis Diaconi incubuerunt, propter quod *λειτουργικὴ διακόσμησις* (*Diaconorum ordo*) à ſancto [c] Dionyſio dictus eſt *καθαρτικὴ ἐπὶ τοὺς φαύλους τῶν ἱερῶν ἱερουργίας ἀνάγουσα τοὺς κεκαθαρμένους καὶ τοὺς ἀτελέστους ἀποκαθαίρουσα, καὶ μαιευθεῖσιν ταῖς καθαρτικαῖς τῶν λογίων ἐλλάμψεσι καὶ διδασκαλίαις, καὶ προσέτι τοὺς ἀνιέρους τῶν ἱερῶν ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα.* *Purgatiuus* ſcilicet ordo: *cum & eos, qui expiati ſunt, ad Sacerdotum ſacra deducat, & eos qui nondum initiati ſunt, expiet, expiantibuſque Scriptorum diuinorum ſplendoribus, ac doctrinis inſtituat, & quaſi obſtetricum more educet, ac præterea prophanos à Sacerdotibus ſecernat:* vnde libro Euangeliorum qui eſt diuinum ſcriptum, cuius conditione fideles purgantur, egregiè hoc officium declaratur, ex eo enim noſtra præſertim inſtructio ſumenda: ex eo Chriſtianæ catecheſes, exhortationes, conſolationes depromendæ; nihil autem refert quando, vel quomodo Euangelium recitent Diaconi, an in ſacra Liturgia ipſum cantent, an ex pulpito poſteà exponant, an deſumpta ex eo fidei capita populis tradant: variari enim illa temporis progreſſu potuerunt: vnum hoc inuariabile atque immutabile Diaconorum munus, purgare populos doctrinâ Euangelij ſalutari: ad quod ſignificandum conuenienter liber Euangelij eis in manus traditur, & poteſtas Euangelij recitandi ipſis dari conceptis verbis ſignificatur: quamuis verba iſta vſitatum iam morem ſecuta, Diaconus tàm pro viuis, quàm pro defunctis legendi Euangelij traditam facultatem innuant: & Euangelij in Miſſa canendi factam eis poteſtatem oſtendant: quod quidem eis hocce tempore proprium, licet forte Lectoribus olim D ob Diaconorum raritatem communicatum: quibus tamen purgatio per doctrinam nonniſi infrà Diaconum conuenit. Aliam ſi mauis ſolutionem ex Diuo [d] Thoma hanc habe, *quod poteſtas Diaconi media eſt inter poteſtatem Subdiaconi, & Sacerdotis: Sacerdos enim directè habet poteſtatem ſuper corpus Chriſti: Subdiaconus autem ſuper Vaſa tantùm, ſed Diaconus ſuper corpus Chriſti in Vaſe contentum: vnde eius non eſt tangere corpus Chriſti, ſed portare corpus in patenâ, & diſpenſare ſanguinem cum Calice: & ideo eius poteſtas ad actum principalem non potuit exprimi, nec per dationem Vaſis tantùm, nec per dationem materiæ: ſed exprimitur poteſtas eius ad actum ſecundarium, in hoc quod datur ei liber Euangeliorum, & in hac poteſtate intelligitur alia; & ideò in ipſa libri datione imprimitur character.* C

[b] Actorum cap. 7. & 8.

[c] Dionyſ. 5. cap. Eccleſ. Hierarch.

[d] D. Thomas ſuppl. 34. quæſt. 37. art. 5. ad 5.

XLIII. Duas alias difficultates circa ordinationem Diaconi proponit Amalarius [e] Fortunatus: priorem quidem, cur ſi Diacono manus imponitur, Presbytero iterum manus imponantur? ad quid iterata iſta manus impoſitio cùm vna ſufficere videatur? Poſteriorem verò, ſeruanduſne ſit hic ritus,

[e] Amalarius Fortunatus lib. 1. de Eccleſ. off. cap. 12.

Digitized by Google

A vt, cum Preſbytero non ſolus Epiſcopus manus imponat, ſed qui cum ipſo ſunt Preſbyteri, Diacono è contra ſolus Epiſcopus manum imponere debeat? priori difficultati egregie reſpondet, *Imponuntur*, inquit, *manus ſuper Diaconum, imponuntur poſteà ſuper Presbyterum: quare hoc? niſi, quia per conſecrationem de opere ad opus tranſit, ſicut de miniſterio Diaconi, tranſit ad immolationem Sacerdotalem? quoniam nec illud opus, nec illud poſſumus agere, niſi dono gratiæ Dei adiuti: Deus enim eſt qui operatur in nobis, & velle, & operari, pro bonâ voluntate: repetitur manus impoſitio, ac ſic deprecatio prioris operis tranſit ad deprecationem ſecundi: additur vnum miniſterium Diacono, id eſt vt legat Euangelium, &c.* Circa ſecundam difficultatem ſatis audacter, ni fallor, vſitatum Eccleſiæ morem, Concilij [a] Carthaginenſis quarti decreto, & Veteris [b] Ordinis Romani lege firmatum impugnat, quo nimirum iubetur Diacono ſolus Epiſcopus manus imponere, non autem reliquus Preſbyterorum cœtus. [c] *Eſt libellus*, inquit, *quidam apud nos, neſcio cuius auctoris, qui dicit ſolum Epiſcopum debere manus imponere ſuper Diaconum, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſte-*

[a] Concilium Carth. 4. c. 4.
[b] Vetus Ordo Rom. tit. de ord. Diacon.
[c] Idem Amalarius ſuprà.

B *rium conſecratur: Nunquid*, addit idem Amalarius, *auctor libelli doctior eſt, atque ſanctior Apoſtolis: qui poſuerunt* [d] *plures manus ſuper Diaconos, quando conſecrabantur, & propterea ſolus Epiſcopus ponat manum ſuper Diaconum, ac ſi ſolus poſſit precari virtutem gratiarum, quam plures Apoſtoli precabantur? an fortè ideò non imponit Sacerdos manum ſuper eum, qui ad Diaconatus officium conſecratur, vt non fiat quod ipſe eſt, id eſt Sacerdos? ſi ita eſt, nec Epiſcopum oportet ei manum imponere, vt non fiat Epiſcopus. Quod ſi proterea oportet ei Epiſcopum manum imponere, quia ipſe orat pro eo, non ſolus ille orat, ſed omnes piè intendunt verbis Epiſcopi, ac mente retinent, &c.* Satis vtique acutè Amalarius morem antiquiſſimum exagitat, quem ſi à Concilio Carthaginenſi probatum, ſi in Veteri Ordine Romano præſcriptum ſciuiſſet, non dubito quin temperatius egiſſet, ceſſiſſetque tantis auctoribus, qui iam ignoti ſibi auctoris ſenſum tantummodo reprehendit: ceſſiſſet conſuetudini totius Eccleſiæ, contra quam diſputare *inſolentiſſimæ*, teſte [e] Auguſtino, *eſt inſaniæ*: ceſſiſſet rationi

[d] Actorum 6.

C Concilij Carthaginenſis quam iam carpit, Diaconis ſcilicet, quia ad miniſterium, non ad Sacerdotium ordinantur, debere ſolum Epiſcopum manus imponere: tum ad diſcernendam impoſitionem manuum, quæ fit ſuper vtroſque: ſicut enim impoſitio manuum ſuprà Preſbyteros ordinandos ab impoſitione manuum ſuper Epiſcopum conſecrandum differt, quod à tribus Epiſcopis manus Epiſcopo conſecrando imponantur; ab vno autem ſolùm Epiſcopo Preſbyteris ſimul imponentibus manus, Preſbyterorum ordinatio perficiatur; ita impoſitio manuum in ordinatione Preſbyteri & Diaconi diuerſa eſſe debet: quod ſolus Diacono conſecrando manus imponat Epiſcopus, Preſbyteris Preſbyterorum quoque collegium: tum ad diuerſitatem gratiæ Sacerdotalis ac Preſbyteralis indicandam, quarum hæc vberior ac plenior, illa verò minor ſit ac parcior: tum denique quod diuerſitate iſtius ritus oſtendatur Preſbyteros conſecratos in conſortium aliorum Preſbyterorum recipi, qui ideò ipſis manus imponunt, in quorum ſocietatem Diaconi ordinari minimè admittuntur.

[e] Auguſtinus epiſt. 118. ad Ianuarium.

D XLIV. Nec obſtat Apoſtolorum exemplum, non enim in Actibus Apoſtolorum [f] legimus, quod Apoſtoli cum ſeptuaginta diſcipulis, primis Diaconis manus ſuas impoſuerint: legimus ſolùm hæc verba, *hos ſtatuerunt* (populus) *ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus*: ex quibus non licet inferre populum manum eis impoſuiſſe, ſed tantùm Apoſtolis primos illos Diaconos ordinandos præſentaſſe, hos autem ab Apoſtolis ordinatos fuiſſe: an verò ab omnibus Apoſtolis? neque hoc ex iis verbis colliges: an ſingulos à ſingulis quibuſdam Apoſtolis? quidni hæc dici poſſint? ſed ponamus ab omnibus Apoſtolis ſingulos fuiſſe manus impoſitione conſecratos? quid inde inferetur, niſi ab Epiſcopis quoque pluribus, qui Apoſtolorum vicem tenent, Diaconos ordinandos? at ne quidem Amalarius Fortunatus hoc voluerit: ergo ex Apoſtolorum exemplo colligi nequit, quod non à ſolo Epiſcopo, ſed à Preſbyteris quoque, Diaconis conſecrandis manus imponi debeant. Nec efficacior eiuſdem Amalarij ratio, quæ ad comprecandum adhiberi vult etiam cum Epiſcopo impoſitionem manuum Preſbyterorum, nam ad orationem non hæc

[f] Actorum 6.

neceſſaria eſt, ſed ad indicandam gratiæ ab Epiſcopo deriuationem, quæ ſolo Epiſcopo manus imponente ſufficienter oſtenditur: ad quid ergo, inquies, Presbytero conſecrando manus à Presbyteris imponuntur? ad hæc vtique tum ad precum conſociationem, vtpote in re grauiori momenti magis neceſſariam ſignificandam: tum ad mutuam Presbyterorum inter ſe confœderationem demonſtrandam: tum ad totius Eccleſiæ voluntatem exprimendam ratum habentis Epiſcopi iudicium, quæ ſignificatio in electione Presbyteri, vtpote maioris momenti deſideratur, non in electione Diaconi. Plura huc congerere nihil refert: cui prædicta non ſufficient, nulla ſufficient. A

§. XVI.

De materia Subdiaconatus apud Latinos.

XLV. Quarto loco ſtatuenda eſt Subdiaconatus materia: quam Concilium Carthaginenſe [a] quartum, Aquiſgranenſe [b] ſub Ludouico Pio, & [c] Florentinum, Calicis vacui cum Patenâ vacuâ ſuperpoſita traditionem eſſe teſtantur: quam etiam Vetus [d] Ordo Romanus, Iſidorus [e] Hiſpalenſis, Amalarius [f] Fortunatus, Rabanus [g] Maurus, Stephanus [h] Eduenſis, Iuo [i] Carnotenſis, Hugo [k] de Sãcto Victore, & cæteri tum Theologi, tum Canoniſtæ cõmemorant: ij enim omnes conſentaneè Concilio citato Carthaginenſi docent Subdiaconos, dum ordinantur, accipere ab Epiſcopo Patenam vacuam, & Calicem vacuum; ab Archidiacono verò vrceolum cum aquâ, & mantile, & manutergium. In his autem quæ ab Archidiacono accipiunt non videtur materia Subdiaconatus ordinis ſita eſſe, nè partialiter quidem: tum quod Subdiaconatus ſolus Epiſcopus poſſit eſſe miniſter, tum quod in iis actibus qui per vrceolum, & aquimanile, & manutergium ſignificantur, non conſiſtat, vt rectè ait [l] D. Thomas, principale Subdiaconi munus, ſed in eo potius quod cooperetur circà materiam Sacramenti Euchariſtiæ, quod optimè per Calicem vacuum, ac Patenam vacuam ſignificatur, quibus nempe apportandis ad Altare, præparandis, mundandiſque præſertim inſeruire debet, vt ſuo loco alibi dicetur: ab Archidiacono autem vrceolum, & cætera potius quàm ab vllo alio accipit Subdiaconus, quia, vt ibidem docet [m] Diuus Thomas, cùm Archidiaconus ſit princeps miniſterij, ideò omnia quæ ad miniſterium pertinent ipſe tradit, verbi gratia cereum Acolytho, quo inſeruit Diacono ipſum ante Euangelium portando, & vrceum cum quo Subdiacono miniſtrat: (quæ verba demonſtrãt tempore Diui Thomæ, hæc omnia ſolum Archidiaconum tradidiſſe) Subdiacono ſimiliter tradit vrceolum, mantile, manutergium, quibus ſuperioribus Ordinibus inſeruit. Scio verò Innocentium [n] quartum negare ad ordinationem Subdiaconi neceſſariam eſſe Patenam: at cùm alij Doctores contrarium defendant; ſtandum eſt, ni fallor, opinioni [o] Syluestri, [p] Tabienæ, & aliorum, in eo dubio iterandam eſſe Subdiaconi ordinationem. B C D

XLVI. Traditur etiam [q] Subdiaconis liber Epiſtolarum ab Epiſcopo hæc verba proferente, *accipite librum Epiſtolarum, &c.* Antiquum verò non eſſe hunc ritum, ſed recens additum, ex eo facilè mihi perſuadeo, quod nec [r] Carthaginenſe, nec Aquiſgranenſe Concilium huius meminerint: quod Vetus [ſ] Ordo Romanus de eo ritu ſiluerit: quod apud nullum ex citatis auctoribus (Iſidorum [t] Hiſpalenſem, Amalarium Fortunatum, Rabanum Maurum, Stephanum Eduenſem, Iuonem Carnotenſem, Hugonem à Sancto Victore, [u] Magiſtrum ſententiarum intelligo) vel verbulum vnum de Epiſtolarum traditione in ordinatione Subdiaconi habeatur: quamuis eorum aliqui [x] Amalarius, & [y] Hugo ipſorum muneribus Epiſtolæ Lectionem adſcribant. Sed nec ritus iſte eſſentialis videtur Subdiaconatus ordinis materia; tum quia [z] Theologi communiter, dum tradunt materiam ordinis Subdiaconatus, libri Epiſtolarum nullam faciunt mentionem: tum quia Subdiaconi præcipuum munus non eſt legere Epiſtolã in Miſſa: ſed ſi credimus [aa] Amalario, ab Eccleſia eis hoc officium impoſitum

[a] Carthag. 4. can. 5.
[b] Aquiſgran. cap. 4.
[c] Florent. in decreto vnionis, cuius verba habentur ſuprà.
[d] Vetus Ordo Rom. in ord. Subdiac.
[e] Iſid. lib. 2. de Eccl offic. cap. 10.
[f] Amalarius lib 2. cap. 11.
[g] Raban. lib. 1. de inſtit. cap. 8.
[h] Stephanus Eduenſis de ſacr. Altar. cap. 5.
[i] ſuo ſerm. de excell. Sacr.
[k] Hugo cap. 5. ſpeculi.
[l] D. Thomas ſuppl. q. 38. art. 1. ad 2.
[m] D. Thomas ibidem.
[n] Innocentius 4. de myſt. Miſſæ.
[o] Syluester v. Ordo 2. § 11.
[p] Tabiena §. 5.
[q] Pontificale Roman. tit. de ordinat. Subdiac.
[r] Hæ Concilia vide locis mox citatis.
[ſ] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[t] Iſidorus Hiſpalenſis, Amalarius, Rabanus, Steph. Eduēſis, Iuo, Hugo locis ſuprà citatis.
[u] Magiſter 4. ſent. diſt. 24. cap. de Subdiaconis.
[x] Amalarius ſuprà.
[y] Hugo erudit Theolog. de Sacramẽtis cap. 37.
[z] Vide Theologos in 4 diſt. 24.
[aa] Amalarius ſuprà.

Digitized by Google

A poſitum eſt, tunc cum Diaconis officium cantandi Euangelium eis iniunctum: & ſerius forſan hoc eis officium demandatum: vt docebimus, cùm Subdiaconorum officia alibi commodiùs proſequemur: tum quia Eccleſia ſæpè permittit, vt Epiſtolæ ab inferioribus Clericis in Miſſa canantur: tum quia non videntur tot characteres in Subdiacono ponendi, quare cùm in porrectione Calicis & Patenæ character eis conferatur, poteſtáſque ſubminiſtrandi Diacono, quæ maxima eſt, ei tradatur; non videtur noua poteſtas ipſi tradi, quæ realem characterem exigat, dum legendæ Epiſtolæ poteſtas moralis, ſeu licentia quædam, atque auctoritas porrectione libri Epiſtolarum tradi dicitur: nulla igitur ratio nos conuincit, vt porrectionem libri Epiſtolarum, materiam ordinis Subdiaconatus eſſe cēſeamus. Secus tamen etiam probabile eſt ritum iſtum eſſentialem eſſe partialem ordinationis materiam, tum quia Pontificale [a] Romanum ordinandos adhuc eos vocat, quibus nondum liber Epiſtolarum porrectus eſt: tum quia verba, quæ in iſta porrectione exprimuntur, videntur habere rationem formæ: dicit enim Epiſcopus, *accipite librum Epiſtolarum, & habete*
B *poteſtatem legendi eas in Eccleſia, &c.* quæ verba videntur indicare tunc poteſtatem aliquam Subdiaconis tradi, tuncque proinde characterem Subdiaconalem imprimi, cuius impreſſio in hunc locum differatur: tum quia ſolent in Eccleſia Romana ordinandi veſtibus ſuo ordini conuenientibus indui, antequam ordinatio perfecta ſit: at amictum, manipulum, tunicam, Subdiaconi ab Epiſcopo accipiunt, poſtquam Calicem & Patenam ab ipſo recepere, cùm mox liber Epiſtolarum ipſis eſt porrigendus, proindéque nondum videtur ordinatio perfecta, niſi tradito Epiſtolarum libro, qui proinde materia ordinationis partialis eſſe videtur. Vnde licet officium canendi Epiſtolam olim minus præcipuum Subdiaconorum munus videretur, at iam videtur præcipuum, aut vnum ex præcipuis, ex Eccleſiæ Occidentalis vſu, & obſeruatione: neque verò neceſſe eſt, vt Concilia integram materiam Subdiaconatus ordinis expreſſerint, ſatis eſt vt aliquam.

[a] Pontificale Rom. ſuprà.

C

§. XVII.

Vtrum vaſa, ſeu inſtrumenta quæ Presbyteris, & Subdiaconis porriguntur, conſecrata eſſe debeant.

XLVII. Quæſtio autem eſt, vtrum ad validitatem tam ordinationis Presbyteri, quàm Subdiaconi neceſſum ſit Calicem, ac Patenam, quæ vtrique exhibentur, conſecrata eſſe: adeout ſi per incuriam, aut aliâ ratione accidat, vt non ſint conſecrata, ordinatio irrita ſit. Placet autem [b] eorum ſententia, qui dicunt validam eſſe vtriuſque ordinationem, etiamſi vaſa quæ ordinando porriguntur, prophana ſint, nec conſecrata. Primò enim nec Conciliū Florentinum, nec aliud quodcumque requirit, vt Calix, & Patena quæ porriguntur ſint conſecrata: qua ergo auctoritate, quo iure id neceſſarium eſſe ad Sacramenti Ordi-
D nis valorem defendemus, qui niſi auctoritatibus fulti, quidquam in vllo Sacramento neceſſarium ſtatuere debemus? Deinde cùm Miſſæ Sacrificium validè peragatur in Calice & Patenâ non conſecratis, quâ ratione aſſeremus Ordines, qui ad ſacram Euchariſtiam referuntur, irritos eſſe, ſi per huiuſmodi inſtrumenta non conſecrata conferantur? Accedit & alia ex comparatione cum aliis Sacramentis petita ratio: Cùm enim nec Baptiſma inualidum ſit, nec Extrema Vnctio, quæ cum aqua non benedicta, & cum oleo non benedicto peraguntur, nec irrita erit aut Subdiaconi, aut Presbyteri ordinatio, quæ Vaſorum minimè ſacratorum porrectione perficietur. Confirmabitur hæc ratio ex mox dicendis, cùm nempe materiam ordinationis non æquè indigere ſanctificatione ac materias aliorum Sacramentorum oſtendemus: ſi enim minus indigent conſecratione, quàm reliquorum Sacramentorum materiæ, & reliquorum Sacramentorum ſaltem plurium ex ipſis materiæ non neceſſariò debent eſſe conſecrandæ, vt Sacramenta ſint valida: multominus neceſſarium

[b] Ita Sotus in 4. diſt. 24. q. 1. art. 2. Ledeſma 2. parte ſent qu 16. Henriquez cap. 5. § 2. & recentiores contra Paludanū diſt. 32. quæſt. 2. Turrecremata & Præpoſ. in can. perlectis diſt. 25 Syluest. v. Ordo 2. §. 4. verſ. 3 & alios.

erit, vt inſtrumenta, quæ porriguntur Presbytero ac Subdiacono conſecrata A
ſint, quam materiæ Baptiſmi verbi gratia, aut Extremæ Vnctionis ſint benedictæ, vt Baptiſma, & Extrema Vnctio valida ſint.

§. XVIII.

De materia Acolythatus apud Latinos.

XLVIII. Quintò materia Acolythi ſtatuenda eſt, quibus cùm duo inſtrumentorum genera porrigantur, puta candelabrum cum cereo, & vrceolus vacuus, vt patet ex Concilio [a] Carthaginenſi quarto, [b] Veteri Ordine Romano, & aliis Eccleſiaſticorum rituum ſcriptoribus, dubitatur quodnam ex iis ſit materia huius ordinis, an vtrumque, an vnum ex iis. Certè [c] Bonauentura, [d] Richardus, [e] Angelus, & alij docent porrectionem candelabri cum cereo ordinationis Acolythi materiam eſſe, quod præcipuum videatur eſſe Acolythi officium cereum deferre, à quo nempe ceroferarij nomen habet, teſte Iſidoro [f] B
Hiſpalenſi, [g] Rabano, & Aquiſgranenſi [h] Concilio ſub Ludouico Pio: ob quam etiam cauſam Concilium [i] Carthaginenſe docet ipſum *ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari.* Vrceolum tamen eiuſdem materiam eſſe docent D. [k] Thomas, [l] Durandus, [m] Syluester, [n] Soto, & alij communiter, quia actus porrigendi aquam & vinum eſt præcipuus actus Acolythi, vtpote cùm ad Euchariſtiam magis pertineat præparatio materiæ ipſius, quæ vrceolo continetur, quàm delatio cerei, quæ nec ad Euchariſtiam conficiendam eodem iure refertur, nec eiuſdem celebrationi propria eſt, cùm etiam in aliis Officiis diuinis cerei accendi, & deferri ſoleant: eſto ergo notius ſit officium deferendorum in Eccleſia cereorum, maiorémque in Eccleſiâ aſſiduitatem expoſtulet, à quo proinde Acolythi denominantur ceroferarij, & cui mancipati dicuntur: minus tamen principale eſt, minoriſque quantum ad eius ordinationem ſpectat momenti: proindéque porrectio vrcei non autem candelabri, videtur eſſe materia ordinationis Acolythi. Vtrumque autem materiam eſſe nulla efficax C
ratio ſuadet, niſi fortè quod eadem ferè verborum formula vtrumque tam candelabrum cum cereo, quàm vrceus ab Epiſcopo exhibeantur: quod autem [o] Albinus Flaccus, [p] Amalarius, [q] Rabanus, & alij ſolum hoc Acolythi officium referant deferendorum cereorum accidit, fortaſſis non quod præcipuum eſſet, ſed quod notiſſimum.

XLIX. Duo autem hîc notanda ſunt: Primum, tam candelabrum, quàm vrceum olim ab Archidiacono tradita: candelabrum ab Archidiacono olim traditum fuiſſe expreſsè docent Concilium [r] Carthaginenſe quartum, & [ſ] Vetus Ordo Romanus; à quo autem porrigatur vrceolus expreſsè non tradunt, ſed cum continenti ſerie ſubdant, *accipiat & vrceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti*, fortè quibuſdam videbitur præſcribi ſimiliter, vt ab Archidiacono vrceolus tradatur. [t] Amalarius meminit ceroferarij ab Archidiacono, Acolytho, dum ordinatur, porrigendi, de vrceo ne verbum quidem habet. Stephanus [u] Eduenſis, & [x] Hugo meminere traditionis vrceoli, D
ſed à quo tradatur non explicant. Iuo [y] Carnotenſis ab Archidiacono candelabrum tradi docet, ſed à quo accipiat Acolythus vrceolum non docet, niſi quod cum continenti ſerie de eius & iſtius traditione loquatur, ad Archidiaconum poſterioris etiam iſtius traditionem fortè referre videatur. At [z] Magiſter ſententiarum ab Archidiacono tradi vtrumque tam candelabrum, quam vrceolum apertè teſtatur: idque etiam [aa] D. Thomas fateri euidenter colligitur: cùm enim ſibi obieciſſet exinde ſequi Archidiaconum eſſe miniſtrum ordinationis, reſpondet Archidiaconum, cùm ſit princeps miniſterij, tradere ea omnia quæ ad miniſterium pertinent: quibus verbis omnia iſta inſtrumenta Acolytho ab Archidiacono tradi fatetur, ex eo tamen putat non ſequi, quod hic Ordinem conferat, quia poteſtatem accipit Acolythus ex verbis Epiſcopi, non ex porrectione inſtrumentorum ab Archidiacono facta, niſi fortè (quod ego addo) quatenus eius iuſſu ex permiſſione fit: quomodo vnum agens videtur

[a] Concilium Carth. 4. c. 6.
[b] Vetus Ordo Rom. de ord. Acolythi, & authores ſuprà citati ſaltem plures.
[c] Bonau. in 4. diſt. 24. par. 2. art. 2. qu. 3.
[d] Richar. ead. diſt. ar. 3. & 4. quæſt. 3.
[e] Angelus v. Ordo.
[f] Iſidor. lib. 7. ethym. c. 12.
[g] Raba. lib. 1. de inſt. cap. 9.
[h] Aquiſgran. ſub Ludouic. cap. 5.
[i] Carthagin. cit.
[k] D. Thomas ſuppl qu. 37. art. 5. ad 6 & quæſt. 38. art. 1. ad 2.
[l] Durand. in 4. diſtin. 24. q. 3.
[m] Syluest. v. Ordo 2. § 4.
[n] Soto qu. 1 art. 3. & alij paſſim.
[o] Albinus tit. de Eccl. ordine.
[p] Amalar. lib. 2. de off Eccl. cap. 10.
[q] Raban lib. 1. de inſt. Cleric. cap 9.
[r] Concilium Carth. 4. cap. 6.
[ſ] Vetus Ordo Rom. in ordine Acolythi.
[t] Amalarius ſuprà.
[u] Stephanus Eduenſis de ſacr. Alt. cap. 4.
[x] Hugo in ſp. Eccleſ. cap. 5.
[y] Iuo ſerm de excellen. ſac. Ord.
[z] Magiſter 4. ſenteut. diſt. 24. de Acolyth
[aa] D. Thom. ſuppl. qu 38. art. 2. ad 2.

A tur eſſe cum Epiſcopo. Quare dici poteſt probabilis opinio [a] D. Thomæ, [b] Richardi, [c] Angeli, [d] Tabienæ, [e] Armillæ, [f] Syluestri, & aliorũ, non ſolum ordinationem Acolythi validam eſſe, verùm etiam cæterorum in inferioribus ordinibus, etſi inſtrumenta à ſolo Archidiacono porrecta ſint: non autem de maioribus ordinibus, Subdiaconatu, Diaconatu, Preſbyteratu idem eſſe dicendũ: ſunt enim Sacramenta maximæ vnitatis, vt de Epiſcopatu docet [g] Cyprianus, quæ proinde diuidi in duos veluti miniſtros non debent: diſcriminis autem duplex ratio eſt: Prima, quia minores ordines à Preſbyteris ex diſpenſatione in Eccleſiâ vſitatâ conferuntur, maiores non item. Altera, quia in maioribus non ſola miniſterij inſtrumenta traduntur, cuiuſmodi ſunt vrceolus, ceroferarius, &c. quæ ab Archidiacono tradi poſſunt miniſterij principe; ſed ipſi corporis ac ſanguinis Domini portitores Calices, ac Patenæ, necnon Euangeliorum libri, quæ immediatè Sacrificio, vel Officiis diuinis inſeruiunt, non ad miniſtrandum tantum præparantur: quæ ratio diſcriminis ſi vera eſt, nec Lectori liber

B Lectionum, nec Exorciſtæ libri Exorciſmorum ab vllo quàm ab Epiſcopo tradi poterit: imò fortè nec Oſtiario Eccleſiæ claues: de quibus proinde non eſt locutus S. Thomas, ſed ſolùm de vrceolis tam in ordinatione Subdiaconi, quàm Acolythi, & de ceroferario, in ordinatione ſolius Acolythi tradi ſolitis: quæ proinde ſententia fortè verior eſt, maximè cùm Synodus [h] Carthaginenſis ſoli Archidiacono hæc porrigere concedat, vt autem ab Epiſcopo claues Eccleſiæ Oſtiario, liber Scripturæ ſacræ Lectori, liber Exorciſmorum Acolytho tradantur, expreſsè moneat, res autem ab vſu, & conſuetudine Eccleſiæ maximè dependet. Iam verò noſtro ſcilicet tempore in Pontificali [i] Romano præſcriptum habemus, vt ab Epiſcopo etiam tam candelabrum cum cereo, quàm vrceolus vacuus Acolytho tradatur, ne videlicet aliquis ſuſpicaretur Preſbyterum huius ordinationis eſſe miniſtrum, quamuis in quibuſdam adhuc Eccleſiis candelabrum ſolum cum cereo ab Epiſcopo tradatur, vrceolus verò ab Archidiacono.

[a] D. Thomas ibidem.
[b] Richard. in 4. diſt. 24.
[c] Angelus v. Ordo, §. 5.
[d] Tabiena v. Ordo, §. 14.
[e] Armilla eod. § 12.
[f] Syla. v. ordo 2. §. 5.
[g] Cypr. tract. de vnit. Eccleſiæ, refertur 24. q. 1, c. loquitur. Vide & can. quorundam diſt. 24.
[h] Concilium Carthag. 4 c. 6. 7. 8. 9.
[i] Pontificale Rom. tit. de ordinatione Acolythi.

C L. Alterum notatu dignum eſt, Subdiacono vrceolos vino, & aqua plenos tradi, Acolytho vrceolum vacuum ex prædictis, quia nempe, vt ait D. Thomas, [k] *Acolythi habent actum ſuper vrceolum tantum, non ſuper ea quæ in vrceolo continentur: ſed Subdiaconus habet actum ſuper contentis in vrceolo: quia vtitur aquâ, & vino ad ponendum in Calice, & aquam manibus Sacerdotis præbet, & Diaconi: ſicut & Subdiaconus ſolum habet actum ſuper Calicem non ſuper contenta; ſed Sacerdos ſuper contenta:* quæ ſi ita ſint dum tradendo vrceolum, monet Epiſcopus Acolythum, vt eum accipiat ad ſuggerendum vinum & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, non tamen fundendæ aquæ aut vini in Calice poteſtatem accipere dicendus erit, ſed præſentandi Diacono, aut Subdiacono, qui ipſa fundant,

[k] D. Thomas ſuppl. qu. 37. art. 4. ad 6.

§. XIX.

De materiâ cæterorum inferiorum Ordinum.

D LI. Sextò Exorciſtatus, Lectoratus, & Oſtiariatus materiæ tradendæ ſunt: in quibus aſſignandis Doctores conueniunt, Exorciſtatus quidem materiam eſſe librum Exorciſmorum, Lectoratus librum Scripturæ ſacræ, de quo lecturi ſint, Oſtiariatus claues Eccleſiæ: has enim materias Concilium [l] Carthaginenſe quartum aſſignat, vt ſuprà docuimus. Eaſdem Vetus [m] Ordo Romanus, & [n] Pontificale Romanum præſcribunt, ex quorum vltimo [o] Florentinum materias ordinum iſtorum peti iubet, vniuerſimque declarat hos ordines conferri *per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſsignationem:* quare cùm res iſtæ ad miniſteria dictorum ordinum ſignificanda pertineant, per earum traditionem ordines, de quibus hîc ſermo, conferuntur. Confirmat eaſdem materias, quantum ad Lectoratum, & Exorciſtatum attinet, Iſidorus [p] Hiſpalenſis, & ex eo Aquiſgranenſe [q] Concilium, [r] Rabanus, & alij, *Exorciſtæ*, inquit, *cùm ordinantur* (*ſicut ait Canon* Carthaginenſis Concilij) *accipiunt de manu Epiſcopi*

[l] Carthag. 4. c 7. 8. 9.
[m] Vetus Ordo Roman. &
[n] Pont. Rom. tit. de iis ord.
[o] Florent. in decr.
[p] Iſid. Hiſpal. lib. 2. de Eccl. off. cap 15.
[q] Aquiſgran. c 4.
[r] Raban. lib. 1. de inſtit. cap. 10.

libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, accipientes poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue catechumenos. De Lectoribus verò *Epiſcopus coram plebe tradit eis codicem apicum diuinorum ad verbum Dei annuntiandum.* Cæteri Eccleſiaſtici ſcriptores in eandem conueniunt ſententiam, nec opus eſt in re non dubia diutiùs immorari. A

LII. Solùm hîc obſeruanda duo ſunt, primùm in ordinatione Oſtiarij præter traditionem clauium, in [a] Pontificali Romano notari, ipſum Oſtiarium creandum debere ab Archidiacono deduci abſque vllis verbis ad oſtium Eccleſiæ, & ab eo iuberi, vt oſtium claudat, & aperiat, campanarum quoque funem ei tradi, iuberique pulſare campanas, quod eſt eum in ſui officij poſſeſſionem deduci, non aliquam veram poteſtatem ab Archidiacono conſequi: qui nec ordinis conferendi capax eſt, nec vlla verba profert quibus poteſtatem aliquam conferre videatur: hanc autem ceremoniam integram non habemus in [b] Veteri Ordine Romano, ſed tantum legimus Archidiaconum ei oſtium Eccleſiæ tradere debere. Stephanus quoque [c] Eduenſis, [d] Iuo Carnotenſis, B [e] Hugo de ſancto Victore, & alij huius ritus non meminere: nec mirum: eſt enim ille tantum accidentarius, vt patet ex dictis. Alterum, illa omnia inſtrumenta, quæ traduntur pro materiâ minorum ordinum, non eſſe peculiari benedictione ſanctificata, ſicut ſanctificari ſolent res ſenſibiles, quæ ſunt materiæ aliorum Sacramentorũ: [f] *quia*, vt inquit D. Thomas, *quod confertur in aliis Sacramentis, deriuatur tantum à Deo, non à miniſtro, qui Sacramentum diſpenſat: ſed illud quod in hoc Sacramento traditur, ſcilicet ſpiritualis poteſtas, deriuatur etiam ab eo qui Sacramentum dat, ſicut poteſtas imperfecta à perfecta: & ideò efficacia aliorum Sacramentorum principaliter conſiſtit in materia, quæ virtutem diuinam & ſignificat, & continet ex ſanctificatione per miniſterium exhibita: ſed efficacia huius Sacramenti principaliter reſidet penes eum, qui Sacramentum diſpenſat: materia autem adhibetur magis ad determinandam poteſtatem, quæ traditur particulariter ab habente eam completè, quàm ad poteſtatem cauſandam.*

[a] Pont. Rom. tit. de inſtu. Oſtiarij.
[b] Vetus Ordo Rom. tit. de ordin. Oſtiarij.
[c] Stephanus Eduenſis de Sacram. Alt. cap. 1.
[d] Iuo ſuprà.
[e] Hugo de S. Victore ſup.
[f] D. Thomas ſuppl. qu. 34. art. 5 in corp.

§. XX. C

An contactus inſtrumentorum ad validitatem Ordinationis requiratur, qualis & quando adhiberi debeat.

LIII. Ad vberiorem autem eorum omniũ explicationem quæri poteſt, vtrum contactus aſſignatæ materiæ ad ordinationis validitatem requiratur. Negant [g] Vaſquez & alij quidam, qui iis præſertim rationibus innituntur, quod nempe Concilium [h] Florentinum *traditionis* tãtum materiæ, & *aſſignationis* inſtrumenti ad miniſterium ſpectantis meminerit: at poteſt dici traditum, & aſſignatum aliquod inſtrumentum, etiamſi non tangatur. [i] Carthaginenſe verò quartum quamuis nomine acceptionis vtatur, dum iubet vt Subdiaconus Calicem & Patenam accipiat, Acolythus ceroferariũ cum cereo, &c. at acceptionis hic nomen neque videtur propriè ſumẽdum, cùm infantes validè ordinari poſſint, qui tamen rem oblatam, cum ſint rationis incapaces, acceptare non poſſunt: D neque contactum neceſſariò infert, nam agros verbi gratiâ mihi legatos abſq; contactu acceptare poſſum, & in contractu matrimoniali vera eſt traditio corporum, quamuis nullus ſit contactus. Verùm hæc nimis ſubtiliter agitantur, quæ diſputandi ratio materiis & formis Sacramenti nullatenus quadrat. Itaque tutior eſt contraria ſententia, quam docent [k] D. Thomas, [l] Paludanus, [m] Caietanus, [n] Syluester, [o] Tabiena, [p] Nauarrus, [q] Sotus, & alij: ratio duplex eſt, prior fundatur in ſignificatione verborum accipiendi, & tradendi, quorum priore [r] Florentinum, poſteriore Concilium [ſ] Carthaginenſe quartum, & [t] Aquiſgranenſe vtitur: Etenim non hic traditio pro tranſlatione dominij, aut iuris, non acceptio pro acceptatione rei in ſuum commodum ſumitur: ſatis enim patet nec Calicem, nec Patenam, nec libros Euangeliorum, Epiſtolarum & reliquos, nec cætera inſtrumenta, quibus ordinum miniſteria deſignantur, eo ſenſu dici, aut tradi ab Epiſcopis, aut accipi ab ordinandis: neque hoc neceſſarium

[g] Vaſquez de Sacram. diſp. 246. num. 19. & 20.
[h] Conc. Florent. in decr.
[i] Cõc. Carth. 4. c. 5 6 7 8. 9.
[k] D. Thomas ſuppl. qu. 34. art. 5. ad vlt.
[l] Palud. in 4. diſt. 24. q. 1.
[m] Caiet. tomo 1 tract. 16. ſeu opuſ. 24. qq in 13.
[n] Syluest. v. Ordo 1. § 5. & § 9.
[o] Tabiena v. Ordo 1. § 3. v. Ordo 2. in principio.
[p] Nauar. cap. 22. Manualis num. 17.
[q] Sotus in 4. diſt. 24 q. 1. art. 4.
[r] Concil. Florent. ſuprà.
[ſ] Carthag. 4 ſuprà.
[t] Aquiſgran ſuprà.

Digitized by Google

A neceſſarium eſt, vt eorum traditione vel acceptione inſtrumentorum, poteſtas tradita, & accepta ordinandis ſignificetur: cui poteſtati exprimendæ aptior omnino traditio inſtrumenti in manus ordinati, & eiuſdem acceptio, id eſt receptio, non vt rem illam tanquam ſuam habeat, ſed vt complecti & tenere dicatur, ad hoc autem contactu opus eſt: quare quidquid profert Vaſquez de acceptione & traditione in priori ſenſu abſque vllo contactu non eſt ad rem. Poſterior in vſu & praxi Eccleſiæ conſiſtit, quia nempe Eccleſia ſollicitè curat, vt inſtrumenta illa omnia, in quorum traditione ordinatio conſiſtit, vnà ſaltem ab ordinato contingantur, moratæque conſcientiæ viri id ſedulò obſeruant: ſignum eſt igitur contactum iſtum ad Sacramenti ſubſtantiam pertinere. Poteſt & tertia ratio adiungi, quâ non ſolum in porrectione inſtrumentorum, verùm etiam in impoſitione manuum contactum aliquem neceſſarium eſſe id ſuadet, quia nempe vt ex D. Thoma ſuprà oſtendimus, à ſummo Sacerdote, id eſt Epiſcopo poteſtas reliquorum ordinum deriuatur: ideóque efficacia B Sacramenti Ordinis principaliter reſidet penes eum qui Sacramentum diſpenſat: vnde requiritur, vt Epiſcopus cum ordinato aliqua ratione coniungatur, vt ab eo transfuſa in ordinatum virtus videatur: coniungitur autem vel cum ipſe ſine mediis inſtrumentis, ſua manu ordinatum attingit, dum videlicet manus ei imponit, vel cùm tenendo ipſe inſtrumenta, ordinandis tangenda porrigit: tunc enim mediis inſtrumentis ordinatum tangit, per eaque videtur poteſtatem in ordinandum influere. Goffridus [a] tamen, [b] Hoſtienſis, [c] Aſtenſis, & alij dicunt contactum in impoſitione manuum eſſe neceſſarium tantum ſicut *ſine quo non bene*, non autem ſicut *ſine quo non*: id eſt præceptum eſſe, & iuſſum, ideóque ſine peccato omitti non poſſe, ad ſubſtantiam tamen ordinationis non pertinere, proindéque non ideò irritam eſſe ordinationem quod omiſſus fuerit. Laudatur ad eius rei probationem [d] caput Preſbyter de Sacramentis non iterandis, in quo à Gregorio nono cauetur, vt ſi manus impoſitio ritu corporali omiſſa fuerit, non iteretur ordinatio, ſed ipſa impoſitio manus ſuppleatur: C verùm hoc argumentum manus impoſitionem impugnat, non contactum in manus impoſitione neceſſarium, noſtramque ſententiam confirmat, tantum abeſt vt infirmet: cùm enim manus impoſitionem ſuppleri velit, ſi quis tactu corporali manum non impoſuerit, indicat manus impoſitionem validam non eſſe niſi qui manum imponit, corporaliter tangat: cùm igitur manus impoſitionem in quibuſdam ordinibus puta in Hierarchicis docuerimus eſſe eſſentialem, & hæc ſine contactu valida non ſit: ſequitur contactum quoque manum imponentis eſſe eſſentialem. At enim dices, cur ergo non vult iterari Sacramentum Gregorius nonus, ſed tantum cautè ſuppleri manus impoſitionem? Huic difficultati iam reſpondimus, nam vel agitur de impoſitione manus in ordinatione Diaconi, vel in ordinatione Preſbyteri: ſi agatur de impoſitione manus in ordinatione Diaconi, hanc omiſſam ſuppleri vult prolatâ formâ, quæ cum ipſa proferri ſolet, non iteratâ tamen porrectione inſtrumentorum, nec verbis cum eâ proferri ſolitis: haſque duas partiales materias diſiungi poſſe exi- D ſtimat: ſi agatur de impoſitione in ordinatione Preſbyteri: cùm prior ſit ceremonia accidentalis ordinationi, ſuppleri eam vult, ſi omiſſa fuerit, ſed non iterari ordinationem, quæ valida fuit: etſi autem poſterior ſit eſſentialis ordinationi, quia tamen diſiungi poteſt à porrectione inſtrumentorum, & duæ poteſtates quæ à ſe inuicem diſiungi poſſunt per eas duas materias partiales traduntur, ideò ſtatuit quoque, vt ſi vnus eorum rituum prætermiſſus ſit, ſuppleatur ille alio non repetito.

[a] Goffrid.
[b] Hoſtienſ.
[c] Aſtenſis in cap. Preſbyter de Sacramentis non iterandis.
[d] cap. Preſbyter citatum.

LIV. Requiritur etiam vt tunc fiat contactus, cùm verba proferuntur: quia materia debet coniungi cum forma: moraliter tamen hoc intelligendum eſt: paruum enim tempus, quod efflueret inter contactum, & prolationem verborum, pro nullo haberetur: moraliter etiam intelligendus eſt ipſe contactus: vnde qui tangit continens, tangere cenſetur & contentum: qui Calicem tangit, tangit vinum: qui Patenam tangit, tangit Hoſtiam: imo & qui Calicem tangit, tangere videtur & Patenam: quamuis Patenæ tangendæ accuratior

debeat eſſe ſollicitudo : vtpote cùm maius de hoc dubium eſſe poſſit, quam de A
illo, & Pontificale [a] rationem præſcribat, qua ſimul Calix & Patena tangan-
tur. Similiter qui aquimanile tangit, vrceolos quoque videtur tangere in eo
contentos, & manutergium, quod ſuperpoſitum ei ab Archidiacono offertur,
quamuis vrceolum præſertim, cùm magis exprimat traditam poteſtatem, po-
tius, quam manutergium tangendum conſulerem.

[a] Pont. Rom. toties cit. in ordinat. Presbyt.

§. XXI.

De immutatione materiæ Ordinum, difficultas ſoluitur.

LV. Ex iis autem omnibus, quæ fusè explicuimus, euidenter conſtat, varia
circa materiam formamque Sacramenti Ordinis addita eſſe, & immutata: nec
per vniuerſam, quà longè lateq; diffunditur, Eccleſiam, eundem ordinationis
ritum vſurpari, eaſdémque omnino materias, aut eaſdem formas: alio Orien- B
tales, alio Occidentales ritu ordinationes facere: cùm tamen nec ordinatio-
nes Græcorum ritu perfectas Latini improbent, nec Latino Græci. Hoc autem
quomodo fieri poſſit alicui videbitur fortaſſe vel dubium, vel ἀδύνατον: etenim
inquiet, materiæ Sacramēti cuiuſuis inſtitutio debet eſſe à Chriſto: nullus por-
rò quidquam inſtitutioni Chriſti aut addere, aut detrahere poteſt: inſtitutio
ergo Chriſti debet eſſe inuariabilis eadem omni tempore, & apud omnes: ma-
teria quoque Sacramentorum omninò immutabilis, & vbique eadem.
LVI. Verùm ſic Chriſtus potuit inſtituere quaſdam materias, vt rationem
communem materiæ præſcriberet, ac determinationem Eccleſiæ relinqueret,
verbi gratia materiam Sacramenti Pœnitentiæ Chriſtus, peccata Confeſſarij
iuriſdictioni ac cognitioni propria eſſe voluit: vt autem hæc vel illa peccata,
huius vel illius Confeſſarij cognitioni ac iuriſdictioni relinquerentur, vel ad
maius tribunal referrentur, arbitrio Eccleſiæ reliquit: materiam Sacramenti
matrimonij conſenſum legitimum ſtatuit: vtrum autem conſenſus eſſet legi- C
timus, qui foret clandeſtinus, vel non, Eccleſiæ iudicio ſubiici voluit: Ordina-
tionis quoque materiam præſcripſit, ritus quibus poteſtas ſpiritalis traderetur,
ac ſignificaretur; ritus autem iſtos (ſi fortè impoſitionem manuum exceperis,
quem in Hierarchicis Ordinibus ex inſtitutione diuinâ per Apoſtolos mani-
feſtatâ ad nos deductum & inuariabiliter obſeruatum crediderim) præſcriben-
dos Eccleſiæ reliquit, qui ſingulorum Ordinum officia, vel potiſſima, vel ma-
gis vſitata, aut notiora ſignificarent. Cur autem in his potius Sacramentis
quàm in cæteris Chriſtus materiæ determinationem arbitrio Eccleſiæ reli-
querit, ratio eſt, quia reliquorum Sacramentorum materiæ ſunt res quædam
phyſicæ, vt aqua in Sacramento Baptiſmi, oleum cum balſamo in Sacramen-
to Confirmationis, panis & vinum in Sacramento Euchariſtiæ, oleum in Sa-
cramento Extremæ Vnctionis, in quas res phyſicas nullam Eccleſia habet au-
ctoritatem; at prædictorum Sacramentorum materiæ ſunt res morales, quæ
ab Eccleſiæ iudicio pendent, verbi gratia Sacramenti Pœnitentiæ, ſunt actus D
humani, vt cognitioni & iuriſdictioni Sacerdotum ſubiacent: matrimonij
contractus validus, ordinationis ſigna poteſtatis acceptæ, quæ omnia Eccleſiæ
poteſtati ſpeciatim ſubiacent: cùm enim in omni Republica penes Principem
ſit de iudiciis, & cognitionibus delictorum leges ferre, poteſtatemque iudicum
determinare, contractibus, vt ſint validi, conditiones apponere, eoſdem irri-
tare, ſigna externa quibus inueſtitura dignitatum Reipub. ſignificetur, exco-
gitare, officiaque ſingularum determinare: ità Eccleſiæ poteſtati Chriſtus,
quam maximam ipſe (qui eius eſt ſponſus) eſſe voluit, reliquit, vt materiam Sa-
cerdotum cognitioni, ac iudicio propriam determinaret, contractui matrimo-
nij legitimas conditiones apponeret; officia ordinum præſcriberet, poteſtatiſq;
in ipſis traditæ ſigna inſtitueret; eóque modo determinationem materiarum
iſtorum Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, & Matrimonij Eccleſiæ iudi-
cio ſubiecit, quia ſunt res morales, quæ in arbitrio Principum in quaque Repu-
blica

Digitized by Google

A blica ſitæ ſunt: non autem materias cæterorum Sacramentorum, quæ ſunt res phyſicæ. Altera ratio, quia materiæ cæterorum Sacramentorum ſanctitatem conferunt, ideóque debent eſſe priùs conſecratæ, & ſanctificatæ: præterquam in Sacramento Euchariſtiæ, in quo materia non indiget priori benedictione, quia conuerſione in corpus & ſanguinem Chriſti exquiſitè conſecratur, & eminentiſſimam accipit ſanctitatem: exceptâ etiam Sacramenti Pœnitentiæ materiâ: peccata enim Pœnitentiæ ſunt materia, non quod conferant gratiam ac ſanctitatem, ſed quod per ſanctitatem & gratiam tollantur, ſintque materia circa quam remouendam Pœnitentia & abſolutio verſatur: itémque Sacramenti Matrimonij: quia matrimonialis contractus non ad ſanctitatem præcipuè aſſumitur, quamuis gratiam conferat, vt eſt ſignum coniunctionis Chriſti cum Eccleſia, & vt eleuatur ad eſſe Sacramenti, ſed ad traditionem mutuam, & ad acceptationem corporum ex ſuo potiſſimo fine refertur. Similiter quoque materia ordinationis non ad gratiam infundendam præcipuè B traditur, ſed ad poteſtatem vel dandam, vel certè, vt vult [a] D. Thomas, non propriè ad dandã, quia à miniſtro potiſſimũ datur, non autẽ ab inſtrumentis, ſed ad eandem datam ſignificandam, ac determinandam: proindéque cùm potiſſima ratio ob quam Chriſtus ſolus materiam Sacramentorum inſtituerit, ea fuerit, quod ſibi ſoli infuſionem gratiæ reſeruarit: eæ materiæ quæ ad ſanctitatem conferendam, & gratiam ex præcipuo fine ordinantur, omnino à Chriſto inſtitutæ fuerunt: earum verò determinationem Eccleſiæ reliquit, quæ vel non largiuntur gratiam, vel ad eam largiendam ex præcipuo ſuo fine minimè referuntur.

[a] D. Thomas ſuprà.

LVII. Negandum ergo eſt materias Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, ac Matrimonij ab Eccleſia variatas eſſe in ea ratione formali ſecundùm quas à Chriſto inſtitutæ ſunt Sacramentorum iſtorum materiæ: negandum in diuerſis Eccleſiis eas ſecundùm illam rationem eſſe diuerſas: quamuis materialiter, vt ita dicam, & vt res quædam in ſe ſunt, nec per C reſpectum ad Sacramentum, cuius ſunt materiæ conſiderantur, & variatæ fuerint, & in diuerſis Eccleſiis diuerſæ ſint: etenim in vna diœceſi verbi gratia Sacerdos validè abſoluit ab adulterij crimine, in alio non abſoluit, non quod alia ſit formaliter Sacramenti Pœnitentiæ, & abſolutionis materia in vna quàm in alia: cùm vbique materia eius ſit peccatum cognitioni Confeſſarij, tanquam iudicis relictum: ſed quod alia ſit materialiter, quia adulterium in vna diœceſi reſeruatur, in alia non reſeruatur. Contractus quoque clandeſtinus, vbi promulgatum non eſt Tridentinum Concilium, ratus eſt, ac validus, vbi verò promulgatum non eſt, ratus non eſt, ſed inualidus, non quòd materia, vt materia, Sacramenti Matrimonij varia ſit, quæ ſemper ea eſt legitima, quæ contractus validi habet rationem: ſed quod res illa quæ eſt materia Matrimonij variatur: pari ergo ratione alio ritu Græci, alio Latini ordinant: alio à nobis ritu hoc tempore, alio primis Eccleſiæ ſæculis ordinationes peractæ ſunt, manente ſemper eadem materia, D vt eſt ſignum ſpiritualis poteſtatis traditæ, quamuis diuerſa ſit, prout diuerſæ res ad hanc poteſtatem ſignificandam aſſumptæ ſunt. Quemadmodum etiam Sacramentorum formæ, quæ Gallico, Italico, Hiſpanico, vel alio idiomate proferuntur manente Sacramento materialiter diuerſæ ſunt, propter diuerſitatem ſonorum, & vocum, formaliter eædem propter eandem vel ſimilem verborum diuerſorum ſignificationem, ſecundùm quam à Chriſto inſtitutæ ſunt: ita materiæ ſingulorum ordinum, manente eodem ordine, materialiter diuerſæ ſunt, cùm res diuerſæ à diuerſis diuerſo tempore vſurpatæ fuerunt, formaliter verò eædem ſunt, quia eandem ſignificationem acceptæ in ordine poteſtatis, ſecundùm quam à Chriſto pro materiis inſtitutæ ſunt, ſemper retinent.

LVIII. Hanc verò expoſitionem quantum ad materiam ordinationis attinet, apertè confirmat [b] Innocentius quartus. Docet enim tempore Apoſtolorum formam (per formam modum ordinis conferendi intelligit, non au-

[b] Innoc. 4. in cap. Preſbyter de Sacramentis non iterandis.

tem eam ſolum, quæ conſiſtit in verbis) qua ordinabantur fuiſſe ſolam manuum impoſitionem, alias poſtea inſtitutas fuiſſe, quæ niſi decretæ fuiſſent, potuiſſet Eccleſia ordinare per ſolam impoſitionem manuum, cum his verbis, ſis Epiſcopus, ſis Preſbyter, &c. verba eius hæc ſunt, *De ritu Apoſtolico inuenitur in Epiſtola ad Timotheum, quod manum imponebant ordinandis, & quod orationem fundebant ſuper eos, aliam autem formam non inuenimus ab eis ſeruatam: vnde credimus quod niſi eſſent formæ poſtea inuentæ, ſufficeret ordinatori dicere, ſis Sacerdos vel alia æquipollentia verba: ſed ſubſequentibus temporibus formas quæ ſeruantur, Eccleſia ordinauit.* eamdem quoque noſtram ſolutionem ex recentioribus docent Bellarminus,[a] Arcudius,[b] Conink,[c] Gamachæus[d] & alij paſſim, puta Chriſtum determinationem materiæ ordinationis Eccleſiæ arbitrio reliquiſſe. A

[a] Bellar. de ſac. ord. cap. 9. in reſ. ad 5.
[b] Arcud. de Sacr. ord. cap. 4.
[c] Coninck de eodem diſp. 20. dub. 7. nu. 65.
[d] Gamach. de Sacr. ord. cap. 5. prope finē.

ARTICVLVS II. B

De forma ordinationis.

§. I.

Formam ordinationis ſemper aliquam fuiſſe.

I. COHÆRET maxime tractatio de forma ſacræ ordinationis tractationi de eiuſdem materia, *noſtræ enim hierarchiæ*, vt tradit Dionyſius,[e] *ſubſtantia in verbis quæ à Deo tradita ſunt cernitur*; & *ordinatio*, teſte Hieronymo,[f] *non ſolùm ad imprecationem vocis, ſed etiam ad impoſitionem impletur manus*: nec ſolum materia aliqua opus eſt, verùm etiam formà, quæ in prolatione verborum conſiſtit, & materiam comitari debet: vnde etiam Ambroſius,[g] *manus vero impoſitiones verba ſunt myſtica, quibus confirmatur ad hoc opus electus, accipiens auctoritatem, teſte conſcientia, vt audeat vice Domini Sacrificium Deo offerre.* Recte ſane, nam & Chriſtus ipſe verbis vſus eſt, dum Sacerdotes conſecrauit, & Apoſtoli vſi ſunt, vt mox oſtendemus: ob quod nonnulli *prophetiam* per quam ſimul cum impoſitione manuum gratiam Timotheo[h] traditam dicit Apoſtolus, formam Sacramenti interpretantur. Quare pauca de forma eiuſdem dici poſſunt, quæ non ex dictis de materia facile colligi queant: vt tamen nihil intactum aut inſolutū relinquamus, vt varias tàm apud Græcos, quàm apud Latinos vſitatas ordinationis formas proponamus, prænotaſſe ſufficiat ea nos verba pro formis ordinationis habituros quæ ſacri Antiſtites ſimul cum materiæ exhibitione protulerint: quare cum diuerſas in ordinationibus materias Græcorum, & Latinorum, pluresque à Latinis partiales materias inductas quàm à Græcis ſuperiùs admiſerimus, diuerſas quoque in vtrâque Eccleſia formas & plures apud illos partiales formas, quàm apud hos vſurpari dicemus. Item cum quaſdam, quæ iam habentur in vſu, materias olim ignotas fuiſſe faſſi fuerimus, de quibus nempe altum apud auctores priorum ſæculorum ſilentium, etiam eos qui ex profeſſo Sacramentorum ritus deſcribunt, quidni ſimili ratione dicere nobis liceat formas quaſdam eis materiis reſpondentes, ignotas antiquitus fuiſſe necdum excogitatas, quod eorumdem auctorum, non vnius, aut alterius, ſed omnium calamum effugerint. Hoc autem prænotato primùm eas quæ iam habentur ordinationum formas in vtrâque Eccleſia Occidentali & Orientali ex Græcorum Euchologio[i] & Pontificali Romano deſcribemus: tum quæ ad eorum expoſitionem neceſſaria videbuntur, ſubiungemus. C D

[e] Dionyſius Eccleſ. hierarch. cap. 1. οὐσία γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ἐςὶ τὰ θεοπαράδοτα λόγια.
[f] Hieronym. in cap. 5.
[g] Ambroſ. in 1. ad Timot. cap. 4.
[h] 1 ad Timot. 4.
[i] Eucho. tit. de ordin. Epic.

§. II.

Digitized by Google

A

§. II.

Traduntur formæ ordinationum cùm apud Græcos, tum Latinos iam vſitatæ.

II. In ordinatione Epiſcoporũ Græci hac formâ vtuntur: primùm in ordinatione Epiſcopi præmiſſa mentione legitimi conſenſus, & approbatione eorum ad quos ſpectat, putâ Metropolitanorum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ſiquidem Patriarcha conſecrat, ſi vero Metropolitanus ordinat, Epiſcoporum, & Presbyterorum: Conſecrator hæc verba profert, quæ formæ rationẽ habere videntur, *ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, ϗ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται τὸν δεῖνα, τὸν θεοφιλέστατον Πρεσβύτερον, Ἐπίσκοπον τῆς θεοσώστου πόλεως.* Id eſt, *diuina gratia, quæ ſemper infirma ſanat, & imperfecta perficit, promouet N. Deo amabiliſſimum Presbyterum in Epiſcopum à Deo cu-*
B *ſtoditæ ciuitatis N.* quibus verbis ſubdit adhortationem ad orandum pro eo. Similiter in ordinatione Presbyteri hæc ſeruatur forma. [a] *ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, ϗ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται τὸν δεῖνα τὸν εὐλαβέστατον διάκονον πρεσβύτερον. diuina gratia quæ ſemper infirma curat, & imperfecta perficit, promouet N. venerabilem Diaconum in Presbyterum.* quibus verbis [a] Euchologiũ in ordinat. Presbyteri.
ſimilis ad Deum orandum pro ipſo adhortatio ſubiungitur. [b] Eadem Diaconi ordinationis forma, mutata ſolum voce Presbyteri in vocem Diaconi, & [b] Idem in ordin. Diaconi.
hac in vocem Subdiaconi. Ordinationis autem [c] Subdiaconi, ac [d] Lectoris [c] Idem in ordin. Subdiaconi.
forma nulla alia eſt, præter fuſiores orationes, quæ ad Deum diriguntur, & tàm pro hoc quàm pro illo fundũtur, vt ritè ſuo munere perfungi poſſint, quas [d] Idem in ordin. Lectoris.
leges in Euchologio, dum vtriuſque ordinationis ritus exponuntur.

III. In ordinatione [e] Epiſcopi apud Latinos, dum manus ei imponitur, recitatur, tàm ab Epiſcopo, qui conſecrationis præcipuus auctor & lector eſt, [e] Pont. Rom. tit. de ordin. Epiſcop.
C quàm ab aliis adſiſtentibus Epiſcopis, qui duo ſaltem eſſe debent, hæc forma, *accipe Spiritum ſanctum*: dum verò eidem liber Euangeliorum traditur, ab eo ſolùm qui in conſecrando priorem locum tenet, illa profertur, *accipe Euangelium & vade, prædica populo tibi commiſſo: potens eſt enim Deus vt augeat tibi gratiam ſuam, qui viuit, & regnat cum Deo Patre in vnitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum.* In ordinatione [f] Presbyteri duplex hæc forma ſeruatur: prior, quæ comitatur traditionem Vaſorum Dominicorum continentium materiam Euchariſtiæ [f] Idem in ordinatione Presbyteri.
conſecrandæ, hæc eſt, *accipe poteſtatem offerre Sacrificium Deo, Miſſaſque celebrare, tàm pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Domini*: poſterior, quæ impoſitionem manuum, *accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta ſunt.* Ordinationis [g] Diaconi ſimiliter duplex forma, vna [g] Idem in ordinatione Diaconi.
cum impoſitione manuum, *accipe Spiritum ſanctum ad robur, ad reſiſtendum diabolo, & tentationibus eius in nomine Domini*: altera cum porrectione libri Euangeliorum, *accipe poteſtatem legendi Euangelium in Eccleſia Dei, tàm pro viuis, quàm pro*
D *defunctis, in nomine Domini.* In ordinatione [h] Subdiaconorum primum hæc [h] Idem in ordin. Subdiac.
verba proferuntur ab Epiſcopo calicem vacuum cum patenâ vacua tradente, *videte, cuius miniſterium vobis traditur, ideo vos admoneo, vt ità vos exhibeatis, vt Deo placere poſſitis*: tum ab eodem librum Epiſtolarum porrigente, *accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia Dei tàm pro viuis quàm pro defunctis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* In ordinatione [i] Acolythorum has reperio formas præſcriptas, *accipite ceroferarium cum cereo, vt ſciatis vos ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari, in nomine Domini*; &, *accipite Vrceolum ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, in nomine* [i] Idem in ordin. Acolythor.
Domini. Vnica vero [k] Exorciſtarum ordinationis forma refertur, *accipite, & commendate memoriæ, & habete poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue catechumenos*: Lectoris quoque vnica iis verbis expreſſa, *accipite, & eſtote verbi Dei relatores, habituri ſi fideliter impleueritis officium veſtrum, partem cum iis, qui verbum Dei bene adminiſtrauerunt ab initio.* Oſtiarij [l] tandem illa quoque vnica, *ſic agite, quaſi reddituri Deo rationem, pro iis rebus, quæ iis clauibus recluduntur.* [k] Idem in ordin. Exorciſtarum. [l] Idem in ord. Lectorũ. [m] Idẽ in ord. Oſtiariorum.

IV. Formas autem omnium minorum ordinum inſinuatas habemus in Concilio Carthaginenſi [a] quarto: in quo hierarchicorum ordinum nulla forma exprimitur, non quod nulla tunc temporis in vſu foret in ordinibus iſtis conferendis forma, cùm nunquam non in vſu fuerit; ſed quod vel maioris eſſet venerationis, quàm vt publici iuris fieret: & apud ſacros Myſtas arcana eſſe deberet, ac verè ſacra: vel quod occaſione tantum materiæ explicandæ, formæ minorum ordinum à Concilio Carthaginenſi expoſitæ fuerint: Ideoque cùm non ſubeſſet par ratio hierarchicorum ordinum formas explicandi, ab earum expoſitione Concilium abſtinuerit. Concilium autem [b] Florentinum priorem Preſbyteratus ordinis formam nobis tradidit, poſteriorem Tridentinum [c] innuit, [d] Rabanus expreſſit: [e] Aquiſgranenſe poſt [f] Iſidorum Hiſpalenſem Exorciſtæ ordinandi formam inſinuauit, Amalarius Oſtiariatus conferendi paucis verbis immutatis, non ſenſu, formam tradidit: Vetus [g] ordo Romanus minorum omnium ordinum formas, eaſdemque, quas tradidimus, complexus, in Subdiaconi forma aliquantulum à Pontificali diſcrepat, quod porrectionem libri Epiſtolarum, & verba eis reſpondentia omittat, & in traditione Calicis vacui ac Patenæ quædam ordinariæ formæ verba ex illa exhortatione, quæ ad Subdiaconos ordinandos præmittitur, decerpta inſerat, hoc modo, *videte cuius miniſterium vobis traditur, & ideo ſi vſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, à modò debetis eſſe aſsidui, ſi vſque nunc ſomnolenti, à modo vigiles: ſi vſque nunc ebrioſi, à modò ſobrij: ſi vſque nunc inceſti, à modo caſti, & ideo vos admoneo, vt tales vos exhibeatis, vt Deo placere poſsitis.* In formis quoque ordinationis Diaconi aliquatenus diſſentire videtur, quod priorem formam, quæ cum impoſitione manuum profertur, omnino omittat, & plurali numero poſteriorem enunciet, *accipite poteſtatem legendi Euangelium, &c.* Similis in ordinatione Preſbyteri, & omiſſio, & immutatio, in quâ nempe & plurali numero prior forma effertur, *accipite poteſtatem offerre Sacrificium, &c.* & poſterior cum impoſitione manuum omittitur: maior in Epiſcopi conſecratione apud eundem veterem ordinem cum pontificali Romano quod hodie manibus omnium teritur, & in vſu habetur, diſcrepantia videbitur: nulla enim ex duobus aſſignatis formis in eo legitur: nec enim liber Euangelij Epiſcopo conſecrando traditur, nec ſimul cum impoſitione manuum, præſcripta in Pontificali Romano verba, in veteri ordine recitari iubentur, niſi forte benedictio illa quam fundere vnus Epiſcoporum iubetur, reliquis manus tenentibus ſuper caput ordinandi, ſint verba formæ quam Pontificale Romanum expreſſit, quæ ſi coniectura falſa eſt, formam Epiſcopalis ordinationis tunc temporis oportebat eſſe deprecatoriam, nec multum differentem ab eâ, qua iam vtuntur Græci: in hunc enim modum conſecrator ibi precaturus inducitur; *adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, & quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu per Dominum, &c.* tum, *oremus dilectiſsimi nobis, vt huic viro, vtilitati Eccleſiæ prouidens benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem.* Denique verba iſta proferre iubetur, in quibus forte tunc temporis conſecrationis forma ſita erat, *propitiare Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum N. cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eum effunde virtutem:* fauet quoque Auguſtinus, [i] dum Epiſcopalem ordinationem ſolâ prece cum impoſitione manuum olim ſeruatam videtur innuere, *inuocationem nominis Dei ſuper caput ipſorum* qui ordinantur tanquam Epiſcopalis ordinationis eſſentiam proferens. Fruſtra [k] Stephanum Eduenſem, Iuonem Carnotenſem, Magiſtrum ſententiarum Hugonem à ſancto Victore hîc proferrem, qui plures ex iſtis formis allatis vel expreſſerunt, vel inſinuarunt. Fruſtra ſcholaſticos qui formas iſtas generatim ſaltem explicarunt: ſufficiat nobis auctoritas Eccleſiæ eaſdem vſurpantis, vt ipſas commodas, & ſapienter inſtitutas credamus.

[a] Conc. Carthag. 4. c. 6, 7. 8. & 9.

[b] Florent. in decreto vnionis

[c] Trident. ſeſſ. 22. can. 4. & ſeſſ. 14. can. 5.

[d] Raban. lib. 1. cap. 9.

[e] Aquiſg. c. 6.

[f] Iſidorus Hiſpal. lib. 2. de Eccleſ. offic. cap. 13.

[g] Amalar. ca. 7. lib. 2.

[h] Vetus ord. Rom. tit. de ordinat.

[i] Auguſt. ſer. de geſtis cum Emerito.

[k] Lege Steph. Eduenſem Iuonem Carnot. Hugonē à ſancto Victore, locis ſuperiori cap. ſæpius citatis.

§ III.

Digitized by Google

A

§. III.

Antiquitas formarum quibus Græci vtuntur, eruitur.

V. Græci [a] verò ſuarum formarum antiquitatem ex variis Patrum teſtimoniis deducere conantur. Primò enim Dionyſium [b] putant ad hanc formam alluſiſſe, dum inter ritus ſacræ Ordinationis ἀνάῤῥησιν, id eſt ſacram acclamationem, & præconium reponit: idem enim, inquiunt, ἀνάῤῥησις, quod ἀναγόρευσις, porrò *ἀναγορεύειν βασιλέα* eſt *renuntiare, & creare Imperatorem*: quare iſto vocabulo, formam quâ vtuntur Græci, videtur indicare Dionyſius, quæ nempe forma nihil aliud, quam declarationem alicuius in Diaconum, Preſbyterum, Epiſcopum videtur continere: quibus addunt Dionyſium expreſſiùs adhuc iſtam formam innuiſſe, dum non ſuâ gratiâ, ſed diuinâ promotum ad aliquem or-
B dinem declarari docet iis verbis, [c] *τοῦ μυστηρίου δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς, ἐκφαντορικός ἐστι τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάριτι τοὺς τελουμένους ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν*, *myſterio declarante, quod Pontifex conſecrator, cui Deus charus ſit, interpres & enarrator eſt diuinæ electionis: qui non ſua gratia eos qui conſecrantur ad Sacerdotalem perfectionem adducit*: annon (inquiunt) formam ordinationis apud Græcos adumbrare videtur Dionyſius, cùm enim *οὐκ ἰδίᾳ χάριτι* non propria gratia Pōtificem aliquem promouere docet, nonne idem videtur docere, quod Græci in forma ordinationis, dum *θείᾳ χάριτι* diuinâ gratiâ miniſtros promoueri enuntiant? adde [d] eundem Dionyſium ſub finem eiuſdem capitis Antiſtitem non à ſeipſo moueri debere ad electiones peragendas, ſed eas exequi oportere affirmare, more cœleſtium Deo mouenti & auctori ſubiectum: quæ ſententia videtur expreſsè adhibita à Dionyſio, vt illorum forma, *diuina gratia, &c.* quem ſenſum habeat, & quomodo intelligenda ſit, aperiat: ſic nempe, vt Dei principalem in ordinibus conferendis eſſe auctoritatem, Pontificis
C ſolummodo, vt à Deo moti (quod proprium eſt inſtrumentorum quæ non mouent niſi mota) miniſterium eſſe inſinuet. Verùm non ea ſatis expreſſa videntur eſſe teſtimonia, quibus Græcorum forma à tempore D. Dionyſij in vſu fuiſſe oſtendatur: nam vt de priori nihil dicam, quod potius acclamationem ſignificat Græcis vſitatam hac voce, *ἄξιος*, quâ dignum eſſe ordinandum pronuntiant, in quam, cùm veſtes ordini ſuſcepto congruentes ordinatum induūt, prorumpere adhuc ſolent: quam pariter olim in vſu fuiſſe, tum ex [e] Conſtitutionibus Apoſtolicis, tum ex [f] Veteri Ordine Romano, tum [g] ex aliis ſuprà traditis apertè innoteſcit: hanc inquam acclamationem, quæ præconium continet, & laudationem, potius quàm formam, quâ ordinatus declaratur, mihi videtur Dionyſius *ἀναῤῥήσεως* nomine intellexiſſe: ſed vt de hoc nihil amplius dicam, poſteriora quoque teſtimonia, quibus diuina gratia creari Antiſtitem docet, à quocumque dici potuerunt, qui de ordinationis forma inter Græcos vſitatâ nullatenus cogitaret: & Græci potius in ſua forma inſtituenda, D. Dio-
D nyſium æmulati fuiſſe dici poſſunt, quàm D. Dionyſius in hac ſententia proferenda ad Græcorum formam reſpexiſſe ſtatuatur. Fateor tamen egregiam rationem, qua Græcorum forma confirmetur & illuſtretur, in hac S. Dionyſij ſententia contineri.

[a] Videatur Arcudius lib. 6. cap. 2. concordiæ.
[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. Hierarch.
[c] Dionyſius eod. cap. in Theoria.
[d] Dionyſius ibidem ſub finem cap.
[e] Cōſt. Apoſt. lib. 8. cap. 4.
[f] Vetus Ordo Rom. in ordin. Epiſc.
[g] Vide ſuprà parte 1. vbi de teſtimonio ordinandis reddi ſolito ab vniuerſis diximus.

VI. Secundò ad eandem quoque formam alluſiſſe volunt Gregorium Nazianzenum, & Chryſoſtomum: Nazianzenum [h] quidem, tum in oratione Apologeticâ, tum in oratione quam habuit in funere Patris: priori ſiquidem oratione Nazianzenus Sacerdotes illos reprehendit, qui ad Sacerdotium nihil præter velle contulerunt, qui ſimul diſcipuli, & Doctores facti ſunt, qui extemporanei Sacerdotes creati, de quibus ſubdit *ὧν τὸ ἔργον χάριτος ἀνθρωπίνης, οὐ τῆς τοῦ πνεύματος*, *quorum opus gratiæ humanæ eſt, non gratiæ ſpiritus.* Poſteriori [i] verò oratione queritur publicos magiſtratus meliori ordine adminiſtrari, quàm Eccleſiaſticos, quibus tamen *θεία χάρις ἐπονομάζεται*, id eſt, vt vertit Billius, *diuina gratia ſuper inuocatur*, vel vt alij vertendum putant, *veluti præconium accla-*

[h] Nazianzen. orat. 1. ſimilia habet orat. 20. & 21.
[i] Idem orat. 19. in laudem Patris.

matur: quæ explicatio conuenientior eſt nam ἐπιφημίζω, idem eſt quod *laudo*, A
celebro, teſte [a] Budæo, vnde ἐπιφήμισμα, idem, quod *fauor*, *præconium*, *laudatio*,
ἐπιφημισμὸς, idem quod ἀνάῤῥησις: vnde quam formam Dionyſius ἀνάῤῥησιν, Nazianzenus ἐπιφημισμὸν appellat, & vterque diuinæ gratiæ acclamatione fieri conteſtatur. Vtrobique igitur contendunt Nazianzenum formam ordinationis quâ Græci vtuntur, ſi non expreſſiſſe, ſaltem apertè inſinuaſſe: Chryſoſtomum [b] ſimiliter eodem trahunt, in eâ nimirum oratione, quam habuit de Sacerdotio, vbi ordinationes quaſdam reprehendit, quod non fierent ἀπὸ τῆς θείας χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων σπουδῆς, *non diuina gratia, ſed humano ſtudio*. Verùm nec Chryſoſtomum eò collimaſſe ſatis video, vt ad vſitatam ordinationis formam alluderet, nihilque cum loco citato dixiſſe comperio, quod non quiuis formæ iſtius ordinationis ignarus dicere potuerit. Nazianzenum quoque, etſi videatur probabilius ad hanc formam alluſiſſe, nulla res tamen conuincit, quæ ipſum eò reſpexiſſe confirmet: nam & verbum iſtud ἐπιφημίζω pro inuocatione ſumi poteſt, non pro laudatione, ac præconio, potuitque etiam B
dici diuina gratia inuocari ſuper ordinatum, imò & laudari, quamuis iſtis verbis in ordinatione Antiſtes vſus non fuerit.

[a] Budæus in comment.
[b] Chryſoſt. orat. 4 de Sacerdotio.

VII. Neque tamen hæc à me dicuntur, vt formæ Græcorum quidquam detractum velim, aut prædicta teſtimonia ad eius illuſtrationem fruſtrà adferri putem: cùm ſciam maximam ab his teſtimoniis adhiberi ipſi lucem, & conuenientem eam eſſe iiſdem teſtimoniis non leuiter demonſtrari: quare placet etiam, quod iidem proferunt, verbum προχειρίζεται, quo nempe iidem Græci vtuntur, dum diuinâ gratiâ ordinatũ promoueri dicunt, idem ſignificare, quod deligere, creare, promouere, inſtituere, ſeu conſtituere: In Actibus quidem Apoſtolicis verbum iſtud delectum, vel vt habet vulgata editio, *præordinationem & conſtitutionem* ſignificat: dum Paulo dicitur, [c] ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, *Deus patrum noſtrorum delegit te, præordinauit te, vt cognoſceres voluntatem eius*: item, [d] εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην, καὶ μάρτυρα ὧν εἶδες, *ad hoc apparui tibi, vt conſtituam te miniſtrum, & teſtem eorum quæ vidiſti*. Eodem quoque verbo promotionem ad ſacros Ordines ſignificandam, C
Clementem [e] in Conſtitutionibus Apoſtolicis, Ignatium [f] Epiſtola ad Epheſios, Concilij [g] Niceni Patres, tum in Canonibus, tum in Epiſtola Synodica quam ſcribunt ad Eccleſiam Alexandrinam, & Ægyptios, Patreſque, Septimi [h] Concilij Generalis, Chryſoſtomum, [i] & alios vſos fuiſſe obſeruare poteris.

[c] Actor. 22.
[d] Actor. 26.
[e] Clemens lib. Conſtit. Apoſtolicarũ.
[f] Ignat. ep. ad Epheſios.
[g] Concil. Nicenum c. 10. eiuſd. epiſt. Synod. ad Eccleſ. Alex. & Ægypt. incolentes.
[h] 7. Synod. cap. 14.
[i] Chryſoſt. tota orat. quã habuit cùm Presbyter eſſet creatus.

§. IV.

Conuenientiæ, pro formis quibus Græci vtuntur, explicantur.

VIII. Has pariter formas, earumque rationes explicant Græci, quas Simeon [k] Theſſalonicenſis agendo de Diacono, fusè nobis iis verbis exponit, quæ Latina reddemus, quia nullam in Græcos verbis vim facimus, [l] *Diacono*, inquit, *clamante, attendamus, Pontifex pronuntiat, diuina gratia, quibus verbis & eam Trinitati communem eſſe teſtatur, & ipſam implorat. Deinde ſubiungit, quæ ſemper infirma ſanat, quippe nos humiles valdè infirmi ſumus præſertim ad huiuſmodi Dei munera præſtanda. Idcirco & curationem ipſe nobis infirmis adhibet, ipſe nimirum præbet vires, & quæ deſunt, inquit, ſupplet: non enim nos à nobiſmetipſis aliquid comparamus, aut poſſumus, ſed ipſa Dei gratia, quæ omnia poteſt, omnia præſtat, quæ nos minimè habemus, quæ item ſupplet, quæ deſunt in nobis* προχειρίζεται, *hoc eſt* προβάλλεται, καθιστᾷ, τελειοποιεῖ, *deſignat, conſtituit, perficit. vnâ cum verbo ſimul donum datur, neque enim potentiæ omnipotenti ſuapte natura perfectiſſimæ opus eſt tempore. Talem N etiam nomen profert, vt illud ſcribatur in cœlis, & notus fiat Angelis, & hominibus, quandoquidem, & Dei conſtituitur miniſter, Reuerendum Subdiaconum, his verbis honorat tum antiquum munus, tum eo munere præditum tanquam Dei miniſtrum, denique gratiam poſſidentem, & in Chriſto ad agendum efficacem. Porrò cùm dicit Diaconum, & officium conſecrans tribuit, & qui conſecratur vnà cum verbo Pontificis continuò miniſterium accipit, ſanctiſſimuſque ac diuino Spiritu ad operandum potens euadit. Siquidem ipſe conſecrans non vt homo, ſed vt Pontifex vnà cum gratia ea verba profert, &* D

[k] Simeon Theſſalonicenſis lib. de Sacram. cap. de ſacra Ordinat.
[l] Græca leges apud Arcudiũ lib. 6. cap. 8.

gratiam

A *gratiam inuocat, ipſaque gratia operatur. Nam & verbum Dei efficax eſt, & omnia operatur vnus & idem ſpiritus.* Hæc Simeon Theſſalonicenſis.

IX. Poſſet & iſta Græcorum forma alia ratione confirmari: quia nempe cauſæ omnes ordinationis in hac formâ conuenienter explicantur, cauſa quidem principalis efficiens, Deus, qui conuenienter *τῆς θείας χάριτος* nomine, hoc loco deſignatur, quia quod ad ſacras iſtas functiones deligimur, totum id gratiæ diuinæ tribuendum eſt: vnde Paulus ad Apoſtolatum electus ait, [a] *gratia autem Dei ſum id quod ſum*: & alibi ſe miniſtrum Euangelij factum eſſe profitetur *ſecundùm donum gratiæ Dei,* [b] *quæ,* inquit, *data eſt mihi ſecundum operationem virtutis eius, mihi omnium Sanctorum minimo data eſt gratia hæc, in gentibus Euangelizare inueſtigabiles diuitias Chriſti, & illuminare omnes, &c.* Vnde etiam qui ſacra iſta munia exercent, [c] *traditi gratiæ Dei in opus* dicuntur, in Actibus Apoſtolorum: ſi qua enim in re gratia Dei opus eſt, maximè in ſacris miniſteriis, in quibus miniſter, & ſui & aliorum causâ, gratiâ Dei indiget, eamque ſibi aquirit, & aliis largitur: ſi

[a] 1. Cor. 15.
[b] Ad Eph. 3.
[c] Actor. 14. & 15.

B quo in Sacramento gratia Dei maximè elucet, in hoc præſertim, in quo [d] *diuiſiones gratiarum* dantur; & cùm reliqua Sacramenta ad gratiam gratum facientem per ſe ſolùm referantur, Sacramentum verò Ordinis ad gratias gratis datas inſuper ordinatur. Ideóque rectè etiam in hoc Sacramento efficacia gratiæ oſtenditur, quia ad mirabiles effectus ipſa tunc temporis diuina gratia impenditur: rectè verò in hoc eadem gratia commendatur, quod infirma ſanet, & imperfecta perficiat: tum vt profeſſione noſtræ vilitatis, quæ tunc temporis maximè recognoſcenda eſt, cum ad maiora conſurgit, ampliorem diuinæ bonitatis miſerationem teſtemur: tum vt ordinandorum demiſſi conſcientiâ propriorum defectuum animi, gratiæ ordinationis efficacia, & diuinæ in eos bonitatis teſtimoniis erigantur: cauſa autem efficiens inſtrumentalis puta Pontifex in ea forma ſic omittitur, vt facilè ſuppleatur; quod enim diuina gratia hic perficit, hoc per Pontificem eiuſque miniſteriũ perficit: Deus eius prin-

[d] 1. Cor. 12.

C ceps cauſa eſt, Pontifex inſtrumentalis & miniſterialis; vnde in conſequentibus precationibus habetur, [e] *ὃν εὐδόκησας προχειρισθῆναι παρ' ἐμοῦ, quem tu voluiſti* (Domine Deus) *vt à me crearetur* Preſbyter; & in Litaniis clamant cæteri *ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, pro opere manuum eius* (Pontificis conſecrantis) *Dominum deprecemur.* Formalis autem cauſa hic etiam explicatur dum & ſacræ ordinationis, perfectionis, & cõſecrationis fit mentio, & ordo ad quem quiſque promouetur, expreſsè nominatur. Materialis itidem, nempe ordinandus ipſe manifeſtè deſignatur, qui proprio nomine appellatur, quia & Petrum [f] proprio nomine Chriſtus vocauit, imo & nomen ipſi proprium dedit, cùm eum paſcendis propriis ouibus ſui gregis præfecit: & Paulum [g] proprio quoque nomine appellauit, cùm ad Apoſtolatum vocauit, & Apoſtolos nominatim Euangeliſtæ expreſſerunt, cùm de eorum Apoſtolatu verba fecere, præcipuiſque inter Apoſtolos [h] Petro, Ioanni, Iacobo nomina à Chriſto indita retulerunt. Finalis tandem cauſa in eadem formâ explicatur, dum offi-

[e] Vide in Euchologio.
[f] Ioan. 21. Math. 16.
[g] Actor. 9.
[h] Math. 10. Marc. 3. Luc. 6.

D cium refertur, ad quod qui ordinandus eſt, inſtitui & conſecrari debet. Itaque cùm cauſæ omnes ordinationis in forma apud Græcos pro hierarchicis ordinibus conferendis vſitatâ conuenientiſſimè explicentur, quis dubitabit, quin forma illa, quâ vtuntur, ſit conuenientiſſima?

X. Stabilitæ ergo videntur eſſe Græcorum formæ, quibus in ordinibus hierarchicis conferendis vtuntur, quos ordines maiori ſolemnitate quàm reliquos tradunt, ſoloſque ante ſacrum Altare conferunt: vt poſteà dicemus, ideóque diuerſis in his & illis conferendis formis vtuntur: nam forma, quâ vtuntur in ordinibus hierarchicis eſt indicatiua, vt populis fidelibus indicentur, quinam ad hos ordines promoueantur, in quibus ſacrum quendam principatum in ipſos exercere, & debitam ab iis obedientiam peculiari iure exigere poſſint: at forma in ordinibus non hierarchicis non eſt indicatiua, ſed deprecatoria, quia non eſt neceſſe vllis eos indicari, qui ad officiũ ſolum Eccleſiaſticũ, non ad regimen, aut ſacrum principatum ordinantur: neceſſe tamen eſt vt aliorum precibus iuuentur, qui ad precandum pro aliis aſſumuntur, & maiori ſanctitate

indigent, cum quâ diuinis poſthac miniſteriis inculpatè deſeruiant. Neque A verò forma iſta deprecatoria, tanquam inſufficiens reprehendi debet: tum quod [a] Apoſtoli orantes, & deprecantes impoſuiſſe manus leguntur: quamuis enim orationes & preces pro conſecrationis verbis nonnunquam vſurpentur (quomodo intelligendi ſunt [b] Iuſtinus, [c] Cyprianus, Cyrillus [d] Hieroſolymitanus, Euſebius [e] Emiſſenus, [f] Auguſtinus & alij, dum *prece, inuocatione diuini nominis, myſtica prece*, Euchariſtiam confici affirmant) quamuis item orationes, de quibus ibi fit mentio pro precibus quæ ordinationem antecedunt, & totum eius ritum comitantur, non pro ipſa ordinatione intelligi poſſint: videntur tamen hæc verba quoque indicare poſſe ordinationem precibus ipſis perfici ac peragi: tum quod Conſtitutiones [g] Apoſtolicæ in ordinationibus Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Lectoris, Epiſcopum manus imponentem, *ἐπευχόμενον*, ſeu precantem ſemper deſcribant, nullaque alia verba quàm deprecatoria in iſtis ordinationibus eo tempore adhibita fuiſſe teſtentur: tum denique quod ex ipſo Veteri [h] Ordine Romano ſuprà retulerimus in Epiſcoporum B ordinationibus nulla alia verba, *quamdiu manus eis ab Epiſcopis conſecrantibus imponebatur*, prolata olim fuiſſe, quàm deprecatoria.

[a] Act.6.13.& 14.
[b] Iuſtin. Apolog.2.
[c] Cypr. epiſt. 70. ad Ianua.
[d] Cyril. Hieroſol. catech 3. & 4. Myſtagog.
[e] Euſeb. Emiſ. ſer. 5. de Paſchate.
[f] Auguſtinus lib. 3. de Trinit. cap. 4.
[g] Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 4. 5. 6. 16. 17. 18. 21. 22.
[h] Vetus Ordo Roma. in ordinatione Epiſcopi.

§. V.

Conuenientiæ pro formis Latinorum aſsignantur.

XI. Eiuſdem autem ferè ſenſus eſt Latinorum forma: licet aliis verbis, aliàque ratione expreſſa: eiuſdem inquam ferè ſenſus, quia (quod in Ordinationis Sacramento potiſſimum eſt) poteſtatem explicat, quæ per ordinationem traditur, vel diſpoſitionem ad illam poteſtatem dignè recipiendam, eiuſque functiones ritè obeundas: [i] Etenim in ordinibus hierarchicis, cùm prius quemque purgari, quàm purgare; illuminari, quàm illuminare; perfici quàm perficere conueniat, vt Patres [k] tradunt: ideò duplex forma in iſtis ordinibus, vna C quæ gratiæ infuſionem ſignificat, quâ in meliorem hominem ſacer Myſtagogus vberioris gratiæ infuſione transformetur, hæc nempe *accipe Spiritum ſanctum*: altera quæ poteſtatem homini iam purgato conferri indicat, qualis iſta, *accipe poteſtatem offerre ſacrificium, &c.* in ordinibus verò non hierarchicis, ad quorum functiones minor diſpoſitio requiritur, minorque ſanctitatis videtur exigi neceſſitas, forma iſta omittitur, quæ gratiæ cumulatius donum ſignificat, quamuis quiuis ordo pro modulo ſuo gratiam aliquam largiatur, eaque forma ſeruatur, quæ poteſtatem ordinando tradi oſtendit.

[i] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. Hierarch.
[k] Nazianz. orat. 1. 19. 20. 21. & alibi.

XII. Conuenientiſſimè autem verbo imperatiuo vtitur Pontifex, vt poteſtatem ſpiritualem tradere ſe omnibus ſignificet: cùm enim poteſtas per actum ſuique vſum maximè innoteſcat, dum vſum Pontifex Ordinis præcipit, verboque imperatiuo vtitur, euidenter exprimit poteſtatem quam tradit; ſed nec eam poteſtatem tanquam otioſam relinquendam, aut tanquam gladium in D vagina reconditum, permittendam eſſe hebeſcere, aut negligentia noſtra dedecorari ſeriò hortatur, dum iis eam verbis confert, quibus eius vſus imperatur, ac præcipitur. Habent & Chriſti Domini exemplum hac in re Noſtri, quod ſequãtur: qui nullam poteſtatem vel officiũ ſpiritale verbo vllo tradidit niſi imperatiuo: quo enim quæſo verbo Petro daturus ſupremã in omnes poteſtatem vſus eſt? imperatiuo, dicendo, [l] *paſce oues meas*: quo Apoſtolicam diſcipulis, quos elegerat, poteſtatem dedit? verbo vtique iſto imperatiuo: [m] *ite, ecce ego mitto vos, ſicut agnos inter lupos: nolite portare ſacculum, neque peram, &c.* quo Apoſtolorum primam miſſionem conſignauit? imperatiuo, [n] *in viam Gentium*, inquit, *ne abieritis, &c. euntes autem prædicate dicentes, &c. Infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos mundate, dæmones eiicite, &c.* quo alteram Apoſtolorum miſſionem abundantius exornauit? imperatiuo: hæc mandans, [o] *euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos, &c.* atque, vt efficaciora etiam huius dicti exempla proponamus, imperatiuo verbo Apoſtolos Sacerdotes primum creauit dicens, [p] *hoc facite*

[l] Ioan 21.
[m] Lucæ 10.
[n] Math. 10.
[o] Math. vlt.
[p] 1. Cor. 11.

Digitized by Google

A *facite in meam commemorationem:* imperatiuo verbo poteſtatem remittendi peccata tradidit, eo nempe, quo iam Eccleſia eandem poteſtatem in ordinatione Sacerdotis largitur, [a] *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, quam eandem orationem in ordinatione Epiſcopi, & in ordinatione Diaconi dimidiatam vſurpat prioribus verbis vtés, à poſterioribus, quæ Sacerdoti propria ſunt, prudenter abſtinens. Quemadmodum ergo totius mundi creatio verbo imperatiuo, [b] *fiat*, peracta eſſe traditur: ita & eorum ordinatio, per quos omnis creaturæ, id eſt, hominis, renouatio procuratur, non niſi verbo imperatiuo conſentaneè perficitur.

[a] Ioan. 20.
[b] Geneſ. 1.

XIII. Nec reprehendi debet quod in iſtis ordinationum formis nulla ſanctæ Trinitatis habeatur inuocatio, ſed ſolùm quibuſdam ex iis verba iſta adhibeantur, *in nomine Domini*, quæ nemo ordinationi eſſentialia eſſe putauit: Etenim vt rectè exponit [c] D. Thomas, ideò in reliquis ferè omnibus Sacramentis expreſſa fit ſanctæ Trinitatis inuocatio, quia effectus reliquorum ferè omnium Sacramentorum præcipuus eſt gratia, quæ Deo ſoli tribui poteſt, nec ab eam habente in alium transfunditur, cum & miniſter Sacramentorum poſſit eſſe gratiâ omni ſpoliatus, & quamuis gratiâ exornatus ſit, per eam tamen non agat in Sacramentis adminiſtrandis, nec eam aliis communicet: proindéque, quia nihil eſt in miniſtro ſimile effectui quem producit, per quod operetur, ideò ad ſanctiſſimam Trinitatem recurri oportet, quæ eſt fons omnis gratiæ, cuiuſque participatio videtur eſſe ipſa gratia, per quam ſcilicet efficimur, [d] *diuinæ conſortes naturæ*. E contra verò cùm poteſtas quam in conſecratione confert Epiſcopus, ſit participatio quædam Epiſcopalis poteſtatis, ſicut Epiſcopalis eſt participatio expreſſior Sacerdotij Chriſti; & per eam poteſtatem veluti cauſa quodammodo vniuoca Epiſcopus in ordinatione operetur: ideò Trinitatis nullam neceſſe eſt fieri mentionem: ſufficitque quod Epiſcopus, in quo eſt poteſtatis quædam plenitudo Sacerdotalis, operari & agere in ordinatione videatur. Nota tamen Concilium [e] Florentinum formam ordinationis Presbyteratus, quæ porrectioni inſtrumentorum coniungitur, iis verbis expreſſiſſe, *accipite poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia tam pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*; quod quidem cùm ſic de aliorum ordinum formis iudicandum eſſe pronuntiet, videtur inuocationem ſanctæ Trinitatis in ordinibus conferendis velle præcipere: hanc tamen ipſam formam, qualem iam Pontificale Romanum præſcribit, abſque expreſſâ ſanctiſſimæ Trinitatis mentione, Vetus [f] Ordo Romanus docuit: nec vllus ex antiquis Eccleſiaſticarum ceremoniarum expoſitoribus huius perſonarum diuinarum expreſſionis meminit: imò omitti illam docuerunt, vt patet ex D. Thomâ citato; certè ſtandum eſt Eccleſiæ vſui, ex quo non eſſe illam expreſſionem neceſſariam abundè confirmatur.

[c] D. Thomas ſuppl. qu. 34. art. 4. ad primum.
[d] 2. Pet. 1.
[e] Conc. Florent. in decreto vnionis.
[f] Vetus Ordo Roma. in ordin. Presbyt.

§. VI.

Explicantur aliqua alia obſeruatione digna circa formas Latinorum.

D XIV. Obiter quoque hic notandum (licet id nec Florentina [g] Synodus, nec Vetus [h] Ordo Romanus religiosè obſeruarit, in quibus nempe prædicta ordinationis Presbyteralis forma pluraliter enuntiatur) ſingulariter in ordinibus hierarchicis formas omnes efferri: cùm è contra pluraliter ordinum non hierarchicorum formæ enuntientur. Id tamen pariter Carthaginenſe [i] quartum non obſeruat, quod quia ſingulariter Exorciſtæ, Lectoris, Oſtiarij vnius duntaxat ordinationem deſcribit, ideò formas ſingulariter effert: illud autem diſcrimen quod diximus, habet Pontificale [k] Romanũ, ex quo inferre licet Subdiaconatu, & minoribus ordinibus initiandos plures ſimul inſtrumenta tangere poſſe, & ſimul per vnicam formam ordinari, eos nempe omnes, qui moraliter loquendo ſimul ordinationis inſtrumenta tangunt: Diaconos verò, Presbyteroſque non debere niſi ſigillatim per propriam vnicuique formam ordinari, quia nempe eorum ordinatio maioris eſt in Eccleſia momenti, quàm reliquo-

[g] Florent. ſupra.
[h] Vetus Ordo Rom. ſupra.
[i] Carthag. 4. c. 7. 8. 9.
[k] Pont. Rom. in ſingulis ordinib. explicandis.

rum. Cauenda tamen eſt in ordinibus etiam non hierarchicis perturbatio, nè A videlicet ſucceſſiuè pluribus inſtrumenta porrigantur, & vna pro iis omnibus forma recitetur; quamuis enim validè ordinentur, dummodo contactus inſtrumentorum prolationi verborum moraliter coniungatur: nihilominus ſatiùs omnino eſt pluribus ſimul inſtrumenta porrigi, & formā pro iis recitari, quamdiu ipſi inſtrumenta attingunt: ſic enim & confuſio in ordinatione vitatur, & periculo occurritur, ne aliqui recedant non ordinati, qui vel non omninò inſtrumenta contigerint, vel longè ante, aut poſt, formæ prolationem attigerint.

XV. Porrò non licet mutare aut inuertere formam ordinationis, quam Eccleſia obſeruat; immutatio tamen leuis, aut in rebus minimè ſubſtantialibus ordinationem non vitiat: nullatenus quoque dubitem, quin eorum, qui vel apud Latinos Græcorum forma ordinati ſunt, vel eorum qui apud Græcos Latina (niſi ex voluntate Summi Pontificis, cui in Eccleſias omnes ſuprema eſt auctoritas) irrita ſit ordinatio; nam ſicut quæ ſufficit apud Græcos impoſitio B manuum, in Eccleſia Latina ad validam ordinationem non ſufficit: ita nec forma: vtraque enim tam materia quàm forma ad validam ordinationem ab Eccleſiæ determinatione pendent: Eccleſia autem aliam pro Eccleſia Græca formam, aliam pro Latina determinauit: ideóque Latinorum forma apud Græcos inſufficiens, Latinorum apud Græcos: quod enim hæc imperatiuo, illa indicatiuo, aut deprecatiuo verbo exprimatur, eſſentiale, ni fallor, diſcrimen eſt. Vnde non eſt par ratio conſecrationis in pane azymo, vel fermentato, in quo vtrique tam Latini, quàm Græci, vbicumque ſint, conſecrāt: quia determinatio materiæ conſecrandæ non pendet ab Eccleſiā, ſed à Chriſto, qui tam panem azymum, quàm fermentatū materiam conſecrationis eſſe voluit. Quod ſi forma Græcorum apud Latinos ſufficeret, certè is diceretur validè ordinatus, ſuper quem preces in ordinationibus recitari ſolitæ fuſæ fuiſſent, quod nemo admiſerit: vnde fatetur Innocentius [a] quartus, quod niſi formæ fuiſſent inuentæ, ſuffeciſſet dicere ad validè ordinandum, *ſis Sacerdos*, vel alia æquipollentia verba: quod poſt formarum ab Eccleſia inſtitutionem non ſufficit. C

[a] Innocent. 4. in cap. Preſbyt. de Sacra. non iterãdis.

SECTIO TERTIA.

De effectibus Ordinationis.

CAPVT I.

De gratia Ordinationis.

ARTICVLVS I.

De gratiis gratis datis, quæ per Ordinationem conceduntur. D

§. I.

Gratias aliquas gratis datas per Ordinationem dari.

I. PRIMVS effectus ordinationis eſt gratia, iuxta illa toties citata D. Pauli verba, [b] *noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetiam cum impoſitione manuum mearum, & admoneo te, vt reſuſcites gratiam, quæ eſt in te, per impoſitionem manuum mearum.* Verùm quoniam duplex eſt gratia, vna gratis data, quæ ad vtilitatem datur proximorum, non ad habentis ſanctificationem: altera gratis quidem data, ſed tamen quæ, quod alio nomine gratum faciens dici poſſit, quia homines gratos Deo efficit, & ad habentis ſanctificationem per ſe ordinatur,

[b] 1. ad Tim. 4.

Digitized by Google

A natur, ideò gratis datæ opponitur, & gratum faciens ſimpliciter vocatur: quæ etiam duplex eſt, vna actualis, quæ in piis motibus, illuſtrationibus ſcilicet intellectus, & inſpirationibus voluntatis conſiſtit, quibus homo ad bene agendum accenditur, vel in benè agendi propoſito fouetur: altera habitualis, quæ inhærens eſt animæ, permanenterque inſidens ſanctitas, qua formaliter reconciliamur Deo, gratique efficimur, & iuſti. Ideò videndum eſt, quænam ſacris Ordinibus adnexa ſit, & à ſacra ordinatione conferatur.

II. Primùm dicam de gratiis gratis datis, & cum poteſtas per quemcumque ordinem conceſſa adminiſtrandi res ſacras gratis in aliorum vtilitatem detur, eo ipſo quo poteſtatem illam per ordinem dari dicimus, gratias quoque gratis datas ab ordinatione concedi fateri debemus. Verùm aliæ vtique gratiæ gratis datæ communiter nominantur, quæ ad laudabiliter, vel maiori cum ſplendore poteſtatem illam executioni demandandam deſeruiunt: cuiuſmodi ſunt ea, quæ prima ad Corinthios Epiſtolâ numerantur, [a] *ſermo ſapientiæ, ſermo* [a 1. Cor. 12.]
B *ſcientiæ, gratia ſanitatum, operatio virtutum, prophetia, diſcretio ſpirituum, genera linguarum, interpretatio ſermonum*: quæ quidem non neceſſariò ſacræ Ordinationi adnexa eſſe tum experientia oſtendit, tum Apoſtoli in eadem Epiſtola ſententia, in quâ non omnibus omnia iſta dona, ſed vni vnũ, alteri alterum tribui aſſerit, ita vt diuiſiones ſint gratiarũ; cùm ergo vni dentur omnes ordines, & in Epiſcopo omnes contineantur, quis nõ videt gratias illas non neceſſariò ex Apoſtoli ſententia ordinibus alligatas eſſe debere? Quidam tamen ſingulis ordinibus ſingula iſta dona myſticè applicant, vt ſuperiùs expoſuimus: non quod ſingula iſta dona infallibili diuino pacto per ſingulos iſtos ordines conferri debeant; ſed quod ſingula ordines maximè deceant, Epiſcopum ſapientia, Preſbyterum ſcientia, Diaconum fides, Subdiaconum operatio virtutum, Acolythum prophetia, Exorciſtam gratia ſanitatum, Lectorem interpretatio ſermonum, Oſtiarium diſcretio ſpirituum, Pſalmiſtam tandem (placet enim & illum addere ad
C perfectam inſtituendam comparationem) genera linguarum: ad quæ proinde dona quantum ſatis eſt ad officio ſuo laudabiliter ſatisfaciendum acquirenda, non dubium eſt quin Deus ordinationis intuitu ex congruitate quadam moueatur, ne deeſſe in neceſſariis videatur: [b] *Dei* ſiquidem *perfecta ſunt opera*: &, [c] *Deus eſt qui operatur in nobis*, inquit Apoſtolus, *& velle & perficere*: itaque qui dederit ordinis ſuſcipiendi voluntatem, dabit & eiuſdem rectè gerendi facultatem. [b Deut. 32.] [c ad Philip. 2.]

§. II.

In Eccleſiæ exordio gratias gratis datas fuiſſe, quæ iam non dantur niſi rarò.

III. Certè, qui primi Euangelij miniſtri creati ſunt, ij gratiis gratis datis præ cæteris illuſtres erant, vixque ſine iis ordinabantur, vel mittebantur. Legimus Apoſtolis cùm ante Chriſti Aſcenſionem miſſi ſunt, patrandorum miraculorum
D datam eſſe poteſtatem, quos nempe iis tunc verbis Chriſtũ affatum eſſe nouimus, [d] *infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos curate, dæmones eiicite*: Legimus & eoſdem Apoſtolos [e] ad prædicandum miſſos, dæmonia multa eieciſſe, & infirmos curaſſe. Legimus [f] & de malis Eccleſiæ miniſtris dictum eos inutiliter in Dei iudicio gloriaturos, quod in nomine Domini prophetarint, & multas virtutes fecerint. Legimus [g] & promiſſa Apoſtolis in diſperſionem gentium ituris linguarum nouarum locutionem, infirmorum ſanationem, &c. [h] *Eoſdemque profectos prædicaſſe vbique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.* Communis quoque Patrum ſententia eſt, cuius ſuprà meminimus, vt per eam gratiam quam docet D. Paulus datam eſſe Timotheo, per impoſitionem manuum ſuarum, gratiam gratis datam (licet non ſolam) intelligendam eſſe contendant: pro ea ſiquidem expoſitione [i] Hieronymus, [k] Chryſoſtomus, [l] Theodoretus, [m] Theophylactus, [n] Oecumenius, [o] Primaſius, [p] D. Thomas, & alij plures laudari poſſunt: fauetque textus, vbi enim D. Paulus monuit Timotheum, vt attenderet lectioni, exhortationi, & doctrinæ, mox ſubdit, [q] *noli*

[d Math. 10.] [e Marci 6.] [f Math. 7.] [g Marc. vlt.] [h Ibidem.] [i Hieronym. epiſt. 85. ad Euag. & in cap. 4. prioris ad Timoth.] [k Chryſoſt. hom. 3. in ep. 1. ad Timoth. cap. 4.] [l Theodoret.] [m Theophyl.] [n Oecumen.] [o Primaſius.] [p D. Thomas comment. in dict. cap.] [q 1. ad Tim. 4.]

negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterij: quibus iſta quoque adiungit, *hæc meditare, in his eſto, vt profectus tuus manifeſtus ſit omnibus: attende enim tibi, & doctrinæ; inſta in illis: hoc enim faciens & teipſum ſaluum facies, & eos qui te audiunt*: quæ quidem verba duplicem nobis gratiam ante oculos mentis obiiciunt, vnam gratum facientem, quâ Epiſcopus ad ſuo officio ſatisfaciendum excitetur: alteram gratis datam, quæ facultatem officio ſuo ſatisfaciendi eidem præbeat; quam vtramque excitandam monet Apoſtolus, illi parendum, hanc exercendam eſſe præcipit; vtramque per impoſitionem manuum dari oſtendit: nec malè forſan ad gratiam ſanctificantem hæc verba Pauli referes, *quæ in te eſt*, ad gratiam gratis datam, illa, *quæ data eſt tibi*: quia hæc habet rationem doni, nec ſemper animæ inſidet, cui ſemper illa tanquam habitus, aut actus inhæret. A

IV. Alia tamen ratione gratiæ gratis datæ iam per ordinationem conceduntur, alia primis Eccleſiæ naſcentis temporibus concedebantur, tunc quidem temporis abſque vllo labore, vel induſtriâ eorum qui ad ſacros Ordines aſſumebantur, & ad Eccleſiaſticas dignitates, à Deo gratiæ illæ copioſè infundebantur, vnicuique tamen prout opus erat: interque alia dona tunc temporis communia duo præſertim erant, primum linguarum variarum ſcientia, de qua Lucas, [a] *loquebantur variis linguis Apoſtoli magnalia Dei*, & Paulus, [b] *gratias ago Deo meo, quod omnium veſtrum linguis loquor*; imo & laicis paſſim ea in Cõfirmatione dabatur, dicitur enim in Actibus Apoſtolicis, [c] *& cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant*: alterum dæmoniorum expulſio à corporibus obſeſſorum, quod omnibus vel ferè omnibus Chriſtianis fuiſſe commune ſuis adhuc temporibus docent [d] Iuſtinus Martyr, [e] Tertullianus, [f] Cyprianus, [g] Arnobius, [h] Lactantius, & alij. Primum verò donum, putà linguarum propter Euangelij prædicationem, & infidelium conuerſionem (*linguæ enim*, teſte [i] Apoſtolo, *in ſignum ſunt non fidelibus, ſed infidelibus*) in Eccleſia tunc vigebat: alterum, ſcilicet dæmoniorum expellendorum virtutem ad demonſtrandam Chriſti de dæmonibus reportatam victoriam, viguiſſe neceſſe eſt, vt verè dici potuerit, [k] quod tunc princeps mundi eiectus fuerit foras, quia verò hæc victoria ſemper in Eccleſia perſeuerat; ideò ex omnibus miraculoſis donis iſtud in Eccleſia ſemper permanſit, quod Exorciſtarum ordini adnexum eſt, vt diabolus è corporibus obſeſſorum eiici poſſit. Legimus quoque ſequentibus temporibus linguarum peritiam, & obſcuriora Scripturæ ſacræ loca interpretandi ſcientiam pluribus in ordinatione, vel ordinationis priuilegio ſanctiſſimis viris fuiſſe conceſſam: Illuſtre huius rei habemus exemplum in Beato [l] Ephrem, qui teſte Amphilochio, & Græcorum [m] Menologio imponente ei manus Baſilio, eumque ſeu Diaconum, ſeu Preſbyterum ordinante, repentè linguam Græcam didicit, & cùm antea eius eſſet ignarus, in hæc verba prorupit, σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον, ϗ διαφύλαξον ἡμᾶς τῇ χάριτι, id eſt, *ſalua, miſerere, reſuſcita, & tuere nos Deus tua gratia*: qui tamen paſſim ab aliis auctoribus Diaconus ſolum dicitur; ea nempe, vt, puto de cauſa, quod propter humilitatem ad diuina myſteria conficienda, vt teſtatur [n] Trithemius, nunquam vt Sacerdos acceſſiſſet. B C D

[a] Act. 2. [b] 1. Cor. 13. [c] Act. 19. [d] Iuſtin. dialogo contra Tryphonem, & q. 40. ad gentes. [e] Tertul. lib. de cor. militis lib. ad Scap. lib. de ſpect. & alibi. [f] Cyprian. cõtra Demetr. & de idolorum vanitate. [g] Arnob. lib. 8. contra gẽtes. [h] Lactan. lib. 2. Inſt. cap 16. & 18. [i] 1. Cor. 14. [k] Ioan. 16. [l] Comparatio Baſilij, & Ephrem per Amphiloch. [m] Menolog. Græcum 5. Cal. Febru. [n] Trithem. de ſcrip. Eccleſ. in S. Ephrem.

§. III.

Ratio diſcriminis allati oſtenditur.

V. Neque verò neceſſarium ſemper fuit, vt gratiæ gratis datæ, quæ ad patranda miracula referuntur, in noſtris ordinationibus paſſim conferrentur, [o] *hæc ſigna*, inquit Gregorius, & ex eo [p] Beda, *neceſſaria in exordio Eccleſiæ fuerunt: vt enim creſceret ad fidem multitudo credentium, miraculis fuerat nutrienda, quia & nos, cùm arbuſta plantamus, tamdiu eis aquam infundimus, quouſque ea in terra iam coaluiſſe videamus: at ſi ſemel radicem fixerint, irrigatio ceſſabit: hinc eſt enim quod Paulus dicit, linguæ in ſignum ſunt non fidelibus, ſed infidelibus*: ſimiliter Auguſtinus, [q] *cùm Eccleſia Catholica per totum*

[o] Greg. 29. in Euangel. [p] Beda in cap. vlt. Marci. [q] Auguſt. lib. de vera religione cap. 25.

A *tum orbem diffuſa, ac fundata ſit, nec miracula in noſtra tempora durare permiſſa ſunt, ne animus ſemper viſibilia quæreret, & eorum conſuetudine frigeſceret genus humanum, quorum nouitate flagrauit* Satis ſuperque auguſta eſt, & ſancta ordinatio noſtra, ſatis eminentem & miram homini confert poteſtatem, vt ſine miraculis venerationem ſibi conciliare, piumque horrorem ſuſcipientibus & videntibus incutere poſſit: quamquam quid dico ab ea abeſſe miracula, cùm ipſa tota ſit miraculum, & miraculis grauida, niſi frequentiâ ea deſinerent eſſe miracula, quæ miraculorum difficultatem, & magnitudinem excedunt? Liceat ad hæc probanda proponere quæ continenti ferè ſerie citatis ipſorum verbis idem [a] Beda & [b] Gregorius adiungunt, *ſancta quippe Eccleſia ſpiritualiter facit quod tunc per Apoſtolos corporaliter faciebat: nam Sacerdotes eius, cùm per exorciſmi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare malignos ſpiritus in eorum mente contradicunt, quid aliud faciunt, niſi dæmonia eiiciunt? & fideles quoque*, quanto fortiùs Clerici, quibus id B ex officio conuenit, *qui iam vitæ veteris ſæcularis verba derelinquunt, ſancta autem myſteria inſonant, conditoris ſui laudes, & potentiam quantum præualent, narrant, quid aliud faciunt, niſi nouis linguis loquuntur? qui dum bonis ſuis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, ſerpentes tollunt, &c.* nonne etiam (quod ex eodem [c] Beda alio in loco non diſſentaneum propoſito adduci poteſt) *mons ad præceptum eorum, qui fortes fide ſunt, tollitur de terra, & in mare proiicitur, cùm prædicantibus verbum Doctoribus ſanctis, immundus ſpiritus ab eorum corde repellitur, qui ad vitam ſunt præordinati? &c.* Nonne (vt vno verbo concludam) poteſtates conſecrandi corpus Chriſti, remittendi peccata, aliæque eiuſdem notæ, quæ in ordinatione conferuntur, miræ, imò ſi conſuetudinem exceperis, inſignia miracula cenſendæ ſunt? [d] *quid enim eſt facilius dicere*, inquiebat ipſe Chriſtus, *dimittuntur tibi peccata tua: an dicere, ſurge & ambula?* quid difficilius facere, [e] vt ea quæ non erant, eſſent, vel vt ea quæ ſunt, in aliud conuertantur? ea tamen finio, ac ſeco, ad quæ minimè cogitantem abripuit animus, vt, cùm tot mira in ordinatione conferantur, non C eſſe neceſſarium concludam in eâ quoque percipi quotidiana miracula, quæ curioſitatem paſcerent, fidem autem non æquè excitarent.

VI. Eandem quoque ob cauſam ab ordinatione noſtrâ abeſſe poteſt inuſitatus, & ſuprà naturam quarundam gratiarum gratis datarum, quæ naturaliter, proprio labore, temporiſque ſucceſſione obtineri poſſunt, ſine labore verò, ac momento obtineri nequeunt, acquirendarum modus: nam & talis modus gratiarum iſtarum acquirendarum, miraculum eſt; quid ergo neceſſarium eſt, ſapientiam, ſcientiam, regendi prudentiam, linguarum notitiam, Scripturæ ſacræ exponendæ peritiam, elocutionis ſacræ peritiam, aliaſque gratias gratis datas in ordinatione infundi, cùm eæ omnes labore, diligentiâ, induſtriâ ab ordinandis comparari poſſint? grauiter & eleganter in eos inuehitur Nazianzenus, qui & ipſi Antiſtites creantur, non elaborati, ſed recentes quantum ad dignitatem ſati, & editi, quemadmodum Poëtæ Gigantes finxerunt: carpuntur & qui tales eligunt, quaſi ſcientiam eos momentaneam in ordinatione conſequi poſſe ſpe- D rent, [f] *vno*, inquit, *die ſanctos fingimus, eoſque ſapientes, & eruditos eſſe iubemus, qui nihil didicerunt, nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle*: ſtulta hæc confidentia, craſſus error, vt ad miracula edenda diuinam prouidentiam adſtringamus, quæ certas ſibi leges operandi præfixit, vt hominum temeritatem, hominum ignauiam foueamus, cùm & Eccleſiaſtici ſtatus electio maturi iudicij opus, & tota Eccleſiaſtica vita, diligentis, ſolertis, vigilis continua quædam occupatio eſſe debeat.

§. IV.

Aliquas tamen gratis datas, quodammodo Ordinationi adnexas iam eſſe.

VII. Dicendum eſt nihilominus, eam eſſe ſacræ Ordinationis efficaciam, vt nos ſcientiæ Scripturarum ſacrarum, & ſacræ doctrinæ acquiſitioni, intelligentiæ, & expoſitioni longè aptiores, magiſque idoneos efficiat, cuius rei cùm apertæ rationes eluceant, quod nec Deus in neceſſariis deſit, nec conuenientes vnicuique ſtatui, quantum ex ſe, gratias deneget; quod ordinatis intuitu ſacræ Ordi-

[a] Beda & [b] Gregorius loco citato.

[c] Beda lib. 3. comment. in cap. 11 Marci. Vide etiam Bernard. ſer. 1. de Aſcenſione ſpiritualiter miracula interpretantem.

[d] Matth. 9.

[e] Vide Ambroſium lib. 4. de Sacram. cap. 4.

[f] Nazianzen. orat. 20. in laudẽ Baſilij. πλάττομεν αὐτοσχεδίους τοὺς ἁγίους, καὶ σοφοὺς εἶναι, κελεύομεν, τοὺς οὐδὲν σοφισθέντας, οὐδὲ τῶν βαθμῶν συνεισενεγκόντας τι πλὴν τοῦ βούλεσθαι.

nationis vtpotè Sacramenti, ad officia ſua obeunda, auxilia ſupernaturalia promiſerit; quod [a] hanc Hierarchiæ tàm cæleſtis, quàm Eccleſiaſticæ ſubordinationem eſſe voluerit, vt fulgore diuinæ irradiationis ſuperiores ordines maiori illuſtrentur, & ab eo medij, à mediis infimi lucem hauriant: quod Theologicæ veritates, & Chriſtianæ, ſeu ſupernaturales, non ſolo naturali lumine, aut naturali diſciplinâ, labore, atque induſtria, ſed lumine maximè ſupernaturali & ope diuinâ indigeant; quibus argumentis efficaciter demonſtratur, ſacris ordinibus initiatos, Deo ſic ſatagente, ad ſacræ doctrinæ intelligentiam atque explicationem præ cæteris aptos eſſe atque idoneos: tum verò id maximè ex Diuo Dionyſio patet, qui non ſemel hanc nos ordinationis ſacræ efficaciam docuit, ſiue cum [b] *τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν, diuinæ Sacerdotalis excellentiæ virtutem*, ſeu *τὴν ἁγίαν τῆς ἱερατείας ἐνέργειαν, ſanctam Sacerdotij efficaciam*, in eo conſtituit, quod ad naturas illas cæleſtes, quæ nobis præſtant, propius accedamus; *tum etiam quod, cum in beatum diuinumque Ieſu radium aciem mentis intenderimus* (*καὶ τῆς τῶν θεαμάτων γνώσεως ἐλλαμφθέντες τὴν μυστικὴν ἐπιστήμην ἀφιερωμένοι, καὶ ἀφιερωταί,* B *φωτοειδεῖς, καὶ θεουργικοί, τετελεσμένοι καὶ τελεσιουργοὶ γενέσθαι δυνησόμεθα*) *& omnia quæ cerni poſſunt viderimus myſticâque contemplationum ſcientiâ illuſtrati fuerimus tum conſecrari, & conſecrare, illuſtrari, & illuſtrare, perfici & perficere poſſimus:* ſiue cùm ſacram Hierarchicarum ſcientiam [c] *θεοπαράδοτον ἐπιστήμην, à Deo traditam ſcientiam* appellat, quâ non ſolum Pontifices illuſtrentur, verùm etiam quam aliis tradant, alioſque perficiant: ſiue cum Sacerdotes, *εἰς θεωρητικὴν ἕξιν, καὶ δύναμιν ἱεραρχικῶς ἀποτελεσθέντας ad ſcientiam, & facultatem contemplatricem Sacerdotali conſecratione perfectos* eſſe tradit; ſiue [d] cum Pontificem *πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιστήμην, ἱεραρχικῶς ἀγόμενον, ad ſacrorum ſcientiam Pontificali conſecratione elatum* affirmat; [e] ſiue cùm eam libri Euangeliorum [f] Pontificibus impoſiti docet eſſe rationem, *ἐπειδὴ ἡ τελεσιωτικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις, καὶ ἐπιστήμη τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος, quoniam perficiens omnis Sacerdotij vis, & ſcientia à diuina myſteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur.* Et quidem de eiuſmodi gratia gratis data intelligendum eſt Concilium [g] Moguntinum C anno 1549. habitum, dum definit, *ritè ordinatis gratiam diuinitus conferri, quâ ad Eccleſiaſtica munera ritè & vtiliter exercenda, apti, & idonei efficiantur, & quâ rata ſunt, & efficacia quæ à ritè ordinatis in Eccleſiâ iuxtà Chriſti, & Eccleſiæ inſtitutionem geruntur. Hancque gratiam eſſe ordinis & muneris, non hominum, aut perſonarum, &c.*

VIII. Hinc ſæpè accidere videmus, grauiter eos in rebus fidei, & periculosè errare, qui abſque ſacræ ordinationis prærogatiuâ ad res fidei & Eccleſiaſticæ diſciplinæ temerè pertractandas accedunt, eaque docere aggrediuntur, quæ à Paſtoribus ſuis doceri debuiſſent: eſto enim huiuſmodi homines nec ingenio cuiquam cedant, nec doctrinæ politioris vel literaturæ vacui ſint, imò nec diligentiæ, nec labori parcant; quia tamen ordinis à Deo ſtatuti limites tranſgrediuntur, nec in eâ vocatione ſecundùm monita Pauli ambulant, [h] in qua vocati ſunt, [i] *nec ipſi ſunt de ſemine illorum virorum per quos ſalus facta eſt in Iſraël*, nec ipſis mandauit Deus eloquia ſua; ideò ſæpè naufragantur à fide, D deſpumant confuſiones ſuas, & in reprobum ſenſum conuertuntur. Quàm grauiter, quàm eruditè huius farinæ homines inſectatur [k] Nazianzenus, oratione habitâ de moderatione in diſputationibus ſeruandâ, in quâ inſuper ex profeſſo oſtendit, quod non ſit cuiuſuis hominis, nec cuiuſuis temporis de Deo diſputare: cuius auctoritate mota Trullana [l] Synodus ſtatuit, *ὅτι οὐ χρὴ δημοσίᾳ λαϊκὸν λόγον κινεῖν, ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα ἑαυτῷ διδασκαλικὸν ἐντεῦθεν περιποιούμενον, ἀλλ' εἴκειν τῇ παραδοθείσῃ παρὰ τοῦ Κυρίου τάξει, καὶ τὸ οὖς τοῖς τὴν χάριν τοῦ διδασκαλικοῦ λαβοῦσι λόγου διανοίγειν, καὶ τὰ θεῖα παρ' αὐτῶν ἐκδιδάσκεσθαι. ἐν γὰρ τῇ μιᾷ Ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη πεποίηκεν ὁ Θεός, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, quod non oportet Laicum publicè diſputare, vel docere, docendi auctoritatem ex eo ſibi vendicantem, ſed ordini à Domino tradito cedere, & aurem iis qui docendi gratiam acceperunt, aperire, & diuina ab eis doceri: in vna enim Eccleſia diuerſa membra fecit Deus, vt eſt vox Apoſtoli.*

[a] Dionyſ. ſæpè, tum in cæleſti, tum in Eccleſiaſt. Hierarch.
[b] Dionyſ. ca. 1 Eccleſ. Hierarch.
[c] Ibidem cap. 5. in Theo.
[d] Ibidem.
[e] Ibidem.
[f] Ibidem.
[g] Conc. Mogunt. 1. parte decret. quæ ad doctrinam ſpectat cap. 11.
[h] 1. Corinth. 1. & 7.
[i] 1. Macha. 5.
[k] Nazianz. orat. 26.
[l] Sexta Synod. c. 64. Lege etiam Baſilij Imper. allocut. ad octauam Synod. act. 10. propè finem.

IX.

A IX. Quæ quoniam in iis, qui maiori inter Laïcos vigent auctoritate, faciliùs animaduerti poſſunt, quãto diſcrimine & fidei detrimento [a] Cõſtantius, Valẽs, Iuſtinianus, Heraclius, Zeno, Anaſtaſius, aliique Imperatores de rebus fidei decernere voluerint, præteritorum ſæculorum auctoritas nos docuit, vt iure merito Concilium [b] Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario, & [c] Aquiſgranenſe ſecundũ dixerint, *Sacerdos & Principes à recto tramite deuiaſſe, ob eas certè cauſas, quia & principalis poteſtas diuerſis occaſionibus interuenientibus, ſecus quàm auctoritas diuina ſe habeat, in cauſas Eccleſiaſticas proſilierit, & Sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim curioſitate in ſæcularibus negotiis & ſollicitudinibus mundi, vltra quàm debuerĩt, ſe occupauerint; & hac occaſione aliter quàm diuina auctoritas doceat in vtraque parte actum exſtitiſſe, dubium non eſt*, contendat ergo vterque ſtatus tàm Eccleſiaſticus, quàm Laïcus, vt officio ſuo gnauiter incumbat, habere adiutorẽ Deũ, ſine quo [d] Chriſtianæ præſertim veritates, fidei quæſtiones nec intelligi, nec iudicari, nec dirimi, neç exponi poſſunt: confidat quoque ordinibus ſacris initiatus

B Deum ſibi in exponendis ſcripturis, in exhortationibus proficuis ad populum habendis, in reliquis ſuo ſtatui & ordini conuenientibus officiis, Deum minimè defuturum, ſi ipſe officio ſuo non deſit.

[a] De iis vide hiſtoricos, vbi de iis Imperatoribus agunt.

[b] Conc. Pariſien. ſub Ludouico & Lothario lib. 3. c. 11.

[c] Aquiſgran. 2. ſub Ludouico parte 1. cap. 14.

[d] Legatur Conc. Arauſican. 2. c. 5.

ARTICVLVS II.

De gratia ſanctificante quæ in Ordinatione datur.

§. I.

De gratiis actualibus ordinationi adnexis.

I. C FACILITAS ergo iſta, quæ ad gratias gratis datas vi ſacræ ordinationis nobis contingit, ab illa actuali gratia gratum faciente exoritur, quam Theologi communiter Sacramẽtalem vocant, ratione cuius præſertim Sacramenta peculiares [e] effectus habere dicũtur, quæ in gratia habituali vel dandâ, vel augendâ conueniunt; eſt autem gratia illa Sacramentalis ſpeciale aliquod auxilium gratiæ ordinatum ad proprium finem Sacramẽti, v.g. in Baptiſmo datur vigor aliquis contrà peccati fomitem, qui deletâ culpâ originali relinquitur viſque aliqua maior conceditur ad diuina mandata ſeruanda, ad quæ Baptiſmi ſuſceptio Chriſtianæ legis confeſſionem cõtinens, nos obligat: Cõfirmatio ſpiritali ratione animam ad profitendam fidem contra tyrannorũ minas, & mũdi illecebras obfirmat: ſacra Euchariſtia ſpirituali dulcedine & interiori conſolatione animam reficit, ne vel infirmitate deficiat, vel ſpiritali cæcitate à vero tramite deflectat: Pœnitentiæ Sacramentum ad peccata deteſtanda, & bene agendi propoſitum emittendum iuuat: Extrema vnctio ad mortis inſultus ſuperandos tentationeſque dæmonis in articulo mortis vincendas: Matrimoniũ

D ad incentiua libidinis extinguenda, conſortis turbulentos mores ferendos, liberos piè ſanctèque inſtituendos diuinam opem prouocat; Ordo verò ad cælibatus obſeruantiam, Eccleſiaſticarum legum cuſtodiam, ſacrarum functionũ dignam adminiſtrationẽ, copioſum diuinæ gratiæ munus impertitur. De quâ proinde gratiâ egregiè S. Leo Sermone in die aſſumptionis ſuæ ad Pontificatum habito; [f] *Vnde*, inquit, *etſi neceſſarium eſt trepidare de merito, religioſum eſt tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi honoris eſt auctor, ipſe mihi fiet adminiſtrationis adiutor: & nè ſub magnitudine gratiæ ſuccumbat infirmus, dabit virtutem qui contulit dignitatem*, de quâ etiam intelligendus [g] Dionyſius dum ipſi tribuit διδάσκειν δὲ ἄρα καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ Θεοῦ [illegible] τοὺς τελοῦντας, καὶ τὸν θεῖον ἐνεργοῦντα αὐτὸν ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγεμόνα, *docere omnia officia & munera ſacri ordinis, & exequi eos qui conſecrati ſunt, vt ſub Deo agentes, eumque ſuarum actionum habentes ducem in omnibus*; diuinis ſiquidem illuſtrationibus & inſpirationibus, (in quibus gratia actualis conſtitit) id peragit Deus, vt ordinandi ſua munia ritè peragant, ipſo auctore, & ductore, hanc autem Sacramentalem

[e] Conc. Florent. in decreto vnionis diuerſos effectus aſſignat ſingulis Sacramentis.

[f] Leo ſerm. 1.

[g] Dionyſ. ca. 5. Eccleſiaſt. hierarch. in Theoria.

gratiam hominem recuperare, ſi eam per peccatum amiſerit, docent communiter Theologi ne videlicet tanto bono priuentur, qui cũ Deo in gratiam redeunt: eamdem quoque maiorem dari pro diſpoſitione ſuſcipientis iidem conſentiunt; vnde patet quãto conatu adnitendum ſit, nè quod ſemel tantũ beneficium tribuitur, aut exiguum, aut minus ſuſcipiamus, quàm habere poſſimus. A

§. II.

De gratia habituali quæ in Ordinatione infunditur.

II. De gratia verò habituali in ordinatione, niſi ponatur obex, neceſſario dandâ aliqua ſuperius docuimus, & ex Diuo [a] Paulo (ex quo eam Concilium [b] Senonenſe, & [c] Tridentinum confirmant) nos quoque comparauimus, quædam tamen hîc adiungenda ſunt luculenta ſanctorum Patrum ad illuſtrationem teſtimonia; primus ergo ex eorum numero prodeat ſanctus [d] Dionyſius, nobiſque eam gratiam deſcribat, quam nempe recte vocauit ἕξιν τε καὶ ἐνέργειαν ἱεροπρεπῆ τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν, id eſt *habitum & efficaciam gratiæ Sacerdotibus dignam, vim diuini Sacerdotij*; cuius etiam vim expreſſit, dum ſtatus hierarchici, ſeu Sacerdotalis hanc vim eſſe docuit, vt qui illud attigerit, εἰς θεωθῆναι, καὶ τοῖς ὑποβεβηκόσι μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ τῆς ἐγγενομένης αὐτῷ θεόθεν ἱερᾶς θεώσεως, *Deus fiat, ijsque qui ipſi parent, diuinam ſimilitudinem, quæ ei diuinitus ineſt, pro ſua cuique dignitate, impertiat*; diuina porro illa ſimilitudo gratia habitualis eſt, quâ diuinæ conſortes naturæ efficimur, quam in Sacramentorum adminiſtratione Sacerdotes conferunt, ipſique in ordinatione diuinitus recipiunt. Idem etiam manus impoſitionis in ſacra ordinatione adhiberi ſolitæ ſignificationem myſticam nobis exponens gratiam habitualem, actualemque eidem ſacræ ordinationi adnexa eſſe demonſtrat, ἡ δὲ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπην, ὑφ' ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ φρουροῦνται πατρικῶς, αὐτοῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης, τὰς ἐναντίας δὲ αὐτῶν δυνάμεις ἀποσοβούσης. id eſt, *manus autem impoſitio ſimul quidem diuinum præſidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam ſancti pueri, aut filij Patris charitate fouentur, itaut quidem eis habitum, & virtutem Sacerdotalem largiatur, contrarias autem ab eis poteſtates procul amoueat*: quod enim tanquam ſanctos pueros, ſeu mauis filios, Deus nos charitate complectatur, hic quidem gratiæ habitualis effectus, cuius nempe proprium eſt, quod nos Dei filios adoptiuos reddat, Deoque nos gratos, ac dilectos efficiat, eidemque peculiare eſt, quod ſit habitus virtuſque permanens, ἕξις καὶ δύναμις, quam Deus ordinato largitur: quod autem contrariæ poteſtates, dæmones ſcilicet à nobis propulſentur, hoc maximè actualis gratiæ opus eſt, quæ contra occurrentes dæmonis tentationes, atque inſultus diuina nobis benignitate conceditur. Vnde patet quàm accurate Dionyſius ſacræ ordinationis effectus nobis tradiderit, qui vt ſuprà vidimus, & gratiæ gratis datæ, & ſanctificantis tam actualis, quam habitualis in ſacrâ ordinatione collatæ, meminerit, illoſque huius effectus eſſe docuerit.

a Ad Timot. 4. & 2. cap. 1.
b Senon. in decretis fidei, decreto 9. de Sacram. ordinis.
c Trident. ſeſſ. 23. cap. 3.
d Dionyſ. ca. 5. Eccl. Hier.
e Idem cap. 5. Eccl. hierar. in Theoria.

B C D

III. Eiuſdem gratiæ Sacerdotalis efficaciam eximio præconio extollit S. Gregorius Nyſſenus, [f] vbi enim verbi Sacramentorum in Euchariſtia & Confirmatione vim mirabilem ſignificauit, de eadem in ſacra ordinatione virtute ita diſſerit, ἡ αὐτὴ δὲ τοῦ λόγου δύναμις καὶ τὸν ἱερέα ποιεῖ σεμνὸν καὶ τίμιον τῇ καινότητι τῆς εὐλογίας τῆς πρὸς τοὺς πολλοὺς κοινότητος χωριζόμενον. χθὲς γὰρ καὶ πρώην εἷς ὑπάρχων τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, ἀθρόον ἀποδείκνυται καθηγεμὼν, πρόεδρος, διδάσκαλος εὐσεβείας, μυστηρίων λανθανόντων μυσταγωγός· καὶ ταῦτα ποιεῖ, μηδὲν τοῦ σώματος, ἢ τῆς μορφῆς ἀμείψας· ἀλλ' ὑπάρχων κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκεῖνος ὃς ἦν, ἀοράτῳ τινὶ δυνάμει καὶ χάριτι τὴν ἀόρατον ψυχὴν μεταμορφωθεὶς πρὸς τὸ βέλτιον: *eadem item verbi vis etiam Sacerdotem auguſtum, & honorandum facit nouitate benedictionis à cõmunitate vulgi ſegregatum: quum enim heri ac tempore ſuperiori vnus è multitudine, ac plebe eſſet, repente redditur præceptor, præſes, doctor pietatis, myſteriorum latentium præſul: eaque contingunt & cùm nihil vel corpore, vel forma mutatus, ſed quoad ſpeciem externam attinet,*

f Greg. Nyſſ. orat. in Baptiſmum Chriſti.

Digitized by Google

A *ille ſit, qui erat, inuiſibili quadam vi ac gratia animam in melius transformatam gerens.* Mira ſanè efficacia Sacerdotalis gratiæ, quæ animum in melius transformat, & benedictionis nouitate in nouum hominem ſacro Ordine initiatum tranſmutat: ſed attende quomodo tranſmutet; non vt è malo bonus, ſed è bono melior fiat: bonum ſiquidem hominem ſacra Ordinatio, ſeruato rerum ordine, ſupponit, meliorem efficit, nec meliorem tantum reddit, ſed in melius transformat; parum enim ei eſſet, quod melior in eodem genere quo antea, fiat: quod virtutis, quam amplexus in vitâ priuatâ fuerat, ſtudioſior, quod honeſtatis, quam ſecutus amantior euadat: niſi inſuper, qui plebeium antea gerebat animum, qui vulgarem, quique ad actiones ſolum priuatæ virtutis gratiam obtinuerat, is demum ad functiones ſacras, ad procurationem publicam, ad reliquorum ſalutem gratiâ in ordinatione donetur, quâ ad eminentiorem perfectionem, diuiniorem vitam, curam, operationem vocatur; porrò citatæ Gregorij Nyſſeni ſententiæ non tam conſentit, quàm ipſam B aliis verbis exprimit Iob [a] Monachus, qui Sacerdotij efficaciã admiratur, quod ex plebeio diuinum hominem efficiat, ſanctitate conſpicuum, & aliorum ſanctificatorem. Eandem quoque immutationem iis verbis explicat Gregorius Magnus, [b] *Samuel Saül in principem vnxit: Deus autem ei cor aliud immutauit, quia ſacrorum Ordinum Sacramenta ab Eccleſiæ Doctoribus foris accipimus, ſed Sacramentorum virtute ab omnipotenti Deo interius roboramur. Virtus verò Sacramenti, gratia eſt Spiritus ſeptiformis, quam certè gratiam qui accipiunt, quaſi alio accepto corde immutantur: quia quos gratia ſua ſanctus Spiritus roborat, eſſe eos facit protinus, quod non erant.*

[a] Iob Monachus tract. de Sacram.

[b] Gregor. in cap. 10. lib. 1. Regum.

IV. Differt autem gratia ordinationis à gratiâ tam Baptiſmi, quàm Pœnitentiæ, quod eæ quidem gratiæ animam in bonum tranſmutent; illa verò in melius; quia nempe Baptiſmus & Pœnitentia ad tollenda peccata per ſe inſtituta ſunt, Ordo verò peccata iam deleta ſupponit, hominemque, cuius peccata remiſſa ſunt, cõſecrat, perficit, & auguſtiori benedictione ſanctificat. Quod tamen C ordinationis gratia peccata non deleat, non eius imbecillitati adſcribendum eſt; ſed ſuſcipientis ſanctitati, quam præ requirit: vnde ſi inculpatè Sacramentum Ordinis ab homine culpam habente ſuſciperetur, præcedentem culpam ab ordinato tolleret, & animam à prioribus peccatis emundaret: ſi quis v. gr. inuincibili errore ſe à peccato mortali liberum credit, & ad Ordinis Sacramentum accedit, ſanctitatem recipit quam non habebat, & à peccatis mundatur, quibus infectus erat: quod ſi ſciens cum peccato accedit, ſacrilegij peccatum incurrit, quo antea infectus non erat, & peccatorum ſuorum cumulo, ob violatam ordinis ſuſcepti ſanctitatem, ſacrilegij culpam adiungit, & pœnam: vnde Innocentius primus eos refellit, [c] qui *veram ac iuſtam legitimi Sacerdotis benedictionem auferre omne vitiũ dicebant, quod à vitioſo fuerat iniectum: ergo,* inquit, *ſi ità eſt, applicentur ad ordinationem ſacrilegi, adulteri, atque omnium criminum rei, quia benedictionis crimina, vel vitia putantur auferri.* Certè ſi per ſe ad vitiorum expurgationem Ordinationis Sacramentum inſtitutum eſſet, rectè ſequeretur etiam criminoſos D ad illud Sacramentum applicandos eſſe tãquam ægrotos ad remedium: neque quod ſecus à Chriſto inſtitutum ſit, illius exinde Sacramenti aut dignitati detrahitur, aut efficacia minuitur, aut ei gratiæ producendæ vis adimitur; quin potius maieſtas ex eo tanti Sacramenti extollitur, quæ ad peccatores minimè deiici debeat, gratiæ Sacerdotalis dignitas oſtenditur, quæ nonniſi à perpurgatis animis ſuſcipiatur: in quo etiam videtur peccato maximè repugnare gratia ordinationis, quæ nec peccata ſecum, nec ante ſe admittit, quæ peccata excludit, & peccatorem à ſui perceptione reiicit: cùm è contra gratia Baptiſmi vel alterius Sacramenti ad delenda peccata inſtituti, peccatis quidem minimè conſentiat, iis tamen ſuccedat, peccatoris denominationem tollat, eam tamen inueniat. Potentem autem ex ſe ordinationis gratiam eſſe, vt peccata deleat, docebit te egregia Martyrij ſententia apud [d] Sozomenum: cùm enim hunc Martyrium, quem habuerat Nectarius intemperãtiæ ſuæ ſocium, ad thronum Conſtantinopolitanum ipſe euectus, Diaconum vellet creare, intemperantiamque ille ſuam ad hoc onus renuendum allegaret, contraque Nectarius ſuo exem-

[c] Innocent. 1. epiſt. 22. ad Epiſcop Maced. cap. 4.

[d] Sozom. lib. 7. cap. 10.

plo ipſum quantumuis intemperanter antea vixiſſet, ordinari poſſe defenderet, A
egregiè dixit Martyrius, ὁ δὲ ἀλλὰ σὺ ὦ μακάριε ὑπολαβὼν, ἔφη, ἔναγχος βαπτισθεὶς κεκάθαρσαι, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἱερωσύνης ἠξίωσαι. ἀμφότερα δὲ καθάρσια ἁμαρτημάτων τὸ θεῖον ἐνομοθέτησεν: *atqui tu, ô beate, inquit recens baptizatus, ac purificatus, ac mox inſuper Sacerdotio auctus es; vtraque autem hæc peccatorum expiatoria eſſe Deus conſtituit.*

V. Iſtius autem gratiæ neceſſitatem tam frequens in ore Donatiſtarum obiectio, quàm Catholicorum ad eam reſponſio confirmat: Obiiciebant ſiquidem [a] Donatiſtæ hæreticos vel ſchiſmaticos ordinari non poſſe, quod gratiæ plenitudinem & Spiritus ſancti perfectionem, quibus carerent, dare non poſſent; reſpondebant Catholici, ab Hæreticis, & Schiſmaticis ordines quidem dari, ſed non rectè dari, ab iis ordines haberi poſſe, ſed non rectè haberi: valere ab iis ſuſceptum ordinem, ſed non prodeſſe: cōferri Sacramentum, ſed non effectum, putà gratiam: pœnitentia autem opus eſſe, [b] *non ſolum vt aliquid habeant*, quod habebant (putà gratiam) *ſed vt etiam eis illud prodeſſe incipiat*, (Sacramentum nempe) *quod habebant*: vtrique ergo tam Donatiſtæ, quàm Catholici credebāt, B
in ordinatione, nullo poſito obice, Spiritum ſanctum infundi, gratiam ſanctificantem dari: ſed quia ab Hæreticis gratia dari vix poſſet, ideò Donatiſtæ, nec Sacramentum Ordinis, aut Baptiſmi dari poſſe contendebant: Catholici è contra ab Hæreticis, & Schiſmaticis gratiam in ordinatione non dari fatebantur, ſi qui eos ſcienter huius gratia adirent, ad quos vtpotè ab Eccleſia præciſos accedere non licebat: negabant tamen Sacramentum non ſuſcipi, etiamſi non prodeſſet, quod non ritè ſuſceptum foret. Ex quo etiam docemur gratiam habitualem, quæ poſito obice minimè diſpoſito in ordinatione minimè conceditur, eandem ſublato per Pœnitentiam obice redire, & ſublata, vt aiunt, fictione reuiuiſcere, ne ſcilicet qui ordinatus eſt gratiâ ſuo ordini conſentaneâ priuetur.

[a] Lege Aug. lib. 2. contra Parmenianũ, lib. 1. de Baptiſmo contra Donatiſt. & 5. cap. 10. & lib. contra literas Petiliani, & alibi.
[b] Idem Aug. lib 1. de Bapt. cap. 13.

C

CAPVT II.

De altero effectu Ordinationis, qui eſt Character, vbi diſputatur, an Ordinatio iterari poſſit.

§. I.

Probatio Characteris Ordinationis ex Auguſtino.

I. PRÆTER gratias, quas ſuperiùs explicuimus, alius eſt ordinationis effectus, putà character, quem [c] Florentinum Concilium, & [d] Tridentinum, ſicut in Baptiſmo & Confirmatione, ita & in ordinatione admittũt: Inſuperque Tridentinum in anima imprimi ſub Anathematis ſententia definit. Quid ſit D
autem iſte character ſic exponunt Tridentini Patres, [e] vt *ſit ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile*, vnde ea Sacramenta quæ characterem conferunt *iterari non poſſunt*. Ratio autem cur character in cauſa ſit cur Sacramenta iterari nequeāt, ea eſt: quia iniuria characteri fieret, ſi ipſa iterari contingeret: tum quia alterius characteris impreſſione prior character quodammodo deleri videretur, eo modo quo imago, vel figura parieti appoſita, alterius figuræ ſuperpoſitione deletur, atque turbatur: tum quia, quod ſpectat ad Sacramentum Ordinis, eo præſertim illud fine inſtitutum eſt, vt homo Dei miniſterio conſecretur, & poteſtatem ſpiritualem operandi ſacra recipiat: quare iterari non debet, quandiu remanet conſecratio, & poteſtas illa ſpiritualis, quam vtramque qui in ſemel ordinato remanere negat, videtur characteri iniuriam inferre, qui cùm ſpiritalis ſit, & contrariam ſibi nullam aliam habeat qualitatem, nec perimi, nec deleri poteſt.

II. Hæc pura puta Auguſtini doctrina eſt, quam tum [f] pluribus in locis, tum maximè

[c] Florent. in decreto vnionis.
[d] Trid ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 4.
[e] Idem ſeſſ. 7. c. 9.
[f] Aug. lib. 2. contra Parm. ſerm. de geſtis cum Emerito, & alibi paſſim in libris contra Donatiſt.

A maximè libro de bono coniugali, libro ſecundo contra Epiſtolam Parmeniani, & ſermone de geſtis cum Emerito apertè oſtendit. Audiamus quid libro iſto de bono coniugali contra Iouinianum ad propoſitam quæſtionem ediſſerat, [a] *quemadmodum*, inquit, *ſi fiat ordinatio Cleri ad plebem congregandam, etiamſi plebis congregatio non ſubſequatur, manet tamen in illis ordinatis Sacramentum Ordinationis: & ſi aliquâ culpâ aliquis ab officio remoueatur, Sacramento Domini ſemel impoſito non carebit, quamuis ad iudicium permanente*: ex qua Auguſtini ſententiâ, habemus & Ordinationis Sacramentum illicitè ſuſceptum, validum eſſe & quacumque adueniente culpâ indelebile eſſe: quare cùm nihil Sacramenti remaneat in eo qui ob culpam deponitur præter characterem, poteſtatemque, cuius ipſe indicium eſt, ac nota (iam enim Sacramenti forma materiaque tranſierunt, gratiâ autem peccata extinguitur) ſupereſt, vt ad characterem confugiamus, ratione cuius Sacramentum manere dicatur. Verùm ſolum iſtud Auguſtini teſtimonium non videretur huic rei probandæ ſufficere, niſi alia nobis ſuppeterent,
B nam & ibi in coniugatis quocumque repudio interueniente, Matrimonij Sacramentum manere probat, cui & Ordinationis Sacramentum comparat: certum eſt autem Matrimonium ſola morali obligatione coniugum inſolubile manere, quæ quidem efficit, vt eius vinculũ ſolâ cõiugis morte ſoluatur: quidni ergò pariter propter moralem conſecrationem & legalem ſanctitatem ordinati perpetuam, perpetuum quoque Ordinationis dicatur Sacramentum? hoc qui dixerit, non ſatis allato Auguſtini teſtimonio conuincetur, quamuis fortè aliis rationibus refelli poſſit.

[a] Auguſt. lib. de bono coniugali cap. 24.

III. Itaque alia adferenda ſunt ad Auguſtini ſententiam comprobandam, eiuſdem teſtimonia, expreſſum autem illud eſt, quod ex libro ſecundo contra Parmenianum deſumitur: vbi enim tam Baptiſmi, quàm Ordinationis Sacramenta non poſſe repeti docuit, multis exemplis characterem iſtorum Sacramentorum animæ hærere, nec, quamuis ab hæreticis datus illicitè vſurpetur, violari tamen docuit, [b] *neque enim*, inquit, *vllo modo per deuotum militem quod à priua-*
C *tis vſurpatum eſt, ſignum regale violabitur: ſi enim aliqui furtim, & extraordinariè non in monetis publicis aurum vel argentum, ſed æs percutiendo ſignauerint, cùm fuerit deprehenſum, nonne illis punitis aut indulgentiâ liberatis, cognitum regale ſignum theſauris regalibus cogetur inferri? aut ſi quiſquam eſt, ſiue deſertor, ſiue qui nunquam omninò militauit; qui nota militari priuatum aliquem ſignet, nonne vbi fuerit deprehenſus ille ſignatus pro deſertore punietur, & eò grauius quo probari potuerit nunquam omninò ſe militaſſe, ſimul ſecum punito, ſi eum prodiderit, audaciſſimo ſignatore? an ſi fortè illum militiæ characterem in corpore ſuo non militans pauidus exhorruerit, numquid homine liberato atque correcto, character ille repetitur, ac non potius agnitus approbatur? an fortè minus hærent Sacramenta Chriſtiana, quàm corporalis hæc nota? cùm videamus nec Apoſtatas carere baptiſmate, quibus vtique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur, & ideò amitti non poſſe iudicatur? an ducenda de militis ſimilitudo non fuit, &c.* Vides vt Auguſtinus ex charactere militari ſimilitudinem ducat, qua Baptiſmi, atque ordinationis characterem deſignet; vides vt hanc notam, hunc characterem eſſe teſtetur, quamuis ab iniuſtis poſſidea-
D tur; vides vt Sacramenti nomine eum donet, quia & [c] Sacramenti res eſt, & Sacramentum; hoc quidem, quia ſpiritalis poteſtatis ſignum, ac nota eſt: res Sacramenti verò, quia à viſibili Sacramento editur, ac producitur.

[b] Idem lib. 2. contra Parm. cap. 13.

[c] Vide Magiſtr. lib. 4. ſent. diſt. 4.

IV. Nec minus apertè idem [d] Auguſtinus ſermone ad Cæſarienſis Eccleſiæ plebem, de geſtis cum Emerito, vbi euidenter characterem tam in Baptiſmo, quàm in Ordinatione cognoſcit, eumque etiam à malis ſuſcipi, in iiſque permanere tradit, *nos ergo*, inquit, *ſic illos* (Hæreticos & Schiſmaticos) *ſuſcipimus, vt ſunt; abſit à nobis, nam hæretici ſunt; ſuſcipimus autem Catholicos, mutantur, ſuſcipiuntur: ſed propter malum quod habent, non in eis poſſumus perſequi bona, quæ agnoſcimus: malum enim diſſenſionis, ſchiſmatis, hæreſis, malum ſuum habent: bona verò quæ in illis agnoſcimus, non ſunt ſua, Domini noſtri habent bona, Eccleſiæ habent bona; Baptiſmus non eſt ipſorum, ſed Chriſti, inuocatio nominis Dei ſuper caput ipſorum, quando ordinantur Epiſcopi, inuocatio illa Dei eſt, non Donati: non eum ſuſcipio Epiſcopum, ſi quando eſt ordinatus, ſuper caput eius Donatus eſt inuocatus: in errante & deſerente milite, crimen eſt deſertoris, character autem*

[d] Aug. ſerm. de geſtis cum Emerito.

non eſt deſertoris, ſed Imperatoris: ſed frater noſter non deſeruit, vbi adhuc nunquam fuit: ſi quidem in illo deſertore error eſt natus, quando eſt à deſertore ſignatus. Qui primò ſchiſma fecit, qui ſe ab Eccleſia Catholica ſeparauit, cum his, quos ſecum traxit, deſertor fuit. Cæteri à deſertoribus ſignati ſunt, non tamen ſigno deſertoris, ſed ſigno Imperatoris, &c. A An aliquid iis verbis clariùs eſſe poteſt, quibus nempe characterem ordinatis, baptizatiſque imprimi conſtat, in transfugis à Catholica fide eundem characterem manere, ab hæreticis quoque eodem charactere (formam nempe Ordinationis ſeruantibus) ſuos conſignari pateat: poſſent plura de charactere baptiſmali ab [a] Auguſtino dicta in hunc locum transferri, quibus characterem Dominicum in baptiſmate imprimi, illudque nullo crimine obliterari tradit, ex quo proinde Baptiſmi non iterandam conſecrationem colligit, ex iis enim illuſtratur quoque character ordinationis, cuius ac characteris baptiſmalis ſimilis eſt ratio, vt nempe ſit ſignaculum ſpiritale indelebile, ex cuius perpetuâ ac permanenti animæ adhærentiâ, ordinationis quoque firmitas, ſtabilitas, eiuſdemque non iterandæ neceſſitas oriatur. B

§. II.

Eiuſdem probatio ex Niceno, vel alio, quod plenarium & vniuerſale vocat Auguſtinus.

V. Confirmatur autem iſta non iterandæ ordinationis lex atque neceſſitas ex Conciliis, Summis Pontificibus ac Patribus. Primò enim Concilium Nicenum Catharos hæreticos ad Catholicam Eccleſiam accedentes in Clero remanere permittit, adeout in eodem quo antea ordine miniſtrarent. Sed infirmum videtur ex hoc Concilij [b] Niceni Canone deductum argumentum, permittit enim, *ὥστε χειροθετουμένους αὐτοὺς μένειν οὕτως ἐν τῷ κλήρῳ, vt, impoſitis manibus, ſic in Clero maneant*: quare dicere poſſet aliquis eos hæreticos ab hæreſi reuertentes, eâ tantum conditione recipi in Clerum, vt priùs ordinarentur: nos enim, etſi C impoſitionem illam manuum de reconciliatione per Pœnitentiam interpretemur; quomodo refellemus eos qui de ordinatione hæc dicta voluerint, quam Concilium iſtud, & Græci omnes auctores *χειροτονίαν*, ſiue *χειροθεσίαν* appellant: præſertim cùm qui ex Pauliniſtis ad Eccleſiam redeunt, iterum baptizari, & ordinari [c] ibidem præcipiantur; eſto enim nos reſpondeamus iſtos hæreticos Baptiſmi formam non ſeruaſſe, ideoque Baptiſmum eorum nullum eſſe, aduerſarij tamen non ob id eorum Baptiſma & Ordinationes nulla eſſe contendent. Subdubitari tamen poteſt fueritne Donatiſtarum error, reordinationes & rebaptizationes conſulentium in Concilio Niceno damnatus: cùm enim [d] Auguſtinus ſententiam Catholicam quæ rebaptizationes prohibebat, *multis diſcuſſis ambagibus, perſpectâ veritate plenario Concilio confirmatam fuiſſe*, aſſerat: plenariũ autem Concilium dixerit, quod nos Oecumenicum vocare ſolemus, quod ipſe [e] *vniuerſum ex vniuerſo orbe Chriſtiano*, &, [f] *vniuerſæ Eccleſiæ Concilium*, nuncupauit: quodque [g] *iis quæ per ſingulas regiones vel prouincias fiunt*, ſeu regionalibus opponit, D oportet ante Auguſtini tempora aliquod fuiſſe Conciliũ vniuerſale, quod iſtam contra Donatiſtas quæſtionem diremerit, cui cùm nihil ſimile in Conſtantinopolitano primo reperiatur, dicẽdum eſt in Niceno primo quæſtionem iſtam fuiſſe terminatam; cuius licet expreſſa definitio non appareat, non exinde tamen neganda eſt, cùm acta Niceni Concilij integra minimè, ſed mutila à nobis habeantur. Coniecturam verò noſtram firmat, cum eiuſdem Concilij Niceni ſententia, [h] qua Euſebius Nicomedienſis, Theognis Nicenus, & alij Epiſcopi Arrianam fidem abiurantes in ſuis gradibus recepti ſunt: tum Eccleſiæ vox communis, quæ à tempore Niceni Concilij Donatiſtas pro hæreticis habuit, cùm anteà qui Cypriani rebaptizationes, & reordinationes permittentis ſententiæ adhærerent, pro hæreticis nequaquam haberentur, vt paſſim docet [i] Auguſtinus, quod legere etiam poteris apud Vincentium [k] Lirinenſem, qui auctores eiuſdem opinionis Catholicos, conſecratores verò hæreticos

judicat,

[a] Aug. lib. 6 de Baptiſ. cõtra Donatiſt. cap. 1. ſub initium, & epiſt. 23 Bonifacio Epiſcopo, & contra Creſconium lib. 2. cap. 30. & alibi.

[b] Conc. Nicen c. 8.

[c] Idẽ cap. 19.

[d] Aug. lib 2. de Baptiſm. cap. 9. quibus ſimile habet eiuſd. lib cap. 7. & 12. vbi etiam vocat. Concil. plenarium. Item lib. 6. cap. 2. & 2. & lib. 7. cap. 1. & 2.

[e] Idem cap. 9. cit.

[f] Idem cap. 9. cit. lib. 1. de Bapt. & lib. 3. cap. 3. cap. 9. citat. cap. 3 citato lib. 2. & 2 lib. 3

[g] Idẽ vniuerſæ Eccleſiæ placuiſſe ſententiã, quæ rebaptizationes vetaret, dixit idem Auguſt. lib. 2. contra Creſconium cap. 33 & lib. 3 c. 3. vniuerſitati Eccleſiæ Catholicæ placuiſſe, idẽ lib 3. de Bapt c. 2. Oriẽtem verò, & Occidentem id cuſtodire dixit Syricius epiſt 1. c. 1.

[h] Hieronym. Dialogo aduerſus Luciferianos.

[i] Auguſtinus paſſ. ſed maximè in lib. de Bapt.

[k] Vincentius Lirinen. commonit. 1. cap. 11.

A iudicatos fuiſſe affirmat, præceptores abſolutos, condemnatos diſcipulos: quæ cauſa fuit vt à Conſtantino, Duces, & Principes Donatiſtarum merito relegatos tradat [a] Optatus Mileuitanus: quo enim iure potuerunt in exilium relegari, niſi priùs eorum error, & pertinacia damnata fuiſſent? in quo verò Concilio niſi in Niceno primo? niſi dicas eos in Concilio Arelatenſi primo damnatos fuiſſe, in quo Cæcilianus abſolutus ipſique non quidem vt hæretici, ſed vt publicæ quietis perturbatores, ac calumniatores damnati, pœnam hanc iure meruerunt, prout indicat [b] Epiſtola Conſtantini ad Epiſcopos, qui iſti Concilio interfuerunt. Adde quod Syricius [c] à Liberio prædeceſſore ſuo decreta generalia miſſa eſſe ad prouincias, quæ rebaptizationes vetarent teſtis ſit: quænam autem illa generalia decreta eſſe poſſunt, præterquam Niceni Concilij?

[a] Optatus lib. 1. aduerſus Parmen.

[b] Epiſt. Conſtantini in fine Conc. Arelat.

[c] Syricius ep. 1. ad Himeriũ Tarracon. cap. 1.

VI. Hæ ſunt coniecturæ quibus ſuaderi poſſet in Concilio Niceno vetitas, tam rebaptizationes, quàm reordinationes, etiam eorum qui ab hæreticis fuiſſent baptizati, vel ordinati, quæ tamen infirmæ fortè videbuntur, tum ex inſinuatis
B ſuprà reſponſionibus (quæ ex dicendis magis eluceſcent) tum etiam adductis contrariis coniecturis. Primò enim ſi in Concilio Niceno vetitæ rebaptizationes, & reordinationes, quomodo Baſilius [d] in Epiſtola ad Amphilochium, Cypriani & Firmiliani Epiſcoporum ſententiam, quâ rebaptizationes & reordinationes præcipiebantur, vt damnatam non improbat? quamuis ſubdat, quoniam nonnullis Aſiaticis, *οἰκονομίας ἕνεκα τῶν πολλῶν*, *propter diſpenſationem & œconomiam multorum*, hæreticorum Baptiſma ſuſcipi debere placuerit, ſuſcipiendum eſſe: an fortè Concilij Niceni ſententiæ non meminiſſet Baſilius, ſi dogma illud Cypriani & Firmiliani in eo fuiſſet damnatum? an ad nonnullorum Aſiaticorum ſententiam confugiſſet, ſi Nicenorum Patrum definitionem habuiſſet? an Encratitarum Baptiſmum abrogari voluiſſet, quoniam nihil eſt de iis apertè dictum, niſi vniuerſali œconomiæ impedimento id futurum ſit? an ſtandum conſuetudini ea in re edixiſſet, vt ob receptos tantum ex Encratitarum numero in ſua cathedra quoſdam Epiſcopos, ipſos deinceps Encratitas, re-
C cipiendos quoque eſſe collegerit? ſanè illa hæſitatio Baſilij oſtendit quæſtionem iſtam à quibuſdam Eccleſiis terminatam, nondum vniuerſalis Concilij ſententia diſcuſſam, ac definitam fuiſſe. Secundò, ſi in Concilio Niceno ſententia Catholica contra Donatiſtas tradita fuiſſet, & explicata, [e] Epiphanius & [f] Philaſtrius inter hæreſes, quarum ampliſſimum Catalogum texuerunt, Donatiſtarum errorem numeraſſent. At apud ipſos nullum de Donatiſtis verbum, nulla rebaptizantium atque reordinantium hæreſeos mentio, quamuis hæc quæſtio in Africâ, Ægypto, Aſiâ, temporibus præſertim Cypriani, Firmiliani, Dionyſij Alexandrini ſatis magnos excitaſſet tumultus, qui à Donatiſtis denuo excitati iſtorum auctorum ætate acriùs exarſerant. Tertiò, quia in Concilio [g] Carthaginenſi ſub Iulio 1. quod pulſis à Conſtante Imperatore Catholico Donatiſtarũ Pſeudo Epiſcopis à Grato Carthaginenſi (qui Sardicenſi Concilio interfuit, eius verò prædeceſſor Cæcilianus Niceno) habitum eſt, *in quo illicitas rebaptizationes* eſſe ſanxerunt, & *ſatis eſſe alienum à ſyncerâ fide, & Catholica diſciplina*
D *reſponderunt*, nulla Niceni Concilij mentio facta eſt, cuius auctoritate ſi quæ fuiſſet huius de ea re deciſio, ſuam Patres ſententiam haud dubiè roboraſſent. Quartò denique, quia Concilium [h] Carthaginenſe tertium circà tempora Syricij, & [i] Africanum tempore Bonifacij & Cœleſtini Summorum Pontificum, in quo rebaptizationes & reordinationes iterum vetitæ ſunt, non Niceni Concilij, quod ſumma apud omnes in veneratione habebatur, auctoritatem adducunt, ſed Capuanæ Synodi, quam plenariam vocant; Capuana autem iſta Synodus plenaria vocatur, quod Occidentales ex omnibus prouinciis Epiſcopi ad eam fortè conueniſſent: quod Euagrius ac Flauianus de Antiochena ſede contendentes ad eam vocati eſſent, quod ex ipſius Decreto, Theophili Alexandrini iudicio cauſa Antiocheni diſſidij fuiſſet commiſſa; ideóque cùm & de Orientis rebus iudicarit, & ab Occidentis Epiſcopis habita ſit, atque ex eius ſententia communio Orientalium cum Occidentalibus firmata fuerit, vniuerſalis quodammodo videretur.

[d] Baſil. epiſt. ad Amphiloch. cap. 1.

[e] Epiphanius aduerſus hæreſes.

[f] Philaſtrius de hæreſib.

[g] Conc. Carthag. 1. c. 10. & in codice Conc. Carth. apud Balſamonem & Zonarã c. 50.

[h] Carthag. 3. c. 38.

[i] African. c. 15.

VII. De ea porrò dicunt aliqui intelligendum eſſe Auguſtinum dum plenario Cōcilio rebaptizationes & reordinationes improbatas dixit: nullum enim, inquiunt, aliud Concilium adferri poteſt, de quo congruentiùs intelligi poſſit: nec mirum ſi Capuanam [a] Synodum, de qua vix apud vllum auctorem antiquum, prǽterquam Ambroſium, mentio eſt, plenariam vocarit, cùm & Africanum Concilium, cui ipſe interfuit, plenarium dixerit. Verùm quia Capuana Synodus tempore Syricij habita fuit, cùm iam Auguſtinus natus eſſet, imo & grandior foret: Auguſtinus autem Concilium illud habitum fuiſſe dicit, [b] antequam naſceretur; non de Capuano Concilio, ſed de aliquo alio generali videtur intelligi: de quo autem niſi de Niceno? nam Sardicenſe ipſe vix ex nomine Auguſtinus agnoſcebat, vt patet ex Concilio [c] Carthaginenſi ſexto: Conſtantinopolitanum primum nihil de hac totâ quæſtione definiuit: ſupereſt ergo tantum Nicenum, quod Auguſtinus intelligere potuerit, quod etiam videtur ex [d] Hieronymo confirmari poſſe, qui Concilium Nicenum docet, recepiſſe omnes ab hæreſi reſipiſcentes, vt verè baptizatos & ordinatos etiam in ordine, & gradu ſuſcepto, exceptis ſolùm Paulianiſtis, qui nempe in nomine ſanctæ Trinitatis non baptizabant, vt declarat Innocentius 1. Accidere autem potuit, vt nec Baſilius, nec Philaſtrius, nec Epiphanius hunc Canonē legerint, maximè cum induſtria hæreticorum ſtatim à tempore Concilij Niceni eius Canones corruptos fuiſſe teſtis ſit [e] Athanaſius Epiſtolâ ad Marcellum Papam: vel certè, vt cùm hunc Canonem tanquam diſciplinæ Canonem, non autem fidei Concilium Nicenum ſtatuiſſet, non ipſi vltimum fidei iudicium, ſed præiudicium Concilij Niceni ſententiam arbitrarentur. Auguſtinus tamen cùm ſciret ipſum toto orbe celeberrimum, & famoſiſſimum eſſe, eiuſque vel nomine Donatiſtarum audaciam reprimi potuiſſe, ipſius ſententiam tanquam decretorium iudicium protulerit. Subit tamen mihi in mentem fortè, nec Nicenum, nec Capuanum Concilium intelligi, ſed Alexandrinum ſub Liberio, in quo [f] Sacerdotes pœnitentes in ſuis gradibus recepti ſunt, quodque maximæ auctoritatis fuit, quippe quod probatum à Liberio, & conuenientibus eò Ægyptiis, atque Orientalibus pluribus, necnon quibuſdam ex Italia, ac Sicilia, præſide Athanaſio celebratum fuiſſet.

A … B … C (marginal section letters)

[a] De Synodo Capuanâ. Vide Ambroſ. epiſt. 9 al. 78. Theophilo, & alia Anyſio Theſſalon. quæ eſt 79.
[b] Aug. lib. 2. de Baptiſmo cap. 9.
[c] Carthag. 6. c. 6. & 7.
[d] Hieronym. Dialogo aduerſus Luciferianos circà finem.
[e] Athanaſius epiſt. ad Marcellum.
[f] De Synodo Alexandrina. Ruffin. lib. 1. hiſt. cap. 27. Athanaſ. epi. ad Antioch. & epiſt. ad Ruffinian. relata in Synodo Nicena 2. act. 1. & Hieron. aduerſus Luciferianos.

§. III.

Probatio eiuſdem ex Conciliis Prouincialibus, & Summis Pontificibus.

VIII. Fuſiùs autem in hac re verſati fuimus, quia non parum intereſſe cenſuimus ad hanc quæſtionem diſſoluendam (quæ ad præſentem locum ſpectat, & ad alium locum de miniſtro Ordinationis, vbi eam iterum attingemus) noſſe quid Nicenum Concilium de ipſa ſenſerit, quid definierit, cùm nullo alio Concilio generali vſque ad tempora Florentini ipſam definitam legamus, variis duntaxat Conciliis Prouincialibus, & auctoritate Summorum Pontificum ſopitam ipſam fuiſſe appareat. Concilium [g] Romanum ſub Melchiade tam rebaptizationes, quàm reordinationes alienas pronuntiauit, &, vt teſtatur Optatus Mileuitanus in Donatum ſententiam damnationis protulit, *quod confeſſus ſit ſe rebaptizaſſe, & Epiſcopis lapſis manum* (conſecratoriam ſcilicet) *impoſuiſſe, quod ab Eccleſia alienum eſt.* [h] Arelatenſe primum in cauſa Cæciliani habitum, rebaptizationes vetuit, redeuntibus tamen ab hæreſi manus imponi voluit ad recipiendum Spiritum ſanctum: de reordinationibus autem ne verbum quidem fecit. [i] Carthaginenſe primum ſub Iulio Summo Pontifice habitum rebaptizationes quidem prohibuit, nec dubium quin eodem iure reordinationes prohibere intenderit, quamuis reordinationum expreſſam mentionem non fecerit. Contra rebaptizantes Concilium circa tempora Baſilij in Aſia habitum fuiſſe facilè ex Baſilio [k] ſuprà citato colligitur: [l] Capuanum, & [m] Carthaginenſe tertium tam rebaptizationes, quàm reordinationes vetuiſſe ſuperiùs diximus: Innocentius primus Epiſtola [n] ad Marcianū, & ad [o] Epiſcopos Macedoniæ

D (marginal section letter)

[g] Conc. Rom. ſub Melchiade tomo 1. Conciliorū.
[h] Arelat. 1. can. 8.
[i] Conc. Carthag. 1. ſub Iulio can. 1.
[k] Baſil. epiſt. ad Amphil. can. 1. ſup. citato.
[l] Capuanum tomo 1 Conc.
[m] Carthag. 3. c. 38.
[n] Innocent. 1. epiſt. 21. ad Marcian.
[o] Idem epiſt. 22. ad Epiſcopos Macedoniæ cap. 5.

A niæ ordinatos à Bonoſo hæretico ex indulgentia in ordinibus ſuis ſuſcipiendos ſtatuit, & quidem Epiſtola [a] ad Marcianum Ruſtici meminit, qui iteratâ ordinatione Preſbyteratum ſuſcepiſſet, quam ob rem nec Germanius, nec Lupentinus Marciani communionem obtinere potuerint, quos, vt ait Petrus [b] Damiani, ſategit in ſui Epiſcopi communionem reſtitui, qui zelo iuſtitiæ dolebant reconſecratum hominem in Eccleſia retineri, illum verò reprobat, qui quod Epiſcopus in ſeipſum peccauiſſet, in alios quoque peccari vellet: Epiſtola [c] verò ad Epiſcopos Macedoniæ Nouatianis à Concilio indultum dicit, quod ipſe à Bonoſo ordinatis indulgendum præcipiebat. Similem quoque indulgentiam Donatiſtis olim Melchiadem obtuliſſe teſtis eſt [d] Auguſtinus. S. [e] Cyrillus epiſtola miſſa ad Maximum Antiochenum, quoſdam etiam è Neſtorij hæreſi reuertentes in Eccleſiaſticam communionem recipi conſulit, itemq; Epiſtola [f] ad Gennadium Preſbyterum; eadem S. [g] Leonis circa Maximum Donatiſtam indulgentia: quæ ſanè oſtendunt, nec per hæreſim ordinationem amitti, cùm hæretici in eodem, in quo fuerant gradu, hæreſim abiurantes, non

B repetita eorum ordinatione, nonnunquam recipiantur: Gregorius verò Magnus apertè ſicut Baptiſmum, ità & Ordinem iterari minimè debere profeſſus eſt, [h] *ſicut baptizatus*, inquit, *ſemel iterum baptizari non debet, ità qui conſecratus eſt ſemel, in eodem iterum ordine non debet conſecrari.* Non hic refero [i] Syricij, [k] Felicis 3. Ilerdenſis [l] Concilij, Zachariæ [m] Papæ, Innocentij [n] tertij in Concilio generali, Alexandri [o] tertij, & aliorum decreta, quæ Baptiſmum iterari vetant, nam in iis de reordinationibus non agitur, quamuis non dubium ſit, quin eodem iure ab ipſis reordinationes vetitæ fuiſſent, quo rebaptizationes. Profero potiùs Synodi Toletanæ octauæ decretum, quo character ordinis apertè indelebilis oſtenditur, [p] *quomodo ergo*, inquit, *quod in ſe recipit ordinatus, à ſe reiicere poterit, cùm hæc à nullo altero conferri, quàm à ſolis Pontificibus nouit, à quibus nec ligata ſolui, nec ſoluta poſſunt ab aliquo religari? &c.* Et clariùs paulò pòſt, *nequaquam ergo aliquando poterit prophanari, quod diuinâ iuſſione, ſimulque Apoſtolicæ traditionis auctoritate*

C *ſacrum noſcitur exſtitiſſe. Verùm ſicut ſanctum Chriſma collatum, & Altaris honor euelli nonquennt; ita quoque ſanctum decus honorum, quod his compar habetur, & ſocium, qualibet occaſione fuerit perceptum, manebit omnibus modis inconuulſum.* Hæc & alia fusè dicta Synodus contra eos qui abiecto Eccleſiaſtico ſtatu, ad nuptias conuolarent: contra quos ex perennitate Sacerdotalis characteris, & dignitatis, perpetuitatem quoque oneris ei adnexi, putà cœlibatus oſtendit. Profero Synodi [q] Romanæ ſub Ioanne nono, & Synodi [r] Rauennatis ſub eodem Pontifice decretum, in quo iuxta Patrum Africanorum ſententiam, tam reordinationes, quàm rebaptizationes prohibentur. Profero Anaſtaſij [s] ſecundi, necnon Vrbani [t] ſecundi in Synodo Placentiæ decreta, quibus redeuntes ab hæreſi in iis, in quibus priùs erant ordinibus ex indulgentiâ ſuſcipiuntur; quod ſanè arguit poteſtatem ordinis indelebilem eſſe, quæ nec ipſâ hæreſi deperdatur.

§. IV.

D

Probatio ex eiuſdem Patribus.

IX. Addi poſſunt varia Patrum de ea re teſtimonia: Primùm [u] Auctoris de operibus Chriſti Cardinalibus, qui à quibuſdam S. Cyprianus dicitur, certè antiquus eſt, &, vt probabilius creditur, Cypriano contẽporaneus: is ſermone de ablutione pedum ita loquitur: *nam Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ prohibent regulæ, & ſemel ſanctificatis nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere. Nemo ſacros Ordines ſemel datos iterum renouat: nemo ſacro oleo lita iterum linit, aut conſecrat; nemo impoſitioni manuum, vel miniſterio derogat Sacerdotum: quia contumelia eſſet Spiritus ſancti, ſi euacuari poſſet, quod ille ſanctificat, vel aliena ſanctificatio emendaret, quod ille ſemel ſtatuit & confirmat.* Expreſſum ſanè hoc teſtimonium, quo inamiſſibilis collata per ordinationem conſecratio oſtendatur. Nec minus expreſſa paſſim apud alios [x] Patres in eandem ſententiam teſtimonia. Omnibus luculentius ea in re ſudauit Auguſtinus, de quo ſuprà iam diximus, legantur libri eius con-

[a] Idem epiſt. 21. cit.
[b] Petrus Damiani opuſc. 6. cap. 35.
[c] Idem epiſt. 22. cit.
[d] Auguſtinus epiſt. 162.
[e] Cyrillus ep. ad Maximũ, refertur 1. q. 7. c. didici.
[f] Idem ad Gennad. refertur can. diſpenſationes ead. q.
[g] S. Leo epiſt. 85. aliàs 87. ad Afric. c. 3. refertur 1. q. 7. c. Maximum.
[h] Greg lib. 2. epiſt. 32. ad Ioan. Epiſc. Rauen. refertur diſt. 68. can. 1. vide etiam lib. 9. epiſt. 61. Quirino.
[i] Syric. epiſt. 1. c. 1.
[k] Felix 3. in Synodo Rom. c. 5. & epiſt. 7. ad vniuerſos Epiſcopos.
[l] Ilerd. Conc. can. 9.
[m] Zach. Papa epiſt. 2. in fine.
[n] Innoc. 3. in Conc. generali Lateran. cap. 4.
[o] Alexand. 3. cap. 2. de apoſtatis.
[p] Toletan. 8. c. 7.
[q] Synod. Ro. ſub Ioanne 9.
[r] Synod. Rauennas ſub eodẽ, parte 1. cap. 5.
[s] Anaſtaſ. 2. epiſt. vn.
[t] Vrbanus 2. in Conc. Placent. can. 11.
[u] Auctor de operib. Chriſti Cardinalibus ſerm. de ablutione pedum.
[x] Lege Chryſoſt hom. 2. in epiſt. 2. ad Timoth. & Origen. ho. 7. in Ezechielem vbi malos Sacerdotes, veros Sacerdotes eſſe, quibus ſit obediendum, oſtendunt.

tra Donatiſtas, de Baptiſmo, de vnitate Eccleſiæ, contra Parmenianum, Creſconium Grammaticum, Petilianum, Emeritum, quibus totus ferè in eo eſt, A vt tam Baptiſmum, quàm ſacrum Ordinem ſtabilia eſſe demonſtret, quæ nec hæreticos fugiant, nec per hæreſim amittantur: ex pluribus itaque quædam eius teſtimonia in exemplum ſpecimenque ſuperiùs allatis addenda ſunt. Primò quidem ex eius libris contrà Parmenianum hæc proferenda, quæ ſacram Ordinationem iterari non debere oſtendant: [a] *Nam illud, quod quidam eorum veritate conuicti dicere cœperant, Baptiſmum quidem non amittit, qui recedit ab Eccleſia, ſed ius tamen dandi amittit: nullis modis apparet fruſtrà & inaniter dici. Primò, quia nulla oſtenditur cauſa, cur ille qui Baptiſmum ipſum amittere non poteſt, ius dandi amittere poſſit: vtrumque enim Sacramentum eſt, & quadam conſecratione, vtrumque homini datur, illud cùm baptizatur, iſtud cùm ordinatur; ideò in Eccleſiâ Catholicâ, vtrumque non licet iterari: nam ſi quando ex ipsâ parte venientes etiam præpoſiti pro bono pacis, correcto ſchiſmatis errore, ſuſcepti ſunt, & ſi viſum eſt opus eſſe vt eadem officia gererent, quæ gerebant, non ſunt rurſus ordinati, ſed ſicut Baptiſmus in eis, ita ordinatio manſit integra; quia in præciſione fuerat* B *vitium, quod vnitatis pace correctum eſt, non in Sacramentis, quæ vbicumque ſunt, ipſa vera ſunt. Et cùm expedire hoc iudicatur Eccleſiæ, vt præpoſiti eorum venientes ad Catholicam ſocietatem honores ſuos ibi non adminiſtrent, non eis tamen ipſa Ordinationis Sacramenta detrahuntur, ſed manent ſuper eos, ideoque, non eis in populo manus imponitur, nè non homini, ſed ipſi Sacramento fiat iniuria, &c.* Quibus oſtendit in ſceleratis & ſchiſmaticis ordinationem manere, ideóque redeuntibus ipſis ad vnitatem non iterari: quamuis non rectè neque ſibi ſalubriter, quandiu extra Eccleſiam ſunt, hac poteſtate vtantur. Similiter libro primo de Baptiſmo contra Donatiſtas hæc habet, [b] *Sacramentum Baptiſmi eſt, quod habet, qui baptizatur: & Sacramentum dandi Baptiſmi eſt, quod habet, qui ordinatur; ſicut autem baptizatus ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit, ſic etiam ordinatus, ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit: nulli enim Sacramento iniuria facienda eſt: ſi diſcedit à malis, vtrumque diſcedit: ſi permanet in malis, vtrumque permanet; ſicut ergo acceptatur Baptiſmus, quem non potuit amittere, qui ab vnitate diſceſſerat, ſic acceptandus eſt Baptiſmus, quem de-* C *dit ille, qui Sacramentum dandi, cùm diſcederet, non amiſerat: nam ſicut redeuntes, qui priuſquam recederent baptizati ſunt, non baptizantur: ita redeuntes, qui priuſquam recederent ordinati ſunt, non vtique rurſus ordinantur, ſed aut adminiſtrant, quæ adminiſtrabant, ſi hoc vtilitas Eccleſiæ poſtulat: aut ſi non adminiſtrant, Sacramentum Ordinationis ſuæ tamen gerunt: & ideò eis manus inter Laicos non imponitur, &c.* Plura alia [c] eiuſmodi proferri poſſunt, quæ hanc Auguſtini mentem fuiſſe oſtendant, eam eſſe Catholicam doctrinam, quod æquè ordinationis Sacramentum ac Ordinis amitti non poſſit. Fusè etiam hanc materiam tractauit Petrus [d] Damiani, redeuntes ab hæreſi, itemque depoſitos non eſſe iterum conſecrandos, ſi ſuis gradibus reſtituantur, pluribus exemplis & priorum temporum decretis oſtendens.

[a] Aug. lib. 2. contra Parmenianum cap. 13.

[b] Idem lib. de Baptiſmo cōtra Donatiſtas cap. 1. refertur de conſecrat. diſt. 4. c. oſtenditur.

[c] Vide etiam lib. 2. contrà literas Petiliani cap. 30 & alibi paſſim.

[d] Petrus Damiani toto opuſculo 6. ſeu lib. qui vocatur gratiſſ.

§. V.

Per peccatum non amitti poteſtatem Ordinis.

D

X. Hæc ergo Eccleſiæ ſententia fuit neque Ordinis, neque Baptiſmi Sacramenta amitti poſſe, imo nec Donatiſtæ, nec Luciferiani id omnino negaſſe viſi ſunt. Donatiſtæ quidem Baptiſma, vel Ordinem ab hæreticis, aut hæreticorum communione pollutis validum eſſe negabant, ideóque qui ab iis baptizati vel ordinati fuiſſent, iteratò baptizabant. Luciferiani ſimiliter (niſi inter eos Hilarium Eccleſiæ Romanæ Diaconum numeres, qui Schiſmati hæreſim addidit, & hæreticorū Baptiſma nullatenus recipiendum eſſe docuit, teſte [e] Hieronymo) ne quidem apud hæreticos Baptiſmatis vel Ordinis Sacramenta valida eſſe inficiabantur: ſed iniquè duntaxat ferebant, quod quoſdam Epiſcopos, ac Clericos ab hæreſi reuertentes Eccleſia ex decreto Alexandrini Concilij ſub Liberio in ſuis gradibus ex indulgentiâ reciperet, vt expreſsè tradit [f] Auguſtinus, annuitque [g] Ambroſius, qui eos rectam fidem erga Deum tenuiſſe affirmat, licet Dei Eccleſiam ſcinderent: legimus autem vndecimo, & duodecimo

[e] Hieronym. aduerſus Luciferianos.

[f] Auguſt. de agone Chriſtiano cap. 30. tom. 3.

[g] Ambroſ. orat. in funere fratris.

A duodecimo ſæculo quoſdam in errorem reordinationis impegiſſe: nam ſuo quidem tempore teſtis eſt Petrus [a] Damiani quoſdam Monachos in tantam prorupiſſe veſaniam, vt Sacramenta à Simoniacis collata nulla eſſe dicerent, Simoniacoſque omni ordinis poteſtate ſpoliatos proclamarent, quos ipſe Epiſtolâ ad ciues Florentinos ſcriptâ redarguit, & quibuſdam argumentis conuincit. Legimus eiuſdem [b] quoque tempore adeò acriter quoſdam Epiſcopos in Simoniacos exarſiſſe, vt nonnulli Epiſcopi, cuius ipſe rei teſtis eſt, ab illis ordinatos Clericos denuo conſecrarent: eaque res cùm ipſius tempore adhuc dubia videretur: legimus Summum Pontificem Leonem nonum in Romanâ Synodo, *omnes Epiſcopos ex diuinâ obteſtatione rogauiſſe, quatenus Dei miſericordiam in commune depoſcerent, vt quid ſuper hoc ſcrupuloſo negotio decernendum eſſet, nutantibus reuelaret*: ob idque etiam opuſculum ad Henricum Rauennatem de ea tota controuerſia prædictum Petrum Damiani ſcripſiſſe comperimus. Duodecimo verò ſæculo teſtis eſt Diuus [c] Bernardus, quoſdam qui ſe Apoſtolorum ſucceſ-
B ſores dicerent (quos tamen non eos eſſe, qui ſe poſtea Apoſtolicos dixerunt, & pſeudo Apoſtoli dicti ſunt, auctoribus Gerardo Sagarello & Dulcino Nouarienſi, temporis ratio oſtendit, quippe cùm Bernardo iſti longè poſteriores fuerint) tum varios errores, tum eum ſpeciatim docuiſſe refert, quod peccatores nec dandis, nec recipiendis idonei ſint Sacramentis. Eundem quoque poſtea errorem ſparſerunt [d] Valdenſes neminem dictantes peccatorem vel Eccleſiaſtica, vel ſæculari dignitate potiri, quam hæreſin ſicut & cæteras Valdenſium Ioannes VViclef, & Ioannes Hus in Concilio [e] Conſtantienſi damnati ſuſcitarunt, aſſerentes neminem in peccato mortali eſſe Sacerdotem; quibus conſentire videtur Antonius [f] de Dominis, qui in ſua Eccleſiaſticâ republicâ cenſet, Epiſcopum imperitum aut nequam, non eſſe propriè Epiſcopum niſi æquiuocè, & licet Baptiſmum, quia ab ordine non pendet, validum eſſe affirmet, etiamſi à malo conferatur, alia tamen Sacramenta ſaltem in quibuſdam caſibus nulla eſſe exiſtimat, quæ ab indigno Sacerdote adminiſtrentur.

C XI. Verùm ad hanc ſententiam refellendam quædam Scripturæ ſacræ teſtimonia, profert Bernardus, [g] *Epiſcopus*, inquit, *erat* [h] *Caïphas, & tamen quantus peccator, qui in Dominum mortis dictitabat ſententiam; ſi negas Epiſcopum, arguet te teſtimonium* [i] *Ioannis, qui eum in teſtimonium ſui Pontificatus etiam prophetaſſe refert. Apoſtolus erat Iudas, & licet auarus & ſceleratus, electus à Domino, an tu de illius Apoſtolatu dubitas, quem Dominus elegit?* [k] *Nonne ego, inquit, vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus eſt? audis eundem electum Apoſtolum & exſtitiſſe diabolum, & negas poſſe eſſe Epiſcopum, qui peccator eſt?* [l] *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi: qui non obedierunt eis tanquam Epiſcopis, inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipſum Dominum præcipientem, & dicentem, quæ dicunt facite: patet, quamuis Scribæ, quamuis Phariſæi, quamuis videlicet maximi peccatores, propter cathedram tamen Moyſi, ad eos quoque pertinere, quod idem dixit,* [m] *qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Hæc Bernardus; quibus alia ex Scripturâ pe-
D tita exempla adiungit Petrus Damiani, putà Balaam, in [n] quem licet Simoniacum ſpiritus Dei effuſus eſt, adeout prophetaret, & [o] Saülis reprobi, quem in Dauidem inuidiâ furentem in medio prophetarum ſpiritu Domini correptum fuiſſe, & propheta ſſe Scriptura [p] ſacra teſtatur: quid ego Epiſcopos memorem, quos Apocalypſis [q] liber Eccleſiarum ipſis commiſſarum Angelos nominat, veros nempe earum duces, ac Doctores, quamuis in iis quædam valdè reprehenſibilia Ioanni reuelata fuerint.

XII. Plura alia paſſim ex Auguſtino, & cæteris Patribus adferri argumenta poſſunt, vt quod incertus alioqui valdè foret Sacramentorum omnium effectus, & incertus Eccleſiæ ſtatus, ſi vel à bonitate miniſtrorum penderet, vel à notitia fidei, & bonitatis ipſorum: item quod non à miniſtro, ſed à Chriſto Sacramentorũ ſanctitas petatur, & validitas: deinde quod gratiæ gratis datæ, cuiuſmodi eſt Sacerdotium, etiam indignis cõferri poſſint. Primum argumentum fusè vrget Auguſtinus libris [r] contra Petilianum. Alterum pluribus quo-

[a] Petrus Damiani epiſt. ii. lib. 8. ſeu opuſc. 30.
[b] Idem in præfat. opuſc. 6. ad Henr. Rauenn. ſeu lib. qui vocatur *Gratiſſimus*.
[c] Bernardus ſerm. 66. in Cantica.
[d] Alphonſus à Caſtro v. poteſtas lib. 12. aduerſus hæreſ. & Thomas Valdenſis 1. tomo doctrinalis fidei lib. 3. cap. 81. 82. 83.
[e] Conſtant. Conc. ſeſſ. 8. & 15.
[f] Antonius de Dominis lib. 2. de Repub. cap. 4. & 10.
[g] Bernardus ſuprà.
[h] Caïphæ quoque exemplum vrget Auguſt. lib. qq. veteris & noui Teſtam. q. 11.
[i] Ioann. 11. & 18.
[k] Ioann. 6.
[l] Matth. 23.
[m] Lucæ 10.
[n] Petrus Damian. opuſc. 6. cap. 7. & 8.
[o] De Balaam Numer. 22. & 24.
[p] De Saule 1. Regum 19. cuius quoque exemplũ vrget Auguſtin. lib. 5. de Bapt. contra Donatiſt. cap. 16.
[q] Apocalyp. 2. & 3.
[r] Auguſt. lib. 2. contra literas Petiliani cap. 5. & lib. 3. cap. 5. ac ſæpè alias.

que in locis tum [a] Auguſtinus, tum Hieronymus [b] aduerſus Luciferianos, [c] Gregorius Nazianzenus, [d] Petrus Damiani & alij. Tertium tandem idē [e] Auguſtinus pluribus in locis, [f] Nazianzenus, [g] Hieronymus, [h] Petrus Damiani, & alij fuſiùs exponunt. Auctoritates vero Patrum plures pro Catholica ſententia colligunt Thomas [i] Vualdenſis & alij, qui ex profeſſo de ea quæſtione tractarunt; nobis ſufficiat contrariam doctrinam in Concilio Romano, Arelatenſi [k] primo ſub Syluestro. [l] Aurelianenſi primo, [m] Conſtantienſi, & [n] Tridentino fuiſſe damnatam. Hanc nos iterum quæſtionem attingemus, vbi tum de ſubiecto, tùm de miniſtro ordinationis ſermo erit, & quantumcumque hæreticos aut ſchiſmaticos validè ordinari & ordinare poſſe docebimus, obiectioneſque plurimas in contrarium diſſoluemus. A

§. VI.

Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.

B

XII. Ea verò nobis argumenta iam diluenda ſunt, quæ præſentem quæſtionem magis directè impugnant: cætera vero ad prædicta loca reiiciemus. Iſta autem argumenta triplicis ſunt generis, quædam ſunt, quæ per depoſitionis iuſtam vel iniuſtam ſententiam, poteſtatem ordinis tolli oſtendant: alia quæ ab impio & ſcelerato auferri probent: alia tandem quæ in hæreticis, & ſchiſmaticis ipſam multominus remanere ſuadeant.

XIII. Prioris generis varia ſunt: primum ſumitur ex Concilio Toletano quarto [o] quod Clericos etiā iniuſtè depoſitos ordinē amittere, eumque, poſtea quam innocentes declarati fuerint, recuperare debere oſtendit. *Epiſcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus; ſi à gradu iniuſte deiectus in ſecunda Synodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu Epiſcoporum, ſi Epiſcopus eſt, orarium, annulum, & baculum: ſi Presbyter orarium, & planetam; ſi Diaconus orarium, & albam, ſi Subdiaconus Patenam, & Calicem; ſic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiant, quæ cùm ordinarentur, perceperant.* Videtur hoc Concilium apertè iteratam huius, qui poſt degradationem innocens fuerit repertus, ordinationem adſtruere, ſiue *cum talem gradus amiſſos recuperare*, debere dicit, ſiue cùm eundem non poſſe eſſe, id quod fuerat, ſolà innocentiæ ipſius declaratione, ſeu abſolutione pronuntiat; ſiue tandem cùm ordinationem ipſam iteratam nobis depingit, in eorum nempe inſtrumentorum, quæ in priori ordinatione exhibita fuerant, exhibitione poſitam. Alterum ſumitur ex Synodo Sueſſionenſi [p] apud S. Medardum collecta ex quinque prouinciarum Epiſcopis ſub Carolo Caluo & Leone quarto Pontifice, quæ ſcilicet decreuit, vt *quidquid in ordinationibus Eccleſiaſticis, Ebbo olim Remenſis* Archiepiſcopus, ab eaque ſede canonicè deiectus, & poſtea per Lotharium non canonicè reſtitutus, *ſecundam traditionem Apoſtolicæ ſedis, vt in geſtis Pontificum legitur, præter ſacrum Baptiſma, quod in nomine ſanctæ Trinitatis perfectum eſt, irritum, & vacuum habeatur: & ordinati ab eo in quamcumque terrarum partem profugi euagentur, vel vagati ſunt, quia diuinum iudicium effugere nullatenus poſſunt, Spiritus ſancti iudicio Eccleſiaſticis gradibus priuati perpetuo habeantur.* Eadem quoque Synodus teſte [q] Frodoardo, Harduinum quendam, qui ab eodem Ebbone Diaconus fuerat ordinatus [illegible] Subdiacono, quod poſteà ſe Presbyterum ordinari curaſſet, de gradu ſuſcepto deiiciendum iuſſit, vt *qui ſaltu ſine gradu Diaconi ad Sacerdotium proſilierit*, nullam ſcilicet, & irritam putans Diaconatus ordinis dationē, qui ab Antiſtite depoſito probaretur fuiſſe collatus. Hæc autem Hincmari Synodus probata eſt à Benedicto tertio ſummo Pontifice, vt tum ex Frodoardo [r] citato patet, tum ex Benedicti Epiſtola ad Hincmarum Remenſem inter eius opera; imò & qui eam poſteà Synodum reprobauit Nicolaus, ipſam, datâ ad [s] Hincmarum Remenſem epiſtolà legitur anteà approbaſſe. Tertium ex eo petitur quod Stephanus ſeptimus, dictus ſextus, ordinationes factas à Formoſo Papa, qui depoſitus antea à Ioanne octauo, & reſtitutus à Marino, ad Romanum poſteà Pontificatum peruenerat, irritas declararit, cunctoſque ab eo ordinatos, C D

gradu

[a] Auguſt. tract. 5 & 6. in Ioā. lib. 3. contra Creſcon. cap. 6. & ſerm. de geſtis cum Emerito.
[b] Hieronym. Dial. aduerſus Luciferia.
[c] Greg. Naz. orat. de baptiſmo.
[d] Petrus Damiani Opuſc. 6 cap. 1. 2. 3. & alibi.
[e] Auguſt. lib. 2. contra literas Petil. cap. 5. & lib. 3. contra Creſconium cap. 8. & alibi.
[f] Nazianzen. ſuprà.
[g] Hieronym. ſuprà.
[h] Petrus Damiani Opuſc. cit. cap. 7. 8. 10. 11. & ſequent. Vide etiam de hac quæſtione fusè Algerum lib. 3. de Sacram. altaris tomo 6. Biblioth. PP. & Gratianum 1. quæſt. 1. integra.
[i] Thomas Vualdenſis ſuprà.
[k] Arel. 1. can. 8.
[l] Aurel. 1. can. 10.
[m] Conſtant. ſeſſ. 8. & 15.
[n] Trident. ſeſſ. 7. c. 11.
[o] Tolet. 4. c. 27. refertur à Gregorio 3. in eius excerptis can. vltim.
[p] Synod. Sueſſionēſis apud S. Medardum actione 3. to. 3. Conc. Gall. & apud Frodoard. li. hiſt. Rom. cap. 11.
[q] Frodoardus ibidem.
[r] Idem ibidē.
[s] Epiſt. Nicolai apud Baron. tom. 10. ad annū 863. & inter opuſ. Hincmari.
[t] Sigebertus in Chronico & alij plures.

A gradu proprio depoſitos iterum ordinari: & ne factum hoc eſſe dicas Romani Pontificis, non ſententiam, eò eius etiam iracundia prouecta eſt, vt collecta ſuorum Synodo facinus illud probaris, vt fidem faciunt [a] acta Synodi Romanæ ſub Ioanne 9. Luitprandrus [b] tamen hoc factum tribuit Sergio Papæ, quem ſucceſſiſſe docet Formoſo ipſiuſque cadaueri illuſiſſe: cum tamen ex citatis actis, aliiſque auctoribus conſtet eum non immediatè Formoſo ſucceſſiſſe, ſed Chriſtophoro, eundẽ tamen [c] Auxilius in dialogo hoc tempore ſcripto contra inteſtinam diſcordiam Romanæ Eccleſiæ de ordinationibus, & reordinationibus Romanorum Pontificum, aliorumque ab iis ordinatorum, ordinatos quoque à Formoſo reordinaſſe ſcripſit, & nouas eorundem ordinationes ſuperinduxiſſe. Vltimum, ex Gregorio [d] Nazianzeno ſumitur, qui docens à ſcelerato conferri poſſe validè Sacramenta, exceptionem adiungit, dummodo non apertè ſit condemnatus, nec ab Eccleſia alienus.

[a] Acta Synod. Rom. ſub Ioan 9.
[b] Luitprãdus lib. 1. cap. 8.
[c] Auxilius in dialogo, apud Sigebertum.
[d] Nazianzen. orat. 1. de Bapt.

XIV. Secũdi autẽ generis argumẽta hæc ſunt, quia Scriptura ſacra, & plurimi
B Patres impiis poteſtatem ſacrificandi, aliaſque functiones Sacerdotales obeũdi adimere videntur; ex iis quidem aliqui neminem niſi probum, & ordini recepto idoneum ordinationis gratiam percipere, aſſeruiſſe videntur, quorum teſtimonia vbi de ſuſcipientibus ordinationem ſermo erit ex profeſſo explicabimus: iam verò ea tantum proferemus, quæ per peccatum amitti ordinis dignitatem, ac poteſtatem inſinuaſſe videbuntur: primum itaque quædam ſacræ Scripturæ loca obiiciuntur, quæ à Donatiſtis proferri ſolebant, contra Catholicos, illud nempe Eccleſiaſtici *ab immundo quis mundabitur*, & infrà [e] *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lauatio eius?* illud item Pſaltis regij, [f] *oleum peccatoris non impinguet caput meum:* cui adde plura in Concilio Africano, citata à Cypriano, & eius collegis, quibus baptiſmum hæreticorum improbare nitebantur, quæ Auguſtinus ſeptem libris de baptiſmo aduerſus Donatiſtas fusè diſſoluit: deinde obiiciuntur aliqui Patres. Primò, Clemens Alexandrinus [g] hanc ſententiam proferens, *μόνοι τοίνυν οἱ καθαρῶς βιοῦντες ἱερεῖς ὄντως τοῦ Θεοῦ*, *ſoli*
C *ergo ij, qui pure viuunt, verè ſunt Dei Sacerdotes.* Secundò, Iuſtinus Martyr, [h] qui malos Sacerdotes *ψευδοπροφήτας falſos Sacerdotes ac Prophetas dixit.* Tertiò, Gregorius Nazianzenus, [i] qui eoſdem, *νόθους καὶ παρεγγράπτους ἱερέας, ſpurios, nothos & perperam adſcriptos Sacerdotes* vocauit. Quartò, Hieronymus, qui iiſce adhuc clarius videtur ad ſacrificandi poteſtatem Sacerdotis merita tanquam neceſſaria exegiſſe, [k] *Sacerdotes*, inquit, *qui Euchariſt.æ ſeruiunt, & ſanguinem Domini populis eius diuidunt, impiè agunt in legem Chriſti, putantes Euchariſtiam imprecantis facere verba, non vitam: & neceſſariam eſſe tantum ſolemnem orationem, & non Sacerdotum merita: de quibus dicitur,* [l] *& Sacerdos, in quo fuerit macula, non accedet offerre oblationes Domino.* Quintò, S. Leo ad Anatolium Conſtantinopolitanum ſic diſſerit, [m] *in Eccleſia Dei, quæ corpus Chriſti eſt, aliter, nec rata ſunt Sacerdotia, nec vera Sacrificia, niſi in noſtræ proprietate naturæ, verus nos Pontifex reconciliet, verus immaculati agni ſanguis emundet.*

[e] Eccleſiaſt. cap. 34.
[f] Ibidem.
[g] Pſal. 140.
[h] Clemens Alexandr. lib. 4. ſtrom.
[i] Iuſtinus in dialogo cum Tryphone.
[k] Nazienzen. orat. 21.
[l] Hieron. in Sophon. cap. 3. refertur, 1. quæſt. 1. c. Sacerdos. 90.
[m] Leuitici 21.

XV. Vltimo tandem obiectiones proferri ſolent ex variis Patribus, imò
D etiam ex Apoſtolorum canonibus, ex quorum omnium ſententia colligi poſſe videtur, collata ab hæreticis & ſchiſmaticis Sacramenta, dempto ſaltem baptiſmate, nulla eſſe, proindeque hæreticos poteſtate ordinis per hæreſim excidere. Apoſtolorum quidem [n] Canones id videntur demonſtrare, dum Sacerdotem, vel Diaconum deponi iubent, qui Baptiſma hæreticorum, aut Sacrificium gratum acceptumque habuerunt; eandemque pœnam conſtituunt in Epiſcopum, vel Preſbyterum, qui vel Baptiſma rite collatum iterarit, vel *τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν eum qui ab impiis pollutus eſt*, id eſt ad hæreticis baptizatus, vt interpretantur [o] Zonaras & [p] Balſamon, non rebaptizant. Concilium [q] Laodicenum hæreticorum benedictiones, id eſt Sacramenta, potius *ἀλογίας* eſſe quam *εὐλογίας* affirmat, *maledictiones* nempe quàm *benedictiones;* at quomodo vera Secramenta putabuntur, quæ maledictionum nomine inſigniuntur? Athanaſius [r] contra Arrianos baptiſma ab iis collatum *παντελῶς κενὸν, καὶ ἀλυσιτελὲς plane vanum, ac inutile appellat πρὸς ποίησιν μὲν ἔχον,*

[n] Leo Epiſt. 48. cap. 2. refert. 1. quæſt. 1. c. in Eccleſia 68.
[o] Canon. Apoſtol. 37.
[p] Zonaras in c. citat.
[q] Balſamon in eund.
[r] Laodicen. c. 32.
[ſ] Athanaſ. orat. 3. contrà Arrianos.

τῇ δὲ ἀληθείᾳ μηδὲν ἔχον πρὸς εὐσέβειαν βοήθημα. inane ſimulachrum, ad pietatem A
de facto nullum adferens adiumentum. Nazianzenus [a] ſimiliter, poſtquam à quocumque dari poſſe baptiſma docuit, excipit, dummodo non apertè condemnatus ſit, & ab Eccleſia alienus, itemque dummodo eadem verâ fide informatus ſit. Innocentius primus [b] Epiſtola ad Alexandrum Epiſcopum apud hæreticos ſolum Baptiſma ratum eſſe docet, cætera proinde eis denegans Sacramenta: Hieronymus [c] Deum aſſerit odiſſe Sacrificia hæreticorum, deteſtari fœtorem eorum, & claudere nares ſuas: panem eorum eſſe ſacrilegum, panem luctus: quomodo autem Sacrificia quæ Deum irritant, non placeant? quæ polluta habeantur non ſacra? quæ ſunt panis luctus non Euchariſticus? clarius Pelagius, [d] Victori, & Pancratio ſcribens, *non eſt*, inquit, *Corpus Chriſti, quod ſchiſmaticus conficit*. Aſſentiri videtur S. Leo [e] huius nominis primus Pontifex Epiſtola ad Leonem Auguſtum, *manifeſtum eſt*, inquit, *per crudeliſſimam, inſaniſſimamque † ſæuitiam in Alexandrina ſede omnium cæleſtium Sacramentorum lumen eſſe extinctum: intercepta eſt Sacrificij oblatio, defecit chriſmatis ſanctificatio, & parricidalibus manibus improborum omnia ſe ſubtraxere myſteria.* B Plura reperies apud [f] Algerum libro tertio de Sacramento Altaris, vbi ex profeſſo ſibi varia obiicit, & ſoluit.

[a] Nazianzen. orat. 40.
[b] Innocent. 1. epiſt. 18. can. 5. refert. 1. qu. 1. c. Arrianos.
[c] Hieronym. in ca. 5. Amos quib⁹ ſimilia habet in cap. 2. Aggæi, & in ca. 6. Oſeæ, vide 1. quæſt. 1. c. ſic populus, & tres ſeq.
[d] Pelag. epiſt. Victori, & Pancratio.
[e] Leo epiſt. 75. Leoni Auguſto. refert. 1. qu. 1. can. manifeſtum eſt 69.
† *Veſaniam* habent alij Codices.
[f] Vide Algerum lib. 3. de Sacramento Altaris.

§. VII.

Soluuntur prædictæ obiectiones.

XVI. His vtique omnibus argumentis ſatisfaciendum eſt, ad eorum ſolutionem prænotandum eſt Patres in ſacrilegos & indignos Sacramentorum miniſtros acrius inuectos eſſe, nec tamen grauius, quàm ipſa eorum indignitas poſtulabat; vnde ipſorum verba ſic interpretanda eſſe quaſi παθητικῶς dicta, non διδακτικῶς, ad communem vulgi intelligentiam, non ad ſcholaſticum rigorem: eaque proinde Sacramenta irrita, falſa, inania, vana, prophana, polluta vocaſſe, quæ ab indignis tradita miniſtris, notoriiſque hæreticis, vel ſchiſmaticis ob ſocietatem erroris, vel communionis ſuſcipientes per accidens fœdarent: tantum abeſt vt benedictionibus ſcaterent, vel gratiæ cæleſtis vbertate referta eſſent: hanc noſtram ad teſtimonia Patrum interpretationem confirmat Algeri [g] auctoritas, vbi præmiſſa ex Africani Concilij canone [h] vigeſimo quarto hac doctrina, *quod in Eccleſia omnia Sacramenta ſalubriter, & vtiliter accipiantur, quæ perſeuerantibus in hæreſi magnam damnationis pœnam conquirunt, vt quod in eis in veritate ad vitam eſſet luminoſius, hoc in errore ſit tenebroſius, atque damnoſius.* Mox hæc infert: *eadem ergo Sacramenta vbique vera & ſancta in Eccleſia accipiuntur ſalubriter, extrà Eccleſiam damnabiliter; vnde etiam B. Auguſtinus ſacrificium Optati quod mundum mundis adſtruxerat, panem luctus vocat, quia eos contaminabat, quibus extra Eccleſiam veri Sacrificij locus non erat quod ſanctis execrabile Domino dicitur, non reſpectu illius quod ſanctum eſt, ſed reſpectu illorum, qui æquè damnantur illud illicite ſacrificando, & ſumendo, ſicut aliquid Deo execrabile perpetrando. Vocant etiam ſancti illud ſacrilegum, pollutũ, inane, & falſum; ſacrilegum ideo, quia ſicut aurum quidem verum eſt in arca furis, vt in theſauro regis, ſed tamẽ ſacrilegum, quia à fure illicitè vſurpatũ, ſic & illud ab hæretico: pollutum, non quod in ſe ita ſit, ſed ſicut dies lætus dicitur, quia lætos facit: ita ipſum, quia magis polluit ſanctificantem, reum magis conſtituendo quàm ipſum iuſtificando: inane autem, & falſum, quia effectum ſalutis, quem videtur promittere, non confert, quem conferret, ſi rite fieret. Vnde & Deus dicit, maledicam benedictionibus veſtris, eas priuando fructu ſalutis.*

[g] Algerus lib. 3. cit. cap. 12.
[h] African. cap. 24.

XVII. Similiter quoque non dicuntur veri Sacerdotes impij, & Sacerdotij ſuis actionibus violatores, non quod Sacerdotij poteſtate careant, ſed quod Sacerdotij dignitatem, grauitatem, auctoritatem, ſtatum, perfectionemque non aſſequantur, qui turpibus facinoribus conſcientiam ſuam maculant, famam peſſundant, quod Sacerdotij leges non ſeruent, munia nequaquam obeant, vel ſine ſuo, aliorumq́; vel ſaltẽ non cum tanto, quanto poſſent, fructu

functiones

A functiones ſuas exerceant; quod Eccleſiæ nocumento ſint, ſuo Ordini dede-
cori, proximis ſcandalo, qui ex ſuo ſtatu & officio, aliis ſaluti, Eccleſiæ orna-
mento, ac ſplendori eſſe deberent, hæc autem omnia faciunt vt tales negen-
tur eſſe Sacerdotes, quia Sacerdotij leges, officia, ſanctitatem negligunt: quo
modo vulgo negantur eſſe Conſules, qui Reip. non conſulunt, Medici, qui aliis
non medentur, Doctores, qui docendis aliis nullam operam inſumunt, Re-
ges, qui regendi munia aſpernantur, regendique ſcientiam vel auctoritatem
non habent: quas & ſimiles phraſes, imò etiam duriores, ad vitiorum inſecta-
tionem dici poſſe nemo ibit inficias.

XVIII. His itaque præſuppoſitis, quia ad tres claſſes omnia aduerſariorum
argumenta reduximus, ad ea quæ in priori claſſe habentur, argumenta diſ-
ſoluenda accingimur. Primò occurrit Concilij [a] Toletani quarti canon ex-
plicandus, in quo qui anteà fuerant depoſiti, ſi poſtea innocentes reperti fuiſ-
ſent, coram altari indumenta ſui Ordinis & inſtrumenta recipere iubebantur,
B non vt denuò ordinarentur, ſed vt ſui Ordinis executioni reſtituti viderentur:
quemadmodum enim, dum ipſis Eccleſiaſtici muneris executio interdiceba-
tur, dumque de dignitatis ſuæ gradu mouebantur, inſignia ab iis Eccleſiaſti-
cæ dignitatis ablata fuerant, non ſublatâ characteris indelebili poteſtate; ità
congruum erat, vt dum priſtino redderentur honori, eadem ſuæ dignitatis or-
namenta recuperarent, non ad ordinationis iterationem, ſed ad dignitatis re-
cuperatæ, & redditæ ad functiones antea vetitas obeundas auctoritatis liberæ-
que facultatis ſignificationem, vt explicat Fulbertus [b] Epiſtola ad Leuthe-
ricum Senonenſem. Secundò occurrit decretum Synodi Sueſſionenſis, de quâ
hoc breuiter dicere poſſumus, [c] eam primùm Leonis Pontificis aliquo præiu-
dicio notatam fuiſſe, dum ipſam approbare noluit: eandem verò à Benedicto
Summo Pontifice ex falsâ Hincmari Remenſis relatione probatam, imo &
literas ipſas Benedicti corruptas, atque falſatas fuiſſe: totâ re tandem matu-
C riùs diſcuſsâ, ipſam à Nicolao primo improbatam, vt fusè oſtendunt literæ [d]
Nicolai, tum eæ quæ ad Epiſcopos, qui in hac Synodo conuenerant, tum quæ
ad Hincmarum Remenſem, de toto iſto negotio datæ ſunt. Tertiò obiicitur
factum, ſeu Stephani Papæ, ſeu Sergij, quod nobis minimè tuendum, ſed
potius maximè deteſtandum: vnde illud referens Luitprandus Ticinenſis
Diaconus reprobandum ex eo cenſet, [e] *quoniam, & hi qui à Iuda Domini no-
ſtri proditore ante proditionem, ſalutem ſeu benedictionem Apoſtolorum ſuſceperunt,
eâ poſt proditionem proprijque corporis ſuſpenſionem minimè ſunt priuati, niſi quos improbs
forè defœdarant flagitia; benedictio ſiquidem quæ à miniſtris Chriſti impenditur, non per
eum qui videtur, ſed qui non videtur, Sacerdotem infunditur:* [f] *neque enim qui rigat eſt
aliquid, neque qui plantat, ſed qui incrementum dat Deus.* Pergit etiam idem auctor
oſtendere, quantæ pietatis, religioniſque fuerit Formoſus Papa, adeout etiam
miraculis inclaruerit, vt appareat quanta iniuria tum ipſi, tum religioni illata
ſit, dum & corpus eius inanime malè tractatum, & ordinati ab ipſo iterum
D ordinati fuerunt, quaſi perperam ab eo primum ordinati fuiſſent; certum [g] eſt
autem Pontifices iſtos Stephanum ſeptimum, & Sergium factione Adelberti
Marchionis Tuſculani intruſos fuiſſe, & violenter Pontificiam ſedem inua-
ſiſſe: itaque nihil mirum, ſi malè partâ dignitate malè vſi, nouas ordinationes,
odio & furore in Formoſum Papam perciti, ſuperinduxerint, quod *non errorem
in fide* Cardinalis Baronius, [h] *ſed violentam tyrannidem in facto fuiſſe*, ſcribit: addi-
derim ego, ſi quis error in fide fuerit, eum Pontificum iſtorum menti inſe-
diſſe, ſed non vſitato Pontificum Romanorum decernendi more, non ſedatis
animis, atque compoſitis, non deliberatione maturâ præcedente fuiſſe de-
cretum: nam Synodus illa quam coëgit Stephanus ſeptimus, factioſorum ho-
minum & facinoroſorum Synodus fuit, ad quam ſi qui timoratæ conſcientiæ
acceſſerint, eorum aliqui inuiti acceſſerunt, alij vt potuere, reclamarunt. Et-
enim refert [i] Sigebertus execrandum illud facinus, reclamantibus, qui aderant
perpetratum; & in Actis [k] Romanæ Synodi ſub Ioanne nono legitimo Pon-
tifice habitæ, in quo reordinationes illæ damnatæ & de cætero vetitæ; legi-

[a] Conc. Tolet. 4 c. 27.
[b] Fulbertus epiſt. 24 Leutherico.
[c] Vide Frodoardum lib. 3. hiſt. Rem. cap. 11. cit. & epiſt. Nicolai mox citãdas.
[d] Nicolaus ep. 46. & 47. tomo 3. epiſt. Summorum Pontificum.
[e] Luitprãdus lib. 1. hiſt. cap. 8.
[f] 1 ad Cor. 3.
[g] Sigebertus in Chronico.
[h] Baronius tomo 10 ad annum 897. num. 2.
[i] Sigebertus ſuprà.
[k] Acta Synodi Rom. ſub Ioanne 9.

mus Epiſcopos, Presbyteros, & reliquos Clericos, qui eidem Synodo adfuerant, A
veniam petiiſſe, confeſſoſque fuiſſe ſe terroris metu ac formidine coactos interfuiſſe.

XIX. Argumenta ſecundæ claſſis his multo inferiora & imbecilliora videntur, in iiſque diſſoluendis [a] Auguſtinus, [b] Algerus, & [c] Petrus Damiani non inutilem operam collocarunt. Scripturæ quidem adducta teſtimonia à Donatiſtis, ſic ab Auguſtino ſoluta ſunt, vt nihil addendum ſuperſit. De iis quæ à nobis propoſita ſunt ſententia noſtra aperienda eſt: Eccleſiaſtici quidem prior iſte locus, [d] *ab immundo quis mundabitur*, hoc ſenſu commodè explicari poteſt, vt immundo auctoritate propriâ quidquam ſanctificandi poteſtas adimatur, non autem vt immundo miniſtro Sacramenti, quod à Chriſto inſtitutum eſt conferendi poteſtas auferatur. Licet enim immundus ſit qui Sacramentum miniſtrat, quia tamen huius miniſter eſt qui dicit, [e] *ego Dominus qui ſanctifico vos*, ſanctitatem quam non habet dare poteſt, nec ipſius indignitas obeſt, quominus per Sacramenta ab ipſo collata, vberrima gratiæ fœcunditas, à Chriſto Sacramentorum inſtitutore, & ſanctitatis, atque innocentiæ patente promanet. Similiter quoque verba iſta quæ pariter in Eccleſiaſtico habentur, & toties à Donatiſtis decantata ſunt, [f] *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lauatio eius?* nec fideliter ab ipſis proferebantur, nec veraciter intelligebantur; nam & textum mutilabant, & adulterinum ipſi ſenſum affingebant; textus enim integer ſic habet, *qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lauatio eius?* cuius ſenſus eſt, ei qui à tempore quo mortuum tetigerit baptizatus fuerit, nihil lotionem iſtam prodeſſe, ſi iterum mortuum tangat: in quo alludit textus iſte ad antiquæ [g] legis ritum, in quâ nempe immundus cenſebatur, qui mortuum tetigiſſet; quam legalem immunditiam lotione expiari opus erat, totieſque repeti, quoties poſt lotionem factam mortuus iteratò tangeretur, vt explicāt [h] Gregorius Magnus, [i] Cæſarius Arelatenſis & alij: quibus tamen verbis alias interpretationes applicat Auguſtinus, vt [k] quod per mortuum idolum ſignificetur, in cuius venerationem ſi quis baptizatur, nihil lotio iſta profutura ſit, aut [l] quod per mortuos peccatores intelligantur, quibus ſi quis ſimilis ſit, nihil ei Baptiſmus ad ſalutem proſit: ſi autem corde vero ad Deū conuertatur, Baptiſmi gratiā non à miniſtro peccatore, ſed à Chriſto Deo vero, & viuo, Sacramenti auctore conſequatur. Denique verba iſta Dauidica, [m] *oleum peccatoris non impinguet caput meum*, [n] Hieronymus, [o] Auguſtinus, [p] Gregorius, & alij communiter Patres, de adulatione interpretantur, quæ peccatoris oleum dicitur, quo ſuperbi inungi cupiunt, quod clarè ex ipsâ ſerie verborum quæ habentur in dicto pſalmo oſtendit [q] Auguſtinus contra Petilianum his verbis: *quid ergo, inquies, dixit Dauid? quid me interrogas? ipſum interroga: ſuperiori verſu tibi reſpondet: emendabit me, inquit, iuſtus in miſericordia, & arguet me: oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum: quid planius? quid apertius? malim inquit me miſericordi obiurgatione ſanari, quàm blanda adulatione, tanquam mihi caput vngatur, decipi, atque peruerti: ſub aliis verbis ipſa ſententia eſt, alibi † ſcripturarum, [r] meliora ſunt vulnera amici, quam voluntaria oſcula inimici.* D

XX. Patrum teſtimonia pari facilitate ſoluuntur, [ſ] Clemens Alexandrinus eos ſolùm veros Sacerdotes eſſe dixit qui purè viuerent, quia ij ſoli Sacerdotij meritum cum dignitate coniunctum habent: cæteri tamen Sacerdotij poteſtate non carent, licet dignitatem indignitate ſua polluant, & perfectiſſimum ſtatum prauis actionibus contaminent. Falſos quoque Sacerdotes dixere [t] Iuſtinus, & [u] Gregorius Nazianzenus, qui ſanctitatem habitu, ſtatu, profeſſione mentiuntur, quorum vita profeſſioni non reſpondet, quorum actiones Sacerdotij dignitas redarguit, eodemque modo interpretandus [x] Hieronymus, ne alioqui ſibi ipſi aliis in locis contradicat: eodem inquam modo interpretandus, vt nempe Sacerdoti ad recipiendos Euchariſtiæ fructus dignitatem minimè ſufficere contendat: ſed prætera probatam vitam ineſſe oporteat, vt interpretatur [y] Gloſſa in iſta Hieronymi verba, prout in Canonem relata ſunt. Similiter Leo [z] Magnus dum in Eccleſiâ Dei negat eſſe rata Sacerdotia, aut vera Dei ſacrificia, niſi in noſtræ proprietate naturæ verus nos Pontifex reconciliet,

[a] Auguſt. locis citatis, ſed præſertim lib. 7. de Baptiſm. contra Donatiſt.
[b] Algerus lib. 3. cit.
[c] Petrus Damiani opuſc. 6. & 30.
[d] Eccleſiaſt. 31.
[e] Exod. 34.
[f] Eccleſiaſt. item 34
[g] Numer. 19.
[h] Gregor lib. 9 epiſt 39.
[i] Cæſarius Arel. hom. 9.
[k] Auguſt. 2 contra Creſcon. cap 24.
[l] Idem lib. 6 de Baptiſm. cap. 34. & lib. 1. contra litteras Petiliani, cap 9. & ſeq. & lib. 2. cap. 7.
[m] Pſal. 140.
[n] Hieron. in pſal 19.
[o] Aug. epiſt. 110 & in pſal. 140. necnon ſermone de decem Virginibus, & lib. 2. contra litteras Petiliani cap. 104.
[p] Greg. hom. 12. in Euang. ante med.
[q] Auguſt. lib. 2. cap. cit. cōtra literas Petiliani.
† fortè *ſcripta*.
[r] Prouer. 27.
[ſ] Clemens Alex. lib 4. ſtromat.
[t] Iuſtinus dialogo cū Tryphone.
[u] Nazianz. orat 21.
[x] Hieronym. in cap. 2. Sophoniæ.
[y] Gloſſa v. non vitam in can. Sacerdotes 1 quæſt 1.
[z] Leo epiſt. 48. cap. 2.

A conciliet, vel de incarnationis fide exponendus eſt, quam iuxta interpretationem eiuſdem [a] Gloſſa, *quantum ad habendam rem Sacramenti, & licitam executionem* neceſſariam eſſe duntaxat affirmat, non autem quantum ad eiuſdem valorem, & quoquomodo licitè vel illicitè conferendi poteſtatem: nec mirum, quod Patres durioribus verbis vtantur, quibus poteſtatem ſacrificandi & Sacramenta miniſtrandi indignis adimere videantur: cùm & in iure [b] vſitatiſſimum ſit, vt fieri non poſſe dicatur, quod ſine crimine fieri nequit, & id omne ἀδύνατον habeatur, cui licet natura repugnet, repugnat ratio, quod iure nunquam fit, quamuis de facto contingat.

XXI. Neque verò diſſimili modo explicandæ ſunt obiectiones illæ, quas in tertiam claſſem reiecimus. Primò quidem Apoſtolorum [c] Canon, quo Epiſcopus, aut Preſbyter, qui hæreticorum Baptiſma aut Sacrificium probauerint, deponi iubentur, de hæreticis iſtis debet intelligi, qui veram Sacramenti formam nequaquam ſeruabant; non enim hæreticos iſtos qui Apoſtolorum temporibus emerſerant, formam Baptiſmi Catholicam retinuiſſe, ex ipſo Clemente [d]
B Apoſtolicorum Canonum relatore conijcitur; alibi enim agens de Baptiſmo, cumque ab hæreticis infamibus datum non recipiendum docens, eundem à probatis Sacerdotibus collatum, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti collatum, admittendum affirmat, in quo probatos Sacerdotes hæreticis videtur opponere, quaſi illi in nomine diuinarum perſonarum baptizarent, hi verò non baptizarent: idque maximè de primis illis hæreticis, Alexandro, Cherinto, Ebione, & aliis, eorum ſequacibus credibile eſt, qui cùm Eccleſiam ad Iudaiſmum vellent pertrahere, probabile eſt eos Catholicos Eccleſiæ ritus minimè obſeruaſſe, Concilium verò [e] Laodicenum nihil aliud vult quàm hæreticorum Sacrificia ac Sacramenta, nec ipſis, nec aliis, qui eis ſcienter, poſtquam ab Eccleſia præciſi ſunt, communicant, vtilia, ſed potiùs noxia eſſe, quippe cùm ab hæreticis ſine crimine, ſcienter & abſque neceſſitate Sacramenta accipi non poſſint, à quorum communione præſertim in ſacris miniſterijs recedere
C præcipimur, ne ipſorum contagione polluamur, aut falſæ eorum doctrinæ adhærere videamur. Athanaſius [f] quoque non negat Sacramentum ab Arrianis datum validum eſſe, cùm potius dicat Arrianos in magno periculo verſari amittendi Baptiſmi integritatem, & veritatem: quibus verbis ſatis oſtendit ſe non exiſtimare Baptiſmum ab hæreticis collatum eo titulo nullum eſſe: ſed periculum eſſe, ne is qui ab Arrianis collatus ſit, quia malè de diuinitate Filij ſentiebant, alia ratione nullus ſit, ſi nempe trium perſonarum in Baptiſmate conferendo mentionem ipſi non faciant. Eadem quoque Gregorij [g] Nazianzeni mens eſt, qui non negat ab hæreticis collata Sacramenta valida eſſe, ſed ab iis indignè attingi diuina myſteria affirmat: & caſu neceſſitatis excepto ab iiſdem ſcienter recipienda ipſa vetat, cùm in ſacram cum hæreticis ſocietatem coire nunquam conceſſum ſit. Innocentius [h] quoque primus eo ſenſu apud hæreticos ſolum Baptiſma ratum eſſe docuit: quod eis ſolùm inter Laicos baptizatos locum relinqui vellet, nec ad ſuperiorem Clericorum ordinem eos
D euehi permitteret: quod etiam iis argumentis confirmat, quia cùm ad fidem conuertuntur, tanquam imperfecti & Spiritus ſancti plenitudine carentes admittuntur, & pœnitentium loco habentur, ideoque cùm ordo Clericorum ſit duntaxat perfectorum, & ab eo pœnitentes arceantur, qui ab hæreſi ad Catholicam fidem conuertuntur, non cenſentur idonei qui Clericorum gradum dignitatémque retineant, eodem nempe iure quo [i] Cyprianus, [k] Cornelius, Petrus [l] Alexandrinus, & alij ex antiquioribus lapſos Clericos Laicorũ ſolum ordini, non Clericorum reſtituendos eſſe cenſuerunt: [m] Hieronymum ſic interpretatur [n] Algerus, vt eum humano more locutum dicat, *non quod Deus ſancta ſua improbet, ſed quod eorum propitiationem non recipiat*, quæ ab hæreticis offeruntur, quia nempe & in eorum conſecratione, atque adminiſtratione ab hæreticis peccatur, & ab iis quoque crimen committitur, qui eorum communione maculantur. Difficiliùs fortè in rectum ſenſum explicari poſſe videbitur, quod ait Pelagius, non eſſe corpus Chriſti, quod Schiſmaticus conficit: quod quidem

[a] Gloſſa in can. in Eccleſia 1. q. 1.
[b] Gloſſa non licet, in l. ſi duas, §. decet, de excuſat. tutorum, & l. ſi ſtipuler, & l. continuus, ff. de verborum obligat. & l. fin. ff. quæ ſētent. ſine appel reſcindẽdæ. Item can. nemo poteſt, de regulis iuris in 6. Extrauag. quia quorundam Ioann. 22. & Gloſſa habetur in cap. ad audientiam de ſponſalibus, & alibi.
[c] Canon Apoſtol. 37.
[d] Clemens lib. 6. Cõſtitut. Apoſtol. cap. 15.
[e] Conc. Laodic. can 32.
[f] Athan. orat. 3. contra Arrianos.
[g] Nazianz. orat. 40.
[h] Innocent. 1. epiſt. 18.
[i] Cypr. epiſt. 52 Antoniano, & epiſt. 67. in fine, & ep. 78. ad Epiſcopos Hiſpan. & epi. 72 Steph.
[k] Cornelius apud Cypr. epiſt. 78. cit.
[l] Petrus Alex. de pœnitent.
[m] Hieron. in cap. 6. Amos, & aliis locis.
[n] Algerus lib. 3. de Sacram. Altaris c. 12.

a Pelagius epiſt. Viator. & Pancratio.
b Algerus ſuprà.

inter Epiſtolas Pelagij a primi, aut ſecundi à nobis minimè repertum eſt: idipſum tamen non ita intelligendum eſſe exponit prædicto loco Algerus, b *quaſi corpus Chriſti eſſentialiter verum in Sacramento non conficiat, ſed quia, cùm in altari Eccleſia concorporalis, & conſacramentalis ſit Chriſto, vniuerſum corpus Chriſti, caput ſcilicet cum membris, non conficit, qui cùm extrà Eccleſiam ſit, ſeipſum Chriſto, & Eccleſiæ in vtriuſque Sacramento non vnit: cùm enim Altaris Sacrificium ſignando ipſius Eccleſiæ, & Chriſti vnitatem, vniuerſi corporis Chriſti ſit Sacramentum, non conficitur ibi Chriſtus vbi non conficitur vniuerſus; & ideò non ſit ibi Euchariſtia, vbi vnitatis totius Dominici corporis non adminiſtratur gratia. Vnde Auguſtinus, hæretici quærunt diuiſionem, cùm panis iſte indicet vnitatem: & alibi: qui accipit myſterium vnitatis, & non tenet vinculum pacis, non myſterium accipit pro ſe, ſed teſtimonium contra ſe; nec Chriſtus igitur, nec Spiritus ſanctus apud eos eſt per gratiam, qui tamen vbique eſt per eſſentiam.* S. quoque c Leonis teſtimonio ſimiliter reſpondeo, cum, dum apud hæreticos Dioſcori Alexandrini erroribus infectos defeciſſe diuinorum myſteriorum lumen, ſplendorem, atque gratiam ſignificat, nihil aliud intendere, quàm illicitè ab iis Sacramenta adminiſtrari, B illicitè accipi; nec remanſiſſe apud ipſos licitam miniſterij Sacerdotalis executionem, quibus tamen Sacerdotalem characterem Ordiniſque poteſtatem indelebiliter affixam eſſe non diffitetur. Denique vt cùm toties citato d Algero concludam, *ſi quæ alia à ſanctis contra Sacramenta hæreticorum ſeu deteſtabiliter dicta reperiuntur, non ita exponenda ſunt, vt veritatem vel ſanctitatem Sacramentorum, cùm omnia omnino Chriſti ſunt, improbent, ſed in malitiam & damnationem illorum, qui illicitè vſurpant, redundent.* Etenim vt hoc etiam ex ipſius mente adiungamus, cùm Sacramenta ſumi poſſint vel in ſe, vt ſunt ſigna ſacra à Chriſto inſtituta, vel vt ad ſuſcipientem, aut miniſtrantem referuntur: in ſe quidem ſancta ſemper, & veneranda remanent, ſiue ab hæreticis ſuſcipiantur, ſiue miniſtrentur: vt verò ſunt opera mali miniſtri conferentis, aut cuiuſuis indignè ſuſcipientis, nec ſanctitatem habent, nec laudem, nec venerationem merentur, ſed eorum ſunt crimina, qui vel illicitâ adminiſtratione, vel ſuſceptione myſteriorum Chriſti audent violare ſanctitatem. C

c S. Leo epiſt. 75. Leoni Auguſto.
d Algerus ſuprà.

SECTIO QVARTA.

De ſuſcipiente ſacram Ordinationem, ſeu de eius ſubiecto.

CAPVT I.

De natura, & ſtatu ſuſcipientis ſacram Ordinationem.

§. I.

Solos homines Ordinationis capaces eſſe. D

I. NON eſt huius noſtri inſtituti ſingulas ſuſcipientis ſacram Ordinationem qualitates, ac conditiones perſequi: fuſior hac de re dabitur diſputandi locus, dum ex profeſſo de ætate, & qualitate Ordinandorum diſſeremus: hic ergo duntaxat eas ſubiecti ſacræ Ordinationis conditiones recenſere volumus, quæ ad ſacræ Ordinationis ſubſtantiam neceſſariæ ſunt, non ad licitam duntaxat, & legitimam eius ſuſceptionem: niſi fortè obiter quaſdam eiuſmodi conditiones recenſeamus, non vt eas ad Ordinationis valorem neceſſarias eſſe confirmemus, ſed vt refellamus.

II. Primùm ergo ſolis hominibus Sacerdotium Scripturæ ſacræ Concilia, Eccleſiæ traditio attribuunt. Legantur Euangelici codices, nullis niſi hominibus hæc verba dicta reperiuntur, e *quorum remiſeritis, &c.* f *hoc facite in meam commemorationem:* g *ite, baptizate, docete omnes gentes baptizantes in nomine Patris, &c.* Legantur

e Ioan. 20.
f Luc. 22.
g Matth. vlt.

A gantur Apoſtolorum Canonicæ Epiſtolæ: huius veritatis aſſertor præ cæteris videbitur eſſe B. Paulus. Nunc enim eam apertè ad Epheſios [a] ſcribens atteſtatur, dum verba iſta, quæ de Chriſto canuntur à Dauide, [b] *aſcendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus*, de ſacræ Ordinationis donis interpretatur dicens, *& ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores, ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti*: audis dona data à Chriſto: ſed quæ? docuit te Apoſtolus dona iſta, dona eſſe Prophetiæ, Paſtoratus, Doctoratus, quæ omnia per ſacram Ordinationem conferuntur; quibus autem dederit, etiam oſtendit, puta hominibus, de quibus etiam intelligi debet, dum ibidem ait, [c] *vnicuique autem noſtrum*, id eſt hominum ad dignitatem Eccleſiaſticam vocatorum, *data eſt gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti.* Clariùs & apertiùs idem Paulus Epiſtola ad Hebræos; [d] *omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur, in iis quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & Sacrificia pro pec-*
B *catis, qui condolere poſſit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate: & propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo offerre pro populo*, non fruſtra Paulus *ex hominibus aſſumptum* dixit Póntificem, vt ſolis hominibus Sacerdotij oſtenderet conceſſam eſſe à Deo dignitatem: nec fruſtra Pontificem infirmum, peccato atque errori obnoxium, & ſuis atque aliorum infirmitatibus condolentem deſcripſit, vt ſolum hominem, eumque viatorem, qui & in peccatum labi, & per pœnitentiam ad Deum reuerti poteſt, à Deo ſelectum Sacerdotem oſtenderet. Solis quoque hominibus à Petro dictum eſt, [e] *ſeniores qui in vobis ſunt obſecro, &c. paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, prouidentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratia, ſed voluntariè, neque vt dominantes in Clero, ſed forma facti gregis ex animo, & cùm apparuerit princeps paſtorum, percipietis gloriæ coronam*: ſeniorum nomen, itemque coactionis & lucri mentio, boni exempli commendatio, gloriæ promiſſio, aliaque quæ in
C iis verbis notari poſſunt manifeſtè oſtendunt de ſolis hæc hominibus dici, quibus paſcendi officium conueniat. Solis Iacobus hominibus Sacramenti Extremæ Vnctionis miniſterium commendauit, dum ait, [f] *infirmatur quis ex vobis? inducat Presbyteros.* Denique nullum in tota ſcriptura ſacri Ordinis miniſterium aliis quàm hominibus commendatum ac tributum eſt.

III. Concilia ſimiliter de hominibus ſolum loquuntur, iiſque in viâ conſtitutis, dum de ſacræ Ordinationis ſuſcipientium conditione, de Ordinibus initiatorum, & miniſteriis, de Sacramentorum omnium miniſtris loquuntur: Patres quoque & reliqui Doctores ſolis hominibus eandem Sacerdotij dignitatem attribuunt. Eadem Eccleſiæ traditio eſt, quæ Chriſti inſtitutionem oſtendit. Ratio etiam clarè id conuincit, ſolis enim hominibus animâ & corpore conſtantibus manus imponi poſſunt, vel inſtrumenta Ordinis tradi, quibus ritibus ſacra Ordinatio confertur: ſolis ipſis verborum vitalis prolatio conuenit, in quibus Sacerdotij miniſterium, & Sacramentorum forma conſiſtit: proin-
D déque ſoli ipſi ſicut Sacramentorum diſpenſandorum capaces ſunt, ità & ſacræ Ordinationis ſuſcipiendæ.

§. II.

Angelos non eſſe capaces Ordinationis, nec officiorum Ordinis.

IV. Primò ergo à ſacra Ordinatione ſuſcipienda, ſacrorumque Ordinum officiis excluduntur Angeli, qui nec Sacerdotij habent dignitatem, nec eiuſdem, ex ordinariâ Dei lege, obire poſſunt functiones. Cuius inſtitutionis Chriſti non contemnendæ proferri poſſunt rationes: quas ex eo deſumes quod Chriſtus Dominus, vt eſſet nobis Pontifex, & Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedech, *nuſquam*, vt habet [g] Apoſtolus, *Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit: vnde debuit per omnia fratribus ſimilari, vt miſericors fieret, & fidelis ad Deum, vt repropitiaret delicta populi*: ex quo D. Pauli teſtimonio tres rationes ſumi poſſunt. Prima, quia Chriſtus auctor & exemplar noſtri Sacerdotij, vt Sacerdos fieret, ho-

[a] Ad Epheſ. 4.
[b] Pſal. 67.
[c] Ad Ephеſ. cit. cap.
[d] Ad Heb. 5.
[e] 1. Petri 5.
[f] Iacobi 5.
[g] Ad Heb. 2.

mo factus eſt: multo ergo magis homines eſſe debent, qui ad Sacerdotium A
aſſumuntur, quod Sacerdotij Chriſti imitatio quædam eſt, ac participatio: altera, quia Sacerdos fratribus ſuis, pro quibus Sacerdotij munere fungitur, aſſimilari debet, & vt alio loco iam citato docuit [a] Paulus, ex hominibus debet eligi, qui pro hominibus ad ſacrificandum conſtituitur: per Sacerdotium enim caput conſtituitur eorum pro quibus Sacerdotium ſuſcipit; indecens autem eſt vt heterogeneum membris caput imponatur: verbi gratiâ monſtro haberi ſolet, ſi humanis partibus non humanum caput aptetur: vel, vt ait [b] Horatius,

[a] Ad Hebr. 5.

[b] Horat. de arte poëtica.

Humano capiti ceruicem pictor equinam
Iungere ſi velit, & varias inducere formas.

quàm conſentaneum autem eſt, vt quia ſoli homines ſacrificiis externis, ac patentibus Deum colunt, ſoli ſenſibilibus elementis purgantur, ſoli viſibilibus ſignis inter ſe quadam religionis ſocietate colligantur, ſoli Sacerdotibus ſubduntur, qui exterioribus mediis à Deo inſtitutis gratiam ipſis influunt, ſoli exteriori doctrinæ illuminatione, & illuſtratione indigent, ductores iidem habeant pariter viſibiles, eiuſdem naturæ, ſed diſſimilis gratiæ, quorum verbis B
ſanctificentur, monitis inſtruantur, moueantur exemplis. Tertia, quia ſimiles quoque nobis habere debemus Sacerdotes, vt eiuſdem naturæ conditione, ad humanis infirmitatibus condolendum, ac compatiendum inducantur, humaniſque miſeriis miſericorditer indulgeant: quod & Paulus [c] ſuprà citatus confirmat, dum Sacerdotem peccatis & erroribus condolere vult, *quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate*, egétque quotidie Sacrificiis quibus ſua etiam peccata expiet. Item, [d] *lex quidem conſtituit homines Sacerdotes infirmitatem habentes, ſermo autem iuſiurandi filium in æternum perfectum.* Abſit ergo, vt Angelus Sacerdos hominum conſtitueretur: nam, vt ait Chryſoſtomus, [e] *ſi Angelus Sacerdos fuiſſet, & aliquem ſtuprum inferentem inueniſſet, ſtatim eum de medio ſuſtuliſſet, cum ipſe huic libidini ſubiectus non eſſet: ſi Angelus poteſtatem Sacerdotalem accepiſſet, peccantes homines non doceret, ſed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea quod talis non* C
eſſet, &c.

[c] Ad Hebr. 5.

[d] ad Hebr. 7.

[e] Chryſoſt. hom. 69. in Petrum & Eliam tom. 1. [illegible]

V. Vnum tamen ex [f] D. Thoma hîc notandum eſt, eſto nempe iuxta ordinariam Dei legem nequeant Angeli Sacramenta miniſtrare, quia ſacræ Ordinationis ſunt incapaces: nihilominus Deum, qui virtutem ſuam Sacramentis minimè alligauit, nec eandem miniſtris ſuis addixiſſe. Quaſi verò non poſſit Angelis Sacramenta miniſtrandi auctoritatem tribuere, aut per eos gratiæ ſuæ eoſdem quos per homines operatur effectus influere. Vnde infert rata eſſe habenda quæcumque à bonis Angelis (qui ſcilicet nec illicita præſumunt, nec falſa nuntiant) Sacramenta, vel Sacramentalia perficiuntur, cuiuſmodi ſunt templorum conſecrationes, quorum plurima Angelico miniſterio diuino cultui dicata creduntur: è contrà autem quia mali Angeli ſpiritus ſunt mendacij, & religionis ſimiæ, ideò ſi quod ab iis Sacramentale miniſterium exhiberetur, pro rato habendum non eſſe confirmat: prior pars huius reſponſionis confirmatur: Etenim refert [g] Nicephorus Amphilochium Iconij Epiſcopum D
myſticâ & arcanâ benedictione ab Angelis à Deo miſſis conſecratum fuiſſe: eiuſque conſecrationem ab Angelis factam, cùm poſteà Iconij Antiſtes electus fuiſſet, Epiſcopos qui eum ordinaturi acceſſerant, ratam priorem ab Angelis factam ordinationem habuiſſe, nec aliam ſuperinducere auſos, ipſum verò priùs ſalutatum ad officia Sacerdotalia admiſiſſe.

[f] D. Thomas 3. parte q. 64. art. 7. in corpore.

[g] Nicephor. lib. 11. hiſt. cap. 20.

§. III.

Animas ſeparatas Ordinationis ſimiliter, & functionum Ordinum incapaces eſſe, morte item finiri iuriſdictionem.

VI. Præterea excluduntur à ſacra Ordinatione animæ ſeparatæ: cùm enim anima cuiuſq; non ſit homo, ſed pars hominis: ſolus autē homo Sacerdotij tam ſuſcipiendi, quàm exercendi capax ſit, anima à corpore ſeparata Sacerdotij quoque

Digitized by Google

A quoque tam recipiendi, quàm obeundi incapax erit: quomodo verò ſeparata à corpore anima ſacris initiaretur Ordinibus, quę nec impoſitioni manuũ ſubijci nec tradenda in ordinatione inſtrumenta recipere poteſt, cùm ſit ſpiritalis & incorporea? quomodo Sacerdotij munia obiret, quæ nec vocẽ vllam vitaliter proferre, nec quippiam vitaliter mouere poteſt, quod tamen ad Sacerdotij functiones ſpectat? cui vſui eſſe poſſet collatum animæ ſeparatæ Sacerdotium, quod cùm ad hominum viſibile regimen inſtitutum ſit, viſibilia exigit ſubiecta, vt ij ſolùm dici poſſint Sacerdotes, qui agnoſci queant à populo Chriſtiano tanquam duces, ſintque in ſpiritalibus viſibiles eius rectores, qui & ſenſibile miniſterium exerceant, & viſibilem ducatum præbeant, & exteriori miniſterio interiorem gratiam largiantur.

VII. Itaque per ſeparationem quoque animæ à corpore quamuis character in ordinatione collatus minimè deleatur, nec hauſtus à diuino lumine, qui in anima reſplendet, Sacerdotij fulgor extinguatur; Sacerdotij tamen dignitati B detrahitur, regiminis auctoritas euacuatur, in alium iuriſdictio transfertur: ſicut enim nuptiis carnalibus ſecundùm D. Paulum, [a] *mulier alligata legi quanto tempore vir eius viuit, quod ſi dormierit vir eius, liberata eſt à lege: cui autem vult, nubat, tantum in Domino*: ita Eccleſia viuente ſuo paſtore, nec alium ſuperinducere, nec eum à ſe abiicere poteſt: eo verò mortuo ſoluta eſt ab illius lege, liberata à præſtita ei fide, nihilque amplius obſtat, quominus alium in Domino ſalutarem conſequatur paſtorem: morte itaque ſancita inter viuos pacta dirimuntur, & contracti inter Eccleſiam, & Sacerdotem coniugij vincula diſſoluuntur. Solus Chriſtus Dominus eſt, cuius Sacerdotium æterni Patris iuramento ſancitum æternum manſurum eſt, nam vt argumentatur D. Paulus, [b] *alij quidem plures facti ſunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quod manet in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium: vnde & ſaluare poteſt in perpetuum accedentes per ſemetipſum ad Deum, ſemper viuens ad interpellandum pro nobis.* Itaque, [c] *Poteſtas* C *eius poteſtas æterna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur*, Sacerdotium eius Sacerdotium æternum, cuius cæteri Vicarij ſunt non ſucceſſores, miniſtri non hæredes, *ſic nos*, inquit [d] Apoſtolus, *exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*: & alibi, [e] *pro Chriſto legatione fungimur*: vnde ipſe eſt, qui Sacramenta ſanctificat, diuinamque ipſis virtutem impertitur; ipſe eſt qui ſuſcipientibus dat gratiam, miniſtrantibus auctoritatem largitur: quò fit, vt [f] non Pauli, non Cephæ Sacramenta dicenda ſint, ſed Chriſti, [g] qui principalis eſt Sacerdos, & Sacerdotum princeps: aliorum autem quorumcumque Sacerdotium morte finitur, nouiſque duntaxat in locum ipſorum ſuccedentibus propagatur. Itaque ſi quis Sacerdotum è mortuis ſuſcitaretur ad hanc vitam, eum dignitate, honore, cathedra, iuriſdictione, quibus cùm viueret fruebatur ſpoliandum haud dubiè debemus credere, aliàs enim verbi gratia eiuſdem Epiſcopatus duo Epiſcopi, Eccleſiæ vniuerſæ duo ſimul Summi Pontifices extarent, ſi quis ex ipſis Dei voluntate ad vitam vocaretur, quod inſtituto à Chri- D ſto cùm particularis, tum vniuerſalis Eccleſiæ ſtatui repugnat.

§. IV.

Obiectiones in contrarium refelluntur.

VIII. Neque verò quemquam in contrarium moueat, quod Patres aliqui Epiſcopos Apoſtolorum Vicarios dixerint, quod [h] Clemens verbi gratia *Epiſcopos vicem Apoſtolorum gerere* ſcribat: quod [i] Cyprianus Epiſtola ad Florentinum Pupianum, Præpoſitos Eccleſiæ, *Apoſtolis Vicariá ordinatione ſuccedere* affirmet; quod [k] Vrbanus ſecundus *Apoſtolorum vices in Eccleſiâ habere* Epiſcopos aſſeueret: neque enim alium ij Patres volunt, quàm quod ipſi, quàm quod cæteri intendunt dum Epiſcopos Apoſtolorum vocant ſucceſſores: nolim [l] Anacletum, [m] Hieronymum, [n] Chryſoſtomum, [o] Auguſtinum, [p] Gregorium primũ, [q] Damaſcenum, aliòſque innumeros referre qui non Vicarios, ſed ſucceſſores

[a] 1. Cor. 7.
[b] ad Heb. 7.
[c] Daniel. 7.
[d] 1. Cor. 4.
[e] 2. Cor. 5.
[f] 1. Cor. 1.
[g] Vide Aug. tract. 6. in Ioan. Chryſoſt hom. 60. ad popul Antioch. & alios Patres.
[h] Clemens epiſt. 1.
[i] Cypr. epiſt. 69. Florent. idem habetur epiſt. Firmil. ad Cyprianũ 75 inter epiſt. Cypriani.
[k] Vrbanus 2. diſt. 68. c. quorum vices.
[l] Anacl. epiſt. 2. Epiſcop. Ital.
[m] Hieronym. epiſt. 13. & cõment. in pſal. 44.
[n] Chryſoſt. ſerm de Anathem.
[o] Auguſt. in pſal. cit. itemque epiſt. 54. ſerm. 24 de verbis Domini, & alibi.
[p] Greg. hom. 26 in Euang.
[q] Damaſcen. orat. 2. de imaginib.

Apoſtolorum vocant Epiſcopos, in locum nempe eorum decedentium ſuffe- A
ctos atque ſubſtitutos. Placet verò eorumdem, quos interpretamur, teſtimo-
nia proferre. Clemens de Apoſtolis hæc habet, [a] *ipſis quoque decedentibus in locum
eorum ſucceſſerunt Epiſcopi*. Cyprianus Epiſtola ad Cornelium, [b] *hoc enim vel maxi-
mè frater, & laboramus & laborare debemus, vt vnitatem à Domino, & per Apoſtolos no-
bis ſucceſſoribus traditam, quantum poſſumus, obtinere curemus.* Vrbanus [c] ſecundus
apud eundem Gratianum ex Auguſtino ſatis ſupérque ſuam mentem oſtendit,
dum filios qui Eccleſiæ pro Patribus nati ſunt, Epiſcopos interpretatur, qui pro
Apoſtolis, & in Apoſtolorum ſedibus collocati ſint, eorumque loco conſti-
tuti.

IX. Pari quoque ratione interpretari debemus quod de Summis Pontificibus
dictum legimus, eos nempe Petri Vicarios eſſe, id eſt ſucceſſores: nam ſucceſ-
ſores eos eſſe Petri antiqui ſcriptores clariùs indigitant [d] Anacletus, [e] Irenæus,
[f] Tertullianus, [g] Firmilianus Epiſtola ad Cyprianum, [h] Optatus Mileuitanus,
[i] Auguſtinus, [k] Chryſoſtomus, [l] Leo Magnus, & alij plures: quamuis alij Petri, B
vt iam docuimus, Vicarios dixerint, quâ nempe phraſi vſi ſunt [m] Epiſcopi Tar-
raconenſis prouinciæ ad Hilarum Papam, [n] Gelaſius in commonitorio, [o] Sym-
machus Papa, [p] Ennodius Ticinenſis Diaconus, [q] Amator Epiſcopus Epiſtola
ad Syluerium Summum Pontificem, [r] Gregorius Magnus, [ſ] Bonifacius Ar-
chiepiſcopus Moguntinus, [t] Gregorius quartus, [u] Nicolaus primus, [x] Adrianus
primus Summi Pontifices, [y] Ludouicus Pius Imperator, [z] Gregorius ſeptimus
Papa, [a] Concilium quoddam Anglicanum habitum circa annum milleſimum
ſeptuageſimum ſecundum, [b] D. Bernardus, & alij: quo etiam nomine Ioan-
nem primum, Leonem tertium, Hadrianum primum Anaſtaſius [c] Bibliothe-
carius inſigniuit: cui non abſimile eſt, quod Conciliũ [d] Ticinenſe circa annum
octingenteſimum ſeptuageſimum ſextum Romanos Pontifices *Petri & Pauli
Vicarios* nuncupauit: nec abſq; ratione id factum; licet enim Summi Pontifices
ſpectatâ eorum dignitate, & auctoritate, minus propriè Vicarij D. Petri, quàm C
ſucceſſores dici debeant: nihilominus minorem aliquando titulum ſapientiſſi-
mi ac modeſtiſſimi Pontifices habere maluerunt, ne ſi ſe ſucceſſores Petri di-
cerent, ei, cui ſe comparare non audebant, dignitate quodammodo æquarẽt:
neque tamen arrogantiæ accuſandi ſunt, qui ſucceſſorum Diui Petri titulum
ſibi ſumpſerunt, aut tribui paſſi ſunt, nam ſicut modeſtiæ laudem conſequun-
tur, qui debitos ſibi titulos reſpuunt: ita immodeſtiæ non accuſandi, qui ad-
mittunt.

X. Addo in honorem quoque D. Petri, & Cathedræ Pontificiæ, pro cuius
ſplendore & Eccleſiæ vniuerſæ ſalute inuigilare credendus eſt D. Petrus, cuius
patrocinio ac precibus Eccleſia hiſce etiam temporibus iuuatur, ac munitur,
cuius fidem conſtanter amplectitur, Summos Pontifices à quibuſdam Petri
Vicarios non ſucceſſores, Diuumque Petrum Eccleſiæ etiamnum præſidere
dici. Sic enim [e] Petrus Rauennas epiſtola ad Eutychem, quâ eum ad reſipiſcen-
tiam hortatur, *in omnibus*, inquit, *hortor te frater honorabilis, vt his, quæ à beatiſſimo Pa-* D
*pa Romanæ ciuitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam Beatus Petrus, qui in proprio
ſede & viuit & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem, &c.* Sic etiam [f] Dometius
Epiſcopus Praſiados in ſexta Synodo Conſtantinopolitana, ſententiam ſuam
circa Epiſtolas ab Agathone Papa ad Imperatorem Conſtantinum directas in
hæc verba tuliſſe fertur, *ſuggeſtiones directas à patre noſtro Agathone ſanctiſſimo Ar-
chiepiſcopo Apoſtolicæ, & principalis ſedis antiquæ Romæ, ad coronatum à Deo, & ma-
gnum, Victorem, Imperatorem,* (ὡς διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ὑπαγορευθείσας διὰ στό-
ματος τοῦ ἁγίου, καὶ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου) *tanquam ex Spiritu ſancto dictatas, per
os ſancti, ac beatiſſimi Principis Apoſtolorum Petri, & digito prædicti ter beatiſſimi Papæ
Agathonis ſcriptas ſuſcipio, & amplector.* Credebant itaque antiqui iſti Patres præ-
ſto eſſe Romano Pontifici maximum à D. Petri precibus præſidium, Eccle-
ſiamque Chriſtianam eiuſdem apud Deum fauore ac beneuolentia proſperè

[a] Clemens epiſt. 2. [b] Cypr. epiſt. 43 Cornelio. [c] Vrbanus ſuprà. [d] Anacletus epiſt. 2. Epiſc. Italiæ. [e] Irenæus lib. 3. c. 3 & 13. [f] Tertull. de præſcript. [g] Firmilian. ſuprà. [h] Auguſt. in epiſt. fundam. [i] Optatus lib. 2. contra Parmen. [k] Chryſ. lib. 2. de Sacerdot. circa princip. [l] Leo ſerm. 2. in die aſſump. [m] Epiſc. Tarrac. prouinc. epiſt. ad Hilar. [n] Gelaſius in commonit. [o] Symmachus in apolog. [p] Ennod. apolog. pro Sym. & lib. Synod. [q] Amator ep. ad Sylueriũ. [r] Greg. lib. 2. regiſt. indict. 10. epiſt. 33 & lib. 10 indict. 5 epiſt. 30. [ſ] Bonifac. in iuramento fidelitatis facto Gregor. 2. & epiſt. qua de Synodo à ſe facta renunciat. [t] Gregor. 4. epiſt. vnica. [u] Nicolaus 1. epiſt. 8. ad Michaël. [x] Adrianus 1. epiſt. 34. [y] Ludouicus Pius in donat. ipſius quæ habetur diſt. 63. c. ego Ludouicus. [z] Greg. 7. lib. 1. epiſt. 68. [a] Concilium Anglic. apud Baroniũ anno 1072. nu. 6. & VVielmum Malmeſburienſem ad annum 1071. [b] D. Bernard. ep. 183 ad Cõradũ Regem Romanorũ. [c] Anaſtaſ. in Ioanne 1. Adriano 1. Leone 3. & Stephan. iuniore. [d] Conc. Ticinenſe apud Baronium ad an. 876 nu. 16. [e] Petrus Rauẽnas epi. ad Eutych. tom. 2. Conc. Binij parte 1. inter epiſt. præambul. ad Conc. Chalced. [f] Dometius in 6. Synodo act. 8.

dirigi:

A dirigi: eodem ferè modo, ſed prudentiore conſilio, quam quo [a] Alexandri Macedonis duces, eius defuncti cadauere in medio poſito, de partitione Imperij conſilium inibant, rati Alexandrum conſilio præfuturum, eiuſque nominis, ac ſimulachri, ſeu cadaueris auſpiciis omnia melius ceſſura; quam etiam ob cauſam diu à Regis nomine abſtinuerunt: itá ſucceſſoribus Petri Vicariorum nomen placuit, non quod vllam amplius eum in homines in his terris degentes iuriſdictionem habere crederent, ſed quod preces eius apud Deum multum pro Eccleſiæ ſalutari regimine valere confiderent: ſciebant enim ſanctos immortalitate fruentes pro mortalibus precibus apud Deum quotidie agere, iiſque prodeſſe, ſed paſtorum auctoritate, ac cura mortalibus immortales non præeſſe.

[a] Curtius hiſt. lib. vlt.

§. V.

Qui à mortuis ſuſcitantur ad vitam mortalem ordinari poſſunt, qui ad immortalem, characterem retinent, ſed non liberam Ordinis functionum exercendarum habent facultatem.

B

XI. At verò certum eſt, eos qui fatis ceſſerunt, ſi huius lucis vſurâ (Deo ità permittente) frui incipiant, Ordinibus ſacris initiari poſſe: vt conſtare poteſt exemplis [b] S. Lazari, qui primus Maſſilienſium Epiſcopus conſtitutus eſt, poſtquam eum Chriſtus à mortuis ſuſcitaſſet, & [c] Renati celeberrimi Andegauenſis Antiſtitis: nec ea de re dubium vllum moueri poteſt: quidni enim Sacerdotij prærogatiua gaudere poſſint, qui eodem quo cæteri ſtatu vitæ reſtituuntur, quos mortalis corporis ſarcina iterum grauat, quos huius vitæ pericula iterum circumſtant, qui eadem, quâ antea, infirmitate circumdati reſurgunt? Minus autem certum eſt, ſed tamen certum eſt, eum qui cùm viueret Ordinibus initiatus erat, mortemque poſtea obiit, ſi iterum ad vitam moriturus reuocetur, Ordinum ſuſceptorum obire poſſe, eadem quæ antea, miniſteria, & poteſtate Ordinis quam habebat gauiſurum, & ordinationem reiterari nō debere, cuius characteri indelebili firmiterque animæ inſidenti iniuria fieret, ſi alius ei ſuperinduceretur, vel ſacrilega foret poſterior ordinatio, ac mutila, ſi nullum nouum characterem imprimeret.

C

[b] Martyr. 17. Decemb. & ibi Baron. Genebrardus in Calend. Ro. Democh. lib. 2. cap. 32. & alij paſſim.
[c] S. Antoninus tit. 10. cap. 13.

XII. Controuertitur autem, & in dubium reuocatur, vtrum animæ beatorum (nam de animabus damnatorum vix mouetur quæſtio) eorum nempe qui in hac vita ſacris Ordinibus initiati ſunt, reſumptis corporibus ſuis glorioſis, eorum Ordinum miniſteria exercere poſſint: id cenſere videntur [d] D. Thomas, & ex diſcipulis eius [e] Sotus, & alij, quamuis D. Thomam aliter explicet [f] Coninck & Sotum pariter interpretari aliter poſſemus. Sed quoquomodo intelligantur, longè verius, & probabilius eſt, nec ipſos beatos, qui Sacerdotio in hac vita functi ſunt, reſumptis corporibus, Ordinum ſuſceptorum officia exequi poſſe: tum quod D. Paulus [g] locis à nobis ſuperiùs citatis doceat, cæterorum præter Chriſtum Sacerdotium morte finiri: quod quamuis de Sacerdotibus nouæ legis ex profeſſo ab ipſo dictum ſit, ex eius tamen ratiocinatione, & totâ orationis ſerie ad omnes omnino Sacerdotes extenditur: tum quod ſicut inſtituta tantum ſunt Sacramenta pro viatoribus, quibus ſolis proſunt, ita ſolis viatoribus Chriſtus eorum conferendorum poteſtatem conceſſiſſe credendus eſt: tum quod nulla ratio eſt, cur beati hanc poteſtatem retineant, nec retineant damnati: ſicut enim in his character Sacerdotalis remanet ad ignominiam, ita in illis perſeuerat ad ornatum, & gloriam: damnatos autem integram Ordinis poteſtatem habere, eamque ad praxim reuocare poſſe mens refugit credere: num enim Chriſti corpus conſecrare poterunt, qui à Chriſto æternùm ſeparati plectuntur? num Sacerdotes alios verbi gratia damnatos ordinare ipſi poterunt? num à peccatis abſoluere? num baptizare? hæc omnia Eccleſiæ ſunt militantis officia non triumphantis, multominus eorum qui ab omni Eccleſia æternum præciſi, nullâ cum eâ aut fidei, aut miniſterij, aut ſtatus ſocietate coniuncti ſunt. Nullum tamen ex eo diuinæ auctoritati præiudi-

D

[d] D Thomas 3. parte, q. 64. art. 7. ad 2.
[e] Sotus in 4. diſt. 1. q. 1. art. 7. poſt 4. concluſionem.
[f] Coninck in dict. art. D. Thomæ. Legatur quoque Nugnus q. 65 art. 10. diſt. 1.
[g] D. Paulus ſuprà.

cium facimus, vt ſicut Sacramentis virtutem ſuam Deus non alligauit, ita nec miniſtris: ideoque, quod ſupra de beatis Angelis diximus, & de damnatis, horum videlicet, ſi quæ præſumant attingere, rata non eſſe habenda Sacramenta, illorum verò piè credenda: idem & de hominibus beatis ac damnatis videtur dicendum, quia ſicut priorum teſtimonium fallax, & voluntas mala præſumitur: ita poſteriorum certum teſtimonium, ergà nos pius affectus, maxima erga res ſacras reuerentia certò creduntur. A

CAPVT II.

De ſexu idoneo ſacræ ordinationi.

§. I.

Apud Ethnicos, & hæreticos quoſdam mulieres Sacerdotiſſas fuiſſe. B

I. APVD Ethnicos mulieres aliquas Sacerdotio inſignitas, & Sacrificas fuiſſe lier arum monumentis compertum habemus. Hunc morem apud Gallos & Germanos vſitatiſſimum fuiſſe docet [a] Tacitus: Cereri [b] Eleuſinæ apud Græcos, Bonæ deæ apud Romanos mulieres ſacrificaſſe lippis & tonſoribus notum eſt: error Gentilium fuit teſte [c] Clemente, deis fœminis Sacerdotes fœminas eligere. Idem error quorumdam hereticorum mentem inuaſit: hunc enim Cataphrygibus errorem tribuit [d] Auctor commentariorum in Epiſtolas D. Pauli, qui vulgo dicitur Ambroſius. [e] Auguſtinus Pepuzianis, quos non tantum mulieres Diaconiſſas, verùm etiam Sacerdotiſſas, & Epiſcopas creaſſe teſtatur: [f] Epiphanius Quintilianis, Pepuzianis, Priſcillianis, Artotyris, ac Cataphrygis: quæ nomina quibuſam confundere placet, vt ex iis vna hæreticorum ſecta conſletur, eorum qui Montani dogmata ſequerentur, quique adeo à Montano Montaniſtæ, à Priſcilla, & Quintilla mulieribus pſeudoprophetiſſis, quas ſibi Montana ſocias adſciuerat, Quintilliani & Priſcilliani, à loco è quo eorum pſeudomagiſtri prodierant, Pepuziani, à Phrygia, in qua errores ſuos potiſſimum diſſeminauerant, Cataphryges, vel Cataphrygæ, ab infando tandem, quod celebrabant, Sacrificio, ex pane videlicet, & caſeo, Artotyritæ dicti fuerint: ſed vt vt ſit (nam Montaniſtarum varias ſectas alis nominibus expreſſas nobis innuit [g] Tertullianus, cùm nondum Montani ineptiis dementatus eſſet) iis omnibus impiam iſtam obſeruantiam creandi mulieres Sacerdotiſſas placuiſſe in propatulo eſt, eandemque ſuo tempore uſitatiſſimã fuiſſe apud hæreticos teſtatur idem Tertullianus iis verbis, [h] *ipſæ mulieres hereticæ quàm procaces, quæ audeant docere, contendere, exorciſmos agere, curationes repromittere, forſitan & tingere, &c.* Idem quoque Gnoſticos vſurpaſſe tradit Irenæus. [i] Idem fœminam in Capadocia arreptitiam attentare auſam fuiſſe Firmilianus Cappadociæ Epiſcopus teſtatur: de Collyridianis quoque refert [k] Epiphanius mulieres apud ipſos vno anni die ſolemni, & illuſtri Sacrificium B. Virginis Mariæ offerre ſolitas fuiſſe: Acephalos tandem ad Diaconi miniſterium mulieres quaſdam ordinaſſe ac promouiſſe referunt [l] Sigebertus, & [m] Marianus Scotus: in quam ſententiam videntur lapſi noſtri temporis hæretici (quos omnium hæreſeon pannos ſibi aliquos aſſuere non puduit) dum nimirum Chriſtianos omnes cuiuſcumque conditionis & ſexus Sacerdotes à Deo ſanctificatos eſſe docent, nullumque aliud Sacrificium admittunt, quàm gratiarum actionis, precationum & laudum, quod cùm ab omnibus exhiberi debeat, nullam apud viros Sacerdotij prærogatiuam ſeruant, niſi forte, vt publicè reliquos doceant, quam etiam ſæpè violant, cum mulieres quoque apud ipſos doctoris munus aſſumpſiſſe ſciamus, eaſdemque & de ſacris diſſerere, & cum reliquis cantitare, in templis ſuis, vt vocant, non ſinant ſolum, ſed iubeant.

[a] Tacitus de moribus Germ.
[b] Græci & Latini auctores paſſim.
[c] Clemens li. 3. conſtitut. cap. 9.
[d] Ambroſ. in illud 1. ad Timoth. 3. mulieres ſimiliter pudicas.
[e] Auguſt. lib. de hæreſ. c. 27.
[f] Epiph. hæreſ. 29. al. 49. & hæreſ. 59. al. 79.
[g] Tertul. de præſcip. c. 52.
[h] Idem c. 41. de præſcipt.
[i] Irenæus lib. 1. aduerſus hæreſ. c. 9.
[k] Firmilia. epiſt. ad Cyprian. inter epiſt. Cyp. 75.
[l] Epiphanius hæreſ. 59. ſiue 79.
[m] Sigebertus ad annũ 5 1 1. quo extinctũ errorem docet
[n] Marianus Scotus in Chronico.

§. II.

A

§. II.

Mulieres ordinari lege prohibitum, nec vnquam in Eccleſia Catholica receptum.

II. Refellitur autem hic error primum ex D. Paulo, [a] *Mulieres*, inquit, *in Eccleſia taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex* [b] *dicit: ſi quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia.* Item, *docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, ſed eſſe in ſilentio: Adam* [c] *enim primum formatus eſt, deinde Eua, &* [d] *Adam non eſt ſeductus: mulier autem ſeducta in præuaricatione fuit.* Denique [e] *mulieres viris ſuis ſubditæ ſint, ſicut Domino, quoniam vir caput eſt mulieris, ſicut Chriſtus caput eſt Eccleſiæ,* [f] *ipſe ſaluator corporis eius, ſed ſicut Eccleſia ſubdita eſt Chriſto, ita & mulieres viris ſuis in omnibus.* Quæ quidem D. Pauli teſtimonia profert [g] Epiphanius aduerſus Artotyritas: ex iiſ-
B que varia argumenta diuinæ huic legi confirmandæ idonea erui poſſunt: primum, quia natiuo quodam pudore mulieres à docendo altiſque publicis functionibus, cuiuſmodi ſunt Sacerdotales, obeundis retardantur: legẽ ergò, quæ mulieres à Sacerdotio arceret, ſtatuiſſe Chriſtus credendus eſt, [h] *εἰδὼς καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς φύσεως, καὶ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ πράγματος, ὡς καὶ τῆς φύσεως δημιουργός, καὶ τῆς διατάξεως νομοθέτης, vt pote qui naturæ conuenientiam, & rei decorum noſſet, tanquam naturæ auctor, & legiſlator*, inquit Clemens Romanus. Alterum quia mulieris ſexus ſubiectionis eſt: vir mulieris caput eſt: Sacerdos vero caput populi eſt, cui populus ſubiicitur: mulier ergò Sacerdotij incapax, quam Deus caput eſſe noluit: cui tantũ abeſt vt populum ſubiecerit, cùm potiùs ipſa viro, Deo ita volente, ſubiecta ſit. Vnde rectè Clemens Romanus [i] eum viri mulieriſque conditionem peruertere intulit, qui Sacerdotio mulieri conceſſo, virum mulieri ſubiecerit, non mulierem viro, eumdemque qui hoc fecerit, ordinem in ædificatione mundi præſcriptum violare, quod in Eccleſiæ capite coſtituendo,
C relicto naturali capite, ad extremum corpus deſcenderit: cùm mulier corpus viri ſit, ex coſtâ eius fabricatum, eique ſubiectum, à quo ſeparatum eſt ad procreationem liberorũ, cum in eam Deus viro ab initio dominationẽ tribuerit, ac principatum; hinc etiam [k] Tertullianus *neceſſitatem humilitatis* fœmineo ſexui ex conditione ſua neceſſariò adnexam docuit, quâ proinde à quacumque fœmina ſiue muliere, ſiue virgine Sacerdotalis officij ſortẽ excluderet. Tertiũ, quia cum viri creatio mulieris productionem præceſſerit: peccatum mulieris peccato viri prius fuerit, eique occaſionem dederit: inconſultò Deus egiſſe videretur, ſi ei per Sacerdotium ducatum ad pietatem inſtillandam conceſſiſſet, quæ poſterior creata, prior in peccatum incidit, virumque ſuum in peccati foueam præcipitem traxit. Quartum, quia Chriſtus Eccleſiæ ſponſus, ac maritus, Sacerdotij noſtri exemplar eſt, & perfecta idæa, à quâ multum deſciſceret quæ Eccleſiæ ſponſa non ſponſus diceretur, quæ viri officium in Eccleſiam ſibi commiſſam in eius regimine, protectione, ditatione, & procurandâ immiſſione
D diuini Verbi ſeminis fœcunditate, Sacerdotij partes ſuſtinens deberet exhibere. Penſanda etiam hæc verba ex actibus Apoſtolorum, [l] vbi enim in Iudæ locum aliquis ſufficiendus fuit, *oportet*, inquiunt, *ex iis viris qui nobiſcum ſunt aliquem aſſumi: ex viris* inquam, non ex fœminis: vt fœmineum ſexum ab Apoſtolatu excluſum noſceremus.

III. Alio etiã ariete abſurdã iſtam opinionẽ, & [m] *γυναικῶν τὴν μανίαν, muliercularum furorem, ſeu amentiam* (hoc enim eam nomine vocat) concutit S. Epiph. quia nempe numquam ex quo mundus conditus eſt, apud veræ religionis ſectatores, Sacerdotio functa eſt mulier, ac ne Eua quidem ipſa, quæ tametſi grauiſſimum delictum admiſerit, tam impium tamen facinus perpetrare nunquam auſa eſt, ſed nec vlla filiarum eius: quanquam & Abel Deo ſubinde ſacra fecerit, & Caïnus coram Dómino ſacrificia, minimè tamen grata, celebrarit, hos verò ſecuti ſunt Enoch, Noë, Melchiſedech, Abraham, Iſaac, Iacob, Leui, Moyſes, Aaron, Aaronis filij, & alij ex Leuitarum propagine maſculi deſcendentes. In

[a] 1. Corint. 14.
[b] Gen. 3.
[c] 1. ad Timot. 2.
[d] Geneſ. 1.
[e] Geneſ. 3.
[f] ad Epheſ. 5. cui ſimilia dicit 1. ad Corint. 11.
[g] Epiph. hæreſi 29. al. 49. cit.
[h] Clemens lib. 3. conſtitut. Apoſtol. ca. 9
[i] Clemens loco citato, & lib. 2. cap. 6.
[k] Tertull. de virginibus velandis cap. 9.
[l] Actorum 1.
[m] S. Epiphanius hæreſ. 59. ſiue 79. cap. 2. & 3.

nouo quoque teſtamento, ſi Sacerdotium, inquit [a] Epiphanius, mulieribus A mandatum foret, aut canonicum quiddam in Eccleſia præſtare liceret, nulli potius quàm Mariæ committi Sacerdotis officium debuiſſet, cui tantus honor eſt habitus, vt gremio, ſinuque ſuo regem omnium, ac cœleſtem Deum, Deique filium exciperet. Eadem Clementis [b] Romani ſupra ratiocinatio eſt, quod ſi hactenus docendi munus nulli mulieri commiſſum fuit, nec iam committi debebit: quod ſi à mulieribus baptiſari liceret, Chriſtus à matre ſuâ baptiſatus fuiſſet, non à Ioanne: [c] ſi docendi munus permitti potuiſſet, Mariæ permiſſum fuiſſet, & aliis mulieribus quæ ab initio cum ipſo fuerant, ipſumque attentius audierant: hæc ergo Sacerdotalia officia cum omnibus retro ſæculis tàm in antiqua, quàm nouâ lege mulieribus vetita fuerint, nec virgini ipſi Dei matri permiſſa, profectò rectè ex iis oſtenditur, nulli vnquam mulieri Sacerdotis officium permitti poſſe. Rectè ideo Tertullianus, [d] *non permittitur mulieri in Eccleſiâ loqui, ſed nec docere, nec tingere, nec offerre, nec vllius virilis muneris, nedum Sacerdotalis officij ſortem ſibi vendicare.* B

[a] Epiphan. ſupra.
[b] Clemens conſtit. Apoſtol. lib. 3 cap 9. ſupra citato.
[c] Idem c. 6. li. 3. cit.
[d] Tertull. lib. de velandis virginibus c. 8.

IV. Hùc etiam referre poſſumus Soteris Papæ decretum, *ne* [e] *Monacha vllam pallam tractaret, neue thus in acerram poneret, dum Sacrificia fierent*; Concilij Carthaginenſis quarti canonem, [f] *ne mulier quamuis docta & ſancta, coram viris in conuentu docere, vel aliquas baptiſare præſumat*: Bonifacij, [g] *ne mulier, vel Monacha ſacratam pallam attrectaret, aut thura contingeret?* Irenei [h] quoque ſupra [i] Ambroſij, [k] Epiphanij, [l] Auguſtini auctoritates, quibus inter hæreſes dogma iſtud refertur, quo Sacerdotalis dignitas vel officium mulieribus tribuitur: ex quibus omnibus hæretica ſententia eſſe intelligitur, qua Sacerdotij capaces mulieres eſſe defenduntur. Ex quibus etiam colligo cum ordines omnes ad Sacerdotiũ tanquam ad apicem omnium referantur: cùm tonſura ipſa clericalis via ſit, & diſpoſitio ad ſacros ordines: mulieres, quæ Sacerdotij incapaces ſunt, ordinũ quoque omnium, ac tonſuræ ipſius clericalis eſſe incapaces: cui argumento ſi continuam Eccleſiæ traditionem, quæ à quocumque ordine, etiam à tonſura clericali mulieres excluſit: ſi ordinum dignitatem, quæ mulierum, vt ſuperius C argumentabamur, viro ſubiectarum conditionem excedit: ſi Apoſtoli præceptum mulieres in Eccleſia tacere iubentis adiungas, periculoſam in fide nec aſſerendam eorum opinionem iudicabis, qui quocumque ordine, imo etiam qui tonſurâ ipsâ clericali mulieres inſigniri poſſe contenderent.

[e] Pontif. Damaſ. & Plat. in vita Soteris.
[f] Concil. Carthag. 4. c. 99 & 100. refertur de conſecrat. diſt. 4. c. mulier.
[g] Plat. in Bonifacio.
[h] Irænens.
[i] Ambroſius.
[k] Epiphanius.
[l] Auguſtinus ſuprà citati.

V. Fatendum tamen eſt, pro ſingulis ordinibus, quantum ad notam opinioni iſti inurendam, quæ mulieres ipſis habiles conſtitueret diſpar iudicium ferendum eſſe: nam ſicut hæreticam audemus dicere iſtorum opinionem qui Preſbyteratui aptas mulieres eſſe cenſerent, nec multò inferiori cenſura eos notaremus, qui Diaconatus ordini ſuſcipiendo habiles ipſas aſſererent: quia de duobus iſtis ordinibus fide conſtat, quod à Chriſto inſtituti ſint, imò etiam, vt quibuſdam placet, quod Sacramenti rationem complectantur: quia vtrique iſti ordini in Eccleſia docendi, baptizandi, præſidendi populo fideli, atque regendi munia conueniunt: non eadem [m] tamen cenſura eorum damnaremus audaciam, qui Subdiaconatui mulieres idoneas eſſe arbitrarentur: quamuis D vt temerariam iure reprobaremus, quam nempe tota [n] Theologorum ſchola condemnat: mitiori tamen eorum opinionem notâ afficeremus qui ad minores ordines vel tonſuram mulieribus aditum permitterent: ſic enim Paludanus mulierem tonſuræ ſuſcipiendæ idoneam eſſe docuit, cuius opinionem refert [o] Almainus, nec ab ea longe diſcedit, qui quamuis grauioris forte reprehenſionis notam effugiant, falſitatis tamen & aliqualis temeritatis me iudice non euitabunt: eſto enim tonſura, ac minores ordines ab Eccleſia inſtituta eſſe dicantur, non diuino iure firmata: ideoque in Eccleſiæ poteſtate ſitum forte videatur, eorum ad libitum formas, materias, ritus immutare, nec Sacramenti propriè dictam obtineant rationem, vt quibuſdam Theologis placet, ex prædictis: ſaltem tamen inſtituti eſſe debent ij ordines tanquam Sacramentales quædam ad ſacros diſpoſitiones, progreſſioneſque, ac gradus, quibus ad Sacerdotium aſcendatur: quare quibus præcluſa erit ad Sacerdotium

[m] Vide D. Thomam in 4. diſt. 25. art. 2. Bonau. art. 2. qu. 1. Scot. quæſt. 2. § hic breuiter, & alios paſſim.
[n] Palud in 4. diſt. 25. qu. 3. art. 2. concluſ. 2. num. 4.
[o] Almainus q. 2. ſtatim à principio.

Digitized by Google

A ſacerdotium via, iiſdem quoque eodem iure ad tonſuram ad minores Ordines aditus negari debebit: confirmatur hæc conſequentia à D. Paulo, nam D.[a] Paulus varias adferens virorum ſuprà mulieres prærogatiuas, vt quod vir caput ſit mulieris, ſicut Chriſtus caput viri, caput verò Chriſti Deus: quod imago & gloria viri ſit mulier, quod mulier propter virum, non propter mulierem vir ſit, quod ex viro mulier, non è contra, hoc etiam docet, quod ad tonſuram non incongruè referatur: turpe nempe eſſe mulieri tonderi, aut decaluari, & adeò velare debere caput ſuum: quæ ratio oſtendit nec ipſam Clericali tonſurâ decenter inſigniri, quæ caput ſuum tondere non debeat. [a] 1. Cor. 11.

§. III.

Quo iure mulierum Ordinatio ſit prohibita.

B VI. Neque verò Eccleſiaſtico tantum iure, neque merè naturali, ſed diuino naturæ conuenientiſſimo mulieres à Sacerdotali ordine arcētur, non, inquam, Eccleſiaſtico iure, nam id ex Chriſti inſtitutione, & naturæ conuenientia Paulus, Patreſque citati vetitum oſtendunt: nec hæretici, ſed inobedientes Eccleſiæ, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ violatores dici debuiſſent, qui mulieres ordinaſſent, ſi Eccleſiæ tantum lege mulieres ab ordinatione arcerentur: imo nec earum ordinatio irrita foret, quocumque Eccleſiæ præcepto vetaretur, niſi diuino iure interdicta eſſet, quemadmodum nec excommunicatorum, ſuſpenſorum, aliorumque, quos Eccleſia à ſacris Ordinibus repellit, irrita eſt quantum ad characterem ordinatio, licet executio miniſterij huiuſmodi denegetur: at certum eſt mulierem fruſtra manus impoſitionem ſuſcipere, nec characteris Sacerdotalis, quantumcumque ſacrilegam ordinationis ceremoniam ſubeat, capacem eſſe. Deinde ſi diuino iure non eſſet interdicta mulie-
C rum ordinatio quamuis fortè ob leuitatem, ac muliebris ſexus inconſtantiam, aliaſque ob cauſas, Eccleſia mulieres quæ nullâ prærogatiuâ fruuntur, ab ordinibus arcere poſſet, quo verò iure Beatam Virginem ab eo ordine repuliſſet, de cuius, cùm in Dei matrem electa eſſet, ſanctitate, prudentiâ, dignitate dubitare nefas erat? quis enim aut verbum Dei annunciare dignius poterat, quàm quæ illud priùs conceperat corde, quam corpore? quis myſteria fidei explicare clariùs, quàm[b] cui Spiritus ſanctus obumbrauerat, & virtus Altiſſimi ſuperuenerat? quis dignius ſacrificare poterat, quàm quæ[c] gratiâ plena fuerat Angelo nuntiante reuelata? ſed obſtabat diuina inſtitutio, quominus ea etiam Sacerdotio fungi poſſet, quæ Sacerdotij dignitatem matris dignitate vel æquabat, vel ſuperabat. Cæteras omitto ſanctitatis probatæ fœminas, & prudentiæ inſignis, quas Eccleſia vix ſine iniuria à Sacerdotio potuiſſet repellere. Imò quâ quæſo auctoritate totum fœmineum ſexum, quem Chriſtus non ineptum Sacerdotio iudicaſſet, Eccleſia ſua lege inhabilem effeciſſet? diuinum ergo ius ſtatuen-
D dum eſt, quo mulieres ab ordinatione excluſæ fuerint, ne aliqua toti ſexui iniuria illata videatur. [b] Lucæ 1. [c] Ibidem.

VII. Diuinum autem illud ius, etſi non ſit merè naturale, quia ſublatâ Dei inſtitutione, qua ab Ordinibus arcentur, naturalis mulierum conditio non omnino ſacræ Ordinationi repugnabat: cùm & Debboram fœminam exercitus duxiſſe, populum Iudaïcum rexiſſe, eiſque vtiliter præfuiſſe[d] Scriptura ſacra nos doceat: cùm mulieres Prophetiſſas in veteri & nouo Teſtamento,[e] Mariam ſororem Moſis,[f] Debboram prædictam,[g] Holditam,[h] Oldam,[i] Annam quæ Chriſti aduentum in templo nuntiauit, &[k] Philippi Euangeliſtæ quatuor filias virgines prophetantes legamus; cùm plurium regionum lex ſit, vt ad regni ſolium etiam mulieres hæreditario iure deueniant: quæ omnia oſtendunt naturali iuri non omnino repugnare, quod mulieres in viros imperiũ habeant. Naturali tamen iuri conuenientiſſimum eſt, vt non habeant: nam præter naturalem ſubiectionem, quæ mulieres decet, obſtant muliebris ſexus verecundia, honeſtas, pudor, quominus publica Sacerdotalia munia decenter attre- [d] Iudicum 4. [e] Exod. 15. [f] Iud. 4. [g] 4. Reg. 22. [h] 2. Paralip. 34. [i] Lucæ 2. [k] Act. 21.

[a] Clemens lib. 5. conſtit. cap. 9. ctent: obſtant innata ſexui leuitas, inconſtantia, impotentia: vnde quod Sacerdotali munere fungantur, [a] *παρὰ φύσιν*, id eſt, *præter naturam* eſſe docuit Clemens toties citatus. Quare cùm ordinatiſſima ſit diuina diſpoſitio, & Eccleſiæ gubernatio, ideò mulieres ab Eccleſiæ adminiſtratione remouentur: eamque Dei inſtitutionem nullus neceſſitatis vel vtilitatis prætextus peruertere poteſt, aut infringere: cùm è contra mulieres gubernaculo Reipublicæ ob boni publici vtilitatem, & regni alicuius tranquillitatem minori quidem cum decentia, ſed abſque reprehenſione, vbi lex eas admittit, admoueri liceat. A

§. IV.

Referuntur contrariæ in gratiam mulierum obiectiones.

IX. Conuellenda ſunt autem hæreticorum fundamenta, quibus turrim iſtam Babel, ac confuſionis in tota Eccleſia inducendæ ſuperſtruere moliuntur; ea
[b] Epiphanius locis citatis. iam aduerſus iſtas hæreſes diſſerens [b] S. Epiphanius concuſſit: ad eadem nos B
euertenda pro virili niti debemus. Primum eorum fundamentum eſt Pauli au-
[c] ad Galat. 3. ctoritas dicentis, [c] *quicumque enim in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis: non eſt Iudæus, neque Græcus, non eſt ſeruus, neque liber, non eſt maſculus, neque fœmina: omnes enim vos vnum eſtis in Chriſto Ieſu*: quod ſi in Chriſto non eſt maſculus, neque fœmina, ſi nulla à Chriſto ratio ſexus habetur, quomodo ergo ſolus maſculus ad Sacerdotium ex inſtitutione Chriſti admittendus dicitur, fœmina verò excluditur? Alterum, quia indiſcriminatim in maſculos & fœminas Spiritus ſancti dona effunduntur, eaque eſt gratia Euangelicæ legis, vt in quemlibet ſexum ſeſe copioſè effundat: [d] *& hoc eſt* (vt in Actibus Apoſtolorum interpretatur D.
[d] Actorum 2. [e] Ioël 2. Iſaiæ 4. Petrus) *quod dictum eſt per Prophetam* [e] *Ioël; & erit in nouiſſimis diebus, dicit Dominus, effundam de ſpiritu meo ſuper omnem carnem: & prophetabunt filij veſtri, & filiæ veſtræ; & iuuenes veſtri viſiones videbunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt: & quidem ſuper ſeruos meos, & ſuper ancillas meas in diebus illis effundam de ſpiritu meo, & prophetabunt:* C
videtur ergo Euangelicæ legis priuilegium eſſe, vt in ea mulieres quoque Sacerdotij munere fungantur: ſi enim donis Spiritus ſancti, & gratiis gratis datis æquè ac viri donantur: quidni & Sacerdotij dignitate effulgeant? quibus enim ſpiritus directionis, ac regiminis conceditur, fruſtra dignitas & regendi auctoritas denegatur: idémque Chriſtus qui in Eccleſia Paſtores, Doctores, Prophetas, Euangeliſtas poſuit, quibus prophetandi, & occulta præuidendi gratiam dedit, docendi, interpretandi ac paſcendi officium non negabit.

X. Tertium, quia non ignota primis ſaltem Eccleſiæ ſæculis Subdiaconatum, Diaconiſſarum, Preſbyteratum, imo & Epiſcoparum nomina. Diaconiſſarum ipſe D. Paulus meminiſſe viſus eſt, dum eadem Epiſtola, quâ Timotheum de Preſbyterorum, & Diaconorum ordinandorum conditionibus monuit, de iſtarum Diaconiſſarum qualitate documentum dedit, [f] *mulieres ſimiliter pudicas,*
[f] 1. ad Tim. 3. *non detrahentes, ſobrias, fideles in omnibus.* Item, [g] *vidua eligatur non minus ſexaginta an-*
[g] 1. ad Tim. 5. *norum, quæ fuerit vnius viri vxor, in operibus bonis teſtimonium habens, ſi filios educauit, ſi* D
hoſpitio recepit, ſi ſanctorum pedes lauit, ſi tribulationem patientibus ſubminiſtrauit, ſi omne opus bonum ſubſecuta eſt, &c. Notanda D. Pauli ſingula verba, primum de ſacrorum miniſtrorum electione diſcipulum inſtruens, Diaconiſſæ, quam viduam vocat, electionem ſubdidit, vt ad ſacrum miniſterium ipſam quoque ſpectare innoteſceret; eligendam ipſam dicit, non vt Eccleſiæ opibus nutriatur, ad quod tanta indagatione opus non erat: non vt prophanam adminiſtrationem ſubeat; ad quid enim ad illud ipſum tantâ inquiſitione opus eſſet, cùm ad lites dirimendas, & controuerſias inter Chriſtianos exortas ſedandas, non tot in
[h] 1. Cor. 6. iudice dotes Paulus requiſierit, quinimò [h] *contemptibiles, qui ſunt in Eccleſia, aſſumi poſſe ad iudicandum* cenſuerit: illud tamen omnium prophanorum officiorum videtur eſſe maximum: ergo ad ſacrum miniſterium eligitur ea, in qua tot egregias conditiones Apoſtolus deſiderat. Deinde cur vnius viri vxor eſſe præcipitur, niſi quia ad ſignificandum Eccleſiæ cum Chriſto coniugium idonea eſſe iubetur, quæ ad Eccleſiæ nuptias per ſacram Ordinationem aſſumitur? nec du-

bitandi

Digitized by Google

A bitandi cauſa ſubeſſe poteſt, quin ipſa cum mulier ſit, virilem tamen reſpectu Eccleſiæ perſonam & conditionem ſubeat: in illa enim ſpiritali *reſurrectione*, quemadmodum & in corporeâ, fœminæ, [a] *neque nubent, neque nubentur, ſed erunt ſicut Angeli Dei in cœlo.* Adde ex iis quæ ex Eccleſiaſtica Hiſtoria Diaconiſſis officia conueniſſe compertum habemus, ſacra illa fuiſſe colligi, eademque ferè, quæ Diaconis; ſi ergo Diaconi, ſi inferiores Diaconis miniſtri ad hæc officia obeunda ordinari debuerunt; quidni ſacram quoque Ordinationem Diaconiſſis tributam dicamus? præſertim cùm Gregorius [b] Nazianzenus Theoſebiam Diaconiſſam Nyſſeni coniugem, *τὴν ὄντως ἱερὰν, καὶ ἱερέως σύζυγον, καὶ ὁμότιμον, καὶ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἀξίαν, verè ſacram, & Sacerdotis coniugem, & honore parem, magniſque myſteriis dignam* nominet; & Concilium [c] Chalcedonenſe, necnon [d] Iuſtinianus *τὴν Διακόνον γυναῖκα, Diaconam mulierem*, ad differentiam Diaconorum virorum appellent. Id verò ex eo quoque vrgemus, quod Epiſcoparum quoque & Presbyterarum mentionem in Concilio [e] Turonenſi ſecundo ſub Pelagio primo, [f] Antiſſiodorenſi circa tempora Adeodati, [g] Romano ſub Gregorio ſecundo, & aliis factam aduertimus: quid enim Epiſcopæ & Presbyteræ eſſe poſſunt, niſi quæ Presbyterorum & Epiſcoporum gererent officium? quomodo autem munere iſto fungerentur, niſi ſacra Ordinatione donatæ? quod etiam confirmari poteſt ex Epiſtola Gregorij [h] Magni ad Ianuarium Epiſcopum Calaritanum, qui Presbyterarum peculiares veſtes fuiſſe demonſtrat, dum in Grauiniâ Abbatiſſâ hoc reprehenſione dignum fuiſſe adnotat, quod Monachica veſte indui noluerit, *ſed in veſtibus, quibus loci illius vtuntur Presbyteræ, permanſerit;* quæ veſtium diuerſitas peculiarem fuiſſe Presbyterarum ordinem oſtendit, quæ nec Monachæ forent, nec merè Laicæ, ſed Deo conſecratæ ac dicatæ.

a Matth. 22.
b Greg. Nazianz. epiſt. 95. ad Nyſſenum ex additis.
c Concilium Chalcedonenſe c. 15.
d Iuſtin. Nouella 3.
e Turonenſe 2. c. 12. & 13.
f Antiſſiod. c. 21.
g Rom. ſub Greg. 2. c. 1. 2. & 3.
h Greg. epiſt. 7. lib. 7. indict. 2.

XI. Denique vltimum fundamentum eſt, quia Moniales, & Aſceticæ fœminæ, ſeu Aſcetriæ, minorum Ordinum functiones palam ac publicè in Eccleſia obeunt, Lectiones Eccleſiaſticas legendo, Pſalmos canendo, &c. item in Eccleſia videmus receptum quemdam Canonicarũ ordinem, cui eadem quæ Canonicis viris munia attribuuntur, quas Ordinationis ſacræ incapaces eſſe fruſtra dixeris, cùm Eccleſiaſticorum officiorum capaces iudicentur, & Eccleſiaſtico catalogo inſerantur. Gregorius [i] quoque prædictâ Epiſtolâ ſolemni more Abbatiſſam ab Epiſcopo ordinatam dicit. Eccleſia tandem Abbatiſſas probat ſpiritali etiam in viros poteſtate præditas, vt de Abbatiſſa Fontis Ebraldi, huius Monaſterij monumenta teſtantur: quidni ergo Ordinis ſacri capaces cenſeantur, quæ iuriſdictionis ſpiritalis capaces exiſtimantur? an fortè minus decet iuriſdictionem fœminas in mares exercere, quàm Ordinis inferioris munia exercere? aut muliebris pudor, honeſtas, ſubiectio naturalis, minus iuriſdictionis ſpiritualis in viros exercitio repugnant, quàm Ordinis alicuius minoris functionibus?

i Gregor. cit. epiſt. ad Ianuarium.

§. V.

D *Refelluntur obiectiones allatæ ſuperiùs ex ſacrâ Scripturâ.*

XII. Horum fundamentorum priora duo, quæ Scripturæ ſacræ teſtimoniis innituntur, leui quodam flatu à nobis concuti, & euerti poſſunt: poſteriora duo, quæ antiquitatis Eccleſiaſticæ varia monumenta continent, & diſciplinæ veteris prælibatam quandam cognitionem exigunt, plura verba deſiderant, quibus nullius firmitatis eſſe oſtendantur. Primùm eorum corruet, ſi dixeris, quantum ad diuinæ legis obſeruationem, iuſtificationis gratiam, adoptionis in filios, communia Dei beneficia, æternamque felicitatis retributionem, nullam eſſe ſexus prærogatiuam: omnibus patere aditum ad fidem recipiendam, ad legem Chriſti amplectendam, ad filiorum Dei adoptionem obtinendam, ad beatitudinem æternam promerendam: diſparem autem Sacerdotium obtinendũ eſſe rationem, virorum ac mulierum, nec indiſcriminatim viros ac mulieres ad Sacerdotium aſſumi poſſe: ſolutio patet ex Apoſtolici contextus ſerie:

a ad Galat. 3. nam poſt illa quæ in obiectione verba protulimus, mox iſta ſubiungit, [b] *omnes enim filij Dei eſtis per fidem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, &c.* A

XIII. Alterum aduerſariorum fundamentum non minori facilitate conuellitur: eſto enim gratiæ quidem gratis datæ in fœminas æquè, ac viros à Deo effundi poſſint, non tamen ſequitur Sacramentum Ordinationis ab vtriſque indiſcriminatim ſumi poſſe: infirma enim interdum aſſumit Deus, vt fortia quæque confundat; & vt oſtendat diuitias gratiæ ſuæ, in ea vaſa benignitatis, & munificentiæ ſuæ theſauros largiùs effundit, quæ magis inepta, & ipſis recipiendis minus videbantur idonea: naturæ ſiquidem in iiſce donis nullus ordo ſeruatur, quia præter naturam eſt quod recipitur: at verò in Eccleſiaſtico regimine inſtituendo licet ſupernaturalem Sacerdotibus ac miniſtris Chriſtus tradiderit poteſtatem, ordinem tamen voluit ſeruari naturalem, vt ſexus ille à Sacerdotio excluderetur, qui ad ſubiectionem factus eſt, non ad imperium deſtinatus. Hanc rationem confirmare videtur D. Thomas iis verbis: [b]

b D. Thomas in 4. diſt. 25. q. 2. art. 1. ad 1. *Prophetia*, inquit, *non eſt Sacramentum, ſed Dei donum: vnde ibi non exigitur ſignificatio,* B *ſed ſolum res: & quia ſecundùm rem, in his quæ ſunt animæ, mulier non differt à viro, cùm quandoque mulier inueniatur melior quantum ad animam multis viris: ideò donum Prophetiæ, & alia huiuſmodi poteſt recipere, ſed non Ordinis Sacramentum*: quæ ratio D. Thomæ ſic explicanda eſt, vt ratio Sacramenti exigere videatur in ſuſcipiente, vt ipſius Sacramenti ſignificationi ac inſtitutioni conſentiat: quod Matrimonij, & Extremæ Vnctionis exemplis illuſtre fieri poteſt: cùm enim Matrimonium verbi gratia mutuam corporum traditionem ſignificet, ideò qui nondum habiles ſunt ad maritalem copulam, per quam traditio iſta conſummatur, quia Matrimonij ſignificationem in ſe non exprimunt, ideò ipſi contrahendo nondum habiles ſunt: quia pariter Extrema Vnctio inſtituta eſt à Deo ad roborandos infirmos, ideò qui in perfectâ valetudine conſtitutus eſt, eidem recipiendæ aptus non eſt: ita quoque cum propriè Ordo ad imperandum inſtitutus ſit, & aliquam ordinatorum ſuprà cæteros præeminentiam & præcellentiam ſignificet, mulieres verò ad ſubiectionem à Deo factæ ſint, vt viris ſubiiciantur, & in inferiori ſub ipſis gradu collocentur, ideò Ordinationis incapaces ſunt, quæ prærogatiuam ſubiectioni iſti oppoſitam arguit, imo expreſsè ſignificat. Neque multum ab eâ ſolutione diſcrepat ſolutio [c] Richardi, diſparem eſſe rationem C

c Richard. in 4. diſt. 25. Ordinum, & Prophetiæ (quod idem dicam de cæteris gratiis gratis datis) quod per Prophetiam nulla detur poteſtas mulieri in virum: per Ordinem verò poteſtas concederetur; quod inſtitutioni diuinæ diſſentaneum eſt, quæ viris mulieres ſubditas eſſe voluit.

§. VI.

Tertium argumentum ſoluitur, in cuius ſolutione plurima de Diaconiſſis tractantur, & viduis.

XIV. Tertium euerti non poteſt, niſi primùm quædam de viduis, quædam D de Diaconiſſis dicamus: res ſatis obſcura fuſiorem tractationem exigit, præſertim cùm nullus commodior locus occurrat, vt ea quæ ad Diaconiſſarũ ordinationem ſpectant explicemus: de Diaconiſſis tamen alibi dicemus, earumque officia ac munia docebimus, hîc de earum conditione & conſecratione præſertim dicemus, eaque maximè exponemus, quæ ad obiectionis ſolutionem neceſſaria erunt. Primùm ergo obſeruabimus Epiſcopas, Preſbyteras, Diaconas, Hypodiaconas aliquando dictas legi, non ab vllo ordine vel miniſterio, ſed à viris ſuis, qui ad Epiſcopatum, Preſbyteratum, Diaconatum promoti fuiſſent: in eaque ſignificatione ſumuntur hæc nomina in Conciliis citatis Turonenſi ſecundo, Antiſſiodorenſi, & Romano ſub Gregorio. Turonica quidem Synodus poſtquam Epiſcopo, [d] *coniugem vt ſororem* habere præcepit, mox ſequenti canone Epiſcopam vocat, quæ Epiſcopo per matrimonium illigata eſt, [e] *Epiſcopum*, inquit, *Epiſcopam non habentem nulla ſequatur turba mulierum, &c.*

d Concil. Turon. 2. c. 12.
e Idem c. 13.

Antiſſiodorenſe

A Antiſſiodorenſe æquè apertè loquitur, [a] *non licet Presbytero poſt acceptam benedictionem in vno lecto cum Presbyterâ ſuâ dormire, nec in peccato carnali miſceri, nec Diacono aut Subdiacono.* Concilium quoque Romanum duobus Canonibus Preſbyteræ, & Diaconæ in eo ſenſu explicationem confirmat, [b] *ſi quis*, ait, *Presbyteram duxerit in coniugium, anathema ſit, & reſponderunt omnes tertiò, anathema ſit.* In quo etiam Concilio Adrianus quidam, qui cum Epiphaniâ Diaconâ, quàm poſt Sacramentum in Apoſtolicâ confeſſione præſtitum in vxorem, auſu illicito, habuerat, anathematis ſententia cum ipſa perculſus eſt. Quibus Conciliorum decretis lucem adfert hiſtoria Vrſicini Preſbyteri, qui *à tempore accepti ordinis Presbyteram ſuam, vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cauens, ad ſe propius accedere non ſinebat*, vt habet Gregorius [c] Magnus in Dialogis. In eodemque ſenſu intelligendum eſt decretum [d] Zachariæ Papæ de *Presbytera, Diacona, Nonna, Monacha*, nefario coniugio minimè copulandis. Vocabantur ergo Epiſcopæ, Preſbyteræ, Diaconæ, Subdiaconæ, quæ alio nomine *relictæ Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Sub-*
B *diaconi*, in Conciliis Aurelianenſi [e] primo, [f] Antiſſiodorenſi, [g] Epaunenſi, & aliis nuncupantur.

a Antiſſiodo. c. 20. & 21.
b Concilium Romanum c. 1. & 2.
c Greg. dial. lib. 4. c. 20. habetur diſt. 32. c. Presbyter.
d Zacharias Papa.
e Aurelian. 1. c. 13.
f Antiſſiod. c. 22.
g Epaun. c. 32.

XV. His autem cœlibatus præcipiebatur eorumdem Conciliorum ſanctionibus. Patet ex Concilio Aurelianenſi primo, [h] *ſi ſe cuicumque mulier duplici coniugio Presbyteri, vel Diaconi relicta coniunxerit, aut caſtigati ſeparentur, aut certè ſi in criminum intentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur:* conſtat ex Antiſſiodorenſi, [i] *non licet relictæ Presbyteri, nec relictæ Diaconi, nec Subdiaconi poſt eius mortem maritum accipere:* clarum eſt ex Epaunenſi, [k] *relictæ Presbyteri, ſiue Diaconi, ſi cuicumque nupſerint, eatenus ab Eccleſiis elongentur, donec à coniunctione illicitâ ſeparentur.* Id quoque confirmat Toletanum [l] primum, & [m] Bracharenſe, *vidua Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ſi maritum acceperit, nullus Clericus, nulla Religioſa cum eâ conuiuium ſumat, nunquam communicet niſi moriens.* Imò Baſilius Epiſtolâ ad Paregoriũ Preſbyterum iam ſeptuagenarium, non ſolum à concubitu maritali cas arcet, ſed & à
C contubernio, & in Monaſterium retrudi imperat, [n] *eiice*, inquit, *illam ex ædibus tuis, & trade in Monaſterium: ſit illa cum virginibus, & tu inter viros miniſtra, ne nomen Dei propter vos blaſphemetur.* Debebant ergo vxores Epiſcoporũ, Preſbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorũ caſtitatem vouere, antequam earum mariti ſacris Ordinibus initiarentur, ideóq; vel Monachorũ cœtui aggregari, vel in Diaconiſſarum ordinẽ adlegi ſolebant. Quod Synodi ſextæ [o] Canon apertè oſtendit, qui quidem iubet Epiſcopi vxorem communi priùs conſenſu à viro ſeparatam Monaſterium procul ab eo diſſitum ingredi, *εἰ δὲ καὶ ἀξία φανείη, καὶ πρὸς τὸ τῆς Διακονίας ἀναβιβαζέσθω ἀξίωμα, ſin autem digna viſa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem proueharur.* De iis quoque in Monaſterium retrudendis habes locupletiſſimum Baſilij teſtimonium: de iiſdem in Diaconiſſarum ordinem adlectis habes & plurima exempla ex quibus ſufficiant, exemplum ſanctiſſimæ fœminæ nomine Timo vxoris beati Themiſtagoræ, quam Sanctus Auxibius mariti eius frater Diaconiſſam Eccleſiæ Solenſis, cui ipſe primus Epiſcopus præfuit,
D ordinaſſe dicitur à Simeone [p] Metaphraſte, cùm maritum eius eiuſdem Eccleſiæ Diaconum ordinaſſet: exemplum item illuſtris pietate fœminæ Theoſebiæ Gregorij Nyſſeni coniugis, quam Diaconiſſæ ordini inſcriptam fuiſſe, cùm is Epiſcopus fuiſſet electus, [q] Gregorius Nazianzenus teſtatur.

h Aurelian. ibidem.
i Antiſſiod. ibidem.
k Epaunenſ. ibidem.
l Toletan. 1. c. 18.
m Brachar. c. 19.
n Baſil. epiſt. Paregor. 198. ἔκβαλε τοίνυν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ οἴκου σου, καὶ κατάστησον αὐτὴν ἐν Μοναστηρίῳ· ἔστω ἐκείνη μετὰ παρθένων, καὶ σὺ ὑπὸ ἀνδρῶν διακονοῦ, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημῆται.
o Sexta Synodus c. 48.
p Simeon Metaphr. in vita S. Auxibij Archiep. Solenſis, apud Suriam 19. Febru.
q Greg. Nazianz. ep. 95. ad Nyſſ. in addit.

XVI. Alio quoque ſenſu Preſbyteræ & Diaconæ dictæ, quæ, vt mox dicemus, quibuſdam miniſteriis Eccleſiaſticis fungebantur: de Diaconarum vulgò Diaconiſſarum nomine, nullus eſt dubitandi locus: paſſim enim ex infrà dicendis patebit in ea ſignificatione nomen iſtud vſurpari: de Preſbyterarum nomine habemus exemplum, tum apud [r] Athanaſium, tum etiam in Concilio Laodiceno ſtatuente, [ſ] *μὴ δεῖν τὰς λεγομένας Πρεσβύτιδας, ἤτοι προκαθημένας ἐν Ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι, non oportere eas, quæ dicuntur Presbyteræ, vel præſidentes in Eccleſia conſtitui:* quem Canonem verſio [t] Iſidori Mercatoris periphraſticôs exponit, docens hoc Canone præcipi, *mulieres quæ apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, ſeniores, vniuiræ, & matriculariæ nominantur, in Eccleſiâ tanquam ordinatas, conſtitui non debere.* Quibus verbis refertur hîc Canon à Gratiano, [u] præterquam

r Athanaſius ad virgines.
ſ Concilium Laodic. c. 11.
t Verſio Iſidori Mercatoris.
u Refertur c. mulieres diſt. 32.

quod mendum apud eum irrepſiſſe non leuis ſuſpicio eſt: dum nempe loco vocis *matricularia*, quæ apud auctores Eccleſiaſticos trita eſt, & vſitata, pro iis ſignificandis perſonis, quæ in Eccleſiæ matriculâ ſeu catalogo deſcriptæ habebentur, quod Diaconiſſis haud dubiè competit, corruptè vox *matricuriæ* habetur, quæ nullius eſt ſignificationis, nec apud vllum Eccleſiaſticum auctorem reperitur; cui nonniſi ridiculè is ſenſus affingitur, vt matricuriæ dicantur, quæ matrum curam haberent. A

XVII. Neque hîc prætermittendum, quod diligenter obſeruari vult [a] Epiphanius, viduas quidem nominatim expreſſas, & illas quæ anus eſſent Πρεσβύτιδας vocatas, *ἰδίως δὲ Πρεσβυτίδας, ἢ ἱερείσσας, nunquam autem Presbyteras, aut Sacerdotiſſas*, adeo vt velit nomen iſtud ætatis fuiſſe, non dignitatis: cùm enim nonniſi ſeniores, vt mox dicemus, ſolerent ordinari, ideò rectè Πρεσβύτιδες vocitabantur, quæ iam ſenilem ætatem & auctoritatem attigerant. Vnde etiam D. [b] Thomas, & [c] Bonauentura eam inter Preſbyteras & Diaconiſſas differentiam agnoſcere videntur, quod Diaconiſſa Ordinis huius extaret quem deſcribemus, Preſbytera vidua, & ſenior eſſe deberet. [d] Scotus verò per Preſbyteram honorabilem matronam, & dignitate præſtantem cæteris intellexit, qualis eſt inter Moniales Abbatiſſa. Gratis tamen hæc & abſque fundamento dici videntur ſi generatim & vniuerſim ſumantur: nam ex Concilij Laodiceni Canone citato patet Diaconiſſas quaſuis Πρεσβύτιδας, ſiue ſeniores dictas fuiſſe, quamuis ex Epiphanio appareat eas præſertim hoc nomine inſignitas fuiſſe, quæ inter ipſas anus, ſiue ſeniores forent. B

XVIII. Supponendum quoque eſt viduarum & Diaconiſſarum non eundem in omnibus Ordinem fuiſſe. Etenim præterquam quod viduæ paſſim dicebantur, quæcumque in viduitate cœlibem vitam ducebant, etiam abſque voto, erat præterea viduarum quidam ordo in quem per caſtitatis profeſſionem illæ admittebantur, quarum ætas & diligentior probatio caſtitatis omne continentiæ periculum ſubmouebant: Diaconiſſæ verò non ſolum viduæ, verùm etiam virgines plerumque non ad caſtitatem ſolùm ſeruandam, ſed præterea ad officia quædam Eccleſiaſtica conſecrabantur. Diſcrimen iſtud ex pluribus capitibus ſumi poteſt, primò ex eo quòd Diaconiſſæ quodam ritu, qui ordinationem exhibere videretur, conſecrarentur: viduæ ſolo continentiæ voto, licet poſt multam indagationem. Id autem ex Apoſtolicis Conſtitutionibus [e] colligimus: in iis ſiquidem Bartholomæi Apoſtoli oraculo, forma initiandæ alicuius fœminæ in Diaconiſſam, cuius infrà mentio erit, exactè præſcribitur, cùm tamen, ſicut teſtimonio [f] Iacobi virgo non ordinatione fieri, ſed vniuſcuiuſque voluntate voueri decernitur: ita [g] Thadæi ſententiâ vidua non ordinanda, non conceptis precibus conſecranda ſtatuitur: *Vidua*, inquit Thadæus, *non ordinatur, ſed ſi iamdiu virum amiſit, & caſtè & laudatè vixit, & domeſticorum diligentem curam habuit, vt honeſtiſſimæ illæ ac grauiſſimæ fœminæ Iudith, & Anna, cooptetur in gradum vidualem: ſin verò paulo ante maritum amiſit, ne ei credatur, ſed potius adoleſcentiæ tempore exploretur: aliquando enim paſſiones cum hominibus conſeneſcũt, niſi fortiori freno cohibeantur.* Secundò, ex eo quod viduæ parebant Diaconiſſis, iiſque ſubiiciebantur: vt expreſsè docent eædem Apoſtolorum Conſtitutiones: [h] *viduas*, enim inquiunt, *oportet honeſtas eſſe, graues, obedientes Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, adhuc etiam Diaconiſſis.* Tertiò, quia viduarum mentionem facientes Conſtitutiones Apoſtolicæ, nullum eis officium attribuunt, Diaconiſſis autem varia Eccleſiaſtica officia aſſignant. Lege tertium librum [i] dictarũ Conſtitutionum, in quo paſſim varia Diaconiſſarum officia enumerantur: in quo inter cætera vidua depingitur domi quieta, tranquilla, cui per alienas domos circumcurſare nefas ſit, cùm è contrà Diaconiſſas frequenter ad Chriſtianorum domos mittendæ doceantur. Quartò, quia viduarum ordo, vt nomen indicat, earum erat, quæ viro nupſerant, cùm ex virginibus, & innuptis Diaconiſſæ nonnunquam ſeligerentur; imo ex virginibus ſæpè eas electas fuiſſe videntur docere Apoſtolicæ Conſtitutiones his verbis, [k] Διακόνισσα δὲ προχειριζέσθω παρθένος ἁγνή· εἰ δὲ μήγε, κἂν χήρα μονόγαμος, πιστὴ, καὶ τιμία, id eſt, *Diaconiſſa verò eligatur virgo pudica:* C D

ſin

[a] Epiphanius hæreſi 79. cit. num. 4.

[b] D. Thomas in 4. diſt. 25. art. 2. q. 1.

[c] Bonauent. ibidem.

[d] Scotus ibid.

[e] Clemens Cõſtit. Apoſt. lib. 8. c. 19. & 20.

[f] Ibidem cap. 24.

[g] Ibid cap. 25. χήρα οὐ χειροτονεῖται, ἀλλ' εἰ μὴ ἐκ πολλοῦ ἀπέβαλε τὸν ἄνδρα, καὶ σωφρόνως, καὶ ἀνεπιλήπτως ἔζησεν, &c.

[h] Conſtit. Apoſtol. lib. 3. c. 7. Σεμνὰς δεῖ εἶναι τὰς χήρας πειθομένας τοῖς ἐπισκόποις, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ τοῖς διακόνοις. ἔτι δὲ καὶ ταῖς διακόνοις.

[i] Lib. 3. Cõſt. Apoſtol cap. præſert. 6. 7. & 15.

[k] Conſtit. Apoſtol. lib. 6. c. 17.

A *ſin autem non fuerit virgo, ſit ſaltem vidua, quæ vni nupſerit, & fidelis, atque honorata ſit:* quod etiam variis ex Hiſtoria Eccleſiaſtica exemplis confirmari poteſt, Pulcheriæ verbi gratia, Auguſtæ, Olympiadis, & Nicaretæ: Pulcheriæ quidem, quam virginitatem omnes coluiſſe teſtantur, nec niſi iam adultam Martiano nuptiarum titulo imperium detuliſſe [a] ſcribunt, quam tamen, cùm iunior eſſet, virginem Eudoxia Auguſta, quò eam ab aula expelleret, à Flauiano Patriarchâ Conſtantinopolitano Diaconiſſam fieri procurabat, teſte [b] Sozomeno: Olympiadis, [c] quæ licet iunior nupſiſſet, incorrupta tamen, nec à viro cognita relicta credebatur, ea verò in Eccleſia Conſtantinopolitana in officio Diaconiſſæ pluribus annis miniſtrauit: Nicaretæ [d] laudatiſſimæ virginis, quæ Chryſoſtomo quantumuis adhortante, nunquam tamen aut Diaconiſſæ honorem ſuſcipere, aut Monialium cæteri præeſſe acquieuit.

[a] Hiſtorici paſſim.
[b] Sozomenus lib. 14. cap. 47
[c] Pallad. cap. 44. Chryſoſt. epiſt. 1. 2. 3. ad Olymp. in 2. tamen epiſtola videtur eã non habuiſſe virginem. Niceph. lib. 13. c. 20. & 24.
[d] Leo Imperator, Georg. Patriarcha Alex. & Metap. in vita S. Chryſoſtomi.

IX. Hoc autem poſtremum diſcrimen confirmatur pluribus aliis teſtimoniis: primò enim Tertullianus in exhortatione ad caſtitatem teſtatur virgines in
B Eccleſia ordinatas fuiſſe, [e] *quantæ igitur,* ait, *& quæ in Eccleſia ordinari ſolent, quæ Deo nubere maluerunt, quæ carnis ſuæ honorem inſtituerunt, quæque ſe iam illius pudoris filias dicauerunt, occidentes in ſe concupiſcentiam libidinis, &c.* quas ordinatas in Eccleſia dicit, Diaconiſſas, ni fallor, intelligit, eas autem virgines ad hunc gradum promotas fuiſſe ſequentia verba oſtendunt, quæ & eas nuptiis renuntiaſſe carnalibus, & Deo nupſiſſe, & continentiam ſeruaſſe demonſtrant. Vnde quod alio in loco Tertullianus Epiſcopum reprehendat, qui ad viduatus in Eccleſia gradum virgines promouerat, vel ſibi ipſi contrarius eſt, vel fortè non de Diaconatus officio, ſed viduarum prioris ordinis gradu intelligendus venit, verba Tertulliani hæc ſunt, [f] *planè ſcio alicubi virginem in viduatu ab annis nondum viginti collocatam: cui ſi quid refrigerij debuerat Epiſcopus, aliter vtique ſaluo reſpectu diſciplinæ præſtare potuiſſet, nec tale nunc miraculum, ne dixerim monſtrum in Eccleſia denotaretur: virgo vidua: hoc quidem portentuoſior quod nec quâ vidua caput texit, vtrumque ſe negans & virginem quæ vidua deputetur, & viduam quæ virgo dicatur: ſed ea auctoritate illic ſedet intectꝭ qua & virgo.*
C Quibus verbis contendit æquè virgines ac viduas in Eccleſia eſſe velandas, cùm tamen virgines paſſim non velatæ ex more incederent, portentoſumque iudicat, quod ad viduarum gradum virginem iuuenem Epiſcopus aliquis promouerit, quam ſedem (nam hoc nomine gradum iſtum poſtea appellat) virginem iſtam tenere voluiſſe, & eam quam ibi exagitat prærogatiuam virginitatis ſeruare, vt non velata ingrederetur, abſurdum cenſet: vnde per ſedem illam vidualem & ad viduatum promotionem, an Diaconiſſæ dignitatem, an ſolam viduæ in ſtatu continentiæ conſecrationem intellexerit dubium profectò relinquit. Si prius intelligat non planè ſibi ipſi alio in loco conſentit, ſi poſterius, viduæ ad continentiam conſecratæ & Diaconiſſæ diſcrimen confirmat.

[e] Tertullian. lib. de exhortat. ad caſtitatem cap. vlt.
[f] Idem de virginibus velandis.

X. Pro eodem autem diſcrimine confirmando clariora longè ſunt Epiphanij, Carthaginenſis quarti Concilij, Iuſtiniani, Zonaræ, ac Balſamonis teſtimonia; apertè omnino Epiphanius dum de Diaconiſſis hæc ſcribit, [g] καὶ αὗται δὲ μονόγαμοι
D ἐγκρατευσάμεναι, ἢ χηρεύσασαι ἀπὸ μονογαμίας, ἢ ἀειπάρθενοι οὖσαι, *illæ quidem vniuiræ, & continentes eſſe debent, vel poſt vnas nuptias viduæ, vel perpetuæ virgines.* Obſcuriùs aliquantum Carthaginenſis [h] quarti, ſed æquè efficax teſtimonium eſt, cuius nempe Canon decreuit, vt viduæ vel ſanctimoniales, quæ ad miniſterium baptizandarum mulierum eliguntur, tam inſtructæ ſint ad officium, vt poſſint apto, & ſacro ſermone docere imperitas & ruſticas mulieres, &c. De Diaconiſſis hîc verba fieri nemo ambigere poteſt, qui nouerit in baptiſmate mulierum has præcipuas Diaconiſſarũ partes eſſe: viduas autẽ illas ſanctimoniales, id eſt virgines Deo ſacras eſſe oportuiſſe, quæ ad officium illud aſſumerentur Concilij Canon ſatis euidenter oſtendit. Apertiùs autem Iuſtinianus, ſiue [i] dum pœnas aduerſus raptores Deo ſacratarum fœminarum decernens, Diaconiſſarum aliquas virgines conſtitutas fuiſſe, aliquas non, aliquas in Monaſterio, ſiue aſceterio viuere, alias per ſe domi ſuæ degere indicat iis verbis, *bona autem eorum* (raptorum) *ſi hoc* (raptus crimen) *commiſſum fuerit in ſanctimonialem vir-*

[g] Epiph. cap. vltimo Panarij, num. 21. in expoſ. Catholicæ fidei.
[h] Carthag. 4. c. 12.
[i] Iuſtinianus l. raptores, C. de Epiſcopis & Clericis.

ginem, quæ vel in Aſceterio, vel in Monaſterio degit, ſiue eadem virgo Diaconiſſa conſtituta ſit, ſiue non: eidem Monaſterio, vel Aſceterio, vbi conſecrata eſt, addicantur: vt ex his rebus & ipſa ſolatium habeat, dum viuit, ſufficiens: & res omnes ſacroſanctum Aſceterium, ſeu Monaſterium pleno habeat dominio. Sin autem Diaconiſſa cuiuſcumque Eccleſiæ ſit, in nullo tamen Monaſterio, ſiue Aſceterio conſtituta, ſed per ſe degit: raptoris eius ſubſtantia, Eccleſiæ, cuius Diaconiſſa eſt, adſignetur, vt ex iis facultatibus ipſa quidem dum ſupereſt, ab eadem Eccleſia conſequatur, &c. ſiue dum Iuſtinianus [a] Diaconiſſis leges præfigens ſtatuenſque qualiter, & quales ordinari debeant, expreſſè docet eas aut virgines conſtitui, aut vnius viri quæ fuerint vxores. Fruſtrà aperta in rem haud dubiam [b] Zonaræ, ac Balſamonis teſtimonia proferam: iam ad ritum tam viduarum, quàm Diaconiſſarum promouendarum feſtino. Fatemur tamen viduas præſertim huic officio deſtinatas, fuiſſe: imo Theodoſij olim lege ſancitum eſſe, [c] *vt nulla niſi emenſis ſexaginta annis, cui votiua domi proles ſit, ad Diaconiſſarum conſortium transferatur: tum filiis ſuis curatore (ſi id ætas poſcit) petito, bona ſua idoneis ſedula religione gerenda committat, &c.* Vnde & nomen viduarum eis relictum: B quod in [d] antiqua Eccleſia, in qua raræ virgines maturâ ætate reperiebantur, quæ prudentiâ, & auctoritate vigerent, ipſis impoſitum fuerat: ſic [e] celebres illæ Diaconiſſæ Saluina, Pentadia, Procula, & aliæ, omnes viduæ fuerunt, pauciores ex virginibus electæ ſunt; quia nempe virgines verecundiores, minus in rebus gerendis probatæ, & minoris vtplurimum auctoritatis ſunt, quàm viduæ: quæ pariter viduæ hoſpitibus recipiendis, mulieribus monendis, in Baptiſmo lauandis, domi conueniendis, aliiſque Diaconiſſarum officiis obeundis magis idoneæ vtplurimum cenſebantur.

XI. Quæ ad viduatus gradum promouebantur, vidualem veſtem (quam nigram fuiſſe ex [f] Foroiulienſi Concilio deducimus) in Eccleſiæ ſacrario caſtitatem coram Epiſcopo profeſſæ induebantur, velamen etiam ſumebant. Patet ex Concilio [g] Carthaginenſi quarto, in quo viduæ ad nuptias ſæculares tranſeuntes damnantur, poſtquam *ſe deuouerint Domino, & veſte laicali abiecta, ſub teſtimonio Epiſcopi, & Eccleſiæ in Religioſo habitu apparuerint.* Patet ex Concilio [h] Arauſicano primo, in quo nimirum ſtatuitur, viduitatis ſeruandæ profeſſionem coram Epiſcopo in Secretario habitam, impoſita coram Epiſcopo veſte viduali non eſſe violandam. Patet ex Toletano [i] quarto, in quo duo genera ſtatuuntur, ſæcularium & ſanctimonialium, *ſæculares viduæ dicuntur, quæ adhuc diſponentes nubere laicalem habitum non depoſuerunt: Sanctimoniales verò, quæ iam mutato habitu ſæculari, ſub religioſo cultu in conſpectu Sacerdotis, vel Eccleſiæ apparuerunt.* Patet ex Toletano [k] 10. *vidua quæ ſanctæ religionis propoſitũ obtinere voluerit, &c. accepta à Sacerdote, vel miniſtro apta religionis profeſſioni veſte, &c. ea vtatur, &c.* Viduas autem etiam velari licuiſſe docent Concilium Turonenſe [l] ſub Carolo, Pariſienſe [m] ſub Ludouico & Lothario, Moguntinum [n] ſub Arnulpho, in quo derepentè & abſq; maturâ exploratione viduæ velari prohibentur, & expreſſiùs Concilium [o] Aurelianenſe (cui ſequentem ſententiam abſque numero Burchardus, Iuo, & Gratianus tribuunt) *dum viduas, quæ ſpontanea voluntate ab altari conuerſionis ſacrum velamen ſuſcipiunt, iubet in eodem propoſito permanere.* Cui addi poteſt [p] Nicolaus D Papa qui Cardo Archiepiſcopo, & eius ſuffraganeis ſcribens, *viduam quæ capiti ſacrum velamen impoſuit, ſi inter cæteras velatas fœminas in Eccleſia orauerit, & oblationes cum illis obtulerit, ſi profeſſa eſt ſe in eodem habitu permanere, ſpondens nunquam religionis velamen deponere, à religionis obſeruantiâ negat poſſe diſcedere.* Nec in contrarium obſtant quæ ex Gelaſio [q] Papa, [r] Turonica ſecunda Synodo, [ſ] Epaunenſi, [t] Pariſienſi ſexta ſub Ludouico, [u] Triburienſi, & aliis proferuntur, quæ viduarum velationem canonicâ auctoritate prohibitam teſtantur: eſt enim (vt rectè notat Ioannis [x] Gloſſa) *quadruplex velum, ſcilicet velum profeſſionis, conſecrationis, ordinationis, & prælationis: velum profeſſionis imponitur tam virgini, quàm viduæ: velum conſecrationis eſt quod tantum virginibus imponitur: velum ordinationis quod olim imponebatur Diaconiſſis: velum Prælationis quod datur Abbatiſſis.* Quale autem diſcrimen fuerit inter velationem viduarum & virginum alia nos [y] Gloſſa docuit, virginem nempe velari ab Epiſcopo, vel Sacerdote: quia virgo typum gerit Eccleſiæ in hac

[a] Iuſtinianus Nouella 6. c. 6.
[b] Zonaras & Balſamon in can. 19. Conc. Niceni.
[c] L. 27. Cod. Theodoſ. de Epiſc. & Cler. cuius meminit Sozomen. lib. 7. c. 16.
[d] Vide Auctor. 6. & lib. 2. cõſtitut. cap. 18. Epiph. hæreſi 79.
[e] De iis apud hiſtorias paſſim, Chryſoſt. & Hieronym. in epiſt.
[f] Foroiulienſe Concilium cap. 11.
[g] Carthag. 4. c. vlt.
[h] Arauſic. 1. c. 27. apud Gratian. 17. q. 1. c. viduitatis.
[i] Tolet. 4. c. 55.
[k] Tolet. 10. c. 4. refertur 20. q. 1. c. vidua.
[l] Turonenſe ſub Carolo cap. 27.
[m] Pariſienſe ſub Ludouico Pio & Lothario lib. 1. cap. 44. & lib. 3. can. 7.
[n] Moguntinũ ſub Arnulpho can. 26.
[o] Aurelianẽſe c. 3. apud Burchardum lib. 8. c. 35. Iuonẽ par. 7. c. 14. Panor. lib. 3. c. 198. decreti, Gratianũ 27. q. 1. c. viduas.
[p] Nicolaus apud Gratianum 27. q. 1. c. vidua, qui eſt 34.
[q] Gelaſ. epiſt. 1.
[r] Turon. 2. c. 21.
[ſ] Epaun. c. 21.
[t] Pariſienſ. 6. lib. 1. c. 40.
[u] Triburien. c. 25.
[x] Gloſſ. v. velamen, in canonem deuotis 20. q. 1.
[y] Gloſſa in c. viduas, 27. q. 1.

A hac deſponſatione, quæ pura & virgo nupſit vni viro: id eſt Chriſto, & ideò in huius rei ſignum velantur, inquit, à Sacerdote Chriſti Vicario, vt iure dicere poſſit, *annulo ſuo ſubarrhauit me Dominus*: vidua autem, quæ Eccleſiam virginem & incorruptam repræſentare non poteſt, à Sacerdote non velatur, quia quemadmodum [a] ſupra, viduam iterum nubentem benedictionem fundere Sacerdoti non licet: ita nec viduæ, quæ primo homini nupſit, poſteà verò Chriſto velum tradere permittitur: vnde non ab Epiſcopo velantur viduæ, ſed vt ex Concilio Aurelianenſi (cui etiam fauet [b] Triburienſe) ſuprà retulimus, *ab altari conuerſionis ſacræ velamen recipiunt*; non tamen inconſulto Epiſcopo, quod fieri vetat [c] Pariſienſe Concilium ſub Ludouico, & Lothario. Virgines item benedicebantur, & conſecrabantur, vt patet ex Epiſtolis [d] Damaſi & [e] Leonis Papæ, [f] Canonibus Conciliorum Carthaginenſis ſecundi, [g] Hiſpalenſis ſecundi, & [h] Pariſienſis ſub Ludouico & Lothario, quæ earum conſecrationem Epiſcopis peculiari iure conuenire decernunt. Viduas autem
B ſub nulla benedictione velandas expreſsè docent [i] Gelaſius & [k] Triburienſe Concilium, ex quibus etiam colligitur harum velamen non fuiſſe ab Epiſcopo benedictum, illarum verò fuiſſe.

XIII. Diaconiſſarum autem benedictio auguſtior, & ſacratior erat: oportebatque (vt ait [l] Iuſtinianus) *omnes quæ ordinabantur, venerabiles Diaconiſſas tempore ordinationis, & moneri, & ſacrorum audire mandatorum præcepta, coram reliquis, quæ dudum ſunt venerabiles Diaconiſſæ: vt & ipſæ Dei timorem habeant, & adhærentes ſacris mandatis fiduciam.* *Ordinationis* nomine earum creationem Tertullianus [m] indigetauit: χειροτονίας, [n] Conſtitutiones Apoſtolicæ; quo etiam nomine vſus eſt [o] Iuſtinianus, quod *Ordinationem* Latinè verterunt: χειροτονίας quoque [p] Concilium Chalcedonēſe: Synodus quoque [q] Trullana Diaconiſſam χειροτονεῖσθαι aſſerit. E contra verò Concilium [r] Nicenum 1. negat Diaconiſſas habere manus impoſitionem: ſic enim habet ἐμνήσθημεν δὲ τῶν διακονισσῶν, τῶν ἐν τῷ σχήματι ἐξεταζομένων, ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχουσι, ὥστε ἐξάπαντος ἐν τοῖς λαϊκοῖς αὐτὰς ἐξετάζεσθαι.
C Id eſt, *meminimus Diaconiſſarum, quæ in habitu eſſe probantur, quod non habeant manus impoſitionem, vt modis omnibus ipſæ inter laicas habeantur.* Concilium Aurelianenſe 2. contra [ſ] Canones eſſe aſſerit, quod benedictionē Diaconatus fœminæ aliquæ acceperint, eas tamen caſtitatis lege teneri decernit, ſtatuitque, [t] *vt nulli poſtmodum fœminæ Diaconalis benedictio pro conditionis huius fragilitate credatur.* Epaunenſis [u] Synodus conſecrationem earum vetat, [x] Arauſicana 1. Diaconiſſas omnino non ordinandas præcipit. Hæc autem ſacrorum Canonum antinomia conciliari non poteſt, niſi pro diuerſis locis diuerſos conſtituendarum Diaconiſſarum ritus admittas, vel certè Ordinationem ſacram Diaconatus à Niceno Concilio, & cæteris denegatam fœminis iſtis, quæ Diaconiſſæ dicebantur, vetitumque, nè eodem quo Diaconi ritu conſecrētur: aut eam manus impoſitionem recipere credantur: cùm alioqui aliam manus impoſitionem purè ceremonialem acciperent: quippe cùm multæ eiuſmodi manus impoſitiones admitterentur
D ad quamlibet orationem, vt eius efficacia, Deiq; protectio oſtenderetur, quemadmodum ex [y] Auguſtino, [z] Hincmaro, & aliis colligere eſt. Probabile autem eſt in Conciliis [a] Aurelianenſi 2. [b] Epaunenſi, [c] Arauſicano 1. ordinem potius Diaconiſſarum ſublatū, quàm ordinationem vetitam: ſed ea de re agemus, dum earum officia, ac miniſteria deſcribemus. Certum tantum ex iis pateat nec Diaconatus ordini Diaconiſſas initiatas fuiſſe, nec ſacram Ordinationem ſuſcepiſſe, quippe quas inter laicas Conciliū [d] Nicenū recenſeat: quas Concilium [e] Arauſicanū 1. benedictioni quæ datur, caput ſubmittere imperat.

XIV. Placet autē hîc integram referre ex Conſtitutionibus [f] Apoſtolicis Diaconiſſarum ordinationis formam, quam antiquitus obſeruatam ſaltem alicubi fuiſſe probabile eſt: περὶ δὲ διακονίσσης Βαρθολομαῖος διατάσσομαι· ὦ Ἐπίσκοπε ἐπιθήσεις αὐτῇ τὰς χεῖρας, παρεστῶτος τοῦ Πρεσβυτερίου, καὶ τῶν Διακόνων, καὶ τῶν Διακονισσῶν, καὶ ἐρεῖς. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀνδρὸς, καὶ γυναικὸς δημιουργὸς, ὁ πληρώσας πνεύματος Μαρίαμ, καὶ Δεβόῤῥαν, καὶ Ἄνναν, καὶ Ὅλδαν, ὁ μὴ ἀπαξιώσας τὸν μονογενῆ σου υἱὸν γεννηθῆναι ἐκ γυναικός. ὁ καὶ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐν τῷ ναῷ προχειρισάμενος τὰς φρουροὺς τῶν ἁγίων σου πυλῶν, αὐτὸς καὶ νῦν ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου τὴν δὲ τὴν

[a] Nicol. ad conſultatione Bulgaror. cap. 3. Itē cap. 1. & 3. de ſecūdis nuptiis.
[b] Triburien. c. 25.
[c] Pariſ. 6. lib. 1. cap. 42. & eiuſd. cap 44.
[d] Damaſus epiſt. 4.
[e] Leo ep. 86. al. 88.
[f] Carth. 2. c. 3.
[g] Hiſp. 2. c. 7.
[h] Pariſiēſe ſub Ludouico & Lothar. lib. 1. cap 40.
[i] Gelaſ. ſuprà.
[k] Concilium Triburienſe ſuprà.
[l] Iuſtinianus Nouella 6. cap. 6.
[m] Tertullian. de exhortat. ad caſtitatem, cap. vltimo, lib. ad vxorē cap. 7. lib. de velandis virginibus c. 6.
[n] Conſtitut. Apoſtol. lib. 8. cap. 20.
[o] Iuſtinian. ſuprà, & Nouella 123. cap. 13.
[p] Cōc. Chalcedon. c. 15.
[q] Syn. Trull. c. 14. & 40.
[r] Concil. Nicenū 1. c. 19.
[ſ] Concil. Aurelian. 2. c. 16.
[t] Idem c. 17.
[u] Epaun. c. 21.
[x] Arauſ. 1. c. 26.
[y] Aug. lib. 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas.
[z] Hincmarus fuſiùs lib. de variis capitibus Eccleſiaſt. c. 16.
[a] Aurelian. 2. ſuprà.
[b] Epaun. ſup.
[c] Arauſ. 1. ſuprà.
[d] Nicen. ſup.
[e] Arauſic. 1. ſuprà.
[f] Conſtitutiones Apoſtolicæ lib. 8. c. 19. & 20.

προχειριζομένην εἰς διακονίαν, καὶ δὸς αὐτῇ πνεῦμα ἅγιον, καὶ καθάρισον αὐτὴν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος πρὸς τὸ ἐπαξίως ἐπιτελεῖν αὐτὴν τὸ ἐγχειρισθὲν αὐτῇ ἔργον εἰς δόξαν σὴν καὶ ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ σου μεθ᾽ οὗ σοι δόξα, καὶ προσκύνησις καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν· quæ verba ita Latinè vertũtur. *De Diaconiſſa vero ego Bartholomæus cõſtituo, vt manus ei Epiſcope imponas præſentibus Presbyteris & Diaconis ac Diaconiſſis: & dices: Deus æterne Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui viri & mulieris auctor es, qui Mariam, Deboram, Annam, & Oldam Spiritu ſancto impleuiſti; qui non duxiſti indignum, vt filius tuus vnigenitus ex muliere naſceretur. qui in tabernaculo teſtimonij, & in templo cuſtodes fœminas ianuis tuis ſanctis præfeciſti: ipſe nunc reſpice hanc ancillam electam ad miniſterium: & mundam effice ab omni inquinatione carnis, & ſpiritus, vt opus ſibi impoſitum dignè perficiat ad gloriam, & laudem Chriſti tui, cum quo tibi gloria & adoratio, & ſancto Spiritui in ſæcula, Amen.* A

XV. Dubium autem eſt, an cum ait Apoſtolus, [a] *vidua eligatur*, Græcè καταλεγέσθω, id eſt inſcribatur catalogo viduarum, *non minus ſexaginta annorum, quæ fuerit vnius viri vxor, in operibus bonis teſtimonium habens, ſi filios educauit, ſi hoſpitio recepit, &c.* de viduis ad viduatus ſtatum promouendis, an de Diaconiſſis ordinandis intelligendus ſit. [b] Hieronymus, [c] Primaſius, [d] Sedulius de Diaconiſſis conſtituendis, ſeu in Diaconatus miniſterium cooptandis exponunt, adeò vt non niſi ſexaginta annorum viduam ad Diaconiſſarum officium eligi velit Apoſtolus, quæ iis dotibus inſtructa ſit, quas ibi depingit. D. Thomas iis quæ viduarum gubernationi præficerentur id ipſum applicat, plures autẽ, cum iiſdem [e] Hieronymo, [f] Sedulio, [g] D. Thoma, nec non cum [h] Chryſoſtomo, [i] Fulgentio, [k] Brunone, [l] Anſelmo, [m] Lyrano, de viduis, quæ Eccleſiæ opibus ſuſtentabantur, & ideo catalogo earum viduarum inſcriptæ erant, quæ ab Eccleſia alebantur, dictum Pauli interpretantur: quas nonniſi ſexagenarias, & virtutibus conſpicuas aſſumi velit. Sane toto fere hoc capite bonarum, & malarum viduarum deſcriptionem proponit, ſtatim capitis initio *viduas honorandas* eſſe monet, quæ vere viduæ ſunt, honor autem, vt recte notat [n] Hieronymus, *non tam in ſalutationibus deferendus, quam in eleemoſynis, & munerum oblatione ſentitur:* quænam ergo viduæ Eccleſiæ ſtipendiis alendæ ſint (nam plures olim Eccleſiæ opibus ſuſtentatas fuiſſe docebunt te præter [o] Apoſtolicas conſtitutiones, [p] Chryſoſtomus, [q] Ambroſius, [r] Concilij Carthaginenſis Patres, [ſ] Balſamon & alij paſſim) moniturus, verarum & falſarum viduarũ imaginem exhibet, quam deſcriptionem ità concludit, *ſiquis fidelis habet viduas, ſubminiſtret illis, & non grauetur Eccleſia, vt iis, quæ vere viduæ ſunt, ſufficiat;* tum de Presbyteris ſubdit eos duplici honore dignos eſſe, qui bene præſunt, duplicato ſcilicet ſtipendio, duplicique mercede, ex qua tota ſermonis ſerie innoteſcit de earum viduarũ delectu agere ibi Apoſtolum, quæ Eccleſiæ opibus fouendæ, ac ſuſtentandæ eſſent. B C

XVI. Vnde literalis maxime videtur ea ratio, quam proferunt [t] Hieronymus, [u] Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, Sedulius, Anſelmus, Bruno, D. Thomas & alij; cur nempe nonniſi ſexagenariæ viduæ ſeligerentur, ad hoc vt Eccleſiæ opibus ſuſtentarentur; quia iuniores manuum labore vitam ſuam ſuſtentare poterant. *Nec te moueat*, inquit [x] Hieronymus, *quod ſexagenaria eligatur vidua, & putes adoleſcentulas ab Apoſtolo reprobari, & te crede eligi ab eo qui diſcipulo dixerat: nemo adoleſcentiam tuam contemnat, non continentiam, ſed ætatẽ; alioquin omnes, quæ ante ſexaginta annos viduatæ ſunt, hac lege accipient maritos, ſed quia rudem Chriſti inſtituebat Eccleſiam, & omni ordini prouidebat, præcipuéque pauperibus, quorum ei cura cum Barnaba fuerat demandata; illas vult Eccleſiæ opibus ſuſtentari, quæ propriis manibus non queunt laborare, quæ verè viduæ ſunt, quas & ætas probat & vita.* Nec minus illa Paulinæ Epiſtolæ congruit, quam probant [y] Tertullianus, [z] Chryſoſtomus, [a] Primaſius, & alij, quod nempe ob habitũ coniugij difficilior ſit in viduis, quàm in aliis continentiæ obſeruatio, ad quam videlicet non ſolum Diaconiſſæ adſtringebãtur, verùm etiam eæ quæ in vidualem ſtatũ ab Eccleſia cooptabantur: ideo nonniſi ſexaginta annorũ viduam, ab Apoſtolo elegi velle. De Diaconiſſis autẽ, quod caſtitatẽ vouerẽt, docent plurimi S. Patres, Baſilius [b] epiſtola ad Amphilochiũ, Epiphanius [c] in fine Panarij in expoſitione fidei, & alij; necnon Concilium [d] Chalcedonenſe, [e] Aurelianenſe ſecundũ, [f] Vormatienſe, [g] Iuſtinianus Nouella, D

Capitularia

[a] 1. ad Timoth. 5.
[b] Hieronym.
[c] Primaſius.
[d] Sedulius in cap. cit.
[e] D. Thomas lect. 2. in caput cit.
[f] Hieronym. epiſt. 9. ad Salui. & 11. ad Gerun. ſiue Agerachiam.
[g] Sedulius, & D. Thomas ſupra.
[h] Chryſoſt. homil. 14. in c. 5. priorisad Timoth.
[i] Fulgent. epiſt. 1. de debito coniug.
[k] Bruno.
[l] Anſelmus.
[m] Lyranus in citatum caput Pauli.
[n] Hierony. in c. 15. Matth.
[o] Apoſt. cõſt. lib. 3. c. 1. 2. 3. & 4.
[p] Chryſoſt. homil. 15. in Epiſt. 1. ad Timoth.
[q] Ambroſ. in hæc verba, ſiquis fidelis cap. 5. cit.
[r] Cõc. Carth. 4. c. 103.
[ſ] Balſamon. in c. 18. & 24. Epiſt. Baſ. ad Amphil.
[t] Hieronym. epiſt. 9. ad Saluiſtiam.
[u] Theodor. & alij citati ſuper hæc verba, vidua eligatur non minus ſexaginta annorũ quæ habẽtur eod. cap. 5.
[x] Hieronym. loco cit.
[y] Tertull. de virginib. velandis cap. 9.
[z] Chryſoſt. homil. 14. in caput cit.
[a] Primaſ. in verba citata.
[b] Baſil. epi. ad Amphil. c. 24.
[c] Epiph. c. vlt. Panarij n. 21.
[d] Concil. Chalced. 15.
[e] Aurelianenſe 2. c. 16.
[f] Vormat. c. 73.
[g] Iuſtinian. Nouel. 6. c. 6.

Digitized by Google

A Capitularia [a] Caroli, & alia complura. De iis quoque, quæ in gradum viduarum cooptabantur, fidem faciunt [b] conſtitutiones Apoſtolicæ Clementis, [c] Baſilij Epiſtola ad Amphilochium, [d] Concilium Carthaginenſe quartum, [e] Fulgentius, & alij, quos infra citabimus: ob idque viduas nonniſi prouectæ ætatis Paulum aſſumi voluiſſe paſſim docent interpretes, vt facilius ab incontinentiæ periculo ſibi cauerent: cui etiam vitando periculo prouidere volens Imperator [f] Theodoſius, occaſione credo iunioris Diaconiſſæ quam [g] Diaconus, magno Eccleſiæ ſcandalo, compreſſerat, de non ordinanda iuniore ſexaginta annis in Diaconiſſam legem edidit, cuius ſuperiùs meminimus. Maius autem in viduis incontinentiæ periculũ eſſe quàm in cæteris egregie oſtendit Tertullianus, [h] *vidua*, inquit, *habet aliquid operoſius: quia facile eſt non appetere quod neſcias, & auerſari, quod deſideraueris nunquam: glorioſior continentia quæ ius ſuum ſentit, quæ quid viderit nouit: poterit virgo fœlicior haberi, at vidua laborioſior: illa quod bonum ſemper habuit, iſta quod bonum ſibi inuenit: in illa gratia, in iſta virtus coronatur:* B mitto cæteros. Hoc demum tamquam propoſito congruentius oſtendo, eam quam explicuimus rationem textui S. Pauli apprimè quoque conſentire. Etenim poſtquam qualem viduam eligi velit, Apoſtolus oſtendit, mox ſubdit. *Adoleſcentiores autem viduas deuita* (παραιτοῦ Græce habetur) quod Cyprianus [i] interpretatur *præteri*: D. Thomas poſt alios plures [k] *caue, ne recipias* paſſim ad ſuſtentationem in Eccleſia: quod alij interpretantur, *caue ne ad miniſterium Eccleſiæ admittas*: Rationem verò hanc reddit; *cum enim luxuriatæ fuerint*, ſeu vt habetur apud [l] Cyprianum, *indelicatæ fuerint*, apud [m] Ambroſium *in delicijs egerint*, Græce ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι (quod verbum [n] *ob diuitias ferocire, vel laſciuire* ſignificat) *in Chriſto nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt*: quibus ſane verbis aperte oſtenditur, ideo à viduali ſeu officio, ſeu gradu iuniores repelli, quod periculum eſſet, nè ſi iuniores in eum admitterentur, fidem ſuam quam vouiſſent, violarent, ſeque ſacrilegij reas nuptiarum deſiderio conſtituerent.

C XVII. Quod ſi ad Eccleſiaſticum miniſterium cum [o] Chryſoſtomo, Hieronymo, Primaſio, Sedulio, Anſelmo, Brunone, & aliis laudata iſta ſuperiùs verba referas, *adoleſcentiores viduas deuita*: adeout, qui de earum antea promotione ad miniſterium Eccleſiaſticum verba fecerat Paulus, idem poſtea earum reiiciendarum legem tradat, congruentior erit ea ratio quam aſſignat Tertullianus, cur nonniſi ſexagenarias eligi voluerit, ſcilicet [p] *vt experimentis omnium affectuum inſtructæ facilè norint cæteras, & conſilio, & ſolatio iuuare, & vt nihilominus ea decurrerint, per quæ fœmina probari poteſt*, longeque facilius iuxta hanc interpretationem ratio proferetur, cur digamæ ab illa, de qua ibi ſermo, promotione arceantur; vt videlicet Chriſti cum Eccleſia coniunctionem referant, quæ Chriſtianis, & Eccleſiaſticis officiis mancipantur: ſed quid opus hac ſignificatione in iis quæ Sacramentorum conferendorum incapaces erant? itaque monogamiam ad honeſtatis, & pudicitiæ argumentũ, continentiæque maiorem ſecuritatem requirere D. Paulum conſentiunt Theodoretus, [q] Bruno, D D. Thomas & alij; iuxta quam interpretationem, vt aliqua etiam catalogo viduarum inſcriberetur, vnius viri vxorem eam eſſe debuiſſe oſtendit [r] Hieronymus iam ſuperiùs laudatâ ad Geruntiam, ſiue Ageruchiam Epiſtolâ, his verbis, *non ſolum enim ab officio Sacerdotij digamus excluditur, ſed & ab eleemoſynâ Eccleſiæ, dum indigna putatur ſtipe, quæ ad ſecunda coniugia deuoluta eſt*: porro non de Diaconiſſis conſtituendis hic agit Hieronymus, ſed de viduis Eccleſiæ matriculæ ad habendas eleemòſynas inſcribendis. Id verò maximè confirmari poteſt, quod non ſemper in vſu fuerit Eccleſiaſtico Diaconiſſas eligi ſexagenarias, imò Conciliorum auctoritate iuniores eligi potuerint, licet huic matriculæ Eccleſiaſticæ non niſi ſeniores viduæ inſcriberẽtur, quæ quidẽ Eccleſiarũ obſeruatio Apoſtolum interpretata videtur, de quo viduarũ delectu verba feciſſe cenſendus ſit, dum ait vidua eligatur non minus ſexaginta annorum.

XVIII. Scio quoſdam Apoſtoli verba de Diaconiſſis interpretatos, Diaconiſſas quoque ſexagenarias eſſe voluiſſe: ſed non id paſſim obſeruatum, imò in

[a] Lib 5. capit. Caroli. c. 131. & addit. 3. c. 48.
[b] Conſtit. Apoſtol. lib. 3. c. 1.
[c] Baſil. epiſt. ad Amphil. c. 18.
[d] Cõcil. Carthag. 4. c. 104.
[e] Fulgent. epiſt. 2.
[f] l. 27. C. Theod. de Epiſcop. & Cleric.
[g] Sozomen. l. 7. cap. 16.
[h] Tertullianus lib. 1. ad vxor. cap. vlt.
[i] Cypr. lib. 3. ad Quirinum c. 74.
[k] D. Thomas lect. 2. in cap. Pauli cit.
[l] Cyprianus ſupra.
[m] Ambroſius in dicta verba.
[n] Lege apud Heſych. & Athen. lib. 5.
[o] Chryſoſt. ſerm. 46. in hæc verba, vidua eligatur, tom. 5. cæteri in iſta verba, adoleſcentiores autem viduas deuita, comment. in epiſt. 1. ad Timoth.
[p] Tertull. de virginibus velandis c. 9.
[q] Theodoret. Bruno in eũdem. D. Thomas ibid. & alij paſſim.
[r] Hieronym. epiſt. 11.

hac re variæ leges, variæ conſuetudines fuerunt. Tertullianus [a] ſupra Epiſcopi factum reprehendit, qui virginem nondũ 20. annorum in gradu viduali, vel Diaconiſſæ conſtituerat, cum Apoſtolus non niſi ſexagenarias viduas conſtitui præceperit. [b] Epiphanius ſupra etiam laudatus ex viduarum numero nonniſi ſeniores Diaconiſſas creari debere docuit: Concilium vero [c] Chalcedonenſe ſtatuit *διάκονον μὴ χειροτονεῖσθαι γυναῖκα πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα, καὶ ταύτην μετ᾽ ἀκριβοῦς δοκιμασίας*, *Diaconiſſam non eſſe mulierem ordinandam, ante annum quadrageſimum, & eam cum accurata examinatione.* Similiter Synodus [d] Trullana vetat, *μήτε διακόνισσα πρὸ τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν χειροτονείσθω*, *ne Diaconiſſa ante annos quadraginta ordinetur*, [e] alibique differentiam aſſignat, inter virgines, viduas, Diaconiſſas; virgines quidem in Monaſterium recipi vetat ante annos decem, quãuis Baſilius [f] in ſacris ſuis canonibus eam quæ ſe ſua ſponte offertur & virginitatem amplectitur, ſi decimum ſeptimum annum compleuerit, in virginum ordinem referendam præſcripſerit: ſeruata tamen analogia & proportione ad Diaconiſſas & viduas, id ſe de virginibus in Monaſterium recipiendis ſtatuere affirmat: nam cùm Apoſtolus ſexaginta annorum viduam eligendam voluerit, ſacri autem canones quadraginta annorum Diaconiſſam fieri permiſerint, cùm Dei Eccleſiam robuſtiorem vidiſſent, triginta annos detrahentes, totidem quoque detractis, decem annorum puellam in Monaſterium recipi poſſe declarat. [g] Vuormatienſis ſimiliter quadraginta annorum Diaconiſſam promoueri poſſe definit; Theodoſium [h] magnum nonniſi ſexaginta annorum Diaconiſſam eligi voluiſſe ſuperiùs docuimus: exſtat quoque in Codice Iuſtinianæo eadem lex, quæ Valentiniano, Theodoſio, & Arcadio tribuitur, dataque dicitur Mediolani Valentiniano Auguſto quartum, & Neoterio Coſſ. [i] anno Chriſti trecenteſimo nonageſimo, in qua, in vulgatis exemplaribus, non ſexaginta, ſed quinquaginta annorum numerus definitur, corruptè, vt opinor, tum quod Photius [k] in nomocanone *ſexaginta* legat, non *quinquaginta*: tum quod in Codice Theodoſiano in quo primum hæc lex exſcripta, ſexaginta annorum numerus definiatur: tum denique quod hæc ad Apoſtolũ [l] conſtitutio expreſſe referatur: at ſexaginta annos pro viduis, non quinquaginta definit Apoſtolus. Iuſtinianus in eo numero conſtituendo varius eſt, nam nouella [m] conſtitutione Epiphanio Patriarchæ Alexandrino directa quinquaginta annos præſcribit ſecundùm diuinas regulas; quas vero diuinas regulas intelligat, non video: in hac tamen lege ob Eccleſiæ neceſſitatem vel vtilitatem diſpenſari voluit. Alia vero conſtitutione Petro Magiſtro ſacrorum officiorum annos tantum quadraginta ad Diaconiſſæ ordinationem poſtulat: hanc varietatem notat Photius [n] in nomocanone, qui & aliam legem profert de Diaconiſſis ante trigeſimum quintum non ordinandis, quæ tamen lex nec alibi reperitur, nec in ipſo Photij nomocanone Græco-Latino Pariſiis impreſſo apud Abrahamum Pacard, anno milleſimo quingenteſimo decimo quinto.

XIX. Conatur autem [o] Zonaras Apoſtoli dictum de viduis ante annos ſexaginta non ordinandis conciliare cum Canonibus, qui à quadraginta annis id fieri permittunt, vt nempe Diaconiſſas quæ ex viduis aſſumebantur, ob maius incontinentiæ periculum in viduis, quàm in virginibus, ante annos ſexaginta non licuerit ordinari; virgines autem quæ corruptæ permanſiſſent, ab annis quadraginta promoueri licuerit, ſed nec id ſemper obſeruatum fuiſſe pluribus exemplis probari poteſt, imo nec quadrageſimum ſemper annum expectatum in virginibus, nam & Theoſebiam [p] Gregorij Nyſſeni coniugem iuniorem eſſe oportuit cùm Diaconiſſa ordinata eſt; & Olympiadem [q] à Nectario Diaconiſſam ordinatam iuniorem fuiſſe liquet, cùm ad hunc honorẽ promota eſt: Pulcheria [r] quoque Theodoſij iunioris ſoror iunior erat, cùm ei Eudoxiæ inuidia Diaconiſſæ dignitatem curabat imponere: nihil de Saluina, Pentadia, & aliis dico, quas ſexageſimum annum non attigiſſe cum Diaconiſſæ ordinatæ ſunt, facile oſtendi poſſet: vnde recte Synodus [ſ] Trullana in iis, & ſimilibus, ætatis definitionem arbitrio Epiſcoporum relictam innuit.

[a] Tertul. lib. de velandis virginibus c. 9.
[b] Epiph. hæreſ. 79.
[c] Cõcil. Chalcedon. c. 15. habetur 27. q. 1. c. Diaconiſſam.
[d] Synodus Trulli. c. 14.
[e] Eadẽ c. 40.
[f] Baſil. can. 18. ſ epiſt. ad Amphiloch.
[g] Vuormat. c. 73.
[h] L. 27 C. Theodoſ. de Epiſcopis & Clericis.
[i] L. nulla C. de Epiſcop. & Clericis.
[k] Photius in nomocanone tit. 1. cap. 28.
[l] Nouella 6. ca 6. & apud Photiũ loco cit.
[m] Nouel. 123. c. 13. Photius ſupra.
[n] Photius in nomocanone ſuprà.
[o] Zonaras in c. 15. Concil. Chalced.
[p] Greg. Nazian. epiſt. 95 ad Nyſſ. in additis.
[q] Niceph. lib. 13. c. 24.
[r] Sozom. lib. 14 cap. 47.
[ſ] Syn. Trull. c. 40.

XX.

A XX. Iis autem omnibus circa Diaconiſſarum ordinationem fuſiùs explicatis, ad obiectionem reſpondendum eſt, Diaconiſſas merè laicas fuiſſe, prout ex Concilio [a] Niceno primo ſuperiùs retulimus, coniecturas quæ in contrarium proferuntur nullius eſſe momenti: Primò enim D. Paulum tot dotes neceſſarias iudicauiſſe in iis viduis quæ caſtitatem vouerent, & ab Eccleſia ſtipendia quaſi ſuo iure debita acciperent ob rationes allatas: non quod Eccleſiam putaret digamis aut etiam incontinentibus viduis charitatis ſubſidia negare debere, ſed quod eas tantum ſtipendia ab Eccleſia conſtituta habere vellet, quæ præ cæteris virtutum ornamentis fulgerent: aliud enim eſt quod in paupertatis ſolatium tanquam eleëmoſyna datur, aliud quod in virtutis præmium tanquam ſtipendium decernitur. Digamiam [b] quoque viduis iſtis vetitam ob periculum potius incontinentiæ, cuius iteratæ nuptiæ indicia ſunt, quàm ob myſterium vel Sacramentum. Item, quamuis in patriâ ſexus diſcrimen non ſit, hîc tamen ob naturalem mulierum verecundiam & ſubiectionem, quoad ſacri B principatus participationem, aliquod obſeruari debere. Officiorum porrò, quæ Diaconiſſis conueniebant, eſto aliqua ſaltem eadem circa mulieres forent, quæ Diaconis, Oſtiariis, Lectoribus circa virorum admiſſionem ad Eccleſiam, vel excluſionem, inſtructionem, monitionem, nudationem in Baptiſmo, &c. conueniebant, diſpari tamen ratione Diaconis, aliiſque Clericis inferioribus, & Diaconiſſis conueniſſe: nam Clericis conueniunt tanquam habentibus aptitudinem ad corpus Chriſti verum conſecrandum: ex qua aptitudine aliquæ in corpus Chriſti myſticum, quo illud ad ſacram Euchariſtiam diſponant, poteſtates in eos, per ſacram Ordinationem (quæ in conſecratione corporis Chriſti conſummatur, & ad eam per gradus aſcendit) deriuantur: Diaconiſſis è contra ineptis, quæ vnquam ad corpus Chriſti conſecrandum aſſurgerent, eadem officia tribuebantur non per ordinationem, quæ ſine illa habitudine ad corpus Chriſti verum, quod Sacerdotij, & Sacerdotalium ordinum perfectio eſt, nulla eſſe poteſt: ſed per commiſſionem quandam, ad pudorem fœmina- C rum releuandum, & periculum incontinentiæ ex frequentiori virorum ac mulierum conuerſatione vitandum quodammodo neceſſariam, ex indulgentia quadam tribuebantur: vnde abrogatus eſt ab Eccleſia poſterioribus temporibus Diaconiſſarum ordo tanquam minus neceſſarius: Clericorum verò ordines ampliati potius, quàm vlla ex parte temporum ſuccedentium ſerie imminuti. Pudori autem fœminarum præſertim conſultum Diaconiſſarum inſtitutione docet [c] Epiphanius iis verbis, *Διακόνισσαι δὲ καθίστανται εἰς ὑπηρεσίαν γυναικῶν μόνον, διὰ τὴν σεμνότητα, εἰ χρεία κατασταίη, λουτροῦ ἕνεκα, ἢ ἐπισκέψεως σωμάτων*, id eſt, *Diaconiſſæ ad hunc vnum vſum adhibentur, vt mulierum decoris & honeſtatis cauſa ſint adminiſtræ, ſi id fortè neceſſe fuerit, ſiue dum Baptiſmo initiandæ ſunt, ſiue dum earum corpora perſcrutanda.* Inſuper promotionem ipſarum dici ordinationem ceremonialem, non Sacramentalem, vt ſuprà explicuimus: per exaggerationem verò à Nazianzeno dici mulierem Diaconiſſam cum Epiſcopo collatam *ὁμότιμον*, ſeu ſimili vel eodem honore fruentem, quod nonniſi analogicôs po- D teſt intelligi, vt ſeruata aliqua proportione inter mulieres Diaconiſſæ excellant, ſicut inter viros ſacri Eccleſiæ miniſtri, quibus etiam nominum participatione, non poteſtatis æqualitate, quæ Diaconæ vocantur, æquari dici poſſunt. Denique Epiſcopas, Preſbyteras, Diaconas vocari, quæ Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum vxores eſſent, non quæ ordines iſtos haberent: dici quoque Diaconiſſas à miniſterio & famulatu quem impenderant, *Πρεσβύτιδας* quoque, non *Πρεσβυτερίδας* ſeniores & anus, non propriè Preſbyteras, ab ætate ſcilicet & morum grauitate, non à Preſbyteratus poteſtate docet toties laudatus [d] Epiphanius.

[a] Concil. Nicenum c. 19.

[b] Vide Aug. lib. de bono viduitatis ad Iulianum.

[c] Epiphanius in fine Panarij cap. vltimo num. 21.

[d] Epiphanius hæreſ. 59. al. 79.

§. VII.

De Monialibus, Aſcetriis, & Canonicis, ad vltimæ obiectionis ſolutionem.

XXI. Vltimum ſupereſt de Monialibus, Aſcetriis, Canonicis fœminis, & Abbatiſſis argumentum, quarum nullam propriè ordinari, aut Clericorum collegio ſociari Catholici defendunt. Sed de Monialibus, Aſcetriis, Canonicis fœminis priùs, tum de Abbatiſſis loquamur. Monialium quidem, ſeu quæ etiam Nonnæ, ſeu Nonnanes dictæ reperiuntur in Epiſtolis Hieronymi, tum ad [a] Euſtochium, tum ad [b] Aſellam, in vitis Sancti [c] Hilarionis, Sancti Ioannis [d] Eleemoſynarij, & ſanctæ [e] Mariæ Ægyptiacæ, in [f] Epiſtola Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini, & Decreto [g] Synodi ſub eodem habitæ, in Capitularibus [h] Caroli, Flotildæ [i] viſione, libro [k] traditionum Fuldenſium, & alibi, vbique fit mentio: Aſcetriarum autem, & Canonicarum rarior. Aſcetriæ dicuntur, *ἀπὸ τοῦ ἀσκητηρίου* ab aſceterio: *ἀσκητήριον* autem apud [l] Baſilium, & in Iure [m] ciuili paſſim pro Monaſterio ſumitur, ſeu alio loco in quo Deo deuotæ fœminæ ſeruabantur, vt ad pietatis opera exercerētur: nam *ἀσκέω* Græcis exerceo, & *τηρέω* ſeruo, vnde & *ἀσκητικὰ* à [n] Baſilio, [o] S. Ephrem, [p] Nilo Archimandrita, & aliis, quæ ad Monaſticam diſciplinam ſpectarent: *ἀσκηταὶ* etiam paſſim dicti ipſi Monachi, quaſi pugiles & exercitatores in virtute, ac pietatis ſtudio apud [q] Baſilium, [r] Ephrem, [ſ] Chryſoſtomum, [t] Nilum Archimandritam Conſtantinopolitanum, & alios complures, necnon & ab ipſa [u] Synodo Trullana, [x] Laodicena, & aliis. Aſcetriæ quoque dictæ quæ in Monaſteriis ſeu pietatis locis recluſæ ad virtutem exercerentur, eæque, vt ait Synodus in Trullo, [y] *αἱ τὸν ἀσκητικὸν αἱρούμεναι βίον, quæ exercitationem, ſeu aſceticam vitam eligunt*: earum paſſim in Iure [z] ciuili fit mentio: vel cùm in raptores virginum, & aſcetriarum pœnæ decernuntur, vel cum laicis, maximè iis qui theatralia exercent, Monaſtriarum vel Aſcetriarum ſchemate vti prohibetur: vel cùm earum in funeribus officium deſcribitur, quibus quidem in locis Aſcetriæ à Monaſtriis, ſiue Monialibus videntur quodammodo diſtingui, ſicut etiam Aſceteria à Monaſteriis diſcrepare videntur ex citatis ſuperiùs Legibus: ſed hæc iam non moramur, nec minutias iſtas diligentiùs perſequimur.

XXII. Canonicarum quoque fœminarum meminit Baſilius [a] maximè eo libro, qui *ἐπιτιμία εἰς τὰς Κανονικὰς, animaduerſiones aduerſus Canonicas* inſcribitur: eaque Epiſtola quam [b] *Θεοδώρᾳ Κανονικῇ, Theodoræ Canonicæ* direxit: quam amplexatam dicit, *κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον πολιτείας, inſtitutum ſecundùm regulam Euangelicam.* Earum autem Canonicarum domum [c] Baſilius citato libro *τὸ ἀσκητήριον* vocat: quò fit, vt facilè perſuadear, ſi quod diſcrimen olim fuit inter Aſcetrias, & Monachas, Canonicas, Aſcetrias potius fuiſſe quàm Monachas. Chryſoſtomus [d] Canonicorum quoque meminit tractatu nempe edito, *περὶ τοῦ μὴ τὰς Κανονικὰς συνοικεῖν ἀνδράσιν, quod Canonicæ fœminæ viris conuerſari non debeant*, quibus ſanè in locis tum apud Chryſoſtomum, tum apud Baſilium, Canonicæ fortè intelliguntur, quæcumque fœminæ, quæ iam regulares dicuntur, & regulam aliquam viuendi auſteriorem amplexatæ fuerant, virginitatemque vouerant. Canonicarum quoque apud Iuſtinianum [e] mentio, qui Canonicas & Aſcetrias vnà, tanquam eiuſdem propoſiti fœminas, coniungit, eiſque pſallendi in funeribus officium adſcribit, cùm Acolythi ad eadem funera acciti funalia præferrent, & Lecticarij, ſeu Copiatæ ac Decani feretrum deferrent. Mentio quoque [f] *Sanctimonialium Canonicarum* in Concilio Cabilonenſi ſecundo, quæ à Monachis ſecernuntur, *quoniam hæ, quæ ſub Monaſticæ regulæ norma degunt, totius vitæ ſuæ ordinem in eadem, quam profitentur regula, ſcriptum habent*; quæ autem ſe Canonicas vocabant, nouam ab ipſo Concilio regulam accipiunt. Ipſarum quoque mentio in Additione [g] ſecunda Ludouici Pij Imperatoris ad Capitularia

[a] Hieronym. epiſt. 22. de cuſtod. virginit. ad Euſtoc.
[b] Idem epiſt. 99. ad Aſellã.
[c] Præfat. vitæ S. Hilarionis.
[d] Vit. S. Ioan. Eleẽmo. c. 10. & c. 46.
[e] Vita S. Mariæ Ægypt. c. 17.
[f] Epiſt. 19. Bonif. Mogunt.
[g] Synodus à Bonifacio cõgregat.
[h] Liber 5. Capit. c. 1. & 3. & ex 1. c. 17.
[i] Flotil. viſ. pag. 106.
[k] Lib. 2. tradit. Fuldenſ. num 38.
[l] Baſilius c. 2. animaduerſionum in Canonicas delinquentes tomo 2. eius operum.
[m] l. omnis, C. de Epiſcop. & Cleric. l. raptores eodem titulo. Nouella 59. ſæpius, Nouell. 123. cap. 36. & alibi.
[n] Baſil. opera aſcetica tomo 2. eius operũ.
[o] S. Ephrem ſermones aſcetici.
[p] Nili Archimandritæ liber aſceticus tomo 5. Bibl. PP.
[q] Baſilius.
[r] Ephrem.
[ſ] Chryſoſt.
[t] Nilus paſſim. Vide & Cõſt. Apoſt. lib. 8.
[u] Synodus Trull. can. 77.
[x] Laod. c. 24.
[y] Trull. can. 46.
[z] Nouella 124. c. 43. eadẽ Nouella c. ſequenti; Nouella 59. c. 2. 3. 4. 5.

[a] Baſil. in animaduerſ. aduerſus Canonicas.
[b] Idem epiſt. 302. Theod. Canon.
[c] Baſilius animaduerſ. cit.
[d] Chryſoſt. tract. citato tom. 4. eius operum.
[e] Iuſtin. Nouella 59. cap. 34.
[f] Cabilon. 2. can. 53.
[g] Additio 2. Ludouici Pij c. 16.

Caroli,

A Caroli, in qua *Monaſteria Sanctimonialium tam Monacharum, quàm Canonicarum* adiri prohibentur: quibus in locis Monachæ mihi videntur eæ Sanctimoniales dictæ, quæ regulam Sancti Benedicti vouerant, Canonicæ autem quæ Sancti Auguſtini regulam profeſſæ ſunt. Eugenius [a] quoque tertius in eadem fortè ſignificatione Canonicas vſurpauit, dum in Concilio Rhemenſi ſtatuit, *vt ſanctimoniales & mulieres quæ Canonicæ nominantur, iuxta Beatorum Benedicti, & Auguſtini regulam vitam ſuam in melius corrigant, & emendent, &c.* Dixi fortè, nam ambiguum eſt, num Sancti Benedicti regulæ ſanctimoniales, Canonicas Sancti Auguſtini regulæ ibi adſtringat, quod probabilius eſt: an verò ſanctimoniales ſeu mulieres, quæ Canonicæ dicuntur, pro iiſdem ſumat, eaſque ſiue Diui Benedicti, ſiue Sancti Auguſtini regulæ addictas velit.

XXIII. Sunt & aliæ Canonicæ, quæ à Germanis [b] *Canonicæ ſeculares* dicuntur, quarum in inferiori præſertim Germania, & Auſtraſia multæ domus in gratiam nobilium fœminarum erectæ ſunt, quæ, ſi Abbatiſſam, Priorem, Sa-
B criſtam, & ſi quæ aliæ ſunt ex præfectis, excipias, nullam faciunt profeſſionem, nullis ſe votis adſtringunt, neque bonis renuntiant, neque nuptiis, ſed ad pietatem formantur, diuiniſque Officiis vacant, donec in matrimonium collocentur: cuius ordinis auctor, vel certè amplificator credi poteſt Sanctus [c] Meinulphus Diaconus, qui Imperante Carolo Magno natus, ſub Ludouico eius filio floruit, de quo in ipſius vita legitur, quod Monaſterium Budicenſe exſtruxerit, *inſtitueritque illic congregationem ſecularium, vt vocant, Canonicarum:* Monaſterium autem illud ipſum eſſe puto, cuius meminit decretalis [d] Honorij tertij, in qua mentio fit cuiuſdam Monaſterij in Germania, cuius Abbatiſſa Canonicas, & Clericos ſuæ iuriſdictioni ſubiectos habuerit, quod quidem in vulgatis exemplaribus Bribugenſe, alias verò Licurburgenſe, Neburgenſe, Quodeburgenſe dicitur, idemque fortè eſt quod Budicenſe, quod iam memorauimus. Etiamnum verò viuendi genus iſtud perſeuerat: nec ab Eccleſia (quidquid
C aliqui ſentiant) videtur improbatum: nam quod Concilium Triburienſe apud [e] Gratianum, [f] Iuonem, [g] Burchardum, ſanctimonialibus æquè ac Clericis in Eccleſiaſtico gradu conſtitutis Eccleſiam ab inteſtato ſuccedere docuit, nec paſſim obſeruatur, nec niſi de iis ſanctimonialibus profeſſis vnquã intellectum eſt, cuiuſmodi non ſunt iſtæ Canonicæ. Quod Innocentius [h] ſecundus eas inſectatur, quæ nec regulas Sancti Benedicti, neque Baſilij, aut Auguſtini profiterentur, ſanctimonialeſque dici vellent, propriaque haberent receptacula, & priuata domicilia, in quibus ſub hoſpitalitatis nomine paſſim hoſpites, & minus honeſtos viros domi ſuæ admitterent, quas ſub anathematis ſententia ad edendum, & dormiendum in communi dormitorio & refectorio adigit, vel ad Canonicas, de quibus hîc agimus, non ſpectat, ſed ad mulieres profeſſione, vt vocant, hoſpitalarias, vel certè inordinationẽ viuendi in Canonicis mulieribus improbat, non ipſum ordinem, cui eãdem legem præfigit, quæ olim Canonicis viris commendata fuit in variis Conciliis. Quod pariter Bonifacius [i] octauus
D conſtitutionem ſuam de electione Abbatiſſarum obſeruari præcipit, *nedum in Monaſteriis, in quibus ſunt Moniales viuentes ſub aliqua de religionibus approbatis: ſed etiam in illis, vbi ſunt, iuxtà quarumdam Prouinciarum conſuetudinem, quæ nec propriis renuntiant, nec profeſſionem faciunt regularem, ſed viuunt vt in ſecularibus Eccleſiis Canonici regulares*, ea ſcilicet conditione, vt non eligant, neque ad cæterarum præfecturam eligantur non profeſſæ: ea inquam conſtitutione videtur potius prædictorum Canonicarum ſtatum firmare, aut ſaltem permittere, quàm euertere, vel improbare. Cui etiam non officit, quod ſtatim ſubdit, *per hoc tamen earum ſtatum, ordinem, ſeu regulam nolle, nec intendere approbare:* iſta enim iudicium ſuum ſuſpendentis, non damnationem proferentis verba ſunt. Quod tandem [k] aliqui eaſdem putantes cum Beguinis, quarum ordinem ob hæreſim & alia crimina aboleuit Clemens [l] quintus in Concilio Viennenſi, ex eo inferunt Canonicarum quoque ordinem abolitum fuiſſe: refelluntur tum quod aliæ omnino fuerint Beguinæ, vxoratæ, in domibus propriis viuentes, Parochis ſubditæ, parochialibus Eccleſiis obnoxiæ, à Canonicis, quas depinximus; tum

[a] Eugenius 3. in Concil. Rhemenſi c. 4.

[b] Lege Gloſſam & textũ in cap. dilecta verbo Canonicas, de maioritate & obedientia, & cap. indemnitatibus §. penult. de elect. in 6.

[c] Vita Sancti Meinulphi apud Surium 5. Octobris.

[d] c. dilecta, de maioritate & obedientia.

[e] Grat. c. vltimo 12. q. 5.

[f] Iuo par. 2. c. 188.

[g] Burchard. lib. 2. c. 207.

[h] Innoc. 2. in Conc. Rom. c. 26. & 27. refertur can. perniciosam, 18. q. 2.

[i] Bonifacius 8. cap. indẽnitatibus citat.

[k] M. Mẽruto, lib. 2. Enchir. rerum ſingularium c. 47.

[l] Clementina 1. de religioſis domibus.

quod earum ordinem, quem ob varia crimina Clemens aboleuerat, comperta A
plurium innocentia reſtituit Ioannes [a] vigeſimus ſecundus. Iſtarum porrò Canonicarum, ſeu vt loquuntur, Canoniſſarum ordinem reformandum duxere Concilium [b] Colonienſe, Germaniæ Comitia [c] Auguſtæ habita à Carolo quinto Imperatore, & Synodus diœceſana [d] Auguſtenſis, in quibus duobus poſterioribus conuentibus leges aliquæ ipſis ſeruandæ, præfixæ ſunt.

XXIV. Verùm, iis omiſſis, in quibus fortè plus nimium immorati ſumus, obiectio pro ordinatione mulierum illis omnibus quæ diximus inniti poteſt: quod Monialium benedictio quædam videatur eſſe ordinatio: quod Aſcetriæ & Canonicæ in funeribus canere ſolerent, vt ex Iuſtiniano [e] obſeruauimus, quod etiam in Litaniis, publicisque ſupplicationibus eis conceſſum eſt, vt patet tum ex [f] Balſamonis teſtimonio, qui ſuo tempore teſtis eſt cantica quædam cantari ſolita, ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἑπομένων ταῖς σίγνοις, *ſeu à mulieribus ſequentibus vexilla:* tum etiam Corippi [g] Poëtæ iis verbis,

Hinc leuitarum venerabilis ordo canentum, B
Virgineus tonat inde chorus, vox æthera pulſat.

Secundò quod Moniales ex antiquo vſu Conciliorum [h] Cabilonenſis ſecundi, & [i] Moguntini auctoritate firmato, publicè in Eccleſia canant, etiam in ſacris Liturgiis, quibus Sacerdotibus accinendo, & reſpondendo quodammodo miniſtrare videantur. Tertiò, quod Canonicæ ſeculares, quas vocant, palam pſallere ſoleant in conuentu virorum ac mulierum, choro præſideant, præbendæ, ac beneficij Eccleſiaſtici iuribus fruantur, Canonicorum officia muniaque omnia obeant: quæ omnia oſtendunt mulieres Ordinationis ſacræ incapaces non eſſe, quæ beneficij capaces ſint, quæ canere in Eccleſia publicè poſſint: nullum enim ex omnibus Clericorum officiis expreſſiùs à Paulo mulieribus interdictum videtur, quàm publica iſta in Eccleſia pſalmodia, de qua intelligi poteſt Paulus cùm ait, [k] *mulieres in Eccleſiis taceant, non enim permittitur eis loqui:* item, [l] *turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſiâ:* quare ſi ſemel illud officium mulieribus permittatur, quod æquè pudori ac verecundiæ muliebri officit quàm vllum aliud, ſi ſacrum in Liturgia miniſterium concedatur, non eſt quod eiſdem ordinatio interdicatur. C

XXV. Reſpondeo primo, cùm Monachorum benedictio ordinatio non ſit, multo minus Monialium benedictionem non eſſe. Monachorũ autem benedictionem laicam eſſe, non clericam, patet, tum ex [m] Dionyſio, tum ex aliis paſſim Patribus, qui Monachorum ſtatum ſuis terminis definiunt, ac circumſcribunt: tum ex praxi Eccleſiæ, quæ Monachos quantumcumque profeſſos ordinibus omnibus, quemadmodum ſeculares laicos ab ipſa tõſuræ ſuſceptione initiat, ſi quando ad Sacerdotium eos eſſe promouẽdos iudicat: idque rectè nos docet Iuo Carnotenſis Epiſcopus, qui ideò ſolum à Monachis (quod idem de Monialibus dicas) profeſſiones exactas fuiſſe, & benedictiones ſuper eos datas affirmat, [n] *vt Monaſticus ordo, quanto firmius in conſpectu Dei, & ſolennius ligaretur, tanto robuſtius, & deuotius ab ipſis ſeruaretur, &c. Vnde*, inquit, *nec conſecratio virginum* D *quæ ex auctoritate* [o] *Apoſtolica Epiſcoporum priuilegio reſeruatur, ſi aliquando à Presbyteris vſurpetur, propter Sacramentum Chriſti, & Eccleſiæ, quod ibi continetur, nullatenus ab Epiſcopis iteratur.* Nec dubium ex quotidiano Eccleſiæ vſu, quin benedictio Monialis ab alio quàm Epiſcopo, præſertim ex eius commiſſione, valida ſit, quem vſum [p] Toletani decimi Canon confirmat, cùm tamen ordinandi vices ſuas Epiſcopus aliis committere non poſſit.

XXVI. Reſpondeo ſecundò, cùm innocens eſſet Chriſtianorum cœtus, qui & deliciis cantus aures obturabat, & à cantantium vultibus auertebat oculos, nec ſuſpicioſos, nec cupidos, cùm in Dei laudes totius populi corda effunderentur, adeò vt nullus vel certè minimus vanitati relinqueretur locus: tunc, inquam, mulieres in Eccleſia cum viris cecinisse: nam Philo [q] Iudæus in Eccleſiâ Alexandrinâ, cuius inſtituta Iudæis tribuit, alternis choris, à viris, & fœminis cantatum teſtatur. Prudenti verò conſilio conſuetudo iſta poſterioribus temporibus ab Eccleſia abrogata eſt, quæ nempe Sabellium [r] inducentem mulieres,

[a] Extrauag. tacio, de religioſis domibus inter cõmunes.
[b] Conc. Colon. an. 1536. parte 10. c. 19.
[c] Comitia Auguſtana anni 1548. in formula reformationis.
[d] Synodus Auguſtenſis c. 12.
[e] Iuſtinianus Nouella 59
[f] Balſamon in c. 15. Laodic. Synod.
[g] Corippus lib. 5.
[h] Conc. Cabilon. 2. ſub Carolo can. 59.
[i] Mogunt. ſub Raban. c. 36.
[k] 1 Cor. 14. & [l] 1. ad Tim. 2.
[m] Dionyſ. c. 6. Eccl. hier.
[n] Iuo epiſt. 41.
[o] Damaſ. ep. 4. Leo ep. 66. al. 86. Conc. Carthag. 4. c. 31. Hiſp. 2. c. 7. Pariſ. ſub Ludouico & Loth lib. 1. c. 40.
[p] Tolet. 10. c. 4. refertur 10. q. 1. can. vlt.
[q] Philo lib. de vita contemplatiua.
[r] Epiſtola Synodi Antioch. ad Dionyſ. Alexãd. apud Euſeb. lib. 7. c. 25.

Digitized by Google

A lieres, vt ſibi cantibus applauderent compeſcuit: & Pelagium ea ratione gratiam ſibi apud mulieres quærentem redarguit: Egregia ſanè in hanc rem Hieronymi aduerſus Pelagium expoſtulatio, quam ſi omitterem negligentiæ reus eſſem: [a] *Verùm*, inquit, *tu tantæ es libertatis, vt fauorem tibi apud Amazonas tuas concilies, vt in alio loco ſcripſeris ſcientiam legis etiam fœminas habere debere: cùm Apoſtolus doceat eſſe tacendum mulieribus in Eccleſia, & ſi quid ignorant, domi viros ſuos debere conſulere: nec ſufficit tibi dediſſe agmini tuo ſcientiam ſcripturarum, niſi earum voce & cantibus delecteris: iungis enim, & ponis in titulo, quod & fœminæ Deo pſallere debeant: quis enim ignorat pſallendum eſſe fœminis in cubilibus ſuis, & abſque virorum frequentia, & congregatione turbarum, verum tu donas quod non licet, vt quod verecundè facere debeant, & abſque vllo arbitrio, magiſtri auctoritate proclament.* Numquid ſi noſtrorum hæreticorum mores aduertas, in Caluiniſtis, & Lutheranis renatus tibi videbitur eſſe Pelagius? hi dum delicatam mulierum modulationem in Eccleſiâ permittunt, magnum ſibi periculum acceſſunt, magnum enim à muliere cantante B periculum, quam nec audiri ſapiens voluit: [b] *ne audias illam*, inquit, *ne fortè pereas in efficacia illius*: quis ſibi non caueat ab illis ſirenibus? ſæpè accidit vt in huiuſmodi populari cœtu plures ſint Sirenes, quàm Vlyſſes. Sed de hac re alibi.

a Hieron. lib. 1. aduerſus Pelagianos.

b Eccleſ. 19.

XXVII. Interim verò redeamus ad propoſitum, nobis ſanè non tam enitendum patet, vt obiectionem à noſtra aſſertione propulſemus, quàm vt eandem in Monialium inſtituta incidentem repellamus: etenim nemo ex eo, quod Eccleſiæ indulgentiâ ac legibus, ſiue Monialibus, ſiue Canonicis, & Aſcetriis cantare permiſſum ſit, Sacerdotalis ordinis eas eſſe capaces aſſeruerit: nam Sacerdotalis ordo denominationem infert, & principatum quendam ſacrum, qui mulieribus, quas natura viris ſubiecit, nequit competere, cantandi autem officium nullam infert dominationem, cuius mulieres ſint incapaces: ideoque vtriuſque diſpar omninò & diuerſa eſt ratio. Neque verò Moniales, dum in ſacris Liturgiis publicè canunt, proximè ſacræ Liturgiæ miniſtrant, ſed remotè C duntaxat: vnde quantumcumque ipſæ canant, miniſtro ſemper viro opus eſt, qui ad altare Sacerdoti celebranti, ex Eccleſiæ inſtituto miniſtret. Aſcetriis quoque & Canonicis in funeribus, atque etiam in Litaniis cantandi munus olim demandatum eſt: lamentatio enim, & luctus maximè mulieres decet, ſuis & aliorum calamitatibus faciliùs condolentes, nec muliebris ſexus modeſtia aut verecundia in rebus luctuoſis ipſarum piam ad Deum vociferationem interdicit: ideóque Beatus [c] Gregorius mortalitatis tempore ſeptiformem, vt eam ipſe vocat, Litaniam inſtituens, Litanias Clericorum, virorum, Monachorum, ancillarum Dei, id eſt Monialium, coniugatarum, fœminarum, pauperum, & infantium diſtinctas fieri inſtituit: nullus ergo Eccleſiaſticum cantum, Clericatus officium putet, quod omnibus commune eſt: nec aduerſus modeſtiam & verecundiam peccari aſſerat, quod fœminas in funeribus ad Deo canendas laudes adhibitas legat, quandoquidem in iis paſſim viros ac fœminas olim ceciniſſe, Patrum [d] morem iſtum minimè improbantium teſtimonio exD ploratiſſimum ſit: & Apoſtolorum [e] temporibus iuuenes haud dubiè laicos corporibus mortuorum piè efferendis vacaſſe Apoſtolica ipſa acta declarent.

c Greg. lib. 11. regiſtri indict. 6. epiſt. 2.

d Dionyſ. c. 7. Eccl. hierar. Greg. Nyſſ. epiſt. ad Olympium. Auguſt. lib. 9. confeſſ. c. 12.

e Actor. 5.

XXVIII. Similiter quoque nec mulierum pudori, aut verecundiæ repugnat, quod in ſuis oratoriis (neque enim [f] Monachorum, aut Monialium ædes ſacras Eccleſias vocabat antiquitas, ſed Oratoria) Deo laudes concinant: priuatus enim videtur eſſe ipſarum cantus, priuata oratio, quæ mulieribus nequaquam interdicitur: non apud ipſas [g] *legitimus eſt ordinariuſque conuentus*, quem Eccleſiam dicere poſſumus, non autem parietum altitudinem, murorum, fundamentorum, tectorumque compagem. Extra iſtum conuentum Dei laudes ipſis loqui nulla lex vetat, conſulitur quoque ipſarum pudori, quod in loco à viris remoto ſolitariè canant, quod virorum oculos effugiant, etſi fortè incautæ & præter ipſarum intentionem virorum aures delectent: vitatur ſaltem magna ex parte periculum, quod extrà virorum conſortium canant: cuius rei cauſa Innocentius ſecundus in Concilio Romano prohibuit, [h] *ne ſanctimoniales ſimul cum Canonicis, vel Monachis in Eccleſiâ in vno choro conueniant ad pſallendum.* Cùm ergo

f Lege can. 21. Conc. Agath.

g Agath. ſupra.

h Innoc. 2. in Conc. Rom. n. 27. refertur 18. q. 2. c. pernicioſam.

præter intentionem Eccleſiæ ſit, vt viri ad ædes Monialium accedant, à qui- A
bus nimirum popularis conuentus occaſiones omnes amputari voluit Conci-
lium [a] Romanum ſub Gregorio primo, imo etiam à ſeruorum Dei, id eſt, Mo-
nachorum receſſibus: cùm Eccleſia mulieres canentes à virorum conſortio
ſeparet: cùm ab accedentium virorum aſpectibus eas ſubſtrahat, pudori ipſo-
rum conſulit, quibus tamen dum cantum permittit, ſolatio ipſarum & deuo-
tioni non inuidere ſe oſtendit. Quod itaque Canonicæ illæ, quæ vulgo ſæcula-
res dicuntur, viris admixtæ canere dicantur, id minimè laudo, & ab Eccleſiæ
mente alienum eſſe puto: quæ vt ex prædictis patet, earum inſtituta omnia
publicâ auctoritate minimè comprobauit, & collapſam apud ipſas diſciplinam
reſtaurare non ſemel curauit. Dum autem [b] Apoſtolus mulieribus, vt in Eccle-
ſia tacerent, præcepit, non tantum eis prohibuit, ſed à docendi in Eccleſiâ mu-
nere eos repulit: has cum ſilentio diſcere, domi viros ſuos interrogare, animi
ſenſa in publico conuentu clauſa apud ſe retinere voluit, nè ſibi docendo viros
ſubiicerent, quæ viris ſubiectæ eſſe debent: idque citatorum ex Apoſtolo lo- B
corum contextus apertè oſtendit, in eumque ſenſum verba [c] eiuſdem Pauli
communiter interpretantur ſancti Patres.

[a] Conc. Rom. 3. ſub Greg. 1. tomo 2. Concil. parte 2.

[b] 1 ad Cor. 14. & ad Tim. 2.

[c] Lege Chryſ. hom. in hæc verba, mulieres in Eccleſia taceant, Hieronym. & cæteros interpretes ad citata loca D. Pauli.

XXIX. Porrò Canonicæ iſtæ quæ dicuntur ſæculares, Canonicorum viro-
rum ſtatum atque dignitatem non attingunt, quia nec ad Epiſcopi Concilium
aduocantur, vt in cõmune Eccleſiæ conſulant: nec Sacerdotalis ordinis perfe-
ctionem edocentur: nec myſteriis diuinis initiantur: neque ex hominibus aſſu-
muntur, vt offerant hoſtias & ſacrificia pro peccatis: neque tanquam perſonæ
publicæ Eccleſiæ nomine precantur: ſed ſolùm in virtutum ſchola exercentur,
pietatem diſcunt, & orationes priuatas fundunt; neque beneficiorum propriè
dictorum capaces, ſicut nec Moniales dici poſſunt, eo nempe ſenſu quo bene-
ficium ſolis Clericis tanquam ſtipendium contingit: præſtimonia ergo potius
dicenda ſunt Eccleſiaſtica iſta bona, quibus vel ipſæ, vel Moniales perfruun-
tur, quam beneficia, quamuis etiam eorum reſignandorum facultas ipſis con- C
ceſſa ſit. At enim diſputatio iſta merè eſt de nomine: reuera autem ex iſtiuſ-
modi ſeu beneficiis, ſeu præſtimoniis quorum mulieres capaces ſint, aptitudo
ipſarum ad ſacros Ordines minimè colligi poteſt: cùm nihil vetet ex Eccleſiæ
bonis mulieres quoque eius matriculæ adſcriptas, & ad aliqua pia officia ad-
ſtrictas, ali & foueri debere, ex prædictis.

§. VIII.

De Abbatiſsis ad eiuſdem argumenti ſolutionem.

XXX. Quod denique iam ſpectat ad Abbatiſſas, quæ videntur Ordinis non
incapaces, ſi ſemel iuriſdictionis ſpiritalis capaces admittantur, diſquirendum
eſt itaque, num iuriſdictionem ſpiritalem ſeu in fœminas, ſeu in mares legitimè
habere, & exercere poſſint. Conſtat autem Abbatiſſarum in Moniales legiti- D
mam quandam eſſe poteſtatem, vt earum curam habeant, eas moneant, do-
ceant, corrigant, adeout à Cabilonenſi [d] Concilio ſub Carolo, *earum rationem
in conſpectu Domini reddituræ* dicantur, *earumque matres ſpiritales* à [e] Pariſienſi ſub
Ludouico & Lothario, *& matres religioſarum* ab [f] Aquiſgranenſi ſecundo vo-
citentur, & à Turonenſi [g] ſub prædicto Carolo moneantur, vt *& ſeipſas custo-
dire, ſibique commiſſas ſeruare, quanta potuerint vigilantia decertent*: neque videtur in-
congruum, vt quemadmodum viris imperant viri, ita mulieres mulieribus
præſint: & ſicut inter viros deligitur aliquis ſapientior, & ad res gerendas ap-
tior, ita inter mulieres aliqua deligatur, quæ ſanctitate cæteris ſit in exem-
plum, prudentia valeat ad conſilium, auctoritate ad regimen: præſertim cùm
virorum frequens conuerſatio damnoſa, & periculoſa mulieribus eſſe poſſit,
nec ad œconomicum in eas imperium ſine periculo aut ſcandalo viri aſſumi
poſſint: è contra verò mulieres, quas matres-familias natura non reſpuit, hu-
ius œconomici imperij abundè capaces exiſtant.

[d] Cabil. 2. c. 54 & Capit. tit 2. c 42.

[e] Pariſienſe ſub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 39.

[f] Aquiſgran. 2. ſub Ludou. par 3 c 13.

[g] Turon. 2. can. 30.

XXXI.

Digitized by Google

A XXXI. Imperium itaque iſtud merè eſt œconomicum, quale matrum-familias in eos qui ſunt ſuæ familiæ : quod ex iis maximè patet. Primò, quod Abbatiſſa Monialibus ſibi ſubditis ad victum & veſtitum neceſſaria, tanquam mater-familias procurare teneatur, ex prædictis [a] Cabilonenſi, & [b] Turonenſi Conciliis, necnon [c] Rhemenſi, & [d] Aquiſgranenſi ſecundo habito ſub Ludouico. Secundò, quod non ſeruatis ordinariis iuris formulis in Moniales inquirere poſſit, eaſque corrigere. Tertiò, quod inſtructioni priuatæ, domeſticæ inſtitutioni, educationi, & alimoniæ ſuarum præſit. Quartò, quod vnumquodq; Monaſterium vnius familiæ, non pagi, non ciuitatis, non ſacræ aut politicæ Reipublicæ rationem habeat. Acceſſerunt autem huic domeſtico imperio, & œconomico, quædam ex priuilegio prærogatiuæ, vt quod Abbatiſſæ ad Eccleſias quaſdam præſentent, quod Presbyteros ſibi deligant, cùm olim vel Parochiani Presbyteri ſollicitudine regerentur, vel ab Epiſcopo Presbyterum acciperent : quod ab Epiſcopi poteſtate exemptæ ſint : quod plura etiam in diuerſis B Diœceſibus Monaſteria ſibi ſubdita habeant, & cætera eiuſmodi. Ex quibus omnibus ſequitur tantum, vt loquuntur Theologi, ratione finis & obiecti ſpiritualem quodammodo Abbatiſſæ poteſtatem videri, quia nempe Monialium cœtus pro fine habet beatitudinem æternam, & vitæ ſpiritalis perfectionem, ad quam faciliùs conſequendam regularum ad illam perfectionem ſpiritualem tendentium vinculo colligatur, in quibus quidem regulis obſeruandis directricem, moderatricem, ac ductricem habet Abbatiſſam, quæ totius proinde cœtus ſpiritali iſto vinculo in ſpiritalem finem conſpirantis ac coordinati caput eſt, quo fit vt tanquam ſimoniaca reputetur ad hanc dignitatem per pecunias iniuſta obreptio, & inuaſio, quod manifeſtè arguit poteſtatem iſtam aliquomodo eſſe ſpiritalem.

[a] Cabilon. 1. c. 54. & 58.
[b] Turon. 3. c. 26.
[c] Rhemen. 2. c. 35.
[d] Aquiſgra. 2. ſub Ludouic. parte 3, c. 2.

XXXII. Nihilominus negandum eſt ratione modi exercendi Abbatiſſas poteſtatem habere ſpiritalem vel Eccleſiaſticam, dicendumque, eas licet ad ſpiritalem finem poteſtatem habeant, in res tamen ſpiritales, vel ad pœnas ſpiritales infligendas poteſtatem non habere; & quamuis in Eccleſia Dei poteſtatem C aliquam obtineant, non habere tamen in Eccleſiam: nec ad Eccleſiæ regimen aſſumi: vel claues ſpiritales habere, quibus aut Eccleſiam claudant aut recludant: tum quia non fœminis, ſed ſolis viris, puta Apoſtolis dictum eſt, [e] *quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo*, &, *quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo* : tùm quia nemo poteſt aut excommunicare, aut abſoluere, niſi de peccato cognoſcere, ac iudicare poſſit: at ſicut ſolis Sacerdotibus in antiqua lege concedebatur, [f] vt inter lepram & lepram iudicare poſſent, ita iam myſticæ lepræ, id eſt, peccati cognitio, ac diſcretio, ſolis Sacerdotibus permittitur : ſoli ipſi ſunt, quibus Chriſtus in perſona Apoſtolorum dixit, [g] *quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt* : tum quia poteſtas excommunicandi, & alias cenſuras ferendi poteſtatem quandam iudiciariam infert, & principatum quendam in Eccleſia, fœminarum naturali ſubiectioni, quàm diuinum ius firmant, omnino contrarium: nec fieri poteſt, vt D fœmina quæ in Eccleſiâ membrum eſt capiti ſubiectum, capitis rationem induat, vt Eccleſiæ aditu arcere, vel ad Eccleſiam admittere quemquam poſſit, quæ nec docendi, nec diſponendi ad Eccleſiæ ingreſſum per doctrinam munus attingere poteſt, Deo per Apoſtolum id vetante, ſilentiumque ipſis imperante ex prædictis: tum denique quia claues Eccleſiæ fœminis minimè conceſſæ ſunt : *quia* (vt arguit Innocentius [h] tertius) *licet beatiſſima virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apoſtolis vniuerſis, non tamen illi, ſed iſtis Dominus claues regni cœlorum commiſit* : multo ergo minus cuiquam fœminæ ab vllo homine committi poſſunt, quod enim priuilegium Chriſtus matri non dedit, alteri fœminæ homo dare poterit ?

[e] Math. 18.
[f] Leuit. 13.
[g] Ioan. 20.
[h] Innocent. 3. c. noua, de pœnitent. & remiſſione.

XXXIII. Quod ſi abſurdum iudicamus, & diſſentaneum diuinæ legi, vt Abbatiſſa etiam in mulieres ſibi ſubditas poteſtatem Eccleſiaſticam, & omnino ſpiritalem ad cenſuras ferendas habere poſſit, multo magis eidem diuinæ legi repugnare cenſemus, vt in viros, eoſque Clericos, auctoritatem huiuſmodi ob-

tineat. Violatur ſanè cenſurarum ferendarum auctoritas Eccleſiaſtica, ſi infimæ A
conditionis, & ad parendum natis Eccleſiæ membris conceditur: tollitur præ-
rogatiua virorum in mulieres, ſi mulierũ in viros Eccleſiaſticum imperium ali-
quod aſtruitur: ordo Hierarchicus peruertitur, ſi pedes capitibus in Eccleſiaſti-
co regimine præponuntur mulieres, viris, Laicæ Clericis: naturæ ipſi infertur
iniuria, & diuinæ legi, quæ mulieres viris ſubiicit, & loquendi in Eccleſia
facultatem ipſis adimit, ſi non tantum loquendi, verùm etiam iuris dicendi,
nec ſolum Laicos viros inſtruendi, verùm etiam Clericos, & Sacerdotes do-
cendi, monendi, arguendi, increpandi in omni patientia & doctrina (quod ad
imperium Eccleſiaſticum neceſſum eſt, & Canonicæ correctioni vtplurimum
præſupponendum) legitima mulieribus facultas permittitur: quid, quod Car-
thaginenſe quartum Concilium tam grauiter edicit, [a] vt *mulier quamuis docta & ſancta viros in conuentu docere non præſumat: Laicus autem præſentibus Clericis (niſi ipſis rogantibus) docere non audeat?* audebit mulier præſentibus Clericis, ac Sacerdoti-
bus non ſolùm loqui, docere, interrogare, ſed in ipſos quoque dominationem B
exercere? & quæ vetatur à Paulo à Sacerdotibus vel monita ſalutis quærere, &
ad virũ reiicitur, vt domi eum conſulat, audebit in Sacerdotes Domini inqui-
rere, & iis tanquam auctoritatem habens ſalutis monita impertiri? audebit for-
ſan mulier quæ, (vt infert [b] Ambroſius) quia non eſt Imago Dei, velare debet
caput ſuum, imagini ſe Dei, id eſt, Sacerdoti præferre, Eccleſiæ ſe capitibus
ſuperiorem iactare, eos ſibi ſubiicere, quibus Deus ſubiecit orbem terræ? in
templo Dei audebit ſtare in medio Deorum, id eſt, Sacerdotum, vt iudicet
Deos, non niſi à Deo iudicandos.

[a] Conc. Carthag. 4. c. 98. & 99. refertur c. mulier, diſt. 23.

[b] Amb. in c. 2. prioris ad Corinth. refertur c. mulier, 33. q. 5. lege can. cum caput, eadem quæſt.

XXXIV. Neque in contrarium vrgent vel exempla, vel leges. Primùm enim
quod Honorij tertij reſcriptum profertur, quo Abbatiſſæ Monaſterij prædicti
Bubrigenſis, ſeu alterius (nam corruptum hoc nomen fuiſſe editionum di-
uerſitas ſuſpicionem facit) in Canonicas ſuas, & Clericos iuriſdictio Eccleſia-
ſtica videtur conferri, exactè penſandum eſt, antequam ex ipſo conſequentia
firma erui poſſe credatur. [c] *Dilecta*, inquit, *in Chriſto filia Abbatiſſa de Bubrige* C
*tranſmiſſa nobis petitione monſtrauit, quod cum ipſa plerumque Canonicas ſuas, & Clericos
ſuæ iuriſdictioni ſubiectos propter inobedientias, & culpas eorum, officio, beneficioque ſuſ-
pendat, iidem confiſi ex eo quod eadem Abbatiſſa eos excommunicare non poteſt, ſuſpenſio-
nem huiuſmodi non obſeruant, propter quod ipſorum exceſſus remanent incorrecti. Quocir-
cà mandamus, quatenus dictas Canonicas, & Clericos, vt Abbatiſſæ præfatæ obedientiam, &
reuerentiam debitam impendentes, eius ſalubria monita, & mandata obſeruent, Eccleſiaſticâ
cenſurâ compellas.* Hæc Honorius tertius Abbati Sancti Michaëlis Abradenſis,
ſeu alterius Diœceſis, ex quo aliqui poteſtatem Eccleſiaſticam amplam Abba-
tiſſis conceſſam inferunt, adeout etiam ab officio & beneficio Clericos ſibi
ſubditos ſuſpendere poſſint. Verùm, vt rectè notat [d] Gloſſa, neque hoc inferri
poteſt: quippe cùm non definiat Papa, vtrum Abbatiſſæ ſuſpenſionis propriè
dictæ, quæ violata irregularitatem induceret, ferendæ auctoritatem habeant,
quinimo videtur eis hanc auctoritatem denegare, dum contemptores ſenten-
tiæ ab Abbatiſſa profectæ, ad eius obſeruationem, ſi ſalutaris fuerit, per cen- D
ſuras Eccleſiaſticas ab Abbate compelli iubet: adeout præcipiendi quidem au-
ctoritatem Abbatiſſæ concedere, compellendi autem per cenſuras poteſtatem
denegare, & in alium transferre videatur. Si quis autem poteſtatẽ iſtam, quam
Abbatiſſæ concedit, domeſticam eſſe & veluti matris-familias in eos qui ſuæ
familiæ cenſentur, qualem nempe Chriſtus Beatæ Virgini in ſanctum Ioan-
nem Euangeliſtam concedere viſus eſt, dum matri ab ipſo [e] Ioanne dixiſſe per-
hibetur, *ecce filius tuus*, & diſcipulo ſimiliter dixiſſe, *ecce mater tua*: ſi quis inquã,
ſaltem Abbatiſſæ in Clericos Eccleſiarum ſibi ſubditarum ab Honorio tertio
poteſtatem talem admitti dixerit, non abdixerit: neque rationi diſſentaneum,
aut ab iſto canone alienum eſt, vt ad firmandam iſtam Abbatiſſæ poteſtatem
dicatur Summus Pontifex Abbati auctoritatem dediſſe, vt repugnantes Ab-
batiſſæ illius mandatis in rebus licitis, & honeſtis per cenſuras cogeret: ſicut
Eccleſiaſticis & ciuilibus Magiſtratibus ineſt auctoritas, non autem ipſis fami-
liarum

[c] Honorius 3. cap. dilecta, de maioritate & obedientia.

[d] Gloſſa verbo iuriſd. in dicto cap.

[e] Ioan. 19.

A liarum capitibus, vt inobedientes parentibus liberos, & dominis ſeruos ad officium per publica iudicia compellant.

XXXV. Conceſſis autem à Romanb Pontifice in gratiam Abbatiſſarum priuilegiis (qualia ſunt quæ Monaſterio Fontis-Ebraldi, & aliis indulta narrantur) nolim vel fidem abrogare, vel auctoritatem adimere. Scio multa ex iis quæ proferuntur eſſe dubia, multa dolo, fraudibus obtenta, multa difficillimis Eccleſiæ temporibus, tantum non violenter extorta, multa, abſque maturâ diſcuſſione, gratiæ, aut fauori data. Scio ad iſta principia Theologicas veritates neminem debere metiri, cùm tamen generalibus Summorum Pontificum decretis ſua ſemper apud vnumquemque ſtare debeat auctoritas. Verùm nolim hæc ſeueriùs vrgere, eadem quippe quæ Honorij decreto reſponſio à nobis appoſita eſt, iis omnibus pariter ſatisfacit: œconomicum videlicet quoddam imperium Abbatiſſis in Clericos concedi potuiſſe, cùm & matres in filios ſuos Sacerdotes maternam, & œconomicam auctoritatem retineant: B imperium iſtud ad imitationem poteſtatis Beatæ Virginis in ſanctum Ioannem Euangeliſtam inſtitutum fuiſſe, ad Monachorum humilitatem probandam permiſſum, ad commendandam poſteritati egregiam quarumdam Monialium virtutem ab Eccleſiâ probatam, & in aliquorum beneficiorum, quæ Clerici à Monialibus quibuſdam recepiſſent, recordationem, æquum viſum fuiſſe: quod ſi lapſu temporis aliquid amplius ſibi Abbatiſſæ huiuſmodi Monaſterium arrogarunt, vſurpatam fuiſſe hanc poteſtatem, non legitimam, quæ quacumque temeritate inoleuerit, quacumque deſidia, vel adulatione fota fuerit, nulla poterit ratione deffendi. Porrò de benedictione Abbatiſſæ non eſt opus fuſiori diſcuſſione, cùm ſatis pateat eam ſolum eſſe ſolemnem pro eâ deprecationem, non ſacram Ordinationē: lege [a] Epiſtolas Iuonis Carnotenſis, vnam Bernardo Maioris Monaſterij Abbati, alteram Paſchali Sũmo Pontifici.

[a] Iuo epiſt. 73. & 89.

§. IX.

C

An hermaphroditi Ordinationis ſint capaces, vel puellæ in viros mutatæ.

XXXVI. Patet itaque ex prædictis, fœminas ad ſuſcipiendos ſacros Ordines omnino inhabiles eſſe. Ex huius verò quæſtionis deciſione naſcitur alia difficultas, quid de hermaphroditis ſtatuendum ſit: num à ſacris Ordinibus, & quo iure arcendi ſint: num Ordinibus initiari ſiue per fas, ſiue per nefas poſſint: ſeu nùm licita ſit eorum ordinatio, vel illicita: num ſi illicitè attentetur, rata vel irrita futura ſit. Ad cuius difficultatis ſolutionem obſeruandum eſt hermaphroditos alios dubij ſexus videri, adeovt dignoſci non poſſit quiſnam in ipſis ſexus præualeat, in aliis fœmineum, in aliis maſculinum ſexuum præualere. Refert [b] Liuius infantem in Sabinis repertum, de quo incertum eſſet maſculus eſſet, an fœmina: alterum quoque ſexdecim annorum D ambiguo item ſexu inuentum teſtatur. Prodigio quoque ſimile eſt, quod refert Syluester [c] Giraldus in topographia Hiberniæ in Connactiâ mulierem fuiſſe ſequentem curiam vtriuſque ſexus naturam præferentem, & hermaphroditam, quæ barbam à dextris per labri vtriuſque, & menti medium more virili denſam, & longam habebat; faciem verò ſiniſtram cum labri & menti parte muliebriter plenam, & omni piloſitate carentem. Neque verò huiuſmodi monſtra ſæculis noſtris ignota ſunt: viſi non ſemel noſtro ſæculo hermaphroditi vtroque ſexu potentes: viſi & plures in quibus vnus alteri ſexui præualeret. *Qualitatis* verò, vt loquitur [d] Iuriſconſultus, *incaleſcentis ſexum* oſtendit naturalis hermaphroditi appetentia: nam vt notat [e] Gloſſa, ſi magis appetit quæ viri ſunt, viris, ſin minus fœminis probabiliter adcenſendus eſt.

XXXVII. Hoc itaque præſuppoſito, dicendum eſt hermaphroditum in quo fœmineus ſexus virili præualet, pro fœmina habendum eſſe, vt citatus Canon oſtendit, ideóque charactere Ordinis inſigniri non poſſe, eum verò in quo ſe-

[b] Liuius decade 4. lib. 1.

[c] Syluester Giraldus in topograph. Hibern. cap. 10.

[d] Lege 10. ff. de teſtibus, & c. ſi teſtes, §. hermaph. q. 2. & 3.

[e] Gloſſa verbo hermaph. §. cit. in c. ſi teſtes cit. & Doctores in hunc can. nomine contradicente.

xuum videtur eſſe paritas, proculdubio ab ordinatione repellendum eſſe, tan- A
quam irregularem: temeraria enim eſt ordinatio, ad quam dubiæ perſonæ cum
periculo ſacrilegij, & nullitatis ipſius ordinationis accedunt: cùm ne quidem
eæ ſint ad eam admittendæ, de quarũ ſufficientia ad ordinum miniſteria digne
exercenda dubitari poſſit: imò ſi credimus ſancto [a] Antonino, [b] Syluestro,
[c] Tabienæ, & aliis, huiuſmodi hominum ordinatio inaniter præſumitur, & ſine
effectu attentatur. Eum vero qui in virili ſexu præpolleat, ordinationis capa-
cem eſſe, nec inualidam eſſe eius ordinationem doctorum auctoritate, & ra-
tione compertum eſt: habendus enim ille eſt pro viro, ex eodem quem notaui-
mus [d] canone, & communi hominum exiſtimatione: quidni ergo virilem re-
cipere poſſit, ſi cætera adfuerint, dignitatem? ſed non adeò conſtat, an tan-
quam irregularis à Clero remoueri debeat. [e] Antoninus, [f] Syluester, [g] Ma-
iolus & alij nullâ diſtinctione adhibita remouendum cenſent propter corpo-
ris defectum, monſtroſitatemque, vt vocant, quæ irregularitatem inducit:
[h] Turrecremata & [i] Hugo Cardinalis ad alteram partem deflectunt, & nec B
talem hunc defectum putant, qui deformitatem vel horrorem inferat, ex cu-
iuſmodi ſolum defectibus oriri putant irregularitatem: mediâ via [k] Archidia-
conus, [l] Toletus, & alij gradiuntur, diſtinctionémque iſtam adhibent, nam
ex diuerſitate huiuſmodi ſexuum, quorum vnus abſque dubio alteri præualet,
latenti & occulta nullam irregularitatem induci exiſtimant, ſecus autem ſi pu-
blica, & populo nota ſit: in quo caſu horrorem quemdam & ſcandalum parit:
nec inter minimos corporis defectus ab ordinatione repellentes numerari de-
bet. Neque mihi dubium, quin eo caſu quiuis hermaphroditus ab ordinibus
repellendus ſit.

[a] Antoninus 3. par. tit. 28. cap. 6. §. 5.
[b] Syluester & [c] Tabiena, verbo hermaphroditus.
[d] Can. ſi teſtes cit.
[e] Antoninus ſupra.
[f] Syluest. ſup.
[g] Maiolus li. 1. c. 27. nu. 4.
[h] Turrecremata.
[i] Hugo in c. ſi teſtes exactum.
[k] Archidiaco. in c. Diaconiſſam 28. q. 1.
[l] Toletus lib. 1. inſtitut. Sacerdot. c. 63.

XXVIII. Similem quoque ob cauſam, ſi aliqua puella mutato ſexu in virum
euaderet, irregularem habendam eam eſſe exiſtimo: dedeceret enim, inquit
[m] Maiolus, eum Altaris miniſterio admoueri, qui aliquando muliebria tractaſ-
ſet, & pro muliere habitus fuiſſet. Ne quis vero caſum iſtum extra rem eſſe
exiſtimet & ſuppoſitionem noſtram fabulam arbitretur, ex annalibus refert C
[n] Plinius Licinio Craſſo, Caio Caſſio Longino Coſſ. Caſſini puerum factum
ex virgine: refert & Licinium Mutianum prodidiſſe viſum à ſe Argis Ariſton-
tem, cui nomen Arethuſæ fuiſſet, qui & nupſerit, & ad barbam, virilitatem-
que peruenerit; eiuſdem ſortis & Smyrnæ puerum à ſe viſum. Ipſe autem Pli-
nius in Africa ſe vidiſſe narrat mutatum in virum nuptiarum die Lucium Coſ-
ſicium ciuem Tiſdritanum, fœminam quoque Caietanam, cuius vir piſcator
erat, teſtatur [o] Pontanus, decimo quarto poſt anno, cùm non ſemel virum
paſſa fuiſſet, in virum ipſam euaſiſſe. [p] Sotus idem in Luſitania contigiſſe ſuo
tempore memorat. De iis quoque vide [q] Gellium, [r] Fulgoſium [s] Marcellum,
Donatum, & alios apud quos plura alia exempla legi poſſunt.

[m] Maiolus loco citato, & cap. 33. n. 14.
[n] Plinius lib. 7. c. 4.
[o] Pontanus lib. 10. de rebus cæleſtib.
[p] Sotus in 4. diſt. 1. qu. 5. art. 8.
[q] Gellius lib. 9. c. 4.
[r] Fulgoſ. li. 1.
[s] Marcellus Donatus lib. 6. de mirabili medica historia c. 2.

CAPVT III.

An Sacramentis Baptiſmi & Confirmationis debeant eſſe initiati qui ſacram ſuſcepturi ſunt ordinationem. D

ARTICVLVS I.

De Baptiſmate.

§. I.

Neceſſarium ſimpliciter eſſe, vt qui ordinatur, baptiſatus ſit.

I. CVM tempore Innocentij tertij propoſita fuiſſet hæc quæſtio, vtrum
Presbyter, qui ad Sacerdotij gradum aſcendiſſet, cùm prius ſecundùm
formam Euangelij non eſſet baptiſatus, iterum ordinari deberet, ac ſi nullam
ordinationem ſuſcepiſſet: dubius videtur fuiſſe Innocentius: *cumque ſuper ordi-
nibus fuiſſet diutius diſputatum*, varias de ea re fuiſſe ſententias memorat, aliis ite-
randam ordinationem affirmantibus, aliis negantibus. *Quidam*, inquit, *in eam
declinauerunt*

[t] Innocent. 3. Ferrarienſi Epiſc. ca. veniens de Presbyter. non baptiſato.

Digitiz

A *declinauerunt ſententiam: vt cùm Baptiſmus ſit fundamentum omnium Sacramentorum, ante ſuſceptionem Baptiſmi non ſuſcipiatur aliud Sacramentum: quoniam vbi fundamentum non eſt, ſuperædificari non poteſt.* Quæ ratio valide confirmari poteſt ex verbis Concilij Florentini in decreto vnionis: [a] *Primum omnium Sacramentorum locum tenet ſanctum Baptiſma, quod vitæ ſpiritualis ianua eſt; per ipſum enim membra Chriſti, ac de corpore efficimur Eccleſiæ.* Ex iis enim verbis recte infertur nullum Sacramentum valere, quod non Baptiſato collatum ſit. Si enim Sacramentum baptiſmi vitæ ſpiritualis ianua eſt, quomodo ad vitam non ſolùm habendam, verũ etiam aliis conferendam aditus cuiquã eſſe poteſt ſine Baptiſmo? ſi per ipſum membra Chriſti efficimur, ac de corpore Eccleſiæ, quomodo ſine ipſo nobiliſſima Eccleſiæ membra, quæ Chriſto arctiſſimè & proximè connexa ſint, aut populi Chriſtiani viſibilia capita ſub Chriſto capite inuiſibili dici vel eſſe poſſunt? quomodo cohærere Chriſto, influere in corpus Chriſti, non incorporati Chriſto per Baptiſmum, ſublataque ſpiritali Baptiſmatis compage, quæ nos Chriſto & inter ſe ſingulos conſociat.

[a] Decretum Eugenij in Conc. Florentino.

B II. Addimus & aliam rationem ex [b] D. Thoma non minus efficacem: etenim certum eſt nos ſpiritualiter renaſci per Baptiſmum, qui naturali generatione corporaliter anteà naſcimur, iuxta illud Chriſti Domini, [c] *niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*: itaque quemadmodum ex eo principio D. Thomas probat characterem Confirmationis non primò animæ complantari, ſed characteri baptiſmali inſeri: quia nimirum per Baptiſmum ſpiritualiter naſcimur, per Confirmationem augemur; augmentum autem generationem præſupponit: ſimili quoque modo arguere fas eſt inſeri characteri baptiſmali characterem ordinis, quia nempe priùs eſt ſpiritualiter naſci, quàm agere, & generare: ſpiritualiter autem naſcimur per Baptiſmum, per ordinem vero ad aliorum generationem concurrimus, & ſpiritualiter Deo parturimus. Huc refer & aliam eiuſdem Diui Thomæ rationem (ſi tamen alia eſt) quod nempe [d] *nihil poteſt aliquis recipere, cuius receptiuam potentiam non habet, per characterem autem Baptiſmalem efficitur homo receptiuus aliorum* C *Sacramentorum: vnde qui characterem non habet, nullum aliud Sacramentum recipere poteſt: & ſic character ordinis Baptiſmalem characterem præſupponit.*

[b] D. Thomas 3. parte q. 72. art. 6. in corpore.
[c] Ioannis 3.
[d] Idem ſupplem. qu. 35. art. 3. in corpore.

III. Quas autem pro contraria ſententia rationes alij protulerunt propoſuit quoque citatus Innocentius his verbis [e] *porro è contra videri poſſet, nam quis non ſolum per Sacramentum fidei, ſed per fidem, etiam Sacramenti efficitur proculdubio membrum Chriſti: & qui Chriſtum habet per fidem etiamſi Baptiſmum non habeat, habet vtique fundamentum, præter quod aliud poni non poteſt, quod eſt Chriſtus Ieſus: ſuperædificare poſſe videtur, ſicut ſalutifera opera, ſic & quælibet Eccleſiaſtica Sacramenta: cùm illud non ſit generaliter verum, neque de nouis, neque de veteribus Sacramentis, quod Baptiſmus ſit fundamentum illorum: quoniam Sacramentum coniugij, & Euchariſtiæ à non Baptiſatis recipi poteſt. Prætereà Sacramentum ordinis non ſolum Pontificalis, ſed Sacerdotalis, & Leuitici ex inſtitutione ſua præceſſit Baptiſmum, propter quod forſitan videtur, quod ante Baptiſmum huiuſmodi ordines poſſent rite conferri, maxime his qui baptiſati* D *eſſe creduntur.*

[e] c. veniens citato.

IV. Neque tamen hæc argumenta tanti ponderis Innocentio [f] tertio viſa ſunt, vt à priori ſententia deflecteret, pro qua Concilij apud Compendium habiti canonem citat, quo conſtitutum fuiſſe docet, [g] *quod ſiquis in Presbyterum ordinatus deprehenderit ſe non eſſe baptiſatum, baptiſetur, & iterum ordinetur.* Eademque fermè ſunt Concilij iſtius apud Compendium verba: quam proinde conſtitutionem ſequitur Innocentius iſta ſubiungens, [h] *Nos circa latorem præſentium in hoc dubitabili caſu, quod tutius eſt, ſequentes, mandamus, quatenus ipſum per ſingulos ordines vſque ad Sacerdotium promouere procures, & permittas eum in Sacerdotio miniſtrare: quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur eſſe factum: nec male de Sacramento ſentitur, cùm illud non religionis contemptus, ſed articulus neceſſitatis excludit.* Verum prioribus Eccleſiæ temporibus eandem viguiſſe legem, quam ex Concilio apud Compendium, [i] profert Innocentius, deducere, ni fallor, poſſumus ex eo Concilij Niceni priori canone, quo Paulianiſtas (apud quos Catholica Ba-

[f] Idem cap. veniens citato.
[g] Cõcil. apud Compẽdium c. 15. refertur c. 2. de Presbytero non baptiſato, & à Burchardo l. 4. decret c. 74. & Iuone parte 2. c. 268.
[h] Idem ſuprà.
[i] Concil. Nicenũ 1. c. 19. refertur 1. qu. 1. c. ſiquis cõfugerit.

Digitized by Google

ptiſmi forma minime ſeruabatur) rebaptiſari, eoſdéque, qui ab iis in Clericorum numerum relati forent, poſtquam Catholico ritu baptiſati eſſent, ſi inculpabilis vitæ reperirentur, reordinari placuit. Patet enim ex eo canone Niceno Patres non exiſtimaſſe eos valide ordinari potuiſſe, qui non valide baptiſati fuiſſent: rationemque in eum canonem reddidit Zonaras, [a] ἡ γὰρ πρότερα χειροτονία, ἡ αἱρετικῶν ὄντων αὐτῶν γενομένη, οὐδὲ χειροτονία λογίζεται. πῶς γὰρ ὁ μὴ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν βεβαπτισμένος πνεύματος ἁγίου ἐπιφοίτησιν ἐν τῇ χειροτονίᾳ δέξασθαι πιστευθήσεται; Id eſt, *nam cum anteà, dum hæreſi tenerentur, initiati fuerint, ea res omnino irrita, ac plane nulla fuiſſe cenſenda eſt, qui enim ritu alieno ab orthodoxa fide baptiſatus eſt, eius animo per ordinationem ſanctum Spiritum inſediſſe quis credat?* A

[a] Zonaras in c.19 n.c.

V. Atenim pro certa iam & indubitata habenda eſt ea ſententia, quæ olim probabilis tantũ Innocentio viſa eſt, nam decretum Eugenij in Concilio Florentino, quod Innocentio tertio poſterius eſt, & ſcholaſticorum paſſim Theologorum conſenſus, qui Innocentium ſecuti ſunt, multum ponderis, fidei, B atque auctoritatis huic ſententiæ addunt, quæ non baptiſatum ordinationis incapacem eſſe declarat: ne qui tamen ſcrupuli ex hac ſententia orirentur rectè & prudenter ſubiunxit Innocentius, *de illo certe qui natus eſt de Chriſtianis parentibus, & inter Chriſtianos eſt fideliter conſeruatus, tam violenter præſumi, quod fuerit baptiſatus, vt hæc præſumptio pro certitudine ſit habenda, donec fortiſſimis forſitan argumentis contrarium probaretur.* Addi quoque poteſt ex D. Thoma [b], quod licet qui non baptiſatus Sacerdos ordinatur, nec valide abſoluat, nec Sacramentum Euchariſtiæ conficere poſſit, imò nec ſi in Epiſcopum promoueatur, validè ordinet, *piè tamen credi poſſe, quod quantum ad vltimos effectus Sacramentorum ſummus Sacerdos ſuppleret defectum, & quod non permitteret hoc ita latere, quod Eccleſiæ poſſet periculum imminere.* Piè inquam hoc credi poſſe docet D. Thomas, neque ego tanti viri auctoritati opponere me audeo; dubius tamen hæreo, nec ſatis apud me conſtituere poſſum, neceſſarium ne ſit ad extraordinariam diuinæ prouidentiæ diſpenſationem hîc recurrere, cùm lege communi ſtatutum ſciamus C nemini niſi per Sacramenta ex opere operato gratiam deberi: nihilominus exiſtimo diuinæ prouidentiæ conſonum videri, vt nonniſi rariſſime huiuſmodi non baptiſatorum hominum ordinationes euenire patiatur, &, ſi aliquando id ſinat, ita rem moderetur, vt vel minimo Eccleſiæ incommodo, vel raro, hoc accidere ſoleat; vel ita rem omnem ſuauiter diſponat, vt ſtatim malum illud innoteſcat, adhibitoque remedio tollatur.

[b] D. Thomas ſuppl. qu. 35. art. 3. ad 3.

§. II.

Argumenta in contrarium ſoluuntur.

VI Porro, ſtatutâ noſtrâ ſententiâ, ſoluenda ſunt, quæ pro contraria opinione ſuperius ab Innocentio tertio propoſita ſunt argumenta, dicendumque primo per fidem nos membra Chriſti fieri, quantum ad adhæſionem interiorem cum Chriſto, quæ ſufficit ad meritum, & priuatum cuiuslibet Chriſtiani ſtatum, non autem quantum ad adhæſionem cum Chriſto exteriorem, D & in ordine ad totum corpus Eccleſiæ, cuius omnia membra exteriori Sacramenti ſigno in vnum corpus Eccleſiæ, ſeu teſſerâ aliquâ confœderantur, & ſpiritali ſignaculo per illud ſenſibile ſignum animæ impreſſo, ius ad reliqua Sacramenta & communia Eccleſiæ bona ſortiuntur: quas duas adhæſiones diſtinguere neceſſum eſt, cùm & excommunicati ſtatim atque conteruntur, licet per fidem Chriſto conſocientur, tanquam omnium bonorum auctori, ab eodem tamen tanquam Eccleſiæ capite tamdiu diuulſi cenſeri debeant, quamdiu excommunicationis ſententiâ irretiti, ab Eccleſiâ abſciſſi manent, quo toto tempore ſuſpenduntur ab exercitio ſuorum ordinum, nec influere licitè poſſunt in reliqua membra corporis Chriſti Eccleſiæ, etſi ad priuatum nonnunquam animæ ornamentum diuinus influxus

Digitized

A influxus recipiant. Multominus [a] verò Catechumeni, & quiuis non baptizati Eccleſiæ membra dici poſſunt, Chriſto tanquam Eccleſiæ capiti vnita, qui nondum profeſſi ſunt publicè fidem, nondum in cœtum Chriſtianorum admiſſi, nondum ſignaculo Dominico vendicati, nondum ſenſibili Sacramento à cæteris diſcreti, vel cœtus Chriſtiani iure donati, vel ciues Eccleſiæ Catholicæ conſcripti ſunt: è contrà verò plurimi reperiuntur, externa illa communicatione, Chriſto Eccleſiæ capiti, & toti Eccleſiæ corpori vniti, qui nulla virtutis participatione Chriſto cohærent: quæ cùm ita ſint, dicimus eos qui nondum per Baptiſmum Eccleſiæ iura obtinuerunt, necdum Eccleſiæ membra exteriùs fieri meruerunt, ſacrorum conficiendorum & cæteris diſtribuendorum prouinciam, quæ Sacerdotio adnexa eſt, obtinere non poſſe, licet ſpiritalibus virtutum prouentibus augeri ac perfici poſſint, quippe cùm ius ad exteriorem illam Eccleſiæ per Baptiſmum ſocietatem requiratur, vt Eccleſiæ viſibili aliqui ductores, doctoréſque præfici, & conſtitui poſſint.

[a] Lege Aug. lib. de vera relig. c. 6.

B VII. Deinde verum eſt quidem antiquæ legis Sacramentis Baptiſmum minimè præſupponi, ſed nouæ legis Sacramentis omnibus eum prærequiri ex prædictis aſſerendum eſt: nec in contrarium aut ſacræ Euchariſtiæ aut Matrimonij, adducta exempla quidquam faciunt: nam Matrimonium quidem, vt contractus ciuilis, à non baptizatis iniri poteſt: nulla enim ratio eſt, cur tales à matrimoniali contractu, qui iuris naturæ eſt, ineundo repellantur: ſed vt Sacramentum, inter infideles non perficitur, perfectio enim iſta quam habet [b] matrimonium inter Chriſtianos contractum, vt ad eſſe Sacramenti eleuetur, deeſt matrimonio infidelium, quod ad opus naturæ, non ad donum gratiæ conſtituitur, & quamuis verum Chriſti corpus ſub Euchariſticis ſpeciebus deliteſcens, non ſolùm præſens realiter inſit, vel ori, vel ſtomacho eius qui ipſum ſumpſerit, ſicut etiam ineſſet præſens animali irrationali, à quo corroderentur eius ſpecies, non tamen à non baptizato ſumitur per modum Sacramenti, ſeu
C per modum eſcæ, & potus, quæ ei ad ſalutem proficere poſſint: quod illuſtrat Baſilius [c] exemplo Iſraëlitici populi, qui neque aquam de petra bibere, neque cœleſtem panem manducare potuit, donec mare rubrum Baptiſmi figuram pertranſiiſſet: *οὐκ ἂν ἔπιεν ἐκεῖνος ἐκ τῆς πνευματικῆς πέτρας, εἰ μὴ τυπικῶς ἐβαπτίσθη, οὐδὲ σοί τις δώσει τὴν ἀληθινὴν πόσιν, ἐὰν μὴ ἀληθινῶς βαπτισθῇς. ἔφαγεν ἄρτον Ἀγγέλων ἐκεῖνος μετὰ τὸ Βάπτισμα. σὺ δὲ πῶς βρώσῃ τὸν ζῶντα ἄρτον, ἂν μὴ πρότερον ὑποδέξῃ τὸ Βάπτισμα. Nec vnquam ille ex ſpiritali petra bibiſſet, niſi ex figura baptizatus fuiſſet; nec tibi aliquis veram potionem niſi verè baptizato præbebit: panem Angelorum ille poſt Baptiſmum manducauit: tu autem quomodo viuentem comedes panem, niſi ſumpto priùs hoc Sacramento?* Denique falſum eſt Diaconalem vel Sacerdotalem ordinem priùs inſtitutum quàm Baptiſma: nam Baptiſma [d] initio prædicationis Chriſtum vſurpaſſe, inſtituiſſe, docuiſſe. Apoſtolos [e] item ex Chriſti haud dubiè inſtitutione contuliſſe ex Euangelio diſcimus: Sacerdotalem [f] autem ordinem nonniſi in vltimo die Cœnæ inſtitutum, Diaconalem etiam poſtea ex
D Actibus [g] Apoſtolorum colligimus.

[b] Lege c. quanto, & cap. gaudemus, de diuortiis, & 26. diſtinct. c. deinde.
[c] Baſilius homil. 13. ſeu in exhortat. ad Baptiſmum.
[d] Math. 3. Marci 1.
[e] Lucæ 3. Marci 16.
[f] Math. 26. Marci 14. Lucæ 22.
[g] Actorum 6.

ARTICVLVS II.

Sacramentum Confirmationis ex præcepto Eccleſiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præſupponi.

I. NECESSVM pariter eſt, vt quemadmodum priori huius parte docuimus, antequam quis non ſolùm non ſacros Ordines, verùm etiam Clericalem tonſuram ſuſcipiat, Sacramento Confirmationis conſignatus ſit. Sacri ſiquidem Ordines, necnon Clericalis ſtatus, *perfectos* tantum *Chriſtianos* admittũt, quos nimirum in gradu ſublimiori ſupra reliquos ex plebe conſtituunt, vt iis tanquam ſpiritalis vitæ duces auctoritate præſint, & vitæ ſanctitate doctrinaq; præfulgeant. Nemo verò ſine Confirmatione perfectus cenſeri poteſt Chri-

ſtianus: quippe quæ à Sancto Dionyſio [a] τελειωτικὴ χρίσις, *perficiens vnctio*, & ἱερὰ τῆς θεογλυσίας τελείωσις *ſacra diuini ortus* vocetur *perfectio*: ſine qua videlicet Sanctus Clemens [b] perfectum Chriſtianum neminem reperiri poſſe aſſeruit: quam etiam requiſiuit Vrbanus [c] primus, vt *pleni Chriſtiani inueniantur*: Concilium [d] Elibertinum exegit, vt quis *perfici poſſit*: Ambroſius [e] docuit, *poſt fontem ſupereſſe, vt perfectio fiat*: quam tandem Diuus Thomas, [f] *perfectam ætatem ſpiritualis vitæ* nominauit: adeovt ex illorum, aliorumq; Patrum ſententia rectè colligi poſſit perfectionem Chriſtianitatis à Confirmatione pendere: quæ cùm ad Clericalem ſtatum prærequiratur, nemo Confirmationis Sacramentum ad ſtatum Clericalem non præſupponendum iure dixerit. Confirmatur; etenim ita ſe habent tria hæc Sacramenta, Baptiſmus, Confirmatio & Ordo ad ſpiritualem vitam, quemadmodum ad corporalem natiuitas, augmentum, & generatio: nam ad vitæ ſpiritalis lucem Baptiſmus nos emittit, Confirmatio ſpiritale robur, & gratiæ augmentum præſtat, viroſque perfectos facit, Ordo ſpiritales nos patres efficit: quemadmodum ergo conuenienter naturali rerum Ordini priùs oportet vnumquemque naſci, tum augeri & in ſe accreſcere, ac roborari, antequam ſpeciei per generationem propagandæ operam nauet: ità conuenientiſſimus inter hæc Sacramenta ſtatuendus ordo videtur, vt priùs Sacramento Baptiſmi renaſcamur, & per Confirmationem roboremur, quàm per ſacram Ordinationem ſpiritales patres efficiamur.

[a] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. c. 2.
[b] Clemens epiſt. 4. ad Iacob.
[c] Vrbanus 1. epiſt. 2.
[d] Concil. Eliberti. c. 38.
[e] Ambr. lib. 3. de Sacra. c. 2.
[f] D. Thomas 3. parte q. 7. art. 2. ad 3.

II. Quamobrem optimè omnino [g] Tridentinum Concilium ſtatuit, vt primâ tonſurâ non initietur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit, quæ lex etſi nulla foret, conſuetudo tamen generalis vim legis haberet, quam in iis quæ grauioris momenti ſunt, & Sacramentorum inſtitutioni conſentanea, violare vix ſine peccato mortali vllus poteſt. Mea itaque ſententia eſt, quæ fuit [h] Toleti, [i] Bonacinæ, & aliorum, letalis criminis reum eſſe, qui vel ex incuriâ, aut ignorantiâ culpabili, vel ſciens volens Sacramento Confirmationis omiſſo ad tonſuram Clericalem, ſiue Ordines acceſſerit: redarguendos autem eſſe [k] Suareſium, [l] Valentiam, [m] Coninckum, [n] Nauarrum, [o] Sotum, & alios qui contrarium opinantur: quos vtique non ſatis Concilij Tridentini legem, totius Eccleſiæ conſenſum, Sacramentorum prædictorum inſtitutionem attendere arbitror, dum contrà hæc omnia, ſine peccato mortali, non Confirmatum ordinari poſſe aſſeuerant: à quibus meo vtique iudicio diſſentiebat Cornelius [p] Summus Pontifex, dum Nouatum, quod ſignaculo Dominico, quo videlicet κατὰ τὸν τῆς Ἐκκλησίας κανόνα, *ſecundùm Eccleſiæ canonem* obſignari debuerat, antequam Presbyter fieret, omiſiſſet, Spiritum ſanctum negat habere potuiſſe: diſſentiunt & cæteri, qui in grauibus rebus, qualem rem iſtam nemo non, qui prudenter omnia penſauerit, exiſtimabit, conſuetudinem generalem vim legis habere ſub peccato mortali obligantem arbitrantur.

[g] Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 4.
[h] Toletus lib. 1. inſtruct. c. 71.
[i] Bonac. de Sacram. diſp. 8. q. vnica, puncto 3. propoſit. 2.
[k] Suares diſp. 38. ſect. 1.
[l] Valent. tom. 4. diſput. 5. q. 2. puncto 3. ad finem.
[m] Coninck. q. 72. art. 8. num. 9.
[n] Nauar. Manual. c. 22.
[o] Sotus in 4. diſt. 24. q. 1. art. 4. verſus finem.
[p] Epiſtola Cornelij ad Fab. Antioch. apud Euſeb. lib. 6. c. 35.

III. Duo tamen ſunt, quæ fateri debemus, primum, ratam fore Ordinationem, quantumcumque prætermiſſum fuerit Confirmationis Sacramentum: cui rei probandæ Doctorum conſenſus ſufficit, qui omnes vnanimiter docent, validè aliquem ordinari, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit. Neque verò par neceſſitas Baptiſmi & Confirmationis cenſeri debet: nam quemadmodum fieri nequit, vt nondum natis imperium concedatur, quod ad pueros & infantes, qui nondum ad perfectam ætatem adoleuerunt, legibus regni nonnunquam deuoluitur; ita non baptizati, tanquam nondum nati ordinari non poſſunt, qui tamen ſine Confirmationis Sacramento in infantiâ ſpiritalis vitæ poſiti minus decenter, ſed tamen validè, Chriſtiano populo duces per ſacram Ordinationem præficiuntur. Nec fortaſſe Chriſti exemplum omnino extra rem eſt, qui quidē Apoſtolos priùs Sacerdotes effecit, quàm Sacramento Confirmationis roboraret: tunc enim Sacerdotes effecti ſunt, cùm ipſis in vltimâ cœnâ edixit, vt ſacrificium, quod inſtituerat, in ſui commemorationem facerent: cùm aſcenſurus ad Patrem inſufflauit in eos, & dixit, [q] *accipite poteſtatem, quorum remiſeritis, &c.* tunc autem confirmati perhibentur cùm in die Pentecoſtes Spiritu ſancto miſſo de cœlo ad fidem publicè efferendam, & promulgandam

[q] Ioan. 20.

Digitized

A gandam fortiores effecti ſunt, vt innuunt [a] Cyprianus, [b] Ambroſius, [c] Hieronymus, [d] Auguſtinus, [e] Gregorius, & alij, quorum ſententiam proponit [f] Eugenius in Concilio Florentino credendam: ex eo enim Chriſti exemplo probabiliter arguere poſſumus, non eſſe neceſſe Sacramentum Confirmationis validæ ſemper Ordinationi præmitti.

IV. Alterum quod pariter admittendum mihi videtur, eſt, irregularem non eſſe qui prætermiſſo Sacramento Confirmationis, gradus omnes Eccleſiaſticos aſcenderit: nulla enim irregularitas ſtatuenda eſt, quam non ius ipſum ſtatuat, lexque canonica exprimat: non in iis aſtruendis coniectura à ſimili, non argumenta à maiori ad minus locum habent: Canonicum ſiquidem impedimentum irregularitas eſt, non eſt autem Canonicum niſi inducatur à Canone. Quâ verò lege, quo Canone tueri poſſemus irregularitatem iſtam, non video, itaque ſtandum eſt communi Doctorum ſententiæ, quam [g] Nauarrus, [h] Henriques, [i] Suares, & alij paſſim amplectuntur, quidquid in contrarium [k] Toletus,
B [l] Maiolus, & alij numero pauci exiſtiment; ſtatuendumque, nullam ex promotione ad Ordines, prætermiſſo Confirmationis Sacramento irregularitatem induci.

[a] Cypr. epiſt. 72. ad Iubaia. [b] Ambr. lib. 3. de Sacra. c. 2. [c] Hieron. dialogo aduerſus Luciferian. [d] Aug. tract. 6 in ep. Ioan. [e] Greg. hom. 30 in Euang. Ioannis poſt medium. [f] Eugenius in decreto vnionis. [g] Nauar. cap. 22. manual. num. 9. [h] Henriq. lib. 14. c. 6. §. 3. [i] Suares tomo 3. diſput. 42. ſect. 3. nu. 14. & alij paſſim. [k] Toletus lib. 1. c. 71. [l] Maiolus lib. 4. c. 12.

CAPVT IV.

An infantes & amentes ſacræ Ordinationis ſint capaces.

§. I.

An valida ſit Ordinatio ante rationis vſum.

I. CErtum eſt infantes ad ſacrã Ordinationem licitè recipiendam ineptos
C eſſe, quemadmodum exercendis Ordinibus minimè videntur idonei: at dubiũ eſt vtrum infanti collatus Ordo characterem animæ inſidentem relinquat, an validè conferatur, an tanquam inualidè collocatus iterari debeat. [m] Durandus ante vſum rationis nec Ordines conferri debere, nec collatos valere cenſet. Contra verò docent communiter [n] Theologi, docent [o] Canonici iuris interpretes, Ordines omnes (ſi fortè Epiſcopatum exceperis) infanti validè quidem, quamuis non licitè, conferri poſſe: de Epiſcopatu maior eſt controuerſia: nam Sancti [p] Thomas, & [q] Bonauentura Epiſcopatum excipiũt, quos ſequuntur [r] Syluester, [ſ] Henriques, & alij, ea ratione moti, quod Epiſcopus ſit ſponſus Eccleſiæ; infantium autem irritum ſit matrimonium, [t] Archidiaconus verò, [u] Præpoſitus, [x] Paludanus, [y] Sotus, & recentiores ferè omnes Epiſcopalem Ordinationem ratam eſſe cenſent infanti collatam, quamuis ab Epiſcopali iuriſdictione diuulſam.

II. Poſterior iſta ſententia probabilior eſt, primò enim Ordines quidem mi-
D nores infantibus conferri poſſe colligitur ex reſponſo Innocentij tertij [z] Bononienſi Epiſcopo, in quo qui ante annos diſcretionis ad Ordines Diaconatu inferiores infans ordinatus, & vbi ad ætatem adultam perueniſſet, Presbyter, omiſſo Diaconatu Ordine, creatus fuerat, tanquam validè cæteros Ordines conſecutus, ſolum Diaconatum recipere iubetur, antequam in Ordine Sacerdotis miniſtrare permittatur: nulla autem ratio eſt cur minores Ordines cum Subdiaconatu infanti conferri poſſint, reliqui quoque, nè dempto quidem Epiſcopali, non poſſint. Secundò, quia reliqua Sacramenta, quæ characterem conferunt, etiam infanti conferri poſſunt, Baptiſmus ſcilicet, & Confirmatio, quæ, ex antiquo Eccleſiæ vſu, nunquam niſi in neceſſitate ſeparabantur, & infantibus vnà conferebantur: quidni ergo ſacra Ordinatio etiam Epiſcopalis, quæ characterem confert, ſimiliter infantibus conferri queat? Tertiò, quia Sacramenta quidem, quæ actum ſuſcipientis requirunt, cuiuſmodi ſunt Pœnitentia, & Matrimonium, ab infantibus recipi non poſſunt, quia infantes huiuſmo-

[m] Durãdus in 4. diſt. 25. q. 2. [n] Theolog. in 4. ſent. diſt. 25. [o] Canoniſtæ in cap. vel nõ eſt compos, de temp. ordinationum, & in cap. tuæ literæ de Clerico per ſaltum promoto. [p] DD. Tho. & [q] Bonau. in 4. diſt. 25. [r] Syluester v. ordo 4. §. 1. [ſ] Henriq. lib. 10. de Sacra. c. 14. num. 3. [t] Archid. in c. Subdiac. diſt. 77. [u] Præpoſitus ibidem. [x] Paludan. in 4. diſt. 25. [y] Sotus in 4. diſt. 25. q. 1. art. 2. ad 3. argumentum Durandi. [z] c. vnico de Clerico per ſaltum promoto. Lege D. Thomam ſupple. q. 39. art. 2.

Digitized by Google

di actuum ſunt incapaces: ſed illa Sacramenta, quæ actum ſuſcipientis non re- A
quirunt, ſed habitus ſupernaturales infundunt, ab infantibus ſuſcipi poſſunt,
qui eiuſmodi habituum ſupernaturalium capaces ſunt, & virtutum infuſarum,
vt patet in infantibus baptizatis: vtpote cùm hoc interſit inter habitus ſuper-
naturaliter infuſos, & acquiſitos naturales, quod hi ex actibus relinquantur,
illi actibus præſupponantur, hi producãtur per actus, illi producant: vnde ipſius
etiam ſacræ Euchariſtiæ infantes capaces ſunt, quæ proinde olim eis dabatur,
quamuis poſtea ob eius reuerentiam ipſis denegata ſit: at verò ſacra Ordinatio
actum ſuſcipientis non requirit, ne quidem illa, quâ quis in Epiſcopum promo-
uetur, nam ſoli actus miniſtrorum ad ipſam tam efficienter, quàm materialiter
influunt, ſuſcipientium verò nullus influxus eſt, ne quidem ad Epiſcopalem
conſecrationem: quamuis enim iuriſdictio Epiſcopalis conſenſum requirat or-
dinati, quo inter Epiſcopum & eius Eccleſiam, matrimonium ſpirituale con-
trahatur, & rationis vſum, quo Epiſcopalis Diœceſis adminiſtratio ſuſcipiatur,
exerceatur, vel alteri delegetur: at conſecratio Epiſcopalis nullum huiuſmo- B
di actum requirit, nec niſi adueniente, vel præcedente iuriſdictione, matrimo-
nium inter Epiſcopum, & Eccleſiam ſpirituale inducit: ergo rata ac valida de-
bet credi Ordinatio ſacra, nequidem excepta Epiſcopali, quæ infanti con-
ferretur.

§. II.

Non licere ordinare, aut tonſurâ aliquem inſignire ante rationis vſum.

[a] D. Thomas, & Bonauent. ſuprà.
[c] Sotus ſup.

III. Neque verò Sancti [a] Thomas, & [b] Bonauentura, à quibus prædicta pro
noſtra ſententia argumenta mutuati ſumus, aliud fortè cenſent de Epiſcopali
conſecratione, quàm quod nos docuimus. Sanè Dominicus [c] Soto D. Tho-
mam in noſtram ſententiam adducit, ac ſi ſolam iuriſdictionem Epiſcopalem
denegaret infantibus, characterem verò Epiſcopalem imprimi, vel Preſbyte-
ralem extendi, ordinato in Epiſcopum infante, minimè inficiaretur. Iuriſdi-
ctionem autem Epiſcopalem completam non poſſe infantibus concedi patet, C
ex eo, quod cohæreat illa neceſſariò cum animarum curâ, ac regimine, cuius in-
fantes omnino ſunt incapaces, qui nec ſeipſos aut alios regere, nec fidem ſuam
aliis obſtringere, nec vadimonium pro aliis præſtare, nec munia vlla aut per
ſeipſos obire, aut aliis committere, nec electioni de ſe factæ conſentire, nec
adminiſtrationem in ſe ſuſcipere poſſunt. Ex quo tamen, vt iam diximus, in-
ferre non licet incapaces infantes iuriſdictionis, incapaces quoque eſſe chara-
cteris, cùm iuriſdictio reſpectiua ſit, character verò abſolutus, iuriſdictio actum
ſuſcipientis requirat, character non requirat. Fateor tamen non ſine inſigni
ſcandalo, nec ſine ingenti Eccleſiaſticæ diſciplinæ perturbatione, temerariâ
Canonum violatione, graui Eccleſiæ & Sacramento illata iniuria, poſſe quem-
quam infantem ad Epiſcopatum, vel maiores Ordines promoueri, imo ne qui-
dem infantem [d] Clericali tonſurâ, vel minoribus Ordinibus ante diſcretio-
nis annos inſigniri vel decet, vel fas eſt. Obſtat Tridentini [e] Concilij, Mogun-
tini ſub Carolo Magno grauis prohibitio: obſtat & ipſa Ordinis cuiuſque, ni D
fallor, inſtitutio & natura: cùm enim quiuis Ordo ad functiones aliquas exer-
cendas inſtitutus ſit, hominemque in ſublimiori gradu conſtituat, tanquam
inutilis futurus produci, & ſine vlla probatione concedi, nonniſi temerè & in-
iuſtè poteſt.

[d] Contra D. Thomam ſuprà.
[e] Tridem. ſeſſ. 23. de reform. c. 4. Mogunt. ſub Carolo c. 23.

§. III.

Proponuntur, & ſoluuntur argumenta, quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces oſtenduntur.

[f] Durandus ſuprà.

IV. Obiicit quædam [f] Durandus aduerſus noſtram ſententiam, quibus in-
capaces Ordinis cuiuſque & characteris infantes oſtendit: Primum, quia ab-
ſurdum videtur, vt paruuli rationis vſu carentes, Epiſcopi, vel Sacerdotes fieri
poſſint. Alterum, quia ad ſuſceptionem cuiuſlibet Sacramenti requiritur vo-
luntas, ſeu intentio ſuſcipientis, vel propria in adultis, vel aliena, & interpre-

tatiua

Digitized by Google

A tatiua in paruulis: at infantes rationis vſum non habentes, non ſunt capaces intentionis propriæ eliciendæ, vt ſatis patet; nec parentum voluntas, licet poſſit eſſe interpretatiua voluntatis paruulorum, in iis quæ ſunt de neceſſitate ſalutis corporalis aut ſpiritualis ipſorum, verbi gratia in iis quæ ad deletionem peccati originalis ſpectāt in Baptiſmo: in iis tamen, quæ ſunt ſupererogationis prælationis, & dignitatis, cuiuſmodi eſt ſacra Ordinatio, ad quam ſuſcipiendam nemo obligatur, non videtur voluntas parentum cenſeri poſſe voluntatis paruulorum interpretatiua voluntas, proindéque nec videntur infantes eius ſuſcipiendæ eſſe capaces. Confirmo hoc argumentum; nam ſicut in matrimonio, quod non eſt neceſſitatis, voluntas parentum non poteſt cenſeri voluntas liberorum interpretatiua: ita nec in ſacrâ Ordinatione erit. Tertium, quia ad Baptiſmum quidem recipiendum, qui ad deletionem peccati originalis aliena voluntate contracti refertur, aliena quoque intentio ſufficit, propria non requiritur: hæc autem ratio cùm in cæteris Sacramentis locum non habeat, B cætera Sacramenta videntur propriam ſuſcipientis intentionem requirere, cuius cùm infantes ſint incapaces, Sacramenti quoque Ordinationis incapaces erunt.

V. His autem argumentis reſpondetur, primò quidem nihil eſſe abſurdi, quod Sacerdotes, vel Epiſcopi infantes creari poſſint: iuxta Eccleſiæ leges abſurdum eſſe quòd reuera creentur: ideóque prius tanquam verum admittendum, poſterius, tanquam vetitum fugiendum. Deinde nec propriam ſuſcipientis, nec interpretatiuam parentum intentionem neceſſariam eſſe ad validitatem ſacræ Ordinationis, ſed ſufficere intentionem Eccleſiæ, quæ ſit interpretatiua infantium, eo modo quo in Baptiſmo, & Confirmatione, etſi infantes nihil conferant, etſi parentes renitantur, iniuria quidem parentibus infertur, ratum tamen ſiue Baptiſmatis, ſiue Confirmationis Sacramentum eſt, ex generali Eccleſiæ intentione, qua Sacramenta vult recipi, eo modo quo Chriſtus inſtituit; C Chriſtus autem ita inſtituit hæc Sacramenta, vt à non habentibus vſum rationis ſuſcipi poſſent, nec ab actibus ſuſcipientium penderent, quos ſufficit non reluctari, neque reſiſtere, vt validè ſibi collata Sacramenta eiuſmodi recipiant. Vnde manifeſtè patet horum Sacramentorũ, & Matrimonij non eſſe parem rationem: nam Matrimonium ab actibus ſuſcipientiũ pendet, vt ratum ſit, quia in mutuâ contrahentium voluntate conſiſtit; iſta verò ab actibus ſuſcipientium non dependent, neque in iis ſita ſunt. Patet etiam non eam eſſe adæquatam rationem, ob quam Baptiſmus propriam intentionem ſuſcipientis non requirat, quod peccatum originale, cui tollendo inſtitutum eſt, alienâ tantum intentione contrahatur: nam in Confirmatione, & Euchariſtia hæc ratio non militat, ſicut nec in Ordinatione, quæ tamen Sacramenta ex ſola intentione Eccleſiæ, & ex inſtitutione Chriſti, qui infantes eorum ſuſcipiendorum capaces eſſe voluit, abſque propriâ ſuſcipientium voluntate ſuſcipi poſſunt, dummodo ipſi non renuant, nec expreſsè diſſentiant.

D

§. IV.

Amentes quoque Ordinationis eſſe capaces.

VI. Ex quibus etiam colligitur amentes validè ordinari poſſe, nam cùm rationis vſum ordinatio non neceſſariò requirat, vt rata ſit, non videtur negari poſſe, quin validè ordinentur, etiam qui rationis vſu priuantur: idque etiam intelligendum velim ſiue perpetuò, & à natiuitate amentes ſint, ſiue lucida interualla habeant, dummodo in iſtis lucidis interuallis non expreſsè diſſenſerint: nam ſi à natiuitate amentes ſint, certum eſt eos nunquam diſſenſiſſe: nihil autem amplius requirit ordinatio, quàm vt non renitente ſuſcipiente, conferatur. Secus enim, ſi perpetuò amentes non validè ordinarentur, ſequeretur infantem in pueritia ordinatum, eo tempore, quo nulla adhuc dat rationis ſigna, validè ordinatum, ſi poſtea rationis vſu polleat, non validè ordinatum, ſi nunquam rationis lumine illuſtretur: hoc autem nemo dixerit, cum in ſuſpen-

ſo Ordinationis effectus eſſe non poſſit, ſed ſtatim poni debeat, vel nunquam. A Eorum autem; qui lucida habent interualla, par ratio eſt, ac eorum qui vſu rationis pollent: ſicut ergo hi, vt ſuperiùs docuimus, priori parte huius tractatus, inuiti, & repugnantes ordinari non poſſunt, ita nec illi: ſi ergo in lucidis interuallis renuerint, ſi reſtiterint, aliis temporibus quibus vſu rationis carebunt, ordinari non poterunt.

VII. Neque verò obiicias diſparem eſſe infantis, & perpetuò amentis rationem: nam eſto potentia actum aliquando præcedat, liberum verbi gratia arbitrium electionem liberam: attamen nemini potentia conuenire poteſt, cui aliquando non poſſit actus conuenire; nam, vt ait Philoſophus,[a] *eiuſdem eſt potentia, cuius eſt actus*: qui ergo functionum ordinum, quæ nempe rationis vſum requirunt, perpetuò incapaces erunt, quales perpetuò amentes ſunt, iidem potentiæ ad iſtas functiones exercendas, ſeu characteris incapaces cenſendi quoque erunt. Neque etiam dicas, fœminam minus ab Ordinum miniſterio alienam videri, quàm perpetuò amentem: fœminam tamen à nobis cenſeri incapacem ſacræ Ordinationis: idem ergo de perpetuo amentibus nobis eſſe ſtatuendum, ne inquam hæc dixeris, quæ licet prima fronte alicuius momenti videantur, ſeriò tamen diſcuſſa longè minoris videbuntur: etenim per accidens eſt, quod aliqui perpetuò rationis vſu careant: vnde ſicut eis liberi arbitrij facultas conuenit, quibus tamen libera electio nunquam conueniet: ita non repugnat potentiam ad functiones ordinum exercendas eiſdem tribui, quibus perpetuò functionum iſtarum vſus, ſed per accidens, denegabitur: ſic enim interpretari debemus allatam Philoſophi ſententiam, vt eidem actus per ſe conueniat, cui potentia conuenit, quamuis per accidens nonnunquam vſus potentiæ adimatur, interuertatur agendi facultas, impediaturque actus, qui aliàs à facultate promanaturus eſſet. Vnde licet fœmina minus aliena videatur à miniſterio ordinum, quàm perpetuò amens, quia tamen fœmina per ſe ab illo miniſterio abhorret ratione naturalis ſubiectionis, & præterea, quia diuina lege & ab ordinis miniſterio, & ab ordinatione arcetur, ideò ipſa ordinationis incapax eſt: è contra, quia per accidens tantum vir perpetuò amens ab ordinis miniſterio alienus eſt, & per accidens eſt quod amens ſit; quia item licet diuina lege miniſterium ſacræ Ordinationis vſum rationis requirat, potentia tamen illam non exigit; ideo fœmina ſacræ Ordinationis incapax eſt, cuius perpetuò amens capax eſt habendus.

[a] Ariſt. c. 1. de ſomno & vigilia. οὗ γὰρ ἡ δύναμις, τούτου καὶ ἡ ἐνέργεια.

§. V.

Vtrum infans ordinatus, cœlibatus, & aliis Eccleſiaſticis legibus adſtringatur.

VIII. Dubium autem ex iis naſcitur, vtrum infans maioribus Ordinibus initiatus, iis legibus Eccleſiaſticis adſtringatur, quæ initiatis maioribus Ordinibus D impoſitæ ſunt. De obligatione ad cœlibatum præcipua difficultas eſt, ex cuius ſolutione cæteras poſſis facilè intelligere. Paludanus non ſibi ipſi ea in re ſatis conſtat: nam vno in loco[b] ait eum nullo voto adſtringi, quia continentiam ſeruare non cogitur; in alio[c] verò ait eum continentiam perpetuò ſeruare debere, non vi voti, ſed vi Eccleſiaſtici ſtatuti:[d] Richardus dubius eſt, remque indefinitam reliquit.[e] Antoninus,[f] Bernardus Parmenſis, & alij ipſum lege cœlibatus adſtrictum putant, qui omnes eâ præſertim ratione ducuntur, quod[g] *acceſſorium ſequatur naturam principalis*, ex tritâ & communi iuris regulâ: obligatio verò ad cœlibatum ordinationi tanquam principali accedat: rata ergo ordinatione in infantibus ordinatis, eidem accedere debebit tanquam neceſſariò conſequens obligatio ad cœlibatum. Contra verò Ioannes[h] Maior,[i] Abbas (qui etiam Innocentium, Hoſtienſem, & Archidiaconum, pro ſe citat)[k] Sotus, & alij communiter docent, infanti ante vſum rationis ordinato nullam huiuſmodi legem impoſitam eſſe, tum quod nec vouere caſtitatem potuerint, qui

[b] Palud. in 4. diſt. 25. q. 3. art. 1. ad finē.
[c] Idem in 4. diſt. 37. q. 1. art. 2. cōcluſ. 3.
[d] Richard. in 4. diſt. 25. art. 4. q. 2. ad 5.
[e] S. Anton. 3. parte tit. 1. cap. 8. concluſ. 2.
[f] Bernard. in cap. 1. de Clerico per ſaltū promoto.
[g] Regula acceſſorium de regulis iuris in 6.
[h] Maior in 4. diſt. 24. q. 2. in 5. argum.
[i] Abbas in c. 1 de Clerico per ſaltum promoto. vbi citat Hoſtienſ. Innocent. Archidiac.
[k] Sotus in 4. diſt. 25. q. 1. art. 2. §. hinc autem.

Digitized by Google

A qui caſtitatem neſciant, & vouendi incapaces ſint: nec legibus Eccleſiaſticis alicui ſtatui impoſitis ligari debuerint, qui ſtatum illum liberè amplexati non ſint. Ad quam rem probandam iuuant [a] Ancyrana Synodus, quæ Diaconos in ſua ordinatione profitentes ſe caſtitatem non poſſe ſeruare, à caſtitatis obſeruantia abſoluit; Gregorius [b] quoque Magnus, qui Subdiaconos Siciliæ, ex inolita apud ipſos, & fortè à Græcis inuectâ conſuetudine, ſibi à nuptiis temperandum neſcientes, nimis durum eſſe ſcribit ad cœlibatum cogere: *mihi*, inquit, *durum atque incompetens videtur, vt qui vſum eiuſdem continentiæ non inuenit, neque caſtitatem ante promiſit, compellatur à ſua vxore ſeparari, &c.* quod fortiori ratione valet in eo, qui inſcius, & ratione carens Ordinibus ſacris initiatus fuerit.

IX. Neque verò ſolos infantes à continentiæ lege liberant aliqui apud [c] Sanches, ſed ipſos quoque, qui ante pubertatem ordinati eſſent, quibus fauet Canon Concilij Carthaginenſis tertij præcipiens, [d] vt *Lectores, cùm ad annos pubertatis venerint, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri.* Canon enim iſte B oſtendit, licet tunc temporis vſitatum foret, vt Lectores ad cœlibatum adſtringerentur, nihilominus ante annos pubertatis lege continentiæ obligari non potuiſſe: itaque quamuis iam Subdiaconi lege continentiæ ſoleant aſtringi, ante annos tamen pubertatis non videntur obligari poſſe, vel certè non videtur placere Eccleſiæ, vt ij obligentur. Fauent quoque [e] illa iura, quibus ante annos pubertatis profeſſio in Monaſterio facta irrita declaratur: quare ſimili quoque modo votum caſtitatis in Subdiaconatu emiſſum ante annos pubertatis, nullum erit. Imò cum nuperâ [f] Tridentini Concilij ſanctione, profeſſio in quacumque religione ante decimum ſextum annum expletum nulla declaretur, nullamque inducens obligationem, votum quoque caſtitatis in Subdiaconatu emiſſum ante hoc tempus nullum eſſe, & irritum quidam arbitrantur.

X. Certum verò mihi eſt infantes, quos ante diſcretionis annos ſacris Or-
C dinibus initiatos conſtat, cœlibatus lege non adſtringi, præterquam quod enim proculdubio infantes voti incapaces ante annos diſcretionis habentur, quos liberæ electionis (ſine qua nullum votum eſt) minimè compotes eſſe liquet: durum eſt inſuper, & iniquum videtur, difficillimum cœlibatus præceptum cuiquam niſi conſentienti imponere, præſertim cùm de continentia Chriſtus Dominus dixerit, [g] *qui poteſt capere, capiat*, vt ſcilicet magnitudinem virtutis oſtenderet, & ſe inæſtimabili miſericordia ſua noluiſſe rem in neceſſitatem legis concludere demonſtraret. Idque maximè confirmant Gregorij ſuprà, & Synodi Ancyranæ teſtimonia: nam ſi Gregorij auctoritate non credens probabiliter ſibi impoſitam obligationem cœlibatus ab ea lege eximitur: multominus qui eam per ætatem nec ſcire, nec aduertere potuit, eadem lege adſtringetur. Synodus verò Ancyrana ordinatos profitentes ſe continere vel non poſſe, vel nolle, ab eadem lege ſoluit: at diſſentientium, & non conſentientium in hoc caſu par ius eſt: æquè enim grauarentur, qui non expectato tempore liberi
D conſenſus ad cœlibatum adigerentur, ac qui poſt ſigna diſſenſus manifeſta cogerentur.

XI. Vnde licet iſta regula, [h] *acceſſorium ſequitur naturam principalis*, vera dici poſſit, vbi naturalis eſt vtriuſque connexio, non tamen veram eam eſſe neceſſum eſt, vbi non connectuntur naturaliter, & neceſſariò acceſſorium & principale, ſed mediante tantum acceptatione voluntariâ, qualis intercedere debet, vt continentia ſacris Ordinibus cohæreat ex prædictis: alij alio modo hanc regulam explicant, vt nihil aliud hac regula innuatur quàm acceſſorij bonitatem, vel malitiam, ſanctitatem, vel moralem ſpeciem à principalis bonitate, malitia, ſanctitate, ſpecieq; morali metienda eſſe, quod vtique non eſt ad rem. Alij tandem prædictam regulam, alteri (quam leges [i] ciuiles, [k] canonicæq; confirmant) puta *perempto principali perimitur acceſſorium* æquiualere arbitrantur, cuius quidem regulæ [l] conuerſionem veram non eſſe omnes norunt, perempto ſcilicet acceſſorio, perimi principale: proindéque cùm continentiæ lex acceſſoria ſit ſacræ Ordinationi, non ſequitur eâ ſublatâ, tolli Ordinationem: ſed tantum

[a] Ancyranâ Synod. c. 9.
[b] Greg. lib 1. regiſtri epiſt. 42. indict. 9.
[c] Sanches de matrimo. lib. 7 diſput 30.
[d] Conc. Carthag. 3 c. 19. referr. diſt. 32. c. Lectores.
[e] Cap. ad noſtrum, cap. ſignificatum, cap. cum virum, de regularibus, & c. pueri 22 q. 5.
[f] Trid. ſeſſ 25. de regularib. c. 15.
[g] Math. 19. Lege Chryſ. homil. 63. in Math.
[h] Reg. *acceſſorium* citata.
[i] L. 1. & 2. ff. de peculio legato.
[k] 16. quæſt. 7 can. & hoc dicimus.
[l] Vide Gloſſam in dictam regulam acceſſorium, de regulis iuris in 6.

ſublatâ ſacrâ Ordinatione tolli eo titulo inductam continentiæ obligationem. A

XII. Si tamen is qui ante annos diſcretionis ordinandus eſt, vbi ad adultam peruenerit ætatem, & diſcretionis annos attigerit, legi cœlibatus conſentiat, velitque manere in Clero, Ordinis ſuſcepti miniſterio gaudere, frui priuilegiis, ad continentiam ſuſceptam obligatus erit ſecundùm [a] Archidiaconum, [b] Innocentium, [c] Hoſtienſem, & alios paſſim; ratam enim habens impoſitam ex præcepto Eccleſiæ legem, eam ſibi imponit; nec æquum eſt, vt ex ſacrilega ordinatione plus lucri faciat, quàm ex legitima & canonica: vtque Clericatus honores, atque emolumenta in eum deriuentur, qui onerum eiuſdem Clericatus expers cenſeatur. Verùm in eo tempore aſſignando, à quo conſenſus vel diſſenſus infantis ordinati ratio haberi debeat, non omnes illi conſentiunt. Innocentius [d] quidem, & [e] Hoſtienſis, toto tempore, quod excurrit vſque ad pubertatem, putà ad annos vſque quatuordecim expletos, integrum eſſe putant ordinando, vt conſentiat, vel diſſentiat, nullumque toto iſto tempore, præiudicium ei fieri ſi conſentire antea aut diſſentire viſus ſit: ab eo verò tempore B
inquiunt, ſi conſentiat ſtatui ſuſcepto, ligatur voto, ſi diſſentiat, ſoluitur: ab eo nimirum tempore conualeſcente voto, à quo tempore ſi emitteretur, vires haberet: ſi verò nec conſentiat, nec diſſentiat, putant obligari, quippe cùm vota taciturnitate firmentur, quando qui obligatur ſenſum ſuum exprimere conticeſcit, vt in Diacono in ordinatione ſilente retulit ex antiquis Canonibus [f] Martinus Bracharenſis in ſua collectione: valetque tunc temporis iuris regula, [g] *qui tacet conſentire videtur*: quam rectè notat [h] Gloſſa valere, niſi vel loquendi facultatem erubeſcentia intercludat, vel defectus probationis, aut impotentia rei impediendæ accuſationem aut interceſſionem inutilem efficiant, vel nondum tempus venerit quo loqui neceſſum ſit, cùm needum tacenti ius deperit: ex quibus inferunt, ante tempus pubertatis, integrum eſſe infanti qui ordinatus eſt, ſilere, nec ipſius ſilentium toto iſto tempore ei præiudicium vllum inferre; ſtatim verò [i] poſtquam pubertatem attigerit reclamare debere; niſi reclamet, lege cœlibatus adſtrictum teneri. C

XIII. Verùm, cùm pubertatis [k] anni ſecundùm naturam actus in quo apponuntur, conſiderari debeant, ideò non eodem modo numerantur: tempus ſiquidem pubertatis pro matrimoniis contrahendis duodecim annos in fœminis, quatuordecim in maribus leges & Canones communiter ſtatuunt, eodémque modo pubertatis annos pro validitate profeſſionis antiqua iura numerãt: at nouo iure inducto in Concilio [l] Tridentino ſextumdecimum annum expletum eſſe oportet, antequam profeſſio ſiue à maſculis, ſiue à fœminis facta obligationem vllam inducat: ideò quidam non ſolùm pubertatem, vbi de cœlibatu etiam in ſacris Ordinibus promittendo agitur, ad quatuordecimũ extendunt, verùm etiam vſque ad decimum ſextũ annum expletũ: etenim inquiunt, cùm votum expreſſum ſolemnis profeſſionis iam non valeat vſque ad decimum ſextum annum expletum: videtur pari ratione ante illud tempus votum implicitum caſtitatis Ordinibus ſacris annexum non valere: quod tempus vbi D
quis attigit, vel voto Ordinibus adnexo ſtatim conſentire vel diſſentire debet: ſtatim autem dicunt, quidam fieri quod intrà [m] triduum fit: ideóque triduum ab expleto ſextodecimo anno aliqui non improbabiliter concedunt.

XIV. Probabiliter autem hæc omnia videntur dicta, breuiter tamen meam ſententiam aperio: dicoque vota quidem, vt priori parte docuimus, ſtatim ab vſu rationis validè emitti poſſe, nec ad vouendum maiorem rationis aduertentiam requiri, quàm ad mortaliter peccandum: quis enim non videat maioris momenti eſſe reatum ad æternam damnationem, quem mortale peccatum inducit, eâ obligatione quâ nos vota conſtringunt? quare quæ rationis aduertentia ad mortale peccatum ſufficere videbitur, ea quoque ad voti obligationem ſufficiet: nihilominus in ſimplicibus quidem votis Eccleſia impuberum infirmitati ſuccurrit, dum vota ab iis emiſſa à parentibus irritari poſſe decernit, impuberéſque in parentum poteſtate ita vult eſſe conſtitutos, vt per votum de ſeipſis diſponendi nec ius eis concedat, nec poteſtatem faciat: in ſolem-

nibus

[a] Archidiac. in c. pueri 20. qu. 5.
[b] Innoc. & [c] Hoſtienſ. in cap. vel nõ eſt compos, de temporibus ordinationũ.
[d] Innoc. ſup.
[e] Hoſtienſis ſuprà.
[f] Mart. Brach. c. 19. refertur nomine Martini Papæ c. Diaconis, diſtinct. 27.
[g] Regul. 43. de regulis iuris in 6.
[h] Gloſſa in dicta regulâ & in c. plerumq; 2. quæſt. 7.
[i] Lege Gloſſam 1. in c. Lectores, diſt. 32.
[k] §. pubertatẽ inſtit. quibus modis tutela finitur, l. vltima C. eodem, cap. 1. & ibi Gloſſa 2. delicto puerorum, cap. 3. de ſpõſalibus impuberum. Gloſſ. pubert. c. penult. de ſepulturis.
[l] Trid. ſeſſ. 25. de regul. c. 15.
[m] Vide leg. final. C. de errore aduocat. & l. final. C. de iudiciis, & cap. ad noſtrã de regularib.

A nibus quoque votis (quæ ſolemnia dici ſolent, quod ab ipſa Eccleſia grata, rataque habeantur) eorumdem impuberum imbecillitati conſulit, dum eorum ſolemnia vota ante pubertatis annos emiſſa irritat, & ſe ea minimè ſuſcipere, vel rata habere declarat. Annos verò pubertatis à decimoquarto [a] in maſculis ius antiquum definit, Tridentinum à ſextodecimo anno expleto quantum ad validam in religione faciendam profeſſionem numerat. Vtrum Tridentini definitio etiam ad votum implicitum caſtitatis Subdiaconatui adnexum amplianda ſit, difficultas eſt: mihi verò videtur amplianda non eſſe: præterquam quod enim in eo, & ſimilibus caſibus vix argumenta à pari deducta quidquam ponderis habere videntur: diſparem quoque voti Monaſtici, & ſacris Ordinibus adnexi habendam eſſe rationem ex pluribus capitibus elucet: Primò, quod auſterior ſit Monaſtica profeſſio quàm Clericalis, quodque ipſa corporis nonnunquam habitudini omninò nociua ſit, & contraria: cùm è contra difficultates Eccleſiaſtici ſtatus ſolâ voluntatis firmitate ſuperentur, minus corporis
B robore, ac patientiâ indigeant: ideóque conſultiſſimè Monacho ante pleniorem ætatem vouenti Eccleſia ſuccurrit, etiamſi fortè Clerico minus neceſſarium iudicet ſuccurrere, in cuius ſcilicet poteſtate vt plurimum ſitum eſt, vt ſua munia plenè exequatur, cùm è contra propter corporis infirmitatem ſæpè Monacho facultas nulla relicta ſit auſteras Monaſtorij regulas adimplendi. Secundò, quod ſecundùm humanum ſenſum ambulantibus optabilior ſit Clericalis dignitas, quàm Monaſtica ſeueritas: cùm ergo iis præſertim Eccleſia ante ætatem maturiorem vouentibus prouideat, fieri potuit, vt ætatem grandiorem in Monachis profitentibus, quàm in Clericis, ad hoc, vt ad caſtitatem voto ſeſe adſtringere poſſint, Eccleſia definierit. Tertiò, quod cùm Ordinum character ſit indelebilis, & in eo etiam qui vel caſtitatis voto, vel aliis Eccleſiaſticis legibus ſolutus eſt, perſeueret, ex quo perſona ipſa ſanctior & auguſtior redditur, quantumcumque ſtatui Eccleſiaſtico renuntiet: è contra
C verò, qui Monaſticis legibus ſolutus eſt, omninò extra ſtatum Monaſticum conſtituatur, nec Monaſticam conſecrationem amplius retineat: ideò fit, vt Eccleſia forte facilius inducatur ad faciendam cum eo gratiam, qui quocumque modo ignorantiam, vel infirmitatem ætatis in profeſſione religionis facienda allegant, ad hoc vt prophanus omnino ſit & laicus: quàm cum eo qui cùm verè ſacram Ordinationem ſubierit, & per eam ſacratior ac ſanctior effectus ſit, ætatis prærogatiua ſe tuetur, quominus decentes, & conſentaneas ſtatui ſuo leges, regulaſque ſectetur. Quartò, quod cùm frequens fuerit abuſus in profeſſionibus religionis ante pubertatem & diſcretionis annos emittendis, frequenſque ea in re peccatum fuerit, in Ordinibus verò ſacris ante hanc ætatem ſuſcipiendis rarò, imo rariſſimè peccatum vmquam fuerit, lex Eccleſiaſtica ætatem ſexdecim annorum completorum definiens, Monachis ante diſcretionis annos profitentibus ſubuenire, de Clericis ordinatis nihil ſtatuere voluiſſe probabiliter credi poſſit: *nam*, vt ait [b] Celſus, *ad ea potius debet*
D *aptari ius, quæ & frequenter & facilè, quàm quæ perraro eueniunt.* Hæc autem diuinando veluti & coniiciendo dicimus, non aliquid certi ſtatuendo.

XV. Certum eſt autem in foro interiori eum qui nondum diſcretionis bonum attigit, quantumcumque annum etiam ſextumdecimum expleuerit, ab omni Eccleſiaſtica lege, cuius obligationem nemo niſi voluntariè ſubire poteſt, immunem eſſe; probabile verò eſt in foro exteriori neminem præſumi debere acceptaſſe ſacros Ordines, quibus ante diſcretionis annos initiatus fuerit: niſi qui vel eorum functiones exercuerit, vel priuilegia Clericatus ſibi vendicarit, vel habitum Clericalem geſtauerit, vel aliquo alio exteriori ſigno id teſtatus fuerit: qui enim nullo externo ſigno ſe ratum habere demonſtrat, quod ſibi ante diſcretionis annos collatum eſt, tantum abeſt, vt illud gratum habere præſumendus ſit, quin potius eidē, quantū poteſt, renuntiare cenſendus ſit: cùm enim priuilegia Clericalia ab iis ſaltem ex parte amittantur, qui Clericatus inſignia refugiunt, quia Clericatui videntur renuntiaſſe: iure colligere poſſumus, eum qui poſtquam diſcretionis annos attigit, nullo exteriori ſigno oſtendit ſe ſacris

[a] Cap. ſignificatum eſt de regularibus, & alibi.

[b] l. nam ad ea, ff. de legibus.

Ordinibus ſuſceptis conſentire, eiſdem videri diſſentire; durum autem eſt, vt A
qui ſacros ordines ante diſcretionis annos improbare præſumitur, ad onera ſacris Ordinibus annexa obligetur, quibus ſcilicet nemo niſi propria voluntate alligatur. E contrario vero æquum eſt vt qui ſacras Ordinum functiones vult attingere, eorumdem onera in ſe ſuſcipiat: quemadmodum enim [a] matrimonium, ſi vi aut dolo contractum fuerit, & cohabitatio ſpontanea ſequatur, validum præſumitur: ita mihi videtur ſacrorum Ordinum obligatio per exercitium liberum eorumdem ordinum, tanquam per conſummationem, & perfectionem acceptæ poteſtatis conualeſcere: quis enim credat eum ſuſceptis Ordinibus renuntiare, cui poteſtatem per illos traditam in actum reuocare libuerit? æquum eſt pariter, vt qui Eccleſiaſticis priuilegiis gaudere voluerit, eiuſdem ſtatus onera in ſe transferat, iuxta illam communem iuris regulam, [b] *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum, & è contra.* Æquum eſt, vt qui habitum ſacri Ordinis geſtarit, eundem ordinem ſuſceptum ratum habere cenſeatur: quemadmodum enim vidua per velamen ſuſceptum ſtatui religioſo ſeſe obſtringere, ita Clericus ſacris ordinibus per habitum Eccleſiaſticum obligari B
præſumitur: videtur enim in clericatu perſeuerare velle, eoſque proinde, quos ſuſcepit, gradus libenter amplecti, qui Eccleſiaſticum habitum ſponte geſtauerit. Conſentaneum tandem eſt, vt ſtatim quis poſt diſcretionis annos, ſi impubes ordinatus ſit, voluntatem ſuam aperte declarare compellatur, vt ſemoto omni dubio ad legum clericalium obſeruationem, vel ad clericalibus priuilegiis renuntiandum cogi poſſit; quod de lectoribus in Concilio Carthaginenſi [d] tertio ſanctè olim cautum fuit, vt pubertatis annos cùm attigiſſent, aut nuptias amplecti, aut cœlibatum profiteri cogerentur.

a Cap. ad id & cap. tua nos de ſponſalibus.

b Regul. 55. de regulis iuris in 6.

c Cap. vidua de regularibus, & alibi.

d Conc. Carthag. 3. c. 19.

CAPVT V.

Vtrum hæretici, ſcelerati, indocti, ſacræ Ordinationis ſint capaces. C

§. I.

Affirmatiua ſententia concluditur.

I. CERTVM eſt, & indubitatum apud omnes, nec improbos, nec indoctos, multominus hæreticos ordinari licere, ne ordinationis ſanctitas polluatur, Eccleſiaſtica officia, vel negligenter, vel turpiter adminiſtrentur, ſanctiſſimus ordo dedecoretur, populus in perditionem malo vel exemplo, vel documento impellatur, ne ſuſque deque omnia ruant: neque hoc iam agimus: alia huius loco de probitate, fide, doctrina ſuſcipientium ſacram ordinationem, quàm quæ alibi, vbi de ætate & qualitate ordinandorum diſputabitur, ſeruari debet, agendi vtique ratio eſt: agimus ergo de ipſa Sacramenti ſubſtantia, vtrum in indignis conſiſtat, de ipſa Sacramento adnexa poteſtate, vtrum obſeruatis exterioribus ſignis, indignis conferatur: de ipſo tandem Sacramenti charactere, vtrum nefariis, & quibuſcumque quibuſque Sacerdotio ineptis, ſi nihil aliud deſit, imprimatur; qua de re Catholici non dubitant, certū D
habentes Sacramentorum ſubſtantiam & valorem à Chriſti meritis, non à ſuſcipientium diſpoſitione pendere: quidam autem hæretici negant, [d] Vviclefus & Ioannes Hus, qui ſolos prædeſtinatos Sacramentorum capaces cenſebant, qui malos Sacerdotes eſſe poſſe negabant: quibus adiungi poſſe videtur Antonius [e] de Dominis, qui pluribus fuſè oſtendere nititur, collatum indignis verum non eſſe Sacerdotium, ſuamque [f] poſt multam diſcuſſionem, ſententiam hanc eſſe explicat, ſacram ordinationem ex defectu notabili perſonæ ordinatæ nonnumquam quoad Deum irritam eſſe, neque inordinatum quidquam à Deo conferri, neque ſiquid illi operantur, ex vi ordinis interioris, valere ſed ex ſpeciali diuina prouidentia, ne ſalus animarum periclitetur.

II. Refutatur autem iſta ſententia iiſdem ferè argumentis, quibus [g] ſuprà characterem indelebilē quibuſcumque peccatoribus ineſſe probauimus. Quibus enim argumētis perſtare Sacerdotij poteſtatem in indignis oſtenditur; iiſdem quibuſlibet, licet indignis, ipſam conferri conuincitur. Refellitur item tum

d Lege ſeſſ. 8. & 15. Concil. Conſtantienſis.

e Antonius de Dominis lib. 2. de rep. cap. 4. num. 4. & ſequentibus

f Idem ibidē num. 16.

g Vide ſuprà cap. 1. §. præſertim 5.

Concilij

A Concilij Conſtantienſis auctoritate prædictas Ioannis [a] VViclefi, & Huſſij
propoſitiones damnantis, tum ex ſanctione Concilij [b] Tridentini, quod ana-
themate eum percellit, qui dixerit: *Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſu-
muntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos.* Innuens nempe ex vocationis, ſeu
electionis, & ordinationis ritu dignoſcendum eſſe qui veri ſint paſtores, non
ab vnuſcuiuſque moribus, qui ſæpe obſcuri, nec niſi diuino iudicio propalandi
ſunt, authoritatem in Eccleſia eſſe deſumendam: tùm maximè ex omnium
Theologorum ſcholaſticorum conſenſu id docentium: adeo vt nemo inter
ipſos non veritatem iſtam Catholicam eſſe agnoſcat, nemo refragetur: necnon
ex Eccleſiæ Catholicæ perpetuâ traditione, in qua ſemper obſeruatũ, vt quan-
tumcumque aliquis ordinatus ſe criminoſum, ineptumve fateatur, verè tamen
ordinatus crederetur, nec denuò conſecrari permittitur, qui poſt enormia cri-
mina expiata per pœnitentiam, ſacris Altaribus dignus iudicatus eſſet, ſeu cui
ſacro miniſterio inſeruire indultum foret. Imò pro bono pacis aliquando per-
B miſſum, vt redeuntes ab hæreſi, & in hæreſi ordinati, in gradu ſuſcepto ma-
nerent ſine vlla noua ordinatione: qua indulgentia erga Nouatianos Conci-
lium Nicenum primum, erga Donatiſtas [c] Africanum, erga alios Inno-
centius 1. ſeptima [e] generalis Synodus, octauum [f] ſeu nonum Concilium
Conſtantinopolitanum ſub Ioanne nono, [g] Vrbanus ſecundus in Concilio
Placentino, [h] Paſchalis ſecundus in Concilio Guaſtallenſi, & alij Pontifices
vſi ſunt. Itaque Eccleſiæ praxi innoteſcit quantumuis criminoſos & ineptos,
ſacram ordinationem nihilominus poſſe ſuſcipere.

III. Deinde ad Catholicæ ſententiæ confirmationem, & contrariæ refuta-
tionem, Scripturæ quoque ſacræ teſtimonia proferri poſſunt, quorum plurima
ſuperiùs protulimus, hæc dumtaxat eo loco obſeruari non inutiliter poterunt:
primum quod ait Chriſtus Dominus, [k] *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ &
Phariſæi, quæcumque dixerunt vobis facite, ſecundùm opera verò eorum nolite facere:* Qui-
C bus verbis manifeſtè oſtenditur, ad Cathedram Moſis, & Eccleſiaſticæ pote-
ſtatis faſtigium, etiam aliquos malæ vitæ & peſſimi exempli promoueri poſſe,
qui tamen authoritatem retineant, & doctrinæ ſoliditatem. Deinde obſerua-
re etiam conuenit eâ ipsâ hora qua Iudas cum cæteris Apoſtolis Sacerdos or-
dinatus eſt, iis nempe verbis [l] *Hoc facite in meam commemorationem*, quæ ad Iu-
dam æquè, ac reliquos Apoſtoſtolos dicta eſſe ex Euangelico contextu clarũ
eſt, eadẽ inquam hora de proditione Chriſti Domini eũ cogitaſſe, cum antea
acceptam Apoſtolatus dignitatem, quamuis ſceleratus, retineret: vt nempe
innoteſceret, etiam perditos & nefarios valde Sacerdotes ordinari poſſe. Re-
probum quoque Saülem cum ſatellitibus ſuis eo tempore, quo Dauidem in-
iuſte perſequeretur, Propheticus Spiritus Domini occupauit; Saül inquam, vt
rectè ex ſcripturâ obſeruat Petrus Damiani, [m] *iracundiæ felle commotus, & fu-
rore ſummi, & ardore odij erat ſuccenſus; atque, vt non diutius immorer, Deo vacuus, malo
ſpiritu fuerat irreuocabiliter mancipatus: tamen cum ad locum chori vaticinantis, acceſſit re-*
D *pente ſuper eum diuinus ſpiritus irruit, & velut appoſitam materiam ignis occupauit;* vt
nempe diſceremus quemcumque improbum, ſtatim atque ad ſacram ordina-
tionem accedit, & Epiſcoporum manibus capita ſubiicit, Spiritus ſancti vir-
tute in Sacerdotem conſecrari, & ex prophano, ac Laïco, in ſacrum Dei mi-
niſtrum immutari. Similiter [o] Balaam à Balac mercede corruptus, cum po-
pulo Iſraëlitico maledicere conaretur, inuitus è contrariò benedicebat, & quã-
uis non vno graui ſcelere inquinatus, prophetico tamen ſpiritu loquebatur, &
maximi momenti myſteria prædicebat, vt diuinam gratiam, quæ ſe in alios
extendit, qualis eſt Sacerdotij ordinumque poteſtas, etiam in ſceleratos, peſ-
ſimoſque ſine ſui diminutione transfundi doceremur, quod egregie oſtendit
citatus Petrus Damiani, dum ait, [p] *Quid ergo mirum, ſi omnipotens Deus, qui ſem-
per eſt, quod eſt, & mutari non nouit, nihilominus antiqua examinis ſui iura cuſtodiat, &
eandem aſſuetæ diſcretionis regulam teneat; vt quod in Balaam fecit, hodieque in ſui ſimi-
libus non diſſimiliter operetur, quatenus & pro largitate clementiæ, dona ſua indignis exhi-
beat, & pro cenſura iuſtitiæ, digna eos vltionis animaduerſione percellat.* Nec male

[a] Lege art. VViclefi 4. 8. 15. ſeſſ. 8. Concilij Conſtan. art. VViclefi & Huſſij 12. & 13. ſeſſ. 15. & art. Huſſ. 5. 6 7. 8. 10. 11. 12. 13. 20 21. 22. 24. eadẽ ſeſſ.
[b] Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. c. 8.
[c] Concil. Nicenum 1. c. 8.
[d] Conc. Africanum c. 33. & in codice can. Eccleſ. Afric. c. 68.
[e] 7. Synodus act. 1.
[f] Synodus 8. vel 9. Conſtantinopol. ſub Ioanne 9. actione 2.
[g] Vrbanus 2. in Concilio Plac. c. 11.
[h] Paſchalis in Conc. Guaſtal. c. 2.
[i] Vide Auguſt. lib. 2. contrà Parmenianũ cap. 13
[k] Matth. 23.
[l] Matth. 26. Mar. 14 Lucæ 22. Ioan 18.
[m] 1. Regũ 19.
[n] Petrus Damiani opuſculo 6. cap. 8.
[o] Numer. 23. 24.
[p] Damiani ſup. cap. 7.

idem Petrus Damiani ex alio ſcripturæ loco, idem etiam arguere mihi videtur.[a] *Non enim*, inquit, *legitur, quia ſpiritus, vbi dignum eſt, ſpirat: ſed potius dictum eſt: vbi vult, ſpirat, vt profectò ſpiritualis gratia, quæ ex Eccleſiaſticâ inſtitutione tribuitur, diuinæ potius voluntati quàm humanæ menti adſcribatur*: Et certè patet *ordinis*[b] *Sacramentum, & indignum accipere, cui per intentionem vel vitæ meritum non concordat.* A

[a] Idem c. 8.
[b] Ioan. 3.

IV. Denique ex tota Donatiſtarum hiſtoria validè Catholica ſententia confirmatur, Donatiſtarum[c] enim cum Catholicis controuerſia occaſione Cæciliani Epiſcopi in Carthaginenſem Epiſcopum à Felice Aptungitano Epiſcopo conſecrati enata eſt, à quo cùm Secundus Numidiæ Primas & alij in Concilio Cirtenſi damnati Epiſcopi abhorrerent, traditionis crimen in Cæcilianum eiuſque ordinatores deriuare conati ſunt, irritam exinde eius ordinationem, nullamque eſſe inferentes, quæ & ordinantium & ordinati crimino pollueretur: Catholici è contrà non ſolùm obiecta Cæciliano & eius ordinatoribus crimina ſæpiſſimè refutarunt, verùm etiam, illudque maximè, aduerſus eoſdem Donatiſtas defenderunt, nec ordinantium impietatem, nec ordinandorũ crimina obeſſe potuiſſe; quominus Cæcilianus, aut quiuis alius, ordinis Sacramẽto verè initiaretur, & collata ab eo vel alioquocumq; Sacramẽta, robur ſuum, ac firmitatem obtinerent. Quare duplex inter Catholicos & Donatiſtas erat quæſtio, vna facti, cùm hi Cæciliano crimina obiicerent, illi refellerent; altera iuris de ordinationis dependentiâ vel independentiâ à bonitate, ſiue miniſtri, ſiue ſuſcipientis: Donatiſtæ ſchiſmatici habiti ſunt, quod nempe legitimæ egregij & probati Paſtoris electioni ſeſe opponerent, & neglecto vero Epiſcopo cui reliquus Chriſtianus orbis communicabat, alterum ordinaſſent: ratione vero poſterioris hæretici iudicati ſunt, quod Sacramentorum efficaciam non ex meritis Chriſti, ſed ex ſuſcipientium, vel conferentium bonitate, metirentur. Oportuit itaque hiſce Eccleſiæ ſæculis, quibus aduerſus Donatiſtas pugnatum eſt, perſuaſum Catholicis fuiſſe tanquam diuinâ fide ordinationem ſacram à ſuſcipientis bonitate vel dignitate nullatenus dependere.[d] Vide autem quæ ſupra ex Auguſtino protulimus, dum in hæreticis characterem ordinationis manere doceremus. B C

[c] Optat. lib. 1. contra Parmenianum, & Auguſt. lib. 1. contra eumdẽ & in breuiculo collat. & de vnitate Eccleſiæ lib. primo, & alibi.
[d] Vide ſuprà §. 1. & 4 cap. 2. ſect. præcedentis.

§. II.

Obiectiones in contrarium proponuntur.

V. Varia autem contra hanc Catholicam veritatem obiici poſſunt, præſertim ex Patribus, primùm ex Clemente Romano in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Dionyſio, vtriſque Apoſtolicis viris; eorum primus aduerſariis fauere videtur dum hæc habet,[e] *Epiſcopus ignorantia, aut malo animo oppletus, Epiſcopus eſt, ſed falſus Epiſcopus, non à Deo, ſed ab hominibus promotus*: & paulopoſt,[f] dum eos, qui mali creantur & indigni *ψευδωνύμους ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, falſos nempe Epiſcopos, & Presbyteros vocat.* Dionyſius verò Epiſtola ad Demophilum clariùs his verbis,[g] *quod ſi Sacerdotum ordo illuſtrandi vim habet, profectò penitus abhorret à Sacerdotum ordine, atque facultate, is qui illuſtrandi vi non eſt præditus (ὁ μὴ φωτιστικὸς) ac multo magis (ὁ ἀφώτιστος) qui illuſtratus non eſt, atque mihi videtur temerarius, qui ſibi ſumit quæ ſunt propria Sacerdotum. Neque metu, & pudore à diuinorum tractatione, præter captum & mentem deterretur, putatque Deum ignorare, quæ ipſe ſibi eſt conſcius, & ſperat ſe decepturum eum, qui à ſe falſo nomine appellatur pater, audetque ſceleſtas ſuas maledictiones (τὰς ἐναγεῖς αὐτοῦ δυσφημίας) neque enim (προσευχὰς) preces dixeram in diuinis myſteriis Chriſti imitatione proferre*; vnde ſubdit οὐκ ἔστιν οὗτος ἱερεὺς, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ δυσμενὴς, δόλιος, ἐμπαίκτης ἑαυτοῦ, καὶ λύκος ἐπὶ τὸν θεῖον λαὸν τῷ κωδίῳ κατωπλισμένος, *non eſt iſte Sacerdos, non eſt, ſed inimicus, fallax, irriſor ſui, lupuſque in gregem Dominicum ouinâ pelle armatus.* Audis ergo ex Dionyſio Sacerdotes, qui nec exemplo, nec doctrina aliis prælucere poſſunt, qui diuinâ gratia illuſtrati non ſunt, veros Sacerdotes non eſſe, ſed falſos, ſed ſpurios, ſed ſuiipſius, ſtatuſque irriſores, quod nempe ex eo probat quia *ἱεράρχων διακόσμησις ἐστὶ φωτιστικὴ ordo Sacerdotum debet eſſe illuminandi virtute præditus.* Quomodo autem qui toti tenebræ ſunt, non ſolũ tenebroſi inter cœli Eccleſiaſtici, ſtellas numerari, ordinemque D

[e] Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 2. ὁ ἐπίσκοπος ἀγνοίᾳ ἢ κακονοίᾳ περιπεσὼν, ἐπίσκοπος ἐστιν, ἀλλὰ ψευδώνυμος, οὐ παρὰ Θεοῦ, ἀλλὰ παρὰ ἀνθρώπων προβληθείς.
[f] Ibidem.
[g] Dionyſ. epiſt. 8. ad Demophilũ.

A nemq; licentiũ augere poſſunt? ac ne ipſis ſolam ſtatus Sacerdotalis ſui perfectionem adimi à Dionyſio reſponderes, nõ agendi diuina facultatẽ, temerarios eos vocat, ſi Sacerdotalia munia attrectare præſumant, eorumq; preces maledictiones appellat: quomodo autem maledictiones eorũ verba dici poſſunt, ſi verè ſunt conſecratoria, ſi in Sacramentis adminiſtrandis efficacia ſunt diuinæ gratiæ inſtrumẽta, ſi in ſacrificio offerẽdo propitiatoria, vel Euchariſtica cẽſentur?

VI. Secundò probari poteſt eadem ſententia ex Cypriano, tum Epiſtola ab eo ſcripta cum collegis ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes de Baſilide & Martiale: tũ Epiſtolâ ad Antonianũ de Nouatiano: primâ ſiquidẽ Epiſtola, poſtquã aliqua ex Scriptura ſacrâ teſtimonia produxit, quibus ſanctitas, & integritas in ordinando Sacerdote præſcribitur generatim, docet quã ſollicitè & religiosè eniti oporteat, [a] *vt in ordinationibus Sacerdotum, nonniſi immaculatos, & integros Antiſtites eligamus, qui ſanctè, & dignè ſacrificia Deo offerentes, audiri in precibus poßint, quas faciunt pro plebis Dominicæ incolumitate, cum ſcriptum ſit,* [b] *Deus peccatorem non audit;* B fuséque oſtendit plebem ab eorum delictorum contagio immunem non eſſe, cum Sacerdote peccatore communicantem: ex Oſea [c] item ſacrificia peccatorum tanquam panem luctus eſſe refert, & omnes qui ex eo manducant contaminari: ipſos quoque [d] Chore, Dathan & Abiron comparat: quæ omnia, & alia quæ ibidem ſubdit, arguunt Cyprianum nequaquam cenſuiſſe vera Sacramenta, ac ſacrificia ab iniquo confici Sacerdote: aliàs quomodo panem luctus vocaret Euchariſtiam ab eo conſecratam? quomodo ab illo qui vera Sacramenta daret, plebem abhorrere debere diceret? cur eandem, ſi impiis miſceretur, ſacrilegio contaminatam crederet? quomodo denique Chore, Dathan, & Abiron, quos certum eſt veros non fuiſſe Sacerdotes, ſed temerarios ordinis Sacerdotalis irriſores, vt ibidem Cyprianus agnoſcit, dum eos *contrà Aaron Sacerdotem ſacrificandi ſibi licentiam vendicaſſe* ſcribit; quomodo inquam talibus indignos Sacerdotes cõpararet, ſi dignitatem ac poteſtatem Sacerdotalem inte- C gram apud illos reſidere arbitraretur? Alia verò Epiſtola ad Antonianum [e] de Nouatiano Schiſmatico loquutus, eum quantumuis legitimè fuiſſet electus, negat fore verum Epiſcopum, qui à totâ Eccleſiâ ſe diuiſiſſet, *Epiſcopatum autem,* inquit, *tenere non poſſet, etiamſi Epiſcopus priùs factus à Coëpiſcoporum ſuorum corpore, & ab Eccleſiæ vnitate deſciſceret, quando Apoſtolus admoneat, vt inuicem noſmetipſos ſuſtineamus, ne ab vnitate, quam Deus conſtituit, recedamus & dicat, ſuſtinentes inuicem in dilectione,* [f] *ſatagentes ſeruare vnitatẽ ſpiritus in coniunctione pacis. Qui ergo nec vnitatem ſpiritus, nec coniunctionem pacis obſeruat, & ſe ab Eccleſiæ vinculo, atque à Sacerdotum collegio ſeparat, Epiſcopi nec poteſtatem poteſt habere, nec honorem, qui Epiſcopatus, nec vnitatem potuit tenere, nec pacem.* Quibus verbis manifeſtè indicat ſaltem ſchiſmaticos veros non eſſe Sacerdotes, ab iiſque non ſolùm Sacerdotalem dignitatem auferri, verùm etiam poteſtatem.

VII. Tertio loco adderem Hieronymum, [g] niſi iam deſumpta ex eo teſtimonia, loquendo de ſtabilitate characteris, à nobis propoſita, ac ſoluta fuiſſent. D Addo itaque Auguſtinum, ſeu quicumque author eſt quæſtionum ſexaginta quinque, Gelaſium, & Leonem primũ. Auguſtinus [h] quidem ſequutus Hieronymum in Epiſtolam ad Galatas, *Apoſtolorum genera quatuor ſtatuit, à Deo non per hominem, à Deo, ſed per hominem, per hominem tantum, & ex ſe; à Deo etenim miſſus eſt Moyſes; à Deo & per hominem, ſicut Ieſus Naue; per hominem tantum, ſicut noſtris temporibus, multi fauore vulgi in Sacerdotium ſubrogati ſunt: ex ſe autem, ſicut ipſi ſunt Pſeudoprophetæ,* cuius quæſtionis [i] ſolutioni aliam ſubnectit. *Quomodo poſſumus cognoſcere qui mittatur à Deo.* Cui quidem iis verbis reſpondet, *illum cognoſce miſſum à Deo, quem non paucorum hominum laudatio, vel potiùs adulatio eligit, ſed illum quem & vita, & mores optimi exornant, & Apoſtolicorum actio commendat Sacerdotum, vel etiam vniuerſorum populorum iudicio comprobatur: qui non appetit præeſſe, qui nec pecuniam dat, vt Epiſcopatus honorem acquirat: nam de eo qui præeſſe feſtinat, quidam patrum eleganter expreßit, dicens, ſciat ſe non eſſe Epiſcopum, qui præeſſe cupit, non prodeſſe.* Ex quibus, inquiunt aduerſarij, videtur colligi, quoſdam ab hominibus ordinatos, quorum nempe mores muneri non congruunt, à Deo minimè conſtitui, nec pro

a Cyprianus epiſt. 68.
b Ioan. 7.
c Oſee 9.
d Num. 16.
e Cypr. epiſt. 52.
f ad Epheſ. 4.
g Hieron. in cap. 1. ad Galat.
h Auctor 65. qq. quæſt. 64. tomo 4. operum Auguſtini.
i Idem Author quæſt. 65. q. vlt.

miniſtris haberi, ideoque cùm legitima miſſio debeat eſſe à Deo, eaque ad legitimum Euangelij miniſtrum requiratur, huiuſmodi homines, licet exteriori ceremoniâ conſecratos, verè tamen coram Deo ordinatos non eſſe. Clarius verò a Gelaſius Elpidio Epiſcopo, *Sacroſancta*, inquit, *religio, quæ Catholicam continet diſciplinam, tantam ſibi reuerentiam vendicat, vt ad eam quilibet, niſi purâ conſcientiâ non ſtudeat peruenire. Nam quomodo ad diuini myſterij conſecrationem celeſtis ſpiritus inuocatus adueniet, ſi Sacerdos, & qui eum adeſſe deprecatur, criminoſis plenus actionibus reprobetur?* quæ ſi Gelaſij verba expendamus, negantis cœleſtem ſpiritum ad myſterij conſecrationem aduenire, vbi ſceleſtus conſecrat, reperiemus eam eſſe huius mentẽ, puta non eſſe validam conſecrationem quæ impio ore profertur. Similiter quoque Leo primus b Epiſtolâ ad Ruſticum Narbonenſem, non legitimè neque canonicè ordinatos non videtur pro ordinatis habere, vnde ait, *cum ſæpè quæſtio, de malè accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam iſtud eſſe tribuendum, quod non doceatur fuiſſe collatum?* at ſcelerati publicorumque ſaltem criminum rei non legitimè ordinantur, proindéque ex eius mente perperam, nec omninò ordinantur.

a Gelaſ. Elpidio, refertur 1. quæſt. 1 can. ſacroſancta.

b Leo 1 epiſt. 92. al. 95 cap. 1.

VIII. Quartò, cum ex Chryſoſtomo, cum ex Authore operis imperfecti apud Chryſoſtomum ſuam aduerſarij ſententiam confirmare nituntur: c Chryſoſtomus ſiquidem videtur innuere malos à Deo minimè ordinatos, imo nec coram Deo ordinatos eſſe, per quos tamẽ Deus ex ſpeciali prouidentiâ, gratiæ auxilia in nos influat. Vbi enim dignitatem Sacerdotij commendauit, Sacerdotes, quamuis malos, honorandos eſſe contendit, & Sacerdotem qui deſpicit, Deum quoque, qui eum ordinauit, deſpicere admonuit, ſpeſque noſtras inanes eſſe docuit, niſi per Sacerdotem Deus operaretur: mox illa ſubiungit, *quid ergo Deus omnes ordinat, etiam indignos? non omnes quidem ille ordinat, per omnes tamen ille operatur ſalutem populi meliens, non illorum intuens merita?* quare quamuis poſteà fusè exemplis aſinæ loquentis, Balaam ſceleſti hominis prophetantis, Iudæ, & aliorum, quos Chriſtus ſe reprobaturum enuntiauit, aliiſque argumentis demonſtret etiam per impios diuino miniſterio famulantes Deum operari, videtur tamen ſatis prædictis verbis oſtendiſſe eum non impiorũ ordinationi, cui aliquid ex pacto debeat, ſed ſuæ miſericordiæ, cuius amantiſſimus eſt, id tribuere. Sed omnium clariſſimè d Author operi imperfecti in Mathæum, prophanos non à Deo ordinari, non coram Deo ordinibus vllis inſigniri, nec gratiam ordinis recipere, imò nec eos, qui mali futuri ſunt, ea gratia donari, vel à Deo ad hoc miniſterium aſſumi docet: hãc enim quæſtionem mouens, cur, qui vnum talentum acceperit, id eſt populus, is ſolum fodiſſe ipſum dicatur in terra, cùm neque qui duo, neque qui plura talenta acceperat (vt Clerici) abſcondiſſe vllum ſcribatur, cùm multi Doctores reperiantur inutiles. *Attende*, inquit, *Deus ſecundùm præſcientiam ſuam licet ſciat, qui iuſti futuri ſunt, & qui iniuſti, tamen omnes vocat ad fidem, dans & gratiam credendi in Chriſtum, quod eſt talentum bonis quidem ad ſalutem, malis autem ad præiudicium, vt inexcuſabiles fiant; Diaconis autem, & Doctoribus ſecundùm prouidentiam ſuam illis videtur iniungere miniſterium Diaconatus, aut Presbyteratus qui ſunt iuſti: qui autem inueniuntur iniuſti, illos homines ordinaſſe videntur. ab exitu ergo rei cognoſcitur qui à Deo ordinatus eſt, & qui ab hominibus: qui enim miniſterium ſuum benè conſummauerit, apparet, quia ex Deo fuerat ordinatus: qui autem miniſterium ſuum non benè conſummauerit, ex hominibus ordinatus eſt. Quomodo autem quidam Sacerdotes ex hominibus ordinentur, manifeſtè in libro octauo Canonum Apoſtolorum dicitur: qui autem ex hominibus ordinatus eſt, quantum ad Deum, non eſt Diaconus, aut Sacerdos: ergò in Sacerdotibus quidem, & Diaconis non eſt inuentus, vt perdat talenta, qui ſecundùm præſcientiam ordinatur à Deo: in popularibus autem euenit, quomodo etiam qui peccata ſuum eſt, à Deo accepit fidei gratiam. Secundùm hæc ergo quæ diximus, ſi Presbyter, aut Diaconus peccator inuentus fuerit, quoniam quantum ad præſcientiam Dei, ſicut iam diximus, non ex Deo, ſed ex hominibus factus videtur Presbyter, aut Diaconus, quaſi Laicus inuentus inter eos, qui vnum talentum fidei acceperunt; ac per hoc nemo ordinatus à Deo peccat, niſi vt qui vnum talentum accepit à Deo. Ideò autem gratia fidei omnibus præſtatur, gratia autem Clericatus non omnibus, ſed dignis, quia in illa cauſa ſalutis eſt, in iſtâ autem diſpenſatio miniſterij.*

c Chryſoſt. homil. 2 in 2. epiſt. ad Timoth.

[illegible]

d Author oper. imperf. hom. 55 in Chryſoſt.

Hactenus

A Hactenus citatus Author operis imperfecti, ex cuius integrâ ratiocinatione, in aſſignanda diſparitate, inter donum fidei, & donum Clericatus, inter Chriſtianos quoque & Clericos, hanc eſſe eius mentem patet, quod cùm Chriſtiani & fideles eſſe poſſint, quantumuis eos ſceleratiſſimos fore Deus præuiderit: Sacerdotes, è contrà vel Diaconi eſſe nequeant, niſi quos benè vſuros Sacerdotio, vel Diaconatu, Deus præuiderit, & quamuis Chriſtiani donum fidei, quo abuſuri præuidentur, accipiant; non ſic tamen Sacerdotes, aut Diaconi habituri ſint Ordinis ſui gratiam (quam in ſincerâ adminiſtratione, iuſtitia ſollicitè præſidendi Eccleſiæ, poteſtate ſincerè prædicandi, baptizandi, offerendi pro populo mundum & immaculatum ſacrificium, & pro peccatis orandi eodem loco ſitam eſſe docuit) ſi nempe indignè eâ vſuri à Deo præuideantur, quantumcumque coram hominibus ordinati videantur. Quæ doctrina eadem eſt cum doctrina VVicleffi, imo fortaſſe peior, quod non ſolum ab ordinatione malos pro tempore, quo mali ſunt, verumetiam bonos, qui futuri mali ſunt, tanquam eius ſuſcipiendæ incapaces omnino reiiciat.

B IX. Quintò fidem ſaltem ſuſcipientis, ad ratam validamque Ordinis ſacri ſuſceptionem neceſſariam eſſe, iis etiam Patrum authoritatibus aduerſarij confirmare conantur, qui nimirùm docuiſſe vidẽtur baptiſmatis aquas, quibus adulti veræ fidei inanes ac vani intinguantur, non ſolùm ſalutares non eſſe, ſed nec ſacra Symbola videri, nec Sacramenti veritatem continere. Id verò docuiſſe videntur Cyrillus Hieroſolymitanus, & Auguſtinus: Cyrillus [a] quidem apertius, his nempe verbis, *μόνον γὰρ οἱ αἱρετικοὶ ἀναβαπτίζονται, ἐπειδὴ τὸ πρότερον οὐκ ἦν βάπτισμα, nam ſoli heretici rebaptizantur: ſiquidem prius illud non erat Baptiſma.* [b] Auguſtinus verò obſcuriùs, dum videlicet ſibi ipſe hanc quæſtionem proponens, nihilne interſit, quo animo quis Baptiſmum accipiat, vt verè baptizetur, reſpondet, putare ſe *habere eos Baptiſmum, qui vbicumque, & à quibuſcumque illud verbis Euangelicis conſecratum, ſine ſua ſimulatione, & cum aliquà fide accepiſſent*: indicans nimirum, ſi ſine fide acceptum ſit, Baptiſma non valere. Quis autem dubitet, fi-
C dem ſuſcipientis, ſi neceſſaria ſit, vt Baptiſmus animam attingat, vt interius baptizatum conſignet, vt Chriſtianæ militiæ notam imprimat, neceſſariam quoque fore, vt Ordinationis ſacra ceremonia, è Laicis nos ad Clericorum ordinem transferat, vt Sacerdotalis vel Diaconalis characteris ex plebeiis nos in diuinos homines transformet, vt ſacrorum myſteriorum miniſteriorumque perficiendorum poteſtatem tribuat, & eadem ratione quâ Baptiſmus ſuſcipientis fide indigere dicetur, ne nudum elementum cenſeatur, eadem ratione fidem quoque ſuſcipientis vnumquemque egere creditum iri, vt Sacramenti veritatem obtineat.

a Cyrillus in præfat. catecheſ.

b Auguſtinus de vnico Baptiſmo lib. 7. cap 53. habetur de conſecrat. diſt. 4. c. ſolet.

X. Sextò tandem, & vltimo, quia paſſim, qui pecuniâ, qui ambitu, qui malis artibus ad ſacros Ordines, dignitateſque Eccleſiaſticas irrepſerunt, qui violentia, vel tyrannide ad hæc ipſa inuolarunt, non Epiſcopi, non Sacerdotes, non Clerici fuiſſe, non Ordines recepiſſe à Conciliis, Pontificibus Summis, & Patribus dicuntur: Quod ſanè oſtendit indignos, & ſceleratos, Ordinationis ſa-
D cræ incapaces eſſe, eoſque nec Ordines recipere, nec Eccleſiaſticos gradus conſcendere, nec illas quas non merentur, aſſequi dignitates. Plura producere poſſum huius rei teſtimonia, paucis contentum lectorem eſſe velim, ne ſi plura proferam, inſtituti mei limites excedere videar, multaq; non ſuo ordine dicere, aut alio meliori dicenda, ad faſtidiũ inculcare. Ad rem facit Concilij Conſtantinopolitani primi generalis, Canon de Maximo Cynico editus, quo nempe ſtatutũ eſt, [c] *ὥστε μήτε τὸν Μάξιμον ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου, πάντων καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων, vt neque Maximus fuiſſe, aut eſſe etiam putetur Epiſcopus, neque hi, qui ab eo ſunt ordinati, qualemcumque gradum Clericatus obtineat, omnibus ſcilicet quæ circa eum vel ab eo geſta ſunt in irritum reuocatis?* Meminiſſe etiam liceat Canonis [d] illius quo Synodus, quarta Conſtantinopolitana, quæ generalis octaua dicitur, Photium contra ius faſque, præcipiti temeritate, velut atrocem lupum in gregem Chriſti inſilientem, orbemque terrarum perturbatione complentem,

c Conſtantinop. 1. c. 3. al. 4.

d Synodus [illegible] General. cap. 4.

μηδέποτε γεγονέναι πρότερον, ἢ νῦν Ἐπίσκοπον, neque fuiſſe antea, neque eſſe nunc, ſuo A
tempore, Epiſcopũ dicebat, irritaſq; ab eo Ordinationes factas declarabat: Præfectis Monaſteriorũ ab eo inſtitutis præfecturã abrogabat, imo etiam (ſi verſioni [a] Anaſtaſij Bibliothecarij in Latinum ex Græco fideliter factæ, & prædicto Adriano Pontifici dicatæ credimus) Eccleſias, vel Altaria conſecrata, vel ab iis, qui ab ipſo conſecrati fuerant, iterum conſecrari, & ſtabiliri decernebat, *omnibus maximè quæ in ipſo, & ab ipſo ad Sacerdotalis gradus acceptionem, vel damnationem acta ſunt, in irritum ductis*. Quibus adde [b] Gregorium Magnum, quo teſte quicumque ſtudet pretij datione ſacrum Ordinem mercari, *Sacerdos non eſſe, ſed dici tantum inaniter concupiſcit*. Adde [c] Ambroſium qui in Simoniacorum ordinatione, pecuniam dari, & accipi, animam perdi, lepram immitti docet: adde innumeros alios, qui illicitas ordinationes, nullas, irritas, vanas affirmant, immerenter, ſeu illicitè promotos, Sacerdotes eſſe, Clericorum gradui adnumerandos, Sacerdotum Catalogo inſerendos negant.

[a] Eadem Synod. cap. 4. ſecund. verſion. Anaſt. Bibliothec.
[b] Greg. Syagrio Epiſcopo Auguſtoduni. lib. 7. epiſt. 5. 10. refertur 1. q. 1. c. 2.
[c] Ambroſ. de dignitate Sacerdot. cap. 5.

B

§. III.

Reſpondetur prædictis obiectionibus.

XI. Verùm argumenta iſta omnia leui negotio diſſlantur, ſi in memoriam reuocauero, quod iam expoſitum eſt, ordinationem nempe vſitatã tum apud Patres, tum etiam apud nos loquendi formulâ, dici irritam, inanem, vanam, quæ gratiâ vacua fuerit, & per quam collatæ poteſtatis functiones ſint interdictæ: Sacerdotes quoque, Diaconos, Clericos negari, qui Sacerdotalem grauitatem, Diaconalem puritatem, Clericorum ſanctimoniam, ſuique Ordinis perfectionem minimè aſſequantur, eamque minimè referant, qui ſuo gradu moti, honore Sacerdotali, Diaconali, Clericali priuati, priuilegiis Cleri ſpoliati ſint; qui Ordinis ſuſcepti functiones nonniſi nefariè, contrà Eccleſiæ interdictum exercere poſſint. Hæc enim omnia, quæ ſatis trita & vulgata ſunt, ſi ſemel animo C
complexi fuerimus, ſi pariter ad deteſtationem temeritatis eorum, qui contrà fas, iuſque omne, ad ſacram Ordinationem accedere immeriti, & indigni præſumunt, Patres non molli ſermone, non delicatis verbis, non leui dicendi genere, ſed aculeatis ſermonibus ſeuerioribus, & per amplificationem quodammodo grandioribus vti debuiſſe nobis perſuaſerimus; nulla admirandi ratio ſuberit, cur toties à Sacerdotali Ordine, munere, poteſtate eos deiicere videantur, quos certum eſt à ſuo loco, gradu, honore, dignitate, officiis, munere, Eccleſiam, quantum potuit, ſuis decretis dimouiſſe.

XII. Patet id maximè in allatis ſanctorum Clementis & Dionyſij authoritatibus, quos certum eſt in malis Sacerdotibus, inuiolabile Sacramentum Ordinis agnouiſſe, quamuis falſos eos Sacerdotes vocarint, & indignos Sacerdotum nomine ſcripſerint; Clemens ſiquidem Romanus, eo, quod aduerſarij laudant, capite, fusè oſtendit gratias gratis datas in improbis etiam reperiri, neque ideò aliquem pium probari, quod vel futura prædicat, vel Dæmones D
eiiciat: Baalam, & Caïpham, itemque malos Angelos, futura prædixiſſe, eoſdem quoque Dæmones ſibi aliquando colludere, &, vt præſtigias faciant, ſibi inuicem cedere: quibus addit, nec Regem impium Regem eſſe, ſed tyrannum, nec Epiſcopum improbum, vel ignorantem Epiſcopum eſſe: qua ſanè ſententia, ſicut certum eſt, improbo Regi poteſtatem regiam eum non adimere, quam liquet etiã in ſceleratiſſimis reſidere; ita nec Epiſcopalem ab improbo Epiſcopo dignitatem, vel Ordinem auferre credendum eſt: ſed ſicut Regis nomen, vtpotè honorificum, ad eos ſolùm ſignificandos, qui regiâ poteſtate benè vtuntur, transferre conſentaneum ducit, Tyrannos vocans, qui conceſsâ poteſtate abutuntur: ita Epiſcoporum ac Sacerdotum nomen auguſtius exiſtimaſſe videtur, quàm vt eis tribuat, qui Epiſcopalem, quam vtique retinent, poteſtatem, atque auctoritatem turpibus actionibus commaculant, quibus propriè, ac conuenienter, etymologia nominis Epiſcopi, vel Sacerdotis minimè quadrat

Digitized by

A tum falſorum Sacerdotum pœnas proponit, cáque à ſe dici teſtatur, non quod prophetias pro nihilo ducat, ſed vt *τὸ θράσος τῶν ἀλαζονευομένων, audaciam ſeu temeritatem inſolentium* reprimat: Dionyſius [a] autem, cùm Demophilum redarguit, quod Sacerdotem reprehenderit, & quamuis nefariè agentem Sacerdotem, neget à Laico, vel Monacho corrigi poſſe, ne ordinum à Deo ſtatutorum diſtinctio peruertatur, & qui inferioris gradus ſunt, ſupra eos qui ſunt ſuperioris inſoleſcant: ſatis oſtendit Sacerdotes, etiam nefarios, ac diuinæ legis ignaros, dignitatem Sacerdotalis ordinis retinere, quamuis non omnino eius efficaciam retineant. Quippe qui tantum abſunt à Sacerdotali officio, vt alios exemplis ſuis doctriniſque purgent atque illuſtrent, quod Sacerdotalis ordinis proprium eſt; cùm potius actibus ſuis, & ignorantiæ defectibus tetras populo tenebras offundant, maculaſque ac labes inducant.

[a] Dionyſius epiſt. 8. cit.

XIII. Cyprianum non omninò ab aduerſariorum errore immunem me præſtare ſpondeo: cùm enim Baptiſma, aliaque Sacramenta, ab hæreticis collata
B nulla eſſe cenſeret, facilè inductus eſt, vt nec ab hæreticis ſuſcepta valere crederet: numquam tamen eorum ſententiæ fauere putandus eſt, qui improbos Sacerdotes ordinari poſſe negant, & ſacræ Ordinationis interiùs ſuſcipiendæ incapaces eos eſſe affirmant. Apage hanc à Cypriano, vel quouis cordato homine ridiculam ſententiam. Quare cùm Epiſtola [b] ad Hiſpanos, nonniſi immaculatos Antiſtites eligendos docuit, id vtique docuit, quod omnes Catholici ſentiunt, & boni omnes exoptant, nulla erroris hîc ſuſpicio eſt: cùm impiorum ſacrificia polluta dixit, eorum, quatenus ab impiis proficiſci cogitantur, ad quorum ſcilicet damnationem attrectantur & ruinam, rationem habuit, non autem prout inſtitutorem habent Deum, autoremque principalem, cuius ſanctitate ita ſancta ſunt, vt miniſtri, vel ſuſcipientes, quantacumque nequitia in ſeipſis nequaquam maculentur: ſed, vt duobus verbis dicunt Theologi, ſacrificia ipſa ſpectaſſe dicendus eſt, vt opus ſunt operãtis, non vt ex opere operato, ſanctitatẽ ac ſanctificandi virtutem continent. Cùm [c] ab impiorum
C Sacerdotum contagione plebem coinquinari dixit, quâ ratione id dixerit oſtẽdit: rationem huius peccati plebi aſſignans, quandoquidem *ipſa maximè habeat poteſtatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recuſandi.* Cùm [d] tandem improbos Sacerdotes cum Core, Dathan, & Abiron confert, vel de intruſis Sacerdotibus, quales erant Baſilides & Martialis, de quibus ibi verba facit, ſermonem tantum habet, vel comparationem non in omnibus, vt ſæpiſſimè accidit, eandem, ac conſentaneam inſtituit. Cùm verò idem [e] Cyprianus Epiſtola ad Antonianum, eos qui vnitatem Eccleſiæ diſſoluunt, ſéque à Sacerdotum collegio ſeparant Epiſcopi, nec poteſtatem habere poſſe aſſeruit, nec honorem, vel adhunc errorem collimat, qui in ipſo, aliiſque Africanis, & Aſiaticis Patribus damnatus eſt, hæreticos poteſtate conferendorum Sacramentorum penitus excidere: vel id tantum innuit, legitimam apud Schiſmaticos auctoritatem, dignitatémque Epiſcopalem non remanere, quos nempe Eccleſia acceptæ poteſtatis exercitio, ob pacis violationem, priuat.

[b] Cyp. epiſt. 68. ad Hiſpanos.
[c] Ibidem.
[d] Cyp. ibid.
[e] Cypr. epiſt. 52. cit.

D XIV. Iam ſuperiùs explicatus fuit à nobis Hieronymus, eo quo obiectus eſt loco Auguſtinus, ſeu quiuis alius ſexaginta quinque quæſtionum Auctor [f] ſententiam Catholicam nullatenus impugnat: verum eſt quidem, quod tum ille, tum alij Patres docent, multos Deo minimè vocante ordinatos fuiſſe; falſum eſt non diuinitus inſtitutum Sacramentum illos ſuſcepiſſe. Nam ſicut verè Reges erant, de quibus aiebat Dominus per Oſeam, [g] *ipſi regnauerunt & non ex me; principes extiterunt, & non cognoui,* neque enim omnes Reges ſecundùm cor Dei, neque omnes principes voluntate beneplaciti à Deo probantur. Et ſicut verè Prophetæ erant, de quibus ipſe quoque Dominus per Ieremiam, [h] *non mittebam Prophetas, & ipſi currebant, non loquebar ad eos, & ipſi prophetabant,* ita verè Sacerdotes ſunt, qui à Deo non vocati, non diuino inſtinctu, non impulſu ad ordines accedunt, dummodo ab hominibus perfectiorem in ordine Sacerdotali manus impoſitionem accipiant, non quidem negante Deo cõcurſum ſuum ſpecialem, quem Sacramentis à ſe inſtitutis alligauit, ſed ſuum improbitati ſuſ-

[f] Auctor 65. qq. ſuprà.
[g] Oſeæ cap. 8.
[h] Ierem. 23.

μηδέποτε γεγονέναι πρότερον, ἢ νῦν Ἐπίσκοπον, neque fuiſſe antea, neque eſſe nunc, ſuo A tempore, Epiſcopũ dicebat, irritaſq; ab eo Ordinationes factas declarabat: Præfectis Monaſteriorũ ab eo inſtitutis præfecturã abrogabat, imo etiam (ſi verſioni [a] Anaſtaſij Bibliothecarij in Latinum ex Græco fideliter factæ, & prædicto Adriano Pontifici dicatæ credimus) Eccleſias, vel Altaria conſecrata, vel ab iis, qui ab ipſo conſecrati fuerant, iterum conſecrari, & ſtabiliri decernebat, *omnibus maximè quæ in ipſo, & ab ipſo ad Sacerdotalis gradus acceptionem, vel damnationem acta ſunt, in irritum ductis.* Quibus adde [b] Gregorium Magnum, quo teſte quicumque ſtudet pretij datione ſacrum Ordinem mercari, *Sacerdos non eſſe, ſed dici tantum inaniter concupiſcit.* Adde [c] Ambroſium qui in Simoniacorum ordinatione, pecuniam dari, & accipi, animam perdi, lepram immitti docet: adde innumeros alios, qui illicitas ordinationes, nullas, irritas, vanas affirmant, immerenter, ſeu illicitè promotos, Sacerdotes eſſe, Clericorum gradui adnumerandos, Sacerdotum Catalogo inſerendos negant.

[a] Eadem Synod. cap. 4 ſecund. verſion. Anaſt. Bibliothec.
[b] Greg. Syagrio Epiſcopo Auguſtodun. lib. 7. epiſt. 5. 10. refertur 1. q. 1. c. 2.
[c] Ambroſ. de dignitate Sacerdot. cap. 5.

B

§. III.

Reſpondetur prædictis obiectionibus.

XI. Verùm argumenta iſta omnia leui negotio difflantur, ſi in memoriam reuocauero, quod iam expoſitum eſt, ordinationem nempe vſitatã tum apud Patres, tum etiam apud nos loquendi formulã, dici irritam, inanem, vanam, quæ gratiã vacua fuerit, & per quam collatæ poteſtatis functiones ſint interdictæ: Sacerdotes quoque, Diaconos, Clericos negari, qui Sacerdotalem grauitatem, Diaconalem puritatem, Clericorum ſanctimoniam, ſuique Ordinis perfectionem minimè aſſequantur, eamque minimè referant, qui ſuo gradu moti, honore Sacerdotali, Diaconali, Clericali priuati, priuilegiis Cleri ſpoliati ſint; qui Ordinis ſuſcepti functiones nonniſi nefariè, contrà Eccleſiæ interdictum exercere poſſint. Hæc enim omnia, quæ ſatis trita & vulgata ſunt, ſi ſemel animo C complexi fuerimus, ſi pariter ad deteſtationem temeritatis eorum, qui contrà fas, iuſque omne, ad ſacram Ordinationem accedere immeriti, & indigni præſumunt, Patres non molli ſermone, non delicatis verbis, non leui dicendi genere, ſed aculeatis ſermonibus ſeuerioribus, & per amplificationem quodammodo grandioribus vti debuiſſe nobis perſuaſerimus; nulla admirandi ratio ſuberit, cur toties à Sacerdotali Ordine, munere, poteſtate eos deiicere videantur, quos certum eſt è ſuo loco, gradu, honore, dignitate, officiis, munere, Eccleſiam, quantum potuit, ſuis decretis dimouiſſe.

XII. Patet id maximè in allatis ſanctorum Clementis & Dionyſij authoritatibus, quos certum eſt in malis Sacerdotibus, inuiolabile Sacramentum Ordinis agnouiſſe, quamuis falſos eos Sacerdotes vocarint, & indignos Sacerdotum nomine ſcripſerint; Clemens ſiquidem Romanus, eo, quod aduerſarij laudant, capite, fusè oſtendit gratias gratis datas in improbis etiam reperiri, neque ideò aliquem pium probari, quod vel futura prædicat, vel Dæmones D eiiciat: Baalam, & Caipham, itemque malos Angelos, futura prædixiſſe, eoſdem quoque Dæmones ſibi aliquando colludere, &, vt præſtigias faciant, ſibi inuicem cedere: quibus addit, nec Regem impium Regem eſſe, ſed tyrannum, nec Epiſcopum improbum, vel ignorantem Epiſcopum eſſe: qua ſanè ſententia, ſicut certum eſt, improbo Regi poteſtatem regiam eum non adimere, quam liquet etiã in ſceleratiſſimis reſidere; ita nec Epiſcopalem ab improbo Epiſcopo dignitatem, vel Ordinem auferre credendum eſt: ſed ſicut Regis nomen, vtpote honorificum, ad eos ſolùm ſignificandos, qui regiã poteſtate benè vtuntur, transferre conſentaneum ducit, Tyrannos vocans, qui conceſſã poteſtate abutuntur: ita Epiſcoporum ac Sacerdotum nomen auguſtius exiſtimaſſe videtur, quàm vt eis tribuat, qui Epiſcopalem, quam vtique retinent, poteſtatem, atque auctoritatem turpibus actionibus commaculant, quibus propriè, ac conuenienter, etymologia nominis Epiſcopi, vel Sacerdotis minimè quadrat

tum

Digitized by Google

A tum falſorum Sacerdotum pœnas proponit, eáque à ſe dici teſtatur, non quod prophetias pro nihilo ducat, ſed vt *τὸ θράσος τῶν ἀλαζονευομένων, audaciam ſeu temeritatem inſolentium* reprimat: Dionyſius [a] autem, cùm Demophilum redarguit, quod Sacerdotem reprehenderit, & quamuis nefariè agentem Sacerdotem, neget à Laico, vel Monacho corrigi poſſe, ac ordinum à Deo ſtatutorum diſtinctio peruertatur, & qui inferioris gradus ſunt, ſupra eos qui ſunt ſuperioris inſoleſcant: ſatis oſtendit Sacerdotes, etiam nefarios, ac diuinæ legis ignaros, dignitatem Sacerdotalis ordinis retinere, quamuis non omnino eius efficaciam retineant. Quippe qui tantum abſunt à Sacerdotali officio, vt alios exemplis ſuis doctriniſque purgent atque illuſtrent, quod Sacerdotalis ordinis proprium eſt; cùm potius actibus ſuis, & ignorantiæ defectibus tetras populo tenebras offundant, maculaſque ac labes inducant.

[a] Dionyſius epiſt. 8. cit.

XIII. Cyprianum non omninò ab aduerſariorum errore immunem me præſtare ſpondeo: cùm enim Baptiſma, aliaque Sacramenta, ab hæreticis collata
B nulla eſſe cenſeret, facilè inductus eſt, vt nec ab hæreticis ſuſcepta valere crederet: numquam tamen eorum ſententiæ fauere putandus eſt, qui improbos Sacerdotes ordinari poſſe negant, & ſacræ Ordinationis interiùs ſuſcipiendæ incapaces eos eſſe affirmant. Apage hanc à Cypriano, vel quouis cordato homine ridiculam ſententiam. Quare cùm Epiſtola [b] ad Hiſpanos, nonniſi immaculatos Antiſtites eligendos docuit, id vtique docuit, quod omnes Catholici ſentiunt, & boni omnes exoptant, nulla erroris hîc ſuſpicio eſt: cùm impiorum ſacrificia polluta dixit, eorum, quatenus ab impiis proficiſci cogitantur, ad quorum ſcilicet damnationem attrectantur & ruinam, rationem habuit, non autem prout inſtitutorem habent Deum, autoremque principalem, cuius ſanctitate ita ſancta ſunt, vt miniſtri, vel ſuſcipientes, quantacumque nequitia in ſeipſis nequaquam maculentur: ſed, vt duobus verbis dicunt Theologi, ſacrificia ipſa ſpectaſſe dicendus eſt, vt opus ſunt operãtis, non vt ex opere operato, ſanctitatẽ ac ſanctificandi virtutem continent. Cùm [c] ab impiorum
C Sacerdotum contagione plebem coinquinari dixit, quâ ratione id dixerit oſtẽdit: rationem huius peccati plebi aſſignans, quandoquidem *ipſa maximè habeat poteſtatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recuſandi.* Cùm [d] tandem improbos Sacerdotes cum Core, Dathan, & Abiron confert, vel de intruſis Sacerdotibus, quales erant Baſilides & Martialis, de quibus ibi verba facit, ſermonem tantum habet, vel comparationem non in omnibus, vt ſæpiſſimè accidit, eandem, ac conſentaneam inſtituit. Cùm verò idem [e] Cyprianus Epiſtola ad Antonianum, eos qui vnitatem Eccleſiæ diſſoluunt, ſéque à Sacerdotum collegio ſeparant Epiſcopi, nec poteſtatem habere poſſe aſſeruit, nec honorem, vel ad hunc errorem collimat, qui in ipſo, aliiſque Africanis, & Aſiaticis Patribus damnatus eſt, hæreticos poteſtate conferendorum Sacramentorum penitus excidere: vel id tantum innuit, legitimam apud Schiſmaticos auctoritatem, dignitatémque Epiſcopalem non remanere, quos nempe Eccleſia acceptæ poteſtatis exercitio, ob pacis violationem, priuat.

[b] Cyp. epiſt. 68. ad Hiſpanos.

[c] Ibidem.

[d] Cyp. ibid.

[e] Cypr. epiſt. 52. cit.

D XIV. Iam ſuperiùs explicatus fuit à nobis Hieronymus, eo quo obiectus eſt loco Auguſtinus, ſeu quiuis alius ſexaginta quinque quæſtionum Auctor [f] ſententiam Catholicam nullatenus impugnat: verum eſt quidem, quod tum ille, tum alij Patres docent, multos Deo minimè vocante ordinatos fuiſſe; falſum eſt non diuinitus inſtitutum Sacramentum illos ſuſcepiſſe. Nam ſicut verè Reges erant, de quibus aiebat Dominus per Oſeam, [g] *ipſi regnauerunt & non ex me; principes exſtiterunt, & non cognoui,* neque enim omnes Reges ſecundùm cor Dei, neque omnes principes voluntate beneplaciti à Deo probantur. Et ſicut verè Prophetæ erant, de quibus ipſe quoque Dominus per Ieremiam, [h] *non mittebam Prophetas, & ipſi currebant, non loquebar ad eos, & ipſi prophetabant,* ita verè Sacerdotes ſunt, qui à Deo non vocati, non diuino inſtinctu, non impulſu ad ordines accedunt, dummodo ab hominibus perfectiorem in ordine Sacerdotali manus impoſitionem accipiant, non quidem negante Deo cõcurſum ſuum ſpecialem, quem Sacramentis à ſe inſtitutis alligauit, ſed ſuum improbitati ſuſ-

[f] Auctor 65. qq. ſuprà.

[g] Oſeæ cap. 8.

[h] Ierem. 23.

cipientis denegante aſſenſum. Cuiuſmodi proinde à ſolis hominibus non à A
Deo ordinatos, & Author iſte quæſtionum, & alij Patres vocitant: quia quā-
uis verum ſit, non aliunde quam à Deo poteſtatem ordinis ipſos accipere, à ſo-
lis tamen hominibus probantur, non à Deo: à ſolis hominibus eliguntur: à
Deo verò, cui ſoli puri placere poſſunt, ac caſti, repudiantur, nec niſi ob pa-
ctum præcedens cum hominibus initum, ingratis veluti admittuntur; ideò non
Epiſcopum eſſe concludit Author iſte ſexagintaquinque quæſtionum, qui non
prodeſſe cupit, ſed præeſſe, attentâ videlicet officij Epiſcopalis curâ, ac debitâ
ſollicitudine, non autem attentâ Epiſcopatus ordinis poteſtate, atque cœlitus
acceptâ authoritate: quo modo, nec Conſulem dixeris, qui Rempublicam
euertit, nec Medicum qui ſanitatem labefactat. Gelaſius [a] gratiam ſolùm ſan-
ctificantem ab indignè ordines accipiente, vel exercente excludit, quæ gratia
potiſſimum ſancti Spiritus donum eſt, & Spiritus ſancti perfectior participatio
atque communicatio. Leo primus [b] malè acceptum Sacerdotalem honorem
negat collatum fuiſſe, quantum ad liberam officij executionem, quam Eccle- B
ſia in eos, qui contra Canones malè promouentur, ſuſpendit; locum, gradum-
que dignitatis denegans, ad quem temerè, & contra regulas Eccleſiaſticas
peruentum fuerit. Neuter autem vitioſis, vel vitioſè ordinatis poteſtatem or-
dinis ſeu characterem denegauit.

[a] Gelaſ. ſupra epiſt. Elpidio.
[b] Leo ſupra ep. 92. al. 95.

XV. Chryſoſtomus [c] nullatenus aduerſariis fauet, quin potiùs eorum ſen-
tentiam euertit, eo enim qui in obiectione citatur, loco, Sacerdotes quantum-
uis malos colendos, ſtipendiis donandos, audiendos ex profeſſo docet, plura
gratiarum diuinarum improbis conceſſarum adducit exempla, tum refert ad
ſui inſtituti probationem Chriſti Domini ſententiam, quæ à Mathæo relata eſt,
[d] *ſuper cathedram Moſis ſederunt Scribæ & Phariſæi: omnia ergò quæcumque dixerint
vobis ſeruare, ſeruate:* quo vel vnico teſtimonio aduerſarij refelli poſſunt, vt in
cathedra Moſis ſedere, id eſt poteſtati ordinariæ ſuccedere, quantumuis im-
probos fateri cogantur. Aſſerit inſuper Chryſoſtomus ſpes noſtras eludi, ſalu-
tem periclitari, noſtræ religionis Sacramenta euacuari, niſi & per improbos, ſi- C
cut & per probos Deus operetur ſalutem populi moliens: quæ doctrina ſtare
non poteſt, niſi in improbis æquè ac probis ordinationis veritas, & inuiolabi-
lis Sacramenti character reſideat: friuola ſiquidem eſt ea quam Marcus [e] An-
tonius de Dominis comminiſcitur, explicatio, quaſi Chryſoſtomus ex ſpeciali
quadam prouidentiâ, cum iis qui indigni ordinati ſunt, Deum cooperari vo-
luerit, cùm ij tamen interiùs nihilo immutati fuerint, nullo charactere conſi-
gnati ſint, nullamve poteſtatem in ſua ordinatione acceperint. Nam ordina-
riâ lege poteſtatem ſacra tribuendi Sacerdotibus Chriſtus alligauit, nec vm-
quam Eccleſia ab vllo, qui non eſſet ordinatus, rata ſacrificia aut Sacramenta,
dempto vno Baptiſmo, collata cenſuit; ſi quis repertus in ordinatione quo-
rundam eſſet eſſentialis defectus, ea ſemper quæ ab iis facta eſſent, tanquam
infecta reuocauit, & cùm iudicauit neceſſarium, ab aliis innouari voluit; non
ſolum ergo temerè diuinat, verum contra Eccleſiæ totius ab ipſa eius origine
praxim, & Doctorum ſanctorum mentem ſentit, qui Deum per aliquos reuera
minimè ordinatos; etſi ab hominibus ordinati cenſeantur, religionis noſtræ D
myſteria, quæ Apoſtolis Chriſtus, quæ eorum in Epiſcopatu, vel Presbyteratu
ſucceſſoribus commiſit, quæ Eccleſia niſi à verè ordinatis perperam attingi
ſemper credidit, operari ſentit. Neque id [f] Chryſoſtomus opinatur qui autho-
ritatem, dignitatem, miniſterium, poteſtatem miniſterialem diuinæ operatio-
ni deſeruientem in Sacerdotibus improbis admittit, quamuis eos à Deo non
ordinatos duplici ſenſu dixerit, primò, quod in hoc miniſterio nequaquam
Deo placeant, nec diuino, vt ita loquar, oraculo, ad illud euehantur, vel in eo
comprobentur. Secundò, quod qui omnium corda ac renes ſcrutatur Deus,
facinoroſos homines atque impios, in ordine Sacerdotali non reponat, prout
ordo Sacerdotalis, perfectionis ordo eſt, quamuis in eo ordine ipſos collocet,
prout ipſe miniſterij, vel poteſtatis ordo cenſetur: quos nempe ſua nequitia in-
frà perfectionem, imo fortè contrarias perfectioni Sacerdotali qualitates ha-
bentes

[c] Chryſoſt. ſupra hom. 2. in 2. epiſt. ad Timoth.
[d] Matth. 23.
[e] Antonius de Dominis ſuprà.
[f] Chryſoſt. ſuprà.

Digitized by Google

A bentes agnoſcit; eum tamen habitâ ratione ſui ſtatus, & ordinis quem tenent
inter perfectos, laicis longè perfectiores, ac virtutibus ornatiores eſſe de-
berent.

XVI. Difficiliùs vtique explicatu eſt, id quod ex [a] Authore operis imperfecti
in Matthæum adducitur, qui licet forſan non adeò accuratè videatur fuiſſe
locutus, nec tamen in eum ſenſum torqueri poteſt, in quem ab aduerſariis de-
flectitur. Quis enim ſibi perſuadeat vlli vnquam Catholico Authori, eam ſen-
tentiam inſediſſe, veros non eſſe Sacerdotes, quoſcumque à recto tramite na-
turæ infirmitas, ſeu peruerſitas, & inclinatio ad malum, vel inimici ſalutis hu-
manæ verſutæ fraudes abduxerint cùm è contra clarè enunciet Chriſtus etiam
à ſe electum fuiſſe Iudam ad Apoſtolorum cœtum, cuius tamen Apoſtolatum,
vt in [b] Actibus habetur, alter accepit? [c] *nonne ego vos duo elegi, & ex vobis vnus
diabolus eſt*, inquit Chriſtus. Duo itaque probabiliter dici poſſunt ab iſto Au-
thore loco in obiectione citato intenta fuiſſe. Primùm hoc intereſſe inter fi-
B dem, & gratiam ordinis, ac Clericatus, quod etiam Deus, quos facturos iniu-
ſtos præuidit, iis donum fidei, ex voluntate eos ſaluandi, & pio erga eos affe-
ctu, ab æterno præparârit, tanquam ſalutis conſequendæ neceſſarium medium,
in eoque illi ipſi Deo placeant, quod fidei lumine illuſtrati ſint, cùm è contra
illos, quos Deus ab æterno præuidet ſacrâ Ordinatione malè vſuros, ordinari
permittat, non ex affectu eorum ſalutis procurandæ, ſicut nec damnationis ac-
cerſendæ, ſed vel ex affectu circà alios, quibus vtiles eſſe poſſunt, vel in pœnam
aliorum, quorum peccata puniturus malos rectores præfici eis ſinit: vel ex ali-
quo alio eiuſmodi motiuo; adeovt non directè talibus Clericatus à Deo voli-
tus videatur, neque ex beneplacito diuino ipſi ordinati, ſed in ira potius crea-
ti, aut ex quadam indulgentiâ & diuina permiſſione conſtituti cenſeantur; ne-
que in eo Deo placeant, aut probentur, quod Clericatum aſſequuti ſint, quo ſe
indignos præſtabunt; ex quo alterum accidit, vt Clericatus huiuſmodi ho-
minibus non videatur à Deo donari tanquam gratia, vel beneficium, vel
C bonum, iis qui acceptâ poteſtate ſunt abuſuri, cùm è contrà fides etiam iniuſtis
futuris tanquam beneficium, tanquam bonum ac gratia concedatur; cuius
rei ratio eſt, quia cùm, vt docet [d] Auguſtinus, tria ſint bonorum genera, maxi-
ma, media, & infima: *virtutes quibus rectè viuitur, magna bona ſunt: ſpecies autem quo-
rumlibet corporum, ſine quibus rectè viui poteſt, minima bona ſunt: potentiæ verò animæ ſine
quibus rectè viui non poteſt, media bona ſunt: virtutibus nemo malè vtitur: cæteris autem
bonis, id eſt mediis, & minimis, non ſolum benè, ſed etiam malè quiſque vti poteſt. Ideò virtute
nemo malè vtitur: quia opus virtutis eſt bonus vſus illorũ, quibus etiam non benè vti poſſumus,
nemo autem benè vtendo malè vtitur.* Itaque hoc intereſt inter virtutem & cætera
bona, quod virtus quælibet, etiã in iis qui cæteras virtutes nacti non ſunt, quin
potiùs variis vitiis aliis virtutibus oppoſitis inquinãtur, ſemper bonũ quoddã ſit,
diuinumq; beneficiũ, quo nullũ optabilius meliuſq; homini contingere poteſt,
cætera verò bona, eatenus bona dicãtur, quatenus iis benè vtimur, & quatenus
ipſa benè à nobis applicantur: vnde ab iniuſtis, & improbis, qui acceptâ Sacer-
D dotij poteſtate malè vſuri ſunt, talenta & gratiam Clericatus abeſſe, eo ſenſu
dicere poſſumus: quia nec auctoritas præſidendi, nec poteſtas ſacrificandi, nec
cætera huiuſmodi gratiæ alicuius, vel boni, vel beneficij, vel talenti, quo qui-
uis ditetur, & opulentior euadat, rationem habere poſſunt, niſi benè, conue-
nienter, & fructuosè exerceantur, atque in ſalutem habentis, & aliorum im-
pendantur: adeoque qui ea vt talenta diuina, vt bona, vt gratias accipit, num-
quam ea in terram fodit, ſed duplicatum ex iis ſemper fructum reportat; do-
num verò fidei, quod omnibus fidelibus Chriſtianis à Deo conceditur, etiam
in improbis & inutilibus Chriſtianis, boni ſemper, talentique rationem habet;
vnde nihil mirum eſt, ſi talentum iſtud, in terra aliquando abſcondatur, quod &
talentũ ſemper eſt, & aliquando infructuoſum, & meriti cuiuſcumque, abſque
charitate, inane, & vacuum. Hancque ſolutionem mihi videntur verba ipſa, in
obiectione ab Authore probata indicaſſe: [e] *ac per hæc nemo ordinatus à Deo peccat:
niſi vt qui vnum talentum accepit à Deo: ideò autem gratia fidei omnibus à Deo præſtatur,*

[a] Author operis imperfecti in Matth. ſuprà.
[b] Actorum 1.
[c] Ioan. 6.
[d] Auguſt. de libero arbitrio lib. 2. pluribus capitibus, ſed præcip. 19 in quo leguntur quæ hic citantur.
[e] Lege ſuprà.

Digitized by Google

gratia autem Clericatus non omnibus, ſed dignis: quia in illâ, cauſa ſalutis eſt, in iſta autem A
diſpenſatio myſterij. Horum enim verborum ſenſus eſt, eum quem Deus ex præſcientiâ futuræ virtutis ad Clericatum vocauit, numquam inaniter acceptam Ordinationis gratiam collocare: eum ſolùm euacuare iſtam gratiam, qui ſolum fidei donum, vt talentum, & donum à Deo acceperit poteſtatem autem Sacerdotij, ac miniſterij non vt bonum, neque ſicut talontum diuinum ſortitus ſit: ideò verò fidem in omnibus, etiam iis, qui ex fide quam habent, nihil merentur, eo quod à charitate exciderint, rationem doni, gratiæ ac beneficij habere: auctoritatem verò regiminis, ſacrificandi poteſtatem, & cætera, quæ in Clericatu, & Ordinatione ſacrâ conferuntur, rationem doni, gratiæ ac beneficij, in iis non habere, qui poteſtate traditâ abuſuri præuidentur, quia nimirum *in fide cauſa ſalutis* noſtræ *continetur*; medium ipſa fides eſt, quo ad ſalutem peruenitur: quamobrem ex ſe fides ſemper bona eſt, neminique mala, diſſentanea, nociua, aut non neceſſaria eſſe poteſt: in iſtis autem quæ in Clericatu conferri diximus, diſpenſatio myſterij conſiſtit, quæ quidem diſpenſatio, & B
adminiſtratio iis tantum bona, conueniens, fructuoſa, vtilis eſſe poteſt, qui in ea fideliter, & vtiliter collaborabunt.

XVII. Doctrina verò de Baptiſmo in propoſitâ obiectione, quæ peti dicitur à Cyrillo Hieroſolymitano, & Auguſtino, & ad ordinationem transfertur, nec vera eſt, nec Catholica: Neque enim Chriſtianæ religionis veritas patitur, vt dicamus Baptiſmum ab hæreticis ſuſceptum, irritum omninò, inane, & inefficax eſſe. Aliud nobis Conciliorum, ac Pontificum auctoritas perſuadet, hæreticos verè baptizari, ſi ritu Catholico baptizati fuerint, quorum teſtimonia leges apud Theologos, qui hac de re ex profeſſo ſcribunt: aliud docet ipſe Auguſtinus [a] pluribus in locis: nam è contra Petilianum agens docet, Baptiſmi puritatem, à puritate vel immunditiâ conſcientiæ, ſiue dantis, ſiue accipientis omninò diſtinctam eſſe, nec ab ea pendere: cumque etiam verè baptizatum cenſendum eſſe, qui ſe fateretur malam, cùm baptizaretur, habuiſſe conſcientiam, quod per illam fortè occaſionem ad aliquod flagitium perue- C
nire voluiſſet, & pluribus aliis locis eandem doctrinam inculcat. Quare eo quẽ aduerſarij citant, loco, præterquã quod ſubdubitanter loquitur, nùm baptizatus ſit, qui ſimulato animo Baptiſma recipit, in qua præcipuè quæſtione ibi verſatur, inſuper aduertendum eſt, fidem quam ibidem ad Baptiſmi valorem neceſſariam dicit, non diuinam intelligi qua baptizandus religionis noſtræ myſteria animo perſuaſa teneat, iiſq; aſſentiatur, ſed perſuaſionem humanam, & vt vocant, credulitatem quandam, quanta nempe neceſſaria eſt, vt aliquis Baptiſmum ſuſcipere intendat, ſine quâ intentione, Baptiſmi Sacramentum, nemini reuera confertur: S. verò Cyrillus [b] Hieroſolymitanus, nihil aliud verbis ſuprà laudatis voluiſſe dicendus eſt, quàm hæreticos qui nempe Catholico ritu non eſſent baptizati, verè baptizatos non eſſe. A Catholico ſiquidem ritu deflectebant plurimi hæretici priorum ſæculorum, & fortè ex iis Arriani quidam in Oriente, qui auctores fuerunt eorum rebaptizandorum qui à Catholicis eſſent rebaptizati, quorum hæreſis viguit maximè tempore Cyrilli D
Hieroſolymitani. Neque verò neceſſe eſt Cyrilli verba violenter torquere, vt id dixiſſe videatur; id enim ex tota ſerie ſermonis intendiſſe facilè legenti conſtabit: poſtquam enim docuit ſemel tantum vnicuique baptizari fas eſſe, mox allata verba ſubiungit, *nam ſoli hæretici rebaptizantur, ſiquidem prius illud non erat Baptiſma*, ἐπειδὴ τὸ πρότερον οὐκ ἦν βάπτισμα, ac ſi diceret, cum, ex quo, ſeu poſtquam, & quo caſu illud Baptiſma, verum & inuiolabile Sacramentum non fuerit: nam hanc eſſe ſignificationem earum particularum ἐπειδὴ, ſeu ἐπειδὴ, teſtatur [c] Budæus.

XVIII. Denique, dum Canones, dum Patres, ordinationes illicitas irritas vocant, dum Sacerdotes, nomine tenus, & ſpurios eſſe dicunt, veros autem eſſe, aut propriè vnquam fuiſſe inficiantur, qui malis artibus ad hanc dignitatem conſcenderint, eo, quem ſupra propoſuimus, ſenſu intelligendi ſunt, quo nempe eorum ordinatio vocatur irrita, quibus miniſterium interdicebatur; negabantur

[a] Auguſt. lib. 2. contra Petilian. cap. 35. lib. de catechizandis rudibus, lib. 2. contra Parmen. cap. 16. lib. 3. de Baptiſmo cap. 14. & alibi.

[b] S. Cyril. ſuprà in præfat. catech.

[c] Budæus in Commẽtariis linguæ Græcæ.

A negabantur eſſe Sacerdotes, qui Sacerdotali honore ſpoliabantur, qui gradu locoque Sacerdotibus debito, iuxtà ſeueritatem Canonicam excidebant, nec alius adductis ſuprà, ex Concilio Conſtantinopolitano primo, & quarto, Gregorio, vel Ambroſio, teſtimoniis, ſenſus affingi debet. Negatur quidem in Cõcilio Conſtantinopolitano primo Maximus eſſe, aut fuiſſe vmquam Epiſcopus, quia legitimè, nec tunc erat, nec vmquam fuerat conſtitutus, etſi [a] à ſeptem Epiſcopis à Petro Alexandrino miſſis, ſolemni ritu fuiſſet aliquando ordinatus: neque enim Epiſcopus ibi dicitur, niſi qui legitimè miſſus, legitimâ regendi auctoritate donetur: remouentur à quocumque Eccleſiaſtico gradu per eum promoti, non quod non ordinem ſuſcepiſſent, ſed quod non ordinatè, neque à legitimo & recepto Epiſcopo ſuſcepiſſent, ideóque deponi deberent: irrita omnia eius acta ſimiliter declarantur, non quod Sacramenta ab ipſo, auctoritate Epiſcopali, collata, non eſſent vera Sacramenta, ſed quod non eſſent legitimè data, & quod ea quæ à fonte iuriſdictionis præſertim manare debe-
B rent, nullius eſſent roboris ac firmitatis. Eadem Conſtantinopolitani quarti, octaui Oecumenici aduerſus Photium conſtitutio eſt: in qua mirari tamen nemo debet, quod iuxtà verſionem Anaſtaſij Bibliothecarij, nulla fuiſſe omninò in eo Concilio ſtatuatur [b] facta Eccleſiarum dedicatio, vel Altarium conſecratio ſiue à Photio, ſiue ab iis, qui ab eo ordinati eſſent; quinimò eiuſmodi Eccleſiæ, & Altaria, iterum dedicari, & ſtabiliri iubeantur: id enim ad deteſtationem Photiani Schiſmatis præcipi potuit; nam cùm ritus illi dedicationis Eccleſiarum, & Altarium conſecrationis, diuino iure præſcripti non ſint, potuit Eccleſia conſecrantis legitimam miſſionem ad ea tamquam neceſſariam exigere, potuit & conſecrationem ipſam iam peractam repetere, ſicut Eccleſiarum conſecratio, earumdem pollutione, & coinquinatione per enormia quædam in ipſis patrata crimina, quodammodo per reconciliationem renouari præcipitur. Gregorius [c] eum qui Sacerdotij dignitatem mercatus fuerit,
C *Sacerdotem non eſſe, ſed dici tantum inaniter concupiſcere* docet, quia talis à miniſterij executione ſuſpenditur, & ab officij Sacerdotalis vſu abſtinetur: ideoque poteſtatem inaniter habet, quam non cenſetur in actum poſſe reducere, quia licitè, & legitimè non poteſt. Ambroſius [d] tandem, id quod Sacerdos ſimoniacâ labe maculatus accipit, lepram, quod perdit, animam, quod dat, pecuniam eſſe affirmat, non quod non poteſtatem ordinis accipi ab eo cenſeat; ſed quod eam illigatam & quodammodo innodatam recipiat, vt diximus, & non ſolùm non ſibi gratiam cœleſtem ex ea ordinatione accerſat, quin potius damnationem acquirat; eædem interpretationes prudenter aſſignandæ ſunt: nec in re non difficili diutiùs immorandum eſt.

[a] Leg. Greg. Naz. carm. de vita ſuâ.

[b] 8. Synod. can. 4. act. 9. ſuprà.

[c] Gregorius ſuprà lib. 7. epiſt. 117.

[d] Ambroſius ſuprà cap. 5. de dignitate Sacerd.

SECTIO QVINTA.

D

De Miniſtro ſacræ Ordinationis.

CAPVT I.

Cuius gradus eſſe debeat Ordinationis Miniſter.

ARTICVLVS I.

Vtrum ſolus Epiſcopus ſacræ Ordinationis Miniſter ſit ordinarius.

§. I.

Ordinarium Miniſtrum Ordinationis eſſe ſolum Epiſcopum.

I. QVÆSTIO iſta moueri poteſt, vel de ordinario miniſtro ordinationis vel de extraordinario; de vtroque hîc diſputandum eſt: Primoque tanquam Catholicum dogma ſtatuendum, ordinarium miniſtrum, qui ſuo iure &

auctoritate à Deo conceſſa ordines cõferre poſſit, ſolum eſſe Epiſcopum. Quod quidem ordinationis miniſtrorum Moſaicæ legis exemplo adumbratũ, tum ab Apoſtolis obſeruatum iugi poſtea & continuâ traditione acceptum, Eccleſiæ plurimis legibus ſtrictè præceptum legitur, & in Concilio Florentino ac Tridentino tandem habetur definitum. A

II. Atque vt à Moſaïcæ legis exemplis, atque obſeruatione initium ducamus, Moſes quidem extra ordinem ad regimen Iſraëlitici Pontificij vocatus (cui proinde nemo in Sacerdotali ordine ſucceſſiſſe dicitur, ſed omnes Aaron vel filiis eius) Sacerdotio à Deo ipſo auctus atque donatus eſt; de cuius Sacerdotio præter Dauidem, qui apertè eius meminit, dum ait, [a] *Moyſes & Aaron in Sacerdotibus eius*, fidem faciunt teſtes locupletiſſimi, omnique exceptione maiores, Philo [b] Iudæus, [c] Gregorius Nazianzenus, [d] Hieronymus, [e] Auguſtinus, [f] Leo primus Summus Pontifex, & alij complures: ab hoc [g] Aaron, qui primus ordinarius ſummus Pontifex creatus eſt, ſolẽni ritu inauguratus: ab eodem [h] Nadab, Abiud, Eleazar, & Ithamar Aaronis filij conſecrati deſcribuntur. De cæteris Leuitis, quod tùm à Moyſe, tùm ab Aarone vel filiis eius conſecrationem acciperent, expreſſa habemus ſcripturarum teſtimonia: Licet enim de Leuitis dicatur, [i] *cumque Leuitæ fuerint coram Domino, ponent filij Iſraël manus ſuas ſuper eos*: quo ritu Leuitarum electioni aſſenſum præbebant, oſtendebantque eos ipſorum populorum vice ſanctificari Domino, & pro ipſis in Sacrificiis offerendis miniſtrare, diuinoque ritui vacare: nihilominus ſoli [k] Moyſi conceditur, vt eos de medio filiorum Iſraël tollat, vel tolli curet: vt aquæ luſtrationis aſperſione, pilorum raſura, lotione veſtimentorum per ſe purificet, vel purificari per Aaronem aut filios eius iubeat: De ſolo quoque Aarone dictum eſt, *offeret Aaron Leuitas munus in conſpectu Domini à filiis Iſraël*; coram eo ſolo à filiis eius diſponi ipſi iubentur, vt ſeparentur à populo, vt purificentur, vt conſecrentur, in oblationem Domini; ſoli pro ipſis Aaron & filij eius orant: De ſolo Aarone ſcribitur, *eleuauitque eos Aaron in conſpectu Domini, & orauit pro eis, vt purificati ingrederentur ad officia ſua.* Ex quibus quidem omnibus partes populi eas fuiſſe reperies, offerre ſummo Pontifici conſecrandos; filiorum Aaron, ſimul cum Aarone ſummo Sacerdote preces fundere, eique miniſtrare; ſummi vero Sacerdotis, Leuitas ſibi oblatos purificare, & myſtica conſecratione perficere. B C

[a] Pſal. 89.
[b] Philo lib. 3. de vitâ Moſis in fine.
[c] Nazianzen. orat. ad Nyſſenum.
[d] Hieronym. lib. 1. in Iouinian.
[e] Auguſt. in Pſal. cit.
[f] Leo 1. epiſt. 88. ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ.
[g] Exod. 29. & Leuitici 8.
[h] Ibidem.
[i] Numer. 8.
[k] Ibidem.

IV. Hunc autem diuinum ordinem, tam ſapienter præſcriptum, & Euangelici Sacerdotij conferendi figuram Caluiniſtæ noſtri temporis heretici, omnino peruertunt, apud quos ſumma ordinis Eccleſiaſtici perturbatio eſt; quorum, vt vocant, Prædicantes ſeu Miniſtri, qui apud nos Sacerdotes, nullo ſolemni ritu Deo conſecrati, nullo viſibili ſigno ſegregati à reliquo populo, nulla ſtabili conſecratione auguſtiores effecti, nullo ſucceſſionis iure, vel ſpecialis vocationis priuilegio fulti, ex Grammaticorum clamoſis ſcholis, mulierculatum ſuffragiis euocantur, dominorum vel magnatum huius ſæculi iuſſionibus, aut arbitrio inconditæ multitudinis conſtituuntur, Eccleſiæ ſcilicet duces futuri ab Eccleſiæ vnitate præciſi? præcones Euangelij ſine fide à quâ deſciuerunt? rectores ſine lege, à cuius iugo liberos omnes eſſe contendunt? Sacerdotes ſine Sacrificio, ſine Altari, ſine ſacris ædibus, ſine ceremoniis quæ omnia ſuſtulerunt, prophanarunt, incenderunt, ſpoliarunt, radicitus extirparunt. An eos tanquam Aaronem à Deo vocatos credimus, qui diſſimili omnino ab eo quo Aaron conſtitutus eſt, modo ordinantur, cùm tamen edicat Apoſtolus, [l] *nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui à Deo vocatur tanquam Aaron?* Neque verò inferius antiquæ legis miniſterio nouæ legis Sacerdotium exiſtimandum, aut ignobilius, quod [m] in melioribus promiſſionibus ſancitum, meliori lege firmatum, auguſtiori, ac diuiniori Sacrificio munitum eſt: quare ſi conſecrati antiquæ legis miniſtri, ſi tam auguſto ritu Deo à ſummo Pontifice dicati, ſanctificati, purificati erant: multo diuiniorem, auguſtiorem, meliorem noſtrorum decet eſſe ab Epiſcopis conſecrationem. D

[l] Ad Heb. 5.
[m] Lege epiſt. ad Hebræos.

V. Sed vt ab orbita redeamus ad viam, certum eſt Apoſtolos à Chriſto Domino,

A mino, qui [a] Paſtor eſt, & Epiſcopus animarum noſtrarum, tunc conſecratos fuiſſe Sacerdotes, cùm ab eo poteſtatem ſacrificandi, & peccata remittendi acceperunt, cæteros quoque Apoſtolico gradui ſucceſſuros, in Sacerdotes non conſecratos fuiſſe, niſi ab Epiſcopis, Scriptura ſacra, conſtanſque Eccleſiæ traditio demonſtrat. [b] *Noli*, inquit Apoſtolus, *negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterij*: quo loco Presbyteri nomine Epiſcoporum cœtus intelligitur, vt docent [c] Chryſoſtomus, [d] Theodoretus, [e] Theophylactus, [f] Oecumenius, & alij omnes interpretes, quia nempe non niſi ab Epiſcoporum cœtu Epiſcopi conſecrari ex Apoſtolica traditione conſueuerunt. Nec alium Apoſtolus ab Epiſcopo alloquitur, dum quanta in ordinatione adhibenda ſit cautio, præſcribens dicit, [g] *manu cito nemini impoſueris.* A ſe quoque Timotheum ſolemni ritu impoſitionis manum conſecratum fuiſſe Antiſtitem oſtendit: dum ait, [h] *admoneo te vt reſſuſcites gratiam Dei quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.* Nec quibuſlibet, ſed Paulo tantum, &
B Barnabæ Apoſtolis, vſque ordinatis Epiſcopis conceſſum legimus, vt cùm ſecundò inuiſerent Lyſtram, & Iconiam, & Antiochiam, [i] *conſtituerint illis per ſingulas Eccleſias Presbyteros.* Nec vmquam aut multitudini plebis, aut aliis infra Epiſcopos conceſſam Scriptura ſacra teſtatur ordinũ cõferendorũ auctoritatẽ.

VI. Nam vt reliqua perſequamur, in quibus manus impoſitionis, ſeu ſacræ ordinationis habetur mentio: cùm in [l] Actibus Apoſtolorum legimus, vniuerſam fidelium multitudinem eos elegiſſe, qui primi ad Diaconatus ordinem promoti ſunt, cùm & ea verba, quæ ibidem ſubduntur, legimus, *hos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus*: populi in eligendis Diaconis, iiſque Apoſtolorum cœtui offerendis curam, ac prouidentiam agnoſcimus: ſed ius ordinationis ad populum minime tranſlatum, ex iis verbis arguere poſſumus. Iſta enim verba intelligenda ſunt, vt à populo facta, innuatur coram Apoſtolis Diaconorum ordinandorum præſentatio; Apo-
C ſtolorum verò ſignificetur fuiſſe ſolemnis, cum precatione manus, impoſitio. Nam fruſtrà fideles Diaconatus ordine inſigniendos, Apoſtolis præſentaſſent, niſi eos Apoſtoli ipſi ordináſſent: fruſtrà ſaltem eos populus aliis obtuliſſe ordinandos ſcriberetur, quos ipſe impoſitâ manu, & fuſis precibus ſolemnibus ordinaſſet. Ideoque verba iſta, Catholicam ſententiam non aduerſariorum errorem confirmant, neque pariter ex ordinatione Pauli & Barnabæ, quam nobis Apoſtolorum acta deſcribunt Catholicæ ſententiæ præiudicium vllum infertur, quin potius firmamentum accedit, *erant*, referunt iſta [m] Acta, *in Eccleſia, quæ erat Antiochiæ, Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas & Simon qui vocabatur Niger, & Lucius Cirenenſis, & Manahem, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus: Miniſtrantibus autem illis Domino* (λειτουργούντων δ' αὐτῶν τῷ Κυρίῳ) *& ieiunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus, ſegregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos.* Scio quoſdam putaſſe neque veram Pauli, neque Barnabæ ordinationem hoc loco
D deſcribi: quippe qui [n] anteà Eccleſiam Antiochenam fundaſſe, verbumque Dei diſſeminaſſe doceantur; & ante [o] hanc ſegregationem, Barnabas miſſus ſcribatur ab Apoſtolis ad Antiochenam regendam Eccleſiam, cuius regimen nonniſi Epiſcopo committi debuit: ante quam etiam Paulus ſe Apoſtolum eſſe, *nec per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum*, prædicet: quæ tamen oppoſitam ſententiam, non omnino labefactant, quam [p] Hieronymus, [q] Chryſoſtomus, [r] Leo primus, [s] Arator Poëta Subdiaconus Romanæ Eccleſiæ, tempore Vigilij Papæ, & alij docuerunt: Nam quemadmodũ electos à Chriſto Apoſtolos, nondum tamen ſacratos, Euangelio prædicando, & baptizandis populis, ex Euangelica hiſtoria operam nauaſſe conſtat: Quidni idem de Paulo & Barnaba pari ratione cenſeatur? Quidni & Barnabas Antiochiam ab Apoſtolis inſtinctu diuino miſſus, vt ibi ſacraretur? Quidni Paulus à Deo Apoſtolus conſtitutus, qui à ſolo Deo non ab hominibus electus eſſet, licet ab hominibus ſacratus? ſed vt vt ſit, ſane ſi Paulum & Barnabam ordinatos hoc loco cenſeamus, non à multitúdine id factum eſſe neceſſum eſt, cui miniſtrare, ſeu ſacrifi-

[a] 1. Petr. 2. Lucæ 22. 1 Corinth 11. Itemque Ioan 20.
[b] 1. Timot. 4.
[c] Chryſoſt.
[d] Theod.
[e] Theophyl.
[f] & Oecumen. in hunc locum.
[g] 1. Timot. 5.
[h] 2. Timot. 1.
[i] Actor. 14.
[k] Actorum 6.
[l] Actorũ 13.
[m] Actorum 9. & 11. & ad Galat. 1.
[n] Actorum 11. cit.
[o] citato cap. 1. ad Galat. & alibi.
[p] Hieronym. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in Paulo.
[q] Chryſoſt. hom. 28. in Acta.
[r] Leo epiſt. 79. Dioſcoro Alexand.
[s] Arator lib. 2. hiſt. Apoſtol.

care non competit: cum tamen ij, quibus iſta manus impoſitio ſuper Saulum & Barnabam à Spiritu ſancto cõmittitur, λειτουργοῦντες ſeu ſacrificantes deſcribantur: Prophetæ ergo illi & Doctores, de quibus ſcriptura hoc loco meminit, forte Epiſcopi Sauli & Barnabæ conſecratores; præſentem tamen adfuiſſe ibidem Petrum, & ab ipſo Paulum & Barnabam ordinatos fuiſſe Arator putauit: ſic enim canit. A

[a] Arator ſupra.

[a] Spiritus accenſam verbo radiante lucernam
Sub modio lucere vetans, ſecernite Saulum,
Dixit in iis opus eſt, quem mox ſacrauit euntem,
Impoſitâ Petrus ille manu, cui ſermo magiſtri
Omnia poſſe dedit.

[b] Gloſſa in can. quis aeſtimat. diſt. 11.

Confirmat hanc opinionem, quanta quanta eſt auctoritas Gloſſæ[b] iuris Canonici in quoddam Innocentij decretum, quo ab Apoſtolo Petro vel ſuis ſucceſſoribus per omnem Italiam, Gallias, Hiſpaniam, Affricam atque Siciliam, inſulaſque adiacentes, id eſt omnes terras quæ primatui Romano ſubduntur, Sacerdotes primum inſtitutos fuiſſe refert: ibi enim Gloſſa teſtatur *Petrum Paulo dediſſe licentiam prædicandi auctoritate Domini, dum dicit, ſegregate mihi Paulum:* verùm falſum eſt Paulum ab hoc ſolum tempore, Euangelij prædicandi auctoritate donatum, qui & Euangelium anteà prædicarat, & ab ipſo Chriſto auctoritatem iſtam acceperat: nec Petrum à Paulo ordinatum fuiſſe certa vllâ auctoritate aut ratione colligi poteſt. B

[c] Canon. 1. Apoſt.
[d] Can. Apo. 2. Πρεσβύτερος ὑπὸ ἑνὸς ἐπισκόπου χειροτονείσθω, καὶ διάκονος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.
[e] lib. 8. conſtitut. apoſt. plurib. capit. & lib. 3. cap. 10. & cap. 46.
[f] Lib. 7. Cõſt. Apoſtol. cap. 48.
[g] Lib. 8. Cõſt. cap. vlt.

VII. Cùm itaque ex ſacra Scriptura pateat nulli præterquam Epiſcopo ordinandi auctoritatem conceſſam fuiſſe: tum vero id maximè ex Apoſtolorum Canonibus, conſtitutionibus Apoſtolicis, Patrum indubitatis teſtimoniis innoteſcit. Primus[c] Apoſtolorum Canon à duobus, vel tribus Epiſcopis Epiſcopum præcipit ordinari, cuius Canonis explicatio alibi luculentior tradetur: ſecundus verò decernit,[d] *vt Presbyter, & Diaconus & alij Clerici ab vno Epiſcopo ordinentur.* Conſtitutiones[e] Apoſtolicæ, vbi ordinationes deſcribunt, Epiſcopi ſolius meminere, cui ſoli hoc munus imponunt: vnde differentiam inter Epiſcopos, & Preſbyteros, ac Diacones ſtatuentes, Epiſcopis, τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, *quæ ad principatum Sacerdotij pertinent,* attribuunt: Preſbyteris, τῆς ἱερωσύνης, *quæ ad Sacerdotium:* Diaconis τὰ τῆς πρὸς ἀμφοτέρους διακονίας, *quæ ad miniſtrandum vtriſque:* ideoque ſicut Diacono nefas eſſe docent προσφέρειν θυσίαν, ἢ βαπτίζειν, ἢ εὐλογίαν μικρὰν, ἢ μεγάλην ποιεῖν, *Sacrificium offerre, aut baptizare, aut benedictionem paruam, vel magnam facere:* ita nec licere Preſbytero χειροτονίας ἐπιτελεῖν, *ordinationes facere aſſerunt;* ſi ſecus fiat diuinum ordinem inuerti, quo ſuperiorũ, & inferiorum ordinum officia continentur. Diſcimus quoque ex iiſdem[f] Apoſtolicis Conſtitutionibus, quinam ab Apoſtolis ordinati ſint, à quibus nempe Epiſcopatus originem repetendam eſſe ſicut à Chriſto Apoſtolatus initium, à Moſe antiquæ legis Sacerdotium eædem[g] indicant. Hos vero ab Apoſtolis ordinatos conſtitutiones iſtæ enumerant Iacobum Epiſcopum Hieroſolymytanum fratrem Domini (cuius ordinationem à Petro factam fuiſſe teſtatur Chryſoſtomus[h] eidem vero cum Petro interfuiſſe Iacobum ſeniorem & Ioannem referunt Anacletus[i] Papa, & Anicetus[k], & ex Clemente Alexandrino[l] Euſebius) cui ſucceſſerit Simeon Cleophæ filius, & Iudas Iacobi ab Apoſtolis poſtea creati: Deinde Zacchæum primum Epiſcopum Cæſareæ Paleſtinæ, & qui ipſi ſucceſſit Cornelium, & qui Cornelio, Theophilum: Euodium Epiſcopum Antiochiæ à Petro ordinatum, cui ſucceſſit Ignatius ordinatus à Paulo, de quorum ordinationibus legatur[m] Turrianus: Annianum Alexandriæ Epiſcopum, quem primum Marcus ordinauit, cui ſucceſſerit Abilius à Luca Euangeliſta ordinatus: Linũ Claudiæ filium Eccleſiæ Romanorum Epiſcopum à Paulo ordinatum, poſt mortem verò Lini, Clementem ordinatum à Petro: de quorũ ordinationibus legantur pariter[n] Turrianus, & [o] Baronius: Timotheum Epheſi Epiſcopum à Paulo ordinatum eiuſq; ſucceſſorẽ Ioannem à Ioanne ordinatũ, Ariſtonem primũ Epiſcopũ Smyrnæ eiuſque ſucceſſores; Stratteã Loïdis filium, poſt eum verò tertiũ Epiſcopũ Ariſtonẽ, Gaium D

[h] Chryſoſt. in Ioã. hom. 87.
[i] Anacletus epiſtol. 2. ad Epiſc. Italiæ.
[k] Anicet. epiſtol. 1.
[l] Euſeb. in Chron. & hiſt. lib. 2. cap. 1.
[m] Turrianus in cit. locum conſtit. apoſt.
[n] Turrianus ibid.
[o] Baron. tom. 1. annal.

A Gaium Pergami Epiſcopum, & Demetrium Philadelphiæ à Paulo ordinatum, Lucium Cenchrenſem, Titum Cretæ, Dionyſium Athenis, Marthonem Epiſcopum Tripolitanum in Phœniciâ, Archippum Epiſcopum Laodicenſem in Phrygia, Philemonem Epiſcopum Coloſſenſem, Oneſimum, qui fuit ſeruus Philemonis, Epiſcopum Berœnſem in Macedoniâ, Creſcentem Epiſcopum Eccleſiarum Galatiæ Aquilam, & Nicetam Epiſcopos Parœciarum Aſiæ, Criſpum Eccleſiæ Æginenſis. Hæc Clemens: non eſſe tamen facilè certò docere, quinam ab Apoſtolis ordinati ſint, monuit nos [a] Euſebius, qui tamen plures ex numeratis à Paulo ordinatos fuiſſe confirmat, aliorum [b] quoque, quorum ibi mentio eſt, ipſe meminit: fuſiùs [c] Nicephorus plures ab Apoſtolis creatos memorat, & Clementis in multis relationem comprobat.

[a] Euſeb lib. 3 hiſt. cap. 4.
[b] Idẽ cap. 10. meminit Lico phe, 12. Abilij, alios quoque aliorum.
[c] Nicephoros lib. 3 cap. 1. 2. 9 & aliis.

VIII. Eiuſdem traditionis Apoſtolicæ iugiter in Eccleſia obſeruatæ teſtes ſunt omnes ferè Patres, omnes Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptores, omnes de diuinis Officiis, ritibuſque tractatores, quorum nullus ordinationis cuiuſquam B niſi ab Epiſcopis factæ meminit, nullus ad vllos quàm ad Epiſcopos, ordinationum curam ſpectare aſſeuerauit, nullus ad alios quàm ad Epiſcopos ordinationis curam officiumque tranſtulit. Prodeāt primum prioris ſæculi ſcriptores, qui ab Apoſtolis edocti, Apoſtolicæ traditionis non ignari credendi ſunt, puta Anacletus Romanus Pontifex, Ignatius Antiochenus, Dionyſius, qui Areopagita creditur. Anacletus [d] Epiſtola decretali, quam ad Epiſcopos Italiæ ſcripſiſſe dicitur, de ordinationibus Epiſcoporū, & omnium Clericorum leges ſtatuit, inter quas ea potiſſima eſt, vt Epiſcopi nonniſi à tribus Epiſcopis, reliqui à proprio Sacerdote ordinentur. Ignatius [e] Epiſtola ad Heronem Diaconum, nihil ſine Epiſcopo agendum monet, cuius præcepti rationem ſumit ab Epiſcoporum prærogatiua, quia, inquit, *ἐκεῖνοι βαπτίζουσιν, ἱερουργοῦσι, χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι, baptizant, ſacrificant, Confirmationis & Ordinis Sacramentum, manum imponentes, perficiunt*: hic enim duobus poſtremis verbis, duo Sacramenta ſignificari, C Confirmationis, & Ordinis, quæ duo manus impoſitionis, modoque *χειροτονίας*, modo verò *χειροθεσίας* nomine appellantur, & Epiſcopis propria ſemper credita fuere, facilè mihi perſuadeor, nec conſentaneam eam eſſe verſionem, quæ prædictorum verborum loco, verba iſta, *eligunt, & manus imponunt* ſubſtituit: Nam prius de electione intelligi vix poteſt: neque enim vnquam obſeruatum Epiſcopum in electione Sacerdotum manus leuaſſe, cùm populo id proprium fuerit, qui ab Epiſcopis rogatus, ad conſenſus, vel diſſenſus ſigna præbenda, manus extendebat, vel deprimebat, vt ſuperiori parte expoſitum fuit: alterum autem verbum verſionis confuſum eſt, nec explicat, de quâ manus impoſitione, confirmatoria, vt vocant, vel ordinatoriâ exponendus ſit Ignatius: quare iis duobus verbis *χειροτονοῦσι*, *χειροθετοῦσι*, Confirmationis, & Ordinationis Sacramenta Epiſcopali ordini propria probabiliter indicantur. [f] Dionyſius, Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Miniſtrorum ordinationes deſcribens, eas ab Epiſcopo perfici debere oſtendit, &, Epiſcopalis ordi- D nis, ſuprà reliquas prærogatiuas exponens, hanc ſtatuit, *ὁ οὐδὲ αὐτὸς ἱερεὺς ἔσται μὴ πρὸς τῶν ἱεραρχικῶν τελειώσεων εἰς τοῦτο κεκλημένος, neque dem ipſe Sacerdos erit, niſi Pontificiis officiis, ac perfectionibus ad id delectus fuerit.*

[d] Anacletus epiſt. 2.
[e] Ignatius epiſt. 13. ad Heronem.

IX. Prodeant, qui ſequentibus Eccleſiæ ſæculis clariùs & apertiùs Catholicam ſententiam docuiſſe viſi ſunt: ex quibus agmen ducant Synodi Alexandrinæ Patres [h] apud Athanaſium, qui, vt habetur in litteris Epiſcoporum omnium & Diaconorum Mareoticorum ad Philagium præfectum Ægypti, quas refert prædictus Athanaſius, ſtatuerunt vt Colluthus, qui cùm eſſet ſolum Preſbyter pro Epiſcopo ſe gerebat, & quoſdam ordinare, interque cæteros Iſchyram accuſatorem Athanaſij ab Arianis ſubornatum, temerè præſumpſerat, pro Preſbytero deinceps ſe dumtaxat gereret, *ἡ κατ᾽ ἀκολουθίαν πάντες οἱ ὑπὸ Κολλούθου* (ſic enim legendum eſſe, non autem *Καθολικοῦ*, ex variis aliis [i] litteris, apud eundem Athanaſium, vbi vel Schiſmatis Colluthianorum, quod ab iſtis Preſbyteratus prætentione deiectis conflatum eſt, fit mentio, vel Iſchyræ ſacrilega temeritas refertur, facile colligere poſſumus) *κατασταθέντες ἀνέδραμον εἰς*

[f] Dionyſius cap. 5. Eccleſiaſt. hierarch. in Theoria.
[g] Idem cap. 5. parte 1.
[h] Athanaſ. Apolog. 2.
[i] Litteræ Preſbyterorum & Diaconorum Mareot. Synodi. Itẽ litteræ Epiſcoporum Tyri, qui cũ Athanaſio venerãt ad Concil. Litteræ eorũdem Dionyſij Comitis, & Alexandri Theſſalonic. eidem Comiti, apud Athanaſ. apolog. 2. vide etiam Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 4. & lib. 2. cap. 8.

τὸν αὐτὸν τόπον εἰς ὃν καὶ πρότερον ἦσαν, ὡς καὶ αὐτὸς Ἰσχύρας λαϊκὸς ὤφθη, atque adeò omnes A
à Collutho conſtituti in veterem ſuum ordinem redirent, inter quos etiam Iſchyras laicus habe-retur. Cenſebant nimirum, qui in Alexandrina Synodo ab Oſio habita conuenerant Catholici Antiſtites, ordinationes Iſchyræ & cæterorum à Collutho Preſbytero factas nullas eſſe, eò quod ſolius Epiſcopi munus, iuſque iſtud ducerent. Hos turm atim prodeuntes ſequantur alij ſuo quique ordine; primuſque [a] Epiphanius, qui Aërium hæreticis adnumerat, quod Epiſcopos ad eandem cum Preſbyeris ſortem redigens, æquè his, atque illis ordinandi ius tribueret: quem errorem, in æquandis Epiſcopo & Preſbytero [b] ſtoliditatis arguit, eo præſertim titulo, quod Epiſcopalis ordo Patres Eccleſiæ generet per ordinationem, Preſbyteralis filios dumtaxat Eccleſiæ, per Baptiſmum; ſic enim hos ordines comparat, *ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ πατέρων γεννητικὴ τάξις. πατέρας γὰρ γεννᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ δὲ πατέρας μὴ δυναμένη γεννᾶν, διὰ τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τέκνα γεννᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐ μὴν πατέρας, ἢ διδασκάλους, ſiquidem vnus ordo*, puta Epiſcopalis, *ad gignendos Patres præcipuè pertinet: huius enim eſt Patrum in Eccleſia propagatio: alter* B
cum Patres non poſsit, filios Eccleſiæ, lotionis regeneratione, produxit, non tamen Patres, aut Magiſtros. Ideóque ſubdit, *καὶ πῶς οἷόν τε ἦν τὸν Πρεσβύτερον καθιστᾷν, μὴ ἔχοντα χειροθεσίαν τοῦ χειροτονεῖν, quinam verò fieri poteſt, vt is Presbyterum conſtituat, ad quem creandum manuũ imponendarum ius nullum habeat?* Succedant Epiphanio [c] Chryſoſtomus, [d] Theodoretus, [e] Theophylactus, [f] Oecumenius, qui ideò Epiſcopos cum Preſbyteris à Paulo cõfuſos docẽt, quod dẽpto ordinaturis iure, quod Epiſcopis proprium eſt, parum inter vtroſque interſit: qui Preſbyterij nomine, cuius manus impoſitione conſecratum teſtatur Apoſtolus Timotheum, Epiſcopos intelligi debere arbitrantur, cùm abſurdum ſit Preſbyteris ordinandi auctoritatem credere à Diuo Paulo fuiſſe conceſſam: & ne ſingulorum verba cum lectoris nauſeâ proferamus, de priori capite loquentem Chryſoſtomum audire ſufficit, qui vbi aliqua Epiſcopis non Preſbyteris communia enumerauit, mox ſubdit, [g] *τῇ γὰρ χειροτονίᾳ μόνῃ αὐτοὺς ἀναβεβήκασι, καὶ τούτῳ μόνον δοκοῦσι πλεονεκτεῖν τοὺς Πρεσβυτέρους, ſola quippe ordinatione ſuperiores illi ſunt, atque hoc tantum pluſquam Presbyteri habere videntur.* C
Non hîc moror explicationẽ huius textus Chryſoſtomi, ſicut nec morabor Hieronymi ſententiæ mox adferendæ expoſitionem; mihi ſufficit ex his Chryſoſtomi verbis liquidò conſtare ordinandi poteſtatem, Preſbyteris in Eccleſiâ denegatam, ſolis Epiſcopis conceſſam fuiſſe. Huic verò non diſpar legitur apud Hieronymum [h] ſententia in eius Epiſtola ad Euagrium, *quid facit Epiſcopus, exceptâ ordinatione, quod Presbyter non faciat?* Fuſiùs autem idem Hieronymus, ſeu potius quicumque alius [i] Auctor eſt tractatus de ſeptem Eccleſiæ gradibus ad Ruſticum Narbonenſem, quo nempe inter Epiſcopi prærogatiuas, ad quas nullus ordo aſſurgat, ea ponitur, *quod ipſe ordinet Sacerdotes, ipſe Leuitas, ipſe Subdiaconos, ipſe Lectores, ipſe Oſtiarios, ipſe Foſſarios.* Quem ſequuti Iſidorus [k] Hiſpalenſis, & alij tum Eccleſiaſticorum rituum, tum Theologiæ ſcriptores, vno ore docuerunt, proprium Epiſcopalis ordinis officium eſſe, Sacerdotum, ac reliquorum Clericorum ordinationem, ſeu creationem. D

X. Varia quoque ad hoc propoſitum referenda ſunt Summorum Pontificum, & Conciliorum decreta, atque vt omittamus Anacletum iam ſuperiùs citatũ: proferendi ſunt [l] Damaſus Epiſtola ad Epiſcopos Numidiæ, & [m] Leo primus ad Epiſcopos Galliæ, ac Germaniæ, quibus fusè oſtendunt, Epiſcopos ſolos poſſe Sacerdotes conſecrare Diaconos, Subdiaconos, virgines: proferendus Gregorius [n] tertius, ad Bonifacium Epiſcopum, eos ordinari iterum præcipiens, qui ab iis ordinati ſint, quos Epiſcopos eſſe non liqueat: *Presbyteri*, inquit, *quos ibidem reperiſti, ſi incogniti fuerint illi qui ordinant, & dubium eſt eos Epiſcopos fuiſſe, an non, qui eos ordinauerunt, ſi bonæ actionis, & Catholici viri ſunt, ipſi Presbyteri, & in miniſterio Chriſti, omnique lege ſancta edocti, ab Epiſcopo ſuo benedictionem Presbyteratus ſuſcipiant, & conſecrentur, & ſic miniſterio ſacro fungantur.* Quibus addi poteſt S. Syricius, qui, vt [o] habetur in eius vita, Preſbyterum tantum ab Epiſcopo conſecrari poſſe iudicauit. Proferenda varia Concilia, primumque Ancyranum, quod *Χωρεπισκόπους μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, Chorepiſcopis*

[a] Epiphanius hæreſ. 56. al. 77. num. 3.
[b] Ibid. num. 4.
[c] Chryſoſt.
[d] Theodoret.
[e] Theophyl.
[f] Oecum. in cap. 3. & 4. prioris ad Timoth.
[g] Chryſoſt. cit hom. 11. in epiſt. 1. ad Timoth.
[h] Hieronym. epiſt. 85.
[i] Auctor de ſeptem Eccleſiæ gradibus, tom. 9. operũ Hieronymi epiſt. 13. cap. 7.
[k] Iſidor. Hiſpal. lib. 2. off. cap. 6 & epiſt. ad Ludif. & ali.
[l] Damaſus epi. 4. in med.
[m] Leo epiſt. 88. ad Epiſc. Galliæ & Germaniæ.
[n] Gregor. 3. epiſt 1. ad Bonifac. refertur diſt. 68. c. Preſbyteri.
[o] Platina in vita Syricij.

copis

A *copis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare* decernit; tùm verò [a] Laodicenum, quod, nequidem Exorciſtas, ab aliis quàm ab Epiſcopis, ordinari poſſe oſtendit, dum *τοὺς μὴ προαχθέντας ὑπὸ Ἐπισκόπων, non promotos ab Epiſcopis* ad hũc gradum, exorcizandi officium aſſumere prohibet. Deinde [b] Hiſpalenſe 2. Chorepiſcopis ordinum conferendorum facultatem adimit, ſolúmque eum Epiſcopis tribuit: nec omittendum Concilium [c] Toletanum nonum, quod grauiter de hac Epiſcopalis ordinis prærogatiua in hæc verba edisſerit, *noſſe nos conuenit, quod Epiſcopalis eminentiæ diuina auctoritas, non immeritò ſacris omnibus eſſe ſumma percenſuit, quæ cæteris Sacerdotibus exercenda prohibuit, ſcilicet templorum Dei ſacrationem, chriſmatis benedictionem, ſacrorum Ordinum inſtitutionem.* Synodus quoque Meldenſis [d] ſaltem Preſbyteratum, ac Diaconatum, qui per impoſitionem manus tribuuntur, ſolis Epiſcopis reſeruari debere ſtatuit. Denique iis adiungenda ſunt Concilia Oecumenica [e] Conſtantienſe, Florentinum, & Tridentinum, quæ quæſtionem dirimunt, & ad fidem concluſionem noſtram pertine-
B re definiunt: Conſtantienſe quidem inter errores VViclefi hunc reponit: *quod confirmatio iuuenum, Clericorum ordinatio, Eccleſiarum conſecratio reſeruentur Papæ, & Epiſcopis propter lucrum:* aiebat ſiquidem VViclefus huiuſmodi functiones, ab aliis quàm ab Epiſcopis, ritè præſtari poſſe, quod Conſtantienſi Concilio damnandum & execrandum dogma viſum eſt. Florentinum, [f] *ordinarius*, inquit, *miniſter huius Sacramenti*, puta ordinis, *eſt Epiſcopus*. Tridentinum [g] declarat Epiſcopos Preſbyteris ſuperiores eſſe, ac Sacramentum Confirmationis conferre, Miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraq; peragere ſolos ipſos poſſe, quorum conficiendorum poteſtatem reliqui in inferiori ordine conſtituti non habeant: anathemate quoque eum ferit, qui dixerit, vel Epiſcopos non habere poteſtatem confirmandi, & ordinandi, vel eam, quam habent, illis eſſe cum Preſbyteris communem.

XI. Ratio huius diſpoſitionis diuinæ, quæ ſolis Epiſcopis ordinum conferendorum reliquerit facultatem, ea eſt, ſi [h] D. Thomæ credimus, quod nempe
C Epiſcopalis poteſtas, ſi cum cæteris inferioribus ordinibus comparetur, ea proportione iis emineat, eaſque ſibi ſubiiciat, qua politica cæteras inferiores artes atque ſcientias, quæ, cùm [i] ad ſpeciale quoddam bonum tendant, ipſas ad commune bonum & totius Reipublicæ vtilitatem politica dirigit, legemque ſingulis præfigit, edocens quam quiſque debeat exercere, & quantum, & quâ ratione: ideóque inquit, ad Epiſcopum ratione ſuæ dignitatis pertinet ſingulos in ſuo gradu collocare, & diuinis miniſteriis, myſteriiſque præficere: vnde, quemadmodum ipſe ſolus Confirmationis Sacramentum impertitur, quia primus, per iſtud Sacramentum aſcenſionis gradus eſt ad perfectionem, quo nempe in perfectiori & ſtabiliori gradu fideles, quaſi maturiorem ſpiritualem adepti ætatem, & inter perfectos ſtabilem quendam locum ſortiti conſtituuntur: ſolus ipſe virgines conſecrat, quia & iſta ad perfectionem conſequẽdam quædam prouectio eſt: ita potiori ratione ſolus ipſe ordines confert, quibus Eccleſiæ capita, ſpiritales duces, magiſtratuſque conſtituuntur: ne cùm ad Re-
D ges, alioſque excellentiori poteſtate præditos, officiorum diſtributio ac magiſtratuum creatio, tanquam res maioris in Republica momenti referantur, minoris in Eccleſia ſacrorum magiſtratuum creatio haberi videatur, eaque vel inconditæ multitudini, vel inferiori poteſtate præditis Preſbyteris, vel Diaconis, neglectis Epiſcopis, qui Eccleſiarum principes cenſendi ſunt, illegitimè permittatur.

XII. Aliæ etiam rationes, non omninò reiiciendæ proferri poſſunt. Prima eſt, quia [k] cùm in Eccleſia, tres præſidentiũ ordines Deus eſſe voluerit, Epiſcoporũ, Preſbyterorum, & Diaconorum, quorum ſuperior alteri ſemper excellit, & alterius poteſtatem, aliquâ ſuper additâ complectitur, ſic ſingulorum officia diſtribuit, vt quæ conferendæ perfectionis eſſent, Epiſcoporum ordini, quæ illuminationis efficiendæ, Preſbyteris, quæ purgationis procurandæ, Diaconis attribuerit; quarecùm ſacra Ordinatio ſit maximè perfectiua, ac hominum conſummatrix, oportuit eam ſolis Epiſcopis propriam eſſe ac peculiarem. Al-

[a] Laodicenſ. c. 16.
[b] Hiſpal. 2. c. 7.
[c] Tolet. 9. cap. 7.
[d] Meldenſe c. 44.
[e] Concil. Conſtant. ſeſſ. 8.
[f] Florent. in decreto vnionis.
[g] Tridẽt. ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 7.
[h] D. Thomas ſupplem. q. 38. art. 1. in corp.
[i] Ariſtoteles 1. Politic. cap. 2.
[k] Legantur Dionyſ. cap. 5. Eccleſiaſt. hierarch Maximus ibidẽ, & Theophylact. in cap. 19. in Lucam, & alij.

tera eſt, quia ea eſt diuinæ prouidentiæ ratio, quam in omnibus ferè operibus A
ſuis ſeruare, ipſe mirari nos voluit, vt quæ in variis diſperſa ſunt, ea in vnum colligeret, primumque in omnibus rerum generibus ſtatueret, ex quo alij vim ſuam perfectionémque deriuarent, quod cùm in ea rerum corporearum fabricâ diſponendâ, in ſuperiorum intelligentiarũ ordinibus conſtituendis accuratè obſeruarit; tum maximè idipſum in ſacrorum graduum diſtributione faciendâ oſtendit: ſic enim in antiqua lege Moyſi, in adiutorium 70. ſeniores daturus, [a] *auferam*, inquit, *de ſpiritu tuo, tradamq; eis, vt ſuſtentent tecum onus populi:* ſic in nouâ Chriſtum Eccleſiæ caput inſtituit, [b] de plenitudine cuius nos omnes accepimus, quem Sacerdotem, & Sacerdotij noſtri auctorem, ac originem eſſe voluit, vt nihil ſit aliud Sacerdotium noſtrum, quam Sacerdotij Chriſti imminuta quædam & deriuata portio: inſuper verò Epiſcopos ſummos Sacerdotes creauit, ſummumque eis Sacerdotium attribuit, vt [c] in ipſis plenitudo Sacramenti Ordinis, in aliis participatio quædam Sacerdotij eſſe videretur, vt alibi docuimus, eſſetq; vt ait Dionyſius, aliquis Hierarcha, [d] *ἐν ᾧ καὶ καθαρῶς ἡ κατ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται, καὶ γνωρίζεται, in quo omnis, quæ ſub ipſo eſt, hierarchia, purè abſoluitur, ac cognoſcitur.* Proindéque ad [e] Eccleſiæ vnitatem ſtabiliendam, eiuſque compagem firmiùs ac tenaciùs vniẽdam, ad obedientiæ & imperij Eccleſiaſtici iura ſtrictiùs confirmanda, ad confœderationem inter omnes cœleſtis, id eſt Clericalis ordinis, viros æquiorem ſanciendam, ab Epiſcopis Presbyteros, cæteroſque Clericos conſtitui voluit, & ab iis, qui ſummam obtinent Sacerdotij dignitatem, reliquorum poteſtates tanquam radios dimanare à Sole, tãquam ſurculos à ſtipite ſuccreſcere, tanquam riuulos à fonte ſcaturire, tranſlatis in ſolos Epiſcopos ordinandi iuribus, inſtituit. habet exinde Presbyter, quo non grauatè ſeſe Epiſcopis ſubiiciat, à quibus poteſtatem ſuam tanquam à fœcundo diuinoque parente mutuatur.

[a] Numerorũ 11.
[b] Ioan. 1.
[c] Legatur D. Thomas ſupplemẽti q. 27. art. 1. ad 1.
[d] Dionyſius cap. 1. Eccleſ. hierarch.
[e] Lege Cypriani tractatum de vnitate Eccleſiæ.

§. II.

C

Obiectiones in contrarium proferuntur.

XIII. Quædam obiectiones proferri poſſunt, ſed grauior eſt ea, quæ eſt de Chorepiſcopis, cuius ſolutionem in alium locum reiicimus; obiicitur primò Gelaſius, qui de Presbyteris loquens, [f] *quos vltrà modum ſuum tendere prohibet, nec Epiſcopali faſtidio debita, ſibimet audacter aſſumere,* hæc habet, *nec ſibi meminerint vllâ ratione concedi, ſine Summo Pontifice Subdiaconum, aut Acolythum ius habere faciendi:* indicant enim ea verba Summi Pontificis, id eſt Epiſcopi, (nam tempore Gelaſij Papæ vſitatum erat, vt paſſim Summi Pontifices, ac Sacerdotes quilibet, Epiſcopi dicerentur, quod variis teſtimoniis alibi à nobis prolatis oſtenſum eſt) authoritate Presbyteros Subdiaconorum, & Acolythorum faciendorum auctoritatem habuiſſe.

[f] Gelaſij epiſt. 9. ad Epiſcopos Lucan. c. 8.

XIV. Secundò poteſt & Niceni primi [g] Concilij auctoritas nobis obiici, cuius nempe extant litteræ ad Eccleſiam Alexandrinam, & ad fratres, Ægyptum, D
Lybiam & Pentapolim incolentes, in quibus ordinati à Meletio, qui ab Alexandro Alexandrino depoſitus fuerat, nec tamen eius ſententiæ acquieuerat, ſed ſe Arianorum partibus adiunxerat, in Eccleſiâ Catholicâ tanquam Clerici recipiuntur, tum aliis conditionibus, tum ea quæ ad rem præſentem facit, *ὡς πρὸς τούτοις δὲ μηδεμίαν ἐξουσίαν εἶναι τοὺς ἀρέσκοντας αὐτοῖς προχειρίζεσθαι ἢ ὑποβάλλειν,* ſeu, vt legitur apud Socratem, *ὑποβάλλειν ὀνόματα, etiam vt nulla illis ſit poteſtas miniſtros Eccleſiæ ipſorum arbitrio probandos deſignandi, vel eorum nomina ſubiiciendi, ſuggerendi.* E contra illos Presbyteros, qui in Schiſmate non fuerunt, vult *ἐξουσίαν ἔχειν, καὶ προχειρίζεσθαι, καὶ ὀνόματα ἐπιλέγεσθαι τῶν ἀξίων τοῦ κλήρου.* Id eſt, vt Latina habet verſio, *poteſtatem habere & ordinandi, & qui Clero digni fuerint, nominandi.*

[g] Litteræ Cõcilij Niceni apud Socratem lib. 1. cap. 16. & Theodoret. lib. 1. cap. 12.

XV. Tertiò, Concilium [h] Hiſpalenſe ſecundum, in ſui patrocinium aduerſarij proferre poſſunt: in quo nempe, cùm relatio facta fuiſſet de quibuſdam Egabrenſis Eccleſiæ Clericis, *quorum dum vnus ad Presbyterium, duo ad Leuitarum miniſterium*

[h] Conc. Hiſp. 2. c. 5. refertur diſt. 23. c. quorumdam, ex Conc. Tolet. 3. ſed malè.

A *niſterium ſacrarentur, Epiſcopus eorum oculorum dolore detentus fertur manum ſuam ſuper eos tantum poſuiſſe, & Presbyter quidam illis, contra Eccleſiaſticum ordinem, benedictionem dediſſe*, decreuit dicta Synodus, *vt à gradu Sacerdotis vel Leuitici ordinis, quem peruersè adepti ſunt, depoſiti, æquo iudicio abiiciantur: Tales enim merito iudicati ſunt remouendi, quia prauè inuenti ſunt conſtituti*; porrò non remouerentur aut deponerentur ab ordine niſi eum recepiſſent: poteſt ergo Preſbyter formam ordinationis proferre, ideoque etiam ordinare.

XVI. Quartò, Concilium [a] Regienſe nobis opponi poteſt, in quo nempe qui ordinati fuerant ab Armentario, ſi inculpati viſi eſſent, Ebredunenſi Sacerdoti in Eccleſiæ miniſterio retinendi iubentur: Armentarius autem iſte, non ſolum illegitimè ordinatus fuerat, & contra Canones, verùm etiam nullam Epiſcopalem ordinationem ſuſceperat, quia à duobus tantum Epiſcopis fuerat ordinatus, vt ex præfatione [b] eiuſdem Concilij patet: itaque à Preſbytero facta ordinatio valida cenſetur. [a] Conc. Reg. c. 4. [b] Idem in præfar.

B XVII. Quintò, Canon Concilij [c] Antiocheni nobis obiicitur, quo Chorepiſcopis permittitur, Lectores & Subdiaconos, atque Exorciſtas conſtituere, imo etiam Preſbyterum, & Diaconum, cum Epiſcopi ciuitatis conſcientia, & permiſſione; quod etiam [d] Ancyrana Synodus videtur definiuiſſe. At verò Chorepiſcopi erant ſimplices Preſbyteri, vt fusè contendit [e] Damaſus, qui etiam huius rei rationem tradit, quod ab vno ſolo Epiſcopo eſſent ordinati: ergo à Preſbytero qui Epiſcopalem conſecrationem non ſuſceperit, poſſunt etiam Sacerdotes, & Diaconi ordinari. His omnibus adde, quæ de Abbatibus & Parochis inferiùs dicemus, iure ſcilicet communi conceſſum olim fuiſſe, vt Clericos ſaltem facerent: quinetiam illis ſaltem, vt Lectores crearent. [c] Concil. Antioch. c. 10. [d] Ancyran. c. 13. [e] Damaſ. epiſt. ad Epiſcopos Numidiæ.

§. III.

Obiectiones propoſitæ ſoluuntur.

C XVIII. Iis omnibus argumentis ſatisfaciendum eſt: primóque Gelaſio reſpondendum, probabile eſſe, etiam non ſolùm Summi Pontificis auctoritate, verumetiam Epiſcopi permiſſu, tonſuram minoreſque ordines, etiam Subdiaconatum, à ſimplici Preſbytero olim potuiſſe conferri: Cùm enim reſtricta non eſſet Epiſcopalis auctoritas à Summis Pontificibus, ad ius quoddam ordinarium, & commune, quæ ipſi Summi Pontifices iam poſſunt in totâ Eccleſiâ, idem illi ſibi ſumere in ſuâ Diœceſi, non temerè audebant. Quare cùm probabile, imò certum ſit, Summos Pontifices licentiâ dare poſſe ſimplici Preſbytero, vt hos ordines non Hierarchicos conferat: exiſtimo quoq; Epiſcopis tempore Gelaſij, hoc ipſum concedere licuiſſe, idque Gelaſium citatis in obiectione verbis, ſibi velle. Niſi fortè, id tantum Gelaſij verba ſignificare videantur, non licere Preſbyteris, non adhibitâ Epiſcopi auctoritate, vel Subdiaconos, vel Acolythos ſibi eligere, eoſque ordinandos deſignare, ac nominare: quæ interpretatio non mihi videtur diſſentanea eſſe Gelaſio, quippe cùm id fortè ſibi ius Gelaſij tempore Preſbyteri tribuerent, quod antea in Oriente ſibi videntur Preſbyteri cum Chorepiſcopis aſſumpſiſſe, ex Epiſtola Baſilij de Chorepiſcopis, & poſtea in Occidentali aſſumpſerunt, vt ex prædictis colligi poteſt, & infrà confirmabitur. Porrò quamuis etiam prior Gelaſij interpretatio admitteretur, non tamen ſequeretur iure communi Preſbyteros ordinum conferendorum miniſtros ordinarios fuiſſe; ſed ſolùm ex Epiſcopi permiſſu, ac ſpeciali licentia eſſe poſſe, quæquidem omninò differunt, priuſque omnino falſum eſt, poſterius verò non improbabile, vt patebit ex dicendis.

XIX. Secundò multo minus vrget Epiſtola Concilij Niceni Eccleſiæ Alexandrinæ, & Epiſcopis Ægypti ſcripta: nam in ea conceditur tantum Catholicæ Eccleſiæ Clericis, qui Schiſmati nunquam aſſenſerint, vt Clericos ſuo ſuffragio deſignent, deſignatos probent, probatos Epiſcopo nominent; quæ prærogatiua iis Clericis adimitur, qui olim Schiſmati adhæſerint, quibus nempe

vel Clericorum electio, comprobatio, & nominatio facienda Epiſcopo ordinaturo interdicuntur: vel certè ea electio, quæ cum probatione, & confirmatione coniuncta ſit: cùm enim populus aliquando Clericos eligere poſſet, iiſq; ordinandis ſuffragari, non videtur id, quod populo concederetur, iis Clericis ademptum fuiſſe, quibus manere in Clero Concilium indulgebat: quare cùm electio populi inſufficiens eſſet, niſi à Clero probaretur; eligere quidem iis fortè Clericis, qui Schiſmati aliquando aſſenſiſſent, Clericos alios concedit Synodus, quos poſtea Catholici, qui ſemper in Eccleſiæ communione perſtitiſſent, Clerici comprobarent, qui autem ſchiſmati aſſenſi fuiſſent, vetabantur, [a] τοὺς ἀρέσκοντας αὐτοῖς προχειρίζεσθαι, *eligere Clericos proprio ſolum ipſorum iudicio comprobandos*, eoſve, non expectatâ Clericorum, qui ab Eccleſiæ vnitate numquam diuulſi fuiſſent, ſententiâ, Antiſtiti Catholicæ communionis ordinandos offerre: cùm è contrà qui ſemper in Eccleſia perſtitiſſent Clerici, ij, non expectata aliorum ſententia, προχειρίζεσθαι, *præordinare, deſignare, eligere*, (id enim verbum iſtud ſonare poſſe conſtat ex Actibus [b] Apoſtolorum, in quibus loco B verbi προεχειρίσατο, quod habetur in Græco, vulgata editio habet, *præordinauit*, quo nempe S. Paulus à Deo Gentium Apoſtolus deſignatus, & præordinatus ſignificatur) καὶ ὄνομα ἐπιλέγεσθαι τῶν ἀξίων τοῦ κλήρου, *& nomen deferre eorum qui digni eſſent Clero*, eoſque ordinandos Antiſtiti præſentare poſſent.

[a] Theodoret. lib. 1. cap. 11. & Socrates lib. 11. cap. 6.

[b] Actor. 22. Accipitur tamen pro ordinatione in 7. Synodi can. 14. & alibi.

XX. Tertiò, nec Concilium Hiſpalenſe grauioris alicuius ad Catholicam deſtruendam ſententiam videtur eſſe ponderis, ac momenti. Etenim [c] non inſolitum videtur, vt deponi dicantur, & à gradu abiici, qui reuera non ordinati, eo modo ſe gerunt, ac ſi ordinati eſſent. Licet enim huiuſmodi iure propriè non exturbentur, nec ordine, quia ius ad functiones ordinis, & ordinis poteſtatem ipſam non habent, deiiciuntur tamen à miniſterio, quod iniuſtè attrectant, & à poſſeſſione veluti ordinis, quem iniuſtè ſe poſſidere præſumunt. Deinde fieri poteſt, vt Epiſcopus, cuius ibi eſt mentio, cum manus impoſitione verba ordinationis ſolemnia, quæ memoriâ teneri ſolent, recitarit: Eatenus verò dicatur ſolam impoſitionem manuum præbuiſſe, quatenus reliquas preces, quæ extra manus impoſitionem ex libro recitari conſueuerunt, cùm præ C oculorum dolore non poſſet, à Preſbytero legi curauerit, quæ preces cùm ad eſſentiam ordinationis non ſpectent, qui ab illo Epiſcopo hac ratione ordinati fuerant, ordinem verè ſuſceperant, quamuis ab ordinis miniſterio mererentur reiici, quod in ipſorum ordinatione contra Eccleſiæ morem peccatum fuiſſet. Priori tamen ſolutioni fauere magis videtur Hiſpalenſe Concilium, vt nimirum huiuſmodi Clerici nequaquam ordinati fuerint, ideóque non ab ordine quem non habebant, ſed ab ordinis miniſterio quod iniuſtè præſumebant, deturbandi dicantur. Ita enim loquitur Concilium, [d] *hi qui ſuperſunt, & ab eo non conſecrationis titulum, ſed ignominiæ potius eulogium perceperunt, ne ſibi licentiam talis vltra vſurpatio faciat, decreuimus, vt à gradu Sacerdotalis, vel Leuitici ordinis, quem peruerſè adepti ſunt, depoſiti æquo iudicio abiiciantur, &c.*

[c] Gloſſa in c. quorumdam, diſt. 23. verbo amittant, & in c. ſacerd. 5. quæſt. 5. verb. Sacerdotio, & alibi.

[d] Conc. Hiſp. en. c. 5.

XXI. Quarta & quinta obiectio, de Armentario non à tribus Epiſcopis ordinato, & Chorepiſcopis non à tribus pariter Epiſcopis ordinatis, quorum tamen ordinationes defenduntur, huius quæſtionis tractationem requirit D ampliorem, quæ poſtea fuſiùs diſcutietur, an tres neceſſariò Epiſcopi ad Epiſcopalis conſecrationis ſubſtantiam requirantur, ideò in eum locum horum argumentationum ſolutio reiicienda.

XXII. Vltimum autem ea ratione ſoluitur, vt fateamur quidem ordines non Hierarchicos conferre, non Chorepiſcopis ſolùm, verùm etiam Abbatibus, imo & Clericalem ſaltem Tonſuram dare Parochis aliquando conceſſum: non quod iure diuino illis hoc competat, aut eorum conferendorum ordinarij ſint miniſtri, vt demonſtrauimus: ſed quod ij Diaconatu inferiores ordines, cum iuriſdictione in Eccleſia ſuo iure non habeant, tanti in Eccleſiâ momenti non ſint, quanti reliqui, cùm propriâ auctoritate nihil faciãt, & de iis cõtrouertatur, an ſint Sacramenta: viſum eſt proinde conſentaneum Eccleſiæ, Deo ità reuelante, eamque de iis quæ ad Sacramentorum ab ipſo factam inſtitutionẽ pertinent inſtruente,

Digitized by Google

A inſtruente, vt inferioribus Presbyteris eorum collationem aliquando concederet, ob eas præſertim cauſas, tum quod Presbyterorum ordo, vtpote proximus Epiſcopali, & cui ſacroſanctæ Euchariſtiæ conficiendæ virtus tribuitur, aliquid perfectiuæ virtutis Epiſcopalis participare poſſit, quemadmodum Diaconalis illuminatiuæ virtutis, quæ Presbyteris propria eſt, fit particeps dum in neceſſitate ſolemniter baptizat: quare diuinâ lege minus vetitum fuiſſe viſum eſt, quominus ex Epiſcoporum licentia, inferiores ſaltem ordines à Presbytero conferri poſſent: tum quod cùm ordines non Hierarchici in Presbyterali eminentiſſimè contineantur, à quo reguntur, & ſui muneris partes edocentur, non videtur etiam ipſis interdictum quominus illos inferiores ordines tribuerent: ſed ea de re fuſiùs infra ſequentibus paragraphis.

ARTICVLVS II.

B *Aliquos præter Epiſcopum extraordinarios eſſe, vel fuiſſe olim miniſtros Tonſuræ Clericalis, & ordinum minorum.*

§. I.

De Chorepiſcopis.

I. HACTENVS de conferendorum ordinum ordinario miniſtro dictum eſt, iam de extraordinario diſſerendum. Et primum liquidò conſtat Chorepiſcopos, ſiue ij ordinis Epiſcopalis habuerint poteſtatem, ſiue non, [a] qua de re inferiùs, extraordinarios ſaltem ordinationis miniſtros fuiſſe. Id enim irrefragabilis auctoritatis teſtimonia demonſtrant. Primo loco proferam Synodum [b] Ancyranam declarantem, *Χωρεπισκόπους μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ* C *Διακόνους χειροτονεῖν· ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τοῦ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ*, ſed Canon iſte Ancyrani Concilij à quibuſdam dicitur fuiſſe corruptus, quod cùm multæ ſint variæ Latinæ eius verſiones à ſe inuicem diſcrepantes, nulla videatur deffendi poſſe. Prima quidem verſio quæ textui conſentanea eſt, & ipſa verba Græca affectatur, eſt Dionyſij Exigui in hunc modum, [c] *Chorepiſcopos non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare: ſed neque vrbis Presbyteros, niſi cum litteris ab Epiſcopo permiſſum fuerit in aliena parochia.* Quorum verborum poteſt eſſe duplex ſenſus, prior, vt Chorepiſcopis ſimiliterque Presbyteris ciuitatis vetitum ſit, Diaconos, vel Presbyteros ordinare, niſi de licentiâ Epiſcopi, &c. quæ prior interpretatio falſa eſt: numquam enim auditum, numquam in Eccleſia viſum, vt Presbyteri, quantumcumque ciuitatis, Presbyteros vel Diaconos, accepta quacumque licentiâ, ordinarent: quare abſurdum eſſet Presbyteris ciuitatis id vetare appoſita exceptione licentiæ Epiſcopi, quam licentiam nec Epiſcopi dare, nec ea fulti Presbyteri ordinare poſſunt: poſterior eſt, prohibitum eſſe Chorepiſcopis Presbyteros & D Diaconos ordinare, ſed nec ciuitatis Presbyteros, niſi cum licentia Epiſcopi, in aliena parœcia. Sic enim interpretatur hunc Canonem [d] Zonaras, [e] Balſamon, & alij: quæ tamen interpretatio à quibuſdam reprehenditur, quod additio iſta de Presbyteris ciuitatis inepta, inanis & inſulſa videatur: nam ſi Presbyteros & Diaconos penitus ordinare Chorepiſcopis illicitum eſt, quid attinet de vrbanis Presbyteris nominatim verba facere, quos à Chorepiſcoporum poteſtate ſubtractos, multominus ordinare Chorepiſcopi poterant, quàm reliquos in vicis ſibi ſubiectos? vnde inferunt, Canonem neceſſariò eſſe mendoſum, & ad alias verſiones neceſſariò eſſe recurrendum, ſed hæc ratio id non euidenter conuincit. Quidni enim dicamus in hoc Canone, Presbyterorum ciuitatis factam eſſe mentionem: ne fortè ſuſpicaretur aliquis, ideò Presbyterorum & Diaconorum ruralium ordinationem Chorepiſcopis interdictam fuiſſe, ne ſibi omnem in cos poteſtatem vendicarent, & Epiſcopi ciuitatis auctoritati in vi-

[a] Vide infra.
[b] Concil. Ancyran. c. 13.
[c] Verſio Dionyſij Exigui.
[d] Zonaras & [e] Balſamon in can. 13. Ancyr.

cos & pagos nihil reliquum eſſe contenderent: quod cùm in Presbyteros ciuitatis nulla ratione ſibi vendicare poſſent, qui ad eorũ parœciam minimè ſpectare dignoſcebantur, nullam ſubeſſe rationem, cur non ab iis ordinari poſſent: ideoque Ancyranos Patres de iis ſpeciatim mentionem feciſſe: ob eamq; cauſam nec vllos niſi ab alienâ parochiâ, extrà limites ſui territorij, à Chorepiſcopis ordinari conceſſiſſe: ne ſi intra limites ſui territorij, ſuæve parochiæ, etiam accepta ab Epiſcopis poteſtate, Presbyteros ciuitatis ordinarent, vel Epiſcopi in ſuo officio negligentiores fierent, vel ad conuellendos Epiſcopalis auctoritatis fines, falſo præſcriptionis iure Chorepiſcopi aliquando vterentur. Cui explicationi fauet Concilium Meldenſe quod ex deſidia Epiſcoporum, vel ſæculari peruagatione Chorepiſcoporum limites ſuos extendere monuit, & certis tantum in locis Chorepiſcopis permiſſum ordinare, in aliena, vt opinor, parochia, à Canonibus ſtatutum obſeruat, aliam tamen poſtea [a] explicationem dabimus eiuſdem Canonis. A

[a] Meldenſe c. 44. Vide infr.

II. Sunt aliæ duæ huius Canonis verſiones, vna Iſidori Mercatoris, altera Gentiani Herueti, quæ & inuicem ſibi aliquatenus conſentiunt, & à textu Græco deflectunt: Iſidori Mercatoris prior verſio hæc eſt, [b] *Vicarius Epiſcoporum, quos Græci Chorepiſcopos vocant, non licere, vel Diaconos ordinare: ſed nec Presbyteris ciuitatis, ſine Epiſcopi præcepto amplius aliquid imperare, vel ſine auctoritate litterarum eius in vnaquaque parochia aliquid agere.* Poſterior verſio Gentiani [c] Herueti ea eſt, *Chorepiſcopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare: ſed nec Presbyteris ciuitatis, ſine præcepto Epiſcopi, vel litteris in vnaquaque parochia aliquid agere.* Vtraque iſta verſio, vt iam monui, Græco textui diſſona eſt, quem & vetus habet editio Græca Conciliorum, & Canonum apud Zonaram & Balſamonem. Itaque ſi alterutra verſio admitteretur, mendoſum oporteret eſſe Canonem, & maximâ ſuâ parte vitioſum. Quod ſi porrò aliquod in hunc Canonem vitium irrepſiſſe videatur, ad quod vtique fatendum nulla nos, ex prædictis, neceſſitas adigit, multo veriſimilius eſt, quod Petauio [d] placuit, particulas iſtas, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέροις πόλεως, in textum aliquorum incuriâ vel inſcitiâ irrepſiſſe, vel ex induſtriâ additas fuiſſe, quàm ea verba Græco textui detracta fuiſſe, quæ detracta eſſe oportuit, vt verſionibus poſterioribus conſentiat: prædictas verò ſi expunxeris particulas, is erit ſenſus, quo prohibebitur Epiſcopis, Presbyterorum, vel Diaconorum, niſi accepta ab Epiſcopo, cuius eſt parochia, ordinandorum licentia, eaque ſcriptis exarata habeatur, ne, vt ait [e] Zonaras, controuerſia aliqua oriatur: iuxta quam explicationem, eamque, quam ſupra Græco textui conſentaneam probauimus, permittit Synodus Ancyrana Chorepiſcopis cum Epiſcopi licentia Presbyteros & Diaconos ordinare. B C

[b] Verſio Iſidori Mercatoris prædict. can. ancyr. qui apud ipſum eſt 13. quẽ ſequitur Capitular. Caroli lib. 1. c. 9.

[c] Verſio Gentiani præd. can. Ancyr. qui apud ipſum eſt 12.

[d] Petauius animaduerſ. in lib. Epiph. ad hæreſ. 68 quæ eſt Meletianorum 1.

[e] Zonaras in cit. can.

III. Poteſt ad huius quoque Chorepiſcopis conceſſæ licentiæ confirmationem Concilij Niceni Canon ex iis, qui ex Arabico in Latinum conuerſi ſunt, & Alphonſi Piſani, ac Franciſci, Turriani operâ in lucem prodierunt, nonnullis adferri, is ſcilicet quo Chorepiſcopo ea curà imponitur, vt viſitans Eccleſias ſibi commiſſas, [f] *interroget, an habeant filias, aut filios, & faciant vt ad ſe adducantur, vt ſignet eos, imponatque manus, ac benedicat & inſtituat miniſtros, ſicut prius eos admonuerat, debetque diſtribuere eos per Eccleſias & Monaſteria, & prouidere vt diſcant, &c.* Miniſtri equidem quorum inſtituendorum Canon iſte Chorepiſcopis poteſtatem facit, non ſunt Diaconi vel Presbyteri, quos alius ſequens [g] Canon ab Archidiacono & Chorepiſcopo examinatos, à ſolo Epiſcopo ordinari permittit. Sunt ergo inferiores Clerici, qui in inferioribus ordinibus probandi ſunt, & inſtituendi, quatenus ad ſuperiores conſcendere poſſint: quorum proinde & creatio, & inſtitutio Chorepiſcopis demandata erat, non autem aliorum ſuperiorum miniſtrorum, qui iam edocti eſſe debebant, vt Eccleſiæ gubernationi, & Sacramentorũ diſpenſationi, non omninò impares & inepti eſſe poſſent. D

[f] Canon. 55. Conc. Niceni ex Arabico.

[g] Canon. 60. eiuſdem Concilij.

IV. Eadem verò facultas Chorepiſcopis in Concilio Antiocheno clariùs tribuitur, cuius integrum Canonem hîc deſcribimus, ad plurium, quæ infra docebimus intelligentiam neceſſarium. [h] Τοὺς ἐν ταῖς κώμαις, καὶ ταῖς χώραις, ἢ τοὺς καλουμένους Χωρεπισκόπους, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ

[h] Conc. Antioch. c. 10.

Digitiz

A Συνόδῳ εἰδέναι τὰ ἑαυτῶν μέτρα, καὶ διοικεῖν τὰς ὑποκειμένας αὐτοῖς Ἐκκλησίας, καὶ τῇ τούτων ἀρκεῖσθαι φροντίδι, καὶ κηδεμονίᾳ, καθιστᾶν δὲ ἀναγνώστας, καὶ Ὑποδιακόνους, καὶ Ἐφορκιστὰς, καὶ τῇ τούτων ἀρκεῖσθαι προαγωγῇ, μήτε δὲ Πρεσβύτερον, μήτε Διάκονον χειροτονεῖν τολμᾶν, δίχα τοῦ ἐν τῇ πόλει Ἐπισκόπου, ᾗ ὑπόκεινται αὐτός τε καὶ ἡ χώρα. Εἰ δὲ τολμήσειέν τις παραβῆναι τὰ ὁρισθέντα, καθαιρεῖσθαι αὐτὸν, καὶ ἧς μετέχει τιμῆς. Χωρεπίσκοπον δὲ γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως, ᾗ ὑπόκειται Ἐπισκόπου. Quem Canonem ita vertit Dionyſius Exiguus, à cuius verſione non multum diſcrepant, tum Iſidorus, tum Gentianus Heruetus; [a] *Qui in villis & vicis conſtituti ſunt Chorepiſcopi, tametſi manus impoſitionem ab Epiſcopis ſuſceperunt, & vt Epiſcopi ſunt conſecrati, tamen placuit ſanctæ Synodo ſcire eos oportere modum proprium retinere, & gubernare adiacentes Eccleſias ſibi commiſſas, & eſſe contentos propriâ ſollicitudine & gubernatione, quam ſuſceperunt: conſtituere autem iis permittitur Lectores, & Subdiaconos, atque Exorciſtas, quibus ſufficiat iſtorum tantum graduum licentiam accepiſſe: non autem Presbyterum, non Diaconum audeant ordinare, præter conſcientiam Epiſcopi ciuitatis, vel Eccleſiæ cui adiacens inuenitur, ſeu ipſe,*
B *ſeu regio, in qua præeſſe dignoſcitur. Quod ſi quis præuaricari auſus fuerit conſtituta, deponi eum, & dignitate quâ præditus eſt debere priuari. Chorepiſcopus autem ab Epiſcopo ciuitatis vel loci, cui idem adiacet ordinandus eſt.* Ex quo Canone Antiocheno docemur, Chorepiſcopis conceſſum fuiſſe, vt propria auctoritate Lectores, Subdiaconos, atque Exorciſtas ordinarent; Preſbyteros autem, & Diaconos nonniſi de Epiſcopi cui ſubiacebant, & ad quem regio ipſa, in qua verſabantur, pertinebat, conſenſu atque permiſſu.

[a] Verſio Dionyſij Exigui.

V. Scio quoſdam huic Antiocheno Canoni fidem derogare, quod à [b] Damaſo exagitatus videatur: quod Antiochenum iſtud Conciliũ ab Arrianis maxima ex parte in Encæniis, Athanaſij expellendi cauſſa, coactũ ſit, vt docet [c] Athanaſius; quod Chryſoſtomus, dum Canon aduerſus ipſum ex Concilio iſto proferretur, is ſcilicet quo ſtatuebatur, ne damnatus Epiſcopus ab aliquo Concilio, ab vllo præterquam maiori reſtitui poſſet, aduerſus Antiochenam iſtam Synodũ exceperit, Canoneſq; illius minimè admiſerit, vt teſtantur [d] Socrates, [e] Sozomen-
C nus, [f] Palladius & alij: legimus tamen eorũ Canonũ aliquos, à Synodo [g] Chalcedonenſi ad verbum fuiſſe citatos, licet abſque titulo Antiocheni Concilij, nec vt opinor, ex ipſo Antiocheni Concilij Codice, ſed ex Codice quodã Græcorum Conciliorum, quippe cùm Canon vnus, qui eſt 16. Antiocheni Cõcilij, tanquam 95. à Chalcedonenſi citetur, alter qui in eodem 17. eſt, 96. ibidem conſignatus habeatur: quod arguit codici Græcorũ Conciliorum, qui in vſu & veneratione haberentur, ante Synodum Chalcedonenſem Canones Concilij Antiocheni iam tum inſertos fuiſſe. Paſſim quoque Capitularia Caroli, necnon Burchardus, Gratianus, aliiq; Canonum collectores, imo & ſummi quidam Pontifices huius Concilij Canones tamquam receptos citant. Vnde etiam factum eſt, vt Concilium Antiochenum in Synodo [h] Trullanâ, ſeu Quiniſextâ, cùm aliis omninò approbentur. Verùm illud quoque Conciliũ Quiniſextum dubiæ auctoritatis eſt, vt docent Anaſtaſius [i] Bibliothecarius, Theophanes [k] Græcus hiſtoricus, Humbertus [l] ſyluæ candidæ Epiſcopus & alij, eiuſq; Cano-
D nes à Latinis non recipi, fatentur Theodorus [m] Balſamon, Matthæus [n] Monachus, & alij. Quamuis porrò Synodus Antiochena ex hæreticis cõflata fuiſſet, cùm tamen eorũ ſolùm, qui Catholici eſſent, & inter eos Iacobi illius inſignis ſanctitate & miraculis Niſibitæ Epiſcopi nomina præferret, non mirũ, ſi ab Eccleſiâ recepta fuerit, maximè cum multa, quoad diſciplinam vtilia, & à Catholicis moribus minimè abhorrentia, imò omnia ferè contineret. Vnde, quod Chryſoſtomus aduerſus eam Synodũ allegarit, rectè hoc factũ; quamuis enim, exceptâ iuſſione Sũmi Pontificis, Eccleſiaſtico vſu receptus fuerit Canon iſte Antiochenus de non recipiendis Epiſcopis, ab aliqua Synodo damnatis, niſi à maiori abſoluti eſſent: rectè tamen à Chryſoſtomo reiiciebatur, quod ab Arrianis malo animo editus eſſet, ne Athanaſius, & alij Orientales Epiſcopi in Cyprio, ſiue in Hieroſolymitano, ſiue in aliis Conciliabulis reiecti, Iulij [o] Summi Pontificis (quod poſtea factum eſt) auctoritate reuocarentur, vnde cùm Summi Pontificis ei quoque auctoritas faueret, Canonem Antiochenum iure explo-

[b] Damaſus epiſt. cix.
[c] Athanaſ. de Synodis.
[d] Socrates lib. 6. c. 16.
[e] Sozom. lib. 8. cap. 20.
[f] Pallad. in Dialog.
[g] Synodus Chalced. act. 4. & 11.
[h] Synodus Trull. c. 1.
[i] Anaſtaſius in proœmio 8. Synodi cuius mentio 63. diſt. c. 2.
[k] Theoph. in hiſt. miſcellan.
[l] Humbertus libell. contrà epiſt. michael. Patriar. Conſtantinop.
[m] Balſamon in interpret. can. Synod. Trull.
[n] Matthæus in hiſt. Conc. & virorum illuſtr.
[o] Reprobatus in eo videtur, à Sardicenſi c. 3.

dere poterat Chryſoſtomus. Sed quidquid ſit de Antiocheno iſto Concilio, eius ſaltem auctoritate patet, quid de Chorepiſcopis ipſius tempore in vſu eſſet, quid tunc temporis Eccleſia obſeruaret: nec probabile eſt Antiochenos iſtos Patres qui videri volebant Catholici, aliquid in negotio ad ipſorum hæreſim ſtabiliendo nihil pertinente, ab Eccleſiæ diſciplinâ diſſentaneum ſtatuere voluiſſe: nec prudenter canon iſte de Chorepiſcopis in dubium reuocatur, quem aliis indubitatis teſtimoniis obſeruatum fuiſſe & àb Eccleſia receptum conſtat. A

a Baſil. epiſt. canonica ad Chorepiſcop. apud Balſamon. quæ eſt 181. inter epiſtolas Baſilij tomo 2. eius operum.

VI. Baſilius [a] ſiquidem epiſtolâ canonicâ ad Chorepiſcos refert, veterem Eccleſiæ ordinem fuiſſe, vt Eccleſiæ miniſtros diligentiſſimè, & accuratiſſimè probatos, atque examinatos à Preſbyteris atque Diaconis qui cum eis verſabātur, Chorepiſcopus, totius examinis accepta relatione, admonitoque prius loci Epiſcopo, miniſtros in Sacerdotalem ordinem cooptaret: quem ordinem per ſocordiam Chorepiſcoporũ peruerſum queritur, permittentibus nempe illis, vt Preſbyteri, & Diaconi abſque diligenti examine, ex affectione vel cognationis, vel alicuius amicitiæ, indignos in Eccleſiam introducerent, nec de ordinationibus à ſe factis Epiſcopos monerent: cui malo mederi volens idem Baſilius indicem omnium miniſtrorum cuiuſque pagi ad ſe mitti præcipit, & de cætero neminem non à ſe examinatũ ac probatum ordinari permittit: ex qua proinde Baſilij epiſtola colligimus Chorepiſcopos ſaltem Subdiaconos, & iis inferiores quos *ὑπηρετοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ, miniſtrātes Eccleſiæ*, nõ, viſitato pro Subdiaconis vocabulo, *τοὺς ὑπηρέτας*, appellat, ordinare potuiſſe ad Preſbyterorum & Diaconorũ teſtimonium, admonito tamen prius Epiſcopo, poſtea vero hoc ſibi etiam vſurpaſſe, vt illos non admonitis Epiſcopis ordinarent, quod Baſilij lege correctum & emendatum eſt; de Preſbyterorum autem & Diaconorum ordinatione, verba in hac Epiſtola non fieri prædicta ſuſpicionem mihi ingerunt, quamuis Sacerdotalis ordinis (quod *τάγμα τῶν ἱερατικῶν* vocat) mentio ibidem fiat, quippe cùm etiam Subdiaconi catalogo Sacerdotali aliquando per ordinationem inſeri dici poſſint. B C

VII. Hanc etiam Chorepiſcoporum auctoritatem licet Damaſi, Leonis primi ſummorũ Pontificum, nec non Synodi Hiſpalenſis ſecundæ auctoritate repreſſam, poſterioribus tamen ſeculis in vſu fuiſſe compertum eſt, quam enim eis ordinationis faciendæ prædicti Pontifices licentiam ademerant, eamdem, quantum ad inferiores ordines conferendos, ſecundum Concilium Nicenum Oecumenicum, Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario, nec non Meldenſe ſub Carolo Caluo, ipſis vel concedunt, vel ſuis temporibus conceſſum, & vſitatum fuiſſe oſtendunt. Fusè quidem [b] Damaſus Chorepiſcopos reprehendit, quod ordines conferre præſumerent, iiſque Pontificalia omnia officia adimit, nec vllius deinceps ordinis conferendi poteſtatẽ eis concedit, imo & collatos ab ipſis ordines videtur pro irritis habuiſſe, & iterum, ſi quem ab iis ordinatum miniſtrare placeat, cõferendos, ſic enim habet [c] *Nam benedictio quam prædicti Chorepiſcopi ante ſuam prohibitionem, per manus impoſitionem dabant, magis nobis vulnus videtur inferre, quàm ſalutem, & illi qui Pontificatus apicem non habebant, quomodo ea, quæ non habebant, dare poterant? quoniam nihil in dante erat, quod ille poſſet accipere: aut quis hominum, licet more humano loquamur, dare poteſt, quod non habet, præſertim cum Pontifices non erant, ea quæ ſolis Pontificibus debentur, dare non poterant, &c. ideo quidquid ex ſupradictis miniſteriis Pontificalibus præſumebant, irritũ erat, &c. Quapropter per illam illicitā manus impoſitionem, vt paulò ſuperius probauimus, vulneratum caput illi qui videbantur aliquid accepiſſe, habebant, & vbi vulnus infixum eſt, neceſſe eſt medicinam adhibere, quâ infixā ſanetur macula: Id eſt reiterari neceſſũ eſt quod collatũ minimè approbatur eſſe, ſi perfectũ eſſe debebit: nã quomodo honorẽ poſſit retinere, qui ab illo acceperit, qui poteſtatẽ legitime non habuit, inuenire non poſſum, &c.* Verũ tota iſta Damnaſi epiſtola dubiæ eſt fidei: tũ quod ſtylus ipſe terſum Damaſi ſtylũ minime redoleat: tum quod Dionyſij Exigui interpretationẽ in Canonibus Orientalibus adducendis ſequatur: tũ quod variis ſequentiũ Pontificũ, & Hiſpalenſis ſecundi ſegmentis huc illuc cõtraſis nullo ferè iudicio cõpacta, & conſarcinata videatur: tum quod plura falſa contineat, D

b Damaſ. epi. 5. ad Epiſc. Numid.

c Idem. Ibid.

illudque

A illudq; maximè quod non ſolū à ſede Romana, ſed & à toto orbe exploſum dicat, & abrogatū Chorepiſcoporū ordinem, quem tum ex dicendis, tū ex Concilio [a] Chalcedonenſi, in quo inter ordines Eccleſiaſticos ordo Chorepiſcoporum recenſetur: tum ex Epheſino, [b] cui Cæſarius Chorepiſcopus Cappadociæ inter cæteros ſubſcripſit: tùm etiam ex [c] Matiſconenſi ſecundo, in quo tres Chorepiſcopi ad finem inſcripti; tum ex Epiſtola Zachariæ Papæ ad Pipinū Maiorē domus: tum ex Capitularibus [d] Caroli, itemque ex [e] Hincmaro Rhemenſi, [f] Flodoardo, & aliis, qui ſuis temporibus Chorepiſcoporum ordinis tanquam nondum aboliti, imo ordinarij, meminere: tum ex Concilio [g] Sueſſionenſi, in quo Rigobaldus Chorepiſcopus cum Hincmaro Archiepiſcopo memoratur: tum ex Adonis [h] Viennenſis teſtimonio, apud quem Agobardus Chorepiſcopus, deinde Leidradi Archiepiſcopi Lugdunenſis ſucceſſor fuiſſe legitur; tum ex Chronico [i] Monaſterij S. Benigni Diuionenſis, in quo Herlobertus Abbas iſtius Cænobij decimus quintus, Chorepiſcopus ab Alberico Lingonenſi Epiſcopo creatus legitur, anno Ludouici primi B decimo quarto: tum ex eo quod Theganus vitæ Ludouici Pij ſcriptor, Chorepiſcopus Treuirenſis dicatur: tum ex pluribus aliis liquidò conſtare poteſt hunc ordinem pluribus poſt Damaſum ſæculis receptum in Eccleſia & admiſſum fuiſſe. Adde quod in eadem epiſtola, repugnantia quædam videantur, vt mox obſeruabimus.

[a] Chalcedo. c. 2.
[b] Epheſ. ſeſſ. vlt.
[c] Matiſcon. 2. in ſubſcript.
Zacha. epiſt. 9. cap. 1.
[d] Capit. lib. 5. c. 169 & aliis.
[e] Hincmarus opuſc. 55. cap. 16.
[f] Flodoardus lib. 3. hiſt. Rem. c. 28. vide etiā tracta. de miniſt. Eccleſ. Rem. additum hiſt. Remen. Flodoardi.
[g] Cōcil Sueſſ. circa annum 853.
[h] Ado Viennenſis in Chron. ætate 6.
[i] Chronicum Monaſt. S. Benigni apud Diuionenſes.

VIII. Itaque reiectâ, vel ſaltem minoris auctoritatis habitâ iſtâ Damaſi epiſtolâ, maior vtique habenda fides epiſtolæ ſancti Leonis [k] ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ, in qua non quidem Chorepiſcoporum ordo delendus ſtatuitur, ſed intrà limites, fineſque ſuos coercendus: *Nam quamuis*, inquit S. Leo, *cum Epiſcopis plurima illis miniſteriorum communis ſit diſpenſatio: quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam noua, & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita nouerint, ſicut Preſbyterorum, Diaconorum, aut Virginum conſecratio, &c.* Quibus verbis Preſbyterorum dumtaxat, & Diaconorum illis conſecratio interdicitur, de reliquis ordinibus ſiletur; quos proinde probabile eſt ab ipſis conferri potuiſſe: ſi enim ipſorum quoque collatio Chorepiſcopis denegata fuiſſet, veriſimile eſt, cum plurima minutiora iis prohibita numerentur, vt conſtitutio altaris, benedictio, inſtitutio Eccleſiarum, conſecratio chriſmatis in fronte, publica pœnitentium reconciliatio, & cætera, prohibitionis quoque inferiorum ordinum conferendorum mentionem ibidem faciendam fuiſſe: præſertim cùm ideo videatur expreſſè Preſbyteri & Diaconi creatio ipſis negata, vt reliquorum ordinum conceſſa poteſtas intelligeretur. Eadem ex Concilio Hiſpalenſi coniectura duci poteſt; iiſdem enim † verbis, quibus Leo Chorepiſcoporum vſurpationem coercuit, Hiſpalenſe quoque vſum eſt, vt ex Leonis epiſtolâ Hiſpalenſis Synodus ſua exſcripſiſſe videatur.

[k] S. Leo epiſt. 88. al. 86. ad Germaniæ & Galliæ epiſcopos.
† Vbi habet Leo *quædam noua*. Concil. Hiſp. 2. habet *quædam nouellis*.

IX. Secundū autem [l] Nicenum Concilium, ſeu ſeptimū Oecumenicū apertè minores Clericos à Chorepiſcopis ordinari licuiſſe teſtatur his verbis, ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τοὺς χωρεπισκόπους κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ ἐπισκόπου δεῖ προχειρίζειν D ἀναγνώστας. *Similiter ex antiqua conſuetudine* [m] *Chorepiſcopos Epiſcopi permiſſu oportet ordinare Lectores.* Pariſienſe quoque Concilium ſub Ludouico & Lothario habitum, vulgo ſextum, eaſdem quoque ordinationes Chorepiſcopis attributas fuiſſe oſtendit hiſce verbis: *Ordinatio porro Chorepiſcoporum, qualiter fieri debeat, qualeſve ipſi ordinationes iubentibus Epiſcopis ſuis facere debeant, iura Canonum liquidò decernunt.* Quis enim non ex eis colligat, Chorepiſcopis quoſdam ordines cum Epiſcoporum permiſſu conferre licuiſſe? ſed quinam ordines conferri poſſent, docet [n] Meldenſe Concilium, Chorepiſcopis ne Sacramentum Confirmationis tribuant, prohibens, *neque ordines Eccleſiaſticos, qui per impoſitionem manuum tribuuntur, id eſt nonniſi vſque ad Subdiaconatum, & hoc iubente Epiſcopo, & in locis quibus Canones deſignant agere præſumant*, qui canon apertè oſtendit inferiores Diaconatu ordines, Chorepiſcopos, cum Epiſcopi licentia, conferre legitime potuiſſe, Hierarchicos verò qui per manus impoſitionem traduntur, nequidem cum Epiſcopi licentiâ conferre eis integrum fuiſſe.

[l] Nicenum 2. c. 14.
[m] Pariſienſe 6. lib. 1. c. 27. refertur lib. 5. Capitular. cap. 168.
[n] Meldenſe, cap. 44.

X. Legimus tamen tum Epiſcoporum Gallicanorum Concilio, tum etiam Pontificis Romani iudicio, Chorepiſcopis poſteà ademptam eſſe, etiam Subdiaconos ordinandi facultatem: imò etiam præceptum, vt qui ab iis ordinati forent, ſi iterùm in Clero retinendi eſſent, ordinationem ſubire deberent; difficultátem quæ exinde oritur, an Chorepiſcopi Epiſcopali Charactere donati forent, nec ne, poſteà ſuo loco ſoluemus: iam placet ex Capitularibus Caroli, quid de Chorepiſcopis ſtatutum tunc temporis fuerit diſcere, in iis enim fusè narrat Carolus quid, & à Synodo Galliarum, & à Leone 3. conuenienter Romanorum Pontificum decretis, [a] Damaſi, ni fallor, [b] Leonis primi, & [c] Ioannis tertij, qui de Chorepiſcopis quædam ſcripſerunt, reſponſum ac diiudicatum fuerit: ſic ergo loquitur Imperator. [d] *Omnibus ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus & noſtris notum eſſe volumus, quia non parua quæſtio de Chorepiſcoporum ſuperſtitione ad nos, non ſemel, aut bis, vel ter venerat, ſed ſæpiſſimè noſtris auribus moleſtiam intulerat; ipſa enim quæſtio non ſolùm inter Clericos, ſed etiam inter Laïcos crebrius ventilabatur; dicebant ergo Presbyteri, & Diaconi, & Subdiaconi à regularibus Epiſcopis ordinati, non eos eſſe Preſbyteros vel Diaconos, aut Subdiaconos, qui à Chorepiſcopis videbantur quaſi ſacrati: nec Sacerdotale debere eos peragere officium, niſi forent à Canonicè ordinatis Epiſcopis conſummati, ſumentes quoque de Canonica auctoritate ſanctionem, affirmabant à Chorepiſcopis ordinatos, vulneratum potius, quàm Epiſcopaliter ſanctificatum, per illam manus impoſitionem habere caput, vbi autem vulnus inflictum eſt, medicina eſt adhibenda, quâ poſſit recipere ſanitatem. Similiter & Laïci dicebant, quod talium Miniſtrorum vel Sacerdotum, id eſt, qui à Chorepiſcopis erant quaſi ordinati, officia audire nollent: nec eorum infantes maiores vel minores, aut familiam eorum per manus impoſitionem conſignari vel confirmari vſquam vellent, ne magis vulnus quàm benedictionem acciperent. Quod iurgium cùm enucleatius deſcribere voluiſſemus, placuit nobis ex hoc Apoſtolicam ſedem conſulere, iubente Canonicâ auctoritate, atque dicente, ſi maiores cauſæ in medio fuerint, deuolutæ ad ſedem Apoſtolicam, vt ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit, incunctanter referantur. Quapropter Arnonem Archiepiſcopum miſimus ad Leonem Apoſtolicum, vt inter cætera quæ ferebat, etiam eum & hoc interrogaret, vt quidquid ſuper his definiendum eſſet, Apoſtolicâ auctoritate à noſtris Epiſcopis regulariter ſopiretur, qui nobis verbis & ſcriptis ab eo renuntians, hac non eſſe neceſſe decernere, vel definire, quia ſæpiſſimè à ſuis prædeceſſoribus, & à multis ſanctis Epiſcopis, atque Synodalibus ſanctionibus eos eſſe prohibitos atque damnatos * & ideo non eſſe neceſſe ventilare, ſed definita tenere. Dixit enim nullum fore Presbyterum, vel Diaconum, aut Subdiaconum ab eis ordinatum, nec Eccleſiam ab eis dedicatam, nec virginem conſecratam, nec quemquam confirmatum, neque quidquam quod de Epiſcopali miniſterio præſumeret, eſſe peractum: ſed quidquid ex iis ab eis illicitè erat præſumptum, omnia à canonicè ordinatis Epiſcopis debere ritè peragi, & in meliorem ſtatum reformari; quia quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit vt videatur iteratum. Prædictos autem Chorepiſcopos, omnes præcepit damnari, & in exilio detrudi: ita verò omnes maximè regni à Deo nobis commiſſi Epiſcopi cum eodem Arnone, permittente præfato Apoſtolico, mitius tractantes, iam dictos Villanos Epiſcopos inter Presbyteros ſtatuerant, ita ut nihil amplius de Epiſcopali miniſterio præſumerent, nec ipſi deinceps à quoquam fierent, qui gradus ſui periculum vitare vellent. Decretum namque eſt in illa Synodo, quam † Reginisburg, pro eadem, vel pro aliis cauſis Apoſtolicâ auctoritate, præfato, * prætexto habuimus, nihil à prædictis à quoquam eorum agere, vel facere volentibus conſentire, ſed quidquid ab his Epiſcopaliter præſumptum eſt, à Canonicè Epiſcopis peragi debere, nec vllum vſquam de Epiſcopali miniſterio à Chorepiſcopis aliquid accepiſſe, quia nihil in dante erat, quod aliquis horum accipere potuiſſet, quoniam quod non habuit, quis eorum dare non potuit? Nam Epiſcopi non erant, quia nec ad quandam ciuitatis Epiſcopalis ſedem titulati erant, nec Canonicè à tribus Epiſcopis ordinati. Ideo de Epiſcopali miniſterio nihil agere potuerunt, & idcirco non oſtenditur geſtum, quod præfati agere putauerunt; quia quod non habuerunt, nullatenus dare potuerunt. Ideo namque nulla cauſa permittit, vt videatur iteratum, quod de cauſis memoratis à Canonicè ordinatis Epiſcopis cognoſcitur regulariter peractum, vnde & cùm ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum? Scimus enim, ſicut & in antiquis Patrum legimus decretis, poſſe verâ ac iuſtâ legitimi Epiſcopi benedictione auferri omne vitium, quod à vitioſo fuerat inceptum.*

[a] Damaſ. epiſt. cit.
[b] Leo epiſt. cit.
[c] Ioannes 3. epiſt. vnica.
[d] Lib. 7. capitul. cap. 187.
[e] Nota quod repreſſus fuerit Chorepiſcoporũ ordo, eorundẽ Capitul. lib. 5. c. 168. 169.

* Deeſſe puto aliquid v. gr. *conſtaret*, vel ſimilem vocem.

† Reginiſbrue tomo 2. Conc. Gall.

* Sic etiam tomo 2. Cõc. apud Baron. vero 4. tomo annal. anno 803. *prætextu*.

XI.

A XI. Quod in hoc Capitulari de Chorepiſcoporum abolendo ordine ſtatuitur idipſum [a] ſexto Capitularium libro pariter decretum legitur, quaſi ſanctorum Pontificum & Apoſtolorum decretis Chorepiſcoporum ordo repugnaret, & ab Apoſtolica ſede, variis temporibus prohibitus foret. Quod de interdictis Chorepiſcoporum ordini, Pontificalibus omnibus functionibus, nominatimque Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum ordinationibus, prædictum Capitulare decreuit: hoc in alio ſequenti, [b] *Leonis Papæ, & omnium Epiſcoporum*, Galliæ, *atque reliquorum fidelium generali & Synodali conſultu*, inculcatum legimus: ſimilitérque aliud [c] Capitulare ſequens, iiſdem quibus ſupra rationibus, concluſum fuiſſe nos docet, factas à Chorepiſcopis ordinationes nullas, & repetendas eſſe, ſi tamen repeti dicitur, quod aliàs attentatum, ſed perfectum numquam fuit. Idipſum etiam inter Iſaaci [d] Lingonenſis Canones, à Sirmundo primùm editos, ex Codice manuſcripto illuſtriſſimi Archiepiſcopi Tholoſani reperimus ſcriptum. Nihilominus tamen, neſcio an dubitandi cauſa ſubſit le-
B gitima de reſponſo iſto Leonis, & Synodi Gallicanæ decreto. Primò, quia iſtius habitæ in Reginiſburgo, ſeu Reginiſbruc, neque apud vllos Caroli vitæ ſcriptores, quorum meminerim, neque in Conc orũ tomis mentio habetur, ſicut nec legationis iſtius Arnonis Archiepiſcopi ad Leonem tertiũ, ſed tantum [e] profectionis eiuſdem cum aliis Gallicanis Epiſcopis, qui Leonem Romam honorificè deducerent, & de coniuratione in ipſum factâ cognoſcerent, ad quam Vrbem mox ipſe Carolus acceſſit: ipſum autem Romam rediiſſe ad Leonem, & reſponſa ab eo retuliſſe nemo prodit. Secundò, quia in Pariſienſi Concilio ſub Ludouico Pio Caroli filio, & in Meldenſi ſub Carolo filio Ludouici Pij, quæ Concilia indubitatæ ſunt auctoritatis, ſecus quàm in hoc Capitulari decretum ſuperiùs legimus. Tertiò, quia Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis Leonem quartum, qui triginta circiter annis poſt Leonem tertium, Romanam ſedem tenuit, inſtanter rogauit, [f] *de his quos temeritas Chorepiſcopalis ordinare, vel quod Spiritum ſanctum conſignando tradere, præſumebat*, additque, *terrenam poteſtatem*
C *hac materiâ ſæpè offenſam, vt videlicet Epiſcopo quolibet defuncto, per Chorepiſcopum ſolis Pontificibus debitum miniſterium perageretur.* Quid enim opus erat Romanam ſedem de ea quæſtione conſulere, ſi à Leone iam tertio, & conuentu Epiſcoporum totius Galliæ tam ſolemniter diiudicata fuiſſet? Quartò, quia probabile non eſt Leonem tertium, cuius immediatus prædeceſſor Adrianus primus, Synodum Nicenam ſecundam probauerat, Damaſi præſertim dubiæ epiſtolæ auctoritate motum hunc ordinem adeò acriter conſectatum fuiſſe, quem tot Synodi ex prædictis confirmant. Quintò, quia Nicolaus [g] Papa primus, qui Imperatore Caluo Romæ ſedit, roganti Rodulpho Archiepiſcopo Bituricenſi, contrarium reſpondet ei quod Leo tertiò de Chorepiſcopis dicitur reſpõdiſſe, *à Chorepiſcopis*, inquit Nicolaus, *aſſeris multas eſſe in regionibus veſtris ordinationes, Presbyterorum & Diaconorum effectas, quos quidam Epiſcoporum deponunt, quidam verò denuò conſecrant, nos verò dicimus, nec innocentes oportere percelli, nec vllas debere fieri reordinationes, vel iteratas conſecrationes. Ad formam enim ſeptuaginta Chorepiſ-*
D *copi facti ſunt, quos quis dubitet Epiſcoporum habuiſſe officia? ſed quia ſacri Canones vetant, ne omnes ſibi omnia vendicent, ac per hoc dignitas Epiſcoporum ad Chorepiſcopos ſuos videatur transferri, fiatque vilior honor Epiſcopi; decernimus nihil in hoc præter regulas vlterius fieri.* Id eſt, ni fallor, vt ſecundùm Canonem Antiochenũ, à Presbyteris & Diaconis ordinandis abſtineant, reliquos creare poſſint. An verò rogaret Rodulphus à Nicolao quæſtionis ſolutionem, quæ iam à Sũmo Pontifice, & omnibus Galliæ Epiſcopis atque fidelibus, non ita pridem deciſa fuiſſet? an immemor Nicolaus decreti vnius ex prædeceſſoribus ſuis non ita pridem defuncti, eas ordinationes tamquam ratas probaſſet, quas ille irritas & repetendas declarat? quod ſi vtriuſque decreta haud ficta ſunt, Nicolai præſertim ſtandum videtur eſſe iudicio, quod & firmioribus auctoritatibus conſentit, & cuius peremptorium decretum eſt, cùm non tam Leo controuerſiam diremiſſe, quàm ad prædeceſſorum ſuorum decreta, dubias nempe Damaſi, & Ioannis tertij epiſtolas remiſiſſe dicatur: ſed videndum erit, num iſta conciliari poſſunt, qua de re infrà.

[a] Lib. 6. Capitular. c. 19.

[b] Lib. 7. Capitul. c. 318.

[c] Ibid. c. 329.

[d] Iſaac. Lingon. tit. 11. c. 10. & 31. tomo 3. Conc. Gall.

[e] Lege vitam Leonis 3.

[f] Flodoardus hiſt. Rom. lib. 3. c. 10.

[g] Nicolaus I. epiſt. 39. ad Rodulphum Archiepiſc. Bituric.

§. II.

De priuilegio ordines conferendi Abbatibus conceſſo.

XII. Iam verò omiſſâ de Chorepiſcopis fuſiori diſputatione, quam iterum alio loco proſequemur, Abbatibus quoque ex priuilegio conceſſum fuiſſe, vt Tonſuram Clericalem, ordineſque minores ſuis, id eſt ſui Monaſterij Monachis, conferre poſſent, nemini dubium eſſe poteſt. Id enim Conciliorum, ac Summorum Pontificum decreta, id per multa quoque inſignia exempla confirmant. Concilium Oecumenicum ſeptimum apertè huius priuilegij meminit his verbis, [a] *Ἀναγνώστου δὲ χειροθεσίαν ἄδεια ἐστὶν ἐν ἰδίῳ μοναστηρίῳ καὶ μόνῳ ἑκάστῳ ἡγουμένῳ ποιεῖν, εἰ αὐτῷ τῷ ἡγουμένῳ ἐπετέθη χειροθεσία παρὰ Ἐπισκόπου πρὸς προεδρίαν ἡγουμένου, δηλονότι ὄντος αὐτοῦ Πρεσβυτέρου*, id eſt, *Lectoris autem manuum impoſitionem licet in proprio Monaſterio, etiam ſoli vnicuique Abbati facere, ſi ipſi Abbati ſcilicet ab Epiſcopo manus eſt impoſita, qui fuerit & ipſe Presbyter.* Quo Canone Abbati conceditur Lectoris ſaltem ordinem (qui ex prædictis apud Græcos ex minoribus iam vnicus eſt) conferendi, iis tamen adhibitis conditionibus: prima, vt in proprio Monaſterio gradum iſtum conferat, quâ particulâ, & extra Monaſterij fines, ordinatio interdicitur, & eos ſolum qui ipſi ſubditi ſunt, ordinandi videtur facultas concedi. Secunda, vt Abbas ab Epiſcopo ad officium Abbatis benedictionem, ſeu, vt habet [b] Zonaras, *σφραγῖδα ἀρχιερέως characterem præfecturæ* acceperit, *cum* nempe, vt habet verſio eiuſdem Canonis apud Gratianum, [c] *manus impoſitio facta noſcatur ab Epiſcopo ſecundùm morem præficiendorum Abbatum.* Tertia, vt Presbyteratus ordine inſignitus ſit, licet enim, vt notat [d] Balſamon, ad hoc vt præfectus ſit, Sacerdotio non indigeat, indiget tamen, vt Lectores ordinare queat. Circà quem Canonem quædam alia obſeruatu digna notat idem [e] Balſamon, primum Abbatibus hoc priuilegium conceſſum fuiſſe, eo quod Monachis, qui eremum vtplurimum habitabant, difficilè foret vrbes obire & adire Epiſcopos: alterum, quod ex quorumdam ſententiâ Abbatibus, ſine Epiſcopi permiſſione, ne quidem Canon iſte permittat Lectoris ordinationem, quippe cùm ſine Epiſcopali permiſſione Abbatibus ſuorum, aut aliorum confeſſiones audire non liceat, multominus ſuos ordinare ſine illorum licentia licebit: Canonem itaque poteſtatem facere Epiſcopis, vt id permittant, quod eis minimè integrum fuiſſet, niſi huius licentiæ concedendæ Canon ipſis poteſtatem faceret.

XIII. Verum autem non ſolùm Lectoribus, verùm etiam Clericalis Tonſuræ, ac cæterorum minorum ordinum conferendorum gratia hoc Canone videatur fieri, dubitari poteſt. Negat [f] Gloſſa, negat [g] Hoſtienſis, negant & alij, quibus Concilij [h] Laodiceni Canon fauere videtur, qui neminem exorciſare permittit, niſi qui ab Epiſcopo fuerit promotus: fauet quoque iſta ratio, quod cùm priuilegia odioſa ſint, quantoperè reſtringenda videantur, nec ex eo quod Lectoris ordinatio Abbatibus permiſſa ſit, altioris, aut etiam inferioris gradus minus fortaſſe neceſſarij conferendi facultas attributa eis cenſeri debeat, cùm fortè ſimilis in iis non ſit ratio, & licet foret ſimilis, attamen priuilegia iuxtà ſuorum ſignificationem verborum intelligenda, non autem ampliari oporteat. Standum, meo quidem iudicio, huic ſententiæ foret, niſi iura, ad Clericalem Tonſuram, & cæteros minores ordines hanc gratiam extendere viderentur: nam Concilium [i] Pictauienſe habitum tempore Paſchalis ſecundi, cui Ioannes & Benedictus Cardinales præfuerunt, Tonſuræ Clericalis Abbatibus, ſuis Monachis tribuendæ priuilegium datum eſſe innuit, decernens, vt *nullus præter Epiſcopum coronas benedicere præſumat, exceptis Abbatibus, qui illis tantummodo coronas faciant, quos in regula beati Benedicti militaturos ſuſceperint.* Alexander [k] tertius non ſolùm Lectoris gradum, verùm etiam cæteros poſſe ab Abbatibus conferri inſinuat, dum huiuſmodi ordines à non Epiſcopo quandoque conferri aſſerit, haud dubiè ad eam permiſſionem reſpiciens, quæ Abbatibus Presbyteris facta eſſet

[a] 7. Synodus c. 14.

[b] Zonaras in dict. Canone.

[c] Can. c. 20 [?] niam, diſt. 69.

[d] Balſamon in c. 14. ſeptim. Syn. cit.

[e] Ibidem.

[f] Gloſſa in can. quoniã, diſt. 69. verbo Lectoris.

[g] Hoſtienſ. ibid.

[h] Conc. Laod. c. 26. ſeu can. non oportet ibi 1.

[i] Concil. Pictau. an. 1109 decreto 1.

[k] Alexander 3. Tolet. Archiep. cap. requiſiuit, de ordinatis ab Epiſcop. qui renuntiauit.

A eſſet minores ordines conferendi. Innocentius quoque tertius expreſſiùs Tonſuram Clericalem ab Abbatibus conferri poſſe, eiuſdem ſeptimæ Synodi decreto confirmauit: Epiſtola enim decretali ad Archiepiſcopum Rothomagenſem hæc habet: [a] *cùm contingat interdum, quod Laici ad Monaſteria conuolantes, à ſuis Abbatibus tonſurentur, requiſiſti, an Clericatus ordo in tonſura huiuſmodi conferatur: ſuper hoc tibi reſpondemus, quod cùm in ſeptima Synodo ſit ſtatutum, vt Lectores per manus impoſitionem licentia ſit vnicuique Abbati in proprio Monaſterio ſolummodo faciendi, dummodo ipſis ab Epiſcopo (ſecundùm morem præficiendorum Abbatum) manus impoſitio facta noſcatur, & conſtet eum exiſtere Sacerdotem: per primam Tonſuram, iuxta formam Eccleſiæ datam, à talibus Clericalis Ordo confertur.* Quo quidem Innocentij decreto notandum eſt, non ſolùm poteſtatem Tonſuræ Clericalis conferendæ Abbatibus attribui, verùm etiam ſeptimæ Synodo definitionem ad hanc indulgentiam ſignificandam ampliari. Neque verò hoc de nouo in ſeptimâ Synodo Abbatibus priuilegium conceſſum fuiſſe ſuſpicari debemus; quippe cùm, multo
B ante ſeptimam Synodum tempore, teſtis ſit S. Gregorius [b] Turonenſis S. Gallum, qui poſteà Aruernorum ſub Theodorico Rege Francorũ factus eſt Epiſcopus, ab Abbate Monaſterij Cremonenſis, ſexto ab vrbe Aruernâ milliario ſiti, puerum, Clericum factum fuiſſe, cui ſimilia exempla nonnulla referri poſſent. Itaque etiam ante ſeptimam Synodum Abbatibus id indultum fuiſſe, vt Tonſuram ac minores ordines conferre poſſent, mihi non dubium eſt. Ideò autem ſeptimam Synodum ſolius gradus Lectoris meminiſſe exiſtimo, quod eius tempore apud Græcos aut ſolus, aut præcipuus eſſet Lectoris gradus, in quo cæteri quodammodo continerentur: qua de re ſuperiùs dictum eſt.

[a] Innocent. 3. cap. cum contingat, de ætate & qualit.

[b] Greg. Turonenſis de vit. Patr. cap. 6.

XIV. Ex iis verò prætereà conſtat, quod Abbatibus ſolùm benedictis, dictum priuilegium in iure conceſſum ſit. Vnde non audiendus Emanuel [c] Rodericus, qui etiam non benedictis Abbatibus eandem prærogatiuam contra prædictos Canones attribuit, iis infirmis rationibus innixus: primâ, quod ex Bullis Eu-
C genij quarti & Iulij ſecundi pro ordine Ciſtercij, & congregatione montis Oliueti, & S. Iuſtinæ, ſeu montis Caſſini, & Leonis 10. pro congregatione Camaldulenſi, *licet manus benedictionis, iiſdem Abbatibus non impendatur: omnibus tamen honoribus, præeminentiis, priuilegiis, prærogatiuis, iuribus, & inſignis Abbatibus benedictis competentibus fungi poſſint.* Ex quo infert cùm Abbates benedicti haud dubiè Tonſuram, minoreſque ordines conferre queant, idem poſſe virtute earum Bullarum etiam non benedictos. Altera, quia non obſcurè in fauorem Ciſtercienſium edicit Alexander tertius, [d] *vt ſi Epiſcopus tertiò cum humilitate, ac deuotione, ſicut conuenit, requiſitus, ſubditos Abbates* Ciſtercij *benedicere fortè renuerit; eiſdem Abbatibus liceat proprios Monachos benedicere, & alia quæ ad officium huiuſmodi pertinent exercere, donec ipſi Epiſcopi ſuam duritiam recogitent, & Abbates benedicere non recuſent.* Ex qua decretali Epiſtola colligunt [e] Doctores Abbatibus, quorum benedictio ab Epiſcopis irrationabiliter differtur, Lectoratus conferendi poteſtatem ineſſe: Quidni ergo ſimiliter Abbatibus quibuslibet non benedictis, qui-
D bus eadem quæ benedictis priuilegia conceduntur, ſuos ad Lectoris gradum promouere liceat? Tertia, quia non eſt par ratio Epiſcopi & Abbatis: Epiſcopus ſiquidem non conſecratus vix dicitur Epiſcopus, vt iure [f] confirmatũ videtur: Abbas verò nemine refragante ante ſuã benedictioné dicitur Abbas, quippe cùm conſecratio Epiſcopalis, vera ſit ordinatio, Abbatis verò benedictio, mera ſit ſuper Abbatem deprecatio, non ordinatio: ideóque nihil mirum inquit eſſe, quod Abbates electi, & confirmati, antequam benedicantur, minores ordines conferrre poſſint: Epiſcopi electi & confirmati, niſi conſecrati, non poſſunt.

[c] Rodericus qq. regulari. tomo 1. queſt. 14. art. 2.

[d] Alexãder 3. cap. 1. de ſupplenda negligẽtia prælat.

[e] Vide Gloſſam v. alia in dict. caput.

[f] Cap. licet, de tranſlat. Epiſcop. cap. tua, de his quæ fiunt à prælat. & alibi.

XV. Has verò rationes infirmas & parui momenti eſſe dixi, primum quidem, quia generalem iſtam conceſſionem, qua Abbatibus non benedictis eædem quæ benedictis prærogatiuæ aſſeruntur, non derogare ſpeciali iſti exceptioni, qua nonniſi benedictis Abbatibus priuilegium iſtud vendicatur, iuri omninò conſentaneum eſt, neque enim putandum in generali conceſſiono ſpeciales omnes ſemper contineri, cùm infinitis propè ex iure petitis exemplis manifeſtè id falſum eſſe pateat: atque vt plura omittam, quis neſciat [g] generaliter dictum,

[g] Cap. ad noſtram, & ibi Gloſſa penult. & fin. de iureiurando.

non ſemper generaliter intelligendum, quando non eſt eadem ratio omnium contentorum ſub genere? quis non aduertat [a] iure ipſo cautum eſſe, vt in generali promiſſione, vel ſermone multa excipiantur, ea maximè quæ quis in ſpecie non fuiſſet conceſſurus? [b] mandatorum quoque, [c] iudiciorum, [d] reſcriptorum, aliorumque eiuſmodi actuum iudicialium eandem eſſe rationem quis negare poſſit? quis etiam non obſeruauit legè definitum, [e] vt generali locutione non venirent iſta, quæ excedunt alia in maiori honore? Quare cùm collationis ordinum non ſit par ratio, quæ cæterorum priuilegiorum, quæ Abbatibus ob iuriſdictionem conceduntur; cùm collatio ordinum ad poteſtatem ordinis ſpectet: cùm non ſit probabile Summos Pontifices, etiam Abbatibus non benedictis eam poteſtatem ſpecialiter conferre voluiſſe: cùm poteſtas iſta cæteras, quæ Abbatibus ratione eorum præfecturæ conferuntur, dignitate excedat: nulla ratio eſt ob quam generali quadam clauſula contineri iſta ſpecialis permiſſio dicatur: maximè verò cùm ſpecialiter Abbatibus non benedictis iura hanc poteſtatem adimant: contra ſpecialem autem exceptionem, ſpecialémque legis ſanctionem generalis conceſſio minimè videatur intelligenda, ſiue [f] leges, ſiue [g] Canones conſulamus.

XVI. Altera ratio noſtram potius quàm aduerſariorum ſententiam confirmat; cùm enim in odium Epiſcoporum, qui officij ſui partes negligunt, vel officio abutuntur, cautum fuerit, ſecundùm [h] Gloſſam, vt Abbates, quorum benedictio ab Epiſcopis differtur, poſt trinam ſupplicationem, Lectoris gradum conferre poſſint, ſuoſque Monachos benedicere, è contrario arguitur Abbates non benedictos, quorum benedictio nullâ Epiſcoporum negligentiâ differtur, id iuris non habere, vt minores ordines, vel ſuis conferre poſſint: ſublatâ enim causâ priuilegium vtique tollendum eſt, quod ob hanc tantum cauſam ſubſiſtit.

XVII. Tertia pariter ratio nullius eſt momenti, quãuis enim Abbates non benedicti, Abbates ſint, & per benedictionem nullo nouo gradu Eccleſiaſtico augeantur, quia tamen iura benedictionem ipſorum requirunt, vt ordines minores, vel Clericatum conferre poſſint; certè niſi benedictionem iſtam ſint conſecuti, temerè eam ſibi poteſtatem arrogabunt: ideò autem fortaſſis benedictionem ab Epiſcopo receptam Canones exigunt, antequam Abbates priuilegio iſto gaudeant, vt ab Epiſcopo, qui omnium ordinum caput eſt, & illorum diſtribuendorum princeps, per iſtam benedictionem ab eodem receptam in Abbates tranſmitti iſta poteſtas, & ab ipſo principaliter deriuari videatur: ſicut [i] Archidiacono, qui oculus eſt Epiſcopi, & manus, aliquando conceſſum legitur, vt ab eo tanquam inſtrumento Epiſcopi ſeparato, in minoribus ordinibus conferendis Ceroferarius cum cereo Acolytho traderetur. Sed & ex ipsâ obiectione argumentum pro noſtrâ ſententiâ probabile ſumo, cùm nempe Abbates longè dignitate inferiores ſint Epiſcopis, & Epiſcopalis gradus longè ſuperior ſit Abbatiali, abſurdum foret, ſi ante conſecrationem ſuam electi Antiſtites, qui iuriſdictione Epiſcopali prædìti ſunt, minores ordines conferre nequeant: Abbatibus autem fas ſit, ſtatim atque iuriſdictionem Abbatialem nacti ſint, non recepta ab Epiſcopis benedictione, eoſdem minores ordines & Clericatus Tonſuram tribuere.

XVIII. Dubium etiam ex prædictis exoriri poteſt, vtrum Abbatibus liceat ſibi non ſubditis minores ordines, conſentientibus ſuperioribus ordinandorum, imo etiam vocantibus, conferre: & vtrum ſi iis conferant, quibus ipſis per iura non licet, validè tamen conferant, & characterem imprimant: cui vtrique quæſtioni reſpondeo, nec ſibi non ſubditos, quocumque modo ordinare ipſis licere, nec factam ab iis ordinationem, in quos liberam non habuerint poteſtatem, ratam eſſe. Priorem partem reſponſionis certam puto, poſteriorem probabilem: etenim præterquam quod prior pars citatis Canonibus innititur, quibus nonniſi *in proprio Monaſterio* Abbatibus ordinum conferendorum licentia conceditur, clarè Concilium [k] Tridentinum eandem confirmat, dum ait, *Abbatibus, ac aliis quibuſcumque, quantumuis exemptis, non liceat in poſterum intra fines*

alicuius

[a] Gloſſ. fin. in cap. paſtoralis de priuilegiis, & regula in generali, de regulis iuris in 6 cap. fin. de off. vicarij in 6.
[b] Cap. vt officium, cap. inquiſitores, cap. ſtatuta, de hæreticis.
[c] Cap 1. de iniuriis in 6.
[d] Cap. nonnulli, de reſcriptis, & alibi.
[e] Cap. quamuis, de præbendis in 6.
[f] l. doli clauſula, 119. & ibi Gloſſ. ff. de verborũ obligat. l. ſi ſic bus ff. de alimẽtis, & cibariis, & Gloſſ. ex general. Gloſſ v. ob id in l. non dubium, de legibus, & alibi.
[g] Cap. 4. & ibi Gloſſa final. de teſtibus, & alibi
[h] Gloſſa alia in cap. 1. de ſuppl. neglig. prælat.
[i] Diſt. 23. c. Acolythus.
[k] Cõc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.

A *alicuius diœceſis conſiſtentibus, etiam ſi nullius diœceſis vel exempti eſſe dicantur, cuiquam qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram vel minores ordines conferre.* Quibus verbis Concilium Tridentinum duas conditiones in aliquo requirit, vt ab Abbate ordinari poſſit; vt regularis, & vt ipſi ſubditus ſit: vnde nec ſæculares quantumcumque ſubditos alicui Abbati, nec eos qui ipſi ſubditi non ſunt, ab eo ordinari permittit. Ante Concilium Tridentinum, Abbatem Ciſtercienſem ex conceſſione Innocentij octaui data anno 1489. Abbatibus ordinis Ciſtercij pro tempore exiſtentibus, permiſſum [a] memorant, vt omnes eiuſdem ordinis intrà ſua Monaſteria, Tonſurâ Clericali, ac minoribus ordinibus initiare poſſent, vnde etiã ipſis non ſubditos exiſtimarim tunc temporis, dũmodo eiuſdem ordinis forent, ab iis potuiſſe ordinari; neque tamen, ſine licentiâ ſuperiorum ſuorum vlli fas fuiſſe ad ordinationem iſtam accedere mihi perſuadeo; nam res iſta maioris eſt momenti, quàm vt inconſultis ſuis ſuperioribus aggredi eam vlli debeant; ex vitæ verò Sancti [b] Galli lectione conſtat, etiam ſæcula-
B res olim ab Abbatibus Clericali Tonſurâ, ex Epiſcoporum indulgentiâ, initiari permiſſos fuiſſe, ſed tum incipiebat Eccleſiaſtica diſciplina peruerti, quæ tum maximè peruerſa eſt, cùm in Clerum, nulli Eccleſiæ addicti, recepti, aut ſine ſuis Epiſcopis, qui Eccleſiarum ſunt principes, Eccleſiis quibuſdam ſeruituri adſcripti ſunt.

a Lib. 1. priuileg. Ordinis Ciſtercij.

b Gregor. Turon. ſuprà.

XIX. Poſterior verò pars reſponſionis hoc vtique fundamento fulcitur, quod cùm Abbatibus ad Tonſuram minoreſque ordines conferendos poteſtas niſi ex priuilegio completa minimè conueniat, ad eas tantum perſonas, ad quas priuilegium ipſorum extenditur, poteſtatem completam habere poſſint, ad cæteras autem inchoatam tantum, imperfectam, & inſufficientem, qualis in ſimplici quouis Preſbytero reperitur. Si quos ergo ſibi non ſubditos, ſi quos non regulares, ad Tonſuram Clericalem, vel minores ordines promouere tentent, videtur conatus eorum irritus, & nullius vtilitatis, atque efficaciæ cenſendus;
C quippe cùm ad illas perſonas illorum priuilegium nequaquam extendatur, quo ſolo poteſtas eorum completur, atque perficitur, quo dempto non magis apti ſunt ordinare, quàm quiuis Preſbyter: vnde non eſt par ratio Epiſcopi ordinantis ſibi non ſubditos, & Abbatis: nam cùm Epiſcopus ordinandi poteſtatem habeat à charactere ſuo, & poteſtate ordinis Epiſcopalis, quæ licet vt congruè in actum prorumpat, limitata, ac reſtricta ſit: vt tamen effectum ſortiatur nullis legibus ſubiicitur, nullis finibus includitur: manet ſiquidem character, & poteſtas ordinis Epiſcopalis, etiam in eo cui diuina interdicta ſunt officia, cui nullus relictus eſt locus, in quo tanquam in ſuo verſetur, nulla perſona in quam ius dicat: Abbates, autem vt ſuperiùs docuimus, non à poteſtate ordinis, quæ ei ad hoc agendum inſita ſit, non à charactere qui ipſis impreſſus ſit, poteſtatem ſuam completam habent, ſed à priuilegio eorum poteſtas completur: vnde ſublato priuilegio, eiuſdem conditionis ſunt cum cæteris, quos certum eſt validè ordinare non poſſe, itaque nec ipſi eo ſublato ordines conferre poſſint. Quod
D etiam prædictum Ciſtercienſibus Monachis, ſi verum eſt, conceſſum priuilegium confirmat: ita enim Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis, quoſlibet eiuſdem ordinis ad minores ordines promouendi priuilegium illud indultum eſt, vt tamen licentiam Abbatum deſiderari, vt ab alio quàm à ſuo Monachi iſtius ordinis promoueri poſſint, nemo in dubium reuocarit; aliàs ſiquidem Monaſticæ diſciplinæ gratia iſta non minimum nocumenti inferret, & ad eam labefactandam patentem aditum aperiret: itaque vel priuilegium iſtud inane eſſet, vel præter licentiam Abbatum, & obtentas ab iis litteras, oportet poteſtatem Abbatibus fieri, vt validè ordines etiam minores ſuis non ſubditis conferant: ſi enim validè poſſent quoſuis etiam non ſubditos ordinare, datâ illis ab Abbatibus licentiâ, datâ ab Epiſcopis, non validè ſolùm, verùm etiam licitè ſibi non ſubditos ordinarent.

XX. Patet igitur ex prædictis ordinarium Abbatum priuilegium fuiſſe, vt Tonſuram Clericalem, minoreſque ordines conferrent, maiores autem ordines conferendi, vel numquam, vel nonniſi ratò datam illis poteſtatem eſſe re-

peries. Refertur ſingulare quoddam priuilegium ad petitionem Ioannis Ab- A
batis Ciſtercij, pro Subdiaconatu, & Diaconatu conferendis anno 1489. ab
Innocentio octauo conceſſum: cuius ea verba eſſe dicuntur, [a] *ac ne Monachi di-
cti ordinis pro ſuſcipiendis Diaconatus, & Subdiaconatus ordinibus extra clauſtrum hinc in-
de diſcurrere cogantur: tibi & ſucceſſoribus tuis, vt quibuſcumque dicti ordinis Monachis,
alijs verò quatuor Abbatibus præfatis, & eorum ſucceſſoribus, vt ſuorum Monaſteriorum
prædictorum religioſis, quos ad id idoneos reperietis, Subdiaconatus, & Diaconatus ordines
liceat ritè conferre.* Hoc priuilegium ait [b] Vaſques exſtare in Collegio Complu-
tenſi Societatis Ieſu; Victoria [c] ait ſe vidiſſe Bullam, quâ Ciſtercienſis Ab bas
ius habeat conferendi Subdiaconatum, additque aliquos idipſum affirmare de
Diaconatu: proindéque Bullam iſtam quam vidit Victoria, non eam fuiſſe
oportet, quá iam retulimus, in quâ expreſſa ſit mentio Diaconatus, adeout vix
de Subdiaco natu aliquid legiſſe potuerit, quin de Diaconatu idem in ea con-
ceſſum aduerterit. Pius autem quintus Summus Pontifex eâ Bullâ, quâ Præ-
monſtratenſi Abbati, vt Subdiaconatus ordinem conferre poſſet, facultatem B
denegauit, id olim Ciſtercienſibus, licet ſubobſcurè, cōceſſum videtur innuere.
Quare nihil in ea re certi, nihil explorati, ſaltem quoad Diaconatus ordinem
attinet, nemo enim quem legerim, præter Vaſqueſium, Bullam vllam, quâ
Diaconatus licentia Ciſtercienſibus concedatur, ſe vidiſſe teſtatur: cætera fe-
rè de ſolo Subdiaconatu loquuntur, ideoque prædictæ Bullæ fidem minuunt.

XXI. Quin etiam [d] Benſonius, vbi iſtius Bullæ meminit, aſſerit Bullam iſtam
Innocentij octaui, quæ videbatur concedere Abbatibus Ciſtercij, vt Subdia-
conos, ac Diaconos ordinarent, non id tamen verè conceſſiſſe, nec mentem
Pontificis hanc fuiſſe, ſed ſolùm, vt litteras dimiſſorias Monachis ſuis da-
re poſſent, quibus cuilibet Catholico Antiſtiti ritè promoto Monachos Ci-
ſtercienſes ordinandi, non habitâ diœceſeon ac prouinciarum ratione, pote-
ſtatem facerent: & itâ non ſolùm Romæ declaratum fuiſſe ab *Eminentiſſimis*
Cardinalibus congregationis Concilij Tridentini anno 1592. verùm etiam C
explicatum fuiſſe à Clemente octauo in Bulla Ciſtercienſium. Denique nec
Ciſtercienſes noſtrâ aut Patrum noſtrorum memoriâ, eo priuilegio vſi dicun-
tur: quod ſi hoc priuilegium à ſanctâ Sede obtinuiſſent, nuſquam ab eius vſu
tandiu ſe continuiſſent, præſertim in Gallia, in qua ſaltem à paucis annis Cōci-
lij Tridentini decreta recepta, ſi tamen vmquam recepta ſunt, & quamuis re-
cepta forent, cùm tamen expreſsè in Tridentino priuilegio iſti derogatum non
ſit, iure ſibi iam ab aliquo tempore dato gaudere vtique voluiſſent, nec ab hu-
ius priuilegij tam eximij vſu abſtinuiſſent. Quare iterum concludimus totum
iſtud priuilegium, ſaltem quoad Diaconatum, incertæ eſſe auctoritatis, proba-
bilius eſſe quod fictum, ac ſuppoſitum cenſendum ſit.

XXII. Similia plura aliorum Monaſteriorum Abbatibus priuilegia conceſſa
referuntur. Simile priuilegium [e] Monaſterium Regium San-Dionyſiacum ſi-
bi vendicat, Bullaſque Monachi San-Dionyſiani Apoſtolicas huius conceſſio-
nis iactitant. Nauarrus [f] quoque Monaſterij cuiuſdam in Germania Ordinis D
Ciſtercienſis meminit, cuius Abbas ſibi priuilegio Apoſtolico à multis Maxi-
mis Pontificibus ante Concilium Tridentinum confirmato, indultam Sub-
diaconorum ordinandorum facultatem vendicabat, à quo conſultus, an ge-
nerali accedente Gregorij decimi tertij confirmatione, qua prædicta priuile-
gia confirmabantur omnia, modò ſacri Concilij Tridentini decretis minimè
repugnarent, Subdiaconos tutâ conſcientiâ ordinare poſſet, negatiuè reſpon-
det, tum quod Tridentinum [g] Concilium Epiſcopis ius ſuum in examine &
receptione regularium ad ſacros Ordines, non obſtantibus quibuſlibet priuile-
giis aſſerens, & ſolos minores ordines memorans, dum priuilegij Abbatum
mentionem facit, videatur ſi non ſpeciali decreto, ſaltem generali ſacrorum
Ordinum conferendorum Abbatibus adimere facultatem: tum quod haud
dubiè conſultum de eo priuilegio Concilium, ipſum abrogandum cenſuiſſet,
cùm à diſciplinâ Eccleſiaſticâ alia plura minus aliena abrogarit: tum denique
quod probabile non ſit Summum Pontificem *tam exorbitans priuilegium* (eo enim
nomine

[a] Lib. 1. priuileg. Ordinis Ciſter. priuil. 118. & apud Rodericum qq. regul. tomo 1. qu. 18. art. 3.
[b] Vaſques de Sacram. diſp. 243. num. 30.
[c] Victoria in ſumm. nu. 235.
[d] Benſonius de anno Iubilæo lib. 2. cap. 29.
[e] Gamachęus in 3. part. de Sacram. Ordinis cap. 7.
[f] Nauarrus Conſil. lib. 5. de priuileg. conſ. 14.
[g] Concil. Trident. de refor. ſeſſ. 23 cap. 8 & 10. 12.

Digitized

A nomine ipſum indigeat) generali confirmatione fuiſſe complexum, præſertim cum in eâ confirmatione exceperit priuilegia Concilio Tridentino contraria. Aliqua eiuſmodi alia priuilegia referuntur, ſed quæ dubiæ apud me ſunt fidei, quorum nempe confirmatrices Bullæ à quibuſdam crebro, ſed incerto ſermone iactantur, quæ tamen nuſquam extant, vel quæ extant quidem, ſed ſuppoſitæ ſunt, & fictæ: vel certè ſi veræ ſunt, & germanæ, nihil aliud concedunt, quàm quod Benſonius per Ciſtercienſem Bullam ex declaratione Summi Pontificis, & ſacræ Congregationis Cardinalium concedi nos docuit: non enim quæcumque Bullæ proferantur, potior erit ratio earum, quàm eius quæ in gratiam Abbatis Ciſtercij conſcripta dicitur: ſatiſque magnum priuilegium eſt, quod Abbates ſuis Monachis ad ſacros Ordines, contrà Tridentini Concilij decreta, & veterem Eccleſiæ diſciplinam, dimiſſorias litteras dare poſſint, quibus, neglecto, vel certè prætermiſſo proprio Epiſcopo, ab alio promoueri queant; quid opus eſt vt odioſum iſtud priuilegium ad ſenſus minimè idoneos
B ampliemus, cùm potius odioſa reſtringi debeant? Sanè ſatius eſt priuatas Bullas, quas vel exſtare dubium eſt, ad ſacræ Scripturæ, traditionis Apoſtolicæ, & Eccleſiaſticæ, Conciliorum ac Summorum Pontificum definitiones, Patrum, Theologorumque ſententias, examinare, atque expendere, quàm ab iis noſtræ Theologiæ noua principia, nouas concluſiones, noua theoremata colligere.

§. III.

Num Parochis Tonſuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum poteſtas olim facta ſit.

XXIII. Præter hos autem, Preſbyteros quoque nullâ niſi fortè parochialis curæ dignitate ornatos, Tonſuram Clericalem olim contuliſſe ſuſpicari pro-
C babiliter poſſumus: tum ex Ammiano [a] Marcellino referente Diodorũ quemdam à Iuliano Apoſtata iuſſum occidi, quod *dum ædificandæ præeſſet Eccleſiæ, cirros puerorum licentius detondebat*, Imperator nempe *id quoque ad Deorum cultum* exiſtimabat *pertinere*: ex quo nobis indicatur ideò prædictum Preſbyterum pœnas dediſſe, quod plures pueros Capillorum Tonſurâ in Clerum cooptaret, in quo Deorum religionem violari credidit Iulianus: tum ex Concilio [b] Carthaginẽſi quarto, quod Pſalmiſtæ ſeu Cantoris officium, quod Tonſuræ Clericali adnexum eo tempore in Affrica fuiſſe prudenter exiſtimari debemus, abſque ſcientia Epiſcopi, *ſolâ iuſſione Presbyteri*, demandari potuiſſe teſtatur: tum ex epiſtola canonica Baſilij [c] ad Chorepiſcopos, quâ apud eos conqueritur, quod cùm anteà nonniſi examinati à Preſbyteris, & Diaconis, à Chorepiſcopis ſolerent in Clerum referri, re tandem per ſummam ſocordiam tractatâ, Chorepiſcopi Preſbyteris & Diaconis conceſſiſſent, *οὓς ἂν ἐθέλωσιν ἐπεισάγειν τῇ Ἐκκλησίᾳ, quos voluiſſent in Eccleſiam introducere*, eoſque proinde Clericali Tonſurâ inſignire.
D Tum denique ex Concilio Emeritenſi, cuius hæc verba ſunt, [d] *inſtituit hæc ſancta Synodus, vt omnes parochiani Presbyteri, iuxta vt in rebus Deo creditis ſentiunt habere virtutem, de Eccleſiæ ſuæ familia Clericos ſibi faciant, quos per bonam voluntatem ita nutriant, &c.* cùm enim Clericum facere idem ſit, quod Clericum ordinare, videtur hoc Canone, quo Preſbyteris parochiarum rectoribus Clerici faciendi poteſtas conceditur, ordinandi data fuiſſe.

[a] Ammianus Marcell. lib. 22. paulò poſt med.

[b] Carthag. 4. c. 8. refertur c. pſalmiſta, diſt. 23.

[c] Baſil. epiſt. can. ad Chorepiſc. quæ eſt 181. tomo 2. operum Baſilij.

[d] Conc. Emerit. c. 18.

XXIV. Nihilominus hæc omnia argumenta certam omninò fidem non faciunt: nam nec ſatis euidenter Ammiani Marcellini de Tonſura Clericali textus intelligitur: nec in Concilio Carthaginenſi de Tonſura habetur ſermo, ſed de officio Pſalmiſtæ, cuius commiſſio à cooptatione in Clero diuerſa erat. Eſto verò, quod probabile eſt, tempore Baſilij Preſbyteri & Diaconi non ſolùm electionem Clericorum, verumetiam eorumdem in Tonſurâ benedictionem præſumerent, abuſum hunc fuiſſe reſpondere poteris, quem videlicet Baſilius reprehenderit ac ſuſtulerit: Denique Concilium Emeritenſe commodè de electione ad Clerum, non de ipsâ benedictione Clericali, & Tonſuræ col-

latione poteſt intelligi. Iis tamen argumentis, vel ſimilibus perſuaſi [a] Hoſtienſis, & [b] Panormitanus, Presbyteris parochiarum rectoribus licitam fuiſſe Tonſuræ Clericalis collationem cenſuerunt : quam hauddubiè poteſtatem iam parochialibus Paſtoribus, & ſi fortè olim conceſſa fuerit, ademptam credere debemus, cùm & Doctorum ferè omnium ſententia hanc ipſis adimat, nec Eccleſiæ decreta, vſus, diſciplina, ipſos, vt id aggrediantur, vlla ratione permittant. Quantominus verò poterunt ipſi minores ordines conferre, quos dare numquam eis fas fuiſſe accepimus. A

[a] Hoſtienſis in cap. cum contingat, de ætate, & qualitate.
[b] Panormita. in cap. quãto, de conſuetudine.

§. IV.

Diſcutitur ea, quæ Presbyteris S.R.E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum poteſtas conceſſa dicitur.

XXV. Poſſunt autem S.R.E. Cardinales Presbyteri ex generali quadam conſuetudine, non Tonſuram modo, verùm etiam minores ordines conferre, vt notant [c] Soto, [d] Henriques, [e] Valentia, & alij paſſim, ſed neque hoc omnino apud me certum eſt: tum quod tam Concilium [f] Tridentinum, quàm [g] Catechiſmus Romanus ex decreto Tridentini Concilij, & iuſſu Pij quinti editus, priuilegij ſolùm Abbatibus ad id conceſſi meminerint, Cardinalium mentionem nullam faciant: Tum quod Innocentius [h] tertius, Vicario ſuo apud Conſtantinopolim reſcribens, quo tempore vrbs iſta à Latinis poſſidebatur, videtur docere nullâ conſuetudine obtineri poſſe, vt quæ ſunt reſeruata ordini Epiſcopali, ſimplicibus Presbyteris tribuerentur: ideoque eorum Presbyterorum temeritatem reprehendit, qui Sacramenta fidelibus exhibere præſumerent, quæ ab Apoſtolorum tempore ſolis Pontificibus reſeruata eſſent, *tutiuſque* decernit *ea ſine periculo, ex neceſſitate (quæ legem non habet) omittere, quàm vt ab his, quibus ea conferre non licet, ex temeritate, quæ lege damnatur, non ſine graui periculo inaniter conferantur.* Ex quo Pontificis Summi decreto inferre licet, conſuetudinis non eam eſſe vim, quæ poteſtatem tribuat ea exequendi, quæ ad poteſtatem ordinis Epiſcoporum ſpectant, nonobſtante quacumque conſuetudine, periculum eſſe ne qui ſolâ conſuetudine fulti vetitam ſibi alioqui Tonſuræ ac minorum ordinum collationem attentant, inaniter id aggrediantur, nec Tonſuram Clericalem, nec minores ordines validè conferant. Quod quidem Innocentij reſponſum ex alio Gregorij [i] IX. ad Aſtorienſem Epiſcopum confirmari poteſt, qui nempe Summus Pontifex, nonobſtante Eccleſiæ Bracharenſis conſuetudine, quæ potius corruptela dicenda ſit, quàm conſuetudo, Eccleſiarum reconciliationem per Sacerdotes ſimplices fieri, de cætero prohibet. B C

[c] Soto in 4. diſt. 25. q. 1. art. 1 § Abbatibus.
[d] Henriques lib 10. de Ordinis Sacram. c. 13. num 5.
[e] Valentia q. 3. conſt. 10.
[f] Concil Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.
[g] Catechiſm. Rom. parte 2. c. 7. num. 29.
[h] Innocent. 3. cap quanto, de conſuetudine.
[i] Gregor 9. cap. aqua, de conſecrat. Eccleſ. vel Altarium.

XXVI. Ex eo tamen decreto, lux fortè aliqua reſponſionis pro Cardinalium prædicta facultate deriuatur: hanc enim rationem ſubdit Pontifex, *quæ licet Epiſcopus committere valeat, quæ iuriſdictionis exiſtant, quæ ordinis tamen Epiſcopalis ſunt, non poteſt inferioris gradus Clericis demandare*: vnde variarum aliarum conſuetudinum, & eius quâ eminentiſſimi Cardinales, Tonſuræ, & ordinum minorum conferendorum poteſtatem ſibi vendicare poſſint, differentia elici poteſt: quod eæ conſuetudines, quæ videntibus, & tacentibus inferioribus ſolùm Epiſcopis conualeſcunt, non ſunt ſufficientis virtutis, vt quæ ſint ordinis Epiſcopalis in alios transferant, cùm nec expreſſus Epiſcoporum conſenſus id efficere poſſit: ea verò conſuetudo, quæ vidente, & ſuo ſilentio approbante Summo Pontifice inualuit, & rata haberi haud dubiè creditur, ob earum perſonarum eminentiam, in quarum videtur eſſe fauorem, maioris videatur eſſe roboris, conſentiente enim Summo Pontifice, qui poteſtatem illam transferre poteſt, poteſtas ipſa tranſlata credi debet. Quod autem nec Concilium Tridentinum, nec Catechiſmus Romanus Cardinalium iſtius priuilegij meminerint, ea cauſa eſſe potuit, quod iure priuilegium iſtud, quemadmodum priuilegium Abbatum, minimè expreſſum habeatur. Vnde ſententia [k] Maioli, quod, ſi minores ordines ſint Sacramenta, tutius ſit, nè recipiantur niſi ab Epiſcopo, quantum ad Cardinales D

[k] Maiolus lib. 4. de irregular. cap. 2. nu. 11. & cap. 20. num. 8.

Digitized

A Cardinales ſpectat, quorum priuilegium iure non habetur expreſſum, imò à [a] Tridentino videtur, ſaltem circà ſæculares, aut regulares ſibi non ſubditos reiectum, mihi videtur in praxi tutior, nec omninò repudianda. a Trident. ſupra.

ARTICVLVS III.

Quinam omnino conferendorum Ordinum miniſtri extraordinarij ex diſpenſatione Summi Pontificis eſſe poſſint.

§. I.

Tonſuræ Clericalis quemlibet Clericum miniſtrum eſſe poſſe.

I. POſtquam ex prædictis conſtitit, quinam ordinarij miniſtri ſacræ Ordinationis inſtituti ſint, quibuſnam extraordinariè, vel olim commiſſa fuerit, vel Eccleſiæ benignitate etiamnum ad ipſam celebrandam facultas committa-B tur: planior vtique & facilior patet via ad aliam quæſtionem ſoluendam, quæ de eo, quod poteſt Summi Pontificis auctoritate fieri, moueri ſolet: adeoque connexa hæc quæſtio cenſetur eſſe præcedenti, vt ex dictis circa priorem quæſtionem confirmatio præcipua, dicendis circà poſteriorem, videatur accedere.

II. Dico itaque primò, quod ad Tonſuram Clericalem ſpectat, quæ ſimplex tantum Sacramentalis benedictio eſt, non Sacramentum, haud dubiè poſſe Summum Pontificem, cuicumq; Clerico placuerit, licentiam impertiri, vt eam conferat: nam cùm ex Eccleſiæ tantum inſtituto ſit, non ex diuinâ inſtitutione, non eſt quod Summo Pontifici poteſtas denegetur, quâ cuiuis Clerico eius conferendæ poteſtatem committat: ſicut rex cuicumque etiam infimæ notæ homini committere poteſt auctoritatem inſtituendi quemlibet magnatem in officiis regni dignioribus (quorum inſtitutio ad eum ſpectat) & ab ipſo ſolita in huius collatione Sacramenta recipiendi. Quamuis enim cooptare in Clerum, C & referre in ordinem perfectorum aliquem, nonniſi ex diuinâ inſtitutione ad ſummum Sacerdotem, qui eminentiorem gradum habeat, ſpectare videatur: attamen quod per ſeipſum id aut alium præſtet, nequaquam hoc à Deo videtur determinatum, niſi fortè inſtitutio eiuſmodi ſit, quæ Sacramenti rationem habeat; quo caſu, quia Sacramenta ex inſtitutione diuinâ dependent, vel à ſolo Epiſcopo, vel certè non indiſcriminatim à quocumque eiuſmodi promotiones attingi debent: Tonſura itaque, cùm non ſit Sacramentum propriè dictum, committi poteſt à Summo Pontifice, vt ab alio quàm ab Epiſcopo conferatur, ſicut virginum benedictio, ac receptio, quæ olim à ſolis Epiſcopis fiebat, paſſim iam aliis demandatur. Confirmatur ex prædictis, ex quibus nempe cum Abbatibus Tonſurã Clericalem conferendi licentiã datam eſſe liquidò cõſtet, temerè omninò Eccleſiæ diſpenſationem redarguere videremur, ſi priuilegiũ iſtud Sũmi Pontificis auctoritate non potuiſſe concedi diceremus.

III. Dixi verò à quocumque Clerico Tonſuram Clericalem tribui poſſe: nam D laicis hanc facultatem demandare, videtur iuri diuino repugnans: tum quod ſecundùm doctrinam D. Pauli, [b] *ſine vllâ contradictione quod minus eſt à meliore benedicitur:* Clerici autem meliores, & digniores ſunt laicis, quos proinde à laicis benedici omnino videtur diuinæ inſtitutioni contrariũ: tum quod laici poteſtatis ſpiritalis videantur eſſe incapaces: at conſtituere Clericum poteſtatem aliquam arguit ſpiritalem: tum quod [c] *quæ ſunt à Deo* poteſtates *ordinatæ ſunt*, nec patitur Deus, vt pedes capiti imperent, aut in Eccleſia ſua indecorum aliquid, & inconditum fiat: at inordinatum eſſet, & inconditum, ſi grex paſtori præeſſet, laicus Clerico benediceret, pedes caput conſtituerent, ſubditi officia rectorum diſtribuerent: itaque cùm poteſtas Summi Pontificis ſit [d] in ædificationem nõ in deſtructionem, ſequitur nec ipſum Summũ Pontificem laicis Tonſuræ conferendæ, ſicut nec ſuſpendendi, excõmunicandi, alioſque effectus ſpiritales operandi poteſtatem committere poſſe: Clericis verò qui ſuſpendere, excõmunicare, & alia ſpiritalia exequi poſſunt, eãdem poteſtatem delegare poſſe: non enim difficilius eſt vt Clericum alius ex commiſſione Summi Pontificis ſuſpendat à mi-

b ad Heb. 7.

c ad Rom. 13.

d Ad Eph. 4.

BBb

Digitized by Google

niſterio arceat, à Clericorum albo expungat, quàm vt laicum ordini ſeu Clericali catalogo inſerat, & Clericum faciat. A

§. II.

Minorum Ordinum collatio ſimplicibus Presbyteris poteſt committi.

IV. Dico ſimiliter ſecundo, ordines quoque minores à ſimplicibus Presbyteris, ex diſpenſatione eiuſdem ſummi Pontificis conferri poſſe: Nam, vt docuimus, de facto Abbatibus, vt eos conferrent, non recens ab Eccleſiâ conceſſum eſt, quæ conceſſio Concilij Oecumenici auctoritati, vt ſupra diximus, confirmata eſt; & tanquam rem vſitatam refert Alexander tertius [a] quod *huiuſmodi ordines à non Epiſcopis quandoque conferrentur.* Eccleſiam verò ea in re errasse, vel temerè quicquam feciſſe, non niſi cum temeritate & hæreſis periculo aſſeri poteſt: quamobrem pro certo, & indubitato haberi debet licere ſummo Pontifici cuilibet ſimplici Presbytero minorũ ordinũm conferendorũ facultatem tribuere. Cuius rei potiſſima ratio eſt, quod ordines iſti, nec immediatam relationem habeant ad corpus Chriſti, & ſanguinem, ſed dumtaxat poteſtatem deſeruiendi ſacro Miſſæ Sacrificio largiantur, quæ aliis etiam non ordinatis conuenire poteſt: nec ad populum regendum, aut vllo Sacramento iuuandum ſpiritualem vim vllam conferant: vnde nihil mirum eſt, quod miniſter eorum ordinum non ſit ex diuinâ inſtitutione ita determinatus, quin ex Eccleſiæ commiſſione mutari poſſit: conſentaneum nempe eſt, vt cùm functiones iſtorum ordinum aliis, quàm qui ſolito more ordinati ſunt, conuenire poſſint, miniſter quoque eorum ordinum, alius ab Epiſcopo, qui ordines iſtos conferre ſolet, eſſe queat. B

[a] Alex 3 Tolet. Archiepiſ cap. 1. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.

V. Dico tamen tertio, non videri, poſito quod minores ordines ſint Sacramenta propriè dicta (quam ſententiam probabilem ſupra docuimus) poſſe vel Diacono, vel cuiuis alij infrà Diaconum poteſtatem committi ipſorum minorum ordinum conferendorum: præterquam quod enim in eam ſententiam nobis præeunt grauiſſimæ auctoritatis Doctores [b] S. Thomas, [c] Paludanus, [d] Syluester, [e] Aſtenſis, [f] & alij: aſtipulatur etiam ratio: tum quod etſi fortè aliquando contingat, vt ordo immediatè ſubſequens particeps fiat virtutis ſuperioris ordinis, v. g. Diaconus illuminantis virtutis, quæ Presbytero propria eſt, dum in neceſſitate ſolemniter baptizat, Presbyter perficientis, dum ſacram Euchariſtiam conficit, in quâ tamen conficiendâ ab Epiſcopo aliquatenus dependet, vt alibi expoſuimus: at ordo remotior ſuperioris virtutem attingere non poteſt, v. gratiâ Diaconus ad ſacram Euchariſtiam celebrãdam, eleuari nequit, quippe cum nonniſi ſupremum infimi ad hoc eleuari poſſit, vt attingat infimum ſupremi: vnde Diaconus, cuius ordo non eſt proximus Epiſcopali, aſſurgere nequit ad minores etiam ordines conferendos, quæ ſunt infima ſupremi ordinis Epiſcopalis munia: tum quod in Sacramento ordinis, vt ſuperiùs expoſuimus, non à materia, ſed à miniſtro ſanctitas quædam ſupernaturalis per ſe deriuetur: vnde debet miniſter Sacramenti ordinis habere characterem, ex quo effectus ſupernaturales profluere poſſint: & ſanctitas ſupernaturalis dimanare: nullum autem huiuſmodi habet Diaconus, licet enim baptiſmum, & Euchariſtiam diſtribuere poſſit, non tamen ſanctitas illa ab ipſo profluit: quia in iis Sacramentis, non à miniſtro, ſed à materiis deriuatur gratia, vt ex eo patet quod Baptiſmi materiam prius benedici conueniat, quàm applicetur, & materiam Euchariſtiæ miro & ineffabili modo conſecrari prius oporteat, quam gratiã conferre queat: itemque quod à Laïcis collatus baptiſmus & Euchariſtia, licet non conuenienter ab iis diſtributa, vim tamen ſanctificandi obtineant. Presbyter autẽ talem habet characterem, non quidẽ omninò perfectũ atque abſolutum (quod ſoli Epiſcopo proprium eſt, qui in Hierarchiæ faſtigio perficiendi ſummâ virtute præditus, & deiformem ſtatum perfectè aſſequutus eſt) habet tamen inchoatum, atque imperfectum, vt ex Sacramento pœnitentiæ quod confert deduci poteſt, in quo pariter gratia à miniſtro vice Chriſti fungente deriuatur, non à materia Sacramenti. Itaque imperfectus iſte

[b] S. Thomas ſupplem. qu. 37. art. 1. ad 3
[c] Paludanus in 4. diſt. 7. quæſt. 4 art. 3. & diſt. 25. art. 1.
[d] Syluester v. 2. Ordo nu. 7.
[e] Aſtenſis tit. 3. art 1 in fine.
[f] & alij contra Innocent. in cap. quanto, de conſuetudine.

Presbyteratus

Digitized by Google

A Presbyteratus character qui in ordinatione Epiſcopali, vt ſuperiùs docuimus, ampliatur, conſummatur, perficitur, vt ſuprà expoſuimus, ex diſpenſatione Eccleſiæ ad minores ordines conferendos eleuari poteſt; Diaconalis autem non poteſt, ſi nempe, quod probabile eſt, minores ordines Sacramenta eſſe ſupponamus. Accedit Eccleſiæ traditio; etenim Presbyteris aliquando conceſſam legimus minorum ordinum conferendorũ poteſtatem, Diaconis autem numquam legimus: quod in tanta temporum varietate, in tanta priuilegiorum copia, in tanta caſuum, ac variarum neceſſitatum multitudine, argumento eſſe poteſt, Diaconis priuilegium iſtud concedi non poſſe: eamque traditionem confirmat argumentatio Hieronymi [a] aduerſus Luciferianos, quorum ſectam ortam ab Hilario Diacono cum auctore ſimul interiiſſe ex eo demonſtrat, quia poſt ſe nullum Clericum Diaconus potuit ordinare.

[a] Hieronym. dialogo aduerſus Luciferian. cap. 7.

VI. Neque iis obſtat, aut Baſilij [b] ad Chorepiſcopos epiſtola canonica, quæ conſuetudinis meminit, iuxtà quam Presbyteris & Diaconis, pro ſua cuiuſque voluntate, Clericos in Eccleſiam inducere concedebatur, nec ſolum, vt B ſimplices Clericos, verùm etiam τοὺς ὑπηρέτας *ſacros miniſtros*, conſtituerent, eoſque qui τὴν λειτουργίαν θυσιαστηρίῳ *miniſterium altaris* obirent: aut Cõcilij [c] Carthaginenſis Canones, qui Archidiaconis in minoribus ordinibus conferendis partes ſuas eſſe voluerunt: quibus nimirum præſcribitur, vt ad Archidiaconorum ſuggeſtionem Oſtiariis claues tradat Epiſcopus, atque vt ipſi Acolythis ceroferarium cum cereo, Subdiaconis ſcyphum aquæ cum aquimanili, & manutergio porrigant. Non inquam hæc officiunt: etenim nec morem iſtum, cuius meminit Baſilius, ipſe approbat, quin potius reprehendit: nec de ordinum collatione expreſſe loquitur, quaſi Presbyteris vmquam aut Diaconis ordinare licuerit, ſed tantum ait eos in Eccleſiam aliquos introduxiſſe, ex quo miniſtri quidem multi (ὑπηρέται) indigni miniſterio altaris reperirentur, quod non neceſſariò arguit ipſos, minores, eis quos in Eccleſiam introducerent, ordines per ſe contuliſſe; nec tandem explicat, an Diaconi eos aut Tonſurâ, aut C minoribus ordinibus initiarent, quos in Eccleſiam ſuâ voluntate introducerẽt, quos ſcilicet forte Presbyteri, & Diaconi eligebant, ſoli Presbyteri ad Tonſuram & minores ordines promouebant. Quamuis autem Archidiaconi, qui tempore Concilij Carthaginenſis ex ordine ſolùm Diaconorum erant, minoribus ordinibus conferendis cooperarentur, ſicut iam Presbyteri Presbyterorum ordinationi, ſimul cum Epiſcopo manus imponendo, cooperari dici poſſunt, non licet tamen exinde inferre eos minores illos ordines ſolos conferre poſſe, præſertim cùm formam ordinationis numquam Archidiaconi recitarint, ſed ſolus Epiſcopus: & ſecundùm doctrinam D. Thomæ, Candelabrũ (quod ſolum Concilium Carthaginenſe [d] & vetus Ordo Romanus [e] clarè & disertè ab Archidiacono Acolythis traditum tradidere) materia eſſentialis à grauioribus Theologis Acolytatus ordinis minimè cenſeatur: & ſcyphi aquæ necnon aquimanilis ac manutergij porrigendi ritum accidentalem eſſe Subdiaconatus ordini nemo inficias eat.

[b] Baſilius epiſtol. canon. ad Chorepiſcop.
[c] Cõc. Carth. 4. c. 5. 6. & 9.
[d] Concil. Carth. ſup.
[e] Vetus Ordo Rom. de ordine Acolythorum.

D

§. III.

Probabile eſt Subdiaconatus ordinem à ſimplici Presbytero conferri poſſe.

VII. Dico quartò, videri omninò probabile, quod ad Subdiaconatus ordinẽ conferendum Eccleſiæ diſpenſatio ſimplicem Presbyteratum idoneum efficere poſſit. Quamuis enim id videantur negare [f] D. Thomas, [g] Paludanus, [h] Syluester, & alij, qui ad ſolos minores ordines conferendos, non ad maiores ſimplici Presbytero poteſtatem dari poſſe defendunt, eorum tamen ratio pro ſolo Diaconatu, ac Presbyteratu videtur vrgere: neque enim immediatam relationem ad Corpus Chriſti aut diſpenſandum aut conficiendum, tanquam probati miniſtri, habere videntur Subdiaconi, ſed tantum ad materiam Euchariſtiæ præbendam, & ſacra vaſa præparanda, quibus [i] nempe nec Diaconicum intrare, nec eadẽ Dominica vaſa, quamdiu corpus & ſanguinem Chri-

[f] D. Thomas. [g] Paludanus. & [h] Syluester ſupra.
[i] Conc. Laod. c. 21.

ſti continent, cõtrectare fas eſt, proindeq; hæc ratio quam pro ſacris ordinibus A
ſeu maioribus vniuerſim proferunt, ad ſolum Diaconatũ ac Preſbyteratum reſtringi debet. Subdiaconatũ vero à ſimplicibus Preſbyteris ex Eccleſiæ diſpẽſatione tribui poſſe hæc oſtendũt. Primò, quod pluribus Abbatibus ad Subdiaconatum conferendum ſuperius priuilegium datum fuiſſe probabilius ſaltem exiſtimauerimus, quã ad Diaconatũ, quibus priuilegiis quæ pro Subdiaconatu non adeò rarò occurrunt, fidem non omnino denegamus: Imò probant ſaltem iſta, quorum rumor adeò percrebruit, probabile in Eccleſia exiſtimatum priuilegium iſtud pro Subdiaconatu conferendo ſimplicibus Preſbyteris dari potuiſſe. Secundò, quod in Concilio [a] Meldenſi Chorepiſcopis, de quibus dubium eſt num fuerint Epiſcopi, vetatur, ne tribuant *ordines Eccleſiaſticos, qui per impoſitionem manuum tribuuntur, id eſt non niſi vſque ad Subdiaconatum*, hunc autem iubente Epiſcopo loci conferre ipſis permittitur. Tertiò, quod à Gelaſio [b] Papa epiſtola citata ad Epiſcopos Lucaniæ, ex Eccleſiæ permiſſu Subdiaconorũ creandorum facultas olim cõceſſa videatur, vt ſupra docuimus. Quartò, quod B
nulla ratio congrua aſſignari poſſit, ob quam minores ordines potius à Preſbyteris ex priuilegio conferri poſſint, quàm Subdiaconatus, de quo nempe ferè æquè incertum, ac de minoribus ordinibus, an ſit Sacramentum; quem ſacrũ ordinem non ſemper fuiſſe [c] Canones oſtendunt: quem non immediate ad ſacram Euchariſtiam referri docuimus: quem Hierarchicum proprie non eſſe, aut principatus ſacri participem alibi docebimus: itaque cùm minores ordines ex diſpenſatione Eccleſiæ à ſimplicibus Sacerdotibus cõferri poſſint, id etiam de Subdiaconatu probabiliter defenditur.

[a] Conc. Meldenſ. c. 44.

[b] Gelaſ. epiſt. 9. ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 9.

[c] Cap. à multis, de ætate & qualit. & diſt. 60. can. nullus.

VIII. Ratio autem, qua fieri poſſit, vt qui Epiſcopus non eſt ad Subdiaconatum, & minores ordines conferendos ex Eccleſiæ diſpenſatione euehi poſſit, eã vero ſublatã irritus ipſorum ſit ad ipſos ordines conferendos conatus, multiplex à variis ſtatuitur, eodem ni fallor ſenſu, explicandi modo paululum immutato. Rem ita aliqui explicant, vt Sacerdotem Chriſtus iſtorum ordinum miniſtrum inſtituerit, quem Eccleſia determinaret, in Eccleſiæ arbitrio C
relinquens, ſummuſne Sacerdos, an inferioris ordinis eſſe deberet: verùm iſta explicatio non mihi valde arridet, cui nempe Epiſcopalem dignitatem cogitanti, & primorum Eccleſiæ ſæculorum vſum, certiſſimum videtur non ex Eccleſiæ ſolùm determinatione, ſed & ex Chriſti inſtitutione perfectiuæ cuiuſcumque conſecrationis miniſtros ſaltem ordinarios Epiſcopos à Chriſto inſtitutos viſos fuiſſe. Placet ergo magis iſta explicatio, iuxtà quam dicimus ordinatum in Sacerdotem remotè & incompletè ordinum conferendorum capacem eſſe: compleri hanc facultatem bifariam, vel vt quis alieno iure ordinet, & abſentis Epiſcopi locum tenens eius miniſterio fungatur: vel vt proprio iure & auctoritate ordines prædictos largiatur: vt priori modo agat, ſufficere Eccleſiæ commiſſionem, quæ poteſtatem Sacerdotis incompletam perficiat: vt poſteriore modo operetur, requiri extenſionem characteris Sacerdotalis per Epiſcopalem conſecrationem: priorem modum agendi minus naturalem eſſe, per principium externum, poſteriorem magis naturalem per D
principium internum: priorem eſſe extraordinarium, poſteriorem ordinarium: priorem tamen poſſibilem, quia cùm in Eccleſiæ capite ſummo Pontifice ſit plenitudo poteſtatis ſuper Corpus Chriſti myſticum, & ſuper ea quæ ab Eccleſia ad decentem eius conſecrationem ordinata ſunt, poterit ſummus Pontifex, Preſbytero, qui, cùm habeat poteſtatem in Corpus Chriſti verum, capax eſt poteſtatis in corpus myſticum, & in ea quæ ad Chriſti corpus verum diſponunt, facultatem largiri, quã priores tres maiores ordines, qui ad populum diſponendum ad ſacram Euchariſtiam referuntur, nec non Acolythatum, & Subdiaconatum, quæ ad Euchariſtiæ materiam conuenienter præparandam inſtituta ſunt, alicui conferat. Porro in eorum ſententia, qui nec Subdiaconatum, nec minores ordines putant Sacramenti propriè dicti habere rationem, nulla difficultas ſubeſt, cùm ea poſita ſententia, & miniſter, & materia, & forma eorum ordinum in puro puto Eccleſiæ arbitrio relicta dicantur.

§. IIII.

Digitized by Google

§. IV.

An reliqui Epiſcopi, an Summus Pontifex ſolum electus hanc poteſtatem ſimplicibus Presbyteris facere queant.

IX. Dico quintò [a] non poſſe aliquem Epiſcopum inferiorem Summo Pontifici, facultatem iſtam largiri ſimplici alicui Preſbytero, vt minores ordines, vel Subdiaconatum conferat: eſto enim ſuprà, fulti Concilij Meldenſis, ſed Gelaſij præſertim auctoritate, non inficias erimus, quin hoc ipſum, ex Eccleſiæ ſcilicet indulgentiâ, Epiſcopi olim poſſent: attamen iam id omninò Epiſcopis interdictum nouimus Canonibus variis ſuperiùs citatis, quibus Epiſcopos certum eſt obligari: adeout, cùm Eccleſiæ ſaltem conniuentiam adeſſe oporteat, vt hanc facultatem Epiſcopi, non ſolùm licitè, ſed etiam validè concedant, eaque, vt citati ſuperiùs Canones indicant, iam deſit; hinc fit, vt nec verè facultatem iſtam ſimplicibus Preſbyteris, neque licitè tribuere poſſint.

X. Dico ſextò dubium eſſe, nùm Summus Pontifex electus ſolùm, needum conſecratus in Epiſcopũ, hanc licentiam minores ordines, vel Subdiaconatum conferendi ſimplici Preſbytero tribuere poſſit: Paludanus [b] negantẽ ſententiã amplectitur, quia, inquit, quicquid eſt per accidens, reducitur ad id quod eſt per ſe, vnde oportet quod omne agẽs agat in virtute ſuâ vel alterius; & quia Epiſcopi eſt per ſe ordinare, ſi ordinãs non ſit Epiſcopus, opus eſt quod agat in virtute Epiſcopi: vnde ſi electus in Papam non ſit verus Epiſcopus, non poteſt hoc committere. Affirmans tamen ſententia probabilior eſt, cùm enim incompleta Preſbyteri virtus non per poteſtatem, quam habeat Summus Pontifex in corpus Chriſti verum (in quâ ſaltem nullo Epiſcopo, imo & aliquo ſenſu, nullo Preſbytero ſuperior eſt) ſed per poteſtatem quam in corpus Chriſti myſticum ampliſſimam obtinet, compleatur; cùm item Papa poſtquam legitimè electus eſt, etſi in Epiſcopum nondum ſit conſecratus, regendæ, & gubernandæ Eccleſiæ veram auctoritatem nanciſcatur, à quâ iſta diſpenſatio dependet, nulla ratio ſubeſt, ob quam diſpenſandi in eo caſu facultas ei denegetur; nam & in foro pœnitentiali v.g. in quo ipſe abſoluere non poteſt, niſi Preſbyteralem ordinationẽm ſortitus ſit, ſtatim atque electus eſt, abſoluendi poteſtatem committit, & ordinationum iura vel defendit, vel pro neceſſitate relaxat, quamuis ipſe ordinare nequeat. Neque valet prædicta Paludani argumentatio, quæ ſupponit Preſbyterum cum commiſſione Summi Pontificis ordines minores conferentem, in virtute eiuſdem Summi Pontificis prædictos ordines diſtribuere, Summumque Pontificem cum eo agere atque influere; quod quidem falſum eſt, cùm ſacri Ordines, ſicut & cætera Sacramenta in ſolius Chriſti nomine principaliter conferri poſſint; ſoliuſque Chriſti proprium ſit cum miniſtris operantibus ad Sacramentorum collationem concurrere, cooperari, influere. Cùm ergo Summus Pontifex in eo caſu diſpenſat, non complet poteſtatem Preſbyteri inferioris ordinis eam eleuando ſuâ virtute, aut influxu ſuo confortando, ac perficiendo, ſed ſolum diſpenſando, & impedimentum remouendo, quod ei oberat, nè minores ordines conferre poſſet; obſtante nempe inſtitutione Chriſti, qui ſine Eccleſiæ ſeu Summi Pontificis diſpenſatione, atque conſenſu ordinis cuiuſuis conferendi incapacem, ſimplicem Preſbyterum eſſe voluit, extraordinarium nempe eum eſſe aliquorum ordinum miniſtrum permittens, ordinarium verò Epiſcopum eſſe decernens.

[a] Ita D. Thomas ſupplem. quæſt. 38. art. 1. ad 3. Rich. diſt. 7. art. 2. q. 2. Alenſis 4. parte, q. 85. ar. 3. memb. 6. & memb. 1. ad 2. Aſtenſis tit. 3. art. 1. in fine. Sotus diſt. 25. q. 1 art. 1. ad 4. Bellarminus lib. 1. de Clericis cap. 15. ad 8. obiectionem. Valdẽſis cap. 114. & alij contra Ledeſmam 1. parte quæſt. 3. art. 31. & alios.

[b] Paludanus in 4. diſt. 25. quæſt. 2. art. 2.

§. V.

Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commiſſione conferri poſſe.

XI. Dico ſeptimò non poſſe ſimplicem Preſbyterum, ne quidem ex diſpenſatione Summi Pontificis, Diaconatus ordinem, multominus Preſbyteratus con-

a D Thomas in 4 diſt. 25 quæſt 1. art. 1. ad 3. Paludan. art. 1. Richar. art 1. quæſt 1 Sotus quæſt. 1. art 1 concl. 1. Durandus q. 1. art. 1. & alij ferè omnes.

b Deuter. 32

ferre. Primò, quia hæc opinio inter Doctores [a] communis eſt; Doctorum autem communis iſte conſenſus in re quæ à traditione pendet, maximi momenti cenſendus eſt: nulla enim periculoſior via eſt indagandæ veritatis Catholicæ circà Sacramenta, & alia, quæ à diuinâ inſtitutione dependent, & aliter atque aliter contingere potuerunt abſque aliquâ fidei iniuria, abſque vlla diuinæ prouidentiæ iniuſta abſurditatis notâ, quam humanis argutiolis, & ex Philoſophiæ petitis coniecturis eam expiſcari, quæ ſola traditione conſtat; [b] *interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi*: inquire Doctorum ſententias, & eæ, quid ſentiendum ſit, certiùs tibi renuntiabunt: diuinæ hæ voluntatis indicia ſunt: ratiocinationes verò illæ ſubtiles, non quid Deus inſtituerit, ſed quid Philoſophus eum inſtituiſſe vellet, oſtendunt. Deinde non Doctorum ſolum Theologiæ Scholaſticæ interpretum, ſed Patrum, ſed totius Eccleſiæ hunc fuiſſe ſenſum hæc manifeſtè confirmant, quod [c] iure diuino Patres, Conciliaq; Epiſcopis, Presbyteros & Diaconos creandi attributam poteſtatem cenſuerint; quod hæreticos Aërianos contrarium opinantes cenſuerint, quod in ea re, ſaltem in Presbyterorum creatione, numquam Summi Pontifices diſpenſarint: quæ autem iuris ſunt diuini indiſpenſabilia ſemper credita ſunt, niſi expreſſa diſpenſandi à Chriſto poteſtas Eccleſiæ legatur conceſſa, quemadmodum in votis diſpenſandi credimus auctoritatẽ Eccleſiæ datam fuiſſe. Probabile verò non eſt, tot ab initio Eccleſiæ ad hæc vſque tempora ſæculis, otioſam manſuram in Eccleſia hanc diſpenſandi poteſtatem, ſi Eccleſiæ data eſſet, præſertim cum, ſi quæ vmquam occaſiones hac poteſtate vtendi futuræ præuideantur, vix cum iis comparandæ ſint, quæ olim ſeſe obtulerunt, cum Epiſcopi laterent in Cryptis, quærerentur ad necem, Imperatorum paganorum vel hæreticorum Regum edictis nominatim proſcriberentur, vetarentur Epiſcoporum ordinationes, vt iis ſublatis totus Clerus deficeret, Eccleſiaque ipſa corrueret. Ex quo etiam hoſtium Chriſtiani nominis, ſeu Catholicæ veritatis, ſenſu, quem Catholici quoque auctores confirmant, v. gr. [d] Victor Vticenſis, ſcriptor vitæ Sancti [e] Fulgentij, & alij qui Vandalorum perſecutionem in Affrica deſcribunt, aſſertio noſtra confirmatur, cùm enim ij deficientibus Epiſcopis Catholicis, Diaconorum ac Presbyterorum ordinationes ceſſaturas admittant, ſequitur eos, nullos extraordinarios Presbyterorum, vel Diaconorum creandorum miniſtros, nequidem Presbyteros eſſe poſſe cenſuiſſe. Simile argumentum contra noſtros hæreticos varij Doctores Catholici torquent, quod nempe apud eos non ſolùm fidei & doctrinæ, verùm etiam perſonarum ſucceſſio defecerit; quia nempe nec eorum Epiſcopi, nec Presbyteri ab Epiſcopis conſecrati fuerint: quod adeò hæreticos permouit, vt teſte [f] Sandero, euerſâ per Elizabetham Anglorum Reginam, Catholicâ fide, atque diſciplinâ, enixè tamen contenderint, apud quendam Archiepiſcopum Hybernum, quem tum Londini in vinculis habebant, vt iſtorum, quos Superintendentes vocant, ordinationi præeſſet, quod cùm ab eo obtinere non potuiſſent, brachium ſæculare inuocare coacti ſint, vt laici magiſtratus auctoritate crearentur, quæ omnia inſidentem hominum mentibus opinionem oſtendunt ex antiquâ traditione deriuatam, quod ſimplices Presbyteri nequidem extraordinarij Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum miniſtri eſſe poſſint.

c Vide ſuprà.

d Victor Vticenſis lib. 2. de perſecutione Vandal.

e Acta S. Fulgentij apud Sur. 1. Ianuarij.

f Sanderus de ſchiſmate Anglicano lib. 3.

XII. Quod ſi Chriſti intentionem coniecturis quoque expiſcari licet, probabiles vtique pro noſtrâ ſententiâ non deerunt. Primò enim cùm in Sacramento Ordinis Presbyteratus & Diaconatus, ſed maximè in priori, poteſtas ſupernaturalis tradatur, tanta, quanta nulla alia dari aut concipi poteſt: certè conſentaneum eſt, vt huius poteſtatis tradendæ auctoritas excellens ſit, & ſupernaturalis: quemadmodum ergo poteſtas Sacerdotalis atque Diaconalis propter ſui excellentiam exigit, vt per Sacramentum tribuatur, nec ſolo Summi Pontificis nutu Sacerdos, aut Diaconus quiſquam creari poſſit; ita poteſtas creandi Presbyterum, ac Diaconum nonniſi per Sacramentum quoddam, puta per Epiſcopi inaugurationem concedi, non autem per ſolam Summi Pontificis commiſſionem tribui poſſe videtur: quæ ratio quamuis extendatur etiam ad

Subdiaconatum,

Digitized by Google

A Subdiaconatum, & minores ordines, in quibus tamen diſpenſari poſſe docuimus: nihilominus non ideò penitus reiicienda eſt, quia de Preſbyteratus & Diaconatus ordinibus certò conſtat quod ſint Sacraměta, de Subdiaconatu, & minoribus non item: & poteſtas Preſbyteri ac Diaconi ad Sacramenta vel conferenda, vel diſpenſanda deſtinatur, non item cæterorum inferiorum ordinum, quorum proinde poteſtas ſupernaturalis minus videtur: vnde nihil mirum, ſi à non Epiſcopo ex commiſſione Summi Pontificis conferri iſti ordines poſſint, non item Preſbyteratus & Diaconatus. Secundò, quia Preſbyteri & Diaconi futuri Eccleſiæ duces, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ principes, populiq; Chriſtiani Patres, præ cæteris Clericis inferioribus conſecrantur: ergo nonniſi ab Epiſcopis conſecrari debent, quorum ordo eſt ſingulariter generator Patrum, vt loquitur [a] Epiphanius; qui ſoli ſummi ſunt Sacerdotes, ſummamque habent in res Eccleſiaſticas auctoritatem, à quâ reliquæ minores pendere debent, ſicut à principe gubernatores, & duces dependere neceſſum eſt, à quo-B rum etiam ſpiritu, regendi animum, & prouidentiam inferiores haurire oportet, ſicut de ſpiritu Moyſis ſeptuaginta ſeniores, qui cum eo onus populi ſuſtentabant, accepiſſe ſacris [b] litteris perhibentur. Tertiò, quia ad Eccleſiæ ordinem neceſſum fuit, vt ſoli Epiſcopi ſaltem ordinarij Preſbyteratus, ac Diaconatus miniſtri à Deo inſtituti ſint: ſecus enim confuſio generaretur, ſi imperitis ad Eccleſiaſticos eminentiſſimos gradus via pateret, ſubiectionis, & Eccleſiaſtici principatus ordo, legeſque turbarentur. Ab hac autem ordinariâ lege diſpenſandi nulla ratio conueniens fingi poteſt: huius enim infringendæ, hæ ſolæ rationes eſſe poſſent, vel Epiſcopalis ordinis extinctio, vel Epiſcoporum abſentia, vel raritas. Ab omnimodâ Epiſcopalis ordinis ablatione, nos diuinæ promiſſiones tutos faciunt, numquam enim Eccleſiæ ſuæ obfuturos Epiſcopos, Chriſtus promiſiſſe cenſendus eſt, cùm dicat diuinus Apoſtolus, [c] Deum *dediſſe quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem* C *Paſtores & Doctores, ad conſummationem ſanctorum in ædificationē corporis Chriſti, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis Filij Dei, in virum perfectum*: abſentiam Epiſcoporū diuinæ leges vetant: raritati & paucitati Epiſcoporū, & Epiſcopaliū ſediū Eccleſia debet occurrere, potiusq; nullos permittere ordinari Preſbyteros, quos non conſecret Epiſcopus, quàm ſinere, vt Preſbyterorū & Diaconorū ordinatio, quâ præſertim Epiſcopi ſecernuntur à Preſbyteris, nō Epiſcopis permittatur: quēadmodū Eccleſiæ naſcentis initio docēt [d] Patres, [e] Doctoreſq; complures, cum Epiſcoporū opera in fundandis Eccleſiis maximè eſſet neceſſaria, nullos vel ferè nullos fuiſſe Preſbyteros, qui non etiam Epiſcopi eſſent conſecrati. Quare cùm nulla ratio appareat, ab hac ordinaria lege diſpenſandi, quam Chriſtus ipſe ſtatuerit, non eſt probabile Chriſtum in hac re diſpenſandi poteſtatem Eccleſiæ reliquiſſe. Quartò denique, quia probabile videtur Chriſtum aliquod ſemper voluiſſe ſeruari diſcrimen inter Epiſcopos & Preſbyteros, ne ordines illi confunderentur, & Eccleſiaſtica Hierarchia deſtrueretur, quem-D admodum voluit diſcrimen inter Preſbyteros & Diaconos ſeruari: ſicut ergo incommunicabilem Diacono voluit eſſe Preſbyteri ad conficiendum Chriſti corpus & ſanguinem, poteſtatem, quamuis multa quæ ordinariè ſolis Preſbyteris tribui poſſunt, vt ſolemniter baptizandi, corpus Chriſti diſtribuendi, aliaque munia, Diaconis extraordinariè concedi poſſe inſtituerit: ita quoque conſentaneum eſt, vt Epiſcopis aliquid reſeruarit, quod Preſbyteris ne quidem extraordinariè committi poſſet: ſi quid autem tale reſeruarit, illud maximè eſſe videtur creandorum Preſbyterorum ac Diaconorum poteſtas, quæ totius Epiſcopalis poteſtatis apex eſt, eiuſque muneri præſertim conſentanea.

XIII. Accedit ſacræ Scripturæ auctoritas, etenim ex epiſtolâ Pauli ad [f] Hebræos, Melchiſedech Abrahamo præferendus arguitur, quod ipſi benedixerit, quia [g] *ſine vllâ contradictione, quod minus eſt à meliore benedicitur*: ex quo proinde teſtimonio inferre poſſumus nonniſi à ſummis Sacerdotibus, qui reliquos ordines eminenter contineant, Preſbyteratus ordinem & multomagis Epiſcopatum conferri poſſe. Quod enim aliqui obiiciunt Papam ab Epiſcopo Ho-

[a] Epiphanius hæreſi 56. al. 77.

[b] Num. 11.

[c] ad Epheſ. 4.

[d] Epiphanius ſuprà.

[e] D. Thomas lect. 2. in cap. 3. prioris ad Timoth. Palud. in 4. diſt. 24. ar. 4. ad 1.

[f] Ad Heb. 7.

[g] Ibidem.

ſtienſi, Metropolitanos ab Epiſcopis ipſis ſubditis, Epiſcopos ab aliis Epiſcopis A
auctoritate æqualibus benedici, ac conſecrari, nec axiomatis Apoſtolici veritatem, nec vim argumenti id eneruat: non quidem propoſitionis veritatem, [a] nam & Papa ab Hoſtienſi Epiſcopo, & Archiepiſcopi, atque Epiſcopi ab aliis Epiſcopis ſuis cõſecratoribus, pro eo ſtatu in quo benedicuntur, dignitate quodammodo vincuntur, quia tam Archiepiſcopi, quàm Epiſcopi prout offeruntur conſecrandi, ſimplicis Presbyteri ſtatum non excedunt, nec dignitatem Epiſcopalem adhuc attingunt, quem ſui conſecratores ſunt conſecuti: Papa verò, quando ab Epiſcopo Hoſtienſi benedicitur in Papam, nondum perfectè ſponſus eſt Eccleſiæ, cuius Epiſcopus Hoſtienſis videtur eſſe paranymphus, vnde cùm totius Eccleſiæ nomine futurum Pontificem Summum benedicat, eo quodammodo ſuperior eſt: quo fit, vt Apoſtolici dogmatis veritas illibata ſemper, & inuiolata permaneat. Non etiam argumenti vim, quamuis enim reſponderi poſſet eum qui conſecrandus in Presbyterum ſimplici Presbytero offertur, minorem eſſe, ideò ab eo benedici poſſe, ſicut Epiſcopus conſecrari poteſt ab Epiſcopo: attamen aliquid, ni fallor, amplius ab Apoſtolo allatis verbis oſtenditur, quàm vt ſuperior ſit, qui benedicit, eo qui benedicitur: non enim quilibet ſuperior ſolemnem benedictionem inferiori ſuo impertiri poteſt, ſed ad benedicendum eminens quædam qualis fuit in Melchiſedech, iis verbis innui videtur auctoritas, eaque quæ in genere, in quo fit benedictio, cumulatiſſima, & perfectiſſima ſit, vt nempe in alios à benedicente deriuari queat. Qui enim tantum ſibi ſufficiens eſt, aliis vim ſuã elargiri non poteſt, ſed eam in ſe contineat neceſſum eſt; qui autem aliis elargitur perfectionem redundantiæ, ſeu effluentiæ, *menſuramque*, vt loquitur [b] Scriptura, *bonam, & confertam* continere debet: quare cùm Presbyter conſecrandus in ordine, tam ad corpus Chriſti verum, quàm myſticum benedici debeat, & perfici, nonniſi ab eo qui ſummam habet Sacerdotij auctoritatem debet conſecrari: quod ipſum oſtendit Iſidorus [c] Hiſpalenſis, qui de Epiſcopo loquens, *ipſe eſt*, inquit, *ſummus Sacerdos, ipſe & Pontifex maximus nominatur: ipſe enim efficit Sacerdotes atque Leuitas, ipſe omnes Eccleſiaſticos ordines diſponit.* Item cùm Diaconi ac Presbyteri in ſtatu perfectionis per ordinationem ſuam collocentur, nec ſolùm, ex Dionyſio, [d] ſtatum τῶν διῃρετῶν καὶ τῶν μεριστῶν ζωῶν, *diſtinctarum ac diuerſarum vitarum*, nec non perfectionem τὴν ζωὴν ἑνοειδῆ, *vniformem* tranſcendant; verùm etiam ad θέωσιν ipſam, *deiformitatem*, ſcilicet ac *deificationem* deducantur, fiantque ex Gregorio [e] Nazianzeno θεοποιοῦντες, καὶ θεουργοί, *diuina efficientes, & operantes*: nonniſi ab eo qui perfectionis apicem ex vi ſtatus ſui obtinet, id eſt Epiſcopo, benedici, atque in tam ſublimi perfectionis ſtatu collocari poſſunt.

B (at "ſicut Epiſcopus conſecrari poteſt") · C (at "ſummus Sacerdos")

[a] Legantur Bonauentura in 4. diſt. 25. q. 1. D. Thomas lect. 2. in cap. 7. ad Hebræos.

[b] Lucæ 6.

[c] Iſidorus lib. 7. ethymol. cap. 12.

[d] Dionyſius cap. 1 & 5. Eccl. hierar.

[e] Nazianz. orat. 1.

XIV. Duo contrà hanc aſſertionem præſertim obiiciuntur: Primum, quia poteſtas conferendi Sacramentũ Confirmationis ex commiſſione Summi Pontificis conuenire poteſt ſimplici Presbytero, poteſtas quoque conferendorum Subdiaconatus & minorum ordinum, quæ duæ poteſtates Pontificali dignitati ſunt propriæ: nihil ergo vetat quominus ſimiliter poteſtas Diaconi, vel D
etiam Presbyteri ordinandi, ſimplici Presbytero ex commiſſione Summi Pontificis tribuatur. Confirmatur nam Concilium Florentinum, & Tridentinum eodem modo de poteſtate confirmandi, & ordinandi loquuntur: Tridentinum quidem [f] vtramque in Epiſcopis coniungit, eoſque damnat, qui alterutram illis eſſe cum Presbyteris communem aſſeruerit, aut qui Presbyteros Sacramentum Confirmationis conferre, miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipſos poſſe dixerit, quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Florentinum [h] autem Sacramenti Confirmationis, atque ordinis doctrinam tradens, vtriuſque ſimiliter miniſtrum ordinarium eſſe Epiſcopum pronuntiauit, innuens proinde extraordinarium aliquem alium ex Summi Pontificis commiſſione dari poſſe ſimplicem Presbyterum. Secundum, quia Presbyteri in ordinatione Presbyterorum ſimul cum Epiſcopo manus imponunt, ex Concilio Carthaginenſi [i] quarto: quare cùm in impoſitione manuum ſaltem tunc temporis, Presbyteratus ordo conferretur,

Presbyter

[f] Conc. Trident. ſeſſ. 23. can. 7.

[g] Ibid. cap. 4.

[h] Florent. in decreto vnionis.

[i] Conc. Carthag. 4. c. 3.

A Preſbyter quoque antiquis iſtis temporibus ſimul cum Epiſcopo Preſbyterum ordinabat: quotieſcumque autem aliquod Sacramentum à pluribus conficitur, poteſt Eccleſia vnum ex iis miniſtris, quem voluerit aſſumere, qui ſolus integrum Sacramentum conficiat, exempli cauſa, Eccleſiaſtica fert conſuetudo, vt Preſbyteri, vel Epiſcopi de nouo conſecrati, conſecratori ſuo concelebrent, ſimulque cum eo ſacram Euchariſtiam conficiant, quos proinde ſeiungere poteſt Eccleſia, quemadmodum de facto ſeiungi ſolent, vt eorum quiuis ſolus ſacram Euchariſtiam conficiat. Similiter ergo poteſt efficere Eccleſia, vt ex iis Preſbyteris, qui manus cum Epiſcopo ſimul imponunt, vnus aut alter abſque Epiſcopo verè Preſbyteratus ordinem conferat.

XV. Satisfaciendum eſt vtrique obiectioni, priori quidem reſpondendum, non eſſe certum, vtrum Sacramentum Confirmationis à ſimplici Preſbytero ex commiſſione Summi Pontificis conferri poſſit: ſed quamuis poteſtas confirmandi ſimplici Preſbytero tribueretur, non ideò tamen poteſtatem ordinandi B Diaconum, aut Preſbyterum tribuendam: tum quod longè eminentior ſit ſtatus Diaconalis, ac Preſbyteralis, ſtatu perfecti Chriſtiani, in quo quis per Sacramentum Confirmationis ſtatuitur: tum quod quædam exempla legantur traditæ iſtius facultatis ſimplici Preſbytero, vt Confirmare poſſit, non item vt Preſbyterum, vel Diaconum ordinare queat: tum quod, eſto aliquæ functiones Epiſcopales Preſbyteris, ex diſpenſatione Eccleſiæ, communicari poſſint, aliquæ ſaltem Epiſcopis propriæ remanere debeant, tam vt ſuperioritas Epiſcopi ſuprà Preſbyterum inuiolata ſeruetur, quàm vt neceſſitas ſtatus Epiſcopalis & inſtitutio diuinæ ſubcœleſtis Hierarchiæ, quam multi conuellere conati ſunt, magis ac magis in Eccleſia effloreſcat: At nulla peculiaris functio magis interna, magiſque propria ſtatui Epiſcopali quàm Preſbyterorum ac Diaconorum creatio, quæ proinde nullâ Eccleſiæ diſpenſatione alteri quàm Epiſcopo tribui poteſt; propter quam etiam rationem cùm poteſtas minorum ordinum C conferendorum, itemque Subdiaconatus aliis ab Epiſcopo ex priuilegio ab Eccleſia conceſſo tribuatur, hierarchicorum tamen ordinum, qui Sacramenta eſſe à Chriſto inſtituta non dubitantur, tribuendorum auctoritas nemini conceſſa legitur, aut concedi poteſt: quorum ordinum diſparem rationem eſſe debuiſſe ex prædictis facilè colligere poteris. Vnde, vt ad confirmationem ex Conciliis Tridentino, & Florentino petitam accedamus: Tridentinum [a] quidem Concilium noſtram ſententiam nullatenus petit, etſi enim vtramque poteſtatem ordinandi & confirmandi coniungat: non ideò tamen vtriuſque eandem rationem eſſe cenſet, præſertim cùm ex profeſſo agens de Sacramento Confirmationis, miniſtrum eius ordinarium non eſſe ſimplicem Preſbyterum expreſsè definierit, agens verò de Sacramento Ordinis, poteſtatem ordinandi Epiſcopis ſolis ſimpliciter attribuerit, ordinarij miniſtri nullam faciens mentionem. Florentinum [c] autem ideò miniſtrum ordinarium Sacramenti Ordinis Epiſcopum dixit, quia cùm ibidem Subdiaconatus expreſſam, minorum D verò ordinum mentionem ſaltem ſubobſcuram feciſſet, niſi hanc particulam, *ordinarius*, dum de ordinis miniſtro agit, adhibuiſſet, tam Subdiaconatus, quàm minorum ordinum ſimplices Preſbyteros miniſtros extraordinarios negaſſe videretur: quod ex prædictis verum non eſt.

XVI. Ad poſteriorem obiectionem dicendum eſt, impoſitionem manuum, quam Preſbyteri ſimplices in ordinatione Preſbyterorum adhibent, non eſſe Sacramentalem, ſed Cerimonialem, ad fraternitatem, & conſenſionem, ſocietatemque, quam cum Preſbyteris de nouo conſecratis ineunt reliqui, demonſtrandam: cui ritui apud Græcos [d] reſpondet ſalutatio, quam Preſbyteri Preſbyteris, Diaconi Diaconis de nouo conſecratis exhibent: vt autem pateat eam impoſitionem manuum non eſſe Sacramentalem, præcipuum argumentum eſt, quod Preſbyteri manus imponentes nulla verba proferant; hoc enim oſtẽdit ipſos cùm formam non exhibeant ordinationis, nec materiam exhibere: indicium etiam huius rei eſt, quod ipſi Preſbyteris conſecrandis non benedicant, ſed ſolus Epiſcopus; vnde nec partem ordinationis, nec totam ſimul cum

[a] Tridẽt. ſeſſ. 7. de Cõfirm. c. 3.
[b] Idem locis in obiectione citatis.
[c] Florent. cit.
[d] Lege Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. hierar. & Euchólog. in ritibus ordinat.

Epiſcopo ordinationem attingunt. Deinde etſi cum Epiſcopo cooperarentur A
Sacramento Ordinis, non ideò tamen euidenter ſequeretur, eos ſolos abſque Epiſcopo ordinare poſſe, ſicut licet certum ſit, Epiſcopos adſiſtentes ſimul cum conſecratore in Epiſcopi conſecratione operari, dubitatur tamen, an aliquis eorum ſolitariè ſumptus Epiſcopum ordinare poſſit, qua de re iamjam dicemus.

CAPVT II.

Quot Epiſcopi ad ordinationes faciendas, præſertim ad conſecrationem alicuius in Epiſcopum, requirantur.

ARTICVLVS I.

Quid antiquitus hac de re obſeruari ſolitum, & quid obſeruari debeat. B

§. I.

Quot Epiſcopi ad Preſbyterorum, & cæterorum inferiorum Clericorum ordinationem conuenire, & concurrere debeant.

I. QVÆDAM in hac quæſtione certa ſunt, quædam incerta, certa ſunt, tam quæ veterem ea in re Eccleſiæ morem oſtendunt, quam quæ ſeruandam hodie legem ſtatuunt: incerta autem ſunt quæ de extraordinariis ordinationibus diſputantur. Certum ergo primò Presbyteros, Diaconos, & inferiorum ordinum Clericos ab vno ſolo Epiſcopo ordinari poſſe, id enim Eccleſiæ praxis, & Concilij Hiſpalenſis ſecundi auctoritas manifeſtè oſtendit, dum ait, [a] *Epiſcopus Sacerdotibus ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt.* Chriſtus enim ob neceſſitatem ſacrorum Eccleſiæ miniſtrorum inſtituit, vt ab vno Epiſcopo ordinari poſſent, ne fatigaretur Eccleſia, ſi quoties eorum vnus ordinandus eſt, plurium Epiſcoporum cœtus eſſet conuocãdus. Conſtitutio [b] autem Eccleſiæ Epiſcoporum violentiæ occurrens, inuiolabilemque Preſbyterorum ac Diaconorum ſanctitatem confirmans, prudenter cauit, ne ab vno ſolum Epiſcopo, ſiue hi, ſiue illi deponi poſſent: *ſi enim hi*, vt habet citata Synodus [c] Hiſpalenſis, *qui in ſæculo à dominis ſuis honorem libertatis adepti ſunt, in ſeruitutis iugum non reuocantur, niſi publicè apud Prætorum, ac Præſidis tribunal in foro fuerint accuſati: quanto magis hi, qui diuinis Altaribus conſecrati, honore Eccleſiaſtico decorantur? qui profectò nec ab vno damnari, nec vno iudicante poterunt honoris ſui priuilegiis exui; ſed præſentati Synodali iudicio, quod Canon de illis præceperit, definiri.* C

[a] Conc. Hiſpal. 2. c. 6. refertur 15. q. 7. c. 1. & vlt.
[b] Carthag. 1. c. 11. Carth. 2. c. 10. Carth. 3. c. 8. vide apud Grat. ibidem c. ſi quis, & duos ſequentes.
[c] Hiſpal. 2. ibid.

II. Certum eſt ſecundò illicitam fore eorum Epiſcoporum temeritatem, non, D
qui ſimul congregati Preſbyteros, Diaconoſve eligerent: nam hoc fieri nulla ratio vetat, maximè cum Apoſtolorum [d] teneamus exemplum, qui ſimul in vnum collecti primos Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Diaconos elegerunt; & ab Eccleſiæ conſuetudine alienum non ſit, vt Epiſcopi adſcito aliorum Epiſcoporum numero de rebus ad Eccleſiam ſuam pertinentibus deliberent; ſed qui eoſdem Preſbyteros, ac Diaconos ſimul ordinarẽt: primò enim Eccleſiæ praxis id minimè admittit, nihil autem in ſolemnibus, maximè in Sacramentorum collatione innouandum, nihil ſingulare, nihil à cæteris diſcretum, nihil à communi Eccleſiæ praxi & conſuetudine alienum ſectandum eſt. Secundò, Canon etiam [e] Apoſtolorum huic rei videretur contrarius, ſicut enim Epiſcopum à duobus vel tribus Epiſcopis ordinari ſtatuit: ita *Preſbyterum ab vno Epiſcopo, item Diaconos & reliquos Clericos.* Vnde ſicut in eum Canonem impingerent, qui ſoli Epiſcopum conſecrare tentarent, ita etiam qui Preſbyteros aut Diaconos ſimul omnes, & vna agẽtes ordinare præſumerent. In Cõſtitutionibus [f] Apoſtolicis

[d] Actorum 6.
[e] Canon 1. Apoſtol. & 2.
[f] Lib. 3. Cõſtit. Apoſt. cap. 21.

Digitized by Google

A licis ſimiliter habetur, vt Presbyter & Diaconus, ac reliqui Clerici ab vno Epiſcopo ordinentur. Quare cùm in Actibus [a] Apoſtolorum legimus, primos ſeptem Diaconos ab omni multitudine electos, & Apoſtolis præſentatos, qui *cùm oraſſent impoſuerunt illis manus*, non ideò perſuadere nobis debemus ſingulos ab Apoſtolis omnibus fuiſſe ordinatos, quod ſenſit [b] Amalarius, qui proinde Diaconis quoque à pluribus manus imponi debere cenſuit: ſed vel eorum vnus vniuerſos ordinauit, vel ſeptem illos ſingulos Diaconos, ſeptem ex Apoſtolis ſoli ipſi, & non cum reliquis per manus impoſitionem perfecerunt: adeout nequidem reliquos ipſis impoſuiſſe manus ad benedictionem probabile ſit, cùm ex antiquâ, &, ni fallor, Apoſtolica traditione in Concilio Carthaginenſi [c] 4. ſtatuatur, ne ſicut Presbyteri à pluribus Presbyteris, ita & Diaconi à pluribus manuum impoſitionem recipiant, ſed *Diaconus, cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput eius ponat*: Qui autem ex Apoſtolis munus iſtud ordinationis primis illis Diaconis impenderint, minimè ſcriptum eſt: non enim
B vt notauit Chryſoſtomus, [d] ὅτι περιττὸς ὁ συγγραφεὺς, *conſcriptor eſt ſuperfluus*, οὐ γὰρ λέγει πῶς. ἀλλ᾽ ἁπλῶς ὅτι ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς: *non enim dixit quomodo, ſed ſimpliciter quod ordinati ſunt per pre s.*

III. Neque verò obſtat, quod, teſte Euſebio, [e] *Theoctiſtus Cæſareæ Epiſcopus, & Alexander Hieroſolymorum ſpectati imprimis, & præſtantes præ cæteris Paleſtinæ Epiſcopis, ampliſſima dignitate, & ſummo honoris gradu Origenem dignum arbitrati*, χεῖρας εἰς πρεσβυτέριον αὐτῷ τεθείκασι, *manus illi, vt Presbyterio fungeretur impoſuerint*: vel enim ex hoc teſtimonio in vſu id olim fuiſſe fatendum eſt, vt plures Epiſcopi eundem Presbyterum conſecrarent; ſed iam in vſu non eſſe reſpondendum: ideóque temerè contra receptam conſuetudinem hodierno tempore attentari à pluribus, vt vnius ſolùm in Presbyterum, vel Diaconum ordinationem peragant: vel certè de electione tantum Origenis hæc intelligenda: adeout ij qui manus imponi alicui conſentiunt, iidem quoque manus imponere dicantur, vel tandem admittendum quidem tunc temporis plures Epiſcopos alicui Pres-
C bytero ordinando manus impoſuiſſe, ſicut iam multi Presbyteri cum Epiſcopo manus imponunt; ſic tamen vt vnus ſolum verba proferret, qui proinde ſolus ordinare cenſeretur, vnde Theoctiſtum ſolum, aſſentiente, & imponente manus Alexandro, Origenem Presbyterum ordinaſſe crediderim, cùm Origenes Cæſarienſis, non Hieroſolymitanus Presbyter dictus ſit: huius autem Cleri aliquis eſſe ſoleret à cuius Epiſcopo ordinatus eſſet.

§. II.

Tres ſaltem Epiſcopos ex antiquâ conſuetudine, & Eccleſiaſticâ lege ad vnius conſecrationem conuenire, & cooperari debere.

IV. Certum eſt tertiò, præceptum eſſe, ne pauciores tribus Epiſcopis, Epiſcopali conſecrationi interſint, eique concurrant: primò enim vetus ab Apoſtolis
D traditio id oſtendit, iuxta quam plures Epiſcopi ad Epiſcoporum ordinationem confluere ſolebant, numquam autem minus tribus: quod cùm pluribus exemplis pateat, aliqua hîc ad huius ritus enodationem proferenda ſunt. Aliquot in ordinatione Timothei cum Paulo Epiſcopos conueniſſe colligitur ex ipſius Pauli epiſtola prima ad [f] Timotheum, in qua monet, ne gratiam negligat, quæ ipſi data eſt, *cum impoſitione manuum Presbyterij*: Nam Presbyterij nomine Chryſoſtomus, [g] & alij Epiſcoporum cœtum, Conciliumque intelligunt. Iacobum porrò, qui Iuſtus dictus eſt, & ſecundùm carnem Domini nuncupatus eſt frater, à Petro, Iacobo ſeniore, & Ioanne Apoſtolis ordinatum eſſe primum Hieroſolymorum Epiſcopum docent dubiæ auctoritatis teſtes [h] Anacletus, & [i] Anicetus Summi Pontifices, necnon teſtis omni exceptione maior ex Clemente Alexandrino [k] Euſebius, quos alij paſſim ſequuntur: quibus omnibus non videtur contrarius [l] Clemens Romanus, vbi in libris Recognitionum Iacobum iſtum à Domino Epiſcopum ordinatum ſcribit, cuius rectiſſimæ gu-

[a] Actorum 6.
[b] Amalarius de Eccleſiaſt. off. lib. 2. cap. 12.
[c] Conc. Carthag. 4. c. 4.
[d] Chryſoſt. hom. 14. in Acta Apoſt.
[e] Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 7.
[f] 1. ad Tim 4.
[g] Chryſoſt. & alij in eum locum.
[h] Anacletus epiſt. 2.
[i] Anicetus epiſt. 1.
[k] Euſeb. in chron. & hiſt. lib. 2. cap. 1.
[l] Clemens Rom. lib. 1. Recognit.

Digitized by Google

bernationi Eccleſiæ Hieroſolymitanæ incrementa attribuit: eo enim ſenſu à A
Domino ordinatus dici poteſt Epiſcopus, quomodo Paulus præordinatus, quod nempe Apoſtolus à Domino deſignatus ſit, quamuis viſibili ſigno ab iis quos nominauimus Apoſtolis fuerit ſolemniter inauguratus: quam eius interpretationem alibi ipſe tradit, in Conſtitutionibus [a] ſcilicet Apoſtolicis, in quibus *Iacobus frater Domini ſecundùm carnem* nominatur, *ſeruus verò eius vt Dei vnigeniti, Epiſcopus verò Hieroſolymitanus ab ipſo Chriſto, & ab Apoſtolis ordinatus*: cùm enim hæc duo coniungat, ordinatum eſſe à Chriſto, & ab Apoſtolis, à Chriſto eum ordinatum eſſe ſignificat, quia ex eius voluntate, inſpiratione, deſignatione ordinatus eſt, ab Apoſtolis autem, quia ab iis viſibili Sacramento donatus eſt. Deinde dubium eſt, an recognitiones illæ ſint Clementis Romani, an Pſeudo Clementi tribuendæ ſint: & quamuis veri Clementis ſint, hæreticorum tamen manus non effugiſſe creduntur: Epiphanius [b] eas, ipſo Clemente adhuc in viuis agente, ab Ebionæis corruptas ſcribit; [c] Rufinus poſtea ab Eunomianis deprauatas; Antiquiores [d] Patres eas ex operibus Clementis, vel vt ſpurias, & B
ſuppoſititias, vel vt adulteratas proſcripſerunt.

a Idem lib. 8. Conſtitut. cap. 55.

b Epiph. hæreſ. 30.

c Rufinus in præfat. verſionis eorũ lib. à ſe editæ.

d Athanaſius in Synopſi, Epiphanius ſuprà Philaſt. de hæreſ. Gelaſ. decreto de libris Apocryphis, & alij.

V. Quod ſi curioſiùs aliquis inquirat, à quibus tres prædicti, Petrus, Iacobus, & Ioannes conſecrati ſint? probabiliter reſpondebimus eos à Chriſto ipſo fuiſſe ordinatos, qui cùm poteſtate prædirus eſſet excellentiæ, quâ Sacramentorum effectus ſine Sacramentis producere, & Sacramentorum naturam pro libito inſtituere, ac variare poſſet, ſolus ipſe quos voluit ordinauit: cùm autem ſingulari dilectione prædictos proſequeretur, quos nempe ſolos ſuæ transfigurationis teſtes ſelegit, vt [e] Moyſe, & Elia ſcriptam, & non ſcriptam veterem legem referentibus, ipſi Euangelicam, ſeu gratiæ legem referrent; quos eximiis quoque aliis priuilegiis ornarit, inter cætera illud quoque contuliſſe probabile eſt, vt ſua ipſius manu eoſdem ordinaret; præſertim cùm narret Euodius, vt habetur apud [f] Nicephorum, Petrum à Chriſto ſolum ex Apoſtolis fuiſſe baptizatum (de cuius Baptiſmo intelligi poſſunt hæc Chriſti verba, [g] *qui lotus eſt non indiget, niſi vt pedes lauet*) à Petro verò poſteà Iacobum ſeniorem, & C
Ioannem ſalutaribus aquis fuiſſe tinctos: hoc verò circa alios Apoſtolos idem officium impendiſſe. Quæ ſi ita ſint, quidni conicere poſſumus tres prædictos Apoſtolos à Chriſto extra ordinem fuiſſe conſecratos, ab iis verò tribus cæteris ordinationibus formam præſcribentibus, Iacobum Hieroſolymorum; & reliquos Apoſtolos aliorum locorum Epiſcopos ordinatos fuiſſe? hæc obiter dicta ſunt, ac per tranſennam.

e Math. 17. Marci 9. Lucæ 9.

f Euodius apud Niceph. 2. hiſt. cap. 3.

g Ioannis 13.

VI. Cæterum non ſolùm [h] Anacletus, verùm etiam Anicetus Papa, ab hoc exemplo ordinationis Iacobi, pro cæteris ordinationibus, argumentum ducunt: *Si enim*, inquit Anicetus, *non minus quàm à tribus Apoſtolis tantus vir fuit ordinatus Epiſcopus, patet profectò eos formam inſtituente Domino tradidiſſe, non minus quàm à tribus Epiſcopis Epiſcopum ordinari debere.* Hanc ergo formam in Eccleſia perpetuò ſeruatam legimus, &, ne infinita propemodum exempla proponamus, ad huius ritus confirmationem pauca tantum, eaque ſelecta adducemus. Cyprianus [i] Cornelium, *in Eccleſia à ſedecim Chorepiſcopis factum* ſcribit: Nouatianos quoque D
iactaſſe refert ad ordinationem Fortunati cuiuſdam, quem ſibi Pſeudo-Epiſcopum crearunt, *viginti quinque Epiſcopos de Numidia eſſe venturos*, eoſq; litteris Romã ſcriptis etiam re ipsâ veniſſe falſo fuiſſe mẽtitos, cùm tamen quinque tantum ſchiſmatici, qui Epiſcopali animaduerſione de gradu ſuo deiecti fuerant, interfuiſſent. Idem [k] ad ordinationem Sabini plures Epiſcopos narrat conueniſſe: quod expreſſiùs oſtendit ea [l] Epiſtola, quam cum collegis ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes ſcripſit, in qua, *diligenter de traditione diuinâ, & Apoſtolica obſeruatione, obſeruandum eſſe, & tenendum* docet, *quod apud nos*, inquit, *& ferè per prouincias vniuerſas tenetur, vt ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem cui præpoſitus ordinatur, Epiſcopi eiuſdem prouinciæ proximi quique conueniant.* Egregium quoque eorum temporum exemplum habemus apud Euſebium [m] in Epiſtola Cornelij ad Fabium Antiochenum, Nouati nempe hæretici, ſeu potius Nouatiani (nam mendum in eo nomine ineſſe, vt Nouatus pro Nouatiano dicatur, vel certè hæc

h Anacletus, & Anicetus ſuprà.

i Cyprianus epiſt. 52. Antoniano.

k Idem epiſt. 55. Cornelio.

l Idem epiſt. 68. ad Clerũ & plebes in Hiſp. conſiſtentes.

m Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 35.

A hæc nomina à Græcis præſertim confuſa fuiſſe rectè oſtendunt [a] Pamelius, [b] Baronius, & alij) qui vt Epiſcopatum ſibi à Deo minimè donatum ex ſanctiſſimi Pontificis Cornelij manibus extorqueret, ſollicitus, quos ſuæ ordinationis miniſtros habere poſſet, duos ſibi ſocios flagitioſiſſimos adſciuit, quos in Italiæ angulum mitteret: indeque Epiſcopos tres, homines agreſtes, rudes, ac ſimplices, ſimulatione quadam veteratoriâ in fraudem inductos abduceret, aſſerens eos quam celerrimè Romam venire debere, vt lis omnis & diſcordia, ipſorum aliorumque ſententiâ dirimeretur: quos, cùm Romam aduentaſſent, in vnum locum concludendos curauit, ac cùm circiter horam decimam ebrios & crapulâ oppreſſos cerneret, vi coëgit, imaginariâ quadam, & vanâ manuum impoſitione, Epiſcopatum ipſi tribuere. Certè niſi trium Epiſcoporum ad minus conuentus ad legitimam ordinationem neceſſarius creditus fuiſſet, fruſtrà Nouatianus tot dolos, fraudeſque nexuiſſet, quibus tres Epiſcopos irretiret, quatenus eorum manuum impoſitionem ſuffurari, & operâ conſecrari poſſet.

B VII. Antiochum Samoſatenum à pluribus Epiſcopis manus ſimul imponentibus, ex more conſecratum fuiſſe colligere poteris ex [c] Theodoreto: quod etiam de Moſis ſanctiſſimi Monachi ordinatione apud [d] eundem poteris obſeruare: qui etiam refert [e] Euagrij in Antiochenum Patriarcham ordinationem ab Orientalibus incuſatam fuiſſe, quod à Paulino ſolo peracta fuiſſet, vbi [f] etiam neceſſitatem trium Epiſcoporum qui ordinationem celebrent, euidenter expreſſit, docens Canones Eccleſiaſticos non ſolum præcipere, vt omnes prouinciæ Epiſcopi ad eligendum Epiſcopum in vnum conuocentur, verùm etiam vetare, *δίχα τριῶν Ἐπισκόπων Ἐπισκόπῳ χειροτονίαν γίνεσθαι, ſine tribus Epiſcopis Epiſcopi ordinationem perfici.* Ad Baſilium [g] quoque Cæſarienſem Epiſcopum ordinandum præter Gregorium Nazianzeni patrem ſenio iam confectum, & morbo fractum, qui à manuum impoſitione (vt refert [h] Gregorius filius) & vnctione, imo etiam ab illius qui vngebatur capite roboratus, vegetior & alacrior rediit, multi quoque alij pietate clari, ac zelo feruentes Anti-
C ſtites acceſſerunt. Legimus [i] pariter ad Gregorium Nazianzenum Saſimorum Epiſcopum ordinandum ex diuerſis regionibus Baſilium conueniſſe, Gregorium ipſius Patrem, necnon Nyſſenum Baſilij germanum. Auguſtini [k] ordinationem à Megalio Calamenſi Epiſcopo, Valerio Hipponenſi, & quibuſdam aliis fuiſſe peractam ex Poſſidio diſcimus. Ex Concilio [l] verò Carthaginenſi tertio Africæ hunc morem fuiſſe, vt à Carthaginenſi Primate adſcitis duobus ſaltem Epiſcopis ſuffraganeis ordinationes Epiſcoporum ſubditorum celebrarentur, vbi etiam obſeruabis *antiquam formam* ordinationis celebrandæ vocari, *vt non minus quàm tres Epiſcopi ſufficiant*: quæ forma obſeruari ibidem præcipitur, & Honorati atque Vrbani Epiſcoporum poſtulatio reiicitur, qui nonniſi à duodecim celebrari ordinationes volebant, ea fortè ratione moti, quod [m] prouinciæ, ordinariè loquendo, duodecim conſtarent Epiſcopis, & [n] nonniſi à duodecim Epiſcopis iudicari poſſent: iniqua tamen hæc poſtulatio
D viſa eſt, vtpotè cùm [o] in Tripolitana prouincia, v. gr. quinque tantum forent Epiſcopales ſedes, faciléque accidere poſſet, vt ex quinque Epiſcopis duo neceſſitate aliquâ præpediti ordinationi Epiſcopi intereſſe non poſſent, & difficile ex alia vicina prouincia, ob interiacentes barbaras regiones, poſſent conuocari. Diſcimus ex [p] Sidonio Ioannem Cabilonenſem Epiſcopum à Patiente Lugdunenſi, Euphronio Auguſtodunenſi, & aliis Comprouincialibus Matiſconenſi ſcilicet, & Lingonenſi conſecratum. Item ex [q] Nicephoro Porphyrium à Seueriano, Acacio, & Antiocho, Epiſcopum Antiochenum ordinatum. Ex Gregorio [r] Turonenſi Fauſtinianum Aquenſem à Bertteramano Burdegalenſi, Oreſte Vaſatenſi, Palladio Sanctonicæ vrbis Epiſcopis fuiſſe ordinatum. Denique in [ſ] Concilio Regienſi ordinatio Armentarij à paucioribus quàm à tribus facta, quaſi illicita & illegitima damnata eſt, & à [t] Syneſio Siderij ordinatio quod ab vno facta fuiſſet, contra fas attentata cenſetur.

[a] Pamelius notis ad epiſt. 5. num. 6.
[b] Baronius ad annum Chriſti 254. num. 62.
[c] Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 4.
[d] Idem lib. 4. hiſt. cap. 21.
[e] Idem lib. 5. cap. 23.
[f] Ibidem.
[g] Grego. Nazian. orat. 20. in laudem Baſilij.
[h] Ibidem.
[i] Nazianz. orat. ad Patrẽ, & orat. ad Nyſſen.
[k] Poſſidius in vita S. Auguſtini.
[l] Cõc. Carth. 3. c. 39.
[m] c. ſcitote, 3. quæſt. 6.
[n] Carth. 3. ſub Iulio c. 11. Anaclet. ep. 2. Zephyr. ep. 1. Tibur. c. 10. & lib. 6. Capit. 235.
[o] Carth. 3. c. citato.
[p] Sidonius epiſt. 25 lib. 4.
[q] Nicephorus lib. 13. hiſt. cap. 30.
[r] Greg. Turon. lib. 8 hiſt. Franc cap. 20. cui iũge ſubſcript. Conc. Matiſc. 2. & alia loca eiuſdem Gregorij.
[ſ] Concil. Regienſe totum ferè de ea re tractat.
[t] Syneſ. epiſt. 67. Theophilo.

VIII. Proferri poſſunt eiuſdem moris variæ leges; [a] Anacleti & [b] Ani- A
ceti ſuperius à nobis laudatorum Pontificum conſtitutiones prætereo, alias
mox proferendas omitto, eas dumtaxat, quæ huius præſertim ſunt loci, pro-
fero. Arelatenſe [c] primum: *de his qui vſurpant ſibi quod ſoli debeant Epiſcopum*
ordinare, placuit, vt nullus hoc ſibi præſumat, niſi aſſumptis ſecum aliis ſeptem Epiſcopis,
ſi tamen non potuerint ſeptem, ſine tribus fratribus non audeant ordinarè. Quibus verbis
non ſolũ tres, ſed ad minus quatuor requiri videntur, quippe cum præter Me-
tropolitanum, tres alij ab ipſo adſciti ac conuocati deſiderari videantur. Con-
cilium [d] quoque Romanum ſub Sylueſtro ſtatuit, ne Epiſcopus in ordinem ad-
ſciſceretur, niſi ab omnibus, vel ſaltem à tribus Prouinciæ Epiſcopis. Conci-
lium [e] Nicenum primum, ſi aut præter inſtantem neceſſitatem aut itineris
longitudinem, Epiſcopi omnes Prouinciæ intereſſe non poſſint, ἐξ ἅπαντος
τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους συμψήφων, γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ
γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι, *tribus tamen omnimodis conuenientibus, &*
abſentibus quoque priori modo decernentibus, & per ſcripta conſentientibus ordinatio- B
nem celebrari præcipit. Concilium [f] Arelatenſe ſecundum ſub Syricio ſtatuit,
nec Epiſcopus Metropolitanus ſine tribus (additur in libro Decretalium vbi Canon
iſte refertur, *vel duobus*) *Comprouincialibus præſumat Epiſcopum ordinare, alij Epiſ-*
copi Comprouinciales admoneantur epiſtolis, vt ſe ſuo reſponſo ſignificent conſenſiſſe.
Concilium [g] Carthaginenſe ſecundum tres ſaltem Epiſcopos ad ordinatio-
nem requirit. Carthaginenſe [h] tertium ſimiliter iſtam ordinationis *formam*
antiquam ſeruari præcipit. Concilium [i] Regenſe Eccleſiaſticam animaduer-
ſionem in ordinatum non à tribus Epiſcopis diſtringit, *Ordinationem*, inquit,
quam Canones irritam definiunt, nos quoque vacuam cenſuimus, in quâ prætermiſsâ trium
præſentiâ, nec expetitis Comprouincialium literis, Metropolitani quoque voluntate negle-
ctâ, prorſus nihil, quod Epiſcopum faceret, oſtenſum eſt. Arauzicanum [k] primum te-
merarios eiuſmodi ordinatores æque ſeuere plectit. *Sicubi contigerit duos Epiſ-*
copos Epiſcopum inuitum facere, auctoribus damnatis vnus eorum Eccleſiæ, ipſe qui vim
paſſus eſt, ſubſtituatur, ſi tamen vita reſpondet: & alter in alterius deiecti loco ni- C
hilominus ordinetur: ſi voluntarium duo fecerunt, & ipſe damnabitur, quo cautius ea
quæ ſunt antiquitus ſtatuta ſeruentur. Gregorius [l] Magnus in reſponſis ad Augu-
ſtinum Anglorum Epiſcopum, eum monet, quatenus, cùm ſolus inueniretur
Epiſcopus in his partibus conſecratus, Galliæ Epiſcopos venientes præſtola-
retur, qui conſecrationi teſtes adſiſterent, ſuccedentibus autem temporibus
Epiſcopos non adeò diſſitos conſtitueret, quin aliorum ordinationibus in-
tereſſe poſſent. *Nam*, inquit, *Epiſcoporum ordinatio, ſine aggregatis tribus vel*
quatuor Epiſcopis fieri non debet. Eadem [m] Gregorij tertij admonitio ad Boni-
facium Moguntinum, *At quoties Epiſcopum conſecraueris, duo vel tres conueniant*
tecum Epiſcopi, vt Deo ſit gratum quod geritur, & eis conuenientibus ipſiſque præſen-
tibus conſecres. Lanfrancus [n] in epiſtolâ ad Terdeluacum Hiberniæ Regem,
morem in ipſius regno vſitatum reprehendit, quod Epiſcopi ab vno ordina-
rentur. Plura alia prætereo quæ continuam fuiſſe & ſemper obſeruatam
hanc Eccleſiæ legem ac conſuetudinem oſtendunt: de cauſa huius legis D
iam dicendum eſt.

IX. Quadruplici potiſſimum de cauſa ſtatutum eſſe coniicio, vt tres ſal-
tem Epiſcopi Epiſcopali ordinationi intereſſent, primum ad Epiſcopatus vni-
tatem ſeruandam, quia enim, vt habet Cyprianus, [o] *Epiſcopatus vnus eſt,*
Epiſcoporum multorum concordi numeroſitate diffuſus, nec Epiſcopus legitimus
eſſe poteſt, qui à Coëpiſcoporum ſuorum corpore, & ab Eccleſiæ vnita-
te deſciſcit: ideò ad eandem vnitatem fouendam, ſtrictiuſque colligan-
dam prudenter inſtitutum eſt, nequis niſi ab Epiſcopis ſimul adunatis,
& collectis ordinaretur. Secundò, vt diuina gratia, quæ in iis ordinatio-
nibus maximè neceſſaria eſt, magis appareat. Cùm enim promiſerit Chri-
ſtus, [p] vbi duo vel tres congregati fuerint in eius nomine, ſe in medio
eorum futurum; conſentaneum viſum eſt vt in nomine Chriſti, ideſt au-

ctoritate

[a] Anaclet. epiſt. 1. poſt medium & 3. in principio.
[b] Anicetus epiſt. 1.
[c] Arelat. 1. c. 2.
[d] Platina in Sylueſtro.
[e] Nicenum 1. c. 4. refert. à Niceno 2. can. 3.
[f] Arelat. 2. c. 5. refertur cap. nec Epiſcopi, de temporibus ordinationum.
[g] Carth. 2. c. 12.
[h] Carth. 3. c. 39.
[i] Regenſe 1. c. 22.
[k] Conc. Arauzic. 1. c. 21.
[l] Greg. in reſpõſis ad Auguſtinum interrogat. 6. al. 8. refertur c. fraternitatem diſt. 80.
[m] Gregor. 3. epiſt. ad Boniſac. in fine.
[n] Lanfrancus, apud Baron. ad annũ 1089 tomo 10. vide decretum Lucij 3. cap. ſi Archiepiſcopus, de temporibus ordinationum & alia.
[o] Cyprianus epiſt. 52. ad Antonianum, quibus multa alibi ſimilia.
[p] Math. 18.

Digitized by

A ctoritate Metropolitani, vel alterius poteſtatem habentis, duo vel tres Epiſcopi congregentur, qui ordinationem futuri Antiſtitis perficiant. Tertiò, ne in re tanti momenti, quanta Epiſcopalis eſt ordinatio, vnius iudicio cum periculo fidei fideretur, & ambitioni exinde, ac tyrannicæ cuidam poteſtati via aperiretur: Nam vt ait Anacletus, [a] & poſt eum Iſidorus [b] Hiſpalenſis, Rabanus [c] Maurus, Concilij Aquiſgranenſis [d] Patres, & alij, *quod Epiſcopus non ab vno, ſed à cunctis, conſenſu, aut præſentiâ Comprouincialium eſt ordinandus, & non minus quàm à tribus, cæteris conſentientibus, inſtituente Domino fieri iubetur, ne aliquid contra fidem Eccleſiæ, vnius tyrannica auctoritas moliretur, & regula vel fides confunderetur credentium.* Conſentit Syricius vetans, [e] *ne vnus Epiſcopus Epiſcopum ordinare præſumat propter arrogantiam, ne furtiuum beneficium præſtitum videatur.* Quæ vltima verba habentur etiam in epiſtola Innocentij [f] primi ad Victricium Rothomagenſem. Quartò, quia, vt docet S. [g] Gregorius, *in ipſis rebus ſpiritualibus, vt ſapienter & maturè diſponantur, exemplum trahere à rebus carnalibus* B *poſſumus. Certe enim, dum coniugia in mundo celebrantur, coniugati quique vocantur, vt quia in viâ iam coniugij præceſſerunt, in ſubſequentis quoque copulâ gaudio miſceantur; cur non ergo & in hac ſpiritali ordinatione, quâ per ſacrum miniſterium homo Deo coniungitur, tales conueniant, qui vel in profectu ordinati gaudeant, vel pro eius cuſtodiâ omnipotenti Deo preces pariter fundant?*

[a] Anacletus epiſt. 2. poſt medium.
[b] Iſidor. lib. 2. de offic. cap. 5.
[c] Rabanus li. 1. de inſtitut. Cleric. cap. 4.
[d] Aquiſgran. ſub Ludouico Pio can. 9.
[e] Syricius epiſtol 4. cap. [illegible]
[f] Innocent. epiſt. 2. ad Victriciū c. 1.
[g] S. Gregorij ſuprà in reſponſ.

§. III.

Non ſolum à tribus, verùm à pluribus Epiſcopis conſecrationes Epiſcoporum fieri ſolitas.

IX. Certum eſt quartò tum ex prædictis, tum ex pluribus infrà dicendis, non ſolùm à tribus, verum etiam à pluribus ordinationes olim fieri ſolitas: C puta tum ab Epiſcopis omnibus Prouinciæ in vnum conuenientibus, tum etiam ab aliis qui huius rei gratia conuocarentur, vel qui caſu intereſſent. Vnde Nicenum [h] primum citatum, ab omnibus qui eſſent in Prouinciâ ordinationes celebrari voluit. Arelatenſe [i] primum, ſi fieri poſſet à ſeptem; & citata omnia Concilia à tribus ſaltem. [k] Antiochenum non niſi cum Synodo Epiſcoporum. Pariſienſe [l] tertium ſub Pelagio, vel Epiſcopos Prouinciæ, vel vicinos ad ordinationem Epiſcopi peragendam à Metropolitano accerſiri refert. Lucius tertius [m] omnes prouinciæ Antiſtites conuenire iubet ad Metropolitani ordinationem, vt ab omnibus ordinetur. Iuxta quæ, apud [n] Cyprianum, Cornelium ſummum Pontificem, à pluribus etiam Affricanis Epiſcopis qui tum Romæ aderant *Epiſcopum factum* legimus, adeòut à ſexdecim Epiſcopis ordinatus perhibeatur. Apud [o] Auguſtinum, duodecim Epiſcopos numeratos reperimus, qui Maximiani ordinationis, non ſolùm teſtes, verùm etiam auctores extiterint. Apud Optatum [p] Mileuitanum, Maiorinum à Secundo D Numidiæ Primate, aliiſque traditoribus Epiſcopis pluribus ordinatum aduertimus. Apud [q] Socratem, Nectarium à centum quinquaginta Epiſcopis, qui tunc Conſtantinopoli aderant, ordinatum. Ioannem [r] quoque Chryſoſtomum, qui in eius locum ſuffectus eſt, quò eius ordinatio celebrior eſſet, conuocatâ Epiſcoporum Synodo, cui etiam Theophilus Alexandrinus interfuit, fuiſſe conſecratum, obſeruare poſſumus.

X. Quæ omnia, quia inferiùs magis confirmabuntur, ideo breuiter percurro: ſolùm ex iis colligo ſi plures tribus Epiſcopis, ad aliquam Epiſcopi cuiuſcumque ordinationem vocentur, eique interſint, non otioſos ſtare, non Pontificalibus indumentis ornatos aſſiſtere debere, quod iam paſſim obſeruatur; ſed & ſacris, quas rubrica, & Eccleſiæ conſuetudo requirit, veſtibus indutos adſiſtere, & ſimul cum conſecratore, vel ſtatim poſt eum ordinando manus imponere eos oportere. Eccleſiæ enim ex prædictis hanc fuiſſe conſuetudinem patet, vt non ſolùm à tribus, ſed à pluribus tum eiuſdem Prouin-

[h] Nicenum 1. ſuprà.
[i] Arelat. 1. ſuprà.
[k] Antiochenum c. 23.
[l] Pariſ. 3. al. 2. c. 8.
[m] Lucius 3 cap. ſi Archiepiſcopus de temporibus ordinat.
[n] Cyprianus epiſt. 52. Antoniano.
[o] Auguſt. lib. 3. cōtrà Creſcon. cap. 29. & 4. cap. 31.
[p] Optatus Mileuit. lib. 1. contra Parmenianum.
[q] Socrates lib. 5. cap. 8. [illegible Greek]
[r] Idem lib. 6. cap. 2.

ciæ Epiſcopis, quos ceſſantibus legitimis excuſationibus intereſſe neceſſum A erat : tum alterius prouinciæ, qui honoris cauſâ vocabantur, manus ordinando imponerentur : imo id expreſſè Concilium [a] Carthaginenſe quartum obſeruari voluit, ſtatuens, vt *Epiſcopus cùm ordinatur duo Epiſcopi ponant & teneant Euangeliorum Codicem ſuper caput, & ceruicem eius, & vno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt, manibus ſuis caput eius tangant* : quæ iiſdẽ ferè verbis habentur in veteri ordine [b] Romano ; ex quo eadem refert Albinus [c] Flaccus, qui tamen iiſdem ſeſe opponit, quaſi nec veteri traditioni, nec vſitatæ ſuo tempore Eccleſiæ Romanæ praxi eſſent conformia : quem ſecutus [d] Amalarius cum videtur explicaſſe, dum nempe hoc ſolum reprehendit tanquam ab Apoſtolicâ traditione, & Canonicâ auctoritate diſſonum, quòd duo Epiſcopi librum Euangeliorum ſuper caput ordinandi teneant. Sed relinquamus hos auctores, quibus abſque vllo dubio minor auctoritas ineſſe debet, quàm & Concilio Carthaginenſi quarto, & veteri ordini Romano : non videntur tamen illi in dubium reuocaſſe quod Epiſcopi omnes ordinationis B aliccuius præſentes, manus ipſi imponere debeant. Ex veteri verò iſto ordine Romano, & Concilio Carthaginenſi quarto diſtincta colliguntur officia præcipui conſecratoris, qui ſolus benedictionem ſuper ordinandum fundebat, orationem dicens, quæ in veteri ordine Romano deſcribitur, & duorũ ex officio, ſeu ex neceſſitate adſiſtentium, qui codicem Euangeliorum ſuper caput ordinandi tenerent, & cæterorum Epiſcoporum præſentium, qui omnes caput ordinandi tangebant. In quibus paululum ab iis diſcrepat [e] Pontificale Romanum, formam quæ iam in ordinatione obſeruanda ſit præſcribens, dum nempe præcipit, *vt conſecrator & adſiſtentes Epiſcopi* (adſiſtentes autem Epiſcopos vocat, quicumque interſunt, quos duos ad minus eſſe debere ait) *ambabus manibus caput conſecrandi tangant, dicentes, Accipe Spiritum ſanctum.* Et certè ſi Epiſcopi præſentes ab impoſitione manuum ſuper ordinandum ſe contineant, videntur aut communionem Epiſcopi, qui ordinatur, aſpernari, aut electionem improbare ; eo modo, quo è contrariò Lucij Alexandrini Arriani C Moſes, Ioannis quoque Pergenſis eadem hæreſi infecti Antiochus, & alij ordinandi hæreticorum tangere ipſos volentium manus repulerunt, quorum ſocietatem refugiebant.

[a] Cõc. Carth. 4. c. 2. refertur diſt. 23. c. Epiſcopus.
[b] Vetus ordo Rom. de conſecrat. electi in Epiſcopũ.
[c] Albinus Flaccus de offic. diuinis tit. qualiter Epiſcopus ordinatur in Romana Eccleſia.
[d] Amalarius de inſtitut. Cler. lib. 2. cap. 14.
[e] Pontificale Romanũ tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum.
[f] Idem in rubricis præcedentibus ritũ ordinationis.
[g] Socrates lib. 4. cap. 36.
[h] Theodoret. lib. 4. cap. 15.

ARTICVLVS II.

An tres Epiſcopi ad Conſecrationis Epiſcopalis ſubſtantiam & validitatem neceſſariò requirantur.

§. I.

Affirmatiuæ partis argumenta continens. D

I. HIS verò quæ certa ſunt præmiſſis, incertum eſt, & inter auctores Catholicos controuerſum, an conſecratio Epiſcopi omnino nulla, irrita, & inualida ſit, nec ſolum illegitima, quæ à paucioribus tribus Epiſcopis peracta fuerit. [i] Caietanus, [k] Bellarminus, [l] Vaſques & alij affirmantem partem ſequuntur, inualidam cenſentes ordinationem Epiſcopi à paucioribus quàm à tribus perfectam, niſi Eccleſiæ diſpenſatio acciderit ; negantem verò [m] Paludanus, cui videtur aſſentiri [n] Sylueſter, & alij amplectuntur, accidentalem hunc ritum arbitrantes, & qui ad ordinationis ſubſtantiam minime pertineat.

II. Prioris ſententiæ hæc ſunt argumenta : primùm, quia ab ipſis Apoſtolorum temporibus, vt ſuprà probatum eſt, vſurpatus fuit hic ritus, & ſi credimus,

[i] Caietanus 3. parte quæ. 67. art. 6.
[k] Bellarminus de notis Eccleſ. cap. 8. §. quantum.
[l] Vaſques de Sacram. diſput. 243. cap. 6. num. 63.
[m] Paludanus lib. de poteſt. Papæ.
[n] Syluester, verbo conſecratio 1. nu. 1.

A mus [a] Aniceto, *inſtituente Domino* nobis traditus; idque valdè eſt probabile, [a] Anicetus epiſt. 1.
cùm veriſimile ſit Apoſtolos in tanta Epiſcoporum penuriâ trium præſentiam
minimè deſideraturos fuiſſe, niſi ex Chriſti inſtitutione id neceſſarium foret:
ideoque videntur ex inſtitutione diuina, non vnicus Epiſcopus, ſed tres ſaltem
pro miniſtro conſecrationis Epiſcopalis eſſe requirendi: hoc ipſum verò ſi fa-
teamur, conſecrationem Epiſcopalem, quæ ab vno attentabitur, inualidam
fore, neceſſariò cogemur admittere, cum Sacramenta illa nulla ſint, quibus
inſtitutus à Chriſto miniſter defuerit. Alterum quia [b] Damaſus Papa, (quem [b] Damaſus epiſt. 4.
ſequitur [c] Ioannes tertius epiſtolâ ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ) inten- [c] Ioannes 3. epiſt. vnica.
dens probare Chorepiſcoporum ordinationem nullam eſſe, & Pontificalia ab
ipſis officia perperam attentari, niſi de nouo ordinati fuerint, id ex eo colligit,
quod à paucioribus quàm tribus Epiſcopis ordinarentur. Itaque ex eorum
Pontificum ſententia tres ſaltem Epiſcopi ad valorem Epiſcopatus conſecra-
tionis deſiderantur. Confirmatur, tum ex [d] Concilio Metenſi, in quo ſtatutum [d] Conc. Metenſe cap. 5.
B legitur, *vt Baſilicæ à Chorepiſcopis conſecratæ, ab Epiſcopis conſecrentur, quia*, inquit,
iuxta decreta Damaſi [e] *Papæ*, [f] *Innocentij, &* [g] *Leonis, vacuum eſt atque inane, quidquid* [e] Damaſ. & [f] Innoc. ſup.
in ſummi Sacerdotij Chorepiſcopi egerint miniſterio: tum ex Concilio [h] Neocæſarien- [g] Leo epiſt.
ſi, quod cum 70. diſcipulis non Apoſtolis ſuccedere dicat Chorepiſcopos, Preſ- 86. al. 66. ad Epiſcopos
byteros eos tantum eſſe agnouit, nam Apoſtolis Epiſcopi ſuccedunt: itemque Germ. & Gal.
cùm eos non propter ordinem Epiſcopalem, quem ſi habuiſſent, profectò non [h] Neocæſar.
omiſiſſet, τιμωμένους, ſeu honorabiles dicat, ſed διὰ τὴν σπουδὴν εἰς τοὺς πτωχούς, *propter* c. 13. apud Latinos, 14. apud
ſtudium, quod erga pauperes oſtendunt, Epiſcopali eos charactere priuatos oſtendit; Græcos.
tum ex Concilio [i] Hiſpalenſi ſecundo, quod Presbyteros & Chorepiſcopos [i] Hiſpal. 2. c. 7.
iuxtà canones vnum eſſe affirmat: tum ex [k] Leone primo, cuius iudicio Chorepiſ- [k] Leo 1. ſup.
copi *iuxtà canones Neocæſarienſes*, ſiue ſecundum aliorum decreta Patrum iidem [l] Lib. 7. Capitul. cap. 187.
ſunt, qui & Preſbyteri: tum etiam ex Capitularibus [l] Caroli ſuprà prolatis, in & cap. 328.
quibus habetur Leonem tertium ab Epiſcopis Galliæ conſultum, reſpondiſ-
C ſe, factas à Chorepiſcopis ordinationes, conſecrationes, confirmationes, nullas,
atque irritas eſſe, ideoque repetendas, ſi tamen repeti dici debet, quod anteà
nullum fuit: Epiſcopos autem Galliæ in generali conuentu hanc ſententiam
Leonis ſuſcepiſſe, & obſeruandam duxiſſe; quod etiam [m] Iſaaci Lingonenſis [m] Iſaac. Lingon. can. tit.
canones de nouo editi & ſupra citati obſeruandum præcipiunt. Tertium, quia 11. can. 30. & 31.
Concilium [n] Regenſe ordinationem iſtam iuxtà canones irritam docet, & eua- [n] Regenſe
cuandam declarat, in qua nempe prætermiſſa trium præſentia Epiſcoporum c. 2.
fuiſſet. Quartum, quia cùm non vnus ſolum Epiſcopus, ſed plures materiam
conſecrando Epiſcopo præbeant, formamque pronuntient, videntur illi om-
nes ad ſubſtantiam conſecrationis Epiſcopalis ſpectare.

§. II.

Probatur contraria ſententia.

D III. Poſterioris autem ſententiæ non minora, imò longè potiora ſunt argu-
menta. Primum ex Apoſtolorum tempore deſumitur, neque enim eſt proba-
bile eo tempore, quo rari Epiſcopi inter ſe conueniebant, & ſoli vt plurimum
Apoſtoli cum aliquo vel Preſbytero, vel Diacono per vniuerſi orbis regiones
diſcurrebant, Epiſcopos omnes, qui ab Apoſtolis ordinati dicuntur, à tribus or-
dinatos fuiſſe, cùm eorum plures ab vno tantum Apoſtolorum memorentur
ordinati: Confirmatur primò, quia [a] Canon primus Apoſtolorum à duobus vel [a] Can. Apoſt.
tribus Epiſcopis conſecrandum præcipit Epiſcopum, ita enim habet. Ἐπίσκοπος
ὑπὸ ἐπισκόπων χειροτονείσθω δύο ἢ τριῶν. *Epiſcopus à duobus vel tribus Epiſcopis ordinetur.*
In quē Canonē [p] Zonaras, & [q] Balſamon permiſſam eo canone inferunt, quæ [p] Zonaras & [q] Balſamon in c. citat.
à duobus ſolum peragatur, Antiſtitis conſecrationem; quæ illatio optima eſt:
ſi enim à duobus aut tribus præcipit Epiſcopum ordinari à duobus permittit.
2. quia Conſtitutiones Apoſtolicæ clariùs adhuc id docent, dum in neceſſitate
factam vel ab vno conſecrationem Epiſcopalem tanquam validam ac legiti-
mam admittunt, prout cuiuis verba Conſtitutionum intuenti ac legenti facilè

Digitized by Google

conſtabit, [a] Σίμων δὲ ὁ Κανανίτης, κἀγὼ διατάσσομαι ὑπὸ πόσων ὀφείλει χειροτονεῖσθαι ὁ Ἐπίσκοπος. Ἐπίσκοπος ὑπὸ τριῶν ἢ δύο Ἐπισκόπων χειροτονείσθω. ἐὰν δέ τις ὑπὸ ἑνὸς χειροτονηθῇ ἐπισκόπου, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας αὐτόν. ἐὰν δὲ ἀνάγκη καταλάβῃ ὑπὸ ἑνὸς χειροτονηθῆναι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πλείονας παραγενέσθαι διωγμοῦ ὄντος, ἢ ἄλλης τοιαύτης αἰτίας ψήφισμα κομιζέσθω τῆς ἐπιτροπῆς πλειόνων Ἐπισκόπων. Ideſt, *Ego Simon Chananæus conſtituo à quot Epiſcopis debeat ordinari Epiſcopus, ſcilicet à duobus, aut tribus Epiſcopis: ſin verò aliquis ab vno Epiſcopo ordinatus fuerit, tum is qui ordinatus eſt, tum is qui eum ordinauit deponatur. Quod ſi neceßitas coëgerit ab vno ordinari, quod propter perſecutionem, aut aliam cauſam plures adeſſe non poßint, afferatur decretum commißionis plurium Epiſcoporum.* Ex iis enim verbis deduco, primum præceptam non fuiſſe hoc tempore, niſi duorum aut trium Epiſcoporum in Antiſtitibus conſecrandis præſentiam, duos itaque ſuffeciſſe: alterum, qui ab vno conſecratus fuiſſet, validè conſecratum, vtpotè qui de ſtatu ſuo deiiciendus decernatur, æquè ac ordinator: tertium, in neceſſitate licuiſſe etiam ab vno conſecrari Epiſcopum, dummodo aliorum B conſenſus accederet: proindéque ex iis apertè concluditur trium Epiſcoporum præſentiam conſecrationi Epiſcopali ſubſtantialem non eſſe, nihilque obeſſe quin abſque ea ſtare ipſa poſſit. Denique, quia D. [b] Dionyſius vbi explicat Epiſcopalem conſecrationem, vnius tantum Epiſcopi conſecrantis meminit: at probabile non eſt eum eſſentialem ordinationis ritum omiſiſſe.

[a] Conſtitut. Apoſtol. lib. 8 cap. 27. Lege quoque lib. 3. cap. 20 in quo duorũ tantum Epiſcoporum ad conſecrationem Clemens meminit.

[b] Dionyſ. de Eccl. hierarc. cap. 5.

IV. Alterum argumentum eſt, nec ſequentibus ſæculis ad ſubſtantiam ordinationis Epiſcopalis trium Epiſcoporum præſentiam, operamque viſam fuiſſe omnino neceſſariam, quod pluribus demonſtrari poteſt: primò, quia in Concilio [c] Regenſi citato Armentarius, qui perperam à duobus ſolùm Epiſcopis, Ebredunenſis Epiſcopus ordinatus fuerat, Neophytos confirmare conceditur, ademptis aliis Epiſcopalibus officiis: de miniſtris autem ab ipſo ordinatis ſtatuitur, [d] *eos qui ita* (ideſt cùm excommunicati eſſent) *aſſumpti ſunt, deponendos, quibus autem nulla conuerſationis macula præiudicauerit, prout Ebredunenſi Sacerdoti viſum* C *eſſet, aut in Eccleſiæ ſuæ miniſterio tenendos, aut ad ipſum quocumque habitaſſet transferendos*: quibus verbis docetur eorum ordinatio valida fuiſſe, non iteranda: nam ii deponi iubentur, quibus ab ipſo ordinatis præcedentis vitæ maculæ officiebant, ſignum eſt verè antea ordinatos ipſos fuiſſe: quippe cùm non deponantur niſi, qui ordinati prius fuerint. A fortiori autem cùm, vel in officio Clericali retinendi dicantur, vel Ebredunenſi Eccleſiæ, vel parœciæ quæ Armentario demandata fuerat, Epiſcopi Ebredunenſis arbitrio, miniſtraturi, qui ab eo ordinati fuerant inculpatæ & innocentis vitæ, argui ex eiuſdem Concilij ſententiâ poteſt eos verè ordinatos, quibus in miniſterio ſuorum ordinum remanere permittitur. Porrò numquam Sacramenti Confirmationis collatio Armentario permiſſa fuiſſet à paucis quibuſdam Epiſcopis in vnum reſtituendæ diſciplinæ causâ collectis, niſi eum charactere Epiſcopali inſignitum iudicaſſent: multominus verò ordinatio miniſtrorum Eccleſiæ, quam indebitâ auctoritate prædictus Armentarius vſurpauerat cùm abſque dubio illegitimè D ordinatus, atque electus eſſet, rata à Patribus huius Concilij, atque valida habita fuiſſet, niſi eum Epiſcopum verè conſecratum fuiſſe, & charactere Epiſcopali donatum cenſuiſſent: itaque hæc erat eorum mens atque ſententia, conſecrationem Epiſcopalem quæ à duobus Epiſcopis fieret, validam quidem eſſe, licet illegitimam, & contrà Canonum auctoritatem, atque vſitatam Eccleſiæ diſciplinam. Huic accedit Concilium [e] Arauzicanum primum, quod, vt ſuprà docuimus, eos qui inuitum pauciores tribus ordinare præſumpſerint, eſſe deponendos ſtatuit, & in vnius eorum locum ordinatum ab ipſis eſſe ſufficiendum decernit; nam ex eo Canone infertur, eius qui à duobus ſolùm Epiſcopis ordinatus fuerit, ordinationem eſſe validam: ideoque æquum viſum fuiſſe Patribus, eum qui à duobus ſolum ordinatus fuerit, ſine ſede Epiſcopali non debere remanere: neque tamen ſedem ei, ad quam ordinatus eſt, relinquendam eſſe, ne illegitima ordinatio, & vitioſus conſecrantium contra Canones conatus probari videatur: quare decretum, ob illud quidem crimen ordinatores deponendos

[c] Conc. Reg. in præfat. & can. mox citand.

[d] Conc. Reg. can. 3. & 4.

[e] Arauſican. 1. c. 21.

A deponendos eſſe, & ſedem Epiſcopalem, quam eorum vnus teneret, ab ipſis ordinato tribuendam. Præterea Concilium Carthaginenſe [a] tertium refert Epiſcopos Numidiæ duos ordinare præſumpſiſſe Pontificem ; quorum temeritatem vituperat : ſed de ordinatione iterandâ nihil edicit : imò videtur pro verè ordinato talem habere.

[a] Carthag. 3. c. 39.

V. Poſſumus, & illuſtria quædam huius rei exempla adiungere : primum itaque Siderium adducimus, quem refert [b] Syneſius à Philone Cyrenenſi (quem aliàs *παίδευμα τοῦ Χριστοῦ, diſcipulum Chriſti* fuiſſe: ſed *εἰς τὸ ἄρχειν, καὶ ἄρχεσθαι θαρραλεώτερον μᾶλλον, ἢ νομιμώτερον, in iis quæ ad imperandum ſpectant magis confidentem & audacem, quàm legitimum* prædicat) abſque Epiſcoporum conſortio Palæbiſcæ renuntiatum, creatumque Epiſcopum : cuius proinde ordinationem quamuis illegitimam cenſeat, *quod nec Alexandriæ conſtitutus fuiſſet, nec à tribus Epiſcopis, nec deſignatione ſignum iſtinc* (ab Alexandriæ nempe Præſule) *datum eſſet* : habitum tamen eundem pro Epiſcopo docet : *τὸν μακαρίτην* titulo beatitudinis Epiſco-
B pis dari tunc ſolito, ipſum appellat : eius quoque ordinationem à magno Athanaſio cedente tempori, quod tunc hæreſes dominarentur, probatam fuiſſe indicat: imo etiam, cum oporteret in Ptolemaide rectæ religionis ſcintillam fouere, & amplius ſuccendere, eum virum, vt maioribus rebus aptum ab eodem Athanaſio ad Metropolitanam Eccleſiam adminiſtrandam vocatum narrat : quamuis ſenectus illum ad Vicanas Eccleſias reduxerit : quæ ſanè oſtendunt viſum Athanaſio, viſum Syneſio, viſum aliis ſanctiſſimis Patribus, eum verè Epiſcopum eſſe poſſe, qui vel ab vno fuerit conſecratus.

[b] Syneſ. epiſt. 67. Theophilo Alexandr.

VI. Non minus illuſtre exemplum eſt Euagrij, quem à ſolo Paulino ordinatum refert [c] Theodoretus, in quo contra plures Canones ab ipſo peccatum fuiſſe obſeruat: tum in eos, qui poteſtatem denegant cuiquam mortem oppetituro quemquā in locum ſuum ſufficere : tum in eos, qui prouinciæ Epiſcopos iubent ad Epiſcopū eligendū conuenire : tum denique contrà illos, qui rurſum vetant quemquam abſque tribus Epiſcopis Epiſcopum conſtitui. Nec [d] Am-
C broſius vitio omni caruiſſe eius ordinationem videtur agnoſcere. Euagrij tamen ordinatio ab Occidentalibus probata eſt; Euagrius pro Epiſcopo habitus paſſim in Occidente, & apud aliquos Antiochiæ fideles, qui [e] Euſtathiani dicebantur, quod Meletio reiecto ab Arrianis ordinato, Euſtathio, & eius ſucceſſoribus adhærerent ; adeout eo etiam mortuo conuentus ſeorſim facerent, nec Flauiano alterius partis Epiſcopo (quamuis alium ipſi non haberent) communicare vellent : propter ipſum diu eidem Flauiano Romani Pontifices infenſi fuere: nec diſſenſio iſta ſedata penitus eſt, donec ab [f] Innocentio primo Alexander legitimus Antiochiæ Eccleſiæ poſt Porphyrium (qui defuncto Flauiano ſedem Antiochenam inuaſerat) quibuſdam præſcriptis conditionibus, agnitus eſt, quarum vna eſt, vt eos, qui à ſucceſſore Paulini Euagrio ordinati erant, ipſe reciperet cum ordinibus, & honoribus : Ex quibus videtis agnitum ab Innocentio primo Euagriū pro vero Epiſcopo fuiſſe, imò & à cæteris agnoſci ipſum voluiſſe : proindéque non ipſius ſolùm, ſed totius Eccleſiæ huiuſce
D temporis ſententiam fuiſſe, ſtare poſſe alicuius in Epiſcopum ordinationem, quam vel vnus perfecerit. Denique egregium exemplum eſt Pelagij primi, de quo hæc [g] Anaſtaſius Bibliothecarius (quem alij ſequuntur) *& dum non eſſent Epiſcopi, qui eum ordinarent, inuenti ſunt duo Epiſcopi Ioannes de Peruſio, & Bonus de Ferentino, & Andreas Presbyter de Oſtiis, & ordinauerunt eum Pontificem : tunc enim non erant in Clero, qui poſſent eum promouere.*

[c] Theodoret. lib. 5. hiſt. cap. 23.
[d] Lege Ambroſium lib. 1. epiſt. 9. ad Theophilū. Hieronymū de ſcriptorib. Eccleſiaſt. in Euagrio. Synodū Capuā. tomo 1. Conc.
[e] Socrates lib. 5. cap. 18. & Sozom. lib. 8. cap. 3. Socrates lib. 5. cap. 24.
[f] Innoc. epiſt. 22. ad Bonif. tomo 1. epiſt. Rom. Pontif. & tomo 1. Concil.
[g] Anaſtaſ. in Pelagio 1. quē ſequ. Platina, Ciaconus, Baronius, & alij.

VII. Tertium argumentum petitur à Chorepiſcoporum ordine, qui ex epiſtolis [h] Damaſi & [i] Ioannis tertij, ab vno tantum Epiſcopo ordinabantur: quibus etiam fauere videtur Concilium Antiochenum præcipiens, [k] *Χωρεπίσκοπον γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ᾗ ὑπόκειται Ἐπισκόπου, Chorepiſcopum ordinari ab Epiſcopo ciuitatis, cui idem adiacet* : quod ita Iſidorus [l] Hiſpalenſis definitum interpretatur, vt à ſolo Epiſcopo ciuitatis, cui adiacet, ſit ordinandus. Nihilominus tamen Chorepiſcopi Epiſcopali charactere verè inſigniti erant. Primò, quia illud ipſum Concilium [m] Antiochenum eos Epiſcopis adcenſet, & Epiſcopalem con-

[h] Epiſt. 5. Damaſi de Chorepiſcopis.
[i] Epiſt. vnica Ioan. 3.
[k] Antioch. c. 10.
[l] Iſidor. Hiſpal. de offic. Eccleſ. lib. 2. cap. 6.
[m] Antioch. c. 10.

ſecrationem ſuſcepiſſe refert : vt patet tum ex iis verbis, *εἰ καὶ χειροθεσίαν ἀπὸ Ἐπισκόπων εἰληφότες*, id eſt vt vertit [a] Gentianus Heruetus, *etiamſi Epiſcopi ordinationem, manuumue impoſitionem acceperint*: quod oſtendit eos veros Epiſcopos fuiſſe, quod ipſum cæteræ [b] verſiones tum Dionyſij Exigui, tum Iſidori Mercatoris, & aliæ confirmant, quas ſequuntur Damaſus, & [c] Zacharias Summi Pontifices, Iſidorus [d] Hiſpalenſis, & [e] Capitularia Caroli : quæ tamen à priori diſſentiunt, quod ab Epiſcopis pluribus Chorepiſcopos ordinatos innuant: quæ verſionum diuerſitas ac diſſenſio ob illam particulam Ἐπισκόπων oritur, quæ vel Epiſcopos eos ordinatos, vel ab Epiſcopis ſignificare poteſt; quocumque tamen modo Epiſcopalem eos ordinationem ſuſcepiſſe indicat, ſiue ab Epiſcopis pluribus, vt citatæ plures verſiones demonſtrant, ſiue ab vno, vt Gentiani Herueti verſio, & poſtrema Canonis verba, quæ mox adduximus, oſtendunt. Patet etiam ex Canonis totius ſententia, qui nempe Presbyteros & Diaconos, ex conſenſu Epiſcopi Diocœſeos, ordinare Chorepiſcopis permittit: poſtquam enim Lectores, Exorciſtas, imò & Subdiaconos ipſis ordinare conceſſit, mox, vt [f] ſuprà docuimus, vetat, ne ipſi *Presbyterum, vel Diaconum audeant ordinare præter conſcientiam Epiſcopi ciuitatis, vel Eccleſiæ cui adiacens inuenitur*, ſeu ipſe, ſeu regio, in qua præeſſe dignoſcitur. Cùm itaque ſine conſcientia Epiſcopi Presbyterorum ac Diaconorum ordinatio Chorepiſcopis vetita ſit, ſignum eſt cum Epiſcopi conſcientia eis permiſſam.

[a] Verſio Gentiani Herueti.
[b] Verſiones prædict. can. à Dionyſ. Exiguo, & Iſidoro Mercatore.
[c] Zachar. in Capitular. miſſis ad Pipinum maiorem domus cap. 1.
[d] Iſidor. Hiſpal. ſuprà.
[e] Capitular. Caroli lib. 5. cap. 169.
[f] Vide ſuprà ſect. præſentis cap. præcedenti art. 1. §. num. 4.

VIII. Huic autem Canoni Antiocheno affinis eſt Canon alius Concilij [g] Ancyrani (quem iam ſuperius attigimus, ſed hîc retractandus videtur) ſi in germano ſenſu intelligatur: Eius Canonis verba Græca, quibus conditus eſt hæc ſunt, *Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τοῦ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ*, cuius Canonis prior quidem pars difficultate caret, ea nempe qua ſtatuitur, *Chorepiſcopos non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare*: ideoque diuerſis quidem verbis, ſed eodem tamen ſenſu [h] à Dionyſio Exiguo, Iſidoro Mercatore, & Gentiano Herueto Latinè redditur: poſterior autem ob iſtas præcipuè voces, *ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως*, ambagibus plena eſt: vel enim poteſtas Presbyteros vel Diaconos ordinandi Presbyteris ciuitatis adimitur. Quem ſenſum videtur ſequutus Dionyſius Exiguus, dum ita vertit, *ſed neque vrbis Presbyteros, niſi cum litteris ab Epiſcopo permiſſum fuerit in alienâ parœcia*; vel Chorepiſcopis poteſtas ordinandi Presbyteros ciuitatis aufertur, quomodo hunc Canonem [i] Zonaras, & [k] Balſamon interpretantur; nam aliæ interpretationes, *vt videlicet Presbyteris ciuitatis ſine Epiſcopi præcepto aliquid amplius imperare, vel ſine auctoritate litterarum eis in vnaquaque parœcia aliquid agere* hoc Canone interdicatur, quæ verſio eſt [l] Iſidori Mercatoris, ad quam ſenſu alludit alia verſio [m] Gentiani Herueti, textui Græco nequaquam conſonant. Vtraque porrò ex præcedentibus allata interpretatio difficultates non minimas continet. Prior quidem: tum quod nemo vmquam de poteſtate ordinandi Presbyteris ciuitatis conceſsâ inaudiit, ideoque inutile erat hanc eis poteſtatem denegare: tum quod falſum ſit, & abſurdum ex prædictis, Presbyteris ciuitatis poteſtatem ordinandi ab Epiſcopo concedi per litteras; quod tamen ex priori illa interpretatione colligi videretur. Poſterior autem, quia fruſtrà, quibus poteſtas ordinandi tam Presbyteros, quàm Diaconos denegatur, Presbyteros ciuitatis nobiliores cæteris Presbyteris creãdi poteſtas denegaretur, præſertim in aliena parœcia. His rationibus inductus Dionyſius [n] Petauius vir doctiſſimus, mendoſum Canonem Concilij Ancyrani eſſe ſuſpicatur, ideoque expungenda eſſe iſta verba, *ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως*, quibus ſublatis planum & perſpicuum eorum ſenſum pollicetur, cum nempe, vt Chorepiſcopis non liceat Presbyteros vel Diaconos ordinare, niſi cùm Epiſcopi præcepto, ſeu permiſſu. Verùm, nec, ſi verba iſta expunxeris, planus adhuc huius Canonis ſenſus mihi videtur: redundabunt enim adhuc verba iſta, *ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, in aliena parœcia*: quomodo enim hæc prioribus cohærebunt, cum in aliena parœcia, ſeu diœceſi imperandi Epiſcopis nullum ius ſit? ratio item iuxta hanc lectionem nulla continetur,

[g] Conc. Ancyran. c. 13.
[h] Verſio Dionyſij Exigui.
[i] Zonaras in c. 13. Conc. Ancyran.
[k] Balſamon ibid.
[l] Verſio Iſidori Mercatoris.
[m] Verſio Herueti.
[n] Dionyſ. Petauius notis in Epiph. animaduerſ. in hæreſim 69. quæ eſt Arian.

A tinetur, ob quam in alienâ parœciâ ab ea quam aſſignatam habent, Chorepiſcopis ordinandi facultas concedi debeat. Itaque [a] vel recurri debet ad eam quam ſuperiùs huius Canonis dedimus explicationem, vel ad eam quam mox dabimus: non autem facilè expungenda conſuluerim, quæcumque palato noſtro non ſapiunt, ſi antiquis monumentis exarata habeantur; haberi autem iſta in antiquis Codicibus, tum Codicum ipſorum inſpectio, tum Dionyſij Exigui antiqui Auctoris verſio, nec recens Iſidori Mercatoris, nec nouæ Zonaræ, & Balſamonis interpretationes oſtendunt. Malim proinde hunc Canonem ita interpretari, vt ſenſus ſit, non licere Chorepiſcopis etiam in propria parœcia, (nam parœciæ aliquæ eis committebantur, & prima parœciarum nomenclatura à Ruſticanis Eccleſiis, quibus Chorepiſcopi præerant, ad vrbicas tranſiit) Preſbyteros vel Diaconos ordinare: Preſbyteros autem ciuitatis, qui ad ipſorum parœcias non ſpectabant, ſine licentiâ eiuſdem Epiſcopi ſcriptis traditâ, ordinare non potuiſſe, quia cùm difficilius hæc poteſtas eis demandare-
B tur, numquam eam traditam fuiſſe niſi ſcripto exarata foret, crederetur. Ex hoc itaque Canone, cùm pateat Chorepiſcopis ordinandorum Preſbyterorum ac Diaconorum facultatem attributam nonnunquam fuiſſe, eos vtique Epiſcopali ordine inſignitos fuiſſe certiſſimum argumentum eſt.

IX. Eoſdem quoque verè Epiſcopos fuiſſe, licet eandem quam Epiſcopi dignitatem non haberent, nec pari honore ac reuerentiâ colerentur, ex pluribus aliis patet: idque primum ex Concilio [b] Neocæſarienſi inferimus, in quo cùm prohibitum eſſet, ne ἐπιχώριοι Πρεσβύτεροι (qui [c] à Dionyſio Exiguo, *Preſbyteri ruris*, à Gentiano Herueto Vicani Preſbyteri dicuntur, melius quàm ab alia verſione *conregionales*) coram Preſbyteros ciuitatis offerre præſumerent, id tamen Chorepiſcopis poſteà conceditur, qui, & [d] *συλλειτουργοὶ* vocantur, quo nomine Epiſcoporum collegæ ſæpè intelliguntur, & *τιμώμενοι honorabiles*, habendi cenſentur: ex quo certè Epiſcopos fuiſſe colligere eſt, alias cùm in vicis
C conſtituti eſſent, vicani fuiſſent Preſbyteri, nec aliquid habuiſſent, quo honorabiliores Preſbyteris fuiſſent. Sed hoc argumentum leuiuſculum eſt: fortius itaque ex Laodiceno [e] Concilio deſumitur hunc Canonem præſcribente, *ὅτι οὐ δεῖ ἐν ταῖς κώμαις, καὶ ἐν ταῖς χώραις καθίστασθαι Ἐπισκόπους, ἀλλὰ περιοδευτάς, τοὺς μέντοι ἤδη, προκατασταθέντας μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἐν τῇ πόλει*, id eſt, *quod non oporteat in vicis & pagis Epiſcopos conſtitui, ſed periodeutas, ſeu circumcurſatores, eos autem qui prius conſtituti fuerunt, nihil agere ſine ſententia Epiſcopi ciuitatis*, quod ſimiliter de Preſbyteris conſtituit ne quid iniuſſu Epiſcopi agant. Videtur autem hoc Canone vetari, ne deinceps Epiſcopi in vicis conſtituerentur, ſed ſolum Preſbyteri viſitatorum officio functuri: quod obſeruatum tamen non fuiſſe ex prædictis innoteſcit: vbi autem Epiſcopi in vicis conſtituti fuerint, ſeu Chorepiſcopi ordine Epiſcopali donati, præcipi vt ſine conſcientiâ Epiſcopi nihil moliantur, ne pax, atque vnitas Eccleſiæ turbaretur. Vnde colligitur fuiſſe iſto tempore in vicis Epiſcopos conſtitutos Preſbyteris ſuperiores,
D quos Chorepiſcopos dicimus. Efficax autem eſt pro eâ ſententia teſtimonium Nicolai primi, in reſponſione [f] ad Rodulphum Bituricenſem ſuperiùs allatum, in quo & officia Epiſcopalia diſertè Chorepiſcopis aſſeruntur, & ordinationes Preſbyterorum, ac Diaconorum ab iis factæ tanquam validæ probantur, & in ordine ipſi Epiſcoporum quamuis certis conditionibus, eorum limitanda poteſtas dicatur, conſtituti referuntur. Nec negligendum ex Leone [g] primo, qui Chorepiſcopos ait, *quamquam conſecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habere*, id eſt, licet ordinem Epiſcoporum habeant, dignitatem & locum Epiſcopi non habere.

X. Quartum deſumitur ex diſpenſationibus Summorum Pontificum, quos in pluralitate iſta Epiſcoporum, in Epiſcopali conſecratione diſpenſaſſe aliquando legimus. Primò enim id Gregorius magnus Auguſtino Anglorum Epiſcopo dicitur reſpondiſſe, quamuis vt verum fatear, ſatis obſcura ſit Gregorij eâ de re reſponſio, atque ſententia: quærenti ſiquidem Auguſtino Anglorum Epiſcopo, [h] *quot neceſſarij ſint Epiſcopi, in Epiſcopi conſecratione*, ita reſpondet, vt

[a] Sup. ſect. præſenti cap. præcedenti art. 2. §. 1. nu. 1. & 2.

[b] Conc. Neocæſ. c. 13.

[c] Vide dictas verſion.

[d] Idem eodem can. ſecùdùm Latinas verſiones in Græco autem can. 14.

[e] Laodic. c. 57.

[f] Nicolaus 1. epiſt. 39. Rodulpho citatus ſuprà cap. ſuper. art. 2. §. 1. num. 11.

[g] Leo epiſt. 86. al. ad Epiſcopos Germ. & Gall.

[h] Reſponſio Gregor. ad 8. interrog. Auguſtini.

quidem in Anglorum Eccleſiâ, in qua adhuc ſolus tu Epiſcopus inueniris ordinare Epiſcopum non aliter niſi, ſine Epiſcopis, vel vt alij legunt, quorum lectio clarior eſt, *cum Epiſcopis potes*: (quæ duæ lectiones contrariæ ſunt) *nam quando de Gallis Epiſcopi venient, illi in ordinationem Epiſcopi teſtes tibi adſiſtent. Sed fraternitatem tuam ita volumus in Anglia Epiſcopos ordinare, vt ipſi ſibi Epiſcopi longo interuallo minimè diſiungantur: quatenus nulla ſit neceſſitas, vt in ordinatione alicuius conuenire non poſſint: Cùm igitur Deo auctore ita fuerint Epiſcopi, etiam in propinquis ſibi locis ordinati, per omnia Epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus vel quatuor Epiſcopis fieri non debet, &c.* Ex prioribus autem & poſterioribus huius reſponſionis verbis inferunt aliqui, Gregorium cum Auguſtino diſpenſaſſe, vt in nouellâ Anglorum Eccleſiâ, cui ſolus vt Epiſcopus præerat, ſolus quoque Epiſcopos ordinaret: non enim niſi ſolus ordinare poteſt, vt habet Gregorius, qui ſolus erat: compoſitâ autem Anglicanâ Eccleſiâ præcipi volunt, vt à tribus ſaltem Epiſcopi conſecratio perageretur, ſecus proinde in nouella Eccleſia permiſſum docent; ita tamen vt ſi qui fortè ex Gallia Epiſcopi venirent, eos conſulat Gregorius ad conſecrationem Epiſcopi teſtes conuocandos: ſed ſi nulli ex Gallia tunc ad Angliam appellerent, ſine conuentu Epiſcoporum conſecrationem Epiſcopalem perfici ſinat. Poſſunt tamen eadem verba in alio ſenſu accipi, vt nempe dicat Gregorius, Auguſtinum, qui ſolus in Anglia tunc eſſet Epiſcopus, quia ſolus ordinare non poſſet, neceſſariò debere aduentantes ex Gallia Epiſcopos præſtolari, quibuſcum conſecrationem Epiſcopi celebret: ſecus verò poſteà Epiſcopalibus in Anglia ſedibus conſtitutis faciendum, quia nempe tot Epiſcopi conſtitui debent, vt ex iſtâ prouinciâ tres ſaltem ad Epiſcopi conſecrationem facilè conuenire poſſint: qui ſenſus ab alio longè diuerſus eſt, imo contrarius & priorem potius ſententiam confirmat. Non auſim tamen poſteriorem hunc ſenſum nimium approbare, quippe cùm legam in Hiſtoria Anglicana venerabilis [a] Bedæ, Iuſtum & Mellitum ab Auguſtino fuiſſe Epiſcopos conſecratos: cùm tamen ipſe nullius ex Gallia præſentis Epiſcopi meminerit: ſed cùm idem [b] Laurētium ab eodem Auguſtino conſecratum memoret, abſque eo quod Iuſti, & Melliti præſentiam in iſta ordinatione referat, quos nullatenus credibile eſt ab hac ordinatione, ad quam ex Roffenſi & Londonienſi Eccleſia facilè conuenire poterant, abfuiſſe, ideò nolim ex eo teſtimonio abſolutè inferre Iuſtum & Mellitum à ſolo Auguſtino conſecratos fuiſſe: præſertim cùm apud [c] ipſum, ſicut & alios hiſtoricos, nihil vſitatius ſit, quàm vt ſolius Metropolitani in conſecratione Epiſcoporū mentio fiat. VVilfridum poſteà [d] narrat, cùm, vt credo, non eſſent ſufficienti numero in Anglia Epiſcopi ad conſecrationem Epiſcoporum in Angliâ peragendam, foris miſſum ordinandum. Verùm quidquid ſit de diſpenſatione iſta Gregorij, referunt [e] Henriques, & alij, Gregorium decimumtertium conceſſiſſe Patriarchæ Æthiopiæ, qui erat è Societate Ieſu, vt ſolus ſine aſſiſtentibus pluribus Epiſcopis, poſſet Epiſcopos conſecrare, ſi operæ pretiū eſſet. Porrò ſi Papa diſpenſare poteſt, vt vnus Epiſcopus alium conſecret, indicium eſt ad ſubſtantiam conſecrationis Epiſcopalis tres Epiſcopos minimè requiri.

XI. Denique rationibus etiam agunt iſtius ſententiæ defenſores: tum quod in [f] Pontificali Romano, itemque [g] Veteri Romano Ordine, vbi de conſecratione Epiſcopali agitur, vnus ſolum *conſecrator* vocetur, reliqui *adſiſtentes* duntaxat dicantur, atque adeò vnus ſolùm ſit verus miniſter, qui Sacramenti effectum operetur; reliqui ad ſolemnitatem duntaxat, & ritum conſecrationis adhibeantur, quibus proinde ſublatis, validam neceſſe eſt manere Epiſcopi conſecrationem: tum quod vnius Sacramenti, cuiuſmodi eſt conſecratio Epiſcopalis, vnus per ſe debeat eſſe miniſter, qui per ſe effectum Sacramenti operetur: quare cùm conſecratio Epiſcopalis Sacramentum vnicum ſit, non debent eius plures dici per ſe miniſtri, qui per ſe conſecrationem perficiant, ſed vni dumtaxat id debet tribui, quamuis plures materiam præbere, & verba proferre videantur.

a Beda lib. 1. cap. 1. hiſtoriæ Anglorum
b Idem ſeq. cap.
c Idē paſſim
d Idem lib. 4. cap. 2. hiſtoriæ.
e Henriques ſummæ, tomo 1. lib. 10. cap. 24.
f Pontificale Roman. tit. de conſecrat. Epiſcop.
g Vetus Ordo Rom. eod.

§. III.

A

§. III.
Iudicium de vtraque ſententia.

XII. Difficilis vtique hæc controuerſia eſt, in qua tamen poſterior quam modò confirmauimus ſententia longè probabilior, & fortioribus innixa mihi videtur argumentis: dubiis enim teſtimoniis prior vtplurimum fulcitur: nam Aniceti, Damaſi, Ioannis tertij epiſtolæ dubiæ ſunt fidei: Capitulare quoque Caroli, in quo de Chorepiſcopis diſputatur, ſupra in dubiũ reuocauimus ob non negligendas quæ à ſtudioſo relegi poterunt rationes: Leonis autem primi, & Concilij Neocæſarienſis atque Hiſpalenſis 2. teſtimonia parum huic ſententiæ officiunt: cum qua etiam Concilij Metenſis adiuncta auctoritas conciliari poteſt: poſterior autem certioribus, euidentioribus, efficacioribuſque teſtimoniis nititur. Quia tamen prior communis eſt, & hocce tempore magis recepta, B non ſolùm prioris ſententiæ rationes diſſoluere tentabimus, verùm quid argumentis pro poſteriore allatis reſponderi ſoleat, vel quoquomodo poſſit, proferemus, quamuis reſponſiones iſtas, ſi maturè perpendantur, nulli ſatisfacturas credamus. Supra cap. ſuperiori art. 2. §. 1. nu. 10 & 11.

§. IV.
Soluuntur prioris ſententiæ argumenta.

XIII. Ex iis autem quæ breuiter prænotauimus ſoluta ferè ſunt omnia prioris ſententiæ argumenta, negando videlicet germanas eſſe Pontificum Epiſtolas Aniceti, Damaſi, Ioannis tertij, ab eodem fortè confictas, à quo Capitulare Caroli, ſed ad ſingula ordinatè reſpondendum eſt. Quod itaque priori loco adducitur antiquum eſſe, & ex Apoſtolica traditione manare inſtitutionem iſtam, quâ tres ſaltem Epiſcopi conſecrationi alicuius intereſſe debent, id quidem non inuitè fatendum eſt: C neque tamen ideò ſequitur ad ſubſtantiam ordinationis numerum iſtum Epiſcoporum pertinere: cùm multas quoque in Sacramentis miniſtrandis, ſacras cerimonias, habeamus antiquitus obſeruatas, & ab Apoſtolis traditas, quæ tamen ad Sacramentorum ſubſtantiam minimè ſpectent. Quod autem *inſtituente Domino* ab Aniceto trium Epiſcoporum numerus habendus dicatur, vel id eo ſenſu dici debet ab intentione Chriſti promanare, quod ab Apoſtolis inſpirante Domino traditum accipimus, ſicut plura quoque eodem modo ab inſtitutione Chriſti deriuata paſſim dicuntur à Patribus: vel quod Chriſtus Apoſtolos de hoc ritu inſtituendo docere potuerit, non tamen vt neceſſarium ipſum eſſe voluerit, nec vt conſecrationis Epiſcopalis tres Epiſcopos miniſtros eſſe inſtituerit & præceperit; eique numero conſecrationem iſtam alligarit atque addixerit.

XIV. Secundò, quæ ex Damaſo Papâ, ac Ioanne tertio adducuntur, aliquam pati poſſunt explicationem: ſi nempe dicamus Damaſum, & Ioannem tertium D iis epiſtolis exagitare eos Chorepiſcopos, qui quod nomen & dignitatem Chorepiſcoporum haberent, quamuis ordinati non fuiſſent Epiſcopi, Pontificalia tamen munia exercere audebant; pro ſigno autem quod tales ordinati non eſſent Epiſcopi, adducunt, quod ab vno tantum Epiſcopo eſſent ordinati, cum tamen, vt ait Damaſus, *prohibitum ſit à ſanctis Patribus, vt qui ab vno, vel à duobus ſunt ordinati Epiſcopi, nec nominentur Epiſcopi*: qui etiam alia adducunt argumenta, vtpotè quod in villis inſtituti eſſent Chorepiſcopi, vel in vicis, vel in modicis ciuitatibus, vel in aliis locis, in quibus canonica non eſt Epiſcoporum inſtitutio; itemque quod eorum aliqui abſolutè inſtituti forent, cùm abſoluta Epiſcoporum ordinatio canonibus repugnet; ſicut ergo nec abſolutas ordinationes, nec eas quibus quis in villâ, vico, aut modica ciuitate inſtituatur, nemo quoad characterem irritas dixerit, ità eam ordinationem Epiſcopalem quæ ab vno peracta ſit, vacuam omnino & inanem, quoad hũc nemo cenſuerit: ſed ſicut ex eo quod quis alicui Eccleſiæ pagi, vel vici addictus ſit, colligi poteſt à poſteriori nimirum, quod Epiſcopus non ſit ordinatus, ità ex eo quod aliquis

Damaſus epiſt. 4 cit.

Idem ibidem.

ab vno tantum fuerit ordinatus, colligi ſimiliter poteſt quod non fuerit Epiſcopus conſecratus. Quod etiam illuſtrari poteſt exemplo, ex epiſtolâ eiuſdem Ioannis tertij petito, qui ſcilicet eodem tenore dicit Epiſcopum non eſſe Epiſcopum, qui ab vnico vel duobus ſolummodo conſecratus ſit, & qui auctoritate Metropolitani conſecratus non ſit. *Omnia quoque*, inquit, *maxima Concilia affirmant eum non eſſe Epiſcopum, qui minus quàm à tribus Epiſcopis, auctoritate etiam Metropolitani factus fuerit Epiſcopus.* At quis negare audeat Epiſcopum, cuius tantum ordinationi deſit auctoritas Metropolitani, verum quoad characterem eſſe Epiſcopum? Itaque ex iis patet nec Damaſum, nec [a] Ioannem tertium, dum negant Chorepiſcopos Epiſcopali charactere inſignitos, quod à tribus Epiſcopis conſecrati non eſſent: ſubſtantiale quippiam conſecrationi Epiſcopali curaſſe proferre, ſed à poſteriori non fuiſſe illos conſecratos in Epiſcopos oſtendiſſe, quod ab Epiſcopis præſcripto à Canonibus numero non conueniſſent: ideoque vel nullam, vel non canonicam fuiſſe inſtitutionem: non eſſe autem præſumendum Epiſcopos in eorum creatione Concilij generalis Niceni primi, & aliorum voluiſſe auctoritatem violare, & Canonum præcepta tranſgredi: ideò nec eſſe præſumendum Chorepiſcopos vnquam Epiſcopos fuiſſe creatos, quod ſatis ipſis erat vt Chorepiſcoporum huiuſmodi ordinem abolendum eſſe demonſtrarent, in quorum creatione contrà Canones peccaretur: quod ſolùm ex profeſſo hiſce epiſtolis circa Chorepiſcopos probare contendunt.

[a] Ioan. 3. epiſt. vnic. cit.

XV. Similiter, quæ pro confirmatione adducuntur, ſolui poſſunt. Nam Concilium Metenſe dum Baſilicas à Chorepiſcopis conſecratas, tanquam non conſecratas conſecrari præcipit: de Chorepiſcopis loquitur, qui non eſſent Epiſcopi conſecrati, ſed Vicarij Epiſcoporum eſſent conſtituti: tales enim fuiſſe, qui nō eſſent ordinati Epiſcopi, ex dictis oſtendi poteſt: imò nec ordinariè Epiſcopos fuiſſe conſecratos, eos qui Chorepiſcopi dicebantur, ſaltem à quarto ad hóc vſque tempus ſæculo libenter admiſerim: tum ob eas rationes quas Damaſus, & Ioannes tertius Pontifices proferunt: cùm enim prohibitum eſſet Epiſcopum quenquam ordinari, niſi à tribus auctoritate Metropolitani conuocatis, nec niſi in aliquâ ciuitate non modicâ, ne Epiſcopi dignitas, honoſque viléſceret, probabile eſt in vicis atque oppidulis, in quibus Chorepiſcopi inſtituebantur, non fuiſſe ſolitos Epiſcopos ipſos ordinari, præſertim cùm ab vno Epiſcopo crearentur, ne Canonum in iis auctoritati iniuria fieri videretur: tum etiam ex eo quod in [b] Opuſculo Ebbonis, quod ex S. Remigij Bibliotheca doctiſſimus Sirmundus exſcripſit, & hiſtoriæ Rhemenſis Eccleſiæ à Flodoardo conſcriptæ adiunxit, in quo Chorepiſcopi munia omnia ſedulò, referuntur (quod omnem Sacerdotalem regionem circuiret, ſingulorū Clericorum mores, & Sacramentorum adminiſtrandorum peritiam, vſumque inquiſiturus, populos exhortaturus, infirmos viſitaturus, & ſanctâ Vnctione ac benedictione conſolaturus, aliaque eiuſmodi peracturus) nullum Pontificale munus ei attribuitur, ſed Epiſcopo ſoli conſecrationis, confirmationis, reconciliationis publicæ peragendæ munus iniungitur. Cui etiam conſentiunt [c] Concilij Niceni Canones quidam ex Arabico tranſlati, in quibus Chorepiſcoporum munia, tum in viſitandis Eccleſiis, ac Monaſteriis; tum in colligendis Epiſcopi reditibus & in pauperes diſtribuēdis, tum in inſtruendis & deducendis iis qui ordinandi ſunt ad Archidiaconum, recenſentur, ordinationis autem ius vel Epiſcopalis ordinis veræ functiones nequaquam ipſis tribuuntur, quin imò Archidiaconis, & Preſbyteris potiores in ipſa ordinatione partes præ illis deferuntur, & honorabiliores in Eccleſiâ ſedes, quod arguit ipſos ordine Epiſcopali minimè inſignitos fuiſſe: tum quod Iſidorus [d] Mercator, ex vſu, vt probabile eſt, ſui temporis Κορεπισκόπους *Vicarios Epiſcoporum* interpretetur, ſimiliterque Iſidorus [e] Hiſpalenſis: quamuis tamen ex Concilio Antiocheno quædam ſubnectat, quæ eos Epiſcopos fuiſſe oſtendant: ideoque eſto eo tempore quo Epiſcoporum in ordinandis inferioribus Clericis adiutores eſſe ſolebant, adoout, (quemadmodum ex [f] Concilio Antiocheno, & [g] Ancyrano, necnon Baſilij [h] Epiſtolâ Canonicâ de Chorepiſcopis inferre poſſumus) ſine permiſſu Epiſcoporum,

[b] Opuſculum Ebbonis de miniſtris Eccleſiæ Remēſis additū hiſtoriæ Remēſi Flodoardi.

[c] Concil. Nicen. ex Arabico tranſlati canon. 54. 55. 56. 57. 58. 60. qui præſertim legendus eſt quia explicat 55. videantur apud Alphōſum & Franciſcum Turrianum.

[d] Iſidor. Mercator ad c. 13. Ancyran. 13. Neocæſar. 8. Conc. antiocheni.

[e] Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de off Eccleſ. cap. 6.

[f] antioch. c. 10.

[g] Concil. ancyr. c. 13.

[h] Baſil. epiſt can. de Chorepiſcopis.

Digitized by Google

A Epiſcoporum, imo etiam, iis aliquãdo non admonitis, inferiores ordines tribuerent, interdũ etiam ſuperiores alios ordines, ex Epiſcoporum licentia concederent: eſto, inquam, eo tempore Epiſcopi ordinati eſſe ſolerent; at poſteaquam Leonis 1.[a] Summi Pontificis, Hiſpalenſis 2.[b] Synodi, aliorumque Pontificũ, & Conciliorum auctoritate, Pontificalia omnia officia eis adempta ſunt: nec vel ipſos minores ordines abſque Epiſcopi iuſſu eis conferre permiſſum, vt edicit Synodus[c] Meldenſis: ab eo inquam tempore, quia ea ſola quæ iuriſdictionis erant tractarunt, Epiſcopalem conſecrationem ſuſcipere deſierunt, præſertim cùm ab iſto tempore canones pro ordinatione Epiſcoporum lati notiores eſſe cœperint, eorumque obſeruatio ſeuerius per aliqua ſæcula exacta fuerit, ac procuratã, cùm aliquando vix noti eſſent, vt patet de[d] Auguſtino, qui ſe Canones Concilij Niceni, quibus ipſius ordinatio redarguebatur, ignoraſſe profitetur. Neque verò probabile eſt, cùm Nicenum[e] Conciliũ vetuiſſet, ne in vnâ Diœceſi forent duo Epiſcopi, adeò poſteà hunc Canonem ſpretum fuiſſe (quem à ſe videri violatum, tantoperè[f] Auguſtinus doluit) vt ordinarij miniſtri in

B Eccleſiis paſſim eſſe ſolerent, qui Epiſcopi ſacrati eſſent, & ordinẽ haberent Epiſcopalem. Itaque Chorepiſcopos, quos ex prædictis ordinariè in Eccleſiis fuiſſe conſtitutos legimus, probabile nõ eſt maximâ ex parte fuiſſe Epiſcopos, ſaltem à quarto ſæculo, quo Nicena decreta promulgata, & obſeruata ſunt; vnde Iſaac[g] Lingonenſis[h] Capitulare[i] Caroli ſequutus, à Benedicto Leuita collectũ, eos non Epiſcopos, ſed Vicarios Epiſcopi tantum fuiſſe affirmauit, & ab iis collatum Confirmationis Sacramentum iterandum aſſeruit. Cui etiam rei probandę accedit egregium ex Sigeberto Chronographo teſtimonium: apud quem Chorepiſcopi cum Archidiaconis confunduntur.[k] *Damaſus*, inquit, *Papa decreuit, ne quid contra Epiſcopos præſumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiſcopi, id eſt villarum ac regionum Epiſcopi.* Quam ſententiam pariter amplectitur Synodus[l] Auguſtenſis Diœceſana, præſidente Othone S. Rom. Eccleſiæ Cardinale, & Auguſtenſi Epiſcopo, in quo habetur, *eos quos Græci Chorepiſcopos, hoc eſt certarum reguncula-*

C *rum in qualibet Diœceſi ſpeculatores, alios Archidiaconos, alios Archipresbyteros vocaſſe.*

XVI. Neque verò mirum videri debet, quod Archidiaconi, vel Vicarij Epiſcoporum, Chorepiſcopi, ſeu Villarum Epiſcopi dicti fuerint, cùm etiam ob Epiſcopalem iuriſdictionẽ, quam exercent, & ſollicitudinẽ, in cuius partẽ vocantur, *ſecundi ordinis Antiſtites*, necnon *Epiſcopi*, nuncupati aliquando reperiantur: ſic Claudianus Mamerci Viennenſis Epiſcopi frater, quem[m] Sidonius fratris *Conſiliarium in iudiciis, Vicarium in Eccleſiis, Procuratorem in negotiis, &c.* appellat, & ante fratris obitum deceſſiſſe teſtatur, eodem Sidonio teſte.[n]

Antiſtes fuit ordine in ſecundo
Fratrem faſce leuans Epiſcopali;
Nam de Pontificis tenore Summi
Ille inſignia ſumpſit, hic laborem.

Idem quoque Claudianus à Gennadio libro de Viris illuſtribus Epiſcopus appellatus eſt, vbi hæc de Saluiano,[o] *ſcripſit expoſitiones extremæ partis Eccleſiaſtis ad*

D *Claudianum Epiſcopum Viennenſem.* Iuſtus quoque, quẽ Gregorius[p] Turonenſis *Archidiaconum*, S. Hillidij Aruernæ vrbis Epiſcopi nominat *nomine, & merito Iuſtum*, quem, cùm vitæ curſum binis conſummaſſet operibus, Magiſtri tumulo ſociatum ſcribit, Epiſcopus nominatur in tabula marmorea, cui hoc Epitaphiũ appoſitum eſt,[q] *ibi requieſcit Sanctus Iuſtus Aruernicæ vrbis Epiſcopus*; cùm tamen cõſtet ex Gregorij Turonẽſis citato teſtimonio, & enumeratione ſingulorũ Aruernicę vrbis Epiſcoporũ, quos ordine idem Gregorius fideliter recenſet, eũ dictę vrbis Epiſcopũ non fuiſſe, ſed Archidiaconi munus in eâ Eccleſiâ geſſiſſe. Archidiaconis itaq; Epiſcoporum nomen aliquando commune fuit: ad quorum proinde differentiam Epiſcopi paſſim Summi Pontifices, Antiſtites ſummi, ſummi Sacerdotes dicebantur, vt alicubi inſinuauimus, fuſiuſque alibi explicabimus. Quare mirandum non eſt, ſi Vicarij Epiſcoporum in viſitanda, & regenda Diœceſi, non ſimpliciter Epiſcopi, ſed Chorepiſcopi dicerentur, eoque ſenſu intelligi, ni fallor, debet Chorepiſcopus, vbi diuerſus ab Epiſcopo, Presbytero, Dia-

[a] Leo epiſt. 84 al 85.
[b] Hiſp. 2. c. 7. Vide etiam Fœlicem 4. epiſt. 1. c. 1. Pariſienſe Conc. ſub Ludouico & Lothario lib. 1. cap. 27.
[c] Conc. Meldenſe c. 44.
[d] Poſſidius in vita Auguſtini cap 8.
[e] Concil. Nicen. c. 8.
[f] Poſſidius cit. cap. 8. & Paulinus apud Auguſt. epiſt. 36.
[g] Iſaac cit. 11. can. 30.
[h] Capit. lib. 7. cap. 319.
[i] Sigebertus in Chronico.
[k] Synodus Auguſtana anno 1548. celebrata cap. 7. ſtatim initio.
[l] Sidonius epiſt. 11 lib. 4.
[m] Ibidem.
[n] Gennadius de viris illuſtribus, in Saluiano.
[p] Greg. Tur. lib. 1. hiſt. cit. cap. 40.
[q] Teſtatur Io. Sauaro notis ad epiſt. cit. Sidon.

cono, tanquam Eccleſiaſticum officium gerens, quod pecunia venundari nequeat, in [a] Concilio Chalcedonenſi,[b] in Epiſtola Encyclica Gennadij, in Reſponſis [c] Balſamonis ad Marcum Patriarcham Alexandrinum recenſetur. A

XVII. Vt vero ad cæteras confirmationes redeamus, Concilium [d] Neocæſarienſe non videtur clarè Chorepiſcopis Epiſcopalem ordinem adimere, quippe cùm non deſint rationes, quas ſuprà pro poſteriori ſentētia adduximus, quibus eos Epiſcopos eſſe inſinuet: dicendum eſt ergo eos non Apoſtolis, ſed ſeptuaginta diſcipulis affirmare ſuccedere, etiā ſi ordine fortè Epiſcopi fuerint, quia loco, dignitate, ac iuriſdictione Presbyteri tantum erant, quorū in illâ ſucceſſione aſſignandâ præſertim habetur ratio, non autem ordinis: nam, D. Stephanus v. g. & alij ex ſeptem Diaconis, erant ex ſeptuaginta diſcipulis ſecundùm [e] Epiphanium, qui tamen nondum Diaconi erant inſtituti, cùm ad Diaconatus officium electi ſunt, nec Presbyterorū vnquam gradum attigerunt: Ex Apoſtolis quoque aliquos haud dubium eſt verè Apoſtolos fuiſſe, cùm nondum Epiſcopali ordine initiati eſſent, vt patet ex [f] Iacobi Apoſtoli ordinatione, quam modò in exemplum retulimus. Denique aliquos ex ſeptuaginta diſcipulis Epiſcopos fuiſſe creatos, teſtis eſt Nicolaus primus [g] in reſponſione ad Rodulphum Bituricenſem, qui tamen quamdiu nullum habebant locum aſſignatum, nullam Epiſcopalem ſedem, pro Presbyteris habebantur. Epiſcopos quoque ab Epiſcopatu ſuſpenſos, & in gradum Presbyterorum, ſeu Chorepiſcoporum deiectos (quales [h] multos legere eſt) cum ordine Epiſcopi, gradu verò & loco Presbyteri ſolū eſſent, non Apoſtolis ſuccedere, qui ſolas Epiſcopales ſedes, Eccleſiaſque fundarunt; verùm ſeptuaginta diſcipulis, qui Presbyterales fundauerunt Eccleſias, dicere æquum eſt: proinde, quamuis Epiſcopi à Concilio Neocæſarienſi ſeptuaginta diſcipulis ſuccedere dicantur, hoc tamen non impedit, quominus ex iis aliqui Epiſcopali ordine inſigniti fuerint. Cui etiam non obſtat, quod Concilium [i] Neocæſarienſe *propter ſtudium pauperum* eos honorandos ſtatuat: quamuis enim ex Chorepiſcopis aliqui Characterem haberent Epiſcopalē, quia tamen non omnes hoc charactere ornati erant, Concilium generalem rationem aſſignans, cur Chorepiſcopi præ cæteris honorabiles eſſent Presbyteris, de ordine Epiſcopali tacuit, generale autem ipſorum erga pauperes ſtudium retulit, cui præſertim tanquam Epiſcoporum Vicarij, in quorum ſcilicet Epiſcoporū poteſtate Eccleſiæ facultates erant, & ad quorum pedes fideles maximam redituum ſuorum partem abiiciebant, ex eorumdem Epiſcoporum commiſſione vacabant: vnde prædictum quoque [k] Ebbonis Opuſculum, inter Chorepiſcopi munia refert, *hoſpitalitatem ſectari, infirmos viſitando, obſequia benignitatis & benedictionis, & ſanctæ vnctionis inferre*, quod eſt eleemoſynas in peregrinos, & infirmos effundere: neque Concilio æquum viſum eſt ordinis meminiſſe, cuius locum ac dignitatem nec tenerent, ſatius ab eo exiſtimatum eſt functionum Chorepiſcopalium mentionem facere, quibus reliquis Presbyteris ſuperiores erant. B C

XVIII. Quod autem adfertur Capitulare Caroli, [l] in quo Leonis tertij reſponſio continetur Chorepiſcoporum ordinationem reprobantis, & Epiſcoporum Galliæ conuentus tanquam nullam eandem damnantis, ſuperius fusè diſcuſſum eſt, & dubiæ fidei redditum: nihilominus, ſi ipſum explicare placuit, eadem quæ Damaſi [m] & Ioannis 3. epiſtolis explicatio ipſi adhibenda erat, damnari ſcilicet in eo Capitulari, & abolendum cenſeri Chorepiſcoporū ordinem, ipſos iudicari non eſſe Epiſcopos, nec Epiſcopalem ordinationem conſecutos fuiſſe, non à priori per aliquas rationes quæ ad ſubſtantiam ordinationis pertineant, ſed à poſteriori per aliqua ſigna, & indicia, puta quod non à tribus Epiſcopis ordinarētur, quod ad Epiſcopalē ſedē minime inſtituerentur, has enim duas rationes capitulare prædictum profert. Nihilominus ne ſic quidem ſententiam hanc fuiſſe viſam decretoriam, neq; pro decretoria traditam fuiſſe à Leone tertio, vt indicat ipſum Capitulare, [n] in quo nempe reſpondiſſe fertur prædictus Leo, *hæc non eſſe neceſſe iterare vel definire, quia ſæpiſſimè à ſuis prædeceſſoribus, & à multis ſanctis Epiſcopis, atque Synodalibus ſanctionibus eos eſſe prohibitos, atque damnatos* D

[a] Cōc. Chalcedo. c. 2.
[b] Gēnadius in Epi. Encycl. inter epiſt canonicas editas à Balſamone.
[c] Balſamon. reſp. 28. ad Marcum.
[d] Conc. Neocæſ. c. 13. al. 14.
[e] Epiph. Panarij tomo 1. cap. vltimo, ac penultimo.
[f] De Iacobi ordinatione vide ſupr. cap. præſ. art. 1. §. 2. num. 3.
[g] Nicolaus 1. epiſt. 3. ſupra relata.
[h] Vide Conc. Nicen. 1. c. 8. & epiſtol. ad Alexandr. Ægyptique Eccleſ. apud Theodoret. lib. 1. cap. 9 & al. Conc. Ancyr. c. 18. Cōc. Trull. c. 20. Chalc. act. 4. Rhemēſe ſub Leone 9. & al.
[i] Neocæſar. c. 13. al. 14.
[k] Opuſculum Ebbonis cit. de miniſtris Eccleſiæ Rhemenſis.
[l] Capitul. Carol. lib. 7. cap. 187. & c. 328.
[m] Sup. num. 14. præſ. 3.
[n] Capit. cit.

A *natos*, ſuple *conſtaret : & ideo non eſſe neceſſe ventilare, ſed definita tenere.* Quare cùm nihilominus vnus Epiſcopus eiuſmodi Chorepiſcopos ſine ſede Epiſcopali conſecraret, lis omnino hoc Leonis reſponſo dirempta non fuit, ſed quid de ordinatis ab ipſis agendum foret acriùs diſceptatum eſt; hinc illæ [a] Hincmari Remenſis ad Leonem quartum, Rodulphi Bituricenſis ad Nicolaum primum iteratæ circa [b] Chorepiſcopos, & ab ipſis ordinatos, quæſtiones, quibus quid Leo quartus reſponderit neſcitur; Nicolaum autem primum pro Epiſcopis eos habuiſſe (ſi nempe vt Epiſcopi fuiſſent conſecrati, quemadmodum habet Concilium [c] Antiochenum) & factas ab ipſis ordinationes, atque conſecrationes pro validis habendas reſpondiſſe conſtat ex eius Epiſtola ad [d] Rodulphum.

[a] Flodoardus hiſt. Rem. lib. 3. cap. 10.
[b] Nicolaus 1. epiſt. 59. ad Rodulph.
[c] Antioch. c. 10.
[d] Idem Nicolaus ſuprà.

XIX. Cætera tandem argumenta nullius ſunt ponderis, nam Concilium Regenſe [e] ordinationem Armentarij, qui à duobus tantum fuerat in Epiſcopum conſecratus, Canonibus, *irritam* & euacuandam declarat, vſitatâ Conciliis, & Patribus loquendi ratione, iuxtà quam eorum dicitur irrita ordinatio, quibus adimitur Epiſcopale officium, dignitaſque aufertur : non autem inanis omnino & vacua à Concilio [f] Regenſi eiuſdem cenſetur ordinatio, cui nempe Sacramẽti Confirmationis collatio permittitur, & à quo ordinati verè ordinati cenſentur, ex prædictis. Ratio vero quæ vltimo loco profertur, quod nempe Epiſcopi adſiſtentes principali conſecratori materiã exhibeant, & verba conſecratoria proferant, ideoque ad ſubſtantiam conſecrationis pertinere debeant, nullatenus viget: Nam v. gr. Sacerdotes qui ſimul cum Epiſcopo Sacrificium Miſſæ peragunt, materiam præſentem habent quam conſecrant, eodem modo quo Epiſcopus, & conſecratoria ſeu tranſmutatoria verba panis & vini in corpus ac ſanguinem Chriſti cum Epiſcopo quoque celebrante proferunt, neque tamen ad ſubſtantiam conſecrationis corporis ac ſanguinis Chriſti, eo ſenſu ſpectare dici poſſunt, quaſi ipſi ad eam neceſſarij ſint, nec C Epiſcopus vnicus ſufficiens miniſter eſſe poſſit. Itaque, ſiue vnus tantum miniſtrorum, is ſcilicet qui vocatur principalis conſecratur, conſecrationem Epiſcopalem perficiat, alij ſolum ad teſtificandum ſuum conſecrationi aſſenſum verba proferant, & materiam cum conſecratore exhibeant, ſiue conſecrationem ipſam, omnes & ſinguli indiuiſim operentur, non ſequitur tres iſtos conſecrationi cooperantes ad neceſſitatem conſecrationis eſſe requiſitos, aut non ab eorum vno conſecrationem validè perfici poſſe.

[e] Concil Regenſe c. 2.
[f] Regenſe c. 3. & 4.

§. V.

Continens Reſponſiones quæ argumentis pro poſteriori ſententia proferuntur.

XX. Solutis iam argumentis pro priori ſententiâ, ſupereſt vt iis, quæ pro poſteriori proponuntur argumentis cõmunes ſolutiones dari ſolent, quãuis non æque omnes mihi ſatisfaciant, proponamus: præmittendũque mihi videtur ex auctoribus qui tenent inualidã eſſe Epiſcopi conſecrationem quæ non à tribus D Epiſcopis fiat, plures eſſe, qui id ordinariè intelligendum, & ſecluſâ diſpenſatione cenſeant, ſecus autem validam eſſe putent, ſi diſpenſatio acceſſerit ordinariũ ſcilicet cenſentes conſecrationis Epiſcopalis miniſtrum à Chriſto inſtitutum eſſe, non vnum ſolum Epiſcopum, ſed tres; non vetuiſſe tamen Chriſtum, quin extraordinarius ex Eccleſiæ diſpenſatione vnus Epiſcopus eius miniſter eſſe poſſit : quomodo Sacramenti Confirmationis ordinarium miniſtrũ ſolum Epiſcopum eſſe Catholici omnes fatentur, extraordinarium autem ſimplicem Presbyterum ex diſpenſatione eſſe poſſe multi concedunt. Ità ergò cenſent [g] Bellarminus, [h] Sotus, [i] Vaſques, [k] Coninchus, & alij, quâ obſeruatione poſita, facile eſt quibuſdã argumentis prioris ſententiæ reſpondere.

XXI. Primo enim quæcumque de Apoſtolorum tempore, quæcumque de diſpenſationibus ſummorũ Pontificũ hac in re proferuntur, hac obſeruatione concidunt: ſi Apoſtolorum tempore diſpenſatum dicas ob Epiſcoporum raritatem, ſi poſteà à Gregorio primo in nouella Anglorũ Eccleſia; ſi à Gregorio 13. in Æthiopia, ſi ab aliis in India & Iaponia diſpenſatũ reſpondeas, ſtante ni-

[g] Bellarminus lib. 4. de notis Eccleſ. cap. 8. ante med.
[h] Sotus li. 10. de iuſtitia quæſt. 1. art. 3.
[i] Vaſques diſput. 245. n. 19.
[k] Coninchus diſp. 20. dub. 10 num. 85.

mirum cõmuni Eccleſiæ lege, iuxtà quã nullus ordinariè pro Epiſcopo haberi poſſit, qui non à tribus conſecratus fuerit. Aliqui tamen reſpondent Apoſtolorũ tempore non ita paſſim fuiſſe ea in re diſpenſatũ: quod docet Apoſtoli Iacobi ordinatio quæ à tribus peracta; quod etiam ſedulo Apoſtolos obſeruaſſe, vt tres ſaltem ad Epiſcopum ordinandũ conuenirent, [a] Anacleti, & [b] Aniceti Epiſtolæ oſtendunt: neq; id difficile fuiſſe: nam Apoſtoli pluribus annis in Iudæa remanſerunt, quibus annis qui digni eſſent Epiſcopatu probarũt, eoſdemq; Antiſtites in diſperſionem gentiũ mittendos ſacrarunt, adeò vt paucos eo tempore Preſbyteros ordinarint, quos non etiam Epiſcopos conſecrarint, ſecundùm quoſdam auctores: poſteà vero diſperſi cùm eſſent in gentibus, vel interſe ex profeſſo de religionis profectu collaturi, vel fortuitò conuenientes Epiſcopos ſacrare conſueuerant: vnde Apoſtolorum [c] Canonem ita interpretantur ij auctores: vt Epiſcopum ordinari iubeat à duobus, aut tribus præter Metropolitanum, quem eo numero minime comprehendi volunt, quæ interpretatio ſatis diſtorta videtur, ac violenta. Conſtitutiones vero [d] Apoſtolicas, quæ vel ab vno ratam Epiſcopi ordinationem habent, de neceſſitate loqui obſeruant, in quo neceſſitatis caſu diſpenſatum ab Apoſtolis fuiſſe docent, vt vnus Epiſcopus alteri conſecrando ſufficeret. Similiter quoque reſponderi poteſt Dionyſium [e] Areopagitam vnius Epiſcopi in conſecratione Epiſcopali meminiſſe, vel ob diſpenſationem hoc tempore vſitatam, vt vnus tantum Epiſcopus aliũ ordinaret, vel quod principalis hic foret conſecrator, quamuis alij neceſſario adeſſent. Dubiam porro eſſe S. Gregorij ea in re diſpenſationem, ob varias reſponſionis eius in vtramque partem [f] interpretationes ſuperiùs allatas; nec certiorem Gregorij 13. quam aliqui duntaxat auctores ità referunt, vt tamen eorum nullus ſe Bullam iſtam diſpenſationis perſpexiſſe declaret.

XXII. Tertio argumento, & probationibus ad eius confirmationem adductis alia ratione occurritur, Nam Concilij [g] Regenſis, *Arauzicani primi*, & Syneſij teſtimonia hæc reſponſio, vel eludit, vel ſoluit: vt ſcilicet primo dicamus in Concilio Regenſi à duobus Epiſcopis ordinato hanc gratiam fieri, vt cùm deponi ob temeritatem deberet, in ordine Chorepiſcopi maneat, & poſt nouam ordinationem quædam ei Pontificalia officia, verbi gratia Sacramenti Confirmationis collatio cõmittantur; cum ordinatis quoque ab ipſo Clericis, ſi inculpati reperiantur, ſimilem gratiam fieri, vt de nouo ordinati in gradu & dignitate quam ſuſcepiſſe videbantur, remaneant, qua gratia qui reprehenſibiles & excommunicati ante ordinationem inuenti fuerint minimè gaudeant. Verùm expoſitio iſta omnino eſt violenta. Nam in Concilio Regenſi nulla nouæ ordinationis Armentarij, nulla Clericorum ab ipſo ordinatorum repetitæ ordinationis mentio; quin imò facta ab ipſo probatur, in qua remanere inculpatis conceditur, à qua deturbari, qui ante ordinationem excommunicati fuerant, decernũtur: porro niſi ea ordinatio probaretur, nec in ordine per eam ſuſcepto aliqui remanere, nec ab eo alij deiici dicerentur. Eadem tamen ſolutio Concilio [h] Arauzicano ab auctoribus prioris ſententiæ non minus violenter adhiberi debet, vt nempe in eo ſtatutum ſit, eum, qui inuitus à duobus ordinatus fuerit, in vnius ex ordinatoribus ſuis locum, quos Canon deponi iubet, ſufficiendum eſſe, ita tamen vt de nouo ab aliis tribus ordinetur, ſed hæc ordinationis innouatio gratis fingitur. Eadem tandem Syneſij teſtimonio ſolutio debet apponi, Siderij nempe, cuius apud Syneſium mentio eſt, ordinationem eo ſenſu probatam ab Athanaſio, & aliis, quod in Epiſcopali faſtigio, ſuppleto defectu ordinationis, poſt trium Epiſcoporum benedictionem manere permiſſus ſit: ſed hoc quam alienum ſit à [i] Syneſij narratione, quàm ſine fundamento adiiciatur, ſatis oculatus quiſque animaduertit. Rectiùs ad Carthaginenſe [k] tertium reſpondent, ordinationem Epiſcopi à duobus Epiſcopis Concilium iſtud retuliſſe, eam non improbaſſe vt inualidam, ſed nec improbaſſe vt validam. In ordinatione verò Pelagij primi ad diſpenſationem eiuſdem Summi Pontificis recurrendum eſt. Denique ad exemplum Euagrij nulla alia ſolutio dari poteſt, quàm [l] Theodoretum, aut deceptum,

aut

[a] Anacleti epiſt. 2.
[b] Aniceti epiſt. 1.
[c] Can. Apoſtol. 1.
[d] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 27.
[e] Dionyſ. de Eccleſ. Hierarch. cap. 5.
[f] Vide ſupra §. 2. num. 10.
[g] Conc. Regenſe c. 3. & 4.
[h] Arauz. 1. c. 21.
[i] Syneſius epiſt. 67. Theophilo Alexand.
[k] Carth. 3. c. 39.
[l] Theodoret. lib. 5. hiſt. cap. 23.

A aut in gratiam Flauiani, cuius partibus addictiſſimus erat, fuiſſe mentitum: ſicut enim in eo falſus eſt, vel certè fallit, ſi [a] Socrati & [b] Sozomeno credatur, quod eum à Paulino ordinatum dicit, quia nempe duo iſti Auctores referunt nonniſi poſt Paulini obitum auditores eius in ipſius locum ſubrogaſſe Euagrium: ità in eo fallere, vel falli potuit, quod à ſolo Paulino eum fuiſſe ordinatum referat: probabile tamen eſt, eum ab vno ordinatum fuiſſe, non à tribus. Etenim certum eſt ipſum in Oriente fuiſſe conſecratum: at in Oriente vix aliqui reperiebantur Epiſcopi, qui Paulini partes tuerentur: difficilè tres reperti fuiſſent Epiſcopi, qui non Flauiani contrà Paulinum, & proinde Euagrium, communioni adhærerent: cui tamen difficultati occurretur, ſi ab Ægyptiis vel Occidentalibus Epiſcopis conſecratus dicatur.

[a] Socrates lib. 5 cap. 15.
[b] Sozomenus lib. 7. cap. 15.

XXIII. Minorem difficultatem faceſſit argumentum tertium, quod eſt de Chorepiſcopis: Nam non inuitè fatemur quoſdam Chorepiſcopos fuiſſe verè Epiſcopos, idque tum ob rationes allatas, tum etiam ob quaſdam alias; attamen B nec omnes, nec plurimos, ſaltem ab initio quinti ſæculi poſt Canonũ Concilij Niceni diuulgationem, & Leonis 1. Hiſpalenſis 2. Concilij, fortè quoque & Damaſi prohibitionem, eiuſmodi Chorepiſcopos cum Epiſcopali dignitate creatos ſuſpicamur; nec eos qui ordine Epiſcopali inſigniti eſſent, ab vno duntaxat Epiſcopo, ſed à pluribus fuiſſe creatos diximus. Cuius reſponſionis tria ſunt capita. Primum eſt aliquos ex Chorepiſcopis Epiſcopos fuiſſe, quod rationes adductæ comprobant, inſuperque ex eo comprobare poſſumus, quod ex Adone Viennenſi adferri poteſt, qui licet perplexè ſatis loquatur, ex eius tamen verbis deduci poteſt, Agobardum, qui Leidrado Lugdunẽſi in Archiepiſcopali dignitate ſucceſſit, Epiſcopum conſecratum fuiſſe, tunc cùm Chorepiſcopus conſtitutus eſt: nam de Leidrado Lugdunenſi Archiepiſcopo loquens hæc habet, [c] *initio imperij Ludouici Imperatoris Sueſſionis Monaſterij locum petiit, & in loco eius Agobardus eiuſdem Eccleſiæ Chorepiſcopus, conſentiente Imperatore, &* C *vniuerſâ Gallorum Epiſcoporum Synodo Epiſcopus ſubſtitutus eſt: quod quidam defendere volentes dixerunt, eundem venerabilem Agobardum à tribus Epiſcopis in ſede Lugdunenſi iubente Leidrado fuiſſe ordinatum:* At nequaquam hæc verba in excuſationem ſubrogationis Agobardi proferrentur, niſi Agobardus iam fuiſſet Epiſcopus ordinatus, cum Chorepiſcopus Lugdunenſis creatus eſt; tum quod poſt ceſſionem Leidradi, quæ præcedere debuit ſubſtitutionem Agobardi in eius locũ, nulla iam Leidradi auctoritas eſſe dici poſſet, vt eo iubente Agobardi ordinatio peracta dici potuerit: tum quod nulla fuiſſet dubitandi occaſio de Agobardi ordinatione à tribus Epiſcopis, ſi poſt electionem in Archiepiſcopum Epiſcopus fuiſſet conſecratus; tum quod ordinatio Agobardi quæ poſterior fuiſſet eius electione, & ſubrogatione ad Epiſcopalem thronum, pro excuſatione proferri non potuiſſet: at poſitâ eius conſecratione in Epiſcopum ab eo tempore quo Chorepiſcopus creatus eſt, hæc omnia rectè ſtant, & quod iuſſerit eum ordinari Leidradus, ad quem, tanquam ad Epiſcopum Diœceſeos, in qua con- D ſtituebatur Chorepiſcopus, eius ordinatio ſpectabat; & quod dubitatio emergere potuiſſet, num à pluribus Chorepiſcopus eſſet conſecratus, cum Epiſcopi ab vno creari ſolerent; & quod hæc in excuſationem ſubrogationis Agobardi abſque eius noua ordinatione, à Leidrado dicerentur: vnde etiam hæc verba ab eodem Adone ſubduntur, quæ id confirment, [d] *ſed Canonica auctoritas eſt, in vna ciuitate duos Epiſcopos non eſſe: nec viuente Epiſcopo ſucceſſorem ſibi debere eligere:* Quibus verbis duo vitia ordinationis Agabardi notantur, & quod ſimul cum Leidrado Epiſcopus fuerit, & quod ab eodem viuente ſucceſſor deſignatus ſit: primum eorum vitiorum abeſſet, ſi poſt ceſſionem tantum Leidradi Agobardus Epiſcopus ordinatus eſt; iſtâ enim ceſſione Epiſcopalis dignitas à prædeceſſore in ſucceſſorem tranſlata fuiſſet, non duo ſimul Epiſcopi fuiſſe incuſarentur: itaque ex iſtius verbis elicitur Agobardum cum ordinatione Epiſcopali Chorepiſcopi dignitatem ſuſcepiſſe, Leidrardo verò ſecedente, in Epiſcopali ei dignitate abſque noua conſecratione ſucceſſiſſe.

[c] Ado Vienn. in chron. ætate 6.
[d] Ado ibid.

XXIV. Nec deſunt plurimæ rationes, ob quas Chorepiſcopi ordine Epiſco-

Digitized by Google

pali ſolerent aliquando inſigniri. Prima, quod in Chorepiſcoporum ordinem A
reiici ſolerent, illi, qui ob aliquod crimen, quod depoſitione dignum minimè iudicabatur, vel ob Eccleſiæ pacem ſecundùm quid ab officio ſuſpendebantur, vt amiſsâ Epiſcopali dignitate, Epiſcoporum, vel Presbyterorum munia obirent; quæ pœna in Concilio [a] Regenſi, vt vidimus, ſupra lata eſt; eadem in Concilio [b] Trullano, & [c] Rhemenſi ſub Leone nono ſtatuitur, vbi aliqui Epiſcopi ad Presbyterorum gradum reiiciuntur. Eâque longè ante Euſtathius Beryti Metropolita in duos Epiſcopos à Photio Tyri Metropolitâ ordinatos vſus fuerat, Concilio [d] Chalcedonenſi non probante huiuſmodi ſententiam; fortè quod hoc tempore nondum vſitata eſſet; fortè quod mitior videretur, ſpectato eorum Epiſcoporum crimine; fortè etiam quod non illi abſtenti, ſed depoſiti forent, depoſitos autem in Presbyterali officio retinere, irreligioſum videretur.

XXV. Altera, quod, vt hæretici, ſchiſmatici, aut ab iis ordinati ad Eccleſiaſticam vnitatem redirent, aliquando inter Catholicos & ipſos ità conueniret, B
vt Epiſcopo Catholico auctoritate Epiſcopali integra conſeruata, alteri vel Chorepiſcopi, vel Presbyteri gradus, locus, dignitas, munera ad Catholicam Eccleſiam redeunti concederentur, qualis pactio cum expreſsâ Chorepiſcopi mentione, habetur in Concilio [e] Niceno primo inita inter Catholicos, & Nouatianos: cuiuſmodi etiam lex pro Epiſcopis ordinatis à Meletio ſancita videtur in eodem Concilio Niceno, cuius legitur [f] epiſtola ad Eccleſiam Alexandrinam, cæteraſque Ægypti Eccleſias, in qua qui à Meletio ordinati fuerant in communionem recipiuntur, conceditúrque prætereà, *vt liceat eis quidem honorem ſimul & functionem miniſterij obtinere, ſecundum autem prorſus locum ab omnibus cuiuſcumque parœciæ & Eccleſiæ exploratis, ac per reuerendiſsimum fratrem noſtrum lectis, atque deſignatis Epiſcopis.* Quid eſt autem ſecundum locum habere ab Epiſcopis, quàm Chorepiſcoporum locum tenere, qui vt indicat citatum toties Concilium [g] Regenſe Epiſcopis inferiores, Presbyteris ſuperiores erant: C
hæc ergo à Meletio conſecratis Epiſcopis indulgebantur, vt Chorepiſcoporum locum in Eccleſia tenerent, Catholicis ſemper Epiſcopis ſubditi atque ſubiecti. Obiter autem notauerim Donatiſtis ad Catholicam vnitatem redeuntibus maiorem prærogatiuam in Concilio [h] Africano olim conceſſam, vt etiam cum Epiſcopis Catholicis populum partirentur, diœceſimque integram diuiderent. Eadem quoque indulgentia videtur vſa Synodus [i] Chalcedonenſis ergà Nonnum in Pſeudo-Synodo Epheſina à Dioſcoro in locum Ibæ Edeſſeni depoſiti creatum, quem reſtituto Iba, Chalcedonenſis Maximo Antiocheno commendauit, vt dignitatem Epiſcopatus retineret, donec alicui Eccleſiæ ab ipſo adſcriberetur. Hunc porrò poſtea conſtat in locum Ibæ prædicti demortui ſubſtitutum fuiſſe, quippe qui [k] in literis Syriæ Epiſcoporum datis tempore Leonis Imperatoris ſubſcriptus legatur.

XXVI. Tertia, quod Epiſcopis à ſua ſede expulſis, quos Gregorius [l] Magnus vacantibus Eccleſiis incardinare ſolebat, & quocumque modo [m] ab aliis Ec- D
cleſiis, abſque eo quod per communionem Epiſcopalis throni dignitas diuideretur, nutriri, foueri, ac ſuſtentari præcipiebat, Concilium [n] Ancyranum tanquam beneficium concedit, *ἐὰν μὲν τοι βούλοιντο εἰς τὸ Πρεσβυτέριον καθίζειν, ἔνθα ἦσαν πρότερον Πρεσβύτεροι, μὴ ἀποβάλλεσθαι αὐτοὺς τῆς τιμῆς. Quod ſi voluerint in Presbyteri ordine, vbi prius fuerant, vt Presbyteri reſidere, non abiiciantur propriâ dignitate:* dummodo tamen nullum Epiſcopis negotium, à quibus recepti fuerint, faceſſant, nullam moleſtiam inferant. Ideóque [o] S. Quintianus Rutena vrbe eiectus, cùm ad Aruernorum Epiſcopatum peteretur, idque grauiter quoſdam ferre animaduerteret, Chorepiſcopi honore contentus fuiſſe legitur, quamuis æmulus eius Apollinaris ſe Chorepiſcopum ipſius fore, & obſequentem per interpoſitas perſonas mendaciter promitteret: *quid ergo*, inquit, *preſtabo, cuius poteſtati nihil eſt ſubdutum, ſufficit enim ſi orationi vacans, quotidianum mihi victum præſtet Eccleſia.*

XXVII. Quarta, quod vbi aliqui vitioſè ordinati fuiſſent, retentâ aliquando

Epiſcopi

[a] Concil Regenſe ſuprà.
[b] Conc Trul. c. 20.
[c] Conc. Rhemenſ. ſub Leone 9.
[d] Cõc. Chalced. act. 4.
[e] Nicen. 1. c. 8.
[f] Epiſt. Conc. Nicen. ad Eccleſ. alexandrinam, Ægyptique Eccleſias apud Theodoret. lib. 1. cap. 9. Tripart. hiſt. lib. 2. cap. 12. Gelaſiũ. Cyzic. lib. 2. cap. 33.
[g] Conc. Regenſe c. 5.
[h] Conc. African. c. 85. & Cod. can. Eccleſ. Afric. can. 118.
[i] Chalced. act. 3. ſeſſ. 8. ſeu ſecundùm alios act. 10.
[k] Literæ Syriæ Epiſcop. 3. parte Conc. Chalced.
[l] Ioannes vitæ Greg. lib. 3. cap. 15. & 16. Greg. lib. 1. epiſt. 77. indict. 9. lib. 2. epiſt. 25. indict. 10. & aliis.
[m] Idem lib. 1. epiſt. 43. indict. 9.
[n] Concil Ancyr. c. 17. al. 18.
[o] Greg. Turon. lib. 3. hiſt. cap. 2.

A Epiſcopi dignitate, alio in eorum locum ſubrogato ab Eccleſiâ, in quâ promoti fuerant alerentur: cuius rei exemplum habemus luculentiſſimum in [a] Concilio Chalcedonenſi, in quo Baſſianus, & Stephanus iis conditionibus, ab Epiſcopatus Epheſini adminiſtratione deiecti ſunt, vt ambobus ex reditibus eiuſdem Eccleſiæ neceſſaria ſuppeditarentur; quo caſu in Chorepiſcoporum claſſem, ni fallor, reiiciebantur: quamuis vitioſè, ſine propriâ culpâ ordinatos in vacaturâ mox Eccleſiâ Epiſcopos eadem Synodus conſtitui voluerit, quod etiam [b] Toletanum duodecimum confirmat.

[a] Cõc. Chalced. act. 12.
[b] Tolet. 12. c. 4.

XXVIII. Quinta, quod vbi controuerſia eſſet de electione Epiſcopi, is aliquando ad ſopiendam controuerſiam creari ſoleret Chorepiſcopus, qui minus iuris habere videretur, vel qui cedere vellet pro bono pacis: ſic [c] Promotus qui in Dunenſi Caſtro, ordinante Sigiberto Rege, fuerat inſtitutus, poſt eius mortem amotus fuit, iudicio contrà eum lato, vt quia caſtrum illud Diœceſis erat Carnotenæ, in eo *Presbyteri tantum officio fungeretur*, quam ſententiam B cùm apud Guntramnum Regem infirmari curaret, nihil profecit, niſi vt quæ huius caſtri termino continerentur propria haberet, hoc eſt vt Chorepiſcopus regeret.

[c] Greg. Tur. lib. 7. hiſt. cap. 17.

XXIX. Sexta, quod aliquando contingeret, vt plebes, quæ Epiſcopos numquam habuerant, ſibi Epiſcopos dari poſtularent, in quo caſu Synodus [d] Africana id quidem denuò fieri vetuit, ſed de iam ordinatis ita cenſuit, vt ſi inuito Epiſcopo Diœceſeos ordinati fuiſſent, deponerentur; ſi verò eo conſentiente, Diœceſim quidem non haberent, ſed eam ſolum retinerent plebem, in qua fuerant rectores ordinati, id eſt, ni fallor, villæ iſtius, vici, oppiduli, modicæ ciuitatis Epiſcopi eſſent, quod indicat eos cum Epiſcopali ordine Chorepiſcopos fuiſſe conſtitutos.

[d] Concilium African. c. 20. & 23. Cod. can. Eccleſ. Afric. ca. 53. & 56.

XXX. Septima, quod infirmis Epiſcopis, ſenio grauatis, linguæ vitio præpeditis, imò etiam benè aliquando valentibus & officio ſuo fungentibus coadiutores interdum dati, qui Chorepiſcopi, vel potius Coëpiſcopi dici poterant: C ſic [e] Narciſſo Hieroſolymorum Antiſtiti coadiutor Alexander ob infirmitatem; Gregorio [f] ſeni Gregorius Theologus ad adminiſtrationem acceſſit ob ingraueſcentẽ ætatẽ; Valerio [g] Latini ſermonis non ſatis perito datus in Epiſcopali munere adiutor Auguſtinus: ſic à Meletio benè valente, & officio ſuo laudabiliter fungente, συνεργὸς in Apamienſi Epiſcopatu adminiſtrando adſcitus Stephanus, teſte [h] Theodoreto: ſic infirmum quemlibet Epiſcopum non deponendum, ſed inquirendũ aliquem cenſuit [i] Gregorius Magnus, qui poſſit eius curam omnem agere; ſic pariter vt conuenientiſſimum exemplum proferam, conſeneſcente beato Tetradio Eccleſiæ Lingonicæ Sacerdote, & graui morbo affecto, ex quo numquam conualiturus ſperabatur, *conturbati Clerici*, inquit Gregorius [k] Turonenſis, *à paſtore vtpotè deſtituti, Mondericum expetunt, qui à Rege indultus, ac tonſuratus, Epiſcopus ordinatur ſub ea ſpecie, vt dum B. Tetricus viueret, hic Ternodorenſe caſtrum, vt Archipresbyter regeret, atque in eo commoraretur*, id eſt, Chorepiſcopus ad tẽpus conſtitueretur, donec B. Tetricus obiret. Eæ ergo omnes rationes aliæque ſimiles effecerunt, vt Chorepiſcopi aliqui, etiam ſecluſis D iſtis rationibus Epiſcopi crearentur, cùm prædictæ rationes effeciſſent, vt iam non inſolens, neque ab Eccleſiaſticâ conſuetudine omninò abhorrens videretur duorum Epiſcoporum, ſaltem quorum vnus alteri ſubordinaretur, in eadem Diœceſi creatio.

[e] Euſeb. lib. 6. cap. 9.
[f] Greg. Naz. carmine de vita ſua.
[g] Poſſidius in vita Auguſtini.
[h] Theodoret. lib. 5. hiſt. cap. 4.
[i] Greg. lib. 9. indict. 4. epiſt. 41.
[k] Greg. Tur. lib. 5. hiſt. Franc. cap. 5.

XXXI. Alterum reſponſionis caput eſt, Chorepiſcopos omnes non fuiſſe verè Epiſcopos conſecratos, ſed eorum aliquos ordine tantum Presbyteros fuiſſe, quod ſuprà ſufficienter probauimus, proindéque hic duntaxat prouidendum, ne allata pro poſteriore ſententia argumenta generatim euincere videantur Chorepiſcopos omnes Epiſcopos fuiſſe. Sanè Concilium [l] Antiochenum diuerſitatem Chorepiſcoporum, quod aliqui eſſent Epiſcopi conſecrati, alij non eſſent, probare potius videtur, quàm omnes ex Chorepiſcoporum ordine Epiſcopos fuiſſe: ſi enim eos omnes Epiſcopos conſecratos cenſuiſſet, ad quid attinebat dicere ipſos Presbyteros & Diaconos, ſine Epiſcopi, Diœceſeos

[l] Antioch. c. 10.

conſenſu ordinare non poſſe, *εἰ κ) χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες*, *quamuis ab* A *Epiſcopis ordinationem ſuſcepiſſent*, ſeu *quamuis vt Epiſcopi conſecrati eſſent*. Quid inquã opus fuiſſet hæc addere, niſi aliqui Chorepiſcoporũ, vt Preſbyteri tantum, alij vt Epiſcopi eſſent conſecrati? Concilium quoque [a] Ancyranum, cùm ſit geminum Antiocheno, ſimili modo exponẽdum eſt, non vt Chorepiſcopis omnibus cum iuſſione Epiſcopi ciuitatis ordinare Preſbyteris vel Diaconis concedat, ſed vt iis quantumcumque Epiſcopis conſecratis licentiam iſtud faciendi ſine iuſſione proprij Epiſcopi minime ineſſe oſtendat. Concilium vero [b] Neocæſarienſe non ita clarè Epiſcopali Chorepiſcoporum ordini fauet, vt ſupra oſtenſum eſt: & quamuis *συλλειτουργοὶ* id eſt *Sacerdotes* ſeu *Comminiſtri* dicãtur, quamuis *τιμώμενοι* ſeu *honorabiles* habendi proclamentur; non tamen neceſſario ſequitur eos Epiſcopos fuiſſe, cùm hæc aliquando nomina, Preſbyteris ſaltem iis qui in dignitate ſunt conſtituti, tribuantur: & quamuis Epiſcopos hæc nomina neceſſariò arguerent, non tamen de omnibus Chorepiſcopis Neocæſarienſe Concilium locutum fuiſſe inferri poſſet, ſed ſolùm de quibuſdam, quos B proinde Preſbyteris ciuitatis prætulerit, & quibus coram ipſis offerre permiſerit. Laodicenum [c] quoque reſponſionis noſtræ preſens caput confirmat, tantum abeſt vt infirmet; Nam in vicis, & pagis Epiſcopos negat ordinandos, ſed *περιοδευτὰς* dumtaxat vult conſtitui, ſeu ſimplices Preſbyteros Chorepiſcoporum officio fungentes, quod in luſtranda & viſitanda regione ſibi ſubiecta maximè conſiſtebat, vt ex prædictis innoteſcit: vbi tamen conſtituti ſunt, eos manere permittit, ità tamen, vt, ſine ſententia Epiſcopi ciuitatis, nihil moliantur. quod vtique ſtatuere nihil aliud eſt, quàm Chorepiſcoporum duo genera ſtatuere, vnum eorum qui Preſbyterali duntaxat ordine inſigniti, adiacentis tamen regionis ſub Epiſcopo curam haberent, quales iam ſunt, qui Decani rurales dicuntur, quos *περιοδευτὰς* ab officio quod exercent nominauit, à Chorepiſcopi nomine ex profeſſo abſtinens, ne Epiſcopalem, ad quem eos denuò promoueri vetat, videretur eis ordinem affingere: alterum eorum, qui *Epiſco*pali ordine prædi ti ruſticanarum Eccleſiarum curam gerebant, quales denuò C creari prohibet, vbi tamen creati ſunt in officio, & obedientia erga proprium Epiſcopum ſtatuit contineri. Fruſtrà tamen Laodicenum id prohibuiſſe poſterorum ſæculorum exempla oſtendunt. Laodicenum tamen iſtum canonem, ſicut & [d] Nicenum de vno Epiſcopo in vnâ Diœceſi, [e] Sardicenſem de Epiſcopis in villis, vicis, aut modicis ciuitatibus non conſtituendis, alioſque eiuſmodi obſtitiſſe, quominus paſſim Chorepiſcopi cum Epiſcopali ordine inſigni crearentur, probabile eſt, itemque occaſionem dediſſe Damaſo, & Ioanni 3. Summis Pontificibus (ſi veræ ſunt eæ, quæ eorum nomine circumferuntur epiſtolæ) vt hoc Chorepiſcoporum poſtremum genus abolendum cenſerent. Nicolaus [f] verò primus non aſſerit vniuerſim omnes Chorepiſcopos fuiſſe Epiſcopos, ſed hoc tantum definit, eos qui à Chorepiſcopis fuerint ordinati, ſi conſtet tales Epiſcopos fuiſſe, vt Epiſcopos ordinatos, non eſſe reordinandos, quamuis eiuſmodi nec locum, nec dignitatem Epiſcopalem ſibi vendicarent, ob quam nempe cauſam quidam ordinatos à Chorepiſcopis tanquam inualidè ordinatos reiiciebant: additque proinde Nicolaus 70. diſcipulorum exemplum, ex quorum D numero conſtat aliquos, non autem omnes fuiſſe Epiſcopos conſecratos, à quibus ſi qui Clerici fuiſſent ordinati, verè ordinem ſuſcepiſſent, quamuis illi nec loco, nec dignitate Epiſcopi eſſent, & Apoſtolorum in Epiſcopatu collegæ. Denique Magnus Pontifex Leo Pontificalia varia officia enumerat, quæ Chorepiſcopis illicita ſint, & ab iis minimè attentari debeant, [g] *quoniam*, inquit, *quamquam conſecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent*; quæ verba non oſtendunt Chorepiſcopos omnes conſecrationem Epiſcopalem habuiſſe: ſed tantum demonſtrant, etſi aliqui eorum habeant, quia tamen nulli eorum Pontificatus habent dignitatem, iuriſdictionem, & ſedem: ideò nulli eorum licere Pontificalia officia vſurpare.

XXXII. Tertium tandem caput noſtræ reſponſionis, putà, quod qui Chorepiſcopi forent Epiſcopi conſecrati, à tribus illi Epiſcopis conſecrati eſſent, quod

[a] Concil. Ancyr. c. 13.

[b] Conc. Neocæſ. c. 13. al. 14.

[c] Laod. can. 57.

[d] Nicen. c. 8.

[e] Sard. c. 6.

[f] Nicolaus 1. epiſt. 19. Rodulpho Bituricenſi.

[g] Leo epiſt. 86. al. 66. ad Epiſcopos Germ. & Gall.

Digitized

A quod magis mihi dubium videtur, quam ſint priora, probari vtique poteſt, tum
ex Concilio Antiocheno, tum ex Damaſo Papa. Ex Concilio quidem [a] Antio-
cheno, cuius vt ſuprà diximus communior verſio, & à Pontificibus Damaſo,
ac Zacharia probata fert, vt *quamuis ab Epiſcopis conſecrati ſint*, tamen ſine Epiſ-
copi iuſſione Preſbyteros, vel Diaconos ordinent, quod indicat eos qui ex il-
lorum numero ſacrati eſſent Epiſcopi, à pluribus Epiſcopis manus impoſitio-
nem ſuſcepiſſe. Id verò clarè habet Damaſus, qui de tempore Concilij Antio-
cheni ſic loquitur, [b] *videtur mihi quod tunc non ab vno, ſed à pluribus ordinabantur: quia*
nullatenus diceret, Epiſcoporum, ſi ab vno fieret talis ordinatio, &c. Quando ergo dicit
Concilium Antiochenum, [c] *Chorepiſcopum ordinari ab Epiſcopo ciuitatis*, cui idem
adiacet, non alios Epiſcopos eius conſecrationi adſiſtentes excludit, ſed præci-
puam conſecrationis prouinciam ad Epiſcopum Diœceſeos, in qua Chorepiſ-
copus conſtituitur, ſpectare oſtendit, eodem modo quo Canones paſſim (quo-
rum etiam loquendi modum hiſtorici ſequuntur) à Metropolitano, nullâ alio-
B rum Epiſcoporum facta mentione, Antiſtitem conſecrandum præcipiũt, quam-
uis ex aliis Canonibus certum ſit Metropolitanum non ſolum, ſed aliis ex ſuâ
prouinciâ conuocatis Epiſcopis, huic rei vacare debere.

XXXIII. Denique ad allatas pro poſteriori ſententia rationes faciliùs quàm
ad cætera reſponderi poteſt: neque enim cauſæ iugulum petunt. Prima enim
ratio quod in [d] Pontificali Romano vnus ſolùm dicatur *conſecrator*, reliqui vo-
centur adſiſtentes, non conuincit vnicum eſſe duntaxat neceſſarium miniſtrum,
qui ſolus conſecrationem peragat: cùm enim librum Euangeliorum omnes ſu-
per caput ordinandi teneant, omnes manus imponant, omnes verba conſecra-
toria proferant, omnes quoque conſecratores verè dici poſſunt, cùm in iis ſo-
lum conſecratio ſubſtantialiter conſiſtat. Quod ergo vnus tantum conſecrator
dicatur, ratio eſt, tum quod penes vnum, putà Metropolitanum, aut eum qui
eius vices gerit, præcipuè conſecrandi ius & auctoritas reſideat: tum quod vnus
ſolus ceremonias omnes magna ex parte faciat; tum quod vnica ſit conſecra-
C tio, ad quam licet plures adhibeantur, omnes tamen præcipuo conſecratori
cooperentur, coniunganturque ad vnicam conſecrationem peragendam, & vni-
tatem Eccleſiæ demonſtrandam, quæ ex pluribus etiam Paſtoribus reſultat vni
ſemper tanquam capiti vnitis. Ex quibus altera quoque ratio diluitur, nam
quod vnius Sacramenti vnus dicitur eſſe miniſter, hoc verum eſt de vnico to-
tali miniſtro, non de partialibus, qui omnes agant per modum vnius, quod ſpe-
ciatim in ordinatione ſeruatum fuit, vt & à pluribus miniſtris Epiſcopi in vnam
cauſam conuenientibus ſacrarentur, & tam conſecrati in Epiſcopos, quàm in
Preſbyteros cònſecratoribus ſuis concelebrarent, ad vnitatem Eccleſiæ ſeruan-
dam, quæ in Epiſcoporum vnione, inter ſe, & adhærentia populi cum Epiſcopis
præſertim conſiſtit, vt fusè oſtendit [e] Cyprianus.

[a] Vide ſuprà §. 2. num. 7.
[b] Damaſus epiſt. 4. de Chorepiſcopis.
[c] Antioch. c. cit 10.
[d] Põtif. Rom. tit. de conſecratione electi in Epiſcopum.
[e] Cyprianus epiſt. 69. & tract. de vnitate Eccleſiæ.

CAPVT III.

D *Quis Epiſcopus miniſter ordinationis ſingulorum Clericorum eſſe debeat, ſeu de Epiſcopo proprio, ad quem ius ordinationis inferiorum Clericorum ſpectat.*

ARTICVLVS I.

Quis olim proprius Epiſcopus cenſeretur, ad quem ius ſingulorum Clericorum ordinationis ſpectaret.

§. I.

Clericum alicui Eccleſiæ adſcriptum ſine conſenſu Epiſcopi, cui ſubiacebat iſta Eccleſia, ordinari minimè olim licuiſſe.

I. CERTVM eſt Clericos quoſcumque alicui Eccleſiæ adſcriptos, ſeu in
Clericorum eiuſdem Eccleſiæ numerum relatos, ab alio poſtea Epiſco-

[a] Concil. Nicen. c. 16.
[b] Conc. Sardic. 15.

po ordinari minimè olim potuiſſe, Canones enim antiqui paſſim id vetant, tum A Conciliorum, tum etiam Summorum Pontificũ. Ex Canonibus Conciliorum celeberrimus eſt iſte Concilij primi [a] Niceni, quo Clerici à ſuis Eccleſiis diſcedere vetantur: vbi & illud adiungitur, εἰ δὲ καὶ τολμήσειέν τις ὑφαρπάσαι τὸν τῷ ἑτέρῳ διαφέροντα, καὶ χειροτονῆσαι ἐν τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, μὴ συγκατατιθεμένου τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, οὗ ἀνεχώρησεν, ὁ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενος, ἄκυρος ἔστω ἡ χειροτονία, id eſt, *ſi quis autem ad alium pertinentem audacter inuadere, & in ſua Eccleſia ordinare tentauerit, non conſentiente Epiſcopo, à quo diſceſſit is, qui regulæ mancipatur, ordinatio huiuſmodi irrita comprobetur.* Geminus huic Canoni Sardicenſis, [b] qui ab Hoſio propoſitus, ab omnibus Patribus, tanquam ὁ ὅρος ἀσάλευτος, *decretum immobile*, probatus legitur, ἵνα εἴ τις Ἐπίσκοπος ἐξ ἑτέρας παροικίας βουληθῇ ἀλλότριον ὑπηρέτην, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, εἰς τινα βαθμὸν καταστῆσαι, ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος ἡ κατάστασις ἡ τοιαύτη νομίζοιτο. εἰ τινες δὲ ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο ἑαυτοῖς ἐπιτρέψειαν, παρὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ συνεπισκόπων, καὶ ὑπομιμνήσκεσθαι, καὶ διορθοῦσθαι ὀφείλουσιν, vt, *ſi quis Epiſcopus velit ex alia parœcia, velut alienum miniſtrum, ſine conſenſu proprij Epiſcopi, in aliquo gradu conſtituere, irrita, & infirma huiuſmodi conſtitutio exiſtimetur, ſi qui autem hoc ſibi ipſis permiſerint, à fratribus & Coëpiſcopis, & admoneri, & corrigi debent.* B

[c] Caliſtus 1. epiſt. 2. cap. 3.
[d] Sixtus 2. epiſt. 2. cap. 3.
[e] Iulius epiſt. 3. cap. 6.
[f] Syricius epiſt. 4. c. 6.
[g] Taurinat. c. 6.
[h] Conc. Carthag. 1. c. 5.
[i] Carthag. 3. c. 21.
[k] Afric. c. 10.
[l] Idem Carth. c. 44.

II. His conſentiunt plura alia Conciliorum & Summorum Pontificum decreta, quæ in ſingula quæque Eccleſiæ ſæcula ob eorum multitudinem referenda ſunt. Exordimur autem à quarto Eccleſiæ ſæculo, tum quod reddita eo ſæculo Eccleſiæ pace, res Eccleſiæ, in iis quæ ad diſciplinam ſpectabant, attentiùs componi cœperint: tum quod priori ſæculo [c] Caliſti 2. & [d] Sixti 2. Epiſtolæ, quæ Epiſcopis Clericum alterius Eccleſiæ ordinare vetãt, dubiæ ſint fidei. Hoc autem ſæculo Summus Pontifex Iulius [e] ex Niceno legem iſtam adducit, vt nemo alterius Clericum ordinare præſumat, quem ſecutus [f] Syricius epiſtolâ ad Africanos (cuius maior eſt quàm epiſtolæ Iulij auctoritas) religioſè ſanxit, *vt de aliena Eccleſia ordinare Clericum nullus vſurpet.* Concilium [g] Taurinatenſe, *nec illud prætermittendum fuiſſe*, putauit, *quod Synodi ſententia definitum eſt, vt Clericum alterius ſecundum ſtatuta canonum nemo ſuſcipiat, neque ſuæ Eccleſiæ in alio gradu audeat ordinare.* C Carthaginenſe [h] quoque Concilium ſub Iulio habitum, quod primum dicitur, idem confirmat, vt poſtea dicemus: ſimiliter quoque Carthaginenſe, quod vulgò [i] tertium dicitur, inter ea autem quæ poſt Nicenum extant tempora ſecundum ab aliis fertur: itémque [k] Africanum ſub Anaſtaſio, quod vtrumque decreuit, *vt Clericum alienum niſi concedente eius Epiſcopo, nemo audeat vel retinere, vel promouere, in Eccleſia ſibi credita, Clericorum autem nomen, etiam Lectores & Pſalmiſtæ, & Oſtiarij retinent:* ideóque [l] Epigonio Epiſcopo proponente, *in multis Conciliis definitum, vt Clericum alienum nullus ſibi præripiat Epiſcopus præter eius arbitrium, cuius fuerit Clericus*, Concilium aſſenſit, & ſecundùm hanc propoſitionem de cauſa, inter ipſum & Iulianum Epiſcopum, à quo ſibi iniuriam, vt poſteà explicabimus, factam conquerebatur, iudicauit.

[m] Innoc. 1. epiſt. 2 ad Victric. c. 7.
[n] Teleptenſe Syricij epiſt. approbans.
[o] Arauzic. 1. c. 8.
[p] Andegauēſe c. 9.
[q] Leo 1. epiſt. ad Ruſticum. Narbon. reſponſ. 1.
[r] Gelaſius 1. epiſt. ad Epiſcopos per Lucaniam al. 1. al. 9 cap. 6.
[ſ] Mileuit. c. 15.
[t] Valent. c. 6.

III. Quinto ſæculo Innocentius [m] primus epiſtolâ ad Victricium Rothomagenſem, Syricij Canonem iiſdem quibus ille verbis exprimit, his ſolum additis, *niſi eius Epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit.* Quibus literarum dimiſſoriarum, vt vocant, vſus comprobatur. D Concilium [n] Teleptenſe in Africâ, malè vulgò dictum Telenſe, eandem Syricij definitionem comprobauit, dum Syricij epiſtolam legi curauit, & obſeruandam mandauit. Arauzicanum primum [o] *non ſine conſultatione eius Epiſcopi cum quo ante habitauit*, quemuis Clericum ordinari permittit. Adſtipulatur Andegauēſe, [p] *aliis quoque Epiſcopis aliorum Clericis gradum augere*, inquit, *non liceat.* Fauet Veneticum, *Epiſcopi quoque ab aliis Epiſcopis ordinatos Clericos, ſine permiſſu eorum, à quibus fuerint ordinati promouere ad ſuperiorem ordinem non præſumant, ne concordiam fraternam iniuria illata contaminet*: quibus omnibus adde, tum [q] Leonis primi, quæ poſtea refertur, tum [r] Gelaſij primi ad Epiſcopos Lucaniæ conſentientem ſententiam, *nec ambiant Epiſcopi ſibimet vendicare Clericos poteſtatis alienæ*, tum etiam Mileuitani ſecundi [ſ] Concilij ſub Innocentio primo Canonem infra citandum.

IV. Sexto Synodus [t] Valentina prima in Hiſpania tempore Summi Pontificis

Hormiſdæ

A Hormiſdæ decreuit, *vt nullus alienum Clericum ſecundùm decreta canonum ſine conſenſu Epiſcopi ſui audeat ordinare* : [a] Aruernenſis ſub Agapeto Papâ Regis Theodeberti conſenſu habita, *vt nullus Epiſcopus alterius Clericum contra voluntatem Epiſcopi ſui ſuſcipere audeat, aut Sacerdotio * prorogare.* Similiter Aurelianenſis [b] quinta ſub Vigilio Papa, & Childeberto Rege Francorum coacta, *vt nullus Clericum, ſeu Lectorem alienum, ſine ſui ceſſione Pontificis, vel promouere, vel quibuſlibet conditionibus audeat vindicare. Quod ſi quis hanc conſtitutionem fuerit quacumque præſumptione tranſgreſſus, memoratæ perſonæ ab eo cui ſunt debitæ, ſeu Eccleſiaſtico iure, ſeu proprio, ab honore vel officio ſuſcepto, iuxtà arbitrium ſui Pontificis, ſuſpendantur. Epiſcopus verò qui ordinauerit, ſex menſibus Miſſas tantum facere non præſumat.* Bracharenſis [c] quoque prima iis conformiter edixit, *item placuit vt nullus Epiſcopus Clericum alterius ordinare præſumat, ſicut & antiqui canones vetuerunt, niſi fortè ſignata ipſius Epiſcopi ſcripta ſuſceperit* : quibus verbis ſuperiorum Conciliorum ſententiam explicat, quæ Epiſcopi proprij conſenſum licentiamque requiſierunt, quam nonniſi ſcriptis ſigno E-
B piſcopali munitis exaratam Bracharenſis tradi voluit, ſiue vt Epiſcoporũ aliena iura inuadentium, & Clericorum ad Ordines ſacros iure vel iniuriâ adnitentium temeritas, atque audacia redargui, ac coërceri poſſet; ſiue vt remedium prouideretur, tam contra horum mendacia, & fraudes, quàm illorum nimiam credulitatem, & incautam ſimplicitatem. Quibus addi poteſt Collectio Canonum Martini [d] Bracharenſis, in Concilio Lucenſi probata, in qua nimirum hæc habentur, *ſi quis autem Epiſcopus auſus fuerit eum* (quemcumque ſcilicet Clericum, propriam Eccleſiam derelinquentem) *ordinare in ſuâ Eccleſiâ, non conſentiente Epiſcopo ſuo à quo receſſit, ordinatio illius vacua reputetur.*

[a] Aruern. c. 10.
* al. prorogare.
[b] Aurel. 5. can. 5.
[c] Brachar. 1. c. 16.
[d] Martinus Brach. c. 35.

V. Septimò, Concilium [e] Cabilonenſe tempore Martini Papæ ſecundi, & Clodouæi Francorum Regis habitum ſtatuit, *vt nullus alterius Clericum retinere præſumat, ſicut priſcis eſt canonibus ſtatutum, nec ad ſacrum Ordinem ſine voluntate Epiſcopi ſui penitus promouere.* [f] Toletanum 13. *multiplici prohibitione ſancitum* eſſe confirmat, *vt*
C *alterius Clericum fugientem accipere, nemo etiam aut obcelare, aut ordinare auderet.* Synodus quoque ſexta in Trullo habita circa finem huius ſæculi, vel initium ſequentis, abuſum ſui temporis, quod Clerici ad alienos Epiſcopos pro ordinatione confugerent, hoc canone ſeuerè compoſuit, [g] *ἐπειδήπερ διαφόρων Ἐκκλησιῶν Κληρικοὶ τὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἐχειροτονήθησαν, Ἐκκλησίας καταλιπόντες, πρὸς ἑτέρους συνέδραμον Ἐπισκόπους, καὶ γνώμης δίχα τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις κατετάγησαν Ἐκκλησίαις, ἐκ τούτου τε συνέβη ἀνυποτάκτους αὐτοὺς καταστῆναι· ὁρίζομεν ὥστε ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης τετάρτης ἐπινεμήσεως, μηδένα τῶν ἁπάντων Κληρικῶν, κἂν ἐν οἵῳ δήποτε τυγχάνῃ βαθμῷ, ἄδειαν ἔχειν, ἐκτὸς τῆς τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἐγγράφου ἀπολυτικῆς, ἐν ἑτέρᾳ καταταγῆναι Ἐκκλησίᾳ· ἐπεὶ ὁ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν παραφυλαττόμενος ἐπιτεθεικότα, ἀλλὰ καταισχύνων τό γε ἐπ' αὐτῷ τὸν τὴν χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτεθεικότα, καθαιρείσθω καὶ αὐτός, καὶ ὁ παραλόγως αὐτὸν προσδεξάμενος*, id eſt, *quoniã diuerſarum Eccleſiarum Clerici, proprijs, in quibus ordinati ſunt, relictis Eccleſiis, ad alios Epiſcopos ſe contulerunt, & ſine proprij Epiſcopi ſententiâ in alienis Eccleſiis conſtituti ſunt, & ex eo ip-*
D *ſos reddi inſolentes, ac inobedientes euenit: ſtatuimus vt à menſe Ianuario præteritæ quartæ indictionis, nullus omnino Clericus, in quocumque ſit gradu, poteſtatem habeat, ſine proprij Epiſcopi ſcripta dimiſſoria, in alienæ Eccleſiæ catalogum referri, qui hoc enim à præſenti nunc tempore non ſeruauerit, ſed quod in ſe eſt, eum qui illi manus impoſuit, dedecore affecerit, deponatur & ipſe, & qui eum præter rationem ſuſcepit.* Eo verò canone præterquam quod conſentientem præcedentibus Canonibus ſententiam tenemus, exponendam quoque poſtea fuſiùs prædictæ Eccleſiæ conſtitutionis rationem eruere poſſumus, inſuperque literarum dimiſſoriarum, quas ἔγγραφον ἀπολυτικὴν Synodus vocat, ἀπὸ τοῦ ἀπολύειν, quod eſt *dimittere*, nomenclaturam deductam accipimus, qua de re fuſiùs infra:

[e] Cabilon. can. 13.
[f] Tolet. 13. can. 11.
[g] Synodus Trull. c. 17.

VI. Octauo ſæculo decretum legimus in [h] Concilio Romano primo, cui Summus Pontifex Zacharias præfuit, *vt nullus Epiſcoporum audeat alterius ciuitatis Clericum ſine dimiſſoriis ſui Epiſcopi ſuſcipere, vel ordinare, neque eum vſurpet, niſi Epiſcopus eius precibus exoratus concedere voluerit, quia hoc ſancti Patres ſtatuerunt, ſi quis verò præſumpſerit, canonicas damnationes ſentiet*: inter Capitula quoque ab Hadriano [i] Papâ

[h] Conc. Rom. ſub Zachar. can. 11.
[i] Hadrianus Papa in Capitulis Angilramno datis cap. 16.

tradita Angilramno, ſeu Ingilramno Mediomatricæ vrbis Epiſcopo illud reperimus, quod à Iulio primo excerptum dici poteſt, [a] *nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere aut ordinare, abſque eius voluntate, vel iudicare, quia ſicut irrita erit eius ordinatio, ita & iudicatio.* Capitulare [b] quoque Caroli Magni quod anno regni eius vndecimo congregatis in vnum Epiſcopis, Abbatibus, Comitibuſque editum eſt, ſanxiſſe fertur, vt *nemini liceat alterius Clericum recipere, nec ordinare in aliquo gradu ſine commeatu Epiſcopi*, id eſt ſine eius licentia: quemadmodum enim [c] milites commeatum habere dicuntur, qui à ſignis diſcedere poſſunt, ità Clerici commeatum impetraſſe dicuntur, qui diſcedendi à proprio Clero, vel alienum Epiſcopum ordinationis cauſâ adeundi facultatem impetrarunt: & ita commeatum interpretatur [d] Paulus, vt ſit *arbitrium*, quod quibuſdam competit, *morandi vbi velint*. Capitulare [e] quoque Aquiſgranenſe anno regni eius vigeſimo primo, Chriſti 789. decretis Leonis & Sardicenſi Concilio ſancitum refertur, *vt Epiſcopus alterius Clericum ad ſe non ſollicitet, nec ordinet.* A

VII. Nono ſæculo ſub eodem Carolo eiuſque filio Ludouico Pio varia Concilia habita ſunt, quæ eandem diſciplinam firmarunt. Omitto [f] Arelatenſe, quod à quibuſdam ſextum dicitur, [g] Maguntiacum, [h] Turonenſe tertium, & alia, in quibus Clerici fugientes à ſuis parochiis plectuntur: omitto etiam [i] Concilij Cabilonenſis 2. prohibitionem, ne Clerici ſine literis Epiſcopi ſui commendatitiis recipiantur. Omitto quoque [k] Aquiſgranenſis Concilij definitionem, ſub Ludouico Pio, quod ex Leonis Papæ decretali, & Africano Concilio alienum Clericum, nec ſuſcipi, nec ſollicitari, nec præcipi permittit, *niſi fortè ex placito charitatis id inter dantem accipientemque conueniat, ſeu præter eius arbitrium, cuius fuerit Clericus.* Solummodo refero prædictam Gelaſij primi ſanctionem [l] VVormatienſi ſub Hadriano 2. & Ludouico Pio probatam fuiſſe, iuſſamque in vſu obſeruari: In Concilio quoque [m] Meldenſi ſub Carolo Caluo ſtatutum, vt *Clerici, (qui cum ſenioribus ſuis de aliis prouinciis veniunt) ſi ab huiuſmodi hominibus ad ordinandum offeruntur, inſtrui debeant, vt ad Epiſcopos, ex quorum Parochiis ſumpti ſunt, eos remittant, & aut ibi ordinentur, aut literas canonicas ab Epiſcopo ex cuius Diœceſi ſunt, perferant, ſicut canonica docet auctoritas:* neque enim viſum eſt in re tanti ponderis, & momenti ſeniorum teſtimonio credi debere: ſtatuitur itaque, vt ipſi moneantur de Clericis quos ſecum adduxerunt ad Epiſcopos à quibus creati ſunt, remittendis, quatenus vel ab ipſis ordinentur, vel dimiſſorias ab eis litteras accepturi ius poſteà & libertatem ordinationis ab alieno Epiſcopo ſuſcipiendæ conſequantur. Quibus adiungo in Concilio Moguntiaco ſub Stephano ſexto, quod alij quintum dicunt, tempore Arnulphi Germaniæ Regis, duplici canone legem iſtam roboratam: vno, [n] quo Adriani Papæ prædictum Capitulum refertur, & exſcribitur de non iudicando, neque ordinando alterius parochiano ab vno Epiſcopo: altero, quo ſtatuitur, [o] vt, *ſi quis Epiſcopus iudicauerit, vel ordinauerit alterius parochianum ſine conſenſu & voluntate ſui Epiſcopi, oporteat non ſine increpatione communi Concilio admitti, ita ut Eccleſiaſticum vltrà non ſoluat canonem.* Item in Concilio [p] Triburienſi ſub Formoſo Papâ, legem eandem fuſiùs probatam, & plurium canonum auctoritate confirmatam: in [q] Nannetenſi tandem, cuius licet tempus exactè ignoretur, in hoc tamen ſæculum conijci ſolet, interdictũ omnibus miniſtris Eccleſiaſticæ dignitatis, *vt nullus quocumque munere aut fauore corruptus Clericum alterius Parochiæ latenter aut furtiuè ad ordinationem introducere præſumat.* B C D

VIII. Et ne ſubſequentia ſæcula percurrere cogamur, in quibus diſciplinæ Eccleſiaſticæ minor cura habita fuit; Gregorium ſeptimum in iis laudabimus acrem, & conſtantem pro domo Dei Pontificem, qui in quodam Concilio Romano dicitur præcepiſſe, [r] *vt ordinati ab alio quam à proprio ſuo Epiſcopo non recipiantur.* Qui pariter in Concilio [s] Romano, vt aiunt, quinto, ordinationes, quæ ab his ad quos pertinẽt non comprobantur, infirmas & irritas diiudicauit. Huic adiungemus Vrbanum ſecundum, qui contra canones eſſe ſtatuit, ſi quis alienos Clericos Epiſcopus ordinarit, eoſque ordinatos ab Epiſcopo proprio vendicari poſſe affirmat, in hæc verba Lugdunenſi Archiepiſcopo reſcribens, [t] *Lugdunenſis parochiæ Clericos, quos contra ſtatuta canonum ab alterius parochiæ Epiſcopis*

ordinatos

[a] Iulius epiſt. 2.
[b] Capitulare Caroli anno 11. regni eius, tomo 2. Concil. Gall. & in addit. 4. Capitul. ca. 91. quibuſdã verbis immutatis, & detractis.
[c] Vide tit. C. de commeatu lib. 12. l. 35. §. vlt. ff. ex quibus cauſis l. relegati, ff. de pœnis, & alibi.
[d] Paulus lib. 1. ſent. l. filij §. 6. ff. ad municipal.
[e] Capitul. Aquiſgran. cap. 56. & lib. 1. Capitul. cap. 56.
[f] Arelat. 6. c. 24.
[g] Magunt. ſub Carolo c. 31.
[h] Turonenſe 3. ſub eodem c. 15.
[i] Conc. Cabilon. 2. c. 42.
[k] Aquiſgran. cap. 55. & 91.
[l] VVormat. c. 48.
[m] Meld. c. 51.
[n] Maguntiacum ſub Arnulpho cap. 14.
[o] Idem cap. 15.
[p] Conc. Triburienſe c. 18.
[q] Nannetenſe c. 7.
[r] Gregor. 7. in quodam Cõc. Rom. c. 24.
[s] Idem in Cõcilio Romano 5.
[t] 9. quæſt. 2. c. Lugdunenſis.

A *ordinatos literarum tuarum ſignificatione monſtraſti, cum graduum ſuorum honore recipere religionis tuæ prudentia poterit: ſi eos aliàs canonicè, & ſine prauitate aliquâ ordinatos conſtiterit: ſi tamen eorum probabilem vitam id indulgentiæ proſpexerit promereri.* Cuius etiam legis egregium exemplum legimus apud Hildebertum [a] Cœnomanenſem, quem tempore Vrbani ſecundi circa annum Domini 1100. floruiſſe compertum eſt; Is ergo cùm VVilelmum virum præſtantem ad Subdiaconatus ordinem promouiſſet, eumque Claromontenſis Epiſcopus Archidiaconum Eccleſiæ ſuæ futurum elegiſſet, Epiſcopo reſcribens, eique à ſe electum ordinandi licentiam tribuens hæc habet: *Inde factum eſt, vt ad gradum Subdiaconatus eum ducerem promouendum non magis literaturæ ipſius deferens, quàm vitæ, Bonam gero ſpem, quia ſeipſum præbebit vas in honorem, vas ad omne bonum in domo Domini præparatum. Gratias igitur beatitudini veſtræ de collato agens beneficio, eundem VVilelmum vobis, & veſtræ commodo Eccleſiæ, ab eâ quam conſecratori ſuo debet obedientiam, liberum omnino & abſolutum. Ex abundanti eſt, pro eo intercedere apud eos,* B *quem feciſtis vltrò non quodlibet membrum corporis Eccleſiæ, ſed oculum.* Poſt hæc etiam tempora decretum extat Honorij tertij idipſum prohibentis: ſic enim Epiſcopo Reginenſi ſcripſiſſe legitur, [b] *te nobis proponente didicimus, quod quidam Prælati Eccleſiarum tuæ iuriſdictionis in Eccleſiis ſibi commiſſis ſine * ſcientia tua Clericos de alienis * Epiſcopatibus inſtituere non verentur: attendentes igitur id eis nulla ratione licere, cùm ſit honeſtati contrarium, & à ſanctorum Patrum inſtitutionibus alienum, inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod tibi licet eos exinde remouere, niſi aliquos ex diſpenſatione in iiſdem Eccleſiis duxeris dimittendos.* Verùm hoc Canone non ſatis conſtat an vetet Honorius, ex aliis ciuitatibus Epiſcopalibus oriundos in Clerum admitti, an verò ab alio Epiſcopo admiſſos ordinari: poſterius videtur forſan ab Honorio fuiſſe intentum, quia, vt mox videbimus, hoc maximè à ſanctis Patribus vetitum fuit: prius tamen magis conſonum eſt verbis Honorij: quodcumque autem definierit in hac lege diſpenſandi Archiepiſcopis videtur conceſſam agnouiſſe facultatem.

[a] Hildebertus Cœnom. epiſt. 55. tomo 3. Biblior. PP.

[b] Honorius 3. cap. fin. de Clericis peregrinis.

* al. conſcientia.

* al. parrochiis.

C

§. II.

Prioribus ſæculis licet Epiſcopi, qui quemquam ordinaſſet, præcipuè habita fuerit ratio, Epiſcopum tamen originis ac domicilij agnitum.

IX. Ex iis autem quæ ſuprà adduximus Eccleſiæ decretis manifeſtè innoteſcit, præcipuè ſollicitos fuiſſe priorum ſæculorum Antiſtites, vt cauerent ne quem quis Epiſcopus Clericum feciſſet, alius ſibi vendicaret, & in ſuum Clerum transferret. Agnitos tamen fuiſſe Epiſcopos domicilij, & originis, ipſiſque aliquid delatum hic oſtendendum eſt: primum ergo de Epiſcopo domicilij id patet, tum ex Concilio [c] Arauzicano primo infrà citando, quod habitationis Clerici habendam eſſe rationem innuit, vt Clericum aliquem Epiſcopus ordinare poſſit: tum iis exemplis, quibus infrà oſtendemus plures extraneos ab Epiſcopis ordinatos fuiſſe, ſolo ſcilicet domicilij iure: ſic Hieronymum apud D Orientales, habitantem Paulinus Antiochiæ Præſul ordinauit, Paulinum Nolanum apud Hiſpanos degentem Lampius Barcinonenſis, alios ab aliis peregrè degentes, quorum infra exempla prodemus, ſed hæc pluribus infrà.

X. Epiſcopi quoque originis aliquam habitam fuiſſe rationem plura oſtendunt; Concilium Carthaginenſe primum tempore Iulij Papæ celebratum id non obſcurè expreſſit; proponente ſiquidem Primato, ſeu Priuato Epiſcopo Vegeſelitano, vt ſtatueretur, [e] *non licere Clericum alienum ab aliquo Epiſcopo ſuſcipi ſine literis Epiſcopi ſui, neque apud ſe retinere: nec Laicum vſurpare ſibi de plebe aliena vt eum obtineat, ſine conſcientia eius Epiſcopi de plebe cuius eſt:* Gratus Carthaginenſis dixit, *hæc obſeruantia pacem cuſtodit: nam & memini in ſanctiſſimo Concilio Sardicenſi ſimiliter ſtatutum, vt nemo alterius plebis hominem vſurpet: ſed ſi fortè erit neceſſarius, petat à collega ſuo, & per conſenſum habeat.* Videtur autē his verbis Gratus Concilij [f] Sardicēſis ſententiam nobis explicare, non quidem repugnantē Canoni Sardicenſis, ſed aliam ab ea quam Canonis ipſius verba exprimant: nam Sardicenſis Canon ſuperius à

[c] Arauz. 1. c. 8. & 9.

[d] Vide infrà.

[e] Conc. Carthag. 1. c. 5 refertur diſt. 71. c. Primatus.

[f] Sardic. Cōc. c. 15.

nobis citatus de alieno ſolum miniſtro ἀλλότριον ὑπηρέτην habet Canon ab A
Epiſcopo alterius parœciæ non ordinando loquitur, ſed aliquid forte præterea amplius intendit, vt nec de alienâ plebe Laïcum ab Epiſcopo Clericum fieri exoptaret: poterat enim mentem Concilij Sardicenſis Gratus optimè notam, & perſpectam habere, qui nempe teſte [a] Athanaſio cum triginta aliis Africanis interfuerat, & ipſi ſubſcripſerat: Vnde [b] Iulius quoque ſummus Pontifex ſub quo Concilia Sardicenſe & Carthaginenſe primum habita ſunt, ex Niceno hoc ſtatutum retulit, *vt nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare, abſque eius voluntate, vel iudicare, quia ſicut irrita erit eius ordinatio, ita & iudicatio.* Ex quo decreto intulit [c] Hoſtienſis quod ſicut, nec Clericus, nec Laïcus ab alieno Epiſcopo poteſt iudicari, ita nec ordinari. Simile autem decretum edidiſſe fertur Calixtus [d] primus, qui diu ante Iulium ſedit, quod his verbis à Gratiano refertur, *nullus alterius terminos vſurpet, nec alterius parochianum iudicare, vel ordinare, aut excommunicare præſumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio nec rata erit, nec vllas vires habebit, quoniam nullus alterius* B
iudicis, niſi ſui ſententia tenebitur, aut damnabitur; vnde & Dominus loquitur dicens, ne transgrediaris terminos antiquos quos poſuerunt patres tui. [e] Iulij porro decretum iiſdē verbis Hadrianus primus ſuis reſponſis ſeruandum præcepit, vt ſupra vidimus. Verùm vt ad tempus ipſum Iulij primi Pontificis redeamus, Antiochenſis [f] Concilium ſub eodem habitum, canonem edidit qui decimus tertius eſt, quo hæc diſciplina ſtabilita poſſit intelligi: quamuis enim eò præſertim collimet, vt ordinatores extrà terminos ſuæ diœceſeos vnicuique Epiſcopo facere prohibeat, videtur tamen ex eo canone pariter argui poſſe, Epiſcopis non licere quenquam ex alienis Eccleſiis ad quodlibet Eccleſiaſticum miniſterium aſſumere; cum vero agendo de loco ordinationis infrà proponemus: ſicut etiam aliam [g] Aurelianenſis tertij, qui pariter profectiones Epiſcoporum in alienas diœceſes ad Clericos ordinandos prohibet.

[a] Athanaſius apol. 2.
[b] Iulius 1. in reſcripto cōtrà Oriētales pro Athanaſio referens can 6. Nicen.
[c] Hoſtienſis in ſumma de temporib. ordin. num. 5.
[d] Calixtus epiſt. 2. refertur à Grat. 9. quæſt. 2. c. 1.
[e] Deuteron. 19. Prouerb. 22.
[f] Antioch. c. 13.
[g] Aurel. 3. c. 15.

XI. Hîc etiam adducerem, de quibuſdam ex remotis Prouinciis venientibus non ordinandis, neque in Clerum cooptandis, vetera ſummorum Ponti- C
ficum decreta [h] Sylueſtri primi in Synodo Romanâ præſidentis, & Anaſtaſij primi ad Epiſcopos Galliæ & Germaniæ de tranſmarinis hominibus non ordinandis, niſi ſcirem ſingularia forte ipſa dici poſſe, nec ad ſingulos ex alienâ diœceſi oriundos extendenda. Quinimo vereor ne aliquid ex eo quod ſpecialiter iis à non ſuo Epiſcopo ordinari prohibitum ſit, inferre audeat aliis generaliter eſſe conceſſum, quippe cùm ſpecialis prohibitio videatur inutilis, ſi generali concludatur: qui enim hoc ſibi perſuadeat id ipſum conformare ex eo poterit, quod iis conſentiens Gregorius [k] quaſi non prohibitum ſit ab alienæ ciuitatis Epiſcopis Laïcos ordinari, non ideo Afros quod alienæ diœceſis eſſent, Epiſcopo Squillatino ordinare prohibeat, ſed quia *Afri quidem aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati* eſſe ſolerent, eo quod nempe ex iis plurimi Donatiſtarum errorem ſequerentur: iis tamen adde ſi lubet, cæteras leges, quæ peregrinos promoueri non ſinebant, de quibus alibi dicemus, cùm ætatem & qualitatem ordinandorum explicabimus; quas ſane leges Eccleſiæ vtiliſſimas fuiſſe non dubium eſt: præſertim cùm periculum eſſet, ne qui è diſ- D
ſitis regionibus veniebant, & alibi nati, alibi cōmorati diutius fuerant, quantumcumque etiam, per aliquot annos, frugi, & innocentes apparerent, aliquā vel in tenera ætate irregularitatem contraxiſſent, vel ſimulatam laruatamque pietatem haberent, neue virus ſuum, quod in patriâ effudiſſent, aliquandiu occultarent, cuius rei exēpla habemus in [l] Cerdone, [m] Valentino, [n] Marcione, quorum primus ex Syria, alter ex Ægypto, tertius ex Ponto Romam venientes, ſimulantes Catholicam fidem in Eccleſiam recepti ſunt: in [o] Montano, cui Anicetus Papa literas communicatorias, quaſi veræ & ſinceræ doctrinæ vitio dederat, quas aduenięns Praxeas, qui ſummum Pontificem, de turbatis ab eo Aſiæ & Phrygiæ Eccleſiis edocuit, reuocare coegit: in [p] Euſtatio Sebaſteno hæretico, qui Romam veniens à Liberio Pontifice doloſè communionem ſurripuit: plura alia proferre poſſem, ſed quæ forte extra rem viderentur. Adde ſolam

[h] Sylueſt. 1. in Conc. Rom. refertur c. 1. diſt. 98.
[i] Anaſtaſ. 1. epiſt. 1 cap 2. eadem diſt. can. trāſmar.
[k] Greg. lib. 2. epiſt. 25. refertur eadem diſt. c. aſros.
[l] Epiphanius hæreſi 4. de Cerdone.
[m] Irenæus li. 4. cap. 4. & Euſeb. lib. 4. cap. 10. de Valentino.
[n] Tertullian[us] de præſcript. cap. 30. de Valentino & Marcione, de quo etiā lib. 3. cōtra Marcionem.
[o] Tertul. cap. 1. aduerſus Praxeam.
[p] Socrates lib. 4. cap. 11.

Digitized

A ſolam rationem[a] Gregorij, quæ in omnibus peregrinis valere poteſt, *peregrini,* inquit, *plurimi etiam in minoribus ordinibus conſtituti † fortiores de ſe prætendiſſe honores ſæpè probati ſunt.*

a Greg. ſuprà.
† al. *ad fortiores honores prætendiſſe.*

XII. Appoſitum autem inſtituto noſtro exemplum profero ordinationis Origenis, quem virum tanta eruditionis gloriâ præditum, tanta ſanctitatis laude celebrem, qui tot annorum in ſcholâ Alexandrinâ cum orbis admiratione, & Antiſtitis ſui approbatione, abſoluto curriculo, confeſſionis etiam gloriâ celebris, non poterat, non Sacerdotio dignus videri: Itaque cùm, vt ait Hieronymus, [b] *Iam mediæ eſſet ætatis, & propter Eccleſias Achaiæ, quæ pluribus hæreſibus vexabantur, ſub teſtimonio Eccleſiaſticæ epiſtolæ Athenas per Palæſtinam pergeret, à Theoctiſto, & Alexandro Cæſareæ, & Hieroſolymorum Epiſcopis Presbyter ordinatus eſt:* qui tamen occulto recipiendæ ordinationis impedimento non vacabat: Nam Canones [c] Apoſtolici eum, qui ſibi virilia amputaſſet, Clericum fieri, aut miniſtrare vetabant; B Origenes [d] autem iuuenili impetu ductus, quò & caſtitatem tutius ſeruaret, & calumniandi cauſam Ethnicis adimeret, virilia ſibi abſciderat: quæ fortè occaſio fuerat, cur tamdiu ſine Presbyteratus dignitate à ſuo Epiſcopo relinqueretur: Alexander autem & Theoctiſtus teſtimonium Demetrij ſequuti, quod ſecundùm antiquum morem peregrè proficiſcentibus dari ſolitum ſecum haud dubiè Origenes detulerat, in quo nulla, vt veroſimilius eſt, eius ordinandi cuiquam licentia concedebatur, nulla eidem pro Sacerdotali dignitate conſequendâ, teſtificatio ſuffragabatur; ſed eius duntaxat mores eruditioque, & exantlati pro Catholica fide labores commendabantur, laudabanturque, ſimplicius forſan quàm par eſſet (quantumcumque teſte Hieronymo [e] eo ſe teſtimonio Alexander tueretur, *quaſi iuxta Demetrij teſtimonium eum Presbyterum conſtituerit*) Origenem Presbyterum conſecrarunt. Ex qua ordinatione variæ turbæ natæ ſunt: dum Demetrius Origenis irregularitatem notam facere compulſus, feruentius fortaſſe C quàm par eſſet aduerſus eum excanduit, quam ob cauſam videtur acrioribus verbis ab Hieronymo [f] pungi, à quo nempe *tantâ* in Origenem *debacchatus dicitur inſaniâ, vt per totum mundum ſuper eius nomine ſcriberet:* ex altera verò parte tum Origenes ipſe aduerſus Demetrium pro ſui defenſione armaretur, multique eius ſtudioſi inuidiam Demetrio conflare conarentur. Quæ priuatæ offenſiones [g] non ſolùm Valeſiorum, ſeu Eunuchorum ſectæ, verùm pertinaciæ eiuſdem Origenis, in ſuis erroribus tuendis occaſiones fortè fuerunt, quos nempe cùm vidiſſet à Demetrio, aliiſque [h] Epiſcopis damnatos, ratus ex inuidia & ſimultate Demetrij in ipſum eam damnationem proueniſſe, ipſorum defenſionem ex hac fortè cauſâ pertinaciùs amplexus eſt.

b Hieron. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in Origene.
c Can. Apoſt. 21. & 22.
d Euſeb. lib. 6. cap. 7. & Epiph. hæreſ. 64.
e Hieronym. de ſcript. Eccleſ. in Alexandro.
f Hieronym. ibid. in Origene.
g Epiph. hæreſ. 58.
h Hieronym. aduerſus Ruffinum lib. 1.

§. III.

Quis antiquitus Epiſcopus originis crederetur.

D

XIII. Vnum autem ſedulò hîc obſeruandum venit, Epiſcopum originis eum ordinariè exiſtimatum ab Antiquis, non qui Epiſcopus eſſet loci, à quo quis ordinandus eſſet, ſed in cuius quis diœceſi ſpirituali regenerationis lauacro in Eccleſiam receptus foret, cuius rei plurima ex Conciliis præſertim eruimus non contemnenda argumenta: Primum ex Concilio [i] Eliberitano diſertè id explicante his verbis, *omnes qui peregrè fuerint baptizati, eo quod eorum minimè ſit recognita vita, placuit ad Clerum non eſſe promouendos in aliena prouincia:* optimè profectò: cùm enim vitæ ante Baptiſmum actæ maculas Baptiſmus diluerit, irregularitateſque omnes ex crimine prouenientes ſuſtulerit; parum refert, quomodo quis ante Baptiſmum vixerit, ideoque vitæ poſt Baptiſmum actæ habenda præſertim ratio eſt. Quare peregrè baptizatos, de quibus qualiter poſt Baptiſmum vixerunt, non conſtat, ad Clerum non eſſe recipiendos Canon Eliberitanus ſtatuit. In cuius rei confirmationem Auguſtini, & aliorum qui ante Baptiſmum vitiorum infamiâ fœdati ſunt, exempla proferre poſſumus, quos tamen

i Concilium Eliberit. c. 24. refertur diſt. 98. c. vltimo.

per Baptiſmum mundatos benè de cætero viuentes, Eccleſia in Clericorum A conſortium lætanter excepit, ſed de hoc aliàs.

a Conc. Carthag. 3. can. 44. & Afric. c. 28.

XIV. Alterum argumentum petitur ex Concilio a Carthaginenſi tertio, in quo habetur hic Canon, qui à nobis integer referendus eſt, quod & præſentem obſeruationem, aliaſque mox ſtatuendas confirmet, *Epigonius Epiſcopus dixit: in multis Concilijs hoc ſtatutum eſt, etiam nunc hoc confirmandum eſt veſtra prouidentia, fratres beatiſſimi, vt Clericum alienum nullus ſibi præripiat Epiſcopus præter eius arbitrium cuius fuerit Clericus. Dico autem Iulianum, qui ingratus eſt Dei beneficiis per meam paruitatem in ſe collatis, ita temerarium & audacem extitiſſe, vt eum qui à me baptizatus eſt, cùm eſſet puer egentiſſimus, mihi ab eodem commendatum, cúmque à multis annis à me aleretur, atque increſceret, hunc, vt dixi, baptizatum in Eccleſia mea per manus paruitatis meæ conſtat (idem in diœceſi Mapalienſi lector eſſe cœperat immo annis fermè duobus legerat) neſcio quo contemptu humilitatis meæ, idem Iulianus arripuit, quem dicit, quaſi proprium ciuem ſui loci * Vzaritani, me inconſulto vſurpare: nam & Diaconum illum ordinauit: hoc ſi liceat, pateat hæc licentia à vobis, beatiſſimi* B *fratres, ſin minus tam impudens cohibeatur nè ſe miſceat communioni cuiuſquam. Numidius Epiſcopus dixit: ſi non poſtulata neque conſulta tua dignatione id videatur feciſſe Iulianus, iudicamus omnes iniquè factum, atque indignè; quapropter niſi idem Iulianus errorem ſuum correxerit, & cum ſatisfactione eiuſdem Clericum quem fuit auſus ordinare, reuocauerit tuæ plebi, contrà ſtatuta Concilij faciens, contumaciæ ſuæ, ſeparatus à nobis, excipiet iudicium. Epigonius dixit: ætate pater, & ipſa promotione antiquiſſimus, vt laudabilis, frater, & collega noſter Victor, vult hanc petitionem generalem omnibus effici.*

* al. Vſſaritani, vel Vſſaritani, vel Nazaretani.

XV. Canon autem iſte mihi videtur eſſe corruptus: ad cuius tamen intelligentiam obſeruandum eſt, Diœceſim Mapalenſem, in quâ Iulianus lector eſſe cœpiſſe dicitur, non hîc intelligi Epiſcopatum quendam Africæ, qui Mapalenſis dicatur: præterquam quod enim nullus huius nominis legitur, ſi quis tamen huius nominis foret, non ad illum ſpectaſſet prædictus Iulianus, quem Epigonius vtpotè à ſe ordinatum, & Eccleſiæ ſui Epiſcopatus, ſuſcepto in ea C miniſterio, addictum ſibi vendicatur: Epigonius autem non Mapalenſis Epiſcopus, ſed Bullenſis in prædictâ Synodo b ſubſcriptus reperitur. Diœceſis ergo quemadmodum & in Conciliis Aurelianenſi c quarto, d Agathenſi, & aliis, ita & hîc pro oratorio, vel Eccleſia vici Mapalenſis in Diœceſi Bullenſi ſitâ ſumitur, in quâ Iulianus lectoris officio functus fuerit. Eâ tamen explicatione non omnes prædicti Canonis Carthaginenſis nebulæ diſſipantur. Itaque melius in Græco e Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ hæc controuerſia ab Epigonio narrata his verbis, *ἀναφέρω δὲ Ἰουλιανὸν ἀχαρίστως ἐνεχθέντα περὶ τὰς διὰ τῆς ἐμῆς βραχύτητος εἰς αὐτὸν σωρευθείσας τοσαύτας τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίας, καὶ οὕτως προπετῶς, καὶ τολμηρῶς διαγενόμενον, ὥστε τὸν ἀπὸ νηπίας ἡλικίας ὑπ' ἐμοῦ βαπτισθέντα, τὸν δὲ διὰ πολλὴν ἔνδειαν ἐξ αὐτοῦ παραταθέντα μοι, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐξ ἐμοῦ τραφέντα καὶ αὐξηθέντα, τὸν, ὡς εἶπον ἐν τῇ ἐμῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ χειρὶ τῆς ἐμῆς μετριότητος βαπτισθέντα, καὶ δεικνύμενον ἐν τῇ τῶν Μαπαλιτῶν παροικίᾳ ἀναγνώστην γενόμενον, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη ἐκεῖσε ἀναγινώσκοντα. τοῦτον οὐκ οἶδα ποίᾳ, καταφρονήσει τῆς ἐμῆς μετριότητος ἀφαρπάσαι τὸν αὐτὸν Ἰουλιανὸν, καὶ λέγειν πολίτην τοῦ διαφέροντος αὐτῷ Βαζαριτάνου τόπου, καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην τούτῳ κατακεχρῆσθαι. καὶ γὰρ, καὶ Διάκονον τοῦτον ἐχειροτόνησεν·* D quæ Latinis verbis ita redduntur, *Refero autem Iulianum ingratè in tot per meam paruitatem congeſta in eum beneficia ſe geſſiſſe, & tam temerè & confidenter verſatum eſſe, vt qui à tenera ætate à me baptizatus eſt, & qui propter multam inopiam mihi ab ipſo adiectus eſt, & qui multis annis à me nutritus, qui vt dixi in mea Eccleſia meæ mediocritatis manu baptizatus eſt, & in Mapalitanorum parochia Lector factus eſt, & duobus iam annis illic legit, eum, neſcio quonam meæ mediocritatis contemptu ſurripuit ipſe Iulianus, & dicit eum eſſe ciuem loci Vaſaritani ad eum pertinentis: eoque præter meam ſententiam vſus eſt: eum enim Diaconum ordinauit.*

b Vide ſubſcript. Conc. Carth. 3.
c Aurel. 4. c. 35.
d Agath. c. 54.
e Cod. can. Eccleſ. Afric. can. 54. tomo 1. Concil. 58. apud Balſam. 59. apud Zonaram.

XVI. Quibus verbis triplici titulo ſibi ereptum reſtitui petit Clericum, primò titulo Baptiſmi, quod ab ipſo baptizatus eſſet: ſecundò domicilij, quod multo

Digitized by

A multo tempore cum ipſo habitaſſet, & ab ipſo nutritus fuiſſet: tertiò ordinis
atque officij, quod ab eodem ordinatus eſſet Lector, quo munere iam per duos
annos in Mapalitanorum parochiâ ſibi ſubditâ (vt explicant [a] Zonaras & [b] Bal-
ſamon, & Canonis verba quæ ab ipſo hunc ordinatum oſtendunt, ſignificare vi-
dentur) perfunctus fuiſſet; addit quartum [c] Balſamon, quod de Iuliani volun-
tate eum excepiſſet, ex quâ additione in Conſtantinopolitanorum Eccleſiæ
Synodo aliquos intuliſſe refert, non poſſe aliquem Clericum ex alio loco
oriundum ordinare, niſi de conſenſu Epiſcopi loci illius ex quo oriundus ſit:
ideoque adieciſſe dicebant Epigonium ſe Iuliani voluntate eum accepiſſe. Ve-
rùm cùm nondum baptizatum eum Epigonius accepiſſet, commendante Iulio,
commendatio Iuliani ad Clericatum minimè ſpectabat: ideoque non videtur
hoc titulo ſibi quidquam vendicaſſe Epigonius, ſed hoc tantum ex abundantia
adieciſſe, ſicut & quod inops fuiſſet, & ab ipſo nutritus eſſet, ex quadam abũ-
dantia adiecit, ad ingratitudinem Iuliani exaggerandam. Iis ergo tribus, quos
B nempe adduximus, titulis, Clericum ſuum repetebat, tertium verò præſertim
vrgebat: vnde de hoc ſolùm præfatus eſt, & de hoc ſolum vniuerſim confir-
mando Concilium rogauit, hunc quoque ſolùm Synodus probauit, quæ cùm
Iulianum ex Numidij ſententia corripiendum cenſuiſſet, ex Victoris poſtea
ſuffragio, quod Epigonius retulit, vniuerſim obſeruandum edixit, nequis Cle-
ricum ab aliquo Epiſcopo ordinatum ſibi vendicare auderet.

[a] Zonaras in c. 58. Cod. can. Afric.
[b] Balſamon in c. 59.
[c] Balſamon ibid.

XVII. Tertium argumentum petitur ex iis S. Paulini Nolani Epiſcopi, quæ
habentur in epiſtola eius ad Alipium, verbis, [d] *Quod enim indicaſti iam de humi-
litatis noſtræ nomine apud Mediolanum te didiciſſe, cum illic initiareris; fateor curioſiùs me
velle condiſcere, vt ex omni parte te nouerim, quo magis gratuler, ſi à ſuſcipiendo mihi pa-
tre noſtro Ambroſio vel ad fidem initiatus es, vel ad Sacerdotium conſecratus: vt eundem
ambo videamur habere auctorem: Nam ego, etſi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lam-
pio apud Barcinonam in Hiſpania, per vim inflammatæ ſubito plebis ſacratus ſim: tamen
Ambroſij ſemper & dilectione ad fidem nutritus ſum, & nunc in Sacerdotij ordine conſo-
C uear. Denique ſuo me Clero vendicare voluit, vt etſi diuerſis locis degam, ipſius Presbyter
cenſear.* Ex quibus verbis tria eruuntur in præſenti quæſtione maximè notanda:
primum quod mox à nobis fuſiùs confirmabitur, parum aliquando curaſſe hanc
legem Epiſcopos de non ordinandis iis qui aliunde oriundi eſſent, ſed pere-
grinos nonnunquam & à ſe non baptizatos, boni nominis, & cognitæ virtutis,
plebe petente atque vrgente, ordinaſſe. Alterum, quod obſcurius eſt, aliquos
Clericos repertos fuiſſe, qui ab vno Epiſcopo baptizati, ab altero ordinati, ab
aliquo alio tanquam proprij, ſuarumque Eccleſiarum Clerici vendicarentur,
quod proprium erat eorum, qui per vim ordinati fuiſſent, & in ordinatione ſuâ
profiterentur ſe Eccleſiæ Epiſcopi illius à quo fuiſſent ordinati, addici nolle,
vt poſſent quem vellent Clericum eligere, eique annuente illius Cleri Epiſco-
po adcenſeri poſſent: eoque modo Paulinus ordinatus fuerat, vt ex ipſius teſti-
monio in Epiſtolâ ad Seuerum patet, [e] *nam*, inquit, *ea conditione in Barcinonenſi
Eccleſia conſecrari adductus ſum, vt ipſi Eccleſiæ non alligarer, in Sacerdotium autem Do-
D mini, non etiam in locum Eccleſiæ dedicatus*: ſed hac de re iterum mox dicemus. Ter-
tium, quod huic loco magis conuenit, in ordinatione cuiuſuis Clerici, habitam
fuiſſe rationem Epiſcopi à quo quis baptizatus fuiſſet; aliàs enim fruſtra Del-
phini, à quo baptizatus erat, mentionem feciſſet Paulinus, niſi non obſtante eo
quod obſtare aliquando ſolebat, ſe ab Ambroſio in Clerum Mediolanenſem,
non à Delphino, aut eius ſucceſſore in Burdegalenſem vendicatum ſignificare
vellet: quemadmodum non obſtantibus regulis Eccleſiaſticis de non vendi-
cando Clerico alieno, ipſe ſe ab Epiſcopo Barcinonenſi Presbyterum creatum,
Clericum tamen Mediolanenſem fuiſſe ſcribit; vnde, cùm ibi Delphini Burde-
galenſis meminerit, quod ab eo baptizatus ſit, non quod in eius ciuitate Bur-
degalâ (è quâ tamen oriundus erat) natus ſit, in ordinatione non tam Epiſcopi
loci, in quo quis natus, quàm à quo baptizatus quis ſit, haberi rationem oſten-
dit, quod quidem piè ac religioſè ſancti illi Patres ſentiebant, vt eam potius
patriam noſtram eſſe ducerent, quæ nos immortalitati genitos æternæ lucis

[d] Paulinus epiſt. ad Alipium quæ eſt 35. apud Auguſtinum, quadrageſima verò quinta inter ipſius epiſtolas.
[e] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum.

obtinendæ capaces primum videret, quam quæ mortales breui lucis vſurâ fruituros exciperet: eam potius noſtram ciuitatem habendam iudicarent, in qua ſpiritaliter geniti eſſemus, primumque inter Eccleſiæ membra adſcripti, digni redditi qui in beatorum ſocietatem tranſcriberemur, quàm eam in qua primum ad vitæ carnalis vſum effundimur, cuius ciues efficimur, cuius iuribus tanquam peregrini & aduenæ perfruimur: quam ipſorum ſententiam ſecutus Francorum Rex S. Ludouicus cum Piſciaci baptizatus fuiſſet, Piſciacenſem ſe ſæpè inſcripſit. A

§. IV.

Vtrum Epiſcopi originis conſenſus ſemper antiquitus neceſſarius habitus ſit ſiue in ordinatione Laicorum in Clericos, ſiue quorumcumque in Epiſcopos.

B

XVIII. Verùm non ſemper Epiſcopi originis ſiue loci in quo quis baptizatus eſſet, ſiue in quo in lucem primum editus, habitã fuiſſe rationem, tum Concilij [a] Arauzicani primi citati canon oſtendit: tum exempla plurima demonſtrant. Concilium quidem Arauzicanum poſtquam de non promouendo Clerico alterius Diœceſis ſine conſenſu Epiſcopi ſui legem confirmauit, Laicos aliarum Diœceſeon ordinari permittit ſequenti Canone, [b] *ſi qui autem alienos ciues aut alibi conſiſtentes ordinauerint, nec ordinati in vllo accuſantur aut ad ſe eos reuocent, aut gratiam ipſis eorum impetrent, cum quibus habitant*, quibus verbis oſtendit obligari Epiſcopos, qui alienos ciues ordinarint, dummodo ipſi in nullo accuſentur, nec vllum crimen vel impedimentum canonicum ab eorum originis Epiſcopo, vel alio eis obiiciatur (quo caſu à Clero deponi deberent) obligari, inquam, vt vel in Clericorum ſuorum numerum eos recipiant, vel eos ab Epiſcopo in cuius Diœceſi habitant, recipi procurent, ne ſcilicet vagantes, & acephali remaneãt. Quare cùm Concilium Epiſcopos alienâ è ciuitate oriũdos ordinantes non reprehendat, ſed cùm Laicorum ab Epiſcopis alienæ ciuitatis ordinationem tanquam vſitatam, & ordinariam proponat, cum eandem tanquam ratam miniméque vitioſam comprobet, taliterque ordinatos à miniſterio Eccleſiaſtico minimè vacare, à Clero non arceri velit, ſequitur Concilij iſtius Patres ſenſiſſe licere alienos ciues ab Epiſcopis ordinari. Innumera verò exempla hanc conſuetudinem oſtendunt, vt enim taceamus Origenis Alexandrini, & Alexandriæ baptizati, & Paulini patria Burdegalenſis, & à Delphino Epiſcopo Burdegalenſi baptizati ſupra memorata exempla, quorum hic à Lampio Epiſcopo Barcinonẽſi, ille ab Epiſcopis Paleſtinæ Presbyter ſunt ordinatus eſt: omitto etiã tot Summos Pontifices è Græcia oriundos, qui vel Romæ baptizati, vel pro ſuprema Romani Pontificis auctoritate in Romanum Clerum allecti dici poſſunt, alios profero in quos excuſationes iſtæ non cadant. C

[a] Arauzic. 1. c. 8.

[b] Idem can. 9.

XIX. Martinus [c] Sabariæ in Pañonia natus, quem ex verbis Sulpitij Seueri probabiliter deducimus in vrbe Ambianenſi baptizatum, cùm ad Hilarium, reiectâ poſtcà militiâ, teſtimonio eiuſdem Seueri ac Paulini; primum acceſſiſſet, *tentauit idem Hilarius impoſito Diaconatus officio ſibi eum arctiùs implicare, & miniſterio vincire diuino*: ſed cùm iſtud onus ex humilitate refugeret, Exorciſtam creauit, eiuſque ipſe ſe Clericũ geſſit, adeò vt ei ab exilio reuertenti, Romam vſque occurreret, & cum eo ad vrbem Pictauienſem rediret. Quâ narratione compertum habemus, Clericum quidem ab Epiſcopo ordinante vendicari, & ſuæ Eccleſiæ addici: patriam autem vel baptiſmalem locum in ordinatione minimi tunc momẽti viſa fuiſſe. Hoc primum exemplum proferimus, iam cætera proſequamur: primumque [d] Epiphanij, qui apud Cyprũ Conſtantiæ, quam alij Salaminam vocant, Epiſcopus ordinatus eſt[f]: alterum Hieronymi, [e] qui Stridonis oppido natus in Dalmatia, Romæ probabiliter creditur baptizatus, à Paulino Antiochiæ Epiſcopo Presbyter ordinatus eſt; tertium, Pauliniani eius fratris, [f] qui ab Epiphanio Cyprio: quartum, Ephrem [g] Diaconi Syri, quem aliqui à D

[c] Seuerus Sulpitius vitæ S. Martini cap. 2. Ex cap. 4. Paulinus lib. 1. vitæ S. Martini.

[d] Lege vitam S. Epiphanij tomo 2. eius operum.

[e] Vide Hieronym. vitam & epiſt. eius 57. 58. & 61.

[f] Vide ep. 60. Epiph. inter epiſt. Hier. & epiſt. 61 Hieronym. ad Pammach.

[g] Amphilochius in vita Baſilij, & alij.

A Baſilio Preſbyterum creatum ferunt: quintum, Auguſtini, [a] qui patria Tagaſtenſis, Mediolani baptizatus, à Valerio Hipponenſi Preſbyter ſacratus eſt; ſextum, Alexandri, [b] qui ex Curia, & Senatu Cyrenenſis, vitam ſolitariam profeſſus Diaconatu dignus habitus, à Ioanne Chryſoſtomo Baſinopolis poſteà Epiſcopus creatus eſt: ſeptimum, Piniani, [c] nobilis Romani, qui cùm Hipponem regium Auguſtini viſitandi causâ primùm acceſſiſſet, à populo iurare coactus eſt, Clericatum ſe in alia Eccleſiâ non recepturum: octauum S. Patritij, [d] qui ex S. Martini Turonenſis ſorore natus, & nobili Britanno, ab eodem Martino Clericus ordinatus, quadriennium ſub eius inſtitutione tranſegit, inde à S. Germano Antiſſiodorenſi literis ſactis imbutus, & Diaconus factus, à Celeſtino primo Antiſtes conſecratus, in Scotiam & Hiberniam Euangelij prædicandi gratiâ miſſus eſt: nonum Fulgentij, [e] qui in Leptenſi ciuitate natus, & baptizatus, à Victorum Epiſcopo, quo eum ſibi arctiùs deuinciret, Sacerdos ordinatus eſt: decimum, VValfridi Angli, [f] quem Delphinus Lugdunenſis in Clericum
B attondit: vndecimum, Euagrij [g] Ægyptij, quem Gregorius Nazianzenus Conſtantinopoli Diaconum ordinauit: duodecimum, S. Maioli [h] Archiepiſcopi Mediolanenſis, de quo Ennodius.

Maiolus extremæ potator Tygridis vndæ,
Qui iubar in mediis viderat hoſpitiis.
Quem labor in proprio Lyciæ ſolidauerat axe.

Quem tamen in Clerum primum Mediolanenſem allectum Archiepiſcopum poſteà aſſumptum fuiſſe, ex eodem Ennodio conſtat: decimumtertium, Euſebij [i] Epiſcopi Mediolanenſis, de quo idem Ennodius,

Euſebius Ligurum ſucceſſit finibus hoſpes
Ignotæ tractus plebis amicitiâ:
Gratus erat, ſocio Titan quos reſpicit ortu
Flammigero lymphas vertice decutiens.

C Quid plures alios enumerem, qui ferè innumeri ſunt, quorum aliquos adiungemus, vbi de ignotis & peregrinis non ordinandis diſſeremus, quibus adde in diſceptatione inter [k] Auguſtinum, & Seuerum pro Timotheo Clerico, de quâ infra, non diſputatum ab iis cuius patriæ hic eſſet, ſed à quo ordinatus: adeò nempe patriæ minor ab iis in ordinatione ratio habebatur.

[a] Poſſidius in vita Auguſt. & Auguſtinus in libris Confeſſ.
[b] Syneſius ep. 66. Theophilo.
[c] Auguſt. ep. 225. de ordinat. Piniani.
[d] Vide Polich. lib. 4. cap. 29. Girard. Silu. in topogr. Sigebert. in Chron Floriteg. ad an. 491 Probum in vita S. Patritij, & alios.
[e] Auctor vitæ S. Fulgentij apud Sur. 1. Ianuar.
[f] Beda lib. 5. cap. 10.
[g] Socrates lib. 5. cap. 18.
[h] Ennodius in Panegyr. de venerabilis Maioli ſucceſſione.
[i] Ennodius in Panegyr. de amico Domini Euſebio Pontif.
[k] Auguſtinus epiſt. 240. & 241.

§. V.

Cuinam ergo antiquitus Epiſcopo adſtricti pro ordinatione recipiendâ forent Clerici, magis explicatur.

XX. Religioſius ergo, & accuratiùs ſeruabatur, nè quem vllus Epiſcopus ab alio Epiſcopo conſecratum, ſibique per ordinationem vendicatum, &, vt ſuprà diximus, illigatum, ad altiorem gradum promouere auderet, cùm enim, vt po-
D ſteà fuſiùs docebimus, hæc regula Eccleſiaſtica ſeruaretur, (quam cum [l] Gentiano Herueto exiſtimo totius diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtaurandæ baſim, ac ſummam) ne quis abſolutè, id eſt ſine titulo Eccleſiaſtico ordinaretur, neve quis titulum, cui adſcriptus eſſet, vnquam niſi conſentiente Epiſcopo ſuo deſereret, hinc fiebat, vt Clericum ab aliquo Epiſcopo ordinatum nullus alius Epiſcopus ſibi arrogare poſſet, nullus ab Eccleſiâ ſuâ remouere, nullus alteri addicere præſumeret. Hinc tot Canonibus, tot Eccleſiaſticis legibus cautum ſupra vidimus, ne quis alienum Clericum aut recipere, aut ordinare, aut occultare auderet, quibus alias, vbi de titulo Eccleſiaſtico agemus, adiungere nobis licebit. Hinc tot pœnis, tot cenſuris, tam ordinantes alienum Clericũ, quàm ordinatos ab alieno Epiſcopo, alio ſcilicet ab eo à quo primum in Clerum allecti ſunt, percuſſos ſupra legimus, cùm nullam in ordinantes alterius ciuitatis laicum, inflictam pœnam legamus: ſolummodo ordinationem irritam, ſicut & iudicationem ab eo qui alterius parochianum ordinarit, aut iudicarit, declaratam aduertimus in dubiis quibuſdam Calixti & Iulij primi epiſtolis; quæ ta-

[l] Gentianus Heruetus orat. habitâ ad Archiepiſcopos & Epiſcopos Franciæ.

Digitized by Google

men declaratio hanc interpretationem patitur, vt, quandiu alterius eſt parochianus, ab Epiſcopo ordinari non poſſit, vbi verò habitatione diuturnâ parochianus Epiſcopi alicuius loci effectus fuerit, poſſit ab eo ordinari: ſicut ob minus diuturnam habitationem, non dubium eſt, quin ab Epiſcopo diuerſo ab Epiſcopo originis ſuæ quiuis iudicari poſſit. A

XXI. Cùm autem ob ſtabilitatem Eccleſiaſtici tituli, & obligationem vniuſcuiuſque Clerici ad ſuam Eccleſiam, lex iſta de non recipienda vlterius promotione ab alieno Epiſcopo præſertim ſanciretur, hinc qui in ordinatione proteſſus fuiſſet, ſe Eccleſiæ Epiſcopi, à quo ordinaretur, addici nolle, ab alio Epiſcopo vlterius promoueri, & vendicari poterat; quomodo Paulinum ſuprà à Lampio Barcinonenſi Epiſcopo ordinatum, iure tamen nec iniuria ab Ambroſio Mediolanenſi vendicatum vidimus: cui affine eſt illud quod de Piniano refertur, cùm iurare paratus fuiſſet, ſe, ſi inuitus in Hipponenſi ciuitate ordinaretur, continuò diſceſſurum: quod iuramentum illicitum nequaquam cenſuit [a] Auguſtinus, ſed ob eam tantum rationem illud repudiauit, quod ei videretur vehementior populi Pinianum ad Preſbyteratum petentis dolor poſt hanc iurationem magis eſſe metuendus. Sic etiam Hieronymus [b] à Paulino Antiocheno Preſbyter ordinatus, Antiochenum ſe Clericum negat, quia in ordinatione ſuâ nullius ſe Clero addicendum proteſtatus fuerat.

[a] Auguſtinus epiſt. 225. Albinæ.
[b] Hieronym. epiſt 61.

XXII. Hinc etiam, quia ſuſcepti ordinis functio quædam videtur eſſe Clericatus profeſſio, & ſuſcepti miniſterij voluntaria, vt dicunt, ratihabitio, ſedulo proſpiciebatur, num officium minorum ordinum ordinatus exercuiſſet, num quis v. gratiâ, in Eccleſia legiſſet: ſi enim minorum ordinum officia in parochia ſeu Diœceſi Epiſcopi aliquis obiuiſſet, ſtrictiori huic Eccleſiæ vinculo alligabatur. Quapropter Epigonium [c] ſuprà Clericum ſuum repetentem allegaſſe legimus eum biennio in Mapalitanorum ſuæ Diœceſis Eccleſiâ ſacras literas legiſſe. Concilium quoque [d] Mileuitanum primum ob eandem cauſam Canonem iſtum edidit, *placuit vt quicumque in vnâ Eccleſiâ vel ſemel legerit* (ſic enim reſtitui debet ex originali corruptus apud Gratianum Canon, apud quem loco vocis iſtius *legerit*, habetur, *eligitur*, quaſi verò Clericos pluries eligi neceſſum ſit, aut non ſemel eligantur) *ab alia Eccleſia ad Clericatum non teneatur.* Quem Concilij Mileuitani Canonem ſequitur [e] Africanum iiſdem omninò verbis, præterquam quod voci *legerit*, hæc verba, *ſuſcepto officio*, præmittat, vt ſignificetur nihil cuiuis officere, ſi ante ſuſceptum officium legat, ſed ſolùm ſi ſuſcepto officio legerit. Codex tamen Græcus [f] Carthaginenſium Conciliorum hoc ſolum habet, *κἂν ἅπαξ ἀναγνῶ, ſi vel ſemel legerit,* quæ mihi probatior videtur eſſe lectio: cùm iis temporibus non ſolerent alij legere, quàm qui ad hoc officium deſignati & deputati eſſent. Quem Canonem putat Balſamon contra eos militare, qui ex eo quod quis Clericalem Tonſuram duntaxat ab aliquo Epiſcopo accepiſſet, negabant eum ita aſtringi huic Epiſcopo, vt ab alio non poſſet ordines ſuſcipere: contra quos putat [g] Balſamon hunc Canonem editum, quo definiretur, vt qui vel ſemel in Tonſuræ ſuſceptione pro formâ lectionis recitari ſolitam epiſtolam ad Timotheum recitaſſet, is Epiſcopo eiuſque Eccleſiæ addictus videretur: ideoque minus probat aliorum (quam amplexus eſt [h] Zonaras) explicationem, qui dicebant hoc Canone feriri eos, qui licet ab aliquo Epiſcopo ordinati eſſent: tamen ſi vel ſemel legiſſent, vel numquam, liberos videri vt ab alio Epiſcopo ordinari poſſent; eo quod Canones, qui id vetare videantur, loquantur tantum de iis qui diu in officio ſuſcepto miniſtrarunt. Balſamonis autem ſententiam probare poſſumus, quia Canones ordinatos ab aliquo Epiſcopo clarè docent non ordinandos ab alio, nihil ergo refert ſiue legerit quiſquam ordinatus, ſiue non legerit in Eccleſiâ, ſed ſolâ Tonſuræ ſuſceptione, quâ Clericus efficitur, Epiſcopi quoq; qui promouit Clericus efficitur: verùm probabilior eſt interpretatio, iuxtà quā de lectione Lectoribus propriâ hic Canon intelligitur, ità tamen vt hæc non ſit vnica, vel potiſſima ratio, ob quam ordinatus Epiſcopo ſuo addictus ſit, ſed pro ſigno proferatur collatæ ordinationis, & aſſenſus liberi atque voluntarij, quem ordinationi quis adhibuit, quibus duobus

[c] Conc. Carthag. 3. c. 4. vide ſuprà.
[d] Concil. Mileuit. 1. c. 15.
[e] Afric. cap. 57.
[f] Codex Cõc. Carthag. can. qui, tomo 1. & alibi 91. eſt apud Balſam. autẽ 93. apud Zonar. 97.
[g] Balſamon in dict. c.
[h] Zonaras eundem.

C D

A duobus mutua inter Epiſcopum ordinantem, & Clericum ordinatum charitatis & obedientiæ neceſſitudo ſtringitur. Iis autem omnibus annuit [a] Chalcedonenſis Synodus, quæ non ſimpliciter Clericos, ſed Κληρικοὺς εἰς Ἐκκλησίαν πληρῶντας, *Clericos Eccleſiæ miniſtrantes*, ab alio Epiſcopo vetuit ordinari, alios fortè qui non miniſtraſſent, quod ordinationi diſſenſiſſe præſumerentur libertati ſuæ relinquens, quod nempe æquum non eſſet, vt quis ſine ſuâ voluntate alterius imperio illigaretur. [a Chalced. c.20.]

XXIII. Iuxtà quæ decreta Auguſtinus [b] Timotheum, qui pluries in Eccleſiâ ſibi ſubditâ legerat, Subdiaconum queritur ordinatum præter ipſius conſilium, & voluntatem, diſceſſum ipſius damnat, eiuſdemque, qui iuraſſet apud Seuerum Epiſcopum ſe manſurum, illicitum iuramentum eſſe oſtendit, nec obligatorium; ad ſedandam tamen Timothei conſcientiam ab eodem Seuero reſoluendum orauit, quod facilè fieri poſſet, ſi eum à ſe ipſe dimitteret, vt non Timotheus à Seuero diſcedere ſed ab ipſo dimitti videretur. In hac autẽ controuerſiâ, pro diſciplinæ Eccleſiaſticæ circa Lectores procurandæ ſtudio, non minus amico ſtilo, quam maturo iudicio hæc ad propoſitum obſeruanda reſcripſit: [c] *Ego autem frater Seuere, cauſam meam iudicio tuo dimitto, certus ſum enim Chriſtum habitare in corde tuo: per quem te obſecro, vt ipſum conſulas, tuæ menti ſibi ſubditæ præſidentem: Vtrum homo, qui in Eccleſia meæ diſpenſationi credita iam legere cœperat, & non ſemel, ſed iterum, & tertiò, apud Subſanam, & Presbytero Subſanenſis Eccleſiæ comitatus, & apud Turres, & apud Ciſan, & apud Verbalis legerat, non fuiſſe Lector poßit, aut debeat Lector iudicari. Et ſicut nos, quod poſteà nobis inuitis factum eſt, Deo iubente correximus: ſic & tu quod prius te neſciente factum eſt, eodem iubente, ſimiliter corrige. Neque enim vereor, ne tu parum intelligas, quantus aditus aperitur ad diſſoluendum ordinem Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ſi alterius Eccleſiæ Clericus, cuicumque iurauerit, quod ab ipſo non ſit receſſurus, eum ſecum eſſe permittat, ideò ſe facere affirmans ne auctor ſit eius periurij: cùm profectò qui hoc non ſinet; nec illum apud ipſum remanere permittat, quia de ſe non de altero iurare potuit, ipſe pacificam regulam ſine aliqua reprehenſione oſtendit.* [b Auguſtinus epiſt. 140. & 141. ad Seuerum.] [c Idem epiſt. 140. cit.]

B

C

§. VI.

Exceptiones, ob quas Clericus ab alieno Epiſcopo ordinari poterat.

XXIV. Exceptiones autem ob quas nimirum Clerici ab aliquo Epiſcopo ordinati, ab alio ad altiores gradus promoueri poſſent, præter ſuperius aſſignatas variæ erant: Prima hæc erat, ſi vacantes eſſent Eccleſiæ, & ab hoſtibus deuaſtatæ ex Prouinciæ in quibus ipſi ordinati erant: Nam quemadmodum in eo caſu [d] Epiſcopi iſtarum Prouinciarum ad alias Eccleſias vocari conſueuerant, vt ſuprà notauimus, ita & Clericos earumdem Eccleſiarum aliis Eccleſiis addici æquum erat, ne vel in ſuſcepto miniſterio otioſi eſſe ſinerentur, vel acephali diutius remanerent; hos ergo excipit Chalcedonenſe Concilium, [e] εἴ τινες ἀπολέσαντες τὰς ἰδίας πατρίδας ἀπὸ ἀνάγκης εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν μετῆλθον, *qui proprias amittentes patrias, ſeu prouincias, ex neceſſitate ad aliam Eccleſiam tranſierunt*: reliquos autem ab aliis ordinatos, ſicut & ordinantes ſeuerâ excommunicationis ſententiâ conſtringit, donec Clericus ad Eccleſiam ſuam reuerſus fuerit. Id tamen poſtea paſſim ab omnibus inferioribus Epiſcopis minimè præſumptum fuiſſe, niſi accedente ſupremâ auctoritate, oſtendit illa Gregorij [f] primi epiſtola, quâ Fortunato Epiſcopo Neapolitano eiuſmodi Clericum pro ſuâ Eccleſiâ petenti ita reſpondet, *Fraternitatem tuam à nobis petiſſe recolimus, vt Gratianum Eccleſiæ Venafranæ Diaconum tuæ concederemus Eccleſiæ cardinandum, & quoniam nec Epiſcopum, cui obſecundare, nec propriam habet Eccleſiam, hoſte ſcilicet prohibente, quo ſuum debeat miniſterium exhibere, petitionem tuam non preuidimus differendam. Idcirco ſcriptis tibi præſentibus eum neceſſariò diximus concedendum habituro licentiam Diaconum illum, noſtra interueniente auctoritate, Eccleſiæ tuæ, Deo propitio conſtituere Cardinalem.* [d Suprà ſect. præſenti cap. 1. art. 1. § 5. nu. 16.] [e Cõc. Chalced. c. 20.] [f Greg. lib. 5. epiſt. 11. Fortunato Neapolitano.]

D

XXV. Altera fortè erat, cum quis ex alieno Clero ad Epiſcopatum raperetur: nam ad hoc vt aliqui ex alieno Clero, & ab Epiſcopis alterius Prouinciæ ordi-

nati, in aliâ Prouinciâ ad Epiſcopalem dignitatem promoueri poſſent, non ha- A
bitam fuiſſe ſemper huius conceſſionis rationem plura exempla oſtendunt eo-
rum, qui in alienâ Prouincia degentes ad Epiſcopatum rapti ſunt, continuóque
conſecrati: quorum fortè rapientium zelus excuſari potuit, præſertim vbi di-
uinæ voluntatis indicia plurima affulgerent: vel Metropolitani, ſeu Primatis,
cæterorumque eiuſdem Prouinciæ Epiſcoporum auctoritas accederet: quod
in Fulgentio Leptenſi ciue, in Vinctorum regione Presbytero ad Ruſpenſem
Eccleſiam regendam rapto; in Martino Pictauienſis Eccleſiæ Clerico ad Tu-
ronenſem Epiſcopatum euecto, & aliis paſſim notabis. Ceſſionem tamen Epiſ-
copi proprij requiſitam, vt legitimè Antiſtes aliquis ex Clerico electus cen-
ſeretur plurima oſtendunt. Primum, quod in Concilio [a] Carthaginenſi tertio,
& [b] Africano, Aurelius Epiſcopus tanquam prærogatiuam ſuæ ſedis expoſcat,
vt vacantibus Eccleſiis de quacumque Eccleſiâ Epiſcopos prouidere poſſet,
reluctanteſque fortè ſibi ſubditos Epiſcopos (nullos autem ſe reluctantes ex-
pertos fuiſſe aſſerit) poſſet cogere, vt Clericos ſuos poſtulatos ad Epiſcopatum B
cederent, quæ prærogatiua ipſi pro ſedis ſuæ dignitate firmata eſt: at ſi nullum
ius penes Epiſcopos fuiſſet Clericos ſuos ad Epiſcopatum poſtulatos conce-
dendi, vel dimittendi, fruſtrà hoc ſibi priuilegium expetiiſſet Aurelius Car-
thaginenſis: fruſtra quoque (quod [c] tamen ſibi in more poſitum eſſe ait) in eo
caſu conueniſſet Epiſcopum eius Clerici, qui experitus fuiſſet, eique incul-
caſſet, quod eius Clericus ab aliqua Eccleſia in Epiſcopum poſtularetur. Al-
terum, quod [d] Gregorius Magnus hanc ceſſionem neceſſariam eſſe inſinuet,
tum epiſtolâ iſtâ ad Cyprianum Diaconum, quâ ei electionem Ioannis Archi-
diaconi Catanenſis Eccleſiæ in Epiſcopum Neapolitanum eâ conditione com-
mendat, & iis verbis, *quod ſi factum fuerit, etiam frater & Coëpiſcopus noſter ei Leo ceſ-
ſionem præſtare debebit, vt liber ad ordinandum poßit inueniri*: tum aliâ ad eundem Cy-
prianum epiſtolâ, quâ Leonem gratanter eundem Ioannem ceſſiſſe teſtatur,
apud quem proinde agi vult, vt ei proprium Catanenſis Eccleſiæ Presbyterum C
cedat, ne in nouam Eccleſiam omni ope deſtitutus ingrederetur: tum etiam ea,
quâ Ioannem Epiſcopum, quid agendum eſſet in electione Antiſtitis Anconi-
tanæ Eccleſiæ monet, vbi inter cætera hoc ipſi præſcribit, [e] *Florentio autem Dia-
cono Rauennati ſi nullum, ſicut diximus, crimen eſt quod obſiſtat, apud Epiſcopum eius agi ne-
ceſſe eſt, vt ei debeat ceßionem concedere: non tamen ex noſtro mandato, vel edicto, ne con-
trà ſuam voluntatem eum cedere videatur.* Adeò nempe verebatur Gregorius, ne
aliena cuiuſquam iura peruadere videretur, aut auctoritati Epiſcoporum in
ſuos, vel minimum officere; vt nollet videri imperaſſe, vel conſuluiſſe alicuius
Clerici ordinationem, qui in alterius poteſtate eſſet, vel poſtulati ceſſionem
ſuo nomine peti, ne petentis auctoritati donaretur, quod æquitati conceden-
dum nequaquam iudicaretur. Tertium, quod Hincmarus Remenſis à [f] Fro-
doardo referatur, *Epiſcopis Diœceſeos Eccleſiæ Senonicæ ſcripſiſſe pro electione Anſegiſi
Remenſis Diœceſeos Monachi ad Epiſcopatum Senonicum, conſenſum ſuum in ipſius adhibens
ordinatione.* Quartum, quod inter epiſtolas [g] Gerberti vnam Adalberonis nomi- D
ne ſcriptam legamus, ex quâ apertè patet Clericos ad Epiſcopatum in alia Pro-
uincia electos, ab Epiſcopo Eccleſiæ, cui addictus erat, licentiam obtinere
debuiſſe. Tam arctum ergo vinculum erat, quo Clericus Eccleſiæ ſuæ, & Epiſ-
copo, à quo ordinatus fuerat, adſtringebatur, vt nec poſtulatione eius ad api-
cem Eccleſiaſticæ dignitatis ſolueretur: vt non minus Epiſcopo ſuo Clericus,
quàm Abbati Monachus illigatus videretur; ideoque quemadmodum [h] Mo-
nachus ſine Abbatis conſenſu ad Epiſcopatum legitimè nequit promoueri, ità
nec Clericus ad eandem dignitatem ſine voluntate Epiſcopi ſui ritè poſſet
aſcendere.

XXVI. Tertia ratio ob quam aliqui ab alieno Epiſcopo ordinabantur, erat præ-
ſumpta Epiſcopi proprij voluntas, ex quâ Clericos alterius diœceſis ab aliis
Eccleſiis interdũ ordinatos cõperimus, ſupra diximus [i] Origenem eo fere modo
ordinatum, qui cùm vitæ ſuæ, & morum à ſuo Epiſcopo laudatrices, ac com-
mendatrices epiſtolas gereret, ab Epiſcopis Paleſtinæ ex præſumpta Epiſcopi
ipſius

[a] Carthag. 3. c. 45.
[b] Et Afric. c. 21.
[c] Ibidem.
[d] Greg. lib. 4. indict. 13. epiſt. 19.
[e] Greg. lib. 14. indict. 7. epiſt. 6.
[f] Frodoardus lib. 3. hiſtor. Remenſis cap. 23.
[g] Gerbertus epiſt. 57. & 58.
[h] 18. quæſt. 2. c. quam ſit, §. nullus. 16 q. 1. c. ſi quis Monachus, & aliis.
[i] Suprà §. 2. num. 13.

A ipſius voluntate ordinandus eſt. De Epiphanio quoque infra dicemus, quem alienæ parœciæ Clericos ordinaſſe hiſtorici [a] referunt: hocque ſibi mutuo Cypri Epiſcopos libenter conceſſiſſe ipſe [b] teſtatur: quam malè tamen hæc ipſi ceſſerint, docent Ioannis [c] Hieroſolymitani ob id aduerſus eum, querelæ, & [d] Chryſoſtomi accuſationes. Hoc tamen exemplo fretus Vrbanus ſecundus, indulgendum cum iis putauit, qui ab alieno Epiſcopo ordinati fuerint, & ab Epiſcopis ſuis in eo quem malè adepti ſunt gradu recipi poſſe (ſi inculpatæ vitæ fuerint, aliáſque canonicè eum gradum obtinuerint) iam tunc Clericorum in ſuis Eccleſiis ſtabilitate concuſſâ, permiſit, quos ſtrictiori vigente diſciplinâ Eccleſiaſtici Canones alij quidem excommunicationis, alij ſuſpenſionis ſententia feriebant. Sic ergo loquitur Vrbanus Pontifex, [e] *Lugdunenſis parochiæ Clericos, quos contra ſtatuta canonum ab alterius parochiæ Epiſcopis ordinatos literarum tuarum ſignificatione monſtrati, cum graduum ſuorum honore recipere religionis tuæ prudentia poterit: ſi eos aliàs canonicè, & ſine prauitate aliquâ ordinatos conſtiterit: ſi tamen proba-*
B *bilem vitam id indulgentiæ perſpexeris promereri. Legimus quippe S. Epiphanium Epiſcopum ex Diœceſi S. Ioannis Chryſoſtomi quoſdam Clericos ordinaſſe, quod Sanctus vir omnino non feciſſet, ſi eis detrimentum fore perpenderet. Quos igitur recipiendos moderatio tua arbitrata fuerit, iniunctâ ſatisfactionis gratia propter Eccleſiam, quam offenderunt, congruâ pœnitentiâ, miſerationis intuitu, in ſuo quemque honore recipies: ſalua in omnibus Canonum Sanctorum diſciplina.*

[a] Socrat. lib. 6. ca. 13. Tripart. lib. 10. cap. 11. Niceph. lib. 13. cap. 12.
[b] Epiph. epiſt. aduerſus errores Ioãnis Hieroſolym. inter epiſtolas Hieronym. 60.
[c] Vide Hieronym. 61. Et epiſt. eiuſdem citatam.
[d] Vide Socratem ſuprà.
[e] Vrbanus 2. Hugoni Lugdunẽſi 9. q. 2. c. Lugdunenſis.

XXVII. Poterat & Vrbanus Auguſtini [f] in eodem crimine moderationem in exemplum adducere, qui Timotheum ab alieno Epiſcopo ordinatum monendo correxiſſe contentus, in ſuo gradu ſe eum recipere paratum oſtendit: Preſbyterum quoque (vici, ni fallor, Subſanenſis) & Verinum, per quos vt ipſe ordinaretur, factum erat, obiurgando ſolum ſe correxiſſe profeſſus eſt: *cùm enim,* inquit, *omnes obiurgantibus nobis hæc omnia non rectè facta confeſſi ſunt, & vt ſibi ignoſceretur, rogauerunt: minus ſuperbè ageremus, ſi non crederemus eſſe correctos: neque enim*
C *agere poterant, vt facta non eſſent: ſed nec nos aliud obiurgando agebamus, niſi vt ſe malè egiſſe cognoſcerent, & dolerent:* verùm ſicut Auguſtini manſuetudo laudabilis eſt iniuriam Eccleſiæ ſuæ illatam libenter condonantis; ita Vrbani indulgentia, relaxatâ Eccleſiæ diſciplinâ, neceſſaria fuit, cuius temporis malitia minora diſſimulare cogebat, vt ſimoniæ & alia grauiora crimina ſeuerius plecterentur: qui tamen longè priores Vrbano ſecundo Pontifices acerrimi Canonum vindices fuerunt, imo & Vrbanus ipſe ſecundus, ſi in alia tempora incidiſſet, contra ordinatos à non propriis Epiſcopis, quorum ordinatio ex prædictis irrita à pluribus Conciliis declarata eſt, fortè minus indulgentes fuiſſent.

[f] Aug. epiſt. 240. ad Seuerum.

§. VII.

Rationes continens legis iſtius, quâ Clerici nonniſi ab Epiſcopis à quibus Clerici facti fuerant, ad cæteros gradus promoueri poterant.

D

XXVIII. Rationes autem, ob quas tantoperè cauebant antiqui Patres, nè Clericus ab alio, quam à ſuo Epiſcopo ordinaretur, variæ ex prædictis colligi poſſunt: potiſſimas verò ſtrictim collectas referimus. Prima ſit ſtudium pacis inter omnes Eccleſiæ Antiſtites ſeruandæ: pacis ſiquidem inter eos violandæ maximam occaſionem fore putabant, ſi eundem Clericum diuerſi ad ſe raperent Epiſcopi: alterque alteri Clericos, quibus inſtituendis, & formandis multã operam dediſſet, inuideret. Vnde Concilium [g] Carthaginenſe primum paci id conducere duxit, quod Epiſcopus alienum parochianum non vſurpet, & Concilium [h] Veneticum Clericos ab aliquo promotos, ideò ad ſuperiorem gradum ab alio euehi prohibet, *ne concordiam fraternam iniuria violata contaminet.*

[g] Carthag. 1. c. 5.
[h] Venet. can. 10.

XXIX. Secunda ratio, quæ ex verbis allatis Synodi Veneticæ elicitur, ea eſt, quod nempe iniuria fiat Epiſcopo, ſi quis ab eo ordinatum ad vlteriores gradus promoueat, & alterius iuris Clericum ſuum facere conetur, eumque in ſuam poteſtatem redigere tentet: quemadmodum enim iniuriam facit Domino, qui

Digitized by Google

eius ſeruũ ſollicitat, patri, qui filiũ eripit, fundi alicuius poſſeſſori, qui arborem quam ipſe magno ſtudio à multo tempore plantauerit ac coluerit, in poſſeſſionem ſuam transfert, eoque præſertim tranſportat, quo fructus paritura ſperabatur: ità maximam iniuriam infert Epiſcopo, qui Clericum Epiſcopi ex ſuo gradu miniſtrum, charitate filium ab eius poteſtate eripere, ſuumque facere aggreditur: qui eundem quem ex officio ſuo proprius Antiſtes inſtrui curauerit, multâ diligentiâ in propoſito bono cuſtodierit, ſacrâ inſuper dignitate ornauerit, ab illius amplexibus auellit, & ſperatis eum diligentiæ ſuæ præmiis priuat. In contemptum Epiſcopi qui Clericum ordinauit, vt iure queritur Epigonius [a] ſupra citatus, committitur attentata ab alio Epiſcopo Clerici promotio, qua perſona priori obnoxia eidem aufertur, diſcipulus in alterius magiſterium transfertur, filius in alienam familiam arrogatur. Certè grauem hanc iniuriam credidit S. Leo, [b] *nam*, inquit, *grauis iniuriæ reus eſt, qui de fratris Eccleſiâ, id quod eſt vtilius, aut pretioſius audet, vel allicere, vel tenere.* A

[a] In Carthag. 3. c. 44.

[b] S. Leo epiſt. ad Anaſtaſ. Theſſal. 82. al. 84. cap. 9

[c] Trul. Synodus can. 17.

XXX. Tertia, quam tradit [c] Trullana Synodus Canone à nobis ſuperiùs citato, hæc eſt, quod nempe ex illâ vſurpatione Clericos inſolentes, & inobedientes fieri contingat; qui ſuos Epiſcopos minus audient, ſi aliorum imperio ſubdere ſe poſſint: minus obedientes erunt, ſi aliorum beneficio auctiores ſe, & ornatiores fieri poſſe cogitant: minus moderati futuri ſunt, ſi à quolibet Eccleſiæ Antiſtite ſe ad maiora proueh̃i, & Eccleſiaſticâ dignitate donari poſſe confidant: cùm è contrà demptâ iſta libertate, ſi à ſuo ſolum Epiſcopo virtutis præmia exſpectent; ſi non niſi ab eo ordine, gradu, dignitate augeri poſſint, ei ſe magis probare contendent, in officio facilius continebuntur, Prælati ſui reuerentia maiori ducentur, & ad ipſi obediendum promptiores erunt: hæc Maiorum noſtrorum ratiocinatio, hæc ſententia fuit. B

[d] Arauſic. 1. c. 8. & 9.

XXXI. Quarta ratio traditur à Concilio [d] Arauzicano primo, quod ſcilicet alibi ordinatum ab alieno Epiſcopo minimè ordinandum putauit, *niſi* priùs apud eum aliquo tempore moratus fuerit, quò mores eius, & indoles innoteſcant: nec ſic tamen eum ordinandum decernit, *niſi habita cum Epiſcopo*, cum quo prius habitauit, conſultatione, quia non ſine causâ diu ab alio non ordinatus remanſit. Ex eo enim decreto colligitur, ideò alienum Clericum à nullo Epiſcopo ordinari licuiſſe, ne fortè inobedientem, vel immorigerum, aut aliquo impedimento canonico detentum, quod in notitiam proprij Epiſcopi venerit, ideoque ab eo à ſuperioribus ordinibus reiectum cum Eccleſiæ damno, & in contemptum Epiſcopalis iudicij ad ſuperiores ordines alius promoueat. C

ARTICVLVS II.

Quis poſterioribus ſæculis proprius habitus fuerit Epiſcopus generatim traditur.

D

§. I.

Triplici Epiſcopo, puta originis, domicilij, & beneficij ius ordinandi fuiſſe conceſſum.

I. COllabente Eccleſiæ diſciplinâ, imminutâ Epiſcoporum in Clericos auctoritate, extinctâ ferè Clericorum obedientiâ, ſublatâ tituli Eccleſiaſtici in ordinatione exigendi conſuetudine, ordinationibus abſolutis ſine adſcriptione ad vllam Eccleſiam fieri ſolitis, Clericorum ab vna Eccleſiâ ad aliam transferendorum receptâ conſuetudine, imò pro libito ipſis tranſeundi quò velint, & ad quas Eccleſias velint, transmigrandi permiſsâ licentiâ minus religiosè ſeruatum fuit, nè Clericus ab alieno Epiſcopo ordinaretur: alia tunc proprij Epiſcopi acceptio inualuit, triaque Epiſcoporum genera diſtincta ſunt originis, domicilij, ac beneficij, à quorum ſingulis Clerici ordinari poſſent, cuius diſtinctionis origo nobis indaganda eſt.

II. Clemens

Digitized by Google

A II. Clemens 4. qui decimo tertio ſæculo Romanam ſedem tenuit, hoc præſertim cauiſſe videtur, ne quis in alienâ patriâ ordinaretur: ea ſiquidem decretali epiſtolâ, quâ vetat Vltramontanum vllum ab Italiæ Epiſcopis Clericum ordinari ſine Summi Pontificis aut Epiſcopi, de cuius diœceſi originem traxerit, ſpeciali licentiâ, ac permiſſione, cui decreto repugnantes ordinandos, ſine ſpe diſpenſationis ſuſpenſos declarat, ordinantes verò pœnitentiâ condignâ puniendos præcipit, eâ, inquam, decretali epiſtolâ periculum oſtendit, quod ex ordinationibus quorumcumque ex alienâ diœceſi prouenit, *quia nimirum ſæpè contingit, quod nonnulli Clerici vinculo excommunicationis adſtricti, aut apoſtatæ, ſeu irregulares, vel aliàs Ordinum ſacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriam, in qua de his habetur notitia, fugientes, ſe in remotis partibus faciunt ad huiuſmodi ordinationes promoueri.* Quo præmiſſo vetat Vltramontanum ab Eccleſiæ Epiſcopo ordinari, niſi de licentiâ Papæ, vel Epiſcopi, *de cuius diœceſi traxit originem ordinandus, vel in cuius diœceſi beneficiatus exiſtit:* quibus verbis duos Epiſcopos diſtinguit, originis, & beneficij, à quorum vtroque ordines ſuſcipi permittit, nec ab vllo, niſi de eorum B licentia: cùm tamen antiquiora iura Clericum ſemel alicui Eccleſiæ addictum ab alio Epiſcopo, præter eum in cuius diœceſi Eccleſiæ famulatui adſcriptus eſſet, aut cui ipſi conceſſiſſet, ordinari prohiberent.

III. Qui verò Clementi quarto ſucceſſit Gregorius decimus in Concilio generali [a] Lugdunenſi, ſine Epiſcopi ſuperioris licentiâ negat Clericos inſtituendos eſſe: ſed quis ſuperior Epiſcopus, id eſt proprius vocandus ſit, nequaquam exponit: *eos*, inquit, *qui Clericos parœciæ alienæ abſque ſuperioris ordinandorum licentia, ſcienter ſeu affectatâ ignorantiâ, vel quocumque alio figmento quæſito, præſumpſerint ordinare, per annum à collatis ordinibus decernimus eſſe ſuſpenſos:* in quem tamen Canonem notat [b] Gloſſa ex Hugone, figmentum eſſe, ſi ad euitandum Epiſcopi proprij examen, & ius ipſum quod habet in ordinatione eludendū, beneficium aliquis ſibi ab amico comparat, quo ab alio Epiſcopo ordinari poſſit: quâ ob- C ſeruatione innuitur proprium Epiſcopum in eâ ſanctione præcipuè eum fuiſſe intellectum, qui Epiſcopus eſſet originis. Nec certè dubium eſt, quin ante tempora Bonifacij octaui triplex iſta Epiſcopi proprij diſtinctio fuerit in vſu: ſecundùm hanc enim [c] Canoniſtæ & Theologi quidam ante ipſius tempora, triplicem Epiſcopum diſtinxerunt, originis, domicilij, & beneficij, & ab eorū quolibet licere dixerunt ordines ſuſcipere. Qui tamen id expreſsè definierit, primus, quem legerim, ex Summis Pontificibus reperitur Bonifacius octauus, his verbis, [d] *cùm nullus Clericum parœciæ alienæ præter ſuperioris iſtius licentiam debeat ordinare: ſuperior intelligitur in hoc caſu Epiſcopus, de cuius diœceſi eſt is, qui ad ordines promoueri deſiderat oriundus, ſeu in cuius diœceſi beneficium obtinet Eccleſiaſticum, ſeu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium in eadem.* Eoſdem tres Epiſcopos [e] Lingonenſis, Senonenſis [f] Synodus, aliæque plures tanquam ordinum collatores ordinarios nominant, quibus ius Clericos ordinandi competat. De quibus omnibus ſigillatim agemus, poſtquam cætera, quæ generatim ad proprij Epiſcopi expli- D cationem ſpectare poſſunt, breuiter expoſuerimus.

[a] Greg. 10. in Concil. Lugdun. cap. eos qui, de temporibus ordination in 6.
[b] Gloſſa v. figm. in dictū cap. vbi Hugonem citat.
[c] Lege Hoſtienſem, & alios ad tit. de temporibus ordinat.
[d] Bonifacius cap. cùm nullus, de temporib. ordinat. in 6.
[e] Synodus Lingonenſis anno 1404.
[f] Synodus Senon. Prouinc. anno 1528. in decretis morū cap. 5.

§. II.

Quid de Epiſcopo familiarem ſuum ordinante nouo iure cautum ſit.

IV. Ab his quoque temporibus, quibus Clerici ſuis Eccleſiis minus addicti, ſuorumque Epiſcoporum imperio minus obtemperantes eſſe cœperunt, relaxari cœpit Eccleſiaſtica hac ex parte diſciplina. Primumque Epiſcopis conceſſum, vt familiares ſuos ordinare poſſent. Priuilegium autem iſtud ex generali quadam conſuetudine primum viguit, quàm lege firmaretur, nec nupera iſta conſuetudo cenſenda eſt, cuius non nouitij [g] ſolum auctores meminere. Quod ſi ipſius originem ab antiquis temporibus repetere placet, à Concilio [h] Arauzicano 1. ſub Leone Papa primo habita ortum accepiſſe dici poteſt: ſtatuit enim iſtud Concilium (quod ſuprà iam inſinuauimus) vt, *ſi quis alibi conſiſtentem Clericum ordinandum putauerit, prius definiat, vt cum ipſo habitet, nec eum ſine conſultatio-*

[g] Videatur Gloſſa v. figmento in cap. eos qui, de temporib. ordin. in 6. & alij iuris interpretes.
[h] Arauzic. 1. c. 8.

Digitized by Google

ne eius Epiſcopi, cum quo ante habitauit, ordinare præſumat, quia non ſine cauſâ diu ab alio A *non ordinatus remanſit.* Ex hoc Canone ſumpſiſſe occaſionem Epiſcopos crediderim, vt alienum Clericum in ſuam familiam adſcriptum ſine conſenſu Epiſcopi proprij crederent ab ipſis ordinari poſſe, quamuis conſilium ab illius Epiſcopo ſumendum ſibi neceſſariò eſſe ſcirent: quò nempe ordinandi mores perfectiùs compertos & exploratos haberent: & ſi quid eſſet impedimenti, quod eum à promotione ad altiores gradus retardare poſſet, ab eo reſcirent: quâ conſultatione pręmiſsâ, nihilque reperto, quod Canonicam ordinationem remorari poſſet, proprio etiam renitente Epiſcopo, habitantem ſecum ipſius Clericum ordinare licere arbitrantur: quæ proinde conſultatio, cùm ad ampliorem ſolum inquiſitionem præcepta videretur, ab iis etiam omitti cœpit, qui Clericum familiarem ſuum optimè ſibi perſpectum haberent: hæc vtique coniectura noſtra eſt, quam liberum cuique erit amplecti, vel reiicere.

V. Hinc ex conſuetudine quadam generali vetus conſuetudo profluxit, vt Epiſcopus ſuum familiarem ordinare poſſit, quam tamen conſuetudinem pri- B mo Concilium Tridentinum ad ordinarium Epiſcopum reſtrinxit, non ad titularem ampliari voluit, decernens, [a] *vt nemo Epiſcoporum, qui titulares vocantur, etiamſi in loco nullius diœceſis, etiam exempto, aut aliquo Monaſterio cuiuſuis ordinis reſederint, aut moram traxerint, vigore cuiuſuis priuilegij ſibi de promouendo quoſcumque ad ſe venientes pro tempore conceſſi, alterius ſubditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commenſalitatis ſuæ, abſque ſui proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſoriis, ad aliquos ſacros aut minores ordines, vel primam tonſuram promouere, ſeu ordinare valeat: contrà faciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo iure ſint ſuſpenſi.* Secundò duas alias conditiones poſteà apponit eadem Synodus, primam vt triẽnio Clericum, quem ordinare quis aggreditur, ſecum habuerit: alteram vt beneficium vacans ſtatim ei conferat: [b] *Epiſcopus,* inquit, *familiarem ſuum non ſubditum ordinare non poſſit, niſi per triennium ſecum fuerit commoratus, & beneficium, quacumque fraude ceſſante,* C *ſtatim reipsâ illi conferat: conſuetudine quacumque etiam immemorabili in contrarium non obſtante.*

VI. Ex quibus alia quoque colligit [c] Nauarrus, quæ poteſtatem Epiſcoporum circa familiares ſuos Clericos ordinãdos valdè limitent, & reſtringant: Primum quod cùm iis, ſi illegitimi fuerint, nequaquam diſpenſare poſſint, vt ad ordines minores promoueri queant: tum quod priuilegia [d] non extendantur extra perſonam, vel caſum expreſſum: at priuilegium eſt conceſſum Epiſcopis ordinandi non ſubditos: ideoque non eſt extendendum, quaſi etiam concedatur poteſtas efficiendi eos habiles ad ordinationem, qui aliàs inhabiles fuerint: tum quod [e] à ſeparatis non fiat illatio: ſeparatæ autem ſunt poteſtates ordinandi, ac diſpenſandi; non igitur ex vna alia infertur: tum quod mediantibus literis dimiſſoriis datur poteſtas ordinandi, non tamen diſpenſandi: Ergo nec cui videtur dari ordinandi facultas, eidem continuò diſpenſandi quoque licentia concedetur: tum denique quod Canon Concilij Tridentini familiarem Epiſcopi alienæ Diœ- D ceſis, quoad ordinationem tantum Epiſcopo ſubiiciat, non quoad cætera: perperam ergo diſpenſandi cum eo Epiſcopus auctoritatem aſſumet. Alterũ, [f] quod in interſtitiis etiam inter minores ordines, ſiue inter ſe, ſiue inter ipſos & Subdiaconatum, talis Epiſcopus diſpenſare nequeat: licet enim arbitrio Epiſcopi vt plurimum interſtitia illa relinquantur, arbitrium tamen illud [g] ratione niti debet: ideoque oportet Epiſcopum Eccleſiæ vtilitatem, vel neceſſitatem in concedenda diſpenſatione ſpectare, ſicut in aliis interſtitiis exprimitur: at Epiſcopi officium non eſt id examinare ac diſcutere in alieni Clerici ordinatione, qui ad aliam fortè Eccleſiam pertinebit. Deinde cùm à communi iure facultas iſta deflectat, quàm maximè poteſt, reſtringenda eſt, iuxta illam regulam iuris, [h] *quæ à iure communi exorbitant, nequaquam ſunt ad conſequentiam trahenda.* Addunt alij triennium iſtud habitationis apud Epiſcopum continuum eſſe debere: ſecus familiarem Epiſcopi ab eo ordinari non poſſe; quam limitationem certò non auſim affirmare.

[a] Côcil. Trident. ſeſſ. 14. de reform.

[b] Idem ſeſſ. 23. cap. 9. de reformat.

[c] Nauar. lib. 1. conſil. ad tit. de temporib. ordin. conſilio 13.

[d] Arg. cap. porrò, de priuilegiis, & can. priuilegia diſt. 3.

[e] l. Papinian. ff. de minoribus, & cap. ad audientiam, de decimis.

[f] Nauarrus ſuprà conſil. 11.

[g] Vide Bartolum v. videbitur ſuper extrauag. ad reprimendũ.

[h] Regula quæ à iure, de regulis iuris in 6. Campanil. in diuerſis iuris canon. rubric. 9. cap. 9. num. 12. Riccius in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 308 in 1. impreſſion. & reſol. 167. in 2. num. 3.

§. III.

A

§. III.

Duplex diſcrimen inter noſtra & antiquiora tempora circa Epiſcopum originis.

VII. Quod vero de Epiſcopo originis habet Bonifacius [a] octauus ſuperiùs à nobis citatus, ab eo nempe Clericum inſtitui atque ordinari poſſe, id ab antiquorum temporum citatis legibus promanauit, quibus iuſſum olim diximus, vt nullus Laïcus ex aliena plebe ab vllo Epiſcopo in Clericorum ſuorum conſortium admitteretur. Verùm hoc inter prima & hodierna tempora intereſt diſcriminis, primo quidem quod olim, vt probauimus, Epiſcopus originis diceretur, in quo quis baptizatus fuiſſet, iam verò ſaltem ordinarè in quo quis natus eſt: Nam de ipſo ita loquitur Bonifacius [b] *Superior intelligitur in hoc caſu* B *Epiſcopus, de cuius diœceſi eſt is, qui ad ordines promoueri deſiderat, oriundus*: & lex [c] ciuilis edicit *qui ex vico ortus eſt eam patriam intelligi habere, cui Reipublicæ vicus ille reſpondet.* Secundo, quod priſcis ſæculis, cùm quis ex Laïco Clericus faciendus eſſet, vel lex illa de Epiſcopo originis adeundo omnino valere iubebatur: vel certè Epiſcopus ille adiri ſolebat, in quo quis baptizatus eſſet, cui per baptiſmum ſubditus Clericus ordinandus fuiſſet, qui ordinandi mores noſſe poterat, & vitam. Intereſt etiam, quod cùm Epiſcopi varij iam adiri poſſint pro recipiendis quibuſlibet ordinibus, originis ſcilicet, domicilij, & beneficij, vt ex Bonifacio octauo docuimus, præcipuus iam ad Epiſcopum originis ſit recurſus, etiam ſpreto beneficij Epiſcopo: cùm olim vbi quis in aliquâ diœceſi Eccleſiaſticum beneficium conſecutus fuiſſet: ſeu potius (nam beneficij nomen minus eo tempore vſitatum erat) in Clericorum alicuius Eccleſiæ Epiſcopo ſubditæ numerum relatus eſſet, ita in poteſtatem Epiſcopi qui ipſum ordinauerat, & in ea Eccleſia inſtituerat, tranſibat, vt ab alio, nequidem ab Epiſcopo C originis ordinari, vendicari poſſet: nec ſemper Laïcus ab Epiſcopo ordinabatur, in cuius regione natus fuerat, vt ſupra docuimus, ſed probum nonnumquam, & probè cognitum Laïcum certatim Epiſcopi ad ſe trahebant, rapiebant, alterius autem Clero addictum retinere, vel ordinare reclamantibus tot Eccleſiaſticis Canonibus, reclamante vſitata eorum temporum diſciplina, reformidabant.

VIII. Eorum vero diſcriminũ cauſæ minus ignorandæ ſunt, prior quidẽ eſt, quia cum priſcis iſtis temporibus ſolerent, iam adultæ ætatis homines ad baptiſma accedere, quod Canonica omnia impedimenta delet; frequentius accidere ſolebat, vt alius eſſet Epiſcopus natiuitatis carnalis, alius ſpiritalis regenerationis: ſatius autem erat eum proprium dici, quem electio præceptorem, magiſtrum ac patrem dederat, quàm quem ſors & fortuita naſcendi conditio obtulerat: cui ſe quis per baptiſmum ordinandus ſubiecerat, quam quem extra Eccleſiam degẽns pro iudice neglexerat: ſatius eum ordinationis habere D auctorem, qui fidei magiſter, & pietatis noſtræ teſtis fuiſſet, & actæ poſt baptiſmum vitæ inſpector eſſe ſoleret, quam qui de anteacta extrà Eccleſiam vita nihil ad eum pertinente, nihil ad ordinationem, aliquid reſcire poſſet. Iam verò cùm pueruli ſtatim à natiuitate baptizari ſoleant, loci natiuitatis vtriuſq; in carne & ſpiritu, idem ſolet eſſe Epiſcopus: ideoque fit, vt vnum ab altero vix iura diſtinguant. Poſterior autem hæc eſt, quia cùm iam ſtabilitas Clericocorum in titulis Eccleſiaſticis nulla ſit, cum beneficia quæ hodie habentur, craſtina die eiurentur: cum plures Eccleſias ab eodem Clerico poſſideri vſitatum ſit, & ob tenuitatem aliquando reditus vnius aut aliquãdo alterius neceſſariũ; cum auctoritatis Epiſcoporum erga clericos ſuos, & in ſua diœceſi beneficiatos auctoritas, vel imperantium negligentiâ vel *ob temperantium* proteruia vel priuilegiorum, atque immunitatum frequentia, imminuta ſint, in hac Epiſcoporum propriorum incertitudine, mutabilitate, multitudine ſatius viſum ad Epiſcopum originis recurrere, eique primas partes, licet non ſolas, deferre, qui

[a] Bonif. cap. cum nullus, de temporibus ordinationis in 6.

[b] Bonifac. ibidem.

[c] L. qui in vico ff. ad municipalẽ.

vnicus, vel certè non tam multiplex eſſe ſolet; qui certior, qui notior, qui ſine A
inuidiâ, qui à natiuitate ſuperior datus eſt, cui ordinandus abſque vlla quæ ad aliud, cui adſcriptus eſſe poteſt, corpus trahatur, conſequentia, in ordinationis recipiendo beneficio ſubiici poteſt.

§. IV.

Laïcos nonniſi à propriis Epiſcopis poſterioribus ſæculis ordinari potuiſſe.

IX. Notandum etiam eſt, quod cùm, vt exemplis oſtendimus ſuprà, Laïci interdum ab alieno Epiſcopo prioribus Eccleſiæ ſæculis ordinari poſſent, & à quolibet Epiſcopo ſollicitari, & in ſuum Clerum cooptari ſolerent; id impunè poſteriora ſæcula ferendum non duxerint, ſed ſollicitè cauerint, vt è plebe nullus, niſi ab Epiſcopo proprio, originis ſcilicet vel domicilij Clericorum catalogo inſcribi poſſet. [a] Id antiquitus quidem canonibus quibuſdam ſigni-
[a] Vide ſuprà. ficatum, ſed non omnino obſeruatum vidimus: at verò duodecimo ſæculo ſe- B
uerius id in Oriente, à Michaele 3. Patriarcha Conſtantinopolitano, qui Anchialus dictus eſt, & circa annum [b] 1167. ſedere cœpit, tum in Occidente deci-
[b] Vide Chronolog. præfixam iuri Græco Romano Leūuncla. mo tertio ſæculo à Bonifacio octauo, & patrum noſtrorum memoriâ à Tridentino acuratius cautum legimus. Hanc ergo prædictus Michael in Synodo multorum Epiſcoporum, ſanctionem edidit, ſingulorum ſuffragio confirmatam, primoque [c] retulit à prædeceſſore ſuo Luca admonitos fuiſſe quoſdam Epiſ-
[c] Michaelis Anchiali patr. Conſtant. ſanctio lib. 4. iuris Orient. & apud Balſamonem, in can. 58. Synodi Carthagin. copos, qui ad ſe ex alienis diœceſibus accedentes ordinabant, παύσασθαι τοῦ τοιαῦτα ποιεῖν ἀκανόνιστα, *vt hæc contra Canones facere deſinerent*: qui nihilominus, cum obliuione earum, quæ facta erant anteà declarationum, extrâ ſuæ regionis limites ordinare, & ad ſe ex quacumque regione venientibus manus imponere non ceſſarent; narrat à ſuo quoq; Chartophylace renunciatum ſibi plurimos ex ciuitate Conſtantinopolitana ad finitimos ea ratione accedentes ordinatos fuiſſe, tales vero redeuntes in vrbem cum literis commendatitiis ab ordinationibus ſuis ad ſacra admitti poſtulare, quorum cùm nec fidem, nec C
ſcientiam examinarit, nec ex ſcripto eorum teſtimonio conſtaret an ſua profeſſione digni eſſent, multos porro ex iis vel ex barbæ raritate, vel aliis indiciis legitimam ætatem nondum probabiliter attigiſſe. Quibus omnibus in medium adductis, quid agendum eſſet, coram Synodo propoſuit, ſeque de propoſita quæſtione diſceptare volentem, reperiſſe affirmat, quædam eſſe communia munia Antiſtitum, quæ in alios vndecumque ad ſe accedentes agere permittantur, quædam quæ extra diœceſis ſuæ terminos facere prohibeantur: hæc autem ita his verbis diſtinguit, καὶ ἐπεὶ δὲ τὰ περὶ τούτων φυλλοκρινοῦντες, ἐφεύρομεν, τὸ μὲν, ἀμυήτους τὸν περὶ πίστεως λόγον διδάσκειν καὶ κατηχεῖν, εἶθ' ὑπὸ καὶ φωτίσματος ἀξιοῦν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν θείων, καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων μεταλήψεως μεταδιδόναι τοῖς ἐξ οἱασοῦν ἐνορίας πιστοῖς, ἐνέργημα εἶναι τοῦτο κοινότερον διεγνώκαμεν ἐπί τε τῶν ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ὡρμημένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐρχομένων· χειροθεσίας δὲ ἱερατικῆς ἀξιοῦν, οὐ τοὺς ἁπανταχόθεν ἐρχομένους, ἀλλὰ ἢ μόνους τοὺς ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ἑνὶ ἑκάστῳ ἀρχιερεῖ κεκανόνισται, ἵνα μὴ τὸ ἄτακτον τούτοις καὶ στασιῶδες ἐμπολιτεύοιτο ἐξ ὧν τὸ εὔτακτον, καὶ τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ τοῖς ἄλλοις ὀφείλεται κανονίζεσθαι, id eſt *deinde de ea re ſententiam facere cupientes, inuenimus, eos quidem qui myſteriis non ſunt initiati, fidei rationem docere, & catechiſare: deinde ſic etiam illuminatione dignari, ac diuina etiam, & viuifica myſteria impertire fidelibus, qui ſunt ex quacumque regione, hoc eſſe commune officium iudicauimus, & in iis qui ex propriâ regione accedunt, & iis etiam qui ex alienâ regione veniunt. Manus autem imponere, & ſacros ordines conferre, non iis, qui vndequaque veniunt, ſed iis ſolis qui ſunt eius diœceſis, vnicuique Antiſtiti Canone cautum eſt: ne inter eos confuſio, ſeditioque verſetur, à quibus & ordo, & pacis bonum, aliis quoque certa debet regula tradi.* Subiungit autem inhumanum videri, vt in præteritas tranſgreſſiones animaduertatur, de cætero vero decreuit, vt qui ex vrbe Conſtantinopolitana ortus fuerit, in ea tantum regione ſacra adminiſtrare poſſit, à cuius Epiſcopo ordinatus eſt: Epiſcopos autem terminos tranſgredientes non celebrandorum ſacrorum pœnæ deinceps fore obnoxios. D

X. Baptiſmus

A X. Rationes porrò, ob quas Catechiſmus, Baptiſmus, ſacra Euchariſtia, ſingulis etiam ex aliena Diœceſi venientibus, à quouis Antiſtite miniſtrari poſſint, ſacer Ordo dari non debeat, hæ ſunt, quod priora ſingulis neceſſaria ſint, non ſacra ordinatio: nemo itaque iis fraudandus eſt, nemo priuandus: quis ſcit, vtrum Deus peregrino gratiam facturus, vt ad propriam regionem redeat? cur ergo Sacramentis ad ſalutem neceſſariis priuabitur? item nemo ius habet ad ſacram Ordinationem, nemo queri poteſt ſe ſacris Ordinibus initiatum non eſſe, aut in Clericorum conſortium non eſſe receptum. Ideò fruſtrà Antiſtitem alienum rogat, vt ipſum ordinet, qui nec proprium iure rogare, ſaltem compellare poteſt, vt ordinem tribuat; rogari ſiquidem potius & eligi debet, quam rogare, & ſacrum miniſterium eligere, vt ſuprà docuimus; at vnuſquiſque ad ſacram Euchariſtiam, ad Baptiſmum, aliaque Sacramenta ſibi miniſtranda petendi, imò compellendi proprium paſtorem ius habet, & in neceſſitate alienum. Præterea nec tantus delectus in prioribus Sacramentis diſtribuendis habendus B eſt, quantus in ſacro Ordine conferendo: omnibus priora patent, ſacra Ordinatio ſolùm ſelectis: delectus autem ille ab iis faciendus eſt, qui nos melius noſſe poſſint, & de nobis faciliùs inquirere. Denique per ſacram Ordinationem Clero alicui, ſi ordinatè ipſa conferatur, addicimur, Eccleſię adſcribimur, miniſterium ſuſcipimus: cui verò Eccleſiæ ſatius miniſtrabimus, quam quæ nos fouit? vbi melius ad imperandum aſſumemur, quam vbi paruimus? neque ſine ratione prædictus Michaël ordinatos ab alieno Epiſcopo ad eius deinceps diœceſim ſpectaturos ſecundùm antiqua Eccleſiæ ſtatuta definiuit; ſatiſque eos puniri arbitratus eſt, ſi quæſiti ab iis eo fine ordinis miniſterium, vt in Conſtantinopolitana Eccleſia exerceri poſſet, intra humilioris diœceſeos limites reſtringeret, ipſoſque ſua ſpe, & expectatione defraudaret: Epiſcopos autem, qui tranſgreſſionis huius, ſi non auctores, ſaltem actores ſunt præcipui (nam ordinati ab alieno Epiſcopo, in ſeipſis iniuriam proprio inferri patiuntur Anti- C ſtiti, quam ſoli inferunt ordinantes) grauiori ſuſpenſionis à diuinis myſteriis pœnâ mulctaret.

XI. Bonifacius octauus Summus Pontifex multò poſt Michaëlem Anchialum tempore, quam hîc in Oriente de laicis, nonniſi à proprio Epiſcopo ordinandis legem firmauit, ipſe in Occidente ſuâ conſtitutione roborauit; dum nempe cuicumque Antiſtiti prohibet, [a] *ne abſque ſui ſuperioris licentia, homini diœceſis alienæ Clericalem præſumat conferre Tonſuram.* In quod caput Gloſſa, [b] *diœceſis alienæ* hominem interpretatur, non ſuæ: quippe cùm, ſi modo ſuæ ſit, quocumque titulo, etiamſi alio titulo alienæ quoque diœceſis ſit, ab Epiſcopo ordinari queat, vt ex alia quam ſuperiùs adduximus conſtitutione Bonifacij abundè innoteſcit. Ioannes [c] verò Andreas hoc intelligi dicit de Laico, qui non mutauit domicilium, quippe cùm etiamſi alienæ diœceſis ſit ratione originis, ab Epiſcopo domicilij ordinari queat. Concilium autem Tridentinum licet minus clarè, idipſum iis verbis expreſſit, [d] *vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo ordinetur: quod ſi quis* D *ab alio promoueri petat, nullatenus id ei etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi eius probitas ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur, ſi ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinũ executione, quandiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus:* quo Canone comprehenditur etiam prima Tonſura, quippe cùm [e] nomine generali ordinationis, etiam ipſa collatio Tonſuræ, quæ ordinibus ſecundùm communem loquendi vſum in iure adnumeratur, intelligi debeat. Idem quoque [f] Concilium dum Epiſcopis titularibus non ſibi ſubditorum ordinationes interdicit, Clericalis quoque Tonſuræ expreſsè meminit, eoſq; *Clericali charactere* quoſcumque ad ſe venientes *inſignire* præſumentes reprehendit; & ne aliquos ad primam Tonſuram promouere audeant, diſtrictè prohibet. De pœnis autem nouo iure in huiuſce legis tranſgreſſores ſtatutis mox fuſiùs dicetur.

[a] Boniſac. 8. cap. nullus, de temporibus ordinat. in 6.
[b] Gloſſa v. alieni in cap. cit.
[c] Ioan. Andr. ibidem.
[d] Concilium Trident. ſeſſ. 23. cap. 8. de reform.
[e] Arg. ex cap. cũ cõtingat, de ætate & qualitate ordinand.
[f] Trident. ſeſſ. 14. cap. 2. de reformat.

 A

ARTICVLVS III.

Quis iam Epiſcopus originis cenſeatur.

§. I.

Quis iam ſit Epiſcopus originis eius qui natus eſt in vna Diœceſi, baptizatus in alia.

I. VT verò ſuſceptam proprij Epiſcopi in nouo iure interpretationem proſequamur, de Epiſcopo originis (qui maximè in Gallia, imo qui ferè ſolus pro Epiſcopo proprio quantum ad ordines recipiendos agnoſcitur) aliquæ mouentur difficultates. Primò eſt, vtrum hocce tempore, qui oriundus eſt ex B
vno loco, baptizatus verò in alio, ab Epiſcopo poſterioris loci Clericus inſtitui, & ordinari poſſit. [a] Rebuffus, [b] Gonzales, & alij id licere cenſent: quorum opinio veteris iuris auctoritati, vt ex prædictis conſtat, maximè innititur: viſitatæ etiam originis probandæ rationi, vt ſcilicet ex libri baptiſmalis adnotatione eruatur. Contraria tamen ſententia Bonifacij verbis ſuperiùs allatis magis conſentit; cùm enim Bonifacius Epiſcopum proprium originis definierit, [c] *de cuius Diœceſi eſt is qui ad ordines promoueri deſiderat, oriundus*, profectò verba iſta diſtorqueri ad alienum ſenſum neceſſum eſt, vt per ea Epiſcopus loci, in quo quis eſt baptizatus, ſi ab Epiſcopo loci natiuitatis alius ſit, deſignari poſſit: & quamuis iſte caſus iam rarus ſit; vbi tamen accidit, ad Epiſcopum natiuitatis recurri ſolet. Vtraque verò opinio probabilis eſt.

§. II.

C

Vtrum Epiſcopus ciuitatis paternæ ſit Epiſcopus originis filij.

II. Altera difficultas eſt, vtrum originis patris, vel aliorum quorumdam haberi poſſit ratio, vbi de Epiſcopo originis, & de ordinibus ſuſcipiendis agitur. Communis opinio Doctorum eſt, primò quidem adiri poſſe Epiſcopum loci in quo pater natus eſt; ita enim [d] Panormitanus, [e] Nauarrus, [f] Paulus Comitolus, [g] Bonacina, [h] Aloyſius Riccius, & alij paſſim: quorum ſententia iis rationibus innititur, quia ius ciuile indicat locum originis eum eſſe filio, in quo pater eius natus eſt; Expreſsè enim hæc habet [i] Vlpianus, *filius ciuitatem, ex qua pater eius naturalem originem ducit, non domicilium ſequitur*: cui ſuffragatur [k] Philippus Imperator, *filios apud originem patris, non in materna ciuitate, etſi ibi nati ſint modo non domicilus retineantur, ad honores ſeu munera compelli explorati iuris eſt*: vnde [l] Gloſſa & Ioannes Andræas Gregorij decimi in Concilio Lugdunenſi conſtitutionem contra vſurarios interpretantes, oriundos de aliqua ciuitate eos eſſe docent, qui D
vel ipſi, vel quorum patres in ea ciuitate nati ſunt. Secundò haberi etiam poſſe rationem originis maternæ, tum in illegitimis, nam, vt ait [m] Neratius, eius qui patrem non habet prima origo à matre: tum etiam in iis qui domicilium matris elegerunt, vt lex [n] Philippi Imperatoris ſuprà citata oſtendit, vel iis quibus domicilio matris, tale priuilegium conceſſum eſt, vt expreſsè adnotat [o] Vlpianus, qui Ilienſibus, & Delphis & Ponticis conceſſum refert, vt qui matre Ilienſi, vel Delphicâ prognati eſſent, harum ciuitatum municipes cenſerentur. Tertiò, quinimo etiam in libertinis ordinandis (ſi quando hos ordinari conceſſum ſit) originem patronorum attendi poſſe [p] auctores aliqui aſſerunt, eo quod in iure [q] ciuili earum ciuitatum eſſe cenſeantur, quarum ſunt qui manumiſerunt. Quartò, conſentiunt tamen originis aui nullam haberi rationem, cum enim tantum iura loquantur de patre, à cuius origine filiorum quoque originem repetunt, temerè & ſine fundamento locutio iſta, quâ filius de aliqua ciuitate oriundus dicitur, ad auum extenderetur, cuius maior non eſt ratio quàm proaui, atau, abaui,

[a] Rebuffus in tract. de pacific. poſſeſſoribus num. 217.
[b] Gonzales ad regul. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 2. à num. 105.
[c] Bonif. 8 cap. cùm nullus, de temp. ordinat. in 6.
[d] Panormit. in cap. cùm nullus, de temp. ordin. in 6.
[e] Nauarrus conſilio 19. de temporibus ordinat.
[f] Paulus Comitol. reſpõſ. moral. lib. 6. quæſt. 45.
[g] Bonacina de Sacram. diſp. 8. quæſt. vn. puncto 4.
[h] Aloyſius Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol. 257. in 2. impreſſ. nu. 4.
[i] Vlpianus lib. 2. opinion. habetur, l. aſſumptio, ff. ad municipalem, §. filius.
[k] Philippus Patroclo. l. filios, C. de municip. & originar.
[l] Ioan. Andr. in cap. 1. de vſuris v. alienigenas, & additio Gloſſę ibid.
[m] Neratius, l. eius qui, ff. ad municipalẽ. Vide etiã Vlpian. l. 1. cod. tit. in fine.
[n] l. filios ſuper cit.
[o] Vlpian. lib. 2 ad Edictum habetur. l. 1 ff. eod. tit. § 2.
[p] Vgolinus de poteſtate Epiſ. cap. 26. §. 1. poſt num 4. verſ. excipitur, & alij.
[q] L. 1. ff. ad municipalem, & l. ſi vt proponis, C. de municipibus. Vide Couarruuiã de ſpõſal parte 2 cap. 7 § 1. nu. 15 Riccium dicta reſol. 217 num. 5. & alios paſſim.

A abaui, ſicque omnium origines ad innumeras diœceſes ſpectarent, imò vt infert tanquam abſurdum Ioannes [a] Andræas, omnibus inquirendus eſſet ager Damaſcenus vbi natus eſt Adam.

III. Nec dubium eſt, quin quæ à Doctoribus iſtis proferuntur, maximum in iure fundamentum habeant, veraque haberi debeant, niſi forte in contrarium obſtet conſuetudo. Vnde Nicolaus [b] Garzia in ſtilo curiæ, verbum *oriundus*, aſſerit ſumi pro *orto*: ideoque ſecundùm eum oriundus de aliqua ciuitate eſt, qui ex ea ortus eſt, qui in eâ natus eſt, non ex qua pater eius natus eſt, aut ipſe à patre traxit originem; ideoque literas iſtas falſas eſſe putat, in quo locus natiuitatis patris attribuitur filio; [c] Ioannes vero Andreas, quem ſequuntur [d] Dominicus, [e] Peruſinus, dicunt conſulendum eſſe, vt ante ſuſceptam ordinationem propria origo inſpiciatur, & ſeruetur, ſed poſt factam excuſandum eſſe ſi patris origo filio attributa fuerit, & ad Epiſcopum originis paternæ recurſum fuerit. Nauarrus [f] quoque in hoc caſu cui aliud quoque dubium inuo-B luebatur, conſuluit ad cautelam à maiori Pœnitentiario petendam eſſe abſolutionem cum facile obtineri poteſt. Ego ſane crediderim in Galliis in quibus paternæ originis quoad ordines recipiendos nulla ſolet haberi ratio, tutum non eſſe quod quis ad Epiſcopum loci natiuitatis patris (qui non ſit locus domiciiij, vel beneficij) pro ſuſcipiendis ordinibus accedat: conſuetudo enim iſta legem ita interpretata eſt, vt vniuſcuiuſque dumtaxat origo attendenda ſit, præterquam in duobus caſibus.

[a] Ioannes Andræas in cit. cap. 1. de vſuris v. alienigenas.
[b] Garzia de Benef. parte 7. cap. 9. nu. 25.
[c] Ioan. Andræas.
[d] Dominicus.
[e] Peruſinus, & alij in dict. caput cum nullus.
[f] Nauarrus citato conſil. 9.

IV. Primus eſt, ſi quis Reipublicæ causâ abſens, & ad aliquam regionem miſſus pro quodam certo tempore, annali, verbi gratia, biennali, triennali, vel non ita diuturno vt domicilio conſtituendo ſufficiat, liberos aliquos interim habeat; in hoc enim caſu liberi iſti à paternâ origine potius cenſendi erunt, quàm à propria: ſiue leges ciuiles, ſiue conſuetudinem, ſiue loquendi vſum reſpicias. Nam ſi v. gr. aliquis in Italiam, Germaniam, Poloniam, vel remotiores etiam regiones à Francorum Chriſtianiſſimo rege mittatur, eorum C liberi ab ipſo, durante iſta legatione, aut procuratione ſuſcepti non dicuntur Itali, Germani, Poloni, ſed Galli; nec iuribus ciuitatum in quibus nati ſunt gaudent, ſed Gallorum iuribus, immunitatibus, priuilegiis; nec in more poſitum eſt, vt filij oratoris Hiſpani apud Gallos à Gallo Epiſcopo, aut filij legati Galli apud Hiſpanos ab Hiſpano Antiſtite ordinentur: lex quoque ciuilis eos non à loco in quo nati ſunt, ſed à quo eorum patres orti ſunt, vel certè à regiâ ciuitate, è quâ à Rege parentes ipſorum miſſi ſupponuntur, eos oriundos cenſet: Hoc enim docuiſſe videtur Paulus Iuriſconſultus, dum ait, [g] *Senatores, & eorum filios filiaſque, quoque tempore natos, nataſve, itemque nepotes, pronepotes, neptes & proneptes ex filio, origini eximi.* Item [h] *Senatores, qui liberum commeatum, id eſt vbi velint, morandi arbitrium impetrauerunt, domicilium in vrbe retinere*: quod abſolutè proferunt Imperatores, Valentinianus, Theodoſius, & Arcadius, dum definierunt, [i] *Senatores in ſacratiſſima vrbe domicilium dignitatis habere videri*: Quibus addo iure gentium ſacram videri Oratoris domum, immunem, exemptam, eodem D iure frui quo Orator qui eam incolit, haberi pro habitatione Principis à quo Orator ſeu Ambaſciator, vt loquuntur, miſſus eſt: ideoque nihil mirum eſſe, ſi liberi Oratorum ſeu Ambaſciatorum, (de quibus potior mihi videtur eſſe ratio, quamuis abſentes omnes Reip. cauſa lex iſta comprehendat) ex noſtra mente è paterna ciuitate, verum etiam & è regia oriundi habeantur, & ab Epiſcopo tàm loci paterni quàm regiæ vrbis ordinari poſſe credantur.

[g] Paulus lib. 1. ſentent. Hab. l. filij §. 5. ff ad municip.
[h] Ibidem §. ſeq.
[i] l. Senatores, C. de incolis.

V. Alter caſus eſt, ſi quis fortuitò in aliquo loco natus eſt, in eo ſcilicet, quem mater pertranſibat, aut quò animo minimè commorandi perrexerat: nam qui ità ex aliquo loco eſt, non efficitur ciuis huius loci, in quo natus eſt, vt indicat citata lex Philippi Imperatoris, quæ filios maternæ ciuitatis non eſſe oſtendit, etiamſi in ea nati ſint, niſi domiciliis in eâ parentes retineantur: quanto minus ergo ſi qui in ciuitate quæ nec materna ſit, aut in vico ad vtrumq; parentem nihil ſpectante fortuitò ſit natus, huius ciuitatis ciuis aut ex hoc vico oriundus nequaquam cenſebitur? præſertim cum doceant Iuriſconſulti, & recta ratio,

[k] Lex filios ſuperius cit.

communiſque loquendi & ſentiendi vſus oſtendat, in moralibus ſpectandum A non eſſe, quod per accidens euenit, ſed quod per ſe: quare qui fortuitò, & per accidens in alieno loco ità naſcetur, eiuſdem tamen ciuitatis cenſebitur, ac ſi in paternâ domo, vel domicilio natus eſſet: vnde non ab Epiſcopo loci in quo fortuitò natus eſt, ſed vel ab Epiſcopo paternę originis, vel potius domicilij paterni ordinari debebit, quia ad eius forum per ſe ſpectabit, & non niſi per accidens in alterius territorio natus eſt. Et ita docent [a] Panormitanus, [b] Bartolus, [c] Sylueſter, [d] Gregorius Lopez, & alij paſſim tum ex antiquis, tum etiam ex recentioribus. Vnde infert à fortiori [e] Vgolinus eũ qui in mari natus eſt, cenſeri eandem patriam habere, quam haberet, ſi in paterna domo natus eſſet, quibus non aduerſatur Iuriſconſultus dum ait, [f] *filium ciuitatem ex qua pater eius naturalem originem ducit, non domicilium ſequi.* Iis enim tantum verbis oſtendit ad originem filij nihil referre, quo in loco pater domicilium diutiùs fixerit, quo in loco diutiùs habitarit, ſed ſpectandum eſſe originem naturalem patris, vbi cõmunis vtriuſque origo inſpicitur: non autem negat quin à domicilio patris, non qua- B tenus patris domicilium eſt, ſed quatenus vel re apſe, vel fictione iuris filiorum naturalis origo eſt, eorumdem propria origo peti poſſit: at in iis qui in alieno loco, matre peregrè proficiſcente, nati ſunt, domicilium paternum ſi non reapſe, ſaltem fictione iuris, vt expoſuimus, propria & naturalis filiorum origo eſt.

[a] Panormit. in cap. Rodulphus, de reſcript.
[b] Bartolus in l. filios, C de municip.
[c] Sylueſter v. ciuitas. §. 4.
[d] Angelus v. ciuis num. 3.
[e] Lopes lib. 2. tit. 14. parte 4.
[f] Vgolinus d. cap. 16. §. 2. num. 2. Vide etiam in nouis deciſion. Rotæ, Rom. deciſion. 327. num. 3. part. 1. l. adſumptio, § filius, ff. ad municipalem.

§. III.

Quis ſit Epiſcopus originis infantium expoſitorum, quorum parentes ignorantur.

VI. Tertia difficultas eſt, [g] de infantibus expoſitis, quis nempe eorum originis Epiſcopus habendus ſit, & à quo ordinari poſſint. Certè habendi illi ſunt eius ciuitatis, in quâ ſunt expoſiti; nam probabilius eſt ex ea ciuitate, vel vicis ad eam pertinentibus oriundos eos eſſe, quàm ex remotioribus adductos. Pari C quoque argumento infertur puerulos à parentibus relictos, huius regionis probabiliter credi, cuius ſermonem, accentum, verba, colorem magis referant, & ad viciniorem huius regionis Epiſcopum ſpectare veriſimilius eſſe, quam ad reliquos, niſi aliqua pro aliis diœceſibus argumenta probabilia adducantur: ſed in vtriſque ordinandis, maximè verò in poſterioribus, quorum origo incertior eſt, domicilij potius habenda ratio, quàm originis: & vbi nullum ab iis certum domicilium fixum eſt, habeantur veluti pro derelictis; poſteriores ſaltem ab vnoquoque Epiſcopo, meo quidem iudicio, poterunt vendicari, ab eo maximè qui in ſortem miniſterij aſſignatione alicuius beneficij, vel officij voluerit eos ſuos facere. Satius tamen eſſet, vt à Summo Pontifice determinationem certi Pontificis obtinerent, vel à quocumque ordines recipiendi licentiam.

[g] Vide Stephanum Gratianũ diſcept. Forenſium cap. 75. nu. 12.

ARTICVLVS IIII. D

Quid de Epiſcopo domicilij, tam iure, quàm conſuetudine ſeruandum.

§. I.

De Epiſcopo domicilij ex antiquo vſu quædam dicta.

I. QVOD ad Epiſcopum domicilij attinet non reperio antiquum vllum Canonem, quo ab Epiſcopo domicilij licuerit ſacræ Ordinationis munus ſuſcipere: niſi fortè Canones Concilij [h] Arauzicani ſuperius allati pro poteſtate quam habent Epiſcopi ordinandi ſuos familiares huc adducantur. At reperio varia exempla, quibus Epiſcopus domicilij iure ordinationis fruitus, potituſque fuerit: quorum plurima ſuperius adduximus, aliqua alia hîc adiungimus.

[h] Conc. Arauſic. c. 8. & 9.

A gimus. Euagrius [a] à Nazianzeno cùm Conſtantinopoli moraretur Diaconus ordinatus, idem cùm in Ægyptum rediiſſet, ibique domiciliũ fixiſſet, à Theophilo Alexandrino ad Epiſcopatum electus eſt: Heros [b] S. Martini diſcipulus, & ab eo in Clerum Turonenſem electus, cùm Arelatem veniſſet, ibique domicilium fixiſſet, Arelatenſis Epiſcopus factus eſt. Paulinus [c] ab Ambroſio in Clerum ſuum vendicatus, vt diximus, cùm in ſeceſſu Nolano in Campania ſanctè degeret, Epiſcopus Nolanus conſecratus eſt. S. [d] Gregorius Agrigenti natus, Monachus factus, & à S. Machario, dum ſancta loca inuiſeret, detentus, cùm domicilium ibi fixiſſe videretur, Diaconus creatus eſt, poſteáque cùm Romam peregrinatus veniſſet, à Romano Pontifice diuino impulſu, nec ſine miraculo ad patriam ſuam Epiſcopi functurus officio deſtinatur. S. [e] Siſfredus Epiſcopus à quibuſdam Vancenſis, ab aliis Carpentoratenſis ordinatus eſt, cùm tamen ex milite Romano Albanum incolente oriundus eſſet: nulla alia poteſtate in eum ordinatoribus eius competente, quàm quod Monaſterium Lirinenſe, quod erat B Prouinciæ Arelatenſis, ad quam Epiſcopatus iſti ſpectabant, à pluribus annis cum Patre incoluiſſet, in eoque profeſſionem emiſiſſet. Plura alia exempla omitto, quæ ferè innumera eſſent, præſertim SS. Monachorum, qui licet alicui Clero adſcripti eſſent, faciliùs tamen ad aliena Monaſteria, imò & eremũ diuertere permittebantur, præſertim ſi in Clericatu profeſſi fuiſſent, ſe Monachatum cum Clericatu profiteri velle, quanto magis ſi Clericalibus miniſteriis renuntiaſſent, nec vlli Eccleſiaſtico titulo addici ſe paſſi fuiſſent?

[a] Soctat. lib. 6. cap. 18.
[b] Proſper in Chron. Sigõ. de imperio Occid. ad an. 412. Vide etiã vitam S. Honorati apud Sur. 16. Ianuarij.
[c] Vide epiſt 6. Paulini & aliis, eiuſque vitam apud Sur. 22. Iunij.
[d] Vit S. Greg. Agrigẽt. apud Sur. & Metaphraſt. 23. Nouemb.
[e] Vita S Siſfredi apud Sur. 27. Nouemb.

§. II.

Ratio peculiaris ob quam Epiſcopus domicilij proprius poſterioribus ſæculis ſtatuatur.

C II. Viſa autem ſuperioribus noſtro ſæculis æqua, imo aliquando neceſſaria, hęc inſtitutio, vt ab Epiſcopo domicilij ordinatio penderet, quippe qui ordinandi mores, ingenium, anteactam vitam aliquando melius noſſet, quam Epiſcopus originis: prioribus quidem ſæculis, quibus nemini, etiam Laico ſine literis commendatitiis ab Epiſcopo acceptis proficiſci licebat, ſine quibus ad laicam communionem vix fuiſſet vllus admiſſus, vt alibi fortè docebitur; quibus item beneficio literarum, quas ſolebant Epiſcopi ſibi inuicem etiam ex diſſitis regionibus mittere, & vel excõmunicatos à ſe ſignificare, vel abeuntes à ſuâ diœceſi ad alienam, ſi aliquo errore infecti fuiſſent notare, etiã miſſis eo fine Acolythis, vel aliis inferioris ordinis Clericis, vt ex variis apud [f] Cyprianum epiſtolis, & epiſtola [g] Syneſij ad Epiſcopos abundè conſtat: nam quia ex profeſſo hîc de iis rebus non agimus, ampliores probationes non addimus. His inquam temporibus faciliùs Epiſcopus originis, ſuorũ etiam Laicorum in aliam regionem tranſeuntium mores, vitamque callebat. Epiſcopus autem Eccleſiaſtici tituli cui D quis adſcriptus erat, Clericorum ſuorum, qui ſine ipſius licentiâ, nec aliò abire, nec morari poterant, mores penitiſſimè ſciebat, exploratoſque habebat: vnde vix vlla erat neceſſitas, ob quam Epiſcopus domicilij pro recipiendis ordinibus adiri deberet. At poſterioribus temporibus, quibus literæ inter Epiſcopos ſilere cœperunt, & colloquij, ſiue per epiſtolas, ſiue per nuntios conſortium inter Eccleſias rarum eſſe cœpit, aut nullum; quibus Laici ſine commendatitiis Epiſcoporum ſuorum literis, quò velint, etiam in exteras regiones proficiſci conſueuerunt; Clerici verò ſuorum excuſſo iugo, nullo diſciplinæ fræno retineri potuere, ſibique, quò ferret animus, & quò voluntas duceret, etiam inconſultis Epiſcopis pergendi libertatem vſurparunt: difficile certè viſum fuit, vt Epiſcopus originis oriundorum ex ſuo loco mores, & ante actam vitam noſſet, & an Canonicis impedimentis vacarent, exploraret: ideoque ad Epiſcopos domicilij aliquos remittere, vt opinor, ſoliti aliquando fuere originis Clericorum Antiſtites: interdum verò ex præſumpta eorum voluntate ob Eccleſiæ vtilitatem ab exteris regionibus oriundos alij Epiſcopi ordinare non formidarunt: ex

[f] Epiſt. apud Cyp. 38. 39. 41. 46. 48. 49. 55. 67. 68 & al.
[g] Syneſ. epiſt. 58.

Digitized by Google

eoque lex iſta Eccleſiaſtica manauit, vt ab Epiſcopo domicilij legitimè quilibet ordinati cenſerentur. A

§. III.

Quis propriè dicatur Epiſcopus domicilij.

a Cap. cum nullus, de tẽporibus ordinationũ in 6.

b l. nec ipſi, l. in patria, l. priuilegio, l. ciues C. de incolis, &c.

III. Legimus autem ſuprà Bonifacium octauum Epiſcopo domicilij ordinandi ius conceſſiſſe: qui Epiſcopum domicilij definit, in cuius diœceſi habet quis, licet alibi natus fuerit, domicilium. Eaque Bonifacij conſtitutio antiquiori iuri videtur eſſe conformis, cùm enim iura definiant incolas domicilio fieri, & honoribus in ea ciuitate frui poſſe, in qua domicilium habẽt, pari ratione æquiſſimum videri poteſt, vt in qua quis ciuitate domicilium habeat, in ea Clericus conſtitui poſſit, proindéque & ab illius ciuitatis Epiſcopo ordinari; Deinde quemadmodum eodem iure liquet [b] *incolam, & his magiſtratibus parere debere, apud quos incola eſt, & illis apud quos ciuis eſt, & municipali iuriſdictioni in vtroque municipio ſubiectum eſſe*: ex quo infert Iuriſconſultus muneribus in vtraque ciuitate fungi B poſſe: ità nos ex iuriſdictione quam habet cùm Epiſcopus originis, tùm domicilij, ab vtroque Clericum inſtitui poſſe, & altiores gradus aſcendere concludimus. Quam vtique rationem magis confirmamus, ſimulq; explicamus conceſſam à tribus Epiſcopis ordinationis recipiendæ facultatem: etenim conſtat, vel breuis temporis habitatione contrahi ab Epiſcopo iuriſdictionem in eos, qui in ſua diœceſi commorantur, quantum ad ea Sacramenta, quorum receptio vrget, vt facilè Epiſcopus originis adiri non poſſit; non tamen ſufficit illa iuriſdictio ad Sacramentum Ordinis, per quod cùm homo perpetuò Deo conſecretur, & alicui loco ex Eccleſiæ ordinatione adminiſtraturus firmiter addicatur, iuriſdictio quædam ad ipſum requiritur, quæ ſit aliquomodo perpetua: iuriſdictio autem quæ ab origine naſcitur, naturâ ſuâ eſt immutabilis, nec voluntate humana variabilis: nam, vt eleganter habet lex Diocletiani, & Maximiani Imperatorum, [c] *origine propriâ neminem poſſe voluntate ſuâ eximi manifeſtum eſt*: naturale originis ius eſt, quod nemo voluntate exuere, aut mutare poteſt: iuriſdictio C quæ beneficij adeptionem conſequitur, Eccleſiaſticâ quoque lege immutabilis eſt, quia beneficium ſine voluntate ordinarij eiurari non poteſt; aliquo etiam modo perpetua eſt iuriſdictio, quæ ex domicilio oritur, nam cùm domicilium non contrahatur, niſi ab eo qui perpetuò in aliquo loco manere intendit, ſaltem ſecundùm eius intentionem perpetua in eum Epiſcopi domicilij poteſtas eſſe colligitur. Quo fit vt à tribus illis Epiſcopis recipiendorum ordinum facultas conceſſa ſit.

l. incola, ff. ad municipalẽ.
c l. origine, C. de municipibus.

§. IV.

Peculiaris difficultas, de eo qui Vltramontanus dicitur, ab Italis, an ab Epiſcopo domicilij ordinari poſſit.

d Cap. 1. de temporibus ordinationũ in 6.
e Lege Auguſtin. Barboſã parte 1. de off. & poteſtat. Epiſc. alleg. 4. num. 27. Nauarrum conſilio 1. in 2. edit. de tẽporibus ordinat.
f l. eius qui, §. Celſus, ff. ad municipalem.
g Pro affirmãte parte ſtat Nauarrus ſuprà.

IV. Ex quibus deduco, quamuis [d] Clemens quartus citata ſuperiùs conſtitutione, quæ vetat Vltramontanum ab Italis Epiſcopis ordinari, nullam mentio- D nem fecerit Epiſcopi domicilij, ſed duntaxat excipiat licentiam ab Epiſcopo originis, vel beneficij obtentam: nihilominus [e] poſſe aliquem Vltramontanum, qui in Italiâ domicilium fixerit, ab Epiſcopo Italiæ ordinari: non enim id vetat Clemens quartus; ex eo enim quo quis domicilium in Italia acquiſierit, deſinit Vltramontanus haberi, quia Italus ab incolatu dici poteſt. At maius dubium eſt, vtrum ab Epiſcopo domicilij dimiſſorias habens ab Italo ordinari queat: nam lex quæ ſolum nominat Epiſcopos originis, & beneficij pro iis dimiſſoriis dandis, videtur Epiſcopum domicilij excludere, ſed quid ſi Epiſcopum domicilij omittat ſolum, non excludat? omittat autem quod difficile in duobus [f] locis domicilium contrahatur, nec facilè præſumatur Vltramontanus in Italia degere, qui domicilium ab origine ſua diuerſum habens, ab alieno Epiſcopo ordinari petat? Verùm [g] tutius eſt, & probabilius negantem partem amplecti, & ab iis ſolis quos Canon Clementis quarti nominat, fateri in eo caſu literas dimiſſorias concedi poſſe: ſed caſus iſte eſt ſingularis.

§. V.

Digitize

A

§. V.
Quid propriè ſit domicilium.

V. Porrò, vt quis ſit Epiſcopus domicilij magis innoteſcat, quid domicilium dici debeat, accuratiùs examinandum eſt. Rectè mihi, quid ipſum foret, explicaſſe videntur Imperatores Diocletianus, & Maximianus, dum aiunt,[a] *in eodem loco ſingulos habere domicilium non ambigi, vbi quis larem rerumque ac fortunarum ſuarum ſummam conſtituit: vnde rurſus non ſit diſceſſurus, ſi nihil auocet; vnde cùm profectus eſt, peregrinari videtur: quò ſi redit peregrinari iam deſtitit.* Quam domicilij definitionem eædem variorum Imperatorum ciuiles leges, & Iuriſconſultorum reſponſa pro legibus habita pluribus exemplis illuſtrant. *Nec ipſi,* inquit[b] Alexander Imperator, *qui ſtudiorum cauſa aliquo loco morantur, domicilium ibi habere creduntur, niſi decem annis tranſactis eo loco ſedes ſibi conſtituerint ſecundum Epiſtolam Diui Hadriani: nec pater qui propter filium ſtudentem frequentius ad eum commeat.* En primum exemplum B eorum, qui cum aliquo in loco habitent, in eo tamen habere domicilium minimè cenſentur: eo quod in eo loco perpetuò manendi intentionem non habeant, nec fortunas ſuas in eo collocent. Aliud exemplum ſubiungo, filiorum quos, *patris domicilium non ſequi*[c] Vlpianus declarat, quia nempe ſibi ipſis domicilium eligere poſſunt; vnde ob contrariam cauſam libertini,[d] qui domicilij ſibi eligendi liberam facultatem non habent, quia ad adhibendas patronis, vbicumq; ſint, operas quaſdam tenentur, domicilium patronorum ſequi dicuntur. Aliud etiam præclarum exemplum habemus à Iuliano traditum:[e] *Si quis,* inquit, *negotia ſua non in colonia, ſed in municipio ſemper agit, in illo vendit, emit, contrahit, eo in foro, balneis, ſpectaculis vtitur, ibi feſtos dies celebrat omnibus denique municipij: commodis, nullis coloniarum fruitur, ibi magis habere domicilium, quam vbi colendi causâ diuerſatur.* Diſcutit poſteà idem Iulianus, an plura quis domicilia habere poſſit, & vtrum ſine domicilio quis eſſe queat, reſpondet cum Celſo vtrumque, ſed difficile fieri poſſe, eum quidem plura habere domicilia, qui in diuerſis locis eſt animo de- C ſtinato: ſine domicilio verò eſſe, ſi quis domicilio relicto nauiget vel iter faciat, quærens quò ſe conferat, atque vbi domicilium conſtituat. Huc etiam refert, quod diximus[g] de Senatoribus, qui dummodo liberum commeatum habeant, domicilium in vrbe retinere dicuntur: quibus addo etiam ex iiſdem legibus ſolâ domus, vel poſſeſſionis acquiſitione neminem alicuius loci incolam fieri, niſi videlicet commorandi animus adfuerit.

[a] l. ciues, C. de incolis.
[b] l. nec ipſi, C. de incolis.
[c] l. aſſumptio, §. filius, ff. ad municipalem, & l. non vtiq; eod. tit. l. domicilij, eod. tit.
[d] l. aſſumptio cit. § libertini.
[e] l eius, qui, §. ſi quis, ff. ad municipalem.
[f] Ibidem §. ſeq.
[g] l. filij, §. ſenatores qui, ff. tit. cit. & l. ſenatores, C. de incolis.

§. VI.
An liceat impuberi apud exteros nato, & extra patriam educato, ab Epiſcopo paternæ originis ordinari.

VI. Ex quibus omnibus variæ quæſtiones dirimi poſſunt circa Epiſcopum domicilij. Prima eſt, an liceat impuberi apud exteros nato, & fortè ibidem educato, qui paruo tempore, ob ſtudia, ad quæ alibi miſſus eſt, paternâ in domo D verſatus fuerit, ab Epiſcopo paterni domicilij Clericalem Tonſuram accipere. Affirmat[h] Nauarrus, nec immerito: nam cùm impubes capax non ſit contrahendi domicilij, ad quod nempe perpetuò in aliquo loco manendi intentio firma requiritur, non poteſt ipſe domicilium eligere, proindéque domicilio paterno addicitur, ſicut ſeruus, aut libertus domicilio dominorum ac patronorum; nam vt loquitur Apoſtolus,[i] *quanto tempore hæres paruulus eſt, nihil differt à ſeruo:* ità ergo in paterna domo verſatur, ac in proprio domicilio, extra eam ſibi in alieno verſari, & peregrè eſſe videtur: itaque paterna domus verè ipſius domicilium eſt, ne quod difficilè inuentu leges dicunt, frequentiſſimè accidere fateri cogamur, vt impuberes omni domicilio careant: quare ab Epiſcopo paterni domicilij tanquam à ſuo ordinari poteſt. Excipit tamen[k] Nauarrus, niſi apud matrem, quæ ipſum illicito ortu peperit, natus ſit, & educatus, in eo enim caſu matris originem ac domicilium potius ſequetur, quàm patris, vt ex iis quæ ſuprà diximus, liquidò conſtat.

[h] Nauar. conſil. 3. de temporibus ordinationum.
[i] Ad Galat. 4.
[k] Nauarrus ſupra.

§. VII. A

An puberi idem liceat.

VII. Altera eſt, an idem de pubere dici debeat. Cui quæſtioni cum eodem [a] Nauarro adhibita diſtinctione reſpondendum eſt, vel enim filius poſtquam ad pubertatem peruenit, paternum ſibi domicilium elegit, intendit que perpetuò cum patre habitare, in quo caſu ex propria ſua intentione, idem habet domicilium quod pater, etiamſi [b] à paterna domo, vel ob ſtudia, vel aliam ob cauſam diutiſſimè abſfuerit; quia nempe ſemper ad paternum domicilium reuertendi animum habuit, ideoque ſtatim atque ad paternam domum rediit, eius Epiſcopo ſubditus fuit, à quo ob animum perpetuò inibi commorandi ordinari potuit. Si verò aliud à paterna domo domicilium ſibi elegit, quodquidem leges ei à [c] nobis citatæ concedunt, ab Epiſcopo domicilij paterni ordinari non potuit. Imò probabiliter addo, liberos, etiam puberes, quamdiu nullum B aliud ſibi domicilium elegerunt, dummodò deſtinatum animum non habeant, à paternâ domo recedendi, vel ſaltem ſibi non proponant alium locum habitationis quærendum eſſe (quo caſu videntur paternæ domo renuntiaſſe, & domicilium quærere, & ſine domicilio eſſe, dummodo, inquam, de quærendo alieno domicilio ſolliciti non inquirant) domicilio paterno addici: tum quod aliàs magna puberum multitudo vſque ad 25. aut 30. annos, & amplius, abſque domicilio eſſet, quod difficulter admittendum eſt: tum quod tales vt plurimum ſibi proponant in paterno domicilio habitationem, niſi meliori ſorte auocentur, quod ad domicilium conſtituendum ex prædictis ſatis eſt; tum quod proprij domicilij indicia & argumenta, paterno, eo in caſu, domicilio conueniant, nam maximam rerum ſuarum partem ibi habere ſolent liberi, in ſuo ſibi videntur eſſe, cùm ibi morantur, extra ipſam peregrè ſibi eſſe perſuadent: videntur ergo paternum domicilium pro ſuo habere: tum quod, [d] ſi in paterna domo pubes aliquis moriatur, niſi ſibi ſepulturam elegerit, in Eccleſia domicilij paterni ſepeliri debeat: ergo à pari niſi ſibi domicilium poſt pubertatem quis elegerit, paternum cenſetur retinere domicilium: tum denique quod [e] Celſus, referente Iuliano, à nobis ſuperiùs citatus, exponens quinam ſine domicilio eſſe dicatur, requirere videatur, vt relicto domicilio aliud quærat: quare qui prius domicilium, puta paternum quo impuberes fouebantur, non reliquit, qui ei non renuntiauit, qui non aliud quærit, is ſine domicilio eſſe dici non poteſt, ſed priori domicilio adcenſetur, cuius antea erat, puta paterno. Vnde cùm ciuiles leges filium non ſequi dicunt patris domicilium, de filio loquuntur, qui aliud ſibi elegit, quem ad paternum reuocandum eſſe negant, quod concluſis à nobis nullatenus officit. C

[a] Nauarrus ſuprà.

[b] Cap. fin. de paroch.

[c] Vide ſup. §. 5 num. 5.

[d] Cap. licet, de ſepult. in 6.

[e] l. eius, qui, §. Celſus, ff. ad municipalem.

§. VIII.

An officiales regiæ domus, comites, &c. ab Epiſcopo regiæ vrbis ordinari queant. D

VIII. Tertia difficultas eſt, ân officiales regiæ domus, vel regni, comites item conſiſtoriani, ac iudices, qui comitatui regio addicti ex officio ſuo videntur, ab Epiſcopo regiæ vrbis ordinari poſſint. Item an Domini feudorum, & eorum filij ab Epiſcopo dictorum feudorum ordinari poſſint. Affirmans ſententia pro vtriſque probabilis eſt: pro prioribus [f] quidem, quia ſi Senatores, ex lege ciuili domicilium in vrbe retinent, quidni ſimiliter & ij, quos enumerauimus, in vrbe regiâ domicilium habere dicantur? quod ſi in vrbe regia domicilium habent, quidni ab eius Epiſcopo ordinari poſſint? Pro [g] poſterioribus verò, quia cùm Barones, eorumque filij feudo addicti ſint, ex ipſorum feudorum conditione, in eo retinere videntur domicilium, ſicut libertini patronorum domicilium ſequuntur: ergo & ab Epiſcopo huius loci poterunt ordinari.

[f] Vide Campanill. in diuerſorio iuris canonici, rub. 9. cap. 8. num. 12. & num. 13. & alios.

[g] Vide eundẽ Campanil. id. num. 10.

Digitized by Google

A

§. IX.

Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.

IX. Quarta eſt, quantum temporis requiratur, vt domicilium alicubi contrahatur. Reſpondendum eſt, nullum ad id certum tempus neceſſariò præſcriptum eſſe: quia per quamcumque manſionem cum animo in aliquo loco perpetuò manendi, vel momento contrahitur domicilium, vt poſt alios tradit Philippus [a] Francus. Ideoque conſultus Nauarrus, *an Hiſpanus ortus Compluti, & ibi ordinatus ad minores, qui poſtea manſit Tiburi tribus annis, & ſeruiuit Epiſcopo eius, poßit ordinari ad ordines ſuperiores per Epiſcopum Tiburtinum*: reſpondit prædictum Clericum ab Epiſcopo Tiburtino, vel alio, cui id per literas dimiſſorias conceſſerit, licitè ordinari poſſe, etſi tribus annis, maiore vel minore tempore Tiburi manſerit, dummodo intentionem habuerit perpetuò ibi manendi. Non B tamen [b] ſine præſumptionibus probabilibus, vllus, qui à breui tempore locum aliquem incolit, credi debet in eo domicilium fixiſſe: ſicut [c] enim in fugientibus onera domicilium re & facto transfertur, non nudâ conteſtatione: ita in appetentibus honores nudâ conteſtatione contenti eſſe non debemus. De exteris facilè quiſque ſuſpicari poteſt, eos, ſi in alieno loco poſtulent ordinari, patriam fugere in qua nati ſunt, vt faciliùs ordinatoribus imponant, ſuaque crimina, & impedimenta Canonica, quibus fortè irretiuntur, occultent, quemadmodum admonuit Clemens [d] quartus. Cauendum eſt, ne quis aliquo figmento, & prætenſo in fraudem domicilio ab alienæ parochiæ Epiſcopo ordinetur, quod pœna etiam in ordinatos conſtitutâ puniendum cenſuit Gregorius [e] decimus in generali Concilio Lugdunenſi: itaque adhibendæ, meo quidem iudicio, aliquæ ſunt coniecturæ, antequam quis audeat alienæ parochiæ hominem, qui breui tempore alicubi commoratus fuerit, ordinare: non C verbis credendum eſſe iudico eius, qui ordinationem petit, niſi coniecturas adhibeat, & rationes probabiles ſuæ intentionis adducat: quamuis in foro quidem interno non incurrat vllam pœnam, qui cùm animum habeat perpetuò alicubi manendi, ab Epiſcopo huius loci ordinatus eſt: ſed peccat Epiſcopus, ſi aut temerè credidit, aut ſine diligenti inquiſitione eum tanquam proprium vendicat. Coniectura autem in impuberibus optima eſt ex prædictis, ſi paternum domicilium incolat, imò etiam ſi maternum, quando pater mortuus eſt, vel incertus: pro puberibus autem, ſi nuptias aliquando in eo loco contraxerint, ſi ſummam rerum ſuarum in eum locum tranſtulerint: ſi officium, quod requirat reſidentiam, in eo loco emerint, non ſi domum vel poſſeſſionem ex lege ciuili ſuprà citata: denique ſi per [f] decem annos ibi commorati fuerint; nam cùm decennium [g] in iure pro magno tempore habeatur, qui decem annos alicubi habitauit, diu habitaſſe dicetur: & ex [h] continuâ diuturnâ habitatione, niſi contrarium aliundè coniicitur, vt in Caſtellanis, & D Scholaſticis, qui per plures annos alicubi morari ſolent cum animo ſemper reuertendi, perpetuò alicubi habitandi intentio probabiliter colligitur.

X. Ob hanc itaque difficultatem probandi domicilij, itemque ob eius incertitudinem (nam vel per mille annos, ſi totidem quis viuere poſſet, habitari locum aliquem ab aliquo contingere poteſt, in quo tamen ob animum continuum reuertendi, & aliò manendi nunquam domicilium contractum ſit) conſultò in Gallia ab ordinatione Clericorum, qui alibi nati ſint, Epiſcopi ſibi temperare ſolent, non quod, vt opinor, id ſibi interdictum putent, ſed quod originis probatio facilior ſit, & expeditior, ad cuius proinde Epiſcopum remittunt, niſi in extraneâ quis patriâ, vel extra paternum domicilium fortuitò natus ſit, quo caſu domicilij, quod originis locum quodammodo obtinet, rationem habent, & ordines iis conferunt, qui apud eos domicilium habuerint. Conſultò id, inquam, nec ſine iudicio obſeruant, nam præter-

[a] Philippus Francus in cap. cùm nullus, de temp. ordinat. in 6. Nauar. conſilio 2. in 2. edit. de temporib. ordinat.

[b] Vide Gloſſ. in l. ciues, C. de incolis.

[c] l. domicilium, ff. ad municipalem.

[d] Cap. ſæpè contingit, de temporibus ordinat. in 6.

[e] Cap. eos qui, de temporibus ordinat. in 6.

[f] l. filios, C. de municipibus, & l. ſi in patr. C. de incolis.

[g] l. eius qui, §. ſi quis, ff. ad municipal. l. 16. ff. ſi cum fidei cõmiſſa, §. penult. & ibi gloſſa, v. decennium, & Gloſſa 1. in l. 9. ff ſi ager vectigalis, Gloſſ. 1. in l. 5. C. ſi aduerſus creditorem, §. ex nõ ſcripto.

[h] Vide ſuprà §. 5. Vide etiam de iis Rebuff. tomo 3. ad leges Gall. in tract. de domicil. elect. in præf. num. 9. Menoch. de arbit. caſu 86. à num. 6. & lib. 6. de præſumpt. q. 42. Maſcard. de probat. concl. 535 & alios paſſim.

quam quod ad id allatis rationibus inducuntur, poſſunt etiam illâ moueri, quod A ius originis iuri domicilij multum præponderet, quod ius ordinis [a] naturale ſit, ius originis tantum ciuile: ius originis neceſſarium, domicilij voluntatium, hoc variabile, illud immutabile; hoc temporarium, illud natura ſuâ æternum. Quibus prærogatiuis adde, quod antiquæ leges de Epiſcopo domicilij, quantum ad ordines conferendos ſileant, cùm tamen de Epiſcopo originis, & Eccleſiaſtici tituli hodiernam praxim, quibuſdam, vt vidimus, ſolum immutatis, confirment.

[a] Vide l. originis, de municipibus. l. 6 in patria C. de incolis. l. nihil eſt, ff. ad municip. l. libertus §. patris ff. eodē.

ARTICVLVS V.

Quid de Epiſcopo beneficij iure, vel conſuetudine ſtatutum ſit. B

§. I.

Quis iam ſit Epiſcopus beneficij, & quis olim fuerit.

I. SVPEREST Epiſcopus beneficij, à quo licere ſacras ordinationes ſuſcipere, declarauit Bonifacius [b] octauus: Neque hæc noua, aut inuſitata conſtitutio, ſed antiqui iuris quædam renouatio eſt. Licet enim antiquitus beneficia Eccleſiaſtica nulla forent, erant tamen Eccleſiæ ad quas Clerici inſtituebantur, & ex quarum reditibus alebantur: erant Eccleſiaſtici tituli, quibus addicebantur, quibus quidem beneficia Eccleſiaſtica ſucceſſerunt. Ius autem ordinandi Clericum non ſolum Epiſcopo cuius erat Eccleſia, ad quam Clericus ordinabatur, conueniebat, verùm etiam ſoli ſecundùm Eccleſiaſticas regulas competebat: ſolus iſte poterat Clericum facere, qui eundem alicui Eccleſiæ poterat addicere, qui in aliquorum Clericorum collegium volebat cooptare: ſolus ad altiores gradus Clericum poterat promouere, qui eum C ſuorum Clericorum matriculæ, ſeu catalogo tenebat inſcriptum: nulla abſoluta fiebat ordinatio: non Clericis à ſuis Eccleſiis abeſſe, aut diſcedere fas erat, non Epiſcopis Clericum ab alio ordinatum ſuſcipere licebat, vt ſuperiùs fusè probauimus. Ex hac autem antiquâ Eccleſiæ praxi noua lex promanauit, vt ab Epiſcopo beneficij, Clericus in eius poteſtatem tranſlatus ordinari poſſet: cui tamen cùm Epiſcopus originis, ac domicilij in eodem munere ad libitum ordinandi adiuncti fuerint, Epiſcoporum ea lege poteſtas in ſuos Clericos ſeruata non eſt; nec Clericorum qui ab Epiſcopis ordinati fuerant vetus erga ipſos obſeruantia reſtituta.

[b] Bonifacius 8. cap. cum nullus, de temporibus ordinat. in 6.

§. II.

Varia corollaria continens pro amplianda Epiſcopi beneficij poteſtate. D

II. Ex qua præmiſſâ obſeruatione multa colligimus, tum ad ampliandam hanc Epiſcopi in ſibi ſubditos ratione beneficij poteſtatem: tum ad vſum eiuſdem poteſtatis reſtringendum: primum enim deducimus Epiſcopum non ſolùm quemlibet Clericum habentem beneficium in ſuâ diœceſi ordinare, verùm etiam in interſtitiis inter ſingulos ordines obſeruandis, itemque in defectu natalium quoad minores ordines diſpenſare poſſe: non enim ex quodam priuilegio, ſed iure, eoque communi talem ordinare poteſt, etiam ex alio loco oriundum: proindeque non eſt ipſius poteſtas coarctanda, vel limitanda, ſaltem in iis quæ ad ordinationem ſpectant, eive adnexa ſunt, circa quæ habere debet iuriſdictionem [d] ampliſſimam: cùm in iis, quæ ad ſacram ordinationem pertinent, perfectè & communi iure ſuperior habeatur.

[c] Garzia de beneficiis cap. 4. num. 14.

[d] Arg. ex l. 2. ff. de iuriſdict. omnium iudicum.

III.

A III. Alterum [a] nec illi facultati obſtare debere, quod beneficium, ratione cuius Clericus Epiſcopo ſubditus eſt, alteri Epiſcopo quoad prouiſionem ſubiectum ſit, dummodo ab eo quoad Epiſcopalia iura non dependeat: Etenim quamuis aliqua Eccleſia ab alterius diœceſis Epiſcopo quoad prouiſionem pendeat, quia tamen ex priuilegio ius iſtud Epiſcopo proprio ſubſtractum eſt, qui aliàs ad omnes ſuæ diœceſis Eccleſias communi iure inſtituere, ac prouidere deberet, & in cuius poteſtate omnes Eccleſiæ diœceſis propriæ debent conſiſtere: ideò reſtringendum iſtud priuilegium, nec communi legi, ſecundùm quam Clericorum omnium alicuius diœceſeos ordinatio ad Epiſcopum ſpectat, derogare cenſendum: ſtabit ſemper, & illibatum permanebit in Epiſcopo ius ordinandi Clericum ſuum, qui cum, non obſtante prouiſione ab alio Epiſcopo acceptâ, Epiſcopali iuriſdictioni ſubditus ſit, ordinationis beneficium ab eo quoque conſequi poteſt.

IV. Tertium pariter arguimus, [c] idem ius eſſe Epiſcopo, quamuis beneficium ſimplex ſit, nec reſidentiam requirat; nam cùm in quoſlibet Clericos
B ſuæ diœceſeos, ſiue animarum curam habeant, ſiue officio aliquo adſtricti teneantur, ſiue liberam quò velint eundi, ex conſuetudine, licentiam habeant, Epiſcopi iuriſdictio ſe ſe extendat: ad eum ſpectat prouidere, quomodo Eccleſiæ ſuæ vtiliores euadant, eos debet ipſe excolere, qui ad laborandum pro Eccleſia cui inſcripti ſunt, totaque diœceſi, ſpeciali obligatione aſtringuntur: non ergo ei adimendũ eſt, quin eos ad altiores gradus promouere poſſit: præſertim cùm antiquitus conſtet nullum à iure Epiſcopi, in cuius diœceſi titulo Eccleſiaſtico adſcriptus eſſet, qui cumcumque tandem ille foret, quoad ordinationem, exemptum fuiſſe.

V. Quartum inferre poſſumus, non etiam referre, ſiue vt vocant in titulũ, ſiue in commendam, beneficium iſtud poſſideatur: iam enim vſus obtinuit, vt beneficia in commendam habeant vim tituli, & pro canonico titulo cenſeantur. Imo etiam ſi [d] beneficium iſtud ſit de genere eorum quæ præſtimonia vo-
C cantur: Nam præſtimonia etiam beneficiis Eccleſiaſticis, recepto [e] iure adnumerantur. Cuiuſcumque etiam [f] reditus ſit iſtud beneficium, & [g] quantumcumque tenue, tum quod iura, [h] quæ id concedunt de quouis beneficio loquantur: vbi autem iura non diſtinguunt, nec nos debemus diſtinguere: tum quod tenuitas redituum beneficij, ſeu exilitas iuriſdictionem Epiſcopi non imminuat, nec amplior ſit in diuitis beneficij poſſeſſorem Epiſcopi auctoritas, quàm in pauperis.

VI. Quintum, imò etiam colliges [i] id iuris eſſe, etiam ſi Clericus pluribus beneficiis inſtructus ſit: Nam quamuis beneficiorum iſta pluralitas veteri Eccleſiæ diſciplinæ aduerſetur, canonibuſque inimica ſit, tamen ex eo quod quis in alienâ diœceſi beneficium obtineat, non ideò Epiſcopi auctoritas, quæ ipſi ratione beneficij in ſuo territorio conuenit, adimi debet, aut reſtringi, non auferri in perſonam iuriſdictio: manente autem iſta iuriſdictione ſatis patet Clericum ab Epiſcopo ſui beneficij huius aut illius ordinari legitimè poſſe: fate-
D mur quidem [k] Clericum habentem plura beneficia in diuerſis diœceſibus, in iis quæ ad beneficium extrà diœceſim pertinent, non conueniri ab Epiſcopo alterius diœceſis, in qua aliud beneficium habet: ſed in iis quæ ad ipſius perſonam ſpectant, cuiuſmodi eſt ius ordinationis à ſingulis conueniri poteſt, & ab omnibus iudicari.

VII. Denique deducimus [l] poſſeſſionem beneficij ad hoc ſufficere, etiam ſi titulus beneficij iuſtus non ſit: quemadmodum enim poſſeſſio ſine iuſto titulo dat iuriſdictionem, rataque ſunt, quæ ab iniuſtè poſſidente beneficium quamdiu toleratur, geſta fuerint, ita eadem poſſeſſio habentem Epiſcopo ſubiicit, eiuſque iuriſdictioni ſubdit; vnde quandiu poſſidet, ab Epiſcopo, cuius Clero adcenſetur, ordinari poterit: è contrario verò, ſicut ſolus titulus Eccleſiaſticus, non adeptâ beneficij poſſeſſione iuriſdictionẽ non tribuit, [m] ita nec Epiſcopis loci, in quo ſitũ eſt beneficium, titularem ſubiicit; ideoque vi huiuſmodi ſolius tituli neminẽ ab aliquo Epiſcopo ordinari poſſe cẽſemus. Verba ſane canonis [n]

[a] Proſper de Auguſtino ad Quarantã in ſumma Bullarii verbo ordo, verſu circa ſecundum. Cãpanil. in diuerſ. iuris canon. rub. 9. cap. 8. numero 15. Garzia ſupra num. 15.

[b] Vide 16. qu. 2. & 3. & alibi paſſim.

[c] Henriq. in ſũma lib. 10. cap. 22. §. 2. Campanill. dict. cap. 8. & alibi.

[d] Garzia ſupra num. 10. & parte 4. cap. 4.

[e] Henriq. lib. 10. cap. 22. §. 1. in comm. lit. H. Cãpan. dict. cap. 8. num. 19. & alij.

[f] cap. final. de conceſſ. præbendæ in 6.

[g] Ita communiter Doctores.

[h] cap. cum nullus cit.

[i] Ita Ancharan. ad dict. caput cũ nullus, de temp. ordinat. in 6. num. 2. verſu, circa ſecundũ Campanil. d. cap. 8. nu. 14. reiecta diſtinctione Felini.

[k] Vide Gloſſam v. domicilij, in cap. dilectus 2. de reſcriptis.

[l] Garzia dict. parte 2. cap. 4. num. 17.

[m] Garzia ſupra num. 16.

[n] cap. cum nullus cit.

requirunt, vt qui ab Epiſcopo ordinatur, habeat beneficium in eius diœceſi: A
habere autem propriè idem eſt, quod poſſidere.

§. III.

Varia corollaria continens ad reſtringendam eiuſdem Epiſcopi poteſtatem.

VIII. Ex iiſdem quæ diximus è contrario colligo vſum huiuſce poteſtatis quam habent Epiſcopi ratione beneficij ad conferendos ordines, nonnumquam eſſe reſtringendum in quibuſdam præſertim caſibus. Primò, ſi credatur in fraudem beneficium aliquod ſuſceptum, quo proprij Epiſcopi ratione originis aut domicilij examen, vel inquiſitio fugiatur: Nam rectè notat [a] Hugo in eam conſtitutionem Gregorij decimi, in Concilio generali Lugdunenſi, qua puniuntur Epiſcopi qui *quocumque figmento quæſito præſumpſerint* alienum parochianum, *ordinare*, comprehendi Epiſcopos qui in fraudem familiari ſuo beneficium contulerint, quo iùs ipſum ordinandi ſibi acquirant. Et in beneficiis B tenuibus quorum reditus non excedunt quatuor ducata [b] Praxis Epiſcopalis facile fraudem ſubeſſe ſuſpicatur; [c] Sotus etiam, ſi ſeptem ſolum ducatorum valorem eorum reditus non excedat.

[a] Hugo, & ex ipſo Gloſſa v. figmento in cap. eos qui de temporibus ordin. in 6.

[b] Praxis Epiſcopalis part. 1. v. beneficia §. 3.

[c] Sotus de iuſtitia & iure lib. 11. quæſt. 5. art. 3.

IX. Secundò fraudem etiam præſumi, ſi beneficium reſidentiam non requirat, nec in illo vnquam ordinandus, aut in diœceſi reſederit: Eſto enim beneficium iſtud, vt diximus, Epiſcopo in Clericum iuriſdictionem concedat, ratione cuius poteſt eum ordinare: Non tamen Epiſcopus libenter, aut ſine vllâ rationabili causâ adduci debet, vt talem Clericum ſibi ignotum, qui in aliena diœceſi in qua verſatur, aut ex qua oriundus eſt, longè notior eſt, ad ordinationem recipiat: Nam magis conſentaneum eſt, vt ibi ordinetur, vbi eius mores ac vita accuratius diſcuti poſſunt; præſertim quando non eſt probabile eum ſacra miniſteria in diœceſi ſui beneficij tractaturum, quod facile in beneficiis ſimplicibus ſuſpicari quiſque poteſt: Nam ſi ſacra eſſet in diœceſi probabiliter adminiſtraturus, quia maximè tunc intereſſet *Epiſcopi beneficij*, talis Clerici C ordinatio ad eum conuenientiſſimè referretur: conſentaneum ſiquidem rectæ rationi videtur, vt is ordinandum diſcutiat, qui ſuſcipere debet ordinatum, & cuius maximè intereſt, qualis quis futurus ſit ordinatus. Ideoque exoptarem quàm maximè neminem qui beneficium reſidentiam requirens, præſertim vero curatum habet, abſque eius, in cuius diœceſi tale beneficium obtinet, licentiâ à quoquam ordinari: poſſet enim ille, quem forte ad beneficium non admiſit, ab ordinatione, ſi indignus eſſet, reiicere; poſſet & eumdem, ſi poſt obtentum beneficium aliquid reiectione dignum feciſſet, vel olim feciſſe de nouo deprehenderetur, ab ordinatione repellere, qui ſine eius licentiâ ordinatus Eccleſiæ ſcandalo, & infamiæ futurus eſt. Porro ob hanc forte rationem quod fraus aliqua committi poſſit in recipiendis ab Epiſcopo beneficij ordinibus, raro in Gallia ab Epiſcopo beneficij præſertim ſimplicis ordinatio recipitur, raro hoc iure Epiſcopi vtuntur. Conſuetudinem iſtam minime reprobarim, quæ præſertim ad vnum Epiſcopum originis adſtringit, nec licentiam à D variis Epiſcopis ordines recipiendi paſſim indulget, quæ licentia & confuſionem inducere, & Clericorum inobedientiam augere, & imperitiam atque inordinationem aliquando fouere poſſet.

X. A quocumque autem Epiſcopo ordines ſuſcipiantur, optandum eſſet neminem ad ordines recipi niſi certæ Eccleſiæ adſcriptum, in qua ſuis fungatur muneribus: neminem ad altiores gradus promoueri, niſi qui de inferioribus ex Tridentini [d] Synodi ſententia (de qua alibi diximus) in eadem cui adſcriptus eſt Eccleſia, rite & laudabiliter à ſe exercitis teſtimonium attuliſſet, quemadmodum [e] Concilia Mediolanenſia accuratè præſcribunt. Ex quorum proinde ſicut, & Tridentini ſententia, videtur ab eo ſolo Epiſcopo conuenienter ordines ſuſcipere debere ordinãdos, in cuius Eccleſia ſuis muneribus funguntur, in iiſque probantur, niſi forte aliqui ſtudiorum cauſa abſentes, ex Epiſcopi ſui præſcripto, in collegio, ſeminario, vel aliqua Eccleſiâ miniſtrent; quo caſu ad Epiſcopum,

[d] Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 5.

[e] Concilium Mediol. Prouinc. 3. ſub S. Carolo. tit. de iis quæ pertinent ad Sacrament. ordinis. Conc. 4. eodem tit.

A Epiſcopum, à quo ad ſtudia eundi licentia concedetur, & in aliquo Collegio, Seminario, vel Eccleſia miniſtrandi obligatio imponetur, ad quem denique eorum miniſteriorum ritè geſtorum teſtimonia deferentur, ordinatio ſpectabit. Certè licentia iſta à pluribus Epiſcopis ordinationis recipiendæ iis Conſtiſtitutionibus Tridentinæ Synodi, & recentiorum Conciliorũ iure videtur eſſe reſtricta, quià non poteſt non eſſe nociua, cùm ex ea accidat, vt ab vno Epiſcopo reiectus, ab alio probetur, in quo neceſſum eſt, vt vel vnius ſeueritas, vel alterius negligentia incuſetur, quod vtrumque Epiſcopalem dignitatem in contemptum adducit: cùm ordinariè loquendo Epiſcopus iſte eligatur, ſub quo ſolutior diſciplina fuerit, cuius ſegnior in examinando cura, in inquirendo minus ſollicita, perſpicaxque prouidentia futura ſperetur, ex quo certa Eccleſiaſticæ diſciplinæ iactura infertur.

B ARTICVLVS VI.

Pœnæ in eos, qui alienum parochianum ordinant, vel ab alieno Epiſcopo ordinantur, ab Eccleſia ſtatutæ referuntur.

§. I.

Proponitur quæſtio, & quid antiquo iure de ea ſtatutum ſit oſtenditur.

I. EX prædictis iam ſatis patet, quiſnam ſit proprius Epiſcopus, quis alienus, ſatis quoque confirmatum, nemini licere ab vllo Epiſcopo præterquam à ſuo, vel de ipſius licentia ſecundùm Canonicas ſanctiones ordinari. Iam vtique videndum, quæ pœnæ, tum antiquo, tum nouo iure, vel etiam nouiſſimo
C in tranſgreſſores huiuſce legis ſiue ordinantes, ſiue ordinatos ferantur: in qua quæſtione tria Eccleſiæ tempora diſtinguenda ſunt, vnum quod priora Eccleſiæ tempora ante quingentos annos comprehendit; alterum, quod à quingentis ferè annis ad Pium ſecundum & Concilium Tridentinum excurrit: tertium, quod à Pio ſecundo & Concilio Tridentino ad nos vſque fluxit. Iuxta quæ tria tempora triplex ſtatuendum eſt ius, antiquum, medij iſtius æui de quo ſuprà, quod modo nouum, modo antiquum dici poteſt, & nouiſſimum, iuxta quæ iura præſens quæſtio dirimenda eſt.

II. Quid verò iuxta ius antiquum cenſendum ſit, prædicta ſatis oſtendunt. Nam ex citatis ſuperiùs Concilio [a] Niceno, [b] Sardicenſi, [c] Moguntino, & [d] Nannetenſi: itemque ex epiſtolis decretalibus Calixti [e] primi, Sixti [f] ſecundi, Iulij [g] primi, & Adriani [h] primi patet, Clerici alieni ordinationem irritam (quoad executionem nempe, non quoad characterem) eſſe iudicatam, id eſt ordinatos ſuſpenſos fuiſſe declaratos; Ex Synodi [i] Trullanæ ſententia Clericos, ab alie-
D no Epiſcopo ordinatos, & ordinantes Epiſcopos eſſe deponendos: ex [k] Chalcedonenſi Canone vtroſque tamdiu excommunicatos manere, donec Clericus ad proprium Epiſcopum reuerſus fuerit: ex [l] Sardicenſi item, & [m] Triburienſi alieni Clerici ordinatores corripiendos in Concilio: qui quidem à [n] Taurinatenſi à Conciliis, & ordinationibus arcendi, ab [o] Aurelianenſi quinto ſex menſibus à ſacrificio Miſſæ celebrando ſuſpendendi declarantur. Pœnas autem contra Laicos alienæ diœceſeos ordinatos, nullas certo, & indubitato iure, aut contra ipſos ordinantes priſcis temporibus reperimus fuiſſe præſcriptas.

[a] Nicenum 1. c. 16.
[b] Sardic c. [illegible]
[c] Mogunt. cap. 17.
[d] Nannet. c. 7.
[e] Calixtus 1. epiſt. 2. cap. 3.
[f] Sixtus 2. epiſt 3. cap. 6.
[g] Iulius 1. epiſt. 3. cap. 6.
[h] Adrian. 1. in Capitul. Ingilramno datis cap. 16.
[i] Synodus Trull. c. 17.
[k] Chalced. c. 20.
[l] Sardic. ſup.
[m] Tribur. c. 28.
[n] Taurinat. cap. 2.
[o] Aurel. 5. cap. 5.

§. II.

Quid de eadem ex iure medij æui.

III. Nouo autem iure, ſi ad ſuperiora tempora attendas, ſed ſi ad hodierna antiquo, certum eſt Clericos ob ordinationem ab Epiſcopo alieno ſuſceptam ipſo facto ſuſpenſos eſſe. Nam Gregorius decimus contra taliter promotos antiquo-

rum Canonum ſeueritatem perſeuerare decernit, [a] *his*, inquit, *quæ iura ſtatuunt, contrà taliter ordinatos in ſuo robore duraturis.* At antiquiſſimo iure ipſo facto Clerici ab alieno Epiſcopo ordinati ſuſpenſi erant, ſaltem donec eorum ordinatio ab ipſorum Epiſcopis probata eſſet (prout interpretari videtur Vrbanus [b] ſecundus ſuprà citatus) nam toto eo tempore, ipſorum ordinatio irrita cenſebatur: quorum autem ordinatio irrita, quoad executionem cenſetur, ij ipſo facto ſuſpenſi ſunt. A

IV. Dubium autem eſt, vtrum etiam laici ab Epiſcopo alieno in Clericos attonſi, hoc iure ſuſpenſi dici debeant. Huius certè rei nulla ex ordinario iure peti poteſt confirmatio: de antiquiſſimo iure nihil quod hanc pœnam oſtendat adferri poteſt: quinimò contrarium vſus oſtendit ex prædictis. Itaque ſi recepto iure ante Concilium Tridentinum conditores agatur, non videntur ij ipſo facto [c] eſſe ſuſpenſi, & Canones qui in contrarium adducentur de iis ſolum agunt, vel qui ab alieno Epiſcopo inuadente alterius parochiam, & in ea ordinationes laicorum ſibi non ſubditorum faciente ordinati fuerint, quæ ad laicum alienum Epiſcopum adeuntem, ab eoque intra ſuæ parochiæ limites ordinationem celebrante, ordinatum ampliari non debent: vel certè de Clericis agunt ab alieno Epiſcopo ordinatis, non de laicis: quorum vtique, vt ex prædictis patet, diſpar eſt ratio: nec extendendæ pœnæ ſunt [d] ad caſus diuerſos, licet aliquatenus ſimiles, vt, quod contra Clericum ſtatuitur, contra Laicum ſtatutum intelligatur: quin potius qui [e] de vno dicit, de alio negare videtur. B

V. At iure iſto medij æui contra ordinatores tam alieni Clerici, quàm Laici pœnæ ſtatutæ ſunt: nam de Epiſcopo Laicum ad Tonſuram Clericalem recipiente ex aliena Diœceſi ita Bonifacius, [f] *qui verò contra fecerit*, (id eſt, *qui homini Diœceſis alienæ Clericalem præſumpſerit conferre Tonſuram*) *per vnum annum à collatione Clericalis Tonſuræ duntaxat nouerit ſe ſuſpenſum.* [g] *Eos autem qui Clericos parochiæ alienæ abſque ſuperioris ordinandorum licentiâ, ſcienter, ſeu affectatâ ignorantiâ, vel quocumque alio figmento quæſito præſumpſerint ordinare, per annum à collatione ordinum* Gregorius 10. *decernit eſſe ſuſpenſos.* Ex quo tamen Canone duntaxat inferri poteſt Epiſcopos eos ſolùm pœnam ibi ſtatutam incurrere, qui vel ſcienter, vel ex affectata ignorantiâ, vel quæſito aliquo figmento indebitam huiuſmodi ordinationem peregerint, non eos qui etiam ex craſsâ ignorantiâ, ac vincibili iuris, quod ſcire tenebantur, inſcitiâ legem violarint: & fortè conditiones, quod ſcienter, ſeu affectata ignorantia Epiſcopus alienum Clericum ordinet, non fruſtrà ſunt appoſitæ, vt innuant, qui ſecus ea in re errauerint, parem pœnam non mereri. Certè [h] Nauarrus Epiſcopum docet non incurrere ſuſpenſionem, qui alienum ſubditum ordinarit, ſi probabiliter id ignorabat: quod manifeſtè ex [i] Gratiano deducit: ſed nihil de eo, qui ex ſupina ignorantia Clericum ordinauerit ipſe loquitur, de quo etiam nihil certi dicere poſſum; nam licet ex prædicto [k] Canone non inferantur tales eſſe ſuſpenſi, dubium eſſe poterat, num priores Canones, qui, vt ſuprà vidimus, de hac re variè loquuntur, ipſum ſuſpenderent. Epiſcopum verò alicui Laico Tonſuram Clericalem ex ignorantiâ craſsâ conferentem videtur Bonifacius [l] octauus ſuſpenſum declaraſſe, niſi fortè verbum præſumendi temeritatem aliquam ſignificet, quæ ignorantiæ ſolùm affectatæ non craſſæ, vel etiam ſcientiæ de malè agendo coniungatur: quod quidem incertum eſt: cùm etiam præſumptio dici poſſit, ſolùm bonam fidem excludere: non eſt autem is in bona fide, qui ignorantiâ craſsâ laborat. C D

[a] Gregor. 10. cap. eos qui, de tempor. ordinat. in 6.
[b] Vide can. Lugdun. 9. q. 2. & ſuccta Gloſſa v. poterit, ad cuius confirm. adde can. 20. Conc. Chalced. & Aurelian. 5. can. 5.
[c] Vide Ancharanum & Ioannem Monachum v. Clericum, de temp ordin. in 6. Rebuffum in praxi benefic. tit. de Clerico ad ſacros Ordin. malè promoto. Nauarrum conſil. 31. de temp. ordin.
[d] §. pœnæ de pœnit. diſt. 1.
[e] Argum. c. nõne, de præſumptio.
[f] Cap. fin. de temp ordinat. in 6.
[g] Cap. eos qui, eod. tit.
[h] Nauar. conſil. 40. de tempotib. ordin.
[i] Gratianus 1. quæſt 4 §. notandum.
[k] Cap. eos qui, mox cit.
[l] Cap. cum nullus, cit.

§. III.

Quæ tandem nouiſſimo iure pœnæ in eo caſu ſtatutæ ſint.

VI. Nouiſſimo autem iure per Concilium Tridentinum, & quaſdam Summorum Pontificum conſtitutiones inducto, ſuſpenſio aliqua, cùm in Laicos, tum in Clericos ab alieno Epiſcopo ordinatos, necnon etiam in Epiſcopos ordinatores lata eſt. Primò enim Tridentinum Concilium cùm vetuiſſet Laicum alterius

Digitized by Google

A alterius ſubditum abſque proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſoriis ad aliquos ſacros, aut minores ordines, vel primam Tonſuram promoueri, hanc pœnam illicò ſubiungit, vt [a] *contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo iure ſint ſuſpenſi.* Idem poſtquam præcepit, vt *vnuſquiſque à proprio Epiſcopo ordinetur*, eamque ſanctionem, ne infringi poſſet, ea etiam decreti additione muniuit, [b] *quod ſiquis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi eius probitas ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur:* quâ ſanè lege improbitas quorumdam, & audacia, qui diſciplinæ rigorem vitare cupientes, ad priuilegia, & diſpenſationes confugiunt, prudenter ac ſalubriter retunditur, poſtquam, inquam, hac ratione ordinandorum fraudibus occurrit, pœnas etiam iſtas adiungit; [c] *ſi ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus.* B Hæc Tridentinum de iis qui ſine litteris dimiſſoriis proprij Epiſcopi ab alieno ordinati fuerint, nam alia poſteà de iis qui cùm falſis dimiſſoriis, ſeu à non habente poteſtatem collatis, ex ipſo ſubiungemus.

[a] Conc. Trident. ſeſſ. 14. de reform. cap. 4.
[b] Idem ſeſſ. 23. de reformat. cap. 8.
[c] Ibidem.

VII. Aliqui etiam Summi Pontifices eaſdem pœnas ampliaſſe, vel certè explicaſſe magis viſi ſunt, [d] *Conſtitutione Pij ſecundi Pontificis Maximi:* (vt refert Cōcilium [e] Mediolanenſe tertium, & legitur in Bullario) *quicumque Clerici ſine canonicâ diſpenſatione extrà ſtata tempora, vel ante legitimam ætatem, vel abſque dimiſſoriis ordinarij ſui literis, ſe ad aliquem ſacrum Ordinem promoueri fecerint, ab ſuorum ordinum, quos ſuſceperint, executione ipſo iure ſuſpenſi ſunt; iique, ſi ſuſpenſione durante, illorum ordinum miniſterium, functioneſve obierint, ſtatim irregularitatem ſubeant, ob quam præter aliàs pœnas contra iſtos canonum iure ſancitas, beneficiis etiam Eccleſiaſticis priuari poſſunt.* Sixtus [f] quintus conſtitutionem edidiſſe fertur, in qua Summus Pontifex abſolutionem à prædictâ ſuſpenſione ſibi reſeruat. Clemens verò [g] octauus prædictæ conſtitutionis ſeueritatem temperauit, & ad Concilij Tridentini diſ- C poſitionem reuocauit, vt inter cæteros obſeruant [h] Quaranta & [i] Sayrus, qui vtramque conſtitutionem referunt.

[d] Bulla Pij 2. edita 18. Calend. Decembris anno 1461. quæ incipit, cùm ex ſacrorum.
[e] Concil Mediola. 3. tit. de iis quæ pertinent ad Ordinis Sacram.
[f] Sixtus 5. Bulla quæ incipit, ſanctũ & ſalutare.
[g] Clemens 8. Bulla quæ incipit Romanum Pontificem decet.
[h] Quaranta, v. ordo verſic. ſecundo limita. & verſ. tertius caſus.
[i] Sayrus de cenſur. lib. 7. cap. 10. nu. 36. & lib. 4. cap. 14.

VIII. Apud eas nationes apud quas Concilium Tridentinum promulgatum eſt, necnon conſtitutiones iſtæ Pontificiæ, tam per promulgationem, quàm per acceptationem, publici iuris factæ ſunt: ex iis quæſtiones, quæ circà pœnas iſtas mouentur, dirimi debent, ita tamen vt Bullâ Pij ſecundi, ſi in aliquo fortè Concilio Tridentino aduerſetur, per Conciliũ Tridentinũ, quod poſterius habitum eſt, corrigi & emendari debeat; & poſteriores conſtitutiones Pontificiæ prioribus derogent. Nobis autem in Francia, apud quos, nec Concilium Tridentinum, nec Pontificiæ iſtæ Bullæ probati, ac recepti iuris habentur, priſcorum temporum, niſi contrariis medij æui legibus, vel diuturnâ conſuetudine abolitæ fuerint, itemque medij iſtius æui conſtitutionibus ſtandum eſt, & ſecundùm eas quas protulimus iudicandum erit, reiectis nuperis, quæ noſtro ac priori ſæculo conditæ ſunt conſtitutionibus, ideoque ſi quid ex iis infrà deci- D damus, Francos non tangit, ſed Italos, & Hiſpanos, & ſi qui alij earum acceptationi minimè reſtiterunt.

§. IV.

An irregularis habendus, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus ordinis ſuſcepti functiones exercet.

IX. Quæritur ergo primò, an ſuſpenſio iſta, quæ in eos quocumque iure lata eſt, qui Clerici ab alieno Epiſcopo ordinantur, ſi per aliquam functionem prohibitam violata fuerit, irregularitatẽ inducat. Vtraque pars ſuos aſſertores habet, ſuaſque rationes: nam pro parte affirmante hæc proferri poſſunt. Primum, quod violatio quæuis ſuſpenſionis irregularitatem ſecum adferat, vt præter alios aſſerit [k] Innocentius 4. in Concilio Lugdunenſi; Alterum, quod [l] Bulla

[k] Cap. 1. de ſententia excommunicationis in 6.
[l] Bulla Pij 2. ſuprà.

Pij ſecundi hac nominatim ſuſpenſione irretitos, ſi functiones ſacras quæ ipſis A
interdictæ ſunt, obire præſumant, irregulares fieri expreſsè declaret: tertium, quod tam ſuſpenſionis, quàm irregularitatis, ex eius violatione profectæ abſolutionem Summo Pontifici [a] Sixtus quintus reſeruauerit: quartum, quod Concilium [b] Mediolanenſe tertium ſuprà, irregularitatis iſtius monendos Clericos eſſe cenſuerit, ob eamque proinde cauſam prædictam Pij ſecundi Bullam contrà malè promotos pridie ordinationis Clericis edici, & promulgari debere ſtatuerit: quintum, quia [c] Declaratio ſacræ Congregationis Cardinalium id expreſsè definit.

X. Pro negante [d] verò parte argui poteſt: quod nempe ſuſpenſio iſta quæ aduerſus ordinatos ab alieno Epiſcopo, ſiue à veteri iure lata eſt, ſiue à nouo: imò etiam quæ à nupero per Tridentinum promulgato confirmata eſt, videatur ſine vllâ abſolutione tolli poſſe, ideoque non ſit vera cenſura; ſi autem vera cenſura non eſt, profectò nec ex eius violatione irregularitas vlla contrahitur: Quod autem ſine vllâ abſolutione tollatur, colligi poteſt primo de antiquo iure, nam Concilium [e] Chalcedonenſe, nonniſi vſque ad reuerſionem Clerici B
ad proprium Epiſcopum pœnam extendit: Concilium quoque [f] Aurelianenſe quintum taliter ordinatos non propriè dictâ ſuſpenſionis cenſurâ illigatos oſtēdit, cum iubet, vt *ab honore vel officio ſuſcepto, iuxtà arbitrium ſui Pontificis, ſuſpendantur*: Deinde in vſu fuit, vt ordinatus ab alio Antiſtite, quam à proprio ſine vlla abſolutione, vel diſpenſatione reciperetur, etiamſi in ordine ſuſcepto miniſtraſſet. Sic Auguſtinus [g] Lectorem ſuum Timotheum Subdiaconum à Seuero ordinatum leniter increpatum recepit: Epigonius Lectorem quoque ſuum à Iuliano Epiſcopo Diaconum ordinatum, in ſuâ parochiâ miniſtraturū in Concilio [h] Carthaginenſi tertio repetiit: non hic diſpenſationi, aut abſolutioni locus fuit, quamuis præceſſiſſent Niceni, Sardicenſis, & Carthaginenſis primi Canones, qui ordinationes ab alienis Epiſcopis irritas, inaneſque declarant: ſed ſciebant Patres iſtas ordinationes vſque ad conſenſum proprij Epiſcopi irritas tantum dici, quia eorum executio non licebat: Sic Vrbanus [i] ſecundus C
poſt cæteros priorum ſæculorum Canones, Lugdunenſis Parochiæ Clericos ab alio Epiſcopo ordinatos iniunctâ aliqua pœnitentiâ, ſatisfactionis gratiâ propter Eccleſiam quam offenderant, non propter ſuſpenſionem, quam exercentes ſe in iis ordinandis violarant, recipi permiſit: quippe cùm eos nullâ abſolutione à ſuſpenſione præmiſsâ, nulla interrogatione de exercitio ordinum durante ſuſpenſione præſcriptâ, cum graduum ſuorū honore recipiendos docuerit. Sequenti verò tempore contra ordinatos ab alieno Epiſcopo nihil, niſi quod antiquiora iura ſtatuerant definitum vidimus, itaque ante Bullam Pij ſecundi nihil habemus, quo vera ſuſpenſio, quæ ſit cenſura, contrà ordinatos ab alieno Epiſcopo ipſo iure lata cenſeatur. Quod vtique ex eo confirmari poteſt, quod Innocentius tertius de Clerico Latino loquens ab Epiſcopo Græco ſine licentia ſui Epiſcopi ordinato, qui quidem potiori iure plectendus videretur, quàm vllus alius ſine ſui Epiſcopi licentiâ ordinatus, quippe qui duplicem prohibitionem violauerat, non tamen eum ipſo iure ſuſpenſum, ſed ſuſpendendū oſtendit, [k] *interdicenda, inquit, ei eſt ordinis executio ſic ſuſcepti, tanquam ab alieno Pontifice* D
ſine mandato, vel licentia ſui Epiſcopi ordinato: ex quo inferre licet, quamuis ex iure quo ante Innocentium tertium Eccleſia vtebatur, talis ipſo iure ſuſpenſus vſque ad arbitrium ſui Epiſcopi cenſeretur, ex citatis Canonibus: attamen hanc ſuſpenſionem vtpotè quæ dilatio potius executionis ordinis videretur, quàm damnatio quædam, quâ ordinis exercitium adimeretur: & quæ ſine abſolutione tolli poſſet: non fuiſſe veram ſuſpenſionis cenſuram: ideoque prætereà cauiſſe, vt in Latinum, qui à Græco ſine ordinarij ſui licentiâ fuiſſet ordinatus, ſuſpenſionis cenſura feriretur, damnationemque ipſe ſubiret, quam ſi violaret, iuxtà Antiochenum [l] Canonem, & alios antiquos ſine ſpe reſtitutionis eſſet, irregulariſque fieret: illudque Innocentij reſponſum ità interpretantur Ioannes [m] Andræas, & [n] alij melioris notæ Canoniſtæ, qui etiam prædictam ſententiam videntur tueri.

[a] Sixtus 5. in Bulla ſuprà cit.
[b] Concil. Mediolan. 3. ſup.
[c] Declaratio ſacræ Congregationis in hæc verba ſi ſecus fiat, cap. 8. ſeſſ. 23 Concil. Trident.
[d] Legatur Nauarrus conſil. 29. & 39. vbi de antiquo iure loquens negantem ſententiam amplectitur.
[e] Chalced. can. 10.
[f] Aurel. 5. c. 5.
[g] Auguſtinus epiſt. 240.
[h] Conc. Carthag. 3. c. 44.
[i] Vrbanus 2. can. Lugdun. citato 9. q. 2.
[k] Cap. quod tranſlationē, de temporibus ordin. in 6.
[l] Antioch. c. 4.
[m] Ioan. Andr. in cap. quod trāſlationem cit.
[n] Vide Gloſſam v. ſtatuīt, in cap. eos qui, de temp. ord. in 6. quæ Hoſtienſem cit. Guillelmū & Gar. Vide etiam Archid. in can. Lugdunenſ. 9. q. 2. Antoninum ibidem. Philippum Franc. in 1 & 2. can. quæſt. cit.

XI. Hoc

A XI. Hoc ergò, inquiunt, iſtius ſententiæ auctores vſque ad Bullam Pij ſecundi ius eſt: quam non dubium eſt ſuſpenſionem propriè dictam in ordinatos ab alieno Epiſcopo, tam Clericos, quàm Laicos pronuntiaſſe, cùm veteri iure in Laicos nulla ferretur, vt ex dictis ſuprà patet; nec dubium, quin irregularitatem quoque in ſuſpenſionem iſtam, per exercitium ſuorum ordinum violantes adiunxerit. Vbi ergo Bulla iſta promulgata vſuque recepta eſt, eæ omnes pœnæ abſque vllo dubio locum habent. Sed videndum, num fortè Concilium Tridentinum Bullæ iſti Pij ſecũdi hac in parte derogarit. Etenim Concilium [a] Tridentinum videtur veteri potius iuri adhæſiſſe, quam iſti Bullæ; nam, vt apparet ex iis quæ ex ipſo citauimus, de ſuſpenſione iſta loquens, hæc verba, *donec ſuo Prælato viſum fuerit, itemque quamdiu proprio ordinario videbitur expedire*, conſultò adiunxit: quæ verba ſuſpenſionem propriè dictam videntur excludere, vt de veteri iure diſputantes docuimus: Ergo ex mente Concilij Tridentini, ſi ordinatus ab alieno Epiſcopo miniſtret, non propriè dictam cenſuram violaſſe, proindeque nec irregularis eſſe videbitur. Nec his Bulla Sixti quinti officit, quæ B ad diſpoſitionem Concilij Tridentini, & antiquos Canones redacta à Clemente octauo, nihil contra diſpoſitionem Tridentinæ Synodi, & antiqui iuris ordinationem valebit.

[a] Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 4. & 23. cap. 8.

XII. Vt in hac difficultate meam mentem aperiam: ſanè quod de antiquo iure vſque ad Bullam Pij ſecundi diſputatur, problematicum eſt, vt alibi quoque monebitur. Grauia pro vtraque parte ſunt rationum momenta, non tamen inſolubilia. Nam affirmantis partis ex negante adſtructâ argumenta facilè corruunt: negantis etiam ſolui poſſunt. Etenim Concilium Chalcedonenſe de excommunicatione loquitur, non de ſuſpenſione. Auguſtinus fortè Nicenos, Sardicenſes, Carthaginenſes Canones ignorauit: quidni? cùm in ordinatione ſuâ [b] Nicenum ſe Canonem ſoluiſſe ignoranter queratur: Sardicenſem [c] à Zozimo Pontifice Canonem allegatum pro appellationibus ad ſummam ſedem C Patres Africani ipſius tempore ignorauerint; de Sardicenſi [d] Synodo an fuerit legitima ipſe dubitauerit: Nicenos ad ſe mitti poſtulauerit: Carthaginenſis [e] 1. Synodus diu latuerit ignota. Epigonij facto eadem ſolutio competit. Sed nec certum eſt, vtrum Clericos ſuos ab alio Epiſcopo ordinatos ipſi abſoluerint, necne: penes Epiſcopos illius temporis erat haud dubiè abſoluendi in iis, & diſpenſandi poteſtas. Vrbanus ſecundus conſulere potuit, quod concedere poterat: ex conceſſione ipſius, an mero conſilio factum ſit, vt ab alieno Epiſcopo ordinati in ſuis gradibus quantumuis ſuſpenſi, quantumuis etiam ex illicito ordinum miniſterio irregulares reciperentur, quis reſcire poſſit? Innocentius 3. ſic fortè Clericum ab alio ordinatum ſuſpendi præcepit, vt tamen ſuſpenſum exiſtimarit, ſed ſuſpenſionem declarari cuperet: eos fortè quos, quia ab alieno Epiſcopo promoti ſunt, iure ipſo ſuſpendi exiſtimauit, eos, inquam, quia à Pontifice Græco ordinati fuerant, nouâ *ab homine* ſuſpenſionis ferendæ ſententiâ percelli voluit, in iis diuinare difficillimum eſt. Non dubito tamen D quin in praxi negatiua ſententia teneri poſſit.

[b] Poſſidius in vita Auguſt. cap. 8. ipſe Auguſt. epiſt. 110.
[c] Cõc. Carth. 6. c. 3. & Afric. ca. 101. 102. 103. 105.
[d] Auguſt. cõtra Creſcon. lib. 3. cap. 34. & epiſt. 163.
[e] De Carth. 1. ſuſpicio eſt, quod cùm ipſa Sardicẽſem Synodum vt legitimam citaſſet, Africani tamen dubitarunt.

XIII. At certum eſt Bullam Pij ſecundi ſuſpenſionem in eos, de quibus eſt ſermo, propriè dictam tuliſſe, nec vllus diffitetur. Probabilius autem eſt Concilium Tridentinum ipſi non derogaſſe: nam derogatio iſta non apparet; nec verba quæ ex Concilio Tridentino prolata ſunt, id oſtendunt: non enim tantum durare iſtam ſuſpenſionem dixit, quamdiu ordinario videbitur: ſed durare quamdiu ipſi placuerit, affirmauit, veteres ſanctiones ſecundùm quas durare tantum ſuſpenſio iſta probabiliter intelligebatur, vſquè ad beneplacitũ proprij Epiſcopi innouans: Bullæ Pij ſecundi, quæ etiam vlterius durare eam affirmauit, non derogans. Vt autem de Bullâ iſta, quod nempe apud eos qui recentioribus iſtis conſtitutionibus vtuntur, vigeat, ſic cenſeam, mouent me Cõcilium [f] Mediolanenſe tertium Prouinciale ſub S. Carolo, qui ſanctus optimè nouit mentem Concilij Tridentini, quod ipſius præſertim opera perfectum eſt: & Declaratio [g] congregationis eminentiſſimorum Cardinalium, qui Concilij Tridentini explicationem pro penſo habent: quis iis melius aut Tridentini

[f] Concil. Mediol. 3. ſuprà.
[g] Declaratio congregat. ſuprà.

Digitized by Google

Concilij ſenſum explicare poſſit? aut earum regionum praxim quæ nouo iſto A iure vtuntur, oſtendere? ſuſpenſionem tamen iſtam à proprio Epiſcopo tolli poſſe, ſatis innuit Tridentinum [a] ius commune confirmat, nec vlla conſtitutio præterquam Sixti [b] quinti, quæ reuocata fuit, renititur. In irregularitate quoque ex iſtius ſuſpenſionis violatione orta, ſicut & in cæteris, quæ ex delicto occulto oriuntur, præterquam ex homicidio voluntario, Epiſcopis diſpenſare Tridentina [c] Synodus permittit; ſi verò publica ſit iſta ſuſpenſionis violatio ex conſuetudine generali, quæ diſpenſationes in irregularitatibus ad Summum Pontificem tranſtulit, Epiſcopis inferioribus diſpenſandi facultas non erit. Verùm quia Bulla Pij ſecundi loquitur tantùm de promotis ad Ordines ſacros, dubiumque eſt, an aliis Canonibus ſuſpenſio propriè dicta lata legatur in promotos ab alieno Epiſcopo, ideò dubiè reſpondendum eſt de iis, qui ad ordines minores promoti in iis miniſtrarunt, an irregulares effecti ſint; imò vix vllum dubium hac in re eſſe poteſt, cum enim eorum functiones à quouis etiam alio non ordinato fieri poſſint, vix accidere poteſt, vt quantumcumque quis ſuſ- B penſus ſit, ex ordinum illorum miniſterio irregularis effici credatur.

[a] Trident. ſuprà.
[b] Bulla Sixti 5. ſuprà.
[c] Trident. cap. 6. de reform. ſeſſ. 14.

§. V.

An beneficium amittat, vel de nouo recipiendi capax ſit, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus eſt.

XIV. Ex iis autem alia ſimiliter quæſtio ſolui poteſt, an qui vel Tonſuram Clericalem, vel minores ordines ſuſcepit ab alieno Epiſcopo, beneficium ipſi poſteà collatum iure poſſideat, vel collatum anteà amittat: quam quæſtionem ex dictis breuiter reſoluo. Etenim quod ad recipientem ab alieno Epiſcopo Tonſuram ſpectat, veteri iure ad noſtra ferè vſque tempora nulla in eum lata erat ſuſpenſio. Bulla Pij ſecundi veteri iuri pro eo nullam pœnam addidit. Tridentinum ſuſpenſionem etiam in eum tulit, ſed vtrum propriè dictam, quæ C verè ſit Tonſura, an impropriè dictam, quæ tantum ſit dilatio executionis functionum ordinum, dubium eſt; ſi cenſura ſuſpenſionis à Concilio Tridentino nulla lata eſt, ceſſat omnis, quoad eum qui Tonſuram ſolum recepit, dubitandi ratio: & indubitato iure beneficium poſteà ſibi collatum retinet. Similiter quoque, ſi nulla propriè dicta cenſura veteri iure ligatus eſt, qui minores ordines ſine licentia ſui Epiſcopi ſuſcepit, cùm Tridentina conſtitutio veteri iuri nullam pœnam addat; Bulla Pij ſecundi de ſolis ſacris Ordinibus, non de minoribus loquatur, ſequitur nec in eo caſu rationem vllam dubitandi ſubeſſe; imò ſi eam ſententiam quæ veteri iure negat ſuſpenſionis cenſuram in ordinatos ſine licentia ſui ordinarij hîc confirmare placet, Bulla Pij ſecundi videtur in eam inclinare, ſimulque negare minoribus ordinibus, ita initiatum ſuſpenſionis cenſurâ adſtrictum teneri: Etenim cùm de ſacris Ordinibus loquens decernit iis initiatos abſque auctoritate ſui ordinarij ſuſpenſionem incurrere, quæ irregularitatem inducit, à contrario initiatos ſolis minoribus tali ſuſpenſioni il- D ligatos non eſſe inſinuat: & aliquam ſuſpenſionem eſſe innuit, quæ non ſit propriè cenſura. Itemque cùm veteri iure inter ſacros, & non ſacros Ordines nulla diſtinctio adhibeatur, eorum opinioni prædicta Bulla fauet, qui veteri iure cenſent vſque ad Bullam Pij ſecundi nullam ſuſpenſionis cenſuram in promotos ab alieno Epiſcopo latam fuiſſe. Sed ponamus ſiue veteri, ſiue nouo iure eum qui minores ſuſcepit, ſuſpenſionis cenſuram incurriſſe, imò & irregularitatem in ea ſuſpenſione celebrando, quod tamen etiam eo dato raro accidere poſſe docuimus, nihilominus beneficia, ſi quæ habuit ante irregularitatem non amiſit ipſo iure, ſed ſolùm iis priuandus eſt per iudicis ſententiam: vnde Concilium Tridentinum in ſimili caſu edixit, vt ordinati cum dimiſſoriis Capituli intra annum à morte Epiſcopi, [d] *nullo priuilegio Clericali gaudeant*, quibus verbis non eos priuatos eſſe ſtatuit, ſed priuandos; quippe cùm verba futuri temporis pœnam ipſo iure non infligant; & ſanè communis opinio eſt, (ſed quæ ad alium locum ſpectat) nullam cenſuram habitis prius beneficiis hominem ipſo facto

[d] Conc. Trident. ſeſſ. 7. cap. 10. de reform.

A ſo facto priuare: quamuis fatendum ſit hominem toto illo tempore, quo aliquâ cenſurâ irretitus eſt, nec eligi poſſe, nec beneficij ſuſcipiendi eſſe capacem, iuxta dictum [a] Panormitani, & communem Canoniſtarum ac Theologorum ſententiam; nec pluribus hac de re diſſerere opus eſt.

[a] Panormitanus in cap. cùm noſtris, de conceſſ. præbendæ.

§. VI.

An ignorantia excuſet Clericum ab alieno Epiſcopo ordinatum, vel Epiſcopum ordinantem.

XV. Tertia quæſtio fieri poteſt, an ignorantia excuſet, vt quis ab alieno Epiſcopo, ſine eius licentia, ordines recipiēs, à peccato, vel pœna immunis ſit; quidq; vbi errorem detexit ei agendum ſit. Reſpondeo [b] ob ignorantiam iuris obſcuri; (qualis eſt ea, quod per annū ab obitu Epiſcopi Capitulū dimiſſorias concedere B non omnibus poſſit) à culpa excuſare poſſe iuxtà celebre dictum [c] Innocentij, quod apud plurimos auctores in veneratione eſt, & à [d] Felino pluribus argumētis confirmatur: quod maximè in pueris locum habet, qui nondum per ætatem difficiliorū iuris concluſionū capaces eſſe potuerunt: porrò ſi à culpa immunes ſunt, à pœnæ quoque immunes erunt, quæ nonniſi propter culpam infligitur. Ignorantia etiā aliqua culpabilis, ſiue iuris, ſiue facti aliquando à cenſura cōtrahenda excuſabit, ſi nulla ſit præſumptio, nullus contēptus, vix enim pœnæ iſtæ feruntur, niſi in contumaces; quanto magis ſi facti ignorantia ſit omninò inuincibilis, qualis v. gr. cadere poteſt in eum qui ſe inuincibiliter ex aliquâ diœceſi oriundum neſcit; ex qua tamen oriundus eſt. Vbi autem vel inuincibilis error detectus eſt, procurare debet ordinatùs, vt, quem per ignorantiam ab alieno Epiſcopo ordinationem ſuſcepit, proprius ratam habeat, nec ordine ſuſcepto fungi, ſine eius licentia, cuius eſt concedere, aliquatenus audeat, iuxta id quod C ex citato ſuperiùs [e] Vrbani ſecundi reſponſo colligi poteſt, quibus [f] antiqua iura ſuffragabantur, quæ cùm ordinationem taliter ſuſceptam vſquequo accederet Epiſcopi proprij voluntas, irritam, ac vacuam eſſe definirent, ſatis apertè oſtendebant, ſi vel per errorem contigerit, ab Antiſtite proprio aliquem ordinari, ſtatimatque error detectus eſt, ratam eam habendam eſſe.

[b] Vide Nauarrum cōſil. 27. de temporibus ordinat.
[c] Innocent in cap. per tuas, 2. de ſimonia.
[d] Felinus in cap. 1. col. penult. de re iudicata. Vide Gloſſ. in cap. ignorantia, de regulis iuris in 6.

ARTICVLVS VII.

Speciales prohibitiones Eccleſiæ continens de tranſmarinis, itemque de Latinis à Græco Antiſtite, & tranſalpinis ab Italo non ordinandis.

[e] Can. Lugdunenſis cit. 9. quæſt. 2.
[f] Vide ſuprà §. 1. præſentis artic.

§. I.

D

De tranſmarinis non ordinandis.

I. GEneralis autem ex prædictis concluſio deducitur, nemini licere ſine licentiâ ſui Epiſcopi ad Clericatum, maiores minoreſve ordines promoueri: quia tamen de quibuſdam ſpeciatim iura cauendum cenſuerunt, nobis quoque, quid de ipſis ſpeciatim cautum ſit, examinandum reliquere. Primum antiquitus ſtatutum reperio, ne Vltramarini, quo nomine Afri intelligebantur, qui mari ab Italis diuiduntur, niſi acuratiori adhibita cautelâ ordinarentur. Syluester primus [g] in Synodo Romana de iis ità ſtatuit, *nullus aliqua ratione tranſmarinum hominem penes † vos, in Clericatus gradu ſuſcipiat, niſi quinque [aut eo * amplius] Epiſcoporum deſignatus ſit chirographo.* Anaſtaſius [h] primus ad Epiſcopos Germaniæ ac Burgundiæ, *tranſmarinos homines in Clericatus honorem nemo ſuſcipiat, niſi quinque aut eo amplius Epiſcoporum chirographis ſint deſignati: quia multa per ſubreptionem ſolent euenire.* Gregorius [i] Magnus Squillatino Epiſcopo. *Afros paſſim, & incognitos peregrinos ad Eccleſiaſticos honores tendentes nulla ratione ſuſcipias, &c.* Qui-

[g] Syluester in Synodo Rom. habetur diſt. 98. c. 1.
† aliàs *nos*.
* Hæc verba *deſunt in originali, & quibuſdam* Gratiani Codicibus.
[h] Anaſtaſius epiſt 1. cap. 1. habetur eadē diſt. can. trāſmarinos.
[i] Greg. epiſt. 25. lib. 1. refertur can. Afros eadem diſt.

[a] Cap. 1. de Clericis peregrin.

bus omnibus conſentit Alexander [a] tertius ad Epiſcopum Cœnomanenſem, A Vltramarinos, & valdè remotos definiens ordinationem ſuam per quinque Epiſcoporum teſtimonia probare debere: quod de dimiſſoriis litteris eadem, ni fallor, ratione inductus ſtatuiſſet. Specialem ergò de tranſmarinis non promouendis prohibitionem legimus, ſed ſpeciales pœnas quibus hæc prohibitio muniatur, aduerſus tranſgreſſores latas non legimus.

§. II.

De Græcis à Latinis non ordinandis.

† al. Idronetenſi.

[b] Celeſtinus 3. cap. cum ſecundum, de temporibus ordinat.

[c] Cap. quoniam, de officio iudicis ordinarij.

II. Secundò, circa Græcos, qui in ordinationis ritu à Latinis diſſentiunt, Celeſtini quoque & Innnocentij peculiares conſtitutiones obſeruare licet: ſimpliciùs, ſed obſcuriùs, ità loquitur Celeſtinus tertius Archiepiſcopo † Hidronenſi, [b] *quia verò (ſicut dicitur) in partibus Calabriæ Latini à Græcis, & Græci à Latinis ſecundùm alterutrius inſtitutionis obſeruantiam ordinantur, nolumus de cætero commixtiones, & conſuetudines rituum in ordinibus obſeruari.* B Quæſtio erat, an liceret Græcos, Latinoſque diuerſis ritibus ab eodem Epiſcopo vnâ ordinatione permixtim conſecrari, cui negatiuè Papa reſpondet, rituum commixtionem, diuerſaſque in eadem Eccleſia conſuetudines interdicens. Quid ergo facto opus eſſet; ſi Græci ac Latini eidem Latino Epiſcopo ſubiicerentur, deberemus Latino, an Græco cultu conſecrari? dubiũ id eſſe poterat; cui conſtitutio Innocentij 3. qui prædicto Celeſtino succeſſit, in Concilio [c] generali edita, vt nempe Epiſcopus Vicarios conſtituat, qui diuerſæ linguæ hominibus conſulat, non tamen diuerſi ob iſtam linguarum diuerſitatem in eadem ciuitate creentur Epiſcopi, mederi non poterat, quia Vicarius generalis niſi ſit Epiſcopus, conferendi ordinès poteſtatem non habet. Cùm ergo ex prædicta conſtitutione accideret, vt Græci qui Græco more cuperent ordinari, ad Antiſtites Græcos pro recipienda ordinatione ſe conferrent, aliqui ex licentia ſuorum Epiſcoporum, alij vero iiſdem C inconſultis, rogatus idem Innocentius tertius à C. Preſbytero Cardinali Apoſtolicæ ſedis Legato, eos à ſuo Epiſcopo, Latino more, vel à Latinis ſolum, de eius licentiâ, ordinandos eſſe ſtatuit iis verbis, [d] *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quia cum Clericus Græcus Epiſcopo Latino ſubiectus, à Græco Pontifice ordinatur: niſi de mandato, vel licentia ſui Epiſcopi fiat, interdicenda eſt ei ordinis executio ſic ſuſcepti, tanquam ab alieno Pontifice, ſine mandato, vel licentia ſui Epiſcopi ordinato. Si verò de mandato, vel licentia ſui præſulis, à Græco Pontifice ſecundum morem Græcorum fuerit ordinatus, licet culpandus ſit, qui Clericos ſuos à Græco facit Antiſtite ordinari; quamdiu tamen talis mos ab Eccleſia toleratur, non impediri debet ab executione ordinum taliter ſuſceptorum.* Qua reſponſione nullam pœnam in violantes hanc legem ſtatuit, culpam tantum in eis agnoſcit.

[d] Cap. quod tràſlationem, de temporib. ordinat.

§. III.

De Vltramontanis ab Italo Epiſcopo non ordinandis.

D

III. Tertiò, Vltramontanos ab Italo Epiſcopo ſuprà ordinari vetitos fuiſſe docuimus, ob rationem iſtam generalem, quod in diſſitis regionibus indigni nonnunquam ad ſacram Ordinationem conſultò ſe promoueri procurarent, quò vitia ſua tegerent, & Canonica impedimenta occultarent: [e] *nos igitur*, inquit Clemens, *volentes animarum ipſorum periculis obuiare, ſtatuimus vt nullus Epiſcoporum Italiæ de cætero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præſumat, niſi à nobis ſpecialem licentiam habeat, vel ab Epiſcopo de cuius diœceſi traxit originem, vel in cuius diœceſi beneficiatus exiſtit, per eius patentes literas cauſam rationabilem continentes, quare ipſum nolit, aut nequeat ordinare. Eos verò quos contrà præmiſſa contigerit ordinari, manere volumus, abſque ſpe diſpenſationis ſuper hoc à ſede Apoſtolicâ obtinendæ ſuſpenſos, ac ordinantes pœnitentia condigna puniri. Omnibus noſtris Pœnitentiariis inhibentes diſtrictè, ne abſque licentiâ noſtrâ ſpeciali, cum taliter ordinatis diſpenſent, vel ſuas eis tradant literas, per quas cum ipſis debeat diſpenſari.*

[e] Cap. 1. de temporibus ordinat. in 6.

IV. Circà hanc autem Clementis quarti conſtitutionem, quâ haud dubiè propriè

A priè dicta cenſura Apoſtolicæ ſedi ſpecialiter reſeruata infligitur, duæ ſunt præcipuæ difficultates Prima, an conſtitutio iſta, quæ Vltramontanum, v. gr. Gallum, aut Hiſpanum plectit ab Italo ordinatum, è conuerſo Italum ſimili pœna puniat, ſi ab Antiſtite Gallo v. gr. aut Hiſpano ordinetur. Gloſſa [a] hanc quæſtionem in vtramque partem diſputat: negantem ità ſtatuit, quia hæc conſtitutio cùm ſit pœnalis, [b] reſtringenda eſt, nec caſum proprium excedit, nec ad quātumuis ſimilem, ſed ad diuerſum caſum extendēda. Affirmantem è contrariò ità confirmat: quia cùm per omnia ſit vtrobique ratio, idem debet eſſe ius, eadem vtrobique videtur ſtatuenda pœna; nec videtur ampliatio hæc eſſe, aut extenſio, ſed potius æqua legis interpretatio; quemadmodum enim legem pœnalem à Nicolao [c] tertio ſtatutam, quæ de electionibus & poſtulationibus expreſsè tantum loquebatur, ob paritatem rationis Bonifacius [d] octauus declarauit locum habere in prouiſionibus, appellationibus, & confirmationibus, de quibus Nicolaus locutus non fuerat: ità quidni conſtitutio de Vltramontanis
B ab Italo non ordinandis, ob ſimilem omnino rationem ad Italos ab Vltramontano non ordinandos applicetur? applicare ſanè [e] legem etiam pœnalem in ſimili caſu licet: nec extenſio vocatur, vbi ad ſimilem omnino caſum, & cuius eſt ſimilis ratio legis auctoritas adducitur.

V. Sententia mea eſt, probabilius multò eſſe nullam ſuſpenſionem hac conſtitutione Clementis quarti in eum ferri, qui Italus ab Vltramontano Antiſtite conſecraretur; tum quia non eſt par ratio Itali, & Vltramontani hac in re: nam [f] Vltramontanus, (is nempe, quem eo nomine Itali vocant) vbi fuerit in Italia, facilè ad Summum Pontificem recurrere poteſt, qui ex plenitudine poteſtatis vel ipſum ordinare, vel cui voluerit ordinandi auctoritatem tribuere poterit: ideoque ſi ab Epiſcopo Italo ſine Summi Pontificis, aut Epiſcopi proprij licentiā ordines recipiat, ipſius inobedientiæ crimen grauius erit, nec ſine Sedis Apoſtolicæ contemptu: è contrà verò Italus in regionibus, quæ ipſi ſunt
C Vltramontanæ, poſitus, ſi ab Epiſcopo earum regionum ordinatur, faciliùs excuſatur, quod nec ad ſuam patriam, nec ad ſanctam ſedem tam facilè recurrere potuerit, ideóque ſaltem de contemptu Apoſtolicæ Sedis notari non poterit. Deinde, etſi par vtriuſque eſſet ratio, attamen non facilè ob ſimilitudinem rationis cenſura contra vnum lata, in alium torqueri deberet. Poteſt quidem fieri vt Pontifex vnus legem vnam pœnalem in aliis caſibus ſtatuat obſeruari, vt allatum exemplum oſtendit: ſed non debet vllus priuatus doctor, ob rationis, vt ſibi videtur, paritatem, pœnam quæ in aliquem lata eſt, ad alium transferre, quem Canon non exprimit: mentem quidem legiſlatoris ſequi debet, & ſecundùm eam iudicare poteſt pœnam in aliquem cadere, qui nonniſi obſcurè exprimatur, vt ex quibuſdam legibus [g] Gloſſa non malè deducit; at vbi intentio legiſlatoris non oſtendit ipſum in aliquem ſententiam pœnalem pronuntiare voluiſſe, eam vtique, qualiſcumque ab ipſo prolata fuerit, ad ſimiles caſus referre abſurdum eſt: aliquando enim in vno legiſlator, & ſeueritatem
D legis & auctoritatem iudicis experiri cupit, plures verò pœnis maximè Eccleſiaſticis, quæ in tertij detrimentum operantur, alligari refugit, etiam eos qui ſimili, imo grauiori delicto laborant, ſi vel in mentem ipſi non venerint: nam præter eius mentem nemo punitur, & ipſius intentione qui non comprehenditur, pœnam effugit etiam quam meretur: vel certè ſi occultas ob cauſas (quas perſcrutari curioſum eſt, reſcire aliquando impoſſibile) ob vnum potius quàm alium caſum, in aliquas potius perſonas, quàm alias pœnam ſtatuere æquum ipſe iudicarit.

VI. Altera difficultas eſt, vtrum Vltramontanus, qui vel Tonſurâ, vel minoribus ordinibus initiatur ab Italo, hanc pœnam ſubire debeat, quam prædicta conſtitutio infligit. Gloſſa [h] affirmat, quam ſequuntur Ioannes [i] Andræas, [k] Dominicus, & alij; negat [l] Nauarrus poſt [m] Archidiaconum, [n] Ioannem Monachum, & complures alios. Rationes Gloſſæ eæ ſunt; prima, quia eadem eſt ratio, ſiue quis per primam Tonſuram Clericus fiat, aut minoribus ordinibus initietur, ſiue maioribus ordinibus perficiatur: ergo idem ius. Altera, quia

[a] Gloſſa v. Italiæ, in cap. cit.
[b] Arg. ex cap. ſtatutum, de elect. in 6. & cap. pœnæ, diſt. 1. de pœnit.
[c] Nicolaus 3. cap. cupientes, de electione in 6.
[d] Bonifacius 8. cap. ſi poſtquam, eodem tit.
[e] Argum. ex l. ſi poſtulauerit, ad l. Iuliam de adulter. & l. quædam, § nũmularios de edil.
[f] Gloſſa mox citata.
[g] Gloſſ. ibid. cit.
[h] Gloſſa v. Clericum in capite cit. 1. de temporibus ordinat. in 6.
[i] Ioan. Andr.
[k] Dominicus & alij ibid.
[l] Nauar. conſilio 31. de tēporib. ordin.
[m] Archid. &
[n] Ioannes Monachus in dict. capit.

ordo [a] comprehendit tam maiores, quàm minores ordines, imo etiam & ipſam Tonſuram, quæ paſſim ordo dicitur, & ad quam promotio ordinatio paſſim vocatur, ideoque dum ordinari Vltramontanus ab Italo prohibetur adhibita A
ſuſpenſionis pœna, ſub eadem promotio quoque ad Tonſuram, & minores ordines prohibetur. Tertia, quia licet procemium de ſacris ordinibus ſolùm loquatur, conſtitutio generaliter loquitur, prout tam Tonſuram quàm minores ordines comprehendit; poteſtque etiam contingere, vt in ipſo procemio ſacri ordines latè dicantur, qui conſecrationem qualemcumque & ſanctitatem conferunt, [b] acceptione à canonibus nequaquam penitus abhorrente, iuxta quam tam Tonſura quàm minores ordines ſub ordine ſacro poterunt comprehendi. Quarta denique, quia quod de Clerico tantum in prædictâ conſtitutione agi aliqui contendere vellent, falſum eſt, quippe cum in hac periodo, *nullus Epiſcoporum Italiæ de cætero aliquem vltramontanum Clericum ordinare præſumat*, Vltramontanus Clerico coniungi non debeat, (quomodo ſi prædicta conſtitutio legeretur, ferretur tantum in Clericos Vltramontanos qui ab Italo Antiſtite ordi- B
narentur) è contrario vero opus ſit Clericum ab Vltramonto diſiungere, & ordinationi copulare, vt ſenſus conſtitutionis ſit, Vltramontanum hominem ab Italo Clericum fieri non licere.

VII. Nauarrus [c] contra arguit, primo caſum [d] expreſſum haberi, quod ordinatus ab alieno Epiſcopo non careat ipſo iure executione ordinis, ſed ſolùm interdicenda ei ſit. Secundò, quod caput [e] prædictum loquatur tantum de Epiſcopo Clericum ordinante ad ſacros ordines, & Laïco ad illos ordinato, vt patet ex procemio, non de Epiſcopo ordinante Laïcum, vel de Laïco ad Clericatum, vel minores ordines promoto: vnde contrarium potius probat: [f] qui enim *de vno dicit, de alio negare videtur*: tantum abeſt, vt quod de vno dicitur ad aliud trahi debeat, maximè cùm grauius crimen ſit Clerici ſine licentia ſui Epiſcopi ad ſacros ordines promoti, quàm ad inferiores, vel etiam Clericatum; ideoque Bulla [g] Pij 2. ex prædictis huic parcat, illũ puniat: Tertiò quod lex iſta C
ſit pœnalis, ideoque quantum poterit reſtringenda: ex procemio autẽ, & ex verbo *Clerici*, & ex verbo *ordinationis*, quod propriè ſaltem collationis Tonſuræ non competit, quæ tantum eſt præparatio ad ordines, poteſt commodè reſtrictio adhiberi, vt pœna iſta ad promotos ad minores ordines, & Tonſurã, vel ſaltẽ ad promotos ſolùm ad Tonſuram non referatur. Quartò, [h] quod eadem conſtitutio à iure exorbitet, nouãque pœnam ſtatuat; ideoque ad terminos iuris reſtringi debeat, quoad eius fieri poteſt. Quintò, quia prædicta lectio, quã Gloſſa proponit, defendi non poteſt, alias conſtitutio vetaret ſolũ promotionem Vltramontani ab Italo ad Clericatum, de qua nihil in procemio, ſed ſolum de promotione ad ſacros ordines; deinde lectio iſta violenta, & diſtorta. Sextò, quia falſum eſt quod [i] Dominicus, & [k] Francus ex ea Gloſſa inferunt, cùm diuerſæ lectiones eſſe poſſint, eam ſequendam quæ prohibitionem pœnalem extendit, cùm potius contrarium [l] iure probatum, vſuque receptum habeatur. Septimò, quia cauſa illius conſtitutionis non ſolum impulſiua, vt vult D
Ioannes [m] Andræas, ſed etiam finalis fuit, nè Clerici, qui ad ſacros ordines aliquando in Italiâ ordinabãtur indigni, deinceps ordinari poſſent: quia [n] cauſa diſpoſitionis, quæ ponitur in procemio legis, eius cauſa finalis ſaltem vt plurimum cenſetur: per hanc ergo cauſam, qua ceſſante lex non fuiſſet, pœna lege lata in promotos ſolum ad ſacros ordines, non autem ad Tonſuram vel minores reſtringi debet.

VIII. Sane opinio Nauarri, quantum ad Tonſuram Clericalem ſpectat, probabilior eſt: cùm enim ſecundùm probabiliorem lectionem de Clerico hic ſermo ſit, non de Laïco; quod de vno dicitur ad alium trahi non debet, nec pœna quæ in Clericum Vltramontanum ab Italo ordinatum fertur, ad Laïcum conuenienter trahi poteſt. Item nec ordinationis nomen, quod conuenit quidem Tonſuræ, ſed impropriè, in lege pœnali interpretandâ, ad collationem Tonſuræ debet extendi, cùm potius ad propriè ſolum dicta ſignificata limitari ipſum conueniat. Quantum verò ſpectat ad initiatos minoribus ordinibus minus

[a] Arg. ex cap. cum contingat, de ætate, & quali. & aliis paſſim capitib.

[b] Gloſſa citata ex cap. 1 de Bigamis, & cap. in ſũma, diſt. 32. ſed aliæ plures auctoritates clarius id probarent, & veriùs.

[c] Nauarrus ſuprà.

[d] Cap. quod translationẽ, de temporib. ordin.

[e] Cap. 1. de temp. ordin. in 6.

[f] Argum. ex cap. nonne, de præſumption.

[g] Bulla Pij ſecundi ſupra cit.

[h] Cap. quæ à iure, de regulis iuris in 6.

[i] Dominicus, & [k] Francus in dict. cap.

[l] Cap. de pœnis, de regulis iuris in 6.

[m] Ioannes Andræas ſuprà, de diſtinctione cauſæ impulſiuæ, & final. vide Gloſſam, v. propter criminoſos 19. q. 2. c. duæ.

[n] Argum. ex l. finali ff. ex heред. inſtit.

A nus videtur eiuſdem ſententia eſſe probabilis: Nam nonniſi Clerici ad eos promouentur, & minores ordines propriè ſunt ordines: ideoque minoribus ordinibus initiati ea prohibitione comprehenduntur, qua Clerici ab alieno Epiſcopo promoueri vetantur: nec ex prooemio neceſſum eſt limitari prohibitionem, neque enim certo colligi poteſt, an ibi de ſolis maioribus ordinibus ſermo ſit, cùm, vt diximus, à ſanctitate ſua, & conſecratione quam operantur, etiam minores ordines ſacri dici poſſint: ſed eſto de ſolis maioribus in prooemio ſermo ſit, quia eorum violatio maius crimen eſt, & eorum in ſuſpenſione, vel excommunicatione exercitium irregularitatem, vel ſolùm, vel frequentius inducit: attamen, cùm conſtitutio de omnibus ordinibus loquatur, nec ad ſacros ordines reſtringatur, videtur eſſe alienum à mente legiſlatoris ex prooemio, quod forte fuit tantum cauſa impulſiua, non finalis, quod partialis forte motiua ratio, eaque præcipua eſſe potuit, non totalis, conſtitutionem eius in alium, quàm verba ipſa ſignificent, ſenſum diſtorquere; Nam ſi ex prooemiis quaſuis conſtitutiones interpretari volumus, non ex ipſis legis verbis, in maximas ſæpius abſurditates incidemus. In praxi tamen opinionem Nauarri quàm maximæ auctoritatis viri ſequuntur, nec omnino contemnendæ rationes fulciunt tutam eſſe exiſtimo.

B

ARTICVLVS VIII.

Specialem de Regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Epiſcopum, & quiſnam eorum proprius Epiſcopus ad eam cenſeatur.

§. I.

Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtringi.

C I. ATQVE eæ ſunt ſpeciales prohibitiones, quibus antiqui expreſſius ab alieno Epiſcopo vetantur ordinari, quarum à nobis tradita eſt explicatio: poſtquam alia quoque nobis ſpecialis difficultas videtur eſſe attingenda, circà regularium ordinationem. Eos alibi docuimus non niſi à proprio Epiſcopo, vel de eius licentia debere ordinari: priuilegia ſi quæ forent in contrarium, à Tridentino Concilio iis adempta eſſe: ex Tridentino quoſdam canones ad id confirmandum adduximus, ſed duos præſertim iam vrgemus, primum, [a] *Vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo, quod ſi quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi eius probitas, ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur*: alterum, [b] *Abbatibus, ac aliis quibuſcumque, quantumuis exemptis, non liceat in poſterum, intrà fines alicuius diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius diœceſis vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram vel minores ordines conferre: nec ipſi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel*
D *Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, literas dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedere, ſed horum omnium ordinatio, ſeruatis omnibus, quæ in huius ſanctæ Synodi decretis continentur, ad Epiſcopos, intrà quorum diœceſis fines exiſtunt, pertineat, non obſtantibus quibuſuis priuilegiis, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus, &c.* Hæc enim duo decreta integram ordinandi poteſtatem penes diœceſanos Epiſcopos Concilium Tridentinum eſſe voluiſſe oſtendunt, præterquam forte in Monaſteriis, quorum Abbates quaſi Epiſcopalem iuriſdictioné habent, quamuis ne quidem in iis alius à diœceſano Epiſcopo, ex [c] alio canone, ſine eius licentia ordinare poſſit.

II. Hanc Tridentini Concilij definitionem per orbis Chriſtiani partes vniuerſas ſeruatam hæc demonſtrant. Primum, quod in Italia variæ Synodi huius legis tanquam vſitatæ meminerint: nam v. gr. Synodus Nucerina, quam Simon Lunadorus Senenſis Eccleſiæ Epiſcopus habuit anno 1608. ita de ea re ſtatuit, [d] *Regulares licet à ſuis ſuperioribus examinati, & dimiſſi, nihilominus ſine dili-*

[a] Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.

[b] Idem ead. ſeſſ. cap. 10.

[c] Idem ſeſſ. 7. cap. 5.

[d] Synodus Nucerina, tit. in quibus viri & loca regularia Epiſcopali ſubiaceãt iuriſdict.

Digitized by Google

genti Epiſcopi examine ordinandi non ſunt, nec ab alio, quam ab Epiſcopo loci, vbi ſuorum ſuperiorum mandato degunt, ſi is ſacras ordinationes habuerit, promouendi erunt: ſimiliter Conſtitutiones Arretinæ in diœceſana Petri Vſimbardij Synodo promulgatæ 1598. [a] *Sciant tam regulares, quàm ſeculares Clerici, qui ante ætatem legitimam, ad ſingulos ſacros ordines promouebuntur, vt etiam, qui cum ex vrbe, vel diœceſi Arretina ortundi ſunt, abſque legitimis dimiſſoriis ab alieno Epiſcopo aliquem ex ipſis ſacris ordinibus acceperint, ſe à prædictorum ordinum executione ipſo iure ſuſpenſos eſſe ex Pij ſecundi Pontificis conſtitutione, &c.* Item Synodus Cremonenſis prima ſub Cæſare Speciano anno 1599. [b] *Apoſtolico ſanctiſsimi Domini noſtri* (Clementis 8.) *ſub die 15. Martij 1596. edito, quod in fine huius Synodi deſcribetur, inhærendo, mandamus ne quiſpiam cuiuſuis ordinis regularis ad vllos ordines promoueri poſsit extrà hanc diœceſim.* Plura alia Synodorum Italicarum in eandem rem decreta prætermitto; ad Gallicas venio. Burdigalenſem ab Eminentiſſimo Cardinali de Sourdis [c] Prouincialem præſertim hîc refero, quia clariſſimè à Regularibus id requirit, *vnde, inquit, ſuperioribus Monaſteriorum, in quibus religioſi fixam, & firmam commorandi ſedem habent, prohibemus, nè literas dimiſſorias Religioſis ſuis, vt à quocumque ordinentur, concedant, ſed à ſuo Pontifice, aut ab alio de eius licentia ordinandos eſſe duntaxat decernimus: eos verò, qui pro inſtituto ad varia domicilia certis temporum interuallis transferuntur, cum literis prouincialium ſuorum de voto religionis emiſſo fidem facientibus, ab Ordinario loci, in quo pro tempore degunt, admitti tantum præcipimus, ab aliis nunquam, niſi atteſtatione prehabitâ, à Pontifice loci ſeu eius Vicario generali obtentâ, quâ, cur apud ſe nequiuerint ordinari, perhibeatur.* Sed fruſtrà plures Gallicas Synodos recenſeremus, qui totius Cleri Gallicani [d] in Comitiis generalibus anni 1625. ſententiam teneamus, vt nempe nonniſi à propriis Epiſcopis Clerici quiuis ordinari poſſint. Ex Hiſpania quoque Concilium Toletanum [e] anno 1583. habitum producere poſſumus eiuſdem cum prædictis ſententiæ, quod declarationis prædictæ Eminentiſſimorũ Cardinalium iuſſu Clementis octaui, de qua iam ſuprà, pariter meminit: plura addere ſuperfluũ eſt, quæ conſentientem totius orbis Chriſtiani mentem hanc eſſe oſtendant, quam melius ipſa Conſiſtorij Romani declaratio oſtendet.

A B C

[a] Conſtitut. Aretinæ tit. in ſacram. Ordinis, §. & quoniam.

[b] Synodus Cremon. 1. tit. quæ pertinent ad ſacram. ordinis §. Apoſtolico

[c] Synod. Prouinc. Burdigal. cap. de ordine prope finem.

[d] Declaratio Cleri Gallicani in comitiis general. anni 1625.

[e] Tolet. anni 1583. act. 3. cap. 47.

III. *De mandato* ergo *ſanctiſsimi Domini noſtri Papæ Clementis diuina prouidentia Papæ 8.* [f] Regularium ſuperioribus decretum illud miſſum quatenus executioni demandaretur, quod his verbis conceptum legitur, *Congregatio Concilij cenſuit Superiores Regularium poſſe ſuo ſubdito item regulari, qui prædictis qualitatibus requiſitis ordines ſuſcipere voluerit, literas dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen diœceſanum, nempe illius Monaſterij, in cuius familia ab iis ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit, & ſi diœceſanus abfuerit, examinetur quo ad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſsionem dimiſſoriarum in id tempus quo Epiſcopus diœceſanus vel abfuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes: verùm cùm à ſuperioribus Regularibus, Epiſcopo diœceſano abſente, vel ordinationem non habente, litteræ dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtique huiuſmodi cauſam abſentiæ diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum exprimendam eſſe, quod qui non fecerint, officij, & dignitatis ſuæ adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & alias arbitrio eiuſdem S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurrent.* Qua declaratione interdicitur Regularibus ne extrà diœceſim pro ordinibus recipiendis proficiſcantur, quando ad manum eſt diœceſanus Epiſcopus, qui ordines eis conferre poteſt, quod ea præſertim occaſione ſtatutum cenſeo, ne ſi ad alium recurratur in contemptum, vel odium proprij Epiſcopi, alius eligi, vel propriæ imbecillitatis conſcientia acurati rigor examinis euitari videatur, quod vtrumque indignum eſt. Hancque, ni fallor, moderationem & interpretationem Tridentinæ Synodi Regularium importunæ flagitationes extorſerunt, cui tamen ne ſic quidem parere aliqui ipſorum volunt.

D

[f] Vide prædictum decretũ in fine Synodi Cremon. primæ.

IV. Alia (ni fallor) mens Tridentini Concilij fuit, quod ad auctoritatem Epiſcoporum ſtabiliendam & Regularium obedientiam, necnon examinis ad ſacros ordines acuratam diſciplinam reſtituendam, vagam à quouis Antiſtite ordinum recipiendorum licentiam auerſata eſt: quâ ſemel apertâ ianuâ, nec indignis aditus obſtrui, nec contumaces poterunt contineri: eadem aliquorum, etiam ſummorum Pontificum mens fuit. Itaque poſt Concilium Tridentinum

Digitized by Google

A Tridentinum cùm *Pius*[a] quintus fratribus Mendicantibus indulſiſſet, vt à quocumque Antiſtite ritè & catholicè promoto gratiam Sedis Apoſtolicæ habente, ordinarij loci minimè requiſitâ licentiâ, ſiue in domibus eorumdem fratrum, ſiue alibi, ad ſacros etiam ordines promoueri poſſent; hanc Conſtitutionem[b] Gregorius decimus tertius reuocauit, & ad iuris communis, Concilijque Tridentini terminos eiuſdem Pij quinti Conſtitutionem reduxit, teſtatus, *multas magnaſque diſſenſiones, & lites, inter locorum Ordinarios, & fratrum ipſorum ordines, non ſine graui diuini cultus, & animarum detrimento ac populorum ſcandalo*, ex Bullâ prædictâ Pij quinti, *fuiſſe concitatas*: quibus etiam dictus Pius quintus, ſi vixiſſet, mederi cogitabat.

V. Neque verò ſine confuſione Eccleſiarum, violatione totius ordinis, & perturbatione poteſtatum licentia iſta à quocumque Antiſtite ordines recipiendi paſſim concedi poteſt. Itaque cùm Epiſcopi olim Regulares à ſuâ poteB ſtate in pluribus abſoluerent, in ordinationibus tamen ſibi eos ſubiectos eſſe volebant, & iniquum ducebatur, ſi contra iura iſta conferendorum ordinum quidquam Monachi ipſi tentarent. Nota[c] eſt controuerſia inter Epiſcopos Theodorum Antipolitanum, Valerianum item, & Maximum Epiſcopos ex vnâ parte, & Fauſtum Abbatem ac Monachos Inſulæ Lirinenſis ex aliâ, quæ in Concilio Arelatenſi compoſita eſt eâ lege, *vt Clerici atque altaris miniſtri à nullo, niſi ab ipſo* Ordinario loci, *vel cui ipſe iniunxerit, ordinentur*, quamuis in plurimis ab eius poteſtate ſubtraherentur. Nota[d] Adeodati Papæ conſtitutio, quâ inſtante Cuthberto Turonenſi Archiepiſcopo, Monaſterij S. Martini exemptionem in pluribus ab Epiſcopali poteſtate confirmans, ius ordinationis ſpecialiter excepit, & Ordinario loci reſeruauit. Nota[e] apud Marculſum formula exemptionis Monaſteriorum in quâ Epiſcopus priuilegium exemptionis concedens, Monachos iis verbis alloquitur, *vt de veſtrâ congregatione, qui in veſtro Monaſterio ſancta debeant baiulare officia, quum Abbas cum omni congregatione po-* C *poſcerit à nobis, vel ſucceſſoribus noſtris ſacros percipiant gradus*. Quibus adde varia priuilegia exemptionis, ſeu illud,[f] quod Monaſterio Corbeienſi à Bertefrido Ambianenſi Epiſcopo conceſſum eſt, ſeu[g] quod Grimbergenſi Eccleſiæ, dum Præmonſtratenſis Ordinis viris traderetur à Liethardo Cameracenſi tributum fuit, ſeu quæ aliis paſſim Monaſteriis indulta ſunt, in quibus ſibi ſemper locorum Antiſtites ordinandorum Regularium perſonarum iura retinuerunt.

VI. Nihilominus iam à pluribus ſæculis ordinatorum liberè eligendorum licentiam Monachi, nec incaſſum aliquando, expetiiſſe viſi ſunt. Retulimus[h] ſuperiori parte quædam poteſtatis iſtius olim conceſſa à Summis Pontificibus priuilegia: ſed antiquiora hîc inquirimus. Conſtat[i] Epiphanium Salaminæ Epiſcopum in alieni territorij Monaſterio, Paulinianum Monachum ordinaſſe; non tamen Monachorum priuilegium, ſed Epiſcoporum conniuentiam, ac neceſſitatem Eccleſiarum Epiphanius prætexebat. Priuilegium[k] autem voD candi quem vellent Antiſtitem ad Ordines celebrandos Fulrado Abbati à Stephano ſecundo primùm conceſſum expreſsè memini me legere. Sed & cum apud antiquos auctores lego[l] Barſem, & Eulogium, itemque[m] Lazarum ſanctiſſimos Monachos honoris causâ in propriis Monaſteriis Epiſcopos conſecratos, neſcio an ius illis in Monaſteria ſua conceſſum ſit, vt & Monaſterij fratres ordinarent, & Eccleſias, atque Alteria dedicarent. Legimus verò apud Leonem[n] Hoſtienſem in Chronico Caſſinenſi, cùm S. Adelbertus Pragenſis Epiſcopus, à Boëmis expulſus, & Monaſticam deinde vitam Romæ profeſſus in Monaſterium Caſſinenſe veniſſet, quoſdam ad eum ſeniores dicti Monaſterij conueniſſe dicentes, *bonum eſt Pater, vt hîc nobiſcum maneas, hîc Monaſticam ſuſcipiens veſtem, hîc Deo placitam exigas vitam: quoniam cùm ſis Epiſcopus, & Eccleſias noſtras dedicare, & noſtros promouere Clericos ad ſacros Ordines decentiſſimè poteris*: ſanctum autem Adelbertum moleſtè hoc tuliſſe, ſiue quod pro Epiſcopo haberi nollet, quod improbabile eſt, cùm hoc celari non poſſet; ſiue po-

[a] Pius 5. conſtit. ſua 57. quæ incipit etſi mendicantium ordo.
[b] Greg. 13. conſtit. 38. quæ incipit, in tanta rerũ, apud Roderic. tom. 1.
[c] Vide Conc. Arelat. 3. tom. 1 Conc. Galliæ.
[d] Priuileg. ab Adeodato Monaſterij S. Martini Turonenſi tomo 1 Conc. Gall. & tomo 2. Conc. Binij parte 2.
[e] Lib. 1 cap. 1. Formular. Marculfi.
[f] Priuileg. exempt. Monaſterij Corbeienſ. tomo 1. Conc. Gall.
[g] Literæ Liethardi Epiſcopi Camerac. cap. 88. Donat. Auberti. Miræi.
[h] Vide ſuprà 1. parte huius operis in append. de regular. ordinãdis § 8. num. 18.
[i] Lege epiſt. Epiphanij inter epiſt. Hieronym. 60. & eiuſdem Hieronym. 61. ad Pammachiũ.
[k] Steph. 2. Papæ priuilegium Fulrado Abbati tomo 2 Conc. Gall.
[l] Theodoret. lib. 4. cap. 14. & Nicephor. lib. 11. cap. 40.
[m] Nicephor. eod. lib. cap. 41.
[n] Chronic. Caſſ. lib. 2. cap. 17.

Digitized by Google

tius, quod cùm loco Epiſcopali ceſſiſſet, dignitatem retinere nollet, præſertim in Monaſterio, ad quod quietis cauſa ſe conferebat: vnde in hæc verba A

a Vita S. Adelberti cap. 18. apud Caniſiū.

prorupiſſe dicitur ab antiquo eiuſdem æui vitæ eius ſcriptore, [a] *verum me hominem, vel aſinum putatis, vt cùm amotâ filiorum curâ Epiſcopus eſſe deſiſterem, nunc ſub nomine Epiſcopi, veſtras domos conſecrarem?* ſiue tandem quod hanc iurium Epiſcopalium violationem, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ perturbationem in mentem Monachorum venire grauiter ferret; vnde & iſtâ poſtulatione offenſus ab eodem Monaſterio diſceſſiſſe, tum in eodem Chronico, tum in eiuſdem vitâ refertur: vt vt ſit, iam tum cogitabant Monachi proprios apud ſe habere Epiſcopos, à quibus Monachos ſuos ad ſacros Ordines promoueri facerent: quod cùm impetrare non facilè poſſent, Pontificia diplomata obtinere curauerunt, quibus à Diœceſani obedientia exempti, à quocumque vellent Antiſtite liberam recipiendi ordines poteſtatem nanciſcerentur, vt iam ſuprà [b] docuimus. Vtrumque autem ab Eccleſiâ iniquum, vel certè damnoſum iudicatum eſt, cùm ſiue hac, ſiue illa ratione ad indignorum promotionem viam patefieri compertum eſſet, & in Diœceſani contemptum atque iniuriam Monaſteriorum iſta priuilegia cederent: vel nullis ergo, vel paucis exceptis Regularium ordinibus, ſtatutum, vt vnuſquiſque regularium ab Epiſcopo ſuo ſacris initiaretur ordinibus. B

b Suprà in appendice ad ſect. 2. de regul ordin. §. 8. num. 28.

c Vide Bullam Greg. 13. tom. 2. Bull. apud Roderic.

d Legatur idẽ Roderic. qq. Regul. tom. 1. quæſt. 18. art. 6.

e Auguſtinus Barboſa parte 2. allegat 4. num. 65. de off. & poteſtate Epiſcopi.

f Arg. ex cap. cum ab Eccleſiarum Prælatis, de off. iud. ordinarij, & Clement. 1. verbo proprij, de reb. Eccleſ. non alien.

g Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform.

VII. Noſtris tamen temporibus Patres Societatis Ieſu ſpeciale [c] priuilegium exemptionis ab hac lege iactitant, quod [d] Rodericus à Sixto quinto reuocatum affirmat. Quædam etiam priuilegia dicuntur circà ordinum ſuſceptionem conceſſa fratribus militiam S. Ioannis Hieroſolymitani profeſſis, quæ ſe vidiſſe ac legiſſe refert [e] Auguſtinus Barboſa, quibus ab Epiſcopi proprij iuriſdictione eximantur, de quibus nihil dicere auſim, quod ea non legerim. Æquiori ſanè ratione conceſſa viderentur, quia cùm frequenter, à Monaſterij ſui, ſeu regularis domicilij loco abſentes in diſſitis regionibus diuerſentur, commodò nequeunt ab Epiſcopo ciuitatis, in quâ domus eorum regularis ſita eſt, iuxta Canonum ſanctiones ordinari. Neque verò hic loquimur de Monachis habentibus Abbatem iuriſdictione Epiſcopali præditum, nam talis Abbas [f] ipſorum eſt ordinarius Prælatus, quem proinde Tridentinum [g] innuit Tonſuram, & ordines minores ſuis conferre, dimiſſorias verò ad reliquos ordines dare poſſe. C

§. II.

Proprium Epiſcopum Regularium eſſe Diœceſanum Monaſterij in quo ipſi habitant.

h Carthag. 5. can. 15. refertur diſt. 58. c. ſi quis.

VIII. Confirmatâ ergo communi iſtâ regulâ, vt vnuſquiſque quantumuis regularis à proprio Antiſtite ſaltem ad ſacros Ordines promoueatur, vel ab alio nonniſi de eius licentia: videndum eſt quiſnam quoad ordinationem proprius Regularium Epiſcopus dicatur. Reſponſio patebit ex Concilio Carthaginenſi D quinto, [h] *Si quis*, inquit, *de alterius Monaſterio repertum, vel ad Clericatum promouere voluerit, vel in ſuo Monaſterio maiorem Monaſterij conſtituere, Epiſcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione ſeiunctus, ſuæ tantum plebis communione contentus ſit, & ille neque Clericus, neque præpoſitus perſeueret.*

i Codic. can. Afric. can. 83. apud Balſam. 86. apud Zonaram.

IX. Circa hunc Canonem ſtatim, obſeruo errorem, ni fallor textui ineſſe, & loco illius vocis *receptum*, irrepſiſſe *repertum*: quæ vox obſcuriorem reddit hunc Canonem, minuſque elegantem; quem errorem ex Græco codice Africanorum Canonum corrigere poteris, in quo decernitur, [i] Ὡς τοὺς ἀπὸ ἀλλοτρίου μοναστηρίου ὑποδεχθέντας, μηδὲ ἡγουμένους τοῦ μοναστηρίου, μηδὲ κληρικοὺς ἐξεῖναι χειροτονεῖν, id eſt, *vt eos qui ex alieno Monaſterio ſuſcepti ſunt, nec Monaſterij præfectos, nec Clericos ordinare liceat*: imò & communionis fraternæ priuatione punitur, ἐάν τις ἀπὸ ἀλλοτρίου μοναστηρίου ὑποδέξηταί τινα, *ſi quis ab alieno Monaſterio receperit aliquem*, ſed

A ſed ſiue vocabulum *repertum*, ſiue *receptum* retineatur, ſatis patet quiſnam ſit ſenſus prædicti Canonis; ex quo duo colligere poſſumus, primum Epiſcopum, cui Monachus quoad ordinationem ſubditur, eſſe Epiſcopum Monaſterij in quo ipſe degit: vnde eo ipſo quo antiquitus ab vno Monaſterio ad aliud tranſmigrandi Epiſcopus Monacho, quantumuis in Clerum recepto dabat licentiam, à ſuâ quoad ordinationem poteſtate eum dimittebat, & poteſtatem alteri Epiſcopo faciebat eum ordinandi, in cuius Diœceſi Monaſterium ipſius domicilij ſitum erat: ſicut eo ipſo quo ad aliam Eccleſiam tranſeundi Clerico dabatur licentia, ordines quoque ab alio Antiſtite recipiendi licentia dabatur: nam ſicut Eccleſia ciuitatis aut pagi erat titulus, cui addicebatur Clericus, ita Monaſterium titulus erat, cui Monachus in Monaſterio remanens addicebatur, ex [a] Chalcedonenſi. Atque inde eſt quod tot ſuprà exempla protulerimus Monachorum, qui ab vno Epiſcopo ad inferiores ordines promoti, ab alio ad ſuperiores euecti ſunt. Non fuiſſe autem [b] ſolitos de vno Monaſterio in aliud B tranſire ſine Epiſcopi ſui commendatione, & conſenſu ſiue expreſſo, ſiue præſumpto certiſſimum eſt: vnde cùm beatus Fulgentius à Monaſterio quod conſtruxerat, clam aufugiſſet reuocatus à Fauſto Epiſcopo prioris Monaſterij, [c] *Epiſcopali auctoritate ſuum eſſe Monachum Fulgentium allegante, ſibique reddi, & vbi ipſe iuſſerit, viuere debere confirmante; ipſum verò Fulgentium, niſi conſentiat, inobedientibus ſimilem pronuntiante iudicandum*, Fulgentius ad prius Monaſterium redire coactus eſt, cui vt ſtrictiùs alligaretur, Preſbyter ab eodem Epiſcopo conſecratur, quámuis ex alia Diœceſi, Leptenſi ſcilicet, oriundus eſſet. Iam verò etſi Monachus, & regularis ab vno Monaſterio ad aliud diſcedere poſſit abſque Epiſcopi licentiâ, retentum tamen eſt, vt quoad ordinationem Epiſcopo ſui Monaſterij ſubiiciatur, vt mox patebit.

[a] Chalcedon. c. 6.
[b] Vide can. 4. Synodi in æde S. Apoſtoli habitæ, & alios paſſim.
[c] Vit. S. Fulgentij cap. 15. apud Surium 1. Ianuar.

X. Alterum, ex eodem Canone Carthaginenſi colligere poſſumus, grauiſſimam pœnã, tum in promouentem Monachum de alieno Monaſterio ad Clericatum, tum in ipſum Monachum promotum à Concilio Carthaginenſi inflictam C eſſe: in ordinantem quidem hæc pœna ſtatuitur, vt ſuæ Eccleſiæ communione contentus ſit, quod *καινότερον ἀφορισμὸν, nouum excommunicationis genus* vocat [d] Balſamon; quod in Oriente non adeò vſitatum eſſet, quamuis in Occidente ſatis innoteſceret; quâ [e] nempe pœna afficiebantur, qui ob leuitatem delicti maximam excommunicationem, depoſitionem, vel ſuſpenſionem non videbantur mereri: quibus tamen, ne pœnam omnem euaderent, relicta in propria Eccleſia miniſtrandi poteſtate, communionis cum cæteris fratribus ſacratiſſima fœdera & ſolatia auferebantur, adeout nec ab Epiſcopis cæteris encyclicas reciperent, nec Synodis intereſſe poſſent, nec aliis communionis iuribus inter Epiſcopos gauderent: hac ergo pœnâ afficiebatur, qui Monachum alterius Monaſterij ordinaſſet, quâ ſimili pœnâ plectebatur à Concilio [f] Taurinatenſi ob ſimile delictum Epiſcopus, qui Clericum alienum ſine licentia proprij Epiſcopi ordinauerat, vt ſcilicet *auctoritatem in ordinationibus* Epiſcoporum, D ad quas nempe omnes Prouinciæ Epiſcopi inter ſe communicantes conueniebant, *& Conciliis non retineret*. In ordinatum verò Monachum de alieno Monaſterio ſine Epiſcopi Monaſterij licentia, pœnam ſuſpenſionis non limitatam, nec reſtrictam ad aliquod tempus Carthaginenſe prædictum Concilium decernit. Nam verba iſta, *& ille neque Clericus, neque præpoſitus perſeueret*, Clericali honore, ac præpoſiti auctoritate exutum, ſpoliatum, abſtentumque indicant, veramque proinde ſuſpenſionem exprimunt: vnde patet ſeueriorem fortè pœnam prioribus ſæculis in Monachum ab alieno Epiſcopo ordinatum latam fuiſſe, quàm in Clericum; quod ſi admiſeris, id factum eſſe oportuit, vt diligentius caueretur, ne Monachi Epiſcopale iugum à ſuis ceruicibus excuterent.

[d] Balſamon in c. 79. Cõc. Carthaginẽſ.
[e] Vide Conc. Carth. 5. c. 10. Africanũ c. 45. Leonis epiſt. ad Anatol. 38. Auguſtini ep. 161. & alia plura.
[f] Taurinat. cap. 2.

XI. Eadem Epiſcopi proprij circà regulares, quoad ipſorum ordinationem, acceptio colligitur ex Concilio [g] Arelatenſi in cauſâ inſulæ Lirinenſis, in quo contendente pro iuriſdictione Epiſcopali Theodoro, Antipolitano ſcilicet Epiſcopo, pro libertate verò Monachis Lirinenſibus, conuocati Prouinciæ Arelatenſis à Rauennio Epiſcopi quædam capita ab vtriſque obſeruanda condi-

[g] Conc. Arelat. 3. tomo 1. Conc. Galliæ.

derunt: tum verò, *vt Clerici, atque altaris miniſtri à nullo, niſi ab ipſo* Epiſcopo, *vel cui ipſe iniunxerit, ordinentur*: id ſcilicet Epiſcopali honori in Monaſteriis, quantumuis exemptis reſeruandum cenſentes, vt à nullo quam à Diœceſano Monachi ordinari poſſent. Colligitur quoque ex Bulla Leonis decimi in Concilio Lateranenſi ſub eodem circà Religioſorum priuilegia promulgatâ: in ea ſiquidem ſtatuitur, [a] *vt nullatenus in eorum Eccleſiis ſeu domibus, aut aliis eorum locis, ab alio quàm à Diœceſano Epiſcopo, vel eius Vicario ſuper hoc cum debita reuerentia requiſito, & abſque rationabili causâ contradicente, vel in ea Diœceſi abſente, ad dictos ordines promoueri debeant.* Quæ verba pro Epiſcopo ordinatore Religioſorum Diœceſanum aſſignat, quâ voce nullus alius, præſertim ex tota ſerie ſermonis, in quo de locis Religioſis, & Monaſteriis verba interſeruntur, intelligi poteſt ab Epiſcopo Monaſterij; cui ſoli proinde vel alteri de eius licentia Religioſorum eorumdem Monaſteriorum ordinatio conceditur. Denique, ne quod dubium ſuperſit, ità Epiſcopum proprium pro ordinandis Regularibus interpretantur communiter Doctores [b] regulares, & ex deciſionibus Rotæ, ac declarationibus Concilij Tridentini ex Bibliotheca Proſperi Farinacij Iuriſconſulti Romani refertur, [c] *Gregorium decimus tertius ſtatuiſſe, vt regulares ſuſcipiant Ordines ſacros ab Epiſcopis in cuius Diœceſi ſunt Monaſteria, in quibus tunc degunt, vel dimiſſorias ab eis accipiant.* Sed hac de re ſuprà iam diximus.

A

[a] Bulla Leonis 10. quæ incipit, dum intrà ſeſſ. 11. Concil. Lateran.

[b] Henriques lib. 10. cap. 23. num 4. & alij.

[c] Deciſionum in Conc. Trident ex Biblioth. Proſperi Farinacij parte 4. in cap. 1. de reform. ſeſſ. 23. eiuſdem Cōcilij.

B

XII. Confirmatur primò, quia Epiſcopus, à quo quis ordinari poteſt, triplex tantum eſt, ex prædictis, originis, beneficij, & domicilij: Epiſcopo originis Regulares ſubiicere minus conſentaneum fuit: tum quod cùm [d] mundo mortui dicantur, originis in hunc mundum meminiſſe non debent; tum quod Regulares ij ſint, apud quos conſilium iſtud diuinum [e] egrediendi de domo ſua, de terrâ ſuâ, de cognatione ſuâ maximè habetur in vſu, qui nempe diſſitas à patriâ ſuâ ciuitates ſæpè habitant, qui Prouincias aliquando remotas ex ſuperiorum præcepto adeunt: quibus proinde probandis Epiſcopus originis minus idoneus foret: nec ad Epiſcopum beneficij adſtringi potuere, qui ad beneficia vt plurimum iure communi inhabiles ſunt, & ex ſua profeſſione incapaces: ex quibus ſi qui ſint beneficiis Eccleſiaſticis prædití, quales inter Canonicos regulares reperiuntur, non dubito quin ab Epiſcopis beneficij ordinari poſſint, cum circa eos nihil aduerſus ius commune ſtatutum reperias; proindéque quod in reliquis Clericis ordinandis obſeruari poteſt, hoc in iis quoque ſeruari queat: ſupereſt itaque, vt domicilij Epiſcopus proprius cæterorum dicatur Antiſtes; domicilium autem nullum aliud habent, quam Monaſterium, à quo ſine licentiâ eis diſcedere non licet, cui addicti, cui mancipati ſunt: quocircà non niſi ab Epiſcopo Monaſterij Regulares ordinari decuit. Secundò, quia antiquæ praxis veſtigium hoc eſt, iuxtà quam quemadmodū Clerici, ità & Monachi ſpeciali iure, & pluſquam laici Epiſcopis Monaſteriorum, in quibus ipſis habitabant, ſubdebantur: vnde quemadmodum ex alio Clero nefas olim erat quouis prætextu Clericum ſuſcipere, vel ordinare: ita nec ex alieno Monaſterio licebat Monachum aut extrahere, aut abeuntem ſuſcipere, aut ad ordines promouere.

C

D

[d] Cap. cùm nullos, de temporibus ordinar. in 6.

[e] Geneſ. 12.

§. III.

Cautionem continens circa Mendicantes, & quæſtionis ſolutionem circa Nouitios.

XIII. Cùm tamen ob frequentes Mendicantium præſertim ab vno Monaſterio in aliud excurſationes, difficile ſit ab Epiſcopo vitam & mores eorum probè noſſe, aut ſuperiorem Monaſterij id teſtatum facere, tunc temporis ex Prouincialis Mediolanenſis [f] quarti Concilij præſcripto, eum qui à ſui Diœceſi, vel Monaſterio diutiùs abfuiſſet, præter literas ſuperioris ſui, alias quoque eius apud quem proximè manſerit commendatitias ab ordinando deferri conſentaneum iudicatum fuit: quod etiam ſimili ratione præſcripſit [g] Aquenſis Synodus ſub Alexandro Canigiano.

[f] S. Carolus in edicto ordinationis parte 3. actorū Mediol. Concil. Prouincial. Mediol. 4. tit. de iis quæ ad Sacramentū Ordinis pertinent.

[g] Aquēſis Synodus tit. quæ ad ſacram Ordinis adminiſtrationem pertinent.

XIV. Vnica porrò circà hæc difficultas ſupereſt, an Epiſcopus poſſit infra annum

A num probationis ordinare Nouitium, qui ex alio loco oriundus ſit, in Monaſterio verò Diœceſis ipſius ad probationem ſit admiſſus. Res dubia eſt. Negant aliqui, quia nempe, cum iura de Regularibus loquuntur, de iis ſolum loquuntur, qui profeſſionem emiſere, qui ſoli propriè Religioſi dici poſſunt, quaſi votorum vinculis religati: quos nomine ingreſſorum Monaſterium ſolos [a] intelligit Iuſtinianus; qui ſoli domicilium in Monaſterio habere dicuntur, quod & res Monaſterij ad eos ſolum ſpectent, & Monaſterij habitationi ſoli obſtringantur. Affirmant tamen [b] Ancharanus, [c] Francus, & alij, quorum ſententia hac ratione defenditur, quod Monaſterium Nouitiis ſit pro domicilio; quod præſumantur in eo velle perpetuò manere, iſta autem voluntas ad domicilium conſtituendum ex prædictis ſufficiat: quod argumentum nullum maius ſit electi à Nouitio in Monaſterio domicilij, quam quod proprium reliquerit, vt ad illud confugeret, habitum Monachalem induerit, Regulæ ſe ſubmiſerit. Vtraque opinio probabilis eſt.

[a] Auth. ingreſſi, C. de Epiſcopis & Clericis iuxta interpr. Doctorum.
[b] Anchar. in cap. cùm nullus, de temp. ordin. in 6. num. 4.
[c] Francus in dict. cap. in finalibus verbis Campan. rub. 9. cap. 3. num. 3. & alij.

B

ARTICVLVS IX.

De Epiſcopis lege Diœceſeon in ordinatione non adſtrictis, & ex quibuſuis aut pluribus Diœceſibus ordinare valentibus.

§. I.

De Romani Pontificis ad Preſbyteros, & cæterorum ordinum Clericos ex vniuerſo orbe creandos poteſtate.

I. HActenus ergo expediuimus ſpeciales de ordinatione ab alio Epiſcopo C recipiendâ prohibitiones, ſpeciales quoque de Regularium quoad ordinationem à proprio Epiſcopo difficultates diſſoluimus. Rectus proinde ordo poſtulat, vt ſpecialem quoque quæſtionem de iis, qui ſacratioris reliquis & auguſtioris ſunt maieſtatis, ac celſiori auctoritate præeminent cæteris Antiſtibus; quibus vel iure diuino, vel Eccleſiaſtico cõceſſum eſt, ex omnibus Diœceſibus, vel quibuſdam, quæ ipſis propriæ & peculiares non ſunt, ſiue ad Clericatum, ſiue ad Ordines ſacros aliquem aſſumere (ſingularem tamen, quod hactenus fecimus de Epiſcopali conſecratione explicationem, in ſequens caput reiecturi) diſcutiamus.

II. Ordimur autem à Summo Pontifice, qui iam à temporibus Tertulliani, [d] *Epiſcopus Epiſcoporum* inſcribebatur, quem *ſanctiſſimum & beatiſſimum vniuerſæ terræ Patriarcham* [e] Archimandritæ & Monachi Syriæ ſecundæ appellitant, quem [f] libelli Leoni primo oblati, & in Synodo Chalcedonenſi lecti, *vniuerſalem Archiepiſcopum & Patriarcham* nominant: cui ſoli per ſanctam Chalcedonenſem Sy- D nodum nomen vniuerſitatis, teſte [g] S. Gregorio, oblatum eſt: cuius vniuerſa Eccleſia [h] Catholica diuinitus traditam in omnes Eccleſias auctoritatem agnoſcit: quem [i] Gregorius ſeptimus potiori iure alterius Epiſcopi parochianorum paſtorem magis eſſe demonſtrat, quam ipſum Epiſcopum. Huic ergo propter eminentiorem poteſtatem non dubium eſt, quin ex qualibet Diœceſi Clericos ordinandi libera ſit, nec vlla lege conſtricta auctoritas. Itaque Iulius primus epiſtolâ ad Epiſcopos Orientales Eccleſiaſticum Canonem proferens, quo cauetur, [k] *vt nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare abſque Epiſcopi voluntate, vel iudicare,* hæc verba ſubiungit, *ſaluâ tamen in omnibus Apoſtolica auctoritate:* quibus verbis Apoſtolica auctoritas ad omnium ex alienâ Diœceſi Clericorum ordinationem docetur extendi. Quam poteſtatem apud Romanos Pontifices eſſe teſtatur, ſed ea nolle ipſos paſſim vti, innuit Stephanus Papa Epiſtolâ ad Gualbertum Patriarcham, iis verbis, [l] *nunc verò iterato tibi ſcribimus, nolentes alicuius Eccleſiæ priuilegium infringere, licet Apoſtolicâ prærogatiuâ poſſimus de qualibet Eccleſiâ Clericum ordinare.* Cui affine eſt, quod ait Nicolaus Papa in

[d] Tertull. lib. de indict. cap. 1.
[e] Epiſtol. Archim. & Monach. Syr. 2. ad Hormiſd.
[f] Libelli Cleric. Alex. ad S. Leonem 3. in Conc. Chalcedon.
[g] Gregor. lib. 4. epiſt. 36. ad Eulog. Alexand. & lib. 7. epiſt. 30.
[h] Eccleſia in Conc. Conſtant. ſeſſ. 8. & 15. & in Florent. in decreto vnionis, & in Lateran. ſub Leone 10.
[i] Gregorius 7. in apolog. pro ſuis decretis cap. penult. & vltimo.
[k] Iul. 1. epiſt. 2. cap. 6.
[l] Stephanus Gualberto apud. Grat. 9. q. 3 c. nunc verò.

Digitized by Google

Epiſtola ad Michaëlem Imperatorem: [a] *Per principalem Apoſtolorum Petri & Pau-* A
li, de quâ ſupra partim expoſuimus, poteſtatem, ius habemus non ſolum Monachos, verùm
etiam quoſlibet Clericos de quacumque Diœceſi, cùm neceſſe fuerit, conuocare, atque Eccle-
ſiaſticis exigentibus opportunitatibus mutare.

III. Hac auctoritate fretus [b] Gelaſius, ſeu Pelagius, Rufinum quendam Mo-
nachum ad Eccleſiam parochialem ſancti Laurentij Sauinatis Diœceſis electũ,
quem ab ipſo Theodorus vir magnus ordinari petierat, cùm minimè ei vaca-
ret, ad Bonum Epiſcopum Sauinatem Diaconum ordinandum remiſit, ſibi in
animo eſſe dictitans eundem poſteà Preſbyterum conſecrare: eadem poteſta-
te Sanctus [c] Gregorius Epiphanium ab Heliâ Preſbytero, & Abbate Iſauriæ
miſſum Diaconum conſecrauit, Romanæque Eccleſiæ miniſtraturum contrà
mittentis intentionem retinuit: [d] Felici Sipontino Epiſcopo mandauit, vt in
Eccleſiâ Canoſâ duos parochiales Preſbyteros ordinaret; [e] Leoni Epiſcopo
Corſicæ, vt in Sagonenſi Preſbyteros & Diaconos: item [f] Felicem Diaconum
ex Iſtriâ Romam venientem ad Maximianum Epiſcopum Syracuſanum Ec- B
cleſiæ ipſius incardinandum miſit, [g] Gratianum Venafranæ Eccleſiæ Diaco-
num ad Fortunatum Epiſcopum Neapolitanum ſimiliter eius Eccleſiæ cardi-
nandum deſtinauit. Ob eandem ſanctus Martinus [h] primus eius nominis Ro-
manæ Eccleſiæ Pontifex, epiſtola ad Eccleſiam Hieroſolymitanam, reſcripſit
ſe Ioanni Philadelphienſium Epiſcopo *per poteſtatem* ſibi *à Domino in gratia datam*
licentiam dediſſe, *vt locum* ipſius *in omnibus Eccleſiaſticis articulis in partibus Orientis*
ſuppleat, & creet in omnibus ciuitatibus, quæ Antiochenæ ſedi, quæque Hieroſolymitanæ
ſacerdotaliter ſubſint, Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos: ne, ſicut dicit [i] *Propheta,*
deficiant à comeſtione oues, eo quod non ſint boues in præſepibus, id eſt fideles, & orthodoxi
populi, quod Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos non habeant, &c. Ob eandem quoque Ro-
manæ Eccleſiæ prærogatiuam legimus [k] Goffridum Vindocinenſem Romæ
Preſbyterum ab Vrbano ſecundo fuiſſe conſecratũ, cùm anteà Monaſterij Vin-
docinenſis (quod ſæpè Alodium D. Petri vocauit, & Apoſtolicæ ſedi imme- C
diatè ſubiectum) Abbas in ordine tantum Diaconali electus, & inauguratus ab
Iuone Carnotenſi fuiſſet. Legimus in vita [m] S. Laurentij Iuſtiniani Fauſtinum
Dandulum virum doctrinâ, & probitate clariſſimum à Senatu Veneto Romam
miſſum, ab Eugenio Papâ ſacris initiatum: & ne ſingulos enumerare cogamur,
legimus in ſingulorum Romanorum Pontificum Vitis à [n] Damaſo conſcri-
ptis, & Anaſtaſio, ab ipſo Lino, ordinationes eorum adnotatas, varios per di-
uerſa loca Epiſcopos, Preſbyteros, Diaconos, ab iis fuiſſe ordinatos: nec mihi
dubium eſt quin Eccleſiis Occidentis, nondum collectis, & in fide Chriſti, at-
que Eccleſiaſticâ diſciplinâ confirmatis, non Epiſcopos ſolùm, verùm etiam
Preſbyteros, ac Diaconos ab Eccleſiâ Romanâ mitterentur, qui vtplurimum
Romæ conſecrati eſſent, quomodo cum Dionyſio Pariſienſi Epiſcopo Ruſti-
cum Preſbyterum, & Eleutherium Diaconum; cum Sauiniano Senonenſium
Antiſtite deſtinato Serotinum & Eoadaldum, quorum neuter Epiſcopus
creatus fuerat, cum Luciano ad Bellouacos miſſo alios earum Eccleſiarum D
traditio nos docet.

IV. Circà ordinatos autem à Romano Pontifice hæc obſeruanda ſunt: Primum
ſpeciatim prohiberi, ne ordinati ab ipſo ab alio poſteà Epiſcopo ad altiores
ordines promoueri poſſint: id expreſsè docet Gregorius Magnus epiſtola quam
ſuprà laudauimus ad Heliam Abbatem Iſauriæ his verbis, [o] *Filium verò noſtrum*
Epiphanium mandaſtis, vt ad ſacrum Ordinem prouehere deberemus, vobiſque tranſmittere,
ſed in vno vos audiuimus, in alio autem minus audire potuimus. Diaconus quidem factus
eſt, ſed quiſquis ſemel in hac Eccleſia Ordinem ſacrum acceperit, egrediendi ex ea vlterius
licentiam non habet. Cuius rei argumentum duci poteſt ex iſto reſponſo Ioannis
tertij Mutinenſi Epiſcopo, [p] *meminimus à nobis ſuppliciter fuiſſe poſtulatum, & cle-*
menter indultum, vt quia præfatus Eccleſiæ Romanæ Subdiaconus erat, mandaremus ipſum
per Bononienſem Epiſcopum promoueri. Ex eo enim colliges ordinatum à Papa Sub-
diaconum indiguiſſe permiſſione, & indulgentiâ Papæ, vt ab alio poſteà Epiſ-
copo ad ſuperiores ordines promoueretur. Conſtitutio autem iſta ſingularis
non

[a] Nicolaus Michaëli Imperat. apud Grat. 1 q. 9. c. per principalem.
[b] Gelaſius, ſeu Pelagius 16. q. 1. c. in parochia.
[c] Greg. 1. lib. 4. epiſt. 30. Heliæ.
[d] Idem lib. 1. indict. 9 epiſt. 51.
[e] Idem lib. 1. epiſt. 76. indict. 9.
[f] Idem lib. 5. epiſt. 14. Maximiano.
[g] Idem lib 5. epiſt. 11. indict 14.
[h] Martinus 1. epiſt. 11. tomo 2. Concil. parte 1.
[i] Abacuc 3. iuxta Septu.
[k] Goffridus paſſim, & eius vita operibus eius præfixa.
[l] Idem Goffridus paſſim.
[m] Vita S. Laurentij Iuſtin. cap. 6. apud Surium 8. Ianuarij.
[n] Vide Pontif. Damaſi & Anaſt. Bibliothec. Vitas.
[o] Gregorius lib. 4. indict. 11 epiſt. 30. Heliæ.
[p] Cap. cum in diſtribuendis. de temporib. ordinat.

A non eſſet, ſi obligationem tantum recipiendi cæteros ordines ab eo à quo primum in Clerum proprium quis electus eſt, & priores ordines ſuſcepit, argueret: nam, vt diximus, olim hæc communis Eccleſiæ lex erat, vt alienum Clericum nemo ſuſcipere, aut ordinare poſſet. Verùm ob reuerentiam impoſitionis manuum Summi Pontificis, ſingulare hoc conſtitutum fuit, vt Clericum quantumuis à proprio Epiſcopo miſſum, eo fine vt ad eius Eccleſiam redeat, à Papa conſecratum, nullus poſtea Epiſcoporum ordinare, & benedictionem ſuper caput ipſius, cui Papa impertitus fuerit, effundere audeat, ſine eiuſdem licentia: quomodo ob reuerentiam Epiſcopalis dignitatis, [a] ſuper Altare, ſuper quod Epiſcopus Miſſam celebrauerit, Presbyter eodem die ſacrificare, niſi de eius licentia, prohibetur: cùm è contrà Clericum ab Epiſcopo ſuo miſſum eo fine vt redeat ad Eccleſiam, cui eum adſcripſit, nec tanquam ſuum retinere alius debeat, nec vllus deinceps eum ordinare, quàm cui proprius ipſe conceſſit. Verùm notat [b] Henriques, eum qui à Summo Pontifice fuerit ordinatus, ſi B ab alio poſteà, de eius licentiâ, aliquem ordinem acceperit, ad ſuperiores, quibus caret, poſteà abſque vlla petita licentia, promoueri poſſe. Idem etiam aliud onus adiungit Diacono à Summo Pontifice ordinato impoſitum, vt nempe abſque eius licentiâ è curiâ recedere ei non liceat: cùm enim tanquam alumnus Romanæ Eccleſiæ cenſeatur, nihil mirum eſt, ſi abſque Summi Pontificis permiſſione à Romanâ Curiâ abire non poſſit: nec onus iſtud ſpeciale dici poteſt, quo compenſetur eius honos, vt dicit [c] Henriques, cùm obligationem Clericis omnibus Eccleſiaſticâ lege indictam ſciamus, vt ſine ſui Epiſcopi conſenſu in aliam Diœceſim proficiſci nequeat: niſi fortè in eo ſingularis iſta eſt obligatio, quod etiam ſi quis in Clerum Romanum minimè adſcitus eſſet, eo tamen ipſo, quò à Summo Pontifice eſſet ordinatus, è Romana Curia ſine eius licentia abire non poſſet, quod in cæteris ab aliis ordinatis locum non habet.

[a] De conſecrat. diſt. 2, c. vlt.

[b] Henriques lib. 10. cap. 13. num. 5.

[c] Ibidem.

V. Obſeruandum ſiquidem eſt quoſdam à Sũmo Pontifice ordinatos fuiſſe honoris tantum causâ, non tamen ad aliquã Eccleſiam vrbis Romæ, quod inſtantibus illuſtribus viris, aut exigentibus ordinandi meritis aliquando contingebat, vt exemplo ordinationis Ruſtici [d] à Pelagio, ſeu Gelaſio ad preces Theodori ſuprà perſpicuum eſt; alios autem, & quidem frequentius, à Summis Pontificibus ordinatos, & ad aliquem Romæ titulum inſtitutos fuiſſe, retinentibus nempe antiquiſſimum Eccleſiæ morem ſanctiſſimis illis Pontificibus, iuxta quem ordinatio ab inſtitutione minimè ſeiungi ſolebat, nec vllus ordinari conſueuerat, niſi qui ſimul titulum Eccleſiaſtici miniſterij acciperet: ſummâ quoque moderatione ipſis vtentibus, vt nec aliarum Diœceſeωn titulos, aut Eccleſias inuadere, vel de iis (quod tamen pro amplitudine poteſtatis poterant) prouidere, niſi causâ cognitâ vellent. Quod ex verbis [e] S. Gregorij de Epiphanio à ſe ordinato perſpicuè omnino conſtat. Eos porrò qui alicui Eccleſiæ vrbis Romæ adſcriberentur, certum eſt ab vrbe Româ nec diſcedere, nec à ſua Eccleſia ad aliam tranſire potuiſſe, vetantibus Canonibus, ne quis Eccleſiam ſuam D deſereret, aut ab vna ad aliam ſine legitimâ Epiſcopi ſui auctoritate migraret, illos verò qui honoris tantum causâ à Summo Pontifice ordinati eſſent, quamuis Eccleſiæ Romanæ Clerici in quibuſdam cenſerentur, & ob dignitatem ordinantis quibuſdam prærogatiuis gauderent, attamen obtentâ à Summo Pontifice diſcedendi licentiâ, quoad cætera, Epiſcopis ſuis ſubditos fuiſſe manifeſtum eſt ex literis [f] Innocentij tertij ad Epiſcopum Florentinum.

[d] Can. in Parochia citato, 16. q. 1.

[e] Greg. ſuprà lib. 4. epiſt. 30.

[f] Cap. per tuas, de maioritate & obedientia.

VI. Eædem autem Innocentij tertij literæ oſtendunt præ cæteris iſtos Clericos, qui à Summo Pontifice fuerint ordinati, eſſe honorandos: ita enim habet, [g] *Poſtulaſti per Sedis Apoſtolicæ oraculum edoceri, vtrum quis per ordinem Subdiaconatus à Romano Pontifice ſuſceptum à debita tibi reuerentia ſubtrahatur. Ad quod breuiter reſpondemus, quod etſi decens ſit, vt illis, quantum conuenit, à te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius ordinis honorauit, per eam tamen ab obedientiâ, quam tibi debent, minimè abſoluuntur.* Circa quod Innocentij tertij reſponſum Gloſſa [h] hæc notat, primum non debere eos cæteris in ſuperiori ordine conſtitutis præ-

[g] Idem cap. cit.

[h] Gloſſa in dict. cap. v. Subdiac. Vide etiã Gloſſ. in cap. cũ in diſtribuendis cit. v. indultũ.

ferri, quod vtriuſque iuris [a] teſtimoniis oſtendit. Alterum, ſi cætera paria ſunt, reliquis concleticis in eadem Eccleſiâ ipſos eſſe præferendos, quia [b] & priuilegij ratio habenda eſt, & lex ſtatuit, [c] primo eorum nomina eſſe ſcribenda, qui dignitates iudicio principis ſint conſecuti. Tertium dubitat, nùm ab Epiſcopo proprio ob crimen deponi poſſint; in negantem partem inclinat, nullis eam rationibus fulciens, niſi quod varias iuris [d] auctoritates citat, quibus cauſam copioſè inſtructam arguit, ad Papam remittere Epiſcopum proprium debere; quibus addere poſſumus ex [e] Calixto ſecundo, [f] Sixto ſecundo, [g] Iulio primo, [h] Hadriano primo, [i] Moguntino Concilio ſub Imperatore Anulpho, & [k] Capitularibus Caroli, quæ omnia, vel ferè omnia à nobis citata ſunt, quem quis non poteſt ordinare, nec eum poſſe iudicare: cùm ergo ordinatorum à Summo Pontifice prærogatiua ſit, vt ab alio ordinari nequeant, nec ab alio poterũt iudicari. Nihilominus etſi id honoris deferendum Summo Pontifici cenſeam, vt qui ab ipſo ordinatus fuerit, ab Epiſcopo inferiori ſententiâ depoſitionis decretoriâ minimè damnetur, ſed totius litis prudenter, & copioſè ordinatæ, atque ad iudicium comparatæ cognitio, ad ſupremum Romani Pontificis tribunal referatur: attamen ratam eam eſſe ſententiam puto, quamcumq; Epiſcopus aduerſus huiuſmodi hominem tulerit: nec deeſſe Epiſcopo eum deponendi, ac damnandi auctoritatem: cùm enim ab illius poteſtate atque obedientiâ minimè ſubtractus ſit, certè iuriſdictionem in eum Epiſcopus iure meritò ſibi vindicabit. Quartum, obſeruat Clericum à Summo Pontifice ordinatum priuilegio frui Clericorum Eccleſiæ Romanæ, vt nonniſi ex plurium teſtium [l] relatione damnari poſſit, quod etiam priuilegium ex dictis nutat. Aliam verò prærogatiuam nobis [m] alia Gloſſa proponit, quod nempe inuiti ordinari non poſſint. Quam prærogatiuam inſufficienter videtur eadem [n] Gloſſa probaſſe: nos ita confirmamus: quia nempe nemo priuilegium ſuum, niſi volens amittere debet; at verò recepta ab alio Epiſcopo conſecratione priuilegium ſuum ordinatus à Summo Pontifice amittit; quemadmodum enim altare quod ob reuerentiam Epiſcopi qui in eo celebrauit auguſtius cenſetur, itaut inferiori Presbytero eodem die in eo celebrare non liceat, ſtatim atque alius ab Epiſcopo in eodem celebrauit, omnibus Preſbyteris patet, & prærogatiuâ ſuâ priuatum eſt: ita à Summo Pontifice ordinatus, ſpeciali honore dignus cenſetur, vt ab alio ordinari nequeat, ſed ſi ab alio poſteà ad ſuperiorem ordinem promoueatur, priuilegium amittit, vt docet [p] Henriques: ad quod proinde amittendum cùm nemo cogi poſſit, ſequitur nec inuitum, eum, qui à Summo Pontifice ordinatus fuerit, ad ſuperiores ordines euehi poſſe.

§. II.

Carthaginenſem Epiſcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuiſſe.

VII. Aliis etiam præter Summum Pontificem prærogatiua iſta ſiue lege, ſiue conſuetudine conuenit, vt ex aliis Diœceſibus ſibi ſubditis Clericos facere, vel ad ſuam, vel aliorum Diœceſeωn Eccleſiam, ſi præſertim ad Epiſcopatum poſtulati fuiſſent, tranſire queant. Carthaginenſi Epiſcopo totius Africæ Proconſularis Primati eam legimus in Concilio [q] Carthaginenſi tertio, & Africano attributam: in vtroque enim permiſſio iſta iſtis verbis narratur, *Aurelius Epiſcopus dixit, ſermonem meum admittite, fratres: contingit nonnunquam, vt poſtulentur ab Eccleſiis, quæ præpoſitis egent, vel Epiſcopis, vel Presbyteris;* † *& tamen memor ſtatutorum id ſequor, vt conueniam Epiſcopum eius, atque inculcem, quod eius Clericus à qualibet Eccleſiâ poſtuletur. Sed fortè* * *in hodierno die non reluctati ſunt, & nequando contingat, cum fuerint à me in hac cauſa poſtulati, quem ſcitis multarum Eccleſiarum, & ordinandorum cauſam ſuſtinere. Iuſtum eſt ergo, vt quemlibet conſacerdotum conueniam cum duobus è conſortio noſtro, vel tribus teſtibus. Si verò indeuotus extiterit, quid cenſet charitas veſtra faciendum? ego enim cunctarum,* † *dignatione Dei, vt ſcitis, Eccleſiarum ſollicitudinem ſuſtineo.* Numidius Epiſcopus dixit: *fuit ſemper hæc licentia huic ſedi vnde vellet, & de cuius nomine fuiſſet* * *conuentus, pro deſiderio cuiuſque Eccleſiæ ordinare Epiſcopum.* Epigonius Epiſcopus dixit:

[a] ff. de albo ſcrib. l. 1. & 16. diſt. c. placuit, §. Iſidorus.
[b] ff. quod cũ eo qui in alien. poteſt. l. 3.
[c] ff. de albo ſcriben. l. vlt.
[d] c. quamuis, 3. quæſt. 7. l. 2. & 3. C. vbi perſon. vel clariſſ. & cap. ea quæ, de ſtatu regul.
[e] Calixtus 2. epiſt. 2. cap. 8.
[f] Sixtus 2. epiſt. 2. c. 2.
[g] Iulius 1. epiſt. 2. c. 6.
[h] Hadrian. in capit. Angilram. cap. 16.
[i] Conc. Mogunt. ſub Arnulp. cap. 14.
[k] Capitul. lib. 7. cap. 308 & in add. c. 149.
[l] 2. quæſt. 4. c. præſul.
[m] Gloſſa cit. in cap. cum in diſtribuẽdis.
[n] Probat ex cit. c. vlt. de conſecrat. diſt. 2.
[o] Similis caſus in c. Honoratus diſt. 74.
[p] Henriques ſuprà.
[q] Carth. 3. c. 45. Afric. c. 22 totus hic Canon in Græco clarior eſt.
† In Græco mentio etiam fit Diaconorum.
* Legend. fortè *in hodiernũ diem.* In Græco clarius, iuxta quod ita legere poſſes, *Ecce autẽ in præſentia non contradicunt: ne autem poſteà ſtringat, hoc eſſe nemihi aduerſentur, qui à me petuntur Clerici.*
† Africæ nempe.
* fortè legẽdum *conuenta.*

A B C D

A dixit: *Bonitas ſequeſtrat poßibilitatem* (in Græco rectiùs, & clariùs, ἡ ἀγαθοθέλεια μετάξει τὴν ἐξουσίαν, *bonitas moderatur poteſtatem*) *minus enim præſumis frater, & cùm te bonum & clementem omnibus reddis, (habes enim hoc in arbitrio) ſatis eſt, vt ſatisfiat perſonæ vniuſcuiuſque Epiſcopi in primâ tantummodo conuentione: ſi autem quodlibet huic ſedi vindicandum ſibi fuerit arbitratus, neceſſe habes tu omnes Eccleſias ſuffulcire. Vnde tibi non poteſtatem damus, ſed tuam aßignamus, vt liceat voluntati tuæ ſemper, & tenere quem voles, vt præpoſitos plebibus, vel Eccleſiis conſtituas, qui poſtulati fuerint, & vnde voles. Poſthumianus Epiſcopus dixit: deinde qui vnum habuerit, numquid debet ipſe vnus Presbyter auferri? Aurelius Epiſcopus dixit; ſed Epiſcopus vnus eſſe poteſt, per quẽ dignatione diuinâ Presbyteri multi conſtitui poßint: vnus autẽ Epiſcopus difficile inuenitur conſtituendus. Quapropter ſi neceſſarium Epiſcopatui quis habuerit Presbyterũ, & vnũ (vt dixiſti) frater habuerit, etiã ipſum ad promotionem dare debebit. Poſthumianus Epiſcopus dixit: Ergo ſi habet alius abũdanter Clericos, debet mihi alia plebs ſubuenire. Aurelius Epiſcopus dixit: ſanè quando tu Eccleſiæ alterius ſubueneris, perſuadebitur illi qui plures habet Clericos, vt vnũ tibi ordinandum largiatur.*

B VIII. Ex quo Canone colligimus 1.[a] conceſſionem iſtam Carthaginenſi throno factam, antiquam fuiſſe, eiuſque dignitati debitam exiſtimatam: ſecundò, eâ tamen poteſtate moderatè, & prudenter vti debere, vt prius Epiſcopũ cuius Clericus fuerit admoneat, quam ſummâ poteſtate & auctoritate ſibi vendicet: tertiò, ſpectare conceſſionem iſtam maximè Epiſcoporum, vel ſaltem præpoſitorum ordinationem, quos ab aliis Eccleſiis poſtulatos Epiſcopi Carthaginenſis earum Eccleſiarum bono conſulentis ius eſt à propria Eccleſia ad illas transferre: 4. eiuſque momenti videri Clerici omnibus partibus, quibus inſtructus debet eſſe Epiſcopus, promotionem ad Pontificatus apicem, vt ſi vel vnus Preſbyter in aliqua Eccleſia fuerit, ad Epiſcopalem dignitatẽ peti poſſit, dari debeat; 5. ſupplere debere interim, qui pluribus Clericis abundat, Eccleſiæ non habẽtis, penuriam, eique ex ſuis aliquos ſufficere: 6. non tamen (vt probabiliter cum [b] Balſamone reſoluimus) æquam eſſe conditionem, ſecundùm hunc Canonem, Epiſcopi Carthaginenſis, & cæterorum Carthaginenſi throno ſubditorum: vt
C quemadmodum hi tenentur Clericum ſuum ad poſtulationem cæterorũ Epiſcoporum dimittere, ita & ille teneatur, niſi ad Epiſcopalem ordinationem: nam ſi ad inferiores præfecturas Preſbyteros & Diaconos ſuos petentibus dare teneatur, nullum eſſet eius præ cæteris priuilegium: nec Eccleſiæ nobilioris, ac dignioris ornamentis, atque vtilitati Eccleſiaſticæ magis quàm aliarum conſuleretur, quod iniquum eſt: multum enim refert in eâ optimos eſſe Clericos, quæ cæterarum Eccleſiarum forma, & norma eſt: ipſa tamen ad ordinationem Epiſcopalem concedere debet etiam ſuos Clericos, quia ad Eccleſiæ dignitatem, atque vtilitatem Epiſcoporum ordinatio maximè refert: ideóque S. Gregorius, (vt pluribus eius epiſtolis oſtendit Ioannes [c] Diaconus) *ſi quando neceßitas ordinandi Sacerdotis obrepſit, neque Cardinales Eccleſiæ ſuæ, neque Monachos Monaſterij ſui penitus excuſauit, quominus illis Eccleſiam regendam committeret, qui exemplis & verbis pariter illam ædificare melius potuiſſent*: cuius rei plura exempla ſubiungit. Hoc autem vt ad Epiſcopatum ſuos Clericos aliis Eccleſiis tradat, Carthaginenſi Primati non
D adeò expreſsè commendatur, ac cæteris, quia cùm ipſi Epiſcoporum prouidendorum Eccleſiis ſibi ſubditis cura præſertim incumberet, æquè ac Eccleſiæ propriæ, ſponte ſua facilè inducendus videbatur, ne Clericum ſuum Eccleſiæ indigenti ad Epiſcopalem conſecrationem denegaret. Vltimò tandem cum [d] Balſamone adiungimus, ad huius Canonis explicationem neceſſarium, nullum Clericum inuitum Antiſtitem debere fieri, cogi quidem poſſe Epiſcopum Clerici poſtulati Clericum ſuum dare: clericum verò poſtulatum cogi minimè conſentaneum eſſe, qua de re alibi diximus: quamuis tamen ad ordinationem [e] *teneri* poſſe ibidem dixerit Concilium Carthaginenſe.

IX. Aſſertum autem idem priuilegium Carthaginenſi Eccleſiæ, poſtquam Carthago à Iuſtiniano è Vandalorum poteſtate erepta Iuſtinianopolis dicta eſt, ea nempe Iuſtiniani [f] Nouella cui *δίκαιον ἀρχιερωσύνης, ius Archipræſulatus, ſeu principalis in ſacra poteſtatis* reſtitui iuſſit: cuius proinde Epiſcopum iure iſto Clericos ab vna Eccleſiâ, ad aliam transferendi frui docet [g] Balſamon.

[a] Legantur Zonaras in c. 60. Balſam. in c. 59. qui idem eſt cum 60. apud Zonar.

[b] Balſamon ſuprà.

[c] Ioannes Diaconus in vita S. Gregorij lib. 3. cap. 6.

[d] Balſamon ibid.

[e] Conc. Carthag. ſuprà.

[f] Nouell. Iuſtin. 123. cap. 3.

[g] Balſamon in Nomocan. Photij tit. 1. cap. 26 & in Synodum Carth. c. cit.

§. III. A

Conſtantinopolitanum Patriarcham idem iuris habuiſſe.

X. Idem etiam ius penes Patriarcham Conſtantinopolitanum eſſe oſtendit [a] ibidem, illudque tum ex conſtitutionibus Imperatoriis, tum ex Canonibus demonſtrare conatur. Duplicem Iuſtiniani nouellam ad hunc finem adducit; priorem, quâ [b] Iuſtinianus numerum Clericorum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ determinat: hac enim conſtitutione, migrationes ab vna Eccleſia ad aliam vetat, quam tamen Patriarchæ auctoritate fieri permittit: *Si enim*, inquit, *in ſanctis Monaſteriis prohibemus ab vno Monaſterio in aliud tranſire; multomagis ne hoc quidem ſanctiſſimis Clericis permittemus, lucri & mercaturæ iactantiam habere eiuſmodi cupiditatem exiſtimantes: ſin autem aliquam huiuſmodi tranſlationem tua beatitudo, vel quæ tunc fuerit Imperialis maieſtas faciendam cenſuerit, hoc non aliàs fieri, quam ad dictum à nobis numerũ redierit, vt migratio in officiũ decedentis fiat*, [c] Alteram profert Balſamó, quæ in eadem materia verſatur, & ad Conſtantinopolitanum ſimiliter Patriarchã dirigitur, quem monet, *conſiderare debere ſi quis ſit in aliis Eccleſiis citrà ſanctiſſimam maiorem Eccleſiam ex abundanti eius ordinis Clericus, & exinde reſtituere alium, neque nouam facere ordinationem.* Ex iis autem duabus conſtitutionibus infert Patriarchæ Conſtantinopolitano conceſſum Clericos ex alia Prouincia ſuſcipere, etiam ſine ſententiâ Epiſcopi eorum: quam tamen conſequentiã non adeò euidentem cenſeo: cùm mens Iuſtiniani dici ſolũ poſſet, vt ex aliis Eccleſiis ſiue vrbis, ſiue vicorum diœceſis Conſtantinopolis, maioris Eccleſiæ Clericorum numerus impleatur. Si tamen ex [d] procemio prioris conſtitutionis attendamus querimoniam Iuſtiniani Imperatoris, non ad ſolam Conſtantinopolitanam diœceſim, ſed ad alias eidem throno ſubditas extendi, quibus etiam conſtitutione ſuâ mederi voluiſſe probabiliter dici poteſt, non omnino abſurdam hanc conſequentiam iudicabis: [e] Eandem quoque Conſtantinopolitani Patriarchæ prærogatiuam probare conatur, ex eo canone ſeptimæ Synodi, qui Clericos ab vna parochia ad aliam parochiam diſcurrentes decernit [f] *ſine proprio Epiſcopo, & Conſtantinopolitano non licere in quauis æde, vel Eccleſia recipi.* quem canonem ex vſu ſui temporis, qui haud dubiè ipſo tempore ſeptimæ Synodi erat communis, interpretatus, colligit licere Patriarchæ Conſtantinopolitano Clericos alienos ſuſcipere, etiam ſine literis dimiſſoriis eius qui ipſos ordinauit, ſi modo literas commendatitias attulerint, quibus ſe ordinatos, & Clericos eſſe probent. Huius autem tranſlationis Clericis vnius diœceſis ad aliam à Patriarcha Conſtantinopolitano factæ, ſaltem vbi agitur de promotione ad Epiſcopatum, plura exempla ex hiſtoriæ lectione comperies.

[a] Idem locis citatis, & in c. 10. ſeptimæ Synodi, fusè in cap. 16. tit. 1. Nomocan.
[b] Nouella Iuſtin. 3 cap. 1.
[c] Nouell. eiuſdem 16. cap. 1.
[d] Procem. Nouell. 3. cit.
[e] Idem Balſamon in cap. 26. tit. 1. Nomocan. in can. 10. ſeptimæ Synodi.
[f] Can. 10. ſept Synodi.

§. IV.

Aliis quibuſdam Primatibus eadem poteſtas attributa.

XI. Aliarum quoque Eccleſiarum Epiſcopis, quibus prædictarum nobiliſſimarum Eccleſiarum priuilegia communicata ſunt, eandem prærogatiuam conuenire, idem [g] Balſamon indicat. Primo quidem Iuſtinianæ primæ ſeu Bulgariæ, cui ex Iuſtinianæâ [h] nouellâ colligit antiquæ Romæ & Carthaginenſis Eccleſiæ priuilegia conceſſa; quorum neutrum mihi videtur ex lectione prædictæ conſtitutionis inferri poſſe: Non primum, quia antiquæ tantũ Romæ locum Iuſtinianopolim iſtam ciuitatẽ, ſecundùm conſtitutionẽ Vigilij Papæ, tenere prædicta Nouella conſtitutio oſtendit, non autem eodem, quo ipſa antiqua Roma, iure frui: Ita enim de Archiepiſcopo eius ciuitatis loquitur, [i] καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτοῦ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν αὐτὸν τοῦ Ἀποστολικοῦ Ῥώμης θρόνου, κατὰ τὰ ὁρισθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πάπα Βιγιλίου, id eſt, [k] *& in Prouinciis ſibi ſubiectis locum ipſum tenere Apoſtolicæ Romæ ſedis, prout conſtitutum eſt à ſancto Papa Vigilio*, quæ longè differũt ab interpretatione [l] Iuliani dicentis eâ conſtitutione decerni ipſi eadem iura, quæ Romanus Pontifex habet in Epiſcopos ſibi ſubditos: non etiam ſecundum, quæ enim ſubduntur de Iuſtinianopoli Carthagi-

nis

[g] Balſamon in dict. can. Syn Carth.
[h] Nouell. 131. cap. 3.
[i] Nouell. prædicta.
[k] Ita ferè Latinè reddit Gregorius Haloander.
[l] Iulianus hic anm. 105.

A nis nihil ad Iuſtinianam primam pertinent, ſed eò tantum tendunt vt, idem ius Archiepiſcopatus Carthaginenſi Epiſcopo ſeruetur. Secundò, Iuſtinianæ quoque Cypri eadem prærogatiua à [a] Balſamone tribuitur, quia nempe in Synodo [b] Trullanâ Conſtantinopolis priuilegia ipſi conceſſa ſunt. Notat tamen idem [c] Balſamon ſuo tempore prædictam Iuſtiniapolim Cypri, nec Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ priuilegiis frui, nec aſſignatas ei Helleſponti Prouincias cum Eccleſia Cyzicenâ ei ſubiici, aut earum Epiſcopos ab Epiſcopo Iuſtinianæ Cypri ordinari.

[a] Balſamon in dict. c. Synod. Cartha.
[b] Synodus Trull. c. 39.
[c] Balſamon in c. 39. Synodi Trull.

§. V.

De Patriarchis omnibus diſputatum.

XII. Conſtantinopolitanam autem Eccleſiam, eo præſertim iure ſibi hanc prærogatiuam vendicaſſe crediderim, quod Romanæ Eccleſiæ priuilegia in ſubditas ſibi Eccleſias ex Synodo [d] Chalcedonenſi, & [e] Trullanâ, nec non [f] B Imperatoriis legibus arrogaret: ſed moderatior in iis, priſcis temporibus, Romana fuit Eccleſia, cui quamuis ſuprà leges poſitæ Eccleſiaſticarum tamen legum maxima cura erat. Ideóque vidimus ſupra [g] S. Gregorium non dicam Clericum in aliam diœceſim ſine Epiſcopi ſui conſenſu minimè voluiſſe transferre, ſed nec ſuo nomine ipſum ab Epiſcopo peti, aut eidem Epiſcopo ſignificari, ſibi gratam futuram ipſius Clerici tranſlationem vnquam conceſſiſſe. Conſtantinopolitanus autem Patriarcha videtur eodem iure frequentius vſus fuiſſe, vt ex Græcis Hiſtoriis patet: quamuis negare videatur Balſamon [h] iure poſſe hac prærogatiua ipſum vti, niſi Clericorum inopia laboret, *quod quidem,* ſubiungit, *Conſtantinopoli locum non habet propter multitudinem Cleri ipſius.* Alexandrinum quoque Patriarcham idem ius ſaltem in ordinationibus Epiſcoporum vſurpaſſe, vt Clericos vnius diœceſis in aliam ciuitatem Epiſcopali dignitate functuros transferret, exempla innumera produnt, quod forte ius ex eo ſibi C vendicaſſe credendus eſt, quod priuilegiorum Romani Pontificis quantum ad Eccleſias ſibi ſubditas ex Concilio [i] Niceno particeps eſſe quodammodo videatur: cuius tamen Niceni Concilij canon valde obſcurus eſt, & in alium ſenſum forſan trahendus, vt aliàs docebimus: quis autem dubitet id Patriarchæ Alexandrino, à ſubditis ſibi Epiſcopis conceſſum fuiſſe, à quibus nempe eius decreta illæſa, ſeruabantur? de cuius throno eidem ſubditus [k] Syneſius hæc habet, Ἐγὼ καὶ βούλομαι, καὶ ἀνάγκη μοι θεῖα νόμον ἡγεῖσθαι, πᾶν ὅ, τι ἂν ἐκεῖνος ὁ θρόνος θεσπίσῃ: *ego, & volo, & neceſſitas mihi eſt diuinam legem exiſtimare omne quod illa ſedes decreuerit.* Eadem quoque ni fallor prærogatiua cæteri Patriarchæ fruebantur ſaltem in Eccleſias ſibi quoad ordinationem Antiſtitum ſubiectas, quod enim Carthaginenſi Africæ Primati ob curam Eccleſiarum, quam habet, debitum aſſeritur in Synodo [l] Carthaginenſi, probabile non eſt Patriarchis eminentiorem poteſtatem, & Eccleſiarum ſibi ſubditarū ordinandarum ſollicitudinem habentibus, eſſe denegandum.

[d] Synodus Chalced. c. 28.
[e] Trullana c. 36.
[f] L. omni innouatione C. de Epiſc. & Clericis, & aliis.
[g] Greg. lib. 14 indict. 7. epiſt. 16.
[h] Balſamon in Nomocan. tit. 1 c. 36. in fine.
[i] Conc. Nicenum c. 6.
[k] Syneſ epiſt. 67 ſtatim initio.
[l] Synodus Carthag. 3. c. 45. ſuprà.

D

§. VI.

De Metropolitanis diſputatur, & Primatibus.

XIII. Non tamen Metropolitanis licet ex aliena parochia Clericos paſſim ordinare, ſibique retinere, aut ad alias Eccleſias transferre. Negat ſiquidem Calixtus [m] ſecundus Metropolitanum ſeu Primatem vllum poſſe in alienam parochiam ad iudicandum vel ordinandum ſeſe iure conferre: vetat quoque Metropolitanum vllum [n] aut Primatem parochiam Suffraganei inuadere, aut aliquid ſine eius conſilio in eo facere: docetque Pelagius ſecundus [o] ſingulas diœceſes iuribus ſuis vti debere, nec niſi ex appellatione poteſtatem vllam Metropolitanis conceſſam eſſe in ſubditos aliarum diœceſeωn: Antiochenum [p] quoque Concilium Epiſcopis Preſbyterorum, & Diaconorum ordinationes tanquam proprias attribuit, quas etiam ſine Metropolitani conſilio celebret, cum in pluribus ſine eius conſilio nihil moliri debeat: Metropolitano autem in iis nullas partes relinquit.

[m] Calixtus epiſt. 2. Ref. 9. q. 2. c. nullus primas.
[n] Idem prout refertur 9. q. 3. c. nullus primas.
[o] Pelag. 2. ep. 1. omnibus Epiſc. habetur 6. q. 3. c. ſcitote.
[p] Antioch. c. 9. refertur eod. quæſt. 3. c. per ſingulas. Vide etiam c. conqueſtus ibid. & alios.

XIV. Excipit tamen [a] ſeptima Synodus negligentiam Epiſcoporum in Oeconomo conſtituendo, cuius creationem ſi Epiſcopi non curauerint, non ſolum Conſtantinopoleos Epiſcopo, verum etiam Metropolitanis omnibus in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ conſtituendis cura & auctoritas committitur. Nec dubito, quin in cæteris Eccleſiis ſi Epiſcopus Paſtorem ordinare negligeret, Metropolitanus olim potuerit, quemadmodum iam [b] ob Epiſcopi, vel alterius, ad quem ſpectat, negligentiam, ad ſuperiorem immediatum electio præpoſitorum, & inſtitutio deuoluitur: imò cum [c] Africanum Conciliũ negligentibus Epiſcopis loca ad ſuam cathedram pertinentia lucrari, poſtquam ipſi admoniti fuiſſent, vicinis conceſſerit eadem loca lucrari, & in iis proinde Paſtores inſtituere: pari, ni fallor, ratione conceſſiſſet vicinis Epiſcopis, vt ſi per negligentiam alicuius Epiſcopi maximâ Eccleſia Clericorum inopiâ laboraret, idoneos ex eadem plebe aliquos ordinatos ibidem inſtituere poſſent: niſi forte, quia res iſta maximi momenti eſt, Concilij totius Prouinciæ auctoritatem neceſſariam in eo caſu deſideraſſet, quæ negligentię Epiſcopi conſultius prouideret. B

a Septima Synodus c. 11. habetur ead. quæſt. c. omnimoda.

b Cap. ne pro defectu, de electione ca. licet magiſter cap. literas, de ſuppl. negli. prælat.

c Afric. can. 88. & Mileuit. c. 24

d Carth. 3. c. 45. cit.

XV. Poteſt etiam forte Clericos ad Epiſcopalem dignitatem poſtulatos ordinare; eos enim ex Eccleſiis omnibus ſuæ Prouinciæ, etiam renitente proprio Epiſcopo, probabile eſt, cum conſilio Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ Metropolitanum ordinare potuiſſe: tum quod ratio Carthaginenſis [d] Concilij in eo caſu locum habeat: tum quod Concilio Epiſcoporum Prouinciæ [e] ſine quo nec ordinationes [f] celebrare, nec electiones facere iure poteſt, Archiepiſcopus ſubnixus, ius videatur habere refragantem Epiſcopum refellendi, & ab eo ſi inuitus perſeueret, extrahendi, atque ad Epiſcopalem ordinationem Clericum eius deducendi: tum quod eo ipſo ſaltem quo Epiſcopus Clerici ſui electioni in Epiſcopum conſentit, eum à ſuâ poteſtate abdicare & Metropolitano, vel alterius eius locũ tenenti relinquere videtur: tum quod exempla multa habeamus Epiſcoporum, qui cum ex aliena diœceſi, eiuſdem tamen Prouinciæ electi fuiſſent, creati ſunt à Metropolitano Diaconi, & Preſbyteri. C Sed qualecumque Metropolitani hac in re ius habuerint, certum rarò eos vſos fuiſſe, & vix niſi proprio Epiſcopo conſentiente quemquam aut eligi aut ordinari in Epiſcopum permiſiſſe. Atenim hæc quæſtio inutilis iam eſt, cum nemo iam pro Epiſcopo agnoſcatur, qui non à ſummo Pontifice confirmatus, vel ad Metropolitanum remiſſus fuerit, vel à quibuſcumque Antiſtitibus licentiam conſecrationis recipiendæ obtinuerit.

e Vid. canon. 1. 2. & alios 7. q. 3.

f Can. plures quoque diſt. 64.

§. VII.

De reſcriptis Apoſtolicis, vt quis à quocumque Antiſtite promoueri poſſit.

XVI. Hic vero, quod ad præſens tempus ſpectat, præſertim obſeruandum eſt, (quod nos ſupra obiter inſinuauimus) reſcriptis Apoſtolicis concedentibus facultatem à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis ordines recipiendi moderationem aliquam ſalutarem à Concilio [g] Tridentino adhibitam fuiſſe, vt nempe ab alio Antiſtite ordinari nullatenus *ſpecialis reſcripti prætextu* D cuiquam *permittatur, niſi eius probitas ac mores ordinarij ſui teſtimonio commendentur*: [h] *res* ſcilicet *plena æquitate, & laude digna, viſa* eſt Tridentinis Patribus, *vt de mendacio nemo lucretur, præſertim apud ſanctam & ſummam ſedem*: æquiſſimum viſum eſt fraudibus, & clandeſtinis molitionibus occurrere, quibus reſcripta iſta ignari aliquando, & perditæ vitæ, atque exiſtimationis homines extorquent: nullum autem conuenientius remedium iudicatum eſt, quàm vt Epiſcopi, quorum maximè ordinatio intereſt, & qui ordinandos perfectius noſſe poſſunt, de eorumdem vitâ & moribus prius conſulantur, quàm ipſi licentiam vllam in Eccleſiæ præiudicium obtineant: ſanctè proinde & ſalubriter ab eodem [i] Concilio Tridentino pariter ſtatutum eſt, vt ij quibus prohibitus aditus ad ſacros ordines ob ordinario fuerit nullo reſcripto interdictos ordines conſequi poſſint: Quò nempe Epiſcopi in ordinibus conferendis, officium ſuum *liberius exequi, ac quoquam prætextu deſuper impediri nequeant*. Conſtitutio autem Tridentina egregia eſt, & ſcitu digniſſima, iiſque verbis concepta. *Cùm honeſtius ac tutius ſit ſubiecto,*

g Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 8 & in proœmio ſeſſ. 14. de reformat.

h Bernardus epiſt 180. ad Innocent. 2.

i Trid. cap. 1. eiuſdem ſeſſ.

A *ſubiecto, debitam propoſitis obedientiam impendendo in inferiori miniſterio deſeruire, quam
cum propoſitorum ſcandalo, graduũ altiorum appetere dignitatem, & cui aſſenſus ad ſacros
Ordines à ſuo Prelato, ex quacumque causâ, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam
extra iudicialiter, fuerit interdictus, aut qui à ſuis ordinibus, ſeu gradibus, vel dignitatibus
Eccleſiaſticis fuerit ſuſpenſus, nulla contra ipſius Prelati voluntatem concessa licentia de ſe
promoueri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, & dignitates ſiue honores reſtituto ſuf-
fragetur.* De hac Concilij Tridentini ſanctione fuſius non dicam; memini enim
me de eâ aliàs dixiſſe: ſolummodò colligo admoneri ex eâ Summũ Pontificem,
ne facilè ad alienos Clericos ordinandos, vel, vt ab alio ordinentur, permit-
tendos inducatur: quippe cùm ab ordine recipiendo prohibitos, nec vllâ con-
ceſsâ à ſuperiori licentiâ, nec vlla appellatione ad ſuperiorem, interiectâ, con-
tra proprij Epiſcopi interdictũ ob niti poſſe voluerit. Denique idem Tridenti-
num de reſcriptis prædictis ſic cenſuit, [a] *facultates de promouendo à quocumque non
ſuffragentur, niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam à propriis Epiſcopis ordinari non
B poſsint: & tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua Diœceſi reſidente, aut pro eo Pontifi-
calia exercente, & diligenti præuio examine.*

[a] Conc. Trident. ſeſſ. 7. cap. 11. de reform.

ARTICVLVS X.

De literis dimiſſoriis ex antiquo Eccleſiæ vſu.

§. I.

An præſumpta Epiſcoporum voluntas ad ordinationem ſuffecerit.

I. STabilita iam Epiſcoporum auctoritate in ſuos, adeò vt nulli alteri Epiſ-
copo (ſi Summũ Pontificem ob plenitudinem poteſtatis, alioſque paucos
excipias) ordinare vllos liceat, niſi de propriorum licentiâ, atque permiſſu. Iam
C videndum eſt quomodo licentia iſta olim concederetur, & qua formulâ exhi-
beri, & quando ſoleret. Præſumptũ aliquando conſenſum Epiſcoporum viſum
fuiſſe ſufficere viris quibuſdã piis, & ſanctis, vt eos præſertim quos Epiſcopi ſui
probis moribus cõmendatos alicubi dimitterẽt, aut Preſbyteratu dignos iudi-
carent, ipſi ordinare poſſent ſuprà diximus: hac excuſatione documus [b] Ale-
xandrum, & Theoctiſtũ Origenis conſecratores, contra Demetrij Alexandrini
querimoniam vſos fuiſſe: ſimili quoque [c] Epiphanium, cui neceſſitas quæ-
cumque Eccleſiæ ſufficere viſa fuit, vt conſenſus proprij Epiſcopi præſumere-
tur; quod ſatis indicat iis, quas ſcripſit ad Ioannem Hieroſolymitanum literis,
in quibus ordinationem Pauliniani extrà ſuam parochiam excuſans, primum
hæc habet, quæ moderatione aliqua indigent, nec crudè intelligenda ſunt.
[d] *Ordinauimus* Paulinianum *Diaconum, & poſtquam miniſtrauit, rurſum Presbyterum: ſu-
per quo debueras gratulari, intelligens, quod ob Dei timorem hoc ſumus facere compulſi: ma-
ximè cum nulla ſit diuerſitas in Sacerdotio Dei, & vbi vtilitati Eccleſiæ prouidetur: nam etſi
D ſinguli Eccleſiarum Epiſcopi habent ſub ſe Eccleſias, quibus curam videntur impendere, &
nemo ſuper alienam menſuram extenditur; tamen præponitur omnibus charitas Chriſti, in qua
nulla ſimulatio eſt: nec conſiderandum quid factum ſit, ſed quo tempore & quomodo, & à
quibus, & quare factum ſit:* quorum verborum ſenſus eſt ratum habere debere
Epiſcopum, quod ab alio in eius parochia geſtum, ſi in Eccleſiæ vtilitatem ge-
ſtum ſit; Epiſcopos ſiquidem omnes eundem ordinem habere, eundem totius [e]
Eccleſiæ Epiſcopatum eſſe, qui licet diuerſis plebibus diſtinctus ſit, & ſingu-
lis Epiſcopis quodammodo diuiſus videatur, ob Eccleſię tamen vtilitatem non-
nunquam confundi: poſſe quoque Epiſcopis ex charitate aliena curare, dum-
modo ſimulata illa non ſit, nec illius falſo prætextu, ambitio ad aſſumenda
aliorum iura abutatur: quod ex circunſtantiis actionum facilè detegi poterit.
Quæ certè omnia eò tendunt, vt præſumpta ad ordinationem Epiſcopi proprij
voluntas ſufficere videatur: quod poſtea exemplo Epiſcoporum Cypri confir-
mat: dum quibuſdam interiectis circa Pauliniani ordinationem obſeruatis

[b] Hieron. de ſcript. Eccleſ. in Alexand.
[c] Epiph. epiſt. ad Ioannem Hieroſol inter epiſt. Hieronym. 50.
[d] Idem ibid.
[e] Lege Cypr. de vnitate Eccleſiæ.

hæc ſubdit: *O verè benedicta Epiſcoporum Cypri manſuetudo, & bonitas, & noſtra ru-* A
ſticitas ſenſu tuo, & arbitratu, digna miſericordiâ Dei. Nam multi Epiſcopi communionis noſtræ, & Presbyteros in noſtrâ ordinauerunt Prouinciâ, quos nos comprehendere non potueramus: & miſerunt ad nos Diaconos, & Hypodiaconos, quos ſuſcepimus cum gratia, & ipſe cohortatus ſum beatæ memoriæ Philonem Epiſcopum, & S. Theoprobum, vt in Eccleſiis Cypri, quæ iuxtà ſe erant, ad meæ autem parochiæ videbantur Eccleſiam pertinere, eo quod grandis eſſet, & latè patens Prouincia, ordinarent Presbyteros & Chriſti Eccleſiæ prouiderent.

II. Quamuis autem hæc præſumpta, & tacita Epiſcopi proprij conſenſio ad hoc ſufficiat, ne videatur alienum Clericũ furatus, qui eum de ordinarij ſui licentiâ præſumptâ ordinauit; cùm nulla rei alienæ acceptio, vſurpatio, vel retentio, furti deformitate notetur, niſi quæ inuito Domino facta credatur. Nihilominus legitima minimè cenſetur, nec ſufficiens tam ad ſuſpicionem omnem criminis auertendam, quàm ad fidem faciendam de legitimâ ordinis ſuſceptione, vel collatione; nullus enim de ordinationis vitio debet hærere ſcru- B
pulus: vera & legitima eius agnoſci debet ab omnibus ordinatio, cui publicâ auctoritate conſtituto pareri debet ab omnibus: publicus Eccleſię miniſter publico indiget teſtimonio, quo Epiſcopi ſui conſenſus probetur. Præſumptio omnis in re tanti momenti, vel incerta eſt, vel ſaltem inſufficiens: non ſufficit quod factam ordinationem Epiſcopus cuius intererat, ratam habeat, niſi ratihabitio ordinationem anteuerterit, vel ei concurrerit: nam cùm legitima ordinatio non niſi de conſenſu ordinarij fieri debeat, non [b] videtur, de eius conſenſu fieri, cuius ſolum conſenſus iam peractæ accedit. Quæ autem certitudo de præſenti Epiſcopi proprij conſenſu haberi poteſt, ſi nullus noſtrum quid poſt horam voliturus ſit, de ſeipſo certò reſcire queat? ſed eſto quis de aliquo certò fortè hoc præſumat; non fuit tamen excuſatio iſta in Eccleſiâ toleranda, quæ & patrocinium ambitionis, & fraudis tegumentum, & erroris refugium eſſet, dicentiſque ſolum fide niteretur, non extraneis teſtimoniis reuinci poſſit. C

[a] Arg. ex inſtitut. de obligat. quæ ex delict. naſcuntur, §. 6.

[b] Arg. ex cap. quam ſit, v. niſi, de elect. in 6. cap. Religioſus, de teſtamento eod lib. cap. 2 ne Clerici vel Monachi, eod. lib. 6.

§. II.

Licentia ab alio recipiendi ordines ſcripto tradi debet.

III. Sed nec propter eaſdem rationes verbo ſatis viſum eſt licentiam concedi, niſi ſcripto quoque firmaretur, nec gratiam iſtam ex earum numero eſſe debere iudicatum, quæ ſolo verbo impetrantur: ſicut enim iudicem oportet ſcripto ſententiam ferre, & omnia iudicij acta procurare, vt per perſonam publicam, aut alios duos fide dignos teſtes fideliter, ac diligenter conſcribantur, [c] *ne contra falſam aſſertionem iniqui iudicis innocens litigator quandoque non poſſit veram negationem probare, cum negantis factum per rerum naturam nulla ſit directa probatio: ne falſitas veritati præiudicet, aut iniquitas præualeat æquitati.* Ita quoque neceſſarium viſum eſt ad præcludendam ambitioni, & præſumptioni viam ſcripto licentiam concedi, qua alieni Clerici ordinatio permittatur, ne negans licentiam à ſe datam proprius Epiſcopus negotiationem ſuam probare non poſſit; ne candidatus or- D
dinum licentiam non datam mentiri, vel ordinator poſſit fingere: ne in conferendâ iſtâ licentiâ Epiſcopus cuius maximè intereſt, minus attendat, cùm aliquando aut verbum nihil cogitanti ſubripiatur, aut excidat, quæ in ſcribente incuria, oſcitantia, vel ſubreptio non ità facilè contingit. Ob has itaque & ſimiles cauſas Concilia Carthaginenſe [d] primum, Bracharenſe [e] primum, [f] Trullanum, Cabilonenſe [g] ſecundum, [h] Meldenſe, & quædam alia; itemque Romani Pontifices Innocentius [i] primus, Zacharias [k] in Synodo Romana, & Clemens [l] quartus, nonniſi per literas licentiam iſtam concedi voluerunt. A quibus non diſſentit Tridentinum [m] Concilium dum à titulari Epiſcopo vetat, *abſque ſui proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut literis dimiſſoriis*, alterius ſubditum, quocumque prætextu ordinari: nam ideò expreſſum conſenſum, vel literas dimiſſorias requirit, non abſolutè dimiſſorias literas, quod aliquando contingat, ſolemniter, & publicè in Eccleſiâ Epiſcopi proprij, eo præſente, ſed honoris
cauſâ

[c] Cap. quoniam, de probationibus.
[d] Carthag. 1. c. 5.
[e] Brach. 1. c. 26.
[f] Trullanum c. 17.
[g] Cabilon. 2. c. 41.
[h] Meldenſe c. 15.
[i] Innocent. 1. epiſt. 2. cap. 7.
[k] Zacharias in Syn. Rom. cap. 11.
[l] Clemens 4. cap. 1 de tempor. ordin. in 6.
[m] Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 2. de reform.

A cauſâ alienum Epiſcopum ad celebrationem ordinum rogante, vel propter infirmitatem indigente, aut abſente eo quidem, ſed præſentibus officialibus eius iiſque adiuuantibus, examinantibus, & teſtimonium de ordinatione ferentibus, ordinationem publicè peragi quo vnico caſu literis dimiſſoriis opus non eſt, quò quis ab alterius ciuitatis Epiſcopo ordinari queat, ſed expreſſus conſenſus Epiſcopi ſufficit, qui ex notoriâ Epiſcopi præſentia, vel officialium eius, eorumque cooperatione, & ſecutis poſtea teſtimonialibus literis eiuſdem nomine inſcriptis ſatis manifeſtè, & euidenter innoteſcit, vt ſcripto non ſit opus, quo conceſſa alteri Antiſtiti licentia fuerit, quem publicum factum ſatis arguit, nihil aduerſus auctoritatem Ordinarij tentaſſe: nec in iſto pariter caſu literas dimiſſorias neceſſarias iudicarunt citata ſuperiùs Concilia eſt Summi Pontifices, vt ex eorum lectione & ſcopo patebit.

§. III.

B *Eandem licentiam ſignatam ab Ordinario, eiuſque ſigillo munitam eſſe oportere.*

IV. Sublato verò iſto caſu ſcriptæ debuerunt eſſe literæ quibus publicâ fides fieret, ſi cui ab alio Epiſcopo recipiendi ordines licentia concederetur: imo ne qua fraus iis irrepere poſſet, ſtatuit Bracharenſe [a] primum Concilium, non ſolùm ab eo qui ab alieno Epiſcopo ordinari petit, ſcripta, *ſed ſignata ſcripta* proferri debere. Cabilonenſe [b] verò ſecundum ſub Carolo Magno, inſuper præſcripſit, vt *literas habeat, in quibus ſint nomina Epiſcopi, & ciuitatis plumbo impreſſa*, nec admitti poſſit, *niſi iis cognitis, & talibus inuentis.* Circà Vltramarinos verò, & è longinquis regionibus venientes Syluester [c] primus, Anaſtaſius primus, & Alexander tertius, eos nonniſi quinque aut amplius Epiſcoporum chirographis deſignatos recipiendos eſſe cenſuerunt, vt ſuprà notauimus.

[a] Brachar. 1. ſuprà.

[b] Cabilon. ſuprà.

[c] Vide c. 1. & 2. diſt. 98. & cap 1. de Clericis peregr.

C

§. IIII.

Aliæ notæ dimiſſoriarum literarum.

V. Neque id ſufficere viſum, niſi notis quibuſdam eadem literæ dimiſſoriæ afficerentur, quas ex Niceno primo refert Atticus ille Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui curauit Nicenos Canones colligi, eoſque ad Patres Concilij [d] Carthaginenſis ſexti direxit. Is ergo exemplar, vt vocat Epiſtolæ ſecundum Nicenos Patres edocere volens, hæc habet; [e] *Græca elementa literarum numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Græci ſermonis notitiam habet hæc ignorat. Ne igitur in faciendis Epiſtolis Canonicis, quas mos Latinus formatas appellat, aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur, hoc à Patribus trecentis decem & octo Nicææ congregatis ſaluberrimè inuentum eſt, & conſtitutum: vt formatæ epiſtolæ hanc calculationis, ſeu ſupputationis habeant rationem: id eſt, vt aſſumatur in ſupputationem prima Græca* D *elementa Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, hoc eſt π, υ, α, quæ elementa & octogenarium, & quadringenteſimum, & primum ſignificant numerum: Petri quoque prima litera, id eſt, π, quæ numerum octoginta ſignificat: eius quoque qui ſcripſit epiſtolam, prima litera; cui ſcribitur ſecunda litera, accipientis tertia litera; ciuitatis quoque, de qua ſcribitur, quarta; & indictionis, quæcumque eſt, eiuſdem temporis, idem qui fuerit numerus, aſſumatur: atque ità his omnibus Græcis literis, quæ (vt diximus) numeros exprimunt in vnum ductis; vnam quæcunque collecta fuerit ſummam Epiſtola teneat, hanc qui ſuſcepit, omni cum cautela exquirat expreſſè. Addat præterea ſeparatim ἀμήν, amen, quod in Epiſtola nonageſimum & nonum numerum ſecundum Græca elementa ſignificat.* Quæ omnia explicant fuſiùs Iuo [f] Carnotenſis, [g] Baronius, [h] Sirmondus, & alij.

VI. Hîc tantum examinandum eſt, quomodo id inuentum à Patribus dicat Atticus, *ne aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur*: quidni aliquis impoſtor nominis Epiſcopi priorem literam exarare, itemque Epiſcopi ad quem epiſtolam ſcriptam finxerit, ſimiliter priorem nominis literam addere, ſicut & indictionis, eaſque omnes literas, quæ in quauis ferè epiſtola propriæ erunt, cum commu-

[d] In principio Concilij 6. Carthaginenſis.

[e] Habetur excuſſum illud formatæ exẽplar poſt Concilium Chalcedon. in tomis Cõc. gen. Romæ impreſſorũ, quod in Creſconianâ collatione ſeparatim excuſum. Vide apud Gratianum initio diſt. 73.

[f] Iuo de cauſ. Cleric. parte 6. can. 413.

[g] Baron. ad annum 325. à num. 163. vſque ad 171.

[h] Sirmondus tomo 2 Cõc. Galliæ in fine.

Digitized by Google

nibus, à quibus nomen tum Patris, tum Filij, tum Spiritus ſancti Græco idiomate ſcriptum incipit, & ἀμὴν quoque inſcribere, ac numerum ex iis reſultantem poſſet colligere? Reſpondet Baronius hunc Concilij Niceni Canonem ſecretum à Patribus Concilij Niceni & Catholicis Epiſcopis retentum, neque apud infideles, vel hæreticos, aut alios paſſim diuulgatum, nè Catholicæ communionis ſigna vſurpare poſſent: non tamen hæc reſponſio omnino ſatisfacit; cùm enim in Nicenâ Synodo Arriani [a] plurimi Epiſcopi, v.gr. Euſebij duo Nicomediæ, & Cæſareæ, Theognis Nicenus, Mares Chalcedonenſis, & alij ſimulantes pœnitentiam recepti ſint, poterant ſanè ſymbolum iſtud Patrum Nicenorum Arrianos edocere, ideoque contrà fraudes hæreticorum de ſufficienti remedio in iſtius Symboli adinuentione minimè videbatur fuiſſe prouiſum. Quod ſi fortè quis dicat hæc omnia adhibita fuiſſe, vt plurimos ſaltem plebeios homines forma literarum iſtarum conficiendarum lateret, & ne fortè iſti prædictas literas fingerent, hoc remedio fuiſſe conſultum, non omnino abnuerim: ſed nec huic tantum rei eas literas adhibitas cenſuerim: itaque exiſtimo prædictas literas vniuſcuiuſque Epiſcopi propriâ manu exarari debuiſſe, cum ſcribæ manu reliquum Epiſtolæ corpus deſcribi potuerit; ſicque quemadmodum chirographi adhibentur ad impediendas fraudes; ità & has literas ad occurrendum iiſdem fraudibus, fuiſſe excogitatas, quas nempe vnuſquiſque Epiſcopus propriâ manu pingeret, non alienâ.

VII. Literarum iſtarum quibus Epiſcopus Clerici ſibi ſubditi ordinandi licentiam alteri Epiſcopo concedere ſolebat, meminit Auguſtinus [b] Epiſtola quadam ad Clerum & populum Hipponenſem, vbi de quodam ſuo Clerico loquens, hæc habet. *Sed cùm promoueri in Clericatu ſiue illic per me, ſiue alibi per literas meas vehementiſsimè conaretur: ego autem nullo modo adducerer ei homini, de quo tantum malum exiſtimarem, manus ordinationis imponere, aut per commendationem meam fratri meo eum ſubintroducere; turbulentius agere cœpit, vt ſi ipſe in Clericatu non promoueretur, nec Presbyter Bonifacius in ſuo gradu eſſe permitteretur.*

§. V.

Quomodo vocarentur iſtæ literæ.

VIII. Multis autem nominibus antiquitus eæ literæ dictæ reperiuntur: primò enim ἀπολυτικαὶ, à Græcis, dimiſſoriæ à Latinis reperiuntur dictæ: ἀπολυτικὴν eiuſmodi Epiſtolam vocat Synodus [c] Trullana: in eadem ſignificatione vocem iſtam vſurpant, & explicant [d] Zonaras, [e] Balſamon, aliique Græci, paſſim: Dimiſſoriæ autem vocantur à S. [f] Leone, & [g] Zacharia Summis Pontificibus; itémque in legibus Longobardorum, vbi hæc habentur, [h] *vt nemo alterius Clericum ſine commendatitia, aut dimiſſoriâ litera recipere præſumat*: necnon in Epiſtolâ formatâ, quam dedit VVolfeo [i] Conſtantienſis Epiſcopus pro Annone Clerico ordinando: & in ea quam pro Bernone Clerico conceſſit Hincmarus [k] Remenſis: necnon in aliis apud [l] Burchardum, [m] Iuonem, & [n] Gratianum. Dicuntur etiam εἰρηνικαὶ, ſeu pacificæ; εἰρηνικὰς eas in ſimili acceptione vocarunt [o] Concilium Antiochenum, & [p] Chalcedonenſe: docentque [q] Zonaras, & [r] Balſamon *εἰρηνικὰς, καὶ ἀπολυτικὰς γραφὰς, dimiſſorias, & pacificas literas* eaſdem eſſe: ideoque [ſ] quas Hegiloni Preſbytero conceſſit Teutgaudus Treuerenſis dimiſſorias, eas pacificas vocauit. Nominantur etiam commendatitiæ ab [t] Attico, à prædicto [u] VVolfeone, & [x] Ebroino Bituricẽſi, necnon in prædictis legibus [y] Longobardorum, & paſſim in [z] Capitularibus Caroli, quibus conſentire videtur [a] Auguſtinus ſuprà citatus, dum eiuſmodi Epiſtolas *Commendationis* nomine inſignuit: *συστατικὰς* tamen literas (quo nomine commendatitias Græci vocant) à dimiſſoriis Canon [b] vndecimus Concilij Chalcedonenſis apertè diſcriminat, quamuis decimus tertius cum eiſdem quodammodo confundat: quod quidem arguit *συστατικὰς* literas diuerſas fuiſſe, alias, quæ laicis accuſatis, ſed poſteà innocentibus repertis darentur, alias quę Clericis dum ab Epiſcopo proprio dimitterentur, vt explicant [c] Zonaras, & [d] Balſamon. Vocabantur quoque formatę à Latinis,

a Baronius ad annũ 325. num. 166. Vide Concilij Niceni acta
b Aug. epiſt. 137. ad Clerũ & populum Hippon.
c Syn. Trull. c. 17.
d Zonaras in c. 11. Synodi Chalced.
e Balſamon ibid. & in c. 17. Trull.
f S. Leo apud Grat. c. 1 diſt. 72.
g Zacharias in Synodo Rom cap. 11.
h Leg. Longobard tit 2. lib. 3 lege 2. & l. 3. ſimiliter.
i Literę VVolfeonis infrà.
k Literæ Hincm, infr
l Burchard lib. 2. c. 42.
m Iuo parte 6. cap. 14.
n Grat. diſt. 72. & 73
o Conc. Antioc. c. 7 & 8.
p Chalced. c. 11.
q Zonaras in c. 11. Chalced.
r Balſamon ibid.
ſ Teutgaud. epiſt. tomo 2. Conc. Gall.
t Atticus c. ſanctiſſimo, diſt. 73.
u VVolfeonis, &
x Ebroini epiſt. tomo 2. Conc. Gall.
y Leg. Longobard. ſupra cit.
z Capitul. lib. 6 cap. 130. & alibi.
a Aug. epiſt. 137. ſuprà.
b Chalced. c. 11. Idem c. 13. al. 12.
c Zonaras, &
d Balſamon in eoſdẽ can. item in 33. Apoſt.

A Latinis, vt docet Atticus [a] Cōſtātinopolitanus ſuprà, poteſtq; colligi ex Cōcilio [b] Mileuitano, ex [c] Capitularibus Caroli, ex [d] literis prædicti Attici, [e] Burchardi VVormatienſis, Luitadi [f] Vincienſis, & aliis, in quibus commendatitiæ, & dimiſſoriæ vocantur formatę. Nominantur quoque *Κανονικαὶ* à Concilio [g] Antiocheno, id eſt *Canonicæ*, vt vocat [h] Meldenſe, quo etiam nomine eas indigetat, Hincmari Remenſis [i] epiſtola ad Ænæam Pariſienſem, quâ ſibi dari petit Clericum nomine Bernonem, eumque ad ordinationem concedi.

IX. Non eſt autem noſtri inſtituti de iis omnibus literarum variis generibus & vſibus diſſerere, nam certiſſimum eſt formatarum non hunc ſolum vſum fuiſſe, vt per eas Clerici ad ordinum ſuſceptionem dimitterentur, cùm eorum maximè beneficio communio Catholicæ Eccleſiæ confirmaretur, vt patet ex Optato [k] Mileuitano, [l] Auguſtino, & aliis: literarum quoque Canonicarum communiorem vſum eſſe, cùm eæ omnes Canonicæ dici poſſent, quæ iuxtà Canonem concederetur, ſicut etiam formatæ eæ omnes dicebantur, quarum certa formula præſcripta eſſet, & teſſera quædam communionis Catholicæ adiuncta. B *εἰρηνικὰς* quoque ſeu pacificas ſcimus communicatorias quoque dictas, vt indicat Theophilus [m] Alexandrinus in Epiſtola quadam Paſchali, itemque Eccleſiaſticas, quod Eccleſiæ communioni inſeruirent, & ab Epiſcopis recens ordinatis dari ſolerent. Certum eſt quoque commendatitias non ſolùm Clericis, ſed & Laicis datas, & quidem ſuſpectis aliquando de crimine, vt docet [n] Balſamon. Itaque iis omnibus, quæ à propoſito noſtro aliena videntur, ſecluſis, epiſtolas iſtas, quibus Epiſcopis alienum Clericum ordinandi, vel in miniſterio retinendi dabatur auctoritas, *ἀπολυτικὰς*, ſeu dimiſſorias, *εἰρηνικὰς*, ſeu pacificas, *συστατικὰς*, ſeu commendatitias, *Κανονικὰς* Græcè, ac Latino idiomate dici non immerito, nec ſine ratione oſtendendum nobis eſt.

X. Balſamon [o] rationem eorum ferè omnium oſtendit: Primò enim, inquit, *συστατικαὶ γραφαὶ λέγονται, αἱ διδόμεναι Κληρικοῖς παρὰ τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς Ἐπισκόπων, καὶ συνιστῶσι, ἤτοι δηλοποιοῦσι τὴν χειροτονίαν τούτων, commendatitiæ ſcri*-C *pturæ dicuntur, quæ dantur Clericis, ab iis qui illos ordinarunt, Epiſcopis eos commendantes, ac eorum ordinationem declarantes*; quod ex Canone decimotertio Concilij Chalcedonenſis confirmat. Dicuntur ergo *συστατικαὶ* literæ, à verbo Græco *συστατέω*, quod eſt *commendo, probo*, ſicut commendatitiæ à commendando etiam nomen habent, quod ordinandi commendationem continere deberent; neque enim vllum ad ordines dimittebant, niſi de morum probitate, ac ſcientia commendatum: Commendatio autem iſta per literas vix vlli dabatur, niſi quem Epiſcopi, vel à ſe peregrinatum, ſed poſtea ex ipsâ peregrinatione reuerſurum dimittebant, ſeu potius emittebant: vel quem alteri ordinandum, atque in conſortium Clericorum ſuorum cooptandum propriè dimittebant, ſeu, concedebant; ideoque licet dimiſſoriæ omnes commendatitię eſſent, non tamen quælibet commendatitiæ propriè erant dimiſſoriæ, ſed impropriè ſolùm: Dimiſſorię enim propriè dicuntur, quibus Epiſcopus Clericum ſuum alteri cedebat, iuſq; omne quod in eum habebat, ad alterum tranſmittebat: vnde dimiſſoriæ à verbo D Latino *dimittere*, ſicut *ἀπολυτικαὶ* à verbo Græco *ἀπολύειν*, quod ei reſpondet, deducuntur: vtrumque autem à poteſtate, arbitrioque ſuo aliquem liberare, à conſortio, à cuſtodia, à familiaritate reiicere ſignificat: ſic apud [p] Mathæum *ἀπολύειν τὴν γυναῖκα*, idem eſt quod repudiare vxorem, & apud [q] Suetonium *dimittere vxorem* repudiare eſt: ſic dimittitur concio, vel ſenatus, cum cuique quò velit, abeundi ſit poteſtas, ſic paſſim in [r] Triodio, [ſ] Liturgiis, [t] Baſilij, & [u] Chryſoſtomi *ἀπολυτικίον* dicitur, oratio, aut formula qua populus peractâ liturgiâ dimittebatur, cuius etiam orationis, meminit [x] Phranzes, & [y] Euchologium: ſic pariter [z] dimiſſi milites dicuntur, quibus abeundi fas eſt, dimiſſi è tutelâ qui ab ea liberati, dimiſſi debito qui à creditoris obligatione ſoluti ſunt: ſic denique, vt ad Epiſtolas dimiſſorias conformiùs exemplum proferamus, *libelli dimiſſorij* [a] (qui aliàs *Apoſtoli* vocantur, quod per eas cauſa ad eum, qui appellatus eſt mittitur) in iure nuncupantur, ij videlicet quibus iudex à quo appellatur, iudici ad quem appellatur, à ſe appellatum fuiſſe ſignificat, cumque

a Atticus ſuprà.
b Mileuit. c. 20.
c Capit. addit. 4. cap. 91.
d Literæ Attici apud Grat. diſt. 73. cap. ſanctiſſimo.
e Lit. Burch. cap. in nomine, ead.
f Luitadi epi. tomo 2. Cōc. Gall. in fine.
g Antioch. c. 8.
h Conc. Meldenſ. c. 51.
i Hincm. ep. ad Ænæam tomo 2. Cōc. Gall.
k Optatus lib 2 contra Parmen.
l Aug. epiſt. 136. ad Florent. & ſocios.
m Theophil. epiſt. 1. Paſch. in fine, & 3. poſt Concil. Chalced.
n Legatur Balſam. in c. 11. Concil. Chalced.
o Balſamon ibid.
p Math. 19.
q Sueton in Tiberio.
r Triodium.
ſ Liturgiæ
t Baſil. &
u Chryſoſt. paſſim.
x Phranzes chron. lib. 3. cap. 19.
y Euchologium Græcorum.
z Vide Briſſon Spiegel. & alios.
a l. poſt appellat. ff. de libellis dimiſſ. l. iudicibus, C. de appellatione, & dimiſſoriæ, ff. de verborū ſignificationibus.

de cauſæ negotio inſtruit : quibus literæ antiquorum dimiſſoriæ reſpondent, A nam Clericum ad ordinationem, vel ad miniſterium ſacrum ad alienum Epiſcopum proprij remittentes, cum de ipſius probitate & merito inſtruebant. De iis autem ità Balſamon : [a] λέγονται δὲ ἀπολυτικαὶ μὲν ὡς ἐμφαίνουσαι τὴν γνώμην καὶ ἀπόλυσιν Ἀρχιερατικὴν τοῦ Κληρικοῦ, ἢ τὸν Ἐπίσκοπον μεταστῆναι : id eſt, dicuntur autem *dimiſſoriæ, vt quæ oſtendant ex voluntate ac dimiſſione Antiſtitis Clericum, vel Epiſcopum tranſiturum.* Idem etiam, cur eædem literæ pacificæ dicantur, rationem ſubiungit, [b] εἰρηνικαὶ δὲ, ὅτι τοιαύτης προσκομιζομένης γραφῆς παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος, εἰρήνη ἔσται μέσον τῶν Ἀρχιερέων. οὔτε γὰρ ὁ δεχόμενος τὸν ἀλλότριον Κληρικὸν τὸν συνάδελφον αὐτοῦ θλίψει, καὶ προσκαταφρονηθήσεται, οὔτε ὁ Κληρικὸς βλαβήσεται ὡς ὑβρίζων τὸν χειροτονήσαντα αὐτόν. *Pacificæ autem dicuntur, quod cùm talis adfertur ſcriptura ab eo qui ordinatus eſt, pax erit inter Antiſtites : neque eum qui alienum Clericum recipit confratrem ſuum opprimet, nec ei præiudicabitur, nec Clericus offendetur, tanquam ei, qui ipſum ordinauit, iniuriam ſuam faciens.* Confirmant hanc Balſamonis interpretationem, ea quæ ſuprà [c] diximus, de pace inter Epiſcopos turbari ſolitâ, cum ſine proprij licentia B Clericus ab alieno ſuſciperetur, vel ordinaretur. Hoc enim ſuppoſito pacificæ eæ literæ dicentur, quæ pacem illam fouebunt, nec eam interturbari permittent. Canonicæ tandem indigetabantur per quas Canonum Clericos ſuos ſine proprij Epiſcopi licentia abire vetantium executio procuratur, & Canonica promotio Clericorum efficitur.

[a] Balſamô in c. 11. Chalced.

[b] Balſamon ibid.

[c] Vide ſup. art. 1. §. 7. num. 1.

§. VI.

Quomodo dimiſſoriæ antiquorum à noſtris differrent.

XI. Ex iis autem patet dimiſſorias literas aliquando dici, quibus quis reuerſurus ad propriam parochiam abire ad alienam permittitur, vt cùm in Concilio [d] Antiocheno Epiſcopo vetitum ſine dimiſſoriâ, ſeu pacificâ Metropolitani epiſtolâ ad Imperatorem ire : nec dubitamus quin antiquitus darentur quoque literæ dimiſſoriæ quibuſdam ad ordines recipiendos, quibus tamen reuertendi ad propriam parochiam obligatio imponeretur: cùm & [e] Epiphanius Clericos C in Eccleſiâ ſuâ inſtitui permiſerit, & in ſuæ Eccleſiæ vtilitatem ordinari ex prædictis; & Helias Abbas Epiphanium ad S. Gregorium miſerit ordinandum, quem reuerſurum ad proprium Monaſterium iam ordinatum putabat, ſed contra Romanę Eccleſię conſuetudinem id eſſe dictitans [f] S. Gregorius, retinuit, aliarum Eccleſiarum alium morem eſſe ſatis innuens. Nihilominus tamen prioribus temporibus dimiſſoriarum huiuſmodi concedendarum conſuetudo rara, atque infrequens erat; ſed ſi cui Epiſcopus recipiendi ab alio ordines, facultatem concedebat, hunc à ſe dimittebat, & à ſua poteſtate; vt tum ex prædictis patet, tum etiam confirmatur ex eo quod literę omnes dimiſſorię quarum nobis exempla ſuperſunt, hanc dimiſſionem ſignificent: tum etiam ex eo quod Concilium [g] Carthaginenſe primum literas iſtas ad hoc ſolum requirat, ne alienus Epiſcopus Clericum alterius vſurpet: Trullana [h] Synodus, dimiſſorias exigat, vt quis in aliena Eccleſia ordinetur, atque inſtituatur: Meldenſe [i] propter idipſum Canonicas Epiſcopi neceſſarias oſtendat; & ob idipſum Clericum, D niſi *concedente Epiſcopo*, eumque tradente promouendum neget [k] Carthaginenſe tertium; vno verbo quod Canones omnes, qui licentiam Epiſcopi requirût, de hoc præſertim caſu loquantur, in quo quis ordinatur, vt Eccleſię alienę adſcriberetur: tum quod de hoc inter [l] Epigonium, & Iulianum, inter [m] Auguſtinum, & Seuerum memoratę ſuperiùs contentiones exortę fuerint; de ordinatione verò ab alio Epiſcopo, vt in propria Epiſcopi parochia quis remaneret, nulla quęſtio apud antiquos illos auctores: quia nemo ordinationem alieni Clerici prȩſumebat, niſi qui retinere vellet. Idipſum quoque indicat Auguſtini [n] ſuprà allatum teſtimonium, de eo quem alieno Epiſcopo ſubintroducere noluit per commendationem ſuam, ideſt alterius Clero cooptandũ ſuggerere. Denique cùm ſolerent hiſce temporibus ſinguli Clerici in Eccleſiis ſuis reſidere, nec otioſi, aut deſides Epiſcopi in ſuis Eccleſiis ordinationes neceſſarias prętermitterent, nulla ratio ſubeſſe videbatur, cur ad alienum Epiſcopum pro ſuſcipiendis

[d] Antioch. c. 11.

[e] Epiph. epiſt. ad Ioannem Hieroſolym. inter epiſt. Hieron. 60.

[f] Greg. lib. 4. indict. 13. epiſt. 30.

[g] Carth. 1. c. 5.

[h] Trull. c. 17.

[i] Meld. c. 5.

[k] Carth. 3. c. 21.

[l] Carth. 3. c. 44.

[m] Aug. epiſt. 240. ad Seuer.

[n] Idem epiſt. 137 ad Clerũ & populum Hippon.

dis

A dis ordinibus mitterentur, niſi qui eidem concederentur; grauis autem cauſa ſuberat, vt nonniſi à proprio Epiſcopo ordinarentur, quia cùm nemo ordinaretur, niſi qui alicui Eccleſiæ ſimul inſcriberetur, & Cleri iudicio probatus eſſet, vix ab alieno quis ordinari poterat, cuius non erat de Eccleſia alterius Epiſcopi prouidere, ac diſponere, cui Preſbyterorum Epiſcopi alterius Concilium præſtò non erat. Deinde cùm præſente plebe, cui quis præfuturus erat, vel ſaltem præſente plebe ciuitatis, ad cuius aliquã Eccleſiam, ſeu ab eâ dependentem quis mittebatur, ordinatio fieri ſoleret: quomodo in alienâ ciuitate, ab alio Epiſcopo legitimè quis ordinatus dici potuiſſet? Nullus ergo vel certè rarus literarum dimiſſoriarum pro ordinibus ab alio Epiſcopo recipiendis (quales iam[a] conceduntur) vſus erat: ſed literæ dimiſſoriæ ad hoc tantum concedi ſolitæ erant, vt Clericus alienas regiones peragrans in dignitate ſuâ & loco reciperetur, ac communicaret, vel vt Clericus alteri Epiſcopo ſuæ Eccleſiæ cardinandus, in eamque recipiendus concederetur.

B

§. VII.

Dimiſſorias literas nonniſi rogatos Antiſtites olim conceſſiſſe.

XII. Atque inde fiebat, vt non libenter neque facilè adduci ſolerẽt Epiſcopi ad dimiſſorias alicui concedendas, ſed eas nonniſi à Clericis, vel ab aliis Epiſcopis rogati cõcederent. De præcedente Clericorũ poſtulatione teſtis eſt Leo Papa apud Gratianum, [b] *Epiſcopus ſubiecto ſibi Sacerdoti, vel alij Clerico, niſi ab ipſo poſtulatus, dimiſſorias non faciat, ne ouis quaſi perdita & errans inueniatur.* Quæ ſententia, niſi aliquo errore ſcateat, oſtendit rogare debuiſſe Clericum Epiſcopum ſuum, antequam literas ab eo dimiſſorias impetrare poſſit; nam verba iſta *ab ipſo*, non ad alium referri poſſunt, quàm ad Sacerdotem vel Clericum Epiſcopo ſubditum, qui dimiſſorias literas poſtulet, vt ab Epiſcopi proprij poteſtate abſoluatur. Gloſſa[c] tamen de Epiſcopo ad quem Clericus mittitur, verba iſta interpretatur: quem pro Clerico habendo rogare debere, & poſtulare affirmat: eique maximè conſonant ſequentia verba; ſi enim à nullo Epiſcopo rogatus Epiſcopus alicui ex ſuis Clericis dimiſſorias concederet, periculum eſſet, ne tanquam ouis perdita, nemine eum recipiente in ſuum Clerum, huc illuc oberraret, quod Canones vetant. Ad Clericorum autem preces concedi ipſas ſolere oſtendunt literæ dimiſſoriæ [d] Attici Conſtantinopolitani, [e] wolfeonis Epiſcopi Conſtantienſis pro Annone Clerico, item Heidilonis Epiſcopi Nouiomenſis pro Rotgero Diacono, necnon Durandi Aruerni pro Subdiacono quodam, aliæque eiuſcemodi, quæ petentibus iis in quorum fauorem ſcriptæ ſunt, leguntur conceſſæ: firmatque hanc conſuetudinem Gregorius Magnus, qui[f] Florentinum Subdiaconum Romanum refugientem ciuitatem Neapolitanam, electum eiuſdem Epiſcopum conſecrare renuit, & [g] Coſmam Eccleſiæ Syracuſanæ Subdiaconum, in poſſeſſione quæ Iuliana vocabatur, non libenter ordinatum Preſbyterum, locique qualitate afflictum in priſtinum cardinem reuocauit,

C

D neminem oſtendens inuitum ab Epiſcopo ſuo in aliam Eccleſiam transferendum, aut alteri concedendum, quia cùm dimiſſione iſtâ Clericus extra poteſtatem proprij Epiſcopi, in aliam veluti familiam transiret, videbatur iuxtà adoptionis leges,[h] *arbitrium eius ſpectandũ eſſe, vel conſentiendo, vel non contradicendo.*

XIII. Verùm cùm ea eſſe ſoleret Epiſcoporum hiſce temporibus auctoritas, vt ipſorum iuſſiones ſacræ haberentur, ea Clericorum erga Epiſcopos ſuos charitas, vt tanquam Patres eos amplexarentur, ea obedientia, vt alacriter parendi ſummam laudem eſſe ducerent: ideò rariùs reperies Clericos pro dimiſſione ſua rogaſſe, numquam ferè ab aliis rogatos fuiſſe, quos ſcilicet ſollicitare nefas erat: ſed Epiſcopos ab aliis qui indigerent Clericis rogatos, Clericos ad Eccleſiæ alterius vtilitatem leges conceſſiſſe: ſic 4.gr. ſanctum Simplicianum [i] Preſbyterum Romanum rogante Ambroſio à Damaſo datum ſuſpicamur: ſic [k] decreta legitur ad Anaſtaſium Summum Pontificem, & Venerium Mediolanenſem legatio ab Aurelio Carthaginenſi, & cæteris [l] Africanis Epiſcopis, vt Eccleſiæ Africanæ penuria Clericorum laboranti ſuccurrerent: cui pe-

[a] Lege epiſt. cit. Auguſt. 117.

[b] Leo apud Grat. c. 1. diſt. 72.

[c] Gloſſa in dictum can.

[d] Literæ Attici diſt. 73. can. ſanctiſſimo.

[e] Cæteræ verò habentur tomo 2 Cõc. Gall.

[f] Greg. lib 2. epiſt 15. indict. 11.

[g] Idem lib. 11. epiſt. 34.

[h] l. in adoptionibus, ff. de adoptionibus.

[i] Leo epiſt. 61. al. 64. ad Anaſtaſ. Theſſ. c. 9. Tolet. 13. cap. 11. Triburienſe cap. 28. Aquiſgr. c. 58.

[k] Auguſt. de Simplic. lib. 2 confeſſ. cap. 2.

[l] In proœmio Conc. Africani tomo 2. Conc.

tioni ipſos annuiſſe probabile eſt, cùm Paulinus Lector Mediolanẽſis, qui vitam A
S. Ambroſij ſcripſit, [a] referat ſe Carthagine apud Fortunatum Diaconum con-
ſediſſe, & S. Ambroſij vitam rogatu Auguſtini conſcripſiſſe, vnde colligi po-
teſt probabile eſſe, quod in Africam miſſus fuerit, idemque fortè ſit, qui con-
tra Celeſtium in Africâ pro fide Orthodoxa laudabiliter decertauit. Et, ne ob-
ſcura fortè exempla quæramus, cùm definitionem Summorum Pontificum, &
Conciliorum teneamus: inde eſt quod Carthaginenſe [b] Concilium primum
ſub Iulio ſtatuerit, ne alienum Clericum quis Epiſcopo ſuo eripiat, *ſed ſi fortè
erit neceſſarius, petat à collega ſuo & per conſenſum habeat.* In [c] Carthaginenſi tertio di-
xerit Aurelius perſuadendum eſſe eum, qui plures habet Clericos, vt alteri
indigenti concedat. Docuerit Innocentius primus epiſtola ad Victricium
Rothomagenſem, alienum Clericum non eſſe ordinandum, *niſi eius Epiſcopus
precibus exoratus concedere voluerit.* Decreuerit S. Leo [d] epiſtolâ ad Anaſtaſium
Theſſalonicenſem, vt *alienum Clericum inuito Epiſcopo ipſius nemo ſuſcipiat, nemo ſol-
licitet, niſi fortè ex placito charitatis id inter dantem, accipientemque conueniat.* Denique B
hinc eſt, quod literas dimiſſorias per quas Clericum ſuum Epiſcopus alienabat,
nonniſi rogatus ab alieno Epiſcopo, qui ſuſcepturum ſe Clericum, quem ipſe
dimitteret, promittebat, non vltrò, non ſponte concedere videri deberet, iuxta
ſcilicet hanc legem [e] militiæ ducibus impoſitam, vt qui præeſt nonniſi parciſſi-
mè commeatum concedat.

[a] Paulinus in vit. Ambroſ.
[b] Carth. 1. c. 5.
[c] Carth. 3. c. 45.
[d] S. Leo epiſt. ad Anaſtaſiũ Theſſal. 82. al. 84. cap. 9.
[e] l. officium, ff. de re milit.

XIV. Non ergo concedebant literas dimiſſorias antiqui Patres, quibus à quo-
cumque Antiſtite ordines recipiendi poteſtatem facerent: ſed ad eum ſolum, à
quo rogati erant, Pontificem, Clericum ſuum dimittebant: quemadmodum [f]
Patres volenti & roganti filios in adoptionem inuitati concedunt, non
cuilibet adoptandos offerunt: non errabundos ſuos mittebant Clericos,
ſed in alienam curam Eccleſiæ vtilitatibus, vel Clericorum ſuorum negotiis
conſulentes, ex animo commendatos tanquam pij parentes vni petenti, ac ro-
ganti concedebant: quod ex formatarum conficiendarum ratione, in quibus li- C
tera initialis nominis Epiſcopi ad quem dirigebantur, debebat inſeri, poteſt
etiam confirmari.

[f] l. generalis, §. 2. ff. de ado. l. in adoptionibus, ff. eod. tit.

§. VIII.

Variæ formulæ dimiſſoriarum referuntur.

XV. Formulam autem iuxta quam deprecari ſolerent Epiſcopi licentiam ſibi
alicuius Clerici retinendi, & ordinandi, deſcriptam habes à Sirmundo [g] ſub no-
mine Hincmari Remenſis Epiſcopi petentis ab Ænæa Pariſienſi in Bernonem
Clericum poteſtatem ſibi fieri: ità autem habet

Hincmarus nomine non merito Remorum Epiſcopus, ac plebis Dei famulus,

Dilecto fratri, & venerabili Epiſcopo Æneæ ſalutem.

*Noſtri fratres de Monaſterio S. Dionyſij per licentiam Domini Abbatis HLudouici, ad
educandum, atque erudiendum commiſerunt mihi quendam adoleſcentem nomine Bernonem,
quem veſtra fraternitas Acolythum ordinauit, propterea quoniam ſine veſtrâ licentiâ eum* D
*nolumus in noſtrâ Eccleſiâ diuturno tempore immorari, petimus dilectionem veſtram, vt de
illo nobis literas canonicas faciatis, quatenus eum in Eccleſiâ noſtrâ poſſimus eum regulariter
ordinare.*

[g] Tomo 2. Concil. Antiquor. Gall. in formulis antiq.

XVI. Reſponſoriam ad hanc Hincmari epiſtolam, quæ dimiſſoria ſit inte-
gram non habemus; ideóque ipsâ prætermiſsâ ſatius eſt alias quaſdam, quæ
dimiſſoriarum literarum priſci temporis exemplaria nobis eſſe poſſint, prædi-
ctaſque obſeruationes confirment, oculis ſubiicere, nec quaſlibet, ſed ſelectas:
Primum itaque prædicti Conſtantinopolitani Antiſtitis [h] Attici, quem pro
formatarum inſcribendarum ratione citauimus, epiſtola dimiſſoria, quæ habe-
tur apud Gratianum, in exemplum prodibit.

*Sanctiſsimo in Chriſto fratri ſummâ dulcedine charitatis amplectando. A. illius ciuitatis
Epiſcopo, illius Eccleſiæ Præſul, perpetuæ beatitudinis optat in Chriſto ſalutem.*

Π. A. Υ. Π.

De cætero nouerit ſancta fraternitas veſtra, quod iſte Clericus Hermannus nomine, noſtrâ

[h] Atticus apud Grat. diſt. 71. can. ſanctiſſim. c.

in

A *in parochiâ inſtructus, ac detonſus paternitatem noſtram rogauit, quatenus illi commendatitias literas conſcriberemus, quibus veſtræ celſitudini commendatus, ſub tuitione veſtri regiminis degere poſſet: cuius voluntati conſentientes, ſecundùm Canonicam auctoritatem, literas ei dimiſſorias dedimus, per quas & ipſi concedimus, vt ſub veſtro magiſterio diuinæ ſeruituti inſiſtens, ſuæ deſeruiat vtilitati: & vobis licentiam tribuimus, vt ſi dignum eum iudicaueritis, ad ſacros Ordines promoueatis. Commendatum ergo eum curæ veſtræ ſuſcipite, & noſtris ex partibus abſolutum, in veſtrorum ouium numero cuſtodite. Quas literas, vt vigore veritatis firmatæ indubitanter à vobis ſuſcipiantur, literis Græcis, vt Canonica docet auctoritas confirmare ſategimus. Sancta Trinitas veſtram beatitudinem ad regimen ſanctæ ſuæ Eccleſiæ perpetualiter bene valere concedat, Αμλὼ.* Ad quorum explicationem addunt quædam exemplaria, *vel σ, ϑ, (quæ eandem ſummam exprimunt,* putà numerum nonageſimum nonum) *indictione* x. *ſummam numeri* M.CCCC.XV. reliqua quæ adiiciuntur, notatu videntur indigna.

XVII. Secundò, VVolfeonis Conſtantienſis Epiſcopi ad Bernaltum Argen- Tomo 2. Concil Gall. in formal. antiq.
B tarienſem pro Annone Clerico, vt in eius parochia manere, & ad ſacros Ordines promoueri poſſit, ſubiici poteſt epiſtola, prout à P. Sirmundo refertur, ab epiſtola Attici nonniſi in propriis diuerſa, ex cuius tamen explicatione lux Attici Epiſtolæ ſuborietur.

Π. Υ. Α. Π. Sanctiſſimo in Chriſto fratri, ſummâque dulcedine amplectendo Bernalto Argentarienſis ciuitatis Epiſcopo, VVolfeon Conſtantienſis Eccleſiæ Præſul, perpetuæ beatitudinis optat in Chriſto ſalutem.

Υ. Ε. Ν. Σ.

De cætero nouerit ſancta fraternitas veſtra, quod iſte Clericus nomine Anno, noſtrâ in parœciâ inſtructus, ac detonſus, paruitatem noſtram rogauit, quatenus illi commendatitias literas conſcriberemus, quibus, &c. vt in epiſtola Attici, in fine verò non habetur Anno Chriſti 807.
C *ἀμλὼ*, ſed eius loco ϛθ· quæ æquiualere diximus, quia eundem numerum continent, eaque propria ſubduntur, *indictione* 10: *continet hæc formata epiſtola ſummam numeri* M.CCC.XXV. Adduntur hæc à Sirmundo, quæ rationem totius ſummæ oſtendant, *Indictio* x, *& VVolfeonis Epiſcopatus annum denotant* D.CCC.XVII. *Summa verò totius numeri ſub finem formatæ adſcripta conſtatur, ex numero communi* D.C.LX. *& ex proprio* D.C.LXV. *qui exſurgit ex literis* Υ. Ε. Ν. Σ. *& indictione* x. *vna enim coniuncti reddunt* M.CCC.XXV.

XVIII. Tertiò, Luitadi Epiſcopi Vincienſis ad VVenilonem Rothomagenſem Archiepiſcopum literas dimiſſorias, de VVlfado Diacono, quem olim ſibi traditum ab Ebbone Remenſi nunc ipſi concedit, à prioribus differentes, addere poſſumus. Tomo 2. Concil. Gall.

Π. Υ. Α. *Reuerendiſſimo & ſanctiſſimo Patri VVeniloni Rothomagenſi Archiepiſcopo, Luitadus Vincienſis Epiſcopus, æternam in Domino ſalutem.*

D *Optarem valdè, ſi nobis ſpatia terrarum ſinerent, fraternum, & amiciſſimum vobiſcum habere colloquium: atque de noſtris communibus opportunitatibus tractare, ſed quia id prolixitas itineris denegare videtur, veſtram ſanctitatem humiliter exoro, vt mei memoriam coram ſancto Altari habere dignemini, veſtræque me commendare Eccleſiæ, quoniam veſtram charitatem iam in gremio Eccleſiæ noſtræ recepimus, & pro vobis quotidianis precibus Deum exoramus. Cæterum comperiat ſanctitas veſtra, quendam fratrem noſtrum, & filium Eccleſiæ noſtræ nomine VVlfadum Subdiaconum, me petente, traditum mihi per literas, quas Eccleſiaſtica conſuetudo formatas appellat, à venerabili Ebbone quondam Remenſi Archiepiſcopo: & quia impendentibus quibuſdam cauſis, poſtquam mihi traditus erat, in propriâ remanſit Eccleſiâ, me ſuggerente, ordinauit eum idem Ebbo in gradu Diaconatus. Nunc autem quia ſcitis eum propter cauſas neceſſarias in partibus veſtris morari, ſicut mihi commendatus erat, vobis eum committo, veſtræque cuſtodiæ, & prudentiæ delego, & vt ad maiores gradus eum proueharis, ſuppliciter exoro: credimus enim quoniam & ſapientia, & mores ad hoc dignum eum indicant. Commendamus igitur veſtræ beatitudini, Eccleſiæque veſtræ, præfatum fratrem noſtrum VVlfadum, & de profectu eius petimus vos lætari in æter-* Anno Chriſti 768.

num. At ſicut mos Eccleſiaſticus eſt, & inuentum, ac conſtitutum à trecentis decem & octo in Nicenâ Synodo Epiſcopis, formatam epiſtolam facientes, vt in nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis noſtrum opus largitionis, & dimißionis huius noſtri dilecti fratris roboratum fructuoſius, & vtilius fieret, in ſuppuratione calculationis aſſumpſimus prima elementa græca Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Π. Υ: Α. *quæ octogenarium, & quadrigenteſimum & primum ſignificant: noſtram quoque qui ſcribimus primam literam* Α. *veſtramque cuius beatitudinis ſcribimus ſecundam* Υ. *accipientis fratris tertiam* Α. *ciuitatis noſtræ, de quâ ſcribitur quartam* Σ. *indictione* I. *Canonicum ordinem tenentes huic noſtræ epiſtolæ affigimus: atque Græcarum literarum numeros, in ſummam collectam epiſtolam tenere facimus, id eſt* LXXX. CCCC. I. XXX. CCCC. XXX. CC. I. *vt per omnia rata & legitima noſtræ dimiſſoriæ auctoritas procederet: ſeparatim autem, vt epiſtolam clauderemus nonagenarium & nonum numerum Græcis elementis etiam ſignauimus, & omnino firmauimus* ϙθ. Sequentia addita ſunt à Sirmundo. *Indictio* I. *& VVenilonis Epiſcopatus congruunt anno Chriſti* D.CC.LXVIII. *proprius formatæ numerus* D.C.LXI. *quem efficiunt literæ* Α.Υ.Α.Σ. *& indictio* I *numerus communis non* D.C.LX. *vt in alijs, ſed* D.XX.C. *omiſſa litera* Π. *quæ prima erat nominis Petri: ſumma ergo vtriuſque numeri* M.CC.LI.

A B

XIX. Quarto aliam dimiſſoriam videre eſt apud eumdem Sirmundum [a] Heidolinis Epiſcopi Nouiomenſis ad Rodulphum Laudunenſem, pro Rotgero Diacono, quem licet ad ſuperiorem ordinem minime promoueri petat, aut expreſſam Preſbyteratus ei conferendi facultatem minimè concedat, eo tamen ipſo, quo eum à ſua poteſtate omninò abdicat, & in eius ius ac poteſtatem transfert, ſatis innuit poteſtatem etiam eius ordinandi ipſi facere: ſed conſultò fortè à mentione ſuperioris ordinis abſtinuit, quod eum iſti ordini gerendo minus idoneum cenſeret: Nam de eius doctrinâ, & eruditione videtur moderatius loqui, dum ait [b], *ſcientiæ denique capax, miniſterij ſibi commiſſi quantum autumamus, officium ſcire dignoſcitur.* Poteris quoque apud eundem integram legere Durandi Epiſcopi Aruernorum, qui circa tempora Vrbani ſecundi vixiſſe creditur, dimiſſoriam, pro quodam Subdiacono, quam omiſſis Græcis literis ſuperſcriptis, earumque explicatione, quod expreſſam mihi videatur dimiſſionis formulam exhibere, hîc exſcribo [c]. C

[a] Tomo 2. Conciliorum Gall. in formatis antiquis.

[b] Ibidem.

[c] Ibidem.

Durandus Dei gratia Aruernorum Epiſcopus, Rodulfo Excellentißimo Turonenſi Archiepiſcopo, quod in terrâ fœlicius, vel beatius in cœlo.

Comperiat dilectio veſtra, quod hic præſens Subdiaconus, quem manu propriâ conſecrauimus, miſericorditer formatam à nobis expetit epiſtolam, & omnem auctoritatem Canonicam, ſicut inter dantem & accipientem fieri oportet: quatenus hac auctoritate ſecurus, iure veſtræ ditioni ſubijci valeret. Cuius petitionibus annuentes, mittimus nobilitati veſtræ hanc epiſtolam Canonicâ inſtitutione formatam, vt quem ſanctitatis veſtræ amodo cuſtodiæ rogando committimus, cum libera noſtra conceßione ad quodcumque officium, ſeu ad quemcumque gradum viſum fuerit, promoueatis, & omnem quam erga eum hactenus poteſtatem nobis licuit exercere, ſit vobis licitum. Et vt nullus in veſtro animo ſcrupulus hæſitationis remaneat, ea ſigna quæ ſancti patres in Niceno Concilio ſtatuere in eiuſmodi epiſtolis ſcribendis, in primis, & vltimis annotauimus. AMHN. D

XX. Poſſemus quoque extremo loco eiuſdem dimiſſionis vnam ex veteribus formulis poſt Marculfum [d] editis adiungere: ſed nihil in ea ſpeciatim notandum eſt, præterquam quod nihil de literis Græcis in ea inſcribendis habeatur, ſed ſolùm de ſubſcriptione Epiſcopi propria eius manu: Nam hæc formula iis verbis concluditur, *& vt hæ literæ firmiorem obtineant dignitatem, meliuſque eis fides adhibeatur, manu noſtrâ eas ſubterfirmauimus*: quæ verba coniecturam noſtram præcedentem de literis iſtis Græcis manu propria Epiſcopi conſcribendis confirmant.

[d] Inter veteres formulas Marculf. tomo 2. Conc. Gall.

§. Vltimus.

A

§. *Vltimus.*

A quibus dimiſſoriæ iſtæ literæ darentur.

XXI. Has autem dimiſſorias vides ſolos Epiſcopos dediſſe, nec alij meo quidem iudicio vnquam dabant: licet enim clericis forenſibus, vt ad vicinas ciuitates accederent, etiam preſbyteris vicanis literas dare liceret, nonniſi autem Chorepiſcopis, vt ad remotiora loca ſeſe conferrent, vt indicat Concilium [a] Antiochenum: Attamen vbi de dimiſſoriis propriè dictis agebatur, ſolus Epiſcopus eas dare poterat, qui ideò manu propriâ nomen ſuum inſcribere, qui ſigillum ſuum, & ciuitatis ſuæ apponere, qui ſubſcribere debebat ex prædictis: cuius ſolius cùm ſit ordinare, ſolius quoque eſt ordinandi licentiam facere, cùm auctoritatem quam non habet, nemo dare poſſit; deinde dimiſſio iſta, quædam videbatur alienatio: at bonorum & perſonarum
B Eccleſiaſticarum alienatio ad ſolum Epiſcopum pertinet, qui tamen ſine ſui cleri conſilio & conſenſu alienare non poteſt, vt [b] Canones docent; ſicut nec antiquitus ex prædictis ſine eodem ordinare poterat, vt alibi [c] diximus: proindeque nullum præter Epiſcopum, imò nec Epiſcopum ipſum, niſi conſulto prius clero, literas olim dimiſſorias, de quibus ſermo factus eſt, dediſſe colligimus.

[a] Antioch. c. 6.
[b] Vide 12. quæſt. 2. fuſe.
[c] Vide ſupra 1. parte ſect. 2. cap. 3. §. 2. num. 14.

ARTICVLVS XI.

De literis dimiſſoriis ex iure communi, & nouo, per Tridentinum & alias recentiores conſtitutiones inducto.

§. I.

C

Quid ſint dimiſſoriæ literæ, & quæ earum genera.

I. Literas quibus Epiſcopi ordinis ſuſcipiendi poteſtatem alicui ex ſuis Clericis faciunt, inaudito antiquis nomine *Reuerendas* [d] nonnulli vocant, præſertim Hiſpani, quod à ſalutatione, quâ ſe inuicem Epiſcopi *Reuerendos* & *Reuerendiſſimos* honoris cauſâ alloqui ſolent, vt plurimum incipiant: eaſdem commendatitias, & dimiſſorias ius [e] nouum appellat, quod & perſonæ ordinandæ commendationem contineant, & ad alium Epiſcopum ad ordinum receptionem liberam eundi poteſtatem, ſeu dimiſſionem concedant: non [f] tamen commendatitiæ literæ, quibus probitas, ſufficientia, dignitas perſonæ, etiam ad ordines obtinendos commendatur, illico ſunt dimiſſoriæ: Nam qui iuriſdictionem non habent, tales teſtimoniales literas dare poſſunt: ad dimiſſorias autem concedendas Epiſcopali iuriſdictione opus eſt: & qui à Papa habet dimiſſorias, vt à quocumque Antiſtite promoueri poſſit, ordinari tamen non poteſt, ex decreto Tridentino [g], niſi ab ordinario ſuo habeat commendatitias, quibus probitas eius, & mores laudentur, commendenturque. Earum verò literarum, quocumque eas nomine vocaueris, alius iam vſus, ex prædictis, quàm qui apud antiquos receptus; ſic enim Epiſcopi Clericos ſuos ad ordinandum dimittunt, vt ſibi in eos ius & auctoritatem retineant, ideoque toties dimiſſoriis indigeant, quoties ab alieno ordinari voluerint, niſi generalem ad quoſcumque ordines recipiendos facultatem obtineant, quæ adhuc inſufficiens erit, vt ad vnum Epiſcopum miſſus ad alium quis recurrere voluerit.

D

[d] Concilium Trident. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.
[e] Conc. Trid. ſuprà, & ſeſſ. 14 cap. 2. & 3. & alia provincialia Cõcilia paſſim.
[f] Vide Nauarrum Conſil. 27. de tẽporibus ordi.
[g] Tridẽt. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.

II. Dimiſſoriarum ergo huiuſce temporis aliæ ſunt generales, aliæ ſpeciales: generales quoque duplicis ſunt generis: quædam generales dicuntur, quod ad omnes Epiſcopos dirigantur, poteſtaſque per eos concedatur, vt quis à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis, non hoc, aut illo, qui determinetur, manuum impoſitionis beneficium conſequatur; qua ferè verborum formu-

la, vt poſtea patebit, literæ dimiſſoriæ iam concipi ſolent, in quibus iuxta modum loquendi Innocentij 3. conceditur, [a] *vt à quocumque Antiſtite, ritè & Catholicè promoto, gratiam & communionem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ habente*, id eſt non excõmunicato, non ſuſpenſo, nõ interdicto, vt explicat [b] Gloſſa, ordines recipiantur, aliæ dicuntur [c] generales, quod vel ad Tonſurã, & omnes ſimpliciter ordines, vel ad eos ſolum, ſi qui plures ſuperſint (excepto ſemper Epiſcopatu) recipiendos generalem licentiam concedant, etiam ſi ad vnum tantum, vel alterum Epiſcopum dirigantur. Speciales quoq; modo oppoſito duplicis generis dicuntur, quarum quædam ob reſtrictionem licentiæ ad Tonſuram, vel certos ordines: aliæ ob determinationem perſonæ ad quam diriguntur, ſpeciales dici queunt. A

[a] Innocent. 3. cap. veniens, de præſcriptionib. vbi de Epiſcopo *ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiã ſedis Apoſtolicæ habuerit.*

[b] Gloſſa in dict. cap. in hæc verba.

[c] Exemplum dimiſſoriæ generalis vtroque modo habes, cap. ſi Epiſcopus, §. eius autem, de præbendis in 6.

§. II.

De clauſula, Clerum ac populum habente, *in dimiſſoriis generalibus ſcribi ſolita.* B

III. In dimiſſoriis generalibus priori modo, hæc reſtrictio adhiberi ſolet à quibuſdam, quod nonniſi ab Antiſtite *Clerum & populum habente*, ordinum recipiendorum licentia concedatur; ita nempe, vt facultas adimatur quibuſdam Antiſtitibus titularibus, quorum poteſtatem reſtringit Concilium [d] Tridentinum, vel aliis per [e] prouincias vagantibus, qui diſciplinam Eccleſiaſticam turbant, & quoſcumque ad ſe, ſine præuio examine admittunt, adeout de eorum quibuſdam dubium etiam eſſe poſſit, vtrum Epiſcopali charactere ſint inſigniti. Hæc tamen reſtrictio dubitandi occaſionem ſuppeditat, vtrum qui tales habent dimiſſorias, ab Epiſcopo titulari Clerum & populum non habente, qui in aliena Diœceſi, rogatu Epiſcopi Diœceſani, ordines generales celebrat, ordinari legitimè poſſint: ſuppono verò legitimam fore ordinationem, ſi ab Epiſcopo Clerum & populum habente, in alienâ diœceſi, ex rogatu Epiſcopi diœceſeos ordines celebrante ordinati fuiſſent, quod infra docebimus. C De titulari hic ſermo: illegitimè tales ordinari dimiſſorias à ſuis habentes triplici argumento probari poſſet. Primo, quia non eſt extendenda iſta gratia contra dimiſſoriæ epiſtolæ verba & ſenſum: At ex hypotheſi verba dimiſſoriæ expreſsè ferunt, vt ab Epiſcopo Clerum & populum habente, Clericus ordinetur, quæ verba cùm exceptionem adhibeant, non erit legitima ordinatio eiuſdem Clerici, ſi ab Epiſcopo non habente Clerum ordinetur. Secundò, quia Concilium [f] Tridentinum volens eiuſmodi titularium Epiſcoporum poteſtatem coercere ſtatuit: Vt *nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem ordinario ſubiectas*: Quibus verbis videtur ſaltem eiuſmodi Epiſcopis titularibus iure adempta facultas ordinandi aliquos ei non ſubditos, in cuius ciuitate ordines celebrant, ſed cum dimiſſoriis alterius Epiſcopi accedentes. Tertiò, quia cui commiſſum fuerit excommunicare, vel abſoluere aliquos, vel diſpenſare cum irregularibus, id aliis demandare non licet, ex [g] Gregorij noni ſententia: ergo cui dimiſſoriarum literarum beneficio Clerici ordinandi poteſtas conceditur, alteri, vt id faciat, poteſtatem dare non poteſt. D

IV. Contraria ſententia iis oppoſitis rationibus vtitur. Primò quod nec concedentium literas dimiſſorias, nec Concilij Tridentini intentio ſit adimere vlli Epiſcopo, quantumuis titulari, ſine Clero, ſine plebe (dummodo rogatu, ac loco alterius habentis Clerum & plebem ordines celebret) ius ordinandi alios, ex aliis diœceſibus, cum dimiſſoriis accedentes: ſed Epiſcopi quidem dimiſſorias concedentes cum hac clauſulâ, excludi tantum volunt titulares Epiſcopos ſuo nomine celebrantes ordines, ad quos Clericos ſuos accedere nolunt, ne vel rei ſint præſumptæ ab iis ſine licentiâ ordinarij in alieno territorio ordinationis; vel ſi illi ab Epiſcopo diœceſis in qua ordines celebrant, licentiam obtinuerint; ipſi tamen clanculum Clericos ſuos ordinandos dimittere, vel non ſufficienter probatos alienum

[d] Trident. ſeſſ. 14. cap. 2. de reformat.

[e] Contra iſtos Cõc. Vermerienſe ſub Pipino c. 14. & Cabil. 2. ſub Carolo Magno c. 43. & alia.

[f] Conc. Trid. ſeſſ. 6. de reformat. c. 5.

[g] Greg. 9. cap. ſin. §. ceterum de officio, & poteſtate iudicis delegati.

A num examen refugientes, & conſpectum, ad Epiſcopum Officiales non habentem quibuſcum examinet, & in ordinandos diligenter inquirat, nec territorium habentem, in quo publicè examinet, quaſi ordinationem ſuffuraturos reiicere videatur: quæ omnia ceſſant, vbi titularis alieno nomine palam ac publicè celebrat, iiſque ſolum quos Diœceſanus, in cuius ciuitate verſatur, vel eius Officiales ad ordines præſentarint, ſacram manuum impoſitionem impertitur. Similiter Concilium [a] Tridentinum de Epiſcopis tantum loquitur, qui ſuo nomine, priuilegium aliquod iactitantes, cuilibet ad eos accedenti ordines conferebant, non de iis qui alieno nomine, & rogatu ordines celebrant, qui communi [b] iure nituntur, per quod alterius rogatu poteſt aliquis Antiſtes ordines conferre: ideoque nec ex intentione conferentium tales literas dimiſſorias, nec ex intentione aut verbis etiam Concilij Tridentini (per quod intentio Epiſcoporum tales literas conferentium diiudicari debet, quippe qui ex Tridentino Concilio talem reſtrictionem hauſerint) conuincitur obeſſe prædicta exceptio, quominus quis ab Epiſcopo non habente Clerum & populum ordinari poſſit. B Secundò, quia dum talis Epiſcopus alieno nomine celebrat, non ipſi ordinatio adſcribitur, ſed Diœceſano, cuius rogatu celebrat: eſto ergo (exceptis delegatis Apoſtolicis) non poſſit quis cui excommunicandi, vel abſoluendi poteſtas committitur, alium ſubdelegare, cùm ad hoc miniſterium delectus ſit eiuſque induſtria ſelecta: at [d] vbi quis ſpeciatim delectus non eſt: vbi eius nec perſona expreſſa, nec induſtria requiſita eſt: vbi ad eum acceditur, qui iure communi poteſtatem habet alium pro ſe ordines celebraturum ex causâ rationabili aduocandi: vbi quidquid induſtriæ in ordinatione requiritur, & diligentiæ per eum agitur, ad quem dimiſſoria generatim ſaltem dirigitur; quis tunc dubitet in eo caſu valere generatim iuris regulam, [e] *poteſt quis per alium quod poteſt facere per ſe ipſum.* Ideoque quis non fateatur Diœceſanum poſſe vel per ſe, vel per alium Antiſtitem quem rogauerit, ſiue Clerum & populum habeat, ſiue non, commendatos ſibi per dimiſſorias ordinare? Tertiò, quia niſi id admittamus, C multo minus poterit Epiſcopus Clericum ad ſe ex aliena Diœceſi dimiſſum ſine examine, vt tentetur, & ſi capax fuerit probetur, atque ordinetur, per alios examinare ac probare, ſed ipſe per ſe diſcutere, & examinare debebit, nam eius fidei, ac diligentiæ commiſſum examen minus delegari poſſe videtur, quam ordinatio, quæ fidem, induſtriamque perſonæ minus requirit: id tamen eſt contra praxim, & qui id aſſereret nihil proficeret, quin imò conſcientiam multorum moleſtis dubiis, & ſcrupulis ſolùm inquietaret. Quartò, quia moris eſt, vt cum literis dimiſſoriis etiam habentibus prædictam clauſulam, prædictis Antiſtitibus Clero ac plebe carentibus, à viris probitate & doctrinâ ſpectatiſſimis ordinandi paſſim offerantur: hunc morem qui reprehenderit, & plurimorum ac grauiſſimorum virorum auctoritati, quibus nemo vel mente contradicit, ſe ſe opponet, & ſcrupulos multos inijciet. Certè in hac rationum paris ferè momenti contrarietate conſuetudinem tutò quemlibet ſequi poſſe crediderim, cùm aliquando legi, & rationi ipſa præualeat.

[a] Conc. Trident. ſuprà.
[b] Can. Pōtif. 7. quæſt. 1.
[c] Cap. paſtoralis, de officio iudicis delegati.
[d] Arg. ex cap. is cui, eodem tit. in 6.
[e] Regula 68. de regulis iuris in 6.

D

§. III.

De quibuſdam cautionibus in generalibus dimiſſoriis literis concedendis.

VI. Circà generales dimiſſorias quæ ad omnes ordines recipiendos conceduntur, obſeruandum eſt tales à Concilio Mediolanenſi [f] Prouinciali quarto minimè probari, vt ex ipſius verbis infra citandis patebit, eamque ipſius conſtitutionem [g] Aquenſi placuiſſe, nec ſine iuſtâ causâ: Etenim, vel ad ordines omnes dimiſſoriæ iſtæ ſimul conceduntur, vt breui tempore omnes iſtos ordines, is, cui conceduntur, conſequi poſſit; vel vt, nonniſi diuturno, & à Canonibus præſtituto tempore ordines iſti ab illo recipiantur: ſi eo fine dicamus iſtis literis licentiam ad omnes ordines concedi, vt quam breuiſſimo temporis ſpatio recipi poſſint: concident ergo Eccleſiaſtici Canones, à Concilio Tridentino renouati, quibus nonniſi per aliquod tempus in ſingulis ordinibus exercitatis

[f] Conc. Mediol. 4. tit. quæ pertinēt ad Ordinis Sacramentū.
[g] Aquenſe Concil. tit. quæ ad Sacram. Ordinis adminiſt. pertinent.

Digitized by Google

ſuperiores ordines conferri prohibentur: corruet tota iſta Eccleſiaſtica diſciplina, qua tamen potiſſimum Clerici probantur, ad Eccleſiaſticos mores formantur, & de ſuo officio inſtruuntur: ſi verò prædictæ literæ traduntur, ea tamen conditione, vt interſtitia illa inter ſingulos ordines miniſteriaque obſeruentur: certè nihil vrget, vt ſimul, & ſemel ad illos omnes ordines recipiendos iiſdem literis licentia concedatur: quin imò videntur non prudenter concedi: nam & in peius illo interiecto tempore poteſt ordinandus ruere, poteſt & infamiam criminis ſubire, mores ipſius progreſſu iſtius temporis, vel deteriores fieri, vel exiſtimatio nominiſque dignitas lædi poſſunt: quod ſi per iſtud tempus infamia laboret, vel irregularitatem contrahat, quanto Eccleſiæ præiudicio, virtute iſtarum literarum, homo perditæ famæ, atque conſcientiæ ad ſacros Ordines nulla nouâ probatione tentatus accedet? ſed ponamus toto iſto tempore innocenter aliquem vixiſſe: vnde verò conſtabit Eccleſiaſticos eum mores imbuiſſe, ergà diſciplinam melius affectum vixiſſe, frequentius Sacramenta ſumpſiſſe, Preſbyteris obedientiam ac reuerentiam maiorem in dies exhibuiſſe, ſacra ſui Ordinis miniſteria deuotè ac piè tractaſſe; progreſſum fuiſſe de virtute in virtutem, ſicut de gradu in gradum; quæ tamen ſacri Canones, & nouiſſimæ Synodi [a] Tridentinæ decretum explorata eſſe volunt, antequam ad ſuperiores ordines aſcendendi licentia cuiquam concedatur. Flocci illa omnia faciat neceſſum eſt, qui dimiſſorias eiuſmodi literas generales concedit, niſi graui & vrgenti causâ ad eas concedendas inducatur, vt ſi in remotiſſimas regiones, Clericus pietatis causâ profectus fuerit, ſi beneficium curatum obtineat, in quo functurus ſuo officio, quam breuiſſimo tempore fieri poſſit, debeat ordinari: quamuis in priori caſu ſatius dimiſſorias ſecundùm antiquum morem concedere; in poſteriori nec generales paſſim concedi velim. Quis enim dubitet quin v.gr. S.[b] Audoëni tempore Eccleſia valdè afflicta fuerit, & eius opera quam maximè indiguerit, electus tamen ad Eccleſiæ Rothomagenſis gubernationem, tantiſper ordinationem diſtulit, quò Eccleſiaſticam diſciplinam penitius calleret.

§. IIII.

Cuius ſit literas dimiſſorias concedere.

VII. Has autem literas dimiſſorias ſolus ordinariè ac regulariter Epiſcopus concedit. Eiuſdem [c] enim eſt literas ad ordines dimiſſorias dare, cuius eſt per ſe ordinare: itaque ſicut [d] Epiſcopus originis, domicilij, beneficij ordinare poteſt, ita & literas dimiſſorias dare: per accidens tamen aliquando contingit, vt Epiſcopus qui non poteſt per ſe ipſum ordinare, poſſit dimiſſorias literas concedere, puta ſi electus ſit, nondum tamen conſecratus, ſi in Archiepiſcopum electus, & conſecratus, ſed nondum pallium habuerit: nam electos quidem Epiſcopos & confirmatos, quia habent Epiſcopalem iuriſdictionẽ, dimiſſorias dare poſſe, licet ordinare per ſe nequeant, conſtantis [e] iuris eſt. Archiepiſcopis quoque, quos vbi electi, confirmati, ac conſecrati fuerint [f] dimiſſorias concedere poſſe nemo vel leuiter ambigit, ante pallij ſuſceptionem ſacros Ordines conferre, quædam iura [g] interdicunt: per accidens, inquam, id contingit; per ſe enim poteſtas ordinandi eum poteſtate iudicandi coniuncta eſt: vnde [h] Calixtus ſecundus, [i] Sixtus ſecundus, [k] Iulius primus, [l] Hadrianus primus, [m] Concilium Moguntinum ſub Arnulfo à nobis ſuperius citatum, [n] Capitularia Caroli, & alij paſſim Auctores vnum ex alio inferunt. Et ſanè naturalis eſt vtriuſq; poteſtatis ordinis, & iuriſdictionis connexio, vnaque alterius ſocietatem amicè expetit, vt alibi docuimus: vnde in aliquo violento veluti ſtatu detinetur, imperfectaque eſt, nec ſibi ſufficiens iuriſdictionis Epiſcopalis poteſtas in Epiſcopo, cui poteſtas ordinis, vel nondum collata eſt, vel ad aliquod tempus ſuſpenſa, quamuis integra iuriſdictio competat, ratione cuius dimiſſorias dare poſſit. Hinc fit, vt per ſe neque Prælati inferiores Epiſcopis ſubditis ſuis, neque Officiales niſi ex ſpeciali priuilegio, neque Epiſcopi Vicarius generalis, niſi ex ſpeciali

[a] Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 11.
[b] Vita S. Audoëni apud Surium 24. Auguſti.
[c] Arg. ex regula poteſt quis, de regulis iuris in 6.
[d] Cap. cum nullus, de temporibus ordinat. in 6.
[e] Cap. noſti, & cap tranſmiſſum de electione, cap auaritia, de elect. in 6. vbi Gloſſa v. confirmetur, & cap 1 de trãſlat. Epiſcopi.
[f] Cap ſuffraganeis, de electione.
[g] Cap. quod ſicut, de electione, §. ſuper eo. Vide infra cap. ſequenti.
[h] Calixtus 2. epiſt. 2.
[i] Sixtus 2. epiſt. 2.
[k] Iulius 1. epiſt. 2.
[l] Hadrianus 1. in capit. Ingilramno datis c. 16.
[m] Mogunt. Conc can. 14
[n] Capitul. lib. 7. cap. 308. & in addit. c. 149.
[o] Vide vindicias noſtras Cenſuræ Pariſienſis lib. 3. cap. 2. §. 5. nu 37. & 39.

A ſpeciali licentiâ, vel Epiſcopo abſente, neque Capitulũ, niſi fortè ſede vacante dimiſſorias literas ad ordines recipiendos dare poſſint. Cui concluſioni fidem facit [a] Bonifacius octauus iis verbis, *inferiores quoque Prælati Religioſi, vel alij, niſi eis quod ſuos Clericos, aut ſubditos poſſint, à quo voluerint Epiſcopo facere ordinari, à ſede Apoſtolicâ ſpecialiter ſit indultum: vel Officialis Epiſcopi (cùm ad hoc ſe ipſius officium non extendat) huiuſmodi nequeunt licentiam* (ſuſcipiendi ab alio ordines) *impertiri. Epiſcopo autem in remotis agente, ipſius in ſpiritualibus Vicarius generalis, vel ſede vacante Capitulum, ſeu is, ad quem tunc temporis adminiſtratio ſpiritualium noſcitur pertinere, dare poſſunt licentiam ordinandi:* cuius conſtitutionis capita omnia ſigillatim examinanda ſunt.

VIII. Olim exempti ab Epiſcopis, etſi ſpeciali indulto ab Apoſtolica ſede impetrato minimè niterentur, iis tamen, qui ſui corporis, ſeu Collegij, & ſocietatis eſſent, literas dimiſſorias dabant, ſi facultatem iſtam conſuetudine præſcripſiſſent: vt notat [b] Gloſſa: poterant & inferiores Prælati, putà ArchidiacoB ni, Archipreſbyteri, Abbates conſuetudine hanc facultatem præſcribere. Notatque alia Gloſſa [c] Archidiaconos & Archipreſbyteros, quorum munus eſt ordinandos [d] Epiſcopo ſuo præſentare, poſſe erga alios [e] Epiſcopos, ſi [f] Diœceſani Epiſcopi abſentes eſſent, vel ſedes vacaret, idem officium gerere, id eſt dimiſſorias tunc temporis, Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate poſtulante, concedere: ſi tamen conſuetudo eis ſuffragaretur: cuius quidem conſuetudinis exemplum habemus apud [g] Frodoardum, vbi Metropolitanâ Remorum Eccleſiâ paſtore vacante impunè ceſſit Lupo Catalaunenſi Epiſcopo, Harduini Remenſis Diœceſis in Preſbyterum ordinatio, quod eum *Archidiaconus Remenſis Eccleſiæ, cum aliis comminiſtris, tam Canonicis, quàm Monachis, illi obtuliſſet.* Nihilominus Innocentius [h] tertius dimiſſorias literas eis dare abſolutè prohibuit: nec mirum: nam ius quidem repugnat, quominus vllus, præterquam Epiſcopus, poteſtatem iſtam ſibi vendicare audeat: conſuetudinis duntaxat beneficium prædicti in C dignitate conſtituti allegabant, ſed quæ corruptela potius, quàm conſuetudo quibuſdam viſa eſt.

IX. Abbatibus quoque quibuſdam & ſuperioribus regularium olim plura priuilegia conceſſa legimus dimiſſorias ſuis concedendi, quæ omnia ex prædictis reuocata vidimus; niſi quod qui ad Tonſuram, & minores ordines ſuos promouere poſſunt (cuiuſmodi aliqui abſque dubio poſſunt ex prædictis) iiſdem quoque hauddubiè dimiſſorias ad iſtos ordines dare poterunt. Ex ea verò regulâ quam ſtatuimus, eiuſdem per ſe eſſe ordinare, cuius dimiſſorias dare, inferri poteſt quod ſicut Abbates, quantumuis exempti, & iuribus Epiſcopalibus donati, non poſſunt ſæcularibus ſibi ſubditis ordines dare, ita nec dimiſſorias concedere, quod vtrumque nouo [i] iure cautum eſt: niſi fortè dimiſſorias concedere dicantur, quatenus ſibi ſubditos regulares ad Epiſcopum Diœceſanum ordinandos præſentant, vel ad alium Epiſcopum, ſed prius à Diœceſano probatos, & examinatos, ſi ipſe abfuturus ſit, nec ordinationes habiturus, diD mittant: dummodo tamen nulla fraus ſubſit, quod ſuorum ordinationem in tempus abſentiæ Epiſcopi Diœceſani, aut quo ipſe non eſt ordines habiturus, ex profeſſo diſtulerint: iuxta declarationem citatam ſuperius congregationis Concilij die 15. Martij anno 1596. quam etiam referunt [k] praxis noua Epiſcopalis, & aliqui alij [l] Auctores, quam tamen Concilio Tridentino nequaquam præponderare exiſtimo, cùm omnes iſtæ declarationes in lucem editæ à Summis Pontificibus improbatæ ſint, ideoq; tantum auctoritatis habeant, quantum Concilij menti magis videntur congruere, & certius aliis argumentis nobis conſtat, eas ab Eminentiſſimis Cardinalibus promanaſſe, qualis eſt ea, de qua diximus: ſed id vltrò concedamus, nunquam tamen dabimus nouo iure [m] poſſe ipſos etiam qui magni Abbates dicuntur, & exempti ſunt, & nullius Diœceſis, & id olim vel ex priuilegio, vel ex conſuetudine immemoriali, ac præſcriptione habuerint, ſæcularibus literas dimiſſorias dare. Idem dicas de Capitulis, aut aliis Præpoſitis, aut Prælatis inferioribus Eccleſiaſticis, quantumcumque terrulas, aut villulas habeant, in quas Epiſcopalem iuriſdictionem, & con-

[a] Bonifac 8. cap. cum nullus, de temp. ordin. in 6.

[b] Gloſſ. v. indultũ in dict. cap.

[c] Gloſſ. in cap. ſignificaſti, de off. Archid. v. literas.

[d] Ex cap. 1 & cap. vt noſtri in de off. Archi. & cap 1. de Archipreſb.

[e] Ex cap. 1 & cap ad hæc, de off Archi. & c. 1. de off. Archipreſb.

[f] Ex cap. cũ olim, de maioritt. & obedientia, quod non videtur fauere.

[g] Frodoard. lib. 3. hiſt. Rem. cap. 15.

[h] Cap. ſignificaſti cit.

[i] Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.

[k] Praxis noua Epiſcopalis parte 1. cap. 1 nu 14.

[l] Et alij apud Barboſam parte 2. alleg. 7 num. 18.

[m] Vide Henriquẽ lib. 10. cap. 22 nu 3. & cap 23 nu. 3. Quarant. in ſumma Bullar. v. Capit. 11. ſede vacãte verſ. 14.

tentioſam exerceant, quemadmodum contra Abbatem Pincianum [a] & Metinenſem, Præpoſitum [b] terræ prati Florentinenſis Diœceſis, & Archipreſbyterum terræ collis, & Archipreſbyterum Barenſem, & Capitulum [c] Salmanticenſe Romæ iudicatum refertur. Nec prætendere poſſunt exempta illa Monaſteria vel Capitula, quod Concilij Tridentini ſanctio ipſis ſignificata non fuerit; nam ſi in Diœceſi, in qua ipſa ſita ſunt, legitimè promulgatum eſt, ſi eodem ritu quo Eccleſiaſticæ leges in ipſa Diœceſi promulgari ſolent, publicatum fuerit, vel decretum ipſius, quo priuilegia iſta reuocantur: non dubium quin iſtâ factâ promulgatione concidant, cùm non maiorem, imò verò minorem vim habeant, quàm ipſæ leges: idcóque non maiori in iis antiquandis opus ſit ſolemnitate, quàm in legibus abrogandis vel derogandis. Quod ſi ipſa acceptare Concilij decretum renuant, an proinde nullius erit poſt promulgationem auctoritatis? imò contrarium tenendum eſt: nam paucorum diſſenſu vim ſuam lex non amittit: aliàs nulla lex Eccleſiaſtica valeret: quia nihil tam ſanctum, tamque ſalutare ſanciri poteſt, quod non aliquos offendat, in quod non aliqui incurrant.

[a] Henriques cap. 13. cit.
[b] Farinac. deciſionū p. 4. in Concilium Trident. cap. 10. ſeſſ. 23. de reform.
[c] Henriq. cap. 13. cit.

X. Quod ad Capitulum ſede vacante ſpectat: antiquiori iure, quo Epiſcoporum ordinationes protelare nefas habebatur, nec impunè erat, ſi aliquorum negligentia differrentur: piaculum credebatur, ſi vacante ſede, vel Capitulū, vel quiſquam alius in ea Eccleſia vel ordinationes faceret, vel fieri procuraret: ſtatuit ſiquidem Aurelianenſe quintum, [d] *vt in ciuitate, vbi Pontifex iure humanæ conditionis obierit, nullus Epiſcopus ante ſubſtitutionem reparati per ordinem ſucceſſoris, aut in ciuitate, aut per parochias ordinare Clericos, aut Altaria audeat conſecrare, vel quicquam de rebus Eccleſiæ præter humanitatem præſumat auferre: quod ſi quiſquam temerario auſu ſtatuta tranſcenderit, conuentus ab inſtituto Pontifice, verecundiæ ſuæ conſulens ſine dilatione oblata reſtituat: ſi verò ſuæ voluntatis arbitrio, vel quorumcumque precibus actus quamcumque perſonam promouere, aut contra interdictum præſumpſerit, anno integro Miſſas tantum facere non præſumat.* Cui affine eſt quod habet Regenſe [e] Concilium, vicinum Epiſcopum exequiarum tempore accedere debere ad Eccleſiam vacantem, & per ſeptem dies viſitatoris vice res eius Eccleſiæ diſtrictiſſimè cōponere: exin nullum ad eam accedere oportere, donec ad ordinationē futuri Epiſcopi à Metropolitano vocetur, ne quid in eâ precibus populi compulſus egiſſe dici poſſit. Hoc, inquam, cum Eccleſiæ non diu vacarent, obſeruatum: nam v. gr. in Eccleſia Alecienſi, quæ diu vacauerat, S. Gregorius Leoni [f] Epiſcopo Preſbyteros ac Diaconos ordinandi fecit poteſtatem: idem etiam Felici [g] Epiſcopo Acropolitano in Eccleſiis Velinâ, Buxentinâ, Blandanâ vacātibus, & Barbaro [h] in Eccleſiâ Hortonæ vacante ordinandi facultatem tribuit: è contrà verò in Eccleſiâ [i] Capuanâ, necnon in [k] Rauennati, itemque in [l] Tadinati, & aliis, ſede vacante, Clericos prouehi vetat.

[d] Aurelian. 5. cap. 8.
[e] Regenſe c. 6 & 7.
[f] Greg. lib. 1. epiſt. 79. indict. 9.
[g] Idem lib. 2. indict. 10. epiſt. 29.
[h] Idem lib. 3. indict. 11. epiſt. 39.
[i] Idem lib. 4. indict. 13 epiſt. 13.
[k] Idem epiſt. 21. eiuſdem libri.
[l] Idem epiſt. 90. lib. 7. indict. 2

XI. Iure autem communi poſteà introducto Capitulis conceſſum fuit, ſtatim poſt obitum ſui Epiſcopi, vt vicinos, vel alios pro arbitrio Epiſcopos ad ordinandos Clericos conuocet, vel ad eos ordinandos dimittat: quia nempe in omnem Epiſcopalem iuriſdictionem ſuccedit, vt ex multis Eccleſiaſticis [m] Canonibus patet, quorum plurimos collegit Franciſcus [n] Pauinus, iique maximè ad rem faciunt, qui [o] vel Capitulo, ſede vacante, electiones infirmandi & confirmandi ius tribuunt, vel [p] infirmitate grauato Pontifice, quæ ſunt iuriſdictionis explendi, & pro ordinibus celebrandis vicinos Epiſcopos conuocandi ius apud ipſos reſidere innuunt: certè conſuetudo obtinuerat, vt ſtatim ab obitu Epiſcopi literas dimiſſorias Vicarij à Capitulo delecti petentibus concederent, quam conſuetudinem Concilium [q] Tridentinum aboleuit, prohibens, ne ante annum expletum ab obitu Epiſcopi, præterquam in graui neceſſitate Capitulum dimiſſorias vllas concedat, ſed res integra futuro ſucceſſori reſeruetur: anno iſto elapſo poteſtatem illam Capitulo non denegauit, ſed iuri communi, & vſui rem totam reliquit. Ideoque expleto illo anno dimiſſorias dare poteſt: iure verò nouo toto iſto anno dare nequit, ſed ſolum teſtimoniales, quibus Diœceſanorum probitas, moreſque commendentur, vt docet [r] Nauarrus.

[m] Cap. his qui, de maioritat. & obedientia cap. ſi Epiſcopus, & ſeq. de ſuppl. neglig. Prælat. in 6. & al.
[n] Franciſcus Pauin. tract. de poteſtate, cap. ſede vac. 1. parte qu. 1. num. 3.
[o] Cap. cum olim. de maiorit. & obedient.
[p] c. Pontifices, 7. q. 1.
[q] Conc. Trident. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.
[r] Nauarrus conſ. 17 nu. 5 de temporib. ordinat.

Vt

A Vt autem quæ de nouo iure diximus magis pateant, Concilij Tridentini circà
prædictas quæſtiones decreta omnia exhibeamus.

XII. Tridentinæ Synodi prior ſanctio, quæ propoſitiones præcedentes con- [a] Trid. ſeſſ. 7. de reformat. cap. 10.
firmat, hæc eſt, [a] *non liceat Capitulis Eccleſiarum, ſede vacante, infra annum à die vacatio-*
nis, & ordinandi licentiam, aut literas dimiſſorias, ſeu reuerendas, vt aliqui vocant, tam ex
iuris communis diſpoſitione, quàm etiam cuiuſuis priuilegij, aut conſuetudinis vigore, alicui,
qui beneficij Eccleſiaſtici recepti, ſiue recipiendi occaſione arctatus non fuerit, concedere ſi
ſecus fiat, Capitulum contrauenìens Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto: & ſic ordinati, ſi in
minoribus ordinibus conſtituti fuerint, nullo priuilegio Clericali, præſertim in criminalibus
gaudeant, in maioribus verò ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, ſint ipſo
iure ſuſpenſi. Ad cuius conſtitutionis expoſitionem, in memoriam reuocandum
eſt, quod diximus ſuperius, tales ſuſpenſiones, quæ ad beneplacitum cuiuſdam
duntaxat perſeuerare dicuntur, quibuſdam non videri veras cenſuras, quæ ir-
regularitatem inferant, ſi violentur, quibuſdam verò videri: ideoque Nauar-
B ro, qui negantem [b] opinionem tuetur, ſatis viſum fuiſſe, quod ordinatus per li- [b] Nauarrus conſil. 17. num. 5. de temporibus ordinat.
teras dimiſſorias Capituli ad minores ordines, vel ſine dimiſſoriis procuret or-
dinationem ſuam ab Epiſcopo vel Archiepiſcopo nouo ratam haberi. Poſte-
rior ſanctio illa eſt, [c] *Abbatibus & aliis quibuſcumque quantumuis exemptis non liceat in* [c] Trid. cap. 10. de reform. ſeſſ. 23.
poſterum, intrà fines alicuius Diœceſis conſiſtentibus, etiamſi ſi nullius Diœceſis vel exempti
eſſe dicantur, cuiquam, qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram vel minores ordines
conferre: nec ipſi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Ec-
cleſiarum Cathedralium, literas dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, vt ab aliis ordinen-
tur, concedant, ſed horum omnium ordinatio, ſeruatis omnibus, quæ in huius ſanctæ Synodi
decretis continentur, ad Epiſcopos, intra quorum Diœceſis fines exiſtunt, pertineat; non ob-
ſtantibus quibuſuis priuilegiis, præſcriptionibus, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus.
Pœnam quoque impoſitam iis qui contrà huius ſanctæ Synodi ſub Paulo tertio decretum à Ca-
pitulo Epiſcopali ſede vacante literas dimiſſorias impetrant: ad illos qui eaſdem literas, non à
C *Capitulo, ſed ab aliis quibuſuis in iuriſdictione Epiſcopi, loco Capituli, ſede vacante, ſucce-*
dentibus obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimiſſorias contrà formam decreti,
ab officio, & beneficio ſint ipſo iure ſuſpenſi. Quibus verbis comprehenduntur, tum
ij qui Vicarij à Capitulo in ſpiritualibus ſede vacante conſtituti ſunt: tum etiam
ij ad quos loco Capituli ex aliqua conſuetudine iuriſdictio Epiſcopalis deuol-
uitur, quomodo Archidiaconos, & Archipreſbyteros, in quibuſdam locis cum [d] Gloſſa ſuprà in cap. ſignificaſti, de officio Archidiaconi.
Gloſſa [d] diximus Epiſcopo ſuccedere: Epiſcopum verò Auguſtodunenſem
Antiſtiti Lugdunenſi mortuo, quoad adminiſtrationem eius Diœceſis, tam in
ſpiritualibus, quàm in temporalibus, ex veteri conſuetudine, ſuccedere in Gal-
lia videmus, quam conſuetudinem ex Beati [e] Gregorij priuilegio ſortitam [e] Greg. lib. 7. epiſt. 114.
Eccleſiam Auguſtodunenſem credimus, cui miſſo ad Syagrium pallio, inter
omnes Eccleſias Lugdunenſi ſubditas primam eſſe conceſſum eſt, eiuſq; Epiſ-
copo primum locum tenere, & ſuſcribere, quamuis ordinatione poſterior eſſet.
Certè olim vicino Epiſcopo vacantes Eccleſiæ committebantur, vt ex prædi-
D ctis patet, itemque ex Gregorio, [f] qui Felici Epiſcopo de Acropoli ob viciniam [f] Greg. lib. 2. epiſt. 19. indict. 10.
vacantium Eccleſiarum curam ſe committere dicit.

XIII. Vnum etiam hîc notandum eſt, cùm Capitulum è gremio Eccleſiæ ſuę
aliquem Epiſcopum elegiſſet, qui ad Diaconatus, vel Preſbyteratus ordinem
nondum promotus eſſet, ſolitum fuiſſe eum aut Metropolitano, aut digniori,
vel antiquiori Epiſcopo, vel ei qui Metropolitani locum in electione tenuiſſet, [g] Fulbertus epiſt. 30. Leutherico.
ordinandum in Diaconum, vel Preſbyterum offerre: ſic enim legimus v. gr. [g]
Fulbertum Carnotenſem Epiſcopum, qui electioni Odolrici in Aurelianen-
ſem Epiſcopum auctoritate primæ ſedis, abſente Leutherico Senonenſi præ- [h] Ibidem.
fuerat, hunc ſibi, vt facilè ex [h] eius epiſtola ad Leuthericum Senonenſem col-
liges, oblatum in Preſbyterum conſecraſſe, quod tamen Leuthericum Seno- [i] Idem epiſt. 31. eidem.
nenſem grauiter tuliſſe ex [i] ſequenti epiſtola coniicies. Sic teſtatur Iuo Carno- [k] Iuo epiſt. 61. Hugoni.
tenſis [k] Ioannem Aurelianenſem ſibi *per literas Regis & Capituli oblatum ſuo tempore*
ordinandum in Preſbyterum, cùm ſedes Senonenſis Metropolitana vacaret: quod [l] Idem epiſt. 58.
etiam fieri ſolitum fuiſſe clariùs oſtendit idem Iuo [l] congregationi Senonenſi

Beati Stephani, ſeu Capitulo iis verbis reſcribens, *petitorio veſtro mandauit nobis* A
veſtra fraternitas, vt electum veſtrum in Purificatione B. Mariæ, pro officio noſtro ordinemus in Presbyterum: in eo quod ait ſibi electi ordinationem à Capitulo mandatam, Capituli poteſtatem agnoſcit; in eo verò quod ex officio ſibi eandem innuit peragendam, adſtrictam alicui Epiſcopo hanc ordinandi poteſtatem facilè conijcis, itaut non cuiuis Capitulum electum ſuum offerre, ſed digniori Epiſcopo Prouinciæ, vel qui electioni præfuiſſet, præſentare ad ordinandum deberet, quemadmodum id obſeruatum in iis ordinationibus animaduertimus.

XIV. Officiales autem Epiſcopi, ſeu Vicarij generales, (quorum etiam nomine comprehendi poſſunt Archidiaconi, & Archipreſbyteri) ex prædictâ [a] conſtitutione Bonifacij dimiſſorias concedere nequeunt, niſi Epiſcopo in remotis agente; quid ſit autem Epiſcopum in remotis agere, diſquirit [b] Gloſſa; primoque eorum opinionem ponit, qui dicunt in remotis Epiſcopum eſſe, videri ipſum eſſe vltrà montes, cùm Diœceſis ipſius ſit citra montes, vel è contra, quorum opinionem refellit: quia nempe qui montium interiecto ſpatio, à B
ſuis ciuitatibus diſtant, non tam remoti, quàm valdè remoti in [c] iure dicuntur, quæ quidem valdè differunt, ſicut differunt [d] inter ſe cautio, & ſufficiens cautio. Varia itaque iuris teſtimonia profert, ſecundùm quæ remoti quidam dicuntur, qui [e] extra Prouinciam, alij, qui [f] duabus Diætis, alij qui [g] vna diſtant. Addit tandem arbitrarium eſſe iudici, quis locus dicatur remotus. Notat verò Ioannes [h] Andræas ſuo tempore (qui mos etiamnum perdurat) ſpecialem, & expreſſam poteſtatem Vicariis generalibus Epiſcoporum ab illis conferri ſolere, vt etiam ipſis præſentibus, & in ciuitate degentibus, literas dimiſſorias concedant: nec in eo videri ſibi Canonibus repugnare, qui licentiam Epiſcopi requirunt quia ea videtur ab Epiſcopo licentia concedi, quæ ipſius nomine conceditur; ſicut tamen Epiſcopos, ne omnibus paſſim petentibus dimiſſorias concedant, monitos iamjam dicemus, ità & Officiales Epiſcopi, ne id faciant in
Concilio Colonienſi anni 1536 prohibitos legimus; [i] *Prohibemus*, inquit, *ne Of-* C
ficiales noſtri literas dimiſſorias, quæ vulgo licentiatoriæ ordinandi vocantur, alicui temerè concedant: illarum enim prætextu, qui ſuæ ruditatis, & inſcitiæ ſibi conſcij ſunt, noſtrorum Vicariorum in Pontificalibus diſquiſitionem ſubterfugiunt, ac aliò migrant, vbi nullus Canonicæ traditionis reſpectus habetur. Ob eandem rationem quoque Moguntinum, habitum anno 1584. [k] *Commiſſariis noſtris ſeriò inhibemus ne in poſterum alicui literas dimiſſorias ſine magnâ, & neceſſariâ causâ, quam benè exploratam habere debent, concedant.*

[a] Cap. cum nullus, citato.
[b] Gloſſa v. remotis in dict. cap.
[c] Cap. nihil, de electione.
[d] Collige ex l. ſancimus, C. de verb. ſignificat. & l. ſi mandato, §. vlt. ff. mādati.
[e] Cap. cœtū, de electione, & l. vlt. C. de præſcript. 10. vel 20. ann.
[f] Cap. nonnulli, de reſcriptis.
[g] Cap. ſtatutum, eod. tit.
[h] Ioan. Andr. in dict. cap. cum nullus.
[i] Concil. Colon. parte 1. cap. 19.
[k] Mogunt. Prouinc. anno 1549. habitū, cap. 14.

§. V.

Non omnibus, neque paſſim, literas dimiſſorias eſſe concedendas, neque ſine prævio examine.

XV. Verùm non omnibus neque paſſim dimiſſoriæ literæ concedendæ ſunt.
Videtur ſanè Concilium Tridentinum, nonniſi Epiſcopo infirmitate grauato, D
velle eiuſmodi literas dimiſſorias concedi, & optare, vt eâ ceſſante, ipſe per ſe ipſum omnes ſibi ſubditos ordinet, [l] *Epiſcopi*, inquit, *per ſemetipſos ordines conferant. Quod ſi ægritudine fuerint impediti, ſubditos ſuos, non aliter, quàm iam probatos, & examinatos, ad alium Epiſcopum ordinandos dimittant.* Et ſanè quis non ex hiſtoriæ Pontificiæ lectione perſpicere poſſit antiquos illos Summos Pontifices inter tot Eccleſiæ negotia, quæ ad ipſos ex vniuerſis terræ partibus deferebantur, inter tot perſecutionis procellas, quibus Eccleſia concutiebatur, nunquam tamen ab ordinibus celebrandis ceſſaſſe, ſed ſtatis temporibus plures, [m] paucioreſve Epiſcopos, Preſbyteros, Diaconos, ordinaſſe? ſumma hæc videtur eſſe Epiſcoporum gloria, quod Patres populo Chriſtiano in Sacramento Ordinationis generent; ſingularis hæc eorum prærogatiua, quod [n] non tantum filios ſicut Preſbyteri, verùm etiam Patres generare poſſint: maior hæc videtur eſſe opera, maior dignitas, quàm Regum Imperatorumque creatio, ideò Paulus, qui de ſe ipſo dicere audebat, [o] *non miſit me Chriſtus baptizare, ſed euangelizare*; idem tamen

[l] Cōc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 3. de reformat.
[m] Vide Pontificale Damaſi, ſeu vitas Summorum Pontificum, & Anaſtaſium Bibliothec.
[n] Epiphanius in hæreſi Aerian. 75.
[o] 1. Cor. 1.

A tamen non alienâ ad ordinandum manu, ſed propriâ vti conueniens ducebat, pluresque legitur ordinaſſe, quàm baptizaſſe: qui ad Corinthios dixit, [a] *neminem veſtrum baptizaui*: idem ad Timotheum dixit, [b] *admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.* Paterna hoc pietas, & charitas poſcit, vt quos per Euangelium genuiſti, patres facias per Ordinationis Sacramentum, nec alicuius eos manibus ſubiicias, quos tibi perficiendos Deus ſubiecit: refugitque paterna dilectio, non dicam, ne aliis nutricibus alendos, ſed aliis patribus fœcundandos, ornandos, ditandoſque dilectiſſimos filios dimittas. Vnum hunc caſum ægritudinis & infirmitatis agnouit etiam Nicolaus [c] primus, quo caſu *vicinorum, vſque ad ſanitatem recipiendam, Epiſcoporum auxilia ſubrogari* poſtulat. Non tamen excluduntur aliæ graues & neceſſariæ cauſæ, quibus præpeditus Epiſcopus ad alium poſſit Clericum ſuum ordinandum dimittere, vt expreſsè meminit Concilium Mediolanenſe Prouinciale [d] tertium à S. Carolo habitum: neque ſi Epiſcopus ipſe ordines celebrat, cuius ſine graui B cauſâ debet literas dimiſſorias concedere, ne vel paternum videantur refugere beneficium, vel examen Epiſcopi ſui euitare. Concilium Colonienſe paſſim dimiſſorias prohibet: ſimiliter [e] Moguntinum. Clemens [f] verò quartus inſuper iubet, vt in Clerici Vltramontani literis cauſa rationabilis contineatur, ob quam ipſum Epiſcopus ordinare non potuerit, vel noluerit. Idem optandum eſſet in cæterorum dimiſſoriis literis contineri.

XVI. Fraudibus itaque, & ſubreptionibus occurrens [g] Synodus Tridentina ſtatuit, prius debere ab Epiſcopo quemlibet examinari ac probari, quàm dimiſſorias literas accipiat: nec vllum debere extraneum admitti cuius mores & probitas, ordinarij ſui teſtimonio non commendentur: quas ſanctiones explicans Mediolanenſis [h] tertia citata (cui etiam adſtipulatur ferè per omnia [i] Aquenſis) ſic habet, *Infirmâ valetudine, aliâve iuſtâ causâ impeditus Epiſcopus, ſi ſtatas ſacras Ordinationes habere non poteſt, & aliquem propterea Clericum ſuum ad alium Epiſcopum mittere velit, à quo alicui Eccleſiaſtico ordini adſcribatur: teſtimonialibus literis ei datis* C *hæc adſcribat, & teſtata faciat: vitæ in primis, & morum probitatem: doctrinam, qua idoneus examine habito iudicatus eſt: Eccleſiaſticum ordinem, quo eſt proximè initiatus: tum præterea natales, aut diſpenſationem, ſi quam ſuper illis obtinuerit: ſi verò maiori ordini adſcribendus eſt, ætatem item, & titulum, ſufficientemque cenſum beneficij, vel penſionis, vel patrimonij, quod ille habet. Quicumque Clericus non huiuſmodi literas attulerit, quibus ea omnia adſcripta, teſtatave fiant, ne adſcribatur, perinde ac ſi nullas Epiſcopi ſui literas dimiſſorias impetrarit.* Æqua ſanè conſtitutio, vt Epiſcopus neminem ſibi ſubditum patiatur ordinari ſacro miniſterio indignum: neminem offerat, de quo non legitimum teſtimonium ferat: neminem niſi commendatum, probatumque præſentet. Certè, ſi (quod ob diuinum inſtinctum, & myſterij ſignificationem vacat crimine) crimini tamen dandum eſſet Iacobo, quod [k] alienam benedictionem ſuffuratus ſit: an putas immunis foret à reprehenſione Rebecca, quæ inſtrumenta dederat, quibus eam ſuffurari poſſet? *in me*, aiebat illa, *ſit iſta maledictio*: nec dubium eſt, quin in Epiſcopos, qui dimiſſoriis ſuis literis, quaſi primogenituræ D priuilegio, ſecundò genitos, & in gratiâ minus prouectos ornant, maledictio iſta conuertatur, quæ in caput indignè ſuſcipientis ordines pro benedictione effunditur. Neque verò tantum iſta conſtitutio iuſta mihi videtur, ſed neceſſaria: neque enim fieri poteſt, vt ea omnia, quæ in prædictâ Synodo Mediolanenſi enumerantur, æquè à quoquam diſcutiantur, ac ab Epiſcopo proprio: cæteri in his rebus cæcutiunt: facilè eſt circa ætatem, titulum, aliaque eiuſmodi coram alieno Epiſcopo mentiri: facilè eſt falſa remotorum hominum ſupponere teſtimonia, eas etiam literas fingere, quarum ignota ipſa nomina ſunt, & ſigilla, qua de re iam dudum apud Alexandrum [l] tertium querimonia fuit: qui ob id quinque ſigilla, vel plura Epiſcoporum, cùm aliqui è diſtantibus valdè regionibus veniunt, in ordinatione, voluit eſſe neceſſaria, vt ſuprà notatum eſt: quare aut earum rerum diſquiſitio omittenda, aut coram Epiſcopo proprio facienda.

XVII. Neque verò tantum æqua, ac neceſſaria, ſed antiqua hæc lex, atque regula. Eſto enim antiquitus minus intereſſe videretur Epiſcoporum, qui Cle-

a Ibidem.
b 2. ad Timotheum 1.
c Nicolaus Aluino Ianuenſi, ſeu Albino Vienenſi Epiſcopo 7. q. 1. c. Pontifices.
d Conc Prouinc. 3. Mediol. tit. quæ pertinent ad ordinis Sacramentum.
e Moguntinũ Prouinciale anno 1549. cap. 84.
f Clemens 4. cap. 1. de tempori. ordina. in 6.
g Synod. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3. cit. & 8.
h Mediol. 3. ſuprà.
i Aquenſe ſuprà.
k Geneſ. 27.
l Cap. 1. de Clericis peregrinis.

Digitized by Google

ricos à ſe dimittebant, quales ad ordines reciperentur; quia per literas dimiſ- A ſorias ab eorum poteſtate in alterius gubernationem tranſibant, ab Eccleſiâ ipſis ſubdita in alienam migrabant, & ex ipſorum Clericorum catalogo expuncti, alieno inſcribebantur. Nihilominus ſolebant literis dimiſſorialibus eos commendare, quos à ſe dimittebant: non autem commendabant, niſi quos probauerant, formidantes, (vt patet ex Auguſtino [a] ſuprà citato) illos alieno Epiſcopo ſubintroducere, qui de quouis crimine notati, vel diffamati eſſent. Hinc literæ, quæ ab iis dimiſſoriæ dabantur, commendatitiæ quoque dici ſolebant ex prædictis. Hinc in variis commendatitiis literis, quarum aliquas ſuprà protulimus in exemplum, qui dimittitur, idem etiam commendatur: v.gr. in Epiſtola [b] Attici, quam tamen in contrariam partem trahunt aliqui, Hermanno Clerico teſtimonium perhibetur, quod inſtructus, & attonſus fuerit, nec aliquid amplius ad eius commendationem coram Antiſtite dicendum videbatur, à quo, non illico ordinandus, ſed longo prius tempore tentandus, & conuerſatione diuturna probandus, erudienduſque ſperabatur, quàm ordinandus. Rectè qui- B dem Atticus eius arbitrio ordinationem Clerici ſui reliquit, quem tradidit magiſterio. Quo autem documento, quo exemplo ordinationem Clerici ſui poſt vnum aut alterum menſem conferendam alteri Epiſcopo vllus committere poſſit, qui nec ſibi notus, & probatus fuerit, nec alteri eſſe queat, hoc certè non video. Iam ſi Epiſtolam Luitadi inſpicias, videbis egregiam in ea VVlfadi commendationem paucis, ſed luculentiſſimis verbis, comprehenſam, [c] *credimus enim, quoniam & ſapientia, & mores ad hoc* (id eſt maiorum ordinum promotionem) *dignum eum indicant.* In Epiſtola dimiſſoria Dadonis Epiſcopi Virdunenſis, quam omiſimus, de Adruino hoc teſtimonium legitur, [d] *ideo notum facimus, paternitati veſtræ, quod præſens frater noſter harum literarũ portitor, nomine Adruinus, non pro ſuâ nequitia expulſus eſt à nobis, ſed poſtulantibus fratribus noſtris, eo quod ex familiâ noſtrâ fuit, dedimus ei libertatem receptam à cornu altaris canonicè.* In Epiſtola Heidilonis Rotgero, teſtimonium probitatis, & ſcientiæ ſufficientis iſtud perhibetur: [e] *vita verò & moribus hactenus, inter noſtros probum, laudabilemque ſciatis, ſcientia* C *denique capax, miniſterij quantum autumamus officium ſcire dignoſcitur.* In Epiſtola denique, quæ pro formulâ generali dimiſſoriarum propoſita, Marculfi formulis, cum aliis pluribus adiungitur, quænam de Clerico qui dimittitur, Epiſcopus eum alteri commẽdans teſtari debeat, iis verbis explicatur. [f] *Vnde veſtram fraternitatem compertam facimus, vt cuicumque placuerit eum ſuſcipere, abſque vlla ambiguitate hoc faciat, ſciens illum & boni teſtimonij eſſe, & à nobis ſibi ab Eccleſia, quæ à nobis ad regendum commiſſa eſt, migrandi licentiam accepiſſe.* Sanè qui Canones legerit, in iiſque aduerterit neminem ad ſacra tractanda, ex aliena parochia venientem, olim dimiſſum, niſi teſtimonio Epiſcopi ſui probatum, idem perſuadere ſibi non poterit Clericos ad altiores gradus ab alieno Epiſcopo, qui eos non noſſet, euectos fuiſſe, niſi dimittentis Epiſcopi teſtimonio prius probati fuiſſent; vigebat ſanè tunc temporis Carthaginenſis [g] tertiæ Synodi Canon, vt *nullus ordinetur Clericus, niſi probatus, vel examine Epiſcoporũ, vel populi teſtimonio.* Iam verò cùm ordinatus ab alio Epiſcopo Clericus, proprio ſuo Antiſtiti ſtet, aut cadat, nec in ordinantis D Epiſcopi, ſed dimittentis Clerum adſcribatur, ſi cuiuſquam eſt de eius moribus, doctrina, pietate, induſtriâ, cæteriſque, quæ in eis neceſſaria ſunt, qui ad Clerum parantur, inquirere, ac ſollicitum eſſe: maximè erit Epiſcopi proprij, qui literas dimiſſorias ad ordines concedit.

XVIII. Aliquando tamen ob graues cauſas Concilium [h] Senonenſe ante Concilium Tridentinum habitum ſub Antonio à Prato anno 1528. permittit, vt alicui minimè examinato eiuſmodi dimiſſoriæ literæ concedantur; tota ſanctio lectu digna eſt, & ad noſtram praxim magis accedit, quàm Tridentina, aut Mediolanenſis, *Et quamuis*, inquit, *Epiſcopus originis, beneficij, aut domicilij non ſolùm ad ordines promouere, ſed etiam literas dimiſſorias ad ipſos ordines concedere poſſit: iniungimus tamen Suffraganeis noſtris, vt ſi quando literas dimiſſorias ad ſacros Ordines indulgere voluerint, ne indigni aſſumantur, obſeruent ordinem qui ſequitur: videlicet, quod volentes impetrare literas dimiſſorias accedant ad Diœceſanos; qui ſuper præmiſſis ætate, literaturâ, moribus,*

[a] Auguſtinus epiſt. 137.

[b] Epiſt. Attici ſuprà, & apud Grat. diſt. 73. c. ſanctiſſimo.

[c] Epiſt. Luitadi ſuprà, & tomo 2. Concil. Gall.

[d] Epiſt. Dadonis ibid.

[e] Epiſt. Heidilonis ibid.

[f] Formula generalis dimiſſoriæ, tomo 2. Conc. Gall. & inter formulas veteres addit. Marculfo, 12.

[g] Carthag. 3. c. 22. citatus Antioc. c. 22. prout citatur à Gratiano 9. quæſt. 2. c. Epiſcopũ, vbi Gloſſa v. teſtimonio.

[h] Concil. Senonenſe, in decretis morum cap. 5.

A *bus, beneficio, ſeu patrimonio inquirant, ſeruentque diligenter prædictas ſolemnitates, perinde ac ſi in propriâ ordinare vellent: ac tunc ſic examinato concedantur literæ dimiſſoriæ: remittaturque ità examinatus cum literis ipſis: in quibus etiam declaretur prædicta ſolemnitas ſic obſeruata, fiatque mentio expreſſa de beneficio, aut patrimonio, vt Epiſcopus, ad quem ſe conferet ordinandus, eum ſine ſcrupulo promouere, & ordinare poſsit. Quod ſi propter infirmitatem, aut aliam cauſam rationabilem, is qui literas dimiſſorias obtinere cupit, non poſsit commodè accedere ad ſuum Epiſcopum, tunc remittatur ſuper ætate, literatura, ac moribus, vt prius examinandus ad Epiſcopum, cui literæ dimiſſoriæ præſentabuntur, inſeraturque in iis literis dimiſſoriis clauſula (ſuper quo conſcientiam tuam oneramus) prouiſo tamen quod nunquam concedantur literæ dimiſſoriæ, niſi illi, qui habuerit beneficium, aut patrimonium prætaxati valoris.* Certè rarò, meo quidem iudicio, quiſquam Clericus alterius ciuitatis Epiſcopo, ſeu Officialibus eius examinandus relinqui debet, ſi ſarta recta diſciplina haberi intenditur: Etenim prout in aliqua Diœceſi magis, minuſve in Sacerdote, vel inferioris miniſterij Clerico deſideratur eruditio; aut Clericorum maior eſt copia, vel neceſſitas, vel diſciplinæ maior profectus, vel minor,
B quis dubitet, circà ordinandorum habitum, geſtum, modeſtiam, doctrinam diuerſa fore iudicia, diuerſas eſſe ſententias? itaque ſi quis ob rationabilem, & grauem cauſam Epiſcopus abſenti literas dimiſſorias dare conſtituat, ei imponendam eſſe hanc obligationem arbitrarer, vt eũ, ſi quis fortè vel in ciuitate in qua petens dimiſſorias moratur, vel in locis vicinis Epiſcopo cõcedenti bene notus ſit, qui genium loci, & quid Eccleſiæ ordinandi conducat, optimè calleat, primùm adeat, ab eoque probetur, antequam dimiſſorias accipiat, quibus tamen licebit ad maiorem ſecuritatem eundem ad Epiſcopi ordinaturi examen reiicere. Addit & aliam cautionem Mediolanenſis [a] quinta, vt nempe ſi ita videatur, Epiſcopus alium Antiſtitem pro inquiſitione ſui Clerici, & examine deleget, nec priùs literas dimiſſorias concedat, quàm literas ab eo receperit inquiſitionem continentes, quas & ipſe diſcutiat, & iuxta eas, dimiſſorias, vel concedat, vel deneget, vt ſuprà docuimus.

[a] Mediol. 5. Synodus parte 3. tit. de initiandis Ordinis Sacram.

[b] Vbi priorē partem, vbi de examine ordinand. cap. 1.

C

§. VI.

An habens literas dimiſſorias, quibus alieno Epiſcopo præſentetur, ab eo examinari debeat, ante ordinationem, ſi à proprio examinatum fuiſſe conſtet.

XIX. Verùm quæſtio eſt, an vbi ex literis dimiſſoriis conſtat ab Epiſcopo proprio fuiſſe aliquem examinatũ, examinari iterum poſſit aut debeat. De hac quæſtione ſicut etiam de præcedentibus quædam [c] alibi diximus, cùm de neceſſitate examinis diſſereremus: itaque breuiter reſpondeo, non eſſe quidem neceſſe, vt in vitam & mores inquiratur ordinandi; nullũ enim maioris auctoritatis haberi poteſt, quàm Epiſcopi proprij teſtimoniũ, nec alius ipſius iudex eſt, vt in eũ inquirere poſſit: poteſt tamen ſi quid mali in eo cõpererit, Epiſcopũ propriũ monere, vt de eo quæſtionem faciat, quomodo S. Gregorius [d] de Petro à Nea-
D politanis electo (quem aliàs perſonam ſibi ignotam fuiſſe teſtatur) reſcribit, vt diligenter inquirant circà crimen vſurarum, de quo apud ipſum inſimulatus fuerat, & ſi innocens compertus eſſet, cum decreto ad eum ordinandum dimitterent: ſi pariter vel leuis de literis Epiſcopi proprij dubitatio moueretur, non dubium eſt quin ſatius eſſet aliquod tempus præſtolari, quo vita, ac mores ordinandi diligentiùs inſpicerentur, & literarum teſtimonialium Epiſcopi fides augeretur, maximè ſi probabile ſit ipſum ordinandum in Diœceſi ordinaturi commorari velle: vt patet, tum ex Canone Concilij Arauzicani [e] primi duo requirentis ad ordinationem Clerici, qui in alterius ciuitate manere voluerit, putà & conſultationem cum Epiſcopo proprio, & habitationem ordinandi in ea ciuitate, in qua morari vult, vt nempe interim mores eius, & vita notari poſſint: & ex reſcripto [f] Alexandri tertij, qui Clericum peregrinum conſulit non eſſe recipiendum, niſi & literarum dimiſſoriarum fides diſcuſſa fuerit, & aliquo tempore ſuſpenſi detineantur, donec de eorum actibus plenius Epiſcopus eos

[c] Ibidem.

[d] Greg. Clero & ciuibus Neapol. lib. 8. epiſt. 40. refertur diſt. 47. c. de Petro.

[e] Arauzic. 1. c. 8.

[f] Alex. 3. cap. 1. de Clericis peregrinis.

admiſſurus inſtruatur : quæ quidem teſtimonia haud dubiè præualent quibuſ- A
dam [a] Gloſſis, quæ ſine vlla probatione & examine dimiſſos ab Epiſcopo, &
commendatos, recipiendos docent, eas tantum auctoritates proferentes, quæ
ſine commendatitiis Epiſcopi proprij literis quemquam ordinari vetant.

XX. Tutius eſt autem, ſaltem ſi Concilij Tridentini obſeruatio in vſu ſit,
non ſolùm Epiſcopum literas cõmendatitias dantem examinare ordinandos,
ſaltem quoad doctrinam & eruditionem, verùm etiam Epiſcopum ad quem
dimiſſoriæ diriguntur. Nam Conciliũ, quod prius [b], vt vidimus ſuprà, expreſsè
ſtatuit: dem habẽtes literas dimiſſorias quibus à quocumque ordinari poſſint,
ab ordinaturo examinandos innuit, [c] *facultates*, inquit, *de promouendo à quocumque
non ſuffragentur niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam à proprüs Epiſcopis ordinari non
poſſint in literis exprimendam : & tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua diœceſi reſi-
dente, aut pro eo pontificalia exercente, & diligenti præuio examine.* Quamuis enim
poſſint iſta dici decreta de iis qui à ſummo Pontifice facultates habent ordines
à quocumque ſuſcipiendi : non dubium tamen eſt, quin ad eos etiam qui ean- B
dem à ſuo Epiſcopo licentiam habent, poſſint extendi : præſertim cùm id Me-
diolani, teſte Bonacina [d], Neapoli, teſte Quaranta [e], in Gallia, nobis videnti-
bus, obſeruetur : nec periculum ſit vllum, quod quis denuò examinetur : nam
qui dignus eſt, ſemper reperietur dignus, & aliquando accidit vt indignus, ſiue
ob feſtinationem interrogantis, eiuſque inaduertentiam, ſiue ob incuriam, ſiue
fœlici quodã euentu, vt quis in eas quæſtiones rogatus fortuito inciderit, quas
ſolum nouerit, cùm tamen in reliquis omnibus, vel fere omnibus ignarus ſit,
pro digno habeatur : deinde minimum incommodum Eccleſiæ creatur, ex
eius reiectione qui vtcumque dignus fuerit: maximum verò ex eius receptione
qui omnino indignus ſit : itaque non tam curandum ne dignus reiiciatur, quàm
cauendum, ne admittatur indignus : verendumque, ne dum Epiſcopus Cleri-
cum ſuum iterum examinandum credit, in examinando negligens, alter qui or-
dinat, dum examinatum ſuſpicatur, nimium facilis, vterque non ſatis cautus
ignaros in Eccleſiam inducat, hic ſua manu, ille teſtimonio. C

[a] Gloſſa in can. Epiſcopum 9. quæſt. 2. quã ibi ſequuntur Præpoſitus num. 3. & Gemin. num. 2. Gloſſa v. ordinet, in cap. ſiquis Epiſcoporum 19. quæſt. 3. & aliæ.
[b] Cõcil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3 & 8. de reform.
[c] Idem cap. 11. ſeſſ. 7. de reformat.
[d] Bonacina de ſacram. diſp. 8. quæſt. vnic. puncto 4 verſus fine.
[e] Quaranta v. ordo, verſicul. obligationem Epiſcop. pag. 385.

§. VII.

Varias alias cautiones continens circà dimiſſorias literas.

XXI. Pluras alias cautiones in dimiſſoriis concedendis adhibet Mediola-
nenſis Prouinciæ Præſide S. Carolo Synodus quarta, quas etiam adhibet
Aquenſis, & obſeruare vtiliſſimum fuerit, [f] *Sæpe*, inquit, *illud, facileque euenit,
vt, vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus anteà notum, atque explora-
tum erat, id poſteà aliquo modo pateſiat : quo fit, vt quem Epiſcopus, ſuperiorve aliquando
probarit, dignumque exiſtimarit; aliquo etiam ſacro ordine initiari illum ipſum poſt inueniat
indignum, neque idoneum eſſe, cui idem aut maior ordo conferatur. Quare, vt & erroribus
multiplicique fraudi occurratur, & planè ſeruentur decreta illa* [g] *Tridentina : vnum quod
vetatur ad ſuperioris ordinis gradum illos aſcendere, qui in inferiori aliquandiu Epiſcopi
iudicio verſati non ſint, quique cum ætate, vitæ etiam merito, doctrináque maiori non pro- D
ceſſerint ; alterum, quo* [h] *cauetur nemini licere ab alio Epiſcopo primam Tonſuram aut
ordinem aliquem ſuſcipere, niſi eius probitas & mores ordinarij ſui teſtimonio primum
commendentur; Epiſcopus aliuſve ſuperior, prout pro ſuâ prudentiâ, pietateque expedire
cenſuerit, in primis videat, ne cuiquam, ante quam ſacræ ordinationis tempus proximè inſtet,
literas eiuſmodi teſtimoniales dimiſſoriaſue pro ordinibus ab alio Epiſcopo ſuſcipiendis ſine
neceſſariâ causâ vnquam concedat, neque item iiſdem literis facultatem det plures ordines
ſuſcipiendi, quam illos ipſos tantum, quos vno eodemque tempore ab eo ſuſcipi voluerit, ac per
ſacros canones Conciliaque licuerit. Præfiniat præterea in illis certum ſuſcipiendi ordinis, cui
quiſquam adſcribendus eſt, tempus, menſtruum, ſcilicet, vel bimeſtre, vel longius, vt pro loci
diſtantia, pro aliave eiuſmodi cauſa opus eſſe viderit. Quo præſtituto tempore tranſacto, eas
literas eo nomine à ſe conceſſas, et in poſterum nihil ſuffragari, nihilque roboris habere iiſdem
literis declaret : quas etiam Cancellario Epiſcopali ab illo, cui conceſſæ ſunt, reddi decernat.*

[f] Synodus 4. Mediol. Prouinc. tit. quæ pertinent ad ſacram. ordinat. cui ſimilia Aquenſis tit. quæ ad ſacramenti ordinis administrat. pertinẽt.
[g] Cõcil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 11.
[h] Ibid. cap. 8.

Nec

A *Nec vero alienæ diœceſis Clerico ſæculari, neque vlli omninò regulari, literarum auctoritate, quas dimiſſorias, teſtimonialesſve, hic à ſuperiore, aut ille ab ordinario ſuo habet, Epiſcopus ordinem aliquem, vel minorem, vel maiorem, ac ne primam quidem Tonſuram tempore illarum literarum præterito conferat. Quod ſi nullum iiſdem literis ſpatium temporis præſcriptum ſit: ne item in ſacra ordinatione quemquã promoueat, niſi eas recenter, aut ſcriptas, aut renouatas, confirmatasſve is adferat; atque ita recenter quidem, vt non amplius duobus, tribusſve menſibus ante ſacræ ordinationis, qua ille proximè initiandus eſt, tempus, datæ, confirmatæve ſint: ſi modo aut loci diſtantia, aut eius qui ordinem ſuſcepturus eſt, diuturna ab Epiſcopo ſuo, ſuperioreve abſentia, aliaque id generis cauſa vetuſtiores literas, eiuſdem Epiſcopi iudicio admitti, probatiue non poſtulet. Idipſum quoque Epiſcopus in teſtimonialibus morum literis cauebit, quas ſuæ etiam diœceſis Clerici, aliive quicumque eo de genere afferent.*

§. VIII.

Quot modis literæ dimiſſoriæ extinguantur.

B XXII. Ex iis autem primus modus ſufficienter explicatur, quo literæ dimiſſoriæ extingui ſolent; ſi nempe temporis ad ordinationem dati ſpatiũ effluxerit; quod enim in cauſis aliquando euenire ſolet, vt lites longo eremodicio contritæ, & obliuione longiſſimi temporis ſepultæ, nouo diplomate exſuſcitari debeant, idem in iis literis contingit, vt elapſo licentiæ conceſſæ tempore, nullo ſubſecuto effectu, literæ ipſæ interciſæ, & obſoletæ, nullius vtilitatis exiſtãt, ſed aliæ ab Epiſcopo impetrari debeant, qui modus emortuæ epiſtolæ dimiſſoriæ vſitatus eſſe minimè ſolet, quamuis maximè neceſſarius; quippe cùm nullũ certum tempus in literis dimiſſoriis pro recipiendo ordine, quod conſentaneum maximè eſſet ob rationes à Mediolanenſi citato Concilio allatas, præſcribi conſueuerit.

XXIII. Alius modus eſt, reuocatio literarum dimiſſoriarum facta ab Epiſcopo, & ei qui eas impetrauit iuridicè [a] ſignificata, vel [b] decreto publico confirmata, quo caſu, ſignificatione opus non eſt, ſed reuocatio eo ipſo ſignificata C intelligitur, quo publicè promulgata; vnde ignorantes obligat, quamuis qui contra reuocationem ignoranter agunt, à peccato nonnumquam, à pœnâ ferè ſemper debeant excuſari, vt colliges ex iis quæ Theologi docent agendo de legibus & peccatis. Notatu autem dignũ eſt quod habet Nauarrus, [c] non cenſeri Epiſcopũ dimiſſorias literas reuocaſſe, ex eo quod ordinando dixerit, velle ſe ordines celebrare, ideoque nolle quod ipſe ab alio ordines ſuſcipiat: Nam prohibitio iſta, expreſſa non videtur eſſe reuocatio, ſed ſimplex tantum prohibitio, cuius nec ipſa tranſgreſſio ex intentione prohibentis forte colligetur peccatum vllum, vel ſaltem graue peccatum inducere, ſi tamen contemptus abfuerit. Certum eſt autem [d] Epiſcopum adeuntem ſuæ dignitatis miniſterium tam à Capitulo datas, quàm à prædeceſſore ſuo dimiſſorias reuocare poſſe: neque enim quicumque ante ipſum diœceſim adminiſtrarunt, eum ligandi auctoritatem habent.

D XXIV. Quæritur, an aliis modis dimiſſoriæ literæ extinguantur, an ſcilicet per reuocationem Vicarij generalis, an per mortem concedentis, ſiue Epiſcopi, ſiue eius Vicarij. Ratio dubitandi eſt, quia mandatum [e] extinguitur morte mandantis. Itemque [f] reuocato procuratore, quæcumque poſteà in vim eius procurationis aguntur nulla ſunt: eaque eſt reuocationis vis, vt quæ [g] ſaltem imperfecta ſunt, reuocatione impediantur, quominus perfici poſſint: quinimò reuocato aliquo quæcumque [h] inde ſequuntur reuocata videantur. Contrarium tamen iuxta hodiernam praxim tenendum eſt: tum quod gratia [i] perpetua ſit, nec ceſſet obitu concedentis: tum quod licet mandatum de conferendâ gratiâ morte concedentis ceſſare [k] forte debeat; at non eam gratiam [l] ceſſare conuenit, cui iam conceſſæ nihil præter vſum vel executionem deeſt: decet [m] enim conceſſum beneficium eſſe manſurũ. Licet [n] pariter reuocatio operetur, vt Vicarij, vel procuratoris reuocati acta omnia poſt reuocationem nulla ſint: non tamen operatur, vt ante reuocationem conceſſa, etiam re integrâ

[a] Vide Gloſſ. v. non valere in cap. ex parte 32. de reſcriptis Gloſſ. v. reuocato, in ca. mãdatum, de procuratoribus. Gloſſ. 1. in cap. 3. de procuratoribus, & al.
[b] Cap. ſi poſtquam, cap. dudum, cap. ſi beneficia, cap. quidam, de præbendis in 6.
[c] Nauarrus Conſilio 34. de tẽporibus ordinationũ.
[d] Vide Rebuffũ in praxi, rubr. de form. liter. dimiſſor. num. 44. Campanil. rub. 9. diuerſorij iuris canonici cap. 8. & alios.
[e] L. Mandatũ C. mandati, cap. gratioſa de reſcriptis in 6.
[f] Cap. auditis, de procuratoribus & alibi.
[g] Cap. is cui, de præbendis in 6.
[h] Clementi 1. de immunitate Eccleſiarũ.
[i] L. falsò. C. de diuerſis reſcript.
[k] Forte dixi, ob cõtr, cap. ſi ſuper gratia, de officio deleg. in 6. & cap. ſi cui, de præbẽdis eod. lib. 6.
[l] De præbẽdis eod. lib. cap. ſi cui & cap. ſi ſuper gratia, etc.
[m] Cap. decet, de regulis iuris in 6. & cap. is cui de præb eod.
[n] Vide plura cap. tit. de procuratoribus.

Digitized by Google

[a] Quaranta in ſummâ Bull. v. capitul. verſ. 2. dubitatur. Petrus de Ledeſm. in ſum. p. 1. de ſacramẽt. Ord. ca. 8. cõcl. 4. Molin. de iuſtit. tract. 5. diſp. 'n. num. 4. & alij.

[b] Gutieres canon. lib. 2. cap. 17. num. 12.

ſtante, nulla ſint, neque id tantum locum habere auctores [a] paſſim docent, in A
Vicariis generalibus Epiſcoporum, verùm etiam Capituli, à quibus impetratas literas dimiſſorias valere putant, re etiam integrâ, etiam poſt cõfirmatũ, conſecratum, & receptum Epiſcopum: conſulit tamen Gutieres [b] ordinatoribus, ne poſtquam inaudierint nouum Prælatum, poſſeſſionem ſui Epiſcopatus adeptum eſſe, eas libenter acceptent. Verùm autem eſt earum vllam habere rationem, ſi reuocatæ à nouo Epiſcopo fuerint: poſſunt verò, vt diximus, reuocari, quod cum non infrequens ſit, iure à quouis Antiſtite timeri poteſt. Cæterùm dictum noſtrum etiam ampliamus ad dimiſſorias, quæ nondũ auditâ morte Antiſtitis in remotis agentis, à Vicario generali conferuntur, nam quandiu de eius morte nihil auditum eſt, Vicarius eius generalis auctoritate legitimâ fruitur; ſæpe enim accidit, vt poteſtas in moralibus legitima ſit, eo quod pro legitimâ habeatur: ideoque dimiſſoriæ ab iis conceſſæ, ab auctoritate legitimâ promanantes, eandem vim habent cum cæteris, quæ morte concedentis, vel eius cuius nomine conceduntur, minimè expirant. B

§. IX.

Formulas continens literarum pro informationibus committendis, ac dimiſſoriarum.

[c] Actorum Mediolan. parte 8.

XXV. His omnibus conſentaneum eſt, vt formulas aliquas adiungamus, tam literarum dimiſſoriarum, quàm earum quibus delegatio committitur pro informationibus de moribus, & examine, circà ſcientiã promouendorũ ad ordines extra diœceſim. A poſterioribus iſtis ordimur, quæ minus vſitatæ ſunt, taleſque eas exhibemus, quales in actibus [c] Mediolanenſibus habentur. *Carolus, &c. Dilecto nobis in Chriſto ſalutem in Domino. Cum pro parte Reuerendi N. Clerici iſtic in Romana curia* (vel alibi) *degentis expoſitum fuerit, ſe in iſta ciuitate ad ordines promoueri cupere, velleque ſuper hoc à nobis ex ſacri Concilij Tridentini decreto dimiſſoriales literas: Nos illius honeſto ac pio deſiderio annuere volentes, de tua ſingulari prudentia, doctrina, ac integritate plurimum confiſi, te his noſtris literis deputamus, & noſtras tibi vices in hac parte committimus, quatenus tu adhibito tecum vno ex Reuerendis in vrbe iſta Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Vicarij ſanctiſſimi Domini noſtri Examinatoribus, ipſum N. ſuper ſcientiâ, vitæ, ac morum probitate, iuxta ſacri Concilij Tridentini præſcriptum, ad ſacros ordines diligenter examines: tuaſque ad nos quamprimum de eius idoneitate, peritia, ac integritate literas tranſmitti curabis. In quorum fidem, &c.* C

XXVI. Sapit profectò antiquam pietatem, ac zelum iſta epiſtola. Simplicior verò eſt hæc, quæ ex iiſdem actibus Mediolanenſibus colligitur dimiſſoriæ formula, ſed non minus accurata. *Carolus, &c. dilecto nobis in Chriſto N.* (*addatur ordo quo initiatus eſt*) *Mediolanenſi ſalutem in Domino: tibi de legitimo matrimonio, vt nobis conſtat procreato, cuius vita, & morum probitas per teſtificationes nobis factas comprobantur: quique etiam per examen ab Illuſt. & multum Reuerendo D. N. adhibito ſolum vno ex Reuerendiſſ. Dominis Examinatoribus iuſſu noſtro ſpecialiter factum, idoneus nobis renuntiatus fuiſti: vt à quocumque Catholico Antiſtite gratiam & communionem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ obtinente, in vrbe iſta, de Illuſtriſſimi Vicarij conſenſu ad ordinem* (*ſi promouendus ſit ad maiores ordines addantur, quæ ſequuntur, ſecus omittantur*) *ad titulum patrimonij tui, vel beneficij Eccleſiaſtici, de quibus nobis legitimè conſtat: liberè ac licitè ſeruata formula ſacri Concilij Tridentini promoueri poſſis, & valeas facultatem concedimus, ac impartimur. In quorum, &c.* D

[d] Rebuffus in praxi benefic. tit. formulæ dimiſſoriæ.

XXVII. Aliam profert Rebuffus [d] generalem ad omnes ordines dimiſſoriarum quæ ad ſtilum Galliæ magis accedit, imò eadem ferè eſt, cum eã quâ vti ſolemus, quæ tamen prædictis non bene quadrat, tum quod Clerici, quem ad ordinem dimittit, mores ac probitatem non commendet, nec de eius doctrinâ, ac ſufficientiã teſtimonium ferat, tum quod ad omnes ordines contrà prædicta licentiam indulgeat, nec de interſtitiis, aut functionibus in ſingulis ordinibus exhibitis Antiſtitis ſollicitudinem oſtendat: eam tamen qualiſcumque
eſt

Digitized by Google

A eſt, legendam hîc proponimus. *Ioannes, &c. Petro, &c. vt à quocumque D. Antiſtite ritè, & canonicè promoto, gratiam & communionem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ obtinente, quem propter hoc adire malueris, primam Tonſuram accipere, & ad Acolytatus, cæteroſque minores, etiam Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ſacros Ordines, ſtatutis à iure temporibus, valeas promoueri, eidem Domino Antiſtiti conferendi, tibique ab eodem recipiendi, extrà tamen ciuitatem, & Diœceſim noſtram tenore præſentium concedimus, & impertimur facultatem. Datum, &c.*

CAPVT IV.

Quis conſecrationis Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Primatum, Patriarcharum, Summi Pontificis proprius & ordinarius ſit miniſter.

B

ARTICVLVS I.

Ad quos in aliqua Prouincia ius ordinandorum Epiſcoporum antiquitus pertineret.

§. I.

Epiſcopos olim à Metropolitano, vel de eius licentia conſueuiſſe conſecrari.

I. VETVS hæc ferè in omnibus Chriſtiani orbis Prouinciis fuit regula, vt Epiſcopi à Metropolitano, tanquam à præcipuo conſecratore, & à reliquis Prouinciæ Epiſcopis tanquam adiutoribus, & adſiſtentibus, in vnum omnibus collectis, ordinaretur. De Metropolitani auctoritate primùm hîc agimus: tum de cæteris dicemus. Innumeræ ferè Eccleſiaſticæ leges ſine Metropolitani
C conſenſu, & auctoritate ordinationes Epiſcoporum fieri vetant, & ab ineunte ferè Eccleſia ad vicina noſtro tempori ſecula obſeruatio iſta deducta eſt. Prioribus quidem tribus ſæculis Metropolitanos in qualibet Prouinciâ, qui ſingulari præ cæteris prærogatiuâ præditi eſſent, iam tùm inſtitutos legimus in Canonibus [a] Apoſtolorum, Epiſtolis [b] Clementis, [c] Anacleti, [d] Aniceti, [e] Stephani Summorum Pontificum, & aliorum, (de quarum ſincerâ fide hic non diſputo) voluitque [f] Anacletus ab omnibus Prouinciæ Epiſcopis congregatis, non alienâ certè quam Metropolitani auctoritate, qui ab ipſo totius Prouinciæ tanquam caput, & iudex, princepſque ſtatuitur, ſingulorum Epiſcoporum ordinationes celebrari. Anicetus [g] verò præſertim, ſi fieri poſſit, Metropolitani præſentiam, ſin minus, ſaltem auctoritatem in Epiſcoporum conſecrationibus haberi voluit: *reliqui verò*, inquit, *comprouinciales Epiſcopi, ſi neceſſe fuerit, cæteris conſentientibus, à tribus, iuſſu Archiepiſcopi, conſecrari poſſunt Epiſcopi; ſed melius eſt, ſi ipſe cum omnibus, eum qui dignus eſt elegerit, & cuncti pariter ſacrauerint Pontificem.* Nec dubium,
D quin Metropolitanorũ iura ſi quæ his ſæculis fuerint, ad Epiſcoporum ſibi ſubditorum conſecrationes ſeſe extenderint. Quippe cùm ex prædictis viderimus eorum ſæculorum hanc fuiſſe legem poſteà in Eccleſiâ confirmatam, vt cui poteſtas eſſet iudicandi, eidem quoque poteſtas ordinandi conueniret. Poſſumus quoque idipſum ex Apoſtolicis Conſtitutionibus colligere, in quibus Epiſcopus à Clero & populo electus dicitur, coram toto populo proponi debere ab Epiſcopo, qui [h] πρόκριτος τῶν λοιπῶν, *reliquorum princeps*, id eſt Archiepiſcopus & Metropolitanus ibidem nominatur; vt nempe reſpondeat populus, an is ſit quem elegerint, & vt ſigno quodam, & acclamatione iterum conſentiat, eumque dignum prædicet: tum verò eidem, qui πρῶτος Ἐπισκόπων dicitur, *princeps Epiſcoporum*, quo nomine haud dubiè idem Metropolitanus ſignificatur, vnà cum duobus aliis, reliquis Epiſcopis, & Presbyteris tacitè precationem facientibus, munus ordinandi iniungitur, eiuſque [i] ſolius partes deſcribuntur, diuini numinis in ordinatione munus implorare, aliaque id genus exequi.

[a] Canon Apoſt. 16. al. 35. vel alio num.
[b] Clemens 1. epiſt. 1. poſt medium.
[c] Anacletus epiſt 3 poſt princip.
[d] Anicet ep. 1. poſt princip.
[e] Stephanus epiſt. 2. ante medium.
[f] Anacletus epiſt 2. non longè ab initio.
[g] Anicetus epiſt. cit. non longè à princip.
[h] Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 4.
[i] Vide in ſeq. capit.

II. Quod ſi præcedentia teſtimonia dubia fortè alicui videantur: neque ego A
contentioſum funem ducam, aut in iis acrius inſiſtam, hoc ſolùm monebo, apud
Cyprianum [a] Primatum, ſeu Metropolitarum iura clara eſſe: nec dubium in
pluribus quoque aliis Eccleſiis prærogatiuas iſtas iam ab initio naſcentis Eccle-
ſiæ fuiſſe perſpectas: hæ verò Eccleſiæ, quæ iam à nobis Μητροπόλεις dicuntur,
matrices ac originales fidei, vocantur à Tertulliano; [b] *à quibus*, inquit, *traducem fidei,
& ſemina doctrinæ, cæteræ exinde Eccleſiæ mutuatæ ſunt, & quotidie mutuantur, vt Eccle-
ſiæ fiant*: quibus verbis ſatis apertè oſtendit cùm adunatione ac collectione po-
puli ſub vno paſtore Eccleſiæ præſertim conſtituantur, ab iis principalibus Ec-
cleſiis cæteras habere vt Eccleſiæ fiant, non ſolùm quod ab iis Euangelij diſſe-
minatio orta eſſet (quod iam tum eius tempore vbiq; ferè terrarũ diſſeminatum
erat) verùm etiã, quod ab iis Epiſcoporũ confirmatio ac creatio peteretur. Vn-
de pariter elici poteſt, eas [c] Eccleſias, in quibus vel Apoſtoli, vel Apoſtolici viri
præſediſſent, Epiſcoporum aliarum ciuitatum ordinatores, eas, inquam, Me-
tropoles fuiſſe habitas: quod cùm Tertullianus ſatis apertè ibidem inſinuet, B
non obſcurè quoque ſignificat Innocentius, dum Eccleſiæ Romanæ traditio-
nes ſeruandas docet, & Patriarchatus Romani iura per Italiam, Gallias, Hiſpa-
nias, Africam, Siciliam, Inſulaſque adiacentes confirmat, quod à Diuo Petro
eiuſque ſucceſſoribus, ex Prouinciæ Sacerdotes accepiſſent: ſed clariùs Zozi-
mus Papa Primatum Eccleſiæ Arelatenſi adiudicans, [d] *nam*, inquit, *ſanctæ me-
moriæ Trophimus Sacerdos quondam Arelatenſi vrbi, ab Apoſtolicâ ſede tranſmiſſus, ad illas
regiones tanti nominis reuerentiam primus exhibuit, & in alios non immeritò ea quam acce-
perat auctoritate transfudit: atque hanc ordinandi conſuetudinem, & Pontificum loci illius
quem obtinuerat primus & iuſtus cuſtoditum vſque in proximum tempus, geſtis apud nos ha-
bitis, multorum conſacerdotum teſtimoniis approbatur.* Sed hac de re alibi fuſiùs.

[a] Legantur Cypria. epiſt. 40. 42. 45. & alij paſſim.
[b] Tertull. de præſcript. cap. 20.
[c] Tertul. cap. 20. & 21. qui Smirnã Metropolibus adcenſet, cap. 30. Corinthũ, Philippos, Epheſũ, Theſſalonicam cap. 36. Romã etiã.
[d] Innocent. 1. epiſt. 1. ad Decentium, Eugubinum in præfatione.

III. Quamuis autem in obſcuris iſtis ſæculis, omni teſtimoniorum genere de-
ſtitueremur, non dubium, quin ex antiquâ conſuetudine, vt fatetur Concilium [e]
Nicenum primum, ineunte quarto ſæculo habitum, Metropolitanorum iura
fuerint deriuata, cuius antiquæ conſuetudinis cum nullam aliam habeamus ori- C
ginem, ad Apoſtolos, ex regulâ Auguſtini, referri debet: [f] *quod enim*, inquit ille,
*vniuerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate
Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur.* Atque inde eſt, quod Gregorius [g] ſeptimus
Prouinciarum Eccleſiaſticarum diuiſionem, atque Metropolitanorum inſtitu-
tionem, ab Apoſtolis & beato Clemente repetat.

IV. Quarto ſæculo luculenta habemus pro iure Metropolitanorum circà
Epiſcoporum ſibi ſubditorum ordinationes teſtimonia. Concilium Nicenum
primum, vbi Epiſcopos comprouinciales ad Epiſcopi creationem conuenire
debere dixit, ſubdit, [h] τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ Μη-
τροπολίτῃ: id eſt, *eorum autem quæ fiunt confirmationem in vna quoque Prouincia à Me-
tropolitano fieri.* Sed & aliam clariorem ea de re tenemus eiuſdem Synodi ſen-
tentiam, [i] ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης Μητροπολίτου γένοιτο Ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ με-
γάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι Ἐπίσκοπον, *quod ſi quis abſque Metropolitani ſenten-
tia factus ſit Epiſcopus, eum magna Synodus definit non eſſe Epiſcopum.* Laodicenum D
Prouinciale ſtatuit, [k] τοὺς Ἐπισκόπους κρίσει τῶν Μητροπολιτῶν, καὶ τῶν πέριξ Ἐπισκό-
πων καθίστασθαι. *Epiſcopos iudicio Metropolitani, & eorum qui ſunt circum circà Epiſcopo-
rum conſtitui oportere.* Antiochenũ ſub Iulio primo fuſiùs rem totam explicat
hoc Canone, [l] Ἐπίσκοπον μὴ χειροτονεῖσθαι δίχα συνόδου καὶ παρουσίας, τοῦ ἐν τῇ Μητρο-
πόλει τῆς ἐπαρχίας. τούτου δὲ παρόντος, ἐξάπαντος βέλτιον μὲν συνεῖναι αὐτῷ πάντας
τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ συλλειτουργοὺς, καὶ προσήκει δι' ἐπιστολῆς τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει συγκα-
λεῖν, καὶ εἰ μὲν ἀπαντοῖεν οἱ πάντες, βέλτιον. εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τοῦτο, τούς γε πλείους ἐξάπαν-
τος παρεῖναι δεῖ, ἢ διὰ γραμμάτων ὁμοψήφους γίνεσθαι, καὶ οὕτως μετὰ τῆς τῶν πλειόνων ἤτοι πα-
ρουσίας ἢ ψήφου γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. εἰ δὲ ἄλλως παρὰ τὰ ὡρισμένα γίγνοιτο, μηδὲν
ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν. *Epiſcopus ne ordinetur abſque Synodo, & præſentia Metropolitani
Prouinciæ: eo autem præſente, omninò melius eſt omnes vnà cum eo adeſſe, qui ſunt in Pro-
uincia eiuſdem muneris, officijque collegæ, & oportet per epiſtolam Metropolitanum eos con-
uocare, & ſi omnes quidem acceſſerint, bene eſt: ſin autem hoc fuerit difficile, plures omnino
adeſſe*

[e] Zoſimus epiſt. 8. ad Hilarium Narbonenſem.
[f] Concil. Nicen. 1. c. 7.
[g] Aug. lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. 24.
[h] Greg. 7. lib. 6. epiſt. 34. Gebuino Lugdunenſi Archiepiſcopo.
[i] Concil. Nicen. c. 4.
[k] Idem c. 6.
[l] Laodicenũ c. 12.
[m] Antioch. c. 19.

A *adeſſe oportet, vel per literas vnà cum illis ſuffragium ferre, & ſic compluriũ præſentia vel electione fieri creationem. Sin autem aliter, præter hæc quæ decreta ſunt, fiat, non valeat ordinatio.* Sardicenſe [a] quoque Concilium Metropolitani non ſolum auctoritatem, verùm etiam prouidentiam in conuocandis comprouincialibus, vt Epiſcopi creationi interſint, neceſſariam fuiſſe oſtendit, vt inferiùs magis patebit. Circà cuius Concilij Canonem obſeruabis, *τὸν ἔξαρχον τῆς ἐπαρχίας*, ſeu *Primatem Prouinciæ*, Concilium interpretatum fuiſſe eundem eſſe, *τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Μητροπόλεως*, quem Metropolitanum vno verbo dicimus: quod ad ſequentium Canonum intelligẽtiam neceſſum eſt. Nam Concilium Carthaginenſe [b] ſecundum ſimilem loquendi phraſim vſurpans, hæc in eandem ſententiam habet, *Placet omnibus, vt inconſulto Primate cuiuſlibet Prouinciæ, tam facilè nemo præſumat, licet cum multis Epiſcopis in quocumque loco, ſine eius, vt dictum eſt, præcepto Epiſcopum ordinare: ſi autem neceſſitas fuerit, tres Epiſcopi in quocumque loco ſint, cum Primatis præcepto, ordinare debeant Epiſcopum.* Quem Canonem ſi quis de Primate Carthaginenſi intelligat,

[a] Sardic. c. 6.

[b] Carth. 2. c. 12. refertur diſt. 31. c. placet omnibus.

B non multum refragabor, cùm ex dicendis certum ſit, ei ex priuilegio conceſſum, vt ex omnibus Prouinciis Africæ Occidentalis Epiſcopos ordinare poſſet, ſicut & ex quauis Diœceſi Clericos ordinare ei ſuperiùs indultum fuiſſe vidimus. At poſſunt etiam de Metropolitano intelligi, qui etiam nomine Primatis Prouinciæ ſignificari poteſt ex prædictis, præſertim cùm Concilium Carthaginenſe [c] quartum ius illud Metropolitanorum clariùs oſtendat; dum expoſito examine conſecrandi in Epiſcopũ, hæc ſubdit, *cùm in his omnibus examinatus, fuerit inuentus plenè inſtructus, tunc cum conſenſu Clericorum, & Laicorum, & conuentu totius Prouinciæ Epiſcoporum, maximéque Metropolitani, vel auctoritate, vel præſentiâ ordinetur Epiſcopus.* Eodem ſenſu intelligi debet quod ante vtrumque iſtud Concilium habet Syricius Papa in Epiſtola ad Epiſcopos [d] Africæ, cuius Canones Concilium Teleptenſe, quod vulgò, ſed corruptè, Telenſe dicitur, exſcripſit, & obſeruandos curauit. Statuit ergo Syricius, *primum vt extrà conſcientiam ſedis Apoſto-*

[c] Carthag. 4. c. 1. refertur diſt. 23. c. qui Epiſcopus.

[d] Syricius epiſt. ad Epiſcopos African.

C *licæ, hoc eſt Primatis, nemo audeat ordinare: integrum enim iudicium eſt quod plurimorum ſententia conſequatur.* Per ſedem autem Apoſtolicam Metropolitanam hic intelligit, vſitato Afris nomine, vt colligere eſt ex [e] Tertulliano, qui eaſdem Eccleſias, quas Matrices & originales fidei dixit, & Metropoles interpretati ſumus, Apoſtolicas quoque vocitauit. Sine ſedis ergo Metropoliticæ, id eſt Primatis Prouinciæ, ſeu etiam Metropolitani ſententia, atque iudicio neminem ordinandum decernit Syricius, quod plurimorum comprouincialium ſcilicet aſſenſu ſequente comprobari voluit, vt integrum perfectumque iudicium cenſeretur. Scio aliam eſſe Syricij interpretationem, nec eam improbabilem, quam alio fortè loco proferam, ſed quidni eiuſdem textus diuerſæ interpretationes eſſe poſſint?

[e] Tertul. cap. 20. citato de præſcript. & 21.

V. Quinto ſæculo non minus clara pro Metropolitanorum in ordinationibus Epiſcoporum auctoritate teſtimonia proferuntur: nam in Concilio [f] Taurinenſi Proculus Maſſilienſis Epiſcopus ſe Metropolitanum ciuitatum, quæ in

[f] Taurinenſ. c. 1.

D ſecunda Narbonenſi poſitæ erant, aſſerere, iuſque ordinationis ſibi confirmare volens, proponebat, eas Eccleſias olim ſuas parochias fuiſſe, & Epiſcopos à ſe in eiſdem Eccleſiis ordinatos, cùm è contrà Narbonenſis ſecundæ Prouinciæ Epiſcopi contenderent ſibi alienæ Prouinciæ Sacerdotem præeſſe non debere: conuentum fuit pacis causâ, vt viuente Proculo Eccleſiæ iſtæ ab ipſo regerentur, quas vel ipſius parochias eſſe, vel in quibus Epiſcopos ab ipſo ordinatos conſtaret: quo Canone videas Primatus dignitatem, quæ fortè eadem tunc cum Metropolitanâ, ordinandi iure præſertim definitam, eamque etiam ordinatione acquiſitam. In eodem [g] ſimiliter Concilio de Primatu Eccleſię Arelatenſis, & Viẽnenſis controuerſia ita deciſa eſt, *vt qui ex eis adprobauerit ſuam ciuitatem eſſe Metropolim, ſic totius Prouinciæ honorem Primatus obtineat: & ipſe, iuxta Canonum præceptum, ordinationum habeat poteſtatem*: verùm hæc omitto quæ fortè ad Primatis potius dignitatem, & auctoritatem, quam Metropolitani faciunt: ob idque etiam cætera id genus, quæ [h] Zozimus de priuilegiis Eccleſiæ Arelatenſis, & ordinationibus illicitis in eius præiudicium à Proculo tentatis, & ad firmandam

[g] Idem c. 2.

[h] Zoſimi ep. 5. 6. 7. 8. 9. 11. & 12.

Digitized by Google

a Legantur Cypria. epiſt. 40. 41. 45. & alij paſſim.
b Tertull. de præſcript. cap. 20.

II. Quod ſi præcedentia teſtimonia dubia fortè alicui videantur: neque ego A contentioſum funem ducam, aut in iis acrius inſiſtam, hoc ſolùm monebo, apud Cyprianum[a] Primatum, ſeu Metropolitarum iura clara eſſe: nec dubium in pluribus quoque aliis Eccleſiis prærogatiuas iſtas iam ab initio naſcentis Eccleſiæ fuiſſe perſpectas: hæ verò Eccleſiæ, quæ iam à nobis Μητρόπολις dicuntur, *matrices ac originales fidei*, vocantur à Tertulliano, [b] *à quibus*, inquit, *traducem fidei, & ſemina doctrinæ, cæteræ exinde Eccleſiæ mutuatæ ſunt, & quotidie mutuantur, vt Eccleſiæ fiant*: quibus verbis ſatis apertè oſtendit cùm adunatione ac collectione populi ſub vno paſtore Eccleſiæ præſertim conſtituantur, ab iis principalibus Eccleſiis cæteras habere vt Eccleſiæ fiant, non ſolùm quod ab iis Euangelij diſſeminatio orta eſſet (quod iam tum eius tempore vbiq; ferè terrarũ diſſeminatum erat) verùm etiã, quod ab iis Epiſcoporũ confirmatio ac creatio peteretur. Vnde pariter elici poteſt, eas [c] Eccleſias, in quibus vel Apoſtoli, vel Apoſtolici viri præſediſſent, Epiſcoporum aliarum ciuitatum ordinatores, eas, inquam, Metropoles fuiſſe habitas: quod cùm Tertullianus ſatis apertè ibidem inſinuet, B non obſcurè quoque ſignificat Innocentius, dum Eccleſiæ Romanæ traditiones ſeruandas docet, & Patriarchatus Romani iura per Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, Siciliam, Inſulaſque adiacentes confirmat, quod à Diuo Petro eiuſque ſucceſſoribus, eæ Prouinciæ Sacerdotes accepiſſent: ſed clariùs Zozimus Papa Primatum Eccleſiæ Arelatenſi adiudicans, [d] *nam*, inquit, *ſanctæ memoriæ Trophimus Sacerdos quondam Arelatenſi vrbi, ab Apoſtolicâ ſede tranſmiſſus, ad illas regiones tanti nominis reuerentiam primus exhibuit, & in alios non immeritò ea quam acceperat auctoritate transfudit: atque hanc ordinandi conſuetudinem, & Pontificum loci illius quem obtinuerat primus & iuſtus cuſtoditum vſque in proximum tempus, geſtis apud nos habitis, multorum conſacerdotum teſtimoniis approbatur.* Sed hac de re alibi fuſiùs.

c Tertul. cap. 20. & 21. qui Smirnã Metropolibus adcenſet, cap. 30. Corinthũ, Philippos, Epheſũ, Theſſalonicam cap. 36. Romã etiam.
d Innocent. 1. epiſt. 1. ad Decentium, Eugubinum in præfatione.

III. Quamuis autem in obſcuris iſtis ſæculis, omni teſtimoniorum genere deſtitueremur, non dubium, quin ex antiquâ conſuetudine, vt fatetur Concilium [e] Nicenum primum, ineunte quarto ſæculo habitum, Metropolitanorum iura fuerint deriuata, cuius antiquæ conſuetudinis cum nullam aliam habeamus ori- C ginem, ad Apoſtolos, ex regulâ Auguſtini, referri debet: [f] *quod enim*, inquit ille, *vniuerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur.* Atque inde eſt, quod Gregorius [g] ſeptimus Prouinciarum Eccleſiaſticarum diuiſionem, atque Metropolitanorum inſtitutionem, ab Apoſtolis & beato Clemente repetat.

e Zoſimus epiſt. 8. ad Hilarium Narbonenſem.
f Concil. Nicen. 1. c. 7.
g Aug. lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. 24.
h Greg. 7. lib. 6. epiſt. 34. Gebuino Lugdunenſi Archiepiſcopo.
i Concil. Nicen. c. 4.
k Idem c. 6.
l Laodicenũ c. 12.
m Antioch. c. 19.

IV. Quarto ſæculo luculenta habemus pro iure Metropolitanorum circà Epiſcoporum ſibi ſubditorum ordinationes teſtimonia. Concilium Nicenum primum, vbi Epiſcopos comprouinciales ad Epiſcopi creationem conuenire debere dixit, ſubdit, [h] τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ: id eſt, *eorum autem quæ fiunt confirmationem in vna quoque Prouincia à Metropolitano fieri.* Sed & aliam clariorem ea de re tenemus eiuſdem Synodi ſententiam, [i] ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης Μητροπολίτου γένοιτο Ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι Ἐπίσκοπον, *quod ſi quis abſque Metropolitani ſententia factus ſit Epiſcopus, eum magna Synodus definit non eſſe Epiſcopum.* Laodicenum D Prouinciale ſtatuit, [k] τοὺς Ἐπισκόπους κρίσει τῶν Μητροπολιτῶν, καὶ τῶν πέριξ Ἐπισκόπων καθίστασθαι. *Epiſcopos iudicio Metropolitani, & eorum qui ſunt circum circà Epiſcoporum conſtitui oportere.* Antiochenũ ſub Iulio primo fuſiùs rem totam explicat hoc Canone, [l] Ἐπίσκοπον μὴ χειροτονεῖσθαι δίχα συνόδου καὶ παρουσίας, τοῦ ἐν τῇ Μητροπόλει τῆς ἐπαρχίας. τούτου δὲ παρόντος, ἐξάπαντος βέλτιον μὲν συνεῖναι αὐτῷ πάντας τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ συλλειτουργούς, καὶ προσήκει δι' ἐπιστολῆς τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει συγκαλεῖν, καὶ εἰ μὲν ἀπαντοῖεν οἱ πάντες, βέλτιον. εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τοῦτο, τούς γε πλείους ἐξάπαντος παρεῖναι δεῖ, ἢ διὰ γραμμάτων ὁμοψήφους γίνεσθαι, καὶ οὕτως μετὰ τῆς τῶν πλειόνων ἤτοι παρουσίας ἢ ψήφου γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. εἰ δὲ ἄλλως παρὰ τὰ ὡρισμένα γίγνοιτο, μηδὲν ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν. *Epiſcopus ne ordinetur abſque Synodo, & præſentia Metropolitani Prouinciæ: eo autem præſente, omninò melius eſt omnes vnà cum eo adeſſe, qui ſunt in Prouincia eiuſdem muneris, officijque collegæ, & oportet per epiſtolam Metropolitanum eos conuocare, &, ſi omnes quidem acceſſerint, bene eſt: ſin autem hoc fuerit difficile, plures omnino adeſſe*

A *adeſſe oportet, vel per literas vnà cum illis ſuffragium ferre, & ſic complurium præſentia vel electione fieri creationem. Sin autem aliter, præter hæc quæ decreta ſunt, fiat, non valeat ordinatio.* Sardicenſe [a] quoque Concilium Metropolitani non ſolum auctoritatem, verùm etiam prouidentiam in conuocandis comprouincialibus, vt Epiſcopi creationi interſint, neceſſariam fuiſſe oſtendit, vt inferiùs magis patebit. Circà cuius Concilij Canonem obſeruabis, τὸν ἔξαρχον τῆς ἐπαρχίας, ſeu *Primatem Prouinciæ*, Concilium interpretatum fuiſſe eundem eſſe, τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Μητροπόλεως, quem Metropolitanum vno verbo dicimus: quod ad ſequentium Canonum intelligentiam neceſſum eſt. Nam Concilium Carthaginenſe [b] ſecundum ſimilem loquendi phraſim vſurpans, hæc in eandem ſententiam habet, *Placet omnibus, vt inconſulto Primate cuiuſlibet Prouinciæ, tam facilè nemo præſumat, licet cum multis Epiſcopis in quocumque loco, ſine eius, vt dictum eſt, præcepto Epiſcopum ordinare: ſi autem neceſſitas fuerit, tres Epiſcopi in quocumque loco ſint, cum Primatis præcepto, ordinare debeant Epiſcopum.* Quem Canonem ſi quis de Primate Carthaginenſi intelligat,

B non multum refragabor, cùm ex dicendis certum ſit, ei ex priuilegio conceſſum, vt ex omnibus Prouinciis Africæ Occidentalis Epiſcopos ordinare poſſet, ſicut & ex quauis Diœceſi Clericos ordinare ei ſuperiùs indultum fuiſſe vidimus. At poſſunt etiam de Metropolitano intelligi, qui etiam nomine Primatis Prouinciæ ſignificari poteſt ex prædictis, præſertim cùm Concilium Carthaginenſe [c] quartum ius illud Metropolitanorum clariùs oſtendat; dum expoſito examine conſecrandi in Epiſcopũ, hæc ſubdit, *cùm in his omnibus examinatus fuerit inuentus plenè inſtructus, tunc cum conſenſu Clericorum, & Laicorum, & conuentu totius Prouinciæ Epiſcoporum, maximéque Metropolitani, vel auctoritate, vel præſentiâ ordinetur Epiſcopus.* Eodem ſenſu intelligi debet quod ante vtrumque iſtud Concilium habet Syricius Papa in Epiſtola ad Epiſcopos [d] Africæ, cuius Canones Concilium Teleptenſe, quod vulgò, ſed corruptè, Telenſe dicitur, exſcripſit, & obſeruandos curauit. Statuit ergo Syricius, *primum vt extrà conſcientiam ſedis Apoſto-*

C *licæ, hoc eſt Primatis, nemo audeat ordinare: integrum enim iudicium eſt quod plurimorum ſententia conſequatur.* Per ſedem autem Apoſtolicam Metropolitanam hìc intelligit, vſitato Afris nomine, vt colligere eſt ex [e] Tertulliano, qui eaſdem Eccleſias, quas Matrices & originales fidei dixit, & Metropoles interpretati ſumus, Apoſtolicas quoque vocitauit. Sine ſedis ergo Metropoliticæ, id eſt Primatis Prouinciæ, ſeu etiam Metropolitani ſententia, atque iudicio neminem ordinandum decernit Syricius, quod plurimorum comprouincialium ſcilicet aſſenſu ſequente comprobari voluit, vt integrum perfectumque iudicium cenſeretur. Scio aliam eſſe Syricij interpretationem, nec eam improbabilem, quam alio fortè loco proferam, ſed quidni eiuſdem textus diuerſæ interpretationes eſſe poſſint?

V. Quinto ſæculo non minus clara pro Metropolitanorum in ordinationibus Epiſcoporum auctoritate teſtimonia proferuntur: nam in Concilio [f] Taurinenſi Proculus Maſſilienſis Epiſcopus ſe Metropolitanum ciuitatum, quæ in

D ſecunda Narbonenſi poſitæ erant, aſſerere, iuſque ordinationis ſibi confirmare volens, proponebat, eas Eccleſias olim ſuas parochias fuiſſe, & Epiſcopos à ſe in eiſdem Eccleſiis ordinatos, cùm è contrà Narbonenſis ſecundæ Prouinciæ Epiſcopi contenderent ſibi alienæ Prouinciæ Sacerdotem præeſſe non debere: conuentum fuit pacis causâ, vt viuente Proculo Eccleſiæ iſtæ ab ipſo regerentur, quas vel ipſius parochias eſſe, vel in quibus Epiſcopos ab ipſo ordinatos conſtaret: quo Canone videas Primatus dignitatem, quæ fortè eadem tunc cum Metropolitanâ, ordinandi iure præſertim definitam, eamque etiam ordinatione acquiſitam. In eodem [g] ſimiliter Concilio de Primatu Eccleſię Arelatenſis, & Viẽnenſis controuerſia ita deciſa eſt, *vt qui ex eis adprobauerit ſuam ciuitatem eſſe Metropolim, ſic totius Prouinciæ honorem Primatus obtineat: & ipſe, iuxta Canonum præceptum, ordinationum habeat poteſtatem*: verùm hæc omitto quæ fortè ad Primatis potius dignitatem, & auctoritatem, quam Metropolitani faciunt: ob idque etiam cætera id genus, quæ [h] Zozimus de priuilegiis Eccleſiæ Arelatenſis, & ordinationibus illicitis in eius præiudicium à Proculo tentatis, & ad firmandam

[a] Sardic. c. 6.

[b] Carth. 2. c. 12. refertur diſt. 91. c. placet omnibus.

[c] Carthag. 4. c. 1. refertur diſt. 23. c. qui Epiſcopus.

[d] Syricius epiſt. ad Epiſcopos African.

[e] Tertul. cap. 20. citato de præſcript. & 21.

[f] Taurinenſ. c. 1.

[g] Idem c. 2.

[h] Zoſimi ep. 5. 6. 7. 8. 9. 11. 12.

Digitized by Google

Arelatenſis Eccleſiæ prærogatiuam reſcripſit, omittimus, fuſiùs fortè ea infe- A
riusexplicaturi: reliqua huiusſæculi ſubiungimus.

[a] Innocent. epiſt. 2. c. 2.

[b] Idem epiſt. ad Epiſcopos Synodi Tholoſanæ.

[c] Bonifacius epiſt. 3. ad Hilarium. * aliàs *Luſſerenſis, Lodeue*, Gall. vel *Leſkoure.*

VI. Innocentius[a] primus epiſtola ad Victricium Rothomagenſem Canonem Syricij explicat iis verbis, *primum, vt extra conſcientiam Metropolitani Epiſcopum nullus audeat ordinare. Integrum enim eſt iudicium quod plurimorum ſententia confirmatur.* Quod etiam confirmat epiſtola[b] ad Epiſcopos Synodi Tholoſanæ, vbi *Metropolitano Epiſcopo ordinandi Sacerdotis Pontificium deberi* affirmat. Bonifacius idem ius Metropolitanorũ quamplurimum commendauit, & contrà Primatum vſurpationes firmauit iis verbis, [c] *ecce enim vt charitas tua recognoſcit ex ſubditis Lutubenſis * Eccleſię Cleri ordo, vel plebis preces ſuas & lachrymas ad nos, quantum datur intelligi, magno cum dolore miſerunt, dicentes, Coëpiſcopum noſtrum Patroclum, ſua petitione ceſſante, in locum decedentis Epiſcopi, neſcio quem in aliâ Prouinciâ, prætermiſſo Metropolitano, contra Patrum regulas ordinaſſe. Quod nequaquam poſſumus ferre patienter, quia conuenit nos paternarum ſanctionum diligentes eſſe cuſtodes: nulli etenim videtur incognita Synodi conſtitutio Nicenæ, quæ ità præcipit, vt eadem propriè verba ponamus, per vnamquamque Prouinciam ius Metropolitanos ſingulos habere debere, nec cuiquam duas eſſe ſubiectas.* B

[d] Concil. Regiēſe in præfat.

[e] Idem c. 2.

[f] Chalcedon. c. 25. refertur diſt. 75. can. quoniã quidam.

Concilium quoque Regienſe[d] Armentarij in Ebredunenſem Epiſcopum ordinationem irritam declarauit, quod *abſque trium Epiſcoporum præſentia, abſque comprouincialium literis, ſine Metropolitani auctoritate* celebrata eſſet; de eaque ſententiam iis verbis poſtulit: [e] *itaque ordinationem quam Canones irritam definiunt, nos quoque vacuandam eſſe cenſuimus, in qua prætermiſſa trium Epiſcoporum præſentia, nec expetitis comprouincialium literis, Metropolitani quoque voluntate neglecta, prorſus nihil, quod Epiſcopum faceret, oſtenſum eſt.* Chalcedonenſe[f] vniuerſam ordinationis Epiſcoporum curam penes Metropolitanos eſſe ſupponit, dum eos redarguit Metropolitanos, qui ordinationes Epiſcoporum facere negligerent, eorumque negligentię occurrens, niſi ob neceſſitatem ineuitabilem, vltra tres menſes Epiſcoporum ordinationes ab iis differri vetat, qui ſi ſecus fecerint correptioni Eccleſiæ ſubiaceant. Idem Chalcedonenſe[g] Patriarchæ Conſtantinopolitano ius ordinan- C
di Metropolitanos concedens, & Epiſcopos qui ſunt inter barbaros, Alanos ſcilicet Ponticæ Diœceſis, & Ruſſos Thraciæ, ſiue fortè, quod in iis[h] regionibus non tot Epiſcopi forent, quot ad Epiſcopi creationem requiruntur, ſiue quod non facilè conuenirent, ſiue tandem quod nullum alium Metropolitanum præter Conſtãtinopolitanum agnoſcerent, in reliquis Diœceſibus vnumquemq; Epiſcopũ à ſuo Metropolitano conſtitui voluit, [i] δηλαδὴ ἑκάστου Μητροπολίτου, τῶν προειρημένων διοικήσεων μετὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόπων χειροτονοῦντος τοὺς τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόπους, καθὼς τοῖς θείοις κανόσι διηγόρευται, *vnoquoque ſcilicet prædictarum Diœceſeωn Metropolitano cum Epiſcopis Prouinciæ Epiſcopos ordinante, quemadmodum diuinis Canonibus eſt traditum.* Arelatenſis ſecunda Synodus, quæ circa hæc tempora incidit, Nicenum Canonem repetit, *eum, qui ſine conſcientia Metropolitani conſtitutus fuerit Epiſcopus, eſſe Epiſcopum non debere.*

[g] Idem can. 28.

[h] De iis vide Balſamon. in c. 2. Concil. Conſtantinop. 1.

[i] Chalcedon. c. 28. cit. quibus ſimilia habet act. 16. ante ſubſcription.

[k] Leo epiſt. 84 al. 82. ad Anaſtaſ. Theſſalon.

[l] Leo epiſt. 89. ad Epiſcopos Vienneſis Prouincię cap. 2.

[m] Ibid. cap 4. al 3.

VII. Eadem verò in ordinationibus priuilegia Metropolitanorum ſollicitè Leo[k] primus ſeruanda putauit: ideoque epiſtola ad Anaſtaſium Theſſaloni- D
cenſem, *igitur*, inquit, *ſecundùm ſanctorum Patrum Canones ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia conſecratos, Metropolitanos ſingularum Prouinciarum Epiſcopos, quibus ex delegatione noſtra fraternitatis tuæ cura prætenditur, ius traditæ ſibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus: ità vt à regulis præſtitutis nulla aut negligentia, aut præſumptione diſcedant.* Epiſtola ad Epiſcopos Viennenſis Prouinciæ, [l] Hilarium Arelatenſem reprehendit, prætenſo iure Primatus, *ordinationes ſibi omnium per Gallias Eccleſiarum vindicantem, & debitam Metropolitanis Sacerdotibus in ſuum ius transferentem dignitatem.* Legem quoque generalem ea occaſione confirmat iiſdem verbis, [m] *ordinationem ſibi*, (vt ante iam diximus) *ſinguli Metropolitani ſuarum Prouinciarum cum his, qui cæteros antiquitate Sacerdotij præueniunt, reſtituto per nos ſibi iure, defendant: alienum ius alter ſibi non audeat vindicare: ſuis limitibus, ſuis terminis ſit vnuſquiſque contentus & priuilegium ſibi debitum in alium ſe transferre ſe poſſe nouerit non licere.* Quibus verbis & ſequentibus Metropolitanos non debere ſibi debitum ius ordinationis cuiuis ob gratiam cuiuſcumque perſonæ cedere conteſtatur, & ſi

A ceſſerint, ad antiquiorem Epiſcopum deuolui iubet. Denique ad Ruſticum Narbonenſem ſcribens, [a] *nulla*, inquit, *ratio ſinit, vt inter Epiſcopos habeantur, qui nec à Clericis ſunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à Prouincialibus Epiſcopis cum Metropolitani iudicio conſecrati.* Qui Leoni in Pontificatu ſucceſſit [b] Hilarius, ipſius veſtigiis inſiſtens, Mamertum ſanctiſſimum virum Viennenſem Epiſcopum moneri curauit, quod Dienſem Epiſcopum extrà Prouinciam creaſſet, eumque à Leontio Arelatenſi Epiſcopo, ad quem eius ordinatio ſpectabat, confirmari voluit, de cætero ſuos vnicuique terminos ſeruandos edicens. Sed clariùs & expreſſiùs id confirmat epiſtola ad Aſcanium Tarraconenſis Prouinciæ Epiſcopum, [c] *hoc autem*, inquit, *primùm iuxta eorumdem Patrum regulas volumus cuſtodiri, vt nullus præter notitiam, atque conſenſum fratris Aſcanij Metropolitani, aliquatenus conſecretur Antiſtes: quia hoc & vetus ordo tenuit, & trecentorum decem & octo Patrum definiuit auctoritas, cui quiſquis obuias tetenderit manus, eorum ſe conſortio fatetur indignum, quorum præceptionibus reſultant.* Denique eodem ſæculo Gelaſius [d] apud Gratianum in eos inue-

B hitur, qui Metropolitanorum vel Prouincialium iura in ordinationibus turbarent, Eccleſiarumque priuilegia violarent.

VIII. Sexto ſæculo eandem regulam pluribus Summorum Pontificum & Conciliorum decretis ſtabilitam legimus. Concilium Arelatenſe ſecundum, [e] *Epiſcopum*, inquit, *ſine Metropolitano, vel epiſtola Metropolitani, vel tribus comprouincialibus non liceat ordinare; ità vt alij comprouinciales epiſtolis admoneantur, vt ſe ſuo reſponſo conſenſiſſe ſignificent.* [f] Concilium Aurelianenſe ſecundum meminit curæ Metropolitani in conuocandis ad ordinationem Epiſcopi Suffraganeis. Aurelianenſe [g] quartum, *Epiſcopos aut ſub præſentia Metropolitani, aut certè cum eius auctoritate à comprouincialibus ordinari præcipit.* Quintum [h] ſimiliter iubet, *vt à Metropolitano, vel quem in vice ſuâ præmiſerit, cum comprouincialibus Pontifex conſecretur.* Tarraconenſe idipſum confirmat, [i] dum, *ſi quis in Metropolitana ciuitate non fuerit Epiſcopus ordinatus, poſtquam ſusceptâ benedictione, per Metropolitani literas, honorem fuerit*

C *Epiſcopi adeptus, id optimum eſſe decreuit, vt poſtmodum ſtatuto tempore, id eſt impletis duobus menſibus ſe Metropolitani ſui repræſentet aſpectibus, vt ab illo monitis Eccleſiaſticis inſtructus, plenius quod obſeruare debeat, recognoſcat. Quod ſi fortè hoc implere neglexerit, in Synodo increpatus à fratribus corrigatur. Et ſi fortè infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc ſuis literis Metropolitano indicare procuret.* Epaunenſe [k] vocanti Metropolitano ad ordinationem comprouinciales omnes parere præcipit. Aruernenſe 1. [l] iubet, *vt Epiſcopatum deſiderans, electione Clericorum, vel ciuium, conſenſu etiam Metropolitani eiuſdem Prouinciæ Pontifex ordinetur.* Aruernenſe [m] ſecundum Aurelianenſis quinti Canonem ſuperius citatum, ſicut & reliquos Aurelianenſis 5. Canones pro ſuis repetit. Martinus Bracharenſis in ſuâ Canonum collectione, quæ in Conciſio Lucenſi probata eſt, duplici Canone morem iſtum confirmat: primus, quem è Concilio Niceno repetit, licet à Niceno Canone aliquantulum diuerſus ſit, talis eſt, [n] *Epiſcopum oportet maximè quidem ab omni Concilio conſtitui, ſed ſi hoc pro neceſſitate difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur, & omnium præſentium, vel*

D *abſentium ſuſcriptiones teneantur; & ſic poſtea ordinatio fiat. Huius autem rei poteſtas in omni Prouincia ad Metropolitanum pertineat Epiſcopum:* Alter, quem ex [o] Antiocheno deſumit, ideóque non repetendus, legi poteſt apud Gratianum, qui eum ex Concilio Martini Papæ, ſicut & cæteros Martini Bracharenſis Canones citat. Turonenſe ſecundum contradicentes quoſdam huic conſuetudini in Aremoricâ Prouinciâ hoc Canone percellit, [p] *adiicimus etiam ne quis Britannum, aut Romanum in Armorico, ſine Metropolitani, aut comprouincialium voluntate, vel literis, Epiſcopum ordinare præſumat. Quod ſi quis contraire tentauerit, ſententiam in anterioribus Canonibus prolatam obſeruet, & à noſtrâ charitate, vſque ad maiorem Synodum ſe cognoſcat remotum, & excommunicatum: quia merito à charitate noſtrâ, vel noſtris Eccleſiis ſegregantur, qui Patrum ſtatuta contemnunt.* Pariſienſe [q] ſecundum in cauſa Saphoraci, ſeu Saffaraci Pariſienſis Epiſcopi celebratum, eundem morem confirmat, dum decreta contra prædictum ſeruari mandat à Metropolitano, *cui redigendi actio, vel ordinatio de comprouincialibus eius manet*, id eſt apud quem poteſtas reſidet comprouinciales, tum in ordinem redigendi, de gradu eos, & apice Sacerdotij remouendo, tum

[a] Idem epiſt. 92. ad Ruſt.
[b] Hilar. epiſt. 9. ad Leontiũ, & 11. ad Epiſcop. qui in cauſa Eccleſiæ Dienſis conuenerant.
[c] Idem epiſt. 2. ad Aſcaniũ cap. 1.
[d] Gelaſ. apud Grat. diſt. 64. c. quia.
[e] Arelat. 2. c. 5.
[f] Aurelia. 2. can. 1.
[g] Aurel. 4. c. 5.
[h] Aurel. 5. c. 10.
[i] Tarrac. c. 5. refertur diſt. 65. can. 8.
[k] Epaon. c. 1.
[l] Aruernenſe 1. c. 2.
[m] Aruernenſe 2. c. 10.
[n] Martinus Brach in can. collect. can. 4. ex Conc. Nicen c. 4. refertur diſt. 64. c. Epiſcopum.
[o] Idem c. 5. ex Concil. Antioch. c. 19. apud Grat. diſt. 65. c. non debet.
[p] Turonicum 2. c. 9.
[q] Pariſiẽſe 2. in decreto.

etiam ordinandi. Tertiũ verò in eadem vrbe ſub Pelagio habitũ violari hãc conſuetudinẽ queritur, quam hoc edito Canone luculenter confirmat, [a] *Et quia in aliquibus rebus conſuetudo priſca negligitur, ac decreta Canonum violantur, placuit vt iuxta antiquam conſuetudinem Canonum decreta ſeruentur. Nullus ciuibus inuitis ordinetur Epiſcopus, &c. non principis imperio per quamlibet conditionem contrà Metropolis voluntatem, vel Epiſcoporum comprouincialium ingeratur, &c. Nam de anteactis ordinationibus Pontificum ità conuenit, vt coniuncti Metropolitanus cum ſuis comprouincialibus Epiſcopis, vel quos vicinos Epiſcopos eligere voluerit, in loco vbi conuenerit, iuxta antiqua ſtatuta Canonum omnia communi conſilio, & ſententiâ decernantur.* Ex quo Canone colligitur à Regibus non ſolum electionum iura, ſed & ordinationum turbata hoc ſæculo fuiſſe, vt non ſolùm quos vellent Epiſcopos, inconſultis Metropolitano, & Prouinciæ Epiſcopis creari iuberent, verùm etiam à quibus vellent. Cuius rei exemplum ex Gregorio [b] Turonenſi colligere poſſumus in Cautini Archidiaconi vrbis Aruernæ ordinatione, qui electus eiuſdem vrbis Epiſcopus à Chlotario Rege, ab Epiſcopis ad vrbem Metenſem eius iuſſu conuocatis ordinatus eſt.

[a] Pariſiẽſe 3. c. 8.

[b] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. Franc. cap. 7.

IX. Neque tamen huic malo graſſanti Pariſienſis Concilij auctoritas mederi potuit, quippe cùm non multo poſt ipſum tempore [c] Emerius Santonicæ vrbis Epiſcopus decreto Regis Chlotarij ſubnixus, quo nempe conceſſum ei erat, *vt abſque Metropolitani conſilio benediceretur, qui non erat præſens*, ab alio ordinatus eſt: quem fruſtrà propterea Leontius in Concilio Santonenſi comprouincialibus ſuis congregatis deponere tentauit, creato in eius locum Heraclio, quippe cùm Chariberti Regis Chlotarij filij voluntas Synodali Prouinciæ decreto præualuerit, nam & ille Patris decretum retineri voluit, & Heraclium Synodalis ſententiæ delatorem ignominiosè excepit, atque in exiliũ detruſit, Emerium item Epiſcopatui, miſſis, vt ait [d] Gregorius Turonenſis, viris religioſis reſtituit, Leontium & comprouinciales, qui ipſum depoſuerant, mulctauit. Quodque magis mirere, Euphronius Turonenſis Archiepiſcopus, vir ſanctus, qui Pariſienſi tertiæ Synodo ſubſcripſerat, Santonicæ ſuſcribere noluit, ſiue quod malum altius inualuiſſe crederet, quàm vt extirpari poſſe ſperaret: ſiue quod Regis indignationem timeret, ſatiuſq; crederet diſſimulare Eccleſiæ iniuriã, quàm Regem aduerſus eandẽ incaſſum exacerbare. Fortè verò Euphronius in eam ſententiam eà occaſione deſcenderat, quod ipſe in ordinatione Paſcentij Epiſcopi Pictauienſis neglectus impunè fuiſſet: Nam hunc Paſcentium refert idem [e] Gregorius Pariſiis ordinatum iuſſu Regis Chariberti, cùm tamen anteà apud Sellenſe caſtrum Pictauienſis Diœceſis intra Prouinciam Turonenſem ab Euphronio, vt credibile eſt, ordinatus fuiſſet Auſtrapius Pictauij Coadiutor, & vbi is deceſſiſſet, ſucceſſor deſignatus; quæ duo arguunt prædictũ Paſcentium ab Euphronio minimè fuiſſe ordinatum: ex iſto itaque didicerat futuram inutilem, diſſentiente Rege, Epiſcoporum operam pro Metropolitani dignitate tuenda, ideoque Santonico Cõcilio ſubſcribere renuit. Habemus quoque aliud huiuſce temporis exemplum; in quo victrix Eccleſia fuit, in ordinatione nempe Promoti Epiſcopi in Caſtrodunenſi territorio Carnotenſis Diœceſis iuſſu Sigiberti Regis, per Ægidiũ Remenſem factã, cuius ideò ordinatio, tanquam Canonibus contraria, à Pariſienſi quarta [f] Synodo irritata, & ad Preſbyterij officium ipſe deductus eſt: nec ei amplius profuit ad Regem confugiſſe, quàm vt quæ ſub ipſius Caſtri terminis eſſent, ipſe haberet. In qua cauſa multum Pappoli Carnotenſis Antiſtitis diligentia, plurimum, meo quidem iudicio, S. Germani Pariſienſis ſanctitas, & auctoritas profuerunt. Sed neſcio, vtrum iis, qui ſtatutam hanc legem prætegreſſi ſunt, adnumerare debeam [g] S. Eligium, qui in vrbe Rothomagenſi Nouiomenſis, eodem quo S. Audoenus Rothomagenſis loco, & die Antiſtes conſecratus, ab iiſdem vterque, ni fallor, Epiſcopis & extrà Prouinciam ſuam ordinatus fuit: quibus proinde argumentis non à Metropolitano ſuo probabiliter conſecratus oſtenditur, ſed fortè non ſine eius auctoritate, atque conſenſu. Verùm longius excurro, quàm ipſe vel inſtituerim, vel debuerim, non enim ſolùm inſtituti mei fines, verùm etiam ſexti ſæculi terminos prætergredior, extra quos excurrere mihi propoſitum non eſt.

[c] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 26.

[d] Greg. Tur. ibid.

[e] Idem lib. 4. cap. 18.

[f] Idem lib. 7. cap. 17. & Conc. Pariſ. 4. tum in cõſtitut. Synod. ad Ægidium Remenſem, tum in epiſtola ad Sigibertum Regem.

[g] Vide vitam S. Eligij à S. Audoëno cõſcriptam, & eiuſdem Audoëni vitam.

X. Redeo

A X. Redeo ergo ad ſexti ſæculi hiſtoriam, quo ſæculo neſcio an in vſu fuerit, quod legitur in vita [a] S. Samſonis ex Codice Manuſcripto Bibliothecæ Floriacenſis per Ioannem à Boſco Cœleſtinû edita, cuius auctor vetus, nec ineruditus videtur, qui ex veteri more vſitatum fuiſſe refert, vt ſi quis Epiſcopus eſſet conſecrandus, expectaretur donec tres à tribus Epiſcopis conſecrarentur: ſic enim ille de Samſonis in Epiſcopû Dolenſem diuino conſilio peracta conſecratione diſſerit, non omnino, vt iam dixi, contemnendus auctor: *& cùm veniſſent Epiſcopi, qui ad ordinationem veniebant, duos ad ordinandum deducentes ſecum, tertium ſecundùm morem antiquitus traditum ordinare volentes, ſed quis adhuc eſſet ignorantes, vt mos ibi eſt à tribus Epiſcopi tres ordinari, nocte inſecuta adeſt Angelus Dei, &c.* Hoc autem ſi verum eſt, oportuit ſanè non tam exactè tunc temporis Metropolitanorum, & Prouinciarum iura ſeruata fuiſſe, non enim his ſeruatis facilè tres Epiſcopi ſimul in eadem Prouinciâ conſecrari potuiſſent: neceſſum ſaltem fuiſſet vnius Epiſcopi diutius ordinationem differri. Ne tamen hæc hiſtoria omninò fabu-
B loſa videatur, præſtò eſſe poſſunt ſimilia exempla, quibus pateat vel conſulto dilatas aliquando plurium Epiſcoporum in vnum diem ordinationes, vel caſu quodam nonnunquam ſimul ordinandorum ipſorum occaſiones oblatas: Legimus enim apud VVilelmum [b] Malmeſburienſem, aucto in Prouincia Geuiſſorum Epiſcoporum numero, ſeptem vno die in vrbe Cantuariæ ab Archiepiſcopo Pleimundo Epiſcopos conſecratos * Freideſtanum ad Eccleſiam VVintonienſem, Adelſtanum ad Cornubienſem, VVerſtanum ad Schirebornenſem, Athelelmum ad VVellenſem, & Eidulfum ad Cridienſem in Deuonia: item [c] ab Anſelmo Archiepiſcopo Cantuarienſi vno die quinque in Cantia ordinatos VVilelmum ad VVintoniam, Rogerium ad Saleſberiam, VVilelmum ad Exoniam, Rainaldum ad Herefordam, Vrbanum ad Glamorgam.

[a] Vita S. Samſonis Epiſcopi, qui floruit circa annum 560. cap. 15. in Bibliotheca Floriacenſi, & apud Sur. 28. Iulij.

[b] VVilelmus Malmeſb. lib. 2. de geſtis reg. Angl. cap. 5.

* aliàs *Freitheſtannum.*

[c] Idem lib. 5. in Henr. 1.

XI. Sed hæc poſteriorum ſæculorum ſunt exempla, nec ad ſcopum noſtrum rectà collimant: iis ergo prætermiſſis, quæ leuiter tantum à nobis attingi hîc
C debent, antiquæ conſuetudinis, vt nonniſi à Metropolitanis Epiſcopi Suffraganei conſecrentur, duo omni veneratione digniores à nobis ſexto ſæculo produci debent Pontifices acerrimi huius moris aſſertores, ac vindices, Ioannes [d] tertius, & Gregorius Magnus, quorum hic ſub finem huius ſæculi ſedere cœpit, ſequens attigit, ille non multo ante hunc tempore Pôtificatum intra ſexti ſæculi fines tranſegit. Prior ergò contra Chorepiſcopos diſputans, tres ſaltem ad conſecrationem Epiſcopos requirit, eoſque *auctoritate Metropolitani* conuocatos. Poſterior autem de ordinationibus loquens [e] ſingulis ſua iura ſeruari voluit; Arelatenſem [f] Epiſcopum in Primatu quidem confirmauit, *ſingulis tamen Metropolitis ſecundùm priſcam conſuetudinem proprio honore ſeruato*: Epiſcopum [g] à Cornelienſibus electum primùm ab Archiepiſcopo Rauennæ confirmari, tum decreto ſedis Apoſtolicæ roborari, poſtremo ab eodem Rauennate Metropolitano Mariniano voluit ordinari: Denique in locum Epiſcopi à Mediolanenſi Archiepiſcopo depoſiti, eidem Mediolanenſi [h] reſcribit, vt Epiſcopum in eius
D locum, intrà tres menſes ordinet, atque ſufficiat.

[d] Ioannes 3. epiſt. vnic.

[e] Greg. 1. lib. 2. indict. 11. epiſt. 32.

[f] Idem lib. 4. epiſt. 50.

[g] Idem lib. 6. indict. 15. epiſt. 59.

[h] Idem lib. 6. indict. 15. epiſt. 14.

XII. Septimo ſæculo eadem viguit obſeruantia, quam inſuper Concilium Toletanum [i] quartum confirmauit eo Canone, qui à nobis ſæpius citari debebit, quem ideò magnâ ex parte hîc exſcribimus: poſtquam ergo eos omnes enumerauit, qui aliquo impedimento detinentur, quominus ordinari poſſint, hæc ſubdit. *Quicumque igitur deinceps ad ordinem Sacerdotij poſtulatur, & in his quæ prædicta ſunt, exquiſitis, in nullo horum deprehenſus fuerit, & examinatus, probabilis vitæ atque doctrinæ extiterit; tunc ſecundùm Synodalia, vel decretalia conſtituta, cum omnium Clericorum, vel ciuium voluntate, ab vniuerſis comprouincialibus Epiſcopis, aut certè à tribus in Sacerdotem, die Dominicâ, conſecrabitur, conuenientibus cæteris, qui abſentes ſunt, literis ſuis, & magis auctoritate, vel præſentiâ eius, qui eſt in Metropoli conſtitutus. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit: Metropolitanus autem nonniſi in ciuitate Metropoli, comprouincialibus illidem conuenientibus. Si quis autem contrà prædicta vetita Canonum ad gradum Sacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit.* Nihilominus eodem ſæculo regia au-

[i] Concil. Tolet. 4. c. 18. refertur c. qui in aliquo. diſt. 51.

ctoritate ordinatio iſta Eccleſiæ non parum aliquando conuulſa eſt, vt conſtare A poteſt ex Concilio Emeritenſi vbi hæc habentur,[a] *quod ſi iuxta canonicam ſententiam per voluntatem Metropolitani, atque informationis eius epiſtolam, per regiam miſſionem ab alio Metropolitano fuerint ordinati, tempore, quo ad Metropolitanum ſuum poſt ſuam venerint ordinationem, tale placitum non differant facere.* Ordinariè tamen ibidem à Metropolitanis ſacrari Suffraganeos aſſerit, & coram eo rectè viuendi ſponſionem facere.

a Emerit. c. 4.

XIII. Octauo ſæculo licet extraordinariâ in Galliis miſſione Bonifacius Moguntinus Metropolitanus quoſdã ſacrauerit, Grimonem Rothomagenſem, Abelem Remenſem, Harbertum Senonenſem, pro iis tamen Pallia à Zacharia Summo[b] Pontifice petiit, quæ ſigna ſunt plenitudinis poteſtatis, quam Metropolitanis iſtis ad conſecrandos ſibi ſubditos Epiſcopos conferri voluit; Metropolitanas[c] quoque Eccleſias in Germania inſtituit, ad quarum nempe Præſules ius Epiſcopos ſacrandi pertineret, eoſque ſolos, & ſi qui eſſent Apoſtolicæ ſedis Vicarij, vt ex epiſtola[d] Zachariæ ad Burchardum VVirtzíburgenſem ab eo conſtitutum patet: vt videas Ordinariũ ius ordinationis ad Metropolitanos ſpectaſſe, quamuis extra ordinem aliis quibuſdam nonnunquam conferretur. B Vnde idem Zacharias[e] in Capitulis quibuſdam ab eo miſſis ad Pipinum maiorem domus, itemque ad Epiſcopos, Abbates, & Proceres Francorum, ſtatim in limine, Metropolitanorum iura ex Canonibus[f] Apoſtolorum, Concilio[g] Antiocheno, &[h] Beato Leone confirmat, eaque conſeruanda ſtatuit. Sub finem verò eiuſdem ſæculi ſeptima[i] Synodus, poſtquam Epiſcoporum electiones quę fierent à magiſtratibus ſæcularibus, nullas eſſe pronuntiauit, iuxta Canonem Nicenum citatum ordines fieri præcepit, vt nempe Prouinciales omnes ad Epiſcopi ordinationem conueniant, vel ſi præſentes eſſe nequeant, ſaltem per literas conſenſum præbeant, apud Metropolitanum præcipua auctoritas reſideat.

b Zach. epiſt. 4. ad Boniſac. Mogunt. & Frodoard. hiſt. Remẽſis lib. 2. cap 16
c Zach. epiſt 4. citata, & 5.
d Idem epiſt. 2.
e Zach. Capit. 1. ex iis quæ miſit ad Pipinum.
f Can. Apoſt. 35.
g Conc. Antioch. cap. 9.
h Lib decret. B. Leonis Capit. 32.
i 7. Synodus c 5.

XIV. Nono ſæculo Capitularia Caroli Magni & Ludouici Pij Imperatorum C expreſſè iubent,[k] *vt ſi neceſſitas fuerit, tres Epiſcopi in quocumque loco ſint Archiepiſcopi præcepto ordinare poſſint Epiſcopum.* Concilium Meldenſe[l] ſub Carolo Caluo ſtatuit, vt Metropolitanis ſedibus antiquitus ſtatuta iura ſeruentur: Lingonenſe, cuius decreta in Tullenſi apud Saponarias relecta, & confirmata ſunt,[m] *vt hi qui ordinandi ſunt, ſecundùm ordinem Eccleſiaſticum, & inſtitutionem ſanctorum Patrum ordinentur, videlicet vt Epiſcopi iudicio Metropolitanorum, & eorum Epiſcoporum, qui circumcirca ſunt, proueharitur ad Eccleſiaſticam poteſtatem.* Eadem quoque apud Saponarias Tullenſis[n] Synodus in Epiſtola, quam ſcribit ad Epiſcopos Britonum, qui à Metropolitano ſuo Turonenſi deſciuerant, in eandem ſententiam hæc habet: *ſacris inſtituti Canonibus non ignoramus Metropolitano veſtro charißimo fratri noſtro Herardo competentem reuerentiam vos debere: itaut præter eius præſentiam, aut conſenſum nullus in regione veſtrâ canonicè poßit ordinari Epiſcopus.* Fusè quoque Valentinum[o] tertium ſub Carolo, Metropolitano iniungit, vt prouideat ne indignus Epiſcopus de palatio imponatur, ſi quis talis à principe conſecrandus mittatur, D proſpiciat, *ne tantum malum cogatur agere, vt indebito honorem bonis tantum debitum tradat.* VVormatienſe ſub Ludouico ſecundo Imperatore,[p] *Metropolitanos* reprehendit, *qui negligentius commiſſos ſibi greges, & ordinationes Epiſcoporum facere differunt.* Eugenius[q] ſecundus in Synodo Romanâ Leonis decretum renouat, vt inter Epiſcopos non habeantur, qui neque à Clericis ſunt electi, *neque à Prouincialibus Epiſcopis, cum Metropolitani iudicio, conſecrati.* Nicolaus[r] primus Hilduinum, quem Rex Lotharius contrà Hincmari Remenſis voluntatem conſecrari volebat, à Cameracenſi Eccleſia exturbandum, nec alium niſi ex voluntate eiuſdem Hincmari conſecrandum curat, ſcriptis ad Epiſcopos in Regno Lotharij, ad Lotharium, & Hilduinum ipſum literis. Idem quoque in reſponſis ad interrogationes Bulgarorum eadem Archiepiſcoporum priuilegia fuſiùs iis verbis explicat.[s] *Scitote, quia in loco, vbi numquam Patriarcha, vel Archiepiſcopus conſtitutus eſt, à maiori eſt primitus inſtituendus, quoniam ſecundùm Apoſtolum minus à maiori benedicitur: deinde verò acceptâ licentiâ, & pallij vſu, ordinat ipſe ſibi deinceps Epiſcopos,* qui

k Lib. 7. Capit cap. 74.
l Meld. c. 3.
m Conc. Tullenſe parte 2. cap. 8.
n Tullenſe parte 1. cap. 8. & epiſt Syn. ad Epiſcopos.
o Valent. 3. c. 7.
p VVormat. cap 71
q Eugenius in Synod. Rom cap 5.
r Nicolaus 1. epiſt. 63. 64. 65.
ſ Nicolaus 1. ad conſulta Bulgar. cap. 73.

Digitized by Google

A *qui ſucceſſorem ſuum valeant ordinare : vos tamen ſiue Patriarcham, ſiue Archiepiſcopum, ſiue Epiſcopum vobis ordinari poſtuleris, à nemine nunc velle congruentius, quàm à Pontifice ſedis B. Petri, à quo & Epiſcopatus & Apoſtolatus ſumpſit initium, hunc ordinari valetis : in quo hic eſt Ordo ſeruandus, vt videlicet à ſedis Apoſtolicæ Præſule ſit nunc vobis Epiſcopus conſecrandus : qui ſi Chriſti plebs ipſo præſtante creſcit, Archiepiſcopatus priuilegia per nos accipiat ; & ità demum ſibi Epiſcopos conſtituat, qui ei decedenti ſucceſſorem eligant. & propter longitudinem itineris non huc conſecrandus, qui electus eſt, veniat, ſed hunc Epiſcopi, qui ab obeunte Archiepiſcopo conſecrati ſunt, ſimul congregati conſtituant.* Plura prætereo, quorum aliqua infrà commodius à nobis referentur.

XV. Decimo ſæculo Concilium Troſleianum ſub Heriuæo Archiepiſcopo Remenſi habitum, ſtatim [a] in præfatione Epiſcopos monet, vt attendentes regulares conſtitutiones Patrum, à Metropolis ſuæ quiſque regulari conſuetudine non abducatur; & in [b] Canone, quo rebus Epiſcopi mortui prouidet, quæ ex Valentino & Regenſi Concilio hac de re conſtituta ſunt, renouat, in quibus
B Metropolitanorum in conuocatione Epiſcoporum ad ordinationes Prouincialium, iiſque vel accelerandis, vel differendis auctoritas eluceſcit. Ioannes quoque [c] decimus tertius ad Epiſcopos citerioris Britanniæ reſcripſit, vt Metropolitano Turonenſi ſubderentur.

XVI. Vndecimo, [d] Leo 9. & [e] Clemens 2. in Archiepiſcopatus Salernitani erectione eadem oſtendunt his verbis, *nec non liceat tibi ordinare Epiſcopos ſuper congruentis loca ſecundùm regulam SS. Patrum, in ipſa integritate Salernitani Archiepiſcopatus.* Nicolaus [i] 2. Beluacenſem Epiſcopum, ſine Archiepiſcopo Remenſi, eiuſque conſenſu, ordinatum, non conſecratum, ſed execratum ait, eumque ſententia excommunicationis plectendum pronuntiat. Alexander [g] 2. epiſtola ad Geruaſium Remenſem, ſimoniæ peſtem deteſtatus, omnem culpam in Archiepiſcopos conijcit, tanquam omnium conſecrationum Epiſcopalium auctores, *quod totum,* inquit, *Archiepiſcopis computamus: nemo enim ſimoniacus emptionem iniret, ſi ſe conſecrandum fore deſperaret : ſed quia Archiepiſcopi ſine diſcretione conſecrant, multi*
C *indiſcretè ad Epiſcopatus aſpirant:* vnde Ioſſelinum in Sueſſionenſi Eccleſiâ vetat, ab ipſo conſecrari, quod Archidiaconatum non contentus per pecuniam obtinuiſſe, ad Epiſcopatum eadem viâ contenderet. Pictauienſe Conciliũ ſub Paſchali 2. decreuit, [h] vt *nullus Epiſcopus, Abbas, &c. accipiat de manu Regis, &c. donum Epiſcopatus. &c. ſed Epiſcopi à ſuo Metropolitano, &c.* Omitto hoc ſæculo moderationem Summorum Pontificum [i] Stephani 6. [k] & Gregorij 7. qui nonniſi ægrè & ob graues cauſas induci poterant, vt Epiſcopos alteri Metropolitano ſubditos ordinarent. Omitto [l] inter Metropolitanos & Primates recrudeſcentes hac de re contentiones. Omitto [m] Epiſcoporum eãdem ob cauſam etiam in Summum Pontificem temerarias offenſiones. Teſtimonia huius ſæculi, Petri Damiani auctoritate concludo, qui Archiepiſcoporũ auctoritatem ob prærogatiuam ordinandorum Epiſcoporũ iis verbis extollit libello de dignitate Sacerdotij, quem Archiepiſcopo cuidam obtulit ; [n] *quanta vobis, hoc eſt, Eccleſiæ ſummis Sacerdotibus eſt dignitas prærogata, vt benedictionem non modo vobis exhibitam poſſidere, ſed poſſitis etiam*
D *aliis tradere, & non qualemcumque, ſed etiam Epiſcopalem, per quam ſcilicet veſtri iuris eſt ordinare Pontificem, & cum non parui terroris ſit, atque formidinis, eſſe vel inferioris ordinis Sacerdotem: nimirum ipſi quoque lege præcipitur, vt populi portet iniquitatem : quam puniendum eſt ac tremefactis viſceribus formidandum omnibus nunc in Eccleſiaſticâ dignitate præcellere ?*

XVII. In reliquis ſæculis fuſiùs non morabor : iam tum enim duodecimo ſæculo *murmur, & querimoniam Eccleſiarum* hanc fuiſſe non dubiè coram Summo Pontifice Eugenio profitetur [o] Bernardus, quod indignè ferrent ordinem antiquitus ſtatutum turbari, *truncari,* inquit ille, *ſe clamitant ac demembrari: vel nullæ, vel paucæ admodũ ſunt, quæ plagam iſtam aut non doleant, aut non timeant. Quæris quas? ſubtrahuntur Abbates Epiſcopis, Epiſcopi Archiepiſcopis, Archiepiſcopi Patriarchis, ſiue Primatibus:* vnde & ſubdit, *bona ne ſpecies hæc? mirum ſi excuſari queat, vel opus.* Huius tamen ſæculi initio Honorius [p] Preſbyter Auguſtodunenſis, quẽ claruiſſe dicit [q] Trithemius anno 1120. Archiepiſcoporũ officia eſſe dicit, *Epiſcopos conſecrare, Synodos congre-*

[a] Concilium Troſleianum in præfat.
[b] Idem cap. 14.
[c] Ioannes 13. epiſt. ad Epiſcop citerioris Britanniæ.
[d] Leo 9. epiſt. 4 Ioanni Salernit. Archiepiſcop.
[e] Clemens 2. ad eundem.
[f] Nicolaus 2. epiſt. 5. Geruaſio tom. 3. Biblioth. PP.
[g] Alexãder 2. Geruaſ. epiſt. 13. tom. 3 Biblioth. PP.
[h] Pictauienſe ſub Paſch. 2. c. 1.
[i] De Steph. 6. Frodoard. apud Baron. tom. 10. ann. 885. num. 10.
[k] Gregor. 7. lib. 6 epiſt. 5. pro iuribus Metropolita. vide eundem Greg. 7. lib 2. epiſt. 75.
[l] Vide Iuonẽ epiſt. 58. 59. 60.
[m] De iis vide infrà, vbi de Summo Pontifice diſſeretur.
[n] Petrus Damiani opuſc. 25. de dignit. Sacerdotij.
[o] Bernard. de conſiderat. lib. 3. cap. 4.
[p] Honorius in Gemma animæ lib. 1. cap 186.
[q] Trithemius, de ſcript. Eccleſiaſt.

gare, &c. Summi quoque aliqui Pōtifices huius moris meminerūt. Neque enim A putandum eſt ſimul, aut vno ictu Archiepiſcoporum auctoritatem conuulſam fuiſſe, ſed ſenſim ipſa depreſſa eſt, atque imminuta, donec noſtris temporibus ſaltem quoad ordinandorum ſuorum ſuffraganeorum prærogatiuam, omninò concidit. Ideoque poſteriores Bernardo Pontifices, illius quoque Metropolitanorum iuris meminerunt. Innocentius [a] tertius, Metropolitanos docet iure à ſuis ſuffraganeis, dum eos ordinant, exigere iuramentum: itemque eoſdem Epiſcopos obligat, vt Archiepiſcopo ſuo tale iuramentum præſtent. Expreſſius quoque teſtimonium eſt Lucij [b] tertij, qui eodem duodecimo ſæculo in Cathedra Romana non multo ante Innocentium tertium tempore ſedit. *Reliqui vero*, inquit, *comprouinciales Epiſcopi (ſi neceſſe fuerit.) cæteris conſentientibus à tribus iuſſu Archiepiſcopi poterunt ordinari: ſed melius eſt, ſi ipſe cum omnibus eum qui dignus eſt, elegerit, & cuncti pariter Pontificem conſecrauerint.* A tempore autem Bonifacij octaui, quo inuectæ ſunt in Eccleſiam Sacerdotiorum reſeruationes; tùm Clementis quarti, & ſequentium Pontificum, qui cum Auenioni ſederent B Galliæ Epiſcoporum ad Romanam curiam plurimos euocauerunt, ius ordinandi Metropolitis paſſim auferri cœpit (quod multis caſibus ſtatutis in quibus ad ſummum Pontificem recurri debebat, imminutum valde antea fuerat) adeo vt tempore Concilij Baſilienſis [c] nullum fuiſſe videretur, quippe quod confirmationes Epiſcoporum à Romanis Pontificibus probarit, & ad ipſum, ob controuerſiam de Eugenij quarti ſummo Pontificatu, [d] Plocenſis Epiſcopi confirmatio, quæ antiquitus ad Bremenſem ſedem ſpectabat, delata ſit.

[a] Innocent. 3. de iureiurando cap. ego idem lib. 1. epiſt. 537.
[b] Lucius tertius, cap. ſi Archiepiſc. de temporib. ordinat.
[c] Concil. Baſilienſe, ſeſſ. 22.
[d] Crantzius in Metrop.

XVIII. Certè non dubitant Catholici, quin iuxta definitionem Synodi [e] Tridentinæ, Epiſcopi *qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, ſint veri & legitimi Epiſcopi.* Norunt à Sede Petri Epiſcopatus originem ad nos dimanaſſe: ſciunt Metropolitanorum auctoritatem ab ipſa Pontificiâ promanare, vt poſteà confirmabimus. Dolent tamen aliqui eò ambitionem quorumdam prouectam fuiſſe, vt ei ſanandæ ſummus Pontifex nonniſi pulcherrimi ordinis C deſtructione conſulere ſe potuiſſe crediderit. Grauiter ferunt cum [f] Gregorio ſeptimo, quod *Epiſcopi* quaſi *non habentes certum Metropolitanæ ſedis locum, nec ſub aliquo poſiti* ſint *magiſterio, huc & illuc pro ſua ordinatione vagantes, vltra regulas & ſtatuta ſanctorum Patrum liberi ſint & ſoluti.* Dolent antiquos canones, quorum ſacroſancta eſt auctoritas, ex traditione Apoſtolicâ deſcendentes neglectas iacere; adeoque miſerum Eccleſiæ noſtræ ſtatum eſſe, vt vel ſummi Pontifices inferiorum ſedium dignitati inuidere potuerint, vel ex eorum augmento ſibi cauendum crediderint: exinde mundanæ poteſtatis incrementum in ſacris ordinationibus probabiliter natum obſeruant: neglectum Archiepiſcoporum accidiſſe conqueruntur; lugent diſſolutam Epiſcoporum eiuſdem Prouinciæ conſociationem; examen ordinandorum Epiſcoporum & Inquiſitionem in eorum vitam ac mores perfunctorie curari gemunt: nec extrà prouinciam accuratius perfici poſſe aduertunt. Confirmationem Epiſcoporum ab ipſo ſummo Pontifice, qui cum nulli ſubditus ſit, poteſt audentius D nominationes indignorum reprobare, ſapientiores, ac prudentiores neceſſariam hocce tempore cogitant: ſed nihil obeſſe putant, ſi eum, in quem ipſe inquiſierit, ad Metropolitanum & Prouinciæ Epiſcopos remittat, renouato etiam examine, & repetita inquiſitione conſecrandum, anteceſſorum ſuorum ſcilicet exemplo, qui non contenti propriâ inquiſitione ad Metropolitanum Epiſcopum conſecrandum iterum reiiciebant, quem etiam de iis, quæ ad ipſos delata fuerant, nonnumquam monebant; vndè & Hormiſda Papa rectè monuit, [g] *facilius ordinationum vitia euitari, ſi ſua Metropolitanis iura ſeruentur.* Neque putant decreſcere quicquam honoris ſummæ Sedi, ſi Metropolitanis ab ipſa conſtitutis accreſcat: quinimò ſiquid honoris ipſis impendetur, id totum in auctores Metropoliticæ dignitatis ſummos Pontifices recidere, eoſque ad obedientiam habiturum promptiores arbitrantur, quos Metropolitanis à ſuâ ſede conſtitutis obedientes effecerit. Sciunt quid olim in ſimili

[e] Trident. ſeſſ. 23. c. 8.
[f] Greg. 7. epiſt. 73. lib. 2.
[g] Hormiſda epiſt. 26.

materia

A materia Gregorius [a] Magnus dixerit, *meus honor, eſt honor vniuerſalis Eccleſia: meus honor, eſt fratrum meorum ſolidus vigor: tunc ego vere honoratus ſum, cum ſingulis quibuſque honor debitus non negatur.* Multum intereſſe putant Antiquitati debitam firmari reuerentiam, quâ Nouatorum in eius quotidie præiudicium aliquid molientium temeritas retundatur; conducere quoque opinantur, ſi ſummus Pontifex ſæculari poteſtati indignos nonnumquam obtrudenti, ſuam, & ſibi ſubditorum Eccleſiaſticam poteſtatem obiiciat. Hæc etiam, aliaque id genus apud ſe diſſerunt, eum ſuam dignitatem extollere, qui ſibi ſubditam magnifecerit: cauendum, ne calcatâ inferiorum ordinum Eccleſiaſticâ dignitate, in ſupremam poteſtatem aliquid audeatur: Sedis Apoſtolicæ præſulibus vtiliſſimum eſſe prædeceſſores ſuos imitari, qui nihil [b] antiquius duxerunt, quam nota ex priſca conſuetudine Eccleſiarum iura intemerata ſeruare, ſtatuta Patrum aſſerere, conceſſa à prædeceſſoribus priuilegia tueri; quos Epiſcoporũ ambitio, & violationis in electionibus Eccleſiaſticis legum frequẽ-
B tia explicare ſuam auctoritatem coegit, & plenitudinem poteſtatis oſtendere, quam æquitate ſolùm anteà definiebant. Sed quis ſum ego qui de tantis Pontificibus, vel loqui audeam, vel cum tantis Pontificibus? ſi ſententiam dico, vereor ne temerarius audiam; ſi conſilium do non roganti, importunus; ſi reprehendo, ſceleratus: ſed nec ſententiam fero, mea omnia non ſolùm dicta, ſed animi ſenſa ſummæ Sedi ſubmittens: neque conſulo, qui nec conſulor, nec forte audior: multominus reprehendo, qui non ſolùm ſummorum Pontificum dicta, ſed & facta, quantum fieri poteſt, excuſanda cenſeam, antiquitatis ſolum neglectæ expoſtulationem quandam exhibeo: & ſi quæ eius reſtaurandæ ſaltem aliqua ex parte ratio adinueniri poteſt, diſcutiendum relinquo.

[a] Greg. Euſlog. Alex. epiſt. 30. indict. 1. lib. 7. refertur can. fin. diſt. 99.

[b] Vide Gelaſ. epiſt. 11. Nicolaum 1. epiſt. 46. Iuonem epiſt. 60. Hugoni, & plura alia 25. quæſt. 1. apud Gratian.

§. II.

C

Comprouinciales Epiſcopos Ordinationibus Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ intereſſe debere.

XIX. Ad propoſitam antiquæ in ordinationibus Epiſcoporum obſeruantiæ diſcuſſionem redeo. Ex traditione Apoſtolicâ eiuſdem Prouinciæ Epiſcopos, ad aliorum ordinationem vocatos fuiſſe ex prædictis ſatis conſtat. Anacletum huius traditionis teſtem habemus, qui epiſtolâ ad Epiſcopos Italiæ, ſic ait, [c] *ordinationes Epiſcoporum auctoritate Apoſtolicâ ab omnibus, qui in eadem fuerint Prouincia, Epiſcopis ſunt celebrandæ:* & infrà, *Quod ſi ſimul omnes conuenire minime poterunt, aſſenſum tamen ſuis apicibus præbeant, vt ab ipſa ordinatione animo non deſint.* Idipſum docet Anicetus [d] ſuperius citatus; &, ne dubiis ſolum teſtimoniis niti videamur, eandem conſuetudinem exponit Cyprianus epiſtolâ [e] ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes; *propter quod,* ait, *diligenter de traditione diuina, & Apoſtolica obſeruatione obſeruandum, & tenendum, quod apud nos quoque, & ferè*
D *per Prouincias vniuerſas tenetur, vt ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem, cui præpoſitus ordinatur, Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ proximi quique conueniant, & Epiſcopus deligatur, plebe præſente, quæ ſingulorum vitam pleniſſimè nouit, & vniuſcuiuſque actum de eius conuerſatione perſpexit. Quod & apud vos factum videmus in Sabini collegæ noſtri ordinatione, vt de vniuerſæ fraternitatis ſuffragio, & de Epiſcoporum, qui in præſentia conuenerant, quive de eo ad vos literas fecerant, iudicio, Epiſcopatus ei deferretur, & manus ei in locum Baſilidis imponeretur.* Vetera etiam huius moris exempla habemus, apud [f] Euſebium, vbi nempe in locum Narciſſi, qui ob falſam calumniam ipſi impoſitam ſe ſe ſubduxerat, adeò vt nemo ſciret, quò ſe ille recepiſſet, Dium ſuffectum refert, itemque vbi eodem redeunte, ſed præ ſenio Eccleſiam adminiſtrare non valente, Alexandrum Narciſſi conſenſu ad Eccleſiam Hieroſolymitanã ſedem tranſlatum narrat: Nam in priori ordinatione hæc habet, *ἔδοξαν τοῖς τῶν ὁμόρων ἐκκλησιῶν προεστῶσιν, ἐφ' ἑτέρου μετιέναι ἐπισκόπου χειροτονίαν,* Ideſt, *his qui finitimis Eccleſiis præerant, viſum fuit, vt alterum Epiſcopum ſuffragiis crearent.* In poſterioris quoque trãſlatione Hieroſolymitanos narrat [g], diuinâ monitos

[c] Anacletus epiſt. 1. refertur diſt. 61. c. ordinationes.

[d] Anicetus ſuprà.

[e] Cyprianus epiſt 68. ad Clerũ & plebes in Hiſpania conſiſtentes.

[f] Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 9. in Lat. 10. in Græco.

[g] Eodem cap. in Latino, 11. in Græco.

reuelatione, eum loca ſacra inuiſentem in vrbe ſua manere coegiſſe, μετὰ κοινῆς τῶν ἐπισκόπων οἳ τὰς πέριξ διεῖπον ἐκκλησίας γνώμης, *ſecundùm communem Epiſcoporum qui finitimas procurabant Eccleſias ſententiam.* A

XX. Sequentibus ſæculis idem mos firmatus, legibuſque Eccleſiaſticis munitus eſt. Nicenum [a] primum Concilium ita habet, Ἐπίσκοπον προσήκει μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι. Εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτο, ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξ ἅπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, συμψήφων γινομένων, καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι. *Epiſcopum oportet maximè quidem ab omnibus, qui ſunt in Prouincia, conſtitui, ſi autem ſit hoc difficile, vel propter vrgentem neceſſitatem, vel propter viæ longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos, abſentibus quoque ſuffragium ferentibus, ſcriptiſque aſſentientibus tunc ordinationem facere.* Regulam hanc à Concilio Niceno ſtabilitam cætera Concilia amplexata ſunt, & obſeruandam præſcripſerunt: hanc citata à nobis ſuperiùs Laodicenum [b], Antiochenum, Sardicenſe, Carthaginenſe quartum, Regenſe, Chalcedonenſe, Aurelianenſe ſecundum, Epaunenſe. Aruernenſe ſecundum, Lucenſe, in quo Martini Bracharenſis canones confirmati ſunt, Turonicum ſecundum, Pariſienſe tertium, ſeptima Synodus Trullenſis, & aliæ confirmant. Hanc ſummi Pontifices ſupra quoque laudati Leo [c] primus epiſt. ad Ruſticum Narbonenſem, Eugenius [d] ſecundus in Synodo Romana, Lucius [e] tertius obſeruandam præcipiunt. Hanc quoque Concilium Romanum [f] ſub Syluestro antiquiſſimum ſtatuerat, prohibens, *ne Epiſcopus in ordinem adſciſceretur, niſi ab omnibus, vel ſaltem à tribus Prouinciæ Epiſcopis.* Iſidorus Hiſpalenſis huius moris rationem aſſignat [g]: *quod enim*, inquit, *Epiſcopus non ab vno, ſed à cunctis comprouincialibus Epiſcopis ordinetur, ideo eſt inſtitutum, ne in eo aliquid contrà fidem Eccleſiæ vnius tyrannica auctoritas moliretur:* quod ex Iſidoro quoque referunt Concilij Aquiſgranenſis [h] Patres, Rabanus [i] Maurus, & alij. Vnde & Concilia quædam in ordinationibus celebrata legimus, verbi gratia Andegauenſe [k] primum, & Veneticum: & Sidonius [l] ad ordinationem Ioannis Cabilonenſis Patientem Lugdunenſem *Prouincialium Sacerdotum præuio partim, partim comitante collegio*, veniſſe refert: noſterque etiam [m] Fulbertus, Antiocheni, vt ipſe inquit, & Niceni Canonibus innixus, Theodoricum quendam conſecrare renuit, quod nec à comprouincialibus Epiſcopis literas pro ipſo accepiſſet, nec miſſos ab eo Legatos vidiſſet. B C

a Nicenum c. 4.
b Vide ſuperiori §.
c Leo 1. epiſt. 92. ad Ruſticum.
d Eugenius 2. in Synod. Rom cap. 5.
e Lucius 3. cap. ſi Archiepiſcopus de temporibus ordinat.
f Conc. Rom. ſub Syluestro, teſte Platina in eius vita.
g Iſidorus de Eccleſiſt. officiis lib. 2. cap. 6.
h Concilium Aquiſgr c. 9.
i Rabanus lib. 1 c. 4. de inſtitut. Clericorum.
k Andeg 1. & Venet. tom. 1. Côc. Gall. Si epiſt. 25 li. 4.
l Fulbertus epiſt. 61. Theoderico.
m Vide Conc. Reg. can. 6. & 7.

§. III.

Quomodo Comprouinciales Epiſcopi à Metropolitano conuocarentur, & quod ei conuocanti parere debuerint.

XXI. Statim igitur atque Epiſcoporum aliquis mortuus fuiſſet, Epiſcopus vicinus ipſius Eccleſiæ curam gerere ſolebat, donec ad eius exequias omnes Prouinciæ vel plures conueniſſent, quibus celebratis ad ſuam Eccleſiam vnuſquiſque ſeſe referebat, *Mandatum Metropolitani ſimul cum omnibus ſanctis Epiſcopis operturus.* Metropolitanus poſteà, quando commodius viſum erat, ad electionem & ordinationem ſucceſſores omnes Prouinciæ Epiſcopos conuocabat per literas, vt ex [o] Antiocheni, [p] Arelatenſis ſecundi, [q] Martini Bracharenſis Canonibus ſupra citatis, & aliis videre eſt; Literæ autem eiuſmodi ἐνθρονιστικαὶ dicebantur, & doctrinæ aliquando circa fidem capita aliqua, quorum profeſſio emittenda eſſet, continebant, vt ex Euagrio [r] hiſtorico diſcimus: vocati Epiſcopi niſi graui cauſa detinerentur, conuenire debebant, id enim conſtitutum eſſe dicit Aurelianenſis ſecunda Synodus, [s] *vt nullus Epiſcoporum admonente Metropolitano Epiſcopo, niſi certa tædij cauſa detentus, ad Concilium vel ordinationem conſacerdotis venire penitus vlla excuſatione detrectet*: quod paulo antea *prima & immutabili conſtitutione decretum* dixerat Epaunenſis, [t] *vt cum Metropolitanus, fratres vel cõprouinciales ſuos ad Concilium, aut ad ordinationem cuiuſcumque conſacerdotis crediderit euocandos, niſi cauſa tædij euidentis extiterit, nullus excuſet.* D

n Antioch. c. 19.
o Arelat. 2. c. 5.
p Mart. Brach. c. 3
q Euagr. lib. 4 cap. 3.
r Aurel. 2. c. 1.
ſ Epaun. c. 1.

Tædium

A Tædium autem in iis Conciliis, pro moleſtia ſumi ſatis perſpicuum eſt: ſi qui autem graui neceſſitate impedirentur, quominus ad ordinationem conſacerdotis accedere poſſent, per literas conſenſum ſuũ ſignificabant, & excuſationes proferebant, vt colligere eſt ex Concilio [a] Niceno, [b] Antiocheno, [c] Regenſi, [d] Toletano quarto, [e] ſeptima Synodo, aliiſque: itemque ex [f] Anacleti epiſtola, Martini [g] Bracharenſis collectione, & aliis.

XXII. Quod ſi fortè aliqui abeſſent, nec literis ſuis conſenſum præſtarent, eos iterum compellandos eſſe à Metropolitano docet Concilium [h] Sardicenſe, neque tamen ordinationem diutius differendam, ſi ipſe rogatus non adfuerit: ita enim Oſio proponente definitum eſt: à qua tamen definitione [i] Gratianus antiquas verſiones minimè ſecutus, aliam Græco textui minimè conuenientem omnino diuerſam vel finxit, vel reperit. Ita, inquam, definitum fuiſſe Græca iſta verba oſtendunt, *ἐὰν συμβῇ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ πλεῖστοι Επίσκοποι τυγχάνουσιν ἕνα Επίσκοπον ἀπομεῖναι, κἀκεῖνος κατά τινα ἀμέλειαν μὴ βουληθῇ συνελθεῖν,* B *καὶ συναινέσῃ τῇ καταστάσει τῶν Επισκόπων, τὰ δὲ πλήθη συναθροισθέντα παρακαλοῖεν γίνεσθαι τὴν κατάστασιν τοῦ παρ᾽ αὐτῶν ἐπιζητουμένου Επισκόπου. χρὴ πρότερον ἐκεῖνον τὸν ἐναπομείναντα Επίσκοπον ὑπομιμνήσκεσθαι διὰ γραμμάτων τοῦ ἐξάρχου τῆς ἐπαρχίας (λέγω δὴ τοῦ Επισκόπου τῆς Μητροπόλεως) ὅτι ἀξιοῖ τὰ πλήθη ποιμένα αὐτοῖς δοθῆναι, ἡγοῦμαι καλῶς ἔχειν καὶ τοῦτον ἐκδέχεσθαι, ἵνα παραγένηται. Εἰ δὲ μὴ διὰ γραμμάτων ἀξιωθεὶς παραγένηται, μήτε μὴν ἀντιγράψοι, τὸ ἱκανὸν τῇ βουλήσει τοῦ πλήθους χρὴ γίνεσθαι.* Id eſt, *ſi contigerit in vnâ Prouinciâ, in qua ſunt plurimi Epiſcopi vnum Epiſcopum remanere, & ille per quandam negligentiam nolit conuenire, & Epiſcoporum conſtitutioni aſſentiri: congregata autem populi multitudo ſuadeat, & inſtet, vt fiat conſtitutio Epiſcopi, qui ab eis quæritur: oportet illum prius, qui remanſit, Epiſcopum admoneri per literas Exarchi prouinciæ (dico autem Epiſcopi Metropolitani) quod vult populus ſibi paſtorem dari, & exiſtimo rectè habere hunc quoque admitti, vt adſit. Si autem literis rogatus non adfuerit, ſed neque reſcripſerit, populi voluntati ſatisfiat.* Quare iuſtam habebat rationem conquerendi aduerſus Archiepiſcopum Senonenſem Leuthericum, Metropolitanum C ſuum, [k] Fulbertus Carnotenſis, quod ipſo non inuitato ordinationes celebraret; quâ in re, eum canonicam legem ſoluiſſe conteſtatus eſt.

§. IV.

De viſitatore mittendo, ſi abeſſet Metropolitanus, & ordinatione alicui demandandâ.

XXIII. Contingebat autem aliquando, vt Metropolitanus ipſe electioni Epiſcopi intereſſe non poſſet, præſertim vbi amplæ & numeroſæ eſſent Prouinciæ: tuncque, quandiu durarunt electiones, viſitatorẽ mittere ſolebat, vnum vt plurimum ex Prouincialibus Epiſcopis, qui electioni intereſſet cum aliis ad quod ius eligendi ſpectaret: cuius quidẽ viſitatoris frequens mentio in epiſtolis [l] Gregorij, [m] Pelagij, & aliorum Summorum Pontificum; eiuſdem quoque viſitatoris D conſtituendi formulæ aliquæ ſumuntur ex Epiſtolis [n] Hincmari, quas nobis protulit Sirmundus. Viſitator autem iſte formam electionis legitimæ Clero, ac populo legebat, cauebat, ne per ambitum, aut fraudem aliquid fieret: decretum, electione iam peractâ, ad Metropolitanum mittebat, eumq; de electione pleniùs inſtruebat. Et ſæpius Metropolitanus, ſi per ſe electũ conſecrare non poſſet, ordinationẽ celebrandi cum cæteris Prouincialibus, vel in Eccleſia ordinandi, vel alio in loco munus committebat, quæ omnia ex citatis [o] Gregorij, [p] Hincmari, & aliorum Epiſtolis innoteſcere poſſunt: aliquando verò recepto decreto electionis idem Metropolitanus, tum ordinandum, tum etiam comprouinciales ad ſe euocabat, & in Eccleſiâ ſuâ, ſeu deſtinato quouis alio in Prouinciâ loco, ordinationem cum iis celebrabat. Sic ergo electos [q] Cumanæ Eccleſiæ, Crotonæ, Nucerinæ, aliiſque Romam conſecrandos venire iubet Gregorius: alios verò, v. gr. electum [r] Capreæ Epiſcopum à Mariniano Pontificiâ auctoritate decernit conſecrandum. Sic [ſ] Auguſtinum Carthaginenſis Epiſcopus Aurelius,

[a] Conc. Nicen. c. 4.
[b] Antioch. c. 19.
[c] Reg. can. 1.
[d] Tolet. 4. c. 18.
[e] Septima Synod. c. 3.
[f] Anaclet. epiſt. 2.
[g] Martinus Brach. c. 5.
[h] Sardic. c. 6.
[i] Greg. epiſt. diſt. 65. c. ſi forte.
[k] Fulbertus epiſt. 28.
[l] Vide epiſt. Greg. 79. lib. 1. indict. 9. Epiſt. 29. lib. 2. indict. 10. Epiſt. 39. lib. 3. indict. 11. Epiſt. 13. lib. 4. indict. 13. Epiſt. 21. eiuſdem lib. 90. lib. 7. indict. 2. Epiſt. 13. lib. 9. & alias plures.
[m] Pelagius Eucarpo Meſſinenſi. vide diſt. 61. c. obitum, & ſeq.
[n] Epiſt. 2. 3. 4. 5. 6. Hincmari, in apendice tom. 2. Cõc. Gall. Vide etiam decret. Synodi Rom. ſub Greg. 7. poſt epiſt. 14. lib. 7. & epi. Ambroſij ad Conſtãtiũ 19.
[o] Vide citatas tũ Gregorij, tum [p] Hincmari ep. Flodoardum lib. 3. hiſt. Rem. cap. 23.
[q] Greg. lib. 2. indict. 10. epiſt. 19. Idem epiſt. 27. eiuſdem libri. Idem epiſt. 39 lib. 2 indict. 11. &c.
[r] Idem lib. 7. indict. 2. epiſt. 101.
[ſ] Poſſidius in vita Auguſt.

Digitized by Google

cum quo ſecretis literis egerat Valerius, vt ipſum Coadiutorem ſibi habere lice- A ret, à Megalio Calamenſi Epiſcopo Numidiæ Primate, cùm ad viſitandū Hipponem Regium cum aliquot Epiſcopis aduениſſet, conſecrari conſenſit; alios [a] verò quotidie ad Eccleſiam Carthaginenſem ordinandos euocare ſolitus erat, adeout quouis ferè Dominico die Epiſcopos conſecrandos in ſuâ ſe Eccleſiâ habere profeſſus ſit. Sic & [b] Victor Carthaginenſis Fulgentium Epiſcopum Ruſpenſem ordinandum à vicinis Epiſcopis permiſit.

[a] Carthag. 3. c. 39.

[b] In vita S. Fulgentij cap. 17 apud Surium 1. Ianuarij.

XXIV. Certè in Prouinciis, in quibus maximus erat Epiſcoporum numerus, reperio liberiorem fuiſſe licentiam Metropolitanis quos vellent Epiſcopos aſſumendi, quamuis ſæpius viciniores ſecum aſſumere ſolerent ad ordinationem Epiſcopalem peragendam; idéoque Carthaginenſi Epiſcopo, cuius ampliſſima erat Prouincia (adeout in vno Carthaginenſi Concilio obſeruentur à [c] Leone 9. 205. Epiſcopi ſubſcripſiſſe) libera erat facultas, quos vellet Epiſcopos ad ordinationem aſſumendi, nec ea neceſſitate adigebatur, vt Prouinciæ omnes Antiſtites ad ordinationem vnius euocaret, vt colligitur ex Concilio [d] Carthaginenſi ſecundo, & [e] tertio; B proindeque non tam Prouinciæ Epiſcopos, quàm vicinos ſuæ Eccleſiæ aſſumere ſolebat: quamuis tamen non inficias ierim, quin ſi commodè fieri poſſet omnes Prouinciæ Epiſcopos, vel vicinos Eccleſiæ vacantis conuocaret, prout idipſum commendat Carthaginenſe [f] quartum: quod tamen minus præcipuum in ordinatione eſſe teſtatur, ad quam auctoritatem Metropolitani præcipuè exigit. In Prouinciis autem, in quibus minor erat Epiſcoporum numerus, quos ideò nec ordinationum multitudo, nec longitudo itineris decurrendi tantoperè defatigatura erat: ſtricto iure, vt vidimus, omnium comprouincialium conuocatio requirebatur, nec quos volebat ipſe pro arbitrio Metropolitanus aſſumebat, ſed omnium concurſus maximè videbatur eſſe neceſſarius.

[c] Leo 9. epiſt. 3. ad Thomã Africanum.

[d] Carthag. 2. c. 12.

[e] Carthag. 3. c. 39.

[f] Carthag. 4. c. 1.

XXV. Communi porrò, & ordinario iure quem vult è ſua Prouinciâ Epiſcopū, Meropolitanus vice ſuâ cōmittere poteſt ad conſecrationis munus peragendū. Apertum hac de re reſponſum exſtat Innocentij 3. ad Archiepiſcopum Turo- C nenſem in hæc verba, [g] *nos ſiquidem conſuluiſti, vtrum ſi aliqua infirmitate, vel aliâ iuſtâ causâ detentus, aliquem Suffraganeorum tuorum conſecrare non poſſes, alicui Coëpiſcoporum tuorum vices tuas committere licitum tibi eſſet.* Et infrà. *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod in tali articulo conſtituto, & tuas vices, vt dictum eſt, tibi committere licet, & conſecrandi munus debet ab eo conſecrationis accipere, cui eas duxeris committendas, dummodo Catholicus habeatur, & impedimentum ex ſubſtractione gratiæ Apoſtolicæ ſedis non obſiſtat.* Quinimò poterit etiam Metropolitanus alicui Epiſcopo alterius Prouinciæ licentiam facere, vt ſui loco conſecrationis munus obeat. Cuius rei exēplum habemus in iure [h] Trecenſis Epiſcopi, qui ex commiſſione Caſſalenſis, ſeu Calcenſis Metropolitani, ad cuius Prouinciam certū eſt Trecenſem Epiſcopum non ſpectare, Humilienſis, ſeu Ymilicenſis Eccleſiæ electū conſecraſſe dicitur, cuius factum, cum in aliis ab Honorio tertio reprehendatur, in hoc verò neutiquam reprehenditur, quaſi alterius Prouinciæ Antiſtiti Metropolitanus vices ſuas demandare nequeat. Antiquitus autem ad antiquiorem, vt pluri- D mum, vel primæ ſedis Epiſcopum ius iſtud deuoluebatur, vt poſteà dicemus.

[g] Innocēt. 3. cap. quod ſedem, de officio Iudicis ordinarij.

[h] Cap. dilectus, de temporibus ordinationum.

§. V.

Quænam conſecratis ab alio, quàm à Metropolitano obligatio impoſita, vel quæ circà eos peracta fuerint.

XXVI. Vnum etiam hîc notamus, ſi quando abſente Metropolitano, ſine eius expreſſo conſenſu, aliqua ex iuſtâ causâ, ſeu quæ ipſi Metropolitano probata poſteà foret, eius Suffraganeus ab alio fuiſſet ordinatus, impoſitum ordinato aliquod onus fuiſſe, tum vt Metropolitanum ſuum inuiſeret, tum vt ab eo poteſtatis receptæ confirmationem acciperet. Inuiſendus autem Metropolitanus ipſi erat duplici de cauſa: primùm vt coram eo profeſſionem fidei, aliorumque

huiuſmodi,

A huiuſmodi, quæ in ordinatione promitti ſolita fuiſſe ſuperiùs docuimus, emitteret, quemadmodum oſtendit Concilium [a] Emeritenſe ſuperiùs citatum, quod profeſſionem emittendam *placitum* indigetat, quo nomine pariter iuramentum, ſeu promiſſionem emiſſam leges VViſigothorum inſigniunt, vt cùm [b] de Iudæo qui libros contra Chriſti fidem editos retinuerit, ſtatuitur, vt non ſolùm puniatur, verùm inſuper *cautionis vinculo alligetur, ne vnquam talium libros, vel doctrinas apud ſe aut habere præſumat, aut attendere audeat, aut ſtudiis meditandi aſſumat: tam verò, ſi, poſt emiſſum placitum, quodcumque tale repetere tentauerit, & decaluatus, &c.* Itemque, vbi Iudæis quoque hæc obligatio imponitur, *vt placiti ſui cautione promittant, vbi occurrentes per viam feſtiuitates, vel Sabbato ritus ſui ſine teſtimonio Sacerdotali non tranſeant.* Plura huiuſmodi ſignificationis iſtius nominis teſtimonia apud [c] Hiſpanos præſertim, & VViſigothos adferre poſſemus, niſi ſuperfluum iſtud videretur. Deinde inuiſebatur etiam Metropolitanus à Suffraganeo ſuò, vt ab eo de ſuo officio inſtrueretur, quemadmodum in Concilio [d] Toletano duodecimo, quod ſtatim citauimus, cauetur, vt Epiſcopus, qui à Toletano Antiſtite conſecratus fuerit, Metropolitanum ſuum tertio ſaltem menſe ab ordinatione ſuâ adire debeat, ab eo de offici, ſui ritè exequendi ratione inſtruendus.

[a] Emeritenſe Concil c. 4.
[b] Leges VViſigoth lib. 12. tit. 3 l. 11.
[c] Leo. ibid.
[d] Vide etiam Tolet. 11. can. 10. & alibi paſſim.

XXVII. In more pariter, ſaltem apud quoſdam medij æui, poſitum fuit, vt cùm Suffraganei ab alio, quàm à Metropolitano ſacrati eſſent, ſi contingeret poſteà Metropolitanum illorum ordinationem probare, traditis iis, qui prius abſque ipſius aſſenſu ordinati fuiſſent, annulo & baculo, gratam ſe eorum ordinationem habere Metropolitanus profiteretur, cuius moris luculentum exſtat teſtimonium in veteri quadam ſcheda [e] nomine Clericorum Rhemenſium compoſita, in quâ de Ebbone hæc habentur, *fuerunt per longum ſpatium eius exulatus ordinati Epiſcopi, eo abſente, Simeon Epiſcopus, Lupus Epiſcopus, Erpuinus Epiſcopus, quod omnimodis ſanctiſſimis prohibetur Canonibus. Qui completâ cum omni gaudio, & lætitiâ, conſecratione, & ſolemnitate ſacrificij, præſente omni Eccleſia, deprecati ſunt eum, vt ipſius auctoritate, eorum ſtatueretur, ac roboraretur ordinatio: qui benigniſſimè eorum preces obaudiens, dedit eis publicè coram ſacroſancto Altari, annulos, & baculos ſuæ auctoritatis in confirmatione eorum ordinationis, & allocutus eſt de eis omni Eccleſiæ, vt ſcirent vniuerſi ſe in charitate, quæ ex Deo eſt, eorum ordinationi conſentire.* Iſtud autem Ebbonis factum acriter carpit [f] Hincmarus, aſſerens eum, qui à gradu ſuo deiectus fuerat, ab Epiſcopis legitimè conſtitutis annulum & baculum accipere potius debuiſſe, non autem eis dare potuiſſe: ij vero Epiſcopi qui ab Ebbone taliter approbati fuerant, de eo in Concilio [g] Sueſſionenſi ſecundo accuſati ſunt. Neque porrò inſolitum, vt quorum ordinatio grata, rataque haberetur, iis annulus ac baculus paſtoralis in manus darentur. Sed de iis alibi nos fuſiùs dicemus.

[e] Vetus ſceda in Codice Atrebat. Clericorum Remenſium. Vide in notis Sirmundi ad Cõc. Sueſſ. 2.
[f] Hincmarus epiſt. ad Anaſtaſium Bibliothec. ſcripta poſt Synodum Treaſſinam anno 867.
[g] Sueſſ. 2. act 5.

§. VI.

Decretum electionis Epiſcopi ad Metropolitanum, eiuſque Suffraganeos pro ordinatione mitti: itemque aliud decretum à Metropolitano, & Suffraganeis ad Clericos & populum ciuitatis reddi ſolitum.

XXVIII. Ad Metropolitanum autem, & reliquos Prouinciæ Epiſcopos, poſtquam præſertim ab electione Epiſcopi excludi cœpere, ſolaq; eius diſcutiendæ, ac confirmandæ poteſtas ipſius relicta eſt, electionis decretũ mitti ſolitum fuit, procuratoreſque miſſi, qui de ea copioſè referrent, cui ſi qui ſe ſe opponerent, dies, qua ſeſe ad rationem interceſſionis ſuæ reddendam pararent, eis dicebatur, quod in Sanctionis, & Ioannis Aurelianenſium electione obſeruatum legimus apud Iuonem [h] Carnotenſem, & apud alios paſſim obſeruabis: quale autem decretũ iſtud eſſe ſoleret leges [i] in epiſtola Eccleſiæ Pariſienſis ad Guenilonem Senonenſem, eiuſque Suffraganeos pro electione Ænææ Pariſienſis, inter epiſtolas Lupi Ferratienſis, iis verbis conſcripta.

[h] Ivo epiſt. 13. 54. & 66.
[i] Lupus Ferrar. epiſt. 98.

† Præſulibus.

Religioſiſſimis Patribus, & Fratribus Gueniloni Metropolitano Senonicæ ſedis Antiſtiti, & vniuerſo Clero eius, & cæterarum Eccleſiarum † præſentibus, quæ Diœceſi memoratæ ſedis cenſentur, cunctis in eis Domino famulantibus, Clerus matris Eccleſiæ Pariſiorum, & fratres Cœnobij S. Dionyſij, & S. Germani, & B. Genouefæ, ac Foſſatenſis, diuerſorumque Monaſteriorum vnanimitas, præſentem, & futuram ſalutem. A

*Venerabilem Paſtorem noſtrum Ercamradum nuper deceſſiſſe, cum longè latéque vulgatum ſit: tùm ſanctitatem veſtram latere non potuit: noſque affici mæſtitiâ de vocatione patris defuncti, ac ſollicitudine promoueri de electione ſucceſſuri prudentia veſtra intelligit. Cùm enim principaliter ſe futurum Dominus Ieſus polliceatur cum his, qui principes religionis exiſtunt, non patimur diu carere Antiſtite, cuius doctrinâ ad ſalutem noſtram inſtituamur, exemplo informemur, benedictionibus in nomine Domini muniamur, eius vtpote bonorum omnium auctoris nequaquam nos cura deſtitutos firmiſſimè credimus, dum ipſe curas noſtras ſua clementia ſuſtulit, & vota vltroneâ benignitate præuenit. Namque ipſe, in cuius manu cor Regis eſt, glorioſi Domini noſtri Caroli, quemadmodum plenè confidimus, menti infudit, vt eius nos regimini committeret, quem in diuinis, & humanis rebus ſui fidiſſimum multis experimentis probaſſet. Igitur Dei pronam in nos amplectentes miſericordiam, & Regis noſtri piam ſuſcipientes prouidentiam, Æneam, cuius præconia præmiſimus, concorditer omnes eligimus, Æneam Patrem, & Æneam Pontificem habere optamus: quamuis etiam tanta prudentia, ac probitate præcellentiſſimus Rex noſter polleat, vt ſolum eius iudicium de viro memorato poſſet ſufficere: tamen conditionis humanæ * non neſcij, futurarumque curioſi rerum, nos ipſi propoſitum ac mores longè prius inſpeximus, & inter graues, probabileſque perſonas, & ſanctitate feruentes, hunc quem Antiſtitem habere cupimus, quotquot eum noſſe potuimus, vt nunc palam eſt, abſque errore annumerauimus. Proinde SS. Patres annitimini, nè dilatione diuini, & regij beneficij torqueamur, ſed nobis ſuſpenſis, nobis deſiderantibus, nobis flagitantibus, ponatur celeriter lucerna ſuper candelabrum, vt lumen veritatis populus Dei videat, & æmula deuotione Præſulis veſtigia tenens, ſempiternæ beatitudini præparetur. Profeſſionem verò noſtri conſenſus in Æneam Deo annuente per veſtrum miniſterium nobis futurum Antiſtitem ſubſcriptionibus noſtris certatim roborauimus, vt noſtra vnanimitate comperta, votum ſumma properantia compleatis.* B C

* deeſt non: quod mihi addendũ habetur: alij autem ita legunt *futurorum curioſi aniſtorum nos ipſi.*

XXIX. Peractâ verò conſecratione aliud in eius teſtimonium Metropolitanus cum Suffraganeis ad Eccleſiam de nouo conſecrati Antiſtitis mittere ſolebat epiſtolam, cuius formulam habes apud eundem [a] Lupum Ferratienſem hoc pacto:

[a] Idem Lupus Ferrat. epiſt. ſequenti.

Guenilo ſanctæ Senonicæ ſedis Metropolitanus Epiſcopus, Heribertus Autiſſiodori Epiſcopus, Agius Aurelianorum, Prudentius Tricaſſinorum, Her. Niuernenſium, Frob. Carnutum, Hildeg. Meldorum, Clero matris Eccleſiæ Pariſiorum, & cunctis in diuerſis Cœnobiis ſub ea Domino militantibus, ſalutem.

*De exceſſu reuerendiſſimi Coëpiſcopi noſtri Ercamradi non mediocriter anxij, veſtrique mœroris participes, tandem † iuſtiſſima diſpoſitione Dei minores conſolationes recipimus, dum vos ſub Paſtore bono agentes, qui ſummè bonus eſt, Vicarium eius ſcilicet viſibilem, miniſterijque noſtri conſortem abſque dilatione expetere veſtris literis * timentibus lineas rationis cognouimus. Præparatum enim à Domino ei bonum exitum credimus, cuius munere talem vidimus patere ingreſſum, quamquam nobis futurus nunc ſocius olim fuit præcognitus, & merito ſuæ probitatis amabilis. Quis enim † velut leniter tetigit palatium, cui labor Æneæ non innotuit, & feruor in diuinis rebus non apparuit? Quamobrem electionem veſtram in eo factam Deo propitio libenter ſequimur, eum profuturũ populo eius, ad dignitatẽ Pontificatus promouendum concorditer decernimus. Sit igitur vobis Paſtor, qui pro ſuis in Deum meritis bene complacuit, & ſequentes eius veracem doctrinam, & ſancta opera imitantes, ad cœleſtis regni paſcua properate fœlices. Ordinationi autem eius ſubſcripſimus concorditer vniuerſi, vt ſecuri miniſterio poteſtatis eius fruamini.* D

† al. *iuſtiſſima diſpoſitionis Dei memores.*
* *tenentibus.*
† vel *leniter*, ſeu, vel *vt leniter.*

XXX. Alias [b] decreti electionis conſecrandi Pontificis, literarumque quæ ab ordinationibus Ordinato tradi deberent formulas leges inter opuſcula Hincmari operâ Ioannis Cordeſij inſertas, primumque Lutetiæ in lucem editas; Leges quoque in appendice quadam [c] Conciliorum Galliæ decretum Cleri, & plebis

[b] Lege duplex decretũ quod Clerus & populus firmare debet, item literas quas ab Ordinatoribus debent accipere ordinati, inter opuſc. Hincmari.
[c] Formul. antiquæ promot. Epiſcop. tomo 3. Concil. Galliæ.

A plebis Eccleſiæ Laudunenſis de electione Hedenulfi ad Hincmarum Metropolitanum, & Epiſcopos Rhemenſis Prouinciæ; ex quibus omnibus colliges Clerum ac populum viduatæ ciuitatis, vbi à viſitatore à Metropolitano deputato congregati fuiſſent, & de eligendi Antiſtitis qualitate, ipſiuſque electionis momento ac grauitate inſtructi fuiſſent, elegiſſe futurum Antiſtitem, electionemque à ſe factam diſcutiendam, & electum conſecrandum, tum eidem Metropolitano, tum Coëpiſcopis Prouinciæ offerre ſolitos, imò etiam & Clero Metropolitanæ ciuitatis, vt ex decreto pro electione Æneæ Pariſienſis videre eſt. Quod etiam ex eo confirmari poteſt, quià nempe refert [a] Anaſtaſius Bibliothecarius grauiter tuliſſe Romanum Clerum, quod eo inconſulto Summus Pontifex Conon quendam Conſtantinum Eccleſiæ Syracuſanæ Diaconum ordinaſſet, pallioque donaſſet: ſi enim nec Romano Pontifici ex more licuit vllum inconſulto ſuo Clero ordinare; multominus inferiori Metropolitano, Suffraganeorum ſuorum conſecratio, ſuo inconſulto Clero, permittetur.

B Diſces etiam, ordinatione iam peractâ, Metropolitanum electum Antiſtitem à ſe conſecratum, & inſtructum, ad ciuitatem ſuam laudatum miſiſſe, cunctumq; Clerum, ac populum de obedientia ipſi præſtandâ docuiſſe. In vtriſque autem literis, ſiue quæ ad Metropolitanum, & Coëpiſcopos Prouinciæ, ſiue quæ ab ipſis dirigentur, regij vel aſſenſus, vel iuſſionis mentionem fieri ſolitam obſeruabis, vbi primum in iis regia vigere cœpit auctoritas, vt in prædictis pro Æneâ Pariſienſi literis videre eſt.

[a] Anaſtaſ Biblioth. in vita Cononis, vbi hoc obſcurè ſaltem docet.

§. VII.

Per ordinationes Regias prædictum ordinem aliquando fuiſſe turbatum.

XXXI. Imò vigente Regum in iis auctoritate, ordinem, quem præſcripſimus, aliquando turbatum fuiſſe obſeruare poteris. Nam, cùm [b] quis Antiſtes à Rege nominatus eſſet, ſolebat interdum decretum nominationis ſuæ Rex ad Archiepiſcopum, & comprouinciales mittere, quò nominatus à ſe conſecrari iuberetur.
C Cuius decreti formulam duplicem tum apud [c] Marculfum, tum in [d] Codice legum antiquarum reperies, quarum vna *preceptum* dicitur, quod maioris eſſet auctoritatis diploma, manu propriâ principis ſubſcriptum, vel annulo munitum: altera dicitur *indiculus*, quod epiſtola minoris auctoritatis foret, abſque ſigillo (vt doctiſſimus conicit [e] Bignonius) eiuſdem Principis: vltimam iſtam in exemplum duntaxat ſeligimus,

Domino ſanctæ Sedis Apoſtolicæ dignitate colendo, in Chriſto Patri, illi Epiſcopo, ille Rex.

Credimus iam ad veſtram reuerentiam perueniſſe ſanctæ recordationis illius vrbis Antiſtitem euocatione diuinâ de præſentis ſæculi luce migraſſe, de cuius ſucceſſore, ſollicitudine integrâ, cum Pontificibus, vel Primatibus populi noſtri pertractantes, decreuimus illuſtri viro, aut venerabili viro Ill. ad præfatam vrbem Pontificalem regulariter, Chriſto auſpice, committere dignitatem. Et ideo ſalutationum iura digno debito honore ſoluentes, petimus, vt cum ad vos
D *peruenerit, ipſum, vt ordo poſtulat, † benedici veſtra ſanctitas non moretur, & iunctu vobiſcum veſtris comprouincialibus, ipſum in ſupraſcriptâ vrbe Pontificem conſecrare, Chriſto auſpice, debeatis. Agat ergo almitas veſtra, vt & noſtræ voluntatem deuotionis, incunctanter debeatis implere, & tam vos, quàm ipſe pro ſtabilitate regni noſtri iugi inuigilatione plenius exoretis.* Solebant autem Metropolitanus & Prouinciales à Rege miſſum examinare, & in eius mores inquirere, eumque etiam, ſi indignus fuiſſet, reiicere, aliumque poſtulare, vt patet ex epiſtola [f] S. Braulionis ad S. Iſidorum, Leonis [g] Senonenſis ad Childebertum, Iuonis [h] ad Hugonem Lugdunenſem, Concilio Toletano 12. mox citando, & aliis. Quod examen vt refugerent Principes, ad Epiſcopos ſibi addictos licet diuerſæ Prouinciæ, quos conſecrari vellent, nonnunquam miſerunt, vt plurimis exemplis ſuprà probauimus. Sed in hoc contrà leges peccabant, & vſitatum morem ad Metropolitanum reſcribendi, ac comprouinciales, tranſgrediebantur, quem prædictus indiculus vſitatum fuiſſe oſtendit.

[b] Vide apud Iuonē epiſt. 66 Hugoni.
[c] Lib. 1. formul. Marculfi cap. 5. & 6.
[d] Inter formulas ſolemnes, quæ habētur in Cod. legum antiquarum.
[e] Vide Bignonium notis in cap 6. cit. form. Marculfi.
† aliàs benedicere, & quidem rectius.
[f] Epi. S. Braulionis ad S. Iſid. Hiſpal.
[g] Leonis epiſt. ad Childeb. tomo 1. Cōc. Gall.
[h] Epiſt. Iuonis 62. ad Hugonem.

XXXII. Stantibus iiſdem apud Hiſpanos nominationibus Regiis abrogata omnino Metropolitano, & comprouincialibus ordinandi poteſtas legitur, & ad Toletanum Antiſtitem tranſlata in Concilio nempe Toletano duodecimo ſub VVamba Rege,[a] *Illud*, inquit, *collatione mutua decernendum nobis occurrit, quod in quibuſdam ciuitatibus, decedentibus Epiſcopis propriis, dum differtur diu ordinatio ſucceſſoris, non minima creatur Officiorum diuinorum offenſio. Nam dum longè latéque diffuſo tractu, quo aut non queat Regis auribus decedentis Præſulis tranſitus innoteſci, aut de ſucceſſore morientis Epiſcopi libera principis electio præſtolari: naſcitur ſæpè & noſtro ordini de relatione talium difficultas, & Regiæ poteſtati, dum conſultum noſtrum pro ſubrogandis Pontificibus ſuſtinet, iniurioſa † neceſſitas: vnde placuit omnibus Pontificibus Hiſpaniæ, vt ſaluo priuilegio vniuſcuiuſque Prouinciæ, licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoſcumque Regalis poteſtas elegerit, & iam dicti Toletani Epiſcopi iudicium dignos eſſe probauerit, in quibuſlibet Prouinciis, in præcedentium ſedibus præficere Præſules, & decedentibus Epiſcopis eligere ſucceſſores: ſic tamen, vt quiſquis ille fuerit ordinatus, poſt ordinationis ſuæ tempus, infrà trium menſium ſpatium, proprij Metropolitani præſentiam viſurus accedat, qualibet eius auctoritate, vel diſciplinâ inſtructus condignè ſuſceptæ ſedis gubernacula teneat.* Videtur autē hoc priuilegium, eo præſertim titulo, Toletano Antiſtiti tributum, quod anteà, vt refert Rodericus,[b] Primatiæ dignitatem à Summo Pontifice inſtante Cindaſuintho Rege VVambæ prædeceſſore obtinuiſſet: ſed non multo tempore iſtâ prærogatiuâ fruitus eſt; nam[c] tertio & trigeſimo ab eo Concilio anno, Hiſpaniis à Saracenis occupatis, Toletum in eorum quoque poteſtatem venit. Cæterum eandem quoque ob cauſam, cùm Romani Pontifices Epiſcoporum confirmationes, imò & electiones ad ſe traxiſſent, comprouincialibus, ſicut & Metropolitano, adempto ordinationum iure, in Curiâ Romana Epiſcoporum frequentiores ordinationes fuerunt: cenſuitque Synodus[d] Tridentina Epiſcopos, vel in Curiâ, vel in Prouinciâ, ſi fieri commodè poſſit, conſecrandos: id eſt, vel à Romano Pontifice, vel iis quos ipſe delegarit, ſi nempe in Curia ordinentur; vel à Metropolitano, eiuſque comprouincialibus, quibus ſolis in Prouinciam ius eſt; ſi videlicet extrà Curiam conſecrentur. Sed ea de re ſuprà diximus, iterumque inferiùs dicemus.

[a] Conc. Tolet. 12. cap. 6.

† aliàs innoxioſa.

[b] Rodericus lib. 2. cap. 21. hiſt.

[c] Vide eundē Roderic. & alios Hiſpan. hiſtoricæ ſcriptores.

[d] Tridēt. ſeſſ. 23. cap. de reform.

§. VIII.

Quis abſentis Metropolitani, ſuſpenſi, vel demortui locum teneret.

XXXIII. Quoniam verò contingere poteſt, vt Metropolitanus vel iuſtâ cauſâ ab ordinatione Epiſcopi ſuæ Prouinciæ faciendâ impediatur, vel ſuſpenſus ab officio, vel mortuus ſit, videndum eſt, quis eius locum tenere debeat. Antiquitus quidem loco Metropolitani, ſi ipſe ab ordinatione abeſſet, vel is cui viſitationis munus iniunctum erat, præcipuas conſecrationis partes explebat, adſiſtentibus reliquis, quod ex prædictis Gregorij[e] Magni, & aliorum epiſtolis colligere eſt, in quibus viſitatori, vt cum reliquis ordinationem peragat, iniungitur, quod indicat eius in conſecratione præcipuas partes fuiſſe: vel qui ordinatione antiquior erat id muneris ſubibat, vt ex eo colligitur: quod ex[f] Leonis ſuperiùs citata epiſtola ad Epiſcopos Prouinciæ Viennenſis non ſolùm Metropolitanorum, verùm etiam eorum *qui cæteros Sacerdotij antiquitate præueniunt*, ſpeciale ius circà ordinationes Epiſcoporum fuiſſe colligatur, adeout ſi in perſonæ cuiuſpiam gratiam ordinandi ius Metropolitanus ceſſerit, *non is*, inquit Leo, *cui ceſſerit, ſed is qui intrà Prouinciam antiquitate Epiſcopali cæteros præuenit, Sacerdotes ordinandi ſibi vendicet poteſtatem.* Quæ tamen Leonis conſtitutio fortè ad hunc tantum caſum ſingularem reſtringi debet, quando nempe Metropolitanus gratia perſonali ductus alicui conſecrandi partes committit, non autem cùm vel ob viciniam, vel aliam ob iuſtam cauſam alteri, cum intereſſe ipſe non poteſt, viſitationis, & conſecrationis munus delegat. Etenim[g] Concilium Aurelianenſe quintum, cui vellet, conſecrationis munus Metropolitanum iniungere potuiſſe videtur oſtendere, dum iubet, vt *à Metropolitano, vel quem in vice ſua præmiſerit, cum comprouincialibus Pontifex conſecretur*: Hæc enim verba indicare videntur arbitrio

[e] Gregor. & aliorū epiſt. ſupra citatæ §. 3. num. 20.

[f] Leo epiſt. 89. ad Epiſc. Vienn. Prouinc. cap. 4.

[g] Aurel. 5. can. 10.

A trio Metropolitani relictum, vt quem vellet vice ſua ad ordinationem peragendam mitteret.

XXXIV. Habitam quoque fuiſſe rationem prærogatiuæ Epiſcoporum, qui primæ ſedis eſſent, ſeu, vt vocant Græci, πρωτόθρονοι, non dubitauerim, vt ij abſentis Metropolitani locum tenerent, cùm enim reliquos Epiſcopos etiam antiquiores præcederent, tam in Conciliis, quàm in Ordinationibus, primoq; eſſent poſt Metropolitanos gradu, vt ex priuilegio Auguſtodunenſi Eccleſiæ conceſſo à S.[a] Gregorio innoteſcit, eos abſentium Metropolitanorum locum tenere æquiſſimum erat. Certum eſt eos maximis in ordinatione prærogatiuis vſos fuiſſe, quod Fulberti, Iuonis, & Gauffridi Carnotenſium Epiſcoporum exemplis patet; nam Fulbertus v. gr. conquerens [b] apud Leuthericum Senonenſem Archiepiſcopum, quod ipſo non inuitato G. Epiſcopum (Girardum, ni fallor, ſeu Guitardum Niuernenſem) conſecraſſet, non ſolum Canonica ipſum iura in eo ſoluiſſe, verùm *dignitatem ſuam Eccleſiæ Carnotenſi derogaſſe* affirmat:
B quod vtique non diceret, niſi huius Eccleſiæ Præſuli aliqua in ordinationibus prærogatiua debita fuiſſet. Apud eundem itaque quaſi præcipuam in ordinationibus prærogatiuam poſt Senonicum Archiepiſcopum habentem conqueſtus eſt [c] Theodoricus Aurelianenſis electus Epiſcopus, quod ordinationem ipſius differret, cui totius Synodi vice rationes dilatæ eius ordinationis ipſe expoſuit, eamque inter cæteras, quod à comprouincialibus nullas literas accepiſſet, quod indicium eſt, ipſum acceptis comprouincialium literis ſolitum fuiſſe Prouinciæ Epiſcopos Archiepiſcopi vice conſecrare: literæ autem non ab omnibus comprouincialibus, ſed ab eo qui viſitator fuiſſet vacantis Eccleſiæ, & electioni interfuiſſet, ad Metropolitanum ante ordinationem ſcribi ſolebant, vt ex prædictis inferre poſſumus. Eundem quoque Fulbertum legimus [d] à Leutherico Senonenſi admonitum, *ne quibuſlibet Epiſcopandis citò manus imponat*: quæ admonitio fruſtra fieret, niſi eius locum in ordinationibus ſingulari priuilegio tenere ſoleret. Legimus [e] pariter eum calumniam iſtam à ſe reieciſſe, quod
C Odolricum auctoritate ſuâ Epiſcopum elegiſſet, faſſum autem fuiſſe eum ſe à Clero, & plebe Aurelianenſi electum in Preſbyterum conſecraſſe. Denique in vita prædicti [f] Theodorici, quam ex veteri manuſcripto retulit Carolus Sauſſeyus, refertur ille à *Leotherico Senonenſi, Fulberto Carnotenſi, aliſque Epiſcopis fuiſſe ſacratus*. Quæ pariter verba Leotherici & Fulberti in ordinationibus Epiſcoporum præcipuas partes fuiſſe, Archiepiſcopi nimirum, & primæ poſt eum ſedis Epiſcopi oſtendunt.

[a] Greg. lib. 7. epiſt. 114. Syagrio indict. 2.
[b] Fulbertus epiſt. 28 cit. tom. 3. Biblioth PP.
[c] Idem epiſt. 62. Theodorico.
[d] Idem epiſt. 51. Leutherico.
[e] Idem epiſt. 50. Leoth.
[f] Annales Aurelianẽſes in vita Theodorici Epiſc. Aurel.

XXXV. Poſſumus eandem quoque Eccleſiæ Carnotenſis prærogatiuam in Iuone Carnotenſi obſeruare: ſimulque eius exemplo notare, tum vacante Metropolitanâ ſede, tum etiam Archiepiſcopo ob aliquam cauſam ab officio ſuſpenſo, primæ ſedis Epiſcopũ ordinationes Prouincialium, tanquam ad ſe pertinentes, prætendiſſe: vtrumq; enim Iuo Carnotenſis oſtendit: interdicto ſiquidẽ ad tempus [g] Richerio Senonenſi honore pallij, & abſtento ab officij executione
D ob refutatum pertinacius Primatum Lugdunenſem, de Niuernenſi electo, cuius conſecrationem Hugo Lugdunenſis Primas ad ſe trahere volebat, ad eundem ita reſcripſit Iuo: [h] *Verùm de eo, quod conſecrationem Niuernenſis electi ad noſtram Diœceſim pertinentem, Auguſtoduni facere diſpoſuiſtis: ſimpliciter dico paternitati veſtræ, quia nec diſpoſitionem veſtram reprehendimus, quoniã reuerentiæ veſtræ deferimus, nec tamen approbamus, quia nec ex auctoritate, nec ex conſuetudine, ordinẽ huius conſecrationis habemus: nec in conſuetudinem ducere, ſine multa deliberatione audemus, timentes rei fieri ſponſionis, quam Metropolitanæ ſedi fecimus, cuius præſides ſi non rectè incedunt, videtur nobis ſecundum Dominicum præceptum enormitas eorum deuitanda, peruicacia arguenda, non autem poteſtas cathedræ, quæ non ſacris locis propter perſonas huius temporis, ſed propter ſacra loca perſonis conceditur, eſt euertenda. Cùm ergo Metropolitani ſedes ad præſens ab hoc officio ſuſpenſa ſit, poſſemus nos pro ſede Metropolitana, confratribus noſtris ſecundum conſuetudines noſtras, intra Diœceſim hoc Sacramentũ Confirmationis implere, cõfirmatâ, per miniſteriũ veſtræ legationis prætexatæ perſonæ electione: quam aliter facientes, quàm cum ea, vel pro ea, vel non confirmantes, videremur prælatam nobis Cathedram quodammodo ſubuertere.*

[g] Vide eundẽ Iuon. epiſt. 50. Richerio.
[h] Iuo epiſt. 61. Hugoni.

Digitized by Google

Quod ſi aliquando contigit penuria Catholicorum Epiſcoporum, vel aliquâ aliâ neceßitate co- A
*gente aliquem Epiſcopum à comprouincialibus non fuiſſe conſecratum, non debent hæc exem-
pla præiudicium facere legi communi, vel generali conſuetudini.* Hæc nos fuſiùs, quia & ordinationis à comprouincialibus ordinandæ neceſſitatem, & Eccleſiæ Carnotenſis prærogatiuam, cuius Præſul abſentis Metropolitani vices gereret, apertè oſtendunt. Iam verò reliqua proſequamur.

a Idem epiſt. 54. Hugoni.

Idem [a] Iuo durante iſta ſuſpenſione Metropolitani ſui, cùm oblatum Sanctionem Aurelianenſem admonitione Senonenſis Archiepiſcopi apud Caſtrum Nantonenſe, quod eſt iuxta parochiam Senonenſem, Aurelianenſes creari poſtularent, ipſe renuit, propter ſuſpenſionem Senonenſis, & interdictum ſedis Apoſtolicæ: inſtante verò, adiunctis etiam Regis precibus, eadem Eccleſiâ Aurelianenſi *prætendente irreparabiles Eccleſiæ ruinas futuras,* ſi ordinatio electi differretur, Carnotum ad inquiſitionem electi, & ordinationem ſtatuit, eumque cum VVilelmo Pariſienſi, & VValterio Meldenſi tandem conſecrauit. Deinde vacante per mortem prædicti Richerij Senonenſi ſede, cùm Sanctio Aurelianenſis (quem tamen ſine vlla contradictione Eccleſia Aurelianenſis receperat, & ad quem Epiſcopatu liberè B fruentem [b] Iuo ſcripſerat) Turonenſis Archipræſulis factione, Regis voluntate depoſitus fuiſſet, Ioannes quidam electus ordinandus eidem Iuoni præſentatus eſt: de quo ità ſcripſit ad Hugonem Lugdunenſem, [c] *hic itaque,* inquit, *per literas Regis & Capituli mihi eſt oblatus ſuo tempore ordinandus in Presbyterum, poſtmodum conſecrandus in Epiſcopum: eius autem electio nec adhuc à me eſt improbata, vel adprobata, ſed nec aliquando adprobanda niſi Domini Papæ, vel veſtra me ad hoc pertrahat obedientia:* conſecratum autem iis iubentibus Ioannem iſtum ab Iuone fuiſſe ex eo patet, quod ante Daimbertum in locum Richerij conſtitutum, Ioannes iſte conſecratus ſit, prout ex Annalibus [d] Aurelianenſis Eccleſiæ colligere poſſumus.

b Idem epiſt. 6. ad Sanctionem.
c Idem epiſt. 66 Hugoni.

d Annales Aurel. Caroli Sauſſ. lib. 9. in Sanctione, & Ioan. 2.
e Chronol. Antiſſiod. ad annum 1136.

XXXVI. His omnibus vnum eiuſdem prærogatiuæ exemplum in Gaufrido Iuonis ſucceſſore ſubnectimus, quem refert Monachus [e] chronologiæ Antiſſiodorenſis ſcriptor, Hugonem Abbatem primùm Pontiniacenſem in Epiſco- C pum Antiſſiodorenſem apud Monaſterium Ferrarienſe conſecraſſe, eo quod in Eccleſia Senonenſi Metropolitana, propter Henrici Senonenſis ſuſpenſionem ſacrari non potuiſſet. Hæc verò continuata tot Epiſcoporum Carnotenſium prærogatiua, Eccleſiæ debitum hunc honorem fuiſſe non dubiè demonſtrat. Verùm ne quis fortè hunc honorem Fulberti, Iuonis, & Gaufridi ætati, vel meritis conceſſum dicat, non cathedræ dignitati, prædictis omnibus quæ hoc manifeſtè refellunt, adiungimus Petri Abailardi, & Stephani Tornacenſis teſtimonia: hic enim Eccleſiam Carnotenſem, [f] *inter comprouinciales longè poſitas ſicut eſt authoritatis præcipuæ, ſic,* ait *eſſe opinionis præclaræ;* Ille verò de Gaufrido Iuonis ſucceſſore loquens, dicit [g] eum *tam religionis nomine, quàm ſedis dignitate præcelluiſſe.* Quod autem, ſede vacante, ad comprouinciales pertineat ordinatio, innuit [h] Gelaſius infrà citandus, ſaltem ſi in eum ſenſum trahatur, quem aliqui ei affingunt. Sed id ex prædictis ſatis ſuperque conſtat.

f Steph. Tornac. epiſt. 4. Epiſcopo Portuenſi.
g Petrus Abailardus.
h Gelaſ. cit. c. quia, diſt. 64.

XXXVII. Quem tamen audiuimus Iuonem ſuſpenſi Metropolitani ſui non D dubitanter locum tenuiſſe, eundem, cùm ab Archidiacono familiari ſuo rogaretur, an à ſuſpenſo Metropolitano, vel comprouincialibus, benedictionem ſuſcipere liceret, Apoſtolicam ſedem hac de re dubitanti conſulendam reſpondiſſe audiemus. [i] *Oblatum eſt,* inquit, *prædictæ Eccleſiæ Luxouienſi, vt ſecundum morem Eccleſiaſticum, Epiſcopum ſibi eligerent: qui communicato cum Epiſcopis conſilio elegerunt virum ſtrenuum Gulelmum Ebroicenſem Archidiaconum, quem etiam à Metropolitano ſuo poſtulauerunt ſibi ordinari Epiſcopum, ſed cùm ſubauditum eſſet, quod Metropolitanus ab officio Epiſcopali ſuſpenſus eſſet, prædictus Archidiaconus, quia familiaris meus erat, & nihil aduerſus Canones ſciens præſumere volebat, ad me veniens mecum deliberauit, vtrum cum hoc ſcrupulo poſſet à Metropolitano ſuo ſacram Ordinationem ſuſcipere, vel à Suffraganeis, quibus auctoritas Metropolitana ſolet iſta præcipere: in qua deliberatione cùm [illegible] occurreret illud Apoſtoli,* [k] *omne quod non eſt ex fide peccatum eſt, & illud Auguſtini, quia conſecratio magis conſtat in fide & deuotione benedictionem poſcentis, quàm in merito benedictionem dantis: prædicto fratri conſilium dedi, vt tantum Sacramentum nulla cum diſceptatione*

i Iuo epiſt. 157. Paſchal. 2.
k Rom. 14.

A *ptatione ſuſciperet, ſed Apoſtolicam ſedem, aut per ſe, aut per legatos ſuos conſuleret, & rem quantum nobis videbatur, bene incœptam auctoritate Apoſtolicâ perficeret.* Prudens ſanè concilium, ſi factum, ſi circunſtantias omnes examines, nec aliis conſulentis geſtis contrarium: neque enim nota erat Metropolitani iſtius ſuſpenſio, ſed ſubaudiebatur duntaxat, & quidam rumor percrebreſcere incipiebat: ab eo itaque benedictionem accipere, præſertim cùm illâ dubitatione tutum non erat, refutare verò periculoſum, ipſique Metropolitano dedecoroſum videbatur. Par ferè periculum in benedictione recipiendâ ab iis qui ab ipſo deſignati eſſent Prouincialibus Epiſcopis: ſi enim idem Iuo ſuprà ex admonitione ſuſpenſi Metropolitani noluit Epiſcopum ordinare, quid mirum ſi à deſignatis ab ipſo Epiſcopis, amico, ne ordinaretur, diſſuaſerit?

XXXVIII. Verùm iure communi dubitatio iſta Iuonis [a] excuſſa eſt: licet enim qui ab officio per ſententiam hominis ſuſpenſus eſt, nec eligere, nec beneficium conferre, nec iuriſdictionem exercere poſſit: attamen conſentire ordina-
B tioni, imo etiam deſignare aliquos ad ipſam Epiſcopos poterit, quibus [b] nempe non tam propriè iuriſdictionem aliquam committit, quàm auctoritatem præſtat: ſi verò [c] à Canone ſuſpenſus ſit, cùm eligendi retineat auctoritatem, videtur & confirmandi habere poteſtatem. In iis autem caſibus, cùm videlicet Metropolitanus, vel hæreticus, vel ſchiſmaticus, vel quauis cenſurâ ligatus foret, ſatius fuiſſe Apoſtolicam ſedem conſulere, eamque conuenientius eſſe Epiſcopos Prouinciæ ad ordinandum Epiſcopum delegare, oſtendit Alexander tertius epiſtola decretali [d] ad Petrum Cardinalem ſedis Apoſtolicæ Legatum, cui præcipit, vt Prouinciæ Aquileienſis Epiſcopum confirmet, & quia Metropolitanus ipſius adhuc perſeuerabat in ſchiſmate, eum à Catholicis Prouinciæ Epiſcopis ordinari procuret, *mandantes,* inquit, *vt eum facias à Catholicis Epiſcopis Suffraganeis Aquilegienſis Eccleſiæ Epiſcopum ordinari: ſaluâ debitâ iuſtitiâ, & reuerentiâ eiuſdem Eccleſiæ, cùm ad Catholicam redierit vnitatem.*

a Cap. cum bonæ. & cap. cum inter, de electione.
b Gloſſa 2. in cap. quod ſedem, de officio iud. ordi.
c Gloſſa v. à ſuſpenſis, in cap. cum dilectus, de cõſuetudine.
d Cap. quia diligentia, de electione.

C XXXIX. Antiquitus autem in iis Prouinciis in quibus nulla Eccleſia poſt Metropolitanum Primæ ſedis beneficio fruebatur (quæ ſanè longè plures ſunt; nam ſi Primatiales & Patriarchales Prouincias demas, vix in vlla Prouinciâ reperies aliquam primæ ſedis dignitatem poſt Metropolim habuiſſe) in iis, inquam, Prouinciis ad antiquiorem Epiſcopum ſuſpenſo Metropolitano, ius deuolui apertè oſtendit Hilarus Papa epiſtola ad Epiſcopos diuerſarum Prouinciarum Galliæ, dum eam in Hermem Narbonenſem ob vindicatas ſibi indebitè ordinationes profert ſententiam, [e] *Et qui nunc Eccleſiæ Narbonenſi præſidere permittitur, ordinandorum Epiſcoporum, ob hæc quæ prauè facta ſunt, ſuſtulimus poteſtatem, quam ità ad fratrem & Coepiſcopum noſtrum Conſtantium Veticæ Eccleſiæ Antiſtitem, quia æuo honoris primas eſſe dicitur, pertinere cenſuimus, vt ſi ſuperſtite Herme Epiſcopo defunctus fuerit, illum hæc cura reſpiciat, quem reppererit Epiſcopalis Ordo Primatem: Herme autem Epiſcopo deficiente, faciendorum mos Antiſtitum Narbonenſi mox reddatur Eccleſiæ, quem non ciuitas, ſed cauſa præſumptionis amiſit.*

e Hilarus Papa epiſt. ad Epiſc. Gall. cap. 2.

D

§. IX.

Metropolitanum ante pallij receptionem hoc iure committendi ad Epiſcopi Suffraganei ordinationem gauiſum fuiſſe, licet non iure ordinandi.

XL. Quæ verò diximus de Metropolitani iure in conuocandis Prouinciæ Epiſcopis, & quibuſdam ſuo loco ſeligendis, qui conſecrationem perficiant, hoc intelligi debet de Metropolitano, etiam antequam palliũ obtinuerit, imò etiam antequam conſecratus ſit, dũmodo electus, & confirmatus fuerit. Primùm manifeſtè oſtendit reſponſum Alexandri tertij iis verbis, [f] *Suffraganeis alicuius Metropolitani, ad mandatum ipſius poſt confirmationem electionis ſuæ, etiam ſi palliũ non receperit, licitum eſt electum, qui ad eius iuriſdictionem pertinet, conſecrare.* Ex quo reſponſo ſecundũ etiam colligitur, nam cùm cõfirmationis tantum meminerit, non conſecrationis, videtur non obſcurè innuiſſe confirmationem Metropolitani ſolùm ſufficere, vt Suffraganeis ſuis auctoritatẽ ordinandi ſuam commodet, non au-

f Alexand. 3. cap. Suffraganeis, de elect. & electi poteſt.

NNn

[a] Cap. noſti, & cap. tranſmiſſam de electione.

tem conſecrationem ipſius eſſe requiſitam: Quid iis etiam [a] Canonibus videtur comprobari, qui docent ſtatim à confirmatione Pontificem eligere poſſe, conferre beneficia, cenſuras ferre, vno verbo omnia quæcumque ad Eccleſiæ ſuæ vtilitatem ſpectant, *præter ea quæ maioris ſunt diſcuſſionis* (quæ nempe etiam poſt conſecrationẽ non ſolùm tractare, ſed niſi habito aliorũ conſilio, & ſummæ ſedis in grauioribus expectatâ ſententia perficere prohibetur) *& miniſterium conſecrationis deſiderant:* tũ maximè ex eo reſponſo [b] Innocentij tertij Antiocheno Patriarchæ, in quo grauiter ſe ferre dicit, quod Archiepiſcopus quidã electus, confirmatus, nondum tamen conſecratus, ad Epiſcopatum poſtea tranſlatus fuiſſet, ibi enim probare volens Archiepiſcopum iſtum minoratum, nec tam Epiſcopali dignitate auctum fuiſſe, quàm de Archiepiſcopali deiectum, eum Archiepiſcopalia ante conſecrationem tractaſſe, & Valienſem Epiſcopum tradit confirmaſſe: quod tanquam legitimè & ex more factum minimè improbat. A

[b] Innocent. 3. cap. 2 de trãſlat. Epiſcopi.

XLI. Citatur tamen à Gratiano epiſtola quædam Pelagij, quæ iis omnibus quæ diximus contrarium videtur oſtendere, vt pote cùm & toto eo tempore quo Metropolitanus ſine pallio fuerit, ordinationes Epiſcoporum Prouinciæ eſſe differendas, & ſi ipſe in eo petendo negligens fuerit, ad Metropolitanos vicinos transferendas indicare videatur: Ita enim habet, [c] *quoniam quidam Metropolitanorum fidem ſuam ſecundùm priſcam conſuetudinem ſanctæ Sedi Apoſtolicæ exponere detractantes, vſum pallij neque expetunt, neque percipiunt, ac per hoc Epiſcoporum conſecratio viduatis Eccleſiis non ſine periculo protelatur: placuit vt quiſquis Metropolitanus vltrà tres menſes conſecrationis ſuæ ad fidem ſuam exponendam, palliumque ſuſcipiendum ad Apoſtolicam Sedem non miſerit, commiſſâ ſibi careat dignitate, ſitque Metropolitanis aliis licentia poſt ſecundam, & tertiam commonitionem viduatis Eccleſiis, cum conſilio Romani Pontificis, ordinando Epiſcopos † ſubuenire.* Verũ reſponderi poteſt ſæpe ob reuerentiam Metropolitani, Epiſcoporũ Prouinciæ conſecrationes dilatas fuiſſe, quouſque pallium ipſe ſuſcepiſſet, & ordinationem ſuffraganei non ſolum auctoritate, verùm etiam præſentia ſua perficeret: ideoque huic malo vt occurreretur, rectè cautum vt quantocyus fieri poſſet Metropolitanus pallium acciperet: in pœnam etiam Metropolitani viſum Pelagio Pontifici addere, [d] vt ſi ipſe in mora eſſet petendi pallij, ab alterius Prouinciæ Epiſcopis ſuffraganei eius ordinarentur, tum vt maior ipſi incutiatur pudor, dum ab extraneis Epiſcopum ſuum conſecrari viderit, quem à ſuffraganeis ſuis auctoritate ſuâ conſecrari ægrè minimè laturus videretur: tum vt à ſuffraganeis ſuis vrgeatur ad petendum pallium, dum nempe ob eius iniuriam ipſi quoque debito ſibi iure priuantur: probabile autem eſt temporariam eam fuiſſe Pelagij conſtitutionem, nec vniuerſalem, ſed limitatam ad Prouincias Romanæ Exarchiæ, ſeu primatus, in quibus Pelagij ſecundi [e] tempore, Ligurum, Venetorum, atque Iſtriorum Epiſcopi, contra quintam Synodum, pro defenſione trium Capitulorum Concilij Chalcedonenſis, non leue ſchiſma conflauerant, contra quos prædictus Pelagius acriter dimicauit, vt ex eius Epiſtolis ad Narſetem hac de re datis intelligi poteſt; eos igitur qui nec apertè à Romanâ Sede deficere audebant, ſiue metu populorum, qui Romano Pontifici adhærebant, ſiue forte [f] à Narſete deterriti, ad quos coërcendos reſcripſerat Pelagius, nec Romanæ Eccleſiæ obedientiam præſtare volebant, quam in defenſione Quintæ Synodi, à Chalcedonenſi Oecumenico Concilio defeciſſe criminabantur, eos, inquam, ſeuerâ adhibitâ pœnâ oportuit Pelagium ad pallij receptionem, & profeſſionem obedientiæ Apoſtolicæ Sedi præſtandam acrius vrgere: ideoque conueniens fuit tum huiuſmodi Metropolitanis, tum comprouincialibus, quos [g] Metropolitani negligentia, ex dicendis nonnumquam inuoluit, quique de ſchiſmate ſuſpecti in eo caſu eſſe poterãt, quod Metropolitanũ à cõmunione Catholica abhorrentem ordinaſſent, iis inquam omnibus ordinandi ius adimere, & vicinis deferre: quæ tamen lex nec vbique, nec ceſſante iſtâ ratione obſeruata fuit, ſed ad comprouinciales à Metropolitano ius ordinandi deuolutum fuit, vt ſupra ſatis probatum eſt. B C D

[c] Pelagius apud Gratian. diſt. 100. c. 1.

† al. Epiſcopo.

[d] Vide Gloſſam. v. Epiſcoporum, in eundem can.

[e] Pelag. 2. epiſt. 2. 3. 4. 5.

[f] Patet ex epiſt. 2. & aliis cit.

[g] Cõprouinciales de Metropolitani negligentia arguẽdos colligere eſt ex c. 1. citanda Greg. 7.

XLII.

A XLII. Circa quæ etiam obiter notabis ex antiqua conſuetudine, Metropolitano minimè licuiſſe ordinare tanquam Archiepiſcopum Prouinciæ, vel Epiſcopos, vel Clericos ſuæ diœceſeos antequam accepiſſet pallium: hanc conſuetudinem nobis indicat Nicolaus [a] primus ad conſulta Bulgarorum, de Epiſcopo ab ipſis eligendo eos admonens, *qui*, inquit, *ſi Chriſti plebs ipſo creſcente creſcit, Archiepiſcopus priuilegia per nos accipiat: & ita demum Epiſcopos ſibi conſtituat, qui ei decedenti ſucceſſorem eligant*: & paulo poſt, *Archiepiſcopum ab Epiſcopis eligendum* ſcribit, *ſane interim in throno non ſedentem, & præter corpus Chriſti non conſecrantem, priuſquam pallium à Sede Romana percipiat, ſicut Galliarum omnes, & Germaniæ, & aliarum regionum Archiepiſcopi agere comprobantur.* Eundem quoque morem firmat Ioannes octauus, dum Arelatenſi Archiepiſcopo reſcribens, [b] *proh dolor*, inquit, *cùm in Galliæ partibus eſſemus, inter cætera, vnum valde prohibendum inuenimus: Metropolitæ antequam pallium à Sede Apoſtolicâ percipiant, conſecrationem facere præſumunt, quod anteceſſores noſtri & nos Canonico decreto, ne fieret, interdiximus.* Comprobat quoque B Gregorius [c] ſeptimus, qui Rothomagenſi Archiepiſcopo, quem dicit ſeueriori, ob negligentiam in petendo pallio, pœnâ & animaduerſione dignum, indulget: de cætero vero ne ordines conferre audeat abſque prædicto pallio diſtrictius præcipit: *Te ipſum namque*, ait ille, *non ignorare putamus, quàm diſtrictè ſanctorum Patrum cenſura in eos † iudicandum ſtatuerit, qui poſt conſecrationem ſuam, poſt tres continuos menſes, pallium, quod ſui ſit officij, obtinere tepuerint: deinde Apoſtolica tibi præcipimus auctoritate, vt quia ſanctorum Patrum ſtatuta paruipendiſti, nullum deinceps Epiſcopum vel Sacerdotem ordinare, ſeu Eccleſias præſumas conſecrare, donec honoris tui ſupplementum, pallij videlicet vſum, ab hac ſede impetraueris. De cætero tam te, quàm ſuffraganeos tuos monemus, præfatam culpam ſummopere emendare procureris, nè ſi negligentes, vt hactenus, in hoc extiteritis, poteſtatem beati Petri per nos, quanto dilatiorem, tanto ſeueriorem pro contemptu experiamini.*

[a] Nicolaus 1. ad Conſulta Bulgar. cap. 73.

[b] Ioannes 8. epiſt. 93. Arelat. Archiep.

[c] Greg. 7. lib. 9. epiſt. 1.

† vindicandā.

XLIII. Denique eandem conſuetudinem confirmat Innocentius tertius C iis verbis, [d] *præterea cùm non liceat Archiepiſcopo ſine pallio conuocare Concilium, conficere chriſma, dedicare Baſilicas, ordinare Clericos, & Epiſcopos conſecrare: multum profectò præſumit, qui antequam impetret pallium, Clericos ordinare feſtinat, cùm id non tanquam ſimplex Epiſcopus, ſed tanquam Archiepiſcopus facere videatur.* Quæ verba ideò addit, quia cùm nullius Eccleſiæ Epiſcopus fuiſſet, is, de quo querebatur Innocentius, Clericos ordinando Archiepiſcopi perſonam ſuſtinere videbatur, cui ante pallij receptionem quæuis ordinatio interdicta eſt, ideoque excuſationi locum reperire nullum poterat. Ratio autem cur ſine pallio ordinatio Archiepiſcopis interdicta ſit, ea eſt, quia in pallio, [e] *Pontificalis officij plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur*, vt docet idem Innocentius: vnde non debet ſe pro Archiepiſcopo gerere, qui pallium nondum ſuſcepit: & cùm Epiſcopi omnes (ſi ſummũ Pontificem demimus) diuino iure inter ſe ſint æquales, ſoláque Eccleſiæ auctoritate diſcreti, atque ità ordinati, vt vnus alteri ſubiiciatur, vel præficiatur: æquum eſt vt vnuſquiſq; Eccleſiæ caD piti, qui aliis præfertur, cum pallij receptione obedientiam prius præſtet ac ſponſionem faciat, quam iure ſibi per Eccleſiæ conſtitutionem acquiſito prærogatiuæ ſingularis vtatur: & de hac, quam ab Eccleſia accepit, auctoritate, obnoxiũ ſe principi prius agnoſcat, quàm ipſam in alios exerceat. Nihilominus tamen non adeò accuratè hoc in Galliis ſeruatum fuiſſe, præter prædicta, indicat epiſtola Fulberti [f] ad Archiepiſcopum Turonenſem, meo quidem iudicio non parum audax: *Reſpondemus*, inquit, *itaque vobis, quia ſi pallium requiſitis à Romano Pontifice, & illud vobis ſine cauſâ legitimâ denegauit, propter hoc non eſt opus dimittere miniſterium veſtrum: at ſi veſtrâ tarditate nondum eſt requiſitum, cautela eſt expectare, donec requiratur, ne vos ex improuiſo præſumptionis arguere poſſit. Continentur enim quædam reuerenda nobis in priuilegiis Romanæ Eccleſiæ, quæ propter negligentiam noſtram non facile inueniuntur in armariis noſtris.* Sed de pallio alibi, Deo dante, fuſiùs.

[d] Innocent. 3. cap. quod ſicut §. ſuper eo, de elect.

[e] Cap. niſi, de auctorit. & vſu pallij, & cap. cum ſic eod. tit.

[f] Fulbertus epiſt. 48.

Digitized by Google

§. X.

Comprouinciales, qui vel in hæreſim, vel excommunicationem quamcunque minimam incidiſſent, ab ordinatione excluſos fuiſſe.

LXIV. Nulli autẽ dubiũ eſſe poteſt, quin quemadmodum Metropolitano in ſchiſma vel hæreſim incidente, imò etiam quacũque ſuſpenſione detento, licet cõprouincialibus, ipſo pręternriſſo, vt ſuperiùs docuimus, Epiſcopos cõprouinciales ordinare, multo magis liceat Metropolitano, ſpreto Suffraganeo, qui quacũque cenſurâ illigatus fuerit, ordinationes celebrare: imò quin cũ hæreticis, ſchiſmaticis, extcõmunicatis maiori excõmunicatione, in Sacramẽti ordinis adminiſtratione communicare nefas ei foret, & id ſtrictè olim vetaretur, vt ex dicendis magis patebit: non dubium, quin tales omnes ab ordinationibus Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ arcerentur. Sed ex comprouincialibus quoque, quibus ob leuiora delicta Conciliorum & ordinationum celebritas interdicta fuerat, (quales aliquos fuiſſe ſuperiùs inſinuauimus) vel *qui à Metropolitani charitate ſuſpenſi fuerant*, vt loquitur[a] Conciliũ Aurelianenſe quintum, vel *qui à fratrum charitate alieni declarati fuerant*, vt loquuntur[b] Arelatenſe tertiũ & Agathenſe (quæ omnia eodẽ recidunt) ij vtique omnes in ordinationibus negligi poterant; Si quis enim à conſortio fratrum extrâneum ſe culpa ſua fecerit, ſibi adſcribere debet ſi negligatur. Sed nec alicuius criminis reos ad ordinationes vocari à Metropolitano debuiſſe, oſtendunt verba iſta Fulberti ad Archiepiſcopum ſuum Leuthericum,[c] *Nec illud ſane tibi tacere debeo, quod ad tuas ordinationes Dominum F. Tricaſſenſem Epiſcopum periculosè tibi ſocium addis, quem certam ob cauſam eſſe non dubitas imparatum. In qua re dupliciter te delinquere conſtat, cùm eum ad tantam præſumptionem animando, de pœnitentia prioris culpæ facis eſſe ſecurum.* Is autem Epiſcopus Trecenſis qui nobis litera F. à Fulberto deſignatur, Fromundus huius nominis primus eſſe dignoſcitur, qui in hæc tempora incidit, quippe cùm, teſte Claudio[d] Roberto obierit anno 1034. Leothericus autem anno 1033. periculosè autem hunc ſeligi docet Fulbertus à Leotherico Senonenſi, quia nempe periculum erat, ne cùm ipſe criminoſus haberetur, eius criminum ſocietate Archiepiſcopus inuolueretur, hominibuſque perſuaderetur, non aliam ob cauſam eum præcæteris ab ipſo electum, quam vt vitioſæ ordinationi facilius immiſceretur.

[a] Aurelian. 5. c. 17. eadem habet Turonen. 2. c. 9. & alia alibi. Arel. 3. al. 4. c. 3.
[b] Agath. c. 35. & alia alibi.
[c] Fulbertus epiſt. 28. Leutherico, tom. 3. Biblioth. PP.
[d] Claudius Robertus lib. Gall. Chriſt. in ſerie Epiſc. Senonenſ. & Epiſc. Trecẽſ.

§. XI.

Comprouinciales ex iuſta causâ abſentes literas mittere debuiſſe excuſatorias, & aliquando Legatos.

XLV. Poterant quoque & comprouinciales iuſtam ob cauſam ab ordinatione Epiſcopi abeſſe, in quo caſu debebant literas ad Synodum Epiſcoporum mittere excuſationis ſuæ cauſas proferentes, & conſenſus ſui indices, vt ſuperiùs docuimus. Cuius rei præclarum exemplum apud Iuonem Carnotenſem, cum enim de electione facta Manaſſæ in Epiſcopum Meldenſem inaudiſſet, ad Daimbertum Senonenſem Metropolitanum ſtatim reſcripſit,[e] huius ſe electioni congratulari, quem bonæ indolis adoleſcentem melioris ſpei iuuenem comperiſſet, ſed ſibi abeunti periculum imminere: ideoque precatur, vt ſi cum maxime expetat huius ordinationi intereſſe, aut locum ad quem tutò venire poſſit, eligat, aut conductum ſecurum procuret, *quod ſi*, inquit, *regius metus vel aliorum, qui aduerſum nos iniuſtè ſæuiunt, abeſſe coëgerit: conſecrationem, quam voce & manibus facietis* (ex quibus verbis collige comprouinciales omnes cum Metropolitano manus impoſuiſſe) *corporaliter præſentes, confirmabimus literis & corde, corporaliter abſentes.* Literæ autem, quas, cùm idem ſemper metus vrgeret, ſui vice ad Metropolitanũ, ſuoſque qui conuenerant comprouinciales miſit, eæ ſunt, quæ pro exemplari & formula huiuſmodi literarum eſſe nobis poterunt.

[e] Iuo epiſt. 113. Daimberto.

Daimberto

A *Daimberto Senonenſis Eccleſiæ Metropolitano, & Suffraganeis eiuſdem Eccleſiæ Coëpiſcopis ſuis, Iuo humilis Carnotenſis miniſter, ſalutem, & obſequium.*

Iuo epiſt. 115. Daimberto & Suffrag.

Quia Apoſtolicum [a] *illud in me completum eſt, foris pugnæ, intus timores, præcordialiter doleo, quod ſancto & deſiderabili conuentui veſtro intereſſe non valeo. Et quia in nomine Saluatoris congregatos vos eſſe non ambigo, quicquid ſalubriter ſtatuiſtis, vobiſcum ſtatuo: & nominatim dominum Manaſſem claris natalibus ortum, modeſtis moribus ornatum, quem Meldenſis Eccleſia elegit, cum eligentibus eligo, & manus impoſitionem, quam ei facturi eſtis præſentes corpore, hanc ego confirmo, & facio, quantum in me eſt, præſens corde. Credo enim vos tanti conſilij, tantæ fortitudinis, vt nihil præſumatis illicitum, nihil ſubterfugiatis legitimum. Valete.*

[a] 1. Cor. 7.

XLVI. Legimus & aliam apud Sirmundum à Prudentio Tricaſſino Epiſcopo cùm in Eccleſia Pariſienſi ordinandus eſſet, epiſtolam fuſiorem miſſam fuiſſe; quippe cùm non ſolùm de abſentia ſua ſe excuſet, verùm etiam, quæ tunc B temporis in controuerſiam inter Catholicos, & Gotheſcalcum præcipua doctrinæ capita adducebantur, ibi referat, vt videlicet de iis electus Epiſcopus examinaretur, nec conſecrationem reciperet, niſi per omnia ſanæ doctrinæ eſſe deprehenderetur. Vnde docemur naſcentibus hæreſibus ſollicitos fuiſſe Epiſcopos, circa earum hæreſeωn capita ordinandos percunctari, & abſentes nonnunquam de eorum interrogandorum neceſſitate alios monuiſſe. Initium ergo epiſtolæ iſtius duntaxat exſcribimus, cætera, quæ ad Pelagij & Gotheſcalci errorum varios articulos ſpectant, omittimus: ita ergo hæc ſe habet

Patri venerabili, & cæteris Patribus, Fratribuſque ſinceriſſimis, diligendis, atque Coëpiſcopis venerendis, Prudentius æternam in Domino, ſalutem.

Epiſt. Prudentij Tricaſſini miſſa per Vicariũ ad Ordinationem Æneæ Pariſienſis, ex Hincmaro in poſteriori opere aduerſus Gotheſcal.

Quantum ad meritum peccatorum meorum ſpectat, iuſtiſſimo Dei iudicio, quantum verò ad indebitas, atque indeficientes eius miſericordias pertinere dignoſcitur, miſericordiſſimo eius munere, infirmitatibus penè omnibus notis depreſſus, ſancto deſiderabilique veſtro conuentui C *adeſſe prohibeor. Quod autem poſſum præſentibus literis, atque legato Eccleſiæ noſtræ Presbytero Arnaldo, mei conſenſus præſentiam eatenus exhibeo, vt is qui ordinandus eſt, ſi Apoſtolicæ ſedis omnibus inſtitutis, & beatorum Patrum Innocentij, Zoſimi, Bonifacij, Sixti, Leonis, Gelaſij, Celeſtini, Gregorij, Hilarij, Ambroſij, Auguſtini, Iſidori, Primaſij, Fulgentij, Hieronymi, Caſsiodori, Bedæ, aliorumque æquè Catholicorum, atque orthodoxorum Virorum ſcriptis, & dictis, ſpecialiter ſuper quatuor Capitulis, quibus omnis Eccleſia Catholica aduerſus Pelagium, eiuſque hæreſeos ſequaces pugnauit, ac vicit, atque ad poſteriorum memoriam literis auctoritate & veritate pleniſſimis mandauit, confitendo ſuſcribere, & ſuſcribendo confiteri voluerit, eius me ordinationi conſentaneum eſſe profiteor. Sin aliàs, prorſus neque aſſentior, neque fidelibus Chriſti aſſentiendum ſuadeo, &c.* Libenter autem quod reliquum eſt huius Epiſtolæ prætermitto, quia id totum in prædictis capitulis enumerandis inſumitur.

XLVII. Quod autem in prædicta Prudentij Epiſtola legis Preſbyterum Arnoldum Legatum ab ipſo cum literis miſſum, ex ſolito more id factum, vt nem- D pe vocante Metropolitano comprouincialis inuitatus, ſi venire non poſſet, Legatum mitteret, qui procuratorio nomine actis ſuſcriberet: ſic, cùm quidam ex Donatiſtis, qui, vt ait [b] Auguſtinus, *à Primate ſuo per tractoriam fuerant euocati*, ad collationem cum Catholicis habitam accedere non poſſent, miſſi ab iis ſunt, qui pro abſentibus ſuſcriberent: ſic etiam in Catholicorum Epiſcoporum Prouincialibus Conciliis paſſim obſeruare poſſumus, Preſbyteros ab Epiſcopis ſuis miſſos procuratorio nomine ſubſcripſiſſe: quod in ordinationibus obſeruari quoque ſolitum oſtendit Hincmarus Remenſis, agens contra nepotem ſuum Hincmarum Laudunenſem, [c] *ſemel*, inquit, *ac ſecundò literis Canonicis euocatus ad ordinationem Epiſcopi in Eccleſia Cameracenſi Prouinciæ noſtræ paſtore deſtitutâ (vnde Apoſtolica ſedes me ſuggerente non modice laborauit) nec ipſe veniſti, nec pro te vicariam perſonam (vt regulæ ſacræ præcipiunt) ad me direxiſti; vnde Symmachus Papa ad Eonium ex ſacris Canonibus promulgauit, vt ſi quilibet Epiſcopus Metropolitano Pontifici, iuxta canonum definitionem vocatus obtemperare noluerit, nouerit ſuccidendum ſe (quod non op-*

[b] Auguſt. lib. poſt collat. ad Donatiſt. cap. 24. Idem in coll. 1. cap. 14.

[c] Hincmarus Remenſis in opuſculo 55. capit. aduerſus Hincmarum Laudunenſem.

tamus) *Eccleſiaſticâ diſciplinâ. De perſona autem pro te cum * tranſitoriâ, & rationabili excuſatione ſi venire non potuiſti dirigendâ, ſacri* [a] *Niceni Canones dicunt, &c.* Et paulò pòſt, *Regulariter euocatus venire, aut pro te perſonam conſenſum tuum deferentem mittere neglexiſti: non te pertranſire debet, quia Prouinciæ* [b] *Africæ Canones decreuerunt, vt Epiſcopus à Primate ſuo vocatus ad Synodum competenter occurrat: quod ſi non potuerit occurrere, niſi rationem impedimenti ſui apud ſuum Primatem reddiderit, Eccleſiæ ſuæ communione debere eſſe contentum.* Nihilominus non ſimpliciter neceſſe fuiſſe crediderim, vt comprouinciales abſentes legatos mitterent: primò, quod Concilia ſuperiùs citata [c] Nicenum, [d] Antiochenum, & alia, quorum duorum priorum auctoritates profert Hincmarus, literarum duntaxat meminerint, non legati mittendi: ſecundò, quod apud noſtrum Iuonem [e] nulla mentio legati à ſe miſſi, ſed ſolum literis ſuis teſtatur conſenſum ſuum ſe præſtare iis, quæ ab ipſis conuocatis peragerentur: vnde probabile eſt, tum ob idipſum, tum etiam quod contradictionem obortam aduerſus prædicti domini Manaſſæ electi Meldenſis, non ſibi à legato ſuo relatam, ſed auditam à ſe, aliis poſtea [f] ad Daimbertum literis ſignificet, nullos ab Iuone miſſos, qui procuratorio ipſius nomine, prædictæ ordinationi intereſſent: tertiò, quod idem paulò pòſt Hincmarus literarum duntaxat, tanquam magis neceſſariarũ meminerit, iis verbis, [g] *quia verò ſemel ac ſecundò ceteris Coëpiſcopis ad ordinationem ſecundùm ſacras regulas conuenientibus, venire, vel regularem tuum conſenſum mittere detrectaſti, ſecundum præfatos ſacros Canones, prædictum Eccleſiæ Cameracenſis regulariter electum, cum his qui conuenerant, vel per ſcripta conſenſerant, ordinauimus.* Exiſtimo verò cùm Epiſcopus abſens literis ſuis non abſolutè, ſed conditione ſolum aliqua præmittenda, ordinationi alterius ſe conſentire ſignificaret, prout ſignificabat prædictus Prudentius, ea quam recitauimus Epiſtolâ, opus fuiſſe, vt procuratorem mitteret, qui videret num conditioni ab ipſo præfixæ plenè ſatisfaceret, & ſi ſatisfactum foret, procuratorio nomine actis ordinationis, quæ dari ab ordinatoribus ſolebant, ſuſcriberet, vt nempe iuxtà [h] Canonum ſtatuta, nemo in aliqua Prouincia ordinatus videretur Epiſcopus, niſi totius Prouinciæ Epiſcoporum voluntate, ac conſenſu ad eam dignitatem prouectus. Quando verò qui aberat Epiſcopus, abſolutum ſuis literis conſenſum exhibebat, qualem teſtatum fuiſſe Iuonem ſuperius vidimus, non opus fuiſſe, vt procuratorem mitteret, ſed epiſtolam ipſius ſubſcriptionis loco eſſe potuiſſe.

XLVIII. Vnum autem, quod ad vocem, & loquendi, appellandique rationem ſpectat, hîc etiam obſeruauimus, epiſtolam quam mittebant Epiſcopi excuſatoriam, ab [i] Hincmaro citato tractoriam, ſeu tractatoriam dici. Quodnam verò retineri nomen cõuenientius ſit, in propatulo non eſſe. Certum eſt quidem Epiſtolam quâ Metropolitani, ſeu Primates, ad Concilium, vel ordinationes vocabant, tractoriam dici potuiſſe: hoc enim nomine legimus Auguſtinum loco [k] ſuperius citato vſum fuiſſe, & in Epiſtola ad Victorinum Epiſcopum ſeries in eadem ſignificatione tractoriam vſurpaſſe pro epiſtolâ, quâ Primas ad Concilium Suffraganeos ſuos vocat: ex quibus etiam Auguſtini ad Victorinum literis diſcimus, tractoriam eandem ad omnes Epiſcopos miſſam fuiſſe, non ſingulas pro ſingulis fuiſſe compoſitas, in eaque Epiſcopos omnes tum Prouinciæ, tum finitimarum inuitatos, ordine ſuo inſcriptos fuiſſe. In ſimili quoque acceptione Conſtantinus ad [m] Ablauium Præfectum Prætorio tractorias dixit literas, eas, quas dari iubebat Epiſcopis ad Concilium Arelatenſe primùm euocatis, curſu publico vtentibus, adſcriptis etiam ſtatiuis, ſiue manſionibus, quibus alerentur, ſumptibus publicis; quod ipſum fuſiùs ex variis iuris [n] Romani, [o] Longobardici, & [p] Gallici legibus, ex [q] Euſthatij Conſtantinopolitani definitione, & ex [r] veteri formula, quam referunt [ſ] Briſſonius, [t] Cuiacius, & alij, colligi poteſt. Legimus quoque tractorias dici Epiſtolas, quæ ab Epiſcopis ſubditis ſuis, ſiue ad loca ſancta peregrinantibus darentur, quibus hoſpitium, & neceſſaria alimenta ab aliis Epiſcopis, Abbatibus, & cæteris dari precabantur. At antiquitus non legimus Epiſtolas tractorias dictas, quæ ab inferiori ad Metropolitanum, ab Epiſcopo ad Concilium mitterentur. Refert quidem [u] Sirmundus examinationem

* al. tractatoriâ.
[a] Nicenum can. 4.
[b] Concilium Afric. c. 43.
[c] Nicenum can. 4.
[d] Antioch. c. 19.
[e] Iuo ſuprà.
[f] Iuo ep. 119. Daimb.
[g] Hincmarus ſuprà.
[h] Vide plures Canones ſuprà.
[i] Hincmarus ſuprà. Sirmundus quoque Epiſtolam citatã Prudẽtij Tractoriæ nomine inſcribit.
[k] Auguſtinus ſuprà.
[l] Idem epiſt. 217. ad Victorinum.
[m] Conſtantinus ad Ablauium, apud Baron tom. 3. ad annũ 314. num. 43.
[n] Tit. de tract. & ſtat. lib. 12. Cod. item l. 2. C. de deſertoribus, l. penult. de curſu publico.
[o] Longobard lib. 3 tit. 2. l. 38. & tit. 7. l. 1.
[p] Lib. 4. Capitul. cap. 69. & lib. 7. cap. 20.
[q] Euſtath. de temp. interuall.
[r] Vetus formula 55. Cod. legum antiq. inter formulas ſolennes.
[ſ] Briſſ. lib. de formul.
[t] Cuiacius ad tit. de tractorus lib. 12. Cod.
[u] Sirmundus formul. 11. tom. 2. Conc. Gall.

A minationem VVilberti in Catalaunenſem Epiſcopum ordinandi, in qua Preſbyteri legati abſentium Epiſcoporum, tractoriis literis vicem ſui Epiſcopi exhibuiſſe dicuntur; ſed quanam ratione tractoriæ dicerentur, non video, niſi fortè tractorias eas diuinando dici placeat, quod eas deferentibus, & ad Concilium euntibus hoſpitium & alimenta præberentur. Certè ſi ethymologiam nominis ſpectemus, tractoriæ literæ dici non poſſunt, niſi quibus inferiores à ſuperiori euocantur, ac veluti trahuntur, non autem eæ quæ ab inferioribus ad ſuperiores ad ſui excuſationem diriguntur.

XLIX. Fortaſſis ergo non tractorias illas vocauit Hincmarus, ſed tractatorias, prout Aſteriſcus huic voci appoſitus nos admonet: tractatoriæ autem rectè dicentur, quod earum beneficio Epiſcopus abſens cum collegis ſuis de propoſitâ electi ordinatione tractet, mentemque aperiat: præſertim cùm tractatoriam epiſtolam, apud eundem [a] Auguſtinum non ſemel dictam legamus, quærelas continentē Epiſcoporum cum Maximiano ſentientium aduerſus Cæci- B lianum: ſi enim Epiſtola tractatoria dici potuit, qua Epiſcopi alicuius ordinationem refutarunt; quidni ſimiliter tractatoria dici potuerit, quam iidem pro alicuius ordinatione confirmanda tranſmittent? In Concilio quoque [b] Carthaginenſi quinto, & [c] Africano ſub Cœleſtino, & Bonifacio, iubentur Epiſcopi, qui Concilio intereſſe non potuerint à Primate conuocato, *vt excuſationes ſuas in tractatoria conſcribant*: quod quidem manifeſtè docet excuſatorias literas Epiſcoporum tractatorias olim dictas.

[a] Auguſtinus in pſal. 36. Conc. 2. poſt medium.

[b] Carth. 5. can. 10. & [c] Afr. c. c 43. corruptè apud Grat. c. placuit diſt. 18. Gloſſa prout ſcripſimus emēdæ. ex manuſcriptis Codicibus.

§. XII.

Finitimos etiam Epiſcopos alienæ Prouinciæ, aliquando ad ordinationem vocatos.

C L. Verùm omiſſis iſtis leuioribus de nomine diſceptatiunculis, ad rem ipſam reuertimur, vt explicatâ Comprouincialium Epiſcoporum conuocatione, & ad celebrandam ordinationem conueniendi apud ipſos vſitato, ac religioſo more; de finitimorum etiam ex alienæ Prouinciæ conuocatione, ac conuentu aliqua adiungamus. Certum enim eſt finitimos quoſque Epiſcopos etiam ex alienâ Prouinciâ ad ordinationem à Metropolitanis conuocari ſolitos: idque innuere videtur citatus à nobis ſuperiùs Euſebius, ſiue [d] dum Dium in locum Narciſſi ordinatum, ſiue [e] dum Alexandrum in eiuſdem conſortium adſcitum refert, Epiſcoporum, qui finitimis Eccleſiis præ erant Concilio, atque ſententia. Clariùs verò idipſum oſtendit Epiſtola Synodalis Concilij Conſtantinopolitani primi apud Theodoretum iis verbis, [f] περὶ δὲ τῶν οἰκονομιῶν, τῶν κατὰ μέρος ἐν ταῖς Εκκλησίαις, παλαιός τε, ὡς ἴστε, θεσμὸς κεκράτηκε, καὶ τῶν ἁγίων ἐν Νικαίᾳ πατέρων ὅρος, καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τοὺς τῆς ἐπαρχίας, καὶ εἴπερ ἐκεῖνοι βούλοιντο σὺν αὐτοῖς τοὺς ὁμόρους πρὸς τὸ συμφέρον ποιεῖσθαι τὰς χειροτονίας, οἷς ἀκολούθως, τάς τε λοιπὰς D Εκκλησίας παρ' ἡμῖν οἰκονομεῖσθαι γινώσκετε, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Εκκλησιῶν ἀναδειχθῆναι τοὺς ἱερέας. Id eſt, *De adminiſtrationibus autem, quæ ſunt cuiuſq; Eccleſiæ propriæ, cum vetus, vti noſtis lex eſt, tum ſanctorum Patrum in Concilio Niceno deciſio: vt videlicet ſingularum Prouinciarum Antiſtites, vnà cum finitimis, modo ipſis ita viſum fuerit, Epiſcopis miniſtros ad Eccleſiarum commodum in ſuis ipſorum Prouinciis ordinent. Ex cuius legis & deciſionis præſcripto ſcitote, tum alias quoque Eccleſias apud nos adminiſtratas eſſe; tum illuſtriſſimarum Eccleſiarum Sacerdotes delectos.* Quibus verbis Nectarij in Patriarcham Conſtantinopolitanum in Concilio generali, communi omnium conſenſu, Flauiani in Antiochenum non ſolùm ab Epiſcopis ſuæ Prouinciæ, ſed & totius Diœceſis Orientalis, quæ ad eius Patriarchatum ſpectabat, & Cyrilli in Hieroſolymitanum, ab Epiſcopis Prouinciæ, vti vult Canon, ordinati, exempla ſubiungit. Ex quibus diſces, finitimos quoque Epiſcopos, ſi ita viſum fuiſſet Epiſcopis Prouinciæ, vel certè Metropolitano, vocari ſolitos fuiſſe, maximè verò ad eorum Epiſcoporum ordinationes, qui illuſtriores Eccleſias v. gr. Patriarchales, & Metropolitanas adminiſtrarent, de quibus ſpeciatim, mox dicemus.

[d] Euſeb. lib. 6. hiſt. cap 9. in Lat. edit. 10. in Græca. [e] Idem cap 9. in Latina edit. 11. in Græca. [f] Theodoret, lib. 5. hiſt. cap. 9.

LI. Neque verò obſcurè Pariſienſe tertium Concilium aut Tullenſe à nobis A
citata, idipſum oſtendunt, hoc, [a] dum ab Epiſcopis, qui *circumcircà ſunt* ordina-
tiones peragi iubet: illud [b] dum à Metropolitano, & comprouincialibus ſolis,
vel ſi voluerit Metropolitanus, adiunctis etiam vicinis alterius Prouinciæ Epiſ-
copis, ordinationem Epiſcopi celebrari præcipit: id enim verba iſta eiuſdem
Concilij à nobis ſuperiùs citata ſignificant (*nam de anteactis ordinationibus Pontifi-
cum ità conuenit, vt coniuncti Metropolitanus cum ſuis Epiſcopis comprouincialibus, vel quos
vicinos Epiſcopos eligere voluerit, iuxta antiqua ſtatuta Canonum, omnia communi Concilio
& ſententia* * *decernantur,*) non autem, vt Metropolitano liceat, vel comprouin-
ciales, vel vicinos Epiſcopos ad libitum aſſumere: tum quod antiqua ſtatuta
Canonum id minimè doceant, quæ Metropolitanum ad aſſumendos ſibi com-
prouinciales Epiſcopos ex prædictis adſtringunt: tum quod eiuſdem Canonis
præcedentibus verbis iubeatur, vt nullus *contra Metropolis voluntatem vel Epiſcopo-
rum comprouincialium ingeratur: quod ſi per ordinationem Regiam, honoris iſtius culmen
peruadere aliquis nimiâ temeritate præſumpſerit, ſit à fratribus omnibus ſegregatus, & ab ip-* B
ſorum omnium charitate ſemotus. Quæ verba manifeſtè oſtendunt, neminem ſine
comprouincialibus ordinari potuiſſe: ſed eum, qui auctoritate Regiâ ad Epiſ-
copatum, abſque eorum omnium voluntate, irrepere, vel ab aliis ordinari ſe
procuraret, ab eorundem comprouincialium communione fore ſegregandum.
Id quoque oſtendunt illi omnes Canones, qui Epiſcopis diſtrictè præcipiunt,
ne non vocati, ad ordinationes extrà Prouinciam ſuam excurrant. Huiuſmodi
autem Canones plures ſunt, & maximæ auctoritatis, petiti nempe ex Conciliis
[c] Sardicenſi, Conſtantinopolitano [d] primo, [e] Antiocheno, & Lucenſi, in quo
collecti à Martino [f] Bracharenſi Canones probati ſunt, item ex Calixti [g] primi,
& Zachariæ [h] primi Summorum Pontificum, aliorumque decretalibus episto-
lis. Imò Synodus Sardicenſis videtur innuere vocatos Epiſcopos ad dilectio-
nem & charitatem renuere non debere; verba enim iſta, [i] *διὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἡμᾶς
τὰς τῆς ἀγάπης ἀποκλείειν πύλας, ne dilectionis fores claudere videamur,* ad id ſignifican- C
dum referri poſſunt.

LII. Poſſunt & plurima finitimorum ex alienâ Prouinciâ accitorum exempla
proferri, præſertim in Eccleſiis illuſtrioribus, ad quorum Epiſcoporum ordi-
nationem, maiori frequentiâ quoſcumque ex finitimis, imò etiam ex diſſitis
regionibus Antiſtites plurimos conuocatos legimus: & ne crambem eandem
recoquere moleſtum ſit, cogamurque eandem orbitam denuò terere, non
quælibet, ſed ſelecta tantum aliqua Eccleſiarum tum illuſtriorũ, ſeu aliqua ma-
iori dignitate ornatarũ, Primatiali, vel Metropolitanâ, tum inferioris dignitatis
& eminentiæ exempla proferemus, id amplius ſtatim confirmaturi, cùm de Me-
tropolitanis & Primatibus conſecrandis agemus. Cornelius itaque Summus
Pontifex, ex Cypriano non ſolum ab Epiſcopis Prouinciæ, ſed etiam ab Afri-
canis, qui in vrbe tunc aderant, Epiſcopus ordinatus eſt, *Et factus eſt*, inquit [k]
Cyprianus ad Antonianum, *Epiſcopus à plurimis collegis noſtris, qui tunc in vrbe Româ
aderant, qui ad nos literas honorificas, & laudabiles, & teſtimonio ſuæ prædicationis illu-* D
ſtres de eius ordinatione miſerunt. Sexdecim autem Epiſcopos Cornelij ordinationi
interfuiſſe eadem epiſtola teſtatur, qui ſatis magnus numerus videri poterat
tempore perſecutionis collectus: Ex iis autem Africanos, qui eidem interfue-
rint Epiſcopos alia [l] epiſtola nominat Caldonium, Fortunatum, Pompeium, &
Stephanũ. Ex quibus patet ſolitum tunc temporis ad ordinationũ auctoritatẽ,
obſeruari, vt quotquot in vrbe Catholici adeſſent Epiſcopi, ad eligendum or-
dinandumque Summum Pontificem conuenirent; adeout quo numeroſior eſ-
ſet Epiſcoporum ordinantium numerus, eo certior, & auguſtior ordinatio vi-
deretur. Quod cùm iiſdem prioribus ſæculis populis perſuaſum noſſent hæreti-
ci, de Epiſcoporum ad ſuas temerarias ordinationes conuenientium numeroſi-
tate mentiri ſolebant: De Pſeudo-Epiſcopis quinque factionis Nouati, à pluri-
bus Epiſcopis damnatis, atque de gradu ſuo deiectis, qui Fortunatum Epiſco-
pum Carthagini conſtituere auſi fuerant, id teſtatur Cyprianus epiſtolâ ad
Cornelium, [m] *Hi quinque*, inquit, *cum paucis vel ſacrificatis, vel malè ſibi conſciis, For-*

tunatum

[a] Tullenſe parte vlt. cap. 2.
[b] Pariſienſe 3. cap. 8.
* fortè error eſt in textu legendum eſt *decernant.*
[c] Sardicenſe c. 3.
[d] Conſtantinopolit. 1. c. 2.
[e] Antioch. c. 13.
[f] Mart. Brac. c. 7.
[g] Calixtus 1. epiſt. 2.
[h] Zach. 1. epiſt. 1.
[i] Sardic. ſup.
[k] Cyprianus epiſt. 52. ad Antonianũ.
[l] Idem ep. 42. ad Cornelium.
[m] Cyprianus epiſt. 55 Cornelio.

A *tunatum ſibi Pſeudo-Epiſcopum cooptarunt, vt criminibus in vnum conuenientibus, talis eſſet ſcilicet rector, quales illi qui reguntur. Hinc iam & cætera mendacia, frater chariſſime, potes noſcere, quæ hîc homines deſperati, & perditi ventilauerunt, vt cùm de ſacrificatis, vel de hæreticis amplius quàm quinque Pſeudo-Epiſcopi non fuerint, qui Carthaginem venerint, & Fortunatum ſibi dementiæ ſuæ ſocium conſtituerint: illi tamen, quaſi filij diaboli, & mendacio pleni auſi ſint, vt ſcribis, iactitare viginti quinque Epiſcopos affuiſſe: quod mendacium & iſtic prius apud fratres noſtros iactitabant, dicentes viginti quinque Epiſcopos de Numidiâ eſſe venturos, qui ſibi Epiſcopum facerent: quo in mendacio ſuo poſteaquam, quinque ſolis conuenientibus naufragis, & à nobis abſtentis detecti ſunt, atque confuſi, Romam cùm mendaciorum ſuorum merce nauigauerunt, quaſi veritas poſt eos nauigare non poſſet.* Horum hæreticorum exempla per omnia ſecuti Donatiſtæ [a] paucitatem eorum qui ad ordinationem Cæciliani conuenerant, criminati ſunt, [b] à ſolis vicinis Epiſcopis eum conſtitutum fuiſſe, nec ex Numidia Antiſtites ad ordinationem vocatos, aut expectatos fuiſſe Epiſcopos conquerentes; ſuorũ verò, [c] qui ad Cæcilianum
B deponendum, & Maiorinum ordinandum fermè ſeptuaginta conuenerant, multitudinem extulerunt, quorum etiam [d] in aliis conuentibus numeroſitatem falsò mentiti ſunt.

LIII. Sequentibus ſæculis plura eiuſmodi exempla ſuppetere poſſunt: nec ea repetere opus eſt quæ Concilium Conſtantinopolitanum ſuperiùs adducit; iis potius alia adiungenda ſunt. Ad vngendum [e] Baſilium in Cæſarienſem Epiſcopum, ἐκ τῆς ὑπερορίας *ab exteris regionibus, à locis extra fines poſitis, ab exilij loco* (hæc enim omnia verba iſta ſignificare poſſunt) excitatos Antiſtites concurriſſe teſtis eſt Gregorius Nazianzenus oratione in laudem Baſilij: qui etiam epiſtola quadam ad Euſebium Samoſatenum pro fide exulantem, eum ad eandem ordinationem, licet è Syria Epiſcopus eſſet, nec Ponto adcenſeri poſſet, inuitatum fuiſſe innuit, dum [f] ad eius aſpectum viduitatis veſtes exuiſſe ait Cæſarienſem Eccleſiam, magiſq; inclytam fore prædicit, cùm paſtorẽ manu ipſius dignũ receperit. Baſilius autem epiſtola [g] ad eundem Euſebium Samoſatenũ Epiſcopum
C refert ſe Fauſtino Epiſcopo mortuo ab Iconienſi Eccleſia vocatum, ὥστε αὐτῇ δοῦναι Ἐπίσκοπον, *Epiſcopum creandi gratia*: an verò huius rei causâ Iconium petere debeat, quippe cùm Iconium ciuitas in Piſidia iam olim poſt maximam prima, tunc verò parti eiuſdem Prouinciæ diuulſæ præſideret, videtur dubitaſſe idem Baſilius, qui ideò exoptaſſe ſe dicit præſentem ab Euſebio edoceri, εἰ ἂν δεῖ μὴ κατοκνεῖν τὰς ὑπερορίους χειροτονίας, id eſt, *an oporteat peregrinas auerſari ordinationes*: Ex qua proinde epiſtola probabiliter colligimus, nec inuſitatum fuiſſe morem alterius Prouinciæ Epiſcopos conuocandi, cùm Iconienſis Eccleſia Baſilium ad Epiſcopi ſui creationem inuitaret, nec tamen paſſim eum fuiſſe receptum, cum Baſilius deberetne huius rei causâ ad iſtam Eccleſiam proficiſci, dubitaret. Eundem tamen Baſilium de recta finitimorum Epiſcoporum ordinatione ſollicitum fuiſſe oſtendunt eius ad Neocæſarienſes [h] ſcriptæ poſt obitum Epiſcopi ipſorum, aliæ item [i] ad Ancyranos, & variæ ad Nicopolitanos literæ: ex quarum vltimis [k] conſtat ipſius Baſilij à Nicopolitanis expetitum fuiſſe con-
D ſenſum, aliàs enim quomodo diceret Baſilius eius ordinationi ſe conſentire, quem ipſi dignum iudicaſſent? Nicopolis autem extra Cappadociam Baſilij Prouinciam haud dubiè ſita fuit; ſed de Baſilio infrà. [l]

LIV. Ad Ioannis Chryſoſtomi [m] ordinationem, quò fauorabilior eſſet, pluſq; auctoritatis haberet, aderant ex Imperatoris Arcadij mandato, tum plures Epiſcopi, tum Theophilus Alexandrinus, & Ægyptij quidam cum eo ad Synodum conuocati; ex quibus prædictus Theophilus nonniſi ægrè ad conſentiendum illius ordinationi perductus eſt. Chryſoſtomus verò [n] congregatis Lydiæ, Aſiæ, & Cariæ Epiſcopis ad 70. viros pertingentibus Epheſini Epiſcopi, ab Eccleſia eius inuitatus, ordinationem fecit. Refert quoque [o] Fortunatus Pictauienſis ſanctiſſimum virum Germanum Pariſienſem Antiſtitem Bituricas [p] inuitatum acceſſiſſe ad ordinationem Felicis, Auguſtodunum [q] petiiſſe, pro ordinatione Syagrij. In Concilio Andegauenſi quod pro ordinando Thalaſio huius ciuitatis Epiſcopo habitum eſt, mentio S. Leonis [r] BiturICenſis nempe Ar-

[a] Optatus lib. 1. contra Parmen.
[b] Auguſt. in breuic. collat. diei 3. cap. 16. & aliis.
[c] Auguſt. ibid. cap. 14. coniunge Optat. lib. cit. & eundem Auguſt. cont. Creſcõ. lib. 3. cap. 27. & 28.
[d] Idem Aug. lib. poſt collat. ad Donatiſtas cap. 24.
[e] Nazian. orat. 20.
[f] Idem epiſt. 74. Euſeb. Samoſat.
[g] Baſilius epiſt. 8.
[h] Baſil. epiſt. 62. Eccleſiæ Neocæſar.
[i] Idem epiſt. 67. ad Eccleſ. Ancyr.
[k] Idem epiſt. 191. 192. 193. 194.
[l] Idem epiſt. 194. cit.
[m] Socrates lib. 6. cap. 2. & Sozom. lib. 8. cap. 2.
[n] Palladius in dialogo vitæ Ioannis Chryſoſt.
[o] Fortunatus cap. 64. vitæ S. Germani.
[p] Ibid cap. 65.
[q] Conc. Andegau. in præfat.
[r] Vide Gall. Chriſt. in Archiep. Bituric.

chiepiſcopi, qui in numerandis Epiſcopis Concilij, Euſtochio Turonenſi Andegauenſium Metropolitano præfertur, quem proinde dubitare non poſſumus ad ordinationem Thalaſſij extra ſuam Prouinciam celebrandam fuiſſe conuocatum. Sidonium[a] quoque, pro ordinatione Bituricenſis Archiepiſcopi, Eufronium Auguſtodunenſem Epiſcopum conſuluiſſe, Agrœtium[b] Senonenſem vocaſſe, alios[c] ex diuerſis Prouinciis, præſertim Metropolitanos per literas accerſiuiſſe, quoſdam eorum conueniſſe ex eius epiſtolis certum atque exploratum habetur. Sed, vt ad propiora noſtris ſæculis exempla veniamus, legimus[d] inter formulas promotionum Epiſcopalium à Sirmundo relatas, in examinatione VVilberti in Catalaunenſem Epiſcopum ordinandi, quæ conſecrationi præmitti ſolebat, præter Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum, Hincmarum Laudunenſem & Hodonem Bellouacenſem, qui Belgiuacorum ibi dicitur Epiſcopus, & Preſbyteros reliquorum Epiſcoporum totius Prouinciæ cum literis tractoriis ſuorum Epiſcoporum, præter hos, inquam, præſentes interfuiſſe ex aliis Prouinciis VVenilonem Rothomagenſium, Herardum Turonorum, Egilonem Senonum Archiepiſcopos, & Fulcricum huius Coepiſcopum, quos ad ordinationem VVileberti inuitatos fuiſſe non dubium eſt. S. quoque Hugonem Gratianopolitanum[e] Antiſtitem à tribus Metropolitanis Viennæ conſecratum fuiſſe legimus, concedentibus, vt conijcio, conſecrandi auctoritatem comprouincialibus Epiſcopis, iis qui quamuis ex alienâ Prouinciâ conueniſſent, ſuprà ipſos tamen Metropolitanâ dignitate præeminebant.

A — B

a Sidonius lib. 7. epiſt. 8. Euphronio
b Idem lib. 7. ep. 5. Agrœtio.
c Idẽ in Cõcſtat. init. poſt epiſt. 9. lib. 7.
d Inter formulas promot. Epiſcop. ra. apud Sirm. tom. 2. Conc Galliæ.
e In vita S. Hugonis apud Surium 1. Aprilis.

§. XIII.

Quibus præſertim caſibus à finitimis Epiſcopis, Epiſcoporum conſecrandorum iura præſumpta fuerint.

LV. Fruſtrà verò plura exempla ad probationem rei minimè controuerſæ quæreremus, ſufficiat adnotaſſe, non tantum conuocationem iſtam Epiſcoporum ex alienâ Prouinciâ licitam fuiſſe, verùm etiam deficiente ſufficienti numero comprouincialium neceſſariam fuiſſe ac præceptam: In quo caſu Concilium Sardicenſe vicinarum Prouinciarum Epiſcopos conuocari iubet.[f] *Si fortè*, inquit, *in Prouincia vnum tantum contigerit remanere Epiſcopum; ſuperſtes Epiſcopus conuocet Epiſcopos vicinæ Prouinciæ, & cum eis ordinet comprouinciales ſibi Epiſcopos: quod ſi facere neglexerit, populi conueniant Epiſcopos vicinæ Prouinciæ, & illi prius commoneant Epiſcopum, qui in eadem Prouincia commoratur, quod populi petant ſibi Epiſcopum rectorem, & doceant iuſtum eſſe, vt veniat ipſe, & cum eis ordinet Epiſcopum. Quodſi literis conuentus tacuerit, & diſſimulauerit, nihilque reſcripſerit; tunc ſatisfaciendum eſt populis, vt conueniant ex vicinâ Prouinciâ Epiſcopi, & ordinent Epiſcopum.* Retuli ſuperiùs eundem Concilij[g] Sardicenſis Canonem, prout in Græco habetur, ab iſto multum diſcrepantem, nec vlla ex verſionibus ex Græco eiuſdem Concilij prædicto Canoni, prout hic exſcribitur, conſentit: cùm tamen non ſolùm à Gratiano, verùm etiam à Burchardo & Iuone iiſdem verbis, vel certè parum immutatis, proferatur: coniicere poſſumus Latinam Concilij Sardicenſis primam editionem id habuiſſe; ex quâ nempe prædicti decretorum collectores eundem Canonem, prout à nobis relatus eſt, exſcripſerint: Nam Dionyſius[h] Exiguus in Epiſtola ad Stephanum Epiſcopum, quâ ei ſuam Græcorum Canonum verſionem obtulit, Sardicenſe Concilium à principio inter Latinos Latinè editum fuiſſe ſignificat, quod etiam Nicolaus[i] primus diſertè affirmat epiſtolâ ad Photium; imò ex eius epiſtola deducitur ipſius tempore Sardicenſes Canones, qui nunc tantum Græci, vel ex Græco verſi reperiuntur, iuxta Latinam editionem magis vulgatos fuiſſe, ſic enim habet, *quomodo autem non eſſe apud vos Sardicenſes Canones tu ſolus adſtruere poteris, quando non ſolùm à Latinis, verùm etiam cum aliis Græcæ linguæ hominibus ſtatuti ſunt, & promulgati; quæ de re credibile non eſt, quod ibi definitum eſt vnumquemque ipſorum, minimè propriæ linguæ tradidiſſe.* Nec id inficiari vllus poterit, qui ſciuerit, Sardicenſis Concilij Patres maximâ ex parte

C — D

f Sardicenſe apud Burchardũ lib. 1. cap. 27. Iuonem p. 5. cap. 117. Gratian. c. ſi fortè, diſt. 65.
g Sardic. c. 6.
h Dionyſius Exig. in epiſt. ad Steph. præfixa verſioni Græcorum Canonũ ab ipſo factæ.
i Nicolaus epiſt. 11. Photio, quæ incipit innumerabilium.

ex

A ex [a] Occidentalibus partibus, in quibus vigebat Latina lingua conueniſſe: ideóque Latinè eos locutos, & Latinâ linguâ Canones condidiſſe veriſimile eſt. Sed cùm ſentirent Græci Romani Pontificis iura ipſis inuiſa Sardicenſi [b] Concilio firmiter ſtabilita fuiſſe, Sardicenſium ideò Canonum negligentes fuiſſe crediderim: vt ex eo colligere poſſumus, quod Sardicenſi Synodo inter generales locum ademerint, imò etiam poſt varia Prouincialia Concilia, in quibus pauciſſimi Epiſcopi conuenerant, eam, qui Conciliorum apud ipſos [c] interpretes fuerũt, reiecerint: vnde tempore Photij Schiſmatici nihil mirum apud Græcos Sardicenſes Canones ferè periiſſe, qui à Latinis diligentius aſſeruati fuerant. Latinis fortè poſteà placuit, quo ipſis maior à Græcis adhiberetur fides, Græcos ipſos, & ex Græco codice Latinè redditos acuratius cuſtodire. Vnde factum eſt, vt Latina editio neglecta ferè tota perierit; Græca vel ex Græco contextu petita ad noſtra tẽpora peruenerit. Hæc diuinando dicimus, vt ſuam Sardicenſi Canoni, prout à Latinis decretorum collectoribus refertur, auctoritatem ſeruemus. Idem verò [d] Sardicenſe, prout ex Græco codice legitur, ex
B vicinis quoque Prouinciis accerſiri Epiſcopos ad Metropolitani Epiſcopi conſtitutionem iubet.

LVI. Nec dubium quin Sardicenſis iſte Canon obſeruatus fuerit, cùm etiam hæreſi vel ſchiſmate quibuſdam Prouinciis infectis vicinos Epiſcopos in ipſis ordinationes Epiſcoporum facere in more poſitum fuerit. Sic enim v.gr. [e] Euſebius Samoſatorum Epiſcopus à Valente in exilium expulſus, priuato diuini Spiritus inſtinctu, cùm multas Eccleſias paſtoribus orbatas intellexiſſet, habitu militari, Syriam, Phœniciam, & Paleſtinam peragrauit, & Eccleſiis vacantibus Epiſcopos ſanæ doctrinæ præfecit, nemine, quod mireris, reclamante, & contradicente ab Epiſcopo extra ſuam Prouinciam ordinationes fieri: tanta viri pro Chriſtiana fide exulantis fuit auctoritas, tanta Eccleſiæ perſecutionibus Imperatorum afflictæ & hæreticorum contagione fœdatæ viſa fuit vrgere neceſſitas. Sic idem [f] Euſebius ab exilio reuerſus, non ſine conſilio, vt probabile
C eſt, & auctoritate Meletij Antiocheni Patriarchæ, quem ſicut durante perſecutione eandem exilij damnationem paſſum, quodammodo ſocium habuerat, ita in iiſdem poſt exilium Catholicorum Epiſcoporum ordinationibus faciendis habuit imitatorem, idem, inquam, Euſebius vicinis Prouinciis Epiſcopos creauit Acacium Berœæ, Theodoretum Hierapolis, Euſebium Chalcedonis, Cyri Iſidorũ, Eulogiũ Edeſſæ, Protogenem Carrarũ, Marim Dolichæ. Sic Euſtathius [g] Antiochenus Conſtantinopoli latitans in locum Eudoxij Ariani, cui qui eadem hæreſi infecti erant Demophilum in ſede Conſtantinopolitana ſuæ pariter factionis hominem ſubrogarant, ipſe à Catholicis rogatus Euagrium vrgente neceſſitate ſubſtituit. Sic [h] Baſilius teſtatur epiſtola ad Terentium Comitem, ſe ab Eccleſia Satalorum accepiſſe *ψηφίσματα παράκλησιν ἔχοντα*, *ſuffragia obſecrationem habentia*, vt daretur eis ab ipſo Epiſcopus; nec huius tantum (vt ibidem habetur) in Armenia Eccleſiæ curam ſuſceperat, ſed [i] plurium aliarum quibus Epiſcopos dare aggrediebatur ex Nicopolitano Clero, niſi orta inter ipſum,
D & Theodotum Nicopolitanum, quem adiutorem ſperabat, contentio eius conſilia interuertiſſet: qua autem auctoritate id moliretur, non adeò euidens eſt: an fortè quod vrgente Eccleſiæ neceſſitate, ipſe tanquam vicinior Metropolitanus ſuccurrere afflictis Eccleſiis deberet? an verò quod Athanaſij fortè, & Synodi Alexandrinæ (ad quam tamen pauci ex Orientalibus Epiſcopis Antiocheni Patriarchatus conuenerant) decreto niteretur, prout indicare videtur ipſius epiſtola ad [k] Neocæſarienſes? an verò quod Summi Pontificis auctoritas, quæ Alexandrum probauerat, ipſi quoque, vt iuriſdictionem ſuam tutius extra Prouinciam explicaret, præſtò eſſet? Certè ob pollutam Arrianâ hæreſi Armeniam teſtatur ipſe alia [l] epiſtola ad Theodotũ, miſſum ad ſe à Papâ pro conſecratione obtinenda quendam Fauſtum, quem tamen conſecraſſe ſe minimè voluiſſe aſſerit, niſi prius Theodoti Nicopolitani, aliorumque Armeniæ Epiſcoporum Catholicorum teſtimonium protuliſſet, quod cùm promere vel non poſſet, vel nollet, ad Anthimum Thianenſem, alterius partis Cappadociæ Me-

a Athanaſ. apolog. 2. Theodoret. lib. 2. cap. 7. Socrates lib. 2. cap. 16.
b Vide can. 3. 4. & 5. Conc. Sardic.
c Ita Zonaras & Balſamon in ſuis Canonum collectionibus, & comment. in ipſos.
d Sardic. c. 6. χρὴ δὲ καὶ παρακαλεῖν, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου ἐπαρχίας ἐπισκόπους, εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ μητροπολίτου ἐπισκόπου.
e Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 12.
f Idem Theodoret. lib. 5. cap. 4. & Niceph. lib. 12. cap. 5.
g Sozom. lib. 3. cap. 15. Socrates lib. 4. cap. 15. Theodoret. lib. 4. cap. 22.
h Baſilius ep. 187. Terẽtio.
i Eadem ad Terent. epiſt.
k Idem epiſt. 75. ad Neocæſarienſes.
l Baſilius ep. 195. Theodoto.

Digitized by Google

tropolitanum ipſum abiiſſe narrat, ab eoq; fruſtrà Baſilio in contrarium admonente, conſecratum ad ſuos reuerſum fuiſſe teſtatur. Quem autem Papam hic intelligat, cuius literas acceperit,[a] *quibus petebatur, vt Fauſtus ordinaretur Epiſcopus,* coniiciendum vnicuique relinquo: moneo tamen, quod cùm eadem illâ epiſtolâ ad Theodotum Nicopolitanum meminerit Sagetesimi, aliàs Sanctesimi, ſeu Santeſimi Preſbyteri, à quo Eccleſiarum ſtatum Theodotum edoceri poſſe ſcribit & cùm eundem Santeſimum ex aliis eiuſdem [b] literis pateat Romam ab ipſo miſſum fuiſſe; non improbabilis coniectura ducetur, eum Fauſtum per Sanctesimum à Romano Pontifice, qui Papa per excellentiam dicatur, Baſilio fuiſſe commendatum, literaſque delatas quibus eius ordinatio in Epiſcopum ipſi committeretur: maximè cùm ad Meletium ſcribens idem [c] Baſilius queratur Fauſtum iſtum agentem cum Papâ ab Anthimo ordinatum, neglectis iuſtis ſuffragiis Cyrilli Epiſcopi, quem Meletius ordinauerat: id eſt, vel neglectâ ordinatione Cyrilli iuſtis ſuffragiis electi à Meletio ordinati, vel neglecto Metropolitani Cyrilli à Meletio ordinati conſenſu. In quo quidem facto, epiſtola [d] Pœmenio Satalorum Epiſcopo queritur ipſe Anthimum veterem conſuetudinem, & Canones violaſſe, Fauſtum illum ordinando ſine Concilio, & ſuffragio Epiſcoporum Armeniæ.

A — B

[a] Idem epiſt. 193. cit.

[b] Idem epiſt. 199. Preſbyt. Antioch. & alibi.

[c] Baſil. epiſt. 58. Meletio.

[d] Idem epiſt. 313. Pœmenio.

LVII. Sed, ne in ſolo Baſilio nimium morari videar, ad præſentem quæſtionem facit Concilij [e] Epheſini ſtatutum, quo Metropolitanus, qui in hæreſim Cœleſtij inciderit, poteſtate ſibi in Prouinciâ ſuâ conceſſa priuatur, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόποις, καὶ τοῖς πέριξ μητροπολίταις τοῖς τὰ τῆς ὀρθοδοξίας φρονοῦσιν ὑποκείσεται εἰς τὸ πάντη, καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβληθήσεται, *ſed & ipſis prouinciæ Epiſcopis, & qui ſunt circà Metropolitanis, qui quæ ſunt rectæ opinionis ſentiunt, omninò ſubiicietur, & de Epiſcopatus gradu deiicietur:* Quod ſi Metropolitanus ab Eccleſia deficiens vicinis Metropolitanis, & Epiſcopis ſubiicitur, certè eius poteſtas ad Metropolitanos vicinarum Prouinciarum videtur eſſe tranſlata, vt cum Prouincialibus eius Catholicis ordinationes Epiſcoporum, in ipſa Prouinciâ, ſi quæ faciendæ ſunt, facere ipſi poſſint. Sic Ambroſius[f] Sirmium Metropolim C totius Illyrici ad ordinandum Anemium Sacerdotem petrexit, ob infeſtatam diutius Arriana hæreſi iſtam tam Eccleſiam, quàm Prouinciam. Sic Metropolitanis alterius Prouinciæ Epiſcoporum ordinationem conceſſit [g] Pelagius ſecundus ob negligentiam propriorum Metropolitanorum de hæreſi vel ſchiſmate, vt ſuprà explicuimus, ſuſpectorum. Sic Chryſoſtomus, ad quem Aſiani præſertim Epiſcopi conuenerant, querelaſque ſuas detulerant, eorũ auctoritatem mutuatus, & vrgente Eccleſiarum neceſſitate inductus, Epiſcopis ſex, vt ait [h] Palladius, de gradu ſuo deiectis, ſexdecim, vt ei obiecit [i] Theophilus, tredecim, ſi [k] Sozomeno eos referenti adhibenda eſt fides, totidem ſubrogauit, & poſtulantibus [l] Epheſinis conuenientiũ in Concilio Epheſino tunc habito vicinarum Eccleſiarum Epiſcoporum ſuffragio, & conſenſu Epheſinum Antiſtitem conſecrauit: quaſi fortè [m] auctoritate fretus Nicomedienſi Gerontio Sanſophium ſuffecit: eodemque viciniæ ſimulque, ob Arrianam hæreſim in iis locis inualeſcentem, neceſſitatis Eccleſiæ prætextu, Gothis [n] VVilam ſanctiſſimum virum Epiſcopum dedit D Has omnes ordinationes, aliaſque fortè plures (nam plures numerant legati Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ in Chalcedonenſi [o] Cõcilio) ille Ioannes vicinorum Epiſcoporum precibus exoratus viciniæ iure Eccleſiæ neceſſitatibus conſulens, peregit, qui tamen optimè Canones nouerat, quibus Epiſcopi in alienas Prouincias ad ordinationes, vel alia negotia adminiſtranda excurrere prohibentur, Epiphaniumque reprehenderat (ſi Sozomeno [p] credamus) quod in Eccleſiis ſedi Conſtantinopolitanæ ſubditis Eccleſię miniſtros ordinaſſet: ſatis tamen vicinorum Epiſcoporum voluntatem, vel Eccleſiæ ſuæ viciniam ad ſuccurrendum Eccleſiis laborantibus eſſe putauit, vt iis Antiſtites ex Cleri & populi conſenſu procuraret. Cauſantur aliqui Ioannem Chryſoſtomum hæc omnia tanquam Legatum Summi Pontificis peregiſſe, nec id pertinacius reſpuerim: eius tamen legationis nulla apud antiquos Auctores mentio eſt, nec iſta exempla adducentibus Conſtantinopolitanis vllus legationis

[e] Epheſ. 2. c. 1.

[f] Paulinus in vita Ambroſij.

[g] Pelag. 2. diſt. 100. c. 1. Vide ſuprà §. 8 num. 35.

[h] Palladius in dialogo vitæ S. Ioannis.

[i] Theophilus in libello aduerſus Ioan. Chryſ. quem Palladius refellit.

[k] Sozomenus lib. 8 cap. 6.

[l] Pallad. ibid. & Socrates lib. 6. cap. 10. & Sozom. loco cit.

[m] Socrates & Sozom. cit.

[n] Chryſoſt. ipſe epiſt. 14.

[o] Lege act. 11. Conc. Chalced.

[p] Sozomenus lib. 6. cap. 15.

A tionis iure facta eſſe iſta reſpondit: hæc autem ſi non expreſsè demandante, at certè non renitente Romano Pontifice, cui ſupremũ in Eccleſias omnes ius eſt, peregiſſe Chryſoſtomum, haud dubium eſt. Sic denique Martinus [a] Papa, vt iam docuimus, cùm Orientales Epiſcopi Monothelitarum hęreſi infecti eſſent, Ioanni Philadelphiæ Epiſcopo, qui iis regionibus vicinus erat ordinandorum Epiſcoporum in Oriente poteſtatem tradidit.

LVI. Reperio pariter vicinorum Epiſcoporum imploratam opem fuiſſe, cum recens conuerſæ eſſent aliquæ Prouinciæ ad fidem, nec in Prouincia de nouo conuerſa Epiſcopi ſaltem ſufficiẽti ad ordinationem numero reperirẽtur: quamuis enim tunc temporis, vt infrà docebimus, recurſum ſæpius fuerit ad Summum Pontificem, vt Eccleſias ipſe ſua auctoritate firmaret, qui omnium Eccleſiarum pater eſt ac moderator à Deo conſtitutus; nihilominus ad viciniores Epiſcopos aliquando itum fuiſſe, nec diſtuliſſe eos plebibus de nouo conuerſis Epiſcopos dare, pluribus exemplis patet: nam, v. gr. Demetrius [b] Alexan-
B drinus Pantænum in Indiam prædicaturum miſit: Athanaſius [c] item Alexandrinus Frumentium Tyrium naſcenti Indorum Eccleſiæ Epiſcopum deſtinauit, qui rogaturus ipſum venerat, vt aliquem illis Antiſtitem dignum procuraret. Cùm pariter [d] Mauia Saracenorũ Regina ad fidem conuerſa ſibi Moſem Ægyptium Monachum Epiſcopum dari poſtulaſſet, conſentiente Valente miſſus ille ad Lucium Alexandrinum, vtpote viciniorem Arabiæ Primatem, qui ab Arrianis euecto Athanaſio, in eam Eccleſiam violenter intruſus fuerat, à quo proinde Moſes ordinari renuit, adeoque ad alios Epiſcopos, quos ipſe poſtulauerat, deduci iuſſus eſt. Cyzicenorum [e] Epiſcopus Aſcholius S. Partheniũ Lampſacenæ ciuitatis, quæ tunc temporis idololatriæ ſeruiebat, vtpote ſibi vicinæ Antiſtitem conſecrauit. Conuerſis ſimiliter Agarenis, ad preces [f] Euthymij Abbatis, Iuuenalis Hieroſolymitanus, ad quem legationem illi miſerant, Petrum eis Epiſcopum ordinauit. Tyridate Armenorum Rege ad fidem Catholicam
C conuerſo miſſus S. Gregorius [g] Armenus ad Leontium tunc temporis illuſtrem Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopum vicinum ordinandus, cuius rei cauſa teſtatur S. Nicon [h] ipſum Gregorium cauiſſe, vt à Cæſareæ Archiepiſcopo deinceps ſucceſſores ſui ordinarentur. Sed & [i] Auguſtinus ad Anglos fidem Catholicam edocendos à S. Gregorio miſſus, ab Epiſcopis Gallis ob regionis propinquitatem creatus eſt: eandemque ob cauſam, [k] cùm nondum in Anglia Epiſcopi tot creati eſſent, quot ad Epiſcoporum ordinationem requiruntur, Agilbertus, Vini, VVilfridus, è Britanniâ in Gallias ad ordinationem miſſi ſunt. Berectuualdus [l] quoque in eaſdem Gallias à Godwino Metropolitano Galliarum ad conſecrationem recipiendam amandatus eſt. Eodem iure ſubnixus [m] S Remigius ad Attrebatenſes ad fidem adducendos S. Vedaſtum Antiſtitem deſtinauit. Nec renuerunt ſanctiſſimi viri, [n] Suuibertus Traiectenſium Epiſcopus à VVilfrido Merciorũ in Angliâ Antiſtite, S. [o] Lugdgerus Monaſterienſis Epiſcopus ab Hildebaldo Colonienſi conſecratoriam
D manuum impoſitionem ſuſcipere. Nec adeò antiqua ſunt Epiſcoporum in exteris regionibus ab Archiepiſcopo Bremenſi, viciniæ iure, peractarum conſecrationum exempla. Meinardus [p] Sigebergenſis Canonicus, qui Rigenſem Eccleſiam fundauit, tempore Innocentij 3. ab Harterico Archiepiſcopo Bremenſi ad Liuoniam prædicandi Euangelij cauſa miſſus, eiſdem populis Antiſtes datus eſt; quo defuncto [q] Bertoldus in eius locum poſtulatus, ab Archiepiſcopo Bremenſi pariter conſtitutus eſt: cuius ſucceſſor Albertus [r] à Papâ obtinuit, vt quos aptos inueniret, Euangelij annuntiandi adſciſceret adiutores.

LVII. Plura ſimilia poſſemus addere, quæ nempe oſtendunt à vicinis ordinationem Epiſcoporum, in iis regionibus quæ ad fidem de nouo conuerſæ eſſent, ſæpè petitam, eamque nonnunquam viciniæ quodam veluti iure expectatam. Ea enim ex antiqua Eccleſiæ praxi Eccleſiarum omnium erat conſociatio, vt ſaluis ſemper Summi Pontificis, Patriarcharum, Primatum iuribus, poſſent, imò deberent, Metropolitani in vicinas quoque Prouincias inſpicere, iiſque pro virili prouidere. Quem morem confirmat Sardicenſe [ſ] Concilium,

[a] Martinus 1. epiſt. 3. & ſeq.
[b] Hieronym. de ſcript. Eccleſ. in Pantæno, & epiſt. 84. ad Magnum.
[c] Socrates lib. 1. cap. 15. Sozom lib. 2. cap. 23. Theodoret. lib. 1. cap. 23.
[d] Theodoret. lib. 4. cap. 24.
[e] Metaph. in vita S. Parth. apud Sur. 7. Februar.
[f] In vita Euthymij auctore Cyrillo Monacho apud Sur. 29. Ianuar.
[g] In actis S. Gregorij apud Sur. & Metaph. 30. Septemb. quę citantur ab Euthymio accurato ſcriptore ſub nomine lib. Armenor.
[h] S. Nicon aduerſus Armeniorum errores tom 1. Biblioth. PP.
[i] Beda lib. 1. hiſt. Angl. cap. 27.
[k] Beda lib. 3. cap. 7.
[l] Idem lib. 5. cap. 8.
[m] In vita S. Vedaſti per Albinũ Flacc. apud Sur. 6. Febr.
[n] Regino ad annum 959.
[o] Apud Suriũ 26 Martij, in vita S. Ludgeri.
[p] Arnoldus in Chron. Slau. lib. 7. cap. 8.
[q] Idem cap. 9 eius lib.
[r] Ibidem.
[ſ] Sardic. c. 3. 4 & 5.

cum ab Epiſcopis ſuæ Prouinciæ damnati Epiſcopi cauſam à vicinis retractari A poſſe, maximè vero ex Romani Pontificis conſenſu, decernit: quod etiam appellationis ad vicinos Epiſcopos refugium [a] Antiochena Synodus, & [b] Carthaginenſis tertia, & [c] Agathenſis indulſerunt: quibus conſentiens [d] Bracharenſis ſecunda, ſi quem iudicatum ab Epiſcopis alij abſoluerint, alij damnarint, vicinos Metropolitanos ad eius iudicium aduocari debere decernit. Vnde etiam de Pelagio hęretico examinando, & in iudicium vocando loquens Innocentius primus [e] ad Africanos, *ab iis*, inquit, *melius fieret, qui magis proximi, & non longo terrarum ſpatio videntur eſſe diſiuncti*: diſcuſſionis grauiſſimæ examen, inquiſitionem nempe in doctrinam, moreſque Pelagij ſatius à finitimis fieri poſſe putans, quam à remotis Epiſcopis, quantumuis maiori auctoritate pollentibus. Quare ſicut vicini Epiſcopi & Metropolitani de rebus extrà Prouinciã iudicare poterant: ita deficientibus in Prouinciâ Epiſcopis ordinare quoque tum Epiſcopos, tum cæteros ex inferiori Cleri ordine poterant: Sane Sidonius [f] in diœceſi Rutenorum, in quâ Euarigis Gothi crudelitas Epiſcopum eſſe non B patiebatur: ipſe vicinus *miniſterij ſui* eſſe ait baptiſterij conſecrationem: eadem vtique poteſtate in eadem diœceſi, ſi conſentaneum iudicaſſet, Preſbyteros ac Diaconos ordinaſſet. Quod inſuper ex Africano Concilio confirmari poteſt, in quo hæc ſtatuuntur: primum, [g] *vt etiamſi quiſquam poſt leges aliquem locum ad Catholicam vnitatem conuerterit, ſi eum per triennium nemine repetente retinuit, vlterius ab eo non repetatur.* Alterum, [h] *vt quicumque negligunt loca ad ſuam Cathedram pertinentia, in Catholicam vnitatem lucrari, conueniantur à vicinis Epiſcopis, vt id agere non morentur. Quod ſi intrà ſex menſes à die conuentionis, non hoc effecerint, qui poterit ea lucrari ad ipſum pertineant.* Ex iis enim inferri poteſt, quod ſicut ius ordinationis Preſbyterorũ & Diaconorum, diligentiâ Epiſcoporum in vicinis Prouinciis, cum reliquis iuriſdictionis Epiſcopatus prerogatiuis acquiritur: ita vicinis Metropolitanis ius ordinandi Epiſcopos in vicinis Prouinciis, diligentiâ ac ſedulitate acquiri poſſit. Cui affinis eſt, quod apud reges Theodoricum & Theodebertũ, C de conſilio ſuo mittẽdi in Angliã Auguſtini profitetur [i] S. Gregorius iis verbis, *atq; ideò peruenit ad nos Anglorum gentem ad fidẽ Chriſtianã, Deo miniſtrante, deſideranter velle conuerti, ſed Sacerdotes veſtros è vicino negligere, & deſideria eorum ceſſare ſuâ admonitione ſuccendere. Ob hoc igitur Auguſtinum, &c. cum aliis ſeruis Dei illuc prauidimus dirigendum.* Si enim ob hoc Auguſtinum mittit, quod Sacerdotes Galliæ negligerent: ergo poterant ipſi in Angliam Sacerdotes mittere, & conuerſis plebibus eiſdem Antiſtites conſecrare.

[a] Antioch. c. 10.
[b] Carthag. 3. c. 8.
[c] Agath. c. 9.
[d] Brach. 2. c. 13.
[e] Innocentius epiſt. 26. Aurelio, Alipio, Auguſt. &c. inter epiſt. Auguſt. 96.
[f] Sidonius lib. 4. epiſt. 15. Elaphio.
[g] Afric. c. 86.
[h] Idem c. 88. cui iunge Mileuit. c. 24.
[i] Greg. lib. 5. indict. 14. epiſt. 58.

LX. Certum eſt tamen potuiſſe Romanos Pontifices ordinare quos vellent, & curare, vt à quibus vellent populis de nouo conuerſis Epiſcopi præficerentur, quod ex dicendis magis patebit. Imò & Imperatores Chriſtianos accepta ab eo poteſtate, & deſignaſſe olim Epiſcopos mittendos, & ad quos vellent eos in Epiſcopos conſecrandos deſtinaſſe ex hiſtoriarũ lectione comperimus, vt enim plura ad hoc propoſitum cõuenientia omittamus, ſufficit nobis de Eccleſia Hamburgenſi teſtimonium proferre. Ei enim in Slauorum confinio ex- D ædificatæ à Carolo Magno, cuius conſilium mors interrupit, Anſcharius à Ludouico filio Antiſtes præfectus eſt, cui [k] *Sedis Apoſtolicæ approbatione omne eius miniſterium communitum*: ſed poſt Anſcharij obitũ B. Rembertus ad eundem Ludouicum adductus, ab eoque ad † Luitbardum Moguntinũ conſecrandus miſſus eſt, iuxta literas nempe priuilegij Hamburgenſis Eccleſiæ à Romana Sede obtentas, in quibus continebatur, *vt quià propter nouellam eiuſdem Sedis inſtitutionem, & necdum conuerſos ad fidẽ populos, Suffraganei non habẽtur Epiſcopi, à quibus decedẽte vno alter Archiepiſcopus conſecretur, Palatinæ interim prouidentiæ, ſuccedentiũ per tẽpora Pontificii conſecratio ſit cõmiſſa, donec numerus Suffraganeorũ Epiſcoporum canonicè eum conſecrare debentiũ ex gentibus ſuppleatur.* Eundẽ vero S. Rẽbertũ prædictus Luitbertus Moguntinus aſſũptis ſecũ Lintuardo Paderbonenſi Epiſcopo ſuo Suffraganeo, & Theodorico Mindenſi Colonienſis Prouinciæ Epiſcopo conſecraſſe legitur.

[k] In vita S. Rẽberti apud Sur. 4 Febr. cui conſonant Krantzius in Metropol. & alij
† al. Luitbertum.

LXI. Sed in iis forte fuſius morati fuimus, concludendum vtique nobis eſt quotieſcumq; in aliquâ Prouincia nondũ cõſtituta eſſet Metropolitana ſedes,

nondum

A nondũ cõprouinciales Epiſcopi conſtituti, ad Metropolitanos vicinos ex cõſti-
tutione quadam generali ius ordinationis delatũ fuiſſe: quacũq; etiam ex cauſâ
adeſſe non poſſent Prouinciæ iam conſtitutæ, & ordinatæ Epiſcopi, ſuperſtitis
Antiſtitis munus fuiſſe finitimos Epiſcopos, præſertim verò Metropolitanos,
quorum maior erat auctoritas, conuocare, vt quantum fieri poſſet, celebris &
firma Epiſcopi ordinatio perficeretur: quæ duo licet ex prædictis pateant, pri-
mum tamen Concilij [a] Conſtantinopolitani primi, & [b] Chalcedonenſis, al- [a] Conc. Conſtantinop. 1. c. 2.
terum Sidonij teſtimoniis confirmamus. Quod enim prædicta duo Concilia in
Barbaris Eccleſiis Epiſcopos à Conſtantinopolitano Patriarcha ordinari con- [b] Chalced. c. 28.
cedunt, cùm tamen in aliis Prouinciis eidem throno ſubditis, Epiſcoporum
ordinandorum iura ei denegent, vt Metropolitano in ſingulis Prouinciis attri-
buant: quæ alia ratio eſſe poteſt, quàm ea, quam rectè coniicit Balſamon [c], [c] Balſamon in c. 1. Concil. Conſtãtinop. primi.
quia nempe in iis Prouinciis ſufficiens Epiſcoporum numerus deerat, qui ad
ordinationem conuenire poſſet: Sidonius autem, [d] cùm poſt mortem Eulodij, [d] Sidon epiſt. 6. lib. 7. Baſilio.
B Bituricæ Eccleſiæ Archiepiſcopus ordinandus eſſet, & Rutenorum, Lemoui-
cenſium, atq; aliarũ ciuitatum Bituricenſis Prouinciæ Epiſcopis morte trun-
catis, aliiſque ob crudelitatem Euarigis in defunctorum officia minimè ſuffe-
ctis, Prouincialium numerus Epiſcoporum ſufficiens non eſſet, Agroetium
Senonenſem, alioſque (quos præſertim Metropolitanos, vel finitimos Epiſco-
pos fuiſſe coniicio) conuocauit: notanda autem ad propoſitum ea ſunt, quæ [e] Idem epiſt. 5. lib. 7. Agroetio.
ipſe habet epiſtola ad Agroetium, [e] *nec te (quanquam Senoniæ caput es) inter hæc
dubia ſubtraxeris intentionibus medendis Aquitanorum, quia minimum refert quod nobis eſt
in habitatione diuiſa Prouincia, quando in religione cauſa coniungitur. Iis accedit, quod de
vrbibus Aquitanicæ primæ ſolum oppidum Aruernum Romanis reliquum partibus bella fece-
rint. Quapropter in conſtituendo præfatæ ciuitatis Antiſtite, Prouincialium collegarum de-
ficimur numero, niſi Metropolitanorum reficiamur aſſenſu. De cætero, quod ad honoris veſtri
ſpectat prærogatiuam, nullus à me hactenus nominatus, nullus adhibitus, nullus electus eſt:
omnia cenſuræ tuæ ſalua, illibata, ſolida ſeruantur. Tantum hoc meum duco veſtras inuitare
C perſonas, expectare voluntates, laudare præſentias, & cum in locum ſtatumque Pontificis
quiſque ſufficiatur, vt à vobis præceptum, à me procedat obſequium.* Ideo verò Metro-
politanorum præſertim meminit, quia cùm ij ſuarum Prouinciarum eſſent ca-
pita, earum quoque interpretes eſſe poterant: proindeque, vt omnium Pro-
uinciarum voce & aſſenſu probaretur electus, cui ſuæ vt pote mancæ, &
mutilæ teſtimonium Prouinciæ minimè ſufficiebat, omnium finitimorum
Metropolitanorum ad illius ordinationem conuocatio neceſſaria videbatur,
vt eorum nomine, vicinarum Prouinciarum conſentientiũ auctoritate, electio
conſecratioque noui Antiſtitis firmaretur: quod cùm in cæteris Prouinciali-
bus Epiſcopis conſtituendis conueniens, tum in Metropolitano, de cuius ordi-
natione agit ibi Sidonius, magis neceſſarium videbatur, è re cuius, & dignitate
eſſe nonnumquam viſum eſt, vt plurimum Metropolitanorum præſentia atque
auctoritate conſtitueretur, ſed id mox explicandum erit.

LXII. Alias quoque rationes reperio ob quas finitimi, etiã neglectis Prouin-
D cialibus, ordinationem interdum peregerint: primam, cùm ad Primatem, qui
vicinæ Prouinciæ Metropolitanus eſſet, Metropolitanus ſubditus ordinan-
dus accederet, is enim ſolebat ſuæ Prouinciæ viciniores Epiſcopos ſecum aſ-
ſumere, quod de Carthaginenſi Epiſcopo ſuprà à nobis dictum eſt, & de Ebo-
racenſi ad Cantuarienſem, vt ordinaretur, accedente, aliiſque huiuſmodi, de
quibus infrà, extrà dubium eſt. Alteram, cum à vicinæ Prouinciæ Epiſcopis,
damnatus fuiſſet alterius Prouinciæ Epiſcopus, quamuis enim in eius locum
alius conſtitui non debeat inconſultâ Romanâ Sede, per factionem tamen ali-
ter nonnumquam geſtum reperio: ſic enim v. gr. [f] depoſito Arnulpho Re- [f] Cõtinuator Aimoini lib. 5. cap. 45.
menſi à Prouincię Senonenſis Epiſcopis, Remis ad Concilium à Rege Hugo-
ne Capeto conuocatis, cuius damnationi iam Remenſis Prouinciæ præſules
ſubſcripſerant, à Senonenſis Prouinciæ Epiſcopis in locum depoſiti ordinatus [g] Flodoardus hiſtoriæ Remenſ. lib. 4. cap. 24.
eſt Gerbertus, renuente tamen Seuino Senonẽſi Metropolitano. Tertiam, cùm
Prouinciæ Epiſcopi conſecrationem facere renuunt: Artaldus v. gr. [g] Mo-

nachus, cum Prouinciæ Remenſis Epiſcopi, qui electioni Hugonis Comitis Heriberti filij conſenſerant, eum conſecrare renuerent, iubente rege Rodulfo, ab Epiſcopis Franciæ & Burgundiæ ſacratus eſt: alias adiungere poſſemus, ſed hæ vel ad nauſeam eſſe poſſunt. A

LXI. Vnum notatu dignum ſubnectimus, quaſdam fuiſſe Prouincias arctiori inter ſe fœdere connexas, eas maximè, quæ eiuſdem Prouinciæ aliquando fuiſſent, cuiuſmodi ſunt omnes Narbonenſes, omnes Lugdunenſes, omnes Belgicæ, &c. Ideoque obſeruatum nonnumquam, vt ſi quando vni Prouinciæ deeſſet ſufficiens Epiſcoporum numerus ad ordinationem, ex alia Prouincia confœderata ſumeretur: quod expreſſe docent variarum Prouinciarum Metropolitani, qui cum Hincmaro Remenſi venerant ad ordinationem Bertulfi Cameracenſis (in cuius Prouincia ſufficiens ad ipſius conſecrationem Epiſcoporum deerat numerus) epiſtola ad Carolum Caluum, poſtquam enim cauſas expoſuere ob quas ordinandum Bertulphum cenſerent, hæc addunt, [a] *Et quia tot in eadem Prouincia* (Treuerenſi) *non erant Epiſcopi, vt Metropolitanum regulariter ordinare valerent, quoniam Eccleſiæ Remenſis & Treuerenſis comprouinciales, atque ſorores, & ex auctoritate, & ex antiqua conſuetudine habentur, ea conditione, vt qui prior eorum fuerit Epiſcopus ordinatus, prior etiam habeatur in Synodo, & ſibi mutuo conſilio, & auxilio foueantur: Treuerenſis Prouinciæ Epiſcopi à Primate Prouinciæ Remorum ſolatium ſuæ ordinationis ſecundùm ſacras regulas quæſierunt, ſicut ſancti* [b] *Sardicenſes canones dicunt, &c. ex quibus ritè colligitur, quia ſi Prouincia Treuerenſis, nonniſi vnum, vel nullum haberet Epiſcopum, Epiſcopi Remenſis Prouinciæ, petente Clero, & populo, Treuerenſis Eccleſiæ deberent ordinare Epiſcopum.* Huius fœderis inter iſtas duas Eccleſias rationem, quam indicauimus, aſſignat Hincmarus epiſtola ad Papam Nicolaum à Frodoardo relata, [c] *has enim duas tantum Prouincias Belgica regio habet.* Huius autem confœderationis quoad ordinationes exemplum ſubminiſtrat idem nobis Frodoardus, [d] referens Hincmarum Remenſem à Bertulfo Treuerenſi rogatum VVillebertũ Catalaunenſem Epiſcopum miſiſſe ad ordinationẽ Arnoldi Tullenſis Epiſcopi, *quia eodem Bertulfo infirmitate detento numerus à ſacris Canonibus præfixus in ordinatione præſulis ei non aderat.*

a Flodoardus lib. 3. epiſt. Rem. cap. 20. B

b Sardic. c. 6. refertur ibid vt ſupra ex Latino cod.

c Frodoard. lib. 3. hiſt. cap. 13.

d Idem lib. 3. cap. 21. C

ARTICVLVS II.

Ad quos Metropolitanorum conſecrandorum ius pertineret.

§. I.

Metropolitanos à propriâ Synodo, ſeu à Suffraganeis ſuis, prioribus ſæculis ordinariè conſecrari debuiſſe.

I. VEniendum iam eſt ad ſpecialem de Metropolitanorum ordinandorum ratione quæſtionem: Triplicẽ eam præſertim eſſe inuenimus: vel enim à propriâ Synodo Epiſcoporum Prouinciꝗ, vel à Metropolitanis finitimis, vel à Primate aut Patriarcha ſolebant cõſtitui, ac conſecrari: de duobus prioribus ex profeſſo agendũ eſt: vltimũ in ſequentem tractationem reiecturi, quæ eſt de Primatum ac Patriarcharum iuribus in ordinationibus Epiſcoporũ. Vetuſtior autem & vſitatior fuit, vt à propriâ Synodo ordinarentur: huius meminit Anicetus, eamque ſtrictiſſimè ſeruandam præcepit. [e] *Si,* inquit, *Archiepiſcopus diem obierit, & alter ordinandus Archiepiſcopus electus fuerit; omnes eiuſdem Prouinciæ Epiſcopi ad ſedem Metropoleos conuenient, vt ab omnibus ipſe ordinetur:* & paulopoſt, *& licet iſtud* (puta vt abſentibus quibuſdam comprouincialibus Suffraganeus Metropolitani ſacrari poſſit) *neceſſitate cogente conceſſum ſit, illud tamen, quod de Archiepiſcopi conſecratione prædictum eſt, atque præceptum, id eſt, vt omnes Suffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet: quia qui illis præeſt, ab omnibus Epiſcopis, quibus præeſt, debet conſtitui.* Huius etiam moris illuſtre & vetus exemplum habemus apud Cyprianum, qui [f] ad ordinandum Arelatenſem Metropolitanum in locum Martiani Arelatenſis ſchiſmatici, conuenire vult Epiſcopos Prouinciæ, & à D

e Anicetus epiſt. 1. refertur diſt. 66. c. 1.

f Cypr. epiſt. 67. Stephano.

Stephano

A Stephano Pontifice ad eos conuocandos dirigi in Prouinciam, & ad plebem Arelate conſiſtentem literas, quibus præcipiatur, vt abſtento Martiano alius in locum eius ſubſtituatur. Habemus & aliud ante Concilium Nicenum in ordinatione Cæciliani non minus illuſtre exemplum: hanc enim[a] cùm Donatiſtæ carperent, quod cùm Primas eſſet totius Africæ, non à Primate alicuius Prouinciæ, ſeu Metropolitano v. gr. Numidiæ ordinatus fuiſſet, ſed ab aliquo ex Comprouincialibus; Catholici è contra reſpondebant id minus neceſſarium fuiſſe, ſed ſatis ſuperque eſſe, quod in Comprouincialium Epiſcoporum conuentu creatus eſſet. Si enim non fuit neceſſe ad Primatem totius Africæ ſubditos ei Primates conuenire, ſed ſatis eſſe Catholicis viſum eſt, quod à Prouinciæ Epiſcopis ipſi tanquam Metropolitano ſubditis ordinaretur, multominus neceſſarium putarent illi ad Metropolitani ordinationem plures Metropolitanos minimè ſubditos conuenire, ſed certius affirmarent ſufficere ipſos à propria Synodo conſecrari. Sed de hoc exemplo iterum dicemus.

B II. Quod ſi alia exempla arrideant, ex innumeris hæc ſeligimus. Nicolaus[b] Myrenſis Epiſcopus Lyciæ Metropolitanus, à *ſubditis* Eccleſiæ Myrêſis *Epiſcopis*, id eſt Suffraganeis electus dicitur, & à *ſacra Epiſcoporum Synodo inunctus atque conſecratus.* Eortaſius[c] ab Arianis quidem, ſed tamen ex Eccleſiaſtica lege gradu motus eſt, *quod ſine conſenſu & approbatione Epiſcoporum Lydiæ Epiſcopus Sardenſis* creatus eſſet: Sardenſem autem Epiſcopatum Metropolim fuiſſe Lydiæ patet, ex ſubſcriptione Florẽtij Sardenæ ciuitatis Metropolitani in Concilio[d] Chalcedonenſi. Ad electionem Baſilij in Archiepiſcopum Cæſareæ, & Cappadociȩ Metropolitanum, cùm defunctus fuiſſet Euſebius, Epiſcopos illos ad quos ſpectabat, reliquos comprouinciales vocaſſe teſtis eſt epiſtola[e] Gregorij Theologi Patris nomine ad Epiſcopos conſcripta, in qua indignatur quod ad Metropolitanam ſedem eum conuocarint. *ὅγε μήτε ὅτι παρεῖναι δεῖ, μήτε ἐφ' ὅ, μήτε ὅτε προσαγορεύοντες, nec quod adeſſe oporteret, nec quam ob cauſam, nec quo tempore denuntiantes:* quâ præcipiti, & contra morem denuntiatione oſtendere eos dixit, C non ſe ipſos honore afficere conſtituiſſe, ſed eius metuiſſe præſentiam, ne in ipſum inuitum & repugnantẽ inciderent: profitetur autem ſe, ſi Baſilio calculum ſuũ adiecerint adfuturũ, & adiutorem ſpondet: ſi autẽ certis conditionibus via capeſſenda ſit, factioneſque & diſſidia contra ius valitura, ſe contemptum aſſerit gauiſurum. Ex qua epiſtolâ nolim conijcias liberum fuiſſe Gregorio ſeniori abſque iuſta cauſa abeſſe ab ordinatione Metropolitani Cæſareæ Cappadociȩ, ſi debitè ei ſignificata foret, aut reuera ipſum electionis euentum præſtolatum fuiſſe, vt ordinationi intereſſet: omnibus enim poſt legitimam indictionem neceſſitas erat conueniendi ad Synodum in qua Metropolitanus eligebatur, diſcedere verò poterant qui electioni contradicerent, quibus, ſi numero pauciores eſſent, neglectis, ordinatio peragebatur, poſtquam auditæ eorũ, diſcuſſæq; fuiſſent rationes. Adfuiſſe autem non ſolùm ordinationi, verùm etiam electioni ſucceſſoris Euſebij prædictum Gregorium Nazianzenum patrem, licet ſenio & infirmitate grauatum, & animam agentem, eiuſque præſertim operâ effe- D ctum, vt Baſilius eligeretur, docet[f] Gregorius filius in oratione, quam habuit in laudem Baſilij; qui & hoc mirum adiungit, patrem ſuum ſanum, & incolumem ex eâ ordinatione rediſſe. Colliges autem ex dictis debuiſſe quoſdam ex Epiſcopis Prouincialibus (ad quos autem id pertinuerit infrà dicemus) reliquos ad Synodum vocare, diem indicere, cauſam habendæ Synodi, puta ordinationem futuri Metropolitani ſignificare, neceſſitatem conueniendi ſingulis imponere, & pro auctoritate iubere: cùm enim hæc omnia prætermiſſa queratur Gregorius, indicium eſt ea adhibenda cenſuiſſe. Baſilium[g] autem ab Epiſcopis ad Synodum conuenientibus ordinatum fuiſſe, teſtatur Amphilochius Iconienſis in eius vita. Epiphanium[h] quoque ab Epiſcoporum Cypriorum Synodo, non ſine diuino monitũ ordinatum legimus. Epheſinum Epiſcopum ſecundùm antiquam conſuetudinem, à propriâ Synodo ordinari docet[i] Euagrius hiſtoricus. Euagrium autem Antiochenum à Paulino contrà Canones ordinatum, tum ob alias rationes, tum quod non vocatis Prouinciæ Epiſcopis conſecratus fuiſſet,

a Auguſt. in breuiculo collat. diei 3. c. 5.

b Metaphraſtes in vita S. Nicolai 6. Decemb. vide apud Surium eod. die.

c Socrates lib. 4. cap. 13.

d Cõc. Chalced. act. 3. & alibi.

e Greg. Naz. epiſt. 19.

f Greg. Naz. orat. 20.

g Amphiloc. in vita Baſilij.

h Vita S. Epiphan. operibus eius præfixa.

i Euagr. lib. 3. cap. 6.

contendit [a] Theodoretus: excuſandus tamen Paulinus, qui cùm ei in Antiochenâ ſede conſtituto Prouinciæ Epiſcopi non adhærerent, ſed Meletio, ordinationem, ſine Prouinciæ Epiſcopis, ſucceſſoris futuri celebraſſe coactus eſt, quam Occidens cum Romano Pontifice legitimam cenſuit, Oriens poſteà probauit, dum compoſito tandem iſto ſchiſmate, ordinatos ab Euagrio in ſuis gradibus recepit, vt ſuprà fuſiùs docuimus. Timotheum quoque Ælurum Catholici Alexandriæ illegitimè ordinatum reprehendebant, quod conſecratus fuiſſet Epiſcopus, [b] *nullo omnino Epiſcoporum orthodoxorum ex Diœceſi Ægyptiaca præſente, ſicut in creando Epiſcopo Alexādrino fieri ſolet.* Diœceſim autē Ægyptiacam, hîc Prouinciam ſpecialem Patriarchæ Alexandrini intellexit hiſtoricus; nam eius electioni interfuit Euſebius Antiſtes Peluſij: certum eſt autem Peluſium ad Alexandrinum Patriarcham pertinuiſſe. Gregorius [c] Magnus voluit, vt Conſtantius Mediolanenſis Antiſtes, *à proprijs Epiſcopis, ſicut antiquitatis mos exigit, ordinaretur:* Idem [d] gaudere ſe dicit, quod Andræas Nicomedianæ ciuitatis Epiſcopus aſſenſu comprouincialium ordinatus ſit. B

III Sed, ne in cæteris ſemper regionibus verſemur, inuiſamus noſtras Gallias. Ad Martini ordinationem Epiſcopos vicinarum ciuitatū euocatos fuiſſe refert [e] Seuerus Sulpitius. *Remigius,* inquit [f] Hincmarus, *vnanimitate Epiſcoporum Remenſis Prouinciæ infulis induitur Sacerdotalibus, benedictione conſecratur Epiſcopali, atque in ſede collocatur Præſulatus.* Ad Sulpitij Bituricenſis Metropolitani, vt vidimus, conſecrationē [g] Sidonius cenſuit Prouinciales omnes eſſe conuocandos, & in eorum deficientium locū alios eſſe inuitandos. Hincmarus Remenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, à Clero & populo, atque etiam ab Epiſcopis Prouinciæ ſuæ, cū VVenilonis Archiepiſcopi Senonenſis, & Encamradi Epiſcopi Pariſienſis, Abbatiſque S. Dionyſij, & Religioſorum conſenſu, & Caroli Calui beneplacito electus, ab Epiſcopis autem ordinatus dicitur in Concilio [h] Bellouacenſi ſub Sergio 2. Heriuæus, *exequentibus, & ritè celebrantibus eius ordinationem Riculpho Sueſſorum Epiſcopo, Dodilone Cameracenſi, Othgario Ambianenſi, Maurtone Catalaunenſi, Raudulpho Laudunenſi, Olfrido Siluanectenſi, cæteriſque diœceſanis conſenſum præbentibus, & decretum huius ordinationis corroborantibus,* ordinatus dicitur Remenſis Archiepiſcopus à [i] Frodoardo: à quo [k] ſimiliter Seulfus refertur *ab Abbone Sueſſonico, cæteriſque Remenſis Prouinciæ Præſulibus ordinatus* Eccleſiæ Remenſis Archiepiſcopus: qui etiam [l] ab eodem poſteà Abbone, & aliis Suffraganeis Hugonem Remenſem conſecratum narrat, à quo etiam ordines inferiores receperat, & Presbyteratum, quamuis à VVidone Antiſſiodorenſi Diaconus fuiſſet creatus. Leuthericū, teſte [m] Aimoini continuatore, *congregati Epiſcopi Senonicæ Eccleſiæ cum voluntate, & auctoritate Apoſtolicâ ſolemniter ordinauerunt.* Hugonem Senonenſem Archiepiſcopum electum Carnotenſem, Mauricius Epiſcopus Pariſienſis, vacante per tranſlationem ſede Carnotenſi, cum Epiſcopis comprouincialibus, teſte Monacho [n] Antiſſiodorenſi, conſecrauit. Arnulphum [o] Epiſcopi Diœceſeos Remenſis Clero ſimul eligente, populo acclamante, elegerunt, & in Metropolitanum ordinarunt, quo depoſito iidem Epiſcopi excluſo populo Gerbertum ſe elegiſſe teſtantur, quem pariter conſecrarunt. Hugoni Lugdunenſi Primati constanter obſtitit Iuo [p] Carnotenſis, ne Daimbertus Senonenſis obedientiam ante conſecrationem ſedi Lugdunenſi promitteret, ab Epiſcopis autem Prouinciæ eum ordinandum eſſe defendit, ſibique tanquam primæ ſedis Epiſcopo inter Senonenſis Prouinciæ Præſules, in Presbyterum, & Epiſcopum à Clero Senonenſi oblatum conſecrandi ius eſſe teſtatur.

IV. Sed totum iſtum morem fuſiùs, & clariùs nobis exponunt, Clerici populique Senonenſes, in ſuo illo decreto, quod ad Epiſcopos Prouinciæ Senonicæ de electione Anſegiſi Metropolitani, qui ex aliâ Prouinciâ petitus eſt, miſerūt: decretum autem tale eſt,

[q] *Dominis, ac venerabilibus Senonum Diœceſeos Patribus, & Epiſcopis Senonum Eccleſiæ Clerus, cum totius eiuſdem parochiæ plebibus ſibi coniunctis, pacem perpetuam, & gloriam ſempiternam ſemper, & vbique optamus in Domino.*

Canonicis regulis, & Apoſtolicis inſtitutionibus ſancitum eſſe recolimus, vt quoties Me-

tropolis

[a] Theodoret. lib. 5. cap. 23.
[b] Euagrius lib. 2. cap. 8. μηδενὸς τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως ἐφεστῶτος, ὥσπερ ἐπὶ ταῖς χειροτονίαις τοῦ Ἀλεξανδρέων ἐπισκόπου.
[c] Greg. lib. 2. epiſt. 20. indict. 11.
[d] Idem lib. 5. epiſt. 7. indict. 14.
[e] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini.
[f] Hincmarus in vita S. Remigij
[g] Sidonius lib. 7. epiſt. 5. Agrœcio Senonenſi.
[h] Concilium Bellou. ſub Sergio 2. to. 3. Conc. parte 1. ſect. 2.
[i] Frodoardus hiſt. Remēſis lib. 4. cap. 11.
[k] Idem lib. 4. cap. 18.
[l] Idem lib. 4. cap. 28
[m] Aimon. lib. 5. cap. 46.
[n] Monach. Antiſſiod. ad ann. 1167.
[o] Vide Papyrium Maſſonum in vita Syluestri 2. id eſt Gerberti, qui factus Pontifex hoc nomine donatus eſt.
[p] Iuo ep. 60. Hugoni, & 67. Paſchali Summo Pontifici.
[q] Decretum Cleri & plebis Senonenſis inter opuſcula Hincmari, p. 617. & apud Sirmundum in formulis promot. Epiſcop. tomo 2. Cōc. Gall.

A *tropolis ciuitas Pontificalis miniſterio dignitatis caruerit, proprioque vacauerit paſtore, Suffraganei eiuſdem Metropolis conuenire debeant, & electionem futuri Pontificis, cum conſenſu Cleri & plebis, facere, ac cum decreto electionis ſingulorum petentium manibus roborato, Suffraganeos adire debeant Pontifices, ac de ſubſtituendo in loco eius, qui deceßit, paſtore, petitione ſupplici commonere; quatenus & Metropolis ciuitas paſtorali ſollicitudine deſtituta, proprio recuperetur Pontifice, & qui ordinandus eſt gratioſus poßit accedere: quoniam cui debet ab omnibus obediri, debet vtique & ab omnibus eligi, ne ciuitas Epiſcopum non optatum aut contemnat, aut oderit, & fiat minus religioſa, quàm conuenit, cui non licuerit habere, quem voluit; hi verò qui ordinaturi ſunt, eum, in quem viderint omnium vota propenſius concordare, promptius, ac liberius illi poßint manus imponere. Idcircò cùm decreto electionis noſtræ manibus ſingulorum noſtrorum roborato, ad paternitatem veſtram accedentes, Anſegiſum Presbyterum Remorum Diœceſeos, Eccleſiæ autem Beluacenſium atque Abbatem Monaſterij ſancti Michaëlis, quem per licentiam veſtram Patres venerandi, Domino etiam Chriſtianißimo Rege Carolo annuente, ſecundùm decreta Cœleſtini Papæ, ex propriâ Eccleſiâ*

B *deficiente electione, pari conſenſu ac concordia, voluntate ac deuotione eligimus nobis, & Eccleſiæ noſtræ Epiſcopum, atque Pontificem per manum veſtram conſecrari implorantes petimus, rogamus, atque precamur. Eligimus autem um nobis fore paſtorem, quem Apoſtolicæ formæ, qua Epiſcopum ornatum Paulus Apoſtolus eſſe debere demonſtrat, congruere, & ſacris Canonibus non obuiare, Chriſti cooperante gratia, credimus. Actum 5. Calendas Iulij, in Baſilica beati Stephani Protomartyris, anno incarnationis Dominicæ* DCCCLXXI. *regni verò Domini Caroli glorioſi Regis* XXXI. *Indict.* IV.

V. Verùm iis omnibus omiſſis, Eccleſiaſticos Canones, legeſque perquiramus, Sardicenſe [a] Concilium, prout in Græco habetur, non ſolùm propriæ Prouinciæ, verùm etiam vicinæ Epiſcopos ad Metropolitani conſtitutionem conuenire oportere docuit ex prędictis. Conſtantinopolitanum [b] primum eandem conſuetudinem confirmat, præcipiens, vt Aſianæ diœceſis Epiſcopi, *quæ ſunt in Aſianâ adminiſtrent, & Thraciæ Epiſcopi Thraciam tantum regant, & Ponticæ Ponticam; non*

C *vocati autem Epiſcopi, vltra diœceſim non tranſeant ad ordinationem, vel aliquam adminiſtrationem Eccleſiaſticam:* hoc enim Canone non ſolum Prouinciarum iſtarum, verùm etiam quarumcumque aliarum, de quibus ad Concilium quæſtio deducta non fuerat, limites præſcribuntur, quos vnicuique Antiſtiti tranſgredi nefas ſit, & ordinationum in quacumque Prouinciâ faciendarum etiam Metropolitanorum iura eiuſdem Prouinciæ Epiſcopis aſſeruantur, adeò vt aliis, niſi ex eorum conſenſu, & rogatione, ad ordinationem extra ſuam Prouinciam cuiuſcumque Epiſcopi aditus intercludatur. Clariùs verò & expreſſiùs Leo primus epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, [c] *Metropolitano defuncto, cum in loco eius alius fuerit ſubrogandus, Prouinciales Epiſcopi ad ciuitatem Metropolim * conuenire debebunt, vt omnium Clericorum, atque ciuium voluntate diſcuſsâ, ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ, vel Diaconibus optimus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiam Prouinciales referant Epiſcopi.* Similiter Gelaſius Papa epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ morem iſtum confirmat iis verbis, [d] *quia,* inquit, *per ambitiones illicitas, non pudet quoſ-*

D *dam Eccleſiarum iura turbare, & priuilegia, quæ Metropolitanis, vel Prouincialibus Epiſcopis decreuit antiquitas, temerariâ præſumptione peruadere, propter quod etiam communionis Apoſtolicæ deſiderant dißidium tenere, quò ſcilicet ab eius auctoritate diuiſi, vel impunè proprias vſurpationes exerceant, non reſpicientes, quia æterno iudici rationem tam de Catholicæ ſinceritatis, quàm de traditionum præiudiciis paternarum, non ſine perpetuæ ſint damnationis interitu reddituri, ſi in hac obſtinatione permanſerint: charitatem veſtram duximus inſtruendam, vt vos omnes in communione fratres, ſiue per Dardaniam, ſiue per quamcumque contiguam Prouinciam conſtituti, qui vos ſub Metropolitanis veſtris eſſe meminiſtis, & ab eiſdem ſubſtitui decernentes, ſicut vetus conſuetudo depoſcit, vnanimiter ſtatuatis Antiſtites, & viciſsim, ſi Metropolitanus humanæ conditionis ſorte deceſſerit, à comprouincialibus Epiſcopis, ſicut forma tranſmiſit, ſacrari modis omnibus cenſeatis.* Quorum verborum duplex poteſt excogitari ſenſus: prior, vt Epiſcopi Suffraganei à comprouincialibus electi curent ſe à Metropolitano conſecrari, niſi fortè Metropolitanus deceſſerit, quo caſu à comprouincialibus ordinari poterunt: Alter verò, vt à comprouincialibus Metropolitanus, viciſſim verò Metropolitani à comprouincia-

[a] Sardic. c. 6.

[b] Conſtantinop. 1. c. 2.

[c] Leo 1. epiſt. 82. al. 84. ad Anaſtaſ. Theſſ. cap 6. refertur diſt. 63. can. Metropolitano.

* al. *Metropolitanam.*

[d] Gelaſ. Epiſcopis Dardan. refertur diſt. 64. c. quia.

[e] Vide Gloſſ. v ſacrari in c. cit.

libus ordinentur, qui ſenſus Canonis probabilior eſt, præſertim ob illam particulam, *viciſſim*, & perfectiorem atque euidentiorem comparationis redditio- A nem, quæ iuxtà priorem ſenſum imperfecta eſt, & manca.

§. II.

Turbatum per nominationes Regias prædictum aliquando Ordinem fuiſſe.

VI. Quemadmodum autem ſuperiùs diximus ob nominationes Regias interuerſas fuiſſe Epiſcoporum ordinationes, vnoquoque, qui à Rege nominatus eſſet ad Epiſcopatum, vel Regia iuſſione, vel ſuâ voluntate conſecratores eligente, præſertim ſi extrà Prouinciam Rex à ſe nominatum voluiſſet ordinari: ita non dubium eſt, quin eædem nominationes Metropolitanorum conſecrationes afflixerint; ſic enim v. gr. Gregorius Turonenſis non à comprouincialibus, ſed ſtatim atque electioni de ſe factę, cogente Sigiberto Rege, vrgente Bru- B nichilde Regina, non libenter conſenſit, mox, inquam, ne fortè ante conſecrationem aufugeret, ab Ægidio Remenſi extra Prouinciam conſecratus eſt, vt referunt [a] Cleri Turonenſes in eius vita: quod ipſum etiam editi in laudem S. Gregorij Turonenſis à Venantio [b] Fortunato Pictauienſi Epiſcopo verſus oſtendunt.

[a] Vita S. Greгor. Turon. apud Sur. 17. Nouemb.
[b] Habentur apud Surium ibid.

Martino proprium mittit Iulianus alumnum,
Et fratri præbet, quod ſibi dulce fuit.
Quem patris Ægidij Domino manus alma ſacrauit,
Vt populum recreet, quem Radegundis amet:
Huic Sigebertus ouans fauet, & Brunichildis honori, &c.

Ideò collapſam in iſtis ordinationibus diſciplinam exigere ſe, & reſtaurare Synodus [c] Aurelianenſis ſecunda, hoc Canone profitetur: *in ordinandis Metropolitanis Epiſcopis antiquam inſtitutionis formulam renouamus, quam per incuriam omnimodis* C *videmus amiſſam. Itaque Metropolitanus Epiſcopus à comprouincialibus Epiſcopis, Clericis, vel populis electus, congregatis in vnum omnibus comprouincialibus Epiſcopis ordinetur, vt talis, Deo propitio, ad gradum huius dignitatis accedat, per quem regula Eccleſiæ in melius aucta plus floreat.* Aurelianenſe tamen tertium [d] hunc ordinem peruertere videtur, dum electionem Metropolitani comprouincialibus Epiſcopis cum Clero, & populo tribuit, conſecrationem aliarum Prouinciarum Metropolitanis, & præcipuas conſecrationis partes vni ex iis Metropolitanis, vt infrà explicabimus.

[c] Aurel. 2. c. 7.
[d] Aurel. 3. c. 3.

§. III.

Reſtituta tamen, ſeu aſſerta comprouincialibus ſua iura, & cur.

VII. Viguiſſe tamen poſteà Canonum auctoritate, eundem in Metropolitanorum conſecrationibus ordinem, patet ex Concilio Toletano quarto, Emeri- D tenſi Synodo, Nicolao primo, Lucio tertio, & aliis. Toletanum [e] quartum expreſsè habet Metropolitanos nonniſi in ciuitate Metropoli, *comprouincialibus ibidem conuenientibus*, eſſe conſecrandos. Emeritenſe [f] obſcuriùs loquitur, tum in hoc Canone, tum in cæteris: hæc tamen in ipſo verba leguntur, quæ noſtrum inſtitutum ſufficienter probent; *cœtus ergò noſtræ vnanimitatis hoc inſerendum eſſe curauit, vt tempore, quo, Metropolitanus in Eccleſia Dei fuerit ordinatus Epiſcopus, placitum in nomine ſuorum comprouincialium faciat, vt caſtè, ſobriè, rectéque viuat. Similiter & quando confinitimi Epiſcopi in Eccleſiis, quibus præeſſe potuerint, fuerint ordinati, placitum faciant in nomine Epiſcopi ſui Metropolitani, vt caſtè, rectè, & ſobriè viuant. Quod ſi, &c. ab alio Metropolitano aliqui fuerint ordinati, tempore quo ad Metropolitanum ſuum poſt ſuam venerint ordinationem, tale placitum non deſerant facere.* Ex eo enim Canone colligis, profeſſionem ſanctitatis & caſtitatis coram iis emittendam præcipi, qui ius habent ordinationis; ideoque & eam à Prouinciæ Epiſcopis, in ſua ordinatione apud Metropolitanum fieri oportere, vel ſi ab alio conſecrati fuerint,

[e] Tolet. 4. c. 18. refertur diſt. 51. c. qui in aliquo in fine.
[f] Emeritenſe can. 4.

Digitiz

A ſtatim atque poſt ordinationem ad eum acceſſerint: & à Metropolitano in ſua ſimiliter conſecratione coram Suffraganeis ſuis publicè firmari debere: ex quo proinde non ineptè colligitur, Metropolitanum ab Epiſcopis Prouinciæ conſecrari, à quibus ſcilicet elicitur profeſſio, quam in conſecratione ſuâ Antiſtes ex conſuetudine emittit, & quorum nominibus ipſa ſubſcribitur. Nicolaus 1.[a] ad conſulta Bulgarorum reſpondens, de Archiepiſcopo loquens, *ordinat ipſe ſibi deinceps Epiſcopos, qui ſucceſſorem ſuum valeant ordinare.* Lucius 3. expreſſiùs cæteris, [b] *ſi Archiepiſcopus,* inquit, *obierit, & alter fuerit ordinandus, omnes Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ ad ſedem Metropolitanam conueniant, vt ab omnibus ordinetur.*

VIII. Ratio autem potiſſima huius conſtitutionis eſt, quam tradit Anicetus ſuprà, quæ communi iuris [c] regulæ conformis eſt, quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari: cui etiam illud S. Leonis dictum conſonat, [d] *qui præfuturus eſt omnibus, eligi debet ab omnibus*: ei enim faciliùs paretur, quem quis conſtituit; arctius fraternæ ſtringuntur fœdera charitatis, dum & Metropolitanus B à ſuis Suffraganeis conſecratur, & Suffraganei à Metropolitano benedicuntur: Prouinciæ conſulitur integritati, ac perfectioni, dum ſibi ipſi ſufficiens, & αὐτάρκης, à Metropolitano Prouinciæ Epiſcopos accipit, & ab Epiſcopis Metropolitanum conſecratum habet. Nec obeſt quod maior ſecundùm [e] Apoſtolum, non debeat à minore benedici: conſecrandus enim Archiepiſcopus, in eo Suffraganeis ſuis minor eſt, in quo ad benedictionem ſubiicitur: licet enim ſtatim atque electus, ac confirmatus eſt, iuriſdictione ſit ſuperior, ordine tamen inferior eſt: ideò autem benedicitur, ac conſecratur, vt ordine augeatur: quod ſi à Suffraganeis ſuis, quibus aliquo titulo ſuperior eſt, conſecrari non poſſit, à nemine poſſet Papa conſecrari, qui neminem ſuperiorem agnoſcit.

[a] Nicolaus 1. ad conſulta Bulgarorum cap. 71.
[b] Lucius 3. cap. ſi Archiepiſcopus, de temporibus ordinat.
[c] Vide Gloſſam v. omnibus in cap. Archiepiſcopus, 66 diſt. & in cap. ſi Archiepiſcopus, de temp. ordinat. v. ab omnibus.
[d] S Leo.
[e] Ad Hebr. 7. Maiores à minoribus non benedici fusè Nicolaus ep. ad Michael. Imperat. quæ incipit propoſueramus, habetur c. denique diſt. 21.

§. IIII.

C *Quâ ratione, & à quibus comprouinciales Epiſcopi ad Metropolitani conſecrationem conuocarentur.*

IX. Statim atque ergo Archiepiſcopus diem obiiſſet, vel vicinus, vel certè is qui primæ ſedis dignitate præditus eſſet Epiſcopus Prouinciæ, ad Eccleſiam vacantem accedebat, prouidebatque, ne quid Eccleſia detrimenti caperet, omniaque ad electionem faciendam præparabat, vt ex dictis ſuprà innoteſcere poteſt. Mitti etiam ſolitus poſteà à Rege viſitator, vt ex formulis promotionum Epiſcopalium inter [f] opuſcula Hincmari, quæque [g] à Sirmundo referuntur, videri poteſt, cuius rei obiter tantum & non ex inſtituto meminimus. Solebát [h] verò antiquitus omnes Epiſcopi comprouinciales ad exequias defuncti Epiſcopi, præſertim Metropolitani, conuenire, niſi graui aliqua cauſa detinerentur, ideoque exequiæ ad ſeptimum poſt obitum diem differri ſolebant. Qui verò ad exequias conuenerant Epiſcopi, quamdiu ad electiones Epiſcopi comprouin- D ciales vocati ſunt, diem electionis futuræ indicebant abſentibus: cuiuſmodi literas accepiſſe ſe à Coëpiſcopis, ſed non ſecundùm morem, & vſitatam Eccleſiæ formam conſcriptas, teſtatur Gregorius [i] Nazianzenus pater, citata ſuperius ad Epiſcopos Cæſarienſis Cappadociæ Prouinciæ epiſtola: nonnunquam etiam vel in ipſis exequiis defuncti, vel ſtatim poſt, ardore quodam populi, omniumque alicui fauentium ſtudiis, continuò, & eligebatur aliquis, & ordinabatur, præſentibus ſemper tam electioni, quàm ordinationi comprouincialibus Epiſcopis, vt ſuprà videre eſt, imò & rem aliquando ſolis perficientibus. Ad Primatem res deferri, aut aliquem alium non ſolebat, quia nec Primates antiquioribus temporibus paſſim erant, & Patriarchæ aliqui confirmandorum etiam Metropolitanorum iura negligebant: idque pluribus exemplis confirmari poteſt, quæ huius inſtituti non ſunt. Primatum autem auctoritate ſtabilita ad eorum notitiam comprouinciales prius referebant, quàm ordinarent, vt ex Leone [k] ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem ſuprà citato, aliiſque colligi poteſt. Confirmatâ electione à Primate, ab eodem quoque conſecrationi dies indicebatur,

[f] Opuſcula Hincmari opera Cordeſij Pariſiis excuſſa.
[g] Sirmondus tom. 2. Conc. antiqu. Gall.
[h] Vide Conc. Valent. Hiſp. c. 4. Aurel. 2. c. 5. Tolet. 7. cap. 3. Regienſe cap. 5. & 6. Tolet. 4. c. 9. Toletanum c. 14. Legi etiã poſſunt plura huius rei vetuſtiſſima exempla paſſim.
[i] Greg Naz. epiſt. 19 nomine patris conſcripta.
[k] Leo epiſt. 82. al. 84. ad Anaſtaſ. cap. 9.

vel à viſitatore ab eo miſſo: ſic enim, v. gr. Ioanni Diacono mandat [a] Gregorius, vt electum Mediolanenſem Metropolitanum à comprouincialibus conſecrari faciat, id eſt, vt diem indicat, comprouinciales conuocet, & cætera exequatur, quibus ordinatio procuretur. Tum ex condicto comprouinciales omnes ad conſecrationem peragendam veniebant. A

a Greg. lib. 2. indict. 16. epiſt. 19. Ioãni Diacono.

X. Poſtquam verò ab electione Metropolitani arceri cœperunt Suffraganei Epiſcopi, eiuſque electionem ſibi Capitula Cathedralium Eccleſiarum, adſcitis ſibi quibuſdam ex populo (quos honoratos nominat [b] S. Leo) vſurparunt; conſuli quidem ſolebant Epiſcopi comprouinciales, diesque vt plurimum electionis à Primatibus indici ſolebat, quemadmodum in Suffraganeorum ſuorum electionibus id præſtabat Metropolitanus; ſi ſecus tamen fieret, non ideò electio irrita habebatur: quamuis nullarum virium eſſet, niſi à comprouincialibus, & Primate confirmaretur: ad eam ergo confirmandam comprouinciales, accepto electionis decreto, & Primatis etiam literis, accedebant, ſimul etiam poſt examinationem electi ad eius conſecrationem acceſſuri: Decreti autem quod ad ipſos à Capitulis mittebatur formulam habes ſuperiùs deſcriptam, in quo nullus dies certus comprouincialibus conueniendi præfigitur, ſed eorum arbitrio relinquitur, quoniam à Primate vt plurimum indicebatur, vel ab antiquiori Epiſcopo ex conſultatione ſiue per literas, ſiue alio modo cum cæteris inita. Solebant tamen nonnunquam Eccleſiæ vacantis Clerici Epiſcopos rogare, vt ad talem diem conuenirent, quemadmodum ex Iuonis epiſtola [c] ad Hugonem Lugdunenſem oſtenditur; ex qua etiam, iunctis quibuſdam aliis, patet, ſi quis inter Prouinciales Epiſcopos eſſet primæ ſedis titulo decoratus, ad eum præſertim decretum electionis miſſum fuiſſe: eius fuiſſe Primatem monere; & literas Primatis ad comprouinciales mittere, cæteraque munia obire, quibus Metropolitani, in Suffraganeorum ſuorum ordinationibus funguntur: adeout videantur primæ ſedis Epiſcopi illis comparari poſſe, quos *in vicem Metropolitanorum* ad reſarciendam diſciplinam conſtituiſſe dicitur Vernenſe ſecundũ [d] Concilium ſub Pipino. Stabilitâ itaque ab eo (vt probabiliter conicimus) tempore Carnotenſis Eccleſiæ prærogatiuâ, qua dignitate Primatus, poſtulante Carolo Caluo Anſegiſo Senonenſi collatâ, Eccleſia Senonenſis ornata fuit, Iuo mortuo Richerio in ordinatione Daimberti eius ſucceſſoris eâ auctoritate videtur vſus fuiſſe: ſicut enim vacante Eccleſiâ Senonenſi oblatus ei ab Aurelianenſibus eſt Antiſtes electus conſecrandus, ita & à Senonenſibus decretum electionis Daimberti non dubiũ eſt ſingulariter ad eundem [e] Iuonem miſſum fuiſſe, qui etiam quaſi de re ſingulari iure ad ſe ſpectante ad Primatem tunc temporis Lugdunenſem ità reſcripſit, [f] *de cætero itaque conſulo ſollicitudinem veſtram, vt mihi reſcribatis, quid nobis agendum ſit de Daimberto Senonenſis Eccleſiæ electo, quem licet nobis inconſultis electum Senonenſes Clerici offerunt in initio Quadrageſimæ ordinandum, ac denuo in Epiſcopum conſecrandum, &c. cuius electio ſi iuſta vobis videbitur, petimus, vt nullas moras innectatis: ſi iniuſta, quâ lege differenda ſit, vel caſſanda, me, & Conſuffraganeos meos ſic literis veſtris inſtruatis, vt nec vni, nec alteri, ſed omnibus hoc onus imponatis.* Ad eum ſolum reſcripſit Hugo Lugdunenſis, cuius literas ad comprouinciales Iuo direxit: ſolus ipſe pro libertate Eccleſiæ Senonẽſis acrius pugnat, vt patet ex eius literis [g] ad eundẽ Hugonem, quæ ab iis verbis incipiunt, *factum eſt, vt imperaſtis, & manus à conſecratione Senonenſis electi continuimus, & literas veſtras per comprouinciales Epiſcopos pro Apoſtolicæ ſedis obedientiâ direximus.* Solus ipſe poſtea de eadem controuerſia inter [h] Hugonem Lugdunenſem, & Daimbertum Senonenſem Paſchali Summo Pontifici reſcripſit: eâ verò compoſitâ Daimbertum ipſe cum reliquis, ſed auctoritate præcipuâ conſecrauit.

b Leo ep. 90. al. 94. ad Ruſticum, & alibi.

B

c Iuo ep. 59. Hugoni.

d Vernenſe 2. c. 2.

C

e Iuo epiſt. 66.

f Idem epiſt. 59. ad Hug.

D

g Idem epiſt. 60. ad eund.

h Idem epiſt. 67. Paſchali.

§. V.

Metropolitanos aliquando ab aliis Metropolitanis iuſſos, ſolitoſq; conſecrari.

XI. Secunda ratio ordinandi Metropolitanum Antiſtitem eſt, vt à pluribus Metropolitanis Antiſtitibus vicinarum Prouinciarum conſecretur: hanc formam

A mam prætermiſit Iuſtinianus, qui duas tantum videtur agnouiſſe, vnam vt à Suffraganeis ſuis, alteram, vt à Patriarchis ordinaretur: Metropolitas ſiquidem ipſe, [a] *aut à propriâ Synodo, aut à beatiſſimis Patriarchis ordinatos*, enarrat. Verùm de Metropolitanis duntaxat Imperio Romano ſuo tempore ſubditis loquebatur: in quo duo tantum modi conſtituendi Metropolitæ ipſo regnante obſeruabantur: Nam in Oriente Patriarchæ, vt notauit [b] Balſamon, à tempore Concilij Chalcedonenſis, Metropolitanorum ordinationes ad ſe traxerant, exemplo Patriarchæ Conſtantinopolitani, cui id iuris Chalcedonenſe dederat, vel potius quorum exẽplo Conſtantinopolitano id iuris Chalcedonẽſe detulerat, præterquam in iis Prouinciis, quæ αὐτοκεφαλίας iure donabantur, cuiuſmodi erant Cyprus, ex Concilio [c] Epheſino, & [d] Chalcedonenſi, & aliæ, ex ipſius [e] Iuſtiniani Nouellis conſtitutionibus, quibus poſteà [f] ſexta Synodus ſubſcripſit. In Italia quidam à propriâ Synodo ordinabantur, qui remoti erant à Romanâ ſede; ſi qui autem proximi, à Summo Pontifice Italiæ Primate ex dicendis, non autem

B à Metropolitanis alterius Prouinciæ, vt patet ex eo quod Rauennates, Capuæ, Sardiniæ, & Siciliæ Metropolitani à Summis Pontificibus ſacrarentur, [g] vt poſtea dicemus. In Africa tandem nulli propriè dicti Metropolitani ordinari poterant, quia nulli fortè tales erant, ſed, ſi Carthaginem exceperis, nulla erat Metropolis, ſed qui in ſingulis Prouinciis antiquiores erant, vel qui electi fuiſſent, Primates dicebantur: vt colligitur ex Auguſtino [h] pluribus in locis, & [i] Gregorio, necnon ex Conciliis [k] Africæ, in quibus modò vnius ſedis, modò alterius, Primates ſingularum Prouinciarum referuntur.

XII. Cæterum in Galliâ, & aliis adiacentibus regionibus, quæ Imperij Romani iugum excuſſerunt, conſuetudine inductum eſt, vt Metropolitani à Metropolitanis ſacrarentur: quam conſuetudinem ex pluribus fontibus profluxiſſe ſuſpicor. Primò enim cùm finitimi Metropolitani præ cęteris, vt docuimus ſuperiùs, ad ordinationem Metropolitanorum conuocari ſolerent, delatum hunc honorem à comprouincialibus conicio, vt Metropolitani ipſi præcipuas

C conſecrationis partes explerent: ſic enim vidimus Sidonium [l] Agrœtio Senonenſi honoris ac reuerentiæ prærogatiuam, in electione, atque ordinatione Bituricenſis Archiepiſcopi, quam vellet, offerre: ex qua honoris ceſſione mos inualuit, vt Metropolitani nonniſi à Metropolitanis ſacrarentur. Regiæ quoque nominationes eundem morem inuehere potuerunt: ad manum ſiquidem Regis magis erant Metropolitani vicini, duo vel tres, quàm Prouinciæ aliquando remotæ Epiſcopi, ideoque contingebat, vt ab iis qui parati, & præſentes eſſent Metropolitanis, nominatum à ſe Antiſtitem ordinari interdum iuberent, quibus potius quàm Epiſcopis vtebantur, quod maioris eſſent auctoritatis, & totius Prouinciæ ſuæ aſſenſum præferre viderentur, quod ad ordinationis firmitatem iiſce temporibus multum valebat, quibus vicinæ Prouinciæ legitimè ordinatis communicabant, intruſo verò communicare renuebant. Delatum quoque id Archiepiſcoporum dignitati, ac reuerentiæ, vt non ab inferioribus, ſed ab æqualibus ſaltem, & auctoritate ſimili præditis benedici viderentur. Deni-

D que à Primatum inſtitutione id profluxiſſe crediderim, qui ſibi Metropolitanorum ſubditorum cum reliquis Metropolitanis ordinandorum prærogatiuam aſſumere tentabant. Idque potiſſimum videtur innuere Aurelianenſis tertia Synodus ſub Syluerio Papa ſecundo, & Childeberto Rege anno Chriſti 538. iis verbis, [m] *de Metropolitanorum verò ordinationibus id placuit, vt Metropolitani à Metropolitanis omnibus, ſi fieri poteſt, præſentibus comprouincialibus, ordinentur; itaut ipſi Metropolitano ordinandi priuilegium maneat, quem ordinationis conſuetudo requirit. Ipſe tamen Metropolitanus à comprouincialibus omnibus, ſicut decreta ſedis Apoſtolicæ continent, cum conſenſu Cleri, vel ciuium eligatur.* Vides conſecrationem Metropolitanorum ab electione diſtingui, electionem comprouincialibus cum Clero & plebe vacantis Eccleſiæ tribui, conſecrationem Metropolitanis. ſi fieri poteſt omnibus, ſiue Regni, ſiue Primatiæ, vni tamen ex Metropolitanis Prouinciæ Primati, ſiue viciniori, aut alteri ad quem conſuetudo ius iſtud detulerit, prærogatiuam in ordinatione deferri.

[a] Iuſtin. Nouell. 123 cap. 3.
[b] Balſamon in c. 28. Cõc. Chalced.
[c] Epheſ. c. 8.
[d] Chalced. act. 11.
[e] Iuſtin. Nouella 131. cap. 3. & 4.
[f] Sexta Syn. c. 39.
[g] Vide infrà.
[h] Auguſt. in breuic. coll. diei 3. cap. 7. & 13. & epiſt. 217. ad Victorinum.
[i] Greg. lib. 1. epiſt. 72. & 75. indict. 9.
[k] Concilia Africæ paſſim.
[l] Sidonius ſuprà epiſt. 5. lib. 7. Agrœtio.
[m] Aurel. 3. c. 3.

XIII. Nec deſunt exempla huius conſuetudinis. Sic enim Gregorium Turonenſem ſuprà diximus ab Ægidio Remenſi fuiſſe conſecratum; ſic Geruntius Nicomedienſis Metropolitanus ab Helladio Cæſareæ Cappadociæ ordinatus dicitur à [a] Sozomeno; ſic in ſexta [b] Synodo ſtatutum, vt Cyzicenus Archiepiſcopus à Cyprio ſacraretur, quod ſuo tempore in vſu minimè fuiſſe docet [c] Balſamon; ſic S. Auſbertus [d] Rothomagenſis electus, à S. Lamberto Archiepiſcopo Lugdunenſi (quorum vterque ex Monaſterio Fontanellenſi, ſeu S. VVandregiſili ad Archiepiſcopalem dignitatem euectus fuerat) ob iſtam, vt opinor, religioſæ vitæ in eodem Cœnobio ſuſceptæ neceſſitudinem, & ab aliis ſanctis Præſulibus extrà Prouinciam, ad quam regendam aſſumebatur, in Palatio Clypiaco territorij Pariſienſis conſecratus eſt. Sic [e] Luitbertus Moguntinus, cum quibuſdam ſuis Suffraganeis profectus Coloniam VVilebertum à Clero & populo electum conſecrauit. A

XIV. Alia quoque aliorum Epiſcoporum exempla addere poſſumus, qui alios conſecrare ſolerent, à quibus viciſſim conſecrarentur: primùm exemplum eſſe poteſt Mediolanenſium & Aquileienſium, refert enim Pelagius Papa Archiepiſcopum Mediolanenſem ab Aquileienſi, & viciſſim hunc ab illo ordinari ſolitum, iis verbis. [f] *Nempe*, inquit, *is mos antiquus fuit, vt quia pro longinquitate vel difficultate itineris ab Apoſtolico onerosum illis fuerat ordinari, ipſi ſe inuicem Mediolanenſis & Aquileienſis ordinare Epiſcopi debuiſſent. Ita tamen vt in ea ciuitate, in qua erat ordinandus Epiſcopus, alterius ciuitatis Pontifex occurrere debuiſſet: vt & ordinandi electio à præſenti ordinatore, ex conſenſu vniuerſalis, cui præficiendus erat, Eccleſiæ, melius ac facilius potuiſſet agnoſci, & in ſua qui ad Epiſcopatum ordinandus erat, nec tamen ordinatori ſuo ſubdendus foret, ordinaretur Eccleſia.* Non fuiſſe autem ab antiquis temporibus, nec diu perſeueraſſe hanc conſuetudinem conſecrandi Archiepiſcopi Mediolanenſis ab Aquileienſi, ſed eam abolitam fuiſſe occaſione (ni fallor) ſchiſmatis, in quod Aquileienſis Antiſtes inciderat, ex eo coniicio, quod Gregorius [g] Magnus, qui Pelagio ſecundo ſucceſſit, duos Mediolanenſes Archiepiſcopos à propria Synodo à ſe prius confirmatos ordinari iuſſerit, Conſtantium & Deodatum. Alterum exemplum eſt Archiepiſcoporum Cantuarienſium & Eboracenſium, qui ſe mutuo conſecrant, cuius moris initium tum ab antiquo more à temporibus Gregorij primi, à quo alius alium, vt ſorte obtigit, conſecrauit: tum maximè à tempore Honorij primi, qui duo pallia in Angliam miſiſſe dicitur Paulino Eboracenſi, & Honorio Dorouernenſi ſeu Cantuarienſi, eâ conditione, [h] *vt cùm Dorouernenſis, vel Eboracenſis Antiſtes de hac vita tranſierit, is qui ſupereſt conſors eiuſdem gradus, habeat poteſtatem alterum ordinandi, in loco eius qui tranſierit, Sacerdotem; nec ſit neceſſe ad Romanam vſque ciuitatem per tam prolixa terrarum & maris ſpacia, pro ordinando Archiepiſcopo ſemper fatigari*, quæ verba vtriuſque æqualitatem videntur ſignificare, & vtriuſque ex æquo ordinandi poteſtatem tribuere. Quâ poteſtate vſus Paulinus venientem ad ſe Honoriũ occurrens ipſi in Liudocoliuo eum conſecrauit, non autem Honorius ad ſe eum ordinandum accerſiuit. Poſtea tamen hanc inter vtramq; diuerſitatem VVilelmus [i] Malmeſburienſis, aliique auctores, ex epiſtola Lanfranci ad Alexandrum ſecundum oſtẽdunt, ex veteri more obſeruatam fuiſſe contendentes, vt [k] *ſi Archiepiſcopus Cantuarienſis vitam finierit, Eboracenſis Archiepiſcopus Dorouerniam veniat, & eum qui electus fuerit, cum cæteris præfatæ Eccleſiæ Epiſcopis, vt Primatem proprium iure conſecret. Quod ſi Archiepiſcopus Eboracenſis obierit, is qui ei ſucceſſurus eligitur, accepto à Rege Archiepiſcopatus dono, Cantuariam, vel vbi Cantuarienſi Archiepiſcopo viſum fuerit, accedat, & ab ipſo ordinationem canonico more ſuſcipiat.* Quæ conſuetudo ſi vera ſit, ex ea Primatiæ dignitas, ac prærogatiua Cantuarienſis Eccleſiæ ſuprà Eboracenſem inferri poſſet, non ſedium æqualitas: ſed eâ controuerſiâ omiſſâ, quæ nunquam plenè ſedari potuit; ex Beda [l] aliiſque hiſtoricis Anglis certiſſimum eſt conſuetum fuiſſe, vt Eboracenſes à Cantuarienſibus, & viciſſim hi ab illis conſecrarentur. In Hibernia verò nullam primatum ſedium prærogatiuam fuiſſe ante Ioannem Papyrionem Romanæ ſedis Legatum, qui ius pallij quatuor in Hibernia conceſſit, à quo tempore iis tantum conſecrandi ius relictum fuiſſe

docet

[a] Sozom. lib. 8. cap. 7.
[b] Sexta Synodus c. 40.
[c] Balſamon in dict. can.
[d] Cap. 15. vitæ S. Auſberti apud Surium 9. Febru.
[e] Annales incerti auctoris qui ſcripſit ab anno 714. 883 ex Biblioth. Pithœi, ad annum 869.
[f] Pelag. Papa apud Grat. 24. quæſt. 1. c. pudenda, cui fortè repugnat epiſtola 5. Pelagij 1. ad Narſetem.
[g] Vide infrà.
[h] Beda lib. 2. hiſt. Angl. cap. 18. cui ſimilia habet cap. 17. ex epiſt. Honorij Eduino Regi, & Paulino, quæ etiã habẽtur tom. 2. epiſt. Rom. Pontificum.
[i] VVilelmus Malmeſburienſis de geſtis Pontificũ ad annum 1070.
[k] Vide etiam antiq. Brit. vbi de maiorit. ſed. Epiſc. in Angl.
[l] Beda ſuprà, & alibi paſſim.

Digitized by Google

A docet [a] Syluester Giraldus in topographia Hiberniæ. Sed hæc non conſentiunt iis, quæ S.Bernardus [b] habet in vita S. Malachiæ, qui Hiberniæ Primas & Legatus ſedis Apoſtolicæ in eodem regno fuit: docet enim ab obitu S. Patricij ſedem ipſius Primatialem exiſtimatam, & quamuis eſſet à Celſo Ardinachienſi Primate Malachiæ prædeceſſore alia Metropolitana ſedes conſtituta, ſedi tamen prædictæ ſubditã fuiſſe; pro vtriuſq; verò Metropolis confirmatione Malachiam ab Innocentio ſecundo obtinuiſſe confirmationem, palliorum verò miſſionem in aliud tempus fuiſſe dilatam. Sed extra rem illa eſſe videntur: inferiùs enim dicemus ab Hiberniæ Primate Metropolitanos, qui poſteà plures duobus fuere, conſecrari ſolitos fuiſſe. Vt autem ad Gallias redeamus, Bertulfus Treuerenſis [c] ab Hincmaro Remenſi, Remigio Lugdunenſi, Arduico Veſontionenſi, Erardo Turonenſi, Adone Viennenſi, Egilone Senonenſi Archiepiſcopis (deficiente quidem numero ſufficienti comprouincialium Eccleſiæ Treuerenſis) ordinatus eſt: cuius tamen ordinatio in dubium verſa eſt, B quod non à comprouincialibus fuiſſet facta; vt videas comprouincialium præſentiam, & aſſenſum, neceſſaria iudicata fuiſſe, etiam ſi à pluribus Metropolitanis ordinatio perficeretur. Plura alia proferri poſſent, ſed hæc abundè ſufficiunt, vt oſtendamus hanc nonnunquam inualuiſſe conſuetudinem, vt à Metropolitanis alij Metropolitani ſacrarentur, ſed non ſine comprouincialium præſentia ordinariè vnquam, niſi fortè à Primatibus, eoſdem fuiſſe conſecratos.

[a] Giraldus in topograph. Hibern. parte 3. cap. 17.
[b] Bernard. in vita S. Malachiæ.
[c] Flodoardus hiſt. Rem. lib. 3. cap. 20.

ARTICVLVS III.

De iure, & conſuetudine Romani Pontificis in conſecrationibus Archiepiſcoporum & Epiſcoporum.

§. I.

C *Quomodo ſe gesſerit circà Epiſcopos, vel Archiepiſcopos ipſi tanquam Primati ſubditos.*

I. POſſumus Romanum Pontificem variis modis ſpectare: primò tanquam Archiepiſcopum, ſeu Μητρόπολιν τ̃ Ρωμανίας, vt eum vocat [d] Athanaſius, cuius olim ſedi præter Epiſcopos Cardinales, plures alios in Latio & Campania, in Marſis, in Tuſcia, in Vmbria, & Marcha Anconitanâ Epiſcopos ſubditos fuiſſe certum eſt: adeò vt ex [e] vetuſto ſacrorum rituum codice Vaticano ad annum Chriſti 1057. præter ſeptem dictos Cardinales, 62. referãtur eidem ſedi vt Metropoli ſuæ ſubiecti: 2. tanquam Primatem Italiæ & adiacentium regionum: 3. tanquam Patriarcham totius Occidentis: 4. tanquam ſupremum totius orbis Chriſtiani moderatorem, & Epiſcopum Epiſcoporum omnium. Priorem hoc loco conſiderationem omittimus, quià non alia eius eo titulo ratio eſt, ac cæterorum Metropolitanorum, quorum iura, vel ſuprà explicata, vel infrà copioſè explicanda ſunt: poſteriores conſiderationes exponendæ ſunt, nec opus proba- D re, quod iis omnibus titulis inſpici poſſit, tum quod res iſta non ſit præſentis inſtituti, tum quod ex dicendis etiam eæ diuerſæ illæ rationes cordato, & ſapienti manifeſtæ eſſe poſſint.

[d] Athanaſ. epiſt. ad Solitariam vitam agent.
[e] Vetus ſacrorum rituũ Codex Vaticanus.

II. Primatiæ autem Romani Pontificis, præter Italiam totam ſubduntur Sicilia, aliæque adiacentes inſulæ, necnon etiam quædam vicinæ regiones verſus Septentrionem, & Occidentem, Adriatico mari conterminatæ, cuiuſmodi ſunt Rhetia prima, & ſecunda, Iſtria, & aliæ: quarum Prouinciarum Epiſcopos Carolus [f] Caluus Imperator epiſtola ad Ioannem 8. Pontificem, *in vicinis parochiis Romanæ Eccleſiæ* exiſtere, *& iuxta ſacras regulas ad manus impoſitionem, & ad Synodos huc conuenire ſolere* teſtatur. Erant autem in Italia tempore Conſtantini, & ſequentibus ſæculis ij tres notiſſimi Metropolitani præter Romanũ, Rauennas, Aquileienſis, Mediolanenſis: præter hos ſi qui alij, ij minus certo nobis innoteſcunt. Capuanum iis fortè adiungere poſſumus, eo maximè argumento ducti, quod [g] Athanaſius rerum Occidentalium inter Græcos peritiſſimus, Capuam Μητρόπολιν τ̃ Καμπανίας, *Campaniæ Metropolim* appellet: tum etiam iis coniecturis perſuaſi,

[f] Carol. Cal. epiſt. ad Ioan. 8. inter epiſt. Hincmari 9.
[g] Athanaſius epiſt. ad Solit. vitam agẽtes.

quæ licet ſingulæ leuiores ſint, ſimul tamen ſumptæ non minimi videntur eſſe momenti: quod ſcilicet in Concilio [a] Arelatenſi primo Proterius Capuanus *de Campania prouincia* inter primos reperiatur ſubſcriptus, & adſcripto Prouinciæ titulo, quaſi ipſi peculiaris fuerit Eccleſiaſtica Prouincia: quod in Concilio [b] Sardicenſi, in enumeratione Prouinciarum, ex quarum Epiſcopis Conciliũ collectum ſit, Roma, Campania, Italia, Calabria tanquam Prouinciæ Eccleſiaſticæ diſtinctæ numerentur; ex quo conijcere poſſumus in ſingulis aliquas fuiſſe Metropoles: at ſi quæ Metropolis Campaniæ, nulla alia quàm Capua, quæ primaria [c] Campaniæ ciuitas habebatur: quod in eodem Concilio [d] Sardicenſi Vincentius Capuanus inter primos ſubſcriptos legatur, ab [e] eoque cum Euphratâ Coloniæ Agrippinæ Metropolitano ad Conſtantinum legatus miſſus ſit: quod tandem apud Capuam [f] ſub Siricio habita fuerit Synodus, cùm tamen tunc tẽporis vix niſi in primariis ciuitatibus ac Metropolitanis Concilia haberi ſolerent. Poſſumus ergo probabiliter conijcere Capuam antiquitus Cãpaniæ Metropolim fuiſſe, ſed eius Eccleſiæ dignitatem cum euerſione vrbis concidiſſe: Nouam autem Capuam quæ [g] à veteri 2000. paſſibus diſtat, nonniſi à Ioanne 14. Archiepiſcopatus dignitate donatã. Pro Regienſi Metropoli, varias etiam addere poſſumus coniecturas, quas omnes referre extra propoſitum videtur. Lapſi autem dici debent tam [h] Socrates, quàm [i] Sozomenus, dum Albam Italiæ Metropolim dicunt, cuius Epiſcopũ Dionyſiũ pro Athanaſio, & fide Catholica cum Paulino Treuerorum, & Euſebio Vercellenſi, atque aliis contra Arrianos collaboraſſe referunt, cùm tamen Dionyſius iſte, de quo verba faciunt Mediol. Epiſc. fuerit, vt ex [k] Athan. [l] Hilario, [m] Lucifero Calaritano, [n] Ambroſio, [o] Seuero, aliiſque fide dignioribus colligi poteſt: at Mediolanũ Italiæ Metrop. dictam, in ſtrictiori ſignificatione Italiæ, notum doctis omnibus, non autem Albã, quæ Archiepiſcopali numquam dignitate ornata eſt; nec in Italia ea ratione acceptã ſita erat, ſed in Latio Romani territorij. Quibus autẽ tẽporibus tam pauci Archiepiſcopatus Italiæ in tot diſtracti fuerint, & plurimorũ erectione priores illi truncati, diſces ex notitiã Epiſcopatuum Auberti [p] Miræi. Sardiniæ verò Metropolim fuiſſe Calarim docent [q] Athanaſius, [r] Theodoretus & alij: ſuo quoque tempore Greg. [s] Ianuarium Calaritanum Archiep. nominat. Siciliæ autem, Syracuſanum, qui nunc in Sicilia Mõtis Regalis Epiſcopo ſubeſt, Archiepiſc. olim fuiſſe conijcio: tum quod prima [t] Siciliæ ciuitas Syracuſana fuerit: tum quod [u] Chreſtus Syracuſanus Concilio Arelatenſi primo ſubſcripſerit primus: tum [x] quod Gregorius Magnus Maximiano Syracuſarum Antiſtiti ſuas vices, & ex veteri, [y] vt fatetur, more, Ioanni palliũ mittat: tum quod Leo [z] Sapiens Syracuſarũ Eccleſiæ, reliquas Siciliæ à Throno Romano ſimul cum Metropolitanâ diuulſas, ſubiectas fuiſſe teſtetur: tum ob alias rationes alibi explicandas: Hæc enim fuſius, quàm inſtituti noſtri ratio, patiatur, quia obſcuriora ſunt, exponenda obiter cenſui.

III. Iſtorũ autẽ Metropolitanorũ Primatui Romano ſubditorũ quidam propiores, quidã remotiores erant. Propiores quidem, qui citius Romã adire, ac cũ minori fatigatione poterãt v. gr. Rauennatẽ, & Capuanũ à Romanis Põtificibus ordinatos fuiſſe: remotiores autem, vel qui non ita incommodè Romã pro ſuâ ordinatione petere poterant, eiuſdem Romani Pontificis auctoritate cõſecrari debuiſſe cõprobamus. Primo enim Rauennati Eccleſiæ à S. Petro datum [a] S. Apollinarem, ab eoque tempore Rauennatem Eccleſiam ab Apoſtolicâ Sede ordinationem accepiſſe (more nempe ſolito, vt à quibus Eccleſiæ fundatæ eſſent, ab iis deinceps ordinatio peteretur, quem ex prędictis obſeruare potuimus) docent acta Eccleſiæ Rauennatis [b] peruetuſta ab Hieronymo Rubeo edita; quæ eadem [c] Petrum Chryſologũ Foro Cornelienſis Eccleſię Diaconũ referũt à Xiſto 3. Summo Pontifice, cui alius à Rauennatibus electus præſentatus fuerat conſecrandus, diuino monitu præfectum atque ordinatum fuiſſe. S. quoque Gregorius, vt tum ex [d] Ioanne Diacono, tum ex eius [e] epiſtolis innoteſcet, Marinianum Rauennæ Epiſcopum ex Monachis Monaſterij ſui ordinauit, cui & pallium poſteà miſit, cùm anteà ſtatim ſcilicet poſt obitum Ioannis Rauennatis

[a] Vide ſubſcript. Arelat. primi.
[b] Concil. Sardic. epiſt. Syn.
[c] Ptolomæus in geograph.
[d] Subſcript. Sardic. Cõcil.
[e] Atha. ſuprà.
[f] Capuana Syn. ſub Siricio, cuius meminit Ambroſ. epiſt. 78. & 79.
[g] Leander, & Carrafa, Ortelius, & alij.
[h] Socrates lib. 2. cap. 19.
[i] Sozom. lib. 4. cap. 15.
[k] Athanaſ. ſup. & apolog. ſua de fuga.
[l] Hilarius ad Conſtant.
[m] Lucifer. lib. 2. pro Athan.
[n] Ambroſ. in Auxentium.
[o] Seuerus lib. 2. hiſt.
[p] Notitiæ Epiſc. Auberti Miræi.
[q] Athan. ſup.
[r] Theodoret. l. 2. hiſt. c. 15.
[s] Greg. lib. 1. epiſt. 61. & 81. l. 2. epiſt. 84. ind 11. & alib.
[t] Vide Strabonẽ & Ptolomæum in Geograph.
[u] Vide ſubſcript. Concil. Arelat. primi.
[x] Greg. epiſt. 4. li. 2. ind 10.
[y] Idem epiſt 18. lib 5.
[z] Leo Sapiens in ordine Eccleſ. throno Cõſtantinop. ſubiect. apud Leunclauium in iure Græcorum.
[a] Antiquiſſ. omnia Martyrol. vide fuſius apud Sur. 23. Iulij.
[b] Acta Eccleſ. Rauennat. ab Hieronymo Rubeo edita.
[c] Eadẽ, act lib 2. & apud Sur 2. Decẽb.
[d] Ioãnes Diaconus lib 3. vit. S. Greg. cap. 7.
[e] Greg. lib. 4. epiſt 20. 21 & 24.

A uennatis Seuero Figulino Epiſcopo viſitationem Eccleſiæ vacantis *ſecundùm conſuetudinem priſcam iniunxiſſet*: vnde cùm poſtea potentiâ Exarchorum freti à Romana Eccleſia Primatus iugum excutere tentarent, ſæpius tamen ad obedientiam redire coacti ſunt: ſub Leone 2. [a] Iuſſione Principis ad veterem iſtum morem ſeruandum compulſi ſunt: ſub Agathone [b] Felix eorum Epiſcopus dicitur Romam profectus, vt à ſummo Pontifice conſecraretur, cùm obedientiam Romanæ Sedi præſtitiſſet, quamuis poſtea [c] ciuibus impellẽtibus in ſchiſma lapſus fuerit. Stephanus 3. [d] Michaelem Sciarium à Rauennatibus electum, vt minimè idoneum reiecit, Leonem Archidiaconum ordinauit.

IV. Capuanum, Regitanum, & Syracuſanum Antiſtites à ſummo Pontifice ordinatos fuiſſe indubitatum quoque eſt: quos nempe, [e] nulla alia interiectâ appellatione, & quorum Clericos à Romanâ Sede iudicatos, ad Romana Concilia omnia vocatos, nec auſos ſine Romanæ Sedis auctoritate etiam leuiora negotia terminare comperimus, ex quorum Prouinciis non vnum, ſed omnes Epiſcopos ab eadem ſede ordinatos cognoſcimus. Legimus S. Gregorium ex Presbyteris Cardinalibus Romanæ Eccleſiæ Bonifacium Regij, Feſtum Capuæ, Maximianum Syracuſis per ſe ipſum ordinaſſe, vt docet Ioannes [f] Diaconus in eius vita: cui auctoritatem ſuis literis hac de re datis Gregorius conciliat; ipſe enim nobilibus Syracuſanis reſcribens, [g] *hoc tamen*, inquit, *ſciat magnitudo veſtra, quia ciuitati illi, quem dare poſſimus, Maximiano Reuerendiſſimo ſimilem non habemus, ſed quia à Clero, & plebe Eccleſiæ Syracuſanæ Agatho, ab aliquibus autem alter eligitur: hunc, qui à Clero & plebe electus eſt, ad nos interim venire neceſſe eſt, vt vtriſque communi conſtitutis, ille qui Deo placuerit, & vtilior viſus fuerit, ordinetur*. Maximianum autem prælatum alteri patet, ex [h] variis eiuſdem epiſtolis ad Maximianum Syracuſanum Epiſcopum. De Epiſcopo quoque Syracuſano à ſede Apoſtolica conſecrando audiatur Nicolaus primus ad Michaelem Imperatorem, [i] *Volumus vt conſecratio Syracuſano Epiſcopo noſtrâ à ſede impendatur, vt traditio ab Apoſtolis inſtituta, nullatenus veſtris temporibus violetur*. Denique non ſolùm Metropolitanos, ſed & Epiſcopos à Romanâ Sede in Siciliâ conſtitui verba iſta Leonis [k] primi Papæ indicant ad Epiſcopos Siciliæ eos ritus quoſdam perperam vſurpantes corrigentis: † *quam culpam nullomodo potuiſſetis incidere, ſi vnde conſecrationem honoris accepiſtis, inde legem totius obſeruantiæ ſumeretis: & B. Petri Sedes, quæ vobis Sacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſet Eccleſiaſticæ magiſtra rationis*. [l] Potentiâ tamen Imperatorum Orientalium Iconomachorum Siciliam obtinentium, aliquando effectum eſt, vt à Patriarcha Conſtantinopolitano per aliquod tempus Siciliæ Metropolitani ordinarentur, donec Francorum, & Normanorum virtute Romano Pontifici reſtituta eſt; ſed hæc alterius ſunt inſtituti.

V. Remotiores autem Metropolitani eidem Primatui ſubiecti, licet à Romano Pontifice non ordinarentur, eius tamen auctoritate conſecrabantur. Ambroſius ordinationem ſuam à Damaſo Papa fuiſſe comprobatam ipſemet ſignificat, dum epiſtola ad Vercellenſes, [m] *eam Occidentales iudicio, Orientales exemplo probaſſe* teſtatur: quorum enim Occidentalium ea de re iudicium eſſe potuit, quam ſummi Pontificis, cuius, cùm Occidentalium Epiſcoporũ caput ſit, ac Patriarcha, ſententia, non vnius priuata ſententia, ſed omnium Occidentalium communis dici potuit? ex antiquâ proinde iſta conſuetudine S. Gregorius [n] mortuo Laurentio Mediolanenſi ſtatim de ſucceſſore eligendo Presbyteris Diaconibus, & Clero Mediolanenſis Eccleſiæ literas dedit Ioannem quoque Subdiaconum miſit, qui electioni præeſſet: cui etiam, [o] cùm accepiſſet Conſtantium ab illis electum fuiſſe, ita reſcripſit, *Quantò Apoſtolica Sedes Deo auctore cunctis prælata conſtat Eccleſiis, tantò inter multiplices curas, & illa nos valide ſollicitat, vbi ad conſecrandum Antiſtitem noſtrum expectatur arbitrium*: quâ præfatione præmiſſa ei mandat, vt quia Mediolanenſes plurimi ob barbaricã feritatẽ Genuam profecti fuerant, eos de electione Conſtantij, qui electus Mediolani fuerat, interroget, ſtatimque ſubdit, *Et quaſi nulla eos diuerſitas ab electionis vnitate diſterminat, ſi quidem in prædicto filio noſtro Conſtantio omnium voluntates, atque conſenſum perdurare agnoſcis, tunc eum à propriis Epiſcopis, ſicut Antiquitatis mos exigit, cum*

[a] Anaſtaſius in Leone 2.
[b] Idem in Agathone, & annales Eccl. Rauẽn. ad an. 679. & Henricus Eiſordicuſ. cap. 62.
[c] Anaſtaſ. in Conſtantino Papâ.
[d] Idem in Stephano 3.
[e] Innumera huius rei ſunt teſtimonia, vide Leonem 1. epiſt. 1. ad Epiſcop. per Campaniam, & epiſt. 4. ad Epiſcopos per Siciliam.
[f] Ioann. Diaconus lib. 3 vitæ S. Greg. cap. 7.
[g] S. Greg lib. 4. epiſt. 47. indict. 13.
[h] Vide, alias epiſt. S. Greg. ad Maximian. paſſim.
[i] Nicolaus I epiſtol. 1. ad Michaëlem.
[k] Leo 1. epiſt. 4. ad Epiſc. Siciliæ cap 1.
† Forte in quam.
[l] Vide Balſamon in c. 2. Conc. Conſtantinopolit. 2
[m] Ambroſ. epiſt. 82. ad Vercell.
[n] S. Greg. lib. 2. epiſt. 29. indict. 11.
[o] Idem epiſt. 30. ſeq. ad Ioan. ſub.

noſtræ actoritatis aſſenſu, ſolariante, & auxiliante Domino facias conſecrare, quatenus huiuſmodi ſeruata conſuetudine, & Apoſtolica Sedes proprium vigorem retineat, & à A
ſe conceſſa aliis iura n n minuat, In eundem quoque ſenſum Romano Patricio, & Exarcho Italiæ ſcripſit, [a] *neceſſe fuiſſe pro conſeruanda conſuetudine*, Clericum Romanæ Eccleſiæ à ſe mittere, qui legitimè electum cum aſſenſu ſummi Pontificis, à ſuis Epiſcopis conſecrari faceret. In ordinatione [b] Deodati in locum Conſtantij eadem Gregorij ſollicitudo, eadem auctoritas eluxit. Quam autem grauiter tulerit remotioris etiam Eccleſiæ ſe inconſulto ordinationem factam fuiſſe, ſatis patet ex eius epiſtolæ verbis ad Conſtantiam Auguſtam, [c] *Salonitanæ ciuitatis Epiſcopus, me, ac Reſponſali meo neſciente ordinatus eſt, & facta res, eſt quæ ſub nullis anterioribus principibus euenit; quod ego audiens ad eundẽ præuaricatorem, qui inordinatè ordinatus eſt, protinus miſi, vt omnino Miſſarum ſolemnia celebrare nullo modo præſumeret.* Extat autem eiuſmodi [d] epiſtola ad Maximum Præſumptorem in Saloniâ inſcripta inter Epiſtolas eiuſdem Gregorij: extat & alia [e] Epiſcopis Dalmatiæ, qua ſine ſuo aſſenſu quemquam in Salonitanâ Eccle- B
ſia ordinari prohibet. Similiter Gregorius [f] ſeptimus Legatum miſit pro Aquilegienſi electo diſcutiendo, & confirmando, quem tamen à ſuffraganeis ſuis ordinari permittit: plura non moror.

VI. Eorum autem Metropolitanorum, quos ipſi per ſe Romani Pontificis conſecrare ſolebant, Suffraganeos Epiſcopos ordinandos etiam ad ſe venire nonnumquam iubebant, aliis autem qui Metropolitanis ſubiiciebantur à propriâ Synodo ordinari ſolitis, ſuis Metropolitanis ordinandos relinquere conſueuerant. Primum ex Leonis ſuperius citati teſtimonio patet, docentis ſcilicet Siciliæ Epiſcopos à Romano Pontifice ordinationem ſumere: at inter iſtiuſmodi hi remotiores erant. Patet etiam variis exemplis, quorum plurima poteſt nobis S. Gregorius ſubminiſtrare. Sic enim verbi gratiâ cum [g] Locrenſes ad eum adduxiſſent Preſbyterum conſecrandum, ipſe eum reiecit, aliumque adduci curauit: Sic [h] Meſſanatenſem electum ad ſe pro conſecratione re- C
cipiendâ adduci voluit: ſic [i] Ariminenſem electum à Mariniano Rauennate, cui tanquam Metropolitæ ſubiacebat, confirmari vult, Romam autem venire, vt ordinetur: Forocornelienſem [k] tamen poſt electionem ipſius à ſe confirmatam, à Mariniano Rauennate, cui ſubiiciebatur, ordinari præcipit: Cui etiam Capreæ [l] ordinationẽ, Pontificis tamen, vt videtur, ſummi vice peragendam demandat, non auctoritate Metropoliticâ. Sic [m] Cumanæ Eccleſiæ Sacerdotẽ electũ Romã ſacrandũ venire iubet: Item [n] Epiſcopũ Crotonæ, ſimiliterque [o] Eccleſiæ Nucerinæ, quos omnes & alios plures ad ſe ſacrandos tranſmitti voluit. Et vt [p] aliqua alia adiungamus, legitur in locum Theodori Agrigentini ſummus Pontifex Vigilius, legatis ad ſe ab Agrigentinis miſſis pro electo confirmando inter ſe non conſentientibus, diuinâ reuelatione ſibi oſtenſum, poſteaque conſecratum S. Gregorium præſulem dediſſe, eumque ipſis vt Agrigentum deducerent commiſiſſe, nec mirum Vigilium id in Epiſcopis Siciliæ conſtituendis egiſſe, quem etiam Anaſtaſius [q] Catanæ in Sicilia pu- D
blicas ordinationes habuiſſe teſtis eſt. Legitur quoque S. Petronium [r] à Theodoſio iuniore ad Celeſtinum miſſum eo tempore, quo legati Bononienſes Pontificem rogatum venerant, Celeſtinus in Epiſcopum conſecraſſe, ſimiliterque [f] S Vbaldum Eugubinum Honorius ſecundus, Ioannes verò [t] octauus Sarſennatis Eccleſiæ Epiſcopum à Rauennate Archiepiſcopo præcipit ordinari, quem ipſe deſignarat. Gregorius autem [u] ſeptimus Capuæ Calaritanum Archiepiſcopum ordinauit. Sed & Ioannes [x] quintus Eccleſiam Turritanam in Sardinia, ab Archiepiſcopi Calaritani poteſtate exemit, quod inconſulto Romano Pontifice Citonatus Archiepiſcopus Calaritanus in ea Epiſcopum ordinare præſumpſiſſet. Vrbanus 2. [y] Arnulphum Mediolanenſem à Dunone Archiepiſcopo Salzburgenſi, Vldarico Pataulenſi eius Suffraganeo, & Conſtantienſi Gebehardo ordinari permiſit.

VII. Alterum quoque de Epiſcopis Metropolitanorum à propriâ Synodo ordinatorum patet: tum quod eadem ratio, imo potior vigeat, vt ij à Metropolitano

[a] Idem epiſt. 91. ſeq.
[b] Idem epiſt. vlt. lib. 8. indict. 3. Clero, populoque Mediol. & epiſt. 21. lib. 9. indict. 4.
[c] Lib. 4. epiſt. 34. indictione 12. ad Conſtãtiam Auguſtã.
[d] Idem lib. 3. epiſt. 20. indict. 12. ad Maximum.
[e] Idem eiuſdẽ lib. epiſt. 15. vniuerſis Epiſcopis per Dalmat.
[f] Gregor. 7. epiſt. 5. & 6. lib. 5.
[g] Greg. lib. 6. epiſt. 38. ind. 15.
[h] Id. lib. 7. epiſt. 25. indict. 2.
[i] Id. Epiſt. 51. & 52. lib. 7. indict. 2.
[k] Id. lib. 6. epiſt. 39. ind. 15.
[l] Id. lib. 7. epiſt. 101. indict. 2.
[m] Id. lib. 2. ind. 10. epiſt. 19.
[n] Id. lib. 2 indict. 10 epiſt. 11.
[o] Id. lib. 2. ind. 11. epiſt. 39.
[p] In vit. S. Greg. Agrig. apud Sur. & Metaph. 23. Nouẽb. cap. 27. & 28.
[q] Anaſt. in Vigilio
[r] In vita S. Petronij apud Sur 4. Octob.
[f] In vita S. Vbald. apud Sur. 16. Maij.
[t] Ioannes 8. epiſt 114.
[u] Greg. 7. lib. 1. poſt epiſt. 41.
[x] Anaſtaſ. in Ioan. 5.
[y] Bertoldus in Chron.

A politano conſecrentur: tum quod Eccleſiaſticam conſuetudinem id tuliſſe plura teſtentur exempla: nam Ambroſius [a] ad ſe Epiſcoporum ordinandorum pertinuiſſe ſollicitudinem oſtendit, vbi Archiepiſcopis id muneris tribuit: oſtendit & Paulinus [b] eius vitæ ſcriptor, qui Sirmienſem Epiſcopum ab eo creatum aſſerit: ſi enim Sirmium eo tempore ad eius Prouinciam pertinuit, habetur intentum: ſi Archiepiſcopalis propinqua Mediolanenſi ſedes fuit, rectè arguimus, cui liceret extra Prouinciam Archiepiſcopum conſecrare, eidem in Prouinciâ Epiſcopos ordinare licuiſſe. S. [c] Epiphanium Ticinenſem Mediolanum ad conſecrationem ex more perrexiſſe teſtatur Ennodius [d] Ticinenſis: quo proinde tempore oportuit nondum vigere conſuetudinem, quam priſcam vocat [e] Paulus Diaconus, vt Ticinenſes Epiſcopi à Romano Pontifice ſacrarentur. Tanto verò conatu, ac feruore Mediolanenſes hanc prærogatiuam tuiti ſunt, vt cùm Ticinenſis [f] electus à Conſtantino Summo Pontifice conſecrationem, ac confirmationem, ipſo omiſſo, peteret, Benedictus Mediolanenſis enixè reſtiterit, nec niſi prædictâ veteri conſuetudine pro Ticinenſibus Epiſcopis B allatâ ac probatâ cauſâ ceſſerit. Animoſius quoque Arnulfus Mediolanenſis, quam par eſſet, Ardericum ab Ardoino Italiæ, vt tunc dicebatur, rege Aſtenſibus datum Antiſtitem, cùm reſciſſet à Summo Pontifice ordinatum, Aſtenſem vrbem obſedit, eumq; cum Marchione fratre veniam petere coëgit.

[a] Ambroſ. de dignit. Sacerd. cap. 5.
[b] Paulinus in vita S. Ambroſij.
[c] Ennodius in vita Epiph.
[d] Paulus Diac. lib. 6. de geſtis Longob. cap. 10.
[e] VVarnafridus lib. 2. de geſtis Lõgob. cap. 29. circa annum 707.
[f] Sigonius de regno Ital. lib. 8. ad annũ 1015.

§. II.

De iure & conſuetudine Romani Pontificis in conſecrandis, vel confirmandis Metropolitanis, & Epiſcopis Patriarchatus ſui finibus contentis, ante Concilium Nicenum.

VIII. In aliis autem Prouinciis Romani Patriarchatus, quæ Romano Primatui minimè ſubdebantur, eo quidem tempore quo Eccleſia perſecutionum nouis C identidem procellis concutiebatur, vt vix illi reſpirare tantiſper liceret, certum eſt nequaquam dilatas fuiſſe Epiſcoporum creationes donec Summi Pontificis aſſenſu firmarentur; nouerant enim paſtoris tunc maximè officium deſiderari, cum perſecutoris ſæuitia diſpergendis ouibus incubat, totique gregi periculum intentat, iuxta eam ſcilicet Gregorij Magni egregiam ſententiam, [g] *locis inimicis Eccleſia conſtituta paſtoris vacare non debet officio*: ideoque quantocyùs fieri poterat, comprouinciales Epiſcopi paſtorem Eccleſiæ prouidebant: ad Romanam ſedem recurſus, nec tam facilis, nec tam expeditus erat, vt ordinationes differrentur, donec Summus Pontifex conſentiret. Rapiebantur vt plurimum ad Epiſcopales Cathedras inuiti, qui vrgente populo ſtatim conſecrabantur: electio ab ordinatione [h] vix diſiungebatur: conuenientibus proinde ad electionem comprouincialibus, qui non adeò tutò conuenire iterum poterant, ſtatim atque electus aliquis foret, manuum Epiſcoporum impoſitione ſacrabatur. Quo feruore populum Cyprianus ad Epiſcopatum quæreret, qua D humilitate oblatam, imò impactam dignitatem recuſaret, Pontius [i] Cypriani Diaconus eleganter iis verbis deſcribit, *non prætereo etiam illud eximium, quemadmodum cùm in dilectionem eius, & honorem totus populus aſpirante Domino proſiliret, humiliter ille ſeceſſit, antiquioribus cedens, & indignum ſe titulo tanti honoris exiſtimans, vt dignus magis fieret: magis enim dignus efficitur, qui, quod meretur, excuſat. quo tunc ardore plebs æſtuans fluctuabat, ſpiritali deſiderio concupiſcens (vt exitus docuit) non tantum Epiſcopum, ſed in eo, quem tunc latentem diuinitatis præſagio taliter flagitabat, futurum etiam martyrem requirebat. Obſeruabat fores domus copioſa fraternitas, & per omnes aditus ſollicita charitas circuibat. Potuiſſet fortaſſe tunc illi Apoſtolicum illud euenire, quod voluit, vt per feneſtram deponeretur: ſi cùm Apoſtolo etiam ordinationis honore ſimilaret. Erat videre cæteros omnes ſuſpenſos anxio ſpiritu expectare venturum, cum gaudio nimio excipere venientem.* Ita ergo ſollicitè quæſitum Cyprianũ, tamque ardenter poſtulatum quis dubitet, quin illico qui conuenerãt Epiſcopi manuũ impoſitione ſacrarint? Cæcilianum [k] pariter in Africa, adeò ſæuiente perſecutione, vt criminarentur

[g] Greg. lib. 2. epiſt. 26. indict. 10.
[h] Conſtitut. Apoſtol. electionem ordinationi cõiungunt lib. 8. cap. 8.
[i] Põtius Diac. in vita S. Cyp.
[k] Auguſt. in breuiculo collat. diei 3. cap. 16. 17. 18.

Donatiſtæ non potuiſſe Synodum Epiſcoporum conuocari, à duodecim Epiſ- A
copis, non expectato Numidarum è propinquo aduentu electum, conſecratum-
que legimus. In cæteris ferè Patriarchatus Romani partibus Epiſcoporum or-
dinationes defectu ſcriptorum obſcuræ manent: non dubium tamen, quin ea-
dem qua Africani Primates à cōprouincialibus formula eligerentur, ordinaren-
turque; præſertim cùm Cyprianus[a] conſuetudinem per vniuerſas ferè Prouin-
cias receptam ſuo tempore hanc fuiſſe teſtetur, vt quiuis Antiſtites conuenien-
tibus eiuſdem Prouinciæ Epiſcopis, plebe præſente deligerentur, atque ordi-
narentur, idque in Sabini apud Hiſpanos in locum Baſilidis conſtituti ordina-
tione obſeruatum fuiſſe fidem facit. Idem verò reddita Eccleſiæ pace, multo
tamen poſt tempore, obſeruatum legitur in S. Martini electione, atque ordina-
tione apud Seuerum [b] Sulpitium, & alios; in Simplicij Bituricenſis apud [c] Si-
donium, in Remigij apud [d] Hincmarum, ac [e] Flodoardum, in aliorum quoque
plurium Archiepiſcoporum electionibus atque ordinationibus apud bonos &
probatos Auctores. Sed de iis infrà. B

IX. Duo autem certa ſunt, quæ vel primis Eccleſiæ temporibus Summi Pon-
tificis in ordinationibus non ſolùm Metropolitanorum, verùm etiam quorum-
cumque Epiſcoporum manifeſtè oſtendant auctoritatem: primùm, quod ſta-
tim atque ordinati eſſent, de ſua ordinatione ad Summum Pontificem referre
deberent, iique legitimi cenſerentur, quibus Romanus Epiſcopus communi-
caret: è contra ſpurij & adulterini paſtores, quos ille reſpueret. Retuliſſe de
ſuâ ordinatione ad Summum Pontificem Epiſcopos recens conſtitutos nemo
dubitare poteſt, ſicut enim ipſi ad recens ordinatum Pontificem ſcribere ſole-
bant, vt; quemadmodum ait [f] Cyprianus, *Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem
agnoſcerent*: ita quis dubitet eos recens ordinatos ad ſedem Apoſtolicā literas mi-
ſiſſe, [g] *vt per eius cōmunicationem*, id eſt, *Catholicæ Eccleſiæ vnitatē pariter & charitatem*,
habere, ſeu in Eccleſiæ Catholicæ vnitate eſſe, & Epiſcopatus tenere vnitatem
probarentur. Quod ſi neceſſariū Cyprianus iudicauit Epiſcoporū in Africâ or-
thodoxorum, & in fide conſiſtentiū [h] indiculum texere, & ad Corneliū mitte- C
re, vt ſciret à quibus literas accipere, & quibus ſcribere ipſum oporteret: quan-
to magis Epiſcopos ſollicitos fuiſſe neceſſum eſt, præſertim primatum ſedium,
vt de ſua ordinatione illicò primam ſedem monerent? Quis putet, cùm tanto
ſtudio Hiſpanicæ Eccleſiæ egerint, vt Africani de Baſilide & Martiali à ſede
depoſitis, Sabino & Felice (nam hunc Martiali ſucceſſiſſe probabile eſt) ordi-
natis admonerentur, vt etiam Sabinus [i] & Felix in Africam ierint, & Felicis
Cæſarauguſtani literas, aliorumque detulerint, neglectos fuiſſe Romanos Pon-
tifices, quorum maior erat dignitas atque auctoritas? Quinimo [k] cùm aduertamus
Nouatianos ſubintroducto in Eccleſiā Carthaginenſem Maximo Preſbytero,
Feliciſſimum Romā cōtinuo miſiſſe, vt ordinationem à ſe factam ſignificarent,
Cyprianum verò contra quem iſta moliti fuerant, apud Cornelium ſe excuſaſſe,
quod quem ipſe miſerat Felicianus, ab ipſis præuentus fuiſſet: Baſilidem [l] à
Legionenſibus Epiſcopis depoſitum Romam perrexiſſe, vt exambiret reponi
ſe iniuſtè in Epiſcopatum: Martianum Arelatenſem qui ſe ſchiſmaticis coniun- D
xerat, illico Fauſtini literis Africæ, & Romæ (hoc enim credere ſe dicit [m] Cy-
prianus) innotuiſſe: cum, inquam, hæc omnia aduertamus, dubitare non poſſu-
mus, quin ordinati Metropolitani in Prouinciis Occidentalibus Romano Pa-
triarchatui ſubditis, ſtatim ordinationem ſuam ſignificarent, & communicatio-
nem Romani Pontificis peterent, quæ Catholicæ communionis teſſera cen-
ſebatur.

X. Neque perperam id à me dictum eſt: non enim ſedis Apoſtolicæ commu-
nionem tanto ambitu, tātaque temeritate, tot fraudibus ac dolis hæretici etiam
expetiiſſent, niſi eam apud Catholicos maximi ponderis, atque auctoritatis eſſe
credidiſſent. Citatas relegamus Cypriani epiſtolas, eaſq; diligenter penſemus,
maxima ex iis obtentæ à Romano Pontifice approbationis auctoritas illuce-
ſcit. Mirum eſt, quomodo [n] Nouatiani qui aduerſus Cornelium turbas Romę
excitarant, quibus in Africâ, & ex Africâ Cyprianus fortiter reſtiterat, eadem
aduerſus

[a] Cypr. epiſt. 68. ad plebes in Hiſpania.
[b] Sulpitius in vitâ S. Martini cap. 7.
[c] Sidonius epiſt. 5. lib. 7. & in concione.
[d] Hincmarus in vita S. Remigij, &
[e] Flodoardus hiſt. Rem. lib. 1. cap. 11.
[f] Cyprianus epiſt 45. ad Cornel.
[g] Cyp. ibid.
[h] Idem epiſt. 55. ad Cornel.
[i] Idem Cyp. ad plebes Hiſp. epiſt. 68.
[k] Cypr. epiſt. 55. Cornelio.
[l] Idem epiſt. ad plebes in Hiſpan. conſiſtentes cit.
[m] Idem epiſt. 67. Stephano.
[n] Lege epiſtolas Cypr. 41. 42. 43. 44 & al. ſed præſertim 52. & 55.

A aduerſus ipſum molientes ad Cornelium auſos fuiſſe ſcribere : id valdè miratur Cyprianus, [a] *poſt iſta*, inquit, *adhuc inſuper, Pſeudo-Epiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto, nauigare audent, & ad Petri Cathedram atque ad Eccleſiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis, & profanis literas ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos (quorum fides Apoſtolo prædicante laudata eſt) ad quos perfidia habere non poſſit acceſſum, &c.* Certè præfractæ homines audaciæ cùm noſſent quantam apud populum auctoritatem haberet Romani Pontificis approbatio, eam vel cum periculo repulſæ pluſquam probabili petere, vel dolis obtinere, vel ementiri voluerũt, vt vnitatis Sacerdotalis quoquomodo participes eſſe ſe ſimularent. Baſilides quoque eandem ob cauſam apud Romanum Pontificem falſa mentitus, tanquam innocens ad ſuam ſedem dimiſſus eſt, nec timuit falſa iactare quibus Romanæ ſedis conniuentiam, quam ſibi neceſſariam eſſe iudicabat, impetraret; de quo proinde Cyprianus, [b] *nec reſcindere ordinationem iure perfectam poteſt, quod Baſilides poſt crimina ſua detecta, & conſcientiam etiam propriâ confeſſione nudatam, Romam per-*
B *gens, Stephanum collegam noſtrum longè poſitum, & geſtæ rei, ac tacitæ veritatis ignarum fefellit, vt exambiret reponi ſe iniuſtè in Epiſcopatum, de quo fuerat iuſtè depoſitus; hoc eo pertinet, vt Baſilidis non tam abolita ſint, quàm cumulata delicta, vt ad ſuperiora peccata, eius etiam fallaciæ, & circumuentionis crimen acceſſerit. Neque enim tam culpandus eſt ille cui negligenter obreptum eſt, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit.* Ex quibus deducere poſſumus filios tenebrarum prudentiores fuiſſe filiis lucis in generatione ſua; citius eos ad Cathodram Petri confugiſſe, quàm qui æquiori cauſâ niterentur, auctoritatem Summæ ſedis agnouiſſe, quæ & ordinationes illegitimas reſcinderet, & firmaret legitimas; nec auſos Catholicos auctoritatem Pontificiæ dignitatis vellicare, quâ ſe improbi tuerentur, excuſaſſe obreptionem apud principem, qui principis maieſtatem reuererentur. Denique dum apud eundem Cyprianum lego, ad Martianũ ex Arelatenſi Eccleſiâ pellendum, qui Nouatiano ſtudens, eiuſque peruicaciam ſecutus, ab Epiſcopis Catholicis
C abſtentus fuerat, neceſſarium iudicaſſe, vt Papa Stephanus literas in Prouinciam & vrbem Arelatenſem dirigeret, [c] *quibus abſtento Martiano alius in locum eius ſubſtituatur, & grex Chriſti, qui in hodiernum ab illo diſſipatus, & vulneratus contemnitur, colligatur.* Dum, inquam, hæc lego, ſubit animum meum iſta cogitatio, maximam eſſe debuiſſe Romani Pontificis auctoritatem in Pontificum ordinationibus, ac depoſitionibus, cùm idipſum quod Africanorum Epiſcoporum ſententia perficere non potuerat, literæ Summi Pontificis perfecturæ credantur, vt & Martianus deponeretur, & alius in eius locum ordinaretur: quod mirum in eius depoſitione credi valituram Romani Pontificis ſententiam, qui ſe aduerſus Romanam Cathedram cum Nouatiano coniunxerat: nam ſi ad ſuas partes populum traxerat, quomodo apud ipſum præualitura Romani Pontificis creditur auctoritas? ſi verò non traxerat, quomodo palam dici potuit ad Romanæ ſedis hoſtium caſtra confugiſſe? ſed tantam ſciebant hæreticorum fautores populo ineſſe Romanæ ſedis reuerentiam, vt quamuis contrà ſedem
D Romanam ſentirent, ei palam apud populum obluctari non auderent, obedientiam ſimularent, occultarent proteruiam, communionem cum iſtâ ſede fingerent; ideoque Summi Pontificis denuntiatione ſperabat Cyprianus, & Catholicæ doctrinæ hoſtes diſpergendos, & conſtituto eius auctoritate Pontifice omnes illicò colligendos.

XI. Nec leue eiuſdem auctoritatis argumentum duco ex ordinatione Cæciliani: etſi enim ſciret [d] Cæcilianus ſe à duodecim tantùm Epiſcopis nullâ maiori dignitate ornatis Carthaginenſem Epiſcopum fuiſſe creatum, à Secundo verò Numidiæ Primate, & ſeptuaginta ferè Epiſcopis damnatum, atque in ſuum locum Maiorinum inductum: etſi ad eorum quoque poſtea communicationem Mauritaniæ Epiſcopos tractos eſſe ſciret, vt tota ferè Africa in eum conſpiraſſe videretur: tutus tamen communicatione Summi Pontificis, à quo ſciebat ordinationem ſuam fuiſſe approbatam, coniurationem iſtam tam numeroſam, tam potentem, tam latè diffuſam contempſit, & victoriam de calumniâ & mendacio reportauit: cuius rei teſtis eſt Auguſtinus, de prædicto Cæciliano ad Do-

[a] Cyp. epiſt. 55.

[b] Idem epiſt. 68.

[c] Idem epiſt. 67.

[d] Lege Auguſtinum in breuiculo collat. diei 3. pluribus Capit. & Optatum lib. 1 cõtra Parmen.

[a] Auguſtinus epiſt. 162.

natiſtas hæc ſcribens, [a] *poſſet non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cum ſe videret, & Romanæ Eccleſiæ, in quâ ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit principatus, & cunctis terris, vnde Euangelium ad ipſam Africam venit, per communicatorias literas, eſſe coniunctum.* A

XII. Alterum, in quo Romanæ ſedis Primatus manifeſtè hoc tempore apparuit, illud eſt, quod vel negligentibus Prouinciarum Epiſcopis Metropolitanorum ordinationes; vel deficientibus viris apud exteras nationes, præſertim eas quæ ſuo Patriarchatui ſubditæ eſſent, Euangelio prædicando, & Eccleſiaſticæ gubernationi idoneis, Romanus Pontifex diuerſis temporibus nouos mitteret operarios, ac paſtores, ſollicitudinemque omnium Eccleſiarum Apoſtolicam apud ſe ineſſe oſtenderet: ſic enim v. gr. Eccleſiarũ conſtans traditio eſt poſt miſſos ab Apoſtolis [b] Lazarũ, & Maximinũ Maſſilienſibus atq; Aquenſibus, à B. Paulo Creſcentem Viennenſibus, & Paulum Narbonenſibus, à Petro Martialem Lemouicenſibus, Aruernis Auſtremonium, Trophimum Arelatenſibus, Sauinianum, Potentianum, & Aduentinum, ſeu Altinum Senonenſibus, B à Carnotenſibus, Aurelianenſibus, Sixtum Remenſibus, & alios aliis populis, iiſque vel morte truncatis, vel Galliarum conuerſioni minimè ſufficientibus, Taurinum ad Ebroicenſes, Lucianum ad Bellouacenſes, Dionyſium ad Pariſienſes, Eutropium ad Santonenſes, Nicaſium ad Rothomagenſes, Photinum ad Lugdunenſes, Gatianum ad Turonenſes, & alios ad diuerſa alia loca fuiſſe à Clemente deſtinatos. Ex quibus conicio non ſolùm Metropolitanis Eccleſiis, quarum præcipua ipſis erat cura, Romanos Pontifices prouidiſſe, ſed minoribus etiam ciuitatibus dediſſe nonnunquam Epiſcopos. Poſterioribus quoque temporibus eandem Romanorum Pontificum inuigilaſſe diligentiam ex paucis quæ in obſcuris ſæculis nobis cõperta ſunt poſſumus plura nobis ignota colligere. Betauſium v. gr. natione Græcum [c] ſancti Euſebij Papæ ex ſorore nepotem, ordinatum Epiſcopũ à Melchiade Papâ, ac Remenſibus datum poſt aliquot annorum interpontificium referunt. Martyrologium [d] quoq; Romanũ, [e] Bedæ, [f] Vſuardi, Chronicum [g] Altiſſiodorenſe, & alij Auctores à Sixto Papa C ordinatum in Gallias miſſum S. Peregrinũ Antiſſiodori ſediſſe teſtantur. A quo etiam Pontifice SS. Genitum & Genulfum in eaſdem Gallias miſſos teſtatur auctor vitæ [h] S. Genulfi in Bibliotheca Floriacenſi. Plures ſimiliter à Romanis Pontificibus miſſos haud dubium eſt, præſertim cùm omnium ferè priorum temporum Epiſcoporum, qui in Galliis ſederunt, nomina Græca ſint vel Latina, quæ Græcos eos aut Latinos fuiſſe oſtendunt; at certum eſt in Clero Romano plures fuiſſe è Græcia oriundos, vt ex eo patet quod Theleſphorum, Higinum, Eleutherium, Euariſtum, & alios è Græcia Summos Pontifices protulerit: vnde probabiliter deducitur, cùm in Clerum Romanum plures è Græcis iiſce temporibus cooptarentur, eo quod Græci cæteris in ſcientiis præcellerent, adeò vt Philoſophi pro græculis haberentur, ab eodem Clero plurimos quoque Græcos in Gallias à Summis Pontificibus amandatos fuiſſe.

[b] De iis ſingulis vide Galliã Chriſtian. in qua ſingulos habes in Epiſcoporum earum Diœceſeon ſerie Martyrolog. Rom vitę S. Genulfi lib. 1. cap. 9. & 10. infra.

[c] Gallia Chriſtiana in ſerie Archiepiſc. Rem. confirmaturque ex Frodoardo lib. 1. hiſt. Remenſis cap. 5.

[d] Martyrol. Rom.

[e] Bedæ.

[f] Vſuardi, 16. Maij.

[g] Chronicũ Altiſſiodor.

[h] Vitæ S. Genulfi lib. 1. cap. 8 Bibliothec Floriac. ſcrinio dextro.

XIII. Verùm vt ex irrefragabilis auctoritatis teſtimonio, coniecturam ducamus, vel iſto tempore Gallicæ nationis Catholicorum mentibus inſediſſe opinionem, penes Summum Pontificem poteſtatem Epiſcoporum præſertim Metropolitanorum creandorum reſediſſe, velim quæſo notentur, & obſeruentur verba iſta, quibus refert Euſebius Irenæum Eleuthero Papæ ſummoperè commendatum, permultiſque virtutum teſtimoniis ornatum Romam à Martyribus Lugdunenſibus miſſum fuiſſe, [i] ταῦτά σοι τὰ γράμματα προετρεψάμεθα τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ κοινωνὸν Εἰρηναῖον διακομίσαι, καὶ παρακαλοῦμεν ἔχειν σε αὐτὸν ἐν παραθέσει, ζηλωτὴν ὄντα τῆς διαθήκης τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ ᾔδειμεν τόπον τινὶ δικαιοσύνην περιποιεῖσθαι ὡς Πρεσβύτερος † Ἐκκλησίας ὅπερ ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ, ἐν πρώτοις ἂν παρεθέμεθα, *has literas ad te perferre fratrem noſtrum Irenæum, & miniſterij conſortem rogauimus, teque obſecramus, vt illum, vtpote ſtudio incredibili ergà teſtamentum Chriſti flagrantem gratiâ, & beneuolentiâ præ cæteris complectaris. Quod ſi locum & gradum Eccleſiaſtici miniſterij vim & facultatem habere iuſtitiæ cuiquam impertiendæ animaduertiſſemus, hunc vt Presbyterum Eccleſiæ (hoc namque munus obtinet) in primis tibi commendaſſemus.* Hæc D

[i] Euſeb. lib. 5. hiſt. cap. 4.

† al. Πρεσβύτερον.

verba

A verba dum attentè perpendo, & peregrinationis Irenæi tempore, Photino Pontifici cum cæteris glorioſo martyrio coronato, Irenæum ab vrbe Roma redeuntem ſucceſſiſſe ex [a] Hieronymo, aliiſque auctoribus edoceor, ſuſpicio non leuis animum meum occupat non temerè à S. Photino interitum ſuum præuidente (quem vtpotè virum Apoſtolicum, nonagenarium ſenem, paſtorem fidelem, præcipuum iſtarum literarum auctorem fuiſſe nemo inficias ierit) & cæteris martyribus idem præſagientibus, Irenæum virtutum Epiſcopalium titulis decoratum, Preſbyteralis ordinis teſtimonio ornatum, tantoperè commendatum, non temerè (inquam) Romam miſſum, rogatumque Summum Pontificem, vt eum præ cæteris gratiâ & fauore præcipuo complecteretur: ſed hæc ab iis ſcripta, vt conſummato per martyrium ſanctiſſimo Præſuli, à Romano Pontifice ſucceſſor ipſe ordinaretur, ne ſæuiſſimâ perſecutione graſſante aut vacaret ſedes, aut in Eccleſiæ perniciem, de ſucceſſore controuerſia moueretur: miſſum itaque Irenæum Romam, vt à Summo Pontifice ſacraretur, præficereturque Lugdunenſi Eccleſiæ, ſubductum tempeſtati, vt Eccleſiam perſecutio-B nis turbine afflictam ſuo reditu reficeret, atque recrearet, non fruſtrà fortaſſe coniicio. In tantâ ſcriptorum inopia fas ſit vnicuique diuinare, quibuſdam fortè noſtra coniectura probabitur.

[a] Hieronym. de ſcriptorib. Eccleſiaſt. in Irenæo.

§. III.

Præcedentis diſputationis continuatio à tempore Concilij Niceni ad tempora Caroli magni, vbi multâ de Primatum inſtitutione, & auctoritate.

XIV. Redditâ per Conſtantinum Eccleſiis pace, circà Metropolitanorum, & Epiſcoporum ordinationes diſciplina Eccleſiaſtica, quæ conſuetudine, & traditione ab Apoſtolis deductâ inualuerat, legibus firmari, & pro neceſſitatibus occurrentibus componi cœpit. In Concilio [b] Niceno, tribus Patriarchis Roma-C no, Alexandrino, & Antiocheno, in quos totus orbis Chriſtianus diſtributus fuerat, ſui limites aſſignati ſunt: ſtatutumque ὁμοίως ϗ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις, *ſimiliter vt in aliis prouinciis ſua priuilegia ſeruentur Eccleſiis*, ſed Metropolitanorum iuribus, in Epiſcoporum (vt ex prædictis patet) ordinationibus, conſultum eſt. Antiqui quoque mores retinendi admonentur, nec nouum aliquid contrà tentandum permittitur. Ideoque ex Concilij Niceni Canone, nihil circa ordinationes innouatum: firmata tamen Romani Pontificis, & cæterorum Patriarcharum in ſuis Patriarchatibus poteſtas, vt nempe in Epiſcopos ſui Patriarchatus ſummam haberent poteſtatem: Patriarchatus autem Romanus cæterorum exemplar conſtitutus eſt, ad inſtar cuius cæteri dirigerentur: ex quo proinde Canone coniicimus, quæcumque cæterorum Patriarcharum priuilegia obſeruamus, hæc Romano Pontifici ſingulariter tribuenda eſſe: quare cùm Patriarchæ Alexandrini non ſolùm in confirmandis Metropolitanis, verùm etiam in conſecrandis tam his, quàm Epiſ-D copis illis ſubditis prærogatiuam animaduertamus, qua de re infrà, eandem Romano Pontifici denegare non debemus. Eamque prerogatiuam Patriarcharum, vt in ordinationibus Metropolitanorum conſulerentur, Niceno Canone ſtabilitam fuiſſe oſtendit Innocentius [c] primus, dum Cypriorum improbat conſuetudinem, *quod ſuo arbitratu ordinarent, neminem conſulentes*, in quo Nicenos ab ipſis Canones violari contendit. Verùm non paſſim prioribus ſeculis vſum eiuſmodi prærogatiuâ Romanum Pontificem certiſſimum eſt, ſaltem ſi de inferioribus Epiſcopis agatur: imò etiam ſi de Metropolitanis. Etenim plures eiuſmodi ordinationes ex hiſtoriæ lectione celebrâtas referre poſſumus, præſertim eorum qui ad Eccleſias rapti, & violenter tracti ſunt, quos non expectato Romani Pontificis aſſenſu conſecratos fuiſſe non dubium eſt: ſed quorum ex prędictis ordinationes à Summis Pontificibus, ex Apoſtolicâ traditione, probari poſteà ſaltem debuiſſe æquè certum eſt.

XV. Conſtantinopolitanum [d] primum Concilium nihil circà ordinationes

[b] Concil. Nicenum c. 6.

[c] Innocent. 1. epiſt. 18. ad Alex. Antioch.

[d] Conſtantinop. 1. c. 2.

immutauit, præterquam quod Conſtantinopolitani Patriarchatus, qui ex Romano & Antiocheno mutilatis incrementa cœpit, fundamenta iecerit; in reliquis nihil immutauit: quinimò Metropolitanorum ordinationem, in Prouinciis, in quibus fieri ſolerent, faciendas confirmauit, ſtatuens, vt Aſianæ diœceſis Epiſcopi, quæ ſunt in ſola Aſiana adminiſtrent, & Thraciæ Epiſcopi Thraciam tantum regant, & Pontici Ponticam: has Prouincias memorant Conſtantinopolitani Patres, quæ ſolebant à propriâ Synodo adminiſtrari, ad earum exemplum inſinuantes, cæteras quoque, in quibus idem mos vigeret ſimiliter ordinandas eſſe. Vnde & de Barbaricis Eccleſiis conſuetudinem Patrum ſeruandam eſſe decernunt: vno verbo ſtandum conſuetudini putarunt circa Eccleſiarum ordinationes, & Epiſcoporum conſecrationes. A

XVI. Sed cùm ſatis confuſa videretur eſſe ea conſuetudo, vt diximus, ob præcedentes Eccleſiarum tum ab Ethnicis, tum ab Arrianis excitatas tempeſtates: & Metropolitani aliquando à Romanis Pontificibus crearentur, aliquando verò nonniſi peractâ ordinatione ab ipſis in ſusceptâ adminiſtratione confirmarentur: viſum eſt Romanis Pontificibus Primatus quoſdam in regionibus diſſitis inſtituere: ſeu Vicariatus S. Sedis Apoſtolicæ, vt faciliùs ad Romanam Cathedram, & ad vnitatem Sacerdotalem ordinatio omnis recurreret, in iis præſertim locis in quibus iam aliquorum iſtorum Primatuum antiqua conſuetudo fundamenta ieciſſet. Nam Carthaginenſem Primatum antiquiſſimum eſſe nemo inficias ierit, quem ex vetuſto more [a] Cyprianus ſuo tempore agnitum oſtendit. Et Primatus Arelatenſis in ordinationibus Epiſcoporum originem ex veteri conſuetudine Zozimus [b] Papa in eius confirmatione deducit; ab eo ergo tempore Sũmi Pontifices voluerunt, vt Metropolitanorum ordinationes, ab Apoſtolica ſede, vel Primatum ab ipsâ conſtitutorum iudicio ac voluntate penderent: & proximos quidem ipſi Metropolitanos ſuæ Primatiæ vel per ſe ipſos conſecrare ſoliti ſunt, vel à Synodo ſua ordinari ſtatuerunt: remotos verò extrà ſuæ Primatiæ limites, qui tamen Patriarchatus ſui finibus continerentur, per Primates ſuæ ſedis Vicarios, diſcuſſos atque examinatos confirmari placuit: apud quos etiam de Epiſcopis à ſe ordinandis Metropolitanos referre iuſſerunt. Ordinationes tamen Metropolitanorum propriæ Synodo relinqui voluerunt. Omnibus autem leges circà ordinationes præfixerunt. Sic enim S. [c] Leo Africanis circà ordinationes leges præſcribit, S. [d] Gregorius Gallis. Sic [e] Zozimus leges circà quas Heſychio Salonitano circà ordinationes præſcribit, ad omnium Epiſcoporum Prouinciæ notitiam per eum deduci iubet. Sic alij leges plurimas de ordinationibus ediderunt, earumque violatores reprehenderunt. B C

[a] Cyprianus epiſt. 45. ad Cornelium.
[b] Zozimus Papa epiſt. 8. ad Hilar. Narbon.
[c] Leo 87. epi. ad Afric.
[d] S. Gregor. lib. 4. epiſt. 50. & alibi.
[e] Zozimus epiſt. ad Heſych. Salon.

XVII. Metropolitanorum autem Patriarchatus Occidentalis extrà Primatus Romani fines, ordinationes inconſultis Primatibus ordinariè fieri minimè debuiſſe, patet primò ex quibuſdam Epiſtolis Summorum Pontificum quæ id præſcribunt, vel obſeruatum oſtendunt. Syricius [f] Epiſtola ad Africanos, quæ in Concilio Teleptenſi, vt iam docuimus, lecta & probata eſt, ſtatuit, *vt extrà conſcientiam ſedis Apoſtolicæ, hoc eſt Primatis nemo audeat ordinare*: quamuis enim ex prædictis per ſedem Apoſtolicam intelligi poſſit ea à quâ fidei propagandæ ad vicinas Eccleſias initium ductum eſt: probabilius tamen eſt, per Apoſtolicam ſedem Syricium ſedem Romanam, Cathedram Petri intellexiſſe, quæ κατ' ἐξοχὴν Apoſtolica dici meruit, quod Apoſtolicæ poteſtati ſingulariter ſucceſſerit, & quæ ſola à Summis Pontificibus, & Latinis ferè omnibus auctoribus, ſi Africanos exceperis, Apoſtolica dici ſolet: vnde Syricium Summum Pontificem natione Romanum, nonniſi de ſede Romanâ intelligi debere, dum Apoſtolicam ſedem in ordinationibus edixit, multo probabilius eſt: eam autem conſuli innuit, dum Primates conſulerentur, quos Apoſtolicæ [g] ſedis Vicarios tantum fuiſſe, & ad Summi Pontificis nutum diuerſarum ſedium, modò huius, modò illius Epiſcopos conſtitutos fuiſſe certiſſimum eſt. Innocentius aſſertionem noſtram clariſſimè oſtendit: Conſultus enim ab Alexandro Patriarchâ Antiocheno de Metropolitanorum, & religioſorum Epiſcoporum ordinationibus. D

[f] Syric. ep. 4. ad Epiſcop. Afric.
[g] Vide doctiſſimum P. Morinum exercitationum Eccleſiaſt. lib. 1. paſſim.

A nibus. Ità ex Romanæ, (quod vnicuique clarum eſſe poteſt) Eccleſiæ conſuetu-
dini reſpondet. [a] *Reuoluentes itaque auctoritatem Nicenæ Synodi, quæ vna omniũ per or-*
bem terrarum explicat mentem Sacerdotum, quæ cenſuit de Antiochenâ Eccleſiâ, cunctis fide- [a] Innocent. 1 epiſt ad Alexand. 18. apud Binium, 20. tom. 1. epiſt. Rom. Pontificum cap. 2.
libus, ne dixerim Sacerdotibus eſſe neceſſarium cuſtodire, quâ [b] *ſuper diœceſim ſuam prædi-*
ctam Eccleſiam, non ſuper aliquam Prouinciam recognoſcimus conſtitutam, &c. Itaque arbi-
tramur, frater chariſſime, vt ſicut Metropolitanos auctoritate ordinas ſingulari, ſic & cæte-
ros non ſine permiſſu conſcientiâq; tuâ ſinas Epiſcopos procreari, in quibus hunc modum ritè
ſeruabis, vt longè poſitos literis datis ordinari cenſeas ab his, qui nunc eos ſuo tantum ordinant [b] Nicen. can. 6.
arbitratu: vicinos autem, ſi exiſtimas, ad manus impoſitionem tuæ gratiæ ſtatuas peruenire. Et
paulò pòſt, [c] *Cyprios ſanè aſſeris olim Arrianæ impietatis potentiâ fatigatos non retuliſſe* [c] Ibid. cap. 2.
Nicenos Canones in ordinandis ſibi Epiſcopis, & vſque adhuc habere præſumptũ, vt ſuo ar-
bitratu ordinent, neminem conſulentes. Quocirca perſuademus eis, vt curent iuxtà Canonum
fidem, fidem Catholicam ſapere, atque vnum cum cæteris ſentire Prouinciis, vt appareat ſan-
cti Spiritus gratiâ ipſos quoque vt omnes Eccleſias gubernari. Ex quâ epiſtolâ hæc con-
B iicere poſſumus, primum Antiochenũ Patriarcham Metropolitanos omnes or-
dinaſſe, idem proinde iuris penes Romanum Pontificem fuiſſe: ordinaſſe autem
eos dici, quibus vt ordinarentur licentiam impertiebantur, ex dicendis conſta-
bit. Alterum, Epiſcopos quoque vicinos, ſeu, qui ad Primatiam, ſiue Pontificis
Romani, ſiue Patriarchæ Antiocheni ſpectabant, olim ab ipſis ordinari ſolitos.
Tertium, de aliis extra Patriarchatum ad eoſdem, vel ad eorum ſaltem vicinos,
nempe Primates, referri debere: nam quod ad ipſos referri neceſſariò debuerit, [d] Innocent. 1. epiſt. 12. apud Binium, 30. tom 1. epiſt. Rom. Pontif. ad Aurelium.
ex dicendis nullatenus probabile eſt, poteſtque ex Innocentio confirmari, qui [d]
Aurelium Carthaginenſem reprehendit, quod paſſim Neophyti, & alij Sacer-
dotio indigni, in Africâ promouerẽtur, eique malo cauendũ ipſi ſignificat, quod
nunquam ſcripſiſſet Innocentius, ſi nullus ſine conſenſu ipſius literis expreſſo
ordinatus fuiſſet: ipſi enim æquè ac Aurelio cauendũ fuiſſet, ne tales ordinaren-
tur. Sed res iſta eſt certa, vt exemplis omniũ, vel ferè omnium Epiſcoporũ Afri-
C cæ, de quibus hiſtoriæ loquũtur, patere poteſt. Sufficiebat ergo de iis ad Prima-
tes referri ante ordinationẽ: Primates autẽ poſtea à Metropolitanis de ordina-
tione Suffraganei, à Suffraganeis de Metropolitani ordinatione admoniti, ad
Pontificem reſcribebant, vt cõmunionem Apoſtolicæ ſedis accipere mereren-
tur: quemadmodũ [e] ex Cypriano ſuprà docuimus, & ex pluribus poſt Cyprianũ [e] Cyprianus epiſt. 45. & 55. ſuprà.
teſtimoniis, quorum aliqua in totius diſputationis progreſſu inſerentur, poteſt
confirmari. Vltimũ, Epheſios proinde reprehẽdi, qui neminem in ordinationi-
bus Metropolitani conſulerent, nec quidem ipſum, videlicet Antiochenum Pa-
triarcham: eoſque redargui tanquam violatores Canonum Nicenorum. Epheſi-
num [f] tamen Cõcilium Cypriorum conſuetudinẽ probauit, & ipſorum in eodem [f] Acta Concilij Epheſ. append. 1. cap. 4.
Concilio patronus Zenon Epiphanium, Sabinũ, Troilum, Conſtantiæ Epiſco-
pos, Cypri Metropolis, nemine cõſulto, ordinatos probat, & ex Apoſtolicâ tra-
ditione morem iſtũ fluxiſſe aſſerit: cui credens Synodus priuilegia ei ſua ſeruat, [g] Synodus Trull. c. 39.
quæ poſteà Synodi [g] Trullanæ Canone confirmata ſunt. Sed de iis infrà fuſiùs. [h] Chalced. c. 28.
D XVIII. Secundò id confirmari poteſt ex Concilio [h] Chalcedonenſi, quod Cõ-
ſtantinopolitano Patriarchæ tribuit, vt Metropolitanos omnes conſecret, licet
Epiſcopos ſibi ſubditos ſingulis conſecrãdis relinqui velit; ex quo inferre poſſu-
mus, quod adſcititio Patriarchæ conceſſum eſt, id primo & natiuo Patriarchæ
nõ fuiſſe denegatũ: præſertim cùm nihil aliud contẽderit Conſtãtinopolitanus,
quàm vt Romani Pontificis priuilegia æquaret. In eo tamen Conſtãtinopolita-
nus antiquorũ priuilegia aſſequi non potuit, quod Epiſcopos Metropolitanis
ſubditos ordinare ipſi prohibitũ fuerit, cùm id Alexandrino, intra ſuã Primatiam
ſeu Diœceſim, abſque vllo dubio conceſſum ſit, Antiocheno ſæpiùs tributum,
Romano omniũ primo nunquam rationabiliter denegatum. Moderatio tamen
Sũmi Pontificis in eo enituit, quod maluerit in remotioribus locis per Vicarios
ſuę poteſtatis, qui ob viciniã ordinandos penitius noſſent, examinationẽ Metro-
politanorum in diſſitis regionibus fieri, quàm per ſe ipſum: quod Primates in-
ſtituendo Metropolitanorum iura ſarta tecta ſeruari curauerit; interim tamen
per Primates Eccleſiæ honori atque vtilitati cõſulens: quod circa ordinationes

nihil innouans, diſcuſſionem ſolum ordinandorum à Primate, & confirmationem, vel infirmationem electionum faciendam ſuperaddiderit. Cùm è contra A
Alexandrinus iure ſuo plenè vſus ſit, Antiochenus inuitus ceſſerit, Cõſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus indebita vſurpare conati ſint. Vnde inter hos Patriarchas hęc differẽtia eſt: prima, quod Roman⁹, Alexãdrinus, Antiochenus Diœceſim habuerint, ſeu Primatiam, in qua Epiſcopos inferiores Metropolitanis quibuſdam ordinare potuerint, non autem Conſtantinopolitanus & Hieroſolymitanus: altera, quod priores, Primates tanquam ſuæ ſedis Vicarios, qui ordinationes Epiſcoporum confirmarẽt, ſub ſe habuerint, non poſteriores: tertia, quod Alexandrinus Epiſcopos, & Metropolitanos omnes ſuæ Primatiæ ordinauerit, non Romanus, qui tantum propiores ex prædictis. 4. quod Alexandrini Patriarchæ Vicarius in Æthiopiâ, ſeu Primas ab Alexandrino ordinatus, cæterorum inferiorum Epiſcoporum ordinationes ad ſe traxerit excluſis Metropolitanis: quod qui primùm à Pontificibus Romanis conſtituti ſunt Primates nequaquam præſumpſerant. 5. quod Antiocheni etiam in ſua Diœceſi Orientali B
aliquo tempore obſcura fuerint iura, Summi verò Pontificis & Alexandrini aperta. 6. quod Conſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus clanculum irrepſerint, & aliena inuaſerint: non ita reliqui Patriarchæ. Sed de iis infrà fuſiùs.

XIX. Tertiò, ne plura alia proferamus argumenta, ſufficiet Primatũ priuilegia videre; ex iis enim patebit Romani Pontificis Vicarios eos conſtitutos fuiſſe, vt ordinationibus ſedulò proſpicerẽt, ne vel indigni, vel noxij ad Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus eueherentur: abſque eorũ conſenſu nemini Metropolitanum ordinare permiſſum, in ordinandos ad Metropoliticam ſedem inquiſitionẽ eis fuiſſe conceſſam: de Epiſcoporũ ordinationibus Metropolitanos ad ipſos referre debuiſſe. Audiatur S. Leo de Vicarij ſeu Primatis Theſſalonicẽſis priuilegiis loquens ad Anaſtaſiũ Theſſalonicenſem, [a] *de perſona autem conſecrandi Epiſcopi, & de Cleri plebiſque conſenſu Metropolitanus Epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, quodq; in Prouincia beneplacuit ſcire te faciat, vt ordinationem ritè celebrandam tua quoque firmet* C
auctoritas. Quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis debet adferre, ne gregibus Domini diu deſit cura paſtorũ. Metropolitano verò defuncto ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ vel Diaconis optimus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiam Prouinciales referant. Audiatur de Primatu Arelatenſi Zoſimus, [b] *iuſsimus autem præcipuam, ſicut ſemper habuit, Metropolitanus Epiſcopus Arelatenſium ciuitatis in ordinandis Sacerdotibus teneat auctoritatem: Viennenſem, Narbonenſem primam, & Narbonenſem ſecundam Prouincias ad Pontificium ſuũ reuocet, &c.* quibus plura alia ſimilia dicit pluribus [c] aliis epiſtolis, quæ mihi perſuadent Arelatenſem olim in iis Prouinciis ſolũ exiſtimatũ fuiſſe Metropolitanum: ſed erectis nouis Metropolibus, vt nihil iuris ipſi deperiret, conſeruatam illi fuiſſe, ſi non conſecrandorũ, ſaltem confirmandorũ Primatiali auctoritate poteſtatem. Audiatur [d] Bonifacius 5. Iuſto Epiſcopo Dorouernenſi pallium mittens, *concedentes tibi ordinationes Epiſcoporum exigente opportunitate, Domini præueniente miſericordiâ celebrare:* quibus ſimile quippiam in Eboracenſis, &
Cantuariẽſis Primatus erectione ſuprà citatus memorat. Gregorius [e] quoque 2. D
ſimile priuilegiũ ordinationis Bonifacio Moguntino conceſſit, quo ipſum vſum fuiſſe in trium Archiepiſcoporum ordinationibus, Abelis Remenſis, Grimonis Rothomagẽſis, & Alberti Senonẽſis, patet ex epiſtolis [f] Zachariæ ad ipſum. Erectio quoque Primatus Toletani in Hiſpania facta eſt, maximè propter ordinationes tam Metropolitanorũ, quàm Epiſcoporũ, quos nominatos à Regibus facilius Toletani conſecrabant Antiſtites, in qua tamen erectione debita Metropolitanis reuerentia ſeruata eſt, vt ex Concilio [g] Toletano 12. ſuperiùs notauimus.

XX. Circa has proinde Primatuum erectiones obſeruabis, antiquiſſimos Primates (ſi Carthaginenſem exceperis) videri inſtitutos non ad conſecrationem Metropolitanorum, aut Epiſcoporum, ſed ad confirmationem & diſcuſſionem tantum: quod cùm ex prædictis colligi poſſit, ex quibus non obſtantibus iſtorum Primatum inſtitutionibus ſeruatum comprouincialibus ius ſuum Metropolitanum conſecrandi, & Metropolitano ius conſecrãdi comprouinciales: innumeriſq; item exemplis ordinationum Epiſcopalium, in quibus circa hæc tempora

[a] S. Leo epiſt. ad Anaſt. 82. al 84. cap. 6.

[b] Zoſimus epiſt. 5. ad Epiſcopos Galliæ.

[c] Vide etiam epiſt. 6. 7. 8. & alias eiuſdem Zoſimi.

[d] Bonifac. 5. apud Bedam lib. 2. hiſt. Angl. cap. 8. & tom. 1 epiſtolar. decretal. Summorũ Pontif.

[e] Gregor. 2. epiſt. ad Bonifac. tom. 2. epiſt. decret.

[f] Zacharias epiſt. 4 & 5. ad Bonifac. ibid. & to. 2. Conc. Gall.

[g] Tolet. 12. cap. 6.

Google

A pora forma iſta quam diximus obſeruata eſt. Patet inſuper clariſſimè, ex epiſtolis Bonifacij, Celeſtini, Leonis, Hormiſdæ, Gregorij magni, aliorumque Sũmorum Pontificum. Bonifacius Patroclum [a] Arelatenſem, cuius ſedi nuper à Zoſimo priuilegium ordinationum cum Primatus prærogatiuâ confirmatum fuerat, ſeuerè reprehendendum putat, *quod in locum decedentis Epiſcopi, neſcio quem in aliâ Prouinciâ*, (in Narbonenſi ſcilicet, quam Arelatenſi Primatui ſubditam fuiſſe liquidò conſtat ex prædictis,) *prætermiſſo Metropolitano, contra patrum* Nicenorum, à quibus id expreſsè ſtatutũ eſſe contendit, *regulas ordinaſſet*: quę proinde oſtendunt ordinationis iura Arelatenſi conceſſa de ſola confirmatione Epiſcoporum eſſe intelligenda, Niceniſque Canonibus repugnantem à Bonifacio iudicatam contrariam conceſſionem: quod clariùs in fine ipſius epiſtolæ interpretatur hæc addens: [b] *ceſſet huiuſmodi preſſa noſtrâ auctoritate præſumptio eorum, qui vltra licitum ſuæ limitem dignitatis extendunt: quod idcircò dicimus, vt aduertat charitas tua, adeò nos cautius præcepta ſeruare, vt ità conſtitutio quoque noſtra definiat, quatenus Metropo-* B *litani ſui vnaquæque prouincia in omnibus rebus ordinationem ſemper ſpectet.* Celeſtinus eandem Bonifacij conſtitutionem confirmat epiſtola ad Epiſcopos Narbonenſis & Viennenſis Prouinciæ, ſtatuens, vt [c] *iuxtà Canonum decreta vnaquæque Prouincia ſuo Metropolitano contenta ſit, &c. ſit conceſſis ſibi contentus vnuſquiſque limitibus, alter in alterius Prouinciâ nihil præſumat, &c.* Docere enim videntur hæc verba, non ſolum Epiſcopos ſingulos in ſuis Prouinciis à ſuis Metropolitanis, verùm etiam Metropolitanos in ſuâ quoque Prouinciâ conſecrandos eſſe, nec extra Prouinciam propriam Primati conſecrationem vllam attentare licuiſſe. Clariùs autem S. Leo idipſum docet citata epiſtolâ ad [d] Anaſtaſium, quâ ad Primatem referri debere oſtendit, tam de Metropolitani nomine à Suffraganeis, quàm de eorum electione à Metropolitanis: horum autem à propriâ Synodo, illorum à proprio Metropolitano ordinationem fieri debere oſtendit. Quod etiam confirmat epiſtola [e] ſcripta ad Epiſcopos Viennenſis Prouinciæ aduerſus Hilarium Arela- C tenſem, quem grauiter reprehendit, quod in alienâ Prouinciâ ordinationes Epiſcoporum vſurparet, contra antiquam, vt ibidem ait, conſuetudinem, quam nemo præter Patroclum violauerat. Idcò [f] S. Hormiſda Beato Remigio Primatus honorem conferens, Metropolitanorum iuribus nihil præiudicari voluit, *vices itaque noſtras ſaluis priuilegiis, quæ Metropolitanis decreuit antiquitas, præſenti auctoritate committimus*: quod iiſdem ferè verbis repetit, dum Ioannem [g] Tarraconenſem Primatem creat: & in Luſitaniâ [h] Saluſtium Vicarium ſuum inſtituit. Similiter [i] S. Gregorius Virgilio Arelatenſi antiquam ſanciens dignitatem, & pallium dirigens, eandem exceptionem appoſuit, *ſingulis ſiquidem Metropolitis ſecundùm priſcam conſuetudinem proprio honore ſeruato.* Idem habet [k] Vigilius in eiuſdem Primatus confirmatione. Idem plures alij: At inter priuilegia [l] Metropolitanorum reponitur, tam quod à propriâ Synodo ordinentur, quàm quod Epiſcopos ipſi conſecrent: ideoque Pontifices Metropolitanorum iura illæſa & illibata manere volentes neutrum infringi patiuntur.

D XXI. Viguit illa diutiùs Primatum poteſtatis reſtrictio, ſaltem quoad Epiſcoporum ordinationem, nam quod ad Metropolitanorum attinet, occaſione, ni fallor, decreti [m] Chalcedonenſis, quod Patriarchæ Conſtantinopolitano Metropolitanorum ordinationem permiſerat, Epiſcoporum ordinatione Metropolitanis relicta, præſertim cùm Pontificum citatorum ſanctiones pro Epiſcoporum ordinationibus à Primate non vſurpandis diſtrictiùs, & expreſſiùs cauiſſe videantur, & ægrè Suffraganeorum ſuorum ordinationes ab aliis vſurpari Metropolitæ paterentur; è contrà Suffraganei communia iura facilius negligerent nullo communem cauſam pertinaciter defendente. Hinc in Concilio [n] Aurelianenſi tertio citato eo Canone, quo Metropolitanorum ordinatio à pluribus Metropolitanis, præſentibus comprouincialibus, fieri iubetur, cauetur tamen, *vt ipſi Metropolitano ordinandi priuilegium maneat, quem ordinationis conſuetudo requirit.* Hoc autem Canone Metropolitani iſti, à quibus aliorum Metropolitanorum ordinatio peragi præcipitur vel intelliguntur confœderati, & in eadem Prouincia, quæ in plures aliquando ſecta fuerit, inſtituti, cuiuſmodi ſunt Re-

[a] Bonifacius epiſt. 3. ad Hilariũ Narbonenſem.

[b] Idem in fine epiſt.

[c] Celeſtinus epiſt. 2. cap. 4.

[d] Leo epiſt. 82. al. 84. ad Anaſt. Theſſalon.

[e] Idem epiſt. 89. ad Epiſc. Prouinc. Vienn. cap. 2. & 3.

[f] Hormiſda epiſt 1. Remigio.

[g] Idem epiſt. 19 Ioann. Tarrac.

[h] Idem epiſt. 60. Saluſt.

[i] S. Greg lib. 4 epiſt. 50. indict. 13.

[k] Vigilius epiſt. ad Epiſcopos Gall.

[l] Vide S. Gregor. lib. 2. epiſt. 29. & 30. indict. 11. & Iuſtin. Nouell. 131. cap. 3.

[m] Cõc. Chalced c. 28.

[n] Aurelian. 3. c. 3.

menſis & Treuerenſis, quorum Eccleſiæ ex prædictis ſorores dicuntur: quo etiam nomine in teſtamento [a] B. Remigij vocantur: vel certè intelliguntur Primates, qui licet cum reliquis Metropolitanis conſecrent, ſpecialem tamen in ordinationibus prærogatiuam habeant, præcipuique conſecratoris partes ſuſcipiant. A

XXII. Imo qui poſt S. Gregorium ad plura tempora Primates inſtituti ſunt eâ videntur prærogatiuâ fuiſſe donati, vt Metropolitanos ſaltem ipſi ordinarent; idem etiam ius ſibi in Epiſcopos nonnumquam vendicantes. Quod primum patet in inſtitutione Toletani [b] Primatus, cui non ſolum Metropolitanorum, verum etiam Epiſcoporum omnium regni Hiſpaniæ ordinationem tributam fuiſſe iam docuimus. Patet etiam ex Primatus Cantuarienſis inſtitutione, quibus [c] Gregorius, & [d] Bonifacius pallium dedere, vt conſecrarent Epiſcopos [e]. Honorius primus Eboracenſi quoque pallium miſit, vt non ſolùm Epiſcopos verùm etiam Metropolitanum Cantuarienſem conſecrare poſſet. Eboracenſem verò à Cantuarienſi conſecratum, patet ex epiſtola [f] Anſelmi Cantuarienſis, qua eum Cantuariam inuitat, conſecrationem in ea ciuitate recepturus, minaturque ſi vltra menſes conſecrari differat omnia ſe Epiſcopalia munia in Eboracenſi Epiſcopatu obiturum. Notanda vero in præſenti materia Summi Pontificis Honorij ratio aſſerentis pallium ſe cum Eboracenſi, tum Cantuarienſi miſiſſe, vt ſe mutuò conſecrarent; nec Romam in tantâ itinerum difficultate, ac diſtantiâ locorum ad conſecrationem pergere ex neceſſitate deberent: hæc enim ratio ſupponit, Archiepiſcopos ab Archiepiſcopis debuiſſe conſecrari, qui à Romanâ Sede pallio donati eſſent, ſecus eis ad Summum Pontificem, vel aliquem ex eius commiſſione Metropolitanum pro ordinatione confugiendum eſſe; ea tamen Honorij conceſſio non impediuit quominus poſtea varij Cantuarienſes Pontifices à Romanâ Sede conſecrationem experierint: Nam [g] Byrinus ab Honorio miſſus in Angliam, eiuſque iuſſu per Genuenſem Epiſcopum conſecratus eſt. Vinhardus [h] Romam miſſus ad Vitalianum Papam, vt ibidem ordinaretur. Ab eodem Vitaliano [i] Theodorus Tharſenſis in eius defuncti locum miſſus, & ordinatus, vt eſſet Epiſcopus Dorouernenſis. Plures prætereo, & ad propoſitam theſim probandam redeo: Primates nempe à Gregorij tempore per plures annos inſtitutos, ordinandorum Epiſcoporum, & Metropolitanorum poteſtate donatos fuiſſe. Bonifacij Moguntini [k] poſſemus exemplum addere, qui non ſolum in Germania nouos Epiſcopatus conſtituit, & in eis Epiſcopos conſecrauit, verùm etiam in Galliis Metropolitanos Rothomagenſem, Remenſem, Senonenſem creauit: poteſtas autem Bonifacij extraordinaria fuit, perſonæ addicta, nec ad ſucceſſores ipſius in Eccleſiâ Moguntinâ deriuata eſt. In Hiberniâ qui Primates inſtituti ſunt, Metropolitanos, imo & Epiſcopos Prouinciæ nonnumquam conſecrarunt. S. Patricius Hibernorum Apoſtolus, ſi Henrico [l] ab Erphordia credimus, 369. Epiſcopos conſecrauit, Preſbyteros vero mille; vt tot Epiſcopos conſecraret, oportuit eum ampliſſimâ Epiſcoporum creandorum poteſtate à ſancta Sede, à quâ miſſus fuerat, præditum fuiſſe. In Hiberniæ autem Primate eadem poſtea viguit auctoritas, vt Metropolitanos ſaltè crearet, vt patet ex vita [m] S. Malachiæ, in qua ipſe quidem refertur in Connareth ab Archiepiſcopo Epiſcopus creatus eſſe ex quo Archiepiſcoporum in creandis Epiſcopis poteſtas eluceſcit, Archiepiſcopatus autem à Celſo Primate Hiberniæ, qui S. Patricij ſedem tenebat, legitur inſtitutus: ex quo Primatum in ordinationibus Epiſcoporum probabiliter, vt opinor, conijcere poſſumus auctoritatem: ſed eam inſtitutionem à ſancta Sede firmari Malachias voluit, qui & enixè cogitauit de pallijs duobus in Hibernia Metropolitanis mittendis, vt ſe mutuo ordinare poſſent. Rebus à Romano Pontifice compoſitis, legimus [n] S. Laurentium Dublinenſem à totius Hiberniæ Primate Gelaſio fuiſſe conſecratum. Eumdem in cæteris morem ſeruatum fuiſſe plura alia exempla ſuſpicandi occaſionem dare poſſunt: ſed hæc poſterius multo contigerunt. Iam ad noſtras Gallias reuertamur.

[a] Teſt. S. Remigij apud Frodoard lib. 1. hiſt. Rem. cap. 18.

[b] Tolet. 12. can. 6.

[c] Greg. lib. 12. epiſt. 15.

[d] Boniſ. paud Bedam cap. 11. lib. 2.

[e] Honorius Eduino Regi, Paulino Eborac. ſuprà.

[f] Epiſt. Anſelmi relata à Iureto ad epiſt. Iuon. 215.

[g] Beda lib. 3. cap. 7.

[h] Idem lib. 3. cap. 29.

[i] Idem lib 4. cap. 1.

[k] Vide epiſt. 1. Greg. 3. ad Boniſac. Boniſ. epiſt. 1. ad Zachariam, Zachar. epiſt. 1. ad Boniſac. & alias.

[l] Henricus ab Erphurdia in Hiſt.

[m] Bernardus in vita S. Malach.

[n] Vitæ S. Laurentij cap. 10. apud Surium 14. Nouemb.

§. IIII.

Digitized by Google

A

§. IIII.

Præcedentis diſputationis continuatio à tempore Caroli Magni, ad tempora Alexandri tertij, vbi de Primatum auctoritate imminuta, ac demum reſtitutâ.

XXIII. Accidit verò poſteà in noſtris Galliis, vt ſiue diuturnitate temporis, quod magnas rerum vices inducere ſolet, ſiue ob contentionem variarum ſedium de Primatu (de quo nempe diu Arelatenſis, Narbonenſis, Viennenſis Archiepiſcopi, poſteaque Remenſis, & Treuerenſis inter ſe diſceptarunt) ſingulorum Primatum obſcura eſſent iura, & exigui momenti euaderet eorum auctoritas: quibus cauſis alias quoque addere poſſumus, extraordinariã nempe miſſionem Bonifacij Moguntini, quæ, ad tempus ſaltem, Primatum omnium auctoritatem abſorbuit. Itemque Regum & eorum qui apud Reges gratioſi erant, potentiam, cui non tuto reſiſti potuit, ac voluntatum modo in hos, modo B in illos Antiſtites bene vel male affectarum varias inclinationes quæ Primatũ auctoritatem valde imminuerunt. Ideo à tempore Caroli Magni ea diu conſuetudo viguit, vt nonniſi à Metropolitanis Epiſcopi cuiuſcumque Prouinciæ, nec ab aliis Metropolitani, quam à ſuis Suffraganeis ſacrarentur. Confirmatio Metropolitanorum à Summo Pontifice petebatur, nec enim plenitudinem poteſtatis Archiepiſcopalis obtinere credebantur, niſi ab eodem [a] palliũ accepiſſent; pallium autem accipientes [b] ſeſe ſanctæ Sedi Apoſtolicæ ſingulari quodam iuramento obſtringebant: ante pallij acceptionem, vt ſupra docuimus, à pluribus Archiepiſcopalibus officiis ceſſare debebant. Sed ante confirmationem à Summo Pontifice obtentã conſecrari ſolebant, vt pluribus exemplis innoteſcit: Nam v.gr. cùm defuncto S. Vvalfrido Colonienſis plebs S. Brunonem elegiſſet, iſque ordinatus fuiſſet, per Hadamarũ Monaſterij Fuldenſis Abbatem, decretum electionis Romam miſit, confirmationem petiturus, quam C ab Agapeto ſecundo cum pallio obtinuit, vt habetur in eius vita à Rogero [c] quodam conſcripta, qui claruit circa annum Chriſti 1040. Sed ſi antiquius exemplum petamus occurret illud Ioannis Nicopolitani, qui [d] poſt ordinationem ſuam à Theſſalonicenſi Epiſcopo vexatus eſt, *quia de ordinatione ſuâ ad ipſum relationem ſecundùm priſca exempla non miſerat:* commendatur autem ab Hormiſda Papa quod confirmationem ſui Pontificatus, ab ipſo, derelicto Theſſalonicenſi, qui in ſchiſma inciderat, iam ordinatus à Synodo ſuorum Suffraganeorum, petiiſſet: vt videas nec à Primatibus, nec à Summo Pontifice confirmationem ſemper expetitam ante ordinationem, ſed aliquando poſt ordinationem. Iuſtinianæ quoque primæ [e] Antiſtitis ordinationem ratã habet S. Gregorius & pallium mittit. Andreæ [f] item Nicomediano à comprouincialibus ordinato, de ſuâ ordinatione ad Summum Pontificem referenti gratulatur, eiuſque ratam habet ordinationem. Sed ad recentiora, quæ poſt Caroli Magni tempora acciderũt veniendum eſt: Igitur pro Hincmaro Remenſi à Rothado D Sueſſionenſi (iure nempe Sueſſionẽſibus Epiſcopis debito, quos primæ ſedis in Prouinciâ Remenſi Epiſcopos fuiſſe multis argumentis probari poteſt) conſenſu omnium Epiſcoporum Remenſis Prouinciæ ordinato, Galliæ Epiſcopi omnes epiſtolam miſerunt ad Apoſtolicam Sedem pro confirmatione ordinationis ipſius, vt habetur [g] in Synodo Sueſſionenſi: in qua [h] etiam eiuſdem Hincmari Canonica ordinatio comprobatur, quod canonicè electus, canonicè ordinatus, canonicè, pallio Apoſtolicæ Sedis auctoritate collato, confirmatus, & perfectus fuerit. Fulconem, qui Hincmario ſucceſſit ſimiliter ordinatum conijcies, tum ex eo quod [i] nulla in eius electione alia confirmatio Romani Pontificis memoretur, quàm ea quæ poſt miſſam fidei ſuæ profeſſionem, ad Summũ Pontificem Martinum, ſimul cum conceſſione pallij ab eodem obtenta eſt: tum quod [k] in iis literis, quas ipſe ſcripſit ad Stephanum ſeptimũ, quã ſe ſecundò excuſat quod Apoſtolorum limina nondũ inuiſiſſet, nec ad Synodum Romanam pergere potuiſſet, vrgente in contrariũ Stephano, eumque obiurgante, electũ ſe à Clero, & populo, & Epiſc. Prouinciæ Remenſis, ab iiſque ordinatum refe-

[a] De pallio vide capit. 6. cap. 19. Hincmar. epiſt. 6. cap. 5. Albinũ Flaccum de diuinis offic. Amalar. Fortunat. lib. 2. de Eccl. Offic. cap. 23. Raban. de inſtit. Clerico. lib. 1. cap. 23. Flodoard. hiſt. Rem. lib. 3. cap. 8. & al.

[b] De Iuram. vide quæ diximus priori parte huius operis, de profeſſ. ordinand. loquentes.

[c] Vitæ S. Brunonis cap. 25. apud Surium 11. Octob.

[d] Vide epiſt. Hormiſdæ 17. 18. 19. 20. 21. 22. tomo 2. Concil. Binij parte 1

[e] Greg. lib. 4. epiſt. 7. ind. 14

[f] Idem lib. 5. epiſt. 7. ind. 14.

[g] Synodus Sueſſ. act. 3.

[h] Eadem Act. 4.

[i] Frodoardus lib. 4. hiſt. cap. 1.

[k] Ibid. cap. 4.

rat, nulla alia mentione confirmationis Summi Pontificis. In ordinatione Heuæi, qui Fulconem in eodem Epiſcopatu excepit, nulla [a] pariter alterius cõfirmationis ante ordinationem mentio fit, quàm eius quæ à Coepiſcopis Prouinciæ Remenſis facta eſt, qui nempe decretum huius ordinationis corroboraſſe dicuntur; quod etiam in [b] Seülphi ſucceſſoris eius ordinatione poteris obſeruare, poſt quam peractum refertur, quod *Legatos* Remenſis *Eccleſiæ Romam dirigens pro conſenſu Papæ Iuannis in ordinatione ſuâ, pallium ab eodem ſibi miſſum cum literis priuilegij huius ſedis ſuſceperit.* In ordinatione Hugonis, quem poſtea Sũmus Pontifex deiecit, & Artaldi [c], cuius ordinationem renuentibus comprouincialibus Rex Francorum accelerauit, Summus Põtifex poſteà probauit, obſeruare idem poſſumus; nec non in ordinatione Arnulphi, & Gerberti, quorum vterque ſine expreſſo Summi Pontificis aſſenſu ordinatus eſt, prior autem poſteà probatus, poſterior reiectus eſt, vt patet tum ex vita [d] Silueſtri ſecundi apud Papirium Maſſonum, tũ ex Concilio [e] Remenſi, in quo cauſa ipſius Gerberti diſcuſſa eſt. plura alia exempla enumerare inutile foret, in re ſatis notâ. Fusè autem [f] Hinc- B
marus Metropolitanos diſtinguit, quorum aliqui eſſent αὐτοκέφαλοι, qui poſſent inconſulto extra Prouinciam quouis alio, Epiſcopos ordinare, & à Coepiſcopis ſuis ordinari; alij vero non eſſent: quorum ſcilicet priores pallio à ſancta Sede donati eſſent, non poſteriores. Hæc ergo ipſius æui obſeruantia fuit, quæ ad omnes Metropolitanos manauit, quorum nullus exinde pallio non donari cœpit: ne Metropolicâ dignitate vel ex parte priuaretur. Ex aliis tamen exemplis diſcere poſſumus Romanum Pontificem nonnumquam vetuiſſe, ne ſine eius conſilio Metropolitani, vel inferiores Epiſcopi crearentur: vnicum ſufficit Nicolai [g] primi Lothario Regi præcipientis, ne in Treuerenſi vrbe, aut Agrippina Colonia aliquem eligi patiatur, antequam relatum ſit ipſius Apoſtolatui.

XXIV. De Metropolitanorum poteſtate in ordinandis ſuis Suffraganeis res nimium nota, patetque ex prædictis. Lege tamen, ſi lubet, hiſtoriam Remenſem [h] Flodoardi, in qua paſſim Epiſcoporum ordinationes à Metropolitanis pen- C
dere, ab iiſque præſertim confirmari innoteſcit. Lege vitam [i] S. Malachiæ, ex qua comperies eundem Malachiam Metropolitani imperio ac iuſſione oblatũ & repudiatũ à ſe Epiſcopatũ, tandem ſuſcepiſſe. Lege S. Dunſtani vitam, ex qua doceberis, non conſentientibus Clericis ac Monachis in electione, ipſum iure Archiepiſcopali [k] S. Elphagum Vigorniẽſem Epiſcopum à nullis electum, omnibus tamen poſteà gratũ, diuinâ ſibi viſione oſtenſum conſecraſſe. Lege factũ Fulconis [l] Remenſis apud prædictũ Flodoardũ, qui Epiſcopatum Catalaunenſem Herilãdo dediſſe dicitur, neglecto eo qui electus fuerat. Lege [m] Hincmari Remenſis aduerſus nepotem ſuum cognominem Laudunenſem, conteſtationẽ. Lege epiſtolas [n] varias Canonicorũ Carnotenſium conquerentium de Archiepiſcopo Senonenſi, quod mortuo Fulberto aliũ ab eo quem elegerant ipſe ordinaſſet. Lege eiuſdẽ [o] Fulberti querimoniã, de eodẽ Senonenſi Archiepiſcopo quod aſsũptis quos vellet Epiſcopis electũ Antiſtitẽ probaſſet, atq; ordinaſſet. Lege [p] Leonis 9. epiſtolam, qui in electione Salernitani Archiepiſcopatus, *&* D
non habeant, inquit, *poteſtatem ſucceſſores noſtri in cunctis prædictis Epiſcopatibus, quos vobis Apoſtolicâ auctoritate conceſſimus, deinceps in perpetuum Epiſcopos conſecrare, quemadmodum vobis conceſſum eſt:* quod intellige de ordinariâ & Metropoliticâ poteſtate: nam extra ordinem quoque quoſdam Epiſcopos in Prouinciis alicui Metropolitano ſubditis ipſe Leo nonus conſecrauit ex dicendis. Lege Ioannis octaui epiſtolas, ex quibus patet Optandum Geneuenſem Epiſcopũ à Viennenſi Archiepiſcopo in carcerẽ detruſum fuiſſe, quod ab ipſo Papâ [q] Ioãne 8. ordinatus fuiſſet. Lege [r] Richerij Senonenſis Archipræſulis contumax factum, qui Robertum Eccleſię Reſbacenſis Abbatem, quem Hugo Dienſis Lugdunenſis Primas, Sedis Apoſtolicæ Legatus, habito Meldis Concilio in eadem vrbe conſecrarat, ipſe cum Coepiſcopis excommunicauit, aliumque in eius locum ſubſtituit. Lege eiuſdem [t] Richerij querelas aduerſus Iuonem Carnotenſem ab Vrbano Secundo Pontificalibus infulis donatum, eiuſdemque Iuonis excuſationes, quod nempe ad Sedem Apoſtolicam non confugiſſet, niſi negligente

[a] Ibid. cap. 11.
[b] Ibid. cap. 18.
[c] Ibid. cap. 21. 24. 33. 34. 35. 36.
[d] Papyr. Maſſ. in vita Sylu. 2.
[e] Conc. Remẽſe fusè: vide etiam Aimoinũ lib. 5. cap. 45.
[f] Hincmarus opuſc. 55. cap. contra Hincmar. Laudun. cap. 17.
[g] Nicolaus 1. Lothario diſt. 63. c. porro.
[h] Flodoardus in hiſt. Rem.
[i] Bernard. in vita S. Malac.
[k] In vita S. Elphagi apud Sur. 19. April.
[l] Fodoard. in chronico.
[m] Hincmar. cap. 35. contra Hincm. Laudun.
[n] Inter Fulb. 131. 132. 133.
[o] Fulbertus epiſt. 28.
[p] Leo nonus epiſt. 4. ad Ioan. Salernitanum.
[q] Ioã. 8. epiſt. 281. 282. 283.
[r] Chronol. Monach. Altiſſiod. ad annum 1081. & annales Monaſterij S. Petri Senon.

A negligente Richerio eius conſecrationem, quod Gauffrido eius prædeceſſori Romæ depoſito, cùm quibuſdam Suffraganeis ſuis faueret: imo & Vrbani [a] ſecundi declarationem ſignificantis ſe nonniſi recuſante Senonenſi Metropolitano prædictum Iuonem conſecraſſe. Lege eiuſdem Iuonis [b] aduerſus Lugdunenſem Hugonem querimoniam, quod Niuernenſem Epiſcopum Auguſtoduni conſecraſſet. Neque omittenda [c] eiuſdem Iuonis cum prædicto Hugone contentio, cùm Hugo contra ipſum expoſtulaſſet, quod Sanctionem Aurelianenſem Metropolitani demortui vice, illo inconſulto, ordinaſſet, *Quod verò*, inquit, *mihi ſcripſiſtis propter officium legationis vobis iniunctæ prius hoc ad notitiam veſtram fuiſſe referendum, vt tunc demum eum conſecraremus, cùm quod vobis beneplaceret agnoſcerent: quoniam ſic præcepit Leo Anaſtaſio Theſſalonicenſi [d] Epiſcopo legato ſuo: perſonale hoc fuiſſe intelligimus priuilegium, non generale decretum: maximè cum ſecundùm eundem Leonem, legationis officium pars ſit Apoſtolicæ ſollicitudinis, non plenitudo poteſtatis: quæ etiam pars modò, plus modò minus recipit pro arbitrio committentis.* Ex

B quibus innoteſcit exoleuiſſe, vel hoc tempore, eam conſuetudinem, vt Metropolitani de ordinatis à ſe Epiſcopis ante conſecrationem ad Primatem referrent, quam Legatus Apoſtolicæ ſedis cùm vellet in vſum reuocare, reluctatos fuiſſe Epiſcopos Gallicanos, poteſtatem tamen Papæ agnoſcentes, vt pro arbitratu id decerneret.

XXV. Neque verò paſſim iiſce ſæculis, ſed nonniſi ægrè, & ob quaſdam peculiares rationes, proponebant ſibi Summi Pontifices Epiſcoporum, aut Archiepiſcoporum ordinationes ad ſe reuocandas; neque qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ amantes eſſent, id facere aliis ſuadebant. Etſi enim de Summâ Pontificis poteſtate non dubitarent, Eccleſiæ tamen ordinem retinendum eſſe cenſebant. Hinc Stephanus Papa ſextus apud [e] Flodoardum, cùm Aurelianus Lugdunenſis Egilonem quendam Monachum, inconſulto Clero ac populo, Lingonenſem Epiſcopum ordinaſſet: ij verò Teutboldum Epiſcopum elegiſſent, eumque ab ipſo Papa ſibimet in Epiſcopum conſecrari petiiſſent, *ille vniuſcuiuſ-*

C *que Eccleſiæ priuilegium inconceſſum ſeruare volens, id agere diſtulit*, & Aureliano electū conſecrandum mandauit, dummodo nec perſonæ, nec electioni quidquam ex Canonibus opponi poſſet: cuius decreti executorem Oirannū Senogallenſem legatum direxit, quo ab Aureliano deluſo, & enixè petentibus Lingonenſibus, non tamen eum conſecrare acquieuit, niſi poſtquam iteratò Aurelianum admonuiſſet, vt aut electum à Lingonenſibus ipſe conſecraret, aut quid reprehenſibile in ipſo eſſet reſcriberet: contumaciâ Aureliani vtrumque præſtare renuentis offenſus, Eccleſiæ tamen ipſius quidquam deperire noluit, profeſſus ſe velle, *Lugdunenſis Eccleſiæ collatum priuilegium immutilatum conſiſtere.* Hinc Adrianus [f] tertius petenti Henrico Leoni Saxoniæ Duci, vt Aldemburgenſi Eccleſiæ Epiſcopus conſecraretur Geroldus, cuius electioni Hartewicus Bremenſis Archiepiſcopus reſtiterat, modeſtè reſpondit, libenter ſe poſtulata facturum, ſi fieri poſſet ſine iniuriâ Metropolitani, quem tamen poſteà conſecrauit, ob egregiam nauatam operam ab eodem Duce, in ſeditioſa Lateranenſium irruptione,

D Pontificis cauſam aduerſus Imperatorem defendente: quam tamen conſecrationem perficiens, Bremenſis Eccleſiæ priuilegio conſuluit, eius ſanciens auctoritatem: vnde iurgatus Artewicus cum Geroldo, [g] *Apoſtolica*, inquit, *ſedes poteſtate ſuâ, cui certè obniti non poſſumus vſa eſt in conſecratione veſtrâ, quæ ad nos iure ſpectabat: ſed huic iniuriæ rurſus prouidit remedium, deſignando nobis per literas nihil in hoc facto auctoritati noſtræ de tuâ ſubuectione detractum.* Hinc Fulbertus [h] Carnotenſis Leutherico Senonenſi reſcripſit ſe cùm Odolricus Aurelianenſis electus Romam ordinationis cauſa ire vellet, diſſuaſiſſe ipſius gratiâ, & in eo à Rodulpho, & Herfrido adiutum fuiſſe, eum verò gratanter diſſuadenti paruiſſe.

XXVI. Ex quibus tamen exemplis patet, vel tum in confeſſo fuiſſe Romano Pontifici licere, quos vellet ipſe, ordinare, ac conſecrare: licet vti hac poteſtate ad libitum nec expedire ipſe iudicaret, nec alij conueniens arbitrarentur. Iam tum tamen ſub initium ſcilicet vndecimi ſæculi cœpiſſe frequentius Epiſcopos Metropolitani iugum detrectare, & ad Summum Pontificem confugere: qui

[a] Epiſt. Vrbani inter epiſtolas Iuonis 1. & 2.
[b] Iuo epiſt. 61 Hugoni.
[c] Idem epiſt. 59. Hugoni.
[d] Leo epiſt. 82. al. 84.
[e] Flodoardus lib. 4. hiſt. Rem. cap. 2.
[f] Helmoldus lib. 1. cap. 81.
[g] Eiuſdem libri cap. 83.
[h] Fulbertus epiſt 30. Leutherico.

Digitized by Google

mos progreſſu temporis magis ac magis inualuit, quod variis ſub Gregorio 7. A
exemplis innoteſcit: ipſe enim [a] Hugonem Epiſcopum Dienſem electum Ro-
mam venientem ordinatum dimiſit, nulla ratione allatâ, cur eum conſecraſſet;
quamuis ea ſubeſſe potuerit, quod in eum Comes Dienſis viſus fuiſſet infen-
ſus, & in eius Eccleſiam inſurrexiſſet, vt ex fine eiuſdem epiſtolæ ad dictum Co-
mitem Dienſem patet. Ideoque, ne fortè vererentur Metropolitanus, & com-
prouinciales eum conſecrare, ipſe eundem Apoſtolicâ manu, quo etiam maio-
ris eſſet auctoritatis eius ordinatio, conſecratum dimiſit. Ipſe [b] Matiſconen-
ſem Epiſcopum, *interuenientibus*, vt habet epiſtola ad Humbertum Lugdunen-
ſem, & Suffraganeos eius Epiſcopos, *quibuſdam rationabilibus cauſis ordinauit*: cauſę
autem eæ fortè erant, quod renitente Rege electus fuiſſet, ob idque eius con-
ſecrationem Metropolitanus, & comprouinciales detrectarent: nam ex alia [c]
eius epiſtola conſtat, ipſum eiuſdem ordinationem Metropolitano ſuo, vel
Suffraganeis eius de ipſius licentia faciendam commendaſſe, minatum, ſi Ro-
mam veniret, ſe eum conſecraturum. Ipſe Clero [d] ac populo Feretrano ſeu Fe- B
rentino, Clero ac populo Eugubino præcipit, vt eligendum Antiſtitem Romam
conſecrandum mittant: ſed iuſta ſuberat ratio; nam eæ Eccleſiæ Metropoli
Romanæ ſubditæ ſunt; quæ eadem ratio facit, vt Volaterranæ ciuitatis Epiſ-
copum Romam conſecrandum venire voluerit. Ipſe [e] in Africâ, in qua duo
tantum erant Epiſcopi, tertium eligi iubet, eumque Romam tranſmitti, vt à
Summo Pontifice ſacraretur, & ita Epiſcoporum ordinationibus cum aliis ſuc-
currere valeret. Ipſe [f] Seruandum Archiepiſcopum ab Afris ad ordinationem
Romam miſſum ordinat. Dolenſem [g] ad ſe pro conſecratione è minori Britãnia
miſſum ſolo iuuentutis prætextu repudiat: Abbatem [h] S. Melanij eius loco ſub-
ſtituit & conſecrat. In locum [i] tamen Roberti depoſiti, Richerio Senonenſi,
eiuſque Suffraganeis mandat, vt ipſe Richerius adhibitâ vel per ſe, vel nuntios
ſuos debitâ diligentiâ alium eligi procuret, electumque cum Suffraganeis or-
dinare non differat. Electum [k] quoque aliquem ad Epiſcopatum Strigonienſi
Archiepiſcopo remittit, eiuſque arbitratui relinquit, an Sacerdotem eum ex- C
pediat conſecrari, necne. Ipſe Robertum [l] S. Euphemiæ à Rege Francorum
commendatum ad regimen Eccleſiæ Carnotenſis ordinare noluit, quod legi-
timè electus non eſſet: ideoque Hugoni Lugdunenſi mandat, vt quæ ad eius
electionem ſpectant, diligenter inquirat, eique ſignificet. Idem [m] tamen, Arela-
tenſi Eccleſiâ diu vacante, vniuerſo Clero ac populo reſcripſit, vt aut Epiſcopum
quantocyùs eligant, aut in eum conſentiant, quem conſecratum ipſe miſerit.
Ipſe Primatem [n] Lugdunenſem inſtituit, cui à tribus Metropolitanis Senonen-
ſi, Turonenſi, Rothomagenſi obedientiam ac reuerentiam exhiberi præcipit.
Ipſe [o] Cumano Epiſcopo committit, vt in Pergamenſis Eccleſiæ electum, de
quo malus ad ipſum rumor delatus fuerat, Apoſtolicâ auctoritate diligenter
inquirat: &, non obſtante [p] Hiſpaniæ Regis poſtulatione quendam electum in
Archiepiſcopũ, quod literarum rudis eſſet, confirmare renuit. Epiſcopo [q] cui-
dam mandat, vt Eccleſiæ Lugdunenſi quàm citiſſimè Epiſcopum dari procu-
ret, vel ipſe electus Apoſtolicâ auctoritate conſentiat. Quædam alia prætereo, D
quæ fuerit Gregorij 7. ſententiâ circa ordinationes ad Romanũ Pontificẽ euo-
candas, vel Metropolitanis relinquendas, hoc præſertim exemplo edocturus.

XXVII. Rogatus Gregorius ſeptimus à quodam, vt electum Melitenſem Epiſ-
copum, de quo dubium erat, an eius ex conſuetudine ordinatio ad Eccleſiam
Regitanam pertineret, ita reſcripſit. [r] *Non dubitet prudentia tua nos libenter petitio-
nibus fauere, in quantum cum Deo, & ſine fratrum noſtrorum ſcandalo fieri poteſt; non eſt
enim aliqua ſæcularis apicis perſona, cui ſaluâ iuſtitiâ pronius aſſenſum noſtrum præbere
velimus. De eo autem quod ſuper electo Melitenſi poſtulaſti, nouerit nobilitas tua nobis eſſe in-
timatum ad ius Eccleſiæ Regitanæ pertinere: vnde non aliter annuendum poſtulationi tuæ per-
pendimus, niſi diligenti examinatâ iuſtitiâ Melitenſem Eccleſiam ad præfatæ Regitanæ paro-
chiæ conſecrationem non attinere conſtiterit: ad cuius rei indagationem, quia te diligimus, ſine
temporum moleſtâ dilatione copiam tibi prouidimus, videlicet vt accerſitis fratribus noſtris
Barenſi Archiepiſcopo V, & VV Firmano Epiſcopo, & Legato noſtro VV, ſi fieri poteſt, cum
his*

[a] Gregor. 7. lib. 1. epiſt. 69. Guillelmo Dienſi Comiti.
[b] Idem lib. 1. epiſt. 76.
[c] Idem lib. 1. epiſt. 36.
[d] Idem lib. 1. epiſt. 41. & lib. 5. epiſt. 3.
[e] Idem lib. 3. epiſt. 19. Cyriac. Carthag.
[f] Idem epiſt. 20. Clero & popul. Hipponenſi, & 21. Regi Maurit. eod. lib.
[g] Idem epiſt. 4. lib. 4. Clero & populo Dolenſi.
[h] Idem epiſt. ſeq. Epiſcop. Britann.
[i] Idem epiſt. 15. lib. 4. Richerio Sen. Archiepiſc. & Coëpiſcopis.
[k] Idem epiſt. 25. lib. 4. Nemię Strigon. Archiepiſc.
[l] Idem lib. 5. epiſt. 11. Hugoni Dienſi.
[m] Idem lib. 6 epiſt 21. Clero & populo Arelat.
[n] Idem epiſt. 34. & 35. lib. 6.
[o] Idem epiſt. 39 lib. 6.
[p] Idem epiſt. 2. lib. 9. Regi Hiſp.
[q] Idem epiſt. 18. lib. 9.
[r] Idem epiſt. 24. lib. 9.

A *his tribus alioquin, vel horum duobus præſentibus, cauſa in commune diſcutiatur. Si ergo cauſa ſolerter euentilata ab illius poteſtate inuenta fuerit libera, tunc nos ſicut oportebit, effectum dare precibus tuis non pigritabimur. Sin autem, decet, atque neceſſe eſt, vt ſic tua deuotio in his præcipuè quæ Dei ſunt, ſeſe æqualiter habeat, quatenus fraternæ charitatis, & concordiæ vinculum rumpere, & dilectionis vnitatem in inuicem ſcindere caueat, in mente habens quod ſcriptum eſt; ſi rectè offeras, & rectè non diuidicas, peccaſti. De cætero quia Traianenſem electum à nobis conſecrari poſtulas, licet electioni eius hoc defuerit, quod Legatus Apoſtolicæ ſedis, & conſenſus noſter non adfuit, tamen monentes, ne de futuro id fiat, tuæ dilectioni, ipſiuſque perſonæ laudabili teſtimonio id ad præſens annuimus, vt veniens, Deo fauente, per nos conſecretur.*

XXVIII. Ex quibus omnibus hæc colligere licet: primum Epiſcopos Romanæ Eccleſiæ immediatè ſubditos, ſine Summo Pontifice eligi nefas fuiſſe, ab ipſo confirmari, & ordinari debuiſſe. 2. eos qui eſſent Patriarchatus Romani, & Metropolitanos haberent donatos pallio, à quibus ſacrari poſſent, ſine iuſta
B cauſâ à Summo Pontifice vix ordinatos fuiſſe: iuſtas autem plures cauſas viſas fuiſſe, primam Metropolitanorum negligentiam in procurandâ electione, & accelerandâ ordinatione: alteram eorumdem iniuſtam recuſationem, ſi quos enim ſacrandos recuſarent abſque rationabili causâ, confugientes ad Summum Pontificem ſacrari æquum erat, quam cauſam Vrbanus[a] ſecundus poſteà prętexuit ſacrati à ſe, vt diximus, Iuonis Carnotenſis, quem Richerius Senonenſis in gratiam Gauffridi depoſiti, in cuius locum Iuo ſubrogabatur, ordinare recuſabat: tertiam, Regum vel Principum repugnantiam, quibus nempe ordinationi alicuius canonicè electi reſiſtentibus, & alium ſubrogare conantibus, ad ſubleuandam Metropolitanorum inuidiam, & electo conciliandam auctoritatem, ſolebat Romanus Pontifex eum conſecrare, qui canonicâ electione nominatus fuiſſet: quartam, cùm ad ſedem Apoſtolicam de alicuius electione prouocatum fuiſſet, eum qui Romam veniſſet, & cauſam viciſſet, nonnunquam
C ſolitum dimitti conſecratum, quò maiori cum veneratione reciperetur: frequentius proinde quàm ſuperioribus temporibus, quibus Primatum maior erat auctoritas, & in Prouinciâ cauſæ diſcuti, ac terminari ſolebant, Romam pro conſecratione ire ſolitum fuiſſe, & electionum confirmatione. Tertiò colliges, cùm Romanus Pontifex ordinationem alicuius Epiſcopi inferioris ad ſe traheret, de eius poteſtate numquam dubitatum fuiſſe, ſed de facti ipſius æquitate, ac congruitate diſceptatum aliquando fuiſſe: quoſdam tamen modeſtiæ ac reuerentiæ limites exceſſiſſe, dum contentioſius aduerſus ſummam Sedem diſputarent: ſicut enim pro canonum, & receptæ diſciplinæ obſeruantia inſtare æquum erat, ac rationabile: ità peruicacius Principis voluntati reſiſtere, & omnem lapidem contra ſummam Sedem mouere ſeditioſum ac temerarium videbitur. Gregorium[b] autem ſeptimum definiuiſſe Summo Pontifici licere de quacumque vellet Eccleſia, & cuiuſcumque vellet, Epiſcopos conſecrare inferiùs dicemus. Quartò, quoſdam Epiſcopos in aliena Prouinciâ Romano Ponti-
D fici quoad ordinationem, ſubditos fuiſſe, v.gr. Ticinenſes, & alios. Quintò, approbationem Romani Pontificis ante vel poſt ordinationem neceſſariò expectatam fuiſſe, ad hoc vt ordinatio rata haberetur. Quod etiam ex iis confirmare poteris, quod Fulbertus Carnotenſis ratam atque omni ex parte Franconis in Epiſcopum Pariſienſem oſtendere volens ordinationem fuiſſe,[c] *ſubſtitutus eſt,* inquit, *Franco eligente Clero, ſuffragante populo, dono Regis, approbatione Romani Pontificis, per manum Senonenſis Metropolitani:* quod[d] Vrbanus ſecundus Gebehardo Conſtantienſi in tota Alemania, Baioaria, Saxonia, & aliis vicinis Prouinciis, *vicem ſuam commiſerit, vt ordinationes improbandas improbaret, roborandas roboraret:* quod Ioannes[e] Sariſberienſis doceat Primatem Cantuarienſem à Summo Pontifice approbationem, ac confirmationem petiiſſe, Bernardus[f] Lugdunenſem. Plura verò inferiùs exempla proferemus. Iam ad Primatum Vicariâ auctoritate Romani Pontificis fungentium poteſtatem redeamus.

a Vrbanus 2. epiſt. 1. & 2. inter epiſt. Iuonis.

b Inter dictatus Greg. 7.

c Fulbertus epiſt. 8.

d Bertoldus in Chronico.

e Ioan. Sariſber. epiſt. 100 & 101.

f Bernardus epiſt. 171.

XXIX. Poſt Gregorium ſeptimum ad tempora Alexandri tertij, vel circiter, Lugdunenſis Eccleſiæ Primatus, quem à Gregorio ſeptimo vidimus inſtitutum

in ordinationibus Gallicanorum Epiſcoporum ſe ſe erigere cœpit: nam di- A
ximus ſuprà [a] Niuernenſem Epiſcopum ab Hugone Dienſi Legato Lugdunen-
ſi, ſuſpensâ Metropolitanâ Senonenſi ſede, conſecratum fuiſſe; & [b] eundem
Hugonem reſtitiſſe, quominus Daimbertus Senonenſis conſecraretur, ante-
quam Lugdunenſi ſibi obedientiam præſtitiſſet: cùm enim ſtatuiſſet Gregorius
ſeptimus, vt eandem Metropolitani Prouinciæ Turonenſis, Senonenſis, & Ro-
thomagenſis Lugdunenſi reuerentiam exhiberent, & obedientiam præſtarent,
quam eis ipſorum Suffraganei redderent; grauiter tulit Senonenſis Richerius
de Primatus iuribus, quæ Senonenſi ſedi anteà conueniebant, ſe deturbari. Gra-
uiter tulit [c] Daimbertus Primatus iure obedientię ſponſionem à ſe exigi, quam
Senonenſes, quandiu Primatu gauiſi ſunt, numquam exegerant. Qui anteà [d]
pro Primatu Lugdunenſi ſteterat Iuo Carnotenſis, hac obedientiæ profeſſio-
nis exactione irritatus, in eam inſurrexiſſe viſus fuit, contra quam ſæpius tum
apud Hugonem, tum apud Summum Pontificem declamauit: ex pluribus hæc
ſolum profero, quæ eam nouitatis conſuetudinem accuſant; [e] *miramur, cur pri-* B
uatis legibus, & nouis traditionibus, veteres traditiones, & conſuetudines remouere con-
tenditis, præcipiendo, vt Senonenſis electus ante conſecrationem ſuam vobis præſentetur, &
iure Primatus veſtri ſubiectionem, & obedientiam profiteatur: quod hactenus nec in Seno-
nenſi Eccleſia, nec in aliis Prouinciis antiquitas inſtituit, nec conſuetudo ſeruauit: vnde Papa [f]
Nicolaus, inter cætera ſic ſcribit Radulpho Archiepiſcopo Bituricenſi, aliqua vltrà ius Pri-
matus ſibi vſurpanti, Primates, vel Patriarchas nihil priuilegij habere præcæteris Epiſcopis,
niſi quantum ſacri [g] *Canones concedunt, & priſca illis conſuetudo contulit, ità vt ſecundùm* [h]
regulas Nicenas ſua priuilegia ſeruentur Eccleſiis: quod ſi priuilegio veſtræ legationis eum
vobis contenditis præſentari, qui nec apud vos, nec apud nos ab aliquo eſt accuſatus, non ità
Papa [i] *Leo Anaſtaſio inſtituit Theſſalonicenſi Epiſcopo Vicario ſuo; ſed vt tantum de nomi-*
ne electi ad notitiam eius Prouinciales referant Sacerdotes: ipſe autem nullis difficultatibus,
nullis dilationibus iuſtas fatigaret electiones. Hæc Iuo. Præualuit [k] tamen in contra-
rium Romanæ ſedis, eiuſque Legati auctoritas, cui & Daimbertus ipſe ceſſit, C
obedientiam Lugdunenſi Eccleſiæ ante conſecrationem ſuam pollicitus, ip-
ſamque Iuonis Epiſtolam, qua ſe Legatus, qua Summus Pontifex pungi cre-
diderant, abnuens, & Eccleſiæ Lugdunenſi ſeſe ſubmittens.

[a] Iuo epiſt. 61.
[b] Idem epiſt. 60.
[c] Vide Iuonis epiſt. 50. & 54.
[d] Vide eandē epiſt. 57. 60. 61. 65 67.
[e] Iuo ep. 60. ſimilia habet aliis epiſt.
[f] Nicolaus 1. epiſt. ad Rodulph. Bituric.
[g] Concil. Nicen. can. 6.
[h] Ibidem.
[i] Leo ſæpè cit. refertur can. de perſona, diſt. 65.
[k] Vide epiſt. Iuonis 65. & 117. itemque Gauffridi Vindoc. lib. 2. epiſt. 18. ad Iuonem.

XXX. Nihilominus, quamuis Primatus Lugdunenſis in Galliâ à Summis
Pontificibus Gregorio ſeptimo, Vrbano ſecundo, & aliis poſteà firmatus eſſet,
cauſæ tamen circà Epiſcoporum ordinationes ad Romanam ſedem ſæpius de-
ferebantur, aut euocabantur; plurimæ etiam quotidie circà ipſas lites pullula-
bant: vnde ſenſim, omnes ferè electionum confirmationes, vel irritationes ad
Summum Pontificem deuolui cœperunt. Sic apud [l] Iuonem legimus cauſam
Gauffridi prædeceſſoris eius Romam tranſlatam, iudicium quoque de eiuſdem
Iuonis electione & ordinatione Romanum fuiſſe; Fulconis [m] Bellouacenſis
electi cauſam ad Papam tranſmiſſam, confirmationem ab eo petitam: ipſum
Iuonem [n] profitentem Sanctioni Aurelianenſi neminem condiœceſanorum au-
ſurum manus imponere, niſi aut Papa præceperit, aut immunem ſe à crimini- D
bus impoſitis oſtenderit. De Ioanne [o] Aurelianenſi in locum Sanctionis electo
eundem apud Sāctam Sedem conquæſtū fuiſſe: Romæ de electione Stephani [p]
cuiuſdam in Beluacenſem Epiſcopum apud Paſchalem ſecundum diſceptatum
eſſe; pro [q] Galonis in locum Stephani depoſiti confirmatione preces eidem
Paſchali ſecundo oblatas. Plura alia exempla prætereo, quæ tum ex eodem
Iuone, tum ex eius contemporaneo Hildeberto Cœnomanenſi, tum ex [r] Ber-
nardo, Sariſberienſi, Petro Bleſenſi, & aliis, qui ipſius tempora excepere, peti
poſſunt: quæ nimirum manifeſtè oſtendunt frequentiſſimas fuiſſe tunc tem-
poris circà electiones temporibus Vrbani ſecundi, Paſchalis ſecundi, & ſequē-
tium Pontificum, controuerſias, quarum occaſione confirmationes electionum
à Romanâ ſede peti oportuit, & conſecrationes ſumi contigit. Hinc etiam mos
iſte dimanauit, vt ad Romanum Pontificem pro confirmatione iretur, præſer-
tim ab iis qui nullum Primatem ſuperiorem agnoſcerent, aut quorum electio
tantillum dubia fuiſſet; vnde grauiter reprehendit Iuo [ſ] Carnotenſis Riche-
rium,

[l] Vide epiſt. Vrbani 2. pro Iuone, item epiſt. 8. 12. 25. Iuonis.
[m] Iuo epiſt. 30. 31. 35.
[n] Idem epiſt. 51. & 66.
[o] Idem epiſt. 67.
[p] Idem epiſt. 89. 92. 93.
[q] Idem epiſt. 104. 110.
[r] Lege Bernardū variis in locis, ſed præſertim epiſt. 171. & 174.
[ſ] Iuo epiſt. 8. ad Richer.

A rium, quod collatam à Summo Pontifice conſecrationem indignè nominaſſet, *eſt & aliud*, inquit, *in literis illis in quo euidentiſſimè & irreuerentiſſimè os veſtrum poſuiſtis in cælum, & lingua veſtra tranſiuit in terra, cùm benedictionem per manus impoſitionem Papæ datam, & Cardinalium Romanæ Eccleſiæ, non ſimpliciter benedictionem, ſed qualemcumque hoſtili irriſione appellaſtis: cùm ad ipſam principaliter & generaliſſimè pertineat, tam Metropolitanorum, quàm cæterorum Epiſcoporum conſecrationem confirmare, vel infirmare: conſtitutiones veſtras, & iudicia retractare, ſuas verò inconcuſſas retinere, & nullius inferioris iudicio retractandas, vel corrigendas concedere.*

XXXI. Veteri autem exemplo ad Summum Pontificem, ſi vel dubia eſſet aliquantum electio, recurſum putamus: ſic enim v. gr. B. Claudium cùm in eius electione diſſenſio orta fuiſſet, petentibus quibuſdam Canonicis qui Romam eâ de causâ profecti fuerant, Summum Pontificem an. 625. confirmaſſe atque approbaſſe ex Archiuo peruetuſto Cœnobij S. Claudij refert [a] Chiffletius. Circa ea autem tempora quæ percurrimus cùm multa confirmationum à Romano B Pontifice petitarum exempla dari poſſint, quorumdam tantum qui nobis in memoriam redeunt Antiſtitum adducimus; Alinandi, [b] qui ſub Hugone Capeto electus, à Gregorio Papa dicitur fuiſſe confirmatus: Staniſlai [c] Cracouienſis confirmati ab Alexandro ſecundo, & eius iuſſu ordinati; [d] S. Nortberti in Archiepiſcopum confirmati à Legato Sedis Apoſtolicæ: S. Othonis [e] Bambergenſis, qui ad Paſchalem ſecundum Romam profectus eſt pro confirmatione obtinenda, ab eoque conſecratus: S. Brunonis [f] electi ad Regitanam Eccleſiam, quem Vrbanus ſecundus conſecrare volebat Antiſtitem, niſi ipſe conſentire renuiſſet. Plures etiam circa eadem tempora à Summis Pontificibus legimus ordinatos, quorum aliquos ſuprà retulimus, iis autem adiungimus prædictum S. Otthonem [g] à Paſchali ſecundo Romæ conſecratum, S. Arnulphum [h] Sueſſionenſem à Romani Pontificis Legato Hugone Dienſi iuſſu Papæ Antiſtitem ordinatum; Fromondum [i] ſecundum Trecenſem ordinatum in vrbe Lingonenſi à Leone 9. Papa. S. Hubertum Leodienſem [k] S. Lamberti martyris ſucceſſo-C rem, à Sergio Papa conſecratum. Archiepiſcopum Moguntinum conſecratum in Synodo Coloniæ à Legato Pontificio anno 1115. [l] A Gelaſio Cæſarauguſtæ, à Saracenis recuperatæ Epiſcopum præfectum [m] anno 1118. Petrum Bituricenſem [n] anno 1141. ab Innocentio ſecundo conſecrationem petiturum, & alium Cantuarienſem Romam profectum [o] anno 1175. eandem ob cauſam. Vnde hiſce ſæculis profectionem Romanam eo fine vſitatam fuiſſe conijcies.

[a] Chifflet. in ciuit. Veſont. parte 2. in S. Claudio.
[b] Paradin. hiſt. Lugdun. lib. 2. cap. 30. ex veteri charta.
[c] Vita S. Staniſl. apud Sur. 8 Maij.
[d] Vita S. Nortberti apud Sur. 6. Iunij.
[e] Vita S. Otthonis apud eund. 6 Iunij.
[f] Vita S. Brun. apud eund. 4. Octob.
[g] Vita S. Otthon. ſup.
[h] Vita S. Arnulphi apud Sur. 16. Aug.
[i] Chron. manuſcript. S. Petri Senonenſis.
[k] Molanus de ſanctis Belg. 3. Nouemb.
[l] Vide Baron. ad ann. 1115.
[m] Vide eund. ann. 1118.
[n] Idem anno 1141.
[o] Idem anno 1175.

§. V.

Continuatio præcedentis narrationis à tempore Alexandri Papæ ad noſtra ſæcula.

XXXII. Cœperunt progreſſu temporis ex præcedentibus exemplis regulæ D quædam colligi, quibus ad Summum Pontificem pro creatione Epiſcopi, eiuſque electi confirmatione neceſſariò eundum eſſet: quas regulas à tempore præſertim Alexandri tertij deducimus: licet enim præcedentibus ſæculis exempla plurima earum obſeruatarum dari poſſint; at à ſolo tempore prædicti Alexandri in formam abire, & in rem iudicatam tranſire cœperunt: adeout, quod vſu & traditione quadam ſeruabatur, tanquam ex lege & formulâ deinceps obſeruari cœptum ſit.

XXXIII. Primus ergo caſus, quo poſito ad Summum Pontificem recurri neceſſarium iudicatum eſt, fuit, cùm aliqui de nouo Epiſcopatus erigendi eſſent: quamuis enim olim, vt ex prædictis patere poteſt, in finitimis Prouinciis quæ ad fidem conuerſæ non eſſent, licitum fuerit vnicuique Metropolitano Epiſcopos inſtituere: quomodo, vt aliquos iam adductis addamus, Phedimus [p] Amaſeæ Metropolitanus S. Gregorium in vrbe Neocæſarea, in qua ſeptemdecim tantum fideles numerabantur, conſtituiſſe dicitur: Iuuenalis [q] Patriarcha Hieroſolymitanus Saracenis primum Epiſcopum ordinauit, eiuſdem nationis no-

[p] Greg. Nyſſ. in vita S. Gregorij Thaumaturgi.
[q] Cyril. in vita S. Euthym. apud Metaph. & Sur. die 20. Ian.

Digitized by Google

mine Petrum. Barbaris [a] nationibus ad Euxinum Pontum, & Mæotidem Epiſcopos Conſtantinopolitanus ordinauit. Quamuis item diuerſas ob cauſas nouos Epiſcopatus erigendi Metropolitanis poteſtas conceſſa ſit, vel ex Metropolitani conſenſu Epiſcopis, quorum in diœceſi Epiſcopatus iſti de nouo erigerentur, vt patet exemplo Baſilij [b] Saſimorum Eccleſiam de nouo erigentis, & in ea Gregorium Theologium inſtituentis ob diſſenſionem cum Anthimo; Auguſtini, [c] cum Primate Numidiæ in Caſtello Fuſala Hipponenſis parochiæ, Antonium Epiſcopum creantis, & aliorum eadem impune præſumentium. Attamen poſteà ad Summum Pontificem, ſiue pro conuerſione infidelium, Epiſcopos mittendi, ſiue Epiſcopatus nouos erigendi poteſtas reſeruata eſt, quippe cùm maioris momenti iſta viſa fuerint, quàm vt aliis id tutò committi poſſet: ſi enim Paulus à Deo vocatus Apoſtolus cum Petro [d] & aliis, qui videbantur aliquid eſſe, conferre voluit Euangelium, antequam in diſperſionem gentium liberius excurreret, ne fortè vt ipſe ait in vanum currere, aut cucurriſſe videretur: quanto magis ij, qui nec immediatè à Chriſto vocati ſunt, nec ſapientiam, B qualem Paulus à Deo hauſerat, acceperũt, vereri debẽt, ne ſine Apoſtolica Sũmi Pontificis benedictione infidelibus Euangelium prædicare audeant, [e] *quomodo enim prædicabunt, niſi mittantur?* à quo autẽ congruentius mittentur, quàm ab eius Eccleſiæ Antiſtite, [f] *in qua ſemper viguit Apoſtolicæ Cathedræ principatus*, & apud quam Eccleſiarum omnium ſollicitudo, cum iuriſdictione vniuerſali coniuncta reſidet? aliis ſiquidem Epiſcopis charitatis, & dilectionis regula vicinarum, & remotiorum Eccleſiarum onus nonnunquam imponit, quibus Eccleſiæ ſolum conniuentia deficientibus propriis paſtoribus Epiſcopalia iura extra propriæ parochiæ limites tribuit: quia in partem tantum ſollicitudinis non in plenitudinem vocantur poteſtatis. Solus autem Romanus Pontifex, cui [g] Eccleſiarum omnium cura commiſſa eſt, Eccleſiarum, quacumque pateant, de nouo erigendarum, directam curam habet & auctoritatem, quæ tantum in ſubſidium, & aliorum defectum ex Eccleſiæ tacito conſenſu aliis aliquando conceſſa eſt. Et ſanè Eccleſiaſticus ordo turbaretur, ſi cuilibet Epiſcopatus ſui limites tranſ- C gredi liceret, vel in commiſſa ſibi Prouinciâ, ac parochia Epiſcopatus erigere concederetur. Ideò primum in Concilio [h] Africano Epiſcoporum poteſtas circa iſtas nouarum ſedium inſtitutiones arctata eſt, ſtatutumque, *vt plebes, quæ nunquam habuerunt proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario vniuſcuiuſque Prouinciæ, & Primatis, atque conſenſu eius ad cuius diœceſim eadem Eccleſia pertinebat, decretum fuerit, minimè accipiat.* Eadem quoque ratio poſtea impulit, vt ad Summum Pontificem res iſtæ tanquam maioris momenti referrentur.

XXXIV. Atque hinc eſt quod ex Gallia, Hiſpania, Anglia, Hibernia pro nouorum Epiſcopatuũ erectione ab olim Romanus Pontifex conuentus ſit, vt pluribus exemplis aliquando Deo dante oſtendemus: ob id itaque Epiſcopatus vnire, atque poteſtati ſubiicere alienæ Celeſtinus [i] 3. proprium eſſe docuit Romani Pontificis: Epiſcopatus Clero & populo vacantes à nullo conferri præterquam à Summo Pontifice voluit Clemens [k] quintus, & Patriarchales ſedes, quamdiu ſub infideliũ eſſent poteſtate, ſibi reſeruauit Benedictus [l] vndecimus. D Hinc eſt quod Apoſtolici viri ex remotis mundi partibus ad Sedem Apoſtolicam miſſionis ſuæ & Apoſtolatus inter gentes auctoritatem acceperint: vtque ex pluribus paucos enumerem quorũ mentio nulla ſuperiùs facta ſit. [m] S. Villebrordus ad Friſones conuertendos miſſus, Romæ conſecratus eſt à Sergio, & Archiepiſcopus Friſonũ inſtitutus eſt. S. Corbinianus [n] à Gregorio 2. Epiſcopus factus eſt, accepto pallio cum poteſtate prædicandi Euangelium infidelibus. S. Bonifacius [o] Ruſſorum Apoſtolus, ab Apoſtolicâ ſede conſecratus, ad Euangelij diſſeminationem perrexit. Similiter [p] S. Palladium Scotorum Epiſcopum Sigebertus à Summo Pontifice Celeſtino primo conſecratum narrat, quem Probus ab Amatore Antiſſiodorenſi, in eo tamen Sigeberto conſentiens, quod à Sede Apoſtolica miſſum ipſum teſtetur: quod etiam S. Propter [q] Aquitanicus innuit. Imo, ſi paucos demas, omnes qui ad exteras nationes pro fide propaganda profecti ſunt, ab Apoſtolicâ ſede directi, & ab ipſa, vel de eius licentia

conſecrati

[a] Procopius in hiſt. Perſica, & Euagr. lib. 4 cap. 22.
[b] Greg. Naz. carmine de vita ſua.
[c] Auguſtinus epiſt. 261.
[d] ad Galat. 2.
[e] ad Rom. 14.
[f] Auguſtinus epiſt. 162.
[g] Lege S. Leonem ſerm. 3. in die aſſump.
[h] Afric. c. 65.
[i] Cap. ſicut vnire, de exceſſib. Prælat.
[k] Clement. 5. de electione.
[l] Benedict. 11. extrauag. ſanctæ Romanæ, de electione inter communes.
[m] Marcell. in actis S. Swiberti apud Sur. 1 Martij, & Beda lib. 5 cap. 11.
[n] Vita S. Corbiniani ab Aribone Friſingenſi apud Sur. 8. Septemb.
[o] Vita S. Bonifac. cap. 29. apud Sur. 19. Iunij.
[p] Sigebertus in chronico Probus in vita S. Patricij.
[q] Proſper in chron. ad annum 431.

Digitized by Google

A conſecrati ſunt. Hinc eſt quod Bertrando Abbati electo ad Epiſcopatum Montis Albani, de nouo ſub Archiepiſcopatu Tholoſano inſtitutum, Ioannes [a] 22. qui eiuſdem erectionis auctor fuerat, licentiam conceſſerit, vt, prætermiſſo Metropolitano, *per venerabilem Berengarienſem Epiſcopum Tuſculanum faciat ſibi munus conſecrationis incipiendi.*

XXXV. Alter caſus eſt inhabilitas quædam vel ineptitudo in perſonâ, ob quam eligi vetetur, ad eam enim tollendam, ſupplendumque iſtum defectum Summus Pontifex adiri conſueuit. Sic [b] S. Otto Bambergenſis pœnitens, quod inueſtituram à laicis accepiſſet, à Paſchali ſecundo conſecratus eſt. Sic Bertoldus, [c] qui nondum Subdiaconus electus fuerat, Bremenſis Archiepiſcopus, ad Alexandrum tertium miſſus Romam eſt conſecrandus, vt ſi quis in electione eſſet defectus, Apoſtolicæ Sedis confirmatione ſuppleretur: ſic VVibertus [d] Raceburgenſis Eccleſiæ electus Antiſtes, prætermiſſo Metropolitano Bremenſi Romam petiuit, confirmatione Summi Pontificis indigens, quod ætatis nondum
B maturæ ad Epiſcopatum videretur; cuius æquam eſſe petitionem Deus miraculo comprobauit, efficiens vt vnâ nocte incaneſceret: ſic Innocentius [e] tertius fusè probauit translationes Epiſcoporum ad ſolum Summum Pontificem pertinere, vbi etiam quis ad aliquam Eccleſiam confirmatus, nondum conſecratus eſſet: nec Metropolitanis ſolùm inferioribus, verùm etiam Patriarchis transferendi poteſtatem ademit, quæ nec olim (ſi vera eſt, non ficta Anteri [f] Papæ epiſtola) *ſine ſacroſanctæ Romanæ Sedis auctoritate & licentia permitti* potuit: quod etiam ex eo patet, quod à Ioanne [g] octauo Carolus Caluus translationem à Burdegalenſi Eccleſia ad Bituricenſem Epiſcopi expetierit. Sic [h] pro illegitimo electo ſibi ad ſummam Sedem recurſum patere VVintonienſes Canonici allegabant.

XXXVI. Tertius caſus eſt eligentium diſcordia, ac diſſenſio, quæ ſæpè occaſionem dedit Summis Pontificibus eligendi, & conſecrandi in Epiſcopos quos vellent, cuius rei etiam antiqua exempla proferre poſſumus: nam ſanctum
C Gregorium legimus, diſſentientibus paſtorem nonnunquam dediſſe, vt ex eo colliges, quod [i] Petro Subdiacono Campaniæ reſcribit, vt ſi Neapolitani in electione diſſentirent, tres viros prudentes mitteret quibuſcum de electione Antiſtitis colloqui poſſet, & ex eorum conſilio ordinatum ad eos transmitteret. Supra quoque [k] S. Gregorium Agrigentinum diſſentientibus Agrigentinis in electione à Summo Pontifice electum, & conſecratum fuiſſe docuimus: patet etiam ex Epiſtolis [l] Ioannis octaui Goſpertum ſeu Conſpertum Diaconum diſſentientibus in electione Epiſcopi Vercellenſibus, ab eo præfectum fuiſſe ac conſecratum, cùm Metropolitanus eius Auſpertus à communione Sedis Apoſtolicæ eliminatus eſſet; idque ſui officij fuiſſe manifeſtè indicat idem Ioannes octauus his præſertim verbis, [m] *ſed quia iuxtà noſtri miniſterij Apoſtolicum officium, & ſollicitudinem omnium Eccleſiarum Dei, nobis in ipſo Apoſtolorum principe commiſſam, iuxtà Canonicam etiam ſanctorum Patrum regulam dicentem; ſi diuiſio Clericorum, vel po-*
D *puli exſtiterit, & de futuri electione Pontificis contentio fuerit oborta, nullum ex his duobus in Throno Epiſcopali eſſe aliquatenus conſecrandum, ſed alterius electionem fieri debere Sacerdotis Eccleſiæ proprio deſtitutæ rectore, & ob id perturbatæ, iura pacis ferentes, ſubuenire debemus.* Innocentius tamen [n] tertius in VVintonienſis Epiſcopi electione diſſentientes Canonicos ad eum recurrentes iterum eligere voluit, neminem verò nominauit, aut ordinauit.

XXXVII. Tertius caſus eſt depoſitio, ſuſpenſio, vel excommunicatio Metropolitani. In eo enim caſu à Summo Pontifice, aut eius Legato, non à comprouincialibus, vel à pluribus ſæculis ſacrari cœperũt Antiſtites: v. gr. prædictus Conſpertus à Ioanne [o] 8. ob excommunicationem Auſperti Mediolanenſis: Niuernenſis [p] Epiſcopus ab Hugone Dienſi Legato ſanctæ Sedis, interdictâ Metropolitanâ Senonenſi ſacratus eſt: quemadmodum enim ſuſpenſo inferiori Epiſcopo ad Metropolitanum recurritur, ita ſuſpenſo Metropolitano ad Summum Pontificem, vel eius Vicarium Primatem. Item [q] S. Hugo Gratianopolitanus electus Antiſtes à Garmando Viennenſi, quod ſumma infamia laboraret

[a] Extrau. ad cuiuſlibet de præbendis & dignit. inter communes.
[b] In vita S. Ottonis apud Sur. 2. Iulij.
[c] Arnoldus lib. 3. hiſt. cap. 18.
[d] Crantzius lib 4. Metropol. 47.
[e] Innocent 3. de poſtulat. Prælat. cap. 1. & 2. de tranſlat. Epiſc. cap. 1. 2. 3. 4. de officio Legati, cap. 3. ac 4. & de Clerico excommun. miniſtrante cap. illud Dominus.
[f] Anterus ep. ad Epiſc. Beticæ & Tolet. Prouinciæ, 7. q. 1. c. mutatione.
[g] Ioan. 8. ep. 8. Carolo Imperat & 37.
[h] Innocent. 3. cap. cùm VVinton. de electione.
[i] Greg. epiſt. 35. lib. 2. indict 35.
[k] Vit S Gregor. Agrigẽt. apud Surium 23 Nouemb.
[l] Ioan. 8. ep. 171 187. & 223.
[m] Idem epiſt. 171. cit.
[n] Cap. cùm VVintonienſis de electione.
[o] Ioannes 8. epiſt. 187. cit.
[p] Iuo ep 61.
[q] In vita S. Hugonis, apud Sur. 1. Aprilis.

ſacrari, vel ordinari noluit: ſed omnes ordines à Legato Apoſtolicæ Sedis ſuſcepit, Romam verò petiit, vt à Summo Pontifice conſecraretur. Confirmatur hic caſus ex decreto Pelagij [a] ſecundi, quod licet ſingulare ſuo tempore fuerit, nouiſſimis tamen temporibus à Romanis Pontificibus auctoritatem habuit, & ampliatum fuit: quemadmodum enim ille ob negligentiam Metropolitanorum differentium petere pallium à Summo Pontifice, Metropolitanis aliis licentiam conceſſit, *viduatis Eccleſiis cum conſilio Romani Pontificis, ordinando Epiſcopos, ſubuenire*. Ita vſu poſteà probatum eſt vt Metropolitanorum extra communionem Sedis Apoſtolicæ Suffraganeos Romani ipſi Pontifices conſtituerent, deuoluto veluti iure ordinationum à Metropolitanis ad ipſos. A

[a] Can. quoniam quidã, diſt. 101.

XXXVIII. Quartus, iſque maximè ordinarius fuit, negligentia vel reluctatio Metropolitanorum, quibus ſcilicet negligentibus, vel renuentibus Epiſcopum legitimè electum ordinare, Romani Pontifices apud ſe hanc curam eſſe crediderunt, vacantibus Eccleſiis quantocyùs conſulere. Sic [b] Stephanus Papa Gualberto Patriarchæ reſcribens, minatur, quod ſi Cumenſis Eccleſiæ Antiſtitis conſecrationem diutiùs differat, *proculdubio ad ipſum veniens conſecratus abibit*. Sic in geſtis Vrbani 2. Papæ habetur, quod [c] Artaldus Arelatenſis (rectiùs Elatenſis) Suffraganeus Narbonenſis, nolente eum ipſius Metropolitano conſecrare à Summo Pontifice Romam veniens ſit conſecratus. Sic Iuonem [d] *renuente* Richerio Senonenſi, idem Papa conſecrauit. Sic [e] S. Edmundum, cùm diu Cantuarienſis Eccleſia vacaſſet, & ideò ad Summum Pontificem electio deuoluta eſſet, Gregorius 9 diligenter inquiſitum, & maturâ deliberatione præmiſsâ, eidem Eccleſiæ paſtorem dedit. Idque omnino æquum eſt, vt aduerſus iniuſtitiam vel negligentiam inferiorum, ad ſupremum Eccleſiæ tribunal perfugium eſſet; & quemadmodum negligentibus Epiſcopis [f] ordinationum ſeu collationum ius ad Metropolitanum defertur; ità negligentibus, vel renuentibus Metropolitanis, ad Summum Pontificem ordinatio pertineret. Itemque quemadmodum Oeconomorum Eccleſiæ inſtitutio ab Epiſcopis ad Metropolitanos, ab iis ad Patriarcham Conſtantinopolitanum ex ipſorum negligentia iuxtà ſeptimæ [g] Synodi Decretum deuoluitur, ita Papæ Epiſcoporum creatio ob inferiorum negligentiam deferatur. In electionibus tamen videtur voluiſſe ſeruari Innocentius [h] tertius, vt negligentibus intrà ſex menſes Canonicis Epiſcopum eligere, tres alij menſes Metropolitano concederentur, quibus elapſis ad Papam ius electionis deuolutum eſſet. Sed Bonifacius [i] octauus ad Papam voluit electiones ſpectare, quoties Capitulum Epiſcopum eligere intrà tempus à iure præfixum negligeret. B C

[b] Steph. Papa 9. q. 3. c. nunc verò.
[c] 18. quæſt. 3. c. Artaldus.
[d] Vitæ S. Edmundi cap. 17. apud Sur. 16. Nouemb.
[e] Inter epiſt. Iuonis 1. 2. & al.
[f] Cap. licet magiſter, de ſupplẽda neglig. Prælat. & cap. nulla de conceſſione præbendę.
[g] Septima Synodus can. 11. refertur 9. q. 3. can. cum ſimus.
[h] Innocent. 3. cap. licet magiſt. cit.
[i] Bonifac. 8. cap. quamquam, de electione in 6.

XXXIX. Quintus eſt, cùm indignus ad Epiſcopatum electus, vel ordinatus fuit: nam cùm Summi Pontificis munus ſit diſpicere, ne quid Reſpublicâ Chriſtiana detrimenti capiat; eius eſt indignum, ſi obtrudatur, reiicere, & dignum eius loco ſubſtituere. Solebat tamen Innocentij tertij tempore indigni electionem Archiepiſcopus irritare, & curare cum Epiſcoporum ſuorum Suffraganeorum conſilio, vt dignus ſubſtitueretur, priſco ſcilicet exemplo: nam prioribus ſæculis legimus neglectâ turbâ, quæ indignos obtruderet, Sanctum Patientẽ [k] in itâ cum Coëpiſcopis ſuæ Prouinciæ deliberatione Ioannem Cabilonenſem ordinaſſe, pluresque Metropolitanos eadem prærogatiuâ vſos fuiſſe. Declarauit autem Bonifacius [l] octauus in eo caſu ius eligendi ad Summum Pontificem deuolui, non ad Metropolitanum: prudenter quidem, & conſultò: nam vt habet quædam [m] Gloſſa, ſi Archiepiſcopi iure iſto gauiſi fuiſſent, periculum fuiſſet, ne eo fine electiones eorum Suffraganeorum ſæpiùs irritaſſent. D

[k] Sidonius lib. 4. epiſt. 25 Domnulo.
[l] Bonifac. 8. cap. quamquam, citato, de elect. in 6.
[m] Gloſſa in dict. cap.

XL. Sextus eſt, cùm eligitur inuitus: cùm enim ſolius Papæ ſit, vt (quod nos alibi ex Iuone [n] Carnotenſi, & aliis, docuimus) *inuitos* ad Eccleſiaſtica officia *cogere, & de volentibus, & de nolentibus Eccleſiæ Dei Pontifices ordinare*, cùm aliquis inuitus ad Epiſcopatum compellendus eſſet, à Summo Pontifice peti ſolebat, vt inuitum cogeret. Sic [o] VVulgrinum Eccleſiæ Carnotenſis Cancellarium petitura *Dolenſis Eccleſia, deſtinatis* ad Summum Pontificem Paſchalem ſecundum,

[n] Iuo epiſt. 178. Clero Dolenſis Eccleſiæ, & Stephã Comiti.
[o] Iuo ep. 171. Paſchali.

Digitized by Google

A ſecundum, *legatis ſuis, eum ſibi in Epiſcopum ſub præſentia* Papæ *elegit*. Sic [a] Anthelmum Carthuſienſem, ſopitâ, quæ emerſerat in eius electione, diſcordiâ, Bellicenſis Eccleſia ab Alexandro tertio petiit, cúmque ei renitenti perſuaſum eſſet, vt ad Summum Pontificem pro refutanda iſta electione proficiſceretur, tantum abeſt, vt id Alexander tertius conceſſerit, cùm potius Epiſcopalem ipſi ſarcinam impoſuerit, & conſecrationis ipſemet beneficium largitus ſit.

XLI. Tandem autem aliquando factum eſt, tum ob prædictos caſus, qui communiter accidere ſolebant, tum ob reſeruationes Epiſcopatuum, quarum ſi non auctor, ſaltem promotor videtur fuiſſe Bonifacius [b] octauus, & ampliator Benedictus [c] vndecimus, qui per mortem in Curia, per tranſlationem, per reiectionem electionis vel poſtulationis à Papa, per approbationem renuntiationis electorum, per promotionem ad Cardinalatum Epiſcopatus vacare, & ad Summum Pontificem ſpectare declarauit: tum etiam ob Metropolitanorum imminutam auctoritatem & Principum potentiam inualeſcentem, vt B confirmationes omnium Epiſcoporum à Romanâ ſede peterentur, paſſimque in Curia Epiſcopi electi, ſiue à Papa, ſiue ab alio, quem ipſe deputaſſet conſecrarentur. Sic [d] B. Laurentium Iuſtinianum Patriarcham Venetum ab Eugenio quarto conſecratum, Venetiſque datum, legimus: ſic plures alios paſſim in Anglia enumerat Thomas [e] VValſingham à Romano Pontifice, prætermiſſâ etiam electione, datos, atque conſecratos: atque vt innumeros propè omittam, obſeruo ſolùm vſitatam iſtam conſecrationis à quocumque recipiendæ licentiam, antiquis ſæculis, niſi fortè vrgenti neceſſitate, ignotam atque inuſitatam, apud iſtum auctorem legi à Bonifacio [f] octauo conceſſam VVilelmo de Hothim Prouinciali Fratrum Prædicatorum, cui ſcilicet Bonifacius Archiepiſcopatum Dublinenſem contulerat, & vt à quocumque Epiſcopo Catholico, & vbicumque voluiſſet conſecrationem ſuſciperet, poteſtatem fecerat: ibidem autem cum Eduardo in Hiberniam profectus, à Dunelmenſi Archiepiſcopo munus conſecrationis accepiſſe refertur. C Iſtud etiam apud eundem memoratu dignum legimus, [g] Eduardum tertium Angliæ Regem anno 1375. miſiſſe Legatos ad Papam rogantes, vt Clerici ad Epiſcopales dignitates *à Metropolitanis, prout antiquitus fieri conſueuerat, confirmarentur*. Sic ad Archiepiſcopatum Toletanum Franciſcus [h] Ximenius ab Hiſpano Rege delectus, *more maiorum* dicitur à Summo Pontifice fuiſſe confirmatus; ſic, tum in Gallia, tum in cæteris orbis Chriſtiani partibus plures poſterioribus ſæculis, imo omnes à Summo Pontifice confirmatos fuiſſe, ab iiſque vt plurimum ab obligatione conſecrationis à Metropolitanis obtinendæ liberos & immunes redditos fuiſſe innoteſcit.

XLII. Hunc morem confirmaſſe videtur Concilium [i] Conſtantienſe, dum literas prouiſionum ad Eccleſias Patriarchales, Metropolitanas, & alias Cathedrales, vacante per depoſitionem eorum, qui dubij Pontifices habebantur, Apoſtolicâ Sede, Synodi nomine concedendas, ac muniendas decreuit, D omneſque prouiſiones & confirmationes ab iis factas approbat & collaudat. Quædam tamen [k] circa hunc emandanda iudicaſſe ex eo patet, quod eligendo Pontifici iniungat, vt cum deſignandis à Concilio, de reſeruationibus Sedis Apoſtolicæ, confirmationibus electionum, aliiſque ſalubrem Eccleſiæ legem ſtatuat, ac reformationem Concilio propoſitam perficiat. Concilium [l] Baſileenſe Conſtantienſis, ni fallor, inſtitutum proſequens, *ſtatuit vt electiones in* Cathedralibus *Eccleſiis ſine impedimento aut obſtaculo omnino fiant, quæ cauſa cognita iuxta iuris communis, & dicti* Concilij *decreti diſpoſitionem confirmentur, vel infirmentur. Verùm etiam ſi fortè aliquando contingat electionem aliquam etiam aliàs Canonicam fieri, quæ in perturbationem Eccleſiæ, aut patriæ, vel boni publici vrgere timeatur, Summus Pontifex, cùm ad ipſum confirmatio delata fuerit, ſi talem vrgentiſſimam cauſam adeſſe manifeſtè cognouerit, ea prius maturè diſcuſſa, ac parte plenè defenſà, accedente poſtea Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aut maioris partis ſuſcriptione, huiuſmodi cauſam veram, ſufficientemque fore atteſtantium, reiecta tali electione, ad Capitulum remittat, vt vel infra*

[a] Vita S. Anthelmi, cap. 16. & 17 apud Sur. 26. Iunij.

[b] Cap. 46 de electione in 6. cum Gloſſa.

[c] Benedictus 11. extrauag. ad regimen, de præbendis inter commu-nes.

[d] Vita S. Laurentij Iuſtin. apud Sur. 8. Ian.

[e] Thomas VValſinghā paſſim.

[f] Idem ad annum 1298.

[g] Idem ad annum 1375.

[h] Gomeſius in vita Franciſci Ximenij.

[i] Conc. Conſtant. ſeſſ. 20. & ſeſſ. 26. in decreto caſſat.

[k] Idem ſeſſ. 40.

[l] Conc. Baſileenſe ſeſſ. 23. cap. de electionibus.

tempus iuris, vel aliud, iuxta loci differentiam, ad aliam, ex qua inuenire talia non formidentur electionem procedant. A Ex decreti sprærtim Baſileenſis Synodi, Pragmatica Gallica [a] Sanctio in Concilio Bituricenſi compacta eſt, quæ per aliquod tempus [b] in Franciâ variâ ſorte nutauit, prout ad eam retinendam reges obfirmato animo, vel ad eam reiiciendam faciles fuerunt. Abrogata tandem omnino eſt per Concordata inter [c] Leonem decimum, & Franciſcum primum inita, quæ in [d] Concilio Lateranenſi ſub eodem Summo Pontice lecta & probata ſunt, in quibus nominationes ad Eccleſias Cathedrales Regibus Franciæ, confirmationes & prouiſiones Summis Pontificibus aſſertæ ſunt: neque vero tantum abolita in eodem [e] Concilio Pragmatica iſta Sanctio, verùm etiam damnata eſt, tanquam in Eccleſiaſticam libertatem, & ſanctæ Sedis contemptum vergens; ſed hæc alterius ſunt inſtituti.

XLIII. Vt autem quæ ſuperſunt breuiter percurramus, Concilium Tridentinum de forma conſtituendi Epiſcopum, confirmandi, conſecrandi hæc ſtatuit; primum Anathema cuicumque inflixit, qui dixerit [f] *Epiſcopos qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos, ſed figmentum humanum.* B Secundum decreuit [g], vt Epiſcoporum *conſecratio, ſi extra curiam Romanam fiat, in Eccleſia, ad quam promoti fuerint, aut in Prouincia, ſi commode fieri poterit, celebretur*: quibus verbis ſatis apertè innuit, vel ad Romanum Pontificem, vel ad comprouinciales Epiſcopos conſecrationem ſpectare. Tertium, in delectu Epiſcoporum nihil in cæteris innouans, [h] *mandat eadem ſancta Synodus, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præſcribatur quibuſque locis, & Prouinciis propria examinis, ſeu inquiſitionis, aut inſtructionis facienda forma, ſanctiſſimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eiſdem locis vtilis atque opportuna eſſe videbitur: ita tamen, vt cùm deinde hoc examen, ſeu inquiſitio, de perſonâ promouendâ perfecta fuerit, ea in inſtrumentum publicum redacta, cum toto teſtimonio ac profeſſione fidei ab eo facta, quam primum ad ſanctiſſimum Romanum Pontificem tranſmittatur: vt ipſe Summus Pontifex plena totius negotij ac perſonarum notitia habita, pro gregis Dominici* C *commodo, de illis, ſi idonei, per examen, ſeu per inquiſitionem factam reperti fuerint, Eccleſiis poßit vlterius prouidere: omnes vero inquiſitiones, informationes, teſtimonia, ac probationes quæcumque de promouendi qualitatibus, & Eccleſiæ ſtatu, à quibuſcumque, etiam à Romanâ curiâ habita, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Conſiſtorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipſa Cardinalis relatoris, & trium Cardinalium ſubſcriptione roboretur: in qua ipſi ſinguli quatuor Cardinales affirment ſe, adhibitâ accurata diligentia, inueniſſe promouendos qualitatibus à iure, & ab hac ſancta Synodo requiſitis præditos, ac certo exiſtimare ſub periculo ſalutis æternæ idoneos eſſe, qui Eccleſiis præficiantur: itaut relatione in vno conſiſtorio facta, quò maturius intereà de ipſa inquiſitione cognoſci poßit, in aliud Conſiſtorium iudicium differatur, niſi aliud Beatiſſimo Pontifici videbitur expedire, &c.* Fuſiùs autem hæc retulimus, quod in hunc locum iſta à nobis reiecta eſſent, quamuis eorum aliqua priori huius operis parte explicari potuiſſent.

XLIV. Poſſunt autem iſta omnia quæ hactenus protulimus, ſufficienter oſtendere Romano Pontifici, ſaltem in Patriarchatu Occidentali, poteſtatem numquam, exiſtimatam deeſſe, vt Epiſcopos conſtitueret, confirmaret, conſecraret: diuerſis tamen temporibus diuerſâ ratione Epiſcoporum Metropolitanorum creationi ipſum prouidiſſe: primis tẽporibus per ſe ipſum plurimos conſecraſſe, miſiſſe, ac populis præfeciſſe: poſteà per Primates Eccleſiis ſibi ſubditis præficiendos Epiſcopos, præſertim verò Metropolitanos confirmaſſe: denique Primatum auctoritate imminutâ, primum confirmationes, tum electiones etiam ad ſe reuocaſſe, donec nominatio Regibus, inſtitutio Pontificibus, conſecratio iis, quibus Summi Pontifices eam committerent, data eſt, relictâ Metropolitano inquiſitione, ſi tamen relicta dici debet, quâ jam penitus ex inolitâ conſuetudine priuantur. Verùm iis ſatis copioſè pertractatis, ſupereſt, vt de Romani Pontificis, quatenus ſummus Eccleſiæ rector eſt, etiam extra ſui Patriarchatus fines aliqua adiungamus. D

§. VI.

[a] Pragmatica Sanctio in Concilio Bituric.
[b] Vide hiſtoricos omnes Franc. circa hęc tempora.
[c] Concordata inter Leonem decimum & Franciſ. 1.
[d] Conc. Lateran. ſeſſ. 11. Bulla, quæ incipit, diuinâ.
[e] Vide ſeſſ. 4. & 5. Concil. Lateran.
[f] Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 8.
[g] Idem ſeſſ. 24. de reform. cap. 2.
[h] Idem ſeſſ. 24. de reformat. cap. 1.

Digitized by Google

A

§. VI.

De Summa Romani Pontificis per totum Chriſtianum orbem in Epiſcoporum ordinationibus poteſtate.

XLV. Certum eſt Romanum Pontificem ſummam habere poteſtatem, vt per totum Chriſtianum orbem Epiſcopos conſtituat, primo enim ſcripturæ teſtimonia iuxta SS. Patrum interpretationem id oſtendunt: Quod enim ſoli Petro dicitur, [a] *paſce oues meas, pace agnos meos*: quod ſoli Petro claues cœlorum promittuntur, antequam cæteris Apoſtolis dentur, dicente Chriſto [b] *tibi dabo claues regni cœlorum. Quodcumque ligaueris, &c.* hoc non ſine myſterio dictum, nec fructu vacuum, atque inane credendum eſt. Nolim generalem ex iis textibus colligere Summi Pontificis auctoritatem: hoc enim non eſt præſentis
B loci, nec inſtituti noſtri: intrà propoſitæ quæſtionis metas meipſum contineo, ex iiſque ſolum elicio, paſtorum creandorum Petro & ſucceſſoribus eius auctoritatem iis verbis datam, ac conceſſam eſſe. Priori ſiquidem textu, regendi, gubernandi, adminiſtrandi vniuerſos non ſolum populos fideles, ſed & populorum paſtores, atque rectores auctoritatem Petro concedi teſtantur [c] Epiphanius, [d] Chryſoſtomus, [e] Theophylactus, [f] Ambroſius, [g] Leo, [h] Bernardus, & alij Patres. At vero Summi Paſtoris munus, ſummique rectoris eſt gubernatores inferiores prouidere ac conſtituere. Ideoque ex eo quod Summus Paſtor Eccleſiæ, ſummuſque Eccleſiæ moderator Romanus Pontifex à Chriſto inſtitutus ſit, ſequitur eum omnium Epiſcoporum creandorum & inſtituendorum habere poteſtatem.

XLVI. Nec leuius argumentum ex iis verbis deducitur, quibus ex Diuo Matthæo [i] regni cælorum claues Petro promiſſas fuiſſe docuimus; licet enim
C poſteà omnibus Apoſtolis dictum ſit, [k] *Quodcumque ſolueritis ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*: non tamen putandum eſt, nihil Petro ſpeciatim fuiſſe collatum: cur enim tanto verborum apparatu claues Petro Dominus promiſiſſet, niſi peculiarem aliquam ei poteſtatem, aut peculiari ratione dediſſet? poteſtatem quidem ligandi atque ſoluendi, tàm Petro, quàm Apoſtolis Chriſtus conceſſit: ſed Euangelium claues ſoli Petro promiſſas memorat, nullis aliis datas meminit: non quod clauibus Apoſtolos caruiſſe credamus, ſed quod claues peculiari iure Petro creditæ fuerint, vt per eum ordinariâ poteſtate, & Primatus iure tribuerentur cæteris, qui caput omnium à Chriſto fuiſſet conſtitutus: Eccleſiæ enim vnitati conducebat, vt ab eo Sacerdotalis ordinatio promanaret, à quo Eccleſiaſtica adminiſtratio, & procuratio dependebat. Plura circa hunc textum ad eos reiicio, qui ex profeſſo de Summi Pontificis Primatu & principatu diſputant; ſufficiat enim quem nos aſſignamus ſcripturæ ſenſum, ex Patrum interpretatione, in propoſito de quo agimus negotio, verum,
D genuinum, ac germanum oſtendere.

XLVII. Quæ fuerit Eccleſiæ Catholicæ, tempore Tertulliani ſententia, poſſumus ex duobus eius teſtimoniis colligere: cùm enim adhuc in Eccleſia Catholica degeret, ita ipſe locutus eſt. [l] *Nam etſi adhuc clauſum putas cœlum, memento claues eius hîc Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe*: Cùm autem ab Eccleſia Catholicâ defeciſſet, & contra [m] Catholicos, quos Phyſicos nominat, pro Montani confirmandis erroribus diſputaret: [n] *De tua nunc*, inquit, *ſententia quæro, vnde hoc iure Eccleſiæ vſurpes, ſi quia dixerit Petro Dominus, ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, tibi dedi claues regni cœleſtis; vel quæcumque alligaueris, vel ſolueris in terrâ, erunt alligata vel ſoluta in cœlis, idcirco præſumis, & ad te deriuaſſe ſoluendi, & alligandi poteſtatem, id eſt ad omnem Eccleſiam Petri propinquam: qualis es euertens, atque commutans manifeſtam Domini intentionem perſonaliter hoc Petro conferentem.* Ex iis enim duobus textibus infero, primum Catholicos Tertulliani tempore cenſuiſſe Petro claues Eccleſiæ ſiue ordinis, ſiue iuriſdictionis datas, & per Petrum Eccleſiæ, quia Petri & ſucceſſorum eius auctoritatis eſt, atque pro-

[a] Ioannis 21.
[b] Matth. 16.
[c] Epiph. in Ancorato.
[d] Chryſoſt. in cap. 21. Ioan.
[e] Theophyl. in c. vlt. Ioan.
[f] Ambroſius in cap. vlt. Lucæ.
[g] Leo Sermone 3. de aſſump. ad Pontif.
[h] Bernard. lib. 2. de conſider.
[i] Matth. 16.
[k] Matth. 18.
[l] Tertul. Scorpiac. cap. 10.
[m] Hieronym. de ſcriptor. Eccleſ. lib. de pudicitia aduerſus contra Cathol. eſſe compoſitum.
[n] Idem de pudicitia cap. 21. prope finē.

uidentiæ eos deligere, quibus regni cælorum claues contradantur: ſicut qui A
Proregem inſtituit cum poteſtate & obligatione alios inferiores miniſtros
creandi, in eo quod ipſi poteſtatem contulerit, reliquis quoque poteſtatem
cenſetur contuliſſe. Alterum eoſdem Catholicos non tam ex Apoſtolis de-
mandatâ poteſtate, quam ex conceſſa Petro diuinitus à Chriſto Eccleſiæ au-
ctoritatem confirmaſſe: tum quod extraordinaria in quibuſdam fuerit Apo-
ſtolorum miſſio, quæ vltra ipſorum perſonas non extenderetur: Petro autem
tanquam Eccleſiæ capiti collata poteſtas ordinaria fuerit, & in Eccleſiâ inde-
ficiens ac permanſura eſſe debuerit; quippe cum Eccleſiæ ſuæ ſtatum, & gu-
bernationis formam indeficientem ac perennem Chriſtus inſtituiſſe debuerit,
non mutabilẽ, aut perſonâ Petri decedente variabilem. tũ quod præciſâ Petri
& ſucceſſorum eius poteſtate, Eccleſiæ auctoritas ſuis omnibus numeris ab-
ſoluta non ſit, principatus dignitate deſtituta: Petri autem auctoritas om-
nem omnino poteſtatem Eccleſiaſticam intenſiuè contineat, eiuſdemque ex-
tenſionis, ſeu à ſingulis, pro ſuo vniuſcuiuſque modulo, participationis ac B
communicationis radix & origo exiſtat. Hinc enim præſertim à Catholicis
Eccleſia Petri propinqua dicebatur, quod ad Petrum originem ſuam referre
poſſet, ab eoque parentes haberet, à quo paſtores ſuſciperet. Quæ niſi di-
camus inſulſa erat Catholicorum argumentatio, vera ſolutio Tertulliani, &
Montani ſectatorum dicentium perſonale hoc fuiſſe priuilegium Petri, nec
Eccleſiæ claues relictas, quæ Petri perſonæ ſingulari prærogatiuâ commiſ-
ſæ ſint.

XLVIII. Noſtram quoquo explicationem firmat Cyprianus pluri-
bus in locis, primo cùm epiſtola ad Cornelium contrà Nouatianos, hæc habet:
a Cypr. epiſt. 55. Cornelio.
[a] *poſt iſta adhuc inſuper PſeudoEpiſcopo ſibi ab hereticis conſtituto, nauigare audent,
& ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exor-
ta eſt, à ſchiſmaticis & prophanis literas ferre, &c.* Vides iis verbis à cauſis ad
effectus procedi: Nam cauſa cur Romana Eccleſia principalis ſit, ea eſt, quod C
ſit Petri Cathedra; & ideo quia Eccleſia eſt principalis, ab ea Sacerdotalis
vnitas exoritur: non poteſt autem ab ea vnitas Sacerdotalis exoriri niſi qua-
tenus vniuerſus ab ea, quà longe lateque patet, Sacerdotalis ordo dima-
nat. Idipſumque variis comparationibus explicat alibi idem Cyprianus,
b Idem epiſt. 45. Cornelio.
quæ rem egregiè illuſtrant. Primum enim alia [b] ad eumdem Cornelium
Epiſtola Romanam *Eccleſiæ Catholicæ radicem, ac matricem* vocitat: epiſto-
c Idẽ epiſt. ad Iubaian. 73.
la ad Iubaianum [c] *Eccleſiæ vnius caput & radicem*; quod quomodo intel-
d Idem epiſt. ead.
ligi debeat, eadem epiſtola ſignificat, [d] *nam Petro primum Dominus, ſuper quem
e Matth. 16.
ædificauit Eccleſiam & vnde vnitatis originem inſtituit & oſtendit, poteſtatem iſtam
dedit, [e] vt id ſolueretur in cælis, quod ille ſoluiſſet in terris.* Quibus verbis Petro prin-
cipaliter traditam Eccleſiam, ſuper ipſum eandem fundatam, & vnitatis, atque
Epiſcopatus originem ab eâ profluxiſſe oſtendit; quod alibi fuſius iis verbis
f Idem de vnitate Eccleſ.
demonſtrat, [f] *hoc eo fit, fratres dilectiſſimi, dum ad veritatis originem nõ reditur,
nec caput quæritur, nec magiſtri cæleſtis doctrina ſeruatur, quæ ſi quis conſideret & exa-* D
*minet, tractatu longo, atque argumentis opus non eſt; probatio eſt ad fidem facilis compen-
dio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum, &c. & quamuis Apoſtolis ſuis omnibus poſt
reſurrectionem ſuam parem poteſtatẽ tribuat & dicat, ſicut miſit me pater, & ego mitto vos,
&c. tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit & vnitatis eiuſdem ori-
ginem ab vno incipientem ſuâ auctoritate diſpoſuit. Hoc erant vtique & cæteri Apoſtoli,
quod fuit Petrus, pari conſortio præditi & honoris, & poteſtatis, ſed exordium ab vnitate
proficiſcitur: primatus Petro datur, vt vna Chriſti Eccleſia & Cathedra vna monſtretur: &
paſtores ſunt omnes, ſed grex vnus oſtenditur, qui ab Apoſtolis omnibus vnanimi conſenſio-
ne paſcatur.* Et paulò pòſt, *Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis in ſolidum pars tenetur.
Eccleſia quoque vna eſt, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quo-
modo ſoli multi radij, ſed lumen vnum, & rami arboris multi, ſed robur vnum tenaci radice
fundatum, & cùm de fonte vno riui plurimi defluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur
exundantis copiæ largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine: auelle radium ſolis à corpore,*

diuiſionem

A *diuiſionem lucis, vnitas non capit, ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit:*
à fonte præcide riuum, præciſus areſcet. Sic & Eccleſia Domini luce perfuſa per orbem to-
tum radios ſuos porrigit, vnum tamen lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas cor-
poris ſeparatur: ramos ſuos in vniuerſam terram copiâ vbertatis extendit: profluentes
largiter riuos latius expandit: vnum tamen caput eſt, & origo vna, & vna mater fœcun-
ditatis copioſa; illius fœtu naſcimur, illius lacte nutrimur, ſpiritu eius animamur.

XLIX. Penſanda ſunt ſingula Cypriani verba, nihil in iis contrarium, nihil
non ſibi optimè cohærens apparebit, ſi obſeruaueris Epiſcopatum, vt loquun-
tur Theologi, vnum eſſe formaliter, quod eadem vbique terrarum habeat offi-
cia, eadem munia obeat, eadem Sacramenta adminiſtret, & ad eundem finem
ac ſcopum, æternam nempe beatitudinem inſtitutus ſit, à quibus omnibus for-
malis ratio ac ſpecifica Epiſcopatus deſumitur: ſed hanc vnitatem à Cypriano
præſertim non ſpectari; ad quid enim ſi hanc tantum ſpectaret, comparationis
ſolis ac radiorum, fontis, ac riuulorum, ramorum, ac radicis, quæ ad hanc rem
B omnino non faciunt, Cyprianus attuliſſet? ad quid meminiſſet Primatus Petri,
ac teſtimonia pro ipſo produxiſſet, cùm hæc ratio potius vnitati iſti officere,
quàm vel hilum prodeſſe videatur: itaque aliò Cyprianum ſpectaſſe neceſſum
eſt; vt nempe Epiſcopatus materialiter, & ſubiectiuè, vt aiunt, diuerſos, ob
diuerſos præſidentes, & diuerſam ſingulorum erectionem, vel inſtitutionem,
quæ diuerſis vt plurimum temporibus contigit, cauſaliter, & originaliter, vt
ità loquar, vnum fieri cenſuerit: quomodo omnes radij ſolis vnum ſunt, quia
ab eodem ſolis ſplendore deriuantur, omnes riuuli, quia ab eodem fonte ſca-
turiunt, omnes rami, quia ab eadem radice pullulant. Epiſcopatus autem qui
cæterorum ſit origo, radix, fons, & principium, Eccleſiam Romanam intelli-
git, vt patet ex iis quæ de Petri priuilegiis, eiuſque Primatu ibidem profert,
itemque ex aliis citatis teſtimoniis, quibus matricem eam Eccleſiam, matrem,
caput, radicem vocat. Neque alia huius textus explicatio dari poteſt: non enim
ad Chriſti inſtitutionem, aut Eccleſiam vniuerſam, referri hìc poteſt ſingula-
C rum Eccleſiarum, atque Epiſcopatuum vnitas: tum quod perperam de Petri
Primatu ſermo intertextus fuiſſet, malè quoque *Primatus* ideò *Petro datus* dice-
retur, *vt vna Chriſti Eccleſia, & Cathedra vna monſtretur*: ſi ea tantum ratione ſingu-
læ Eccleſiæ vnæ dicerentur, vel quod ab vno Chriſto inſtitutæ, vel quod vnius
Eccleſiæ partes exiſtant: tum quod contra ſchiſmaticos agat ibi Cyprianus,
quos ab origine Epiſcopatus ſegregatos docet areſcere, & Eccleſiæ vnitatem
ſcindere: at dum ſchiſmaticos ſegregari dicimus non ab inſtitutione Chriſti,
ſed ab Eccleſia, & fraternitate ſegregari eos dicimus: ergo vnitatis originem
quam rumpere dicuntur, de Eccleſiâ aliqua debemus intelligere: quare cùm
vniuerſa Eccleſia non poſſit dici origo cæterarũ, ſed potius earũ collectio: & in
aſſignãda vniuerſæ Eccleſiæ, ſeu Catholicæ vnitate laboret Cyprianus, proinde
nonniſi inſulsè, & cum petitione principij eandem Eccleſiam vniuerſam pro
causâ vnitatis eius aſſignare potuiſſet: ſequitur ergo Eccleſiam Romanam ſeu
D Petri Cathedram pro causâ vnitatis Eccleſiæ eum aſſignaſſe, quæ cæterarum
radix ſit, fons, & principium Eccleſiarum: quod etiam verba iſta apertè indi-
cant, *tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit, & vnitatis eiuſdem*
originem ab vno incipientem (ideſt Petro, quorſum enim aliàs hæc particula *tamen*?
quorſum cætera quæ adiunguntur? cur non *à ſe vno* dixiſſet, ſi de Chriſto intel-
lexiſſet, non de Petro?) *ſua auctoritate diſpoſuit.*

L. Atque, vt magis videas eam eſſe Cypriani mentem, quam nos explicuimus,
totam eiuſdem ſentẽtiam reteximus ſimpliciore ſtilo, verbis minus ornatis, ſed
ad ſcholam magis accedentibus, additis etiam quibuſdam, quæ ad eius intel-
ligentiam conducant. Ita ergo Cyprianus: quod in ſchiſma aliqui labantur,
hæc cauſa eſſe poteſt, dilectiſſimi fratres, quia ad Eccleſiam, à qua veritatis an-
nuntiatio petenda eſt, non reſpicitur, quia capiti non obauditur, quia Chriſti de
hoc nos inſtruentis doctrina non obſeruatur. Facilis & compendioſa ad ſchiſma
vitandum hæc ratio: argumentis, & diſcuſſione cauſæ non tam opus eſt, quàm
ſubmiſſione animi, & obedientiâ Eccleſiæ Romanæ; loquitur enim Dominus

ad Petrum, & ad eius ſucceſſores, *ego dico tibi, quia tu es Petrus, &c.* Quod ſi quis obiiciat [a] Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam poteſtatem æqualem Petro Dominum dediſſe, dicendo, *ſicut miſit me Pater, &c.* reſpondendum eſt, [b] eundem tamen Dominum, vt vnam eſſe Eccleſiam manifeſtaret, vnam Cathedram Romanam conſtituiſſe, in quâ ſumma Eccleſiæ Romanæ poteſtas ordinaria eſſet, & à qua cæterarũ Eccleſiarũ origo peteretur. Hoc ergo erant, quantum ad extraordinariam miſſionem, cæteri Apoſtoli, quod Petrus, pari poteſtate, & dignitate Apoſtolatus præditi; ſed poteſtatis ordinariæ in Eccleſia permanſuræ exordium ab vnâ Petri Cathedra proficiſcitur; nec Apoſtolis ipſis niſi conſiſtentibus in communione Petri poteſtas vlla datur; ex quo fit vt vna, quo ad originem ſuam, Chriſti Eccleſia: vna in Eccleſia ipſa poteſtas ordinaria, quæ Cathedræ nomine ſignificatur, eluceat. Epiſcopi quidem omnes Paſtores ſunt, ſed totius orbis Chriſtiani ob primatum Petri grex vnus eſt, quantumuis ab Apoſtolis omnibus vnanimi conſenſione regatur, &c. Epiſcopatus formaliter vnus eſt, cuius totam & integram rationem ſinguli Epiſcopi poſſident. Epiſcopatus quoque à ſingulis Epiſcopis in ſolidum pars tenetur, quia non ſolùm ſinguli Epiſcopi diœceſim ſuam regunt, ſed cum Summo Pontifice, eoque præſide ac auctore, Eccleſiæ quoque vniuerſæ leges tradunt, & ad vniuerſalem eius adminiſtrationem adſciſcuntur. Eccleſiæ ſingulæ licet variæ ſint, & pro populorum ad Chriſti fidem conuerſorum multitudine materialiter, vt aiunt, multiplicentur, vna tamen Eccleſia cenſentur, ob vnam Eccleſiam à qua deriuantur: ſicut licet ſolis multi ſint radij, ſunt tamen vnum lumen, quia ab eodem ſole profluunt: licet rami arboris multi, vnum tamen robur efficiunt ex eadem radice ſuccreſcens: licet riui multi ab vno fonte ſcaturiant, ab vnitate tamen fontis, à quo dimanant, vnitatem ſortiuntur. Eaque eſt vnitas radiorum & ſolis, vt à ſole auulſos radius permanere non poſſit: ea vnio ramorum cum radice, riuorum cum fonte, vt rami ab arbore diuulſi germen ferre nequeant, riui à fonte præciſi areſcant. Ita quoque Eccleſia diuinâ luce perfuſa, ſeu fidem diuinitus edocta, per totum orbem Euangelicæ doctrinæ radios immittit: vnum tamen fidei reuelatæ lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas fidei à corpore Romanæ Eccleſiæ ſeparatur; nec aliud docent omnes Eccleſiæ quàm quod ipſa. Ramos ſuos Eccleſia in vniuerſam terrã ob multitudinem credentium extendit profluentes riuos latiùs expãdit; vnũ tamen caput eſt & origo cæterarũ Eccleſiarum: vna cæterarũ fœcunda mater, Romana Eccleſia quæ reliquas inſtituit. Nos autem potiſſimum, qui in Africâ verſamur, & à Romanâ Eccleſia prædicatores accepimus, illius fœtus ſumus, quia quos ipſa genuit paſtores habuimus, illius doctrinæ lacte paſcimur, illius directionis ſpiritu mouemur, atque vegetamur.

LI. Hæc Cyprianus, quæ nos fuſiùs edocuimus, vt pateat iam tum Cypriani & Tertulliani temporibus Catholicos crediſſe Romanam Eccleſiam cæterarum matrem eſſe, omnes Eccleſias ab eâ ortas dici, non quod ab ea prædicationem Euangelij omnes acceperint, quæ ab Oriente certo certius Romam profecta eſſe noſcitur, ſed quod Eccleſiarum fundationes Petro tanquam ordinario Eccleſiæ capiti deberentur; eſto Apoſtolis extraordinaria poteſtas Eccleſiarum fundandarum data ſit; quod item Petro & ſucceſſoribus eius Epiſcoporum per vniuerſum orbem Chriſtianum inſtituendorum poteſtas conueniat: ob eamque præſertim cauſam Eccleſias diuerſas, & Epiſcopatus diuerſos, *originaliter, & initiatiuè*, eandem Eccleſiam & eundem Epiſcopatum dici, quia à ſolo Petro, & ſucceſſoribus eius, vel quibus ipſi permiſerint, ordinario iure creata ipſa atque erecta ſunt: ab iiſque vniuerſi Epiſcopi inſtituti, atque ordinati dicantur. Quæ etiam illuſtrat Gregorius Nyſſenus, dum dictum Tertulliani de clauibus per Petrum datis explicat, de clauibus honorum Eccleſiaſticorum per Petrum conceſſis; ſic enim habet [c] *οὐδὲν ψεῦδος ἐν Εὐαγγελίοις γέγραπται, οὐδὲ πρόρρησις Χριστοῦ ἐσφαλμένην ἔχει τὴν ἔκβασιν, διὰ Πέτρου ἔδωκε τοῖς Ἐπισκόποις τὴν κλεῖδα τῶν ἐπουρανίων τιμῶν*, id eſt, *nihil falſi ſcriptum eſt in Euangelio, neque Chriſti prædictio, exitum fallacem habet, per Petrum Epiſcopis dedit claues cæleſtium honorum.* Ad quod etiam confirmandum teſtis ex Africa locupletiſſimus aduocari

poteſt

[a] Particula *quamuis*, quæ habetur apud Cypr. ſignificat obiectionis loco quæ ſequerentur proponi.

[b] Particula *tamen*, apud Cypr. reſponſionem indicat.

[c] Greg. Nyſſ. de caſtig.

A poteſt Optatus [a] Mileuitanus, *Bono vnitatis B. Petrus (cui ſatis erat ſi poſtquam negauit, ſolam veniam conſequeretur) & praeferri omnibus Apoſtolis meruit, & claues regni cælorum communicandas cæteris, ſolus accepit.* Quorum Patrum ſententiæ manifeſtè innuunt ſolum Petrum ordinariã à Chriſto immediatè accepiſſe poteſtatẽ, quam in alios diffunderet, nec Apoſtolos ordinariam niſi à Petro eandẽ habuiſſe: quãuis ſemper fatendũ ſit, extraordinariè ab ipſo Chriſto eos habuiſſe poteſtatem, in qua ipſi Petro in eo quidem æquarentur, quod nihil Petrus poſſet, quod non ipſi poſſent, in eo tamen inferiores forent, quod quidquid poſſent, nonniſi cum relatione ad Petrum prælatum cæteris, & Eccleſiaſticæ vnitatis fontem, nec ſine eius communione exequi poſſent: vt rectè oſtendit Hieronymus dum aduerſus Iouinianum hæc habet: [b] *At dicis ſuper Petrum fundatur Eccleſiã, licet idipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cuncti claues regni cælorum accipiant, vt ex æquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolidetur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio.* Quid ſibi quæſo
B iſta volunt? quid innuunt? quàm Apoſtolos æquali à Domino, quantum ad obiecta, poteſtate præditos, eamque poteſtatem nactos, quæ ad eadem munia extenderetur, ad quæ ſeſe Petri poteſtas extenderet: Petro tamen in vſu poteſtatis illius fuiſſe ſuppoſitos, ſtatutumque ad ſchiſmaticis occaſionem tollendam, nihil ipſos aggredi oportere, niſi quod Petro collibuiſſet, nihil niſi cum Petri communione tentare eos debere: vt ſcilicet poteſtas à Chriſto conceſſa ipſos commendaret, & tamen communicatio cum Petro tanquam capite turbationem amoliretur, ac diſſenſionem aueiteret.

LII. Nec eorum teſtimoniorum vim atque efficaciã retundit, quod Auguſtinus [c] Petro totam Eccleſiam figuranti, ac repręſentanti clauiũ poteſtatem traditam affirmet. quod [d] Origenes, [e] Ambroſius, [f] Gaudentius Brixianus, [g] Pacianus Barcinonẽſis, & alij Epiſcopos omnes in Petro claues accepiſſe dictitẽt. Etenim quod Auguſtinus Petro Eccleſiã repræſentanti claues collatas eſſe dixit, nõ eo
C ſenſu dixit, quaſi verò Petrus non cum cæteris, aut etiam prę cæteris claues aliis etiã cõmunicãdas acceperit. Quod alij quoque Patres in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe teſtantur, non eo trahendi ſunt inuiti, vt velint æquè principaliter, ac ipſi Petro, & ſine Petri conſenſu ac confirmatione, cæteris à Chriſto Epiſcopis collatas claues fuiſſe: hoc certè vt plurimum innuunt, poteſtatem remittendi peccata, & aperiendi cœlum, ità Petro promiſſam fuiſſe, vt tamen ſoli Petro non eſſet tribuenda: nec Sacramenta quæ ad remittenda peccata inſtituta ſunt, à ſolo Petro adminiſtrari debuiſſe, ſed eo ipſo, quo Petro commendantur, à cæteris quoque Euangelij miniſtris diſtribuenda ſignificari. Innuunt etiam aliquando in Petro dari poteſtatem cæteris, quia Petrus cæteros eſſet miniſtros conſtituturus, poteſtatemq; quam habet Epiſcopalem tranſmiſſurus. Certè Auguſtinus ideò Petrum Eccleſiæ figuram geſſiſſe docuit, quod eius caput eſſet, & cæterorum rector conſtitutus: ſic enim ipſe, [h] *cuius Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatus ſui Primatum gerebat figurata generalitate*
D *perſonam:* quod alibi idem repetit, [i] *cuius ille agnoſcitur geſſiſſe perſonam propter Primatum quem in diſcipulos habuit: denique Petrus à Petra cognominatus Beatus Eccleſiæ figuram portans Apoſtolatus principatum tenens.* Legantur cæteri Patres, idem certè innuent, ideò in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe, quia capitis dignitate præſtaret. Et quæ ſupra protulimus Patrum teſtimonia, non ſolum oſtendunt, priùs Petro claues promiſſas, quàm cæteris tributas, ſed præeminentiam quandam Petri oſtendunt, per quam ab eo ad cæteros poteſtas clauium, id eſt Eccleſiaſtica quæuis deriuaretur.

LIII. Verùm, ne plus nimium in iis, quæ multorum iam Catholicorum Doctorum calcata ſunt veſtigiis faſtidioſè & ſine fructu immoremur: ſufficiat quædam Summorum Pontificum teſtimonia adiungere, quæ prædictis lucem aliquam adferunt & auctoritatem; quæque ordinationis Sacerdotalis initium ac firmitatem expreſſiùs à Petro, & ſucceſſoribus eius petenda demonſtrant. Anacletus, [k] *in nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro Sacerdotalis cœpit Ordo, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſto datus eſt, Domino dicente ad eum, tu es Petrus &*

[a] Optatus Mileuit. lib. 10. contra Parmenianũ.
[b] Hieronym. lib. 1. contrà Iouinianum.
[c] Auguſt. de Baptiſmo contrà Donatiſtas lib. 3. cap. 17 de agone Chriſti cap. 30. & in pſal. 108. itẽ tract. 124. in Ioan. in lib. 50. hom. 41. ſerm. 30. de diuerſis, denique lib. 1. retract. cap. 21.
[d] Origenes tract. 1. in Math.
[e] Ambroſius in pſal. 38.
[f] Gaudent. tract. in die ſuæ ordinat.
[g] Pacianus lib. 1. contrà Sympron.
[h] Auguſtinus tract. vlt. in Ioan.
[i] Idem in pſal. 108.
[k] Anacletus ad Epiſc. Ital. epiſt. 2. can. in nouo diſt. 21.

ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. hic ergo ligandi atque ſoluendi poteſtatem primus accepit à Domino. Et Syricius, [a] *Cùm in vnum plurimi fratres conueniſſemus ad ſancti Petri reliquias Apoſtoli, per quem & Apoſtolatus & Epiſcopatus in Chriſto cœpit exordium:* Innocentius primus, [b] *à quo (* Petro *) ipſe Epiſcopatus & tota auctoritas huius nominis emerſit:* nota hæc verba, non enim ipſa prioritatem quandam temporis, quæ gratis à quibuſdam fingitur, qua Petrus priùs cæteris Apoſtolis conſtitutus ſit: ſed reliquorum Epiſcoporum inſtituendorum ac creandorum auctoritatem denotant. Leo primus [c] præſertim in Epiſtola ad Epiſcopos per Viennenſem Prouinciam conſtitutos, hæc habet, [d] *ſed huius muneris Sacramentum ità Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, vt in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret: vt, ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet, vt exortem ſe myſterij eſſe intelligeret diuini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* Hæc enim duo ſunt Petri priuilegia quæ nos ſuprà docuimus, puta vt ab eo Epiſcopatus deriuari dici poſſit, in quantum ipſe cęteros Epiſcopos principali auctoritate inſtituere, ac confirmare poteſt, nec ille eſt legitimus, qui fuerit contra eius ordinationem ac diſpoſitionem inſtitutus, & ſi quod de alicuius Epiſcopi ordinatione dubium emerſerit, apud ipſum diiudicandi reſideat auctoritas: alterum quod etiam Apoſtoli à Chriſto ipſo delecti, & per Chriſtum conſtituti, poteſtate acceptâ nonniſi cum Petri communione vti debuerint, iique diſpergant & diſperdant, qui extra Petri vel eius ſucceſſorum communionem colligunt. Quæ pariter confirmant duo alij Pontifices Gregorius [e] nempe tertius & Nicolaus [f] primus: ille enim iis, quos ſuprà citauimus conſentiens, *benè,* inquit, *noſti ſatis, quia beatus Apoſtolus Petrus, & Epiſcopatus principium extitit, & conſulenti nobis, &c.* Hic verò Syricij verba non ſemel in cauſâ Rothadi Sueſſionenſis repetiit: hos reliqui plures Summi Pontifices ſequuntur.

[a] Syricius epiſt. 4. tomo 1. epiſt. Summorum Pontificum.
[b] Innocent. 1. epiſt. 91. tomo eod. 1.
[c] Legatur Leo 1. ſermone 3. in die aſſumptionis ſuæ.
[d] Idem epiſt. 89. ad Epiſcopos Prouinciæ Viennenſis.
[e] Gregor. 3. epiſt. 4. tom. 1. epiſt. Summorum Pontif.
[f] Nicolaus 1. epiſt. 40. Carolo Regi Idem epiſt. 41. Archiep. & Epiſcop. Galliarum.

LIV. Neque verò reiici debent iſta teſtimonia, quod à Summis Pontificibus prolata ſint, qui impenſius ſuæ dignitati fauere videantur: præterquam quod enim, ſanctiſſimi fuere, & grauiſſimi iſti Pontifices, qui nec in re ſeria ſibi gratificari, diuiniſque teſtimoniis abuti voluiſſent, nec coram toto Chriſtiano orbe in diuinis ſcripturis ludere, & præter opinionem omnium dignitatem ſuam extollere auſi vnquam fuiſſent; ne ſe omnium deriſioni, & contemptui exponerent: id etiam eorum teſtimoniis fidem addit, quod à nemine de iis reprehenſi legantur: quod nemo falſitatem eis aut iactantiam obiecerit, ſed omnes reuerenter eorum dicta exceperint; quæ ſanè oſtendunt, non eos ambitioſo quodam faſtu, præter Catholicorum ſententiam hæc effutiiſſe, ſed ex rei veritate, conſentientibus omnibus vbique fidelibus credenda propoſuiſſe. Vnde adſtipulatores habent tum Patres ſuperius citatos, tum etiam S. Athanaſium Alexandrinum Patriarcham, cum Epiſcopis ſuis Ægyptiis epiſtola ad Felicem Romanum, [g] *ideò pater Beatiſſime, quia ſemper anteceſſores noſtri, & nos à veſtra Apoſtolica ſancta ſede auxilium hauſimus, & noſtri nos curam habere agnouimus, præfatam Apoſtolicam, & ſummam expetimus, iuxta Canonum decreta, ſedem, vt inde auxilium capiamus, vnde prædeceſſores noſtri ordinationes & dogmata, atque ſubleuationes cœperunt:* itemque Imperatores Theodoſium & Valentinianum, qui ex ſucceſſione S. Petri Romanorum Pontificum in ordinationibus auctoritatem repetunt, vt nempe contra eorum ſententiam factæ nullius momenti videantur, [h] *Cùm igitur,* inquiunt, *Sedis Apoſtolicæ Primatum ſancti Petri meritum, qui princeps eſt Epiſcopalis coronæ, & Romanæ dignitas ciuitatis, ſacræ etiam Synodi firmarit auctoritas, ne quid præter auctoritatem ſedis iſtius illicitum præſumptio attentare nitatur: tunc enim demũ Eccleſiarum pax vbique ſeruabitur, ſi rectorem ſuum agnoſcat vniuerſitas. Hæc cùm hactenus inuiolabiliter fuerint cuſtodita, Hilarius Arelatenſis, &c.* Et paulò pòſt, *Hilarius enim qui Epiſcopus Arelatenſis vocatur, Eccleſiæ Romanæ vrbis inconſulto Pontifice indebitas ſibi ordinationes Epiſcoporum ſola temeritate vſurpans inuaſit:* vides enim, vt Hilarius Arelatenſis redarguatur, quod in Prouinciâ Narbonẽſi minimè ſibi debitas ordinationes vſurpaſſet, & quidem inconſulto Summo Pontifice, quem ſi actionis ſuæ habuiſſet auctorem, non iam vſurpata, ſed legitima ordinandi poteſtate potitus fuiſſet.

[g] Epiſtola Athanaſij & Epiſcoporum Ægypti ad Felicem 2. tom. 1. Conc. Binij.
[h] Valent. 3. nouell. de Epiſcop. ordinat. apud Baron. tomo 6. ad annũ 445. & Sirmond. tom. 1. Conciliorum Gall.

Scio

A Scio prædictam Epiſtolam Athanaſij, & Epiſcoporum Ægypti à [a] Baronio, [b] Binio, & aliis dubiæ fidei cenſeri, nec indubitatam crediderim: at ab eo tempore, quo vel ſcripta, vel conficta fuit, eam percrebuiſſe ſententiam colligo, quod non ſolùm Patriarchatus Occidentalis, verùm etiam Alexandrini Epiſcopi à Romanâ ſede, mediatè ſcilicet, vel immediatè ordinationem hauſiſſent. Nouellæ autem Valentiniani tertij, cuius fides in dubium verti non poteſt, ſententiâ nec vllâ tergiuerſatione eludi poteſt, quaſi reprehendantur tantum indignorum factæ ab Hilario ordinationes, cùm textus legis manifeſtè id redarguat: neque pariter Imperatorum erga Romanam ciuitatem nimio ſtudio eleuari poteſt: cum nemo prudens ſuſpicari poſſit, piiſſimos iſtos Imperatores, cum fidei & religionis detrimento, excogitatis fictiſque rationibus Romanæ ciuitatis ſplendori gratificari voluiſſe.

[a] Baron. tomo 5.
[b] Binius tom. 1. Concil. ante reſcriptum Felicis 2.

LV. Prærogatiua ergo Summorum Pontificum eſt, quod ab iis Sacerdotalis ex omnibus terræ partibus ordinatio deſumenda ſit, quod extra ipſorum conſenſum, & communionem Epiſcopalis ordinatio nullam nec obtineat, nec legitimam habeat officij ſui executionem: quod ab iis Epiſcopatus exordia ſumenda ſint. Vnde patet poteſtatem apud ipſos reſidere debere, quâ, Eccleſiæ neceſſitate exigente, vel vtilitate, Epiſcopos per totum orbem Eccleſiis prouideant, inſtituant, præficiant. Quod vltimum clarioribus verbis explicuit [c] Chryſoſtomus, qui de electione Mathiæ in locum Iudæ diſſerens, Petri muneris ob eius primatum fuiſſe docet, prouidere, vt in locum Iudæ aliquis eligeretur: potuiſſeque ſolum eligere, ſed noluiſſe, niſi communi conſilio id efficere, ne alicuius gratia duci videretur, primum iis verbis tradit, καὶ ὡς θερμὸς, καὶ ὡς ἐμπιστευθεὶς παρὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν ποίμνην, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρόκριτος, ἀεὶ πρότερος ἄρχεται τοῦ λόγου: id eſt, *quàm eſt feruidus, quàm agnoſcit creditum à Chriſto gregem, quàm in choro princeps eſt, & omnium primus: vbique incipit loqui*: poſtremum vero iſtis concludit, τί οὖν; ἑλέσθαι [τὸν Πέτρον] αὐτὸν οὐκ ἐξῆν: καὶ πάνυ γε. ἀλλ' ἵνα μὴ δόξῃ χαρίζεσθαι, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἄλλως δὲ καὶ πνεύματος ἄμοιρος ἦν ἔτι. *Quid? an non licebit ipſi (Petro)*

C *eligere? licebat, & quidem maximè: verùm id non facit, ne cui videretur gratificari: quamquam alioqui nondum erat particeps ſpiritus.* Quid iis verbis clarius? quid expreſſius eſſe poteſt? nùm apertè indicant Petro ob primatum, qui ad Romanos Pontifices & eius ſucceſſores tranſlatus eſt, impoſitum fuiſſe hoc onus deligendi Apoſtolum, nec curam ſolùm ei impactam, ſed & facultatem conceſſam, quâ ſi vti noluerit, niſi ex plurimorum conſilio, moderationi eius adſcribendum ſit, & tempori, quo nempe nondum Spiritus ſancti plenitudinem acceperat: ex quibus duo iſta Summis Pontificibus competere colligimus, Epiſcoporum vbique terrarum creandorum curam, & poteſtatem, quâ ſi aliquando vſi non fuerint, moderationi eorum ac prudentiæ tribuendum, vtpote qui meliùs, ac commodiùs per alios à ſe conſtitutos Patriarchas, Primates, Metropolitanos ordinationem, ac delectum fieri poſſe cenſuerint, quàm per ſe ipſos: ſi quando autem vti voluerint, & expedire iudicauerint, nemo quærere poſſit quâ auctoritate id

D faciant, cùm auctoritate Petri id facturi deprehendantur. Annuit [d] Auguſtinus loco ſuperiùs citato, vbi de ordinatione Cæciliani loquens, hæc habet, *qui poſſet non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cùm ſe videret, & Romanæ Eccleſiæ, in quâ ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit principatus, & cæteris terris, vnde Euangelium ad ipſam Africam venit, per communicatorias literas eſſe coniunctum.* Hæc eſt ea quam toties inculcauimus Romanæ Eccleſiæ prærogatiua, vt ordinationibus firmitatem, auctoritatemque ob principatum Eccleſiaſticum conciliet, nec abſque eius communicatione *plenitudinem officij*, vt loquitur [e] Bernardus, ſeu executionem legitimam aliquis conſequatur: hæc Apoſtolicæ Cathedræ prærogatiua eſt, hæc Primatus dignitas: hoc non nouum, ſed ipſius Eccleſiæ conſtitutioni coæuum, quod ſemper viguit, priuilegium.

[c] Chryſoſt. homil. 3. in acta.
[d] Auguſt. epiſt. 162.
[e] Bernardus epiſt. 171. & 172.

LVI. Vnde non eſt quod iactantiæ, aut falſitatis reprehendi debeant Romani Pontifices, dum ſibi omnium Epiſcoporum ordinandorum facultatem tribuunt. Vera Stephani 5. ſententia Gualberto Patriarchæ, [f] *licet Apoſtolica prærogatiuâ poſſimus de qualibet Eccleſia Clericum ordinare.* Vera à Gregorio ſeptimo relata

[f] Stephanus 5. epiſt. 12. Gualb. Patriarch.

Digitized by Google

mine Petrum. Barbaris [a] nationibus ad Euxinum Pontum, & Mæotidem Epiſcopos Conſtantinopolitanus ordinauit. Quamuis item diuerſas ob cauſas nouos Epiſcopatus erigendi Metropolitanis poteſtas conceſſa ſit, vel ex Metropolitani conſenſu Epiſcopis, quorum in diœceſi Epiſcopatus iſti de nouo erigerentur, vt patet exemplo Baſilij [b] Saſimorum Eccleſiam de nouo erigentis, & in ea Gregorium Theologium inſtituentis ob diſſenſionem cum Anthimo; Auguſtini, [c] cum Primate Numidiæ in Caſtello Fuſala Hipponenſis parochiæ, Antonium Epiſcopum creantis, & aliorum eadem impune præſumentium. Attamen poſteà ad Summum Pontificem, ſiue pro conuerſione infidelium, Epiſcopos mittendi, ſiue Epiſcopatus nouos erigendi poteſtas reſeruata eſt, quippe cùm maioris momenti iſta viſa fuerint, quàm vt aliis id tutò committi poſſet: ſi enim Paulus à Deo vocatus Apoſtolus cum Petro [d] & aliis, qui videbantur aliquid eſſe, conferre voluit Euangelium, antequam in diſperſionem gentium liberius excurreret, ne fortè vt ipſe ait in vanum currere, aut cucurriſſe videretur: quanto magis ij, qui nec immediatè à Chriſto vocati ſunt, nec ſapientiam, B qualem Paulus à Deo hauſerat, acceperũt, vereri debẽt, ne ſine Apoſtolica Sũmi Pontificis benedictione infidelibus Euangelium prædicare audeant, [e] *quomodo enim prædicabunt, niſi mittantur?* à quo autẽ congruentius mittentur, quàm ab eius Eccleſiæ Antiſtite, [f] *in qua ſemper viguit Apoſtolicæ Cathedræ principatus*, & apud quam Eccleſiarum omnium ſollicitudo, cum iuriſdictione vniuerſali coniuncta reſidet? aliis ſiquidem Epiſcopis charitatis, & dilectionis regula vicinarum, & remotiorum Eccleſiarum onus nonnunquam imponit, quibus Eccleſiæ ſolum conniuentia deficientibus propriis paſtoribus Epiſcopalia iura extra propriæ parochiæ limites tribuit: quia in partem tantum ſollicitudinis non in plenitudinem vocantur poteſtatis. Solus autem Romanus Pontifex, cui [g] Eccleſiarum omnium cura commiſſa eſt, Eccleſiarum, quacumque pateant, de nouo erigendarum, directam curam habet & auctoritatem, quæ tantum in ſubſidium, & aliorum defectum ex Eccleſiæ tacito conſenſu aliis aliquando conceſſa eſt. Et ſanè Eccleſiaſticus ordo turbaretur, ſi cuilibet Epiſcopatus ſui limites tranſ- C gredi liceret, vel in commiſſa ſibi Prouinciâ, ac parochia Epiſcopatus erigere concederetur. Ideò primum in Concilio [h] Africano Epiſcoporum poteſtas circa iſtas nouarum ſedium inſtitutiones arctata eſt, ſtatutumque, *vt plebes, quæ numquam habuerunt proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario vniuſcuiuſque Prouinciæ, & Primatis, atque conſenſu eius ad cuius diœceſim eadem Eccl-ſia pertinebat, decretum fuerit, minimè accipiat.* Eadem quoque ratio poſtea impulit, vt ad Summum Pontificem res iſtæ tanquam maioris momenti referrentur.

XXXIV. Atque hinc eſt quod ex Gallia, Hiſpania, Anglia, Hibernia pro nouorum Epiſcopatuũ erectione ab olim Romanus Pontifex conuentus ſit, vt pluribus exemplis aliquando Deo dante oſtendemus: ob id itaque Epiſcopatus vnire, atque poteſtati ſubiicere alienæ Celeſtinus [i] 3. proprium eſſe docuit Romani Pontificis: Epiſcopatus Clero & populo vacantes à nullo conferri præterquam à Summo Pontifice voluit Clemens [k] quintus, & Patriarchales ſedes, quamdiu ſub infideliũ eſſent poteſtate, ſibi reſeruauit Benedictus [l] vndecimus. D Hinc eſt quod Apoſtolici viri ex remotis mundi partibus ad Sedem Apoſtolicam miſſionis ſuæ & Apoſtolatus inter gentes auctoritatem acceperint: vtque ex pluribus paucos enumerem quorũ mentio nulla ſuperiùs facta ſit. [m] S. Vvilebrordus ad Friſones conuertendos miſſus, Romæ conſecratus eſt à Sergio, & Archiepiſcopus Friſonũ inſtitutus eſt. S. Corbinianus [n] à Gregorio 2. Epiſcopus factus eſt, accepto pallio cum poteſtate prædicandi Euangelium infidelibus. S. Bonifacius [o] Ruſſorum Apoſtolus, ab Apoſtolicâ ſede conſecratus, ad Euangelij diſſeminationem perrexit. Similiter [p] S. Palladium Scotorum Epiſcopum Sigebertus à Summo Pontifice Celeſtino primo conſecratum narrat, quem Probus ab Amatore Antiſſiodorenſi, in eo tamen Sigeberto conſentiens, quod à Sede Apoſtolica miſſum ipſum teſtetur: quod etiam S. Proſper [q] Aquitanicus innuit. Imo, ſi paucos demas, omnes qui ad exteras nationes pro fide propaganda profecti ſunt, ab Apoſtolicâ ſede directi, & ab ipſa, vel de eius licentia

conſecrati

[a] Procopius in hiſt. Perſica, & Euagr. lib. 4 cap. 22.
[b] Greg. Naz. carmine de vita ſua.
[c] Auguſtinus epiſt. 261.
[d] ad Galat. 2.
[e] Ad Rom. 10.
[f] Auguſtinus epiſt. 162.
[g] Lege S. Leonem ſerm. 5. in die aſſump.
[h] Afric. c. 65.
[i] Cap. ſicut vnire, de exceſſib. Prælat.
[k] Clement. 5. de electione.
[l] Benedict. 11. extrauag. ſancta Romana, de electione inter communes.
[m] Marcell. in actis S. Svviberti apud Sur. 3 Martij, & Beda lib. 5 cap. 12.
[n] Vita S. Corbiniani ab Aribone Friſingenſi apud Sur. 8. Septemb.
[o] Vita S. Bonifac. cap. 29. apud Sur. 19. Iunij.
[p] Sigebertus in chronico Probus in vita S. Patritij.
[q] Proſper in chron. ad annum 431.

A conſecrati ſunt. Hinc eſt quod Bertrando Abbati electo ad Epiſcopatum Montis Albani, de nouo ſub Archiepiſcopatu Tholoſano inſtitutum, Ioannes [a] 22. qui eiuſdem erectionis auctor fuerat, licentiam conceſſerit, vt, prætermiſſo Metropolitano, *per venerabilem Berengarienſem Epiſcopum Tuſculanum faciat ſibi munus conſecrationis incipiendi.*

XXXV. Alter caſus eſt inhabilitas quædam vel ineptitudo in perſonâ, ob quam eligi vetetur, ad eam enim tollendam, ſupplendumque iſtum defectum Summus Pontifex adiri conſueuit. Sic [b] S. Otto Bambergenſis pœnitens, quod inueſtituram à laicis accepiſſet, à Paſchali ſecundo conſecratus eſt. Sic Bertoldus, [c] qui nondum Subdiaconus electus fuerat, Bremenſis Archiepiſcopus, ad Alexandrum tertium miſſus Romam eſt conſecrandus, vt ſi quis in electione eſſet defectus, Apoſtolicæ Sedis confirmatione ſuppleretur: ſic VVibertus [d] Raceburgenſis Eccleſiæ electus Antiſtes, prętermiſſo Metropolitano Bremenſi Romam petiuit, confirmatione Summi Pontificis indigens, quod ætatis nondum maturæ ad Epiſcopatum videretur; cuius æquam eſſe petitionem Deus
B miraculo comprobauit, efficiens vt vnâ nocte incaneſceret: ſic Innocentius [e] tertius fusè probauit tranſlationes Epiſcoporum ad ſolum Summum Pontificem pertinere, vbi etiam quis ad aliquam Eccleſiam confirmatus, nondum conſecratus eſſet: nec Metropolitanis ſolùm inferioribus, verùm etiam Patriarchis transferendi poteſtatem ademit, quæ nec olim (ſi vera eſt, non ficta Anteri [f] Papæ epiſtola) *ſine ſacroſanctæ Romanæ Sedis auctoritate & licentia permitti* potuit: quod etiam ex eo patet, quod à Ioanne [g] octauo Carolus Caluus tranſlationem à Burdegalenſi Eccleſia ad Bituricenſem Epiſcopi expetierit. Sic [h] pro illegitimo electo ſibi ad ſummam Sedem recurſum patere VVintonienſes Canonici allegabant.

XXXVI. Tertius caſus eſt eligentium diſcordia, ac diſſenſio, quæ ſæpè occaſionem dedit Summis Pontificibus eligendi, & conſecrandi in Epiſcopos quos vellent, cuius rei etiam antiqua exempla proferre poſſumus: nam ſanctum
C Gregorium legimus, diſſentientibus paſtorem nonnunquam dediſſe, vt ex eo colliges, quod [i] Petro Subdiacono Campaniæ reſcribit, vt ſi Neapolitani in electione diſſentirent, tres viros prudentes mitteret quibuſcum de electione Antiſtitis colloqui poſſet, & ex eorum conſilio ordinatum ad eos tranſmitteret. Supra quoque [k] S. Gregorium Agrigentinum diſſentientibus Agrigentinis in electione à Summo Pontifice electum, & conſecratum fuiſſe docuimus: patet etiam ex Epiſtolis [l] Ioannis octaui Goſpertum ſeu Conſpertum Diaconum diſſentientibus in electione Epiſcopi Vercellenſibus, ab eo præfectum fuiſſe ac conſecratum, cùm Metropolitanus eius Auſpertus à communione Sedis Apoſtolicæ eliminatus eſſet; idque ſui officij fuiſſe manifeſtè indicat idem Ioannes octauus his præſertim verbis, [m] *ſed quia iuxtà noſtri miniſterij Apoſtolicum officium, & ſollicitudinem omnium Eccleſiarum Dei, nobis in ipſo Apoſtolorum principe commiſſam, iuxtà Canonicam etiam ſanctorum Patrum regulam dicentem; ſi diuiſio Clericorum, vel po-*
D *puli extiterit, & de futuri electione Pontificis contentio fuerit oborta, nullum ex his duobus in Throno Epiſcopali eſſe aliquatenus conſecrandum, ſed alterius electionem fieri debere Sacerdotis Eccleſiæ proprio deſtitutæ rectore, & ob id perturbatæ, iura pacis ferentes, ſubuenire debemus.* Innocentius tamen [n] tertius in VVintonienſis Epiſcopi electione diſſentientes Canonicos ad eum recurrentes iterum eligere voluit, neminem verò nominauit, aut ordinauit.

XXXVII. Tertius caſus eſt depoſitio, ſuſpenſio, vel excommunicatio Metropolitani. In eo enim caſu à Summo Pontifice, aut eius Legato, non à comprouincialibus, vel à pluribus ſæculis ſacrari cœperũt Antiſtites: v.gr. prædictus Conſpertus à Ioanne [o] 8 ob excommunicationem Auſperti Mediolanenſis: Niuernenſis [p] Epiſcopus ab Hugone Dienſi Legato ſanctæ Sedis, interdicta Metropolitanâ Senonenſi ſacratus eſt: quemadmodum enim ſuſpenſo inferiori Epiſcopo ad Metropolitanum recurritur, ita ſuſpenſo Metropolitano ad Summum Pontificem, vel eius Vicarium Primatem. Item [q] S. Hugo Gratianopolitanus electus Antiſtes à Garmando Viennenſi, quod ſumma infamia laboraret

[a] Extrau. ad conſiſtiter de præbendis & dignit. inter communes.
[b] In vita S. Ottonis apud Sur. 2. Iulij.
[c] Arnoldus lib. 3. hiſt. cap. 28.
[d] Crantzius lib 4. Metropol. 47.
[e] Innocent 3. de poſtulat. Prælat. cap. 1. & 2. de tráſlat. Epiſc. cap. 1. 2. 3. 4. de officio Legati, cap. 3. ac 4. & de Clerico excommun. miniſtrante cap. illud Dominus.
[f] Anterus ep. ad Epiſc. Beticæ & Tolet. Prouinciæ, 7. q. 1. c. mutatione.
[g] Ioan. 8. ep. 8. Carolo Imperat. & 37.
[h] Innocent. 3. cap. cùm VVinton. de electione.
[i] Greg. epiſt. 35. lib. 2. indict. 35.
[k] Vit. S Gregor. Agrigét. apud Surium 23 Nouemb.
[l] Ioan. 8. ep. 171. 187. & 213.
[m] Idem epiſt. 171. cit.
[n] Cap. cùm VVintonienſis de electione.
[o] Ioannes 8. epiſt. 187. cit.
[p] Iuo ep. 61.
[q] In vitâ S. Hugonis, apud Sur. 1. Aprilis.

ſacrari, vel ordinari noluit: ſed omnes ordines à Legato Apoſtolicæ Sedis ſuſcepit, Romam verò petiit, vt à Summo Pontifice conſecraretur. Confirmatur hic caſus ex decreto Pelagij [a] ſecundi, quod licet ſingulare ſuo tempore fuerit, nouiſſimis tamen temporibus à Romanis Pontificibus auctoritatem habuit, & ampliatum fuit: quemadmodum enim ille ob negligentiam Metropolitanorum differentium petere pallium à Summo Pontifice, Metropolitanis aliis licentiam conceſſit, *viduatis Eccleſiis cum conſilio Romani Pontificis, ordinando Epiſcopos, ſubuenire*. Ita vſu poſteà probatum eſt vt Metropolitanorum extra communionem Sedis Apoſtolicæ Suffraganeos Romani ipſi Pontifices conſtituerent, deuoluto veluti iure ordinationum à Metropolitanis ad ipſos. A

XXXVIII. Quartus, iſque maximè ordinarius fuit, negligentia vel reluctatio Metropolitanorum, quibus ſcilicet negligentibus, vel renuentibus Epiſcopum legitimè electum ordinare, Romani Pontifices apud ſe hanc curam eſſe crediderunt, vacantibus Eccleſiis quantocyùs conſulere. Sic [b] Stephanus Papa Gualberto Patriarchæ reſcribens, minatur, quod ſi Cumenſis Eccleſiæ Antiſtitis conſecrationem diutiùs differat, *proculdubio ad ipſum veniens conſecratus abibit*. Sic in geſtis Vrbani 2. Papæ habetur, quod [c] Artaldus Arelatenſis (rectiùs Elatenſis) Suffraganeus Narbonenſis, nolente eum ipſius Metropolitano conſecrare à Summo Pontifice Romam veniens ſit conſecratus. Sic Iuonem [d] renuente Richerio Senonenſi, idem Papa conſecrauit. Sic [e] S. Edmundum, cùm diu Cantuarienſis Eccleſia vacaſſet, & ideò ad Summum Pontificem electio deuoluta eſſet, Gregorius 9. diligenter inquiſitum, & maturâ deliberatione præmiſsâ, eidem Eccleſiæ paſtorem dedit. Idque omnino æquum eſt, vt aduerſus iniuſtitiam vel negligentiam inferiorum, ad ſupremum Eccleſiæ tribunal perfugium eſſet; & quemadmodum negligentibus Epiſcopis [f] ordinationum ſeu collationum ius ad Metropolitanum defertur; ità negligentibus, vel renuentibus Metropolitanis, ad Summum Pontificem ordinatio pertineret. Itemque quemadmodum Oeconomorum Eccleſiæ inſtitutio ab Epiſcopis ad Metropolitanos, ab iis ad Patriarcham Conſtantinopolitanum ex ipſorum negligentia iuxtà ſeptimæ [g] Synodi Decretum deuoluitur, ita Papæ Epiſcoporum creatio ob inferiorum negligentiam deferatur. In electionibus tamen videtur voluiſſe ſeruari Innocentius [h] tertius, vt negligentibus intrà ſex menſes Canonicis Epiſcopum eligere, tres alij menſes Metropolitano concederentur, quibus elapſis ad Papam ius electionis deuolutum eſſet. Sed Bonifacius [i] octauus ad Papam voluit electiones ſpectare, quoties Capitulum Epiſcopum eligere intrà tempus à iure præfixum negligeret.

XXXIX. Quintus eſt, cùm indignus ad Epiſcopatum electus, vel ordinatus fuit: nam cùm Summi Pontificis munus ſit diſpicere, ne quid Reſpublicâ Chriſtiana detrimenti capiat; eius eſt indignum, ſi obtrudatur, reiicere, & dignum eius loco ſubſtituere. Solebat tamen Innocentij tertij tempore indigni electionem Archiepiſcopus irritare, & curare cum Epiſcoporum ſuorum Suffraganeorum conſilio, vt dignus ſubſtitueretur, priſco ſcilicet exemplo: nam prioribus ſæculis legimus neglectâ turbâ, quæ indignos obtruderet, Sanctum Patientẽ [k] in ità cum Coëpiſcopis ſuæ Prouinciæ deliberatione Ioannem Cabilonenſem ordinaſſe, pluresque Metropolitanos eadem prærogatiuâ vſos fuiſſe. Declarauit autem Bonifacius [l] octauus in eo caſu ius eligendi ad Summum Pontificem deuolui, non ad Metropolitanum: prudenter quidem, & conſultò: nam vt habet quædam [m] Gloſſa, ſi Archiepiſcopi iure iſto gauiſi fuiſſent, periculum fuiſſet, ne eo fine electiones eorum Suffraganeorum ſæpiùs irritaſſent.

XL. Sextus eſt, cùm eligitur inuitus: cùm enim ſolius Papæ ſit, vt (quod nos alibi ex Iuone [n] Carnotenſi, & aliis, docuimus) *inuitos ad Eccleſiaſtica officia cogere, & de volentibus, & de nolentibus Eccleſiæ Dei Pontifices ordinare*, cùm aliquis inuitus ad Epiſcopatum compellendus eſſet, à Summo Pontifice peti ſolebat, vt inuitum cogeret. Sic [o] VVulgrinum Eccleſiæ Carnotenſis Cancellarium petitura *Dolenſis Eccleſia*, *deſtinatis* ad Summum Pontificem Paſchalem ſecundum,

[a] Can. quoniam quidã, diſt. 103.

[b] Steph Papa 9. q. 3. c. nunc verò.

[c] 18. quæſt. 3. c. Artaldus.

[d] Vitæ S. Edmundi cap. 17. apud Sur. 16. Nouemb.

[e] Inter epiſt. Iuonis 1. 2. & al.

[f] Cap. licet magiſter, de ſupplẽda neglig. Prælat. & cap. nulla de conceſſione præbendæ.

[g] Septima Synodus can. 11. refertur 9. q. 3. can. cum ſimus.

[h] Innocent. 3. cap. licet magiſt. cit.

[i] Bonifac. 8. cap. quamquam, de electione in 6.

[k] Sidonius lib. 4. epiſt. 25 Domnulo.

[l] Bonifac. 8. cap. quamquam, citato, de elect. in 6.

[m] Gloſſa in dict. cap.

[n] Iuo epiſt. 178. Clero Dolenſis Eccleſiæ, & Stepha Comiti.

[o] Iuo ep. 172. Paſchali.

A ſecundum, *legatis ſuis, cum ſibi in Epiſcopum ſub præſentia* Papæ *elegit*. Sic [a] Anthelmum Carthuſienſem, ſopitâ, quæ emerſerat in eius electione, diſcordiâ, Bellicenſis Eccleſia ab Alexandro tertio petiit, cúmque ei renitenti perſuaſum eſſet, vt ad Summum Pontificem pro refutanda iſta electione proficiſceretur, tantum abeſt, vt id Alexander tertius conceſſerit, cùm potius Epiſcopalem ipſi ſarcinam impoſuerit, & conſecrationis ipſemet beneficium largitus ſit.

XLI. Tandem autem aliquando factum eſt, tum ob prædictos caſus, qui communiter accidere ſolebant, tum ob reſeruationes Epiſcopatuum, quarum ſi non auctor, ſaltem promotor videtur fuiſſe Bonifacius [b] octauus, & ampliator Benedictus [c] vndecimus, qui per mortem in Curia, per tranſlationem, per reiectionem electionis vel poſtulationis à Papa, per approbationem renuntiationis electorum, per promotionem ad Cardinalatum Epiſcopatus vacare, & ad Summum Pontificem ſpectare declarauit: tum etiam ob Metropolitanorum imminutam auctoritatem & Principum potentiam inualeſcentem, vt
B confirmationes omnium Epiſcoporum à Romanâ ſede peterentur, paſſimque in Curia Epiſcopi electi, ſiue à Papa, ſiue ab alio, quem ipſe deputaſſet conſecrarentur. Sic [d] B. Laurentium Iuſtinianum Patriarcham Venetum ab Eugenio quarto conſecratum, Venetiſque datum, legimus: ſic plures alios paſſim in Anglia enumerat Thomas [e] VValſingham à Romano Pontifice, prætermiſsâ etiam electione, datos, atque conſecratos: atque vt innumeros propè omittam, obſeruo ſolùm vſitatam iſtam conſecrationis à quocumque recipiendæ licentiam, antiquis ſæculis, niſi fortè vrgenti neceſſitate, ignotam atque inuſitatam, apud iſtum auctorem legi à Bonifacio [f] octauo conceſſam VVilelmo de Hothim Prouinciali Fratrum Prædicatorum, cui ſcilicet Bonifacius Archiepiſcopatum Dublinenſem contulerat, & vt à quocumque Epiſcopo Catholico, & vbicumque voluiſſet conſecrationem ſuſciperet, poteſtatem fecerat: ibidem autem cum Eduardo in Hiberniam profectus, à Dunelmenſi
C Archiepiſcopo munus conſecrationis accepiſſe refertur. Iſtud etiam apud eundem memoratu dignum legimus, [g] Eduardum tertium Angliæ Regem anno 1375. miſiſſe Legatos ad Papam rogantes, vt Clerici ad Epiſcopales dignitates *à Metropolitanis, prout antiquitus fieri conſueuerat, confirmarentur*. Sic ad Archiepiſcopatum Toletanum Franciſcus [h] Ximenius ab Hiſpano Rege delectus, *more maiorum* dicitur à Summo Pontifice fuiſſe confirmatus; ſic, tum in Gallia, tum in cæteris orbis Chriſtiani partibus plures poſterioribus ſæculis, imo omnes à Summo Pontifice confirmatos fuiſſe, ab iiſque vt plurimum ab obligatione conſecrationis à Metropolitanis obtinendæ liberos & immunes redditos fuiſſe innoteſcit.

XLII. Hunc morem confirmaſſe videtur Concilium [i] Conſtantienſe, dum literas prouiſionum ad Eccleſias Patriarchales, Metropolitanas, & alias Cathedrales, vacante per depoſitionem eorum, qui dubij Pontifices habebantur, Apoſtolicâ Sede, Synodi nomine concedendas, ac muniendas decreuit,
D omneſque prouiſiones & confirmationes ab iis factas approbat & collaudat. Quædam tamen [k] circa hunc emandanda iudicaſſe ex eo patet, quod eligendo Pontifici iniungat, vt cum deſignandis à Concilio, de reſeruationibus Sedis Apoſtolicæ, confirmationibus electionum, aliiſque ſalubrem Eccleſiæ legem ſtatuat, ac reformationem Concilio propoſitam perficiat. Concilium [l] Baſileenſe Conſtantienſis, ni fallor, inſtitutum proſequens, *ſtatuit vt electiones in* Cathedralibus *Eccleſiis ſine impedimento aut obſtaculo omnino fiant, quæ causa cognita iuxta iuris communis, & dicti* Concilij *decreti diſpoſitionem confirmentur, vel infirmentur. Verùm etiam ſi fortè aliquando contingat electionem aliquam etiam aliàs Canonicam fieri, quæ in perturbationem Eccleſiæ, aut patriæ, vel boni publici vrgere timeatur, Summus Pontifex, cùm ad ipſum confirmatio delata fuerit, ſi talem vrgentiſſimam cauſam adeſſe manifeſtè cognouerit, ea prius maturè diſcuſſa, ac parte plenè defenſâ, accedente poſtea Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aut maioris partis ſuſcriptione, huiuſmodi cauſam veram, ſufficientemque fore atteſtantium, reiecta tali electione, ad Capitulum remittat, vt vel infra*

[a] Vita S. Anthelmi, cap 16. & 17 apud Sur. 26. Iunij.

[b] Cap. 36 de electione in 6. cum Gloſſa.

[c] Benedictus 11. extrauag. ad regimen, de præbendis inter communes.

[d] Vita S. Laurentij Iuſtin. apud Sur. 8. Ian.

[e] Thomas VValſinghã paſſim.

[f] Idem ad annum 1298.

[g] Idem ad annum 1371.

[h] Gomeſius in vita Franciſci Ximenij.

[i] Conc. Conſtant. ſeſſ. 20. & ſeſſ. 26. in decreto caſſat.

[k] Idem ſeſſ. 40.

[l] Conc Baſileenſe ſeſſ 23. cap. de electionibus.

tempus iuris, vel aliud, iuxta loci differentiam, ad aliam, ex qua inuenire talia non formidentur electionem procedant. Ex decreti ſpræſertim Baſileenſis Synodi, Pragmatica Gal- A
lica [a] Sanctio in Concilio Bituricenſi compacta eſt, quæ per aliquod tempus [b] in Franciâ variâ ſorte nutauit, prout ad eam retinendam reges obſtinato animo, vel ad eam reiiciendam faciles fuerunt. Abrogata tandem omnino eſt per Concordata inter [c] Leonem decimum, & Franciſcum primum inita, quæ in [d] Concilio Lateranenſi ſub eodem Summo Pontifice lecta & probata ſunt, in quibus nominationes ad Eccleſias Cathedrales Regibus Franciæ, confirmationes & prouiſiones Summis Pontificibus aſſertæ ſunt: neque vero tantum abolita in eodem [e] Concilio Pragmatica iſta Sanctio, verùm etiam damnata eſt, tanquam in Eccleſiaſticam libertatem, & ſanctæ Sedis contemptum vergens; ſed hæc alterius ſunt inſtituti.

XLIII. Vt autem quæ ſuperſunt breuiter percurramus, Concilium Tridentinum de forma conſtituendi Epiſcopum, confirmandi, conſecrandi hæc ſtatuit; primum Anathema cuicumque inflixit, qui dixerit [f] *Epiſcopos qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos, ſed figmentum* B
humanum. Secundum decreuit [g], vt Epiſcoporum *conſecratio, ſi extra curiam Romanam fiat, in Eccleſia, ad quam promoti fuerint, aut in Prouincia, ſi commode fieri poterit, celebretur:* quibus verbis ſatis apertè innuit, vel ad Romanum Pontificem, vel ad comprouinciales Epiſcopos conſecrationem ſpectare. Tertium, in delectu Epiſcoporum nihil in cæteris innouans, [h] *mandat eadem ſancta Synodus, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præſcribatur quibuſque locis, & Prouinciis propria examinis, ſeu inquiſitionis, aut inſtructionis facienda forma, ſanctiſsimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eiſdem locis vtilis atque opportuna eſſe videbitur: ita tamen, vt cùm deinde hoc examen, ſeu inquiſitio, de perſonâ promouendâ perfecta fuerit, ea in inſtrumentum publicum redacta, cum toto teſtimonio ac profeſſione fidei ab eo facta, quam primum ad ſanctiſsimum Romanum Pontificem tranſmittatur: vt ipſe Summus Pontifex plena totius negotij ac perſonarum notitia habita, pro gregis Dominici* C
commodo, de illis, ſi idonei, per examen, ſeu per inquiſitionem factam reperti fuerint, Eccleſiis poſsit vlterius prouidere: omnes vero inquiſitiones, informationes, teſtimonia, ac probationes quæcumque de promouendi qualitatibus, & Eccleſiæ ſtatu, à quibuſcumque, etiam à Romanâ curiâ habita, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Conſiſtorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipſa Cardinalis relatoris, & trium Cardinalium ſubſcriptione roboretur: in qua ipſi ſinguli quatuor Cardinales affirment ſe, adhibitâ accurata diligentia, inueniſſe promouendos qualitatibus à iure, & ab hac ſancta Synodo requiſitis præditos, ac certo exiſtimare ſub periculo ſalutis æternæ idoneos eſſe, qui Eccleſiis præficiantur: itaut relatione in vno conſiſtorio facta, quò maturius intereà de ipſa inquiſitione cognoſci poſsit, in aliud Conſiſtorium iudicium differatur, niſi aliud Beatiſsimo Pontifici videbitur expedire; &c. Fuſiùs autem hæc retulimus, quod in hunc locum iſta à nobis reiecta eſſent, quamuis eorum aliqua priori huius operis parte explicari potuiſſent.

XLIV. Poſſunt autem iſta omnia quæ hactenus protulimus, ſufficienter oſtendere Romano Pontifici, ſaltem in Patriarchatu Occidentali, poteſtatem numquam exiſtimatam deeſſe, vt Epiſcopos conſtitueret, confirmaret, conſecraret: diuerſis tamen temporibus diuerſâ ratione Epiſcoporum Metropolitanorum creationi ipſum prouidiſſe: primis tẽporibus per ſe ipſum plurimos conſecraſſe, miſiſſe, ac populis præfeciſſe: poſteà per Primates Eccleſiis ſibi ſubditis præficiendos Epiſcopos, præſertim verò Metropolitanos confirmaſſe: denique Primatum auctoritate imminutâ, primum confirmationes, tum electiones etiam ad ſe reuocaſſe, donec nominatio Regibus, inſtitutio Pontificibus, conſecratio iis, quibus Summi Pontifices eam committerent, data eſt, relictâ Metropolitano inquiſitione, ſi tamen relicta dici debet, quâ jam penitus ex inſolitâ conſuetudine priuantur. Verùm iis ſatis copioſè pertractatis, ſupereſt, vt de Romani Pontificis, quatenus ſummus Eccleſiæ rector eſt, etiam extra ſui Patriarchatus fines aliqua adiungamus. D

[a] Pragmatica Sanctio in Concilio Bituric.

[b] Vide hiſtoricos omnes Franc. circa hęc tempora.

[c] Concordata inter Leonem decimum & Franciſ. 1.

[d] Conc. Lateran. ſeſſ. 11. Bulla, quæ incipit, diuinâ.

[e] Vide ſeſſ. 4. & 5. Concil. Lateran.

[f] Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 8.

[g] Idem ſeſſ. 24. de reform. cap. 2.

[h] Idem ſeſſ. 24. de reformat. cap. 1.

§. VI.

Digitized by Google

A

§. VI.

De Summa Romani Pontificis per totum Chriſtianum orbem in Epiſcoporum ordinationibus poteſtate.

XLV. Certum eſt Romanum Pontificem ſummam habere poteſtatem, vt per totum Chriſtianum orbem Epiſcopos conſtituat, primo enim ſcripturæ teſtimonia iuxta SS. Patrum interpretationem id oſtendunt: Quod enim ſoli Petro dicitur, [a] *paſce oues meas, pace agnos meos*: quod ſoli Petro claues cœlorum promittuntur, antequam cæteris Apoſtolis dentur, dicente Chriſto [b] *tibi dabo claues regni cœlorum. Quodcumque ligaueris, &c.* hoc non ſine myſterio dictum, nec fructu vacuum, atque inane credendum eſt. Nolim generalem ex iis textibus colligere Summi Pontificis auctoritatem: hoc enim non eſt præſentis
B loci, nec inſtituti noſtri: intrà propoſitæ quæſtionis metas meipſum contineo, ex iiſque ſolum elicio, paſtorum creandorum Petro & ſucceſſoribus eius auctoritatem iis verbis datam, ac conceſſam eſſe. Priori ſiquidem textu, regendi, gubernandi, adminiſtrandi vniuerſos non ſolum populos fideles, ſed & populorum paſtores, atque rectores auctoritatem Petro concedi teſtantur [c] Epiphanius, [d] Chryſoſtomus, [e] Theophylactus, [f] Ambroſius, [g] Leo, [h] Bernardus, & alij Patres. At vero Summi Paſtoris munus, ſummique rectoris eſt gubernatores inferiores prouidere ac conſtituere. Ideoque ex eo quod Summus Paſtor Eccleſiæ, ſummuſque Eccleſiæ moderator Romanus Pontifex à Chriſto inſtitutus ſit, ſequitur eum omnium Epiſcoporum creandorum & inſtituendorum habere poteſtatem.

XLVI. Nec leuius argumentum ex iis verbis deducitur, quibus ex Diuo Matthæo [i] regni cælorum claues Petro promiſſas fuiſſe docuimus; licet enim
C poſteà omnibus Apoſtolis dictum ſit, [k] *Quodcumque ſolueritis ſuper terram, erit ſolutum & in cælis*: non tamen putandum eſt, nihil Petro ſpeciatim fuiſſe collatum: cur enim tanto verborum apparatu claues Petro Dominus promiſiſſet, niſi peculiarem aliquam ei poteſtatem, aut peculiari ratione dediſſet? poteſtatem quidem ligandi atque ſoluendi, tàm Petro, quàm Apoſtolis Chriſtus conceſſit: ſed Euangelium claues ſoli Petro promiſſas memorat, nullis aliis datas meminit: non quod clauibus Apoſtolos caruiſſe credamus, ſed quod claues peculiari iure Petro creditæ fuerint, vt per eum ordinariâ poteſtate, & Primatus iure tribuerentur cæteris, qui caput omnium à Chriſto fuiſſet conſtitutus: Eccleſiæ enim vnitati conducebat, vt ab eo Sacerdotalis ordinatio promanaret, à quo Eccleſiaſtica adminiſtratio, & procuratio dependebat. Plura circa hunc textum ad eos reiicio, qui ex profeſſo de Summi Pontificis Primatu & principatu diſputant; ſufficiat enim quem nos aſſignamus ſcripturæ ſenſum, ex Patrum interpretatione, in propoſito de quo agimus negotio, verum,
D genuinum, ac germanum oſtendere.

[a] Ioannis 21.
[b] Matth. 16.
[c] Epiph. in Ancorato.
[d] Chryſoſt. in cap. 21. Ioan.
[e] Theophyl. in c. vlt. Ioan.
[f] Ambroſius in cap. vlt. Lucæ.
[g] Leo Sermone 3. de aſſump. ad Pontif.
[h] Bernard. lib. 2. de conſider.
[i] Matth. 16.
[k] Matth. 18.

XLVII. Quæ fuerit Eccleſiæ Catholicæ, tempore Tertulliani ſententia, poſſumus ex duobus eius teſtimoniis colligere: cùm enim adhuc in Eccleſia Catholica degeret, ita ipſe locutus eſt. [l] *Nam etſi adhuc clauſum putas cœlum, memento claues eius hic Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe:* Cùm autem ab Eccleſia Catholicâ defeciſſet, & contra [m] Catholicos, quos Phyſicos nominat, pro Montani confirmandis erroribus diſputaret: [n] *De tua nunc*, inquit, *ſententia quæro, vnde hoc iure Eccleſiæ vſurpes, ſi quia dixerit Petro Dominus, ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, tibi dedi claues regni cæleſtis; vel quæcumque alligaueris, vel ſolueris in terrâ, erunt alligata vel ſoluta in cælis, idcirco præſumis, & ad te deriuaſſe ſoluendi, & alligandi poteſtatem, id eſt ad omnem Eccleſiam Petri propinquam: qualis es euertens, atque commutans manifeſtam Domini intentionem perſonaliter hoc Petro conferentem.* Ex iis enim duobus textibus infero, primum Catholicos Tertulliani tempore cenſuiſſe Petro claues Eccleſiæ ſiue ordinis, ſiue iuriſdictionis datas, & per Petrum Eccleſiæ, quia Petri & ſucceſſorum eius auctoritatis eſt, atque pro-

[l] Tertul. Scorpiaci. cap. 10.
[m] Hieronym. de ſcriptor. Eccleſ. lib de pudicitia admonet contra Cathol. eſſe compoſitum.
[n] Idem de pudicitia cap. 21. prope finẽ.

uidentiæ eos deligere, quibus regni cælorum claues contradantur: ſicut qui Proregem inſtituit cum poteſtate & obligatione alios inferiores miniſtros creandi, in eo quod ipſi poteſtatem contulerit, reliquis quoque poteſtatem cenſetur contuliſſe. Alterum eoſdem Catholicos non tam ex Apoſtolis demandatâ poteſtate, quam ex conceſſa Petro diuinitus à Chriſto Eccleſiæ auctoritatem confirmaſſe: tum quod extraordinaria in quibuſdam fuerit Apoſtolorum miſſio, quæ vltra ipſorum perſonas non extenderetur: Petro autem tanquam Eccleſiæ capiti collata poteſtas ordinaria fuerit, & in Eccleſiâ indeficiens ac permanſura eſſe debuerit; quippe cum Eccleſiæ ſuæ ſtatum, & gubernationis formam indeficientem ac perennem Chriſtus inſtituiſſe debuerit, non mutabilẽ, aut perſonâ Petri decedente variabilem. tũ quod præciſâ Petri & ſucceſſorum eius poteſtate, Eccleſiæ auctoritas ſuis omnibus numeris abſoluta non ſit, principatus dignitate deſtituta: Petri autem auctoritas omnem omnino poteſtatem Eccleſiaſticam intenſiuè contineat, eiuſdemque extenſionis, ſeu à ſingulis, pro ſuo vniuſcuiuſque modulo, participationis ac communicationis radix & origo exiſtat. Hinc enim præſertim à Catholicis Eccleſia Petri propinqua dicebatur, quod ad Petrum originem ſuam referre poſſet, ab eoque parentes haberet, à quo paſtores ſuſciperet. Quæ niſi dicamus inſulſa erat Catholicorum argumentâtio, vera ſolutio Tertulliani, & Montani ſectatorum dicentium perſonale hoc fuiſſe priuilegium Petri, nec Eccleſiæ claues relictas, quæ Petri perſonæ ſingulari prærogatiuâ commiſſæ ſint.

XLVIII. Noſtram quoquo explicationem firmat Cyprianus pluribus in locis, primo cùm epiſtola ad Cornelium contrà Nouatianos, hæc habet: [a] *poſt iſta adhuc inſuper PſeudoEpiſcopo ſibi ab hereticis conſtituto, nauigare audent, & ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & prophanis literas ferre, &c.* Vides iis verbis à cauſis ad effectus procedi: Nam cauſa cur Romana Eccleſia principalis ſit, ea eſt, quod ſit Petri Cathedra; & ideo quia Eccleſia eſt principalis, ab ea Sacerdotalis vnitas exoritur: non poteſt autem ab ea vnitas Sacerdotalis exoriri niſi quatenus vniuerſus ab ea, quà longe lateque patet, Sacerdotalis ordo dimanat. Idipſumque variis comparationibus explicat alibi idem Cyprianus, quæ rem egregiè illuſtrant. Primum enim alia [b] ad eumdem Cornelium Epiſtola Romanam *Eccleſiæ Catholicæ radicem, ac matricem* vocitat: epiſtola ad Iubaianum [c] *Eccleſiæ vnius caput & radicem*; quod quomodo intelligi debeat, eadem epiſtola ſignificat, [d] *nam Petro primum Dominus, ſuper quem ædificauit Eccleſiam & vnde vnitatis originem inſtituit & oſtendit, poteſtatem iſtam dedit,* [e] *vt id ſolueretur in cælis, quod ille ſoluiſſet in terris.* Quibus verbis Petro principaliter traditam Eccleſiam, ſuper ipſum eandem fundatam, & vnitatis, atque Epiſcopatus originem ab eâ profluxiſſe oſtendit; quod alibi fuſius iis verbis demonſtrat, [f] *hoc eo fit, fratres dilectiſſimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec caput quæritur, nec magiſtri cæleſtis doctrina ſeruatur, quæ ſi quis conſideret & examinet, tractatu longo, atque argumentis opus non eſt; probatio eſt ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum, &c. & quamuis Apoſtolis ſuis omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatẽ tribuat & dicat, ſicut miſit me pater, & ego mitto vos, &c. tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit & vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem ſuâ auctoritate diſpoſuit. Hoc erant vtique & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio præditi & honoris, & poteſtatis, ſed exordium ab vnitate proficiſcitur: primatus Petro datur, vt vna Chriſti Eccleſia & Cathedra vna monſtretur: & paſtores ſunt omnes, ſed grex vnus oſtenditur, qui ab Apoſtolis omnibus vnanimi conſenſione paſcatur.* Et paulò pòſt, *Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis in ſolidum pars tenetur. Eccleſia quoque vna eſt, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quomodò ſoli multi radij, ſed lumen vnum, & rami arboris multi, ſed robur vnum tenaci radice fundatum, & cùm de fonte vno riui plurimi defluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis copiæ largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine: auelle radium ſolis à corpore,* diuiſionem

[a] Cypr. epiſt. 55. Cornelio.
[b] Idem epiſt. 45. Cornelio.
[c] Idẽ epiſt. ad Iubaian. 73.
[d] Idem epiſt. ead.
[e] Matth. 16.
[f] Idem de vnitate Eccleſ.

A *diuiſionem lucis, vnitas non capit, ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit: à fonte præcide riuum, præciſus areſcet. Sic & Eccleſia Domini luce perfuſa per orbem totum radios ſuos porrigit, vnum tamen lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas corporis ſeparatur: ramos ſuos in vniuerſam terram copiâ vbertatis extendit: profluentes largiter riuos latius expandit: vnum tamen caput eſt, & origo vna, & vna mater fœcunditatis copioſa; illius fœtu naſcimur, illius lacte nutrimur, ſpiritu eius animamur.*

XLIX. Penſanda ſunt ſingula Cypriani verba, nihil in iis contrarium, nihil non ſibi optimè cohærens apparebit, ſi obſeruaueris Epiſcopatum, vt loquuntur Theologi, vnum eſſe formaliter, quod eadem vbique terrarum habeat officia, eadem munia obeat, eadem Sacramenta adminiſtret, & ad eundem finem ac ſcopum, æternam nempe beatitudinem inſtitutus ſit, à quibus omnibus formalis ratio ac ſpecifica Epiſcopatus deſumitur: ſed hanc vnitatem à Cypriano præſertim non ſpectari; ad quid enim ſi hanc tantum ſpectaret, comparationis ſolis ac radiorum, fontis, ac riuulorum, ramorum, ac radicis, quæ ad hanc rem B omnino non faciunt, Cyprianus attuliſſet? ad quid meminiſſet Primatus Petri, ac teſtimonia pro ipſo produxiſſet, cùm hæc ratio potius vnitati iſti officere, quàm vel hilum prodeſſe videatur: itaque aliò Cyprianum ſpectaſſe neceſſum eſt; vt nempe Epiſcopatus materialiter, & ſubiectiuè, vt aiunt, diuerſos, ob diuerſos præſidentes, & diuerſam ſingulorum erectionem, vel inſtitutionem, quæ diuerſis vt plurimum temporibus contigit, cauſaliter, & originaliter, vt ità loquar, vnum fieri cenſuerit: quomodo omnes radij ſolis vnum ſunt, quia ab eodem ſolis ſplendore deriuantur, omnes riuuli, quia ab eodem fonte ſcaturiunt, omnes rami, quia ab eadem radice pullulant. Epiſcopatus autem qui cæterorum ſit origo, radix, fons, & principium, Eccleſiam Romanam intelligit, vt patet ex iis quæ de Petri priuilegiis, eiuſque Primatu ibidem profert, itemque ex aliis citatis teſtimoniis, quibus matricem eam Eccleſiam, matrem, caput, radicem vocat. Neque alia huius textus explicatio dari poteſt: non enim ad Chriſti inſtitutionem, aut Eccleſiam vniuerſam, referri hîc poteſt ſingula- C rum Eccleſiarum, atque Epiſcopatuum vnitas: tum quod perperam de Petri Primatu ſermo intertextus fuiſſet, malè quoque *Primatus* ideò *Petro datus* diceretur, *vt vna Chriſti Eccleſia, & Cathedra vna monſtretur*: ſi ea tantum ratione ſingulæ Eccleſiæ vnæ dicerentur, vel quod ab vno Chriſto inſtitutæ, vel quod vnius Eccleſiæ partes exiſtant: tum quod contra ſchiſmaticos agat ibi Cyprianus, quos ab origine Epiſcopatus ſegregatos docet areſcere, & Eccleſiæ vnitatem ſcindere: at dum ſchiſmaticos ſegregari dicimus non ab inſtitutione Chriſti, ſed ab Eccleſia, & fraternitate ſegregari eos dicimus: ergo vnitatis originem quam rumpere dicuntur, de Eccleſiâ aliqua debemus intelligere: quare cùm vniuerſa Eccleſia non poſſit dici origo cæterarũ, ſed potius earũ collectio: & in aſſignãda vniuerſæ Eccleſiæ, ſeu Catholicæ vnitate laboret Cyprianus, proinde nonniſi inſulsè, & cum petitione principij eandem Eccleſiam vniuerſam pro cauſâ vnitatis eius aſſignare potuiſſet: ſequitur ergo Eccleſiam Romanam ſeu D Petri Cathedram pro cauſâ vnitatis Eccleſiæ eum aſſignaſſe, quæ cæterarum radix ſit, fons, & principium Eccleſiarum: quod etiam verba iſta apertè indicant, *tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit, & vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem* (ideſt Petro, quorſum enim aliàs hæc particula *tamen*? quorſum cætera quæ adiunguntur? cur non *à ſe vno* dixiſſet, ſi de Chriſto intellexiſſet, non de Petro?) *ſua auctoritate diſpoſuit*.

L. Atque, vt magis videas eam eſſe Cypriani mentem, quam nos explicuimus, totam eiuſdem ſentẽtiam retexiмus ſimpliciore ſtilo, verbis minus ornatis, ſed ad ſcholam magis accedentibus, additis etiam quibuſdam, quæ ad eius intelligentiam conducant. Ita ergo Cyprianus: quod in ſchiſma aliqui labantur, hæc cauſa eſſe poteſt, dilectiſſimi fratres, quia ad Eccleſiam, à qua veritatis annuntiatio petenda eſt, non reſpicitur, quia capiti non obauditur, quia Chriſti de hoc nos inſtruentis doctrina non obſeruatur. Facilis & compendioſa ad ſchiſma vitandum hæc ratio: argumentis, & diſcuſſione cauſæ non tam opus eſt, quàm ſubmiſſione animi, & obedientiâ Eccleſiæ Romanæ; loquitur enim Dominus

ad Petrum, & ad eius ſucceſſores, *ego dico tibi, quia tu es Petrus, &c.* Quod ſi quis A obiiciat [a] Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam poteſtatem æqualem Petro Dominum dediſſe, dicendo, *ſicut miſit me Pater, &c.* reſpondendum eſt, [b] eundem tamen Dominum, vt vnam eſſe Eccleſiam manifeſtaret, vnam Cathedram Romanam conſtituiſſe, in quâ ſumma Eccleſiæ Romanæ poteſtas ordinaria eſſet, & à qua cæterarũ Eccleſiarũ origo peteretur. Hoc ergo erant, quantum ad extraordinariam miſſionem, cæteri Apoſtoli, quod Petrus, pari poteſtate, & dignitate Apoſtolatus præditi; ſed poteſtatis ordinariæ in Eccleſia permanſuræ exordium ab vnâ Petri Cathedra proficiſcitur; nec Apoſtolis ipſis niſi conſiſtentibus in communione Petri poteſtas vlla datur; ex quo fit vt vna, quo ad originem ſuam, Chriſti Eccleſia: vna in Eccleſia ipſa poteſtas ordinaria, quæ Cathedræ nomine ſignificatur, eluceat. Epiſcopi quidem omnes Paſtores ſunt, ſed totius orbis Chriſtiani ob primatum Petri grex vnus eſt, quantumuis ab Apoſtolis omnibus vnanimi conſenſione regatur, &c. Epiſcopatus formaliter vnus eſt, cuius totam & integram rationem ſinguli Epiſcopi poſſident: Epiſcopatus quoque à ſingulis Epiſcopis in ſolidum pars tenetur, quia non ſolùm ſinguli Epiſcopi diœceſim ſuam regunt, ſed cum Summo Pontifice, eoque præſide ac auctore, Eccleſiæ quoque vniuerſæ leges tradunt, & ad vniuerſalem eius adminiſtrationem adſciſcuntur. B Eccleſiæ ſingulæ licet variæ ſint, & pro populorum ad Chriſti fidem conuerſorum multitudine materialiter, vt aiunt, multiplicentur, vna tamen Eccleſia cenſentur, ob vnam Eccleſiam à qua deriuantur: ſicut licet ſolis multi ſint radij, ſunt tamen vnum lumen, quia ab eodem ſole profluunt: licet rami arboris multi, vnum tamen robur efficiunt ex eadem radice ſuccreſcens: licet riui multi ab vno fonte ſcaturiant, ab vnitate tamen fontis, à quo dimanant, vnitatem ſortiuntur. Eaque eſt vnitas radiorum & ſolis, vt à ſole auulſus radius permanere non poſſit: ea vnio ramorum cum radice, riuorum cum fonte, vt rami ab arbore diuulſi germen ferre nequeant, riui à fonte præciſi areſcant. Ita quoque Eccleſia diuinâ luce perfuſa, ſeu fidem diuinitus edocta, per totum orbem Euangelicæ doctrinæ radios immittit: vnum tamen fidei C reuelatæ lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas fidei à corpore Romanæ Eccleſiæ ſeparatur; nec aliud docent omnes Eccleſiæ quàm quod ipſa. Ramos ſuos Eccleſia in vniuerſam terrã ob multitudinem credentiũ extendit profluentes riuos latiùs expãdit; vnũ tamen caput eſt & origo cæterarũ Eccleſiarum: vna cæterarũ fœcunda mater, Romana Eccleſia quæ reliquas inſtituit. Nos autem potiſſimum, qui in Africâ verſamur, & à Romanâ Eccleſia prædicatores accepimus, illius fœtus ſumus, quia quos ipſa genuit paſtores habuimus, illius doctrinæ lacte paſcimur, illius directionis ſpiritu mouemur, atque vegetamur.

LI. Hæc Cyprianus, quæ nos fuſiùs edocuimus, vt pateat iam tum Cypriani & Tertulliani temporibus Catholicos crediſſe Romanam Eccleſiam cæterarum matrem eſſe, omnes Eccleſias ab eâ ortas dici, non quod ab ea prædicationem Euangelij omnes acceperint, quæ ab Oriente certo certius Romam profecta eſſe noſcitur, ſed quod Eccleſiarum fundationes Petro tanquam ordinario Eccleſiæ capiti deberentur; eſto Apoſtolis extraordinaria poteſtas Ec- D cleſiarum fundandarum data ſit; quod item Petro & ſucceſſoribus eius Epiſcoporum per vniuerſum orbem Chriſtianum inſtituendorum poteſtas conueniat: ob eamque præſertim cauſam Eccleſias diuerſas, & Epiſcopatus diuerſos, *originaliter, & initiatiuè*, eandem Eccleſiam & eundem Epiſcopatum dici, quia à ſolo Petro, & ſucceſſoribus eius, vel quibus ipſi permiſerint, ordinario iure creata ipſa atque erecta ſunt: ab iiſque vniuerſi Epiſcopi inſtituti, atque ordinati dicantur. Quæ etiam illuſtrat Gregorius Nyſſenus, dum dictum Tertulliani de clauibus per Petrum datis explicat, de clauibus honorum Eccleſiaſticorum per Petrum conceſſis; ſic enim habet [c] *οὐδὲν ψεῦδος ἐν Εὐαγγελίοις γέγραπται, οὐδὲ πρόῤῥησις Χριστοῦ ἐσφαλμένην ἔχει τὴν ἔκβασιν, διὰ Πέτρου ἔδωκε τοῖς Ἐπισκόποις τὴν κλεῖδα τῶν οὐρανίων τιμῶν*, id eſt, *nihil falſi ſcriptum eſt in Euangelio, neque Chriſti prædictio, exitum fallacem habet, per Petrum Epiſcopis dedit claues cæleſtium honorum.* Ad quod etiam confirmandum teſtis ex Africa locupletiſſimus aduocari

poteſt

[a] Particula *quamuis*, quæ habetur apud Cypr. ſignificat obiectionis loco quæ ſequerentur proponi.

[b] Particula *tamen*, apud Cypr. reſponſionem indicat.

[c] Greg. Nyſſ. de caſtig.

A poteſt Optatus [a] Mileuitanus, *Bono vnitatis B. Petrus (cui ſatis erat ſi poſtquam negauit, ſolam veniam conſequeretur) & præferri omnibus Apoſtolis meruit, & claues regni cœlorum communicandas cæteris, ſolus accepit.* Quorum Patrum ſententiæ manifeſtè innuunt ſolum Petrum ordinariã à Chriſto immediatè accepiſſe poteſtatẽ, quam in alios diffunderet, nec Apoſtolos ordinariam niſi à Petro eandẽ habuiſſe: quãuis ſemper fatendũ ſit, extraordinariè ab ipſo Chriſto eos habuiſſe poteſtatem, in qua ipſi Petro in eo quidem æquarentur, quod nihil Petrus poſſet, quod non ipſi poſſent, in eo tamen inferiores forent, quod quidquid poſſent, nonniſi cum relatione ad Petrum prælatum cæteris, & Eccleſiaſticæ vnitatis fontem, nec ſine eius communione exequi poſſent: vt rectè oſtendit Hieronymus dum aduerſus Iouinianum hæc habet: [b] *At dicis ſuper Petrum fundatur Eccleſiã, licet idipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cuncti claues regni cælorum accipiant, vt ex æquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolidetur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio.* Quid ſibi quæſo
B iſta volunt? quid innuunt? quàm Apoſtolos æquali à Domino, quantum ad obiecta, poteſtate præditos, eamque poteſtatem nactos, quæ ad eadem munia extenderetur, ad quæ ſeſe Petri poteſtas extenderet: Petro tamen in vſu poteſtatis illius fuiſſe ſuppoſitos, ſtatutumque ad ſchiſmaticis occaſionem tollendam, nihil ipſos aggredi oportere, niſi quod Petro collibuiſſet, nihil niſi cum Petri communione tentare eos debere: vt ſcilicet poteſtas à Chriſto conceſſa ipſos commendaret, & tamen communicatio cum Petro tanquam capite turbationem amoliretur, ac diſſenſionem auerteret.

LII. Nec eorum teſtimoniorum vim atque efficaciã retundit, quod Auguſtinus [c] Petro totam Eccleſiam figuranti, ac repręſentanti clauiũ poteſtatem traditam affirmet. quod [d] Origenes, [e] Ambroſius, [f] Gaudentius Brixianus, [g] Pacianus Barcinonẽſis, & alij Epiſcopos omnes in Petro claues accepiſſe dictitẽt. Etenim quod Auguſtinus Petro Eccleſiã repręſentanti claues collatas eſſe dixit, nõ eo
C ſenſu dixit, quaſi verò Petrus non cum cæteris, aut etiam prę cæteris claues aliis etiã cõmunicãdas acceperit. Quod alij quoque Patres in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe teſtantur, non eo trahendi ſunt inuiti, vt velint æquè principaliter, ac ipſi Petro, & ſine Petri conſenſu ac confirmatione, cæteris à Chriſto Epiſcopis collatas claues fuiſſe: hoc certè vt plurimum innuunt, poteſtatem remittendi peccata, & aperiendi cœlum, ità Petro promiſſam fuiſſe, vt tamen ſoli Petro non eſſet tribuenda: nec Sacramenta quæ ad remittenda peccata inſtituta ſunt, à ſolo Petro adminiſtrari debuiſſe, ſed eo ipſo, quo Petro commendantur, à cæteris quoque Euangelij miniſtris diſtribuenda ſignificari. Innuunt etiam aliquando in Petro dari poteſtatem cæteris, quia Petrus cæteros eſſet miniſtros conſtituturus, poteſtatemq; quam habet Epiſcopalem tranſmiſſurus. Certè Auguſtinus ideò Petrum Eccleſiæ figuram geſſiſſe docuit, quod eius caput eſſet, & cæterorum rector conſtitutus: ſic enim ipſe, [h] *cuius Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatus ſui Primatum gerebat figurata generalitate*
D *perſonam*: quod alibi idem repetit, [i] *cuius ille agnoſcitur geſſiſſe perſonam propter Primatum quem in diſcipulos habuit: denique Petrus à Petra cognominatus Beatus Eccleſiæ figuram portans Apoſtolatus principatum tenens.* Legantur cæteri Patres, idem certè innuent, ideò in Petro cæteros Epiſcopos claues accepiſſe, quia capitis dignitate præſtaret. Et quæ ſupra protulimus Patrum teſtimonia, non ſolum oſtendunt, priùs Petro claues promiſſas, quàm cæteris tributas, ſed præeminentiam quandam Petri oſtendunt, per quam ab eo ad cæteros poteſtas clauium, id eſt Eccleſiaſtica quæuis deriuaretur.

LIII. Verùm, ne plus nimium in iis, quæ multorum iam Catholicorum Doctorum calcata ſunt veſtigiis faſtidioſè & ſine fructu immoremur: ſufficiat quædam Summorum Pontificum teſtimonia adiungere, quæ prædictis lucem aliquam adferunt & auctoritatem; quæque ordinationis Sacerdotalis initium ac firmitatem expreſſiùs à Petro, & ſucceſſoribus eius petenda demonſtrant. Anacletus, [k] *in nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro Sacerdotalis cœpit Ordo, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſto datus eſt, Domino dicente ad eum, tu es Petrus &*

[a] Optatus Mileuit. lib. 10. contra Parmenianũ.
[b] Hieronym. lib. 1. contrà Iouinianum.
[c] Auguſt. de Baptiſmo contrà Donatiſtas lib. 3. cap. 17. de agone Chriſti cap. 30. & in pſal. 108. itẽ tract. 124. in Ioan. in lib. 50. hom. 45. ſerm. 30. de diuerſis, deniq; lib. 1. retract. cap. 21.
[d] Origenes tract. 1. in Math.
[e] Ambroſius in pſal. 38.
[f] Gaudent. tract. in die ſuæ ordinat.
[g] Pacianus lib. 1. contrà Sympron.
[h] Auguſtinus tract. vlt. in Ioan.
[i] Idem in pſal. 108.
[k] Anacletus ad Epiſc. Ital. epiſt. 2. can. in nouo diſt. 21.

ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. hic ergo ligandi atque ſoluendi poteſtatem primus accepit à Domino. Et Syricius,[a] *Cùm in vnum plurimi fratres conueniſſemus ad ſancti Petri reliquias Apoſtoli, per quem & Apoſtolatus & Epiſcopatus in Chriſto cœpit exordium:* Innocentius primus,[b] *à quo* (Petro) *ipſe Epiſcopatus & tota auctoritas huius nominis emerſit*: nota hæc verba, non enim ipſa prioritatem quandam temporis, quæ gratis à quibuſdam fingitur, qua Petrus priùs cæteris Apoſtolis conſtitutus ſit: ſed reliquorum Epiſcoporum inſtituendorum ac creandorum auctoritatem denotant. Leo primus[c] præſertim in Epiſtola ad Epiſcopos per Viennenſem Prouinciam conſtitutos, hæc habet,[d] *ſed huius muneris Sacramentum ità Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, vt in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret: vt, ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet, vt exortem ſe myſterij eſſe intelligeret diuini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* Hæc enim duo ſunt Petri priuilegia quæ nos ſuprà docuimus, puta vt ab eo Epiſcopatus deriuari dici poſſit, in quantum ipſe cęteros Epiſcopos principali auctoritate inſtituere, ac confirmare poteſt, nec ille B eſt legitimus, qui fuerit contra eius ordinationem ac diſpoſitionem inſtitutus, & ſi quod de alicuius Epiſcopi ordinatione dubium emerſerit, apud ipſum diiudicandi reſideat auctoritas: alterum quod etiam Apoſtoli à Chriſto ipſo delecti, & per Chriſtum conſtituti, poteſtate acceptâ nonniſi cum Petri communione vti debuerint, iique diſpergant & diſperdant, qui extra Petri vel eius ſucceſſorum communionem colligunt. Quæ pariter confirmant duo alij Pontifices Gregorius[e] nempe tertius & Nicolaus[f] primus: ille enim iis, quos ſuprà citauimus conſentiens, *benè*, inquit, *noſti ſatis, quia beatus Apoſtolus Petrus, & Epiſcopatus principium extitit, & conſulenti nobis, &c.* Hic verò Syricij verba non ſemel in causâ Rothadi Sueſſionenſis repetiit: hos reliqui plures Summi Pontifices ſequuntur.

LIV. Neque verò reiici debent iſta teſtimonia, quod à Summis Pontificibus prolata ſint, qui impenſius ſuæ dignitati fauere videantur: præterquam quod C enim, ſanctiſſimi fuere, & grauiſſimi iſti Pontifices, qui nec in re ſeria ſibi gratificari, diuiniſque teſtimoniis abuti voluiſſent, nec coram toto Chriſtiano orbe in diuinis ſcripturis ludere, & præter opinionem omnium dignitatem ſuam extollere auſi vnquam fuiſſent; ne ſe omnium deriſioni, & contemptui exponerent: id etiam eorum teſtimoniis fidem addit, quod à nemine de iis reprehenſi legantur: quod nemo falſitatem eis aut iactantiam obiecerit, ſed omnes reuerenter eorum dicta exceperint; quæ ſanè oſtendunt, non eos ambitioſo quodam faſtu, præter Catholicorum ſententiam hæc effutiiſſe, ſed ex rei veritate, conſentientibus omnibus vbique fidelibus credenda propoſuiſſe. Vnde adſtipulatores habent tum Patres ſuperius citatos, tum etiam S. Athanaſium Alexandrinum Patriarcham, cum Epiſcopis ſuis Ægyptiis epiſtola ad Felicem Romanum,[g] *ideò pater Beatiſſime, quia ſemper anteceſſores noſtri, & nos à veſtra Apoſtolica ſancta ſede auxilium hauſimus, & noſtri nos curam habere agnouimus, præfatam Apoſtolicam, & ſummam expetimus, iuxta Canonum decreta, ſedem, vt inde auxilium capiamus, vnde prædeceſſores noſtri ordinationes & dogmata, atque ſubleuationes cœperunt:* D itemque Imperatores Theodoſium & Valentinianum qui ex ſucceſſione S. Petri Romanorum Pontificum in ordinationibus auctoritatem repetunt, vt nempe contra eorum ſententiam factæ nullius momenti videantur,[h] *Cùm igitur*, inquiunt, *Sedis Apoſtolicæ Primatum ſancti Petri meritum, qui princeps eſt Epiſcopalis coronæ, & Romanæ dignitas ciuitatis, ſacræ etiam Synodi firmarit auctoritas, ne quid præter auctoritatem ſedis iſtius illicitum præſumptio attentare nitatur: tunc enim demùm Eccleſiarum pax vbique ſeruabitur, ſi rectorem ſuum agnoſcat vniuerſitas. Hæc cùm hactenus inuiolabiliter fuerint cuſtodita, Hilarius Arelatenſis, &c.* Et paulò pòſt, *Hilarius enim qui Epiſcopus Arelatenſis vocatur, Eccleſiæ Romanæ vrbis inconſulto Pontifice indebitas ſibi ordinationes Epiſcoporum ſola temeritate vſurpans inuaſit:* vides enim, vt Hilarius Arelatenſis redarguatur, quod in Prouinciâ Narbonẽſi minimè ſibi debitas ordinationes vſurpaſſet, & quidem inconſulto Summo Pontifice, quem ſi actionis ſuæ habuiſſet auctorem, non iam vſurpata, ſed legitima ordinandi poteſtate potitus fuiſſet.

Scio

[a] Syricius epiſt. 4. tomo 1. epiſt. Summorum Pontificum.
[b] Innocent. 1. epiſt. 31. tomo eod. 1.
[c] Legatur Leo 1. ſermone 3. in die aſſumptionis ſuæ.
[d] Idem epiſt. 89 ad Epiſcopos Prouinciæ Viennenſis.
[e] Gregor. 3. epiſt. 4. tom. 2. epiſt. Summorum Pontif.
[f] Nicolaus 1. epiſt. 40 Carolo Regi Idem epiſt. 41. Archiep. & Epiſcop. Galliarum.
[g] Epiſtola Athanaſij & Epiſcoporum Ægypti ad Felicem 2. tom. 1. Conc. Binij.
[h] Valent. 3 nouell. de Epiſcop. ordinat. apud Baron tomo 6. ad annũ 445. & Sirmond. tom. 1. Conciliorum Gall.

A Scio prædictam Epiſtolam Athanaſij, & Epiſcoporum Ægypti à [a] Baronio, [b] Binio, & aliis dubiæ fidei cenſeri, nec indubitatam crediderim: at ab eo tempore, quo vel ſcripta, vel confiĉta fuit, eam percrebuiſſe ſententiam colligo, quod non ſolùm Patriarchatus Occidentalis, verùm etiam Alexandrini Epiſcopi à Romanâ ſede, mediatè ſcilicet, vel immediatè ordinationem hauſiſſent. Nouellæ autem Valentiniani tertij, cuius fides in dubium verti non poteſt, ſententiâ nec vllâ tergiuerſatione eludi poteſt, quaſi reprehendantur tantum indignorum factæ ab Hilario ordinationes, cùm textus legis manifeſtè id redarguat: neque pariter Imperatorum erga Romanam ciuitatem nimio ſtudio eleuari poteſt: cum nemo prudens ſuſpicari poſſit, piiſſimos iſtos Imperatores, cum fidei & religionis detrimento, excogitatis fictiſque rationibus Romanæ ciuitatis ſplendori gratificari voluiſſe.

[a] Baron. tomo 5.
[b] Binius tom. 1. Concil ante reſcriptum Felicis 2.

LV. Prærogatiua ergo Summorum Pontificum eſt, quod ab iis Sacerdotalis ex omnibus terræ partibus ordinatio deſumenda ſit, quod extra ipſorum conſenſum, & B communionem Epiſcopalis ordinatio nullam nec obtineat, nec legitimam habeat officij ſui executionem: quod ab iis Epiſcopatus exordia ſumenda ſint. Vnde patet poteſtatem apud ipſos reſidere debere, quâ, Eccleſiæ neceſſitate exigente, vel vtilitate, Epiſcopos per totum orbem Eccleſiis prouideant, inſtituant, præficiant. Quod vltimum clarioribus verbis explicuit [c] Chryſoſtomus, qui de electione Mathiæ in locum Iudæ diſſerens, Petri muneris ob eius primatum fuiſſe docet, prouidere, vt in locum Iudæ aliquis eligeretur: potuiſſeque ſolum eligere, ſed noluiſſe, niſi communi conſilio id efficere, ne alicuius gratia duci videretur, primum iis verbis tradit, καὶ ὡς θερμὸς, καὶ ὡς ἐμπιστευθεὶς παρὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν ποίμνην, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρόκριτος, ἀεὶ πρότερος ἄρχεται τοῦ λόγου: id eſt, *quàm eſt feruidus, quàm agnoſcit creditum à Chriſto gregem, quàm in choro princeps eſt, & omnium primus: vbique incipit loqui*: poſtremum vero iſtis concludit, τί οὖν; ἐλέσθαι [τὸν Πέτρον] αὐτὸν οὐκ ἐξῆν: καὶ πάνυγε. ἀλλ' ἵνα μὴ δόξῃ χαρίζεσθαι, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἄλλως δὲ καὶ πνεύματος ἄμοιρος ἦν ἔτι. *Quid? an non licebit ipſi (Petro)* C *eligere? licebat, & quidem maximè: verùm id non facit, ne cui videretur gratificari: quamquam alioqui nondum erat particeps ſpiritus.* Quid iis verbis clarius? quid expreſſius eſſe poteſt? nùm apertè indicant Petro ob primatum, qui ad Romanos Pontifices & eius ſucceſſores tranſlatus eſt, impoſitum fuiſſe hoc onus deligendi Apoſtolum, nec curam ſolùm ei impactam, ſed & facultatem conceſſam, quâ ſi vti noluerit, niſi ex plurimorum conſilio, moderationi eius adſcribendum ſit, & tempori, quo nempe nondum Spiritus ſancti plenitudinem acceperat: ex quibus duo iſta Summis Pontificibus competere colligimus, Epiſcoporum vbique terrarum creandorum curam, & poteſtatem, quâ ſi aliquando vſi non fuerint, moderationi eorum ac prudentiæ tribuendum, vtpote qui meliùs, ac commodiùs per alios à ſe conſtitutos Patriarchas, Primates, Metropolitanos ordinationem, ac delectum fieri poſſe cenſuerint, quàm per ſe ipſos; ſi quando autem vti voluerint, & expedire iudicauerint, nemo quærere poſſit quâ auctoritate id D faciant, cùm auctoritate Petri id facturi deprehendantur. Annuit [d] Auguſtinus loco ſuperiùs citato, vbi de ordinatione Cæciliani loquens, hæc habet, *qui poſſet non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cùm ſe videret, & Romanæ Eccleſiæ, in quâ ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit principatus, & cæteris terris, vnde Euangelium ad ipſam Africam venit, per communicatorias literas eſſe coniunctum.* Hæc eſt ea quam toties inculcauimus Romanæ Eccleſiæ prærogatiua, vt ordinationibus firmitatem, auctoritatemque ob principatum Eccleſiaſticum conciliet, nec abſque eius communicatione *plenitudinem officij*, vt loquitur [e] Bernardus, ſeu executionem legitimam aliquis conſequatur: hæc Apoſtolicæ Cathedræ prærogatiua eſt, hæc Primatus dignitas: hoc non nouum, ſed ipſius Eccleſiæ conſtitutioni coæuum, quod ſemper viguit, priuilegium.

[c] Chryſoſt. homil. 3. in acta.
[d] Auguſt. epiſt. 162.
[e] Bernardus epiſt. 171. & 172.

LVI. Vnde non eſt quod iactantiæ, aut falſitatis reprehendi debeant Romani Pontifices, dum ſibi omnium Epiſcoporum ordinandorum facultatem tribuunt. Vera Stephani 5. ſententia Gualberto Patriarchæ, [f] *licet Apoſtolica prærogatiuâ poſſimus de qualibet Eccleſia Clericum ordinare.* Vera à Gregorio ſeptimo relata

[f] Stephanus 5. epiſt. 12. Gualb. Patriarch.

Digitized by Google

[a] Greg. 7. dictatu 14. poſt epiſt. 55. lib 2.
[b] Greg. 7. in Synod. Ro. 1. cap. 23. Apologet.

Romani Pontificis prærogatiua, [a] *quod de omni Eccleſiæ quemcumque voluerit Clericum valeat ordinare*: quam idem Gregorius [b] in Synodo Romanâ comprobaſſe videtur ex dictis S. Leonis, Vigilij, Gregorij Magni, *qui ſinguli auctoritate præcipui penè eadem voce in decretis ſuis veriſſimè teſtantur, hoc modo, Sancta Romana Eccleſia vices ſuas, ita aliis impertiuit Eccleſiis, vt in partem vocatæ ſint ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis.* Ex quorum verbis infert, *liquido demonſtrari, quod quilibet Epiſcopus nec ſuper gregem ſibi commiſſum tantam poteſtatem habeat, quantam Præſul Apoſtolicus, qui licet curam ſuam in ſingulos Epiſcopos diuiſerit, nullo modo tamen ſe ipſum vniuerſali & principali poteſtate priuauit: ſicut nec Rex ſuam regalem potentiam diminuit, licet regnum ſuum in diuerſos Duces, Comites, ſiue Iudices diuiſerit.* Caue tamen, [c] ne aut ex iis quæ iam audis, aut ex prædictis quæ iam percepiſti, in animum inducas tuum, Epiſcopos diuino iure non eſſe inſtitutos, Vicarios tantum eſſe Papæ, *non miniſtros Chriſti*: ità enim à Romano Pontifice Epiſcoporum inſtitutionem pendere dicimus, vt eorum deſignationem, & auctoritatiuam confirmationem, necnõ etiam limitationem poteſtatis, ac pleniſſimæ, ac liberrimæ adminiſtrationis facultatem, à Romani Pontificis iudicio, conſenſu, ſententia, ac communicatione pendere cenſeamus: Epiſcopatus tamen ordinem à Chriſto inſtitutum credamus, quem conuellere nemo, peruertere, aut immutare poſſit, itaut etiam poteſtatem Epiſcopi habeant à Chriſto, à quo habent characterem, & gratiam, diuinoque iure firmatum, vt docet Innocentius [d] tertius, ſit eorum cum Eccleſiâ coniugium, quod niſi exigentibus eorum demeritis, vel diuinâ inſpiratione priuatâ, vel ob Eccleſiæ maius bonum diſſolui nequeat.

[c] Vide etiam Innocent. 2. apud Guil. Tyrium lib. 14. cap. 11.
[d] Innocent 3. cap. inter corporalia de tranſlatione.

LVII. Verùm hæc inſtituti noſtri non ſunt, ſed cautionis tantum gratiâ à nobis notantur. Vt ergo ad propoſitam Theſim probandam redeamus: Summis Pontificibus denegandum non eſſe, vt vbique terrarum, cùm expedire videbitur, Epiſcopos inſtituant, hoc inſuper argumento fulcimus: quia cùm Apoſtolis hæc poteſtas olim conceſſa fuerit, vt per vniuerſum orbem crearent Antiſtites, qui ideò verè pronuntiare illud poterant, quod de ſe ipſo dicebat Paulus, [e] *inſtantia mea quotidiana, ſollicitudo omnium Eccleſiarum.* Certè Romano Pontifici, qui in Apoſtolatus dignitate ſucceſſit, quem Apoſtolos honore ſequi dixit [f] Hieronymus: cuius ideò ſedes κατ' ἐξοχὴν, Apoſtolica dicta ab eodem [g] Hieronymo, & [h] Auguſtino, Conciliis [i] Chalcedonenſi, & [k] Conſtantinopolitano ſub Menâ, Iuſtiniano [l] Imperatore, [m] Bedâ, & aliis reperitur; in quâ vt ex Auguſtino retulimus, [n] *Apoſtolicæ Cathedræ ſemper viguit principatus*, denegari non debet, quin exigente neceſſitate, vel vtilitate, reliquis etiam extrà ſuum Patriarchatum Eccleſiis paſtores præficiant, præſertim cùm id exemplis quibuſdam ab iis olim peractum perfectumque conſtet.

[e] 2. Corinth. cap. 11.
[f] Hieronym. epiſt. 57. ad Damaſ.
[g] Idẽ aduerſus Ruffin. & Vigilantium epiſt 91. & 92. & alibi paſſim.
[h] Auguſtin. ep. 91. & 92.
[i] Cõc. Chalced. paſſim.
[k] Conc. Conſtantinop. ſub Mena.
[l] Iuſtinianus epiſtolis ad Hormiſdam, & Agapetum Summo. Põtif.
[m] Beda lib. 2. hiſt cap. 1. & alibi.
[n] Auguſt. ſuprà epiſt. 162.

LVIII. Qua enim quæſo poteſtate Lucifer Calaritanus Paulinum Antiochiæ Epiſcopum crearet, niſi Pontificiâ? eius ſiquidem legationi à Summo Pontifice ſuſceptæ adſtipulantur [o] Nicetas (qui ex antiquis, vt credibile eſt, monumentis Euſebium, & Luciferum Vercellenſem *Româ miſſos*, in Orientem veniſſe teſtatur) & [p] Hieronymus, qui eundem Luciferum cum Pancratio, & Hilario Romanæ Eccleſiæ Clericis, ad Conſtantium Imperatorem à Liberio Epiſcopo pro fide Legatum miſſum aſſerit. Paulini autem ordinationem Occidentales probarunt, Ægyptij quoque & Cyprij, nec qui Meletio adheſerunt, eam à non habente poteſtate factam vmquam cauſati ſunt, ſed Meletio iam conſtituto, qui ſi quid in ipſius ordinatione peccatum fuerat, multorum annorum conſtantiâ, ac patientiâ pro Catholica fide eluere viſus fuerat, ſubintroductum allegabãt, vt de poteſtate Summi Pontificis in conſtituendis Epiſcopis extrà ſuum Patriarchatum Orientales minimè dubitaſſe animaduertas. Baſiliũ [q] quoque ſuprà coniecimus Epiſcopos in Armeniâ vacantibus Eccleſiis dediſſe, Romani Pontificis accedente auctoritate. Eidem quoque à Romano Pontifice Fauſti cuiuſdam conſecrationem cõmmendatam fuiſſe non improbabile eſſe diximus Acacium legatione Pontificia quoque ornatum fuiſſe ex verbis iſtis Gelaſij patet: [r] *poſtremo cur tanto tempore, cùm iſta gererentur, vel gerenda cognoſceret, non ad Sedem Apoſtolicam, à quâ ſibi curam illarum regionum nouerat delegatam, referre maturauit?* abuſum

[o] Nicetas comment. ad orat. 20. Nazianz.
[p] Hieronym. de ſcriptorib. Eccleſ. in Lucifero.
[q] Vide ſuprà art. 1. § . 13. num. 54.
[r] Gelaſ. epiſt. 13 ad Epiſcop. Dardan.

A ſum autem eadem poteſtate, Catholicis de gradu deiectis, hæreticos Alexandrinæ, & Antiochenæ Eccleſiæ præfeciſſe, ideoque à Summis Pontificibus damnatum fuiſſe compertum eſt.

a Vide Conc. Rom. 1. & 2. ſub Felice 3. cõtra Acaciũ, & epiſt. Gelaſij citatam.

LIX. Eadem in Agapeti facto auctoritas Summi Pontificis elucet, qui nempe à Marcellino [b] Comite, Victore [c] Tunenſi Epiſcopo, & aliis Conſtãtinopolim adueniens, Anthimũ ſtatim Conſtantinopolitanũ depoſuiſſe dicitur, Menamq; in eius locum ſubrogauiſſe. Rem cæteris fuſiùs narrat Liberatus his verbis, [d] *petentibus Principibus, vt Anthimum Papa in ſalutatione & communicatione ſuſciperet, ille fieri inquit poſſ. ſi ſe libello probaret orthodoxũ, & ad Cathedram ſuã reuerteretur, impoßibile eſſe aiebat tranſlatitium hominem in illa ſede permanere. Auguſtâ verò clàm promittente munera multa, & rurſus Papa minas intentante, in hoc Papa perſtitit, ne eius audiret petitionem. Anthimus verò videns ſe ſede pulſum, pallium quod habuit Imperatoribus reddidit, & diſceßit, vbi cum Auguſta ſuo patrocinio tueretur. Tunc Papa principis fauore, Menam pro eo ordinauit Antiſtitem, conſecrans eum manu ſua in Baſilica S. Mariæ: fuit iſte Menas præpoſitus*
B *Xenodochij maioris, quod vocatur Sanſon, genere Alexandrinus, ſuſcipiens Chalcedonenſem Synodum.* Menam autem pro legitimo Patriarchâ agnitũ fuiſſe totius Chriſtiani orbis, & [e] Quintæ Synodi conſenſus oſtendit.

b Marcellinus Comes in Chron. indict. 14.
c Victor Tunẽſis in Chro.
d Liberatus in Breui cap. 21
e Quinta Synodus paſſim.

LX. Martinus primus, eadem quâ Agapetus auctoritate nixus, vrgente Monothelitarum hæreſi, Philadelphienſem [f] Epiſcopum Legatũ ſuum per totum Orientem conſtituit, cui quam poteſtatem in ordinandis etiam Epiſcopis, & quâ auctoritate dederit, ipſe ſuâ ad eum epiſtolâ nobis aperiet: *Et ſic,* inquit, *proſperans in Domino, ea quæ deſunt corrigas, & conſtituas per omnem ciuitatem earum quæ ſedi tum Hieroſolymitanæ, tum Antiochenæ ſubſunt, Epiſcopos, & Presbyteros, & Diaconos: hoc tibi omnimodo facere præcipientibus nobis, ex Apoſtolica auctoritate, quæ data eſt nobis à Domino, per Petrum ſanctißimum principem Apoſtolorum, propter anguſtias temporũ noſtri & preſſuram gentium: ne vſque in finem in illis partibus deficiat Sacerdotalis decoris eximius ordo, ac ne inde de cætero noſtræ religionis magnum & venerandum myſterium ignoretur: iam non ſit Sacerdos, & Sacrificium, aut ſpirituale libamen, quod iugiter à Deo in odorem*
C *ſuauitatis pro ſalute populi offeratur. Nam oportet in hoc maximè tempore, Paſtoribus ſpiritualibus frequentari, ac muniri quæ vbique ſunt, Dei Catholicas Eccleſias, quo iuxta ipſius Domini prædictiones, tribulationes propter peccata noſtra venerunt, quales non fuerunt ab initio mundi vſque modo, neque fient, &c.* Iis ſanè verbis ſanctiſſimus Pontifex quem, quod de Lucio dicebat [g] Cyprianus, *honore geminato, in Eccleſiæ ſuæ adminiſtratione, confeſſorem pariter, & Sacerdotem conſtituit diuina dignatio,* qui fidem ſuam paſſionum tolerantiâ conſignauit, ſatis apertè oſtendit, ſe auctoritate Petri, cuius Cathedræ ſe ſucceſſorem eſſe cognoſcebat, ſubnixum, non ſolâ charitate inductum, Epiſcopos extrà ſuum Patriarchatum ordinare, & aliis ordinandi poteſtatem facere potuiſſe: cui cùm nullus Epiſcopalem ab eo poteſtatem præſumptam obiecerit, quis non videat Catholicorum eo ſæculo eandem fuiſſe mentem atque ſententiam?

f Martinus 1. epiſt. 5. Epiſc. Philadelph.
g Cypr. ep. 58.

LXI. Similiter Conſtantinus Papa in ea profeſſione, quam Nicomediam vſ-
D que, inuiſurus Iuſtinianum Iuniorem Imperatorem, cum ab ipſo vocatus fuiſſet, ſuſcepit, *fecit,* vt ait [h] Anaſtaſius, *ordinationes Epiſcoporum in eundo, & redeundo per diuerſa loca Epiſcopos duodecim.* Ex eo enim rectè coniicit [i] Baronius, Conſtantinum in ea profectione Epiſcopos per diuerſa Orientis loca Patriarchæ Conſtãtinopolitano ſubdita, aliquos creaſſe. neque enim probabile eſt à Caieta Romam vſque tot Epiſcopos eum conſtituiſſe, præſertim, cùm eorum locorum Epiſcopos conſecrandos Romam ſecum venire iubere potuerit, & in tam parua locorum diſtantia tot ſedes vacare ſimul minimè potuerint. Ipſum autem nonniſi rogatum ab aliis Epiſcopis, quoſdam in Oriente conſecraſſe, non auctoritate ſua gratis fingitur, & ſine vllius auctoris teſtimonio: nec ſatis probabiliter, quippe cùm ſatis appareat quantum Orientales, ij præſertim qui Patriarchatus erant Conſtantinopolitani Romanæ ſedis dignitatis diu inuiderint, quantum de ſedis Conſtantinopolitanæ minuendâ amplitudine timuerint, quam nempe ſciebant inter Patriarchales irrepſiſſe, & ex aliorum Patriarchatuum, Romani ſcilicet & Antiocheni mutilatione, incrementum cœpiſſe: ideoque probabile

h Anaſtaſ. in vita Conſtantini.
i Baron. ad annum 711. num. tom. 8.

Romani Pontificis prærogatiua, [a] *quod de omni Eccleſia quemcumque voluerit Clericum valeat ordinare*: quam idem Gregorius [b] in Synodo Romanâ comprobaſſe A
videtur ex dictis S. Leonis, Vigilij, Gregorij Magni, *qui ſinguli auctoritate præcipua
penè eadem voce in decretis ſuis veriſſimè teſtantur*, hoc modo, *Sancta Romana Eccleſia vi-
ces ſuas, ita alijs impertiuit Eccleſijs, vt in partem vocatæ ſint ſollicitudinis, non in plenitu-
dinem poteſtatis.* Ex quorum verbis infert, *liquido demonſtrari, quod quilibet Epiſcopus
nec ſuper gregem ſibi commiſſum tantam poteſtatem habeat, quantam Præſul Apoſtolicus, qui
licet curam ſuam in ſingulos Epiſcopos diuiſerit, nullo modo tamen ſe ipſum vniuerſali &
principali poteſtate priuauit: ſicut nec Rex ſuam regalem potentiam diminuit, licet regnum
ſuum in diuerſos Duces, Comites, ſiue Iudices diuiſerit.* Caue tamen, [c] ne aut ex iis quæ
iam audis, aut ex prædictis quæ iam percepiſti, in animum inducas tuum, Epiſ-
copos diuino iure non eſſe inſtitutos, Vicarios tantum eſſe Papæ, *non miniſtros
Chriſti*: ità enim à Romano Pontifice Epiſcoporum inſtitutionem pendere dici-
mus, vt eorum deſignationem, & auctoritatiuam confirmationem, necnõ etiam
limitationem poteſtatis, ac pleniſſimæ, ac libertimæ adminiſtrationis faculta- B
tem, à Romani Pontificis iudicio, conſenſu, ſententia, ac communicatione
pendere cenſeamus: Epiſcopatus tamen ordinem à Chriſto inſtitutum creda-
mus, quem conuellere nemo, peruertere, aut immutare poſſit, ita vt etiam po-
teſtatem Epiſcopi habeant à Chriſto, à quo habent characterem, & gratiam,
diuinoque iure firmatum, vt docet Innocentius [d] tertius, ſit eorum cum Eccle-
ſiâ coniugium, quod niſi exigentibus eorum demeritis, vel diuinâ inſpiratione
priuatâ, vel ob Eccleſiæ maius bonum diſſolui nequeat.

LVII. Verùm hæc inſtituti noſtri non ſunt, ſed cautionis tantum gratiâ à no-
bis notantur. Vt ergo ad propoſitam Theſim probandam redeamus: Summis
Pontificibus denegandum non eſſe, vt vbique terrarum, cùm expedire videbi-
tur, Epiſcopos inſtituant, hoc inſuper argumento fulcimus: quia cùm Apoſtolis
hæc poteſtas olim conceſſa fuerit, vt per vniuerſum orbem crearent Antiſtites,
qui ideò verè pronuntiare illud poterant, quod de ſe ipſo dicebat Paulus, [e] *in-
ſtantia mea quotidiana, ſollicitudo omnium Eccleſiarum.* Certè Romano Pontifici, qui in C
Apoſtolatus dignitate ſucceſſit, quem Apoſtolos honore ſequi dixit [f] Hiero-
nymus: cuius ideò ſedes *κατ' ἐξοχὴν*, Apoſtolica dicta ab eodem [g] Hierony-
mo, & [h] Auguſtino, Conciliis [i] Chalcedonenſi, & [k] Conſtantinopolitano ſub
Menâ, Iuſtiniano [l] Imperatore, [m] Bedâ, & aliis reperitur; in quâ vt ex Auguſti-
no retulimus, [n] *Apoſtolicæ Cathedræ ſemper viguit principatus*, denegari non debet,
quin exigente neceſſitate, vel vtilitate, reliquis etiam extrà ſuum Patriarcha-
tum Eccleſiis paſtores præficiant, præſertim cùm id exemplis quibuſdam ab iis
olim peractum perfectumque conſtet.

LVIII. Qua enim quæſo poteſtate Lucifer Calaritanus Paulinum Antiochiæ
Epiſcopum crearet, niſi Pontificiâ? eius ſiquidem legationi à Summo Pontifice
ſuſceptæ adſtipulantur [o] Nicetas (qui ex antiquis, vt credibile eſt, monumentis
Euſebium, & Luciferum Vercellenſem *Romà miſſos*, in Orientem veniſſe teſta-
tur) & [p] Hieronymus, qui eundem Luciferum cum Pancratio, & Hilario Ro-
manæ Eccleſiæ Clericis, ad Conſtantium Imperatorem à Liberio Epiſcopo pro D
fide Legatum miſſum aſſerit. Paulini autem ordinationem Occidentales proba-
runt, Ægyptij quoque & Cyprij, nec qui Meletio adhęſerunt, eam à non ha-
bente poteſtate factam vmquam cauſati ſunt, ſed Meletio iam conſtituto, qui
ſi quid in ipſius ordinatione peccatum fuerat, multorum annorum conſtantiâ,
ac patientiâ pro Catholica fide eluere viſus fuerat, ſubintroductum allegabát,
vt de poteſtate Summi Pontificis in conſtituendis Epiſcopis extrà ſuum Pa-
triarchatum Orientales minimè dubitaſſe animaduertas. Baſiliũ [q] quoque ſuprà
coniecimus Epiſcopos in Armeniâ vacantibus Eccleſiis dediſſe, Romani Pon-
tificis accedente auctoritate. Eidem quoque à Romano Pontifice Fauſti cuiuſ-
dam conſecrationem commendatam fuiſſe non improbabile eſſe diximus. Aca-
cium legatione Pontificia quoque ornatum fuiſſe ex verbis iſtis Gelaſij patet: [r]
*poſtremo cur tanto tempore, cùm iſta gererentur, vel gerenda cognoſceret, non ad Sedem
Apoſtolicam, à quâ ſibi curam illarum regionum nouerat delegatam, referre maturauit?* abu-
ſum

[a] Greg. 7. dictatu 14. poſt epiſt. 55. lib. 2.
[b] Greg. 7. in Synod. Ro. 1. cap. 23. Apologet.
[c] Vide etiam Innocent. 2. apud Guil. Tyrium lib. 14. cap. 11.
[d] Innocent. 3. cap. inter corporalia de tranſlatione.
[e] 2. Corinth. cap. 11.
[f] Hieronym. epiſt. 57. ad Damaſ.
[g] Idẽ aduerſus Ruffin. & Vigilantium epiſt. 91. & 92. & alibi paſſim.
[h] Auguſtin. ep. 91. & 92.
[i] Cõc. Chalced. paſſim.
[k] Conc. Conſtantinop. ſub Mena.
[l] Iuſtinianus epiſtolis ad Hormiſdam, & Agapetum Summo. Põtif.
[m] Beda lib. 2. hiſt. cap. 1. & alibi.
[n] Auguſt. ſuprà epiſt. 162.
[o] Nicetas comment. ad orat. 20. Nazianz.
[p] Hieronym. de ſcriptorib. Eccleſ. in Lucifero.
[q] Vide ſuprà art. 1. §. 13. num. 54.
[r] Gelaſ. epiſt. 13. ad Epiſcop. Dardan.

A ſum autem eadem poteſtate, Catholicis de gradu deiectis, hæreticos Alexandrinæ, & Antiochenæ Eccleſiæ præfeciſſe, ideoque à Summis Pontificibus damnatum fuiſſe compertum eſt.

LIX. Eadem in Agapeti facto auctoritas Summi Pontificis elucet, qui nempe à Marcellino [b] Comite, Victore [c] Tunenſi Epiſcopo, & aliis Conſtātinopolim aduenieis, Anthimū ſtatim Conſtantinopolitanū depoſuiſſe dicitur, Menamq; in eius locum ſubrogauiſſe. Rem cæteris fuſiùs narrat Liberatus his verbis, [d] *petentibus Principibus, vt Anthimum Papa in ſalutatione & communicatione ſuſciperet, ille fieri inquit poſſe, ſi ſe libello probaret orthodoxū, & ad Cathedram ſuā reuerteretur, impoßibile eſſe aiebat tranſlatitium hominem in illa ſede permanere. Auguſtâ verò clàm promittente munera multa, & rurſus Papa minas intentante, in hoc Papa perſtitit, ne eius audiret petitionem. Anthimus verò videns ſe ſede pulſum, pallium quod habuit Imperatoribus reddidit, & diſceßit, vbi eum Auguſta ſuo patrocinio tueretur. Tunc Papa principis fauore, Menam pro eo ordinauit Antiſtitem, conſecrans eum manu ſua in Baſilica S. Mariæ: fuit iſte Menas præpoſi-*
B *tus Xenodochij maioris, quod vocatur Sanſon, genere Alexandrinus, ſuſcipiens Chalcedonenſem Synodum.* Menam autem pro legitimo Patriarchâ agnitū fuiſſe totius Chriſtiani orbis, & [e] Quintæ Synodi conſenſus oſtendit.

[a] Vide Conc. Rom. 1. & 2. ſub Felice 3. cōtra Acaciū, & epiſt. Gelaſij citatam.
[b] Marcellinus Comes in Chron. indict. 14.
[c] Victor Tunēſis in Chro.
[d] Liberatus in Breui cap. 21
[e] Quinta Synodus paſſim.

LX. Martinus primus, eadem quâ Agapetus auctoritate nixus, vrgente Monothelitarum hæreſi, Philadelphienſem [f] Epiſcopum Legatū ſuum per totum Orientem conſtituit, cui quam poteſtatem in ordinandis etiam Epiſcopis, & quâ auctoritate dederit, ipſe ſuâ ad eum epiſtolâ nobis aperiet: *Et ſic*, inquit, *proſperans in Domino, ea quæ deſunt corrigas, & conſtituas per omnem ciuitatem earum quæ ſedi tum Hieroſolymitanæ, tum Antiochenæ ſubſunt, Epiſcopos, & Presbyteros, & Diaconos: hoc tibi omnimodo facere præcipientibus nobis, ex Apoſtolica auctoritate, quæ data eſt nobis à Domino, per Petrum ſanctißimum principem Apoſtolorum, propter anguſtias temporis noſtri & preſſuram gentium: ne vſque in finem in illis partibus deficiat Sacerdotalis decoris eximius ordo, ac ne inde de cætero noſtræ religionis magnum & venerandum myſterium ignoretur: tam non ſit Sacerdos, & Sacrificium, aut ſpirituale libamen, quod iugiter à Deo in odorem*
C *ſuauitatis pro ſalute populi offeratur. Nam oportet in hoc maximè tempore, Paſtoribus ſpiritualibus frequentari, ac muniri quæ vbique ſunt, Dei Catholicas Eccleſias, quo iuxta ipſius Domini prædictiones, tribulationes propter peccata noſtra venerunt, quales non fuerunt ab initio mundi vſque modo, neque fient, &c.* Iis ſanè verbis ſanctiſſimus Pontifex quem, quod de Lucio dicebat [g] Cyprianus, *honore geminato, in Eccleſiæ ſuæ adminiſtratione, confeſſorem pariter, & Sacerdotem conſtituit diuina dignatio*, qui fidem ſuam paſſionum tolerantiâ conſignauit, ſatis apertè oſtendit, ſe auctoritate Petri, cuius Cathedræ ſe ſucceſſorem eſſe cognoſcebat, ſubnixum, non ſolâ charitate inductum, Epiſcopos extrà ſuum Patriarchatum ordinare, & aliis ordinandi poteſtatem facere potuiſſe: cui cùm nullus Epiſcopalem ab eo poteſtatem præſumptam obiecerit, quis non videat Catholicorum eo ſæculo eandem fuiſſe mentem atque ſententiam?

[f] Martinus 1. epiſt. 5. Epiſc. Philadelph.
[g] Cypr. ep. 58.

LXI. Similiter Conſtantinus Papa in ea profeſſione, quam Nicomediam vſ-
D que, inuiſurus Iuſtinianum Iuniorem Imperatorem, cum ab ipſo vocatus fuiſſet, ſuſcepit, *fecit*, vt ait [h] Anaſtaſius, *ordinationes Epiſcoporum in eundo, & redeundo per diuerſa loca Epiſcopos duodecim.* Ex eo enim rectè coniicit [i] Baronius, Conſtantinum in ea profectione Epiſcopos per diuerſa Orientis loca Patriarchæ Conſtātinopolitano ſubdita, aliquos creaſſe. neque enim probabile eſt à Caieta Romam vſque tot Epiſcopos eum conſtituiſſe, præſertim, cùm eorum locorum Epiſcopos conſecrandos Romam ſecum venire iubere potuerit, & in tam parua locorum diſtantia tot ſedes vacare ſimul minimè potuerint. Ipſum autem nonniſi rogatum ab aliis Epiſcopis, quoſdam in Oriente conſecraſſe, non auctoritate ſua gratis fingitur, & ſine vllius auctoris teſtimonio: nec ſatis probabiliter, quippe cùm ſatis appareat quantum Orientales, ij præſertim qui Patriarchatus erant Couſtantinopolitani Romanæ ſedis dignitatis diu inuiderint, quantum de ſedis Conſtantinopolitanæ minuendâ amplitudine timuerint, quam nempe ſciebant inter Patriarchales irrepſiſſe, & ex aliorum Patriarchatuum, Romani ſcilicet & Antiocheni mutilatione, incrementum cœpiſſe: ideoque probabile

[h] Anaſtaſ. in vita Conſtantini.
[i] Baron. ad annum 711. num. tom. 8.

non eſt, eos retinendæ iſtius ad quam aſſurrexerant amplitudinis cupidiſſimos, A Romanum Pontificem rogaſſe, vt in dicto Patriarchatu Epiſcopos ordinaret, quos hoc beneficio, ac neceſſitudinis vinculo ſibi obſtringeret: quinimo reueritos, ne antiquos ſui Patriarchatus limites repeteret, ne permiſſuros quidem eos fuiſſe ordinationes in dictis regionibus Epiſcopales celebrare, niſi eum pro ſummâ, quam in Eccleſia vniuerſa haberet auctoritate, illud potuiſſe ſibi perſuaſiſſent. Conſtantinum autem, quem Anaſtaſius [a] mitiſſimum hominem fuiſſe deſcribit, aut vſurpare ſibi indebitas ordinationes voluiſſe, aut renitentibus Græcis perficere potuiſſe, quis ſibi perſuadeat?

LXII. Beda non merâ Patriarchali, ſed ſummâ Pontificali auctoritate Auguſtinum ad Anglos conuertendos miſiſſe iis verbis oſtendit: [b] *quia cùm primum in toto orbe gereret Pontificatum, & conuerſis iamdudum ad fidem veritatis eſſet Prælatus Eccleſiis, noſtram gentem catenus idolis mancipatam Chriſti fecit Eccleſiam, &c.* Quibus verbis poteſtatem, ni fallor, aſſignat, quâ Gregorius Anglorum conuerſioni vſus fuerit, quia nempe in toto orbe, Pontificatu primo ac præcipuo fruebatur. B Refert quoque [c] Thomas VValſingham Ioãnem 22. Rigaudo Epiſcopo VVintonienſi conceſſiſſe, vt non à Metropolitano ſuo Cantuarienſi, ſed ab aliis ſacraretur: quem proinde refert ab Epiſcopo Londonienſi in Monaſterio S. Albani, ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinente, obtentâ ab Abbate, & conuentu licentiâ, fuiſſe conſecratum. Denique ne plura ſingularia exempla proferamus, cùm in vitis [d] Romanorum Pontificum legamus multas Epiſcoporum per diuerſa loca ordinationes ab iis factas, cogimur admittere non ſolùm Prouinciæ ſuæ Epiſcopos Papam ordinaſſe, verùm etiam Patriarchatus ſui; imò forſan etiam extrà Patriarchatus ſui fines.

§. VII.

Occurritur obiectionibus, & fusè poteſtas Summi Pontificis circà Metropolitanos Primates, & Patriarchas oſtenditur. C

LXIII. Neque hanc Romani Pontificis auctoritatem Patriarcharum, Primatum, ac Metropolitanorum in ordinationibus vſitata iura conuellunt, quin potius ſtabiliunt: nam primò quod ſpectat ad Patriarchas; primas Patriarchales ſedes, à Diuo Petro erectas, & inſtitutas fuiſſe, Patriarchalemque dignitatem, ex eo ſortitas fuiſſe, quod in iis Diuus Petrus, vel per ſe, vt in Antiochena, vel per aliũ, puta in Alexandrinâ per Marcum ſediſſet, colligere poſſumus ex [e] Anacleto, [f] Innocentio primo, [g] Ioanne Chryſoſtomo, [h] Leone, [i] Gelaſio, [k] Gregorio, & [l] Nicolao, horum nominum primis Romanis Pontificibus, Hincmaro [m] Remenſi, & aliis. Atque inde fit, vt quos Patriarchæ iſti ordinant, Romanæ ſedis Pontifex ordinare quodammodo videatur: quippe cùm ob eam rationem tres illas ſedes vnius Petri S. Gregorius [n] eſſe dixerit, Alexandrinam Cathedram ſuam ipſe [o] appellarit: *vnumque* trium illarũ, ſedium *Sacerdotium* Symmachus [p] Papa, eumque imitatus Carolus [q] Caluus aſſeruerit: non quod pari D per omnia poteſtate præditi fuerint, ſed quod totius Eccleſiæ ſollicitudinem cum iis Summus Pontifex partitus ſit. Quibus non obſtat, quod Conſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus poſteà in eorum numerum irrepſerint: Generalium enim Synodorum auctoritate id factum eſt, Conſtantinopolitanæ [r] primæ, & [ſ] Chalcedonenſis, quibus etiam Epheſinam [t] addere poſſis, quaſi Hieroſolymitano Patriarchatui fauentem: cui tamen innouationi fortiſſimè ſe oppoſuerunt Romani Pontifices, [u] Leo I. [x] Felix 2. [y] Gelaſius I. [z] Nicolaus item primus, & alij: nec niſi Romanorum Pontificum accedente conſenſu, dignitatis firmitatem obtinuerunt. Nihilominus ab iis factæ ordinationes validæ fuerunt, vel eo titulo, quod pro bono pacis ab iiſdem Summis Pontificibus tolleratæ fuerint, qui ſi extrà communionem Romani Pontificis fuiſſent, nullos vnquam legitimè ordinaſſent. Recepti autem illi ſunt in Eccleſiæ communionem, in antiquorum Patriarcharum iura ſubintroducti, generalis Concilij decreto,

[a] Anaſtaſius ſuprà.
[b] Beda lib. 2. hiſt. cap. 1.
[c] Thomas VValſinghã ad annũ 1320.
[d] Pontificale Damaſi, Anaſtaſius Bibliothec. & alij
[e] Anacletus epiſt. 3.
[f] Innocent. 1. epiſt. 18. ad Alexandrum Epiſcop. Antioch
[g] Chryſoſt. homil. in S. Ignat.
[h] Leo I. epiſt. 53. ad Anatolium, & 79. ad Dioſcor. & ſerm. 1 de SS. Petro, & Paulo.
[i] Gelaſ. epiſt. 13. ad Epiſc. Dardaniæ.
[k] Greg. lib. 6. epiſt. 37. & 12. epiſt. 48.
[l] Nicolaus ad Conſulta Bulgar. cap. 92.
[m] Hincmarus opuſc. 55. Capit. cap. 16.
[n] Greg. epiſt. 48 lib. 12. cit
[o] Idem epiſt. 37 cit. lib. 6
[p] Symmachus epiſt. 1. ad Eonium Arel.
[q] Carol[us] Caluus epiſt. ad Adrian. 2.
[r] Conſtantinopolit. 1 c. 3. & 4.
[ſ] Chalced. c. 28 & act. 7.
[t] Patriarchatum vſurpare tentauit Iuuenalis Hieroſolym. in Epheſina ex Leone ep. 62. ad Maximum.
[u] Leo epiſt. cit. necnon epiſt 54. & 55.
[x] Felix 2. epiſt. 1.
[y] Gelaſ. 1. ſuprà.
[z] Nicolaus 1. ad conſulta Bulgar. cap. cit.

A creto, Romanorum Pontificum temporaria ſaltem quoad ordinationes conniuentiâ, quoſque creauerunt Antiſtites, eos iure Patriarchali vero, aut præſumpto creauerunt, quod Patriarchale ius cùm à Beato Petro originem habuerit, ordinationum ab iis factarum Beatus Petrus auctor fuit. Ius autem illud conſtituendarum Patriarchalium ſedium apud Romanum Pontificem agnoſcunt Concilij Chalcedonenſis Patres in epiſtolâ Synodica ad ſanctiſſimum Leonem Papam iis verbis, [a] ἐβεβαιώσαμεν δὲ καὶ τὸν τῶν ρν' ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων ἐπὶ τοῦ τῆς εὐσεβοῦς μνήμης τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου κανόνα, τὸν διαγορεύοντα μετὰ τὸν ὑμέτερον ἁγιώτατον, καὶ ἀποστολικὸν τὰ πρεσβεῖα τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν. πεπεισμένοι, ὡς τῆς ἀποστολικῆς παρ' ὑμῖν κρατούσης ἀκτῖνος, καὶ ἐπὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίαν, συνήθως κηδόμενοι, πολλάκις ταύτην ἐπλουτίσατε, διὰ τὸ ἄφθονον ὑπάρχειν ὑμῖν τὴν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν πρὸς τοὺς γνησίους μετάδοσιν. Id eſt, vt fert vulgata verſio, *confirmauimus autem, & centum quinquaginta ſanctorum Patrum regulam, qui in Conſtantinopoli congregati ſunt, ſub piæ memoriæ maiore Theodo-*
B *ſio, quæ præcepit poſt veſtram ſanctiſſimam & Apoſtolicam Sedem * honorem habere Conſtantinopolitanam (quæ ſecunda eſt ordinata) confidentes, quia lucente apud vos Apoſtolico radio, & vſque ad Conſtantinopolitanorum Eccleſiam conſuetè gubernando illum ſpargentes, hunc ſæpius expanditis, eo quod abſque inuidiâ conſueueritis veſtrorum honorum participatione ditare domeſticos*, ſeu potius ingenuos, germanoſque filios, hoc enim vox illa γνησίους ſignificat ex [b] Budæo: quibus verbis quid aliud ſignificatur quam Patriarchalem honorem, ſplendorem quendam eſſe à Romano Pontifice deriuatum, defluumque nitorem, quo quas velit Eccleſias exornare ipſe poſſit?

[a] Epiſt. Synodic. Concil. Chalced. ad S. Leonem patres Côcil. Chalced.

* al. Primatum.

[b] Budæus.

LXIV. Primates autem Occidentis, cùm ſint [c] tantum Vicarij ſanctæ Sedis Apoſtolicæ (quo nomine ſe Theſſalonicenſes, & Corinthij Præſules iactabant, poſteáque Arelatenſes, Remenſes, Cantuarienſes, & alij cæteris prætulerunt: cui etiam appellationi reſpondenti nomine Lugdunenſes, & alij Primates, Legati eiuſdem ſedis frequentius dicti ſunt) auctoritatem eiuſdem ſedis omnino
C confirmant: non enim dubiũ eſt Papam, id quod per eos præſtitit, per ſe præſtare potuiſſe: quare cùm illi Epiſcoporũ electiones confirmarint, imo etiã aliquando excluſis Metropolitanis Epiſcopos ordinarint Vicariatus iſtius nomine, haud dubiè Sedis Apoſtolicæ eandẽ eſſe prærogatiuã in ordinationibus demonſtrarũt.

[c] Vide doctiſſimũ Patrem Morinũ lib. 1. exercit. Eccleſiaſt. num. 21. 22. & ſequentibus.

LXV. Par ferè eſt ratio Metropolitanorum Præſulum, quę Primatũ: Eos enim ſaltẽ in Occidente à ſolo [d] Romano Põtifice primùm cõſtitutos, aſſignatis etiam maioris, vel minoris pro diuerſa temporũ ratione, prouinciæ limitibus, ex hiſtoriarũ monumentis apparet: quos etiã ex eadem, epiſtolarũ Sũmorum Pontificũ, & hiſtoricorum lectione, Sũmos Pontifices prouinciæ [e] parte mulctare aliquando comminatos fuiſſe, & reuera aliquando mulctaſſe exploratiſſimũ eſt: quibus à Romanâ ſede pallium propter ordinationes mitti conſueuit, vt ſuprà oſtendimus. Ex iis enim omnibus deducitur, eam quam Metropolitani in ordinãdis Sacerdotibus impenderunt operam, eminentiori modo à Summis Pontificibus præſtari potuiſſe, imo iiſdem quoque in ordinationibus Sũmos Pontifices co-
D operari: ideò ait Hincmarus, [f] *Quæcumque igitur Primates prouinciarum à Domno conſtituti & Apoſtolica auctoritate confirmati, ſed & quique Catholici Epiſcopi, de certis, & manifeſtis rebus, de quibus expreſſa iudicia & irrefragabiliter, atque inconuulsè conſeruandas diffinitiuas habemus ſententias, ſecundùm ſacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum, quæque decernimus & iudicamus, Apoſtolica ſedes, & Catholica Eccleſia Apoſtolorum fundamento fundata [g] ſuper angulari lapide Chriſto Ieſu, in quo omnis ædificatio conſtructa creſcit in templũ ſanctũ in Domino, in nobis pro patribus natis filiis, id eſt pro Apoſtolis creatis Epiſcopis, vt in ordinandis coordinat, ità & in decernendis canonicè condecernit, & in iudicandis coniudicat. Nos autem qui ſacros Canones, & decreta Sedis Romanæ Pontificum, ſub ipſius Apoſtolicæ Petræ iudicio exequimur, nihil aliud quàm iuſtè iudicantium fautores, & iuſtorum iudiciorum exequutores, obedientiam ſancto Spiritui, qui per eos loquutus eſt, & ſedi Apoſtolicæ, à qua riuus religionis & Eccleſiaſticæ ordinationis, atque Canonicæ iudicationis profluxit, dependentes exiſtimus.*

[d] Vide epiſt. 2. Anaclet. & lib. 6. Gregorij ſeptimi epiſt. 35.

[e] Vide epiſt. Leonis 109. & Simpl. epiſt. 16. Cod. Vatic. apud Baron. ad annũ 1106. & al paſſim. Anaclet quoque ſuprà.

[f] Hincmarus opuſc. 55. cap. 35.

[g] Epheſ. 2.

[h] Pſal. 47.

LXVI. Deinde etſi Metropolitani ac Primates ordinationum iure gauiſi diu fuerint, ità tamen gauiſi ſunt, vt Pontifices Romani, pro ſumma quam habent in

Eccleſia poteſtate Epiſcopos ordinare, & vbi in electionibus atque ordinationibus dubium aliquod emergeret, cauſæ ſibi totius cognitionem adſciſcere potuerint (quod & feciſſe plura ſuperiùs prolata exempla demonſtrant) ſuumque eſſe duxerint prouidere, ne indebitas ordinationes reliqui efficerent: Imò etiam vt aliquando ſuprà leges ſe meminerint, & Epiſcopos vacantibus Eccleſiis præfecerint. Inde Aurelius & Africani ab [a] Innocentio primo, Proculus Maſſilienſis à [b] Zozimo, Itemq; Hilarius [c] Narbonenſis, à Bonifacio primo [d] Patroclus Arelatenſis, à Leone primo [e] Hilarius Arelatenſis correpti ſunt, quod indebitas feciſſent ordinationes. Inde Tarraconenſium [f] ad Hilarum primum de ordinationibus à Syluano factis querimoniæ: Simplicij [g] in Rauennatem minæ, quod Mutinenſibus inuitum Epiſcopum dediſſet: reiecti quidam à [h] Gregorio magno electi, atque ordinati. Inde variis occaſionibus conſpicua Romani Pontificis in toto orbe inſpectio iſta ac ſollicita vigilantia, ne aut laici gregem dominicum deuaſtaturi, aut canes muti non valentes latrare eidē gregi præficerentur. Inde in [i] Concilio Chalcedonenſi Baſſianus, qui per vim in Epheſinam Eccleſiam intruſus fuerat, à Leone Papa deiectus dicitur, cuius auctoritate factum, vt alius nomine Stephanus eligeretur: referuntque Patres eiuſdem Concilij [k] Chalcedonenſis ſe ideo Metropolitanorum ordinandorum Conſtantinopolitano Patriarchæ poteſtatem feciſſe, quod in eorum creationibus tumultus orirentur, vnde etiam acciderit, vt quidam ipſi Summo Pontifici importuni fuerint: quod certè oſtendit controuerſias iſtas de iure ordinationis, ex omnibus Patriarchatibus ad Summum Pontificem Romam deferri conſueuiſſe. Inde ſummæ etiam poteſtatis præter allata ſuperius varia exempla hęc proferri poſſunt. Primum ex Socrate apud quem iſta habentur, [l] *Περιγένης ἐν Πάτραις ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος, καὶ ἐπειδὴ οἱ τῆς προειρημένης πόλεως αὐτὸν οὐκ ἐδέξαντο, ὁ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐνθρονισθῆναι ἐν Κορίνθῳ τῇ μητροπόλει, τοῦ ἐκεῖ ἐπισκόπου τελευτήσαντος, καὶ τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας διὰ βίου προέστη.* Ideſt *Perigenes Eccleſiæ apud Patras* (in Achaia) *deſignatus fuit Epiſcopus, quem vbi populus illius vrbis eum repudiauerat, Epiſcopus Romæ mandauit, vt Epiſcopo Corinthi Metropolis iam mortuo, in ſede Epiſcopali illius vrbis collocaretur, cui Eccleſiæ reliquo vitæ ſpatio præfuit.* Alterum ex Antonio Flamino Imolenſi, qui in vita ſancti Proſperi Aquitanici, quam ex antiquis monumentis excerpſit, eum refert inuitum à S. Leone *supernè admonito* Eccleſiæ Regienſi præfectum fuiſſe, [m] *ad quam dum tenderet, iam Epiſcopus illius ſenio confectus, & graui morbo correptus diem ſuum obierat*: patefactâ autem à Preſbytero quodam probatæ vitæ, & venerabilis auctoritatis, qui cœlitus admonitus fuerat, illius à Romano Pontifice, quem vt Christi vicarium venerabantur, miſſione, atque ordinatione, populum, gratanter eum ſuſcepiſſe, obuiam etiam illi eundo, ac præcurrendo. Quo exemplo manifeſtè apparet, & ſanctiſſimos Pontifices diuino nonnumquam monitu in ordinandis Sacerdotibus, Metropolitanorum, clerique ac populi iura prætergredientes, vſos fuiſſe, & eos Pontificiæ auctoritati paruiſſe, & ſalubria nonnumquam Summis Pontificibus, pro Eccleſiæ bono conſilia diuinitus immitti, eorumque ſacroſanctam auctoritatem diuinis etiam viſionibus interdum confirmari.

LXVII. Vnum itaque hic ſolum ſupereſt, vt confirmatos etiam à Summis Pontificibus reliquos Patriarchas, & à Sedis Apoſtolicæ communione dignitatis ſuæ firmitatem ac munimentum accepiſſe quibuſdam exemplis demonſtremus. Nec vetera reuoluere opus eſt: [n] Athanaſium, ac Petrum in ſede Alexandrinâ, Chryſoſtomum in Conſtantinopolitanâ, Paulinum, & Euagrium in Antiochenâ, ſola Summorum Pontificum auctoritate vel retentos, vel reſtituros fuiſſe prætermittimus: obiter quoque præterimus Synodicam Concilij Conſtantinopolitani primi epiſtolam, qua de Nectario Conſtantinopolitano, Flauiano Antiocheno, & Cyrillo Hieroſolymitano à Concilio receptis, Damaſum & alios Occidentales Epiſcopos monet, & pro iis communionis gratiam expetit, obſecratque, vt mutua charitate deuinciente, remotâ omni humana affectione, prædictis electionibus

[a] Innocent. 1. epiſt. 12. ad Aurel. Carthag.
[b] Zozimus epiſt. 6. ad Epiſcopos Africæ, Galliæ, & Hiſp. & ij ad Patroclum Arelat. & 15. ad Maſſil.
[c] Idem Epiſt. 8. ad Hilar. Narb.
[d] Bonifacius epiſt. 3. Hilario Narbon.
[e] Leo epiſt. 89 ad Epiſcopos Prouinciæ Viennenſis
[f] Inter epiſt. Hilarij ordine 8. cuius reſpōſ ſequitur ordine 9.
[g] Simpl. epiſt. 16. mox cit.
[h] Greg. epiſt. 58. lib. 6. indict. 15. & alibi.
[i] Chalced. act. 11.
[k] Epiſt. Synod. Patrum Chalced. ad S. Leonē Papam 3. parte Conc. Chalced.
[l] Socrates lib. 7. cap. 35.
[m] Vita S. Proſper. apud Sur. 25. Iunij.
[n] De iis apud Theodoretū, Socratem, Sozomenū ſuis locis.
[o] Synodic. epiſt. Concil. Conſtantin. primi apud Theodoret. lib. 5. cap. 9.

A ctionibus congratulentur, tantum autem abfuiſſe, vt his literis cum Synodo Occidentalium acquieuerit Romanus Pōtifex, quin potius, Sozomeno [a] teſte, iratus fuerit idem Romanus Pontifex, cæterique cum eo Occidentales, & Paulino cōmunicatorias literas ſcripſerint, ad Flauianum ſilentium agentes, Diodorũ quoq; Tharſi, & Acacium Beroeæ ordinatores reos egerint, & pro excōmunicatis habuerint, atq; vt de iiſce rebus cognoſceretur, tũ ipſi, tum Gratianus Imperator in Occidentem Epiſcopos conuocarint; ad quod Concilium Paulinus Romam venit; diffiſus autē cauſæ Flauianus eò pergere renuit; quem Concilij ſententia tutum non fuiſſe, nec ſucceſſores eius, docent Euagrij [b] poſt obitum Paulini ordinatio, Capuanum Concilium in iſta cauſa habitum, Theophilo Alexandrino controuerſia iſta demandata, legationes ad Summum Pontificem ad obtiuendam eius communionem pro Flauiano ab Orientalibus ſuſceptæ, ſopita tandem ab Innocentio 1. hæc diſſenſio, impoſitis Alexandro Flauiani ſucceſſori iis conditionibus, quæ nonniſi à iudice dari potuerunt.

[a] Sozomenus lib. 7. cap. 11.

[b] Vide apud Socratem lib. 5. cap. 15. Sozom. lib 8. ca. 3. Theodoret. lib. 5. cap. 9. Innocentium 1. epiſt. 22. ad Bonif. tom 1. epiſt. Rom. Pontif.

B LXVIII. Quæ omnia à Catholicis Doctoribus paſſim pertractata breuiter percurrimus, Ambroſij & Hieronymi in hoc diſſidio verba ſolum, maturius diſcuſſuri, quæ huius controuerſiæ Summum Pontificem iudicem fuiſſe, nec vllum, niſi eius ſententia, indubitatum Antiſtitem agnoſci potuiſſe manifeſtè demonſtrant, grauioreſque viros ei communicare elegiſſe, qui à Romanâ Sede probatus eſſet: Ita ſiquidem Ambroſius, [c] *Non habet quod vrgeat Euagrius, & habeat quod metuat Flauianus, ideoque refugit examen.* Et infra, *Exlex ſolus Flauianus (vt illi videtur) non venit, quandò omnes conuenimus, fænerator, & debitor inuicem ſibi occurrunt, iſti ſibi non poſſunt occurrere: ſolus exors Flauianus (vt ipſe vult) Sacerdotalis conſortij, qui nec Imperialibus decretis, nec Sacerdotum conuentui præſentiam faciat ſui. Nec tamẽ etiam hoc moti dolore, fratri Euagrio donamus ſpeciem bonæ cauſæ, qui eo deffenſabilior ſibi videtur, quod eum refugit Flauianus, aut quod habere ſe alterum arbitratur æqualem, vtique alienæ magis ordinationis vitiis, quàm ſuis fretus.* Neſcio an euidentius conuentus iſtius, cui Summus Pontifex præerat, in confirmandis Patriarchis Orientalibus
C poteſtas oſtendi potuerit. Quid enim vereretur Flauianus omnium ſui Patriarchatus Epiſcoporum cōſenſione receptus, Concilij Oecumenici ſententiâ probatus, niſi ſuperiorem Romanum Pontificem agnoſceret, qui ſuam ordinationem irritare, & infirmare poſſet? nec minus euidenter hanc poteſtatem oſtendit Hieronymus, eâ nempe epiſtolâ quâ ex tribus qui ſe Patriarchas Antiochenos cum Apoſtolicæ Sedis communione iactabant, cui ſibi adhærendum eſſet, Damaſum Papam iis verbis conſulit: [d] *Hinc in tres partes ſciſſa Eccleſia ad ſe rapere me feſtinat: Monachorum circa mancntium antiqua in me ſurit auctoritas. Ego interim clamito, ſi quis Cathedræ Petri iungitur meus eſt. Meletius, Paulinus, Vitalis tibi hærere ſe dicunt: poſſem credere, ſi hoc vnus aſſereret, nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. Idcirco obteſtor beatitudinem tuam, per crucem Domini, &c. vt mihi literis tuis, apud quem in Syriâ debeam communicare, ſignifices, &c.* Ex quibus verbis obſeruare poteris tres illos de Patriarchali ſede contendentes, omnes Romanæ Sedis communionem
D habere ſe gloriatos fuiſſe, ſcientes non eſſe firmam ſuam dignitatem, niſi eius communione munita foret: Hieronymo quoque ſanctiſſimo, & ſapientiſſimo viro, nullum ex iis verum Patriarcham viſum fuiſſe, nec eorum vlli communicandum, niſi qui eidem ſedi communicatoriis literis iunctus eſſet, ſine quibus proinde perfectam & ſtabilem ordinationis poteſtatem apud neminem quantumuis electum ac conſecratum eſſe cenſebat. Adhæſiſſe autem poſteà Hieronymum Paulino, cui communicabat Summus Pontifex ex eo patet, quod ſe ab eo [e] Preſbyterum creatum aſſeueret. Cui rei non præiudicat, quod Baſilius [f], & alij graues pariter viri Meletio communicarent: Nam cùm ita approbaretur Paulinus, vt tamen non reiiceretur Meletius, liberum erat Orientalibus, qui priuato erga Meletium affectu ferebantur, ei adhærere: valuit tamen Romani Pontificis auctoritas, vt nec ipſi Orientales, Paulinum omnino reiicere auderent, in quem Sedem Apoſtolicam propenſiorem eſſe cognoſcerent.

[c] Ambroſ. epiſt. 78. al. 95. ad Theoph.

[d] Hieronym. epiſt. 57. ad Damaſum.

[e] Idem epiſt. 61. ad Pammachium.

[f] Lege Baſil. epiſt ad Terentium Comitem.

LXIX. Statim atque verò Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Antiſtes eſt

ordinatus Neſtorius, epiſtolas encyclicas, tum ad Papam Romanum, tum ad reliquos Patriarchas dedit, ab iiſque communicatorias obtinuit. Vt autem videas quantum præ reliquis ponderis eſſent Romani Pontificis literæ, ex eo colliges, quod Cyrillus Alexandrinus, inconſulto Romano Pontifice, Neſtorij ab eo probati, quem plurimis argumentis de hæreſi ſuſpectum, imo & conuictum habere poterat, communionem auſus non ſit deſerere, ideoque hæc ad Cæleſtinum iis quæ in Epheſinâ Synodo habentur literis reſcripſerit. A

a Epiſt. Cyril. Alex. ad Celeſtin. in Cõcil. Epheſ.

[a] *Οὐ πρότερον τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας ἐκβάλλομεν ἑαυτοὺς μετὰ παῤῥησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα· διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν, καὶ πότερόν ποτε χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ, ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παῤῥησίας*, Id eſt, *non prius illius communionem deſerere auſi ſumus, quam hæc ipſa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde quid hic ſentias, declarare, quò liquido nobis conſtet communicare ne nos cum illo oporteat, an verò liberè ei denuntiare neminem cum eo communicare debere qui huiuſmodi erroneam doctrinam fouet, ac prædicat.* Subiungit, vt non ſolum Macedoniæ Epiſcopis (ad quos vtpote ſui Patriarchatus frequentius ſcribebat Romanus Pontifex) verum etiam reliquis Orientalibus literas ipſe dirigeret, quæ eis occaſionem præbeant viriliter Catholicam fidem propugnandi, & impugnationibus eius reſiſtendi. Neſtorio verò auctoritate Synodi vniuerſalis depoſito Maximianus ſucceſſit, qui illico ad Romanum Pontificem literas dedit, ad quas Celeſtinus reſpondens, officiique ſui Maximianum admonens, non æqualis, ſed ſuperioris partes agit, eiuſque qui ordinationem alterius, ſi à canonibus deflexiſſet, pro ſuo iure infirmare poſſet. B

b Epiſt. Celeſtini 9. ad Maximianum 13. apud Binium tom. 1. Conc.

LXX. Celeſtinum Papam prius de Procli Epiſcopi Cizicenorum promotione conſultum, imò & rogatum à Theodoſio Imperatore, vt cum eo diſpenſaret, quatenus ab eâ Eccleſia ad Conſtantinopolitanam tranferretur, argumento ſunt ea, quæ ferè ad verbum ex [c] Socrate refert Nicephorus, tum vero poſt narratam Maximiani mortem inquit, [d] *Imperator Theodoſius & Pulcheria Auguſta maximè curam eius rei ſuſcepere, ne enim rurſus negotium eis exhiberetur de electione Epiſcopi, vnde miſceri Eccleſiæ res, & confundi potuiſſent, nulla interpoſita mora quum adhuc Maximiani corpus inſepultum eſſet, Epiſcopos quoſcumque inuenire potuerunt, coactos, inthroniſare, atque in vacuam Eccleſiæ poſſeſſionem inducere Proclum iuſſere: Cùm namque deliberatum antea de eo eſſet, Celeſtinus quoque Romæ Epiſcopus ſuffragium ei per epiſtolas tulerat, ad magnum illum Cyrillum, & Ioannem Antiochenum, & Ruſum Theſſalonicenſem ſcribens, & modis omnibus docens nihil obſtare, quominus qui alterius vrbis aut ſit, aut ſaltem deſignatus ſit Epiſcopus, in aliam transferatur vrbem; Proclus igitur in ſede ſua collocatus, &c.* Cur quæſo cum Celeſtino primùm contulere Theodoſius, & Pulcheria, quem in locum Maximiani eſſent ſuffecturi, & de Proclo dubitationem iſtam protulerunt, quod Cyzicorum Epiſcopus fuiſſet deſignatus, niſi ſummam in Celeſtino poteſtatem diſpenſandi in canonibus Eccleſiaſticis eſſe ſciuiſſent, & ratam futuram illius ordinationem, quam ipſe comprobaſſet? Literæ ergo iſtæ Celeſtini diſpenſatoriæ fuere & relaxatoriæ rigoris canonum circa vnum Proclum, non autem declaratoriæ, & aſſertoriæ iſtius ſententiæ, quod paſſim, & abſque vrgenti neceſſitate liceret vnicuique à minori Eccleſiâ ad maiorem, contra canones, transferri: Celeſtinum enim canonum, ſtudioſiſſimum hoc declaraſſe, vel decreuiſſe probabile non eſt, ſed ſolum Proclo, inſtante Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ neceſſitate, cui needum à Neſtorij tyrannide, malaque adminiſtratione reſpirandi ſpacium ob breuitatem Pontificatus Maximiani conceſſum fuerat, indulſiſſe, vt Conſtantinopolim transferretur, veriſimile eſt. C D

c Socrates lib. 7. cap. 39.
d Nicephorus lib. 14. cap. 37.

LXXI. Anatolius poſt Flauiani necem in prædatoriâ Synodo [e] Epheſinâ à Dioſcoro, & aliis eiuſdem farinæ conſtitutus atque ordinatus, ſuæ ordinationi diffidens niſi Summi Pontificis conſenſus accederet, per Theodoſium rogari curauit S. Leonem Romæ tunc ſedentem, vt eius electionem ordinationemque comprobaret, vt videre eſt ex literis Leonis Papæ ad Theodoſium, quarum iſtud initium eſt, [f] *Omnibus quidem veſtræ Pietatis epiſtolis inter eas ſollicitudines, quas pro fide patimur, ſpem nobis ſecuritatis maximam præſtitiſtis,*

e Liberatus in Breuiario ca. 12.
f Leo epiſt. 33. ad Theodoſ. Auguſtum.

Necnon

A *Nicenum commendando Concilium: adeout ab illo, ſicut iam ſcribitis, non patiamini Sacer-* a Similia habet epiſt. 35 ad Pulcheriam.
dotes Domini deuiare. Sed ne aliquid in præiudicium Catholicæ defenſionis videret egiſſe, de
ordinatione eius, qui Conſtantinopolitanæ cœpit Eccleſiæ præſidere nihil interim in alterutram
tibi partem, temerè reſcribendum putaui, non dilectionem negans, ſed manifeſtationem Catho-
licæ veritatis expectans. Quod æquanimiter feras, obſecro, veſtra clementia, vt cùm talem
ſe erga fidem Catholicam, qualem cupimus, approbarit; de ſinceritate ipſius copioſius, & ſe-
curius gaudeamus, &c. Ex quibus verbis primum quidem conijcio Theodoſium
putaſſe Niceno Concilio approbationem Romani Pontificis neceſſariam iudi-
catam, quod multi ex Summis Pontificibus cautum in Niceno dixerunt, ipſiuſ-
que [b] Theodoſij & Valentiniani citata ſuperiùs Nouella ſatis indicat, adſtruitq; b Nouella Valentin. ſupra citata.
ea lectio Canonis ſexti [c] Niceni, in qua Patriarcharum auctoritas ſancitur (*quia* c Conc. Nic. can. 6.
Romani Pontificis ea eſt conſuetudo) quæ verba ex Romani Pōtificis acceptatione Pa-
triarchas habitos eſſe oſtendunt: coniectura itaque eſt à Niceni Concilij com-
mendatione incipientē Theodoſiū, quod in eo Romani Pontificis approbatio-
B nis neceſſitas ſancita foret, ſignificaſſe ſe ea cauſâ inductū noluiſſe Anatolium
pro Patriarchâ Conſtantinopolitano indubitato habere, priuſquā approbatio-
nem iſtam emeruiſſet, eamque ideò ſuis literis poſtulaſſet. Cui proinde reſpon-
dens S. Leo rectè maximam ſe in eo confidentiam repoſuiſſe dixit, quod à Ni-
cenis Canonibus deuiantes Antiſtites ſe non paſſurum eſſe profeſſus fuiſſet,
quippe quos ſciret eiuſdem auctoritatis eſſe confirmatrices. Sed relictis his con- d S. Leo cit. epiſt. 33
iecturis, [d] *dilectionem*, ſeu [e] *gratiam fraternæ charitatis*, & communionem (hæc enim e Idem. S. Leo epiſt. Pulcher. 35.
promiſcuè ſumuntur) ei impertiri renuit S. Leo, donec fidei profeſſionem emi-
ſiſſet, prudenter iudicans, eum, ſi Catholicam doctrinam amplexaretur, quam-
uis illegitimè fuiſſet ordinatus, nequaquam cum periculo indignationis Impe-
ratoris eſſe reiiciendum, ſufficere in hac rerum perturbatione, ſi fidei defenſio-
ni conſuleretur.

LXXII. Charitatem autem iſtam ac dilectionem, ſeu communionem, quam
ei impendere diſtulit S. Leo, veræ confirmationis vim habuiſſe, & abſque ea
C Anatolij ordinationem irritandam fore hæc demonſtrant, quæ idem ſanctus
Pontifex habet aliis ad diuerſos miſſis epiſtolis. Primò enim [f] ex epiſtola eius f Idem epiſt. 40. ad Anatolium.
ad Anatolium, nonniſi certis conditionibus eum receptum eſſe conijcimus, vt
quod Dioſcori nomen ad altare recitari haud fineret, Iuuenalis verò, & alio-
rum Catholicorum Epiſcoporum nomina è Dypticis legi curaret: quod Iulia-
num Epiſcopum, alioſque Clericos, qui S. Flauiano ſemper adhæſerant, obſer-
uaret, & apud ſe haberet, & Euſebij pro fide expulſi Eccleſiam defenderet,
aliiſque, de quibus inſtructurum eum monet: eaſque, quibus hæc ſcribit, literas
in omnium vult notitiam peruenire, *vt*, inquit, *qui Deo noſtro deſeruiunt, de confir-*
mata apud te pace Sedis Apoſtolicæ gratulentur: quæ verba nequaquam adderet, niſi
communio Romani Pontificis vera eſſet confirmatio, non mera gratulatio. Se-
cundò prædictus S. Leo epiſtola [g] ad Martianū Auguſtum hęc habet, quæ iudi- g Idem epiſt. 54. Martiano.
cij Romani Pontificis, & confirmationis ipſius auctoritatem manifeſtè oſten-
D dant, *quamuis enim neceſſariò ſibi frater meus Anatolius conſuluiſſe videatur, vt ordinato-*
rum ſuorum (Dioſcori ſcilicet & aliorum) *errorem deſerens, in aſſenſum Catholicæ fi-*
dei ſalubri correctione tranſiret: cuſtodire tamen debuit, vt quod noſtro beneficio noſcitur
conſequutus, nullius prauitatis cupiditate turbaret, nos enim veſtræ fidei & interuentionis ha-
bentes intuitum, cùm ſecundùm ſuæ conſecrationis auctores eius initia titubarent, benigniores
circa ipſum, quàm iuſtiores eſſe voluimus, quò perturbationes omnes, quæ operante diabolo fue-
rant excitatæ, adhibitis remediis leniremus, quæ illum modeſtum magis, quàm moderatum fa-
cere debuerunt. An potuit dicere S. Leo *ſuo beneficio* Anatolium Epiſcopatum con-
ſecutum, & ſe iuſtiorem ergà ipſum exhibuiſſe quàm benigniorem, niſi iudicis
perſonam ſuſtinuerit, eumque in ſuam communionem recipiendo in Epiſco-
patus poſſeſſione, cuius alias periculum ei imminebat, ipſum verè, propriéque
confirmauit? Neque verò putanda ſunt hæc verba S. Leoni minimè cogitanti
excidiſſe, cum eadem fermè habeat epiſtola [h] ad Pulcheriam, quæ eandem Sū- h Idem epiſt. 55 Pulcheriæ.
mi Pontificis auctoritatem egregiè confirmant: *Frater enim*, inquit, *& Coëpiſcopus*
meus Anatolius parùm conſiderans, quanto pietatis veſtræ beneficio, & mei fauoris aſſenſu

Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Sacerdotium fuerit conſequutus, non tam adeptis gauiſus, quàm A *de immodicis appetendis, ſuprà menſuram ſui accenſus eſt, &c.* Eadem quoque ad eandem Pulcheriam ſcribit idem ſanctiſſimus Pontifex in cauſa Etij [a] Archidiaconi ab ipſo Anatolio malè habiti, cuius ſe ordinationem comprobaſſe dolere videtur, cum infirma ipſa, & imbecilla foret, grauiterque ferre quod meliora de ipſo ſperans in deteriora prolabi videretur.

[a] Idem epiſt. 58. ad Pulcheriam.

LXXIII. In causâ quoque Maximi Antiocheni clarè hanc Patriarcharum confirmandorum poteſtatem Synodi Chalcedonenſis Patres agnouiſſe videntur: cùm enim Maximus in locum Domni Antiocheni ſuffectus, certos ei ſumptus ex reditibus Eccleſiæ Antiochenæ aſſignari à Synodo poſtularet, eius petitioni Legati Sedis Apoſtolicæ aſſentientes, dictum Maximum à Summo Pontifice *confirmatum*, nemine reclamante profeſſi ſunt iis verbis, [b] *Sanctus & Beatiſſimus Papa, qui Epiſcopatum ſancti ac venerabilis Maximi Epiſcopi Antiochenæ Eccleſiæ confirmauit, iuſto ſatis iudicio, eius meritum approbaſſe videtur, &c.* In eodem quoque Chalcedonenſi Concilio hoc memoratu dignum, eos tum Patriarchas, tum B Epiſcopos Orientales à Concilio probatos, qui ſe à S. Leone Papa probatos oſtenderant, [c] Anatolium v. gr. Maximum, Iuuenalem, Theodoretũ, Ibam, & alios communione Leonis Papæ munitos, à Patribus quoque admiſſos fuiſſe: Dioſcorum verò Alexandrinum, Domnum Antiochenum, & alios ab eodem improbatos, repulſos fuiſſe: vt videas confirmationem ordinationum Epiſcoporum, vel infirmationem à Summo Pontifice in Oriente magni habitam, & ab Oecumenico Concilio comprobatam. De Maximo autem nulla potuit eſſe ratio, ob quam approbatus fuerit à Concilio, niſi ob Romani Pontificis confirmationem: nam viuebat adhuc Domnus ab hæreticis depoſitus, quo tamen repulſo Maximus ab iiſdem conſtitutus in eo conuentu, cuius acta reſcidit Chalcedonenſe, probatus eſt. Proterium quoque Alexandrinum in locum Dioſcori ſuffectum, ſuâ Patriarchali dignitate non potuiſſe plenè potiri ante confirmationem Summi Pontificis, conſtat ex iſtis S. Leonis verbis, [d] *Fratrem Proterium Alexandrinæ vrbis Epiſcopum gratulor ſatisfactionis plenas de fide ſua literas direxiſſe, & ma-* C *nifeſtè, quidnam teneat, indicaſſe, cui me dignam gratiam pro fidei ipſius ſinceritate neceſſe eſt præſtare, vt honorem in nullo ſuæ perdat Eccleſia, ſed Sedis ſuæ priuilegia, paternæ antiquitatis exemplo, iuxta Canonum illibata iura poſſideat.* Quid enim ſibi iſta volunt, Proterio à S. Leone gratiam factam, conceſſum ipſi ab eodem vt ſuæ Sedis priuilegia obtineret, quam aſſenſu S. Leonis Proterium in ſuâ Sede confirmatum fuiſſe, & plenam auctoritatem accepiſſe?

[b] Act. 10 Cõcil. Chalced. non habetur in Græco.

[c] Vide acta Cõcil. Chalced. & Euagrium lib. 2. hiſt. cap. 4.

[d] S. Leo epiſt. 68.

LXXIV. Simplicius [e] quoque Pontifex Romanus teſtis eſt ſe Ioannis in Alexandrinâ ſede inſtitutionem confirmaſſe, eamque confirmationem poſteà reuocaſſe, quod ab Imperatore Zenone periurij reus inſimularetur: præſtat ipſa Simplicij verba audire, quæ nonniſi de verâ confirmatione intelligi poſſunt, *Nuper*, inquit, *ab Ægyptia Synodo, quæ & numero plurima, & fidei Catholicæ eſſet communione ſuffulta, atque ab ipſo omni propemodum Clero, Alexandrinæ ſedis ad nos ex more relatio miſſa patefecit ſanctæ memoriæ fratrem quendam, & Coëpiſcopum noſtrum obiiſſe Timotheum, inque eius vicem, conſonâ fidelium voluntate, Ioannem, cui ad Sacerdotium con-* D *ſtare crederentur omnia, ſubrogatum: & nihil omnino reſtare videbatur, niſi vt Deo noſtro gratias agentibus nobis, atque gaudentibus, vt ſine ſtrepitu, quod Catholicus in defuncti miniſterium ſucceſſiſſet Antiſtes, Apoſtolicæ quoque moderationis aſſenſu votiuam ſumeret firmitatem: cùm ecce ſecundùm conſuetudinem mihi talia diſponenti, tranquilliſſimi principis ſcripta ſunt reddita, quibus memoratum, tanquam periurij reum, quod fraternitati quoque tuæ non eſſe diceretur incognitum, Sacerdotio prohiberet indignum. Illico retraxi pedem, & meam reuocaui ſuper eius confirmatione ſententiam, neque contra tantum ac tale teſtimonium præproperè feciſſe iudicarer.* Aduerte, quæſo, ſingula: primũ electionis Ioannis Alexandriæ Synodale decretum, tanquam ad iudicem Romam miſſum: Zenonem electionem iſtam, & ordinationem infirmare volentem, ad eundem Sũmum Pontificem tanquam iudicem confugere, & apud eum electum Alexandrinum teſtimonio ſuo vrgere: tertium, facta electione legitimâ, dici tamen ſupereſſe Romani Pontificis aſſenſum, quo ordinatio firmitatem obtineat, quaſi

[e] Simplicius epiſt. 17.

aſſenſus

A aſſenſus iſte ad ſtabilitatem ordinationis requiratur, & ſine eo infirma ipſa ſit, nullaſque vires habitura: quintum, aſſenſum iſtum confirmationis nomine dici; hæc enim omnia, ſi attentè notaueris, veram confirmationem Patriarchas electos à Summo Pontifice, tanquam à iudice obtinere debuiſſe comperies. Cui non obſtat quod confirmatio iſta poſt conſecrationem peractam expeteretur. Nam qui poterat electionem irritare, idem & ordinationem vitioſam ac illegitimam declarare poterat, conſecratumque, prout ſæpius factum eſt, deiicere ac deturbare: ob Epiſcopalis verò auctoritatis neceſſitatem non expectabatur Summi Pontificis conſenſus, ſed illicò poſt electionem conſecrabatur: cuius tamen ordinatio, vt citatus Simplicius docet, *votiuam*, ſine Romani Pontificis aſſenſu non habebat *firmitatem*.

LXXV. Qui verò ſucceſſit Acacio Flauitas religioſior in eo fuit: quamuis [a] enim ſe à Romano Pontifice probatum iri non diffideret, & ordinari paſſus fuiſſet, *non conſenſit* tamen *ſine Romano Epiſcopo inthronizari, ſed tranſmiſit Synodicam Papæ* B *Romano Felici*: quod ſiue ob Acacij mortem extrà communionem Sedis Apoſtolicæ, ſiue aliam ob cauſam fecerit, ſatis apertè oſtendit agnouiſſe ipſum iſtam Romani Pontificis, in confirmandis, vel infirmandis Patriarcharum ordinationibus ſummam poteſtatem, cui concedere volens, nec ſe in ſede, ad quam electus fuerat, conſtitui paſſus ſit, niſi poſt aſſenſum Romani Pontificis. Huic ſubuecto Menam Patriarcham Conſtantinopolitanum ab Agapeto, vt ſuprà explicuimus, ordinatum, depoſito ab eodem Anthimo, vt teſtatur epiſtola Mariani [b] Monachi, & aliorum ad Imperatorem Iuſtinianum, quamuis tamen Sigonius [c] eum ſedi ſuæ renuntiaſſe, & pallium Imperatoribus reddidiſſe referat, cùm videret ſe Agapeti conſenſum, ſeu confirmationem obtinere non poſſe.

LXXVI. Plura in Calendionis [d] Antiocheni, Ioannis [e] Talaida Alexandrini, Ignatij [f] Conſtantinopolitani, aliorumque Patriarcharum ordinationibus ſummæ poteſtatis apud Romanos Pontifices reſidentis argumenta proferre poſſe- C mus; quæ etiam circà [g] Photium manifeſtè patuit, quem Summorum Pontificum Nicolai primi, & Adriani ſecundi reſiſtentia deiecit, Ioannis verò octaui obtentus tandem conſenſus erexit. Quid etiam proferam Leonem nonum Petri Antiocheni ordinationem approbare ſe profitentem, *mea*, inquit, *humilitas in culmine Apoſtolici throni ideò exaltata, vt approbanda approbet, improbanda quoque improbet, tuæ ſanctiſſimæ fraternitatis Epiſcopalem promotionem libens approbat, collaudat, & confirmat*. Quæ ſanè verba peculiarem quandam poteſtatem oſtendunt Romano Pontifici præ cæteris conceſſam, vt iudiciariâ auctoritate reliquorum Patriarcharum ordinationem diſcutiat, & diſcuſſam confirmet. Quid referam Patriarchis [h] Conſtantinopolitanis pallio (quod eſt ſignum plenitudinis poteſtatis) vti minimè licuiſſe, niſi à Summis Pontificibus accepto, donec Theophylactus Patriarcha Romani Imperatoris filius, Alberico Comite, qui Summum Pontificem in cuſtodiâ detinebat, pecuniâ corrupto, procurante, priuilegium ſibi & ſucceſſoribus ſuis impetrauit, vt inconſulto Sũmo Pontifice geſtare illud poſ- D ſent? Similia poſſemus innumera proferre, niſi etiam in iis modum ſeruari oporteret. Solùm adiungimus eandem Summi Pontificis poteſtatem explicuiſſe ſe amplius, & antiquos, quos ſibi præſtituerat, fines prætergreſſam fuiſſe, quamdiu Patriarchales ſedes in Latinorum poteſtate fuerunt: nec id meo iudicio, iniuſtè, nec ſine ratione: decebat enim, vt quorum Antiſtites ſchiſmate & hæreſi diu laborauerant, aliquâ ſuæ dignitatis poteſtate mulctarentur, nec ſuo arbitratui adeò liberè relinquerentur, qui conceſsâ ſæpius abuſi fuerant poteſtate. Vtrùm autem prudenti, ſecundùm hominem loquor, conſilio, viderint alij; neque enim dubium eſt, quin Orientalium ex eo voluntates à nobis abalienatæ fuerint; ſed ſanandæ potius erant, & ſpiritalibus erroribus repurgandæ eorum mentes, quàm ſolatiis humanis imbuendæ: hæc non moror, [i] æquiſſimum enim cenſere debemus quod illa ſedes decreuerit: rem ſolùm narrare ſufficiat.

LXXVII. Primùm ergo de Hieroſolymitanâ Eccleſiâ VVilelmi [k] Malmeſburienſis, & aliorum teſtificatione compertum eſt, ſtatim atque in Gothofredi Lotharingi ditionem redacta eſt, eius Patriarchæ electionem dilatam donec

[a] Liberatus in Breuiario cap. 18.

[b] Epiſt. Mariani Monachi, & aliorũ ad Iuſtin. pręfixa Concil. Conſtant. ſub Mena apud Zonaram.

[c] Sigonius lib. 17. de Imperat. Occid. ad annũ 535

[d] De Calendione videãtur Simplicius epiſt. 16. Liberatus in Breuiario, & alij.

[e] De Ioanne vide eoſdem Simpl. epiſt. 17. & Liberat. Breui. cap. 18.

[f] De Ignatio vide Nicetam in eius vita.

[g] De Photio vide epiſt. Nicolai 1. & Adriani 2 & 8. Synodi acta, & Ioan. 8. epiſt 109.

[h] Relatio Luitprandi Epiſcopi Cremonenſis Legati Othonis patris & filij apud Baron. tom. 10 ad annum 968. num. 61.

[i] Alluſio ad dictum Syneſij de ſede Alexand. epiſt. 67. ſtatim initio.

[k] VVilelmus Malmeſburienſis lib. 4. de geſtis Anglic. Reg.

Summus de eâ Pontifex conſultus, prout ſibi viſum eſſet Epiſcopum conſtitueret. Eiuſdem quoque ciuitatis reliquos Patriarchas, nemine reclamante, à Romanõ Pontifice confirmatos ac depoſitos fuiſſe variis exemplis conſtat à VVilelmo [a] Tyrio relatis, à quo etiam reprehenditur Rodulphus quidam Mamiſtanus vir militaris magis quàm Eccleſiaſticus populi fauore ad Antiochenum thronum euectus, abſque Suffraganeorum Epiſcoporum aſſenſu: quod inconſulto Romano Pontifice auſus eſſet pallium de collo Bernardi defuncti Patriarchæ extrahere, qui cùm audacius in alia vitia [b] ruiſſet, Romã ad cauſam dicendam venire iuſſus reſignare palliũ coactus eſt, ac Cardinalibus reſtituere, aliudque [c] de corpore B. Petri ſolemni more per priorem Diaconum traditum accipere. Imò eo tempore in more poſitum fuit, eodem VVilelmo Tyrio teſte, vt Hieroſolymitani Patriarchatus Metropolitani pro pallio Romam ire iuberentur. Grauitérque ideò tulit Innocentius 2. [d] Fulcherium Tyrium Metropolitam malè ab Hieroſolymitano Patriarcha habitum, quod Romam pro pallio, *exemplo prædeceſſoris ſui*, profectus fuiſſet. Interdictum quoque eo tempore Patriarchæ Antiocheno, ne ab vna ſede ad aliam Epiſcopum quemquam transferre auderet: quod ex Innocentij [e] tertij ad eundem reſcripto patet, quo ex generali priuilegio maiores cauſas ad Apoſtolicam Sedem reuocante, Epiſcopi tranſlatio Romano Pontifici propria aſſeritur, & qui eam ſuâ auctoritate præſumpſerit, à confirmandis Epiſcopis in pœnam ſuſpenditur. Eadem quoque in Eccleſia Conſtantinopolitana obſeruata fuiſſe, tum ex peculiari circa eam eiuſdem Innocentij tertij [f] reſcripto innoteſcit, quo nempe cauſam electionis Pauli de Venetiis, & poſtulationis Eradienſis Epiſcopi diſcutiendam committit, variaſque circa examen perſonæ vtriuſuis, itemque tam electionis, quàm poſtulationis regulas plures præſcribit, ex quibus confirmari vel infirmari, ſiue vnius electio, ſiue alterius poſtulatio poſſet: tum etiam ex generali eiuſdem in Concilio Oecumenico definitione, [g] *vt poſtquam Antiſtites* Patriarchaliũ ſedium *à Romano Pontifice receperint pallium (quod eſt plenitudinis officij Pontificalis inſigne) præſtito ſibi fidelitatis, & obedientiæ iuramento, licenter & ipſi Suffraganeis ſuis pallium largiantur, recipientes pro ſe profeſſionem Canonicam, & pro Romana Eccleſia ſponſionem obedientiæ ab eiſdem.*

LXXVIII. Neque iis hæc obſtant, quod Patriarchæ Alexandrini ſibi ordinandi Conſtantinopolitanus poteſtatem arrogarit, vt patet exemplis [h] Petri Alexandrini Maximum Philoſophum Cynicum in Alexandrinâ ſede collocantis, in qua Gregorium Nazianzenum iam fixiſſet: itemque ordinationis [i] Chryſoſtomi, ad quem Theophilus Alexandrinus ab Imperatore vocatus eſt. Quod Conſtantinopolitanus quoque Patriarcha ſibi Antiochenorum conſecrandorum poteſtatem ſumpſerit, quemadmodum Maximi [k] Antiocheni ab Anatolio Conſtantinopolitano, & Stephani [l] iunioris ab Acacio ordinatorum exempla demonſtrant. Non item, quod [m] pro Bulgariæ Epiſcopis confirmandis diu cum Patriarchis Conſtantinopolitanis Romani Pontifices contenderint: neque tandem, quod Cornelij electio à [n] Cypriano comprobata, & ab Epiſcopis Africanis firmata dicatur. Ex quibus deducere conantur noſtri Nouatores, nullam Summi Pontificis in confirmandis aliorum Patriarcharum ordinationibus eſſe prærogatiuam, quæ non cæteris, qui ſe ſe inuicem confirment, Patriarchis: vel quæ non minoris nominis Epiſcopis, in reliquorum etiam maioris dignitatis Antiſtitum ordinationibus comprobandis, propter Eccleſiæ & Epiſcopatus vnitatem, locum habeat.

LXXIX. Hæc autem omnia ſuas exceptiones, probataſque reſponſiones patiuntur. Nam Inthroniſatio Gregorij Nazianzeni à Petro Alexandrino ea de cauſa facta eſt, quod cùm in Eccleſia Conſtantinopolitanâ rari eſſent Catholicæ communionis viri, & Antiochena Eccleſia Conſtantinopolitanę vicinior ſchiſmate eo tempore laboraret, nec Romanus Pontifex ad eam Eccleſiam componendam proficiſci, aut poſſet, aut deberet: ad Catholicorum ſolatium viſum fuerit non inutile, vt Petrus magni illius Athanaſij ſucceſſor, qui pro fide etiam Catholica defendenda laborarat, tunc Conſtantinopoli præſens Catholicum

Epiſcopum

[a] VVilelmus Tyrius de Bello ſacro lib. 11. cap. 4. & 16. item lib. 15. cap. 15.
[b] Tyr. lib. 14. cap. 10.
[c] Idem lib. 15. cap. 13.
[d] Idem lib. 14. cap. 11.
[e] Cap. 1. de tranſlatione.
[f] Cap. ſcriptũ eſt, de electione.
[g] Cap. anti qua, de priuilegiis.
[h] Greg. Naz. carmine de vita ſua.
[i] Socrates lib. 6 cap. 2.
[k] Liberatus Breuiarij cap. 12. & Euagrius lib. 2. cap. 10.
[l] Simplicius epiſt. 13.
[m] Vide de hac contentione epiſt 5. Adriani 2. tom. 3. decret. epiſt. Rom. Pontificis, Anaſtaſ. in eius vitâ. Ioãnis 8 epiſt. 75. 76 77. 78. 79. 109 174. 192 201. 205 187. 197 Photij Encycl. epiſt. Nicol. 1. ad cõſulta Bulg. reſponſ. & alia.
[n] Cypr. epiſt. 41 ad Corn. 52 ad Antonianum.

A Epiſcopum conſtitueret. Eundem verò Petrum non ſibi hæc tanquã ex ſupremâ auctoritate vendicaſſe, ſeque, ſicut & cæteros Patriarchas, Sũmi Pontificis auctoritate ſubiectum meminiſſe, patet [a] ex eo, quod ab Arianis ſede pulſus Romam ſtatim tanquam ad Aſylum confugerit, & à Damaſo reſtitutionem impetrarit. Humanus autem error ipſius fuit, quod [b] cupiditate ſibi deuinciendi Gentilem ſuum Cynicum, eiuſque Philoſophicâ laruâ deceptus, quæ & Nazianzenum fefellerat, ad Conſtantinopolitanum eum thronũ per ſubmiſſos Ægyptios, contrà Eccleſiaſticas leges, Canoneſque prouehi curauit; cuius ideò ordinatio irrita omnino habita, & à Catholicis omnibus repudiata, imò & [c] Arianis illegitima viſa eſt. Eaque Petri Alexandrini temeritas occaſionem dedit Conſtantinopolitano primo Concilio prohibendi, [d] *ne Epiſcopi ad Eccleſias quæ ſunt vltra ſuam diœceſim, ſuoſque limites accedant, nec Eccleſias confundant: ſed ſecundum Canones Alexandriæ quidem Epiſcopus Ægyptum ſolum regat, Orientis autem Epiſcopi Orientem ſolum adminiſtrent, &c.* In hoc Canone notatu dignum eſt, quod cùm A-
B lexandrino, Antiocheno, & Conſtantinopolitano limites præfigantur, extra quos diſcurrere eis niſi vocatis ad ordinationes Epiſcopales non liceat, nulli Romano Pontifici limites præfiniantur, quem nouerant Patres vniuerſalem ordinandorum Epiſcoporum habere poteſtatem. Vnde quod Theophilus Alexandrinus poſteà Ioannis Chryſoſtomi ordinationi interfuit, nullam hoc poteſtatem in eius ordinatione Theophili arguit, quem [e] & aſſenſiſſe coactum referunt, & ad celebritatem duntaxat maiorem ordinationis eiuſdem Ioannis ab Imperatore inuitatum veniſſe narrant, non autem ad eandem aut auctoritate ſuâ celebrandam, aut confirmandam: quod de Summis Pontificibus ſuprà demonſtrauimus.

[a] Legantur Theodoret. lib. 4 cap. 20. & Socrates lib. 4 cap. 30.
[b] Vide Nazianz. carm. de vita ſua, & orat. in Maximum.
[c] Naz ſuprà.
[d] Conc. Conſtantinop. 1. c. 2.
[e] Socrates lib. 1. c. 2. Sozomenus lib. 8. cap. 2. & 3.

LXXX. Audacia quoque ac temeritas Anatolij Conſtantinopolitani Antiocheni Patriarchæ ordinationem ad ſe trahere nitentis à Summo Pontifice retuſa fuit: nam Leo [f] magnus acriter Anatolium de iſta Antiocheni Patriarchæ
C præſumptâ ordinatione redarguit, eamque *contra canonicam regulam* aſſerit, & ſacratiſſimas Nicenorum Canonum conſtitutiones infringi eo facto teſtatur epiſtola [g] ad eundem Anatolium: *ſine vllo exemplo & contra ſtatuta canonum*, id præſumptum dolet epiſtola [h] ad Imperatorem Martianũ. Acacium verò, quod ad turbas Antiochenas ſedandas Imperatori Zenoni neceſſarium viſum fuiſſet electionem Patriarchæ Antiocheni Conſtantinopoli fieri, & eius ordinationem Patriarchæ Conſtantinopolitano committi, Simplicius [i] Papa ita excuſat, vt *veniale* affirmet, quod ab eo ex Imperatoriâ iuſſione, inſtante neceſſitate, factum fuerat; de cætero autem diſtrictè in exemplum trahi, aut in poſterum id præſumi vetat: quod nec de cætero præſumendum Imperatorem ſpopondiſſe teſtatur: ideoque non ſicut Romani Pontificis in conſecrationibus, vel confirmationibus Epiſcoporum abſoluta, libera, & nemine clamante exercita cæterorum Patriarcharum poteſtas vllo exemplo comprobatur. Quin imò obſeruatu dignum eſt [k] Anatolium eo tantum prætextu auſum Antiocheni Pa-
D triarchæ ordinationem ad ſe trahere, quod æqualia Romanæ Sedi priuilegia ex [l] Chalcedonenſi Canone, quem valdè exagitat S. Leo, cuiuſque Anatolius auctor fuerat, arrogaret; quod certè manifeſtè oſtendit Romani Pontificis in ordinationibus Patriarcharum auctoritatem agnitam fuiſſe: non enim ex præſumptis Romanæ Sedis communicatis ſibi iuribus Conſtantinopolitanus Patriarcha Antiocheni licitam ſibi ordinationem prætendiſſet, niſi Romano Pontifici, id iure licuiſſe in confeſſo apud omnes extitiſſet.

[f] Leo epiſt. 56 ad Anatol.
[g] Ibidem.
[h] Idem epiſt. 57. ad Martian.
[i] Simpl. epiſt. 13. ad Zenonẽ, & 15. ad Acacium.
[k] Patet ex epiſt. Leonis 56.
[l] Canon Cõc. Chalced. 28.

LXXXI. Contentio verò de Bulgariâ inter Conſtantinopolitanos, & Romanos Pontifices, non de ſummâ in eam poteſtate controuerſia fuit; hanc enim & Ignatius [m] Sedi Romanæ addictiſſimus, à qua contrà Photium defenſus fuerat, & [n] Photius poſteà pœnitentiam ſimulans, quò Ioannem octauum demereretur, agnoſcebant; citatiſque Nicolai primi, Adriani ſecundi, & Ioannis octaui epiſtolis agitur, non vt illa poteſtas ſumma probetur, ſed vt proprium ius Patriarchale ex Canonibus Nicenis, ex antiquo ordinationum more, ex prædicatoribus Euangelicis à Romanâ ſede in eam Prouinciam miſſis adſtruatur. Vnde

[m] Vide Nicetam in vita Ignatij, & Anaſtaſ. in Adrian. 2.
[n] Vide citatas ſuperius epiſtolas Pontificum.

Digitized by Google

in illa collocutione Legatorum Sedis Apoſtolicæ cum Legatis Orientalium A
ſedium, præſente Ignatio, quam refert [a] Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, qui tunc Conſtantinopoli ad ſancienda cum vtroque Imperatore Ludouico Lotharij filio, & Baſilio Macedone nuptiarum fœdera miſſus, intererat, Legati Romanæ Sedis hæc dixiſſe dicuntur, *Sancta Sedes Apoſtolica vos, qui reuera inferiores eſtis, ſuper ſua cauſâ iudices nec elegit, nec per nos eligit, vtpote quæ in omni Eccleſia ſpecialiter fas habeat iudicandi, ſed neque nobis de hac cauſâ ſententiam proferre commiſit, &c.* Quibus verbis nemo ſe oppoſuiſſe fertur, nemo Romani Pontificis poteſtatem eleuare, aut deprimere auſus eſt; ſed tantum rationes Græci obiecerunt, quibus non expedire oſtenderent, vt intrà fines dominationis ſuæ Summi Pontifices Francorum fœderibus inhærentes, ordinationes peragerẽt. Sanctus quoque Ignatius Conſtantinopolitanus Patriarcha, cum ad legendas Apoſtolicas literas, quibus Bulgariam Romanæ Eccleſiæ reddere iubebatur, à Legatis Apoſtolicæ Sedis vrgeretur, hæc dixiſſe [b] narratur, quæ ſupremam eum vbique terrarum Romani Pontificis poteſtatem agnouiſſe oſtendunt, *abſit à* B
me, vt ego his præſumptionibus contrà decorem Sedis Apoſtolicæ implicer: qui nec iuueniliter ago, vt mihi ſubripi valeat, nec ita ſeniliter deliro, vt quod in aliis reprehendere debeo, ipſe committam: quod ergo pro Bulgariâ in ſuam poteſtatem retinendâ laborauit, indulgeri ei debet ſuæ Eccleſiæ iura tueri & amplificare, ſpecioſo iuris prætextu, adnitenti; ſi quid in ea defenſione exceſſit, humanum erratum eſt, ac veniale, quod tanto viro tot pro Catholica fide tuenda paſſo facilè condonari debet: numquam autem in eam ipſe impietatem deuenit, vt ſupremam Romani Pontificis poteſtatem in ordinationibus vbique faciendis inficiaretur: vrgebat tantum Patriarchicum ius in iis Prouinciis ſibi deberi, Romano verò Pontifici minimè conuenire. Romani quoque Pontifices, qui eam moderationem ſeruabant, vt canonum ad amuſſim ordinationem ſequerentur, adeout qui primus pro Bulgariâ repetenda acrius contendit Nicolaus, dixerit, [c] *ridiculum eſſe, & ſatis abominabile dedecus, vt traditiones quas antiquitus à Patribus ſuſcepimus, infringi patiamur*: de ſupremâ proinde ſuâ in ordinationibus poteſtate minimè diffiſi (quam C
rarò credebant, nec ſine maximâ neceſſitate contra canonum, vel conſuetudinis diſpoſitionem impendi debere) conſuetudinem & canones pro Bulgariâ retinendâ allegabant, non ſupremam poteſtatem, cui minimè contradicebatur, obiiciebant: ſoluere enim hunc nodum volebant non ſcindere: nec ſupremâ poteſtate, ſed æquitate niti volebant: eo modo quo rex ſupremam in regno ſuo habens poteſtatem cum priuatis aliquando litigat, pro bonis, quæ ad ſe ſupremâ auctoritate rapere poſſet: aliquando etiam cum ſenatu à ſe conſtituto, gubernatoribus, vel officialibus, contendit ſuum ius eſſe, huic vel illi dignitatem, vel officium conferre, quæ nemine reclamante, ex ſupremâ auctoritate (ad quam boni principes non ſine graui neceſſitate confugiunt) conferre, ac concedere poſſet.

LXXXII. Denique dum apud Cyprianum legimus ab Africanis Epiſcopis ordinationem Cornelij comprobatam, non eo ſenſu hoc intelligitur, quo ſen- D
ſu Summi Pontifices aliorum comprobare ordinationem dicuntur: ij enim auctoritatiuè, vt ità loquar, & iuridicè eos probare dicti ſunt, quos poterant reprobare, damnare, deponere; multos enim nouimus à Romanis Pontificibus depoſitos, damnatoſque extra ſuum Patriarchatum Epiſcopos, Patriarchali etiam dignitate refulgentes: at Cornelij ordinatio eatenus ab Africanis dicitur approbari, quatenus agnitâ eâ legitimâ, & propter electi meritum collaudatâ, Pontifici electo ſe ſubiecerunt, eique tanquam capiti adhærere conſtituerunt, vt indicant verba ipſa Cypriani quæ ab aduerſariis proferuntur, [d] *ne*, inquit, *in vrbe ſchiſma factum abſentium animos incerta opinione confunderet, placuit vt per Epiſcopos retenta à nobis rei vtilitate, & ad comprobandam ordinationem tuam factâ auctoritate maiore, tum demum ſcrupulo omni de ſingulorum pectoribus excuſſo, per omnes omninò iſtic poſitos literæ fierent (ſicuti fiunt) vt te vniuerſi collegæ noſtri, & communicationem tuam, id eſt Catholicæ Eccleſiæ vnitatem pariter, & charitatem probarent firmiter, ac tenerent.* Quibus verbis ſatis innoteſcit probari ordinationem Cornelij ab Africanis non

quaſi

[a] Anaſtaſ. Bibliothec. in Adriano 2.

[b] Ibidem.

[c] Nicolaus 1. ep. 70. Hincmaro Remẽſi.

[d] Cyprianus epiſt. 41. Cornelio.

Digitized by Google

A quaſi per ſententiam iudicum, ſed per inquiſitionem inferiorum, quorum de ſuperioris creatione multum reſcire intereſt. Vnde præclarum diſcrimen colligitur inter confirmationem, quæ fit à Summo Pontifice, & eam quæ fit à ſubditis Summi Pontificis, quod Summus Pontifex iis quos probat communionem ſuam impertiatur, per quam eos in Eccleſiæ vnitatem adſciſcit: è contrà quicumque fideles Romani Pontificis ordinationem comprobare dicuntur, non impertiendo ei ſuam communionem eam probant, ſed ab eo recipiendo, vt expreſſè de Epiſcopis Africanis hoc loco oſtendit Cyprianus.

ARTICVLVS IIII.

De Patriarcharum ac Primatum quorundam in ordinationibus Epiſcoporum auctoritate.

B

§. I.

Quædam circà Patriarcharum omnium limites adnotantur.

I. EMinens quoque, ſed infra Summum Pontificem, & Canonum, ac conſuetudinis definitione conſtricta Patriarcharum in omnes ſuæ ditionis Patriarchalis Epiſcopos poteſtas eſt: quæ vt melius intelligatur, obſeruandum eſt quod in Romano Pontifice animaduertimus eum Patriarcham, Primatem, & Metropolitanum eſſe, id etiam in Patriarchis pari ratione obſeruandum. Nam [a] Alexandrini v. gratia latius ſeſe fundit Patriarchalis auctoritas, quàm Primatialis, & latius Primatialis, quàm Metropolitica: quippe cùm in Indiarum quoque & Æthiopiæ Prouinciis, Patriarchalis eius dignitas venerationi ſit, quæ Prouinciæ Primates ſuos habuerunt: Ægyptũ quoque ſtrictè ſumptam, C Thebaidem, Lybiam Pentapolim, Auguſtamnicam & Arcadicam tanquam ἔξαρχος regit, cùm in poſterioribus Prouinciis varij Metropolitani fuerint, v. gr. in Thebaide Lycopolitanus, cuius meminit [b] Epiphanius, & Ptolemaïdis, cuius [c] Syneſius, & in reliquis plures alij, vt ex eo colligere poſſumus, quod Theodoſius [d] Imperator Dioſcorum Alexandrinum aſſumptis ſecum decem Metropolitanis ad Concilium Chalcedonenſe venire hortetur. Antiocheni pariter [e] Patriarchatus amplitudo Sinas vſque diffunditur: ſub eo ſunt viginti Prouinciæ, quarum ſex Primates habent proprios, quos Catholicos vocant, Bagdacenſem nimirum, qui olim Seleucienſis, & Annenſem Perſiæ ſeu Romagyreos, reliquæ quatuordecim Metropolitanos ſuos habent, teſte Victriaco [f] in hiſtoria Orientali: Omnes autem eius Prouinciæ [g] in Imperio Romano ad tres reuocabantur, Orientem, Aſianam, & Ponticam: Oriens varias complectebatur Prouincias, Paleſtinam, Phœnicem, Syriam, Ciliciam, Cyprum, Arabiam, & alias quas Primatus iure regebat ex [h] Concilio Niceno & [i] Coſtanti- D nopolitano primo; Metropolitico verò Syriam maxima ſaltem ex parte, vt ex Epiſtola [k] Synodica Concilij Conſtantinopolitani coniici poteſt. Mutilata [l] poſteà ipſius ἐξαρχία fuit, ademptis ei tribus Paleſtinis, & Hieroſolymitano attributis; cuius etiam [m] Patriarchatus amplitudo, ablatione ab eo Aſianæ, & Ponticæ, earumque attributione Conſtantinopolitano decreuit. Hæc obiter de veteribus Patriarchis.

II. In adſcititiis Patriarchis difficilius eſt hæc omnia apertè diſcernere, imò nullatenus fortè diſtinguere poſſis: Primùm enim Conſtantinopolitanus Patriarchatus variis temporibus ex aliorum mutilatione creuit: confuſa Primatum ſub eo conſtitutorum, (ſi tamen aliqui antiquitus fuerint) ſub eo hiſtoria eſt; eius poteſtas in ſua ſpeciali Prouinciâ Thracia, quæ Heracleenſi olim parebat Metropolitica fuit: erga reliquas Archiepiſcopales ſedes ſibi ſubditas, par pluribus tẽporibus poteſtas, vt Primatialem à Patriarchali haud diſtinxeris. Poſteà in Moſcouia Primas Conſtantinopolitano throno ſubditus conſtitutus fuit,

[a] Patebit hæc ex dicendis.
[b] Epiph. hæreſ 69.
[c] Syneſ. epiſt. 67.
[d] Cõc. Chalced. act. prima.
[e] Vide Victriacum hiſt. Orient. cap. 25. & R. P. Morinum lib. 1. exercit. 16.
[g] Notitiam Imperij, & alios.
[f] Victriacus hiſt. Orient. cap. 25.
[g] Notitia Imperij non lõgè ab initio.
[h] Concil. Nicen. c. 6.
[i] Conſtantinopolit. 1. c. 2.
[k] Epiſt. Synodal. Concil. Conſtãtinop. apud Theodoret lib. 5. cap. 9.
[l] Lege Conc. Chalced. act. 7. & 10.
[m] Idem act. 11. & 16.

Seleucienſem quoque Primatum ad ſe rapuit, an Primatus dignitatem reliquerit non ſatis conſtat. In [a] Hieroſolymitano Patriarchatu res eſt clarior: nam tres ipſi Paleſtinæ prouinciæ Patriarchali iure datæ ſunt; nullas peculiari Primatus auctoritate regebat; aſſignata & ipſi ſua Prouincia eſt, in qua Suffraganei ei contraditi, quos Metropolitico iure regeret: quæ omnia vel ferè omnia doctiſſimus Pater [b] Morinus, nobiſque amiciſſimus clariſſimè explicat, in ſuis Exercitationibus Eccleſiaſticis, ſolidéque ac neruosè confirmat. A

[a] Vide Patrē Morini exercit. 7. lib. 1.

[b] Hunc lege toto lib. 1. Exercitationum Eccleſiaſt.

§. II.

De poteſtate Patriarchæ Alexandrini.

III. His autem ita poſitis Patriarchæ Alexandrini per totam Ægyptum, Thebaïdem, Pentapolim, & reliquas ſui Patriarchatus Prouincias, quas Primatus inſuper auctoritate regebat, non ſolum in Metropolitanorum, verùm etiam Epiſcoporum ordinationibus poteſtas elucet. Primùm enim id colligitur ex B epiſtola Concilij Niceni ad Alexandrinum Patriarcham, & reliquos ei ſubditos Epiſcopos Ægyptios ſcripta, quam ex [c] Theodoreto refert Caſſiodorus in ſua Tripartita Hiſtoria: ad componendum enim ſchiſma, quod inter Alexandrinum Patriarcham, & Meletium Epiſcopum emerſerat, primum quidem pacis causâ decernit ſancta Synodus, vt ordinati à Meletio remaneant in propriâ ciuitate abſque vlla eligendi, ordinandi, aut aliquid agendi præter voluntatem Alexandri poteſtate, de cætero verò, niſi conſentiente eodem Alexandro quemquam eligendum prohibet, *ſi quem verò, inquit, contigerit requieſcere in Eccleſiâ, tunc proueht in honorem defuncti, eos qui nuper aſſumpti ſunt, ſolummodo ſi videantur digni, & populus eos elegerit, condecernente ſimul, & deſignante maximè Alexandriæ ciuitatis Epiſcopo* Hæc enim poſteriora verba in omnium Epiſcoporum Ægyptiorum ordinationibus Alexandrini Antiſtitis conſenſum requiſitum fuiſſe demonſtrant. Secundò id etiam deducitur ex Epiſtolis [d] prima & tertia Paſchalibus Theophili Alexandrini, in quibus Epiſcopos non Ægypti ſolum ſtrictè ſumptæ, ſed etiam aliarum Prouinciarum conſecratos nominat, omnibuſque Catholicæ Eccleſiæ Præſulibus renuntiat, vt ab iis epiſtolas ipſi pacificas iuxtà Eccleſiaſticum morem & reciperent, & ad eos ſcriberent: eiuſdem enim erat Epiſcopos recens conſecratos toti Eccleſiæ patefacere, cuius fuerat ordinare. Tertiò, ex [e] Syneſio, qui pluribus in locis clarè & apertè id teſtatur. Philonis Cyrenenſis Epiſcopi audaciam [f] reprehendit, quod Siderium, inconſultò Alexandriæ Patriarchâ, Palœbiſcæ (vicus eſt Pentapolis & confinium, vt ipſe vocat, ſiticuloſæ Lybiæ) Epiſcopum ordinaſſet, quem contra fas ordinatum dicit, *εἰ μήτε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατέστη, μήτε παρὰ τριῶν ἐνθάδε, καὶ εἰ τὸ σύνθημα τῆς χειροτονίας ἐκεῖθεν ἐδέδοτο. Si nec Alexandriæ conſtitutus eſt, nec à tribus Epiſcopis hic* (Palœbiſcæ) *ſi nec ſignum deſignationis iſtinc* (Alexandriæ) *datum erat.* Ex quibus apertè deducitur Alexandriæ conſtitui ſolitos fuiſſe iſtius Prouinciæ Epiſcopos, & quidem à tribus Epiſcopis, accepto ſaltem deſignationis & confirmationis Epiſcopalis ab Alexandriæ ciuitatis Præſule, ſynthemate, ſeu ſigno. Vnde prædictum quoque Syderium ab Athanaſio indulgente tempori confirmatum, & ad Metropolitanam Ptolemaidis Eccleſiam adminiſtrandam eius Imperio vocatum [f] refert: quæ omnia Alexandrini Præſulis auctoritatem in ordinationibus non ſolum Metropolitanorum, verùm etiam Epiſcoporum demonſtrant: quam etiam cætera quæ habentur in eadem epiſtola oſtendunt, in qua [g] nempe narrat ſe à Theophilo Alexandrino miſſum, qui de Epiſcopo deligendo in Palœbiſca & Hydrace deliberationem proponeret; populos eorum vicorum charitate ergà Paulum Erythridem ductos huic propoſitioni reſtitiſſe, allegantes neminem prædicto Syderio ſucceſſiſſe illegitime ordinato, vicoſque illos auctoritate Patriarchæ ad Erythrum, vt priùs, reuocatos fuiſſe: ita tamen renitentes, vt parati eſſent id ſuſcipere quod Alexandrinus thronus decreuiſſet, in quam etiam ſententiam abiens ipſe Syneſius hæc ad auctoritatem illius ſedis extollendam ſcripſit, ἀλλὰ κεφάλαιον

[c] Theodoret. lib. 1. cap. 9. & hiſt. tripart. lib. 2. cap. 12.

[d] Epiſt. 1 & 3. Paſch. Theophil. in fine.

[e] Syneſ. ep. 67. Theophilo Alexandrino.

[f] Ibidem.

[g] Ibidem.

καὶ τὸ

A καὶ νῦν ὅ,τι ἂν δόξῃ * τῇ πατρικῇ σου κεφαλῇ. εἰ γὰρ τὸ δόξαν τότε, δίκαιον αὐτοῖς γέγονε, καὶ τοῦτο προΐσχονται, τὸ μηκέτι δοκεῖν, τὸ δίκαιον μετατίθησιν. ὥσθ' ὅ,τι ἂν γνῷς, τοῦτο τῷ πλήθει δίκαιον γίνεται. Ideſt, *nihilominus vincat etiam nunc, quicquid placuerit paterno tuo capiti: ſi enim, quod tunc placuit tibi, iuſtum illis fuit, & id proferunt, quod non amplius tibi placet, ius mutatur. Itaque quicquid decreueris, id multitudini iuſtum efficitur.* Idem quoque Syneſius ad [a] Theophilum de Antonio Olbiatarum Epiſcopo à ſe cum tribus aliis Epiſcopis, Cleroque ſimul ac populo illius vici electo, supereſſe teſtatur, vt conſecrationem ipſe perficiat, ἑνὸς ὅσον ἐπὶ δεῖ, τοῦ κυριωτάτου μέν τοι, τῆς ἱερᾶς σου χειρός. Τούτου μὲν Ὀλβιάταις δεῖ. ἐμοὶ δὲ εὐχῶν, *vno igitur adhuc opus eſt, quod præcipuum eſt, ſcilicet ſacra tua manu: ea quidem Olbiatæ opus habent: ego autem precibus.* Quartò probari etiam id poteſt ex eo quod [b] Athanaſius ſe ipſum teſtetur multos in prædictis Prouinciis Epiſcopos creauiſſe. Quintò, quod à [c] Socrate referatur Theophilus Dioſcorum Hermopoleos Epiſcopum conſtituiſſe: quod à [d] Nicephoro dicatur idem Theophilus Nilamnonem in Gerris ordinare voB luiſſe, niſi ipſe reſtitiſſet: quod paſſim ab hiſtoricis prædictarum Prouinciarum Epiſcopi à Patriarchis Alexandrinis legantur ordinati.

* γρ. δόξῃ

[a] Syneſ. epiſt. 76. Theophil.

[b] Athanaſ. epiſt. ad Dracont. & alibi.

[c] Socrates lib. 6. cap. 7.

[d] Nicephor. lib. 13 cap. 17.

IV. In Æthiopia autem & Indiâ, ad quas vſque regiones Patriarchatus Alexandrinus extenditur: non eſt putandum eandem poteſtatem Alexandrini Patriarchæ exercitam fuiſſe, ob diſtantiã præcipuè regionum iſtarum ab Alexandriâ, quæ facilè non patiebatur de quocumque Epiſcopo Alexandrinum conſuli Patriarcham. Certè Canon Nicenus ſpeciatim Patriarchæ Alexandrino ſubditas ſolum Prouincias enumerat [e] Ægypti, Lybiæ, & Pentapolis, quæ Prouinciæ in alias poſteà Prouincias ſectæ ſunt, quarum nulla Indiam, vel Æthiopiam comprehendit Indiæ quidem Frumentium[f] Epiſcopum ab Athanaſio [g] Alexandrino præfectum fuiſſe iam docuimus, illudque Sacerdotij, & religionis Chriſtianę apud Indos initium fuiſſe teſtatur [h] Sozomenus: ſed qui ei ſucceſſerint, & à quibus ordinati fuerint propter ſcriptorum penuriam nos latet. De Æthiopiæ verò Primate habemus Nicenum Canonem ex Arabico ediC tum; ex quo & Archiepiſcoporum conſtituendorum eis poteſtatem minimè adhuc conueniſſe, & deliberatum vt eius rei poteſtas illi fieret, Epiſcoporum verò creandorum iam tum poteſtate gauiſum eum fuiſſe diſcimus. Sic enim habet iſte Canon, [i] *vt non poſſint Æthiopes creare, neque eligere Patriarcham: quin potius eorum Prælatus ſub poteſtate eius ſit, qui tenet ſedem Alexandriæ: ſit tamen apud eos loco Patriarchæ, & appelletur Catholicus: non tamen ius habeat conſtituendi Archiepiſcopos, vt habet Patriarcha, ſiquidem non habet talem poteſtatem. Et ſi acciderit vt Concilium in Græcia habeatur, fueritque præſens hic talis Patriarcha Æthiopum habeat, ſeptimum locum poſt Prælatum Seleuciæ, quæ eſt in Prouincia Babylonicæ in regno Zabur: & quando fuerit ei poteſtas conſtituendi Archiepiſcopos in Prouinciâ ſuâ, non licebit ei conſtituere aliquem ex illis: Et quicumque non paruerit, Synodus illum excommunicat.*

[e] Concil. Nicen. c. 6.

[f] Theodoret. lib. 1. cap. 23. & Socrates lib. 1. cap. 15.

[g] Sozomenus lib. 2. cap. 23.

[h] Conc. Nic. c. 36 apud Alph. Piſanũ. & Turrianũ.

V. Non hîc diſputo, ſitne hic Canon ab ipſo Concilio Niceno editus: an verò ad obſeruationem Niceni ſexti Canonis ex obſeruatâ Eccleſiæ Alexandrinæ D diſciplinâ, apud quam Arabica lingua vernacula erat, poſteà conſcriptus: hîc ſolum duo adnoto: primum hoc tempore Abyſſinorum, ſeu Æthiopum Primatem, quem *Abuna*, id eſt *patrem noſtrum* appellitant, ab Alexandria mitti ſolere: alterum, ipſum ordines in tota Æthiopiâ ſolum conferre: quod vtrumque refert Damianus à Goës ex relatione ſibi facta ab Epiſcopo quodam apud Æthiopes nomine Zaga Zabo, qui ad Ioannem tertium Portugalliæ Regem orator ab Abyſſinorum Monarcha miſſus venerat, his verbis, [k] *vitâ defuncto Patriarcha ſtatim Imperator noſter pretioſus Ioannes nuntium aliquem expeditum mittit Hieroſolymam ad Monachos ibidem agentes, vt dictum eſt, qui nuntio accepto, ac muneribus, quæ Imperator Dominus noſter ad ſanctum ſepulchrum dono mittit, continuo alium Patriarcham ſuffragiis plurium eligunt: ſed fas non eſt alium quàm Alexandrinum eligere, ac moribus incorruptum. Quo creato, ſuffragia ſua obſignant, eaque legato, qui ad id venit, in manibus tradunt. Is ſtatim Cayrum contendit, quo vbi ventum eſt, Patriarchæ Alexandrino, qui ibi ſemper ſedes habet, creationem illam legendam porrigit. Cognito autem, quem ex Alexandrinis delegerunt, vnum tantis honoribus deſtinatum cum legato in Æthiopiam*

[i] Damianus à Goës in ſua relatione, de Æthiopum moribus.

TT t

mittit, qui ex veteri inſtituto Monachus D. Antonij Eremitæ debet eſſe, cum quo in Æthiopiam confeſtim nuntius proficiſcitur. Vbi cum magno gaudio & honore ab omnibus excipitur. In quo negotio aliquando annus vnus, & alter tranſigitur, interimque pretioſus Ioannes de prouentibus ipſius Patriarchæ pro libitu diſpenſat. Præcipuum autem Patriarchæ officium eſt, ſacros ordines dareque, quos nemo ipſo excepto, aut dare, aut auferre poteſt. Cæterum nullum Epiſcopatum, aut Eccleſiæ beneficium in vllum confert: id ſolum ad pretioſum Ioannem ſpectat, qui omnia pro ſuo arbitrio diſpenſat. Similia habent Aluares [a], & alij qui de moribus Æthiopum aliqua ad nos retulerunt. A

[a] Aluares in Itinerario Æthiop. cap. 98.

§. III.

De Patriarchæ Antiocheni in ordinationibus Epiſcoporum auctoritate.

VI. Quod ſpectat ad Patriarcham Antiochenum, cuius, vt vidimus, erat Perſia, & plures aliæ Barbaræ regiones extra Imperium Romanum, & ad cuius ditionem Patriarchalem in Imperio Romano non ſolum Oriens, verùm etiam Aſiana, & Pontica, quæ ab ipſo poſteà diuulſæ ſunt, olim pertinebant; expendendum eſt vtrum in iis omnibus regionibus ordinandi, ſeu electiones confirmandi poteſtatem habere videretur. Primum ergo credibile eſt, ab Antiochia prioribus temporibus olim miſſos, qui in Barbaris iſtis regionibus Euangeliū gentibus annuntiarent, vel qui promulgatam ab Apoſtolis fidem fouerent. Hæc enim præ cæteris Epiſcopis omnium Patriarcharum cura erat, ob quod rei Chriſtianæ promouendæ ſtudium ſedes Apoſtolicæ dicebantur; præterea cum Antiochiæ literarum ſtudia magis florerent, primumque [b] in ea vrbe fideles Chriſtiani dicti ſint, & Chriſtianæ doctrinæ addictiſſimi fuerint, vt pluribus oſtendi poſſet, probabiliſſimum eſt Eccleſiæ doctores ab illius ciuitatis Epiſcopo prioribus temporibus fuiſſe ad exteras regiones tranſmiſſos: quam ob cauſam niſi fallor Antiochena ciuitas τῆς ἀνατολῆς ἁπάσης κεφαλὴ, καὶ μήτηρ, *totius Orientis caput, & mater* à Ioanne [c] Chryſoſtomo vocitatur. In iſtis autem Barbaris regionibus Seleucienſis Primas, & Annenſis ſeu Romagyreos (ſi fides aliqua Canonibus Concilij Niceni ex Arabico tranſlatis habenda eſt, quos non dubito ab aliquo ex Eccleſiaſticâ ſuorum temporum conſuetudine fuiſſe conſcriptos) loco Patriarchæ Antiocheni præſidebant, & ab eo (ſaltem ſi de Seleucienſi ſermo ſit) conſtituendi Metropolitanos poteſtatem acceperant: hæc enim de Seleucienſi Primate continet canon Arabicus, [d] *honoretur quoque ſimiliter qui tenet ſedem Seleuciæ, quæ eſt ex ciuitatibus Orientalibus, qui debet etiam appellari nomine Catholici, vt poſſit is ordinare Archiepiſcopos, ſicut faciunt Patriarchæ, vt Orientales non patiantur damnum, expectando Patriarcham Antiochiæ, aut eundo ad eum, & Gentiles reperiant viam ad neceſſitates ſuas, quia in hoc non fit iniuria Patriarchæ Antiocheno. Siquidem ipſe conſenſit, poſtquam hoc ab eo Synodus petiuit, nè deſublata poteſtate iſta quereretur: quæ nihil aliud deſiderabat, † vt illius Prouinciæ fideles pace, & quiete fruerentur: ſimul etiam vt is qui tenet ſedem Seleuciæ nomine Catholici honoraretur.* Canon [e] quoque ſequens, ei poſt Hieroſolymitanum Antiſtitem in Conciliis locum aſſignat, *ſiquidem*, inquit, *ipſe tenet locum Patriarchæ in Oriente.* Ex quibus hæc deducimus, primum ab Antiocheno Patriarchâ eum confirmari debuiſſe, cuius nempe vices gerebat; Vicarium enim ab eo conſtitui, vel confirmari debere, cuius eſt Vicarius conſtantis, & indubitati iuris eſt. Alterum, Archiepiſcopos ab eo conſtitui poſſe. Tertium priuilegium, illum à Patriarcha Antiocheno obtinuiſſe, cuius, vt probabiliter infertur, ius fuiſſet anteà Archiepiſcopos vel ordinandi, vel certè confirmandi.

[b] Actor. 11.

[c] Chryſoſt. hom. 3. ad populum Antioch.

[d] Canon. Arabicus 33. apud Turrian.

† miſ.

[e] Canon. 34. Ibid.

VII. De Primate Annenſi ſeu Romagyreos, quem Procopius [f] ſuo tempore Catholicum vocatum, & Perſidem incolentibus præfuiſſe affirmat, poſſitne iſte Archiepiſcopos creare, nec ne, nihil Arabicus Concilij Niceni canon decernit, quinimò [g] nec ei, ſine conſenſu, & auctoritate Antiocheni Patriarchę Synodum conuocare ad diſponendū aliquid quod ad Eccleſię ordinationem pertineat, permittit, quamuis eum loco Patriarchæ eſſe ſtatuat. Vnde argumenta pro vtraque parte tàm affirmante quàm negante ſuppeditantur: ſi enim,

[f] Procopius lib. 2. de bello Perſico.

[g] Legatur Canon 35. Arab. apud eundem Turrianum, apud quem clarius ſequentia habentur, quam apud Piſanū

A enim, inquis, aliquis locum tenet Patriarchæ, videtur eius auctoritate ordi-
nationes in iis regionibus confirmaſſe: E contrà verò ſi Synodum ad diſpo-
nenda ea quæ ad Eccleſiæ ordinationem pertinent, inconſulto, vel non con-
ſentiente Antiocheno Patriarchâ, habere non poteſt, nec ad Archiepiſcopo-
rum ordinationes Synodum habere poterit: canon ergo iſte difficultatem mo-
uet, non ſoluit.

VIII. Certè non videntur iſta adeò à Concilio Niceno, ac putant aliqui,
abhorrere. Primum enim quod aliqui obiiciunt, regnum Zabur, in quo ab iſtis
canonibus ſita Seleucia dicitur, non exſtare: nihil nos mouet: nam Arabicũ
hoc nomen eſt, quod forte Parthorum regnum ſignificat, in quo Seleucia iſta
ſita eſt: quod apud Latinos aut Græcos auctores non exſtare nil mirum eſt.
Secundo, quod eumdem canonem aliqui reprehendunt, quod Seleuciam tunc
ciuitatulam fuiſſe doceat, cui tamen tantum honorem defert, cùm videatur eſſe
contra canones Primatem tanti nominis & auctoritatis, qualis Seleucienſis
B deſcribitur, in ciuitatula conſtitui. Id, inquam, minus vrget: quinimò Concilij
Niceni temporibus optimè congruit: Nam ſub Iuliano, qui Conſtantini filiis
ſucceſſit, ſub quo habita fuit Nicena Synodus, Seleucia Parthiæ [a] *deſerta*
fuiſſe dicitur *ſacro principe quondam excisa*, quæ verba non recentem eius caſum,
ſed ab olim eam etiam ante Concilij Niceni tempora exciſam fuiſſe teſtantur
fortè à temporibus Lucij Veri, qui à Iulio [b] Capitolino eam expugnaſſe dici-
tur, quod, receptis Romanis militibus, vt amicis, fidem rupiſſet. Non eſt autem
contra canones, vt celebri olim ciuitati qualis fuerat Seleucia [c] iſta ad Tigri-
dis & Euphratis confluentem olim à Seleuco condita, ius primatus longa
conſuetudine acquiſitum, etiam poſt eius imminutionem ſeruetur. Nihilomi-
nus [d] Seleucia iſta hodie ingẽs & celebris vrbs eſt, Bagded nuncupata, quæ Ba-
bylonem veterem propter viciniam exhauſit, à qua Seleucienſis Primas iam
Bagdacenſis dicitur. Nec illud etiam nos mouet, quod in Prouinciis Seleuciẽſi
C iſti Primati aſſignãdis aliqui laborent: Nam quidã Armenos ipſi ſubditos fuiſſe
ſuſpicẽtur: quià Perſis, inquiunt, alij Primati attributis, videntur ſoli Armeni
reſtare, qui Seleucienſi tribuantur. Ego vero nec Armenos facile crediderim
huic Primati fuiſſe ſubiectos, tum quod Sebaſtiam [e] Armeniæ primæ Me-
tropolim paſſim legam: Armeniæ quoque minoris Eccleſias proprium Me-
tropolitanum habuiſſe Melitinum, à quo & Melitina dicta eſt, apud auctores
[f] aduertam: quorum Metropolitanorum neutrum, ſiue Sebaſtenum, ſiue Me-
litinum primati Seleucienſi ſubditum fuiſſe facile probare eſt. Vtrum alij [g]
Metropolitani in Armenia fuerint, nihil moror; forte ex iis aliqui Cæſarienſi
ſedi Cappadociæ ſubditi, ſaltẽ in Barbaris regionibus, vt patet ex vita [h] S. Gre-
gorij Armeni, & [i] S. Niconis teſtimonio ſuperius citatis: quod etiam colligitur
ex ordinationibus à Baſilio [k] in Armeniâ peractis: cui tandem adde conie-
cturam ex depoſitione [l] à Preſbyteratu Euſtatij Sebaſteni poſteà Epiſcopi, à
patre ſuo Eulalio Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopo. Vtut ſit, nec in Armenia
D minore aut maiore Romanæ ditionis, nec in aliis quæ Armeniæ adcenſeban-
tur Barbaris Prouinciis, Primatem illum Seleuciẽſem agnitum antiquitus ani-
maduerto. Sed hæc aſſertioni Primatus Seleucienſis à tẽpore Concilij Niceni
non obſtant: Nihil enim vetat, quominus ei cura fuerit Eccleſiarum apud
Parthos, Medos, Bactrianos, Seras, & quoſdam alios populos, quos Euange-
lio crediſſe vel longè ante Concilium Nicenum, patet teſtificatione [m] Ter-
tulliani, [n] Arnobij, & aliorum: quin etiam quaſdam in Aſſyria Eccleſias ſub
ſe habuerit, Perſidis verò Prouincia cum quibuſdam aliis, forte etiam ex nu-
meratis, ſub Annenſi Primate fuerint. Quarto non obſtat, quod tempore
Conſtantini dicatur à [o] Sozomeno S. Simeon Seleuciæ, & Cteſiphontis vrbis
Perſidis primariæ Archiepiſcopus fuiſſe: neque enim hoc clarè probat iſtos
duos Primates Perſidis & Seleuciæ tempore Concilij Niceni eoſdem fuiſſe:
Nam cùm Seleuciæ plures fuerint, vnaque etiam [p] in Perſide, nihil vetat, quo-
minus Annenſis quoque ſeu Perſidis Primas Seleuciæ Archiepiſcopus fuerit:
ſed non Seleuciæ iſtius de qua ſupra diximus. Probabile tamen poſteà omnes

a Ammianus Marcellinus lib. 24 hiſt. in Iuliano.
b Iulius Capitolinus in Vero.
c Legatur de ea Strabo lib. 16. qui eam Antiochiæ & Alexandriæ facile comparandam dicit.
d Ioſeph. Scaliger. in notis ad Euſebij Chron. & alij.
e Vide in Cõc. Chalced. ſubſcript. act. 3. apud Socratẽ & aliis.
f Vide in eadem actione Conc. Chalc. ſubſcript. Epiſc. & apud Sozomen. lib. 3 cap. 18.
g Plures alij Armeniæ Metropolit. habẽtur inſcrip. in Cõc Chalcedonenſi variis actionib⁹.
h Vita S. Gregorij Armen. apud Surium & Metaph. 30. Sept
i S. Nicon. aduerſus Armenorum errores, tomo 1. Biblioth. SS. PP.
k Baſil. epiſt. 75.
l Sozom. lib. 2 cap. 23.
m Tertullianus contra Iudæos.
n Arnob. lib. 1. contra Gentes, & alij.
o Sozomenus lib. 2. cap 8.
p Vide Strabonẽ & alios Geographos.

iſtos populos cum Armenis conueniſſe, & vnicum Primatem habuiſſe, quem A Catholicum nominarent: narrat enim Otto [a] Friginſenſis, dum legationem refert Armenorum ad Eugenium tertium, eorum Metropolitanum Catholicum dictum, pluſquam mille Epiſcopos ſub ſe complecti: refert quoque [b] Paulus Venetus, Armenis, Neſtorianis, & Iacobitis, vniuerſiſque Chriſtianis, qui in Indiâ & Babylone verſantur, vnum fuiſſe Primatem, quem *Iocolith* nuncupent (in quo nomine forte hallucinatus eſt, dicique ille Catolic debuit, non *Iocolith*) De Iacobitis autem & Neſtorianis, vide [c] Aubertum Miræum, Vnum porrò Catholici nomen mihi ſuſpectum; neque enim facile in animum meum induco, nomen iſtud ambitionis & faſtus, quod in Patriarchis Conſtantinopolitanis tantopere reprehendere [d] Pelagius, & Gregorius [e] Magnus, dum eos vniuerſales, ſeu Occumenicos Patriarchas dici grauiter tulere, nullumque Patriarcharum vniuerſalitatis vocabulo vmquam vſum fuiſſe teſtantur, à Concilio Niceno minoribus Patriarchis, ſeu Primatibus tributum fuiſſe: Itaque Canones illi poſteriores videntur Niceno Concilio, niſi dicas à Ni- B ceno conditos, ſed ex vſu poſteriorum temporum aliquid eis additum fuiſſe. Sed de iis ſatis.

IX. In Prouinciis autem Aſianâ & Ponticâ, antequam eæ à *Patriarchatu* Antiocheno auellerentur, Antiocheni Patriarchæ aſſenſum ante ordinationem vel ipſorum Metropolitanorum prærequiſitum, minime viſum fuiſſe, colligitur, tum ex Nicolai Myrenſis, & Baſilij Cæſareæ Cappadociæ ordinationibus, quas ſupra retulimus, in quibus nullus Patriarchæ Antiocheni aſſenſus prærequiſitus videtur, quinimo diuinitus [f] ille inſpiratus illico ſacratus legitur Myrenſis Lyciæ, quæ ad Aſianam pertinebat Prouinciam Metropolis; hic verò [g] ſtatim eodem tempore electus atque ordinatus eſt Epiſcopus Cæſareæ Metropolis Cappadociæ ad Ponticam ſpectantis, cum Patriarchæ Antiocheni nullæ ad electionem conuocandi partes fuiſſent, ſed ſolum Epiſcoporum vicinorum, vt ſuprà notauimus; tum etiam ex pluribus aliis ordinationi- C bus, tàm Epiſcoporum, quàm Metropolitanorum, quarum aliquas, ſed ex innumeris paucas referemus. Sine vllo aſſenſu Patriarchæ Antiocheni electum ordinatumque Gregorium [h] Thaumaturgum Epiſcopum Neocæſarienſem in Ponto, ab Amaſeæ Antiſtite Phædimo Helenoponti [i] Metropolitano refert Nyſſenus. Epheſinos quoq; Archiepiſcopos ex Cõcilio [k] Chalcedonenſi olim ordinatos à Synodo, & Epiſcopos eiuſdẽ Prouinciæ abſque licentiâ Antiocheni ordinatos conſtat. Neonem Seleuciæ vrbis Iſauriæ Epiſcopum plures paſſim Epiſcopos ordinaſſe, ac ſuo arbitratu deſignaſſe leges apud [l] Sozomenum. Plenam quoque & liberam de Cæſarienſi Cappadociæ ſedis ſubditis Epiſcopalibus diſponendi apud Baſilium tanquam Metropolitanum reſediſſe poteſtatem colliges ex Gregorio [m] Nazienzeno, dum eidem improperat, quod Sazimorum cum Eccleſiæ loco inculto, & minus populoſo ſitæ, præfeciſſet, cùm ſub ſe quinquaginta haberet Eccleſias, de quibus diſponeret. Nazienzenum quoque Baſilius ſine vlla conſultatione Antiocheni Patriarchæ conſtituiſſe, ex eius D vitâ [n] clarum eſt, quem etiam Antimus Tyanæ Antiſtes ad ſe vicum hunc ſpectare cõtendens, ſine eiuſdem Patriarchæ conſilio, vi armata expulit. Leontius quoque illuſtris poſt Baſilium eiuſdem ſedis Epiſcopus, Gregorium [o] Armenũ ſuâ auctoritate Epiſcopum cõſtituit, vt ſupra diximus. Helladius verò eiuſdem Cæſareæ Epiſcopus Gerontiũ gratitudinis ergò Nicomedieſem Antiſtitẽ ordinauit: cui ordinationi aſſenſum prius fuiſſe Antiochenũ Patriarchã quis putet?

X. Illuſtre quoque huius rei exemplum in Concilio [p] Chalcedonenſi, in quo ventilata eſt cauſa inter Athanaſium Perrhenorum Epiſcopum, depoſitum in Synodo Antiochena, poſteà vero à Dioſcoro Alexandrino in Epheſino Conciliabulo reſtitutum, & Sabinianum in eius locum ſuffectum, atque ab eodem Dioſcoro expulſum: nam in hac cauſa diſcutienda clarè animaduertimus Metropolitanos Patriarchatus Antiocheni, ſaltem eos, qui Aſianę vel Ponticæ eſſent Diœceſis, cõſueuiſſe cum Epiſcopis ſuę Prouincię Suffraganeos ſuos ordinare. Cùm enim Perrhenorũ Eccleſia in Phrygia ſita eſſet, quę inter Aſianę

Diœceſis

[a] Otto Friſingenſis lib. 7. chron. cap. 32.
[b] Paulus Venetus lib. 1. itinerarij ſui cap. 6.
[c] Aubertus Miræus in Notitia Epiſcopat.
[d] Pelagius omnibus Epiſc. hab. c. nullus diſt 49.
[e] Greg. Eulogio Alex lib. 8. epiſt. 30. in dict. 1. refertur can. ecce, ead diſt.
[f] Metaphraſtes in vita S Nicolai 6. Decembris.
[g] Greg. Naziãzen. orat. 20. in laudem Baſil.
[h] Greg. Nyſſenus in vita Thaumaturgi.
[i] vide ſubſcrip. Conc Chalc. ſupra.
[k] Chalced. actione 11. plura habet in hanc rem.
[l] Sozomenus lib 4. cap 25.
[m] Greg. Nazienz carmine de vita ſua.
[n] Ibidem.
[o] In vita S. Greg. Armeni apud Sur. 30. Septemb.
[p] Sozom. lib 8. cap. 6.
[q] Concilium Chalced. Act. 14.

A Diœceſis Prouincias numerantur, Sabinianus tum in libello ſupplici porrecto
Valentiniano & Martiano Auguſtis, tum in alio oblato Leoni, Anatolio, Ma-
ximo, & reliquo Concilio, vt ſe legitimè ordinatum oſtendat, docet ſe à Ioanne
Hierapolitano ſuo Metropolitano, & Coëpiſcopis Prouinciæ ordinatum fuiſ-
ſe, idque ſecundùm Canones: Patres quoque Cõcilij Antiocheni, ſaltem aliqui,
ſtatuiſſe referuntur, vt regulariter, & ſecundum morem in locũ depoſiti Atha-
naſij alius ab eius Metropolitano, & Synodo Epiſcoporũ conſtitueretur: idque
faciendum iudicat, & concludit Domnus Antiochenus, qui Concilio Antio-
cheno, cuius acta in Chalcedonenſi referuntur, præſidebat: itaque Epiſcoporum
Patriarchatus Antiocheni tunc temporis ordinatio ad Metropolitanum cum
Epiſcopis Prouinciæ regulariter, & iuxta Canones ſpectare videbatur: quamuis
non dubium ſit, ipſos Epiſcopos ità ordinatos ab Antiocheno Patriarcha de-
buiſſe poſteà confirmari, & ipſum eorum ordinationes ad ſe trahere potuiſſe,
prout ex [a] Concilio eodem conſtat. Primò enim Valerij Epiſcopi Anazarbi hæc [a] Cõc. Chalc.
B videtur fuiſſe ſentẽtia, vt Athanaſio ſucceſſor daretur à toto Concilio, ſi nempe ibidem.
particulam iſtam *ἐκ παντὸς ab omnibus* interpreteris, prout vulgata verſio præfert,
qua tamen meliorem eam exiſtimo, quæ *ἐκ παντὸς omninò* interpretatur, qua qui-
dem poſita primum iſtud argumentũ ruit. 2. quia Panolbio Metropolitano Hie-
rapolitanorum ante Ioannem Domnus Antiochenus cauſam Athanaſij diſcu-
tiendam, & diiudicandam commiſerat, oſtendens ſuarum fuiſſe partium eum
iudicare, & de gradu, ſi mereretur, dimouere. Tertiò, quia idem Domnus An-
tiochenus in prædicto Concilio Antiocheno ſententiam ferens, & poſt cæteros
tanquam iudex pronuntiãs, iubere ſcait Ioanni Hierapolitanorum Metropoli-
tano, vt alium in locum Athanaſij ordinet cum ſuis Prouincialibus, cui ſi id iu-
bere potuit, potuiſſet ipſe, ſi viſum fuiſſet, ordinationem eius ſibi arrogare. Iis [b] Socrates
adde [b] noluiſſe Cyzicenos à Patriarchâ Conſtantinopolitano Præſulem accipe- lib. 7. cap. 28.
re, ſed ſibi ex more, vt dicebant, veteri Epiſcopos Prouinciæ Archiepiſcopum
creaſſe: quare cùm Eccleſia Heleſponti Metropolis ſub Patriarchatu Antio-
C cheno primum fuerit, antequam diuulſa ab eo tota Aſiana ad Conſtantinopo-
litani ditionem tranſiret, ſignum eſt, quamdiu ſub Antiocheno fuerat, eam ſui
iuris in ordinationibus fuiſſe, & Archiepiſcopos à Synodo Epiſcoporum Pro-
uinciæ creatos habuiſſe, quam conſuetudinem à Conſtantinopolitano infringi
nonniſi grauiter tulit. Adde etiam aliam ex actis Meletij Patriarchæ Antioche- [c] Theodoret.
ni probationem: is ſiquidem [c] eiectis hæreticis intruſis Tharſenſibus, in Cilicia lib. 5. cap. 4.
præfecit Diodorum, Apameæ in Syria Ioannem, Germaniæ in Iſauriâ peſte [d] Notitia Im-
Eudoxij infectæ Stephanum: at Ciliciam, Syriam, Iſauriam, conſtat ex [d] Notitia perij, nõ lon-
Imperij, Orientis Prouincias fuiſſe. Alios quoque Antiochenos Patriarchas ſi- gè ab initio
miles in Oriente ordinationes feciſſe pluribus exemplis conſtat. cuius Prouinciæ ſit.

XI. In Prouinciis autem Orientis ſtrictè ſumpti, probabile eſt Patriarcham
Antiochenum non ſolum Metropolitanos (de quibus hoc minimè dubiũ fuiſſe
videtur) verùm etiam Epiſcopos Metropolitanis iſtis ſubditos, vel per ſeipſum
D ordinare potuiſſe, vel vt ordinarentur conſentire debuiſſe. Primum enim in
Epiſcopos iſtos Orientis ſpecialem ei poteſtatem Concilium Nicenum dedit:
quamuis enim Canon [e] Nicenus qui iam exſtat, nullas deſignet Prouincias, quę [e] Concil. Ni-
ſub Antiocheno Patriarcha fuerint, Arabicus [f] tamen totam Prouinciam, in cen. c. 6.
qua Antiochia ſita eſt, puta Syriam, & ea loca quæ circũ eam ſunt, ei adſcribit; [f] Canon 8. Arabicus.
Hieronymus [g] verò, [h] Innocentius, & [i] Leo huius nominis primi, itemq; [k] Conc. [g] Hieronym.
Conſtantinopolitani prioris Patres totũ Orientem eius curæ, & auctoritati de- epiſt. 61. ad
mandatum in Niceno Concilio teſtantur. Concilium autem Nicenum ſimilem Theophil.
ei poteſtatem tradit, quam Alexandrino tribuerat: ſicut ergo Alexandrinus ex [h] Innocent. infrà.
prædictis, in iis prouinciis, quibus primatus ſpecialem curam habebat, non ſo- [i] Leo epiſt.
lum Metropolitanos, verùm etiam Epiſcopos ordinabat, ita & Antiochenus in 62. ad Maximum.
iis ſimiliter prouinciis, in quibus primatus curam gerebat, puta in Orientalibus [k] Conſtanti-
Eccleſiis, Epiſcoporum ordinandorum ius habuiſſe dicendus eſt. Secundò, nop. 1. c. 2.
quia in eodem Concilio Niceno ex [l] Arabico tranſlato, Seleucienſis Primas [l] Canon Arabic. 33.
Antiocheni in Oriente Vicarius, obtinuiſſe dicitur à Patriarcha Antiocheno,

vt poſſet ordinare Archiepiſcopos, ſicut faciunt Patriarchæ: hæc enim verba A
oſtendunt, Archiepiſcopos ſaltem Orientis ordinandi penes Patriarcham ius fuiſſe. Tertiò, quia Antiochenus Patriarcha ſolebat non ſolùm ab Epiſcopis ſuæ Metropoleos, ſed & à Metropolitis Orientalibus vicinis ordinari; vt poſtea patebit: ergo cùm eos ordinare ſolerent Primates, à quibus ipſi ordinabantur, vicinos ſaltem Metropolitas ſolebat Antiochenus Patriarcha ordinare. Quartò, quia Maximus Antiochenus in [a] Synodo Chalcedonenſi Norinum depoſitum ab Edeſſeno Epiſcopatu, ſibi curæ futurum profitetur, vt ſimul cum Epiſcopis Diœceſis ſuæ de eo in aliqua ciuitate conſtituendo deliberaret: quod arguit per totam ſuam Diœceſim cum conſilio Epiſcoporum ſuorum Epiſcopos ipſum conſtituere, & ordinare potuiſſe.

[a] Cõc. Chalced. act. 10.

XII. Poſſumus idipſum quoque ex epiſtola Innocentij primi ad Alexandrum Patriarcham, oſtendere, in qua id iuris Patriarchæ Antiocheno fuiſſe ſatis apertè manifeſtat his verbis, [b] *Et onus, & honor nobis à tuâ fraternitate impoſitum neceſſarij tractatus cauſas induxit, quo literis vel commonitorio veſtro, vt dat ſancti Spiritus gratia,* B
reſpondere poßimus. Reuoluentes itaque auctoritatem Nicenæ Synodi, quæ vna omnium per orbem terrarum explicat mentem Sacerdotum, quæ cenſuit de Antiochenâ Eccleſiâ cunctis fidelibus, ne dixerim Sacerdotibus, eſſe neceſſarium cuſtodire, quâ ſuper diœceſim ſuam prædictam Eccleſiam, non ſuper aliquam Prouinciam recognoſcimus conſtitutam, &c. Itaque arbitramur, frater charißime, vt ſicut Metropolitanos auctoritate ordinas ſingulari, ſic & cæteros non ſine permiſſu, conſcientiáque tua ſinas Epiſcopos procreari. In quibus hunc modum rectè ſeruabis, vt longè poſitos, literis datis, ordinari cenſeas, ab his qui nunc eos ſuo tantum ordinant arbitratu: vicinos autem, ſi æſtimas, ad manus impoſitionem tuæ gratiæ ſtatuas peruenire. Quorum enim te maxima expectat cura, præcipuè tuum debent mereri iudicium. Ex quo Innocentij reſponſo hæc innoteſcunt; primum, Antiochenũ Patriarcham non ſuprà aliquam ſolum peculiarem Prouinciam, quemadmodũ cæteros Metropolitanos, ſed præterea ſuprà integram Diœceſim, id eſt plurium Prouinciarum aggregationem (quo ſenſu [c] poſt Conſtantinianam Prouinciarum diſtributionem, Diœceſis nomen vſurpari conſueuit) fuiſſe conſtitutum. Alterum, C
Metropolitanos ab eo abſque vllo dubio tunc temporis ordinatos fuiſſe, ſaltem in tota Diœceſi, quam vt Primas adminiſtrabat. Tertium, reuocatum in dubium fuiſſe, vtrum Epiſcopos quoque iſtius Diœceſis ordinare poſſet, vel nonniſi de eius conſenſu ordinari illi deberent: cùm enim ob diuturnũ illud ſchiſma in Eccleſiâ Antiochenâ, quod ex creatione Meletij ab Arrianis exortum fuit, & ordinatione poſtea Paulini recruduit, & aduſque tempora Alexandri illius, etſi deficiente in Euagrio Paulini ſucceſſione, perdurauit, illorum iurium ſatis tenaces Antiocheni Pontifices eſſe minimè potuiſſent, hinc intentatæ ipſis diuerſæ lites: Cyprij verbi gratia ab eius poteſtate in ordinationibus deſciuerunt: Hieroſolymitanus Patriarcha ſibi ipſum præferri grauatè tulit: Metropolitani Orientales ſibi ſuorum Epiſcoporum ordinandorum liberam poteſtatem eripi doluerunt. Quartum, Innocentium tamen primum de hac difficultate conſultum, Nicenis Canonibus definitum cenſuiſſe, quod ipſe Orientales omnes Epiſcopos finitimos, quos vellet, ordinaret, reliquos ſaltem probaret; D
adeout ſine eius aſſenſu ipſos ordinari nefas eſſet: iuxta morem nempe in ordinationibus obſeruari conſuetum, tam à Summo Pontifice in ſua Primatia, quàm ab Alexandrino in ſua.

[b] Innocent. 1. epiſt. 18. ad Alexandrum Antioch.

[c] l. vnica, C. vt omnes iudices, l. 3. de coll. equot. in Cod. Theod. l. 34. C. de nauicul. & alibi paſſim.

XIII. Hinc etiam rei probandæ firmamentum accedit ex illâ controuerſiâ [d] inter Patriarcham Antiochenum, & Cyprios de ordinationum iure. Hinc enim Antiochenus omnium Epiſcoporum in Cypro ordinationem, vel confirmationem ad ſe ſpectare hoc vnico argumento prætendebat, quod Cyprus Orientis prouincia eſſet: in toto autem Oriente hoc ipſi ius conueniret. Cyprij autem ius iſtud negari non auſi; ei tamen exceptionem vel præſcriptionem multorum temporum opponebant. In Concilio Epheſino tres ipſi nominarunt, minimè requiſito Antiocheni Patriarchæ conſenſu, conſecratos, Troilum, Sabinum, & Epiphanium: quorum hic vrgente ſchiſmate Antiochenæ Eccleſiæ, in quo Cyprij à cæteris Orientalibus diſſidebant, Paulino adhærentes, non Meletio, ordi-

[d] Vide Conc. Epheſ. tom. 2. append. 1. c. 4.

natus

A natus eſt, quæ cauſa eſſe potuit, vt non requiſito Antiocheni conſenſu conſecratus ſit. Epheſinum Concilium cùm veterem referentibus morem iſtum eſſe credidiſſet, nec aliquis reluctaretur, ſi ita eſſet, ſui iuris Cyprios in ordinationibus eſſe iuſſit, decretoriam ſententiã minimè protulit: vnde & dica hac de re poſteriotibus temporibus rurſum intentata. Innocentius [a] autem primus ſecundum Antiochenum Patriarcham pronuntiauit. De vtrorumque iure non hîc diſputo, ex dictis tantum elicio, apud vtroſque conueniſſe Orientales Epiſcopos, quos exceptos eſſe non conſtaret, ad Antiochenum Patriarcham ordinandos pertinuiſſe: Cõcilium [b] Epheſinum hanc poteſtatem Antiocheni comprobaſſe, dum & Cyprios conſuetudinem ſuam probare voluit, non Antiocheno probandi onus impoſuit: eos denique nonniſi hac conditione ſui iuris eſſe declarauit, quod ex diuturna conſuetudine, veterumque traditione ab Apoſtolis accepta αὐτοκέφαλοι fuiſſent: ſatis nempe notum & exploratum habens generali ipſos lege Antiocheno Patriarchæ obſtrictos fuiſſe, contra quam con-
B ſuetudinem ipſis allegantibus incumbebat probatio, ſecundùm quam ritè probatam iudicari poterat. Suſpectus eſſe poteſt Canon Arabicus Concilij Niceni, qui tamen rem iſtam maximè illuſtrat, quem tamen probabilius eſt, more & obſeruatu iſtorum temporum ab aliquo collectum, quàm à Niceno editum, neque enim in tota iſta cõtrouerſia, quæ per plures annos durauit, omiſſus fuiſſet. Hic ergo Canon ſtatuit, vt [c] *ſi Epiſcopus Cypri diem ſuum in hyeme obierit, & populi non potuerint propter tempeſtatem maris mittere Antiochiam, vt Patriarcha Antiochenus ordinet eis Archiepiſcopum in locum mortui, debent ſcribere ad Patriarcham, & petere ab eo, vt permittat eis conſtituere quem voluerint: neque prohibebit hoc Patriarcha, ſed potius concedat tredecim Epiſcopis, vt congregentur, & conſtituant Archiepiſcopum loco mortui: nè defuncto Archiepiſcopo principio hyemis, ſine capite propter tempeſtatem remaneant: & ne aliquis fortaſſis ex tredecim Epiſcopis à vità recedat, & non ſit Archiepiſcopus, qui conſtituat Epiſcopum loco mortui, atque ita fiat, vt toto eo anno Archiepiſcopo careant.*

C Ex hoc autem Canone apertè patet Archiepiſcopum Conſtantiæ in Cypro ab Antiocheno Patriarcha, niſi ex accidenti impediretur ordinari debuiſſe: coniici etiam poteſt Epiſcopos reliquos inſulæ, ab eodem Archiepiſcopo, ſed requiſitis fortè Antiocheni ſententiâ, ac conſenſu, ordinatos fuiſſe.

XIV. Confirmantur ea omnia, tum quæ de Antiocheno Patriarcha, tum quæ de Alexandrino, ſed maximè quæ de Antiocheno diximus ex Concilio primo [d] Conſtantinopolitano, quod Epiſcopos τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν, id eſt [e] eos qui extra Diœceſim ſunt, & ad aliam Primatiam ſeu Prouinciarum ſub vno conſociationem ſpectant, qui nec vnà ad Primatis ordinationem conueniebant, terminos ſuos prætergredi vetat, atque extra eos diſcurrere, confundentes Eccleſiæ ordinem, & Canonum peruertentes diſciplinam; ſubdit autem, vt *Patriarcha Alexandrinus ea quæ ſunt in Ægypto tantum gubernet: Orientis Epiſcopi ſolius Orientis curam gerant, ſeruatis honoribus Primatus Eccleſiæ Antiochenæ, qui in regulis Nicenæ Synodi continentur: ſed & Aſianos Diœceſis Epiſcopi ea quæ ſunt in Aſia, & quæ ad*
D *Aſianam tantummodo Diœceſim pertinent; Ponti autem Epiſcopi Ponticæ tantum Diœceſis habeant curam. Thraciæ verò ipſius tantummodo Thraciæ*: non inuitatis autem ſingulis Epiſcopis vltrà Diœceſim ſuam ad ordinationes vel aliam ob cauſam, prohibet diſcurrere. Ex quo canone inferri iſta poſſunt: primum extra Diœceſes ſuas numquã Epiſcopis ad ordinationem cuiuſdam, niſi vocatis, vagari licuiſſe, quamuis enim diuerſarum Prouinciarum, dummodo vnius Diœceſis eſſent Epiſcopi, in vnum ad ordinationes conuenire potuerint, numquam tamen diuerſarum Diœceſeωn. Secundum, æquipararì Ægyptum ſub Alexandrino Patriarchâ, & Orientem ſub Antiocheno; ideoq; ſicut Alexandrinus per Ægyptũ Epiſcopos cum ſuis Diœceſanis Epiſcopis ordinat, ita & Antiochenum ordinaſſe. Tertiũ, extra Diœceſis Patriarcharum fuiſſe prouincias, Patriarchali quidem poteſtati in aliis ſubditas, in ordinationibus verò ſui iuris exiſtentes, ex iis Aſianam, & Ponticam fuiſſe, quibus ius ordinationis proprium erat, adeò vt ſoli Aſiani Epiſcopi Epiſcopos per totam Aſianam prouinciam, Pontici per vniuerſam Ponticam ordinarent, etiam Metropolitanos; quorum tamen confirmationem

TTt iiij

[a] Innocent. epiſt. 10. cit. cap. 2.
[b] Cõc. Epheſi can. 8.
[c] Canon 37. Arabicus.
[d] Conſtantinop. 1. c. 2.
[e] Vox Diœceſis in eadem ſignific. c. 6. eiuſdem Cõcilij.

ante vel poſt ordinationem obtentam, ſæpius autem poſt ipſam ordinationem A
ab Antiocheno Patriarchâ peti debuiſſe, ſaltem poſt Cõcilium Chalcedonẽſe, minimè refragabor. Vnde non bene [a] Balſamon ex Concilij Conſtantinopolitani canone intulit, paſſim & vbique Metropolitanos ante Synodũ Chalcedonenſem à propria Synodo ordinatos fuiſſe: præter quàm quod enim ex prædictis id falſũ eſſe patet, nec enim opus fuiſſet Cyprios in Epheſino tantũ inſudare in probando eo, quod Metropolitanus ipſorum à propria Synodo fuiſſet ordinatus, ſi id ante Synodum Chalcedonenſem tẽpore iſtius Concilij paſſim vbique ſeruaretur, vt Metropolitani à propriâ ſolum Synodo ordinarentur: certè nec prærogatiua Alexandrini atque Antiocheni Præſulis vlla fuiſſet, in Ægyptiorum, & Orientalium ordinationibus: nec Aſianæ, Ponticæ, Thraciæ, diœceſes ſpeciali ἀνθινίας priuilegio donatæ fuiſſent. Iis etiam ex lege Iuſtiniani infra citanda lux aliqua accedet: ſed iam proſequamur cætera.

a Balſamon in hunc can. 2. Conc. Cõſtantinop. 1.

b l. 29. C. de Epiſcopali audientia, infrà.

XV. Probabilius tamen eſt certum non fuiſſe Antiocheni Patriarchæ priuilegium, adeò videlicet vt nullus vnquam ipſi refragaretur; ſed interdum accidere conſueuiſſe vt plures eius Diœceſeos Orientalis, ſeu Exarchiæ Epiſcopi, B
ſine eius auctoritate, ſeu expreſſo conſenſu ordinarentur: Primo quia in [c] Narciſſi, & Alexandri Hieroſolymitanorum Epiſcoporum creatione apud Euſebium nulla videtur licentia Antiocheni Patriarchæ interceſſiſſe: at tunc temporis Hieroſolyma Orientis Prouinciis adnumerabatur. Secundò, quia [d] Antiochus Samoſatorum Epiſcopus in Syriâ, à Synodo Epiſcoporum, finitimiſque Epiſcopis abſque vlla mentione Patriarchæ Antiocheni [e] à Theodoreto ordinatus refertur. Tertiò, quia conſultatio Alexandri Antiocheni oſtendit eo iure Antiochenos Præſules non fuiſſe abſque vlla dubitatione potitos, nec in more poſitum fuiſſe, vt omnes paſſim Epiſcopos ordinaret: Quartò, quia Cypri ſaltem Epiſcopos ex prædictis non liberè videtur ordinaſſe, neque vt ordinarentur, licentiam tribuiſſe. Nihil dico de tota Iberia, quæ licet inter Oriẽtales Prouincias eſſet, à Petro Antiocheno ſui iuris quoad C
ordinationes effecta [f] dicitur Synodali conſtitutione: quod & arguit ipſam antea ſui iuris non fuiſſe, ſed poſteà fuiſſe: quod autem anteà non fuerit, non neceſſariò oſtendit ius creandorum Epiſcoporum eius Metropolitanum non habuiſſe, ſed ſolum ad hoc ſufficiebat, vt eius Metropolitanus ſine Antiocheni Patriarchæ conſenſu ordinari non poſſet. Quartò, quia in Concilio [g] Chalcedonenſi contentio fuit inter Euſtachium Beriti Epiſcopum, & Photium Tyri, vter Epiſcopos ſibi ſubditos conſecraret: ordinandi poteſtas Tyriorum Epiſcopo adiudicata eſt, quod ſe ab antiquo primæ Phœnices Prouinciæ Metropolitam oſtendiſſet: repulſus eſt ab eo iure Berytenſis, quod ex noua Prouinciæ iſtius diuiſione in duas, Metropolitanum quoque ſe eſſe iactaret: Patriarchæ Antiocheno ordinatio Epiſcoporum huius Prouinciæ, quæ Orientis abſque dubio erat, non attribuitur, ſed Metropolitis, ex canone Eccleſiaſtico qui ibidem legitur. Quintò, quia in eodem [h] Concilio Chalcedonenſi refertur libellus Samuelis, & aliorum Presbyterorum Edeſſæ contra Ibam eorum Antiſtitem, quod Danielem fratris filium Epiſcopum Hellenopolis inquietum, & D
luxurioſum ordinaſſet: quæ omnia Epiſcoporum ordinationem non ſemper ab Antiocheno Patriarcha, ſed etiam à Metropolitanis peractam fuiſſe oſtendunt. Plura in hanc rem non congero, quæ vnicuique antiquitatis ſtudioſo colligenda relinquo.

c Euſebius l. 6. hiſtor. cap. 9.

d Theodoret. lib. 4. cap. 15.

e Innocent. epiſt. cit.

f Balſamon in c. 2. Conſtantinop. primi.

g Cõc. Chalced. act. 4.

h Chalced. act. 10.

§. IIII.

De auctoritate Patriarcharum Conſtantinopolitani & Hieroſolymitani.

XVI. Patriarcham Conſtantinopolitanum præter poteſtatem, quam habet ad ordinandos Epiſcopos ſuæ Metropoleos, Heracleenſem videlicet, & alios (quos repetere poteris ex Leonis Philoſophi conſtitutione [i] multum tamen ab antiqua ſedium diſpoſitione immutatos) habet aliam, quã ipſum donat Concilium

i Conſtitutio Leonis Sap. in iure Græco rom. apud Leunclauium.

Digitized by Google

A Concilium [a] Chalcedonenſe, vt & Ponticæ, & Aſianæ, & Thraciæ Diœceſis Metropolitanos ſolos ipſe ordinaret (relicta nimirum Metropolitanis ſingulis Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ ordinatione) & vt Barbararum quoque circa Conſtantinopolim regionum Epiſcopos ipſe conſtitueret. Ita tamen ordinandi Metropolitanos ius Patriarchæ [b] Conſtantinopolitano aſſeritur, vt electionum antiqua conſuetudo minimè turbetur, nec niſi ſecundùm eam factis electionibus, & ad ipſum relatis ordinandi confirmetur ei auctoritas. In Barbaris autem regionibus ideò Epiſcoporum creandorum peculiaris ei poteſtas datur, quod Metropolitano proprio carerent, ſi Balſamoni [c] credimus. Ideò verò Metropolitanorum creandorum poteſtas conceditur, quod frequenter Epiſcopis obeuntibus turbæ naſcerentur, Clericis ac populis per ciuitates ſine rectore remanentibus, nullusque eſſet qui principali auctoritate turbas iſtas reprimere poſſet: quod exemplo Epheſinæ Eccleſiæ probant Patres Chalcedonenſes.

XVII. Ampliatum autem ſucceſſione temporis ius illud fuit ad plures Epiſ-B copos ordinandos, qui Archiepiſcopali dignitate, quamuis nullos haberent Suffraganeos, donati eſſent. Orta enim in Concilio Chalcedonenſi [d] hæc conſuetudo, vt Epiſcopi ciuitatum iſtarum, quæ per literas Imperatoris, Metropolis nomine honoratæ eſſent, honore Metropolitico fruerentur, honore, inquam, eoque ſolo, [e] *δῆλον ὅτι σωζομένων τῇ καθ' ἀλήθειαν Μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων*, *ſeruatis ſcilicet veræ Metropoli propriis iuribus*, poſteà tamen, vt notant [f] Zonaras, & [g] Balſamon, à Metropolitæ proprij iuribus ac poteſtate Epiſcopi iſti abſoluti, atque immunes redditi, Patriarchæ Conſtantinopolitano ſubditi, & à Conſtantinopolitano Patriarcha ordinati ſunt, vt indicat notitia, ſeu diſpoſitio Eccleſiarum throno Conſtantinopolitano ſubiectarum [h] à Leone ſapiente edita: ex qua etiam diſces non exiguum fuiſſe numerum earum ſedium, quæ Archiepiſcopales dictæ, abſque vllo Suffraganeo à Metropolibus ſuis abſtractæ, ad Conſtantinopolitanum thronum proprio iure ſpectarent. Sed ſubinde mutata hæc diſpoſitio fuit ad beneplacitum fere Imperatorum, vt conſtat tum ex ſan-C ctione Patriarchæ [i] cuiuſdam, quæ refertur in Codice iuris Orientalis: tum ex [k] Andronici ſenioris conſtitutione: quæ Codini de officiis Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ lucubrationi adiungitur. Ita ergo factum eſt, vt Conſtantinopolitanus Patriarcha plurium ſibi ordinationes vendicarit: nec dubium, quin in quibuſdam caſibus, v. gr. depoſitionis præcedentium Epiſcoporum, ipſe alios ordinandi poteſtatem ſibi vendicaret: ordinationes enim, quas Chryſoſtomus, & quidam alij Patriarchæ, quacumque de cauſa Epiſcopales peregerunt, ad exemplum ſucceſſores traxere, vt patet ex Concilio [l] Chalcedonenſi, in quo plures, ij qui Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ partes agebant, enumerant Epiſcopos, in Aſianâ, & Ponticâ à Conſtantinopolitanis Patriarchis ordinatos. Viderurque recentioribus temporibus Codinus inſinuare Epiſcopos throno Conſtantinopolitano ſubditos, ſaltem maximâ ex parte ab ipſo Patriarchâ ordinatos fuiſſe, iis nempe verbis, [m] *Οἱ μὲν τοίγε ἀρχιερεῖς μετὰ τὰς ψήφους αὐτῶν χει-*
D *ροτονούμενοι παρὰ τοῦ Πατριάρχου, καθ' ἡμέρας τινὰς τῆς χειροτονίας αὐτῶν*, *Epiſcopi poſtquam electi, & à Patriarcha conſecrati ſunt, poſt aliquot ab ordinatione dies, &c.* Iam certè dicitur apud Græcos vigere conſuetudo, vt à Patriarcha Conſtantinopolitano, tam electio, quàm ordinatio Epiſcoporum omnino pendeat. Antiquum autem ius de Metropolitanis, & Archiepiſcopis ordinandis, Conſtantinopoli à Latinis capta aſſeruerat Innocentius, vt ex eius ad Patriarcham epiſtola refert Philippus [n] Betterius.

XVIII. Quod autem habet [o] Theodorus Balſamon ante Synodum Chalcedonenſem Metropolitanos à propriâ Synodo ordinatos fuiſſe, iam oſtendimus quoad Patriarchas Alexandrinum, & Antiochenum, falſum fuiſſe; de Conſtantinopolitano quoque id oſtendere poſſumus, & antiquiorem huius rei conſuetudinem, quæ Chalcedonenſi decreto ortum dederit. Eam autem à facto Chryſoſtomi ortum habuiſſe ſuſpicor, qui in Aſianâ, & Ponticâ plures Metropolitanos, & Epiſcopos ordinauerat: *non enim*, vt ait [p] Velleius Paterculus, *ibi conſiſtunt exempla vnde cœperunt: ſed quamlibet in tenuem recepta tramitem latiſſimè euagandi*

[a] Côc. Chalced. c. 28 hoc opere à nobis citato.
[b] Photij plures Metropolitanos creaſſe, legesact. 6. Conc. 8. generalis.
[c] Balſamon in dict. can. Conc. Chalced. 2. Conſtantinopolitani primi, & 6. Sardicéſis.
[d] Epiſt. Synodica Patrum Chalced. ad S. Leonem parte 3. Conc. Chalced.
[e] Conc. Chalced. c. 12.
[f] Zonaras in c. 12. Chalced.
[g] Balſamon in c. 38. ſextæ Synodi.
[h] Leonis ſapientis decretũ apud Leunclauium in iure Græco Rom.
[i] Sanctio cuiuſdã Patriarchæ de ſeſſ. ordine Metropolit. & Archiepiſcoporum Cod. iuris Orient. lib. 2. propè finem.
[k] Ecthesis Andronici Imperat. addita Codino de off. Eccleſ. Conſtant. ad calcẽ operis.
[l] Chalcedon. act. 11. & 16.
[m] Codinus de offic. cap. 20. num 15.
[n] Philippus Betterius Diatrib. 2. c. 3.
[o] Balſ. in c. 2. Conc Conſtantinop. 1.
[p] Velleius Paterc. lib. hiſt. Rom.

Digitized by Google

ſibi viam faciunt. Itaque quod Chryſoſtomus, vel legatione Pontificiâ, vel aliâ de cauſâ auſus eſt in ordinationibus tentare, hoc ſucceſſores ordinario iure ſibi vendicarunt. Plures exinde ante tempora Concilij [a] Chalcedonenſis Metropolitani à Synodo Epiſcoporum, ſecundùm antiquum morem, ordinati referuntur in Concilio Chalcedonenſi, quamuis eodem tempore & Epheſini Metropolitani à propria Synodo ordinati ſecundùm antiquum morem dicantur, & Cyziceni [b] ſibi à Siſinnio Conſtantinopolitano datum Proclum Epiſcopum reiecerint. Inualuit autem hæc conſuetudo occaſione præſertim decreti cuiuſdam [c] Imperatoris ſedente Conſtantinopoli Attico, quo nempe, vt aiunt, ſtatuebatur, ne quis Epiſcopus deſignaretur abſque ſententia & auctoritate Epiſcopi Conſtantinopolitani in Oriente, id eſt in Prouinciis Orientis ab Antiocheno throno auulſis: quod [d] priuilegium Cyziceni Attico ſoli datum interpretabantur, nec ad ſucceſſores transferendum dicebant: ideoque Dalmatium Epiſcopi Cyzicenæ Prouinciæ, reiecto Proclo, ordinarunt. Idem tamen Proclus factus Conſtantinopolitanus Patriarcha Thalaſſium Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopum creauit. Lex [e] autem iſta, lex eſt Zenonis data poſt expulſionem Baſiliſci, quæ quidem ius Metropoliticum ac Patriarchicũ, Conſtantinopolitano Patriarchæ aſſeruari iubet, & inter plures prærogatiuas quas ei attribuit, *priuilegia & honores ſuper Epiſcoporum creationibus* ei vendicat.

[a] Vide Chalced. act. 16. & 11. fusè.
[b] Ibidem.
[c] Socrates lib. 7. cap. 28. Niceph. lib. 7. cap. 22.
[d] l. decernimus, C. de ſacroſanct. Eccleſ.
[e] l decernimus cit.

XIX. Hieroſolymitanum Patriarcham ordinaſſe quoque Metropolitanos ſibi ſubditos, nec plus iuris habuiſſe in Suffraganeos ipſorum quàm Conſtantinopolitanum Patriarcham in ſuorum Metropolitanorum ſubditos facilè vnuſquiſque ſibi perſuadebit, qui & minimæ auctoritatis inter omnes Patriarchas Hieroſolymitanum fuiſſe, & ob Patriarchatus ſui anguſtias Primatis, ac Patriarchæ differentias nullas admiſiſſe aduerterit. Quatuor autem erant Metropolitani Hieroſolymitano ſubditi, ſi VVilelmo [f] Tyrio credimus, quos ipſe iuxta aliorum Patriarcharum formam ordinabat, ipſum tamen quibuſdam caſibus Epiſcopos quoque Suffraganeos ſibi ſubditorum Metropolitanorum ordinaſſe mihi minimè dubium eſt, cùm & id auſus fuerit Pſeudo-Patriarcha Theodoſius in locum Iuuenalis ab hæreticis intruſus, quem refert [g] Euagrius plures ad ipſum ex Paleſtina accedentes Epiſcopos creauiſſe: & in vitâ [h] S. Sabæ legatur Marcianus quidam Monachus ab Elia Patriarcha Hieroſolymitano ad excelſam ſedem Sebaſtes, & Antonius primus eius filiorum Aſcolitanus, ſeu potius, vt corrigendum arbitror, Aſcalonitanus creatus fuiſſe: quæ tamen vltima exempla non omninò probant, cum ſedes iſtas Hieroſolymitano Suffraganeas fuiſſe probabile ſit.

[f] VVilelmus Tyr lib. 4. cap. 12.
[g] Euagr. lib. 2. cap. 5.
[h] Vitæ S. Sabæ, cap. 51. apud Sur. 5. Decemb.

XX. Confirmatur autem hæc differentia inter aliquos Patriarchas, nempe Alexandrinum, & Antiochenum, & eos, qui in aliorum poſteà conſortium additi ſunt, Conſtantinopolitanum videlicet, & Hieroſolymitanum, ex iis verbis Iuſtiniani, quæ habentur in eius reſcripto ad Iulianum præfectum prætorio. [i] *Quoniam,* inquit, *quidam ſunt ſanctiſſimi Patriarchæ, qui in Prouinciis, in quibus exiſtũt, Metropolitanorum officium gerunt, alij per totam Diœceſim Epiſcoporum Metropolitanorum, atque aliorum qui ſub eis ſunt, ordinationes faciunt: ea de cauſa illud obſeruari ſancimus, quod de Metropolitanis anteà diſpoſuimus. Is enim iure Metropolitanus vocatur, qui in Epiſcopos minores ex ſacris regulis eam poteſtatem habet.* Difficilis videtur hic textus, & intricata hæc verba, quæ tamen ex prædictis lucem aliquam hauriunt: duo enim Patriarcharum genera ibi deſcribuntur, quorum aliqui nonniſi in ſuâ Prouinciâ Metropolitico iure fruuntur, Diœceſim autem non habent, ſeu plurium Prouinciarum conſociationem, quæ ipſorum adminiſtrationi veluti Metropoliticæ, & Primatiali ſubdantur, nec Epiſcopos extra Prouinciam ſuam ſub Metropolitanis degentes ordinare poſſunt: prioris generis ſunt antiqui omnes Patriarchæ ex prædictis, qui præterquam quod habent Prouinciam quam peculiari iure regunt, reſpectu cuius propriè ſunt Metropolitani, quia eius Prouinciæ Clerici, ſi ſe ab Epiſcopo læſos quærantur, nonniſi apud ipſum queri, & ad eum prouocare poſſunt; habent etiam totam Diœceſim in qua Metropolitico ſecundùm quid iure fruuntur, Alexandrinus v. gr. in totâ Ægypto, Lybiâ, Pentapoli,

[i] l ſancimus, § vltimo, C. de Epiſcop. audient.

A Pentapoli, Arcadia, & Auguſtamnica, quarum Prouinciarum Epiſcopos ordi-
nabat; Antiochenus in Oriente, vbi & Epiſcopos vel ordinabat, vel ordinari
iubebat; poſterioris generis ſunt noui Patriarchæ Conſtantinopolitanus, &
Hieroſolymitanus, qui poſſunt quidem extra Prouinciam propriam Metropo-
litanos ordinare, ſed in Prouinciis habentibus Metropolitanum ordinationes
Epiſcoporum peragere non poſſunt. Statuit autem ibidem Iuſtinianus, quomo-
do ad vtroſque appellatio deuoluenda ſit. Exiſtimo autem cenſuiſſe Iuſtinia-
num ſatius multo eſſe, quod apud illos Patriarchas qui Diœceſim peculiarem
habent, quam Primatiali auctoritate adminiſtrent, concedatur Clericis iſtius
Diœceſis primum de Epiſcopo ſuo conqueri, quàm apud eos Patriarchas qui
nullam Diœceſim propriam habent: cùm enim priores Patriarchæ Synodum
Epiſcoporum totius Diœceſis habere ſolerent: & in Synodis cauſas Clerico-
rum tractari, ac retractari mos eſſet: ſecundùm Canones Clericorum cauſæ
aliquando in Concilio Epiſcoporum totius Diœceſeos, omiſſo Metropolitano,
B ex æquitate audiebantur, & componebantur; cùm apud alios Patriarchas de-
latas querimonias à Clericis habentibus proprium Metropolitanum, vel à Sy-
nodo alterius Prouinciæ, vel à totius Patriarchatus Concilio iudicari oporte-
ret, cùm nulla eſſet eis peculiaris aſſignata Diœceſis, cuius Epiſcopos frequen-
tius, & ordinario iure cogerent: hoc autem vtrumque contra Canones, & Ec-
cleſiæ morem erat; proindéque apud priores Patriarchas à Clericis omiſſo ali-
quando Metropolitani foro immediatè prouocabatur à ſententia ſui Epiſcopi,
non apud poſteriores.

XXI. Cæterum quod occaſione abuſus in Patriarchatu Hieroſolymitano gli-
ſcentis, ad ſeruandum electionum antiquum morem à Celeſtino 3. prudenter
cautum fuerat, hoc ad omnes Patriarchas in officio ſuo circa electiones, & or-
dinationes Epiſcoporum continendos decretum emanauit, vt ita Patriarcha-
rum aſſenſus & confirmatio in iis requiratur, vt electiones exinde Canonicæ
C minimè perturbentur: hæc enim habet Celeſtinus. [a] *Sicut ex quarumdam litera-*
rum tenore accepimus, quidam in electionibus praua conſuetudinis morbus irrepſit: vt cùm [a] Cap. cū ter-
alicuius Prælati electio debet celebrari, conuentus ad quem pertinere dignoſcitur duas perſo- ra, de electio-
nas nominet latenter auribus Patriarchæ, vel principis exprimendas, vt ſic alterius eligendi, ne.
vel totius electionis penitus irritandæ, idem Patriarcha, vel princeps plenariam habeat fa-
cultatem. Quia igitur hoc redundat in grauamen & perniciem Eccleſiaſticæ libertatis, præ-
ſcriptam conſuetudinis prauitatem ſancimus penitus abolendam: ſtatuentes, vt forma ele-
ctionis Canonicæ in omnibus conuentualibus Eccleſiis obſeruetur, videlicet, vt cùm debet Ec-
cleſiæ conſuli paſtoris regimine deſtitutæ, electores in vnum locum (in quo fuerit electio ce-
lebranda, conueniant, & inuocata Spiritus ſancti gratia perſonam nominent. Quod ſi in per-
ſona fuerit, vel in electionis modo peccatum, tamdiu in electione diligentiam inquiſitionis ap-
ponant, donec vacanti Eccleſiæ de perſonâ idoneâ valeant prouidere. Quo facto non prohi-
bemus, quin Regis ſeu Patriarchæ, qui pro tempore fuerit, requiratur aſſenſus: ſed propter hoc
ipſam electionem nolumus impediri. Ex quo decreto hæc eliciuntur; primum irritatâ
D electione Patriarcham ſibi ius eligendi alium arrogaſſe, eo quod electores po-
teſtate eligendi priuati eſſent, quod recentioribus etiam iuribus [b] conforme [b] Cap. in cū-
eſt. Alterum, electorum conniuentiam, ſeu, vt vocant, colluſionem cum Patriar- ctis, & cap.
châ vel principe hîc improbari, qui eos eligerent quos ſcirent ab illis reiicien- innotuit, eod.
dos, quo ius totum electionis ad ipſos transferretur. Tertium, huic malo occur- tit. de elect.
rendum ſatagentem Summum Pontificem, præcipere, vt, vel electores vnum
eligant, & alterum eâ conditione, ſi prior reiectus fuerit, ne ſcilicet electionum
iura ad Patriarcham transferantur, vel potius [c] non ſtatim de perſona quæ oc- [c] Vide Gloſ-
currerit ſeu placuerit eligenda ſententiam ferant, ſed in eius mores, vitamque ſam v. diligē-
prius inquirant, electioniſque vitia, vel bonitatem obſeruent, quam decreto- tiam in dict.
riam electionem faciant, tamdiuque cogitent, quamdiu perſonam omninò cap. cū terra;
idoneam reperiant, & electionis præſcriptas regulas obſeruent, vt nihil ſiue in
perſona electa, ſiue in electionis iure habeant Patriarchæ vel Principes, quod
reprehendant. Quartum aſſenſum tamen Patriarcharum neceſſarium ad Epiſ-
coporum ordinationes ſi non perficiendas, ſaltem confirmandas hîc ſtatui. Ex

qua vltimâ obſeruatione confirmatur iſtud, quod ſuperius diximus, Epiſcopos A
qui ſine licentiâ Patriarchæ ordinarentur, ipſius tamen aſſenſu confirmari, literaſque ab iis communicatorias obtinere debuiſſe, quod etiam ex ſententia Luciani Epiſcopi Byziæ in Concilio [a] Chalcedonenſi relata confirmatur, docentis Baſſianum de ſede Epheſina non eſſe deiiciendum. Quod ei Proclus Patriarcha Conſtantinopolitanus, cui ſubditus fuerat, communicaſſet, & per Synodicas literas eius Epiſcopatum firmaſſet: quod & iudices conſtituti maximi momenti cenſuerunt.

[a] Lege act. 11. Conc. Chalced.

§. V.

De quorumdam Primatum in ordinationibus prærogatiuâ.

XXII. Poſt Patriarcharum in ordinationibus iura ſuperiùs explicata, ſupereſt vt Primatum quoque in iis priuilegia exquiramus: verùm obiter dumtaxat de iis agendum eſt, & breuiter, quia iam ſupra, dum Summi Pontificis auctoritatem exponeremus, omnium ferè Primatum Occidentis, quænam in ordinationibus tam Metropolitanorum, quàm reliquorum Antiſtitum partes eſſent, ac potiora iura, copioſè narrauimus: ideò ſpicas iam poſt integram meſſem colligimus, & quæ omiſſa eo loco fuerant, retractanda leui manu ſuſcipimus. B

XXIII. Occurrit potiſſimum Primatis Carthaginenſis prærogatiua exponenda, quem certo certius eſt, in tota Africa Occidentali, quæ [b] Proconſularem, ſeu Zeugitanam, Numidiam, Bizacenam, Tripolitanam, Mauritanias duas, Sitiphenſem nempe, ac Cæſarienſem Prouincias continebat, Epiſcopos ordinare potuiſſe. Ius autem Carthaginenſis Primatus ad iſtas omnes Prouincias ſeſe extendiſſe, præterquam quod probat Cyprianus epiſtolis ad Cornelium, tum vbi de Prouinciæ ſuæ amplitudine hæc habet, [c] *ſed quoniam latius fuſa eſt noſtra Prouincia, habet etiam Numidiam, & Mauritanias duas ſibi cohærentes, &c.* Itemque, dum [d] omnium Epiſcoporum in Africa catalogum Romam miſiſſe ſe ſcribit, vt ſciret C
Summus Pontifex, quibus epiſtolas communicatorias deberet ſcribere, quod proprium munus eſt ordinatoris, vt iam diximus. [e] Africanum, & [f] Carthaginenſe tertium prædictam prærogatiuam clariùs probant, in quibus ait Aurelius Carthaginenſis, ſe per ſingulas ferè Dominicas aliquos Antiſtites Carthagini ordinare conſueuiſſe: quamuis enim Proconſularis Africæ Prouincia, quam ſpeciali iure ac cura adminiſtrabat Epiſcopus Carthaginenſis, plurimis Epiſcopis tunc temporis refertiſſima eſſet, adeout ad numerum 164. tempore [g] Vandalicæ perſecutionis aſcenderint: nihilominus vt ſingulis ferè Dominicis ordinandi apud Carthaginem Epiſcopi eſſe potuerint, longè amplior, & copioſior eorum debuit eſſe numerus, qui ab Epiſcopo Carthaginenſi ordinarentur: itaque præter Epiſcopos prouinciæ Proconſularis, alios quoque ex reliquis Africæ prouinciis Carthaginenſem Primatem ordinare potuiſſe neceſſum eſt. 2. in prædictis quoque [h] Conciliis non ſolum prædictus Aurelius Carthaginenſis, ſe *multarum Eccleſiarum, & ordinandorum cauſam ſuſtinere* affirmauit: nec D
ſolum Numidius apertè & euidenter declarauit, *fuiſſe ſemper hanc licentiam huic ſedi, vt vnde vellet, & de cuius nomine fuiſſet conuentus, pro deſiderio cuiuſque Eccleſiæ ordinaret Epiſcopum:* verùm etiam Epigonij ſententia à Synodo firmata eſt, licere Epiſcopo Carthaginenſi, vnde vellet, præpoſitos plebibus vel Eccleſiis conſtituere, à quibus ipſi poſtulati fuiſſent: quæ ſententia cùm omnium Africæ Epiſcoporum fuerit, per totam Africam id iuris habuiſſe Carthaginenſem euidenter innoteſcit. Quibus adde querimoniam [i] Innocentij primi apud Aurelium Carthaginenſem de indebitis ordinationibus in Africa celebratis: quem ad ipſum deſtinatas leges, ſeu Eccleſiaſticas regulas per totam Africam diuulgandas mittere iubet veluti præcipua auctoritate donatum.

[b] Vide Notitiam Imperij, Concil. Mileuit. c. 27. & varia Carth. Concil.
[c] Cyprianus epiſt. 45. ad Corneliũ de Polycarpo.
[d] Idem epiſt. 51. ad eũdem.
[e] Afric. c. 16.
[f] Carthag. 3. c. 39.
[g] Victor Vticenſis lib. 1. de perſecut. Vandalica.
[h] Carthag. 3. c. 45. & Afric. 21.
[i] Innocent. 1. epiſt. 12. ad Aurel.

XXIV. Iſtud verò ius Carthaginenſi Primati poſt ereptam à VVandalis Carthaginem, ſeruandum præcepit [k] Iuſtinianus, *ſimili quoque modo*, inquit, *tui Pontificis ἀρχιερωσύνης δίκαιον, quod Epiſcopo Iuſtinianæ Carthaginis Africanæ Diœceſeos dedimus, ex quo Deus hanc nobis reſtituit, ſeruari iubemus.* Eandem etiam Carthaginenſis

[k] Iuſtin. Nouell. 131. cap. 4.

Digitized by Google

A nenſis Primatus prærogatiuam ſartam tectam Agapetus [a] Summus Pontifex ſeruari voluit: cuius exemplum ſequutus Leo [b] nonus, cum destructâ à Saracenis Carthagine, eius Præſuli negotium faceſſeret Gummitanus Epiſcopus, quoſdam Africæ Epiſcopos laudat, quod Carthaginenſis Eccleſiæ priuilegia ab Apoſtolicâ Sede collata defenderent, eique ſoli in Africa Epiſcopos ordinandi, nec vlli alteri, præterquam de eius licentia, auctoritatem ineſſe declarauit, *nec enim*, inquit, *quicumque ille ſit Gummitanus Epiſcopus, aliquam licentiam conſecrandi Epiſcopos, deponendi, ſeu Prouinciale Concilium conuocandi habeat ſine conſenſu Carthaginenſis Archiepiſcopi, cuiuſlibet dignitatis aut poteſtatis ſit: tantummodo procurabit ille Gummitanus Epiſcopus, quæ ad propriam parochiam pertinent: Cætera autem, ſicut & alij Epiſcopi Africani, conſilio Carthaginenſis Archiepiſcopi aget, qui ſolus in Africa Pallium ab Apoſtolica Sede habere ſolet, vnde & Epiſcopos conſecrandi principale & antiquum ius retinet, ſicut ex dictis Aurelij in Concilio Carthaginenſi capitulo 39. poteſt intelligi, &c.* Sed non diu potitus hoc priuilegio Carthaginenſis eſt, cùm ob defectum Epiſcoporum, qui ad numerum trium conuenire non poterant, B Seruandum oportuerit à Gregorio [c] ſeptimo Romam euocatum ordinari, & iam à multis temporibus, cùm trecentæ olim fuerint in Africa, & amplius Epiſcopales ſedes, duæ ſolû iam ſuperſunt, Septenſis nimirum, & Tingenſis, ſeu Tingitana, quarum prior Olyſipponenſi Metropoli, poſterior Eborenſi in Portugallia ſubdita eſt, vt ex actis ſeu recitationibus publicis in conſeſſu Cardinalium de Epiſcopatibus vacantibus Romæ fieri ſolitis, accepiſſe ſe teſtatur Aubertus [d] Miræus.

[a] Agapetus epiſt. 3. ad Reparatum.
[b] Leo 9. epiſt. 4. Petro, & Ioanni Epiſcopis in Africa.
[c] Greg. 7. lib. 3. epiſt. 19. & 20.
[d] Aubertus Miræus in notitia Epiſcopatuum.

XXV. In contrarium fortè hæc videntur obſtare: primùm Canon Concilij Carthaginenſis [e] quarti ſuperiùs adductus, quo ſtatuitur, vt *in conuentu totius Prouinciæ Epiſcoporum, maximéque Metropolitani vel auctoritate, vel præſentiâ ordinetur Epiſcopus.* Alterum, ordinatio Auguſtini, quam Poſſidius refert à Megalio Calamenſi Epiſcopo Numidiæ Primate peractam fuiſſe. Tertium, [f] Victoris Bizacenæ Prouinciæ Primatis notiſſima in ordinationibus Epiſcoporum auctoritas, in quem, vt præcipuum ordinatorem, & auctorem ordinationum contra regiam C prohibitionem peractarum, Traſamundus Rex Vandalorum ſæuiiſſe dicitur, qui cùm Carthaginem duceretur, à Ruſpenſibus conuentus, ordinandi in eorum oppido Ruſpenſi [g] Fulgentij licentiam dediſſe narratur.

[e] Carth. 4. c. 1.
[f] Poſſidius in vita Auguſt.
[g] Auctor vitæ Fulg. cap. 16. & 17. apud Sur. 1. Ianuar.

XXVI. Hæc tamen nullatenus obſtant. Non primum; nam quamuis in ordinationibus Epiſcoporum præcipua fuerit Metropolitani præ reliquis Suffraganeis auctoritas, infra tamen Carthaginenſis Primatis fuit: cuius conſenſum explorare debebat, & auctoritatem ſequi, adeout ſi quem ipſe ad ordinandum euocare vellet, ſingularis eius iuris & prærogatiuæ fuerit. Non ſecundum, cùm potius ad confirmandam Carthaginenſis Primatus in ordinationibus poteſtatem plurimum valeat; refert enim dictus Poſſidius [h] Valerium Hipponenſem, *egiſſe ſecretis literis apud Primatem Epiſcopum ſedis Carthaginenſis, allegantem imbecillitatem corporis ſui, ætatiſque grauitatem, & obſecrantem, vt Hipponenſi Eccleſiæ ordinaretur Epiſcopus, qui ſuæ Cathedræ non iam ſuccederet, ſed conſacerdos accederet Auguſtinus.* D Additque ea quæ Beatus Valerius optaſſet, & rogaſſet, reſcripto impetraſſe: quid verò opus erat Valerium Numidiæ Epiſcopum de conſtituendo Auguſtino Aurelium Carthaginenſem conſulere, ab eoque reſcripto licentiam ordinationis petere, ſi Numidiæ Primas, qui Auguſtinum ordinauit, ſufficienti auctoritate præditus foret, nec in ordinationibus à Primate Carthaginenſi dependiſſet? quod ergo Valerius licentiam pro Auguſtino ordinando expetiit, hoc indicat in cæteris Africæ Prouinciis, ſine Carthaginenſis Epiſcopi auctoritate, atque conſenſu, neminem licuiſſe in Epiſcopum conſecrari. Non denique tertium, tum quod nullus tunc temporis eſſet Carthaginenſis Epiſcopus, nam poſt [i] S. Eugenium maximâ ſeueritate Carthaginenſem Epiſcopum ordinari interdixerant Arriani iſti VVandalorum principes, Eugeniuſque ipſis renitentibus conſtitutus fuerat: quod ſi quis fuiſſet tunc temporis Epiſcopus Carthaginenſis, nec conſilium ſine eo totius Prouinciæ Bizacenæ habitum fuiſſet, ipſéque decreti Concilij auctor præſertim fuiſſet; in caſu autem iſto ſummæ neceſſitatis, quis dubitet eum qui Prouinciæ alicuius Primas repertus fuiſſet,

[h] Poſſidius ſuprà.
[i] Victor Vticenſis lib. 1. de perſecut. Vandal. S. Iſid. in Chron. Vandal. Greg Turon. lib. 2. cap. 3. Gennad. de ſcript. Eccleſ. cap. 9.

præſertim ex ſententia Concilij totius ſuæ Prouinciæ, & ordinationes celebra- A re, & vt celebrarentur concedere potuiſſet?

XXVI. Quod de Carthaginenſi Primate dicimus, de aliis quibuſdam Primatibus dici debet, qui ſui iuris ſeu αὐτοκέφαλοι effecti ſunt, quales refert [a] Balſamon fuiſſe Primates Primæ Iuſtinianæ in Bulgaria, Conſtantię in Cypro, & Primatē Iberiæ. Priori priuilegium illud indulſit Vigilius Papa, poſtulante Iuſtiniano, vt ex iſta ipſius nouella conſtitutione colligere licet: [b] *per tempus autem beatiſſimum primæ Iuſtinianæ noſtræ patriæ Archiepiſcopum habere ſemper ſub ſuâ iuriſdictione Epiſcopos Prouinciarum Daciæ, Riſpenſis, & Prtualis, & Dardaniæ, & Myſiæ ſuperioris, atque Prouinciæ, & ab eo hoc ordinari: ipſum vero à proprio eum ordinari Concilio, & in ſubiectis ſibi Prouinciis locum obtinere eum Sedis Apoſtolicæ Romæ, ſecundùm ea quæ definita ſunt à ſanctiſſimo Papa Vigilio.* Teſtatur autem iſta nouella pluribus Prouinciis Archiepiſcopū primæ Iuſtinianæ fuiſſe præfectum: in ſingulis vero fuiſſe Metropolitanos quoſdam conſtitutos nemo eſt, qui non facile ſibi perſuadeat: quorum tamen Metropolitanorum non obſtantibus iuribus Epiſcopos omnes B earum Prouinciarum Archiepiſcopus primæ Iuſtinianæ dicitur [c] ordinaſſe, & à propria Synodo ordinari ipſe debuiſſe: quod proinde priuilegium Carthaginenſis Primatis prerogatiuæ non abſurde æquari potuit. Porrò Archiepiſcopo Conſtantiæ in Cypro Concilium [d] Epheſinum, Archiepiſcopo [e] Iberiæ Petrū quendam Antiochenum Patriarcham ius ſimile dediſſe ex prædictis conſtat; quod idem Seleucienſi Primati aliquando conceſſum, aliiſque in exteris regionibus Catholicis nuncupatis conueniſſe ſuperiùs oſtendimus.

[a] Balſamon in can. 2. Synod. Conſtātinopolitanę.

[b] Iuſtin. nouell. 131 cap. 3.

[c] Iuſtinianæ tamen primæ Epiſcopum cōfirmat Gregori⁹ 1. epiſt. 7. lib. 2.

[d] Cōc. Epheſ. can. 9.

[e] Balſamon de Iberia id teſtatur in c. 2. Conſtantinop. primi.

ARTICVLVS V.

De Ordinatoribus Romanorum Pontificum, Patriarcharum, & quorumdam Primatum.

C

§. I.

De Ordinatore Summi Pontificis.

I. VT integræ huic tractationi colophonem tandem imponamus, quædam de Summi Pontificis, Patriarcharum omnium, & Primatum quorumdam ordinatoribus adiungere debemus. Principium ducimus ab ordinatoribus Summi Pontificis, quem à propria Synodo Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ ordinatum fuiſſe, vocatis etiam, ſi qui eſſent, diſſitarum regionum Epiſcopis, ex dictis innoteſcere poteſt. Ampla autem & numeroſa erat ipſius Prouincia, in qua circa annum Chriſti 1057. ex vetuſto ſacrorum rituum codice Vaticano refert [f] Baronius, præter titulos Cardinalibus Epiſcopis attributos fuiſſe, ſexaginta duas Epiſcopales ſedes, ſiue in Latio, & Campania, ſiue in Marſis, ſiue in Tuſcia, ſiue in Vmbria & Marca Anconitana, quas omnes ex eodem Baronio enumerat Aubertus [g] Miræus. Earum ergo omnium Eccleſiarum Epiſcopos D ex more in cæteris Metropolitanis vſitato primitus conueniſſe ad Romani Pōtificis ordinationem nemo eſt qui inficiari poſſit. Vtrum autem etiam conuenire omnes Diœceſis ſeu Primatiæ Romanæ Epiſcopi debuerint, ſaltémque per literas, ſi pręſentes eſſe non poſſent, ordinationi ſuffragari, & abſentiæ cauſas reddere, non ſatis exploratum eſt. Certè nullibi reperio definitum, ipſorum neceſſariam fuiſſe pręſentiam, vt legitima Summi Pontificis ordinatio celebraretur, finitimos tamen aliquos ex iis conuocari ſolitos, ſicut & in cæterorum celebriorum pręſulum ordinationibus, facile ſuſpicari poſſumus, & indubitatis exemplis conuincere.

[f] Baron. ad annum 1057.

[g] Aubertus Miræus in notit. Epiſcopatuum.

II. Oſtienſis autem Epiſcopus præcipuus eſt ſummi Pontificis conſecrator, ab antiquo tempore conſtitutus. Huius ſiquidem veteris moris meminit Auguſtinus, eumque à Catholicis, in cauſa Cæciliani contrà Donatiſtas adductum refert. Conſuetum nempe fuiſſe, [h] *nè Romanæ Eccleſiæ Pontificem ordinis ali-*

quis

[h] Auguſt. in Breuiculo collat. diei 3. cap. 5.

A *quis Epiſcopus Metropolitanus, ſed de proximo Oſtienſis Epiſcopus.* Eoque titulo in libro veterum Romanorum [a] Pontificum, qui vulgo tribuitur Damaſo, Oſtienſem pallio donatum legimus, nam de Marco Summo Pontifice ibi ſcribitur, *hic conſtituit vt Epiſcopus Oſtienſis, qui conſecrat Epiſcopos vrbis, tunc Pallio veteretur, & ab eodem vrbis Epiſcopo conſecraretur.* Quod ſi ad antiquiora adhuc tempora oculos conuertamus, Dionyſium [b] Papam à Maximo Oſtienſi Epiſcopo conſecratum legimus. Id verò adeò neceſſarium iudicatum fuiſſe colligimus, vt cùm ad Pelagium [c] primum conſecrandũ Epiſcopi ſufficienti numero deeſſent, Andreas tamen Presbyter Oſtienſis cum duobus aliis Epiſcopis ad ordinationem Summi Pontificis celebrandam aſſumeretur. Huic adſiſtentes dari, vt plurimũ conſueuerunt de vicino Portuenſis, & Albanenſis, vt præſcribitur in [d] veteri Ordine Romano: poteſtque colligi ex Anaſtaſio [e] Bibliothecario, qui in vita Leonis ſecundi ordinatũ eum refert à tribus Epiſcopis, *id eſt Andrea Oſtienſi, Ioãne Portuenſi, & Placentino Veliternenſi, pro eo quod Albanenſis Eccleſia Epiſcopum minime* B *habuit*: ac ſi diceret ab Albanenſi quoque eum conſecrandum fuiſſe, niſi Albanenſem ſedem tunctemporis vacare contigiſſet. Ioannem quoque quintum, qui Leoni ſecundo ſucceſſit, ab iiſdem Oſtienſi, Portuenſi, & Veliternenſi conſecratum fuiſſe idem Anaſtaſius [f] teſtatur. Mos ille ſubinde deinceps ſeruatus eſt, cui fidem faciunt Luitprandus, [g] Platina, [h] & alij. Ex quibus refellitur [i] Ciaconus, dum de ordinatione Leonis ſecundi loquens, ad illum diem ab vno tantum Oſtienſi Romanum Pontificem conſecratum moris fuiſſe aſſeuerat, quod contra Eccleſiæ regulam, & antiquam conſuetudinẽ perperam aſſeruit. Rectius Auguſtinus [k] Patricius ante Leonẽ 2. ab Epiſcopis Oſtienſi, Portuẽſi & Albanenſi Rom. Pontificẽ conſecrari ſolitum fuiſſe confirmat, à Leone verò 2. ad aliqua ſæcula vſitatum fuiſſe, vt à duobus prioribus cum Veliternenſi ordinaretur: poſtea verò moris fuiſſe, vt prior Epiſcoporum Cardinalium cum duobus aliis Epiſcopis ſenioribus id muneris obiret: quod ipſum aſſerit in corona- C tione Imperatoris Romanorum fuiſſe obſeruatum: quamuis idem tempore ſuo accidiſſe ſecus referat, in Sixti quarti ordinatione, qui clam non à priore Epiſcoporum Cardinalium, ſed à Cardinali Rothomagenſi, qui Epiſcopus Oſtienſis erat, fuit conſecratus. Refert quoque Chriſtophorus Marcellus electus Epiſcopus Corcyrenſis, qui ſub Leone decimo [l] ſacrarum cerimoniarum tres libros ſcripſit, ſuo tempore ſenioribus Epiſcopis Cardinalibus, nullâ habita ratione Eccleſiarum, Summi Pontificis ordinandi prærogatiuam ſeruatam: præterquam in dicti Sixti quarti conſecratione clam facta. At enim Bonifacij octaui tempore nondum iſtam fuiſſe introductam conſuetudinem ex eo coniicere poſſumus, quod de Bonifacio octauo narrat Thomas [m] VValſingham, quod nempe *ſtatim poſt creationem ſuam Epiſcopum Oſtienſem ſuper quibuſdam in præſentia Cardinalium arguens duriſſimè, pallij vſu priuarit: & nihilominus ab eodem, ante reſtitutionẽ pallij, coronatus ſit.* Epiſcopus autem Oſtienſis & Veliternus (iam tùm enim vniti erant ij duo ſimul Epiſcopatus) tunc temporis erat Hugo de Biliomo, quo an- D tiquiores erant Epiſcopi Cardinales Sabinus, Tuſculanus, & Portuenſis, vt ex [n] Ciacono colliges. Itaque vel ius conſecrationis Romani Pontificis tunc temporis Oſtienſi ſeruabatur, vel ab alio Bonifacium conſecratum, ab alio coronatum eſſe dicendum eſt: quod certè non eſt probabile, cùm ad conſecrationem potius, quàm ad coronationem, verba iſta de iure pallij ablato nec reſtituto ſpectare videantur. Iam vero cùm ſacri collegij Cardinalium Decanus ſit Epiſcopus Oſtienſis, & qui poſt eum antiquitate potior eſt, Portuenſis Antiſtes eſſe ſoleat, ab iis vtique cum aliis Epiſcopis Cardinalibus, eoque præſertim qui antiquior fuerit ordinari Summum Pontificem in more poſitum eſt, quod & ſacri rituum codices conſecrationis Romani Pontificis præſcribunt.

[a] Pontif. Damaſ. in Marco.
[b] Lege Acta S. Laurentij prope finem.
[c] Anaſtaſ. in vita Pelagij primi.
[d] Vetus ordo Rom. qualiter conſecrari debeat Rom. Pontifex.
[e] Anaſtaſ. Biblioth. in vitâ Leonis 2.
[f] Anaſtaſ. in Ioan. 5.
[g] Luitprandus in Chron.
[h] Platina in vita Ioan. 5.
[i] Ciaconus in vita Leon. 2.
[k] Auguſt. Patricius lib. 1. c. 3. ſect. 1. Rituum S. Rom. Eccleſ. de Rom. Pontif. conſecrando.
[l] Lib. 1 ſacrarum cerimon. ſect. 2. cap. 3.
[m] Thomas VValſingham hiſtor. Angl. in Eduardo 1. ad annum 1295.
[n] Ciaconus in Bonif. 8.

Digitized by Google

præſertim ex ſententia Concilij totius ſuæ Prouinciæ, & ordinationes celebrare, & vt celebrarentur concedere potuiſſe? A

a Balſamon in can. 2. Synod. Conſtantinopolitanę.

b Iuſtin. nouell. 131 cap. 3.

XXVI. Quod de Carthaginenſi Primate dicimus, de aliis quibuſdam Primatibus dici debet, qui ſui iuris ſeu αὐτοκέφαλοι effecti ſunt, quales refert [a] Balſamon fuiſſe Primates Primæ Iuſtinianæ in Bulgaria, Conſtantię in Cypro, & Primatē Iberiæ. Priori priuilegium illud indulſit Vigilius Papa, poſtulante Iuſtiniano, vt ex iſta ipſius nouella conſtitutione colligere licet: [b] *per tempus autem beatiſſimum primæ Iuſtinianæ noſtræ patriæ Archiepiſcopum habere ſemper ſub ſuâ iuriſdictione Epiſcopos Prouinciarum Daciæ, Riſpenſis, & Priualis, & Dardaniæ, & Myſiæ ſuperioris, atque Prouinciæ, & ab eo hoc ordinari: ipſum vero à proprio eum ordinari Concilio, & in ſubiectis ſibi Prouinciis locum obtinere eum Sedis Apoſtolicæ Romæ, ſecundùm ea quæ definita ſunt à ſanctiſſimo Papa Vigilio.* Teſtatur autem iſta nouella pluribus Prouinciis Archiepiſcopū primæ Iuſtinianæ fuiſſe præfectum: in ſingulis vero fuiſſe Metropolitanos quoſdam conſtitutos nemo eſt, qui non facile ſibi perſuadeat: quorum tamen Metropolitanorum non obſtantibus iuribus Epiſcopos omnes B earum Prouinciarum Archiepiſcopus primæ Iuſtinianæ dicitur [c] ordinaſſe, & à propria Synodo ordinari ipſe debuiſſe: quod proinde priuilegium Carthaginenſis Primatis prerogatiuæ non abſurde æquari potuit. Porrò Archiepiſcopo Conſtantiæ in Cypro Concilium [d] Epheſinum, Archiepiſcopo [e] Iberiæ Petrū quendam Antiochenum Patriarcham ius ſimile dediſſe ex prædictis conſtat; quod idem Seleucienſi Primati aliquando conceſſum, aliiſque in exteris regionibus Catholicis nuncupatis conueniſſe ſuperiùs oſtendimus.

c Iuſtinianæ tamen primæ Epiſcopum cōfirmat Gregori⁹ 1. epiſt. 7. lib. 1.

d Cōc. Epheſ. can. 9.

e Balſamon de Iberia id teſtatur in c. 2. Conſtantinop. primi.

ARTICVLVS V.

De Ordinatoribus Romanorum Pontificum, Patriarcharum, & quorumdam Primatum.

C

§. I.

De Ordinatore Summi Pontificis.

I. VT integræ huic tractationi colophonem tandem imponamus, quædam de Summi Pontificis, Patriarcharum omnium, & Primatum quorumdam ordinatoribus adiungere debemus. Principium ducimus ab ordinatoribus Summi Pontificis, quem à propria Synodo Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ ordinatum fuiſſe, vocatis etiam, ſi qui eſſent, diſſitarum regionum Epiſcopis, ex dictis innoteſcere poteſt. Ampla autem & numeroſa erat ipſius Prouincia, in qua circa annum Chriſti 1057. ex vetuſto ſacrorum rituum codice Vaticano refert [f] Baronius, præter titulos Cardinalibus Epiſcopis attributos fuiſſe, ſexaginta duas Epiſcopales ſedes, ſiue in Latio, & Campania, ſiue in Marſis, ſiue in Tuſcia, ſiue in Vmbria & Marca Anconitana, quas omnes ex eodem Baronio enumerat Aubertus [g] Miræus. Earum ergo omnium Eccleſiarum Epiſcopos D ex more in cæteris Metropolitanis vſitato primitus conueniſſe ad Romani Pōtificis ordinationem nemo eſt qui inficiari poſſit. Vtrum autem etiam conuenire omnes Diœceſis ſeu Primatiæ Romanæ Epiſcopi debuerint, ſaltémque per literas, ſi pręſentes eſſe non poſſent, ordinationi ſuffragari, & abſentiæ cauſas reddere, non ſatis exploratum eſt. Certè nullibi reperio definitum, ipſorum neceſſariam fuiſſe pręſentiam, vt legitima Summi Pontificis ordinatio celebraretur, finitimos tamen aliquos ex iis conuocari ſolitos, ſicut & in cæterorum celebriorum pręſulum ordinationibus, facile ſuſpicari poſſumus, & indubitatis exemplis conuincere.

f Baron. ad annum 1057.

g Aubertus Miræus in notit. Epiſcopatuum.

II. Oſtienſis autem Epiſcopus præcipuus eſt ſummi Pontificis conſecrator, ab antiquo tempore conſtitutus. Huius ſiquidem veteris moris meminit Auguſtinus, cumque à Catholicis, in cauſa Cæciliani contrà Donatiſtas adductum refert. Conſuetum nempe fuiſſe, [h] *nè Romanæ Eccleſiæ Pontificem ordinis ali-*

h Auguſt. in Breuiculo collat. diei 3. cap. 5.

quis

A *quis Epiſcopus Metropolitanus, ſed de proximo Oſtienſis Epiſcopus.* Eoque titulo in libro veterum Romanorum [a] Pontificum, qui vulgo tribuitur Damaſo, Oſtienſem pallio donatum legimus, nam de Marco Summo Pontifice ibi ſcribitur, *hic conſtituit vt Epiſcopus Oſtienſis, qui conſecrat Epiſcopos vrbis, tunc Pallio vteretur, & ab eodem vrbis Epiſcopo conſecraretur.* Quod ſi ad antiquiora adhuc tempora oculos conuertamus, Dionyſium [b] Papam à Maximo Oſtienſi Epiſcopo conſecratum legimus. Id verò adeò neceſſarium iudicatum fuiſſe colligimus, vt cùm ad Pelagium [c] primum conſecrandũ Epiſcopi ſufficienti numero deeſſent, Andreas tamen Presbyter Oſtienſis cum duobus aliis Epiſcopis ad ordinationem Summi Pontificis celebrandam aſſumeretur. Huic adſiſtentes dari, vt plurimũ conſueuerunt de vicino Portuenſis, & Albanenſis, vt præſcribitur in [d] veteri Ordine Romano: poteſtque colligi ex Anaſtaſio [e] Bibliothecario, qui in vita Leonis ſecundi ordinatũ eum refert à tribus Epiſcopis, *id eſt Andrea Oſtienſi, Ioãne Portuenſi, & Placentino Veliternenſi, pro eo quod Albanenſis Eccleſia Epiſcopum minime*
B *habuit*: ac ſi diceret ab Albanenſi quoque eum conſecrandum fuiſſe, niſi Albanenſem ſedem tunctemporis vacare contigiſſet. Ioannem quoque quintum, qui Leoni ſecundo ſucceſſit, ab iiſdem Oſtienſi, Portuenſi, & Veliternenſi conſecratum fuiſſe idem Anaſtaſius [f] teſtatur. Mos ille ſubinde deinceps ſeruatus eſt, cui fidem faciunt Luitprandus, [g] Platina, [h] & alij. Ex quibus refellitur [i] Ciaconus, dum de ordinatione Leonis ſecundi loquens, ad illum diem ab vno tantum Oſtienſi Romanum Pontificem conſecratum moris fuiſſe aſſeuerat, quod contra Eccleſiæ regulam, & antiquam conſuetudinẽ perperam aſſeruit. Rectius Auguſtinus [k] Patricius ante Leonẽ 2. ab Epiſcopis Oſtienſi, Portuẽſi & Albanenſi Rom. Pontificẽ conſecrari ſolitum fuiſſe confirmat, à Leone verò 2. ad aliqua ſæcula vſitatum fuiſſe, vt à duobus prioribus cum Veliternenſi ordinaretur: poſtea verò moris fuiſſe, vt prior Epiſcoporum Cardinalium cum duobus aliis Epiſcopis ſenioribus id muneris obiret: quod ipſum aſſerit in corona-
C tione Imperatoris Romanorum fuiſſe obſeruatum: quamuis idem tempore ſuo accidiſſe ſecus referat, in Sixti quarti ordinatione, qui clam non à priore Epiſcoporum Cardinalium, ſed à Cardinali Rothomagenſi, qui Epiſcopus Oſtienſis erat, fuit conſecratus. Refert quoque Chriſtophorus Marcellus electus Epiſcopus Corcyrenſis, qui ſub Leone decimo [l] ſacrarum cerimoniarum tres libros ſcripſit, ſuo tempore ſenioribus Epiſcopis Cardinalibus, nullâ habita ratione Eccleſiarum, Summi Pontificis ordinandi prærogatiuam ſeruatam: præterquam in dicti Sixti quarti conſecratione clam facta. At enim Bonifacij octaui tempore nondum iſtam fuiſſe introductam conſuetudinem ex eo coniicere poſſumus, quod de Bonifacio octauo narrat Thomas [m] VValſingham, quod nempe *ſtatim poſt creationem ſuam Epiſcopum Oſtienſem ſuper quibuſdam in præſentia Cardinalium arguens duriſſimè, pallij vſu priuarit: & nihilominus ab eodem, ante reſtitutionẽ pallij, coronatus ſit.* Epiſcopus autem Oſtienſis & Veliternus (iam tùm enim vniti erant ij duo ſimul Epiſcopatus) tunc temporis erat Hugo de Biliomo, quo an-
D tiquiores erant Epiſcopi Cardinales Sabinus, Tuſculanus, & Portuenſis, vt ex [n] Ciacono colliges. Itaque vel ius conſecrationis Romani Pontificis tunc temporis Oſtienſi ſeruabatur, vel ab alio Bonifacium conſecratum, ab alio coronatum eſſe dicendum eſt: quod certè non eſt probabile, cùm ad conſecrationem potius, quàm ad coronationem, verba iſta de iure pallij ablato nec reſtituto ſpectare videantur. Iam vero cùm ſacri collegij Cardinalium Decanus ſit Epiſcopus Oſtienſis, & qui poſt eum antiquitate potior eſt, Portuenſis Antiſtes eſſe ſoleat, ab iis vtique cum aliis Epiſcopis Cardinalibus, eoque præſertim qui antiquior fuerit ordinari Summum Pontificem in more poſitum eſt, quod & ſacri rituum codices conſecrationis Romani Pontificis præſcribunt.

[a] Pontif. Damaſ. in Marco.
[b] Lege Acta S. Laurentij prope finem.
[c] Anaſtaſ. in vita Pelagij primi.
[d] Vetus ordo Rom. qualiter conſecrari debeat Rom. Pontifex.
[e] Anaſtaſ. Biblioth. in vitâ Leonis 2.
[f] Anaſtaſ. in Ioan. 5.
[g] Luitprandus in Chron.
[h] Platina in vita Ioan. 5.
[i] Ciaconus in vita Leon. 2.
[k] Auguſt. Patricius lib. 1. c. 3. ſect. 1. Rituum S Rom. Eccleſ. de Rom. Pontif. conſecrando.
[l] Lib 1 ſacrarum cerimon. ſect. 2. cap. 5.
[m] Thomas Vvalſingham hiſtor. Angl. in Eduardo 1. ad annum 1295.
[n] Ciaconus in Bonif. 8.

A

§. II.

De conſecratoribus Patriarcharum Alexandrini, Antiocheni & Hieroſolymitani.

III. Alexandrinum, Antiochenum, & Hieroſolymitanum Patriarchas, non ſolùm à Synodo propria ſuæ Prouinciæ, ſed maximè à metropolitanis ſibi ſubditis conſtitutos fuiſſe: Alexandrinū quidem & Antiochenum à Metropolitanis ſuæ Diœceſis ſeu Primatiæ, Hieroſolymitanū verò totius Patriarchatus, ex hiſtoriæ lectione cōperimus: ex qua tamen neminem certum aut determinatū conſecratorem ipſis aſſignatū obſeruare poſſumus, ſed à diuerſis prout occaſio ſeſe offerebat conſecratos eos nouimus. Horum omniū cùm plurima exēpla ac teſtimonia habeamus, pauca dūtaxat referimus. Vt ergo primum de Alexandrino Patriarcha quædam dicamus, cum [a] Arriani iactaſſent Alexandro Alexandrino mortuo quinquaginta quatuor Epiſcopos Meletianarū partium ex Thebaide & Ægypto in vnum conueniſſe, ex eoque numero ſeptem dumtaxat ab aliis ſeparatos Athanaſium clam ordinaſſe, ad hoc refellendum mendacium [b] Epiſcopi Ægypti, Lybiæ, Thebaïdis atque Pentapoleos literas ſcripſere circulares, in quibus teſtati ſunt pleroſque ex iis Prouinciis, eundem Athanaſium à clero & populo expetitum canonicè conſecraſſe; vnde elicies cùm figmentum iſtud ad ordinationem Athanaſij infirmandum commenti fuerint Arriani, & ad eam ſtabiliendam Catholici Epiſcopi rem geſtam ab Epiſcopis diuerſarum Prouinciarum retulerint, inter vtroſque conſtitiſſe non fuiſſe legitimam ordinationem Alexandrini Patriarchæ, quæ non inuitatis dictarum Prouinciarū Epiſcopis celebraretur. Ægyptij quoq; de Timotheo Æluro apud Imperatorem Leonem conquerentes, quod præter regulas & conſuetudinem Eccleſiaſticam, nullo Epiſcopo Ægyptiacæ Diœceſeos præſente, in Eccleſiam Alexandrinam inuaſiſſet, de more in iſtis ordinationibus ſeruari ſolito hæc ſubdunt, [c] *Deinde iubeat, ſicut Patrum regulæ præcipiunt, & antiqua conſuetudo tradit Ægyptiacæ Diœceſis omnem Synodum orthodoxam, & communicatricem totius orbis Epiſcoporum, quempiam ſanctæ vitæ eligere dignum Sacerdotio virum, & communicatorem vniuerſalis Concilij, & veſtræ pariter pietatis, & qui ſedi S. Marci Euangeliſtæ irreprehenſibilis eſſe videatur, &c.* Regulariter ergò, & ordinariè ab Epiſcopis omnibus orthodoxis, ac Catholicæ communionis, Ægyptiacæ Diœceſeos, quæ varias prouincias comprehendebat, ordinari ſolebant Patriarchæ Alexandrini: quamuis non inficiamur, vrgente Eccleſiæ neceſſitate, ſatis fuiſſe, ſi à clero & populo legitimè electus à vicinis Epiſcopis ordinaretur: quomodo in locum S Athanaſij legimus ad ordinandum Petrum Athanaſij ſuffragio iam deſignatum, ab Epiſcopis & magiſtratibus probatum, à populo poſtulatum, Epiſcopos vicinos maturè veniſſe, nè Arrianorum dolis ac violentiâ electio impediretur; quorum tamen ea fuit temeritas, vt eiecto Petro, pulſis in exiliū vndecim Ægypti Epiſcopis (quos ordinatores Petri fuiſſe facile crediderim) violatis ſacris locis, aſſumptis militibus Ethnicis, Lucium quendam Arrianum contra fas, & leges introducerent, cuius ordinationem Petrus prædictus redarguit, quod ab Epiſcopis collectis ex more probata non fuiſſet.

B C D

[a] Sozomen. lib. 1 cap 16. Arrianorum iſtud cōmentum refert.

[b] Refellit Anaſtaſ. apolog. 2. apud quem literæ Epiſcoporum Ægypti habentur circa principium.

[c] Epiſt. Epiſc. Ægypti ad Leonem Auguſtū 3. parte Conc. Chalced.

[d] Vide apud Theodoreti lib 4. cap. 18. 19 20.

IV. In ordinatione Patriarchæ Antiocheni idem animaduertere poſſumus, v. gr. in Euſtatij electione, quam turbulentam perſuadere nobis voluit [e] Euſebius Cæſarienſis, qui ab Epiſcopis expetitus, cum ſuffragiorum numero imparem ſe præcognoſceret, ſe ab inferiori Cæſarienſi Eccleſia, ad digniorem Antiochenam tranſire noluiſſe finxit: ad eam ergo electionem non vnius ſolùm Prouinciæ, ſed diuerſarum Antiocheno throno ſubditarum Epiſcopos conueniſſe oſtendit epiſtola Conſtantini Imperatoris apud eundem [f] Euſebium ad Epiſcopos illos ſcripta, qui Euſebio Cæſarienſi fauebant, directa ſiquidem ea epiſtola dicitur Theodoto, Theodoro, Narciſſo, Ætio, Alpheo, & cæteris Epiſcopis Antiochiæ congregatis. Theodotus autē, qui hic nominatur, fuit Epiſcopus Laodiceæ in Syria, quem maxime laudat idem Euſebius, & inter

[e] Euſeb. lib. 3. de vitâ Conſtantini cap. 58. 59. 60.

[f] Euſeb. lib. 4. Hiſt. cap. vlt.

Epiſcopos

Digitized by Google

A Epiſcopos ſibi fauentes numerat Arrius in epiſtola ad Euſebium Nicomedienſem apud [a] Theodoretum. Quis Theodorus ille fuerit, cuius hîc mentio, an Theodorus [b] Charetapum Phrygiæ Epiſcopus in Synodo Seleuciæ cum Acacio depoſitus, an Theodorus Heracleæ Epiſcopus itidem Arrianus, qui [c] Antiocheni Concilij contra Athanaſium ad Imperatorem Legatus fuit, qui [d] poſteà in locum Euzoij Arriani Antiochiæ Præſul ab Arrianis ſuffectus eſt, qui [e] in Sardicenſi Concilio damnatus eſt, & annos 19. ſuprà centum vixit, an aliquis alius, diſquirendum relinquo. Narciſſus ibidem nominatus Irenopolis, ſiue Neroniadis Ciliciæ ſecundæ Epiſcopus fuit, qui [f] Neocæſarienſi Concilio ſubſcripſit, Arrianæ tamen hæreſeos notatus eſt, quem nempe [g] Athanaſius vnum ait è ſociis Euſebij Nicomedienſis, cum aliis in Synodo Sardicenſi depoſitum fuiſſe. Ætius Arrianus quoque fuit [h] Epiſcopus Lyddæ, ſeu Dioſpolis in Palæſtinâ, quem Arrius inter ſuos nominat epiſtola citata ad Euſebium Nicomedienſem. Alphæus tandem is eſt, qui Apameæ Cœloſyriæ Epiſcopus in dicto [i] Concilio B Neocæſarieñ ſubſcriptus reperitur, quem Arrianæ hæreſeos labe infectũ fuiſſe non memini. Nec dubium quin plures alij Epiſcopi in eadem electione, in diuerſis ſimiliter Prouinciis Euſtatio, qui ab iis conſtitutus eſt, fauerent. Quo proinde exemplo palam oſtenditur ex diuerſis Prouinciis throno Antiocheno ſubditis, maximè verò ex Prouinciis Orientis, quas exarchico peculiari iure adminiſtrabat, Epiſcopos ad ordinationem Antiocheni conuenire olim ſolitos.

V. Flauianum quoque Antiochiæ vrbis Syriæ Epiſcopum, non ſolum ab Epiſcopis iſtius Prouinciæ, verùm etiam totius Diœceſis Orientalis ordinatũ fuiſſe referunt [k] Conſtantinopolitani Cõcilij 1. Patres in epiſtolâ Synodica Papæ Damaſo, & Occidentalibus Epiſcopis. Præcipuos tamen ordinationis eius auctores fuiſſe Diodorum Tharſi in Cilicia, & Acacium Berœæ in Syria Epiſcopos, quos nempe, quod Flauianum ordinaſſent, Occidentales pro excommunicatis habuiſſe, ſcribit [l] Sozomenus: ex quibus quoque poſtremum principem legationis fuiſſe pro reconcilianda C Antiochenâ Eccleſiâ cum Romanâ, quæ Flauiani ordinationem ægrè tulerat, ad Innocentium primum miſſæ refert [m] Theodoretus. Non tamen vitioſam fuiſſe aut illegitimam exiſtimatam ordinationem, ad quam, ob rationabiles cauſas ſoli Prouinciæ Epiſcopi vocati fuiſſent, cũ multis argumentis probari poſſit, ſufficiet ex [n] Theodoreto illud docere, quod ſcilicet Euagrij ordinationem redarguens, id in ea reprehenderit, non quod à totius Diœceſeos Orientalis Epiſcopis ordinatus non ſit, ſed quod non à conuocatis Prouinciæ Epiſcopis creatus fuerit. Diximus autem ſuprà Conſtantinopolitanum Patriarcham ſibi etiam ius iſtud arrogare conatum fuiſſe, vt Antiochenum ordinaret, ſed in eo ipſum reprehenſum fuiſſe, & paucorum perſonale hoc priuilegium, vel potius temeritatem fuiſſe, non commune aut ordinarium ius, quod vel legitimè conceſſum aut præſcriptum fuiſſet.

VI. De Hieroſolymitano nihil opus eſt addere, quem non ſolùm ab Epiſco- D pis ſuæ Prouinciæ, verùm etiam à Metropolitanis, & Epiſcopis ſui Patriarchatus ordinari conſueuiſſe certiſſimum eſt. Ad Conſtantinopolitanum veniendum eſt, quem non ſolùm ab Epiſcopis ſuæ Prouinciæ, ſed à pluribus Epiſcopis vicinis, vocatis etiam aliquando, non ad valorẽ ordinationis, ſed ad eius celebritatem pluribus Epiſcopis etiam diſſitis, præſertim verò Alexandrino, & Ægyptiis, ordinatum aliquando legimus, vt conſtat ex [o] conſtitutione S. Gregorij Nazianzeni in ea ſede, & ordinationibus Maximi, Nectarij, & Ioannis Chryſoſtomi, quas ſuperiùs attigimus. Quem etiam ab Heracleenſi Epiſcopo conſueuiſſe ordinari docent [p] Balſamon, [q] Codinus, & alij. Nec ſolum conſecrationem, verùm etiam confirmationem Conſtantinopolitani Patriarchæ ad Heracleenſem Antiſtitem ſpectare tradit Michaël [r] Glycas: qui omnes hanc rationem addunt, quod Perinthiorum, ſeu Heracleæ Epiſcopo, Bizantij (quæ Conſtantinopolis poſteà dicta eſt) Eccleſia ſubdita prius fuerit, quam ad Patriarchatus dignitatem eueheretur. Ideoque refert [ſ] Zonaras Polyeuctum Monachum, qui Imperante Conſtantino Leonis Philoſophi filio Conſtantinopo-

[a] Theodoret. lib. 1. cap. 5.
[b] Sozomenus lib. 4. cap. 16. & alij.
[c] Athanaſ. de Synod Arimi. & Seleuc.
[d] Socrat. lib. 4. cap. 25.
[e] Idem lib. 7 cap. 6.
[f] Conc. Neocæſ. ſubſcrip.
[g] Athanaſ. apolog. 2. circa finem, & Theod. lib. 1. cap. [illegible]
[h] Idẽ Theodoret. cit. cap. 5. lib. 1.
[i] Vide ſubſcript. Concil. Neocæſ.
[k] Conſtantinop. 1. epiſt. Synod. apud Theodoret. lib. 5. cap. 9.
[l] Sozomenus lib. 7. cap. 11.
[m] Theodoret. lib. 5. cap. 23.
[n] Idem lib. 5. cap. 23.
[o] Vide de iis ſuprà.
[p] Balſamon in can 3. Cõcilij Conſtantinopolit.
[q] Codinus de off Eccleſ. Conſtant. cap. 20.
[r] Glycas annal. parte 4. non longè à principio.
[ſ] Zonaras annal. tomo 3. in Conſtãt. Leonis filio.

litanus Patriarcha factus eſt, criminandi anſam ſuis obtrectatoribus præbuiſſe, A
quod non ab Heracleenſi, de more, ſed à Cæſarienſi ordinatus fuiſſet, eo tempore quo Heracleenſis offenſo Cæſare ius ſuum vſurpare minimè potuiſſet. Ex Chronico quoque Scytizæ refert citatus [a] Balſamon ab eiuſdem ciuitatis Cæſarienſis Epiſcopo Patriarcham Se Syncellum, fratrem Imperatoris Leonis Sapientis, conſecratum fuiſſe, quod eſſet præmortuus Heracleæ Archiepiſcopus. Maior tamen [b] Andronici iunioris in hoc religio fuit, qui cùm Gregorium Cyprium eloquentiâ perecelebrem Patriarcham eligi procuraſſet, nec eum ab iis ordinari vellet, qui nouum dogma ſub Andronico Patre exortũ amplexi fuiſſent, à Mozileno Epiſcopo Ætholiæ principis Legato, ſub Metropolitano Naupactio conſtituto (quæ Metropolis Conſtantinopolitano Patriarchæ ſubdita erat) Germanum prius Monachum ordinari Heracleenſem Archiepiſcopum, tum demum ab ipſo, ſimulque eodem Mozileno Epiſcopo, & alio è Macedoniâ Debrenorum Epiſcopo adiunctis, Gregorium Patriarcham conſecrari voluit. Eundem tamen Conſtantinopolitanum à Metropolitanis pluribus ordinari conſueuiſſe colliges ex Concilio [c] Oecumenico octauo, vbi de conſecratione Photij. B

[a] Balſamon ſuprà.

[b] Nicephor. Greg. lib. 5. hiſt. non lõgè ab initio.

[c] Octauum Conc. Oecumen. act. 6.

VII. Nec omittenda ea ſunt, quæ de Patriarcharum conſecratoribus refert [d] Codinus, ad electionem ſcilicet Patriarchæ Conſtantinopolitani eos omnes, qui Conſtantinopoli degunt, Epiſcopos, licet plures fuerint: ſin minus, duodecim congregari, eoſque ex vicinis præſertim Eccleſiis euocari. Si verò neque ex iis, qui peregrè aduenerunt, neque ex finitimis Eccleſiis duodenarius numerus confici queat, tunc tot ſedere debere in ſuffragio ferendo, quot reperti fuerint. Heracleenſem autem Metropolitanum ordinatorem eiuſdem Patriarchæ nominatim exprimit, nec aliorum Epiſcoporum meminit, quos non dubium eſt, ex veteri more, eoſdem aſſumi conſueuiſſe, qui electioni interfuiſſent, & qui vel eiuſdem, vel vicinæ Prouinciæ eſſent. Subiungit autem ad eundem modum peragi aliorum Patriarcharum Alexandriæ, Antiochiæ, & Hieroſolymorum deſignationes: quin & Archiepiſcopi primæ Iuſtinianæ, Acridis, & totius Bulgariæ. C Quod & mihi in Primatis Carthaginenſis ordinationibus obſeruatum fuiſſe videtur, vt nempe non ſolùm ex Epiſcopis ſuæ Metropoleos, verùm etiam totius Africæ Occidentalis ad duodecim vſque conuenire ſolerent: quod in Carthaginenſis primæ ſedis Epiſcopi conſtitutione, non eſt quod mireris, cùm vt ſuperiùs diximus, eundem numerum tanquam neceſſarium præſcribendum eſſe Honoratus, & Vrbanus Epiſcopi in Carthaginenſi [e] tertio expetierint, licet non obtinuerint. Nec dubito quin omnes Prouinciæ Zeugitanæ, quæ ad Carthaginenſem Metropolim ſpectabat, reliquarumque Prouinciarum Exarchiæ Carthaginenſis Epiſcopi, ſaltem ij, qui [f] ab ordinationis antiquitate Primates euadebant, vocari ad eius ordinationem ſolerent, quamuis à Suffraganeis ſeu vicinis Epiſcopis ipſum ordinari ſufficeret. Sic enim Cyprianus [g] ſuprà à nobis citatus hunc morẽ in Africa ſeruari docuit, vt Epiſcopi Prouinciæ ad aliorum ordinationes proximi quique conueniant: ſic apud eundem Cyprianum [h] legimus iactaſſe ſchiſmaticos, qui Maximum ipſo viuente Pſeudo-Epiſcopum ſubintroduxerant, ſe ad eum conſtituendum cum Pſeudo-Epiſcopis pluribus, qui conuenirent è Numidia, fuiſſe venturos; & [i] Cyprianũ hunc, qui à quinque ordinatus fuiſſet, à paucis cenſuiſſe ordinatũ. D Neque diffitetur [k] Optatus Mileuitanus, quin ad ordinandum Carthaginenſem Epiſcopum, ſolerent etiam ex remotis Prouinciis Epiſcopi congregari: nam de Cæciliani ordinatione hæc habet, *Botrus & Caleſius, vt dicitur, apud Carthaginem ordinari cupientes, operam dederunt, vt, abſentibus Numidis, ſoli vicini Epiſcopi peterentur, qui ordinationem apud Carthaginem celebrarent. Tunc ſuffragio totius populi Cæcilianus eligitur, &, manus imponente Felice Aptungitano, Epiſcopus ordinatur; Botrus, & Caleſius de ſuá ſpe deiecti ſunt.* Refundit Optatus Mileuitanus culpam, ſi quæ eſſet, quod non fuiſſent vocati Epiſcopi Numidiæ, in Botrum & Cæleſium, qui Donatiſtarum ſchiſmatis incendium excitarunt: ſatis innuens vſitatius fuiſſe, vt etiam ex aliis Africæ Prouinciis ad ordinandum Carthaginenſem Epiſcopi conuocarentur. Neque

[d] Codinus cap. 20. citat.

[e] Carth. 3. c. 39.

[f] Leo 9. epiſt. 4. ad Petrum & Ioannem Epiſcopos, Primates in Africæ Prouinciis dictos affirmat ob antiquitatẽ ordinationis.

[g] Cypr. epiſt. 68.

[h] Cypr. epiſt. 55. Cornel.

[i] Ibidem.

[k] Optatus lib. 1 contrà Parmenianum.

id

A id negat [a] Auguſtinus, qui tantum contra eoſdem Donatiſtas hoc neceſſarium minimè fuiſſe aſſeuerat, ſicut nec quod Primas à Primate ordinaretur, quæ Donatiſtarum poſtea in ſuis ordinationibus ſeruata lex eſt. Neque enim reprehendendum docet, *quod non expectauerit Cæcilianus, vt princeps à principe ordinaretur: cùm aliud habeat Eccleſiæ Catholicæ conſuetudo, vt non Numidiæ, ſed propinquiores Epiſcopi Epiſcopum Eccleſiæ Carthaginis ordinent: ſicut nec Romanæ Eccleſiæ ordinat aliquis Epiſcopus Metropolitanus, ſed de proximo Oſtienſis:* hoc autem, ſubdit, *dicentes de ſuâ conſuetudine, quam neſcio quando inſtituerunt, Eccleſiæ Catholicæ præiudicare conabantur, quæ conſuetudo ſi antiqua eſſet, hoc ipſum obieciſſent Cæciliano, quando abſentem damnauerunt.* Quibus verbis ab antiquo tempore non fuiſſe eam conſuetudinē innuit, vt Primas Carthaginenſis ab alio Primate (quod religiosè obſeruabant Donatiſtæ) ordinaretur. Quod autem hoc Donatiſtæ obſeruauerint in odium fortè Cæciliani factum eſt, eiuſque ordinationis præiudicium; vel certè ob exemplum primi eorum factionis Epiſcopi Maiorini, quem [b] depoſito Cæciliano à Primate Numidiæ Secundo Tigiſitano conſecratum accepimus. Sed de iis pluſquàm ſatis.

B

[a] Auguſtinus in breuiculo coll. diei 3. cap. 16.

[b] Optatus lib. 1.

CAPVT V.

De qualitatibus miniſtri legitimi ordinationis.

ARTICVLVS I.

Vt miniſter ordinationis ſit Orthodoxus, & Catholicæ communionis.

§. I.

C

Non licere ab hæretico, vel ſchiſmatico, recipere Sacramentum Ordinationis.

I. HActenus quis debeat eſſe miniſter Sacramenti Ordinationis proprius, & ordinarius, abundè diſcuſſimus: nunc qualis eſſe debeat, videndum eſt. Eæ autem vulgo conditiones legitimi ordinationis miniſtri aſſignantur: prima, vt Catholicæ fidei, ac communionis exiſtat: altera, vt legitimè conſtitutus non per pecuniam, vim, dolos, aut gratiam Epiſcopalem dignitatem adeptus ſit: tertia, vt nullâ cenſurâ Eccleſiaſticâ irretitus, vel à ſui officij executione impeditus: quarta, vt notus ſit, & pro Epiſcopo agnitus: quinta denique, vt Epiſcopali dignitati minimè renuntiarit: quibus aliqui addunt, vt clerum ac populum habeat: has omnes conditiones diſcutiemus, eodem quo propoſuimus ordine. Primumque de hæreticis, ac ſchiſmaticis miniſtris verba faciemus, de quibus duplex quæſtio proponi poteſt, prior, an liceat ab eiuſmodi Sacramentum Ordinationis ſuſcipere: poſterior, an reuerà ab iis dari poſſit aut recipi, ſeu an validum ſit Ordinationis Sacramentum, quod ab iis illicitè attentatur.

D

II. Quod ſpectat ad priorem quæſtionem, certum eſt primò ab hæreticis, vel ſchiſmaticis, qui ab Eccleſiâ damnati fuerint, non licere Sacramentum Ordinationis recipere. Probatur primò iis teſtimoniis, quæ ex ordinatione ab hæreticis receptâ hominem inquinari docent, gratiæque donum minimè conſequi taliter ordinatos teſtantur; vel ab iis ordinari quempiam prohibent. Damaſus [c] *per illicitam manus impoſitionem* ait *vulnerari caput ſuſcipientis.* Similiter Innocentius [d] primus epiſtola ad Rufum, & alios Epiſcopos ordinatos ab hæreticis docet *vulneratum per illam manus impoſitionem habere caput*: eumque qui particeps effectus eſt damnato, damnationem ab eo accepiſſe. S. [e] Ambroſius, *non ſanare Baptiſmum perfidorum non mundare, ſed polluere* affirmat: par autem, imo maior ratio ordinationis, quæ cùm minus neceſſaria ſit, maiori periculo ab hæreticis ſuſcipitur. Fauent proinde etiam [f] Auguſtinus, & alij Patres qui *Baptiſmo* ab hæreticis *recepto*

[c] Damaſ. epi. 4. refertur 9. quæſt. 1. c. per illicitam.

[d] Innocent. epiſt. 22. cap. 3. habetur 1. quæſt. 1. c. qui perfectionē.

[e] Ambroſius lib. de initiādis tudibus.

[f] Auguſtinus de fide ad Petrum cap 37.

cumulari perniciem, aſſerunt, tantum abeſt vt gratiam accipi credant. S. Leo[a] **A** eum qui ordinatur ab hæretico hæretici communione pollui affirmat. Docent idipſum alij Patres, Laodicenum verò [b] Concilium vetat ab hæreticis benedictionem accipere; quantomagis ordinationem? Martinus [c] Bracharenſis nec cum hæreticis orare permittit, multominus ab iis ordinari. S. Gregorius [d] Euchariſtiam ab hæretico Epiſcopo datam, *ſacrilegæ conſecrationis communionem* appellitat, quanto magis ordinationem in qua ordinatus ordinatori ſuo magis communicat, & arctiori fœdere neceſſitudinis adſtringitur? plura alia prætereo. Legatur verò [e] Auguſtinus paſſim, qui fusè & luculenter oſtendit, licet ab hæreticis & ſchiſmaticis collata Sacramenta valida ſint, non ſine tamen crimine ab iis ſciẽter accipi, & extra Eccleſiæ vnitatem per ea ſalutem minimè obtineri, ſed damnationem acquiri. Quibus adde Eccleſiaſtica decreta, quorum mox mentionem faciemus, quæ ordinationes ab hæreticis vel ſchiſmaticis factas, irritas, & inanes declarant: neque enim irritæ iudicarentur, ſi licitæ; neque inanes, niſi prohibitæ. **B**

III. Secundò, exemplis ſanctiſſimorum virorum id oſtendi poteſt, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis ordinari tanquam immane piaculum refugerunt. Moſes Monachus pietate, fide, & miraculis clarus, cum à Mauiâ Saracenorum reginâ. *fœdera cum Romanis ea conditione* ſanciente, in Romanorum fines miſſus fuiſſet Epiſcopus conſecrandus, ab iiſque Alexandriam, vti illic Sacerdotij dignitatem capeſſeret, deductus eſſet: vbi ad Lucium, qui ibi tum Eccleſiæ præerat in locum Athanaſij ab Arrianis violenter ſubintroductus, aduentauit, ab illo conſtitui reſpuit, ſicque ipſum alloquutus fuiſſe dicitur à [f] Theodoreto, *abſit, vt tua manu me conſecret: nam tua inuocatione Spiritus ſancti gratia in neminem deſcendit:* cui Lucius, *vnde*, inquit, *iſta coniicis? non coniicio*, inquit, *ſed certo equidem ſcio: etenim pugnas contra doctrinam Apoſtolicam, & contrariam ipſe doces:* quibus cùm alia & ſimilia adiunxiſſet, fremente Lucio, ad montes, ad quos quidam exulatum pulſi fuerant Catholicæ communionis Epiſcopi, à neceſſariis ſuis deductus, ab illis **C** ordinatus eſt. Simile quoq; exemplũ habemus [g] Antiochi, qui Euſebio auũculo in Samoſatorũ Eccleſia ſucceſſit, cùm enim omnes ad vnum ei ſuffragati eſſent, eumque ad ſacram menſam ordinandum deduxiſſent, coëgiſſentque genua flectere, ſimulac conuerſus vidit Iouianum Epiſcopum Pergæ, qui aliquandiu communioni Arrianæ adhæſerat, dexteram ſibi imponentem, manum eius repulit, imperauitque, vt à numero eorum qui ipſum conſecrarent, ſegregaretur, dicens, *ſe nullo modo ferre poſſe dexteram illam ſibi imponi, quæ ſacra myſteria per blaſphemiam conſecrata receperat*. Quibus exẽplis, omiſſis cæteris, addimus vnicũ [h] Ioannis Nicopolitani, qui cùm à Theſſalonicenſi ſchiſmatico confirmationem petere noluiſſet, ab eodem pulſus, concuſſionibus, & diſpendiis affectus eſt: quàm ob cauſam, cùm tam ipſe, quàm ſuffraganei eius, ab Hormiſda Summo Pontifice per epiſtolam expetiiſſent, vt licentia eis daretur relationem ad Theſſalonicenſem deſtinandi, nequaquam Hormiſda conſenſit, quinimo Epiſcopũ Nicopolitanum admonuit, ne tale aliquid audere tentaret, ſi cum eo in communione **D** vellet perſiſtere: [i] *ne per illum*, inquit, *ſi ab eo, qui à communione noſtra alienus eſt, confirmationem petiſſet, noſtra quoque communio contagium ſuſtineret.* Eiuſdem quoque Nicopolitani cauſam aliis quidem commendauit, apud alios autem tutatus eſt, & Theſſalonicenſem ità redarguit, vt à proprio Epiſcopo Metropolitano, ſeu Primate, vnumquemque in eo caſu abſolutum eſſe demonſtret: [k] *potuiſſet*, inquit, *neglectus ſic eſſe culpabilis, ſi vnum eſſet inter omnes myſterium charitatis: vt cùm multi ſe à Petræ illius, quæ Chriſtus eſt, ſoliditate diuiſerint: quis non velit ab errantium communione diſcerni, vt mereatur cum his qui conſiſtunt, in veritate coniungi? non igitur conſuetudo eſt neglecta, ſed vitata contagia. Ergo obiicere quis poſſit errorem, vbi cogitatam ſalubriter intelligit cautionem?*

IV. Tertiò ratione id ipſum oſtendi poteſt, primò quidem generali, quâ nempe demonſtratur non licere ab hæreticis vel ſchiſmaticis quodcumque Sacramentum ſuſcipere, quod Sacramenta ab iſtiuſmodi ſuſcipientes, eorum nos communionis eſſe, ac ſocietatis profiteri videamur; quod quidem fidei Catholicæ,

[a] Leo epiſt. 3. ad Ianuariũ, ſeu Iulianum Aquilegienſem.
[b] Laodicen. c. 32.
[c] Martinus Brach. c. 70.
[d] S. Greg. lib. 3 dialog. cap. 31.
[e] Legatur Auguſtinus paſſim, præſertim libris de Baptiſmo contra Donatiſtas, lib. 1. contra Parmenianũ, lib. 2. contra literas Petiliani, &c.
[f] Theodoret. lib. 4. cap. 21. cui ſimilia habet Socrates lib. 4. cap. 29.
[g] Idem Theodoret. lib. 4. cap. 14.
[h] Hormiſda epiſt. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
[i] Idem epiſt. 17. cit.
[k] Idem epiſt. 22. cit.

A licæ, & vnitatis Eccleſiaſticæ neceſſariæ profeſſioni repugnat: quod Eccleſiaſticæ leges, quibus exercitium ordinum talibus adimitur, à nobis, Sacramenti ab iis ſuſceptione, negligi videantur: quod futuræ violationis Sacramenti, per hæreticum vel ſchiſmaticum conferendi occaſionem præbeamus, & mali miniſtri iniquitati cooperemur, atque conſentiamus. Quod tandem iniquum ſit ab eo Spiritus ſancti dona velle recipere qui Spiritum ſanctum non habeat, diuina ab iis præſumere Sacramenta, *quorum manibus*, vt ait [a] S. Leo, *ſe ſubſtraxere myſteria*, qui nec iuſtè ea dare poſſunt, nec ſine indebitæ poteſtatis vſurpatione conferre. Secundò ſpeciali quoque & peculiari, quæ in Sacramento Ordinis militat, ratione id vrgere poſſumus, tum quod ad iſtud Sacramentum vocari debemus à Deo tanquam [b] Aaron, nec eam præſumere debemus auctoritatē, niſi ad quam nos vel [c] præcedentes, vt Timotheum, Propheriæ vocent, vel ſaltem indicia diuina confirment. At quomodo vocari dici poſſunt à Deo, qui ab hoſtibus Dei, inimicis crucis Chriſti, diuinæ fidei rebellibus, turbatoribus Eccleſiaſticæ pacis, Clerici, vel Sacerdotes conſecrantur? B vbinam ſunt indicia diuinæ voluntatis, vbi tot apparent argumenta reprobationis? quomodo à Deo mitti iudicabuntur, quos diaboli præcones renuntiant, qui in alienis caſtris militant, & ab aduerſæ factionis ducibus mittuntur? tum quia per Sacramentū Ordinis ducatum accipimus ſpiritalem, & eminentiorem in Eccleſia Dei gradum, ad quem contra Eccleſiæ diſpoſitionem aſſurgere, rebellare eſt: aduerſariis Eccleſiæ nomen dare, ſub iis initiari, ab iiſdem poteſtatem accipere, & ducatus inſignia, quid aliud eſt, quàm aduerſus Eccleſiam militare, & altare contra altare erigere, poteſtatem Eccleſiæ in gradibus diſtribuendis turbare, factionem aduerſariam fouere, regiminis gradum fraudulenter aſcendere, dignitatem furari indebitam? vnde qui ab hæreticis ordinantur rectè ſecundùm [d] Innocentium, *rei ſunt vſurpatæ dignitatis, qui conficiendorum Sacramentorum ſibi vendicauerunt auctoritatem, quod de his nullâ fuerat ratione conceſſum.* A qua ratione non omnino abhorret [e] Cyprianus, ſatis eſſe dictitans, vt ij qui contrà Chriſti diſpoſitionem ab hæreticis, C vel ſchiſmaticis, ſacrilegâ ordinatione promoti ſunt, admittantur ad Eccleſiæ pacem, *nec debere eos reuertentes, ea apud nos ordinationis & honoris arma retinere, quibus contra nos rebellauerint*: quippe cùm tutò iis Eccleſia committi non poſſit, qui hoſtibus Eccleſiæ, vt ordinarentur, adhæſerint.

[a] Leo 1. epiſt. 75.
[b] ad Hebr. 5.
[c] 1. Tim. 1.
[d] Innocent. 1. epiſt. 22.
[e] Cyprianus epiſt. 72. ad Stephanum.

§. II.

Interdici exercitium ordinum iis, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis promoti ſunt.

V. Certum eſt ſecundò ordinatum ab hæreticis, vel ſchiſmaticis ab Eccleſia damnatis, executionem ordinis minimè recipere, eique iuſtè, tam promotionem ad ſuperiores ordines, (qua de re alibi) quàm ſuſceptorum exercitium ab Ec- D cleſiâ interdici, vtrumq; ſiquidem Eccleſiaſtici Canones manifeſtè confirmant, vtrumque decernunt. De arcendis ab ordinatione ſuperiori iis, qui ab hæreticis aliquando promoti fuerint, hîc tacebimus: quædam ſolum decreta, quæ executionem officij promotis ab hæreticis prohibeant obiter allaturi, quibus alia in ſequentis quæſtionis diſcuſſione adiungētur. Innocentius [f] ergo primus, eos qui à Bonoſo damnato, aut cupierunt, aut ſe ordinari paſſi ſunt, à ſuſceptis gradibus deiicit: tum quod *ſuam peculiariter in Bonoſo vanitatem ſequendam eſſe duxerint*: tum quod prēſumerentur *ij, qui in Catholicâ nouerant ſe propter vitia ſua non poſſe ſuſcipere ordinationem, idcirco ad illum perrexiſſe, qui paſſim, & ſine vllâ diſcuſſione ordinationes illicitas faciebat, credentes ſe poſſe per illam inſtitutionem, locum in Eccleſia Catholica recipere, de quo anteà deſperauerant.* Octaua [g] Synodus generalis Photium ſchiſmaticum violenter intruſum, de gradu, quem malè præſumpſerat, deiiciens, eos quoque qui in aliquo gradu Sacerdotali ab eo conſecrati fuiſſent, ab eodem gradu abdicauit. Vrbanus ſecundus in Concilio Placentino ordinationes à Guiberto hæreſiarcha, poſtquam à fœlicis memoriæ Papa Gregorio ſeptimo dam-

[f] Innocent. 1. epiſt. 22.
[g] Octaua Synod. gener. ſub Hadriano 2. cap. 4.

Digitized by Google

a Vrbanus 2. in Concilio Placent. c. 9. & 10.
b Ibid. cap. 11.

natus eſt, factas irritauit, [a] *ſimiliter autem eas, quæ à cæteris hæreſiarchis, niſi probare va-* A
luerint, ſe, cùm ordinarentur, eos neſciſſe damnatos. Quibus tamen hæc addit, [b] *qui*
verò ab Epiſcopis quondam quidem Catholicis ordinatis, ſed in ſchiſmate à Romanâ Eccleſiâ
ſeparatis, conſecrati ſunt: eos nimirum, cùm ad Eccleſiæ vnitatem redierint, ſeruatis propriis
ordinibus miſericorditer ſuſcipi iubemus, ſi vita & ſcientia eos commendant. Quibus ver-
bis oſtendit facilius Eccleſiam cum iis indulſiſſe, qui ab Epiſcopis Catholicè
conſecratis fuiſſent ordinati, licet poſtea iſti in ſchiſma lapſi eſſent, quàm illis,
qui ab Epiſcopis ordines recepiſſent, quorum ordinatio extra Eccleſiæ quoque
vnitatem peracta fuiſſet. Paſchalis [c] ſecundus in Concilio apud Guardaſtallam,
fatetur ordinatos à ſchiſmaticis ſecundùm Eccleſiaſticas leges debuiſſe à malè
ſuſcepto gradu deturbari, niſi Eccleſiæ indulgentia ſuccurrat. Innocentius [d]
ſecundus in Concilio Romano, ordinationes Petri Leonis, & aliorum hære-
ticorum ac ſchiſmaticorum euacuat, & irritat. Similis Eugenij tertij [e] in Con-
cilio Remenſi ſententia eſt. Idem Calliſtus [f] ſecundus in Concilio Romano
ſtatuit, dum ordinationes, quæ à Burdino hæreſiarcha, poſtquam à Romana Ec- B
cleſia eſt damnatus, quæque à Pſeudo-Epiſcopis per eum conſtitutis factæ ſunt,
irritas declarauit. Alexander [g] tertius in Concilio Turonenſi factas ab Octa-
uiano, & aliis ſchiſmaticis, & hæreticis euacuat, & irritas iudicat, renouans
quoque ſententiam à prædeceſſore ſuo Innocentio latam. Ab eodem quoque
Octauiano, & Iouiano hæreſiarchis, & Ioanne Strumenſe, qui eos ſecutus eſt,
factas ordinationes, in Concilio [h] Lateranenſi generali inanes cenſuit. Denique
conſultus de ordinatione à ſchiſmatico factâ Innocẽtius [i] tertius ità reſpondit,
priorem, quem à ſchiſmatico aſſeris ordinatum, ab officio poteris repellere incunctanter, niſi
legitimè probauerit ſecum fuiſſe miſericorditer diſpenſatum, & ab eâ perſonâ quæ ſuper hoc
poteſtatem habuerit diſpenſandi.

c Paſchalis in Conc. apud Guardaſtal. can. 2.
d Innocent. 2. in Cõc. Rom. c. 25.
e Eugenius 3. in Cõc. Rem. c. 26
f Calliſtus 2. in Concilio Romano c. 6
g Alexand 3. in Conc Turonic. can. 9.
h Idẽ in Conc. Lateran. c. 2.
i Innocent 3 cap. fraternitati, de ſchiſmaticis, & ab eis ordinatis.

VI. Egregia quoque huius rei probatio deduci poteſt ex epiſtola [k] Stephani
Tornacenſis Domino Papæ (Lucio, ni fallor, tertio, ad quem proximè ſequen-
tem [l] epiſtolam ſcribit) *pro quodam Clerico ab Epiſcopo ſchiſmatico ordinato*, in quâ
grauiter, & eleganter à Summo Pontifice diſpenſationem efflagitat, vt ad ma- C
iores gradus promoueri poſſit, *excuſabilis*, inquit, *eſt ignorantia, quam vel infirmitas*
ætatis, vel innocentiæ ſimplicitas inducere conſueuit. Ea ſic à malitiâ recedit, vt ad manſue-
tudinem accedat; ſic accedit ad veniam, vt ſeueritatem non accendat. Eam Pater, ſiue de in-
firmitate procedat ætatis, ſiue de innocentiæ ſimplicitate naſcatur, communis mater Eccleſia
Romana leuare ſemper, & iuuare ſtuduit, vt & rigorem diſpenſatum temperet, & diſpen-
ſationem iuſtitia non relinquat. Hæc ſunt, quæ me minimum ſeruum veſtrum mouent & mo-
nent, vt pro Odone Clerico præſentium latore, cum aliis, qui pro ipſo vos rogant, ſanctæ pa-
ternitati veſtræ offeram, quæ & de charitate prodeunt, & proderunt charitati. In puerili
ætate ab Herberto Biſuntino ſchiſmatico gradum Acolythi qualitercumque ſuſcepit, cum prius
à Catholico Clericus factus fuiſſet; neſciens miſer, quantum veneni peſtis illa infunderet, quã-
tum periculi manus illa leproſa ſibi vel ad præſens, vel in poſterum importaret. Aperiatur
ſuper eum, obſecro, paternus Apoſtolicæ pietatis oculus, maternus Eccleſiæ Romanæ ſinus
expandatur, vt qui in ſuſcipiendis minoribus ordinibus deliquit, ad maiores valeat humiliter
promoueri. Ex hac autem epiſtolâ diſcimus, non infirmitatem ætatis, non igno- D
rantiam ordinati ſufficientem excuſationem tunc temporis creditam fuiſſe,
quominus ſtricto iure ab Epiſcopo ſchiſmatico, vel minoribus ordinibus ini-
tiatus, ad alios recipiendos ineptus redderetur. Diſpenſationem à Romano
Pontifice impetrari oportuiſſe, quæ à tali Antiſtite initiatum Eccleſiaſticæ
communioni reſtitueret. Hanc profectione Romana quoſdam promereri cu-
rauiſſe, nec niſi precibus ſummorum virorum exorari poſſe credidiſſe: tantum
ſchiſmatici manuum impoſitio exoſa, tantum exitialis iudicabatur, vt miniſtri
ſcelus in ſuſcipientem ab eo ordines contagioſâ communione deriuari puta-
retur.

k Steph Tornac. epiſt. 108.
l Idem epiſt. 109.

VII. Meminiſſe iam oportet Extrauagantis [m] Martini quinti, qua ad ſedan-
das timoratorum conſcientias, nonniſi damnatorum, & Eccleſiæ iudicio nomi-
natim excommunicatorum, vel notoriorum Clerici percuſſorum communio
prohibetur; vnde ſecundùm eam, ſi quem alicui conſtet hæreicos, vel ſchiſma-

m Extrauag. Martini 5. apud Antoninum 3. parte tit. 25. cap. 3. & alios.

tis

A tis peſte infectum eſſe, ab eo tamen, quamdiu ab Eccleſia toleratur, ſuſcipere
poterit ordinationem, donec ab Eccleſiâ prohibitus ille fuerit. Quam tamen ex-
trauagantem, quamuis quoad alios fortè communionis effectus, & quoad or-
dinationem ipſam ab aliis quàm hæreſeos, vel ſchiſmatis criminibus conſtrictis
ſuſcipiendam, tenendam eſſe crediderim, etiamſi aliquorum crimina notoria [a] Concil. Baſil. ſeſſ. 19.
ſint: nec aut [a] Baſilienſi, aut Lateranenſi [b] Concilio ſub Leone 10. ſtandum [b] Lateranenſe ſub Leone 10. ſeſſ. 11.
eſſe iudicem, in quibus alio modo ipſa refertur, prout notorios quoſuis excom-
municatos comprehendit. Nihilominus ægrè quidem ego conſulerem à noto-
riis hæreticis, vel ſchiſmaticis, etſi fortè ad tempus ab Eccleſia tolerentur, or-
dinem ſuſcipere: mallem, vt eos, qui hæretici, vel ſchiſmatici manifeſtè agno-
ſcuntur (neque verò facilè de quoquam, difficilius autem de Epiſcopo ab Ec-
cleſiâ recepto crimen iſtud, quàm de vllo alio præſumendum eſt) vel ordinan-
di, ſi probare poſſunt, reos apud ſupremum Summi Pontificis tribunal agant,
vel recipiendi ab aliis ordines licentiam obtineant: quæ enim de nomina-
B tim excommunicatis Eccleſia ad euitanda fidelium ſcandala conſtituit, non
videntur ad euertendam Eccleſiæ diſciplinam eſſe amplianda. Eſt autem con-
tra Eccleſiæ diſciplinam, quod ab iis qui à doctrinæ Catholicæ veritate, vel Ec-
cleſiæ vnitate defeciſſe comprobantur, doctorem ſe aliquis, & in Eccleſia du-
ctorem conſtitui, ſciens volenſque conſentiat: ab illis adſciſci ſe ad Eccleſiæ
ducatum patienter ferat, qui Eccleſiaſticæ adminiſtrationis compagem noto-
rio hæreſis, vel ſchiſmatis crimine diſruperint. Eccleſia, ſi credimus Summo [c] Hormiſda ep. 75. Iuſtin. quibus plura ſimilia diuerſis hac de re epiſtolis.
Pontifici [c] Hormiſdę, permiſsâ cum talibus communione, fœdaretur, næuumq;
aliquem in ſe admitteret: ideoque nec Imperatoris precibus, nec reconciliãdi
totius Orientis prætextu adduci ipſe potuit, vt mortuo Acacio communicaret:
hac ſemel licentia conceſſa, hæretico vel ſchiſmatico Antiſtiti libera facultas
aperitur, ſuæ factionis homines ad Eccleſiaſticum miniſterium introducendi,
qui ſi timerent expelli, non ita facilè ſinerent ſe ordinari. In re ergo tanti mo-
C menti non exceptio quærenda eſt, quæ generale decretum reſtringat, ſed con-
ſtitutio potius ſpecialis exigenda, quæ licentiam iſtam Eccleſiæ pernicioſam,
& decreti generalis fini repugnantem confirmet. Deinde cùm executio ordinis
ab Eccleſiæ voluntate dependeat, quis credat Eccleſiam conſentire, vt ij ordi-
nibus ſuis liberè fungantur, qui à miniſtris, vel fidem ipſius non retinentibus,
vel vnitatem non ſeruantibus, in eiuſdem, vt probabiliter ſuſpicari quiſque po-
teſt, perniciem conſtituti ſunt? quod ſi verum eſt, [d] qui non credit, diuino iudi- [d] Ioan. 3.
cio, iam iudicatum eſſe: ſuo quoque iudicio ſe condemnat, qui ab Eccleſiæ
communione apertè deſciuit.

VIII. Antiquitus ſanè non dubium eſt, quin executionem ordinis minimè
recipere cenſerentur, qui ab hæreticis vel ſchiſmaticis notoriis, vel ordinando
ipſi notis ordinarentur, quot enim Eccleſia ſimul cum ſuis ordinatoribus de-
poſuit, quorum ordinatores non prius damnati, quàm qui ab iis ordinati fuiſ- [e] Can. ſi qui à ſimoniacis 1. quæſt. 1. & 9. q. 1. c. ab excõmunicatis.
ſent? quid, quod eorum ordinationes etiam [e] reprobarentur, qui ab iis quos vel
D excommunicatos, vel ſimoniacos eſſe reſcirent, quamuis pro Catholicis habe-
rentur, ordinari ſe ſinerent? eſto enim taliter ordinatis, ſi doctrinæ & pietatis
commendatione iuuarentur, pœnitentiæ remedium ſubueniret, ſuiſque inter-
dum ordinibus reſtituerentur, qui Eccleſiæ vtiles iudicati eſſent: reſtitutio ta-
men ipſa ſuſceptam ordinationem condemnat, nec eos executionem miniſterij
legitimam in ordinatione ſuâ recepiſſe demonſtrat. Atque hinc eſt, quod paſ- [f] Vide 1. q. 1. plures can. & alibi.
ſim [f] legimus nihil hæreticos, vel ſchiſmaticos ordinantes vel dare, vel habere
quod dare poſſint, nihil ab iis ordinatos accipere, cùm nihil ipſi habeant; quia
cùm ab Eccleſiæ vnitate ſe ſeparant, legitimam miniſterij executionem amit-
tunt, quam proinde dare non poſſunt. Sic enim ſecundùm S. Leonem à Petro
Apoſtolorum principe Chriſtus, quaſi à quodam capite dona ſua velut in cor-
pus omne diffundit, [g] *vt exortem ſe miniſterij intelligeret eſſe, qui auſus fuiſſet à Petri* [g] S. Leo epiſt. 89. ad Epiſcopos Viennenſes.
ſoliditate recedere. Nihilominus tamen, quia cùm damnatio præceſſit, ſubſequens
ignorantia non ita probabiliter præſumitur, quam cùm nulla damnationis ſen-
tentia lata fuit: ideò facilem ſe ergà eos Eccleſia præbebat, qui ab hæreticis vel

Digitized by Google

ſchiſmaticis ante damnationem ordinati fuiſſent: non facilè autem ſe exorari A
patiebantur, vt eos reſtituerent, qui à damnatis ordinari conſenſiſſent: præterquam quod enim ignorantia in iis difficilius præſumitur, contemptus quoque in iiſdem Eccleſiaſticæ auctoritatis probabilius arguitur. Vnde cùm Vrbanus ſecundus ſuprà à nobis citatus ob ignorantiam damnationis aliquos excuſaſſet, paulò pòſt ſubdit, [a] *modo verò quicumque à prædictis ſchiſmaticis, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ aduerſariis ſe ordinari permiſerit, nullatenus hac venia dignus habeatur.* Neque verò id quod miſericordiæ intuitu factum eſt, in exemplum trahendum permittit, ſuam de cætero Eccleſiaſticis Canonibus futuram ſanciens firmitatem.

a Vrbanus 2. in Synod. Placent. c. 9. Ref. 9 q. 1. c. ordinationes.

IX. De cætero verò, ſi quis inter Catholicos Catholicè vixiſſet, nec pro hæretico vel ſchiſmatico agnoſceretur, eum, quamuis poſteà in hæreſim, vel ſchiſma incidiſſet, legitimas ordinationes celebraſſe Eccleſia Catholica non dubitauit. Quis enim aut à Lucifero Calaritano, aut ab Oſio Cordubenſi, aut à Ioanne Antiocheno, aut ab Eutychio Conſtantinopolitano, aut ab aliis quo- B
rum Pontificatus initia laudatiſſima fuerunt, media, vel vltima tempora vituperatione ſeu ſchiſmatis, ſeu hæreſeos non caruerunt, ordinatos vmquam ab ordinibus ſuis ſuſpenſos aſſeruit? quis eis moleſtiam vel leuiſſimam intulit? imò ne quidem ab eo tempore quo quis præſumi potuit hæreticus vel ſchiſmaticus, ſed nondum detectus fuerat, ordinationes ab eo factæ pro irritis habitæ ſunt: quod de ordinatis ab Acacio, qui diu Catholicum ſe ſimulauit, rectè ſenſit Anaſtaſius [b] ſecundus epiſtola ad Anaſtaſium Auguſtum. Quem tamen ideò reprehendit [c] Gratianus, quaſi Acacium à prædeceſſoribus Felice 3. & Gelaſio damnatum reuocare voluerit, cui etiam hanc ſententiam affingit, quod ordinatos ab Acacio, etiam poſt eius damnationem legitimam, executionem ordinis recepiſſe cenſeret: cùm tamen ea omnia quæ habet Anaſtaſius prædicta epiſtola rectè ita intelligi poſſint, vt nihil aliud doceat quam ſubſtantiam Sacramenti Ordinis ab hæreticis, quantumlibet damnatis, recipi, admitti quoque eos ad or- C
dinum ſuorum executionem, qui vel ab hæreticis ante damnationem, vel poſt damnationem ex ignorantia probabili conſecrati fuerint: vel certè, vt etiam ex indulgentia permittat eos admitti, qui ſcienter ab eo ordinati fuiſſent: non autem vt legem hãc velit eſſe generalem. Nec mirum hanc ſententiam Anaſtaſio Pontifici Gratianum impoſuiſſe, qui Auguſtino [d] eandem affingere auſus fuerit, quaſi nempe ſanctus ille Doctor cenſuerit eos, qui ab hæreticis damnatis ordinantur executionẽ ſui miniſterij ex conſecratione adipiſci, cùm tamen contrariam pluribus in locis ſententiam apertè docuerit. Simili ergo modo, quod Anaſtaſius Summus Pontifex de poteſtate ordinis dixit, id de officio, & functione ſacri miniſterij falsò Gratianus interpretatus eſt, ſed de eo fuſiùs. Porrò ratio ob quam hæreticus occultus pro Catholico præſumatur, eiuſque acta valeant, duplex præſertim eſt: prior, quia quamdiu aliquis exterius Catholicum ſe prodit, exteriorem habet Eccleſiæ communionem, quæ in Sacramentis conferendis, & functionibus Eccleſiaſticis obeundis valere poteſt: poſterior, quia D
Eccleſiæ ſtatus turbaretur, ſi hominis nota poſtea, vel hæreſis, vel ſchiſmatis prauitas rectè facta conuelleret, & priores ordinationes canonicè peractas irritaret. Quanta inde ſcandala, quantæ animorum offenſiones, & infirmorum dubitationes naſcerentur?

b Anaſtaſ. 2. epiſt. 1 can. 7. & 8. habetur diſt. 19. c. ſecundùm.
c Grat. ibid. poſt. illi can. §. quis ergo, & c. ſequenti.
d Vide Grat. 1. q. 1. §. 2. ſed ne Auguſtinum.

§. III.

Collatam ab hæreticis ordinationem, quoad ſubſtantiam, valere.

X. Maior autem difficultas eſt circa ſubſtantiam ordinationis, an valeat ordinatio ab hæreticis vel ſchiſmaticis notoriis, & ab Eccleſiâ præciſis. Circa quam quæſtionem quatuor opiniones recenſuit D. [e] Thomas ſequutus [f] Magiſtrum ſententiarum, quas nos quoque referemus, ſed non eodem, quo ipſi, ordine. Prima eſt, quod hæretici quamdiu ab Eccleſia tolerantur, habeant poteſtatem ordines conferendi, non autem poſtquam fuerint ab Eccleſiâ præciſi; ſimiliter

e D. Thomas in 4 diſt. 25. q. 1. art. 2. in corp.
f Magiſter 4. ſentẽt. diſt. 25.

A ſimiliter nec degradati, nec alij huiuſmodi. Altera eſt, quod præciſi ab Eccleſia, qui in Eccleſia poteſtatem Epiſcopalem habuerint, poteſtatem alios ordinandi retineant, ſed promoti ab eis eadem poteſtate careant. Tertia eſt, quod ab Eccleſia præciſi tam poteſtatem ordinis, quàm gratiam ordini adnexam conferre poſſint. Quarta tandem, quod ordinem quidem conferant, ſed gratiam minimè largiantur, non propter inefficaciam Sacramenti, ſed propter peccata recipientium ab eis Sacramenta, contra Eccleſiæ prohibitionem. *Hanc quæſtionem perplexam ac penè inſolubilem Doctorum verba, qui plurimum diſſentire videntur,* efficere docet [a] Magiſter: qui de ſingulis prædictis opinionibus mentem ſuam non ſatis aperit, quamuis in vnam ex duobus prioribus ſententiis propendere videatur. Aliqui etiam ex Canoniſtis, vt Ioannes [b] de Fantaſia, [c] Hugo, & alij ſecundam ſententiam ex allatis amplectuntur, docentes eum qui ordinatus eſt in Eccleſia, etſi in hæreſim vel ſchiſma labatur, ordinem conferre: ſed qui extra Eccleſiam, recipere vltimam manus impoſitionem, id eſt ordinem alteri conferre non poſſe:
B nec ab hac omnino ſententia videtur alienus ipſe [d] Gratianus, vt verba eius accuratè penſanti apparebit. Bonauentura [e] quoque perplexam apud Doctores quæſtionem fuiſſe fatetur, ſed ab Auguſtino illuſtratam. [f] Hoſtienſis antiquis hanc ſententiam tribuit, quæ hæreticis denegat poteſtatem ordinandi.

[a] Magiſter ſent. ſuprà.
[b] Ioannes de Fantaſia,
[c] Hugo, & alij citati à Gloſſa in § Gratiani, ſed ne Auguſtinum 1 q. 1.
[d] Gratianus §. opponuntur, & ſeq. 1. q. 1.
[e] Bonauentura in 4. diſt. 25. quæſt. 5.
[f] Hoſtienſis in ſumma, tit. de temp. ordinat.
[g] D. Thomas ſuprà.

XI. Prædictas autem tres opiniones S. Thomas [g] refellit, vltimam amplectens, ſuoque calculo comprobans. Primam refutat hoc argumento, quod nulla poteſtas, quæ cum aliquâ conſecratione confertur, re integra manente, pereat; neque enim v. gr. aut Altare, aut Chriſma conſecratum ſuæ vnquam conſecrationis iacturam faciunt: quare cùm Epiſcopalis ordinum conferendorum poteſtas cum conſecratione coniuncta ſit, debet indelebilis manere, ſicut & ipſa conſecratio, quantumcumque homo per peccatum diuino myſterio indignus euadat. Alteram refellit, quia ſi illi qui fuerunt in Eccleſiâ promoti, retinent poteſtatem quam acceperunt, exequendo ſuam poteſtatem veram conſecra-
C tionem impendũt, ideoque poteſtatem omnem, quæ cum conſecratione datur; vnde qui ab iis ordinantur, eandem, quam habent ipſi, habere videntur poteſtatem. Tertiam denique, quia eo ipſo, quod aliquis ad hęreticũ, vel ſchiſmaticum ab Eccleſiâ præciſum pro ordinibus ſuſcipiendis accedit, vel ab eo ſe ordinari patitur, indignè Sacramentum ſuſcipiendo obicem gratiæ ponit, Eccleſiæ legibus & diuinæ diſpoſitioni renititur; quare, quamuis poteſtatem per Sacramentum conferri ſolitam accipiat, maledictionem tamen pro benedictione recipit, & hæretici ordinantis communione polluitur.

XII. Iam [h] de hac quæſtione fusè diſputauimus, ſiue cùm characterem ordinationis indelebilẽ, & inextinguibilem eſſe doceremus, quem nec hæreſis, nec ſchiſmatis peruerſitas eluat, nec Eccleſiaſtica vlla cenſura conuellat: ſiue cùm ſubiectum ordinationis capax quemlibet virum baptizatum eſſe traderemus, quantumuis, hæreticâ, vel ſchiſmaticâ prauitate infectũ. Ex iiſdem enim principiis eæ omnes quæſtiones dependent, quibus præſens de miniſtro ordinatio-
D nis innititur: quorum primùm eſt, nec à fide nec à bonitate conferentis, repetendum eſſe valorem, aut efficaciam Sacramentorum, ſed ab Eccleſiæ fide, cui quantumuis indignus miniſter, per exteriorem ritus à Chriſto inſtituti vſurpationem tanquam inſtrumentum ſaltem mortuum coniungitur; ſed præcipuè à Chriſti inſtituentis, ac principaliter conferentis ſanctitate, & poteſtate, quæ in Sacramenta influit, & per ea ad nos deriuatur, ac quadam ratione participatur. Alterum eſt, animam recipiẽtis ſacram Ordinationem, charactere, ac notâ indelebili conſignari: inuri ſpiritale illud ſignaculum animæ, quod cùm contrarium nullum habeat, quo perimi poſſit, perpetuò in animâ manere neceſſum eſt: adeout nec hominis malitiâ, nec errore, nec hæreſi, nec quacumque vitioſâ affectione, quibus ſcilicet non repugnat, deleri, vel eradi poſſit. Ex iis enim duobus conficitur Sacramentũ Ordinationis à miniſtri conferentis fide, vel pietate non pendere: & quantumuis malus ſit miniſter, non repugnare quod ab eo Sacramentum Ordinis conferatur: retinere ordinatũ poteſtatem ſemel acceptam ordines tribuendi; poteſtatem quidem legitimam ordines & gradus illos di-

[h] Vide ſuprà de effectu ordinat. & ſubiecto.

XXx

Digitized by Go

ſtribuendi iis ab Eccleſiâ recedentibus adimi: ſed cùm ipſi characterem, abrupti licet ab Eccleſiæ vnitate, conſeruent, poteſtatem quoque ordinandi quæ characteri coniungitur, & inſeritur, non amittere.

XIII. Iis itaq; omiſſis, quæ iam citatis locis copioſè à nobis probata, obiecta, ſoluta ſunt: ad huius ſententiæ confirmationem, quod ab hæreticis & Schiſmaticis, quantumuis ab Eccleſiâ præciſis, ordinatio valide conferatur, hæc argumenta adiungimus. Primum ab exemplis eorum, qui ab hæreticis ordinati, ab Eccleſia tamen recepti ſunt, quorum cùm plura ſuperiùs protulerimus, placet duntaxat hęc referre, quæ ſiue in ſeptima, ſiue in octaua Synodo generali, ad hãc concluſionem faciunt. In ſeptima quidem Synodo [a] leguntur Baſilius Ancyræ Epiſcopus, Theodorus Myron, & Theodoſius Amorij, hæreſim quã docuerant, execrantes, ſuis ſedibus reſtituti, quamuis in ea nati & ordinati fuiſſent, vt ex Hypatij [b] confeſſione patet, pluraque ad id probandũ allata ſunt. Primũ enim prolatus eſt canon octauus Synodi [c] Nicenæ primæ, in quo Cathari ad Eccleſiam Catholicam reuertentes in clero manere permittuntur, quem canonem cùm ad hanc ſolum hæreſim ſpectare quidam Epiſcopi dixiſſent, ad omnes hæreſes præſertim renaſcentes extendi poſſe concluſum eſt: ſed dubiũ maius fuit quod Nicenum Clericos iſtos ab hæreſi redeuntes χειροθετημένους recipi velit: quod Monachi ita interpretati videntur, vt non niſi ordinatos admitti ſinat: quamuis rectè adnotarit Tharaſius χειροτονίας hîc pro benedictione, non pro manus impoſitione ſumi potuiſſe. Secundò, prolatus eſt canon tertius Epheſinæ [d] Oecumenicæ Synodi, in quo Clerici ob Catholicam fidem à Neſtorio vel eius ſectatoribus interdicti, ſuis redduntur honoribus ac dignitatibus: quem canonem manifeſtiorem putat Tharaſius, quippe cùm probabile ſit ex Clericis iſtis plures à Neſtorio, vel eius ſequacibus Epiſcopis fuiſſe conſtitutos, quos tamen in propriis gradibus, ſi cum orthodoxâ, & vniuerſali Synodo conſentiant, canon recipit. Tertiò, ex [e] Baſilio relatũ eſt (nam cætera quæ ex Baſilio moleſtiã faceſſunt, mox diſcutienda prætermitto) Epiſcopos, qui cum Iſoë, & Saturnino communicarunt, in Epiſcoporum ſedem fuiſſe receptos, quod in reliquis eiuſdem ordinis obſeruandum concludit, ne quorum cauſa communis eſt, diſpar ſit ſententia. Alios [f] ex Galatia tranſmiſſos, ſi ſe ab hæreticis ſeparent, Baſilicum cenſere recipiendos. Euſtatium [g] Sebaſtenum in Melitenâ Synodo ob hæreſim depoſitum in Thyanenſi fuiſſe reſtitutum, ſed is à Catholico Epiſcopo Hermiogene manus impoſitionem narratur ſuſcepiſſe. Quartò adiungitur definitio [h] Oecumenicæ Synodi tertiæ contra Meſſalianos ſeu Euchitas, qua ſtatuitur, vt Clerici de hac hæreſi ſuſpecti conueniantur, & ſi hæreſim iſtã execrati fuerint, in ſuo gradu recipiantur. Quintò ex [i] Cyrilli Alexandrini epiſtola ad Maximum Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconum, non eſſe ſollicitè inquirendũ oſtenſum eſt, quinam hæreſi aliquando aſſenſi ſunt, dummodo eam deteſtari ſe profiteantur, cum qua profeſſione Clericos recipi poſſe oſtendit. Sextò, ex epiſtola [k] Athanaſij ad Rufinianum in Concilio Galliarũ, Hiſpaniarum, aliarumq; regionum Epiſcoporum, cuius acta à Romanis comprobata fuerint, concluſum refertur, vt redeuntes ab hęreſi, ſi proprio arbitratu lapſi eſſent, fuiſſentque anteſignani impietatis, iis indulgeretur quidem, dignitas tamen minimè ſeruaretur, reliquis autem qui violentia pulſi fuiſſent, gradus etiam & dignitas Sacerdotalis redderetur. Septimò ex [l] Concilio Chalcedonenſi allata Orientalium omnium Epiſcoporum ingenua confeſſio, qui cum Dioſcoro peccaſſe ſe faſſi ſunt, & in ſuis gradibus reſtituti fuerunt, quibus etiam [m] Iuuenalis Hieroſolymorũ Epiſcopus ſe adiunxiſſe refertur, & veniam meruiſſe. Octauo ex [n] Rufini hiſtoria recitatur, quomodo in Concilio Alexandrino concluſum fuerit, vt tantum perfidiæ auctoribus amputatis, reliquis Sacerdotibus, vt in ſuo gradu poſt hæreſeos abiuratione manere poſſent, indulgeretur. At plores ex iis Sacerdotibus qui Arrianam impietatem ſequuti eſſent, ab Arrianis ordinatos fuiſſe quis dubitet? Nono ex [o] Socratis hiſtoria Marcellum hæreticũ, poſtquam librũ ſuũ impia continentem, non rectè intellectũ dixiſſet, receptũ fuiſſe in ſuo gradu relatũ eſt.

XIV. Iis autem exemplis quæ reuertentes ab hæreſi recipi poſſe in ordine Sacerdotali,

[a] Sept. Synodus act. 1.
[b] Confeſſio Hypatij, eadem Act.
[c] Nic. 1. c. 8.
[d] Cõc. Epheſinum c. 3.
[e] Baſilius epiſt. ad Amphiloch.
[f] Idem 72. ad Euaiſenos.
[g] Idẽ ad Occidentis Epiſcopos.
[h] Lege definitionem Epheſinæ Synod. act. 7. ſeſſ. 2. quæ clarior & efficacior, quã prout refertur in 7. Synodo.
[i] Cyrillus ad Maximum Alexãd. Diac.
[k] Athanaſ. epiſt. ad Rufinian.
[l] Cõc. Chalced. act. 1. vbi Illyricos omnes peccaſſe leges, non Orientales.
[m] Ibid. act. 4.
[n] Rufinus hiſt. lib. 1. cap. 28.
[o] Socrates lib. 1. c. 14. & lib. 2. cap. 16.

Digitized by Google

A Sacerdotali, cui adſcripti fuerint, directè tantum probant (quamuis vt notauimus ad ordinatos ab hæreticis extendi etiam poſſint) alia ſubiunguntur, quæ directè oſtendunt ordinatos ab hæreticis veram manus impoſitionem Sacramentalem ſuſcepiſſe, eiſque poſteà ab Eccleſiâ, vt ſuis legitimè ordinibus fungantur, permitti poſſe. Primum exemplum Anatolij [a] profertur, qui ab impio Dioſcoro, præſente etiam Eutyche ordinatus, princeps tamen quartæ Synodi fuit, in eaque probatus eſt. 2. Ioannis [b] Hieroſolymorum Epiſcopi, qui ab hæreticis ordinatus in locum Eliæ Orthodoxi, poſtquam Synodum Chalcedonenſem probaſſet, & Seuerum Acephalorum caput, cui prius communicauerat, & alios qui prędictam Synodum non reciperent, Epiſcopos damnaſſet, à Catholicis admiſſus eſt. Quibus ſubiungit Tharaſius exempla plurium Epiſcoporum qui à Sergio, Pyrrho, Paulo, & Petro Patriarchis Monothelitarum hæreſis Doctoribus creati, à ſexta [c] Synodo pro Epiſcopis habiti ſunt. Quibus
B item exẽplis alia adduntur in [d] ſexta Synodo, ordinatorũ ſcilicet à Petro Moggo Alexandrino Patriarcha, quem S. Proterius, quod quartam Synodum non reciperet, depoſuerat, & ab Acacio, quem Summi Pontifices tanquam hæreticorum communione fœdatum, & contra Romanam Eccleſiam rebellem depoſuerant, contra quos nulla lata ſententia eſt, ſed qui in ſuis ordinibus remanſerunt. Iis quoque adiungere poſſumus exemplum Meletij, qui [e] primum Sebaſtæ in Armenia in locum Euſtatij, ab Acacio, Eudoxio, aliiſque Epiſcopis Arrianis Antiſtes factus: deinde Sebaſtâ ad Epiſcopatum Beroeæ vrbis Syriæ, poſteà Antiochiam tranſlatus, licet primum Arrianis conſentiens crederetur, vbi tamen apparuit eum Catholicam doctrinam profiteri, vbi pro fide Catholica exulare, aliaque dura pati cœpit, Orientalibus ferè omnibus Epiſcopis communione iunctus fuit, eique quamuis Occidentales communicare aliquo tempore renuerint, probatus tamen ipſe in Concilio [f] Conſtantinopolitano primo, & pro vero Pontifice cognitus. Nulla autem vel leuis dubitatio vmquam mota fuit de Sacerdotio, ſeu de ordinatione eorum, qui ab ipſo
C ordinati fuiſſent, quos omnes pro verè ordinatis Eccleſiæ tàm Orientis quàm Occidẽtis admiſerũt. Addere etiam poſſumus exemplum Maximi [g] Antiocheni, qui quamuis in Concilio Epheſino in locum Domni Antiocheni fuiſſet ordinatus; in Concilio tamen [h] Chalcedonenſi, in Epiſcopali gradu receptus, à Leone Sũmo Pontifice confirmatus, dignitate Patriarchali pacificè potitus eſt: quæ omnia oſtendunt ordinatos ab hæreticis validè ordinatos ab Eccleſia iudicatos: adeout hac de re poſt tot exempla, dubitandi nulla ſuperſit occaſio.

XV. Secundum argumentum petitur ab auctoritatibus quibuſdam Summorum Pontificum, quas ſuperius nequaquam attigimus. Prima eſt Anaſtaſij 2. Summi Pontificis, qui contextis diuerſis ex diuo Auguſtino ſententiis, quæſtionem iſtam ex profeſſo dirimit, & ordinatos ab hæreticis valide Sacramentum ordinationis ſuſcepiſſe concludit, [i] *Secundùm*, inquit, *Eccleſiæ Catholicæ conſuetudinem, ſacratiſſimum ſerenitatis tuæ pectus agnoſcat, quod nullum de his quos baptizauit Acacius, vel quos Sacerdotes, ſiue Leuitas, ſecundùm canones ordinauit, vlla ex nomine Acacij* D *portio læſionis attingat; quo forſitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur. Nam & baptiſma (quod procul ſit ab Eccleſiâ) ſiue ab adultero, vel à fure datum fuerit, ad percipientem munus peruenit illibatum: quia vox illa quæ ſonuit per columbam omnem maculam humanæ pollutionis excluſit: quâ declaratur, ac dicitur; Hic eſt qui baptizat in Spiritu ſancto, & igne. Nam ſi viſibilis ſolis iſtius radij cum per loca fœtidiſſima tranſeunt, nullâ contactus inquinatione maculantur, multo magis illius, qui iſtum viſibilem fecit, virtus nulla miniſtri indignitate conſtringitur. Nam & Iudas cùm fuerit ſacrilegus atque fur, quidquid egit inter Apoſtolos pro dignitate commiſsâ*, [k] *beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta ſenſerunt, declarante hoc ipſum Domino manifeſtiſſima voce: Scribæ, inquit, & Phariſæi ſuper cathedram Moyſis ſedent, quæ dicunt facite, quæ autem faciunt, facere nolite: dicunt enim & non faciunt. Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in Eccleſia miniſter pro officio ſuo videtur operari, hoc totum contineri implente † diuinitatis effectu. Ita ille per quem loquitur Chriſtus, Paulus affirmat,* [l] *Ego plantaui, Apollo rigauit, ſed Deus incrementũ dedit. Itaque, neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat*

[a] Theodorus lector lib. 5. de Anatolio vide etiam S. Leon. epiſt. 53. 55. & alias.
[b] Vita S. Sabę cap. 78. 79. 80.
[c] Sexta Synodus paſſim.
[d] Sexta Synodus Act. 6.
[e] Socrates lib. 2 cap. 33. 34. 35. & alij.
[f] Epiſt. Synod. Concil. Conſtant. primi Damaſo & aliis Epiſcopis Occidentalibus, apud Theodoret. lib. 4. cap. 9.
[g] Liberatus in Breuiario cap. 12.
[h] Euagr. lib. 2. cap. 2. Cõc. Chalced. act. 10. & alibi.
[i] Anaſtaſ. 2. epiſt. 1. ad Anaſtaſ. Imperat. refertur diſt. 19 c. ſecundum.
[k] Matth. 23.
† al. *Implendo diuinitatis affectum.*
[l] 1. Corint. 3.

[a] In vita Anaſtaſij 2. Tom. 2. Conciliorum, & apud Grat. diſt. 19. c. Anaſtaſius.

Deus. Adeo autē non quæritur, quis vel qualis prædicet, ſed quid prædicet, vt [a] *invidos etiam* A *bene Chriſtum prædicare affirmet: quo malo ipſe diabolus eiectus eſt, & hoc ipſo prædicare non deſinit. Ideo ergo & hic, cuius nomen dicimus retinendum, & male bona miniſtrando ſibi tantum nocuit. Nam inuiolabile Sacramentum, quod per illum datum eſt, & aliis perfectionem ſuæ virtutis obtinuit. Quod quidem generaliter verum eſt, niſi aliquorum in tantum ſe extenderet curioſa ſuſpicio, vt imaginētur prolato à Felice Papâ iudicio poſtea inefficaciter in Sacramentis, quæ Acacius vſurpauit, egiſſe: ac proinde eos metuere, qui vel in cōſecrationibus vel in baptiſmate myſteria tradita ſuſceperūt, nè irrita beneficia diuina videantur, &c.*

[b] Nicephorus lib. 16 cap. 12.
[c] Euagrius lib. 3. cap. 18 & ſequent.
[d] Anaſtaſius Bibliothecarius in Chronolog.
[e] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos per Illyr. & Dardan. refertur 4. q. 1. c. nec quiſquam.
[f] Anaſtaſ. epiſt. cit. ad Anaſtaſium Imperatorē, non longe ab initio.
[g] Gelaſ. epiſt. 9. ad Euphem. tome 1. epiſt. Rom. Pontif.

XVI. Quod autem habetur in vita Anaſtaſij [a] ſecundi, eum Diuino nutu perculſum interiiſſe, quod Acacium à Felice tertio damnatum reuocare vellet, falſum & ſuppoſititium eſt, vt pluribus argumentis probari poteſt: illud verò non infimum quod Acacium [b] Nicephorus, [c] Euagrius, & [d] Anaſtaſius Bibliothecarius, cui vitæ illæ Summorum Pontificum tribuuntur, ſub Felice 3. obiiſſe teſtentur; cui etiam adſtipulantur tam [e] Gelaſius, qui Felici tertio ſucceſſit, quā [f] Anaſtaſius ipſe, de quo hic agimus, qui poſt Gelaſium Cathedram Romanam B tenuit, quorum vterque Acacium vitâ functum ſcribit, antequam Pontificatū gereret Anaſtaſius, quomodo ergo ſi mortuus eſſet Acacius antequam Pontifex fieret Anaſtaſius, de eo reuocando Concilium inire ipſe potuit? Duo ergo hac epiſtolâ Anaſtaſius conficit: Primum probat Sacramenta Baptiſmi, & Ordinis valere ab Acacio collata: alterum, permittit recepturum ſe ex diſpenſatione ſcilicet, in Catholicâ communione, ſuiſque gradibus eos, qui ab Acacio, vel baptizati, vel ordinati fuiſſent: prius Gelaſius eius prædeceſſor faſſus fuerat; poſterius correctis etiam & pœnitentibus, quique Acacij nomen deteſtarentur, pro bono pacis pollicitus fuerat: hoc enim ex epiſtola ipſius ad Euphemium Patriarcham Conſtantinopolitanum conſtare poteſt, in qua hæc habet, [g] *Igitur per literas, quas per Sinclitium Diaconum deſtinaſtis, de his quos baptizauit, quos ordinauit Acacius, maiorum traditione confectam, & veram præcipuè religioſæ ſollicitudini cōgruam præbemus ſine difficultate medicinam. Quò nos vultis vltra deſcendere? Quid tacetis? Quid verecundamini verbis exprimere, quod corde geſtatis? ipſa vos ſaltem verecundia (quod nonnumquam fit) debuit commouere: an forſitan, vt hæreticorum, damnatorumque, & his vel eorū* C *ſucceſſoribus communicantium nomina conſentiamus admitti? hoc non eſt cōdeſcendere ad ſubueniendum, ſed euidenter in inferna demergi, &c.* Videtur autem & ipſe Anaſtaſius,

[h] Iuſtinus ad Hormiſdam, inter epiſtolas Hormiſdæ, tomo 2. Cōc. Binij.
[i] Hormiſda epiſt. 71 ad Iuſtinum.
[k] Ibidem.

vt colligitur ex epiſtola Iuſtini [h] Imperatoris ad Hormiſdam, & Hormiſdæ [i] ad Iuſtinum, conſenſiſſe, vt qui Eccleſiæ Romanæ reconciliari vellent, nomen ſolum Acacij reticerent. Sed prædicta epiſtola Anaſtaſij Pontificis ad Imperatorem eiuſdem nominis id nequaquam expreſsè habet, quamuis enim de ſolius Acacij nomine abolendo in ea ſermo ſit, nihil tamen de nominibus eorum, qui communicauerant Acacio, in eâ ſtatutum eſt: conditionem autem iſtam nequaquam admiſit Hormiſda, ſollicitè cauens, nè qua cōmunione hæreticæ prauitatis Eccleſia Romana fœdaretur, qui etiam ſeque, & prædeceſſores ſuos, ſi quid indulſerint, excuſat, [k] *nec auſteriorem*, inquit, *me quiſquam dicat eſſe prioribus: nec adhortatio alicuius pro ſententiæ auctoritate teneatur. Diligentiorem me non pertinaciæ ſtudium, ſed ſcandala ſecuta fecerunt: forte inter initia locus eſſe potuit lenitati: male (ſicut notum eſt)* D *per acceſſus præcedentium errorum augmenta creuerunt.* Anaſtaſij autem ſententiam

[l] Nicolaus 1. epiſt. 46. ad Epiſcopos Sueſſion. cōgreg.

Nicolaus [l] primus, & alij Summi Pontifices commendant. Sed hæc extra rem, quæ ad accuſationem vel excuſationem Anaſtaſij pertinent, ex cuius, ſimulque Gelaſij ſententia manifeſtè patet, collatum ab hæreticis, & damnatis ordinationis Sacramentum validum eſſe, & ratum, eiuſque ab Eccleſia executionem legitimam reddi poſſe.

[m] Vrban. 2. epiſt. 17. præpoſito S. Iuuentij, tomo 3. Conc. parte 2.

XVII. Iam vero pergamus ad Vrbanū 2. qui fuſè etiā & copioſè hanc quæſtionem tractauit. Quid ipſe de ea re in Concilio Placentino iudicarit, iam docuerimus. Supereſt ergo, vt de eius mente iterum etiam in obiectionū ſolutione dicturi, reſponſum eius ad hanc quæſtionem ſibi à Lucio quodam præpoſito S. Iuuentij propoſitā videamus, [m] *Ad hoc vero*, inquit, *quod ſubiungitur in eadē epiſtola, id eſt verum ſit vtendum ordinationibus, & reliquis Sacramentis à criminoſis exhibitis, vt ab adulteris, vel ſanctimonialium violatoribus, vel huiuſmodi: ad hoc ita reſpondemus: ſi Schiſmate,*

A *mate, vel hereſi ab Eccleſiâ non ſeparantur, eorum ordinationes, & reliqua Sacramenta, ſancta, & veneranda non negamus, ſequentes beatum Auguſtinum qui ſuper Ioannem de huiuſmodi tam copioſè, quam veraciter diſſeruit: ait enim, baptizet*[a] *ſeruus bonus, ſiue ſeruus malus, non ſciat ſe, ille qui baptizatur, baptizari, niſi ab eo qui ſibi dedit baptizandi poteſtatem.* Et paulò pòſt: *non horreat Columba miniſterium malorum, reſpiciat Domini poteſtatem, ſi fuerit ſuperbus miniſter, cum Zabulo computatur, ſed per illum Chriſti Sacramentum non contaminatur, &c.* Subdit verò idem Pontifex, quomodo Sacramenta ab impiis collata valida ſint, ſuamque dignitatem retineât, quamuis contra prohibitionem, dantibus, ſuſcipientibuſque officiant; quibus hæc, quæ ad propoſitum magis faciunt, adiungit,[b] *Cæterum ſchiſmaticorum, & hæreticorum Sacramenta, quoniam extrà Eccleſiam ſunt, iuxtà ſanctorum Patrum traditiones, ſcilicet Pelagij, Gregorij, Cypriani, Auguſtini, Hieronymi, formam quidem Sacramentorum non autem virtutis effectum habere profitemur, niſi cùm ipſi, vel eorum Sacramentis initiati: per manus impoſitionem ad Catholicam redierint vnitatem. Sciendum verò eſt quod Canones* B *Apoſtolorum, quorum auctoritate Orientalis, & ex parte Romana vtitur Eccleſia, & inſignis martyr Cyprianus, & octuaginta Epiſcopi cum eodem, Baptiſmum hæreticorum lauacrum diaboli appellant: Stephanus verò, & Cornelius Martyres & Pontifices Romani, & venerabilis Auguſtinus, in libro de baptiſmate eundem Cyprianũ & præfatos Epiſcopos hanc ob cauſam vehementer redarguunt, affirmantes Baptiſmum, ſiue ab hæretico, ſiue ſchiſmatico, Eccleſiaſtico more celebratum, ratum eſſe: & merito: quia alia in Baptiſmo, alia in reliquis Sacramentis conſideratio eſt: quippe cùm & ordine prior, & neceſſarior ſit: ſubito enim morituro prius baptiſmate, quàm Dominicæ corporis communione, vel aliis Sacramentis conſulitur: & dum fortè Catholicus non inuenitur, ſatius eſt ab hæretico Baptiſmi Sacramentum ſumere, quàm in æternum perire. Et hanc ſententiam præſcriptorum Pontificum Cornelij, Stephani, & Auguſtini ſecuti ſunt Innocentius, Stricius, Leo, Anaſtaſius, & Magnus Gregorius, & omnis Eccleſiâ Catholicâ.*

[a] Ita corrigit Ant. Auguſt.

[b] Vrbanus ibidem.

XVIII. Iis autem verbis tria docet Vrbanus ſecundus: primum ab impiis & C facinoroſis, qui in Eccleſiæ communione perſiſtunt, nec ab Eccleſiâ vel hæreſi, vel ſchiſmate abrupti ſunt, Sacramenta non ſolum validè conferri poſſe, verùm etiam ſuſcipi licere: quia hæc crimina ab Eccleſiæ non ſeparant vnitate, quos à Dei ſeparant charitate: quamdiu autem quis Eccleſiæ membrum eſt, legitimus Chriſti miniſter eſt, nec qui ab eo Sacramenta ſuſcipiunt, eiuſdem impietate fœdantur, cùm è contra hæretici vel ſchiſmatici communione polluantur. Alterum ergo doctrinæ Vrbani caput eſt ab hæreticis & ſchiſmaticis collata Sacramenta,[c] *formam Sacramentorum habere, ſed non virtutis effectum*, quod perinde eſt ac ſi dicamus quoad ſubſtantiam valida eſſe, ſed gratiæ effectum non conferre, niſi per manus impoſitionem reconciliatoriam, tales Eccleſiæ communioni reſtituantur: quo caſu quæ ab iis conferrentur Sacramenta, non ſolum valida erunt, ſed & ſuſcipientibus proficua; cùm ante hanc reconciliationem rata quidem ſint, ſed ſuſcipientibus obſint potius, quàm proſint, ob communionem ſcilicet vetitam cum hæreticis, & ſchiſmaticis: quorum communio præ- D ſertim prohibetur, quia duo hæc crimina, hæreſis, & ſchiſma, Eccleſiæ Catholicæ vnitatem, vel ſola, vel præ cæteris criminibus diſſoluunt; in quam nempe diuerſorum morum, ingeniorum & nationum homines per eiuſdem fidei profeſſionem, & voluntariam eidem capiti ſubmiſſionem (quibus duobus hæreſis, & ſchiſma directè opponuntur) religionis nomine conueniunt. Itaque cenſuit Vrbanus ſecundus ab iis Sacramenta collata valere, effectum autem gratiæ ab iis non haberi, niſi poſtquam vel ipſi Eccleſiæ communioni redditi ſunt; quo caſu, communi iure, iam iis licet poteſtate, quam in hæreſi vel ſchiſmate retinuerunt, in Eccleſiæ communione vti: vel poſtquam ij qui ab illis Sacramenta ſuſceperunt, de communione temerè vſurpata pœnitentiam egere: in quo alio caſu recedente fictione Sacramentum validè collatum, ſed illicitè receptum reuiuiſcit: vt quod ad condemnationem receptum fuerat, incipiat prodeſſe ad veniam, & qui Dominicum characterem, vt ait[d] Auguſtinus, à fallacibus, ac deprædatoribus foris acceperat, veniens ad Chriſtianæ vnitatis ſalutem, à captiuitate liberetur, à vulnere ſanetur, characterque Dominicus in eo agnoſca-

[c] Similis locutio apud Auguſtinum lib. 65. quæſt. 59.

[d] Auguſt. lib. 5. de Baptiſmo cap. 1.

Digitized by Google

tur potius, quàm improbetur. Tertium eſt, differentiam tamen eſſe inter Sacramentum Baptiſmi, & cætera Sacramenta, quod hæc nulla neceſſitas ſinat ab hæreticis, vel ſchiſmaticis accipere: illud verò, vtpotè magis neceſſarium ad ſalutem, imminente probabili mortis metu, ſi deſit alius qui Sacramentũ iſtud conferre poſſit, ab hæretico vel ſchiſmatico accipere liceat. Quæ tota doctrina Vrbani ſecundi ſana eſt, & optima, de qua, vtrum hodiernæ praxi conueniat, an laxior ad communionem hæreticorum, & ſchiſmaticorum patefacta iam ſit via, ſuperiùs diximus. Quod autem videtur Vrbanus ſecundus integrum diſſidium inter Cyprianum eiuſque collegas, & Stephanum, eumque ſecutos Auguſtinum, & alios, in eo ponere, quaſi Cyprianus nullâ neceſſitate vrgeri poſſe quempiam dixerit, vt ab hæretico Baptiſmum petere poſſit, eam verò eius ſententiam Stephanus, & Auguſtinus ſolùm arguerint; non videtur Cypriani, vel eorum qui contra Cyprianum exceperunt, mentem ſatis cepiſſe: vel certè ad excuſandum Cyprianum diſſimulare voluit: cùm ex ſcriptis [a] Cypriani & Auguſtini manifeſtè appareat aliam fuiſſe inter eos contentionis materiam; Cypriano collatum ab hæreticis baptiſma nullum aſſerente, & iterandum ſuadente; Stephano iterationem prohibente, & conſuetudini antiquæ ſtandum eſſe, definiente: Auguſtino verò fusè contra Donatiſtas Stephani placitum comprobante, & Baptiſmum ab hæreticis datum, ratum quoad ſubſtantiam eſſe confirmante. Itaque clarior eſt Cypriani error hac in re, quàm vt excuſari poſſit, intentio autem ſincerior, quam vt accuſari queat. Contrarium [b] Eccleſiæ conſuetudini cenſuit Cyprianus, ſed in Eccleſiæ communione perſiſtens; quod errauit, hominis eſt, quod in communione contraria ſentientium perſtitit, Chriſtiani, Catholici: nondum hæc quæſtio diligenter pertractata fuerát, nondum plenario Concilio diiudicata; ideoque nil mirum eſt eum erraſſe patriam ſequentem conſuetudinem, quem credere debemus non refutaturum fuiſſe Eccleſiæ conſenſionem. Eius ergo auctoritas obiici non debet ad Baptiſmi, vel Ordinis ab hæreticis collati repetitionem; ſed [c] tenendum potius nobis ipſius exemplum eſt ad vnitatis conſeruationem. Hæc ergo Cypriani ſententia, Catholicæ præiudicare non debet, quæ & enucleatius poſtea explicata eſt, & maiori auctoritate firmata. A B C

[a] Lege epiſt. Cypr. ad Iubaianum, ad Quintum, & alios, & Cõc. Afric. ſub Cypriano, Aug. lib. de Baptiſmo contra Donatiſtas, præſert. 5. 6. & 7 & lib. de vnico Baptiſmo, contra Petilianum, & epiſt. 48 ad Vincentium.
[b] Vide Aug. lib. 2. cap. de Baptiſmo, præſertim 7.
[c] Vide etiam Vincẽt. Lirin. in commonitorio aduerſus hæreſes.

XIX. Vltimo tandem Paſchalis ſecundi auctoritatem proferimus, qui Sacramenta à ſchiſmaticis collata comprobat, dum ab iis ordinatos admittendi neceſſitatem ſibi impoſitam fuiſſe teſtatur, [d] *per multos*, inquit, *iam annos regni Teutonici latitudo ab Apoſtolicæ Sedis vnitate diuiſa eſt: in quo nimirum ſchiſmate tantum periculum factum eſt, vt, quod cum dolore dicimus, vix pauci Sacerdotes, aut Clerici Catholici, in tantâ terrarum latitudine reperiantur. Tot igitur filiis in hac ſtrage iacentibus Chriſtianæ pacis neceſſitas exigit, vt ſuper hac materia Eccleſiæ viſcera aperiantur. Patrum itaque noſtrorum exemplo, & ſcriptis inſtructi, qui diuerſis temporibus Nouatianos, Donatiſtas, & alios hæreticos in ſuis ordinibus ſuſceperunt: præfati regni Epiſcopos in ſchiſmate ordinatos, niſi aut inuaſores, aut ſimoniaci, aut criminoſi comprobentur, in officio Epiſcopali ſuſcipimus, idipſum de Clericis cuiuſcumque ordinis conſtituimus, quos vita ſcientiaque commendat.* Certè indulgentia iſta priorum Eccleſiæ temporum exemplis innixa, indubitatum argumentum eſt, eorum ordinationem ratam eſſe, quorum, poſt reconciliationem cum Eccleſia, gradus agnoſcatur, & miniſterium in ſuſceptis ordinibus permittatur. Plura pro hac ſententia ſtabilienda, vide apud Petrum Damiani opuſculo ea de re edito ad Henricum [e] Rauennatem, cuius etiam infrà mentionem faciemus. D

[d] Paſch. 2. in Cõcilio apud Guardarſtall. c. 2.

[e] Petrus Damian. lib. qui inſcribitur Gratiſſimus, ſeu opuſculo 6. ad Henricũ Rauenn.

§. IV.

Argumentis in contrarium reſpondetur.

XX. Confirmata ergo iam noſtra ſententia, videndum eſt, quænam ſint iſta teſtimonia Patrum, quæ [f] Magiſtro ſententiarum viſa ſunt inſolubilem quæſtionem facere. Fatemur equidem Patres nonnumquam pio quodam in hæreticos & ſchiſmaticos odio concitatos, eorum ordinationes acrioribus verbis confodiſſe,

[f] Magiſter ſentent. 4. diſt. 25.

Digitized by Google

A diſſe, quàm ſcholæ placeat. Sed eorum intentio ſpectanda, attendendus ſcopus eſt, nec aliud cenſuiſſe videbuntur, quàm quod ex aliis, vel ex ipſis Theologi deducunt, & nunc Eccleſia tota videtur credere. Spectandum etiam eſt, an de omnibus hæreticis, an de iis ſolum agant, qui in forma vel materia ſiue baptiſmatis, ſiue ordinationis peccarint: nam dato ſemel defectu eſſentiali in baptiſmate, ruit ordinatio ſuperinducta, quæ ſolis baptizatis adhærere poteſt: admiſſo etiam defectu aliquo circa eſſentialia ordinationis principia, materiam nempe, aut formam, ordinatio nulla eſt, non quod ab hæretico collata ſit, ſed quod ab eo hæretico, cuius error ſubſtantiam ordinationis corruperit.

XXI. Primùm ergo difficultatem non minimam continet Canonis iſtius Apoſtolorum explicatio, [a] *εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, δευτέραν χειροτονίαν δέξεται παρά τινος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ χειροτονήσας. Εἰ μή γε ἄρα συσταίη, ὅτι παρὰ αἱρετικῶν ἔχει τὴν χειροτονίαν. τοὺς γὰρ παρὰ τῶν τοιούτων βαπτισθέντας,* B *ἢ χειροτονηθέντας, οὔτε πιστοὺς, οὔτε κληρικοὺς εἶναι δυνατόν. Si quis Epiſcopus, vel Preſbyter, vel Diaconus ſecundam ordinationem ab alio ſuſceperit, deponatur & ipſe, & qui ordinauit: niſi vtique conſtiterit, quod ab hæreticis ordinationem habeat. Qui enim ab eis baptizati vel ordinati ſunt, vt fideles vel Clerici ſint, fieri nequit.* Quis enim alius huius Canonis ſenſus eſſe poteſt, quàm is, quem [b] Zonaras, & [c] Balſamon agnoſcunt, vt nempe deponendi iudicentur, quicumque ſecundò ſe conſecrari permiſerint, niſi fortè primùm ab hæreticis ordinati fuiſſent: quoniam cùm Ordinatio & Baptiſmus hæreticorum neque Clericos, neque fideles faciant, ſine periculo ordinari poſſunt, qui ab hæreticis ordinati ſunt, aut baptizati, quod quæ ab iis facta ſint, perinde habeantur, ac ſi facta non eſſent? quæ interpretatio ſi vera eſt, ex Canone Apoſtolorum manifeſtè colligitur, tam Baptiſmatis, quàm Ordinationis Sacramenta ab hæreticis collata, irrita, inania, nulla eſſe, atque iteranda.

[a] Can. Apoſt. 68. aliis 59. al. alio numero.
[b] Zonaras & [c] Balſamon in can. 68. Apoſtolorum.

XXII. Eum itaque Canonem dicere debemus non de quibuſlibet hæreticis, ſed de iis intelligi debere, qui aliam in iis Sacramentis materiam, aut formam C vſurpant, quàm quæ ab Eccleſiâ Catholicâ præſcribitur. Etenim quod Canones Apoſtolorũ ita explicat Vrbanus [d] ſecundus, quaſi hoc tantum voluerint, non licere ab hæretico Baptiſmum ſuſcipere, qualibet vrgente neceſſitate, eſto fortè non ineptè explicet, ſi de alio [e] Canone agatur, quo Epiſcopi ac Preſbyteri deponi iubentur, qui Baptiſma hæreticorum probauerint, quod nulla ſit conſenſio Chriſto cum Belial, fideli cum infideli: quo tamen modo ipſum explicando non ab omni falſitate Canonem Apoſtolorũ vindicat. At non ei, quem habemus præ manibus, Canoni ſatisfacit prædicta explicatio, neque aptè quadrare poteſt: cuius nempe apertiora verba ſunt, quàm vt negari poſſint, collatum ab hæreticis baptiſma, vel ordinationem inualiditatis, & omnimodę inanitatis arguere. Itaque dicendum eſt de iis hæreticis agi, qui inſtitutam à Chriſto materiam vel formam minimè obſeruarent, quales multos tempore Apoſtolorum fuiſſe ſuperiùs [f] oſtendimus, qui nempe cùm maximâ ſaltem ex parte D Iudaicos ritus introducere vellent, à Catholico proinde Sacramentorum conferendorum ritu deſciſcebant; in quos dictum illud Oſeæ [g] Prophetæ interpretatur [h] Clemens Apoſtolorum Canonum collector, *quoniam abieciſti ſcientiam, abieci te mihi, ne Sacerdotio fungaris mihi*, ac ſi illis dictum eſſet per Prophetam quia baptizandi ſcientiam, quam Eccleſiæ reuelaui, non tenetis, ità abieci vos vt Sacramenta à vobis collata irrita futura ſint.

[d] Vrbanus 2. epiſt. 17. citata.
[e] Canon Apoſt. 46. aliis 37. al. diuerſo num.
[f] Vide ſuprà, vbi de charactere ordinationis diſſeruimus.
[g] Oſeæ 4.
[h] Clemens lib 6 recognit. cap. 15.

XXIII. Alterum, quod aliquam dubitationem mouet, & curioſum lectorem ad ſui explicationem incitat, eſt Concilium [i] Nicenum, quod non ſemel ordinatos ab hæreticis, ita recipi poſſe permittit, vt tamen prius eos ordinari velle ſignificet, ſiue dum de Nouatianis, qui ſe *καθαροὺς*, id eſt puros dicebant conſultum, eos *receptâ manus impoſitione* (*χειροθετουμένους*) in ſuis ordinibus manere concedit: quæ verba apud [k] Gratianum ordinationem ſignificare dicuntur; ſiue cùm in epiſtola Synodica ad Eccleſiam Alexandrinam, & dilectos fratres, Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim incolentes, Meletium ſchiſmaticum & Arrianæ impietatis progenitorem in Eccleſiaſtico gradu recepit, ab eoque con-

[i] Concilium Nicen. c. 8. Vide Balſamon. ibid.
[k] Grat. 1. q 7. c. ſi qui voluerint, ſecundus editionem veterem Cõcilij Niceni apud Theodoret lib. 1. hiſt. cap. 11.

Digitized by Google

ſtitutos & ordinatos in ſuis gradibus admiſit, ſed nonniſi *μυστικωτέρᾳ χειροθεσίᾳ* A
βεβαιωθέντας, magis myſtica ſeu ſanctiori ordinatione confirmatos, roboratos, ſtabilitos; ac ſi indulgeret quidem iis eandem in Eccleſiâ retinere dignitatem, ſed non ſine noua ordinatione, quæ priore ſanctior ſit, auguſtior, & ſacratior, quia hæc ab hæreticis accepta, inualida fuiſſet, prophana, & ſacrilega: illa verò à Catholicis data, diuina, ac Sacramentalis futura ſit. Confirmatur ex reſponſo Theophili Alexandrini, qui de Catharis ad Eccleſiam Catholicam redeuntibus hæc habet, [a] *ἐπειδὴ τοίνυν ἡ μεγάλη σύνοδος ἡ γενομένη ἐν Νικαίᾳ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ἡμῶν, ὥρισεν ὥστε χειροτονεῖσθαι τοὺς προσερχομένους θέλουσιν κατὰ τὸν τύπον τοῦτον, τοὺς ἐθέλοντας προσέρχεσθαι τῇ Ἐκκλησίᾳ, χειροτονεῖν, εἴγε ὁ βίος αὐτῶν ὀρθός ἐστι καὶ μηδὲν τὸ τοῖς ἀντίκειται, Quoniam ergo magna Synodus, quæ Niceæ habita eſt à ſanctis Patribus ſtatuit, vt ordinentur, qui accedunt, vel ut iuxta hanc formam eos qui ad Eccleſiam accedunt ordinare: ſi quidem vita eorum recta eſt, & nihil eis aduerſatur.* Ex quibus infertur Nouatianos Clericos ordinari iterum debuiſſe, vt in ſuis gradibus reciperentur, iuxta ſententiam Concilij Niceni à Theophilo Alexandrino explicatam. B

[a] Theophilus in expoſit. de iis qui dicuntur Cathari, inter epiſt. can. apud Balſam. & tom. 3. Biblioth. PP.

XXIV. Verùm non hæc Concilij Niceni mens eſſe poteſt, in quo Cypriani errorem de rebaptizatione & ordinatione condemnatum fuiſſe multi ſuſpicantur, ſtabilitum autem fuiſſe nemo, vel leuiter credidit: quippe cùm in Conciliis eodem ſæculo ante & poſt ipſum habitis, in quibus iidem Epiſcopi ſederunt, qui in ipſo Niceno, condemnatus ſit, vt [b] alibi docuimus. Itaque reſpondendum eſt, primò quidem, dum Concilium Nicenum nonniſi recepta manus impoſitione Nouatianis indulget ad Eccleſiam redeuntibus, vt in ſuis ordinibus, in quibus fuerant, admittantur, de manus impoſitione reconciliatoria ſermonem eſſe poſſe, non de conſecratoria, prout explicat [c] Tharaſius: nam hæreticos ab hæreſi redeuntes, tam Clericos, quàm Laicos, cum manus impoſitione ſuſcipi conſueuiſſe teſtis eſt Arelatenſis [d] prima Synodus paulò ante Cõcilium Nicenum. Vel certè de confirmatoriâ manus impoſitione, ſeu de Confirmationis Sacramento iis tribuendo, qui è Nouatianis ad Eccleſiam Catholicam redirent, Concilij Niceni Canon poteſt intelligi: vtpotè cùm Nouatiani, C teſte [e] Theodoreto, iis quos baptizabant, ſacrum Chriſma non præberent, imitati nempe Nouatum, quem Cornelius [f] epiſtola ad Fabium Antiochenum ſuggillat, quod Domini ſigillo poſt Baptiſmum non obſignatus, ſpiritum adipiſci non potuerit, quo tamen ſignaculo ſacro, quod in Sacramento Confirmationis habetur, deſtitutus, Preſbyterum agere præſumpſiſſet: vnde in hunc errorem reſpiciens Nicena Synodus apprimè ſtatuit, Clericos qui è Nouatianis ad Eccleſiam Catholicam redirent, nonniſi *χειροθετουμένους*, ſeu Sacramento Confirmationis, quod manus impoſitionis dicitur, munitos, in Eccleſiaſticis gradibus admitti poſſe. In eodem quoque ſenſu verba *χειροτονεῖν*, *χειροτονεῖσθαι* apud Theophilum ſumi non pro ordinatione debent. Neque pariter verba allata ex epiſtola Synodali eiuſdem Concilij Niceni hũc ſenſum habent, quem obiectio eis affingit; ſed ita explicari debent, vt *χειροτονία* pro manus impoſitione reconciliatoria ſumatur, non pro ordinatoria, cui ſcilicet ordinati à Meletio ex præſcripto Niceni Concilij ſubiici debuerint, tum vt ritu ſolemni, in D omni ſubeunda pœnitentia vſitato Eccleſiæ reconciliarentur; tum vt ſpeciatim in accepta dignitate Sacerdotij confirmari viderentur: ſolebant enim qui malè dignitatem ſuſcepiſſent, vel qui eandem benè ſuſcepiſſent, ſed indignos ſe poſteà ipſâ præbuiſſent, per manus impoſitionem ſuſcipi, & ſic gradibus ſuis, ordinibuſque reſtitui, vt pateret populo eis deinceps obaudiendum, & obediendum eſſe; & qui ab Eccleſiâ extorres fuiſſent, iam Eccleſiæ iudicio in accepta dignitate receptos eſſe conſtaret; atque hinc eſt, quod ordinati à Meletio, non conſtituti (*κατασταθέντες*) ſed per illam nouam manuum impoſitionem *βεβαιωθέντες* dicantur: quia non de nouo Sacramentum Ordinationis accipere, ſed in accepto roborari, & qui antea ordinis executionem non habebant, Eccleſiæ reconciliati eandem recipere iubentur.

[b] Vide de Charact. Ordinationis.

[c] Tharaſius in ſeptim. Synod. act. 1.

[d] Arelat. 1. c. 8.

[e] Theodoret. lib. 3. hæret. fabul. cap. de Nouato.

[f] Cornelij epiſt. apud Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 35.

XXV. Quartum, quo contraria ſententia nititur, eſt Innocentij [g] primi teſtimonium epiſtola ad Alexandrum Antiochenum, in qua reuertentes ab hæreſi

[g] Innocent. 1. epiſt. 18. cap. 3. refertur 1. quæſt. 1. c. Arrianos.

A Arrianorum ad communionem ſolùm laicalem admittit, nec validè eos ordinatos videtur agnoſcere, ſolum apud hæreticos Baptiſma ratum eſſe conteſtans, cætera Sacramenta ab hæreticis inualidè conferri inſinuans, *Arrianos,* inquit, *præterea, cæteraſque huiuſmodi peſtes, quia eorum laicos conuerſos ad Dominum ſub imagine pœnitentiæ, ac ſancti Spiritus ſanctificatione, per manus impoſitionem ſuſcipimus, non videtur Clericos eorum cum ſacerdotij, aut miniſterij cuiuſpiam ſuſcipi debere dignitate, quoniam quibus ſolum baptiſma ratum eſſe permittimus (quod vtique in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, perficitur) nec Spiritum ſanctum eos habere ex illo baptiſmate, illiſque myſteriis arbitramur. Quoniam cùm à Catholicâ fide eorum auctores deſciſcerent, perfectionem Spiritus, quam acceperant, amiſerunt: nec dare eius plenitudinem poſſunt, quæ maximè in ordinationibus operatur, quam per impietatis ſuæ perfidiam potius, quàm per fidem dixerim, perdiderunt.* † *Quomodo fieri poteſt, vt eorum prophanos Sacerdotes dignos Chriſti honoribus arbitremur, quorum laicos, imperfectos, vt dixi, ad ſancti Spiritus percipiendam gratiam cum pœnitentiæ imagine recipiamus?* Similia quoque habet idem [b] Inno-
B centius aliâ ad Epiſcopos Macedoniæ in Prouinciali Synodo collectos epiſtolâ, ex qua ea ſolum quæ ad rem magis faciunt, proferemus. *Vbi pœnitentiæ remedium neceſſarium eſt, illic ordinationis honorem locum habere non poſſe decernimus: nam ſi, vt [c] legitur, quod tetigerit immundus, immundum erit: quomodo id ei tribuitur, quod immunditia ac puritas conſueuit accipere? ſed è contrario aſſeritur, eum qui honorem amiſit, honorem dare non poſſe: nec illum aliquid accepiſſe, quia nihil in dante erat, quod ille poſſet accipere. Acquieſcemus, & verum eſt. Certè qui quod non habuit, dare non potuit, damnationem vtique quam habuit, per prauam manus impoſitionem dedit: & qui particeps effectus eſt damnato, quomodo debeat honorem accipere inuenire non poſſum.*

† Vltima iſta verba paulò aliter apud Gratianum, quibus alia adiungit ex epiſt. mox citanda.
[a] Idem Innocent. epiſt. 22. cap. 3. habetur c. ventum eſt, 1. quæſt. 1.
[b] Num. 19. Leuit. 15.

XXVI. Neutrum autem ex Innocentio adductum teſtimonium conuincit, eam fuiſſe huius Summi Pontificis mentem, quod ordinatio ab hæreticis collata, quoad formam ac ſubſtantiam inualida foret, ſed duo tantum videtur intendiſſe Innocentius. Primum, tantum abeſſe vt collata ab hæreticis ordinatio
C ſuſcipientem ſanctificauerit, quin potius polluerit, ac contaminauerit: non quod Sacramentum ab hæretico collatum ſit inefficax, vel minus virtutis ex ſe habeat, quàm à quocumque alio collatum, ſed quod obicem in ſuſcipiente reperiat, ob quem benedictio in maledictionem conuertitur; fitque, vt indigna ſuſceptio damnationem inquirat, quæ ſi non indigna fuiſſet, gratiam haud dubiè fuerat largitura. In quo à Sacramento Baptiſmi ſacer Ordo (quod de aliis ſimiliter Sacramentis dici poteſt) diſcriminatur: quod Baptiſmum vtile ſit aliquando ab hæreticis & ſchiſmaticis ab Eccleſiæ communione truncatis recipere, & abſque vllius violatione præcepti recipi queat: ſacrum verò ordinem ab hæreticis, vel ſchiſmaticis ab Eccleſiæ vnitate ſeparatis numquam ſcienter recipere ſit vtile: quia numquam licitum; maiori ſcilicet ſeueritate, Eccleſiâ communionem hæreticorum ex priori Sacramento, quàm in aliis interdicente: tum quod maioris neceſſitatis ſit Baptiſmus, quàm reliqua Sacramenta: tum quod miniſtrũ Baptiſmi minus eſſe de Eccleſiæ corpore neceſſum ſit, quàm cæ-
D terorum Sacramentorum, vt ex eo patet quod à Iudæo, Pagano, & infideli non baptizato conferri, & confici poſſit, non item cætera Sacramenta. Alterum quod videtur intendiſſe Innocentius, eſt, nec executionem ordinis ſtante generali Eccleſiæ regulâ, redeuntibus ab hæreſi, vel ab hæreticis ordinatis reddi, nec ad honorem eos, dignitatem, communionem Clericalem, priuilegia Clericalia recipi; cùm è contra redeuntibus ab hæreſi, & ab hæreticis baptizatis gradus ſuus, honor, dignitaſque, peractâ pœnitentiâ, ſeruentur, iuſque per Baptiſmum etiam ab hæreticis collatum acquirant recipiendi Sacramenta ſingulis permiſſa, cuius etiam iuris per hæreſim iacturam nullam faciunt: cùm è contra per ordinationem ab hæreticis ſuſceptam, etſi poteſtas ſpiritalis ordines exercendi acquiratur, quæ characteri adnexa eſt: ius tamen vtendi licitè, quacũque peractâ pœnitentiâ, ab ordinibus ſuſceptis non tradatur, ſed tantum ex Eccleſiæ diſpenſatione taliter ordinatis concedi poſſit, vt quod illicitè vſurparunt, licitè poſtea ſibi aſſumant; neque enim pœnitentia, quæ ad recipienda cætera Sacramenta diſponit, ad ordinis functiones dignè obeundas hominem præpa-

rat, [a] cùm non ſufficiat ordinatum, vt munera ſua obeat, emendaſſe quod peccauit, ſed innocentiam cuſtodiſſe debuerit, ne in aliis puniat, quod in ſeipſo erubeſcat: quare quemadmodum pœnitentes ab ordinibus recipiendis à Canonibus arcentur, ita & ab exercendis. Quæ omnia, aliaque id genus ponderans Innocentius, negauit Clericos ab hæreticis ordinatos, ſi ad Eccleſiam reuertantur, cum honore, ac dignitate Cleri recipiendos eſſe: quia Clericorum gradus, innocentum gradus eſt, non pœnitentium: non autem negauit, quin ſubſtantiam Sacramenti receperint, quod in iis manere demonſtrat, dum citata [b] ad Epiſcopos Macedoniæ epiſtola ex diſpenſatione Eccleſiæ fatetur Clericos ab hæreticis ordinatos aliquando in ſuſceptis gradibus ab Eccleſiâ admiſſos fuiſſe, ſed id ex ordinaria [c] lege negat eſſe faciendum, vt id quod neceſſitas imperauit, in pace iam Eccleſiæ conſtitutæ poſſint præſumere. A

XXVII. Quartum aduerſariæ ſententiæ argumentum petitur ex quibuſdam Vrbani ſecundi ſententiis ac dictis, quæ duriuſculum quoddam vel obſcurum ſonare videntur. Primùm enim epiſtola ad Anſelmum Mediolanenſem Epiſcopum, lapſos in ſchiſma, non niſi iteratione Sacramenti Ordinis recipiendos videtur decernere, ſic enim habet, [d] *Diſcretioni noſtræ videtur, quatenus ſecundum præcepti noſtri tenorem, quando ſecundùm Eccleſiæ veſtræ morem ſacros daturus quibuſlibet aliis ordines benedicere cœperis: eos quos tua duxerit ſolertia reconciliandos, inter benedicendum, & manus imponendum facias intereſſe, quibus cætera omnia conſecrationis inſtrumenta, præter vnctionis explebis, & ſic ad ſancta miniſteria reconciliabis.* Vides, vt reconciliandis hæreticis, qui vel in hæreſim lapſi ſunt, vel ab hæreticis ordinati ſunt, eundem ritum præſcribat, qui in ordinandis ſeruatur; iubentur enim & in publica ordinum conferendorum celebritate reconciliari: eadem tum de nouo ordinandis, tum reconciliandis materia ordinis exhibetur, puta inſtrumenta, quæ in ordinum collatione vſurpantur: idem ritus vſurpari præcipiuntur, præterquam vnctionis, qui accidentalis eſt, non eſſentialis, vt de nouo quoad eſſentialia omnia iterari ordinatio appareat, ſoluſque accidentalis ritus deeſſe videatur. B C Deinde idem Vrbanus [e] ſecundus in epiſtola ad Petrum Piſtorienſem Epiſcopum, & Ruſticum Abbatem Vallis Vmbroſæ, quam mutato parum titulo decurtatam refert Seuerinus Binius, iis omiſſis quæ à Gratiano ex eadem epiſtola referuntur, ordinationem cuiuſdam Daimberti in Diaconum quod ab hæretico Nezelone, ſeu Guezelone ordinatus fuiſſet, nullam iudicat fuiſſe, ideoque eam ſe iteraſſe oſtendit. Quam Vrbani ſecundi ſententiam, vt melius noſcamus, initium epiſtolæ, prout habetur apud Binium, qui ex Bibliotheca S. Victoris Pariſienſis ſibi eam manuſcriptam miſſam teſtatur à Ioanne Picardo Cœnobij Canonico regulari, reliqua verò eiuſdem epiſtolæ ex Gratiano referemus. Ita ergo orditur, *Scripſiſtis nobis maximum apud vos ſcandalum emerſiſſe, quod Piſanum Epiſcopum conſecrauerimus, quod à Guezelone † hæretico Diaconus fuerat ordinatus. Et nos profectò ſcimus Guezelonem hæreticum fuiſſe, Moguntinumque Epiſcopatum ſimoniaco credimus facinore inuaſiſſe: propter quem aut alium acquirendum, regi ſub anathemate poſito, diu ſeruierat, & propter acquiſitum, omni vitæ ſuæ tempore deſeruiuit. Eundem & ipſi nos pro eadem cauſâ, quia ab excommunicatis conſecratus eſt, in Synodali conſilio excommunicauimus, condemnauimus, & ab omni Eccleſiaſtico officio, ſine ſpe reſtitutionis aliquâ, depoſuimus.* D Huc vſque Binius: iam reliqua ex Gratiano quæ difficultatem augent, & prædictis non malè cohærent, præterquam quod in proprio nomine Guezelonis, in quo facilis lapſus eſſe potuit, diſcrepantia eſt, cuius ſcilicet loco Nezelonis nomen ſubſtituitur, adiungamus in hunc modum: *Daimbertum* (ſic fortè Piſanus iſte vocabatur Epiſcopus) de quo quæſtio fuerat propoſita à Nezelone) *licet ſimoniaco, non ſimoniacè eiuſdem conſecratione reperimus in Diaconum ordinatum, & Beati Innocen. ij Papæ ſententia conſtat declaratum, quod Nezelon (quem conſtat ab hæreticis ordinatum) quia nihil habuit, nihil dare potuit ei, cui manus impoſuit. Nos igitur tanti Pontificis auctoritate firmati, & Damaſi Papæ teſtimonio roborati, qui ait, reiterari oportet, quod malè actum eſt, Daimbertum al hæreticis corpore, & ſpiritu digreſſum, atque vtilitatibus Eccleſiæ, pro viribus inſudantem, ex integro (Eccleſiæ neceſſitate ingruente) Diaconum conſtituimus. Quod non reiterationem exiſtimari*

cenſemus,

[a] Idē videtur docere præſentem eadem epiſt. 22. cap. 4.

[b] Ibid. cap. 5. & ſequent.

[c] Cap. 6.

[d] Vrbanus 2. epiſt. 4 tom. 3. Concil. Binij parte 2.

[e] Vrbanus 2. epiſt. Petro Piſtorienſi Epiſcopo, & Ruſtico Vallis Vmbroſæ apud Gratianum 1. quæſt. 7. can. Daimbertum, & epiſt. 19. Petro Piſtorienſi, & Ruſtico Vallis Vmbroſæ Abbatibus apud Binium ſuprà.

† Nezelonem vocat Gratianus ſuprà.

Digitized by Google

A *cenſemus, ſed integram Diaconi dationem, quoniam, vt prediximus, qui nihil habuit, nihil dare potuit.* Hæc apud Gratianum Vrbanus ſecundus, quæ contrariæ ſententiæ videntur expreſsè fauere, nam hominem non validè ordinatum, ſed iterum ex integro ordinandum cenſere, quod ab hæreticis fuerit ordinatus, quid aliud eſt quàm hæreticorum ordinationem improbare, vt inualidam etiam quoad ſubſtantiam: an aliquid expreſſius pro aduerſariorum ſententia dici potuit?

XXVIII. Nihilominus, cùm Vrbani ſecundi ex prædictis ſententia nobis conſtet, qui de præſenti quæſtione interrogatus, & ex profeſſo differens, ſuam nobis mentem ſatis manifeſtè aperuit, dum Sacramenta ab hæreticis collata, [a] *formam quidem Sacramentorum, ſed non virtutis effectum habere* profeſſus eſt; nulla ratio ſubeſt, vt ex iis quæ obiter dixerit, & quæ explicationem aliquam pati poſſint, in contraria eum verſatum fuiſſe opinione coniiciamus. Itaque ad id, quod primum ex ipſo profertur, reſpondendum eſt, non nouam ordinationem
B ab Vrbano ſecundo redeuntibus ab hæreſi ſubeundam præſcribi, ſed nouo ritu qui ordinationem aliquatenus referat, ſed non ſit ipſa ordinatio, Eccleſiæ reconciliandos, gradibuſque prius ſuſceptis, quoad exercitiũ & executionem, reſtituendos præcipi. Cùm enim in degradatione ſolerent ea omnia, quæ in ordinatione conferuntur, à degradato auferri: ſimiliter in ordinatione quæcumque conferuntur ex more eo tempore vſitato reſtituebantur. Id enim ex Concilio Toletano [b] quarto ſuperiùs docuimus: quod manifeſtiſſimè etiam oſtendit Fulbertus Carnotenſis, qui dimidiato ſæculo Vrbanum anteceſſit, epiſtola ad Leuchericum Epiſcopum Senonenſem, vbi de ſimoniaci reſtitutione loquens, hæc habet, [c] *Cæterum baptizationes & reordinationes fieri canones vetant; propterea depoſitum non reordinabitis, ſed reddetis ei ſuos gradus per inſtrumenta, & per veſtimenta, quæ ad ipſos gradus pertinent, ità dicendo, reddo tibi gradum Oſtiarij, &c. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, nouiſſimè autem benedictione lætificabitis eum, ſic concludendo, benedictio Dei Patris, & Filij, & Spiritus ſancti ſuper te deſcendat, vt ſis confirmatus in ordine ſacerdotali, & offeras placabiles hoſtias pro peccatis atque offenſionibus populi, omni-*
C *potenti Deo, cui eſt honor, & gloria in ſecula ſæculorum: Amen.* Eodemque modo explicandum, quod ex Concilio [d] Cæſarauguſtano obiici poteſt ſtatuente, *vt Presbyteri, qui ex hæreſi Arrianâ ad ſanctam Catholicam Eccleſiam conuerſi ſunt, qui ſanctam fidem atque caſtiſſimam tenuerint, acceptâ demùò benedictione Presbyterij, ſanctè & purè miniſtrare debeant:* non enim veram ordinationem iterandam cenſet, vtpotè cùm deponendos eos, qui laudabilis vitæ non fuerint, ſtatim ſubiungat: non autem deponendos diceret, quos ordinem numquam ſuſcepiſſe putaret. Itaque per iteratam Presbyterij benedictionem, ritum iſtum intelligit, quo Presbyteri ad hæreſim reuertentes reconciliari debebant.

XXIX. Alterum verò teſtimonium Vrbani ſecundi longè difficilius ſolui poteſt, atque omnium meo quidem iudicio pro cõtraria ſententiâ firmiſſimum eſt: cuius ſolutioni præmitto, Daimbertum illum, quem queruntur Petrus Piſtorienſis Epiſcopus, & Ruffus Abbas Vallis Vmbroſæ, Epiſcopum Piſanum
D ordinatum, alio nomine Theobertum, ſeu Dagobertum, eum eſſe, qui in Synodo [e] Piſana Vrbano ſecundo ſtudioſiſſimè ſeruiuiſſe dicitur, qui [f] legatione Apoſtolica laudabiliter functus narratur in exercitu Chriſtianorum in Oriente commorantium, quique [g] poſteà omnium conſenſu Patriarcha Hieroſolymitanus renuntiatus eſt: à quo autem Diaconatum iſte receperit non ſatis patet: variatio enim iſta nominum difficultatem creat. Quod decreti Gratiani correctores ex Mariano [h] Scoto in vita Gregorij ſeptimi, referunt Nezelonem quendam Magdeburgenſem Epiſcopum, iiſce temporibus fuiſſe, nec Mariano [i] Scoto, nec [k] Crantzio conſentit: nam VVezelinum, ſeu Vizelonem tempore prædicti Gregorij ſeptimi, cui ſucceſſit Vrbanus ſecundus, fratrem Annonis Colonienſis Epiſcopum Magdeburgenſem vocat [l] Marianus; Crantzius [m] autem VVernerum à quibuſdam, ab aliis VVeſſilum, VVeſſelum, ſiue VVeſſelonem dictum refert, vt pateat in iiſce nominibus barbaris Latina lingua efferendis facilè variationem contingere; hic autem tantum abeſt, vt hæreticis fauerit, aut ab excommunicatis ordinatus dici poſſit, vt potiùs cum Annone Colonienſi,

[a] Vrbanus 2. epiſt. 17. ſup cit.
[b] Toletanum 4. c. 24.
[c] Fulbertus epiſt. 25. Leutherico.
[d] Concilium Cæſarauguſtan. 2. c. 1.
[e] Bertoldus in Chronico ad annum 1095.
[f] Idem ad annum 1098.
[g] VVilelmus Tyrius lib. 8. de bello ſacro cap. 11.
[h] Decreti correct. ad can. Daimbertum cit.
[i] Marianus Scotus in Chronico ad annum 1075. & 1078.
[k] Albertus Crantzius in ſua Metropol. lib. 5 cap. 7. 10 & aliis.
[l] Lege Marianum Scotum ſupra.
[m] Lege Crantzium ſupra, & cap. 15.

Digitized by Google

Sigefrido Moguntino, & aliis Catholicis Epiſcopis Gregorij ſeptimi partibus A
contra Henricum Regem Germaniæ impensè fauiſſe, laudatuſque ideò ac commendatus à dicto Pontifice, tandemque in acie contra Henricum occubuiſſe referatur. Itaque eum, qui Daimbertum Diaconum ordinauerit, ſuſpicor potius fuiſſe Moguntinum Epiſcopum VVeſilonem ab Abbate [a] Vrſpergenſi, [b] Bertoldo, & aliis dictum, Sigefridi Moguntini ſucceſſorem, ſeu potius inuaſorem Moguntinæ ſedis poſt Sigefridum: vtpotè qui ab Henrico Rege intruſus, ab excommunicatis electus & ordinatus legatur. Hunc Guezelonem dictum fuiſſe facilè ſuſpicamur. Primò enim vſitatiſſima iſta variatio literæ V. in G. quotieſcumque nomen aliquod per duplex VV ſcribitur, vt in nominibus VVilelmi, VValteri, & aliis innumeris manifeſtè patet, C. quoque pro Z. & I pro E in iſtis nominibus variè ſcribi, non paucioribus exemplis clarum fieri poſſet. Sed iis prætermiſſis, quæ ad rem minus faciunt, videndum eſt cuius hæreſis accuſatus ipſe fuerit. Legimus in Synodo [c] Quintilineburgenſi ab Ottone Legato Sedis Apoſtolicæ tempore Gregorij ſeptimi habitâ, VVeſilo- B
nis iſtius Moguntini ordinationem irritam declaratam fuiſſe, huiuſque hæreſis damnatum; quod ſæculares ſuis rebus expoliati Eccleſiaſtico *non ſubiaceant* iudicio, nec pro ſuis excommunicari poſſint exceſſibus, & quod excommunicati abſque reconciliatione recipi poſſint, quas ipſe ſententias docuerat in gratiam Henrici Regis Germaniæ, in quem Saxones rebellauerant, & quem Gregorius ſeptimus anathemate perculerat.

[a] Abbas Vrſpergenſis in Chronico.
[b] Bertoldus in Chronico.
[c] Bertoldus in Chronico ad annum 1085.

XXX. Iis ergo de VVenilone, ſeu Guezelone præmiſſis, Gloſſa [d] decreti Gratiani Daimbertum iſtum extrà formam Eccleſiæ ordinatum fuiſſe refert, ideoque ordinationem ipſius nullam fuiſſe; ſed cùm VVezelo ipſius ordinator, de nulla hæreſi accuſatus fuerit circa materiam vel formam Sacramentorum, nec alicuius criminis circa adminiſtrationem eorumdem Sacramentorum notatus, gratis videtur dici, imò fingi, eos qui ab ipſo ordinati fuerunt Diaconi, extrà Eccleſiæ formam fuiſſe ordinatos, præſertim cùm Vrbanus ſecundus hanc rationem non aſſignauerit, ob quam iterum Daimbertum in Diaconum promo- C
uendum ſibi duxerit; ſed quod huiuſmodi Guezelo, ſeu Nizelon ab hæreticis ordinatus fuiſſet: nihil ipſe haberet, vnde & nihil dare poſſet; quæ certè verba oſtendunt, eum in hac ſententia fuiſſe, ideò Daimberti ordinationem in Diaconum irritam fuiſſe, & inualidã, quod ab hæretico, qui & ipſe ab hæreticis fuiſſet ordinatus, Diaconatus ordinem ſuſcepiſſet. Reſponderi itaque poteſt alio modo, Diaconatus nempe ordinem à Guezelone Daimberto collatum, dici ab Vrbano ſecundo nullum fuiſſe, & irritum, quoad executionem, honorem, dignitatem, ac priuilegia, quamuis quoad ſubſtantiam validus fuerit; ex integro quoque collatum denuò dici, quod in reſtitutione eiuſdem ordinis iidem fermè ritus de nouo repeterentur, qui in prima collatione ordinis vſurpabantur, vt ſuperiùs dictum eſt; itémque, quod omnimoda licentia ordines exercendi, ſine qua fruſtranea, vel nociua futura erat poteſtas primùm collata, per iſtam reconciliationem conceſſa fuerit, non ſic tamen vt poteſtas etiam ſpiritalis collata ſit; quod ſi cui nimium violenta, ac diſtorta videatur hæc interpreta- D
tio, quam tamen odiũ in hęreſeos ac ſchiſmatis auctores exprimere, ſeu potius extorquere potuit: hic dicere poterit Vrbanum 2. cùm nondum elucidata eſſet præſens quæſtio, iiſque temporibus adhuc dubia, ac controuerſa videretur, ex opinione tunc temporis probabili, quam tamen ipſe minimè ex prædictis ſequebatur, Daimbertum iſtum Diaconum reuerà ordinaſſe, ne in dubium videretur reuocare, quæ in [e] Quintilineburgenſi Concilio contrà ſchiſmaticos, (quorum ordinationes tanquam irritæ & inanes proſcriptæ ſunt, nominatimque VVeſilonis iſtius, de quo ſermo eſt) præſente Legato Sedis Apoſtolicæ acta ſunt. Cæterum de quæſtione propoſita ſententiam ſuam rogatus, ordinationes huiuſmodi quoad ſubſtantiam validas reſpondiſſe, ſiue vt oſtenderet Deus, eſto ſineret aliquando Summos Pontifices in facto errare, quod in hac materia aliis Summis Pontificibus contigiſſe alibi docuimus; at in ſententia ferenda ipſis propius adſiſtere; ſiue quod prædictus Pontifex, vt aliorum dubio

[d] Gloſſa in c. cit. Daimbertum, v. Diaconum.
[e] Cõc. Quintilineburgenſe, cuius mentio apud Bertoldum, ſuprà.

ſatisfaceret

A ſatiſfaceret, ſcrupuloſque omnes eximeret, licuiſſe ſibi crediderit ordinationem iſtam repetere, quam videbat à multis in controuerſiam reuocari: nam perplexam fuiſſe & dubiam hoc tempore iſtam quæſtionem patet, tum ex dictis initio huius quæſtionis; tum etiam ex Petro [a] Damiani, qui ſub prædeceſſoribus Vrbani ſecundi ſcribit per triennium in tribus Romanis Conciliis diſceptationem iſtam maximam fuiſſe, *perplexamque atque confuſam dubitationē*, nec tamen aliquid in ea dogmaticè definitum fuiſſe ſatis [b] apertè demonſtrat. Iam verò poſt Concilij [c] Florentini determinationem aſſerentis Ordinis Sacramentū indelebilem conferre characterem, nec reiterari poſſe: poſt [d] Concilij Tridentini eandem definitionem de perpetuitate characteris, & prohibita eius iteratione; ex qua ſequitur per hæreſim, vel ſchiſma poteſtatem conferendi ordines non amitti: quæ ſiue in charactere Epiſcopali, ſiue in extenſione characteris, certè in conſecratione fundatur, quam indelebilem eſſe ſatis Tridentinum inſinuat, B dum prædictæ determinationi de perpetuitate, ſeu inamiſſibilitate poteſtatis ordinis, aliam ſubiunxit, de peculiari in Eccleſiaſticâ hierarchiâ Epiſcoporū poteſtate; poſt eiuſdem etiam [e] Synodi Tridentinæ aſſertionē, validum eſſe quodlibet Sacramentum à miniſtro in peccato mortali collatum: poſt Theologorum de propoſita quæſtione conſenſum: erroneum eſſet negare validum eſſe Sacramentum Ordinis, quod ab hæretico vel ſchiſmatico, quantumuis ab Eccleſia præciſo, fuerit collatum.

[a] Petrus Damiani in præfat. opuſc. 6.
[b] Vide addit. ad iſtud opuſ. ab ipſo Petro factam.
[c] Florent. in decreto vnionis.
[d] Tridentin. ſeſſ. 7. c. 9. & 23. cap. 4.
[e] Idem ſeſſ. 7. c. 12.

XXXI. Quintum aduerſariorum argumentū peti poteſt ex epiſtola [f] cuiuſdam Conſtātinopolitani Patriarchæ ſcriptâ ad Martyrium Antiochenum, exponente modum, quo hæretici ad Eccleſiam redeūtes ſunt recipiendi; nam in ea epiſtolâ, quæ à pluribus annis ſcripta deprehenditur, quippe cùm Martyrius Antiochenus, ad quem ipſa ſcripta dicitur, quinto ſæculo claruerit: eâ, inquam, epiſtolâ duo genera hæreticorum diſtinguūtur, quorum quoſdam Arrianos ſcilicet, Macedonianos, Nouatianos, & cæteros eiuſdem farinæ ad Eccleſiā reuertentes cum ſacræ Vnctionis ritu reconciliandos, ac nonniſi tanquam laicos recipiēdos C eſſe definitur, ità vt ſi ad ordinū miniſteria, & functiones apti videantur, ad eos gradus ordinari debeant, in quibus apud ſuos erant: alios autem puta Montaniſtas, Sabellianos, & cæteros huiuſmodi (qui ſcilicet iuxta Catholicam formam non erāt baptizati) tanquā paganos recipiēdos eſſe ſtatuitur: primoq; die Chriſtianos faciendos, 2. catechumenos, 3. exorciſmis & exſufflationibus purgādos, deinde baptizandos. Ex quibus infertur, nullos hæreticos, niſi iteratâ ordinatione, ad ſua miniſteria admitti, ſatiſque eſſe iis qui Catholicam Sacramentorum formam obſeruaſſent, quod vt laici, rato habito eorum baptiſmate, recipiantur, cæterorum etiam baptiſma eſſe repetendum. Verùm huic epiſtolæ reſponderi poteſt, 1. eam dubiam eſſe, 2. vel hæreticos qui in ipſa enumerantur, tam prioris, quàm poſterioris generis, in aliquo circà ordinationem ſubſtantiali peccaſſe: vel certè eam fuiſſe huius Patriarchæ ſententiam, qui hanc epiſtolam ſcripſit; collatum ab hæreticis Ordinis Sacramentum, ſicut & Confirmatione validum non D eſſe: quæſtionem iſtam olim perplexam & controuerſam fuiſſe, diuerſarū Eccleſiarum conſuetudines pro vtraque parte proferri potuiſſe, ſicut, & Patrum ſententias; eam demum tenendam, in quam totius tandem Eccleſiæ conſenſus inclinaſſe videtur: illas ſcilicet legitimas eſſe ordinationes, quæ Catholicæ Eccleſiæ ritu, quantumuis ab hæreticis fiant.

[f] Habetur apud Leuncl. lib. 4. iuris Græco Rom.

XXXII. Obiici etiam poteſt auctoritas D. Baſilij, cuius verba in ea quæſtione diſcutienda legi, & penſari Monachi in ſeptimâ [g] Synodo enixè petierunt. Is ergo epiſtola [h] ad Nicopolitanos exagitans eos, qui vt ſacrum principatum adipiſcerentur Chriſti ſe inimicis coniungerent, ac poſteà plebis offenſionem metuentes fidei rurſus rectitudinem prætexerent; ita tandem concludit, *οὐκ οἶδα ἐπίσκοπον, μηδὲ ἀριθμήσαιμι ἐν ἱερεῦσι Χριστοῦ, τὸν παρὰ τῶν βεβήλων χειρῶν ἐπὶ καταλύσει τῆς πίστεως εἰς προστασίαν προβεβλημένον. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ κρίσις, ὑμεῖς δὲ εἴ τινα ἔχετε μεθ' ἡμῶν μερίδα, ταυτὰ ἡμῖν φρονήσετε δηλονότι. εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν βουλεύεσθε, τῆς ἰδίας γνώμης ἕκαστος ἐστὶ κύριος, ἡμεῖς δὲ ἀθῷοι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου. ταυτὰ δὲ ἔγραψα, οὐχ ὑμῖν ἀπιστῶν, ἀλλὰ τὸ πολλῶν ἀμφιβόλων στηρίζων ἐκ τοῦ γνωρίσαι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην, ὡς μὴ προ-*

[g] Septima Syno. 1. act. 11.
[h] Baſil. epiſt. 192 Presbyteris Nicopolitanis.

ἀποθλίψαι τινα εἰς κοινωνίαν, μηδὲ τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐπιβολὴν δεξαμένους, μετὰ ταῦτα εἰρήνης A
γενομένης βιάζεσθαι ἑαυτοὺς ἐναριθμεῖν τῷ ἱερατικῷ πληρώματι. Id eſt, *non agnoſco Epiſcopum, nec Chriſti illum Sacerdotibus adnumerarim, qui à prophanis eſt manibus, ad fidei deſtructionem, præſul electus: hæc mea eſt de illo ſententia. Vos ſi quam nobiſcum partem habetis; eadem etiam nobiſcum ſentietis, ſi vero veſtro ipſorum Concilio vtimini, ſuæ quiſque ſententiæ poteſtatem habet, nos inſontes erimus ab hoc ſanguine. Hæc non ideo ſcripſi, quod vobis diffidam: ſed vt quorumdam hæſitationem declaratione meæ ſententiæ confirmem, ne quis ad illorum communionem præripiatur: neue, ſi manus illorum impoſitionem quiſquam acceperit, poſt, redditâ pace, Sacerdotali ordini ſe ſe adcenſere contendat.* Quibus verbis Epiſcopos ab hæreticis ordinatos, veros non eſſe Epiſcopos oſtendit, & qui ab eis manus impoſitionem ſuſcipiunt, à Sacerdotali ſimiliter Catalogo excludendos, quæ duo ordinationem ab hæreticis factam nullam eſſe confirmant.

XXXIII. Verùm facile hæc obiectio ſoluitur, ſi nempe dicamus Baſiliũ docere ſolum eos Epiſcopalem honorem minimè aſſecutos eſſe, gradum, prærogatiuam, dignitatem, iuriſdictionem, & liberam officij ſui executionem, qui ab B
hæreticis ordinati ſunt, ſimiliter nec clericalem ſtatum, dignitatem, ac ſui ordinis exercendi liberam facultatem, qui ab iis manus impoſitionem recipiunt: ſed non illis Epiſcopalem conſecrationem ac poteſtatem indelebilem, nec iis inferioris ordinis characterem adimere. Vnde huic auctoritati in ſeptima Synodo reſpondens Tharaſius, [a] *Et ego,* inquit, *execror eos, qui ob huiuſmodi cauſam, & fidei deſtructionem ſunt ordinati: & maximè ſi Epiſcopi Orthodoxi præſentes fuerunt, à quibus poterant conſecrari: ſic enim eſt paternus ſenſus; ſin autem Synodica promulgatio, & concordia Eccleſiarum cauſſæ orthodoxæ facta fuerit, qui præſumpſerit à profanis hæreticis ordinari, depoſitioni ſuccumbet.* Ac ſi diceret, aſſentiri ſe Baſilio, quod in numerum Epiſcoporum recipiendos negaret, vt ſuis fungantur muneribus, qui ab hæreticis ordinati fuiſſent, præſertim ſi non deeſſent Catholici, à quibus ipſi ordinari potuiſſent: pro pace tamen Eccleſiarum admitti aliquando hæreticos ad Catholicos reuertentes, ea conditione, vt pace firmatâ, depoſitioni ſubiaceat, qui ab iis ſe
ordinari paſſus fuerit. Cũ autem [b] in poſtremis ex eodem Baſilio citatis verbis C
Monachi vim facerẽt, & eorũ explicationem poſtularent, reſpõdit idem Tharaſius, nequidem negare Baſilium tales ab hæreticis ordinatos vllo modo eſſe in Clerũ recipiendos: Nam aliquando in iis diſpenſatũ fuiſſe: nec putandũ Baſiliũ patribus, qui id permiſerunt, eſſe contrariũ, ſed ſolum oſtendere nonniſi ægrè & cũ difficultate id permittẽdũ; quã ſolutionẽ ſibi gratã eſſe Monachi ſignificarũt.

XXXIV. Maior vtique dubitatio oritur ex eiuſdem [c] Baſilij epiſtola, quæ à Græcis pro canonica habetur, ad Amphilochium, in ea ſi quidem Baſilius hæc tria diſtinguit, *αἵρεσιν*, eorum ſcilicet ſectam, qui à fide omnino abrupti ſunt, puta qui de Deo male ſentiunt, cuiuſmodi ſunt Manichæi, Valentiniani, Marcioniſtæ, Hydroparaſtæ, qui aquam in incruento ſacrificio offerebant, & Pepuzeni, ſeu Cataphryges, qui in ſanctum Spiritum blaſphemabant: Schiſma eorum qui propter aliquas Eccleſiaſticas cauſas, & medicabiles quæſtiones à nobis diſſident, cuiuſmodi ſunt, qui circà pœnitentiam lapſis dandam à Catholicis diſſentiunt, Nouatiani v. gr. & Donatiſtæ, ad quã etiam claſſem reuocare D
videtur Encratitas, qui nuptias reiiciunt, & omnem animatorũ vſum prohibent, & nuptias fornicationum vocabant: denique παρασυναγωγὴν, id eſt illegitimum conuentum Epiſcoporum, vel presbyterorum, rebellium, & immorigerorum populorum. Iam vero hæreticorum baptiſma minimè admittendum docet; Schiſmaticorum, quia ita placuit multis Aſiaticis propter multorum œconomiam recipi, admittendum; quamuis Cyprianus & Firmilianus olim reiiciendũ crediderint: rebelliũ, autem & inobedientiũ non ſolũ baptiſma ratũ cenſendũ, verũ ipſos etiam pœnitẽtiâ peractâ ſæpius ad proprios gradus admittendos eſſe arbitratur. Quæſtionem proponit de Encratitis, ſit ne Baptiſma ab illis collatũ recipiendũ. Abrogandũ cenſet, quod nihil de iis aperte dictũ ſit; conſuetudinẽ tamen ſequendã: hanc autẽ in ſua Prouincia eam videri, vt recipi poſſint quippe cum Zoin ac Saturninum ex illâ ſectâ in Epiſcoporum cathedram ſuſceperint. Ex quibus patet ex mente Baſilij, primo quidem hæreticos, qui nempe

circa

[a] Tharaſius in 7. Synodo ſuprà.

[b] Ibidem.

[c] Baſilius epiſtol. ad Amphil. can. 1.

A circa Deum errant, baptiſma valide non conficere: multominus ergò ſacram ordinationem conferre. Secundò, collatum à ſchiſmaticis baptiſmū, nonniſi propter quandam œconomiam, ac diſpenſationem ſuſcipi poſſe, ea tamen conditione, vt qui ex eorum baptiſmate accedunt, *vngantur ſcilicet à fidelibus*, quod an ſignificet Sacramento Confirmationis iterum eos vngendos eſſe, diſcutiendum relinquo. Tertiò, Baſilium de iis ſolum, qui ab illegitimis conuentibus accedunt, docere, quod in ſuis gradibus recipiantur peractâ pœnitentiâ, vnde videtur de cæteris id negare, eorumque, ſi pro bono pacis ſuſcipiantur, iterari ordinationem velle. Quartò, conſuetudini Eccleſiaſticæ eundem Baſilium tribuere, non ſolùm, quod Sacramentum validum per eam dignoſcatur, ſed quod etiam efficiatur: cùm enim dixiſſet Encratitas, quia nihil de iis definitum erat, validum non conferre baptiſma, mox ſubdit, ſi tamen conſuetudo ferat, vt eorum ab Eccleſiis baptiſma probetur, probandum eſſe: vnde colligi
B poteſt iuxta mentem Baſilij, ex inſtitutione Chriſti nec Baptiſmum nec ſacram ordinationem habere, quod ab hæreticis collata valida ſint, ſed poſſe Eccleſiam pro arbitratu ordinationes hæreticorum ac ſchiſmaticorum irritare, & euacuare.

XXXV. Porro diſtinctionem iſtam à Baſilio excogitatam, hæreticorum, & ſchiſmaticorum, vt ij ſint hæretici, qui malè de Deo ſentiunt; ſchiſmatici, qui circà Eccleſiæ diſciplinæ capita in errorem lapſi ſint, ab eo ſumpſiſſe videtur Petrus [a] Damiani, idemque cum Baſilio docuiſſe, hæreticorum ordinationes nullas atque inualidas fuiſſe, ſchiſmaticorum autem eſſe validas: quæ ipſius mens vt proſpiciatur, ipſius verba in medium proferenda ſunt, primo enim vbi ex Niceno Concilio Nouatianos in ſuis recipi gradibus docuiſſet, *cur hoc*, inquit, *niſi quia illud hæreticorum genus in Catholicæ fidei integritate perſiſteret, licet in quibuſdam aliis ſuperſtitionibus oberrarent? notum nempe eſt, quid Nouatus, cuius ij ſequebantur errorem, dogmatizauerit, neque Bigamis communicare, neque in perſecutione lapſis etiam poſt pœnitentiam veniam dare oportere; ſi ergo & hi qui iam ab iis ſunt hæreticis ordinati,*
C *nequaquam ſuo ſunt honore priuandi, ob id ſcilicet, quia eorum conſecratores in fide non titubant, &c.* Vides vt ordinationes ideo validas cenſeat à Nouatianis collatas, quod ij in fide, quæ habetur in Deum, minimè errare conuincerentur, inſinuans nempe à contrario ordinationem ab iis factam, qui errarent in Deum, inualidam eſſe: vnde de ſimoniacis ſubdit, quod *licet iſti in regula fidei ex aliquo videantur ofſend[illegible], nontamen eatenus, vt Spiritum ſanctum arguendi ſint hæretica prauitate negare: atquideò cùm reuertuntur, quoniam peccauerunt, manus illi imponuntur: quia verò minimè negauerunt, Sacerdotalis gradus officio non priuantur.* Quid ergo ſi Spiritum ſanctum negaſſent, num omni ordine priuati cenſerentur? ſed apertius eſt quod ſubiungit; *At contrà Arriani, qui aduerſus Spiritus ſancti diuinitatem manifeſtâ prorſus impietate confligunt, ad Catholicam fidem redeuntes, in malè accepta ordinis dignitate remanere non poſſunt. Credunt enim, ſicut eorum ſacrilega profeſſio manifeſtat, quod Pater creator ſit, Filius creatura, Spiritum verò ſanctum creaturam creaturæ damnabiliter aſſeuerant.*
D *Quia igitur virtutem ſancti Spiritus in fide non habent, qua videlicet omnis Eccleſiæ dignitatis ordo perficitur, apud eos facta ordinatio canonicis ſanctionibus irrita iudicatur.* Citat Innocentium primum, quem ſupra laudauimus Arrianorum ordinationes improbantem, tum ſubdit ex Innocentij verbis manifeſtè intelligi, *quia in promotionibus Clericorum non immeritò fides ordinantis attenditur, ex qua videlicet pendet, vt ordinatio ipſa ſiue rata, ſiue irrita iudicetur: quòd enim tenet ordinator in fide, accipit ordinatus in munere. Enimuero ſi Arrianis recta fides ineſſet, etiam ſi eos cuiuſlibet diuerſæ prauitatis error inuolueret, facta apud eos conſecratio non periret.* Paulopoſt autem [b] de Donatiſtis loquens, quos non admodum fidei errore traductos, ſed iratos potius in Cæcilianum ſchiſma feciſſe ſcribit, docet *apud eos ordinatum, ſi paci hoc conſulat, non priuari honore, quia perſeuerat in fide.* Tandemque ita concludit: *Quapropter ſi recta fides adſit, videlicet vt in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum ritè credatur, indignè etiam cuiuſlibet Sacerdotis conſecratio indifferenter impletur: nec propter indignum miniſtrantis meritum, diuinæ gratiæ munus perfectionis ſuæ patitur detrimentum.* Et paulo poſt, [c] *ſi autem per Paulianiſtas Sacramentum idcirco dari non po-*

[a] Petrus Damiani opuſculo ſuprà citato, cap. 22.

[b] Idem cap. ſequenti.

[c] Ibidem in [illegible] capitis.

reſt, quia fidem ſanctæ Trinitatis non habent, per Nouatianos autem ideò poteſt, quia licet aliquatenus hæretici ſint, orthodoxæ tamen fidei plenitudinem retinent coniugia; rebaptiz[illegible], quia ſi fides ſtat, conſecratio robur obtineat, nec actionis labefactatur vitio, quæ fidei nititur fundamento. A

XXXVI. Antequam vero de vtriuſque mente circa præſentem controuerſiam dicamus: obiter monemus, in hac diſtinctione à Baſilio tradita, & à Petro Damiani recepta, hæreticorum & ſchiſmaticorum, hæreſeos nomen anguſtius ſumi pro errore circa Deum nobis reuelatum: cum tamen fides propriè dicta non tam in Deum reuelatum, quam reuelantem tendat, nec ſolùm fides ſit circa Deum creditum, ſed in ea omnia terminetur quæ ab ipſo nobis reuelante credenda proponuntur; non enim in obiecto fidei tam ſpectandum eſt, quod de Deo aliquid credatur, quam quod Deo credatur: proindeque hæreticus eſt, qui vel de Deo male ſentit, ſecus ac ipſe de ſeipſo ſentiendum propoſuit, vel qui etiam circa diſciplinæ capita aliter agendum credit, quam Eccleſia à Deo edocta didicerit. Nihilominus, quia fides perfecta, & omnibus ſuis numeris abſoluta, facit, vt Deum credamus, ſeu ea quæ de Deo credenda ſunt complectamur, vt credamus Deo, & in Deum: Ideò hæreſis maxima ea eſt quæ fidem in Deum auertit, quæ fidem de Deo habendam mutilat, & ideo in ſtrictiori & anguſtiori ſignificatione hæretici dicuntur qui nec Deo reuelanti credunt, nec de Deo, vt decet, ſentiunt. E contra vero, quia qui circa diſciplinæ & œconomiæ, ſeu adminiſtrationis Eccleſiaſticæ capita, in errorem inducti ſunt, ceremoniis, & ritibus, quibus vnitas Eccleſiæ conſtringitur, diuerſis vtuntur: Ideò meo quidem iudicio, ſchiſmaticis, potius à Baſilio [a] adnumerantur, quàm hæreticis: quamuis aliam rationem huius rei tradiderit Baſilius, quod ſeparationis eorum origo à ſchiſmate profluxerit. Donatiſtæ ſiquidem, Nouatiani, & cæteri huiuſmodi primum ob diſcrepantiam in ritibus, vel contradictionem in perſonis, quæ ſine fidei iactura eſſe poterant, ab Eccleſia diuiſi ſunt, poſtea hæreſim ſchiſmati addiderunt. C

[a] Baſilius epiſt. ad Amphiloch. can. 1.

XXXVII. Iis autem obiter obſeruatis, quæ fuſiori indigerent explicatione, ad Baſilij in præſenti controuerſia ſententiam redeamus, quem licet nutantem, dubitantem, Catholicæ tamen doctrinæ conformem habemus: qui etiam tantum conſuetudini Eccleſiarum quarumdam deferendum credidit, vt ea lege in rebaptizationibus, & reordinationibus vtendum eſſe doceret, ut de Baptiſmo, vel ordine ab hæreticis quibuslibet, dummodo ſecundùm Eccleſiæ formam baptizantibus, atque ordinantibus, collato, minimè hoc tempore dubitaret. Sed nec Baſilius adeò apertè in contrariam ſententiam propendet, ſi rite expendatur. Primùm, enim cum ab hæreticis baptiſmum collatum inualidum eſſe pronuntiat, de iis loquitur, qui Eccleſiæ formam minimè ſeruarent, Pepuzenis [b] nempe, quorum Baptiſma verum eſſe iudicandum expreſsè negat, quod in Patrem, & Filium & Montanum, Priſcillamque baptizarent. Secundò, quod Cypriani, & Firmiliani ſententiam non audet omnino condemnare, modeſtiæ ipſius eſt, qui ante generalis Concilij definitionem Patrum grauiorum opinionem perſtringere, vel durius nominare vereatur, non autem argumentum eſt ipſius aſſenſus, cùm propter Aſiaticorum Concilij auctoritatem eos non rebaptizandos, ſed vngendos eſſe concluſit. D Quod autem Aſiatici iſti Epiſcopi concluſerant, hoc Concilium [c] Conſtantinopolitanum primum ſub Damaſo poſteà definiuit, in quo Ariani, Macedoniani, Sabbatiani, & Nouatiani, ad Eccleſiam redeuntes non rebaptizandi præcipiuntur; Eunomiani vero, Montaniſtæ & Sabelliani, aliique eiuſdem farinæ hæretici, rebaptizandi declarantur: cui Canon. conformem Aſiaticæ Synodi definitionem crediderim; ex qua concludebat Baſilius, cum de Encratitarum non meminiſſet, eos cæteris hæreticis rebaptizandis, quorum in Galatia Aſiæ Prouincia maxima erat multitudo ac diuerſitas, [illegible] annumerari & proinde ex Synodi illius ſententia Encratitarum baptiſmum [illegible] dum videri. Verùm neque, vt opinor, [illegible] Aſiaticæ Synodi [illegible]

[b] Baſilius ibidem.

[c] Conſtantinop. 1 c. 7. quod quibuſdam annis poſt obitum Baſilij habitũ eſt.

Conſtan-

A Conſtantinopolitanum Concilium hoc voluere; vt baptizati à cæteris hæreticis præter Arrianos, Macedonianos Sabbatianos, Nouatianos, rebaptizarentur, ſed ſolùm vt alij omnes hæretici, qui in Sacramenti formâ peccarent, cuiuſmodi multi in Galatia erant, putà Valentiniani, Marcioniſtæ, Manichæi, & cæteri eiuſmodi, ij omnes, ſicut Eunomiani, rebaptizarentur: nec aliud voluit etiam ipſe Baſilius, qui ſequendam hac in re Eccleſiæ conſuetudinem dixit, non quod hæc vim euacuandi characterem baptiſmatis habeat, ſed quod hæreticos ſecundùm morem Eccleſiæ Sacramenta conferentes ab aliis diſcernat. Quod autem vngi ad Eccleſiam redeuntes voluerint prædictæ Aſiaticæ Synodi Patres, idem etiam Conſtantinopolitanum [a] primum poſteà faciendum iudicauit, non Chriſmatis Sacramentum iterandum ſtatuens, ſed vel exhibendum non habentibus, vel Eccleſiaſticâ ceremonia renouandum. Denique Baſilius ab hereticis vel ſchiſmaticis ordinatos negauit in ſuis gradibus oportere recipi, B legem generalem confirmans, non Eccleſiæ diſpenſationem attendens, iuxta quam videlicet Zoin & Saturninum Epiſcopos ab Encratitarum ſecta redeuntes, in Epiſcopali gradu receptos fuiſſe [b] ibidem teſtatur.

[a] Conſtantinop. 1. ſuprà.

[b] Baſilius ſuprà.

XXXVIII. De Petro autem Damiani non dubito, quin noſtram ſententiam amplexatus fuerit, vt ex toto hoc [c] libro, quem de ordinatis à ſimoniacis non reordinandis conſcripſit, innoteſcere poteſt. Ea ergo omnia, quæ ex ipſo obiecta ſunt, vna ferè reſponſione ſoluuntur; Petrum nempe Damiani, qui non tantum citato opuſculo contendat ordinatos ab hæreticis non eſſe reordinandos, verùm etiam perſuadere conetur eoſdem in ſuis gradibus eſſe recipiendos, diſtinguere hæreticos, qui malè de Deo ſentiunt, ab iis qui in aliis fidei articulis hallucinantur, prioreſque in ſuis gradibus non eſſe recipiendos, poſteriores verò peractâ pœnitentiâ eſſe recipiendos aſſerere: Baptiſma à prioribus collatum aliquando nullum eſſe, quia cùm de ſancta Trinitate malè ſentiant, formam Eccleſiæ interdum non ſequuntur, quod de Pauliniſtis ex [d] Innocentio primo oſtendit; aliquando validum eſſe, quod de Arrianis ex eodem Inno- C centio demonſtrat, de quibus hæc addit ex ſuo, [e] *vbi notandum quanta inuocationi diuini nominis reuerentia debeatur: cùm & ab eis baptizati, quos tam perfida, vt ita dicam, fides damnat, rebaptizari tamen omninò non audeant: nam quia auctores eorum, vt dicitur, fidem rectam non habuerunt, ad percipiendam ſancti Spiritus gratiam manus illis imponitur: quia verò in aquam ſunt ſub inuocatione ſanctæ Trinitatis immerſi, non ſunt denuò baptizandi.* Vnde [f] rectæ de Deo ſententiæ duplicem efficaciam adſtruit; vnam formali, & ſubiectiuæ, quâ miniſter conferens Sacramentum orthodoxæ de Trinitate opinioni aſſentitur, licet in aliis fidei capitibus conſtans non ſit, vt nempe talis ſecundum Canones ex indulgentia recipi aliquãdo mereatur, quod exemplis [g] Nouatianorum, & [h] Donatiſtarum oſtendit; ex quibus concludit, ſimoniacis quoque ritè de Deo ſentientibus eandem indulgentiam tribuẽdam eſſe. Alteram [i] fidei obiectiuæ efficaciam aſſignat, quam ſcilicet verba, quibus baptiſma confertur, à quocumque prolata teſtantur; quibus proinde verbis, quia D ſummum fidei noſtræ de ſummâ Trinitate myſterium continent, quantumuis ab hæreticis proferantur, vim & energiam veri Sacramenti ineſſe fatetur: atque alterutro ſenſu intelligenda ſunt, quæcumque ex eodem Petro Damiani in obiectione referuntur.

[c] Petrus Damiani opuſ. 6. cap. preſertim 15. & 16.

[d] Innocent. 1. ſuprà.

[e] Petrus Damiani opuſc. cit. cap. 22. circa finem.

[f] Idem Petrus cap. 22. & 23. opuſc. cit.

[g] Conc. Nic. 1. c. 8. Nouatianorum meminit.

[h] African. c. 55. Donatiſtarum.

[i] Vide verba iam citata ex Petro Damiani.

XXXIX. Denique, prætermiſſis iis omnibus auctoritatibus, quæ ordinationes ab hæreticis ſuſceptas, vel ſchiſmaticis, tanquam vacuas, inanes, irritas, ſacrilegas damnant: quibus omnibus vno verbo reſponderi poteſt, vacuas eas eſſe, quantum ad executionem ordinis: ſacrilegas, & impias, propter ſcelus, quod in communione cum hæreticis vel ſchiſmaticis contrahitur; validas tamen eſſe quoad ſubſtantiam, propter Eccleſiæ fidem, & Sacramenti dignitatem, quæ à fide vel bonitate miniſtri non dependet. Iis, inquam, omiſſis, hæc alia pro aduerſariorum ſententia obiici poſſunt: primum, Sacramentum Pœnitentiæ ab hæretico, vel ſchiſmatico ab Eccleſiâ præciſo, collatum, nullum eſſe: potiori ergo ratione Sacramentum Ordinis, quod nobilius eſt, ab eiuſmodi ſuſceptum inualidum eſſe. Alterum, in iis, vt ait [k] Baſilius, qui ab Eccleſiâ defece-

[k] Baſil. epiſt. ad Amphil. cap. 1.

runt, *ἐπέλιπε ἡ μετάδοσις τῆς διακονίας τὴν ἀκολουθίαν*, *defecit traditio, quod ipſa ſit conſequentia*: at non videtur ordo ſuſcipi poſſe, niſi deriuatâ eâ, quæ in Apoſtolis, ſeptuaginta diſcipulis, & Diaconis, ſeu prioribus Eccleſiæ miniſtris fuit, poteſtate ad eos, qui de nouo ordinantur, iuxta prædictionem [a] Dauidis *pro patribus*, id eſt Apoſtolis, *naſcentur tibi filij*, putà Sacerdotes; & figuram antiquæ legis, in qua ad noſtrorum Sacerdotum exprimendam ordinationem ac præſignandam, ſeptuaginta [b] iſti ſeniores, qui iudices cum Moyſe conſtituti ſunt, & quibus populi regendi curam ipſe partitus eſt, de eius ſpiritu ſumpſiſſe dicuntur; cùm ergo traditio iſta, ac ſucceſſio, ſpiritaliſque conſequentia deficiat in hæreticis & ſchiſmaticis, non videtur ab iis ordinatio collata valere, præſertim cùm alia quoque in ipſis *ἀκολουθία*, ſeu ſpiritalis conſequentia deſit, ea nempe, quæ ad Eccleſiaſtici regiminis formam neceſſaria eſt, vt populus Preſbyteris ſuis, Preſbyteri Epiſcopis, omnes ſummo Eccleſiæ capiti adhæreant, quâ adhæſione per hæreſim, vel ſchiſma ſublatâ, non videtur vlla in Eccleſiaſtico regimine poteſtas per abruptos ab Eccleſiæ vnitate ac diſciſſos conferri poſſe, quia nulla poteſtas inferior dari poteſt, quæ non à ſuperiori pendeat, & cum ea connexa ſit: vnde nec ordinandi vis vlla penes illos reſidere videtur. Quod vtique confirmatur ex eo, quod ſuperiùs cum Metropolitano ordinante, Summum Pontificem ſimul ordinare, propter illam nempe omnium Epiſcoporum cum Summo Pontifice connexionem, dixerimus; at de ſchiſmatico vel hæretico ordinante id dici nequit: ergo rupto iſto connexionis membrorum omnium cum capite vinculo, non videtur ordinatio ab iis peracta robur aliquod, vel firmitatem habere poſſe. Denique, quia alioqui ſequeretur apud hæreticos veros eſſe Sacerdotes, vera ſacrificia, veram Eccleſiam: v. gr. ſequeretur Prædicantes, qui dicuntur in Galliâ, Germaniâ, Angliâ, veros eſſe Sacerdotes, nec, cùm ad fidem Catholicam redeunt, vt Eccleſiaſtico catalogo inſerantur, ordinandos: quod tamen hodiernæ Eccleſiæ praxi repugnat. [illegible]

XL. His omnibus reſpondetur: primò diſparem eſſe rationem Sacramenti Pœnitentiæ, & Ordinis, tum quod Sacramentum Pœnitentiæ nonniſi ab habente iuriſdictionem validè conferri poſſit: quâ iuriſdictione hæretici, ac ſchiſmatici ab Eccleſia præciſi priuantur: vnde Sacramenti Pœnitentiæ idonei non ſunt miniſtri, cùm tamen Sacramenti Ordinis, quod iuriſdictionem non requirit, vt validè conferri poſſit, ſed ſolum eminentiam Sacerdotij, ſeu Epiſcopalem poteſtatem conferre queant: tum quod in Sacramento Pœnitentiæ nihil datur præter gratiam, quam, tantum abeſt, vt quis ab iis conſequatur, qui ab Eccleſiæ vnitate defecerunt, vt potius qui iis communicat, noui criminis contagione polluatur: at in Sacramento Ordinis præter gratiam datur character ſpiritalis, quem nulla peccati fœditas impedit, quominus animæ ſuſcipientis imprimi poſſit: vnde non omnis inanis & irrita collata ab hæreticis vel ſchiſmaticis ab Eccleſiâ præciſis ordinatio: ſicut irrita eſt prolata ab iiſdem abſolutio. Secundò reſpondendum, defectum ſucceſſionis legitimæ, & conſequentiæ cum Eccleſiæ corpore, ac capite, obſtare quidem, quominus legitimè vocati, electi, deſignati cenſeantur, qui ab iis, qui ab Eccleſiâ ſunt præciſi, ordinantur, ſed non impedire eorum conſecrationem, atque ordinationem: executionem quidem ordinis prohibere, ſed non ſuſceptionem; iuriſdictionem amouere, ſed non characterem. Sacerdotes autem dici Apoſtolis ac ſeptuaginta ſuccedere, legitimè quidem conſtitutos in ordine, gradu, dignitate, iuriſdictione, ac loco, & libera ordinis executione: illegitimè verò ordinatos, in ſolo ordine, non a cæteris. Sufficere ad Eccleſiaſtici regiminis formam, quod illicita ſit quæcumque ordinis executio contra ſuperiorum in ordine Eccleſiaſtico interdictum, & quod iuriſdictio inferioris auctoritati ſuperioris ſubiaceat: non autem neceſſe eſſe, quod character eiuſdem arbitrio ſubmittatur, nec niſi conſentiente ſuperiore conferatur; cùm enim immediatè ſit à Chriſto, cuius Sacerdotij quædam participatio eſt, in omnibus eodem ordine inſignitis, quantumque ſuper alios dignitate præemineant, æqualis eſt; & ipſius collatio ſuperiorum Eccleſiæ voluntati, vel interdicto non ſubiacet. Gratiam quoque ſpiritalis regiminis ita inter

[a] Pſal. 44.

[b] Num. 11.

A ter omnes Sacerdotes ſingulis eſſe diſtributam, vt ſuperiorum prouidentiæ, donorum, ac gratiæ inferiores partem poſſideant, ſed eam ab illo principaliter obtineant, qui Moyſi dixit, [a] *congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſraël, &c. vt deſcendam, vt loquar tibi & auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis.* Circa quod notat Petrus [b] Damiani, non dixiſſe Dominum, *auferes de ſpiritu tuo tradeſque eis, ſed auferam & tradam; vt profectò oſtenderet, quia non homo homini Spiritum ſanctum tradit, ſed ſolus ipſe eſt, qui, prout vult, gratiæ ſuæ dona diſtribuit.*

XLI. Denique reſpondeo, non eſſe abſurdum, quod apud hæreticos, qui iuxtà Eccleſiæ formam Sacramenta adminiſtrant, & ab Epiſcopis ordinati ſunt, rata ſint ſacerdotia, & vera ſacrificia; apud eos tamen non ſit vera Eccleſia, qui, quod iuſto titulo obtinere non pôſſunt, furto ſuſtulerunt. Item exteriora quædam apud hæreticos Eccleſiæ ſymbola eſſe, ſed aliena. Eccleſiæ propriam fidem ac charitatem non eſſe, nec neceſſariam membrorum cum capite conſenſionem, quibus etſi cætera adfuerint, Eccleſia ſufficienter ab illegitimis quibuſ-
B que hæreticorum & ſchiſmaticorum conuentibus diſcernitur. Hæreticos autem noſtri temporis, cùm nec ab Epiſco s conſecrati ſint, nec Preſbyteralem ordinem iuxta ritum Eccleſiæ Catholicæ acceperint, quibus nempe nulla ſacrificij offerendi inſtrumenta porriguntur, qui nullis ad ſacrificium verbis conſecrantur, Preſbyteros non eſſe, proindéque nec Epiſcopos, quidquid nouus quidam conciliandorum religionum [c] auctor de Anglicanis Epiſcopis ſtatuerit, cuius ſicut adulatio hac in re pernicioſa, ita in conciliandis maximis religionis Catholicæ cum hæretica ſuperſtitione capitibus, temeritas eſt ſacrilega: quaſi verò ſit aliqua [d] cõuentio lucis ad tenebras, Chriſti cum Belial. Sed omiſſis iſtis prophanis nouitatibus, quæ vel ex titulo ipſo damnantur, gratias vtique immortales agendas Deo eſſe crediderim, quod in hac noſtri ſæculi prauarum opinionum ſentinâ non permiſerit Deus Eccleſiam eâ tentatione percelli, qua prioribus temporibus afflicta eſt, dum Arriani v. gr. aliique hæretici
C nullis ferè exterioribus ſignis ab orthodoxis diſcreti, venerandâ inſuper Epiſcopali dignitate prædîti, hæreſes ſuas quaſi ex auctoritate legitimâ diſſeminabant: cùm è contra noſtri temporis hæretici, nec legitimè vocati, nec ſolemni ritu ordinati, nec ab Epiſcopis ex more conſecrati, clanculum docendi munus inuadentes, furtimque indebitam auctoritatẽ aſſumentes, non ſub ouinâ pelle lupi, ſed ſub vulpina videantur, nec veri paſtoris ſpeciem, nec perſonam habeant, tantumque à veritate doctrinæ diſcedant, quantum à poteſtate docendi alieni ſunt. Minus itaque excuſandi, qui nec ſignum Magiſtri in iis videntes, nec doctrinæ ſoliditatem audientes, vanis Pſeudo-Magiſtrorum iſtorum pollicitationibus acquieſcunt: qui quomodo vera nuntiarent, cum nec veritatis annuntiandæ munus acceperint, nec oraculo veritatis, Eccleſiæ ſcilicet declarationi, & antiquitatis fidei credendum eſſe defendant?

[a] Num. 11.
[b] Petrus Damiani opuſc. 6. cap. 14.
[c] Modernus auctor Anglus, qui conciliare nititur religionem proteſtãtium Anglorum cum Catholica.
[d] 2. Cor. 6.

D

ARTICVLVS II.

Vt miniſter ordinationis legitimè dignitatem ſit adeptus.

§. I.

Status quæſtionis proponitur, validam eſſe ordinationem à ſimoniacis, vel intruſis concluditur.

I. QVod autem de ordinatis ab hæreticis, & ſchiſmaticis diximus, hoc de ordinatis à ſimoniacis, vel inuaſoribus Epiſcopalis dignitatis dicendum eſt. Olim quidem, teſtimonio Petri Damiani, controuerſiam fuiſſe liquet, num à ſimoniacis ordinati, Sacerdotali poteſtate fruerentur, vel ſaltem vtrum aliqua ſpes reconciliationis & reſtitutionis in priori gradu eis affulgere poſſet. Quam controuerſiam iſta exponit dictus Petrus Damiani ad Henricum Rauen-

Digitized by Google

natem opuſculo ea de re ſcripto, [a] *De iis itaque qui gratis ſunt à ſimoniacis conſecrati, quanta iam per triennium in tribus Romanis Conciliis fuerit diſceptatio, quamque confuſa atque perplexâ dubietas, & in iis partibus quotidie ventiletur, ſanctitatem veſtram latuiſſe non arbitror, præſertim cùm creſcente fluctuationis ambiguo, eatenus ſit proceſſum, vt nonnullos conſtet Epiſcopos ab illis ordinatos Clericos denuo conſecraſſe.* Quamuis autem poſterioribus temporibus eò non proceſſiſſe videatur indignatio aduerſus ſimoniacos, vel inuaſores Epiſcopalis dignitatis, vt ordinati iterum ſacrarentur, attamen ægrè nonnumquam ſuis ordinibus reſtituebantur, qui vel inferiorem aliquem ordinem à ſimoniaco ſuſcepiſſent. A

[a] Petrus Damiani opuſc. 6. ad Henricum Rauennatem cap. 1.

II. Vt autem euidentius iſta omnia pateant, dicimus primò ordinationem tam à ſimoniacis, quàm ab intruſis Epiſcopis collatam, quoad ſubſtantiam, validam eſſe. Fusè hanc propoſitionem probat [b] Petrus Damiani integro opuſculo citato ad Henricum Epiſcopum Rauennatem, cuius omnes probationes duobus principiis ſupra toties à nobis repetitis innituntur, quod nempe character ordinationis, non tam animæ imprimatur, quàm inuratur, adeò vt deleri non poſſit; B quod bonitas vel malitia miniſtri ad Sacramentorum valorem nullius ponderis ac momenti exiſtat, nec dona Dei miniſtrorum contagione polluantur: quæ duo manifeſtè oſtendunt, ſiue à ſimoniacis, ſiue ab inuaſoribus ſedis Epiſcopalis, atque intruſis collatum Ordinis Sacramentum; integrum perſiſtere, & quoad ſubſtantiam, ac poteſtatem iſtam perfectum. Peculiaria etiam ad id probandum exempla adducit Petrus Damiani; primum quidem Vigilij Sũmi Pontificis, [c] *qui nimirum ſceleratus, & impius, quidquid ordinando conſtituit, nemo Pontificum caſſare præſumpſit: iſtum denique noueris eſſe Vigilium, qui* [d] *prius Bonifacio Papæ moliтus eſt inſidias, quatenus eo viuente Apoſtolicam ſedem ſacrilegus obtineret: ſed reſiſtente Senatu, conatus illicitos, & nefarios implere non potuit, poſtmodum verò ſolitis machinationibus Syluerium Papam agreſſus eſt Apoſtolicâ dignitate priuare: quod ille mox animaduertens, Synodale Concilium congregauit, vbi auctoritate Spiritus ſancti, & Apoſtolica poteſtate eum, vt reuerà ſimoniacum, & inuaſorem Eccleſiæ vinculis † alligauit. Vigilius tamen vt ſacrilega mente conceperat, per imperialem potentiam, datamque pecuniam, &* C *falſorum adminiculo teſtium prædictum Papam Syluerium nequiter condemnauit, Monachicis veſtibus induit, & ad Pontias in exilium deſtinauit, ſuſtentans eum pane tribulationis, & aquâ anguſtiæ: ibique fœlix Papa ille confeſſor factus, defunctus ac ſepultus eſt: ad cuius tumulum nonnulli ſanabantur infirmi, Vigilius autem dignus anathematis nexibus irretitus, reus inſuper homicidij, nefariis auſibus ſe Papam inſtituit. Sed, ô ineſtimabilem diuinæ clementiæ pietatem! Vigilius qui iam deſperatus erat ad culpam, ſeruatur ad pœnitentiam; Anthimum ſcilicet hæreticum Patriarcham, quem reconciliare ſpoponderat, inthronizare noluit; propterea longo detruſus exilio, diriſque afflictionibus maceratus, factis digna recepit, & ſic demum procul à patriâ expulſus, defunctus quieuit in Domino. Ordinationes tamen eius, vt dictum eſt, in ſua perpetim ſtabilitate permanſerunt.* Alterum exemplum eſt Polychronij, [e] qui de ſimoniæ crimine conuictus, & ab Epiſcopali Hieroſolymorum ſede deiectus, aſſignatis quibuſdam prædiis, ex quibus aleretur, ob inſignem poſteà largitionem in pauperes, quibus, cum Hieroſolymorum ciuitas D graui fame premeretur, pecuniam ex prædiorum ſibi relictorum venditione conflatam diſtribuerat, ordini ſuo reſtitutus eſt, ordinatis ab ipſo in ſuo ſemper gradu manentibus: cuius quidem Polychronij [f] hiſtoriam ex actis Conciliorum Romani, & Hieroſolymitani ſub Sixto tertio deſumptam fide omni carere conicit [g] Baronius. Tertium eſt [h] Raimbaldi manifeſtè ſimoniaci, & impudici, Feſularum Epiſcopi, qui tamen reliquis fruſtrà adnitentibus ab obſeſſo corpore malignum ſpiritum protinus expulit, & in vnica Eccleſiæ dedicatione quinque dæmoniacos curaſſe conſtanter perhibetur. Cui exemplo alia quoque per facinoroſos Presbyteros, imò & hæreticos Epiſcopos patrata miracula ſubiungit [i] idem Petrus Damiani; ex quibus infert, Deum, qui per ſchiſmaticos & impios miracula operari aliquando non dedignatur, ordini ipſorum, & dignitati, non perſonæ id tribuentem, non repudiaturũ ſchiſmaticorum, vel aliorum facinoroſorum Epiſcoporum miniſterium, quominus per eos promiſſum Sacramentorum effectum, cui nullum in ſuſcipiente obicem reperierit,

[b] Petrus Damiani opuſc. 6. citato.

[c] Petrus Damiani opuſc. cit. cap. 16.

[d] Lege Anaſtaſ. Biblioth. in Bonif. 2. Syluer. & Vigil.

† Aliàs *abnegauit*, ſed, vt opinor malè.

[e] Idem Petrus cap. 17. opuſc. cit. hanc hiſtoriã refert, cui fidem adſtruit Ioãnes 8. epiſt. 199. prout habetur ex Synodo Photiana.

[f] Huic hiſt. Ioannes 8. fidem adſtruit ep. 199. prout habetur ex Synodo Photiana.

[g] Baron. ad annum 431. propè finem.

[h] Idem Petrus cap. 18.

[i] Idem ibid.

rierit, adimpleat, atque perficiat. Quibus [a] omnibus poſtea adiungit exempla ſanctiſſimorum virorum Rondaldi † Camarinenſis, Amiti Rambonenſis, Guidonis Pompoſiani, Firmani Firmonſis, & quamplurimorũ aliorum ſanctæ conuerſationis laude florentium, qui etiam à Deo plurimis miraculis illuſtrati, ab hominibus, ſolemnibus cœlitum honoribus culti ſunt, quos tandem conſtat, à ſimoniacis ad Sacerdotium prouectos, & vſque ad obitum offerendis indeſinenter ſacrificiis initiaſſe. Cui ſimile exemplum [b] vltimo loco ſtatuit Vberti Ariminienſis: qui quamuis ad Epiſcopatum pecuniæ largitione conſcendiſſet, B. tamen Arduinum, per quem omnipotens Deus tot exhibet ſtupenda miracula, in Preſbyterum conſecrauit.

[a] Ibi cap. 17. † Romualdi.
[b] Ibidem.

III. Innumera ſimilia proferri poſſent exempla eorum, qui à ſimoniacis, vel intruſis ordinati, in ſuis gradibus ab Eccleſia ſemper retenti ſunt. Neque enim ordinationes complurium Summorum Pontificum, qui [c] præſertim integro ferè decimo ſæculo, vel tyrannide Comitum Tuſculanorum, vel malis artibus ad Pontificatum aſcenderunt, irritæ iudicatæ ſunt, aut ordinati ab iis de ſuo gradu periclitati ſunt, præſertim vbi illi Pontifices Eccleſiæ conſenſione fuere tolerati. Neque de ordinatis à Gregorio [d] Nazianzeno, quamdiu Conſtantinopolitanam ſedem tenuit, lis vlla aliquando mota eſt, aut controuerſia, quamuis de eius inea inſtitutione, foret ne legitima, necne, à Patrum Concilii Conſtantinopolitani primi maxima multitudine dica illi mota fuerit, ità vt ſe pro bono pacis abdicare coactus ſit. Neque cùm tres in Concilio [e] Conſtantienſi depoſiti fuerint Summi Pontifices, quorum aliqui de ſimonia, & aliis criminibus, imo etiam hæreſi accuſati fuerunt, acta eorum reſciſſa ſunt, aut euacuatæ ab iis ordinationes factæ, ſed omnia fixa, rataque manere iuſſa ſunt. Neque poſteà cedente Amedeo, qui Felix quartus dictus [f] in Concilio Baſilienſi aduerſus Eugenium quartum electus fuerat, non, inquam, eo cedente, ac Nicolao quinto Eugenii ſucceſſori Pontificatus apicem concedente, factæ ab eo ordinationes irritatæ; ſed manere iuſſæ, adeò nempe verum eſt, à ſimoniacis & intruſis, valere ſecundùm Eccleſiæ ritum perfectam ordinationem.

[c] Vide Panuinium ... Platinam, Ciacconium, & alios in vitis Summorum Pontif.
[d] Greg. Naz. carm. de vita ſua.
[e] Conc. Conſtantienſe ſeſſ.
[f] Platina in vita Eugenii 4. & Nicolai quinti.

§. II.

Contrariæ obiectiones proponuntur.

IV. Multa contra hæc obiici poſſunt: primum, Concilii [g] Conſtantinopolitani primi auctoritas, in quo Maximus Cynicus, à Petro Alexandrino, aliiſque Epiſcopis Ægyptiis intruſus, depoſitus eſt, & ordinationes ab eo factæ nullius valoris declaratæ ſunt, cuius Concilii ſtatuto quãdoquidẽ Correctores [h] decreti Gratiani vim plurimam ineſſe credunt, verba ex Græco referenda ſunt, περὶ Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίας, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης, ὥστε μήτε Μάξιμον ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας, ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου, πάντων, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων, id eſt, *de Maximo Cynico, deque iis rebus quæ nullo ordine circa ipſum Conſtantinopoli geſtæ ſunt, neque Maximum fuiſſe, aut eſſe Epiſcopum, neque eos qui ab ipſo ſunt ordinati, in vllo cleri gradu cenſendos; omnibus, quæ & in ipſo, & ab ipſo ſunt, infirmatis.* Ex iis itaque iuxta Græcorum textum Conſtantinopolitani Concilii verbis, adiuncta interpretatione [i] Balſamonis, ac [k] vitâ Gregorii Theologi per Gregorium Preſbyterum deſcriptâ, aliiſque locis conſtare deducunt prædicti decreti Gratiani reuiſores Maximum numquam fuiſſe Epiſcopum, ac proinde rectè ſtatui nullum ab eo imprimi potuiſſe ordinis characterem. Ac de eodem Maximo, quod numquam fuerit Epiſcopus, locupletiſſimum quoque, vt ipſi putant, extat teſtimonium in Epiſtola [l] Hadriani Papæ ſcripta Baſilio Imperatori, quæ habetur actione prima octauæ Synodi manuſcriptæ, quæ eſt penes Cardinalem ... iam verò typis excuſa habetur in tomis Conciliorum: citans enim Leonem primum ait, *dicit enim altiſona tuba, ſanctus videlicet Sedis Apoſtolicæ Papa Leo, cuius ſententiam quidquid vbique Catholicum eſt, velut cœleſte miraculum celebrat, & veneratur oraculum, cum ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcitur, qui ſubiugat ne-*

[g] Concilium Conſtantinopolitanum 1. c. 4.
[h] Correctores decreti Grat. ad c. propter, diſt. 19.
[i] Balſamon in Concil. Conſtantinop. c. 4.
[k] Greg. Preſbyter in vita Gregor. Nazianz.
[l] Epiſt. Hadr. Baſilio act. 1. Concil. 8. ... tom. 3 Conc. ...

quaquam iſtis eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum. Neque enim inter Photium Mœchum, & Maximum Cynicum à ſecunda Synodo damnatum, vel inter ordinationes illius & illius diſtinctionis aliquid eſſe conuincimus. At ª in Maximi ordinatione hoc ſolùm A
vitij argui poteſt, quod intruſus abſque legitima electione fuerit, quod furtim ab Ægyptiis Epiſcopis à Petro Alexandrino miſſis, iiſque pecunia corruptis, in Choraulæ domum conuenientibus, ſolis plebeiis hominibus, ac facinoroſis, quibus nouitas omnis arridet, fauentibus, indignantibus Clericis, frementibus bonis conſtitutus fuerit: adde ſi volueris, quod Apollinariſta fuerit hæreticus. Cæterum cùm ab Epiſcopis Catholicæ communionis ordinatus ſit, quorum princeps erat Petrus Alexandrinus magni Anaſtaſij ſucceſſor, qui plures pro Catholica fide labores exantlarat, à veris eum Epiſcopis iuxtà ritum Catholicæ Eccleſiæ ordinatum fuiſſe nemo ambigere poteſt: itaque ſi eius ordinatio nulla, ſi Clericorum ab eo incaſſum & inutiliter attentata dicitur ordinatio, eo titulo hoc accidet quod intruſus ipſe contrà canones, & Eccleſiæ morem in Conſtantinopolitanam ſedem inuaſerit, & qui ab eo conſecrati ſunt, ab inuaſore manus B
impoſitionem acceperint.

ª Vide citatos Balſamonem, Greg. Presbyterum in vita Nazianz. Gregor. Naz. carm. de vita ſua, Theodoret. 4. hiſt. c. 8. qui pro Petro Timotheum, eumque quẽ Catholicum auctorem facit ordinationis dicti Maximi, vide etiã Sozom. lib. 7. cap. 9 qui Catholicum tradit Maximũ.

ᵇ Hadrianus ſecundus epiſtola Ignatio Conſtãtinop. act. 5. Synod. octauæ, in qua lecta & probata eſt.

V. Secundò obiicitur ſententia Hadriani ſecundi, qui ᵇ petenti Ignatio, vt diſpenſaretur cum quibuſdam à Photio inuaſore ſedis Conſtantinopolitanæ, eiuſdemque Ignatij acri perſecutore, voluntariè vel inuoluntariè ordinatis, iiſque ſaltem qui ſcelus reueriti, Sacerdotio nullo modo functi fuerant, vel qui poſteà impietatem eius agnoſcentes, pro iuſtitia viriliter ſteterant, nullatenus diſpenſandum reſpondit, eorumque ordinationes, vtpotè ab inuaſore factas, nullas, & inualidas ſtatuiſſe videtur. Sic enim habet; *quamobrem, & nos, ſuper quibus & à nobis diſpoſitiones, & diſcretiones exigis, nihil ſequendum præter eius* (Nicolai videlicet primi prædeceſſoris) *diuinitus inſpirata decreta conſpicimus, præ omnibus, & ſuper omnia Gregorium Syracuſanum, Photium Tyrannum, & quos idem Photius in gradu quolibet ordinaſſe putatus eſt, ab Epiſcoporum numero vel dignitate, quam vſurpatiuè, ac fictè dedit, merito ſequeſtrantes. Primò quia Photius Maximo, & ordinatio eius, vel potius* C
execratio iſtius ordinationi penè in cunctis videtur eſſe ſimillima. Secundò, quia ſic ſe habet per deceſſorem meum Apoſtolicæ Sedis decretum, cuius iudicium nuſquam præcipiunt ſacri Canones retractari, dum tamen cenſeant eam in aliorum quæque reuocanda, ſeu deſinienda negotia perſcrutari; noſque conuenit vt protulimus, eius in omnibus conſtituta ſectari. Tertio, quia Photius vir forenſis, curialis, Neophitus, inuaſor, atque adulter, necnon anathemate condemnatus exiſtens, nihil habuit, nihil dedit, niſi fortè damnationem habuit, quam ſe ſequentibus propinauerit. Photio certè præſidente auctore, dictum eſt ab anathematizatis: conſecratus non ſolum non accipit Spiritum ſanctum, ſed & quod ante habuit, ſtatim auferetur ab eo: verùm quamuis hoc Tyranni Photij dictum fauore, ipſeque ſuper huiuſmodi ſententia delectatus, cùm malè à ſe promotis, ei conſenſum præbuerit, quamuis etiam nonnullis de quibus hoc fruſtrà dictum eſt, valeat coaptari: quia tamen veraciter dictum eſt, eorum magis damnationi proculdubio congruit, qui ab anathematizato, & damnato Photio per impoſitionem manus, non lucrum, ſed vulnus in capite ſuſceperunt. Quibus de ordinatis à Photio dictis, ſubdit, vt ij etiam qui ab Ignatio ipſo ordinati, Photio in contemptum Sedis Apoſtolicæ adhæſerint, paulò poſt *in ſuis gradibus confirmentur.* Cuius epiſtolæ Hadriani, quæ in octaua Synodo generali lecta, & comprobata eſt, verba illa D
penſanda ſunt, quod eos quibus Photius manus impoſuit, non ordinaſſe, *ſed ordinare putatum eſſe* dicat: quæ verba oſtendunt Photium exteriora ſigna ordinationis vſurpaſſe, ſed ordinationem iſtam minimè perfeciſſe: quod idem *vſurpatiuè & fictè* Epiſcopi creati dicantur, quæ fictam & falſam ordinationem à Photio præſumptam oſtendunt, non veram: quod talium *ordinatio, non conſecratio, ſed execratio* dicenda aſſeratur: quod Photius vtpotè inuaſor, *nihil habuerit, nihil dederit*, damnationem ſolum ex ordinatione ſua habuerit, hanc ſolam dederit: quod ab eo conſecrati tantum abeſt vt Spiritum ſanctum acceperint, cùm potius quem habebant amiſerint: nullum lucrum ex ſua ordinatione fecerint, ſed vulnus duntaxat eis illatum & inflictum ſit: quæ omnia eo tendunt, vt irritam, inanem, nullam, Sacerdotij gratià vacuam, characterem minimè inurentem, ab inuaſore factam ordinationem oſtendant.

VI. Tertiò

A VI. Tertiò obiiciuntur pleraque, quæ à Gratiano [a] habentur collecta, maximè contra ordinatos à ſimoniacis, quorum aliqua agentes de ſimoniacis electionibus, atque ordinationibus protulimus: hæc ſolùm iam ſeligimus, quæ vel difficilius ſoluuntur, vel aſperius dicta videntur. Primum ex Ambroſio [b] libro de dignitate Sacerdotali, *cùm ordinaretur Epiſcopus, quod dedit, aurum fuit: quod perdidit anima fuit: cùm alium ordinaret, quod accepit, pecunia fuit, quod dedit, lepra fuit.* Alterũ, ex Leone [c] 1. ex quo hæc profert Gratianus, *gratia ſi nõ gratis datur, vel accipitur, gratia non eſt; Simoniaci autem non gratis accipiũt; ſi autẽ non accipiũt, non habent: ſi autẽ non habent, nec gratis, nec non gratis cuiquã dare poſſunt. Quid ergo dant? profectò quod habent: quid autem habent? Spiritum vtique mendacij, &c.* Tertiũ, ex Gregorio epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem, [d] *quicumque ſtudet pretij datione ſacrum Ordinem mercari, dum non officium, ſed nomen attendit, Sacerdos non eſſe, ſed dici tantummodo inaniter concupiſcit.* Quartum, ex Concilio [e] Chalcedonenſi, quod ex ordinatione ſimoniacâ ſuſcipientem, nihil proficere definit. Quintum, ex Gregorio [f] Nazianzeno, cu-
B ius ſententia iſta ab eodem Gratiano refertur, *qui ſtudet donum Dei pretio mercari, in ſacro Ordine nulla ratione de cætero permanere, aut renouari poſſe dubium non eſt.* Et paulò pòſt, *nemo poteſt retinere quod vendidit, &c.* Quintum, Taraſius [g] apud eundem Gratianum, in ſimoniacis ait *non eſſe Sacerdotij ſanctitatem:* ſeu potius, vt habent verba ipſius epiſtolæ [h] ad Hadrianum 2, ſimoniacum *ἀλλότριον πάσης τῆς ἱερωσύνης, alienum ab omni Sacerdotio,* & ordinationes ſimoniacorũ *περιβλαβὰς,* id eſt, *irritas, inanes, & vacuas,* eſſe docuit. Denique Damaſus, [i] *reiterare*, inquit, *neceſſe eſt, quod legitimè actum, aut collatum minimè probatur. Nam quomodo honorem poſſit retinere, qui ab illo acceperit, qui poteſtatem dare legitimè non habuit, inuenire non poſſum.* Ex quibus [k] inferre, licet ſimoniacorum ordinationes nullas eſſe, & inualidas: nam ſi in iis lepra ſolum recipitur, aurum ſolum datur, nec poteſtas ordinis recipitur, nec character imprimitur; ſi ſimoniaci ſpiritum ſolùm mendacij tribuunt, quomodo Sacerdotij poteſtatem, quæ Spiritus ſancti donum eſt, largiũ-
C tur? ſi gratiam, quia gratis dari debet, per pecuniam nemo accipit, quomodo quis Sacerdotij poteſtatem, quæ pretio quoque comparari non poteſt, pecuniariâ ordinis receptione conſequetur? ſi inaniter & ſecundùm nomen Sacerdos dici, non eſſe concupiſcit, qui ad Sacerdotium pecunia contendit, reuera talis Sacerdos non eſt, nec Sacerdotij charactere ſignatur, nec poteſtate exornatur. Si nec in ſacro Ordine per pecuniam ordinatus permanere, nec eidem reſtitui poteſt, qui ad eum per pecuniam anhelarit, nec ordinem videtur conſequutus, nec gradum: ſi ſimoniacus non habet *Sacerdotij ſanctitatem:* ergo nec Sacerdotij ſanctificantem, & Deo conſecrantem characterem. Poſtremò, ſi reiterare neceſſum eſt, quod legitimè collatum non eſt; ſuſceptus autem ab illo ordo, qui eum legitimè dare non potuit, legitimè non docetur eſſe collatus; conſtat porrò ſimoniacum non legitimè conferre cuiquam ordinem poſſe, ſicut nec inuaſorem ſedis Epiſcopalis, ac dignitatis iniuſtum poſſeſſorem: ſequitur ordinem ab vtrouis collatum nullum eſſe, etiam quoad ſubſtantiam, ac proinde iterandum.
D
VII. Iis autem omnibus & ſimilibus ſiue Patrum, ſiue Summorum Pontificum, & Conciliorum teſtimoniis vnica ſufficit reſponſio, hæc ſcilicet omnia oſtendere ſolummodo licitam executionem ordinis à ſimoniaco vel intruſo Pontifice ſuſcepti, ſeu functionum eiuſdem ordinis exercendarum liberam poteſtatem ordinatis denegari, dignitatem, honorem auferri, priuilegia ab iis tolli; non autem probare characterem Sacerdotalem à ſimoniaco, vel ſedis Epiſcopalis inuaſore nequaquam conferri, aut poteſtatem ordinis minimè iis inuri, quos illi myſticis, & ſecundùm Eccleſiæ formam ritibus initiauerint. Ea autem loquendi forma ſatis vſitata eſt, vt quibus poteſtas ſacra miniſteria licitè attingendi denegatur, quibus Sacerdotij prærogatiuæ auferuntur, ij excidiſſe omni Sacerdotio, & ordine dicantur, quamuis interiori poteſtate præditi agnoſcantur, ſed eâ inutili, quia ſine crimine in actum prorumpere non poteſt: vt autem huius ſolutionis bonitas appareat, ad ſingula argumenta reuocandus eſt animus.

[a] Grat. 1. q. 1. & quæſt. 7.
[b] Ambroſ. de dign. Sacerd. cap. 5. habetur 1. quæſt. 1. c. cùm ordinaretur.
[c] Leo apud Gratian. 1. q. 1. c. 1. non tamen iſta reperiũtur apud Leonem.
[d] Greg. lib. 7. epiſt. 110. Ref. 1. quæſt. 1. c quicumque.
[e] Chalc. c. 2. Ref. c. ſi quis, ibidem.
[f] Greg. Naz. apud Gratian. cit. c. qui ſtudet, cui nihil ſimile in eius operibus reperitur: huiuſmodi autẽ quædam habetur in epiſt. Taraſij ad A lrianum.
[g] Taraſ. apud Grat. citat. c. eos qui.
[h] Idem epiſt. cit. ad Adrianum.
[i] Damaſ. epiſt. 5. quæ eſt de Chorepiſcop. refertur 1. q. 7 c. per illicitam.
[k] Vide etiam epiſt. 2. Nicolai 1. Geruaſio Remenſi, & alias de ſimoniacis.

VIII. Ad primum argumentum, quod circa Maximi Cynici ordinationem verſatur, Maximum Epiſcopali charactere verè donatum fuiſſe non video efficaci vlla ratione refelli. Primò enim Concilium [a] Conſtantinopolitanum primum, cùm eum negat eſſe aut fuiſſe vnquam Epiſcopum, commodè explicari poteſt de Epiſcopali dignitate, executione ordinis Epiſcopalis, ſtatu, gradu, dignitate, iuriſdictione, ſede, quæ omnia Maximo adempta ſunt, relicto ei ſolo charactere, quem Ægyptij Epiſcopi, eum ſecundùm formam Eccleſiæ conſecrantes, haud dubiè inuſſerant: relicta quoque ſola poteſtate ordinis adſtrictâ licet & alligatâ, quam tamen Sacramenti licet illegitimè dati virtus contulerat: nec iſti expoſitioni aut Gregorius [b] Preſbyter in vita Nazianzeni, aut [c] Balſamon in iſtum Canonem repugnant, vel contrarium docent, qui illegitimam tantum & turbulentam, ſeditioſam, contrà Canones eius electionem oſtendunt, Sacramenti verò Ordinationis, ſubſtantiale vitium nullum in eius initiatione obſeruant. Adriani [d] quoque Pontificis epiſtola, quæ nihil plus dicit, quàm Concilium Conſtantinopolitanum primum, Maximum nempe nec eſſe, nec fuiſſe Epiſcopum modo prædicto explicari conuenienter poteſt. A B

[a] Conc. Conſtantinop. 1. c. 4.
[b] Greg. Preſbyter in vita Greg. Naz.
[c] Balſamon in c. 4. Conc. Conſtantinop. 1.
[d] Adr. epiſt. Baſilio ſuprà.

IX. Quod ſpectat pariter ad ordinationem Photij, quem Nicolaus [e] primus deponendum, & deiiciendum de gradu Epiſcopali ſæpius affirmat, non obſcurè indicatur eum Epiſcopalem ordinem habuiſſe, cuius executio alligata tamen, & Eccleſiaſtica prohibitionis vinculis adſtricta foret: quod etiam magis innuunt tum [f] Baſilius Imperator, qui indulgendum ab eo ordinatis proponit; tum Ignatius Conſtantinopolitanus Patriarcha vir ſanctiſſimus, qui vt ipſis venia concedatur, enixè rogat: tum verò maximè [g] Ioannes octauus, qui tandem ab aſtuto iſto homine perſuaſus eſt, vt non ſolum contra prædeceſſorum ſuorum ſtatuta ordinatos ab ipſo reciperet, ſed & ipſum in ſuum gradum, ac dignitatem abſque vlla ordinis malè ſuſcepti (ſed ſuſcepti tamen) iteratione, reuocaret. Vnde cùm docet Adrianus ſecundus, ordinari eum viſum eſſe, non autem eſſe ordinatum, de ordinatione integra, quæ etiam dignitatis, iuriſdictionis, & cæterarum prærogatiuarum collationem comprehendit, loquitur, qua verè ordinatus non fuit, qui ſolam poteſtatem ordinis malè ſuſcepit. C

[e] Nicolaus 1. epiſt. 7. & aliis.
[f] Epiſt. Baſilij Imperat, & Ignatij act. 1. ſept. Synod.
[g] Vide epiſt. Ioann. octaui 199. Baſilio, & ſeq. 200. 201. 202. 203. ad diuerſos, tomo 3. Conc. parte 2.

X. Denique allatæ à Gratiano auctoritates non maioris iam allatis videntur eſſe roboris: non auctoritas [h] Ambroſij, qui ex Sacramento Ordinationis quod quis pecuniâ mercatus fuerit, damnum quod ſuſcipientis animæ infertur ſolùm oſtendit, non autem eiuſdem Sacramenti omnimodam inanitatem, vel vanitatem: prout ex tota ſerie ſermonum eius manifeſto deducitur: non [i] Leonis primi (ſi tamen Leonis hæc verba ſunt, quæ à Gratiano referuntur) qui nempe gratiam iuſtificantem gratis dari debere, ideoque ſi ſecus fiat, iniuriam ei inferri docet, ob quam contingat, vt non Spiritu ſancto ſanctificetur, ſed ſpiritu mendacij per pecuniam promotus corripiatur: quæ doctrina quemadmodum vera eſt, ita nihil officit iſti ſententiæ, quæ etiam pecuniaria ordinatione Sacerdotium malè, ſed non ſine ingenti crimine ſacrilegij ſuſcipi docet. Non [k] Gregorij, qui dum Sacerdotem ſimoniacum verum Sacerdotem eſſe negat, & D nomine ac titulo tenus Sacerdotem. Sacerdotem verum ſtrictius ſumit pro eo, qui Sacerdotalis perfectionis ſtatum meritò poſſideat, gradum meritis æquet, officium ritè expleat, iuribus ac prærogatiuis iuſtè potiatur; talem autem Sacerdotij nomenclaturam æquiuocè tantum ſimoniaci Sacerdotij conuenire non dubium eſt. Non Concilij [l] Chalcedonenſis, quod nihil proficere ordinationem ſuam ſimoniaco, non minus verè quàm ſapienter affirmat: nam quamuis ex ea Sacerdotalis ordinis poteſtatem conſequatur, cùm tamen ipſa per Eccleſiæ ſententiam ligata ſit, nec in actum ſine piaculo exeri poſſit, videtur potius ad hoc eſſe comparata, vt habenti obſit, quàm proſit: vnde verum eſt, eum ex ordinatione iſta nihil proficere, cui ſi quid ex iſta ordinatione accedit, officere potius poteſt, quàm proficere. Non Gregorij [m] Nazianzeni, vel cuiuſuis alterius, qui referente Gratiano tradidit eum qui donum Dei pecunia mercatur, non poſſe in ſacro Ordine de cætero permanere, aut ad eum reuocari: nam verba iſta oſtendunt ordinem recipi etiam per ſimoniacam ordinationem,

[h] Ambroſius ſuprà.
[i] Leo 1 ſuprà.
[k] Greg. 1. ſup.
[l] Conc. Chalced. ſuprà.
[m] Greg. Naz. ſuprà.

A tionem, ſed tamen ita recipi, vt ab ordinis eiuſdẽ prærogatiuâ, ac dignitate per ſententiam Eccleſiæ reiiciendus ſit, qui ita ordinatus eſt, adeo vt nec in debitâ ordini ſuo dignitate conſiſtere, nec ad eam poſt expulſionẽ rurſum reuerti poſſit. Ideoque non ordinis poteſtas ſine dignitate, verbis iſtis ſimoniaco adimitur, ſed aſtruitur. Cui etiam ſententiæ minus obeſt, quod ex eodem Nazianzeno adfertur, *neminem poſſe retinere quod vendidit*: nam de gratiâ ſanctificante id intelligitur, quam vbi quis vendit, amittit; amittit autem non quod eam alteri tradat, ſed quod eam iniuriâ afficiat, ex qua iniuria peccati macula contrahitur, cui gratia ipſa opponitur: cum autem characteri, vel poteſtati ordinis, peccatum minimè contrarium ſit, quantumcumque peccato quis polluatur, Sacerdotij tamen poteſtate non priuatur. Non pariter repugnat noſtræ ſententiæ [a] Taraſius, qui dum ſimoniacum ab omni Sacerdotio alienũ dictitat, de dignitate & legitimo poteſtatis Sacerdotalis vſu loquitur, quibus homo ob ſimoniæ crimen per Eccleſiæ damnationem exuitur: non de poteſtate ordinis B vel charactere diſſerit, quæ ita animæ inſita ſunt, vt deleri non poſſint: quo etiam ſenſu irritæ ſimoniacorum ordinationes dicuntur, non quæ nullam poteſtatem attulerunt, ſed quæ ſecum damnationem adnexam habent, & vtendi poteſtate collatâ iuſtiſſimum interdictum.

[a] Taraſius ſuprà.

XI. Maior difficultas eſt in verbis ex epiſtola Damaſi [b] citatis: quam difficultatem facilè euitabit, qui huic epiſtolæ fidem omnem ademerit, incompoſitam, cum pluribus probatis etiam Catholicis Doctoribus, eam eſſe ſentiens, & inconditam plurium textum farraginem, non germanam Damaſi Summi Pontificis ſcriptionem. Sed ne videamur nodum iſtum maluiſſe ſcindere, quàm ſoluere: reſpondemus, primò quidem totum iſtud, quod ex Damaſo profertur, dici de ordinatis ab Epiſcopis qui Epiſcopalem manus impoſitionem non habebãt, quos ſi verum eſt à non Epiſcopis ordinatos fuiſſe, quis dubitet, quin eorum iteranda ſit, & repetenda ordinatio? Secundò in eadem Damaſi ſententia duo C contineri, quæ in poſterioris ipſo Innocentij primi Summi Pontificis epiſtola [c] ad Rufum, & alios Macedoniæ Epiſcopos habentur: primum enim ex ea quædam valdè Damaſi epiſtolæ affinia de ordinatis ab hæreticis excerpta à nobis ſunt, & expoſita. Deinde ex eiuſdem Innocentij citata epiſtola, prolatis iam à Damaſo genuinum illud eſt, *qui particeps effectus eſt damnato, quomodo honorem debeat accipere inuenire non poſſum*, quod de vſu poteſtatis & prærogatiuis, ac priuilegiis Sacerdotij, non de ipſa poteſtate dictum intelligitur. Porrò quod ex [d] Damaſo additur iterari debere ordinationem non legitimè collatam, id tunc tantum verum eſt, cùm defectus vel vitium ordinationis eſſentiale eſt, non autem cùm ſolum eſt accidentale: at verò ad eſſentiam Sacramenti Ordinationis nullo pacto pertinet bonitas vel dignitas miniſtri, vt docuimus, proindéque defectus ordinationis, ſi quis aliquando ex eâ parte contingat, ordinationem fortè vitiabit, ſed non peruertet.

[b] Damaſus ſuprà.

[c] Innocent. 1. ep. 22. cap. 3

[d] Damaſus epiſt. 4. cit.

§. III.

D

Ordinatis à ſimoniaco, vel intruſo Antiſtite, ademptum Ordinis officium.

XII. Dicimus ſecundò, iure ab Eccleſiâ ſtatutum eſſe & ab antiquis temporibus obſeruatum, vt ordinati à ſimoniacis, vel inuaſoribus Eccleſiarum, ordine ab iis ſuſcepto nequaquam vti permitterentur, omnique iſtius gradus ad quem talium miniſterio conſcendiſſent, prærogatiuâ, dignitate, officio, priuilegio priuarentur. Decreta [e] Nicolai ſecundi, Alexandri [f] ſecundi, Vrbani [g] item ſecundi, quibus conſtat à ſimoniacis etiam non ſimoniacè ordinatos, non niſi ex diſpenſatione in ſuſceptis ordinibus tolerari, conuenietiori loco eidem propoſito adſtruendo priori [h] huius operis parte protulimus: nec dubium quin innumera propè alia proferri queant, quibus quidem omiſſis, quæ obiectionis loco ſuperiùs adducta ſunt, abundè huic rei probandæ ſufficiunt. De ordinatis quoque ab vſurpatoribus Epiſcopalis dignitatis, qui Catholicorum Epiſco-

[e] Nicolaus 2. apud Gratianum, 1. q. 1. c. ſtatuimus.

[f] Alex. 2. in Synod. Rom. [illegible]

[g] Vrbanus in Concil. Placent. c. 5.

[h] Vide primã partem, vbi de ſimoniacorũ pœnis.

porum adhuc viuentium ſedes inuaſerunt, Vrbanus [a] ſecundus ſuprà citatus A
ſtatuit, vt ordinationes eorum irritæ cenſeantur, niſi probauerint ipſos ſe neſ-
ciſſe damnatos Aliam exceptionem addit Leo [b] primus, niſi videlicet eorum
ordinatio propriorum Epiſcoporum conſenſu fiat, *nulla, inquit, ratio ſinit, vt in-
ter Epiſcopos habeantur, qui nec à Clericis ſunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à Prouin-
cialibus Epiſcopis cum Metropolitani iudicio conſecrati, &c. Si qui autem Clerici ab iſtis
Pſeudo-epiſcopis in iis Eccleſiis ordinati ſunt, quæ ad proprios Epiſcopos pertinebant, & or-
dinatio eorum conſenſu, & iudicio præſidentium facta eſt, poteſt rata haberi: alter autem
vana eſt habenda ordinatio, quæ nec loco fundata eſt, nec auctoritate munita.* Quàm ge-
neroſè vero, quàm acriter idem S. Leo in Timotheum Ælurum perditiſſimum
hæreticum, inuaſorem Alexandrinæ ſedis, vindicandum eſſe ſcripſerit; quàm
grauiter Sacramentorum omnium executionem, & legitimum vſum ab Eccle-
ſiâ Alexandrinâ ob iſtam Tyrannicam eiuſdem promotionem ſublatum eſſe
docuerit, docent eiuſdem ſanctiſſimi Leonis, [c] poſt Proterij necem datæ,
epiſtolæ Leoni Auguſto, ea maximè quæ [d] poſtremo loco data eſt, in qua du- B
rius cuipiam videbitur loqui: nec ſolum officium adminiſtrandi, ſed etiam ve-
ritatem Sacramenti defeciſſe, docere videretur, niſi ex aliis locis eius mentem
ſatis ſuperque teneremus; ſic ergo loquitur S. Leo, *manifeſtum quippe eſt, per
crudeliſſimam infamiſſimamque ſæuitiam, omne illic Cæleſtium Sacramentorum lumen extin-
ctum; intercepta eſt Sacrificij oblatio, defecit chriſmatis ſanctificatio, & parricidalibus ma-
nibus impiorum omnia ſe ſubtraxere myſteria.* Plura adiungere non vacat, quæ ex aliis
auctoribus hunc in locum conferri etiam poterunt. Rationem ſolum breuem,
facilemque earum Eccleſiæ conſtitutionum adducimus: quia nempe ſimoniaci,
& inuaſores Epiſcopalis dignitatis executione ordinis carent, proindeque nec
executionem dare poſſunt; eaque eſt ratio quam Summi Pontifices, quorum
plures citauimus, quoſdam etiam forte mox adducemus, proferunt, dum eum
qui nihil habuit, nihil dare potuiſſe affirmant.

[a] Vrbanus 2. in Concilio Placentiæ cap. 9.
[b] Leo primus epiſt. 70. al. 90. ad Ruſtic. Narbon. c. 1.
[c] Leo primus epiſt. 73. 74. 75. Leoni Auguſto.
[d] Epiſt. 75. cit.

§. V. C

Difficilem hac in re diſpenſationem fuiſſe, aliquando tamen conceſſam.

XIII. Dicimus tertiò difficile in eo diſpenſatum, vt ordinati ab inuaſori-
bus dignitatis Epiſcopalis, vel ſimoniacis, in ſuis ordinibus reciperentur. Pa-
tet id ex dictis de ordinationibus factis à Maximo, & Photio, qui ad Conſtan-
tinopolitanam ſedem contra Canonum præſcriptum irruperant, à quorum
priori ordinatos Concilium [e] Conſtantinopolitanum à ſuis gradibus omnino
reiecit; à poſteriori vero [f] Nicolaus primus, & Adrianus [g] ſecūdus. Sed maximè
id notandū circa ordinatos ab iſto poſteriori: quod petente Ignatio, & obnixè
rogante pro Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopo Paulo, qui in primâ Synodo
à Photio habita ordinatus, in ſecunda viriliter pro Ignatio ſteterat, aduerſario-
rum patricidalem animū detexerat, multa pro veritate ab iniquis paſſus fuerat: D
eius tamen ſupplicationi, nequaquam ſibi annuendum duxit dictus [h] Hadria-
nus, ſed omnimodè ſeueritati canonum ſtandum edixit: qui etiam alia epiſtola,
cum in aliis decreta paternorum canonum relaxare ac moderari neceſſarium
eſſe aliquando fateatur, peruaſorum tamen Epiſcopalium ſedium ordinatio-
nes tolerare, vel eorum qui ab iis conſecrati ſunt permittere, iniquum eſſe di-
xit. [i] Vrbanus quoque ſecundus, & Paſchalis [k] ſecundus ab excommunicatis
& ſchiſmaticis ordinatos in ſuis gradibus admitti ſinunt, ſi tamen iſti Epiſco-
pi, à quibus ordinem ſuſceperint, ſimoniaci non fuerint. Hoc [l] itaque argu-
mento vſus Alexius Conſtantinopolitanus Patriarcha, ſibi ſubditorum Epiſ-
coporum in ſe conſpirantium conſilia auertit, eos docens eſſe abdicandos, qui
ab ipſo ordinati eſſent, ſi minus ipſe legitimè dignitatem iſtam adeptus fuiſſet.
Eodem vſus [m] Baſſianus Epheſinus aduerſus Stephanum, *Epiſcopi, inquit, qui à
me ordinati ſunt, ipſi & hunc ordinauerunt Epiſcopum: ſi non ſum ego Epiſcopus, neque
illi qui à me ſunt ordinati, debent eſſe Epiſcopi neque Clerici.*

[e] Conc. Conſtantinop. 1.
[f] Nicolaus 1. epiſt. 7.
[g] Hadr. 2. epiſt. quæ habetur act. 5. Synodi octauæ generalis.
[h] Hadrianus 2. epiſt. Baſilio Imperat. act. prima Synodi octauæ.
[i] Vrbanus 2. c. ab excommunicatis 9. quæſt. 1.
[k] Paſch. 2. in Cōcilio apud Guardaſtall. can. 2.
[l] Curopalata in Michaële Imperatore.
[m] Baſſianus in Concil. Chalced. act. 11.

XIIII.

A XIV. Aliquando tamen diſpenſatum variis de cauſis legimus, vt ordinati ab inuaſoribus Epiſcopalis dignitatis, vel ſimoniacis in ſuis gradibus reciperentur. Concilium Toletanū [a] vndecimū non à ſimoniacis ſolum, verum etiam ſimoniacè ordinatos, poſt condignā pœnitentiā in ſuis gradibus reſtitui legitimè poſſe oſtendit, his verbis; *illos autem, quos deinceps poſt prælationem per præmium ordinatos fuiſſe patuerit, ſub definitæ pœnitentiæ legibus, vt vere ſimoniacos ab Eccleſia ſeparandos eſſe cenſemus, id eſt, vt duorum annorum ſpatio, exilio relegati & digna ſatisfactione, vel excommunicationis ſententiā coerciti, honoris gradum quem pecuniis emerant, lacrymis conquirere, & reparare contendant. Vnde ſi digna eos ſatisfactio pœnitentiæ commendauerit, peracto indictæ pœnitentiæ tempore, non tantum communionem, ſed loco, & totius ordinis officiis, à quibus ſeparandi fuerint, reſtaurandi ſunt.* Cuius Synodi auctoritate fretus Fulbertus Carnotenſis, de Preſbytero per pecuniam ordinato, Leutherico Senonenſi Archiepiſcopo ſimile conſilium dediſſe legitur, [b] *Depoſitum,* inquit, *non reordinabitis, ſed reddetis ei ſuos gradus per inſtrumenta, &c.* Ordinatos quoque ab

[a] Tolet. 11. c. 9.

[b] Fulbertus epiſt. [illegible] Leutherico.

B Anatolio Conſtantinopolitano, Maximo Antiocheno, Vigilio Romano, & aliis, quorum, vt docuimus, aliquando ordinationis primordia vitioſa fuerunt, Eccleſia, quæ ipſorum poſtea inſtitutionem reformauit, in ſuis gradibus manere voluit. Plura vtriuſque generis, tàm à ſimoniacis ordinatorum, quàm ab inuaſoribus Epiſcopalium ſedium exempla lubenter omittimus: multitudinem peccantium in c[illegible]à præſertim fuiſſe, vt Eccleſia facilius in iis diſpenſaret, ſolum m[illegible].

XV. *Verumtamen,* vt cum Petro [c] Damiani loquar, *& hoc otioſum eſſe non credimus, ſi quid ſuper hoc negotio Leo Papa* [d] *nonus ſtatuerit, exponamus. Nam, vt omnes ſimoniacorum ordinationes Synodalis vigoris auctoritate caſſaſſet, protinus à Romanorum multitudine Sacerdotum magnæ ſeditionis tumultus exortus eſt, ita vt non ſolum ab ipſis, ſed à pleriſque diceretur Epiſcopis, omnes pene Baſilicas Sacerdotalibus officiis deſtitutas, & præcipuè Miſſarum ſolemnia ad ſubuerſionem Chriſtianæ religionis, & deſperationem omnium*

C *circumquaque fidelium funditus omittenda. Quid plura? poſt longa ſane diſceptationum hinc inde volumina, tandem ſuggeſtum eſt venerandæ ſedis Epiſcopum decreuiſſe Clementem* [e] *ſecundum: vt quicumque à ſimoniaco conſecratus eſſet, in ipſo ordinationis tempore non ignorans ſimoniacum, cui ſe obtulerat promouendum, quadraginta nunc dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti ordinis officio miniſtraret; quam nimirum ſententiam protinus venerabilis Leo ratam percenſuit, & ſub huiuſmodi pœnitentia omnes in acceptis officiis de cætero perſeuerare mandauit.* Quibus addit Petrus [f] Damiani, nonnullos quoque ſuo tempore conſpici, qui à ſimoniacis diuerſis gradibus initiati, ab eodem Summo Pontifice Leone ad Epiſcopatus apicem prouecti ſunt; quod & à Canonibus antiquis minimè docet eſſe alienum: ex eo enim quod eos qui per pecuniam ordinati fuerint, deiiciant, eorumque ordinatores, infert Canones iſtos, qui ſimoniacè ordinatum, ordinatoremque condemnant, hic protinus iudicij metam fixiſſe, nec ſententiæ calculum in eum quoque qui ab huiuſmodi promoueri potuiſſet, extendiſſe. Quæ Petri Damiani ratiocinatio non omnino firma

[c] Petrus Damiani citato opuſc. 6. cap. 31

[d] Leo 9. in Concilio Rom.

[e] Clemens 2. in Concilio Romano.

[f] Petrus Damiani ſuprà.

D eſt: quippe cum dici poſſint antiqui [g] Canones, qui in crimine ſimoniæ puniendo eos ſolum comprehendunt, qui vel ordinarentur per pecuniam, vel ordinarent, eorum præſertim meminiſſe, quippe quos eadem culpa conſtringeret: Cæterū ex aliis legibus Eccleſiaſticis, & natura ipſa ſuſpēſionis colligi, eos quoque, qui à ſimoniacè ordinatis, licet non ſimoniacè ordinantur, non quidem propter ſimoniæ, ſed propter communionis cum illegitimo miniſtro crimen, defectumque ſeu potius indignitatem miniſtri, cui executio ordinis ſit prohibita, executione ſuſcepti ordinis priuari: quamuis non negemus, quin ſi ſeueritas iſta Eccleſiæ nocumento futura ſit, ab Eccleſia miſericorditer relaxari debeat, ne quod pro illius bono inſtitutum eſt, in ipſius perniciem vergat, & quod ad emendationem malorum ſtatutum fuerit, ad eorum indurationem, & detrimentum conuertatur. Pulchra autem apud eundem Petrum [h] Damiani adhortatio habetur, quā Epiſcopi commonentur, vt moderationem aliquā circà ordinatos à ſimoniacis ſeruent, in ſimoniacos quidem quam grauiſſimè poterit ſuccenſeant, ſed eorum ordinationes immoderato quorumdam iudi-

[g] Canon. Apoſt. 29. Chalced. c. 2. Trullan. c. 20. Nicæn. 2. c. 5. Bituricenſ. [illegible] &c.

[h] Petrus Damiani opuſc. cit. cap. 35.

a Idem cit. opuſc. in additione.

cio ſubiacere minimè permittant: quod & Nicolaum [a] ſecundum, quo tempore A
quæſtio iſta iterum mota fuit, iudicaſſe perhibet, in additione facta illi, ex quo prædicta exſcripſimus, opuſculo: ſtatuiſſe nimirum, vt *hactenus à ſimoniacis gratuito conſecrati in adeptæ dignitatis honore perſiſterent: necdum vero promoti ab illis ad ordinem prouehi de cætero licentiam non haberent.*

§. V.

De Ordinatis bonâ fide à ſimoniacis, vel inuaſ.

b Vide priori parte ſect. 7. cap. 1. art. 3. §. 3.

c Extrauag. ad euitanda Martini 5.

d Cõc. Chalced. act. 11. & 12.

XVI. Vtrum autem ab Antiſtite, quem quis ſimoniacũm credit, vel inuaſorem ſuſpicatur, quamdiu neuter ab Eccleſia damnatus eſt, ordinari liceat: quantum quidem ad ſimoniacum ſpectat, fuſe alio [b] loco diximus, veteris ſcholæ hanc fuiſſe ſententiam, ab eo, quem quis ſimoniacum nouerit, nullatenus ordines ſuſcipi licere, quantumcumque de ſimoniæ crimine nequaquam B
infamatus, aut conuictus ſit: vnde & probare tenebatur qui à tali ordinabatur, ſe eum ſimoniacum neſciſſe ex prædictis. Sed per Extrauagantem [c] Martini quinti timoratis conſcientiis hac in parte plene fuiſſe conſultum. De inuaſore autem Eccleſiæ, ſeu contra Canones electo dicendum eſt, ab eo quem conſtet vi, aut violentia in Eccleſiam contrà Canones inuaſiſſe, non licuiſſe ordines ſuſcipere, & antiquitus depoſitos, qui ab iſtis ordinati fuiſſent, etiam antequã iſti damnarentur, vt patet de ordinatis à Photio, Maximo, & aliis; nam quid opus eſt damnationis ſententiam expectare, quos conſtat iuſtam damnationis materiam dediſſe? poſteà vero quàm vel expreſſâ Eccleſiæ indulgentiâ, vel diuturnâ conniuentiâ, tales in ſuis ſedibus confirmati fuiſſent, qui ab iis ordinarētur, non lego depoſitos eſſe, quin imo ordinatos à ab huiuſmodi v. gr. à Vigilio Pontifice, Anatolio, & aliis, quorũ ordinationis primordia titubabant, reperio ſine vllo dubio pro veris Clericis, ac Sacerdotibus habitos fuiſſe. In Cõ- C
cilio [d] quoque Chalcedonenſi, cum tàm Baſſianus, quàm Stephanus ab Epheſinâ Eccleſia, quam iniuſtè poſſederant, deponendi cenſerentur, & alter in eorum locum ſufficiendus: nulla tamen de ordinatis ab vtroque quæſtio mota eſt. Illudque etiam notandum eam indulgentiam quæ male promotis quandoque fieret, ad ordinatos ab ipſis extendi, vel tacita Eccleſiæ conſenſione, cõſueuiſſe. Cùm autem non aperta inuaſio, non fraudulenta vſurpatio, ſed electio ob impedimentum ſolum quoddam Canonicum vitioſa foret, non dubium eſt, quin ab eiuſmodi antiſtite potuerit ſubditus beneficium impune conſequi, & quæcumque ab eo geſta forent, valida rataque cenſerentur: nullam enim Eccleſiæ prohibitionem reperimus, quæ ordinationes ab huiuſmodi factas, irritas declaret, aut nullas, vel quæ eorum acta euacuet: perſonalia vt ita dicã hæc impedimenta ſunt, quæ illorum dũtaxat, qui ipſis irretiti ſunt, conſcientiam ligant, adminiſtrationis officium vel auctoritatem non peſſundant: vnde ab ignaris, imperitis, fornicariis, aliiſque criminibus adſtrictis Antiſti- D
tibus & iam licere, & olim licuiſſe ſacram ordinationem ſuſcipere non dubito: ea tamen cautione adhibitâ, ne quem quis Antiſtitem ad ſacrilegam adminiſtrationem Sacramenti inducat, ſed eundem ſolum parati ad indigne Sacramentum tribuendum miniſterio vtatur: nam ſicut aliquem ad peccatum inducere nefas eſt, ita alterius peccato in bonum, accommodum noſtrum vti licet; excipe tamen ea impedimenta, quibus excommunicatio, vel ſuſpenſio ipſo facto adnexa ſit, nam de iis alia ratione obſeruatum, quod iam iam explicaturi ſumus.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS III.

Miniſtrum ordinationis nulla cenſura irretitum eſſe debere.

§. I.

Ordinatos à degradatis, excommunicatis, vel ſuſpenſis, validè ordinatos eſſe.

I. DE excommunicatis, ſuſpenſis, ac degradatis par ferè iudicium ferondum eſt, ac de hæreticis, ſchiſmaticis, ſimoniacis, inuaſoribus dignitatis Epiſcopalis. Primùm enim, ob rationes prædictas, ſentiendum eſt Sacra- B mentum Ordinis ab iis collatum ratum eſſe, ac firmum. Secundò, officium tamen adminiſtrationis iis interdici, qui ſcientes à talibus ſe paſſi fuerint ordinari: merentur enim amiſſâ priuari dignitate, qui ab eo quē Eccleſia à miniſterio reiicit, contra Canonum ſtatuta recipere ipſum non reformidant, vt quod malè acceperunt, iuſtè amittant. Idque expreſsè docuit Gregorius primus, dum ait, [a] *nos conſecrationem nullo modo dicere poſſumus, quæ ab excommunicatis hominibus eſt celebrata.* Docuit Gregorius ſeptimus, [b] *ordinationes illorum qui ab excommunicatis ſunt ordinati, ſanctorum Patrum ſequentes veſtigia, irritas fieri cenſemus.* Docuerunt Innocentius [c] primus, & Leo [d] primus citati, dum à damnatis honorem quemquam recipere negant. Docuit, fuſéque probauit [e] Synodus apud S. Medardum ab Epiſcopis Gallicanis in cauſâ Hinemari, & Ebbonis habitâ, cuius acta licet reſciderit [f] Nicolaus primus, & Clericos ordinatos ab Ebbone, quem Gallicani Epiſcopi de Epiſcopatu ſuo læſæ maieſtatis reum eiecerant, iniuſtè depoſitos C aſſeruerit: non tamen inficiatur, quin deiici iſti poſſint, qui ſcienter à iuſtè depoſitis ordinati eſſent, ſed ideò ordinatos ab Ebbone non deponendos eſſe cenſuit, quod ipſe Hincmarus cum collegis fateretur Ebbonem ſolam principis indignationem incurriſſe, vnde de eius iuſta depoſitione non conſtabat, nec confeſſio Ebbonis ſufficiens ad damnationem videbatur: quod Clerici [g] iſti bona fide, ab eo quem Epiſcopum credidiſſent, & reſtitutum ab Epiſcopis ſedentem per annum in Eccleſia ſua vidiſſent, ordines recepiſſe ſe profiterentur; quod poſt prouocationem ad ſummam Sedem depoſitionis ſententia aduerſus iſtos Clericos turbulenta, falſitatibus admixta, contra formam iuris lata fuiſſet: ideoque dum has exceptiones Nicolaus admittit, generalem potius theſim adſtruit, eum nempe qui à iuſtè depoſito ordinatus eſt, ſtatu ſuo excidere debere, nec executionem ordinis recepiſſe.

II. Tertiò ſtatuendum eſt, non ſolùm executione ordinis priuari, qui ſcienter, verùm etiam, qui [h] ignoranter, ab excommunicatis, & depoſitis, & ſuſpenſis, D quos Eccleſia minimè tolerat (nam conniuentia Eccleſiæ plenam reſtituere poteſt miniſterij poteſtatem) ordines ſuſceperint. Tum quia executionem ordinis, quam excommunicati, depoſiti, & ſuſpenſi non habent, alteri, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter dare non poſſunt: eo enim, quod miniſtri ordinationis executione ſui ordinis priuentur, Canones [i] paſſim eandem aliis dare non poſſe contendunt. Tum quia ſecundùm [k] eoſdem Canones, pro non dato habetur quod ab illo datur, qui de iure dare nequit. Tum quia diſpenſatione indigent, ex [l] reſponſo Alexandri tertij, & [m] Gregorij noni, qui ab huiuſmodi ordinari ſe patiuntur, vt ordinibus ſuis reſtitui poſſint: iſta verò diſpenſatio ſupponit priuationem officij. Quartò tamen obſeruamus, hocce tempore neminem eam ob cauſam executione ſui ordinis priuari, niſi à nominatim excommunicatis, depoſitis, ac ſuſpenſis, vel notoriis Clericorum percuſſoribus ordinibus initiati fuerint iuxtà Extrauagantem [n] Martini quinti toties laudatam.

III. Quemadmodum autem ſuprà oſtendimus circà ordinationes à ſchiſmaticis, hæreticis, ſimoniacis, intruſis, duriores quaſdam paſſim legi locutiones,

[a] Greg. lib. 3. epiſt. 20. Maximo præſumptori, habetur 9. q. 1. c. 1.

[b] Gregor. 7. in Syn. Rom.

[c] Innocent. 1. epiſt. 22. cap. 2.

[d] Leo 1. epiſt. 1. cap. 2.

[e] Synodus apud S. Medardum, poſt medium.

[f] Nicolaus 1. epiſt. 47. Hincmaro, & 52. Carolo.

[g] Bonam fidem eos Clericos allegaſſe leges in Concilij Tricaſſini epiſt. Synod. ad Nicolaum.

[h] Ita Gloſſa, v. ignorantia, in cap. 1. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.

[i] c. perfectionem, & c. vētum eſt, 1. q. 1. c. quomodo, de conſecrat. diſt. 4. & al. ſup.

[k] Can. cit.

[l] De iure patronatus, cap. quod autem, in fine, & alibi.

[m] Cap 1. & 2. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.

[n] Extrauag. Martini 5. ad euitanda.

Digitized by Google

quæ prudenti reſponſione molliendæ ſint: ità circa ordinatos ab excommunicatis, depoſitis, ſuſpenſis, durius etiam quædam dicta proferri poſſunt, quæ ordinationes à talibus collatas, tam quoad Sacramenti ſubſtantiam, quam officij legitimam adminiſtrationem, nullas, irritasq; primo intuitu videantur oſtendere. Durius v. gr. eſt iſtud, quod habet Zoſimus Papa de Proculo Maſſilienſi à ſe depoſito, [a] *cùm ipſe iam non ſit Epiſcopus, Epiſcopos facit, & humanus largiter alia ſe dicit poſſe præſtare, quod datum ſibi aliquando immeritò retinere non potuit, &c.* quod tamen attente cogitanti ſignificat ſolùm Proculum Epiſcopatus dignitate excidiſſe, non ordine: ſacri miniſterij legitimum vſum amiſiſſe, non indelebilem ordinis poteſtatem; de cætero non diuinum ordinationis miniſtrum videri, ſed humanum, non quod Dei non ſit in ipsâ perficiendâ inſtrumentum veluti ſeiunctum, ac mortuum, ſed quod viuum non ſit, & animatum, quia à diuina gratia in ordinibus conferendis impelli non poteſt, qui ab Eccleſia interdictum ſibi miniſterium temere præſumit. Duriora etiam illa, & longè duriora, quæ de Photio à Gregorio Syracuſano depoſito habet Nicolaus primus, [b] *nam meritò deſtructus eſſe creditur, qui à deſtructo ædificari ſperans, etiam ſi qua alia bona fortaſſis habuit, nimiæ præſumptionis eius temeritati communicans perdidit: nam Gregorius, quomodo quemquam ædificare poterat, qui multipliciter iam noſcebatur eliſus? quomodo quemquam in aliquo Eccleſiaſtico poterat ordine ſtabilire, qui Eccleſiæ vnitatem ſcindens, ipſe iam videbatur omnino deiectus? ſicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere non potuit, ſic deſtructus conſtruere, & eliſus quemquam ordinare nequiuit. In ſummo quippe ſtatus ſui oportet eum vigore conſiſtere & firmis iuniti per omnia baſibus, qui alterum vel proſternere, vel conatur ſtatere. Gregorius ergò, qui Canonicè, ac Synodicè depoſitus, & anathematizatus erat, quemadmodum poſſet quemquam prouehere, vel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius à Gregorio percepit, niſi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit: per eorum quippe, vt legitur, manus impoſitionem, & inuocationem dabatur Spiritus ſanctus, qui nouerant mundas ad Dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui tranſgreſſor factus eſt legis, ad iracundiam magis, quam ad conſecrationem alicuius Spiritum ſanctum per impoſitionem ſuæ manus ſine dubio prouocauit, etiam ſi is qui ordinandus erat, nullas alias haberet ſibi regulas obuiantes.* Durius, inquam, hæc dicta ſunt, præſertim cùm ordinationem ab excommunicato, eum excommunicatione ab eodem lata comparet, quarum tamen, vt mox dicemus, diuerſa eſt ratio: item cùm benedictionis cuiuſuis largitionem excommunicato videtur auferre, cùm tamen hoc de ſola benedictione, quæ gratiam conferat, & officij executionem adnexam habeat, intelligendum ſit: prætereà, cùm depoſitum nihil Sacerdotalis ordinis retinere, nihil conferre affirmat, quod; quoad ea quæ iuriſdictionem ſpectant, reſtringendum eſt, non ampliandũ ad ea quæ ordinis poteſtatem, & characterem ſignificant. Quæ omnia licet duriora, ex odio tamen quo Eccleſiá aduerſus ſacrilegas eiuſmodi ordinationes ducitur, & ex intentione dicentis, qui nihil aliud probandum aſſumebat, quàm à talibus ordinatos executionem officij amiſiſſe, dignitatem ac priuilegia ordinis ritè collati minimè retinere, Spiritus ſancti gratiá à ſe fugaſſe, & vera, & prudenter dicta intelligentur. Denique (vt ſexcenta alia id genus omittam) duriora iſta videntur, quæ iuxtà [c] Innocentij, [d] Leonis, [e] Pelagij, eiuſque ſucceſſoris [f] Gregorij, & aliorum Pontificum à [g] Bertoldo referuntur in Synodo Quintilineburgenſi conſtituta, vt ordinationes omnes, ab excommunicatis irritæ iudicarentur; vbi idem Bertoldus ſecutus vſurpatam à Pelagio primo loquendi rationem, VVeſilonem ab anathemate damnatis ordinatum, non conſecratum, ſed execratum dicit: quæ tamen eodem modo quo ſuperiora debent à nobis exponi. Duriſſima autem dicta, factaque ſunt quorumdam Pontificum, qui eam cauſam prætexentes quoſdam exordinarunt, ac reordinarunt: ſed hæc alibi à nobis ſoluta ſunt.

IV. Vnica obiectio circa hanc difficultatem videtur ſoluẽda, quomodo quemquam ordinare poſſint, excommunicati, depoſiti, ſuſpenſi, cùm neminem deponere poſſint neminem excommunicare, vt conſtat ex reſponſo [h] Alexandri 2. Valeriano Epiſcopo, & aliis paſſim Canonibus: an nõ plus eſt ordinare, quàm deponere, vel excõmunicare? an non difficilior eſt & maioris poteſtatis, ex Con-

[a] Zoſimus epiſt. 12. ad Maſſilienſes.

[b] Nicolaus 1. epiſt. 9 Michaeli Imperatori.

[c] Innocent. 1.
[d] Leo 1.
[e] Pelag. 1.
[f] Greg. 1. quorum auctoritates, à nobis ſparſim collectæ ſunt.
[g] Bertoldus in Chronico.

[h] Alexãd. 2. c. an ſummus, 24. quæſt. 1.

A cilijs [a] Carthaginenſibus, [b] Hiſpalenſi ſecundo, & alijs, ordinatio quàm depoſitio? an non citatus [c] Nicolaus primus ordinandi poteſtatem cum poteſtate ligandi comparauit, ita vt ſi hæc deeſſet, illa quoque deforet? Verùm diſpar ordinationis, & depoſitionis, atque excommunicationis ratio eſt, cùm enim ordinatio, quantum ad poteſtatem ordinis, à charactere miniſtri ſolum pendeat, excommunicatio verò, & depoſitio à iuriſdictione, non à charactere: character autem indelebilis maneat, & in damnatis ab Eccleſia perſeueret, [d] iuriſdictio autem ab Eccleſia auferri poſſit, & de facto auferatur ab iis quos officio ſuo priuat, vel de gradu ac dignitate deturbat; hinc fit, vt actus iſti diuerſi ſint generis, & in eo qui per ſententiam Eccleſiæ damnatus eſt, characteris, qui primarius effectus eſt ordinationis, producendi poteſtas maneat, non poteſtas excōmunicandi vel deponendi; quas poteſtates ita comparat Nicolaus primus, vt cui executio vnius interdicta eſt, eidem alterius quoque vſum prohibendum B putet, non autem, vt æquè vnam ac alteram auferri Eccleſiæ iudicio poſſe cenſeat: aut vtriuſque interdictæ conatus æquè fruſtraneos & inefficaces exiſtimet.

[a] Carthag. 2. c. 11. Carth. 2. c. 10. Carth. 3. c. 8.
[b] Hiſpal. 2. c. 6.
[c] Nicolaus 1. epiſt. 9. cit.
[d] Gloſſa v. excommunicatio, in cap. cum Clericis, de ordinatis ab Epiſcopo qui renuntiauit.

§. II.

Diſpenſatum aliquando cum huiuſmodi ordinatis.

V. Iis ergo prætermiſſis, quædam circa diſpenſationem, per quam ordinati ab excommunicatis, depoſitis, ſuſpenſis, ſuis gradibus reſtituuntur, adiungimus: primum Eccleſiam aliquando cum ordinatis ab huiuſmodi Antiſtitibus diſpēſaſſe, ſed quibuſdam reſtrictionibus appoſitis; talis eſt diſpenſatio Vrbani [e] ſecundi, de hac re ità ſtatuentis, *ab excommunicatis, quondam tamen Catholicis Epiſcopis ordinatos, ſiquidem non ſimoniacè ordines ipſos acceperunt, & ſi ipſos Epiſcopos ſimoniacos non fuiſſe conſtiterit, ad hæc ſi eorum religioſior vita, & doctrinæ prærogatiua viſa fuerit promereri, pœnitentiâ indictâ, quam congruam duxeris, in ipſis quos acceperunt ordinibus permanere permittas; ad ſuperiores autem conſcendere non concedimus, niſi neceſſitas, vel vti-* C *litas maxima flagitarit, & ipſorum ſancta conuerſatio promeruerit.* Tales plurimæ, quarum aliquæ ſuperiùs in exemplum allatæ ſunt. Alterum, cum ordinatis ſcienter ab eiuſmodi Epiſcopis Summi Pontificis indulgentiam ſæpè expetitam fuiſſe: vnde de Clericis ab Ebbone depoſito ordinatis, quos Synodus Sueſſionenſis depoſuerat, ita loquitur Nicolaus primus epiſtola ad Hincmarum Remenſem, [f] *ad extremum, ſi tu eos non deieciſti, quare non cùm tui fuerint, erexiſti? Iam verò, ſi & id tuâ ſolâ auctoritate agere nequiſti, quare pro eis Apoſtolicæ Sedis auctoritatem non petiuiſti? quam ſic contrà eos vtinam non petiſſes, ſi quidem vbi eſt dolor, quem pro eis, vtpotè pro filiis incurriſti?* Atque hinc etiam accidit, vt Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus ordinatos à Photio Epiſcopos, Preſbyteros, & cæteros Clericos, ſuis gradibus reſtituere auſus ſuâ auctoritate non fuerit, ſed ea de re ad [g] Hadrianum ſecundum enixè pro quibuſdam precatus ſcripſerit, in quo tamen ſingulari caſu ſpecialis erat ratio, quod Photius ab Apoſtolicâ Sede damnatus fuiſ- D ſet, eiuſque ordinationes irritæ fuiſſent declaratæ: vnde & neceſſum erat Apoſtolicam Sedem id diſſoluere, quod ipſa ligaſſet. Tertium, ſi quis tamen ignoranter ab excommunicatis, & cæteris huiuſmodi ordinatus fuiſſet, Epiſcopum poſſe diſpenſare, quemadmodum expreſsè declarat Gregorius nonus his verbis, [h] *cum Clericis qui ab excommunicato Epiſcopo ignoranter ordines ſuſceperunt, per ſuos poterit Epiſcopos diſpenſari.* Quibus adde Alexandri tertij conſtitutionem, quæ cum ordinatis ſcienter ab Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopatui, Apoſtolicam ſolum Sedem diſpenſare, cum iis verò qui ignoranter ordinantur, proprios Epiſcopos gratiam facere poſſe determinat, quâ de re infrà.

[e] Vrbanus 2. c. ab excommunicatis, 1. quæſt. 1.
[f] Nicolaus 1. ep. 47. Hincmaro Remēſi.
[g] Vide epiſt. Ignatij, & Hadriani, act. 3. Synod. 8.
[h] Gregor. 9. cap. vlt. de ordinat. ab eo qui renuntiauit.

§. III.

Cuius ſit excommunicati, ſuſpenſi, interdicti Antiſtitis vices in Ordinibus celebrandis ſupplere.

VI. Difficultas autem non minima eſt, ſtante ſcilicet excommunicatione, ſuſ-

Digitized by Google

penſione, vel depoſitione Epiſcopi, cuius ſit illius parœciæ Clericos ordinare, A
donec aliquis in eius locum ſubſtitutus, vel ipſe ſuo officio reſtitutus fuerit. Hinc enim ad Metropolitanum videtur ius illud ſpectare, ſi Epiſcopus alicui Metropolitano ſubdatur, quod ſi ipſe Metropolitanus fuerit, ad Epiſcopum antiquiorem, vel eum qui primæ ſedis prærogatiuâ potiatur: quippe cùm ſeptima [a] Synodus, Epiſcopis œconomos in Eccleſiis, ſuis conſtituere negligentibus, Metropolitanis eoſdem conſtituendi poteſtatem faciat; à pari ergo, irretito Metropolitano aliquo excommunicationis, vel alio vinculo, quominus ordinationes faciat; ne Eccleſia neceſſariis ordinationibus priuetur, Metropolitani, cuius eſt in Epiſcopos ſibi ſubditos deſpicere, munus erit, ordinationes iſtas facere: Metropolitano verò eodem impedimento detento, alicui ex Suffraganeis munus iſtud incumbere neceſſum erit. Atque eo munere functum Iuonem Carnotenſem ſuperiùs [b] notauimus, *dum ſuſpenſâ Metropolitanâ Eccleſiâ Senonenſi*, Aurelianenſem Epiſcopum creauit; ſanè ſi Epiſcopum creauit, cuius ordinatio ad Senonēſem Eccleſiā ſpectabat, quidni ſi diutius ſuſpēſio iſta dilata B
fuiſſet, Presbyteros quoque, & Diaconos ordinare potuiſſet? Hinc verò argui poteſt, ad Capitulum ius iſtud pertinere, vt Epiſcopos ad ordinandum in Eccleſiâ Epiſcopi excommunicati, depoſiti, vel ſuſpenſi, acceſſat; tum quod, ſede per obitum Pontificis vacante, ius iſtud Capitulo [c] conueniat: igitur quamdiu pariter Epiſcopalis ſedes per excommunicationem, depoſitionem, vel ſuſpenſionem Antiſtitis quodammodo vacabit, Capitulum poteſtatem habebit Epiſcopum aduocandi, qui generales ordines celebret: tum quod [d] Nicolaus Papa, Epiſcopo infirmitate grauato, *Sacerdotes qui ſibi licita ſunt*, id eſt, quæ à Sacerdotibus expleri poſſunt, nec ſunt Epiſcopalis ordinis, cuiuſmodi eſt iſta ſollicitudo vocandi Epiſcopos vicinos, quorum auxilia in iis quæ ſunt ordinis ſubrogari debere idem Pontifex ſubiungit, exequi mandat: quidni autem ſi Sacerdotibus id officij ac muneris Epiſcopo infirmitate grauato incumbere creditur, Collegio Sacerdotum, ſeu Capitulo Eccleſiæ Cathedralis, Epiſcopo aliquâ cenſurâ irretito idem munus imponatur? tum quod negligenti Epiſcopo C
Clericos in Eccleſiis vacantibus conſtituere Capitulum communi [e] iure eius negligentiam ſuppleat: item conferente Epiſcopo beneficium contra diſpoſitionem præſcriptam à Concilio Lateranenſi [f] ſub Alexandro tertio, ius ad Capitulum eidem Concilio deuolui placeat: pari igitur ratione Epiſcopo cenſurâ aliquâ impedito, quominus Ordines celebrare poſſit, Canonicorum Eccleſiæ Cathedralis officij videtur eſſe ac muneris, vt quoniam ſunt ipſi Conſiliarij, & Aſſeſſores Epiſcopi, quæ Epiſcopo ſuo interdicta ſunt, ea prout poſſunt procurent, ac ſatagant, nec patiantur Eccleſiam, ad cuius regiminis partem vocantur, neceſſariâ diu Presbyterorum ac reliquorum Clericorum ordinationē deſtitui. At vero ad vicinos Epiſcopos eandem curam ac ſollicitudinem tunc temporis tranſmiſſam eſſe, patet: tum [g] exemplis variis, quæ ſupra protulimus ordinationum ab alienis Epiſcopis perfectarum ob hæreſim, vel ſchiſma propriorum Antiſtitum: tum ex decreto prædicto [h] Nicolai, quo vicinorum Epiſcoporum auxilia Epiſcopis infirmitate, vel ægritudine occupatis ſubſtituenda D
iubentur: tum denique ex [i] Gregorij decimi in Concilio generali Lugdunenſi, quod Epiſcopos, qui alienum Clericum ſine licentiâ proprij Antiſtitis ordinarint, ſuſpendit, & de iis qui ex ipſorum Epiſcopali ditione ad ordines anhelarint, itâ ſtatuit, *Clericis quoque parochiæ taliter ſuſpenſorum, poſtquam eorum ſuſpenſio fuerit manifeſta, abſque ipſorum etiam licentiâ, interdum recipiendi ordines ab aliis vicinis Epiſcopis, alias tamen canonicè liberam concedimus facultatem*: quam tamen conſtitutionem ſingularem eſſe notat [k] Gloſſa, non enim ſtante ſuſpenſione Epiſcoporum, ſed tali vtique prouenient ex alienæ diœceſis Clericorum ordinatione, vicinis Epiſcopis ordinandi poteſtatem facit alieni territorij Clericos; vnde ſecus in aliis caſibus in quibus hoc minimè inuenitur expreſſum, eadem Gloſſa ſeruari monet: præſertim cùm in ſingulari iſto caſu, vt rectè notat [l] Ioannes Andræas, æquitatem habeat iſta pœna, vt ſicut iſti alienos Clericos ſine licentiâ ordinauerunt, ita & ipſorum Clerici ſine eorum licentiâ ordinentur.

[a] 7. Synodus c. 11 habetur cap. cum ſumus 9. q. 3.

[b] Iuo Carnotenſis ep. 157. Paſch. 2. ſuprà à nobis relatus.

[c] Vide ſuprà, vbi de dimiſſoriis.

[d] Nicolaus Papa, c. Pontifices, 7. q. 1.

[e] Cap. nulla, de præbendis, & aliis.

[f] Cap. cum in cunctis § fin. de electione.

[g] Vide ſuprà, vbi de finitimis Epiſcopis ad ordinationem conuocatis ſermo eſt.

[h] Vide etiam citat. can. Pontifices.

[i] Cap. eos qui, de temporib. ordinationū in 6.

[k] Gloſſa v. taliter, in cap. cit.

[l] Ioannes Andræas ibid.

VII.

A VII. In hac verò perplexâ quæſtione hæc mea ſententia eſt, aliter de ordinationibus Epiſcoporum, aliter de Preſbyterorum, & cæterorum inferioris ordinis Clericorum, eſſe ſtatuendum. Nam Epiſcoporum quidem ordinatio, quam abſque Eccleſiarum detrimento differri non poſſe Canones proclamant, ſuſpenſo vel excommunicato Metropolitano, ad Epiſcopos Prouinciæ deuoluitur, vt pluribus [a] ſuprà oſtendimus: quamuis in eo caſu ſatius eſſet Papam conſuli: & Summum Pontificem aliquando ordinationibus Epiſcoporum prouidiſſe ibidem demonſtrauerimus. Quam etiam ob cauſam legimus nonnunquam Summos Pontifices Metropolitani ſuſpenſionem, ſi quam incurriſſet, ad tempus ſuſpendiſſe, quò conſecrationem Suffraganeorum ſuorum per ſeipſos exequi poſſet: ſic enim refert [b] Iuo Carnotenſis Papam Vrbanum Richerio Senonenſi conceſſiſſe, vt in conſecratione VVilelmi Pariſienſis electi, honore pallij ſibi ad tempus interdicto, liberè vti poſſet. Iam verò in præſenti negotio vix vlla
B dubitatio emergere poteſt, cùm in literis, quibus Epiſcopi à Summo Pontifice inſtituũtur, hæc clauſula adhiberi ſoleat, vt à quocumque Antiſtite ritè, & Catholicè promoto conſecrari poſſint. Vnde, cùm ex iis ſuum ipſi conſecratorem ſeligere queant, fruſtrà diſquiretur, ad quem ius Metropolitani ſuſpenſi, vel interdicti deuoluatur, cum diſpenſatione Pontificiâ, ad quem quis voluerit, trãſferatur. Circà ordinationes autem Preſbyterorum ac reliquorum Clericorum hoc ſeruandum eſſe crediderim, vt ſi Epiſcopum nominatim excommunicari, ab officio & dignitate ſuſpendi, vel deponi contigerit, donec abſolutionem conſequutus fuerit, vel alius in eius locum ſubſtitutus ſit, nullus interim aut Preſbyter, aut alterius ordinis Clericus ordinetur; tum quod, ſicut ſede vacante [c] docuimus, [d] per integrum ſaltem annum ordinationes Clericorum eſſe differendas, & ſucceſſori reſeruandas, ita Epiſcopo excommunicato, vel alia cenſurâ nominatim irretito, videantur ordinationes eædem vel ſucceſſori, vel eidem Epiſcopo postquam reſtitutus fuerit, reſeruandæ: tum quod iure [e] cautum ſit, ne ſuſpenſo Epiſcopo ius beneficia conferendi ad quemquam deuolu-
C tum cenſeatur, ſed ſuſpenſionis tollendæ tempus expectetur; ergo eodem iure nec ordinum conferendorum poteſtas, ſuſpenſo proprio Epiſcopo, vel excommunicato, ad quemquam deuoluentur, ſed tempus expectandum erit, quo ipſa ſuſpenſio, vel excommunicatio, ſublata ſit, vel alius in Antiſtitis damnati locum ſubſtitutus. Huicque etiam ſententiæ fauet Innocentij quarti conſtitutio, qua [f] iuriſdictio Suffraganei excommunicati ad Metropolitanum transferri negatur, eo quod iſtud minimè inueniatur à iure conceſſum: à pari igitur, cùm nec huius facultatis ad Metropolitanum tranſlatæ ius meminerit, non videntur Clericorum ob excommunicationem, vel aliud Epiſcopi proprij impedimentum Canonicum, ordinationes ad Metropolitanum, vel quemuis alium debere transferri.

[a] Can. poſtquã diſt. 100. cap. ne pro defectu, de elect. & alibi paſſim. id docuimus ſuprà ex Iuone epiſt. 147. & cap. quia diligentia, de electione

[b] Iuo epiſt. 50. Richerio.

[c] Suprà ex Aurel. 5. c. 8.

[d] Tridẽt. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.

[e] Cap. quia diuerſitatem, de conceſſ. præbendæ.

[f] Cap. Romana, de ſupplẽda negligentiã Prælatorum in 6.

VIII. Multominus verò ad alienum Epiſcopum pro ſumendis ordinibus confugere iam licet, propter excommunicationem, ſuſpenſionem, vel interdictum
D Epiſcopi, quæ nominatim inflicta non fuerint; cùm enim, ex citata toties [g] Martini quinti conſtitutione, liceat excommunicatis communicare, dummodò nominatim excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti, aut notorij Clericorum percuſſores non fuerint; ab iiſdem quoque, ſi tales non fuerint, ordines recipi poterunt: ſi autem nominatim excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti, à Summo Pontifice extiterint, à quo frequentius hocce tempore eiuſmodi ſententiæ promanant, ſtatuet quoque haud dubiè Summus Pontifex, quomodo interim Eccleſiæ eorum regi, quomodo adminiſtrari debeant, & ordinationes Clericorum vel differri ſecundùm iura preſcribet; vel qui has interim ſatagat, Epiſcopũ prouidebit. Eadem quoque in iiſce rebus antiquitus à Concilius comprouincialibus, cum frequentiora ad Epiſcoporum ipſorum correctionem cogi ſolerent, cautio adhiberi conſueuerat, quâ difficultati circà præſentem materiam maximâ ex parte occurritur.

[g] Extrauag. Martini 5. ad euitanda.

IX. In eâ verò inſuper terminandâ hoc vltimo loco animaduertendum eſt, Epiſcopo qui ab officio ſolum & ordine ſuo ſuſpenſus, vel interdictus, quan-

Digitized by Google

tumulis nominatim fuerit, niſi etiam à dignitate ſuſpenſus ſit, poteſtatem non A adimi iuriſdictionis, nec interdictum ei eſſe quominus ordinationes quas ipſe per ſe exequi non poteſt, per alium perfici curet: quemadmodum [a] Metropolitanus nondum conſecratus, vel nondum pallio donatus, Suffraganeum ſuum ordinandi facultatem, quam ipſe non habet, alij tutò committit: ita Epiſcopus ordinis executione priuatus, ſi reliqua ei ſit iuriſdictionis poteſtas, ordinationem, quam ipſi facere non licebit, vt per alium fiat, non iniuriâ procurabit.

[a] Supra ex capite 1. de tranſlatione Epiſcopi, & c. Suffraganeis, de electione, & alijs.

ARTICVLVS IV.

Vt miniſter ordinationis bene notus ſit, Clerum quoque ac populum habeat.

§. I. B

De Ordinationibus ab Epiſcopis ignotis.

I. EX communicatis, ſuſpenſis, & interdictis Antiſtitibus adiungi debent ignoti, itaque qui nec Clerum, nec populum habent, ſeu qui nullius populi regimini addicti ſunt: quorũ quidem plura ſtatui poſſunt genera. Primùm enim [b] Epiſcopi aliqui eſſe poſſunt, qui ſine Eccleſiaſtico vllo titulo ordinati, qui les Epiſcopi, qui olim Scoti, ac vagantes dicti ſunt, vel quod è Scotia fortè eſſent, vel quod Scoti, quaſi obſcuri, & ignoti homines dicerentur, Σκότος enim tenebras ſignificat & obſcuritatem; itemque ij qui à [c] Synetio βαγάνται dicti ſunt epi[...]ola ad Theophilum, de quibus alibi. Secundò alij eſſe poſſunt, ad Eccleſiaſticum quidem titulum ordinati, ſed ſine curâ & onere, cuiuſmodi titulares ſeu portatiles dicuntur, quod titulum ſolum Epiſcopatus alicuius habeant, cuius curam & adminiſtrationem non habent, ſed ab vno loco ad alium commeandi liberâ fruuntur facultate. Tertiò alij ſunt, qui è ciuitate ſua expulſi C dignitatem retinent, cuius adimitur ipſis officium. 4. alij qui Epiſcopali ſedi, & dignitati renuntiarunt. 5. alij verò qui ſoli ſedi, non dignitati: quorum omnium vberiorem, Deo dante, alibi explicationem dabimus, contenti hoc loco diuerſa horum genera Epiſcoporum Clero ac populo carentium obſeruaſſe.

[b] Addit 3. Ludouici Imperat cap. 38. & Cabilon. 2 Concil. cap. 43.
[c] Syneſ. epiſt. 68.

II. Primùm ergo ab ignotis, & obſcuris iſtis Epiſcopis, de quorum ordinatione Epiſcopali controuerti poteſt, Canones ordines ſuſcipi districtè vetant: imo etiam aliquando, tunc ſcilicet cùm tales non eſſe veros Epiſcopos probabiliter ambigitur, collatam ab huiuſmodi ordinationem iterari permittunt. Hoc poſtremum decernit Concilium [d] Vermerienſe ſub Stephano ſecundo Summo Pontifice, & Pipino Francorum Rege habitum, nimirum, *vt ab Epiſcopis ambulantibus per patrias ordinatio Presbyterorum non fiat: ſi autem boni ſunt illi Presbyteri iterum conſecrentur.* Pœnam autem in eiuſmodi Epiſcopos, itemque in quoſcumque eiuſmodi Epiſcoporum, & fortè etiam Presbyterorum ab iis ordinatorum fautores; qui eis abſque Epiſcopi [e] commeatu, ſeu ſaluo conductu, & libera eundi D poteſtate ab Epiſcopo loci conceſſa, vel adhæſerint, vel ipſos protexerint, ſtatuit aliud Concilium Vernenſe dictum ſub iiſdem Pontifice, & Rege non diu poſt celebratum, iis verbis, [f] *De Epiſcopis vagantibus, qui parochias non habent, nec ſcimus ordinationem eorum, qualiter fuit, placuit iuxta conſtituta ſanctorum Patrum, vt in alterius parochia miniſtrare, nec vllam ordinationem facere debeant, ſine iuſſione Epiſcopi, cuius parochia eſt. Et ſi hoc facere præſumpſerint, ab officio ſuſpendantur, [...] quod ad Synodum exinde venerint, & ibidem ſecundùm Canonicam inſtitutionem accipiant ſententiam, niſi tantum pro itineris cauſâ: et ſi vllus Clericus, aut Laicus [...] Epiſcopum, aut Presbyterum* ab iis ordinatum, vel ſimiliter vagantem *[...] commeatu Epiſcopi, cuius parochia eſt, excommunicetur vſque ad emendationem.* Eadem fermè Concilium [g] VVormatienſe ſub Hadriano ſecundo repetit, ſed clariùs, quippe cùm Canonem ita ordiatur, *de Epiſcopis, & de Presbyteris vagantibus,* quod Presbyterorum nomen cùm deſit in Vernenſi, initio Canonis, inde fit, vt cùm

[d] Concilium Vermerienſe c. 14.

[e] Quid ſit cõmeatus, lege [...] de commeatu, lib. 12 C. Marcianũ, l. relegati, de pœnis, Modeſtin. l. deſertorem, ff. de re milit. & alus

[f] Conc. Vernenſe c. 15.

[g] VVormat. c. 62.

Presbyteri

A Presbyteri poſteà in eodem ſit mentio, non ſatis clarè intelligatur, quiſnam Presbyter intelligi debeat, an qui vagus fuerit, an qui à vago Epiſcopo ordinatus ſit. Huc etiam refer, quæ ſuperiùs diximus de eorum ordinationibus, qui ab iis ordinati ſunt Epiſcopis, quorum ignota ſunt ſigilla, quos quidem nec in officiis ſuis recipiendos, nec ad ſuperiores ordines promouendos ſtatuit [a] Concilium Lateranenſe ſub Alexandro tertio, donec de ipſorum ordinatoribus, & ordinatione plenior inquiſitio facta ſit, & inſtructio maior habeatur. Sed expreſſius eſt de ordinationibus ab eiuſmodi Antiſtitibus receptis, teſtimonium Cabilonenſis ſecundi prædictas ordinationes tanquam pluribus titulis vitioſas irritantis: [b] *Sunt*, inquit, *in quibuſdam locis Scoti, qui ſe dicunt Epiſcopos eſſe, & multos negligentes abſque licentia Dominorum ſuorum, ſiue Magiſtrorum Presbyteros, & Diaconos ordinant: quorum ordinationem, quia plerumque in ſimoniacam incidit hæreſim, & multis erroribus ſubiacet, modis omnibus irritam fieri debere omnes vno conſenſu decreuimus.*

[a] Concil. Lateran. ſub Alex. 3 parte 26. cap. 10.

[b] Cabilon. 2. can. 43.

B

§. II.

De Ordinationibus ab Epiſcopis Clerum ac populum non habentibus, vel ab iis qui titulares vocantur.

III. Has ergo peculiares rationes Cabilonenſis ſecunda Synodus aſſignat, cur ordinationes ab iſtis Epiſcopis factæ reiiciendæ viderentur, quia nempe tales Epiſcopi ſæpius in ordinationibus à Canonibus deflectebant, & interdum etiam per pecuniã ordinationes faciebant: cùm enim ipſi nec probatæ eſſent auctoritatis, nec venerandæ dignitatis, & egeſtate vt plurimum premerentur, parum de ſuâ famâ ſolliciti, maiorique diuitiarum ad ſuſtentandam vitam congerendarum cupiditate incenſi forét, facilè à præſcripto Canonũ deuiabant, & in abrupta auaritiæ, ac turpis lucri præcipitia ferebantur. Sed eſto accuratè omnia, & ordinatè, quoad ordinandorum examen, & diſcuſſionem, tales Epiſcopi C agant: non tamen ordinatus, neque canonicus eorumdem, in ordinibus conferendis conatus iuuat, quia cùm ſubditos non habeant, quos regant, nec apud ſe rectorum conſtituendorum facultatem habent: eorumque proinde ordinationes, niſi præſidentium alicui populo Epiſcoporum conſenſu ac iudicio ratæ habeantur, *nec loco, nec auctoritate munitæ*, quemadmodum de aliis dixit [c] S. Leo, irritæ iudicandæ ſunt. Vera proinde ratio, ob quam ordinare ſuâ auctoritate nequeant, ea eſt, quod nec ordinandi ipſis ſubdantur, nec eis populum vllum regendum committere queant: in ordinatione verò canonica hæc lex obſeruanda ſit, vt nemo niſi à proprio Epiſcopo ordinetur: nemo, niſi alicui Eccleſiæ adſcribendus, ordine initietur; vnde nec ab Epiſcopo vagante aliquis ordinari poteſt, cui non ſubditur, & à quo recipere non poteſt Eccleſiam, ad quam inſtituatur. Quam rationem ex parte attingit Synodus Romana ſub Leone quarto, dum ſtatuit, [d] *vt nullus in Eccleſiis præſumat Presbyteros conſtituere, niſi qui,* D *& Sacerdotalem gradum dare licitè poteſt.* Quidni autem iuſſione, vel conſenſu Epiſcopi habentis clerum, ac plebem, vagus aliquis Epiſcopus nulli loco addictus, imò nec vllius tituli honore ac denominatione decoratus, ſi quis reperiretur, qualis iam nullus reperiri ſolet, poſſet ordines alicui conferre? nihil ſanè obſtare video, præſertim cùm [e] S. Leo ab Epiſcopis, qui canonicè electi non eſſent, de conſenſu & iudicio præſidentium Epiſcoporum Presbyteros ordinari poſſe fateatur, ita vt, quæ Epiſcopo non habenti Clerum neque plebem, materia, vel auctoritas defuerit, ab habente Clerum ac plebem ſuppleri poſſit.

[c] S. Leo epiſt. 90. al. 92. ad Ruſtic. Narbon. cap. 1.

[d] Synodus Rom. ſub Leone 4. cap. 42.

[e] S. Leo ſuprà.

IV. Poſſunt & Epiſcopi à ciuitate, ad quam inſtituti ſunt, expulſi, vel in barbaris regionibus inſtituti, ad quas liberum acceſſum non habent, Clericos ac Presbyteros ordinare, adeò vt ſi quos reperiant ex iis ciuitatibus oriundos, propria auctoritate ordinibus initiare queant, cæteros autem, nonniſi rogatu Epiſcopi habentis Clerum ac plebem, in cuius Epiſcopatu verſantur, & cuius ſubditos ordinaturi fuerint. Prius quidem expreſsè Synodus [f] Trullana definit, quæ de Epiſcopis à ciuitate ſuâ ob barbaricas incurſiones expulſis impeditiſque, quo-

[f] Synodus Trull. can. 37.

minus ordinationes, & cætera quæ Epiſcopalis ſunt muneris in iis agat, æquum A
eſſe cenſet, honorem Sacerdotio, ac venerationem ſeruare, iniquum verò gentilem iniuriam ad Eccleſiaſticorum iurium perniciem poſſe quidquam agere: ideò, eis qui ſic ordinati ſunt, & propter prædictam cauſam in ſuis thronis conſtituti non ſunt, ius ſuũ abſq; vllo præiudicio ſeruandum præcipit, conceditque, *ὥστε καὶ χειροτονίας κληρικῶν διαφόρων κανονικῶς ποιεῖν, καὶ τῇ τῆς προεδρίας αὐθεντίᾳ κατὰ τὸν ἴδιον ὅρον κεχρῆσθαι, καὶ βεβαίαν, καὶ νενομισμένην εἶναι πᾶσαν ὑπ' αὐτῶν προϊοῦσαν διοίκησιν, vt & diuerſorum Clericorum ordinationes canonicè faciant, & Pontificatus auctoritate, ſecundùm proprios fines, vtantur, & ſit firma ac legitima, quæcumque ab iis procedit, adminiſtratio.* Quibus verbis ſuum in regionibus, à quibus denominantur, Epiſcopis ius aliquod proprium, tam in ordinationibus, quàm in cæteris aſſeritur; quod enim vti poſſint Epiſcopali auctoritate ſecundùm proprios fines, hoc indicat ipſos illarum regionum Clericos ſuo arbitrio ac conſilio, aliarum autem Diœceſeων, nonniſi de licentia proprij Epiſcopi ordinandi poteſtatem habere. Confirmat idipſum Balſamon,[a] qui in eum Canonem adnotat edi- B
cto Imperatorio Alexij Comneni eandem poteſtatem Epiſcopis iſtis aſſertam fuiſſe, ac confirmatam: iuſſumque, vt, ſine vllius præiudicio, ordinationes facere, & Pontificalia omnia exercere poſſint, & omninò reputentur, perinde, ac ſi in regionem acceſſiſſent, & in throno ſuo collocati eſſent: quæ conſtitutio Alexij Imperatoris Synodi Trullanæ Canonem explicat, & ea omnia poſſe prædictos Epiſcopos oſtendit, quę poſſent ſi Eccleſias ſuas pacificè poſſiderent. At verò ſi pacificè eas poſſiderent, ipſarum Clericos ſuo arbitratu, & ſuo iure, aliarum autem regionum ex Epiſcopi proprij conſenſu, ac rogatu ordinare poſſent. Idem ergo ex iſto Concilij Canone, & Imperatoris diplomate poſſunt.

V. Quod ſi quæras, an talis Epiſcopus poſſet iam propriæ ciuitatis, vel regionis, ad quam ordinatus eſt, Clericum in alieno territorio ordinare. Difficultatem propoſitam aliò deducis: quia iam de poteſtate ex parte miniſtri agimus, cui aliquando defectus territorij, in quo poteſtatem ſuam exerceat, præiudicare poteſt, quominus, etſi perſonam ſufficienter ſibi ſubiectam habeat, poſſit ta- C
men circa eam interdum agere, defectu ſcilicet loci, in quo ſolemniter ei poteſtate ſua vti liceat: quem proinde cõmodato accipere cogatur antequã agat. Probabiliuſque certè mihi videtur ex prædicto Canone Concilij Trullani ius olim acquiſitum fuiſſe eiuſmodi Epiſcopis, vt in alieno loco poſſent abſque ſolemnitate Clericos earum regionum ordinare: quod iam ipſis in Concilio Tridentino videtur eſſe interdictum, in quo, vt ſuperiùs tradidimus, cautum legitur, vt [b] *nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem ordinario ſubiectas.* Ex quibus omnibus quod poſteriori loco de Epiſcopis à ciuitate ſuâ expulſis, vel ad eam ordinatis, licet non admiſſis, ſuperiùs dictum à nobis fuerat, abundè confirmatum, comprobatumque relinquitur.

VI. Probabile quoque eſt quod de Epiſcopis expulſis, & ad aliquam Eccleſiam cum cura eis demandata ordinatis, nec tamen receptis, dicta ſunt, eadem Epiſcopis noſtri temporis titularibus, qui ſine cura videntur, ex quadam ſaltem, D
eâque vetuſtâ Eccleſiæ conſuetudine, locorum à quibus denominantur Antiſtites creati, conuenire, adeo vt poſſint illi in iis partibus in quibus Epiſcopatum receperunt, ordinare Clericos, & ad eas prouincias, ſi quos nacti fuerint ex ipſis oriundos, deſtinare, atque mittere: hoc enim ipſorum Bullæ præferre videntur, vt quamuis curam eorum populorum non aſſumant, & ab ea, ſicut & à reſidentiâ in iiſdem locis abſoluti ſint, poteſtatem tamen, ſeu meram facultatem obtineant, quâ, ſi occaſio ſe obtulerit, eiſque libuerit, vti poſſint. Supra[c] quoque communi iure iiſdem Epiſcopis, acceptâ ab Epiſcopi loci licentiâ, Clericos quoſcumque ad ipſos cum epiſtolâ Epiſcopi dimiſſoriâ accedentes, etiam eos qui ordines recipiendi ab Epiſcopis Clerum ac populum habentibus licentiam reſtrictam obtinent, ordinare poſſe, vbi nempe alterius Epiſcopi habentis Clerum ac populum nomine & loco ordines celebrant, concluſimus; à Concilio nihil hac in re derogatum probabile docuimus, conſuetudinem tutò ſtari poſſe

pro

[a] Balſamon in c. citat.

[b] Conc. Tridem. ſeſſ. 6 de reform. cap. 5.

[c] Vide ſupra agendo de literis dimiſſoriis.

A pro certo aſſeruimus: quæ omnia in hunc locum conijcienda ſunt, vt plenam
de poteſtate titularium Epiſcoporum in ordinationibus quæſtionis ſolutionem
habeamus.

§. III.

De ordinatis ab Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopatui.

VII. De Epiſcopis verò, qui renuntiatione iuri Epiſcopali ceſſiſſe viſi ſunt,
integram difficultatis ſolutionem continet reſponſio Alexandri tertij ad Ar-
chiepiſcopum Toletanum, in quâ iuxtà diſtinctionem ſuperiùs initio huius
quæſtionis inſinuatam, rem planè conficit, [a] *requiſiuit*, inquit, *à nobis tua frater-
nitas, vtrum Clerici, qui poſt renuntiationem factam à prædeceſſore tuo ordines recepe-
runt, in ipſis debeant remanere. Reſpondemus igitur diſtinguendo, vtrum renuntiauerit lo-
co tantum, an loco ſimul & dignitati: nam in primo caſu ordines, ſicut anteà, rogatus, ab*
B *Epiſcopo aliquo, poterit de ratione conferre: in ſecundo verò caſu diſtinguendum putamus,
vtrum ſacros contulerit, an minores. Si enim, à tali ordines vſque ad Subdiaconatum ali-
quis acceperit, quia & huiuſmodi ordines à non Epiſcopis quandoque conferuntur, & in
illis deſeruire poterit, & ad maiores (ſi idoneus fuerit) promoueri; ſanè ſi ab eodem ſa-
cros Ordines ſcienter quis receperit, quia indignum ſe fecit, executionem officij non ha-
bebit: vbi autem non ſcienter, poterit (niſi craſſa & ſupina fuerit ignorantia) diſcretus
Pontifex diſpenſare.*

[a] Cap. 1. de ordinatis ab eo qui renuntiauit Epiſcopatui.

VIII. Porrò ſingula reſponſionis iſtius capita explicanda ſunt. Primùm er-
go difficultas eſt, dum in ea Epiſcopus, qui tam loco, quàm Epiſcopali digni-
tati renuntiauit, licentia conceditur alicui Tonſuram ac minores ordines con-
ferendi, non maiores, id ita intelligendum ſit, quaſi hos ſine conſcientiâ proprij
Epiſcopi conferre queat, illos nequidem rogatus à proprio Epiſcopo dare poſ-
ſit. Probabilius omninò eſt Alexandrum tertium ità ſenſiſſe; tum quod eum,
C qui renuntiauit ſolum ſedi ſuæ, non dignitati, rogatum ab alio ordines confer-
re poſſe doceat, licentiam proculdubiò proprij Epiſcopi ad hoc requirens, vt
ordines conferat: multo magis ergo, dum ſubdit, eum qui renuntiauit Epiſco-
pali dignitati, ordines minores conferre poſſe, eam facultatem ipſi nonniſi de
licentia proprij Epiſcopi conceſſam ſubintelligit, aliàs plus auctoritatis in eo
cui minus ineſt, agnouiſſe videretur; ac proinde dum poſteà ſubiungit, talem
qui ſedi ac dignitati Epiſcopali renuntiauit, Ordines ſacros conferre non poſ-
ſe, ſimiliter ſubintelligit, etiamſi à proprio Epiſcopo rogatus fuerit: tum quod
veteri [b] iure cautum ſuperiùs oſtenderimus, ne quis ſiue lector, ſiue inferioris
vllius gradus Clericus, ab alieno Epiſcopo ſine proprij licentia creari poſſit,
quorum auctoritati ſeſe oppoſuiſſet Alexander, ſi Tonſuram vel minores or-
dines ab Epiſcopo, qui renuntiauit ſedi Epiſcopali, ſine proprij licentia recipe-
re licere diceret: Neque enim probabile eſt, illud quod Epiſcopo habenti
plebem non licet, vt ſcilicet alienum Parochianum, vel minoribus Ordinibus
D initiare audeat, id Epiſcopo, qui plebi ſuæ renuntiauit, cuius cauſa magis odio-
ſa videtur, licere: tum denique, [c] quod tam antiquo, quàm nouo iure nemi-
ni concedatur Tonſuram, vel ſaltem minores Ordines cuiquam conferre, niſi
ei qui Eccleſiam à ſe ordinato aſſignare poſſit, in qua ſuis fungatur muneribus,
quique eum huic Eccleſiæ addicere poſſit: id autem poteſt ſolus Epiſcopus
Eccleſiæ alicuius adminiſtrationem habens, non autem is, qui ſedi Epiſcopali
renuntiauit.

[b] Concil. Laodic. duobus can. & alia Concil. ſuprà citata.

[c] Vide c. 1. & 2. diſt. 70. & alibi paſſim. Videcan. nullus, 16. q. 7.

IX. Quid ergo, inquies, ſibi vult Alexander tertius, dum rationem iſtam aſ-
ſignat, cur, qui ſedi ac dignitati renuntiauit, Ordines minores conferre queat?
quia nempe ordines iſti etiam à Preſbyteris conferri poſſunt num videtur eo-
rum conferendorum nullam ſpecialem licentiam neceſſariam eſſe docere, ex
eo quod iſtorum Ordinum collatio non Epiſcopalis, ſed Preſbyteralis ordinis
atque officij eſſe videatur? Deinde Epiſcopi qui renuntiauerunt ſedi ac digni-
tati Epiſcopali, Chorepiſcopis iſtis videntur eſſe ſimillimi, qui ordinem haben-
tes Epiſcopalem, gradum ac dignitatem Preſbyteralem ſolùm habebant ac

ſecundi ordinis Antiſtitibus adnumerabantur, de quibus ſuperiùs fusè ac copiosè diſſeruimus: tales autem Chorepiſcopi ex Concilio [a] Antiocheno minores Ordines propria auctoritate dare poſſunt, maiores non niſi cum conſcientia Epiſcopi. Quidni ergo congruenter huic definitioni dicamus Alexandrum tertium velle ſolùm maiores Ordines ab eiuſmodi Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopali dignitati, ſine conſcientiâ, & permiſſu proprij Epiſcopi dari poſſe? Accedit huic argumentationi vis aliqua, & firmitas ex iis, [b] quæ ſuperiùs retulimus ex antiquo Eccleſiæ more, plures nempe, ſiue ad Eccleſiam Catholicam ex hæreſi aut ſchiſmate redeuntes, ſiue male promotos, ſiue varias ob cauſas, cùm Epiſcopali ordine præditi eſſent, ad inferiorem gradum redactos, & Preſbyterorum ſolum ordini adcenſitos fuiſſe, quos minorum ordinum conferendorum, in iis in quibus inſtituti eſſent Eccleſiis, poteſtatem habuiſſe, haud dubium eſt. Quidni ergo ad eorum imitationem ſtatuiſſe dicatur Alexander tertius, Epiſcopos qui renuntiarint ſedi ac dignitati Epiſcopali, quorum non inferior prædictis dignitas eſt, ac conditio, minores Ordines quibuſdam conferre poſſe abſque proprij Epiſcopi peculiari permiſſione? A B

Margin notes: [a] Antioch. can. 10. [b] Vide ſupra, vbi de miniſtro ordinationis duobus in locis.

X. Hæ tamen coniecturæ nequaquam videntur ſententiam noſtram deſtruere, vel labefactare. Primum enim Alexander tertius intulit, ex eo quod Preſbyteris aliquando minorum Ordinum cõferendorum prærogatiua tribuatur, Epiſcopis, qui dignitati Epiſcopali renuntiarint, eandem denegari non debere: ne talibus Epiſcopis Preſbyteri vlli præferantur. Quamuis enim in Preſbyterorũ ordinem ac gradum honori Pontificali renuntiantes deciderint: quoniam tamẽ inter Preſbyteros ſedem ac dignitatis præeminentiã retinere ipſos æquum viſum eſt, ea quoq; quæ Preſbyteris quibuſdam inſignioribus conferri ſolent priuilegia, v.gr. vt minores Ordines conferant, dummodo nulla ordini Eccleſiaſtico exinde inferatur iniuria, ipſis tribuenda, iudicata ſunt. In detrimentum verò ordinis Eccleſiaſtici, ac perniciem cederet, ſi vel inordinatè & contrà Canones, tales Epiſcopi abſque deſignatione vllius Eccleſiæ Clericos inferioribus initiarent ordinibus, vel Eccleſias, in quas nullam habent poteſtatem, ordinatis à ſe temere aſſignare, iiſque Clericos adſcribere præſumerent: quod Eccleſiæ detrimentum non infertur ex eo, quod Chorepiſcopis olim in propria ſuâ Eccleſia, & Abbatibus in Monaſterio ſibi ſubdito Clericos ordinare poſſent: cùm enim Abbates ſibi ſubditos habeant Monachos, & propriũ oratorium (cuius miniſterio aliquos addici Synodus ipſa [c] Chalcedonenſis probauit) abſque vlla confuſione, aut turbatione ordinis Eccleſiaſtici poterunt, quos minoribus ordinibus ex ſuis Monachis initiant, ſine Epiſcopi permiſſu, Monaſterio ſuo adſcribere; ſimiliterque Chorepiſcopi, qui vicanam habebant Eccleſiam, quam peculiari præcæteris Preſbyteris prærogatiua adminiſtrabant, & Epiſcoporum vicarij eſſe ſolebant, poterant ſiue vlla item temeritate, ac vſurpatione vel in propriis Eccleſiis vel nomine Epiſcopi, eiuſque qua fungebantur vice, ipſo inconſulto, minores Ordines non ſine Eccleſiaſtici tituli aſſignatione conferre. quod Epiſcopi, qui ſedi ac dignitati renuntiarunt, prout ſe habuit à tempore Alexandri tertij Eccleſiæ adminiſtratio, nullo huiuſmodi titulò facere poſſunt. Nihilominus, ſi quis, ſine conſcientia ſui Ordinarij ab alio Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopatui, minores Ordines recipiat; hunc (vt opinor) Alexander tertius nullã ex eo ſuſpenſionem propriè dictam incurrere innuit. Vtrum autẽ nouo [d] iure incurrat ſuperiùs ſuo loco diſputauimus. C D

Margin notes: [c] Chalced. c. 6. [d] Vide ſupra, vbi de pœnis in eos conſtitutis, qui ordinantur ab alieno Epiſcopo.

XI. Quod ſi dicas, non ſolùm minores ordines, verùm etiam Subdiaconatum ſaltem ab huiuſmodi Epiſcopis conferri poſſe, quia ſimiliter aliquando legimus ex prædictis eius collationem Preſbyteris fuiſſe conceſſam. Reſpondendum eſt, apertè tamen, vt tota ſeries reſponſionis Alexandri tertij indicat, & expreſsè tradit [e] Gloſſa, Subdiaconatum à talibus Epiſcopis dari non poſſe, quod maioribus iam adnumeretur Ordinibus: & ab eo tempore quo conſtanti iure maior ordo haberi cœpit, vix, ac nè vix forte quidem vlli inferiori Preſbytero ipſius tribuendi collata poteſtas fuerit: multique melioris notæ [f] Theologi reperiantur, qui Subdiaconatum ex diſpenſatione à ſimplici Preſbytero conferri poſſe

Margin notes: [e] Gloſſa v. vſque, in cap. 1. cit. de ordinatis ab eo qui renuntiauit. [f] Vide ſupra, vbi quæſiuimus, an à ſimplici Preſbytero ordines conferri poſſint.

Digitized by Google

A poſſe negent, quamuis quin minores ordines poſſint, nullatenus ambigant, quæ fortè opinio Alexandri tertij tempore communis erat: tum quod conſuetudine generali, quæ legis vim habere poteſt, Abbates & alij ſingulari dignitate prædìti Preſbyteri, minores ordines paſſim conferre poſſint, quod de poteſtate conferendi Subdiaconatum, vel nulli eorum, vel ſi alicui, non niſi ex ſingulari quodam priuilegio tribuitur: vnde, quia quod rarum eſt, eodem modo in moralibus cenſendum eſt, ac ſi non eſſet, nullaque eius habenda ratio eſt, rectè ex eo quod minores ordines à Preſbyteris conferantur, conſentaneum duxit argumentum prædictus Summus Pontifex, quo minores ab Epiſcopo, qui Epiſcopali dignitati renuntiauit, dari poſſe, Subdiaconatum, vel alios maiores dari non poſſe concluderet.

XII. Apte etiam & congruenter diſtinxit Alexander 3. an quis ignoranter, an ſcienter, an ex ignorantiâ craſsâ ac ſupinâ, an vero ex probabili & inuincibili à tali Epiſcopo ordines ſacros receperit: nam maiori animaduerſione dignus B eſt qui ſcienter vel ex ignorantia ſupina (quæ dolo [a] fere æquiparatur, nec vllam in iure excuſationem admittit) quam qui vel inſcienter, vel ex ignorantia probabili, cui iura ſubueniunt, ab eo miniſtro ordinari ſe patitur, cui Epiſcopalis ordinis interdicta eſt executio. Ignorantiam autem craſſam ille prætexeret, qui publicam in eo in quo verſaretur, loco, factam dignitatis Epiſcopalis renuntiationem à ſe ignoratam eſſe cauſaretur, quæ enim palam facta ſunt, ignorata probabiliter dici nequeunt. Hic vero ignorantiam probabilem adduceret [b] qui renuntiationis verbi gr. in alio loco factæ ignorantiam allegaret, vt ſi quis renuntiaſſet in curia dignitati, nec rediens ſe ei renuntiaſſe palam profiteretur, poſſet alius bonâ fide ab eo ordines recipere: pari quoque ratione poſſet quis probabiliter ſuſpicari aliquem dignitatem ſuam recuperaſſe, quem nemine refragante ſuæ ſedi reſtitutum, & Eccleſiam, cui priùs renuntiaſſet, pacificè adminiſtrantem intueretur: quam ignorantiam allegan-
C tes [c] VVlfadum & alios Clericos ab Ebbone poſt recuperatam beneficio Lotharij regis Remenſem ſedem ordinatos, à Synodo Sueſſionenſi, vt ſuperiùs diximus, depoſitos grauiter tulit [d] Nicolaus primus. Siue [e] autem ignorantia ſit craſſa, ſiue inuincibilis, ordinati ab eo qui renuntiauit dignitati Epiſcopali, executione recepti ordinis carent: quia à non habente Pontificatus ordinis executionem ordinati ſunt: qui autem officij executionem non habet, alij ſiue ſcienti, ſiue ignorantiâ quâcumque laboranti, conferre iſtam non poteſt, aliàs quod non habet, dediſſe, & ius in alium quo careret, tranſtuliſſe videretur, quod & naturæ, & Canoni repugnat. Cum probabiliter tamen ignorante Epiſcopus proprius diſpenſat. Qui verò ex ſcientia, vel ſupina ignorantia, ab Epiſcopo, qui renuntiauit dignitati, ordines ſuſcepit, vel ſine ſpe vlterioris promotionis ac reſtitutionis officij ſui remaneat, vel à Summo Pontifice gratiam iſtam impetret, vt quo maior eſt ordinationis defectus, maior ſit pœna, vel maior auctoritas ſubueniat.

D XIII. Vnum ſupereſt diſquirendum, an ſiquis ſimpliciter Epiſcopatum eiuret, nullaque adhibita diſtinctione, quod ſedi dumtaxat, non dignitati, vel quod vtrique renuntiet, an, inquam, is dignitatem abdicaſſe à ſe videatur, & proinde vtrum ab eo ordines recipere liceat. Rationes dubitandi pro vtraque parte proferri poſſunt probabiles. Primo enim, quod qui indiſtinctè Epiſcopatum eiurat, dignitatis quoque ceſſionem feciſſe videatur, perſuadere poteris iis argumentis; quia indefinita [f] propoſitio, vniuerſali videtur æquipollere, & quæ indefinitè proferuntur, ſimpliciter & abſolutè prolata intelligi debent. Vbi [g] quoque lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: vbi ergo non diſtinguit is qui Epiſcopatui renuntiat, nec nos diſtinguere, ſed omnimodam factam eſſe renuntiationem interpretari oportet: ſicut enim [h] imputatur ei qui legem potuit apertius dictare, ſi obſcurius dixit, ita errori vel vitio verti poteſt ei qui indiſtinctè Epiſcopatum eiurauit, ſi noluit dignitati quoquè cedere. Vnde in eo caſu veritate ſubniti debet (vt loquitur [i] Innocentius tertius) *quod dictus Epiſcopus loco tantum ceſſerit, & non ordini, vel etiam dignitati;* probatio itaque

[a] Vide l. error. & l. regula ff. de iur. & facti ignorãt. l. lata culpa, ff de verborum ſignificationibus, & alibi.

[b] Similes caſus vide cap. fin. qui matrimoniũ accuſ. poſſint, cap. cum in Apoſtolica, de ſponſalibus.

[c] Vide epiſt. Synod. Conc. Tricaſſ.

[d] Nicol. epiſt. 47

[e] Gloſſa v. ignorantia, in cap. 1. quæſt. 7. & alibi ſuprà.

[f] Argum. ex cap. quia circa, de priuilegiis, & cap. ſi Romanorum, diſt. 19. & aliis.

[g] l. 3. ff. de offic. præſid.

[h] l. veteribus ff. de pactis.

[i] Innocent 3. cap. poſt trãſlationem. §. rurſus, de renuntiatione.

Digitized by Google

Epiſcopo qui indiſtinctè abdicauit Epiſcopatum incumbere videretur, vt probet ſe dignitatem ſibi retinuiſſe, ſecus enim præſumetur, tàm ſedi quàm dignitati ceſſiſſe. [a] Denique cùm ordo detur propter Eccleſiam, qui renuntiarit Eccleſiæ, videtur etiam executioni ordinis ac dignitati nuntium remiſiſſe. A

XIIII. Contrariam verò ita probabis: tum quia niſi Apoſtolica Sedes prohibeat, videtur quod talis Epiſcopus officium Pontificale, ſicut prius exercere poſſit, vt ex eiuſdem Innocentij [b] tertij citato reſponſo arguere licet; tum quia [c] ius ſtatuit *vt ei incumbat probatio, qui dicit, non qui negat*: ſi itaque Antiſtes qui ceſſionem fecit, dicat ſe ſolum intendiſſe ſedi renuntiare non dignitati, neganti probatio incumbet, non ipſi affirmanti, cuius teſtimonio credi debet, niſi fortioribus in contrarium argumentis refellatur; præſertim cum nemo dignitati facile renuntiaſſe præſumatur, ſicut nec beneficium ſine magna cauſa aliquem reſignaſſe probabiliter credi docuit [d] Clemens tertius; tum quia ex cõmuni iuris Regula, [e] in dubio reo potius fauendum eſt, quàm actori: ideoq; B cùm reus videatur Epiſcopus, qui poſt renuntiationem ſuam temerè reſumpti Pontificalis officij accuſatur, vel cui officij ſui vſitata miniſteria interdicuntur, ſi res dubia fuerit, in benigniorem partem eius renuntiationem interpretari debemus, vt ſoli ſedi ceſſerit, non dignitati; quemadmodum in pœnis eandem interpretandi rationem ſequimur; quod & æquitatis ratio ſuadet, vt ipſi mentem ſuam dictis vel factis explicare liceat; ideoque officium Pontificale reſumens, id licitè facere videtur, quia hoc facto oſtendit ſe non dignitati, vel ordinis executioni, ſed ſoli loco cedere voluiſſe.

XV. In hac perplexa & ancipiti difficultate, placet ſententia [f] Hoſtienſis, ſpectandam eſſe cauſam ob quam quis renuntiauit, vt ex ea coniectura duci poſſit, nùm quis ſedi tantum, vel dignitati etiam renuntiarit: ſi quis enim accuſatus de crimine vel ſibi conſcius criminis, Epiſcopatui renuntiet, videtur etiam dignitati ceſſiſſe, & ordinis executioni, cui nempe C ſe indignum credidit: vnde qui [g] ex antiſtitibus in locum pœnitentium ſeu Monachorum deſcendiſſent, Epiſcopatum reſumere poſſe vetabantur: quod Innocentius [h] de iis interpretatur, qui propter pœnitentiam agendam Monaſterium ingreſſi eſſent. Reſpondetque inſuper, quod cùm Epiſcopus loco ſolum Epiſcopali renuntiauit, [i] *tunc vehementiſſimè præſumendum ſit, quod non propter crimen aliquod ab ipſo commiſſum, ſed cauſâ pœnitentiæ ad vitam migrauerit regularem*: ex quo à contrario inferri poteſt, Epiſcopum, qui officium pontificale ſumit, non videri propter criminis conſcientiam Epiſcopatui renuntiaſſe: Eadem quoque ratio eſt, ſi quis propter inſufficientiam aliquam, vel inhabilitatem Epiſcopatui renuntiauit, ſi enim ea ſit inſufficientia vel inhabilitas, quæ ab omni miniſterio Epiſcopali remoueat, cedendo Epiſcopatui videtur etiam omninò ordinis executioni, ac miniſterio ceſſiſſe; ſi vero ea ſolum inſufficientia vel incapitas prætexatur, qua quis negotiis ſolum arduis gerendis imparem ſe profiteatur, non ideò videtur ordinis executioni in to- D tum ex eo præcisè ceſſiſſe, quamuis inſufficientiam aliquam in renuntiatione allegarit; ſicut fortiori ratione, ſi vel ob vtilitatem Eccleſiæ nuntium remiſerit, vt [k] Gregorius Nazianzenus, qui ad conciliandos Orientalium Epiſcoporum, & Ægypriorum animos Eccleſiam Conſtantinopolitanam repudiauit: vel ob immorigerorum & rebellium populorum reſiſtentiam: quo ſcilicet caſu Canones Apoſtolorum, [l] Antiochena Synodus, & [m] Martinus Bracharenſis Epiſcopalem dignitatem retineri affirmant, & ex eorum præſcripto Martyrius Antiochenus à diuerſis exagitatus, altiori voce publicè in Eccleſia renuntiaſſe iis conceptis verbis narratur, [n] *Clero immorigero, & populo rebelli, & Eccleſiæ contaminatæ renuntio, ſeruata interim Sacerdotij mihi dignitate.* Si tandem propter ſimilem etiam cauſam Epiſcopatui quis renuntiauerit, non videtur ex eo præcisè renuntiare Epiſcopalis ordinis executioni ac dignitati. Subdit verò [p] Hoſtienſis tunc temporis ſpectandum eſſe, quibus verbis Epiſcopatui quis renuntiet, quod & probabile exiſtimo, cùm enim res ſit contra

naturam,

[a] Arg. ex cap. inter corporalia, de tráſlat. & l. cum principale ff. de regulis iuris, & cap. tranſlato de conſtitutionibus.
[b] cap. poſt tranſl. it. cit.
[c] l. de incumbit ff. de probation.
[d] Cap. ſuper hoc, de renuntiat.
[e] Reg. in dubio, de regulis iuris, in 6.
[f] Hoſtienſis in ſumma, tit. de ordinatis ab eo qui renuntiauit.
[g] 7. quæſt. 1. c. hoc nequaquam.
[h] Cap. poſt tranſlationem cit. §. quamquam.
[i] Idem §. cum ergo.
[k] Greg. Preſbyter in vita Nazianz. & ipſe carmine de vita ſua.
[l] Canon Apoſt. 37.
[m] Antioch. Syn. c. 18
[n] Martinus Brachar. c. 10.
[o] Theod. lector. lib. 1.
[p] Hoſtienſis ſupra.

A naturam, vt Epiſcopus ſit ſine Eccleſiâ: nam vt rectè docet Cyprianus, [b] *ſcire debes Epiſcopum in Eccleſia eſſe, & Eccleſiam in Epiſcopo:* cùm id Canones etiam auerſentur, ſtrictè, & in propria ſignificatione verba renunciationis ſumenda ſunt, vt nec intentioni renuntiantis contradicatur, nec verbis eiuſdem in re minus fauorabili ampliandis violentia inferatur. Itaque ſi renuntians, iis conceptis verbis, renunciet, *cedo Eccleſiæ tali,* videtur renunciaſſe ſolum ſedi, non dignitati; ſi dixerit, *cedo Epiſcopatui,* etiam dignitati ac ordinis executioni ceſſiſſe iudicatur: quemadmodum etiam ſi abſolutè, *cedo,* protulerit, omnimodè renuntiaſſe præſumetur. Sed de hac tota materia fuſiùs agemus, vbi ea quæ ad Eccleſiaſticum titulum ſpectant, alibi explicaturi ſumus.

[b] Cyprianus ad Florẽtium epiſt. 69. refertur c. ſcire debere, 7. q. 1.

B

SECTIO SEXTA HVIVS PARTIS,

De loco ſacræ Ordinationis legitimo ac conſentaneo.

CAPVT I.

De loco Ordinationis generatim.

ARTICVLVS I.

An locus Ordinationis proprius eſſe debeat.

§. I.

C

Neminem in aliena prouincia, ciuitate, vel loco, Ordinationes celebrare debere ſine licentia proprij Epiſcopi.

I. ABSOLVTA fusâ iſtâ, & amplâ de Miniſtro Ordinationis tractatione, alia iam circa ipſam ordinationem explicanda occurrunt, puta locus in quo ordinationes legitimè fieri, vel conuenienter debent: tempus in ipſa ordinatione peragenda ſpectandum: & ſacri ritus, qui in ipſa ordinatione ex Eccleſiæ præſcripto adhibentur. Circa locum ordinationum quædam generatim ſpectanda ſunt, quædam verò ſpeciatim, ſiue circa Epiſcopalem conſecrationem, ſiue reliquorum ordinum collationem. De loco ordinationum generatim hæc pronuntio: locum iſtum proprium eſſe debere, ne alieni limites peruadi videantur: ſacrum, propter ſanctitatem ordinationis: & publicum, propter vniD uerſi populi teſtimonium quo niti debent, quicumque ad Ordines admittuntur. De iis verò quæ ſpeciatim Epiſcopali conſecrationi, vel aliis ordinibus propria ſunt, inferiùs à nobis dicetur.

II. Primùm ergo locus ordinationis iubetur eſſe proprius, ſeu vnicuique Epiſcopo prohibetur extra propriam diœceſim ordinationes vllas efficere. Idque variis Eccleſiaſticis decretis confirmari poteſt. Primùm iis omnibus, quæ extra Diœceſim vel Prouinciam Epiſcopum ad ordinationes, ſiue Diaconorum, & reliquorum inferioris ordinis Clericorum, ſiue Preſbyterorum, ſiue Epiſcoporum proficiſci vetant niſi vocatum: vel quæ extra Diœceſim ad alienas Eccleſias ordinare quemquam prohibent, cuiuſmodi decreta ſunt Apoſtolorũ, vt ex eorũ [c] Canonibus innoteſcit, [d] Nicenæ primæ Synodi, [e] Conſtantinopolitanæ primæ, [f] Antiochenæ, [g] Carthaginẽſis primæ, [h] ſecundæ, ac tertiæ, [i] Turonenſis primæ, [k] Aurelianenſis tertiæ, [l] Aurelianenſis quintæ, [m] Aruernenſis primæ, & aliorum Conciliorum, ac Summorum Pontificum paſſim, quæ à nobis commodiùs aliquando referentur, vbi de collatore titulorum Eccleſiaſticorum, & Ec-

[c] Apoſtol. can. 35.
[d] Nic. 1. c. 15.
[e] Conſtantinop. 1. c. 2.
[f] Antioch. c. 13. & 22.
[g] Carthag. 1. c. 10.
[h] Carthag. 2. c. 11.
[i] Turon. 1. c. 9.
[k] Aurel. 3. c. 15.
[l] Aurel. 5. c. 8.
[m] Aruern. 1. c. 10.

cleſiarum datore quæſtio proponetur. Ne tamen iſta omnia minus, quàm oporteat, attentè percurriſſe videar, notentur quæſo verba Concilij Antiocheni, quæ maximè in alieno territorio ordinationum celebrationem Epiſcopo interdicere videntur. Sic enim loquitur, [a] Μηδένα Ἐπίσκοπον τολμᾷν ἀφ' ἑτέρας ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν μεταβαίνειν, καὶ χειροτονεῖν ἐν Ἐκκλησίᾳ τινὰς εἰς προαγωγὴν λειτουργίας id eſt, *nullus Epiſcopus ex alia prouincia audeat ad aliam tranſgredi, & aliquos ordinare ad promotionem miniſterij.* Item [b] Ἐπίσκοπον μὴ ἐπιβαίνειν ἀλλοτρίᾳ πόλει τῇ μὴ ὑποκειμένῃ αὐτῷ, μηδὲ χώρᾳ τῇ αὐτῷ διαφερούσῃ ἐπὶ χειροτονίᾳ τινός, μηδὲ καθιστᾷν Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους, εἰς τόπους ἑτέρῳ Ἐπισκόπῳ ὑποκειμένους, εἰ μὴ ἄρα μετὰ γνώμης τοῦ οἰκείου τῆς χώρας Ἐπισκόπου, *Epiſcopus alienam ciuitatem, quæ non eſt ei ſubiecta, non adeat, nec ad poſſeſſionem accedat, quæ ad eum non pertinet ſuper ordinationem cuiuſquam, nec conſtituat Presbyteros aut Diaconos in locis alteri Epiſcopo ſubiectis, niſi fortè conſilio & voluntate regionis Epiſcopi:* quo Canone videntur duo prohiberi; primum ne quis in loco ſibi non ſubdito ordinare quemcumque tentet, alterum ne non ſibi ſubditas perſonas, vel ad Eccleſiam non ſibi ſubditam; ſi enim prioribus verbis vetaret ſolum hic Canon, alienæ quemquam Eccleſiæ, vel alterius Parochiæ Clericum ab Epiſcopo ordinari, priorum & poſteriorum verborum Canonis idem ſenſus eſſet, ideoque fruſtrà alterutra pars Canonis videretur eſſe poſita. Itaque probabile eſt, priori parte extra Diœceſim propriam ordinationes prohiberi, poſteriori verò parte Clericorum alterius Parochiæ, vel ad alienam Eccleſiam ordinationem interdici, quamuis poſterius iſtud maioris ad ordinationem momenti, quàm prius, eſſe videatur: hancque eſſe prædictorum Canonum mentem oſtendit conteſtatio Auguſtini, qui cum Piniano ſpopondiſſet, eum ſe inuitum non ordinaturum, populuſque Hipponenſis ordinationem eius in Presbyterum vrgeret, promiſſumque Auguſtini eludere conaretur, ſi ipſum ab alio Epiſcopo, inſcio S. Auguſtino, ordinari curaret, hoc effugium refellit Auguſtinus his verbis, [c] *Dicebam ego, quibus poteram qui ad nos in abſidem honoratiores, & grauiores aſcenderant, nec à promiſſi fide me poſſe dimoueri, ne ab alio Epiſcopo in Eccleſia mihi credita, niſi me interrogato ac permittente, poſſe ordinari:* quibus verbis manifeſtè docet, non licuiſſe illo tempore, ne extraneũ quidem, qualis erat Pinianus, vel ad titulum alterius Eccleſiæ, aut quoquomodo ordinare, etiam abſolutè, & ſine titulo (qualis videtur fuiſſe Piniani ordinatio ſubſequuta) niſi ſcienter, & permittente Epiſcopo loci in quo ordinatio perficiebatur.

[a] Antioch. c. 13. cit.
[b] Idem c. 22.
[c] Auguſtinus epiſt. 225. ad Albinam.

III. Secundò decreta iſta ſcopum certius attingunt, quàm ſuperiora, quæ cuicumque Epiſcopo Pontificalia in aliena Diœceſi exercere prohibent, nominatimque Sacramentum Ordinationis. Expreſſa hac de re habetur Concilij Tridentini conſtitutio, [d] *nulli Epiſcopo liceat, cuiuſuis priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum, ſi ſecus factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi* Eiuſdem conſtitutionis meminit idem Tridentinum, dum eius occaſione docet quoſdam titulares Epiſcopos in locis exemptis, ſeu nullius Diœceſis, ordines celebrare præſumpſiſſe, quos grauiter redarguit, taleſque ipſis deinceps clancularias aduerſus Eccleſiaſticas leges machinationes interdicit. Pontificalia [e] autem ſunt quæcumque ad ordinem & conſecrationem Epiſcopalem ſpectant ſacra munia, cuiuſmodi ſunt Clericos ordinare, virgines benedicere, altaria & Eccleſias conſecrare, Chriſma conficere, & cætera huiuſmodi, quæ in aliena Diœceſi, & territorio, Epiſcopi omnes tractare prohibentur, ſine expreſſa Ordinarij licentia, Ordinarij, inquam, id eſt Epiſcopi loci, non autem Prælati cuiuſuis inferioris, etiam exempti, vt declarauit ſacra [f] Cardinalium congregatio, quæ etiam Patriarchas, vel Primates in aliena Diœceſi Eccleſias aliquas habentes ſibi immediatè ſubiectas, huiuſmodi licentiam, ſine conſenſu proprij Epiſcopi, dare non poſſe cenſuit; quod etiam docuerat prius [g] Balſamon ex Eccleſiæ Orientalis vſu.

IV. Imò nec Vicarios eiuſdem Epiſcopi generales, niſi ſpecialiter hoc eis mandatum ſit, hanc licentiam dare poſſe prædicta [h] congregatio reſpondit, eo-

dem

[d] Tridẽt. ſeſſ. 6. cap. 5. de reform.
[e] Vide Gloſſ. v. à Pontificalibus, in extrau. ſuſcepti regiminis, de electione.
[f] Declaratio ſacræ cõgreg. Card. in cap. cit Cõc. Trident. apud Farinaciũ parte 4. deciſionũ.
[g] Balſamon in c. 14. & 35. Apoſtolor.
[h] Prædicta congreg. ibid.

A dem nempe iure, quo ſuprà [a] docuimus, Vicariis generalibus dimiſſoriarum literarum concedendarum ius ac poteſtatem, niſi ſpecialiter ipſis demandata ſint, minimè conuenire. Addit etiam eadem Congregatio, cùm in ſupradicto Concilij Tridentini decreto legimus, nonniſi in perſonas eidem Ordinario ſubiectas Pontificalia exerceri poſſe, non prohiberi Epiſcopos, quominus ordinent perſonas ſibi ſubditas, vel dimiſſorias ab aliis Epiſcopis adferentes, ſed ſolum vetari, ne ſibi vel Ordinario ipſos ad ordines celebrandos inuitanti, ſeu facultatem danti, non ſubditas perſonas, ſine proprij earum Epiſcopi licentiâ, ordinare præſumant: adeout hoc decreto quorumdam titularium Epiſcoporum priuilegia [b] abroget, qui ſe dicebant quoſcumque ad ſe accedentes ordinare poſſe, ideoque, in quibuſcumque locis eis ordinationes facere permitteretur, indiſcriminatim ad ſe omnes venientes recipiebant, quos Concilium intrà iuris communis limites conſtringit, ne alienos ſine dimiſſoriis proprij ſingulorum Epiſcopi Clericos audeant ordinare.

[a] Ex cap. cùm nullus de temporib. ordin. in 6. & cap. 2. & 3. de offic. Vicarij. eod. libro

[b] De iis priuilegiis, vide etiam ſeſſ. 14. cap 2. Tridentini.

B V. Quibus obiter ad explicationem Tridentini decreti, quo circa præſentem materiam expreſſiùs nullum eſt, adnotatis: iam ad probationem aſſertionis noſtræ redeamus, quam eo argumento probamus, ſimulque explicamus: quia nempe ordinatio cauſæ cognitionem requirit, ſpecialemque meriti cuiuſcumque diſquiſitionem ex prædictis: at verò [c] quæ cauſæ cognitionem deſiderant debent fieri à iudice ſedente pro tribunali, vt iuris vtriuſque auctoritate definitum eſt: itaque cùm certum ſit ex iiſdem [d] Canonibus neminem in alieno territorio, ſeu extra Diœceſim tribunal habere poſſe, certum quoque erit in aliena Diœceſi nemini ordinum celebrationem eſſe conceſſam. Quod vlterius iis legibus illuſtratur, quæ magiſtratui ciuili extra Prouinciam iuris dicendi facultatem abrogant, v. gr. ſtatuunt illæ, [e] vt *præſes Prouinciæ in ſuæ Prouinciæ homines tantum imperium habeat, & hoc dum eſt in Prouinciâ: nam*, inquiunt, *ſi exceſſerit priuatus eſt*: docent item, [f] *extra territorium ius dicenti impunè non pareri*, quæ legum placita, C aliaque ſimilia confirmant æquum eſſe, vt extrà propriam Diœceſim duntaxat vnuſquiſque Epiſcopus ordinationes celebrare poſſit: vtpotè cùm ordinatio non ſolum ordinis, verùm etiam iuriſdictionis, celeberrimus, & maximè ſolemnis ac publicus ſit actus. Idipſum apertius confirmauit Calixtus, & Celeſtinus Summi Pontifices. Ita enim Calixtus: [g] *nullus Primas, nullus Metropolitanus, nulluſque reliquorum Epiſcoporum alterius adeat ciuitatem, &c. aut quidquam ibi diſponat, vel ordinet, aut iudicet, &c. quia ſicut ordinatio, ita & iudicatio, & aliarum rerum diſpoſitio prohibetur*. Ita etiam Celeſtinus, [h] *nec vſurpationi locus alicui Sacerdoti in alterius concedatur iniuriam, ſit conceſſu ſibi contentus vnuſquiſque limitibus: alter in alterius Prouinciæ nihil præſumat*. Plura alia ſimilia proferri poſſunt. Idipſum quoque oſtendit reſcriptum Innocentij [i] tertij Francorum Regi, quo conſtat Legatum extra locum legationis ſuæ exiſtentem ſententiam interdicti proferre non poſſe: Similiter ergo nullus extrà locum ſuæ iuriſdictionis, ſeu Diœceſim ſuam ordinare quemquam poterit.

[c] De off prætoris, ff. l. 3. & 2. q. 3. c. ſi quis, § ſi quis, 3. q. 3. c. iudicia, & à iudice.

[d] Cap. notâdum, 2. q. 3. & c. Epiſcopum, 9. q. 3.

[e] l. præſes, ff. de off. præſidis.

[f] l. vlt. ff. de iuriſdict.

[g] Calixtus epiſt. 2. refertur 9. q. 2. c. 3.

[h] Celeſtinus epiſt. 2 cap. 4.

[i] Innocent. 3. cap. nouit, de off. Legati.

D

§. II.

Obiectiones in contrarium diſſoluuntur.

VI. Huic verò Eccleſiæ conſuetudini ac ſanctioni quæcumque opponi poſſunt, facilè ſoluuntur. Primum Epiphanij & aliorum Sanctorum virorum, qui aliquos extra Diœceſim ſine licentia Epiſcopi loci ordinarunt, exempla non ſequenda: tum quod Epiphanium [k] à Ioanne Chryſoſtomo hac de re reprehenſum legamus: tum quod non iiſdem quibus ille, vel alij qui communem legem violarunt, rationibus hocce tempore iuuemur: neque enim conſuetudine, quam ille prætexebat, nec ratihabitione factum excuſare poſſumus. Conſuetudo iſta, ſi quæ fuit, exitioſa fuit, & in diſciplinæ, atque Eccleſiaſtici ordinis perniciem, contrariiſque iam legibus & repetitis Eccleſiæ decretis abolita eſt. Ratihabitio fruſtra iam prætexitur: nam nec futura rationabiliter prætexi poteſt, quæ cùm à voluntate liberâ pendeat, poteſt eſſe, & non eſſe, & actioni

[k] Socrates lib. 6. cap. 18.

Digitized by Google

tanti ponderis, etiamſi futura ſperetur, præſentem dare nequit firmitatem; & temerè contrà Eccleſiæ ſtatuta, quæ expreſſam licentiam Ordinarij requirunt, hocce tempore valitura cenſetur.

VII. Secundò coniecturæ quoque, ſeu rationes ex iure petitæ facilè quoque ruunt: nam quod ad voluntariam iuriſdictionem antiqui ordinationem reuocant, quia in volentem exercetur: talem autem iuriſdictionem territorij finibus non coarctari, ſed extra proprios fines exerceri poſſe ex legibus [a] deducunt. Id de ea vtique iuriſdictione intelligitur, quæ de plano fit, ſine ſolemnitate, diſquiſitione cauſæ, non ſolemniter, & cum cauſæ diſquiſitione, qualiter ordinatio peragi debet. Vnde neque ex eo quod [b] iura concedant Epiſcopo in aliena Prouincia exiſtenti, beneficium alicui poſſe conferre, ſequitur quod in alienâ Prouinciâ exiſtens poſſit ordinare: nam beneficij collatio cauſæ diſcuſſionem requirit, de plano ſolum & non pro tribunali ſolemnem, qualem requirit ordinatio, ad quam teſtimonium populi publicè requiritur, & denuntiationes publicæ ac ſolemnes præſupponuntur: vnde ordinatio nonniſi in proprio territorio fieri poteſt, poteſt autem beneficij collatio. Similiter quoque, nec ex eo [c] quod cauſæ cognitionem poſſit quis extrà territorium exiſtens alicui delegare, ſequitur eum ordinationem extrà Diœceſim ſuam poſſe facere, ſed ſolum poſſe ordinationem faciendam alicui committere, quod non inficiamur. Denique nec, quia Clementis [d] quinti Conſtitutione in Concilio Viennenſi Epiſcopo à ſuâ Diœceſi expulſo conceſſum eſt, vt in alieno, petita, licet non impetratâ licentia, ſubditis ſuis ius dicere poſſit, & contra expulſores ſuos agere, ac ſententiam ferre queat, id etiam ad ordinationes trahendum eſt, quaſi Epiſcopus expulſus ſubditos ordinare extrà Diœceſim poſſit, ſine conſenſu Ordinarij loci: nam cùm cõceſſio iſta ſit contra leges, non eſt ad ſimiles caſus etiam eos, quorum eadem vel minor eſt ratio, extendenda.

a l. omnes, ff. de offic. Proconſulis.

b Cap. poſt electionẽ, de conceſſ. præbẽdæ, in quod vide Gloſſam caſum ſtatuẽtem, & cap. qua fronte, de appellation.

c ff. de offic. præf. vrbis, l. vlt.

d Clement. vnica de foro competenti.

VIII. Denique nec iſtam conceſſionem vllatenus confirmat [e] Cypriani exẽplum: quamuis enim certum ſit eum in ſeceſſu ſuo Optatum Subdiaconum, Saturum, Aurelium, & Celerinum Lectores ordinaſſe: ſeceſſum item iſtum Cypriani, non ſolùm ab vrbe fuiſſe, verùm etiam à tota Diœceſi Carthaginenſi probabile ſit, tum ex pluribus, tum ex eo quod exilium [f] vocetur: tum etiam quod ægrè ipſum [g] Clerum Romanum tuliſſe legamus: nihilominus quis neget probabile eſſe Cyprianum pro arctâ iſta Eccleſiarum neceſſitudine, quæ tunc maximè vigebat, Epiſcopo, in cuius Diœceſi erat, conſilia ſua communicaſſe, & de licentia eius Pontificalia in ipſius Diœceſi exercuiſſe? quis item neſciat perſecutionis tempore cùm Epiſcopi ab vno ad alium locum tranſmigrare cogerentur, ipſos fraternâ charitate benignè aduentãtibus omnibus Epiſcopis Catholicis Pontificalia in Diœceſi ſua exercere permiſiſſe? præterea quis non etiam probabile fateatur Cyprianum totius Africæ Primatem, etiam non petita à quoquam licentiâ, pro ſedis ſuæ prærogatiuâ, id potuiſſe? cùm Primatem Carthaginenſem ex omnibus Africæ Prouinciis quos vellet ordinare, ex ſpeciali priuilegio potuiſſe ſuprà docuerimus. Itaque nec eo Cypriani exemplo confici poteſt, Epiſcopum à ſuâ Diœceſi expulſum & extorrem in aliena, ſibi quantumcumque ſubditarum perſonarum ordinationes facere poſſe.

e Legantur epiſt. Cypr. 24. 33. & 34.

f Pontius in vita Cypriani.

g Vide Cypr. epiſt. 15. ad Clerum Romanum.

§. III.

Qua pœnâ afficiantur, qui in alieno territorio, ſine licentia Ordinarij, vel ordines celebrant, vel recipiunt.

IX. Si quæras, quanam pœna puniantur, qui extrà Diœceſim propriam quantumuis ſibi ſubditos ordinarint, vel qui ab Epiſcopo quãtumuis proprio in aliena Diœceſi ordinati fuerint, facilis erit reſponſio, ſi de nouo iure agatur. Nam Concilium [h] Tridentinum ſuprà citatum extra Diœceſim ſuam ordinantem, *ab exercitio Pontificalium*: ordinatum verò *ab executione ordinum* ipſo facto ſuſpendit. Maior eſt difficultas de antiquo iure. [i] Toletus, & alij hanc pœnam veteri iure

h Conc. Trident. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 5.

i Tolet. lib. 1. cap. 49.

A iure inflictam putant, vt ſic ordinati deponantur; Epiſcopi verò ordinantes à celebratione Miſſarum per annum abſtineant. Id autem colligunt ex antiquo Canone, quem Gratianus [a] Anacleto tribuit, Conciliũ [b] Aurelianenſe tertium edidit, cuius quidem hæc verba ſunt, *Epiſcopus in Diœceſim † alienam, ad alienos Clericos ordinandos, vel conſecrando Altaria irruere non debet, quod ſi fecerit, amotis his * quos ordinauerit, Altaris tamen conſecratione manente, transgreſſor Canonũ vno anno à Miſſarum celebratione ceſſabit.* Ex quo etiam Canone eandẽ in ordinationibus pœnã colligit [c] Gloſſa, quamuis non adeò apertè nobis illa conſtet, nam ſi verba huius Canonis accuratè penſemus, non videtur eo Canone puniri, qui proprios Clericos in aliena Diœceſi ordinarint, ſed ſolùm, qui alienos: lex autem pœnalis extendenda non eſt; ſed libratâ verborum ſignificatione, & propoſitionis totius ſtructurâ diiudicanda eſt: itaque nulla pœna ex eo Canone in eos lata colligi poteſt, qui in aliena Diœceſi ſuos ordinarint Clericos, vel à ſuis ordinati ſunt Epiſcopis.

B Aptior itaque ad propoſitum eſt Concilij [d] Antiocheni ſententia, quæ prohibitionem ſuperiùs allatam, de non adeundâ aliena ciuitate, aut aliquo officio Epiſcopali in ea exercendo, vel non ordinandis Clericis alteri Epiſcopo ſubditis, hac adhibita pœna confirmat, [e] εἰ δὲ τολμήσειέν τις τοιοῦτο, ἄκυρον εἶναι τὴν χειροτονίαν, καὶ αὐτὸν ἐπιτιμίας ὑπὸ τῆς συνόδου τυγχάνειν: id eſt, *ſi quis autem tale quid auſus fuerit, infirma ſit ordinatio, & ipſe coërceatur, ſeu puniatur à Synodo.* Aptior item, ac propoſito conuenientior Apoſtolorum hîc Canon, [f] Ἐπίσκοπον μὴ τολμᾶν ἔξω τῶν ἑαυτοῦ ὅρων χειροτονίας ποιεῖσθαι, εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις καὶ χώρας. Εἰ δὲ ἐλεγχθείη πεποιηκὼς τοῦτο παρὰ τὴν τῶν κατεχόντων τὰς πόλεις ἐκείνας, ἢ τὰς χώρας γνώμην, καθαιρείσθω καὶ αὐτός, καὶ οὓς ἐχειροτόνησεν, id eſt, *Epiſcopus ne audeat extra ſuos fines facere ordinationes, in vrbibus & pagis non eis ſubiectis: ſin autem hoc feciſſe conuictus fuerit, præter eorum ſententiam qui tenent pagos illos, vel ciuitatem, deponatur & ipſe, & ij quos ordinauit.*

[a] Gratianus 7. q. 1. can. Epiſcopus.
[b] Aurelianenſe 3. c. 15.
† in Concilio Aurel. *diœceſes alienas.*
* al. remotis.
[c] Gloſſa in can. Epiſcopus cit.
[d] Antioch. c. 22.
[e] Alium cit. Gratian. 13. Antioch. Synodi, ſed minus euidẽtem, 19 quæſt. 2. c. Epiſcopum.
[f] Apoſt. c. 35.

§. IV.

C *An Tonſura & minores in alieno territorio conferri poßint.*

X. Difficultas autem ſupereſt, an liceat Epiſcopo Clericalem Tonſuram impunè in aliena Diœceſi ſibi ſubdito conferre. Apud Græcos ex Imperatoria iuſſione characterem Clericalem (qui ſimul cum ordine Lectoratus apud eos confertur) Epiſcopo in aliena regione verſanti dare licuiſſe docet [g] Balſamon. Apud noſtros variæ hac de re ſunt ſententiæ: nam [h] Barbatius, [i] Rebuffus, [k] Henriques, [l] Bonacina, & alij id impunè licere cenſent, eo quod abſque ſtrepitu iudicij & abſque vlla ſolemnitate Tonſura conferri poſſit clam, & intra priuatos cubiculi cuiuſque parietes, cuius proinde collatione, inquit, non videtur violari territotiũ, aut Diœceſeωn ſtatutus limes inuadi. Nihilominus alij [m] contra ſentiunt, quia Pontificalia omnia in aliena Diœceſi exerceri ab Epiſcopo prohibentur, & ordinatio quæuis interdicitur: Tonſuræ verò collatio Pon-
D tificalis officij generali ſignificatione continetur, quia ordinem Epiſcopalem requirit: & ordinatio etiam dici poteſt, quemadmodum in [n] iure aliquando dicta legitur: vnde inferunt ſtando Concilio Tridentino, & aliis prædictis Canonibus antiquis, non impunè licere Epiſcopo in aliena Diœceſi ſine expreſſa loci licentia Clericalem Tonſuram conferre, aut recipere.

XI. Mea quidem ſententia eſt, ſi id licere aſſeramus, vix idem de minorum ordinum collatione negari à nobis debere, quæ nempe extra Miſſarum ſolemnia priuatim fieri poteſt, & iam ex more ſatis communi fieri ſolet, quæque ſine iudicij ſtrepitu peragitur, cùm eam nec publicæ denuntiationes præcedere, nec comitari debeant. Eæ tamen ordinum collationes ſaltem ex decreto [o] Concilij Tridentini (nam Antiochenum [p] de Preſbyterorum, & Diaconorum ordinatione ſolùm loquitur) defendi probabiliter poſſunt extra Diœceſim non permitti, quia Pontificalia omnia Concilium interdicit. Poſſunt è contrario dici quoque non prohibitæ, dummodo Pontificalia reſtringas ad ea quæ in habitu Pontificali ab Epiſcopo fieri debent, ſolemniter, ac palam; quæ acceptio ſatis

[g] Balſamon in c. 14. & 35 Apoſtol.
[h] Barbatius in capite nouit, num. 18. de off. legati.
[i] Rebuff. in tractat. nominat. quæſt. 14. num. 29 & 65. & in praxi benefic. Rub. de Eccleſiaſt. & à quibus, & quomodo creẽtur num. 13.
[k] Henriq. in ſumma lib. 5. cap. 6. §. 6.
[l] Bonac. diſp. 8. primæ edit. quæſt. vn. puncto 4. nu. 18. verſ. verum.
[m] Cõtrariam ſententiam tenent Campanil. in diuerſ. can. iuris rubr. 6. cap. 5. Barboſa de off. & poteſt. Epiſcop. parte 1. alleg. 6 nu. 19. & alij.
[n] Cap. cum contingat, de ætate & qualitate.
[o] Trident. ſuprà.
[p] Antioch. ſuprà.

communis eſt, quomodo cùm minores ordines extra Miſſarũ ſolemnia conferri queant, & priuatim ab Epiſcopo, ſine Pontificalibus veſtibus, conferri poſſint, Pontificalium nomine priuata eorum collatio ſic facta non comprehenderetur. Conſentaneè verò loquẽti cenſeo, vel Tonſuræ Clericalis collationẽ Epiſcopo extra Diœceſim non concedi, vel minorum ordinum pariter permitti, & è contra. Cui fortè ſententiæ fauent Rubricæ [a] Pontificalis Romani, quæ Tonſuram *quocumque loco*, minores ordines *vbicumque* conferri poſſe obſeruant. Porrò ex conſuetudine, meo quidem iudicio, res iſta præſertim in praxi iudicanda eſt, & ſi conſuetudo id permittat, tutò conſuetudinis priuilegio fultus Pontifex, tam Clericalem Tonſuram, quàm minores ordines ſuis extrà propriam Diœceſim poterit conferre, & Clericos recipere, ſi verò conſuetudo refragetur, tunc æquum eſt, eum in aliena Diœceſi tam à Tonſuræ, quàm minorum ordinum collatione abſtinere. A

[a] Pōtif. Rom. tit. de ordin. conferend. Rub. 13. & 14.

§. V. B

Obſeruationes continens circa ordinationem in locis exemptis.

XII. Prædictæ autem quæſtioni ea valdè ſunt affines, an poſſit Epiſcopus in locis exemptis, ſuæ tamen Diœceſis ordines conferre abſque vllius licentia; an in aliena Diœceſi, concedente Prælato inferiori exempto, abſque Ordinarij permiſſu, in cuius Diœceſi locus ſitus eſt, ordinationem facere poſſit. Primæ quæſtioni reſpondemus, nemini, propriâ auctoritate in locis exemptis ordines quantumuis ſubdito, conferre licere. Primò enim ſi de Monaſteriis exemptis ſermo ſit, eorum quieti conducere iudicauit [b] Gregorius, ne in iis Miſſas publicas Epiſcopi celebrarent, neve in ſeruorum Dei receſſibus vlla popularis conuentus præberetur occaſio, ideoque id Epiſcopis prohibuit: additque [c] Gratianus ex epiſtolâ Caſtorio Ariminenſi (quamuis in ea epiſtola nihil tale legatur,) *nec audeat ibi Cathedram collocare Epiſcopus, vel quamlibet poteſtatem exercere imperandi, nec aliquam ordinationem faciendi, niſi ab Abbate loci fuerit rogatus.* Quæ omnia manifeſtè derogant Epiſcoporũ iuribus: vetantque, ne in Cœnobiis vel Monaſteriis exemptis (præſertim abſque licentia Prælati Monaſterij) Ordines ſacros, quæ intrà Miſſarum ſolemnia, & conuocato populo fieri debent, audeant celebrare. Secundò, locus exemptus videtur quaſi auulſus à territorio, & ab eo diſtractus, ideoque, quantum ſpectat ad ea quæ vel in locis exemptis non reperiuntur Epiſcopo reſeruata, vel ad Eccleſiæ adminiſtrationem non videntur neceſſaria, loci exempti, & loci extra territorium, par videtur eſſe ratio: at verò nec Epiſcopo ius ordinationis in locis exemptis faciendi videtur eſſe reſeruatum, nec ad Eccleſiæ vtilitatem id conducit: cùm potius ibi conſentaneum ſit ordinationes celebrari, rectoreſque populi, & coadiutores miniſterij conſtitui, vbi *Eccleſia plebis* fuerit, & *Cathedra ſeniorum*, vt poſteà docebimus: non ergo videtur Epiſcopis licere in locis exemptis abſque Prælati loci licentia quempiam ordinare. Tertiò, quia [d] Armendaris, & [e] Farinacius deciſum referunt à ſacra Cardinalium congregatione, Epiſcopum in loco exempto ſine licentia ſuperioris loci, Pontificalia exercere non poſſe: interdicto autem exercitio Pontificalium, Ordinum ſacrorum celebratio haud dubiè prohibetur. C D

XIII. Alteri verò quæſtioni reſpondemus, quando locus aliquis exemptus eſt alicuius Diœceſis, quantumcumque permittat rector illius loci, ſeu Prælatus inferior, & Epiſcopum alterius Diœceſis ad ordines in eo loco celebrandos vel inuitet, vel admittat, niſi Epiſcopus Diœceſis, in qua locus exemptus ſitus eſt, licentiam concedat, alieni territorij violati Epiſcopum reum eſſe, ſi in eo ordines celebret. Nam Ordinarij licentiam Tridentinum [f] requirit; hanc autem interpretati ſunt Eminentiſſimi Cardinales, teſtibus [g] Galleco, [h] Farinacio, & aliis, Epiſcopi loci licentiam eſſe. Fauetque ipſum Tridentinum, quod, vt ſuperiùs [i] diximus, Monaſteriorum, aliorumque locorum exemptorum Clericos, nonniſi ab Epiſcopo Diœceſis ordinandos eſſe cenſuit: multominus ergo permitteret in aliquo ciuitatis v. gr. aut vici ad Epiſcopum pertinentis, loco exempto,

[b] S. Greg. ep. 41. Luminolo Abbati lib. 4. reg. & epiſt. 43. Caſtorio Ariminenſi, eod. lib.

[c] Grat. 18. q. 2. can. Luminoſo.

[d] Armendaris in addit. ad recopil. legũ Nauarræ lib. 1. tit. 18. lib. 4. de Epiſcopis, num. 45.

[e] Farinacius parte 4. declar. in c. 5. de reform. ſeſſ. 6.

[f] Trident. ſuprà.

[g] Galleccus in marg. caſ. conſcient. verbo 1. pag. 100.

[h] Farinacius ſuprà.

[i] Vide ſuprà, vbi de miniſtro proprio ordin. regul.

Digitized by Google

A pto, in contemptum proprij Antiſtitis, ordinationes publicè fieri: populum à conuentu, quem fortè per idem tempus propter ordinationes collegiſſet Epiſcopus proprius, auocari; ſolemnitatem ordinationis, quæ ab ipſo fieret, imminui: duo in eadem Diœceſi capita videri: quæ & Tridentinorum, & antiquorum Patrum menti ac ſenſui valdè repugnant. In locis tamen exemptis, quæ ſunt nullius Diœceſis, referunt iidem [a] auctores iuxta declarationem Gregorij 13. ab Eminentiſſimis iiſdem Cardinalibus reſponſum fuiſſe, ſufficere Prælati iſtorum locorum conſenſum, vt Epiſcopus, non requiſitâ alterius Epiſcopi licentiâ, Ordines celebrare queat: habent enim Prælati iſtorum locorum Epiſcopalia omnia iura, dimiſſorias concedere poſſunt, & quæ ſunt iuriſdictionis per ſe ipſos exercere: quæ ſunt ordinis, per alios exerceri curare debent, cúmque nulli Epiſcopo ſubdantur, nec Epiſcopalibus Sacramentis priuandi ſint, videntur quod Epiſcopos aduocare poſſint, qui Sacramenta iſta conferant, iiſque Ordines etiam conferendi tribuere auctoritatem. In iis tamen locis exemptis, etiam quæ
B nullius Diœceſis vocantur, vetat Concilium [b] Tridentinum, ne ij, qui titulares Epiſcopi vocantur, prætextu cuiuſuis priuilegij de promouendo quoſcumque ad ſe venientes, alterius ſubditum etiam prætextu familiaritatis continuæ audeant ordinare, vt alibi notauimus.

a Gallecus, & Farinac. ſup.

b Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reform. cap. 2.

ARTICVLVS II.

An locus Ordinationis ſacer eſſe debeat.

I. PAtet ergo ex prædictis quomodo locus ordinationis proprius eſſe debeat. Iam verò alia conditio loci, in quo ordinatio habetur, eſt, vt ſit ſacer. Etenim nonniſi in loco ſacro maiores Ordines conferri poſſunt: quippe cùm intrà Miſſarum ſolemnia neceſſario eos conferri oporteat [c] ex dicendis infrà: at
C verò Sacrificium Miſſæ nonniſi in loco ſacro conuenienter celebrari poteſt, ex [d] præcepto Eccleſiæ. Imo nec Sacramenta decet niſi in ſacris locis, Deoque dicatis cõferre: leges [e] enim *ἱερὰν μυσταγωγίαν*, ſeu ſacra myſteria obire in priuatis domibus vetãt: & [f] Clemens quintus in Concilio Viennenſi ſecutus Synodũ [g] Trullanam, abſque neceſſitate, vel ſpeciali priuilegio, quemquã in iiſdem baptizare diſtrictè Clericis prohibuit. Speciatim verò ſacros Ordines in Eccleſia, ſeu loco ſacro debere conferri ex antiqua traditione diſces: tum quod Gregorius [h] Naziãzenus, & [i] Gregorius Preſbyter in vita Nazianzeni, abſurdum & indecorum dixerint, Maximum Cynicum ab Ægyptiis Epiſcopis Eccleſiam relinquere coactis, ideoque in Choraulæ domum conuenientibus, fuiſſe creatum: cui ſimillimum [k] Patrum noſtrorum ætate exemplum Epiſcoporum Anglicanorum, qui in cauponâ vrbis Lundinenſis, ſeu publico diuerſorio regnante Elizabetha, non ſine omnium deriſione, conſecrati, ſeu potius execrati leguntur:
D tum quod [l] Theophilus Alexandrinus infrà citandus *ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ*, *in media Eccleſia*, ordinationes fieri debere decernat: tum quod, vbi veteres quorumcumque ſacrorũ miniſtrorũ ordinationes referuntur, in Eccleſia factæ perhibeantur, ſic v. gr. in Eccleſia Carthaginenſi (in quam Patres Synodi Carthaginenſis tertiæ cõuenerant) ſingulis Dominicis ſolitas fieri ordinationes refert [m] Aurelius: Hieroſolymis in Eccleſia Reſurrectionis ordinatũ à ſua factione Euagrium: quendã narrat [n] Euagrius, qui etiam [o] Timotheũ Ælurum Alexandrinũ in Eccleſia magna ciuitatis Alexandrinæ, quæ de Cæſare nomen habuit, ordinationem ſubiiſſe teſtatur: ſic [p] Nicolaum Myrenſem in Eccleſia Myrenſi, [q] Seuerum Rauennatem in Eccleſia S. Theodori apud Rauennam, [r] Martinum in Baſilica Turonenſi, & alios plures legimus in ſacris ædibus ordinatos. Tum quod antiqui moris ſit, ac peruetuſti, vt ordinandi ante altare ſiſtantur; quem ritum inter cæteros ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac ſacrorum miniſtrorum adducit [s] S. Dionyſius, & ex pluribus aliis vetuſtorum ſcriptorum monumentis eruere poſſumus, vt infrà [t] patebit. Plura alia prætermitto, qui

c Vide infra, de ritibus ordinat.

d De cõſecrat. diſt. 1. c. Miſſarum ſolemnia, & cap. hic ergo, & ſequent.

e Iuſtin. Nouell. 58. per totum.

f Clement. vnic. de Baptiſmo.

g Trull. Syn. can. 31.

h Greg. Naz. carmine de vita ſua.

i Gregorius Preſbyter in vita Naziau.

k Sanderus lib. de ſchiſm. Angl.

l Theophilus Alex. in commonit. can. 6.

m Aurel. Carthag. in Cõc. Carth. 3. c. 39. Idem in Afric. can. 16.

n Euagr. lib. 2. cap. 5.

o Ibid. cap. 8.

p Metaphraſtes in vita S. Nicolai.

q Hieronym. lib. 1. hiſt. Rauenn.

r Seuerus Sulpitius in vita S. Mart. cap. 7.

ſ Dionyſ. cap. 6 Eccleſ. hierarch.

t Vide infrà, vbi de ritibus ordinat.

bus nonniſi in Eccleſiis, Oratoriis, & ædibus Deo ſacris Ordinationes celebrari A
licuiſſe conſtet.

II. Non tamen dubium eſt, quin aliquando, ex Dei, vt piè credi poteſt, inſtinctu, extra templa, & loca ſacra Ordinationes aliqui viri ſancti peregerint, v. gr. Danielem Stylitam, refert Simeon [a] Metaphraſtes in loco aprico, ac deſerto à Gennadio Patriarcha Sacerdotali ordinatione perfectum fuiſſe. Idem de quibuſdam aliis narratur, quorum admiranda ſunt exempla, non imitanda. Vt verò Tonſura, ac minores Ordines extra Eccleſiam, ſeu ædem ſacram, aliquando etiam conferantur, conſuetudine permiſſum eſt. Cui fauet Pontificale [b] Romanum, quod Tonſuram Clericalem *quocumque loco*; minores Ordines, *vbicumque* tribui poſſe docet. Nec ſine causâ ij potius ordines, quàm alij extrà ſacras ædes conferri permittūtur. Primò, quia ſoli ordines Hierarchici, Epiſcopatus nempe, Presbyteratus, & Diaconatus, apud Græcos extra ſanctuarium ante altare conferuntur [c], extrà ſanctuarium reliqui; in Latina quoque Eccleſia Epiſcopos, Presbyteros, ac Diaconos, coram altari ordinari conſueuiſſe Concilium [d] Toletanum quartum ſatis euidenter indicat, dum eos qui eorum gradibus reſtituendi ſunt, coram altari inſignia ſui ordinis reſumere præſcribit: dumque [e] eis in ſacrario coram altari ſacræ Euchariſtiæ communicare concedit, reliquis in Clero in reliqua parte Chori. Subdiaconos tamen, poſtquam maiorum ordinum numero eorum ordo abſque dubitatione adnumeratus eſt, eadem prærogatiua, qua Diaconos donatos fuiſſe ſuſpicamur. Ex iis autem coniicimus Hierarchicorum ſaltem Ordinū, & reliquorū diſparem eſſe rationem, vt quod, hi extra ſanctuarium, illi in Eccleſiæ ſanctuario ordinari iubeantur, facilius permitti poſſit hos quàm illos extra Eccleſiæ ſepta conferri. 2. quia cùm ſacri Ordines ad miniſterium altaris & Eccleſiæ immediatius inſtituti ſint, minores autem, & Clericalis Tonſura remotiùs, neceſſitate quadam conſtringendus eſt Pontifex, vt maiores nōniſi in Eccleſia & æde ſacra cōferat, eſto minores ſimul cum Tonſura extra ædem ſacram largiri permiſſum ſit. 3. quia valdè dubium eſt, an minores Ordines ſint Sacramenta; Tonſuram autem ritum ſolùm Sacramentalem ab Eccleſia inſtitutum eſſe non dubium eſt: de Subdiaconatu quod ſit Sacramentum, probabiliſſimum eſt; de reliquis Ordinibus certum: vnde in iis Ordinibus, de quibus an Sacramenta ſint dubitari probabilius poteſt, Eccleſia, vt extra ſacras ædes conferantur, facilius indulget.

III. Cæterum circà ſolemnem ex veteri more ordinationis faciendæ locum, vnum obſeruari velim, Aaronem ac filios eius, quique poſteà conſecrati ſunt Moſaicæ [f] legis Sacerdotes conſecrandos ad oſtium tabernaculi applicatos, & ſtante pro foribus Tabernaculi populi multitudine, in veſtibulo iſto conſecrari ſolitos, vt prærogatiua miniſtrorū Eccleſię præ antiquis oſtēdatur; quod illi ſanctuarium diuinitatis ingrediantur, eiuſque ſecretiora adyta peruadant, quò cœleſtia populum myſteria doceant: hi ad oſtium ſolum Tabernaculi conſiſtant, quia pleniore diuinitatis cognitione non tam populum imbuebant, quàm per figuras, & ænigmata ad ipſam recipiendam præparabant: illi cælorum ianuam aperiant, & intra cælorum ſacraria populum deducant, hi cælorum claues numquam habuerint, quibus ipſum aperirent aut clauderent, quia nondum Chriſtus [g] Pontifex noſter per proprium ſanguinem intrauerat in ſancta, æternâ redemptione inuenta: illi [h] ab Altari, id eſt Chriſto Sacerdotij poteſtatem accipiant, cuius Sacerdotij ſunt participes, & cuius charactere in ordinatione conſecrantur: hi verò in oſtio Tabernaculi initientur, quia Chriſtum expectabant, per quem tanquam per oſtium [i] ad diuina myſteria & cœleſtes promiſſiones introducerentur.

a Simeon Metaphr. in vita Danielis Stylitæ.
b Pont. Rom. in Rub. ordin. 13. & 14.
c Euchŏlog. tit. de ordin. Simeō Theſſ de Sacram. cap. de ordinat.
d Toletan 4. c.27. refertur 11. q 3 c. Epiſcopus.
e Idem c.17. alias 18.
f Exod. 29. & Leuit. 8.
g ad Heb. 9.
h Apocal. 6.
i Ioan. 10.

ARTICVLVS

Digitized by

A

ARTICVLVS III.

An locus ordinationis debeat eſſe publicus, vbi obiter de conuocanda multitudine populi ad ordinationes.

§. I.

Locum ordinationis debere eſſe publicum, & adunatâ Eccleſiâ ordinationes fieri debere.

I. TERTIA conditio loci, in quo ordinationes peraguntur, eſt, vt ſit publicus. Statuit enim [a] Anacletus, vt Clerici publicè non priuatim ad
B ſacros Ordines adſciſcerentur. Decreuit [b] Zephyrinus, vt *multis coram adſtantibus* ordinationes peragerentur. Ex Apoſtolicâ traditione deriuari cenſuit [c] Cyprianus, vt Epiſcopus nonniſi *plebe præſente* ordinetur. Putauit [d] Cyrillus Alexandrinus, & ex eo [e] Procopius, ordinationes, & electiones ſacras, niſi ſub populi conſpectu fiant, præter Dei voluntatem & à ſacris legibus alienas eſſe. Præſcripſit [f] Synodus Carthaginenſis tertia, vt *ſub conſpectu publico* Epiſcopus ordinaretur. Dicitur & Sylueſter [g] Romanus Pontifex in Concilio Romano commonuiſſe, vt *nulli Epiſcopo liceat quemlibet gradum Clerici ordinare, aut conſecrare, niſi cum omni adunatâ Eccleſiâ*; cui etiam aſtipulatur Cócilium Chalcedonenſe [h] apud Gratianum, vbi & *manifeſtè* ordinationes fieri præcipit, & *publicæ ordinationis*, ſeu *publicatæ* (nam duplex eſt lectio) *vocabulum*, Clericum in aliqua certâ & deſignatâ Eccleſiâ ſortiri iubet.

II. Egregiè quoque, & appoſitè Theophilus [i] Alexandrinus, qui Epiſcopum iuſſit, *χειροτονεῖν ἐν μέσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ παρόντος τοῦ λαοῦ*, *ordinare in media Eccleſia,*
C *præſente populo*: legemque iſtam de ordinatione in loco publico facienda iis verbis ſanxit, *χειροτονία δὲ λαθραίως μὴ γινέσθω. τῆς γὰρ Ἐκκλησίας εἰρήνην ἐχούσης πρέπει παρόντων τῶν ἁγίων τὰς χειροτονίας ἐπὶ ταῖς Ἐκκλησίαις γίνεσθαι*, *ordinatio autem non fiat clanculum, Eccleſiâ enim pacem habente, decet præſentibus ſanctis ordinationem fieri in Eccleſiâ*. Rectè, inquam, Theophilus Eccleſiâ pacem habente publicas fieri ordinationes debere decernit. Nam tempore perſecutionis non poterant adeò publicè ordinationes fieri, ac poſteà redditâ Eccleſiæ pace factæ ſunt, nè [k] numeroſior & frequentior fidelium conuentus Catholicorum latebras detegeret, & perſecutionem augeret. Flagrante tamen ipſa perſecutione, quantum poterat, celebris fiebat Sacerdotum ordinatio, vt de ordinatione Cornelij in Romanum Pontificem, Sabini in Epiſcopum, & aliis, leges apud Cyprianum. In priuatis domibus ſolebant tunc temporis ſacræ ordinationes fieri, minori, quo fieri poterat, ſtrepitu. Ideoque obiicientibus Donatiſtis in cauſâ Cæci-
D liani, in ipſo perſecutionis æſtu, Carthaginenſis Epiſcopi conſecrati, *non potuiſſe tempore perſecutionis Concilium congregari ad Epiſcopum ordinandum, &c.* reſpondiſſe dicuntur Catholici, *quod & Epiſcopi facilè congregarentur tam pauci, vt nec Concilium dici debeat, quando plebes congregabantur*, ſicut geſta martyrum teſtarentur: vrgentibus Donatiſtis, *fieri non potuiſſe vt illo tempore domum ſuam quiſquam præberet: commemoratum eſt* à Catholicis *vſque adeò non eſſe incredibile, quod in priuatam domum pauci illi Epiſcopi perſecutionis tempore conuenerint, vt feruente perſecutione, etiam in carcere doceantur baptizati martyres, & illic à Chriſtianis celebrata Sacramenta, vbi Chriſtiani propter eadem Sacramenta tenebantur incluſi.* At ſedatâ perſecutione incongruum iudicatum fuit in priuatis domibus, vel oratoriis ordinationes fieri, numeroſæque plebis conſpectum vitari in eorum creatione, qui populis præficiantur: clam aliquos ad eum ordinem euehi, in quo conſtituti omnibus noti ac ſpectabiles eſſe debeant, & omnibus ſpectandi atque imitandi proponantur; abſurdum & inuidioſum exiſtimatum fuit publicam Eccleſiæ lætitiam priuatis parietibus, vel anguſtis tectis contineri, quæ acce-

[a] Anacletus teſte Platina in eius vita.
[b] Zephyrinus epiſt. 2. ad Epiſcopos Ægypti.
[c] Cypr. epiſt. 68. ad Clerũ & plebes in Hiſpan. conſiſt.
[d] Cyril. Alex. 11 de adorat.
[e] Procopius in cap. 8. Numer.
[f] Carthag. 3. c. 40.
[g] Sylueſter in Concil. Rom. 275. Epiſcoporum cap. vlt.
[h] Concilium Chalcedon. apud Grat. can. neminẽ, diſt. 70. non concordat Grãtiano Græcus textus.
[i] Theophil. Alexand. in cõmon. can. 6. apud Balſamon. inter epiſt. can.
[l] Tertull. de fuga, verſus finem.
[m] Cypr. epiſt. 45. ad Cornel. & 52. ad Antonianum.
[n] Idem epiſt. 68. ad Clerum & popul. in Hiſpan. conſiſtentes.
[o] Auguſt. in breuiculo collat. diei tertij cap. 17.

a Synodus Bituric. præſid. Regnaldo de Beaulne, tit. 14. c. 1.

dente communi fidelium omnium gratulatione, eo maior eſſe debet, quo diffuſior A fuerit; ideoque vel vltimis iſtis temporibus Synodus [a] Bituricenſis, *publicè & in oculis omnium ordines celebrari præcepit.*

§. II.

Rationes huius rei proferuntur.

b Cypr. epiſt. 68 cit.
c Num. 20.
d Actorum 1.
e Actorum 6.

III. Nec deſunt, præter eas quas iam inſinuauimus, rationes complures, ob quas locus ordinationis publicus, & ordinatio publicè fieri iubeatur. Prima eſt, quod ordinationes tàm antiquæ, quàm nouæ legis palam ac publicè, omnibus vocatis factæ legantur; plura huius rei exempla adducit. [b] Cyprianus primum enim *in Numeris* [c] *Dominus Moyſi præcipit, dicens, apprehende Aaron fratrem tuum, & Eleazarum filium eius, & impones eos in montem coram omni Synagogâ, & exue Aaron ſtolam eius, & indue Eleazarum filium eius, & Aaron appoſitus moriatur illic, &c. quod poſtea ſecundum diuina magiſteria obſeruatur in Actis* [d] *Apoſtolorum, quando de ordinando in locum Iudæ Epiſcopo Petrus ad plebem loquitur, ſurrexit, inquit, Petrus* B *in medio diſcentium: fuit autem turba in vno, nec hoc in Epiſcoporum tantum, & Sacerdotum, ſed & in Diaconorum ordinationibus obſeruaſſe Apoſtolos animaduertimus, de quo & ipſo in* [e] *Actis eorum ſcriptum eſt, & conuocauerunt, inquit, illi duodecim totam plebem diſcipulorum & dixerunt eis, &c.* Patrum itaque noſtrorum imitanda ſunt exempla, nec minus Sacerdorum nouæ legis celebris debet eſſe creatio, quàm antiquæ, nec naſcentis Eccleſiæ celebriora debent eſſe incunabula, quàm adultæ ac florentis incrementa.

f 2. Corint. 3.
g Aggæi 2.

[f] *Quod ſi*, vt rectè arguit Apoſtolus, *miniſtratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, quanto magis miniſtratio ſpiritus erit in gloria?* An num per Prophetam prænuntiauit Dominus, [g] *magnam fore gloriam domus iſtius nouiſſimæ, pluſquam primæ?* quomodo ergo Sacerdotis creatio, quæ in lege glorioſa, ac celebris erat, in nouâ lege, quaſi vilis & exilis momenti foret, omnis celebritatis ſplendore deſtituitur? cur celebrato per vniuerſum orbem Crucis triumpho, reductis in Chriſti poteſtatem regi- C bus, ampliata Chriſti Seruatoris noſtri ditione, gradus, qui poteſt eſſe in Eccleſia maximus, minori cum celebritate confertur, quàm qua olim, depreſſo religionis noſtræ ſplendore, iacentibus Crucis trophæis, anguſtè reſtrictis Eccleſiæ terminis, conferretur? huius rei nulla alia ratio eſſe poteſt, quàm indigna Sacerdotalium graduum æſtimatio, qui quo minus æſtimantur, eo minori celebritate conferuntur, ac recipiuntur. Erubeſcitur à quibuſdam ad iſtum aſſenſum: cupiunt quidam in iſtâ promotione latere, communem cum reliquis ordinationis celebritatem refugiunt; in priuatis ideò oratoriis, extra conſueta tempora, volunt ordinari, nec meminerunt ſe per iſtum gradum in editiori loco ac ſpeculâ conſtitui: poni tanquam lucernas ſub modio latentes ſuper candelabrum: honorificam ſibi iſtam eſſe promotionem, quæ terrorem potius incutiat ob gradus eminentiam, quàm ex officij (vt carnales homines ſuſpicantur) vilitate pudorem.

h Ioannis 3.
i Pſalm. 90.

IV. Altera ratio eſt, ideò palam ac publice ordinationes clericorum fieri D debere, vt alloquente populum Epiſcopo, & quærente an dignus ſit, qui ordinibus initiandus eſt, vel aſſenſu ſuo, lætaque acclamatione, & applauſu iudiciũ Epiſcopi comprobet, vel diſſenſu, & indignantis murmure, ac interceſſione ſua, idem iudicium improbet, prout pluribus ſuperiori parte docuimus. Quare qui clanculum ordinari cupiunt, ſuæ videntur improbitatis conſcij in apertum iudicij popularis campum adduci nolle. Si verum eſt, quod ſumma veritas edixit, [h] *qui male agit odit lucem;* ſi à [i] propheta ſpiritu Dei afflato damnatur *negotium perambulans in tenebris;* iure reprobantur illæ ordinationes, quæ in latebris oratoriorum, vel monaſteriorum receſſibus fiunt: & ſane ridicula videtur Archidiaconi, vel alterius ex iuſſione Epiſcopi, allocutio, qua monetur populus, vt teſtimonium ordinando ferat, & ſi aliquid reprehenſibile in ipſo animaduerterit palam referat: ridicula, inquam, iſta admonitio in eo loco, ad quem nullos ex populo conuenturos eſſe reſcimus: eſto vero mos iſte deſueuerit,

A deſueuerit, vt alicui iam ordinationi palam contradicatur; at ita ſe produnt naturaliter hominũ affectiones, vt facile ex præſentiũ vultibus approbationis vel improbationis, amoris, vel odij ſignificatio colligatur: apparet vel ex nutibus, quid quiſque de aliquo ſentiat; nec dubiũ eſt, quin, ſi reſtitueretur mos iſte populum ad ordinationes conuocandi, & ad ſe pertinere ipſe noſſet, quod geritur, manifeſta vel lætitiæ, vel triſtitiæ, approbationis vel improbationis daturus eſſet indicia, eoque populari iudicio, & Epiſcopi ad rectam in iis ferendam ſententiam incitarentur; & plurimi fortè ab ineunda cæleſti iſta viuendi ratione, ſeu perfectionis ſtatu deterrerentur. Iam verò nec populus ad ordinationes vocatur, nec ad ſe Clericorum ordinationes pertinere putat; ideoque eorum facilè imperia contemnit, quos ſibi præfectos eſſe neſcit. Contrà autem *coram omni Synagoga*, vt ait [a] Cyprianus, *iubet Deus conſtitui Sacerdotem, id eſt, inſtruit & oſtendit ordinationes Sacerdotales, nonniſi ſub populi aſſiſtentis conſcientia, fieri oportere, vt, plebe præſente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur; & ſit ordinatio iuſta, & legitima, quæ omnium ſuffragio, & iudicio fuerit examinata.* [a] Cypr. epiſt. 68. ott.

B V. Tertia ratio ad ſecundam iſtam valde accedit, non oportere excluſo populo, vel non vocato, ea peragi, quæ ad ipſum maximè ſpectant, & in eius vel vtilitatem, vel damnum ceſſura ſunt: exigendas eſſe in re, quæ ad publicam pertinet totius Eccleſiæ adminiſtrationem, fidelium omnium preces: totam in ordinatione ſacrorum miniſtrorum adunari oportere Eccleſiam, quia quod omnes tangit, omnium votis expeti, omnium communi prece debet flagitari: conuocandos eſſe fideles populos, vt ſacris, qui in ordinatione perficiuntur, ritibus, excitentur ad preces pro initiandis fundendas, ad ſpiritalia emittenda deſideria, ac vota; vt ordinandus ipſe pietatem, comprecationem, piamque ſollicitudinem populi circa ſe adſiſtentis intuens, maiori deuotionis feruore incaleſcat, omniumque æmulatione ac ſtudio Dei clementiam omnes exorent, quatenus nõ exterioribus ſolum ſignis cõſecratio peragatur, ſed qui viſibilibus

C diuinæ gratiæ ſymbolis perficiuntur, inuiſibili Dei gratiâ repleantur, ſpiritali benedictione renouentur, & Sacerdotali ſanctitate imbuantur.

VI. Quarta ratio, vt populus ſacratos miniſtros, ſuos agnoſcat paſtores, ductores, rectores eſſe conſtitutos; quis enim non neceſſarium iudicet, eos publicè conſtitui, quibus ab omnibus debet obtemperari? vt eum reuereatur, quem viderit pro ſe apud Deum legatum eſſe conſtitutum? quem ſibi pręfectum aduerteret? quem venerandam Angelis ipſis poteſtatem ſortitum intuitus fuerit? Magis enim animum mouent, quæ viſu percipiuntur, quàm quæ ſolâ mentis cogitatione voluuntur. Quis non, vbi viderit tot ritibus ſacris Eccleſiæ miniſtros, vel inferioris ordinis, Deo conſecrari, vbi ſanctitatem Ordinationis perſpexerit, auguſtam totius iſtius ritus maieſtatem oculis imbiberit, non ſecum cogitet veneratione eos dignos eſſe, qui Deo conſecrati, & deuoti tam ſolemni ritu fuerint? quis non deinceps eos, vt diuinos homines reuereatur, quos in Dei ditionem tranſlatos, & diuinâ poteſtate præditos, in ipſorum ordinationibus obſeruarit?

D Magnam certè ad conciliandos populorum animos, & ad venerationem inducendos ſolemnis ritus conſecrationis vim habet. Si enim humana quædam, & inſolita maieſtatis ſpecies eorum perſtringit oculos, & animos admiratione, necnon veneratione percellit; quanto magis diuinitus inſpirata rerum facies, & celebritas diuino conſilio inſtituta, videntium animos, ac credentium legitima veneratione cõplebit? atque hinc eſt, quod conſtituturus Dominus in locum Moſis Ioſue populi Iſraëlitici ductorem, Moyſi ipſi mandauerit, [b] vt *partem gloriæ* ſuæ coram omnibus communicaret, quò deinceps maiori cum reuerentia populus honoraret, quem diuino iuſſu, glorioſis titulis, & inſignibus ornatum conſpexiſſet. [b] Num. 27.

VII. Quinta denique ratio hæc eſt: publica ordinatio eſſe iubetur, vt præcepta quæ ordinandis in ordinatione imponuntur, altiori mente ab ipſis retineantur, ſi coram omni populo lecta, mandataque fuerint; ſi enim quæ illis dicuntur, mandanturque, coram pluribus dicantur, auidius haurientur, & altiori mente reponentur: reuerebitur ordinandus tot ſuæ ſponſionis teſtes,

quos aliquando corã Deo habiturus eſt accuſatores: erubeſcet non conſcientiæ ſolùm, ſed aſſiſtentis populi teſtimonium, ſi aliud viuat, aliud profeſſus ſit: infamiam metuet, qui ſanctitatis Sacerdotalis, & emiſſæ coram altaribus perfectionis amplectendæ voti populum conſcium eſſe agnouerit. Ad quod demonſtrandum facere videtur, quod cum Ioſue populi ſui iudicem conſtituere vellet, Dominus Moyſi mandauerit, [a] *Aſſume*, inquit, *ad temetipſum Ieſum filium Nun, virum in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum, qui ſtabit coram Eleazaro Sacerdote, & dabit ei præcepta cunctis viuentibus, & partem gloriæ tuæ, vt audiat omnis Synagoga filiorum Iſraël*: Cur enim præcepta Ioſue coram omni multitudine dantur, niſi vt ea quæ ſibi palam mandata videret, & tenaciùs retineret, & ſtudioſiùs obſeruaret? Confirmat idipſum [b] Iuſtinianus, *oportet autem*, inquit, *in ipſo ordinationis tempore, eum qui imponit eam, illi coram omni fideli populo ſanctiſſimæ Eccleſiæ hæc omnia prædicere, vt agnoſcens eum omnia, quæ prius dicta ſunt à nobis, habere, ad ſacram eum deducat ordinationem: vt etiam ille coram omnibus hoc audiens non ſolùm habeat Dei timorem, ſed etiam coram omnibus denuntiationem, & profeſſionem erubeſcat.*

[a] Num. 27. cit.
[b] Iuſtin. nouell. 6. cap. 1. §. & hanc.

§. III.

Ab Ordinationibus tamen Catechumenos, cæteroſque immundos arceri debere: nec ad Tonſuræ & Minorum ordinum collationem fidelem populum conuocari neceſſum eſſe.

VIII. Quamuis autem publicam & in publico loco dixerimus ordinationem fieri debere; cauendum tamen monet Concilium [c] Laodicenum, nè coram audientibus ſeu Catechumenis fiat, ſtatuens ſcilicet περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς χειροτονίας ἐπὶ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι *non oportere ordinationes in præſentia audientium fieri*. Nomine χειροτονίας [d] Zonaras & [e] Balſamon τὰς ψήφους, ſeu electiones hîc appellari putant, à quibus arceantur Catechumeni, ne forte ſi quæ crimina proponant, propter quæ à ſacro ordine repelli iſti debeant, offendi eos contingat. [f] Burchardus, [g] Iuo, & alij Latini Canonum interpretes, quibus conſentiunt Latinæ omnes verſiones [h] Dionyſij exigui, Iſidori Mercatoris, Gentiani Herueti, de ordinationibus interpretantur. Quamuis autem ab electionibus quoſlibet audientes repulſos olim fateamur, quod nullo in iis ſuffragandi iure, ſicut cæteri ex fidelibus ac conſiſtentibus populis gauderent, quia nec dum Catholicæ Eccleſiæ eſſent aggregati, ab ordinationibus quoque eos potiori ratione expulſos eſſe hoc Canone crediderim: tum quod ipſo ordinationis tempore contradicere aliquis poſſit: tum quod Sacramentum ordinationis ſit τελειωτικὸν ſeu perfectiuum: Sacramenta autem perfectionis coram catechumenis cuiuſcumque gradus, multominus coram audientibus confici prohibeantur: εἰσὶ γὰρ ἀμέθεκτοι καὶ ἀμύητοι παντὸς ἱεραρχικοῦ τελεσμοῦ *aditus enim eis ad omne id quod id in Hierarchia perficit, præcluſus eſt*, teſte [i] Dionyſio: tum quod ab exequiis defunctorum, & ſolemni eorum inhumandorũ ritu, ac funebri laudatione Catechumenos arceri ſolitos doceat idem [k] Dionyſius: quanto verò potiori ratione dicendum eſt eoſdem ab ordinandorum Sacerdotum ritibus, & ipſorum apud populum commendatione (quam in ordinatione fieri ſolitam docuimus) repelli debuiſſe? tum quod idem Dionyſius [m] ſtatim initio Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quæ de ſacris initiationibus, ac prouectionum myſteriis in eo libro exponit, ea ſolis fidelibus enarrari iubeat, diſtrictè autem vetet ne Catechumenis, vel nullo Sacramento initiatis, propalentur. Quare ſi nefas ſit ſacros ordinationis ritus, ac myſticas Hierarchiæ prouectionis ceremonias audientibus enarrare: multominus eas ipſis coram inſpicere licebit. Id verò apertè confirmat [n] Chryſoſtomus, dum in ſacris ordinationibus comprecari & acclamare docet τοὺς μεμυημένους, *eos qui myſteriis initiati ſunt*; moxque ſubdit, οὐ γὰρ δὴ θέμις ἐπὶ τῶν ἀμυήτων ἐκκαλύπτειν ἅπαντα, *neque enim fas eſt coram non initiatis cuncta detegere*: quibus verbis Catechumenos ab ordinationibus arceri ſatis manifeſtè demonſtrat.

[c] Concilium Laodic. c. 5.
[d] Zonaras, & [e] Balſamon in c. cit.
[f] Burchard. lib. 2. cap. 7.
[g] Iuo parte 6. cap. 27. decreti.
[h] Verſiones Dionyſij Exigui, Iſidori Mercat. Gentiani Herueti.
[i] Dionyſ. Eccle. Hierarch. cap. 3. in theoria.
[k] Idem eod. lib. cap. 7. in theoria.
[l] Vide 2. parte huius operis.
[m] Idem Dionyſ. cap. 1. Eccleſ. Hierar. ſtatim initio.
[n] Chryſoſt. hom. 18. in 2. ad Corinth. cap. 8.

IX.

A IX. Nec obſtat, quod ordinationes omnium Eccleſiæ miniſtrorum inferioris ordinis, imò Diaconorum, ex Eccleſiæ conſuetudine, ante Euangelij lectionem perfectæ ſint, Presbyterorum verò & Epiſcoporum magna ex parte abſolutæ videantur: quodque Conſtitutiones [a] Apoſtolicæ Epiſcopi conſecrationem priùs, quàm Catechumenorum dimiſſionem in Miſſa referant. Eſto enim Miſſæ Catechumenorum, quam appellitant, Catechumeni interfuerint; eſto Euangelij prædicationi præſentes adfuerint: non tamen neceſſum eſt eos præambulis ipſius Miſſæ, putà introitus, vt vocant, aliiſque precibus ſemper interfuiſſe, maximè cum Sacramentum Ordinationis conferretur, & myſticis conſecrationibus Eccleſiæ miniſtri, ſeu Myſtæ, ac Liturgi ſacrarentur: fieri enim potuit, vt foris Catechumenis conſtitutis, ſacri iſti miniſtri ordinarentur, tum ad benedictionem, & manuum impoſitionem recipiendam ex more vocarentur, ac tandem auditâ concione, à Miſſarum arcanis precibus repellerentur. Eademque ratione explicandæ ſunt Apoſtolicæ Conſtitutiones, dicendumque B ſecluſis audientibus & infidelibus, conſecrationis Epiſcopalis ritus perfectos fuiſſe, tum ſecutæ verbi Dei expoſitioni adeſſe permiſſos Catechumenos; iis verò dimiſſis, cætera tam ad ordinationem, quàm ad Miſſam peracta fuiſſe.

[a] Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 5. & ſeq.

X. Quæcumque etiam de publico ordinationis loco, & publica facienda ordinatione dicta ſunt, hæc omnia de ordinationibus, ſeu promotionibus ad ſacros Ordines intelligenda ſunt: nam Tonſuram ac minores ordines priuatim conferri poſſe ſuperiùs inſinuauimus. Fauetque [b] Anacletus, qui Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum gradus palam multis vocatis debere conferri aſſeruit, *cæterorum autem graduum diſtributioni, trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi ſcilicet approbatione ſufficere poſſe docuit:* innuens nimirum, non eſſe neceſſe ordinum infra Diaconatum diſtributionem publicè fieri: Hierarchicorum autem collationem manifeſtam eſſe debere, & coram omnibus fieri oportere. Vnde refert Gratianus [c] ex Veteri Ordine Romano, *quando, & vbi licitum fuerit* C *vſque ad Subdiaconatum ordinari Clericos: Diaconos verò, atque Presbyteros numquam niſi publica ordinatione.* Iam verò, quia Subdiaconatus factus eſt Ordo ſacer, & Diaconatui æquiparatus eſt, Eccleſia quoque Subdiaconum palam creari, ſicut & Diaconum voluit.

[b] Anacletus epiſt. 2. ad Epiſcop. Ital. refertur diſt. 67. c. reliqui.

[c] Grat. c. quando, cui apponitur palea diſt. 75.

CAPVT II.

De loco Ordinationis ſpeciatim.

ARTICVLVS I.

De loco ordinationis Presbyterorum, & cæterorum inferioris gradus.

D I. Conditiones loci ordinationis ſuprà ſatis copioſè expoſuimus: iam verò, vt in præſenti quæſtione aliquantulum progrediamur, ſpeciatim aliqua tum circà locum ordinationum Presbyterorum, Diaconorum, ac reliquorum inferioris ordinis Clericorum, tum circà locum conſecrationis Epiſcoporum adnotanda ſunt. Tonſuram ac minores ordines quouis in loco ab Epiſcopo conferri poſſe, nullumque iis conferendis certum locum aſſignatum eſſe ſuperiùs docuimus. Quo verò in loco ſacri Ordines Presbyteratus, Diaconatus, ac Subdiaconatus, ab Epiſcopis regulariter atque ordinariè conferri oporteat, docet Concilium [d] Tridentinum iis verbis, *ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus, ac in Eccleſiâ Cathedrali vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè celebrentur: ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior quantum fieri poterit Eccleſia ſemper adeatur.* Eadem decernunt Synodus [e] Mediolanenſis præſide S. Carolo, Aquenſis [f] præſide Alexandro Canigiano, Rothomagenſis [g] Carolo Cardinale Borbonio, quæ etiam addit, vt ad maius altare celebrentur, & aliæ plures.

[d] Concilium Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8. & ex eo Pont. Rom. de ordinibus cõferendis.

[e] Synod. Mediol. 4. conſt. p. 2. tit. quę ad Sacram. Ordin. pertinent.

[f] Aquenſis tit. quæ ad Sacram. Ordinis adminiſt. pertinent.

[g] Roth. tit. de Epiſcop. officio, num. 4.

Digitized by Google

II. His conſentanea ſunt, quæ de Canonicis Eccleſiæ maioris ad ordinationem vocandis in veteri iure habentur. Conſentit [a] Anacletus, dum Sacerdotum, & ciuium aſſenſum in ordinationibus requirit: qui enim alij Sacerdotes, quàm [b] Sacerdotes ciuitatis, quos Canonicos iam dicimus? quinam alij ciues, quàm eiuſdem ciuitatis Epiſcopalis incolæ (quos præſentes, & annuentes velit eſſe prædictus Pontifex) intelligi poſſunt? conſentit Synodus [c] Carthaginenſis quarta, dum *ſine Conſilio Clericorum ſuorum* negat Epiſcopos debere quemquam ordinare. Conſentiunt [d] pleraque alia, quæ in iis quæ ad regimen Diœceſis ſpectant, & graduũ diſtributionem, conſenſum Capituli, vel conſiliũ neceſſarium eſſe demonſtrant: quæ omnia ſatis oſtendunt canonicorum in ordinationibus conſilium, præſentiamque à Canonibus requiri, tanquam Conſiliariorum & Aſſeſſorum Epiſcopi, quibus nominibus vocat eos Ignatius, [e] à quo ſcilicet *σύςημα ἱερὸν, καὶ σύμβουλοι, καὶ συνεδρευταὶ τοῦ Ἐπισκόπου*, *Conſiſtorium ſacrum, Conſiliarij, & Aſſeſſores Epiſcopi* nuncupantur: vt ergo communi Eccleſiæ conſilio, qui ordinantur, deſignati intelligantur, decet, vt Canonicis præſentibus ordinatio peragatur: quomodo verò ordinationi Canonici intereſſe poterunt, niſi in Cathedrali Eccleſia, cuius [f] caput eſt Epiſcopus, Canonici membra, ordinatio perficiatur? Id quoque confirmat Concilium [g] Nannetenſe, quod ordinandos ad ciuitatem Epiſcopalem euocari iubet, in Eccleſiâ ciuitatis ordinationes fieri debere innuens. Quia tamen fieri aliquando ob certas cauſas poteſt, vt alibi etiam, quàm in vrbe celebrentur; ideò decernit Synodus quarta [h] Mediolanenſis, vt *Epiſcopo, in vrbe etiam extra Eccleſiam Cathedralem Pontificalia munera obeunti* (inter quæ ordinum celebrationem nominatim exprimit) *cùm is iuſſerit, aſſiſtant, inſeruiant, miniſtrentve, quicumque ex iis qui dignitates obtinent, & de Capitulo ac reliquo Eccleſiæ Clero eidem Epiſcopalia munera in Eccleſia Cathedrali exercenti, inſeruire, miniſtrareve ſolent, aut debent.* Quidni? [i] *vbi fuerit corpus*, vbi populus Epiſcopo adunatus, *ibi congregabuntur & aquilæ*, Clerici ſcilicet dignitate præſtantes, & inſpectorum munera obeuntes; vbi Epiſcopus, ibi eius oculi Archidiaconi, ibi manus ac pedes, reliqui nempe, quorum dignitatis munus in officio Epiſcopo exhibendo conſiſtit.

III. Rationes in gratiam Cathedralis Eccleſiæ hæ ſubiungi poſſunt: quia [k] ipſa ſola eſt vera & propriè dicta Epiſcopi Eccleſia, quæ à Cathedra Epiſcopi Epiſcopalis dicitur, in qua thronus Epiſcopalis erigitur, cuius poſſeſſionem init Epiſcopus, cùm inſtituitur, quæ ſola propriè morte Epiſcopi viduata dicitur: Decet autem Epiſcopum in ſua Eccleſia Sacramenta adminiſtrare potius, quàm in cæteris, quæ proprios habent rectores. Certum eſt antiquitus Epiſcopum in Eccleſia ciuitatis, quæ vnica eſſe ſolebat, quamuis aliqua eſſent Oratoria, quibus Eccleſiæ parœciales temporis progreſſu additæ, in ea, inquam, Eccleſia certum eſt ſacra omnia officia ac miniſteria obiuiſſe cum Presbyteris vrbicis: totam Diœceſim aliquando per ſe, aliquando per alios perluſtraſſe: in eâ verò conſediſſe, in ea Sacramenta Epiſcopalia ſolemniter perfeciſſe, vt agendo de Eccleſiaſticis titulis confirmabimus. Non ergo tunc temporis extrà Cathedralem Eccleſiam ordines ab Epiſcopo conferri paſſim ſolebant, ſed in Eccleſia ſolum Cathedrali: quæ cùm ab Vrbano [l] primo, Mileuitano [m] Concilio, ac [n] Moguntino, à Ioanne [o] 9. in Concilio Rauennati, aliiſque paſſim *matrix Eccleſia* dicatur, ab ea ordinatio Sacerdotum, ac miniſtrorum Eccleſiæ petenda eſt, vt ſpiritalis ſit totius Diœceſis mater, vtq; ab ea, à qua (vt cum [p] Tertulliano loquar) *traducem fidei, & ſemina doctrinæ*, minores per vrbes & vicos Eccleſiæ acceperunt, Paſtores quoque & Doctores, Patreſque ſpiritales recipiant. Poteſtque idipſum confirmari à ſimili, quemadmodum enim [q] Honorius tertius Archiepiſcopo Sipontino, in Eccleſia ſua Sipontina Chriſma conficere debere aſſeruit, ex lege quadam ac conſuetudine vniuerſali, qua Epiſcopi in ſuis Eccleſiis Cathedralibus Chriſma conficere iubentur, quod poſteà per vniuerſam Diœceſim diſtribuitur: ità Ordines generales videntur in Eccleſia Cathedrali ſimiliter celebrandi, vt ab ea per totam Diœceſim Paſtores mittantur, à qua iuriſdictionis poteſtas per totam Diœceſim diffunditur.

[a] Anacletus epiſt. 2. ad Epiſcop. Ital. refertur can. reliqui, diſt. 67.
[b] Ita Gloſſa v. Sacerdotes in dict. can.
[c] Carth. 4. c. 22. refert. can. Epiſcopus, diſt 24.
[d] Lege tit. de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli, & can. legimus diſt. 93. aliaque paſſim.
[e] Ignat. epiſt. 5. ad Trallianos.
[f] Vide Gloſſ. 1. in cap. dilectus, de exceſſib. Prælat. Gloſſ. v. conſenſu, in cap. cùm dilectus, de conſuetudine. Gloſſ. 2. in cap. cũ Eccleſ. 3 de elect. item cap. 1. irrefragabili, de officio ordinarij, & cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælat. & cap. requiſiſti, de teſtament.
[g] Conc. Nannet. c. 11.
[h] Conc. Mediol. 4. cõſtit. parte 2. tit. quæ pertinẽt ad Sacram. Ordinis.
[i] Matth. 24. & Lucæ 17.
[k] Vide Gloſſ. fin. in cap. cũ terra, de electione.
[l] Vrban. epiſt. vnic. in principio, refertur 12. q. 1. c. 16.
[m] Mileuit. c. 25.
[n] Mogũt. ſub Rabano can. 8.
[o] Ioannes 9. in Conc. Rauen. parte 2. can. 12.
[p] Tertul. de præſcript. cap. 20.
[q] Cap. reſeſcrore, de celebrat. Miſſarum.

IV. Non

A IV. Non tamen hac lege adeò videntur adſtricti Epiſcopi, quin aut aliquando in aliis Eccleſiis Vicanis ordines celebrarint, inter perluſtrandam Diœceſim ſuam, aut in ipſa etiam ciuitate aliam Eccleſiam elegerint, aut iam eligere poſſint. Quod in Vicanis aliquando Eccleſiis ordines quibuſdam contulerint, res pluribus exemplis notiſſima eſt: nam quos è Monaſteriis in Preſbyteratu, vel inferioribus gradibus olim ordinatos legimus, eos vt plurimum ab Epiſcopis Monaſterium ipſorum, cellulaſque viſitantibus, ordinatos aduertimus. Nec [a] Concilium Tridentinum in Vicanis Eccleſiis, extra ciuitatem propriam ordinationes celebrari prohibet, ſed expreſsè permittit; eoque caſu in Eccleſia digniore loci ordinationes, conueniente Clero eiuſdem loci, faciendas præſcribit, vt Eccleſiæ Canones ſeruentur, qui adſtantibus Clericis ac Laicis plurimis, ordinationes fieri debere decernunt. Imò in vaſtis Diœceſibus, nonnumquam expedire videbitur, vt ordinationes in celebrioribus locis Diœceſeos publicè
B celebrentur (dummodo rarius id contingat) quò ab itineris labore ordinandi releuentur; ſed maximè vt populus ab Epiſcopali ciuitate diſſitus, ſolatio aliquo afficiatur, & ad Clericorum reuerentiam ex ſolemnitate ordinationis excitetur, & à teſtimonio Clericis ferendo nequaquam arceatur. In ipſâ quoque ciuitate, Epiſcopo liberum fuiſſe, vt aliam à Cathedrali Eccleſiam, ad Ordines celebrandos ſeligeret, colligi poteſt ex ipſâ Eccleſiæ Romanæ vetuſtâ conſuetudine, (quæ habetur in Veteri [b] Ordine Romano) iuxta quam nempe Ordinum denuntiatio in Eccleſiæ S. Mariæ maioris, celebratio in Eccleſia S. Petri facienda præſcribitur. Secus tamen iam fert Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, (cuius oculati teſtes ſumus) nam in Eccleſia Lateranenſi, quæ Cathedralis dignitatem habere videtur totius Romanæ Diœceſis, Ordines hocce tempore conferri ſolent. Communiter quoque aſſerunt Doctores, conſuetudine inductum eſſe, vt in quâ maluerit Eccleſia Epiſcopus Ordines celebrare poſſit. Ita ſiquidem [c] S. Antoninus, [d] Guillelmus, [e] Hoſtiēſis, [f] Tabiena, [g] Syluester, [h] Rebuffus, & alij ex veteribus, & ex recentioribus [i] Henriques, [k] Vgolinus, [l] Pra-
C xis noua Epiſcopalis, aliiſque paſſim auctores. Meo tamen conſilio non facilè præſcriptum ab Eccleſia locum Antiſtes negliget, Canonumque, ſi non ex neceſſitate, ſaltem ex congruentiâ, auctoritatem potius ſequetur, quàm arbitrium ſuum. Eſto enim in iis & ſimilibus conſuetudo parendi neceſſitatem ſuſtulerit, non tamen abſtulit dirigendi prudentiam, & commonefaciendi auctoritatem.

V. Verùm acriùs quoſdam reprehendo, qui Eccleſiam Cathedralem eâ ratione inducti negligunt, propter quam Patres Cathedralem cæteris præponendam cenſuerunt. Ideò enim in æde ſacra Cathedrali Ordines facere nolunt, quia celebritatem ordinationis euitant: è contra verò ideò in prædictâ ſacrâ æde Ordines Patres conferri iubent, quod celebrem ordinationem eſſe velint: vnde Eccleſiæ intentioni & fini, negligentiæ cuiuſdam ſtudio ſeſe opponunt, &, pro virili efficere nituntur, vt quod inter homines pretioſiſſimum Dei donum, &
D vt ait [m] Nazianzenus, *πάντων μεῖζον καλλώπισμα, omnium ornamentorum præſtantiſſimum* eſt, vel in ipſa ſuâ collatione vileſcat: adeo vt nullum ferè ſit, vel artificū, vel quarumcumque vilium perſonarum ſodalitium, quod non maiori celebritate ac pompâ celebretur, quàm adoptio in Clerum, adlectio ad regale Sacerdotium, & promotio ad Eccleſiaſticos gradus ac præfecturas. Quod ſi parua iſta, nec magni momenti videtur alicui diſciplinæ turbatio, meminerit ille quiſquis ſit, à minimis erratis ad maxima lapſum eſſe procliuem, & minimam aliquando diſciplinæ in re leuiori negligentiam, ex maxima oſcitantia, rerumque ſacrarum contemptu proficiſci. Quanto verò magis redargui debent procaces quidam, & litigatores Canonici, qui Officij diuini celebrationem ridiculè prętexentes, Epiſcopo in Eccleſiâ Cathedrali Ordines celebraturo moleſtiam faceſſunt, ſéque eâ, quâ fulgent, Conſiliariorum Epiſcopi prærogatiuâ, & Eccleſiam Cathedralem matricis honorificentiſſimo titulo exſpoliare nituntur; non cogitantes ſcilicet ad totius Diœceſis adminiſtrationem Canonicos [n] Cathedralis Eccleſiæ potius inſtitutos, quam ad pſalmodiam vel cantum.

[a] Conc. Trident. ſuprà.

[b] Verus Ordo Rom. qualiter celebrandi ſint Ordines in Eccleſ Rom.

[c] S. Antoninus 3. parte ſumm tit. 14 c. 16. §. 17.

[d] Guillel. &

[e] Hoſtienſ. de temp. ordinat.

[f] Tabiena v. Ordo 5. §. 1.

[g] Sylueſter v. Ordo 2. nu. 8.

[h] Rebuff. in reg. 23. Cancell. verſu, & minores.

[i] Henriques lib. 10. cap. 11. §. 3.

[k] Vgolinus de poteſt. Epiſc. cap. 26. §. 24. num. 1.

[l] Praxis noua Epiſcop. parte 3. cap. 1.

[m] Naz. orat. 3.

[n] Collige ex cap. inter cætera de Offic. ordin. & can. in ſancta, diſt. 92.

ARTICVLVS II.

De loco conſecrationis Romani Pontificis, Patriarcharum, Primatum, & Metropolitanorum.

§. I.

De loco conſecrationis Summi Pontificis.

I. QVOD verò ſpectat ad locum conſecrationi Epiſcoporum, vel conuenientiorem, vel à Canonibus præſcriptum, diſtinctio ſtatim in limine adhiberi debet; etenim vel ſermo eſt de Epiſcopis, qui ab inferioribus conſecrantur, cuiuſmodi ſunt Papa, Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi iſti, qui B à propria Synodo ordinantur; vel ſermo eſt de iis, qui à ſuperioribus inaugurari ſolent: quomodo docuimus ſuprà aliquos Archiepiſcopos à Patriarchis ac Primatibus ordinari conſueuiſſe, Epiſcopos verò communi iure à Metropolitanis ſuis conſecrationem accipere debuiſſe.

II. Præmiſsâ autem iſtâ diſtinctione dicimus, eos, qui ab inferioribus Epiſcopis conſecrantur, ordinariè loquendo, in ſuâ Eccleſiâ conſecrari conſueuiſſe. Vt enim primùm de Summo Pontifice loquamur, hunc in vrbe, ſi fieri poteſt, eligendum [a] Nicolaus ſecundus in Concilio Lateranenſi præſcribit; & primi omnes Summi Pontifices in ipſa ciuitate Romanâ conſecrati ſunt, non autem extrà vrbem. Leguntur [b] tamen, Vrbanus ſecundus in vrbe S. Petri apud Terracinam, ob factionem Clementis Antipapæ, qui Romanam vrbem occupauerat, Gelaſius ſecũdus, metu Imperatoris Henrici quinti, ex vrbe, vbi creatus fuerat, fugiẽs, vterq; Caietæ ſacratus eſſe; Calixtus ſecundus Gelaſio Cluniaci decedenti, in eodem quoque Monaſterio Cluniacenſi, ne ſedis vacatio Eccleſiæ ſchiſmate laboranti detrimentum inferret, ſuffectus & inauguratus: Eugenius tertius timens vim rebellium Romanorum, qui eius electionem, niſi eis nouam Reip. formam proponentibus morem gereret, impedire minabantur, ab vrbe, intempeſtâ nocte ſecedens, in Monaſterio Farſenſi conſecratus eſſe: Alexander tertius Victoris ſecundi Antipapæ factionem veritus, ad vicum, Tres tabernas dictum, aliàs Nympham, Epiſcopales, & Pontificales infulas ſuſcepiſſe: Vrbanus tertius, Lucio tertio Veronæ defuncto, cùm Cardinales atque Epiſcopi ad Concilium Veronenſe profecti eſſent, in huius vrbis maiori Eccleſiâ in Summum Pontificem inunctus fuiſſe; Gregorius ſeptimus, qui ei ſucceſſit, ob eandem cauſam Ferrariæ, Clemens tertius in locum Gregorij Piſis in Eccleſia Cathedrali, Honorius poſteà tertius Peruſij, in maiori item Eccleſiâ, Alexander quartus Neapoli, Vrbanus quartus Viterbij apud Eccleſiam fratrum Prædicatorum, Clemens quartus iterum Peruſij Ioannes 22. Viterbij in Cathedrali, Clemens quintus in Eccleſiâ maiori S. Andreæ D Peruſij, creati numerãtur. Plures alios ſileo, Pontificia ſede Auenionem tranſlata extrà vrbem conſtitutos: Innocentiũ 4. ob metum Friderici Anagniæ conſecratum prætereo: Ioannem vigeſimum primum Lugduni ad Eccleſiam fratrum Prædicatorum, vocatis Cardinalis ſpecie conuentus habendi, ad electionem Pontificis, quam biennio dimiſerant, alioſque alias ob cauſas extrà vrbem electos, atque inunctos & coronatos; quarum cauſarum frequentiſſima fuit Romanorum Pontificum extra Romam obitus, cùm enim vix tutò in vrbe Româ, ob factiones, frequenteſque populi rebelliones, commorari poſſent, in ea vrbe, in qua fatis concedebant, Cardinales conuenire ſolebant, ibidemque ſucceſſorem deſignare, & conſecrare conſueuerant; quamuis religioſiores aliqui in ea re, extra vrbem electi, in vrbe locum conſecrationis elegerint: nam v.gr. Honorius quartus Peruſij creatus, Bonifacius octauus Neapoli, in Baſilica S. Petri Romæ conſecrari voluerũt. Reperti ſunt etiam aliqui qui extrà vrbem

in

[a] Nicolaus 2. cañ. in nomine Domini, diſt. 23.

[b] Vide Platinam, Onuphrium, Ciaconium, Maſſonũ in vitis dictorũ Pontificum.

C

Digitized by Google

A in aliqua ciuitate electi, in aliâ tamen voluerunt conſecrari: ſic Martinus ſecundus Viterbij, Celeſtinus quintus Peruſij electi, hic ad vrbem Aquilam Cardinales venire ad ſe conſecrandum voluit, ille apud vrbem veterem cum Cardinalibus conſecrandus profectus eſt; ex quibus omnibus patet conſecrationis locum non fuiſſe ſummæ neceſſitatis creditum, ſed pro diuerſis neceſſitatibus extra vrbem conſecrationem Summorum Pontificum legitimè peractam.

III. Qui verò conſecrarentur in ipſa vrbe Romæ, modò in vnâ, modò in aliâ Eccleſiâ conſecrari ſolebant, prout aut commoditas maior erat, aut Pontificum electorum voluntas ferebat. Qua in re etiam notauimus tria in creatione Romani Pontificis loca diſtingui poſſe, puta electionis, conſecrationis, & inthroniſationis: locum, ad quem mittendi in poſſeſſionem Apoſtolicæ Sedis Romani Pontifices, & olim & iam deduci ſolent, eſt Eccleſia Lateranenſis, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt, ac magiſtra, Romanique Pontificis Capitulũ, ac Sedes.
B Quamuis autem locus conſecrationis Romani Pontificis olim idem fuerit, qui electionis, tamen aliquando diuerſus erat, conuenire ſiquidem ſolebant priſcis temporibus in aliquam ex baſilicis deſignatis Clerus ac populus ad electionem Romani Pontificis faciendam, confeſtimque electum conſecrari mos erat. Nullam autem certam Baſilicam electioni vel conſecrationi neceſſario deſignatam fuiſſe: Lateranenſem tamen primum conuentibus iſtis habendis ordinariam fuiſſe, poſteà S. Petri Eccleſiam, patet variis exemplis, quæ etiam prædicta confirmant. In Lateranenſi ſiquidem Damaſus electus eſt, cõtrà quem pars aduerſa Baſilicam occupans Sicinini, in ſchiſmate creauit Vrſicinum, ex Ammiano [a] Marcellino, [b] Rufino, & aliis. Eandẽ [c] cùm ſciret ad populũ ac Clerum ad electiones vocandũ ſeligi ſolitam, ſtatim ab exequiis Papæ Zoſimi, cum aliquot Clericis, & factioſis plebis multitudine occupare Eulalius agreſſus eſt, à qua cùm maior cleri pars arceretur, coacti ſunt Clerici ad Theodoræ Eccleſiã collecto populo properare, ex eaque Baſilica Eulalio, ne quid aduerſus maiorem Clericorum partem attentaret, interdicere, in qua etiam de Bonifacio primo
C eligendo tractarunt: quem tamen conuentum, vtpotè extra locum ſolemnem, *contra conſuetudinis rationem* habitum, Symmachus præfectus vrbis iudicauit, eumque ſoluere agreſſus, ipſos ita congregatos compulit in Eccleſiam S. Marcelli ordinandum Bonifacium deducere: ex quo poſtea loco ad Baſilicam S. Petri cum eo proceſſerunt: cùm interim Eulalius, qui Lateranenſem occupauerat, à ſuis fuiſſet conſecratus: quâ loci prærogatiuâ potitus, Symmachum fefellit, & in ſui gratiam Honorij Imperatoris reſcriptum (quod poſteà re melius cognitâ, reuocatum eſt) elicuit, vt conſtat ex relatione eiuſdem [d] Symmachi ad Honorium, [e] Preſbyterorum Eccleſiæ Romanæ ad eundem, aliiſque pluribus. Symmachus [f] quoque Romanus Pontifex in eadem Eccleſia Lateranenſi, ſeu Conſtantinianâ & Saluatoris, dicitur creatus, contra quem Laurentius eadem die in Baſilica ſanctæ Mariæ ad Præſepe à ſchiſmaticis conſtitutus, ab Eccleſia poſtea reprobatus eſt. In eadem ſacra æde Dioſcorus, qui potiori iure frui
D videbatur Bonifacio ſecundo ſimul in Baſilica Iulij creato, electus narratur, quem tamen Bonifacium breui poſt electionem tempore, defuncto Dioſcoro, pacis fouendæ ſtudio, Eccleſia Summum Pontificem agnouit. In eadem Paulus primus electus ac conſecratus: Ioannes 5. ſecundùm priſcam, vt ait [g] Ciaconus, conſuetudinem, in Lateranenſi conſecratus eſt: non multo poſteà tempore Conſtantinus in S. Petri; Leo quartus in æde ſanctorũ Quatuor coronatorum electus ac conſecratus eſt: Nicolaus primus in Baſilica ſancti Dionyſij creatus, fugiens in Vaticanum, ad Lateranenſem deductus ſacram ædem, inuitus in Pontificali ſolio collocatur, & in S. Petri Baſilica poſtea conſecratur: Benedictus tertius in Lateranenſi electus, à qua expulſus, ad Baſilicam ad Præſepe deductus, tum in Lateranum reductus, in S. Petri Vaticanâ nihilominus conſecratus eſt: Hadrianus ſecundus ab Eccleſiâ S. Mariæ ad Præſepe nolens delatus in Lateranum, ibidem legitur electus, ac conſecratus: Victor ſecundus in Baſilica S. Petri conſecratus refertur, in quâ Stephanus 10. aliàs nonus, quamuis in S. Petri ad Vincula electus, & ad Lateranenſem deductus, legitur quoque

[a] Ammianus lib. 27.
[b] Rufin. lib. 2. cap. 10.
[c] Vide relationem Symmachi infrà.
[d] Relatio Symmachi ad Honor. apud Baron. ad annũ 418.
[e] Relatio Preſbyt. Eccl. Rom. apud eundem ad annum 419.
[f] Vide Anaſt. Biblioth. in vitis Summorum Pontif.
[g] Ciaconus in vita Steph. 5.

conſecratus: itemque Alexander ſecundus, quamuis abſens, creatus. De Gre- A
gorio ſeptimo lego tantum eum in ædeS. Petri ad Vincula electum, an etiam ibidem conſecratus ſit, non legi. Victor 3. in Diaconiâ S. Luciæ electus narratur, ac conſecratus; Paſchalis ſecundus in Eccleſiâ S. Clementis electus, in Vaticanâ conſecratus; Innocentius ſecundus in Laterano, Lucius ſecundus in Baſilica S. Petri, in qua & Eugenius tertius, qui in Lateranenſi intrà Oratorium S. Cæſarij electus fuerat; ab eoque tempore plures in Baſilica S. Petri conſecrari conſueuerunt, quamuis in aliis etiam Baſilicis electi. Hodiernus [a] verò mos eſt, vt in Vaticano Cardinales Summum Pontificem electuri conuocentur: conſecratio ac coronatio Pontificis in S. Petri Baſilica ad maius Altare celebretur; ad Lateranenſem poſteà Baſilicam deductus, in ſolio, thronoque Pontificio collocetur. Iubet autem Gregorius [b] decimus in Concilio generali Lugdunenſi, vt in eâ vrbe in qua obierit Summus Pontifex, vel in vicinâ (ſi prior interdicta, aut rebellis fuerit) poſt decem dies in Conclaui deſignato Cardinales conueniant, & Pontificem eligant, electo Summo Pontifici relinquens quo in B
loco voluerit conſecrari, ac coronari.

[a] Vide librum primũ ſacratum cerimoniarum Marcelli Coreyrenſis ad Leonem 10. pluribus titulis.
[b] Greg. 10. in Concil. Lugdun. cap. vbi periculum, de elect. in 6. Vide etiam Clement. ne Romani, de elect.

§. II.

De loco conſecrationis Patriarcharum.

IV. Hæc fuſiùs de Romanis Pontificibus: iam de Patriarchis aliqua ſubiungimus, eos nempe in propriâ ciuitate ordinariè eligi ac conſecrari debuiſſe. Sic enim in Concilio [c] Chalcedonenſi, Dioſcoro depoſito Ægyptij proteſtati ſunt, non ſolere alibi quàm Alexandriæ Epiſcopum Alexandrinum ordinari: cui proteſtationi acquieſcente ſacroſanctâ Synodo, nonniſi poſt reuerſos Alexandriam Epiſcopos S. Proterius in eius locum ſuffectus, Alexandriæ [d] conſecratus eſt. Sic etiam cùm Dioſcorus [e] Iunior fauore Anaſtaſij Imperatoris Alexandrinam ſedem obtinens alibi quàm Alexandriæ conſecratus fuiſſet, rem indi- C
gnè tuliſſe dicitur populus, tanquam contra omnem morem perpetratam, ideoque excitata ſeditio, & multæ perpetratæ cædes fuiſſe referuntur. Sic, [f] cùm & eiecto Petro Fullone hæretico, Stephanus Iunior ad vitandas turbas, procurante Imperatore Zenone, Conſtantinopoli electus ac conſecratus fuiſſet, paſſum id quidem Simpliciũ Papam ob iſtam rationẽ, de cætero verò, ne id fieret, Zenonem Imperatorem pollicitum fuiſſe, & Simplicium cauiſſe legimus, *tenet*, inquit, *hanc pietatis veſtræ B. Petrus ſponſionem, & Chriſtianiſſimi fideliſſimique principis mentem in hæc verba iuraſſe, quod poſthac in Antiochena vrbe veteri more ſeruato à comprouincialibus ſuis Epiſcopus ordinetur, ne quod nunc frater, & Coëpiſcopus meus Acacius vobis eſt iubentibus executus, in vſum poſteritatis veniat, & ſtatuta Patrum, quæ præcipuè præſtaſtis, illæſa confundat.* Refert quoque [g] Codinus ex veteri vſu ad Patriarcham Conſtantinopolitanum eligendum, Epiſcoporum Synodum Conſtantinopoli congregari, electum ab Imperatore in Palatio Imperatorio inueſtiri, exinde ſedem ſanctæ Sophiæ (quæ Conſtantinopolis Baſilica maior eſt) ipſum pedibus D
proficiſci, in eaque ſolemni ritu inaugurari, eodemque modo cæteros Patriarchas. Quæ omnia ex mox dicendis de loco conſecrationis Metropolitanorum, qui à propria Synodo conſecrari ſolent, quorum ſcilicet ac Patriarcharum eadem eſt ratio, magis confirmabuntur.

[c] Chalced. act. 4.
[d] Liberatus in Breuiario cap. 14.
[e] Anaſtaſ. Biblioth. in actis Conc. Chalced.
[f] Simpl. epiſt. 14. ad Zenonem Imperat.
[g] Codinus de off. Eccleſ. Conſtant. cap. 20

§. III.

Quo in loco conſecrari ſoliti fuerint Primates & Archiepiſcopi.

V. Quod ergo de Patriarchis diximus, hoc de Primatibus, & Archiepiſcopis, qui à propriâ Synodo conuocantur, ſtatuere debemus, eos nempe in propriis ciuitatibus eligi ac conſecrari ſolitos fuiſſe. Vetus hæc conſuetudo, quam vel primis ſæculis viguiſſe non dubium eſt. Ex [h] Pontio Diacono colligitur Cyprianum

[h] Pontius Diacon. in vita S. Cypriani.

Digitized by Google

A prianum in vrbe Carthaginenſi Carthagnenſem Antiſtitem fuiſſe cõſecratum. Ad conſtituendum quoque Carthaginenſem Pſeudo-Epiſcopum, Fortunatum in locum ſuum Carthaginem veniſſe quoſdam ſchiſmaticos, Pſeudo-Epiſcopos, rumoremque ſparſiſſe plures fuiſſe venturos teſtis eſt [a] Cyprianus; Cæcilianum Carthagini conſecratum, tum alium à ſchiſmaticis ibidem ſubintroductum narrant [b] Optatus, & [c] Auguſtinus: Nicolai Myrenſis conſecrationem Myræ factam teſtatur [d] Metaphraſtes: S. Baſilij Cæſarienſis, Cæſareæ [e] Nazianzenus; S. Epiphanij Conſtantienſis in Cypro Conſtantiæ Ioannes [f] vitæ eius ſcriptor: Ambroſij Mediolanenſis Mediolani [g] Paulinus: Sirmienſis Antiſtitis ab eodem Ambroſio conſecrationem Sirmij factam idem [h] Paulinus: Martini Turonenſis Turonis Seuerus [i] Sulpitius: Simplicij Bituricenſis Biturigibus [k] Sidonius affirmant. Epheſinorum 27. Antiſtitum conſecrationem à S. Timotheo ad ſua tempora Epheſi peractam Leontius Magneſiæ Epiſcopus aſſeruit in Concilio [l] Chalcedonenſi. Audoëni Rothomagenſis Rothomagi

B factam affirmat ipſe [m] S. Audoënus in vita S. Eligij, quam deſcriptam nobis reliquit. Felicem Bituricenſem Bituricis ordinatum teſtatur Venantius [n] Fortunatus. Omnes verò Antiſtites Remenſes, paucis demptis, nobis in ciuitate Remenſi conſecratos exhibet [o] Frodoardus. Infinita propè alia exempla proferri poſſunt, ſed hæc vel ad nauſeam ſufficiunt. Plura ex dictis de miniſtro ordinationis repeti poſſunt.

VI. Veterem autem iſtam conſuetudinem Eccleſiaſtica lege ſtabilitam legimus. Leo primus epiſtola ad Anaſtaſium Epiſcopum, [p] *Metropolitano*, inquit, *defuncto, cùm in loco eius alius fuerit ſubrogandus, Prouinciales Epiſcopi ad ciuitatem Metropolim conuenire debebunt, vt omnium Clericorum, atque ciuium voluntate diſcuſſâ, ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ, vel Diaconis optimus ordinetur.* Concilium quoque Toletanum [q] quartum, vbi de Epiſcopis ordinandis quædam ſtatuiſſet, mox ſubdidit, *Metropolitanus autem non niſi in ciuitate Metropoli, comprouincialibus ibidem con-*

C *uenientibus, ordinetur;* Quæ decreta ſecutus Lucius [r] tertius, hanc legem condidit, *ſi Archiepiſcopus obierit, & alter fuerit ordinandus, omnes Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ ad ſedem Metropolitanam conueniant, vt ab omnibus ordinetur.* Quo decreto inſuper conſtat in Eccleſia primariâ Metropolitanos debere cõſecrari. Nec, vt opinor, dubium eſt, quin id olim obſeruatum; tum quod [ſ] primis Eccleſiæ temporibus, in omnibus ciuitatibus, præterquam Romæ, & Alexandriæ, & paucis fortè quibuſdam aliis, ſolæ eſſent maiores Eccleſiæ, in quibus ſolemnes ordinariique conuentus haberi ſolerent, quamuis conſtructa eſſent quædam Oratoria, quæ priuata cenſebãtur, adeo vt Clerici iſtorũ oratoriorũ diebus omnibus celebrioribus ad maiorem ſacram ædẽ conuenire deberent: quãtò ergo potiori ratione nonniſi in maiori Eccleſia Epiſcoporum cõſecrationes tunc temporis celebrabantur? tum quod in ſua Eccleſia æquum ſit Metropolitanum conſecrari, quæ ſola eſt Metropolitana: deceat eum conſecrandum ab Epiſcopis Prouinciæ in throno ſuo collocari, qui nonniſi in maiori habetur Eccleſia; conſentaneum ſit

D præſentibus Canonicis, ad quos electio pertinebat, conſecrationem peragi, proindéque in ipſa maiori Baſilica, quæ à Canonicis frequentatur. Excuſare tamen poteſt neceſſitas, ad hoc vt Archiepiſcopi, ac Primates, alibi, etiam extra Prouinciam conſecrentur, quemadmodum de ipſo Summo Pontifice, & Patriarchis ſuprà diximus. Poſſunt itaque ob varias alias rationes alibi quàm in Metropolitanâ Eccleſiâ conſecrari, qua de re infrà.

VII. Reſtrinximus autem concluſionem noſtram ad Archiepiſcopos, vel Primates, qui à propriâ Synodo cõſecrari ſolebant, vt excludamus eos, qui exarchico iure à Summo Pontifice, Patriarchis ac Primatibus conſecrabantur, non autem eos qui ab aliis interdũ Archiepiſcopis, [t] confœderationis quodã iure, ordinari ſolebant: ij enim & ab Archiepiſcopis iſtis, ſicut alij, qui à propriâ ſuâ Synodo ordinabantur, nonniſi in Eccleſia, ac ciuitate ad quam inſtituebantur, ordinari conſueuerant: v.gr. Archiepiſcopus Aquilegienſis Mediolanenſem ſacraturus, Mediolanum, Mediolanenſis Aquilegienſem (quæ confœderatio aliquandiu durauit ex prædictis) Aquileiam veniebat. Agrœtius quoque Seno-

[a] Cyprianus epiſt. 55. ad Cornelium.
[b] Optatus lib. 1. cõtra Parm.
[c] Auguſt. in Breuic. collat. lib. 3.
[d] Metaphraſtes in vita S. Nicolai.
[e] Nazianzenus orat. 19. in funere patr. & 20. in laud. Baſilij.
[f] Vita S. Epiphan. operibus eius præfixa.
[g] Paulinus in vita Ambroſij.
[h] Idem ibid.
[i] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini lib. 1.
[k] Sidonius epiſt. 9. lib. 7.
[l] Cõc. Chalced. act. 11.
[m] Audoënus vitæ S. Eligij lib. 2.
[n] Venantius Fortunatus in vita S. Germani cap. 64.
[o] Frodoardus in hiſt. Rem. & Chronico.
[p] Leo epiſt. 82. al. 84 ad Anaſtaſ. cap. 6. refertur diſt. 63. c. Metropolitano.
[q] Toletan. 4. c. 18. refertur diſt. 51. c. qui in aliquo.
[r] Cap. ſi Archiepiſcopus, de temporib. ordin.
[ſ] De iis alibi fuſiùs vbi de Eccleſiaſt. titulis.
[t] Vide de miniſtro ordinat. ſuprà.

Digitized by Google

nenſis Metropolitanus ad Bituricenſis ordinationem vocatus Biturigas venit A teſte [a] Sidonio. Eboracenſis ad Cantuarienſem ordinandum Cantuariam venire debebat ex VVilelmo [b] Malmeſburienſi, & aliis. Vno verbo, omnes Archiepiſcopi, qui [c] ex finitimis Prouinciis ad aliorum ordinationem accerſebantur, qui nullam in eum qui ordinandus erat, dignitatis, vel ſacri principatus prærogatiuam prætendebant, ad ipſam Metropolitanam Eccleſiam vacantem veniebant, vt cum Epiſcopis Prouinciæ ordinationem celebrarent; ideoque [d] Cantuarienſis Primatum ſuum in totam Angliam ex eo confirmabat, quod ad ipſum ordinandum Eboracenſis Cantuariam accederet: è contra verò Cantuarienſis, ab Eboracenſi conſecrando adiretur, & eo loco conſecraretur, quem ille deligeret. Signum enim ſubiectionis erat, quod quis in alienâ Eccleſiâ ordinaretur. Hoc tamen obſeruo, quod ſi Superiori Metropolitano, vel Primati placuiſſet, ſubditum ſibi Epiſcopum non in ſuâ, ſed in ipſius Eccleſiâ ordinare, hoc ab eo ſubiectionis aliud teſtimonium quærebat, vt cùm proceſſione reciperetur: quod confirmari poteſt ex Matthæo [e] Paride, *eodem anno*, inquit, *Clerembaldus S. Auguſtini electus, benedictionem à Thomâ Cantuarienſi Epiſcopo accipere quærebat, ſed in ſuâ Eccleſiâ, & ſine proceſſione, vt ſuſpicio ſubiectionis in poſterum prorſus abiecta eſſet*. Sed hæc obiter dicta ſint: ad inſtitutæ narrationis ſeriem proſequendam regredimur. B

VIII. Archiepiſcopi itaque, vel Primates, qui in recipienda ordinatione Summo Pontifici, Patriarchis, vel Primatibus quibuſdam exarchico iure ſubdebantur, non in Eccleſiâ ſuâ, ſed in Eccleſiâ eorum ad quos conſecrationis ius ſpectabat, vel in eâ, quam hi delegiſſent, conſecrabantur. Sic Primatem [f] Æthiopiæ, Alexandriæ ordinari ſolitum ſuperiùs diximus. Sic [g] Metropolitanum Armeniæ in vrbe Cæſareæ Cappadociæ: Rauennatem [h] Æmiliæ, Calaritanum Sardiniæ, & alios Metropolitanos, Romæ ſuperiùs conſecratos docuimus. Sic Epiſcopum [i] Niuernenſem, cuius conſecrandi auctoritatem Primatus iure ſibi arrogarat Hugo Lugdunenſis, Auguſtoduni in Diœceſi Prouinciæ Lugdunenſis conſecratum legimus. Cyprij [k] quoque eo argumento vtebantur, quo ſe C ab Antiocheni Patriarchæ, quoad ordinationes recipiendas, ſubiectione eximerent, quod vacare diu oporteret ſedem Epiſcopalem, ſi hyeme v. gr. ex Inſulâ Cypro Antiochiam electum Antiſtitem ad ordinationem venire oportuiſſet: quæ ratiocinatio ſupponit, Metropolitanos à Patriarchis vel Primatibus ordinatos, ad eorum vrbem conſecrandos venire debuiſſe. Cantuarienſibus quoque ius pallij tributum, ne Romam pro conſecratione venire neceſſum haberent, ex [l] Bedâ: quæ conceſſio innuit oportuiſſe eos Romam conſecrandos venire.

IX. In Concilio verò [m] Chalcedonenſi, cùm quæſtio iſta mota eſſet, an Epheſinum Antiſtitem præſtaret Epheſi, an Conſtantinopoli ordinari, Epiſcopi acclamaſſe dicuntur, vt in Prouinciâ ordinaretur: allegaſſe contra refertur Epiſcopus Cyzicenus, ſi Conſtantinopoli ordinati Baſſianus, & Stephanus fuiſſent (qui duo in Epiſcopatum iſtum violenter intruſi fuerant) talia minimè ceſſura fuiſſe, qualia eorum violentiâ acciderant, nam extra Prouinciam in ordinatione pacatiora fore omnia, cùm tunc temporis, in Epheſinâ ciuitate quiuis ex fæce populi homines, ſuſque déque cuncta miſcerent: quæ hac reſponſione excepiſſe fertur Leontius Magneſiæ Epiſcopus, ab antiquo tempore Epiſcopos Epheſinos Epheſi conſtitutos fuiſſe, nec vllum tumultum vel turbas vllas, præter eas quæ nouiſſimè accidiſſent, vmquam contigiſſe: quibus auditis Philippus Conſtantinopolitanus Presbyter, priuilegia Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ narrauit, & ordinationes Epheſinorum Antiſtitum à Conſtantinopolitanis factas. Quam vltro citroque diſputationem ſecutæ ſunt Epiſcoporum acclamationes, Canones obſeruari volentium, Clericorum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ priuilegia à Patribus eidem Eccleſiæ conceſſa ſeruanda dictitantium: nihil circà hæc concluſum: nihil, inquam, eo loci concluſum eſt: necdum enim Patriarchatus Conſtantinopolitani fundamenta firmiter ſtabilita erant; necdum in totam Aſianam, ac Ponticam confirmata eius erat auctoritas; necdum, quod poſteà in dicto [n] Concilio perfectum eſt, ad Metropolitanos omnes ſui Patriarchatus D

[a] Sidonius epiſt. 9. cit. lib. 7.
[b] VVilelmus Malmeſbur. de geſt. Pontif. Angl. lib. 1. ad annum 1070.
[c] Vide ſuprà de miniſtri ordin. pluribus in locis
[d] Idem VVilelmus ſuprà.
[e] Matth. Paris in Henr. 2.
[f] Suprà ex Damiano a Goës in ſua relat. de Æthiopia.
[g] Suprà ex vita S. Gregorij Armen. apud Sur 30. Sept.
[h] Vide ſuprà, vbi de poteſtate Summi Pontificis.
[i] Iuo Carnot. epiſt. 61. Hugoni.
[k] Vide can. Nicen. Arab. 37. & Conc. Epheſin. tomo 2. append. 1. can. 4.
[l] Beda lib. 2. hiſt. cap. 17. & 18.
[m] Cōc. Chalced. act. 11.
[n] Cōc. Chalced. c. 28 & epiſt. ſynod. ad S. Leonem.

Digitized by

A triarchatus conſecrandos ei delata fuerat auctoritas. Epheſini itaque, quorum Antiſtites nec ab Antiocheno (cuius antea ditioni ſubdebantur) Patriarchâ, ordinari ſolebant, ſed à propriâ Synodo, iniquo animo ferebant, quam S. Chryſoſtomus [a] Conſtantinopolitanus in Memnone Epheſino in locū alterius ſubrogando auctoritatem Epheſi exercuiſſet, eam in eius ſucceſſores ordinario iure transferri, adeout etiam ab Epheſina ciuitate electus, Conſtātinopolim accedere deberet conſecrandus. Verùm poſtquam prædicta in eodem Concilio confirmata ſunt, cùm non poſſet Conſtantinopolitanus ad vacantes omnes Metropolitanas Eccleſias accedere, ideò Metropolitani, qui ab iis conſecrari viſi ſunt, Conſtantinopoli poſteà conſecrari debuerunt: vnde qui poſteà ab iis conſecrati leguntur, narrantur Conſtantinopoli, paucis fortè demptis, inaugurati; idque ex more ſeruari docuit [b] Codinus.

[a] Palladius & alij in vita S. Chryſoſt.

[b] Codinus de off. Eccl. Cōſtantinop. cap. 20.

ARTICVLVS III.

B

De loco conſecrationis Epiſcoporum.

§. I.

Epiſcopos intrà Prouinciam in ſuâ, vel Metropolitanâ Eccleſia vt plurimum conſecratos.

I. EPiſcopi autem ex [c] prædictis, vel à Metropolitanis ſuis, vel à Primatibus conſecrabātur. Sanè Primates, cum plures quotidie ordinarent, ad vacātes omnes Eccleſias cōuolare, eis variis aliis negotiis diſtractis, ibique ordinationes peragere, non licebat. Vnde aliquos in ſua, non ordinandorū Eccleſia conſecratos ad ſubditas ſibi Eccleſias miſiſſe, aliquos ab inferioribus Eccleſiis electos, pro confirmatione ad ſe accedentes in Metropolitanâ item Eccleſia ordinaſſe, mihi non eſt dubiū. Hanc verò Summū Pontificem, Patriarchas Alexandrinū, & Antiochenū, Primatem Carthaginenſem, & ſi qui alij Epiſcoporū conſecrandorum in pluribus Prouinciis ius exarchicum habuerunt, legem ordinariè ſeruaſſe conſtat, vt nempe vel in Eccleſiâ principali, Romana, Alexandrina, & cæteris, vel in eo, quē ipſi elegiſſent, loco, electū Antiſtitem conſecrarent, vel in propria C eorū Eccleſia conſecrandos permitterent. Multos v. gr. [d] ſuperiùs diuerſarum Prouinciarum Epiſcopos numerauimus Romā ad Ordinem recipiendū vocatos. Legimus quoque apud [e] Syneſiū reprehēſam Siderij ordinationem quaſi illegitimè factam, quod in Epiſcopū Palebiſcæ in Thebaidis Prouinciâ Alexandrino Patriarchæ ſubiectâ, Alexandriæ conſtitutus non fuiſſet. Legimus in Concilio [f] Carthaginenſi 2. vetitū, ne Epiſcopi, inconſulto Primate Prouinciæ, *in quocumque loco*, Epiſcopū ordinarent; ſtatutū verò, vt eius permiſſu tres Epiſcopi (ſi neceſſitas fuerit) *in quocumque loco ſint*, ordinandi poteſtatē habeāt. Legimus [g] Auguſtinū in ipſa ciuitate Hipponēſi, conſulto prius Aurelio Carthaginēſi, ac conſentiente, à Megalio Calamenſi Numidiæ Primate ordinatū. Legimus [h] Aureliū Carthaginenſem Primatē in ſuâ Eccleſiâ frequentes ordinationes ſolitas fieri atteſtātē. *Nam & in hac*, inquit, *Eccleſia, ad quam dignata eſt ſanctitas veſtra conuenire, crebrò, ac penè per diem Dominicam ordinandos habemus*. Legimus [i] S. Fulgentium à Victore Biza-D cenæ Prouinciæ Primate, in itinere ad vrbem Carthaginenſem, ad quam pro Chriſti fide trahebatur, oppido Ruſpēſi ſibi ignoto prælatū, & Epiſcopū conſecratū. Legimus innumeros alios vel in vrbe primariâ, cuius Antiſtites exarchico ordinationū iure potiebātur, vel in ipſis ſuis vrbib⁹, ad quas cōſtituebātur, vel in aliis, prout ordinatori collibuiſſet, locis, in ipſa tamē Prouinciâ fuiſſe cōſecratos.

[c] Vide ſuprà, de miniſtro ordinat.

[d] Suprà, de miniſtro ordinat.

[e] Syneſ. epiſt. 67.

[f] Carthag. 2. c. 12.

[g] Poſſidius in vita Auguſt.

[h] Aurel. in Conc. Carth. 3. c. 39.

[i] Vitæ S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Ianuarij.

II. Nihilominus, antiquioribus temporibus, hunc morem viguiſſe puto, vt ſi [k] ad exteras regiones conuertendas Epiſcopi mitterentur, ij in vrbe Matrice, à quâ mittebantur, ordinari ſolerent. Sic plurimos à Romanâ Sede in diuerſas orbis partes miſſos Romæ conſecratos legimus, quorum plura ex prædictis exempla colligi poſſunt. Sic Athanaſius [l] Frumentium Alexandriæ ordinauit, quem ad Indos mitteret. Sic [m] Iuuenalis Patriarcha Hieroſolymitanus, Hieroſolymis Petrum Saracenis præficiendum Epiſcopum ordinauit. Qui pariter conſecrandi à plebibus de nouo conuerſis mittebantur, in vicinis Prouinciis ordinari ſolebant Antiſtites, & quidem in primariis ciuitatibus vicinioribus, ſic [n] Auguſtinum Anglorum & alios Angliæ Antiſtites in Gallia ordinatos, & Moſem

[k] Vide ſuprà, vbi de miniſtro ordinat.

[l] Ruff. lib. 1. cap. 9. Socrates lib. 1. cap. 15. & alij.

[m] Cyrillus in vita S. Euthy. apud Metaphraſt. Sur. die 20. Ian.

[n] Vide ſuprà.

Digitized by Google

Arabiæ Præſulem Alexandriam conſecrandum veniſſe ſuprà docuimus. Quibus addere poſſumus ex [a] Theodoreto, [b] Socrate, & aliis, Iberos pro Epiſcopo obtinendo ad Conſtantinum ſcripſiſſe, eumdemque miſiſſe: Barbaris pluribus gentibùs ad Euxinum, & Mœotim paludem à Patriarcha Conſtantinopolitano datos Epiſcopos ex [c] Procopio, & [d] Euagrio: eandemque poteſtatem huic Patriarchæ tributam in Concilio Conſtantinopolitano primo: vno verbo certiſſimum eſt, nec aliter contigiſſe, nec contingere potuiſſe, vt Epiſcopi ad plebes conuertendas, vel in fide confirmandas miſſi, à præcipuis Epiſcopis, maximè vero à Summis Pontificibus, qui maxime huic officio incumbunt, alibi quàm in vrbibus primariis ſacrarentur, à quibus ſcilicet mittebantur. A

a Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 24.
b Socrat. lib. 1. cap. 16.
c Procop. in hiſt. Perſ. &
d Euag. lib. 4. cap. 22.

III. Vbi vero hæc ratio deeſſet, facile adducor, vt credam prioribus ſæculis, vſitatiori more, in ipſis ciuitatibus Epiſcopo viduatis Epiſcoporum ſolitas fuiſſe fieri ordinationes: tum quod Cyprianus [e] epiſtolâ pluries à nobis citatâ ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes, ordinationes, plebe præſente, ad quam quis ordinaretur, fieri ſolere teſtetur: *Propter quod*, inquit, *diligenter de traditione diuinâ, & Apoſtolicâ obſeruatione obſeruandum eſt, & tenendum, quod apud nos quoque, & fere per Prouincias vniuerſas tenetur, vt ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, cui præpoſitus ordinatur, Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ proximi quique conueniant, & Epiſcopus deligatur plebe præſente, &c. quod & apud vos factum videmus, in Sabini collegæ noſtri ordinatione.* B Quæ verba manifeſtè indicant in ipſa ciuitate Epiſcopo viduatâ, præſente & congregatâ totâ populi multitudine, tàm electiones Epiſcoporũ, quàm ordinationes fieri conſueuiſſe: quod nec ſine ratione fieri ex iiſdem verbis clarum eſt; cui tamen rationi poſtea abundè ſatisfactum veteres crediderunt, ſi electio in ipſa ciuitate, ad quam quis ordinaretur, fieret, ordinatio verò præſentibus Legatis ipſius ciuitatis quocũque in loco celebraretur. Tum quod [f] Origenes, vbi textum Scripturæ ſacræ adduxit de Ioſue, coram omni populo, ordinando, eandem in ordinandis Eccleſiæ principibus rationem obſeruatam doceat, his verbis, *audis euidenter ordinationem principis populi* (Eccleſiaſtici nempe, de quo ſuperiùs egerat) *tam manifeſtè deſcriptam, vt pene expoſitione non egeat.* C Tum quod [g] conſtitutiones Apoſtolicæ in ordinationibus Epiſcoporum ritũ iſtum præſcribant, vt deſignatus Antiſtes populo præſentetur, vt ſuâ acclamatione dignus eſſe ordinatione, quam ſuſcepturus eſt, prædicetur: hæc autem vix in alium populum quadrare poſſunt, quàm in eum cui Epiſcopus ipſe præficiendus eſt. Tum quod Euſebius [h] Narciſſum, Alexandrum, & alios Hieroſolymorum Epiſcopos, qui Cæſareæ Paleſtinæ Metropolitano antiquitus ſubdebantur, Hieroſolymis à vicinis Prouinciæ Epiſcopis ibidem conuenientibus vt Epiſcopum crearent, conſtitutos referat. Tum quod Gregorius [i] Nyſſenus cognominem ſibi Thaumaturgũ, ad Comanam ciuitatem cum Epiſcopis eiuſdem Prouinciæ conueniſſe referat, in eaque Alexandrum Carbonarium vulgo dictum ordinaſſe. Tum quod plura alia ſimilia exempla proferri poſſint, quæ doceant Epiſcopos vetuſtiſſimis Eccleſiæ temporibus in ipſa ſua ciuitate, cui præficiendi eſſent, ordinari conſueuiſſe.

e Cypr. epiſt. 68.
f Origenes hom. 22. in cap. 27. Num.
g Conſtitut. Apoſtol. lib. 8. cap. 4.
h Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 9.
i Greg. Nyſſen. in vita Thaumaturgi.

IV. Multo quoque poſt auctam, & propagatam Eccleſiam tempore, mos idem perdurauit; qui quamuis interdum violaretur, ſæpe tamen ſeruabatur, vt nempe, vel ipſe Metropolitanus ad Eccleſiam viduatam accedens electioni futuri Epiſcopi cum Coëpiſcopis ſuis intereſſet, ordinationemque in eadem ciuitate perficeret, vel ſi intereſſe non poſſet, alicui ex Epiſcopis totum negotium committeret, in ipſa viduatâ ciuitate perficiendum. D Cuius moris cùm plura ſint argumenta, hæc abunde, niſi fallor, ſatisfacient. Primum enim teſtatur [k] Theodoretus, Euſebium Samoſatenum per ſingulas ciuitates, quas perluſtrabat, Eccleſiis vacantibus Epiſcopos ordinaſſe; [l] Baſilium quoque Armeniam viſitantem, Epiſcopos Eccleſiis vacantibus ordinare paratum oſtendit eiuſdem epiſtola Terentio Comiti; [m] Ioannem Chryſoſtomum in Aſia profectum ibidem Eccleſiis pluribus paſtores præfeciſſe docent plurimi; Mamertum Viennenſem Dienſem ciuitatem inuadentem Epiſcopum in ea ipſis ordinaſſe ſcribit Hilarus [n] Papa ad Leontium. Teſtatur quoque [o] Auguſtinus

k Theodoret. lib. 4. cap. 12.
l Baſili. epiſt. 188. Terentio.
m Pallad. in Dialogo, de vita Chryſoſt. & alij.
n Hilarus Papa epiſt. 9.
o Auguſt. epiſt. 261. Bonifac.

Digitized by Google

A nus ſe ad ordinandum in oppido Fuſſalenſi Epiſcopum primatem Numidiæ ad idem oppidũ conuocaſſe. Ad ordinationem quoq; Cabilonenſis Epiſcopi, cum Prouincialibus Sacerdotibus profectum fuiſſe Patientem Lugdunenſem, in eademque ciuitate Ioannem conſecraſſe narrat [a] Sidonius. S. Gallum in Eccleſiã ſuã, poſtquam eam magnificè intraſſet, conſecratum Aruernenſem Epiſcopum fuiſſe docet [b] Gregorius Turonenſis: Thalaſſum Andegauenſem Epiſcopum, conuenientibus Metropolitano Turonenſi, aliiſque, quorũ vnus Metropolitanus alterius Prouinciæ, alij comprouinciales Epiſcopi conſecrandi erant, ordinatũ fuiſſe oſtendit præfatio [c] Concilij Andegauẽſis. Quibus cũ innumera ſimilia exẽpla addi poſſint, fruſtrà in iis referendis operã collocaremus; Cõcilia itaq; huic mori etiam fauiſſe oſtendendũ eſt. Fauet Concilium Regenſe, quod erratum in ordinatione Armentarij in Epiſcopũ Regenſem à duobus Epiſcopis corrigens, ſtatuit [d] *ne quiſquam ad Eccleſiam, quæ ſummum amiſerit Sacerdotem niſi Metropolitani literis inuitatus accedat: nè à plebe decipiatur, & vim pati voluiſſe videatur;*
B Quibus ſcilicet verbis innuit, in Eccleſia viduata ſolitam fieri conſecrationem, plebemque ipſam violenter aliquando ab Epiſcopis præſentibus conſecrationem aliquorum extorſiſſe. Fauet manifeſtiſſimè Concilium [e] Aurelianenſe quartum, prædictam conſuetudinem tanquam conuenientiſſimam ſanciens, ac ſeruandam conſulens, iis verbis, *id etiam regulariter eſſe perſpeximus decernendum, vt Epiſcopus in ciuitate, in quã per decretum eligitur ordinandus, in ſua Eccleſia cui præfecturus eſt conſecretur. Sane ſi ſubita neceſſitas temporis hoc implere non patitur, licet melius eſſet in ſua Eccleſia fieri, tamen aut ſub præſentia Metropolitani, aut certè cum eius auctoritate, intra prouinciam omnino à comprouincialibus ordinetur.*

V. Si tamen Metropolitani ad viduatas paſtoribus Eccleſias accedere ipſi per ſe non poſſent ad electionem celebrandam, viſitatorem mittere ſolebant, decretoque electionis ad ſe miſſo, ad eam diſcutiendam, peragendamque ordinationem Coepiſcopos ſuos ad Metropolitanam vt plurimum ciuitatem, vel
C ad eum locum, quem commodiorem iudicarent, conuocabant, ibique electum conſecrabant. Qui mos videtur poſtea maximè inualuiſſe, vt pluribus exemplis, & teſtimoniis patet, quorum pauca dumtaxat hîc referimus. Primumque exemplum [f] Nazianzeni proponimus, quem Saſimorum Epiſcopum, Cæſareæ conſecratum legimus, cùm nec Saſimorum ciuitatem adiiſſet. Alterum [g] Epiſcopi Satalorum cuius meminit Baſilius, quem ait à ſe ordinatum ſe Satalenſibus miſiſſe. Tertium [h] Epiphanij [i] Ticinenſis, quem conſecrandum Mediolanum Metropolim nempe Ticini petiiſſe refert Ennodius. Quartum [k] Euſtrapij, qui apud Sellenſe Caſtrum Diœceſis Pictauienſis, ab Euphronio Turonenſi Metropolitã, & cæteris Prouinciæ Epiſcopis in eadem Diœceſi, vt Pientio coadiutor foret, in Epiſcopali miniſterio ordinatus eſt. Quintũ. S. Hugonis Gratianopolitani Epiſcopi, Viẽnæ, in vrbe ſcilicet Metropolitana ordinati. Sextum, [l] S. Adalberti Pragenſis Epiſcopi Moguntiæ ſacrati. Septimum, [m] S. Godefridi Ambianenſis Remis. Videantur plura apud
D Frodoardum, [n] vbi Archiepiſcoporum Remenſium hiſtoriã texit, & plurimos Remenſis Prouinciæ Epiſcopos Remis ordinatos fuiſſe oſtendit. Concilia vero Metropolitano concedunt, vt locum ordinationi Epiſcopi pro arbitrio deſignet. Toletanum [o] quartum expreſſe, *Epiſcopus autem comprouincialis, ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit.* Pariſienſe [p] tertium non minus clare, dum Epiſcopum ordinandum decernit à Metropolitano, & comprouincialibus, *in loco vbi conuenerit.* Idem aliæ quædam Synodi concedunt, & innuit Lucius [q] tertius, dum Metropolitanam ſedem pro Archiepiſcopo conſecrando aſſignat, Epiſcopo vero ordinando nullam certam Eccleſiam deſignat, id tantum poſtulans, vt ab Archiepiſcopo ac comprouincialibus, vel ab iis ex eius iuſſu Antiſtes conſecretur, intra Prouinciam, extrà quam nempe Archiepiſcopis conuocandi Epiſcopos ius non eſt. Vnde & Iuo [r] Cartotenſis Daimberto Senonenſi reſcripſit, vt ſi eum Manaſſæ Meldenſis ordinationi intereſſe vellet, locũ ad quem ſecurè accedere poſſet, aſſignaret. Metropolitanam autem Eccleſiam ordinariè ſelectam fuiſſe, præter allata, demonſtrat Concilium [ſ] Tarraconenſe,

[a] Sidonius epiſt. 15. lib. 4. Domnulo.
[b] Greg. Turon. de vitis Patr. cap. 6.
[c] Concilium Andeg. in Præfat.
[d] Conc. Reg. c. 8.
[e] Conc. Aurel. 4. c. 5.
[f] Naz. Carm. de vita ſua.
[g] Baſil. epiſt. 185. ciuibus Satalenſibus.
[h] Ennodius in vita Epiphan. Ticin.
[i] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 18.
[k] In vita S. Hug. apud Sur. 7. Sept.
[l] In vita S. Adalberti apud Sur. 23. April.
[m] Nicol. Mon. in vita Godefrid. Amb. lib. 2. cap. 5.
[n] Frodoardus in hiſt. Rem. paſſ.
[o] Tolet. 4. c. 18. refertur c. qui in aliquo diſt. 51.
[p] Pariſ. 3. c. 8.
[q] Lucius 3. cap. ſi Archiepiſcopus, de temporib. ordinat.
[r] Iuo epiſt. 113. Daimberto.
[ſ] Tarrac. c. 5. refertur diſt. 65. c. ſi quis in Metropolit.

Digitized by Google

quos aliquando corã Deo habiturus eſt accuſatores: erubeſcet non conſcientiæ ſolùm, ſed aſſiſtentis populi teſtimonium, ſi aliud viuat, aliud profeſſus ſit: A
infamiam metuet, qui ſanctitatis Sacerdotalis, & emiſſæ coram altaribus perfectionis amplectendæ voti populum conſcium eſſe agnouerit. Ad quod demonſtrandum facere videtur, quod cum Ioſue populi ſui iudicem conſtituere vellet, Dominus Moyſi mandauerit, [a] *Aſſume*, inquit, *ad temetipſum Ieſum filium Nun, virum in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum, qui ſtabit coram Eleazaro Sacerdote, & dabit ei præcepta cunctis viuentibus, & partem gloriæ tuæ, vt audiat omnis Synagoga filiorum Iſraël:* Cur enim præcepta Ioſue coram omni multitudine dantur, niſi vt ea quæ ſibi palam mandata videret, & tenaciùs retineret, & ſtudioſiùs obſeruaret? Confirmat idipſum [b] Iuſtinianus, *oportet autem*, inquit, *in ipſo ordinationis tempore, eum qui imponit eam, illi coram omni fideli populo ſanctiſsimæ Eccleſiæ hæc omnia prædicere, vt agnoſcens eum omnia, quæ prius dicta ſunt à nobis, habere, ad ſacram eum deducat ordinationem: vt etiam ille coram omnibus hoc audiens non ſolùm habeat Dei timorem, ſed etiam coram omnibus denuntiationem, & profeſſionem erubeſcat.* B

[a] Num. 27. cit.

[b] Iuſtin. nouell. 6. cap. 1. §. & hanc.

§. III.

Ab Ordinationibus tamen Catechumenos, cæteroſque immundos arceri debere: nec ad Tonſuræ & Minorum ordinum collationem fidelem populum conuocari neceſſum eſſe.

VIII. Quamuis autem publicam & in publico loco dixerimus ordinationem fieri debere; cauendum tamen monet Concilium [c] Laodicenum, nè coram audientibus ſeu Catechumenis fiat, ſtatuens ſcilicet περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς χειροτονίας ἐπὶ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι, *non oportere ordinationes in præſentia audientium fieri.* Nomine χειροτονίας [d] Zonaras & [e] Balſamon τὰς ψήφους, ſeu electiones hîc appellari putant, à quibus arceantur Catechumeni, ne forte ſi quitimina proponant, propter quæ à ſacro ordine repelli iſti debeant, offendi eos C
contingat. [f] Burchardus, [g] Iuo, & alij Latini Canonum interpretes, quibus conſentiunt Latinæ omnes verſiones [h] Dionyſij exigui, Iſidori Mercatoris, Gentiani Herueti, de ordinationibus interpretantur. Quamuis autem ab electionibus quoſlibet audientes repulſos olim fateamur, quod nullo in iis ſuffragandi iure, ſicut cæteri ex fidelibus ac conſiſtentibus populis gauderent, quia nec dum Catholicæ Eccleſiæ eſſent aggregati, ab ordinationibus quoque eos potiori ratione expulſos eſſe hoc Canone crediderim: tum quod ipſo ordinationis tempore contradicere aliquis poſſit: tum quod Sacramentum ordinationis ſit τελεστικὸν ſeu perfectiuum: Sacramenta autem perfectionis coram catechumenis cuiuſcumque gradus, multominus coram audientibus confici prohibeantur: ἐκεῖ γὰρ ἀμέθεκτοι καὶ ἀμύητοι παντὸς ἱεραρχικοῦ τελεσιεῖν *aditus enim eis ad omne id quod id in Hierarchia perficit, præcluſus eſt*, teſte [i] Dionyſio: tum quod ab exequiis defunctorum, & ſolemni eorum inhumandorũ ritu, ac funebri laudatione Catechumenos arceri ſolitos doceat idem [k] Dionyſius: quanto verò potiori ratione dicendum eſt eoſdem ab ordinandorum Sacerdotum ritibus, & ipſorum apud populum commendatione (quam in ordinatione fieri ſolitam docuimus) repelli debuiſſe? tum quod idem Dionyſius [m] ſtatim initio Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quæ de ſacris initiationibus, ac prouectionum myſteriis in eo libro exponit, ea ſolis fidelibus enarrari iubeat, diſtrictè autem vetet ne Catechumenis, vel nullo Sacramento initiatis, propalentur. Quare ſi nefas ſit ſacros ordinationis ritus, ac myſticas Hierarchiæ prouectionis ceremonias audientibus enarrare: multominus eas ipſis coram inſpicere licebit. Id verò apertè confirmat [n] Chryſoſtomus, dum in ſacris ordinationibus comprecari & acclamare docet τοὺς μεμυημένους, *eos qui myſteriis initiati ſunt*; moxque ſubdit, οὐ γὰρ δὴ θέμις ἐπὶ τῶν ἀμυήτων ἐκκαλύπτειν ἅπαντα, *neque enim fas eſt coram non initiatis cuncta detegere*: quibus verbis Catechumenos ab ordinationibus arceri ſatis manifeſtè demonſtrat. D

[c] Concilium Laodic. c. 5.

[d] Zonaras, & [e] Balſamon in c. cit.

[f] Burchard. lib. 1. cap. 7.

[g] Iuo parte 6. cap. 27. decreti.

[h] Verſiones Dionyſij Exigui, Iſidori Mercat. Gentiani Herueti.

[i] Dionyſ. Eccle. Hierarch. cap. 3 in theoria.

[k] Idem eod. lib. cap. 7. in theoria.

[l] Vide 1. parte huius operis.

[m] Idem Dionyſ. cap. 1. Eccleſ. Hierar. ſtatim initio.

[n] Chryſoſt. hom. 18 in 2. ad Corinth. cap. 8.

IX.

Digitized by Google

A IX. Nec obſtat, quod ordinationes omnium Eccleſiæ miniſtrorum inferioris ordinis, imò Diaconorum, ex Eccleſiæ conſuetudine, ante Euangelij lectionem perfectæ ſint, Presbyterorum verò & Epiſcoporum magna ex parte abſolutæ videantur: quodque Conſtitutiones [a] Apoſtolicæ Epiſcopi conſecrationem priùs, quàm Catechumenorum dimiſſionem in Miſſa referant. Eſto enim Miſſæ Catechumenorum, quam appellitant, Catechumeni interfuerint; eſto Euangelij prædicationi præſentes adfuerint: non tamen neceſſum eſt eos præambulis ipſius Miſſæ, purà introitus, vt vocant, aliiſque precibus ſemper interfuiſſe, maximè cum Sacramentum Ordinationis conferretur, & myſticis conſecrationibus Eccleſiæ miniſtri, ſeu Myſtæ, ac Liturgi ſacrarentur: fieri enim potuit, vt foris Catechumenis conſtitutis, ſacri iſti miniſtri ordinarentur, tum ad benedictionem, & manuum impoſitionem recipiendam ex more vocarentur, ac tandem auditâ concione, à Miſſarum arcanis precibus repellerentur. Eademque ratione explicandæ ſunt Apoſtolicæ Conſtitutiones, dicendumque B ſecluſis audientibus & infidelibus, conſecrationis Epiſcopalis ritus perfectos fuiſſe, tum ſecutæ verbi Dei expoſitioni adeſſe permiſſos Catechumenos; iis verò dimiſſis, cætera tam ad ordinationem, quàm ad Miſſam peracta fuiſſe.

X. Quæcumque etiam de publico ordinationis loco, & publica facienda ordinatione dicta ſunt, hæc omnia de ordinationibus, ſeu promotionibus ad ſacros Ordines intelligenda ſunt: nam Tonſuram ac minores ordines priuatim conferri poſſe ſuperiùs inſinuauimus. Fauetque [b] Anacletus, qui Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum gradus palam multis vocatis debere conferri aſſeruit, *cæterorum autem graduum diſtributioni, trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi ſcilicet approbatione ſufficere poſſe docuit:* innuens nimirum, non eſſe neceſſe ordinum infra Diaconatum diſtributionem publicè fieri: Hierarchicorum autem collationem manifeſtam eſſe debere, & coram omnibus fieri oportere. Vnde refert Gratianus [c] ex Veteri Ordine Romano, *quando, & vbi licitum fuerit* C *vſque ad Subdiaconatum ordinari Clericos: Diaconos verò, atque Presbyteros numquam niſi publica ordinatione.* Iam verò, quia Subdiaconatus factus eſt Ordo ſacer, & Diaconatui æquiparatus eſt, Eccleſia quoque Subdiaconum palam creari, ſicut & Diaconum voluit.

[a] Conſtit. Apoſt. lib 8. cap. 5. & ſeq.

[b] Anacletus epiſt. 2. ad Epiſcop. Ital. refertur diſt. 67. c. reliqui.

[c] Grat. c. quádo, cui apponitur palea diſt. 75.

CAPVT II.

De loco Ordinationis ſpeciatim.

ARTICVLVS I.

De loco ordinationis Presbyterorum, & cæterorum inferioris gradus.

D I. CONditiones loci ordinationis ſuprà ſatis copioſè expoſuimus: iam verò, vt in præſenti quæſtione aliquantulum progrediamur, ſpeciatim aliqua tum circà locum ordinationum Presbyterorum, Diaconorum, ac reliquorum inferioris ordinis Clericorum, tum circà locum conſecrationis Epiſcoporum adnotanda ſunt. Tonſuram ac minores ordines quouis in loco ab Epiſcopo conferri poſſe, nullumque iis conferendis certum locum aſſignatum eſſe ſuperiùs docuimus. Quo verò in loco ſacri Ordines Presbyteratus, Diaconatus, ac Subdiaconatus, ab Epiſcopis regulariter atque ordinariè conferri oporteat, docet Concilium [d] Tridentinum iis verbis, *ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus, ac in Eccleſiâ Cathedrali vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè celebrentur: ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior quantum fieri poterit Eccleſia ſemper adeatur.* Eadem decernunt Synodus [e] Mediolanenſis præſide S. Carolo, Aquenſis [f] præſide Alexandro Canigiano, Rothomagenſis [g] Carolo Cardinale Borbonio, quæ etiam addit, vt ad maius altare celebrentur, & aliæ plures.

[d] Concilium Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8. & ex eo Pont. Rom. de ordinibus cõferendis.

[e] Synod. Mediol. 4. conſt. p. 2. tit. quę ad Sacram. Ordin. pertinent.

[f] Aquenſis tit. quæ ad Sacram. Ordinis adminiſt. pertinent.

[g] Roth. tit. de Epiſcop. officc. num. 4.

Digitized by Google

II. His conſentanea ſunt, quæ de Canonicis Eccleſiæ maioris ad ordinationem vocandis in veteri iure habentur. Conſentit [a] Anacletus, dum Sacerdotum, & ciuium aſſenſum in ordinationibus requirit: qui enim alij Sacerdotes, quàm [b] Sacerdotes ciuitatis, quos Canonicos iam dicimus? quinam alij ciues, quàm eiuſdem ciuitatis Epiſcopalis incolæ (quos præſentes, & annuentes velit eſſe prædictus Pontifex) intelligi poſſunt? conſentit Synodus [c] Carthaginenſis quarta, dum *ſine Conſilio Clericorum ſuorum* negat Epiſcopos debere quemquam ordinare. Conſentiunt [d] pleraque alia, quæ in iis quæ ad regimen Diœceſis ſpectant, & graduũ diſtributionem, conſenſum Capituli, vel conſiliũ neceſſarium eſſe demonſtrant: quæ omnia ſatis oſtendunt canonicorum in ordinationibus conſilium, præſentiamque à Canonibus requiri, tanquam Conſiliariorum & Aſſeſſorum Epiſcopi, quibus nominibus vocat eos Ignatius, [e] à quo ſcilicet *σύςημα ἱερὸν, καὶ σύμβουλοι, καὶ συνεδρευταὶ τοῦ Ἐπισκόπου, Conſiſtorium ſacrum, Conſiliarij, & Aſſeſſores Epiſcopi* nuncupantur: vt ergo communi Eccleſiæ conſilio, qui ordinantur, deſignati intelligantur, decet, vt Canonicis præſentibus ordinatio peragatur: quomodo verò ordinationi Canonici intereſſe poterunt, niſi in Cathedrali Eccleſia, cuius [f] caput eſt Epiſcopus, Canonici membra, ordinatio perficiatur? Id quoque confirmat Concilium [g] Nannetenſe, quod ordinandos ad ciuitatem Epiſcopalem euocari iubet, in Eccleſiâ ciuitatis ordinationes fieri debere innuens. Quia tamen fieri aliquando ob certas cauſas poteſt, vt alibi etiam, quàm in vrbe celebrentur; ideò decernit Synodus quarta [h] Mediolanenſis, vt *Epiſcopo, in vrbe etiam extra Eccleſiam Cathedralem Pontificalia munera obeunti* (inter quæ ordinum celebrationem nominatim exprimit) *cùm is iuſſerit, aſſiſtant, inſeruiant, miniſtrentve, quicumque ex iis qui dignitates obtinent, & de Capitulo ac reliquo Eccleſiæ Clero eidem Epiſcopalia munera in Eccleſia Cathedrali exercenti, inſeruire, miniſtrareve ſolent, aut debent.* Quidni? [i] *vbi fuerit corpus*, vbi populus Epiſcopo adunatus, *ibi congregabuntur & aquilæ*, Clerici ſcilicet dignitate præſtantes, & inſpectorum munera obeuntes; vbi Epiſcopus, ibi eius oculi Archidiaconi, ibi manus ac pedes, reliqui nempe, quorum dignitatis munus in officio Epiſcopo exhibendo conſiſtit.

III. Rationes in gratiam Cathedralis Eccleſiæ hæ ſubiungi poſſunt: quia [k] ipſa ſola eſt vera & propriè dicta Epiſcopi Eccleſia, quæ à Cathedra Epiſcopi Epiſcopalis dicitur, in qua thronus Epiſcopalis erigitur, cuius poſſeſſionem init Epiſcopus, cùm inſtituitur, quæ ſola propriè morte Epiſcopi viduata dicitur: Decet autem Epiſcopum in ſua Eccleſia Sacramenta adminiſtrare potius, quàm in cæteris, quæ proprios habent rectores. Certum eſt antiquitus Epiſcopum in Eccleſia ciuitatis, quæ vnica eſſe ſolebat, quamuis aliqua eſſent Oratoria, quibus Eccleſiæ parœciales temporis progreſſu additæ, in ea, inquam, Eccleſia certum eſt ſacra omnia officia ac miniſteria obiuiſſe cum Preſbyteris vrbicis: totam Diœceſim aliquando per ſe, aliquando per alios perluſtraſſe: in ea verò conſediſſe, in ea Sacramenta Epiſcopalia ſolemniter perfeciſſe, vt agendo de Eccleſiaſticis titulis confirmabimus. Non ergo tunc temporis extrà Cathedralem Eccleſiam ordines ab Epiſcopo conferri paſſim ſolebant, ſed in Eccleſia ſolum Cathedrali: quæ cùm ab Vrbano [l] primo, Mileuitano [m] Concilio, ac [n] Moguntino, à Ioanne [o] 9. in Concilio Rauennati, aliiſque paſſim *matrix Eccleſia* dicatur, ab ea ordinatio Sacerdotum, ac miniſtrorum Eccleſiæ petenda eſt, vt ſpiritalis ſit totius Diœceſis mater, vtq; ab ea, à qua (vt cum [p] Tertulliano loquar) *traducem fidei, & ſemina doctrinæ*, minores per vrbes & vicos Eccleſiæ acceperunt, Paſtores quoque & Doctores, Patreſque ſpiritales recipiant. Poteſtque idipſum confirmari à ſimili, quemadmodum enim [q] Honorius tertius Archiepiſcopo Sipontino, in Eccleſia ſua Sipontina Chriſma conficere debere aſſeruit, ex lege quadam ac conſuetudine vniuerſali, qua Epiſcopi in ſuis Eccleſiis Cathedralibus Chriſma conficere iubentur, quod poſteà per vniuerſam Diœceſim diſtribuitur: ità Ordines generales videntur in Eccleſia Cathedrali ſimiliter celebrandi, vt ab ea per totam Diœceſim Paſtores mittantur, à qua iuriſdictionis poteſtas per totam Diœceſim diffunditur.

[a] Anacletus epiſt. 1. ad Epiſcop. Ital. refertur can. reliqui, diſt. 67.
[b] Ita Gloſſa v. Sacerdotes in dict. can.
[c] Carth. 4. c. 22. refert. can. Epiſcopus, diſt 24.
[d] Lege tit. de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli, & can. legimus diſt. 93. aliaque paſſim.
[e] Ignat. epiſt. 5. ad Trallianos.
[f] Vide Gloſſ. 1. in cap. dilectus, de exceſſib. Prælat. Gloſſ. v. conſenſu, in cap. cùm dilectus, de conſuetudine. Gloſſ. 2. in cap. cũ Eccleſ. 3. de elect. item cap. 1. irrefragabili, de officio ordinarij, & cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælat. & cap. requiſiſti, de teſtament.
[g] Conc. Nannet. c. 11.
[h] Conc. Mediol. 4. cõſtit. parte 2. tit. quæ pertinẽt ad Sacram. Ordinis.
[i] Matth. 24. & Lucæ 17.
[k] Vide Gloſſ. fin. in cap. cũ terra, de electione.
[l] Vrban. epiſt. vnic. in principio, refertur 12. q. 1. c. 16.
[m] Mileuit. c. 25.
[n] Mogũt. ſub Rabano can. 8.
[o] Ioannes 9. in Conc. Rauen. parte 2. can. 12.
[p] Tertul. de præſcript. cap. 20.
[q] Cap. referente, de celebrat. Miſſarum.

IV. Non

A IV. Non tamen hac lege adeò videntur adſtricti Epiſcopi, quin aut aliquando in aliis Eccleſiis Vicanis ordines celebrarint, inter perluſtrandam Diœceſim ſuam, aut in ipſa etiam ciuitate aliam Eccleſiam elegerint, aut iam eligere poſſint. Quod in Vicanis aliquando Eccleſiis ordines quibuſdam contulerint, res pluribus exemplis notiſſima eſt: nam quos è Monaſteriis in Preſbyteratu, vel inferioribus gradibus olim ordinatos legimus, eos vt plurimum ab Epiſcopis Monaſterium ipſorum, cellulaſque viſitantibus, ordinatos aduertimus. Nec [a] Concilium Tridentinum in Vicanis Eccleſiis, extra ciuitatem propriam ordinationes celebrari prohibet, ſed expreſsè permittit; eoque caſu in Eccleſia digniore loci ordinationes, conueniente Clero eiuſdem loci, faciendas præſcribit, vt Eccleſiæ Canones ſeruentur, qui adſtantibus Clericis ac Laicis plurimis, ordinationes fieri debere decernunt. Imò in vaſtis Diœceſibus, nonnumquam expedire videbitur, vt ordinationes in celebrioribus locis Diœceſeos publicè B celebrentur (dummodo rarius id contingat) quò ab itineris labore ordinandi releuentur; ſed maximè vt populus ab Epiſcopali ciuitate diſſitus, ſolatio aliquo afficiatur, & ad Clericorum reuerentiam ex ſolemnitate ordinationis excitetur, & à teſtimonio Clericis ferendo nequaquam arceatur. In ipsâ quoque ciuitate, Epiſcopo liberum fuiſſe, vt aliam à Cathedrali Eccleſiam, ad Ordines celebrandos ſeligeret, colligi poteſt ex ipsâ Eccleſiæ Romanæ vetuſtâ conſuetudine, (quæ habetur in Veteri [b] Ordine Romano) iuxta quam nempe Ordinum denuntiatio in Eccleſiæ S. Mariæ maioris, celebratio in Eccleſia S. Petri facienda præſcribitur. Secus tamen iam fert Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, (cuius oculati teſtes ſumus) nam in Eccleſia Lateranenſi, quæ Cathedralis dignitatem habere videtur totius Romanæ Diœceſis, Ordines hocce tempore conferri ſolent. Communiter quoque aſſerunt Doctores, conſuetudine inductum eſſe, vt in quâ maluerit Eccleſia Epiſcopus Ordines celebrare poſſit. Ita ſiquidem [c] S. Antoninus, [d] Guillelmus, [e] Hoſtiēſis, [f] Tabiena, [g] Sylueſter, [h] Rebuffus, & alij ex veteribus, & ex recentioribus [i] Henriques, [k] Vgolinus, [l] Pra- C xis noua Epiſcopalis, aliiſque paſſim auctores. Meo tamen conſilio non facilè præſcriptum ab Eccleſia locum Antiſtes negliget, Canonumque, ſi non ex neceſſitate, ſaltem ex congruentiâ, auctoritatem potius ſequetur, quàm arbitrium ſuum. Eſto enim in iis & ſimilibus conſuetudo parendi neceſſitatem ſuſtulerit, non tamen abſtulit dirigendi prudentiam, & commonefaciendi auctoritatem.

[a] Conc. Trident. ſuprà.

[b] Vetus Ordo Rom. qualiter celebrandi ſint Ordines in Eccleſ. Rom.

[c] S. Antoninus 3. parte ſummæ tit. 14 c. 16. §. 17.
[d] Guillel. &
[e] Hoſtienſ. de temp. ordinat.
[f] Tabiena v. Ordo 5. §. 1.
[g] Sylueſter v. Ordo 2. nu. 8.
[h] Rebuff. in reg. 23. Cancell. verſu, & minores.
[i] Henriques lib. 10. cap. 11. §. 3.
[k] Vgolinus de poteſt. Epiſc. cap. 26. §. 24. num. 1.
[l] Praxis noua Epiſcop. parte 3. cap. 1.
[m] Naz. orat. 3.

V. Verùm acriùs quoſdam reprehendo, qui Eccleſiam Cathedralem eâ ratione inducti negligunt, propter quam Patres Cathedralem cæteris præponendam cenſuerunt. Ideò enim in æde ſacra Cathedrali Ordines facere nolunt, quia celebritatem ordinationis euitant: è contra verò ideò in prædictâ ſacrâ æde Ordines Patres conferri iubent, quod celebrem ordinationem eſſe velint: vnde Eccleſiæ intentioni & fini, negligentiæ cuiuſdam ſtudio ſeſe opponunt, &, pro virili efficere nituntur, vt quod inter homines pretioſiſſimum Dei donum, & D vt ait [m] Nazianzenus, *πάντων μεῖζον καλλώπισμα, omnium ornamentorum præſtantiſſimum* eſt, vel in ipſa ſuâ collatione vileſcat: adeò vt nullum ferè ſit, vel artificū, vel quarumcumque vilium perſonarum ſodalitium, quod non maiori celebritate ac pompâ celebretur, quàm adoptio in Clerum, adlectio ad regale Sacerdotium, & promotio ad Eccleſiaſticos gradus ac præfecturas. Quod ſi parua iſta, nec magni momenti videtur alicui diſciplinæ turbatio, meminerit ille quiſquis ſit, à minimis erratis ad maxima lapſum eſſe procliuem, & minimam aliquando diſciplinæ in re leuiori negligentiam, ex maxima oſcitantia, rerumque ſacrarum contemptu proficiſci. Quanto verò magis redargui debent procaces quidam, & litigatores Canonici, qui Officij diuini celebrationem ridiculè prętexentes, Epiſcopo in Eccleſiâ Cathedrali Ordines celebraturo moleſtiam faceſſunt, ſéque eâ, quâ fulgent, Conſiliariorum Epiſcopi prærogatiuâ, & Eccleſiam Cathedralem matricis honorificentiſſimo titulo exſpoliare nituntur; non cogitantes ſcilicet ad totius Diœceſis adminiſtrationem Canonicos [n] Cathedralis Eccleſiæ potius inſtitutos, quam ad pſalmodiam vel cantum.

[n] Collige ex cap. inter cætera de Offic. ordin. & can. in ſancta, diſt. 93.

ARTICVLVS II.

De loco conſecrationis Romani Pontificis, Patriarcharum, Primatum, & Metropolitanorum.

§. I.

De loco conſecrationis Summi Pontificis.

I. QVOD verò ſpectat ad locum conſecrationi Epiſcoporum, vel conuenientiorem, vel à Canonibus præſcriptum, diſtinctio ſtatim in limine adhiberi debet; etenim vel ſermo eſt de Epiſcopis, qui ab inferioribus conſecrantur, cuiuſmodi ſunt Papa, Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi iſti, qui B
à propria Synodo ordinanter; vel ſermo eſt de iis, qui à ſuperioribus inaugurari ſolent: quomodo docuimus ſuprà aliquos Archiepiſcopos à Patriarchis ac Primatibus ordinari conſueuiſſe, Epiſcopos verò communi iure à Metropolitanis ſuis conſecrationem accipere debuiſſe.

II. Præmiſſâ autem iſtâ diſtinctione dicimus, eos, qui ab inferioribus Epiſcopis conſecrantur, ordinariè loquendo, in ſuâ Eccleſiâ conſecrari conſueuiſſe. Vt enim primùm de Summo Pontifice loquamur, hunc in vrbe, ſi fieri poteſt, eligendum [a] Nicolaus ſecundus in Concilio Lateranenſi præſcribit; & primi omnes Summi Pontifices in ipſa ciuitate Romanâ conſecrati ſunt, non autem extrà vrbem. Leguntur [b] tamen, Vrbanus ſecundus in vrbe S. Petri apud Terracinam, ob factionem Clementis Antipapæ, qui Romanam vrbem occupauerat, Gelaſius ſecũdus, metu Imperatoris Henrici quinti, ex vrbe, vbi creatus fuerat, fugiẽs, vterq; Caietæ ſacratus eſſe; Calixtus ſecundus Gelaſio Cluniaci decedenti, in eodem quoque Monaſterio Cluniacenſi, ne ſedis va- C
catio Eccleſiæ ſchiſmate laboranti detrimentum inferret, ſuffectus & inauguratus: Eugenius tertius timens vim rebellium Romanorum, qui eius electionem, niſi eis nouam Reip. formam proponentibus morem gereret, impedire minabantur, ab vrbe, intempeſtâ nocte ſecedens, in Monaſterio Farſenſi conſecratus eſſe: Alexander tertius Victoris ſecundi Antipapæ factionem veritus, ad vicum, Tres tabernas dictum, aliàs Nympham, Epiſcopales, & Pontificales infulas ſuſcepiſſe: Vrbanus tertius, Lucio tertio Veronæ defuncto, cùm Cardinales atque Epiſcopi ad Concilium Veronenſe profecti eſſent, in huius vrbis maiori Eccleſiâ in Summum Pontificem inunctus fuiſſe; Gregorius ſeptimus, qui ei ſucceſſit, ob eandem cauſam Ferrariæ, Clemens tertius in locum Gregorij Piſis in Eccleſia Cathedrali, Honorius poſteà tertius Peruſij, in maiori item Eccleſiâ, Alexander quartus Neapoli, Vrbanus quartus Viterbij apud Eccleſiam fratrum Prædicatorum, Clemens quartus iterum Peruſij Ioannes 22. Viterbij in Cathedrali, Clemens quintus in Eccleſiâ maiori S. Andreæ D
Peruſij, creati numerãtur. Plures alios ſileo, Pontificia ſede Auenionem tranſlata extrà vrbem conſtitutos: Innocentiũ 4. ob metum Friderici Anagniæ conſecratum prætereo: Ioannem vigeſimum primum Lugduni ad Eccleſiam fratrum Prædicatorum, vocatis Cardinalis ſpecie conuentus habendi, ad electionem Pontificis, quam biennio dimiſerant, alioſque alias ob cauſas extrà vrbem electos, atque inunctos & coronatos; quarum cauſarum frequentiſſima fuit Romanorum Pontificum extra Romam obitus, cùm enim vix tutò in vrbe Româ, ob factiones, frequenteſque populi rebelliones, commorari poſſent, in ea vrbe, in qua fatis concedebant, Cardinales conuenire ſolebant, ibidemque ſucceſſorem deſignare, & conſecrare conſueuerant; quamuis religioſiores aliqui in ea re, extra vrbem electi, in vrbe locum conſecrationis elegerint: nam v. gr. Honorius quartus Peruſij creatus, Bonifacius octauus Neapoli, in Baſilica S. Petri Romæ conſecrari voluerũt. Reperti ſunt etiam aliqui qui extrà vrbem

in

[a] Nicolaus 2. can. in nomine Domini, diſt. 23.

[b] Vide Platinam, Onuphrium, Ciaconium, Maſſonũ in vitis dictorũ Pontificum.

A in aliqua ciuitate electi, in aliâ tamen voluerunt conſecrari: ſic Martinus ſecundus Viterbij, Celeſtinus quintus Peruſij electi, hic ad vrbem Aquilam Cardinales venire ad ſe conſecrandum voluit, ille apud vrbem veterem cum Cardinalibus conſecrandus profectus eſt; ex quibus omnibus patet conſecrationis locum non fuiſſe ſummæ neceſſitatis creditum, ſed pro diuerſis neceſſitatibus extra vrbem conſecrationem Summorum Pontificum legitimè peractam.

III. Qui verò conſecrarentur in ipſa vrbe Romæ, modò in vnâ, modò in aliâ Eccleſiâ conſecrari ſolebant, prout aut commoditas maior erat, aut Pontificum electorum voluntas ferebat. Qua in re etiam notauimus tria in creatione Romani Pontificis loca diſtingui poſſe, puta electionis, conſecrationis, & inthroniſationis: locum, ad quem mittendi in poſſeſſionem Apoſtolicæ Sedis Romani Pontifices, & olim & iam deduci ſolent, eſt Eccleſia Lateranenſis, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt, ac magiſtra, Romanique Pontificis Capitulũ, ac Sedes.
B Quamuis autem locus conſecrationis Romani Pontificis olim idem fuerit, qui electionis, tamen aliquando diuerſus erat, conuenire ſiquidem ſolebant priſcis temporibus in aliquam ex baſilicis deſignatis Clerus ac populus ad electionem Romani Pontificis faciendam, confeſtimque electum conſecrari mos erat. Nullam autem certam Baſilicam electioni vel conſecrationi neceſſario deſignatam fuiſſe: Lateranenſem tamen primum conuentibus iſtis habendis ordinariam fuiſſe, poſteà S. Petri Eccleſiam, patet variis exemplis, quæ etiam prædicta confirmant. In Lateranenſi ſiquidem Damaſus electus eſt, cõtrà quem pars aduerſa Baſilicam occupans Sicinini, in ſchiſmate creauit Vrſicinum, ex Ammiano [a] Marcellino, [b] Rufino, & aliis. Eandẽ [c] cùm ſciret ad populũ ac Clerum ad electiones vocandũ ſeligi ſolitam, ſtatim ab exequiis Papæ Zoſimi, cum aliquot Clericis, & factioſis plebis multitudine occupare Eulalius agreſſus eſt, à qua cùm maior cleri pars arceretur, coacti ſunt Clerici ad Theodoræ Eccleſiã collecto populo properare, ex eaque Baſilica Eulalio, ne quid aduerſus maiorem Clericorum partem attentaret, interdicere, in qua etiam de Bonifacio primo
C eligendo tractarunt: quem tamen conuentum, vtpotè extra locum ſolemnem, *contra conſuetudinis rationem* habitum, Symmachus præfectus vrbis iudicauit, eumque ſoluere agreſſus, ipſos ita congregatos compulit in Eccleſiam S. Marcelli ordinandum Bonifacium deducere: ex quo poſtea loco ad Baſilicam S. Petri cum eo proceſſerunt: cùm interim Eulalius, qui Lateranenſem occupauerat, à ſuis fuiſſet conſecratus: quâ loci prærogatiuâ potitus, Symmachum fefellit, & in ſui gratiam Honorij Imperatoris reſcriptum (quod poſteà re melius cognitâ, reuocatum eſt) elicuit, vt conſtat ex relatione eiuſdem [d] Symmachi ad Honorium, [e] Preſbyterorum Eccleſiæ Romanæ ad eundem, aliiſque pluribus. Symmachus [f] quoque Romanus Pontifex in eadem Eccleſia Lateranenſi, ſeu Conſtantinianâ & Saluatoris, dicitur creatus, contra quem Laurentius eadem die in Baſilica ſanctæ Mariæ ad Præſepe à ſchiſmaticis conſtitutus, ab Eccleſia poſtea reprobatus eſt. In eadem ſacra æde Dioſcorus, qui potiori iure frui
D videbatur Bonifacio ſecundo ſimul in Baſilica Iulij creato, electus narratur, quem tamen Bonifacium breui poſt electionem tempore, defuncto Dioſcoro, pacis fouendæ ſtudio, Eccleſia Summum Pontificem agnouit. In eadem Paulus primus electus ac conſecratus: Ioannes 5. ſecundùm priſcam, vt ait [g] Ciaconus, conſuetudinem, in Lateranenſi conſecratus eſt: non multo poſteà tempore Conſtantinus in S. Petri; Leo quartus in æde ſanctorũ Quatuor coronatorum electus ac conſecratus eſt: Nicolaus primus in Baſilica ſancti Dionyſij creatus, fugiens in Vaticanum, ad Lateranenſem deductus ſacram ædem, inuitus in Pontificali ſolio collocatur, & in S. Petri Baſilica poſtea conſecratur: Benedictus tertius in Lateranenſi electus, à qua expulſus, ad Baſilicam ad Præſepe deductus, tum in Lateranum reductus, in S. Petri Vaticanâ nihilominus conſecratus eſt: Hadrianus ſecundus ab Eccleſiâ S. Mariæ ad Præſepe nolens delatus in Lateranum, ibidem legitur electus, ac conſecratus: Victor ſecundus in Baſilica S. Petri conſecratus refertur, in quâ Stephanus 10. aliàs nonus, quamuis in S. Petri ad Vincula electus, & ad Lateranenſem deductus, legitur quoque

a Ammianus lib. 27.
b Rufin. lib. 2. cap. 10.
c Vide relationem Symmachi infrà.
d Relatiõ Symmachi ad Honor. apud Baron. ad annũ 418.
e Relatio Preſbyt. Eccl. Rom. apud eundem ad annum 419.
f Vide Anaſt. Biblioth. in vitis Summorum Pontif.
g Ciaconus in vita Steph. 5.

conſecratus: itemque Alexander ſecundus, quamuis abſens, creatus. De Gregorio ſeptimo lego tantum eum in ædeS. Petri ad Vincula electum, an etiam ibidem conſecratus ſit, non legi. Victor 3. in Diaconiâ S. Luciæ electus narratur, ac conſecratus; Paſchalis ſecundus in Eccleſiâ S. Clementis electus, in Vaticanâ conſecratus; Innocentius ſecundus in Laterano, Lucius ſecundus in Baſilica S. Petri, in qua & Eugenius tertius, qui in Lateranenſi intrà Oratorium S. Cæſarij electus fuerat; ab eoque tempore plures in Baſilica S. Petri conſecrari conſueuerunt, quamuis in aliis etiam Baſilicis electi. Hodiernus [a] verò mos eſt, vt in Vaticano Cardinales Summum Pontificem electuri conuocentur: conſecratio ac coronatio Pontificis in S. Petri Baſilica ad maius Altare celebretur; ad Lateranenſem poſteà Baſilicam deductus, in ſolio, thronoque Pontificio collocetur. Iubet autem Gregorius [b] decimus in Concilio generali Lugdunenſi, vt in eâ vrbe in qua obierit Summus Pontifex, vel in viciná (ſi prior interdicta, aut rebellis fuerit) poſt decem dies in Conclaui deſignato Cardinales conueniant, & Pontificem eligant, electo Summo Pontifici relinquens quo in loco voluerit conſecrari, ac coronari. A B

[a] Vide librum primũ ſacrarum cerimoniarum Marcelli Corcyrenſis ad Leonem 10. pluribus titulis.
[b] Greg. 10. in Concil. Lugdun. cap. vbi periculum, de elect. in 6. Vide etiam Clement. ne Romani, de elect.

§. II.

De loco conſecrationis Patriarcharum.

IV. Hæc fuſiùs de Romanis Pontificibus: iam de Patriarchis aliqua ſubiungimus, eos nempe in propriâ ciuitate ordinariè eligi ac conſecrari debuiſſe. Sic enim in Concilio [c] Chalcedonenſi, Dioſcoro depoſito Ægyptij proteſtati ſunt, non ſolere alibi quàm Alexandriæ Epiſcopum Alexandrinum ordinari: cui proteſtationi acquieſcente ſacroſanctâ Synodo, nonniſi poſt reuerſos Alexandriam Epiſcopos S. Proterius in eius locum ſuffectus, Alexandriæ [d] conſecratus eſt. Sic etiam cùm Dioſcorus [e] Iunior fauore Anaſtaſij Imperatoris Alexandrinam ſedem obtinens alibi quàm Alexandriæ conſecratus fuiſſet, rem indignè tuliſſe dicitur populus, tanquam contra omnem morem perpetratam, ideoque excitata ſeditio, & multæ perpetratæ cædes fuiſſe referuntur. Sic, [f] cùm & eiecto Petro Fullone hæretico, Stephanus Iunior ad vitandas turbas, procurante Imperatore Zenone, Conſtantinopoli electus ac conſecratus fuiſſet, paſſum id quidem Simpliciũ Papam ob iſtam rationẽ, de cætero verò, ne id fieret, Zenonem Imperatorem pollicitum fuiſſe, & Simplicium cauiſſe legimus, *tenet*, inquit, *hanc pietatis veſtræ B. Petrus ſponſionem, & Chriſtianiſſimi fideliſſimique principis mentem in hæc verba iuraſſe, quod poſthac in Antiochena vrbe veteri more ſeruato à comprouincialibus ſuis Epiſcopus ordinetur, ne quod nunc frater, & Coëpiſcopus meus Acacius vobis eſt iubentibus executus, in vſum poſteritatis veniat, & ſtatuta Patrum, quæ præcipuè præſtaſtis, illæſa confundat.* Refert quoque [g] Codinus ex veteri vſu ad Patriarcham Conſtantinopolitanum eligendum, Epiſcoporum Synodum Conſtantinopoli congregari, electum ab Imperatore in Palatio Imperatorio inueſtiri, exinde ſedem ſanctæ Sophiæ (quæ Conſtantinopolis Baſilica maior eſt) ipſum pedibus proficiſci, in eaque ſolemni ritu inaugurari, eodemque modo cæteros Patriarchas. Quæ omnia ex mox dicendis de loco conſecrationis Metropolitanorum, qui à propria Synodo conſecrari ſolent, quorum ſcilicet ac Patriarcharum eadem eſt ratio, magis confirmabuntur. C D

[c] Chalced. act. 4.
[d] Liberatus in Breuiario cap. 14.
[e] Anaſtaſ. Biblioth. in actis Conc. Chalced.
[f] Simpl. epiſt. 14. ad Zenonem Imperat.
[g] Codinus de off. Eccleſ. Conſtant. cap. 20

§. III.

Quo in loco conſecrari ſoliti fuerint Primates & Archiepiſcopi.

V. Quod ergo de Patriarchis diximus, hoc de Primatibus, & Archiepiſcopis, qui à propriâ Synodo conuocantur, ſtatuere debemus, eos nempe in propriis ciuitatibus eligi ac conſecrari ſolitos fuiſſe. Vetus hæc conſuetudo, quam vel primis ſæculis viguiſſe non dubium eſt. Ex [h] Pontio Diacono colligitur Cyprianum

[h] Pontius Diacon. in vita S. Cypriani.

Digitized by Google

A prianum in vrbe Carthaginenſi Carthagnenſem Antiſtitem fuiſſe cõſecratum. Ad conſtituendum quoque Carthaginenſem Pſeudo-Epiſcopum, Fortunatum in locum ſuum Carthaginem veniſſe quoſdam ſchiſmaticos, Pſeudo-Epiſcopos, rumoremque ſparſiſſe plures fuiſſe venturos teſtis eſt [a] Cyprianus; Cæcilianum Carthagini conſecratum, tum alium à ſchiſmaticis ibidem ſubintroductum narrant [b] Optatus, & [c] Auguſtinus: Nicolai Myrenſis conſecrationem Myræ factam teſtatur [d] Metaphraſtes: S. Baſilij Cæſarienſis, Cæſareæ [e] Nazianzenus; S. Epiphanij Conſtantienſis in Cypro Conſtantiæ Ioannes [f] vitæ eius ſcriptor: Ambroſij Mediolanenſis Mediolani [g] Paulinus: Sirmienſis Antiſtitis ab eodem Ambroſio conſecrationem Sirmij factam idem [h] Paulinus: Martini Turonenſis Turonis Seuerus [i] Sulpitius: Simplicij Bituricenſis Biturigibus [k] Sidonius affirmant. Epheſinorum 27. Antiſtitum conſecrationem à S. Timotheo ad ſua tempora Epheſi peractam Leontius Magneſiæ Epiſcopus aſſeruit in Concilio [l] Chalcedonenſi. Audoëni Rothomagenſis Rothomagi B factam affirmat ipſe [m] S. Audoënus in vita S. Eligij, quam deſcriptam nobis reliquit. Felicem Bituricenſem Bituricis ordinatum teſtatur Venantius [n] Fortunatus. Omnes verò Antiſtites Remenſes, paucis demptis, nobis in ciuitate Remenſi conſecratos exhibet [o] Frodoardus. Infinita propè alia exempla proferri poſſunt, ſed hæc vel ad nauſeam ſufficiunt. Plura ex dictis de miniſtro ordinationis reperi poſſunt.

VI. Veterem autem iſtam conſuetudinem Eccleſiaſtica lege ſtabilitam legimus. Leo primus epiſtola ad Anaſtaſium Epiſcopum, [p] *Metropolitano*, inquit, *defuncto, cùm in loco eius alius fuerit ſubrogandus, Prouinciales Epiſcopi ad ciuitatem Metropolim conuenire debebunt, vt omnium Clericorum, atque ciuium voluntate diſcuſsâ, ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ, vel Diaconis optimus ordinetur.* Concilium quoque Toletanum [q] quartum, vbi de Epiſcopis ordinandis quædam ſtatuiſſet, mox ſubdidit, *Metropolitanus autem non niſi in ciuitate Metropoli, comprouincialibus ibidem con-* C *uenientibus, ordinetur;* Quæ decreta ſecutus Lucius [r] tertius, hanc legem condidit, *ſi Archiepiſcopus obierit, & alter fuerit ordinandus, omnes Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ ad ſedem Metropolitanam conueniant, vt ab omnibus ordinetur.* Quo decreto inſuper conſtat in Eccleſia primariâ Metropolitanos debere cõſecrari. Nec, vt opinor, dubium eſt, quin id olim obſeruatum; tum quod [ſ] primis Eccleſiæ temporibus, in omnibus ciuitatibus, præterquam Romæ, & Alexandriæ, & paucis fortè quibuſdam aliis, ſolæ eſſent maiores Eccleſiæ, in quibus ſolemnes ordinariique conuentus haberi ſolerent, quamuis conſtructa eſſent quædam Oratoria, quæ priuata cenſebãtur, adeovt Clerici iſtorũ oratoriorũ diebus omnibus celebrioribus ad maiorem ſacram ædẽ conuenire deberent: quãtò ergo potiori ratione nonniſi in maiori Eccleſia Epiſcoporum cõſecrationes tunc temporis celebrabantur? tum quod in ſua Eccleſia æquum ſit Metropolitanum conſecrari, quæ ſola eſt Metropolitana: deceat eum conſecrandum ab Epiſcopis Prouinciæ in throno ſuo collocari, qui nonniſi in maiori habetur Eccleſia; conſentaneum ſit D præſentibus Canonicis, ad quos electio pertinebat, conſecrationem peragi, proindéque in ipſa maiori Baſilica, quæ à Canonicis frequentatur. Excuſare tamen poteſt neceſſitas, ad hoc vt Archiepiſcopi, ac Primates, alibi, etiam extra Prouinciam conſecrentur, quemadmodum de ipſo Summo Pontifice, & Patriarchis ſuprà diximus. Poſſunt itaque ob varias alias rationes alibi quàm in Metropolitanâ Eccleſiâ conſecrari, qua de re infrà.

VII. Reſtrinximus autem concluſionem noſtram ad Archiepiſcopos, vel Primates, qui à propriâ Synodo cõſecrari ſolebant, vt excludamus eos, qui exarchico iure à Summo Pontifice, Patriarchis ac Primatibus conſecrabantur, non autem eos qui ab aliis interdũ Archiepiſcopis, [t] confœderationis quodã iure, ordinari ſolebant: ij enim & ab Archiepiſcopis iſtis, ſicut alij, qui à propriâ ſuâ Synodo ordinabantur, nonniſi in Eccleſia, ac ciuitate ad quam inſtituebantur, ordinari conſueuerant: v. gr. Archiepiſcopus Aquilegienſis Mediolanenſem ſacraturus, Mediolanum, Mediolanenſis Aquilegienſem (quæ confœderatio aliquandiu durauit ex prædictis) Aquileiam veniebat. Agrœtius quoque Seno-

[a] Cyprianus epiſt. 55. ad Cornelium.
[b] Optatus lib. 1. cõtra Parm.
[c] Auguſt. in Breuic. collat. lib. 3.
[d] Metaphraſtes in vita S. Nicolai.
[e] Nazianzenus orat. 19. in funere patr. & 20. in laud. Baſilij.
[f] Vita S. Epiphan. operibus eius præfixa.
[g] Paulinus in vita Ambroſij.
[h] Idem ibid.
[i] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini lib. 1.
[k] Sidonius epiſt. 9. lib. 7.
[l] Cõc. Chalced. act 11.
[m] Audoënus vitæ S. Eligij lib. 2.
[n] Venantius Fortunatus in vita S. Germani cap. 64.
[o] Frodoardus in hiſt. Rem. & Chronico.
[p] Leo epiſt. 82. al. 84 ad Anaſtaſ. cap. 6. refertur diſt. 63. c. Metropolitano.
[q] Toletan. 4. c. 18. refertur diſt. 51. c. qui in aliquo.
[r] Cap. ſi Archiepiſcopus, de temporib. ordin.
[ſ] De iis alibi fuſiùs vbi de Eccleſiaſt. titulis.
[t] Vide de miniſtro ordinat. ſuprà.

nenſis Metropolitanus ad Bituricenſis ordinationem vocatus Biturigas venit A
teſte [a] Sidonio. Eboracenſis ad Cantuarienſem ordinandum Cantuariam venire debebat ex VVilelmo [b] Malmeſburienſi, & aliis. Vno verbo, omnes Archiepiſcopi, qui [c] ex finitimis Prouinciis ad aliorum ordinationem accerſebantur, qui nullam in eum qui ordinandus erat, dignitatis, vel ſacri principatus prærogatiuam prætendebant, ad ipſam Metropolitanam Eccleſiam vacantem veniebant, vt cum Epiſcopis Prouinciæ ordinationem celebrarent; ideoque [d] Cantuarienſis Primatum ſuum in totam Angliam ex eo confirmabat, quod ad ipſum ordinandum Eboracenſis Cantuariam accederet: è contra verò Cantuarienſis, ab Eboracenſi conſecrando adiretur, & eo loco conſecraretur, quem ille deligeret. Signum enim ſubiectionis erat, quod quis in alienâ Eccleſiâ ordinaretur. Hoc tamen obſeruo, quod ſi Superiori Metropolitano, vel Primati placuiſſet, ſubditum ſibi Epiſcopum non in ſuâ, ſed in ipſius Eccleſiâ ordinare, hoc ab eo ſubiectionis aliud teſtimonium quærebat, vt cùm proceſſione reciperetur: quod confirmari poteſt ex Matthæo [e] Paride, *eodem anno*, inquit, *Clarembaldus S. Auguſtini electus, benedictionem à Thomâ Cantuarienſi Epiſcopo accipere quærebat, ſed in ſuâ Eccleſiâ, & ſine proceſſione, vt ſuſpicio ſubiectionis in poſterum prorſus abiecta eſſet*. Sed hæc obiter dicta ſint: ad inſtitutæ narrationis ſeriem proſequendam regredimur. B

VIII. Archiepiſcopi itaque, vel Primates, qui in recipienda ordinatione Summo Pontifici, Patriarchis, vel Primatibus quibuſdam exarchico iure ſubdebantur, non in Eccleſiâ ſuâ, ſed in Eccleſiâ eorum ad quos conſecrationis ius ſpectabat, vel in eâ, quam hi delegiſſent, conſecrabantur. Sic Primatem [f] Æthiopiæ, Alexandriæ ordinari ſolitum ſuperiùs diximus. Sic [g] Metropolitanum Armeniæ in vrbe Cæſareæ Cappadociæ: Rauennatem [h] Æmiliæ, Calaritanum Sardiniæ, & alios Metropolitanos, Romæ ſuperiùs conſecratos docuimus. Sic Epiſcopum [i] Niuernenſem, cuius conſecrandi auctoritatem Primatus iure ſibi arrogarat Hugo Lugdunenſis, Auguſtoduni in Diœceſi Prouinciæ Lugdunenſis conſecratum legimus. C Cyprij [k] quoque eo argumento vtebantur: quo ſe ab Antiocheni Patriarchæ, quoad ordinationes recipiendas, ſubiectione eximerent, quod vacare diu oporteret ſedem Epiſcopalem, ſi hyeme v. gr. ex Inſulâ Cypro Antiochiam electum Antiſtitem ad ordinationem venire oportuiſſet: quæ ratiocinatio ſupponit, Metropolitanos à Patriarchis vel Primatibus ordinatos, ad eorum vrbem conſecrandos venire debuiſſe. Cantuarienſibus quoque ius pallij tributum, ne Romam pro conſecratione venire neceſſum haberent, ex [l] Bedâ: quæ conceſſio innuit oportuiſſe eos Romam conſecrandos venire.

IX. In Concilio verò [m] Chalcedonenſi, cùm quæſtio iſta mota eſſet, an Epheſinum Antiſtitem præſtaret Epheſi, an Conſtantinopoli ordinari, Epiſcopi acclamaſſe dicuntur, vt in Prouinciâ ordinaretur: allegaſſe contra refertur Epiſcopus Cyzicenus, ſi Conſtantinopoli ordinati Baſſianus, & Stephanus fuiſſent (qui duo in Epiſcopatum iſtum violenter intruſi fuerant) talia minimè ceſſura fuiſſe, qualia eorum violentiâ acciderant, nam extra Prouinciam in ordinatione D pacatiora fore omnia, cùm tunc temporis, in Epheſinâ ciuitate quiuis ex fæce populi homines, ſuſque dèque cuncta miſcerent: quæ hac reſponſione excepiſſe fertur Leontius Magneſiæ Epiſcopus, ab antiquo tempore Epiſcopos Epheſinos Epheſi conſtitutos fuiſſe, nec vllum tumultum vel turbas vllas, præter eas quæ nouiſſimè accidiſſent, vmquam contigiſſe: quibus auditis Philippus Conſtantinopolitanus Preſbyter, priuilegia Eccleſiæ Conſtantinopolitanę narrauit, & ordinationes Epheſinorum Antiſtitum à Conſtantinopolitanis factas. Quam vltro citroque diſputationem ſecutæ ſunt Epiſcoporum acclamationes, Canones obſeruari volentium, Clericorum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ priuilegia à Patribus eidem Eccleſiæ conceſſa ſeruanda dictitantium: nihil circà hæc concluſum: nihil, inquam, eo loci concluſum eſt: necdum enim Patriarchatus Conſtantinopolitani fundamenta firmiter ſtabilita erant; necdum in totam Aſianam, ac Ponticam confirmata eius erat auctoritas: necdum, quod poſteà in dicto [n] Concilio perfectum eſt, ad Metropolitanos omnes ſui Patriarchatus

[a] Sidonius epiſt. 9. cit. lib. 7.
[b] VVilelmus Malmeſbur. de geſt. Pontif. Angl. lib. 1. ad annum 1070.
[c] Vide ſuprà de miniſtri ordin. pluribus in locis
[d] Idem VVilelmus ſuprà.
[e] Matth. Paris in Henr. 2.
[f] Suprà ex Damiano a Goës in ſua relat. de Æthiopia.
[g] Suprà ex vita S. Gregorij Armen. apud Sur. 30. Sept.
[h] Vide ſuprà, vbi de poteſtate Summi pontificis.
[i] Iuo Carnot. epiſt. 61. Hugoni.
[k] Vide can. Nicen. Arab. 37. & Conc. Epheſin. tomo 2. append. 2. can. 4.
[l] Beda lib. 2. hiſt. cap. 17. & 18.
[m] Cõc. Chalced. act. 11.
[n] Cõc. Chalced. c. 28 & epiſt. Synod. ad S. Leonem.

Digitized by Google

A triarchatus conſecrandos ei delata fuerat auctoritas. Epheſini itaque, quorum Antiſtites nec ab Antiocheno (cuius antea ditioni ſubdebantur) Patriarchâ, ordinari ſolebant, ſed à propriâ Synodo, iniquo animo ferebant, quam S. Chryſoſtomus [a] Conſtantinopolitanus in Memnone Epheſino in locũ alterius ſubrogando auctoritatem Epheſi exercuiſſet, eam in eius ſucceſſores ordinario iure transferri, adeout etiam ab Epheſina ciuitate electus, Conſtãtinopolim accedere deberet conſecrandus. Verùm poſtquam prædicta in eodem Concilio confirmata ſunt, cùm non poſſet Conſtantinopolitanus ad vacantes omnes Metropolitanas Eccleſias accedere, ideò Metropolitani, qui ab iis conſecrari viſi ſunt, Conſtantinopoli poſteà conſecrari debuerunt: vnde qui poſteà ab iis conſecrati leguntur, narrantur Conſtantinopoli, paucis fortè demptis, inaugurati; idque ex more ſeruari docuit [b] Codinus.

[a] Palladius & alij in vita S. Chryſoſt.

[b] Codinus de off. Eccl. Cõſtantinop. cap. 20.

ARTICVLVS III.

B

De loco conſecrationis Epiſcoporum.

§. I.

Epiſcopos intrà Prouinciam in ſuâ, vel Metropolitanâ Eccleſia vt plurimum conſecratos.

I. EPiſcopi autem ex [c] prædictis, vel à Metropolitanis ſuis, vel à Primatibus conſecrabãtur. Sanè Primates, cum plures quotidie ordinarent, ad vacãtes omnes Eccleſias cõuolare, eis variis aliis negotiis diſtractis, ibique ordinationes peragere, non licebat. Vnde aliquos in ſua, non ordinandorũ Eccleſia conſecratos ad ſubditas ſibi Eccleſias miſiſſe, aliquos ab inferioribus Eccleſiis electos, pro confirmatione ad ſe accedentes in Metropolitanâ item Eccleſia ordinaſſe, mihi non eſt dubiũ. Hanc verò Summũ Pontificem, Patriarchas Alexandrinũ, & Antiochenũ, Primatem Carthaginenſem, & ſi qui alij Epiſcoporũ conſecrandorum in pluribus Prouinciis ius exarchicum habuerunt, legem ordinariè ſeruaſſe conſtat, vt nempe vel in Eccleſiâ principali, Romana, Alexandrina, & cæteris, vel in eo, quẽ ipſi elegiſſent, loco, electũ Antiſtitem conſecrarent, vel in propria C eorũ Eccleſia conſecrandos permitterent. Multos v. gr. [d] ſuperiùs diuerſarum Prouinciarum Epiſcopos numerauimus Romã ad Ordinem recipiendũ vocatos. Legimus quoque apud [e] Syneſiũ reprehẽſam Siderij ordinationem quaſi illegitimè factam, quod in Epiſcopũ Palebiſcæ in Thebaidis Prouinciâ Alexandrino Patriarchæ ſubiectâ, Alexandriæ conſtitutus non fuiſſet. Legimus in Concilio [f] Carthaginenſi 2. vetitũ, ne Epiſcopi, inconſulto Primate Prouinciæ, *in quocumque loco*, Epiſcopũ ordinarent; ſtatutũ verò, vt eius permiſſu tres Epiſcopi (ſi neceſſitas fuerit) *in quocumque loco ſint*, ordinandi poteſtatẽ habeãt. Legimus [g] Auguſtinũ in ipſa ciuitate Hipponẽſi, conſulto prius Aurelio Carthaginẽſi, ac conſentiente, à Megalio Calamenſi Numidiæ Primate ordinatũ. Legimus [h] Aureliũ Carthaginenſem Primatẽ in ſuâ Eccleſiâ frequentes ordinationes ſolitas fieri atteſtãtẽ. *Nam & in hac*, inquit, *Eccleſia, ad quam dignata eſt ſanctitas veſtra conuenire, crebrò, ac penè per diem Dominicam ordinandos habemus.* Legimus [i] S. Fulgentium à Victore Biza- D cenæ Prouinciæ Primate, in itinere ad vrbem Carthaginenſem, ad quam pro Chriſti fide trahebatur, oppido Ruſpẽſi ſibi ignoto prælatũ, & Epiſcopũ conſecratũ. Legimus innumeros alios vel in vrbe primariâ, cuius Antiſtites exarchico ordinationũ iure potiebãtur, vel in ipſis ſuis vrbib⁹, ad quas cõſtituebãtur, vel in aliis, prout ordinatori collibuiſſet, locis, in ipſa tamẽ Prouinciâ fuiſſe cõſecratos.

II. Nihilominus, antiquioribus temporibus, hunc morem viguiſſe puto, vt ſi ad exteras regiones conuertendas Epiſcopi mitterentur, ij in vrbe Matrice, à quâ mittebantur, ordinari ſolerent. Sic plurimos à Romanâ Sede in diuerſas orbis partes miſſos Romæ conſecratos legimus, quorum plura ex prædictis exempla colligi poſſunt. Sic Athanaſius [l] Frumentium Alexandriæ ordinauit, quem ad Indos mitteret. Sic [m] Iuuenalis Patriarcha Hieroſolymitanus, Hieroſolymis Petrum Saracenis præficiendum Epiſcopum ordinauit. Qui pariter conſecrandi à plebibus de nouo conuerſis mittebantur, in vicinis Prouinciis ordinari ſolebant Antiſtites, & quidem in primariis ciuitatibus vicinioribus, ſic [n] Auguſtinum Anglorum & alios Angliæ Antiſtites in Gallia ordinatos, & Moſem

[c] Vide ſuprà, de miniſtro ordinat.

[d] Suprà, de miniſtro ordinat.

[e] Syneſ. epiſt. 67.

[f] Carthag. 2. c. 12.

[g] Poſſidius in vita Auguſt.

[h] Aurel. in Conc. Carth. 3. c. 19.

[i] Vitæ S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Ianuarij.

[k] Vide ſuprà, vbi de miniſtro ordinat.

[l] Ruff. lib. 1. cap. 9. Socrates lib. 1. cap. 15. & alij.

[m] Cyrillus in vita S. Euthy. apud Metaphraſt. Sur. die 20. Ian.

[n] Vide ſuprà.

Arabiæ Præſulem Alexandriam conſecrandum veniſſe ſuprà docuimus. Qui- A
bus addere poſſumus ex [a] Theodoreto, [b] Socrate, & aliis, Iberos pro Epiſcopo
obtinendo ad Conſtantinum ſcripſiſſe, eumdemque miſiſſe: Barbaris pluribus
gentibùs ad Euxinum, & Mœotim paludem à Patriarcha Conſtantinopolitano
datos Epiſcopos ex [c] Procopio, & [d] Euagrio: eandemque poteſtatem huic Pa-
triarchæ tributam in Concilio Conſtantinopolitano primo: vno verbo cer-
tiſſimum eſt, nec aliter contigiſſe, nec contingere potuiſſe, vt Epiſcopi ad ple-
bes conuertendas, vel in fide confirmandas miſſi, à præcipuis Epiſcopis, ma-
ximè vero à Summis Pontificibus, qui maxime huic officio incumbunt, alibi
quàm in vrbibus primariis ſacrarentur, à quibus ſcilicet mittebantur.

III. Vbi vero hæc ratio deeſſet, facile adducor, vt credam prioribus ſæculis,
vſitatiori more, in ipſis ciuitatibus Epiſcopo viduatis Epiſcoporum ſolitas fuiſſe
fieri ordinationes: tum quod Cyprianus [e] epiſtolâ pluries à nobis citatâ ad Cle-
rum & plebes in Hiſpania conſiſtentes, ordinationes, plebe præſente, ad quam
quis ordinaretur, fieri ſolere teſtetur: *Propter quod*, inquit, *diligenter de traditione di-* B
uinâ, & Apoſtolicâ obſeruatione obſeruandum eſt, & tenendum, quod apud nos quoque, &
fere per Prouincias vniuerſas tenetur, vt ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, cui
præpoſitus ordinatur, Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ proximi quique conueniant, & Epiſcopus
deligatur plebe præſente, &c. quod & apud vos factum videmus, in Sabini collegæ noſtri or-
dinatione. Quæ verba manifeſtè indicant in ipſa ciuitate Epiſcopo viduatâ, præ-
ſente & congregatâ totâ populi multitudine, tàm electiones Epiſcoporũ, quàm
ordinationes fieri conſueuiſſe: quod nec ſine ratione fieri ex iiſdem verbis cla-
rum eſt; cui tamen rationi poſtea abundè ſatisfactum veteres crediderunt, ſi
electio in ipſa ciuitate, ad quam quis ordinaretur, fieret, ordinatio verò præſen-
tibus Legatis ipſius ciuitatis quocũque in loco celebraretur. Tum quod [f] Ori-
genes, vbi textum Scripturæ ſacræ adduxit de Ioſue, coram omni populo, ordi-
nando, eandem in ordinandis Eccleſiæ principibus rationem obſeruatam do-
ceat, his verbis, *audis euidenter ordinationem principis populi* (Eccleſiaſtici nempe, de
quo ſuperiùs egerat) *tam manifeſtè deſcriptam, vt pene expoſitione non egeat.* Tum C
quod [g] conſtitutiones Apoſtolicæ in ordinationibus Epiſcoporum ritũ iſtum
præſcribant, vt deſignatus Antiſtes populo præſentetur, vt ſuâ acclamatione
dignus eſſe ordinatione, quam ſuſcepturus eſt, prædicetur: hæc autem vix in
alium populum quadrare poſſunt, quàm in eum cui Epiſcopus ipſe præficien-
dus eſt. Tum quod Euſebius [h] Narciſſum, Alexandrum, & alios Hieroſoly-
morum Epiſcopos, qui Cæſareæ Paleſtinæ Metropolitano antiquitus ſubde-
bantur, Hieroſolymis à vicinis Prouinciæ Epiſcopis ibidem conuenientibus
vt Epiſcopum crearent, conſtitutos referat. Tum quod Gregorius [i] Nyſſenus
cognominem ſibi Thaumaturgũ, ad Comanam ciuitatem cum Epiſcopis eiuſ-
dem Prouinciæ conueniſſe referat, in eaque Alexandrum Carbonarium vulgo
dictum ordinaſſe. Tum quod plura alia ſimilia exempla proferri poſſint, quæ
doceant Epiſcopos vetuſtiſſimis Eccleſiæ temporibus in ipſa ſua ciuitate, cui
præficiendi eſſent, ordinari conſueuiſſe.

IV. Multo quoque poſt auctam, & propagatam Eccleſiam tempore, mos D
idem perdurauit; qui quamuis interdum violaretur, ſæpe tamen ſeruabatur,
vt nempe, vel ipſe Metropolitanus ad Eccleſiam viduatam accedens electioni
futuri Epiſcopi cum Coëpiſcopis ſuis intereſſet, ordinationemque in eadem
ciuitate perficeret, vel ſi intereſſe non poſſet, alicui ex Epiſcopis totum ne-
gotium committeret, in ipſa viduatâ ciuitate perficiendum. Cuius moris cùm
plura ſint argumenta, hæc abunde, niſallor, ſatisfacient. Primum enim teſta-
tur [k] Theodoretus, Euſebium Samoſatenum per ſingulas ciuitates, quas per-
luſtrabat, Eccleſiis vacantibus Epiſcopos ordinaſſe; [l] Baſilium quoque Ar-
meniam viſitantem, Epiſcopos Eccleſiis vacantibus ordinare paratum oſten-
dit eiuſdem epiſtola Terentio Comiti; [m] Ioannem Chryſoſtomum in Aſia
profectum ibidem Eccleſiis pluribus paſtores præfeciſſe docent plurimi; Ma-
mertum Viennenſem Dienſem ciuitatem inuadentem Epiſcopum in ea ipſis
ordinaſſe ſcribit Hilarus [n] Papa ad Leontium. Teſtatur quoque [o] Auguſti-
nus

[a] Theodoret. lib. 1. hiſt. cap. 24.
[b] Socrat. lib. 1. cap. 16.
[c] Procop. in hiſt. Perſ. &
[d] Euag. lib. 4. cap. 22.
[e] Cypr. epiſt. 68.
[f] Origenes hom. 22. in cap. 27. Num.
[g] Conſtitut. Apoſtol. lib. 8. cap. 4.
[h] Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 9.
[i] Greg. Nyſſen. in vita Thaumaturgi.
[k] Theodoret. lib. 4. cap. 12.
[l] Baſilii epiſt. 188. Terentio.
[m] Pallad. in Dialogo, de vita Chryſoſt. & alij.
[n] Hilarus Papa epiſt. 9.
[o] Auguſt. epiſt. 261. Boniface.

Digitized by Google

A nus ſe ad ordinandum in oppido Fuſſalenſi Epiſcopum primatem Numidiæ ad idem oppidũ conuocaſſe. Ad ordinationem quoq; Cabilonenſis Epiſcopi, cum Prouincialibus Sacerdotibus profectum fuiſſe Patientem Lugdunenſem, in eademque ciuitate Ioannem conſecraſſe narrat [a] Sidonius. S. Gallum in Eccleſiâ ſuâ, poſtquam eam magnificè intraſſet, conſecratum Aruernenſem Epiſcopum fuiſſe docet [b] Gregorius Turonenſis: Thalaſſum Andegauenſem Epiſcopum, conuenientibus Metropolitano Turonenſi, aliiſque, quorũ vnus Metropolitanus alterius Prouinciæ, alij comprouinciales Epiſcopi conſecrandi erant, ordinatũ fuiſſe oſtendit præfatio [c] Concilij Andegauẽſis. Quibus cũ innumera ſimilia exẽpla addi poſſint, fruſtrà in iis referendis operá collocaremus; Cõcilia itaq; huic mori etiam fauiſſe oſtendendũ eſt. Fauet Concilium Regenſe, quod erratum in ordinatione Armentarij in Epiſcopũ Regenſem à duobus Epiſcopis corrigens, ſtatuit [d] *ne quiſquam ad Eccleſiam, quæ ſummum amiſerit Sacerdotem niſi Metropolitani literis inuitatus accedat: nè à plebe decipiatur, & vim pati voluiſſe videatur;*

B Quibus ſcilicet verbis innuit, in Eccleſia viduata ſolitam fieri conſecrationem, plebemque ipſam violenter aliquando ab Epiſcopis præſentibus conſecrationem aliquorum extorſiſſe. Fauet manifeſtiſſimè Concilium [e] Aurelianenſe quartum, prædictam conſuetudinem tanquam conuenientiſſimam ſanciens, ac ſeruandam conſulens, iis verbis, *id etiam regulariter eſſe perſpeximus decernendum, vt Epiſcopus in ciuitate, in quâ per decretum eligitur ordinandus, in ſua Eccleſia cui præfecturus eſt conſecretur. Sane ſi ſubita neceſſitas temporis hoc implere non patitur, licet melius eſſet in ſua Eccleſia fieri, tamen aut ſub præſentia Metropolitani, aut certè cum eius auctoritate, intra prouinciam omnino à comprouincialibus ordinetur.*

V. Si tamen Metropolitani ad viduatas paſtoribus Eccleſias accedere ipſi per ſe non poſſent ad electionem celebrandam, viſitatorem mittere ſolebant, decretoque electionis ad ſe miſſo, ad eam diſcutiendam, peragendamque ordinationem Coepiſcopos ſuos ad Metropolitanam vt plurimum ciuitatem, vel

C ad eum locum, quem commodiorem iudicarent, conuocabant, ibique electum conſecrabant. Qui mos videtur poſtea maximè inualuiſſe, vt pluribus exemplis, & teſtimoniis patet, quorum pauca dumtaxat hîc referimus. Primumque exemplum [f] Nazianzeni proponimus, quem Saſimorum Epiſcopum, Cæſareæ conſecratum legimus, cùm nec Saſimorum ciuitatem adiiſſet. Alterum [g] Epiſcopi Satalorum cuius meminit Baſilius, quem ait à ſe ordinatum ſe Satalenſibus miſiſſe. Tertium [h] Epiphanij [i] Ticinenſis, quem conſecrandum Mediolanum Metropolim nempe Ticini petiiſſe refert Ennodius. Quartum [k] Euſtrapij, qui apud Sellenſe Caſtrum Diœceſis Pictauienſis, ab Euphronio Turonenſi Metropolitâ, & cæteris Prouinciæ Epiſcopis in eadem Diœceſi, vt Pientio coadiutor foret, in Epiſcopali miniſterio ordinatus eſt. Quintũ. S. Hugonis Gratianopolitani Epiſcopi, Viẽnæ, in vrbe ſcilicet Metropolitana ordinati. Sextum, [l] S. Adalberti Pragenſis Epiſcopi Moguntiæ ſacrati. Septimum, [m] S. Godefridi Ambianenſis Remis. Videantur plura apud

D Frodoardum, [n] vbi Archiepiſcoporum Remenſium hiſtoriã texit, & plurimos Remenſis Prouinciæ Epiſcopos Remis ordinatos fuiſſe oſtendit. Concilia vero Metropolitano concedunt, vt locum ordinationi Epiſcopi pro arbitrio deſignet. Toletanum [o] quartum expreſſe, *Epiſcopus autem comprouincialis, ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit.* Pariſienſe [p] tertium non minus clare, dum Epiſcopum ordinandum decernit à Metropolitano, & comprouincialibus, *in loco vbi conuenerit.* Idem aliæ quædam Synodi concedunt, & innuit Lucius [q] tertius, dum Metropolitanam ſedem pro Archiepiſcopo conſecrando aſſignat, Epiſcopo vero ordinando nullam certam Eccleſiam deſignat, id tantum poſtulans, vt ab Archiepiſcopo ac comprouincialibus, vel ab iis ex eius iuſſu Antiſtes conſecretur, intra Prouinciam, extrà quam nempe Archiepiſcopis conuocandi Epiſcopos ius non eſt. Vnde & Iuo [r] Cartotenſis Daimberto Senonenſi reſcripſit, vt ſi eum Manaſſæ Meldenſis ordinationi intereſſe vellet, locũ ad quem ſecurè accedere poſſet, aſſignaret. Metropolitanam autem Eccleſiam ordinariè ſelectam fuiſſe, præter allata, demonſtrat Concilium [ſ] Tarraconenſe,

[a] Sidonius epiſt. 15. lib. 4. Domnulo.
[b] Greg. Turon. de vitis Patr. cap. 6.
[c] Concilium Andeg. in Præfat.
[d] Conc. Reg. c. 8.
[e] Conc. Aurel. 4. c. 5.
[f] Naz. Carm. de vita ſua.
[g] Baſil. epiſt. 185. ciuibus Satalenſibus.
[h] Ennodius in vita Epiphan. Ticin.
[i] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 18.
[k] In vita S. Hug. apud Sur. 7. Sept.
[l] In vita S. Adalberti apud Sur. 23. April.
[m] Nicol. Mon. in vita Godefrid. Amb. lib. 2. cap. 3.
[n] Frodoardus in hiſt. Rem. paſſ.
[o] Tolet. 4. c. 18. refertur c. qui in aliquo diſt. 51.
[p] Pariſ. 3. c. 8.
[q] Lucius 3. cap. ſi Archiepiſcopus, de temporib. ordinat.
[r] Iuo epiſt. 113. Daimberto.
[ſ] Tarrac. c. 5. refertur diſt. 65. c. ſi quis in Metropolit.

prçcipiens, vt *ſi quis in Metropolitana ciuitate nõ fuerit Epiſcopus ordinatus, ſtatuto poſtea tempore, ſe Metropolitani ſui repræſentet aſpectibus*; quæ verba haud dubiè indicát, eos qui à Metropolitano ordinarentur, in ipſa Metropolitana ciuitate ordinariè fuiſſe conſecratos. A

VI. Nec ratione vacat, vt eæ duæ Eccleſiæ, Metropolitana nempe, & propria ordinandi, cæteris præferantur. Prælata olim ordinandi Eccleſia propter teſtimonium populi, quòd populorum præſentium acclamatione honorificum electo Antiſtiti præbere ſolebat: ſatiuſque ducebatur (cùm ſpiritale inter Eccleſiam & Epiſcopum matrimonium in conſecratione perficiatur) adunatâ propriâ Eccleſiâ, ac præſente, quàm per procuratorẽ, illud celebrari: volebant maiores noſtri, promiſſis Epiſcoporum ac pactis, populos, quos recturi illi eſſent, præſentes adſiſtere, vt ſuorum Antiſtites pollicitorum, votorumque cõmoneri poſſent; ſpiritali iſto gaudio, quod in conſecratione Epiſcopi hauriri videbatur, populũ defraudare nolebant: ideoq; in propriâ vt plurimum Eccleſiâ conſecrandum vnumquemq; conuenientius arbitrabantur. Poſtea vero ſatius B viſum eſt in vrbe ipſa Metropolitanâ, vel intra Prouinciam, eo, quem elegiſſet Metropolitanus, loco, ordinationem celebrari: tùm vt Metropolitana honoraretur ciuitas, & ab ea ſuſciperentur Sacerdotes, quæ fidei matrix eſſe conſueuit, & Sacerdotij mater ob dignitatis Metropolitanæ prærogatiuam eſſe meruit: tùm vt abſente populi, qui elegerat, multitudine, pacatius ac maturius electio Epiſcopi à Metropolitano examinari, & minori periculo, ſi vitioſa iudicaretur, reprobari poſſet.

§. II.

De ordinationibus Epiſcoporum extrà Prouinciam factis, & quas ob cauſas.

VII. Propter eandem autem Eccleſiæ matricis prærogatiuam ad vrbem C Romam plures conſecrandos pergere iam à pluribus temporibus conſueuiſſe ſuperiùs inſinuauimus. Cõſentaneè autem prædictis Tridentinum [a] Concilium Eccleſiam propriam, tum ob prædictas rationes, tum etiam, quia abrogatis iam electionibus, vel ſaltem populo ademptis, nullum ex conſecratione in propria ciuitate periculum imminet, conuenientiſſimum extra curiam Romanam ordinandis locum proponit, *Conſecratio verò*, inquit, *ſi extra curiam Romanam fiat, in Eccleſia, ad quem promoti fuerint, aut in Prouincia, ſi commodè fieri poterit, celebretur.* De iis autem qui in Curia Romana promouentur, extat conſtitutio Bonifacij [b] octaui ſtatuentis, vt *Epiſcopi & alij Prælati ſuperiores, nec non Abbates, Priores, &c. qui apud dictam ſedem promouentur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commiſſas eis Eccleſias, & monaſteria, abſque dictæ ſedis literis huiuſmodi eorum promotionem, conſecrationem, ſeu benedictionem continentibus, accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere non præſumant, nulliqùe eos abſque dictarum literarum oſtenſione recipiant, aut eis pareant, vel intendant*: ne videlicet vel rationabilem ob cauſam ab Apoſtolica Sede reiecti, adminiſtrationem Eccleſiaſticam contra eius interdictum recipere audeant; vel occaſio quibuſdam ſuppeditaretur, fingendi ſe ab eadem ſede in Pontificiâ vel alia dignitate conſtitutos, aut confirmatos fuiſſe: eadem nempe audacia, quâ, tempore Zachariæ [c] Papæ, indigni quidã Epiſcopi ac Preſbyteri conceſſam ſibi à Sede Apoſtolica prædicandi, & ſacra miniſteria obeundi licentiam falſo mentiebantur, quibus contra Canones aliquid ab eadem ſumma ſede tentatum aſſerentibus credendum non eſſe docuit Zacharias. D

VIII. Neque vera profectio ad Romanam curiam, fuit vnica iſta exceptio, ob quam extra Prouinciam ordinationes Epiſcoporum, Archiepiſcoporum aliquando ſunt celebratæ; leguntur aliæ, quarum prima eſt Principum iuſſio, quâ nonnumquam vrgente, etiam extrà Prouinciam, aliquos Antiſtites contigit ordinari. Sic v. gr. [d] Gregorium Turonenſem legimus, iubente Sigiberto Rege, & inſtãte Regina, ne ab electione diſſentiret, extrà Prouinciã confeſtim, poſt

[a] Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 2.

[b] Bonif. 8. cap. iniunctæ de elect. in 6.

[c] Bonif. Mogunt epiſt. 2. ad Zachar. Zacharias Epiſt. 1. ad Bonif. vtorq; circa finem.

[d] Vita Greg. Turon. per Clericos Turonenſes deſcript. apud Sur. 17 Nouemb.

Digitized by Google

A poſt auditam Clericorum Turonenſium legationem, fuiſſe conſecratum. Paſcentium [a] ſimiliter Epiſcopũ Pictauienſem Pariſiis ordinatum iuſſu Regis Chariberti: [b] Cautinũ apud vrbem Metenſem Aruernæ ciuitatis Epiſcopum, vrgente Chlotario ſolemniter inauguratum: alios ſimiliter plurimos, nullâ aut eorum qui conſecrarent, vel conſecrarentur, ciuitatis, aut Prouinciæ vtrorũque habita ratione, regibus vrgentibus, contra ius, faſque ordinatos legimus: quibus poſteà id concedendum eſſe Patres iudicarũt, vt patet ex Concilio [c] Emeritenſi. Hãc verò illi rationem prætexebant, id nempe fieri ad maturandas ordinationes, ne ex iis in diuturnius tempus protractis Eccleſiæ viduatæ detrimentũ reciperent.

[a] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 18.
[b] Idem lib. 4. hiſt. cap. 7.
[c] Emerit. c. 4.

IX. Altera exceptio eſt, prærogatiua alicui loco, eodem quem mox retulimus, prætextu, vel alicui Eccleſiæ conceſſa: quemadmodum [d] Toletanæ Synodi duodecimæ decreto, ex conceſſione, vt ſuperiùs docuimus, Romani Pontificis conceſſum Toletanæ Eccleſiæ fuit, vt nominati à Rege in omnibus Hiſpaniarum ciuitatibus Antiſtites ab eodem Metropolitano Toletano conſecra-
B rentur, eâ videlicet prolatâ ratione, ne dum ad Regem pro nominando Antiſtite mittitur, & à Rege ad Epiſcopos Prouinciæ, in quâ Epiſcopus ordinandus eſt, itur, Conciliumque ibidem congregatur, aliquâ etiam neceſſitate iterum ſeſe offerente redeundi ad Regem, diutiùs ordinatio protrahatur, quæ citius conficitur, ſi quem Rex nominauerit, Epiſcopus Toletanus in vrbe regia conſiſtens examinauerit, & probatum adſcitis quibuſdam conſecrauerit. Ibidem tamen mandatur, vt qui à Toletano fuerit conſecratus, intrà tres menſes coram Metropolitano ſuo ſe ſiſtere debeat, vt ab eo de ſuſcepto munere edoceatur. Eadem quoque principum auctoritate ac præſentiâ munita Conſtantinopolitana ciuitas Epiſcoporum creandorum, ſaltem plurium, prærogatiuam ad ſe tranſtulit, dum nempe à principe nominatos Conſtantinopolitanus Patriarcha conſecrandi ſibi auctoritatem aſſumpſit: ſed de iis ſuprà.

[d] Tolet. 12. c. 6.

X. Tertia cauſa eſt Eccleſiæ Metropolitanæ, vel Prouinciæ interdictum, ob
C quam nempe contingit, vt tam extra Eccleſiam Metropolitanam, ſi interdicta ſit, Archiepiſcopus, quàm extrà Prouinciam, ſi ſimiliter interdicta fuerit, Epiſcopus debeat conſecrari: nam vt colligitur ex reſcripto Alexandri [e] tertij ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, & Prælatos Angliæ, in Prouinciis, quæ interdicti lege comprehenduntur, nulla diuina Officia præter Baptiſmum paruulorum, & pœnitentiam morientium celebrari oportet. Quam ob cauſam refert Chronicum [f] Antiſſiodorenſe, Hugonem primum Pontiniaci Abbatem Antiſſiodorenſem Epiſcopum electum, apud Monaſterium Ferrarienſe, ob ſuſpenſam, id eſt interdictam Senonenſem Eccleſiam, fuiſſe conſecratum.

[e] Cap. non eſt de Epiſcopal.
[f] Chron. Antiſſiod. ad annum 1136.

XI. Quarta fuit pium quoddam, ſed meo quidem iudicio, aliquatenus inordinatum erga certum aliquem locum ſtudium, quod mouiſſe videtur plures ex ſanctiſſimis Monachis, vt ad Epiſcopalem dignitatem euecti, in proprio tamen Monaſterio ordinari vellent. Mouit eadem affectio fortè [g] S. Eligium, vt quod Audoëno arctiſſima neceſſitudine ac charitate deuinctus eſſet, in eadem qua ille
D vrbe Rothomagenſis Epiſcopus ſacrabatur, ipſe Nouiomenſis electus, eodemq; die conſecrari vellet.

[g] Vita S. Eligij à S. Audoëno conſcripta lib. 2.

XII. Quinta, eaque longè potior ratio (nam priuata quæ contra reſcriptum, vel optatum ab Eccleſia ordinem militant, ſtudia, minus ordinata cẽſenda ſunt) eſt neceſſarij Epiſcoporum numeri ad ordinationem defectus, ob quam ſcilicet contigit, vt plures ex Anglicanis primis Epiſcopis extrà Prouinciam in Gallia plerumque, aut Germania ordinati fuerint, vt ex prædictis [h] colligi poteſt. Ob eandemque rationem Paulinus à Iuſto ordinatur Epiſcopus Aquilonarium Anglorum extrà Prouinciam, teſte [i] Beda: ſuperiùs quoque retulimus [k] Seruandum ex Africa conſecrandum eandem ob cauſam Romam à Summo Pontifice fuiſſe vocatum.

[h] Vide ſuprà.
[i] Beda lib. 2. hiſt. Angl. cap. 9.
[k] Suprà vbi de poteſtate Summi Pontificis.

XIII. Sexta quoque & vltima, quæ rationi & æquitati maximè conſentanea iudicata eſt, videtur periculum ſeditionis, ſeu metus concitandarum turbarum, ſi in ipſa ciuitate Epiſcopali Epiſcopus conſtitueretur: cùm enim populus indignis aliquando faueret (quo caſu [l] Celeſtinus Papa docendum eum eſſe non ſe-

[l] Celeſtinus epiſt. 3. ad Epiſcopos Apuliæ, & Calab. cap. 3. Refertur can. vlt. diſt. 61.

quendum, edixit) ſi vel irritanda eius eſſet electio, quem ille approbaſſet, vel gratioſus aliquis deponendus eſſet, ſatius interdũ iudicabatur extra vrbem, imò etiam extra Prouinciam Epiſcoporum vel Archiepiſcoporum ordinationes perficere: quod in Summorum Pontificum ordinationibus extrà vrbem Romam, in Stephani Iunioris Antiocheni conſecratione extrà Diœceſim integram Antiochenam ſuprà contigiſſe docuimus. Plures proferre licet alias exceptiones, ſed eæ frequentiſſimæ ſunt, & potiſſimæ. A

SECTIO SEPTIMA.

De tempore ſacræ ordinationis.

CAPVT I. B

De tempore ordinationis, ſeu promotionis ad omnes Ordines, præterquam ad Epiſcopatum.

ARTICVLVS I.

Quibus temporibus, diebus, horis, Tonſura, ac minores Ordines conferri poßint.

I. EXPLICATIONI loci ordinationis rectè ſubiungitur legitimi temporis ad eandem celebrandam expoſitio. Totam autem iſtam quæſtionem ità diſtribuemus, vt priùs de iis quæ ad ordinationes infra Epiſcopalem conſecrationem ſpectant, tum de ipſa conſecratione Epiſcopali diſſeramus. Illarum verò celebrandarum præſcripta ab Eccleſia tempora, dies, hora nobis inquirenda erunt, tum neceſſaria inter ſingulas promotiones temporum interſtitia. De hac ſimiliter, quo die, quâ horâ celebranda ſit, expendere, tum quantum ab electione differri poſſit, explicare oportebit. C

II. Ordimur autem à Clericatu, ſeu primâ Tonſurâ & minoribus Ordinibus. Clericatum quocumque die, & horâ, minores Ordines ſingulis Dominicis, & Feſtiuis diebus Duplicibus, matutinis tamen temporibus conferri poſſe docet [a] Pontificale Romanum. De Tonſura conformis eſt [b] Bituricenſis Concilij ſanctio, eam *quouis tempore opportuno & conuenienti pro more Eccleſiæ conferri poſſe* edocentis. De minoribus Ordinibus conformis quoque [c] Alexandri tertij reſponſio Epiſcopo Herfordienſi, *De eo autem*, inquit, *quod quæſiuiſti, an liceat extra ieiunia Quatuor Temporum aliquos in Oſtiarios, Lectores, Exorciſtas, vel Acolythos, aut etiam Subdiaconos promouere. Taliter reſpondemus, quod licitum eſt Epiſcopis, Dominicis, & aliis Feſtiuis diebus vnum aut duos ad minores Ordines promouere: ſed ad Subdiaconatum, niſi in Quatuor Temporibus, aut Sabbato ſancto, vel Sabbato ante Dominicam de Paßione, nulli Epiſcoporum præterquam Romano Pontifici licet aliquos ordinare.* Ex qua inſuper reſponſione Alexandri colligitur, iis tamen diebus modum aliquem in collatione minorum Ordinum adhibendũ: vnum quidem aut duos ordinari iiſce diebus permittit, ſed numquid plures in iis ordinare cõcedit? Verba certè Alexandri non videntur permittere. [d] Gloſſa tamen plurium ordinationem non prohiberi putat, dummodo non videatur eſſe generalis ordinatio, quæ ſcilicet ſolis Quatuor Temporibus, & aliis mox exponendis celebrari debet. Eamque ſententiam tuentur [e] Syluester, [f] Tabiena, cum Innocentio, Bernardo, Raynerio, Gofrido, Antonino, Piſano, & aliis. Docent tamen [g] Hoſtienſis, [h] Angelus, & alij tutius eſſe, ne in Dominicis Epiſcopus, vel Abbas, pluſquam duobus Ordines minores conferant. In quam etiam ſententiam propendet [i] Aſtenſis, nec immerito, nam vt docet [k] Vlpianus, *in re dubia melius eſt verbis edicti ſeruire*: res autem D

a Pont. Rom. Rub de ordinibus conferendis.
b Bitur. anno 1584 de ordine c. 5.
c Alexand. 3. cap. de eo, de temporibus ordinat.
d Glossa v. *aut duos*, in dict. cap.
e Syluester, v. Ordo 2 §. 6. verſu 2.
f Tabiena §. 3 & alij ab iis citati.
g Hoſtienſis de temporib. ordin.
h Angelus v. Ordo, & alij.
i Aſtenſis v. Ordo.
k Vlpianus lib. 28. ad edictum, ſeu l. 1. ff de exercitoria actione, § licet autem 20.

A tem hæc dubia eſt: verba reſcripti Summi Pontificis, vnum aut duos tantum nominant: verba iſta exceptionem ſignificant, prohibitionemque generalem firmare videntur, ne plures extrà præſcripta ſolemnibus ordinationibus tempora debeant ordinari; ſtando itaque his verbis, quibus ſtare tutius eſſe docuimus, numquam plures extra iſta tempora quiſquam audebit ordinare. Conſuetudinis tamen maximam vim eſſe cenſeo, vt ea, quæ iure minimè liceant, vſu licere non dubitem: quamuis melius vnumquemque facturum putem, ſi legum, earum etiam, quarum nouit obligationem ceſſare, reuereatur tamen prudentiam atque auctoritatem, & iuxtà eas omnia ſua, (quoad eius fieri poterit) dirigat, quarum etiam coërcitionem non veretur.

III. Horam Clericali Tonſuræ conferendæ nullam ex prædictis præfixam aduertimus. Matutinas verò duntaxat horas minoribus Ordinibus tribuendis, qui diebus Dominicis, aut Feſtiuis conferuntur, legitimas eſſe, ex [a] Pontificalis B Romani regulis notauimus. Doctores [b] quoque communiter affirmant, non licere poſt prandium minores etiam Ordines cuiquam largiri: quamuis contrariam conſuetudinem, quæ maximè iam etiam in Gallia noſtra viget, facilè excuſare poſſe crediderim, vt nempe pridie ordinationis, ſeu Feriâ ſextâ ante Sabbatum, in quo ſecundùm iura poſſunt omnes Ordines cōferri, ad veſperam minores Ordines tribuantur: non quaſi (vt explicat [c] Henriques) in hoc officio (ſicut & in recitando matutino ſequentis diei) cenſeatur à veſpera præcedenti incipere dies Sabbati: hæc enim fictio mihi non placet: tum quod plurimi, vt mox dicemus, Sabbatum ipſum ob ſimilem fictionem, quaſi pro die Dominica ſumatur, cenſeant ſtatum eſſe ac ſolemnem Ordinum celebrandorum diem: fictionum autem iſtarum multiplicatio ridicula, & abſurda videretur: tum quod, [d] ſi fictio iſta valeret, cum cui darentur ad veſperam minores Ordines, ſequenti die Subdiaconum facere non liceret, quia eodem die ij Ordines recepti ex iſtâ fictione præſumerentur: cui tamen conſuetudo repugnat, iuxta quam tantum abeſt, vt qui minoribus Ordinibus ad veſperam Feriæ ſextæ initiantur, C non poſſint ſequenti die Subdiaconatu inſigniri, cùm potius ideò ſoleant in Vigilia Sabbati ad veſperam minores Ordines præmaturè & anticipato tempore tribui, vt ſequenti die eidem Ordines ſacri, vel ex negligentiâ interſtitiorum, vel cum diſpenſatione, ex rationabili cauſâ, conferantur. Neque etiam excluſâ iſtâ fictione licentia iſta Canonum auctoritate adſtrui debet, quâ ipſam confirmare aliqui nituntur, quia nempe, inquiunt, licet Pontificalis Romani rubricæ dies Dominicos ac Feſtiuos, & horas matutinas legitima minoribus Ordinibus conferendis tempora eligi poſſe doceant, non tamen in iiſdem rubricis vlla continetur huiuſce temporis neceſſariò ſeligendi præceptio, nec Canones rem iſtam præcepto concludunt. Quinimo habetur Canon apud [e] Gratianum ex veteri Ordine Romano perceptus, licet paleæ titulo notatus in quo, *quando, & vbi libitum fuerit,* Epiſcopis minores Ordines conferendi, imò & Subdiaconatum ipſum licentia tribuitur: veteres quoq; omnes Canones, qui modò citantur, ſolas Epiſcoporum, Preſbyterorū, ac Diaconorum ordinationes certis D diebus, horiſque addicunt: qua poſtea lege Subdiaconatus ab Alexandro 3. nominatim concluſus eſt, minores verò Ordines licet Feſtiuis diebus ac Dominicis ſolum celebrandi innuantur, expreſsè tamen non præcipiuntur. Vnde & [f] Gloſſa Canonici iuris, eorum Quatuor Temporum, quibus generales Ordines habendi ſunt, Feria quarta, putauit minores tribui poſſe, id permittente Eccleſiâ, vt Epiſcopo Sabbato ſequenti amplius vacaret, poſſetque maiori cum ſolemnitate, & curâ maiores Ordines celebrare. Hæc probabiliter dici poſſunt, non tamen mihi ſatisfaciunt: nam Alexander tertius, dum minores Ordines Dominicis ac Feſtiuis diebus conferri licere affirmat, à contrario ſatis indicat, aliis diebus non licere; ideoque præcedentibus (ſi quæ ſint) legibus, quæ id permittunt, non obſcurè derogat. Pontificale quoque Romanum, cuius ordinationi ac diſpoſitioni, ſine rationabili cauſâ abque peccati aliquâ labe minimè contradicitur, dum tempus, quo licet minores Ordines conferre, præſcripſit, alia tempora haud dubiè interdicit; dum extrà horas matutinas minores Ordi-

[a] Pont. Rom. ſuprà.

[b] Hugo, Bernard, Laurēt. in can. ordinationes, diſt. 75. Sylueſter v. Ordo 2. q. 6. & 9. Tab. v. Ordo 2. q. 3. Armilla v. Ordo, §. 7.

[c] Henriques lib. 10. de Ord. Sacram. cap. 12. numer. 2.

[d] Arg. ex cap. literas, infrà, de temporib. ordin.

[e] Gratian c. quando, diſt. 75.

[f] Gloſſa in can. ordinationes, 2. diſt. 75.

nes non poſſe tribui aſſerit, illicitam extra iſtas horas ordinationem ſatis apertè oſtendit. Conſuetudinis ergo ſolius beneficio ſe tueri poſſunt, qui extra iſta tempora minores Ordines tribuunt. A

IV. Ideò verò, extrà generalibus ordinationibus deſtinata tempora minores Ordines Epiſcopis Eccleſia conferre permiſit, quia minori pompâ & apparatu conferri poſſunt, nec ex prædictis tanta celebritas requiritur, quanta in ſacris Ordinibus conferendis: non eorum collationem, cum minoris in Eccleſiâ momenti ſint, atque auctoritatis, ieiuniorum debet neceſſariò præcedere aut comitari obſeruantia; non conuentus publicus eâ expreſsè de causâ indicitur: non populus ad eam neceſſariò cōuocari debet. Ne tamen ab ipsâ celebritas omnis exulet, Feſtiuis, vel Dominicis diebus conferri iubentur, quibus ſacrificio ab Epiſcopis celebrando frequentior hominum multitudo intereſſe ſolet: quibus etiam ob Epiſcopi conciones publicas, priuataſque audiendas (ſine quibus, ex veteri ritu, vix Ordines conferuntur) multitudo citius accurrit: matutinis quoque horis tribui iubentur, quia nonniſi inter Miſſarum ſolemnia, ex antiquo ritu, tribuuntur, ad cuius nempe Sacrificij miniſterium Ordines omnes, vt alibi docuimus, referuntur. Tonſura verò Clericatus, quia nullum miniſterium confert, nec intrà Miſſam conferri præcipitur, nec prædicationem aut eius cui confertur, aut officij (quod nempe nullum in ea ſuſcipitur) adnexam habet, ideò priuatim quouis die, quauis horâ conferri poteſt. B

ARTICVLVS II.

De temporibus, quæ pro generalibus Ordinibus habendis ab Eccleſia ſtatuta ſunt.

§. I.

De inſtitutione Quatuor anni Temporum. C

I. SACRIS autem Ordinibus conferendis certa quædam ab Eccleſia anni tempora præfixa ſunt, ex veteri etiam more ac lege, & quidem ea quæ vulgò Quatuor anni Tempora dicuntur, iis aſſignata fuiſſe pluribus Eccleſiaſticis decretis firmatum reperio: vtrum verò ab initio lex iſta viguerit, an in aliquo tantum ex iis Quatuor Temporibus Ordines olim celebrarētur, definiri non poteſt, niſi priùs compertum habeatur, ſitne Quatuor Temporum antiqua inſtitutio, an noua: ſingula ergo iſta explicanda ſunt, ita tamen, vt quæ ad noſtrum inſtitutum directè ſpectant fuſiùs, quæ obliquè dumtaxat, hæc breuius exponantur.

II. Primùm ergo obſeruandum eſt [a] quatuor apud Hebræos ad ieiunandum ſolemnes dies fuiſſe, qui incidebant in menſes quartum, quintum, ſeptimum, & decimum, id eſt, iuxtà interpretationem [b] Hieronymi, in menſes Iulium, Auguſtum, Octobrem, & Ianuarium, adeò vt oportuerit menſe Aprili Iudæos annum inchoaſſe: iuxta quam numerandi rationem menſis Iulius erit quartus, Auguſtus quintus, September ſeptimus, December decimus: à quo non diſſentiunt [c] Buxtorfius, & alij qui menſem quartum Iunium, quintum Iulium, ſeptimum Septembrem, decimum Decembrem interpretantur: cùm enim eorum menſes, vt probat [d] Torniellus, noſtris non potuerint ex æquo reſpondere, ſed primus v. gr. eorum menſis, quem Niſan vocabant, partem Martij expleret, & partem Aprilis, quod de ſequentibus ſimiliter dicendum eſt, quos inſtabiles eſſe debuiſſe, cum eſſent Lunares, nemo eſt qui non ſatis intelligat: hinc fit vt primus menſis, ſiue Martius, ſiue Aprilis dici potuerit, quartus ſimiliter (& idem iudicium debet eſſe de cæteris) ſiue Iunius, ſiue Iulius potuerit vocitari. Iis ergo menſibus ieiunabant Iudæi dies ab Hieronymo aſſignatas: quarto quidem menſe, quoniam tunc [e] Moyſes de monte Sina tabulas legis abiecit, atque confregit, & iuxta [f] Hieremiam muri primum rupti ſunt ciuitatis. Quintò, quia cùm

[a] Zach 8.
[b] Hieron in cap 8 Zach. habetur can. ieiunium, diſt. 79. Vide Riberam in dict. cap. Zach.
[c] Buxtorfius Synag. Iud. cap 25.
[d] Torniellus ad annum mundi 2144. num. 10. & 11.
[e] Exodi 32.
[f] Hierem. 52.

Digitized by Google

A cùm propter [a] exploratores Terræ ſanctæ ſeditio orta eſſet in populo, iuſſi ſunt montem non aſcendere, ſed quadraginta annis circumducti ſunt per deſertum. Itemque, [b] quia eodem etiam poſteà menſe Hieruſalem, templumque à Chaldæis exuſta ſunt; quibus adde, quod multa poſt ſæcula eodem menſe [c] à Tito & Veſpaſiano templum Hieroſolymis incenſum eſt, quæ noua eis dolendi, & ieiunandi occaſio eſſe potuit. Septimò, quia eo menſe occiſus eſt [d] Godolias, & Iudæ tribus, ac reliquiæ Hieruſalem diſſipatæ. Decimò tandem, quia tunc [e] Ezechiel in captiuitate poſitus audiuit, & cunctus populus captiuorum quinto menſe templum eſſe ſubuerſum. Fert autem Iudæorum [f] Kalendarium, & hodierna conſuetudo, vt ieiunium quarti menſis, decimo ſeptimo die eiuſdem, ieiunium quinti die nono, ieiunium ſeptimum die tertio, ieiunium tandem decimum decimo obſeruetur: qui dies an conueniant iis diebus, in quos prædictæ calamitates inciderunt, aliis diſcutiendum relinquimus.

B III. Iudæorum imitatione (quemadmodum & plures alios ritus Eccleſia religiosè ad noſtrum vſum tranſtulit ex infra dicendis) Quatuor Tempora ieiuniorum à Chriſtianis obſeruata ſunt, ne videlicet Iudæis hac in parte remiſſiores viderentur, vt docent [g] Calixtus, & [h] Leo primus Summi Pontifices. De ieiunio menſis Decembris, quod apud Chriſtianos obſeruatur, dictum illud videtur apud [i] Lucam, *incipiebat enim periculoſa eſſe nauigatio, quia ieiunium iam præterierat,* quem locũ de ſtato tempore ieiuniorũ interpretantur [k] Chryſoſtomus, Oecumenius, & alij: & probabilius de Chriſtianorum ieiunio quàm Hebræorum intelligendum eſſe videtur: Ieiunij verò Pentecoſtes, quod vnum eſt ex quatuor, meminit [l] Athanaſius in Apologia pro fuga ſua: citatus quoque [m] Calixtus primus, qui Apoſtolicos viros excepit (ſi vera eſt epiſtola nomine ipſius ſcripta ad Epiſcopum quendam Benedictum) trium ſaltem temporum ieiunia ſuo tempore obſeruari ſolita fuiſſe commemorat: imò, ſi credimus [n] Baronio, Quatuor ipſe Temporum vſum iam obſeruatum firmauit, & in ſingulas anni tempeſtates diſtribuit: nam vbi in epiſtolæ vulgatis codicibus habetur, *ter,* ipſe *quater* legen-
C dum ſuadet, hoc nempe modo, *ieiunium quod quater in anno apud nos celebrare didiciſti, conuenientius nunc per Quatuor Tempora fieri decernimus, vt ſicut annus per quatuor voluitur tempora, ſic & nos quaternum agamus ieiunium per quatuor anni tempora.* Et ſanè lectio iſta ſincerior videtur, & conuenientior, maximè cum Zachariæ Prophetiam mox ſubiungat, quæ quater in anno ieiunandum admonet. Vt vt ſit, [o] Leo primus eorum tanquam ab olim, & ab omni Eccleſiâ obſeruatorum, atque ab Apoſtolis traditorum meminit, quæ, cum nullo reperiantur Oecumenico Concilio inſtituta, ab Apoſtolicâ traditione promanaſſe probabiliter deducuntur. Ideoque, licet fortè ab Apoſtolis præcepta non fuerint (quippe cùm [p] Tertullianus & [q] Clemens Alexandrinus videantur indicare præter Paſchale ieiunium nullum ab Apoſtolis præceptum fuiſſe) potuerunt tamen ab Apoſtolis obſeruari, & ita inſtitui, vt accedente generali conſuetudine, neceſſitatis fierent, ac præcepti, ſicut alia plura, quæ ab Apoſtolis tradita fuerunt, poſt ge-
D neralem acceptationem, legis Eccleſiaſticæ præcepto concluſa ſunt.

IV. Quatuor autem ieiuniorum Tempora non videntur eodem ſemper modo obſeruata: nam [r] Iſidorus Hiſpalenſis, ita ipſa diſtribuiſſe videtur, vt primum altero à Pentecoſte die, alterum octauo Calendas Octobrium, tertiũ Calendis ipſis Nouembribus, quartum Calendis Ianuariis obſeruatum fuerit: quæ fortè Iſidorus retulit ex Hiſpaniarum priuata conſuetudine, vel non ieiunia Quatuor Temporum, ſed alia ab Eccleſia pariter obſeruata recenſuit. Certum eſt enim non ſolis Quatuor Temporibus, ſed aliis quoque fideles ieiunare ſtatis quibuſdam temporibus conſueuiſſe, quemadmodum & Hebræos præter ſolemnia quatuor ieiunia à Zachariâ Prophetâ recitata, nono quoque menſe *ob combuſtum à Rege Ioachim volumen, quod Baruch dictante Hieremiâ conſcripſerat,* ieiunaſſe ex eorum [ſ] Calendario colligitur. [t] Leo verò primus Summus Pontifex Iſidoro Hiſpalenſi antiquior, Quatuor Tempora pro quatuor anni tempeſtatibus ita diſtinxit: *Ieiunium,* inquit, *vernum in Quadrageſima, æſtiuum in Pentecoſte, autumnale in menſe ſeptimo* (id eſt Septembri, nam Eccleſia à menſe Martio annum

[a] Num. 14.
[b] 4. Reg. 25. Hierem. 39. & 41.
[c] Vide Ioſeph. de bello Iudaico.
[d] Hierem. 52.
[e] Ezechiel. 33.
[f] Vide Buxtorf. ſuprà.
[g] Calixtus 1. epiſtol. 1. ad Benedict.
[h] Leo 1. ſerm. 7. de ieiunio ſeptimi menſis, & ſerm. 4. & 6. de ieiunio decimi menſis.
[i] Act. 27.
[k] Chryſoſt. & Oecumen. in dict. cap.
[l] Athanaſius apologia pro fuga ſua.
[m] Calixtus 1. ſuprà. Micrologus ante Calix. ter tãtum in anno celebrata putat, cap. 29.
[n] Baronius ad annum 226. num. 6.
[o] Leo 1. ſer. 2. de ieiunio Pentecoſtes, ſer. 7. de ieiunio decimi, & 8 de ieiunio ſeptimi.
[p] Tertull. lib. de ieiunio, qui ab eo hæretico iam facto ſcriptus eſt.
[q] Clemens Alex. lib. 7. ſtrom.
[r] Iſidor. Hiſp. lib. 1. de off. cap 37. 38. 39. 40.
[ſ] Calend. Hebræorum.
[t] Leo 1. ſer. 8. de ieiunio decimi menſis, refertur c. huius, diſt. 76.

olim incipiebat, à quo etiam veteres Romani auſpicabantur) *hyemale autem in* A *hoc qui eſt decimus* (id eſt in Decembri) *celebramus*: quam etiam conſuetudinem ex [a] Sacramentali Gregorij, [b] ex libro S. Hieronymi, qui Comes vocatur, in quo Lectiones & Euangelia per totum annum diſponuntur, ex [c] Gregorij ſecundi epiſtolâ ad Moguntiacenſes, & ex [d] Gelaſij primi decretis, & [e] Gregorij ſeptimi nupero ſuo tempore ſtatuto confirmat Micrologus. Quibus addere poſſumus expreſſam Vrbani ſecundi in [f] Concilio Claromontenſi, & [g] Placentino definitionem, *vt*, nempe *ieiunia Quatuor Temporum hoc Ordine celebrentur, primum in initio Quadrageſimæ: ſecundum in hebdomada Pentecoſtes, tertium verò in Septembri: quartum in Decembri more ſolito*, id eſt, *plenâ hebdomadâ ante æquinoctium autumnale, & plenâ hebdomadâ ante natale Domini, vigilia eius acceptâ*, ſeu *tertio Sabbato Septembris, & tertia hebdomada de Aduentu Domini*, (vt exponit [h] Micrologus) *fiat*. A qua conſuetudine ex ignoratione traditionis Eccleſiaſticæ [i] Concilij Moguntiaci ſub Henrico 2. & [k] Salegunſtadienſis ſub Benedicto octauo Patres deflexere, qui primum Quatuor Temporum ieiunium menſi Martio aſſignant, cum tamen B ſecus aliquando contingat, vt in Februarium incidat, prout Quadrageſimæ initium citius celebrari contigerit: quo tamen caſu Martio tribuuntur ob Lunam menſis Martij, prout exponit idem auctor: quæ quidem obſeruaſſe neceſſarium fuit, vt quoſdam Summos Pontifices, qui in Februario Ordines celebraſſe leguntur, nihil ab antiqua praxi Eccleſiæ alienum feciſſe oſtenderentur.

§. II.

De cauſis ieiunij Quatuor Temporum, quorum potiſſima eſt ordinatio.

V. Singulis Quatuor iſtis Temporibus [l] tres ieiunando dies tranſiguntur, vt ſingulis menſibus, ſinguli ieiuniorũ dies reſpondeant; vt triduum mortis Chriſti triduano ieiunio honoretur: vt Niniuitarum exemplo, qui totos ſe tribus diebus pœnitentiæ, ac ieiunio dediderunt, miſericordiam Dei cum ipſis nobis conciliemus: vt Trinitas honoretur; denique vt tripliciter ex toto corde, ex tota C anima, & ex tota mente Deũ diligere diſcamus. Dies autẽ ij ſelecti ſunt Feria 4. quia eo die de Chriſto morte afficiendo conciliũ initũ eſt, Feria 6. ob mortem Chriſti, & Sabbatum propter triſtitiam Apoſtolorum mortuo Chriſto. Inſtitutionis autem Quatuor Temporum cùm plures à [m] Leone primo, & [n] alijs rationes aſſignentur, tum eæ præcipuæ fuerunt, vt ſingulis anni tempeſtatibus animus ieiunio purgetur, & ieiuniorum diebus ordinatio conuenientius peragatur. Ex Apoſtolicâ enim traditione, quam [o] ex Actibus Apoſtolorum colligimus, deſcendit, vt nonniſi à ieiunis ordinatio peragatur, ieiuniaque ordinationi præmittantur, qua de re infrà: vnde [p] Quatuor Tempora inſtituta, vel Ordinationibus celebrandis aſſignata ſunt, vt plebs Chriſtiana ieiunio purgata bonorum Sacerdotum, & vtilium Eccleſiæ in quolibet gradu Clericorum ordinationem facilius à Deo precibus obtineret. Ex Auguſtino autem tam [q] Alcuinus, quàm [r] Amalarius referunt, quamuis memoratis temporibus non celebretur ordinatio, ea tamen annuatim ieiunio eſſe conſecranda. D

§. III.

De temporibus habendæ ordinationi deſtinatis.

VI. Porrò nec Apoſtoli, nec ab iis inſtituti Epiſcopi, dum per ſingulas ciuitates [ſ] Presbyteros conſtituere iuberentur, Quatuor iſta tempora Ordinationibus celebrãdis ſolemnia expectaſſe, probabiliter credi poſſunt. Nec [t] priores Summi Pontifices à Clemente primo ad Simplicium vſque vllis temporibus, præterquam menſe Decembri ordinationes iſtas celebraſſe perhibentur; Ideoque putauit [u] Amalarius à primis Epiſcopis nonniſi hoc menſe celebrari conſueuiſſe. Quamuis autem Simplicius primus referatur inter Summos Pontifices

[a] Sacrament. Greg.
[b] Comes ſeu lection, Hieron.
[c] Gregor. 2. epiſt. ad Clerũ Turingiae. in med.
[d] Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos Lucan, cap. 15.
[e] Microl. de Eccleſ. obſer. cap 24. & 25.
[f] Vrban. 2. in Concil. Claromõt. can. 1.
[g] Et Placent. c. 15. cuius verba hic referuntur, & habẽtur apud Grat dist. 75. c. ſtatuimus. Explicatio ex Conc Claromont. profertur.
[h] Micrologus ſuprà.
[i] Concil Mogũt. c. 34. habetur diſt. 76. c. conſtituimus.
[k] Concil Salegunſtad c. 2. Ibid c. de ieiunio.
[l] Vetus Ordo Romanus. Berno de quibuſdam ad Miſſam ſpectant, cap. 7. Alcuinus de diuinis off tit. Sabbatum, in 12. Lectionib. Iſidorus lib 1. de Eccleſ. off. cap. 41. Amalarius lib. 2. cap. 2. Rupertus lib 5. cap 3 Innocent & alij.
[m] Leo 1. ſer 1. § 6. 7. & 8 de ieiunio.
[n] Vide Amalariũ Fortun. lib. 2. cap. 2. & alios Eccleſ. ſcriptores.
[o] Actorum 13.
[p] Leo 1. epiſt. 79. Dioſcoro Alex. c 1.
[q] Alcuinus de off. diuinis tit. de Quatuor Temporibus.
[r] Amalarius lib. 2. de Eccl. off cap. 2.

[ſ] Actorum 14. ad Titum 1. [t] Conc. Lemouic. act. 2. putat B. Petrum nonniſi menſe Decembri ordinationes egiſſe, ſed ſine fundamento hoc aſſerit. [u] Pontif. Damaſi, Amalarius Fortun. lib. 2. de Eccleſ. off cap. 2.

Digitized by Google

A extrà menſem Decembrem ordinationes celebraſſe: ante eum tamen S. Leo aliis temporibus licere declarauit, vt mox videbimus: poſt ipſum quoque eodem menſe Decembri Summos Pontifices frequentius Ordines celebraſſe, ex iis qui ipſorum [a] vitas ſcripſere, colligi poteſt. Nam ad Nicolaũ vſque primum, ad quem [b] Anaſtaſius Bibliothecarius Summorum Pontificum vitas perduxit, ordinationes à ſingulis Pontificibus factas numerans, quas qui reliquorũ Pontificum vitas ſcriptis deinceps mandare aggreſſi ſunt, recitare neglexerunt, ab eo, inquam, Summo Pontifice pauci aliis menſibus ordinationes ſolemnes habuerunt: iſti ſoli puta [c] Simplicius per menſem Decembrem, & Februarium, Symmachus iiſdem menſibus, Felix 3. Februario, & Martio, Gregorius [d] primus duas, vnam in Quadrageſimâ, & alteram ordinationem menſe Septembri, Leo 2. die 16. Iunij vnam, Sergius 1. duas menſe Martio, quo item Stephanus 3. Hadrianus 1. & Leo 3. necnõ & Paſchalis primus, qui tamen Decembri vnam feciſſe legitur, item Gregorius 4. Martio, Septẽbri, & Decẽbri, Sergius 2. ſolo Martio,
B Leo 2. non ſolùm Martio, verùm etiam Decembri, quibus pariter diebus Nicolaus primus, ordinationes ſolemnes habuiſſe referuntur. Stata autem quæ nunc obſeruantur ieiuniorum tempora recepta fuiſſe teſtatur Alcuinus [e] ſeu Albinus Flaccus, [f] Amalarius Fortunatus, Rabanus [g] Maurus, Berno [h] Augienſis, [i] Micrologus, [k] Honorius in gemmâ, Iuo [l] Carnotenſis, & alij.

VII. Conſtitutiones etiam Eccleſiaſticæ tum Quatuor ieiuniorum Temporibus, tum Sabbato ante Dominicam Paſſionis, itemque Sabbato ſancto Paſchæ, non autem extra hæc tẽpora, generales ordinationes fieri permittunt. [m] Gelaſius Epiſcopis per Lucaniam & Brutios conſtitutis, *Ordinationes*, inquit, *Preſbyterorum & Diaconorum, niſi certis temporibus & diebus, exerceri non debent, id eſt quarti menſis ieiunio, ſeptimi, & decimi, ſed etiam Quadrageſimalis initij, ac medianæ hebdomadæ, & Sabbati ieiunio circà veſperam nouerint celebrandas.* Gregorius [n] ſecundus ad Clerum & populum Turingiæ, *Ordinationes verò Presbyterorum, ſiue Diaconorum, nonniſi quarti, ſeptimi, & decimi menſis ieiuniis, ſed & in ingreſſu Quadrageſimali,*
C *atque medio veſpere Sabbati nouerit celebrandas.* Synodus [o] Romana ſub Zacharia, *in multis Conciliis hoc ſtatutum eſt, etiam & nunc confirmatum eſt à veſtrâ prudentiâ, ſanctiſſimi fratres, vt primi, quarti, ſeptimi, & decimi menſis ieiuniis, Sacerdotum debeant fieri ordinationes; aliqui enim ex noſtris per iniuriam ignorantes annorum ſeriem, illicitam fecerunt ordinationem.* Concilium [p] Lemouicenſe ſub Benedicto 9. *Reuoluta ſunt Patrum ſtatuta, & inuentum, quia graduum ordinationes rectè fiunt per menſem Martium, Iunium, Septembrem quoque, atque Decembrem, Sabbato videlicet in duodecim Lectionibus, quando ieiunia Quatuor Temporum aguntur.* Vrbanus [q] ſecundus in Concilio Claromontano, *ne fiant Ordines niſi Quatuor certis Temporibus, & Sabbato, mediante Quadrageſimâ, & tunc protrahatur ieiunium vſque ad veſperas, &, ſi fieri poteſt, vſque ad craſtinum, vt magis appareat in die Dominico Ordines fieri.* Quibus fauet Concilium [r] Cabilonenſe ſub Carolo decernens, *Presbyterorum, Diaconorum, & cæterorum graduum inferiorum ordinationes ſtatutis temporibus fieri debere.* Clariùs autem poſteriori-
D bus temporibus Alexander in reſponſo ad Epiſcopum Herfordienſem ſuperiùs [s] citato, necnon alio ad eundem Epiſcopum, in quo contrariam conſuetudinem in Eccleſiis quibuſdam Scotiæ & VValliæ ſeruatam, [t] *vt in dedicationibus Eccleſiarum, vel Altarium, extra ieiunia Quatuor Temporum Clericos ad ſacros Ordines promouerent*, reprobat & tanquam corruptelam condemnat: *ſignificamus*, inquit, *quod conſuetudo illa (vtpote inſtitutioni Eccleſiaſticæ inimica) eſt penitus improbanda, & niſi multitudo, & antiqua conſuetudo terræ eſſet, taliter ordinati non deberent in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare: nam apud nos ſic ordinati deponerentur, & ordinantes priuarentur auctoritate ordinandi.*

§. IV.

De pœnis ordinatorum extra ſtatuta à iure tempora.

VIII. Ex qua reſponſione Alexandri tertij vlterius colligitur, ordinatos extra prædicta tempora ſuſpendi ab Ordinis executione, eâque iuxtà Romanæ Eccleſiæ morem in perpetuum priuari. Sic enim depoſitionis vocem [u] Gloſſa

[a] Anaſtaſ. Bibliotb. Platina, & alij vitis Summorũ Pontif.
[b] Anaſtaſ. cit.
[c] Simplicij, Symmachi, & Felicis meminit Microl. ſuprà.
[d] S. Gregor. in Concilio Lemouic. act. 2. ſolo Martio ordinaſſe dicitur contra auctoritatem ſcriptorũ omnium vitarum Summorum Pontificum.
[e] Alcuinus de diuinis off. tit. ſub 11. lect.
[f] Amal. lib. 2. de off cap 1.
[g] Rabanus de inſtit. Cler. lib. 2. cap. 24.
[h] Berno cap. 7. de quibuſdã rebus quæ ad Miſſam ſpectant.
[i] Microl. cap. 24. & 25.
[k] Honorius in gemmâ lib. 1. cap. 155. & alibi.
[l] Iuo epiſt. 58. congregat. Senonenſi B. Stephani.
[m] Gelaſ. epiſt. 1. al. 2. Epiſcop. per Lucaniam c. 13. refertur diſt. 75. c. vlt.
[n] Gregor. 2. epiſt. 3. al. 4. al. 5. ad Clerũ & pleb. Turing. in medio.
[o] Synod. Romana ſub Zach. c. 11.
[p] Concil. Lemouicenſe act. 2. ante finem.
[q] Vrban. 2. in Conc. Claromont. act. 2. ante finem.
[r] Concil. Cabilon. 2. c. 23.
[s] Cap. de eo autem, de tẽporib. ordin. cit.
[t] Cap. ſanè, eod titulo.
[u] Gloſſa v. deponerentur in dict. cap.

Digitized by Google

interpteratur: Ordinatoribus quoque, qui Eccleſiaſticas in eo leges violarint, A ne de cætero quenquam ordinent, interdici: hanc tamen pœnam illos effugere, qui conſuetudinis beneficio ſeſe tueantur: quia, quamuis temerè aliquid ab initio [a] contra humanas leges præſumptum fuerit, vbi tamen conſuetudo inoleuit, qui eam deinceps ſequitur, ſaltem pœnam euadit: ſuſpenſionem autem inuri iis, qui extra tempora ordinari ſe ſinunt, & quidem ſuſpenſionem Papæ reſeruatam innuit Vrbanus tertius Archiepiſcopo Piſano in hæc verba reſcribẽs; [b] *Epiſcopum qui die, quo non debuit Ordines celebrauit, Canonicâ diſciplinâ corrige, & ordinatos à ſuſceptis Ordinibus tandiu reddere debes expertes, donec apud nos reſtitutionis gratiam conſequantur*: etenim, ſi tamdiu ſuſpenſi ſic ordinati manent, quamdiu à Summo Pontifice ſuis gradibus reſtituti non fuerint, ſuſpenſio iſta non videtur tolli poſſe niſi per Summum Pontificem, proindéque ei eſt reſeruata. Vnde cùm abſoluendi ab ea ſuſpenſione inferioribus Epiſcopis poteſtatem Gregorius nonus conceſſit, non tam fortè ius nouum ſtatuere videtur, quàm facultatem abſoluendi à cenſurâ ſibi reſeruatâ commiſiſſe, epiſtola ſcilicet decretali [c] Archi- B epiſcopo Baranenſi, cui iis verbis reſpondet: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod eos qui extra tempora ſtatuta ſacros Ordines receperint, characterem non eſt dubium recepiſſe, quos pro tranſgreſſione huiuſmodi (primo eis impoſitâ pœnitentiâ competenti) ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare.* Verùm [d] neque ex Alexandri tertij, neque ex Vrbani tertij, aut Gregorij noni allatis reſponſis, meo quidem iudicio, colligi poteſt ſuſpenſionem ipſo facto incurri, ante vllam iudicis ſentẽtiam, ab iis, qui extra tempora ordinati fuerint, ſed ſolum demeritos fuiſſe, vt ab Eccleſiaſtico iudice ſuſpenſionis ſententia feriantur: hoc indicant verba iſta Alexandri tertij, *ſic ordinati deponerentur*, quæ non ipſos ab Ordine iam abſtentos, ſed abſtinendos ſignificant: hoc Vrbani tertij, *reddere debes exortes*: quæ, per ſententiam iudicis à communione Clericali, ſeu miniſterio debere tales alienos fieri oſtendunt, non autem ipſo facto alienos eſſe demonſtrant; hæc verba Gregorij noni, *ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus*, ac ſi diceret poteris ei miniſterij C vſum relinquere, à quo ſuo crimine nequaquam exciderunt, licet deiici meruerint.

[a] De conſuet. d. cap. vlt. in fine.

[b] Cap. cũ quidam, eod. tit.

[c] Cap. conſultationi, eod.

[d] Ita Nauarrus conſil. lib. 1. de temporibus ordin. cõſil. 6. & manual. cap. 27. num. 151. contra communẽ interpretum ſententiam.

IX. Admiſsâ verò iſtâ interpretatione, longè facilius duo ſuperiùs adducti [e] Canones ex Vrbano tertio & ipſo Gregorio nono conciliari poſſunt: quorum conciliatio aliàs operoſa foret ac difficilis: quippe cùm ſuſpenſionem quam Vrbanus tertius Summo Pontifici reſeruatam innuit, dum apud ipſum reſtitutionis gratiam quærendam reſpondet, Gregorius Epiſcopis minimè reſeruatam eſſe demonſtrat, ſed ab iis tolli poſſe: nam quod aiunt aliqui abſoluendi ab iſta ſuſpenſione poteſtatem quidem olim Epiſcopis fuiſſe denegatam, prout ex Vrbani tertij prædeceſſoris ipſius reſponſione innoteſcit, ſed Gregorium 9. ex ſpeciali gratiâ Epiſcopo conſultanti conceſſiſſe, vt eam tolleret, non videtur admittendum. Etenim videtur Gregorius ſecundum iura propoſitæ quæſtioni reſpondere voluiſſe, non gratiam facere: ſed ſecundùm iura hæc poteſtas Epiſcopis non conuenit, vt definit Vrbanus tertius: itaque vnus alteri contrarius D foret. Verùm poſitâ ſuperiori ſententiâ, quod prædictis Pontificum decretis nulla colligi poſſit contrahi ſuſpenſio *ipſo facto*, ab iis qui extrà tempora ordinati fuerint, Vrbanus tertius Gregorio nono conſentit: declaratq; Gregorius, Epiſcopum, quam ſententiam ſuſpenſionis Apoſtolicæ Sedi reſeruandæ imponere poteſt aduerſus taliter ordinatos, eandem quoque poſſe vel differre, vel minimè pronuntiare, cenſuræque iſtius mucronem minimè diſtringere, ſi peccati commiſſi tales pœnitere conſtiterit: non tamen negat, quin ij contra quos lata fuerit iſta ſententia, indigeant Apoſtolicæ Sedis gratiâ, vt ſuis gradibus reſtituantur,

[e] Lege Gloſſam v. apud nos in cap. cum quidam, & v. poteris in cap. conſultationi cit.

X. Nouo autem iure per [f] Bullam Pij ſecundi pluries iam à nobis citatam inducto, dubitatio iſta tollitur; declarat enim quod *omnes & ſinguli, qui abſque diſpenſatione canonicâ, aut legitimâ ſcientiâ, ſiue extrà tempora à iure ſtatuta, ſiue ante ætatem legitimam, vel abſque literis dimiſſoriis, &c. ad aliquem ex ſacris Ordinibus ſe fecerint promoueri, à ſuorum Ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſint; &, ſi huiuſmodi ſuſpenſione*

[f] Bulla Pij 2. quæ incipit cum ex ſacrorum.

durante

A *durante in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumant, eo ipſo irregularitatem incurrant.* Cuius conſtitutionis [a] notanda ſunt poſteriora iſta verba, *miniſtrare præſumant*, quæ vſurpata cum aliqua temeritate, id eſt ſcientia, vel affectata ſaltem ignorantia ſacrum ab iis miniſterium eſſe debere inſinuant, vt irregularitate plectantur. Bulla autem iſta Pij ſecundi à Sixto quinto inter Regulas [b] Cancellariæ Apoſtolicæ recenſetur, & editâ ab ipſo [c] Bullâ grauiores pœnas decernẽte confirmatur: in qua nempe taliter ordinatis, non ſolum Ordinum ſuſceptorum exercitium interdicitur, verùm etiam ad ſuperiores Ordines aſcenſus prohibetur; inſuperque declaratur, diſpenſationem huius ſuſpenſionis ad ſolum Summum Pontificem pertinere. Verùm, cùm hæc Sixti quinti conſtitutio per ſequentem [d] Clementis octaui, ad diſpoſitionem Concilij Tridentini reuocata fuerit; concedatque [e] Tridentina Synodus Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, paucis exceptis, quæ ad noſtrum caſum non faciunt, ſibi ſubditos abſoluere, vi illius conceſſionis poſſunt, B etiam ij, apud quos Bullæ iſtæ receptæ ſunt, per Epiſcopos à prædicta ſuſpenſione, ſi delictum occultum fuerit, abſolui. Verùm probabiliter opinari poſſumus, nullam ex iis Bullis in Galliæ noſtræ ſaltem maxima parte eſſe receptam, ideóque eum qui extra tempora à iure ſtatuta ordinatus fuerit, non eſſe ipſo facto ſuſpenſum, ſed ab ordinario ſuo, vel ab alio ſuperiore in pœnam commiſſi criminis eſſe ſuſpendendum. Porrò Concilium [f] Tridentinum, quod legem iſtam Eccleſiaſticam innouauit, vt ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus fierent, nullam pœnam expreſsè adhibuit in eos qui ſecus facerent, recepto nempe iure apud vnamquamque regionem rem dirimendam relinquens. Eandem legem iiſdem ferè verbis habent Concilium [g] Rothomagenſe, & alia Concilia Gallicana. Aquenſe verò Pij ſecundi [h] Bullam recipit, quam proinde in iſta Prouincia obligandi vim habere crediderim, niſi in deſuetudinem abierit.

[a] Vide Bonac. de cenſ. diſputat. 3. puncto 5. § 1 & alios paſſim.
[b] Regula Cancellar. de malè promotis.
[c] Bulla Sixti 5. quæ incipit, ſanctum & ſalutare.
[d] Bull. Clement. 8. quæ incipit, Rom. Pontificem.
[e] Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. liceat.
[f] Idem ſeſſ. 23. de ref. cap. 8.
[g] Rothomag. ſub Carolo Borbonio, de Epiſcoporum officio num. 5.
[h] Aquẽſe, tit. de iis quæ ad ſacram Ordinis adminiſtrationem pertinent.

C

§ V.

Rationes temporum à iure pro celebrandis Ordinationibus ſtatutorum.

XI. Variæ autem à variis rationes aſſignantur, cur Quatuor ieiuniorum Temporibus, cur hebdomadâ ante Dominicam Paſſionis, ac Sabbato ſancto Paſchæ Ordinationum ſolemnis celebratio addicta ſit. [i] Amalarius cauſam, cur Quatuor Tempora habendis ordinationibus ſelecta ſint, ab altiori principio deducit, primumque menſe Decembri ante Natiuitatem Domini Ordinationes antiquitus factas eſſe ſignificat, quod oporteat eos qui ad ſacrum miniſterium prouehuntur, Chriſto propius eſſe coniunctos: reliquis autem tribus temporibus ordinationes fieri docet, vt generationibus Chriſti quadraginta duabus, quas Matthæus [k] ab Abraham enumerat ad Chriſtũ, collatis, cum totidem hebdomadis, quæ à primo Sabbato primi menſis, vſque ad quartum Sabbatum deD cimi menſis numerari conſueuerunt, eorum Patriarcharum virtutes ordinandi imitentur, quorum generatio ſeptimanæ, in qua ordinationes fieri ſolent, reſponderit. Itaque, qui v. gr. primo Sabbato primi menſis, ſeu Martij, verno tempore conſecrantur, Abrahæ [l] *patris multarum gentium* fœcundam virtutibus generationem exprimere debent, cui dictum eſt, [m] *in ſemine tuo benedicentur omnes gentes*; & cùm vernum tempus generationi ſit aptiſſimum, eniti ipſi debent, vt Abrahæ carnalem fœcunditatem ſpiritualiũ filiorum procreatione ſuperent: cùm pariter Abraham tertia ætate mundi vixiſſe dicatur, tertia autem ætas ſit adoleſcentia, quæ generationi aptiſſima eſt, virtutum incremento debent ipſi quaſi adoleſcere, & ad ſponſo Deo gignendos filios, ſcientiæ vbertate, ac virtutum exemplis eniti debent, vt perquam idonei reperiantur. Qui in quarto menſe, puta Iunio, æſtiuo tempore, ſecundo Sabbato conſecrantur, quod eſt initium catalogi quatuordecim hebdomadarũ, Dauidis fortitudinẽ referre eos oportet, vt Goliath, id eſt ſuperbiam humilitate deiiciant, & ad bellandum contra diabolum, gerendaq; prælia Domini, zeli, ac charitatis feruore exardeſcant. Qui in

[i] Amalarius lib. 2. cap. 1.
[k] Matth. 1.
[l] Geneſ. 17.
[m] Geneſ. 22.

Digitized by Google

Septēbri, tertio Sabbato, quod eſt initium tertij catalogi, ordinibus initiantur, (A) veri debēt eſſe Iechoniæ: Iechonias enim Hebraïco vocabulo [a] *præparatio Domini* dicitur, cùm enim omnes præparari oporteat in aduētu Domini, tum eos maximè, quorū munus ac officium eſt [b] *parare Domino plebem perfectam, parare vias Domini, rectas facere ſemitas eius*. Hæc fuſiùs Amalarius quæ non carent difficultate.

XII. Breuius Honorius in [c] Gemma animæ, cauſas alias faciliores huius inſtitutionis complectitur: [d] *miniſtri*, inquit, *Eccleſiæ ideo in Quatuor Temporibus ordinantur, quatenus ſub quatuor Euangelijs Chriſto & Eccleſiæ ſeruire admoneantur. In Quadrageſimâ idcirco ordinantur, vt vitia marceant: in Vere ideò, vt virtutibus floreant: in ſeptimana Spiritus ſancti, & in Aeſtate, ideò, vt ſint ſpiritu feruentes, Domino ſeruientes: in Autumno, & in feſto Tabernaculorum ideò, vt mundo moriantur, & cum Chriſto in virtutibus renaſcantur.* Eaſdem ipſe cauſas alibi retractat, aliaſque eiuſdem inſtitutionis aſſignat: plures etiam alij, quas hic prætermittimus. Cur autem præter Quatuor Tempora, Sabbatū quoque ante Dominicam Paſſionis & Sabbatum ſanctū Paſchæ ordinationibus ſolemnibus habendis conſecrata ſint, Quadrageſimæ (B) ſanctitati tribuendum eſt, in qua ter ordinatio celebratur, vt [e] ſe prætergreſſos conformis diuinis legibus vitæ, ad quam populus fidelis adſtringitur, & vniformis, ſeu vnius modi, quàm Monachi profitentur, perfectionem, ad Deiformem Clerici vitam transferri debere meminerint: vt ſupra legalem, ac moralem ſanctitatem, ſupernaturalem quoque adiicere ſe debere nouerint: ſpeciatim verò Sabbata prædicta Quatuor Tēporibus adiūcta ſunt, vt à Paſſione Chriſti, & eius Reſurrectione omnis noſtra ſanctificatio deriuari oſtendatur.

[a] Lucæ 1.
[b] Matth. 3. Marci 1.
[c] Gemm. lib. 4 cap. 155.
[d] Vide eiuſdē Auctor lib. 1. cap. 191. & 4. cap. 75.
[e] Dionyſius lib. Eccleſ. Hierarch pluribus in locis.

ARTICVLVS III.

Quibus diebus Ordinatio generalis habenda ſit.

I. HACTENVS rationes protulimus, ob quas Quatuor Temporibus, nec (C) non hebdomadâ ante Dominicam Paſſionis, & Hebdomadâ ſancta ſtatuerit Eccleſia generales Ordinationes celebrari poſſe. Iam videndum eſt quo hebdomadarū iſtarum, ſeu Quatuor Temporū die Ordinationes celebrari debeant. Sane ex prædictis facile innoteſcere poteſt, non niſi die Sabbati Ordinationes iſtas celebrari licere. [f] Gelaſius primus, [g] Gregorius ſecundus, & Cōcilij [h] Lemouicēſis Patres ſupra citati, non niſi Sabbato ſacros Ordines cōferri debere docuerunt. Scriptores [i] quoque Eccleſiaſticorum rituum ſuperius allati, eundem Ordinibus celebrandis diem præfixū fuiſſe teſtati ſunt. Eandem conſuetudinem confirmat [k] S. Leo epiſtola ad Martianum Auguſtum, in qua Anatolium reprehendit, quod dum in Andræam Entychianiſtam, deiecto Etio Archidiacono Catholicæ fidei, curas Eccleſiaſticas, & adminiſtrationes repente transferre cogitaret, *adeo nimiâ commotione turbatus fuerit, vt conſecrationem, quam pro iniuria dabat, ſexta Sabbati, traditionis Apoſtolicæ aut neſcius, aut oblitus, inferret*: (D) Apoſtolicam proinde traditionem eſſe inſinuat, vt non ſextâ Feria ſeptimanæ, ſed ſeptimâ, quæ Sabbatum vocatur, Diaconatus ordo conferatur. Expreſſius quoque idem [l] S. Leo ad Dioſcorum Epiſcopum Alexandrinum Eccleſiæ Romanæ in ea re morem, ritumque eum ſequi debere conteſtatus eſt, cum probabile non ſit S. Marcum à D. Petro ordinatum aliud tradere potuiſſe, quàm quod ab ordinatore ſuſceperat: *Quod ergo*, inquit, *à patribus noſtris propenſiore cura nouimus eſſe ſeruatum, à vobis quoque volumus cuſtodiri, vt non paſſim diebus omnibus Sacerdotalis vel Leuitica ordinatio celebretur, ſed poſt diem Sabbati eius noctis, quæ in prima Sabbati luceſcit, exordia deligantur* † *(hoc eſt ſub lege diuini officij ſubſtituantur) in quibus his, qui conſecrandi ſunt ieiunis, & à ieiunantibus ſacra benedictio conferatur: quod eiuſdem obſeruantiæ erit, ſi mane, ipſo Dominico die, continuato Sabbati ieiunio, celebretur, à quo tempore præcedentis initia non recedunt, quàm ad diem Reſurrectionis, ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur, pertinere non dubium eſt.*

[f] Gelaſius ſuprà ad Epiſ. per Lucan. can. 13.
[g] Gregorius 2. ad Clerum & plebem Turing.
[h] Conc. Lemouic. ſup.
[i] Albinus, Amalarius, & alij ſupra.
[k] S. Leo epiſt. 57. Martiano de Etio, & Andræa.
[l] Idem epiſt. 79. alias 81. cum in præfat. cum cap. 1. refertur diſt. 75. quod à Patribus
† Quidam codic. hæc verba non habent ſicut nec Grat.

II. Difficile autem, & intricatum videtur iſtud Leonis primi Pontificis teſtimonium.

A ſtimonium. Primum [a] enim quidam hunc textum de quolibet Sabbato, in quo ordinationes celebrantur, quidam de ſolo Sabbato Paſchali ipſum intelligunt. Qui de ſolo Sabbato Paſchali verba Leonis interpretantur, ſingularem eius, & cæterorum volunt eſſe rationem, eo quod [b] nimirum Sabbato iſto Miſſa celebrari ex antiquo more non ſoleret, ſed in principio ſequentis noctis: cuius moris veſtigium ſupereſt in oratione Miſſæ, cuius hoc exordium eſt, [c] *Deus qui hanc ſacratiſſimam noctem, &c.* nec à tam longo tempore in deſuetudinem hoc abiiſſe neceſſum eſt, cùm teſtetur [d] D. Thomas ſub initio noctis Miſſam iſtam ſuo tempore inchoari conſueuiſſe: hoc itaque die ſequitur nonniſi ſub noctis initio ordines, qui nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferendi ſunt, celebrari conſueuiſſe, cuius proinde noctis initium ad Dominicam Reſurrectionis ſpectabat, potius quàm ad Sabbatum; vnde ordinatio poſt diem Sabbati expletum Dominico perfici videbatur, iuxta vſitatam ſacræ Scripturæ dierum exponen- B dorum rationem, iuxtà quam nimirum [e] *veſpere & mane dies vnus* ſunt, ita vt veſpera præcedat, mane ſubſequatur. Quare ſecundùm hanc interpretationem idem erit, ſi continuato ieiunio Sabbati ad diei Dominici matutinum ordo alicui conferatur, ac ſi Sabbato ad veſperam conferretur, quia præcedentis noctis initia ad eundem diem naturalem ſpectant, ad quem matutinum ipſum ſpectat: quod de die Paſchatis Euangelium teſtatur, dum qui die Dominico Chriſtus reſurrexiſſet [f] *veſpere Sabbati, quæ luceſcit in prima Sabbati*, reſurrexiſſe dicitur. Hæc aliqui circa mentem Leonis indagandam, qui eum de Sabbato ſancto ſingulariter interpretantur; quæ interpretatio poſterioribus Leonis verbis maximè conſentit, non adeo prioribus, quæ de temporibus ordinationum abſque vllâ reſtrictione generaliter videntur intelligi. Alij itaque de quolibet Sabbato, in quo ordinationes fieri ſoleant, textum iſtum Leonis exponunt; eodemque modo, quo in Sabbato Paſchali ad veſperam, ità & in cæteris iſtis Sabbatis antiquo ritu factas fuiſſe ordinationes defendunt: quod certè, vt mox dicemus, multo verius & probabilius eſt. Alij tamen ad hodiernã praxim Leo- C nis verba detorquentes, poſt diem Sabbati (inceptum nempe) ordinationes faciendas præcipi dicunt, cuius Sabbati nox ſubſequens ad diem Dominicam pertineat, ideoque ſi ordinatio ad diem vſque Dominicum protrahatur, permittere aiunt Leonem etiam Dominico die matutinis horis ordinationem perfici, dummodo ad has vſque horas, ieiunium ipſum æque ac ipſa ordinatio protrahatur, quæ continuatio facit, vt eodem die ea ordinatio fieri videatur, quo incepta fuerat. Eandem quoque diei fictionem repetunt (ſi de Sabbato Paſchali ſermo ſit) ex eo, quod ab eo die ſecundum [g] Homiliam quandam Bedæ noctes incipiant præcedere dies (qua ratione dicunt tres dies & noctes ſaltem per Synecdochen haberi poſſe, quibus Dominus fuerit in ventre terræ) ex quo proinde fit vt idem dies dici poſſit, qui à Veſpere Sabbati ad matutinum Dominicæ Reſurrectionis protractus fuerit.

[a] Vide Gloſſam in can. quod à Patribus, & alios paſſim huius canonis interpretes.
[b] Argum. ex can. Sabbato, de conſecrat. diſt. 5.
[c] Vide Miſſal. Rom. in Miſſa Sabb. Paſchal.
[d] D. Thomas in 4. diſt. 15. quæſt. 1.
[e] Geneſ. 1.
[f] Matth. 28.
[g] Homil. Bedæ in cap. 28. Matth.

III. Atque ex hoc præcipuè Leonis teſtimonio grauis naſcitur difficultas, D an veſpera Sabbati, qua ſolebat olim, vt mox confirmabimus, incipere ordinatio, diei Dominicæ adſcribenda ſit; an ea diei Dominicæ pars, ad quam vſq; ordinatio nonnumquam protrahebatur, Sabbato potius præcedenti, ob ieiunij & operis eiuſdem continuationem ſit attribuenda: proindeque an potius ſub finem Sabbati facta olim dici debeat ordinatio, an ſub initium Dominicæ diei. Equidem prædicta Leonis verba Dominico potius diei incipienti ordinationem attribuunt, quàm Sabbato ad exitum inclinanti. quod etiam confirmat Concilium [h] Lemouicenſe actione ſecunda citata, decernens, quod *ſi tanta multitudo fuerit ordinandorum, vt Sabbato non poßit omnes Epiſcopus conſecrare, in craſtinam Dominicam, vſque ad horam ſextam, à mane qui ſuperfuerint debeant ordinari, alias autem nullo modo niſi cauſa grandis neceßitatis, de Diaconatu tantùm, vel Presbyteratu oportet ordinationes agi; & hoc in nullâ feſtiuitate, niſi Dominica die, quam tamen ieiunium generale in Sabbato præceßerit.* Conceſſio enim iſta, vt ordinatio in Dominicum diem, vſq; ad horam ſextam protrahi poſſit, ſed præcipuè poſteriora huius Concilij verba indicant veſperam Sabbati, qua ordinatio inciperetur, ad Dominicum diem

[h] Lemouicenſe act. 2. ante finem.

Digitized by Goo

debere referri. Clarius autem [a] Vrbanus ſecundus in Concilio Claromontano ſupra laudatus huic ſententiæ fauet, dum, *ſi fieri poteſt, in ordinationibus celebrandis ieiunium vſque ad craſtinum protrahendum* edicit, *vt magis appareat in die Dominico ordines fieri.* Cur enim ordinationem in die Dominico factam videri ſatius ducit, niſi Sabbati veſperam, in qua ordinationes incipiebant, Dominico diei attributam fuiſſe credat? Deinde ex [b] Concilio apud Compendium conſtat, *omnes dies Dominicos à veſpera in veſperam cum omni veneratione obſeruari debere:* quare cùm nonniſi à veſperâ Sabbati ordinationes, inciperent, profectò iam tùm diei Dominicæ ſolemnitas in Eccleſiâ agi videbatur, cum ordinatio inciperet, eaque proinde Dominico diei conuenientius adſcribebatur. Sed quid opus eſt extranea huic rei confirmandæ argumenta quærere, cum diſertè, & clarè idem [c] S. Leo veſperam Sabbati, in qua ordinationum initia habebantur ad Dominicum diem referendam eſſe doceat, rationeſque quibus mota fuerit Eccleſia ad hunc diem celebrandis ordinationibus præfigendum, Dominico diei non Sabbato conuenientes proferat? *Et ideo,* inquit, *pie & laudabiliter, Apoſtolicis morem gefferis inſtitutis, ſi hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſeruaueris: vt his, qui conſecrandi ſunt, numquam benedictiones niſi in die reſurrectionis Dominicæ tribuantur, cui à veſperâ Sabbati initium conſtat adſcribi, & quæ tantis diuinarum diſpenſationum myſteriis eſt conſecrata, vt quicquid eſt in Domino inſignius conſtitutum, in huius diei dignitate ſit geſtum, in hac mundus ſumpſit exordium: in hac per reſurrectionem Chriſti & mors interitum, & vita accepit initium: In hac Apoſtoli à Domino prædicandi omnibus gentibus Euangelij tubam ſumunt, & inſerendum vniuerſo mundo Sacramentum regenerationis accipiunt, in hac, ſicut beatus Ioannes [d] Euangeliſta teſtatur, congregatis in vnum diſcipulis, ianuis clauſis, cum ad eos Dominus introiſſet, inſufflauit, & dixit, accipite Spiritum ſanctum, quorū remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum detinueritis, detenta erunt. In hac denique [e] promiſſus à Domino Apoſtolis Spiritus ſanctus [f] aduenit: vt cæleſti quadam regula inſinuatum & traditum nouerimus in illa die celebranda nobis eſſe myſteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata ſunt omnia dona gratiarum.*

IV. Contra vero, quod veſpera Sabbati non ſit referenda ad Dominicū diem, ſed potius initium diei Dominicæ, ad quod vſque ordinatio protraheretur, ad Sabbatum præcedentis referri debeat, his argumentis ſuaderi poteſt. Primum, quod ſi veſpera iſta Sabbati ordinibus celebratis deſtinata, ad diem Dominicū referretur, die Dominico ordinationes liceret celebrare, quarum ſcilicet celebratio eatenus Sabbato liceret, quatenus ad Dominicū diem ſpectaret: at cōtra Eccleſiæ praxim eſſe videtur, vt ordinationes generales Dominicis diebus celebrentur, ſola Epiſcopi conſecratio & minorum ordinum priuata collatio, his diebus permiſſa eſt; nec Subdiaconos Dominico die cuilibet antiſtiti ordinare licere expreſſe iis verbis docuit Alexander tertius in epiſtola decretali, ſeu Batonienſi, ſeu Bolonienſi, ſeu Londonienſi Epiſcopo: [g] *Subdiaconos autem nulli niſi Romano Pontifici liceat in diebus Dominicis ordinare: quamuis conſecrandi Deo dicatas virgines, & minores ordines his diebus habeant licentiam celebrandi.* Eumdemque Eccleſiæ morem explicat idem Alexander [h] alia ad Epiſcopum Herfordienſem epiſtola, in qua die Dominico vnum aut duos minoribus ordinibus initiari permittit, Subdiaconatum à ſolo Romano Pontifice eo die conferri poſſe contendit, cæteris Antiſtitibus, nè ipſum extra Sabbata quatuor temporum, Sabbatum ante Dominicam Paſſionis, & Sabbatum ſanctum conferant, interdicit. Secundum, quia cùm à ieiunantibus ordinatio fieri debeat, vt poſteà confirmabimus, ieiuniorum diei congruentius ordinatio adſcribitur quàm Dominico, à quo ieiunia exulare iuſſa ſunt, vt indicant [i] Hieronymus, & alij. Item flexis genibus, Litaniarum cantu, aliiſque mœroris ſignis exhibitis, quibus diuina gratia ac miſericordia, pro ordinandorum ſalute imploratur, ordinationes perfici ſolent, vt oſtendit [k] Alexander tertius, & ex ritu Eccleſiæ tam Græcæ quàm Latinæ poſteà explicando colligi poteſt: at hæc omoia ab Officio Dominicæ diei proſcribuntur, ex [l] eodem Alexandro tertio, cui adſtipulatur [m] Ambroſius, dum ad feſtiuitatem ſpectare aſſerit, quod neque ieiunia indicantur, *neque ad orandum Deum genibus ſuccidamur.* Conue-

[a] Vrbanus 2. in Conc. Claromont. can. 24.

[b] Conc. apud Cōpend. cap. 1. de feriis.

[c] S. Leo ſuprà citatus.

[d] Ioan. 20.

[e] Ioan. 14. & 16.

[f] Actorum 2.

[g] Alexand. 3. cap. de temporibus ordinat.

[h] Idem cap. de eo, eod. tit.

[i] Hieronym. epiſt. 28. ad Lucin. can. vtinam diſt. 76.

[k] Alexander 3. cap. quoniā, de feriis.

[l] Idem ibid.

[m] Ambroſ. ſerm. 61. in die Pentecoſt. referturc ſerie, diſt. 76.

Digitized by Google

A nientius itaque videtur diei Sabbati, in quo ieiunandum ſit, & pœnitentiæ vacandum, ordinatio attribui, quàm Dominico. Deinde, quod neceſſum eſt continuari ieiunium Sabbati ad Dominicæ diei matutinas horas, vt ſub initium huius diei ordinatio fieri poſſit, videtur hoc oſtendere Dominicæ diei initium Sabbato attribui, ad quod ipſius ieiunium protractum eſt; nam ſi dies Dominicus ad Sabbati diẽ minimè in eo caſu referretur, continuatione ieiunij opus non eſſet: quia quantumuis ieiunium Sabbati ſolutum eſſet, non tamen ieiunium diei Dominicæ, quod ex comeſtione factâ die Sabbati nequaquam violari poteſt, niſi ad Sabbati diem pertineat: in qua ſolum hypotheſi ac fictione comeſtio Sabbato facta impedit, ne quis die Dominico dicatur eſſe ieiunus. Quam rationem rectè vrget Innocentius tertius in eum, qui die Sabbati, poſtquam ordinaſſet aliquem in Diaconum, die Dominico manè eundem in Presbyterum ordinauit, quem ſcilicet reprehendit, quod eodem die talem ordinaſſe contra Ec-

B cleſiæ prohibitionem videatur: [a] *nam ſi*, inquit, *mane ad vnum diem, & veſpera refe- ratur ad alium, cur eſſet continuatio ieiunij neceſſaria, cùm & Sabbato ante cœnam, & Dominica ante prandium intelligatur eſſe ieiunium?* Denique moralis conuenientiſſima ratio adferri poteſt, ob quam ordinationes Sabbato fieri iubeantur, quia Sabbati dies ille eſt, quo [b] Dominus ab omni opere quieuit: ideoque Sabbato quieſcendum, & ab omni opere ſeruili vacandum eſſe olim præceptum eſt; qui proinde dies conditionem Clericalem graphicè nobis exhibet, in quam qui per ordinationem tranſlati ſunt, ab omni ſæculari negotio vacare deinceps oportet, vt ſe diuinarum rerum contemplationi dedant, iuxta illud Apoſtoli, [c] *nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus*: minores verò Ordines ideo aliis diebus conferri permittuntur, quia [d] per ipſorũ receptionem, nemo ita Clericatui obligatur, quin ad ſæcularia vota redire poſſit, & mundana iterũ negotia reſumere.

V. Videtur ſanè, ſi antiquum Eccleſiæ morem ſpectemus, prior ſententia poſteriori longè præponderare, quam nempe disertè Summi Pontifices amplexi ſunt: nec ineluctabilia ſunt, quæ pro poſteriori ſententiâ proferũtur. Nam, eſto,

C veſpera Sabbati ad Dominicam trahatur, ipſius tamen Dominicæ celebritas ac ſolemnitas, ob peculiare quod habet officium, in cauſâ eſſe potuit, cur naturali die Dominico ordinatio vetita ſit, ne celebritate ordinationis occupata Eccleſia proprium Dominicæ officium cogatur deſerere. Nec generalis ordinatio diei ieiuniorum addicta eſſe debet, quamuis à ieiunis, & præcedente ieiunio, ſicut & Epiſcopalis conſecratio fieri debeat. Cuius etiam conſecrationis Epiſcopalis exemplo oſtenditur, quod quemadmodũ in ea perficienda tam conſecrans, quàm conſecratus genu flectũt, aliosq;, qui diebus luctus conſonant, ritus vſurpant, quãuis à [e] reliquo diei Dominicæ officio tales ceremoniæ arceantur; ita nihil vetare quominus ordinationes, quę cùm prædictis ritibus fiũt, diei Dominico attribuãtur. Continuatio quoque ieiunij Sabbati ad ordinationẽ, quę ad Dominicæ diei initia protraheretur, ex præcepto Eccleſiæ requiſita, dici poteſt, quamuis Sabbati veſpera, in qua ipſa inchoaretur, ad Dominicam pertineret:

D quia nempe, cùm ob ſolemnitatem diei Dominicæ, quæ officium habet proprium, à veſpera Sabbati, quæ Dominicæ initium dici poteſt, neceſſum ſit ipſam ordinationem inchoari, & quidem à ieiuno, nec interim interrumpi ipſa debeat vlla comeſſatione, ſequitur oportere, vt ſub initium auroræ diei Dominicæ illuſcentis perfecta dici poſſit, quod Sabbati ieiunium continuatum fuerit: quippe cùm alio modo dies ieiuniorum, alio modo dies feſtiuitatum colligantur. Nam [f] feſtiuitatum dies à veſperâ ad veſperam celebrari mos eſt ab [g] antiquâ lege ad nos vſque dimanans: at vt [h] ieiunus aliquis dicatur, oportet eum à media nocte nihil omnino comediſſe. Ratio [i] tandem, ſeu congruitas, ob quam Sabbato attribui debeat ordinatio, rectè diei Dominicæ conſonat, quia cùm dies Dominicus in noua lege Sabbato ſuffectus ſit, in eo quoque nobis quieſcendum eſt, Sabbati verò die magis laborandum, ne cum Iudæis ſentire videamur; vnde, cùm ordinatio vacationem à ſæcularibus negotiis ſignificet, non eſt neceſſe eam Dominico diei adſcribi, cùm attributa Sabbato id potius ſignificare videatur.

[a] Cap. literas, de temporib. ordin.

[b] Geneſis 2.

[c] Hanc rationem tradit Albinus Flaccus de off. Eccleſ. tit. Sabbatum in 12. Lectionibus ex Auguſt. epiſt. 118. ad Ianuarium, in qua Sabbatum ſanctificationis in requie ſymbolũ eſſe traditur. [d] 2. ad Timotheum 2. Lege diſt. 88. & tit. integr. ne Clerici, vel Monachi negot. ſecular. ſe immiſc.

[e] Vide can. de his, diſt. 28.

[f] Cap. quoniã, de feriis.

[g] Exod. 16. & 20. Leuit. 23. Num. 28. Deuter. 5.

[h] Cap. 1. de Feriis.

[i] Eodẽ cap. 1.

VI. Nihil tamen obſtare video, quominus dicamus conſultò Eccleſiam voluiſſe, vt tempus ordinationis, tam Sabbato, quàm Dominicæ diei, ex æquo ferè attribui poſſet; neque enim hoc myſterio vacat. Primùm enim videtur ex eo nobis ſignificari ſacros nouæ legis miniſtros mediam quandam conditionem ſortiri inter antiquæ legis Sacerdotes ſeu Leuitas, qui per Sabbatum, cuius celebratio vna erat ex præcipuis Moſaicæ legis ceremoniis, nobis indicantur, & Spiritus illos beatos,[a] quos Deus Angelos ſuos fecit, miniſtroſque conſtituit, qui Dominicæ diei, in qua ipſi creati ſunt, & quæ nobis immortalitatis per Chriſti reſurrectionem, & æternitatis reſerandæ ſpem confirmauit, myſticâ ſignificatione adumbrantur: ideò ergò, partim Sabbato, partim Dominico die Clerici nouæ legis ordinantur, vt propius quam antiquæ legis Sacerdotes ad Deum accedere, eiuſque clariùs myſteria contemplari innuantur, longius autem Deo appropinquare, & obſcuriùs diuina arcana ſpeculari, quàm Angeli demonſtrentur. Secundò, vt non ſolum virtutibus emori, verùmetiam virtutibus florere ſe Clerici debere intelligant, partim die ſepulturæ Domini, partim B reſurrectionis ordinari præcipiuntur, non enim ſolum, quod habet[b] Apoſtolus, *conſepulti ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem*, verùm etiam per ordinationem: *vt quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam patris, ità & nos in nouitate vitæ ambulemus*, non ſolùm qui in baptiſmate nomen Chriſto dedimus, & Chriſtianæ religionis legibus adſtricti fuimus, verùm etiam qui in ordinatione ſanctitatem, ac perfectionem ſpopondimus, ac pluribus Chriſti conſiliis obſeruandis obligati fuimus. Vnde ſicut Baptiſmum ſub veſperam diei Sabbati, imò etiam nonnumquam per totam noctem ad diem Dominicum ſpectantem conferri mos erat, vt rectè probat[c] Vicecomes Mediolanenſis in obſeruationibus ſuis Eccleſiaſticis circà Baptiſmi ritus ac ceremonias: ita ordinationem eodem tempore perfici præceptum erat. Tertia alia ratio adferri poteſt, quia nimirum Clericos, qui ad ſacram Ordinationem, accedunt tum contemplationi, tum actioni vacare oportet, vt ſecundùm[d] S. Gregorium, ſint Angeli aſcendentes & deſcendentes, aſcendentes ad Deum per contemplationem, & deſcendentes per operationem ſeu compaſſionem: vt ſint veri Moyſes intrantes ſæpè tabernaculum, & egredientes, intrantes quidem, quatenus intus admiratione rapiantur, egredientes, quatenus foris infirmantium negotiis vrgeantur: ſed prius aſcendere oportet ad Deum, quàm ad proximo ferendum ſubſidium, ex compaſſione deſcendere: prius contemplationi ſtudere eos decet, quàm operationi vacare, vt quæ à Deo didicerint hæc doceant; & diuinum ſpiritum, quem hauſerint, in alios effundãt. Itaque Sabbato, quo Deus ab omni opere ceſſauit quod patrarat: Sabbato, quo vidiſſe narratur cuncta quæ fecerat, quaſi creaturis à ſe productis, iuxta noſtrũ concipiendi modũ, animũ adiecerit, quarũ indeficientes ideas æterna mente geſtabat: Sabbato, inquã, quod ob eas cauſas quietis & contemplationis ſymbolũ eſt, ordinatio inchoatur, vt Dominico, quo De⁹ operari incœpit, viſibiliaq; & inuiſibilia omnia condere, quaſi laboris & operis indice perficiatur.

[a] a 1 Hebr. 7. & Pſal. 103.
[b] ad Rom. 6.
[c] Vicecomes de ritib. Bapt. lib. 1. cap. 16.
[d] S. Greg. Paſtoralis parte 2. cap. 5. Vide etiam Proſperum de vita cõtempl. lib. 1. cap. 13. Syneſiũ epiſt. 57. cõtra Andronicũ, poſt medium, & alios paſſim.

VII. Quod ſi quis obiiciat Sabbato Paſchali nullas habitas fuiſſe ordinationes: indubitati enim iuris, & non obſcuræ traditionis eſt, vt numquam (quod poſteà confirmabimus) ordinatio abſque Miſſæ Sacrificio celebretur: non videtur itaque eo die celebrari conſueuiſſe ordinatio, quo Sacrificium Miſſæ minimè celebraretur: teſtis autem eſt[e] Innocẽtius primus epiſtola ad Decentium Eugubinum, *traditionem Eccleſiæ habere iſto biduo*, puta die Veneris ſancta, & Sabbato Paſchæ, *Sacramenta penitus non celebrari*. Imo nec quouis Sabbato Romanos vel Alexandrinos ſacris operari ſolitos teſtatur[f] Socrates, & poſt eum[g] Nicephorus. Si quis, inquam, hæc obiiciat, facilè ex dictis ei ſatisfieri poterit; ex iis enim apertè colligitur, tum quomodo Sabbato Paſchali, tum quomodo cæteris Sabbatis nullæ Miſſæ fieri dicantur, quæ nempe ad Sabbatum referantur, & cum officio Sabbati fiant: at ex iiſdem patet, numquam veſpertinas Sabbati Miſſas, cum officio Dominicæ ſequentis, prohibitas fuiſſe. Et quidẽ quod Sabbato ſancto Miſſæ celebrari conſueuerint, ad vigilias tantum noctis teſtantur auctor[h] Veteris Ordinis Romani, Albinus[i] Flaccus, Amalarius[k] Fortunatus,

[e] Innocent. 1. epiſt. 1. ad Decẽtium cap. 3.
[f] Socrates lib. 5. hiſt. cap. 21.
[g] Nicephorus lib. 12. hiſt. cap. 34.
[h] Ordo Rom. in die paraſc.
[i] Albinus Flaccus de diuinis officiis, tit. de paraſce.
[k] Amalarius lib. 1. de Eccl. offic. cap. 12. & lib. 4. cap. 20.

Digitized by Google

A tius, Rabanus [l] Maurus, & alij: de cæteris Sabbatis eadem, ni fallor, ratio erat, quæ nempe ad inſtar Sabbati ſancti celebrabantur.

[l] Rabanus de inſtit. Cleric. cap. 5. lib. 2. & alij.

ARTICVLVS IV.

Quibus horis ordinatio celebrari conſueuerit.

I. EX iis verò manifeſtum eſt, quibus horis ordinatio celebrari ſoleret: patet enim non ſolum Sabbato ſancto Paſchæ, verùm quolibet Sabbato Ordinationibus celebrandis conſecrato, moris fuiſſe, vt ipſæ ad veſperam inchoarentur, &, ſi multitudo ordinandorum maxima foret, ad initium vſque Dominicæ diei protraherentur. Vnde nocturnas præſertim horas in Ordinationis celebratione impenſas fuiſſe euidenter infertur. Nec ſine myſterio nocturnæ horæ celebrandis Ordinationibus olim erant præſtitutæ, quia cum ſpiritalia carnalibus tenebræ ſint, præſenſque vita nox ſit, quâ ad æternitatis diem tendi-
B mus; populo ſanè in tenebris ambulanti, ne in præcipitiâ corruat, vel ad occurrentia ſaxa elidatur, vel [a] *ne offendat ad lapidem pedem ſuum*, ne decipiatur à creaturis, quæ [b] *in muſcipulam* factæ ſunt *pedibus inſipientium*, vno verbo, vt recto ad alteram vitam gradiatur itinere, & aſperam ac difficilem huius vitæ viam inoffenſo decurrat pede, præeunte [c] columnâ ignis opus eſt: populo ſcilicet expedit præire Sacerdotes, & prælucere [d] omnibus qui in domo ſunt: quibus nempe ab ipſo Chriſto dictum eſt, [e] *vos eſtis lux mundi*; lucernas oportet ſuper candelabrum conſtitui, ductores ſcilicet doctoreſque populorum in ſacra Ordinatione creari. Vt ergo meminerint ſe lucernas eſſe, nocte accenduntur, nocte ſuper candelabrum Eccleſiæ collocantur, vt ſint, inquam, [f] *lucernæ lucentes in caliginoſo loco, cui benefacient* populi *attendentes*. Prætereà, quia nonniſi obſcurorum fidei dogmatum præcones, doctoreſque conſtituuntur, *& non apparentium argumenta* tradituri, rectè nocturno tempore ordinantur, ne clara eſſe ſibi perſuadeant, quæ
C obſcura Deus eſſe voluit, vel in elucidandis ſcripturis torpeant, quas ipſis magno labore & præuiâ fidei lampade illuſtrandas Deus commiſit, vel in populorum regimine inueniantur dormientes, ſuper quos vigilias noctis ſeruare Euangelicis [g] tum præceptis, tum [h] exemplis admonentur. Deinde cùm Apoſtolorum in Preſbyteros ordinatio ad veſperam, imò nocte iam obſcurâ facta fuerit, dum [i] nempe à Chriſto faciendi in commemorationem ſuam, quod ipſe fecerat, ſeu ſacrificandi poteſtatem acceperunt: quis non conſentaneum eſſe putet, Chriſti quoque exemplo ordinationes Sacerdotum, ac reliquorum Sacerdotibus deſeruientium ad veſperam, vel nocte ipſa celebrari? Denique perſecutionis quidem tempore, quo ad necem rapiebantur fideles, nec tutò conueniri poterat, non dubium eſt, quin noctu ad ordinationes celebrandas Chriſtiani colligerentur, quo poſteà exemplo, vt ad perſecutiones quaſlibet pro Dei honore, fidei deffenſione, religionis noſtræ amplificatione, legum Eccleſiaſticarum tuitione, diſciplinæ obſeruantiâ, malorum reprehenſione, & depoſiti
D quod Timotheo [k] commendauit Apoſtolus, fideli cuſtodiâ, Clerici ſubeundas ſibi eſſe intelligant, nocte ordinantur, etiam ij quibus fortè nihil iam timendum aut verendum eſt.

[a] Pſal. 90.
[b] Sapient. 14.
[c] Exod. 13. & alibi.
[d] Matth. 5.
[e] Ibidem.
[f] 2. Petri 1.
[g] Matth. 24. & 25.
[h] Lucæ 2. Matth 26.
[i] Lucæ 22.
[k] 1. ad Tim. 6.

II. Nec cuiquam negotium faceſſere debet, quod ordinationes nonniſi intra Miſſarum ſolemnia celebrari poſſint: conſuetudo autem hodierna ferat, vt matutinis ſolum horis Miſſæ decantentur. Nam ſicut iam Miſſæ veſpertinæ ac nocturnæ excepto vno Natiuitatis Dominicæ die, in deſuetudinem abierunt, ità & ordinationes ad veſperam, vel noctu celebrari deſierunt. Antiquitus autem Miſſarum veſpertinarum vſus frequentior fuit. Receptum ſuprà [l] apud maiores fuiſſe vt nonniſi ad veſperam Paſchatis peruigilio Miſſa celebraretur, ſatis ſuperque probauimus. Idem die Iouis Hebdomadæ ſanctæ in vſu fuiſſe oſtendit [m] Auguſtinus: quinimo veſpertinarum Miſſarum, tanquam rei minimè inſolitæ, Concilium [n] Agathenſe, [o] Aurelianenſe tertium, & collectio Græcorum Canonum edita à Martino [p] Bracharenſi meminerunt. Speciatim verò, diebus Sabbatorum, Alexandrinorum, & Thebanorum conſuetudinem fuiſſe te-

[l] Suprà.
[m] Auguſtinus epiſt. 118. ad Ianuarium.
[n] Conc. Agathenſe c. 30. refertur de cõſecr. diſt. 5. c. conuenit.
[o] Aurel. 3. c. 18.
[p] Martinus Brach. can. 47.

[a] Socrates lib. 5. hiſt. cap. 21. [b] Sozomenus lib. 7. cap. 19. [c] Nicephorus lib. 11 cap. 34. [d] Syluerius apud Burch. lib. 19 decret. c. de contemptu ieiunij. [e] Carthag. 3. c. 29. [f] Afric. c. 8. [g] Matiſcon. 2. c. 6. [h] Laodicen. c. 50 [i] Trull c. 29.

ſtatur[a] Socrates (cui [b] Sozomenus, & [c] Nicephorus adſtipulantur) vt ſub veſperum, oblatione factâ, etiam poſtquam variis cibariis ſaturati eſſent, myſteriis participarent. Iis quoque diebus, quibus fideles ieiunium inibant, in vſu idem fuiſſe oſtendit [d] Syluerij Papæ decretum apud Burchardum. Vnde non videtur inſolitum fuiſſe, quod diebus Sabbati Quatuor Temporum, aut ante Paſſionem Domini, vel Hebdomadæ ſanctæ, quibus ſolum Ordines conferri ſolebant, veſpertinæ aut nocturnæ etiam Miſſæ agerentur: eumque morem diu ſeruatum fuiſſe, quamdiu nimirū ordinationes Sabbato ad veſperam ſequentis Dominicæ celebrari conſueuerunt, non dubium eſt, cùm ordinatio generalis, vel Presbyteri vel Diaconi vix vmquā ſine Sacrificio Miſſæ celebrata fuerit. Quod ergo veſpertinæ Miſſæ à Conciliis Carthaginenſi [e] tertio, [f] Africano, [g] Matiſconenſi ſecundo, præterquam in die Cœnæ Domini, à [h] Laodiceno, & [i] Trullano, ne quidem excepto die Cœnæ Domini, abrogatæ dicuntur: hoc abſolutè prolatum, falſum eſt: nam iſta Concilia Miſſas ſolū veſpertinas aboleuerunt, quæ à non ieiunis hominibus fierent; veſpertinas autem quæ continuato ieiunio celebrarentur, nullatenus abrogarunt. Itaque eorum decreta nequaquam obeſſe potuerunt, quin ordinationes à ieiunis Sabbato ad veſperam (ieiunis etiam manentibus iis qui ordinarentur) vel adusque mane diei Dominicæ peragerentur.

[k] Innocent. 3. cap. literas, de temporibus ordinat.

III. Diu verò duraſſe iſtam conſuetudinem, nec niſi à quadringentis circiter annis, vel paucioribus abolitam fuiſſe, præterquam quod teſtimonio ſcriptorum Eccleſiaſticorum, quos ſuperiùs laudauimus, conſtare poteſt, quorum aliqui non multum ante quadringentos annos floruerunt: conici etiam poteſt ex reſponſo aliquo Innocentij tertij, à quo ad noſtram vſque ætatem multum abeſt quin quingenti anni effluxerint: hic [k] ergo ad veſperam diei Sabbati ordinationes fieri præſupponit, eiuſque ordinationem reprehendit, qui Sabbato Diaconus, Dominico die ſequente Presbyter continuato ieiunio ordinatus fuerat: non reprehendit veſperi factam, aut etiam noctu continuatam ordinationem (qualem iſtam probabile eſt fuiſſe) ſed ſolum id reprehendit, quod eodem die, ſaltem ſecundum fictionem canonicam aliquis ordinatus fuiſſet, *ſiue*, inquit, *propter continuationem ieiunij, fictione canonicâ mane diei Dominicæ trahatur ad Sabbatum, ſiue veſpera Sabbati ad diem Dominicam referatur*: quod examinare nolens, apertè tamen indicat veſperi Diaconatus ordinem ex more fuiſſe collatum. Fauet & quædam Canonici iuris [l] Gloſſa, quæ licet noctu ordinationes fieri ſuo tempore inſolitum fuiſſe tradat, attamen nonniſi circa horam nonam ad veſperam inclinante iam die ipſas celebrari conſueuiſſe teſtatur. Inoleuit autem paulatim mos iſte ob infirmitatem præſertim ordinatoris, & multitudinem ordinandorum, quæ cùm occaſio eſſet protrahendæ ad mane diei Dominicæ ordinationis, ſæpiùs accidere ſolebat, vt continuatum ieiunium, inſolita laſſitudo ac defatigatio, diuturnaque deprecatio, &, ſi vſquam, diligens attentio plurimos ex ordinatis, ipſumque ordinatorem debilitarent ac frangerent: contingere quoque ſolebat non rarò, vt aliqui ex ipſis in morbum inciderent, alij laſſitudine ſomnoque grauati diuinis myſteriis minus intenti eſſent: proindéque infirmitati corporum, quæ iam inſigniter accreuit, conſulere volens Eccleſia, matutinas horas tanquam commodiores opportunioreſq; Ordinationibus celebrandis ſeligi ab vnoquoque Antiſtite ordinante permiſit. Accedit inſuper, vt refrigeſcente in dies non ſolum populorum, verùm etiam paſtorum pietate, zelo, ac deuotione, ſi veſpertinæ vel nocturnæ horæ Ordinationibus celebrandis ſelectæ fuiſſent, ab iis populus, quem intereſſe celebritati iſti Eccleſia ſemper optauit, auocaretur, & Epiſcopi aliqui laboris impatientes ad eas celebrandas ægrè accederent: quibus maioris momenti ac ponderis rationibus ſaltius occurrendum putans, quam non adeò neceſſarij ritus obſeruantiam vrgere, indulgendum credidit, vt ſummo etiam mane Ordinationum celebritas incipere poſſet.

[l] Gloſſa v. Sabbati, in c. quod à patribus diſt. 75.

IV. Nec probabilitate caret, quod diximus, ordinationes nonnumquam ad aliquas diei Dominicæ matutinas horas ſolitas fuiſſe protrahi; ſi quis enim in

vniuſcuiuſque,

Digitized by Google

A vniuſcuiuſque, etiam lectoris, ordinatione, inſumptum aliquod fuiſſe tempus in ipſo prædicando apud populũ, ac laudando (quod ſuperiùs docuimus) aduerterit: ſi quis cogitet, vocatis omnibus, maximâ cum pompâ, ſingulis miniſtris officio ſuo deſeruientibus, Antiſtite diſtinctè, clarè, altè omnia verba pronuntiante, cuncta ordinatè & lentè agente, miniſtris ac cantoribus altâ voce canentibus, peractas ordinationes fuiſſe, facilè ſibi perſuadebit, ſi plures eſſent ordinandi, totum noctis tempus ipſorum ordinationi minimè ſuffeciſſe, opuſque aliquando fuiſſe, vt ad mane ipſum diei Dominicæ ordinatio protraheretur. Mane autem [a] Doctores vulgò explicant vſque ad horam tertiam, vltrà quam numquã ordinationẽ à Sabbato præcedenti continuari licuiſſe dicunt. An verò iam liceat à veſpera Sabbati ordinationem nõniſi in veſpera Sabbati inchoare, an liceat eam ad Dominicæ diei mane protrahere, difficultas eſſe poteſt. Certè Innocẽtius tertius [b] hunc *neceſſitatis articulum* vocat, quo verbo innuit nonniſi in neceſſitatis articulo ordinationem adeò protrahere fas eſſe. Putatque [c] Syluester, B ſed abſque legitimo fundamento, ſpecialiter id permiſſum eſſe in nocte Paſchæ, in qua ex veteri more Sacrificium Miſſæ celebrabatur, non autem in cæteris Sabbatis, quibus ordines conferuntur, in quorum ſequentibus noctibus Miſſam agere non licebat. Verùm, cùm docuerimus etiam in iis olim Miſſam celebrare fuiſſe licitum, imbecillo hæc exceptio nixa videtur fundamento. Addit tamen neceſſariam conditionẽ, quâ id licitè fiat, quod ſcilicet à Sabbato continuetur ieiunium, quam [d] Canon expreſsè memorat: circà quã diſputat, an opus ſit cõtinuatione Eccleſiaſtici, an naturalis ieiunij: Ideoq; an qui Miſſam matutinã Sabbato ſancto dixerit, in eaque, vt vocant, ablutionẽ acceperit, quâ ieiuniũ naturale frangitur, non Eccleſiaſticũ, in veſpertinã ſeu nocturnã Miſsâ poſſit ordinationes facere. Cui quæſtioni cum Innocentio affirmatiuè reſpondet, quia Canon, inquit, qui continuationẽ ieiunij requirit, loquitur de ieiunio Eccleſiæ, non de naturali illud ſufficere, hoc verò non requiri. Exiſtimo tamen C continuationem ieiunij naturalis in eo caſu requiri, nec niſi in neceſſitate, ob quam plures Miſſæ eodẽ die dici poſſunt, licere matutinam die Sabbati Miſſam dicere, ei qui veſpertinam, in qua ordinationes celebret, Miſſam agere voluerit: licet enim, vt patet ex Diuo [e] Auguſtino epiſtola ad Ianuarium, aliquarum Eccleſiarum conſuetudo tulerit, vt veſpertina Miſſa ab eo qui matutinam dixerit, imò etiam qui ieiunus non fuerit, celebrari poſſet: apud alias tamen Eccleſias id vetitum fuit, nec vniuerſim vmquam receptum, vt eadem epiſtola docet [f] Auguſtinus: hocce verò tempore Eccleſiæ lex eſſe videtur generalis, vt nonniſi vno die vna Miſſa dicatur, & nonniſi à naturaliter ieiunis, ſeu qui nullum omnino ſiue eſculentum, ſiue poculentum ſumpſerint: quare qui ad veſperam Sabbati accederet Miſſam celebraturus, & in ea ordines collaturus, nihil toto die Sabbati debuiſſet comediſſe, vel bibiſſe: vnde quamuis poſteà ob multitudinem ordinandorum, & officij prolixitatem in Dominici diei mane Miſsâ protraheretur, ſimiliter ieiunus permanere deberet: quod ſi poſt mediam noctem D Dominicæ, Miſſam & ordinationem liceret celebrare, proculdubiò Sabbato præcedenti comediſſe licuiſſet: ſed nec id vmquam licuit, nec iam licet; quippe cùm ad veſperam Sabbati ordinatio iuſſa fuerit olim inchoari, & iam horam ordinationis præueniri in more poſitum ſit, vnde ſi poſt mediam noctem inciperet tam Miſſæ, quàm ordinationis ritus, continuatione ieiunij opus non eſſet, vel ſi opus eſſet, eius vtique continuatio ieiunij requireretur, quod ad Miſſam celebrandam eodem die prærequiritur, quale vtique eſt naturale, non Eccleſiaſticum.

V. Sed iis omnibus omiſſis, non libenter, ob contrariam conſuetudinem, quę vim legis habere poteſt, ei conſentirem, qui ad veſperam ordinationes inchoare vellet, eaſque poſt mediam noctem protraheret: quamuis enim id ſanctè & religioſè inſtitutum olim fuerit; antiquatos tamen iam ritus priuatâ auctoritate, & ſingulari exemplo renouare velle, affectatam quandam ſingularitatem redolet, & receptæ iam conſuetudinis contemptum, animique, qui plus videri velit ſapere, quam aut reliqui ſapiant, aut oporteat ſapere, effrænem quandam præ-

[a] Doctores vulgo in can. quod à patribus ett. & alibi paſſim.

[b] Cap. literas, de tempor. ordinationũ.

[c] Syluester v. ordo, 2. q. 5. reſponſ. 1.

[d] Vide ſuprà.

[e] Auguſtinus epiſt. 118. ad Ianuarium.

[f] Ibidem.

Digitized by Google

ſumptionem arguit; nec vitio vacat in ritibus Eccleſiaſticis, aliiſque eiuſmodi A
à reliquis diſſentire, & de ſingularitate notari velle.

ARTICVLVS V.

Exceptiones aduerſus prædicta.

I. PRIMA exceptio eſt, conſuetudo Græcorum, apud quos ordinationis celebrandæ nullus certus dies obſeruatur, ſed quouis die ordines conferri ſolent; cuius moris, præter [a] Gloſſam, teſtes ſunt [b] Hoſtienſis, & alij paſſim: qui mos cùm ab Eccleſiâ toleretur, nec de eâ re Græci reprehendantur: imò cùm Innocentius [c] tertius in Concilio Generali fouere eos ac honorare velle declaret, moreſq; eorum, ac ritus, in quantum cum Domino poteſt, ſuſtinere, temeritatis arguemur, ſi priuatâ auctoritate reprehendere audeamus, quod pu- B
blicâ toleratur; præterquam tamen, ſi Latinus à Græco ordinari voluerit: nam in hoc caſu negat idem Innocẽtius [d] in Epiſtola decretali Preſbytero Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato, etiam de mandato vel licentia ſui Pontificis licere Latino Clerico, *ſecundùm conſuetudinem Græcorum*, ſeu vt interpretatur [e] Gloſſa, extra tempora ordinari; culpandumque cenſet Epiſcopum, qui Clericos ſuos à Græco Antiſtite ordinari conſentit: *quandiu tamen talis mos ab Eccleſiâ toleratur*, ordinatum ſubiungit *impediri non debere ab executione ordinum taliter ſuſceptorum.*

II. Circa eundem morem Græcorum adiungo, etſi nullus dies pro conferendis ordinibus præfixus ſit ab iis tanquam legitimus, ſed quouis ſeptimanæ die ordinare poſſint; non tamen intra tempus Quadrageſimæ ſolere, aliis quam Sabbati, vel Dominicæ diebus ordinem Preſbyteratus conferre: ſi fortè Sabbatum ſanctum excipias, quo ſolo ex [f] Apoſtolico Canone ieiunare ſolent. Ve- C
tuſta enim apud eos conſuetudo eſt, cuius meminit Concilium [g] Laodicenum, eiuſdemque rationes proferunt [h] Zonaras, & [i] Balſamon, vt nonniſi diebus Sabbati, ac Dominicæ toto tempore Quadrageſimæ ſacrificium offerant: præterquam fortè in die Annuntiationis B. Mariæ, quem excipit [k] Balſamon: quare cum nulla ordinatio, ſaltem Preſbyterorum, ſiue apud Græcos, ſiue apud Latinos ſine integro ſacrificio Miſſæ peragatur: toto Quadrageſimæ tempore non ſolent ipſi, niſi diebus Sabbati ac Dominicis ordinationem generalem celebrare: ſed cæteris diebus, quibus nempe ieiunant, & præſanctificata dumtaxat offerunt, non autem conſecrant (quod tamen quidem ſolum ab iis obſeruari dicunt, in ea quæ *μεγαλὴ τεσσαρακοστὴ*, id eſt, *magna quadrageſima* dicitur) non [l] ſolent ipſi Preſbyterum ordinare: niſi fortè iiſce diebus ſub veſperam, quæ ad ſequentem diem ſolemnem referatur, ſacrificium celebrent, in eoque ordinationes generales habeant. Diaconos autem etiam cum Liturgia ex præſanctificatis eos conſecrare, ex ipſorum poſteà [m] Euchologio notabimus: qua proinde ra- D
tione ceſſante nihil vetat, quo minus ipſi quocumque die ordinari poſſint. Antiquum porrò hanc eſſe Græcorum morem, vt nullos certos dies pro ordinationibus habeant, ex iis quæ aduerſus Alexandrinæ Eccleſiæ conſuetudinem ſcripſit S. [n] Leo ſuprà, ſatis apertè innui poteſt, iam tum nempe Alexandrinos (quos vel alij imitati ſunt, vel qui alios) legitima ordinationum tempora flocci feciſſe docuimus, nec ſtatutis temporibus obligatos ſe ea in re lege vllâ credidiſſe.

III. Altera exceptio eſt, ſi quis in Epiſcopum electus fuiſſet, maximè ex laicali vitâ, vel in minoribus Ordinibus. Solebant enim ita electi, ne diutius eorum ordinatio differretur, extra Sabbata Quatuor Temporum, & reliqua tempora legitima, ordinibus initiari. Ac, nè Græcorũ Nectarij v. gr. aut Photij, vel aliorum ita ordinatorum exempla proferamus, quia numquam fortè in certis temporibus ad ordinationes ſeruandis religioſi Græci fuerunt, Latinorum aliqua adducimus. Ambroſium poſt Baptiſmum ſuſceptum ſingulis diebus ad ſingulos

[a] Gloſſa in cap. cum ſecundum, & in cap quod tráſlationem, de tempor. ordination.
[b] Hoſtienſis in ſummâ, eodem titulo, §. quo tempore.
[c] Innocent. 3. in Conc. Generali Lateran. cap. 4. habetur cap. licet, de Baptiſmo.
[d] Innocent. 3. cap. quod tráſlationem citato.
[e] Gloſſ. v. ordinatur, in dictum cap.
[f] Apoſt. c. 55. al. 61. aliis alio num.
[g] Concilium Laodicenum c. 49.
[h] Zonaras in eund. can. & in can. 52. Syn. Trullan.
[i] Balſam. ibid.
[k] Balſam. in c. Trull. cit.
[l] Arcud. de Sacram. Ordin. cap. 5. verſus finem.
[m] Euchol. in fine tit. de ordin. Diaconi, cuius verba infra proferemus.
[n] Leo epiſt. ad Dioſcor. ſupra cit.

A ſingulos ordines gradatim conſcendiſſe, & octaua die Epiſcopum conſecratum fuiſſe innuit [a] Paulinus, ideoque quodam die non legitimo aliquem ſacrum Ordinem eum ſuſcepiſſe neceſſum eſt. Badechiſilum quoque regiæ domus maiorem intrà quadraginta dies, electum Cœnomanenſem Epiſcopum, tonſuratum, reliquoſque gradus ſortitum, ac tandem conſecratum refert Gregorius [b] Turonenſis. Rainaldum pariter Andegauenſem electum, intrà octo dies, omnibus Ordinibus extrà ſtatuta tempora initiatum refert [c] Goffridus Vindocinenſis, quod tamen inordinatum fuiſſe eidem obiicit. Idem in pluribus aliis obſeruari poteſt, iis maximè, qui ad Sacerdotium ex Laicis vel Clericis inferiorum Ordinum aſſumerentur: cùm enim intrà tres menſes ab electione, ex Canonum præcepto, conſecrari iuberentur, ſi vel ex ordine Subdiaconorum, quod [d] Eccleſia conceſſit, aſſumpti fuiſſent, eorumq; electio extrà Quadrageſimæ tempus contigiſſet; quo caſu vel eodem die Preſbyteratum ac Diaconatũ (quod vtique minus decere videbatur) vel extra legitima tempora, ſaltem recipere eorum vnum
B neceſſum erat: quare in eo magis ſollicitos fuiſſe Metropolitanum ac Prouinciæ Epiſcopos crediderim de accelerandâ ordinatione, quàm de ſeruandis ad Ordines ſacros conferendos legitimis temporibus: quippe cùm ſtrictioris iuris eſſe videretur, vt conſecratio Epiſcopi acceleretur, ex qua Eccleſiis maxima detrimenta accidere agnoſcunt Summi [e] Pontifices, quam vt legitima ordinationis tempora, quorum obſeruatio minoris vtilitatis ac momenti eſſe videtur, diſtrictius expectanda iubeantur.

IV. Nihilominus reperio, vel ab antiquis temporibus ſapientiſſimos Summos Pontifices, inferioreſque Epiſcopos minimè diſpenſandum in eo caſu crediſſe. Primò enim pleniſſimum & graue huius rei teſtimonium deducitur ex epiſtola [f] Pelagij Papæ Petro Epiſcopo Pontino, cui mandat Latinum Eccleſiæ Grumentinæ Diaconum ad Epiſcopatum Eccleſiæ Cluſitanæ electum, faciat *velociter ad vrbem Romam occurrere, vt, ſi Deus iuſſerit, in Sabbato magno poſt horam Baptiſmi ordinetur: quod ſi ante memoratum diem non occurrerit, cogetur*, inquit, *vſque ad*
C *quarti menſis*, id eſt Iunij *ieiunij ſuſtinere*. Ex eo enim teſtimonio liquidò conſtat Summum Pontificem, eum etiam, qui ad Epiſcopatum eſſet electus, Preſbyteratum, vllo die præterquam legitimo, ac conſueto, conſequi noluiſſe. Sequentium etiam temporum euidens teſtimonium Iuonis [g] Epiſcopi Carnotenſis, qui petentibus Canonicis congregationis B. Stephani Senonenſis, vt electũ in Archiepiſcopum Senonenſem Daimbertum in Purificatione Beatæ Mariæ pro officio ordinaret in Preſbyterum, ſequenti Dominica eum conſecraturus in Epiſcopum, reſpondit, *Apoſtolicam inſtitutionem, & paternos Canones habere, vt non fiat Leuitica, vel Sacerdotalis ordinatio, niſi ieiunio quarti menſis, ſeptimi, & decimi, aut initio Quadrageſimæ, vel Sabbato medianæ Quadrageſimæ: porrò periculum eſſe ordinatoris & ordinati contrà ordinem à Patribus ordinatum, ſacrum Ordinem tradere vel accipere*; vnde concludit, expectanda eſſe legitima tempora, quibus electus Preſbyter ordinari, poſteàque Epiſcopus conſecrari poſſit. Nec dubium, quin iſta exceptio
D hocce tempore nullius ſit ponderis ac momenti, niſi à Summo Pontifice indulgeatur, vt electus in Epiſcopum Ordinibus infra Epiſcopatum, *extrà tempora*, initietur.

V. Tertia exceptio, eſt ſpecialis prærogatiua Summi Pontificis, vt quibuſlibet temporibus, diebus, horis, Ordines celebrari poſſint; quam prærogatiuam non dubium eſt Summo Pontifici pro ſua ſumma auctoritate conuenire, cùm enim diſpenſandi in ſacris Canonibus auctoritatem habeat, certè ea quæ Canonum ſolùm præceptione, non diuino aut naturali iure præſcripta ſunt, impunè transgredi poteſt. Notat tamen [h] Hoſtienſis non conſueuiſſe Papam hoc facere, *licet enim*, inquit, *ab obſeruatione Canonum ſit ſolutus, decet tamen quod ſecundum eos viuat, ſuis priuilegiis ſemper ſaluis.* [i] Æquum eſt ſiquidem, & rationi naturali conforme, vt caput, quod totius corporis pars eſt principalis, reliquis partibus conſentiat, & in cæteris, in quibus nihil ratione ſuæ dignitatis diſcretum, nihil ſingulare exigit, communem normam obſeruet. Sed dubium eſt, vtrum, quantum ad Subdiaconorum ordinationem ſpectat, non ſolum ex amplitudine po-

[a] Paulinus in vita Ambroſij.
[b] Greg. Turon. lib. 6. hiſt. cap. 9.
[c] Goffridus epiſt. 11. lib. 3.
[d] Can. nullus in Epiſcop. diſt. 60.
[e] Pelag. c. quoniam, diſt. 100. S. Greg. lib. 6. epiſt 25. Martiniano, & alij.
[f] Pelag. apud Gratian. diſt. 76. dilectionis.
[g] Iuo epiſt. 58. congregat. B. Steph. Senon.
[h] Hoſtienſis in ſummâ, de tempor. ordin. §. quo tempore.
[i] Ex cap. propoſuit, de cõceſſ. præbendæ, & aliis paſſim.

teſtatis & ſuprà ius, verùm etiam ex veteri conſuetudine, & ex iure, in teſtimonium ſcilicet principalis auctoritatis Papæ conceſſum ſit, quod eam quouis die celebrare queat. Coniecturæ ſiquidem non deſunt, quæ ſpecialem atque ordinariam hanc eſſe Summi Pontificis prærogatiuam demonſtrent, vt quemadmodum ordinario iure, quolibet [a] tempore, pallio vtitur, cùm tamen certa ſint reliquis Antiſtitibus aſſignata ipſius deferendi tempora: quemadmodum item ipſi ſoli à iure conceſſum eſt, vt in die [b] conſecrationis ſuæ ordinare poſſit, cùm reliquis id denegatum fuerit: ità Subdiaconorum ordinatio quouis die ordinariè Summo Pontifici concedatur: tum, quod, vbi ordinationes à Sũmis Pontificibus antiquitus [c] habitæ referuntur, Epiſcoporum, Presbyterorũ, ac Diaconorum ordinatorum fiat ſolum mentio, non Subdiaconorum, quos proinde aliis fortè diebus Summi Pontifices conſecrabant: tum, quod Alexander tertius in reſcripto ad Epiſcopum Bathonienſem Subdiaconorum ſpecialem mentionem faciat, [d] ſtatuens, *vt Subdiaconos nulli niſi Romano Pontifici liceat in diebus Dominicis ordinare* Iis verò repugnant, tum [e] Hoſtienſis, tum alij veteres Canoniſtę Romanarum conſuetudinum periti, qui Summum Pontificem nullos ex ſacris Ordinibus extra tempora conferre ſolere affirmant, imò nec decere ipſum ea in re communem legem ab aliis ſeruatam præuaricari.

[a] Cap. ad honorem, de vſu pallij.
[b] Cap. quod ſicut, §. ſuper eo, de elect.
[c] Pontific. Damaſi, & Anaſtaſius Biblioth. in vitis Pontif.
[d] Cap. 1. de temporibus ordinat.
[e] Hoſtienſis ſuprà.

A

B

VI. Quarta eſt Eccleſiæ neceſſitas, ob quam priorum ſæculorum Epiſcopos olim ſine vllâ difficultate diſpenſaſſe ex [f] prædictis patet, medij verò æui Antiſtites nonniſi ægrè, nec ſine ſcrupulo aliquo diſpenſaſſe, præſertim cum pauperibus legimus, eoſque extra ſtatuta tempora ordinaſſe: cuius rei teſtis eſt epiſtola Zachariæ Papæ, ad Bonifacium Moguntinum, in qua hæc habet: [g] *de ordinatione etiam Presbyterorum, & Diaconorum, cogente neceſſitate, & paupertate rogantium, non legitimis temporibus, & diebus à te promoueri, te offenſionem incurriſſe inſinuaſti. Dicimus autem tibi, frater, vt bene noſti, quod ſacri Canones docent, aptis temporibus Sacerdotes ordinandos. Attamen in eo quod à te propter zelum fidei actum eſt, à Domino Deo noſtro indulgentiam poſtulamus.* Quibus verbis ita factam extra tempora legitima ordinationem Summus Pontifex indulget, vt faciendam non permittat: ſi quæ tamen cauſa rationabilis eſſe poſſit, ob quam Epiſcopi extrà tempora ordinare poſſint, verba iſta innuunt, neceſſitatem vrgentem, & egeſtatem ordinandorum eſſe poſſe, quâ ſcilicet ſanctiſſimus vir Bonifacius Moguntinus inductus fuerat, vt aliquos extra tempora ſibi ordinare licuiſſe cenſeret. Verùm contrarium iam in vſu (neſcio an è re Eccleſiæ) habetur, vt in ea lege cum diuitibus, & potentibus huius ſæculi, non cum cæteris diſpenſetur; adeò nempe Eccleſiaſticum ordinem homines iſti contemnunt, vt nec ipſius initiationis legibus conſtringi velint: adeò laxa eſt diſciplina, vt diſpenſationem petiiſſe, perinde videatur, ac meruiſſe. Rectè ex Gelaſio [h] Bernardus, *vbi neceſſitas non eſt, inconuertibilia maneant ſanctorum Patrum decreta,* & ex Leone, *vbi neceſſitas non eſt, nullo modo ſanctorum Patrum inſtituta violentur.* Meminerint [i] quæſo Summi Pontifices Eccleſiaſticas leges ipſorum auctoritati, fidei, ac prudentiæ, eſſe creditas, non meræ voluntati ſubditas eſſe: cauendumque ipſis ne ſic factitando probent ſe habere amplitudinem poteſtatis, iuſtitiæ fortè non ita. His exceptionibus addi poſſet & alia in priuatis nempe vnius aut alterius ordinationibus habendis, non adeò ſollicitos fuiſſe veteres Antiſtites, vt Quatuor ieiuniorum Tempora expectarent, ſed quotieſcumque vir aliquis pietate inſignis occurreret, eum ipſos ad Sacerdotium rapere, ac trahere conſueuiſſe, & ne aufugeret, confeſtim ordinaſſe, cuius rei cum innumera adſint exempla, ex dictis præſertim de iis qui inuiti ordinati ſunt, repetenda, vnum Paulini Nolani ſufficiat, qui ſe extra iſta tempora clarè ordinatum fuiſſe teſtatur à Lampio Barcinonenſi Epiſcopo epiſtola ad Seuerum his verbis, [k] *poſt illas literas, quibus reſcripſiſti, die Domini, quo naſci carne dignatus eſt, repentinâ (vt ipſe teſtis eſt) vi multitudinis, ſed credo ipſius ordinatione correptus, & Presbyteratu initiatus ſum.*

[f] Vide ſuprà, præſertim, vbi de ſubordinat. ordinum agebatur.
[g] Zach. epiſt. ad Boniſac. aliàs 12. al. 13. quæ incipit, *Benedictus Deus*, poſt medium.
[h] Bernardus tractatu de præcepto, & diſpenſatione cap. 5.
[i] Vide eûdem Bernard. ibid. cap. 7. & de conſiderat. ad Eugen. toto lib. 3. maximè verò cap. 4.
[k] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum.

C

D

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS VI.

Ne eodem die plures Ordines, præſertim ſacri, recipiantur.

I. CONSTAT iam, quibus temporibus, diebus, horis Ordines ſecundùm ſtatuta Canonum, & Eccleſiaſticum morem celebrari queant. Duæ aliæ ad ordinationum legitima tempora quæſtiones examinandæ ſuperſunt. Prior, an eodem die plures Ordines ſimul conferri ac recipi poſſint. Poſterior, an, & quænam temporum interſtitia inter ſingulos Ordines ſeruanda ſint. Quamuis autem prior quæſtio à poſteriori pẽdere videatur (nam, ſi aliqua, à recepto quouis Ordine inferiori, tempora debeat initiatus excurrere, antequam ſuperiorem regulariter ſuſcipiat, proculdubiò non eodem die duo ſimul Ordines conferri poterunt, qui nec eodem menſe, nec eodem fortè anno conferri permittentur) nihilominus, quia iam ſtrictiùs, ac ſeueriùs prohibetur, ne eodem die
B ad duos vel plures Ordines aliquis promoueatur, quàm temporum interſtitia inter ſingulos Ordines præcipiantur, ideò peculiarem prioris quæſtionis mentionem faciendam duximus, eamque priori loco proponendam exiſtimauimus. Poſteriori verò ſolutioni aliam adiungemus de accelerandâ ordinatione eorum, qui dignitatem, vel officium habent, quibus ad ordinationem recipiendam adſtringantur.

II. Vt verò quæſtio prior ſoluatur, primum quidẽ dicimus Tonſuram, necnon aliquem ex maioribus, imò plures ſimul minores, & (ſi in interſtitiis Epiſcopo diſpenſare placeat) omnes ſimul, eodem die cõferri poſſe, & antiquitus potuiſſe: tum quod nulla lex Eccleſiaſtica id ſpeciatim prohibeat: ſolùm enim contra id proferri poſſent decreta, quibus inter aliquos ex minoribus Ordinibus ſeruãda quædam eſſe interſtitia, vel ab olim conſentaneum iudicatum eſt: in quibus tamen interſtitiis Epiſcopos diſpenſare potuiſſe, ſicut iam ex Concilio [a] Tridentino diſpenſant, nulli dubium eſſe poteſt: tum quod leges vno die duos Ordines
C conferri prohibentes, ſpeciatim de ſacris Ordinibus loquantur, quæ exceptio permiſſionem circa minores Ordines confirmat: tum quod ex prædictis [b] conſtet plures ſtatim à Lectoratus, vel Exorciſtatus gradu Clericatũ ingreſſos eſſe, quod hac ratione factum fuiſſe probabiliter docuimus, vt nempe ſimul ei priores gradus vna die conferrentur, Ordiniſque vltimò ſuſcepti miniſteria præcipuè commendarentur: tum denique, quod non obſcurè Alexander [c] tertius in epiſtola ſua decretali ad Epiſcopum Herfordienſem ſuperiùs citatâ, in qua extra tempora *vnum ad duos minores Ordines promoueri poſſe* dixit, id licere inſinuet: nam, vt ait [d] Gloſſa, quia indeterminatè dixit ad minores, de omnibus poteſt intelligi. Sed clariùs Cœleſtinus [e] tertius non improbans, quod quis eodem die, *iuxta conſuetudinem Patriæ*, quatuor ſimul minores Ordines ſuſcepiſſet: conſuetudinem tamen Patriæ pro excuſatione huius facti protulit: ſecus enim ob interſtitia, quæ ſi non inter omnes, ſaltem inter aliquos ex minoribus Ordinibus prę-
D ſcripta ſunt, minus legitima fuiſſet ad omnes minores Ordines ſimultanea eodem die promotio. Vnde ſi contraria foret conſuetudo, [f] Gloſſa, [g] Panormitanus, & alij ſubdunt, minores Ordines eodem die recipi minimè permiſſum iri. Iuxta quod etiam [h] Innocentius, [i] Hoſtienſis, & prædictus [k] Panormitanus intelligendi ſunt, vel negandi, dum Tonſuram ſimul cum minoribus Ordinibus vno die dari poſſe negant, quamuis minores ſimul dari poſſe fateantur. Verùm illud nullâ lege prohibitum aduerto: imò Græcos [l] conſtat Tonſuram, & Lectoratum ſimul ſemper conferre, & antiquitus probabilius eſt Tonſuram ſine aliquo ex minoribus Ordinibus rarius fuiſſe collatam. Conſuetudo autem hodierna Galliæ ſaltem vtrumque permittit, & vni æquè fauet ac alteri.

III. Secundò dicimus, minores Ordines ſimul cum Subdiaconatu non licere eodem die ſuſcipere, aut conferre, & ita ſuſcipientem Eccleſiaſticâ cenſurâ mulctandum, vt executio poſterioris ei denegetur, iuxta ſententiam ſcilicet Cœleſtini [m] tertij, qui de eo, qui poſt receptos ſecundùm conſuetudinem Patriæ minores ordines *Subdiaconatum etiam temerario caſu receperat*, ita pronun-

[a] Conc. Trident. infrà ſeq. quæſt.
[b] Vide ſuprà, vbi de ſubordin. Ordinũ.
[c] Alex. 3. cap. de eo, de temporibus ordinat.
[d] Gloſſa, v. ad minores in dict. cap. ex c. Romanorum 23. diſt. in fin. & cap. quia circa, de priuileg.
[e] Cœleſtin. 3. cap. cum H. lator, de eo qui furtiuè ordin. ſuſcepit.
[f] Gloſſa mox cit.
[g] Panormit. in cap. de eo cit.
[h] Innocent.
[i] Hoſtienſis,
[k] Panormit. & alij in dict. cap. de eo, & cap. literas, itemque cap. dilectus, de temporibus ordinat.
[l] Euchol. Græc. de ordinat. Lectoris.
[m] Cœleſt. 3. ſuprà.

EEee

tiat, *quia vero idem Clericus in hoc facto multum exceßit, mandamus quatenus eum in mino-* A
ribus dumtaxat Ordinibus celebrare permittas, ſi verò domum religionis intrauerit, & vita,
& mores eius exegerint, Abbas ſi voluerit in aliis poterit Ordinibus diſpenſare. Circa quam
ſententiam obſeruari velim, primum verba ad Epiſcopum Herfordiendem di-
rigi, qui dicto Clerico minores Ordines, Subdiaconatumque contulerat, quem
tamen Papa impunitum relinquens, puniendum ei commiſit ab ipſo ordinatum,
fortè quod is furtiuè ordinem Subdiaconatus ſuſcepiſſet, non conſentiente
ipſo Epiſcopo ordinatore. Quia tamen ex nullo alio capite, is qui quemlibet,
ex certâ etiam ſcientiâ, ſimul eodem die minoribus Ordinibus ac Subdiaco-
natu præpropere ordinarit, vlla cenſura affectum legimus, nec alligatum nos
huiuſmodi Epiſcopum vlla cenſurâ credere, nullius Canonis auctoritate ſuf-
fulti, debemus. Secundò, ambigua videri Cœleſtini verba, nec ſatis indicare,
an ſuſpenſio ipſo facto incurrenda lata ſit in eum qui tali modo ordinatus ſit, an
tantum infligenda præcipiatur: in hoc dubio ad mitiorem partem inclinari
poſſe exiſtimo, & [a] in dubiis reo potius eſſe fauendum. An tamen Bulla Pij ſe- B
cundi, quæ ſuſpenſionem ipſo facto in eos pronuntiat, qui extra tempora legi-
tima ordinati fuerint, eos comprehendat, qui Sabbato Quatuor temporum
ſimul minores Ordines cum Subdiaconatu perceperunt; videant alij. Trahen-
das autem non eſſe pœnas in eos dictas, qui eodem die ſacros Ordines ſimul
ſuſcipiunt, ad hunc caſum, mihi pro indubitato eſt. Tertiò, ſpectandum ta-
men hic eſſe (an quod alicubi fieri ſolet, & olim [c] factum eſt) Antiſtites excom-
municatos initio ordinationis denuntiauerint eos, qui eodem die minores cum
Subdiaconatu, vel duos quoſcumque Ordines accipere præſumpſerint, vel Ca-
nonicas leges in aliquo violare auſi fuerint: in eo ſiquidem caſu excommuni-
cationem ab inobedientibus ipſo facto tunc incurri non dubium eſt, vt aliqua
iuris teſtimonia indicant, quæ etiam oſtendunt, eſto excõmunicatio iſta à Pon-
tifice conſecrante lata ſit, ideoque eius abſolutio ad eum pertinere videatur:
nihilominus ſatius eſſe Summum Pontificem conſuli pro talibus in ſtatum ſuũ
reſtituendis, vt licitè poſtea miniſtrare poſſint; cum iis enim, poſtquàm Mo- C
naſterium ingreſſi laudabiliter in eo conuerſati fuerint, *Poteris*, inquit [e] Cœle-
ſtinus alicui Epiſcopo, *de noſtra licentia diſpenſare:* quibus verbis vel Summum
Pontificem conſuli debere, vel ipſum diſpẽſandi auctoritatem indulgere ſigni-
ficat: quoquomodo verò Summi Pontificis præſertim eſſe cum iiſdem diſ-
penſare aperte teſtatur. Quartò tandem obſeruandum, conſuetudinem ſecun-
dùm S. Antoninum [f] valere poſſe, vt eodem die minores Ordines cum Subdia-
conatu conferantur: notantque [g] Nauarrus, [h] Suares & alij huic conſuetudini
Concilium Tridentinum minimè derogaſſe, quod & verba [i] Concilij Triden-
tini mox proferenda non obſcure indicabunt.

IV. Dicimus tertio duos ſacros Ordines ſimul eodem die nec ſuſcipi, nec con-
ferri poſſe, ſuſcipientemque vel conferentem pœnâ aliquâ ſuſpenſionis ſtatim
incurrendæ ab Eccleſia puniri. Docet id primum Innocentius tertius Epiſcopo
Mutinenſi, & cuidam Eccleſiæ Romanæ Subdiacono reſcribens, [k] *Literas*, in-
quit, *veſtras recepimus ſuper inordinata ordinatione Imolenſis electi, quem Bononienſis electus* D
præcedenti Sabbato in Diaconum, & ſequenti die Dominico, continuato ieiunio, in Presbyte-
rum ordinauit: in quo quantum vterque deliquerit, euidenter intelligit, qui prudenter attendit.
Si enim vtrumque Ordinem eodem die conferre illi non licuit, pari non licuit ratione, vnum Or-
dinem vno die, & aliũ altero, continuato ieiunio, conferri, &c. Verba ſane iſta, quæ eodẽ
ſecundum Canonicam fictionem die, negant Diaconatũ, ac Presbyteratũ con-
ferri poſſe, fortiori ratione docent, eodem reâpſe die hos duos Ordines cõferri
minime licuiſſe. Pœnam autem tàm in ordinatorem, quàm ordinatum, iis verbis
paulò poſt ſequentibus adiungit: *prefatum itaque Bononienſem Epiſcopum, vt puniа-*
tur in quo deliquit, à collatione ordinum, Diaconi ſcilicet, & Presbyteri, alterum vero ab exe-
cutione officij Sacerdotalis tamdiu volumus manere ſuſpenſos, donec de illis aliter diſponamus.
Similiter Honorius [l] tertius in reſponſo ad quoſdam Abbates, Canonicũ quen-
dam Humilienſis Eccleſiæ infrà Subdiaconatũ conſtitutũ, in Epiſcopũ electũ,
vitioſè ordinatum reprehendit, quod vno die ſacros omnes Ordines recepiſſet,
quem

[a] Regula in dubiis, de regulis iuris in 6.
[b] Bulla Pij 5. quæ incipit, cum ex ſacrorum.
[c] Lege vetera quædam Põtificalia initio ordin.
[d] Vide cap. 1. & 3. de eo qui furtiue ordin. ſuſcep.
[e] Cœleſt. cap. 3. cit. in fine.
[f] S. Anton. 3. parte tit. 14. cap. 16. §. 16.
[g] Nauarrus Manualis c. 25. num. 71.
[h] Suares diſp. 31. de cẽſ. ſect. 1. num. 42. & alij.
[i] Conc. Trident. infrà.
[k] Innocent 3. cap. literas, de temporibus ordination.
[l] Honorius 3. cap. dilectus, eodem titulo.

A quem, cùm ordinator eius Epiſcopus fingeret ſe præcepto Metropolitani ordinaſſe reſcribit Papa; *quia ſi de mandato Archiepiſcopi, conſtaret, cum illi huiuſmodi diſpenſatio à Canone minimè ſit permiſſa, ipſi obtemperare non debuit in hac parte:* quibus præmiſſis ſententiam in ordinatorem hanc pronuntiauit, *ipſum tandiu ab ordinandi ſuſpendimus poteſtate, donec noſtram meruerit gratiam obtinere:* Quibus verbis Sũmis Pontifex vno die ſacros Ordines recipere vel conferre vetitum docet, & Subdiaconatum iis Ordinibus ſacris adnumerat, qui vno die ſimul cõferri non poſſunt, eumque hac in re Diaconatui, ac Preſbyteratui æquiparat; ordinatorem ob præſumptionem iſtam ſuſpenſione ab Ordinum collatione punit; de ordinato, de quo rogatus non fuerat, nihil expreſsè affirmat, ſed tacitè ſuſpenſionem ab ordinibus male collatis eum incurriſſe ſignificat, eiuſque exemplo quemcumque eodem die ſacris Ordinibus initiatum, ſuſpenſum ſimiliter innuit. Nec ab iſtis ſolum Pontificum decretis prohibitionis iſtius origo petenda eſt: antiqua in præproperè ita ordinatos, vel ordinantes ab Eccleſiâ ſeueritatis B exercendæ lex eſt in Concilio Toletano [a] quarto, in quo ſi qui *non per gradus Eccleſiaſticos aſcendere* reperiatur, decernitur, vt *cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiaceat:* Cui conſentit Zoſimus epiſtola ad Heſychium Salonitanum.

V. Nihilominus vetera habemus plurima huius legis violatæ exempla: quorum cùm aliqua [b] ex prædictis pateant, hæc ſolùm in medium proferimus: Epiphanij, qui [c] eodem die à S. Pappo omnes Ordines dicitur abſque vllâ difficultate conſecutus; Pauliniani Hieronymi fratris, qui eodem die Diaconus, moxque Preſbyter ab Epiphanio ordinatus eſt: &, vt recentius aliquod proferam, S. Northerti, quem, vt habetur in eius [d] vita, contra Canonicas leges, Archiepiſcopus Colonienſis eodem die, ipſo petente ad Diaconatum, ac Preſbyteratum ex diſpenſatione promouit. Imò legem quoque iſtam Eccleſiaſticam de non recipiendis eodem die ſacris Ordinibus, Regularium quidam, & alij è ſæculari Clero, variis artibus, & ſeu veris ſeu fictis priuilegiis, aut in-C dultis eludere, atque irritare tentarunt: contra quos eius obſeruationem è re Eccleſiaſtica eſſe putans Tridentina Synodus ſtatuit, [f] vt *duo ſacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus conferantur, priuilegiis, ac indultis quibuſque conceſſis non obſtantibus quibuſcumque.*

VI. Dicimus quartò, non ſolùm non licere eodem die vero, & mathematico ſeu naturali, ſeu artificiali, duos ſacros Ordines recipere, ſed nec eodem die ſecundùm fictionem Canonicam vno, propter continuationem ieiunij, vt definit [g] Innocentius ſuprà citatus; nam vt ipſe ibi diſputat, [h] *ſiue mane diei Dominicæ trahatur ad Sabbatum, ſiue veſpera Sabbati ad diem Dominicum referatur, profectò mane cum veſperâ, ſeu veſpera cum mane ad eumdem diem pertinere dicetur;* ideoque, ſi, continuato ieiunio, vnus Ordo ad veſperam Sabbati, alter Dominicæ mane conferatur, eodem die duo Ordines conferentur, quod canonicis regulis aduerſatur. Licet tamen, abſque vlla dubitatione, eum qui die Sabbati Preſbyter conſecratus fuerit, mane Dominicæ ſubſequentis in Epiſcopum conſecra-D re: tum quod non legatur hoc prohibitum: tum quod diſpar ſit ratio Epiſcopatus cum Preſbyteratu collati, & Ordinum ſacrorum inter ſe collatorum, eoquod nimirum Epiſcopatus & Preſbyteratus ſint vnus Ordo, vt ſuperiùs explicuimus, Subdiaconatus autem, Diaconatus, & Preſbyteratus diſtincti ſint Ordines: tùm denique quod dies præfixus ordinationi Preſbyterali ſit dies Sabbati, conſecrationi vero Epiſcopali dies Dominicæ, nec continuatione ieiunij: nec fictione Canonica opus ſit, vt vnus ſequenti die poſt alium conferatur: proindeque, ſi diebus diuerſis immediatè ſequentibus conferantur, non dicentur eodem die conferri, præſertim hoccè tempore, quo tam Epiſcopatus, quàm Preſbyteratus mane conferri ſolent.

VII. Diximus tandem, quod ſuperiùs inſinuauimus, ab hac ſuſpenſione ſeu irregularitate, quæ ab eo incurritur, qui eodem die plures Ordines receperit, & exercuerit, contrariam, ſi alicubi vigeat, conſuetudinem excuſare, hancque Concilio Tridentino minimè abrogatam fuiſſe, vt ex declaratione aliqua ſacræ Congregationis Cardinalium probat [i] Suares, quamùis aliqui

[a] Tolet. 4. c. 18. refertur c. qui in aliquo diſt. 51. ſimiliter Zoſimus epiſt. ad Heſych. Salonit. can. de Eccleſiaſt. diſt. 56.
[b] Vide ſuprà agendo de ſubordin. ordinum, & alibi.
[c] In vita S. Epiph. Num. 14. tomo 2. eius operum.
[d] Epiph. epiſt. ad Ioan. inter epiſt. Hieron. 60.
[e] Vita S. Northb. cap. 3. apud. Sur. 6. Iunij.
[f] Trident. Synodus ſeſſ. 23. de reform. cap. 13.
[g] Innoc. 3. cap. literas, ſuprà. cit.
[h] Ibidem.
[i] Suares ſup.

abrogatam opinentur, vt [a] Toletus & alij. Diſpenſare item Epiſcopũ, vt in minoribus miniſteriis verſetur, qui in talem pœnam incidit, vel certe à minoribus nulla lege abſtentũ videri, vt patet ex citato Honorij [b] reſcripto, niſi vt habet [c] Gloſſa, excommunicatio lata fuiſſet ab Epiſcopo ordinante in eos, qui duos Ordines eodem die recepiſſent; quo caſu diſpenſatio circa hanc pœnam Papæ reſeruatur, cùm delictum non eſt occultum; ſecus enim, ex indulto [d] Concilij Tridentini, Epiſcopus diſpenſare poterit. Extra hunc caſum autem crederem Epiſcopũ, etiam in Ordine vltimo male ſuſcepto, ſed, nonniſi poſt peractam pœnitentiam legitimam poſſe diſpenſare. Quidni? Summo Pontifici nulla lex eum reſeruat: imo Abbati diſpenſandi facultatem [e] canon relinquit: cur non ergo & Epiſcopo, ſi legitima pœnitentia præceſſerit? quæ ſi non præcedat, illegitima ea diſpenſatio, ob non ſeruatum præceptum à Pontifice Ordinem, ſed non inutilis, nec defectu iuriſdictionis nulla. A

a Toletus lib. 1. cap. 71. num. 15.
b Cap. dilectus, ſup. cit.
c Gloſſa in cap. innotuit, de eo qui furtiue ordin. ſuſcep.
d Conc. Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.
e Cap. cum lacor, ſuprà citato.

B

ARTICVLVS VII.

De ſeruandis inter ſingulos ordines debitis interſtitiis.

§. I.

Antiquitus hæc obſeruata, & variis Eccleſiæ Conſtitutionibus ſancita fuiſſe.

I. POſterior quæſtio, quam propoſuimus, ita eſt huius loci, vt tamen aliò à nobis, ſi Deus vitam & animum dederit, retractari debeat, cum ſcilicet de qualitate ordinandorum diſſeretur, & Neophyti à ſacra Ordinatione excludendi probabuntur: potiſſimas ibi rationes proferemus, ob quas gradatim ad Ordines aſcendendum ſit, nec præproperè ad ſuperiores gradus adnitendum, C ſed aliqua priùs in inferioribus nectenda ſit mora. Iam vero hæc demonſtranda ſunt, primũ ſtatutũ ab Eccleſia fuiſſe, vt aliqua inter ſingulos Ordines, ſed præcipuè inter aliquos, quorum exercitium maioris videbatur eſſe momenti, interſtitia ſeruarentur. Alterum quam arctè lex iſta obliget. Tertium cuius ſit in ea diſpenſare: Quartum in quibus præſertim Ordinibus mora aliqua trahenda fuerit, diſcutiendum, & quanto tempore in iis immorandum eſſet. Quintum quo fine interſtitia iſta præcepta fuerint, & cui præſertim rei inſeruiant.

II. Eccleſiæ vetus eſt & antiqua regula, vt aliqua à ſuſcepto vno Ordine ad alium temporis intercapedo neceſſaria iudicaretur, nec momentaneus aliquis Sacerdos, aut Diaconus fieret. Nolim hic præceptum Pauli [f] Neophytum vetantis ordinari; nolim [g] Apoſtolicum Canonem, eum qui ſui experimentum diuturno tempore non dederit ad Sacerdotium vetantem promoueri: nolim [h] Tertullianum hæreticorum ordinationes reprehendentem tanquam temerarias ac leues, quod in eorum caſtris ſtatim aliquis proficeret, & ad ſacram præ- D fecturam momento eueheretur, ex profeſſo vrgere, quæ alibi fuſius. Cyprianum [i] eiuſdem in Eccleſia traditionis probatiſſimum, ac locupletiſſimum teſtem adduco, qui de Aurelio Confeſſore, quem Lectorem ordinauerat, *merebatur*, inquit, *talis clericæ ordinationis altiores gradus, & incrementa maiora, non de annis ſuis, ſed de meritis æſtimandus: ſed interim placuit, vt ab officio lectionis inciperet.* De quo Aurelio & Celerino alia [k] epiſtola hæc addit, *hos tamen Lectores interim conſtitutos ſciatis; cæterum Presbyterij honorem deſignaſſe nos illis iam ſciatis, vt & ſportulis iiſdem cum Presbyteris, honorentur, &c.* Celerinum autem poſtea non repentè è Lectore Preſbyterum factum fuiſſe argumentum eſt, quod [l] Diaconus varia tormentorum genera perpeſſus obiiſſe referatur. Quæ autem ſubeſſe cauſa potuit, vt tantos viros, & doctrinæ laude conſpicuos, (nam Celerinum virum eruditum, & eloquentem indicat eius epiſtola [m] ad Lucianum) confeſſionis præterea gloria illuſtres, quamprimum Preſbyteros ordinare auſus non fuerit, Preſbyterorum tamen eis priuilegia, ac prærogatiuas tribuens, & iam tum Preſbyteratus

f 1. ad Timoth. 3.
g Can. 80. Apoſtol.
h Tertull. de præſcript. cap. 41.
i Cypr. epiſt. 33. ad clerum & plebem.
k Idem epiſt. 34.
l Vide Martyr. Rom. 3. Feb. Bedæ, Vſuardi, & al. eod. die.
m Celerin. epiſt. ad Lucian. 21. inter epiſt. Cypr.

Digitized by

A Preſbyteratus honorem eis deſignans, niſi quod nemo ad Preſbyteratum ex Eccleſiæ lege aſcendere deberet, qui non priùs in inferioribus Ordinibus probatus fuiſſet? ô nos patriarum & Apoſtolicarum traditionum negligentes, qui non Chriſti nominis confeſſione probatos, non toti orbi perſecutionum pro Chriſto tolerantiâ conſpicuos, non eloquentes & eruditos viros, ſed totos luxui deditos, & mūdanæ vanitatis deſideriis inhiantes, vel ſubruſticos homines, vno vel altero menſe ad Preſbyteratum euehimus? hæccine eſt Apoſtolorum inſtitutio? maiorum traditio? Eccleſiæ regula? ordinandorum hæc præſumptio eſt atque audacia, hæc ordinatorum negligentia, hic legum contemptus, & ſummæ in officio ſuo obeundo apud vtroſq; incuriæ non dubia hæc ſunt argumenta.

III. Plura ex Cypriano adduci poſſent, ſed cæterorum maiorum noſtrorum inſtituta proſequenda ſunt. *Caius Papa*, vt refert Pontificale [a] Damaſi, *conſtituit, vt omnes ordines in Eccleſia ſic † aſcenderent; ſi quis Epiſcopus fieri mereretur, vt eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, exinde Epiſcopus ordinaretur.* Syluester, eodem [b] auctore, conſtituit, *vt ſi quis deſideraret in Eccleſiâ militare, aut proficere, vt eſſet Oſtiarius annis decem, Lector, annis* XXX. *Exorciſta dies* XXX. *Acolytus annis* V. *Subdiaconus annis quinque, Cuſtos martyrum annis* V. *Diaconus annis ſeptem, Presbyter annis* III. *probatus ex omni parte, &c.* Scio corruptum hunc eſſe textum, & in quibuſdam codicibus tum excuſſis, tum manuſcriptis, Lectori dies dumtaxat triginta præfixos, Acolytis verò annos decem: verùm antiquæ Eccleſiæ inſtitutioni hoc non conuenit, iuxta quam certum eſt in Lectoratu plures annos inſumi ſolitos, quàm in quouis inferiori Ordine: vnde rectiùs mihi videtur diuturnius in Lectoratu, quam in cæteris Ordinibus, præcipuè minoribus, retinendum tempus, triginta tamen annorum diutiſſimum videtur: cui tamen fauet Concilium Romanum ſecundum ſub eodem Syluestro, præcipiens, vt [c] *nullus ex laica perſona ad honorem Acolyti vſque ad Epiſcopatum ſublenaretur, niſi prius Lector fuiſſet annis triginta, deinde vna die Exorciſta, poſteà caperet onus Acolyti, & faceret in eodem Ordine annos decem, vt acciperet onus Subdiaconi, & in Subdiaconatu eſſet annis quinque: deinde ad Diaconatus Ordinem pertingeret fixus, donec rogantibus triginta Presbyteris examen, vt eſſet Diaconus Cardinalis, quia à prima ſede erat conſtitutum, vt ſeruiret annis ſeptem. Hoc enim, quod ſi quis deſideraret Ordinem Presbyterij, ità exigeretur, vt in ſeptem annis probaretur, &c.*

IV. Sed iis omiſſis quæ dubiæ magis ſunt fidei & auctoritatis: omiſſis etiam [d] Nicenæ primæ, & [e] Sardicenſis Synodi Canonibus, qui diutiſſimam in inferioribus Ordinibus probationem exigunt, antequam quis ad ſuperiores aſcendat; ad Syricium, Innocentium primum, Zozimum, & Leonem primum Summos Pontifices veniendum eſt, qui diſtrictiùs legem iſtam ſanxerunt, & diſtinctiùs atque enucleatiùs ſingula inter ordines temporum interualla ſeruanda præſcripſerunt. De iis Syricius [f] epiſtolâ ad Hymerium Tarraconenſem, ita præcipit, ac iudicat, *Quicumque itaque ſe Eccleſiæ vouerit obſequiis, à ſua infantia, ante pubertatis annos baptizari, & Lectorum miniſterio debet ſociari, qui ab acceſſu adoleſcentiæ vſque ad vigeſimum ætatis annum, ſi probabiliter vixerit, &c. Acolytus & Subdiaconus eſſe debebit, poſteaque ad Diaconi gradum, (ſi ſeipſum primitus, continentiâ præeunte, dignum probauerit) accedat. Vbi ſi vltra quinque annos laudabiliter miniſtrauerit, congruè Presbyterium conſequatur. Exinde poſt decennium Epiſcopalem Cathedram poterit adipiſci, ſi tamen per hæc tempora integritas vitæ ac fidei eius fuerit approbata. Qui verò iam ætate grandæuus, melioris propoſiti conuerſatione prouocatus, ex laico ad ſacram militiam peruenire feſtinat, deſiderij ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo, quo baptizatur, tempore, ſtatim Lectorum aut Exorciſtarum numero ſocietur: & qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud Acolytus & Subdiaconus fiat, & ſic ad Diaconatum, (ſi per hæc tempora dignus iudicatus fuerit) prouehatur. Exinde iam acceſſu temporum, Presbyterio, vel Epiſcopatui, ſi eum Cleri ac plebis † reuocauerit electio, non immeritò ſocietur.* Innocentius primus epiſtola ad Felicem Nucerianum Epiſcopum, [g] *tempora à maioribus conſtituta ſeruentur, nec citò quilibet Lector, citò Acolytus, citò Diaconus, citò Sacerdos fiat: quia in minoribus officiis ſi diu perdurent, & vita eorum pariter & obſequia comprobantur, vt ad Sacerdotium poſteà emenſis ſtipendiorum meritis veniant, nec præripiant, quod vita priuata meretur*

[a] Pontif. Damaſi in Caio. † *aſcenderet.*

[b] Idē in Syluestro 1.

[c] Conc. Rom. 2. ſub Syluestro 1. act. 1. c. 11.

[d] Nic. 1. c. 2.

[e] Sardic. c. 10.

[f] Syric. epiſt. 1. c. 9. refertur diſt. 77. c. quicumq. ite.

† forte *renocauerit.*

[g] Innocent. 1. epiſt. 4. ad Felicem c. 5.

[a] Zozimus epiſt. 1. ad Heſych. c. 3 ref. diſt. 77. c. in ſingulis.

accipere. Zozimus [a] ad Heſychium Salonitanum, *in ſingulis gradibus hæc tempora ſunt abſeruanda, ſi ob infantia Eccleſiaſticis miniſterijs nomen dederit, inter Lectores, vſque ad vigeſimum ætatis annum, continuata obſeruatione perduret: ſi maior iam & grandæuus acceſſerit, ita vt poſt Baptiſmum ſtatim ſe diuinæ militiæ deſideret mancipari, ſiue inter Lectores, ſiue inter Exorciſtas quinquennio teneatur, exinde Acolytus vel Subdiaconus quatuor annis, & ſic ad benedictionem Diaconatus, ſi mereatur, accedat: in quo Ordine quinque annis, ſi inculpatè ſe geſſerit, hærere debebit. Exinde ſuffragantibus ſtipendiis, per tot gradus datis propriæ fidei documentis, Presbyterij Sacerdotium poterit promereri: de quo loco, ſi eum exactior ad bonos mores vita perduxerit, Summum Pontificatum ſperare debebit.* Canon autem iſte Zozimi alio modo habetur apud Gratianum, ſed vbicumque legatur, eandem in ſingulis Ordinibus diutinam probationem oſtendit: quam pariter neceſſariam eſſe iis verbis oſtendit S. Leo [b] epiſtola ad Epiſcopos Africanos, *ne primum vel ſecundum, aut tertium in Eccleſia gradum quiſquam laicorum quibuſlibet ſuffragiis fultus aſcendat, prius, quàm ad hoc meritum per legitima augmenta perueniat.* A

[b] S. Leo epiſt. 85. ad Epiſc. Afric. c. 2. in fine.

V. Eandem interſtitiorum legem ſeruandam præceperunt ſequentes Summi Pontifices, ac Patres, quamuis neceſſitate nonnumquam adacti longiora iſta temporum interſtitia breuiora effecerint. Hac neceſſitate conſtrictum ſe fuiſſe docet Gelaſius primus epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam & Brutios & Siciliam conſtitutos, vt interſtitia inter ſingulos Ordines ad breuiora tempora contraheret, [c] *priſcis igitur*, inquit, *pro ſui reuerentia manentibus conſtitutis: quæ, vbi nulla vel rerum, vel temporum perurget anguſtia, regulariter conuenit cuſtodire, eatenus Eccleſiis quæ vel cunctis ſunt priuatæ miniſtris, vel ſufficientibus vſque adeò diſpoſitæ ſeruitiis, vt plebibus ad ſe pertinentibus diuina munera ſupplere non valeant, tam inſtituendi, quàm promouendi, Clericalis obſequij ſic ſpatia diſpenſanda concedimus, &c.* Videamus ergo, qualem vrgente Eccleſiæ neceſſitate diſpenſationem concedat ſanctiſſimus Pontifex Gelaſius, quam in exemplum trahi à poſteris diſſimili neceſſitate minimè vrgente diſtinctè poſteà prohibet: hanc vtique admittit, vt pro ſtatu ac conditione hominum ad Ordines accedentium diuerſa tempora præſcribat; nam venientibus à Monachali propoſito breuius, à laica vita accedentibus diuturnius probationis tempus imponit; de prioribus ita loquitur, [d] *ſi quis etiam de religioſo propoſito, & diſciplinis monaſterialibus eruditus, ad Clericale munus accedat, in primis eius vita præteritis acta temporibus inquiratur, &c. Vt ſi iis omnibus, quæ ſunt prædicta, fulcitur, continuò Lector, vel Notarius, aut certè deffenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat Acolytus, maximè ſi huic ætas etiam ſuffragatur, ſexto menſe Subdiaconi nomen accipiat: ac ſi modeſtæ conuerſationis, honeſtæque voluntatis exiſtit, nono menſe Diaconus, completo anno ſit Presbyter; qui tamen, quod annorum interſtitia fuerant collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio.* De poſterioribus autem hæc ſtatim ſubiungit, [e] *ſi verò de laicis quiſpiam Eccleſiaſticis eſt aggregandus officiis, tantò ſollicitius in ſingulis, quæ ſuperiùs comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinari perſonam, quantùm inter mundanam religioſamque vitam conſtat eſſe diſcriminis, &c. tantoque magis quod ſacris aptum poſſit eſſe ſeruitiis, in eorum quærendum eſt inſtitutis, quantùm de tempore, quo fuerant hæc aſſequenda, decerpitur, &c. quorum promotionibus ſuper anni metas ſex menſes nihilominus ſubrogamus, &c.* Vt autem in neceſſitatis tantum articulo hæc ſe indulſiſſe teſtetur, nec, vt diximus, eâ remotâ in exemplum trahenda, iſta paulò pòſt ſubiungit: [f] *quatenus tamen eatenus indulgenda credidimus, vt illis Eccleſiis, quibus infeſtatione bellorum, vel nulla penitus, vel exigua remanſerunt miniſteria, renouentur: quatenus his Deo propitio reſtitutis, in Eccleſiaſticis gradibus ſubrogandis Canonum paternorum* (Syricij credo, ac Zozimi, & ſi qui alij præceſſerunt, qui temporum inter ſingulos Ordines decurrenda ſpatia definierunt:) *vetus forma ſeruetur; nec contra eos vllâ ratione præualeat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur, non aduerſus ſcita maiorum nouâ lege proponitur: cæteris Eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus, quas non ſimili clade vaſtatas, priſtinam faciendis Ordinationibus conuenit tenere ſententiam: quo magis hac opportunitate commoniti, obſeruantiam venerandorum Canonum propenſius* † *deligamus, ſingulorum graduum conſcientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur exceſſus.* Quid ad hæc reſpondebunt illi, qui nouas & antiquas Eccleſiæ leges contemnentes, nullâ vrgente Eccleſiarum neceſſitate, imò Clericorum multitudine vltrà Canones, & antiquam

[c] Gelaſ. epiſt. ad Epiſc. per Lucan. c. 3. habetur ex parte diſt. 77. c. ſi quis de, & c. Monachus, ſed additis, detractis, & immutatis quibuſdam.

[d] Eod. c. 3. eiuſd. epiſt.

[e] Can. 4 eiuſdem epiſtolæ.

[f] Ibidem.

† fortè diligamus.

B C D

A quam conſuetudinem in Eccleſia recepta, vno aut altero menſe, omnes Eccleſiaſticos gradus feſtinanter decurrunt, nullo datô experimento aut probitatis vitæ, aut doctrinæ, aut ſtudij Eccleſiaſticæ diſciplinæ? Apage illos abortiuos fœtus, *αὐθημέρους* flores, qui vt citò oriuntur, ita & occidunt, præmaturos fructus, quos vel leuis pruina decoquit, vel frigus conficit, vel imber putrefacit. In quos Carnotenſis noſtræ Eccleſiæ Antiſtes [a] Iuo, textum iſtum [b] Sapientis, non imprudenter contorquet, *hæreditas ad quam feſtinatur in principio, in nouiſſimo benedictione carebit.*

a Iuo Carnotenſis epiſt. 58. ad Canonicos Senon.
b Prouerb. 20.

VI. Sed vt ab orbitâ redeamus ad viam, ex hac Gelaſij Papæ indulgentiâ, quę legem potius firmaſſe quàm infirmaſſe debuerat, ſolutionis tamen diſciplinæ initium cœpit: diſpenſatio quantumuis ſalutaris laxiori obſeruantiæ occaſionem dedit; apertâ iſtâ rimulâ, continuò pluriũ libertatem appetentium coërcita ad tempus, fluitantis aquæ more, ſeſe cupiditas effudit: hinc poſterioribus B temporibus, quibuſdam Conciliis legimus, eadem quæ probabilioris vitæ viris, ac monaſticâ iam exercitatione perpurgatis, vrgente Eccleſiæ neceſſitate, ex indulgentiâ permittebantur, eadem, inquam, mundanæ vitæ puluere ſordeſcentibus, ad ipſum excutiendum, antequam Presbyteratus dignitas iniretur, temporum interſtitia, nec diuturniora fuiſſe præſcripta. Concilium [c] Arelatenſe tertium, aliàs quartum ſub Ioanne Papa ſecundo, & Theodorico Rege habitum decreuit, *vt Epiſcopatus, vel Presbyterij honorem nullus laicus ante præmiſſam anni conuerſionem, vel ante 30. ætatis annos accipiat.* Conſtitutionis Patres rationem ſubdunt his verbis, [d] *& licet de laicis prolixiora tempora antiqui Patres ordinauerint obſeruanda, tamen quia creſcente Eccleſiarum numero neceſſe eſt nobis plures Clericos ordinare, hoc inter nos ſine præiudicio duntaxat Canonum conuenit antiquorum, vt nullus Metropolitanorum cuicumque laico dignitatem Epiſcopatus tribuat, ſed nec reliqui Pontifices Presbyterij, vel Diaconatus honorem conferre præſumant, niſi anno integro fuerit ab eis præmiſſa conuerſio.* Aurelianenſe [e] quoque tertium ſub Syluerio Papa, & Childeberto Rege, *de Clericorum præmittenda conuerſione id omnimodis obſeruetur, ne vllus ex laicis ante an-* C *nualem conuerſionem, vel legitimam ætatem 25. annorum Diaconus, & 30. Presbyter ordinetur.* Aurelianenſe [f] quintum ſub Vigilio Summo Pontifice, & eodem Childeberto Rege, *nullus ex laicis abſque anni conuerſione præmiſſa Epiſcopus ordinetur, ita vt intrà anni ipſius ſpatium, à doctis & probatis viris, diſciplinis, & regulis ſpiritalibus plenius inſtruatur. Quod ſi hoc quiſquam Epiſcoporum tranſcendere quacumque conditione præſumpſerit, anno integro, ab officio, vel charitate fratrum habeatur extraneus.* Brachatenſe primum ſub Ioanne 3. & Theodomiro Sueuorum Rege, [g] *ex laico ad gradum Sacerdotis nemo veniat, niſi prius, anno integro, in officio Lectorum, vel Diaconatus, diſciplinam Eccleſiaſticam diſcat, & ſic per ſingulos gradus eruditus ad Sacerdotium veniat.* Quibus omnibus laxior [h] Iuſtinianus, qui tribus menſibus Clericis eum connumerari præcipit, qui ad ſummum Sacerdotium expetitur, vt ſcilicet ſacras regulas, & quotidianum miniſterium edoctus ordinetur; quia, inquit, *qui alios debet docere poſt ordinationem, ab aliis doceri non debet.* Scilicet tribus menſibus ſacræ D regulæ, & ſacramentorum doctrina, ac recta adminiſtratio edocentur; ſcilicet viuendi ratio Clericalis hoc temporis ſtatio comparatur, mundanique conuictus, & conuerſationis ſæcularis habitus amittuntur: deſipere mihi videtur, qui hoc credit: multo tempore ad ſæcularia dediſcenda, & ſpiritalia ediſcenda opus eſt: vixque, niſi ab adoleſcentia, vel poſt plurium annorum curricula Clericali viuendi rationi quiuis aſſueſcit.

c Conc. Arel. 3. in Concil. Gener. Binij 4. in Conc. Sirmundi c. 1.
d Idem c. 2.
e Aurel. 3. c. 6.
f Aurel. 5. c. 9.
g Brach. 1. c. 38.
h Iuſtin. Nouel. 123 cap. 1.

VII. Antiquorum temporum ſeueritatem in vſum reuocari voluiſſe videtur Synodus Barcinonenſis ſub Recaredo Rege ſtatuens, [i] *vt ſecundùm priſcorum Canonum conſtituta, vel Synodalium epiſtolas Præſulum, nulli deinceps laicorum liceat ad Eccleſiaſticos ordines, prætermiſſo Canonum præfixo tempore, &c. ad ſummum Sacerdotium aſpirare, ac prouehi, ſed cum per Canonum conſcripta tempora, Eccleſiaſticos, per ordinem, ſpeciali opere deſudando, probatæ vitæ adminiculo comitante, conſcenderit gradus, ad ſummum Sacerdotium, ſi dignitati vita reſponderit, auctore Domino, prouehatur:* Clariùs verò & expreſſiùs priſcum morem referunt Capitularia [k] Caroli, *qui*, inquiunt, *ſi diuinæ militiæ deſiderat mancipari, ſiue inter Lectores, ſiue inter Exorciſtas quinquennio te-*

i Barcinon. ſub Recar. c. 3.
k Capitul. Caroli lib. 7. cap. 17.

neatur, exinde Acolytus, vel Subdiaconus quatuor annis, & ſic ad benedictionem Diaconatus, A *ſi meretur, accedit, in quo quinque annis ſi inculpatè geſſerit, adhærere debebit, & poſteà ſi probus fuerit, Sacerdos efficiatur.* Synodus pariter octaua generalis, ad priſcum morem videtur accedere, neque enim annum, vt præcedentes Synodi, ſed plures ad probationem ordinandi in inferioribus gradibus conſtituit, vbi ſiquidem eos à Sacerdotio repulit, qui eo propoſito in Clericos, vel Monachos attonderentur, vt repentè ad Eccleſiaſticas dignitates eueherentur: reliquis temporum quædam inter Ordines interſtitia aſſignauit iis verbis, [a] Εἰ δέ τις κατ' οὐδεμίαν ὑποψίαν τῆς εἰρημένης ἐπιθυμίας, καὶ κενοδοξίας ἐκάρη, ἀλλὰ διὰ τὸ καλὸν τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας γέγονε Κληρικὸς ἢ Μοναχὸς, καὶ πάντα βαθμὸν Ἐκκλησιαστικὸν μετελθὼν κατὰ τοὺς ὡρισμένους χρόνους ἀνεπίληπτος εὑρέθη, προβιβαζέσθω εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην, ὥστε ἐν τῷ βαθμῷ τοῦ ἀναγνώστου ἐνιαυτὸν πληρῶσαι, ἐν δὲ τῷ τοῦ ὑποδιακόνου δύο, καὶ ἐν τῷ τοῦ Διακόνου τρεῖς, καὶ τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Πρεσβυτέρου. ἐπὶ δὲ τῶν χρονισάντων εὐλαβῶς τῷ τάγματι τῶν Κληρικῶν τε, καὶ τῶν Μοναχῶν ὁ προειρημένος χρόνος συσταλήσεται παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς Ἐπισκόπων. εἰ δὲ παρὰ τοῦτον τὸν ὅρον προαχθείη τις εἰς τὴν εἰρημένην ὑπερ- B τάτην τιμὴν ἀποδοκιμασθήτω παντάπασιν. Id eſt, *Quod ſi quis nulla ſuſpicione dictæ ambitionis vel honoris ſpe tactus, ſed rectâ honeſtáque inductus, in Clerum aut Monachũ attonſus eſt, perque omnes gradus Eccleſiaſticos, definitis temporibus, vitam agendo inculpatã tranſiſſe reperiatur, ad Epiſcopatus honorem euehatur, ſic, vt in Lectoris munere annum, in Subdiaconi duos, Diaconi tres, Sacerdotij quatuor annos expleat, piè denique diuque in Clericorum & Monachorum ordine verſatus, tempus ab Epiſcopis, qui eo tempore fuerint, contrahi poteſt. Si quis præter hanc ſanctionẽ ad ſupremũ Epiſcopatus honorẽ prouectus fuerit, penitus reijciatur.*

a Octaua Synod. generalis c. 5.

VIII. Sequentium temporum vſque ad Concilium Tridentinum, quibus modo laxior, modo iuxta priſcos Canones ſeuerior diſciplina viguit, decreta prætermitto, ſicut & plura prioribus ſæculis, contrà eos, qui repentè ad Eccleſiaſticos gradus ac dignitates ſublimarentur, Pontificum, ac Conciliorum ſancita, Patrum ſententias prætermiſi, quæ in alium de Neophytis non ordinandis tractatum conſultò reſeruaui. Iam ad Concilium Tridentinum accedo, quod de interuallis inter ſingulos Ordines ſeruandis grauiter & ſapienter edixit: C primo quidem de minoribus Ordinibus ſic cauit, [b] *minores Ordines iis qui ſaltem Latinam linguam per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, conferantur; vt eo accuratius, quantum ſit huius diſciplinæ pondus poſſint edoceri, &c.* De quibus ad ſacros Ordines non promouendis, niſi poſt aliquam inſumptam in minoribus moram, paulò pòſt addit, [c] *hi verò nõniſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad ſacros Ordines promoueantur: niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas, iudicio Epiſcopi, aliud expoſcat.* De Subdiaconatu verò, & Diaconatu poſteà ſubiungit, [d] *Subdiaconi & Diaconi ordinentur, vt habentes bonum teſtimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, &c. promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur.* De Presbyteratu tandem ſimiliter decernit, [e] *qui piè & fideliter in miniſteriis ante actis ſe geſſerint, & ad Presbyteratus Ordinem aſſumuntur, bonum habeant teſtimonium; & hi ſint, qui non modo in Diaconatu annum integrum, niſi ob Eccleſiæ vtilitatem ac neceſſitatem aliud Epiſcopo videretur, miniſtrauerint, ſed etiam, &c.* Pluribus paſſim in vna- D quaque Prouincia decretis Tridentina ſanctio promulgata ac confirmata eſt: Concilium Mediolanenſe 4. ſub S. Carolo, quanta illius ſtatuti Tridentini cura habenda ſit, iis verbis edocet, [f] *ſtatuta illa temporum interualla Ordinibus tum minoribus, tum maioribus ſuſcipiendis Concilij Tridentini decreto præſcripta, ne facilè ac paſſim ſine vllo delectu prætermittantur, omittanturve: quod ſi de iis aliquid ab Epiſcopo remitti, diſpenſarive contigerit, id in literis dimiſſoriis, teſtimonialibuſve Ordinum, adſcripta etiam ſuſpenſionis causâ, ſtatutum planè fiat.* Concilium [g] Aquenſe ſub Alexandro Canigiano idem confirmat, dum neminem niſi temporum aſſignatis illis interſtitiis ſeruatis, vel obtentâ in ſcriptis ab Epiſcopo diſpenſatione, ordinari permittit, quibus addere poſſumus innumeras Prouinciales, ac Diœceſanas per varias orbis Chriſtiani partes Synodos, quæ interualla iſta à Tridentina Synodo præſcripta obſeruari iubent, ſed maximè conſtitutionem [h] Sixti quinti contra malè promotos editam, quæ diſtrictiùs eadem interſtitia exigere videtur.

b Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 11.

c Ibidem.

d Cap. 13. eiuſdem ſeſſ.

e Cap. 14. eiuſd.

f Conc. Mediol. 4. tit. quæ pertinent ad Sacra. Ordin.

g Aquenſe, tit. quæ ad Sacramẽt. Ordinis adminiſt. pertinent.

h Bulla Sixti 5. contrà malè promotos.

§. II.

A

§. II.

Quam ſtricta fuerit huius legis obligatio, & quibus pœnis confirmata.

IX. Iis autem præſuppoſitis, quæ reliquorum videntur eſſe fundamenta, de priori, quæ exinde ſequitur, quæſtione, ex præcedentibus obſeruari iſta debent: primum, ſtrictam exiſtimatam eſſe legis iſtius obligationem, quæ ex Apoſtolico [a] præcepto dimanaret, quo Neophytus ab Apoſtolo Paulo ordinari prohibetur, diuini tamen iuris minimè exiſtimatam; quinimò ſingulis ſæculis legi cum quibuſdam fuiſſe diſpenſatum: & quidem Eccleſiam, cùm ſubeſſet iuſta, & æqua ratio diſpenſandi, grato animo id tuliſſe, cùm verò minimè ſubeſſet, ingrato, & iniquo, pœnâ etiam in eos conſtitutâ, qui ante legitimam militiam repentè fuiſſent promoti, vt agendo de Neophytis non ordinandis oſtendemus. Pœnam autem ipſo facto aliquos incurriſſe, qui non ſeruatis temporum B interſtitiis, vel ipſi ordinarentur, vel alios ordinarent, nequaquam animaduerto, præſertim cùm aut rarò, aut numquam cenſuræ ipſo facto incurrendæ, prioribus ſæculis, legantur in aliquo eiuſmodi caſu eſſe conſtitutæ.

[a] 1. ad Tim. 3. Vide Syric. epiſt. 3.

X. Graues item pœnas eis infligendas eſſe, qui ambitione, vel cupiditate ducti, ad ſuperiores gradus Eccleſiæ ſine legitimis interuallis contenderent, vel ex laicali vita perperam aliquos ordinarent, ſatis euidenter, tum ex prædictis, tum ex aliis colligere eſt. Primò enim [b] Zozimus Papa ad Iſychium Salonitanum, *qui Eccleſiaſticis diſciplinis per Ordinem non eſt imbutus, nec temporum approbatione diuinis ſtipendiis eruditus*: id eſt, qui temporum in ordinatione neceſſaria interſtitia prætergreſſus fuerit, ad ſummum Sacerdotium aſpirare prohibetur, &, ſi aſpirauerit, *non ſolùm*, inquit, *in eo ambitio inefficax habeatur*, quia à Sacerdotio malè obtento decidere debet: *verumetiam ordinatores eius careant eo Ordine, quem ſine Ordine, contrà præcepta Patrum crediderant præſumendum*: id eſt ſuſpenſione deinceps à collatione Ordinis, quem inordinatè tribuerint, priuantur. Secundò, S. Leo epiſtola [c] ad Epiſcopos Africanos, cum iis, qui è laicali vita promoti fuerant, ſe miC ſericorditer diſpenſare affirmat, vt ſedes ſuas retinerent, non impunè deinceps laturos minatus, qui tales vel ordinarent, vel ordinarentur, ſed iuſtâ vltione plectendos: ſatis proinde indicans eos qui non ſeruatis legitimis in inferioribus gradibus temporis interſtitiis repentè ordinarentur, iuſtè de ſuo gradu deiici ac deturbari poſſe. Tertiò, Concilium [d] Aurelianenſe quintum, eum qui ante præmiſſam in Clericatu annuam conuerſionem Epiſcopum conſecrarit, *ab officio, vel charitate fratrum extraneum* habendum pronuntiat: quibus verbis duplex cenſura ſtatuitur, quarum alterutra puniri poſſit Epiſcopus, qui indebitas eiuſmodi ordinationes effecerit, quarum prior eaque grauior eſt ſuſpenſio ab officio Pontificali: poſterior, & quidem leuior excommunicatio quædam omnium minima, cuius quædam exempla ſuperiùs attulimus, quâ ob leuiora delicta Antiſtites nonnumquam plectebantur, vt ſcilicet à Fratrum ſeu Epiſcoporum communione arcerentur, adeovt quamuis Epiſcopalia omnia officia in ſubdiD tos ſuos exercere poſſent, Conciliis tamen Epiſcoporum, vel conuentibus, ſeu ad Ordines comprouincialium, ſeu ad Encænia, & Dedicationes Eccleſiarum, ſeu ad celebres quaſdam feſtiuitates, aliaque id genus intereſſe non permitterentur, Synodicis quoque aliorum literis, & communicatoriis priuarentur. Duplex ergo iſta pœna ad arbitrium Metropolitani ſeu Concilij Prouincialis, ſeu cuiuſlibet alterius ſuperioris in eum ferenda ſtatuitur, qui non præſuppoſitâ aliquâ à profeſſione Clericatus temporis morâ continuò ad apicem Sacerdotij aliquem ſublimarit, prout nempe aut grauior, aut leuior eius culpa fuerit. Quartò, octaua Synodus [e] generalis citata præſcripta temporum interualla, in ordinatione ſua prætergreſſum, & prætermiſſa interſtitiorum lege confeſtim ad Epiſcopatus faſtigium euectum eiici imperat. Quintò, Nicolaus [f] primus variis epiſtolis inter varias cauſas, ob quas Photio Conſtantinopolitanæ ſedis inuaſori, & Gregorio Syracuſano ipſius conſecratori Epiſcopalem dignitatem abrogat, hanc maximè vrget, quod ille inordinatè gradus Eccleſiaſticos præteruolans ad Epiſcopatum prorupiſſet, hic feſtinantem ad iſtam dignitatem con-

[b] Zozimus epiſt. ad Heſych. ſeu Iſyc. refertur diſt. 36. c. qui Eccleſiaſticis.

[c] S. Leo epiſt. 84. al. 85. ad Epiſc. Afric.

[d] Aurel. 5. ſuprà c. 9.

[e] Octaua Synod. can. 5. cit.

[f] Nicolaus 1. epiſt. 7. 8. 9 & pluribus aliis ſeq.

ſecraſſet. Sextò, Concilium [a] Toletanum quartum poſt enumeratos plures à A Sacerdotio reiiciendos, inter quos laicos, ac Neophytos recenſuit, *ſiquis autem,* inquit, *deinceps contra prædicta vetita Canonum ad gradum Sacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit*: quæ ſententia comminatoria eſt in ordinantem & ordinatum prætermiſſis legitimis interſtitiis depoſitionis pœnam intentans. Denique, ne plura eiuſmodi cogar referre, innumeri Canones leguntur, quibus deiici mandantur indebitè ordinati, & ſuſpendendi declarantur ab officio ſuo indebitè ordinantes, qua generali ſententia comprehendebantur qui ex laicali ſtatu, continuò ad aliquem hierarchicum Ordinem hominem non probatum transferrent, vel qui præcipiti feſtinatione à laicali ad Diaconatum, vel Preſbyteratum, vel Sacerdotij faſtigium contenderent.

[a] Concil. Tolet. 4 c. 18. refert. diſt. 51. c. qui in aliquo.

XI. Ex quibus omnibus patet, pœnas olim ſuſpenſionis, depoſitionis, aliaſq; eiuſmodi, tum in ordinatores, tum in ordinatos, prætermiſſis temporum Canonicorũ interuallis, latas fuiſſe, ſi non quæ ipſo iure contraherentur, ſaltem quæ à B ſuperioribus infligerentur: quod eatenus ſeruatum eſt, vt tamen quouis ſæculo (quod alibi ſi Deus nobis vitam protraxerit, oſtenſuri ſumus agendo de Neophytis) ex Epiſcoporum diſpenſatione, graues, & proficuos Eccleſiæ viros, è laicali ſtatu emergentes Eccleſiæ laboranti ſuppetias tuliſſe, & ad dignitates Eccleſiaſticas ſalubriter, ac prudenter euectos fuiſſe legamus. Medijs autem temporibus impunè paſſim temporũ interſtitia neglecta ſunt, ex dicendis loco citato: nec vllum ex eorum omiſſione cenſuræ, vel culpæ ſubeundæ periculum naſci docuit [b] Fulbertus Carnotenſis. Nullam autem cenſuram ab eo incurri, qui vel ordinatus iis omiſſis fuerit, vel iis neglectis aliquem ordinauerit, docent omnes [c] Canoniſtæ veteres.

[b] Fulbertus epiſt. 58.

[c] Vide Hoſtienſem, Panormit. & alios paſſim.

XII. Iam verò quid cenſendum ſit, de eo qui vel ſine legitimâ cauſâ, neglectis temporum interſtitiis, etiam vſu receptis, aliquem ordinarit, vel iis omiſſis abſque diſpenſatione ordinatus fuerit, ex Tridentino præſertim colligi poteſt. Cùm enim Tridentinum [d] Epiſcopi prouidentiæ diſpenſationem iſtam reliquerit, eſto in Eccleſia neceſſitatem, vel vtilitatem expreſsè requiſierit, vt confeſtim aliquis, vel ſuſceptis Ordinibus ſacris initiari, vel Preſbyteratu breui poſt Diaconatum ſuſceptum donari poſſit, nihilominus vix ac ne vix quidem Epiſcopus legem iſtam tranſiliens de præuaricatione damnabitur, quia quantumcumque temerè diſpenſet, neceſſitatem Eccleſiæ, atque vtilitatem ſibi hoc poſtulare viſam fuiſſe cauſabitur, vt circa temporum interſtitia diſpenſaret. Cùm autem [e] nec prædictum Concilium, nec præcedentes Canones vllam ipſo facto cenſuram in eo caſu contrahi apertè doceant, ſiue ab ordinatore, ſiue ab ordinato: non eſt quod pœnam iſtam ipſo iure incurri dicamus, quam Canon minimè exprimit. Imò Concilij [f] reticentia indicium eſt, iudicaſſe Concilium, vel nullam prioribus Canonibus ſtatutam eſſe pœnam, quæ ipſo iure contraheretur, vel deſuetudine obſoletam, nec ſua lege viſam fuiſſe renouandam. Sixtus [g] tamen quintus ordinatos non ſeruatis interſtitiis abſque legitima diſpenſatione ſuſpenſos declarauit. Verùm, cùm hæc Bulla Sixti quinti à Clemente [h] octauo ad terminos Concilij Tridentini reuocata fuerit, non videtur vlla ſuſpenſio D ab iis ipſo facto incurri, qui etiam ſine diſpenſatione præproperè fuerint ordinati. Quamuis haud dubiè fatendum ſit, poſſe eos qui tam feſtinanter ad aliquem ſacrum Ordinem promouentur, abſque diſpenſatione, ab Epiſcopis ſuſpenſionis etiam ſententia iure merito puniri: cùm enim ſint tranſgreſſores Canonum, quid ni Eccleſiaſtica cenſura plecti poſſint?

[d] Trident. ſuprà.

[e] Vide Nauarrum de temporib. ordin. conſil. 4. 5. 12.

[f] Arg. ex cap. fin. de iure patron. & auth. de non eligend. ſecũdo nubentes, §. cum igitur collat. 1.

[g] Bulla Sixti 5. contrà malè promotos, quæ incipit, Sanctum & ſalutare.

[h] Clementis 8 Bulla, quæ incipit Summum Pontificem.

§. III.

Cuius ſit diſpenſare in ea lege.

XIII. Neque verò dubium eſt, quin circa Ordinum interſtitia, Epiſcopi ſit diſpenſare, cùm apertè Concilium Tridentinum arbitrio Epiſcoporum hoc relinquat. Nec antiquitus cum rationabili cauſa in promouendo Neophyto Epiſcopi

Digitized by Google

A copi formidabant. Iiſque octaua [a] Synodus expreſsè in contrahendis temporum interſtitiis auctoritatem ineſſe voluit. Plectebantur quidem ſi ſine cauſa rationabili aliquem non gradatim ordinaſſent, & antiquiores Clericos cæteris præferendos eſſe Canones inculcabant, vt alibi docebitur: vbi tamen rationabilis cauſa ſuberat diſpenſandi, impunè laicos, Neophytoſque ordinabant, imò & ad ſummum Sacerdotium, hoc eſt Epiſcopatum, promouebant. Etiam [b] in vſu habetur, vt ob eminentiam doctrinæ, vel bonum teſtimonium, & de conſenſu Ordinarij concedat Summus Pontifex, vt quis omnes Ordines etiam Preſbyteratus, breuiori tempore ſumere poſſit, quemadmodum reſponſum dicitur [c] Epiſcopo Placentino. Nec Bullam [d] Sixti quinti contra malè promotos poteſtati ordinariorum præiudicare, reſpondiſſe quoque dicitur Summus Pontifex. Aliam quoque [e] cauſam diſpenſandi circa temporum interſtitia congregatio Cardinaliũ aſſignauit, ſi quis ſit prouiſus de beneficio curato, quippe cùm iura velint, elapſo anno integro, talem ad Preſbyteratum promoueri. Sed ſatius B multò eſſet, nullum ad beneficia Curata admittere, qui non iam ordinatus Preſbyter eſſet, aut non ſufficientia ſtipendia in Eccleſia meruiſſet, vt abſque diſpenſationis gratiâ, intrà annum ſaltem Preſbyter ordinari poſſet. Proprij autem Epiſcopi, ſeu Ordinarij arbitrio cùm id relinquat Tridentina Synodus, & quidem examinatâ Eccleſiæ ſuæ vtilitate, ac neceſſitate, non videtur apud eos, ad quos dimiſſoriæ ordinandorum diriguntur, vel qui ex priuilegio ordinare quenquam poſſunt, (quo titulo poteſt Epiſcopus familiarem ſuum ordinare) diſpenſandi poteſtatem reſidere, vt ſuperiùs docuimus.

[a] Octaua Synod. c. 5. ſup. citato.
[b] Vide Farinac. parte 4. declar. Conc. Trident. in cap. 13. de reformat. ſeſſ. 23.
[c] Ibidem.
[d] Ibidem in cap. 11.
[e] Cap. cum in cunctis §. inferiora, de electione, cap. ſtatutum de electione in 6. cap. Abbates, de ætate & qualitate, & alibi paſſim.

§. IV.

In quibus præſertim Ordinibus morandum fuerit, antequam ad ſuperiores aſcenderetur.

C XIV. Quamuis autem generalis ab Eccleſia de non Neophytis, aut laicis ordinandis lex lata fuerit, quamuis gradatim ad Eccleſiaſticos gradus aſcendendum Eccleſia præceperit: nihilominus in quibuſdam ſpeciatim Ordinibus moram aliquam trahendam eſſe lex, & conſuetudo Eccleſiaſtica docuerunt: in iiſque præſertim gradibus Eccleſia ſiſtendum eſſe voluit, in quibus magis ſui experimentum Clericus confirmare poſſet. Itaque vix aliquos antiquos Canones reperias, qui in Clericali tonſura, quæ nullam habet peculiarem ſibi functionem, vel in Oſtiariatu ſiſtendum eſſe doceant. Paucos ab Oſtiarij munere magnos & celebres viros militiam Clericalem exoſos reperias: non tamen inſuetum, vt ab hoc munere initium duceretur: præterquam quod enim ſtante veteri Eccleſiæ more ſeruabatur, vt celebriorum Eccleſiarum plures eſſent Oſtiarij, quemadmodum in Romana, ex epiſtola [f] Cornelij ad Fabium, in Conſtantinopolitana, ex Iuſtinianæâ [g] Nouella colligere poſſumus: cum ex Toletano [h] ſub Reccaredo in Eccleſiis minoris cenſus vnum à Sacerdote eligi D Oſtiarium præceptũ ſit, qui nitorem Eccleſiæ, & luminaria curet: cùm Oſtiarios paſſim apud auctores, legamus non dubium eſt, quin aliqui in Oſtiariatus gradu probarentur. Nihilominus ex humilitatis ſenſu dixit olim Paulinus Nolanus [i] epiſtola ad Seuerum, *teſtor ipſum* (Deum) *quia ab aditui nomine & officio optaui ſacrum ſeruire ſeruitium*: cùm enim gradus iſte minoris induſtriæ videretur, eos qui ab Oſtiariatu inciperent, in Lectorum poſtea, aliorumque minorum graduum officio probari conſueuiſſe probabile eſt: quamuis ex epiſtola [k] Ioannis octaui, & aliorum decretis, quæ *ne cito quilibet Lector fiat*, prohibent, colligi poſſit, ante Lectoris officium probationem aliquam interdum præmiſſam; eamque neceſſariam iudicatam fuiſſe indicat fortè Nazianzenus dicens, [l] *καὶ ὅτι τῆς Ἐκκλησίας ἄξιον εἶναι χρὴ πρῶτον, εἶτα τοῦ βήματος καὶ τούτου πρῶτον, εἶτα τῆς προεδρίας, & oportere, vt quiſpiam Eccleſia dignus ſit Eccleſiaſtico primũ catalogo adnumerari mereatur, ac deinde ſuggeſtu*, id eſt Lectoris officio qui è ſuggeſtu legebant: nam Iulianum Apoſtatam Lectoris munere functum, ſuggeſtus prouectione ornatum refert idem [m]

[f] Epiſt. Cornelij ad Fab. Antiochen. apud Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 35.
[g] Iuſtin. Nouell. 3. vt determin. ſit num. Clericorum.
[h] Conc. Tolet. ſub Reccaredo c. 3. tomo 2. Cõc. Binij parte 2.
[i] Paulinus epiſt. 6. ad Seuerum.
[k] Epiſt. Ioannis 8. Baſil. Conſtant. & Alex. Imper. 199. tomo 3. Conc. Binij parte 2.
[l] Nazianz. orat. 1. non longè ante finem.
[m] Idem orat. 4.

auctor, eandem phraſim vſurpans, *priuſque hoc, ac poſtea ſedis principatu*, ſeu hie- A
rarchico Ordine.

XV. Lectoris porrò gradum ad quem qui Sacerdotio idonei iudicabantur,
etiam ex Ephœbis egreſſi promoueri conſueuerant potiſſimæ neceſſitatis inter
omnes minores Ordines iudicatum fuiſſe, in eoque præſertim morari ſolitos
qui ad ſuperiores Ordines aſcenſuri erant, tum ex prædictis, tum ex pluribus
aliis colligi poteſt. Si enim animo reuoluamus quæ Synodus [a] Romana ſub
Syluestro, de promotione ordinata ad Ordines cenſuit, ſtatim à Lectoris gradu
aliquem Eccleſiaſticam militiam aggredi poſſe, etiam prætermiſſo Oſtiariatu,
docebimur: ſi [b] Syricij, ſi [c] Zozimi, ſi [d] Gelaſij ſuprà allata decreta diſcutiamus,
omiſſum in iis de mora in Oſtiarij gradu præceptum eſſe innoteſcet, ſed à Le-
ctoris gradu incipiendum iuberi reperiemus. Idem ex [e] Capitularibus Caroli:
idem ex [f] octaua Synodo generali argumentum ducetur, vt dubitandi locus
nullus ſupereſſe poſſit, quin in Lectoris primitus gradu probari ſolerent, quam
maximè, qui ad ſacros Ordines parabantur. Obſeruari etiam ex prædictis potuit B
[g] Celerinum, & Aurelium à Lectoratu initium Clericalis militiæ duxiſſe. Nec
prætermittendum Bracharenſe [h] primum, quod probationis ad annum tempo-
ra contraxit, in Lectoratu tamen vel Diaconatu potiſſimum immorandum eſſe
oſtendere.

XVI. Plura quoque eiuſmodi exempla referri poſſunt: nam Baſilium, quem
Gregorius [i] Nazianzenus in exemplum proponit, ad retundendam eorum te-
meritatem, qui confeſtim & inordinatè ad Eccleſiaſticos Ordines aſcende-
rent, à Lectoratu incœpiſſe idem [k] auctor tradit: Chryſoſtomum ſimiliter [l] So-
crates, [m] Palladius, & alij: Epiphanium Ticinenſem [n] Ennodius; Ioannem Ca-
bilonenſem [o] Sidonius; S. Marcellum Pariſienſem [p] Fortunatus; S. Felicem [q]
Paulinus: alios alij, quos tamen ordinatè & ſecundùm Canonicas regulas ad
Eccleſiaſticos gradus promotos prædicãt. Similiter legimus apud Gregorium [r]
Turonenſem Catonem Presbyterum de ſeruatis interſtitiis ſeſe iactantem in C
hæc verba erupiſſe, *nec me Dominus Deus meus patitur hac ordinatione priuari, cuitan-
tum famulatum exhibui, nam & ipſos Clericatus gradus Canonicâ ſum ſemper inſtitutione
ſortitus*: quæ ſit autem Canonica inſtitutio explicat, *Lector decem annis, Subdiacona-
tus officium quinque annis miniſtraui, Diaconatui verò quindecim annis mancipatus fui, Preſ-
byterij autem iam honore viginti annis potior: quid autem mihi nunc reſtat, niſi vt Epiſcopa-
tum, quem fidelis ſeruitus promeretur, accipiam?* Plures alios citare poſſem, qui legitima
temporum inter Ordines interualla decurriſſe prædicantur, qui tamen à Le-
ctoratu incœperunt, in eoque probati ad ſuperiores poſtea Ordines, reliquis
prætermiſſis minoribus, conuolarunt.

XVII. Ab Exorciſtatu quoque aliquos incœpiſſe, in eoque gradu diutius
perſeueraſſe poſtmodum ad ſuperiores aſcenſuros exemplis comprobo. S. Mar-
tinum v. gr. Exorciſtarum Ordini primum adſcriptum fuiſſe referunt Seuerus [ſ]
Sulpitius, & alij, nec minorum Ordinum officiis vllis mancipatum præterquam
Exorciſtæ. Similiter [t] Bernardus ſeu Bernuuardus Epiſcopus Hildeſienſis ſeu D
Hildeſemienſis, primùm Exorciſta creatus, poſtea Subdiaconus refertur. Vnde
Syricius [u] ſuprà eos quidem, qui ab adoleſcentia ſua Eccleſiaſticis officiis man-
ciparentur, in Lectoris officio probandos præcipit, grandiores autem vel in
Lectoris, vel in Exorciſtæ munere: nam qui minores erant natu in Lectoris
officio plura ingenij ſui documenta dare, & licet in tenera ætate Eccleſiæ vti-
les eſſe poterant, Pſalmis, ſcilicet Hymnis, Verſiculis, aliiſque cantionibus di-
uiniſque ſcripturis, vel legendis, vel decantandis vacantes: ideoque ante puber-
tatis annos Lectores aliquando ordinabantur, vt ex Conciliis Carthaginenſi [x]
tertio, [y] Hipponenſi, [z] Niceno ſecundo, [a] VVormatienſi, & aliis paſſim colli-
gere eſt: & videre poſſumus apud [b] Victorem Vticenſem, qui Lectores & infan-
tulos, ſeu Lectores infantulos memorat ſub Henrico Rege pro Chriſti fide oc-
ciſos, itemque apud [c] Sidonium & [d] Ennodium, quorum hic Epiphanium Tici-
nenſem annorũ octo, ille Ioannem Cabilonenſem ab infantia Lectores creatos
affirmat. Exorciſtæ autem nequaquam Eccleſiæ vtiles eſſe poterant, aut officio
ſuo

[a] Syn. Rom. ſub Syluestr. ſuprà.
[b] Syricius ſuprà.
[c] Zozimus ſuprà.
[d] Gelaſ. ſuprà.
[e] Capit. Caroli ſuprà.
[f] Octaua Synod. ſuprà.
[g] Vide epiſt. Cypr. ſuprà.
[h] Brach. 1. ſuprà.
[i] Naz. orat. 20. in laudem Baſilij.
[k] Idem ibid.
[l] Socrates lib. 6. cap. 3.
[m] Pallad. dialogo de eius vita.
[n] Ennodius in vita Epiph. Ticin.
[o] Sidonius lib. 4. epiſt. 25.
[p] Fortunatus in vita S. Marcelli lib. 1. c. 4.
[q] Paulinus natali 4. S. Felicis.
[r] Greg. Turon. lib. 4. hiſt. cap. 6.
[ſ] Seuerus Sulpitius in vita S. Martini, Paulinus in eiuſdem vita, Fortunatus, & alij.
[t] Vita S. Bernardi Hildeſ. apud Sur. 20. Nouemb.
[u] Syricius ſuprà
[x] Carthag. 3 c. 19.
[y] Hippon. can. 10.
[z] Nicen. 2. c. 14.
[a] VVormat. c. 68.
[b] Victor Vtic. de perſecut. Vandal lib. 3. & Martyr. Vſuardi 13. Iulij.
[c] Sidon. epiſt. 25. lib. 4.
[d] Ennod. in vita Epiph. Ticin.

A ſuo idonei, niſi iam prouectioris ætatis: neque enim pueri vel adoleſcentes idonei videbantur, qui dæmones adiurarent, energumenos cuſtodirent, alerent, eiſque manus imponerent; vnde rectè, & conuenienter [a] Syricius eos, qui ab adoleſcentia Clericatui adſcriberentur, in Lectoris gradu atque officio, qui in ætate iam maturâ, in Lectoris aut Exorciſtæ ordine ac munere verſatos eſſe præcipit, antequam ad ſuperiores aſcendant; iuxta eandem perſonarum diuerſitatem, eoſdem gradus, Lectoris quidem iis qui ab ineunte ætate Clericali militiæ adſcripti eſſent, Lectoris autem vel Exorciſtæ, iis qui grandiores facti hanc vitam ſeligerent, attribuit [b] Zoſimus. Exorciſtæ autem gradum prætermittit [c] Gelaſius in Lectoris officio primæ probationis tempora conſtituens.

XVIII. A Lectoratu, vel Exorciſtatu ad Acolytatum, vel Subdiaconatũ nullâ in alio Ordine morâ interpoſitâ, progreſſio eſſe ſolebat, prout indicant [d] Syricius, & [e] Zoſimus, ſuperiùs allati, inter quos, quo ad modũ loquendi, differentia B eſt, quod Syricius Acolytatus & Subdiaconatus Ordines connectat, Zoſimus verò cum diſiunctione vtrumque efferat; quoad rem autem idem vterque ſentit. Nam Syricius ideò Acolytatũ, & Subdiaconatum coniunxit, quod tendenti ad Preſbyteratũ poſt legitimam in Lectoratu militiã Acolytatus ac Subdiaconatus ordines eidẽ tribui ſolerent, in quibus maioribus initiandus iterum probaretur; quia tamen aliquãdo Acolyti, aliquãdo Subdiaconi munia obibat, diſiunctione vtitur Zoſimus, ſtatuens vt quibuſdam annis vel Acolytus, vel Subdiaconus exiſtat, qui à Lectoratu ad hierarchicos Ordines contendit. [f] Capitularia Caroli, & octaua [g] Synodus generalis eandem in alterutro ſeu ordine, ſeu officio moram præſcribunt: à quibus diſſentit [h] Gelaſius, qui in vtroque ſiſtendũ docuit. Gelaſio non videtur neceſſario obtemperatum fuiſſe, ſed ſuffeciſſe, quod aliquis poſt Lectoratum Acolytus, ac Subdiaconus fieret, modoq; huius, modo illius munia obiret, vel certè vni duntaxat ex illis officiis alligaretur, prout pluribus exẽplis oſtenditur: nam de Ioanne Cabilonenſi, licet ſubobſcurè id teſtatur [i] Sidonius: de Epiphanio Ticinenſi refert [k] Ennodius ſupra laudatus, eum, cùm aliquot anC nos in Lectoratus munere peregiſſet, antequam ad Diaconatum eueheretur, *in ſecundo à Leuitis numero dedicatum*, id eſt Subdiaconum fuiſſe creatum: quos etiam gradus aſcẽdiſſe S. Marcellum Pariſienſem teſtatur [l] Fortunatus, & S. Ignatium Conſtantinopolitanum [m] Nicetas. Eandem ordinum ſeriem ac conſequentiam ſeruaſſe [n] S. Bernardum Hildeſienſem poſtea Epiſcopum narrat qui vitam illius ſcripſit. E Lectore quoque Subdiaconum factum Optatum apud [o] Cyprianum legimus, ex quo etiam à Lectoratu ad Acolytatum [p] Saturum promotum fuiſſe colligimus. Catonem Preſbyterum ſuprà interſtitiis Ordinum abundè ſe ſatisfeciſſe putaſſe oſtendimus, etſi è Lectore Subdiaconus creatus fuiſſet. Plura eiuſmodi [q] exempla innumera idipſum demonſtrant.

XIX. Quinimò, ſi exemplis agendum ſit, reperio multos à Lectoratu vel Clericatu ſtatim ad Diaconatum aſcendiſſe: nam Baſilium [r] Nazianzenus, Chryſoſtomum [ſ] vitæ eius ſcriptores hoc ordine ad Diaconatum progreſſos fuiſſe teD ſtantur, quamuis Eccleſiaſticã Regulam exactè eos ſeruaſſe doceant. Similiter S. Euthymius, [t] Conſtãtinopolitanus poſteà Patriarcha, primum Lector, & è Lectore Diaconus euaſit. Plures alios Sanctos ſimili modo prouectos enarrare poſſemus: ſed cùm exemplis minus efficaciter id probari poſſit, quia à lege nõnumquam deuiant; ſufficiet notaſſe Sardicenſem [u] Canonem huic etiam obſeruantiæ fauiſſe. Etenim denotat Sardicenſe Conciliũ non prius ordinari quemquam Epiſcopũ, *niſi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, ac Presbyteri fuerit perfunctus, & ità per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen Epiſcopatus.* In quibus quidem gradibus diuturnum tempus impendi iubet, *quia,* inquit, *diuturnâ probatione indiget, qui ad Epiſcopale ſolium eſt ſubleuandus.* Bracharenſe quoque [x] primum in officio Lectoris, vel Diaconi diſciplinã Eccleſiaſticam addiſcendam præcipit: ſcriptor quoque [y] S. Eutychij Conſtantinopolitani poſtea Præſulis, ait, eum ex præſcripto ſanctorum Canonum in ordine Diaconatus aliquo tempore moratum fuiſſe, vbi etiam addit, *Ordinis rationem cum in omnibus rebus, tum in gradibus pietatis optimum eſſe.*

[a] Syric. ſuprà.
[b] Zoſimus ſuprà.
[c] Gelaſius ſuprà.
[d] Syricius ſuprà.
[e] Zoſimus ſuprà.
[f] Capitular. Caroli ſuprà.
[g] Synodus 8. gen. ſuprà.
[h] Gelaſius ſuprà.
[i] Sidonius ſuprà.
[k] Ennodius ſuprà.
[l] Fortunatus in vita S. Marcelli.
[m] Nicetas in vita Ignatij.
[n] Vita S. Bernardi Hildeſ. ſup.
[o] Cypr. epiſt. 24.
[p] Cõfer epiſt. Cyp. 24. cum epiſt 55.
[q] Greg. Turon. lib. 4. cap. 6. ſuprà cit.
[r] Naz. orat. 20. in laud. Baſilij.
[ſ] Palladius, & alij ſcriptores vitæ Chryſoſt.
[t] Vit. S. Eutychij apud Sur. 6. Aprilis.
[u] Sardic. c. 10.
[x] Brach. 1. ſuprà.
[y] Vit. S. Eutych. ſuprà.

XX. Vnum etiam obſeruo (quod ad plurium difficultatum in hac materia ſo- A
lutionem ſpectare poteſt) nempe, eſto in aſſignatis ſuperiùs gradibus, Lectoratu præſertim ac Diaconatu probari ſolerent, qui ad Presbyteratum, vel ſummum Sacerdotium ſeligendi erant: nihilominus non tam anxiè veteres curaſſe, vt in pluribus gradibus mora duceretur, quàm vt aliqua in inferioribus, ſiue vno, ſiue pluribus gradibus inferioribus tempora inſumerentur, antequam ad Hierarchicos legitimè aſcenderetur; vnde qui per decennium v.gr. in vnico gradu Lectoris laudabiliter meruerat, quoad acquirendam dignitatem Diaconalem aut Presbyteralem fermè æquiparari ſolebat, ei qui per quinquennium in Lectoratu, & per aliud quinquennium in Acolytatu, vel Subdiaconatu ſeſe exercuerat: præcipua enim maiorum noſtrorum cura erat, vt laborum, temporumq; proceſſu ad Eccleſiæ regimen aſcenderetur, ne vel laicales mores cum Sacerdotali aut Diaconali ordine retinerentur, vel noui recenteſque Clerici, qui nihil vel parum in Eccleſia deſudauerant, emeritis, qui fructuosè ſacris officiis miniſtraſſent, pręferrentur, & otioſus debita laborantibus pręmia præriperet: neve B
incogniti, nec ſatis probati homines, vel inerudíti, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ ignari, ad Eccleſiaſticas dignitates irreperent; quare prout Eccleſia vel Lectoris, vel Exorciſtæ, vel aliquo alio miniſterio Eccleſiaſtico magis, vel minus indigebat, aliquem diutiùs in vno ex iis officiis retinere, vel eo prætermiſſo ad aliud eligere ſolebat, quemadmodum de Ioanne Cabilonenſi ſcribit [a] Sidonius, *in Diaconi ſeu gradu, ſeu miniſterio multum retentus propter induſtriam, diu dignitate non potuit augeri, ne poteſtate poſſet abſolui.* Prout etiam ad prædicta miniſteria aptior aliquis erat, & ad alia minus aptus, in quibuſdam diutius retinebatur, vel ad altiora aſſumebatur, aliis etiam nonnumquam prætermiſſis, vt clarè oſtendit Ambroſius, [b] *alius,* inquit, *diſtinguendæ lectioni aptior, alius pſalmo gratior, alius exorcizandis, qui malè laborant ſpiritu, ſolicitior, alius ſacrario opportunior habetur; hæc omnis ſpectet Sacerdos, & quid cuique congruat id officij deputet.* Quibus verbis Lectoris, Exorciſtæ, & Subdiaconi, cui ſacrarij cura commiſſa erat, vel certè Oſtiarij officia enumerantur, quæ arbitrio Epiſcopi vnicuique ex Clero probando demandabantur. C

a Sidonius ſuprà.

b Ambroſius de offic. lib. 1. cap. 44.

XXI. Atque hinc primò accidit, vt plures legamus in diuerſis inferioribus gradibus meruiſſe, alios verò eos gradus prætegreſſos fuiſſe antequã ad Sacerdotium eueherentur. Origenem ex Lectore ſeu Doctore audientium, ad quem gradum ab adoleſcētia promotus fuerat, Presbyterum viginti poſteà & amplius annis, cum ad virilem ætatē perueniſſet, Cæſareæ ordinatũ fuiſſe ex Euſebio [c] colligimus. S. Martinũ ab Exorciſtæ gradu ad Sacerdotiũ euectũ multo poſtea tēpore ex Seuero [d] Sulpitio diſcimꝰ. De S. Felice hęc vorsâ oratione [e] S. Paulinus.

Primis Lector ſeruiuit in annis:
Inde gradum cœpit, cui munus voce fideli
Adiurare malos, & ſacris vellere verbis;
Quod quia perſpicuâ meriti virtute regebat,
Iure Sacerdotis veneranda inſignia nactus, &c.

c Euſeb. lib. 6. hiſt. c. 3 & 17.
d Sulpicius in vitâ S. Martini.
e Paulinus natali 4. S. Felicis.

Coſmam quendam Subdiaconum Eccleſiæ Syracuſanæ ad poſſeſſionem, quæ D
Iuliana dicitur, Presbyterum electum, & ordinatum refert [f] S. Gregorius, S. [g] Auſtregiſilus decisâ cæſarie factus Clericus, & ordinatus Subdiaconus, Presbyter poſtea ordinatus, ad Bituricenſem Archiepiſcopatũ deinde aſcendit. S. [h] Albertus Monachus à Burchardo Cameracenſi primum Acolytus, deinde Subdiaconus, poſtea Diaconus, demum Presbyter ordinatus refertur.

f Greg. lib. 11. epiſt. 24.
g Vita S. Auſtregiſ. apud Sur. 20 Maij.
h Vita S. Alberti apud Sur. 7. Auguſti.

XXII. Exinde ſecundò accidit, quod añte decurſos omnes gradus Clericatus, plures in Epiſcopos electi reperiantur, ſed qui in aliquo inferiori gradu, ac ſacro Ordine laudabiliter fuiſſent verſati. Ex inferioribus quidem Ordinibus ad Epiſcopatum quemquam eligi indecorum videbatur, ſed non vſquequaque prohibitum, quia morum quidem in illis Ordinibus teſtimonium dare poterant; ſed non perinde induſtriæ, prudentiæ, & habilitatis ad regendum, ac in Ordinibus hierarchicis, in quibus ſacri principatus participes cùm eſſent, dotes regimini Eccleſiaſtico conuenientes, magis explicabant. Vnde lege ſanxit

Vrbanus

Digitized by

A Vrbanus [a] Pontifex, vt nonniſi ex Preſbyteris vel Diaconis Epiſcopi eligerētur, qui poſteà ex Subdiaconis eligi permiſſi ſunt ab [b] Innocentio 3. Antiquitus autem non licuiſſe, niſi vel ex Preſbyteris, vel Diaconis eligi Epiſcopos, teſtantur S. Leo [c] epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem de omnibus Epiſcopis loquens, & [d] Stephanus 3. in Synodo Romanâ, de ſolis Summis Pontificibus. Ex eorum etiam Diaconorum ordine Epiſcopos frequenter electos innumera exempla demonſtrant, &, vel ab initio naſcentis Eccleſiæ, Ignatio [e] Antiocheno Heronem Diaconum ſucceſſiſſe, & in Romana [f] Eccleſia ex Diaconis factos Pontifices, Linum, Anacletum, Clementem ex Hiſtoriæ lectione nouimus. Quinimo, ſi ſeriem Pontificum maiorum ſedium antiquam attentè inſpiciamus, plures fortè ex Diaconis, quàm ex Preſbyteris ad Sacerdotij apicem perueniſſe comperiemus: cùm enim induſtria præſertim perſonæ in Diaconi gradu eluceret, ſolerentque Diaconi omniū Epiſcopalium negotiorum internuntij, B procuratores, ac participes fieri; ideò cæteris, etiam qui eſſent ex Preſbyterali cœtu, magis idonei aliquando iudicabantur. Quod occaſionem dedit Eulogio [g] Alexandrino apud Photium (niſi tamen hoc ipſum, Photij potius figmentū eſt, quàm Eulogij fragmentum) comminiſcendi, quod cùm Romanæ Eccleſiæ mos eſſet, in Eccleſiâ Romanâ, vt decedenti Sūmo Pontifici Archidiaconus ſubrogaretur, præuideretq; Cornelius Nouatum Archidiaconum nouatorum eſſe, ſi Romanæ Eccleſiæ præſideret, eum inter Preſbyteros relegarit, quaſi Preſbyter factus non amplius eſſet Pontifex eligendus: ſed de iis alibi fuſiùs.

XXII. Tertiò etiam ex eo accidit, quod Concilium [h] Arelatenſe 3. citatum, ad Preſbyteratum, & Epiſcopatum, imò etiam & ad Diaconatum, & [i] Aurelianēſe 3. ad Diaconatum ac Preſbyteratum, eiuſdem ſcilicet temporis moram annuam ſcilicet prærequirant: quia nempe, cùm laicorum ſeu Neophytorum ordinatio prohiberetur, promotio eorum ad omnes hierarchicos Ordines intelligebatur eſſe prohibita. Nam Paulus, [k] qui Epiſcopum Neophytum eſſe prohibuit, Epiſcopi nomine tam Summum, quàm inferiorem Sacerdotem, ſeu Preſbyterū in- C tellexit, vt paſſim docent omnes [l] Interpretes; idémque [m] Diaconos probandos voluit, antequam miniſtrent. Probatio itaque iſta, quæ à quibuſdā quinti & ſexti ſæculi Conciliis definita fuit, tum ad Epiſcopatum, tum etiam ad Preſbyteratum, ac Diaconatum, eiuſdem temporis, puta annua ſtatuta eſt; non potuit enim vel ad Diaconatum, breuioris rationabiliter temporis, quàm vnius anni aſſignari. Non cenſebatur autem poſt hæc Concilia ex Neophyto vel laico ordinatus, qui poſt annuam in inferiori Ordine, quantūuis non hierarchico, probationem, vel Epiſcopus conſecraretur. Vbi autem Epiſcopus aliquis electus fuiſſet, quia accelerari Ordinationem maioris operæ videbatur: ideò ſeruandorū inter Ordines, qui ad Sacerdotium electo deeſſent, nulla vel certè exigua erat cura. Refertur tamen [n] S. Audoënus licet ad Epiſcopatum Rothomagenſem electus tantiſper in Ordinibus ſuſceptis ſubſtitiſſe, antequam Epiſcopum conſecrari ſe permitteret, ne ſacrum Ordinem præripere videretur.

D XXIV. Nihilominus, quamuis hæc ita forent, laudabile tamen ducebatur in ſingulis Ordinibus moram aliquam trahere, antequam ad ſuperiorem aſcenderetur. Faciunt ad id Conſtitutiones [o] Sylueſtri, & [p] Caij Summorum Pontificum ſuperiùs citatæ. Conducunt & aliqua priorum ſæculorū exempla, in quibus tamen non auſim affirmare pro certo, eos, qui gradatim per omnes Eccleſiaſticos Ordines aſcendiſſe perhibentur quatuor minores quos Eccleſia recipit, ſeruatis inter ſingulos quibuſdam temporum interuallis, recepiſſe. Dicitur ergo S. Cornelius à S. Cypriano, [q] *per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpè promeritus, ad Sacerdotij ſublime faſtigium, cunctis religionis gradibus, aſcendiſſe.* Dicitur S. Athanaſius à [r] S. Gregorio Nazianzeno eo modo educatus atq; inſtitutus, quomodo inſtitui oporteret, qui Antiſtites plebis futuri ſunt, cooptatus ſiquidem in ſacrum ordinem eorum qui Deo appropinquant, & ſacroſanctæ ſtationis, & Ordinis honore affectus, & antequā Epiſcopus Alexandrinus ordinaretur, *πᾶσαν τὴν τῶν βαθμῶν ἀκολουθίαν διεξελθεῖν, omnem graduum ſeriem, ſeu conſequentiam tranſegiſſe.* S. Anthimus [ſ] *per gradus* Preſbyter

[a] Vrbanus apud Grat. diſt. 60. c. ſinali; cuius Canonis tanquam Vrbani 1. meminit Innocent. 3. cap. à multis, de ætate & qualit. probabilius verò apud Iuonem p. 5. c. 72. & Panorm. lib. 2. cap 5. tribuitur Synodo Beneuentanæ ſub Victore 2. cui Vrbanus 2. ſucceſſit.

[b] Innocent 3. cap. à multis cit.

[c] Leo epiſt. 82. al. 84 ad Anaſt. Theſſal. cap. 6.

[d] Steph. 3. in Synodo Rom.

[e] Ignat. epiſt. ad Heron. Diac. eum ſibi ſucceſſurum prædixit: Euſeb. lib 3. hiſt. cap. 30. ſucceſſiſſe teſtatur.

[f] De iis Pontific. vide Ignat. epiſt. ad Smyrn. & Pontif. Damaſi.

[g] Eulog. Alexand. apud Phot. in Biblioth.

[h] Arel. 3. ſeu 4. ſuprà c. 1. & 2.

[i] Aurel. 3. c 6.

[k] 1. ad Tim. 3.

[l] Vide Interpretes in dict. cap.

[m] Cap. 3. cit.

[n] Vit. S. Audoēn. cap. 11. apud Sur. 24. Auguſt.

[o] Sylueſter ſuprà

[p] Caius ſup.

[q] Cypr. epiſt. 52. ad Antoni.

[r] Greg. Naz. orat. 21. in laudem S. Athanaſij.

[ſ] Vit. S. Anthim. apud Metaph. & Sur. 27. Aprilis.

factus dicitur apud Metaphraſtem. S. Medardus à [a] Fortunato Presbytero, *decurſis cum multa honeſtate inferiorum Ordinibus graduum, poſt bonam eorum adminiſtrationem, diuinâ ſibi aſpirante gratiâ, Sacerdotale coactus* narratur *ad officium.* Plures alios paſſim ſeruatis omnibus inferiorum Ordinum gradibus ad Sacerdotium ordinatè aſcendiſſe leges. Nec dubium, quin Sacerdotio, quod omnium Ordinum functiones cõprehendit, magis idonei ſint, qui ſingulos Ordines gradatim conſcenderunt, in iiſque ſeſe ex præſcripto Canonum exercuerunt, quàm qui in vnico ſolum ordine morati ſunt. Ordinatiſſima hæc ad Sacerdotiũ videtur eſſe aſcenſio, ſi ſinguli Eccleſiaſtici gradus per moroſa temporum interualla conferantur: hæ ſunt aſcenſiones, quas in corde ſuo, iuxta Pſalmiſtam, [b] diſpoſuit Dominus, in valle lachrymarum in loco quem poſuit: hæc eſt [c] Scala Iacob, per quam Angeli ad Dominum aſcendunt, quam ſi Angeli, ſi beatiſſimi Spiritus, ſi ſupernæ mentes nonniſi gradatim aſcendere audent, qua temeritate mortales [d] fictilia vaſa portantes, quæ faciunt inuicem anguſtias, prætermiſſis inferioribus gradibus vno vel pluribus, ſtatim ad eius ſummitatem adnitentur? eant potius [e] de virtute in virtutem, de gradu in gradum, vt videatur Deus Deorũ in Sion. [f] *Caſum appetit qui ad ſumma loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum.* Conuenientiſſima videtur eſſe iſta diſpoſitio, vt quemadmodum loquitur [g] Tridentinum, qui ad Sacerdotium aſpirant, *de gradu in gradum aſcendant, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accreſcat.* Pulchrum eſt, ſi per omnes militiæ Eccleſiaſticos gradus ad Sacerdotalem ordinandi deducantur.

A

B

a Fortun. vit. S. Medardi cap. 9. apud Sur. 8. Aprilis.
b Pſal. 83.
c Geneſ. 28.
d 2. Cor. 4.
e Pſal. 83.
f Greg. epiſt. 100. ad Syag. lib. 7.
g Tridént. ſeſſ. 23. cap. 11. de reformat.

§. V.

Quorum interſtitiorum diſpenſatio facilius concedi hoc tempore poſſit, quorum obſeruatio ſtrictius vrgeri debeat.

XXV. Atque hinc eſt, quod Concilium Tridentinum ſuprà in ſingulis Eccleſiaſticis Ordinibus moram aliquã trahi voluerit, etiam in minoribus. Diſtrictiùs tamen idem [h] Concilium inter poſtremi gradus minorum Ordinum ſuſceptionem, & ſacrorum Ordinum, itemque inter promotionem ad Diaconatum, & euectionem ad Sacerdotium, temporum interualla ſeruari præcepit, quàm inter receptionem quorumcumque aliorum Ordinũ: etenim minores quidem Ordines per temporum interſtitia conferri, vel non conferri arbitrio Epiſcopi quodammodo relinquit, inter Subdiaconatum quoque & Diaconatum, ſi Epiſcopo ita videatur, anni moram interponendam dũtaxat decernit: at à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad Subdiaconatum, & à ſuſceptione Diaconatus ad Presbyteratum temporum quædam interualla præſcribit, quæ ſeruari præcipit, *niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat:* non mero arbitrio Epiſcopi id relinquens, ſed neceſſitatem, aut vtilitatem Eccleſiæ in diſpenſatione circà iſta interualla concedendâ requirens. Scio, cùm interponenda quædam inter ſingulos Ordines tempora à Synodo Tridentinâ præſcribuntur, *niſi aliud Epiſcopo videatur,* verba iſta, vt latè tradit [i] Bartolus, & ex eo ad præſentem materiam diſſerit [k] Nauarrus, intelligenda eſſe *de viſu & iudicio rationis,* vt aiunt illi, *regulato.* Scio, quod [l] vna pars Tridentini decreti per aliam declarari poſſit, proindeque verba iſta per alia, quæ neceſſitatem, vel Eccleſiæ vtilitatem in iis diſpenſationibus concedendis expoſcunt, explicari poſſe.

C

D

XXVI. Nihilominus, non perperam, neque ſine maturâ, vt exiſtimo, deliberatione, neceſſitatis Eccleſiæ, atque vtilitatis expreſſa mentio facta eſt in cõcedenda diſpenſatione circa interſtitia inter quoſdam Ordines, cuius in diſpenſatione pro aliis Ordinibus nulla fit mentio. Etenim ſtante præſenti rerum ordine non dubium eſt, quin maioris videatur eſſe momenti, vt à minoribus Ordinibus ad ſacros, & à Diaconatu ad Presbyteratum lentior ſit ac moroſior progreſſio, quàm à quouis alio ordine ad quemcumque alium. Nam, cùm iam minorum Ordinum functiones aliquæ tantum in vſu ſint, diſciplina circà initiatos iis Ordinibus, aut nulla, aut longè minor vigeat, obligatio eorũ ferè nulla ſit, nec Eccleſiaſticis perſonis quæ vinculo aliquo deuinctæ ſint, Clerici qui ſolum ad illos Ordines promoti ſunt adcenſeri ſoleant: vbi ab iis Ordinibus ad ſacrũ aſcenditur,

h Idē cap. 11. cit. 13. & 14.
i Bartolus in Gloſſ. v. videbitur ſuper Extrauag. ad reprimendũ.
k Nauarrus cõnſil. 11. lib. 1. de temporib. ordin
l l. 2. ff. de rebus dubiis.

Digitized by

A tur, in quo cœlibatus, & Clericalis vitæ ineundæ profeſſio emittitur, nec licet [a] manum ponentem ad aratrum retrò aſpicere; ſerio tunc demum prouidendũ, ne vel inutilibus Eccleſiæ Clericis oneretur, vel ingratò ſe ſtatui, aut conditioni quiſquam adſcriptum doleat, vel ineptus admittatur. Probationis itaque tunc tempora neceſſaria ſunt, quia probatio maximè neceſſaria. Similiter, cùm omnium Ordinum, præterquam Sacerdotij functiones, iam minimi momenti ſint, quantum ad ſalutem animarum populi ſpectat, & Eccleſiaſtico regimini, Diaconi iam non æquè ac prioribus temporibus immiſceri ſoleant, iterum quam maximâ, & maturâ deliberatione opus eſt, acuratoq; examine, vbi quis ad Preſbyteratum euehendus eſt, & animarum directioni ac gubernationi applicandus: tunc ergo præſertim interſtitia inter Ordines præſcripta neceſſaria ſunt, quæ ordinandorum probationi deſeruiant. In cæteris gradibus, in quibus minor probationis ordinandorum eſt neceſſitas, facilior circa interſtitia diſpenſatio eſt: B ideoque arbitrio Epiſcopi hæc relinquuntur, qui conſuetudinis rationem habere poteſt, aliorumque plurium, quorum in diſpenſatione circà interſtitia inter prædictos Ordines rationem non videtur habere debere, quippe cùm conſuetudinem, quæ non vigeret inter hos Ordines interſtitia obſeruandi, adlaborare ipſe deberet, vt continuò inducat: Eccleſiæ tamen neceſſitatis atque vtilitatis in omnibus habere debet rationẽ, ne vel neceſſariâ miniſtrorum copiâ, ac ſubſidiis Eccleſia deſtituatur, vel præcocibus inſignis virtutis, prudentiæ, induſtriæ fructibus priuetur. Cùm itaque in Gallia præſertim inſolitum ſit in ſingulis minoribus Ordinibus gradatim aſcendendis tempus terere, nec Epiſcopos hac in re negligentię, nec ordinatos temeritatis incuſare debemus: quamuis optimum eſſet Tridentinæ Sanctioni ſollicitè, & ſcrupuloſè, ſi fas ita loqui, adhærere, ne, cum naturæ vitio ad laxiorem ſemper diſciplinam ac ſolutiorem tendamus, ſi vel minimum deflectamus ab orbitâ, in eiuſdem diſciplinæ perniciem longis deinceps erroribus abducamur.

C

§. VI.

Quantum tempus interſtitiis olim præfixum, & à Tridentino poſteà præſcriptum ſit.

XXVII. Subit verò mirari, quàm longa, quàm diuturna temporum ſpatia inter Ordines gradatim conſcendendos veteres ſtatuerint: certè ſi Romani Concilij ſub [b] Syluestro percurrenda forent tempora antequam quis ad gradum Preſbyteratus peruenire poſſet, nonniſi ſeniores Preſbyteros iuxta nominis ſui ethymologiam haberemus. Abbreuiata poſtea ſunt à [c] Syricio, [d] Zozimo, [e] Gelaſio interſtitiorum tempora, quibus percurrendis vix plurium magnorum virorum vita ſuffeciſſet: alia etiam, ob humanæ vitæ breuitatem, tempora ab iiſdem præſcripta ſunt iis, qui ab adoleſcentia Eccleſiaſticis ſe miniſteriis manD cipaſſent, alia iis qui iam ætate grandæui melioris propoſiti conuerſatione prouocati ad ſacram militiam ex laicis peruenire feſtinant. [f] Arelatenſe tertium, ſeu quartum, Concilium [g] Aurelianenſe tertium, & [h] quintum, ac Bracharenſe [i] primũ nimiũ vtique tempora probationis ad Sacerdotiũ contraxerunt: omnium breuiſſimum probationis terminum aſſignauit [k] Iuſtinianus, cùm iiſce temporibus nec laici probari, nec Clericalis officij, ac miniſterij functiones addiſci, nec diſciplinâ Eccleſiaſticâ animus cuiuſquã imbui ſufficienter potuerit. Poſterioribus ideò conſtitutionibus nimia illorũ feſtinatio correcta eſt, diuturnioraq; tempora requiſita. Conuenientiſſimè autem Tridentinum [l] inter minores quidem Ordines, interualla quædam temporis, ſed arbitrio Epiſcopi definienda, præſcripſit, quorum nempe functiones minus ſunt neceſſariæ, & facilius addiſci poſſunt: inter poſtremum gradum Ordinum minorum & Subdiaconatum, annum intercedere voluit, quò maiori cum diſpoſitione Subdiaconatus ſuſcipiatur, & maturiori conſilio ſuſcepta vitæ Clericalis ineundæ ratio, atque obligatio cogitetur; in Subdiaconatu non ſolùm annum, ſed *ſaltem annum* requiſiuit, quia

[a] Lucæ 9.
[b] Conc. Rom. ſub Syluestro ſuprà.
[c] Syricius ſuprà.
[d] Zoſimus ſuprà.
[e] Gelaſius ſuprà.
[f] Arel. 3. ſeu 4. ſuprà.
[g] Aurel. 3. ſuprà.
[h] Aurel. 5. ſuprà.
[i] Brach. 1. ſuprà.
[k] Iuſtin. ſuprà.
[l] Trident. ſuprà.

plures ſunt, & difficiliores eius functiones, vnde ſaltē requiritur anni ſpatiū, vt ad ſacri principatus, ad quem Diaconatus aditum patefacit, officia aliquis comparetur, & inſtructior accingatur. Denique à Diaconatu ad Preſbyteratum *ſaltem annum*, nec hoc tantum, ſed *integrum* exigit, vt maximam huius interſtitij neceſſitatem attendat, nec niſi diuturno tempore Preſbyteralis Ordinis munia omnia comparari poſſe doceat. A

XXVIII. Difficultas autem hîc duplex occurrit; Prima quænam inter ſingulos minores Ordines temporum interualla conueniat ab Epiſcopo definiri. Altera, quomodo annus, qui præſcribitur inter ſuſceptionem poſtremi gradus minorum Ordinum, & Subdiaconatus, itemque qui aſſignatur inter Diaconatum ac Preſbyteratum, ſit numerandus. Priori quæſtioni reſpondetur, breuiorem videri moram iſtam inter minores Ordines, quam [a] Sorbus, [b] Campanili, & alij definiunt, puta ab vna die Dominica, vel feſtiuitate, ad aliam: eſto enim ſingulis diebus Dominicis ac feſtiuis diebus minores Ordines ab Epiſcopis conferri poſſint, non tamen congruit menti Concilij [c] Tridentini, vt vnius ſuſceptio, alterius ſuſceptionem adeo proximè conſequatur: vult enim eos de gradu in gradum aſcendere, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accreſcat: At verò nulla in iis qui minoribus Ordinibus hoc modo initiarentur, notabilis ætatis acceſſio, cum promotione ad vlteriores gradus coniungeretur, non doctrinæ aut vitæ meriti incrementa vlla in iis tam breui tempore obſeruari poſſent; vt ergo pari paſſu, ætate, doctrinâ, vitæ merito & Ordinibus Eccleſiaſticis auctiores euadant, maius aliquod temporis ſpatium, ac diuturnius interuallum inter ſingulos minores Ordines ſtatuendū eſt. Probabilior ergo eſt [d] Vgolini, [e] Maioli, & aliorum ſententia, qui interuallum iſtud ab vno ex temporibus generalium Ordinationū ad aliud ſaltē definiunt, ſeu: quod ego malim, ab vno Quatuor Temporum ad aliud, vt nempe aliquod doctrinæ, ætatis, ac meriti incrementū inter ſuſceptionem primi ex minoribus Ordinibus, & vltimi notari poſſit, id enim prædictis verbis voluiſſe videtur innuere Tridētina Synodus. Fruſtra quoque interſtitia illa ſtatuerentur, vt poſtea confirmabimus, niſi in ſingulis Ordinibus exercendis aſſiduitas, induſtria, pietas ordinandorum probarentur: quis non autem rationabiliter iudicet, quin tres ſaltem menſes in ea probatione in ſingulis Ordinibus facienda, & in ſingulis Ordinibus exercendis videantur eſſe neceſſarij? Antiquitus certè non ſolùm ex prædictis conſtare poteſt, inter Lectoratus v. g. & Acolytatus ſuſceptionem longè diuturniora tempora ab Eccleſia expetita fuiſſe, quàm quæ nos aſſignauerimus: idque prætereà ex iis quæ de ætate ordinandorum dicemus, confirmari inſuper poterit: nam cùm Eccleſia Lectores iuniores admiſerit, Acolytos non item; vſus tamen hodiernus ferre videtur, vt etiam vno die omnes illi Ordines conferantur, quem à culpa excuſare non dubium eſt, licet corrigendum cenſerem. B C

[a] Sorbus in compendio Mendicant. v. Ordo. verſu & ſic benè.
[b] Campan. rub. 6. iuris canon. cap. 5. num 13.
[c] Trident. ſeſſ. 23 cap. 12. de reform.
[d] Vgolinus de poteſt. Epiſc. cap 16. §. 17. num. 4.
[e] Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 24. num. 13.

XXIX. Poſteriori difficultati reſpondendū eſt, annum interſtitiorum à Concilio Tridentino præſcriptum non eſſe mathematicè computandum, quaſi ſcilicet debeat duodecim menſibus integris conſtare, ſeu trecentis ſexagintaquinque diebus, ſed moraliter, & iuxtà ritum Eccleſiæ, videlicet ab vna Quadrageſima ad aliam, à Sabbato ſancto Paſchæ ad aliud ſequens, à Pentecoſte ad Pentecoſten, &c. Præterquam quod enim [f] ita ſentiunt communiter Doctores, & ità deciſum referunt à ſacra Congregatione Cardinalium Hieronymus [g] à Sorbo, Proſper [h] de Auguſtino, & alij, teſtaturque [i] Fornarius idipſum à Sixto quinto fuiſſe declaratum: congruit quoque Patrum Tridentinorum menti, tum quod Eccleſiaſticum annum in re Eccleſiaſtica intellexiſſe videri debeant: tum quod aliàs aberrandi maior occaſio daretur, dum ad vnius & alterius ſequentis anni dies moroſè examinandos vnicuique redeundum eſſet, & ex Calendario tempus iſtud repetendum: quod contra eorum intentionem fuiſſe cenſendum eſt: facilior autem & expeditior ſit alia numerandi ratio; tum denique quod ſæpius accideret, vt nec annus integer interſtitiorum ſufficeret, quia elapſo anno integro Mathematicè conſiderato, elapſa quoque Quatuor eſſe poſſent annorum Tempora celebrandis Ordinibus deſtinata. D

[f] Vide plures apud Auguſtin Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. parte 2. alleg. 18. num 2.
[g] Hieron. à Sorbo ſuprà, verſu circa id.
[h] Proſper de Auguſtin. in addit. ad Quarantam, v. Ordo in fine, & alij.
[i] Fornarius cap 3 num. 4. de Ordine add. ad inſtit. Tolet.

§. VII.

A

§. VII.

Cauſæ ſtatutorum interſtitiorum referuntur.

XXX. *Prudenter* autem *admodum*, vt inquit Concilium [a] Burdegalenſe, *nuperum & diuinitus factum, vt per tot gradus ad Sacerdotium aſcenderent Eccleſiæ miniſtri: in quibus ſi punctuatim ſeruatis temporum interſtitiis conſiſterent promoti, exercitus Ordinum proximè ſuſceptorum ſedulo vacantes, Angelicæ profectò vitæ viros Eccleſiaſticos haberemus.* Rectè, inquam, ſi durantibus temporum interuallis ab Eccleſia præſcriptis, pietati interim, diuinis Officiis, Ordiniſque vltimùm ſuſcepti miniſteriis ordinati vacarent. At nunc neſcio qua illuſoriâ Concilij interpretatione reperias quoſdam interſtitiorum inter Ordines gnauos, ac ſedulos obſeruatores, qui tamen tota iſta tempora inutiliter effluere ſinunt, non pietatis incremento, non doctrinæ vberioris acquiſitioni, non diſciplinæ ſtudio, eadem impendi curant: cùm tamen fruſtra inter ſingulos Ordines temporum interualla ſeruentur, niſi
B per ea in omni virtutum genere, ſed præſertim in Eccleſiaſticæ diſciplinæ cognitione, & ſacrorum Officiorum vſu atque doctrinâ, ordinandi prouectiores euadant, eorumque mores atque ſtudia penitus ab Antiſtite, ac populo dignoſcantur: nam illorum interuallorum præſcribendorum cauſa præcipuè triplex eſt: prima eſt, miniſterij cuiuſcumque Ordinis exacta & accurata cognitio, ac ſedulus vſus; ſecunda, animi Clericalis aſſumptio, & in diſciplina progreſſio: tertia, probatio promouendi ad ſuperiores Ordines, quem in inferioribus tanquam in ſtatu diſcipulatus, probationis ac nouitiatus retineri æquum eſt, vt non niſi cum ingenti laude & virtutum gloria, ac perfectione virtutis, in iis quæ ſunt ſui muneris inſtitutus, atque inſtructus ad ſuperiores gradus accedat.

[a] Burdeg. ſub Cardinale de Sourdis cap. 6. num. 3.

XXXI. Primùm igitur ordinandus per moroſa temporum interualla ad ſuperiores Eccleſiaſticos Ordines deducitur, vt ea quæ ſunt ſui muneris, & ſacræ religionisediſcat, antequam aliorum docendorum curam ſuſcipiat, non enim
C ſolum ſacrorum doctrinâ imbuendus eſt, qui ad Sacerdotium deſtinatur, verùm etiam praxim ſacri Officij edocendus, quæ non niſi diuturno vſu comparatur. Vnde ſanctos Patres qui è laicis, diuinâ diſpenſatione, ad Sacerdotium prouecti ſunt, conqueſtos eſſe reperio, quod priùs docere, quàm diſcere contra ſtatutum rerum ordinem compellerentur. *Homines*, inquit [b] Ambroſius, *diſcunt prius quàm doceant, & ab illo accipiunt, quod aliis tradant; quod ne ipſum quidem mihi accidit: ego enim de tribunalibus, atque adminiſtrationis infulis ad Sacerdotium raptus, docere vos cœpi, quod ipſe non didici; itaque factum eſt vt prius docere inciperem quàm diſcere: diſcendum igitur mihi ſimul eſt, & docendum; quoniam non vacauit ante diſcere.* Auguſtinus tantus ille vir, & qui priùs [c] per trienniũ fermè orationi, & lectioni vacans ſeceſſerat, quàm Preſbyter fieret, qui aduerſus Academicos, Manichæos, qui pro illuſtratione Catholicę religionis, ac diſciplinæ multos iam omni eruditione refertos, de beata vita, de ordine, de immortalitate animæ, de diſciplinâ, de moribus Eccleſiæ, & alios plures libros conſcripſerat: hic tamen cum Preſbyte-
D ratus onus formidaret, inducias ſaltẽ petiit in ſequens vſque Paſcha, quo inſtructior fieret ad Sacerdotij munus capeſſendum. Fusè querimonias eius, atque expoſtulationem continet libellus eius ſupplex, ſeu epiſtola [d] ad Valerium, cùm ad Preſbyteratus ſuſceptionem vrgeretur, quam velim ab vnoquoque in Epiſcopum, Preſbyterum, vel Diaconum ordinando perlegi, ac verſari; pauca ex ea accipe: vbi officia iſta & periculoſiſſima & beatiſſima prædicauit, & quidem beatiſſima; ſi eo modo militetur, quo Chriſtus iubet, ſtatim ſubdit: *Quis autem iſte ſit modus, nec à pueritia, nec ab adoleſcentia mea didici: & eo tempore quo diſcere cœperam, vis mihi facta eſt merito peccatorum meorum (nam quid aliud exiſtimem neſcio) vt ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noueram. Sed arbitror Dominum meum propterea me ſic emendare voluiſſe, quod multorum peccata nautarum, antequam expertus eſſem, quid illic agatur, quaſi doctior & melior reprehendere audebam. Itaque poſtquam miſſus ſum in medium, tunc ſentire cœpi temeritates reprehenſionum mearum, quamquam & antea periculoſiſſimum iudicarem hoc miniſterium. Et hinc erant lachrymæ illæ, quas me fundere in ciuitate, Ordinationis meæ tempore, nonnulli fratres animad-*

[b] Ambroſius de offic lib. 1. cap. 1.

[c] Vide Poſſidium in vitâ Auguſtini.

[d] Epiſt. Aug. ad Valerium 148.

a Sidonius lib. 5. epiſt. 3. Apollinari.

b Idem in cõtione poſt epiſt. 9. lib. 7.

c Synesius epiſt. 66. Theophilo.

uerterunt, &c. Quàm verò eleganter, quàm piè atque humiliter expoſtulat [a] Sidonius, quod è laicali vita ad Sacerdotalem euectus, diſcendi ſpatium non habuerit, *ego autem*, inquit, *infœlicis conſcientiæ mole depreſſus, vi febrium nuper extremum ſalutis acceßi, vtpotè cui indignißimo traditæ profeßionis pondus impactum eſt, qui miſer ante compulſus docere quàm diſcere, & ante præſumens bonum prædicare, quàm facere, tanquam ſterilis arbor, cùm non habeam opera, pro pomis ſpargo verba pro foliis.* Et alibi, [b] *mediocritatem meam manet longè diuerſa conditio, cui per ſuſpicioſas voragines, & flagitiorum volutabra gradienti profeßionis huiuſce pondus impactum eſt: & priuſquam vlli bonorum reddam diſcentis obſequium, cogor debere cæteris docentis officium.* Similiter Syneſius Theophilum Alexandrinum, de quadam quæſtione interrogans, hæc habet, [c] *ἐγὼ μὲν οὖν οὔτι πόῤῥωθεν ἐνετράφην τοῖς νόμοις τοῖς ἱεροῖς, οὔτι ἤδη μοι χρόνον πολλὰ μεμαθηκέναι πάρεστιν ὄντι γεγονότι τοῦ καταλόγου, ego verò neque hactenus diu ſacris legibus inſtitutus ſum, nec multa admodum didiciſſe par eſt, qui ſuperiore nondum anno, in eo numero conſcriptus eram.* Plura eiuſmodi apud eundem Syneſium & alios paſſim reperire eſt, quibus ridiculi ſunt, qui ſe præferre aut æquiparare audeant: B cùm tamen reperiantur hodie plurimi, qui ſibi videntur ad Eccleſiaſtica miniſteria maximè idonei, quamuis nec in iis inſtructi vnquam fuerint, nec ea vnquam tractarint, aut tractari viderint. Quos quidem ego neſcio temeritatiſne potius quàm ſtultitiæ redarguam. Nam, vt rectè arguit [d] Nazianzenus, alios docere aggredi priuſquam ipſi ſatis edocti ſimus, ac figulinam, vt dici ſolet, in dolio docere, hoc eſt, in aliorum animabus pietatem meditari, & exercere, valdè ſtultorum aut temerariorum hominum eſſe videtur: ſtultorum, ſi ne inſcitiam quidem ſuam agnoſcunt: temerariorum, ſi cùm eam cognitam habeant, hoc tamen negotium aggredi non verentur.

d Nazianz. orat. 1. fusè.

e Idem ead. orat. 1. à carceribus ferè, ad calcem.

f Idem dict. orat.

XXXII. Grauiter in eoſdem inuehi pergit [e] Nazianzenus, nec omnia quæ in ipſos eruditè & eloquenter diſſerit, referre mihi in animo eſt, quod ſi præſtare vellem, plures vtique integras paginas exſcribere opus eſſet: quædam dumtaxat ex ipſo excerpo, quæ in hanc diſputationem aptè congeram; age verò, [f] C inquit, cenſes ne artes ſaltandi aut tibia canendi ſapientiâ meliores, & ſublimiores eſſe, an hanc potius illis? Mihi quidem non eſt dubium, quin hanc omnibus etiam præſtantiorem eſſe dicturi ſint, atque hactenus æqui & candidi iudices ſint: vtrum igitur ſaltationis quidem, & cantus tibiarum doctrina quædam, & diſciplina eſt, adeoque & diuturno tempore, & pluribus laboribus, atque ſudoribus opus eſt, atque interdum etiam mercedem perſoluere oportet, & perductores adhibere, longaſque peregrinationes ſuſcipere, cæteraque omnia facere, & pati, quibus artis peritia comparatur: ſapientiam autem, quæ omnibus præeſt, ac bona omnia complexu ſuo tenet, rem vſque adeò leuem, & proſtratam eſſe exiſtimabimus, vt ad hoc, vt quiſquam ſapiens ſit, voluntas ſola requiratur? E contra verò, *οὐ μακρὰ προθεσμία, οὐδὲ γῆρας τὸ ἔσχατον, ne extrema quidem ſenectus huic rei præſtituta longum tempus cenſeri debet.* Quàm [g] ſtulti, ac cœci ſumus qui artem omnium difficillimam Deum placandi, & homines regendi nullo vſu, & quàm minima meditatione credimus comparari! Cumque nec Medici, D nec Pictoris nomen quiſquam obtineat, niſi prius morborum naturas conſiderarit, aut multos colores miſcuerit, variaſque formas penicillo expreſſerit: Antiſtes, ſeu quiuis alius ſacer præpoſitus facilè inuenitur non elaboratus, ſed recens quantum ad dignitatem, ſimul ſatus & editus, quemadmodum Poëtæ Gigantes finxerunt: vno die Sanctos fingimus, eoſque ſapientes & eruditos eſſe iubemus, qui nihil didicerunt, nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle. [h]

g Idem orat. 20.

h Vide eundẽ orat. 19. ſtatim initio, & 32.

XXXIII. Sed audire mihi videor aliquos reſpondentes, in laicali quoque ſtatu Sacramentorum doctrinam, Officiorum diuinorum rationem, religionis noſtræ myſteria, populi fidelis regendi normam addiſci poſſe. Quaſi verò ea, quæ in vſu præſertim conſiſtunt, ſine vſu perfectè ediſci poſſint; quaſi medendi animabus populi fidelis doctrina, ac methodus, non exercitio ac praxi indigeat: cùm tamen medendi corporibus diſciplina, niſi diuturno vſu comparari non poſſit! Quaſi militiæ Clericalis leges, niſi inter militandum perfectè teneri

poſſint,

Digitized by Google

A poſſint, cum ſæcularis militiæ, nulli niſi qui in campum venerit, caſtra viderit, militaria inſignia ſequutus fuerit, ratio explorata haberi queat. In rem ipſam veniamus oportet, vt ea quæ in praxi poſita ſunt, perfectè callere poſſimus: edocendi ipſa ratio nonniſi docendo acquiritur, multominus regendi prudentia, atque induſtria, niſi aut regendo, aut aliorum in regendo ſagacitatem obſeruando comparatur: ipſi diuinorum Officiorum ritus, Sacramentorum ritè, & conſentaneè adminiſtrandorum modus, vix niſi longo exercitio, ſpectando ſcilicet, miniſtrando, & agendo, noſcuntur.

XXXIV. Hanc, ad aſtruendam interſtitiorum inter Ordines legem, diſcendi diuina myſteria neceſſitatem Summi Pontifices paſſim protulerunt. [a] Zoſimus epiſtola ad Heſychium Salonitanum ſuperiùs citata, laicum non gradatim, nec ſeruatis interſtitiis ad Ordines aſpirantem redarguit, *qui ſtatim dux eſſe deſiderat, cum tyro non fuerit, vt priùs velit docere, quàm diſcere.* Celeſtinus [b] ſimiliter ad Galliarum Epiſcopos ſcribens, ex laicis contra ſtatuta Patrum Epiſcopos fieri ve-
B tat: *Cùm, inquit, ad Epiſcopatum iis gradibus, quibus frequentiſſimè cautum eſt, debeat perueniri, vt minoribus initiis officiis ad maiora firmentur; debet enim ante eſſe diſcipulus, quiſquis doctor eſſe deſiderat, vt poſſit docere quod didicit.* [c] Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpaniæ, *diſcere prius quiſque debet antequam doceat, &c. longa obſeruatione religioſus cultus tradatur, &c.* S. Gregorius [d] epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem, Ætherium, & alios, *Quidam deſiderio honoris inflati defunctis Epiſcopis tonſurantur, & fiunt repentè ex Laicis Sacerdotes, atque inuerecundè religioſi propoſiti ducatum arripiunt, qui nec eſſe adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quid iſti ſubiectis præſtituri ſunt, qui antequam diſcipulatus limen attingant, tenere locum magiſterij non formidant? Qua de re neceſſe eſt, vt quamuis inculpati quiſque ſit meriti, ante tamen per diſtinctos Ordines Eccleſiaſticis exerceatur officiis, videat quod imitetur, diſcat quod doceat, informetur quod teneat; vt poſteà non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonſtrare. Diu ergo religioſa meditatione poliatur vt placeat; & ſic lucerna poſita ſuper candelabrum luceat, vt aduerſa ven-*
C *torum vis irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, ſed augeat.* Plura ſimilia proferre poſſumus tùm ex eodem [e] Gregorio, tum ex Leone [f] primo, Ioanne [g] octauo, & [h] aliis, ſed hæc abundè ſufficiunt, de hoc præſertim alibi dicturus.

[a] Zoſimus epiſt. cit. ad Heſych. cap. 1.
[b] Cœleſtinus epiſt. 2. cap 3.
[c] Hormiſda ad Epiſ. Hiſp. epiſt. 4. c. 1.
[d] S. Greg. ep. 110. al. 108 ad Syagr. lib. 7.

XXXV. Secundò eadem interualla præſertim ſtatuta ſunt, vt qui ad Sacerdotium ſunt peruenturi, animum prius Eccleſiaſticum aſſumant, Cleri diſciplinâ imbuantur, hanc viuendi rationem ineant, mores induant, & ad Eccleſiaſticam regulam componantur: neque paruo ad hoc tempore opus eſt: ſiue enim ab infantia aliquis militiæ Eccleſiaſticæ nomen dederit, ſenſim ipſius animus ad hoc vitæ inſtitutum formandus erit: quod quia auſterum, graue, & ſerium eſt, adoleſcentum ingeniis non poteſt non eſſe inuiſum: præſertim cùm ita comparati iuuenes eſſe ſoleant, vt vel licentiam, luxum, cupiditates naturâ ſuâ quærant, vel ſi pio animi feruore ab his diuerterint, in contrariam partem omnino ferantur, rigidiorem Philoſophiæ obſeruantiam ſectentur; virtuti potius à vulgo diſſitæ ſtudeant, quam perfectæ; pauci media via gradiantur, & communem,
D à vitiis tamen remotam viuendi rationem (qualis Clericalis eſſe debet) aſſequi poſſint. Si verò grandæuus iam aliquis Clericorum catalogo annumeretur, tempore quoque opus eſt, vt laici mores dediſcantur. Neque enim eadem eſt vitæ ratio Clericalis, quæ Laicalis: vtrique beatitas æterna proponitur, ſed diuerſis obtinenda rationibus, in laico familiæ cura laudabilis, ſæcularium negotiorum ſcientia ac procuratio honeſta, vrbanitas ſcurrilitati propior quàm moroſitati, non indecora, modus in ludis & iocis optimus, priuatæ vitæ ſtudium ad virtutem gradus eſt: in Clerico omnia ferè contraria laudantur, quem nec familiaris rei amore tangi, nec ſæcularibus negotiis implicari, nec iocis vacare, nec ludis oportet: quem grauem, conſtantem, & ſerium eſſe decet, ac meminiſſe ſe aliis potius, quàm ſibi Clericum factum eſſe. Victus, veſtitus in vtroque diuerſus, confabulandi, negotia tractandi, animum relaxandi vtrique diuerſa ſeligenda eſt ratio; & quemadmodum in ſcena alij motus, actus, geſtus, alia ferè exteriora quæ apparent omnia Daui, & Oedipi, ità in hac vita rectè inſtituenda aliam Clericus, aliam laicus perſonam gerit. Tempore igitur opus eſt, vt quis

[e] Vide Gregorium lib. 4. indict. 13 ep. 31. & alibi.
[f] Leonem epiſt. 66.
[g] Ioannem 8. epiſt cit. ſup.
[h] Vide etiam Ruricium lib. 2. epiſt. 25. Eucher. lib. 3. Regũ cap. 6. in fine. Satiſberieñſem lib. 6. Polycrat. cap 6 & alios paſſim.

Digitized by Google

in alium virum transformetur, antequam ad Sacerdotij dignitatem, ad quam A
promotus, non iam dimidiatus, ſed perfectus Clericus eſt, euehatur.

XXXVI. Quæ cùm attentè cogitaſſet Syneſius, dolebat ſuas vices, quod ex laico factus fuiſſet Epiſcopus, nec ſatis temporis habuiſſet, quo perpurgatis vitæ popularis imperfectionibus, Clericalem perfectionem in ſe exprimere poſſet, Theophilum, pro ſe, vt deprecetur efflagitat, quaſi [a] *ὡς καταλελειμμένῳ, καὶ δεομένῳ συνεργίας τοιαύτης, pro deſtituto, taleque adiumentum deſiderante* deprecaturus ſit, cùm pro ſe Deum ipſe compellare vereatur, cuius rei rationem ſubiungit, *ἅπαντα γὰρ εἰς τοὐναντίον μοι περιέστηκε, διὰ εὐκαταφρόνητον τόλμαν ὅτι ἄνθρωπος ἐν ἁμαρτίαις, ἀπόζωφος Ἐκκλησίας, ἀγωγὴν ἑτέραν ἠγμένος, θυσιαστηρίων ἡψάμην Θεοῦ, in contrarium enim mihi omnia recedunt ob proiectam temeritatem, quod homo peccatis irretitus, extra Eccleſiam educatus, alio diſciplinæ genere inſtitutus, ad altare Dei accedere non dubitauerim.* Appoſitè ad quam rem illuſtrandam [b] S. Gregorius epiſtola citata ad Syagrium ex rebus inanimatis ſimilitudines deducit, vt ſicut ligna in ſyluis ſucciſa, in ædificationibus compacta, citiùs ſuperimpoſitâ mole franguntur, B
niſi eorum viriditatem multorũ dierum mora ſiccauerit, ſic ſpiritale Eccleſiæ ædificium corruat, in quod laici, qui animum laicalem non exuerint, compacti fuerint. Et ſicut Medici quædam corpori adiutoria recenti adhuc confectione formata indigenti non afferunt, ſed maceranda tempori derelinquunt: ita nec temporanei Sacerdotes populo vtiles futuri ſint, ſed tempore opus ſit, quo laicalia eorum ſtudia conficiantur.

XXXVII. Egregiè ſanè [c] Tridentina Synodus ideò per temporum interſtitia conferri Ordines præcipit, *vt eo accuratius promouendi quantum ſit huius diſciplinæ pondus poſſint edoceri:* neſcio enim quomodo frequentius, imò ferè ſemper accidat, vt Eccleſiaſticæ diſciplinæ minus ſtudioſi ſint, qui ei innutriti non fuerint, parendi & imperandi leges neſciant, qui numquam in inferioribus gradibus fuerint ſubiecti, minori ſplendoris totius Cleri deſiderio teneantur, quibus Sacerdotij conſecutio minus operoſa extiterit. Vno verbo diſciplina Eccleſia- C
ſtica nõniſi longo vſu paratur: doctrina, præceptis, comparari poteſt, diſciplina, vix, niſi experiẽtiâ, & exemplis; pondus ipſum diſciplinæ neſcitur, niſi ab eo qui diſciplinam ſubierit, & dilexerit: diligi autem non poteſt niſi cognita ſit: ſapere oportet diſciplinæ ſuauitatem vt ſentiatur, ſentiri non poteſt, niſi guſtetur: non guſtatur niſi ab iis qui addicti ei aliquo tempore fuerint; qui ab ea ſemper ſolutus fuerit, ne fructum quidem, vel eius emolumenta percipiet: Clericos diſciplinæ non ſolum cognitio, ſed affectio docenda eſt, nec eius fortè cognitio animo inſtillari poterit, quin affectio voluntatem peruadat. Hanc proinde diſciplinam per interualla temporum inter ſingulos Ordines definita hauriri voluerunt ſanctiſſimi Pontifices: propter hanc ediſcendam Bracharenſe [d] primum Concilium interualla iſta neceſſaria putauit, ob eandem ratio naturalis illorum neceſſitatem oſtendit.

XXXVIII. Tertiò denique, ne plura hîc congeram, quæ in alium locum commodiùs reiicientur, ad probationem Ordinandorum interſtitia iſta inſtituta D
ſunt, *nam*, vt ait [e] Hormiſda, *longa debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccleſiæ:* & vt ait [f] Gregorius, *cùm ſcriptum ſit, vt priùs quis probetur, & ſic miniſtret, multo ante probandus eſt, qui populi interceſſor aſſumitur, ne ſiant cauſa ruinæ populi Sacerdotes mali:* quod ipſum demonſtrat [g] Ioannes octauus nullos ad Sacerdotium promoueri volens, niſi, *qui in minoribus officiis ſic diu perdurent, & vita eorum pariter & obſequium comprobentur, vt per tempora à maioribus inſtituta, comprobatis prius moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus ad ſummum Sacerdotium poſtmodum veniant.* Certè ſtultitia eſt, ſi credimus vno die ſufficienter ordinandorum vitam, mores, pietatem, docilitatem, ingenium, induſtriam, prudentiam, diſciplinæ ſtudium probari poſſe. Cogitationes & affectiones hominum magis in receſſu poſitæ ſunt, nec niſi aliquo tempore patere queunt. Quantum putamus Eccleſiæ conduceret, vt quicumque ad Sacerdotium aſpirant, prius in inferioribus gradibus diuturno tempore accuratè probarentur: nam & indignos ac facinoroſos, qui Eccleſiæ Dei offenſioni futuri ſunt ac ſcandalo, probatio iſta reiiceret,

[a] Syneſ. epiſt. 67. Theoph. in fine.

[b] Greg. epiſt. cit. Syagr.

[c] Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 11. de reform.

[d] Brach. 1. ſuprà.

[e] Hormiſda epiſt. 4 cit. cap.

[f] Greg. epiſt. cit. ad Syagr.

[g] Ioan 8. epiſt. 199.

Digitized by Google

A reiiceret, & plures ad malum procliues in officio contineret. Quam multos ſuſpicari debemus in eam, quam poſteà incidunt, vitiorum voraginem nequaquam caſuros, ſi ſe multo tempore explorati noſſent: ſi vel leuiora ſua peccata ad Antiſtitem deferri; ſi vel minimos defectus à Clero ac populo notari aduerterent; ſi ſibi vnicam ad Sacerdotium viam eſſe ſcirent, optimum vitæ teſtimonium, & virtutis egregiam commendationem. Contrà autem languent iam plurimorum ſtudia, qui cùm diu in abſcõdito vixerint, bonæ exiſtimationis minimè ſolliciti, vitiis ita progreſſu temporis aſſueſcunt, vt nec improbitatis poſteà ſuæ, ac vitiorum fœtorem ſpargi magnoperè reformident. Adoleſcentum ingenia, pudore, metu, gloriæ cupiditate ad virtutem excitanda ſunt, nihilque lubricum eorum ac verſatilem animum magis continet, quàm ſi ſe ab omnibus obſeruari videant; apertum ſibi ſciant, gloriæ vel infamiæ campum: latere non poſſe videant, ſi quid pudendum ab iis committatur: hæc adoleſcentiæ fræna ſunt, quæ aliàs ad vitia facilè labitur, & vbi in altum vitiorum prolapſa eſt, diffi-
B cile erigitur. Ad hoc autem quis non videat vtilia, imò penè neceſſaria eſſe quædam in inferioribus Eccleſiaſticis Ordinibus tempora inſumi, quibus tanquam nouitij ordinandi ad ſuperiores gradus probentur, tanquam diſcipuli ſub ferulâ conſiſtant, tanquam candidati Sacerdotij benè agendo dignitatem iſtam

Camm. dei grandi

'ICVLVS VII.

me eorum qui ad Eccleſiaſticas dignitates Ordinis
ercitium requirentes promoti ſunt.

§. I.

imè qui ad dignitatem, cui Ordo adnexus eſt,
promoti ſunt.

onor di Maria ho mortifica
la gola.

endum eſt in promotione ad ſacros Ordines, vt
ſtinandum ſit nonnumquam; nec legitima ſem-
inter ſingulos Ordines, interualla adeò accu-
ximè cùm electus aliquis fuerit ad aliquam di-
m, quàm electus habeat, Ordinem requirit; ſic
aut Lectoratu conſtitutus, qui ad curam anima-
peram ille per moroſa iſta interualla ad ordinem
quàm citiſſimè fieri poterit, poſt aſſumptam pa-
reſbyter ordinari debet, ne plebs fidelis neceſſa-
ui malo arcendo olim (vt alibi [a] fortè fuſiùs do-
D ocebimus) cautum ... a medij æui Conciliis reperio, ne quis ad regimen Eccleſiaſticum aſſumeretur, niſi qui ordine iam præditus eſſet neceſſario, aut eum ſaltem breui per Eccleſiaſticas leges obtinere poſſet; inculcata poſtea lex iſta, de recipiendo quamprimum Ordine dignitati annexo, ab eo qui ad dignitatem electus fuerit: præſcriptum etiam tempus, additæ pœnæ, quæ omnia breuiter hîc, ſed accuratè tamẽ oſtendenda ſunt.

[a] Hac de re agendo de conditione ordinandorũ, & præficiendorum diſputabimus.

II. Obſeruandumq; eſt primò diligenter, quo tempore vagi Clerici & acephali ordinari cœperũt, cœpiſſe quoque electionẽ contra antiquũ morem & inſtituta maiorum ab ordinatione diſiungi: qui abuſus cùm quorumdam Summorũ Pontificum, vndecimi præſertim ſæculi initio, negligentiâ inualuiſſet; ſuccedentium ſub finem eiuſdem ſæculi vigilantia, quoad fieri potuit ſuppreſſus eſt. Hinc ſub Vrbano ſecundo ſtatutũ legimus in [b] Concilio Claromontano (quod Aluerniæ corruptè vocat [c] Gratianus, quia apud Aruernos habitum eſt) *vt nullus fiat Decanus in Eccleſia, niſi Presbyter, nullus Archidiaconus, niſi Leuita;* nec aliter id fuiſſe antiquitus obſeruatum alibi docebimus. Hinc in Concilio Pictauienſi

[b] Conc. Claromont. ſub Vrbano 2. c. 3.
[c] Gratianus diſt. 60. c. 1. ſed aliis verbis, quia verba citata videntur tãtum eſſe ſumma Canonis.

XX. Vnum etiam obſeruo (quod ad plurium difficultatum in hac materia ſo- A
lutionem ſpectare poteſt) nempe, eſto in aſſignatis ſuperiùs gradibus, Lectoratu
præſertim ac Diaconatu probari ſolerent, qui ad Presbyteratum, vel ſummum
Sacerdotium ſeligendi erant: nihilominus non tam anxiè veteres curaſſe, vt in
pluribus gradibus mora duceretur, quàm vt aliqua in inferioribus, ſiue vno, ſi-
ue pluribus gradibus inferioribus tempora inſumerentur, antequam ad Hie-
rarchicos legitimè aſcenderetur; vnde qui per decennium v.gr. in vnico gradu
Lectoris laudabiliter meruerat, quoad acquirendam dignitatem Diaconalem
aut Presbyteralem fermè æquiparari ſolebat, ei qui per quinquennium in Le-
ctoratu, & per aliud quinquennium in Acolytatu, vel Subdiaconatu ſeſe exer-
cuerat: præcipua enim maiorum noſtrorum cura erat, vt laborum, temporumq;
proceſſu ad Eccleſiæ regimen aſcenderetur, ne vel laicales mores cum Sacerdo-
tali aut Diaconali ordine retinerentur, vel noui recenteſque Clerici, qui nihil
vel parum in Eccleſia deſudauerant, emeritis, qui fructuosè ſacris officiis mi-
niſtraſſent, prçferrentur, & otioſus debita laborantibus prçmia præriperet: neve B
incogniti, nec ſatis probati homines, vel ineruditi, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ
ignari, ad Eccleſiaſticas dignitates irreperent; quare prout Eccleſia vel Lecto-
ris, vel Exorciſtæ, vel aliquo alio miniſterio Eccleſiaſtico magis, vel minus in-
digebat, aliquem diutiùs in vno ex iis officiis retinere, vel eo prætermiſſo ad
aliud eligere ſolebat, quemadmodum de Ioanne Cabilonenſi ſcribit [a] Sido-
nius, *in Diaconi ſeu gradu, ſeu miniſterio multum retentus propter induſtriam, diu digni-
tate non potuit augeri, ne poteſtate poſſet abſolui.* Prout etiam ad prædicta miniſteria
aptior aliquis erat, & ad alia minus aptus, in quibuſdam diutius retinebatur, vel
ad altiora aſſumebatur, aliis etiam nonnumquam prætermiſſis, vt clarè oſtendit
Ambroſius, [b] *alius*, inquit, *diſtinguendæ lectioni aptior, alius pſalmo gratior, alius exor-
cizandis, qui malè laborant ſpiritu, ſolicitior, alius ſacrario opportunior habetur; hæc omnia
ſpectet Sacerdos, & quid cuique congruat id officij deputet.* Quibus verbis Lectoris, Ex-
orciſtæ, & Subdiaconi, cui ſacrarij cura commiſſa erat, vel certè Oſtiarij officia
enumerantur, quæ arbitrio Epiſcopi vnicuique ex Clero probando demanda- C
bantur.

[a] Sidonius ſuprà.

[b] Ambroſius de offic. lib. 1. cap. 44.

XXI. Atque hinc primò accidit, vt plures legamus in diuerſis inferioribus
gradibus meruiſſe, alios verò eos gradus prætegreſſos fuiſſe antequã ad Sacer-
dotium eueherentur. Origenem ex Lectore ſeu Doctore audientium, ad quem
gradum ab adoleſcẽtia promotus fuerat, Presbyterum viginti poſteà & amplius
annis, cum ad virilem ætatẽ perueniſſet, Cæſareæ ordinatũ fuiſſe ex Euſebio [c]
colligimus. S. Martinũ ab Exorciſtæ gradu ad Sacerdotiũ euectũ multo poſtea
tẽpore ex Seuero [d] Sulpitio diſcim⁹. De S. Felice hęc verſâ oratione [e] S. Paulinus.

Primus Lector ſeruiuit in annis:
Inde gradum cœpit, cui munus voce fideli
Adiurare malos, & ſacris vellere verbis;
Quod quia perſpicuâ meriti virtute regebat,
Iure Sacerdotis veneranda inſignia nactus, &c.

Coſmam quendam Subdiaconum Eccleſiæ Syracuſanæ ad poſſeſſionem, quæ D
Iuliana dicitur, Presbyterum electum, & ordinatum refert [f] S. Gregorius, S. [g]
Auſtregiſilus decisâ cæſarie factus Clericus, & ordinatus Subdiaconus, Preſ-
byter poſtea ordinatus, ad Bituricenſem Archiepiſcopatũ deinde aſcendit. S. [h]
Albertus Monachus à Burchardo Cameracenſi primum Acolytus, deinde
Subdiaconus, poſtea Diaconus, demum Presbyter ordinatus refertur.

[c] Euſeb. lib. 6. hiſt. c. 3 & 17.

[d] Sulpitius in vitâ S. Martini.

[e] Paulinus natali 4 S. Felicis.

[f] Greg. lib. 11. epiſt. 24

[g] Vita S. Auſtregiſ. apud Sur. 20 Maij.

[h] Vita S. Alberti apud Sur. 7. Auguſti.

XXII. Exinde ſecundò accidit, quod ante decurſos omnes gradus Clerica-
tus, plures in Epiſcopos electi reperiantur, ſed qui in aliquo inferiori gradu, ac
ſacro Ordine laudabiliter fuiſſent verſati. Ex inferioribus quidem Ordinibus
ad Epiſcopatum quemquam eligi indecorum videbatur, ſed non vſquequaque
prohibitum, quia morum quidem in illis Ordinibus teſtimonium dare pote-
rant; ſed non perinde induſtriæ, prudentiæ, & habilitatis ad regendum, ac in
Ordinibus hierarchicis, in quibus ſacri principatus participes cùm eſſent, do-
tes regimini Eccleſiaſtico conuenientes, magis explicabant. Vnde lege ſanxit

Vrbanus

Digitized by Google

A Vrbanus [a] Pontifex, vt nonniſi ex Preſbyteris vel Diaconis Epiſcopi eligerẽtur, qui poſteà ex Subdiaconis eligi permiſſi ſunt ab [b] Innocentio 3. Antiquitus autem non licuiſſe, niſi vel ex Preſbyteris, vel Diaconis eligi Epiſcopos, teſtantur S. Leo [c] epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem de omnibus Epiſcopis loquens, & [d] Stephanus 3. in Synodo Romanâ, de ſolis Summis Pontificibus. Ex eorum etiam Diaconorum ordine Epiſcopos frequenter electos innumera exempla demonſtrant, &, vel ab initio naſcentis Eccleſiæ, Ignatio [e] Antiocheno Heronem Diaconum ſucceſſiſſe, & in Romana [f] Eccleſia ex Diaconis factos Pontifices, Linum, Anacletum, Clementem ex Hiſtoriæ lectione nouimus. Quinimo, ſi ſeriem Pontificum maiorum ſedium antiquam attentè inſpiciamus, plures fortè ex Diaconis, quàm ex Preſbyteris ad Sacerdotij apicem perueniſſe comperiemus: cùm enim induſtria præſertim perſonæ in Diaconi gradu eluceret, ſolerentque Diaconi omniũ Epiſcopalium negotiorum internuntij,
B procuratores, ac participes fieri; ideò cæteris, etiam qui eſſent ex Preſbyterali cœtu, magis idonei aliquando iudicabantur. Quod occaſionem dedit Eulogio [g] Alexandrino apud Photium (niſi tamen hoc ipſum, Photij potius figmentũ eſt, quàm Eulogij fragmentum) comminiſcendi, quod cùm Romanæ Eccleſiæ mos eſſet, in Eccleſiâ Romanâ, vt decedenti Sũmo Pontifici Archidiaconus ſubrogaretur, præuideretq; Cornelius Nouatum Archidiaconum nouatorum eſſe, ſi Romanæ Eccleſiæ præſideret, eum inter Preſbyteros relegarit, quaſi Preſbyter factus non amplius eſſet Pontifex eligendus: ſed de iis alibi fuſiùs.

XXII. Tertiò etiam ex eo accidit, quod Concilium [h] Arelatenſe 3. citatum, ad Preſbyteratum, & Epiſcopatum, imò etiam & ad Diaconatum, & [i] Aurelianẽſe 3. ad Diaconatum ac Preſbyteratum, eiuſdem ſcilicet temporis moram annuam ſcilicet prærequirant: quia nempe, cùm laicorum ſeu Neophytorum ordinatio prohiberetur, promotio eorum ad omnes hierarchicos Ordines intelligebatur eſſe prohibita. Nam Paulus, [k] qui Epiſcopum Neophytum eſſe prohibuit, Epiſcopi nomine tam Summum, quàm inferiorem Sacerdotem, ſeu Preſbyterũ in-
C tellexit, vt paſſim docent omnes [l] Interpretes; idémque [m] Diaconos probandos voluit, antequam miniſtrent. Probatio itaque iſta, quæ à quibuſdã quinti & ſexti ſæculi Conciliis definita fuit, tum ad Epiſcopatum, tum etiam ad Preſbyteratum, ac Diaconatum, eiuſdem temporis, puta annua ſtatuta eſt; non potuit enim vel ad Diaconatum, breuioris rationabiliter temporis, quàm vnius anni aſſignari. Non cenſebatur autem poſt hæc Concilia ex Neophyto vel laico ordinatus, qui poſt annuam in inferiori Ordine, quantũuis non hierarchico, probationem, vel Epiſcopus conſecraretur. Vbi autem Epiſcopus aliquis electus fuiſſet, quia accelerari Ordinationem maioris operæ videbatur: ideò ſeruandorũ inter Ordines, qui ad Sacerdotium electo deeſſent, nulla vel certè exigua erat cura. Refertur tamen [n] S. Audoënus licet ad Epiſcopatum Rothomagenſem electus tantiſper in Ordinibus ſuſceptis ſubſtitiſſe, antequam Epiſcopum conſecrari ſe permitteret, ne ſacrum Ordinem præripere videretur.

D XXIV. Nihilominus, quamuis hæc ita forent, laudabile tamen ducebatur in ſingulis Ordinibus moram aliquam trahere, antequam ad ſuperiorem aſcenderetur. Faciunt ad id Conſtitutiones [o] Sylueſtri, & [p] Caij Summorum Pontificum ſuperiùs citatæ. Conducunt & aliqua priorum ſæculorũ exempla, in quibus tamen non auſim affirmare pro certo, eos, qui gradatim per omnes Eccleſiaſticos Ordines aſcendiſſe perhibentur quatuor minores quos Eccleſia recipit, ſeruatis inter ſingulos quibuſdam temporum interuallis, recepiſſe. Dicitur ergo S. Cornelius à S. Cypriano, [q] *per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpè promeritus, ad Sacerdotij ſublime faſtigium, cunctis religionis gradibus, aſcendiſſe.* Dicitur S. Athanaſius à [r] S. Gregorio Nazianzeno eo modo educatus atq; inſtitutus, quomodo inſtitui oporteret, qui Antiſtites plebis futuri ſunt, cooptatus ſiquidem in ſacrum ordinem eorum qui Deo appropinquant, & ſacroſanctæ ſtationis, & Ordinis honore affectus, & antequã Epiſcopus Alexandrinus ordinaretur, *πᾶσαν τὴν τῶν βαθμῶν ἀκολουθίαν διεξελθών, omnem graduum ſeriem, ſeu conſequentiam tranſegiſſe.* S. Anthimus [ſ] *per gradus* Preſbyter

[a] Vrbanus apud Grat. diſt. 60. c. ſi-nali; cuius Canonis tanquam Vrbani 2. meminit Innocent. 3. cap. à multis, de ætate & qualit. probabilius verò apud Iuonem p. 5. c. 72. & Panorm. lib. 2. cap. 5. tribuitur Synodo Beneuentanæ ſub Victore 2. cui Vrbanus 2. ſucceſſit.

[b] Innocent. 3. cap. à multis cit.

[c] Leo epiſt. 82. al. 84. ad Anaſt. Theſſal. cap. 6.

[d] Steph. 3. in Synodo Rom.

[e] Ignat. epiſt. ad Heron. Diac. cum ſibi ſucceſſurum prædixit: Euſeb. lib. 3. hiſt. cap. 30. ſucceſſiſſe teſtatur.

[f] De iis Pontific. vide Ignat. epiſt. ad Smyrn. & Pontif. Damaſi.

[g] Eulog. Alexand. apud Phot. in Biblioth.

[h] Arel. 3. ſeu 4. ſuprà c. 1. & 2.

[i] Aurel. 3. c. 6.

[k] 1. ad Tim. 3.

[l] Vide Interpretes in dict. cap.

[m] Cap. 3. cit.

[n] Vit. S. Audoẽn. cap. 11. apud Sur. 24. Auguſt.

[o] Sylueſter ſuprà

[p] Caius ſup.

[q] Cypr. epiſt. 52. ad Antoni.

[r] Greg. Naz. orat. 21. in laudem S. Athanaſij.

[ſ] Vit. S. Anthim. apud Metaph. & Sur. 27. Aprilis.

factus dicitur apud Metaphraſtem. S. Medardus à [a] Fortunato Preſbytero, A *decurſis cum multa honeſtate inferiorum Ordinibus graduum, poſt bonam eorum adminiſtrationem, diuinâ ſibi aſpirante gratiâ, Sacerdotale coactus* narratur *ad officium.* Plures alios paſſim ſeruatis omnibus inferiorum Ordinum gradibus ad Sacerdotium ordinatè aſcendiſſe leges. Nec dubium, quin Sacerdotio, quod omnium Ordinum functiones cõprehendit, magis idonei ſint, qui ſingulos Ordines gradatim conſcenderunt, in iiſque ſeſe ex præſcripto Canonum exercuerunt, quàm qui in vnico ſolum ordine morati ſunt. Ordinatiſſima hæc ad Sacerdotiũ videtur eſſe aſcenſio, ſi ſinguli Eccleſiaſtici gradus per moroſa temporum interualla conferantur: hæ ſunt aſcenſiones, quas in corde ſuo, iuxta Pſalmiſtam, [b] diſpoſuit Dominus, in valle lachrymarum in loco quem poſuit: hæc eſt [c] Scala Iacob, per quam Angeli ad Dominum aſcendunt, quam ſi Angeli, ſi beatiſſimi Spiritus, ſi ſupernæ mentes nonniſi gradatim aſcendere audent, qua temeritate mortales [d] fictilia vaſa portantes, quæ faciunt inuicem anguſtias, prætermiſſis inferioribus gradibus vno vel pluribus, ſtatim ad eius ſummitatem adnitentur? eant potius [e] B de virtute in virtutem, de gradu in gradum, vt videatur Deus Deorũ in Sion. [f] *Caſum apperit qui ad ſumma loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum.* Conuenientiſſima videtur eſſe iſta diſpoſitio, vt quemadmodum loquitur [g] Tridentinum, qui ad Sacerdotium aſpirant, *de gradu in gradum aſcendant, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accreſcat.* Pulchrum eſt, ſi per omnes militiæ Eccleſiaſticos gradus ad Sacerdotalem ordinandi deducantur.

a Fortun. vit. S. Medardi cap. 9. apud Sur. 8. Aprilis.
b Pſal. 83.
c Geneſ. 28.
d 2. Cor. 4.
e Pſal. 83.
f Greg. epiſt. 100. ad Syag. lib. 7.
g Trident. ſeſſ. 23. cap. 11. de reformat.

§. V.

Quorum interſtitiorum diſpenſatio facilius concedi hoc tempore poßit, quorum obſeruatio ſtrictius vrgeri debeat.

XXV. Atque hinc eſt, quod Concilium Tridentinum ſuprà in ſingulis Eccleſiaſticis Ordinibus moram aliquã trahi voluerit, etiam in minoribus. Diſtrictiùs tamen idem [h] Concilium inter poſtremi gradus minorum Ordinum ſuſceptionem, & ſacrorum Ordinum, itemque inter promotionem ad Diaconatum, & C euectionem ad Sacerdotium, temporum interualla ſeruari præcepit, quàm inter receptionem quorumcumque aliorum Ordinũ: etenim minores quidem Ordines per temporum interſtitia conferri, vel non conferri arbitrio Epiſcopi quodammodo relinquit, inter Subdiaconatum quoque & Diaconatum, ſi Epiſcopo ita videatur, anni moram interponendam dũtaxat decernit: at à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad Subdiaconatum, & à ſuſceptione Diaconatus ad Preſbyteratum temporum quædam interualla præſcribit, quæ ſeruari præcipit, *niſi neceßitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat:* non mero arbitrio Epiſcopi id relinquens, ſed neceſſitatem, aut vtilitatem Eccleſiæ in diſpenſatione circà iſta interualla concedendâ requirens. Scio, cùm interponenda quædam inter ſingulos Ordines tempora à Synodo Tridentinâ præſcribuntur, *niſi aliud Epiſcopo videatur,* verba iſta, vt latè tradit [i] Bartolus, & ex eo ad præſentem materiam diſſerit [k] Nauarrus, intelligenda eſſe *de viſu & iudicio ratione*, vt aiunt illi, *regulato.* Scio, quod [l] vna pars Tridentini decreti per aliam declarari D poſſit, proindeque verba iſta per alia, quæ neceſſitatem, vel Eccleſiæ vtilitatem in iis diſpenſationibus concedendis expoſcunt, explicari poſſe.

XXVI. Nihilominus, non perperam, neque ſine maturâ, vt exiſtimo, deliberatione, neceſſitatis Eccleſiæ, atque vtilitatis expreſſa mentio facta eſt in cõcedenda diſpenſatione circa interſtitia inter quoſdam Ordines, cuius in diſpenſatione pro aliis Ordinibus nulla fit mentio. Etenim ſtante præſenti rerum ordine non dubium eſt, quin maioris videatur eſſe momenti, vt à minoribus Ordinibus ad ſacros, & à Diaconatu ad Preſbyteratum lentior ſit ac moroſior progreſſio, quàm à quouis alio ordine ad quemcumque alium. Nam, cùm iam minorum Ordinum functiones aliquæ tantum in vſu ſint, diſciplina circà initiatos iis Ordinibus, aut nulla, aut longè minor vigeat, obligatio eorũ ferè nulla ſit, nec Eccleſiaſticis perſonis quæ vinculo aliquo deuinctæ ſint, Clerici qui ſolum ad illos Ordines promoti ſunt adcenſeri ſoleant: vbi ab iis Ordinibus ad ſacrũ aſcenditur,

h Idẽ cap. 11. cit. 13. & 14.
i Bartolus in Gloſſ. v. videbitur ſuper Extrauag. ad reprimendũ.
k Nauarrus cõſil. 11. lib. 1. de temporib. ordin.
l l. 1. ff. de rebus dubiis.

A tur, in quo cœlibatus, & Clericalis vitæ ineundæ profeſſio emittitur, nec licet[a] manum ponentem ad aratrum retrò aſpicere; ſerio tunc demum prouidendũ, ne vel inutilibus Eccleſiæ Clericis oneretur, vel ingratò ſe ſtatui, aut conditioni quiſquam adſcriptum doleat, vel ineptus admittatur. Probationis itaque tunc tempora neceſſaria ſunt, quia probatio maximè neceſſaria. Similiter, cùm omnium Ordinum, præterquam Sacerdotij functiones, iam minimi momenti ſint, quantum ad ſalutem animarum populi ſpectat, & Eccleſiaſtico regimini, Diaconi iam non æquè ac prioribus temporibus immiſceri ſoleant, iterum quam maximâ, & maturâ deliberatione opus eſt, accuratoq; examine, vbi quis ad Preſbyteratum euehendus eſt, & animarum directioni ac gubernationi applicandus: tunc ergo præſertim interſtitia inter Ordines præſcripta neceſſaria ſunt, quæ ordinandorum probationi deſeruiant. In cæteris gradibus, in quibus minor probationis ordinandorum eſt neceſſitas, facilior circa interſtitia diſpenſatio eſt: ideoque arbitrio Epiſcopi hæc relinquuntur, qui conſuetudinis rationem habere poteſt, aliorumque plurium, quorum in diſpenſatione circà interſtitia inter prædictos Ordines rationem non videtur habere debere, quippe cùm conſuetudinem, quæ non vigèret inter hos Ordines interſtitia obſeruandi, adlaborare ipſe deberet, vt continuò inducat: Eccleſiæ tamen neceſſitatis atque vtilitatis in omnibus habere debet rationẽ, ne vel neceſſariâ miniſtrorum copiâ, ac ſubſidiis Eccleſia deſtituatur, vel præcocibus inſignis virtutis, prudentiæ, induſtriæ fructibus priuetur. Cùm itaque in Gallia præſertim inſolitum ſit in ſingulis minoribus Ordinibus gradatim aſcendendis tempus terere, nec Epiſcopos hac in re negligentię, nec ordinatos temeritatis incuſare debemus: quamuis optimum eſſet Tridentinæ Sanctioni ſollicitè, & ſcrupuloſè, ſi fas ita loqui, adhærere, ne, cum naturæ vitio ad laxiorem ſemper diſciplinam ac ſolutiorem tendamus, ſi vel minimum deflectamus ab orbitâ, in eiuſdem diſciplinæ perniciem longis deinceps erroribus abducamur.

B (margin letter, beside the line "ſatio eſt: ideoque arbitrio Epiſcopi…")

a Lucæ 9.

C

§. VI.

Quantum tempus interſtitiis olim præfixum, & à Tridentino poſteà præſcriptum ſit.

XXVII. Subit verò mirari, quàm longa, quàm diuturna temporum ſpatia inter Ordines gradatim conſcendendos veteres ſtatuerint: certè ſi Romani Concilij ſub [b] Syluestro percurrenda forent tempora antequam quis ad gradum Preſbyteratus peruenire poſſet, nonniſi ſeniores Preſbyteros iuxta nominis ſui ethymologiam haberemus. Abbreuiata poſtea ſunt à [c] Syricio, [d] Zozimo, [e] Gelaſio interſtitiorum tempora, quibus percurrendis vix plurium magnorum virorum vita ſuffeciſſet: alia etiam, ob humanæ vitæ breuitatem, tempora ab iiſdem præſcripta ſunt iis, qui ab adoleſcentia Eccleſiaſticis ſe miniſteriis mancipaſſent, alia iis qui iam ætate grandæui melioris propoſiti conuerſatione prouocati ad ſacram militiam ex laicis peruenire feſtinant.
D [f] Arelatenſe tertium, ſeu quartum, Concilium [g] Aurelianenſe tertium, & [h] quintum, ac Bracharenſe [i] primũ nimiũ vtique tempora probationis ad Sacerdotiũ contraxerunt: omnium breuiſſimum probationis terminum aſſignauit [k] Iuſtinianus, cùm iiſce temporibus nec laici probari, nec Clericalis officij, ac miniſterij functiones addiſci, nec diſciplinâ Eccleſiaſticâ animus cuiuſquã imbui ſufficienter potuerit. Poſterioribus ideò conſtitutionibus nimia illorũ feſtinatio correcta eſt, diuturnioraq; tempora requiſita. Conuenientiſſimè autem Tridentinum [l] inter minores quidem Ordines, interualla quædam temporis, ſed arbitrio Epiſcopi definienda, præſcripſit, quorum nempe functiones minus ſunt neceſſariæ, & facilius addiſci poſſunt: inter poſtremum gradum Ordinum minorum & Subdiaconatum, annum intercedere voluit, quò maiori cum diſpoſitione Subdiaconatus ſuſcipiatur, & maturiori conſilio ſuſcepta vitæ Clericalis ineundæ ratio, atque obligatio cogitetur: in Subdiaconatu non ſolùm annum, ſed *ſaltem annum* requiſiuit, quia

b Conc. Rom. ſub Syluestro ſuprà.
c Syricius ſuprà.
d Zoſimus ſuprà.
e Gelaſius ſuprà.
f Arel. 3. ſeu 4. ſuprà.
g Aurel. 3. ſuprà.
h Aurel. 5. ſuprà.
i Brach. 1. ſuprà.
k Iuſtin. ſuprà.
l Tridẽt. ſuprà.

plures ſunt, & difficiliores eius functiones, vnde ſaltẽ requiritur anni ſpatiũ, vt A ad ſacri principatus, ad quem Diaconatus aditum patefacit, officia aliquis comparetur, & inſtructior accingatur. Denique à Diaconatu ad Presbyteratum *ſaltem annum*, nec hoc tantum, ſed *integrum* exigit, vt maximam huius interſtitij neceſſitatem attendat, nec niſi diuturno tempore Presbyteralis Ordinis munia omnia comparari poſſe doceat.

XXVIII. Difficultas autem hîc duplex occurrit: Prima quænam inter ſingulos minores Ordines temporum interualla conueniat ab Epiſcopo definiri. Altera, quomodo annus, qui præſcribitur inter ſuſceptionem poſtremi gradus minorum Ordinum, & Subdiaconatus, itemque qui aſſignatur inter Diaconatum ac Presbyteratum, ſit numerandus. Priori quæſtioni reſpondetur, breuiorem videri moram iſtam inter minores Ordines, quam [a] Sorbus, [b] Campanili, & alij definiunt, puta ab vna die Dominica, vel feſtiuitate, ad aliam: eſto enim ſingulis diebus Dominicis ac feſtiuis diebus minores Ordines ab Epiſcopis conferri poſſint, non tamen congruit menti Concilij [c] Tridentini, vt vnius ſuſ- B ceptio, alterius ſuſceptionem adeo proximè conſequatur: vult enim eos de gradu in gradum aſcendere, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accreſcat: At verò nulla in iis qui minoribus Ordinibus hoc modo initiarentur, notabilis ætatis acceſſio, cum promotione ad vlteriores gradus coniungeretur, non doctrinæ aut vitæ meriti incrementa vlla in iis tam breui tempore obſeruari poſſent; vt ergo pari paſſu, ætate, doctrinâ, vitæ merito & Ordinibus Eccleſiaſticis auctiores euadant, maius aliquod temporis ſpatium, ac diuturnius interuallum inter ſingulos minores Ordines ſtatuendũ eſt. Probabilior ergo eſt [d] Vgolini, [e] Maioli, & aliorum ſententia, qui interuallum iſtud ab vno ex temporibus generalium Ordinationũ ad aliud ſaltẽ definiunt, ſeu: quod ego malim, ab vno Quatuor Temporum ad aliud, vt nempe aliquod doctrinæ, ætatis, ac meriti incrementũ inter ſuſceptionem primi ex minoribus Ordinibus, & vltimi notari poſſit, id enim prædictis verbis voluiſſe videtur innuere Tridẽtina Synodus. Fruſtra quoque interſtitia illa ſtatuerentur, vt poſtea confirmabimus, C niſi in ſingulis Ordinibus exercendis aſſiduitas, induſtria, pietas ordinandorum probarentur: quis non autem rationabiliter iudicet, quin tres ſaltem menſes in ea probatione in ſingulis Ordinibus facienda, & in ſingulis Ordinibus exercendis videantur eſſe neceſſarij? Antiquitus certè non ſolùm ex prædictis conſtare poteſt, inter Lectoratus v. g. & Acolytatus ſuſceptionem longè diuturniora tempora ab Eccleſia expetita fuiſſe, quàm quæ nos aſſignauerimus: idque præterea ex iis quæ de ætate ordinandorum dicemus, confirmari inſuper poterit: nam cùm Eccleſia Lectores iuniores admiſerit, Acolytos non item: vſus tamen hodiernus ferre videtur, vt etiam vno die omnes illi Ordines conferantur, quem à culpa excuſare non dubium eſt, licet corrigendum cenſerem.

XXIX. Poſteriori difficultati reſpondendũ eſt, annum interſtitiorum à Concilio Tridentino præſcriptum non eſſe mathematicè computandum, quaſi ſcilicet debeat duodecim menſibus integris conſtare, ſeu trecentis ſexagintaquinque diebus, ſed moraliter, & iuxtà ritum Eccleſiæ, videlicet ab vna Quadrage- D ſima ad aliam, à Sabbato ſancto Paſchæ ad aliud ſequens, à Pentecoſte ad Pentecoſten, &c. Præterquam quod enim [f] ita ſentiunt communiter Doctores, & ità deciſum referunt à ſacra Congregatione Cardinalium Hieronymus [g] à Sorbo, Proſper [h] de Auguſtino, & alij, teſtaturque [i] Fornarius idipſum à Sixto quinto fuiſſe declaratum: congruit quoque Patrum Tridentinorum menti, tum quod Eccleſiaſticum annum in re Eccleſiaſtica intellexiſſe videri debeant: tum quod aliàs aberrandi maior occaſio daretur, dum ad vnius & alterius ſequentis anni dies moroſè examinandos vnicuique redeundum eſſet, & ex Calendario tempus iſtud repetendum: quod contra eorum intentionem fuiſſe cenſendum eſt: facilior autem & expeditior ſit alia numerandi ratio; tum denique quod ſæpius accideret, vt nec annus integer interſtitiorum ſufficeret, quia elapſo anno integro Mathematicè conſiderato, elapſa quoque Quatuor eſſe poſſent annorum Tempora celebrandis Ordinibus deſtinata.

§. VII.

[a] Sorbus in compendio Mendicant. v. Ordo. verſu & ſic benè.
[b] Campan. rub. 6. iuris canon. cap. 5. num 13.
[c] Trident. ſeſſ. 23 cap. 12. de reform.
[d] Vgolinus de poteſt. Epiſc. cap. 26. §. 27. num. 4.
[e] Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 24. num. 13.
[f] Vide plures apud Auguſtin Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. parte 2. alleg. 18. num 2.
[g] Hieron. à Sorbo ſuprà, verſu circa id.
[h] Proſper de Auguſtin. in addit. ad Quarantam, v. Ordo in fine, & alij.
[i] Fornarius cap 5 num. 4. de Ordine add. ad inſtit. Tolet.

A

§. VII.

Cauſæ ſtatutorum interſtitiorum referuntur.

XXX. *Prudenter* autem *admodum*, vt inquit Concilium [a] Burdegalenſe, *nuperum & diuinitus factum, vt per tot gradus ad Sacerdotium aſcenderent Eccleſiæ miniſtri: in quibus ſi punctuatim ſeruatis temporum interſtitiis conſiſterent promoti, exercitus Ordinum proximè ſuſceptorum ſedulo vacantes, Angelicæ profectò vitæ viros Eccleſiaſticos haberemus.* Rectè, inquam, ſi durantibus temporum interuallis ab Eccleſia præſcriptis, pietati interim, diuinis Officiis, Ordiniſque vltimùm ſuſcepti miniſteriis ordinati vacarent. At nunc neſcio qua illuſoriâ Concilij interpretatione reperias quoſdam interſtitiorum inter Ordines gnauos, ac ſedulos obſeruatores, qui tamen tota iſta tempora inutiliter effluere ſinunt, non pietatis incremento, non doctrinæ vberioris acquiſitioni, non diſciplinæ ſtudio, eadem impendi curant: cùm tamen fruſtra inter ſingulos Ordines temporum interualla ſeruentur, niſi B per ea in omni virtutum genere, ſed præſertim in Eccleſiaſticæ diſciplinæ cognitione, & ſacrorum Officiorum vſu atque doctrinâ, ordinandi prouectiores euadant, eorumque mores atque ſtudia penitus ab Antiſtite, ac populo dignoſcantur: nam illorum interuallorum præſcribendorum cauſa præcipuè triplex eſt: prima eſt, miniſterij cuiuſcumque Ordinis exacta & accurata cognitio, ac ſedulus vſus; ſecunda, animi Clericalis aſſumptio, & in diſciplina progreſſio: tertia, probatio promouendi ad ſuperiores Ordines, quem in inferioribus tanquam in ſtatu diſcipulatus, probationis ac nouitiatus retineri æquum eſt, vt non niſi cum ingenti laude & virtutum gloria, ac perfectione virtutis, in iis quæ ſunt ſui muneris inſtitutus, atque inſtructus ad ſuperiores gradus accedat.

XXXI. Primùm igitur ordinandus per moroſa temporum interualla ad ſuperiores Eccleſiaſticos Ordines deducitur, vt ea quæ ſunt ſui muneris, & ſacræ religionis ediſcat, antequam aliorum docendorum curam ſuſcipiat, non enim C ſolum ſacrorum doctrinâ imbuendus eſt, qui ad Sacerdotium deſtinatur, verùm etiam praxim ſacri Officij edocendus, quæ non niſi diuturno vſu comparatur. Vnde ſanctos Patres qui è laicis, diuinâ diſpenſatione, ad Sacerdotium prouecti ſunt, conqueſtos eſſe reperio, quod priùs docere, quàm diſcere contra ſtatutum rerum ordinem compellerentur. *Homines*, inquit [b] Ambroſius, *diſcunt prius quàm doceant, & ab illo accipiunt, quod aliis tradant; quod ne ipſum quidem mihi accidit: ego enim de tribunalibus, atque adminiſtrationis infulis ad Sacerdotium raptus, docere vos cœpi, quod ipſe non didici; itaque factum eſt vt prius docere inciperem quàm diſcere: diſcendum igitur mihi ſimul eſt, & docendum; quoniam non vacauit ante diſcere.* Auguſtinus tantus ille vir, & qui priùs [c] per trienniũ fermè orationi, & lectioni vacans ſeceſſerat, quàm Presbyter fieret, qui aduerſus Academicos, Manichæos, qui pro illuſtratione Catholicę religionis, ac diſciplinæ multos iam omni eruditione refertos, de beata vita, de ordine, de immortalitate animæ, de diſciplinâ, de moribus Eccleſiæ, & alios plures libros conſcripſerat: hic tamen cum Presbyte- D ratus onus formidaret, inducias ſaltẽ petiit in ſequens vſque Paſcha, quo inſtructior fieret ad Sacerdotij munus capeſſendum. Fusè querimonias eius, atque expoſtulationem continet libellus eius ſupplex, ſeu epiſtola [d] ad Valerium, cùm ad Presbyteratus ſuſceptionem vrgeretur, quam velim ab vnoquoque in Epiſcopum, Presbyterum, vel Diaconum ordinando perlegi, ac verſari; pauca ex ea accipe: vbi officia iſta & periculoſiſſima & beatiſſima prædicauit, & quidem beatiſſima; ſi eo modo militetur, quo Chriſtus iubet, ſtatim ſubdit: *Quis autem iſte ſit modus, nec à pueritia, nec ab adoleſcentia mea didici: & eo tempore quo diſcere cœperam, vis mihi facta eſt merito peccatorum meorum (nam quid aliud exiſtimem neſcio) vt ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur; qui remum tenere non noueram. Sed arbitror Dominum meum propterea me ſic emendare voluiſſe, quod multorum peccata nautarum, antequam expertus eſſem, quid illic agatur, quaſi doctior & melior reprehendere audebam. Itaque poſtquam miſſus ſum in medium, tunc ſentire cœpi temeritates reprehenſionum mearum, quamquam & antea periculoſiſſimum iudicarem hoc miniſterium. Et hinc erant lachrymæ illæ, quas me fundere in ciuitate, Ordinationis meæ tempore, nonnulli fratres animad-*

[a] Burdeg. ſub Cardinale de Sourdis cap. 6. num. 3.

[b] Ambroſius de offic. lib. 1. cap. 1.

[c] Vide Poſſidium in vita Auguſtini.

[d] Epiſt. Aug. ad Valerium 148.

Digitized by Google

uerterunt, &c. Quàm verò eleganter, quàm piè atque humiliter expoſtulat [a] Sidonius, quod è laicali vita ad Sacerdotalem euectus, diſcendi ſpatium non habuerit, *ego autem*, inquit, *infœlicis conſcientiæ mole depreſſus, vi febrium nuper extremum ſalutis acceſſi, vtpotè cui indigniſſimo traditæ profeſſionis pondus impactum eſt, qui miſer ante compulſus docere quàm diſcere, & ante præſumens bonum prædicare, quàm facere, tanquam ſterilis arbor, cùm non habeam opera, pro pomis ſpargo verba pro foliis.* Et alibi, [b] *mediocritatem meam manet longè diuerſa conditio, cui per ſuſpicioſas voragines, & flagitiorum volutabra gradienti profeſſionis huiuſce pondus impactum eſt: & priuſquam vlli bonorum reddam diſcentis obſequium, cogor debere cæteris docentis officium.* Similiter Syneſius Theophilum Alexandrinum, de quadam quæſtione interrogans, hæc habet, [c] ἐγὼ μὲν οὔπω τι πόρρωθεν ἐνεγράφην τοῖς νόμοις τοῖς ἱεροῖς, οὔτε ἤδη μοι καθήκει πολλὰ μεμαθηκέναι πέρυσιν ὄντι γεγονότι τοῦ καταλόγου, *ego verò neque hactenus diu ſacris legibus inſtitutus ſum, nec multa admodum didiciſſe par eſt, qui ſuperiore nondum anno, in eo numero conſcriptus eram.* Plura eiuſmodi apud eundem Syneſium & alios paſſim reperire eſt, quibus ridiculi ſunt, qui ſe præferre aut æquiparare audeant: B cùm tamen reperiantur hodie plurimi, qui ſibi videntur ad Eccleſiaſtica miniſteria maximè idonei, quamuis nec in iis inſtructi vnquam fuerint, nec ea vnquam tractarint, aut tractari viderint. Quos quidem ego neſcio temeritatiſne potius quàm ſtultitiæ redarguam. Nam, vt rectè arguit [d] Nazianzenus, alios docere aggredi priuſquam ipſi ſatis edocti ſimus, ac figulinam, vt dici ſolet, in dolio docere, hoc eſt, in aliorum animabus pietatem meditari, & exercere, valdè ſtultorum aut temerariorum hominum eſſe videtur: ſtultorum, ſi ne inſcitiam quidem ſuam agnoſcunt: temerariorum, ſi cùm eam cognitam habeant, hoc tamen negotium aggredi non verentur.

[a] Sidonius lib. 5. epiſt. 3. Apollinari.

[b] Idem in cõcione poſt epiſt. 9. lib. 7.

[c] Syneſius epiſt. 66. Theophilo.

[d] Nazianz. orat. 1. ſuẽ.

XXXII. Grauiter in eoſdem inuehi pergit [e] Nazianzenus, nec omnia quæ in ipſos eruditè & eloquenter diſſerit, referre mihi in animo eſt, quod ſi præſtare vellem, plures vtique integras paginas exſcribere opus eſſet: quædam duntaxat ex ipſo excerpo, quæ in hanc diſputationem aptè congeram; age verò, [f] C inquit, cenſes ne artes ſaltandi aut tibia canendi ſapientiâ meliores, & ſublimiores eſſe, an hanc potius illis? Mihi quidem non eſt dubium, quin hanc omnibus etiam præſtantiorem eſſe dicturi ſint, atque hactenus æqui & candidi iudices ſint: vtrum igitur ſaltationis quidem, & cantus tibiarum doctrina quædam, & diſciplina eſt, adeoque & diuturno tempore, & pluribus laboribus, atque ſudoribus opus eſt, atque interdum etiam mercedem perſoluere oportet, & perductores adhibere, longaſque peregrinationes ſuſcipere, cæteraque omnia facere, & pati, quibus artis peritia comparatur: ſapientiam autem, quæ omnibus præeſt, ac bona omnia complexu ſuo tenet, rem vſque adeò leuem, & proſtratam eſſe exiſtimabimus, vt ad hoc, vt quiſquam ſapiens ſit, voluntas ſola requiratur? E contra verò, ἡ μακρὰ προθεσμία, οὐδὲ γῆρας τὸ ἔσχατον, *ne extrema quidem ſenectus huic rei præſtituta longum tempus cenſeri debet.* Quàm [g] ſtulti, ac cæci ſumus qui artem omnium difficillimam Deum placandi, & homines regendi nullo vſu, & quàm minima meditatione credimus comparari! Cumque nec Medici, D nec Pictoris nomen quiſquam obtineat, niſi prius morborum naturas conſiderarit, aut multos colores miſcuerit, variaſque formas penicillo expreſſerit: Antiſtes, ſeu quiuis alius ſacer præpoſitus facilè inuenitur non elaboratus, ſed recens quantum ad dignitatem, ſimul ſatus & editus, quemadmodum Poëtæ Gigantes finxerunt: vno die Sanctos fingimus, eoſque ſapientes & eruditos eſſe iubemus, qui nihil didicerunt, nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle. [h]

[e] Idem ead. orat. 1. à carceribus ferè, ad calcem.

[f] Idem dict. orat.

[g] Idem orat. 10.

[h] Vide eundẽ orat. 19. ſtatim initio, & 31.

XXXIII. Sed audire mihi videor aliquos reſpondentes, in laicali quoque ſtatu Sacramentorum doctrinam, Officiorum diuinorum rationem, religionis noſtræ myſteria, populi fidelis regendi normam addiſci poſſe. Quaſi verò ea, quæ in vſu præſertim conſiſtunt, ſine vſu perfectè ediſci poſſint; quaſi medendi animabus populi fidelis doctrina, ac methodus, non exercitio ac praxi indigeat: cùm tamen medendi corporibus diſciplina, niſi diuturno vſu comparari non poſſit! Quaſi militiæ Clericalis leges, niſi inter militandum perfectè teneri

poſſint,

A poſſint, cum ſæcularis militiæ, nulli niſi qui in campum venerit, caſtra viderit, militaria inſignia ſequutus fuerit, ratio explorata haberi queat. In rem ipſam veniamus oportet, vt ea quæ in praxi poſita ſunt, perfectè callere poſſimus: edocendi ipſa ratio nonniſi docendo acquiritur, multominus regendi prudentia, atque induſtria, niſi aut regendo, aut aliorum in regendo ſagacitatem obſeruando comparatur: ipſi diuinorum Officiorum ritus, Sacramentorum ritè, & conſentaneè adminiſtrandorum modus, vix niſi longo exercitio, ſpectando ſcilicet, miniſtrando, & agendo, noſcuntur.

XXXIV. Hanc, ad aſtruendam interſtitiorum inter Ordines legem, diſcendi diuina myſteria neceſſitatem Summi Pontifices paſſim protulerunt. [a] Zoſimus epiſtola ad Heſychium Salonitanum ſuperiùs citata, laicum non gradatim, nec ſeruatis interſtitiis ad Ordines aſpirantem redarguit, *qui ſtatim dux eſſe deſiderat, cum tyro non fuerit, vt priùs velit docere, quàm diſcere.* Celeſtinus [b] ſimiliter ad Galliarum Epiſcopos ſcribens, ex laicis contra ſtatuta Patrum Epiſcopos fieri vetat:
B *Cùm*, inquit, *ad Epiſcopatum iis gradibus, quibus frequentiſſimè cautum eſt, debeat perueniri, vt minoribus initia i officiis ad maiora firmentur; debet enim ante eſſe diſcipulus, quiſquis doctor eſſe deſiderat, vt poſſit docere quod didicit.* [c] Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpaniæ, *diſcere prius quiſque debet antequam doceat, &c. longa obſeruatione religioſus cultus tradatur, &c.* S. Gregorius [d] epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem, Ætherium, & alios, *Quidam deſiderio honoris inflati defunctis Epiſcopis tonſurantur, & fiunt repentè ex Laicis Sacerdotes, atque inuerecundè religioſi propoſiti ducatum arripiunt, qui nec eſſe adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quid iſti ſubiectis præſtituri ſunt, qui antequam diſcipulatus limen attingant, tenere locum magiſterij non formidant? Qua de re neceſſe eſt, vt quamuis inculpati quiſque ſit meriti, ante tamen per diſtinctos Ordines Eccleſiaſticis exerceatur officiis, videat quod imitetur, diſcat quod doceat, informetur quod teneat; vt poſteà non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonſtrare. Diu ergo religioſa meditatione poliatur vt placeat; & ſic lucerna poſita ſuper candelabrum luceat, vt aduerſa ventorum vis irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, ſed augeat.*
C Plura ſimilia proferre poſſumus tùm ex eodem [e] Gregorio, tum ex Leone [f] primo, Ioanne [g] octauo, & [h] aliis, ſed hæc abundè ſufficiunt, de hoc præſertim alibi dicturus.

[a] Zoſimus epiſt. cit. ad Heſych. cap. 1.
[b] Cœleſtinus epiſt. 2. cap 3.
[c] Hormiſda ad Epiſ. Hiſp. epiſt. 4 c. 1.
[d] S. Greg. ep. 110. al. 108 ad Syagr. lib. 9.

XXXV. Secundò eadem interualla præſertim ſtatuta ſunt, vt qui ad Sacerdotium ſunt peruenturi, animum prius Eccleſiaſticum aſſumant, Cleri diſciplinâ imbuantur, hanc viuendi rationem ineant, mores induant, & ad Eccleſiaſticam regulam componantur: neque paruo ad hoc tempore opus eſt: ſiue enim ab infantia aliquis militiæ Eccleſiaſticæ nomen dederit, ſenſim ipſius animus ad hoc vitæ inſtitutum formandus erit: quod quia auſterum, graue, & ſerium eſt, adoleſcentum ingeniis non poteſt non eſſe inuiſum: præſertim cùm ita comparati iuuenes eſſe ſoleant, vt vel licentiam, luxum, cupiditates naturâ ſuâ quærant, vel ſi pio animi feruore ab his diuerterint, in contrariam partem omnino ferantur, rigidiorem Philoſophiæ obſeruantiam ſectentur, virtuti potius à vulgo diſſitæ ſtudeant, quam perfectæ; pauci media via gradiantur, & communem,
D à vitiis tamen remotam viuendi rationem (qualis Clericalis eſſe debet) aſſequi poſſint. Si verò grandæuus iam aliquis Clericorum catalogo annumeretur, tempore quoque opus eſt, vt laici mores dediſcantur. Neque enim eadem eſt vitæ ratio Clericalis, quæ Laicalis: vtrique beatitas æterna proponitur, ſed diuerſis obtinenda rationibus, in laico familiæ cura laudabilis, ſæcularium negotiorum ſcientia ac procuratio honeſta, vrbanitas ſcurrilitati propior quàm moroſitati, non indecora, modus in ludis & iocis optimus, priuatæ vitæ ſtudium ad virtutem gradus eſt: in Clerico omnia ferè contraria laudantur, quem nec familiaris rei amore tangi, nec ſæcularibus negotiis implicari, nec iocis vacare, nec ludis oportet: quem grauem, conſtantem, & ſerium eſſe decet, ac meminiſſe ſe aliis potius, quàm ſibi Clericum factum eſſe. Victus, veſtitus in vtroque diuerſus, confabulandi, negotia tractandi, animum relaxandi vtrique diuerſa ſeligenda eſt ratio; & quemadmodum in ſcena alii motus, actus, geſtus, alia ferè exteriora quæ apparent omnia Daui, & Oedipi, ità in hac vita rectè inſtituenda aliam Clericus, aliam laicus perſonam gerit. Tempore igitur opus eſt, vt quis

[e] Vide Gregorium lib. 4. indict. 13 ep. 31. & alibi.
[f] Leonem epiſt. 66.
[g] Ioannem 8. epiſt cit. ſup.
[h] Vide etiam Ruricium lib. 2. epiſt. 25. Bucher. lib 3. Regū cap. 6. in fine. Sariſberienſem lib. 6. Polycrat. cap 6 & alios paſſim.

Digitized by

in alium virum transformetur, antequam ad Sacerdotij dignitatem, ad quam promotus, non iam dimidiatus, ſed perfectus Clericus eſt, euehatur. A

XXXVI. Quæ cùm attentè cogitaſſet Syneſius, dolebat ſuas vices, quod ex laico factus fuiſſet Epiſcopus, nec ſatis temporis habuiſſet, quo perpurgatis vitæ popularis imperfectionibus, Clericalem perfectionem in ſe exprimere poſſet, Theophilum, pro ſe, vt deprecetur efflagitat, quaſi [a] *ὡσεὶ καταλελειμμένῳ, καὶ δεομένῳ συνεργίας τοιαύτης*, *pro deſtituto, taleque adiumentum deſideranti* deprecaturus ſit, cùm pro ſe Deum ipſe compellare vereatur, cuius rei rationem ſubiungit, *ἅπαντα γὰρ εἰς τοὐναντίον μοι περιέστηκε, διὰ τὴν ἀκίνδυνον τόλμαν ὅτι ἄνθρωπος ἐν ἁμαρτίαις, ἀπότροφος Ἐκκλησίας, ἀγωγὴν ἑτέραν ἠγμένος, θυσιαστηρίων ἡψάμην Θεοῦ*, *in contrarium enim mihi omnia recidunt ob proiectam temeritatem, quod homo peccatis irretitus, extra Eccleſiam educatus, alio diſciplinæ genere inſtitutus, ad altare Dei accedere non dubitauerim.* Appoſitè ad quam rem illuſtrandam [b] S. Gregorius epiſtola citata ad Syagrium ex rebus inanimatis ſimilitudines deducit, vt ſicut ligna in ſyluis ſucciſa, in ædificationibus compacta, citiùs ſuperimpoſitâ mole franguntur, B nisi eorum viriditatem multorū dierum mora ſiccauerit, ſic ſpiritale Eccleſiæ ædificium corruat, in quod laici, qui animum laicalem non exuerint, compacti fuerint. Et ſicut Medici quædam corpori adiutoria recenti adhuc confectione formata indigenti non afferunt, ſed maceranda tempori derelinquunt: ita nec temporanei Sacerdotes populo vtiles futuri ſint, ſed tempore opus ſit, quo laicalia eorum ſtudia conficiantur.

[a] Syneſ. epiſt. 67. Theoph. in fine.

[b] Greg. epiſt. cit. Syagr.

XXXVII. Egregiè ſanè [c] Tridentina Synodus ideò per temporum interſtitia conferri Ordines præcipit, *vt eo accuratius promouendi quantum ſit huius diſciplinæ pondus poſſint edoceri:* neſcio enim quomodo frequentius, imò ferè ſemper accidat, vt Eccleſiaſticæ diſciplinæ minus ſtudioſi ſint, qui ei innutriti non fuerint, parendi & imperandi leges neſciant, qui numquam in inferioribus gradibus fuerint ſubiecti, minori ſplendoris totius Cleri deſiderio teneantur, quibus Sacerdotij conſecutio minus operoſa extiterit. Vno verbo diſciplina Eccleſiaſtica nōniſi longo vſu paratur: doctrina, præceptis, comparari poteſt, diſciplina, vix, niſi experiētiâ, & exemplis: pondus ipſum diſciplinæ neſcitur, niſi ab eo qui diſciplinam ſubierit, & dilexerit: diligi autem non poteſt niſi cognita ſit: ſapere oportet diſciplinæ ſuauitatem vt ſentiatur, ſentiri non poteſt, niſi guſtetur: non guſtatur niſi ab iis qui addicti ei aliquo tempore fuerint; qui ab ea ſemper ſolutus fuerit, ne fructum quidem, vel eius emolumenta percipiet: Clericos diſciplinæ non ſolum cognitio, ſed affectio docenda eſt, nec eius fortè cognitio animo inſtillari poterit, quin affectio voluntatem peruadat. Hanc proinde diſciplinam per interualla temporum inter ſingulos Ordines definita hauriri voluerunt ſanctiſſimi Pontifices: propter hanc ediſcendam Bracharenſe [d] primum Concilium interualla iſta neceſſaria putauit, ob eandem ratio naturalis illorum neceſſitatem oſtendit. C

[c] Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 11. de reform.

[d] Brach. 1. ſuprà.

XXXVIII. Tertiò denique, ne plura hîc congeram, quæ in alium locum commodiùs reiicientur, ad probationem Ordinandorum interſtitia iſta inſtituta D ſunt, *nam*, vt ait [e] Hormiſda, *longa debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccleſiæ:* & vt ait [f] Gregorius, *cùm ſcriptum ſit, vt prius quis probetur, & ſic miniſtret, multo ante probandus eſt, qui populi interceſſor aſſumitur, ne fiant cauſa ruinæ populi Sacerdotes mali:* quod ipſum demonſtrat [g] Ioannes octauus nullos ad Sacerdotium promoueri volens, niſi, *qui in minoribus officiis ſic diu perdurent, & vota eorum pariter & obſequium comprobentur, vt per tempora à maioribus inſtituta, comprobatis prius moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus ad ſummum Sacerdotium poſtmodum veniant.* Certè ſtultitia eſt, ſi credimus vno die ſufficienter ordinandorum vitam, mores, pietatem, docilitatem, ingenium, induſtriam, prudentiam, diſciplinæ ſtudium probari poſſe. Cogitationes & affectiones hominum magis in receſſu poſitæ ſunt, nec niſi aliquo tempore patere queunt. Quantum putamus Eccleſiæ conduceret, vt quicumque ad Sacerdotium aſpirant, prius in inferioribus gradibus diuturno tempore accuratè probarentur: nam & indignos ac facinoroſos, qui Eccleſiæ Dei offenſioni futuri ſunt ac ſcandalo, probatio iſta

[e] Hormiſda epiſt. 4. cit. cap.

[f] Greg. epiſt. cit. ad Syagr.

[g] Ioan 8. epiſt. 199.

reiiceret,

Digitized by Google

A reiiceret, & plures ad malum procliues in officio contineret. Quam multos ſuſpicari debemus in eam, quam poſteà incidunt, vitiorum voraginem nequaquam caſuros, ſi ſe multo tempore explorari noſſent: ſi vel leuiora ſua peccata ad Antiſtitem deferri; ſi vel minimos defectus à Clero ac populo notari aduerterent; ſi ſibi vnicam ad Sacerdotium viam eſſe ſcirent, optimum vitæ teſtimonium, & virtutis egregiam commendationem. Contrà autem languent iam plurimorum ſtudia, qui cùm diu in abſcōdito vixerint, bonæ exiſtimationis minimè ſolliciti, vitiis ita progreſſu temporis aſſueſcunt, vt nec improbitatis poſteà ſuæ, ac vitiorum fœtorem ſpargi magnoperè reformident. Adoleſcentum ingenia, pudore, metu, gloriæ cupiditate ad virtutem excitanda ſunt, nihilque lubricum eorum ac verſatilem animum magis continet, quàm ſi ſe ab omnibus obſeruari videant; apertum ſibi ſciant, gloriæ vel infamiæ campum: latere non poſſe videant, ſi quid pudendum ab iis committatur: hæc adoleſcentiæ fræna ſunt, quæ aliàs ad vitia facilè labitur, & vbi in altum vitiorum prolapſa eſt, diffi-
B cile erigitur. Ad hoc autem quis non videat vtilia, imò penè neceſſaria eſſe quædam in inferioribus Eccleſiaſticis Ordinibus tempora inſumi, quibus tanquam nouitij ordinandi ad ſuperiores gradus probentur, tanquam diſcipuli ſub ferulâ conſiſtant, tanquam candidati Sacerdotij benè agendo dignitatem iſtam promereri ſatagant?

ARTICVLVS VII.

De acceleranda ordinatione eorum qui ad Eccleſiaſticas dignitates Ordinis alicuius exercitium requirentes promoti ſunt.

§. I.

C

Ordinari debere quàm citiſſimè qui ad dignitatem, cui Ordo adnexus eſt, promoti ſunt.

I. ITA verò lentè progrediendum eſt in promotione ad ſacros Ordines, vt tamen aliquantò citius feſtinandum ſit nonnumquam; nec legitima ſemper iſta, quæ præſcripta ſunt inter ſingulos Ordines, interualla adeò accuratè ſeruanda, tunc ſcilicet maximè cùm electus aliquis fuerit ad aliquam dignitatem, quæ longè altiorem, quàm electus habeat, Ordinem requirit; ſit enim, v.g. aliquis in Clericatu aut Lectoratu conſtitutus, qui ad curam animarum gerendam vocatus ſit, perperam ille per moroſa iſta interualla ad ordinem Preſbyteratus deducetur, qui quàm citiſſimè fieri poterit, poſt aſſumptam paſtoralis curæ ſollicitudinem Preſbyter ordinari debet, ne plebs fidelis neceſſario diu miniſterio priuetur. Cui malo arcendo olim (vt alibi [a] fortè fuſiùs do-
D cebimus) cautum aliquandò à medij æui Conciliis reperio, ne quis ad regimen Eccleſiaſticum aſſumeretur, niſi qui ordine iam præditus eſſet neceſſario, aut eum ſaltem breui per Eccleſiaſticas leges obtinere poſſet; inculcata poſtea lex iſta, de recipiendo quamprimum Ordine dignitati annexo, ab eo qui ad dignitatem electus fuerit: præſcriptum etiam tempus, additæ pœnæ, quæ omnia breuiter hîc, ſed accuratè tamén oſtendenda ſunt.

[a] Hac de re agendo de conditione ordinandorū, & præficiendorum diſputabimus.

II. Obſeruandumq; eſt primò diligenter, quo tempore vagi Clerici & acephali ordinari cœperūt, cœpiſſe quoque electionē contrà antiquū morem & inſtituta maiorum ab ordinatione diſiungi: qui abuſus cùm quorumdam Summorū Pontificum, vndecimi præſertim ſæculi initio, negligentiâ inualuiſſet; ſuccedentium ſub finem eiuſdem ſæculi vigilantia, quoad fieri potuit ſuppreſſus eſt. Hinc ſub Vrbano ſecundo ſtatutū legimus in [b] Concilio Claromontano (quod Aluerniæ corruptè vocat [c] Gratianus, quia apud Aruernos habitum eſt) *vt nullus fiat Decanus in Eccleſiis, niſi Presbyter, nullus Archidiaconus, niſi Leuita*; nec aliter id fuiſſe antiquitus obſeruatum alibi docebimus. Hinc in Concilio Pictauienſi

[b] Conc. Claromont. ſub Vrbano 2. c. 3.

[c] Gratianus diſt. 60. c. 1. ſed aliis verbis, quia verba citata videntur tātum eſſe ſumma Canonis.

[a] ſub Paſchali ſecundo decretum, *vt Abbates, Decani, qui Presbyteri non ſunt, Preſby-* A
teri fiant, aut prelationes amittant. Hinc in Concilio [b] Londinenſi ſecundo ſub eo-
dem Summo Pontifice, cuius capitula ſeu ſummaria à VVilelmo Malmeſbu-
rienſi referuntur, præceptum, vt *Archidiaconi ſint,* (fortè eodem ſenſu ac fiant)
Diaconi: Hinc in Concilio Lateranenſi [c] ſub Calixto ſecundo conſentaneè
Claromontano ſancitum, *vt nullus in Præpoſitum, nullus in Archipresbyterum, nullus in*
Decanum, niſi Presbyter, nullus in Archidiaconum, niſi Diaconus ordinetur. Et in Londi-
nenſi [d] primo ſub Honorio 2. ab Apoſtolicæ Sedis Legato Ioanne de Crema
S.R.E. Cardinali habito, *vt nullus in Decanum, nullus in Priorem, niſi Presbyter, nullus*
in Archidiaconum, niſi Diaconus promoueatur. Quorũ verborũ ſicut & præcedentium,
is videtur eſſe ſenſus, vt qui has dignitates obtinet, vel in eo Ordine reperiatur,
quem dignitas requirit, vel breui eum ordinem conſequatur, prout oſtendere
videtur altera ſub Calixto 2. Londinenſis Synodus, his verbis, [e] *nullus in De-*
canum, niſi Presbyter, nullus in Archidiaconatum, niſi Diaconus conſtituatur: quod ſi quis ad
hos honores infrà prædictos Ordines iam deſignatus eſt, moneatur ab Epiſcopo ad Ordines ac- B
cedere: quod ſi iuxtà monitionem Epiſcopi ordinari refugerit, eadem ad quam deſignatus
fuerat careat dignitate. Cui affine eſt Concilij Lateranenſis decretum ſub In-
nocentio ſecundo, [f] *innouamus autem*, inquit, *& præcipimus, vt nullus in Archi-*
diaconum, vel Decanum, niſi Diaconus vel Presbyter ordinetur. Archidiaconi verò, De-
cani, & Præpoſiti, qui infra Ordines prænominatos exiſtunt, ſi inobedientes ordinari
contempſerint, honore ſuſcepto priuentur: prohibemus autem ne adoleſcentibus, vel infrà
ſacros Ordines conſtitutis, ſed qui prudentiâ, & merito vitæ clareſcunt, prædicti concedan-
tur honores. Huic etiam geminum, imo iiſdem verbis conceptum ſtatutum Euge-
nij tertij in Concilio [g] Rhemenſi, (quod executioni minimè demandatum
fuiſſe [h] conqueritur Bernardus) *illud etiam duximus annectendum, vt nullus etiam in*
Archidiaconum vel Decanum, niſi Diaconus vel Presbyter ordinetur. Quibus duobus
poſterioribus Conciliis apertè videtur demonſtrari, ſuffeciſſe, quod prædictæ
dignitates in ſacris Ordinibus conſtitutis conferrentur, qui breui ad ordinem C
Diaconatus vel Preſbyteratus conuolare poſſent: vnde & [i] Bernardus decre-
tum iſtud neglectum quærens, hoc ſolùm reprehendit, *quod adhuc adoleſcentes,*
adhuc qui infrà ſacros Ordines eſſent in Eccleſiâ, ſuo tempore nullâ legis iſtius habitâ
ratione, *promouerentur.*

III. Promotorum ad dignitates Eccleſiaſticas ordinationem accelerandam
eſſe vrget Alexander tertius, nec tamen clarè tempus definit, in Concilio La-
teranenſi his verbis, [k] *inferiora etiam miniſteria, vtpute Decanatum, Archidiaconatum,*
& alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino ſuſcipiat, ſed nec parochialis
Eccleſiæ regimen, niſi qui iam vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, & ſcientiâ, &
moribus commendandus exiſtit. Cùm autem aſſumptus fuerit, ſi Archidiaconus in Diaconum,
Decanus, & reliqui admoniti, non fuerint, præfixo à Canonibus tempore, in Presbyteros or-
dinati, & ab illo remoueantur officio, & aliis conferantur, qui & velint, & poſſint illud
conuenienter implere, &c. Quibus verbis videtur, & ætatem Ordini recipiendo
conuenientem, & animi dotes ei, qui ordinandus eſt, neceſſarias, in promoto ad D
Eccleſiaſticas huiuſmodi dignitates requirere, quatenus in proximâ veluti diſ-
poſitione conſiſtant, vt Ordinem dignitati ſuæ adnexum proximis Quatuor
Temporibus recipiant; hoc enim videtur mihi ſignificare, dum *præfixo à Canoni-*
bus tempore, ordinari eis præcipit; nam quodnam aliud tempus à Canonibus
præfixum intelligat, non video: quippe cùm ad interſtitia [l] Canonibus præfi-
xa reſpexiſſe Alexandrum tertium neutiquam ſit probabile, quæ cùm diuturni
temporis olim aſſignata fuerint, nonniſi diuturno poſt ſuſceptam dignitatem
tempore ordinari tales iuberet, & in iis officiis exerceri eos vellet, quæ digni-
tati minimè conſentanea ſunt: itaque cùm nulla alia Canonibus ante Alexan-
drum tertium tempora aſſignata eſſent, quàm vel interualla iſta, quæ inter ſin-
gulos Ordines præſcripta erant, vel tempora generali ordinationi habendæ
præſtituta: cumque de interſtitiis temporum non poſſit Alexander intelligi, de
temporibus [m] vtique Ordinationum celebrandarum eſt intelligendus: niſi for-
tè dicas Alexandrum tertium ad [n] Gelaſij & Conciliorum, [o] Arelatenſis tertij,
Aurelianenſis

[a] Concil. Pictau. ſub Paſchali 2. c. 7. & 8. refertur cap. vt Abbates, de ætate & qualitate.
[b] Conc. Londinenſe 1. ſub Paſchali 2. apud Malmeſbur. de geſtis Pontific. Angl. lib. 1.
[c] Conc. Lateran. ſub Calixto 2. c. 1. refertur à Gratiano can. nullus in præpoſitum, cit. diſt.
[d] Londinenſe 1. ſub Honorio 2. c. 6.
[e] Londin. 2. ſub Calixto 2. apud Continuatorem Florẽtij VVigornienſis.
[f] Lateran. ſub Innoc. 2. c. 10. refertur c. innouamus, cit. diſt.
[g] Conc Rhemenſe ſub Eugenio 3. c. 9.
[h] Bernardus de conſiderat. lib. 3. cap. 5.
[i] Bern. ibidẽ.
[k] Alex. 3. in Conc. Later. cap. 3 refertur cap. cùm in cunctis §. inferiora, de electione.
[l] De iis ſuprà, & diſt. 77. ferè per totum.
[m] De iis etiam ſuprà, & cap. 1. 2. 3. de temporib. ordin. & 75. diſtinct. ferè per totũ.
[n] Gelaſius ad Epiſcopos per Lucan. c. 3. & 4.
[o] Arelat. 3. c. 6.

Digitized by Google

A Aurelianenſis [a] tertij, & [b] quinti, ac [c] Bracharenſis primi, Canones ſupra citatos reſpexiſſe, qui annuam conuerſionem, ſaltem in neceſſitate, Preſbyteratus vel Diaconatus ordini, duntaxat præmittebant: & eo ſenſu dicas Alexandrum tertium iuſſiſſe, vt ſaltem expleto anno ab electione, ad huiuſmodi dignitates Diaconus vel Preſbyter, prout Diaconatum, aut Preſbyteratum dignitas ab ipſo ſuſcepta requirit, ordinetur. Verùm nec ſic annus integer ab electione ad ordinationem decurret: nam ſi ad hos Canones Alexander reſpiciat, ex eius decreto breuiori tempore videbitur ordinatio ſuſcipienda: nam v.g. vt Gelaſij [d] Canonem ſequamur, ita iubet ille in neceſſitate annuam Sacerdotio præmitti conuerſionem, vt poſt tres menſes ordinandus Acolytus exiſtat, ſexto menſe Subdiaconus, nono Diaconus, completo anno Preſbyter fiat; itaque cùm ex eodem Alexandro nonniſi Subdiaconus eligi ſecundùm iura aliquis debeat, ad parochialem Eccleſiam, (quod ſimili ratione dicendum de dignitatibus curam

B animarum habentibus,) vel ſaltem ex diſpenſatione in minoribus Ordinibus conſtitutus, ſequitur, ex rigore quidem iuris, poſt ſex menſes Preſbyterum debere fieri, qui ad dignitatem Preſbyteralem electus fuerit, ex diſpenſatione autem poſt nouem ſaltem menſes, quia totidem in Canone Gelaſij (cui reliqui conſentiunt) à Subdiaconatu vel minoribus Ordinibus ad Preſbyteratum menſes numerantur. Quam etiam temporis moram in eo qui poſt Paſcha iam factus Subdiaconus, vel in minoribus Ordinibus conſtitutus, ad Preſbyteralem dignitatem electus eſt, obſeruari conuenit, vt proximis Quatuor Temporibus ſingulos gradatim Ordines recipere poſſit. Quare aptior videtur Gloſſa Bernardi [e] Parmenſis in dictum Alexandri Canonem, poſt confirmationem eos debere, dicentis, proximis Quatuor Tẽporibus, vel ſaltem poſt ſex menſes ordinari, quàm Vincentij aliud [f] Alexandri reſcriptum, quo delectos ad regimen parochialis Eccleſiæ, Subdiaconos ex rigore iuris, [g] *diſpenſatiuè in minoribus Ordinibus* conſtitutos eligi concedit, *dummodo tales ſint, quod infrà breue tempus poſſint in Preſbyteros ordinari,* exponentis, quaſi intrà annum ſaltem ordinari eos poſſe decernat: cu-

C ius ſcilicet fundamentum ex malè intellecto Gelaſij decreto ruit.

[a] Aurel. 3. c. 8. [b] Aurel. 5. c. 9. [c] Brach. 1. c. 38. [d] Gelaſ. ſup. [e] Gloſſ. v. Canonibus in dict. cap. cum in cunctis. [f] Vincentius v. breue tempus in cap. præterea, de ætate & qualitate. [g] Cap. præterea, cit.

IV. Sequentes autem Pontifices, ac ſecuta Concilia intra annum ab obtenta dignitate, ſacrum Ordinem ſeu Diaconatum, ſeu Preſbyteratum recipi volunt. Gregorius decimus [h] in Concilio Lugdunẽſi apertè id decernit: vbi enim Alexandri tertij in Lateranenſi Concilio non obſeruatum Canonem grauiter ſe ferre docuit, & quædam ei conſentanea decreuit, tum verò hæc maximè ad præſentem quæſtionem conſentanea addidit, *is etiam qui ad huiuſmodi regimen* (parochialis Eccleſiæ) *aſſumetur, vt gregi ſibi crediti diligentius curam gerere poſſit, in parochiali Eccleſiâ, cuius rector extiterit, reſidere perſonaliter teneatur: & intrà annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum, ſe faciat ad Sacerdotium promoueri. Quod ſi intrà idem tempus promotus non fuerit, Eccleſiâ ſibi commiſſâ, nullâ etiam præmiſſâ monitione, ſit præſentis conſtitutionis auctoritate priuatus.* In quem Canonem notat [i] Gloſſa, annum iſtum à pacificâ poſſeſſione, & ceſſatione impedimenti Canonici eſſe numeran-

D dum, præterquam ſi ab Epiſcopo cum tali diſpenſatum fuerit, quæ omnia iuribus conformia eſſe demonſtrat. Neque definitioni repugnat idem Gregorius [k] decimus, cuius in eodem Concilio decretum fertur, vt *nemo deinceps parochialem Eccleſiam alicui non conſtituto in ætate legitimâ & Sacerdotio, commendare præſumat.* Etenim ibi quidem vetat Gregorius parochialem Eccleſiam non ordinato in Sacerdotem commendari, non autem vetat tali conferri, ſeu committi; commendatur enim Eccleſia ei, in cuius veluti curam deponitur, cui eius adminiſtratio ad tempus conceditur: talis autem debet eſſe Sacerdos, fruſtrà enim non Sacerdoti ad tempus cõmitteretur, cui fortè Sacerdoti iam facto ſubtraheretur; confertur autem Eccleſia cui in titulum datur, vt ei perpetuò ſit adſcriptus, cuius expectari poteſt Sacerdotium, ob egregiam ſcilicet ſpem & expectationẽ, quam de vtili multo tempore eius futura adminiſtratione, poſtquam ordinatus fuerit, Eccleſia concepit.

[h] Greg. 10. in Conc. gener. Lugdun. de elect. can. 13. refertur cap. licet canon, de electione in 6. [i] Gloſſa v. annum, in cap. cit. ex cap. quam ſit in fine eodem tit. lib 6. & tit. eodem cap. commiſſa, & cap. licet, de præbendis, & Gloſſ. ſequẽs ex cap. cum eo. eod. tit. [k] Greg. 10. in Conc. cap. nemo deinceps, de electione in 6.

V. Bonifacius [l] octauus hanc Gregorij conſtitutionem interpretatur: primùm enim ſacros Ordines, quos ex rigore iuris requiri ſuperiùs docuimus, vt ad eiuſ-

[l] Bonif. 8. cap ſi is, de inſtitutionibus in 6. & cap. ſi pro Clericis, de præbendis, eod. libro.

modi Eccleſiaſticas dignitates aliquis legitimè promoueretur, nullatenus neceſſarios eſſe docet. Deinde prædictum Gregorij decimi decretum limitat his verbis, [a] *ſtatutum fœlicis recordationis Gregorij Papæ decimi prædeceſſoris noſtri, de his qui ad parochialis Eccleſiæ regimen aſſumuntur, promouendis ad Sacerdotium intra annum, alioquin iiſdem Eccleſiis ſunt priuati, quod cùm ſit pœnale reſtringi potius conuenit, quàm laxari, declaramus ad Collegiatas Eccleſias, etiamſi alias parochiales extiterint, & aſſumptos ad earum regimen non extendi, ſed antiqua iura ſeruari potius debere in iiſdem.* Quæ limitatio ità mihi videtur intelligenda, vt quando quis Eccleſiæ ſimul parochialis, & Collegiatæ caput conſtituitur, tùnc temporis, quia Collegiatæ Eccleſiæ ſolet ſæpiùs rector appellari, quàm parochialis, Gregorij conſtitutio ad eum non extendatur, quamuis ſuperiora iura eum obſtringant. Vnde cùm ſolum addat Gregorij conſtitutio ſuprà citatam Concilij Lateranenſis ſub Alexandro tertio legem, quod hæc præuiam monitionem requirat, vt quis eâ, quam adeptus eſt, dignitate, ob non receptum intrà annum ordinem Preſbyteratus priuetur, illa monitionem iſtam excludat: hinc cenſere crediderim Bonifacium octauum, eũ, qui ad parochialis Eccleſiæ & collegiatæ regimen aſſumitur, quod Gregorij decimi cõſtitutione non comprehendatur, ordinari quidem intra annũ in Preſbyterum debere, id tamen ſi omittat facere, niſi prius admonitus fuerit, obtentâ dignitate non carere. Idem autem Bonifacius antiqua iura, neque hac, neque aliâ [b] vllâ conſtitutione abolet, ſed iis ſtari cupit, quemadmodum etiam idipſum oſtendit, dum extrà ſacros Ordines cõſtitutos eligi ad regimen Eccleſiæ parochialis permittens, eam ſemper conditionem adhibet, vt ſtatuto à iure tẽpore ordinentur.

[a] Idem cap. ſtatutum, de elect. in 6.

[b] Cap. ſi is, & cap. ſi pro Clericis ſup.

VI. Pœnam quoque in eos conſtituit Clemens quintus [c] in Concilio Vienenſi, qui Eccleſiaſticas dignitates adepti, ordinari negligunt, quàm minus ſeueram eſſe ne mireris; non enim antiquas ſeueriores, quæ deſuetudine diuturnâ minimè exoleuerint, nouâ ſtatutâ leuiori pœnâ antiquat, ſed eas vigere iubet, leuiores tamen adhibens, quæ faciliùs obſeruari poſſint, & accuratiùs cuſtodiri: ita ergo prædictus Pontifex, *illi verò qui dignitates, perſonatus, officia, vel præbendas, quibus certi Ordines ſunt adnexi, pacificè nunc obtinent in eiſdem Eccleſiis, vel obtinuerint in futurum, niſi (iuſto impedimento ceſſante) ad huiuſmodi ordines ſe promoueri fecerint intrà annum, ex tunc, donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant earumdem, non obſtantibus quibuſlibet cõſuetudinibus, vel ſtatutis: pœnis aliis, quæ contra tales promoueri ad ordines recuſantes, ſtatuuntur in iure, nihilominus in ſuo robore permanſuris.*

[c] Clemens 5. in Conc. Viẽnenſi. Clemẽtina vtij, §. ill. verò, de ætate & qualitate.

VII. Concilium quoque Rauennatis Prouinciæ tertium Bononiæ celebratum ſub Ioanne 20. (quem vulgo 22. vocant) diſtrictè idipſum præcipit his verbis, [d] *Sollicitè penſantes, quantum officij paſtoralis debitum Prælatos adſtringat, curis ſollicitis, & continuis intendere, & per remedia ſalubria prouidere, in iis præcipuè, per quæ ſaluti animarum conſulitur, & prouidetur: & quod parum eſt iura condere, niſi ſit qui ea mandet executioni. Volentes igitur Pictauienſe Concilium innouare, & debitæ executioni demandare, ſtatuimus, & ordinamus, hoc ſacro approbante Concilio, & nihilominus in virtute ſanctæ obedientiæ, monemus, & peremptoriè, quod Abbates, Decani, Archipresbyteri, Præpoſiti, ſeu quocumque alio nomine cenſeantur, ad ordinem Sacerdotalem ſe faciant promoueri: Archidiaconi verò ad ordinem Diaconatus: inferiores autem beneficiati in Eccleſiis noſtræ Prouinciæ Rauennatis inſtituti ad Ordines ſacros, ſecundùm quod vſus cuiuſcumque beneficij requirit, infrà annum ſe faciant promoueri. Si qui verò prædictorum, animo indurato, promotionem ſuam diſtulerint, & hanc noſtrem monitionem, ſtatutum, & ordinationem adimplere neglexerint, auctoritate præſentis Concilij, ipſo iure ſint priuati omnibus beneficiis ſacros Ordines requirentibus, pro quibus promoueri tenebantur, quæ obtinent in noſtrâ Prouinciâ, niſi cum eis vel aliquo eorum prædictorum, fuerit diſpenſatum, vel in futurum diſpenſetur, vel niſi iuſto impedimento detenti fuerint, quominus promoueri potuerint; & tunc, impedimento ceſſante, procurent, quam citò poterunt, ſe ad ordines, vt præmittitur, facere promoueri.*

[d] Concil. Rauenn. 3. ſeu Bonon ſub Ioanne 20. vulgo 22. rubrica 3.

VIII. Has omnes conſtitutiones prædictas renouat [e] Tridentina Synodus Primò enim Gregorij decimi in Concilio Lugdunenſi ſanctionem expreſsè confirmat, & aliter factam collationem, ſiue prouiſionem omnino irritat, pœna etiam in ordinarium collatorem renouata. Secundò [f] ſtatuit eadem, vt, *facultates*

[e] Conc. Trident. ſeſſ. 7. cap. 3. de reformat.

[f] Idem cap. 12. eiuſd. ſeſſ.

de n.n

Digitized by Google

A *de non promouendo præterquam in caſibus à iure expreſsis conceſſa, ad annum tantum ſuffragentur.* Tertiò minutatim etiam præſcribit, [a] *vt ij, qui dignitates, perſonatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis Eccleſiis obtinent, aut in poſterum obtinebunt, quibus onera varia ſunt adnexa, videlicet, vt alij Miſſas, alij Euangelium, alij Epiſtolas dicant, ſeu cantent; quocumque priuilegio, exemptione, prærogatiuâ, generis nobilitate ſint inſigniti, teneantur, iuſto impedimento ceſſante, infrà annum recipere requiſitos: altoquin pœnas incurrant iuxta conſtitutionem Concilij Viennenſis, quæ incipit, Vt ij qui, quàm præſenti decreto innouat: cogantque Epiſcopi, diebus ſtatis, dictos Ordines per ſe ipſos exercere, ac cætera omnia officia, quæ debent, in cultu diuino præſtare, ſub eiſdem, & aliis etiam grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis, nec aliis impoſterum fiat prouiſio, niſi iis, qui iam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoſcantur; aliter irrita ſit prouiſio.* Quartò clariùs idem Concilium de ea re ſtatuit, [b] *nemo igitur deinceps ad dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, & in Clericali ordine verſatus, doctrinâ ad* B *ſuum munus exequendum neceſſariâ, ac morum integritate commendetur, iuxta Conſtitutionem Alexandri tertij in Concilio Lateranenſi promulgatam, quæ incipit, Cùm in cunctis.* Et paulò pòſt, *neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum aut portionem recipiant, niſi qui eo Ordine ſacro aut ſit initiatus, quem illa dignitas, præbenda aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infrà tempus à iure, & ab hac ſancta Synodo ſtatutum, initiari valeat, &c.*

[a] Idem ſeſſ. 22. de reform. cap. 4.

[b] Idem ſeſſ. 24. de reform. cap. 12.

§. II.

Quænam impedimenta ab hac obligatione excuſent.

IX. Ex iis verò dubium emergit, quænam ſint impedimenta legitima, ob quæ, vel excuſetur aliquis, vel excuſatione dignus habendus ſit, qui intrà annum à ſuſcepta dignitate minimè promoueatur ad Ordinem, quem ipſa dignitas poſtularit. Primum impedimentum à [c] Doctoribus dicitur irregularitas, C non quidem omnis, ſed aliqua ſaltem; nam, vt taceamus eas omnes irregularitates, quæ ex delicto enormi, quod mereatur depoſitionem, oriuntur, cuiuſmodi ſunt eæ, quæ, vel ex homicidio voluntario, & iniuſto, vel ex crimine quodam enormi, ac notorio, quo hominis fama labefactari poſſit, contrahuntur; quales quidem irregularitates patrocinari reo non poterunt, quinimo id efficient, vt iuſtè beneficium ei auferatur, vt ſpes omnis ad ſuperiores Ordines aſcendendos adimatur: dicimus, quod ſi crimina iſta occulta fuerint, eaque ad differendam ordinationē promoti ad Eccleſiaſticas dignitates prætexant, tunc quid facto opus ſit docere [d] Alexandrum tertiū apertiſſimè his verbis, *Quæris,* inquit, *à nobis, quid agendum ſit de Clericis tuæ iuriſdictioni commiſſis, qui cùm beneficiis multis Eccleſiaſticis abundent, à te commoniti nolunt ad maiores Ordines promoueri, ſe tale quid ſecretò commiſiſſe dicentes, quod eos ſalua conſcientia ordinari non ſinit. Cùm igitur ſuper hoc caſu, videantur ſacri Canones diſcordare, cùm quidam dicant eos minimè compellendos, alij verò contrarium aſſeuerent, omnis contrarietatis vinculum præſenti pagina* D *enodamus: ſtatuentes, vt, ſi prædicti Clerici perceptione maiorum Ordinum, propter occulta ſua peccata ſe indignos eſſe fatentur, inferiores in Eccleſia, quorum ſit vita probabilis, præferantur eiſdem: & niſi fortè illi qui ordinari pro iam dicta cauſa recuſant, in aliis Eccleſiæ ſeruitiis valdè vtiles fuerint, auferantur eis beneficia, & aliis canonicè conferantur. Quod ſi pro ſola voluntate renuerint ordinari, & ſuaſerit vtilitas Eccleſiæ, aut neceſſitas ipſos, (dummodo idonei ſint) ad maiores Ordines recipiendos, per omiſſionem locorum & beneficiorum ſubſtractionem, appellatione ceſſante compellas.* Quibus verbis, iuxta interpretationem [e] Bernardi, decernitur, vt Clerici, quorum ordinationem aliqua crimina, ſiue ante promotionem ſuam ad Eccleſiaſticas dignitates, ſiue poſteà commiſſa præpediunt, beneficiis ſuis priuentur, niſi ob Eccleſiæ vtilitatem, quam promoueant, ſatius videantur ipſos potius in iis eſſe tolerandi.

[c] Doctores paſſim.

[d] Alex. 3 cap. quæris, de ætate & qualitate.

[e] Bernard. in dict. cap.

X. Si verò ſermo ſit de irregularitatibus ex defectu prouenientibus, certum quidem eſt, vbi illæ acciderint, differendam eſſe ordinationem, ſaltem vt dignoſcatur ſitne defectus perpetuus, & curabilis. Durum enim eſſet, imò inhuma-

Digitized by Google

num, quempiam ob temporarium defectum, obtento beneficio vel dignitate A priuare: inconſultum autem & temerarium, ſtante legitimo impedimento & defectu ordinationem excludente, quem incertum ſit num tolli aliquando poſſit, homini tamen ipſo laboranti, beneficium ordinationis impendere: ſed ſi perpetuus agnitus ſit, quid tunc facto opus? placet maximè diſtinctio tradita à Ioanne [a] Andræa, & aliis paſſim Doctoribus, conſiderandum nempe eſſe, an defectus iſte ante promotionem acciderit: ſi enim ante promotionem contractus fuerit, non ſolum ab ordinatione reiiciet, verùm etiam à beneficio, quod ordinationem ipſam poſtulat; iure enim puniendus eſt, qui defectum, quo incapax ſuſcipiendæ ordinationis efficitur, in ſua promotione, ſeu electione ad dignitatem ordinem annexum requirentem reticet, & cùm defectum iſtum nouerit, electioni de ſe indigno, miniméque idoneo factæ conſentit. Idque in allato ſingulari caſu manifeſtè docuit Innocentius tertius epiſtola decretali ad Epiſcopum quendam Militenſem ſeu Milicenſem, [b] *Expoſuiſti*, inquit, *nobis quod prædeceſſor tuus H. in Abbatem promouit, neſciens quod ipſe eſſet manu alterâ mutilatus, &c.* B *Nos igitur fraternitati tuæ taliter reſpondemus, quod cùm pro tam enormi defectu ad ſacros non poſſit Ordines promoueri, & in promotione ſua id tacuerit fraudulenter, ab Abbatia officio eſt non immeritò amouendus*: meritò quidem id iudicatum: nam fraude defectus iſte celatus eſt, fraus [c] autem & dolus nemini patrocinari debent.

XI. Maior autem difficultas eſt, vbi defectus ante ordinationem iam promoto ad Eccleſiaſticam dignitatem Ordinem requirentem, ſine vlla promoti culpâ acciderit. Certum eſt enim, ſtante illo defectu, Ordinem non eſſe tribuendum; certum eſt item beneficij ſaltem aliquos fructus quibus alatur, ex miſericordia ei minimè eſſe denegandos, ne videlicet, quod inhumanum exiſtimat [d] Innocentius tertius ad Epiſcopum Arelatenſem, afflicto addatur afflictio; *ne nos culpæ*, vt ait [e] Gregorius, *offenſa reſpiciat, ſi à Deo flagellatis afflictionem addamus.* Ideoque vel leproſis ipſis alimenta ex beneficiis, quæ ipſis adimuntur, neceſſaria ſuppeditari à Summis Pontificibus præcipiuntur. Certum eſt autem propter C quoſdam defectus, v. g. lepræ, adminiſtrationis officiũ quibuſdam adimi, etiam poſt ordinationem, iuxtà decreta ſcilicet Lucij [f] tertij, & Clementis [g] tertij Sũmorum Pontificum; quanto magis ergo ante ordinationem eadem adminiſtratio ipſis ob illos defectus de nouo emergentes tollerentur? Certum eſt præterea, cùm vtile iudicatur, vel Eccleſiæ neceſſariũ, quod aliquis in aliquâ dignitate, vel beneficio remaneat, quantumuis non ordinatus, poſſe talem, non obſtante irregularitate ſeu defectu impediente ſacram Ordinationem, in ſuo gradu, arbitrio Epiſcopi remanere: ſi enim, cùm ob delicta occulta ab ordinatione aliqui arcentur, eos qui vtiles Eccleſiæ cẽſentur, Epiſcopi iudicio in ſuis gradibus remanere permittit Alexãder [h] tertius: quantò magis, vbi ſolùm ordinationi obſtabit quidam defectus ſine vllâ culpâ promoti proueniens, tales qui maiori cõmiſeratione digni ſunt, in gradu & dignitate ſua permanere, Epiſcopi iudicio, poterunt?

XII. Sed dubium eſt, num de dignitate ac gradu ſuo propter quemcumque defectum huiuſmodi excidere debeant, qui defectu iſto, poſt ſuam electionem an- D tequam ordinarentur, laborauerint. Notat Alexander [i] tertius ſuperiùs citatus videri ſacros Canones in ea difficultate diſcordare, & vt infrà docebimus, noluit [k] Innocentius tertius controuerſiam iſtam dirimere. Hinc proponi poteſt [l] Gregorij epiſtola ad Anatolium Conſtantinopolitanum, *omnino iniuſtum eſſe aſſerentis, vt ſi moleſtia corporis irruit, honore ſuo priuetur ægrotus*, cui aliæ conſtitutiones Summorum [m] Pontificum conſentaneæ leguntur, quæ non inquietandos ægrotos, nec priuatione dignitatis exacerbandos, aut moleſtandos oſtendũt: quibus affine eſt quod habet [n] Vlpianus, non ſemel probare contendens, ea quæ accidunt mala hominibus in dignitate conſtitutis non obſtare, quominus in ſtatu & dignitate remaneant. Illinc verò obſtat Canon Concilij [o] Pictauienſis, ſtatuẽtis, *vt ſi aliqua iuſta cauſa prohibente, Abbates, Decani, Archidiaconi, Presbyteri, aut Diaconi eſſe non potuerint, Prælationes amittant.* Pro qua etiam parte adduci poteſt [p] Alexãder 3. ſupra citatus, dum ob delicta occulta ordinari renuentem (excluſâ Eccleſiæ neceſſitate vel vtilitate) ab obtenta dignitate deiiciendũ definit. Videtur enim

ſimilem

[a] Ioan. Andr. in cap. licet canon, de electione in 6.

[b] Innocent. 3. cap. expoſuiſti, de corpore vitiatis.

[c] Vide cap. tuæ, de Cleric. non reſid. &c tit.

[d] Innocent. 3 cap. ex parte, de Clerico ægrotante.

[e] Gregor. lib. 2 epiſt. 5. ad Cand.

[f] Lucius 3. cap. de rectoribus, de Clerico ęgrotãte.

[g] Clement. 3. cap. tua nos, ibidem

[h] Alex. 3 cap. quæſiuit, ſuprà

[i] Idem ſuprà

[k] Innocent. 3 cap. cum in cunctis, § inferiora, de electione, ſimilis quæſtio infrà de electis ad Epiſcopatum proponetur.

[l] Greg. lib. 9. epiſt. 41.

[m] Vide cauſ. 7. q. 1. 2. 3. 4 cauſæ, 7. q. 1 & cap. 1 de Clerico ægrotãte in 6.

[n] Vlpianus lib. 38 ad Sabinum refertur. l. qui furere, ff de ſtatu hominum, & lib. 6 ad edictum, ſeu l. 1 § caſum, de poſtulando.

[o] Conc. Pict. c. 1. habetur cap. 1. de ætate & qualit.

[p] Alex. 3. cap. quæris eis.

A ſimilem quoque rationem cæterorum impedimentorum eſſe velle, vt, qui ob ea ordinari renuerit, is de ſuo gradu remoueatur, niſi Eccleſiæ vtilitas aliud poſtulet. Contineo in hac controuerſia meum iudicium, non ſatis vtriuſque partis argumentis conuictus: nam pro priori parte adductæ auctoritates de iam plenè promoto, & ordinato loquuntur, quem repelli nolunt; non autem de eo verba faciunt, qui cum electus ſit, & confirmatus, officio etiam, & beneficio gauiſus, perfectè tamen in eo ſtabilitus non ſit, quod ordine ſibi debito, & ad functiones ſuas obeundas neceſſario careat. Pro poſteriori adductis ſcio paſſim reſponderi, Concilium Pictauienſe intelligi de iuſtis cauſis ordinationem impedientibus, quæ ex promoti delicto ortum habeant, non de cæteris inculpabiliter ei contingentibus: & Alexandrum tertium euidenter, de ſolis delictis eſſe locutum. Tutò verò crediderim, in praxi relinqui poſſe, imò & debere eum, qui dignitatem habet ordinem requirentem, ſine ordine, quem ob defectum inculpabiliter aduenientem aſſequi non potuit.

B XIII. Imo ſpeculatiuè quoque probabilior eſt opinio, quæ non debere priuari officio vel dignitate electum huiuſmodi aſſerit: præſertim ob [a] Innocentij tertij verba iſta, *ſi canones non obſiſtant*, quæ in citata eius conſtitutione in Concilio Lateranenſi edita habentur, vbi de promotis ad inferiora miniſteria ordinandis legem ſanxit: etſi enim dici poſſit, nihil ab eo ſtatutum in eo caſu, in quo Canones alicuius ordinationi obſiſterent: probabilius tamen eſt exceptionis vim habere iſta verba; exceptio verò regulam firmat; ideoque è contrario poſſet vrgeri, ſi Canones alicuius ordinationi obſiſtant, tunc non eſſe aliquem ad ordinationem cogendum, dignitatis priuatione intentatâ; ita enim [b] auctores paſſim hæc verba interpretantur, quorum hac in re maxima ſolet auctoritas, quamuis aliũ ipſis ſenſum ineſſe, qui tamen in idem fermè recidat, poſtea dicturi ſimus: ſecus fortè tamẽ de electis Epiſcopis non conſecratis iudicari debet, qui ſpiritale cum Eccleſiâ coniugium contrahunt, quod conſecratione ſolum con-C ſummatur, & quorum conſecratio Pontificalis maiori Eccleſiæ ornamento ac neceſſitati eſſe videtur: ideoq; poſteà quantũ ad ipſos ſpectabit, in eam partem propendebimus, quæ ipſos dignitati renuntiare debere ſuadet, ſi ante conſecrationem in aliquem defectum ordinationem impedientem etiam inculpabiliter inciderint: præſertim cùm Innocentius hunc caſum in inferioribus miniſteriis excipere videatur: & Canones ordinationem in iis præcipientes, impedimenta ſæpè excipiant: nulli autem Canones quoad Epiſcopatum quidquam, quominus quis conſecretur, præter ineuitabilem neceſſitatem excipiant, ſed ea dempta, abſolutè pronuntient electum quantocyùs eſſe promouendum, imò neceſſitatem iſtam ad ſolam prorogandam ordinationem, non ad omninò impediendam, ſi alij digni reperiri poſſint, qui conſecrentur, valere ſignificant, vt ex citandis in ſimili de Epiſcopis quæſtione mox proponendâ, patebit.

[a] Cap. cùm in cunctis, §. cum inferiora de elect.

[b] Vide Gloſſ. in hæc verba, ſi Canones, in dict. cap.

XIV. Secundum impedimentum Canonicum, ob quod nempe excuſari poſſunt aliqui, ne infrà præſcriptum tempus ordinentur, eſt literarum ſtudium, in D cuius fauorem, quatenus de viris doctis Eccleſiæ prouideri poſſit, conceſſit Bonifacius octauus, vt Sacerdotij receptionem diutiùs differre poſſint; decreti ſummam ac rationes ſatius eſt ex ipſius verbis haurire, [c] *Cùm*, inquit Bonifacius, *ex eo quod fælicis recordationis Gregorius Papa decimus prædeceſſor noſter ſtatuit in Concilio Lugdunenſi, vt ad regimen parochialium Eccleſiarum aſſumpti, ad Sacerdotium promoueri faciant intrà annum à ſibi commiſſi regiminis tempore connumerandum, & perſonaliter reſideant in eiſdem: alioquin ſi intra idem tempus promoti non fuerint, huiuſmodi Eccleſiis abſque monitione alia ſint priuati: nonnullis ex tunc parochiales Eccleſias recuſantibus acceptare, legendi, & proficiendi (cùm eis facultates non ſuppetant, nec ab Eccleſiarum Prelatis, de aliis beneficiis in pleriſque mundi partibus interdum prouideatur eiſdem) opportunitas ſit ſublata in grande vniuerſalis Eccleſiæ (quæ ad ſui regimen viris literatis permaximè noſcitur indigere) diſpendium, & iacturam: nos ſuper hoc multorum inſtantiâ excitati, frequenter, volentes cupientibus in ſcientiâ proficere, vt fructum in Dei Eccleſia ſuo tempore afferre valeant opportunum, vtiliter prouidere, præſenti conſtitutione ſancimus, vt Epiſcopi, eorumque ſuperiores, cum his, qui huiuſmodi ſubiectas Eccleſias obtinent, vel obtinuerint in*

[c] Boniſac. 8. cap. cum ex eo, de electione, in 6.

futurum, diſpenſare poſſint liberè, quod vſque ad ſeptennium literarum ſtudio inſiſtentes promoueri minimè teneantur, niſi ad ordinem Subdiaconatus duntaxat, ad quem intrà prædictum annum recipiendum (ne ſicut à multis de Christi patrimonio ſublimatis olim factum eſſe dignoſcitur, à ſtatu retrocedere valeant Clericali) omnino adſtringi volumus, & niſi receperint, pœnâ contentâ in ipſo Concilio eo ipſo percelli. A

[a] Ioan. Andr. [b] Dominicus, & alij in dict. extrauag.

XV. Circa hanc verò Extauagantem Bonifacij octaui, quædam à Ioanne [a] Andræa, [b] Dominico, & aliis etiam recentioribus notatu digna obſeruantur, quæ hîc attexere non inutile fuerit. Primùm igitur notandum eſt, ſolius Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſita eſt Eccleſia, quam ille obtinet, qui diſpenſationem de non promouendo expetit, ius eſſe, facultatem iſtam indulgere: Epiſcopo verò domicilij vel originis id minimè licere. Eſto enim quantum ad recipiendos Ordines tres illi Epiſcopi, beneficij, domicilij, & originis æquiparentur; tamen, quoad facultatem de non promouendo concedendam, Epiſcopus beneficij cæteris præfertur; ſeu ei ſoli huius tribuendæ ſit poteſtas à Bonifacio, vt verbis præcedentibus conſtitutionis ſatis expreſſis innoteſcit; nec immerito: B tum quod dilatio ordinationis in populi ipſius curæ commiſſi detrimentũ vergat, non aliorũ, proindéq; ipſius eſt ordinationem ſui parochi vrgere, eiuſdemq; proinde, ſi opus fuerit indulgere: tum quod in indulgentiâ iſtâ concedendâ penſanda ſint hæc omnia, bonum vniuerſale Eccleſiæ quod contingere poteſt ex profectu in ſtudiis, & operâ exhibitâ in literis eius qui ad beneficium promotus eſt, damnum interim Eccleſiæ ad quam quis promotus eſt, penuria vel copia literatorum virorum, & facilitas, vel difficultas peritos rectores inueniendi qui vacantibus Eccleſiis præficiantur, vt iis penſatis Epiſcopus prudenter diſpenſare poſſit. At non poſſunt ea omnia ab alio Epiſcopo quàm beneficij, vel eius ſuperiore examinari, non ab Epiſcopo originis vel domicilij: tum quod eiuſdem Epiſcopi ſit de Vicario idoneo interim prouidere, qui vtilitati Eccleſiæ quandiu aberit proprius paſtor, ſedulo ac peritè incumbat.

[c] Reg. 53. de regulis iuris in 6. [d] Vlpianus lib. 17. ad Sabinum, refertur ff. de regulis iuris. [e] L. in eo quod plus eſt, ff. eod. [f] Regula 17. ff. de regulis iuris in 6. [g] Ioan. Andr. in dict. reg.

XVI. Secundò obſeruandum eſt, poſſe quidem Epiſcopum tempus ſeptennio C breuius indulgere, ſed non diuturnius: vera enim eſt hæc trita iuris regula, [c] *cui licet quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus*, ſeu vt ait [d] Vlpianus, *non debet cui plus licet, quod minus eſt non licere*: quia nempe, [e] *plus in ſe ſemper continet, quod eſt minus*; è contra verò, nec cui minus licet, plus licere neceſſum eſt, nec in eo quod minus eſt, quod maius eſt vmquam continetur: itaque nemini dubium eſſe poteſt, quin Epiſcopo liceat pauciores ſeptem annis indulgere in fauorem ſtudiorum, qui plures concedere poteſt: imo quin etiam fauorem iſtum ad pauciores ſeptem iſtis annis reſtringere poſſit: quo caſu gratiam à lege factam non minuet, ſed prouidè diſpenſabit; nec contradicet ſolemni regulæ iuris, quâ ſtatuitur, [f] *indultum à iure beneficium non eſſe alicui auferendũ*, quæ vt rectè notat prædictus [g] Ioannes Andræas, vera quidem eſt in iudiciis iſtis, quæ dantur à lege ſine tacito, vel ſine expreſſo miniſterio iudicantis, non autem in iis quæ non conceduntur, niſi cognitâ causâ, tunc enim modo maius, minuſve temporis ſpatium indulgetur, D prout cauſa poſtulare videbitur, ſed numquam maius eo quod lex indulget; quare cùm ſeptennium iſtud ita à iure indulgeatur, vt tamen cauſæ cognitio Epiſcopo concedenti reſeruetur, poterit quidem Epiſcopus breuius temporis ſpatium propter ſtudia concedere, ſed numquam amplius quàm ſeptem annos, ne leges de acceleranda ordinatione non iam tanquam iuris interpres moderetur, ſed tanquam iniquus diſpenſator violet: nam quemadmodum [h] *actus legitimi, qui recipiunt diem, temporis adiectione vitiantur*, ita ſi in caſu præſenti Epiſcopi ſeptennio aliquid amplius indulgeant, non iam conceſsâ facultate vtuntur, ſed temerè præſumptâ licentiâ abutuntur.

[h] l. actus legitimi, ff. de regulis iuris.

[i] Vide Gloſſ. in cit. cap. cum ex eo, v. ſeptennium.

XVII. Tertiò dignum etiam eſt obſeruatione conſilium [i] Archidiaconi, Ioannis Monachi, ac Ioannis Andreæ, optimum eſſe, ſi Epiſcopus non à principio totum ſeptennium indulgeat, tum, vt experiatur quoſnam profectus in ſtudiis faciat is quicum diſpenſat; neque enim quos parum profuturos nouerit, cum iis diſpenſare debet, ne contra Eccleſiam militet, quod pro Eccleſia inſtitutum eſt, tum vt ſpe maioris indulgentiæ Clericum ſuum ad diligentem operam na-

uandam

A uandam excitet: tum maximè, quod conceſſum ſemel ſeptennium, niſi noua aliqua cauſa acciderit, reuocare ipſe non poſſit, ſecundum illas ſcilicet iuris regulas, [a] *decet conceſſum à principe beneficium eſſe manſurum: quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt: mutare quis conſilium non poteſt in alterius detrimentum.* Quare ſatius fecerit, ſi breui temporis ſpatio indulto prorogandi vſque ad ſeptennium poteſtatem ſibi retineat; ſic enim Clericum ſuũ magis in officio continebit. Quod autem dixi reuocari non poſſe illam gratiam ſemel conceſſam: cum eâ exceptione dixi, niſi aliqua noua cauſa accidat, vel euidens Eccleſiæ vtilitas: ob manifeſtam enim Eccleſiæ vtilitatem, vel priuilegij abuſum conceſſa gratia reuocari poteſt ab eo qui dedit, vt oſtendit Gregorij [b] ſententia, qui propter miniſtrorum defectum, eos etiam qui de non reſidendo priuilegia obtinuerunt, ad reſidentiam cogi poſſe cenſuit; confirmatque vulgatum illud in iure [c] pronuntiatum, priuilegia reuocari debere cùm tendunt ad noxam. Quare ſi negligentem
B v. gr. ſe præbeat Clericus, cum quo, ne promoueatur, diſpenſatum eſt; ſi Vicarij, qui eius abſentiam ſuppleāt, idonei reperiri non poſſint; vel quippiam ſimile contigerit, reuocari poterit facta gratia: ſed gratiam reuocanti Epiſcopo probatio poteſt incumbere, quam ſi non dediſſet, pro arbitrio prorogare, vel non prorogare potuiſſet: ſatius autem videtur, vt iudicis perſonam retineat, quam vt de ſuo facto conueniri apud ſuperiorem poſſit.

[a] Regula decet, 16. de regulis iuris in 6. Regula 21. quod ſemel, ibid. Regula 33. mutare, ibid. Vide etiã cap. ex tuâ, de filiis Preſbyterorum.

[b] Greg. 9. cap. cum ſint, de Clericis non reſidentibus.

[c] Fauent huic pronuntiato can. priuilegium, 11. q. 3. c. vbi iſta diſt. 74. cap. dilecti, & cap. ſuggeſtum, de electione in 6. & aliæ iuris auctoritates.

XVIII. Quartò, non debent Epiſcopi cum iis diſpenſare, qui dociles non ſunt, nec apti ad literas capeſſendas; ceſſat enim tunc temporis, ratio, ob quam conceſſa iſta gratia eſt: ſublatâ autem cauſâ tolli debet & effectus. Poteſtque id confirmari ex Honorij tertij [d] decreto, qui Clericos, quibuſcum circà reſipentiam diſpenſabitur, vult eſſe docibiles, *qui cùm docti fuerint, in Dei Eccleſiâ velut ſplendor fulgeant firmamenti: ex quibus poſtmodum copia poſſit hauriri doctorum.* Si pariter reperiantur viri docti, qui à tempore conferendi beneficij parati eſſent Eccleſiæ per ſe ipſos inſeruire, iniquum erit, iis beneficium conferre quibuſcum de non promouendo, de non reſidendo diſpenſandum ſit: nam vt rectè habet
C bet Innocentius [e] primus, *quod neceſſitas pro remedio reperit, ceſſante neceſſitate, debet vtique ceſſare pariter quod vrgebat.* Non debent quoque eandem gratiam iis Epiſcopi facere, qui ſtudent in vicis, aliiſve locis in quibus generale ſtudium non habetur: pro iis enim duntaxat conceditur, qui in Vniuerſitatibus & Academiis celebrioribus literis incumbunt, quemadmodum ex [f] Innocentij tertij decretali epiſtola colligi poteſt, quâ priuilegia de non reſidendo ſtudentibus conceſſa, iis conuenire declarauit, non qui in villâ vel caſtello, ſed qui in celebrioribus locis, in quibus magis frequentantur ſtudia, literis operam nauant. Cùm tamen ex Concilij Tridentini [g] decreto, priuilegia omnia quæ Clericis non reſidentibus tribuuntur, ad eos extendantur qui in publicis Gymnaſiis, in quibus docetur ſacra Scriptura, ſtudeant, id etiam de non recipiendo Sacerdotio priuilegium ad eos referendum eſſe ſaltem nouo illo iure exiſtimo. Non refert autem cui ſcientiæ ſtudeant illi, & quibus literis (dummodo non iuri ciuili,
D ac medicinæ, quæ Clericis interdicta ſunt) operam nauent, quibuſcum Epiſcopus diſpenſat: nam Bonifacij [h] conſtitutio ſtudij materiam non determinat: quamuis vt verum fatear, iniquum mihi videar, vt Grammaticæ imperiti ad beneficia curata eligantur, & per ſeptennium integrum eorum profectus in literis expectetur, qui, ſi à Grammatica incipiant, tantus non erit, quantum Eccleſiæ ex diuturna paſtoris abſentia detrimentum inferetur; magnum ſcilicet ex iis, qui ſerius ad diſciplinas accedunt, & tot annis à beneficio ſuo abſunt Eccleſia ſperare poteſt emolumentum, magnum expectare poteſt ornamentum, quod prædictum Eccleſiæ damnum reſarciat.

[d] Honor. 3. cap. ſuper ſpeculâ, de Magiſtris.

[e] Innocent. 1 epiſt. 22. ad Epiſc. Numidiæ cap. 5. habetur 1. q. 1. c. quod pro neceſſitate, & 1. q. 7. quod pro remedio.

[f] Innocent. 3. cap. tuæ, de Clericis non reſidentibus.

[g] Conc. Trident. ſeſſ. 5. de reformat. cap. 1.

[h] Cap. cum ex eo, citato.

XIX. Quintò, circa illud quoque ſeptennium computandum hæc probabiliora ſunt. Primum toto iſto ſeptennio non videri ſufficere quod Clericus, cui ſit gratia, Subdiaconus maneat, & annus integer ei poſteà concedatur, ſecundùm antiqua iura, vt Preſbyter ordinetur; ſic enim non ſeptem, ſed octo anni ei indulgerentur: quæ gratiæ ampliatio nimia eſſe videtur, nec facilè in re odioſa, quale eſt iſtud priuilegium, admittenda. Alterum, quamuis aliqui à tempo-

re diſpenſationis factæ ſeptennium numerent; tamen probabile eſt à tempore A ſuſcepti regiminis ſeu poſſeſſionis pacificæ beneficij eſſe numerandum, cùm enim odioſæ ſint iſtæ diſpenſationes, & contra ius, quàm commodè fieri poteſt, ſunt reſtringendæ: nec æquum videtur, quod negligentia Epiſcopi, qui diſpenſationem niſi poſt aliquot annos conceſſerit, aut Clerici, qui petere omiſerit, poſteriori patrocinari debeat. Tertium, circa illam difficultatem, quæ proponi ſolet, poſſitne aliquis, ſi tempore iſto ſeptennij ſibi indulti ad ſtudendum ad aliam parochialem Eccleſiam ſine vllo dolo, ſine fraude aſſumatur, integrum ſibi aliud ſeptennium poſtulare, poſſitne ſi poſtulauerit, indulgeri. Circa iſtam, inquam, difficultatem, probabilius ac tutius reſpondetur, talem diſpenſationem dari nec poſſe, nec debere: quippe cùm in hac conſtitutione tempus videatur inſpici ratione perſonæ, vt videlicet intra illud ſeptennium ſtudiorum curriculum abſoluat, ideóque ſi diſpenſatum ſit aliàs per aliquod tempus, profectus eos feciſſe ſupponetur qui tempori indulto reſpondent, pauciorique proinde tempore indigere deinceps, quo ſtudia perficiat. Vnde, ſi aliud de nouo beneficium aſſequatur, prioris diſpenſationis tempus elapſum ſubtrahendum erit ad ſeptennium explendum. B

XX. Sextò tandem obſeruandum eſt, ideò ſeptennium ſtudiorum concedi, quod iſto tempore integrum ſtudiorum curriculum, eum cui diſpenſatio fit emetiri poſſe Pontifex coniecerit. Supponitur enim is, qui ad parochialem Eccleſiam aſſumitur non omnino ignarus, cui proinde duo vel tres anni Philoſophiæ addiſcendæ ſufficiant, quatuor aut quinque ſiue Theologiæ, ſiue Iuri impendantur: neque enim amplius quinquennio vtrique [a] iura præfigunt: imò & [b] nuperrima breuius tempus præſtituunt: ideóque iſto ſeptennio, maximè ſi ei addatur octauus annus, quem aliqui addunt, intra quem promoueri quis debeat, ſupponitur diſpenſatus conſentaneam Clericali inſtitutioni doctrinam perfectè conſequi, & Eccleſiæ de cætero vtilitati, atque ornamento eſſe poſſe: quod ſi ſpes nulla ſit tales illos euaſuros, qui gratiam ſibi fieri cupiunt, perperam ſeptennium in ſtudiis inſumendum concederetur, quibus fortè vix totidem anni in regimine parochialis Eccleſiæ ſuperſunt: ſic enim accideret, vt diutiùs paſtore deſtitutæ Eccleſiæ, quàm præditæ reperirentur. C

[a] Vide cap. vlt. de magiſtris, & proœmium, ff. v. & in quarto anno.

[b] Vide & concordata inter Leonem 1. & Franciſc. 1. quibus quinquennium ſolum à logicalibus ſtudiorum cauſa neceſſarium ſtatuitur.

XXI. Tertium denique impedimentum, ad quod varia alia reuocantur, eſt Ordinum ſuſcipiendorum difficultas maxima, vt ſi toto illo anno, quo quis debebat ordinari, ægrotarit; ſi Epiſcopus abfuerit, & dimiſſorias literas habere non potuerit; ſi eum Epiſcopus ordinare noluerit; ſi lite ad ipſius ordinationem ſpectante retardatus fuerit; ſi maris inclementia, vel hoſtium obſidione, vel inopinato aliquo caſu, præpeditus fuerit, quominus ordines congruo tempore ſuſcipere poſſet. His enim & ſimilibus impedimentis, quibus Ordinis receptio minimè poſſibilis, vel maximè difficilis redditur, iuſtè excuſatur aliquis ne peccet, non recipiendo Ordines intra annum à iure ſtatutum, neve pœnas contra non promotos intra tempus prædictum incurrat: [c] *non enim eſt in morâ, qui poteſt exceptione legitima ſe tueri*: nulla verò magis legitima exceptio proferri poteſt, quam vbi impoſſibilitas, vel maxima difficultas (quæ in moralibus impoſſibilitati æquiparanda eſt) prætexitur. Iis autem impedimentis ceſſantibus legum ſeueritate plectendi ſunt, qui intra annum ſe promoueri non faciunt: experiantur illi veriſſimum eſſe, [d] *moram ſuam cuilibet eſſe nocivam*; nec impunè aſſumi beneficium, cuius negligatur officium. Talibus iuxtà Tridentinum [e] citatum, facultates quæuis de non promouendo, minus ſuffragentur, vtpotè quæ in caſibus à iure expreſſis minimè conceſſæ ſunt. D

[c] Regula 60. non eſt in morà, de regulis iuris in 6.

[d] Regula 25. mora ſua, ibidem.

[e] Trident. ſuprà ſeſſ. 7. cap 12. de reformat.

CAPVT

Digitized by Google

A

CAPVT II.

De tempore conſecrationis Epiſcopi.

ARTICVLVS I.

Quo tempore, die & hora Epiſcopi conſecrari ſoleant.

I. CIRCA tempus conſecrationis Epiſcopi hæc præſertim agitanda ſunt: primùm, quibus temporibus, quo die, qua horâ celebrari debeat: alterum, quænam ſit feſtiuitas ordinationis Epiſcopi, ſeu qua ſolemnitate celebrata olim fuerit: tertium, quanto tempore poſt electionem Epiſcopi conſecratio B differri poſſit.

II. Quod ad primum attinet, nulla certa tempora conſecrationis Epiſcoporum ita aſſignata ſunt, quin quouis die Dominico cuiuſuis menſis celebrari poſſint, imò nec facilè adducor, vt prioribus Eccleſiæ ſæculis ſolis diebus Dominicis Epiſcopos credam conſecrari conſueuiſſe: quippe cùm paſſim, vbi vitas SS. Pontificum attentè conſidero, vbi hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Auctores reuoluo, hoc obſeruatum animaduertam, vt ſtatim atque aliqui electi eſſent, & acclamationibus populi poſtulati, ad conſecrationem Pontificiam raperentur; fugientibus, ſtatim atque apprehendi potuiſſent, manus iniicerentur, & ad ſacram Ordinationem inuiti illicò raperentur. Quod cùm paſſim in inferiorum ſedium Epiſcopis animaduertatur, tum maximè in Pontificibus primæ Sedis: nam à [a] S. Petro ad Bonifacium primum (cuius fortè conſecratio propter ſchiſma Eulalij dilata eſt) non alio die Summos Pontifices creatos, ſeu electos, & conſecratos legimus: ab eo quoque, qui ad Sylucrium creati ſunt, eodem die conſecrati leguntur, quo electi: à Syluerio autē eos quouis die eligi potuiſſe, non ſolo C Dominico conſecrari conſueuiſſe probabiliter coniicimus. Quare, licet præſertim die Dominico antiquioribus temporibus eligi ſolerent Antiſtites, quippe cùm populus ad electiones vocari ſoleret, qui eo die frequentior conueniebat; nihilominus, cùm potuerit aliquando etiam in ſequentes ferias electio Sūmi Pontificis reiici, iique tamen eodem die conſecrati legantur; probabile eſt, quod quamuis diebus vtplurimum Dominicis ſacrarētur, aliis tamen nonnumquam ſeptimanæ diebus fuerint conſecrati. Cùm enim in differendâ Summi Pontificis conſecratione maximum eſſet periculum, tum ne alius ſubintroduceretur, tum ne electus aufugeret: cùm item vigente præſertim perſecutione non tutum eſſet quouis die conuenire; quis dubitet quouis die quis electus fuiſſet, eum illicò licuiſſe conſecrari? Quod autem de Summis Pontificibus diximus, pro ſuo modulo quibuſuis Antiſtitibus conſecrandis aptari velim, ad quorum inaugurationem populus quoque conueniebat; nec eam facilè in alium D diem patiebatur differri, aut ipſius populi ſolitus ardor, atque inſtantia, aut eorum qui electi erant frequens repugnantia, aut capitis conſtituendi neceſſitas, & ſchiſmatis, ac ſeditionis periculum.

[a] Vide Pōtif. Damaſi, Anaſtaſ. Biblioth. Platinā, Ciaconū, & alios qui de vitis Summorum Pontificum ſcripſerunt.

III. Nihilominus ordinarius, ac lege poſtea præſcriptus dies conſecrandi Epiſcopi fuit Dominicus, ita tamen vt à veſpera Sabbati præcedentis, qui Dominico die adſcribebatur, Epiſcopi olim conſecratio inchoari potuerit, ex S. [b] Leone inferiùs adferendo, quamuis ſæpiùs matutinis eiuſdem diei Dominicæ horis incipere ſoleret, ex [c] Anacleto. Vtriuſque teſtimonia proferenda ſunt quæ obſeruationem noſtram manifeſtè oſtendant, quibus Conſtitutiones Apoſtolicæ, & Concilij Toletani quarti, ac Cæſarauguſtani tertij Canones adiungi debent, quæ prioribus addunt auctoritatem. *Ordinationes Epiſcoporum*, inquit [d] Anacletus, *auctoritate Apoſtolicâ ab omnibus qui in eadem fuerint Prouincia Epiſcopis ſunt celebrandæ, qui ſimul conuenientes ſcrutinium diligenter agant, ieiuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum ſanctis Euangeliis, quæ prædicaturi ſunt, imponentes, Dominica die, hora tertia orantes, &c.* Leo epiſtola ad Dioſcorum Alexandrinum,

[b] S. Leo infrà

[c] Anacletus infrà.

[d] Idem epiſt. 2. refertur diſtinct. 62. c. 2. & diſt. 75. c. 1.

[a] *piè & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum Sacerdotum formiam per Eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſeruaueris; vt his qui conſecrandi ſunt, numquam benedictio niſi in die Reſurrectionis Dominicæ, tribuatur, cui à veſperâ Sabbati initium conſtat adſcribi, &c.* Idem quoque epiſtola [b] ad Epiſcopos Viennenſis Prouinciæ, *Ordinatio Epiſcopi non paſſim, ſed die legitimo celebretur, nec ſibi conſtare ſtatus ſui nouerit firmitatem, qui non die Sabbati veſpere, quod luceſcit in primam Sabbati, vel ipſo Dominico die fuerit ordinatus, ſolùm enim maiores noſtri Reſurrectionis Dominicæ diem honore dignum iudicauere, vt Sacerdotes qui ſumuntur, hoc die potiſſimum tribuantur.* Conſtitutiones [c] Apoſtolicæ ordinationum Epiſcoporum ritus referentes, eas nonniſi præſente populo, ac rogato, vnâ cum Epiſcopis atque Presbyteris præſentibus, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, *Dominico die*, fieri debere teſtantur. Concilium [d] Toletanum quartum ſtatuit, vt qui in Epiſcopum legitime electus eſt, *in Sacerdotem die Dominica conſecretur.* Cæſaraugustanum [e] tandem idipſum iis verbis aſſerit, *ſi cùm quiſque noſtrùm mortalium ad Sacerdotale promouetur officium, nullatenus patimur, vt in reliquis diebus, niſi tantum Dominicis feſtiuita.ibus, hi qui honoris digni habentur officio, in ordine preficiantur Eccleſiaſtico, &c.* B

IV. In vſu tamen poſteà fuit, vt non ſolùm diebus Dominicis, verùm etiam maioribus feſtiuitatibus, iis præſertim quæ in honorem SS. Apoſtolorum celebrari ſolerent, Epiſcopi conſecrarentur. Vetus Ordo [f] Romanus dies ſolùm Dominicos & Apoſtolorum natalitiis conſecratos, conſecrandis Epiſcopis deſtinat. Pontificale verò [g] Romanum legitimum diem conſecrationis, vel Dominicum, vel natalitium Apoſtolorum, vel etiam feſtiuum definit. Feſtiuus autem dici poteſt quicumque ſolemniter à populo celebratur: ita vt ab omni ſtrepitu negotiorum temporalium ceſſandum ſit. Nec ea recens aut conſtitutio, aut conſuetudo: nam Pelagium [h] ſecundum die ſancto Andreæ Apoſtolo ſacro, Ioannem [i] quartum die Natalis Domini, Victorem [k] ſecundum die Cœnæ Domini, Bonifacium octauum [l] in die Decollationis S. Ioannis legimus conſecratos. S. Vdalricus [m] Auguſtanus Epiſcopus die feſto SS. Innocentium legitur in Epiſcopum conſecratus, S. Adalbertus [n] Pragenſis à VVilligiſo Archiepiſcopo Moguntino die feſto SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ſacrâ benedictione inauguratus narratur. Plura enumerare nec lubet, nec vacat. Quibus autem de cauſis Dominicus dies conſecrandis Epiſcopis ſolemnis habitus ſit, oſtendit Albinus [o] Flaccus, qui reliquos Ordines Sabbato conferri docet, vt ſignificent ſanctificationẽ in requie Spiritus ſancti: *Epiſcopi verò conſecratio*, inquit, *qui eſt Vicarius Apoſtolorum imo & Chriſti, fit in die Dominica, quia eodem die per donũ Spiritus ſancti dignatus eſt illuſtrare corda Apoſtolorum.* Quæ eadem repetiit Amalarius [p] Fortunatus, & vterque ex Veteri, ni fallor, Ordine [q] Romano ſumpſit. *Ideo*, inquit Honorius in Gemma [r] animæ, *Epiſcopi in Dominica die conſecrantur, quia & ea die Apoſtoli à Spiritu ſancto ordinabantur, & vt ſe cum Chriſto reſurrexiſſe, & in nouitate vitæ ambulare admoneantur.* Plures alias rationes, eaſque conuenientiſſimas, addit S. Leo [ſ] ſuprà à nobis citatus, cuius etiam verba profert [t] Rupertus; quæ omnia eò tendunt, *vt cœleſti quadam regula inſinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda myſteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata ſunt omnia dona gratiarum.* D Quis non conſentaneè illo die Apoſtolorum ſucceſſores creari fateatur, quo gratiarum dona in Apoſtolos per Spiritus ſancti deſcenſum largiter effuſa ſunt; quo munus prædicandi Euangelij primùm ipſi publicè ſuſceperunt; quo poteſtas remittendi peccata ipſis collata, & Epiſcopalis officij præcipua miniſteria, cum gratiæ collatione commendata ſunt. Additi ſunt poſteà Dominicis diebus dies natales Apoſtolorum, vt Apoſtolis Epiſcopi ſuccedere deſignentur: ideò enim qui in Epiſcopos conſecrandi ſunt eo die inaugurantur, quo ex hoc mundo Apoſtoli laborum ſuorum præmia reportaturi deceſſerunt, quatenus ſcilicet, [u] *pro patribus nati filij*, & in Apoſtolorum decedentiũ locum ſuffecti & ſubrogati Epiſcopi videantur. Additi item poſteà reliqui feſtiui dies, quibus populorum conuentus commodè fieri poſſet, quem ad Epiſcoporum conſecrationem conuenire neceſſarium iudicatum eſſe ex dictis ſuprà, & ex dicendis infrà facilè colligi poterit.

V. Epiſcoporum

[a] Leo epiſt. 79. al. 81. ad Dioſcor. Alexand. cap. 2. ex quo plura, c. quod à patribus, & c. quod die, diſt. 25.
[b] Idem epiſt. 87. al 89. ad Epiſc. Prouinciæ Viennenſis c. 5.
[c] Conſtit. Apoſtol. lib. 8 c. 4.
[d] Conc. Tolet. 4. c. 18. refert. diſt. 51. c. qui in aliquo, § ſed nec ille.
[e] Cæſaraug. 3. cap. 1.
[f] Vetus Ordo Rom tit. quo die ordinetur Epiſcopus.
[g] Pontific. Rom in rubricæ conſecr electi in Epiſcop.
[h] Anaſtaſ in vita Pelagij 2. & alij.
[i] Idem in vita Ioan. 4. & alij.
[k] Ciaconus, & alij in vita Victoris 2.
[l] Idem in vita Bonifacij 8.
[m] Cap. 1. vitæ S. Vdalrici, apud Sur. 4. Iulij.
[n] Cap. 10. vitæ S. Adalberti, apud Caniſ. tomo 5 antiq. lection.
[o] Albinus Flaccus de offic. tit. Sabbat. in 12. lection.
[p] Amalarius lib. 2 de Eccl. offic. cap. 2 in fine.
[q] Vetus Ordo Rom ſuprà.
[r] Gemma animæ lib. 1. cap. 189.
[ſ] S Leo epiſt. 79 al. 81. cuius verba adduximus agẽdo de die Ordin general.
[t] Rupertus de diuinis offic. lib. 5. cap. 9.
[u] Pſal. 44.

A V. Epiſcoporum tamen ordinationes Sabbato interdum ad veſperam inchoari potuiſſe clarè patet ex duobus allatis [a] S. Leonis teſtimoniis, qui tamen eaſdem etiam die Dominico incipere potuiſſe oſtendit. Vtrum autem S. Leo de Paſchatis ſolum peruigilio intelligendus ſit, cui ſpeciali prærogatiuâ conceſſum fuerit, vt propter diei Paſchatis celebritatem conſecrationes Epiſcoporum accelerari, & à veſpera Sabbati incipere potuerint, non ſatis conſtat: probabilius eſt de omnibus diebus Sabbati intelligi poſſe. Vtut ſit, vſu poſtea receptum, non alio die quàm Dominico matutinis horis Epiſcopi conſecrationem celebrari. Nam [b] Vetus Ordo Romanus, Albinus [c] Flaccus, Amalarius [d] Fortunatus, [e] Auctor libelli qui inſcribitur Gemma animæ, & alij paſſim, die ſolum Dominico conſecrationem Epiſcopi perfici poſſe teſtantur. Addit verò prædictus auctor [f] Gemmæ, *hora tertia* eos conſecrari, iuxta [g] Anacletũ ſuperiùs citatũ, *eadem*, nempe, *qua Apoſtoli Spiritu ſancto ſunt oleo inuiſibili conſecrati.* Multiplicem quoque rationem profert [h] Gloſſa canonici iuris, cur hora tertia Epiſcopus conſecrari B ſolitus fuerit; primam, quia ad hanc horam ſolebat publica Miſſa celebrari, iuxta decretum [i] Teleſphori Papæ, cui conſentiunt [k] Sidonius Apollinaris, Gregorius [l] Magnus, & [m] Turonenſis, Concilij [n] Aurelianenſis tertij Patres & alij paſſim, qui ſaltem diebus feſtiuis horam tertiam celebrationi Miſſarum fuiſſe præſtitutam docent. Conſecratio verò Epiſcoporum ſine Sacrificio Miſſę celebranda non eſt, nec olim niſi in publicâ, ac ſolemni populi Synaxi, ſacroq; populi conuentu celebrabatur. Itaque eadem horâ, puta tertiâ celebrari conſueuerat, qua Sacrificium Miſſæ, & publicus populi conuentus habebatur. Alteram aſſignat, quam [o] ſuprà attigimus, & cui conſentit Iſidorus [p] Hiſpalenſis, quià eadem hora in Apoſtolos Spiritus ſanctus ſacro die Pentecoſtes in ſpecie linguarum ignearum illapſus eſt. Tertiam, quod illa eadem Dominus damnatus ad crucem, eoque quadrante qui ab ipſa ad ſextam effluit, ad crucem tractus, eique affixus fuerit, vt ex Marci [q] Euangelio deducitur. Vltimam de-C nique, quià dictâ horâ tertiâ Paulum & Barnabam Apoſtoli conſecrauerunt, quod licet probabile ſit, nullo tamen certo teſtimonio fulcitur. Verùm iam Epiſcopi conſecratio fieri ſolet horis matutinis, parumque referre cenſetur, quâ potiſſimum horâ perficiatur, adeò vt à prima nonnumquam incipiatur, ſed vix vmquam ad nonam ipſa pertingat, imo rarò vltra ſextam, (quæ meridiana hora eſt) protendatur.

[a] S Leo epiſt. 79 al. 81. & 87. al. 89. ſuprà.
[b] Vetus Ordo ſuprà.
[c] Albinus ſuprà.
[d] Amalarius ſuprà
[e] Gemma animæ ſuprà.
[f] Ead Gemm. cap. 189 cit.
[g] Anacletus ſuprà.
[h] Gloſſa in c. ordinationes, v. tertia, diſt. 75.
[i] Teleſph. epi. vnic. cap. 4. refertur de conſecr. diſt. c. can. nocte.
[k] Sidonius lib. 5. epiſt 17.
[l] Greg. hom. 17. ſub fine.
[m] Greg. Turon. vitarum Patr. cap. de S Niceno.
[n] Concil. Aurel 3. c. 11.
[o] Vide ſuprà præſent. art.
[p] Iſidor Hiſpal. de officiis lib. 1. cap. 19. Vide etiam dict. can. nocte, de cõſecr. diſt. 1.
[q] Marci 15.

ARTICVLVS II.

De feſtiuitate diei ordinationis Epiſcopi.

§. I.

Diem ipſum ordinationis Epiſcopi celeberrimum fuiſſe.

D I. PORRò conſecrationis Epiſcopi dies feſtiuiſſimus eſſe ſolebat, non ſolum is, quo reapſe Antiſtes conſecrabatur, verùm etiam anniuerſarius ipſe dies, quo conſecrationis memoria ſingulis annis recolebatur. Quantus in Epiſcoporum creatione populorum concurſus, quanta ſpiritalis lætitia, quanta omnium exultatio eſſe ſoleret, paucis, ſed ſelectis exemplis, oſtendemus. Hæc enim omnia in Athanaſij conſecratione interceſſiſſe teſtantur [r] Epiſcopi in Synodo Alexandrinâ, referentes omnem multitudinem populumque Catholicæ Eccleſiæ in vnum coactum Athanaſium poſtulaſſe, idque per multos dies noctesque obteſtatos fuiſſe, adeout nec ab Eccleſia diſcederent: diem verò ordinationis lætiſſimum fuiſſe apud populum: quo ſcilicet *χαρά, καὶ εὐθυμία, καὶ δρόμος τῶν λαῶν, πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ θέαν ἐπειγομένων, εὐφροσύνης δὲ αἱ Ἐκκλησίαι μεσταί, καὶ εὐχαριστίαι πρὸς τὸν Κύριον, gaudia, animorumque alacritates, & populorum deſiderio videndi hominis accurſus, Eccleſiæ lætitiâ plenæ, & gratulationes ad Dominũ* vbique viſerentur: alacriores verò Clericos, ſeu Miniſtros iidem repræſentant iucundi-

[r] Epiſt. Synodi Alex. apud Athanaſ apolog 2. circà princip.

tate percitos, *κἀκείνην τὴν ἡμέραν πασῶν ἐντιμοτέραν, & hunc diem omnium lætiſsimum* A
iudicantes. Similiter de ordinatione S. Martini cecinit [a] Paulinus.

[a] Paulinus lib. 2. de vita S. Martini.

—— ſtipatque viam numeroſa precantum
Seditio, motus placidi, ſine felle tumultus, &c.
Exultant paribus concordia pectora votis,
Itur in occurſum, portis ruit obuia totis
Ambitio, &c.

II. Qualis ordinationis Epiphanij Ticinenſis celebritas quoque fuerit, explicat [b] Ennodius, *magnus*, inquit, *illico in tota vrbe concurſus: rapitur à lamentatione funebri in gaudium populi conſecrandus Antiſtes: & finitimarum ciuitatum iunguntur ſtudia, & attrahitur tanta collectio, ac ſi initiandus eſſet totius orbis Epiſcopus: ducitur Mediolanum adhuc reluctans, conſecratur cum omni celebritate cunctorum: exultabat mundus de tantis ſanctæ ordinationis inſignibus, &c.* Graphicè quoque eandem piam ex conſecratione Epiſcopi tripudiationem, ac lætitiam depingit nobis Victor [c] Vticenſis, in ordinatione S. Eugenij in Carthaginenſem Epiſcopum iis verbis, *ordinato* B *itaque Epiſcopo Eugenio viro Sancto, Deoque accepto, ſublimis nata eſt lætitia, & gaudium cumulatum eſt Eccleſiæ Dei: exultat multitudo Catholica, ſub barbarâ dominatione, de ordinatione Pontificis reparari.* Quidni verò ſumma iucunditate eo die afficiatur Eccleſia, quo [d] *exuit ſe veſtimentis viduitatis ſuæ, & ſpecioſioribus induitur vt ſponſo placeat?* quidni, quæ [e] ablato ſponſo dolere ſuadetur, reſtituto lætetur, [f] *& gaudio gaudeat propter vocem ſponſi*, [g] viroque ſuo ornata lætetur, quæ viduata gemuerat? quidni diem nuptiarum ſuarum celebret, quo Antiſtiti conſecrato, [h] virgo tamen caſta Chriſto exhibenda deſpondetur? nihilominus iiſce diebus cùm inopinata præſertim eſſe ſoleret antiquitus Pontificis ordinatio, quamuis populi celeberrimi forent conuentus, ſummo manè operarios atque artifices operi ſuo ante tempus ſacræ Synaxeos vacaſſe colligo ex hiſtoria S. Seueri Rauennatis Epiſcopi, ex vetuſto quodam manu ſcripto codice, tum apud [i] Surium, tum apud [k] Hieronymum Rubeum, qui mirandam eius electionem ità deſcribit, C *conueniunt igitur frequentes Epiſcopi & ex propinquis, & remotis locis, vt tantæ ciuitati,* Rauennati ſcilicet, *Pontificem ſolito more præficerent, atque conſecrarent. Illis verò congregatis, Seuerus domi laborans vxori ſuæ dicit, vadam ocyùs & videbo, quiſnam futurus ſit Antiſtes noſter, &c* Sed poſtquam nonniſi diebus Dominicis, aut feſtiuis cœpit conſecratio Epiſcoporum celebrari, conſtat diebus iſtis quibus Epiſcopi ſacrarentur, ſi non ob ſolemnitatem conſecrationis, ſaltem ob feſtiuitatem diei in quem ſolùm incidebant, ab omni ſeruili opere feriati neceſſarium fuiſſe.

[b] Ennodius in vita Epiph. Ticinenſis.
[c] Victor Vtic. de perſec. VVandal. lib. 2.
[d] Iudith 10.
[e] Marci 2.
[f] Lucæ 5.
[g] Ioannis 3.
[h] Apocal. 21.
[i] 2. Cor. 11.
[k] Vita S. Seueri apud Sur. 1. Febr. &
[l] Hieronym. Rub lib. hiſt. 2. hiſtor. Rauenn.

§. II.

Diem etiam anniuerſarium ordinationis Epiſcoporum mortuorum, qui ſanctitatis laude floruiſſent, celebrem olim fuiſſe ac feſtiuum.

III. Neque verò tantum feſtiuus ac ſolemnis dies conſecrationis Epiſcopi antiquitus fuit, verum etiam anniuerſarius, qui quotannis recurreret, magna celebritate agebatur: cuius rei plura egregia documenta proferri poſſunt. Primùm enim exinde conſuetudo manauit, vt Cathedra S. Petri, quâ vel Antiochiæ, vel Romæ primum ſedit, ab omnibus Eccleſiis ſolemnis haberetur, cuius nempe conſuetudinis præter [l] Bedam, [m] Adonem, [n] Vſuardum, ac cæteros qui in ſuis Martyrologiis huius ſolemnitatis, tum decima octaua die Ianuarij, tum vigeſima ſecunda Februarij meminerunt; præter vetera Martyrologia [o] Romana, quæ eiuſdem rei fidem faciunt, habemus etiam Auguſtinum [p] eidem feſtiuitati aſtipulantem, apud quem duo in die Cathedræ Sancti Petri conſcripti ſermones leguntur: quorum prior die Cathedræ S. Petri Antiochiæ, poſterior fortè die Cathedræ eiuſdem S. Petri Romæ, habitus credi poteſt, cuius ſolemnitati magis ſcilicet congruit: in priori autem hæc habet Auguſtinus, quæ morem iſtum maximè illuſtrant, [q] *Inſtitutio*, inquit, *ſolemnitatis hodiernæ à ſenioribus noſtris Cathedræ nomen accepit, ideo quod primus Apoſtolorum Petrus hodie Epiſcopatus*

[m] Martyrol. Bedæ 18 Ian. & 22. Febr.
[n] Adonis iiſd.
[o] Vſuardi iiſdem diebus.
[p] Martyrol. Rom. iiſdem diebus.
[q] Auguſt. ſer. 15 & 16. de Sanctis, 15. retineiunt Louanienſ. in append. num. 94.
[r] Serm 15 Auguſt. eit.

A *patus cathedram accepiſſe refertur. Rectè ergo Eccleſiæ natalem ſedis illius colunt, quam Apoſtolus pro Eccleſiarum ſalute accepit.* Et paulò pòſt, *quod natalis ergo cathedræ hodie colitur, Sacerdotale honoratur officium, ſibi hoc Eccleſiæ inuicem præſtant, quia tanto neceſſe plus habet Eccleſia dignitatis, quanto Sacerdotale officium plus honoris. Cùm ſolemnitatem hanc Eccleſiæ merito religioſa obſeruatio introduxerit, miror, &c.* Circa quæ verba obiter nota natalem diem ibi dici, quo Epiſcopus ordinatus fuerit: in qua etiam acceptione natalis nomen in epiſtola [a] Ambroſij ad Felicem, Paulini [b] ad Delphinum, [c] Hilari Papæ ad Aſcanium, & aliis paſſim vſurpatũ reperitur: ſiue, quod quo quis die ſummam lætitiam percipit natus denuò videtur, iuxta illud Hegionis [d] Plautini, qui cùm aduentaſſe filium ſuum reſciret, quem captiuum audierat, *dij*, inquit, *immortales, iterum natus viderer ſi vera hæc:* ſiue quod denuò quodammodo naſci cenſeatur, qui nouam viuendi rationem inire iubetur. Et hoc ſenſu apud Spartianum, [e] *natalem adoptionis* ad Imperium legimus, & apud
B Theodorum Balſamonem, [f] Νατάλια δὲ εἰσὶ τὰ τῶν βασιλέων γενέθλια, καὶ ἡ τούτων ἀνάῤῥησις, quibus verbis duplicem natalem diem agnoſcit natiuitatis, & delati Imperij. Sed iis omnibus prætermiſſis, natalis quoque diei ordinationis mentio in Martyrologiis [g] Latinorum, ac Græcorum [h] Menologiis habetur: in quibus Baſilij, Chryſoſtomi, & aliorum plurium ex Græcis, Ambroſij, & aliorum fortè quorumdam ex Latinis, ordinationis anniuerſarius dies recolitur: teſtaturque S. Gregorius [i] Turonenſis in Baſilica S. Martini apud Turones diem conſecrationis eius quotannis maximâ ſolemnitate celebratum fuiſſe. Quæ omnia oſtendunt diem anniuerſarium ordinationis Epiſcoporum, qui ſanctitate & virtutibus floruiſſent, poſt eorum obitum agi ſolitum.

§. III.

Diem anniuerſarium Epiſcoporum viuentium feſtiuum ac celebrem à populis habitum fuiſſe.

IV. Verùm viuentibus quoque ipſis Epiſcopis eorum natalem ordinationis
C diem celeberrimum eſſe conſueuiſſe pluribus oſtendere poſſumus; idque primum ex Ambroſio, qui ea de re ad Felicem Comenſem Epiſcopum ita reſcripſit: [k] *Etſi habitu corporis minus valebam, tamen vbi ſermonem vnanimis mihi pectoris tui legi; non mediocrem ſumpſi ad conualeſcendum gratiam, quaſi quodam tui obſequij pulegio refotus, ſimul quia celebrem vtique noſtrum annuntiaſti diem adfore, quo ſuſcepiſti gubernacula ſummi Sacerdotij, de quo ante momentum cum fratre noſtro Baßiano loquebar, ortus enim ſermo de Baſilica, quam condidit Apoſtolorum nomine, dedicatione, dedit huic ſermoni viam; ſiquidem ſignificabat, quod ſedulo tuæ quæreret ſanctitatis præſentiam. Tum ego noſtris fabulis intexui diem natalis tui, qui fieret in exordio ipſo Kalendarum Nouembrium, eumque (ſi non fallerer) appropinquaſſe, & craſtinâ celebrandum die: vnde poſthac non excuſaturum promiſi. Ergo de te, quoniam & tibi id de me licet, promiſi illi, exegi mihi Præſumptum enim habeo quod adfuturus ſis, quia debes adeſſe, &c. Natalem autem tuum proſequemur noſtris orationibus, & tu noſtri in tuis votis non obliuiſcaris. Te noſter ſpiritus co-*
D *mitabitur; tu quoque cum ingrederis ſecundum tabernaculum, quod dicitur Sancta ſanctorum, facito noſtro amore, vt nos quoque tecum inducas cum ſpiritu. Adolens aurum illud Thymiamaterion, nos ne intermiſeris, &c.*

V. Secundò idem mos innoteſcit ex variis Auguſtini ſermonibus, ſeu Homiliis hac occaſione ad populum habitis: duas ſiquidem die ordinationis ſuæ habuiſſe legitur Homilias ad populum Hipponenſem, vnam verò pridie anniuerſarij diei Aurelij Carthaginenſis Epiſcopi, quâ ad preces populum in craſtinum diem inuitat. Ex his Homiliis quas die ordinationis ſuæ habuit Auguſtinus hæc ad præſentem conſuetudinem illuſtrandam ipſius verba conducunt: ex Homilia quidem [l] priori, iſta, *die quidem omni, & omni horâ, & curâ omnino continuâ cogitare debet Epiſcopus, quantæ diſpenſationis ſarcinam gerat: qualem de illa rationem Domino ſuo reddat. Verùm cùm dies anniuerſarius noſtræ ordinationis exoritur, tunc maximè honor huius officij, tanquam primùm imponatur, attenditur; intereſt autem, quod eo die, quo id prius ſuſcepimus, tantum, quemadmodum gerendum eſſet cogitamus. At verò conſequentibus diebus, præcipueque illo, quo ſolemnitas agitur, non ſolùm futura eius, quemadmodum*

[a] Ambroſius epiſt. ad Felicem lib. 8. epiſt 6. edit. Rom.
[b] Paul. epiſt. 16. ad Delph.
[c] Hilar. ad Aſcan.
[d] Plautus in Antim.
[e] Spartianus in Traian.
[f] Balſamon ad Photij Nomocanon.
[g] Martyrol. Rom S. Ambroſij diem ordin. memorat die 7. Decemb. & Baſilij die 14. Iun.
[h] Menolog. Græc Baſilij eodem die, Chryſoſt & aliorum aliis diebus diem ordin. recol.
[i] Greg. Turo. lib. 2. hiſt. cap. 14.
[k] Ambroſius epiſt. 60. Felici citata.
[l] Auguſtinus hom. 24. inter 50.

HHhh

deinceps geri debeant, cautâ præuiſione conſulimus, verùm etiam præterita, quemadmodum A
geſta ſunt, ſollicitâ recordatione recolimus. Et paulò pòſt, *die ergo iſta ſolemni Epiſcopatus mei, prius paucis alloquar debitores meos, qui mihi neſcientes apud Deum ſuffragentur, dum faciunt debita quæ dimittam, vt & mea mihi debita dimitti promerear, &c.* In fine verò eiuſdem Homiliæ hæc addit, *dimittite vt dimittatur vobis, dimittite amanti vos debita difficultatis, qui nec contra inimicos debita crudelitatis tenere debetis: ad ſummum omnes obſecro commendate vos Domino curam pro vobis meam: hanc enim iuſtè expeto, pro me veſtram: vt quidquid mearum eſt in præterito offenſionum, propitius ignoſcat, non ſeuerus agnoſcat. Quod mihi deinceps temporis ſub hac ſarcina erit, iter agentem regat, & ſuis oculis placentem vobiſque vtilem faciat: vt non horrorem ac pœnam meam, ſed gaudium & coronam meam vos eius conſpectus inueniat.* Fuſiùs ex Auguſtino hæc ego protuli, quæ inſignem eius humilitatem, pietatem, deuotionemque paſtoribus imitandam oſtendant; vtinam ſeriò & attentè hæc legant ſacri Antiſtites, & officij ſuſcepti magnitudinem, ſuique ac populi muneris partes ex iis verbis ediſcant. Ex poſteriore verò eiuſdem S. Patris Homilia in die ordinationis ſuæ B
habita, hæc ad propoſitum exſcribenda ducimus, [a] *hodiernus dies iſte, fratres admonet me attentius cogitare ſarcinam meam, de cuius pondere, etiamſi mihi die noctéque cogitandum ſit, neſcio quo tamen modo anniuerſarius iſte dies impingat eam ſenſibus meis, vt ab ea cogitanda omnino diſſimulare non poſſim. Et quanto anni accedunt, imò decedunt, noſque propinquiores faciunt diei vltimo, vtique quandoque ſine dubitatione venturo, tanto mihi eſt acrior cogitatio, & ſtimulus acrior, &c.* De ordinatione verò Aurelij celebranda hæc idem ſanctus populum Hipponenſem pridie admonuit, [b] *dies anniuerſarius ordinationis Domini ſenis Aurelij craſtinus illuceſcit, rogat, & admonet per humilitatem meam, charitatem veſtram ad Baſilicam Fauſti deuotiſſimè venire dignemini.*

[a] Idem hom. 25. inter 50.

[b] Idem ſer. 32. de verbis Domini in fine.

VI. Tertiò probari etiam poteſt ex S. Leone, cuius tres ſermones in die anniuerſario aſſumptionis ſuæ ad Summum Pontificatum [c] habiti, etiamnum leguntur, quibus quantâ lætitiâ, & alacritate omnium dies iſti Summorum Pontificum celebrari ſolerent, ſatis oſtendit. Ex ſermone primo hæc relatu digna ſunt, [d] *ago igitur Deo noſtro gratias & ſemper acturus ſum pro omnibus quæ tribuit mihi.* C
Veſtri quoque fauoris arbitrium debitâ gratiarum actione concelebro, euidenter intelligens, quantum mihi poſſint reuerentiæ, amoris, & fidei ſtudia veſtræ dilectionis impendere, animarum veſtrarum ſalutem paſtorali ſolicitudine cupienti, qui tam ſanctum de me, nullis admodum præcedentibus meritis, iudicium protuliſtis. Obſecro igitur per miſericordias Domini, iuuate votis, quem deſideriis expetiiſtis, vt & ſpiritus gratiæ maneat in me, & iudicia veſtra non fluctuent, &c. Obſeruandū etiam, quod [e] in fine eiuſdem ſermonis à toto populo congregato expetat, vt pro ipſo preces ſuppliciter effundat. Sed hæc in ſecundo [f] hac de re habito ſermone notanda ſunt, quod eodem die anniuerſario ſuæ ordinationis, *iuſtam & rationabilem cauſam eſſe lætandi* teſtetur; quod *feſtiuitatem illam rationabili obſequio celebrandam* doceat: quodque plurimos Conſacerdotes & Coëpiſcopos ad hanc celebritatem conuéniſſe his verbis demonſtret: [g] *vnde venerabilium quoque fratrum, & Conſacerdotum meorum deſiderata mihi & honoranda præſentia hinc ſacratior eſt, ac deuotior, ſi pietate huius officij, in quo adeſſe dignati ſunt, ei principaliter deferunt, quem non ſolum huius ſedis Præſulem, ſed & omnium* D
Epiſcoporum nouerunt eſſe Primatem. Ex tertio apertiùs colligendū, quanta eiuſdem diei celebritas fuerit, ſic enim loquitur, [h] *gaudeo, dilectiſſimi, de religioſo veſtræ deuotionis affectu, & Deo gratias ago, quod in vobis pietatem Chriſtianæ vnitatis agnoſco. Sicut enim ipſa frequentia veſtra teſtatur, intelligitis huius diei recurſum ad communem lætitiam pertinere, & honorem celebrari totius gregis per annua feſta paſtoris, &c.* Quibus adde quod ſub eiuſdem ſermonis [i] finem, hunc ſuum *natalitium diem* (ſic enim eum vocat) D. Petro adſcribendum profiteatur, cuius patrocinio, conſors ipſius eſſe meruerit.

[c] S. Leo 1. ſer. 2. & 3. in die anniuerſario aſſumpt.

[d] Idem ſerm. 1. cit. ſtatim poſt initium.

[e] Eod. ſerm. in fine.

[f] Idem ſer. 2. ſtatim initio.

[g] Eod. ſerm. poſt med.

[h] Idem ſer. 3. ſtatim initio.

[i] Eod. ſerm. in fine.

VII. Quartò eiuſdem conſuetudinis adſtipulatores habemus S. Paulinum epiſtolâ [k] ſuperiùs citatâ, vbi Anaſtaſij Papæ erga ſe dilectionem commendans, *poſteà quoque*, inquit, *interpoſito tempore etiam ad natalem ſuum, quod conſacerdotibus ſuis tantum deferre ſolet, inuitare dignatus eſt: nec offenſus eſt excuſatione noſtrâ; ſed officium ſermonis noſtri, quod in vicem præſentiæ reddideramus, acceptans, animo nos paterno*

[k] Paulinus Nolan. epiſt. 16. cit.

& abſentes

A *& abſentes recepit.* Habemus & [a] Ennodium, qui apud Laurentium Mediolanenſem in die natalis eius ordinationis orationem habuit: in natalem [b] quoque B. Epiphanij Ticinenſis Epiſcopi, tertio Epiſcopatus eius anno, panegyricum cecinit, ex quo præſenti ritui deſcribendo hæc conſentanea ſunt

—— ſanctum complectimur omnes
Ecce diem, voluit quo ſe iubar indere terris:
Promptus & radiis animas animare propinquis:
Quo gaudet mundus, cùm non ſint gaudia mundi,
Cernis adorantem pauidos ſubmittere vultus
Vatis in obſequium: natalis tempora ſentit
Feſta, nec amiſsis contemnit triſtis alumnis.
Iſte dies cunctis vitæ, cunctiſque ſalutis
Cauſa fuit, veteris diſſoluens vincula noxæ:
B *Chriſtus in hoc tribuit decus, & tutamen in aruis*
Auſoniis, parili populos qui mente gubernet, &c.

a Ennodius dict. 1. in natali Laurentij Mediolan. inter eius orat.
b Idem panegyr. 1. in natali S. Epiphanij Ticin.

Sed clariùs Gregorius [c] Turonenſis, vbi Salonium & Sagittarium, *quodam tempore, celebrante Victore Tricaſsinorum Epiſcopo, ſolemnitatem natalitij ſui, emiſſa cohorte cum gladiis & ſagittis irruiſſe ſuper eum prodit.* Idem quoque oſtendit epiſtola Sixti tertij Pontificis ad Cyrillum Alexandrinum, [d] *ad Beatum,* inquit, *Apoſtolum Petrum fraternitas vniuerſa conuenit: ecce auditorium congruens, auditoribus conueniens audiendis: habuerunt Coëpiſcopi noſtri illum gratulationis teſtem, quem habemus honoris exordium, ſanctæ namque & venerabili Synodo, quem natalis mei dies faciente Domino congregarat (quia ſic credendum eſt) ipſe præſedit.* Et epiſtola [e] ad Ioannem Antiochenum, *audiuit vniuerſa fraternitas, quæ ad natalis mei conuenerat diem, qualiter bono humani generis, Apoſtolicæ ſedis me præſide, gratulentur.* Perſuadet quoque epiſtola [f] Hilari Papæ ad Aſcanium, & alios Prouinciæ Tarraconenſis Epiſcopos, in qua hæc habet, *lectis ergo in conuentu fratrum, quos natalis mei feſtiuitas congregarat, literis veſtris, quæ de ornandis Epiſcopis, ſecundùm ſtatuta Canonum, vel prædeceſſorum meorum decreta*
C *ſunt.* Quibus ſimilia repetit ſcripta ad Epiſcopos Prouinciæ [g] Viennenſis, Narbonenſis, primæ & ſecundæ, & Alpium Pœninarum epiſtola, qua diuerſa ad eos capita mittit, *de quibus,* inquit, *præſidente fratrum numeroſo Concilio, & ex diuerſis Prouinciis ad diem natalis noſtri in honorem Beati Petri Apoſtoli, per Dei gratiam congregato, præſidentibus fratribus, & Coëpiſcopis noſtris Fauſto, atque Auxanio, atque agentibus plurimis, quæ vigorem reſpiciunt, auctoritatemque iudicij, id à nobis pacis eſt amore conſtitutum, &c.* Quot verò, & qui tunc Epiſcopi conuenerint, colligi poteſt ex [h] iſto Concilio Romano ea occaſione collecto, cui 48. ex diuerſis Prouinciis Galliæ & Italiæ ſubſcripti reperiuntur. Denique [i] Felix 4. decernit, *ſolemnitates dedicationum Eccleſiarum* (addit [k] Gratianus *Epiſcoporum*) *& Sacerdotum per ſingulos annos ſolemniter eſſe celebrandas*; quæ eadem ex Gregorio [l] refert idem Gratianus, abſque tamen particulæ, *Epiſcoporum,* additamento. Ex quo, ſicut etiam ex Canone Felicis, colligi poſſet, non Epiſcoporum ſolùm, verùm etiam quorumcum-
D que Sacerdotũ in propriis Eccleſiis recoli ſolitos quotannis ordinationis dies; quod incredibile ei minimè videbitur, qui ex Veteri Ordine [m] Romano in memoriam reuocabit, quâ pompa ac religionis demonſtratione populus ex ſingulis regionibus vrbis ad locũ ordinationis olim pergere ſoleret cum candelabris & thuribulis, vt titulorũ regionis ſuæ, ſi qui ordinarentur, proprios ſuſciperent Sacerdotes. Certè non minus æquum videtur, vt Sacerdotum quorumcumque ordinationis anniuerſarius dies, quàm templorum conſecrationis, à ſubditâ plebe honoretur.

c Greg. Turon. lib. 5. hiſt. cap. 21.
d Sixtus 3. epiſt. ad Cyril. Alexandr.
e Idem epiſt. ad Ioannem Antioch.
f Hilar. epiſt. 2. ad Aſcan. & cæteros Tarracon. Prouinc. Epiſc. cap. 1. apud Binium tomo 2. Conc. parte 1.
g Idem epiſt. 8. ad diuerſos Gall. Epiſc.
h Conc. Rom. ſub Hilaro, apud Binium ſuprà.
i Felix 4. ep. 1. cap. 1. refertur de conſecrat. diſt. 1. c. ſolẽnitates, 1.
k Grat. dicto can.
l Greg. apud Grat. diſt. cit. ſolẽnitates 2.
m Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccleſ. ſacri Ordines celebrentur.

VIII. Ex prædictis autem plura ad celebritatem & feſtiuitatem diei anniuerſarij cuiuſq; Epiſcopi notatu digna colliguntur. 1. natalem diem hunc [n] paſſim vocatum. 2. Epiſcopos eo die ſacros conuentus publicè habere ſolitos. 3. iis diebus à Metropolitanis euocari quacumque ex cauſa non debuiſſe, ſed permittendos, vt in ciuitate ſua, & Eccleſia diem ſuũ natalem celebraturi conſiſterent, vt patet exemplo [o] Felicis Comani, cuius natalem diem præſtolatum conſtat fuiſſe Ambroſium, vt eo die elapſo ipſum cum cæteris Epiſcopis Prouinciæ

n Paſſim ſuprà.
o Vide ſuperiùs allata omnia ferè teſtimon.

ad Eccleſiæ dedicationem accerſeret. 4. ſolitos fuiſſe Epiſcopos diē natalis ſui cæteris Prouinciæ Epiſcopis indicere, de quo ſcilicet Felicem [a] Comanū Antiſtitem ad Ambroſiū, Aureliū [b] Carthaginenſem ad Auguſtinū ſcripſiſſe conſtat: ſolitos quoque [c] ex Paulino Sūmos Pontifices, ſolos ad hanc feſtiuitatē conſacerdotes vocare, qui vocati ſi adeſſe nō poſſent, literas excuſatorias ac cōgratulatorias mitterēt, inſignioribus tamē Preſbyteris honoris teſtimoniū illud ſingulare aliquando detuliſſe. 5. probabile eſſe in tota aliqua Prouincia Epiſcoporum ſingulorum natales dies, licet minus ſolemniter, quàm in propria Eccleſia, celebrari conſueuiſſe. Nam, vt habet [d] Auguſtinus, *ſibi hoc Eccleſiæ inuicem præſtant.* 6. Primatis in tota ſua Diœceſi, ſeu Prouinciarum amplitudine ſolemnem ordinationis natalem diem fuiſſe, nam Aurelij Carthaginenſis Hippone in Numidia ex prędictis celebrem anniuerſariū conſecrationis diem extitiſſe [e] conſtat. 7. per totum ſaltem Occidentem, conſecrationis Summi Pontificis probabile eſſe diem natalitium maximo in honore habitum fuiſſe: iſto die Romæ conuenire ſolitos plures Epiſcopos ex diuerſis Prouinciis etiam remotis, quomodo ad natalem [f] Leonis & Hilari plures conueniſſe comperimus. 8. Epiſcopos *hiſce* diebus ad populum verba facere conſueuiſſe, populumque adhortatos, vt preces pro ipſis funderent, errata ipſis dimitterent, prædeceſſorum virtutes in honore haberent, & auctoritatem Pontificiam reuererentur, vt ex [g] Auguſtini, ac [h] Leonis ſermonibus innoteſcit. Denique à quibuſdam laudari nonnumquam ſolitos eoſdem Antiſtites, quemadmodū Laurentium [i] Mediolanenſem, & [k] Epiphanium Ticinenſem, iiſce diebus laudibus apud populum affectos vidimus.

IX. Quibus omnibus adde Gregorij Magni teſtimonio diem natalitiū ordinationis Epiſcopi maioribus feſtis aliqua ratione æquiparari: quia cùm nonniſi ſolemnioribus diebus pallium Archiepiſcopis geſtare liceat, idipſum eo die conceditur: Sic enim Gregorius [l] Ioāni Archiepiſcopo Rauennati ſcribit, *vſum pallij, donec ſubtilius, veriuſque aliquid cognoſcamus, in litaniis ſolemnibus, id eſt die natalitio Beati Ioannis Baptiſtæ, & Beati Petri Apoſtoli, & Beati Apollinaris martyris,* (primi ſcilicet Rauennatum Epiſcopi) *atque in ordinationis veſtræ celebratione concedimus.* Idem ex [m] Anaſtaſio Bibliothecario Romæ ſeruatum. Refert enim Hadrianum primum conſtituiſſe, *vt quatuor vicibus in anno ipſum Pharum accenderent, id eſt in Natiuitate Domini, in Paſcha, in natali Apoſtolorū, & in natali Pontificis.* Pharus autem iſte quem accendi conſtituit, fuit Pharus maior, qui pendebat ante Preſbyterium Eccleſię S. Petri, habens candelas mille trecentas ſeptuaginta, vt habet idem [n] Anaſtaſius ibidem: ex quo etiam probabiliter colligere eſt in Eccleſia S. Petri Sūmum Pontificem diem ordinationis ſuæ celebrare conſueuiſſe, vt ad honorem huius ſancti referret, quod ipſius honori, ac dignitati à cæteris deferretur.

X. Hæc porrò ordinationis, ſeu Cathedræ cuiuſcumque Antiſtitis feſtiuitas, non mihi inutilis neque infructuoſa videtur fuiſſe: quinimò plures ex ea fructus in Eccleſiam deriuatos exiſtimo: quorum alij ſunt priuati, alij publici; priuati qui ab ipſo Sacerdote percipiebantur, varij ſunt, iique præcipui. Primus eſt, quod ex hac feſtiuitate diſcerent ſacrati Antiſtites officij ſui ſanctitatem ac pondus, vota in ordinatione ſua emiſſa in memoriam reuocarent, ſarcinam ſibi impoſitam cogitarent, animoque reuoluerent, quæcumque benè vel malè in Sacerdotio geſſiſſent, vt de his ad pœnitentiam dolerent, de illis verò ad Chariſmatum meliorum æmulationem accenderentur. Quod exemplo ſuo nobis oſtendit [o] Auguſtinus, quem ſi quis voluerit imitari, conſentaneū eſſet quammaximè, vt eo die quo ſummo Sacerdotio inauguratus eſt, cum Pſalmiſta apud ſe diceret, [p] *& dixi nunc cœpi; hac mutatio dexteræ Excelſi:* ne vel præteritæ negligentię incuriam, vel exantlati labores ſuperbiam, vel futuri operis difficultas deſperationem inducant; quin potius, vt ex negligentiâ præteriti temporis pœnitentia, & pius diuinæ gloriæ promouendæ ardor excitetur, ex recordatione iam ſuſceptorum laborum perducendi ad exitum operis deſideria incaleſcant, & ex operis difficultate generoſitas animi ad maiora excitetur, & quodammodo irritetur. Alter eſt, vt ad agendas cum [q] S. Leone pro ſuſceptis beneficiis Deo gratias excitarentur Antiſtites, cùm viderent, piam quoque plebem

[a] Ambroſius ſuprà epiſt. ad Felicem.
[b] Ibidem.
[c] Auguſt. ſer. 31. de verbis Domini in fine.
[d] Paulinus epiſt. 16 cit.
[e] Auguſt ſer. 15 de Sāctis.
[f] Aug. ſerm. 32. citat. Vide ſuprà ſermones S. Leonis, & epiſt. Hilari Papæ.
[g] Vide Homilias Auguſt. cit.
[h] Et Leonis ſermones.
[i] Vide dict. cit. Ennodij in natali Laurent. Mediol.
[k] Item Panegyr. eiuſdem in natali S. Epiphanij.
[l] Greg. epiſt. 31. lib 4. indict. 11.
[m] Anaſtaſ. Biblioth. in Hadriano 1.
[n] Idem ibid.
[o] Auguſtinus hom. 24. & 25 inter 50.
[p] Pſal. 76.
[q] Leo ſtatim init. ſerm. 2. cit.

A bem pro ſeipſis in orationibus incumbere. Tertius, vt pudore ſaltem ſuffunderentur, ſi officij ſui partes minimè explerent, in quorum ordinatione populum immerito congaudentem, ipſis ac congratulantem animaduerterent: maximè verò cum ſui laudationem ac commendationem audirent, eaque ſibi tribui, vel quæ ineſſent, vel quæ ineſſe deberent: nam ſicut ex vera commendatione ad bonorum operum perſeuerantiam, & delictorum occultorum, vel prætermiſſorum emendationem ſtimuli addi eis debebant: ita ex falsâ ſui prædicatione pudorem ipſi, ſi pudere didiciſſent, incuti neceſſarium erat. Quartus denique, vt precibus populi eam ob cauſam conuenientis, & congregati iuuarentur.

XI. Publici quoque fructus plurimi ex eadem percipiebantur. Primus, quod ex ea feſtiuitate, populorum erga ſacros ſuos magiſtratus ac præfectos amor ac reuerentia augerentur, quorum conſecrationis diem maximâ cum ſolemnitate celebrarent, ſalutemque Deo tam ſollicitè, tam anxiè commendare monerentur: B quorum eam eſſe dignitatem agnoſcerent, vt ipſius adminiſtratio omnium intereſſe, & publicis precibus ac ſacrificiis proſequenda videretur. Alter, quod exinde quoque ad obediendum Epiſcopis mouerentur: ſi enim [a] Apoſtolus præpoſitis Eccleſiaſticis obediendum eſſe arguit, *quaſi rationem pro animabus noſtris reddituris*: quidni eam feſtiuitatem dicamus, quæ ſalutem plebis ex præpoſitorum optima gubernatione pendere demonſtrat, eoſque obligationis ſuæ commonet, populos etiam ad obedientiam eiſdem exhibendam inducere? Tertius, quod conſociatio Eccleſiarum, quæ vnitatem, & Eccleſiaſticam concordiam maximè fouet, ex eâ feſtiuitate, quam in eadem Prouincia Eccleſiæ ſibi inuicem exhibebant, maximè innoteſceret, itemque Primatus, & prærogatiua principalis Eccleſiæ ex celebritate quoque feſtiuitatis eius qui in ea Eccleſia ſederet, omnibus euidens fieret: ſic enim v.g. Cathedram Petri, quòd Apoſtolorum princeps eſſet ab Eccleſia iure celebrari [b] Auguſtinus oſtendit C dicens, *digne fundamentum hoc Eccleſia colit, ſuprà quod Eccleſiaſtici ædificij altitudo conſurgit, & dignum eſt, vt fundamentum hoc in Eccleſia honoretur, per quod in cœlum aſcenditur*: ſic ex ampliſſimo [c] iſto Epiſcoporum conuentu, qui ad natalem Summi Pontificis conuenire ſolebant, amplitudo Romanæ Eccleſiæ & dignitas elucebat. Sic ex celebritate, [d] quâ Eccleſiæ omnes Africanæ Carthaginenſis Primatis natalitium diem recolebant, nemo erat ex infimâ plebe, qui non Carthaginenſis Eccleſiæ ſuprà reliquas Africanas prærogatiuam cerneret: nam aliorum Epiſcoporum natalitios dies æquè cultos fuiſſe per totam Africam nullo exemplo probari poteſt; & incredibile eſt, cùm plures ducentis ex ſola Africa in quibuſdam Conciliis interfuiſſe Præſules reperiantur, tot Epiſcoporum natalitios dies in quouis Epiſcopatu celebratos. Quartus, quòd populus ad Deum pro paſtoribus ſuis deprecandum (ad quod ex officio tenetur) recurrente ordinationis eorum anniuerſario die excitaretur, pluraque nonnumquam ipſis diuina beneficia in totius Diœceſis bonum atque vtilitatem impetraret.

[a] ad Heb. 13.

[b] Auguſt. cit. ſerm. 15. de Sanctis.

[c] Vide ſuprà.

[d] Vide ſuprà.

D XII. Imminutâ verò apud populum Epiſcopalis honoris reuerentiâ, & diſſolutâ arctiſſimâ iſtâ Epiſcoporum ac plebis colligatione, negligi cœpit à populis diei iſtius feſtiuitas, quæ olim maxima deuotione peragebatur: notatque [e] Canonici Iuris Gloſſa, quod de conſecrationum Epiſcoporum anniuerſario die celebrando à Gratiano ex Felice 4. refertur, ſuo tempore in vſu non fuiſſe, præterquam in gratiam ſolius Papæ: cuius quidem ordinationis feſtiuitas etiamnum hodie Romæ celebratur, ſed ſolo ferè Cardinaliũ & ſequacium eorũ ad publicum Miſſæ Sacrificium concurſu, nullo alio publico alacritatis, vel deuotionis populi ſigno. Piè autem & religioſè de prædicto renouando ritu, cogitauit Synodus Prouincialis [f] Mediolanenſis tertia, auctore S. Carolo Borromæo, cuius hac de re decretum iis verbis conceptum extat: *plena ſanctiſſimis myſteriis cùm ſit conſecratio Epiſcopi, præter multa, quæ de tempore, loco, & formula eius, patrum inſtitutis præcepta ſunt, illud à Felice [g] quarto Pontifice maximo conſtitutum etiam eſt, vt anniuerſarius eius conſecrationis dies celebraretur, quod inſtitutum tam diu intermiſſum, vt in hac prouincia ad vſum reuocetur: ſtatuimus ab vnoquoque Epiſcopo anniuerſarium ſolemnitatis*

[e] Gloſſ. in c. ſolemnitates, 1. v. Epiſcoporum.

[f] Conc. Prouinc 3 Mediol. ſub Carolo, tit. de iis quæ ad diuina offic. pertinēt.

[g] Felix 4. ſuprà.

Digitized by Google

ſuæ diem ſolemni ritu agi: ſi verò in conſecrationis diem, feſtus dies inciderit, cuius feſti diei A *officium ex inſtituto Eccleſiæ transferri non liceat, conſecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat.* Quæ quidẽ recenſentur in Mediolanenſi 4. Prouinciali fuſius, his verbis, [a] *quod ex Felicis quarti Pontificis maximi ſanctione in Concilio Prouinciali tertio decretum eſt, Epiſcoporum Prouinciæ conſecrationes quotannis ſolemniter celebrari; id ità deinceps præſtari decernimus. Die anniuerſario conſecrationis, ſi Dominicus, vel feſtus ſit, Epiſcopus ſolemni celebritate, de eo Dominico, feſtove die, Miſſam celebret, adiunctis de ſe orationibus in Miſſali Romano nuper edito præſcriptis; ſi verò conſecrationis anniuerſarius dies, in feriam aut feſtum ſimplex cadit, Miſſæ ſacrificium ſolemne de conſecratione, prout in Miſſali Romano faciat. Quo conſecrationis die Epiſcopus exemplum etiam ſequatur, atque amplectatur ſanctiſsimorum Epiſcoporum, Pontificumve, qui ſuſcepti muneris curam, onus, & ſollicitudinem in memoriam reuocantes, anniuerſario eo die non ſolum ſacrificio, religioſiſque precibus, diuinæ bonitati gratias agere non deſtiterunt: ſed concionibus paſtorali charitate plenis, clerum populumque, expoſitis multiplicis ſuæ curæ partibus, excitare voluerunt, cùm ad opem ſibi à Deo implorandam, tum ad omnia religioſa pietatis officia colenda.* B *Vtque conſecratio Epiſcopi, à Sacerdotibus etiam, ſacrificiis, & à reliquo Clero piis precibus recolatur; in Calendario anniuerſario die ſuo notetur: tum populo etiam, vt moris eſt, denuntietur: tum pro charitatis officio, quo erga Epiſcopum & patrem eſſe debet, vehementius excitetur ad preces pro illo piè exhibendas.*

XIII. Subiungit autem idem Concilium [b] alio in loco ſalutarem pro Epiſcopis ſanctionem iis verbis, *die autem conſecrationis ſuæ, vt aliàs vtiliter in Concilio Oxonienſi ſancitum eſt, formulam illam profeſsionis ſuæ in ipſa conſecratione de Pontificali libro prolatam annis ſingulis in menſa legi curent: tum certis etiam aliis ſolemnibus diebus, vt diligentius præſtent, quo crebrius illa lectione quaſi moniti videant Epiſcopalis muneris partes.* Conciliũ autem iſtud [c] Oxonienſe, quod ibi citatur, habitum fuit anno Domini 1222. ſedente Honorio Papa tertio, præſide Stephano Cantuarienſi Archiepiſcopo, nec diei conſecrationis ſpeciatim meminit, ſed ſolùm vt formula profeſſionis ſemel emiſſæ, bis quotannis Epiſcopi auribus inculcetur, edixit. C Conuenientiſſimè autem dictum Mediolanenſe Concilium, quod quotannis fieri debuit, diæ conſecrationis ſuæ ab Epiſcopo fieri ſtatuit, vt quo die vota ſua coram Domino emiſit, eodem renouet; & quo beneficij diuini gratiam in plures annos propagandam primum ſuſcepit, eo ſuſceptæ obligationi feruentius ſatisfacere meditetur; cogiteque ſibi dedecoroſum eſſe ac turpe niſi multiplicatis annis deuotio, pietas, prudentia, & induſtria accreſcant: & fruſtra tot gratias à Deo collatas fuiſſe, niſi beneagendi animum confirmarint.

XIV. Nec prætermittendum penitus eſt, ſed obiter attingendum, quod de reliquis Sacerdotibus prædictum tertium Mediolanenſe Concilium decernit, [d] *Sacerdotes verò,* inquit, *quo die eorum vnuſquiſque Sacerdotio initiatus eſt, illum etiam quotannis recolant Miſſæ ſacrificio, & precibus:* quæ conſtitutio æqua mihi videtur, etiamſi ad Clericos omnes quocumque Ordine initiatos trahatur; ſi enim apud antiquos in vſu erat, vt, quo quiſque die natus eſſet, quo nomen accepiſſet, quo iuuenibus accẽſeri primò cœpiſſet, vel locũ aliquẽ primò incoluiſſet, quotannis D feſtum agere, vt expreſsè docet [e] Gregorius Nyſſenus, & innuit [f] Tertullianus, qui priuatarum & communium ſolemnitatum exempla adducit, *vt togæ puræ, vt ſponſalium, vt nuptialium, vt nominalium*, quarum officia à Chriſtianis ſine idololatriæ ſuſpicione frequentari aſſerit, quod per ſe ſolemnitates iſtæ mundæ eſſent, nec de alicuius idoli honore deſcenderent, quamuis ipſis ſacrificia accommodari ſolerent: approbans proinde à Chriſtianis eos dies feſtiuè celebrari, quibus potiſſima aliqua à Deo beneficia acceperimus. Quidni potiori ratione hũc diem Sacerdotes, piè ac feſtiuè recolant, quo Sacerdotij (quo nullum hominibus maius aut præſtantius [g] à Deo immortali dari potuit) beneficium ſuſceperunt. Si receptus apud antiquos mos fuit, vt [h] dies electionis Imperatoris, ſeu prouectionis ad Imperium, feſtiuiſſimus eſſet, dies etiam adoptionis, quo primum in Imperialem familiam tranſierat; nonne ſimiliter dies ſacri principatus ſuſcepti ſaltem Sacerdoti feſtiuus eſſe debet, dieſque ordinationis, quo vel per Clericatus ſuſceptionem in Chriſti familiam, ac tribum peculiarem conſcriptus

[a] Mediol. 4. conſtit. parte 2. tit. quę pertinẽt ad Miſſæ offic. & diuina officia, poſt med.

[b] Idem conſtit. parte 3. tit. de Epiſc.

[c] Conc. Oxonienſe §. ſtatuimus etiam tomo 3. Conc. Binij parte 2.

[d] Conc. Mediol. 3. ſup.

[e] Greg. Nyſſ. orat. 40. in ſanctum lauacrum.

[f] Tertull. de idololatr. cap. 16.

[g] Naz. orat. 2. & 3.

[h] Videantur Dio in Calig. Spartian. in Hadriano. Ioſephus in antiquit. Iudaic. de Herode loquens, l. 7. C. de Feriis. Mamertinus in Genethl. Maximiani, & alij paſſim auctores.

scriptus

A ſcriptus eſt, vel per Diaconi aut Sacerdotij conſecrationem ſacri Imperij poteſtate auctus eſt, & hierarchici muneris particeps effectus? Poſſem & hîc addere [b] Chriſtianos Baptiſmi diem ſolemnem habuiſſe, & quotannis precibus ipſum, ac Chriſtianæ religionis profeſſioni renouandæ addixiſſe, quorum proinde imitatione conſentaneè Sacerdos excitabitur, ad hoc vt emiſſa in ordinatione vota, recurrente anniuerſario ipſius die, animo reuoluat, ſponſionem confirmet, & ad votorum ſuorum executionem ardentiore deſiderio incaleſcat.

[a] Vide vitę S. Bonif. Mogunt. cap. 10. Microlog. de Eccleſiaſt. obſeruationibus cap. 56. & alios, quibus fauet Greg. Nyſſ. orat. citata.

ARTICVLVS III.

Ne diu electi Antiſtitis ordinatio differatur.

B

§. I.

Ordinationem electi Antiſtitis quantocyùs eſſe peragendam, niſi cauſa rationabilis obſtet.

I. CÆTERVM ſtatim poſt electionem ordinari iubetur Epiſcopus, quod veteres anxiè & ſollicitè ſeruaſſe non dubium eſt: neque enim vllus inficiari poteſt, quin prioribus temporibus nulla hac in re mora fuerit, quibus nempe viri ætate maturi, doctrina conſpicui, virtutibus clari, eligi ſolebant, ſtatimque ac electi fuiſſent, [b] à Metropolitano cum Epiſcopis Prouinciæ conuenientе confirmari, & mox ordinari conſueuerant, vt ſuperiùs docuimus: nulla tunc ætatis maturitas expectabatur, nulla doctrinæ acceſſio, nulla è longinquo petenda confirmatio: ad manum erat Metropolitanus aut Primas, qui electos vtplurimum confirmabat ordinando, vel ſtatim atque de electione inaudiiſſet, ipſum electum ad ſe ordinandum vocabat, aut viciniori Epiſcopo conſecran-C dum committebat, nefaſq; videbatur ſi vel tantillũ poſt electionem ordinatio dilata fuiſſet. Quæ etiam cauſa fuit, vt, quemadmodum ſuprà docuimus, ſi qui à Primatibus, vel Patriarchis paululum remotis agerent, priùs conſecrarentur, quam confirmationem qua in ſede ſua ſtabilirentur ab iis obtinerent; ipſique Patriarchæ ſibi accelerandam conſecrationem crederent, etiam antequam ſummæ ſedis ad firmitatem ſuam neceſſariam communionem obtinerent. Ob idque etiam docuimus Epiſcopos Inſulæ Cypri, ab Antiocheno Patriarchâ, quoad ordinationes ab eo petendas, exemptos fuiſſe, ne, præſertim hiberno tempore, conſecratio eorum nimim diu ob tempus nauigationi incommodum protelanda foret.

[b] Vide ſuprà præſertim vbi de miniſtro ordinationis paſſim.

II. Scio tamen vel Imperatorum vſurpatione, vel ob periculum ſchiſmatis ac diſcordiæ, quod ab hæreticis, vel ſeditioſis aliquando imminebat, & ideò ad maius malum euitandum, conſentientibus Summis Pontificibus, & tole-D randum id iudicantibus, ipſorum Summorum Pontificum ordinationes dilatas interdum fuiſſe, donec Imperatoris conſenſus, & Legatorum ipſius præſentia accederet. Sanè ob ſchiſmata, quibus Eccleſia Romana diuexata fuerat, ac diſſenſionem plurimam, conſenſum Imperatoris expectari neceſſarium iudicauit Stephanus [c] Papa, cuius hæc ſententia eſt Eccleſiæ tunc temporis periclitanti ſalubris, *quia ſancta Romana Eccleſia, cui, auctore Deo, præſidemus, à pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur, quia abſque Imperiali notitiâ Pontificis fit conſecratio, nec canonico ritu & conſuetudine, ab Imperatore directi interſunt nuntij, qui ſcandala fieri vetent: volumus, vt cùm inſtituendus eſt Pontifex, conuenientibus Epiſcopis, ex vniuerſo Clero eligatur, præſente Senatu, & ſic ab omnibus electus præſentibus Legatis Imperialibus conſecretur.* Et fortè ob hanc rationem Simplicius Papa, vt habet Romana Synodis [d] quarta ſub Symmacho, ſub obteſtatione mandauit, vt poſt deceſſum ſuum nonniſi natâ conſultatione cum Odoacro Rege Herulorum, qui tunc Romanam ciuitatem occupabat, Pontifex Romanus eligeretur.

[c] Stephanus Papa diſt. 63. can. quia.

[d] Synodus Rom. 4. ſub Symmacho c. 2.

III. Obſeruat autem Onuphrius, Gothis Italiâ per Narſetem Patritium ex-

pulſis, hanc formam ſiue à Vigilij conſtitutione, ſiue à Iuſtiniani edicto obſeruari primùm ſolitam fuiſſe, vt mortuo Summo Pontifice, ſtatim quidem alius eligeretur, ſed nonniſi poſt obtentam ab Imperatore confirmationem (pro quâ pecuniam mittere ſolebat) conſecrari poſſet. Hac vigente lege Pelagius tamen ſecundus, non expectato Imperatoris conſenſu, quod, (vt referunt prædictus [a] Onuphrius, [b] Nauclerus, & alij) extra obſeſſam ab hoſte vrbem mitti quiſpiam non poſſet, conſecratio autem Epiſcopi ex Eccleſiæ inſtituto vrgeret, conſecrari minimè reformidauit. Eandem verò legem ſubiiſſe S. Gregorium, & alios eiuſdem ſæculi Pontifices teſtantur [c] Ioannes Diaconus, [d] Aimoinus, & alij: quod tamen Gregorio ſummoperè diſplicuiſſe, maximè quòd oblatio iſta pecuniæ pro confirmatione obtinenda ſimoniæ ſuſpicione non vacaret, alibi ex ipſo [e] Gregorio docuimus. Diutiuſque hanc conſuetudinem obtinuiſſe patet: tum quod impetraſſe Ioannem Portuenſem Agathonis Legatum ad ſextam Synodum referat [f] Anaſtaſius Bibliothecarius ab Imperatore Conſtantino Pogonato, vt ab hac pecuniæ ſolutione Summi Pontifices liberarentur, remanente tamen illa obligatione, ne ordinari auderent ante Imperatoris conſenſum: tum quod Conſtantinus [g] idem Pogonatus præſentiens, quantum detrimenti ſpiritalis Eccleſiis adferret & incommodi diuturna iſta dilatio, Benedicto ſecundo onus iſtud remiſerit; quâ tamen ceſſione non obſtante electiones Summorum Pontificum ad Exarchos mitti conſueuiſſe, antequam ordinarentur, pluribus exemplis innoteſcit. Quod pariter ius, tranſlato ad Francos Imperio, Imperatores [h] ſibi vendicaſſe, renitentibus interdum Summis Pontificibus facile oſtenderem, ſi ex profeſſo de iis tractarem. Solùm notamus Hadrianum [i] tertium decreuiſſe, ne in conſecrando Pontifice Imperatoris auctoritas expectaretur, nec dubium quin iſta dilatio maximo Eccleſiæ nocumento eſſe poſſet.

[a] Onuphrius annotat. in vitam Pelagij 2.
[b] Nauclerus generat 20.
[c] Ioan. Diac. vitæ S. Greg. lib 1. cap 39. & 40.
[d] Aimoinus lib. 3 hiſt. cap 74.
[e] Gregor. in pſal. 5. pœnitent. verſ. tota die, citatus ſuperiori parte, ſect. 1 cap. 2. art. 3. num. 2.
[f] Anaſtaſ. in vitâ Agathonis, & ex eo Gratianus c. Agatho diſt. 63.
[g] Anaſtaſ. in Benedicto 2.
[h] Vide eundẽ Anaſt. in Ioã. 5. Conone, Sergio 1. & aliis.
[i] Platina in Hadriano 3

IV. Verùm iis prætermiſſis, Eccleſiaſticas leges intueri opus eſt, quibus iſta ordinationum quorumcumque Epiſcoporum poſt electionem dilatio prohibetur, Concilium Chalcedonenſe nullam moram in ordinationibus peragendis interponi voluit, & hunc Canonem edidit. [k] Ἐπειδήπερ τινὲς τῶν Μητροπολιτῶν, ὡς περιηχήθημεν, ἀμελοῦσι τῶν ἐγκεχειρισμένων αὐτοῖς ποιμνίων, καὶ ἀναβάλλονται τὰς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ἐντὸς τριῶν μηνῶν γίνεσθαι τὰς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων, εἰ μή ποτε ἄρα ἀπαραίτητος ἀνάγκη παρασκευάσοι ἐπιταθῆναι τὸν τῆς ἀναβολῆς χρόνον. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσοι, ὑποκεῖσθαι αὐτὸν Ἐκκλησιαστικῷ ἐπιτιμίῳ. τὴν μέντοι πρόσοδον τῆς χηρευούσης Ἐκκλησίας σώαν παρὰ τῷ οἰκονόμῳ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας φυλάττεσθαι, id eſt, *quoniam nonnulli Metropolitani, vt ſæpè à nobis auditum eſt, & greges ſibi commiſſos negligunt, & Epiſcoporum ordinationes differunt, ſanctæ Synodo placuit, vt intrà tres menſes Epiſcoporum ordinationes fiant, niſi ineuitabilis vtique neceſſitas effecerit, vt dilationis tempus prorogetur. Si autem hoc non fecerint, eos Eccleſiaſticæ pænæ ſubiici. Viduatæ verò Eccleſiæ reditus apud Eccleſiæ Occonomum cuſtodiri.* Concilium [l] VVormatienſe ſub Hadriano ſecundo eundem Canonem Chalcedonenſem Latinis verbis redditum ſuis inſerit. Cui geminum eſt quod Honorium primum ſtatuiſſe refert [m] Luitprandus, vt tertio ſcilicet menſe ab electione Epiſcopus ſacraretur.

[k] Cõ: Chalced. c. 25 refert. à Gratiano diſt 75. c. quoniã quidam.
[l] Concilium VVormat. c. 76
[m] Luitprãdus in Chronico.

§. II.

Quæ pœnæ ob non acceleratam Ordinationem, tam Metropolitanis negligentibus ordinare, quàm Epiſcopis ordinari, inflictæ ſint.

V. Circa hanc porrò Concilij Chalcedonenſis ſanctionem quædam notanda ſunt: primum hoc Canone Metropolitanos puniendos decerni, qui ordinationes Epiſcoporum negligentiâ ſuâ protelarent, nullam autem pœnam conſtitui in eos qui electi cùm eſſent, conſecrationem à Metropolitano petere differrent: tum quod nemo ferè, vt iam diximus, hoc tempore eligebatur, qui non quantocyus ordinari poſſet, ad quam accelerandam, populorum, à quibus electus quis fuerat, voluntate, accedente etiam aliquando violentiâ, quam in plurium

ordinatione

Digitized by Google

A ordinatione interceſſiſſe paſſim legimus, ſatis excitabântur: tum quod ea erat Metropolitanorum auctoritas, vt reluctantem ordinari, aut procraſtinantem cogere ac compellere poſſent conſecrationem ſuſcipere, ideoque Metropolitanis præſertim dilatæ ordinationis culpa adſcribebatur, & ob eam præcipuè plectendi videbâtur. Quibus adde ex lectione tum hiſtoriæ, tum Conciliorum, & Epiſtolarum Summorum Pontificum, aliorumque auctorum, conſtare prioribus temporibus, ad multa vſque ſæcula obſeruari, Metropolitanorum præſertim negligentiâ, vel inuidiâ, Epiſcoporum ordinationes dilatas fuiſſe, ideoq; ij præſertim accelerandarum ordinationum admonentur: eique præſertim Eccleſiæ malo mederi oportuit. Hinc itaque [a] Leo primus epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, eũ admonet, vt quãtocyùs de electione ei renunciatũ fuerit, *Ordinationẽ ritè celebrandã* ſua quoque auctoritate cõfirmaret, *& rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis deberet adferre, ne gregibus Domini diu deſit cura paſtorum.* Stephanus quoque Papa [b] quintus Patriarchæ Gualberto reſcripſit, *vt deſiueret cuiuſpiam zelo protelare Lintuardum Cumenſis Eccleſiæ Antiſtitem, qui fuerat electus à Cle-* B *ro, & expetitus à populo*, minatus ſi protelaret, & interim electus Romam veniret, ab ipſo Papa fore conſecrandum. Similiter Gregorius [c] ſeptimus Richerio Senonenſi, eiuſque Suffraganeis Epiſcopis reſcribens, ipſos admonet, quem electum canonicè cognouerint, ei manus imponere, & Epiſcopum conſecrare nullâ occaſione recuſent; ſciẽtes quoniam ſi illud timore, aut gratia cuiuſquam prætermiſerint, ipſe inordinatum nullatenus prætermiſſurus eſſet. Nec deſunt exempla eorum qui negligente Metropolitano conſecrationem, aut procraſtinante, à Summo Pontifice ordinati fuerunt, quorum aliqua ex prædictis colligi poterunt. Sed & [d] Pelagius ſeuerè Metropolitanos punit, qui obedientiam Sedi Apoſtolicæ exhibere differentes, pallij vſu priuarentur: quia *per hoc Epiſcoporum conſecratio viduatis Eccleſiis non ſine periculo protelatur.*

[a] Leo 1. epiſt. 82 al. 84 ad Anaſtaſ. Theſſal.
[b] Stephan. 5. Gualberto, cuius textus integer refertur ab Iuone decreti parte 5. cap. 15 & decurtatus ab eodẽ epiſt. 61. necnon à Gratiano c. nunc verò, 9. quæſt. 5.
[c] Greg. 7. lib. 4 epiſt. 15.
[d] Pelag. can. quoniã, diſt. 100.

VI. Ob eas ergo cauſas quas retulimus, Concilium Chalcedonenſe citatum C Metropolitanos ſolum plectit, qui conſecrationes Epiſcoporum ſuæ Prouinciæ, diutiùs quàm per tres menſes differrent, quod tempus conuocationi Coëpiſcoporum, & examini electi, atque inquiſitioni in vitam eius & mores ſufficere putauit. Alibi verò reperimus ipſos electos, quorũ culpâ cõſecratio differretur, ſeuerè puniendos decerni. Citatus quidem [e] Pelagius Pontifex communionis Eccleſiaſticæ priuatione temporariâ, tum iuris ad Epiſcopalem dignitatem obtinendam perpetuâ priuatione afficiendos eos decernit, niſi quantocyùs de obtinenda conſecratione ſatagant, *ſi verò*, inquit, *conſecrandi Epiſcopi negligentia prouenerit, vt vltra tres menſes Eccleſia viduata conſiſtat, communione priuetur, quouſque aut loco cedat, aut ſe conſecrandum offerre non deſinat, quod ſi vltra quinque menſes, per ſuam negligentiam retinuerit viduatam Eccleſiam, neque ibi, neque alibi conſecrationis donum percipiat, imo Metropolitani ſui iudicio cedat.* Concilium verò Tridentinum negligentes quoque Epiſcopalem conſecrationem ſuſcipere, puniendos non ſemel decernit. Primum quidem ſtatuit, [f] *vt ad maiores Eccleſias promoti munus conſecratio-* D *nis infrà tempus à iure ſtatutum ſuſcipiant: & prorogationes vltra ſex menſes conceſſæ nulli ſuffragentur.* Deinde alio in loco decernit, [g] *vt Eccleſiis cathedralibus, ſeu ſuperioribus, quocumque nomine, ac titulo præfecti, etiamſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint, ſi munus conſecrationis intrà tres menſes non ſuſceperint, ad fructuum perceptorum reſtitutionem teneantur, ſi intrà totidem menſes poſteà id facere neglexerint, Eccleſiis ſint ipſo iure priuati.*

[e] Pelag. cit. c. quoniam.
[f] Conc. Trident. ſeſſ. 7. de refor. cap. 10.
[g] Idem ſeſſ. 23. de reform. cap. 2.

§. III.

Tempus explicatur intra quod Ordinatio perfici debet.

VII. Secundò obſeruandum, dum audis tres menſes à Concilio Chalcedonenſi præfigi, intra quos conſecrari debeat Epiſcopus; dubium eſſe, num tres illi menſes ab obitu prædeceſſoris, an verò ab electione, ſeu etiam confirmatione ſucceſſoris numerari debeant. Sanè ſi mens [h] Concilij Chalcedonenſis exquiratur, videtur tres ſolum vacationi Eccleſiæ menſes conceſſiſſe, vltra

[h] Concil. Chalc. ſuprà.

quos in reatu eſſet, cuiuſcumque culpâ vacatio diutiùs differretur. Idem voluit [a] Pelagius, qui tamen duos alios menſes addidit, quibus elapſis contumacia electi differentis ordinationem ſuam amplius puniretur. Etenim verba ipſa quibus tam Chalcedonenſes Patres, quàm Pelagius vtuntur, indicant tres menſes ab obitu prædeceſſoris eſſe numerandos: quia diuturniorem Eccleſiæ vacationem eſſe nolunt, ſed intrà hos menſes de Epiſcopo conſecrato prouideri Eccleſiæ præcipiunt, quibus conſentit [b] Innocentius 2. in Romana Synodo docens: *vltra tres menſes vacare Eccleſias prohibere ſanctiones*. Neque verò diuturniori tempore tunc opus erat, cùm Metropolitani propè eſſent, qui & electionem procurabant, & electum vtplurimum conſecrando in ſuo gradu firmabãt: ſi ad aliquos Primates perſona electi deferri deberet, quàm citiſſimè id fiebat; Primatique culpæ adſcribebatur, ſi diutiùs ordinationẽ diſtuliſſet, vt ex prædictis innoteſcit. At iuxtà praxim recentiorem alio modo Canones iſtos explicant [c] Gloſſa, & Iuris [d] Interpretes paſſim, vt ab obitu ad ordinationem tres menſes iuxtà euidentiſſima Iuris teſtimonia concedantur: ab electione verò tres alij menſes concedantur, ad conſecrationem obtinendam. Verùm hocce tempore, quo electio ad principes vtplurimum tranſlata eſt, & confirmatio ad Summum Pontificem, diuturniori tempore opus eſt, vt princeps eligat, vt electionem ſeu nominationem ſuam Summo Pontifici notam faciat, vt Summus Pontifex in perſonam nominatam inquirat, nominationemque confirmet: ab ea ergò confirmatione, & quidem poſtquam probabili argumento ad electi notitiam deuenerit, tres iſtos menſes numerari ad conſecrationem opus eſt: adeout non ſolùm ſex menſes (quos ab obitu Epiſcopi ad conſecrationem alterius numerat [e] Innocentius tertius) minimè ſufficere videantur, ſed vix aliquando vnius anni ſpatium, quantumcumque maximâ diligentiâ conſecratio ab electo acceleretur.

A B

[a] Pelagius ſuprà.
[b] Innocent. 2. in Rom. Synodo can. 12.
[c] Gloſſa in c. quoniam, v. tres menſes diſt. 75 & in c. poſtquam, v. tres menſes, diſt. 50.
[d] Interpretes paſſim in diſt. canon. necnõ in can. obeũtibus, diſt. 65. & cap. ne pro defectu, de electione.
[e] Innocent. 3. cap. inter corporalia, de electione.

§. IV.

Quænam excuſationes adferri poſſint dilatæ Ordinationis. C

VIII. Tertiò obſeruandum eſt, excuſationem ab hac lege non aliam à Concilio [f] Chalcedonenſi proferri, quàm ineuitabilem neceſſitatem, quibus verbis, grauis, & vrgens neceſſitas explicatur, cuiuſmodi hæc à [g] Zonara & [h] Balſamone adducitur, ſi fortè vrbem Barbarus inuaſerit, nec aditus cuiquam ad eam facilè pateat. Aliæ verò ab [i] Hoſtienſi, & aliis paſſim adferuntur, quarum aliquas proferemus. Prima adduci poteſt, electi infirmitas aut morbus, imo etiam ea infirmitas quæ electo accederet, quantumuis eum ab ordinatione arcere poſſet: nam ſi quis v. gr. ægrotaret, non erit cogendus, vt cum periculo ſanitatis aut vitæ ad ordinationem accedere feſtinet: ſi cui pariter defectus aliquis corporis accidat, qui ordinationem canonicam impediat, videndum erit, ſitne perpetuus an temporarius: & quamuis perpetuus eſſet, cuiuſmodi eſt lepra, vel deformitas aliqua notabilis, quæ promotionem impedire debeat, differenda quoque eſſet ordinatio; ſed vtrum tunc cogendus foret electus, maximè ſi confirmatus fuerit dignitatem abdicare, quæſtio dubia eſt, quam ſupra circa electos ad inferiora miniſteria ordinem requirentia mouimus. In negantem verò quæſtionis huius partem, etiam quantum ad Epiſcopos ſpectat (quæ tamen non eſt eiuſdem auctoris) duplex Gloſſa [k] propendet. Eãdem quæſtionem noluit fortè dirimere Innocentius [l] 3. vbi qualitates præficiendorũ tum Eccleſiis Cathedralibus, tum cæteris, varias enumerauit, quibus carentem quenquam eligi vetat, & ad inferiora miniſteria electos quamprimum ordinem miniſterio conſentaneum aſſequi præcipit, ſecus verò iis priuari præcipit, quibus hæc ſubdit, *hoc ſanè non ſolum de promouendis, ſed etiam de iis qui iam promoti ſunt, ſi canones non obſiſtunt, præcipimus obſeruari*, quorum verborum ſenſus alius eſſe non poteſt, quàm vt deiiciantur non ſolùm electi, non confirmati, verùm etiam electi ac confirmati, de dignitate prætenſa, ſi irregulares viſi fuerint, niſi accidente aliquo defectu canones ipſis indulgeant: vtrum autem indulgeant, necne, inſolutum relinquit. Si D

[f] Conc. Chalced. ſuprà.
[g] Zonaras in can. 25. Conc. Chalced. cit.
[h] Balſamon in eundem. Vide etiam in cap. fraternitatem, diſt. 72.
[i] Hoſtienſis in ſummâ, de elect. §. quo tempore, nu. 20.
[k] Gloſſa v. neceſſe in c. quoniam, & clarius v. promotus, in cap. cum in cũctis § inferiora, de electione.
[l] Innocent. 3. cap. cum in cunctis, §. citato.

A quibus autem Canones permitterent, quatenus in dignitate manere poſſent, infirmis maximè, qui nulla ſua culpâ irregulares videntur effecti, id concederent, quos proinde conſecratos deiici impium & inhumanum. Pluribuſque [a] Canonibus vetitum fuit, ob rationes [b] ſuperiùs allatas.

IX. Vtrum autem fauor iſte ampliandus ſit ad electos ſolũ & confirmatos, clarè ex dictis Canonibus non colligo, præſertim cùm à Concilio [c] Pictauienſi ſtatuatur, vt *ſi aliquâ cauſâ iuſtâ prohibente*, qui ad inferiora miniſteria electi ſunt *Presbyteri aut Diaconi eſſe non potuerint, Prælationes amittant*: ſi tantâ curâ Eccleſia conſultum voluit, ne inferiora iſta miniſteria deſerantur, vt ad ea obeunda, ſi electi incapaces efficiantur, antequã ordinentur, alios fortè ſubrogari ſtatuerit, quidni maiori cautelâ opus erit, ne Eccleſia Epiſcopalibus miniſteriis multomagis neceſſariis, vel ex parte, deſtituatur? Quare, eſto perſonæ electæ fauorabile hoc eſſet, quia tamen reſpectu ipſius Eccleſiæ odioſum foret, & publicæ vtilitatis potior habetur ſemper ratio, quàm priuati cuiuſquam commodi, ideò
B abſolutè odioſum mihi cenſendum videtur, nec indulgentia Eccleſiæ in fauorem ordinatorum, ad electos ac confirmatos, ſi ordinati non fuerint, mihi videtur eſſe amplianda: tum quod ſolam ineuitabilem neceſſitatem Chalcedonenſe [d] excipit: tum quod nondum perfectum Epiſcopi cum Eccleſia ſua matrimonium intercedit: deiici adhuc poteſt electus, ſi reus alicuius criminis, vel defectu aliquo notatus reperiatur: ſcrutinium adhuc & inquiſitio in ordinandi vitam, mores, cæteraſque neceſſarias qualitates agenda ſunt: teſtimonium adhuc populi ſub ipſo ordinationis momento exigitur, vt eiiciatur indignus, dignus verò conſecretur. Cur ergo, ſi in vitium quoddam corporis inciderit electus quantumuis confirmatus, non ab ipſa dignitate quam exequi non poteſt, arcebitur? ea tamen adhibẽda eſt miſericordia, vt de Eccleſię reditibus alatur, ne afflictio eius ingraueſcat. Item, cùm [e] iam cõſecrato in eo caſu coadiutor dãdus ſit, cuius inſtitutio Eccleſiaſtico ſtatui paſtoris vnitatem exigenti inimica ſem-
C per viſa eſt, quidni conſecrando dignitas adimatur, quæ ipſi inutilis, & Eccleſiæ nociua ſit, dummodo neceſſaria vitæ ſubſidia, eidem electo conferantur? Excipio tamen caſum in quo Epiſcopus electus, ob inſignem doctrinam, auctoritatem, prudentiam, induſtriam, & ſanctitatem vtilis Eccleſiæ ſuæ futurus eſſet: nec facilè iiſdem dotibus præditi reperirentur alij, qui dignitatem ſubirent, præſertim ſi Pontificalia officia per alios facilè ſuppleantur: tunc enim nihil obſtare video, quominus electus in ſua dignitate toleretur ſine conſecratione, quam accidentarius aliquis & fortuitus defectus impediuit, quomodo in inferioribus miniſteriis ex prædictis tolerantur ſine ordine requiſito, qui Eccleſiæ vtiles futuri iudicantur: quamuis maior in Epiſcopo neceſſitas ordinationis, quàm in cæteris, tum ob neceſſarias magis functiones Pontificales, tum ob Eccleſiæ ſtatum, qui quodammodo violentus eſt, donec ei ſacratus Pontifex prouideatur.

X. Cæteræ excuſationes quæ minorem difficultatem continent, eæ ſunt, putà
D ſpeciale interdictum, ne talis Eccleſiæ Epiſcopus quis ordinetur; electio illegitima: dubium circa electi Epiſcopi confirmationem: ordinatio laici, ſi Eccleſiæ neceſſaria viſa fuerit: dilatio temporum ordinationis, & cætera eiuſmodi quæ quodammodo impoſſibilem, vel minus conſentaneam ſubitam ordinationem faciunt. Primùm enim, qui [f] v. g. viſitator alicuius Eccleſiæ vacantis eſt conſtitutus, quantumcumque eum plebs ſtudioſè & enixè Epiſcopum habere cupiat, vetatur tamen ipſe oblatam dignitatem recipere, ne occaſio detur viſitatoribus, qui ad vacantes Eccleſias mittuntur, Epiſcopatum ambiendi, populumque ad ſui electionem alliciendi: ideoque, quantumcumque inuitus talis electus fuiſſet, non debebat conſecrationem petere, ſed contendere, vt alius eligeretur, & elapſo anno, ſi alterius electio facta non eſſet, vacanti Eccleſiæ alius interceſſor ſeu viſitator deſtinabatur. Vbi pariter ineptus aliquis ad Sacerdotium eligitur, mora aliqua temporis adhibenda eſt, intrà quam populus corrigatur, & ad ſaniorem mentem redeat. Ob idque ſeu [g] Pelagius, ſeu Gelaſius Pontifex Cethego Patricio, teſtatur ſe, cùm Syracuſanus populus ineptum ad Epiſcopa-

[a] Vide 7. q. 1. c. 1. 2. 3. 4. & cap. 1. & 5. de Clerico ægrotante.
[b] Vide ſuprà ead. ſect. cap. 1. art. 8. §. 2. num. 11.
[c] Conc. Pict. cap. 1 habetur cap. 1. de ætate & qualit. ordin.
[d] Chalced. ſuprà.
[e] Cap. ex parte, & cap. conſultationibus, de Clerico ægrotante.
[f] Can. conſtitutum, 7. q. 1.
[g] Pelagius dicitur Gratiano diſt. 28. c. Syracuſanę. Gelaſius ab Iuone epiſt. ad Hugonem 55.

tus dignitatem ſuis ſuffragiis extuliſſet, integro penè anno eius confirmatio- A
[a] c. illud, diſt. 23.
nem, ac conſecrationem diſtuliſſe. Si pariter [a] dubium circà electionem, vel
perſonam electam emerſerit, eo vſque differenda eſt tam confirmatio electi,
quàm conſecratio, donec diſcuſſis omnibus, & legitimè electus declaretur, &
innocens repertus fuerit, atque ita confirmari & ad ordinationem adduci poſ-
ſit. Item, ſi contra conſtituta Eccleſiæ expedire iudicetur vt laicus, ſeu Neo-
[b] Sardic. can. 13. refertur diſtinct. 63. c. Oſius.
phytus ad Epiſcopatum ex diſpenſatione promoueatur, poterit quoque con-
cedi, vt ordinatio diutius aliquantum protelетur, quod Concilium [b] Sardicen-
ſe docuiſſe videtur, qui, ſi quis, ex foro vel ex adminiſtratione diues laicus po-
ſtulatus fuerit in Epiſcopum, eum tamen ordinari non permittit, niſi prius Le-
ctoris officio, & Diaconi, aut Preſbyteri munere fuerit perfunctus, & ità ſi di-
gnus fuerit, per ſingulos gradus ad Sacerdotij culmen aſcendat: Sicque S. Au-
doënum in Rothomagenſem Præſulem ex Palatino poſtulatum, non auſum ad
conſecrationem ſuſcipere, antequam in inferioribus Ordinibus aliquo tempo-
[c] Vita S. Audoëni cap. 11. apud Sur. 24 Auguſti.
re exercitatus fuiſſet, ab auctore [c] ipſius vitæ diſcimus. Paucos tamen repertas B
ex iis qui è Neophytis electi ſint, qui non continuo ordinati fuerint. Eadem
quoque ratio eorum qui ante competentem ætatem ad Epiſcopatum electi
ſunt. Quamuis priſcis temporibus, vbi diuinæ virtutis iuuenes ad apicem
iſtum Sacerdotij raperentur, ſi in electione ætatis ratio prætermitteretur, in or-
dinatione quoque minima cura erat, nec immatura conſecrationi ætas cenſe-
batur, quæ eſſet electioni; vel in neutro diſpenſandum iudicabatur, vel in vtro-
que; poſtquam verò iuniores ob priuatam eorum, vel familiæ ipſorum vtilita-
tem electi ab Eccleſiâ tolerati ſunt, non illicò conſecrari permiſſi, ſed ſi non le-
gitima, ſaltem prouectior, in pueris, & infantibus (quos prodigio ſimile fuit ali-
[d] De iis lege Baronium,
quando cæterorum Patres deſignatos fuiſſe) expectabatur, vt in Hugone [d] quo-
dam Rhemenſi, Theophylacto Conſtantinopolitano, Ioanne 12. Romano, &
aliis innumeris Pontificibus videre eſt, quorum quoſdam agendo de ætate or-
dinandorum in exemplum proferemus.

[e] Pelag. apud Grat. diſt. 76. c. dilectionis.
XI. Denique Pelagius [e] Papa ſuperiùs citatus, ob non occurrentes ſtatos ac C
præfixos ordinationi Quatuor Temporum dies, aliquando differri ordinatio-
nem permiſit, quod quotidie obſeruatur, ſi quis enim v. g. è Subdiacono, iux-
ta Eccleſiæ indulgentiam ſtatim poſt feſtum Paſchæ electus fuerit, cum eodem
[f] Vide ſuprà.
die, ſecundùm Canones [f] duos Ordines ſacros recipere, vel extra ſtatuta tem-
pora Diaconus, aut Preſbyter creari aliquis prohibeatur, ne inauſpicatus ſit &
vitioſus ad ſacros Ordines ingreſſus, cogetur ita electus per ſex ferè menſes ex-
pectare, vt Preſbyter ordinari ac poſtea in Epiſcopũ conſecrari poſſit. Antiquio-
ribus autem temporibus Quatuor Tempora in eo caſu minimè expectari con-
[g] Vide ſuprà præſenti ſect. cap. 1. art. 6. num. 3.
ſueuerant, vt ſuprà [g] docuimus, imò etiam in eo caſu nonnumquam eodem die
duo ſacri Ordines abſque hæſitatione conferebantur, vt exemplis quibuſdam
ſuprà docuimus: quorum vnum tantum hîc vrgemus. Cùm enim S. Epiphanius
Paulinianum Hieronymi fratrem in Monaſterio Bethleemitico degentem, eo-
dem die tam Preſbyterum, quàm Diaconum ordinaſſet, à Ioanne quidem Hie- D
roſolymitano redargutus eſt, quod contra Eccleſiæ leges extra territorium
Clericum ſibi non ſubditum ordinaſſet; reprehenſus tamen minimè fuit,
quod eodem die duos ſacros Ordines Monaſterij neceſſitatis prætextu contu-
liſſet: quia vbi acceleranda ad maiorem gradum promotio videbatur, non
ſemper veteres iſti Patres, qui ex Eccleſiæ vtilitate metiebantur omnia, nec ità
ex formulâ viuebant, legem iſtam curabant, quin diſpenſandi ex æquo tamen
& bono, auctoritatem habere ſe confiderent: quanto magis ergo, vbi Epiſcopi
ordinandi neceſſitas vrgere viſa ipſis fuiſſet, morem iſtum prætergredi non for-
midaſſent, quo vno, & eodem die duo ſacri Ordines conferri prohibentur?

§. V.

Eccleſiam interim dum differtur ordinatio Epiſcopi, viduatam dici, & cur.

[h] Chalced. ſuprà c. 25.
XII. Quartò notandum eſt Eccleſiam, cuius Antiſtes ſolùm electus fuerit vel
confirmatus, ſed nondum conſecratus, prædicto, quem explicamus [h] Chalce-
donenſi

Digitized by Google

A donenſi Canone *χηρεύουσαν*, id eſt, *viduatam, deſolatam, deſertam, carentem, ſeu mancam* dici : conſtat enim verbum *χηρεύω*, à quo nominis iſtius etymologia petenda eſt, idem ſignificare, quod *careo, viduus ſum, deſertus, deſolatus, &c.* Similiter Pelagij [a] Pontificis allato ſuperiùs decreto *viduata* Eccleſia dicitur, quamdiu conſecratum Epiſcopũ non habuerit. Plures alios auctores omitto, nam phraſis iſta vſitata eſt, in qua tamen explicanda Innocentius [b] tertius laborat: cùm enim docuiſſet electos Epiſcopos, ſimulque confirmatos ſpiritale cum Eccleſiâ, ad quam ſunt electi, coniugium iniiſſe: cùm ſibi Pelagij Canonem obieciſſet, in quo viduata Eccleſia dicitur, quamdiu Antiſtes ei præfuturus, conſecratus minimè fuerit, hunc Canonem nihil obeſſe reſpondet : *cùm non intelligatur Eccleſia viduata quaſi ſponſum non habeat: ſed quia ſponſus eius nondum ſit conſecratus, adhuc quoad quædam, quaſi viri maneat ſolatio deſtituta: ſicut iuxtà communem modum loquendi illa dicitur Eccleſia viduata, quæ licet Epiſcopum habeat, inutilem tamen habet.* Nec dubium eſt, quin quemadmodum viduata dicitur mulier, quaſi deſerta,
B carens, & ſolatio deſtituta : viduata quoque poſſit dici Eccleſia, quæ licet metaphoricè ſponſum habeat, ſolatio tamen deſtituta, quibuſdam actibus carens, non omni ſua perfectione cumulata fueri:, cuius nempe capiti, ac rectori nec ordinandi, nec ſacro chriſmate in fronte vngendi, nec chriſma ipſum conficiendi, aliaque Pontificalis ordinis munia obeundi poteſtas conueniat. Fatemur quidem iuriſdictionis poteſtatem, eiuſque exercitium electo, inſuperque confirmato pluriũ Canonũ [c] auctoritate concedi: ſed quæ ſunt ordinis iiſdem [d] ferè omnibus Canonibus denegãtur, inſuperq; ex iis quæ ſuperiùs docuimus, conuenire non poſſe manifeſtũ eſt. Quia tamen antiquitus, vt ſuperiùs inſinuatum à nobis fuit, Metropolitani confirmationem à conſecratione vix diſiungebant, ideò prioribus ſæculis vix aliquos reperies electos Epiſcopos, ante ſui conſecrationem quicquam in ſua Eccleſia adminiſtraſſe, aut iuriſdictionem vllam, antequam conſecrarentur, exercuiſſe: cùm enim [e] vt plurimum confirmati non
C eſſent, quomodo poſſent legitimè ſacrum munus aſſumere, cuius exercitium & nuperis Canonibus, & antiqua Eccleſiæ praxi interdictum ſemper fuit non confirmatis? quomodo enim ſine ſuperioris miſſione, quæ proximum regendi & gubernandi principium eſt, & in confirmatione præſertim obtinetur, in conſecratione verò pleniſſimè habetur, ſacri principatus miniſteria audebit quiſquam vſurpare? quis neſciat vetitum à [f] Paulo fuiſſe, ne quis prædicandi officium aſſumat, niſi mittatur, & Pſeudoprophetas in [g] Scripturis ſacris haberi qui currant, cum non mittantur? Electio [h] quidem ius ad miſſionem impetrandam tribuit, & confirmationem gignit, quia ſi electio legitima fuerit, confirmatio denegari non debet: confirmatio verò miſſionis auctoritatem tradit; cui tamen, vt auguſtior ſit, plebique & rectori creato vtilior, conſecratio diuinorum beneficiorum largitrix accedit. Si tamen aliqui à Metropolitanis ſuis confirmati cogerentur conſecrationem differre, adminiſtrationem Eccleſiaſticam recipiebant, quemadmodum de Catone Preſbytero refert Gregorius [i] Turonenſis,
D eum, cum conſenſu Clericorum ad Epiſcopatũ Aruernæ ciuitatis electus, nec tamen adhuc ordinatus eſſet, cunctis tamen præfuiſſe, Cautino Archidiacono minas intentaſſe, quaſi eũ humiliaturus, & ab officio remoturus eſſet: idque ei infœliciter ceſſiſſe, eodem Cautino regis iuſſu ab Epiſcopis, qui in curia erant reperti, ordinato, quod diſſenſionis, & ſchiſmatis diuturni ſeminarium fuit.

XII. Dici etiam poteſt Eccleſia viduata Epiſcopo, quamdiu conſecratus non fuerit, duplici titulo: primus eſt, quod matrimonium inter Eccleſiam perfectum ac conſummatum non ſit, niſi accedente Epiſcopi conſecratione: alter eſt, quod quamdiu conſecratio differtur, eſto dici poſſit habere Prælatum non tamen Epiſcopũ, qui tunc ſolum Epiſcopus dici poteſt, cùm conſecratus fuerit. Priorem titulum nobis explicant ea, quæ habet Innocentius Bambergenſi Epiſcopo, & Scholaſtico Moguntinenſi, [k] *ſicut legitimi matrimonij vinculum, quod eſt inter virum & vxorem, homo diſſoluere nequit, &c. ſic & ſpirituale fœdus coniugij, quod inter Epiſcopum & Eccleſiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in conſecratione intelligitur conſummatum, ſine illius auctoritate ſolui non poteſt, qui ſucceſſor eſt*

[a] Pelag. dict. c. quoniam.
[b] Innocent. 3. cap. inter corporalia, de tranſlatione.
[c] Can. quamuis 7. q. 1. cap. Suffraganeis 11. de electione, cap. tranſmiſſã, 15. eod. tit. cap. is cui, 42. de elect. in 6. cap. 1. de tranſlatione, & alibi paſſim.
[d] Ibidem & ex prædictis.
[e] Ne electi ante confirmationẽ adminiſtrẽt, niſi in certis caſibus, vide cap. cum in cunctis, § 1. de elect. cap. noſtri eodem tit. cap. qualiter, eodẽ: cap. ũn. de clerico excomm. miniſtrante, cap. cum iam dudum, de præbendis, & alibi paſſim.
[f] Ad Rom. 10.
[g] Ierem. 23 & Ezech. 13.
[h] Cap. poſtquam, de electione, & alibi paſſim.
[i] Greg. Turo. lib. 4. hiſt. cap. 7.
[k] Innocent. 3. cap. noſti, de electione.

Petri, & Vicarius Ieſu Chriſti. Quemadmodum autem in triplici ſtatu conſiderat Pontifex ſpiritale coniugium inter Eccleſiam & Epiſcopum, vt 1. ſit initiatum, 2. ratum, 3. conſummatum; ita corporale [a] coniugium in triplici iſto ſtatu conſiderari poteſt, vt primò ſit initiatum per ſponſalia, ſecundò ratum habeatur per matrimonij Sacramentum, tertiò per carnalem copulam conſumetur: quæ tria tribus prædictis reſpondent, nam quemadmodum [b] ſponſalibus ritè contractis, niſi accedente nouâ aliquâ causâ, aut de nouo detectâ, quæ priùs ignota fuerat, ſecundùm Eccleſiæ leges reſilire nefas eſt: ita nec electores [c] electionem ab electore acceptatam poſſunt, niſi aliquo impedimento electi detecto, vel de nouo contingente, reuocare. Sicut matrimonium [d] ratum firmitatem maiorem ſponſalibus adiungit: ita [e] confirmatio ſuperioris robur electioni ſuperaddit, ac perennitatem, adeout [f] nec electus ſuo iuri renuntiare queat: vnde nonniſi poſt confirmationem [g] vinculum coniugale inter Eccleſiam & electum contrahitur. Denique quemadmodum [h] per coniunctionem corporum matrimonium conſumatur, & ita indiſſolubile redditur, vt nec [i] per ingreſſum religionis ſolui, aut alia quacumque ratione præterquam morte finiri poſſit. Ita in conſecratione conſumatur ſpiritale Epiſcopi cum Eccleſia coniugium, per quam nempe potens redditur ad generandos Patres ſpiritales, Presbyteros ſcilicet & rectores populo Chriſtiano ſuppeditandos, vt ex prædictis videre eſt, & ità demum firmũ redditur vi ipſius conſecrationis, vt cõiugium inter Eccleſiam & Epiſcopum deinceps interminabile ſit, ac ſolâ morte Eccleſiaſticâ, id eſt depoſitione finiendum: cùm è contrà [k] electus, quantumcumque confirmatus, quamdiu conſecratus non fuerit, per exceptionem criminis argui poſſit, abſque eo quod accuſationi, aut inſcriptioni locus detur, auditâ quoquè exceptione deiici à ſperatæ dignitatis conſequutione poſſit. A B

XIII. Poſterior titulus, quod nempe [l] electus confirmatus, Prælatus dici poſſit non Epiſcopus, nobis euidenter pluribus iuris teſtimoniis innoteſcit. Primò enim Innocentius 3. [m] Priori S. Fridiani Lucani, & aliis, de ipſorum electo ſcribens illum, ſi conuictus fuerit criminis de quo accuſabatur reus eſſe, præcipit, quatenus *eum à Prælatione Lucanenſis Eccleſiæ amouentes*, electionem alterius perſonæ celebrare non differant. Idem quoque Innocentius [n] Metenſi Archidiacono reſpondens, electum Epiſcopo opponit; quæſtionem ſcilicet mouens, num Epiſcopo, vel electo aliquid iuris ſit, inconſulto Capitulo. Vnde [o] Gloſſa, Clementinâ conſtitutione, quâ puniuntur qui in Epiſcopum violentas manus iniiciunt, non comprehendi docet electos, etiam confirmatos, ſed nondum conſecratos, non enim Epiſcopi ſunt, non Pontifices, qui ſummi Sacerdotes non ſunt, cùm poſſint etiam necdum eſſe Sacerdotes, quamuis confirmati fuerint. Quamobrem in Põtificali [p] Romano, antequã conſecrati fuerint, dicuntur *electi*, numquam niſi poſtquam conſecrati ſunt dicuntur *Epiſcopi*, & vbi conſecrandi ab aliquo Antiſtite conſecrationi adſiſtente præcipuo conſecratori offerũtur, Presbyterorũ ſolùm nomine honorantur. Ad eos quoque [q] ante conſecrationem Papa reſcribens filios vocat, quos conſecratos fratres nominat: imo nec eos qui ad Summum Pontificatum electi ſunt, verè ac propriè dici Summos Pontifices, niſi conſecrati fuerint, ratio allata oſtendit; cùm enim per conſecrationem Epiſcoporum ac Sacerdotum ordini inſerantur, & poſſint aliquando etiam laici eligi ad Summum Pontificatum, qui nullo ſint ordine inſigniti, nec Epiſcopi, nec Epiſcoporum primi ac ſupremi propriè ex vi ſolius electionis dici poterunt. C D

[a] c. noſtrates, 30 quæſt. 5.
[b] Cap. de illis, cap. ex litteris, cap. commiſſum, cap. requiſiuit, de ſponſalibus, & aliis.
[c] Cap. cũ inter, de electione.
[d] Cap. veniẽs, de ſponſalib. & alibi paſſim.
[e] Vide ejt. §. ſuperiori iuris teſtimonia.
[f] Cap. 2. de in integr. reſtitutione.
[g] Cap. inter corporalia, de tranſlat.
[h] Cap. quãto, de diuortiis.
[i] Cap. ex publicato, de conuerſione coniugatorũ.
[k] Cap. ſuper his, de accuſatione.
[l] Vide Gloſſam v. dedicanda, in cap. 1. de religioſis domibus. Vide etiam Goffridum Vindocin. opuſculo 2. de ordinat. Epiſcop. ſiuè.
[m] Innocẽt. 3. cap. cum litteris, de teſtib.
[n] Idem cap. tua nuper, de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.
[o] Gloſſ. v. Pontificem, Clemẽnt. 1. de pœnis.
[p] Pontificale Rom. de conſecr. Epiſcopi.
[q] Praxis Curiæ Rom. Vide Clemẽt. cit. & Gloſſam tum in caſu, tum v. fratres.

§. VI.

Digreßionem continens de ſtatu Romani Pontificis electi, non confirmati.

XIV. Hoc quidem in electo ad Summum Pontificatum peculiare eſt, quod vbi quis in Romanum Pontificem electus eſt, confirmatione inſuper opus non ſit ad ſtatus ipſius firmitatem, nec vlla exceptione ipſius conſecratio impediri queat, ſed iuxta decretum Alexandri [r] tertij in Concilio Lateranenſi neceſſum ſit, *vt ille abſque vlla exceptione ab vniuerſali Eccleſia Romanus Pontifex habeatur*, id eſt

[r] Conc. Later. ſub Alex 3. cap. 1. cap. licet ad vitanda, de electione.

Digitized by

A id eſt pro capite Eccleſiæ agnoſcatur, eò quod licet violenter, & ad tẽpus com-
plementum conſecrationis abſit, ius tamen ipſius obtinendæ numquam tolli
poſſit. Cuius rei rationem tradit Nicolaus ſecundus in Concilio Lateranenſi,
[a] *qua*, inquit, *Sedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur Eccleſiis, atque adeò*
ſuper ſe Metropolitanum habere non poteſt; Cardinales Epiſcopi proculdubio Metropolitani
vice funguntur, qui videlicet electum Epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem prouehant:
& paulò pòſt, *electus tamen, ſicut verus Papa, obtineat auctoritatem regendi Romanam*
Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius; quod Beatum Gregorium ante ſuam con-
ſecrationem feciſſe cognouimus.

a Conc. Lateran. ſub Nilao 2. can. in nomine Domini, diſt. 23.

XV. Quod habet Nicolaus ſecundus S. Gregorium auctoritatem regendi
Romanam Eccleſiam ſibi, antequam conſecraretur, aſſumpſiſſe, aliqui falſitatis
ſuggillare non dubitant: neque enim, inquiunt, probabile eſt Gregorium, qui [b]
Pontificatum ſummoperè fugiebat, qui ad Imperatorem litteras dederat, qui-
bus eum à ſui confirmatione auerteret, qui literis Imperatoriis quibus confir-
B mabatur, receptis, fugam meditatus eſt, qui ad Imperatorem, & alios qui
apud ipſum Imperatorem gratioſi eſſent, & confirmationem eius promoue-
rent, grauiter conquæſtus eſt, quod ſe, vt ſibi videbatur, tantò oneri imparem
ad Summi Pontificatus ſolium ſublimaſſent: non eſt, inquam, probabile eum
qui Pontificatum ſe ſperaret effugere poſſe, & qua poſſet induſtriâ effugeret,
onus interim Pontificale exercuiſſe, aut aliqua ex parte attigiſſe. Deinde alia
erat huiuſce temporis Eccleſiæ conſuetudo, nec ſolebant Summi Pontifices
ante Imperatoris conſenſum, antequam conſecrationem adepti fuiſſent, quid-
quam in Eccleſiâ Romanâ, quod ad Pontificale munus ſpectaret, moliri, vt ex
epiſtola [c] Romani Cleri ad Scotos redditâ, quæ habetur apud Bedam, colligit
Baronius: [d] *nam*, inquit, *cùm ſedes vacaret morte Seuerini Pontificis, electuſque in eius*
locum eſſet Ioannes huius nominis quartus, ſed nondum conſecratus: videre eſt in literis illis
Curam Romanæ Eccleſiæ non electum ſolum geſſiſſe, ſed quatuor ſimul eiuſdem Eccleſiæ mi-
C *niſtros ſacros, nempe Archipresbyterum primo loco, deinde electum, tertio loco primice-*
rium, quarto verò conſiliarium: apud hos enim, donec legitimus Pontifex ſedere poſſet, cura
poſita erat non Romanæ tantum, ſed vniuerſalis totius orbis Eccleſiæ: eodemque ordine, quo
recenſiti ſunt, inſcribebantur eorum nomina in literis quas ſcribi in diuerſas Prouincias con-
tingebat: ſicut poſitum videmus in dictis ad Scotos datis literis, in quibus ſubſcribunt,
Hilarius Archipresbyter & ſeruans locum Sedis Apoſtolicæ, Ioannes Diaconus, & in Dei
nomine electus: item Ioannes primicerius & ſeruans locum Sedis Apoſtolicæ, & Ioannes
ſeruus Dei conſiliarius eiuſdem Sedis Apoſtolicæ: hæc ex doctiſſimo Cardinali Baro-
nio. Quæ prætereа ex eo confirmari poſſunt, quod ſynchronos S. Gregorij,
alter Gregorius Turonenſis ſe exiſtimaſſe oſtendat, nonniſi per conſecrationem
S. Gregorium Papam conſtitutum fuiſſe: nam de Gregorio, cuius ordinatio-
ni quidam Eccleſiæ Turonenſis Diaconus intererat, ita ſcribit, *cùm latibula fu-*
gæ prepararet, capitur, trahitur, & ad B. Petri Apoſtolatum deducitur, ibique ad Pontifi-
calis gratiæ officium conſecratus Papa vrbi datus eſt. An verò probabile eſt S. Grego-
D rium, qui ante conſecrationem pro Papa nequaquam cognoſcebatur, officium
Pontificis vſurpare voluiſſe?

b Lege Greg. Turon lib. 10. hiſt. cap. 1. Ioan. Diacon. lib. 1. vitæ Gregor. cap. 40. 44. & ſeq. Gregor. regeſt. lib. 1. epiſt. 3. 4. 5. 6. 29. & alias.

c Beda hiſt. Angl. lib. 2. cap. 19.

d Baron. tomo 8. ad ann. 592.

XVI. Non tamen aut falſus, aut mentitus dici debet Nicolaus 2. nam & ex
Ioanne Diacono S. Gregorij [e] vitæ ſcriptore diligẽtiſſimo, & ex laudato à nobis
Gregorio [f] Turonenſi, diſcimus, cùm poſt ipſius electionem lues atrociſſima po-
pulum vehementius deuaſtaret, ipſum ſermonem ad populum habuiſſe, quo
eum ad pœnitentiam hortaretur: Litaniarum, ſeu publicarum precum celebran-
darum formam, modumq; induxiſſe; & quamuis in ipſo ſupplicationũ momento
crudelius ipſa deſæuiret, non tamen deſtitiſſe à commonẽdo populo, ne ab ora-
tione ceſſaret, donec miſeratione diuina peſtis ipſa quieſceret. Poſſunt & in eius
rei confirmationem [g] tres priores epiſtolæ S. Gregorij adduci, quibus & Eccle-
ſiaſticis curis, & temporalibus Eccleſiæ Romanæ negotiis eum, antequam Epiſ-
copus conſecraretur, intentum fuiſſe colligitur. Verùm, vt liberè fatear, non eſt
certum has epiſtolas, antequã Pontifex fuiſſet ordinatus, à S. Gregorio ſcriptas
fuiſſe, quin imò tertia epiſtola manifeſtè apparet, nonniſi poſt Imperatoriũ Ro-

e Ioan. Diac. lib 1. cap. 4.

f Greg. Turo. ſuprà.

g Greg. lib. 1. epiſt. 1. ad Epiſcop. per Siciliam, 2. Iuſtino Prætori Siciliæ, 3. Paulo S.holaſtico.

mam allatum conſenſum, & conſecrationem ſuſceptam, data fuiſſe. Deinde quis certò ſpondere velit has epiſtolas ſuo loco fuiſſe collocatas? Itaque ex ipſis nonniſi infirmum ſumi poteſt argumentum, S. Gregoriũ aut ſpiritalia, aut temporalia Pontificatus officia ante ſui conſecrationem attigiſſe. De iis autem, quę ad peſtis in vrbe Româ tempore ſuæ electionis graſſantis & atrociter deſæuientis extinctionem mandauit Gregorius, poſſumus cum [a] Baronio dicere, ob ſanctitatem ac notam prudentiam & auctoritatem egregiam tanti Pontificis electi, non auſum quenquam Eccleſiæ miniſtrum, quacumque dignitate polleret, niſi eius iuſſione, ſibi aliquod officium arrogare; conceſſiſſe ipſi omnes, vt populum alloqueretur, & remedia ſalutaria diuinæ placandæ iuſtitiæ præſcriberet: non auſum ſanctiſſimum virum in tantâ populi calamitate pium iſtud munus detrectare: [b] *quamobrem inuitum in tantâ rerum, & temporis neceſſitate coactum ipſum Gregorium, Chriſtianâ charitate iubente, ad breue ſpatium temporis gerere ſe Pontificem, ſeu potius pro Pontifice, in his duntaxat, quæ ad expiationem ſpectarent vrbis, ad luem videlicet ingruentem auertendam, Litanias indicendo, & eiſdem pro ſtudio frequentandis, exhortationemque ad populum, quâ ad pœnitentiam prouocaret, habendo.* A B

[a] Baron. ad annum 590. ſuprà.

[b] Ibid.

XVII. Ex qua Baronij ſententia facilè quæ obiecta ſunt contra Nicolai ſecundi auctoritatem, elui, ſimulque ipſius Nicolai ſecundi teſtimonium explicari poſſunt. Quod enim ex charitate, & inuitus ante conſecrationem ſuam fecit Gregorius primus, potuit ſtricto iure efficere, niſi aut ipſe Pontificale officium à ſe auertere cogitans, conſenſum quoque fictè ſolum ac ſimulatè præbuiſſet, qui tamen verus ac plenus requiritur, vt coniugium cum Eccleſia ſua electus contrahat; aut niſi præſcripta iam à multo tempore, & ab Eccleſia tolerata conſuetudo expectandæ conſecrationis, ius Pontificalis officij exercendi ademiſſet: quâ proinde ſublatâ conſuetudine, & ex ſuppoſito electi conſenſu, verè dixit Nicolaus ſecundus, & Gregorij exemplo probauit, electum in Romanum Pontificem plenam ac liberam omnia adminiſtrandi habere poteſtatem: vnde nullum ex allatis obiectionibus argumentis dictum eius infirmat: nam eſto probabile non ſit, tum ob Gregorij auerſum à Pontificatu animum, tum ob vſitatum huius temporis morem, tum ob Gregorij Turonenſis allatam auctoritatem, Gregorium magnum quippiam Pontificalis officij tanquam ſibi debiti, arrogare ſibi voluiſſe, ſaltem ſolum, & non cum aliis, qui coadiutores tunc, & adminiſtri electo dabantur; nihilominus hoc non impedit, quin ex charitate, & Eccleſiæ vrgente neceſſitate (quę ab Imperatoris conſenſu non expectando eum excuſare poterat, quemadmodum & [c] Pelagium ſecundum ipſius prædeceſſorem excuſauit, vt continuò Pontifex fieret) Pontificalis adminiſtrationis partes aliquas decerperet, præſertim concedentibus iis, quorum intereſſe videbatur. Nec id obſtat, quin ſublatâ iſtâ conſuetudine poſſit electus in Romanum Pontificem omnia Pontificalia officia adminiſtrare; quin etiam potuiſſet fortè S. Gregorius, ſi ità libuiſſet, eam adminiſtrationem tanquam ſui iuris ſibi arrogare; quin potuiſſent quoque cæteri Romani Pontifices tanquam iuſtum & æquum idipſum ſibi aſſumere, quamuis nequaquam hoc expedire cenſerent, ne ex prærepta iſta adminiſtratione, Imperatores, quorum maxima tunc temporis etiam in ſacris erat auctoritas, irritati, & offenſi, Eccleſiaſticã pacem turbarent. C D

[c] Vide Anaſt. in Pelag. 2.

XVIII. Neque hæc ſolutio cuiquam moleſtiam faceſſere debet, quaſi perperam iam agant Summi Pontifices, qui ſtatim atque electi ſunt res Eccleſiæ adminiſtrant, cùm tamen nec S. Gregorius, nec alij circà eius tempora Pontificale officium, quaſi ſibi debitum, aſſumere aut voluerint, aut ſoliti fuerint. Nam ſiue concedente Eccleſiâ ius Imperatoribus, acquiſitum fuiſſe dicamus, vt iis inuitis Pontifex quantũlibet à clero & populo expetitus, non cenſeretur plenè electus; ſiue ea foret iſtorum temporum cõditio, vt clerus ac populus neminem niſi ex conditione ratihabitionis Imperatoriæ eligere cenſeretur, proindeq; eâ ſublatâ, nullã electio firmitatẽ, nullum robur haberet, vtpotè quæ conditionata tantũ eſſet, adeóq; non poſitâ conditione nullũ effectũ ſortitura: ſiue tandẽ violẽta hæc fuerit Imperatorũ vſurpatio, cui pro bono pacis acquieſcere neceſſariũ cenſuerint Sũmi Põtifices: nihil tamen iſta Eccleſiæ iuri præiudicare potuerũt,

quia

A quin aliã pro libito eligendi Sũmi Pontificis rationẽ ipſa præſcriberet, & iugum iſtud excuteret: cùm certũ ſit poteſtatem Eccleſiæ relictã à Chriſto deſignãdi, ac deligendi ſibi Summũ Pontificem, independẽter eſſe ab alia quacumque poteſtate: ſibi enim Eccleſia ſufficiens eſt, vt de capite ſibi prouideat, eumq; eligat, qui omnibus præfuturus ſit. Quacumque autem ratione electio peragenda præſcribatur, quæcumque conditiones ad eius firmitatem ab Eccleſiâ pro diuerſis temporibus ſtatuantur, hoc nihil officit aut Eccleſiæ poteſtati, aut Chriſti inſtitutioni, aut Pontificiæ auctoritati, quæ cùm ab alio ſuperiore independens ſit, abſolutâ omnimodè electione, ac deſignatione Summi Pontificis, ab omnibus quorum intereſt, & ad quos illam ſpectare Eccleſia determinauit, inuiolabilis ipſa, & inconuulſa manere debet: cum ea petræ iſtius ſit ſoliditas, vt ſtãtim atque in ædificium Eccleſiæ compacta fuerit, nullâ amplius inſultatione aut humanâ machinatione concuti, aut labefactari poſſit. Quia tamen olim ad electionem integram concurrebant non ſolùm cleri aut populi Romani deſideria,
B verùm etiam accedebat Epiſcoporum, Cardinalium, Imperatoriſque conſenſus; quia poſteriora prioribus firmitatem addebant, nullaque erant, verbi gratia, Cleri ac populi deſideria, niſi Epiſcoporum conſenſus accederet: ideò poſterior eorum conſenſus, qui ad integram electionem requirebatur, confirmatio dici poterat, non quod electus ſemel Romanus Pontifex confirmari propriè poſſit, qui nullum ſuperiorem agnoſcit, ſed quod electio dimidiata Romani Pontificis confirmari queat aliorum conſenſu, quem Eccleſia ad integritatem electionis eius exquiſierit. Cùm autem antiquitus (ſi tempora iſta exceperis, quibus ob abſentis Imperatoris exquiſitum conſenſum, conſecrationes Summorum Pontificum differri diu nonnumquam contingebat) Epiſcoporum Cardinalium vix à conſecratione Summi Pontificis conſenſus diſiungeretur; quia nempe, quem ipſi, diſcuſſis cleri ac populi deſideriis, legitimè expetitum repererant, mox conſecrare ſolebant: ideò
C fit, vt tunc temporis, vix ante conſecrationem negotia Eccleſiaſtica Pontifices attingerent. Poſtquam autem ad Cardinales, non ſolùm Presbyteros ac Diaconos (qui totius Romani cleri vices exhibent) verumetiam ad Epiſcopos electio tranſlata eſt, & excluſus populus, & pauci ex Optimatibus, prout diuerſa tempora tulerunt, admiſſi, iis omnibus conſentientibus, vel maximâ eorum parte, iam integra electio iudicata eſt, nec diutiùs differendum fuit, quin electus in Pontificem res Eccleſiaſticas, ac temporales ad Romanam Eccleſiam ſpectantes, ſubmoto omni ſchiſmatis periculo, tractaret. Vnde legimus [a] Gregorium 7. antequam conſecraretur, Hiſpaniæ partem cuidam Comiti conceſſiſſe, Legatos miſiſſe, Principibus inhibuiſſe, ne dictam partẽ armis tentarent: [b] Clementem 4. abſentem renuntiatum Peruſij, Viterbiam Cardinales ad Curiam accerſiuiſſe: ſimiliterque [c] Celeſtinum 5. licet à Cardinalibus, vt ad Peruſinam vrbem celebriorem atque commodiorem ſe conferret, inuitaretur, eundem, inquam, in ſententia permanentem Aquilam eos reuocaſſe: alios plures & imperaſſe, & negotia publica ſua auctoritate adminiſtraſſe antequam conſecra-
D rentur, reperies.

[a] Greg. 7. lib. 1. epiſt. 67.
[b] Lege Platinam, Ciacon. & alios in Clement. 4.
[c] Lege eoſdẽ in Celeſtino 5.

XIX. Atque hoc modo intelligenda ſunt, quæ de confirmatione Romanorum Pontificum leguntur, quale eſt dictum cuiuſdam Portuenſis Epiſcopi, qui Anacletum Schiſmaticum conſecrarat, apud Malmeſburienſem, [d] *poſtremo nec veſtrum, nec meum fuit eligere, ſed potius electum à fratribus ſpernere, vel approbare:* & infrà, *fratres ſiquidem veſtri Cardinales, quorum præcipua in electione poteſtas cum clero vniuerſo, expetente populo cum honoratorum conſenſu, in luce, in manifeſto, vnanimi voto, & deſiderio delegerunt Dominum Petrum Cardinalem in Romanum Pontificem Anacletum, hanc ego electionem canonicè celebratam conſpexi, & auctore Deo confirmaui.* Hæc Schiſmaticus in gratiam Anacleti contrà Innocentium ſecundum in ſchiſmate intruſi, cui cùm magna fides adhiberi non debeat, non itàtamen deneganda, quin ex eius verbis, vel ſui ſæculi, vel anteriorum, ad quæ ſui temporis morem reuocet, conſuetudo colligi queat, hanc in electionibus Summorum Pontificum formam fuiſſe obſeruatam, quæ in aliorum Epiſcoporum; vt nempe quemadmo-

[d] Malmeſbur. lib. 1. de geſtis Pontific. Anglorum.

dum hi, ità & illi à Clero & populo expeterentur, electioque iſta ab Epiſcopis Prouinciæ confirmaretur; dummodo tamen numquam abſolutè deſignatum Romanum Pontificem intelligas confirmatione ſuperioris indigere, quemadmodum reliqui Epiſcopi à ſuperiori confirmantur, quamuis Cleri ac populi Romani nominatio, ac ſuffragatio rectè ab Epiſcopis Prouinciæ, qui maiorem antiquitus in electionibus auctoritatem habebant, confirmari dici potuerit, nullam ſcilicet vim habitura, niſi eorum calculo comprobaretur. Ex qua tamen conſuetudine malè Portuenſis iſte Epiſcopus pro Anacleto contra Innocentium ſecundum argumentum ducebat, qui [a] & priùs electus fuerat, & plura Cardinalium ſuffragia meruerat, quibus tunc [b] Nicolai ſecundi conſtitutione demandata fuerat Summi Pontificis electio: præſertim cùm inualuiſſet mos, vt iſte alteri præferretur, qui potioribus eligentium meritis iuuaretur & ſtudiis, eaque eſſet [c] prærogatiua Innocentij ſecundi, quod ab Epiſcopo Hoſtienſi ex more, tribuſque aliis Epiſcopis Cardinalibus creatus foret, ſed hæc potiſſima, quod maioris Eccleſiæ partis conſenſione pro Summo [d] Pontifice habitus poſteà fuiſſet. Quædam alia de confirmatione Summi Pontificis à nobis adducta, & alibi ſoluta ſunt, quædam alia proferri poſſunt eodem modo ſoluenda.

[a] Vide Ciacon. & alios in vita Innoc. 2. plures item Bernardi epiſtolas pro Innocentio cōtra Anacletū.
[b] Nicolaus 2. ſuprà.
[c] Vide epiſt. Bernardi 126. ad Epiſcopos Aquitanos.
[d] Vide de ſūma poteſtate Rom. Pontif. in ordinat. ſuprà.
[e] Bernardus ſuprà.

XX. Hinc etiam accidit, vt [e] Bernardus, etſi per ſuperinductionem Anacleti ſchiſma conflatum non diffiteatur, per ordinationem tamen ipſius auctum & promotum fateatur: non quod Papa ſolùm electus, necdum conſecratus Papa verus non ſit, ideoque ſolâ electione alterius Pontificis ſchiſma nondum formatum eſſet: ſed quod electioni facilius ſit renuntiare cui conſecratio non acceſſit, quàm cui ipſa acceſſerit, ſchiſmatiſque malum ſuperordinatione alicuius in Papam, altero iam electo & ordinato maximè ingraueſcat, & obfirmatis in diſſenſione iſtâ animis difficilius remediū adhiberi poſſit: quemadmodum enim præcedens matrimonium ſecundo inito turbatur, ſed non cenſetur obſtinatus in eo diuortio contrahentis animus perſiſtere, niſi poſtquam ſecundas illicitas nuptias copula carnali confirmauerit, quæ vbi acceſſerit, quantumuis illicitus iſte contractus ſecundùm æquitatis leges conualeſcere non poſſit, prauo tamen affectu, & reſiliēdi difficultate quodāmodo conualeſcit: eſto tamen ad verū matrimonium conſenſus cōtrahentium ſufficiat, non copula requiratur. Ita quoq; licet verus electione Papa, quoad auctoritatem ac iuriſdictionem conſtituatur, nec conſecratio ad id neceſſaria ſit, ſchiſma tamen, quod alterius electione, viuente legitimo, procreatur, eiuſdem ſuperinducti conſecratione confirmatur; nam ſi dubia prioris eſſet electio, in diſcuſſionem vocari potuiſſet, interimque de alio eligendo tractari, ita tamen vt concludi quicquam nefas ſit, niſi priori reſciſſâ & diſſolutâ, ne multorum Capitum introductio Eccleſiaſticam labefactet vnitatem. Vbi verò vno iam conſecrato alter etiam conſecratur, non relinquitur priori electioni diſcutiendæ locus, ſed ipſo conſecrationis facto omninò damnatur; neque enim alter conſecratur, niſi qui legitimè electus iudicatus eſt, cuius proinde prius electi creatio illegitima concluſa fuit. Eo ergo ſenſu hæc de prædicto Anacleto, Lemouicenſi, Pictauienſi, Petragoricenſi, & Xantonenſi Epiſcopis reſcribit S. Bernardus, [f] *nam illa, quam iactat, iuratorum ſuorum non electio, ſed factio, vmbra tantum fuit, & occaſio, & velamentum malitiæ; dici poteſt electio, ſed impudenter, ſed mendaciter; ſtat quippe ſententia Eccleſiaſtica & authentica, poſt primam electionem non eſſe ſecundam: celebratâ proinde primâ, quæ ſecundò præſumpta eſt, non eſt ſecunda, ſed nulla. Nam etſi quid minus fortè ſolemniter, minuſve ordinabiliter proceſſit in eâ quæ præceſſit, vt hoſtes vnitatis contendunt, numquid tamen præſumi altera debuit, niſi ſanè priore prius diſcuſſâ ratione, caſſatâ iudicio? Ea propter qui ſe ſuper ingerere feſtinant, quique temerariò manus imponere nihilominus accelerauerunt, Apoſtolo prohibente, nemini citò manum imponas, maius peccatum habent, ipſi auctores ſchiſmatis, ipſi grandis malitiæ huius principes extitere.*

[f] Bernardus ſuprà.

XXI. Cætera quæ addit Marcus Antonius [g] de Dominis, vbi fusè probare contendit, nec Papam, nec Epiſcopum vllum electum quicquam habere poteſtatis, ſed ſolâ conſecratione integram poteſtatem tam ordinis, quàm iuriſdictionis nanciſci. Illa, inquam, omnia ſi quid probarent, nimium vtique probarent,

[g] De Dominis de Rep. Eccleſ. lib. 4. cap. 11. à num. 47 ad 55. de hac re tractat.

A rent, & Eccleſiæ vnitatem, cui ſeruandæ Patres omnes enixè ſtudendum eſſe docuerunt, vel pluribus aliquando conſtitutis in Eccleſia Summis Pontificibus ſcindi poſſe demonſtrarent. Eò enim exempla Felicis viuente Liberio, & Vigilij viuente Siluerio in Apoſtolicam Sedem euectorum, ab ipſo prolata collimare poſſunt. Sed nouitate iſtâ hæreticâ reprobatâ, quam alio in loco profligabimus, ad præſentem quæſtionem notare ſufficiet, hæc exempla ad rem nequaquam pertinere; nec ex iis probari ſufficienter electionis nullam habendam eſſe rationem, ſed ſolum ordinationis: eâ ſiquidem propoſitione ſemel admiſsâ quis non videat ſus deque Eccleſiaſticum ordinem ruiturum? quantò melius ex præcedentibus colligetur, ordinationem vitioſam eſſe, quæ electionem illegitimam conſecuta fuerit: neminem poſſe iure ordinari, niſi electione diſcuſsâ, examinatâ, approbatâ: poſſe tamen fieri, ſeu propter Eccleſiæ bonum, ſeu propter aliquam aliam cauſam, vt tam electio, quàm ordinatio vitioſa, Eccleſiæ
B conniuentiâ conualeſcat: quemadmodum matrimonia inualida, vel ex defectu ætatis, vel conſenſus, vel alterius impedimenti, quod perpetuum non ſit, contrahentium affectu, & temporis diuturnitate aliquando conualeſcunt.

§. VII.

Antiſtites electos, & confirmatos ante conſecrationem iuriſdictionis poteſtate præditos eſſe.

XXII. Confirmatur autem veritas iſta Catholica, quod electis Antiſtitibus eſto non conſecratis, poteſtatem iuriſdictionis aliquam concedi ab Eccleſia non repugnet, exemplo tum Apoſtolorum, tum etiam ſeptuaginta diſcipulorum à Chriſto electorum. Primum enim Apoſtolos conſtat à Chriſto Domino electos, vocatos, & ad prædicandum miſſos, antequam aut Preſbyteri, aut etiam Epiſcopi conſecrati eſſent. Quis enim neſcit ipſos nonniſi in die vltimo cœnæ
C fuiſſe Sacerdotes conſecratos, dicente ipſis Chriſto, [a] *hoc facite in meam commemorationem?* quis ignorat, nec ipſos niſi poſt reſurrectionem Chriſti perfectam Sacerdotij poteſtatem accepiſſe, dicente eodem Chriſto, [b] *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Ipſi tamen Apoſtoli longè anteà à Chriſto vocati, & Apoſtoli nuncupati ſunt, non ſine aliqua poteſtate conceſſa: non enim probabile eſt iis, quos à reliquis ſecretos eligebat Chriſtus, [c] *quos & Apoſtolos nominauerat*, nullam præ cæteris poteſtatem tradidiſſe, quinimo contrarium pluribus aliis Scripturæ ſacræ teſtimoniis manifeſtè conſtat: nam apud [d] Matthæum & [e] Marcum legimus Chriſtum conuocatis duodecim diſcipulis ſuis, dediſſe illis poteſtatem ſpirituum immundorum, vt deiicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem: eoſdem quoque ad Euangelij prædicationem iam anteà à Chriſto miſſos fuiſſe apud [f] Lucam diſcimus; vt exinde pateat electis ad Apoſtolatum,
D necdum conſecratis, ea munia demandata fuiſſe, quæ iuriſdictionis viderentur, nec ordini illigata forent. Quæ quidem confirmari poſſunt, tum ex Iacobo Hieroſolymorum Epiſcopo, nonniſi poſt aſcenſionem Chriſti à Petro, & aliis duobus Apoſtolis ordinato, vt ſuperiùs [g] docuimus: quem tamen ante ordinationem ſuam non habuiſſe poteſtatem iuriſdictionis dici non poteſt, cùm ad eum quoque Saluatoris iſta ſententia directa ſit, [h] *ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos*, quibus verbis Epiſcopalis auctoritatis amplitudo maximè commendatur, adeout Cyrillus [i] Alexandrinus, iiſdem orbis Doctores, & diuinorum myſteriorum miniſtros conſtitutos fuiſſe aſſeruerit. Quid memorem etiam [k] Paulum & Barnabam, quos multo tempore Apoſtolatus officio fungentes ſcriptura memorat, antequam ſegregati eſſent, id eſt ordinati, vt explicant SS. [l] Chryſoſtomus, & [m] Leo: ad quod tamen vſque tempus ſi nolis Pauli ordinationem dilatam: ſanè cùm conſtet eundem per triennium Apoſtolatus miniſterium exercuiſſe, quo toto [n] triennio, nullum Apoſtolorum viderit, neceſſe ſaltem eſt dilatam ipſius ordinationem fuiſſe, vſque dum *reuertens Hieroſolymam, à Petro, Iaco-*

[a] Lucæ 22. & 1. Corinth. 11.
[b] Ioan. 20.
[c] Lucæ 6.
[d] Matth. 10.
[e] Marci 3.
[f] Lucæ 9. & 10.
[g] Vide ſuprà non longè ab initio huius ſect.
[h] Ioan. 20.
[i] Cyril. Alex. in Ioan. lib. 12. cap. 55.
[k] Actorũ 13.
[l] Chryſoſt. in cap. cit. Act. & ad Galat. 1.
[m] Leo epiſt. ad Dioſcor. 81. cap. 1.
[n] Ad Galat. 1.

boque, & Ioanne gentium Apoſtolus ordinatus ſit, quemadmodum [a] ait Hieronymus. A
Idem ab exemplo ſeptuaginta diſcipulorum argumentum duci poteſt: nam ſeptem primos Diaconos è numero ſeptuaginta diſcipulorum, (quos apud [b] Lucam à Domino deſignatos, iam tum viuente Chriſto, in Dominicam vineam cum poteſtate miſſos exploratiſſimum eſt) fuiſſe refert [c] Epiphanius, quos tamen tantum abeſt vt Preſbyteralem ordinationem habuerint, cùm nequidem Diaconalem haberent, qua poſteà, teſtimonio [d] Actuum Apoſtolorum, donati ſunt.

[a] Hieronym. de ſcriptorib. eccleſiaſt. in Paulo.
[b] Luc. 10.
[c] Epiph. Pan. lib. 2. cap. vlt.
[d] Actorum 6.

XXIII. Nihilominus quamuis electi in Epiſcopos iuriſdictionem, vt ſuprà docuimus, etiam antequam ſint conſecrati, obtineant, viduata dicitur in Concilio [e] Chalcedonenſi eorum Eccleſia quaſi imperfecta, nec omnibus ſuis numeris abſoluta: tum quod ſibi talis Eccleſia nondum plane ſufficiat ad ſui perennitatem, quæ per Sacramentum Ordinationis (cuius conferendi ſoli conſecrati Antiſtites capaces ſunt) procuratur: tum quod & aliquâ diuinitus Eccleſiæ perfectæ collatæ, confirmandi Neophytos, conſecrandi virgines, Altaria, B
& Vaſa ſacra, cæteraque ſimilia faciendi poteſtate priuata ſit, nec ſtatum ſuum naturalem adhuc conſecuta: tum quod coniugium inter eam & *Epiſcopum* electum, etiam confirmatum, ante conſecrationem ratum quidem eſſe videatur, ſed non conſummatum, naturâ quidem ſuâ quoad Epiſcopus vixerit, perpetuum, faciliùs tamen ſolubile, quàm ſi Antiſtitis conſecratione firmatum ſit: tum quod Epiſcopus ipſe electus nondum conſecratus in ſtatu quodam violento videatur, donec debitam ſibi ordinis poteſtatem conſequatur: vnam poteſtatem ad tempus habeat, non habendo alteram, cum tamen duas iſtas poteſtates Deus ad ſummi Sacerdotij perfectionem coniunctas eſſe voluerit: exponat ſe temerè errandi periculo, ſi adminiſtrationis difficultatibus implicetur, neglectâ gratiâ ordinationis, quam ad ferendas ad regiminis Eccleſiaſtici moleſtias adiutricem & cooperatricem Chriſtùs adnexuit. Quæ rationes quas alibi [f] vberiùs contra Nouatores quoſdam Anglos proſecuti fuimus, Pariſiẽſis Theologiæ Facultatis defenſionem ſuſcipientes, & alibi Deo dante fuſiùs fortè adhuc confirmabimus, manifeſtè oſtendunt, non ſine periculo poſt electionem Antiſtitis, ipſius ordinationem protelari. C

[e] Chalced. ſuprà c. 25.
[f] In Vindiciis noſtris Cenſuræ Pariſienſis lib. 3. cap. 2. §. 5. & alibi eodem opere.

§. VIII.

Bona Eccleſiæ ante conſecrationem Epiſcopi cuius ſint, & à quo adminiſtrentur.

XXIV. Denique citatum ſuperiùs à nobis Concilium [g] Chalcedonenſe viduatæ Eccleſiæ reditus tamdiu cuſtodiri apud Oeconomum ſtatûit, quamdiu Antiſtes conſecratus fuerit: ablato nempe ipſi bonorum Eccleſiaſticorum vſu, atque adminiſtratione, donec conſecrationis beneficium obtinuerit: quo ſcilicet ad procurandam citiùs ordinationem electus alliciatur. Bona verò iſta Eccleſiæ ſucceſſori reſeruanda eſſe integra, docet idem [h] Chalcedonenſe alio Canone: cui conſonat [i] Synodus Trullana eadem de Oeconomo conſtituendo decernens, præterquam ſi Clerici viduatæ Eccleſiæ non fuerint, quo caſu Metropolitanus res illas adminiſtrare iubetur, intactas ipſas & illæſas Epiſcopo qui ordinatus fuerit redditurus, quæ fuſiùs variis epiſtolis enarrant S. [k] Gregorius, & alij [l] Summi Pontifices. Videatur etiam hac de re Nouella [m] Emmanuelis Comneni Imperatoris: ſed hæc non ſunt inſtituti noſtri; ſufficiet ſolum noraſſe antiqua quadam conſuetudine, quæ *Regaliorum Ius* dicitur, reditus omnes, fructuſque Cathedralium Eccleſiarum, nequidem exceptis præbendis, quarum conferendarum plenam poteſtatem habet Epiſcopus, quæ inter fructus numerantur, in poteſtatem Francorum Regis venire, donec Epiſcopi poſt prouiſionem obtentam Regi fidelitatem ſpondeant, & quidem reditus iſtos ſacello regio Pariſienſi à Rege donari; præbendas autem iſto tempore vacantes ab ipſo Rege, ei cui voluerit donari, cuius iuris antiquitas ex iis maximè diplomatis conſtat, D

[g] Chalcedon. ſuprà.
[h] Idem c. 25.
[i] Synodus Trullana c. 35. refertur 12. quæſt. 2. c. nõ liceat.
[k] Greg. lib. 2. epiſt. 15. 26. & 27. indict. 10. Item lib. 3. epiſt. 21.
[l] Plures alij paſſim.
[m] Nouella Emman. Comn. 7.

A conſtat, quibus aliquæ Eccleſiæ ab hac ſeruitute à Regibus eximuntur, qualia multa refert [a] Choppinus in ſuo de ſacra Politia opere: cuiuſmodi diplomata quædam ſunt Ludouici Iunioris, quo Aquitanici omnes Epiſcopatus eximuntur, anno 1137. quædam Philippi ſecundi Adeodati dicti, quorum vno illud onus Altiſſiodorenſi Eccleſiæ remittitur, anno 1206. alterum in gratiam Niuernenſis Eccleſiæ conſcriptum eſt anno 1208. & aliâ quædam, quæ apud ipſum legi poterunt.

[a] Choppinus lib. 1. de ſacrâ Politia.

SECTIO OCTAVA.

De ritibus ſacræ Ordinationis.

B

CAPVT I.

De ritibus ordinationis, ſeu inaugurationis Sacerdotum, & ſacris Miniſtrantium, ſiue apud Ethnicos, ſiue apud Iudæos.

ARTICVLVS I.

Quinam fuerint ritus inaugurationis ſacrificorum apud Ethnicos.

I. VSITATVM ſemper, & apud quaſcumque nationes naturæ tacito quodam ductu receptũ videtur, vt variis ritibus & ceremoniis, ſeu veræ, ſeu falſæ religionis miniſtri inaugurarentur. Nolim ea fusè perſequi, quæ gentiles ſuperſtitiosè (quia in falſorum Deorum venerationem) in Pontificum ſuorũ, Sacerdotum, Flaminum conſecratione obſeruabant, ſufficiet ea ex Prudentio [b] C referre, quorum confirmationem & interpretationem ex [c] Luciano, [d] Dionyſio Halicarnaſſæo, & aliis prophanis auctoribus petere vnicuique licebit. Ita ergo Prudentius Summi Pontificis apud Romanos conſecrandi morem deſcribit. [e]

Summus Sacerdos nempe ſub terram ſcrobe
Arctâ in profundum conſecrandus mergitur,
Mirè infulatus, feſta vittis tempora
Nectens, coronâ tum repexus aureâ,
Cinctu Gabino ſericam fultus togam.
Tabulis ſupernè ſtrata texunt pulpita,
Rimoſa rari pegmatis compagibus,
Scindunt ſubinde, vel terebrant aream,
Crebroque lignum perforant acumine,
Pateat minutis vt frequens hiatibus.
D *Hinc Taurus ingens fronte toruâ, & hiſpidâ,*
Sertis reuinctus, aut per annos floreis
Aut impeditus cornibus deducitur.
Necnon & auro frons coruſcat hoſtiæ,
Setaſque fulgor bractealis inficit.
Hîc vt ſtatuta eſt immolanda bellua,
Pectus ſacrato diuidunt venabulo:
Eructat amplum vulnus vndam ſanguinis
Feruentis, inque texta pontis ſubditi
Fundit vaporum flumen, & latè æſtuat.
Tum per frequentes mille rimarum vias
Illapſus imber, tabidum rorem pluit,
Defoſſus intus quem Sacerdos excipit:
Guttas ad omnes turpe ſubiectans caput,

[b] Prudentius hymno 9. de ſupplicio S. Romani martyris.
[c] Lucian. dialog. de ſacrif.
[d] Halicarnaſſ. lib. 7.
[e] Prudent. cit.

Digitized by Google

Et veſte & omni patrefactus corpore, A
Qui nos ſupinas, obuias offert genas,
Supponit aures, labra, nares obiicit:
Oculos & ipſos perluit liquoribus,
Nec iam palato parcit, & linguam rigat,
Donec cruorem totus atrum combibat.
Poſtquam cadauer ſanguine egeſto rigens
Compage ab illâ Flamines retraxerint.
Procedit inde Pontifex, viſu horridus:
Oſtentat vdum verticem, barbam grauem,
Vittas madentes, atque amictus ebrios
Hunc inquinatum talibus contagiis
Tabo recentis ſordidum piaculi,
Omnes ſalutant, atque adorant eminus,
Vilis quod illum ſanguis & bos mortuus B
Fœdis latentem ſub cauernis lauerint.

II. Barbarus hic Sacerdotis conſecrandi ritus, ſed tamen Sacerdotij Chriſti aliquatenus præfiguratiuus, qui, vt habet Apoſtolus[a], *a aſſiſtens Pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu factum, id eſt non huius conſecrationis, neque per ſanguinem hircorum aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introiuit ſemel in ſancta, æterna redemptione inuenta.* Ita & nos eiuſdem Chriſti ſanguine, qui [b] tanquam agnus ad occiſionem ductus eſt, placenſque[c] Deo factus eſt ſuper vitulum nouellum, ſanctificati ſumus, & in Sacerdotes conſecrati, [d] vbi abſcondita fuerit vita noſtra cum Deo, & conſepulti ei fuerimus per Baptiſmum, & per iugem mortificationem, ductoris noſtri imitatione peruenerimus.

a ad Hebr. 9.
b Actorum 8.
c Pſal. 68.
d ad Coloſſ. 3.

ARTICVLVS II. C

Quinam fuerint ritus conſecrationis Summi Pontificis, Sacerdotum & Leuitarum apud Iudæos.

§. I.

Referuntur ritus, quibus Leuitæ conſecrabantur.

I. SED, omiſſo Ethnicorum ritu, fuſiùs in Iudæorum ceremoniis perſcrutandis immorari libet, maximè cùm Sacerdotium noſtrum, [e] nemo niſi vocatus tanquam Aaron iure præſumat. Ordimur ergo à Leuitarum conſecratione, quam in libro Numerorum iis verbis deſcriptam legimus, *tolle Leuitas,* inquit Dominus Moyſi, *de medio filiorum Iſraël, & purificabis eos iuxta hunc ritum: aſpergantur aqua luſtrationis, & radant omnes pilos carnis ſuæ; cumque lauerint veſtimenta ſua,* D *& mundati fuerint, tollent bouem de armentis, & libamentum eius, ſimilam oleo conſperſam: bouem autem alterum de armento tu accipies pro peccato; & applicabis Leuitas coram tabernaculo fœderis, conuocata omni multitudine filiorum Iſraël. Cúmque Leuitæ fuerint coram Domino, ponent filij Iſraël manus ſuper eos: & offeret Aaron Leuitas, munus in conſpectu Domini à filiis Iſraël, vt ſeruiant in miniſterio eius. Leuitæ quoque ponent manus ſuper capita boum, è quibus vnum facies pro peccato, & alterum in holocauſtum Domini, vt depreceris pro eis. Statueſque Leuitas in conſpectu Aaron, & filiorum eius, & conſecrabis oblatos Domino, ac ſeparabis de medio filiorum Iſraël, vt ſint mei: & poſteà ingredientur tabernaculum fœderis, vt ſeruiant mihi. Sicque purificabis, & ſacrificabis eos in oblationem Domini, quoniam dono dati ſunt mihi à filiis Iſraël.* Et paulò pòſt, [f] *Leuitæ purificati ſunt, & lauerunt veſtimenta ſua: eleuauitque eos Aaron in conſpectu Domini, & orauit pro eis, vt purificati ingrederentur ad officia ſua in tabernaculum fœderis, coram Aaron & filiis eius.*

e ad Hebr. 5.
f Ibid.

II. Hos

Digitized by Google

A II. Hos omnes ritus tam in ordinatione Leuitarum, quàm Summi Pontificis & Sacerdotum (de quibus infra) ſummatim complectitur [a] D. Thomas: & quoſdam ex iis ad purificationem ipſorum, alios ad conſecrationem, alios tandem ad applicationem eorumdẽ in vſum miniſterij ſpectare refert: quibus quidem præambula dicit delectum quẽdam ordinandorum, & conuocationem populi. Hæc iam ſigillatim in Leuitarũ initiatione expendenda ſunt, quæ in Sacerdotum & Sũmi Pontificis inauguratione eadem poſteà ſumus examinaturi. Statim verò in limine dubium occurrit, quo ſcilicet ordine totus hic ritus ex libro Numerorum exſcriptus diſponendus ſit. Alium [b] Rickelius, alium [c] Caietanus, alium [d] Lorinus ordinem ſtatuunt: huius opinionem, communiorem ſcilicet, libenter amplectimur: præceptum nempe eſſe, vt primùm conuocatâ omni multitudine tollerentur Leuitæ de medio filiorum Iſraël, tum aſpergerentur à Moyſe, raderent pilos, abluerent veſtes, adducerent duos boues ad immolandum. B Deinde Moſes coram populo pro foribus tabernaculi fœderis eos ſiſteret Domino, populus manus imponeret, Aaron offerret illos Deo, ipſos eleuando, ſeu agitando, Leuitæ bobus adductis manus imponerẽt: Moyſes vel Aaron immolaret appoſitos anteà boues, vnum pro peccato, alterum in holocauſtum, & pro conſecratis Leuitis oraret. Vltimò denique conſecrandos Aaron à populo ſegregaret longiùs, & ad tabernaculum fœderis miniſtraturos Domino deduceret. Ea autem omnia eodem ordine ac præſcripta fuerant, ſeruata eſſe non dubium eſt.

[a] D. Thomas 2.2.q.102.art. 5. in reſponſ. ad 8. & 9.
[b] Rickel. in cit. cap. Nu.
[c] Caiet. ibid.
[d] Lorinus ibid.

III. Quo certè ſuppoſito ordine tria facilè poteris obſeruare in Leuitarum purificatione, puta aſperſionem aquæ luſtralis, raſionem pilorum corporis, & lotionem veſtimentorum. In conſecratione quinque, primum applicationem Leuitarum coram tabernaculo fœderis, vt ſiſterentur Domino, 2. impoſitionem manuum quorumdam ex plebe ſuper capita conſecrandorum: 3. eleuationem ipſorum coram Deo factam à ſummo Sacerdote: 4. miniſterium Leuitarum in ſuo officio ſummo Sacerdoti ſacrificanti deſeruientium: quintum tandem C ſacrificia pro ipſis oblata & preces fuſas. In applicatione tandem ipſorum ad vſum miniſterij hæc duo, quod longiùs à plebe ſegregarentur, tanquam iam conſecrati, & in tabernaculum fœderis, in quo diuinis officiis mancipati erant, deducerentur.

IV. Tolluntur autem Leuitæ conſecrandi de medio filiorum Iſraël, quia ſelecti eſſe debent, qui ad minima etiam officia vel miniſteria diuina deſtinantur: tolluntur de medio populi, quos ſibi ſelegit Deus eiuſdem cum cæteris naturæ, ſed ſanctioris futuros obſeruantiæ, & ſtrictioris diſciplinæ: quia pro ſua benignitate voluit, [e] *vt omnis Pontifex*, omniſque diuini cultus miniſter, *ex hominibus aſſumptus, in iis conſtituatur quæ ſunt ad ipſum*, qui nẽpe [f] *non Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit*: & ex humana gente [g] ſuſcitauit nobis Pontificem, ſanctum, innocentem, impollutum, ſegregatum à peccatoribus, tanto [h] melius, quàm Moyſes vel Aaron habuerint, ſortitum miniſterium, quanto melioris teſtamenti meD diator eſt factus. Hinc etiam meminiſſe debent quicumque diuinis officiis deuoti ſunt, diuerſam à populo viuendi regulam tenere debere, qui è vulgo extrahantur: *vt quid enim*, inquit [i] Petrus Damiani, *à populo ſegregantur, niſi vt diuiſam à populo viuendi regulam teneant, & ceremoniis diuinæ legis iugiter excubantes inſiſtant?* Denique ex multitudine populi tolluntur Leuitæ, vt humanæ naturæ, ſuæque originis, & conditionis, à qua eximuntur, memores, [k] condolere poſſint iis qui ignorant & errant, quoniam & ipſi circundati ſunt infirmitate, nec ex alia quàm populi multitudine ſunt aſſumpti.

[e] Ad Hebr. 5.
[f] Ad Hebr. 2.
[g] Ad Hebr. 7.
[h] Ad Hebr. 8.
[i] Petrus Damiani opuſc. 18 differt. 2. Gumberto Epiſcopo aliàs epiſt, 55. cap 2.
[k] Vide ad Hebr. 5.

V. Aſperguntur aquâ luſtrationis, cui [l] cineres vaccæ ruffæ infuſæ erant: quâ ſcilicet ſolebant ablui quicumque immunditiam aliquam abſtergere volebant, ne immundi tabernaculum Domini ingrederentur. Ipſâ verò aſperguntur, vt nouerimus ipſi, apud quos veritas eſt, non amplius figura, & vmbra veritatis ([m] *quæcumque* enim *ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt*) antequam ordinem vllum ſuſcipere præſumamus, lauari nos debere aquis compunctionis, ſeu lachrymis contritionis, vt explicant [n] Bercorius, [o] Rickelius, & alij, vel baptiſ-

[l] Num. 19.
[m] Ad Rom. 15.
[n] Bercor. in moral. huius loci.
[o] Rickelius in loc. cit. Num.

matis aquis, in ſanguine Chriſti, qui [a] multò *melius emundabit conſcientias noſtras* A
ab operibus mortuis ad ſeruiendum Deo viuenti, quàm ſanguis hircorum, aut vitulorum, &
cinis vitulæ adſperſus inquinatos ſanctificabat ad emundationem carnis, vt interpretantur
Cyrillus [b] Alexandrinus, & ex Cyrillo [c] Procopius. Aſperguntur autem idem
Leuitæ (ait [d] Abulenſis) non vt mundentur, ſed vt ad diuina præparentur.
Aſperguntur noſtræ iam militiæ Clericalis candidati, & vt mundentur, & ad
excelſa miniſteria diuini cultus præparentur, [e] ampliusque lauentur, & ſuper
niuem dealbentur. Populus [f] recepturus legem mundatur, quanto magis ad-
mittendos ad Chriſtum, eiuſque doctrinam explicaturos, myſteriaque tracta-
turos mundari conuenit, vt ſanctitatis auctori placeant?

VI. Pilos radebant Leuitæ, non aliam ob cauſam, quàm vt mundo ſe renun-
tiare meminiſſent. Ij ſunt enim filij Leui, cui in Deuteronomio dictum legitur,
[g] *qui dixerit patri ſuo & matri ſuæ, neſcio vos, & fratribus ſuis, ignoro vos, & neſcie-*
runt filios ſuos; hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt. Tum etiam,
vt moneantur noui teſtamenti miniſtri (quibus à Domino ſæpius inculcatur, B
vt [h] vxorem, filios, ſe, ſuaque deſerant & ſequantur ipſum) quatenus ſic à ſua
mente abſcindant illicitas & ſuperfluas cogitationes, vt de omiſſione illarum
nullo dolore fatigentur: nam, vt rectè ait [i] S. Gregorius (cuius interpretatio-
nem ſequuntur Iſidorus [k] Hiſpalenſis, [l] Beda, [m] Rupertus, [n] Rabanus, [o] D.
Thomas, & alij,) *bene per Moyſem dicitur Leuitæ radant omnes pilos carnis ſuæ. Leuita*
quippe aſſumptus vocatur. Oportet ergo Leuitas omnes pilos carnis radere: quia is, qui in ob-
ſequiis diuinis aſſumitur, debet ante Dei oculos à cunctis carnis cogitationibus mundus appa-
rere: ne illicitas cogitationes mens proferat, & pulchram animæ ſpeciem quaſi pilis fructifi-
cantibus deformem reddat. Sed quantalibet, vt diximus, quempiam virtus ſanctæ conuer-
ſationis euexerit, adhuc tamen & de vetuſtate vitæ naſcitur, quod toleretur; vnde & ipſi
Leuitarum pili radi præcepti ſunt, non euelli; raſis etenim pilis radices in carne remanent, &
creſcunt, vt iterum radantur: quia magno quidem ſtudio ſuperfluæ cogitationes amputandæ
ſunt, ſed tamen amputari funditus nequaquam poſſunt, ſemper enim caro ſuperflua generat,
quæ ſemper ſpiritus ferro ſollicitudinis recidat. Tum denique vt ſignificetur, nec Le- C
uitas, nec qui in nouæ legis miniſterio eis ſucceſſerint, quidquam mortuum ge-
ſtare debere; vitâ ſiquidem pili carent: quibus mortuis ornatibus miniſter Do-
mini inſulsè tegitur, abſurdéque ipſos non ad neceſſitatem ſolum decurtatos,
ſed ad ornamentum geſtat prolixos, quem ſcilicet vitæ ſolum ornamenta dele-
ctare debent, vt vera vita viuat, qua ſe viuere Paulus teſtabatur, dicens, [p] *viuo*
ego, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus, vt eleganter proſequitur [q] Theodoretus.

VII. Radebant [r] autem pilos totius corporis, veſteſque abluebant, & leproſi
expiandi, & Leuitæ conſecrandi; illi vt nihil apud ſe haberent, in quo lepra
corporalis occultari poſſet: hi vt lepræ ſpiritali nullum apud ſe locum团 ſupereſſe
teſtarentur. Speciatim autem Leuitæ veſtes abluebant, ad ſignificandam, in-
quit [ſ] Rabanus, emendationem operum, atque puram cum Deo, & coram ho-
minibus irreprehenſibilem conuerſationem, ſeu, vt in eundem ſenſum exponit
Cyrillus [t] Alexandrinus, ad denotandam præclaram conuerſationem, vt iuxta
monitum Apoſtoli [u] ſimus prouidentes bona non ſolum coram Deo, ſed etiam D
coram omnibus hominibus. Vel etiam ad deſignandam contritionem, & con-
ſcientiæ ſedulam diſcuſſionem, ex [x] Berchorio, & aliis.

VIII. Quoniam verò nihil aliud eſt conſecratio alicuius perſonæ, quam do-
natio eiuſdem Deo: quia eo ipſo quo quis Deo donatus ac deuotus eſt, in Dei
dominium tranſit, perſonaque ſancta, Deoque [y] ſacra efficitur. Ideò Leuitæ
conſecrandi primum coram Deo, tanquam munera, ac dona ipſi proponenda,
offerendaque ſiſtebantur: tum quæcumque ad legitimam donationem, vel ad
ſummos iuris apices neceſſaria videntur, exactè circà eos obſeruabantur. Hæc
omnia in donatione ius ſtrictum exigit; primum, vt [z] voluntario dantis con-
ſenſu firmetur: tum vt [a] teſtium ac magiſtratus publicâ teſtificatione, atque au-
ctoritate roboretur: tertium, vt [b] traditione perficiatur; quartum tandem, vt [c]
eius cui datur, acceptatione penitus abſoluatur. Quæ omnia in conſecratione
Leuitarum ſuperiùs deſcriptâ animaduertuntur. Primum enim voluntariè Le-
uitæ

[a] Ad Hebr. 9.
[b] Cyril Alex. 11. de adorat.
[c] Procopius in cap. cit. nota vtramq; explicationem iungi à Raban comment. in hunc locũ, D. Thomâ 1. 2 quæſt. 102. art. 5. ad 8 & 9. & aliis.
[d] Abulenſis in cap. 8. Nume.
[e] Pſal 50.
[f] Exodi 19 & apud Philonẽ de decalogo.
[g] Deuter. 33.
[h] Matth. 10. 16 19.
[h] Lucæ 14.
[i] S Greg. moral. cap. 24.
[k] Iſidor. Hiſp. in cap. 8. Numer.
[l] Beda ibid.
[m] Rupertus ibid.
[n] Rabanus ibid.
[o] D. Thomas 1. 2. q. 102. art. 5. ad 8. & 9.
[p] Ad Galat. 2.
[q] Theodoret. q. 12 in lib. Numer.
[r] Leuitici 14.
[ſ] Rabanus ſuprà.
[t] Cyril Alex. ſuprà.
[u] Ad Rom 12 & 2. ad Corinth 8.
[x] Berchor. ſuprà.
[y] §. ſacræ inſtitut Iuſtin. de rerum diuiſione.
[z] l. 10. & 30. C. de donationibus
[a] l. 25. & 33. C. eodem.
[b] l. 1. & 28. C. eodem, & l. 49 ff. de ſolution. l. 44. §. 3. ff. legatis, l. traditionibus ff. de pactis, quibus adde Bleſenſ. epiſt. 91.
[c] l. 25. & 8. C. de donation. l. 8. § 1. ff. de bonis libertorũ, Terent. in Pamphilo.

A uitæ donationi ſuæ conſentiunt, dum miniſterium aſſumunt. Deinde impoſitio manuum populi, & Sacerdotis conſecrantis præſentia publicam donationi, quâ ſe hi Deo dedunt, auctoritatem, fidemque conciliant: præterea vera eorum fit traditio, ſeu ſymbolica, dum per agitationem quandam, atque eleuationem in Dei dominium transferuntur, ac veluti tranſmittuntur. Vltimò ab ipſo Deo per ſacrificia acceptantur: ſacrificij enim oblatio gratas Deo & acceptas eas eſſe victimas ſignificat.

IX. Alia etiam huius donationis explicandæ eſt ratio, vt nempe dicamus populum præſentem, Sacerdotum miniſterio, qui acceptandi & dandi ius à Deo ſibi conceſſum habeant, tanquam mediatores inter ipſum, & homines conſtituti, Leuitas offerre, Deoque deuouere, iuxta ſententiam [a] Petri Damiani, qui ex verbis Numerorum citatis *euidenter apparere* dicit, *quia Leuiticus ordo munus Dei eſt à populo datum, eique in ſacrificium in manum Sacerdotis oblatum.* B Quia verò, vt iure cautum eſt, [b] *ſi quis rem aliquam vouerit, voto obligatur, quæ res perſonam vouentis, non rem, quæ vouetur, obligat*: ideò vt firmior ſit populi ac Sacerdotum oblatio, Leuitarum oblatorum expreſſo per miniſterij aſſumptionem conſenſu firmatur. Ex quibus omnibus monemur, qui in Eccleſiaſticis ordinibus verſamur, Deo nos ex ære & libra, vt aiunt, eſſe mancipatos, nec donationem noſtri, cui in ſuſceptione ordinis conſenſimus, reuocare nos poſſe, in qua tot iuris ſolemnitates religioſè obſeruatæ ſunt: nec Deo ſolum, ſed toti nos Eccleſiæ, à qua Deo deuoti fuimus, iniuriam facere, ſi perſonas noſtras diuino cultui addictas in prophanos vſus, vel diabolica miniſteria transferamus: ſi debita Deo obſequia publico nomine promiſſa, noſtram & publicam fidem frangentes, diuino cultui ſubtrahamus, ac mundanis vanitatibus impendamus.

[a] Petrus Damiani diſſert. 2. cit. ſeu cap. 1. epiſt. cit.
[b] l. ſi quis rem aliquam, ff. de pollicitat.

X. Quod ſi prædictorum rituum expoſitio iſta minimè ſatisfacit: alias dabit Cyrillus [c] Alexandrinus, alias [d] Rabanus, alias [e] Berchorius: Cyrillus in oblatione bouis perfecti, qui incendi ſolebat cum ſimilâ oleo conſperſâ, ait deno- C tari Chriſtum totum ſanctum, totum perfectum, [f] in odorem ſuauitatis patri oblatum, ardentibus charitatis flammis non aduſtum, ſed toſtum, nobis adferentem vitæ, quæ in ſpe ducitur, lætitiam atque hilaritatem. In oblatione verò bouis anniculi eundem Chriſtum ſignificari, puritate & innocentiâ conſpicuum, cuius [g] liuore ſanati ſumus, cuius ſanguine mundati, cuius oblatione redempti. Ideò verò, inquit [h] Cyrillus, Leuitis manus à populo imponebantur, vt Leuitarum ordinationi conſentiret, & pro ſe Deo vacandi Leuitis onus ſe imponere ſignificaret. Quæ poſtquam ex Cyrillo retulit [i] Procopius, addit Leuitas in eo quod pro [k] primogenitis acceptantur, ſignificari Chriſtum verè [l] primitias eſſe, verè [m] primogenitum Dei patris, [n] primogenitum omnis creaturæ, [o] primogenitum Mariæ Virginis, [p] primogenitum in multis fratribus, qui pro hominibus aſſumptus eſt, & eorum peccata pertulit. Rabanus, [q] per bouem de armentis Chriſtum intelligit de Patriarchis, Prophetiſque progeni- D tum, qui cum libamentis immolatur, id eſt in memoriam paſſionis, quæ & nobis ſaluberrima, & Deo non poteſt non eſſe acceptiſſima: per alterum bouem, eundem Chriſtum interpretatur, mediatorem ac propitiatorem pro nobis, qui nos per paſſionem ſuam abluit & ſanctificauit. Aliam ipſe ſubnectit explicationem, vt per duplicem bouem, quorum vnus pro peccato, alter in holocauſtum offertur, duæ actionum ſpecies ſignificentur, malæ, quæ ſacrificio expientur, bonæ quibus Deus laudetur, & pro quibus eidem gratiæ referantur. [r] Berchorius eius eſt ſententiæ, vt per oblationem boum macerationem carnis, ſeu duorum appetituum concupiſcentis, & iraſcentis coërcitionem, per olei & farinæ ſimilam, compaſſionem & eleëmoſynam intelligi velit, vt demum his virtutibus conſpicui per ſanctitatem homines conſecrentur, & per conſecrationem in tabernaculo Domini miniſtrare mereantur.

[c] Cyril. Alex. ſuprà.
[d] Rab. ſuprà.
[e] Berch. ſup.
[f] Ad Epheſ. 5. ad Philip. 4.
[g] Iſaiæ 53. & 1. Petri 2.
[h] Cyril. ibid.
[i] Procopius ſuprà.
[k] Num. 8.
[l] 1. ad Cor. 15.
[m] Ad Heb. 1.
[n] Ad Coloſſ. 1.
[o] Matth. 1. Lucæ 2.
[p] Ad Rom. 8.
[q] Rabanus ſuprà.
[r] Berchor. ſuprà.

Digitized by Google

 A

§. II.

Referuntur ritus, quibus tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes conſecrabantur.

XI. Abundè autem iſta ſufficiant ad Leuitarum exponendam conſecratio-
nem, iam Summi Pontificis ac Sacerdotum conſecratio explicanda eſt: primum-
que ex Leuitico referenda, tum explicanda. Ritus quo Summus Pontifex, ac
[a] Leuit. 8. Sacerdotes inferiores ſacrabantur, his verbis Leuitici [a] liber deſcribit: *fecit
Moyſes vt Dominus imperauerat, congregatáque omni turbâ ante fores tabernaculi, ait: iſte
eſt ſermo, quem iuſsit Dominus fieri, ſtatimque obtulit Aaron, & filios eius. Cumque lauiſ-
ſet eos, veſtiuit Pontificem ſubuculâ lineâ, accingens eum balteo, & induens eum tunica hya-
cinthina, & deſuper humerale impoſuit, quod adſtringens cingulo aptauit Rationali, in quo
erat doctrina & veritas; cidari quoque texit caput; & ſuper eum contra frontem, poſuit la-* B
*minam auream conſecratam in ſanctificatione, ſicut præceperat ei Dominus. Tulit & vnctio-
nis oleum, quo leniuit tabernaculum cum omni ſupellectili ſua; cumque ſanctificans aſperſiſſet
altare ſeptem vicibus, vnxit illud, & omnia vaſa eius, labrumque cum baſi ſuâ ſanctificauit
oleo: quod fundens ſuper caput Aaron, vnxit eum & conſecrauit. Filios quoque eius obla-
tos veſtiuit tunicis lineis, & cinxit balteis, impoſuitque Mitras, vt iuſſerat Dominus. Ob-
tulit & vitulum pro peccato; cumque ſuper caput eius poſuiſſent Aaron, & filij eius ma-
nus ſuas, immolauit eum, &c. Obtulit & arietem ſecundum in conſecratione Sacerdotum.
Poſueruntque ſuper caput eius Aaron, & filij eius manus ſuas: quem cùm immolaſſet Moy-
ſes, ſumens de ſanguine eius, tetigit extremum auriculæ dextræ Aaron, & pollicem ma-
nus eius dextræ, ſimiliter & pedis. Obtulit & filios Aaron, cumque de ſanguine arietis
immolati tetigiſſet extremum auriculæ ſingulorum dextræ, & pollices manus ac pedis dex-
tri, reliquum fudit ſuper altare per circuitum, &c. Tollens autem de caniſtro azymorum
quod erat coram Domino, panem abſque fermento, & collyridam conſperſam oleo, laga-
numque, poſuit ſuper adipes, & armum dextrum, tradens ſimul omnia Aaron, & filijs* C
*eius. Qui poſtquam leuarunt ea coram Domino, rurſum ſuſcepta de manibus eorum adoleuit
ſuper altare holocauſti, &c. aſſumenſque vnguentum & ſanguinem, qui erat in altari, aſ-
perſit ſuper Aaron, & veſtimenta eius, & ſuper filios illius, ac veſtes eorum. Cumque ſan-
ctificaſſet eos in veſtitu ſuo, præcepit eis dicens, coquite carnes ante fores tabernaculi, & ibi
comedite eas, panes quoque conſecrationis edite, qui poſiti ſunt in caniſtro, ſicut præcepit
mihi Dominus dicens, Aaron & filij eius comedent eos; quicquid autem reliquum fuerit de
carne, & pane, ignis abſumet. De oſtio quoque tabernaculi non exibitis ſeptem diebus, vſ-
que ad diem, quo complebitur tempus conſecrationis veſtræ, ſeptem enim diebus finitur con-
ſecratio: ſicut & impræſentiarum factum eſt, vt ritus ſacrificij compleatur. Die ac nocte
manebitis in tabernaculo obſeruantes cuſtodias Domini, ne moriamini, ſic enim mihi præ-
ceptum eſt, feceruntque Aaron & filij eius cuncta quæ locutus eſt Dominus per manum
Moyſi.*

XII. Prætermiſimus inter referendum ea quæ ad ſacrificij ritum potius, quàm
conſecrationis Sacerdotum, vel Summi Pontificis ſpectabant, quorum etiam D
explicationem hîc omittimus, ea verò omnia proſecuti fuimus, quæ ad hanc
[b] Exod. 29. conſecrationem pertinere videbantur, quæ quidem in [b] Exodo ſimiliter de-
ſcripta habentur, vbi Moyſi Dominus hos omnes ritus expreſſit, & obſeruari
præcepit. Inter explicandum verò hos ritus, nihil de veſtibus Sacerdotalibus,
aut Pontificis Summi, ſingulariter obſeruauimus, quia ad alium hæc tracta-
tum attinēt: ſufficiet ſolum monuiſſe à diuina auctoritate & exemplo manare,
non ſolum quod in ſacris myſteriis Sacerdotes noſtri, nō vulgares, ſed pretio-
ſas, ſed ſacras veſtes induant; verùm etiam quod eas ab ordinatione ſua inter
initiationis ſuæ myſteria recipiant, vt infra docebimus. Cætera quæ in Summi
Pontificis, ac Sacerdotum inauguratione notantur, ſigillatim ſunt exponenda.

XIII. A purificatione ipſorum ordimur, quæ duplex eſt, vna ante conſecra-
tionem, altera ante applicationem ad tabernaculi miniſterium, quia & ordi-
nandos

Digitized by

A nandos mundari decet, & miniſtraturos: prior lotione corporis conſecrandorum perficiebatur; poſterior aſperſione veſtimentorum; decet enim ordinandum proprias maculas eluere; miniſtraturum verò adiacentium etiam, & ſibi familiariũ ſordes, atque inquinamenta vitare. Sed de priori difficultas eſt, quænam corporis partes conſecrandi in Summũ Pontificem vel Sacerdotem lauarentur. Lyranus [a] Rabbi Salomonem ſequutus, putat totum eorum corpus lauari conſueuiſſe. Abulenſis [b] quoque eandem ſententiam amplectitur; nec immeritò, qui enim abſolutè lauari iubentur nullâ partium factâ expreſſione, toto corpore videntur fuiſſe lauandi. Docet autẽ [c] Ioſephus ex fontanis aquis, Philo verò [d] Iudæus ex aqua fontis puriſſima & vitaliſſima primos Sacerdotes à Moſe ablutos fuiſſe. Quâ verò cauſâ, cuiuſve rei ſignificandæ gratiâ id geſtum ſit, conijcere poſſumus, vt ſcilicet edoceantur, præſertim qui in nouâ lege ordinibus initiandi ſunt, iugi lachrymarum ſcaturigine peccata abluere per Confeſſionis Sacramentum, animam Chriſti ſanguine purgare, tergere omnes maculas, ne
B impiæ conſcientiæ votum Deo diſpliceat. Sed id notatu dignum ex [e] Origene quod conſecrandi à Moyſe lauentur, antequam induantur, *accepit*, inquit, *Moyſes, ſecundùm præceptum Domini, Aaron, & filios eius, & primò quidem lauat, poſteà verò induit eos; conſiderate diligenter ordinem dictorum; primò lauat, poſteà induit, non enim potes indui, niſi ante lotus fueris. Lauamini [f] ergo & mundi eſtote, & auferte nequitias ab animis veſtris. Niſi ergo hoc modo lotus fueris, non poteris induere Dominum Ieſum Chriſtum, ſecundùm quod dicit [g] Apoſtolus: Induite Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in concupiſcentiis: lauet igitur te Moyſes, ipſe te lauet, & ipſe te induat. Quomodo te lauare poteſt Moyſes frequenter audiſti. Sæpè enim diximus, quod Moyſes in Scripturis ſacris pro lege ponatur, ſicut in Euangelio [h] dictum eſt, habent Moyſem & Prophetas, audiant illos. Lex ergo Dei eſt, quæ te lauat, ipſa ſordes tuas diluit: ipſa, ſi audias eam, peccatorum tuorum maculas abſtergit: ipſe eſt Moyſes, hoc eſt, lex quæ Sacerdotes conſecrat; nec poteſt Sacerdos eſſe, quem non lex conſtituerit Sacerdotem. Multi enim ſunt Sacerdotes, ſed quos non lauit lex, neque*
C *que puros reddidit verbum Dei, neque abluit à peccatorum ſordibus ſermo diuinus.*

[a] Lyranus in cap. 29 Exod.
[b] Abulen. in dict. cap. q. a.
[c] Ioſeph lib. 3 antiquit. cap. 9
[d] Philo lib. 3. de vita Moſis.
[e] Origen. homil. 6 in cap. 8. Leuit.
[f] Eſdræ 1.
[g] Ad Rom. 13.
[h] Lucæ 16.

XIV. Sex autem in conſecratione attendenda ſunt. Primo ſiquidem loco tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes pretioſis, iiſque ſacris, veſtibus induebantur, quibus apud populum maieſtatem ſibi aliquam, & venerationem conciliarent. Secundò, Summus Pontifex præ cæteris inferioribus Sacerdotibus, hac dignitatis & honoris prærogatiuâ fruebatur, vt fuſo ſuprà caput ipſius oleo ſanctiorem cæteris conſecrationem obtinere videretur. Tertiò, ad conſecrationis ſingulorum celebritatem ac perfectionem tria ſacrificia offerebantur; primum vituli pro peccato: ſecundum arietis vnius in holocauſtũ: tertium alterius arietis in hoſtiam pacificam: quibus ſacrificiis ſuſpicor enumeratos conſecrationis ritus fuiſſe permixtos, adeò vt ſacrificia iſta cum conſecrationis ritu inciperent, nec niſi eadem conſecratione finitâ abſoluerentur. Quartò, tam Pontifex, quàm Sacerdos in extremo auriculæ dextræ, & ſimiliter in pollice manus, ac pedis dextri, arietis immolati ſanguine tingebantur. Quintò, non
D ſolum Pontifex ipſe, & Sacerdotes, verùm etiam ipſorum veſtes ſanguine eiuſdem arietis, ſanctoque vnctionis oleo aſpergebantur. Sextò tandem plurima ex caniſtro panum, & ariete immolato, ipſis in manus dabantur, quæ leuarent coram Domino & offerrent.

XV. Ab eo verò quod ſextum in conſecratione notauimus, applicatio ad vſum miniſterij initium ſumebat, quod enim ea quæ ad ſacrificium parata fuerant coram Domino leuarent: indicium erat ipſos eorum offerendorum coram Domino poteſtatem accepiſſe, oſtendebantque eo actu ſe iam perfectam ſacrificandi facultatem fuiſſe aſſecutos. Adduntur tamen præcepta quædam, & monita, vt oneris ſuſcepti grauitatem verbis edocerentur: ad quod ſeptem dierum pro foribus tabernaculi continuis excubiis experientiâ cõparabantur: qui enim ab oſtio tabernaculi ſeptem diebus egredi tam ſtrictè prohibebantur, iamjam experiebantur quantâ ſedulitate, ac diligentiâ commiſſo ſibi muneri deberent incumbere. Plura circa hæc diſcutienda ſunt: neque nos in ſingulis morabimur, ſed quæ maioris videbuntur eſſe, & acuratioris indagationis, hæc ſolum ſcrutabimur.

 A

§. II.

Referuntur ritus, quibus tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes conſecrabantur.

XI. Abundè autem iſta ſufficiant ad Leuitarum exponendam conſecrationem, iam Summi Pontificis ac Sacerdotum conſecratio explicanda eſt: primumque ex Leuitico referenda, tum explicanda. Ritus quo Summus Pontifex, ac Sacerdotes inferiores ſacrabantur, his verbis Leuitici [a] liber deſcribit: *fecit Moyſes vt Dominus imperauerat, congregatáque omni turbâ ante fores tabernaculi, ait: iſte eſt ſermo, quem iuſsit Dominus fieri, ſtatimque obtulit Aaron, & filios eius. Cumque lauiſſet eos, veſtiuit Pontificem ſubuculâ lineâ, accingens eum balteo, & induens eum tunica hyacinthina, & deſuper humerale impoſuit, quod adſtringens cingulo aptauit Rationali, in quo erat doctrina & veritas; cidari quoque texit caput; & ſuper eum contra frontem, poſuit laminam auream conſecratam in ſanctificatione, ſicut præceperat ei Dominus. Tulit & vnctionis oleum, quo leniuit tabernaculum cum omni ſuppellectili ſua; cumque ſanctificans aſperſiſſet altare ſeptem vicibus, vnxit illud, & omnia vaſa eius, labrumque cum baſi ſuâ ſanctificauit oleo: quod fundens ſuper caput Aaron, vnxit eum & conſecrauit. Filios quoque eius oblatos veſtiuit tunicis lineis, & cinxit balteis, impoſuitque Mitras, vt iuſſerat Dominus. Obtulit & vitulum pro peccato; cumque ſuper caput eius poſuiſſent Aaron, & filij eius manus ſuas, immolauit eum, &c. Obtulit & arietem ſecundum in conſecratione Sacerdotum. Poſueruntque ſuper caput eius Aaron, & filij eius manus ſuas: quem cùm immolaſſet Moyſes, ſumens de ſanguine eius, tetigit extremum auriculæ dextræ Aaron, & pollicem manus eius dextræ, ſimiliter & pedis. Obtulit & filios Aaron, cumque de ſanguine arietis immolati tetigiſſet extremum auriculæ ſingulorum dextræ, & pollices manus ac pedis dextri, reliquum fudit ſuper altare per circuitum, &c. Tollens autem de caniſtro azymorum quod erat coram Domino, panem abſque fermento, & collyridam conſperſam oleo, laganumque, poſuit ſuper adipes, & armum dextrum, tradens ſimul omnia Aaron, & filiis eius. Qui poſtquam leuarunt ea coram Domino, rurſum ſuſcepta de manibus eorum adoleuit ſuper altare holocauſti, &c. aſſumenſque vnguentum & ſanguinem, qui erat in altari, aſperſit ſuper Aaron, & veſtimenta eius, & ſuper filios illius, ac veſtes eorum. Cumque ſanctificaſſet eos in veſtitu ſuo, præcepit eis dicens, coquite carnes ante fores tabernaculi, & ibi comedite eas, panes quoque conſecrationis edite, qui poſiti ſunt in caniſtro, ſicut præcepit mihi Dominus dicens, Aaron & filij eius comedent eos; quicquid autem reliquum fuerit de carne, & pane, ignis abſumet. De oſtio quoque tabernaculi non exibitis ſeptem diebus, vſque ad diem, quo complebitur tempus conſecrationis veſtræ, ſeptem enim diebus finitur conſecratio: ſicut & impræſentiarum factum eſt, vt ritus ſacrificij compleatur. Die ac nocte manebitis in tabernaculo obſeruantes cuſtodias Domini, ne moriamini, ſic enim mihi præceptum eſt, feceruntque Aaron & filij eius cuncta quæ locutus eſt Dominus per manum Moyſi.*

[a] Leuit. 8.

XII. Prætermiſimus inter referendum ea quæ ad ſacrificij ritum potius, quàm conſecrationis Sacerdotum, vel Summi Pontificis ſpectabant, quorum etiam explicationem hîc omittimus, ea verò omnia proſecuti fuimus, quæ ad hanc conſecrationem pertinere videbantur, quæ quidem in [b] Exodo ſimiliter deſcripta habentur, vbi Moyſi Dominus hos omnes ritus expreſſit, & obſeruari præcepit. Inter explicandum verò hos ritus, nihil de veſtibus Sacerdotalibus, aut Pontificis Summi, ſingulariter obſeruauimus, quia ad alium hæc tractatum attinēt: ſufficiet ſolum monuiſſe à diuina auctoritate & exemplo manare, non ſolum quod in ſacris myſteriis Sacerdotes noſtri, nō vulgares, ſed pretioſas, ſed ſacras veſtes induant; verùm etiam quod eas ab ordinatione ſua inter initiationis ſuæ myſteria recipiant, vt infra docebimus. Cætera quæ in Summi Pontificis, ac Sacerdotum inauguratione notantur, ſigillatim ſunt exponenda.

[b] Exod. 29.

XIII. A purificatione ipſorum ordimur, quæ duplex eſt, vna ante conſecrationem, altera ante applicationem ad tabernaculi miniſterium, quia & ordinandos

A nandos mundari decet, & miniſtraturos: prior lotione corporis conſecrandorum perficiebatur; poſterior aſperſione veſtimentorum: decet enim ordinandum proprias maculas eluere; miniſtraturum verò adiacentium etiam, & ſibi familiariũ ſordes, atque inquinamenta vitare. Sed de priori difficultas eſt, quænam corporis partes conſecrandi in Summũ Pontificem vel Sacerdotem lauarentur. Lyranus [a] Rabbi Salomonem ſequutus, putat totum eorum corpus lauari conſueuiſſe. Abulenſis [b] quoque eandem ſententiam amplectitur; nec immeritò, qui enim abſolutè lauari iubentur nullâ partium factâ expreſſione, toto corpore videntur fuiſſe lauandi. Docet autẽ [c] Ioſephus ex fontanis aquis, Philo verò [d] Iudæus ex aqua fontis puriſſima & vitaliſſima primos Sacerdotes à Moſe ablutos fuiſſe. Quâ verò cauſâ, cuiuſve rei ſignificandæ gratiâ id geſtum ſit, coniicere poſſumus, vt ſcilicet edoceantur, præſertim qui in nouâ lege ordinibus initiandi ſunt, iugi lachrymarum ſcaturigine peccata abluere per Confeſſionis Sacramentum, animam Christi ſanguine purgare, tergere omnes maculas, ne B impiæ conſcientiæ votum Deo diſpliceat. Sed id notatu dignum ex [e] Origene quod conſecrandi à Moyſe lauentur, antequam induantur, *accepit*, inquit, *Moyſes, ſecundùm præceptum Domini, Aaron, & filios eius, & primò quidem lauat, poſteà verò induit eos; conſiderate diligenter ordinem dictorum; primò lauat, poſteà induit, non enim potes indui, niſi ante lotus fueris. Lauamini [f] ergo & mundi eſtote, & auferte nequitias ab animis veſtris. Niſi ergo hoc modo lotus fueris, non poteris induere Dominum Ieſum Chriſtum, ſecundùm quod dicit [g] Apoſtolus: Induite Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in concupiſcentiis: lauet igitur te Moyſes, ipſe te lauet, & ipſe te induat. Quomodo te lauare poteſt Moyſes frequenter audiſti. Sæpè enim diximus, quod Moyſes in Scripturis ſacris pro lege ponatur, ſicut in Euangelio [h] dictum eſt, habent Moyſem & Prophetas, audiant illos. Lex ergo Dei eſt, quæ te lauat, ipſa ſordes tuas diluit: ipſa, ſi audias eam, peccatorum tuorum maculas abſtergit: ipſe eſt Moyſes, hoc eſt, lex quæ Sacerdotes conſecrat; nec poteſt Sacerdos eſſe, quem non lex conſtituerit Sacerdotem. Multi enim ſunt Sacerdotes, ſed quos non lauit lex, neque puros reddidit verbum Dei, neque abluit à peccatorum ſordibus ſermo diuinus.*

[a] Lyranus in cap. 29 Exod.
[b] Abulen. in dict. cap. q. 2.
[c] Ioſeph lib. 3. antiquit. cap. 9
[d] Philo lib. 3. de vita Moſis.
[e] Origen. homil. 6. in cap. 8. Leuit.
[f] Eſdræ 1.
[g] Ad Rom. 13.
[h] Lucæ 16.

C XIV. Sex autem in conſecratione attendenda ſunt. Primo ſiquidem loco tam Summus Pontifex, quàm cæteri Sacerdotes pretioſis, iiſque ſacris, veſtibus induebantur, quibus apud populum maieſtatem ſibi aliquam, & venerationem conciliarent. Secundò, Summus Pontifex præ cæteris inferioribus Sacerdotibus, hac dignitatis & honoris prærogatiuâ fruebatur, vt fuſo ſuprà caput ipſius oleo ſanctiorem cæteris conſecrationem obtinere videretur. Tertiò, ad conſecrationis ſingulorum celebritatem ac perfectionem tria ſacrificia offerebantur; primum vituli pro peccato: ſecundum arietis vnius in holocauſtũ: tertium alterius arietis in hoſtiam pacificam: quibus ſacrificiis ſuſpicor enumeratos conſecrationis ritus fuiſſe permixtos, adeò vt ſacrificia iſta cum conſecrationis ritu inciperent, nec niſi eadem conſecratione finitâ abſoluerentur. Quartò, tam Pontifex, quàm Sacerdos in extremo auriculæ dextræ, & ſimiliter in pollice manus, ac pedis dextri, arietis immolati ſanguine tingebantur. Quintò, non D ſolum Pontifex ipſe, & Sacerdotes, verùm etiam ipſorum veſtes ſanguine eiuſdem arietis, ſanctoque vnctionis oleo aſpergebantur. Sextò tandem plurima ex caniſtro panum, & ariete immolato, ipſis in manus dabantur, quæ leuarent coram Domino & offerrent.

XV. Ab eo verò quod ſextum in conſecratione notauimus, applicatio ad vſum miniſterij initium ſumebat, quod enim ea quæ ad ſacrificium parata fuerant coram Domino leuarent: indicium erat ipſos eorum offerendorum coram Domino poteſtatem accepiſſe, oſtendebantque eo actu ſe iam perfectam ſacrificandi facultatem fuiſſe aſſecutos. Adduntur tamen præcepta quædam, & monita, vt oneris ſuſcepti grauitatem verbis edocerentur: ad quod ſeptem dierum pro foribus tabernaculi continuis excubiis experientiâ cõparabantur: qui enim ab oſtio tabernaculi ſeptem diebus egredi tam ſtrictè prohibebantur, iamjam experiebantur quantâ ſedulitate, ac diligentiâ commiſſo ſibi muneri deberent incumbere. Plura circa hæc diſcutienda ſunt: neque nos in ſingulis morabimur, ſed quæ maioris videbuntur eſſe, & acuratioris indagationis, hæc ſolum ſcrutabimur.

ized by Google

§. III.

Prior quæſtio circa enumeratos ritus explicatur.

XVI. Hoc verò primum obſeruandum videtur, iſtos omnes ritus, vel eorum rituum plurimos, ſeptem continuis diebus repetitos fuiſſe. Ioſephus[a] certè ſingulos iſtos ritus quouis hebdomadæ conſecrationi deſtinatæ die, iteratos fuiſſe videtur innuere, quem ſententiam[b] Lyranus ſequitur. Nec mihi dubium, quin tota actio conſecrationis primo die fuerit abſoluta, tum ſequentibus diebus aliquæ ex præſcriptis ceremoniis repeterentur, eæ præſertim quarum vel Scriptura ſacra expreſſam mentionem facit, vt vnctionis manuum Sacerdotum, immolationis vituli, mundationis altaris, & vnctionis altaris; de iis enim hæc habentur in Exodo,[c] *ſeptem diebus conſecrabis manus eorum, & vitulum pro peccato offeres per ſingulos dies ad expiandum: mundabiſque altare, cùm immolaueris expiationis hoſtiam, & vnges illud in ſanctificationem. Septem diebus expiabis hoſtiam, & ſanctificabis, & erit ſanctum ſanctorum; omnis qui tetigerit illud, ſanctificabitur, hoc eſt quod facies in altari: agnos anniculos duos per ſingulos dies iugiter, &c.* Ioſephus[d] autem & ablutionem Pontificis ac Sacerdotum, & aſperſionem veſtimentorum ipſorum, & ſacrificium tauri, vel arietis oblationem repetita inſuper oſtendit iis verbis: *deinde ſanguine victimarum ornatum Aaronis, & filiorum eius aſperſit purificans eos fontanis aquis, ac vnguento, vt Dei fierent Sacerdotes. Atque hoc modo per ſeptem dies ipſos, & veſtes eorum curabat: tabernaculum item, & eius vaſa vnguento, ſicut iam dixi, confecto, & ſanguine taurorum, & arietum alternis diebus iuxta genus mactatorum: octauus autem die feſtum indixit.* Atque hoc modo intelligendum eſt quod habetur in Leuitico,[e] *ſeptem diebus finiri conſecrationem*, non quod tota actio conſecrationis per partes, & ſucceſſiuè ſeptem diebus perageretur, ſed quod quotidie per ſeptem dies integrè, vel magna ſaltem ex parte repeteretur.

a Ioſephus lib. 3 antiquitatum Iudaicarum cap. 9.
b Lyranus in cap. 29 Exod.
c Exodi 29.
d Ioſephus ſuprà.
e Leuitici 8. cap. cx.

§. IV.

Variæ quæſtiones circa ritum vnctionis ſacræ diſſoluuntur.

XVII. Circa ritum verò vnctionis ſacræ, quem tetigimus, plures quæſtionis emergunt ſigillatim diſſoluendæ. Prima eſt, in quibus partibus tam Sacerdotes inferiores, quàm Summus Pontifex vngerentur. Patet quidem ex prædictis Summi Pontificis caput oleo delibutum fuiſſe, quod oſtendit etiam Pſaltes regius dum ait,[f] *ſicut vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron:* eaque fuit Summi Pontificis prærogatiua, quâ plenitudo gratiæ, & auctoritatis præ cæteris ei collata demonſtraretur; reliquos etiam inferiores Sacerdotes vnctos pariter fuiſſe ſacra Scriptura teſtatur. Quamuis enim citato[g] Leuitici teſtimonio non fiat mentio vllius alterius actionis, quâ filij Aaron vncti dici poſſint, niſi quod Moyſes vnguentum aſſumens & ſanguinem, qui erat in altari, veſtes eorum aſperſiſſe referatur; videntur tamen ipſi pro certò aliquâ ſui parte vncti fuiſſe, nec ſolæ eorum veſtes oleo & ſanguine aſperſæ; de quibus nec conſtat an oleo aſperſæ fuerint, an ſolo ſanguine. Vnctos verò inferiores Sacerdotes fuiſſe ex pluribus inferri poteſt, primumque ex eo quod vnctos ipſos & Chriſtos vocat[h] Dauid in Pſalmis. Sed clariùs liber Exodi vnctioni ipſorum fidem adſtruit:[i] *Aaron*, inquit, *& filios eius vnges ſanctificabiſque eos, vt Sacerdotio fungantur mihi.* Item,[k] *veſtem autem ſanctam, quâ vtetur Aaron habebunt filij eius poſt eum, vt vngantur in eâ & conſecrentur manus eorum.* Quibus addi poteſt auctoritas[l] Ioſephi, in iis rebus verſatiſſimi, qui verbis ſuprà allatis, non ſolum ipſorum veſtes, ſed & ipſos vnguento perfectos teſtatur. Ex quibus quoque deducitur, manus eorũ vnctas fuiſſe, quò diuinis miniſteriis tractãdis idoneæ efficerentur; quâ proinde vnctione Aaronis quoq; manus delibutas fuiſſe, ne quid minus ipſe cæteris Sacerdotibus haberet, non dubito, præſertim cũ ipſius manus Deo cõſecratas fuiſſe legamus in Leuitico his verbis,[m] *Pontifex, id eſt Sacerdos maximus*

f Pſal. 132.
g Leuit. cap. cx.
h Pſal. 104.
i Exodi 40.
k Exodi 29.
l Ioſephus ſuprà.
m Leuitici 21.

Digitized by Google

A *ximus inter fratres ſuos, ſuper cuius caput fuſum eſt vnctionis oleum, & cuius manus in Sacerdotio conſecratæ ſunt, &c.* Scio tamen prædictis ſcripturæ teſtimoniis pertinaces minimè conuincendos: vtpotè cùm Hebræorum verbũ, quod *conſecrare* & *ſanctificare* ſignificat, *perficere* quoque & *ad res ſanctas deſtinare* ſignificet: vnde & vnctione ex oleo ſancto manus ipſorum conſecratæ, & traditione victimarum ad ſacra deſtinatæ, ac ſanctificatæ dici poſſint: nec efficaciter ex prædictis textibus inferiores Sacerdotes vllatenus vncti demonſtrentur. Series tamen verborum in citatis textibus vnctionem manuũ videtur accuratè & prudenter coniicienti innuere, & inferiores Sacerdotes vnctos indicare. Fauentque ij Patres, qui abſolutè Sacerdotes Moſaicæ legis vnctos fuiſſe teſtantur: vt [a] Hieronymus in Oſeam, qui *oleum vnctionis* interpretatur, *quo vngebantur Prophetæ, & Sacerdotes, quo vngebantur & Reges*: tum qui inferiores Sacerdotes expreſsè dicunt, vt Auguſtinus in Leuiticum, [b] *aliud eſt*, inquit, *quod modo commemorat, quid offerat ſummus* B *Sacerdos, quando conſtituitur, id eſt quando vngitur: hoc* [c] *enim ſequitur & dixit, in die quacunque vnxeris eum; non dixit, vnxeris eos: cùm etiam ſecundos Sacerdotes vngi præcipiat.* Similia habent alij: imò, ſed non ſatis probabiliter, meo quidem iudicio, [d] Heſychius filios Aaron eodem modo quo patrem vnctos cenſet. Legantur [e] Abulenſis, [f] Rickelius, & alij.

[a] Hieron. in cap. 11. Oſeæ.
[b] Auguſt. q. 14. in Leuit.
[c] Exod. 29.
[d] Heſych. in Leuitic.
[e] Abulenſ. in cap. 29. Exod.
[f] Rickelius in cap. 8. Leuit.

XVIII. Altera quæſtio mouetur, quale iſtud oleum fuerit, quo Summus Pontifex, ac Sacerdotes inungerentur. Cui quæſtioni ſoluendæ præmittendum eſt; oleum quoddam in antiqua lege ſimplex fuiſſe nulli alteri rei admixtum; aliud verò fuiſſe ſanctius oleum, quod genus quoddam vnguẽti pretioſi erat, ex oleo, myrrhâ, cynnamomo, calamo, caſiâ, operâ vnguentariâ confectum, de cuius nempe confectione hæc dixit Dominus ad Moyſem in Exodo, [g] *ſume tibi aromata, primæ myrrhæ, & electæ quingentos ſiclos, cynnamomi medium, id eſt ducentos quinquaginta ſiclos, calami ſimiliter ducentos quinquaginta, caſiæ autem quinquaginta ſiclos in pondere ſanctuarij, olei de oliuetis menſuram hin; facieſque vnctionis oleum ſanctum, vnguentum compoſitum opere vnguentarij.* Cuius vnguenti ea erat ſanctitas, eaque ipſi C debebatur veneratio, vt nec ex eo vngi, vel ſimilia ad vſum prophanum conficere, aut communicare liceret, iuxta illud eodem loco, [h] *filiis quoque Iſraël dices: hoc oleum vnctionis ſanctum erit mihi in generationes veſtras: caro hominis non vngetur ex eo, & iuxtà compoſitionem eius non facietis aliud, quia ſanctificatum eſt, & ſanctum erit vobis. Homo qui tale compoſuerit, & dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo ſuo.*

[g] Exodi 30.
[h] Ibid.

XIX. Hoc verò præmiſſo, dicimus, oleo quidem puro ac ſimplici vſos fuiſſe Iudæos, tum in lucernis candelabri aurei, iuxta altare thymiamatis accendendis, iuxta illud Leuitici, [i] *præcipe filiis Iſraël, vt adferant tibi oleum de oliuis puriſſimum, ac lucidum ad concinnandas lucernas iugiter*: tum ad libationem Deo faciendam, iuxta illud eiuſdem libri, [k] *anima cùm obtulerit oblationem ſacrificij Domino, ſimila erit eius oblatio, funderque ſuper eam oleum, & ponet thus*: tum fortè etiam ad Reges inungendos: quâ de re mox dicemus. Oleo verò ſancto & artefacto, altaris & templi ſupellectilia vngebantur, id enim clarè diuinæ ſcripturæ toties citato Exodi D loco demonſtrant; in quo ſtatim poſt traditam olei vnctionis confectionem ſubiungitur, [l] *& venget ex eo tabernaculum teſtamenti, menſamque cum vaſis ſuis, candelabrum, & vtenſilia eius, altaria thymiamatis, & holocauſti, & vniuerſam ſupellectilem, quæ ad cultum illorum pertinet; ſanctificabiſque omnia, & erunt ſancta ſanctorum, qui tetigerit ea ſanctificabitur.* Vngebatur & Summus Pontifex Aaron, necnon & filij eius inferiores Sacerdotes: nam poſt hæc verba ſtatim additur, [m] *Aaron & filios eius vnges, ſanctificabiſque eos vt Sacerdotio fungantur mihi*: quæ verba ad præcedens oleum ſanctum, ſeu oleum vnctionis relationem habent. Vnde quotieſcumque vnctionis ipſorum aliqua fit mentio, vncti ſemper referuntur, [n] *oleo ſancto, oleo ſanctæ vnctionis*, vel *oleo ſancto vnctionis*, vel *oleo vnctionis*, non oleo ſimpliciter, & ſine addito, vt ex citato loco patet, in quo aliquâ ex prædictis olei adnominationibus, ſeu epithetis, oleum, quo Sacerdotes inunguntur, perpetuo inſignitur: cui quidem duo alia loca adiungo: vnum ex eodem libro Exodi, [o] *oleum vnctionis fundes ſuper caput eius*, puta Aaronis: aliud ex Leuitico, [p] *oleum ſanctæ vnctionis Dei ſui ſuper eum eſt.*

[i] Leuit. 24.
[k] Leuit. 2.
[l] Exodi 30.
[m] Ibidem.
[n] Ibidem.
[o] Exodi 29.
[p] Leuit. 21.

XX. Controuertitur autem, an eodem iſto oleo, quo Sacerdotes vngebantur, Reges quoque Iſraëlitici, vel aliqui alij non Sacerdotes vngerentur. A
a Pſal. 88. Affirmatiua pars probari poteſt, primò, quia de Dauide habet ſcriptura, [a] *inueni Dauid ſeruum meum, oleo ſancto meo vnxi eum*: ſed oleum ſanctum eſt oleum iſtud pretioſum, quod operâ vnguentarij confectum diximus. Secundò, quia de Salomone legimus in libris Regum, [b] *ſumpſit Sadoch Sacerdos cornu olei de tabernaculo,*
b 3 Regum 1. c Hierony. in cap. 12. Oſeæ. *& vnxit Salomonem.* Oleum autem quod aſſeruabatur in tabernaculo, erat oleum ſanctum. Tertiò, quia Hieronymus [c] ſuprà citatus, *oleo vnctionis*, (quo nomine pretioſum iſtud oleum intelligitur) tam Reges, quàm Prophetas, non ſolos Sacerdotes vnctos ſignificat. Quartò, quia probabile eſt non vulgare oleum fuiſſe, quo Reges vngerentur; fruſtrà ſiquidem tale oleum, ſi vulgare foret, in templo aſſeruaretur; cùm tamen exemplo olei, quo vnctus eſt Salomon (quod è tabernaculo petitum eſt) ex traditione Hebræorum habeatur, oleum iſtud in Ar-
d Galat. lib. 2. de Arcanis. câ, quæ cuſtodiebatur in templo, fuiſſe aſſeruatum, vt refert [d] Galatinus: at quænam alia confectio olei dici poteſt, qua Reges inuncti fuerint, præter eam B qua Sacerdotes vngerentur? nùm itaque probabilius eſt honorem vnctionis Sacerdotibus proprium Iudæos Regibus aut Prophetis communicaſſe, quàm nouam olei confectionem quæ in templo aſſeruaretur, excogitaſſe?

XXI. Negatiua verò contrariis iſtis argumentis ſuadetur, primò, quia oleum iſtud pretioſum, vt ſuperiùs docuimus, non ſimpliciter oleum, ſed oleum ſanctum vel vnctionis, aut ſimili phraſi in ſacrâ Scripturâ efferri ſolitum erat; oleum autem, quo vncti ſunt Reges, abſolutè dicitur oleum ſine alia additione, vt pa-
e 1 Regũ 10. f 1. Regum 16. g 4 Regum 9. h Exodi 30. tet ex iis Scripturæ locis, [e] *tulit Samuel lenticulam olei, & effudit ſuper caput eius*, Saülis videlicet. Item, [f] *tulit Samuel cornu olei, & vnxit Dauidem in medio fratrum eius*: præterea, [g] *tolle lenticulam hanc olei, & funde ſuper caput eius.* Secundò, quia, vt patet ex citato ſuperiùs [h] Exodi loco, nemini ex oleo ſancto, ſeu vnctionis, præter Sacerdotes vngi licebat, dicente Domino, *caro hominis non vngetur ex eo, & iuxta compoſitionem eius non facietis aliud*: ergo non eſt probabile contra iſtam prohibitionem, Reges, aut quoſdam alios eodem oleo vnctos fuiſſe. Tertiò, C plura vetantur Pontifici Summo, quæ Regibus conceduntur, quæ tamen Summo Pontifici prohibentur, quòd oleo vnctionis vnctus eſſet; legimus enim in
i Leuit. 21. Leuitico, [i] *Pontifex, id eſt Sacerdos maximus inter fratres ſuos, ſuper cuius caput fuſum eſt vnctionis oleum, & cuius manus in Sacerdotio conſecratæ ſunt: veſtituſque eſt ſanctis veſtibus, caput ſuum non diſcooperiet, veſtimenta non ſcindet, & ad omnem mortuum non ingredietur omnino: ſuper patre quoque ſuo, & matre non contaminabitur: nec egredietur de ſanctis, ne polluat ſanctuarium Domini, quia oleum ſanctæ vnctionis Dei ſui ſuper eum eſt.* Sacerdotes quoque inferiores eſto capite non vngerentur, proindéque parentes ipſis lugere permitteretur: quia tamen ſaltem eorum veſtimenta eodem oleo aſperſa erant, manuſque inunctæ: ideò conſanguineos reliquos lugere vetabantur. Regibus autem, ſuper quorum capita oleum effundebatur, nihil tale prohibitum erat: nam & ſcindere veſtimenta, & flere ac lugere etiam ſuper ami-
k 2 Regum 1. cos eis conceſſum fuerat: quod Dauidem [k] auditâ morte Saülis, & Ionathæ fe-
l 2. Regũ 18. ciſſe Scriptura ſacra teſtatur: quem [l] etiam Abſalonem luxiſſe, & Abnerem [m]
m 2. Regũ 3. filium Ner, illiuſque feretrum ad ſepulturam ſecutum eadem commemorat. D
Non ergo oleo ſancto vnctionis vnctus fuerat: cùm enim oleum iſtud, oleum exultationis eſſe videretur, ſi cuius caput iſto oleo delibutum fuiſſet, nec filios, nec parentes lugere, multominus amicos licebat, non ipſi funebria iſta officia perſequi conceſſum erat. Quartò, quia oleum ſanctæ vnctionis à Pontifice, & Sacerdotibus cuſtodiebatur, ab iiſque ſolis attrectabatur, ſicut & cætera, quæ templo deſeruiebant: non eſt igitur probabile huiuſmodi oleo Reges Iſraëli-
n 1 Regũ 10. tarum, qui non ſemper à Pontifice & Sacerdotibus, ſed ſæpè etiam à Prophe-
o 1 Regũ 16. tis vngebantur, vt patet exemplis [n] Saülis, [o] Dauidis, & [p] Iehu, quos Samuel, &
p 3 Regũ 19. Helias Propheta vnxerunt: an verò Helias Iehu conſecraturus à Summo Pontifice vel Sacerdotibus oleum ſibi vnctionis dari petiit? an Samuel Dauidem inſcio Rege Saüle inuncturus idem à Sacerdotibus oleum imperauit? an vterque è tabernaculo Domini nemine conſcio ſuſtulit? nemo facilè adducetur, vt

vtrumuis

Digitized by

A vtrumuis credat: itaque cõmuni aliquo oleo, vel de nouo confecto veriſimilius
eſt in Regum iſtorum conſecratione Samuelem & Prophetas vſos fuiſſe. Quin-
tò, Helias Propheta [a] ſimul à Deo miſſus eſt inungere Iehu in Regem Iſraël, Ha- [a] 3 Regũ 19. cap. cit.
zaëlem in Regem Syriæ, & Heliſæum in Prophetam, nec improbabile eſt con-
ſecrationes iſtorum trium eodem oleo profectas fuiſſe: at Hazaëlem Ethnicum
hominem, & veræ religionis ignarum, oleo ſancto vnctionis nemo ſuſpicari
poteſt inunctum fuiſſe, cùm enim ſanctificaretur, qui tetigiſſet vaſa iſto oleo [b] Exodi 30.
intincta, atque illita, vt ex Scriptura [b] retulimus: oleum ipſum maiore ſanctifi-
candi virtute præditum erat, nec ab immundis contingi licebat, quibus nec
ſanctuarium ingredi, aut vaſa ſanctuarij intueri conceſſum fuerat.

XXII. His argumentis facilè adducor, vt, tanquam probabiliorem, negan-
tem poſteriorem iſtam ſententiam amplectar, quam allata ſuperiùs argumenta
pro priori affirmante, minimè conuellunt. Non enim quod primo loco profe-
rebatur: de Dauide, quod oleo ſanctæ vnctionis vnctus fuerit, id certum, nec ſi
B certum foret, illud ad alios Reges priuilegium illico transferendum eſſet. Ea
potuit Dauidis eſſe prærogatiua, vt quia Chriſti figura futurus erat, & ex ſe-
mine eius naſciturus erat Chriſtus, ſeu vnctus, quem [c] vnxit Deus oleo *lætitiæ* [c] Pſal. 44.
præ conſortibus ſuis, eo, quo Sacerdotes oleo vngebantur, ipſe ſemel ſaltem vnge-
retur. Certè Genebrardus [d] Dauidi ac Salomoni, & reliquis ex eorum familia [d] Genebrard. in pſal. 88.
Regibus, ſingulari priuilegio id tributum ex traditione Hebræorum deducit.
Sed nec ad id fatendum neceſſario adigimur, quinimò coniecturæ aliquæ ſupe-
riùs adductæ id diſſuadent: poteſtque dici oleum iſtud ſanctum fuiſſe, quo Da-
uid inunctus eſt, ob figuram vnctionis Chriſti, qui ſimul in Regem, & in Sacer-
dotem inunctus eſt, quamuis non oleo per antonomaſiam ſancto, ſeu ſanctæ vn-
ctionis ex myrrhâ, cynnamomo, & aliis, vt ſuprà explicuimus, confecto, ſed ſim-
plici inunctus fuiſſet. Secundò, nec quod de Salomone profertur maioris eſt
ponderis: nam potuit fieri, vt ex oleo, quod vſibus templi deſtinabatur, Salo-
C mon inunctus fuerit, & ſanctiore quodammodo oleo inungeretur: non enim
dubium eſt quin per illam deputationem, ſanctitatem ſibi quandam compara-
ret: non tamen ex eo ſequitur oleum iſtud fuiſſe oleum ſanctæ vnctionis, quo
Sacerdotes inungebantur: nam (vt diximus) aliud quoque oleum templi ſa-
cris vſibus deſtinatum erat, quod in templo fortè aſſeruabatur, ex quo Salo-
mon vngi potuit, quamuis ne quidem ex eo quod in templis aſſeruaretur
alios Reges delibutos fuiſſe ex prædictis coniiciamus. Tertiò poſſumus quo-
que Hieronymi ſuperiùs citati verba explicare non de oleo vnctionis per anto-
nomaſiam, cuius confectionem ſuprà expoſuimus, ſed de oleo vnctionis, quod
aliquo ſacro ritu hominibus inungendis ſit deſtinatum, quod vnctionis ideò
oleum vocat, eoque Prophetas, Reges, ac Sacerdotes inungi dicit: quamuis
non eodem omnes oleo inunctos putet, ſed eos omnes ſimul coniungit, quod in
ea, quam ibi docet oleum myſticè ſignificare, ſapientiâ omnes conuenire de-
beant: explicans enim iſta verba Oſeæ, [e] *Ephraim oleum in Ægyptum ferebat*, hæc [e] Oſeæ 12.
D [f] dicit, *ſed & oleum fert in Ægyptum, ſiue mercatur Ægypti ſapientiam, Eccleſiaſticis* [f] Hierony. in dict. cap.
cupiens miſcere dogmatibus oleum vnctionis, quo vngebantur Prophetæ, & Sacerdotes, quo
vngebantur & Reges: & vt videas de oleo vnctionis propriè dicti hoc non loqui
Hieronymum, hæc ſubdit, *hoc oleum habent & ſancti, de quibus dicitur,* [g] *filij tui ſicut* [g] Pſal 140.
nouellæ oliuarum in circuitu menſæ tuæ; & bona [h] *oliua, in qua oleaſter noſter inſertus eſt.* [h] ad Rom. 11.
Quamuis autem conentur hæretici veritati miſcere mendacium, oleum aquæ, & cæteris hu-
mentibus & liquentibus rebus non poteſt copulari, &c. Denique nõ eſt certũ, oleum, quo
Reges omnes vngebãtur in Arcâ, vel tabernaculo aſſeruatum, nam vt ſuprà do-
mus, quomodo ſi in templo aſſeruabatur, Prophetæ, quibus nec Arca patebat,
nec quæ in templo aſſeruabantur attingere, & auferre liberum erat, clanculum
nemine conſcio Reges aliquos inungere potuiſſent? Salomoni id conceſſum
ſit, vel quibuſdam aliis, quos Sacerdotes vel Summi Pontifices conſecrarunt: at
non cæteris id conceſſum fuiſſe defendi poteſt, & quamuis conceſſum dicere-
tur, non tamen ideò neceſſum eſt admittere oleum iſtud, quod ad Reges inun-
gendos aſſeruaretur, oleum ſanctæ vnctionis, tantâ arte confici à Deo præce-

ptum fuiſſe: numquid enim potuit aliquod aliud oleum, pro vngendis Regibus aſſeruari, vel ſimplex ac purum, vel cuius confectio, inſtitutis diuturno poſt Moyſem temporis ſpatio Regibus, noua quoque eſſet, & à confectione diuini vnguenti quo Sacerdotes vngebantur, diſcrepans? ſi quis hæc dixerit, nihil ei aliud obiici poteſt, quàm cabala ſeu traditio Hebræorum, quæ cùm in pluribus fallax, mendaxque deprehendatur, magnæ apud cordatos viros non poteſt auctoritatis cenſeri. A

XXIII. Tertia quæſtio, quæ circa vnctionem iſtam non tam diſputatur, quàm proponitur, eſt, quænam ſit vnctionis iſtius myſtica ſignificatio. Plura de ſignificatione ſacræ vnctionis infrà dicemus. Iam de ſola antiquæ legis Sacerdotum vnctione dicendum eſt. Rupertus [a] ergo primo loco confectionis vnguenti, ex quo Sacerdotes inungebantur, ſignificationem hanc eſſe docet, vt virtutes variæ, quæ in Sacerdotibus, præſertimque Summo Pontifice, requirebantur, hac mixtione ſymbolicè exprimantur. Nam, inquit, præter gratiam quæ tanquam oleum [b] in cordibus noſtris diffunditur; requiruntur inſuper in ipſis fidei, ſpei, charitatis, & perſeuerantiæ virtutes, quibus anima per gratiam ſana à malo impediatur, foueatur in bono, & ad meliora quotidie contendat, atque in optimi poſſeſſione aliquando conquieſcat; quas virtutes exprimunt myrrha, cynnamomum, caſia, calamus, ex quibus oleo admixtis vnguentum ſacræ vnctionis conficiebatur. Addere poſſumus myrrhâ mortificationem, cynnamomo bonum exemplum ſeu patientiam, caſiâ pœnitentiam, ſeu fidem, calamo humilitatem deſignari: nam myrrha [c] & amaritudine ſui, & incorruptione quam præſtat corporibus, & ſudore quem ſponte emittit, antequam incidatur, animi mortificationem egregiè repræſentat, quæ & amaritudinem annexam habet, & animos à corruptione per paſſiones inducendâ defendit; & lachrymarum copiam in ſatisfactionem peccatorum, antequam homo ex hac vita ſuccidatur, profundit: vnde ſponſæ mortificationi ſtudentis, manus in Canticis [d] Canticorum ſtillantes myrrham deſcribuntur, & digiti eius pleni myrrhâ. Cynnamomum verò ob odoris fragrantiam bonum exemplum ſignificat cum humilitate coniunctum; neque enim [e] cynnamomi frutex, cùm viret, ſed cùm marceſcit, odorem ſuauiſſimum emittit: ita tunc bonum proximis exemplum præbemus, cùm benè agendo coram proximo latere cupimus, ſicque opus eſt [f] in publico, vt intentio lateat in occulto: poteſt & ob id patientiam denotare, quæ in aduerſa fortuna magis inclareſcit: pœnitentiam autem caſia ſignificat vel fidem, pœnitentiam quidem, quia [g] cùm caſiæ cutem conteri, ac leuari atque exinaniri pretium ſit, cùm ad hoc vt vtilitatem aliquam adferat, exterius, quo tegitur, lignum erodi debeat à vermiculis, qui excauent corticem amaritudine ſuâ tutum, cùm ad purgandos corporis malos humores conducat, non poteſt non pœnitentiæ ſymbolum eſſe, quæ cor noſtrum conterit, ſeu contritum facit; quæ conſcientiæ vermem excitat, vt animum præteritorum criminum recordatione remordeat, & pungat; quæ interiori animum amaritudine replet, quæ tandem animum à noxiis affectibus purgat: fidem quoque ſignificare dici poteſt, nam vt ex Caſſiano refert [h] Auctor incognitus in Pſalmos, caſia, quæ & fiſtula dicitur, naſcitur in locis inaquoſis, & creſcit in immenſum: ideoque ſignificat virtutem fidei quæ per Baptiſmi aquam in immenſum creſcit. Calamus tandem humilitatem deſignat, nam calamus, teſte [i] Plinio, melior quo breuior & craſſior; ità humilis, quo ſe minorem, & abiectiorem videri vult, melior ac præſtantior habendus eſt. Atque hinc eſt quod perfectionem iuſtitiæ Chriſti, quam Sacerdotes exprimere debeant, innuere volens Propheta Regius, dixerit, [k] *dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis, myrrha & gutta & caſia à veſtimentis tuis*: ac ſi diceret, quia iuſtitiam perfectam amplexus es, quæ in boni conſecutione, & mali fugâ conſiſtit, ideo, & oleo vnctus es, quo in bono exultes, myrrhaque inſuper, caſia & gutta à veſtimentis tuis, id eſt ab humanitate tua ſacra ſpirauerunt, quæ varias virtutes oſtendant, mortificationem, pœnitentiam, humilitatem, quibus à malo homines auerti doceantur. Iis ergo virtutibus quia Sacerdotes præſertim fulgere debent,

(Right margin letters beside the text: B at "oleum in cordibus", C at "Cynnamomum verò", D at "fidem quoque ſignificare".)

[a] Rupertus in Leuit cap. 2. & 3.

[b] ad Rom. 5.

[c] Vide Pliniū lib. 12. cap. 15.

[d] Cant. 5. Vide Vlricum ſuper illa verba Euang. *apertis theſauris, &c.*

[e] Plinius lib. cit. cap. 19.

[f] Gregorius.

[g] Plinius cit. cap. 19.

[h] Auctor incognitus in pſal. 44. verſ. 10.

[i] Plin. libro citato.

[k] Pſal. 44.

A debent, ideo oleo, myrrhâ, & cæteris, quæ ipſas ſignificant, aromatis inunguntur.

XXIV. Notat verò D. Thomas [a] ſpecialiter ſolum Summum Pontificem oleo vnctionis in capite vnctum fuiſſe, vt deſignaretur quod ab ipſo poteſtas conſecrandi ad alios dimanaret, atque difflueret: quemadmodum habetur in Pſalmis, [b] *ſicut vnguentum in capite quod deſcendit in barbam barbam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti eius:* nam [c] per barbam quâ viri à mulieribus diſtinguntur, intelligi poſſunt viri in fide conſtantes, & per oram veſtimentorum Aaronis, fideles populi qui Summum Pontificem fouent ac ſeruant, ab ipſo vero geſtantur, ac ducuntur: ab Aarone ergo ad Sacerdotes conſtantis animi viros myſtica vnctio deſcendit, & à Sacerdotibus ad populum, quia gratia Sacerdotij à Summo Pontifice ad inferiores Sacerdotes, & ab iis in populum deriuatur. Ita quoque conſentaneè Philo [d] Iudæus obſeruat Aaronem à Moſe B multo & copioſo vnguento delibutum fuiſſe, ad ſignificandam nimirum amplitudinem gratiæ, & poteſtatis Summo Pontifici olim traditam, quæ ab ipſo ad cæteros dimanaret, & ſtillatim quodammodo deflueret. Sed aliam huius copiæ vnguenti ad oram vſque veſtimentorum defluentis, quo Aaron inunctus fuerit, explicationem haurire poſſumus à S. [e] Gregorio, ſignificari nempe vberem Summo Pontifici collatam gratiam, qua tentationum victor ſemper euadat, & ad finem vſque vitæ inuictus perſeueret & fortis. Quam expoſitionem exemplis vnctionum Dauidis ac Saülis è ſcriptura petitis eleganter illuſtrat. *Sed*, inquit, *lenticula Saül vngitur, non pro præſignanda doctrina, ſed ad exprimenda futura; lenticula quidem paruum eſt vas; quid ergo, quod lenticulâ olei Saül vngitur, niſi quia in fine reprobatur? nam quia obedire Deo poſteà noluit, à Samuele audiuit, quia proieciſti ſermonem Domini, proiecit te Dominus ne ſis rex: velut enim lenticula olei parum habuit, qui ſpiritualem gratiam proiiciendus accepit. Quod in rectoribus quoque ſanctæ Eccleſiæ conuenienter accipitur; plerumque enim culmen Prælationis accipiunt, qui in charitate Dei & proximi perfecti non ſunt; quendam namque affectum charitatis habent, ſed plenitudinem eius non habent.* C *Illa ergo rudis, & imperfecta mentis affectio, quid eſt niſi lenticula olei? nam dum vngit caput, & non replet, tota quidem effunditur, ſed parum exhibet. E contra autem cum electus Rex vngi præcipitur, eidem Prophetæ Dominus ait: imple cornu tuum oleo, & veni, mittam te ad Iſai Bethleemitem: prouidi enim in filiis eius mihi Regem. Hinc eſt, quod idem electus Rex plenitudinem vnctionis ſuæ Dei laudibus imputans, ait, impinguaſti in oleo caput meum, & poculum meum inebrians quàm præclarum eſt! Qui gratiam vnctionis non perſeueraturus accepit, diſpenſante Deo per illius vaſis liquorem vngitur, quo vncti defectio ſignaretur.*

XXV. Denique prætermittendum non eſt quod ex Rabbi Salomone profert [f] Lyranus, vnctionem nempe iſtam fieri ſolitam in formam Caph Græci, corruptè proculdubio, nam nulla litera Caph apud Græcos: eius ergo loco ſuſpicor legendum eſſe *ταυ*, nam litera τ ſignum crucis ſignificat apud [g] Ezechielem: quod rectè congruit iis, quæ ſubdit ibidem Lyranus, *incipiens* D *enim*, inquit, *à capite, & deſcendens verſus palpebras fiebat* iſta vnctio *cum digito ipſius conſecrantis in vnctione tincto.* Fortè etiam pro Caph legendum X, quod crucis imaginem præ ſe fert, eiuſque ſymbolum eſt, ex Iuſtino [h] in apologia 2. ad Antoninum Imperatorem: quodque pro Chriſti nomine ſignificando ſumi conſueuit: vnde [i] Iulianus Imperator Antiochenis exprobrat, quod deſiderio K, (id eſt Conſtantini) ſe odio haberent, quod X, id eſt Chriſtum perſequeretur. Tritum iſtud [k] in labaro Conſtantini X, & cætera id genus ad Chriſtum ſignificandum depicta fuiſſe. Patet ergo in formam crucis vngi ſolitos antiquæ legis Sacerdotes, quod per crucem etiam veteris legis Patribus, ac Pontificibus conferenda quæuis gratia, ac poteſtas Sacerdotalis præſignaretur.

[a] D. Thomas 1.2. q. 102. art. 5. ad 8. & 9.
[b] Pſal. 132.
[c] Gregor. 2. moral. cap. 14.
[d] Philo lib. 3. de vita Moſis.
[e] Greg. lib. 4. Reg. cap. 5.
[f] Lyranus in cap. 29. Exodi
[g] Ezechiel. 9.
[h] Iuſtinus apolog. 2.
[i] Iulianus in Miſopogone.
[k] Vide Greteſerum de cruce, & alios paſſim.

§. V.

Cæteræ quæſtiones circà prædictos ritus enodantur.

XXVI. Verùm ſatis ſuperque de vnctione Sacerdotum iam dictum eſt. Cæ-

teri iam ritus conſecrationis ipſorum quos ſupra enumerauimus, nobis ſunt A
exponendi: hos omnes breuiter, ſed luculenter perſtrinxit [a] D. Thomas, *De*

[a] D. Thomas ſuprà.

ſanguine, inquit, *immolati animalis tingebatur extremum auriculæ dextræ ipſorum*, (tam
Summi Pontificis ſcilicet, quàm inferiorum Sacerdotum) *& polices pedis, aut
manus dextræ, vt ſcilicet eſſent obedientes legi Dei in oblatione ſacrificiorum, quod ſignifi-
catur in intinctione auris dextræ, & quod eſſent ſolliciti & prompti in executione ſacrificio-
rum, quod ſignificatur in intinctione pedis, & manus dextræ. Aſpergebantur etiam ipſi, &
veſtimenta eorum ſanguine animalis immolati in memoriam ſanguinis Agni, per quem fue-
runt liberati in Ægypto. Offerebantur autem in eorum conſecratione huiuſmodi ſacrificia, vi-
tulus pro peccato in memoriam peccati Aaronis circà conflationem vituli: aries in holocau-
ſtum in memoriam oblationis Abrahæ, cuius obedientiam Pontifex imitari debebat: Aries au-
tem conſecrationis qui erat quaſi hoſtia pacifica, in memoriam liberationis de Ægypto per
ſanguinem agni. Caniſtrum autem paruum in memoriam mannæ præſtiti populo. Pertinebat
autem ad applicationem miniſterij quod imponebatur ſuper manus eorum adeps arietis, & tor-
ta panis vnius & armus dexter, vt oſtenderetur, quod accipiebant poteſtatem huiuſmodi of-* B
*ferendi Domino. Leuitæ verò applicabantur ad miniſterium, per hoc quod intromittebantur
in tabernaculum fœderis, quaſi ad miniſtrandum circà vaſa ſanctuarij.* Has rationes litera-
les innuit S. Thomas, qui etiam alias tropologicas ſeu figuratiuas eorumdem ri-
tuum aſſignat: hanc nempe totam conſecrationem Summi Pontificis & Sacer-
dotum portendere immutationem eorum qui in nouâ lege ad Sacerdotalem,
vel aliquem alium inferiorem ordinem præparentur; quos per aquam Baptiſmi,
& lachrymarum in fide Chriſti priùs perpurgatos eſſe oportet, & per Chriſti
paſſionem expiatos, ſuperfluis cogitationibus vacuos, virtutibus ornatos, quàm
Spiritus ſancti virtute, & aſperſionis ſanguinis ad opus miniſterij conſecraren-
tur: in quo attentos eos eſſe conuenit, & promptos, vt & diuinis monitis fide-
liter auſcultent, & alacriter obſequantur.

XXVII. Quæ D. Thomæ explicatio optima eſt, & conuenientiſſima, quam-
uis aliæ ab aliis traditæ minimè negligendæ videantur. Ideò [b] Philo Iudæus in
ordinatione Sacerdotum vitulum pro peccato offerri docet, vt nimirum indi- C
cetur cuilibet homini alicuius etiam inter probos nominis, ad quemcumque
ſtatum tranſlatus ſit, eo ipſo quo homo eſt, cognatum eſſe peccatum, propter-
ea placandum Deum precibus, & victimis, ne iratus ſæuiat. [c] Lorinus ideò in
ordinatione Sacerdotis non ſolum ſacrificium pro peccato, quo nempe expie-
tur & præparetur ad Sacerdotium, ſed prætereà hoſtiam pacificam & holocau-
ſtum docet offerri: ne videlicet in eius conſecratione, qui ad ſacrificandum
conſtituitur, aliqua ſpecies ſacrificii deeſſet. [d] Lyranus, [e] Abulenſis, & alij,
victimarum, quæ in prædictis ſacrificiis offerebantur, rationes iſtas aſſignant:
oblatum ſcilicet vitulum pro peccato, ad ſignificandam pœnitentiam, & auſte-
ritatem; alium vitulum in holocauſtum, ad deſignandam patientiam: agnum
anniculum, ad denotandam puritatem & innocentiam: bouem, ad demon-
ſtrandum laborem ac ſedulitatem in Sacerdote neceſſariam: arietem pro paci-
ficis iuſſum offerri, quo ſplendor prouidentiæ diuinæ oſtendatur: ſimilam quo-
que, quæ nitorem conſcientiæ: collyridam conſperſam oleo, quæ decorem iu- D
ſtitiæ, & ſuauitatis cum miſericordia coniunctæ repræſentet. Notat autem [f] Ru-
pertus priùs deſcribi ſanctificatum tabernaculum, quàm Sacerdotes ſanctificatos:
quoniam Eccleſia priùs in Patriarchis, Regibus, Prophetis, Spiritum ſan-
ctum accepit, quàm inungeretur Chriſtus, quem Sacerdotum conſecratio præfi-
gurabat. Neque etiam ſignificatione vacuũ eſt, quod ex Rabbi Salomone [g] Ly-
ranus refert, Sacerdotem nimirũ eleuantem hoſtias, eaſque attollentem, atque
agitantem, ſuſtuliſſe illas ſurſum, deinde retraxiſſe deorſum, tum eas deduxiſſe
verſus Orientem, & Occidentem, ad Auſtrum quoque, & Aquilonem: præ-
terquam quod enim ea agitatione hoſtiæ, crucis figura delineari videbatur,
quæ ſanctificationis noſtræ principium fuit: ſignificabatur quoque hoſtiam
Deo offerri, cuius Imperio ſuperiora omnia atque inferiora coërceantur, cu-
ius prouidentiâ mundi partes omnes gubernentur.

[b] Philo lib. 3. de vita Moſis.
[c] Lorinus in cap. 8. Leuit.
[d] Lyranus in dict. cap.
[e] Abul. ibid.
[f] Rupertus ſuprà.
[g] Lyranus ſuprà.

XXVIII. Denique varias ob cauſas præceptum illud à Domino factum dici-
tur,

Digitized by Google

A tur, quod ſeptem diebus Sacerdoti conſecrato de oſtio tabernaculi exire prohibetur. Origenes [a] ſtationem iſtam tabernaculi ſignificare putat, quod Sacerdos à Deo edoceri priùs debeat, & religionis myſteria, vitæque monita audire, quam ea populum docere præſumat. [b] Rupertus, & [c] Radulphus totius vitæ noſtræ tempus hebdomadam eſſe, ſeu ſeptem diebus myſticè comprehendi docent, ſiue quod toto iſto tempore ad octauam Reſurrectionis tendamus, pro eaque laboremus, vt explicat Rupertus, ſiue quod ſeptenarius numerus vniuerſitatis ſit, & recurrentibus ſeptimanis vita noſtra finiatur, vt exponit Radulphus; ſiue tandem quod ſeptem ætatibus vita humana definiri ſoleat, quæ tanquam dies prætereunt. [d] Serrarius adeò ſeptem dierum numerum præfinitum ait, ad conſecrationis perfectionem, vt recreatio quædam videatur eſſe Sacerdotis conſecratio, quæ proinde nonniſi ſeptem, ſicut prior creatio, diebus perfici debeat. [e] Rickelius ex ea iuſſione infert, quam aſſidui eſſe debeant Sacerdotes in lege Domini. [f] Lyranus ſeptem illos dies moraliter explicat, vt
B nempe Sacerdotes de nouo conſecrati moneantur à ſeptem quæ perfectioni obſtare poſſunt, abſtinere, putà à prolixitate dormitionis, voluptate comeſſationis, mobilitate actionis, multiplicitate diſtractionis, vanitate confabulationis, varietate fictionis, & vtilitate affectionis. Plura quiſque tum ex auctoribus petere, tum ex proprio ingenio comminiſci poterit.

[a] Origen homil. 6. in Leuit. cap. 8.
[b] Rupertus ſuprà.
[c] Radulph. in dict. cap 8. Leuit.
[d] Serrar. ibid.
[e] Rickel. ſup.
[f] Lyran. ſup.

ARTICVLVS III.

De comparatione rituum apud Gentiles vel Iudæos, cum ritibus nouæ legis, præſertim in ordinatione Sacerdotum ac Miniſtrorum.

§. I.

C *Ritus aliquos à Gentibus vel Iudæis obſeruatos à Chriſtianis retentos.*

I. NE quem verò offendat, quod plures ritus in ordinatione Sacerdotum noſtrorum perſimiles iis, quos apud Gentiles, vel Iudæos in vſu fuiſſe oſtendi, hoc tempore liceat animaduertere: breuiter occurrendum eſſe putaui, vt id in aliis rebus quoque factum, nec imprudenter, vel ſuperſtitiosè factum eſſe oſtenderem. Primum ergo ſi rituum à Iudæis ſimul & Gentilibus vſurpatorum, quos Eccleſiâ in vſum ſuum tranſtulerit, vel à Chriſto, aut Apoſtolis tranſlatos acceperit, exempla quæritis, innumera propè occurrent, è quibus ſelecta quædam duntaxat, vel quæ nobis in memoriam faciliùs redibunt, proponere conſentaneum viſum eſt.

II. Quod Gentiles in ſacris veſte candidâ vterentur notarunt, [g] Valerius Maximus, [h] Philoſtratus, [i] Ouidius; à Iudæis fortè id deſumptum, apud quos Sa-
D cerdotes veſte lineâ vtebantur. Eadem conſuetudo Eccleſiæ fuit, vt ex [k] Gregorio Turonenſi, [l] Hieronymo, & aliis colligi poteſt. Nefas fuiſſe Flamini Diali fermentũ farinæ admixtũ attingere, & mortuũ tangere, docet [m] Gellius, Iudæorum, vt puto, imitatione, apud quos [n] Paſchalibus diebus fermentum in domibus aſſeruare piaculum fuit [o] & à ſacris arcebatur, qui cadauer tetigiſſet, & Pontifici [p] ad mortuum ingredi non licebat. Quem morem perfectiori modo ſeruat Eccleſia Catholica, quæ & in azymo pane conſecrat, & mortalem culpam à ſacris prohibere nos docet. Flamen [q] quotidie feriatus erat; quotidie [r] ferias agere Sacerdotes noſtri iubentur. Nefas Pontifici [ſ] Gentilium aliquem occidere; prohibitum noſtris [t] militare. Iuſtum apud illos, [u] vt Sacerdotes ab vrbanis negotiis eſſent liberi: idem religiosè in gratiam Sacerdotij cautum [x] à Chriſtianis. Auſpicabantur diem à media nocte [y] Pagani, auſpicantur [z] Chriſtiani. Digamia [a] in Sacerdote pudicitiæ vetita, qui viduam [b] duxiſſet Summus Pontifex apud Iudæos eſſe non poterat; Digami [c] quoque apud nos & viduarum mariti ab ordinibus excluduntur. Ieiunia ad placanda falſa numi-

[g] Valerius Maximus lib 1.
[h] Philoſtrat. vitæ Apoll. lib 1.
[i] Ouidius.
[k] Greg. Tur. de glor. confeſſ. cap. 20.
[l] Hieronym. lib. 1 aduerſus Pelag. & alij ioſ:à.
[m] Gellius lib. 10. cap. 15.
[n] Exod. 12.
[o] Leuit. 5.
[p] Leuit. 21.
[q] Gell ſuprà.
[r] Pontif. Damaſ. in Syluestro.
[ſ] Suet in Tito cap. 9.
[t] Vide hac de re innumeras eccleſ. leges.
[u] Diony Halicarnaſſ lib. 2.
[x] Vide plures hac de re ciuiles & eccl. leges.
[y] Cenſorinus de die Nat. cap. 19.
[z] In recit breuiarij, ieiuniis, & feſtis diebus id patet.
[a] Liuius Decade 1 lib. 10.
[b] Leuit. 21.
[c] Plures eccl. leges poſt Apoſt 1. ad Timoth. 3.

na, decimas, vota, vigilias, & cætera huiuſmodi ſuperſtitioſa [a] Paganorum; Religioſa ſuo tempore [b] Iudæorum; venerabilis & numquam abroganda [c] Chriſtianorum conſuetudo tulit. Paganis [d] in vſu erat cereos in ædibus ſacris accendere; apud Iudæos vſitatum, [e] vt oleum accenderent. Idem nunc à [f] Chriſtianis ex antiquo more vſurpatum. Exequias defunctorum cum cereis accenſis & [g] Iudæi, & [h] Pagani proſequebantur, quem ab iis acceptum ritum vel primis [i] Chriſtiani ſæculis habuerunt. In dedicatione templorum multa Gentilibus nobiſcum communia reperies, ſi [k] Suetonium legeris. Baculi, annuli, mythræ, vſum apud Orientales quoſdam Sacerdotes Ethnicos fuiſſe teſtantur [l] Philoſtratus, quæ à nobis dignitatis Pontificiæ retenta ornamenta videmus. Docetque [m] Anacletus Primatum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum diuerſos ordines Archiflaminibus, Protoflaminibus, Flaminibus apud Ethnicos ſucceſſiſſe. A

§. II. B

Qui ritus iidem apud Ethnicos, Iudæos, Chriſtianos in ſacrorum Miniſtrorum inauguratione ſeruati ſint, & vnde hoc factum.

III. Verùm, ne à propoſito diutiùs diuertamur, videndum eſt hoc loco, quos ritus in conſecratione Pontificum Ethnica ſuperſtitio à Iudæis, præſertim Eccleſia hauſiſſe viſa ſit. Primum ergo, Iudæorum [n] exemplo, conſecrandus apud Ethnicos Sacerdos [o] abluebatur: credebant [p] enim aſperſione aquæ corporeæ criminum quoque non corporum ſolum labes detergi, contra quem Ethnicorum ſuperſtitionem, [q] Ouidius.

Ah nimium faciles, qui triſtia crimina cædis
Fluminea tolli poſſe putatis aquâ.

Deinde eodem exemplo imponebantur apud eoſdem Gentiles conſecrando Pontifici manus: nam docet [r] Liuius ſuper Numæ caput manus ab Augure, dum religiosè conſecraretur, impoſitas fuiſſe. Inungi quoque ſolitos Sacerdotes Iouis teſtatur [ſ] Plutarchus, quem morem à Iudæis ſumptum fuiſſe quis negauerit? Sacrificia quoque boum in conſecratione ab Ethnicis vſurpata fuiſſe, & tinctos ſanguine conſecrandos, nec domeſticis ipſos aut communibus veſtibus indutos ſuprà apud [t] Prudentium legimus. Has autem omnes ceremonias vel à Iudæorum fontibus hauſtas, vel ob conuenientiſſimam ſignorum Iudæis à Deo præſcriptorum ſignificationem naturæ ductu ſeruatas fuiſſe, iubentis ſcilicet exterioribus ſymbolis Deum honorari, & miniſtros Deo conſecrandos ab aliis ſecerni, nemo eſt qui diffiteri poſſit. C

IV. Communior quidem opinio eſt ritus iſtos à Iudæorum lege ad Ethnicos diaboli quadam inuidiâ traductos fuiſſe: quam ſententiam egregiè firmat & illuſtrat [u] Tertullianus docens *à diabolo hæreſes eſſe, cuius ſunt partes interuertendi veritatem, qui ipſas quoque res Sacramentorum diuinorum, in idolorum myſteriis æmulatur:* quod variis iſtis exemplis oſtendit, *nam*, inquit, *tingit & ipſe quoſdam vtique credentes & fideles ſuos † expoſitionem delictorum de lauacro repromittit: & ſi * adhuc memini, mithra ſignat in frontibus milites ſuos: celebrat & panis oblationem, & imaginem Reſurrectionis inducit, & ſub gladio redimit coronam. Quid? quod Summum Pontificem vnius nuptiis ſtatuit? habet & virgines, habet & continentes? Cæterum ſi Numæ Pompilij ſuperſtitiones reuoluamus, ſi ſacerdotalia officia, inſignia, & priuilegia: ſi ſacrificalia miniſteria, & inſtrumenta, & vaſa ipſorum ſacrificiorum, ac piaculorum, ac votorum curioſitates conſideremus, nonne manifeſtè diabolus moroſitatem illam Iudaicæ legis imitatur? Qui ergo ipſas res de quibus Sacramenta Chriſti adminiſtrantur, tam æmulanter affectauit exprimere in negotiis idololatriæ, vtique & idem, & eorum ingenio geſtit, & potuit inſtrumenta quoque diuinarum rerum, & ſanctorum Chriſtianorum ſenſum de ſenſibus, verba de verbis, parabolas de parabolis, prophanæ & æmulæ fidei attemperare.* D

[a] De iis apud Pag. vide Dionyſ. Halic. lib. 2. Sueton. in Veſpaſ. cap. 7 & alios.
[b] De iiſdem apud Iudæos in Leuitico & Exodo. Item apud Buxtorf. & alios.
[c] De iis apud Chriſtianos paſſim.
[d] Prudentius in hymno de S. Laurent. Iuuen. Satyr. 12. Athan. ad vbique orthodox. & alij.
[e] Hieronym. epiſt. 12. ad Gaudent.
[f] Vide apud Durant. de rit. Eccl. Cath.
[g] Buxtorfius de ſyn. Iud.
[h] l. ſi ſponſus §. proinde, ff. de donat. inter vir. & vxor. Virgil. 11. Æneid. Plin. lib. 16 cap. 37.
[i] Euſeb. lib. 4. cap. 66. Nazianz. inuect. 2. in Iulian. Nicephorus lib. 2. cap. 22.
[k] Sueton. in Octau. cap. 96.
[l] Philoſtrat. lib. 3. in vita Apoll.
[m] Anaclet. epiſt. 2. Epiſcopis Ital. vide & Grat. diſt. 21.
[n] De ritu Iudæorum.
[o] Prudent. ſup. Lucianus dialogo de ſacrif. Halicar. lib. 7. Pollux lib. 1.
[p] Cicero 2. de legib.
[q] Ouid. lib. 4. Faſt.
[r] Liuius decade 1 lib. 1.
[ſ] Plutarchus in qq. Rom.
[t] Prudent. ſuprà, cui adſtip. Lucianus & Halicarn. ſuprà.
[u] Tertull. de præſcript. cap. 40. iuxta Cod. Rigalt. † *expiationem* apud Pamel. quæ, vt opinor lectio melior.
* diuerſa lect. a lect. Pam.

§. III.

A §. III.

An Ethnicorum, vel Iudæorum ritus aſſumere nobis licuerit.

V. Neque verò exprobrare poteſt aliquis, quod quoſdam ritus à Paganorum ſuperſtitione ad veram religionem traduxerimus: quæ enim à Paganis licet malo fine inſtituta ſunt, ea, vt verbis [a] Auguſtini vtar, *non ſolùm formidanda non ſunt, ſed ab eis etiam tanquam iniuſtis poſſeſſoribus in vſum noſtrum vendicanda:* quod exẽplo Hebræorũ confirmat idem [b] Auguſtinus, qui [c] idola quidem & ſimulachra Ægyptiorum deteſtati, vaſa tamen eorũ, atque ornamenta de auro, & argẽto, & veſtes, exeuntes de eorũ terra diuina auctoritate ſibi vendicarũt; quo facto Philoſophorum egregia placita, & inſtituta hominum, quæ tamen accõmodata ſint humanæ ſocietati, ſignificari docet, quæ nobis accipere & habere liceat in vſum conuertenda Chriſtianũ. Poteſt id & aliis [d] ſimilitudinibus illuſtrari; nam ſicut in [e] Deuteronomio, aliena mulier capta in prælio, ſi decor eius tibi placuerit, B raſis eius vnguibus, capillis, atque veſte captiuitatis depoſitâ, licitè, ducitur in vxorem: ita poſtquam Eccleſia Gentilium impietatem deuicit, ſi quid in ea fuit quod verò Dei cultui ornamento eſſe poſſet, remotâ omni ſuperfluitate, & vanitate ſuperſtitionis, ac depoſito mendacij integumento, reuelatâ veritate aſſumere ſibi Eccleſia victrix potuit, vt filios ſpiritales generaret in fide. In lege [f] etiam præcipitur, quod ſi in agro, vel arbore inueneris auem incubantem ouis ſuis aut pullis, oua aut pullos debes accipere, matremque dimittere: dummodo itaque dimittatur impietas, abrogetur ſuperſtitio, quæ ritus Paganicos peperit, fouit, aluit, retineri poterunt iidem ritus ob egregiam eorum ſignificationem, & naturæ conſentaneam, & in melioris rei vſum transferri. Neque enim Ethnica ſuperſtitio, quæ iniuſtè ritum aliquem præripuit, nobis eiuſdem ritus vſurpationem interdicere potuit. Hinc primis Eccleſiæ temporibus, vt ait [g] Theodoretus, dirutorum templorum materia templis, ariſque martyrum excitatis C expiata eſt: pro prandiis, & Diaſiis, & Dionyſiis, id eſt Iouis, Liberique Patris ſolemnitatibus, Petro, Paulo, Thomæ, Sergio, Marcello, Leontio, Antonio, Mauritio, aliiſque SS. Martyribus ſolemnitates populari epulo peragebantur. Hinc Gregorius Thaumaturgus, ſi [h] Nyſſeno credimus, Gentilium ferias ſuperſtitionibus cumulatas in martyrum celebritates commutabat: & cum animaduertiſſet, propter corporis voluptates, ſimplex & imperitum vulgus in errore ſimulachrorum permanere; quò maximè id, quod præcipuum eſt, interim in iis aſſequeretur, nempe vt variis ſuperſtitionibus relictis, ad Deum conuertetẽtur: permiſit eis, vt in memorias ſanctorũ Martyrum ſeſe exhilararent. Hinc etiam ob eaſdem rationes [i] Gelaſius I. Lupercalia Gentilium abrogans, feſtum Virginis Purificatæ eius loco conſtituit; & tempore Theodoſij [k] honos qui Calendis Auguſti prophanis Gentilium celebritatibus tribui ſolitus erat, Petri Vinculis haberi cœpit. Plura prætereo ab Ethnico cultu in pium & Chriſtianum commutata, Eccleſiæ quidem præcepto, ſed Dei exemplo, qui ex malis D ſolet elicere bona, quia bonus eſt: quem imitata Eccleſia ex prophanis ſacra, ex ſuperſtitioſis religioſa in Dei cultum conuertit, quia prudens, & religioſa diuini cultus auctrix nobis eſt.

VI. Verùm longè potiori ratione potuit ipſa Eccleſia antiquæ legis, imò antiquatæ diuinitus præſcriptos ritus prudenter vſurpare: nam & docuit Chriſtus, [l] *ſe non veniſſe ſoluere legem, ſed adimplere*: & Apoſtoli factis ſuis docuerunt Synagogam cum honore ſepeliendã eſſe, nec ſtatim ac mortua fuit, inhonoratã eſſe abiiciendam: nam Paulus v. gr. ex voto ſibi [m] caput totondit in Cenchris, Hieroſolymis, [n] ſeſe cum cæteris purificauit, Timotheũ [o] circumcidit; Petrus ab immundis iuxta Moſaïcam legem carnibus poſt Chriſti reſurrectionem [p] abſtinuit, & Moſaïcas ceremonias diutius [q] retinuit: & quod magis mireris, Apoſtoli ſimul in vnum collecti, legem [r] de ſanguine & ſuffocato non comedendis, Chriſtianis omnibus, etiã è Gentilitate conuerſis præſcripſerunt: quã [ſ] ad tẽpora vſque Caroli Magni & filiorũ eius in pluribus Occidentis prouinciis perſeueraſſe, nec niſi aliquo poſteà tempore obſoleuiſſe nouimus, obiectantibus [t] Græ-

- [a] Auguſtinus de doctrina Chriſt. lib. 2. cap. 38. Vide etiam alia in eam rem lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. vlt.
- [b] Idem de doctrin. Chriſt. loco cit.
- [c] Exodi 12.
- [d] Vide Petrũ Bleſenſ. epiſt. 8. probare volentem Philoſoph. placita, vſurpari poſſe ad ſacrã doctrinam illuſtr. verba paſſim immutauimus.
- [e] Deuter. 21.
- [f] Deuter. 22.
- [g] Theodoret. euang. verit. lib. 8. de martyr.
- [h] Greg. Nyſſ. in vita Thaum.
- [i] Gelaſ. 1. lib. aduerſus Androm Senat. & cæteros Rom. quem cit. Baron. in notis ad Martyrol. Rom. 1. Auguſti.
- [k] Vide lect. 2. noct. Breuiar. Rom. in feſto S. Petri ad Vinc. & notas Baron. ad Martyr. Rom. 1. Auguſti.
- [l] Matth. 5.
- [m] Act. 18.
- [n] Act. 21.
- [o] Act. 16.
- [p] Act. 10.
- [q] ad Galat. 2.
- [r] Actorum 15. can. 63 Apoſt. Gangr. Conc. c. 2.
- [ſ] Vide de eodẽ ritu Conc. 2. Autel. c. 3. et Zach. epiſt. ad Bonif. VVor. Conc. c. 65. Leonis Nouell. 58.
- [t] Legatur Balſam. in c. 63. Apoſt.

cis Apoſtolicum ritum ab Occidentalibus dimiſſum. Quæ quidem omnia oſtẽdunt, Iudæorum ritus ſine vllâ Iudaicæ perfidiæ ſuſpicione à Catholicis vſurpari potuiſſe; non quod vim ipſis ex Moyſis præcepto ineſſe credendum ſit: ſed quod externa illa, quibus ipſi vtebantur, ſymbola, à Deo ipſo ſelecta, conuenientem, & egregiam myſteriorum diuinorum ſignificationem contineant, ad quæ proinde ſimiliter ſignificanda à nobis aſſumi poſſunt: ita tamen vt quæ Iudæis venturum promittebant ſaluatorem, nobis iam natum exhibeant, & conferant ad ſalutem; eodem ſcilicet modo, quo ipſe Chriſtus Dominus, eadem in Sacramentis à ſe ipſo inſtitutis aliquando adhibuit, vt quæ egena[a] apud Iudæos erant elementa, & infirma ſymbola, inſtitutione diuina apud nos fructifera, & gratiâ plena redderentur. Æquum ſanè eſt vt Agar [b] Saræ ſeruiat, Iſmaël Iſaaco, ſpiritui corpus, vmbra veritati, nec conſentaneũ eſt, vt oleaſtro[c] inſitus ramus, radicem & pinguedinem oliuæ reiiciat, frondeſque, quibus vetus ipſa lex olim veſtiebatur, penitus à ſe remoueat: nec in præſenti potiſſimum negotio redarguendum, ſi qui ab antiqua lege Sacerdotij officia accepimus, ritus quoque ordinationis complures ſumamus. Cui argumento inſeruit auctoritas Hieronymi Epiſtola [d] ad Euagrium, *vt ſciamus*, inquit, *traditiones Apoſtolicas ſumptas de veteri teſtamento, quod Aaron & filij eius, atque Leuitæ in templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi vendicant in Eccleſia.* Si alienum non duxit Hieronymus à veritate Eccleſiæ Catholicæ, quod eius traditiones à Iudaicis fontibus profluxerunt, & officia religionis noſtræ, ad normam antiquæ legis compoſita ſunt, nec à ſanctitate eiuſdem alienum ducet, quod vt auguſtior eſſet noſtrorum Clericorum ordinatio, ritus quoque plures à Iudæis excerpſerit. Ad Iudaiſmi verò notam eluendam obſeruandum eſt quod de peculiari ritu ſacræ Vnctionis dixit [e] Innocentius tertius, id ad cæteros quoque pariter ampliari poſſe. *Verùm Vnctionis Sacramentum aliud quidem efficit tam in nouo, quàm in veteri teſtamento: vnde non Iudaiſat Eccleſia, cum Vnctionis celebrat Sacramentum, ſicut † antiqui mentiuntur, qui neque ſcripturas, neque Dei nouere virtutem.*

[a] ad Galat. 4.
[b] Ibidem.
[c] Alluſio ad dictum Pauli ad Rom. 11.
[d] Hierony. epiſt. 85. ad Euagr.
[e] Innocent. 3. cap. vnico, §. vngitur de ſacra Vnct.
† aliqu. longè melius.

§. IV.

Quinam ritus ſacræ Ordinationis in nouâ lege à Iudæis petantur.

VII. Sed ne ab orbitâ longius deflectamus, quin potius contineamus nos intra ſuſceptæ diſputationis limites: conferendi ſunt inter ſe noſtrarum & Iudaicarum ordinationum ritus: primumque adnotandum lotioni & aſperſioni luſtralis aquæ quæ Leuitarum conſecrationi præmittebatur, reſpondere in ordinationibus noſtris tum baptiſmatis Sacramentum, quod Ordinationis Sacramento neceſſariò præſupponi debet, tanquam totius Chriſtiani ſtatus fundamentum: tum pœnitentiæ lauacrum, quo pollutæ crimine quouis conſcientiæ perpurgantur, & cuiuſlibet facinoris labes eluitur. Raſionem pilorum in Leuitarum conſecratione vſurpatum, in Tonſuræ ſuſceptione aliquâ ex parte iam renouari. Lauari ſolita Leuitarum conſecrandorum veſtimenta, Eccleſiaſticas quoque, quibus apud nos ordinandus induatur, veſtes prius ab Epiſcopo ſolere benedici. Totam autem iſtam veſtium ſacrarum Iudaicæ conſecrationis pompam ac maieſtatem, ſimili veſtium Eccleſiaſticarum ornatu referri, quibus ſinguli pluribus aut paucioribus, pro ſuo quique ordine, & gradu initiandi veſtiuntur. Tum verò id pariter obſeruandum ſiſti etiamnum Domino eos, qui apud nos Eccleſiaſticos gradus adipiſcuntur, preces pro eis fundi, de ipſis apud populum verba fieri: nonniſi inter ſacrificandum diuinis miniſteriis ab Antiſtite conſecrari; applicari ad ſua ſingulos miniſteria; populum ad hanc celebritatem conuocari, tanquam fideiuſſorem, & approbatorem diuinitus peractæ electionis; ſingulis tradi in manus ea inſtrumenta, quibus in ſuis officiis vti debeant: in quibus omnibus quædam Iudaicæ ordinationis imago, ſeu potius conſummatio, perfectio, necnon complementum elucet. Iis adde Leuitas olim, & Sacerdotes per impoſitionem manuum, per quam miniſtri Eccleſiæ

A cleſiæ conſecrantur, Deo deuotos fuiſſe; vnctos noſtros, ità & antiquæ legis Sacerdotes: vtriſque poſt conſecrationem ſuam manendi in atriis Domini obligationem olim fuiſſe impoſitam: qui omnes ritus ſaltem impoſitionis manuum, & vnctionis ſpecialem tractationem requirunt. Sed priùs generalem quandam tum ex Dionyſio, tum ex aliis ordinationibus deſcriptionem legentium oculis ſubiiciemus, quam ſpeciales ritus ordinationum exponamus.

CAPVT II.

Idæam generalem continens ordinationis.

ARTICVLVS I.

B *Idæam continens ordinationis Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum ex D. Dionyſio.*

I. SANCTVS [a] Dionyſius libro de Eccleſiaſtica hierarchia egregiam nobis Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorũ ordinationis deſcriptionem exhibet, quam ipſius verbis referre neceſſe eſt, quod & latentem quandam energiam contineant, & ſenſuum abſtruſam celſitudinem; ipſius tamen verba Latina tantum referemus, quia cùm per partes à nobis iterum proferentur, & explicabuntur, Græco quoque idiomate proponentur: hæc ergo ſunt Latinè reddita S. Dionyſij verba quæ totum hunc ordinationis ritum exprimunt.

[a] Dionyſ. cap. 5 Eccleſiaſt. hierarch. parte 2.

II. *Pontifex quidem, qui ad conſecrationem Pontificiam adducitur, vtroque genu flexo ante Altare, ſupra caput habet Euangelia à Deo tradita, manumque Pontificis: atque hoc modo ab eo Pontifice conſecrante ſanctiſſimis precationibus, & denominationibus perficitur. Sacerdos* C *autem flexis ante aram genibus, capiti ſuo admotam Pontificis manum dextram habet: atque ita à Pontifice conſecrante conſecratoriis inuocationibus ſanctificatur. Miniſter verò genu altero flexo ante altare dextram manum Pontificis ipſum perficientis ſuper caput habet, ab eoque conſummatur, iis, quibus miniſtri perficiuntur, inuocationibus. Vnicuique autem eorum ſignum crucis à conſecrante Pontifice imprimitur, & ſingulorum ſacra prædicatio fit, perficienſque ſalutatio, omnibus Eccleſiaſtici ordinis conſalutantibus ac Pontifice conſecratore, eum, qui in aliquem prædictorum Eccleſiaſticorum graduum cooptatus eſt.*

III. Communia autem (vt addit [b] idem Dionyſius) Pontificibus quidem Sacerdotibus, & miniſtris, cùm in ordines iſtos cooptantur, & conſecrantur, hæc ſunt. Primùm quidem ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγή, *aditus ſeu adductio ad diuinum Altare*: alterum, ἡ ὑπόπτωσις, *inflexio genuum, concidentia, proſtratio*: tertium, ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, *Pontificiæ manus admotio, ſeu impoſitio*: quartum, ἡ σταυροειδὴς σφραγὶς, *ſignum crucis*: quintum, ἡ ἀνάῤῥησις, quam *prædicationem* aliqui, ſeu *laudationem* dicunt, alij *præconium*, alij *appellationem nominis* vocant: D nam [c] ἀνάῤῥησις, ſeu ἀνάῤῥημα propriè proclamatio eſt per præconem, qualis ex [d] Chryſoſtomo fieri ſolebat, cùm quis ad certandum athleta progreſſurus eſſet, acurato anteà ſecundùm [e] Caſſianum facto examine, & diligenti præhabita de natalibus, famâ, fortitudine, inquiſitione probatus, quorum exemplo qui ad ſacram militiam ordinandi deducebantur prius eorum nominis gradus, & conditionis publica prædicatio fiebat, non ſine laudatione ac commendatione eorumdem qui ordinandi eſſent, vt [f] priori parte docuimus. Hanc autem ἀνάῤῥησιν S. Dionyſius [g] nobis clariùs exponit his verbis, τὴν ἱερὰν δὲ τῶν τελειώσεων, καὶ τῶν τελουμένων ἀνάῤῥησιν ὁ ἱεράρχης ἀναβοᾷ: id eſt, *ſanctam conſecrationem, & perficiendorum declarationem Pontifex recitat*, ac ſi diceret, ordinis, cui quis initiandus eſt, & nominis eius qui diuino inſtinctu, ad hunc gradum ordinemque electus eſt, publicam declarationem ac renuntiationẽ à Pontifice conſecrante fieri. Quod etiam indicat [h] S. Maximus, ex cuius mente ἀνάῤῥησις exponenda eſt, οἱονεὶ κήρυξις τοῦ ὀνόματος, *prædicatio ex nomine*: ſeu ἡ ἐπὶ τῶν χειροτονιῶν ἀνακήρυξις, *renuntiatio in ordinibus*, quam nominis ordinandi recitationem fieri ait, ſiue cum Pontifex eum,

[b] Idem eod. cap. in theor.
[c] Suidas in hoc verbo.
[d] Chryſoſt. ſerm. 48. ad eos, qui conuentum Eccleſiæ deſerunt, ſeu in inſcript. alt. tomo 5. ſeu, vt habent alij homil. 61. ad popul. Antiochenum.
[e] Caſſianus lib. 5. cap. 12. de cœnobior. inſtitutis.
[f] priori parte huius operis ſect. 1.
[g] Dionyſ. cit. cap. in theor.
[h] S. Maximus in cap. 5 cit. in hæc verba ... ἀνάῤῥησις ἱερὰ, & iſta ἡ ἀνάῤῥησις.

quem ordinat conſignans, ἐξ ὀνόματος φάσκει, σφραγίζεται ὁ δεῖνα ἀπὸ Πρεσβυτέρου εἰς Ἐπίσκοπον, ἐν ὀνόματι Πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος, *ex nomine dicit, conſignatur hic talis ex Presbytero in Epiſcopum in nomine Patris & Filij, & Spiritus ſancti.* Quod ſimiliter in Preſbyteri, & Diaconi ordinatione vſitatum eſſe ait: ſiue cum in ordinatione Preſbyteri hæc verba ab Epiſcopo recitantur, ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Πατρὸς Ἐπισκόπου τοῦδε, *ſuper ſancto Patre Epiſcopo hoc*: in Preſbyteris autem ὑπὲρ τοῦδε Πρεσβυτέρου, *ſuper hoc Presbytero*: in Diaconis verò, ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε Διακόνου, *ſuper hoc fratre noſtro Diacono*: ſiue tandem quando in ipſa ordinatione Epiſcopus pronuntiat, τὸν χειροτονούμενον ἡ θεία χάρις προχειρίζεται τόνδε εἰς τόνδε, *diuina gratia hunc qui ordinatur ad hunc ordinem promouet.* Nominatim quoque Pontificem, electum à ſe in ordinatione declarare teſtatur [a] Pachymeres, hanc ἀνάῤῥησιν τοῦ ὀνόματος eſſe confirmans, ſeu *nominis declarationem*: quod quidem à Pontifice acclamari docet, quia ſolius conſecratoris eſt (qui Dei amicus ſupponitur) diuinam manifeſtare electionem: quia non ex gratia, ſed à Deo motus hunc elegit: hoc enim ipſum acclamatio eſt, & manifeſtatio diuinæ voluntatis, ἀναβοᾷ δὲ τὸ ὄνομα χειροτονουμένου ὁ ἱεράρχης, ὅτι ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς μόνον ἐκφαίνει τὴν θείαν ἐκλογὴν, ὅτι οὐ χάριτι, ἀλλ' ὑπὸ Θεοῦ κινούμενος αὐτὸν ἐξελέξατο. τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἡ ἀναφώνησις, ἡ ἔκφανσις τῆς θείας βουλῆς. Sextum eſt, ὁ τελειωτικὸς ἀσπασμὸς, *perficiens ſalutatio*, quæ nempe tum à Pontifice conſecrante, tum ab iis omnibus adhibetur, qui ſunt eiuſdem Eccleſiaſtici ordinis: nam & Pontifex à ſe conſecratum ſalutat, & cæteri Eccleſiaſtici gradus eum qui de nouo in aliquem ex prædictis ordinem cooptatus eſt, omnes conſalutant, vt explicat tum ipſe [b] Dionyſius, tum etiam [c] Pachymeres.

[a] Pachym. cũ in myſt. huius cap. cum fuſiùs in theoria.

[b] Dionyſius ſup in theor.
[c] Pachym. in paraph eiuſd.

IV. Propria autem ſingulis ordinandis ex eodem [d] Dionyſio, hæc ſunt; Pontificibus quidem ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις, *diuinorum verborum*, ſeu eloquiorum, ſeu Euangeliorum (prout interpretantur [e] Maximus, & [f] Pachymeres) *ſuper caput impoſitio*, ſeu capiti admotio, quo quidem inferiores Epiſcopatu ordines ritu minimè conferuntur. Sacerdotibus autem ἡ ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσις, *amborum pedum inclinatio*: quippe cùm miniſtri vnum tantum genu inflectere inter ordinandum ſoleant: hæc Dionyſius quibus Euchologium [g] Græcorum maximè quadrat; quadrant & aliquæ veteres ordinationum deſcriptiones, quarum aliquas hîc ſubiungimus.

[d] Dionyſius ibidem.
[e] Max. ibid.
[f] Pachymer. ibid.

[g] Euchol. Græc. vbi de ſingul. ordinat.

ARTICVLVS II.

Idæa ordinationis à quibuſdam exemplis petita.

I. PRIMA à nobis profertur deſcriptio ordimationis Antiochi in Samoſatenum Epiſcopum electi, quem ad ſacram menſam ab Epiſcopis ei ſuffragantibus deductum vt conſecraretur, & coactũ genu flectere, & manuum impoſitionem à Catholicis Antiſtitibus, reiecto Iouiano, qui Arrianis cõmunicauerat, & inter cæteros dexteram quoque ſuam porrigebat, refert [h] Theodoretus.

[h] Theodoret. lib. 4 hiſt. cap. 15.

II. Altera eſt Nazianzeni, quam ipſe [i] in oratione habita ad Patrem, & Baſilium poſt reditum ex fuga, eo die habuit, quo ab iis conſecratus eſt, διὰ τοῦτό με χρίεις τὸν ἀρχιερέα καὶ περιβάλλεις τὸν ποδήρη, καὶ περιτίθης τὴν κίδαριν, καὶ προσάγεις τῷ θυσιαστηρίῳ τῆς πνευματικῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ θύεις τὸν μόσχον τῆς τελειώσεως, καὶ τελειοῖς τὰς χεῖρας τῷ πνεύματι, καὶ εἰσάγεις εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἐποπτεύοντα, καὶ ποιεῖς λειτουργὸν τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, οὐκ ἄνθρωπος. Id eſt, *idcirco me Pontificem vngis, ac podere cingis, capitique cidarim imponis, atque altari ſpiritualis holocauſti admoues; & initiationis vitulum mactas, manuſque ſpiritui conſecras, & ſancta ſanctorum ſpectatum introducis, verique illius tabernaculi, quod non homo ſed Dominus fixit, miniſtrum efficis, &c.* Ex quibus verbis deducitur conſecrandum & veſtibus Sacerdotalibus indutum, & altari admotum, & ſacrificium pro ipſo oblatum, & manus eius conſecratas fuiſſe: niſi fortè quod probabilius eſt, alluſio fiat ad initiationem ſummi Sacerdotis veteris legis, in cuius conſecratione vſurpari ſoliti ritus ad Sacerdotis nouæ legis conſecratilinem myſticè hîc referantur, quæ interpretatio vim omnem huiusdeſcriptonis eneruabit.

[i] Nazianz. orat 5.

III.

A III. Tertia, Eutychij Patriarchæ Conſtantinopolitani, quam iis verbis depingit [a] Simeon Metaphraſtes in eius vita, *cùm igitur illi omnia ordine, & ex diuinorum Canonum præcepto contigiſſent, & tempus eſſet, vt ſacrarum manuum impoſitione, & initiatione conſecraretur pater, & magiſter ipſorum; adducitur ad ſanctum Altare, qui multos ad illud Sacerdotes, atque Pontifices erat adducturus: precibus ac manu, & diuinis, ac venerandis oraculis conſecratur, ſancto Spiritu inungitur: vel potius ſanctificatus ipſe viciſſim præſentes omnes Pontifices ſanctificat: ouis errantis typum ſuper humeros tollit: in ſedem ſublimem aſcendit: in ſolio ſedet, atque paſtorum principem Chriſtum in cælum reuertentem imitatur. Dicit enim ipſe quoque populo vniuerſo verbum illud, quod coniunctionem, conciliationemque, & conſociationem ſignificat; nempe, pax omnibus; & ab omnibus illud viciſſim accipit.* In qua Pontificiâ ordinatione hæc notantur, primum, deductio ad ſanctum Altare: 2. precatio pro ordinando: 3. diuinorum oraculorum lectio: 4. manuum impoſitio: 5. vnctio ſaltem ſpiritalis: 6. amictus ſacerdotalis, & in veſte Pontificia ouis errantis typus deſcriptus: 7. ſeſſio in throno Sacerdotali:
B 8. annuntiatio pacis ab Epiſcopo ordinato, iis ſolemnibus verbis, *pax vobis*, & reſponſio totius populi eandem Epiſcopo comprecantis.

[a] Simeon Metaphraſtes in vita S. Eutychij Patriar. Conſt. apud Sur. 6. Aprilis.

IV. Quarta, Sancti Annonis Colonienſis Archiepiſcopi, cuius ordinatio à graui quodam auctore ipſius vitæ iuſſu Reginhardi Sigebergenſis Abbatis conſcriptæ iis verbis concluditur, [b] *producitur intereà ordinandus ante altare, veſtibus ſacris induitur, olei ſacri liquore perfunditur, & verè largâ ſancti Spiritus infuſione repente mutatus in virum alium, anno Dominicæ Incarnationis* 1055. *quinto nonas Martij ponitur in Cathedra Epiſcopali.* Conſecratuſque Sacrificium Miſſæ peregiſſe, & benedictionem Pontificalem populis dediſſe ibidem perhibetur.

[b] Vita S. Annonis Archiepiſc. Colon. cap 5. apud Sur. 4. Decemb.

ARTICVLVS III.

C *Idæam continens ordinationis.*

I. SED ne fuſiùs ex priuatis quibuſdam ordinationibus legem ordinationis cõmunem colligere laboremus; ſatius eſt, vt ex Veteri Ordine Romano [c] ordinationis deſcriptio vetus eruatur, *menſe*, inquit, *quarto, quarta feria ieiuniorum fit conuentus populi, & congregatio regionum primùm ad S. Adrianum, & inde pergit Pontifex vnà cùm populo, præcedente ſolito apparatu, id eſt crucibus, thuribulis vel tabulis, vſque ad ſanctam Mariam ad præſepe. Accedente Pontifice ad Altare ſchola cantorum reperit Litaniam: deinde Introitum, & Pontifex dicit, Oremus, & Diaconus, Flectamus genua, poſt Collectam aſcendit lector in ambonem, & eleuata voce legit breuem lectionem de quartâ feriâ, & ſequitur Graduale. Deinde Pontifex dicit, Dominus vobiſcum; Diaconus vt ſupra, poſt Collectam aſcendit lector in ambonem, & eleuatâ voce legit breuem in auribus populi ſic continentem; cognoſcat charitas veſtra, quia ille, & ille aduocatur in tali officio, vel in tali; ſi quis habet contra hos viros aliquam querelam, exeat confidenter propter Deum, & ſecundum*
D *Deum, & dicat; quod ſi nullus contradictor extiterit, ſequitur lectio, & reſponſorium. Poſt hæc aduocantur ſurſum, & ſtatuuntur in ſiniſtrâ parte Altaris, vſque dum Pontifex Miſſam compleat. Deinde aduocantur ſextâ feriâ ad Apoſtolos eo tenore, vt ſuprà.*

[c] Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccleſ. ſacri ordines fiant.

II. En apparatus ad ordinationem ſecuturam, & præmittendæ publicæ probationis egregiam deſcriptionem: ex quâ docemur. Primò ordinationi publicas preces, litanias, proceſſiones ad ſacras ædes præmiſſas fuiſſe: & ad eas, cum reliquo populo ac Clero, ſeorſim tamen ordinandos, vocatos fuiſſe. 2. ante feriam quartam illius ſeptimanæ, qua ordinatio fieret, ordinandos iam priuatim, à Summo Pontifice examinatos, & electos fuiſſe. 3. feriâ quartâ ante diem ordinationis populo propoſitos fuiſſe: & inter ſacrorũ celebrationem promulgatos, vt omnibus innoteſcerent, qui nempe ſequenti Sabbati die promouendi forent, & ad quem gradum: eamque publicam ordinandorum ἀνάῤῥησιν, lectoris ore, qui præconis in Eccleſiâ fungebantur officio, ex ambone factam fuiſſe. 4. vnicuique à populo ſeruatâ debitâ moderatione, de qua priori [d] parte huius operis diximus, reclamare ante ordinationem fas fuiſſe: ita tamen, vt quorum

[d] Priori parte huius operis ſect. 1. cap 2. art. 1. § 4.

promotioni tunc temporis minimè reclamatum fuiſſet, iam veluti quodam A
præiudicio probati, in parte altaris ſiniſtrâ (quam in ſacris potiorem habitam
fuiſſe fusè probat [a] Baronius) collocarentur. Hæc ergo ordinationis ipſius ſunt
præambula, ſed iam ipſam ordinationem ex eodem Veteri Romano Ordine
proſequamur.

[a] Baronius tomo 2. ad an 213 num. 5. & 6. Itemque tomo 3. ad annum 325. num 59

[b] Vetus Ordo Rom. ſuprà continuatâ ſerie.

III. [b] *Sabbato verò egreditur Pontifex ad S. Petrum, & vniuerſæ regiones cum eo Litaniam canendo. Ingrediente Papâ in ſecretarium, ipſæ preſtolantur aduentum eius in Presbyterio. Schola cantorum canit Introitum, & Pontifex dat orationem, Subdiaconi legunt lectiones, & cantant gradualia, expectantibus illis qui benedicendi ſunt ſub ambone, donec quinque lectiones compleantur. Deinde Apoſtolicus ille legit aduocationis breuem, coram populo, & ſtant parati ſingulorum miniſtri cum indumento, donec Archidiaconus veniat, & ſingulis ſingula ſua manu tribuat. Poſt hæc autem deſcendit Archidiaconus, innuente Pontifice, & dat vni ex ipſis manum, cæteri verò ſequuntur eum, & aſcendunt ad altare. Et proſternit ſe Pontifex cum ipſis in orationem, Clero interim canente Litaniam. Surgentibus autem ab oratione, ſtat Pontifex in ſede ſuâ, ſingulatim imponens manus capitibus, & benedicit eos.* B
Accedens autem Archidiaconus tollat orarios de confeſſione, qui heſternâ die repoſiti ſunt, ibique imponet ſuper eos, & Pontifex induat eos planetis, vt ſtent induti Diaconalia indumenta; tollantque qui Diacones eſſe debent de medio eorum; deinde qui Presbyteri ordinentur. Tunc deſcendant in Presbyterium, & ſtatim vnus ex nouitiis Diaconibus legat Euangelium, & ad ipſam Miſſam miniſtret vnuſquiſque ſecundum officium ſuum. Tollit verò Pontifex oblatas integras, & de ſingulis nouitiis Presbyteris, & inde communicent vſque dies octo. Expletis omnibus, Miſſaque ritè completâ, ſtent regiones paratæ ad ſingulos titulos pertinentes, cum candelabris & thuribulis, vt proprium ſuſcipiant Sacerdotem. Pontifex autem donet eis ſacerdotalia inſtrumenta, & miniſteria Miſſæ, aurum, vel argentum, vinum, frumentum & oleum. Egredientibus autem de Baſilica S. Petri, præcedant vnumquemque triginta candelabra cum thuribulis, ipſe verò ſedeat ſuper equum album: præcedens, & ſubſequens populus ei canat laudem; ſimiliter etiam fœminæ, Diaconiſſæ, Presbyteriſſæ, quæ eodem die benedicuntur. Plateæ autem ciuitatis, per quos tranſituri ſunt, coronentur palliis, & cum tanta gloria ad ſtatutos titulos deducant proprios Sacerdotes; & ipſe facit eis illo die conuiuium. C

IV. Ex iis verbis collige præcipuos tum ordinationis, tum inſtitutionis in ſingulis Eccleſiis Clericorum ritus. In Clericis ordinandis hæ ceremoniæ præſcribuntur. Prima, quod Papa ordinationis die ad Eccleſiam S. Petri, ſtipatus clero ac populo omnium regionum vrbis Romæ Litanias canentibus, præcedat. Altera, quod vbi ad Eccleſiam acceſſerit, ipſe in ſecretarium ſe conferat, quod, ex [c] Paulino, à dextrâ apſidis ſeu teſtudinis fuit: in quod, ex [d] Seuero, S. Martinus cùm ad ſacrum faciendũ ſe diſponeret, vſque in eam horam, quâ ſolemnia agi populo conſuetudo depoſceret ſe recipere ad orationem ſolebat. 3. quod interim præſtolaturus Clerus acceſſum Pontificis ad altare, in Preſbyterio reſideret: an fortè etiam ibidem præſtolaretur populus, non auſim affirmare: cum [e] à Diaconico, ſeu Preſbyterio Canonibus eum excluſum nouerim: niſi fortè ad ordinationes Eccleſiæ miniſtrorum propius contemplandas, & teſtimonium ordinandis ferendum in chorum etiam populo ingredi licuit, ſicut ad oblatio- D
nes, ad altare deferendas aditus [f] ei patuit: quod non mihi facilè perſuadeo. 4. ſtatuitur, vt vſquedum ordinandi vocarentur, morari debeant ſub ambone, quò ſcilicet ad altare ſolẽnius deduci, & ad ingreſſum chori facilius recognoſci poſſent, ne quis fortè latenter irreperet. 5. notat idem vetus ordo, illos tamdiu ibi præſtolari, quamdiu à Cantoribus Introitus, & à Subdiaconis Gradualia cantantur, & quinque priores lectiones leguntur, quod de promouendis ad ſacros Ordines intelligendum eſt; nam Subdiaconi nonniſi poſt quintam lectionem, Diaconi verò, & Preſbyteri finitâ Epiſtolâ ordinantur, vt poſteà docebimus. 6. quod à Summo Pontifice, ex [g] breui, ſeu ſummario libello, & charta, quadam nomina eorum continente coram omni populo, ordinandi omnes vocarentur. 7. quod ordinandorum miniſtri, ſeu fortè famuli, parata habeant indumenta, quibus promouendi induantur. 8. quod ea ab Archidiacono recipere conſueuerint. 9. quod Archidiaconus promouendos ad Pontificem deducat,

[c] Paulinus epiſt. 12. ad Seuerum.

[d] Seuerus dialogo 2. de laudibus S. Martini.

[e] Laodic c. 21. Agath. c 66.

[f] Vide Salbian. lib. 6. Theodor. lib. 7. cap. 16.

[g] Nomẽ *Breuis* in Conc. Meld. c 4. in legib. Roma. V Viſigothor. Franc. paſſim, apud Euſeb. lib. 10 hiſt. cap 6. Vide apud Zon. in addit. poſt can 123 Cõc. Carthag.

A ducat, eorum vnum manu apprehendens, quem reliqui ſequantur. 10. quod ordinatio à Litaniis inchoetur, (quod de Ordinum ſacrorum collatione pariter intelligendum) & dùm eæ à Choro canuntur, tam Pontifex, quàm ordinandi in terram proſternantur. 11. quod ſinguli promouendi ad ordines accedentes ad Pontificem ſedentem in ſua ſede ſigillatim benedicantur, & per impoſitionem manuum ordinentur. 12. quod oraria (quibus nulli niſi ſint Diaconi indui poſſunt ex [a] Laodicena Synodo) è confeſſione S. Petri, id eſt [b] ex capsâ, ſeu ſepulchro, in quo corpus S. Petri conditum eſt, deſumpta, ſuper quod pridie repoſita fuerint, Archidiaconus Diaconis iam ordinatis imponat; Preſbyteros verò Diaconalibus indutos veſtimentis Pontifex Preſbyteralibus planetis induat. 13. quod Diaconi à Preſbyteris ſecerni debeant, vt ab his illi ſecreti primùm, tum hi ab illis ſeparati ad ordinationem accedant.

[a] Laod Syn. 12. Vide Zonar. & Balſa. in eund. can.
[b] Vide Petrū Vrbeuetanū in expoſit. libelli Ordinis Rom.

V. Poſt peractam Clericorum ordinationem, alij tamen ritus ibidem præſcribuntur, quorum plurimi oſtendunt quâ ſolemnitate Clericos ordinatos in Ec-
B cleſiis, quibus adſcripti ſunt, recipi, & ad eas deduci oporteat: alij conſuetam in eos, quos ipſe ordinarit, Summi Pontificis liberalitatem, ac munificentiam exhibent. In deducendis Clericis, vel certè Sacerdotibus poſtquam ordinati fuerint ad ſuam Eccleſiam, hæc notat. Primum eos ab omni Clero & populo regionis, quæ ad ipſorum Eccleſiam ſpectat, ſolemni pompâ deductos. Alterum, egredientes è Baſilicâ S. Petri triginta ante eos candelabra cum thuribulis prælata: ſicut olim Imperatoribus lampades præferri mos erat. 3. album equum, equitare Sacerdotes ordinatos conſueuiſſe. 4. omnem populum antecedentem & ſubſequentem eorum laudes ceciniſſe. 5. plateas ciuitatis, per quas ipſi tranſirent, palliis, ſeu periſtromatis ornatas fuiſſe. 6. tandem ipſos toti populo epulum præbuiſſe. Liberalitas autem Summi Pontificis circa eoſdem elucet: tum quod Sacerdotalia eis ornamenta, & aliqua quibus ad miniſterium opus eſt, eis donaret: tum quod aurum vel argentum, vinumque, frumentum, atque oleū,
C tam ad ſacros vſus, quàm ad vitæ ſuſtentationem eis præberet: quas quidem ſolum rerum ſpecies olim ad altare offerre licuiſſe, ex [c] Canonibus Apoſtolorum docemur; earumdem verò loco, vel ſimul cum ipſis auri & argenti oblationem poſtea in Eccleſia inualuiſſe, ex [d] Honorio Preſbytero Auguſtodunenſi inſtruimur, ſeu quicumque alius autor eſt libri qui Gemma animæ inſcribitur, quo loco myſticam auri & argenti oblationem percenſet. Conſonant in quibuſdam huic deſcriptioni ordinationis Albinus [e] Flaccus, Amalarius [f] Fortunatus, & alij: ſed præſtat prædictos omnes ritus, vel maximam eorum partem, alioſq; hoc tempore vſitatos hîc explicare, quo eorum vberior cognitio à nobis habeatur.

[c] Can. 3 & 4. Apoſtol
[d] Honor. in gemmâ animæ cap. 27. lib. 1.
[e] Albinus Flaccus de offic diui. tit. qualiter Epiſcopus ordin. in Rom. Eccl.
[f] Amalar. de eccl offic. lib. 2. cap. 6. & ſequent.

CAPVT III.

D
De ritibus ordinationem præcedentibus.

ARTICVLVS I.

De ieiunio ordinationibus præmiſſo.

I. QVAMVIS priori parte huiuſce operis, ea ferè omnia quæ ordinationi præmitti ſolent, ex profeſſo proſecuti fuerimus; hic tamen ritus quoſdam ordinationi proximos, & præuios enumerare ac recenſere à propoſito alienum minimè videtur; quippe cùm ex iis toti ordinationis ritui lux maxima accedat. Primùm ergo obſeruo ordinationibus, ieiunia præmitti ſolita, nam & ſuperiori, cuius meminimus [g] parte, probauimus, nec ab vllis niſi ieiunis ordines recipi conſueuiſſe, nec conferri. Docuimus etiam populo vniuerſo ieiunium ob eam cauſam inductum, quod exemplo [h] Apoſtolorum, qui Pauli & Barnabæ ordinationem celebrantes ieiunaſſe perhibentur, & populi [i] Aurelianenſis,

[g] Parte 1. huius operis ſect. 4. § 4.
[h] Actorū 13.
[i] In vitâ S. Euuertij Epiſcopi Aurel. cap. 2. apud Sur. 4. Sept.

qui in electione S. Euuertij ieiunaſſe legitur, oſtendimus. Addimus [a] Paulum A etiam & Barnabam precatos, & ieiunantes legi cum crearent Preſbyteros: in Concilio verò [b] Barcinonenſi tempore Recaredi regis, eum Pontificem conſecrandum decerni, quem ex duobus aut tribus, quos ante conſenſus Cleri & plebis elegerit, & Metropolitani iudicio, eiuſque Coëpiſcopis præſentarit, quos item *ſors, præeunte Epiſcoporum ieiunio, Chriſto Domino terminante monſtrauerit.* Iuberi ab [c] Anacleto ordinationem Antiſtitis ab Epiſcopis fieri, qui *ieiunium cum omnibus* celebrent. Haberi apud [d] Fortunatum in vitâ S. Medardi, de Tornacenſis Epiſcopi electione, poſt mortem S. Eleutherij, nonniſi *peracto triduano ieiunio, & ſolemnibus hoſtiarum victimis Deo deuote oblatis,* fuiſſe deliberatum. Narrari à [e] Nicephoro Zenonem Imperatorem ob electionem Epiſcopi Conſtantinopolitani toti populo ieiunium 40. dierum indixiſſe. Referri in vita S. [f] Arnulphi Turonenſis, ante eius electionem, triduanum toti Eccleſiæ Turonenſi ieiunium indictum. Apud Albinum [g] Flaccum memorari ſuo tempore vſitatum fuiſſe, vt conſecrando Antiſtiti, præceptum abſtinentiæ pridie ordinationis B eius imponeretur. Plura eiuſdem ritus exempla proferri poſſunt: quemadmodum enim Baptiſmo ieiunium præmitti olim ſolitum docent auctores omni exceptione maiores, Iuſtinus [h] Martyr, [i] Tertullianus, [k] Nazianzenus, [l] Ambroſius, [m] Cyrillus Hieroſolymitanus, [n] Auguſtinus, Concilij [o] Carthaginenſis 4. Patres: imò & Iuſtinus [p] Martyr, cùm baptizandis ſimul populum ieiunare, & orare ſolitum fuiſſe fidem facit: quidni ſimiliter & ordinandos, & ordinatores, & populos vniuerſos ad celebrandam ritè ordinationem ieiunaſſe dicamus? Neque enim dubium eſt, quin, cùm populi Chriſtiani magis intereſſet, quos Paſtores, Doctoreſque habiturus foret, quàm quos in Chriſtiano cœtu confratres, non minus æqua ipſi viſa fuerit lex de ieiunio ordinationi præmittendo, quàm ſolemni quorumdam Baptiſmo; nec inſuetum id apud antiquos fuiſſe exiſtimo, quinimò, cùm è [q] Conſtitutionibus Apoſtolicis ſalutare iſtud monitum hauſiſſent, vt quæ à Deo enixè petebant, hæc ieiunando peterent, ieiunantes fideles à Deo poſtulare conſueuiſſe, non dubito, quatenus Sacerdotes pios, ac C paſtores [r] ſecundùm cor Dei obtinere poſſent.

II. Ob eam proinde rationem Quatuor Temporum ieiunia præſertim inſtituta eſſe crediderim, quibus ſcilicet ſolum, ac Quadrageſimæ temporibus ordinationes celebrari legitimè iam à multo tempore potuerunt, vt ſuprà oſtendimus. Et ſanè, cùm vt ex [ſ] Scriptura ſacra colligunt, [t] Chryſoſtomus, [u] Maximus, & alij Patres, veteris legis ratio à ieiunio cœperit, & Teſtamenti noui prædicatio à ieiunio initium ſumpſerit: cùm baptizatus [x] Saluator, Hierarchica munia deinceps ſuſcepturus 40. dies ieiunarit, non ipſe ieiunio indigens, ſed ieiunij præmiſſionem huic operi neceſſariam eſſe nos docens: quis non ſibi facilè perſuadeat ieiunium ordinandis ſaltem maximè eſſe neceſſarium, quo ſe ad ſacra munia, functioneſque Eccleſiaſticas exercendas diſponant? Ieiunium porrò quod ad ordinationes celebrandas requiritur, non neceſſariò debet eſſe naturale: ſed ſufficit quod ſit Eccleſiaſticum: vnde, non propter ſacram ordinationem, ſed propter Sacrificium Miſſæ, ſine quo ſacri Ordines conferri non D debent, ieiunium naturale in ordinandis deſideratur; ideoque poſt ſumptionem ſacræ Euchariſtiæ, & ablutionem, ordinatio fieri poſſet, niſi aliter ordinationis ritus ferret: & minores Ordines qui infra Miſſarum ſolemnia non neceſſariò fieri debent, ſoluto hac ratione ieiunio naturali, iam pro certo dari poſſunt: vt ex Innocentio notat [y] Syluester. Ieiunium item non eſt de ſubſtantia ordinationis, vt communiter aſſerunt [z] Doctores, quamuis hac de re nullo nixus ſufficienti fundamento dubitauerit [a] Raynerius; quinimò Vetus Ordo [b] Romanus à [c] Gratiano citatus, à non ieiunis minores Ordines ſaltem conferri poſſe non diffitetur.

[a] Actorũ 14.
[b] Barcinon. Conc. c. 3.
[c] Anacletus epiſt. 2. in principio, habetur diſt. 75. c. ordinationes.
[d] Fortun. in vita S. Medardi cap. 18. apud Sur. 8. Iunij.
[e] Nicephor. lib. 16 cap. 18.
[f] Vitæ S. Arnulfi cap. 5. Biblioth. Floriac. xiſto dextro pag. 248.
[g] Albin. Flac. de off. diuin. tit. qualiter Epiſcopus ordin. in Rom. Eccleſ.
[h] Iuſtin. apolog. 2.
[i] Tertull. de Bapt. cap. 19.
[k] Nazianz. orat. 40.
[l] Ambroſ. in cap. 4. epiſt. ad Epheſ.
[m] Cyril. Hieroſ. catech. 3.
[n] Auguſt. de fide, & operibus cap 6.
[o] Conc. Carthag. 4. c. 88.
[p] Iuſtin. ſup. Vide etiã Metaph. in vita S. Syluestri, & vit. S. Sebaſt. apud Sur. 20. Ian.
[q] Conſt. Apoſtol. 5 cap. vlt.
[r] Ierem. 3.
[ſ] Exodi 24. 32. & Matth. 4.
[t] Chryſoſt. ſerm. 1. de ieiunio.
[u] Max. hom. 3 de ieiunio.
[x] Matth. 4. Lucæ 4. Marci 1.
[y] Syluester, v. Ordo 2.
[z] Doctores paſſim.
[a] Raynet. in ſumma.
[b] Vetus Ordo Rom. cap. de gradibus Eccleſiæ.
[c] Grat. diſt. 75. c. quando.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS II.

De precibus, & ſupplicationibus publicis ante ordinationem haberi ſolitis.

I. SECVNDÒ monendum etiam duco, preces plures, ac ſolemnes ordinationibus præmitti ſolitas: orari enim vult Deus vt exoretur. Auguſtinū [a] ſuprà docuimus differri ordinationem ſuam à Valerio poſtulaſſe, *quo ſe petendo, quærendo, pulſando, id eſt petendo, legendo, plangendo ad ordinationem diſponeret.* Sed & totum populum, præcipuè verò ordinatores, orationi intentius vacare ſolitos, antequam ad ſacram ordinationem accederetur, [b] priori huius operis parte docuimus. Vetus quoque Romanus Ordo citatus nos docuit, proceſſiones ſeu B Litanias Romæ Feriâ quartâ ante diem ordinationis ex more peragi conſueuiſſe. *Quo die*, inquit, [c] Albinus, *id eſt quarta feria leguntur* in Miſſa *duæ lectiones, quoniam hi, qui ad ſacrum Ordinem tranſeunt, debent admoneri, vt habeant notitiam legis, & Prophetarum.* Docet verò [d] Amalarius, quartâ potius quàm ſextâ feriâ duas illas legi lectiones, quia *quarta ætate mundi* (quæ ſcilicet à Moyſe ad Dauidem numeranda eſt, vtpotè cum prima à creatione mundi ad diluuium, ſecunda à diluuio ad Abrahamum, tertia ab Abrahamo ad Moyſem numerari ſoleat) *lex & Prophetæ viguerunt*: vnde ſextâ feriâ legitur vnica, *quia lex, & Prophetia in vno Euangelio recapitulantur, quod legitur in ſexta ætate mundi.*

[a] Aug. epiſt. 148. Valerio, priori huius operis parte cit.
[b] Parte 1. ſect. 1. cap. 2. art. 4. §. 1. num. 5.
[c] Albinus de diuinis officiis, tit. de Quatuor Temporibus.
[d] Amal. lib. 2. de eccleſiaſt. offic. cap. 3.

II. Porrò, vt ad publicarum precum indictionem pro ordinationibus confirmandam redeamus, Concilium [e] Rauennate ſecundum ſub Clemente 5. ſtatuit, vt ſtatim atque Eccleſia aliqua vacauerit ſiue cathedralis, ſiue alia, *fiant orationes, & proceſſiones ad Dominum, donec ipſa electio* paſtoris, *fuerit celebrata.* Concilium Prouinciale [f] ſecundum Mediolanenſe, *iubeat*, inquit, *Epiſcopus, vt Dominico illo die, qui Quatuor ſtata ieiunij Tempora, quibus Ordinis Sacramentum miniſtratur,* C *proximè antecedit, Parochi non ſolum ſolemne illud ieiunium illius rei causâ inſtitutum denuntient: verumetiam in ſuâ vnuſquiſque eorum parochiali Eccleſia, ſupplicationes, Litanias, piè ac religioſè vel intus habeat, vel proſequente fidelium multitudine foris Eccleſiam ſicut moris eſt, vt Dei, ſanctorumque ope imploratâ, tum Epiſcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus ſancti lumine illuſtretur; tum illi, quibus conferuntur, in vitæ ſanctitate, doctrina religioſiſque virtutibus proficiant.* Eadem Concilium [g] Mediolanenſe 3. inculcat alibi à nobis [h] citatum. Eadem Aquenſis Synodus ſub [i] Alexandro Canigiano, [k] Ferrarienſis à Ioanne Fontano habita, [l] Rauennas prima auctore Petro Cardinali Aldobrandino, Tarentina [m] à Bonifacio Cardinali Caietano, quæ & aliæ plures poſterioribus temporibus habitæ, proceſſiones, ſeu Litanias, quæ nonniſi pro graui cauſa haberi ſolent, ordinationi præmittendas decernunt.

[e] Concil. Rauenn. 2. ſub Clemente 5. rubr. 1.
[f] Conc. Prouinc. 2. Mediolan. decreto 22. tit. 1.
[g] Mediolan. 3 Prouinc. conſtit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacram. Ordin.
[h] Lege 1. parte huius operis ſect. 1. cap. 2 art. 4. §. 2. num. 4.
[i] Aquenſis tit. quæ ad Sacram Ordinis adminiſtr. pertinent.
[k] Synod Ferrar. decr. 103.
[l] Synod. Rauen. 1. de Ordine num 7.
[m] Tarent de Sacram. Ordin. cap 5

III. Certè vix dici poteſt quantum neceſſariæ ſint publicæ iſtæ preces, ac ſupplicationes ante ſacram ordinationem, non tantum, vt diuinam ad bonos D vtileſque Clericos, quibus Eccleſiæ Dei nihil vtilius, præſtabiliuſque eſſe poteſt, impetrandos, voluntatem inclinent; verùm etiam, vt ordinandos ſui officij moneant; intereſſe ſcilicet plurimum quales ipſi futuri ſint, cùm populum pro eorum electione, atque ordinatione ſollicitum animaduerterint: item vt populum dignitatis Sacerdotalis cōmonefaciant, ad quam eos ſibi perſuadeant diuina inſtigatione aſſumi, pro quibus eligendis tam anxiè poſtulatum fuerit. Ordinatores autem qui reddituri ſunt rationem Deo, pro ordinationibus à ſe peractis orationi præ cæteris vacare oportet, ne qui in Clericis renuntiandis ſecundùm [n] Dionyſium, diuinæ voluntatis Interpretes eſſe debent, mendaces deprehendantur, odioque vel gratia ducantur, cæcutiant, aut officium negligant; vnde Victor [o] Presbyter Antiochenus in eo quod Chriſtus prius in montem orationis cauſa aſcenderit, quam Apoſtolos vocaret, *inter alia quoque*, inquit, *Eccleſiæ duces & paſtores admonere per hoc voluit, vt prius in oratione pernoctent, quàm illis manus imponant, quos ad ſacrum miniſterium conſecrare deliberatum habent, ne fortè eiuſmodi promotio fruſtrà cadat: ille enim qui omnium corda, vt Deus explorata ha-*

[n] Dionyſ. cap. 5. Eccleſ. hierarch cit.
[o] Victor Antioch in cap. Marci 3 tomo 1 Biblioth. PP.

bebat, omniaque, quæ futura erant, accuratè tenebat, non abſque indicio Apoſtolorum delectum habuit. A

ARTICVLVS III.

De præmiſſa denuntiatione publica ordinandorum.

a Cypr. epiſt. 24. ad Clerū.

I. TERTIÒ obſeruandum eſt, publicè ordinandorum nomina ante ordinationem renuntiari olim ſolita: quod ex Cypriani [a] epiſtola ad Clerum de Saturo lectore, & Optato Hypodiacono à ſe factis, colligere poſſumus, *feciſſe autem,* inquit, *me ſciatis lectorem Saturum, & Hypodiaconum Optatum confeſſorem, quos iam pridem communi conſilio Clero proximos feceramus, quando aut Saturo die Paſche, ſemel atque iterum lectionem dedimus, aut quando cum Presbyteris doctioribus Lectores probaremus, &c. Nihil ergo à me, abſentibus vobis, nouum factum eſt: ſed quod iampridem communi conſilio omnium noſtrum cœperat, neceſſitate vrgente promotum eſt.* B Ex quibus verbis patet longè ante ordinationem ordinandos examinatos, & ſelectos, *Clero proximos* fieri, id eſt palam renuntiari conſueuiſſe: quibus congruit id, quod ex [b] Lampridio alibi docuimus, ordinandorum nomina publicè proponi ſolita, vt ſi quis in aliqua re eos accuſare vellet, liberam haberet id faciendi poteſtatem. Feria autem quarta ante ſacram ordinationem ipſos renuntiari Romæ publicè conſueuiſſe Vetus [c] Ordo Romanus ſupra citatus expreſſit. Verùm id fuſiùs à nobis ſuperiori [d] parte confirmatum eſt.

b Lampridius in Alexand. Seuero.
c Vetus Ordo Rom. ſuprà.
d Vide 1. parte huius operis ſect. 1. cap. 2. non ſemel.

II. Neque prætermittendum videtur hoc loco, quâ olim ſolemnitate apud Græcos conſecrandi Patriarchæ Conſtantinopolitani, peracta electione, ab Imperatore renuntiarentur: quem ritum nobis exhibet [e] Codinus: cuius ritus hæc præcipua ſunt capita 1. ornatus Triclinij eiuſmodi pannis & velis, qualia in Deſpotæ inauguratione adhiberi ſolent. 2. exſtructio *ἀναβάθρας διὰ ξύλων, ligneæ anabathræ,* ſeu *lignei pulpiti, tabulati, aut ſubſellij* à verbo Græco *ἀναβαίνω*, quod C *aſcendo* ſignificat, qualia pulpita in coronatione Imperatoris, idem [f] Codinus nobis depinxit rubeis pannis veſtita, in renuntiatione autem Patriarchæ [g] coccineis operta pannis. 3. [h] Imperatoris egreſſus è conclaui ſuo, ſtemma, & alia inſignia geſtantis, vt in throno poſteà ſedeat, omnibus proceribus extrà ſeptum conſiſtentibus, cum ſuis inſignibus & ornamentis. 4. [i] acceſſus electi in Patriarcham ad Imperatorem, mox in throno cæruleo ſeſſuri, circà tertiam triclinij à pariete diſtantem partem verſus Imperatorem aureis velaminibus inſtrato. 5. [k] vtriuſque ſurrectio, quibus ſcilicet ambobus ſurgentibus omnes, *multos annos,* adprecentur. 6. [l] Patriarchæ deductio ab aliquo ex proceribus digniori, & eminentiori, Deſpotâ tamen, Sebaſtrocratore, & Cæſare abſentibus. 7. [m] eiuſdem Patriarchæ renuntiatio tradito Patriarchali ſceptro, ſeu baculo, Imperatore eiuſque filio hæc dicentibus. Ἡ ἁγία Τριὰς, διὰ τὸ παρ' αὐτῆς δοθείσης ἡμῖν βασιλείας, προβάλλεταί σε Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Id eſt, *Sancta Trinitas per regnum à nobis conceſſum, conſtituit te Archiepiſ-* D *copum Conſtantinopoleos nouæ Romæ:* quam renuntiationem vniuerſorum acclamatio multos annos adprecantium conſequatur. 8. Patriarchæ aſcenſus in prædictum pulpitum, in quo ſceptrum, ſeu pedum paſtorale ab Imperatore manu accipit. 9. [n] conſeſſus vtriuſque tam Imperatoris, quàm Patriarchæ in thronis prædictis, & fauſtæ vtrique datæ à populo acclamationes. 10. tandem [o] regreſſus Imperatoris in conclaue ſuum, Patriarchæ autem equitantis ad ædem maiorem S. Sophiæ principibus ſtipati, cuius equus ex candido panno vſque ad caput tectus deſcribitur; tuncque [p] primum extra palatium equo huiuſmodi per vrbem vehi Patriarcha perhibetur, cum antea progredi pedibus aſſueſceret Plura apud [q] Phranſem circa morem iſtum declarandi Patriarcham adnotantur: illudque inter cætera, quod Imperatores electo Patriarchæ pedum ſeu virgam paſtoralem auream, lapillis, & margaritis diſtinctam, & electum equum de regio ſtabulo, ſellâ, & phaleris regiè, & ſumptuosè ornatum, album, & aureo ſtratorio

e Codinus cap. 10. de offic. Eccleſ. Conſtantinop. num 3.
f Idem cap. 17 num. 15 24 31.
g Idē cap. 10. cit. num. 3.
h Idē cap. 10. cit. num 4.
i Ibidem.
k Ibid. nu. 5.
l Ibid. nu. 6.
m Ibid. nu. 7.
n Ibid nu. 8.
o Ibid. nu. 9.
p Ibid nu. 10.
q Ibid. nu 11.
r Phrāſes lib. 3. Chron. cap. 19

A ſtratorio tectum donarent; item quod varia à variis Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ officialibus canerentur, interim dum Patriarcha ab Imperatore in ſolio ſedente, procerum nudis capitibus adſtantium corona ſtipato, pedum acciperet. Sed hæc fuſiùs expoſuimus, quàm inſtituti noſtri ratio expoſcat: iam ad reliquos ordinationum ritus explicandos accingimur.

CAPVT IV.

De ritibus ſtatim initio cuiuſlibet ordinationis vſurpari ſolitis.

ARTICVLVS I.

B

De ſolemni ordinandorum proceſſione.

I. PLVRIMA ſtatim in limine circà ritus ordinationis obſeruamus. Primùm enim occurrit ſolemnis ordinandorum ad Eccleſiam proceſſio, quos nobis ſuprà [a] Vetus Ordo Romanus, in comitatu Summi Pontificis, cum Clero & populo vniuerſarum regionum Litanias canente, ad Eccleſiam Sancti Petri procedentes deſcripſit: quos Nannetenſe [b] Concilium à Preſbyteris ſuis parochianis, non ſolum ad locum examinis, verùm etiam ordinationis deductos fuiſſe, & vtrobique ab iiſdem primùm præſentatos, tum repræſentatos inſinuat. Nec minori pompâ, imò longè maiori crediderim Epiſcopos ad locum conſecrationis olim deductos fuiſſe. Quanto v.gr. hominum plauſu, & concurſu Epiphanius Ticinenſis Mediolanum conſecrandus deductus fuerit, loquitur [c] Ennodius in eius vita. Godefridum Ambianenſem ab vrbe Nouigenti Remos vſque à proceribus vrbis Ambianenſis deductum teſtatur Nicolaus [d] Monachus Sueſſionenſis eius æqualis. S. quoque [e] Nortbertum maximâ procerum & po-
C pulorum caterua ad ciuitatem ſuam conſecrandum deductum legimus. Sed & plura alia eiuſmodi exēpla ſuperſunt, quæ fruſtrà à nobis recenſerentur. Suprà ex [f] Codino retulimus Patriarcham Conſtantinopolitanum, vbi ab Imperatore renuntiatus eſt, equo ornatiſſimo inſidentem, ædem S. Sophiæ conſecrandum ab omnibus proceribus deduci. Quod etiam ex iis confirmari poteſt, quæ infrà, vbi de eorumdem, poſtquam conſecrati fuerint, ſolemni deducendorum ritu dicemus.

[a] Vetus Rom. Ordo, tit. qualiter in Eccl. Rom. ſacr. ordines fiant ſuprà.
[b] Nannet. Conc. can. 11.
[c] Ennodius in vita S. Epiph. Ticin.
[d] Nicolaus Monachus in vitâ Godefridi Ambian. lib. 1 cap. 31.
[e] Vita S. Nortberti cap. 41. apud Sur. 6. Iunij.
[f] Codinus ſuprà cap. 20. num. 10.

II. Compertum quoque nobis eſt ex Theodoreto [g] conſecrandos olim Antiſtites ab Epiſcopis, Preſbyteris, Diaconis, populis, Monachis Hymnos cantantibus deduci ſolitos: in ea ſiquidem Epiſtola, quam de Lucij Arriani intruſione in Alexandrinam ſedem ſcripſit orthodoxus Præſul Petrus Alexandrinus, inter varia argumenta, quibus eiuſdem Lucij violentam electionem, & illegitimam ordinationem fuiſſe demonſtrat, hoc etiam profert, quod non ab iis
D deductus, ſed ab Arrianis quibuſdam in ſedem ſuam, intruſus fuerit: ſic enim habet: τὸν δὴ τοιοῦτον συνῆσαν, ἀλλὰ γὰρ εἴσοδον τῆς πόλεως ἐπιβαίνειν οὐκ ἠδύνατο, οὐκ Ἐπισκόπων τινὲς, οὐ Πρεσβυτέρων, οὐ Διακόνων, οὐ λαῶν πλῆθη, οὐ χορῶν τούτων μονάζοντες ὕμνοις ἐκ γραφῶν ἀναμέλποντες, id eſt, *iſtum autem comitati ſunt (ſolus enim in vrbem ingredi non poterat) non Epiſcopi vlli, non Presbyteri, non Diaconi, non populi multitudo, non Monachi hymnos ex ſacris libris cantantes.* Diſcimus quoque à [h] Iuſtiniano Antiſtitem conſecrandum, poſt auditam conſecrantis Epiſcopi publicam admonitionem circà Pontificale officium, & dotes ad ipſum neceſſarias, à populo dignitate eius aſſentiente, & teſtimonium ferente, ad ſacram ordinationem deduci debere.

[g] Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 20 Cui iunge Socrat. lib. 4. cap. 16. Sozomen. lib 6. cap. 19. Niceph lib. 11. cap. 26.
[h] Iuſtin Nouell. 6. cap. 1. §. & hanc.

III. Neque verò aut ſuperbiæ, aut vanitatis fuit argumentum ſolemnis iſta ordinandorum, & cum pompâ deductio: quin potius, & ad ordinationis firmitatem, & populorum inſtructionem, & dignitatis conferendæ commendationem rationabiliter celebritas iſta conducebat; æquumque videbatur, vt populi nupturis cum Eccleſia ſua paſtoribus tanquam Paranymphi adſiſterent; di-

Digitized by Google

gnitatis Eccleſiaſticæ candidatos, tanquam ſuffragatores in campum, ſeu potius in Eccleſiam deducerent: coronandos athletas ſuo quoque præconio, præſentiáque honorarent; Magiſtratus Eccleſiaſticos creandos præſentes ipſi recognoſcerent, diſcerentque quibus eſſent pariturі; ne videlicet ſpiritales nuptiæ, familiæ Chriſtianæ frequentiâ & alacritate deſtitutæ negligi viderentur; ne paſtorum electio nullis teſtibus, nullis populorum ſuffragiis innixa nutaret: ne debito virtus ſpoliata præconio ſordeſceret: neve tandem Doctorum Eccleſiæ creatio elanculum facta vel conſtitutis auctoritatem adimeret, vel non ſufficienter promulgata titubaret. A

[a] Vide ſuperiori huius operis parte, & præſenti, vbi de loco ordin. actum eſt ſect. ſcil. 6 cap. 1 art. 4.
[b] S. Audoënus in vita S. Eligij lib. 2. cap. 2
[c] Cyril. Alex relatus in catenâ Patr. Græc. in Lucam.
[d] Matth. 10. Marci 3. Lucæ 6.
[e] Cyrillus ſuprà.

IV. Ob ſimiles quoque cauſas ſuperiùs [a] docuimus, nonniſi ſub conſpectu publico, & magnâ hominum frequentiâ ordinationes, tam Epiſcoporum, quàm cæterorum olim peragi ſolitas. Eligius certè & Audoënus, id teſtante ipſo [b] Audoëno in vita S. Eligij, inter caterυas populi, inter choros pſallentium deſcribuntur ordinati. Sed & Cyrillus [c] Alexandrinus à diuino exemplo celebritatem ordinationis repetit, ex eo nempe quod [d] Chriſtus, nonniſi conuocatâ B diſcipulorũ, & aliorum multitudine Apoſtolos elegiſſe dicatur, quod ad Clericorum ordinationem ita transfert, [e] *obſerua*, inquit, *modum ordinationis, non enim in abſcondito illud* (Apoſtolorũ ſcilicet delectum) *& ſecreto feciſſe, cum ait ſapientiſſimus Euangeliſta, ſed collectis potius quampluribus diſcipulis, & multitudine copioſa, ex omni regione Iudææ, & maritimis Tyri, & Sidonis. Hi autem erant idololatræ, vtrinque vtique claudicantes, idololatriæ tamen crimina non omninò deſerentes. Facta igitur ordinatio hiſce omnibus præſentibus, & totius orbis doctores conſtituti ſunt, &c.*

ARTICVLVS II.

De impoſitione ſacrarum veſtium ſingulis ordinandis.

[f] Verus Ordo Rom. ſuprà vt qualiter ſacri ordines in Eccleſ. Rom. confeerantur.
[g] Vetus Ordo Rom. ibid.
[h] Tolet. 4. c. 39.
[i] Mogunt. c. 28.
[k] Brach. 1. c. 9.
[l] Brach. 3. c. 3
[m] Albinus Flaccus, de diuinis officiis.
[n] Vetus Ordo Rom. in ordin. Epiſc. poſt epiſt. vocatos.

I. SED iis prætermiſſis, de quibus iam ſæpius diximus, impoſitio ſacrarum C veſtium, ſine quibus ordinandi ad ſacram ordinationem accedere non debent, ſecundo loco nobis occurrit exponenda. De qua ex Veteri Ordine Romano ſuprà [f] diſcimus, ordinandis ſub ambone expectantibus, quouſque ad ordinationem vocentur & deducantur, præſto eſſe debere ipſorum miniſtros cum veſtibus ſacris, quas ab Archidiacono recipere debent, adeout oraria quoque ipſa Diaconis ab eo imponantur, cùm prius è confeſſione Sancti Petri ea deſumpſerit: planeras autem à Pontifice, Preſbyteris debere imponi. Quæ verba non ita debent ſumi, quaſi verò ab Archidiacono ſinguli ordinandi recipiant inſignia ordinis, quem ſuſcepturi ſunt, quæ à Pontifice poſteà eis imponi, cum certa pronuntiatione verborũ ex eodem [g] Ordine Romano diſcimus, à quo ſcilicet Subdiaconos manipulum, Diaconos ſtolam & Dalmaticam, Preſbyteros item ſtolã & planetã accipere edocemur. Vult ergo ſolùm Vetus Ordo Romanus veſtes ſacras, quarũ geſtandarũ in priori ordine poteſtatẽ ſuſceperit, curare debere ordinandum ſibi deferri, eaſque vtpotè ad nobilius ordinis miniſterium inſeruituras ab Archidiacono debere ſuſcipere; qui ideò oratium dignitatis tam Leuiticæ, quàm Preſbyteralis inſigne (vt patet ex [h] Toletano 4. [i] Moguntino anni 813. Bracharenſi [k] primo, & [l] tertio, Albino [m] Flacco, & aliis) è ſepulchro Sancti Petri ſumere debet, vt Diaconum ad Preſbyteratus gradum promouendum eo induat, quo nempe Preſbyteralis officij executionem non fore ei licitam agnoſcat, niſi in communione cum ſede Petri perſeueranti. Archidiacono verò hoc officium demandatur, quia, cum eius, vt mox dicemus, & anteà docuimus, officium ſit ordinandos Pontifici ordines celebranti præſentare, & examinare, an promouendis neceſſariæ ad ordinationem dotes conueniant, eiuſdem quoque erit veſtes ſacras, quæ neceſſarias iſtas dotes, & animæ ornamẽta ſignificãt, eis in manus tradere, quâ traditione ſignificet eos iſtis dotibus eſſe inſtructos, quibus promouendi inſignes eſſe debent. Prædictus tamen Vetus [n] Ordo Romanus, conſecrandum in vrbe Epiſcopum, ab vno Preſbytero, D

Digitized by Google

A bytero,& altero Diacono indui debere ſtatuit,Clero interim canente Reſponſorium, *Immola Deo ſacrificium laudis.* Illuſtrantur autem iſta, & confirmantur. Primò, ex [a] Gregorio Nazianzeno ſuprà citato, qui ordinationem ſuam deſcribens, ſe & talari tunicâ cinctum, & cydari amictum à conſecratore Pontifice refert: quæ licet ab eo dicta ſint, ad veteris legis ritus alludente: attamen hæc verba ſimilem veſtium ſacrarum imponendarum ritum in ordinatione noſtrorum Sacerdotum vſurpatum innuunt, ei qui in veteri lege præſcribebatur. Secundò, ex Hincmaro [b] Rhemenſi,qui Beati Remigij ordinationem deſcribens; *inſulis*, inquit, *induitur Sacerdotalibus, benedictione conſecratur Epiſcopali, atque in ſede Præſulatus collocatur.* Tertiò, ex vitâ S. VVillibrordi Traiectenſis Epiſcopi, *quem*, inquit Albinus [c] vitæ illius ſcriptor, Sergius Papa, *more Apoſtolico ordinauit Epiſcopum, veſtimentiſque Sacerdotalibus induit*, &c. Quartò, ex vita S. Annonis Colonienſis, cuius dum ordinatio deſcribitur, veſtium ſacrarum B ſpecialis fit mentio.

[a] Greg. Naz. orat. 5.
[b] Hinc. Rem. vitæ S. Remigij cap. 8.
[c] Albinus in vita S. VVillibrordi cap. 7. apud Surium 7. Nouemb.

II. At enim ex vitâ Sancti Nortberti maior lux prædictis affulget: pluraque alia colliguntur: ſic enim Auctor vitæ ipſius, eius, vt putat Surius, contemporaneus, [d] *facta itaque hora celebrandi officij, & ſingulis qui ordinandi erant, ſacris, & albis veſtibus, iuxta conſuetudinem Eccleſiaſticam indutis, locisque diſpoſitis, adfuit & Nortbertus in medio circumfluentium populorum: ſpectantibus ergò cunctis, & expectantibus, cùm ei cuſtos ſacrarij veſtes offerret benedictas, quas, vt cæteri ad ordines ſuſcipiendos indueret, ille in cuius pectore Spiritus ſanctus iam inchoauerat templum ſuum, conuertit manum ad vnum de famulis ſuis, qui erant ibidem iuxtà eum, & innuit ſibi præſentari veſtem pelliceam agninam, quam ad huiuſmodi opus de induſtria iuſſerat præparari, quâ acceptâ & illis intuentibus exuit varium, & multiplicem diabolum, indumentum ſcilicet miræ æſtimationis, & magni pretij, & induit vniformem Chriſtum, & ſimplicem, veſtem ſcilicet hominibus huius ſæculi, & maximè huius regionis apud nobiles prorſus inſolitam, viliſſimi pretij, & nullius ferè momenti: Tunc conuertit aliam manum ad ſacrarij cuſtodem, & induit oblatas ſibi veſtes, quibus in accipiendis ſacris Ordinibus vteretur.*

[d] Vitæ S. Nortberti cap. 5 apud Sur. 6. Iunij.

C III. In iis autem verbis hæc obſeruabis. Primùm ſingulos ordinandos adſtitiſſe ſacris veſtibus indutos, & in locis ſuis diſpoſitos. Alterũ,iuxtà conſuetudinem Eccleſiaſticam, veſtes quibus induerentur,albas fuiſſe; nam & primis Eccleſiæ ſæculis ſacræ iſtæ veſtes albi coloris eſſe ſolebant, vtpotè quæ ex lino, vtplurimum, factæ eſſent, vt ex Pontificali [e] Damaſi in vita Syluestri,& [f] VValfrido Strabone deducere poſſumus. Hinc apud Gregorium [g] Nazianzenum in inſomnio de Anaſtaſiæ templo miniſtri Eccleſiæ, qui ὑποδρηστῆρες vocantur, adſtantes repræſentantur, ἐν εἵμασι παμφαρόωσιν, *in veſtibus ſplendicantibus*, ſeu *albicantibus*. Hinc apud [h] Hieronymum, *Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus in candida veſte procedere dicuntur*, lib. contra Pelagianos. Hinc apud [i] Chryſoſtomum Diaconi per Eccleſiam ambulantes, λευκὸν χιτωνίσκον περιβαλλόμενοι, *candidiſſimam tunicam circumdati* deſcribuntur. Hinc in vita [k] Baſilij ab Amphilochio ſcripta, *Baſilius ſtola candida indutus, & circà eum venerandus Clerus candidatus*, à ſancto D Ephrem conſpectus dicitur. In dedicatione cellulæ S. Euphronij apud Gregorium [l] Turonenſem, *Sacerdotum ac Leuitarum in veſtibus albis non minimus*, chorus interfuiſſe ſcribitur: apud quem etiam in S. Nicetij exequiis, *albentium Diaconorum turba* legitur. Hinc legimus apud [m] Gregorium Magnũ, & [n] Ioannem Diaconum, Siculos ab Eccleſiâ Romanâ conſuetudinem iſtam accepiſſe, vt eorum Subdiaconi lineis tunicis induti procederent. Hinc apud [o] Germanum Conſtantinopolitanum Patriarcham legimus, τὸ στιχάριον λευκόν, *ſticarium album*, ſeu *tunicam albam*, à Diaconis geſtari ſolitam: cui aſſentitur [p] Codinus, paucos dies excipiens, quibus purpureas tunicas geſtarent. Cùm ergo antiquitus Sacerdotũ, & Clericorũ ſacræ veſtes nonniſi albi coloris eſſent, diutius ideò retentum arbitror, vt nonniſi albis veſtibus induti ad ordines promouendi procederent; quod ex verbis, quæ imponens ſtolam Diacono ordinando dicit Pontifex, colligi poteſt: nam in [q] Pontificali quidem Romano ſtola iſta vocatur *candida*, in [r] Veteri autem Ordine *candidata*. Quod etiam vt obſeruatum credam, hæc coniectura me mouet, quia ſicut in Baptiſmi Sacramento veſtis candida aſſu-

[e] Pont. Damaſi in vita Syluestri 1.
[f] VValfrid. Strabo de rebus Eccleſ. cap. 24.
[g] Nazianz. carm. 9.
[h] Hieronym. lib. contra Pelagian.
[i] Chryſoſt. hom. 83. al. 84. in Matth.
[k] Vita Baſilij ab Amphiloc. apud Sur. 1. Ianuarij.
[l] Greg. Turon. de gloria Cõfeſſ. cap. 20.
[m] Greg. Mag. lib. 7. Regeſ. epiſt. 63. indict. 2.
[n] Ioan. Diac. lib. 2. vitæ S. Gregor. num. 21.
[o] Germanus Cõſtãtinop. in theor. rerum Eccleſ.
[p] Codinus cap. 9 de offic. num. 7.
[q] Pont. Rom. de ordinat. Diac.
[r] Vetus Ordo Rom. ibid.

mebatur ad innocentiam ſignificandam: ita in Sacramento Ordinis eandem A
imponi conſentaneum viſum eſt, quæ vitæ pariter puritatem, & integritatem ampliorem oſtenderet, vt [a] tanquam filij lucis in nouitate vitæ denuò ambulare ordinandi monerentur: nam, vt ait Clemens [b] Alexandrinus, *χρώματα δὲ λευκὰ, πρέποντα ἂν εἴη σεμνότητι, albi quoque colores caſtitati, grauitati, ſeu honeſtati conueniunt.* Vnde paulò pòſt ex [c] Moſis præcepto qui non adhibendas tinctas colore veſtes niſi ad ornamenta belli præceperat infert, *εἰρηνικοῖς ἄρα ἀνθρώποις, καὶ φωτεινοῖς κατάλληλον τὸ λευκὸν, pacificis ergo hominibus, & lucidis album conſentaneum eſſe.* Tertium, quod ex prædictis vitæ S. Nortberti verbis colligi poteſt, illud eſt, Clericos ſaltem pauperiores agninas ſeu pelliceas veſtes aliquando ſubtus ſacras veſtes olim geſtaſſe, quem imitatus S. Nortbertus pelliceam veſtem induit, & deſuper ſacras veſtes. Chriſtianis vſitatas fuiſſe pelliceas iſtas veſtes collige [illegible] [d] Hieronymo, & aliis paſſim. Clericis quoque cõmunes fuiſſe vox ſuperpellicei indicat. Pelliceo certè cingulo S. [e] Fulgentius tanquã Monachus cinctus refertur, & vili tunicâ indutus. S. verò [f] Martinus ſeroſam veſtem portaſſe narratur: B
ſed de iis alibi. Morem ergo iſtum renouare volens S. Nortbertus pelliceas veſtes depoſitis pretioſis induit, quibus ſacras ſuperimponeret, ordinationem recepturus. Denique ex eadem S. Nortberti ordinationis deſcriptione diſcimus ſacrarij cuſtodem curaſſe, vt veſtes omnibus ordinandis conſentaneæ paratæ eſſent, ne quâ vel minimâ curâ ipſi laborarent.

IV. Cæterum poſſumus etiam ex Concilio [g] Toletano quarto eundem ritum confirmare: ſtatuit enim dictum Concilium, vt qui innocentes poſt degradationem reperti fuerint, vbi reſtituentur ſuis gradibus, ſi Epiſcopali quidem reſtituantur, baculum, orarium, & annulum: ſi Preſbyterali, orarium, & planetam; ſi Diaconali, orarium & albam, à Pontifice accipiant: ſi inferioribus Ordinibus, quæ in ſua ordinatione receperant. Hæc enim oſtendunt prædictos à Pontificibus, à quibus conſecrantur, hæc recepiſſe, dum prius ordinati fuiſſent. Confirmatur etiam ex variis ritibus degradationis, in quibus veſtes ſacras exuuntur, qui ab ordine arcentur, vt patet ex depoſitione Ignatij [h] apud C
Nicetam, Macharij Antiocheni in 6. [i] Synodo generali, & cæteris; necnon ex Concilio [k] Lemouicenſi, & aliis. De ritu quoque iſto imponendi in ordinatione ab Epiſcopo veſtes ſacras, legantur [l] Vetus Ordo Romanus, [m] Stephanus Eduenſis, [n] Iuo Carnotenſis, [o] Honorius in Gemma animæ, [p] Hugo à ſancto Victore, & alij. De ſignificationibus iſtarum veſtium [q] Albinus Flaccus, Amalarius [r] Fortunatus, Rabanus [ſ] Maurus, Fulbertus [t] Carnotenſis, Iuo [u] citatus, & alij paſſim.

ARTICVLVS III.

De delatione cereorum ab ordinandis.

I. TERTIÒ in Pontificali [x] Romano præſcribitur, vt quicumque vel ad Tonſuram, vel ad Ordines quoſcumque, vnico dempto Epiſcopatu, ſunt promouendi, cùm veſtibus ſuo Ordini conuenientibus induti fuerint, ad Epiſ- D
copum non accedant, niſi candelam in manu accenſam geſtauerint, iuxta illud Chriſti Domini, [y] *ſint lumbi veſtri precincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Quemadmodum igitur, antiquo ritu ſolebant Catechumeni cereum ardentem baptizandi deferre, vt referunt [z] Nazianzenus, [a] Cyrillus Hieroſolymitanus, [b] Auguſtinus, [c] Venantius Fortunatus, Gregorius [d] Turonenſis, & alij: ita non dubito, ſimili ferè ratione conſtitutum fuiſſe, vt qui ordinantur cereos manibus geſtarent: baptizantur ſiquidem iſti, vt illuminentur (vnde & Baptiſmus *φώτισμα, καὶ μυστήριον φωτίσματος, illuminatio, & myſterium illuminationis* à Patribus [e] paſſim dictus eſt, ordinantur verò illi, vt illuminent. Iſtis dictum eſt à Propheta, [f] *accedite & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur*: illis dictum à Chriſto, [g] *vos eſtis lux mundi.* Vtriſque lampades in manibus datæ, vt ſpiritalis quod

[a] ad Epheſ. 5.
[b] Clem. Alex. lib. 3 pædag. cap. 11.
[c] Ibidem.
[d] Hieronym. epiſt. 118. ad Fabiol.
[e] In vita S. Fulg. cap. 18. apud S [illegible] 1. Ianuar.
[f] Seuer Sulp. in vita S Martini cap. 7. Paulin lib. 2. [illegible] 4. de vita eiuſdem
[g] Concil. Tolet. 4. c. 27.
[h] Nicet. in vita Ignat. Patr. Conſtãtinop.
[i] Syn. 6. gen. Conſtãtinop. act. 8. poſt medium.
[k] Concil. Lemouic. act. 2. poſt medium.
[l] Vetus Ordo Rom. in ord. Subdiac. Diaconi, Presbyt.
[m] Stephanus Eduenſis de Sacram. Altaris cap 579.
[n] Iuo ſerm. de excell. Sacr. Ordin.
[o] Gem animæ lib 1, cap. 180. 181.
[p] Hugo à S. Victore.
[q] Albinus [illegible] de ſingulis veſtibus, & tit quid ſignificent veſtimenta
[r] Amalar. lib. 2. de diuinis offic. cap. 15. & ſeq.
[ſ] Raban lib. 1. inſtit cap. 14 & ſeq.
[t] Fulbertus epiſt. 79
[u] Iuo ſerm de ſignificat. indum. Sacerdotal & alij.
[x] Pont Rom. in Rubr ante expoſit. ſacræ ordinat.
[y] Lucæ 10.
[z] Nazianz. orat. 40 in ſanctum Baptiſma.
[a] Cyril Hieroſolymit. in procatecheſi, & catech. 1. Myſtag. [b] Auguſt. in pſal. 15. [c] Fortunat. lib. 4. carm. [d] Greg. Turo lib 5 hiſt. cap 11.
[e] Diony. c. 2. Eccleſ. hier. Iuſtin. orat. ad Anton. Pium. Clem. Alex. lib. 1. pædag. cap. 6. & alij paſſim. [f] Pſal. 33. [g] Math. 5.

cum

A cum Chriſto, vel Eccleſia ineunt, moneantur: cùm enim apud [a] Ethnicos nuptis tæda iugalis accenſa tradi ſoleret, quidni geſtatione lampadis accenſæ ſe Deo quis nubere recordetur? vnde [b] Cyrillus Hieroſolymitanus, ad eum ritum alludens, eum qui non purgatus ad ſacrum Baptiſma accedit, *ἀνάξιον λαμπάδων νυμφικῶν*, *indignum* dicit, *qui lampades ſponſales ferat*. Baptizandos quoque ad ſacrum Baptiſma adhortans [c] Nazianzenus ſic inquit, *αἱ λαμπάδες ἅσπερ ἀνάψεις, τῆς ἐκεῖθεν φωταγωγίας μυστήριον μεθ' ἧς ἀπαντήσομεν τῷ νυμφίῳ φαιδραί, καὶ παρθένοι ψυχαί φαιδραῖς ταῖς λαμπάσι τῆς πίστεως; lampades quas accendis, illius geſtationis figuram gerunt, cum quâ ſplendidæ, & virgines animæ ſplendidis fidei lampadibus Chriſto obuiam prodibimus*. Potiori verò ratione monendi, qui abiectâ temporalium rerum ſollicitudine, & temporalium negotiorum adminiſtratione, ad ordines ſeſe recipiendos conferunt, & in Clericorum numerum referuntur, vt qui Chriſto in fide & caſtitate ſunt deſponſandi, accenſam [d] iugalem tædam manibus geſtent, diuini, quem pectore conceperint, amoris indicem, & futuræ, quam ſperant, B claritatis, prænuntiam: [e] lucernas ardentes in manibus teneant, vt per bona opera proximis ſuis lucis exempla monſtrent, de quibus profectò operibus Dominus dicit, [f] *luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt*. Epiſcopus verò conſecrandus candelas in manibus non geſtat, quia totus ipſe luminoſus, totus lumen eſſe debet, [g] *lucerna verè Iſraël*, [h] *lucerna ſuper candelabrum Eccleſiæ poſita*: nam, vt ait Gregorius [i] Nazianzenus epiſtola ſcripta ad Cæſarienſes Patris nomine *λύχνος τῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, Eccleſiæ lucerna eſt Epiſcopus*. Eſt & alia ratio, quia [k] Epiſcopus illuminatiuam virtutem tranſcendit, & ſuperiorem obtinet, perfectiuam ſcilicet vim & operationem: ideoque candelam manu minimè geſtare ordinationis ſuæ tempore iubetur, quæ quidem illuſtrandi vim ſpiritalem ſignificat; ſed diuinis & perficientibus Euangelij ſcriptis ſermonibus caput ſupponit, quibus perficiendi virtus ipſi competere demonſtratur. Vnum quoque notatu dignum circà hunc ritum habet C Bleſenſis, [l] *inde eſt*, inquit, *quod Dominus Papa, quando aliquem ordinat in Sacerdotem: qui ordinatur, vtraque manu cereum ardentem offert ſuo ordinatori, præfigurans quod curam ſui, & ſuorum ſummo Paſtori præſentabit*.

[a] Plutar. in qq. Rom. q. 10. Varro lib. 4. de lingua Latina. Seruius in 4. Æneid. & alij.
[b] Cyrillus Hieroſol. in procatecheſ.
[c] Nazianz. orat. 40. circ. propè finem.
[d] Alluſio ad ſententiam Gregor. hom. 13 in Euang.
[e] Lucæ 12.
[f] Matth. 5.
[g] 2. Regū 24. de Dauide.
[h] Paulinus epiſt. 41. de Alipio Epiſcopo.
[i] Greg. Naz. epiſt. ad Cæſar. Patris nomine.
[k] Dionyſius cap. 5. & 6. Eccleſ. hier.
[l] Petrus Bleſenſis ſer. 40. in Synodo.

ARTICVLVS IV.

De vocatione ordinandorum.

I. QVARTO loco occurrit explicanda Clericorum vocatio, ſeu, vt Sancti [m] Dionyſij vtar vocabulo, *ἀνάρρησις*. Patet autem ex [n] Veteri Ordine Romano ſuperiùs citato, vocationem iſtam 4. & 6. feriâ ante diem ordinationis in vrbe Româ fieri olim conſueuiſſe, legente ex ambone lectore eorum nomina in chartâ deſcripta, & ſingulos nominatim vocante: eoſque pro gradibus, D ad quos aſpirarent, diſponi ſolitos fuiſſe, vt ab omnibus & eorum nomina audiri, & aſpici ipſi poſſent, excitareturq; populus ad rectum ſingulis teſtimonium ferendum. Patet etiam ex [o] Dionyſio *ἀνάρρησιν* iſtam toties cenſeri factam, quoties Pontifex nomen Ordinandi, gradumque manifeſtat, ſiue precando ſuper eum, ſiue ipſum conſignando, ſiue formam Sacramenti proferendo; toties enim nomen ordinati, graduſque ab Epiſcopo iuxta [p] D. Dionyſium profertur, quod etiamnùm à Græcis ſeruatur, vt ex eorum [q] Euchologio patebit. Solemnis autem iam ordinandorum vocatio apud [r] Latinos obſeruari ſolet, Archidiacono altâ voce hæc verba proferente, *accedant qui ordinandi ſunt ad officium*, vel Oſtiariorum, vel alicuius alterius inferioris Ordinis, cùm ij ordines ſunt conferendi; cùm verò Ordines ſacri, *accedant qui ordinandi ſunt Subdiaconi, Diaconi, vel Presbyteri*, quod variè pro ſingulorum Ordinum ſacrorum collatione, Archidiaconus acclamat: quem ſequitur Notarius, ſingulos poſtea nominatim vocans ex libro, in quo deſcripti eſſe debent, cui vocanti ipſi poſteà ex more reſpondent, *adſum*, vt ſe præſentes eſſe ſignificent, ne videlicet aliqui non

[m] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.
[n] Vetus Ordo Rom. ſuprà, qualiter in Eccleſia Rom. ſacri Ordines fiant.
[o] Dionyſius ſuprà.
[p] Ibidem.
[q] Euchol. Græcorū, vbi de ordinationibus.
[r] Pontifical. Rom. initio cuiuſque ordinationis.

examinati, non deſcripti irrepant, qui furtiuam ordinationem ſubripiant. Significat autem iſta publica vocatio miniſtros Euangelicæ legis debere vocari A tanquam Aaron, nec ſuo arbitrio ſacrum capeſſere miniſterium, ſed ad illud eos ſeligi & inuitari diuinâ Pontificis auctoritate oportere: nihil enim refert ſiue Pontifex per ſe eos vocet, populiſque ſignificet, ſiue per præconem: ſemper enim intelligitur ipſe eſſe, qui eos elegit, qui deſignauit, qui vocari iuſſit: proindéque diuinæ ipſe in iis creandis voluntatis interpres cenſetur.

II. Vnde de hac ordinandorum vocatione ita D. Dionyſius, [a] *τὴν ἱερὰν δὲ τῶν τελειώσεων καὶ τῶν τελουμένων ἀνάρρησιν ὁ ἱεράρχης ἀναβοᾷ, τῆς μυστικῆς δηλούσης, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς ἐκφαντορικός ἐστι τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάριτι τοὺς τελουμένους ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν. ἀλλ' ὑπὸ Θεοῦ κινούμενος εἰς πάσας τὰς ἱεραρχικὰς ἁγιαστείας.* Id eſt, *Sanctam graduum ad quos promouendi ſunt, & nominum ordinandorum ſignificationem Pontifex proclamat, hoc myſterio ſignificante quod Pontifex Dei amans, interpres ſit diuinæ electionis, qui non ex fauore proprio eos, qui ordinandi ſunt, ad diuinam ordinationem adducat, ſed à Deo impulſus in omnibus Pontificiis conſe-* B *crationibus.* Neminem autem à ſe ipſo Sacerdotium aſſumere, neminem ex fauore nominari, ſed à diuina inſpiratione debere probat pluribus exemplis; primò, Moſis qui licet diuinæ legis Interpres, Aaronem fratrem ſuum, non priùs Pontificem renunciare auſus eſt (quem alioqui Deo charum & Sacerdotali munere dignum exiſtimabat) quàm à Deo de ipſius voluntate edoctus, motuſque ab ipſo, ad conſecrationem iſtam perficiendam fuiſſet. Secundò, exemplo Chriſti Domini, *qui*, vt inquit [b] Scriptura, *non ſemetipſum clarificauit vt Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech.* Tertiò, [c] Petri (quem *τῶν μαθητῶν κορυφαῖον*, *diſcipulorum principem & coryphæum* appellat) qui cum cæteris decem Apoſtolicâ ſimiliter dignitate, & auctoritate inſtructis, non prius auſus eſt Matthiam in collegium ſuum cooptare, quàm diuinam voluntatem conſuluiſſet. Nam per ſortes eas quibus Matthias electus eſt, intelligi putat [d] Dionyſius, *θεαρχικόν τι δῶρον, ὑποδηλοῦν ἐκείνῳ τῷ ἱεραρχικῷ χορῷ τὸν ὑπὸ τῆς θείας ἐκλογῆς ἀναδεδειγμένον*, C *diuinum quoddam donum, quod huic Pontificio choro diuinâ electione promiſſum manifeſtaret.*

[a] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierar. h. in theoria.

[b] Ad Hebr. 5 in quo aliqua verba inſerũtur, quę omittuntur à Dionyſio.

[c] Actorum 1.

[d] Dionyſius ſuprà.

ARTICVLVS V.

De præſentatione ordinandorum.

I. HVIC autem vocationi ordinandorum coniuncta eſt eorumdem præſentatio, quæ fit ab Archidiacono, de qua priori [e] parte fusè locuti fuimus, Archidiaconorum in præſentandis & commendandis iis, qui ad Ordines ſacros promouentur, munera penſantes. Breuiter ergo ea ſolùm retexímus, quæ ad explicationem huius ritus conducunt. Primùm notamus, eos qui Pontifici conſecraturo ab Archidiacono præſentantur, nomine Eccleſiæ præſen- D tari, iis ſcilicet [f] verbis, *poſtulat ſancta mater Eccleſia, &c.* quo ſcilicet ritu diſcant Pontifices neminem ex humanâ gratiâ, vel ex qualibet priuatâ prece ad Ordines recipere, ſed Eccleſiæ ſolum flagitãtis poſtulationibus acquieſcant, & quod ſanctè [g] Tridentina Synodus decreuit, nullum debere ordinari cogitent, *qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit vtilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis*: moneantur verò ordinandi, ne ſe vltro ingerant, ſed nec poſtulanti ſuam operam Eccleſiæ deſint, vtilitatibus eius ſeruiant, voluntati obſecundent. Alterum obſeruamus ad ſolos Ordines hierarchicos Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum, præſentationem iſtam nomine Eccleſiæ fieri: hos ſiquidem antiquitus præſertim à Clero & populo electos, cæterorum autem graduum diſtributioni *trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione* ſuffeciſſe ex Anacleto docemur: hos ſolos populis præfectos eſſe, & in partem ſollicitudinis vocari; ſolos iſtos ad onus, & Eccleſiæ regimen aſſumi nouimus: proinde de iis præſertim Eccleſiam decore eſſe ſollicitam, eorumque creationem à Prælatis flagitare debuiſſe.

[e] 1. parte huius operis ſect. 1 cap. 2. art. 2 §. 1 & 2.

[f] Pontific. Rom. in ordin. Diacon. & Preſbyt.

[g] Trident. Syn. ſeſſ. 23. cap. 18. de reformat.

Digitized by

A buiſſe. Nihilominus videtur ex Veteri Ordine Romano mos antiquus fuiſſe, vt, qui vel inferioribus Ordinibus initiandi ſunt, ab Archidiacono præſententur; nam antequam Ordinum, etiam inferiorum, conferendorum ritus ſigillatim explicet, hæc præmitit, [a] *Archidiaconus ſine caſulâ ad chori vſque medium procedens, habens præ manibus eorum, qui ordinandi ſunt, nomina, & vocatis eis humiliter, reſpiciens in Epiſcopum, his eum verbis alloquitur, Poſtulat hæc ſancta mater Eccleſia, reuerende Pater, hos viros ordinibus aptos conſecrari ſibi à veſtrâ paternitate:* quibus reſponſio Epiſcopi ſubnectitur; *vide, vt naturâ, ſcientiâ, & moribus tales per ſe introducantur, imò per nos tales in domo Domini ordinentur perſonæ, per quas diabolus procul pellatur, & clerus Deo noſtro multiplicetur: ait Archidiaconus: quantum ad humanum ſpectat examen, naturâ, ſcientiâ, & moribus digni habentur, & probi cooperatores effici in his, Deo volente, poſſunt.* Hæc Vetus Ordo Romanus, quæ tamen de ſolis fortè ſacris Ordinibus, vt ex titulo colligi poteſt, intelligenda ſunt. 3. humanam fragilitatem Archidiaconum de præſentatorum dignitate interrogatum præmittere, tanquam excuſa-
B tionem, ne fortè audax, aut temerarius videatur, ſi de re tanti momenti ac ponderis iudicium ferre præſumat: ſi teſtari audeat hominem aliquem huic oneri ferendo parem eſſe, quod [b] *Angelicis humeris formidabile*, humanam omnem virtutem tranſcendit. 4. non rogari primum adſiſtentium Epiſcoporum, qui conſecrandum Antiſtitem præcipuo conſecratori præſentat, dignus ne ipſi videatur, qui ad Epiſcopatus apicem ſublimetur: approbatio enim Sedis Apoſtolicæ, quâ conſecrandus in Epiſcopum iam muniri debet, ſcrupulũ omnem eximit: conſenſus quoque Epiſcoporum, qui olim ordinationi prærequirebatur, ab iiſque poſt diligentem inquiſitionem lata ſententia dubitandi omnem præſcindit occaſionem: vbi certè mandatum Apoſtolicum profertur, vbi literæ Epiſcoporum totius Prouinciæ ſuffragantur, (quas neceſſarias olim fuiſſe diximus, & lectas ante ordinationem fuiſſe, ſicut iam mandatum Apoſtolicum legitur, mihi non dubium eſt) vbi, inquam, tantæ auctoritatis teſtimonia ex-
C ſtant, fruſtra vocale teſtimonium vnius requiretur: poſt Ariſtidem & Catonem nulli amplius audiendi teſtes.

II. Fruſtra hîc memorem admonitionem, & adiurationem iſtam publicam, de qua priori [c] parte copioſè diximus, quâ iubentur omnes ab Antiſtite ordines celebrante, ea crimina prodere, quæ ab Ordinibus ſuſcipiendis electos arcere poſſint, illâ tamen adhibitâ cautione, vt memores ſint conditionis ſuæ: ne vel tanquam inuidi ac maledici audiant, ſi bonorum famam carpant; vel imprudentiæ, atque iniuſtitiæ notâ inurantur, ſi ignota crimina pandant, & in probatione deficiãt. Caueãt proinde, ne vel Eccleſiæ bonos viros, vel bonis & bene famatis exiſtimationem bonam auferant: ne Eccleſiæ proceribus dignitatem ſuam, & boni nominis odorem vel ex odio, vel ex imprudenti zelo ſuffurari moliantur: hoc enim demum eſt laicum memorem eſſe conditionis ſuæ, electorum ad ſacram ordinationem, reuerentem eſſe, humanæ infirmitatis patientem, & alterius famæ amantem. Neque verò hîc omittendum, quomodo ex Veteri [d] Ordi-
D ne Romano vel minoribus ipſis Ordinibus initiandos, & gradum eorum, & titulum ſoleret olim ante ordinationem populo Epiſcopus ſignificare, his ſcilicet verbis, *de domo S. Mariæ* (proponi has Eccleſias noueris in exemplum) *eligimus N. ad Oſtiarium, ad eundem titulum. De titulo S. Stephani N. eligimus ad Lectorem, ad eundem titulum. De Eccleſia S. Petri N. eligimus ad Exorciſtam, ad eundem locum:* quibus verbis, & nomina ordinandorum, & Eccleſiarum, de quibus vel vt Parochiani, vel Clerici aſſumebantur, & tituli ad quos adſcribebantur officiis ſacris in eis functuri, memorantur. Iam verò Pontificale [e] Romanum, nonniſi promouendorum ad ſacros Ordines titulos referendos publicè præſcribit.

[a] Vetus Ordo Rom. tit. qualiter in Rom. Eccleſ. ſacri Ordines fiant.

[b] Bernardus epiſt. 136.

[c] 1 parte ſect. 1. cap. 1. § 4.

[d] Vetus Ordo Rom. vbi de ordinib.

[e] Pontifical. Rom. de ordin. Subdiac.

CAPVT V.

De ordinationibus intra Miſſarum ſolemnia celebrandis.

ARTICVLVS I.

Sacros Ordines nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferendos eſſe.

I. ORDINES ſaltem ſacros nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferendos eſſe conſtans eſt Eccleſiæ traditio, quæ ex Actibus [a] Apoſtolorũ colligi poteſt, in quibus Sauli & Barnabæ ordinatio nonniſi cum ſacrificio perfecta deſcribitur: *miniſtrantibus*, inquit Scriptura ſacra, *illis Domino*, (Græcè *λειτουργούντων*, id eſt, *ſacrificantibus*) *& ieiunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus, ſegregate mihi Saulum & Barnabam.* B Diximus alibi teſtimonio plurium Patrum ſegregationem iſtam ſacram ordinationem intelligi, quâ Paulus & Barnabas Epiſcopali dignitate donati ſunt, cùm iam ad Apoſtolatũ vocati fuiſſent. *λειτουργεῖν* autem idem eſſe, ac ſacrificare, non ſolùm ex Græcorum [b] vſitatâ loquendi ratione, qui omnes *λειτουργίαν* in ea ſignificatione vſurpant: nec ſolùm ex [c] Interpretibus omnibus tam Græcis, quàm Latinis, qui hunc locum ita exponunt; verùm etiam ex ſtylo ipſo, & Phraſi S. Lucæ propriâ erui poteſt, qui eadem voce vtitur, de Zacharia Sacerdote dicens, [d] vt *impleti ſunt dies officij eius*, quod in ſacrificio offerendo conſiſtebat. Nec incommodè vox liturgiæ, ſacrificio ſignificando peculiariter aptatur: cùm enim ex Vitruuio, [e] *quodcumque officium Sacerdotis vocetur liturgia*, illud maximè ex omnibus Sacerdotalibus officiis hoc nomine donandum eſt, quod in publicam & plurium ſimul vtilitatem confertur, dicente [f] Iſocrate magiſtratuum functiones eſſe *λειτουργίας, οὐκ ἰργασίας, publica* videlicet *miniſteria, non priuata.* C Quare, cùm Sacramenti cuiuſque diſtributio priuata quodammodo ſit, quia in commodum tantum vtilitatemque ſuſcipientis inſtituitur; ſola eſt Sacrificij diuini celebratio, quæ cùm in præſentium & abſentium vtilitatem cedat, & in totius Eccleſiæ bonum offeratur, potiori præ cæteris iure *λειτουργία* dici poteſt. Itaque habemus ex Actibus Apoſtolicis in ordinationibus, iam tum obſeruatam Sacrificij diuini celebrationem.

[a] Actorũ 13.
[b] Vide liturgias Baſilij, Chryſoſtomi, &c.
[c] Vide Interpretes in cap. cit. Actorum.
[d] Lucæ 1.
[e] Vitruuius lib 5. Architect. cap. 1.
[f] Iſocrates.

II. Conſtitutiones [g] Apoſtolicæ, vbi ordinationem deſcribunt, eam inter Miſſarum ſolemnia perfici, iiſq; inſertam ipſam eſſe etiam ad Lectoris gradum oſtendunt. Epiphanius [h] epiſtolâ ad Ioannem Hieroſolymitanum, Pauliniani in Diaconum, & Preſbyterum inter Miſſarum ſolemnia ordinationem à ſe factam teſtatur: *cùm igitur*, ait, *celebraretur collecta in Eccleſiâ villæ, quæ eſt iuxtà monaſterium noſtrum, ignorantem eum, & nullam penitus habentem ſuſpicionem, per multos Diaconos apprehendi iuſſimus, &c. & primùm Diaconum ordinauimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes, vt miniſtraret, &c. & cum miniſtraret in ſanctis Sacrificiis, rurſus cum ingenti difficultate, tento ore eius, ordinauimus Presbyterum.* D Idem clarè & apertè docet Auguſtinus in geſtis [i] deſignationis, ſeu ordinationis Eradij, *benè habet, vt ea quæ Dei ſunt, circa Sacrificium eius agere valeamus, in quâ horâ ſupplicationis noſtræ, maximè commendo charitati veſtræ, vt omnes veſtras cauſas, & negotia intermittatis, & pro iſtâ Eccleſiâ, & pro me, & pro Presbytero Eradio Domino precem fundatis. Sed &* Vetus Ordo [k] Romanus, & Pontificale [l] Romanum, exactè præſcribunt, vt ſacri Ordines nonniſi intra Miſſarum ſolemnia conferantur, minores verò Ordines conferendos etiam extra ipſa fauorabiliter indulgent. Vnum tamen notandum [m] Græcos nonnunquam concedere, vt Diaconatus ordo in ea Miſſa conferatur, quæ ex præſanctificatis fuerit; quo tamen caſu communionem ordinatorũ, non minus exactè obſeruari volunt, prout infra, ſuo loco [n] oſtendemus. At [o] in Miſſa iſta ex præſanctificatis nulla fit conſecratio, ſed pridie conſecrata Hoſtia & Calix ad Altare inferuntur, ex quibus Sacerdos & cæteri communicant: proindéque liturgia iſta non eſt propriè dictum Sacrificium, aut integra liturgia.

[g] Conſtitut. Apoſt lib 8.
[h] Epiph. epiſt. 60 inter epiſt. Hieronymi.
[i] Auguſtinus epiſt. 100.
[k] Vetus Ordo Rom qualiter ordines, &c.
[l] Pont. Rom. de ordinibus conferendis
[m] Vide Euchol Græcor. vbi de ordin. Diaconi.
[n] Vide infrà vbi de communione ordinatorum.
[o] Vide liturg. ex præſanctificatorum tomo 1. Græcolat. Biblioth PP.

A liturgia. Sed redeamus ad Latinos, apud quos eiuſdem ritus, vt ordinationes ſine Miſsâ non celebrentur, meminere Albinus [a] Flaccus, & alij [b] plures Eccleſiaſtici ſcriptores. Sed & [c] Canoniſtæ, ex Anacleti [d] epiſtola, qua horâ tertiâ ab orantibus fieri ordinationem iubet, inferunt nonniſi intra Miſſam, ordinationem fieri, quæ nempe ſacratiſſima eſt oratio, quam horâ tertiâ publicè celebrari debere, ex [e] Canone Eccleſiaſtico obſeruant. Clariùs autem pro eadem re exſtat reſcriptum [f] Innocentij tertij, quod infrà à nobis citabitur. Refertur quoque ex Veteri Ordine Romano [g] Canon S. Theodori in hæc verba, *in ordinatione Presbyteri, vel Diaconi oportet Epiſcopum Miſſam cantare, ſimiliter Græci faciunt, quando Abbatem eligunt, vel Abbatiſſam.*

III. Nec deſunt rationes, quibus conſentaneum id eſſe perſuadeamus. Primò enim [h] in antiqua lege, nonniſi cum Sacrificiis Leuitæ, aut Sacerdotes creabantur, vt ſuprà oſtendimus: quamuis ſacrificiorum antiquæ legis non ea fuerit
B efficacia, non virtus, non dignitas, quæ noſtri: decet ergò maximè vt Euangelicæ legis Sacerdotum ac miniſtrorum ordinatio Sacrificij ſolemnitati interſeratur, quo & celebrior euadat, & fructuoſior. 2. Sacrificium noſtrum & ad peccatorum expiationem, & ad impetranda diuina beneficia, & ad gratias pro ſuſceptis agendas inſtituitur, vt agentes de Miſſæ Sacrificio docent [i] Theologi. At verò ſi vlla vmquam neceſſitas ſeſe offerat eorum omnium effectuum, maximè, cùm ſacri Eccleſiæ miniſtri conſecrantur, qui ab omni criminis fæce liberi eſſe debent, diuiniſque gratiis indigent ad inculpatum ordinis ſui miniſterium, pro quo diuinitus collato, non ipſos ſolùm, ſed totam Eccleſiam (cui per Sacerdotes tot diuina beneficia contingunt) gratias immortales habere, & agere oportet: quæ omnia non poſſunt conuenientius præſtari, quàm diuini Sacrificij oblatione. 3. pro Regibus non ſolùm orationes, & poſtulationes, verùm etiam obſecrationes fieri iubet [k] Apoſtolus, vt tranquillam vitam agere poſſimus, Reges autem qui Chriſtianorum prouinciis dominabantur, Ethnici erant, & Idololatræ: pro quibus obſecrare neceſſariũ duxit Paulus, ſeu per ſacra
C Deũ obteſtari, vt explicãt [l] Anſelmus, [m] Bernardus, [n] D. Thomas, & alij: quãto igitur magis pro Sacerdotibus, quorum miniſterio maximè homines ſaluantur, qui ſi mali fuerint, populis in interitũ præire ſolent, eoſq; in errores præcipites agunt, & in vitia impellunt, pro iis, inquam, cæteriſque Eccleſiæ miniſtris, tunc præſertim cùm ordinantur, obſecrandum eſt. quæ autem conuenientior Deum obſecrandi, ſeu per ſacra adiurandi ratio, quàm per ſacratiſſimum Chriſti corpus, & ſanguinem, & omnis ſanctitatis auctorem Chriſtum ſacris Altaribus in Sacrificio noſtro præſentem obteſtando, eumque Patri offerendo, qui vt ait idem Apoſtolus, [o] *exauditus eſt pro ſua reuerentia.* Quare cùm nonniſi in Sacrificio Chriſtus offeratur, inter Sacrificij celebrationem iſtorum conſecratio peragẽda eſt. 4. quia omnes ordines ad Sacrificium Miſſæ tanquam ad finem ſuum, & ſcopum referuntur; omnium ordinum ipſum conſummatio, ac perfectio eſt: ipſumque proinde à [p] Dionyſio τελετὴ τῶν τελετῶν, conſummatio, ac perfectio
D conſummantium ac perficientium Sacramentorum vocatur: nam ſicut totius Chriſtianorum ſtatus perfectio, & Chriſtianæ dignitatis cumulus eſt, diuinâ iſtâ eſcâ refici, eiuſque ſumptione ac contemplatione [q] Θεῶσις, *Deos fieri*: ita totius Sacerdotij cumulus eſt, vero Dei corpore ac ſanguine fideles ſaginare, ſumenteſque [r] Θεοποιεῖν, ſeu *Deos efficere*. 5. quia Chriſtus omnis ſanctificationis, & conſecrationis auctor eſt, &, vt loquitur Dionyſius, [s] θεαρχικὴ τῶν θείων νοῶν ἀφιέρωσις, *diuina diuinarum mentium conſecratio, purificatio, dedicatio*; conſentaneum eſt itaque, vt coram diuinis Symbolis, quæ Ieſum in ſacro Altari præſentem continent, ordinationes perficiantur: nam vt ibidem [f] ſubdit Theologiæ myſticæ princeps, ἁγιάζει γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ὁ παναγιώτατος Ἰησοῦς, καὶ πάσης ἡμᾶς ἁγιαστείας ἀποπληροῖ τῶν ἐπ' αὐτῷ τελεσθέντων οἰκονομικῶς εἰς ἡμᾶς, ὡς θεογεννήτοις λοιπὸν ἀγαθουργικῶς διαβαινόντων, *ſanctificat enim ſeipſum pro nobis ſanctiſſimus Ieſus, noſque omni ſanctitate complet, dum ea, quæ in eo diſpenſatione perficiuntur, ad nos vt à Deo generatos ſcilicet perueniunt.* Ideoque ſicut [t] nec Baſilicæ, niſi cum Miſsâ conſecrari debent, ſiue ex decreto Hygini, ſiue Euariſti; nec extra [u] Miſſarum

[a] Albinus Flaccus, tit. Sabbat. in 12. lection. & qualiter Epiſcop. ordinetur.
[b] Vide reliquos Eccleſ. ſcript.
[c] Vide tam Gloſſam, quã cæteros iuris interpretes v. tertia in c. 1. diſt. 75. & alibi.
[d] Anacletus epiſt. 2. in princip. habetur cit. c. 1. diſt. 75.
[e] De conſecr. diſt. 1. c. nocte.
[f] Cap. quod ſicut, §. ſuper eo, de elect.
[g] Canon. S. Theodor. in Veteri Ordine Rom. ante explic. ordinat. Presbyt.
[h] Vide ſuprà, vbi de ritibus ordin. Sacerd. veteris legis, & Leuit.
[i] Theologi paſſim, vbi de Miſſæ Sacrificio diſputant.
[k] 1. ad Tim. 2.
[l] Anſelmus in dict. locum Apoſt.
[m] D. Bernard. ſerm. de tribus orandi generibus.
[n] D. Thomas in eundem locum Apoſtoli.
[o] Ad Hebr. 5.
[p] Vide Dionyſ. cap. 1. Eccleſiaſt. hier. & S. Nazian. orat. 21. & 42.
[q] Vide Dionyſ. ſuprà. Maximum in Dionyſium. Naz. orat. 1. pag. 11. & 13.
[r] Dionyſ. cap. 4. Eccleſ. hierarc. in theoria.
[f] Ibidem.
[t] c. omnes Baſilicæ, de conſecr. diſt. 1.
[u] cap. te referente, de celebrat. Miſſarũ.

ſolemnia chriſma confici; ita nec ſine Miſſæ Sacrificio vlli Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi debent diuinis miniſteriis dedicari, ac conſecrari. A

ARTICVLVS II.

Non eſſe Miſſam eſſentialem ordinationi.

I. HIs itaque, vel ſimilibus perſuaſi quidam rationibus, [a] exiſtimant, Sacrificium Miſſæ eſſe de ſubſtantia conſecrationis, ſeu promotionis ad Ordines ſacros. Ita enim cenſent [b] Raynerius, [c] Syluester, & pauci alij: ſubdubitare etiam videtur [d] Hoſtienſis. Negant verò [e] Gloſſa, tam[f] decreti, quàm decretalium, [g] Hugo, & alij, quorum ſententiam [h] Theologi communiter amplectuntur: adeout hocce tempore de ea re dubitare friuolum videatur: nec cum conditione repetendam eam eſſe ſacram Ordinationem cenſerem, in qua Sacrificium Miſſæ defuiſſet. tum quia nullus Canon legitur qui ad ſubſtantiam promotionis ad ſacros Ordines Sacrificium Miſſæ pertinere oſtendat: nulla ratio, quæ id ſuadeat: neque enim aut pars ordinationis Sacrificium Miſſæ eſſe poteſt, aut neceſſarium fundamentum, quorũ tamen alterutrum admitti oportet ab eo, qui de ſubſtantia ſacrorum Ordinum Sacrificium Miſſæ eſſe putauerit. tum quia Subdiaconi & Diaconi ante oblationem, conſecrationem, & conſumptionem corporis Chriſti (in quibus ſolum Sacrificium Miſſæ conſiſtere poteſt) ſunt perfectè ordinati: Preſbyteri quoque ſaltem quoad principalem, quæ ad corpus Chriſti refertur, poteſtatem, ante eiuſdem Sacrificij Chriſtiani partes perfecti ſunt: Papa quoque ante Miſſarum ſolemnia conſecratur, vt mox [i] dicemus: & Græci ex [k] prædictis, etiam Diaconi, in liturgiis præſanctificatorum, quæ perfectam Sacrificij rationem non habent, ordinantur: ergo Sacrificium Miſſæ non eſt de ſubſtantia ordinationis; & quamuis nullum ſequeretur, iam perfecta ordinatio ſufficeret. Puniendi [l] tamen eſſent illi, qui Eccleſiæ conſuetudini, & antiquæ traditioni repugnantes, ſacros Ordines ſine Sacrificio Miſſæ celebrarent: & quæ omiſſa foret Miſſæ celebratio, [m] ſecundùm Bernardum Parmenſem deberet ſuppleri: ſicut & [n] cætera accidentalia ordinationi omiſſa ſupplentur. Tonſuram autem & minores Ordines certum eſt extra Miſſarum ſolemnia conferri poſſe, quemadmodum concedunt [o] Pontificale Romanum, & [p] Euchologium Græcorum.

(B and C in the right margin at "Sacrificium Miſſæ defuiſſet" and "qui Eccleſiæ" respectively.)

ARTICVLVS III.

A quo Miſſa ordinationis celebrari debeat.

I. MIssa autem ab eo celebrari debet à quo Ordines conferuntur: &, ſi Epiſcopus eſt conſecrandus, ab eo qui principalis dicitur conſecrator, quemadmodum teſtatur Bernardus [q] Parmenſis, ſibi interroganti à Papa reſponſum fuiſſe: *tum* [r] *ne diuidatur myſterium vnitatis*, quod diuidi quodammodo videtur ſi vnus Ordines Sacrificio Miſſæ inſertos confert, alter Sacrificium celebrat: tum, vt ordinatori ſuo ſe communicare ordinatus ſignificet, Miſſam ab eo audiendo, & ſacroſanctam Euchariſtiam ipſius manu percipiendo. Summi tamen Pontificis prærogatiua eſt ex reſcripto Innocentij tertij ad Ioannem S. Stephani in Cæliomonte Cardinalem, Apoſtolicæ Sedis Legatum, vt [ſ] *ante Hymnum Angelicum conſecretur, & poſtmodum Miſſarum ſolemnia incipiat & perficiat conſecratus*: ideoque, & eodem quo Papa conſecratus eſt die, ſingulari priuilegio Ordines ei celebrare conceditur. Exponit autem hunc ritum Marcellus electus Epiſcopus Corcyrenſis [t] libro ſacrarum Ceremoniarum Leoni decimo Pontifici oblato, docens nempe, tunc tantum Summo Pontifici concedi, vt Miſſam ipſe celebret conſecrationis ſuæ die, quando videlicet ſimul & conſecratur D

[a] Vide Gloſſam, v. tertia in c. 1. diſt. 75.
[b] Raynerius in ſumma.
[c] Syluester v. Ordo 1. nu. 9.
[d] Hoſtienſis de ſacra Vnctione, § à quo, & qualiter, & alibi.
[e] Gloſſ. in c. cit. v. tertia.
[f] Gloſſa in cap. quod ſicut, § ſuper eo, v. diuidatur, de elect.
[g] Hugo in can. ordinationes cit.
[h] Theolog. paſſim.
[i] Vide infrà.
[k] Vide art. ſuper.
[l] Argum. ex cap. ſanè, cap. literas, cap. vel non eſt compos, & duobus ſeq. de temporib. ordination.
[m] Bernardus in cap. quod ſicut, ſuprà cit.
[n] Cap. vnico in principio, de ſacra Vnctione cap. 1. & 2. de Sacram. non iterandis.
[o] Pontifical. Rom. tit. de Tonſura, & minoribus Ordinibus.
[p] Euchlog. tit. de ordinat. Lectoris.
[q] Bernardus in cap. quod ſicut, § ſuper eo, de elect.
[r] Cap. quod ſicut cit.
[ſ] Eod. cap.
[t] Sacrar. cerem. Rom. Eccleſ. lib. 1. ſect. 2. cap. 2. & 3.

Digitized by

A cratur Epiſcopus, & in Summum Pontificem benedicitur, ac coronatur: ſecus autem cùm ſolùm in Epiſcopum conſecratur, nec eodem die in Summum Pontificem benedicitur, ac coronatur, non ipſe, ſed principalis conſecrator, Miſſam celebrare ex more iubetur; quamuis ex eodem more ſolito, quo qui vel in Preſbyteros ordinantur, vel in Epiſcopos inaugurantur, cum ſuo conſecratore concelebrare ſolent, ipſe quoque ſimul conſecratori ſuo concelebret. Sed iis, qui hoc modo concelebrant, non tribuitur recitatio Miſſæ, quia nec Orationes altâ voce ipſi recitant, nec principalis conſecrantis locum tenent. Papa verò cum ſimul conſecratur, benedicitur, ac coronatur, preces ſacras alta voce ipſe recitat, eique conſecrator duntaxat, in reliquo Miſſæ officio, adſiſtit, vt docet prædictus ſacrorum rituum Eccleſiæ Romanæ oculatus narrator.

II. Nihilominus reperimus nonnumquam aliquos præter Summum Pontificem, eodem quo ordinati ſunt die, Miſſam celebraſſe, & ordinaſſe. De ſancto B Annone [a] Colonienſi refertur, quod eodem, quo ordinatus eſt Epiſcopus, die, Sacrificium tanquam præcipuus miniſter celebrarit. Idem de Ioanne Conſtantienſi Præſule refert VValfridus [b] Strabus in vita S. Galli Abbatis. Exſtant quoque literæ [c] Baſilij Patriarchæ Bulgarorum ad Innocentium, in quibus eodem quo conſecratus eſt die, dicit ſe *duos vnxiſſe Metropolitanos, & cæteros Epiſcopos*, eos fortè qui non fuiſſent vncti, cùm tamen antea fuiſſent conſecrati: ex quo ratio ſumi poteſt ſuſpicandi, Patriarcham iſtum Bulgarorum inaugurationis ſuæ die Miſſam celebraſſe, & pro principe Epiſcopo ſe geſſiſſe.

[a] Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4. Decembris.
[b] VValfridus lib. 1. vitæ S. Galli, cap. 34. apud Sur. 16. Octobris.
[c] Literæ Patriarch. Bulgar. quæ referuntur in geſtis Innocent. 3. recens Toloſæ impreſſis poſt libros aliquot epiſt. eius.

ARTICVLVS IV.

In qua Miſſæ parte ſacri Ordines conferantur.

C I. EX [d] prædictis patet, in qua Miſſæ parte Summi Pontificis conſecratio fiat: nam cùm ſimul, & conſecratur Epiſcopus, & benedicitur Summus Pontifex, ante Hymnum Angelicum Epiſcopali poteſtate inſignitur: cùm autem ſolùm Epiſcopus conſecratur, eadem, quâ cæteri, Miſſæ parte Pontificiam ordinationem recipit. Hîc autem videndum, in qua, non ſolùm Epiſcopalis Ordo, verùm etiam reliqui inferiores Ordines, Miſſæ parte conferantur. Euchologium [e] Græcorum Lectorem, non intrà, ſed ante Miſſarum ſolemnia promouendum oſtendit, eum ſcilicet ad Pontificem qui ſe ornauit ad ſacrum celebrandum, adducendum præſcribens. Subdiaconum [f] quoque ab eodem, priuſquam Miſſam incipiat, ſedente è regione portæ Specioſæ in ambone ſtatuit ordinandum. Diaconum verò [g] in Miſsâ fidelium, quãdo integra celebratur, poſt conſecrationem corporis & ſanguinis Chriſti, ſtatim atque hæc recitata ſunt verba, *καὶ ἔσαι τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν, & erunt miſericordiæ magni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti cum omnibus* D *vobis*, quæ quidem habentur in Liturgiâ [h] Baſilij, Pontifici ordinandum præſentari iubet, moxque Diaconatus ordine initiari; cùm autem Miſſa tantum fit ex præſanctificatis, poſtquam altari illata ipſa fuerint, & Diaconus ei miniſtrans hæc verba recitarit, *πληρώσωμεν τὴν δέησιν, compleamus orationem*, ordinandos eſſe eos, qui ad Diaconatus gradum admiſſi ſunt, idem præcipit. Preſbyterum verò, abſoluto Hymno Cherubico, in Miſſa quoque fidelium, ſed ante conſecrationem ſanctæ Euchariſtiæ conſecrandum diſponit idem [i] Euchologium. Epiſcopum [k] tandem, abſoluto Triſagio, ſtatim ante catechumenorum benedictionem, & miſſionem conſecrari ſtatuit.

[d] Vide cap. quod heic, &c. & lib. ſacr. cerem. ſuprà.
[e] Euch. Græcorum de ordin. Lectoris.
[f] Idem de ordinat. Subdiac.
[g] Idem de ordin. Diacon.
[h] Liturg. Baſilij tomo 2. Græco-Lat. Biblioth. PP.
[i] Idem Euch. de ordin. Preſbyteri.
[k] Idem de conſect. Epiſcopi.

II. Quorum, ni fallor, rituum hæc ratio eſt. Lectores quidem & Subdiaconi extra Miſſarum ſolemnia conſecrantur, etiam extrà Miſſam Catechumenorum, quia nec Catechumenorum, nec immundorum ex officio præcipui purgatores conſtituuntur, vt Diaconi: nec populi fidelis illuminatores, vt Preſbyteri. Diaconi verò, quia nonniſi ad diſpenſandum corpus Chriſti, non autem conſecrandum, poteſtatem in ſua ordinatione conſequuntur: ideò, peractâ ſa-

cræ Euchariſtiæ conſecratione, vel ſaltem impoſitis ſuper Altare ſacris ſymbolis, quæ verum Chriſti corpus & ſanguinem continent, ante cõmunionem perficiuntur. Preſbyteri verò, qui non ſolùm ad corpus Chriſti & ſanguinem diſpenſandum, verùm etiam ad conſecrandum poteſtatem adipiſcuntur, cùm ante diſtributionem eiuſdem diuini corporis & ſanguinis, tum etiam ante conſecrationem eiuſdem ordinari iubentur. Epiſcopi tandem qui benedictionis omnis in Eccleſia auctores ſunt, in quo omnes actus hierarchici, purgandi, illuminandi, perficiendi eminentiſſimè continentur, eâ Miſſæ parte, qua primum immundi benedici, ac purgari ſolent, demumque offerenda ſunt ſacra in Altari dona poſt dimiſſos Catechumenos, eâ, inquam, parte congrue omnino conſecrandi viſi ſunt, vt ab ipſis & purgandi Catechumenos, & offerendi pro fidelibus, eoſque ad perfectionem per ſacram Euchariſtiam adducendi poteſtas deriuari ſignificetur. A

III. Secus tamen in Eccleſia Latinâ ob alias rationes præſcribitur, etenim ex Pontificali [a] Romano diſcere poſſumus, ſtatim dicto Introitu, & *Kyrie eleiſon*, Clericum ab Epiſcopo fieri; cùm verò plures in Miſſa ordinationis Collectæ, & Lectiones recitentur, [b] Oſtiarium poſt primã Collectam & Lectionem: [c] Lectorem poſt ſecundam: [d] Exorciſtam poſt tertiam: [e] Acolytum poſt quartam: [f] Subdiaconum poſt quintam ordinari: [g] Diaconum poſt recitatam Epiſtolam: [h] Preſbyteros, & [i] Epiſcopos, dictis Tractu, & Sequentiâ, vſque ad vltimum Verſum excluſiuè, antequam legatur Euangelium, ſaltem ex maximâ parte ordinari: nam Preſbyteris quidem poſt communionem Dominici corporis iterum imponuntur manus, vt poteſtatem accipiant peccata remittendi, à quibus omnibus Eccleſiæ Romanæ vetus mos, qui profertur ab Albino, aliquantulum videtur differre, *nam*, inquit [k] Albinus, *hoc ſciendum, quia reliqui miniſtri poſt Antiphonam ad Introitum, & Orationem tunc ordinantur. Epiſcopi verò poſt Reſponſorium cantatum. Quod autem aliqui poſt Euangelium conſecrant Epiſcopum, non dicit vllus Ordo.* B

IV. Non caret autem ratione prædicta diſpoſitio: etenim hoc in iſta diſpoſitione ſeruatur, vt nobiliores Ordines in vlteriori parte Miſſæ conſecrentur, quò nempe doceantur ad illos promoti debere [l] ire de virtute in virtutem, quouſque videatur Deus Deorum in Sion. Statim poſt Introitum, antequam Lectiones vllæ legantur, Clerici conſtituuntur, quibus nullum in Eccleſiâ officium aſſignatur; tum poſt ſingulas Collectas, ac Lectiones, minores ſinguli Ordines conferuntur, vt pro ſingulis ipſis ſingulariter à toto populo collecto precandum eſſe innuatur, & ipſi, quo in Eccleſia prouectiores erunt, ſibi amplius neceſſarium eſſe moneantur attendere [m] lectioni & doctrinæ. Subdiaconi quoque, propter eandem rationem, poſt quartæ Lectionis recitationem creantur, antequam legatur Epiſtola, cuius legendæ poteſtatem ſuſcipiunt, & cui, ſtatim atque ordinati ſunt, in eadem Miſſâ legendæ inſeruiunt. Diaconi quoque qui Euangelium in Miſsâ recitare ſolent, ideò ante Euangelium conſecrantur, vt ad illud cantandum parati conſtituantur. Preſbyteri ſimiliter ante Euangelium, ſicut & Epiſcopi conſecrantur; vt nouerint ſe Euangelij prædicationi debere incumbere, de qua dicebat Apoſtolus, [n] *non miſit me Dominus baptizare, ſed euangelizare.* Rectè autem, quodnam ſit ipſorum oſtenditur officium, ſi; ſtatim atque ſinguli conſecrati ſunt, materia ipſis explicandæ ſuæ poteſtatis aſſignetur; quomodo [o] Paulinianum Epiphanius Diaconum à ſe conſtitutum ſtatim miniſterio altaris applicuit. Non tamen obſeruatum ſemper crediderim; vt ſtatim atque quis in aliquo officio creatus fuiſſet, eidem exercendo applicaretur. Nam aliàs nemo Lector v.g. conſtitutus fuiſſet, qui non legiſſet at non omnes Lectores legere ſolitos, colligere eſt, tũ ex Concilio [p] Mileuitano I. & [q] Africano, tum ex Epiſtolâ Auguſtini ad [r] Seuerum. Quod autem de Aurelio ordinato dicit Cyprianus, [ſ] *quoniam ſemper gaudium properat, nec poteſt moras ferre lætitia*, ideò eum Dominico legiſſe, eodem fortè die quo ordinatus ipſe fuerat: id nos de recens ad aliquem gradum Eccleſiaſticum promotis dicere poſſumus, conſentaneum eſſe, vt illo die miniſtrent, & in ſui ordinis functionibus occupentur C D

[a] Põt. f. Rom. de Clerico faciendo.
[b] Idem de ordin. Oſtiarij.
[c] Idem de ordin. Lectoris.
[d] Idem de ordinat. Exorciſtæ.
[e] Idem de ordin. Acolythi.
[f] Idem de ordin. Subdiac.
[g] Idem de ordin. Diaconi.
[h] Idem de ordin. Preſbyt.
[i] Idem de cõſecrat. electi in Epiſcop.
[k] Albinus de Officiis diuinis. tit. qualiter Epiſcopus ordinetur in Rom. Eccleſiâ.
[l] Pſal. 83.
[m] 1. ad Timoth. 4.
[n] 1. ad Corinth. 17.
[o] Epiph. epiſt. 61. inter epiſt. Hieronymi.
[p] Conc. Mileuit. 1. c. 19.
[q] Afric. c. 17.
[r] Aug. epiſt. 140. ad Seuerum.
[ſ] Cypr. epiſt. 33.

A pentur. Quæ ratio mouere potuit, vt in Pontificali Romano tam [a] Subdiaconus, quàm [b] Diaconus, vnus tunica, alter Dalmaticâ ordini ſuo conuenienti indutus, hic Epiſtolam, ille Euangelium ordinationis ſuæ die cantare iubeatur. In Veteri autem [c] Ordine præſcribitur, vt recens ordinatorum ad ipſam Miſſam miniſtret vnuſquiſque ſecundum officium ſuum.

V. Poſſumus & myſticam addere huius ritus ſignificationem: quia [d] Hiſtorici ſacri ſex paſſim mundi ætates ſtatuunt, & initio ſextæ, quæ ad finem mundi duratura ſit, Chriſtum veniſſe docent; quinque ergo prioribus ætatibus, [e] *multifariam multis modis loquens Deus patribus in Prophetis* viſus eſt, nunc autem puta ſexta ætate, *locutus eſt nobis per filium ſuum.* Quod quidem in Miſſa, in qua celebrantur Ordines, per id ſignificatur, quod quinque Prophetiæ legantur, quibus interſeruntur ordinationes tam Subdiaconorum, quàm quatuor minoribus Ordinibus initiandorum: quibus cùm non ſint mandata diuina eloquia, Prophetis ideò aſſimilantur: lectâ verò epiſtolâ, quæ aperta Chriſtianæ doctrinæ elementa
B continet, eſtque Apoſtolorum Syngrapha, eorum nempe qui Chriſtum nationibus manifeſtarunt, Diaconi ordinantur: qui cùm ſint miniſtri, non Sacerdotes, non Chriſti, ſed Ioannis Baptiſtæ ſimilitudinem referunt, [f] parantes ſcilicet Domino plebem perfectam, [g] pœnitentiã annuntiantes, & immundos purgantes, atque ad Chriſti Baptiſmum, ſeu illuminationem diſponentes. Poſt quos tam Presbyteri, quàm Epiſcopi ordinantur, vtrique non ad miniſterium, ſed ad Sacerdotium conſecrati, Chriſti ſcilicet figuram repræſentantes: quorum proinde ordinatione peracta, iam Euangelium auditur, cùm & Chriſtus Sacerdotij ſui primitias Euangelio annuntiando conſecrarit. Vtrique porrò tam Presbyteri, quàm Epiſcopi eadem Miſſæ parte ordinantur: *quare? niſi quia*, vt ait [h] Ambroſius, *Epiſcopi, & Presbyteri eadem ordinatio eſt, vterque enim Sacerdos eſt*, & reſpectu Sacrificij Miſſæ æqualem habet poteſtatem, quod ſuprà explicuimus.

[a] Pont. Rom. de ordinat. Subdiac.
[b] Idem de ordin. Diac.
[c] Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccleſia ſacr. ordines fiant.
[d] Lege Adonem Viẽnenſem in Chronico, & alios plures.
[e] ad Hebr. 1.
[f] Lucæ 1.
[g] Matth. 3. Lucæ 3. Marci 1.
[h] Ambroſ. in cap. 3 prioris ad Timoth.

C

ARTICVLVS V.

Quædam peculiaria ſeruanda in Miſſa ordinationis.

I. PORRÒ reperio apud [i] Albinum Flaccum Sabbato Quatuor Temporum quo Ordines conferri ſolent, 12. Lectionum Sabbatum appellatum fuiſſe, quod ſex Lectiones diuerſæ, vt ſuperiùs explicuimus, in Miſsâ dici ſolerent, & ſingulæ ſecundùm antiquum Eccleſiæ Romanæ morem bis legerentur, ſemel ſcilicet Græcè, & ſemel Latinè: duas ſcilicet ob cauſas: quarum vna eſt, quia aderant Græci, quibus ignota erat lingua Latina, aderant & Latini, quibus ignota erat Græca: altera, propter vnanimitatem vtriuſque populi: quem pariter morem apud Conſtantinopolim ſuo tempore ſeruatam fuiſſe teſtatur.
D Quatuor verò Lectiones, priores ſignificare ait quatuor ordines benedicentium Dominum, quos enumerat Dauid dum ait, [k] *domus Iſraël benedicite Dominum*, id eſt Iſraëliticus populus: *domus Aaron*, id eſt Prælati & Sacerdotes, *domus Leui*, id eſt Miniſtri, *qui timetis Dominum*, id eſt cæteræ nationes, quibus quatuor Lectionibus imbuendos dicit ordinãdos ad exempla Sanctorum quatuor ordinum patrum. Quorum ordinum capita interpretor Adamum, Noëmum, Abrahamum, Dauidem. Quintam verò lectionem, quæ trium puerorum in camino ignis conſtantiam narrat, ſignificare ait, *quia non poteſt rite homo ad ordinationem accedere, niſi tranſeat per fornacem & ibi benedicat*, vt ſic probati quemadmodum vaſa figuli per fornacem probantur, accedere ad ſacrum myſterium valeant, ſicut legitur in 6. Lectione, ex Epiſt. Pauli ad Rom. cap. 5. *ſcientes quod tribulatio patientiam operatur, &c.* De Reſponſoriis hæc ſolùm obſeruat, ea ſingulis Lectionibus reſpondere: Tractum docet in cauſa humilitatis ſemper poni, id eſt ad humilitatem excitandam; & per ſingulas Orationes nos debere mentis humilitatem per genuflexionem oſtendere aduertit. Adiicit, excepto Sabbato infra

[i] Albin. Flaccus, de diuinis officiis, tit. Sabbatum in 12. Lectionib.
[k] Pſal. 134.

Pentecoſten, in ſola Lectione, quæ eſt de camino ignis non flecti genua, quia nempe, cùm hæc lectio referat Nabuchodonoſorem populum ad adorandam ſtatuam impuliſſe, vt mentem noſtram ab hac impietate abhorrere ſignificemus, genua non flectimus. Addit Orationem poſt Communionem ſuper populum non haberi, quia illud officium frequenter circà noctem Dominicam ſolet fieri, in quâ minimè genuflectitur. Hæc Albinus circa officium Miſſæ proprium in ordinationibus recitari conſuetum obſeruat, quæ ab hodierno officio non valdè diſcrepant: nam [a] licet quatuor priores Lectiones in Sabbato Quatuor Temporum diuerſæ ſint, quinta ſemper legitur de camino ignis: ſexta autem cuius meminit ex Epiſtola ad Romanos, recitatur in Sabbato Quatuor Temporum poſt Pentecoſten: reliquis diebus diuerſæ ſunt: in Sabbato autem Quadrageſimæ Poſtcommunio ſuper populum dicitur, quod negat Albinus. Sabbati verò Paſchæ, quo ordines ſimul cum baptiſmate ſolemni celebrantur, Lectiones [b] idem Albinus Baptiſmatis Sacramento potius, quàm ordini adaptat, quarum proinde explicationem fruſtrà nos hoc loco proſequeremur. A B

II. Non multum ab eâ obſeruatione diſſentit Honorius Presbyter Auguſtodunenſis, ſeu quicumque eſt auctor libri qui inſcribitur Gemma animæ, qui ad Sabbatum Quatuor Temporum Septembris præſertim alludens, Lectionis ſextæ, quæ iam ex Epiſtolæ ad Hebræos capite nono recitari iubetur, aliorumque meminit: cætera autem non multum differenter enarrat, quamuis non in eundem ſemper ſenſum exponat: hæc enim ipſe, [c] *In Sabbato ordinandi ad gratiam vocantur, quibus ſic clamatur, venite adoremus Deum, quatuor Lectiones leguntur, quia ordinandi in quatuor, ſcilicet in Acolythos, in Subdiaconos, in Diaconos, & in Presbyteros diſtinguuntur. Per Lectionem illorum doctrina, per Graduale ſignificatur vita. Deinde Lectio Danielis de tribus pueris legitur, qui in fornace probabantur, quia miniſtri Eccleſiæ in camino tribulationis examinantur. Hymnus, Benedictus es Domine, ſequitur, quia eis Deum in omni tempore benedicere præcipitur. Deinde Epiſtola de primo & ſecundo tabernaculo recitatur, quia ſi nunc in tabernaculo Sacerdotes Eccleſiæ dignè ſeruiunt, in cœleſti tabernaculo Sacerdotes erunt, de qua promiſſione tractum iubilant* [d] *Laudate Dominum. Euangelium eos monet, ne doctrina eorum ſit ſterilis, vt arbor infructuoſa, nec vita eorum terrenis dedita, vt mulier incuruata; qui auxilium Dei in Offertorio implorant, Domine Deus ſalutis meæ: in communione menſe ſeptimo per ſeptiformem ſpiritum in tabernaculum Dei, ſcilicet Eccleſiam Dei ſeptem gradibus introducti admonentur, cuius feſta vt celebrent docentur.* C

III. Alias prioribus ſæculis in diebus ordinationis Lectiones recitari aliquando conſuetas legimus apud Gildam [e] dictum ſapientem, in Bannochonenſi Monaſterio Monachũ, & Presbyterũ 6. ſæculo inſignem, qui ex Lectionibus in ordinationibus legi ſolitis, ad carpenda Cleri vitia præclara argumẽta deſumit hunc in modum: [f] *Igitur neceſſarium duximus recurrere tandem aliquando vſque ad Lectiones illas, quæ ad hoc ex omni pene Scripturarum ſacrarum textu meritò excerptæ ſunt, vt non ſolum recitentur, ſed etiam adſtipulentur benedictioni, qua initiantur Sacerdotum, vel Miniſtrorum manus, eoſque perpetuò doceant, vti, ne à mandatis, quæ fideliter in eis Lectionibus continentur, Sacerdotali dignitate degenerãtes recedant, vt apertius cunctis pateat & æterna ſupplicia eſſe eos manſura, &* † *non eſſe Sacerdotes, vel Dei miniſtros, qui earum doctrinas, atque mandata opere ſecundum vires ſuas non impleuerint. Audiamus ergo, quod princeps Apoſtolorum B. Petrus de tali negotio ſignauerit,* [g] *Benedictus, inquiens, Deus, pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui per magnam miſericordiam ſuam regenerauit nos in ſpem vitæ æternæ, per reſurrectionem à mortuis Domini noſtri Ieſu Chriſti, in hæreditatem incorruptibilem, immarceſcibilem, incontaminatam conſeruatam in cælis, in vobis, qui in virtute Dei cuſtodimini. Quare enim tam inſipienter à vobis violatur hæreditas, quæ non ſicut terrena decidua eſt, ſed immarceſcibilis, atque æterna eſt. Et poſt aliquanta; propter quod ſuccincti eſtote lumbis mentis veſtræ, ſobrij, perfectè ſperantes in eam, quæ offertur vobis, gratiam, in reuelatione Ieſu Chriſti. Rimamini namque pectoris veſtri profunda, an ſobrij ſitis, & perfectè Sacerdotalem gratiam examinandam in Domini reuelatione conſeruetis Et iterum dicit, quaſi filij benedictionis non configurantes vos illis prioribus ignorantiæ veſtræ deſiderijs, ſed ſecundum eum, qui vos vocauit, Sanctos, in omni conuerſatione eſtote. Propter quod ſcriptum eſt,* [h] *ſancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum. Quis, interrogo, veſtrum ita ſanctitatem toto animi* D

ardore

[a] Vide Miſſale Rom. in propriis locis.

[b] Albinus in Sabbato Paſchæ.

[c] Gemmæ animæ lib. 4. cap 77.

[d] Dicitur etiamnum Sabbato 4. Temporum Septemb. ſicut & Euangel. ibi relatum, vt conſtat ex Miſſali Romano.

[e] De Gilda lege Polydor. Virgil. in hiſt. Anglic & Balæum in Centur.

[f] Gildas caſtigat. in Eccleſiaſt. ordinẽ, tomo 5. Biblioth. PP.

† Verba iſta indigẽt mica ſalis, eorum verò ex dictis ſupra à nobis expoſitio patet.

[g] 1. Petri 1.

[h] Ibidem.

A *ardore ſectatus eſt, vt hoc quantum in ſe eſt, auidè feſtinaret implere? Sed videamus quid in eiuſdem ſecunda Lectione contineatur,* [a] *Chariſſimi, inquit, animas veſtras ſanctificate ad obediendum fidei, per ſpiritum in charitate, in fraternitate, &c. hæc quidem ab Apoſtolo mandata, & in die veſtræ ordinationis lecta, vt ea indiſtinctè cuſtodiretis, ſed nequaquam à vobis iudicio impleta, ſed nec multum cogitata vel intellecta ſunt, &c. Audiſtis fortè in eodem die, quod in lectione Apoſtolorum lectum eſt, Petro* [b] *in medio diſcipulorum ſurgente, qui dixit, viri fratres, oportet ſcripturam impleri quam prædixit Spiritus ſanctus per os Dauid de Iuda dicens, &c. Auſcultatis quidem ſecundæ lectionis Apoſtoli Pauli* [c] *verborum ſonum, ſed nullo modo monita, virtutemque ſeruaſtis, & ſimulachrorum more quæ non vident, neque audiunt, eodem die altari adſtitiſtis, licet tunc, & quotidie vobis intonaret, fratres fidelis ſermo eſt, & omni acceptione dignus; ille dixit fidelem & dignum, vos vt infidelem & indignum ſpreuiſtis: ſi quis Epiſcopatum, &c.* Sed & de Euangelio hæc ſubdit, [d] *audiſtis etiam illo die, quod multò dignius, multoque rectius erat, vt ad carcerem, vel ad cataſtam pœnalem, quam ad Sacerdotium traheremini, Domino ſciſcitante,* [e] *quem ſe eſſe*
B *putarent diſcipuli, Petrum reſpondiſſe, Tu es Chriſtus Filius Dei, &c.*

[a] Ibidem.
[b] Actorum 1.
[c] 1. ad Tim. 3.
[d] Gildas ſup.
[e] Matth. 16.

IV. Ex quibus à Gildâ relatis patet, primam lectionem in ordinationibus, ex S. Petri prima Epiſtola recitari tunc temporis ſolitam, quæ vocationis diuinæ beneficia oſtendit. 2. ex Actibus Apoſtolorum, quæ electionem S. Matthiæ in Apoſtolum nobis exhibet, in ordinationibus & electionibus Sacerdotum imitandam. 3. ex Epiſtola prima S. Pauli ad Timotheum, quæ ordinandorum qualitates exponit, niſi fortè ab eodem colligas, ex D. Petri prima Epiſtola duas lectiones priores, poſt has alias duas lectas fuiſſe, vnam ex Actibus Apoſtolorum, alteram ex Epiſtolâ D. Pauli ad Timotheum primâ. Hoc enim verba Gildæ ſapientis indicant, niſi fortè in iis mendum aliquod inſit, quod certè ſuſpicor. Euangelij autem lectionem ex Matthæo deſumptam fuiſſe, in qua Petro Pontificatus confertur, oueſq; paſcendæ, ob confeſſionem diuinitatis Chriſti, eidem à Chriſto demandantur. Eandem verò Epiſtolam ad Timotheũ, ab iis qui ton-
C ſura inſignirentur olim lectam fuiſſe docebit te [f] Balſamon. Ea tamen, quę nunc ſeruatur, lectionum in officio Miſſæ, in qua ordines celebrantur, per omnia ferè Hieronymi libro (ſi tamen Hieronymi eſt, quem peruetuſti auctoris eſſe nemo dubitat) qui [g] Comes ſeu Lectionarius dicitur, diſpoſitio conſentit.

[f] Balſamon in c. 39. Carthag.
[g] Hieronym. Comes in Sabbato 4. Temporum tomo 1. Liturg. Pamelij.

CAPVT VI.

De ſacris Ordinibus coram Altari conferendis.

ARTICVLVS I.

De more Latinorum & Græcorum hac in re.

I. PRÆDICTO ritui de Ordinibus ſacris nonniſi intrà Miſſarum ſolemnia celebrandis, ſuccedit alius, in quâ nempe Eccleſiæ parte conferantur,
D de quo triplex quæſtio moueri poteſt. 1. an omnes ordines coram altari conferri debeant: altera, quo ritu promouendi ad ordines ad altare deducerentur: 3. cur, & quomodo apud Græcos ſacrum Altare ter circuiri ſoleret ab ordinandis, antequam coram altari ſe ſiſterent ordinem ſuſcepturi.

II. Ordines hierarchicos, [h] Epiſcopatum ſcilicet, Preſbyteratum, & Diaconatum Græci ante ſacrum Altare conferunt; non [i] hierarchicos autẽ, puta Subdiaconatum & Lectoratum extra Sanctuarium; Lectoratum quidem vel in veſtiario, vt probabiliter ſuſpicor, vel in Eccleſiæ naui, Subdiaconatum autem in ambone ſeu è regione portæ Specioſæ. Quæ vt magis pateant, ex [k] Genebrardo obſeruandum eſt (quod ex ipſorum Liturgiis & Euchologiis paſſim probari poteſt) Eccleſiam apud Græcos in 5. partes eſſe diuiſam: quarum 1. *ἅγιον βῆμα* dicitur, *ſanctum tabernaculum*, quod gradibus in illam ſcandatur, in cuius medio eſt maius Altare, *θυσιαστήριον*, ſeu *ἁγία τράπεζα*, *ſacra menſa*: altera eſt *ἱερατεῖον*, *ſacrarium*, chorus, locus clero, & cantoribus deputatus, cuius quidem media porta (vt ex [m] Euchologio, & aliis Græcorum libris ritualibus deduces) *ὡραία πύλη*,

[h] Lege Eucholog. vbi de Diaconi, Preſbyt. & Epiſc. ordin.
[i] Idem in ordin. Subdiac. & Lectoris.
[k] Genebr. de ritibus Græcorum tom. 1. Græco-Latino Biblioth. PP.

ſeu *ſpecioſa porta*, vocatur. 3. eſt *ἄμβων* ſeu pulpitum, ex quo recitantur Epiſtolæ & Euangelia, & ſermones ad populum habentur. 4. *ναὸς*, atrium populis, nauis Eccleſiæ duplici tabulato diſtincta, vt viri à mulieribus ſeparentur, adeout nonniſi per clathros populus diuina ſuſpicere poſſit. 5. tandem *πρόναον*, templi veſtibulum, in quo pœnitentibus locus aſſignatur, & baptiſterium ſitum eſt. A

[a] Euchol. in ordinat. Lectoris.

[b] Idem de ordin. Subdiac.

[c] Idem in ordin. Superioribus.

Cùm ergo ex Euchologio pateat, Lectorem [a] ad Pontificem, ſacris veſtibus pro celebrandâ Miſsâ indutum, adduci debere, innuitur, hunc ordinem non coram altari conferri, ſed vel in veſtiario, vel ante portas chori, non in ipſo choro: præſertim cùm de Subdiacono mox [b] ſubdatur, eum à Pontifice ſedente in ambone è regione portæ ſpecioſæ eſſe ordinandum. In ſacrario [c] autem ante ipſum ſacrum Altare ordinandos cæteros idē ſtatuit, ita tamen, vt quo quiſque nobiliorem gradum conſequitur, propius ad altare accedat, & ibidem ordinetur; quod & iam in vſu Græcorum eſt, & ex antiqua, vt poſtea patebit, traditione obſeruatur.

[d] Pont. Rom. in rubr. de ordinib. conferendis, §. Pontifex, & in ſingul. ſeq. tit. de minoribus ordin. & Subdiac. conferendis.

[e] Rothom. Concil. de Epiſc. offic. num 3.

[f] Burdigal. de ordin. num. 8.

[g] Ambroſius, cuius verba non reperiuntur in comment. eius in epiſt. ad Timoth.

[h] Amalarius lib. 2. de Eccl. off. cap. 6.

III. Pontificale [d] Romanum videtur quorumlibet ordinum in choro ante ſacrum Altare conferendorum, non ſolum licentiam concedere, ſed & ritum præſcribere. Quod quidem ab eo præſcriptum fuiſſe probabile eſt propter Miſſæ ſanctitatem, quæ nonniſi in Altari, & conuenientius, quando ſolemniter celebratur, in choro, quàm in quauis alia templi parte agitur: ideoque conuenienter Pontificali Romano Conciliū [e] Rothomagenſe Prouinciale à Gregorio 13. probatum ſtatuit, *ordinationes ſacrorum Ordinum in Cathedrali Eccleſia, etiam ad maius Altare, & inter Miſſarum ſolemnia publicè celebrari.* Quibus ſimilia habet [f] Burdigalenſe ab Eminentiſſimo Cardinali de Sourdis habitum. Antiquitus tamen videntur ſoli hierarchici Ordines ante Altare fuiſſe collati: nam de reliquis Ordinibus ita loquitur [g] Ambroſius, ab Amalario Fortunato citatus, ex tractatu Epiſtolæ ad Timotheum, [h] *illud verò dictis noſtris adiici dignum eſt, quoniam non conuenit demirari, ſi neque Diaconorum, neque Lectorum memoriam Apoſtolus feciſſe videatur: illis etenim gradibus functionum, qui in Eccleſiâ neceſſariò habentur, iſti poſteà magis ſunt adiecti propter vtilitatem miniſterij, quod propter multitudinem credentium per alteros poſteà impleri debere neceſſitas flagitauit; vnde nec ordinationem ante altare aſſequuntur, eo quod nec myſteriis miniſtrare ſtatuuntur: ſed alij quidem eorum lectionum officium implent* (vt Lectores) *alij verò intrà Diaconium illa præparant, quæ ad Diaconi pertinent miniſteria* (Acolythi ſcilicet & Subdiaconi) *necnon ſollicitudinem implent luminariorum* (Acolythi:) *nam myſterij miniſterium Presbyteri ſoli implent, & Diaconi: alij quidem eorum Sacerdotale opus implentes, alij verò miniſtrantes.* Ex quibus Ambroſij verbis ſubiungit [i] Amalarius, *nos intelligere poſſe ſubiectos ordines Diacono & Preſbytero non debere ordinationem accipere circa altaria.* Quæ ſi vera ſint, conſtabit tempore Ambroſij & Amalarij, qui quingentis circiter poſt Ambroſium annis floruit, non fuiſſe ſolitos ordines Diaconatu inferiores ante altare tradi: ſed ſolos hierarchicos Ordines: ob eam ſcilicet rationem, quod ii ſoli ad miniſtrandum proximè altari poteſtatem tribuant, reliqui nonniſi ad ei remotè miniſtrandum poteſtatem conferant: quod ſacroſanctum Altaris Sacramentum nec D confici, nec diſtribui poſſit, niſi à Diaconis, Presbyteris. Epiſcopis, quorum priores diſtribuendi ſacram iſtam eſcam ius accipiunt, poſteriores etiam conficiendi. Vnde nonniſi olim iis tribus gradibus initiatis, in Concilio [k] Laodiceno permiſſum eſt, *ἔχειν χώραν ἐν Διακονικῷ*, id eſt *in Diaconico*, ſeu ſecretario & tabernaculo, in quo maius altare conſtitutum eſt, *locum habere.* Et in Concilio Toletano [l] quarto præſcribitur, vt *Sacerdos & Leuita ante altare communicent, in choro Clerus, extra chorum populus* Sanè qui locus iis communicandi fuit, idem locus ordines recipiendi probabiliter fuiſſe colligitur; adeout quemadmodum Sacerdotes & Leuitæ ante altare communicabant; in choro cæteri Clerici: ita ante altare quidem Sacerdotes, & Leuitas eo tempore conſecratos fuiſſe probabile ſit, cæteros verò Clericos non quidem ante altare, ſed ſolùm in aliqua parte chori. Plura in hunc locum congeri poſſunt ex iis, quæ, Deo dante, alibi docebimus, agendo de Subdiaconorum officiis, vbi eis altari adſiſtere minimè conceſſum fuiſſe antiquitus docebimus.

[i] Amalarius ibid.

[k] Laodicenū c. 21.

[l] Tolet. 4. c. 17.

IV. Tria

Digitized by Google

A IV. Tria tamen iis præſertim obſtant, quæ proinde minus certum Latinorum morem hac in re facere videntur. Primum, quod Concilium Carthaginenſe [a] quartum Oſtiarij ordinationem deſcribens, *et claues Eccleſiæ de altario tradendas* aſſerat: at non commodè Epiſcopus traderet eis claues Eccleſiæ de altari, niſi coram altari eos ordinaret. 2. quia Toletanum [b] 4. ritum nobis exhibens reconciliandorum eorum, qui innocentes reperti ſuis gradibus reſtituuntur, ipſos *gradus amiſſos recipere coram altario, de manu Epiſcopi*, præcipit; eaque ſubiungẽs, quæ ſinguli recipere debeant, Subdiaconum ait patenam & calicem recipere oportere, & reliquis gradibus reſtituendos, ea, quæ in ordinatione perceperãt. Ex quo argui poteſt, corã altari non ſolùm Epiſcopos, Preſbyteros, & Diaconos, verùm etiam Subdiaconos, & inferiorum Ordinum Clericos gradibus ſuis reſtitui: proindéque, cum eodem ritu quo ordinati fuerant repararentur, Subdiaconos etiam coram altari ordinatos fuiſſe. 3. quia Vetus [c] Ordo Romanus omnium ordinum conferendorum non diſſimilem ritum in eâ re præſcribit, ſed
B omnes ſimiliter ſiue Preſbyteros, ſiue Diaconos, ſiue Subdiaconos ordinandos, ſiue ad inferiorem quemuis gradum promouendos, ad ſedem Epiſcopi accedere debere benedicendos oſtendit. Proindeque ſi aliqui eorum coram altari ordinati fuerint, & cæteri ordinati dicentur.

[a] Carthag. 4. c. 9.
[b] Tolet. 4. c. 27.
[c] Vetus Ordo Romanus tit. qualiter in Rom. Eccleſ. Preſbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi eligendi ſunt.

V. Non omninò ineluctabilia ſunt pro vtraque parte argumẽta: ſed, quia probabilius eſt diuerſas eâ in re fuiſſe conſuetudines, ideò neutrius partis argumenta diſſoluere conabimur: ſed id demum tanquam certiſſimum confirmandum ſuſcipiemus, Ordines hierarchicos Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorũ nonniſi coram altari conferri ſolitos. Cui rei probandæ faciunt, quod Dionyſius [d] ex prædictis huius ritus meminerit; quod Maximianũ Bagacenſem Epiſcopum ad altare ordinatum & altaribus admotum referat [e] Auguſtinus: quod ſe *altari ſpiritualis holocauſti*, dum ordinaretur appoſitum teſtetur [f] Nazianzenus: quod Antiochum παρὰ τὴν ἱερὰν τράπεζαν, *ad ſacram menſam*, ex more deductum ad
C ordinationem deſcribat [g] Theodoretus: quod Amphilochiũ ad aram deductum ab Angelis, quatenus miraculoſam ordinationem ſuſciperet, in eius vita narret [h] Metaphraſtes: quod S. Epiphanium ad altare deductũ conſecrandum doceat, [i] qui vitam eius conſcripſit; quod S. Eutychium Patriarcham Conſtantinopolitanum ad altare adductum conſecrandum; itemque S. Annonem Colonienſem [k] ſuprà docuerimus: quod [l] VValfridus Strabus in vita S. Galli referat Ioannem Conſtantienſem electum Epiſcopum, è fuga retractum, ab Epiſcopis ad altare deductum conſecrandum: quod ex actis Concilij [m] Chalcedonenſis pateat Baſſianum, cùm à Memnone Antiocheno inuitus ordinaretur Euaſorum Epiſcopus, ab horâ tertiâ vſque ad ſextam coram altari plagis afflictum, & ſanctum altare eius ſanguine conſperſum fuiſſe: & ad ipſum in Epheſiorũ Eccleſiâ inthronizandum Olympium quendam Epiſcopum Theodoſiopolis tantâ violentiâ tractum fuiſſe, vt Holoſericus quidam nomine coram altari gladiũ ſtringeret: quod Luitprandus [n] Sergium Pontificio honore indignum ab altari, ad
D quod pro conſecratione acceſſiſſet, remotum, eiuſque loco Formoſum ordinatum referat: quibus alia prope infinita eiuſdem ritus exempla in medium afferre poſſumus, quæ hîc prætermittimus.

[d] Dionyſ. ſuprà cap. 5. Eccleſ. hier.
[e] Aug. lib 3. contrà Creſconiũ cap. 21.
[f] Nazianz. orat. 5. poſt reditum ex fugâ.
[g] Theodoret. lib 4. cap. 14.
[h] Metaphraſtes in vita Amphil. apud Surium 23. Nouemb.
[i] Vita S. Epipha. quæ habetur tomo 2. eius operum.
[k] Suprà art. 3. §. 2. num. 5.
[l] VValfridus in vitâ S. Galli lib. 1. cap. 14. apud Surium 23. Nouemb.
[m] Chal. Cõc. act. 11.
[n] Luitprandus in Chronico.

VI. Porrò ex prædictis innoteſcere poteſt, cur hierarchicis Ordinibus initiandi ad ſacrum Altare accedere debeant, quia nempe ſacri Altaris miniſtri conſtituuntur, vt in eo corpus & ſanguinem Chriſti conſecrent, & ab eo ſumpta diuina iſta ſymbola, corporiſque ac ſanguinis Chriſti ſub ipſis latentis ſacra velamenta populis diſtribuant. Aliam rationem addit [o] Dionyſius, non ſolùm aditus ad ſacrum Altare, ſed & genuflexionis coram eo (de qua infra) myſticam ſignificationem complectentem: ita enim ſanctiſſimus iſte Theologus, Theologorum ſummitas, ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις, αἰνίσσεται πᾶσι τοῖς ἱερατικῶς τελουμένοις ὑποθεῖναι καθόλου τελετάρχῃ Θεῷ τὴν οἰκείαν ζωὴν, καὶ τὴν ἑαυτῶν νοερὰν ὁλότητα. πάναγνον αὐτὴν καὶ καθιερωμένην προσαγαγεῖν ὁμοειδῆ, καὶ ὡς δυνατὸν ἀξίαν οὖσαν τοῦ θεαρχικοῦ, καὶ παναγεστάτου, καὶ ἱερέως, καὶ θυσιαστηρίου τοῦ καθιεροῦντος ἱερατικῶς τοὺς θεοειδεῖς νόας. Id eſt, *acceſſus quidem* (ſeu *adductio*) *ad diuinum altare*

[o] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch in theoria.

genuumque flexus ſignificat omnibus à Pontifice conſecrandis, ſubiiciendam omnino Deo ſacrorum auctori (ſeu *conſecrationum ac ſanctificationum principio*) *propriam vitam, & quidquid in ipſis ſpiritale eſt, caſtum, atque purum, & vniforme* (id eſt *ex vitæ vniformis preſcripto,* quam Dionyſius à ſæcularibus negotiis abſtractam eodem [a] libro explicat) *id ipſi offerre, & quantum fieri poteſt dignum diuino, & ſanctiſsimo tum templo, tum altari,* exhibere, quod quidem altare, *mentes deiformes,* ſeu *deiformem vitam inchoantes* (de qua idem [b] Dionyſius) *ſacro modo, ſacro ritu, ſeu per Pontificem perficit.* Quæ breuius [c] Pachymeres, hoc ad ſacrum altare acceſſu, & genuflexione coram altari ſignificari docens, & ſubiiciendam vitam Chriſto omnis ſanctificationis auctori: & ordinando adnitendum, vt ad ipſum, qui per altare ſignificatur, qui ſeruator eſt, Dominus, & deiformium animorum perfector, quantopere poſſunt, accedant. Chriſtum autem per altare ſignificari poſſe, oſtendit [d] Paulus, dum ait habere nos altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui tabernaculo deſeruiunt. Oſtendit Ioannes dum nobis [e] ſubtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, & [f] altare aureum ante thronum Dei depingit, quo vtroque Chriſtum ſignificari vulgo Interpretes [g] conſentiunt.

[a] Idem cap. 1. & 6 Eccleſ. hierarch.
[b] Ibidem.
[c] Pachymeres in paraphraſi illius capitis.
[d] ad Hebr. 13.
[e] Apocal 6.
[f] Apocal 8.
[g] Interpretes in dicta loca paſſim.

ARTICVLVS II.

De ritu deducendi ordinandos ad altare.

I. Deducebantur autem ordinandi ad ſacrum altare, non ſoli, neque ſponte ſua accedebant, nam à [h] Dionyſio ſuprà, ordinandus προσαγόμενος, quaſi *adducendus* dicitur: Nazianzenus quoque, Amphilochius, Eutychius, Anno, Ioãnes Conſtantienſis, & alij, ex prædictis ad altare dicuntur adducti, vel ei pro conſecratione recipienda admoti, & quidem vt plurimum operâ adſiſtentium Epiſcoporum De S. verò Epiphanio hæc refert, qui eius vitam conſcripſit, ὡς δή τις τῶν Διακόνων ἐπιλαβόμενος τῆς κεφαλῆς Ἐπιφανίου, ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς Πάππον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον μετὰ βίας, ὥστε συνελθεῖν, καὶ ἄλλους πλείστους, ὅπως διασώσουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῷ θυσιαστηρίῳ. χειροτονεῖ οὖν αὐτὸν Διάκονον, καὶ πάλιν δίδωσιν εἰρήνην, καὶ χειροτονεῖ αὐτὸν Πρεσβύτερον, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία, καὶ χειροτονεῖ αὐτὸν Ἐπίσκοπον. *Vnus verò ex Diaconis capite apprehenſo Epiphanio, eum vi duxit ad Pappum,* (Cytriæ Epiſcopũ, Epiſcoporum Inſulæ Cypri antiquiſſimum) *adeout multi quoque alij conuenerint, vt eum ſeruarent ad altare. Eum itaque ordinat Diaconum; & rurſus dat ei pacem, & ipſum ordinat Presbyterum. Rurſum fit conſequentia, & eum ordinat Epiſcopum.* Idem verò [i] Epiphanius epiſtola ad Ioannem Hieroſolymitanum, Paulinianum in Diaconum ordinandum per Diaconos multos apprehendi iuſſit, & ad ſe adduci.

[h] Attic. ſuperiori num. 5.
[i] Epiph epiſt. 60 inter epiſt. Hieronymo.

II. Vetus [k] Ordo Romanus ſingulos ordinandos ex prædictis ab Archidiacono deduci ad Pontificem mandat, ita nempe vt Archidiaconus manu primum ex ipſis deducat, quem cæteri ſequantur: alibi [l] tamen ad ſacros Ordines promouendos ad Pontificem ſolos aſcendere dicit, vocante Archidiacono: ad Preſbyteratum [m] tamen prouehendos maiori ſolemnitate deduci oſtendit, dum eos Diaconorum more cum orario, præſentantibus ipſos, atque ducentibus duobus Diaconibus, vſquequo ad Preſbyteros peruenerint, procedere; ad eos verò vbi peruenerint, à duobus Preſbyteris ad Sedem Pontificis deduci præcipit. De Epiſcopo verò conſecrando diuerſimodè ſtatuit, nam de Epiſcopo, qui à Pontifice [n] Romano conſecratur, præſcribit, *vt aduocentur in Baſilicam Presbyteri à dextris eius, & Diaconi à ſiniſtris: ipſe verò inclinato capite in medio eorum incedat vſque dum veniat ante altare,* indutuſque planetâ, & lectâ à Pontifice ſchedulâ electionis ipſius, propius accedat ad altare benedicendus, ſeu conſecrandus. De [o] eo verò qui à Metropolitano ſuo conſecratur, præſcribit, vt electus ſacris veſtibus indutus, *procedat è ſacrario, ducentibus eum per manus duobus Epiſcopis ante altare.* Nuperum [p] Pontificale Romanum, de deducendis ad Pontificem ordinandis nihil ſtatuit, ſed ſolum de iiſdem ab Archidiacono diſponendis, vt ſcilicet initio quidem ante Litanias Diaconi ad cornu Epiſtolæ directis in altare vultibus, Preſbyteri ad medium altaris, obuerſâ ad altare & Pontificem facie, collocentur: tum prout ſinguli ſacri ordines erunt conferendi: vniuerſi qui hunc ordinem recepturi

[k] Vetus Ordo Romanus tit. qualiter in Eccleſ. Rom. ſacri ordines fiunt.
[l] Idẽ tit. qualiter in Rom. Eccleſia Preſbyteri, Diaconi, & Subdiaconi fiunt.
[m] Idem tit. ordin. Preſbyteri.
[n] Idẽ tit. qualiter Epiſcopus in Rom. Eccleſia ordinetur, § *hac oratione.*
[o] Idem de ordinat. Epiſcopor. poſt Epiſtol vocator. § deſignauit. Q ✝ eadem ex veteri Põtificali excerpta habentur inter opuſcula Hincmari Remenſis impreſſi Pariſ. annus 16✝ ✝
[p] Pont Rom. recens de ſacris ordinibus in genere, & tit de ordinat. Subd. Diacon. Preſbyteri.

Digitized by Google

A pturi erunt, in modum coronæ Epiſcopum iungentes diſponantur. De Epiſcopo [a] verò conſecrando, expreſsè ſtatuit, vt à duobus Epiſcopis adſiſtentibus ad conſecratorem, medius inter ipſos, deducatur, quibus etiam comitantibus, conſecratus ad locum ſuum redeat. [a] Idem de cõſecrat. electi in Epiſcopũ.

III. Euchologium Græcorum accuratiùs in hoc ritu commendando verſatur: præterquam quod enim [b] tam Lectorem, [c] quàm Subdiaconum ad Pontificem adducendos (non tamen ante Altare ex prædictis) pro ordinatione recipienda præſcribit; à quibus inſuper, & quomodo Diaconatus, Preſbyteratus, Epiſcopatus ordine inſigniendi ad ſacrum Altare deduci debeant fuſiùs nobis enarrat. Primum, de promouendo ad Diaconatum hæc habet, [d] *ἐξελθόντες δύο Διάκονοι ἐκ τοῦ ἁγίου βήματος λαμβάνουσι τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι Διάκονον, ἱστῶντα ἐν τῇ σολέᾳ, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κυκλοῦντες τὴν ἁγίαν τράπεζαν τρίς, ψάλλοντες καὶ τό, ἅγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες, egreſſi duo Diaconi à ſanctuario* B *accipiunt ſecum eum, qui eſt ordinandus Diaconus, ſtantem in ſolea* (id eſt in pauimento eminentiori Eccleſiæ, extra tamen ſanctuarium: nam verbum iſtud Latinum videntur Græci, ſicut & plura alia, è Latino mutuati) *& circumducunt eum in ſanctuarium & circundant ſacram aram ter illud canentes ſancti Martyres qui bene decertaſtis.* Plura nos de hoc circuitu ſtatim ſubiungemus. Similia in ordinatione Preſbyteri habet idem Euchologium [e] præterquam quod promouendum ad hunc ordinem à duobus Diaconis primum deduci *ἄχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, vſque ad ſacras portas,* fores ſcilicet ſanctuarij, & eo loco à Preſbyteris duobus dignioribus excipi iubet, quibus ſtipatis ter more Diaconorum ſacram menſam circumeat, Pontifice coram ſanctâ menſâ in faldiſtorio ſedente. Denique [f] in ordinatione Epiſcopi præſcribit, vt ſacra operaturus Pontifex conſcendat, *εἰς τὴν κρηπῖδα, τὴν πρὸ τῆς ἁγίας τραπέζης, in ſacram baſim vel in ſacrum gradum, qui eſt ante ſacram menſam, ſeu ante ſacrum Altare:* ad ipſum verò is, qui eſt electus conſecrandus, è dextra parte à tribus Pontificibus adducatur.

[b] Euchol. in ordinat. Lectoris.
[c] Idem in ordin. Subdiaconi.
[d] Idem in ordinat. Diaconi.
[e] Idem in ordinat. Preſbyteri.
[f] Idem in cõſecrat. Epiſcopi.

IV. Neque myſterio vacat, quod ordinandi non ſoli ipſi, neque ſua veluti C ſponte ad ordinationem accedant, ſed ab aliis deducantur, vt pateat quàm verè [g] nemo aſſumat ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: vt non propria voluntate, ſed Pontificia electione, Cleri ſuffragio, populi teſtimonio, Clericorum præſertim ad hierarchicos gradus promotiones fieri oſtendantur. Ordinandi porrò ſi ab Archidiacono deducantur, Archidiaconi in eo officium & ſollicitudo demonſtratur, quæ ad ipſorum, vt docuimus, examen ac præſentationem extenditur: ſi in Diaconos promouendi à Diaconis, in Preſbyteros à Preſbyteris, in Epiſcopos ab Epiſcopis deducuntur, & offeruntur, ſingulis iſtis Eccleſiaſticis collegiis debitus honor defertur, vt nemo in Eccleſiaſticos, ſeu Diaconorum, ſeu Preſbyterorum, ſeu Epiſcoporum ordines cooptetur, qui non à toto corpore in quod admittitur, probetur: cuius non electioni aſſentiant cæteri, ordinationi gratulentur.

[g] ad Hebr. 5.

D

ARTICVLVS III.

De ritu circumeundi Altare ab ordinandis.

I. Ritvs autem iſte circumeundi ſacrum Altare, quem Diaconatu, & Preſbyteratu initiandi apud Græcos hocce tempore obſeruant, nequaquam ab antiquis auctoribus ſufficienter erui poſſe videtur: non à veteri vllo quem ſciam, auctore, memoratur. Neque tamen ſuperſtitionis notâ afficiẽdus eſt: nam circuitus in ſacris Eccleſia minimè reſpuit, quos ab Hebræorum fortè conſuetudine petitos, certè in Eccleſiæ, & Altaris conſecratione, Eccleſia obſeruat: in iis ſiquidem Altare circumeuntem Pontificem nobis Pontificale [h] Romanũ deſcribit. Codinus [i] quoque Imperatoris coronationem deſcribens ſacræ templi circuitionis meminit. Quidni ergo ſimiliter ordinandi ad Diaconatum vel Preſbyteratum, Altare circumeant? Quidni ipſi Dauidem imitentur, qui dixit:

[h] Pont. Rom. de conſecr. Eccleſiæ, & dedic. Altaris.
[i] Codinus de offic. cap. 17. num. 30.

[a] Pſal. 25. [b] Pſal. 26. [c] Syneſius in Cataſtaſi.

[a] *lauabo inter innocentes manus meas, & circumdabo altare tuum Domine, vt audiam vocem* A *laudis, & enarrem vniuerſa mirabilia tua.* Item, [b] *circuiui & immolaui in tabernaculo eius hoſtiam vociferationis, cantabo & pſalmum dicam Domino?* Quidni [c] Syneſium conſectentur, qui de Pentapolitanæ ciuitatis calamitate quærens, quomodo in afflictis rebus orandus ſit Deus ſuo nobis exemplo demonſtrans, hæc habet, *βαδιοῦμαι γὰρ πρῶτον ἐπὶ τὸν νεὼν τοῦ Θεοῦ, κυκλώσομαι τὸ θυσιαστήριον, δάκρυσι βρέξω τὸ τιμαλφέστατον ἔδαφος, οὐκ ἀποδραμοῦμαι πρὶν θύραν ἐκείνην, καὶ θρόνον ἐκεῖνον ἀσπάζεσθαι: primum enim ad Dei templum accedam, tum altare circumibo, pretioſiſſimum pauimentum lachrymis perfundam, non prius abſcedam quam ianuam illam, thronumque illum oſculatus fuero.*

II. Hoc porrò Syneſij teſtimonio non ſolum circumeundi ſacrum Altare conſuetudo Græcorum ex ipſorum Euchologio deſumpta comprobatur, verùm etiam mos iſte, qui ab iiſdem vſurpari refertur (cuius tamen in prædicto Euchologio nulla mentio habetur) vt nempe futuri Diaconi in hac trina circuitione ſigno crucis facto deoſculentur ter ſingulos angulos Altaris, antequam B ad Pontificem accedant. Quæ ſanè omnia arcanâ ſignificatione non carent: nam trinus iſte Altaris circuitus, & ad promptæ obedientiæ teſtimonium & ad animi ſe, & cuncta hæc caduca, atque volubilia eſſe contemplantis, & in ſolo Deo conquieſcere geſtientis agitationem oſtendendam; & ad perfectionis ſtudium ſignificandum, & ad circumſpiciendi ſe, & omni ex parte non ſemel coram Deo diſcutiendi conſcientiam ſuam ſalutare monitum exhibendum referri poteſt. Primò enim, ſi Plutarcho [d] credimus, ſignificat illa figuræ mutatio, quo voluerit & verterit vitam noſtram Deus, contentos eſſe nos, & boni debere conſulere: Altare ergo circuit, qui à Deo, & circà Deum volui ſe, ſuaſque omnes cogitationes & affectiones indicat, vt quemadmodum circa arcem rota vertitur, ita circa Deum fœliciter voluatur. Vnde & ſpherulæ in candelabro (teſte [e] Abſalone Abbate) ſignificant ſimplices viros qui Prælatorum ſuorum reguntur imperio. 2. denotat etiam trinus iſte circuitus circà Altare, volui omnia, rerum humanarum iugem eſſe vertiginem, & continuam agitationem: ſolum Deum immotum eſſe, cuius æternitati, ſeu immutabili durationi omnia C coexiſtant; quò proinde monentur ordinandi, vt ſæpè cogitent inſtabilis vitæ ſuæ circulos, breuis æui gyros, rerum humanarum vertigines, quæ fœliciter finientur, ſi in Deo, & coram Deo tandem ipſi ſe ſiſtant perpetua quiete fruituri. Huc Agapeti [f] Diaconi Conſtantinopolitani admonitio ad Iuſtinianum Imperatorem tendit, quem ſcilicet iis verbis affatur, *κύκλος τις τῶν ἀνθρωπίνων περιτρέχει πραγμάτων, circulus quidam humanarum reuoluitur rerum.* Tertiò, circuitus etiam iſte perfectionis ſymbolum eſt: nam D. Cyrillus [g] Alexandrinus nos docet familiare eſſe ſcripturæ, eos numeros qui in ſe reuoluuntur, perfectionis ſymbolum ſtatuere: & vnuſquiſque ſatis per ſe nouit infinitum eſſe perfectionis, ſicut & circuli excurſum, qui numquam abſoluatur: perfectionem cuiuſque ſemper augeri poſſe: deſiderium eius quotidie renouari in nobis oportere: numquam nos eius capere debere ſatietatem: [h] *beati enim qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam:* fruſtra ad perfectionem quemque niti, niſi ſibi quotidie tanquam incipienti renouandas vires eſſe perſuadeat, vt poſſit dicere cum Pſalmiſta, [i] *& dixi nunc cœpi, hæc mutatio dexteræ Excelſi.* Vnde Eucherius, [k] *ille bene proficit, ille bene conſummat, qui quotidie ſic agit, quaſi ſemper incipiat.* Quartò tandem denotat etiam D hæc circuitio, quàm ante ſe, ſuaſque omnes actiones circumſpicere debeat ordinandus, vt ad ſeipſum ſæpè redeat; parumque ſit ei, vt loquitur [l] Richardus à ſancto Victore, *oculum ſuum circumflectere, ſed ad ſphæræ ſimilitudinem vndequaque circumfundat.* Oſculi Altaribus infixi myſticas rationes non euoluam, quamuis & adorationis, qua Deum colamus, & amoris, quo diuina proſequamur, non dubium oſculum iſtud ſit argumentum, ſed non adeò mihi certus ordinationis iſte ritus eſt, vt ſingularem explicationem mereatur.

[d] Plutarchus in Numâ.
[e] Abſalon Abbas ſer. 15.
[f] Agapet. admonit. ad Iuſtin. num. 11.
[g] Cyril. Alex. lib. 2 Glaphyrorum in Geneſ. de Noë & Arca.
[h] Matth. 5.
[i] Pſal. 76.
[k] Eucherius homil. 3 ad Monach.
[l] Richardus in pſal. 118.

CAPVT

Digitized by Google

A

CAPVT VII.

De ritibus circa habitum corporis ordinandorum obſeruandis.

ARTICVLVS I.

De genuflexione ordinandorum.

I. VIDIMVS accuratè nobis expreſſum ordinandorum acceſſum ad Pontificem; placebit iam ipſorum coram Pontifice geſtum, habitumque corporis intueri. Ac primum de eorum genuflexione dicendum eſt, quem proprium eſſe ordinandorum habitũ ex varijs diſcimus: licet enim [a] in Pontificali B Romano prima illa admonitio, quâ de ſtatu vitæ nõniſi poſt maturam deliberationem eligendo Subdiaconi commonentur, ipſis coram Pontifice ſtantibus fieri præſcribatur, vt necdum, ſe inter ordinandos, niſi liberè conſentiant, referri intelligant, ſibiq; liberum eſſe diſcedere à propoſito ſciant: Attamen cætera quæ ad ordinem ſpectant nonniſi genuflexis iis qui ad ordines accedunt, fieri diſponuntur, vt [b] ex eodem Pontificali conſtat: cui & antiquitas ſuffragatur. Nam [c] Dionyſius, ſuprà huius ritus meminit, hancque differentiam quoad hunc ritum inter Sacerdotes ſiue Epiſcopos, ſeu Preſbyteros, atque Miniſtros ſtatuit, quod Epiſcopi & Preſbyteri vtrumque genu flectant, miniſtri inferiores vnicum ſolum genu. Theodoretus [d] Antiochi ordinationem in Samoſatenſium Præſulem referens expreſſè teſtatus eſt, ipſum, quò conſecraretur, *κλίναι τὰ γόνατα, genua flectere* fuiſſe compulſum. Illuſtre quoque de ea re Gregorij [e] Nazianzeni teſtimonium, qui inopinatum Gregorij Patris ſui erra- C tum, quod dum de fide baptizandus inſtitueretur, non ſicut cæteri ſtetiſſet, ſed Sacerdotum initiandorum more genu flexiſſet, ad Sacerdotium præſagiendum tractum eſſe affirmat, de quo nempe ſic loquitur: [f] *πλῶν τοί τινα πλάνην πνευματικὴν, οἱ τῆς ἀκριβείας διδάσκαλοι, καὶ προτυποῖ τὸ μέλλον ἡ χάρις, καὶ τύπος ἱερωσύνης, τῇ κατηχήσει μίγνυται. ὢ τῆς ἀκουσίου μυήσεως! ἐπὶ γὰρ γόνυ κλιθεὶς, οὕτω τοῖς λόγοις τῆς κατηχήσεως καταρτίζεται, ὥστε πολλοὺς τῶν παρόντων προφητεῦσαι τὸ μέλλον, οὐ τῶν ὑψηλοτέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ταπεινοτέρων εἰς σύνεσιν, οὐκ ἀμυδροῖς σημείοις πεισθέντας πρὸς τὸ ἐσόμενον*, id eſt, *ſpiritale quoddam erratum accuratæ diſciplinæ magiſtri admittunt: idque quod futurum erat, gratia præſignat, ac Sacerdotij forma cum catecheſi miſcetur. O initiationem minimè ſpontaneam! etenim in genu inclinatus, ità demum catecheſis ſermonibus imbuitur: adeout multi qui aderant, non ſublimiorum tantum, ſed etiam ad ſagacitatem humiliorum, haud obſcuris ſignis confirmati, quod futurum erat prædicerent.* Ex quibus verbis deducimus non ſolùm cùm Sacramento Ordinationis aliqui perficerentur, verùm & cùm anteà ſinguli de ſuis officiis admonerentur, genu- D flectere ſolitos; cùm è contra Catechumeni dũ Chriſtianæ doctrinæ & diſciplinæ capita auribus exciperẽt, erecti ſtare ſolerent; itemque, ni fallor, dum capiti ipſorũ manus imponerentur, quamuis pœnitentibus genuflexis manus imponi ieiuniorum diebus ſolerent, ex Concilio [g] Carthaginenſi quarto. Quemadmodum etiam apud Æthiopes baptizandi genuflectunt, dum oratio ſuper eos funditur. Sed hæc fuſiùs [h] aliàs. Redeundum ſiquidem ad ritum genuflectendi in ordinatione ſeruari ſolitum, quem [i] Euchologium quoque Græcorum accuratè obſeruandum in ordinationibus Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum præſcribit, cum ea tamen, quam aſſignauit [k] Dionyſius, differentia, vt Epiſcopi & Preſbyteri vtrumque genu, Diaconi ſolum dextrum flectere iubeantur. Vtriuſque verò genuflexionem Alexander tertius in omnibus Clericorum ordinationibus, etiamſi die Dominico, vel Feſtiuo celebrentur, obſeruandum docet, [l] *diebus autem Dominicis*, inquit, *& aliis præcipuis feſtiuitatibus, ſiue inter Paſcha & Pentecoſten genuum flexione quaquam debet fieri: niſi aliquis ex deuotione id velit facere in ſecreto. In conſecrationibus autem Epiſcoporum & Clericorum ordinationi-*

[a] Pont. Rom tit. de ordin. Subd. 1. §. omnibus autem.

[b] Idem in reliquis paſſim.

[c] Dionyſ. ſuprà cap. 5. Eccleſ. hierarch.

[d] Theodoret. lib. 4. hiſt. cap. 14.

[e] Greg. Naz. oratione 19. in funere Patris.

[f] Ibidem.

[g] Carthag. 4. c. 74.

[h] Seuerus Alexand. de ritu conferendi Baptiſmum apud Æthiopes, tomo 6. Biblioth. PP.

[i] Eucholog. in ordin. Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi.

[k] Dionyſ. ſupra.

[l] Alexand. 3. cap. quoniã, § diebus, de feriis.

ed by Google

bus conſecrans, & conſecratus tantum genua flectere poſſunt, ſecundùm quod conſecrationis A
modus requirit.

[a] Dionyſius ſuprà.
[b] Ibidem.
[c] Ibidem.

II. Ideò verò ordinandos genuflectere, ſuprà ex [a] Dionyſio retulimus, vt nem-
pe profiteantur propriam vitam Deo eſſe ſubiectam: quod ipſe poſteà confir-
mat iis verbis, [b] *οἱ μὲν οὖν κλίσις, ἐμφαίνει τὴν ὑποκειμένην προσαγωγὴν τοῦ προ-
σάγοντος, ὑποτιθέντος Θεῷ τὸ ἱερῶς προσαγόμενον, flexus quidem ſubiectum aditum acce-
dentis* (ad altare) *ſubiicientis Deo id quod ſanctè adducitur*: quorum verborum, (vt
ex ſerie totius ſequentis ipſius diſcurſus colligitur) ſenſus eſt, ordinandos ge-
nuflectere, vt oſtendant ſe, & acceſſum ſuum ad ordines diuinæ voluntati ſub-
iicere: vnde ſubdit idem [c] Dionyſius, quia nonniſi immundos Diaconi ad Deum
expiandos adducunt, vnum ideò tantum genuflectere: quia verò Presbyteri
tam immundos ad purgationem, quàm plebem fidelem ad illuminationem ad-
ducunt, ideò vtrumque flectere genu: Pontifices autem, quia inſuper non ſo-
lum expiatos, ſed & iam illuminatos diuinâ ſcientiâ perficiunt, ideò dum con-
ſecrantur, præterquam quod vtrumque genuflectunt, ſicut & Presbyteri, caput B
præterea Euangeliis ſupponere. Ex quo toto diſcurſu, quem in eundem ferè
ſenſum collegit quoque [d] Pachymeres, inferimus genuflexionem ordinandi,
eius ſubiectionem ſignificare, quæ eo maior eſſe debeat, quo quis ad ſuperio-
rem & nobiliorem ordinem aſcendit: nam quo gradus nobilior eſt, ad quem
promouendi ſumus, eo magis noſtræ tenuitatis conſcientiâ retineri debemus,
ne propria potius voluntate, ad eum temerè efferamur, quam à Deo vocante ſu-
blimemur. Item, quò celſior eſt per ordinationem aſcenſus, eo profundior eſſe
debet per humilitatem deſcenſus. Denique ſimul cum prouectione ad Ordines
hierarchicos non ſolùm dignitas accreſcit, ſed & plurium nobis cura, ac ſolli-
citudo maior adiicitur, neque nos ſolum, ſed & illos, quorum nobis adducen-
dorum ad Deum onus imponitur, Deo ipſi ſubiicere, & offerre debemus: ideo-
que quò dignioribus Ordinibus initiandi ſunt aliqui, eò plura, & expreſſiora
ſubiectionis teſtimonia Deo exhibere debent. Iuxtà hunc Dionyſij diſcurſum C
prætermittunt [e] Græci in minoribus Ordinibus, necnon in Subdiaconatu ge-
nuflexionis ritum: quia cùm ordines iſti neminem ordinato ſubiiciant; ideò ad
eos recipiendos ea ſubiectionis Deo teſtimonia non requiri putant, quæ ad Or-
dines hierarchicos, qui ordinatis aliquos confusè, & indeterminatè ſaltem
ſubiiciunt, in quos virtutem hierarchicam receptam purgandi, illuminandi, &
perficiendi exercere poſſint.

[d] Pachymer. in paraphr. capitis S. Dionyſij.
[e] Vide Euchol. Græcorum in ordin. Lectoris, & Subdiac.

III. Conuenienter tamen in omnibus Ordinibus vtrumque genuflectendum
eſſe Romana Eccleſia præcipit: primò, vt ad diuina Officia ſubeunda acceden-
tes, tenuitatem noſtram, & infirmitatem proteſtemur, & virium noſtrarum par-
uitatem, ſeu impotentiam noſtram recognoſcamus, *nam* (vt ait D. [f] Thomas)
*quia in genu eſt fortitudo corporis, quando quis genua flectit, proteſtatur debilitatem ſuæ vir-
tutis*: cùm enim vel infimus Eccleſiaſticus Ordo captum noſtrarum virium ex-
cedat, & dignitatem exſuperet, atque vt fusè exponit [g] Nazianzenus, quodli-
bet mundanæ dignitatis faſtigium tranſcendat, congruum eſt, vt cùm ad quem- D
libet gradum Eccleſiaſticum promouemur, noſtram tenuitatem, & impoten-
tiam agnoſcamus; vt cum Apoſtolo [h] tunc potentes ſimus, cum infirmamur,
ſeu cum infirmos nos coram Deo proteſtamur. Secundò, quia, cùm quid anxiè,
cùm ſollicitè, cùm ardenter petimus, genuflectere ſolemus iuxta illud Ambro-
ſij, [i] *flexibile genu quo præ cæteris Domini mitigatur offenſa, ira mulcetur, gratia promoue-
tur*: vnde non ſolum ordinandus, ſed & ordinator, hic in conferendis, ille in
recipiendis Ordinibus, genuflectit, vt diuinam gratiam vterque promoueat:
quò ſpiritales ægrotantes, probabiles Medicos: rerum ſpiritalium rudes &
ignari, gnaros & ſolertes Doctores; vniuerſus populus egregios duces, à Deo
in ordinatione conſequantur.

[f] D Thomas in cap 3. Eph. verſic. 14.
[g] Nazianz. orat. 1.
[h] 2. Cor. 12.
[i] Ambroſius lib. 6. hexam. cap. 9.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS .II.

De proſtratione ordinandorum, inclinatione, & nudatione capitis.

I. NEQVE verò tantum ordinandi genuflectunt, ſed prætereà in Pontificali [a] Romano, dum Litaniæ à choro cantantur, quicumque ſacris ordinibus initiandi ſunt, iubentur proſterni: fauetque [b] Dionyſius, qui inter ritus ordinationis *ὑπόπτωσιν* ſtatuit, quæ proſtratio dici poteſt. Propriè tamen Græci non proſternuntur, ſed ſiue Preſbyter, ſiue Diaconus ordinandus, *ἐρείσας τὸ μέτωπον τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ*, *fronte incumbens*, ſeu, *frontem figens ſacræ menſæ*, quandiu ordinatur, in eorum [c] Euchologio deſcribitur. Quemadmodum verò in B minoribus Ordinibus initiandi non proſternuntur, ità nec Subdiaconi olim proſternebantur: & hoc ex Ambroſio inferre conatur [d] Amalarius, cuius illatio non mihi curæ eſt: vrgeo ſolum eiuſdem Amalarij auctoritatem, vt ex ea quid ipſius ſæculo vſitatum fuerit nobis pateſiat: ſic ergo ille, *iuxta verba Ambroſij intelligimus ſubiectos ordines Diacono & Presbytero non debere ordinationem accipere circa altaria, nec quando Epiſcopus proſternitur ante altare, debere ſecum proſternere alios, niſi eos qui prouehendi ſunt ad Sacerdotale miniſterium, vel ad Diaconatus officium.* Cæterum proſtratio iſta ad adorandum Deum adhibetur, nam qui adorant, eos paſſim in terram proſtratos Scriptura [e] ſacra nobis exhibet: tunc autem Deum adorandi conuenientiſſimum tempus eſt, cùm eius bonitatem ac munificentiam ergà nos magis perſentimus: quo etiam tempore conſentanea eſt iſta proſtratio, vt cùm à Deo altiùs erigimur, tunc ex animo inferiùs deprimamur: *oportet enim Chriſtianum*, multomagis Sacerdotem, *humiliter ad terram proſterni, ne forte illi dicatur, quid ſuperbis terra & cinis*, inquit Concilium [f] Turonenſe tertium ſub Leone tertio. Frontem quoque ſacris Altaribus infigunt ordinandi, vt C ab eo auctoritatem, ſecuritatem, audaciam accipere ſe profiteantur. Procumbunt in ſacrum Altare, vt ſe diuina non erubeſcere ſignificent: nam [g] in fronte verecundiæ ſedes eſt, qui ergo fronte ſacro Altari affigitur, non ſe ſacra officia ac miniſteria altaris turpi vmquam erubeſcentia deuitaturum oſtendit.

II. Inclinant quoque caput ordinandi, tum manuum impoſitioni, tum etiam benedictioni, ex antiquo ſcilicet ritu, quo caput benedictioni ſubmittere conſuetum eſt, teſte [h] Cæſario Arelatenſi, [i] Clemente in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & aliis paſſim; inclinatio ſiquidem iſta ſubiectionem ſignificat, quæ neceſſaria eſt [k] vt minor à meliore benedicatur. Vnde in vita [l] Chryſoſtomi à Georgio Alexandrino conſcripta, expreſsè notatur, quod caput conſecrandus deflexerit. Nudo quoque capite conſecrandi eſſe debent: nam & *capite nudo* orare ſolebant olim Chriſtiani, ex [m] Tertulliano, vt ſe non erubeſcere ſignificarent. Speciatim verò caput nudatum habent, qui ordinibus initiari volunt; D tum, vt ipſis tam Euangeliorum liber, quàm manus decentius imponantur: tum, vt ſeſe patentibus ad doctrinam Euangelicam & ſalutaria Epiſcopi monita auribus, animo, ingenio eſſe teſtentur, ſeq; nullis ſæcularium negotiorum inuolucris obrectam habere voluntatem oſtendant. Ideoque Simeon [n] Theſſalonicenſis ex eo Sacerdotes, dum ſacrificant, nudatum caput habere debere contendit, non ſolùm vt Chriſtum, qui ex D. Paulo [o] caput noſtrum eſt, honorent, verùm etiam quia nudo omnes capite ordinantur, nudo capite conſecrationem accipiunt. Similiter ergo dum ſacris operantur, nudo capite eſſe debent. Non examino hoc loco conſequentiam iſtam: ſolùm adnoto tanquam conceſſum apud omnes ab auctore iſto aſſumi, quod nudo capite etium Pontifices conſecrari ſoleant.

[a] Pontificale Rom. tit. de ordin. Subd.
[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.
[c] Euchol. in ordinat. Diaconi, & Preſbyteri.
[d] Amalarius lib. 2. de Eccleſiaſt. offic. cap. 6.
[e] Geneſ. 18. 19. 33 37 & alibi paſſim, ſed maxime pſal. 94.
[f] Conc. Turon. 3. c. 37.
[g] Conc. Florent. in decreto, vbi de Sacram. Confirmat.
[h] Cæſarius Arelat. hom. 34.
[i] Clemens Conſtit. Apoſtol. lib. 8. cap. 15. vide etiã liturgias Baſilij, Chryſoſtomi, & plures ſacros auctores paſſim.
[k] ad Hebr. 5.
[l] Vitæ Chryſoſt. à Georgio Alexãdr. conſcriptæ cap. 17.
[m] Tertullian. Apologet. 30. cap.
[n] Simeon Theſſalon. de ritibus Miſſæ.
[o] 1 ad Cor. 11.

Digitized by Google

 A

CAPVT VIII.

De geſtu Pontificis inter precandum ſupra ordinatos.

ARTICVLVS I.

De ſignatione crucis fieri ſolita à Pontifice benedicente ordinandis.

I. EXPLICATO ordinandorum habitu,& geſtu, iam videndũ, quomodo geſtu,dum circa illos precatur,ipſe Pontifex corpus cõponat. Primũ ergo in [a] Euchologio Græcorum notatur in ſingulis ordinationibus, quod antequam manus cuiquã imponatur,& preces ſuper eum ordinationis fundantur, debeat caput cuiuſque ordinandi ſigno crucis ſignari. Quod etiam in conſecratione [b] Pontificis obſeruandum ibidem præſcribitur. Vetus [c] Ordo Romanus, prout B ſuprà retulimus, dum ſingulos ordinandos ad Pontificem accedentes benedici imperat, eiuſdem fortè ritus meminit; itemque dum eoſdem ordinandos offerentes ad altare priùs benedicendos à Pontifice præcipit. Pontificale [d] Romanum, nec Clericorum creationem, nec minorum Ordinum collationem abſolutam, perfectamque eſſe finit, niſi adhibitâ ſuper Clericos,& cæteros minoribus Ordinibus initiatos, cum ſigno crucis, benedictione. Imo [e] nec ſacros Ordines conferri permittit, quin prius in Litaniis, dum hæc à Pontifice recitantur: primò quidem, *vt hos electos benedicere digneris. 2. vt hos electos benedicere, & ſanctificare digneris. 3. vt hos electos benedicere, ſanctificare, & conſecrare digneris* (quibus veluti gradibus oratur Deus, vt ſanctitatem ordinãdorum amplius promoueat, naturales eis virtutes, ſanctificantem gratiam, & diuinam auctoritatem gratiis gratis datis vndequaque munitam largiatur, quin, inquam, dum hæc à Pontifice recitantur, trinâ benedictione, adhibito ſigno crucis, ordinandi conſignentur. Deinde in ſingulis Ordinibus conferẽdis, non ſolùm cùm præparatoriæ preces C ſuper ordinandos funduntur ([f] verùm etiam ſi de Preſbytero, & Diacono ſermo ſit) quando iam conſecrati dimittuntur, ſigno crucis iterum conſignantur: quo etiam ſigno [g] Epiſcopus, & Preſbyter muniuntur, dum oleo conſecrationis inunguntur: hoc verò ſpeciale in conſecratione Epiſcopi ſeruatur, quod qui iam conſecratus fuit Epiſcopus, ſigno crucis adhibito conſecratori etiam ſuo, ſed exhibitâ reuerentiâ, benedicat: quam pariter benedictionem S. Annonem [h] Colonienſem conſecratum dediſſe expreſsè notat, qui eius vitam conſcripſit.

II. Antiquus ſanè hic benedictionis ſeu conſignationis ritus; cuius, vt ſuprà [i] oſtendimus, meminit Dionyſius: meminit & [k] Baſilius, qui (vt [l] ſuperiùs ex Baſilio probabiliter inferri poſſe docuimus) minores Ordines, nec non Subdiaconatum ſolâ iſtâ benedictione, abſque manus impoſitione, olim collatos fuiſſe inſinuare dici poteſt, cùm nempe ea miniſteria per manus impoſitionem minimè tradi, ſed διὰ μόνης σφραγῖδος, *per ſolum ſignaculum, per characterem* conferri aſſeuerat. Meminit & [m] Chryſoſtomus, ad crucem nos, tanquam coronam læto animo ferendam, hac ratione adhortans, καὶ γὰρ πάντα δι' αὐτοῦ πληροῦται τὰ καθ' ἡμᾶς. κἂν ἀναγεννηθῆναι δέῃ, σταυρὸς παραγίνεται. κἂν τραφῆναι τὴν μυστικὴν ἐκείνην τροφήν. κἂν χειροτονηθῆναι. κἂν ὁτιοῦν ἕτερον ποιῆσαι, πανταχοῦ τοῦτο τῆς νίκης ἡμῖν παρίσταται σύμβολον: id eſt, *omnia enim, quæ ad ſalutem noſtram conducunt, per iſtam conſummantur: nam cùm regeneramur crux Domini adeſt, cùm ſacratiſſimo alimur cibo, cùm ordinamur, vel cùm aliud quippiam fit, vbique ac ſemper id victoriæ inſigne nobis adſiſtit*: meminit [n] Auguſtinus, *huius*, inquit, *crucis myſterio rudes catechizantur; eodem myſterio fons regenerationis conſecratur: eiuſdem crucis ſigno per manus impoſitionem baptizati dona gratiarum accipiunt: cum eiuſdem crucis charactere Baſilicæ dedicantur, Altaria conſecrantur, Altaris Sacramenta cum interpoſitione Dominicorum verborum conficiuntur; Sacerdotes & Leuitæ per hoc idem ad ſacros Ordines prouehuntur, & vniuerſaliter omnia Eccleſiaſtica Sacramenta in huius virtute perficiuntur* Omittitur tamen ab eodem [o] Auguſtino mentio Sacramenti Ordinationis tractatu quodam in Euangelium Ioannis, vbi ſigni

[a] Euchol. Græcor. in ordinat. Lectoris, & ſeq.
[b] Euchol. in conſecrat. Epiſcopi.
[c] Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccleſia ſacri Ordines fiant.
[d] Pont. Rom. de Clerico faciendo, de ordinat. Oſtiarij, & ſeq.
[e] Idem de ordinat Subdia. tit. 8.
[f] Idem tit. de ordin. Diaconi & Preſbyteri.
[g] Idem de cõſecratione electi in Epiſcopum, & tit. de ordinat. Preſbyteri.
[h] In vita S. Annonis cap. 9. apud Sur. 4. Decemb.
[i] Dionyſius ſuprà.
[k] Baſil. epiſt. ad Amphil. cap 51.
[l] Sect 2 huius partis cap. 2. art. 1. § 4. num. 12.
[m] Chryſoſt. homil. 55. in cap. 16. Math. quæ in Græco 54 numeratur.
[n] Auguſtinus in appendice de diuerſis ſerm. 75.
[o] Idem tract. 18. in Euang.

A gni crucis neceſſitatẽ ad varia Sacramenta enumerat: quia nempe materias tantum Sacramẽtorum ibi enarrat, quæ ſigno crucis ſanctificari debent, antequam applicentur ad vſum Sacramentorũ, quod in Sacramenti Ordinationis materiis neceſſum nõ eſt, ob rationem ſuprà à [a] D. Thoma aſſignatã: non autem de ipſa conſecratione, & benedictione ordinandorum ibi verba facit, quos ex prædictis nonniſi ſigno crucis ſignari oportet, vt ſuper eos benedictio conſecrationis fundatur. His omnibus adſtipulari videtur Cyprianus iis verbis, [b] *in cruce Domini gloriamur, cuius virtus omnia peragit Sacramenta: ſine quo nihil aliud eſt ſanctum, neque aliqua conſecratio meretur effectum.*

III. Myſticam verò huius ritus ſignificationem iis verbis refert [c] Dionyſius, *ἡ σταυροειδὴς δὲ σφραγὶς, τὴν ἁπασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀνενεργησίαν, καὶ τὴν θεομίμητον ζωὴν, ἀφορῶσαν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἀνδρικὴν Ἰησοῦ θειοτάτην ζωὴν ἄχρι σταυροῦ, καὶ θανάτου μετὰ θεαρχικῆς ἀναμαρτησίας ἐληλυθότος, καὶ τοὺς οὕτω ζῶντας, ὡς*
B *ὁμοιειδεῖς ἐνσημαίνοντος τῇ σταυροειδεῖ τῆς οἰκείας ἀναμαρτησίας εἰκόνι. Signum figurâ crucis impreſſum ſignificat omnium ſimul corporis voluptatum ceſſationem, Dei imitatricem vitam, conſectantem immobiliter humanam Ieſu, diuinamque vitam, ad crucem & mortem vſque cum impeccabilitate cum diuina ſubſiſtentia procedente conſiſtentis, eoſque qui ſimiliter viuunt, vt ſimiles inſignientis propriæ impeccabilitatis imagine, quæ per crucem repræſentatur.* Conſentaneè quidem D. Paulo Dionyſius per crucem corporis, atque animi mortificationem, paſſionumque, ac cupiditatum corporalium ſedationem ſignificari docuit; *qui autem,* inquit [d] Apoſtolus, *ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis:* & de ſe ipſo loquens rerumque mundanarum deſpicientiam humiliter iactans, [e] *mihi autem,* inquit, *abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* Clerici igitur, qui ex ſtatu ſuo, vt ſtatim initio huius [f] operis docuimus rebus omnibus renuntiarunt, adhærent Deo, crucis ſignaculo perficiuntur, vt poſſint dicere cum eodem Paulo, [g] *Chriſto confixus ſum cruci,* vt [h] tollentes crucem ſuam Chriſtum ſequãtur, Chriſto in cruce patienti affixi ſint, vt ab eo dimoueantur numquam,
C & in cruce perſeuerent, paſſionibus domandis continuam operam dantes, donec omnia conſummentur. *Nos ergo,* inquit [i] Bernardus, *quicumque ſequimur caput noſtrum, tollentes crucem perſeueremus in ea, ſicut ipſe perſeuerauit: neminem audiamus, fratres, non carnem & ſanguinem, non ſpiritum quemlibet deſcenſum è cruce ſuadentem: perſiſtamus in cruce, moriamur in cruce, vt conſummatâ viriliter die crucis, ſecundâ quæ poſt mortem eſt, quieſcamus ſuauiter, & dormiamus fœliciter.*

IV. Poteſt & benedictio cum ſigno crucis, ſeu conſignatio iſta ordinandorum eodem ſigno, denotare benedictionem omnem ad nos per crucem deriuatam fuiſſe, & maledictionem ſublatam: *nam,* vt ait [k] Paulus, *Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia ſcriptum eſt,* [l] *maledictus omnis qui pendet in ligno. Deleuit Chriſtus quod* [m] *aduerſus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio, affigens illud cruci, & expolians principatus & poteſtates traduxit confidenter, palam triumphans illos in ſemetipſo.* Hocque [n] prædi-
D cens ſanctiſſimus Patriarcha Ioſeph extenſis & cancellatis in modum crucis manibus, Manaſſe, & Ephraim benedixit, vt oſtenderet nobis omnem per crucem benedictionem contingere oportere. Quia ergo omnis benedictio per crucem, quia populorum omniũ per crucem collectio facta eſt, [o] Chriſtus enim eleuatus à terra, omnia traxit ad ſeipſum: quia Doctores & Sacerdotes per crucem conſtituti ſunt, vt ſolum [p] Ieſum, & hunc crucifixum prædicarent; ideò ſigno crucis ordinandi ſignantur, qui à cruce & auctoritatem nacti ſunt, & virtutem: vnde rectè ad propoſitum S. Leo, [q] *traxiſti Domine omnia ad te, vt quod in vno Iudææ templo, obumbratum ſignificationibus tegebatur, pleno, apertoque Sacramento, vniuerſarum vbique nationum deuotio celebraret: quia crux tua omnium fons benedictionum, omnium eſt cauſa gratiarum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte, &c.*

[a] D. Thomæ ſuppl. q. 34. art. 5. in corpore ſupra allatus à nobis art 1. cit. § 19. num. 52.
[b] Cypr. ſeu alius lib. de Baptiſmo Chriſti.
[c] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. in theoria.
[d] Ad Galat 5.
[e] Ad Galat. 6.
[f] Vide in prolegom. de nomine Clerici.
[g] Ad Galat. 2.
[h] Matth. 10. Marci 8. Lucæ 9.
[i] Bernardus ſerm. 1. in die S. Paſchæ.
[k] Ad Galat. 3.
[l] Deuter. 21.
[m] Ad Coloſ. 2.
[n] Geneſ. 48. Vide Iſidor. Hiſpal comment. in Geneſ. cap. 3. & Rupertum in cap. 24. lib. 9. in Geneſ. & ex antiquioribus Tertull. de Bapt. cap. 8 Nouatian. lib. de Trinitate cap 27. tomo 5. inter opera Tertul.
[o] Ioan. 19.
[p] 1. ad Cor. 2.
[q] S. Leo ſer. 8. de Paſſione Domini.

Digitized by Google

A

ARTICVLVS II.

De extenſione manuum Pontificis precantis.

I. NOtatu etiam dignum, quod Pontifex ſuper ordinandos precetur, manumque, Deum inuocando, ſuper eos extendat. Precari Pontificem, Deumque inuocare ſuper ordinandos oſtendunt variæ illæ preces, quæ in ordinationibus adhibentur, in Conſtitutionibus [a] Apoſtolicis, Veteri [b] Ordine Romano, [c] Pōtificali, & [d] Euchologio, quas, vtpotè fuſiores, omitto. Eiuſmodi quoque precationum meminere [e] Hieronymus, [f] Auguſtinus, & alij paſſim. Sed & notauimus ſuprà ex [g] eodem Auguſtino, populum tunc temporis ab Epiſcopo conſecrante admoneri ſolitum, vt prætermiſſis omnibus aliis negotiis, pro ipſo conſecrante, ac conſecrando, preces funderent, quatenus nempe B & conſecrans diuina motione ad eligendas perſonas Sacerdotio *idoneas* feratur, & conſecrandi eam vitæ rationem ineant, quæ tantam dignitatem, ad quam promouentur, minimè dedeceat, officiiſque ſuis ritè & legitimè ad totius Eccleſiæ vtilitatem diu fungi poſſint. Adſtipulatur [h] Chryſoſtomus vbi in poſteriorem Epiſtolam ad Corinthios hæc habet, διά τοι τοῦτο καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖν, καὶ τὰς ἐκείνων εὐχὰς καλεῖ τότε, καὶ αὐτοὶ ἐπιψηφίζονται, καὶ ἐπιβοῶσιν ἅπερ ἴσασιν οἱ μεμυημένοι, *ac propterea is qui ordinandi munus obiturus eſt, illorum preces tum poſcit, atque ipſi calculum ſuum addunt, acclamantque ea quæ norunt, qui myſteriis initiati ſunt.* Sed & illud legimus in Danielis [i] Stylitæ ordinatione ſingulare, ſicut & cætera plura, quæ alibi notauimus; Gennadij ſcilicet Patriarchæ iuſſu Archidiaconum conſuetas preces recitauiſſe: cùm in cæteris [k] Pontifex ipſe eas per ſe recitet, monente tamen Diacono, & in hæc verba in ordinatione Subdiaconi prorumpente, τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, *Dominum deprecemur*; in ordinatione verò Diaconi elatâ voce primùm proferente Archidiacono verbum iſtud, πρόσχωμεν, *attendamus*, & poſt ordinationem orationibus ab Epiſcopo dici ſolitis ex Diaconis aliquo præcinente prædictis verbis, τοῦ κυρίου δεηθῶμεν; quæ in ordinatione C Preſbyteri ſimiliter facienda Diacono in Euchologio præſcribuntur. Quibus quidem ſimilia in Veteri [l] Ordine Romano, & [m] Pontificali ſtatuuntur, in quo ad varias orationes, vocem iſtam Diaconus emittere iubetur *flectamus genua*, qua ad feriam orationem, humilem & feruentem præſentes adhortatur.

II. Expandere manus Pontificem ſuper ordinandos, dum pro eis precatur, præter Veterem [n] Ordinem Romanum, Euchologium [o] Græcorum, docent [p] Conſtitutiones Apoſtolicæ Clementis, quæ in ſingulis ordinationibus dum oratio ſuper ordinandos funditur, manus imponendas præſcribunt. Innuit [q] Auguſtinus, qui manus impoſitionem, orationem ſuper hominem aſſerens, quotieſcumque pro alicuius ſanctificatione, vel reconciliatione preces funderentur, manus imponi ſolitas oſtendit. Docet Georgius [r] Alexandrinus, qui de Chryſoſtomo refert, ei cùm caput deflexiſſet, manus ab Epiſcopo impoſitas D fuiſſe, orationem ordinationi accommodam dicere exordiente. Docet [ſ] Zonaras, vbi ordinationem, χειροτονίαν dictam eſſe refert, ἀπὸ τοῦ τὸν ἀρχιερέα τείνειν τὴν χεῖρα εὐλογοῦντα τὸν χειροτονούμενον, *quod Pontifex extendat manum benedicens homini ordinando.* Docet [t] Gregorius nonus, qui hunc ritum graphicè nobis exponit, *ſuſpenſio*, inquit, *manuum debet fieri, cùm oratio ſuper caput effunditur ordinandi.* De capariter manus impoſitione intelligit [u] Gloſſa caput quoddam Innocentii 3. quo repeti iubetur iſta manus impoſitio, ſi in Subdiaconi ordinatione adhibita non fuerit, quem nempe certum eſt ſine manus impoſitione conſecratoriâ apud Latinos ordinari, cùm tamen, dum ordinationum preces funduntur, nonniſi impoſitâ ſuper eum manu benedici debeat. Denique id docent infiniti propè alij, qui dum ordinationem deſcribunt, orationes inter ordinandum ab Epiſcopo dici ſolitas nonniſi ab eo manum ſuper ordinandos extendente, & quodammodo eleuante recitatas memorant. Benedicendi ſanè alicui antiquus hic ritus, quem

[a] Cōſt. Apoſt. lib. 8. pluribus cap.
[b] Vetus Ordo Rom. in explic. ſing. ordinat.
[c] Pontificale ſimiliter.
[d] Item & Euchołog.
[e] Hieronym. in cap. 58. Iſaiæ.
[f] Auguſt. lib. 5. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. 20 & alibi ſæpiùs.
[g] Idem epiſt. 100. de Geſtis ordinationis Eradij ſupra.
[h] Chryſoſt. homil. 18. in poſter. ad Corinth.
[i] Vita Danielis Stylitæ apud Metaphraſtem.
[k] Euchołog. Græc. in ſingulis ordinat.
[l] Vetus Ordo Romanus, &
[m] Pontificale Roman. dum ſingulorū ordinum, etiam minorū conferendorum ritum præſcribunt.
[n] Vetus Ordo Rom. in ordinat. Diacon. ſtatim initio, & in ordin. Preſbyt. §. qui ordinandi eſtis.
[o] Euchołog. Græc. in ſingulis ordinat.
[p] Cōſt. Apoſt. lib. 8. cap. 16. & ſeq. plurib. capit.
[q] Auguſt. lib. 5 de Baptiſmo contra Donatiſt. cap 16.
[r] Georgius Alex. vitæ S. Ioan. Chryſoſt. cap. 17.
[ſ] Zonaras in can. 1. Apoſt.
[t] Gregorius 9. cap. Preſbyter, de Sacramentis non iterandis.
[u] Gloſſa in cap. paſtoralis, eod. tit. Vide & Gloſſ. in c. manus, 1. q. 1. v. repeti.

A quem Iudæi antiquitus vſurparunt, & Scriptura memorauit: *nam* (vt ait [a] Iſidorus Hiſpalenſis) *Iſaac* [b] *Patriarcha ſanctus imponens manum ſuam ſuper caput Iacob, benedixit ei; ſimiliter & [c] Iacob filiis ſuis: ſed & [d] Moyſes ſuper caput Ioſue manum ſuam imponens, dedit ei ſpiritum virtutis, & ducatus in populo Iſrael: ſic & ſuperimpletor legis, & Prophetarum Dominus noſter Ieſus Chriſtus, per manus impoſitionem Apoſtolis ſuis benedixit, ſicut & in* [e] *Euangelio Lucæ ſcriptum eſt, & perduxit eos trans Bethaniam, & eleuauit manus ſuas ſuper eos, & benedixit eis.* Quam conſuetudinem, vt orantes veteres manus imponerent, confirmare poſſumus ex variis ſcripturæ [f] locis, in quibus Dominus & Apoſtoli, pro aliquo deprecaturi, manus ſuper eum impoſuiſſe ſignificantur, ad ſignificandam nempe protectionem diuinam, auxilium de cælo accerſitum, & paratum diuinæ beneuolentiæ præſidium. Qua de re ſuprà [g] fusè diximus, & iam [h] dicturi ſumus. Notandum tamen in Pontificali Romano non ad omnes orationes præſcribi illam manuum impoſitionem:
B ſed ſolùm in vſu eſſe, primò quidem, cùm [i] benedictio datur in ſingulis ordinationibus: 2. [k] ſi ſpeciatim de ordinatione Presbyterorum agatur, cùm recitatur Oratio, quæ incipit, *Oremus fratres chariſſimi, Deum Patrem, &c.* ad cuius recitationem ſtatuitur, vt tam Pontifex, quàm Sacerdotes teneant manus dexteras extenſas ſuper illos: ſi autem [l] de ordinatione Diaconi, dum præfationem Antiſtes proſequens ad hæc verba deuenerit, *emitte in eos quæſumus Domine Spiritum ſanctum,* à quibus verbis ad finem vſque, extenſam manum dexteram habere ſuper ordinandos ipſi præſcribitur.

[a] Iſidor. Hiſpal. de Eccleſ offic. lib. 2. cap 5.
[b] Geneſ. 27.
[c] Geneſ. 48.
[d] Num. 27.
[e] Lucæ vlt.
[f] Matth. 9. & 19. Marci 6. 7. 8. & 10. Lucæ 4 & 13.
[g] Vide ſuprà, vbi de materia ordinat.
[h] Infra cap. ſeq.
[i] Pont. Rom. in fin. ſingular ordin.
[k] Idem de ordin. Preſbyt.
[l] Idem de ordin. Diacon.

CAPVT IX.

De impoſitione manuum ſuper ordinandos, porrectione inſtrumentorum ſacrorum, itemque impoſitione libri Euangeliorum ſuper Epiſcopos conſecrandos, traditione Baculi paſtoralis & annuli.

C

ARTICVLVS I.

De impoſitione manuum in ordinationibus.

§. I.

De diuerſis impoſitionibus manuum.

I. FVsè duobus [m] in locis de impoſitione manuum iam egimus, necnon ſemel [n] de porrectione inſtrumentorum, quæ ordinandis traduntur à Pontifice, copiosè diſſeruimus. Iterum tamen de iis agendum, quippe cùm potiſſimi iſti totius ordinationis ritus habeantur. Primum ergo obſeruo ſæpius, & ad varios effectus manus impoſitionem ab Eccleſia vſurpari: *nam* (vt habet Hincmarus [o] Rhemenſis) *non vno modo ſemper manus impoſitio intelligitur, ſed pro diuerſitate*
D *locorum ſub diuerſa ſignificatione reperitur. Aliquando enim pro confirmatione Neophytorum accipitur, vt in decretis Apoſtolicorum virorum* [p] *Clementis, Vrbani, Melchiadis expreſſum ſæpenumero reperitur: nunc pro ordinatione Sacerdotum, ſiue Diaconorum, iuxta illud Apoſtoli ad Timotheum,* [q] *nemini cito manus impoſueris, quod & Canones apertiſſimè præſcribunt. Eſt & reconciliatoria manus impoſitio, per quam pœnitentes hæretici, ſiue excommunicati, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ reconciliantur, de quâ & Canones ſimiliter multa dicunt; de qua B. Auguſtinus* [r] *libro 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas teſtatur, quod nihil ſit niſi oratio ſuper hominem, quæ & iterari poſſit: fit etiam manus impoſitio ſuper infirmos, iuxta illud Euangelij,* [ſ] *ſuper ægros manus imponent: item ſuper catechumenos & energumenos pro expulſione diaboli, quæ ſpecialiter Exorciſtis in ordinatione conceditur, quippe, vt* [t] *habeant poteſtatem imponendi manus ſuper catechumenos, & energumenos: item & cùm ſimpliciter aliquem benedicimus, manus ei antiquo more imponimus. Sic enim* [u] *Iacob Patriarcha cùm filios Ioſeph benediceret, manus eis impoſuit, & Dominus in* [x] *Euangelio oblatos ſibi paruulos, per impoſitionem manus benedixiſſe legitur.* Hæc Hincmarus; quibus ſimilia notat in dictam Auguſtini ſententiam Canonici [y] iuris Gloſſa.

[m] Vide ſuprà in præludiis cap. 4. & 2. partis ſect. 3. cap. 2. art 1. fere integro.
[n] Art. 1. cit. cap. 2 ſect. 2. poſter. partis.
[o] Hincm. Remenſ. de variis capit. eccleſ. cap. 18.
[p] Protulimus iſta in Vindiciis noſtris, vbi de Sacra. Confirm.
[q] 1 ad Tim 5.
[r] Refertur dictum Auguſt. 1. quæſt. 1. c. manus.
[ſ] Matth. 16.
[t] Pont. Rom. de Exorciſt. ordinat.
[u] Vide ſuprà art ſup.
[x] Ibidem.
[y] Gloſſ. in c. manus cit. v. impoſitio.

Digitized by Google

II. Obſeruanda etiam duplex in ordinatione manus impoſitio, vna ſcilicet quæ fit omninò accidentaria, altera quæ ſit eſſentialis. Accidentaria item duplex eſt, nam & vnam [a] ſuperiùs docuimus ſine vllis verbis adhiberi tam ab Epiſcopo, quàm, Preſbyteris præſentibus caput ordinandi tangentibus, quo ritu ſolum ſignificari diximus approbationem electi, & exhibitionem conſenſus illius deſignationi: alia verò accidentaria manus impoſitio eſt, de qua [b] mox egimus, quod nempe in vſu quoque Eccleſiaſtico poſitum ſit, vt dum Antiſtes ſacras preces recitat, ſiue ordinis collationem præcedentes, ſiue ſubſequentes, manus ſuper ordinandos expanſas habeat, quibus ſe bene eis adprecari, & benedicere ſignificet. Eſſentialis autem manus impoſitio eſt, quæ fit ab ipſo Pontifice, formam ſcilicet ſimul ordinationis proferente, quam [c] ſuperiùs in ſolis Ordinibus hierarchicis adhiberi à Latinis docuimus, eorumque materiam eſſe ſaltem partialem. Iam quo ritu manus iſtæ impoſitiones fierent, hic etiam adiungendum eſt. A B

[a] Suprà art. 2. cit. §. 14. num. 34. & 37.
[b] Art. ſuperior.
[c] Art. 2. cit. fusè.

§. II.

Quo ritu ſeu vnica manus, ſeu duæ in ordinatione imponerentur.

III. Sanè manus impoſitio eſſentialis non debet fieri ſine contactu ordinandi. Primò enim Concilium Carthaginenſe eam nobis exhibens, vtitur iis verbis, quæ contactum exprimant, & legentium oculis repræſentent: nam ad [d] Epiſcopum quidem conſecrandum requirit, vt Epiſcopi qui conſecrationi eius interſunt, *manibus ſuis caput eius tangant.* In [e] Presbytero quoque conſecrando præſcribit, *vt non ſolum ab Epiſcopo manus ſuas ſuper caput eius tenente* conſecretur: ſed & Preſbyteri præſentes, *manus ſuas ſuper caput illius teneant.* Denique in Diaconi ordinatione, [f] *vt ſolus Epiſcopus qui benedicit, manum ſuper caput illius ponat:* quæ omnia non obſcurè demonſtrant capita promouẽdorum ad dictos ordines, Antiſtitis ordinantis manu tangi debere. Variatur quidem phraſis in deſcriptione collationis trium iſtorum ordinandorum, ſed eadem manus impoſitio ſignatur, ſiue ab vno tangente manu caput ordinandi fiat, ſiue à pluribus. Atque hinc eſt, quod Gregorius nonus de ea manus impoſitione ſic loquitur, [g] *Presbyter, & Diaconus, cum ordinantur, manus impoſitionem tactu corporali (ritu ab Apoſtolis introducto) recipiunt: quod ſi omiſſum fuerit, non eſt aliquatenus iterandum, ſed ſtatuto tempore ad huiuſmodi ordines conferendos cautè ſupplendum, quod per errorem extitit prætermiſſum.* Diſtinguit ibi Summus Pontifex dictam manus impoſitionem ab alia accidentariâ, quæ fit ſuſpenſis manibus ſuper ordinandos, dum ordinationi ex more ſolito immixtæ preces recitantur; quam quidem non eſt opus *tactu corporali* fieri, ſed ſuſpenſis ſolum, & eleuatis manibus, quibus nullatenus ipſi tangantur. Non diffiteor tamen Antiſtitem olim pro ordinando preces fundentem caput eius aliquando tetigiſſe, vt Conſtitutiones [h] Apoſtolicæ indicant: cui rei probandæ memini me hæc verba legiſſe apud Zonaram, [i] *ἐν ταῖς χειροτονίαις ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα τῇ τοῦ χειροτονουμένου κεφαλῇ, οὕτω τὰς εὐχὰς ἐπιλέγει, in ordinationibus Antiſtitis manibus ordinandi capiti impoſitis, ſtatas preces proſequitur.* Idcóque Gloſſa [k] Canonici iuris ſuperiùs citata ita videtur Gregorium 9. diſtinguentem impoſitionem manus vtramque explicuiſſe, vt quod dictum ab eo eſt, conſecratoriã manus impoſitionẽ tactu corporali debere fieri, deprecatoriam verò ſuſpenſis manibus: id reſpectu Preſbyterorũ præſertim intelligi velit, non reſpectu Antiſtitis conſecrãtis; prædicta enim interpretãs ſic habet, [l] *quando Epiſcopus incipit orationẽ ad benedicendũ Sacerdotem, tum Presbyteri omnes qui primo tangebant caput, debent eleuare manus, ita quod non tangant caput ordinandi:* quod ex ipſo facto melius patere aſſerit, quàm aliquo iure exprimatur. Oratio autem, ad quam Preſbyteros manum extẽſam habere debere tradit, eſt ea cuius [m] ſuperiùs meminimus, quæ ſtatim poſt impoſitam ab Epiſcopo & Preſbyteris manũ, abſq; vllis verbis, ſuper ordinandũ ab Antiſtite recitatur; non fuiſſe autem neceſſum vt Epiſcopus pro ordinãdis precatus eos tãgeret, patet maximè quod id fieri minimè potuerit, C D

[d] Carth. 4. c. 2.
[e] Idem c. 3.
[f] Idem c. 4.
[g] Greg. 9. cap. Presbyter, de Sacramentis non iterãdis.
[h] Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 16.
[i] Zonaras.
[k] Gloſſ. in cap. Presbyter cit.
[l] Ibidem.
[m] Art. ſup. num. 2.

vbi

A vbi ab Epiſcopo plures ordinarentur, quibus omnibus ſimul comprecabatur, cùm tamen omnes ſimul tangere non poſſet, nihilominus ſingulis ſemper ordinandis conſecratoriam manum ſucceſſiuè ex more imponebat, vt Ordinationis Sacramentum ipſis largiretur. Ex quibus patet, cur electio propriè dici potius debeat *χειροτονία*, quam *χειροθεσία*, quia nempe expanſis & eleuatis manibus ſuffragia in electione ferebãtur, vt priori [a] parte docuimus, *χειροτονία* autem [b] propriè manuum extenſionem, ſeu electionem ſignificat, nam *χειροτονεῖν*, idem eſt, quod *τὰς χεῖρας τείνειν*, *manũ extendere, efferre, extollere*. Patet itẽ ordinationẽ poſſe dici, tam *χειροτονίαν*, quàm *χειροθεσίαν*: cõuenienter quidem *χειροτονίαν* dici, ſpectata verbi etymologia, quatenus in ipſa manus extenditur ab Antiſtite ſuper ordinandum deprecante; *χειροθεσίαν* verò, quatenus capiti ordinandi manus imponitur, dum myſticis verbis ipſe conſecratur, ac perficitur, formaque ordinationis profertur: nam *χειροθετῶ*, idem eſt quod manum impono, à quo verbo *χειροθεσία* manus impoſitio dicta eſt.

[a] Priori parte ſect. 1.
[b] Vide Suid. in hoc verbo.

B III. Eſt & illud obſeruandum, Concilium [c] Carthaginenſe quartum ſupra citatum in Epiſcopi conſecratione Antiſtitum manus (non manum) adhibendas dicere: in Preſbyteri ordinatione Antiſtitem manum non manus imponentem deſcribere: Preſbyteros verò cum Antiſtite manus ſuas iuxtà manum Epiſcopi tenentes nobis exhibere, non manum. Denique in ordinatione Diaconi iuberi Epiſcopũ manus ſuper caput illius ponere. Ex quibus verbis modò vtramque, modò alteram tantum manum impoſitam fuiſſe colligere poſſis, niſi fortè indiſcriminatim, modo ſingulariter, modo pluraliter manus vocabulum protuliſſe Concilium iſtud voluerit. Licet enim Vetus [d] Ordo Romanus Carthaginenſi Concilio per omnia conſentiat: at non conſentiunt cæteri omnes ſcriptores, aut differentiam iſtam obſeruant. Etenim Gregorius [e] nonus *manus impoſitionem* vocat, qua tam Preſbyteri, quàm Diaconi initiantur, quam à *ſuſpenſione manuum* diſtinguit, quæ inter precandum adhibetur, & ad benedicendum præſertim eſt vſui. Conſtitutiones quoque Apoſtolicæ non adeò exactè prædicta

C omnia præſcribunt: quamuis Carthaginenſi in aliquo ſaltem ſuffragentur: nam ritum præſcribentes ordinationis Preſbyteri ſingulariter manum efferunt, dicentes, [f] *Πρεσβύτερον χειροτονῶν ὦ Ἐπίσκοπε, τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιτίθει αὐτὸς τοῦ Πρεσβυτερίου παρεστῶτος. Cùm Presbyterum ordinas Epiſcope, impone ipſam manum capiti Presbyteri*: Diaconum [g] verò Epiſcopus ordinare iubetur, *ἐπιθεὶς αὐτῷ τὰς χεῖρας, imponens ei manus*: quod cùm ab iiſdem [h] Conſtitutionibus, tùm in Diaconiſſarum benedictione, tum in Subdiaconorũ, & Lectorum ordinatione ſtatuatur, apparet ex ipſis ordines nobiliores vnâ manu impoſita, ignobiliores ambabus impoſitis fuiſſe collatos. In Epiſcopali [i] verò conſecratione manus vel manuum impoſitionem omittunt, Epiſcopos ſolum per impoſitionem Euangelij ab Epiſcopis ipſum ſuper caput eorum tenentibus conſecrari docentes.

[c] Conc. Carthag. 4. c. 2. 3. 4.
[d] Vetus Ordo Rom. in explic. dict. ord.
[e] Gregorius 9 cap. Presbyter.
[f] Conſtitut. Apoſt. lib 8. cap. 16.
[g] Ibidem cap. 17.
[h] Ibid. ſeq. capit.
[i] Ibid. cap. 4.

IV. Ab iis verò omninò diſſentiunt: primò quidem [k] Dionyſius, & Euchologium [l] Græcorum, quibus vnica in tribus prædictis ordinibus conferendis capi-

D ti ordinandorum imponenda manus præſcribitur: expreſsè verò ac ſpeciatim Dionyſius tam in Preſbyteri, quàm in Diaconi ordinatione *τὴν ἱεραρχικὴν δεξιὰν, Pontificis dexteram* ordinandorum capiti imponendam eſſe admonet. 2. Pontificale [m] Romanum, quod in conſecratione Epiſcoporum ſtatuit, vt tam conſecrator, quàm adſiſtentes Epiſcopi, *ambabus manibus* conſecrandi caput tangant; in ordinatione [n] Preſbyteri, tam in priori, quàm in poſteriori manus impoſitione *vtramque manum* imponi præcipit: in [o] ordinatione verò Diaconi Epiſcopum monet, vt *manum dexteram extendens ſuper caput* cuiuſlibet ordinandi ponat. Certè Apoſtolus in epiſtola ad Timotheum prima, de ordinatione ſiue in Preſbyterum, ſiue in Epiſcopum loquens, [p] impoſitionis manuum Preſbyterij meminit, Timotheumque inſtruit, vt [q] *manus citò nemini imponat*: altera quoque ad eundem [r] ſcripta Epiſtola, impoſitionem manuum ſuarum commemorat, qua gratia Sacerdotalis Timotheo collata ſit. In Actibus Apoſtolicis [ſ] & Saulo & Barnabæ in Epiſcopos (vt quidam dicunt) conſecrandis, [t] primiſque Diaconis manus dicuntur impoſitæ: an verò quod plures vnam eis manum, an quod ſinguli

[k] Dionyſius cap 5. Eccleſ. hierarch. in Theoria.
[l] Eucholog. in dictis ord.
[m] Pont. Rom. in conſecr. electi.
[n] Idem in ordin Preſbyteri.
[o] Idem in ordin. Diac.
[p] 1. ad Tim. 4.
[q] Eiuſd. cap 5.
[r] 2. ad Tim 1.
[ſ] Actorum 13.
[t] Actorum 6.

duas imponerent, quis ſcire poſſit? Reperio apud Concilia, & Patres, modò manum ordinando Epiſcopo, Preſbytero, Diacono impoſitam dici, modò verò manus: fortè quia modò hoc, modò illo ritu ordinationes peractæ ſunt: fortè etiam, quia & Concilia, & Patres, dum de ordinationibus verba fecere, rationem huiuſce rei nullam habuerunt. Nec dubium mihi eſt, quin ſi eos qui Eccleſiaſticos ritus expreſsè deſcripſerunt, excipias, non attenderint Patres, an vnica, vel duæ manus ordinandis imponerentur, quoties ipſi χειροθεσίαν, ſeu manus impoſitionem nominarunt. Ex [a] prædictis quoque, dum preces ſuper caput ordinandi funduntur, modò manus impoſitas dici, modò manum indiſcriminatim appellatam poteris obſeruare. A

[a] Vide ſuprà cap. præced.

§. III.

De ſignificationibus manuum impoſitionis.

[b] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. in Theoria.

V. Egregiam autem χειροθεσίας ſignificationem nobis tradit Dionyſius iis verbis, [b] ἡ δὲ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπην, ὑφ' ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ περιέπονται πατρικῶς, αὐτοῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης, τὰς ἐναντίας, καὶ αὐτῶν δυνάμεις ἀποῤῥαπιζούσης. διδάσκει δὲ ἅμα, καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ Θεῷ πράττοντας, τοὺς τελεσθέντας, καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτὸν ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγεμόνα. *Pontificiæ autem manus impoſitio, ſimul quidem manifeſtat ſacramentalem protectionem, quâ tanquam ſancti pueri paternâ dilectione fouentur: quæ quidem Sacerdotalem eis det habitum, & virtutem: contrarias autem poteſtates ab eis expellat. Docet etiam omnes functiones ſacri Ordinis obire eos qui conſecrati ſunt, vt ſub Deo agentes, eumque omnium ſuarum actionum ducem habentes, in omni operis inſtitutione.* B
Paucioribus verbis hæc comprehendit Pachymeres, quæ tamen myſterium non minus clarè explicant, [c] ἡ δὲ τῆς χειρὸς ἐπίθεσις μὲν ἐμφαίνει τὴν ἐκ Θεοῦ σκέπην τὴν φυλάττουσαν πατρικῶς ὡς παῖδας τοὺς αὐτῷ προσανέχοντας. ἅμα δὲ διδάσκει καὶ τὸ ὑποφειλόμενον ἔχειν τοὺς τελεσθέντας τὴν ἑαυτῶν ὑπηρεσίαν τελεῖν ὡς ὑπὸ Θεῷ πράττοντας. σύμβολον γὰρ ἡ χεὶρ πράξεως, *manus autem impoſitio declarat quidem præſidium, ſeu tegmen ex Deo, quod cuſtodiat patris more filios ipſi adhærentes: ſimulque docet hoc interim habere conſecratos ſuum ipſorum myſterium perficere, vt ſub Deo operantes: manus enim ſymbolum eſt operationis ſeu praxis.* C

[c] Pachymeres in paraph. huius loci.

VI. Duplex ergo, tum ex Dionyſio, tum ex eius Paraphraſte manus impoſitionis in ordinatione ſignificatio: prior eſt, iuxta quam diuinum auxilium ea manus impoſitione ſignificari dicitur. Cuius ſignificationis duplex eſt ratio, prima, quia cùm manus ſit operationis principium, & inſtrumentum cætera applicans inſtrumenta, vt alibi docuimus, rectè concurſus Dei, cooperationis, vocationis, & inſpirationis ſymbolum eſſe poteſt: quæ explicatio Scripturæ ſacræ valdè conformis eſt, in qua nempe protegentium, fauentium & conſulentium manus in iis, vel ſuper eos eſſe dicuntur, quibus conſilium, fauorem, vel adiumentum quodlibet impendunt: ſic enim deduxiſſe dicitur Deus [d] populum ſuũ in manu Moyſis & Aaron: ſic de [e] Dauide dicitur, quod manus Domini cum illo fuerit, eumque confortauerit, & deduxerit: ſic à [f] Thecuite petiit rex Dauid, num manus Ioab eſſet cũ ipſa, id eſt, an à Ioab de negotio quod ipſa propoſuerat, inſtructa, præmonita, & ad illud inducta fuiſſet: ſic [g] facta dicitur manus Domini ſuper Ezechielem Prophetã: ſic denique (vt innumera propè alia omittamus) Sacerdotes & [h] Leuitæ Deum laudaſſe dicuntur per manũ Dauid. D
Altera ratio eſt, quia, cùm ad periculum capitis auertendum manus ſtatim accurrat: cum imminentem enſem, ſecurim, vel baculum, incidentem lapidem, aliamve calamitatem impoſita manus à capite propulſet, imo & à Solis ardore caput defendat, ipſum tegendo, & velando: conuenientiſſimè manus præſens ſubſidium, & tegmen (quod vtrumque verbum, quo Dionyſius vtitur, σκέπη, aliàs σκέπας σκέπασμα, σκεπαστήριον ſignificat) ſeu velamen repræſentat, ad quam proinde ſignificationem alludens Tertullianus de manus impoſitione in alio Sacramento vſurpatâ hæc ait, [i] *Caro manus impoſitione adumbratur, vt & anima ſpiritu illuminetur.*

[d] Pſal. 76.
[e] 2 Regum 3. Pſalmo 88. & alibi.
[f] 2 Reg. 14.
[g] Ezech. 1. & 3.
[h] Eſdræ lib. 1. cap 3.
[i] Tertull. de reſurrect. carnis cap. 8.

VII. Secunda

Digitized by Google

A VII. Secunda ſignificatio manus impoſitionis, ſeu potius inſtructio, quam ex hoc ritu ordinandorũ ſinguli percipere debent, ſecundùm Dionyſium hæc eſt, vt moneantur omnes ita ſacris miniſteriis incumbere, quaſi ſub Deo, & diuinas capiti ſuo impoſitas manus ſemper habeant, ac ſi nimirum Deo mouente, dirigente, & manibus veluti eos deducente, diuina omnia munia aggrediantur, proſequantur, perficiant. Fœlices illi, qui manus Domini ſuper ſe habent præmiatrices virtutum ſuarum, corollaſque texentes, & capiti ipſorum innocuo imponentes. Infœlices autem iſti, ſuper quos manus Domini [a] aggrauatur, quorum capitibus vindices ſcelerum manus diuinæ incumbunt: vnum tamen è duobus neceſſum eſt, vt vel ſuper capita noſtra benignas Dei manus, & liberales experiamur, vel punitrices ſentiamus, prout nempe, vel nos ab eadem diuina manu deduci paſſi fuerimus, vel eaſdem reiecerimus: ſi ſuper nos expanſæ illæ fuerint, plurima quotidie ab iis in nos beneficia deriuabuntur: ſi reſtrictæ extiterint, non ſolùm illiberales in nos futuræ ſunt, ſed & armatam in nos diuinam vindictam minabuntur.

[a] Leges ſimilem phraſim Iudic. 1. & 1. Reg. 5.

B VIII. Quod autem dextera potius, quàm ſiniſtra capiti ordinandorum imponenda ſit, dexteræ manus ſupra ſiniſtrã variæ prærogatiuæ demonſtrant. Primò enim [b] dextera (ſicut & cæteræ partes dexteræ) ſolet eſſe naturaliter ſiniſtrâ firmior, ac robuſtior; vnde pro robore, & fortitudine ſumi ſolet, vt cùm dicitur in Pſalmis, [c] *dextera tua inueniat omnes qui te oderunt:* [d] item, *dextera Domini fecit virtutẽ, dextera Domini exaltauit me*, & alibi paſſim. 2. quia [e] partes dextræ natæ ſunt mouere, ſiniſtræ verò moueri, ab illis principium motus oriri ſolet, in his verò recipi; ideò manus dextra paratior eſt ſiniſtrâ, præſentiuſque ab illa, quàm ab hac præſidium eſt: vnde ad paratiſſimum auxilium ſignificandum dexteræ nomine Iob vſus eſt, dicens, [f] *operi manuum tuarum porriges dexteram.* Tertiò, quia [g] latitudinis dextrum in rebus naturalibus principium eſt; latitudo autem voluptatis ſymbolum, iuxta illud Pſalmiſtæ, [h] *latum mandatum tuum nimis*, id eſt delectabile: C &, [i] *viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum*, id eſt, cum voluptate cor meum affeciſti: ideoque dextera manus dicitur, quæ delectationis fons eſt & principium; quod etiam expreſſit Propheta dicens, [k] *delectationes in dextera tua vſque in finem.* Quartò, quod dexterâ eos amplecti ſoleamus, quos diligimus: quod oſtendit Sponſa in Canticis, [l] *læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Præter illas autem naturales dexteræ proprietates, quibus ſiniſtra præcellit, aliæ ſtatuuntur, quoad ſignificationem, & loquendi modum eiuſdem dexteræ ſupra ſiniſtram prærogatiuæ, vt quod dextera fœlicitatem portendat, ſiniſtra infœlicitatem: dextera honeſtatem, æquitatem, rectitudinem animi manifeſtet, ſiniſtra prauitatem, iniquitatem, malitiam: dextera honorificentior ſit, ſiniſtra minus honorifica. Quæ omnia variis Scripturæ locis confirmantur: primum ex eo quod dicitur, [m] *cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis*, quo loco plures in proſperis quàm in aduerſis caſuri ſignificantur; & ex eo quod apud [n] Matthæum electi in die iudicij ad dexteram Chriſti collocandi dicun-D tur, damnandi verò ad ſiniſtram: alterum, ex illo Prouerbiorũ, [o] *vias quæ à dextris ſunt nouit Dominus, peruerſa verò ſunt quæ à ſiniſtris illius;* & ex iſtâ Eccleſiaſtæ ſententiâ, [p] *cor ſapientis in dextera eius, ſtulti in ſiniſtra illius:* tertium tandem ex Dauide de Chriſto prophetante iis verbis, [q] *dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis:* tum ex [r] filio eius Salomone, qui vt matrem ſuam magis honoraret, eam in throno à dextris ſuis ſedere voluit. Atque hinc accidit vt [ſ] Ioſeph benedictionem pro filiis ſuis Ephraim, & Manaſſe rogaturus à patre, primogenitum ad dextram, ſecundo genitum ad ſiniſtram collocarit, grauatéque tulerit dextram manum Iſaaci (quod non ſine myſterio ab eo factum eſt, ſed ad prænuntiandam minoris ſuprà maiorem futuram prærogatiuam) ſuper ſecundogenitum impoſitam fuiſſe, non ſuper primogenitum. Hinc etiam ob enumeratas dexteræ prærogatiuas, ea ordinandis manus imponitur, quæ potentiſſimæ, paratiſſimæ, & gratiſſimæ cœleſtis opis ſingulare ſit ſymbolum; & quâ fœliciſſimum, optimum, honeſtiſſimum, atque honorificentiſſimum gratiæ diuinæ præſidium nobis in ordinatione conferri ſignificetur.

[b] Ariſtot. de part. anim. lib. 4. cap. 8.
[c] Pſal. 10.
[d] Pſal. 117.
[e] Ariſt. de inceſſ. animaliũ cap. 4. & lib. 2. de cœlo cap. 2.
[f] Iob. 14.
[g] Ariſtot. cap. 2. cit. lib. 2. de cœlo.
[h] Pſal. 118. verſu 96.
[i] Eod. verſ. 32.
[k] Pſal. 15
[l] Cant. 2. & 8.
[m] Pſal. 90.
[n] Matth. 25.
[o] Prouerb. 4.
[p] Eccleſ. 10.
[q] Pſal. 109.
[r] 3. Reg. 2.
[ſ] Geneſ. 48.

 A

ARTICVLVS II.

De traditione inſtrumentorum ſacrorum, itemque panis conſecrandi, vel conſecrati, aliorumque eiuſmodi tam apud Latinos, quàm Græcos in ordinationibus vſitatâ.

§. I.

De ritu inſtrumentorum ſacrorum tradendorum apud Latinos.

I. ALTER ritus, quem apud Latinos pariter eſſentialem diximus, eſt porrectio inſtrumentorum: quem ritum conſtat, iam à tempore Concilij [a] Carthaginenſis quarti, in Ordinibus non hierarchicis conferendis, ſaltem apud Afros fuiſſe vſurpatum: eundem apud Gallos & Hiſpanos in iiſdem Ordinibus obſeruatum fuiſſe [b] ſuperiùs probauimus. In Ordinibus verò hierarchicis non eſſe antiquum eundem ritum [c] coniecimus. Sed & apud Latinos [d] iam docuimus, Presbytero conſecrando calicem & patenam cum pane & vino conſecrandis tradi: Diacono librum Euangeliorum: Subdiacono tum librum Epiſtolarum, tum ab Epiſcopo quidem patenam vacuam, & calicem vacuum, ab Archidiacono verò vrceolum cum aquâ, bacile (vt vocatur in Pontificali) & manutergium: Acolytho tum candelabrum cum cereo, tum vrceolum vacuũ. Exorciſtæ librum Exorciſmorũ (cuius loco tradi poteſt [e] Pontificale, vel Miſſale, quibus ſcilicet libris varij Exorciſmi & benedictiones ad fugandos Dæmones inſerta ſunt, ideoque non dubium mihi eſt, quin libri iſti Rituales, qui *Manualia* dicuntur, & Exorciſmos habent deſcriptos, ſufficere poſſint) Lectori librum Lectionum, [f] *ſeu Codicem, de quo lecturi ſunt in Eccleſia* (cuiuſmodi ſunt Breuiarium, Miſſale, Lectionarium, & fortè ij libri, qui Gradualia & Pſalteria dicuntur, vel alij huiuſmodi) Oſtiario denique [g] cymbalum, ſeu titinnabuli funem ab Archidiacono, claues autem Eccleſiæ ab Epiſcopo: puto autem ſufficere, quod claues iſtæ ſint claues Sacrarij ſeu Sacriſtiæ, vt vocant, ſeu Oratorij vel Capellæ: nec eſſe neceſſe, quod ſint ipſæ claues, quibus ædes ſacræ aperiantur aut clauduntur: quamuis has ipſi præberi conuenientius ſit; tum quod [h] Pontificale Romanum claues Eccleſiæ dari velit; tum quod verba quæ profert Epiſcopus, dum eas tradit, commodiùs Eccleſiæ clauibus aptentur, quàm cæteris. B C

II. Docuimus [i] pariter probabilius eſſe in traditione inſtrumentorum neceſſarium eſſe contactum, adeout non accepiſſe cenſeatur oblata inſtrumenta, niſi qui ea tetigerit; proindéque nec traditio ſine contactu perfecta cenſeatur. Itaque [k] monemus, vt ſi in ſacro præſertim Ordine Sacerdotali aliquid omiſſum fuerit, quod Pontificale Romanum tanquam de ſubſtantiâ Ordinis præſcribat, id ordinatus ſi aduerterit, *ſtatuto tempore ad huiuſmodi ordines conferendos, cautè ſupplendum curet*, iuxta [l] Gregorij noni Conſtitutionem; ex cuius verbis tres circunſtantiæ colliguntur, quas ſeruari pro virili oporteat. Prima, [m] vt abſque ſcandalo Epiſcopus adeatur, qui defectum ſuppleat: cautela enim præſertim adhibenda præſcribitur, vt ſcandalum omne, & offenſio fugiatur: vnde conſulit [n] Hoſtienſis, vt qui patitur defectum, veniat tempore ordinationum quaſi miniſtraturus Epiſcopo, vel aliquem aliam prætexens occaſionem, monitoque ipſo Epiſcopo, ad hoc nempe vt habeat intentionem ſupplendi quod omiſſum fuerat, id alter curet, vbi tempus ſe obtulerit. Alij alios modos excogitant, quibus ſcandalum reiterationis euitetur, quibus vti per me licet. Placebit prædictũ Hoſtienſis conſilium, niſi ſtatim poſt ordinationem defectus aduertatur: tunc enim remediũ ab Epiſcopo ſtatim adhiberi ſatius eſſet, meo quidẽ iudicio, etiam peracto Miſſæ Sacrificio, dummodo adhuc ipſe ieiunus eſſet Epiſcopus, nec Eccleſiaſticum ieiunium ſoluiſſet: nam quæ ſic continuato ieiunio fecerit, vnico D

actui

[a] Conc. Carthag. 4. c. 5. 6. 7. 8. 9.
[b] Vide ſuprà ſect. 2. huius partis cap. 2. art. 1. §. 3.
[c] Ibidem §. 1. & 2.
[d] *Hæc omnia* vide ibid. §. 24. & ſequentibus, & in Pontif. Rom. in ſing. ordin.
[e] Pont. Rom. in rubrica *poſt hac*, tit. de ordinat. Exorciſtæ.
[f] Pontif. tit. de ordinat. Lectoris rub. *deinde Pontifex.*
[g] Idem rubr. *deinde Pontifex*, de ordinat. Oſtiarij.
[h] Ibidem.
[i] Supra ſect. 2. cit. cap. 2. art. 1 § 20.
[k] Legantur Angelus, Syluester, Tabiena, Armilla, v. Ordo, & alij Doctores paſſim.
[l] Cap. Preſbyter, de Sacramentis nõ iterandis: cui conſentit in pluribus cap. paſtoralis, eod.
[m] Syluester v. Ordo 2. §. 10. Goffridus in cap. Preſbyter cit. in hæc verba *cautè*.
[n] Hoſtienſis in dict. cap.

Digitized by Google

A actui moraliter adſcenſebuntur, qui intra Miſſarum ſolemnia inceptus, extra eadem perfici non immerito poterit. Altera eſt, vt ab eodem ſi fieri poteſt Epiſcopo defectus ſuppleatur: hanc enim cautionem adhibendam quoque monent [a] Doctores, ſi fieri poſſit, vt eiuſdem Sacramenti vnicus ſit miniſter. Tertia eſt, vt nonniſi eo tempore quo ordines haberi poſſunt, defectus iſte ſuppleatur, vt expreſsè ex [b] Gregorio nono retulimus. Itaque vel eodem die ad veſperam, vel Dominico ſequenti, dummodo ſit continuatum ieiunium, vel aliis diebus, quibus ſiue ex iure, ſiue ex priuilegio ordinationes habere licet, defectus iſte ſupplendus eſt; quia & in Dominicum diem ordinatio continuato ieiunio produci poteſt ex [c] prædictis.

[a] Innocēt. & in cap. Preſbyter. cit. Sylueſter § cit. & alij paſſim.
[b] Cap. Preſbyter. cit.
[c] Suprà vbi de die ordin.

III. Hic etiam obſeruandum adiungimus, quando traditio alicuius inſtrumenti (& idem dicas de vnctione aliqua, vel impoſitione manuum) ſuppletur, non tantum porrigi omiſſum inſtrumentum debere; ſed verba etiam quæ in B traditione iſta inſtrumentorum proferri ſolent, recitanda eſſe, quantumuis ab Antiſtite fuiſſent prolata: nam cùm inſtrumentorū traditio, & verborum prolatio ſint actus inter ſe cohærentes, quorum vnus habet rationem materiæ, alter habet rationem formæ, vnuſque ab alio determinatur, diſiungi actus illi non debent, ſicut nec oblatio baptizandi à verbis Baptiſmi numquam vtiliter ſeparari poteſt. Imò rectè admonet [d] Innocentius, quod ſi actus aliquis ſuppleatur puta impoſitionis manuum, vel traditionis inſtrumentorum, ſuppleri debeant orationes, quæ eiuſmodi actui annexæ ſunt. Si verò vnum ex inſtrumentis neceſſariis tradatur, vt ſi Sacerdoti ſolum tradatur calix non autem patena, aliqui [e] ſupplendum ritum iſtum dicunt, & patenam dūtaxat hac ratione ordinato tradendam; alij [f] verò integrū iſtum ritum iterandum eſſe affirmant: idque ſub cōditione facere longè tutius eſt. Conueniunt autē auctores, donec traditio inſtrumenti, quod neceſſarium communiter creditur, ſuppleatur (& idem dicas de cæteris ritibus qui vulgo ſubſtantiales exiſtimantur, imo etiam de iis qui inter præcipuos ordinationis ritus, tamquam accidentarij numerantur, qualis eſt vn-C ctio in ordinatione Sacerdotis) abſtinendum ei eſſe, qui talem defectum in ordinatione ſuâ patitur, ab omni ordinis officio, donec ipſius ordinatio numeris omnibus abſoluta ſit.

[d] Innocent. ſuprà.
[e] Innocent. ibid. ſupplem. Roſel. & alij.
[f] Archidiac. in dict. cap. Preſbyter. & alij.

§. II.

De particula panis conſecrati, vel conſecrandi porrigi ſolitâ apud Græcos.

IV. Sed iis explicatis, quæ ad praxim ſpectant, inſpiciendus etiam eſt ea in re Græcorum ritus, qui ex [g] prædictis ſupra facilè colligi poteſt. Primum ergo docuimus hodierna Græcorum [h] Euchologia præſcribere, vt ordinati Preſbyteri ab Antiſtite particulam panis conſecrati, ſtatim recipiant: antiqua verò quædam ſtatuiſſe, vt conſecrandum panem reciperent: Rhutenos hunc morem adhuc obſeruare, vt particulam aliquam ex pane, qui ſuper patenam in altari conſecrandus poſitus eſt, abſciſſam, Preſbytero conſecrato in manus tradant, qui, D cùm ad conſecrationem in Miſſa deuentum fuerit, eandem conſecret, & ex ea poſtea communicet. Quo autem ritu, apud Græcos panis particula conſecrati tradatur, oſtendit Euchologium iis verbis, ὅτε δὲ τελειωθῶσι τὰ ἅγια, καὶ μέλλει εἰπεῖν, ὥστε γίνεσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσι. προσερχόμενος ὁ χειροτονηθεὶς, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγων οὕτως. λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην, καὶ φύλαξον αὐτὴν, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτήν. ὁ δὲ λαβὼν ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ ἀρχιερέως, καὶ καθίσταται ἐν ᾧ πρότερον ἵστατο τόπῳ, τὰς μὲν χεῖρας θεὶς ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης, καθ' ἑαυτὸν δὲ λέγων τὸ, Κύριε ἐλέησον, καὶ ἐλέησόν με ὁ Θεός. ὅτε δὲ μέλλει εἰπεῖν, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδωσι τὸν ἅγιον ἄρτον, καὶ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως μεταλαμβάνει πρῶτος τῶν ἄλλων, καὶ λέγει καὶ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν. *Cùm verò conſecrata fuerint ſancta, & dicturus eſt Pontifex illa verba (itaut fiant participantibus) accedit ordinatus, cui Pontifex porrigit ſanctum panem, ſic dicens; accipe depoſitum hoc, & ſerua illud vſque ad aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti, quando debet abs te illud recipere. Is verò accepto ſancto pane, deoſculatur manum Pontificis, & recedit ad locum vbi prius erat, imponens manum*

[g] Sect. 2 huius partis, c. 1. art. 1. §. 6. & 8.
[h] Euchol. Græc. in ordin. Preſbyteri.

ſuper ſacram menſam, ſeruet autem apud ſe dicens, Kyrie eleiſon (ideſt Domine miſere- A
te) *& miſerere mei Deus. Cùm verò Pontifex dicturus eſt, ſancta ſanctis, tunc conſecratus reſtituit panem, & primus inter alios Presbyteros à Pontifice communicat, & dicit orationem, quæ poſt ambonem recitari ſolet.*

V. Hæc autem vt melius intelligamus: obſeruandum eſt, verba iſta, ὥστε γίνεσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν, in liturgia [a] Chryſoſtomi, poſt conſecratoria verba recitari, quibuſdam precibus interiectis, quibus ſiue à Preſbytero, ſiue Diacono Deo gratiæ aguntur, Spiritus ſanctus ſuper ſancta dona inuocatur, & à Deo vt ipſa benedicantur, poſtulatur; hæc autem verba τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, tam in dicta [b] Chryſoſtomi, quàm in Baſilij [c] liturgiâ, à Sacerdote exclamari, antequam conſecratum panem diuidat, aquam calidam vino conſecrato immiſceat, & tam ipſe quàm cæteri ſacratiſſimo Chriſti corpori ac ſanguini communicent.

§. III.

B

De pane conſecrato ordinatis olim tradi ſolito apud Latinos.

VI. Simile autem quippiam à Latinis in ordinatione Preſbyteri obſeruatum olim legimus. Primum enim Vetus [d] Ordo Romanus, Preſbyterorum, Diaconorum, vel Subdiaconorum in Romana Eccleſia ordinationem nobis exhibens, *omnes*, inquit, *qui ibi ordinati ſunt* (antè ſedem nempe Pontificis) *oblationes offerant ad manus Epiſcopi, & ab eo conſecratas accipiant*. Verba iſta ſubobſcura ſunt; ſatis quidem facilè concipio, quid priora ſibi velint, quibus nempe ſignificari non dubito acceſſum ordinandorum omnium ad altare, ad offerendas quaſdam ex veteri more oblationes, quod adhuc in vſu eſſe animaduertimus; ſed non ſatis exploratum habeo, quod ibidem ſubditur, vt ordinati omnes *conſecratas accipiant*, ab Epiſcopo, niſi illud idem ſit, quod Græci iam in vſu habent: ſed quia nec offertorij tempore conſecratum panem & vinum vmquam data, nec ordinatis omnibus etiam Subdiaconis, ac Diaconis, ſed ſolis Sacerdotibus tradita alibi C
legi: ideò verbis iſtis fortè nihil aliud quam eulogiarum traditio ſignificatur, quæ offerentibus Preſbyteris, Diaconis, ac Subdiaconis ab Antiſtite, in ſignum Eccleſiaſticæ communionis traderentur. Nam eulogias ſeu panem benedictum olim non ſolum datum, ſed & in diſſitas regiones miſſum in ſignum vnanimitatis & vnitatis, vel ipſe te [e] Paulinus, & [f] Auguſtinus docebunt. Conſecratæ verò iſtæ eulogiæ dici potuerunt quaſi benedictæ, cui etiam affine eſt, quod dicunt [g] Apoſtolicæ Conſtitutiones, ὡς μετὰ τὴν προσευχὴν, εἷς τῶν Ἐπισκόπων ἀναφερέτω τὴν θυσίαν ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ χειροτονηθέντος, *vt poſt preces vnus ex Epiſcopis offerat hoſtiam in manus ordinati Epiſcopi.*

VII. Clariùs autem idem Vetus Ordo Romanus alibi, Albinus Flaccus, Fulbertus Carnotenſis eundem vel ſimilem morem nobis ſignificant. Vetus quidem Ordo de Epiſcopo conſecrato ſic loquitur: [h] *cùm autem venerit ad communicandum, Dominus Pontifex porrigit ei formatam, atque ſacratam oblationem: ſuſcipienſque eum Epiſcopus, ipſe de eâ communicet ſuper altare, quod verò reſiduum fuerit, ſibi* D
reſeruet denuo ad communicandum vnoquoque die vſque ad 40. dies expletos. Similiter Albinus de Epiſcopo in Romanâ Curiâ conſecrando differens hæc habet, [i] *ad communicandum verò Pontifex porrigit ei* (iam ſcilicet conſecrato) *formatam atque ſacram oblationem: quam accipiens communicat ſuper altare; Cætera verò reſeruat ſibi vſque ad dies quadraginta, poſtmodum ex præcepto Apoſtoli communicat omnem populum.* Formatam autem vocat hîc auctor quemadmodum & Vetus Ordo, ſacram hoſtiam; quod ad formam coronæ, vt, ex [k] vita Gregorij, per Ioannem Diaconum conſcripta, notat [l] Burchardus, formata eſſet: vel potius quod (vt teſtatur auctor [m] Gemmæ animæ) Imago Chriſti cum litteris Græcis, *iis*, vt coniicio, quæ Chriſti nomen ſignificabant, & in [n] Labaro Imperatorio [o] nummis, [p] ſigillis, formatis Epiſtolis, ſeu Canonicis aliquando inſcribebantur, Hoſtiæ conſecrandæ imprimeretur: quam conſignandæ hoſtiæ, formam conſecrati quoque Græci, [q] σφραγίδα τῆς προσφορᾶς, *ſigillum oblationis*, vocant Imaginem

[a] Liturgia Chryſoſt. tomo 2. Bibliot. Græcolat. SS. Patrum.
[b] Chryſoſt. liturg. cit.
[c] Baſilij liturg. eod. tomo.
[d] Vetus Ordo Rom. tit qualiter in Rom. Eccleſia Preſbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi eligendi ſint, §. & poſt modū.
[e] Paulinus epiſt 1. ad Seuerum, 41. ad Auguſtin. 45. ad Alipiū 46. ad Romanū.
[f] Auguſtinus epiſt. 34. ad Paulin.
[g] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[h] Vetus Ordo §. cum autem qualiter Epiſc. in Rom. Eccleſia.
[i] Albinus, de diuinis offic. qualiter Epiſ. ordinetur in Curia Rom.
[k] Vitæ Greg. lib. 2. per Ioā. Diac.
[l] Burch. lib. 5. cap. 32.
[m] Gemm. animæ lib. 1. cap. 35.
[n] Vide Gretſerum lib 2. de ſancta cruce cap. 37.
[o] Vide eundē ibid.
[p] Vide item eund., lib. 4. cap. 8.
[q] Vide liturgias Baſilij, & Chryſoſt. itemque Genebrard. in præfat. ad ipſas, necnon Nicolaum Cabaſil. in expoſit. liturgiæ.

Digitized by Google

A nem Chriſti Crucifixi, quæ exciſa conſecratur, reliquam verò partem *ἀντί-δωρον*, quam fruſtulatim exciſam iis diſtribuunt, qui corpori, & ſanguini Domini non communicant. Ab hac ergo forma Hoſtiæ conſecratæ formatæ dictæ ſunt. Quare ſecundùm [a] Albinum Epiſcopus in Romana Curia conſecratus, à Summo Pontifice conſecratam Hoſtiam accipiebat, ex eaque ordinationis ſuæ die ſeipſum communicabat, & ex reſiduis particulis, per quadraginta dies à conſecratione ſua, communicare quotidie ſolebat. Fulbertus verò de Preſbytero ordinato idem ſcribit ad [b] Finardum, quod tamen non vbique receptum, ſed in Galliis ſingulari quadam obſeruantiâ vſurpatum videtur oſtendere: epiſtolam enim ſuã ita exorſus eſt, *nouit, & verè nouit ſerenitatis veſtræ prudentia quod in Eccleſiaſticis officiis plura ſunt in quibus Orientales Eccleſiæ & noſtræ communi ſibi obſeruatione reſpondent, &c. porrò in multis Græcia ab Hiſpaniâ, ab illis Romana, & Gallicana diſcrepat Eccleſiâ; ſed neque in hoc ſcandalizamur, ſi audimus diuerſam obſeruationem, ſed non diuerſam fidem in Chriſti ſemper Eccleſia extitiſſe, &c.* quibus, aliiſq; in eandẽ rem B præmiſſis, quæ fruſtrà ab eo dicta forent, niſi ritus, de quo tractaturus erat, aliquatenus ſingularis videretur: mox ſibi quæſtionẽ iſtã à Finardo propoſitã fuiſſe ſubnectit: [c] *de hoſtia quam paulò ante promotus ad Sacerdotium de manu Epiſcopi ſuſceperat, quæ ratio ſit videlicet vſque ad quadrageſimam diem vſu quotidiano conſumere, vel quos huius rei auctores haberemus.* Addit verò paulò pòſt, [d] *noſtros Epiſcopos omnes prouinciales in huiuſmodi ritum conſentire.* Vnde diſcimus totam Galliam ritum iſtum perſuaſiſſe, vt Preſbyteri promoti ab Antiſtite hoſtiam ſumerent in manus conſecratam, & ex eâ per dies quadraginta communicarent. Romanos item hunc ritum ſeruaſſe colliges, ex eo quod in fine [e] epiſtolæ ſubdit, plura ſe de hoc ritu referre potuiſſe, ex codice quodam ex Romano ſcrinio deſumpto.

[a] Albinus ſuprà.
[b] Fulbertus epiſt. 1. ad Finard. initio epiſt.
[c] Idem ante medium.
[d] Ibidem.
[e] Idem in fine epiſt. cit.

VIII. Fusè autem [f] idem ſanctiſſimus Fulbertus, quid ſibi, occaſione cuiuſdam fratris, qui communicaturus ſacram Euchariſtiam eo quo putabat relictam loco minimè reperiſſet, ſciſcitanti, cur ad tantum periculum euitandum, non C primo, ſecundo, aut tertio die integra Hoſtia conſecrata ſumeretur, reſponſum fuerit, oſtendit; exemplo nempe Chriſti Domini id fieri, qui diſcipulis, quos ad prædicationis officium miſſurus in mundum fuerat, reſuſcitati corporis ſpeciem noluit ab eis ſemel viſam ſubtrahere, ſed per quadragenos dies, complacitis horis, glorificati corporis reuelatâ ſpecie, eos tanquã panis cœleſtis ſuauitates refici voluit: nam ſubdit, *& Epiſcopus qui vices Chriſti tenet, Sacerdotales viros in plebem ſanctam miſſurus, ſacri corporis Euchariſtiam per quadraginta dies ſumendam diſtribuit; vt dum verbi gratia quotidie cœleſtis panis alimoniâ reficiuntur, tempus illud in mentem habeant, quo per 40. dies Dominus diſcipulis apparens, & conueſcens deſideratæ viſionis ſatietate refecit.* Cùm verò vrgeret dictus Fulbertus, *num idem myſterium ſupplere potuiſſet panis à Presbytero quotidiana celebratione ſacratus, vti in eo Paßionis Dominicæ, & reſuſcitati corporis, & manifeſtati diſcipulis ſpecies eluceret.* Reſpondiſſe dictum Epiſcopum narrat, etſi idem ſit Chriſti corpus, ſiue à Sacerdote conſecretur, ſiue aſſeruetur, ſicut idem eſt, natum, paſſum, & reſuſcitatum; attamen quatenus D quotidie à Sacerdote conſecratur, nobis oriri, ac deficere videri, paſſumque potius, & natum corpus exhibere, quàm reſuſcitatũ, ſub qua vltimâ ratione cõmodiùs repræſentatur per conſecratam Hoſtiam, quæ ab Epiſcopo nobis data, & veluti ſuſcitata, per quadraginta dies aſſeruata, quotidie à nobis videatur, & ſumatur, eo modo quo Apoſtoli immortalis Chriſti corporis per quadraginta dies viſione reficiebantur. Hæc apud Fulbertum fuſiùs, nos ſtrictius.

[f] Fulbertus circa med. eiuſd. epiſt.

IX. Aliam eiuſdem ritus ſibi datam myſticam ſignificationem addit idem Fulbertus, [g] *noſti*, inquit, *populo Hebræorum ſub Moyſe, & manna de cælo per 40. annos ſubminiſtratum: qui Moyſes dux populi ſecundis adiutoribus ſeptuaginta viris videlicet de eodem populo ſuſtentabatur, per quos forma Presbyterorum exprimitur, qui nunc in Eccleſiâ nouitiâ Pontificale onus in ſe ſuſcipientes, regendis populis inuigilant. Porrò ſumens de ſpiritu Moyſi, illis 70. ſenioribus dedit, per quos populum ſibi commiſſum per 40. annos iudicauit: quia dux noſter Dominus Ieſus Chriſtus diſcipulis, quos ad prædicationis officium miſſurus fuerat in mundum, ſpiritalium dona chariſmatũ infudit: illi poſt immolationem Agni Paſchalis manna cœlitus miſſo per 40. annos ſuſtentati ſunt; quem cibum cœleſtem, quam ſuaui-*

[g] Idem poſt med. eiuſd. epiſt.

tatem Angelicam, non per typicas aut vmbratiles figuras, ſed per indubitatam vnionis veritatem, repræſentat ille Dominicus cibus, quem per 40. dies ſumendum, tanquam ſalutis viaticum, Pontifex nouis Eccleſiæ cultoribus diſtribuit, quos ſuæ paſtoralis curæ Vicarios adiutores, ad erudiendam plebem ſibi commiſſam conſtituit, vt dum iſtum præ oculis habentes degustant, illum nempe pertractent, qui de cruce, morte triumphatâ, ad patrem aſcendit: dumque à ſemetipſis conſecratum corpus percipiunt, illum fidei guſtu experiantur, per quem quotidie Chriſtus nobis moritur, & reſurgit, per quem vſque ad conſummationem ſæculorum manere ſe nobiſcum pollicetur. Portò optandum maximè cenſerem, vt ex ea parte ritus iſte renouaretur, quo per 40. dies ab ordinatione ſuâ, Preſbyteri diuinis meditationibus intenti, & quotidie corpori Dominico communicare iubebantur. Vtinam vigeret in nobis Apoſtolorum exemplum, qui ab eo die, quo ſacrificatores in vltimâ Chriſti cœnâ conſtituti ſunt, ſimul in eadem domo [a] *congregati propter metum Iudæorum*, mutuis ſe ſermonibus ad martyria, ad patientiam confirmabant, & ad labores pro Chriſto ſubeundos animabant, donec peccatorum expiandorum gratiam reciperent, imò donec per Spiritus ſancti ſuper ipſos illapſum, virtute supernâ, die ſolemni Pentecoſtes, roborarentur. Vtinam imitarentur Sacerdotes noſtri antiquæ legis Sacerdotum pietatem, & religioſam obſeruantiam, qui nempe [b] ſeptem diebus in oſtio tabernaculi, poſtquam Sacerdotio initiati fuiſſent, permanere iubebantur, vt [c] ſuperiùs expoſuimus: imitarentur obſeruatam à recens baptizatis conſuetudinem, quos Anonymus quidam [d] Græcus, ab atrio Eccleſiæ (*ναὸν* vocat) diſcedere ſolitos non fuiſſe, & quotidie communicaſſe per integram ſeptimanam teſtatur. Quem autem ritum tempore Fulberti viguiſſe, nec recens inuentum fuiſſe vidimus, cum ipſius iam nulla veſtigia ſuperſint, ideò abolitum crediderim, quia, vt ibidem teſtatur [e] Fulbertus, rariſſimi ſuo tempore, & fortè noſtro rariores eſſent, qui in aſſeruando tanto tempore Dominico corpore peruigilem curam, & diligentem cautionem adhiberent.

[a] Ioan. 20.
[b] Leuit. 8. Exodi 29.
[c] Vide ſuprà, vbi de ritibus ordin. veteris legis.
[d] Anonymus Græcus in catena ſuper Leuit. cap. 8.
[e] Fulbertus epiſt. 2. cit.

§. IV.

De traditione libri Presbyteri, apud Græcos.

X. His circà Latinorum morem explicatis, ad Græcorum in ordinationibus ſolemnem ritum explicandum nobis redeundum eſt. Solent ergo illi Preſbytero quoque conſecrato librum in manus tradere: quod, quamuis in Euchologio expreſſum non ſit, ſolet tamen à quibuſdam obſeruari, nedum in minoribus Eccleſiis, verùm etiam in Eccleſiâ Conſtantinopolitana, in qua (quod Arcudius [f] ſe à fide dignis Conſtantinopolitanis Monachis accepiſſe teſtatur, quodq; nobis etiam ab aliis nuper relatum fuit) Patriarcha Miſſalis librũ porrigens ſolitam exclamationem emittit *ἄξιος dignus*. Poteſt & ex [g] Euchologio hic ritus aliquatenus colligi, in quo ſtatim atque Preſbyter conſecratus eſt, vnà cum cæteris Preſbyteris ſtans, *τὸ κοντάκιον ἀναγινώσκειν*, *Contacium legere*, dicitur, id eſt, ſacrarum, ni fallor, precum ac liturgiæ codicem, ſeu, vt vocant, *Miſſalis librum*: hoc enim loco contacij nomen id ſignificat, quod duplicẽ apud Græcos poſteriorum temporum auctores habet ſignificationem: prima eſt pro odariis quibuſdam, ſeu breuioribus hymnis, quorum mentio paſſim tum in ritualibus [h] Græcorum, [i] Baſilij ac [k] Chryſoſtomi liturgiis, necnon apud [l] Codinum vbi cantores in menſa Imperatoris referuntur, *ψάλλοντες τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον*, *pſallentes contacium iſtud, virgo hodie, &c.* tum etiam apud [m] Citrium in reſponſis ad Cabaſilam, vbi inter officia Eccleſiaſtica, *ἄρχων τῶν κοντακίων, præfectus contaciorũ*, qui nempe quædã ex officio præcinebat, adnumeratur: quemadmodũ enim apud Latinos diuerſa ſunt canticorum genera, *Verſus, Verſiculi, Antiphonæ, Graduale, Tractus, Sequentia, &c.* ita apud Græcos varia quoque ſunt, puta *ἰδιόμελα, στιχηρὰ, καθίσματα, προσόμοια, τροπάρια, κανόνες*, &, ne cætera fuſiùs enumeremus, *κοντάκια*, quæ ita à breuitate dicta ſunt: *κόντον* enim (vt ex Anconitano quodam origine Græco refert [n] Gretſerus) hodie Græcis eſt *τὸ βραχὺ, τὸ σύντομον, καὶ συνεσταλμένον* *id eſt breue, compendiarium, & contractum.* Contacia tamen notat à breuitate

[f] Arcudius lib. 6. de concordia cap. 5.
[g] Euchol. in ord. Preſbyt.
[h] Græcorum libri rituales paſſim.
[i] Baſilij, & [k] Chryſoſt. liturg.
[l] Codin. cap. 7. num. 15. de officiis.
[m] Citrius in reſponſ. ad Cabaſ. tum apud Leunclau. lib. iuris GræcoRom. tum in Cod. iuris Orientalis Bonefidij.
[n] Gretſerus lib. 2 cõment. cap. 7. num. 5. in cap. 1 Codin.

A breuitate dicta eſſe, non quod omnium ſint breuiſſima, ſed,quod inter breuiſſima ſint. Eorum quoque originem à Romano Diacono Emeſeno repetit, qui (vt habetur in [a] Menæis Græcorum) primus τῶν κοντακίων auctor,& concinnator tempore Anaſtaſij Imperatoris circà annum Domini 500. floruit,quo tempore penè corruptus & adulteratus erat Græcus ſermo. Vnde non mirum vocem iſtam propè Græcanicam non eſſe. Altera verò contacij ſignificatio eſt pro codice, libro, volumine: primò enim hanc ſignificationem dicti nominis innuit [b] Moſchopulus, dum in explicatione iſtius vocabuli τόμον, dicit ipſum τὸ κοντάκιον eſſe, indifferenter ſcilicet τὸν τόμον & τὸ κοντάκιον ſumens, vnumque per aliud explicans: 2. confirmat Balſamon, qui in reſponſis [c] ad Marcum Patriarcham Alexandrinum, interrogatus, an Syri Armeni, & alij ex diuerſis regionibus Orthodoxi, aliâ, quam Græcanica lingua celebrare poſſint, ſuâ, inquit linguâ celebrare poterunt, ἔχοντες τῶν συνήθων ἁγίων εὐχῶν ἀπαραλλάκτα, ὡς μεταγραφέντα ἐκ κοντακίων καλλιγραφηθέντων διὰ γραμμάτων ἑλληνικῶν, *habentes conſuetarum ſacrarum precum exemplaria, variationis expertiâ, vtpote deſumpta ex codicibus* B *literis Græcis emendatè, ſeu eleganter deſcriptis*; quo loco κοντάκιον volumen ſignificat, & quidem liturgiam, ſeu rituale, quod Miſſale dicimus. 3. in eadem ſignificatione [d] Codinus, vbi deſcribit, τοῦ ἱερομνήμονος officium, docet Hieromnemonem habere in ſua poteſtate, ſeu tenere, τὸν ἐνθρονιασμὸν, καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας, *enthroniaſmum, & librum ſeu chartam formam ordinationis continentem*: quæcumque enim charta ordinationis hîc intelligitur, vel precum in ordinatione fundendarum, vel ſuffragiorum, quibus quis in Pontificem eligatur, index, ſiue quiſpiam ſimile ſignificãs, nihil refert: ſatis eſt, quod nihil aliud τὸ κοντάκιον hoc loco quàm librum vel chartulam aliquam ſignificare poſſit, quæ ab Hieromnemone ponè Pontificem ſtante, & inſpiciente teneatur. Quare, cùm ſtatim atque ordinatus eſt Presbyter Græcus, liturgiæ librum legere incipiat, non incongruum eſt, ſi eundem librum ab Epiſcopo accipere dicamus. Sed hac de re fuſiùs forſan quàm oportuerit, diximus. Quid cæteris ordinibus initiandis Græ- C ci porrigere ſoleant, iam explicemus.

[a] Menæa Græca.
[b] Moſchopulus libello περὶ χαρτῶν, ſeu de chartis fol. 154.
[c] Balſamon in reſpõſis ad interrogat. 5. Marci Alex. lib. 5. reſponſ. apud Leuncl.
[d] Codin. cap. 1. de offic. in tertio quinario num. 13.

§. V.

De traditione flabelli Diacono.

XI. Diacono ordinato ſolent Græci porrigere flabellum, acclamante, vt ſuprà, Antiſtite ἄξιος, *dignus*. Flabellorum autem iſtorum, quæ à Diaconis teneantur antiquus in Eccleſia videtur vſus fuiſſe, huius ſiquidem meminerunt primò Conſtitutiones [e] Apoſtolicæ, δύο δὲ διάκονοι, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τοῦ θυσιαστηρίου κατεχέτωσαν ἐξ ὑμένων λεπτῶν ῥιπίδιον, ἢ πτερῶν ταῶνος, ἢ ὀθόνης, καὶ ἠρέμα ἀποσοβείτωσαν τὰ μικρὰ τῶν ἱπταμένων ζώων, ὅπως ἂν μὴ ἐγχρίμπτωνται εἰς τὰ κύπελλα. *Duo verò Diaconi ex vtraque parte altaris teneant flabella ex tenuibus membranis, aut ex* D *pannis pauonis, aut ex linteo, vt parua animalia volitantia abigant, ne in pocula incidant.* Meminit & [f] Dionyſius, licet ſubobſcurè: dum nempe ſacrum vnguentum in diuino altari περικεκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς, *obtectum duodecim pennis ſacris*, nobis exhibet; nam pennæ iſtæ ſacræ, quas pennas [g] Seraphim poſteà interpretatur, nihil ſunt aliud quàm flabella, de quibus hîc agimus, in quibus Græci etiamnum Cherubim ſeu Seraphim depingi curant: vnde S. Germanus Conſtantinopolitanus, modò Cherubim, modò Seraphim flabellis indicari docet: primùm enim de iis ſic loquitur in cõtemplatione [h] rerum Eccleſiaſticarũ, αἱ ῥιπίδες δὲ, εἰς τύπον εἰσὶ τῶν Χερουβὶμ, *flabella verò typum referunt Cherubim*: deinde eodem libro hæc habet, [i] τὰ δὲ ῥιπίδια καὶ οἱ Διάκονοι ἐμφαίνουσι τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφὶμ, καὶ τὴν τῶν πολυομμάτων Χερουβὶμ ἐμφέρειαν, *flabella verò Diaconi indicant Seraphim, ſex alis prædita & multioculorum Cherubim effigiem*: quia nempe ex Pauonũ, vt plurimum, caudis confecta erant, in quibus oculorum imagines quædam relucent. Quodnam officium Diaconorum fuerit cum iis flabellis, fuſiùs alibi, Deo dante, dicemus, eorumque flabellorum vſum etiam medio æuo receptum

[e] Cõſt. Apoſt. lib. 8. cap. 12. propè initiũ.
[f] Dionyſ. cap. 4. Eccleſ. hierarch. in myſterio.
[g] Ibidem.
[h] S. German. Conſtantinopolit. in contemplatione rerum Eccleſiaſt.
[i] Ibid. paulò pòſt.

Digitized by Google

tatem Angelicam, non per typicas aut vmbratiles figuras, ſed per indubitatam vnionis veritatem, repræſentat ille Dominicus cibus, quem per 40. dies ſumendum, tanquam ſalutis viaticum, Pontifex nouis Eccleſiæ cultoribus diſtribuit, quos ſuæ paſtoralis curæ Vicarios adiutores, ad erudiendam plebem ſibi commiſſam conſtituit, vt dum iſtum præ oculis habentes deguſtant, illum nempe pertractent, qui de cruce, morte triumphatâ, ad patrem aſcendit: dumque à ſemetipſis conſecratum corpus percipiunt, illum fidei guſtu experiantur, per quem quotidie Chriſtus nobis moritur, & reſurgit, per quem vſque ad conſummationem ſæculorum manere ſe nobiſcum pollicetur. Porrò optandum maximè cenſerem, vt ex ea parte ritus iſte renouaretur, quo per 40. dies ab ordinatione ſuâ, Preſbyteri diuinis meditationibus intenti, & quotidie corpori Dominico communicare iubebantur. Vtinam vigeret in nobis Apoſtolorum exemplum, qui ab eo die, quo ſacrificatores in vltimâ Chriſti cœnâ conſtituti ſunt, ſimul in eadem domo [a] *congregati propter metum Iudæorum*, mutuis ſe ſermonibus ad martyria, ad patientiam confirmabant, & ad labores pro Chriſto ſubeundos animabant, donec peccatorum expiandorum gratiam reciperent, imò donec per Spiritus ſancti ſuper ipſos illapſum, virtute supernâ, die ſolemni Pentecoſtes, roborarentur. Vtinam imitarentur Sacerdotes noſtri antiquæ legis Sacerdotum pietatem, & religioſam obſeruantiam, qui nempe [b] ſeptem diebus in oſtio tabernaculi, poſtquam Sacerdotio initiati fuiſſent, permanère iubebantur, vt [c] ſuperiùs expoſuimus: imitarentur obſeruatam à recens baptizatis conſuetudinem, quos Anonymus quidam [d] Græcus, ab atrio Eccleſiæ (ναὸν vocat) diſcedere ſolitos non fuiſſe, & quotidie communicaſſe per integram ſeptimanam teſtatur. Quem autem ritum tempore Fulberti viguiſſe, nec recens inuentum fuiſſe vidimus, cum ipſius iam nulla veſtigia ſuperſint, ideò abolitum crediderim, quia, vt ibidem teſtatur [e] Fulbertus, rariſſimi ſuo tempore, & fortè noſtro rariores eſſent, qui in aſſeruando tanto tempore Dominico corpore peruigilem curam, & diligentem cautionem adhiberent.

[a] Ioan. 20.
[b] Leuit. 8. Exodi 29.
[c] Vide ſuprà, vbi de ritibus ordin. veteris legis.
[d] Anonymus Græcus in catena ſuper Leuit. cap. 8.
[e] Fulbertus epiſt. 2. cit.

§. IV.

De traditione libri Presbyteri, apud Græcos.

X. His circà Latinorum morem explicatis, ad Græcorum in ordinationibus ſolemnem ritum explicandum nobis redeundum eſt. Solent ergo illi Preſbytero quoque conſecrato librum in manus tradere: quod, quamuis in Euchologio expreſſum non ſit, ſolet tamen à quibuſdam obſeruari, nedum in minoribus Eccleſiis, verùm etiam in Eccleſiâ Conſtantinopolitana, in qua (quod Arcudius [f] ſe à fide dignis Conſtantinopolitanis Monachis accepiſſe teſtatur, quodq; nobis etiam ab aliis nuper relatum fuit) Patriarcha Miſſalis librũ porrigens ſolitam exclamationem emittit ἄξιος *dignus*. Poteſt & ex [g] Euchologio hic ritus aliquatenus colligi, in quo ſtatim atque Preſbyter conſecratus eſt, vnà cum cæteris Preſbyteris ſtans, τὸ κοντάκιον ἀναγινώσκειν, *Contacium legere*, dicitur, id eſt, ſacrarum, ni fallor, precum ac liturgiæ codicem, ſeu, vt vocant, *Miſſalis librum*: hoc enim loco contacij nomen id ſignificat, quod duplicẽ apud Græcos poſteriorum temporum auctores habet ſignificationem: prima eſt pro odariis quibuſdam, ſeu breuioribus hymnis, quorum mentio paſſim tum in ritualibus [h] Græcorum, [i] Baſilij ac [k] Chryſoſtomi liturgiis, necnon apud [l] Codinum vbi cantores in menſa Imperatoris referuntur, ψάλλοντες τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον, *pſallentes contacium iſtud, virgo hodie, &c.* tum etiam apud [m] Citrium in reſponſis ad Cabaſilam, vbi inter officia Eccleſiaſtica, ἄρχων τῶν κοντακίων, *præfectus contaciorũ*, qui nempe quædã ex officio præcinebat, adnumeratur: quemadmodũ enim apud Latinos diuerſa ſunt canticorum genera, *Verſus, Verſiculi, Antiphonæ, Graduale, Tractus, Sequentia, &c.* ita apud Græcos varia quoque ſunt, puta ἰδιόμ. στιχηρὰ, καθίσματα, προσόμοια, τροπάρια, κανόνες, &c, ne cætera fuſiùs enumeremus, κοντάκια, quæ ita à breuitate dicta ſunt: κόντον enim (vt ex Anconitano quodam origine Græco refert [n] Gretſerus) hodie Græcis eſt τὸ βραχὺ, τὸ σύντομον, καὶ συνεσταλμένον; *id eſt breue, compendiarium, & contractum.* Contacia tamen notat à breuitate

[f] Arcudius lib. 6. de concordia cap. 5.
[g] Euchol. in ord. Preſbyt.
[h] Græcorum libri rituales paſſim.
[i] Baſilij, & [k] Chryſoſt. liturg.
[l] Codin. cap. 7. num. 13. de officiis.
[m] Citrius in reſponſ. ad Cabaſ. tum apud Leũnclau. lib. iuris GræcoRom. tum in Cod. iuris Orientalis Boneſidij.
[n] Gretſerus lib. 2. cõment. cap. 7. num. 5. in cap. 1 Codin.

A breuitate dicta eſſe, non quod omnium ſint breuiſſima, ſed quod inter breuiſſima ſint. Eorum quoque originem à Romano Diacono Emeſeno repetit, qui (vt habetur in [a] Menæis Græcorum) primus τῶν κοντακίων auctor, & concinnator tempore Anaſtaſij Imperatoris circà annum Domini 500. floruit, quo tempore penè corruptus & adulteratus erat Græcus ſermo. Vnde non mirum vocem iſtam propè Græcanicam non eſſe. Altera verò contacij ſignificatio eſt pro codice, libro, volumine: primò enim hanc ſignificationem dicti nominis innuit [b] Moſchopulus, dum in explicatione iſtius vocabuli τόμος, dicit ipſum τὸ κοντάκιον eſſe, indifferenter ſcilicet τὸν τόμον & τὸ κοντάκιον ſumens, vnumque per aliud explicans: 2. confirmat Balſamon, qui in reſponſis [c] ad Marcum Patriarcham Alexandrinum, interrogatus, an Syri Armeni, & alij ex diuerſis regionibus Orthodoxi, aliâ, quam Græcanica lingua celebrare poſſint, ſuâ, inquit linguâ celebrare poterunt, ἔχοντες τῶν συνήθων ἁγίων εὐχῶν ἀπαράλλακτα, ὡς μεταγραφέντα ἐκ κοντακίων καλλιγραφηθέντων διὰ γραμμάτων ἑλληνικῶν, *habentes conſue-*
B *tarum ſacrarum precum exemplaria, variationis expertiâ, vtpote deſumpta ex codicibus literis Græcis emendatè, ſeu eleganter deſcriptis*; quo loco κοντάκιον volumen ſignificat, & quidem liturgiam, ſeu rituale, quod Miſſale dicimus. 3. in eadem ſignificatione [d] Codinus, vbi deſcribit, τοῦ ἱερομνήμονος officium, docet Hieromnemonem habere in ſua poteſtate, ſeu tenere, τὸν ἐνθρονιασμὸν, καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας, *enthroniaſmum, & librum ſeu chartam formam ordinationis continentem*: quæcumque enim charta ordinationis hîc intelligitur, vel precum in ordinatione fundendarum, vel ſuffragiorum, quibus quis in Pontificem eligatur, index, ſiue quiſpiam ſimile ſignificās, nihil refert: ſatis eſt, quod nihil aliud τὸ κοντάκιον hoc loco quàm librum vel chartulam aliquam ſignificare poſſit, quæ ab Hieromnemone ponè Pontificem ſtante, & inſpiciente teneatur. Quare, cùm ſtatim atque ordinatus eſt Preſbyter Græcus, liturgiæ librum legere incipiat, non incongruum eſt, ſi eundem librum ab Epiſcopo accipere dicamus. Sed hac de re fu-
C ſiùs forſan quàm oportuerit, diximus. Quid cæteris ordinibus initiandis Græci porrigere ſoleant, iam explicemus.

[a] Menæa Græca.
[b] Moſchopulus libello περὶ σχεδῶν, ſeu de chartis fol. 154.
[c] Balſamon in reſpōſis ad interrogat. 5. Marci Alex. lib. 5. reſponſ. apud Leunel.
[d] Codin. cap. 1. de offic. in tertio quinationum. 13.

§. V.

De traditione flabelli Diacono.

XI. Diacono ordinato ſolent Græci porrigere flabellum, acclamante, vt ſuprà, Antiſtite ἄξιος, *dignus*. Flabellorum autem iſtorum, quæ à Diaconis teneantur antiquus in Eccleſia videtur vſus fuiſſe, huius ſiquidem meminerunt primò Conſtitutiones [e] Apoſtolicæ, δύο δὲ διάκονοι, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τοῦ θυσιαστηρίου κατεχέτωσαν ἐξ ὑμένων λεπτῶν ῥιπίδιον, ἢ πτερῶν ταῶνος, ἢ ὀθόνης, καὶ ἠρέμα ἀποσοβείτωσαν τὰ μικρὰ τῶν ἱπταμένων ζώων, ὅπως ἂν μὴ ἐγχρίμπτωνται εἰς τὰ κύπελλα. *Duo verò Diaconi ex vtraque parte altaris teneant flabella ex tenuibus membranis, aut ex*
D *pannis pauonis, aut ex linteo, vt paruа animalia volitantia abigant, ne in pocula incidant.* Meminit & [f] Dionyſius, licet ſubobſcurè: dum nempe ſacrum vnguentum in diuino altari περικεκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς, *obtectum duodecim pennis ſacris*, nobis exhibet; nam pennæ iſtæ ſacræ, quas pennas [g] Seraphim poſteà interpretatur, nihil ſunt aliud quàm flabella, de quibus hîc agimus, in quibus Græci etiamnum Cherubim ſeu Seraphim depingi curant: vnde S. Germanus Conſtantinopolitanus, modò Cherubim, modò Seraphim flabellis indicari docet: primùm enim de iis ſic loquitur in cōtemplatione [h] rerum Eccleſiaſticarū, αἱ ῥιπίδες δὲ, εἰς τύπον εἰσὶ τῶν Χερουβὶμ, *flabella verò typum referunt Cherubim*: deinde eodem libro hæc habet, [i] τὰ δὲ ῥιπίδια καὶ οἱ διάκονοι ἐμφαίνουσι τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφὶμ, καὶ τὴν τῶν πολυομμάτων Χερουβὶμ ἐμφέρειαν, *flabella verò Diaconi indicant Seraphim, ſex alis prædita & multioculorum Cherubim effigiem*: quia nempe ex Pauonū, vt plurimum, caudis confecta erant, in quibus oculorum imagines quædam relucent. Quodnam officium Diaconorum fuerit cum iis flabellis, fuſiùs alibi, Deo dante, dicemus, eorum que flabellorum vſum etiam medio æuo receptum

[e] Cōſt. Apoſt. lib. 8. cap. 12. propè initiū.
[f] Dionyſ. cap. 4. Eccleſ. hierarch. in myſterio.
[g] Ibidem.
[h] S. German. Conſtantinopolit. in contemplatione rerum Eccleſiaſt.
[i] Ibid. paulò pòſt.

Digitized by Google

a Hildebertus Cœnoman. epiſt.8.amico cuidam.
b Hieronym. epiſt.20. ad Marcellam.

in Eccleſia Latina fuiſſe ex [a] Hildeberto Cœnomanenſi cōiiciemus. Hîc ſolùm addimus myſticam flabelli ſeu muſcarij à [b] D. Hieronymo traditam ſignificationem epiſtola quadam ad Marcellam, *quod autem,* inquit, *& matronis offertis muſcaria parua, paruis animalibus euentilandis: elegans ſignificatio eſt, debere luxuriam cito reſtinguere, quia muſcæ morituræ oleum ſuauitatis exterminant.* Flabella ergo iſtiuſmodi Diaconis ordinatis in manus dabantur, vt ſe altaribus mancipatos noſſent, & ab iis vel minima animalia, muſcas ſcilicet, & cætera abigerent, monerenturque exinde, ne immundi ipſi ad altare accedere auderent. A

§. VI.

De traditione aliorum inſtrumentorum in Ordinibus inferioribus apud Græcos.

c Euchol. in ordinat. Subdiac.
d Ibidem.
e Idem in ordin. Lect.

XII. Denique, ne fuſiùs in iis euoluendis moremur, Subdiacono Græci, in ordinatione ipſius, vrceolum aquarium, ac manutergium præbēt hoc ritu, quem Euchologium nobis deſcribit, [c] *καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν δεχόμενος ὁ ἀρχιερεὺς τὸ μανδήλιον ἐπιτίθησι τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ τοῦ χειροτονουμένου, ὁμοίως δίδωσιν αὐτῷ καὶ τὸ χερνιβόξεστον, ὁ δὲ λαβὼν ἀσπάζεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ βάλλει ὕδωρ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ νίπτεται, & poſt acclamationem accipiens Pontifex manile imponit ſiniſtro humero eius qui ordinatur: ſimiliter præbet illi vas ad infundendam aquam pro lotione manuum: ille verò vas accipiens deoſculatur manum ipſius, & aquam infundit ad manus Pontificis qui eas lauat:* neque verò ſemel tantum in eodem Euchologio deſcribitur Subdiaconus ordinatus aquam Pontifici ad lauandum præbere, ſed iterum, [d] *μετὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον, poſt magnum ingreſſum* lauanti Pontifici depingitur exhibens, *τὸ λεκανίδιον* (quod vulgò *λεκανὶς*, ſeu *λεκάνη* dici ſolet) peluim ſcilicet ad recipiendā aquam, *τὸ χερνιβόξεστον* (quod *χέρνιβος* nuncupari conſueuit) vas ſcilicet ad lauandas manus, *καὶ τὰ ἑξῆς, & cætera,* quæ nempe omnia ad officium Subdiaconi ſpectant, C quâ de re alibi fuſiùs. Lectori verò [e] in eodem Euchologio datur *τὸ βιβλίον ἀποστολικόν, liber in quo continentur acta & epiſtolæ Apoſtolorum,* ex quo libro aliqua lector legere iubetur, antequam pacem à Pontifice accipiat. B

ARTICVLVS III.

De impoſitione libri Euangeliorum Epiſcopo conſecrando.

f Conſt. Apoſt. lib. 8. cap. 4.
g Ibidem.
h Dionyſius cap. 5. hierar. Eccleſ. in myſterio.

I. HActenus verò explicatum à nobis eſt, quænam ſacris Eccleſiæ miniſtris, & inferioribus Sacerdotibus in ſua ordinatione tradi ſolita ſint; iam accuratiùs expendendum, quænam Epiſcopis tradi, vel imponi conſueuerint. Solemnis in conſecratione Epiſcoporum ille ritus eſt imponendi librum ſuper eorum capita, tenentibus ipſum tum principali conſecratore, tum cæteris Epiſcopis. Mentio huius ritus in Conſtitutionibus Apoſtolicis [f] apud Clementem, D qui tamen dum Euangelia ſuperimpoſita Epiſcopo conſecrando à Diaconis teneri aſſeruit, ex aliis antiquis auctoribus, & vniuerſali Eccleſiæ conſuetudine, ita explicari debet, vt Diaconi duntaxat librum Euangeliorum ſupportent, Epiſcopoſque, ipſum imponentes ceruici conſecrandi in Epiſcopum, adiuuent. Iis ergo verbis hunc ritum Clemens nobis deſcribit, [g] *εἷς τῶν πρώτων Ἐπισκόπων ἅμα καὶ δυσὶν ἑτέροις πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἑστὼς, τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων, καὶ Πρεσβυτέρων σιωπῇ προσευχομένων, τῶν δὲ Διακόνων τὰ θεῖα Εὐαγγέλια ἐπὶ τῆς τοῦ χειροτονουμένου κεφαλῆς ἀνεπτυγμένα κατεχόντων λεγέτω πρὸς Θεόν, vnus ex primis Epiſcopis vnà cum duobus aliis ſtans prope altare, reliquis Epiſcopis, & Presbyteris tacitè precationem facientibus, & Diaconis aperta Euangelia ſuper caput eius qui ordinatur, tenentibus, in hunc modum precatur.* Mentio eiuſdem apud S. Dionyſium, qui [h] Pontificem conſecrandum nobis deſcribit, *ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντα τὰ θεοπαράδοτα λόγια, καὶ τὴν ἱεραρχικὴν χεῖρα, ſuper caput habentem diuinitus data Euangelia manumque Pontificis:*

De

A De eodem quoque ritu hæc habet, [a] *ἐξαίρετα δὲ καὶ ἔκκριτα τοῖς ἱεράρχαις μὲν, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις οὐκ ἐχόντων τοῦτο μὲν ὑφειμένων ταγμάτων, præcipua autem & propria Pontificibus quidem, diuinorum librorum ad capita admotio, non habentibus hoc inferioribus ordinibus.* Mentio in Concilio Carthaginenſi quarto, [b] *Epiſcopus cum ordinatur duo Epiſcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicem ſuper caput, & † ceruicem eius, &c.* Mentio apud [c] Chryſoſtomum, cuius infra teſtimonium adducemus. Mentio in Veteri [d] Ordine Romano, Sacramentali [e] Gregorij, Pontificali [f] Romano, Euchologio [g] Græcorum, necnon apud Albinum [h] Flaccum, Amalarium [i] Fortunatum, & alios rituum Eccleſiaſticorum ſcriptores, qui omnes ab Epiſcopis, ſaltem tribus, Euangeliorum codicem apertum teneri ſuper caput ordinandi, interimdum ſuper eum preces funduntur, affirmant.

II. Sed & vnum antiquitus obſeruatum nonnunquam legimus, vt nempe B ſedulò attenderetur illa ſententia, quæ in aperto Euangelij codice deſuper Epiſcopum conſecrandum impoſito occurreret: nam v. gr. notat vitæ S. Godefridi Ambianenſis diligens [k] ſcriptor Nicolaus Monachus Sueſſionenſis, *quod, cùm ex more Euangelij codex eius capiti imponeretur, & explicaretur, ſtatim occurrerit locus ille, Elizabeth impletum eſt tempus pariendi, & peperit filium: & non mediocri id omnibus admirationi fuerit: vt enim Ioannes Baptiſta, ita & Godefridus matrem habuit Elizabetham, decem annis ſterilem atque ſeneſcentem; parauit ille viam Domino, parauit & Godefridus, &c.* Notat etiam Edinerus [l] Anglus S. Anſelmi Cantuarienſis conuictor, eiuſque vitæ enarrator, in conſecratione illius repertam eſſe, aperto Euangelij codice, hanc ſententiam, *vocauit multos, & miſit ſeruum ſuum dicere horâ cœnæ inuitatis vt venirent;* quam in S. Anſelmum egregiè cadere oſtendit. Notat pariter Arnoldus [m] Abbas Lubecenſis, cùm Henricus Abbas de Brunſuic, Epiſcopus Lubecenſis conſecraretur, *inuentum eſſe in textu Euangelij, quod ſuper ſcapulas ipſius tenebatur, in fronte vnius paginæ, ecce euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, & in fronte alterius, vir iuſtus & timoratus expectans redemptio-* C *nem Iſraël.* Complura ſimilia alia exempla proferre poſſem, in quibus nemo mirabitur occurrentes Scripturæ ſacræ ſententias pro oraculis habitas, ſi modo vſitatum eſſe vetuſtis temporibus obſeruarit, vt non ſolùm in electionibus, vel ordinationibus, ex verbis ſacri codicis fortuitò lectis omen captarent (prout ex iis quæ in electione [n] S. Martini, [o] S. Aniani, & cæteris referuntur, colligere eſt) verùm etiam vt fœlicem, vel infœlicem conſiliorum ſuorum ſucceſſum ex iis coniicerent, ſacrumque Euangelij codicem nonnunquam ex profeſſo conſulerent; quod te paſſim vſurpatum docebunt [p] Gregorius Turonenſis, Nicephorus [q] Gregoras, Nicolaus [r] Papa, & alij, quamuis iiſce ſortibus ſuperſtitioſè adhærere ſacri [ſ] Canones prohibeant; ſed hæc extra rem.

III. Impoſitionis porrò iſtius Codicis Euangeliorum ſuprà caput Antiſtitis conſecrandi, ratio elegans adfertur à Diuo Dionyſio, [t] *ἐπειδὴ γὰρ ἡ τελεωτικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις, καὶ ἐπιστήμη, τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς δω-* D *ρεῖται, καὶ τελεταρχικῆς ἀγαθότητος, εἰκότως ἐπὶ τῶν ἱεραρχικῶν κεφαλῶν ἐπιτίθεται τὰ θεοπαράδοτα λόγια τὰ περιληπτικῶς, καὶ ἐπιστημονικῶς ἐκφαντορικὰ πάσης θεολογίας, θεουργίας, θεοφανείας, ἱερολογίας, ἱερουργίας, ἐν λόγῳ πάντων τῶν θείων, καὶ ἱερῶν ἔργων τε καὶ λόγων τῶν ὑπὸ τῆς ἀγαθουργοῦ θεαρχίας τῇ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίᾳ δεδωρημένων, &c.* Id eſt, *quoniam perfectiua omnis Sacerdotij virtus, ac ſciētia Pontificibus à Deo afflatis, datur à diuina bonitate myſteriorum auctore, iure ac meritò Pontificiis capitibus imponuntur diuinitus inſpirata Euangelia, quæ comprehenſiuè, & ſcientificè manifeſtant Dei verba, Dei opera, Deique viſiones, ſacra verba, ſacra facta, atque, vt vno verbo complectar, omnes diuinas ac ſacras, & orationes, & actiones, quæ nobis à diuino benefico principio, ſtante hierarchiâ noſtrâ, conceduntur.* Vnde & addit [u] diuinum Pontificem omni quidem facultate quæ Pontificem deceat, præditum eſſe debere, & omnium ſacrorum ſermonum, & operationum, quæ ad hierarchiam pertinent, verâ atque à Deo traditâ ſcientiâ, non illuſtrari modo, verùm eam aliis, vt Pontifici conſentaneum eſt, tradere, quod nos alibi teſtimonium produximus. Non hîc Georgij [x] Pachymeris clariorem explicationem, in eundem ſenſum tamen, retexe-

a Idē in theoria non longè ab initio, quibus ſimilia habet poſt medium.
b Conc. Carthag. 4 c. 2. refertur diſt. 23. c. Epiſcopus.
† aliàs verticem.
c Chryſoſt. infrà.
d Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccl. Epiſcop ord.
e Sacrament. Gregor. poſt medium.
f Pont. Rom. de conſecrat. electi.
g Euchol. de conſecr. Epiſ.
h Albinus de offic. diuin. tit. qualiter Epiſcopus ordinetur in Rom. Eccleſ.
i Amalar. lib. 2. de offic. Eccleſ. cap. 14.
k Nicolaus Sueſſ. in vita S. Godefrid. Ambian. lib. 1. cap. vlt. apud Sur. 8. Nouemb.
l Edinerus in vita S. Anſelmi lib 2. apud Sur. 21 April.
m Arnold cōtinuator chro. Slauorum ab Helmoldo cōſcripti lib. 2. cap. 18.
n Seuerus in vita S. Martini, Paulinus, Fortunatus, Gregor. Turon. in hiſtor. & alij.
o Annal. Eccl. Aurel. lib 2.
p Greg. Tur. lib. 4. hiſt. Franc. cap. 16. lib. 5. cap. 49 lib 8 cap 4.
q Nicephor. Gregoras l. 8.
r Nicolaus 1. in reſponſis ad conſulta Bulgar.
ſ Can. aliquāti, & c. Clericus, 26. q. 5.
t Dionyſ. cap. 5. Eccl. hier. in theoria.
u Ibidem.
x Georg Pachym. paraph. in cap. cit.

mus; non Simeonis [a] Theſſalonicenſis haud diſcrepantem à prædicta expoſitionem; quæ omnes interpretationes eò collimant, vt eo ritu ſignificetur non ſolum quod cognoſcere debeat Epiſcopus diuina omnia facta & dicta, ſed & alios docere ſingulos ſecundùm [b] gratiam, quæ data eſt vnicuique, ſecundùm menſuram donationis à Deo, adeò vt ſi nihil aliud eſſet in iſta ceremonia, ſignificatio certè eſſet illuſtris, & admiratio vtilis ad Epiſcopos qui Eccleſiis præficiuntur, prout fatentur quidam ex [c] hæreticis noſtri temporis, ſacrarum ceremoniarum oſores licet, & infenſi hoſtes. A

IV. Additur & alia eiuſdẽ ritus egregia ratio à [d] D. Chryſoſtomo in eâ oratione, quâ ex profeſſo, *quod veteris, & noui teſtamenti vnus ſit legiſlator*, explicat: fusè enim ibi, quo fine, & cuius rei ſignificandæ causâ, Antiſtitis conſecrandi capiti Codex Euangeliorũ imponatur, nobis ipſe demonſtrat: vbi enim oſtendit conſentaneũ fuiſſe, vt Pontifex legis Moſaicæ tiara caput tectum haberet, vt qui caput eſſet populi, ſibi aliud caput eſſe diſceret, ſtatim hęc ſubdit: *διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν ταῖς χειροτονίαις τῶν ἱερέων τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τίθεται, ἵνα μάθῃ ὁ χειροτονούμενος, ὅτι τὴν ἀληθινὴν τοῦ Εὐαγγελίου τιάραν λαμβάνει, καὶ ἵνα μάθῃ, εἰ ἁπάντων ἐστὶ κεφαλὴ, ἀλλ' ὑπὸ τούτους πράττει τοὺς νόμους, πάντων κρατῶν, καὶ τοῖς νόμοις κρατούμενος, πάντα * λογοθετῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου νομοθετούμενος. διὰ τοῦτο γενναῖός τις τῶν ἀρχαίων (Ἰγνάτιος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ) οὕτως ἱερωσύνῃ καὶ μαρτυρίῳ διαπρέψας, ἐπιστέλλων τινὶ ἱερεῖ ἔλεγε. Μηδὲν ἄνευ γνώμης σοῦ γινέσθω, μηδὲ σὺ ἄνευ γνώμης Θεοῦ τι πράττε. τὸ τοίνυν ἔχειν τὸν ἀρχιερέα τὸ Εὐαγγέλιον, σημεῖόν ἐστι τὸ ὑπεξουσίαν εἶναι. διὰ τοῦτο λέγει Παῦλος περὶ γυναικὸς ἐχούσης κάλυμμα, ὃ ἦν εἰκὼν ἐξουσίας, ἦν οὖν ἡ τιάρα τὸ σχῆμα τῆς ἐξουσίας*, id eſt, *Idcircò etiam in Eccleſiâ cùm ordinantur Sacerdotes, Euangelium Chriſti capiti imponitur, vt diſcat is, qui ordinatur, veram ſe recipere Euangelij tiaram: atque vt diſcat, quamuis ſit omnium caput, ſe tamen legibus iſtis ſubijci: & eum, qui omnibus imperat, legis imperio ſubeſſe; eumque qui omnibus dat mandata, à legibus mandatum accipere. Propterea nobilis vir quidam ex veteribus (cui nomen Ignatius) quique Sacerdotio ſimul, & martyrio decoratus fuit, ad Sacerdotem quendam ſcribens dicebat, Nihil ſine tuâ voluntate geratur, neque item tu quicquam abſque Dei facias voluntate. Quod igitur impoſitum haberet Euangelium Pontifex, ſignum erat eum eſſe ſub poteſtate conſtitutum. Propterea dicit Paulus de muliere, quæ velamen habebat, quod erat imago poteſtatis. Erat igitur tiara figura poteſtatis, &c.* B C

[a] Simeon Theſſal. lib. de myſter. Eccleſ. ſeu Sacramentis.
[b] Ad Epheſ. 4.
[c] Andræas quidã Freyub Lypſicæ academ. Theologus cap. 18. de iure vocãdi, & ordinãdi miniſtros Eccleſiæ.
[d] Chryſoſt. hom. 1. de diuerſis vtriuſque teſtamẽti locis, de vno legiſlatore, &c. tomo 6 ſecund. edit. pariſ.
* νομοθετῶν.

V. Verùm vnum in Pontificali [e] Romano præſcribitur, quod nec in Veteri [f] Ordine Romano, nec in [g] Sacramentali Gregorij, nec apud antiquum vllum auctorem à me lectum eſt, vt nempe poſt acceptum annulum, & baculum paſtoralem, de quibus mox dicemus, Epiſcopo conſecrato liber Euangeliorum de ipſius ſcapulis aſſumptus in manus tradatur à Pontifice conſecrante his verbis conſecrandum alloquente, [h] *Accipe Euangelium prædicare populo tuo commiſſo: potens eſt enim Deus vt augeat tibi gratiam ſuam, qui viuit & regnat, &c.* Quibus verbis præcipuum Epiſcopi officium, prædicandi ſcilicet, committitur, & de eo conſecratus commonetur. Alterum in Sacramentali [i] Gregorij magis ſingulare, in quo nempe Epiſcopo conſecrando, cui Epiſcopi manus impoſuere, patenæ cum oblatis, & calix cum vino porrigenda dicuntur à conſecrante eadem dicente, quæ ſimul cum eo actu Preſbyteris conſecrandis dici ſolent. Vnde D dubitandi occaſio naſcitur, an Sacramentale iſtud alicuius ſimul in Preſbyterum & Epiſcopum ordinationem deſcribat, quæ tunc fieri ſoleret: an verò Epiſcopo conſecrando, cui eminens quædam ſacrificandi (vt alibi [k] explicuimus) poteſtas datur, iterum ſigna huiuſce poteſtatis collatæ tradi ſolerent: dubitationem propono, quam alius ſoluet: nam vtrobique difficultates ſunt non leues.

[e] Pont. Rom. de conſecrat. electi.
[f] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[g] Sacrament. Gregorij ibidem.
[h] Pontif. cit.
[i] Sacrament. Greg. ſuprà.
[k] Vide ſuprà ſect. 1 huius partis, cap. 1. art. 1 § 4. nu. 21. & 22.

ARTICVLVS

Digitized by

ARTICVLVS IV.

De traditione baculi, & annuli Epiſcopo conſecrato apud Latinos.

§. I.

De traditione annuli.

I. ALIA verò apud Latinos conſecrato Antiſtiti tradi ſolent, annulus ſcilicet, & baculus paſtoralis: ex Veteri nempe Ordine [a] Romano, Sacramentali [b] Gregorij, & Pontificali [c] Romano, necnon auctoribus infra citandis. Tradebatur Pontifici annulus in ordinatione, ſicut in renuntiatione ab eodem reddebatur, teſte Carnotenſi Epiſcopo [d] Iuone. Benedictio autem annuli, qui Pontifici traditur, iis verbis præſcribitur in Veteri [e] Ordine Romano; *Creator humani generis, dator gratiæ ſpiritualis, largitor æternæ ſalutis, tu Domine emitte tuam benedictionem ſuper hunc annulum, vt quicumque hoc ſacroſancto fidei ſigno inſignitus incedet, in virtute cœleſtis defenſionis ad æternam vitam ſibi proficiat.* Verborum quoque proferendorum, dum traditur idem annulus, variæ formulæ proferuntur: prima, cuius ſolius meminit Sacramentale [f] Gregorij, ampliſſima hæc eſt. *Accipe annulum diſcretionis, & honoris, fidei ſignum, vt quæ ſignanda ſunt ſignes, quæ aperienda, prodas, quæ liganda ſunt, liges, quæ ſoluenda ſunt, ſoluas: atque credentibus per fidem baptiſmatis, lapſis autem, ſed pœnitentibus, per miniſterium reconciliationis, ianuas regni cœleſtis aperias; cunctis verò de theſauro Dominico noua, & vetera proferas ad æternam ſalutem hominibus, conſolatus gratia Domini noſtri.* Altera, quæ admonitio dicitur, & quæ fuſiori præcedenti aliquando, vt opinor, adnectebatur, iis verbis traditur, [g] *memor ſponſionis, & deſponſationis Eccleſiaſticæ, & dilectionis Domini Dei tui, in die quâ aſſecutus es hunc honorem, caue ne obliuiſcaris illius.* Tertia ibidem refertur, [h] *Accipe annulum Pontificalis honoris, vt ſis fidei integritate ante omnia munitus, miſericordiæ operibus inſiſtens, infirmis compatiens, beneuolentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tanquam de propriis exultans:* ſic enim affectus eſſe ſolet ſponſi erga ſponſam ſuam animus, vt eius ſiue bona ſiue mala ſibi adſcribat, ad condolendum, vel congratulandum paratus. Quarta denique quam ſolum tradit [i] Pontificale Romanum ea eſt, *Accipe annulum, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet Eccleſiam, intemeratâ fide ornatus, illibatè cuſtodias.*

II. Ex quibus formulis multiplex ratio eruitur, ob quam Epiſcopo annulus conſecrato tradatur. Prima eſt, vt ſpecies nuptiarum inter Epiſcopum & Eccleſiam exhiberetur; annulus enim ſponſæ pignoris loco mitti ſolitus fuit, quem pronubum idcircò [k] Tertullianus vocauit, [l] Iuuenalis *ſponſaliorum pignus*; cuius etiam in nuptiis tradendi cauſam hanc refert Hiſpalenſis [m] Iſidorus, *illud verò*, inquit, *quod in primis annulus à ſponſo ſponſæ datur, ſit hoc nimirum vel propter naturæ fidei ſignum, vel propter id magis, vt mutuo pignore eorum corda iungantur.* Plura hac de re paſſim apud auctores prophanos, [n] Agellium, [o] Macrobium, [p] Plinium, & alios. Ad ſignificandum ergo [q] *ſpiritale fœdus coniugij, quod inter Epiſcopum & Eccleſiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in conſecratione intelligitur conſummatum*: annulus Pontifici rectè datur, vt meminerit ſe cum Eccleſia ſua ſanctè copulatum, & auguſtiſſimâ conſecratione deuinctum. Altera annuli ſignificatio eſt, vt Epiſcopi per annuli traditionem dignitas innoteſcat, & apud ipſum ſignatorius eſſe Dei annulus oſtendatur; poteſtaſque nobis beneficia conferendi, quæ à Deo hominibus potiſſima tribui poſſunt: nec peccata noſtra remitti nobis ſolere, niſi Epiſcopi vel Sacerdotum ab ipſo delegatorum miniſterio diuina gratia conſignetur. Annulum autem [r] *τῆς ἀρχῆς σημεῖον, principatus ſignũ*, ſeu, vt loquitur Auguſtinus, [ſ] *miſerabile dignitatis inſigne cenſeri*, nemo ferè neſcit; poteſtatẽ quoque annuli datione ſignificari diſces ex [t] Curtio, [u] Iuſtino, & [x] Arriano, apud quos, quod Alexander

[a] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[b] Sacrament. Greg ſuprà.
[c] Pont. Rom. ſuprà.
[d] Iuo Carnot. epiſt 8 Rich.
[e] Vetus Ordo ſuprà cit.
[f] Sacram. ſup.
[g] Vide Veter. Ord. Rom. ſuprà.
[h] Ibidem.
[i] Pont. Rom. ſuprà.
[k] Tertull. apolog cap. 6.
[l] Iuuenal. Satyr. 6.
[m] Iſidor. Hiſpal. lib. 2 de eccleſ. offic. cap. 19.
[n] Agell. lib. 10 cap. 10.
[o] Macrob. lib. 7 cap 13.
[p] Plinius lib. 33 cap. 1.
[q] Cap. licet, de tranſlat.
[r] Scholiaſtes Ariſtoph. in Equitibus.
[ſ] Auguſt lib. 5. de ciuitate cap. 19.
[t] Curtius lib. vlt. de geſtis Alexand.
[u] Iuſtinus in calce lib 12. & initio 13.
[x] Arrianus in hiſtor.

Macedo extractum ex digito annulum Perdicæ tradidiſſet, ſucceſſorem Imperij eum deſignatum multi credidiſſe referuntur: eaque auctoritate ipſe fretus A cæteris ducibus prouincias diuiſit. Diſces ex [a] Suetonio referente Caligulam Imperij inſignia auidè expetentem Tiberio cum morte luctanti annulum detraxiſſe. Diſces ex [b] Niceta, qui Iſaacum Comnenum è digito patris Alexij ſignatorium annulum, σφραγιστήρα δακτύλιον, ſubduxiſſe narrat, vt eo viſo milites ſibi maius palatium aperirent. Diſces maximè ex [c] Ambroſio, qui Patriarchæ Ioſeph dignitatis à Pharaone collata ornamenta exponens, è quibus vnus erat annulus, quem Scriptura [d] ſacra Pharaonem è digito ſuo extraxiſſe, & manui Ioſephi inſeruiſſe teſtatur, hæc verba profert, [e] *Quid enim ſibi vult annulus digito eius inſertus, niſi vt intelligamus Pontificatum ei fidei eſſe delatum, vt alios ipſe ſignaret?* Nam quod Pontificatũ annulo exprimi doceat Ambroſius, ad præſentẽ expoſitionem idoneũ eſt argumentũ: ſed cur *Pontificatum fidei* annuli traditione ſignificari docuit, non ità cõſtat: niſi fortè quia quemadmodũ [f] ſcriptæ tabulæ fidem apud Romanos minimè merebantur, niſi quæ ſignatorio annulo eſſent munitæ; ita nec prædicatio diuini verbi, neque Sacramentorum collatio legitima, B ſed furtiuè vſurpata cenſetur, niſi Pontificiâ auctoritate approbata fuerit. Annulis [g] autem ad ſignandum veteres vſos fuiſſe lippis & tonſoribus notum eſt. Verùm tertiam quandam rationem, ob quam annulus daretur Epiſcopo, ſuggerunt verba Ambroſij, quod propria Epiſcopi poteſtas annulo conuenientiſſimè ſignificetur; nam cùm tria tantum ſint Sacramenta quæ characterem conferunt, ſeu animæ ſpiritale ſignum imprimunt ex Theologis, ex his tribus Baptiſmum ſoli Epiſcopi ſolemniter conferre olim ſolebant, Confirmationem autem, & ſacrum Ordinem ſoli ipſi tanquam ordinarij miniſtri conferre poſſunt: quo fit, vt, quia animarum conſignandorum peculiarem poteſtatem habent, annulum ſignatorium in ſui conſecratione accipiant. Quartum addere poſſumus, per annulum ſcilicet dona Spiritus ſancti, variaſque gratis datas ſignificari, quæ inſtar annuli in circulum girantur, quia inter ſe connexa, & à Deo deriuata in Deum tendunt; ad quod alludens Eccleſiaſtes, C [h] *luſtrans vniuerſa in circuitu pergit ſpiritus, & in circulos ſuos reuertitur.*

III. Quæ autem de annuli Epiſcopalis ſignificatione diximus, plures non infimæ notæ auctores confirmant. Primò quidem Iſidorus [i] Hiſpalenſis, & ex eo [k] Aquiſgranenſe Concilium ſub Ludouico Pio iis verbis, *datur & annulus propter ſignum Pontificalis honoris, vel ſignaculum ſecretorum.* Deinde [l] Beda in collectaneis, *annulum* habet Epiſcopus, *vt Sacramenta Dei non omnibus aperiat.* Tertiò Rupertus, [m] *annulus digiti donum ſignificat Spiritus ſancti, &c. non ergo abs re in eius digito gemmatus fulget annulus, per cuius miniſterium Chriſtus Dominus tam fulgida diſtribuit dona ſancti Spiritus.* Quam Ruperti ſententiam clariùs explicat Innocentius tertius, [n] *annulus,* inquit, *digiti donum Spiritus ſancti ſignificat; digitus articularis atque diſtinctus Spiritum ſanctum innuit, ſecundùm illud,* [o] *digitus Dei eſt hic, & alibi,* [p] *ſi in digito Dei eiicio dæmonia, &c. Ipſe verò de plenitudine ſua ſecundum differentes donationes diſtribuit, alij, ſecundùm Apoſtolum,* [q] *dans ſermonem ſcientiæ, alij gratiam curationum, &c. quod & viſibilis Pontifex imitatur, alios in Eccleſiâ conſtituens Sacerdotes,* D *alios Diaconos, alios Subdiaconos.* Non hanc autem ſolam, ſed & alteram ſignificationem confirmat idem Innocentius iis verbis, [r] *annulus eſt fidei Sacramentum, in quo Chriſtus ſponſam ſuam Eccleſiam ſubarrhauit, vt ipſa de ſe dicere valeat, annulo ſuo ſubarrhauit me Dominus, id eſt Chriſtus, cuius cuſtodes & pædagogi ſunt Epiſcopi, & Prælati annulum pro ſigno ferentes in teſtimonium.* Poſt hæc autem audiendus eſt in prædictorum confirmationem Stephanus Eduenſis, [ſ] *annulus,* inquit, *in digito, Eccleſiam cuius miniſter eſt Epiſcopus, ſponſam Chriſto aſſociat, & fulgore ſuo dona Spiritus ſancti fulgentia demonſtrat.* Audiendus denique Honorius Preſbyter Auguſtodunenſis ita locutus, [t] *annulus velut accuſatio ſecretorum ſigillatori* Epiſcopo *traditur, vtque ſponſa Chriſto ſecreta ſcripturarum annulo fidei conſignet.*

IV. Iis addendus Demetrius Chomatenus, qui in reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam Dyrrachij Metropolitanum, licet Latinos Epiſcopos ſuggillet, quod annulos corporaliter geſtent, ſpiritaliter tamen quomodo ipſi ferendi

ſint

[a] Sueton cap. 73 lib. 3.
[b] Nicetas Choniates lib. 1 hiſtor.
[c] Ambroſ. lib. de Ioſeph. cap. 7.
[d] Geneſ. 41.
[e] Ambroſius ibid.
[f] Videl. 22. § ſignũ autem, ff. qui teſtam. fa. c. poſſ. l. 11. ff. de iniuſto, rupto. § 1. l. ad teſtamentum, ff. de teſtam. & tis, l. ſignatorius, ff. de verbor. ſignificat. l. a l. teſtium, ff. de teſtibus, & alibi paſſim.
[g] Auctores paſſim.
[h] Eccleſ. cap. 1.
[i] Iſidor. Hiſpal. lib. 2 de eccleſ. offic. cap. 5.
[k] Aquiſgr. c. 9.
[l] Beda in collectan. de 7 Ordinibus.
[m] Rupertus lib. 1. de diuinis officiis cap. 25.
[n] Innocẽt. 3. lib. 1 myſt. Miſſæ cap. 46.
[o] Exodi 8.
[p] Lucæ 11.
[q] 1 ad Cor. 12.
[r] Innoc. cit.
[ſ] Stephanus Eduenſis de Sacrament. Alt. cap. 11.
[t] Honorius in gẽma animæ lib. 1. cap. 85.

Digitized by

A ſint oſtendit, myſticas aliquas annuli ſignificationes proferens; ſic enim ipſe,[a] τὸ δακτυλιοφορεῖν δὲ, τοῖς μὲν κατὰ πνεῦμα περιπατοῦσι, πνευματικῶς ἐκλαμβάνεται. ἐπειδὴ γὰρ νυμφίος ὁ Χριστὸς καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν καθαρῶν καὶ παρθένων ψυχῶν ὀνομάζεται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἁπανταχοῦ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν προεστῶτες, νυμφίοι προσαγορεύονται, ὡς δακτύλιον τὴν σφραγῖδα λαβόντος τοῦ πνεύματος. ὅτι καὶ σωτὴρ ἐν δακτύλῳ, τουτέστι τῷ ἁγίῳ πνεύματι, τὰ δαιμόνια ἐκβάλλειν πρὸς τοὺς ἀπειθεῖς ἔλεγεν Ἰουδαίους, οἱ Βεελζεβοὺλ ἐπιρτόμουν ἔχειν αὐτὸν, καὶ τὸν ἐπανήκοντα δὲ ἄσωτον υἱὸν δακτυλίῳ χρυσῷ ἐπικόσμησεν. ὅλον δηλαδὴ τοῦτον ἐκ τελείας πνευματικὸν ἀντὶ σαρκικοῦ. τοῖς γε μὴν Λατίνοις οὐ πνευματικῶς, ἀλλὰ σαρκικῶς, οὐδ' ὑπερκοσμίως, ἀλλὰ κοσμικῶς τὴν τοῦ δακτυλίου προσηγορίαν ἐκλαμβανομένοις, περισπούδαστον γίνεται τὸ δακτυλιοφορεῖν, ὡς τῶν Ἐκκλησιῶν δήπουθεν μνήστορσιν, *Annulum autem ferre, iis quidem qui ſecundum ſpiritum ambulāt ſpiritaliter accipitur; quemadmodum enim Chriſtus Eccleſiæ, mundarumque, & virginearum animarum nominatur ſponſus, ſic qui vbique ſunt ſanctarum Eccleſiarum Præſules, ſponſi appellantur, annulo accepto, B & ſpiritus ſigillo Quod & Saluator in digito, hoc eſt ſancto Spiritu ſe dæmonia eiicere incredulis dicebat Iudæis, qui eum conuitio, quaſi Beelzebub haberet, conſectabantur: & prodigum filium reuerſum aureo annulo exornauit, totum videlicet hunc faciens ſpiritalem pro carnali. At Latinis non ſpiritaliter, ſed carnaliter, neque ſupramundanè, ſed mundanè annuli appellationem accipientibus, ſtudio magno affectatum eſt annulos geſtare vtpote Eccleſiarum ſponſis.* Hæc ſchiſmaticus Græcus, quacumque abreptâ occaſione, conuitia in Latinos non ſatis prudenter effundit; neque enim annuli corporalis geſtatio ſpiritalem & myſticam ſignificationem eiuſdem præpedit, quin potius ad eam iuuat, & tacitè geſtantium animos ſollicitat, vt id exterius exprimant, quod exterius portendunt, quemadmodum nec cæteri ritus ſenſibiles, quorum Græcia maximè ferax eſt, inuiſibilia eorum ſignificata interuertunt.

[a] Demetrius Chomatenus in reſponſis ad Cabaſilam. Reſpō. lib. 2. apud Leunclauis Græco-Rom. lib. 5.

§. II.

De traditione Baculi Paſtoralis.

C V. Baculum paſtoralem in ordinatione traditum, præter prædicta, plura alia auctorum teſtimonia probant, quorum aliqua mox, dum eius ſignificationes recludemus, à nobis proferenda ſunt. Idipſum etiam oſtendi poteſt; tum quod reſtituendo Epiſcopo ſuæ dignitati, qui innocens poſt depoſitionem declaratus fuerit, Concilium Toletanum 4.[b] *annulum & baculum* reddi præcipiat. Tum quod Epiſcopis, qui vel deponuntur, vel dignitati cedunt, baculum quoque ereptum fuiſſe, vel ab ipſis vltrò redditum comperiamus: ſic enim in octaua[c] Synodo generali, ingreſſo Photio ad Synodum cum baculo, Maximus Romani Pontificis Legatus iuſſit auferri baculum, dicens, *baculus ſignum eſt dignitatis paſtoralis, quod hic habere nullatenus debet, quia lupus eſt non paſtor*: teſtaturque Iuo[d] Carnotenſis Gaufridum prædeceſſorem ſuum, *ſe purgare non valentem, virgam paſtoralem reddidiſſe & annulum*: multoſque,[e] quod per laicam inueſtituram inde- D bitè conſtituti eſſent, reddidiſſe paſtorales virgas, dignitati renuntiantes. Tum quod in Conciliis paſſim, & conuentibus ſacris Epiſcopos baculos paſtorales geſtaſſe ex hiſtoriarum lectione compertum ſit. Legimus v. g. apud VVilelmū[f] Malmeſburienſem in Concilio Claromontano, cui Vrbanus ſecundus Pontifex interfuit, tredecimque Archiepiſcopi cum eorum Suffraganeis, ducentas quinque paſtorales virgas numeratas fuiſſe. Tum quod[g] Goffridus Vindocinenſis annulum & virgam, cum ab iis dantur, à quibus debent, Sacramenta nominet, ſine quibus hominū conſecratio fieri non poſſit. Tum denique, quod doceat[h] D. Bernardus ritum inueſtiendi Epiſcopum, *per annulum & baculum receptum fuiſſe*. Vnde diuturna controuerſia inter Eccleſiaſticos & temporales principes mota olim fuit de inueſtitura per annulum & baculum, quam principes vſurpabant, eidem verò Summi Pontifices acrius reſiſtebant: qua de re à nobis fortè fuſiùs alibi dicetur.

VI. Benedictio Paſtoralis baculi, in Veteri[i] Ordine Romano hæc legitur, *Deus ſine quo nihil poteſt benedici vel conſecrari, hunc baculum benedicere dignare, vt quo-*

[b] Concil. Tolet. 4. c. 27.
[c] Octaua Synod. Conſtātinop. act. 7.
[d] Iuo epiſt. 8. Richerio.
[e] Idem epiſt. 236.
[f] VVilelm. Malmeſbur. lib 4 hiſt. cap. 1.
[g] Goffridus Vindocin. epiſt 11. Rainaldo, lib. 3.
[h] Bernardus ſerm. de Baptiſmo.
[i] Vetus Ordo Rom. vbi de conſecr. Epiſcopi.

Digitized by Google

tieſcumque famulus tuus illum geſtando, & te in corde tenendo, per hunc ſuſtentatur, tuæ A
benedictionis vbertate repleatur. Tradendo baculo eæ quoque formulæ recitandæ præſcribuntur: prior, [a] *Accipe baculum paſtoralis officij, ligandi, atque ſoluendi; & ſis in corrigendo perſeuerans, iudicium ſine irâ tenens, in fouendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquilitate ſeueritatis cenſuram non deſerens.* [b] Altera, (quam pariter memorat [c] Sacramentale Gregorij) *Accipe baculum ſacri regiminis ſignum, vt imbecilles conſolides, titubantes confirmes, prauos corrigas, rectos dirigas in viam ſalutis æternæ, habeaſque poteſtatem erigendi dignos, & corrigendi indignos, cooperante Domino noſtro.* A priori formula non multum deflectunt Pontificale[d] Romanum, [e] Innocentius tertius, [f] Durandus, & alij: *accipe,* inquiunt, *baculum paſtoralis officij, vt ſis in corrigendis vitiis piè ſæuiens, iudicium ſine irâ tenens, &c.*

VII. Baculum paſtoralem Græcos geſtaſſe ſolitos, ex iis quæ diximus, de Photio Conſtantinopolitani throni inuaſore, ſatis ſuperque patet: cui plura ſimilia congerere poſſemus. Hunc autem non ab ordinatoribus ſuis, ſed ab Imperatore Patriarchas ſumere ſolitos, cùm ab eo deſignantur, docet [g] Codinus, B εἶτα ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τῆς ἀναβάθρας ἀνελθὼν, λαμβάνει τὸ δικανίκιον ἀπὸ τῆς τοῦ βασιλέως χειρός. *Deinde Patriarcha aſcendens in anabathram, ſceptrum, ſeu paſtorale pedum accipit ab Imperatoris manu.* Δικανίκιον porrò paſtoralem baculum rectè ſignificat, quaſi *iudicialem virgam*, nam Iudices baculum, ſeu ſceptrum olim inter iudicandum geſtaſſe teſtatur [h] Homerus.

——————— σκῆπτρον
Ἐν παλάμαις φορέουσι δικασπόλοι οἵτε θέμιστας
πρὸς Διὸς εἰρύαται).

Id eſt ——————— *ſceptrum*
In manibus geſtant, præfecti qui vrbibus, æquum
Pro Ioue conſeruant.

Vnde δικανίκιον cum ſceptro confuſum, eoque nomine Imperatorium ab eodem [i] Codino non multo ante citato vocatum eſt: eoque ipſo vocabulo paſtorale pedum nominatum à [k] Phranſe, & [l] Gennadio Scholario, dum vterque ab G Imperatore Patriarchã illud recipientẽ deſcribit: fortè quod baculus paſtoralis & ſceptrũ apud Græcos non parũ differrent. Æſchylus [m] ex antiquis ſceptrum βακτρὸν πεισίμβροτον nuncupauit, id eſt, *baculum populos regentem*: eadem paſtoralis pedi deſcriptio eſt. Hæc duo tamen expreſsè diſtinguit Carolus Magnus apud [n] Monachum Sangallenſem, *quidam*, inquit, *ex Epiſcopis non contentus Epiſcopatu, quem in primâ Germaniæ ſede retinet, ſceptrum noſtrum, quod pro ſignificatione regiminis noſtri aureum ferre ſolemus, pro paſtorali baculo, nobis ignorantibus, ſibi vendicare volui:* quidquid verò ſit ea de re, ritum porrò tradendi baculi paſtoralis in ordinatione Epiſcopali vſitatum apud Græcos, ex ipſorum [o] Euchologio non aduertimus.

VIII. Legimus Decretalem [p] Innocentij tertij, in qua Pontifex, ſecundùm [q] aliquos Patriarcham Conſtantinopolitanum, ſecundùm [r] alios Bulgariæ Primatem monet, vt pedum paſtorale, ſicut & cæteri Pontifices, geſtet, *& licet,* inquit Romanus Pontifex, *non vtatur baculo paſtorali, tum propter hiſtoriam, tum etiam* D *propter myſticam rationem, tu tamen ad ſimilitudinem aliorum Pontificum poteris eo vti, quorum omnium rationem idem Cardinalis ſicut à nobis accepit, te poterit edocere.* Quænam ſit illa hiſtoria, quænam myſticâ ratio ob quam Summus Pontifex baculo paſtorali non vtitur, ſatis difficile eſt probatis auctoritatibus confirmare. [ſ] Gloſſa hiſtoriam quandam refert S. Martialis, qui miſſus à D. Petro in Germaniam cum ſocio quodam ſuo Matthæo, eo mortuo rediit ad D. Petrum, à quo baculum accepit, quo ſocium vitæ reſtituit. Plurima huic hiſtoriæ refragantur, nec ab vllo probato auctore narratur. Probabile eſt Gloſſam hallucinari, & eam voluiſſe referre hiſtoriam, quam alibi prædictus [t] Innocentius 3. retulit; Sanctum ſcilicet Eucharium primum Treuirenſem Epiſcopum miſſum fuiſſe in Gallias à S. Petro, cum SS. Valerio, & Materno, qui eum in Præſulatu exceperunt: ex iis verò poſtremum directo à D. Petro baculo à mortuis ſuſcitatum fuiſſe: in cuius rei memoriam obſeruatum, vt Summus Pontifex ſucceſſor Petri baculo minimè

a Ibidem.
b Ibidem.
c Sacrament. Gregor. poſt medium.
d Pont. Rom. tit. de conſecr. electi.
e Innocent 3. lib de myſter. Miſſæ cap. 62.
f Durandus in rationali diuin. offic.
g
h Homerus Iliados I.
i Codinus cit. cap. num. 7.
k Phranſes lib. 3. chron. cap. 19.
l Gennadius Scholar. in hiſtor. polit. lib. 1. Turcograec. pag. 15.
m Æſchylus in tragœdia, quæ inſcribitur Choëphori.
n Monachus Sangallenſ. lib. 1. cap. 10.
o Euchologi. Græc.
p Cap. vnic. de ſacrâ Vnctione.
q Gloſſ. in dict. cap. & alij.
r Geſta Innocent. 3 citanda inferiùs, vbi de ſacra Vnctione.
ſ Gloſſ. v. hiſtor. in dict. cap.
t Innocent. 3. lib. 1. de myſteriis Miſſæ, cap. 62.

A minimè vteretur, præterquam, inquit [a] D. Thomas, in Eccleſia Treuerenſi. Myſticas rationes Gloſſa [b] eadem, necnon Ioannes [c] Andræas aliquas excogitant, quæ hunc morem firmẽt, vt quod Papa iuriſdictionem habeat à Deo, Epiſcopi autem ab hominibus, ideoque baculos in ſua conſecratione hi recipiant, ille non recipiat: item quod à nullo Papa corrigi poſſit ſi deliquerit, Epiſcopi verò poſſint: quod ad trahendum ad ſe Papa baculo non indigeat, qui ſemper habiturus ſit oues, quia numquam Eccleſia eſt deſitura: cùm è contra cæteræ particulares Epiſcoporum Eccleſiæ deficere queant, ideoque earum Epiſcopus baculo indigeat, quâ errantes oues ad ſe reuocet: hæc & alia diuerſa myſticè à quibuſdam dicuntur, cùm tamen omnes conueniant, propter plenitudinem poteſtatis baculum Summo Pontifici non tradi, qui non tantum ouium, ſed & paſtorum Summus Pontifex eſt. Sed hæc aliis pleniùs diſcutienda relinquimus.

IX. Dubium autem non leue ſuboriri poteſt, an paſtorali baculo Summus B Pontifex ſemper caruerit: reperio enim quædam apud auctores non improbandos teſtimonia, quæ & Summos Pontifices baculum paſtoralem olim geſtaſſe demonſtrãt, & in ordinatione ſua ſibi aſſumpſiſſe (licet fortè non ab aliorũ manu) probabiliter innuant. Nam de Benedicto Antipapa ſic loquitur [d] Luitprandus. *Poſthac pallium ſibi abſtulit, quod ſimul cum Pontificali ferula, quam manu geſtabat, Domino Leoni Papæ reddidit, quam ferulam idem Papa fregit, & fractam populo oſtendit, deinde Benedictum in terrâ ſedere præcepit: cui caſulam, quam planetam vocant, cum ſtolâ pariter abſtulit, &c.* Similiterque [e] Regino, *Leo Apoſtolicus coadunatâ multorum Epiſcoporum Synodo, eundem Benedictum Romanæ Sedis inuaſorem, iudicio omnium ab inuaſo gradu depoſuit, & Pontificale pallium, quod ſibi impoſuerat, abſcidit: ferulamque paſtoralem manu eius abreptam, coram omnibus in fruſta confregit, &c.* Addere etiam poſſem Conſtantinum [f] in donatione facta Syluestro, quæ ſiue vera ſit, ſiue ficta, ſaltem à pluribus ſæculis peruulgata eſt, referturque tum à [g] Balſamone, tum ab C aliis Græcis, Latiniſque auctoribus, in ea, inquam, inter cætera Summo Pontifici Conſtantinum concedere *τὰ βασιλικὰ σκῆπτρα, Regia ſceptra, ſeu Imperialia;* ſceptra enim iſta nihil aliud fuiſſe, quàm baculos, quos Principes, aut Duces, tanquam inſignia dignitatis manu geſtabant, & quos ad Eccleſiam tranſlatos paſtorales baculos dictos fuiſſe, ex prædictis [h] conſtat.

X. Baculi porrò paſtoralis variæ myſticæ ſignificationes referuntur: primò enim baculus paſtoralis datus eſt, tanquam dignitatis inſigne: nam virga, ſeu baculus apud [i] veteres poteſtatis, & dignitatis inſigne habitus eſt: vnde & *ῥάβδοὶ καμπύλαι,* quarum formam paſtorales iam baculi exprimunt, *laconum in pretio fuerunt,* teſte [k] Platone. 2. paſtoralia ferè omnia officia baculo paſtorali ſignificari poſſunt. Docet Iſidorus [l] Hiſpalẽſis, cuius verba exſcripſit Synodus [m] Aquiſgranenſis, *huic autem, dum conſecratur, datur baculus, vt eius indicio ſubditam plebem, vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum ſuſtineat.* [n] Beda, *Baculum habet Epiſcopus, vt ſubditos regat, infirmos ſuſtineat.* Innocentius tertius, [o] *Baculus* D *correctionem ſignificat paſtoralem.* Item. [p] *Ideò eſt acutus in fine, rectus in medio, retortus ſiue recuruus in ſummo, quia Pontifex debet tangere pigros, regere debiles, colligere vagos.* Hoc ipſum olim lapis quidam [q] Marmoreus Tholoſæ repertus nos docuit, cui SS. Petri & Saturnini pedum paſtorale geſtantis imagines cum hoc verſu inſculptæ ſunt.

Curua trahit, quos recta regit, pars vltima pungit.

Sed & [r] Honorius Auguſtodunenſis expreſſiùs idipſum ſignificat, *per baculum, quo infirmi ſuſtentantur, auctoritas doctrinæ deſignatur: per virgam, quâ improbi emendantur, poteſtas regiminis figuratur. Baculum ergo Pontifices portant, vt infirmos in fide per doctrinam erigant: virgam baiulant, vt per poteſtatem inquietos corrigant: quæ virga vel baculus eſt recuruus, vt aberrantes à grege, docendo, ad pœnitentiam trahat; in extremo eſt acutus, vt rebelles excommunicando retrudat, hæreticos velut lupos ab ouili Chriſti poteſtatiuè exterreat.* A quo non diſcedit [ſ] Hugo à S. Victore iis verbis, *Epiſcopo dum regimen Eccleſiæ committitur, baculus, quaſi paſtori traditur: in quo tria notantur, quæ ſignificatione non carent, recuruitas, virga, cuſpis: ſignificatio hoc carmine continetur.*

[a] D. Thomas in 4. diſt. 24. q. 2. art. 9.
[b] Gloſſa ſup.
[c] Ioan. Andr. in dict. cap.
[d] Luitprãdus lib. 6. hiſtor. in fine.
[e] Regino Chron. ci lib. 2.
[f] Donatio Conſtantini tomo 1. Cõc. Seuerini Binij.
[g] Balſamon in Nomocan. tit 8. cap. 1.
[h] Suprà initio §.
[i] Vide Ouid. lib. 5. Triſtiũ eleg 7. Iuuenal. Satyr. 14. Statius lib. Syluar. Liuiũ lib. 45. Florũ lib 3 & alios.
[k] Plato in Protagora.
[l] Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de offic. cap 5.
[m] Aquiſgran. ſub Ludouico cap. 9.
[n] Beda in collectan. de 7. Ordinib. tomo 3.
[o] Innocent. 3. lib. 1 de myſteriis Miſſæ cap. 62.
[p] Ibidem.
[q] Lapis quidã Marmoreus Tholoſæ repertus.
[r] Honorius in gemmâ animæ lib. 1. cap. 218.
[ſ] Hugo cap. 40. lib de Sacrament.

Digitized by Google

Collige, ſuſtenta, ſtimula, vaga, morbida, lenta A
Hoc eſt paſtoris, hoc virga figurat honoris.
Item, *Attraho peccantes, iuſtos rego, pungo vagantes*
Officio triplici ſeruio Pontifici.

[a] Honorius gemmæ lib. cit. cap. 217.
[b] De virga iſta Moyſis, vide paſſim lib. Exodi.
[c] Ibidem.
[d] Marci 6.

XI. Denique prædictus [a] Honorius antiquæ & nouæ legis exemplis virgam iſtam paſtoralem Epiſcopis deferendam eſſe probat, [b] *Moyſes quippe*, inquit, *dum oues pauit, virgam manu geſtauit; hanc ex præcepto Domini in Ægyptum pergens ſecum portauit; hoſtes ſignis per eam factis terruit, qui veluti lupi oues Domini ſtrangulabant; gregem Domini de Ægypto per mare rubrum hac virgâ eduxit, paſtum de cœlo, potum de petris hac produxit, ad terram lac & mel fluentem, velut ad paſcua, hac virgâ induxit*: & paulò pòſt, [c] *in Euangelio quoque Dominus Apoſtolis præcepit, vt in prædicatione nihil præter virgam* [d] *tollerent, & quia Epiſcopi paſtores gregis Domini ſunt, vt Moyſes, & Apoſtoli fuerunt, ideò baculum in cuſtodia preferunt.*

B

CAPVT X.

De ſacra Vnctione.

ARTICVLVS I.

An antiquitus vſitatus mos fuerit vngendorum Sacerdotum apud Græcos.

§. I.

Argumenta pro parte affirmante continens.

I. CELEBRIS prædictis omnibus ritibus ceremonia ſuccedit ſacræ Vnctionis, cùm Preſbyteri, & Epiſcopi inungi ſolent, non cæteri inferiorum Ordinum Clerici. De hac quinque potiſſimæ quæſtiones occurrunt pertractandæ. C Prima, an apud Græcos antiquitus Vnctio iſta viſibilis in ordinatione vſitata fuerit. Altera, an apud Latinos vetus hic mos exiſtat. 3. quo ritu vnctio Sacerdotum fieri ſoleat. 4. quæ ipſius Vnctionis in ſacris ordinationibus vſurpatæ, totiuſque huius ritus ſignificatio videatur. Quinta denique, quot aliæ ſint Vnctionum ſpecies, ex quibus regia præſertim, quæ Pontificiam & Sacerdotalem imitatur, nobis eſt fuſiùs exponenda.

[e] Dionyſius cap. 4. de Eccleſ. hierarch. in Myſter.
[f] Idem eod. cap. in Theoriâ.
[g] Ibidē paulò pòſt.
[h] Maxim. in dict. cap. Dionyſ.
[i] Ibidem.

II. Quod ad primam quæſtionem attinet, vtrum apud Græcos antiquitus obſeruata fuerit vnctio Sacerdotum conſecrandorum, res iſta videtur controuerſa, & quæ in vtramque partem variis ſuaderi poteſt argumentis; pars affirmatiua iis vtique fulcitur. Primò, quia innuere videtur non ſemel [e] Dionyſius ſacrum vnguentum ad omnem conſecrationem, etiam ſacrorum Dei miniſtrorum, adhiberi: eo enim capite, quo eius vim admirabilem, ac diuinam enarrat, hæc generatim habet, *αὐτῷ χρῆται πρὸς πᾶσαν σχεδὸν ἱεραρχικὴν τελεσιουργίαν, illo* (vnguento ſcilicet) *vtitur* (Pontifex) *in omni fere Pontificio munere.* Deinde generalius, D & abſque vlla reſtrictione loquens hoc eodem capite adiungit, [f] *καὶ προσέτι τὸ θειότερον ὅτι τῷ θείῳ μύρῳ χρῆται πρὸς παντὸς ἱεροῦ τελεσιουργίαν, ἐναργῶς ἀποδεικνύουσα κατὰ τὸ λόγιον ἁγιάζοντα τὸν ἁγιαζόμενον, ὡς ἀεὶ ταυτὸν ὄντα ἑαυτῷ κατὰ πᾶσαν τὴν θεαρχικὴν ἀγαθουργίαν: quodque etiam diuinius eſt, diuino vnguento vtitur in cuiuſuis rei ſacræ conſecratione, apertè monſtrans, ſecundùm ſcripturam, eum qui ſanctificatur, alios ſanctificare, vt qui ſibi ſemper ſit ſimilis, in omni boni efficientiâ à diuino principio procedente.* Et paulò pòſt explicans [g] cur vnguentum ſacrum, *τελετὴ* vocitetur, *ἔστι γὰρ αὐτοῦ τελετὴ, καὶ τὸ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς ἁγιάζεσθαι, καὶ τὸ θεουργικῶς ἅπαντα τελεῖν, καὶ ἁγιάζειν τὰ τελούμενα, eſt enim eius τελετὴ, id eſt ſacra operatio, vt &, quantum in nobis eſt ſecundùm humanam decentiam, ſeu exiſtentiam ſanctificemur, & diuinâ efficaciâ omnia perficiamus, & ſanctificemus, quæ perficienda ſunt.* Vnde & Maximus in eumdem D. Dionyſium ait, [h] *δι' αὐτοῦ γὰρ ἅπαν ἅγιον τελειοῦται, per vnguentum omne ſanctum perficitur*; item, [i] *τελειοῖ γὰρ πάντα τὸ θεῖον μύρον ἐπιχριόμενον, ὥσπερ ἡ μετάληψις τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος, perficit enim omnia diuinum vnguentum illiniens, ſicut participatio*

A *tio corporis & ſanguinis.* Quare ſicut nemo ordinari ſolet, niſi qui prius corpori & ſanguini Chriſti communicat, ita nec qui diuino vnguento non fuerit delibutus.

III. Secundò, S. quoque Gregorius Nazianzenus, non ſemel ſacræ Vnctionis in ordinatione vſitatæ videtur meminiſſe. Primò [a] enim agens aduerſus Iulianum iam Presbyter conſecratus, *ἔχω τι καὶ μῦρον (ἀλλ' ᾧ χρίονται μόνοι ἱερεῖς τε καὶ βασιλεῖς, ὄντι ποικίλῳ τε καὶ πολυτελεῖ, καὶ δι' ἡμᾶς κενωθέντι) μεγάλου μυρεψοῦ τέχνῃ συγκείμενον. εἴθε μοι γένοιτο τούτου τοῦ μύρου τὴν εὐωδίαν προσβαλεῖν τῷ Θεῷ, vnguentum quoque ipſe quoddam habeo (ſed quo Sacerdotes ſolum & Reges vnguntur, vtpotè vario & exquiſito, & noſtra cauſa effuſo) magni vnguentarij arte confectum: atque vtinam mihi ſuauem eius odorem Deo offerre contingat.* Secundo, [b] de ſua ad Patrem, & Baſilium, poſt reditum ex fuga, conſecratione in Epiſcopum loquens, *διὰ τοῦτο χρίεις τὸν ἀρχιερέα, καὶ περιβάλλεις τὸν ποδήρη, idcirco,* inquit, *me Pontificem vngis, ac podere cingis*: pluraque ibidem de eadem Vnctione ſubiungit. Tertiò, oratione [c]

B ad Gregorium Nyſſenum, Baſilij magni fratrem poſtridie illius diei, quo creatus fuerat, vbi patrem ſuum Moſi, & eundem Nyſſenum Aaroni comparauit, de Patre mox ſubdit, *τούτων ὁ μὲν ἔχρισεν ἡμᾶς, καὶ κρυπτομένους εἰς μέσον ἤγαγεν, horum alter nos vnxit, & latentes in medium produxit.* Quartò, [d] Apologeticam ipſe orationem ad Patrem, præſente Baſilio, cum Saſimorum Epiſcopus creatus eſt, ita exorditur, *πάλιν ἐπ' ἐμὲ χρίσμα, καὶ πνεῦμα, rurſum ſuper me vnctio & ſpiritus.* Quintò, [e] in oratione, quam habuit ipſe in laudem Baſilij, ad eius ordinationem ab exteris regionibus vocatos, *τοὺς χρίσοντας ἄνδρας, viros* pietate præſtantes, & zelo flagrantes, *eum vncturos*, conueniſſe teſtatur: itemque Gregorium Patrem narrat ab ordinatione Baſilij redeuntem ab impoſitione manuum, *καὶ ἐκ τῆς χρίσεως, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ χριοθέντος, & ab vnctione, atque ab eius qui vngebatur capite* roboratum, reuerſum fuiſſe. Sextò, [f] oratione in Paſcha, & in tarditatem hæc ſimiliter habet, *μυστήριον ἔχρισέ με, myſterium vnxit me*, ſeu dies feſtus vnxit me, ac ſi diceret, die feſto ſe in Sacerdotem vnctum fuiſſe. Similis phraſis Gregorij [g]

C Nyſſeni tractatu de virginitate, *πῶς ἱερατεύεις Θεῷ εἰς αὐτὸ τοῦτο χρισθείς, quomodo Dei Sacerdotio fungeris qui ad hoc ipſum vnctus es?* Non eſt autem probabile ſocies Nazianzenum de ordinatione loquentem Vnctionem memoraſſe, ſi ſpiritualem tantum & myſticam intellexiſſet, nec vlla viſibilis in eo Sacramento Vnctio in vſu ſuo tempore fuiſſet: quam etiam Nyſſeni loquendi modus videtur indicare.

IV. Tertiò apud alios quoque antiquos auctores vnctio Sacerdotibus tribuitur, & in ordinatione tanquam vſitata refertur. Legimus apud [h] Euſebium, & [i] Nicephorum, Panegyricam orationem in Encæniis in laudem Paulini Tyriorum Epiſcopi, & aliorum Præſulum recitatã, cuius illud eſt exordium, *ὦ φίλοι Θεοῦ, καὶ ἱερεῖς, οἱ τὸν ἅγιον ποδήρη, καὶ τὸν οὐράνιον τῆς δόξης στέφανον, τό τε χρίσμα τὸ ἔνθεον, καὶ τὴν ἱερατικὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος στολὴν περιβεβλημένοι, O amici Dei, & Sacerdotes, qui ſacroſancto talari indumento, cæleſti gloriæ corona, diuina Vnctione, & ſacratâ ſancti*

D *Spiritus ſtolâ circumueſtiti.* De ſancto Nicolao, inquit [k] Metaphraſtes, *ſancta Epiſcoporum Synodus, vnà cum Clero, cùm quicquid iuſtum eſt, ac fit de more, in eo diſpoſuiſſent, eum Pontificatus chriſmate initiant.* De eo pariter ſanctus Leonardus [l] Iuſtinianus Patriarcha Venetus, in ipſius vitâ, quam è Græco Latinè vertit, Synodus *frequens*, ait, *ad noui Præſulis vnctionem conuenit, à quo magno tandem labore impetratum eſt, vt ſe pateretur inungi.* Idem Metaphraſtes [m] in vita S. Chryſoſtomi illum in Epiſcopum, *ſacro Chriſmate conſecratum, & in excelſo loco Eccleſiæ collocatum*, narrat iis verbis, *τῷ ἱερατικῷ χρίσματι τελειοῦται, καὶ τῷ τῆς ἐκκλησίας ὕψει στηρίζεται*. Nicephorus [n] pariter Moſem ſanctiſſimum Monachum à Mauiâ Saracenorum regina ad fidem conuerſâ conſecrandum miſſum, & à catholicis Antiſtitibus exulantibus, *Epiſcopali Vnctione acceptâ*, ordinatum refert. Tharaſium quoque Patriarcham ait [o] Ignatius in eius vita, à Conſtãtino & Irene deſignatum, à Clero & populo appetitum, *diuinis, & ſpiritualibus inuocationibus honoris Sacerdotalis Vnctionem ſuſcepiſſe.* De Gregorio Palamâ ſchiſmatico, imò & hæretico quoque, qui proceſſionem Spiritus ſancti à Filio impugnauit (quem tamen nuper Græci,

[a] Nazianz. orat. 4.
[b] Idẽ orat. 5.
[c] Idẽ orat. 6.
[d] Idẽ orat. 7.
[e] Idem orat. 20. ante medium.
[f] Idẽ orat. 41.
[g] Gregorius Nyſſ. in tract. de virginitate cap. vlt.
[h] Euſeb. lib. 10. hiſt. cap. 4.
[i] Nicephor. lib. 7. cap. 40.
[k] Metaphr. in vita S. Nicolai cap. 13. apud Sur. 6. Decemb.
[l] Leonardus Iuſtinian. apud eundem.
[m] Idem in vita S Ioann. Chryſoſt. cap. 33 apud eundem 27. Ianuarij.
[n] Nicephorus lib. 11 cap. 46.
[o] Ignatius in vita Tharaſij.

Digitized by Google

vt cœlitem, colunt, ex eius vita iiſdem legunt, τὸ μέγα χρῖσμα τῆς ἱερωσύνης ἐδέξατο, & in tropariis ad ipſum canunt, *μύρῳ ἐσφραγίσθης τῆς ἀρχιερωσύνης, vnguento conſignatus es Pontificatu*, vt refert [a] Arcudius. Quis autem ſibi perſuadeat hæc omnia myſticè, & ſpiritaliter interpretanda eſſe, quæ tam clarè dicta, tam ſæpè repetita corporalem Vnctionem innuunt, eamque aliis ordinationis ritibus inſerunt? A

[a] Arcudius lib. 6. de Sacram. cap. 1.

V. Denique non ad ſpiritalem & myſticam Vnctionem, ſed ad ſolam corpoream, ac viſibilem traduci poſſunt verba [b] Iobi Monachi, qui ſibi cognomentum peccatoris impoſuit, is enim vnguentum iterari docet duplici de cauſa: primam dicit eſſe neceſſitatem, quando ſcilicet aliqui vel hæreſim amplexi ſunt, vel fidem negarunt, vtroſque enim redeuntes ad Catholicam communionem, iterum ſacro Chriſmate inungi, prout in Concilio [c] Conſtantinopolitano 1. ſtatutum eſt, Græcorum morem eſſe ait: alteram aſſignat dignitatem Regiam vel Pontificiam, in qua conferenda ſacram iterum Vnctionem vſurpari docet, prout hæc eius verba demonſtrant: τάξει δέ τινι (ἐπιτελεῖται τὸ θεῖον μύρον) καὶ ἐν τῇ τελετῇ τῆς βασιλικῆς διφροφορείας, ἢ παρά τισι καὶ ἱεραρχικῆς προεδρίας αὖθις εἴωθε γίνεσθαι. καὶ τούτοις γὰρ προκεχρισμένοις πάντως, ὡς ἔθος πᾶσι μετὰ τὸ βάπτισμα, ὅμως αὖθις θείου μύρου σφραγὶς ἐπιχέεται. *Ordine verò quodam dignitatis adminiſtratur diuinum vnguentum in imitatione Regum, cum in ſellâ collocantur; vel apud nonnullos denuò fieri ſolet in conſecratione Pontificiæ præeminentiæ: hi enim quamuis omninò antea, vt moris eſt apud omnes, poſt Baptiſmum vnguento ſunt obliti, nihilominus rurſum diuini vnguenti ſigillo inunguntur.* Ex quo ſanè teſtimonio manifeſtè patet apud quoſdam ſaltem ex Græcis ſenſibilem Vnctionem in Sacerdotum ordinatione fuiſſe vſurpatam. B

[b] Iob Monachus tractatu de Sacramentis.

[c] Conc. Conſtantinop. 1. c. 7.

§. II.

Argumenta pro parte negante complectens.

VI. Contraria verò ſententia quæ negat Græcos viſibilem Vnctionem ſaltem vt plurimum in ordinationibus Sacerdotum adhibere ſolitos, iis rationibus adſtruitur. C Primò, quia [d] Conſtitutiones Apoſtolicæ Clementis, quæ videntur directæ præſertim ad Græcos, ex quibus ſuprà notauimus plures Græcorum in ordinatione ritus à Latinis diſcrepantes excerptos fuiſſe, Vnctionis in Epiſcopi conſecratione non meminerunt, quamuis totum eius ritum graphicè & copioſè deſcripſerint. Similiter nec [e] Dionyſius eo capite, quo ſacræ Ordinationis ceremonias omnes ſigillatim, & accuratè præſcribit, ac diligentius adnotat, quænam ex iis Sacerdotum ordinationi, quænam miniſtrorum communes eſſent, quænam propriæ, eo, inquam, toto capite nullum verbum facit de ſacrâ Vnctione quam ceremoniam non videtur omiſſurus fuiſſe, ſi in ordinationibus tunc temporis vſitata fuiſſet. Eo quoque [f] capite, quo ſacri vnguenti vim, & ſignificationem detegit, etſi ſpeciatim in benedictione aquæ baptiſmalis, confirmatione baptizatorum & altarium conſecratione hoc ſacrum vnguentum adhiberi doceat, in conſecratione tamen Sacerdotum eandem vſurpari non dicit: quorſum autem in prioribus ſacri vnguenti applicandi meminiſſet, non in ordinatione Sacerdotum, ſi in conſecratione quoque Sacerdotum ſacrum vnguentum adhibêdi mos fuiſſet? D Certè cum ſacra ordinatio maioris ſit momenti, quàm benedictio aquæ baptiſmalis, vel conſecratio Altarium, ſitque potiſſima & præcipua Pontificis functio, ſi in ea ſacra Vnctio apud Græcos in vſu fuiſſet, non omiſſa à Dionyſio, ſed primo loco in exemplum prolata videretur, qui ſcilicet minutiora tam diligenter proſequitur. Itaque propoſitio Dionyſii, quod in omni conſecratione ſacrum vnguentum adhiberi mos eſſet, non vniuerſim ex ipſius mente intelligenda eſt, ſed ad propoſita ab ipſo exempla reſtringenda.

[d] Conſtitut. Apoſt. lib. 8.

[e] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.

[f] Idem cap. 4.

VII. Secundò, quia S. Chryſoſtomus antiquos Sacerdotes ita vnctos fuiſſe commemorat, vt id de Sacerdotibus nouæ legis reticeat, & cùm id de iis dicendi occaſio ſeſe offerret, Vnctionem in ipſorum ordinationibus iſto ſuo ſilentio negare videtur: ita enim ipſe, [g] ἐν τούτῳ χριόμεθα, ὅταν βαπτιζώμεθα, τότε καὶ [illegible]

[g] Chryſoſt. in digreſſ. Morali hom. 2 in cap. 1. prioris ad Timoth.

A ἀποπνέομεν. τὸ δὲ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τούτου ἀποπνεῖν, τῆς ἡμετέρας ἐστὶ σπουδῆς. διὰ τοῦτο καὶ τὸ παλαιὸν μύρῳ ἐχρίοντο οἱ ἱερεῖς τῆς ἀρετῆς σύμβολον διδόντες, ὅτι τὸν ἱερέα καλὸν ἀποπνεῖν δεῖ: *hoc vnguento vngimur, cùm baptiſmatis fonte renaſcimur; tunc honeſtatem ſpiramus; poſteà verò id odoris ſpirare ſtudij noſtri fuerit. Idcircò etiam olim vnguento inungebantur Sacerdotes, magnæ virtutis indicium præ ſe ferentes: quippe eum, qui Sacerdotio fungitur, ſpirare optimum odorem conuenit.* Certè ſi noſtros Sacerdotes vnguento liniendi mos viguiſſet, conſentaneè omninò in eadem narratione noſtrorum rituum perſeuerans ſanctus iſte doctor, qui Vnctionis poſt Baptiſmum in noſtrâ lege vſitatæ meminerat, Sacerdotalis quoque in eadem lege meminiſſet: ſed cùm ſacræ Vnctioni baptizatorum, vngendorum in antiqua lege Sacerdotum exemplum adiunxerit, videtur, deficiente in noua lege Sacerdotali vnctione, ad antiquæ legis Sacerdotum ritus neceſſitate adactus recurriſſe: præſertim cùm ratio, quam ibidem ſubdit, Sacerdotibus potius nouæ legis quàm antiquæ conueniat.

B VIII. Tertiò, quia plures ex Græcis auctoribus, quando ordinatio ſacra Vnctio dicta legitur: vel cùm Sacerdotes vncti vocitantur; de ſpiritali vnctione id interpretantur, non de ſenſibili & corporea. Tres ex iis profero, primum Eliam Metropolitanum Cretæ, Scoliaſtem Nazianzeni, qui ſub Conſtantino, & Irene floruit, Concilioque [a] Niceno 2. ſubſcripſit, cuius etiam extāt [b] reſponſiones quædam ad Dionyſium Monachum Iuri Græco Romano inſertæ: alterum, Nicetam Heracleenſem Metropolitanum, Nazianzeni ſimiliter Scholiaſtem, cuius item extant reſponſiones quædam [c] ad Conſtantinum Epiſcopum, ad quem pariter Demetrius Chomatenus aliquas reſponſiones ſcripſit: ex quibus patet eum longè poſt Photium, vigente inter Latinos & Græcos ſchiſmate, floruiſſe: tertium tandem [d] Nicolaum Cabaſilam ſchiſmaticum Græcum, qui vixiſſe fertur anno 1300. ſcripſitq; contra D. Thomam librum hæretico ſpiritu compoſitum de proceſſione Spiritus ſancti. Primum ergo [e] Elias Cretenſis allata ſupe-
C riùs ex oratione ſeptima Nazianzeni verba (*rurſum ſuper me vnctio*) interpretans, ità diſſerit, πάλιν εἶπεν διὰ τὸ τῆς ἱερωσύνης χρῖσμα, ὑφ' οὗπερ ἤδη προεκέχριστο. πάλαι μὲν, ὡς ἐν πολλοῖς πολλάκις περὶ τούτου εἴπομεν, τῷ νομικῷ τε καὶ τυπικῷ, οἱ ἀρχιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς ἐχρίοντο χρίσματι. ὕστερον δὲ τῷ πνευματικῷ, ὅπερ ἐστὶ χειροθεσία, καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπίκλησις καὶ ἁγιασμός: *rurſus, dixit, propter Sacerdotij vnctionem, quam prius iam acceperat. Porrò veteres Sacerdotes & Pontifices, vt ſæpè alibi de hac re diximus, vnctione legali & typica vngebantur, legis autem nouæ Sacerdotes ſpirituali, quæ quidem in manuum impoſitione, & Spiritus ſancti inuocatione, atque conſecratione poſita eſt.* Cauſam aſſignat [f] Nicetas: *Etenim vnguentum illud in Pontificis caput effuſum, quod primum ipſum caput ornabat, deinde barbam, ac poſteà vſque ad extrema ipſius indumenta, vnguentum, inquam, illud allegoricè nobis Spiritum ſanctum deſignat. Hic enim primum totius corporis caput, hoc eſt Chriſtum implebat: deinde ad Apoſtolicum chorum, qui faciei Chriſti ornatus erat, dimanabat, ac poſteà in totum corpus, id eſt in Eccleſiam labebatur.* Fuſiùs autem [g] Cabaſilas nonniſi ſpiritaliter Sacerdotes nouæ legis vnctos dici
D oſtendit: nam agens de vnguento, probat vnguentum ſeu Confirmationis Sacramentum appellari manuum impoſitionem, & vice verſa manuum impoſitionem ſeu Sacramentum Ordinationis vocari Vnctionem, propter eundem effectum, Spiritus ſcilicet ſancti dationem, & regalis Sacerdotij communicationem: ſpiritaliter ideò & allegoricè, dictum iſtud exponit, quod occini ſolebat Sacerdoti conſecrato, ἐσφράγισται τῷ μύρῳ τῆς ἀρχιερωσύνης, *conſignatus eſt vnguento Pontificatus.* Inter diſſerendum verò Sacerdotes nouæ legis Iudaicis opponit, quod hi corporali Vnctione perficerentur, illi verò manuum impoſitione, nam, inquit, τοῦ παλαιοῦ νόμου καὶ βασιλέας χρίοντος τὸν ἴσον τρόπον καὶ ἱερέας, ὁ τῆς Ἐκκλησίας θεσμὸς ἐκείνους τῷ μύρῳ βασιλεύων, τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιτίθησι χεῖρας, καὶ τὴν τοῦ πνεύματος εὔχεται χάριν, *antiquâ lege Sacerdotes ſimiliter ac Reges vngente, Eccleſiæ lex illos vnguento Reges conſtituens Sacerdotibus manus imponit, & ſpiritus gratiam precatur.* Quæ verba oſtendunt ſuos Sacerdotes non corporaliter Græcos vnxiſſe, nec antiquæ legis ritum, ea in re, ſecutos fuiſſe: cùm tamen ſoleret eiuſdem legis in vngendis Regibus mos etiam apud ipſos reſeruari.

[a] Vide ſuſcript. 7 Cōc. Oecumenici.
[b] Vide lib. 5. Iuris Græco-Latini Leunclauij, & 3. Codic. Iuris Orient Bonefidij
[c] Vide ibid.
[d] De eo vide tom. 2. Bibliot SS.PP. Græco-Lat. in argumento expoſitione liturg. ab ipſo factæ.
[e] Elias Cretenſis adnot. in orat. 7. Naz
[f] Nicetas in orat. 6. Naz. ad hæc verba, *vnguento illo.* Eadem habet Rupertus de diuinis offic. lib 1. cap. 22.
[g] Cabaſilas orat. 5 de vita in Chriſto.

IX. Quartò, quia [a] Innocentius tertius Græcos Vnctionem iſtam ſuo tempo- A
re non vſurpaſſe teſtatur, *cùm veniſſet*, inquit, *ad Apoſtolicam Sedem V. F. R. N. no-
ſter Epiſcopus Brand.zuberenſis*, (de eo enim agi in prædictâ decretali epiſtola fi-
dem facit liber Geſtorum [b] Innocentij tertij, in quibus mentio fit Blaſij Brun-
dizuberenſis Epiſcopi à Calo-ioanne Bulgarorum & Blăchorum Rege Romam
miſſi, quem aliàs Brandiziberenſem nominat, qui nempe corruptè Bracharenſis
Epiſcopus, in vulgatis [c] decretaliū editionibus nominatur, vtpotè cùm Bracha-
ra Hiſpaniæ ciuitas ſit, non Græciæ, aut totius Orientis: minus verò corruptè
apud [d] Antonium Auguſtinum Brandiciberenſis legitur, nam Brandiciberen-
ſis, ſeu Brandiziberenſis ciuitas eſt Bulgariæ, ad cuius Prouinciæ Primatem iſta
ſcribitur epiſtola) *qui in conſecratione ſua ſacram non acceperat Vnctionem, cùm apud
vos non conſueuerint Pontifices, cum conſecrantur inungi; nos, quod illi defuerat, mandauimus
in ipſo ſuppleri, facientes caput eius, & manus per † venerabilem fratrem noſtrum Albanen-
ſem Epiſcopum* (Ioannes hic dictus fuit ex geſtis [e] Innocentij) *adſiſtentibus ei duo-
bus Epiſcopis ſecundùm morem Eccleſiaſticum ſacro Chriſmate deliniri, &c.* & in fine ca- B
pitis eundem ritum de cætero obſeruari præcipit iis verbis, quæ habentur apud
Antonium [f] Auguſtinum, & in geſtis [g] Innocentij tertij diuerſa ab iis quæ in
decretalium vulgatis omnibus editionibus leguntur: *Monemus igitur fraternitatem
tuam, & exhortamur per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatenus ad mandatum dilecti
filij noſtri titulo S. Crucis Presbyteri Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legati, tu quoque ſacram ac-
cipiens Vnctionem, ne quid tibi deſit ad † virtutem Sacramenti, cum * & ſacro Chriſmate
fueris delinitus, Archiepiſcopos & Epiſcopos tuos ſimiliter vngas, & per eos facias manus
Sacerdotum inungi oleo benedicto.* Hæc autem epiſtola non Patriarchæ Conſtanti-
nopolitano, vt volunt [h] Gloſſatores decretalium, ſed Trinonitano Archiepiſ-
copo, quem totius Bulgariæ ac Blachiæ Primatem Innocentius tertius conſti-
tuerat, & per Leonem S.R.E. Cardinalem Apoſtolicæ Sedis Legatum conſe-
crari iuſſerat, directa fuit. Id enim patet tum ex Archiepiſcopi iſtius [i] literis ad
Innocentium 3. tum Innocentij tertij [k] ad ipſum: ad quem etiam ſcribens dictus C
Innocentius vngendorum Sacerdotum ritum ei commendauerat, iis verbis, *li-
cet hactenus apud vos, nec in ſuâ ordinatione Presbyteri, nec in conſecratione ſua Epiſcopi
conſueuerint ſacram recipere Vnctionem: volumus tamen, vt deinceps non tam ritum no-
ſtrum, quàm mandatum diuinum ſequentes, per quod in lege præcipitur, vt Pontifices & Sa-
cerdotes vngantur, tam manus eorum qui ordinandi ſunt in Presbyteros, quàm caput eorum
qui conſecrandi ſunt in Epiſcopos, ſolemniter inungantur.*

X. Denique, quia præſens Græcorum conſuetudo à ſenſibili vnctione Sacer-
dotum abhorret: nullamq; vngendorum Sacerdotū mentionem cuncta eorum
[l] Euchologia noua, aut antiqua faciunt; & quicumque apud ipſos ritus Sacra-
mentorum pertractant, ab ordinatione exteriorem iſtam ac corporalem Vn-
ctionem reiiciunt, vel ſilent: manus Sacerdotis vngendas negare ſolent, ſed
corpori Chriſti in manus tradito ipſas ſanctificari putant: nam, vt ait Simeon [m]
Theſſalonicenſis, ὁ κατερχόμενος Ἰησοῦς Χριστὸς οὗτος χρίσμα αὐτῷ καὶ ταῖς χερσὶ, καὶ τῇ
κεφαλῇ, *retentus Ieſus Chriſtus, ipſe ei chriſma, & manibus, & capiti.* Imo reprobat ipſe D
Latinorum morem Sacerdotes vngentium, aitque rectè non vngi ſenſibili Vn-
ctione qui ordinantur, ὅτι οὐδὲν ὑλικὸν ἐνεργοῦσιν, ἀλλὰ πάντα πνευματικὰ, καὶ ὅτι τῷ
ἀληθινῷ προσεγγίζουσι μύρῳ, ὅπερ ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστὸς, οὗ μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομα, *quod ni-
hil materiale, ſed omnia ſpiritalia exerceant, quodque vero vnguento proximè acceſſerint,
quod quidem Ieſus Chriſtus eſt, cuius nomen vnguentum effuſum.* Verùm licet fortè Theſ-
ſalonicenſi ſuorum iiſce ratiunculis illuſtrare morem permiſſum ſit: at non no-
ſtrum ſuggillare conceditur, quem eæ myſticæ rationes non eneruant: nam ſicut
Baptiſmi, Confirmationis, & Extremæ-Vnctionis effectus ſunt ſpiritales, in
quibus tamen Sacramentis materialis Vnctio adhibetur, quæ eam interius ani-
mi firmitatem, fragrantiam, vel dulcedinem in iis Sacramentis effici manifeſtet,
quam exterius applicata ſignificat. Ità in ordinatione Sacerdotum exterior Vn-
ctio adhiberi poteſt, & quidem conuenientiſſimè, quamuis nihil Sacerdotes niſi
ſpiritale operentur; ſicut in Sacerdotij collatione corporalis manus impoſitio,
tam apud Græcos, quàm Latinos in vſu eſt, & inſtrumenta corporalia ab vtriſ-
que,

[a] Innocent. 3. epiſt. decretali, quæ refertur cap. vnico de ſacrâ Vnctione, & in Geſtis Innocentij 3.
[b] Geſta Innocent. 3. addita lib. 4. Regeſt. eiuſdem Pontif.
[c] Cap. vnico, tit. 15. lib. 1. decret. iuxta editiones vulgatas.
[d] Antonius Auguſtinus collect. 3 decretal. cap. vnico, tit. 11.
† Verba iſta omittuntur in vulgatis edit. decret. habenturque *per Albenſem Epiſcopum.*
[e] Geſt. Innoc. cit.
[f] Antonius Auguſtinus ſuprà.
[g] Geſt. Innoc. ſuprà.
† *ad plenitudinem*, habẽt Geſta Innocentij.
* *vtrum* corrige ex Geſtis cit.
[h] Gloſſa decret. in hoc cap. & alij Canoniſtæ.
[i] Vide in Geſtis cit.
[k] Vide ibid.
[l] Euchol. Græc.
[m] Simeon Theſſalon. de Sacram. ſeu myſt. Eccleſ. lib. 8.

A que, Sacerdotibus ſiue conſecrandis, ſiue conſecratis porriguntur, quæ ſpiritalem collatam poteſtatem indicent, & ſpiritalem gratiam manifeſtent. Neque ex eo quod Chriſto Sacerdotes appropinquant, vngi ideò prohibentur, quia Chriſtus quaſi vnctus dictus eſt, quinimò, qui Chriſti poteſtatis in Sacerdotio fiunt participes, eius quoque nominis & vnctionis conſortes conuenienter fiunt, vt ſicut ipſe [a] vnctus eſt à Deo *oleo lætitiæ præ conſortibus ſuis*, ità per vnctionem exteriorem ad communicationem diuinæ poteſtatis, dignitatis, ſanctitatis, & nominis homines diſponantur. [a] Pſal. 44.

§. III.

Iudicium de quæſtione propoſita.

XII. Hæc ſunt vtriuſque partis argumenta, quibus vltrò citróque de Græcorum antiquo more circa ſacram Vnctionem diſputatur; noſtrum non eſt decretorium de eâ quæſtione ferre iudicium. Hæc certa eſſe monemus: primum eos qui iam apud Græcos, Sacerdotes ordinãtur, nequaquam inungi, vt & plurium oculato teſtimonio, & Euchologij [b] ipſorum teſtificatione patet. Alterum, licet fortè, quando Conſtantinopolitana ciuitas ſub Latinorum poteſtate fuit, hunc ritum ad tempus cũ Latinis Græci obſeruarint, attamen ſchiſmaticos non obſeruaſſe, vt teſtimoniis [c] Cabaſilæ, & Simeonis [d] Theſſalonicenſis apertius oſtenditur. Tertiũ, tempore Innocentij tertij ſacram Vnctionem in ordinatione Sacerdotum à Græcis non paſſim, neque vt plurimum, vſurpatam fuiſſe, prout ex eius epiſtola [e] decretali citata liquet. Prioribus etiam temporibus, ſaltem paulò ante Photium, non fuiſſe ſenſibili Vnctione vulgò Sacerdotes Græcorum delibutos, quemadmodum ex Eliâ [f] Cretenſi apparet: in quibuſdam tamen Prouinciis Græciæ Vnctionem iſtam in vſu fuiſſe [g] Iobi Monachi perſuadet auctoritas, niſi fortè nonnullos iſtos, apud quos ſacro oleo deliniri conſueuiſſe Sacerdotes dicit, Latinos intelligat. Totam autem controuerſiam præſertim ſitam eſſe monemus de prioribus Eccleſiæ ſæculis: nam [h] Euſebij & Nazianzeni verba viſibilem Vnctionem adhibitam eſſe ſuadent. Exempla [i] quoque prolata ordinationum SS. Nicolai, Chryſoſtomi, Moſis Monachi, in quibus ſacræ Vnctionis fit mentio, ritum iſtum confirmant. Aduerſarij tamen hæc omnia de ſpiritali Vnctione & myſticâ, non de ſenſibili & corporea interpretantur: & [k] Conſtitutionum Apoſtolicarum, ac [l] D. Dionyſij ſilentio præſertim ſuam ſententiam comprobant, ac [m] Chryſoſtomi allatâ ſuperiùs auctoritate nituntur. Reponunt alij infirmum ex omiſſione alicuius ritus colligi argumentum. Conſtitutiones Apoſtolicas non omnes ordinationis ceremonias explicandas ſuſcepiſſe, præcipuas in medium adduxiſſe, omiſſis cęteris. Dionyſium ſacræ Vnctionis non meminiſſe agendo de ritibus ordinationis, quod ſuprà cum omni conſecratione adhibitum ſacrum Chriſma teſtatus fuiſſet: agendo verò de ſacro vnguento, Sacerdotum Vnctionis expreſsè non meminiſſe, quia conſecrationis & ſanctificationis nomine apertiſſimè ordinatio intelligitur: confirmationis, & conſecrationis Altarium expreſſiorem mentionem feciſſe, quia eorum potiſſimus ritus eſt ſacra Vnctio, non item ordinationis. Denique Chryſoſtomum huic aſſertioni non obeſſe, nam particula illa, *καὶ*, quæ *etiam* hoc loco ſignificat, oſtendit Chryſoſtomum non excludere Sacerdotes nouæ legis, dum etiam antiquæ legis inunctos teſtatur: ſed hos expreſsè fuiſſe vnctos memorare voluit, quod eorum vngendorum minor ſubeſſet ratio, quàm noſtrorum; quippe qui Spiritus ſancti gratiarum & operationum non ità participes forent: quæ tamen ſacri olei vnctione ſignificantur.

[b] Euchol. in ord. Presbyt. & Epiſco. conſecr.
[c] Cabaſilas ſuprà.
[d] Theſſalon. ſuprà.
[e] Cap. vnic. cit. de ſacrâ Vnctione.
[f] Elias Cretenſis ſuprà.
[g] Iob Monachus ſuprà.
[h] Euſeb. & Naz. ſuprà.
[i] Exempla iſta, vide ſup.
[k] Conſtitut. Apoſt. ſuprà.
[l] D. Dionyſ. ſuprà.
[m] Chryſoſt. ſuprà.

ARTICVLVS II.

An ex veteri conſuetudine Sacerdotes apud Latinos vngantur.

§. I.

Probatur affirmans ſententia.

I. HÆc de Græcorum more dicta ſint: iam Latinorum morem in vngendis Sacerdotibus antiquiſſimum eſſe confirmemus. Primum igitur Innocentius [a] tertius hunc morem ab Apoſtolis deriuatum aſſerit iis verbis, *hoc etiam Catholica tenet Eccleſia, non ſolùm ex præcepto diuino, verùm etiam Apoſtolorum exemplo. In Exodo quippe legitur præcepiſſe Dominus Moyſi, vt Aaron, & filios eius vngeret, quatenus eius Sacerdotio fungerentur: & Anacletus origine Græcus, qui à Beato Petro fuit in Presbyterum ordinatus, tradit in ordinatione ſuâ vngendos Epiſcopos more Apoſtolorum & Moyſi, quia omnis ſanctificatio in Spiritu ſancto conſiſtit, cuius inuiſibilis virtus ſancto Chriſmati eſt permixta.* Circa quæ Innocentij verba, duo ſunt notanda: primum præcepto diuino ſacram Vnctionem iuſſam ab eo dici, probatque ex præcepto facto Moyſi, quod habetur in [b] Exodo, vt vngeret Aaron & filios eius in Sacerdotes: præceptum autem iſtud ceremoniale erat, quod proinde cùm veteri lege abrogatum eſt; eius itaque vim renouatam ab Eccleſia ſolum intendit Innocentius tertius, ſicut & plura alia cæremonialia Iudæorum, quæ venturi Meſſiæ fidem non exhibent, ſed diuinis Sacramentis & officiis ſplendorem adferunt, ac conuenientem Chriſtianis miniſteriis habent ſignificationem (quæ omnia ſacræ Vnctioni competunt) renouata dicuntur, itaut ad eorum executionem vrgendam legis Moſaicæ auctoritas à Patribus adduci ſoleat, quemadmodum [c] Cyprianus deſumpto ex eadem lege argumento conuocandum ad Sacerdotum ordinationes populum demonſtrat epiſtola ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes. Alterum notandum, vt ab Apoſtolis deriuatus hic vngendi ritus probaretur, adduci ab eodem Innocentio tertio Anacleti teſtimonium ex aliqua eius [d] epiſtola ad omnes Epiſcopos & Chriſti Sacerdotes, quam Iuris collectores plures referunt, quàuis dubiæ ipſa ſit auctoritatis.

[a] Innocent. 3. apud Anton. Auguſtin ſuprà, & in Geſtis tertij Innocentij 3.
[b] Exodi 28.
[c] Cyprian. epiſt. 68.
[d] Anaclet. epiſt. 2.

II. Secundò igitur Summorum Pontificum Anacleti, & Clementis (qui Anacletum præceſſit) epiſtolæ proferri poſſunt pro iſto Vnctionis ritu confirmando. Anacleti præcipua verba circa hunc ritum ab Innocentio tertio prolata ſunt: iubet enim [e] ipſe vt Epiſcopi aliorum Epiſcoporum ordinationes ita celebrent, *manus in ſanctis Euangeliis, quæ prædicaturi ſunt, imponentes, Dominicâ die hora tertiâ orantes, ſacraque Vnctione, exemplo Prophetarum & Regum, capita eorum, more Apoſtolorum & Moyſis, vngentes*: quorum verborum ſenſus eſt, non qui ab hæreticis ipſis affingitur, quaſi Apoſtolos & Moyſem vnctos fuiſſe affirmet: nam de Moyſe, quod vnctus fuerit, Scripturâ ſacra id minimè teſtante, nulloque auctore perhibente, temerè aſſereretur: Apoſtoli quoque (quos ne quidem per ſacram Vnctionem Confirmationis effectum ſuſcepiſſe, ſed per deſcenſum viſibilem ſpiritus, [f] Sancti Patres & Theologi paſſim affirmant, quoſque extra ordinem Sacerdotes creatos fuiſſe patet) perperam vncti à nobis dicerentur; itaque illorum verborum genuinus ſenſus is eſt, quod quemadmodum [g] Prophetæ, & [h] Reges vncti antiquitus referuntur, ità ſecundùm Anacletum vngi in nouâ lege Sacerdotes oporteat; & quemadmodum Moyſes vnxit [i] Aaronem & filios eius, & Apoſtoli Epiſcopos, quos conſecrabant, ita quoque Epiſcopi conſecrandos à ſe Epiſcopos vngere debeant. Clemens autem [k] Romanus epiſtola, quæ tota ferè in eius [l] Recognitionibus habetur, quæ ſi vera ſit, probabile eſt in eius titulo, vbi directa dicitur *cunctis principibus, maioribus, minoribuſue*, mendum irrepſiſſe, vel de Eccleſiaſticis primoribus verba iſta intelligi: ea, inquam, epiſtola Clemens Chriſmatis virtutem extollit, *& omnem Pontificem ſacro Chriſmate perunctum vocat.*

[e] Refertur à Burchardo lib. 1. cap. 5. Iuone decreti part. 5. c. 69. Anſel. lib. 6. c. 51. Pan. lib. 3. tit. 6. Gratiano, c. ordinationes, diſt. 75.
[f] Anacletus ſuprà.
[g] Vide auctores, vbi de Sacram Confirm. loquuntur.
[h] 3. Reg. 19.
[i] 1. Reg. 10. item 2. Reg. 2. & 3. Regum dicto cap. 19.
[k] Exodi 29.
[l] Clemens epiſt. 3.
[m] Recognit. Clem. lib. 5.

III. Tertiò

A III. Tertiò probari poteſt idem ritus ex variis veterum Patrum auctoritatibus, quæ eum vſurpatum olim fuiſſe in ordinationibus Sacerdotum oſtendũt. [a] Cyprianus, ſeu quicumque alius auctor eſt tractatus de operibus Chriſti Cardinalibus, auctor ſanè perantiquus & elegans, &, ſi Cyprianus ipſe non ſit, eloquentiæ Cypriani æmulus, nec infœlix imitator, ipſique [b] σύγχρονος & æqualis: is, inquam, ſermone quem habuit de Vnctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis, cum Vnctionis in antiqua lege, in conſecrandis Sacerdotibus, Regibus, Tabernaculo, ſacris Vaſis vſum demonſtraſſet, hæc ſubdit, quæ eundem in noua lege pro Sacerdotibus conſecrandis ritum retentum eſſe demonſtrant, *nec tamen ceſſantibus his, quæ ritu antiquo inoleuerant, cùm iam in populo Chriſtiano Circumciſio videretur damnabilis, & Sacrificia idololatriæ imputarentur, Vnctionis myſterium religio Chriſtiana contempſit, ſed cæteris generali Sanctorum conſenſu damnatis, non ſolum in Regibus & Sacerdotibus Vnctionis honor permanſit, ſed in omnem populum Catholicum effuſa eſt huius gratiæ plenitudo, &c.* Pacianus [c] Barcinonenſis Preſbyter Ambroſij æqua-

B lis, eidem ritui adſtipulatur iis verbis, *plebi veſtræ vnde ſpiritus, quam non conſignat vnctus Sacerdos?* Similiter & Leo Magnus [d] loquens de Sacerdotio nouæ legis à Chriſto inſtituto, *nunc enim*, inquit, *& ordo clarior Leuitarum, & dignitas amplior ſeniorum, & ſacratior eſt vnctio Sacerdotum.* Idem quoque ad hunc ritum alludens, in die natali [e] ordinationis ſuæ, ſibi gratulandum eſſe edicit, *vt vnum celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pontificij Sacramentum, quod effuſo benedictionis vnguento, copioſius quidem in ſuperiora profluxit, ſed non parcè etiam in inferiora deſcendit.* Clariùs quoque Gregorius [f] Magnus, vbi occaſione Vnctionis Saulis & Samuelis peractæ, *hoc profectò*, ait, *hac Vnctione exprimitur, quod in ſancta Eccleſia nunc materialiter exhibetur, quia qui in culmine ponitur, Sacramentum ſuſcipit Vnctionis.* Vltimum verò iſtud Gregorij teſtimonium cæteris clarius & luculentius eſt: neque enim adeò clarè cæteræ prolatæ auctoritates prædictum ritum vſitatum fuiſſe conuincunt (ſi adductæ ex Anacleti dubiæ fidei epiſtolæ verba excipias) vt ex ea-

C rum diſcuſſione patebit: conſtat autem ex prædictis verbis Gregorij non ſuâ ipſius ætate hunc ritum cœpiſſe, ſed iam peruulgatum fuiſſe: à tempore autem Gregorij Magni, vel paulò ante ipſius tempora euidentiora ſunt pro prædicto ritu confirmando teſtimonia.

IV. Quartò itaque confirmatur ex Veteri Ordine [g] Romano, cuius auctor vulgò creditur fuiſſe Gelaſius Papa, & ex [h] Sacramentali edito ab ipſo Gregorio, quibus in libris clarè & apertè vnctio Sacerdotum præcipitur, modusque ipſius præſcribitur, quem poſteà docebimus. Teſtis quoque huic ritui accedat [i] Fortunatus Preſbyter, cuius liber legitur vnicus de vita S. Medardi in Bibliotheca Floriacenſi cũ aliis editus, in quo iis verbis apertè huic ritui aſtipulatur, *ſed huius* (loquitur de S. Medardi conſecratione) *caput extitit B. Remigius, Rhemorum Archiepiſcopus, qui B. Medardum ſanctificationis oleo inungens, ſuper gregem Chriſti paſtorem inſtituit cooperante Spiritu ſancto.* Hæc tamen non habentur in vita eiuſdem Remigij, quæ ab eodem Fortunato conſcripta dicitur, & à [k] Surio edita repe-

D ritur, cui multa à quodam alio adiecta ipſe fatetur; quidni & detracta? alia tamen in eadem vita habentur, quibus eiuſdem ritus fit mentio: ſic enim ibi de ſancto Medardo conſecrato diſſerit Fortunatus, [l] *huius*, inquit, *Prælationis honore ſublimatus, ſanctiſſimoque Vnctionis Sacramento confirmatus, &c.* Vterque autem [m] tam Medardus, quàm Fortunatus, ſexto ſæculo floruit. Auctor item peruetuſtus [n] vitæ S. Seueri Rauennatis Epiſcopi ſanctum iſtum Pontificem, *vnctum* dicit, *oleo exultationis, & vnguento ſacri Chriſmatis, vt fieri ſolet ad eam dignitatem vocatis*: cui aſſentitur [o] Petrus Damiani, qui miraculum columbæ capiti S. Seueri tertiò inſidentis, quamuis eam ipſe manibus arcere conaretur, ad vnctionem Pontificum vſitatam ſignificandam trahit, *O admirabilem*, inquit, *egregij Pontificis dignitatem: nam quid aliud fuit in caput Beatiſſimi viri columbam tertia vice deſcendere, niſi patenter illum in Patris, & Filij, & Spiritus ſancti nomine conſecrare? & quid aliud fuit eandem columbam à ſe exturbando manibus tangere, niſi ex Eccleſiaſticæ inſtitutionis ordine in ipſis manibus oleum ſanctæ Vnctionis accipere? nam quod columba in ſanctiſſimi viri caput illapſa deſcendit, officium manus impoſitionis impleuit; quod autem ſacris ſe*

[a] Cypr. ſeu alius auctor tractatus de operib. Chriſti Cardin. l. ſerm. de Vnctione Chriſmatis.

[b] Vide Pamel. ibid.

[c] Pacianus epiſt. 3 ad Sympronianum.

[d] Leo ſerm. 8. de Paſſione Domini.

[e] Idem ſer. 9. in die aſſumptionis ſuæ.

[f] Greg. lib. 4. cap. 5. in 1. Regum cap. 10.

[g] Vetus Ordo Rom. qualiter Epiſcopus in Rom. Eccleſia ordinetur.

[h] Sacrament. Gregor. poſt medium.

[i] Fortunatus lib. vnico vitæ S. Medardi cap. 19 in Biblioth. Floriacenſi Xiſto dextro

[k] Surius 8. Iunij.

[l] Fortunatus in eadem vita apud eundem Sur. loco cit.

[m] Vide chronolog. cũ veterum, tum recentiorum.

[n] Vita S. Seueri Rauenn. cap. 2 apud Sur. 1. Februarij

[o] Petrus Damiani tom. 2. eius operum ſerm. 5. qui eſt 2. de S. Seuero.

manibus tangi permiſit, ipſas manus ſancti Spiritus Vnctione ſignauit. S. autem Seuerus A
cùm Sardicenſi [a] Concilio interfuerit, quarto ſæculo floruiſſe dicendus eſt,
&, ſi credimus [b] Mombritio, Conſtante 4. & Conſtantio 3. Coſſ. anno ſcilicet
346. ordinatus eſt, eodem nempe, quo Sardicenſis Synodus habita fuit. Alij
autem eum longè antiquiorem faciunt: De ſcriptore ipſius vitæ quo tempore
vixerit non conſtat. Petrus autem [c] Damiani nonniſi vndecimo ſæculo claruit.
Sed & de S. Annone [d] Colonienſi legimus, eum, dum ordinaretur, *olei ſacri liquore perfuſum.* Plura ſimilia de aliis leguntur.

V. Quintò, teſtes huius ritus habemus Eccleſiaſticos ſcriptores, [e] Bedam qui
octauo ſæculo floruit, [f] Amalarium qui nono, Stephanum [g] Eduenſem, qui,
auctore [h] Ioanne Garetio, decimo, [i] Honorium Auguſtodunenſem, qui teſte
[k] Trithemio claruit circa annũ 1120. (quos omnes infra laudabimus) & [l] Hugonẽ
à S. Victore 12. ſæculi celebrem auctorem. Præclarè quoque Petrus [m] Cel-
lenſis ſub finem eiuſdem ſæculi ſacri iſtius ritus meminit, prout infrà à nobis
referetur. Sed & Fulbertus [n] Carnotenſis Epiſcopus initio vndecimi ſæculi B
ad Leuthericum Archiepiſcopum Senonenſem ſcribens, ordinationem Sacer-
dotum, *benedictionem & ſacram Vnctionem* vocat. Iis verò antiquior [o] Theodul-
phus Aurelianenſis epiſtola ad Fratres, & Compreſbyteros ſuos Aurelianenſis
Parochiæ Sacerdotes, anno 797. cuius verba ab Iuone [p] Carnotenſi Auguſti-
no tribuuntur, ſicut & plures eius ſententias [q] Gratianus Auguſtino tribuit,
quod eas fortè ab Auguſtino ipſe excerpſerit, is ergo ritum illum inculcans,
& Sacerdotibus in memoriam reuocans, ità diſſerit: [r] *Vnde oportet vos ſemper memores eſſe tantæ dignitatis, memores veſtræ conſecrationis, memores ſacræ, quam in manibus ſuſcepiſtis, vnctionis, vt nec ab eadem dignitate degeneretis, nec veſtram conſecrationem irritam faciatis, nec manus ſacro vnguine delibutas peccando polluatis.* Quibus adde [ſ]
Rotgerum, qui claruit anno 1040. qui de conſecratione Brunonis Colonienſis
loquens, *expectabitur*, inquit, *ordinationis tempus, & Vnctionis dies ſalutaris: hoc facto innouatum eſt gaudium plebis, & refulſit in conſpectu omnium, qui conuenerant, indutus ſtolâ iucunditatis, Sacerdos Domini ſalutaris: poſteà nardus pretioſa dedit odorem* C
ſuum, &c. De S. quoque Annone [t] Colonienſi, qui anno 1055. ordinatus fertur,
hæc verba in eius vitâ à contemporaneo auctore ſcripta habentur, *S. Anno producitur, olei ſacri liquore perfunditur, &c.* S. quoque [u] Adalbertus Pragenſis Epiſ-
copus oleo vnctus dicitur ab Archiepiſcopo Moguntino: innumera alia à ſex-
centis præſertim annis huiuſmodi teſtimonia & exempla lubens omitto.

VI. Sextò confirmari poſſunt, quæcumque de eo ritu hactenus diximus, cum
ex hoc Concilij [x] Tridentini Canone; *ſi quis dixerit ſacram Vnctionem, quâ Eccleſia in ſanctâ ordinatione vtitur, non tantum non requiri, ſed contemnendam, & pernicioſam eſſe, ſimiliter & alias ordinationis cerimonias, anathema ſit:* tum etiam ex quibuſdam mi-
raculis, quibus grata fuiſſe Deo vngendorum in ordinatione Sacerdotum ce-
rimonia comprobatur. Primùm ergo referunt [y] Hincmarus Rhemenſis, & poſt
eum [z] Flodoardus, S. Remigium renitentem electioni de ſe factæ in Epiſcopum
conſentire, cœleſti vnguento perfuſum fuiſſe, *ſenſit*, inquit Hincmarus, *capiti* D
ſuo vnguinis ſacri infuſum liquorem, quo totum eius delibutum eſt caput. Narrat quoque
[a] Ditmarus in conſecratione S. Gereonis fratris S. Brunonis, & germani Otho-
nis Imperatoris in Epiſcopum Colonienſem, viſos fuiſſe S. Petrum, & S. Am-
broſium fundentes oleum, Regemque ipſius electioni conſentire renuentem
Angeli minis territum conſenſiſſe. Cætera non refero, quia prædicta abundè
ſufficiunt. Hîc addimus inſigne miraculum, quo doceantur Epiſcopi, ne indi-
gnos, vel malis artibus ad Sacerdotium graſſantes inungere, ſeu conſecrare au-
deant. Referunt enim [b] Auctores, Gregorij Præneſtini Epiſcopi, qui Conſtan-
tinum Nepeſini Ducis filium ſanctæ Sedis inuaſorem, ſacris ſtatim initiare, at-
que Epiſcopum vi, & minis adactus inungere præſumpſerat, manus ita exa-
ruiſſe, vt eas ori admouere non poſſet.

[a] Videantur Sardic. Conc. ſubſcript. Athanaſ. apolog. 2. & Hieron. Rubens lib. 2. hiſt. Rauennatis.
[b] Momb. in vit. SS. tom. 2. Vide Baron. ad annũ 377. & not. in martyr. 1. Febru.
[c] Patet ex eius legationibus, & ſcriptis variis.
[d] Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Suriũ 4. Decemb. ordinatus fuit anno 1055.
[e] Beda lib. 3. de tabernaculo, & vaſis eius.
[f] Amalar. lib. 2. de eccleſ. offic. cap. 14.
[g] Stephanus Eduenſis de Sacra. Altar. cap. 9.
[h] Ioan. Garet. 10 centen.
[i] Honor. Auguſtodun. in gemmâ lib. 1. cap. 181. 184. & 189.
[k] Trithem. de ſcript. eccleſiaſt.
[l] Hugo à S. Victore, de Sacram. lib. 1. cap. 40. & 44.
[m] Petrus Cellenſis de panibus cap. 25.
[n] Fulbertus Carnot. epiſt. 28.
[o] Theodulphus Aurel. ad Fratres & Compreſbyt. cap. 1. tomo 2. Conc. Gall.
[p] Iuo Carn. Panop. part. 6. cap. 152.
[q] Gratianus paſſim.
[r] Theod. cit.
[ſ] Rotgerus, ſiue Rogerus Benedictinus in vita S. Brunon. Colon. cap. 18.
[t] Vitæ S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4. Decemb.
[u] Vita S. Adalberti, apud Sur. 23. Aprilis.
[x] Trident. ſeſſ. 23. c. 5. de Sacram. Ordinis.
[y] Hincmarus Rhem. in vita S. Remigij cap. 7. apud Sur. 13. Ianuarij.
[z] Flodoardus hiſtor. Rhem. lib. 1. cap. 11.
[a] Ditmarus lib. 2. hiſt.
[b] Ciaconius, & alij in vita Steph. 3. al. 4.

§. II.

A

§. II.

Obiectiones aduerſariorum referuntur, ac refelluntur.

VII. Obiiciunt tamen aduerſarij, non eſſe antiquum hunc ritum nequidem apud Latinos: primò, quia Concilium [a] Carthaginenſe quartum, quod ſingulorum Clericorum à Pſalmiſta ad Epiſcopum ordinandorum formam minutatim enarrat, huius ritus non meminit: ſimiliter nec Iſidorus [b] Hiſpalenſis cùm ordines Eccleſiaſticos percenſet, eorumque conferendorum rationem edocet, nec Albinus [c] Flaccus, dum ex profeſſo explicandum ſuſcipit, *qualiter Epiſcopus in Romanâ Curiâ ordinetur*, nec Rabanus [d] Maurus, dum officia omnia Eccleſiaſtica pertractat: nec Synodus [e] Aquiſgranenſis ſub Ludouico Pio, quæ Iſi-
B dori Hiſpalenſis verba retexere contenta, de vnctione Sacerdotum nihil addit: nec Iuo [f] Carnotenſis minutiores etiam ordinationum ritus perſequens: nec Concilium [g] Toletanum 4. vbi in reſtitutione graduum amiſſorum eadem repetenda monet, quæ in collatione obſeruata fuerant; nec tandem vllus ex antiquis Patribus Latinis, qui ſolius impoſitionis manuum meminere, non autem Vnctionis. Nam auctor [h] tractatus de operibus Chriſti Cardinalibus dici poteſt, hoc tantum voluiſſe, vnctos omnes Chriſtianos in Baptiſmate & Confirmatione, cùm olim ſoli in veteri lege Reges & Sacerdotes vngerentur: quod quidem ſacram Vnctionem in ordinũ collatione vſurpatã minimè adſtruit. [i] Pacianus, & [k] S. Leo de Vnctione ſpiritali exponi poſſunt. Reliqui, [l] qui ante tẽpora Gregorij proferuntur, dubiæ ſunt fidei auctores. Secundò, quia de hoc ritu loquens Innocentius 3. [m] *non Iudaizat*, inquit, *Eccleſia, ſicut antiqui mentiuntur, qui neque ſcripturæ, neque Dei nouere virtutem*: quibus verbis antiquos Vnctionem iſtam improbaſſe fateri videtur. Tertiò, quia Nicolaus Papa [n] Radulpho Bituricenſi Archiepiſcopo ſcribens, Vnctionem iſtam reprobare videtur, *præterea*, inquit,
C *ſciſcitaris, vtrum ſolis Presbyteris, an & Diaconis debeant, cum ordinantur, manus chriſmatis liquore perungi: quod in ſanctâ Romanâ Eccleſiâ, cui Deo auctore deſeruimus, de neutris agitur; ſed & quia ſit à nouæ legis miniſtris actum, nuſquam (niſi nos fallat obliuio) legimus. Ergo ad B. Innocentij Papæ Canonica decreta ſanctitatem tuam tranſmittimus, & quæ tibi ſunt in conſecrationibus & ordinibus obſeruanda, principia paginæ ad Decentium Eugubinum miſſa te affatim docebunt.* Audis Nicolaum expreſſè negare Presbyterorum manus, ſicut & Diaconorum ſacro vnguento deliniri: pares in eo Diaconos & Presbyteros facere; nihilque aliud in Presbyterorum, ac miniſtrorum ordinationibus obſeruandum ſuadere, quàm quod Innocentius [o] primus epiſtola ad Decentium Eugubinum præſcripſit; nullum autem apud Innocentium 1. verbulum Vnctionis in ordinatione Sacerdotum vſurpandæ. Quibus omnibus adde, non magis videri permiſſum, vnctionem Sacerdotum in antiquâ lege præceptam vſurpare, quàm Circunciſionem iam in vſum Eccleſiaſticum recipere:
D at id ab [p] Apoſtolo diſtrictè eſt vetitum: quidni ergo ſimiliter vnctio Sacerdotum, quæ Iudaicus ritus eſt, ab Eccleſia proſcribatur?

VIII. Iis omnibus reſpondemus. Primò quidem ex omiſſione ſacræ Vnctionis, infirmum ad eam negandam duci argumentum: docent enim [q] Philoſophi malè inferri quippiam negari, ex eo quod ſilentio obuolutum fuerit: quot enim res quotidie ſcribentibus in memoriam non veniunt? quot non cogitantibus excidunt? quot à cogitantibus omittuntur, vel vt notiſſima, vel vt minus neceſſaria, aut non aptè prædictis cohærentia? non eſt neceſſum omnes omnia dicere; vnius auctoris teſtificatio ſexcentorum ſilentio præualet: quod in re de qua agitur non poteſt non facilè concedi: nam ſaltem à tempore Gregorij Magni, vel certè à tempore Caroli, nemo dubitare poteſt, quin Vnctionis ritus Eccleſias omnes Occidentis peruaſerit; ab eo tamen tempore [r] Albinus, Rabanus Maurus, Synodi Aquiſgranenſis Patres, Iuo Carnotenſis Epiſcopus, & quidam alij Vnctionem in ordinatione Sacerdotũ pretermiſerunt. Nihil autem mirum, ſi Concilium [ſ] Carthaginenſe quartum, quod eos tantum ritus proſequebatur,

[a] Conc. Carthag 4. c. 2. & ſeq.
[b] Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de diuinis offic. cap. 10. & ſeq.
[c] Albinus, de diuinis offic. qualiter Epiſcopus in Romana Curia ordinetur.
[d] Rabanus Maurus lib. 1. de inſtit. Cleric. cap. 5. & ſeq.
[e] Synodus Aquiſgr. ſub Ludouico Pio lib. 1. cap. 2. & ſeq.
[f] Iuo Carnot. ſerm. de excellentia ſacrorum Ordinum.
[g] Toletan. 4. c. 27.
[h] Auctor de operib Chriſti Cardinal. ſuprà.
[i] Pacianus ſuprà.
[k] S. Leo ſup.
[l] Anacletus, Clemens, & alij eiuſmodi.
[m] Innoc. 3. cap. vnico cit. de ſacra Vnctione, prout ferunt quædã exemplaria.
[n] Nicol. epiſt. 59. Radulph. Bitur. cap. 3. tomo 3. Concil. Galliæ, refertur de conſecrat. diſt. 25.
[o] Innocent 1. epiſt. 1 ad Decent. Eugub. tomo 1. Conc. Binij.
[p] Epiſt. ad Galath. ferè integra.
[q] Philoſophi in Topicis.
[r] Vide auctores cit. ſuprà.
[ſ] Conc. Carthag 4 cit.

quibus poteſtas ordinis traditur, Vnctionem omiſerit, quæ tanquam diſpoſitio, A & ſanctificatio ad conſecrandum Sacerdotem ſolum adhibetur, non autem traditam in ordinatione poteſtatem ſignificat, vt infrà docebimus. Eadem fortè ratio [a] Iſidorum Hiſpalenſem mouit, vt de ſacrâ Vnctione taceret. De antiquorum Patrum ſilentio non eſt quod magnoperè laboremus, præſertim cùm ex profeſſo ſacræ Ordinationis ritus non attigerint: cùm vſitatas in Sacramentis omnibus, præſertim perfectiuis, ceremonias omnes diligenter occultare ſolerent, ne ab infidelibus traducerentur, aut fidelibus vileſcerent: cùm aliquos ex iis huius ritus locupletiſſimos teſtes habeamus, quos de ſpiritali Vnctione vix interpretari poſſumus, ſed de corporali: quoſque multò conuenientius in eum ſenſum explicandos eſſe diligens lector aduertet, in quem à nobis adducta ſunt, quam in alienum; cùm [b] Gregorius, ſacræ Vnctionis, non vt ritus à ſe de nouo inducti, ſed antiquitus recepti meminerit. Propter has tamen aduerſariorum coniecturas patet, non adeò certum eſſe, an ab Apoſtolis ritus iſte acceptus ſit, quam certum ſit paulò ante tempora Gregorij in Eccleſiâ fuiſſe vſi- B tatum.

[a] Iſidorus ſuprà.
[b] Greg. Magnus ſuprà.

IX. De Concilio [c] Toletano maior difficultas eſt. Dicendum eſt itaque Concilium Toletanum quartum, in reſtitutione gradus amiſſi non meminiſſe Vnctionis, ſicut nec Fulbertum [d] Carnotenſem, qui duntaxat *per inſtrumenta & veſtimenta, quæ ad ipſos gradus pertinent*, reddi amiſſos gradus teſtatur: quorum etiam ſolum reddendorum in reconciliatione degradati meminit Pontificale [e] Romanum. Vnde probabile eſt, eos qui priſtinæ dignitati poſt condemnationem reſtituerentur, vngi iterum non cõſueuiſſe: ſiue quod ſolemnitas iſta fieret tantum ad indicandam poteſtatis prioris reſtitutionem, ad quam Vnctionis repetitio non æquè videbatur eſſe neceſſaria, ac veſtimentorũ gradui conuenientium aſſumptio, & inſtrumentorum ad ordinis functiones neceſſariorum iterata traditio: ſiue quod cùm ritus iſte reſtituendorum graduum debeat reſpondere exauctorationis, ſeu degradationis ritui: in ea [f] verò Vnctio ſacra minimè oblitteretur, ſed inſtrumenta ordinis & veſtimenta gradus ſuſcepti auferantur, C ideò in reſtitutione gradus amiſſi Vnctionem iterari neceſſum non fuit. Hæc tamen ſecunda ratio non conuincit, quia nempe in degradatione quodammodo Vnctio ante ſuſcepta aufertur, vtpotè cùm ex Pontificali [g] Romano iubeatur Pontifex ſolemniter Sacerdotem de gradu ſuo deiectum declarans, degradandi pollices, & manus leuiter cum cultello aut vitro abradere, dicens, *ſic ſpiritalis benedictionis & delibutionis myſticæ gratia, quantum in nobis eſt, te priuamus, vt ſanctificandi & benedicendi perdas officium & effectum*: quem ritum nõ nouum eſſe colligimus ex facto Stephani 7. ſeu Sergij (Luitprandus [h] Sergium hunc nominat, quem Baronius [i] ex actis Synodi ſub Ioanne 9. Stephanum ſeptimum eſſe aſſeuerat, & Luitprandum tanquam memoria lapſum in nomine errantem corrigit) qui Formoſum Papam prædeceſſorem ſuum degradatum ſolemniter declaraturus, eius cadauer è ſepulchro extrahi iuſſit, quod Pontificalibus veſtimentis indutum, ex more in degradationibus vſitato, exuit, digitiſq; tribus mutilauit, vt ſic vnctas in Sacerdotio manus deformaret. Tertia itaque ratio adiungenda eſt ex D ſignificatione ſacræ Vnctionis petita, cùm enim ſacra Vnctio ſignificet animæ ſanctificationem, & gratiæ plenitudinẽ, licet in degradatione, vbi quis tãquam nocens & ſceleratus damnatus fuiſſet, non incongruum fuerit Vnctionis veſtigia oblitterare, vt per ſententiam iudicis declarata damnati Sacerdotis impuritas & nequitia demonſtretur: in reconciliatione tamen eiuſdem, & reſtitutione ad priſtinum dignitatis gradum Vnctionem repetere abſurdum erat: cùm enim ſanctitatis & innocentiæ non deceat iterari ſymbola, niſi in eo, qui eius iacturam feciſſe ſupponitur: non præſumatur autem, qui Clericali communioni redditur, ex virtutis faſtigio excidiſſe, quippe cùm ex prædicto Concilio [k] Toletano quarto non ſoleret aliquis in ſuis ordinibus reparari, niſi qui in ſecunda Synodo innocens repertus fuiſſet: ideò fruſtra in reconciliatione iſta denuò quis exterius vnctus fuiſſet, qui interiorem animæ Vnctionem retinuiſſe iudicatus eſſet: iterataque iſta vnctio non innocentiæ permanentis conueniens argumentum,

[c] Concil. Tolet. 4. c. 27.
[d] Fulb. Carn. epiſt. 25 Leuther.
[e] Pont. Rom. de reconciliatione degradati 4 parte.
[f] De ritu degradat. vide Pont. Rom. 4 parte.
[g] Pontif. ibid.
[h] Luitp: ſuis lib. 1 hiſt. cap. 8
[i] Baronius tomo 10. Annalium.
[k] Concil. Tolet. 4. c. 27. c. c.

Digitized by

A gumentum, ſed potius præcedentis fœditatis abſterſæ, & amiſſæ gratiæ recuperatæ indicium fuiſſet: è contrà verò, quia & ab innocente dignitatis inſignia & ſublimis regendi poteſtas auferri queunt, ideò, ſi quis innocens poſt condemnationem deiectus fuiſſet, congruum erat, vt & ablata dignitatis inſignia reciperet, & priorem interclusām agendi facultatem, libertatemque reciperet.

X. Quod verò ſpectat ad dictum Innocentij tertij, nullum illud nobis negotium faceſſit: nam certum eſt, loco *antiqui* legendum eſſe *aliqui*, prout legitur in correctioribus [a] Decretalium libris, itemque in Geſtis [b] Innocentij tertij, & apud Antonium [c] Auguſtinum, fidemque faciunt plura correcta manuſcripta; ſeriesque orationis apertè idipſum indicat; nam nec ità audacter antiquos mentiri ipſe diceret, qui antiquorū reuerentiſſimus fuit cultor: nec antiqui vlli leguntur aſſerentes Iudaizare Eccleſiam, quæ vnctionem Sacerdotum permittit, vt eos ideò mentiri aſſerere ipſe poſſit: & certè ſi antiquorum aliqui id dixiſſent, contrarium exinde argumentum deduci poſſet ei, quod aduerſarij inferunt,
B iam tum ſcilicet antiquorum Patrum ætate Vnctionem iſtam in Eccleſia vſitatam, licet quorundam ex ipſis palato non ſaperet: quod ſi verum eſſet, & antiquitas ipſius ritus exinde conſtaret, eiuſdemque ab Eccleſia approbatio, cuius ſanè apud quoſcumque cordatos & ſapientes viros maior ſemper erit auctoritas, quam cuiuſlibet ex ſanctis Patribus, qui eatenus probandi ſunt, quatenus Eccleſiæ conſentiunt, & toti fidelis cœtus communitati cohærent.

[a] Vide cap. vnic. de ſacrâ Vnctione, in antiquior. decret. libris.
[b] Geſta Innoc. 3 ſupra citata.
[c] Anton. Auguſt 3. collect. Decretal. lib. 11. tit. 11. cit.

XI. Difficilius porrò eſt Nicolai primi in epiſtolâ citatâ ad Radulphum Bituricenſem, mentem, ac ſenſa inquirere. Conuenienter quidem docet [d] Gloſſa, non ibi negare Nicolaum, quin Presbyterorum manus ſacro oleo vngerentur, ſed tantum negare, quod chriſmate linirentur; pares ipſum in hoc Diaconos ac Presbyteros in ſua ordinatione facere: licet, Presbyteri ſuperiores ſint, quod manus habeant oleo ſacro delibutas, non item Diaconi. Pendulus verò aliquando hæſit animus, quid ſibi velit prædictus Nicolaus, dum conſultorem ſuum re-
C mittit ad paginam primam epiſtolæ Innocentij primi [e] ad Decentium Eugubinum, vt ex ea quid in conſecrationibus & ordinibus ſibi obſeruandum eſſet, addiſceret: legatur enim tota, & integra hæc epiſtola, quæ nouem habet capitula, quibus totidem Decentij interrogationibus ſatisfit, nullam fortè vel paucas reperies Innocentij epiſtolas, in quibus non de ordinationibus, & conſecrationibus copioſius diſſeratur. Lege ſi lubet eiuſdem epiſtolas [f] ad Victricium Rothomagenſem, Felicem [g] Nucerianum, Aurelium [h] Carthaginenſem, & alias, quæ de re propoſitâ luculentius tractant. In ea verò, de quâ agitur ad Decentium epiſtolâ, nec de ordinandorum conditionibus, nec de ordinationum ritibus verbulum vllum habetur: lapſum ergo memoriâ oportuit eſſe Nicolaum dum ad Canonica decreta illius epiſtolæ remittit: vel certè aliquam aliam ad Decentium Eugubinum fuiſſe epiſtolam, quam quæ apud nos circumfertur. Vel certè dicendum ad omnia decreta Innocentij primi ipſum remiſiſſe, quæ quod epiſtolam ad Decentium ſequerentur, ipſi quoque attribui poſſent, In-
D nocentium autem primum de ſacra Vnctione nihil ſcripſiſſe quis affirmare audeat? an verò omnes eius literas ad nos deueniſſe certò ſcimus? Præterea quis ſcit, an reiectus fuerit prædictus Radulphus à Nicolao pro aliis quæſtionibus ab ipſo propoſitis, quorum ſolutio ab Innocentio primo peti deberet? Sanè, ſi opinio mea quæritur, mendum aliquod huic epiſtolæ Nicolai irrepſiſſe exiſtimo, & ad aliquem fortè alium auctorem pro ſui ſolutione dubij remiſſum fuiſſe prædictum Radulphum, quàm ad Innocentium primum.

[d] Gloſſa, v. Chriſmatis in can. prætereà, diſt. 23.
[e] Epiſt. Innocentij 1. ad Decent. ſuprà cit.
[f] Innocētij 1. epiſt. 2 tom. 1. Conc. Binij.
[g] Eiuſdem epiſt. 4 ibid.
[h] Eiuſdem 22. ibid.

XII. Vltima denique aduerſariorum ratio iam ab Innocentio [i] tertio iis verbis ſoluta eſt, *verumtamen Vnctionis Sacramentum aliud quidem efficit, & figurat in nouo & veteri Teſtamento; vnde non Iudaizat Eccleſia, cùm Vnctionis celebrat Sacramentum.* Plura ſtatim ferè [k] initio huius ſectionis ceremoniarum Iudaicarum ad nos, SS. Patrum conſenſione, antiquitus traductarū exempla protulimus, rationeſque, ob quas vſurpare eas liceret, adduximus. Hîc ſolum addimus non ideò quia Circumciſionem non licet iam vſurpare, Vnctionem quoque Iudaicæ legis ritum in noſtrum vſum transferre nefas eſſe: diſpar enim vtriuſque eſt ratio: pri-

[i] Innocent. 3. cap. vnico cit. de ſacra Vnctione.
[k] Vide ſuprà cap. 1. præſentis ſect.

mum enim, quia in Circumciſione profeſſio legis Moſaicæ emittebatur, ſicut A iam in Baptiſmo legis Euangelicæ, ideò circumcidere ſe non licet, cui Moſaicam legem amplecti nefas eſt, iuxta illud Pauli: [a] *Ecce ego dico vobis, quoniam, ſi circumcidamini, Chriſtus vobis nihil proderit: teſtificor autem rurſus omni homini circumcidenti ſe, quoniam debitor eſt vniuerſæ legis faciendæ*: at in Vnctionis vſu non emittebatur profeſſio Moſaicæ legis. Deinde, quia Circumciſio Meſſiam venturum ex ſemine Abrahæ præſignificabat, & eo fine Abrahæ [b] primum præcepta fuit, cum ei & ſemini eius benedictum eſt: quia inſtituta quoque fuit tanquam populi Iſraëlitici nota; proinde, ſicut nec iam vſurpare Moſaica ſacrificia licet, quæ occidendum Meſſiam prænuntiabant, ità nec Circumciſionem: & ſicut exterius nemo pro infideli, aut hæretico ſe gerere poteſt, ita nec Iudæi, & Abrahæ filij carnalem notam aſſumere vllus debet; ſed, vt ait [c] Apoſtolus, *qui ex fide ſunt, ij ſunt filij Abrahæ*: nec alia diſcretio fidelis ab infideli iam inquirenda eſt, nec abolitæ Iudaicæ religionis character aſſumendus: quæ omnia in vnctione Sacerdotum vſurpandâ locum non habent, quæ cum ſanctitatem animæ, firmitatem, conſtantiam, virtutumque ſplendorem, quæ tam in noua quam in antiqua lege neceſſaria ſunt, ſignificet: ideò æquè ad id ſignificandum in conſecrationibus Sacerdotum nouæ legis, atque in veteris, adhibetur. B

[a] Ad Galat. 5.
[b] Geneſ. 17. & alibi.
[c] Ad Galat. 3.

ARTICVLVS III.

Quo ritu tam Preſbyteri, quàm Epiſcopi vngantur, vbi etiam de aliis Vnctionum generibus & differentiis.

I. STabilito iam vngendorum Sacerdotum more, videndum quo ritu tam Preſbyteri, quàm Epiſcopi vngantur. De vtriſque ſigillatim agendum. Vetus Ordo [d] Romanus circa vnctionem Preſbyterorum plurima obſeruanda C præſcribit, quæ ex iis ipſius verbis eruētur: *expletâ autem oratione* (quam poſt accepta ſacra omnia veſtimenta pronuntiare iubetur Pontifex) *accipiens oleum ſanctum faciat crucem ſuper manus eorum dicens, conſecrare, & ſanctificare digneris Domine manus iſtas per iſtam vnctionem & noſtram benedictionem, vt quæcumque rectè conſecrauerint, conſecrentur, & quæcumque benedixerint benedicantur & ſanctificentur in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti*; quibus reſpondendum ſtatuit *Amen*. Ex quibus tria obſeruātur: primū, oleo ſancto, non autem chriſmate vngi Preſbyterorum manus; alterum, vngi in modum crucis. 3. verba prædicta interim ab Epiſcopo proferri, quæ tria ex mox dicendis magis confirmabuntur. Sacramentale [e] Gregorij negligentius hunc ritum enarrat, verba ſcilicet adnotans, quæ interim dum manus Preſbyterorum conſecrantur, recitari debeant, ea nempe, *conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ſanctificentur per iſtam Vnctionem, & noſtram benedictionem, &c.* omiſſis præcedentibus particulis *in nomine, &c.* quorum loco dicitur *per Dominū &c.* Pontificale [f] Romanum per omnia Veteri Ordini Romano conſentit; diſtinctiùs autem & ſpecialiùs modum iſtum vngendi per modum crucis, ſitumque D & habitum Pontificis vngentis iis verbis nobis exprimit, *Pontifex*, inquit, *ſedet in faldiſtorio cum mitrâ, & depoſitis chirothecis, & annulo Pontificali aſſumpto, ponitur ei gremiale, ſiue mappula ſuper gremium, & ſinguli ordinandi ſucceſſiuè coram eo genu flectunt; & Pontifex cum oleo catechumenorum vnicuique inungit ambas manus ſimul iunctas in modum crucis, producendo cum pollice ſuo dextero in dictum oleum intincto duas lineas videlicet à pollice dexteræ manus vſque ad indicem ſiniſtræ, & à pollice ſiniſtræ vſque ad indicem dexteræ, vngendo mox totaliter palmas.*

[d] Vetus Ordo Rom. vbi de ordinatione Preſbyteri, §. expleta.
[e] Sacrament. Gregorij poſt medium.
[f] Pont. Rom. de ordinat. Preſbyteri.

II. Quod oleo catechumenorum non autem chriſmate, ſeu oleo cum balſamo Preſbyterorum manus inungi debeant præter allata, confirmat adductum ſuprà [g] Nicolai primi reſponſum Radulpho Archiepiſcopo Bituricenſi: vnde impropriè dicendus eſt locutus [h] Honorius in Gemma animæ, dum manus Preſbyterorum chriſmate inunctas aſſerit: qui tamen minus attentè de Epiſcopis [i] poſtea loquens eos oleo ſolum inunctos dicit, non chriſmate. Quod in modum crucis

[g] Nicolaus ad Radulph. ſuprà.
[h] Honorius in Gemma lib. 1. cap 181.
[i] Item eiuſd. libri 184. & 189.

A crucis vngi debeăt, Stephanus [a] Eduenſis infra adducendus fidem nobis facit, cuius ritus antiquũ, ni fallor, petitur à Iudæis exemplũ, qui vt agendo [b] de vnctione Sacerdotũ veteris legis notauimus, in crucis figurã vngi ſolebant. Verba autem quæ ex Veteri Ordine Romano protulimus, eadem in vnctione Epiſcoporum vſurpata profert [c] Innocentius tertius: Gratianus [d] verò Sacramentalis Gregorij efferendorum iſtorum verborum rationem ſequitur, non Veteris Ordinis Romani; inter quæ modica eſt ex prædictis differentia.

III. Circa vnctionem Epiſcoporum hæc notat [e] Vetus Ordo Romanus: poſtquam conſecrandus in Epiſcopum ſacris omnibus veſtibus indutus fuerit, poſt plures Orationes ſuper eum fuſas Præfatio dicitur, in cuius fine vbi conſecrator hæc verba protulerit, *Comple in Sacerdote tuo myſterij tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cæleſtis vnguenti † flore ſanctifica. Hic*, inquit dictus Ordo, *mittat Chriſma in caput Epiſcopi in modum crucis*; cum iis ſcilicet verbis, B *vngatur, & conſecretur caput tuum cæleſti benedictione in ordine Pontificali, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*: reſponderi autem iubetur *Amen*. Tum ea verba ſubiiciuntur, *Hoc Domine copioſè in caput eius influat, hoc in oris ſubiecta decurrat; hoc in totius corporis extrema deſcendat, vt tui ſpiritus virtus, & interiora circumtegat, &c.* quibus finitis manus ſimiliter Pontificis vngi præcipiũtur à Pontifice hæc verba referente, *vngantur manus iſtæ de oleo ſanctificato, & Chriſmate ſanctificationis, ſicut vnxit Samuel Dauid in Regem, & Prophetam, ita vngantur & conſummentur, in nomine Dei Patris & Filij, & Spiritus ſancti, facientes imaginem ſanctæ crucis Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui nos à morte redemit, & ad regna cælorum perduxit, & audi nos pie Pater omnipotens æterne Deus, & præſta, vt quod te rogamus, exoremus, per Dominum, &c.* Præſcribitur poſteà, *vt completa benedictione confirmet Pontifex pollicem conſecrati cum Chriſmate dicendo, Deus Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui te ad Pontificatus ſublimari voluit dignitatem, ipſe te Chriſmate, & myſtica delibutionis liquore perfundat, & ſpiritalis benedictionis vbertate fæcundet, vt quidquid benedixeris, benedicatur, quidquid ſanctificaueris, ſanctificetur: & conſecratio manus iſtius, vel pollicis benedictio cunctis proficiat ad ſalutem.*

C IV. Hæc fuſè Vetus [f] Ordo Romanus, quæ in [g] Sacramentali Gregorij, non eodem penitus modo referuntur, in quo ſcilicet prior duntaxat habetur Oratio, quæ per modum Præfationis recitatur, omittuntur cæteræ, & de conſecratione manuum Pontificis ne gry quidem. In Pontificali [h] verò Romano prædictæ omnes Orationes habentur; quibus quædã aliæ preces interſeruntur, nam poſt illa verba, *vngatur, &c.* quæ quidẽ in Sacramentali quoque Gregorij non habentur, ſuntque veluti formæ ſacræ Vnctionis, interſeritur Hymnus *Veni creator*, quo Spiritus ſancti gratia inuocatur. Abſoluta quoque integrâ iſtâ Præfatione, Schola cantat Antiphonã, *ſicut vnguentum in capite quod deſcẽdit in barbam, barbam Aaron, &c.* Pſalmumque iſtum Dauidicum, *Ecce quàm bonum, &c.* In iis autem falſus fortaſſe fuit [i] Innocentius tertius, qui, verba quæ ſupra retulimus proferri ſolita, dum Preſbyterorum manus vngerentur, viſus eſt Epiſcoporum conſecrationibus inſeruiſſe, ac ſi recitari conſueuiſſent, dum Epiſcopi manus D conſecrantur: quis enim credat Innocentij tertij tempore alia prolata fuiſſe, quàm quæ nunc Pontificale præſcribit, vel antiquiores Innocentio tertio libri, Romanus ſcilicet Ordo, & Sacramentale Gregorij memorarint? Gloſſa [k] tamen decretalium communem benedictionem Epiſcoporum & Preſbyterorum fuiſſe refert, eadem ſcilicet, dum vtrique vngerentur, verba fuſa fuiſſe: ſed id non tam accuratè Gloſſa diſcuſſiſſe, quàm ex Innocentij tertij decretali epiſtola collegiſſe videtur. Sed iis omiſſis conſentit [l] Innocentius tertius, Epiſcoporum tum caput, tum manus ſacro Chriſmate deliniri ſolere demonſtrans.

V. Ex iis porrò diſcrimen duplex inter Preſbyterorum & Epiſcoporum Vnctionem elicitur: primum, quod Epiſcoporũ & caput & manus, Preſbyterorum, ſolæ manus vngantur: alterum, quod horum manus oleo Catechumenorum, illorum Chriſmate liniantur. Conueniunt autem 1. quod vtrorumque manus aliqua Vnctione ſint conſecratæ: quæ fortè occaſio eſſe potuit [m] Chryſoſtomo, vt de Sacerdotum manibus loquens eas, τῶν ἁγίων χειρῶν, *ſacroſanctarum manuum* titulo inſiginerit: quo etiam titulo Syneſius [n] Procli, [o] Theophili, & aliorum

[a] Stephanus Eduenſis lib. 1. de Sacram. Altar. cap. 9.
[b] Vide ſupra cap. 1. ſect. præſentis.
[c] Innocent. 3. cap. vnico citato, de ſacra Vnctione.
[d] Gratianus §. ecce ſufficienter 16 q. 1.
[e] Vetus Ordo, vbi de conſecrat. Epiſcopi.
† Sic etiam habetur in Sacramentali Gregorij, melius, vt opinor in Pontificali, rore.
[f] Vetus Ordo ſuprà.
[g] Sacrament. Greg. ſuprà.
[h] Pont. Rom. ſuprà.
[i] Innocent. 3. ſuprà.
[k] Gloſſa v. conſecrare in dict. cap.
[l] Idem Innoc. ſuprà.
[m] Chryſoſt. lib. 3 de Sacerdotio cap. 5.
[n] Syneſius epiſt. 70. Proclo.
[o] Idem epiſt. 76. Theophilo, & 105. fratri.

Digitized by Google

Epiſcoporum manus inſigniuerit: quæ eadem [a] Sidonio eſſe potuit, *vt ſacroſanctos* A *Epiſcopi digitos* nuncuparit: vtque apud veteres mos iſte viguerit, exoſculandi Sacerdotum manus; cuius moris meminerunt [b] Ambroſius, Paulinus [c] Preſbyter Ambroſij vitæ ſcriptor, [d] Chryſoſtomus, [e] Sidonius, [f] Ennodius Ticinenſis, Gregorius [g] Turonenſis, Auctor vitæ [h] S. Fulgentij, & alij plures. Malim tamen in aliam cauſam iſtam manuum ſacerdotalium venerationem refundere, eam ſcilicet, quod ſacratiſſimam Chriſti carnem attrectent, diuinumque iſtum cibum adminiſtrent: quam cauſam intuens dictus Chryſoſtomus, [i] *ſacram hanc eſcam diſpenſantes Sacerdotum manus, Chriſti carnem diuidentes*, quales debeant eſſe demiratur, eaſdemque ſuſpicit tãquam omni ſolari radio puriores. Vnde & Diaconorum quoque manus, & ſanctorum virorum in nullo Sacerdotali ordine conſtitutorum, olim [k] in veneratione erant, & à fidelibus oſculo excipiebantur. Aliam etiam eiuſdem ſanctitatis cauſam aſſignare poſſumus, inſtrumentorum ſcilicet ſacrorum porrectionem, vel certè ſolemnem iſtam ſacra miniſteria obeundi, & conſecrata Vaſa attrectandi permiſſionẽ, quam non ſolùm ordinãs B Pontifex tribuit, verùm etiam vt fœliciter ſuccedat, adprecatur; ad quam cauſam attendere videtur Gildas [l] Sapiens, dum lectiones aliquas ex Scriptura ſacra excerptas in ordinatione ſingulorum legi teſtatur, *vt adſtipulentur benedictioni, quâ initiantur Sacerdotum vel miniſtrorum manus*: audis initiatas non ſolùm Sacerdotum, ſed & miniſtrorum manus, quorum poſteriorum nunquam vnctas fuiſſe exploratum eſt. Quod pariter apud [m] Syneſium legis ſacrum aliquorum caput (τὴν ἱερὰν κεφαλὴν) dictum: noli ad conſecrationem capitis Epiſcopalis, & Vnctionem referre: quippe cùm etiam de laicis id apud ipſum dictum reperias, ſacraque eorum vocata capita, qui ſibi eſſent chariſſimi, obſeruare poſſis.

[a] Sidonius epiſt. 11 lib. 7.
[b] Ambroſius de dignit. Sacerdot. cap. 2.
[c] Paulinus in vita Ambroſij.
[d] Chryſoſt. lib. 1 de Sacerd. cap. 3.
[e] Sidonius epiſt. 11 lib. 8.
[f] Ennodius lib. 8. epiſt. 21. Arcotamiæ.
[g] Gregorius Turonenſis lib. 2. hiſt. cap. 1.
[h] Auctor vitæ S. Fulgentij cap. 4.
[i] Chryſoſt. lib. 6. de Sacerd. item homil. 6. ad populum Antiochen. & homil. 83. in Matth.
[k] Vide in vita S. Nili num. 6. & 7 apud Sur. 26 Septemb.
[l] Gildas Sapiẽs acri correpr. in Eccleſiaſt. ordinem, multò poſt medium.
[m] Syneſius epiſt. 79. Anaſtaſio, 85 fratri, & alijs.

ARTICVLVS IV.

De ſignificatione Sacerdotalis Vnctionis. C

§. I.

Cur Sacerdotes vngantur.

I. STabilito iam ſacræ Sacerdotum Vnctionis ritu, & ratione diuerſâ aſſignatâ, quâ tum Epiſcopi, tum Preſbyteri inungi ſolent, eorum omnium ſignificatio detegenda. Circà quam hæc quærenda ſunt: primum, cur Sacerdotes oleo liniantur: alterum, cur Epiſcoporum tam manus, quàm caput vngantur: tertium, cur chriſmate Epiſcopi, Preſbyteri ſolo oleo ſancto liniantur: quartò, quidni etiã Diaconi, cæterique Clerici vngi debeant? quas quæſtiones non ſeruato hoc ordine diſſoluemus. Et quidem ad prioris difficultatis ſolutionem variæ morales, ac myſticæ ſignificationes proferri poſſunt, quæ conuenientiam Sacerdotalis vnctionis oſtendant: myſticas primum, quæ ex dignitate Sacerdotalis ordinis, & naturâ gratiæ huic ordini debitæ deſumuntur, tum D morales, quæ qualitates promouendorum ad Sacerdotium, virtuteſque potiſſimas referant, quæ per iſtam Vnctionem ſymbolicẽs exprimantur, in medium adducemus.

II. Prima ergo rationum myſticarum, ob quas vnctio in ordinatione Sacerdotum adhibetur, eſt ad ſignificandam Sacerdotalis gradus eminentiam, ac præſtantiam, quæ ſacra Vnctione conuenientiſſimè exprimitur: nam vt loquitur Auctor [n] de operibus Cardinalibus, *ſicut oleum fluitat, & humidis quibuſlibet ſuperfertur: ità excellentia Sacerdotalis & regiæ dignitatis ſecundùm formam Dei & Chriſti, ſub ſe omnia continens, regimen & munimen tam actiuæ vitæ, quàm contemplatiuæ vitæ obtinet, & ex hoc humore conſtat deſcendere omnes gratiarum diuiſiones, quas Spiritus ſanctus, prout vult, ſingulis diſtribuit & largitur.* Secundò, per eandem gratiæ plenitudo tam vniuſcuiuſque pro ſeipſo, quàm pro aliis exprimitur: hæc eſt enim vnctio quam Apoſtoli recepiſſe dicuntur, quæque docere nos dicitur à [o] S.

[n] Auctor de operibus Cardinalibus, ſerm. de vnct. chriſmatis.
[o] 1. Ioan. 2.

A Ioanne: Vnctio, inquam, quam ea ſignificabat, quæ ſuper [a] caput Aaron tan- [a] Pſal. 131.
tâ abundantiâ effuſa eſt, vt vſque in barbam eius deſcenderet, & ſuper oram
veſtimenti manaret: vnctio ex iſto ſcilicet oleo, quod [b] tam abundanter mul- [b] 4. Reg. 4.
tiplicatum eſt, vt deficientibus vaſis, in quæ infundi poſſet, per ſeipſum ſta-
ret, nec in terram deflueret. Sacerdotali autem gratiæ proprium hoc eſt, vt &
in habentium vtilitatem, & in aliorum quoque concedatur ſalutem, vt nec
propriis ſingulorum ordinatorum vaſis, id eſt potentiis contineatur, ſed alie-
na quoque corda impleat, & deficientibus ſubiectis in quæ operetur, per ſeip-
ſam ipſa ſtare videatur, donec reperiantur idonea pectora, in quæ demum vti-
liter deriuari queat. Tertiò, cùm in Sacramentis omnibus perfectiuis, Spiritus
ſanctus maximè dari dicatur, tum maximè communicatio iſta Spiritus ſancti
Confirmationis, & ordinationis Sacramento attribuitur: paſſim itaque Spiri-
tus ſanctus in iis Sacramentis, quæ ad habentis maiorem ſanctificationem per
B ſe referuntur, ſingulari quodam modo operari dicitur: ideoque ſicut in Sacra-
mento Confirmationis Vnctio neceſſaria fuit, ita & in Sacramento Ordinis Sa-
cerdotalis, qui cæteros ordines conſummat, & perficit, vnctio conueniens ex- [c] Geneſ. 1.
titit, quæ Spiritum ſanctum ſignificaret, qui [c] mundi huius initio ferri dictus
eſt ſuper aquas, quemadmodum oleum cæteris ſuperfertur humoribus; quem [d] Iſidor. Hiſpal. lib. 7. Origen. cap. 3. propè fine.
ideò à Ioanne Vnctionis nomine dictum contendit [d] Hiſpalenſis Iſidorus. Vn-
de cùm à Gregorio [e] Nazianzeno pater tanquam vngens, filius (qui ideò Chri- [e] Nazian. z. orat. 5.
ſtus dicitur) tanquam vnctus nobis repræſentetur, quid supereſt, niſi vt Spi-
ritus ſanctus, de quo Filius conceptus eſt, qui [f] Mariæ Filium Deum pari- [f] Lucæ 1.
ter & hominem obumbrauit, vnctio cenſeatur? Quam interpretationem con- [g] Actorũ 10.
firmat Scriptura [g] ſacra, quæ de Filio dicit, quia *vnxit eum Deus Spiritu ſancto, &*
vi[illegible], ex quo vnico teſtimonio, & Patrem vngentem, & Filium vnctum, &
Spiritum ſanctum vnctionem, ſeu vnctionis oleum nominari deduces. Quartò,
ſpecialis quoque ordinationis effectus ſacro oleo egregiè ſignificatur: nam cùm
oleùm hæc omnia habeat, vt & corpora exterius obfirmet, & lucentia efficiat;
C interius quoque reficit, ac recreat, aluum ſoluit, vterum purgat: ita gratiæ
Sacerdotalis proprium eſt, vt & conſtantiam ad prædicandum Euangelium
Chriſti tribuat, & luminoſa opera noſtra efficiat, & interius nos reficiat, & ſpi-
ritalem exultationem in ſacris muneribus obeundis pariat, & fæces omnes pri-
uatæ vitæ laicalis emundet; quæ ex citati ſuperiùs Auctoris [h] de operibus Chri- [h] Auctor de operibus Cardin. apud Cypr. ſuprà,
ſti Cardinalibus teſtimonio, ſaltem ex parte, confirmantur, vbi ſcilicet hæc ha-
bet, *hoc oleo antiquitus Sacerdotes ſacrabantur, & Reges, & ipſi altarium lapides deli-*
buti ſpiritalem intelligi volebant, ſacris myſteriis ineſſe pinguedinem. Denique rectè ad
propoſitum, ni fallor, Petrus [i] Cellenſis, *Ecce*, inquit, *tam Sacerdotes in conſecra-* [i] Petrus Cellenſis lib. de panibus cap. 25.
tione ſuâ, quàm Altare in dedicatione, panes quoque quidam in oblatione oleo adſperguntur,
quatenus Sacerdotes quidem ex imitatione Chriſti ſanctificentur, & participatione poteſtatis
ſublimentur: Altare verò, &c.

III. Morales ſacræ Vnctionis potiſſimæ rationes eæ ſunt, vt eo ritu zelo ferui-
D dus, manſuetus tamen ac miſericors, & ergà infirmos patiens admoneatur eſſe
debere, qui in Sacerdotem ordinandus eſt: nam ex [k] Bernardo *in oleo, & pigmen-*
tis atque vnguentis clementem & affluentem viſceribus pietatis & compaſſionis, deſignari [k] Bernardus ſerm. 31. in Cantica.
conſtat; quod egregiè oſtendit [l] Gregorius iis verbis, *oleum liquoribus aliis ſuper-*
fertur, oleum ignem fouet; oleum vulnera curare conſueuit; per illud ergo miſericordiæ bonum [l] Gregor. lib. 4. cap. 5. in 1. Reg. cap. 9.
ſignificat: quia ſcriptum de Domino eſt, miſerationes eius ſuper omnia opera eius; quia ignem
fouet, prædicationis gratiam deſignat, quæ electorum mentes illuminat; quia verò vulnera
per oleum curantur, hoc profectò inſinuat, quod detergenda ſunt vulnera peccatorum. Vnga-
tur ergo caput Regis, quia ſpirituali gratia mens eſt replenda doctoris: habeat in vnctione
ſua oleum, habeat miſericordiam abundantem, quæ ſibi virtutibus aliis præferatur: habeat
nihilominus oleum medicinæ, vt ſapienter diſponat, qualiter peccatorum fœtores tergat, &
ægras mentes ſaluti reſtituat. Dici etiam poteſt per vnctionem admoneri Sacerdos,
vt ſoli Chriſto deſeruiendi cauſa ſe principem conſtitutum eſſe ſciat, idoque
ſe Chriſtum factum eſſe, Chriſto conformatum, & Chriſti loco conſtitutum:
quod rectè docet idem [m] Gregorius eodem loco quo ſuprà Saülis vnctionem à [m] Greg. ibid.

Digitized by Google

Samuele factam moraliter ad Eccleſiæ Doctorum Vnctionem transfert: *enim,* A inquit, *ſæcularis intentio remouetur, cùm ſuper hæreditate Domini vnctus aſſeritur; Vnctionis ergo fructus eſt, cultus diuinæ hæreditatis; ille ergo officium vnctionis exſequitur, qui ſola quærit lucra animarum: ſuper hæreditate quippe Domini in principem ſe vnctum nemini, qui hoc ſolum de terrenâ dignitate quærit, quod per ſuum miniſterium Chriſtus quæſiuit, &c.*

§. II.

Cur in Sacerdotibus iteretur vnctio.

IV. Sed cur, inquiet aliquis, vngi iterum oportuit Sacerdotes, quos in baptiſmate bis vnctos oleo Catechumenorum, ſemel ſcilicet inter ſcapulas, & in pectore, iterumque in vertice ſacro Chriſmate delibutos, deinde in ſuſceptione Sacramenti Confirmationis, iterum in fronte ſacro Chriſmate tinctos eſſe oportuit, antequam ad ſacros Ordines conſcenderent? prædicti enim omnes gratiæ B Sacerdotalis effectus, prædictæ ordinationum dotes, ſufficienter tot vnctionibus iteratis ſignificata ſunt: vnde non fuit neceſſum ſacram in ordinatione Vnctionem iteratò adhiberi. Verùm ex hac potius obiectione, argumentum ſumimus neceſſitatis vnctionis Sacerdotalis comprobandæ: ſi enim in baptiſmate bis vnctos, priſca tamen Eccleſia iterùm in Sacramento Confirmationis vngendos, diuinam huius Sacramenti ſecuta inſtitutionem, putauit: ſi eoſdem graui morbo detentos, diuino quoque mandato iterum inungendos credidit, toties repetens ſacram Vnctionem, quoties vel mandatum diuinum, eiuſque in Sacramentis inſtitutis lex vigeret, vel Eccleſiaſtica conſuetudo ferret, (nam & vngi etiam ſolitos qui Eccleſiæ reconciliarentur, ex veteri more [a] notiſſimum eſt) propter diuerſas ſcilicet cauſas occurrentes, & ſignificationes diuerſarum quæ in vſu haberentur, vnctionum: quidni ſimiliter cum Sacerdotalis vnctionis ſignificationes diuerſæ ſint, quæ cæteris nequeunt conuenire vnctionibus, vnctos licet alias ob cauſas Sacerdotes iterum vngere liceat? C

V. Speciatim autem ego cenſeo, quantumuis vnctos fideles, vbi ad Sacerdotium accedunt, iterum vngi debere: tum quod non manus, non capita vncta habeant, ſed ſcapulas, pectus, verticem, frontem, quarum vnctionum diuerſæ ſunt ſignificationes à ſignificatione vnctionis manuum, vt patebit ex mox dicendis. Deinde vngi iterum Sacerdotes conſentaneum fuit, cùm ad Sacerdotium aſſumuntur, vt ſe noſſent non tantum ſibi, ſed & cæteris poſteà debere viuere, & militare, ſecundùm [b] Athanaſij, & [c] Iſidori Peluſiotæ egregias admonitiones. Eſto ergo Chriſtiani primum in baptiſmate non ſemel vngantur, vt tanquam pugiles ad priuatam pugnam roborentur, ad priuatam victoriam contendant: eſto in Confirmatione ſacro Chriſmate vngantur, vt iuxta Vrbani [d] primi ſententiam, *pleni Chriſtiani inueniantur,* & iuxta [e] Melchiadem, *confirmentur ad pugnam,* &, vt ait Moguntina [f] Synodus, *augeantur in gratia, & roborentur in fide;* vbi tamen Sacerdotes conſtituendi ſunt, indigent ſacrâ Vnctione, tum vt, non ſolum ſint pleni Chriſtiani, gratiamque pleniſſimam, & laicis omnibus com- D munem habere videantur, ſed prætereà, vt laicalem ſtatum (qui [g] ſtatus in conformitate cum præceptis diuinis conſiſtens, differentiam vitarum, ſtudiorumque diuerſitatem, & in prophanis negotiis occupationem non auerſatur) imò & Monachalem (qui *vnius modi vitam amplectitur,* prophaniſque negotiis renuntiat, vt vni Deo adhæreat) ſupergreſſi, ad deiformem ſtatum, deificationem & altiſſimam cum Deo vnionem, eiuſque imitationem traducti videantur. Vnde cùm vnctio gratiæ plenitudinem ſignificet, in Confirmatione quidem plenitudinem gratiæ, & Chriſtianæ perfectionis cumulum, in eo viuendi genere quod omnibus commune eſt, portendit; in ordinatione verò perfectiſſimæ gratiæ in perfectiſſimo ſtatu abundantiam repræſentat; quæ ſignificatio quam vereor ne in pluribus noſtrûm mendax, & fallax hiſce temporibus videatur. Denique vnctio exterior in Sacramentis adhibetur, vt nos Chriſto ſimiles, & Chriſti nominis ac dignitatis participes oſtendat, vt docent paſſim [h] SS Patres, & quidem

[a] Vide Conc. Conſtātinop. 1. c. 9. & c. paſſim.

[b] Athan. epiſt. ad Dracont.

[c] Iſidorus Peluſ. lib. 4. ep. 219.

[d] Vrban. 1. de conſecr. diſt. 5 c. omnes fideles.

[e] Melchiades epiſt ad Epiſcopos Hiſpan.

[f] Concil Mogunt. can. 17.

[g] Vide Dionyſ cap. 1. & 6 de Eccleſ. hierarch.

[h] Tertull. de Baptiſ. cap. 7. Cypr. epiſt. 70 ad Ianuar. Auctor de operib. Chriſti Cardin. ſuprà. Iuſtin reſpōſ. ad quæſt. 137. Macarius homil 43 S Leo ſerm. 3. in die aſſumpt. & alij paſſim.

Digitized by Google

A & quidem, quantum ad gratiam & ſanctitatem priuatam attinet, quæ nos quodammodo [a] Reges, & Sacerdotes efficit, nos ipſos in virtutibus regentes, & Deo ſacrificium laudis, ac gratiarum actionis iucundum offerentes, Chriſti nominis omnes fideles, per Sacramentum Baptiſmi, & Confirmationis fiunt participes; vt verò dignitatis Chriſti, quâ caput eſt Eccleſiæ eam ſanctificans, & ab omni inquinamento emundans, quâ Sacerdos eſt in æternũ ſecundùm ordinem Melchiſedech conſtitutus, vt, inquam, huius dignitatis participes, & qu:ad eam ſimiles in Sacerdotio efficiamur, opus eſt iterum vnctione, à qua non iã Chriſtiani, ſed Chriſti, loco ſcilicet Chriſti præſidẽtes dicamur, iuxta illud ſcilicet Dauidis, [b] *nolite tangere Chriſtos meos* (id eſt Sacerdotes) *& in Prophetis meis nolite malignari.*

[a] Auctor de operib. Card. Leo, & alij.
[b] Pſal. 104.

§. III.

Cur Diaconi non vngantur.

B V. Ex quibus petuntur rationes, ob quas Diaconi & cæteri inferiores Clerici minimè vngantur, quia ſcilicet nec Sacerdotio Chriſti conformantur, nec Eccleſiæ ſanctificandæ, & à peccatis interius emundandæ vim habent, ſed ſolùm exteriori catecheſi, & ſermone immundos purgandi virtutem, vt explicat [c] Dionyſius: nec Chriſtum propriè repræſentant auctoritate ſua regentem & preſidentem, ſed Angelos potius Chriſto miniſtrantes: vnde Ignatius [d] epiſtola ad Trallianos Epiſcopum, vt typum Dei habentem, & imitatorem Chriſti Dei factum, Sacerdotes vt eius Conſiliarios, vnum ſcilicet corpus & Senatum cum eo efficientes, cuius ipſe Præſes ſit, & caput; Diaconos verò vt imitatores Angelicarum virtutum ſuſpiciẽ dos eſſe monet. Deinde nec Diaconi plenitudinem adhuc gratiæ ordinationis attigerunt, ſed in via ſunt ad Sacerdotium, quod licet quantum ad poteſtatem in corpus Chriſti myſticũ ſolâ Presbyteratus ſuſceptione non terminetur, quantum tamen ad poteſtatem in corpus Chriſti verum in Presbyteratu abſoluitur: proindeq; cùm nondum plenam Chriſti imaginem & gratiæ ordinationis perfectionẽ attigerint, vngi nequaquam debẽt ea vnctione C quæ & perfectam Chriſti imitationẽ, & gratiæ ſublimioris ſtatus plenitudinem ſignificat. Aliam adfert rationem [d] D. Thomas, eam nempe, quod vnctio adhibeatur in ordinatione tanquam diſpoſitio ad conficienda Sacramenta, ſicut in baptiſmate adhibetur ad recipiẽda: ſanctificatos enim eſſe decet, tum eos qui ad recipienda, tum qui ad conficienda diuina Sacramenta deſtinantur: ſanctificari autem & conſecrari ſolent per vnctionem: vnde & vaſa ipſa, & altaria, quę diuinis iſtis vſibus inſeruiunt, teſte [e] Cypriano, ſeu alio quocumque, qui de operibus Chriſti Cardinalibus ſermones habuit, aliiſque pluribus Summis Pontificibus, per vnctionem conſecrantur: ergo cum ſoli Sacerdotes, Sacramentorum conficiendorum poteſtatem habeant, ſolos ipſos vngi conuenit.

[c] Ignat. epiſt. 5 ad Trall.
[d] S. Thomas 3 parte q. 37. art. 5 in corpore.
[e] Auctor de operib. Card. ſerm cit.

§. IV.

Cur Epiſcopi chriſmate, Presbyteri ſolùm oleo: his ſolæ manus, illis caput etiam vngantur.

D VI. Ex dictis etiam emicat purior rationis ſcintilla, ob quam nimirũ tot tamq; ſingulares, prout ſuperiùs docuimus, & fuſiùs infrà diſſeremus, vnctionis Epiſcopalis ſuprà Presbyteralem ſint prærogatiuæ, vt Presbyterorũ ſolum manus, & quidem oleo ſimplici, non admixto balſamo delibutæ eſſe debeant, Epiſcoporũ verò tam caput, quàm manus ſacro chriſmate perungantur. Id verò non alia ratione conſtitutũ ab Eccleſia conſtat, niſi vt plenitudinẽ Sacerdotaliũ donorũ, & gratiarum, in ſolo Epiſcopo, non in Presbytero reperiri pateat; expreſſiorem quoque eos præ inferioris ordinis Sacerdotibus Chriſti imaginẽ referre innoteſcat. Quod vtrumque cum doctis viris & in SS. Patrum lectione verſatis obſcurum non ſit, quibuſdam hîc teſtimoniis oſtendetur. Prius quidem Patres illi docent, qui Epiſcopatum, vel [f] *Pontificatus apicem* vocant, vel [g] *Presbyterij*, aut *etiam Sacerdotij*, & Eccleſiaſticæ [h] *dignitatis faſtigium*, [i] *eminentiſsimæ dignitatis apicem*, [k] *excelſique apicis gloriam*, [l] *ſummi culmen honoris*, [m] *ſummum in Eccleſia gradum*, [n] *ἀκρότητα*, ſeu *ſummitatem*, [o] *ὑπερκειμένην*, id eſt, *eminentiſsimum gradum*, [p] *ſublimitatis culmen*, denique ſæpiùs, [q] *ſummum Sacerdotium*: hæc enim elogia, ij tituli in ſolis Epiſcopis.

[f] Damaſus Proſpero, Innoc. I Decen. [...]o c. 3 Sidon. epiſt. 25 lib. 4. & alij paſſim.
[g] Sidon. epiſt. 4 lib. 7 Zoſimus epiſt. ad Heſych. c. 1.
[h] Hiſp. 2. c. 7.
[i] Concil. Aruern. c. 2.
[k] Greg. Turon. de vitis Patr. cap 3.
[l] S. Auiti Epitaph.
[m] Caſſiodor. in pſal. 108.
[n] Dionyſ. cap. 1. cœleſtis hierarch.
[o] Idem cap. 1. Eccleſ.
[p] Gregor. 25. Moral. cap. 12.
[q] SS. Patres paſſ. quorum aliquos aliàs [...]

conſummari Sacerdotalem virtutẽ, gratiam:& efficaciam:plenitudinemque,& A
perfectionem Sacerdotij Epiſcopatum eſſe demonſtrant: quæ omnia ex poſteriori quoque demonſtrato validè confirmabuntur.

VII. Solos ergo Sũmos Sacerdotes ſeu Epiſcopos Dei,& Chriſti effigiem expreſſiùs repræſentare probant Cõſtitutiones [a] Apoſtolicæ Clementis, in quibus iubetur Epiſcopus locũ ſuũ, dignitatemque ſuam actionibus tueri, ac declarare, ὡς Θεοῦ τύπον ὁ ἔχων ἐν ἀνθρώποις τοῦ πάντων ἄρχειν ἀνθρώπων, ἱερέων, βασιλέων, ἀρχόντων, πατέρων, υἱῶν, διδασκάλων, καὶ πάντων, ὁμοῦ τῶν ὑπηκόων, *tanquam diuinũ exemplar repræſentans, præſidendo omnibus hominibus, Sacerdotibus, Regibus, magiſtratibus, parentibus, filiis, & pariter cunctis ſubiectis.* 2. Ignatius martyr, vt ſuprà iam inſinuauimus, epiſtola ad [b] Trallianos id apertè docet: nam, inquit, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων τύπος ὑπάρχει. οἱ δὲ Πρεσβύτεροι, ὡς συνέδριον Θεοῦ, καὶ σύνδεσμος Ἀποστόλων Χριστοῦ. *Epiſcopus typum Dei patris omnium gerit, Presbyteri verò ſunt conſeſſus quidam, & cœtus Apoſtolorum Chriſti.* Rationem ex iis quæ in eadem poſt [c] ampliſ epiſtolâ, pluribus interiectis ſubiungit petere potes: τί γὰρ ἐστιν Ἐπίσκοπος, ἀλλ' ἢ πάσης ἀρχῆς, κ. ἐξουσίας B
ἐπέκεινα πάντων κρατῶν, ὡς οἷόν τε ἀνθρώπον κρατεῖν, μιμητὴς γινόμενος κατὰ δύναμιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τί δὲ Πρεσβυτέριον, ἀλλ' ἢ σύστημα ἱερόν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τοῦ Ἐπισκόπου, *quid enim aliud eſt Epiſcopus, quàm is qui omni principatu, & poteſtate ſuperior eſt, & quoad homini licet, pro viribus imitator Chriſti Dei factus? quid verò Presbyterium, quàm ſacer cœtus conſiliarij, & aſſeſſores Epiſcopi:* Idem quoque epiſtola ad [d] Smyrnenſes eidem veritati adſtipulatur, docetque Epiſcopum eſſe honorandum, ὡς ἀρχιερέα, Θεοῦ εἰκόνα φοροῦντα, κατὰ μὲν τὸ ἄρχειν, Θεοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἱερατεύειν, Χριστοῦ, *vt principem Sacerdotum Dei imaginem referentem; Dei quidem propter principatum, Chriſti verò propter Sacerdotium.* Maximus [e] quoque D. Dionyſij interpres Epiſcopum Θεοῦ τύπον *Dei figuram* vocat. Ratio deſumi poteſt ex [f] Dionyſio, qui de hierarchia Eccleſiaſtica diſſerens poſtquam dixit Ieſum Chriſtum eſſe τὴν πασῶν ἱεραρχιῶν ἀρχὴν τε καὶ τελείωσιν, *omnium hierarchiarum principium, & perfectionem,* mox [g] Epiſcopum eum eſſe dicit, ἐν ᾧ καὶ καθαιρῶς ἡ κατ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται καὶ γνωρίζεται: quod clariùs eodem [h] libro repetit, docens omnem hierarchiæ noſtræ diſtinctionem in Epiſcopo abſolui & expleri: ὡς γὰρ ἅπασαν ἱεραρχίαν ὁρῶμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀποπερατουμένην, οὕτως ἑκάστην εἰς τὸν οἰκεῖον ἔνθεον ἱεράρχην, *vt enim hierarchiam omnem videmus in Ieſum deſinere, ſic vnamquamque in ſuum Pontificem.* C

VIII. Hæc igitur, quæ in gratiam Epiſcopalis prærogatiuæ ſupra Presbyteros leuiter attigimus, euidenter oſtendunt, congruũ eſſe, vt pluribus titulis Epiſcopalis vnctio Presbyterali præcelleret. Iam videndum, quid vſitatus Presbyteros, vel Epiſcopos vngendi ritus ſignificet. Amalarius [i] Fortunatus ex Auguſtino & Gregorio, non ſatis accuratè, & quod ad Auguſtinum, neſcio an fideliter, rationes myſticas exponit, cur Epiſcopus in capite vngatur, *Auguſtinus, inquit, in tractatu pſalmorum, quis erat Sacerdos, niſi qui fuit & victima, & Sacerdos? ipſe ille, qui cum in mundo non inueniret quod offerret, ſeipſum obtulit. Vicarius Chriſti Pontifex efficitur, ideò in capite vngitur: caput noſtrum Chriſtus: caput noſtrũ vnctum eſt oleo inuiſibili. Epiſcopus, quia Vicarius Chriſti eſt, in capite vngitur: ab illo enim ſignificatur ſe accipere hãc vnctionis gratiã, qui caput eſt totius corporis, imitando illũ qui caput eſt totius Eccleſiæ, per vnctionis gratiã ſe & caput Eccleſiæ ſibi cõmiſſæ, &c. Et alter dicit Gregorius in Moralibus, oleũ in capite, charitas in mente: quia Vicarius Chriſti eſt, dilectionẽ, quam Chriſtus nobis monſtrauit & docuit, in eo debemus inuenire, atque ab eo cumulũ noſtri profectus trahere.* D
Huius Amalarij diſcurſus, nec verba, nec ſenſa reperi apud Auguſtinũ ab eo laudatũ, ſtylus certè abhorret ab Auguſtini ſermonis venuſtate, & acumine. Apud [k] Gregoriũ ſententiæ, quæ ipſi tribuitur, ſenſus reperitur non verba: cuiuſcumque auctoris allata ſit iſta ab Amalario explicatio, eò tendit vt Epiſcopum duplici de cauſa capite vnctum eſſe demonſtret: primò, quia caput Eccleſiæ conſtituitur, ſicque Chriſto aſſimulari debet, qui ſecundùm etymologiam vnctus eſt, & ideò ad ſignificandam in Chriſto gratiam capitis, capite quoque Pontifex vngitur. Secundò, ideò capite vngitur Epiſcopus, quia præ cæteris obſtringit ſe ad præſtantiſſimum charitatis actum, dandam ſcilicet animam pro ouibus ſuis, à qua obligatione cum non adeò facilè eximatur, atque Presbyter, ideò capite vngitur, cum Presbyteri caput vnguento minimè delibutum ſit.

IX.

[a] Conſtitut. Apoſt lib. 2. cap. 11.
[b] Ignat epiſt. 5. ad Trallian.
[c] Ibidem.
[d] Idem epiſt. 11. ad Smyrn.
[e] Maxim. in cap. 5. Eccl. hierarch.
[f] Dionyſ. c. 1 Eccl. hierar.
[g] Ibidem.
[h] Idem cap. 5. eiuſd. lib.
[i] Amalarius Fort. lib. 2. de Eccleſiaſt. off. cap. 14.
[k] Greg. lib. 4. cap. 5. in lib. Reg.

Digitized by

A IX. Innocentius [a] tertius Epiſcopalis vnctionis integrum ritum nobis explicat citata toties epiſtola decretali; totius enim iſtius ritus ab altiori principio explicationem exorſus, materiæ primùm Chriſmatis, quo Epiſcopi inunguntur, ſignificationem profert, tum rationes, ob quas tam manus, quàm caput Epiſcoporum iſto vnguento illiniantur, adducit. Sequemur Decretalium vulgatam editionem, nihil enim apud Antonium [b] Auguſtinum, aut in Geſtis [c] Innocentij, alicuius momenti mutatum, aut correctius legitur. De priori itaque capite ita diſſerit, *ad exhibendum autem exteriorem & viſibilem vnctionem, benedicitur oleum, catechumenorum vel infirmorum, & conficitur chriſma, quod ex oleo fit, & balſamo myſtica ratione; per oleum enim nitor conſcientiæ deſignatur, iuxta quod legitur,* [d] *prudentes virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus: per balſamum odor famæ exprimitur, propter quod dicitur,* [e] *ſicut balſamum aromatizans odorem dedi. Hoc ergo chriſmate vngi debet Epiſcopus, non tam in corpore, quàm in corde: vt & interius nitorem conſcien-*
B *tiæ quantum ad Deum: & exterius habeat odorem famæ quoad proximum. De nitore conſcientiæ dicit Apoſtolus,* [f] *gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ: nam* [g] *omnis gloria filiæ Regis ab intus. De odore famæ, idem Apoſtolus ait,* [h] *Chriſti bonus odor ſumus in omni loco; &, aliis ſumus odor vitæ in vitam, aliis odor mortis in mortem. Debet enim Epiſcopus bonum habere teſtimonium, & ab iis qui ſunt intus, & ab iis qui ſunt foris, vt cortina cortinam trahat, & qui audit, dicat, veni.* De poſteriori hæc verba ſubiungit, *hoc vnguento caput tuum, & faciem tuam laua. Per manus opera intelliguntur, iuxta illud* [i] *manus meæ diſtillauerunt myrrham: manus igitur vnguntur oleo pietatis, vt Epiſcopus* [k] *operetur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei. Caput autem vngitur balſamo charitatis, vt Epiſcopus diligat Deum, ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima, & proximum ſuum ſicut ſeipſum. Caput inungitur propter auctoritatem, & dignitatem, & manus propter miniſterium, & officium; caput inungitur, vt oſtendatur illius repræſentare perſonam, de quo dicitur per Prophetam,* [l] *ſicut vnguentum in capite eius, &c. Caput* [m] *enim viri Chriſtus, caput Chriſti Deus, qui de ſe dicit,* [n] *ſpiritus Domini ſuper me, eo quod vnxit me, euangelizare pauperibus miſit me: manus Epiſcopo inunguntur,*
C *vt oſtendatur accipere poteſtatem benedicendi, & conſecrandi: vnde cum eas conſecrator inungit,* [o] *conſecrare, inquit, & ſanctificare digneris Domine manus iſtas per iſtam vnctionem, &c.*

X. Strictiùs, & breuius [p] Stephanus Eduenſis plures ſignificationes complectitur, tam Epiſcoporum, quàm Preſbyterorum vnctionis, *Propterea oleo ſancto manus* (Preſbyterorum) *inunguntur, per quod gratia ſancti Spiritus eis oblata ſignificatur, & quod abundent operibus miſericordiæ, deſignatur. In his etiam manus Sacerdotis, quæ in figura crucis oleo ſancto ſignantur, conformantur manibus Chriſti: & illud inſigne miraculum & ſalutiferum, quod inter manus Sacedotis fieri creditur, hoc manus Chriſti operantur, qui ait,* [q] *ſine me nihil poteſtis facere: vnde cum ipſo, & per ipſum, & in ipſo totum agitur ſacrificium. Vnctio Epiſcopis fit in capite, qui ordinantur vicarij illius, qui vnctus oleo lætitiæ in plenitudine. In vnctione viſibili, quæ eſt Sacramentum ſpiritalis vnctionis, datur poteſtas ligandi, atque ſoluendi, &c.* Honorius quoque quàm breuiſſimè
D primum Preſbyterorum vnctionis, tum Epiſcoporum cauſas aſſignauit: Preſbyterorum quidem iis verbis, [r] *manus eorum Chriſmate vngit* Epiſcopus, *vt cuncta quæ benedicit, benedicta ſint* (attendit Honorius ad formam [s] vnctionis, quam ſuprà retulimus) *quatenus ſe ab omni immundo opere contineant, vt dignè corpus Chriſti conficere valeant.* Epiſcoporum duplicem cauſam aſſignat: priorem, cum [t] ait, *quod* Epiſcopus *oleo vngitur, hoc à lege accipitur, in qua Rex & Sacerdos, vel Propheta oleo vngebatur.* Poſteriorem dum hæc habet, [u] *ideò Epiſcopi oleo vnguntur, vt Spiritum ſanctum Apoſtolis datum eſſe doceantur, & vt vitâ, & doctrinâ coram hominibus luceant, & eos à vitiis curare ſatagant.* Eadem de Epiſcopis reperit [x] Hugo à S. Victore.

XI. Ex iis omnibus auctoritatibus concludo Sacerdotum tam ſuperioris, quàm inferioris ordinis manus inungi. Primò, vt ad laborem, ad miniſterium, ad diligentem & ſedulam operam vtrorumque manus indurentur & confirmentur. 2. vt ad miſericordiæ opera charitatis oleo diffluentes manus habere moneantur, non [y] aridas, non contractas, non illiberales. 3. vt ad benedicendum & ſacramenta conficienda idonei reddantur. 4. vt ad ligandum & ſoluendum

[a] Innocent. 3. cap. vnico, de ſacra Vnct. ſuperius cit.
[b] Anton. Auguſt. 3. collect. tit. 11. cap. vnico.
[c] Geſta Innocent. 3 ſuprà.
[d] Matth. 25.
[e] Eccleſ. 24.
[f] 2. Cor. 1.
[g] Pſal. 44.
[h] 2. Cor. 2.
[i] Cantic. 5.
[k] Ad Galat. 6.
[l] Pſal. 32.
[m] 1. Cor. 11 & ad Epheſ. 5.
[n] Lucæ 4.
[o] Pont. Rom. de conſecr. electi.
[p] Stephanus Eduenſ. de Sacra. Altar. cap. 9.
[q] Ioan. 15.
[r] Honorius in gemma lib. 1. cap. 181.
[s] Vide in Pótif. Rom. de cóſecr. electi.
[t] Honor. cit. lib. cap. 184.
[u] Ibid. cap. 189.
[x] Hugo de Sacram. lib. 2. cap 40. & 44.
[y] c. ſicut vrgeri, 1 q. 1.

habiliores efficiātur. Item, non ſufficere Epiſcopis, quod eorum in inferiori Sacerdotio manus inunctæ fuerint, ſed iterum cùm conſecrantur, inungi debere; tum quia ad benedicendum manus eorum ſanctiores efficiendæ: tum quia Sacerdotum conſecratio, Altarium, Eccleſiarum, & cæterorum benedictio, Sacramentorumque quorumdam confectio tunc ipſis confertur: tum quia ad operoſius miniſterium, & honorificentius officium conſecrantur: tum denique, quia, cùm opes Eccleſiæ in ipſorum poteſtate conſiſtant, maiorem largiendi habent occaſionem, & ex ſuo ſtatu, ad pietatis, & ſupererogationis opera arctiùs deuinciuntur. Chriſmate verò, Epiſcopales manus, oleo Preſbyterales inungi: tum quod perfectionem illæ operentur, quæ chriſmate bene olenti ſignificatur: hæ illuminandis præſertim mentibus incumbant, quæ illuminatio oleo, quod ignis pabulum eſſe ſolet, conuenienter exprimitur: tum quod in corpus Chriſti myſticum (ad quod bono odore, & famæ celebritate maximè opus eſt) Epiſcopi Preſbyteris maiorem habeant poteſtatem; vtrique verò in corpus Chriſti verum per ſe virtutem æqualem habeant: quæ ſcilicet præſertim conſcientiæ puritate & nitore indiget: ſi quid proinde detrahi debet Preſbyterali vnctioni, quò præcellere ipſi poſſit Epiſcopalis, non oleum, quod conſcientiæ puritatem deſignat, ſed balſamum, quod famæ claritatem ſignificat, detrahendum, illudque Epiſcopalis vnctionis materiæ adiungendum. Denique infero, caput ſolius Epiſcopi inungi, quia ſolus regiminis perfectam ſcientiam, ſolus gratiæ præſidendi perfectionem, ſolus regendi abſolutam auctoritatem, ſolus perfectæ Eccleſiæ caput eſt Epiſcopus, ſolus tandem caput Eccleſiæ Chriſtum perfectius exhibet: Preſbyteri nec plenitudinem omnem Sacerdotij ſibi vendicant, nec [a] ſine Epiſcopis aliquid gerendi auctoritatem, nec [b] perfectæ Eccleſiæ capita ſunt, nec Chriſti perfecta, vt mox docuimus, exemplaria.

[a] Ignat. epiſt. 3. ad Trall. & alij paſſim.
[b] Fusè id oſtēdimus in noſtris vindiciis cenſur. Pariſienſ. ad propoſit. 1. damnatam.

ARTICVLVS V.

De varijs vnctionum generibus, præſertim de vnctione Regia.

§. I.

De vnctionibus rerum, ac perſonarum in Baptiſmi, Confirmationis, & Extremæ-Vnctionis Sacramentis.

I. EXplicatis iis omnibus, quæ ad Sacerdotalem vnctionem pertinēt, vnum ſupereſt, vt de cæteris vnctionibus in Eccleſia vſitatis quippiam adiungamus, vt ex collatione Sacerdotalis vnctionis cum cæteris, magis ipſa eluceſcat, eiuſque differentiæ faciliùs notari poſſint. Obſeruandum eſt igitur, non tantum perſonas, ſed & res ipſas, quæ diuinis vſibus, & Sacrificio diuino deſtinantur, ſacro vnguento ex Eccleſiæ conſuetudine, reſpergi, ſeu illiniri; perſonas autem ſacro vnguento inungi in Baptiſmate, in Confirmatione, in Sacramento Extremæ-Vnctionis, & Ordine Sacerdotij: denique (nam cæteras vnctiones hic omitto) in benedictione ſeu inauguratione in Reges. Res verò iſtas diuinis vſibus dedicatas perliniri, Eccleſias, Altaria, Calices, & alia ſacra Vaſa, quæ corpori & ſanguini Chriſti aſſeruandis, continendis, deferendis inſeruiunt. Hæc omnia ſi fuſiùs probare voluerimus, in immenſum excreſcet hæc diſputatio, ea ſolum ex Innocentij tertij citatâ ſæpius epiſtolâ comprobabimus & explicabimus; in Regum ſacra Vnctione paulò diutiùs hærentes, vt, quia Regale Sacerdotium nominatur; & Reges olim iidem erant qui Sacerdotes; Regum & Sacerdotum vnctiones conferri inter ſe conuenientius poſſint.

II. De rebus quæ ſacro oleo inunguntur, hæc dicit Innocentius tertius, quæ hoc loco nobis abundè eſſe debent. [c] *Vngitur præterea ſecundùm Eccleſiaſticum morem, cùm conſecratur, altare; cùm dedicatur, templum; cùm benedicitur, calix: non ſolùm ex mandato legis diuinæ; verùm etiam exemplo S. Syluestri, qui cùm conſecrabat altare, illud chriſmate perungebat; præcepit enim Dominus,* [d] *vt faceret oleum vnctionis, de quo vngeret teſtimonij tabernaculum, & Arcam teſtamenti, menſamque cum vaſis. Verùm Vnctionis*

[c] Innocent. 3. cap. vnico, de ſacra Vnctione.
[d] Exodi 30.

Sacramentum

A *Sacramentum aliud quidem efficit & figurat, tam in nouo, quàm in veteri teſtamento.* Circa quæ Innocentij verba duo notanda ſunt: primum diuinum mandatum quod ipſe vrget eo loci, eſſe Moſaicæ legis, ac ceremoniale, quod proinde per ſe neminem Chriſtianorum obſtringit, ſed cum Moſaicâ lege abrogatum eſt: quamuis, vbi agitur de ritu in Moſaicâ lege præcepto, qui ad religioſi cultus ornatum, atque ſplendorem, diuinorumque officiorum amplificationem iuuat, conuenienter & honeſtè ab Eccleſiâ in vſum reuocetur, & ex antiquo teſtamento nonnunquam, vt ſuprà probauimus, vrgeatur. Alterum, S. Syluestri[a] exemplum ab ipſo proponi, non quod primus res diuinis vſibus deſtinatas vnxerit, cùm D.[b] Dionyſius huius vnctionis ex prædictis meminerit, ſed quod, cum incerta eſſent perſecutionis tempore Chriſtianorum conuentuum loca, non ſemper ipſa obſeruaretur; ideoque nonniſi à tempore Syluestri, redditâ Eccleſiæ pace conſtanter obſeruari cœperit.

[a] Vide Pōtif. Damaſi, Platinam, & alios in vita Syluestri I.
[b] Dionyſ. cap. 4. Eccl. hier.

B III. Perſonæ in Sacramento Baptiſmatis ante, & poſt inungi ſolent: geminam iſtam Vnctionem ita diſtinguit Summus Pontifex,[c] *quia verò*, inquit, *Chriſtus fecit nos in ſanguine ſuo Deo noſtro regnum: propter quod*[d] *Petrus Apoſtolus ait,*[e] *vos eſtis genus electum, regale Sacerdotium; idcircò in nouo teſtamento, non ſolùm Reges & Sacerdotes vnguntur, ſed etiam omnes Chriſtiani: bis ante Baptiſmum, ſcilicet oleo benedicto* (nota duplicem iſtam Vnctionem continenti ſerie fieri & iiſdem verbis, licet in duabus partibus, proindeque pro vnicâ vulgò numerari) *primum in pectore, deinde inter ſcapulas: & bis poſt Baptiſmum, ſcilicet Chriſmate ſancto, primum in vertice* (quæ Vnctio ceremonia quædam eſt Baptiſmi, & Baptiſmo adcenſetur) *demum in fronte* (quæ Sacramentum eſt Confirmationis, & à Baptiſmate diſiungitur.) *In pectore namque baptizandus inungitur: vt per ſancti Spiritus donum abijciat errorem, & ignorantiam, & ſuſcipiat fidem rectam,*[f] *quia iuſtus ex fide viuit. Inter ſcapulas, vt per Spiritus ſancti gratiam excutiat negligentiam & torporem, & bonam operationem exerceat: quia*[g] *fides ſine operibus mortua eſt, vt per fidei Sacramentum ſit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium ſit fortitudo laborum: in ſcapulis, quatenus fides per dilectionem ſe-*
C *cundùm*[h] *Apoſtolum operetur: in vertice verò baptizatus inungitur, vt ſit paratus omni petenti de fide rationem reddere, quia per caput intelligitur mens, iuxta quod legitur,*[i] *oculi ſapientis in capite eius, cuius ſuperior pars eſt ratio, & inferior eſt ſenſualitas: vnde bene per verticem, quæ eſt ſuperior pars capitis, intelligitur ratio, quæ eſt ſuperior pars mentis. In fronte vngitur baptizatus, vt liberè confiteatur quod credit: quia*[k] *corde creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem; memor eius, quod Dominus ait,*[l] *qui me confeſſus fuerit coram hominibus, &c. ante Baptiſmum igitur vngitur oleo benedicto, & poſt Baptiſmum oleo ſancto: quia chriſma ſoli competit Chriſtiano: Chriſtus enim à chriſmate dicitur, vel potius à Chriſto dicitur chriſma, non ſecundùm nominis formam, ſed ſecundùm fidei rationem. A Chriſto verò Chriſtiani dicuntur, tanquam vncti deriuentur ab vncto, vt omnes concurrant in odorem illius vnguenti, cuius*[m] *nomen oleum eſt effuſum.*

[c] Cap. vnic. cit. de ſacra Vnctione.
[d] Apocal. I.
[e] I. Petri 2.
[f] Ad Hebr. 10.
[g] Iacobi 2.
[h] Ad Galat. 5.
[i] Eccleſ. 2.
[k] Rom. 10.
[l] Matth. 10. & Lucæ 12.
[m] Cantic. I.

IV. Plura de frontis chriſmatione (quam Confirmationem alio nomine dici obſeruat) ſubdit[n] ibidem Innocentius, vt Spiritus ſancti aduentum oleo deſi-
D gnari conuenienter oſtendat, qui nempe in[o] columbæ ſpecie olim apparuerit, & quidem illius columbæ, quæ ramum[p] virentis oliuæ referens ad veſperum poſt cataclyſmum, ſerenitatem & pacem annuntiauit. Sed iis omiſſis, ad Extremæ Vnctionis Sacramentum accedimus, de qua nihil aliud prædictus ait Pōtifex, quàm quod de eâ à ſancto Iacobo mandatum eſt, *infirmatur*, inquit[q] Iacobus, *quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum.*

[n] Cap. vnico cit. de ſacra Vnctione.
[o] Matth. 4. & Lucæ 3.
[p] Geneſ. 8.
[q] Iacobi 5.

§. II.

Reges etiam inungi ſolitos, & quæ huius moris origo.

V. Iis verò omnibus prætermiſſis, ad Regum vnctionem enucleatius exponendam conferre nos debemus. Primùm ergo antiquam vigere hanc conſuetudinem, & ferè vniuerſalem, vt Reges oleo ſancto inungantur, plurium auctorum teſtificatione conſtabit. Verùm omnium primi Francorum Reges inter

Chriſtianos inuncti leguntur: nam neque ante Clodouæum, neque ante Pipinum, vel Carolum, aliquem aut Imperatorum, aut Regum inunctum leges. A
Perſeuerauit quoque diutiùs hic ritus vngendorum Franciæ Regum, antequam vel ad Imperatores, vel ad Reges cæteros perueniret. Benedicebantur quidem olim Imperatores de nouo deſignati, & Eccleſiaſticæ preces ſuper eos fundebantur, dum eorum capiti Diadema imponeretur: ſic enim referunt Theodorus [a] Lector, [b] Zonaras, & alij, noluiſſe Euphemium Patriarcham Conſtantinopolitanum Anaſtaſium Imperatorem coronare, antequam ab eo ſcriptam fidei confeſſionem exegiſſet, qua polliceretur ſe circà dignitates Eccleſiaſticas nihil innouaturum: ſic apud [c] eundem Zonaram Iuſtinianus ab Epiphanio, Tiberius ab Eutychio, Mauritius à Ioanne Ieiunatore dicto, Heraclius à Sergio, aliique ab aliis Patriarchis Conſtantinopolitanis coronati leguntur. Vbi verò Leo Papa Carolo Magno Imperium detulit, tunc primum Imperatores Occidentis inungi cœperunt: voluit ſcilicet Summus Pontifex in honore Imperatorio deferendo Francicam conſuetudinem ſequi: nam Reges Francorum poſteriores Clodouæo inunctos fuiſſe, ſæpius quidem à Rhemenſi Epiſcopo, qui veteri priuilegio, ab Apoſtolica Sede, & Regis Clodouæi diplomate, id ſibi vendicabat, ex Iuone [d] Carnotenſi, Continuatore [e] Aimoini, Sugerio [f] Abbate, & aliis conſtat: aliquando tamen ab aliis, diuiſo ſcilicet regno in quaſdam partes, ſingularium partium ſingulos Reges ab Epiſcopis prouinciarum ſibi ſubditarum, inunctos & coronatos fuiſſe docet idem [g] Iuo Carnotenſis. Sed, vt hæc vetera (quæ incertiora ſunt) prætercam: meminerat [h] Summus Pontifex Leo tertius Pipinum Caroli Magni patrem, *ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem, ad huius regij ſcilicet dignitatem honoris vnctum ſacra Vnctione fuiſſe, manu ſanctæ memoriæ Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini, & martyris,* (ex qua Bonifacij vnctione docet [i] Auentinus Moguntino Præſuli ius primi Electoris acquiſitum fuiſſe) & more Francorum eleuatum in ſolium. Meminerat eundem Pipinum cum duobus filiis ſuis Carolo, & Carolomanno à Stephano Papa, [k] *ſacrâ iterum Vnctione ad Regiæ dignitatis honorem conſecratum*. Meminerat & recentioris exempli C
Ludouici Pij, ac Pipini filiorum Caroli Magni, quos ab Adriano Pontifice cui immediatè ipſe ſucceſſerat, Romæ in Reges vnctos, & corona donatos [l] Hiſtorici referunt: Francorum ergo exempla ſequi volens Leo tertius, apud quos Regum inſtitutionem ſacrâ Vnctione adhibitâ fieri nouerat, & vt gratificaretur Carolo, eumque ſuis auguſtiorem efficeret, Imperatoris Romani honorem ipſi deferens, & Auguſtum appellans, ipſum quoque iterum inunxit. Cuius coronationis in Imperatorem quaſi Romano factæ more, vnctionis verò tanquam tunc primum in Imperatoribus renuntiandis viitatæ, meminit iis verbis [m] Manaſſes:

Ἔνθεν, ἀμειβόμενος τὸν Κάρουλον ὁ Λέων
Ἀναγορεύει κράτορα τῆς παλαιτέρας Ῥώμης,
Καὶ ςέφος περιτίθησι, ὡς οἱ Ῥωμαίων νόμοι,
Οὐ μὴν ἀλλὰ χρησάμενος καὶ νόμοις Ἰουδαίων
Ἐκ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐλαίῳ τοῦτον χρίει
Οὐκ οἶδα ποῖς λογισμοῖς, ἢ ποίαις ἐπινοίαις. D
Inde Leo, vt gratiam referret Carolo
Eum renunciat Imperatorem veteris Romæ,
Et coronam imponit, vt Romanorum leges ferunt:
Imò & vtens legibus Iudæorum
A capite ad pedes oleo eum inungit,
Neſcio propter quas rationes, & cogitationes.

Adſtipulatur Manaſſi Paulus [n] Diaconus iis verbis, *Leo Papa in Imperatorem coronauit Carolum, in templo S. Petri Apoſtoli, perungens oleo à capite vſque ad pedes*: adſtipulantur & quidam alij, præſertim ex recentioribus, quos fruſtraneum eſſet enumerare.

VI. Nec dubium, quin ſuccedentes Carolo Francorum Reges, iidemque Imperatores Romanorum, hunc morem ſecuti fuerint; nam præterquam quod Ludouicum

[a] Theodorus Lector lib. 2
[b] Zonaras tomo 3. Annal. in Anaſtaſio.
[c] Idem in Iuſtiniano, & cæteris.
[d] Iuo Carnot. epiſt. 13. & 189.
[e] Cõtinuator Aimoini lib. 5. cap. 50.
[f] Sugerius Abbas de vita Ludouici Groſſi.
[g] Iuo epiſt. 189.
[h] Adelmus Benedictin. ad annũ 749. cui conſentiũt cæteri.
[i] Auent. lib 3. annal. Bríor.
[k] Idem ad annum 4.7. & alij paſſim.
[l] Annales rerum geſtar. à Carolo ad ann 780. & alij hiſt.
[m] Manaſſes in Conſtant. & Irene.
[n] Paulus Diacon. lib. 24.

Digitized by

A douicum Pium vix dum ex ephœbis egreſſum Romæ ſacratum[a] diximus: refertur præterea in eius[b] vita ſiue à Thegano conſcriptâ, ſiue à quodam incerto[c] Auctore, ſed tamen coætaneo, eum poſt deceſſum Caroli Magni primum per Beatum Arnulphum, tum à Stephano Papa huius ſcilicet nominis quinto Remis in Imperatorem inunctum fuiſſe. Ter quoque Carolum Caluum ſacrâ Vnctione conſecratum diſcimus: 1. cùm in Regem Francorum iuxta diuiſionem factam à Ludouico Pio, inſtitutus eſt, de qua ipſe vnctione loquitur in libello proclamationis, quem Patribus exhibuit aduerſus VVenilonem Archiepiſcopum Senonenſem in Concilio[d] apud Saponarias iis verbis, *ſed & poſt hæc, electione ſua aliorumque Epiſcoporum, ac cæterorum fidelium regni noſtri voluntate & conſenſu, & acclamatione cum aliis Archiepiſcopis & Epiſcopis VVenilo in Diœceſi, apud Aurelianos ciuitatem, in Baſilicâ ſanctæ Crucis me ſecundùm traditionem Eccleſiaſticam Regem conſecrauit, & in regni regimine Chriſmate ſacro perunxit.* Secundùm, cùm[e] mortuo Lothario in eius regnum ab Epiſcopis Belgicæ prouinciæ Hincmaro ſcilicet Remenſi, Aduentio Metarum, Hattone ciuitatis Virdunenſis, & Arnulpho Tullenſis, Metis ante altare ſancti Stephani ſacra Vnctione conſecratus eſt, & Sacerdotali benedictione Rex coronatus. Tertiùm tandem, cum[f] mortuo Ludouico Lotharij filio, ipſe à Ioanne octauo in Imperatorem vnctus & coronatus eſt. Ludouicum[g] quoque Lotharij filium legimus viuente patre in Regem Longobardorum Romæ à Sergio 2. Papa vnctum & coronatum. De Carolo Craſſo & Ludouico Balbo idem conijcere poſſumus, quorum primum[h] Romæ à Ioanne octauo coronatum: alterum,[i] Trecis ab eodem coronatum legimus: tantaque iſtius Ceremoniæ neceſſitas viſa eſt, vt non inuncti, nec coronati[k] à Summo Pontifice Reges, ſe, non autem Imperatores dicerent: nec ſolum qui ex Caroli Magni familia ſucceſſerunt, ſed cæteri, tranſlato ad Germanos Imperio, vnctionis iſtam ceremoniam maximi facerent: nam Othonem v.g. qui Berengarij tyrannidem in Italia repreſſit, & Imperator ex Germanis primus C dictus eſt, à Ioanne duodecimo Romæ vnctum & coronatum[l] hiſtoriæ teſtantur, cum anteà[m] ab Archiepiſcopo Moguntino Rex Germaniæ inunctus fuiſſet eo ritu, quem fusè enarrat[n] VVitichindus. Similiterque[o] Othonem Iuniorem, qui viuente patre à Ioanne 13. infulas Imperiales ſuſcepit: necnon[p] Othonem tertium, qui, donec à Gregorio quinto vngeretur in Imperatorem, ab Imperatorio nomine abſtinuit, agnoſcimus. Vnde & vnctio Imperatoribus neceſſaria cenſetur, ab[q] Innocentio 3. &[r] Clemente 5. ſed pluribus in re notâ ac perſpicuâ minimè opus eſt.

VII. Diuulſo quoque Imperio à Francorum regno, remanſit idem mos vſitatus Regum Franciæ inungendorum: nam & Carolum Simplicem Remis à Fulcone Archiepiſcopo paruulum inunctum refert[ſ] Flodoardus: eiuſdem filium Ludouicum ſimiliter vnctum[t] Glaber, Ludouici item filium Lotharium ab Artaldo Remenſi[u] Continuator Aimoini, citatuſque[x] Flodoardus, Lotharij item Ludouicum[y] Tillius. Poſt quorum obitum Hugo Capetus, qui regnum D expulſis Carolouingiis vſurpauit, non credidit ſibi pacatum regnum eſſe poſſe, niſi[z] ſe in Regem, filiumque Robertum[a] eodem anno Remis inungi faceret; quem tandem ritum in[b] Henrico 1. qui Roberto ſucceſſit,[c] Philippo 1. &[d] aliis continua ſerie ſibi inuicem ſuccedentibus ſedulò obſeruatum fuiſſe comperies.

VIII. Francorum Regum exemplum ſecuti ſunt Reges Angliæ à Guillelmo, vt vocant, Conqueſtore, qui è Gallia oriundus Francorum leges & inſtituta in Angliam inuexit. Dicitur ergo[e] ipſe, dum Angliæ à ſe ſubactæ Rex coronaretur, ſacro oleo ab Epiſcopis eſſe delibutus: dicitur & Dux Normanniæ[f] Henricus, ab omnibus in Regem electus, inunctus à Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi. Dicitur[g] in coronatione Richardi, quam peragebat Archiepiſcopus Cantuarienſis, Radulphus de Diceto Decanus Londonienſis, quia tunc vacabat Eccleſia Londonienſis; *tam in oleo, quàm in chriſmate* Archiepiſcopo miniſtraſſe. Dicitur[h] Eduardus primus à Roberto Cantuarienſi *in Regem inunctus*,

a Suprà num. præcedenti.
b Thegan. in vitâ Ludouici Pij, cap. 38. & 39.
c Incertus Auctor, qui continuator Aimoini lib. 5. cap. 21.
d Synod. apud Saponarias in Diœceſi Tullenſi tomo 3. Conc. Galliæ.
e Lib. 5. Aimoini cap. 21. cit.
f Ibid. cap. 31. & in actis Synodi Rom. apud Baron. ad annũ 876. quam Greiſerus in Apologia refert in annum ſeq.
g Anaſtaſ. in Sergio 2.
h Lib. 5. Aimoini cap. 36.
i Ibid. cap 37.
k Baron. ad annum 876. 881 981 1002. 1013. 1014.
l Flodoardus in Chron. ad annum 963.
m Regino in Chronic. ad eund. annum
n VVitichind. lib 2.
o Regino ad annum 967.
p Lambertus in Chron. eoſ Glaber, & alij.
q Cap venerabilem, de electione.
r Clement. 1. de iureiurãdo.
ſ Flodoar ius lib 4. hiſt. Rem cap. 5.
t Glaber lib. 1. cap 3.
u Contin. Aimoini lib 5. cap. 43.
x Flodoardus lib cit.
y Tillius in Chronico.
z Glaber lib. 2. cap. 1. Odorannus in Chronico, & alij.
a Aimoin lib. 5 cap. 44.
b Ibid cap. 47.
c Ibid.
d Vide hiſtor. Franc. paſſim

e Thomas VValſingham in Ypodigm. Neuſtriæ ad annum 1066. f Ibid. an. 1153. g Ibid. ad an. 1189. h Ibid. ad ann. 1274.

Digitized by Google

& ſolemniter coronatus. Fusè autem in vnctione & coronatione Richardi ſecundi preces adhibitas, ritusque ſeruatos nobis explicat idem Thomas[a] VValſingham, ex quibus hæc tantum proferemus, *poſt hæc*, inquit, *vnxit Archiepiſcopus caput eius, & pectus, & ſcapulas, ambasque compages brachiorum, dicens, vngantur caput iſtud, pectus, & ſcapulæ, & compages brachiorum de oleo ſanctificato, vnde vncti fuerunt Reges, & Prophetæ, ſicut vnxit Samuel Dauidem in Regem, vt ſis benedictus & conſtitutus Rex, &c. & interim chorus cantauit Antiphonam, Vnxerunt Regem Salomonem in Gion, &c.* Iisdem[b] in partibus Francorum Reges inunguntur, eadem dum ipſi oleo liniuntur, verba à choro cantantur, vt videas Anglorum Reges Francorum Regum vnctionem voluiſſe imitari. Sed & vnguenti, quo Gallorum Reges deliniuntur, miraculum affectarunt: nam vnguentum quoddam ſub Richardo ſecundo inuentum credi voluerunt illud eſſe, quod D. Thomæ Cantuarienſi dum eſſet in exilio ſanctiſſima Dei mater commiſerit, vt eo Reges Angliæ vngerentur, hac ſcilicet pollicitatione additâ, omnes pugiles Eccleſiæ defenſores futuros, & benignos, qui ipſo deliniti eſſent: cumque iſtud in aquilâ aureâ, & ampullâ lapideâ repertum iactaſſent, eodem volebat Richardus ſecundus iterum inungi; ſed vnicam ſolùm ſufficere vnctionem Archiepiſcopus Cantuarienſis reſpondit, proindeque non ipſo, ſed Henricus quartus poſt eius obitum inunctus eſt, teſte eodem Thoma[c] VValſinghamo. Hic autem ritus ad hæc ferè tempora in Anglia permanſit, adeout Elizabetha, quantumuis in hæreſim iam lapſa, inungi ſe in reginam paſſa fuerit, non ſine tamen irriſione aliqua, & faſtidio, vt teſtatur[d] Sanderus.

IX. Ad eorum exemplum cæteri ferè Reges oleo ſacro inungi cœperunt, quamuis enim[e] Albericus,[f] Roſarenſis,[g] Hoſtiẽſis,[h] Goffridus,[i] Chaſſanæus,[k] Campegius, & alij ſolos in Occidente, Francorum, Hieroſolymorũ, Anglorũ, & Siculorũ Reges inungi in ſua coronatione ſolere teſtentur: quæ nempe regna cùm à Francis olim poſſeſſa fuerint, nihil mirum, ſi eorum Reges, Francorum more, inungi voluerint, priusque cæteris hanc ſacræ Vnctionis ceremoniam vſurparint; nihilominus tamen cum per ſe ritus iſte auguſtos homines facere videretur, & ab Innocentio[l] tertio, firmatus foret, ac communi iuri poſteà inſertus: inde accidit, vt Poloniæ Reges, Bohemiæ, Hungariæ, & ante hæreſim, Sueuiæ, Daniæ, Noruegiæ, Scotiæ, eundem ritum amplexi fuerint, ſibi credentes vtile eſſe, & honorificum, tum apud Deum, tum apud homines, ſi ſacro oleo, cum benedictione Pontificali, inungerentur.

X. Atque adeò peruaſit etiam hîc ritus Orientem: nam de Manuele Comneno hæc refert Nicetas,[m] ταινιώσαντος αὐτὸν ἐπὶ νεῷ κυρίῳ τῷ αὐτοκρατορικῷ στέμματι Πατριάρχου, ὃς καὶ χρίει τὰ ἱερὰ εἰσφοιτώμενον μάλαθρα, *Patriarcha coronante Manuelem in templo Domini coronâ regiâ, qui & vnxit eum ineuntem in ſacram ædem*: de Iſaacio[n] Comneno ſimiliter, εἰς βασιλέα χρισέντος Ισαακίου, *cum Iſaacius in Imperatorem vnctus eſſet*: ex more quoque inunctum Alexium[o] Iſaacij Comneni fratrem; necnon inuitum[p] Nicolaum Canabum in Imperatorem idem teſtatur. Cui adſtipulatur Ioannes Cantacuzenus iis verbis,[q] τῇ γὰρ ἡμέρᾳ καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς χρισθεὶς ἔξεισι τοῦ ναοῦ, *eo enim die quo Imperator vnctus è templo egreditur.* Sed fuſiùs hũc ritum alibi his verbis deſcribit,[r] ὁ δὲ Πατριάρχης χρίει σταυροειδῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως τῷ θείῳ μύρῳ, ἐπιλέγων μεγάλῃ τῇ φωνῇ τό, ἅγιος. οἱ δὲ ὄντες ἐν τῷ ἄμβωνι πάντες ἐκεῖ τὸν Πατριάρχην ὑποδεχόμενοι τὴν φωνὴν λέγουσι καὶ αὐτοὶ ἐκ τρίτου, ἅγιος. *Patriarcha in formam cruci[s ve]rticem Imperatoris ſacro vnguento perlinit, & elata voce addit, ſanctus, qui verò in [am]bone ſtant, Patriarchæ vocem excipientes, ter, ſanctus, pronuntiant.* Codinus[ſ] pari[te]r, dum Imperatoris Græci ritum deſcribit, vnctionem iis adnumerat, memoratque, τὰς ἐπὶ χρίσεις βασιλέων συντεθειμένας εὐχάς, *ad Imperatorum vnctionem compoſitas preces*, quas Patriarcha in ambone dignioribus Eccleſiæ proceribus ſtipatus, τὰς μὲν μυστικῶς, τὰς δὲ καὶ ἐν φωνῇ, *partim tacitè, partim clarâ voce recitet, Deum ſcilicet exorãs*, ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος χρίεσθαι βασιλέως, *pro eo qui in Imperatorem inungendus eſt.* Denique in regionibus Orientis Archiepiſcopo Trinonitano, priuilegium conceſſit Innocentius[t] tertius, inungendi, benedicendi, & coronandi Reges Bulgarorum. Sed ad iſtum ritum probandum, hæc ad nauſeam fortè dicta ſufficiant.

XI. Vnum

[a] Idem in hiſt. Angl. in Richardo 2.
[b] Vide lib. de ſacro Franciæ apud Bochell. lib. 5. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2 & alibi.
[c] Thomas VValſingh. in Henrico 4.
[d] Sanderus de ſchiſmate Anglicano.
[e] Albericus.
[f] Roſarenſis.
[g] Hoſtienſis in cap. cit. de ſacra Vnctione.
[h] Goſrid. in ſumma. eod. tit.
[i] Chaſſan. 5. parte operis de gloria mũdi.
[k] Campeg. lib. 2. de Monarch.
[l] Innocent. 3. epiſt. decretali cit.
[m] Nicetas lib. 3. rerum geſtarum à Manuele.
[n] Idem lib 2. de Andronico.
[o] Idem lib 1. de Alexio Comneno.
[p] Idem lib. 3 de eod.
[q] Ioan. Cantacuzenus lib. 1. de bellis inter Andronicos.
[r] Idem lib. 1. cap. 41.
[ſ] Codinus de off. cap 17. num 17.
[t] Literæ Innocent 3 Archiep. Trinonitano, in Geſtis Innoc 3.

Digitized by

A XI. Vnum duntaxat, addimus adeò gratam diuino numini hanc vngendorum Regum ceremoniam fuiſſe, vt nec humilitatis ſpecie impunè aliquando prætermiſſa fuerit: cùm enim Henricus Rex Germaniæ Othonis Saxoniæ Ducis filius, volenti eũ vngere Archiepiſcopo Herigero minimè acquieuiſſet, reſpondens ſe vnctione indignũ eſſe, ipſam S.[a] Vdalrico Epiſcopo Auguſtano, non ſine damno prætermiſſam fuiſſe, diuinitus reuelatum eſt; viſus enim S. Petrus cum multitudine magna Epiſcoporum, & aliorum ſanctorum colloquens, qui duos ei gladios oſtendit, vnum cum capulo, & alterum ſine capulo, quidque ij ſignificarent, iis verbis expoſuit: *dic Regi Henrico, ille enſis qui eſt ſine capulo ſignificat Regem qui ſine benedictione Pontificali regnum tenebit, capulatus autem qui benedictione diuinâ regni tenebit gubernacula.* Quidni? ſi ſecundùm [b] Gregorium reprobandus Saul præſignificabatur, quod lenticulâ olei, non autem vbertim, atque copioſè effuſo delibutus oleo fuiſſet, quidni reprobationis potius indicium videbitur neglecta ſacræ Vnctionis cura? non enim ex humilitate diuina ad onera dignitatum
B ſubſidia reiicienda ſunt, dignitas potius fugienda: certum eſt ſiquidem per diuinam iſtam vnctionem, & Eccleſiæ benedictionem, multas à Deo gratias impetrari, qui Eccleſiæ precibus placatus plurima beneficia largiri ſolet, & ſacris ritibus gratiam ac maieſtatem confert. Vnctionis iſtius efficaciam nobis commendat Petrus [c] Bleſenſis, vbi de Guillelmo 2. Siciliæ Rege verba faciens hæc habet, *doleo quod inter primitias dominationis ſuæ, & initia vnctionis Regiæ hoc præſumit: virtus equidem conſecrationis ab huiuſmodi violentiis eum vtinam temperaſſet: magna enim eſt huius efficacia Sacramenti: nam de Dauide poſtquam à Samuele vnctus eſt, Scriptura teſtatur,* [d] *quod directus eſt ſpiritus Domini à die illa, & in reliquum. Saul* [e] *quoque die illa, qua olei lenticulâ à Samuele perfuſus eſt, mutatus eſt in virum alterum, & inſiliente in eum ſpiritu Domini, cum acceſſiſſet ad cuneum prophetarum, cum eis prophetare cœpit.* Cum ergo tanta ſit virtus ſacræ Vnctionis, etiam circà Reges, quibus ipſa impenditur, temerè ab ipſis prætermittitur, qui diuinis ſe præſidiis contra diaboli, mun-
C dique nequitiam armare debent, vt pugnare confidentius & triumphare glorioſius poſſint.

[a] Auctor vitæ S. Vdalrici cap. 1. apud Sur. 4 Iulij. Idemque docet Ditmarus lib. 1.
[b] Greg. lib. 4. cap. 4. in lib. Regum.
[c] Petrus Bleſenſis epi. 10. ad 6. capell. Regis Sicil.
[d] 1. Reg 16.
[e] 1. Reg 10.

§. III.

Quo ritu Reges inungantur, & de differentiis Sacerdotalis vnctionis & Regis.

XII. Ritus autem vngendorum Regum, à Pontificali [f] Romano hic præſcribitur: profeſſione ſiquidem coram Metropolitano à Rege emiſsâ, oratione ab eodem Metropolitano recitatâ, Litaniis dictis, reſpondente Choro, benedictione à Metropolitano prædicto datâ Regi conſecrando, precibus quibuſdam ab eodem (Choro ſimiliter reſpondente) ſuper ipſum fuſis, *poſt hæc Metropolitanus ſedet, accipit mitram, & electus Rex coram eo genuflectit, & circumſtantibus Prælatis paratis cum ſuis mitris in modum coronæ, Metropolitanus intingit pollicem dexteræ ma-*
D *nus in oleum Catechumenorum, & inungit in modum crucis illius brachium dexterum inter iuncturam manus, & iuncturam cubiti, atque inter ſcapulas orationem dicens* duplicem, quæ ibidem refertur. Conſentit & liber ſacrarum [g] Ceremoniarum S. R. E. à Marcello Epiſcopo Corcyrenſi collectus, & Leoni decimo dicatus, vbi Imperatoris Romanorum conſecratio deſcribitur, cuius Prior Preſbyterorum Cardinalium in Eccleſia S. Petri ad altare ſancti Mauritij *inungere brachium dexterum & ſcapulas, cum oleo exorcizato,* iubetur, *in modum crucis*, orationem eandem recitans, cũ eâ quæ prior in Pontificali referenda præſcribitur. Conſentit [h] Bertrandus Cardinalis Epiſcopus Eduenſis, qui floruit ſub Philippo Rege Valeſio, & pro Eccleſiæ libertate aduerſus Petrum de Cugneris anno 1329. decertauit; is ergo Regiam & Sacerdotalem poteſtatem comparans, huius ſuprà illam ex ritu vnctionis prærogatiuam colligit iis verbis, *vnde eſt quod caput Epiſcopi inungitur, ſed armus Regis, & Epiſcopus Chriſmate, Rex oleo: vt ſciatur quod Epiſcopus eſt Vicarius capitis noſtri, id eſt Ieſu Chriſti.*

XIII. Fuſiùs Innocentius [i] tertius hunc ritum confirmat, ſimulque declarat,

[f] Pont. Rom. tit. de coron. & benedict. Regis.
[g] Lib 1. ſacrarum Ceremo. ſect 5. cap. 5.
[h] Bertrandus Cardinalis, tract. de origine & vſu iuriſdict q. 4. tomo 4. Biblioth. PP.
[i] Innocent 3. epiſt. decretali toties citata, de ſacrâ Vnctione.

Digitized by Google

In veteri, inquit, *teſtamento, non ſolum vngebatur Sacerdos, ſed etiam Rex & Prophet: ſicut in libro Regum Dominus præcipit Heliæ,* [a] *vade & reuertere in domum tuam per deſertum in Damaſcum; cumque perueneris illuc, vnges Hazaël Regem ſuper Syriam, & Iehu filium Namſi vnges Regem ſuper Iſraël: Elizæum autem filium Saphat, qui eſt de Abel meulâ, vnges Prophetam pro te; ſed vbi Ieſus Nazarenus, quem vnxit Deus Spiritu ſancto (ſicut in* [b] *Actibus Apoſtolorum legitur) vnctus eſt oleo † pietatis præ conſortibus ſuis, qui ſecundùm* [c] *Apoſtolum eſt caput Eccleſiæ, quæ eſt corpus ipſius, principis vnctio à capite ad brachium eſt tranſlata, vt princeps ex tunc non vngatur in capite, ſed in brachio, ſiue in humero, vel in armo, in quibus principatus congruè deſignatur, iuxta illud quod legitur,* [d] *factus eſt principatus ſuper humerum eius. † Ad quod etiam ſignificandum* [e] *Samuel fecit poni armum ante Saul, qui dederat locum in capite, ante eos qui fuerant inuitati. In capite verò Pontificis Sacramentalis eſt delibutio conſeruata, quia perſonam capitis in Pontificali officio repræſentat. Refert autem inter Pontificis, & principis vnctionem, quia caput Pontificis Chriſmate conſecratur, brachium verò principis oleo delinitur; vt oſtendatur, quanta ſit differentia inter auctoritatem Pontificis, & principis poteſtatem. Pompam autem, &c.* B

XIV. Notauimus ſuprà probabile eſſe ſolos Sacerdotes oleo ſanctæ Vnctionis apud Iudæos, non autem Reges, inunctos fuiſſe; quæ proinde Epiſcoporum vnctionis prærogatiua in nouâ lege magis confirmatur, in quâ ſcilicet Regia poteſtas aut nullum, aut certè minimum ſuæ dignitatis accepit incrementum, quod non haberet in veteri lege, cum è contra Sacerdotium nouæ legis Moſaico longè præcellat. Præterea ob eandem noſtri Sacerdotij eminentiam, non videntur digniori materia Reges deliniri debere, quam Presbyteri corporis Chriſti conſecratores, & Chriſti poteſtatem atque ſimilitudinem expreſſiùs repræſentantes, ad quam aſſimilationem cum Chriſto referendam, quoad poteſtatem & auctoritatem vnctio viſibilis adhibetur. Proindéque, cùm Presbyteri ſolo oleo catechumenorum non chriſmate illiniri ſoleant: idem in Regibus vngendis videtur conuenienter obſeruandum.

XV. Nihilominus conſtat prædictas differentias non ſemper obſeruatas fuiſſe. Præterquam quod enim Carolum Magnum [f] ſuprà oſtendimus à capite ad pedes inunctum fuiſſe; Carolum [g] Caluum ſacro Chriſmate perunctum; Richardum quoque [h] primum Anglorum Regem non oleo ſolum ſed & chriſmate delinitum; & Richardi ſecundi non ſola brachia & ſcapulas, ſed & pectus & caput inuncta fuiſſe: inſuper Auguſtinus [i] Triumphus Regem Romanorum ſacro Chriſmate deliniri affirmat. Clodouæum verò Francorum Regem à mille & ducentis annis, *cœlitus ſumpto chriſmate vnde adhuc habemus, perunctum & in Regem ſacratum,* inquit Synodus [k] Metis habita Epiſcoporum Treuerenſis, & Remenſis prouinciæ regnante Carolo Caluo. Quinimò Ritualis [l] liber ſacelli Pontificij huic ritui in Francorum Regum conſecratione vſitato adſtipulatur, in quo ſcilicet hæc habentur, *ſoli Francorum Reges chriſmate Epiſcopali liniuntur, cæteri verò Reges aut Imperatores oleo Sacerdotali tantum.* Liber [m] quoque de ſacro Regum Franciæ perantiquus, ex cœleſti iſto chriſmate, quod Remigij precibus, ad Clodouæum in Chriſtianum hominẽ, & Chriſtianiſſimũ Regem ſimul inungendũ cœlitus immiſſum eſt, immixto conſueto ab Epiſcopis quotannis fieri ſolito chriſmate cum oleo, & balſamo, in quinque corporis partibus Reges noſtros conſignandos præſcribit, primò in ſummitate capitis, 2. in pectore, 3. inter ſcapulas, 4. in ipſis ſcapulis, 5. in compagibus brachiorum, quæ prærogatiua ei concedi dici poteſt, vt fidei protectori, Chriſtianiſſimo Regi, & Eccleſiæ primogenito: nam brachia ob fortitudinem ipſo chriſmate inunguntur, pectus ob primogenituram inter Eccleſiæ Reges & oſtenſam erga Eccleſiam, ac ſanctam Sedem Apoſtolicam fidem, ac iugem à tot ſæculis charitatem: ſcapulæ propter oneris ipſius impoſiti grauitatem: caput ob Eccleſiæ fideique principalem protectionem, & regni ipſius independentiam ſingularem.

XVI. Verùm quod de oleo ad Reges Francorum ſacrandos cœlitus miſſo diximus, illud à columbâ niuei coloris roſtro ampullam ferente delatum teſtantur, Hincmarus [n] Remenſis, [o] Flodoardus, & alij plures Hiſtorici Francorum, inter quos numerari poſſunt, [p] Aimoinus, Guillelmus [q] Brito, Vincentius [r] Bellouacenſis,

[a] 3 Reg. 19.
[b] Actorũ 10.
† Dictio, *pietatis,* deest in antiquis Codicib.
[c] A 1 Epheſ. 1. Ad Coloſſ. 1.
[d] Eſaiæ 9.
† Continuata ſerie hæc legenda patet ex dicta epiſt. decretali, prout legitur in Geſtis Innoc. quamuis & lib. 1 decretal. Greg. & apud Anton. Auguſt. dicto, &c. prætermittatur.
[e] 1 Reg. 9.
[f] Conſtantinus Manaſſes ſuprà.
Libellus proclamationis aduerſus VVenilonem in Synodo apud Saponar. ſup.
[g] Thomas VValſingh. ſuprà in Rich. 2.
[h] Idem ſuprà in Rich. 2.
[i] Auguſtinus Triumphus, de poteſt. Papæ quæſt. 38. circ. ad finem.
[k] Synodus Metenſis, hiſt. Aimoini, lib. 5 cap. 21.
[l] Rituale capellæ Pontificiæ.
[m] Liber de ſacro Regum Franciæ ſup.
[n] Hincmarus Rem. vita S. Remig. cap. 38.
[o] Flodoard. hiſt. Rem. lib. 1 cap. 13.
[p] Aimoin lib. 1. de geſtis Franc. cap. 16. in fine.
[q] Guillelm. Brito in ſua Philipp.
[r] Vincentius Bellou. 3 parte hiſt. ſpeculi lib. 22 cap. 6.

A Iouacenſis, Ioannes [a] Gerſon, [b] Panormitanus, [c] Guaguinus, & alij paſſim: nec deſunt vetuſtiſſima monumẽta, quæ id probent: primum quidem vetuſtiſſimum vidimus eius tumulo (qui iam Cardinalis Rupisfucaldij pietate reſtauratus eſt) in medio chori Eccleſiæ S. Genouefæ Pariſienſis inſculptum Epitaphium his verbis expreſſum, [d] *Hic iacet illuſtriſsimus Rex Ludouicus, qui & Clodoueus ante Baptiſmum eſt dictus, Francorum Rex quartus, ſed verus Chriſtianus, qui ab Anaſtaſio Imperatore Conſul, & Auguſtus eſt creatus: hunc S. Remigius baptizauit, & in baptiſmate eius Angelus ampullam ſacri Chriſmatis detulit.* Alterũ eſt liber [e] peruetuſtus, conſcriptus de vitâ S. Remigij, qui in Monaſterio, quod ex ipſius nomine dicitur, Remis obſeruatur, in quo hoc miraculum fusè deſcribitur, & demonſtratur: quâ de re copiosè clariſſimus noſtræ familiæ Sorbonicæ Doctor Michaël [f] Mauclerus operoſo iſto libro quem de Monarchiâ inſcripſit. Nec prætermitti debet teſtamentum [g] S. Remigij, in quo Clodouæus Rex, *per eiuſdem*, quo ſancti Spiritus dono conſignatus fuerat, *ſacri Chriſmatis Vnctionem ordinatus* dicitur *in Re-*
B *gem.* Non tamen omnes Reges Francorum miraculoſo iſto Chriſmate inuncti ſunt, non iſto, patrum noſtrorum memoriâ, inuictiſſimus Rex Henricus IV. ſed oleo S. Martino diuinitus olim miſſo, quod vrbs Remorum in hoſtium eſſet poteſtate, Carnoti inunctus eſt.

§. IV.

Reges ab iſta vnctione Sacerdotij participes non fieri, nec ſacrarum functionum niſi ex priuilegio.

XVII. Porrò ab iſtâ vnctione habent Imperatores & Reges Chriſtiani, vt præ reliquis etiam ſacri ac conſecrati dici poſſint. Nam, cùm olim ſacri dicerentur, & ſacroſancti, [h] quod inuiolabiles eſſent, & ſine piaculo attingi non poſſent; quod ſacer ſeu execrandus eſſet, qui contra eos quidquam faceret; quodque [i] ſacrilegij inſtar videretur, diuinis ipſorum beneficiis obuiare: cum
C que ob eas rationes, [k] *eorum* [l] eorum *afflatus*, *ſacræ* eorum principales conſtitutiones [m] *ſacræ adnotationes*, *ſacri vultus*, & cætera ad ipſos pertinentia *ſacra* dicerentur, [n] *ſacerque* ſenatorum *ordo* vocaretur, ob inuiolabilem eorum auctoritatem, ac maieſtatem. Iam verò inſuper ob receptam [o] conſecrationem, ſacri & ſacrati Imperatores Regeſque ſpeciali titulo dici poſſunt ob Vnctionis, & Sacramentalis iſtius ritus ſanctitatem: ſi enim ab vnctione veteris legis principes ſacroſancti crediti ſunt, quidni & Chriſtiani Reges ab eadem, quæ non minus apud Deum potentibus Eccleſiæ precibus ſociatur, haurient ſanctitatem? Quãti momenti eam fecerit [p] Auguſtinus ex ipſius verbis colligi poteſt: *quæro, ſi non habebat Saül Sacramenti ſanctitatem, quid in eo [q] Dauid venerabatur? ſi autem habebat innocentiam, quare innocentem perſequebatur? nam eum propter ſacroſanctam Vnctionem & honorauit viuum, & vindicauit occiſum: & quia vel panniculum ex eius veſte præcidit, percuſſo corde trepidauit. Ecce Saül non habebat innocentiam, & tamen habebat ſanctitatem, non vitæ ſuæ (nam hoc ſine innocentiâ nemo poteſt) ſed Sacramenti Dei, quod & in*
D *malis hominibus ſanctum eſt.*

XVIII. Nihilominus quacumque vnctione non ita Reges ſacri efficiuntur, aut ſancti, vt Eccleſiaſtici ordinis exinde cenſeantur, aut Eccleſiaſticam aliquam exinde habeant poteſtatem; tum quod poteſtas nulla Eccleſiaſtica per vnctionem tradatur, ſed per manus impoſitionem eo fine vſurpatam, vel inſtrumentorum ſingulorum ordinum traditionem; vnctio verò ad ſolam perſonæ ſanctitatem, ac venerationem deſignandam, & efficiendam, ſeu ad diſponendum hominem ad Sacramenti condignam réceptionem conferatur: tum quod Imperatorum vnctio nec eo fine fiat, (prout ſuprà vidimus) quatenus Eccleſiaſtica miniſteria, Imperatoribus, vel Regibus tractare liceat, ſed potius vt ad Eccleſiæ defenſionem ac protectionem, ſe tanquam inunctos pugiles ardentius exurgere, & præliari bella Domini debere nouerint. Vnde Valentinianus Imperator ſancto Ambroſio Epiſcopalem ſarcinam ſubire verenti, [r] *noli timere*, inquit, *quia Deus, qui te elegit, ſemper te adiuuabit, & ego adiutor, & defenſor tuus, vt meum ordinem decet, ſemper exiſtam*: circa quæ vltima verba rectè notat Gloſſa [ſ] Impera-

[a] Gerſon ſer. de S. Epiphaniâ, & dialog. doctorũ militu.
[b] Panormit in cap. verum, in fine, de foro compet.
[c] Guaguinus lib 1 hiſt Frã. in Clodouæo cap. 3
[d] Vetus Epitaph. in æde S. Genouefæ.
[e] Liber vitæ S. Remigij.
[f] Mauclet 3. parte de Monarch. ſecũdum Chriſtiana lib 7. cap. 2 & 7. vide etiã Bochell. lib. 5 decret. Eccl Gallic. tit. 2.
[g] Teſtament. S. Remigij in Codice doctor. Aubert. Miræi.
[h] Liuius lib 9. Cicero pro Cornelio Balbo, & alij.
[i] l. ſacrilegij, C. de diuerſis reſcript.
[k] l. ſacri, C. eodem
[l] l. 5 § ſitutor, ff. de administr tutorum, l. 5 ff. de manumiſſion. & alibi paſſim
[m] Vide paſſim in legibus Imperatoris
[n] Caſſiod lib. 3. epiſt 33.
[o] Sic appellatur cap. venerabilem, de electione, & Clemẽtina 1. de iureiurando, & alibi ſuprà.
[p] Auguſtinus lib 2. contrà literas Petiliani cap. 46. refertur ab Algero lib. 3. c 11. & Grat. 1 q 1 c Dominus, §. quæ 10.
[q] 1. Reg 10. & 24.
[r] Hiſt. Tripart. lib. 7. cap. 8. refertur c. Valentinianus diſt 63.
[ſ] Gloſſ. in c. Valẽtinianus citat.

torem (quod quidam putauerunt) Subdiaconatus ordine prædictum eſſe non debere, ſed militari [a] charactere donatum. Vnde à [b] ſexta Synodo Trullana Imperatores laicis adcẽſentur, licet cæteris maiori prærogatiua donẽtur: iidem quoque à [c] Nicolao primo inter laicos numerandi docentur, nec diuinis, ſed prophanis negotiis intendere monentur, *quatenus ſcilicet ſpiritualis actio, carnalibus diſtaret incurſibus: & ideò militans Deo minimè ſe negotiis ſecularibus implicaret, ac vicisſim, non ille rebus diuinis præſidere videretur, qui eſſet negotiis ſecularibus implicatus.* Quare non crudè intelligendus eſt Petrus [d] Damiani, dum quintũ Sacramentum inunctionem eſſe Regis aſſerit, ſumpto ſcilicet latiſſimè [e] nomine Sacramenti. Hanc autem mirificè commendat, pompamque eius deſcribit, & præmiſſis eius celebrationi cleri ac plebis conſenſu, necnon ſolemnibus de ſeruandis Eccleſiæ libertatibus Sacramentis, eam adhiberi teſtatur: deinde iſta ſubiungit, [f] ex tunc *exuitur Rex veſtimentis ſuis, & oleo ſanctificationis aſpergitur, vt typico rore perfuſus cœleſtis vnguenti plenitudine glorietur.* Sacramentis ergo hanc vnctionem adnumerat, quæ duodecim numero ſtatuit, eas omnes Sacramenti nomine donans Eccleſiaſticas ceremonias, quæ quocumquè modo *Eccleſiæ membra* diſtinguerent, coordinarent inter ſe, & in aliquo gradu conſtituerent, vel in ſublimi quodam ſtatu collocarent: quo ſenſu vnctio Regum Sacramentum dici poteſt, licet non in Eccleſiaſticæ, ſed laicæ dignitatis apice ſuſcipientem conſtituat.

XIX. Fatendum tamen eſt aditum ad ſacrum Altare, qui ex [g] Laodicena Synodo ſolis ſacratis miniſtris conceditur, Imperatoribus ad offerenda Deo dona in [h] Trullana concedi: poſterioribus quoque temporibus ipſis, quod Χριστοὶ κυρίου, *vncti Domini* haberentur, permiſſum fuiſſe, *quotieſcumque vellent ad altare accedere, ſuffire, & cum triplici cereo ſignare, ſicut & Pontifices*, teſte [i] Balſamone. Fatendum item Imperatores ac Reges Chriſtianos in Occidente ex conceſſione Sũmorum Pontificum, quædam minora in Eccleſiâ officia, poſtquam ſolemniter conſecrati forent, obire permiſſos. [k] Gloſſa ſupra citata docet Imperatorem Subdiaconi officium gerere, cùm miniſtrat Epiſcopo: [l] Abbas hanc Gloſſam communi conſenſu receptam affirmat: idemq; etiam cùm [m] Gloſſa docet [n] Cardinalis in expoſitione Clementinæ, à nobis iam citatæ; à quibus verbis potius, vt opinor, quàm ſenſu differt [o] Speculator, aſſerens, Imperatorem conſecratum & coronatum non eſſe Subdiaconum, nec Sacerdotem, imò nec officio Subdiaconi fungi, cùm miniſtrat Epiſcopo: non enim Subdiaconale officium dicendum putat, quod Imperator obit ex priuilegio, ſicut nec Eccleſiaſticum dicitur ordinariè loquendo officium, laicorum Miſſis priuatis miniſtrantium officium eſſe, ſed laicum, non enim pro clerico ſe gerit, qui ex generali huiuſmodi conſuetudine ità miniſtrat. Sed quocumque nomine miniſterium iſtud vocetur, certum eſt Imperatori conſecrato à Summo Pontifice concedi, vt ſacris veſtibus indutus ea exſequatur, quæ Subdiaconis committi ſolent. Etenim vetus [p] Pontificale Romanum, (cui conſentit liber Sacrarum [q] Cerimoniarum iam à nobis laudatus) refert Imperatorem de nouo conſecratum, *Pontificem ad altare deſcendentem ſequi, & illi in locum Subdiaconi, calicem & patenam cum hoſtiis offerre, deinde aquam infundendam in vino.* Teſtatur [r] Sigonius Imperatorem in Italiam proficiſcentem Archiepiſcopo Mediolanenſi (à quo [ſ] ſecundò coronatur) pro Subdiacono miniſtrare. Referunt quoque [t] Caſtaldus, & alij Imperatorem veſte Subdiaconi indutum inſeruire Romano Pontifici ſacris operanti, præſertim in die Natalis Domini, ſi in vrbe & Curiâ Romanâ præſens ſit, & in matutinis precibus, quæ in nocte Natalis Domini decantantur, ſi eis adſit, ſeptimam lectionem Euangelij, quæ incipit, *exiit edictum à Cæſare Auguſto*, publicè canere. Refertur quoque in dicto [u] libro Sacrarum Cerimoniarum Imperatorem coronandum à S. Petri Canonicis tanquam Canonicum recipi; conſecratum verò à ſancti Ioannis Lateranenſis Canonicis ſimiliter admitti. Reges quoque noſtros Franciæ, oblato ſuperpelliceo, in Concanonicos variarum Eccleſiarum ſui regni recipi

a August. militiæ charactere vocat lib. 2. contrà epiſtol. Parm. cap. 13 refertur c. quod quidã, 1. quæſt. 1.
b Sexta Syno. c. 75. Vide Zonar. & Balſamon. in dict. can. & in Laodic. c. 10.
c Nicolaus 1. epiſt. ad Michaëlem Imperat. quæ incipit, *propoſueramus*, refertur c. vbinã diſt. 96 & ſeq. præſertim c. cum ad verũ, ex quo citata verba ſumuntur.
d Petrus Damiani ſer. 69. de Dedicatione.
e Eadem acceptio nominis Sacram. apud Auguſt. lib. 2. contra Petili. cap. 48.
f Petrus Damiani ſuprà.
g Laodic. c. 19.
h Trull. c. 79.
i Balſamon in c. 79. Trull. καὶ Χριστοὶ ὄντες κυρίου ἀκωλύτως ὅτι καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον εἰσέρχονται, καὶ θυμιῶσι, καὶ σφραγίζουσι μετὰ τρικηρίου, καθὼς οἱ ἀρχιερεῖς.
k Gloſſa in can. Valentinianus cit.
l Abbas in cap. venerabilem, de electione.
m Gloſſa, & n Cardinalis in Clement. 1. de iureiurãdo.
o Speculator tit. de legibus, § nunc oſtendendum, verſu 9.
p Vetus Pontifi. ale Rom. de coronat. Imperat. de qua nihil habetur in Pont. Roman. de nouo edito.
q Liber Sacrar. Ceremon. auctore Marcello Corcyr. ſect. 5. cap. 3.
r Sigonius lib. 7. de regno Italiæ, ex VVitichindo.
ſ Gloſſ. in Clement. 1. cit.
t Caſtaldus lib. de Imperat. q. 29. nu. 4 & alij.
u Lib. Sacr. Cerem. ſup.

A recipi conſuetudo fert à pluribus annis inducta: quæ omnia, ſicut à prioribus Eccleſiæ ſæculis recedunt, ità ſuis congruentiis non deſtituuntur. Ex iis autem omnibus hæc diſcant mundanæ poteſtates: primum quidem ab vnctionis & benedictionis ritu, [a] Regem cœleſtem eſſe qui humana regna confirmat, gentes exterius atterit, peccata abſoluit, conſolidat Imperia: tum verò ex dictis priuilegiis, ſingularis prærogatiuæ loco ipſis concedi, quod Eccleſias tueantur, Deo miniſtrent, & fidelem famulatum exhibeant; diſcantque inſuper, Sacerdotes non tam vt ſubditos, quàm vt Dei comminiſtros, venerari.

CAPVT XI.

De cæteris ritibus ordinationem conſequentibus.

ARTICVLVS I.

B *De benedictione tam ordinatorum à Pontifice ordinante, quàm populi à conſecratis.*

I. PEractam quamlibet ordinationem, benedictio ſequi debet, vel quæ ab Epiſcopo ordinatore de nouo ordinatis tribuatur, vel quę ab Epiſcopo de nouo conſecrato in populũ effundatur: omnes quidem inferiores Epiſcopo, poſt ſuſceptum ab Epiſcopo ordinem, benedici, oſtendunt [b] *Vetus Ordo Romanus*, & [c] *Pontificale Romanum*: benedictio autẽ fieri ſolet ſacratiſſimo ſigno Crucis, fuſiſq; ſuper ordinatos precibus. De ſolo Subdiacono notat [d] Euchologiũ Græcorũ, quod *λαμβάνων εὐλογίαν, poſtquam acceperit benedictionem*, diſcedat. In cæteris verò ordinibus deſcribendis, quamuis benedictionis nullã mentionem faciat, quaſdam tamen reliquorum ordinũ collationi orationes ſubnectit, quæ benedictionis loco eſſe videntur, quibus ſcilicet diuina in officio ſuſcepto exercẽdo gratia pro ordinato imploratur, ac petitur. Preces autem illas omnes, ſiue quę apud Latinos, ſiue quæ apud Græcos pro ordinatis, ſtatim atque ordinem ſuſceperunt, emitti ſolent, repetes ex [e] libris citatis: fuſiores enim ſunt, quàm vt hîc exſcribi C debeant. De iis ſolùm pronuntio, elegantes eas eſſe, & ad pietatem excitandam, ac deuotionem accendendam idoneas, necnon ad ſpiritum Eccleſiaſticum, vt vocant, fouendum efficaces, ideoque meo quidem conſilio, ab vnoquoque non inutiliter legerentur. Hoc porrò [f] obſeruandum eſt, inferioribus ordinibus initiatos, præſertim ſi altaris miniſterio applicentur, pluribus benedictionibus cumulari, plures pro iis orationes fundi, conſtantius etiã videri Deum orari, quàm pro iis qui ad ſuperiores ordines prouecti ſunt. Etenim ordinati omnes ad ordines non hierarchicos bis ſaltẽ ſigno Crucis benedicendi ſignantur, duæ ſaltem orationes pro iis benedicendis funduntur: nam ſuper Acolytos qui conſtituuntur in primo gradu ad miniſtrandum altari, quatuor orationes recitantur, quater ipſi ſigno Crucis præ cæteris armantur: populus etiam ad genuflectendum (qui enixè orantis, obteſtantis, obſecrantis eſt habitus) à Diacono excitatur: quod vltimũ in benedicendis etiam Diaconibus obſeruatur, non autem in Preſbyteris. D Ipſi autem Diaconi duplici quidem oratione, ſed ſemel ſigno Crucis benedicuntur; cùm ad Preſbyteros benedicendos, conſecratione ipſorũ perfectã, vnica oratio adhibeatur, quamuis ter ſigno Crucis ſignentur, cùm ſingulæ diuinæ perſonæ nominantur: quæ proinde conſignatio crucis, pro vnicã haberi poteſt. Breuis autem ſupra Sacerdotes hæc benedictio effunditur, *benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti deſcendat ſuper vos, vt ſitis benedicti in ordine Sacerdotali, & offeratis placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor & gloria per omnia ſæcula ſæculorum.* Circà quam etiam obſerua, cùm Epiſcopus cæteris inferioribus Clericis benedicens, pro iis priuatim precetur, vt virtutes Deus ipſis conſentaneas largiatur, gratiã tribuat, æternã gloriã remuneret, Sacerdotibus è contra benedicẽs, non tam aliqua pro ipſis beneficia diuina precetur, quã vt ad populi vtilitatẽ Sacerdotij ſuſcepti gratia diffũdatur.

II. Hæc autem omnia non ſine ratione inſtituta, nec myſterio vacare credenda ſunt: prioris enim duplex præſertim aſſignari poteſt. Prima, quia benedictio ſubiectionis videtur eſſe ſignum, iuxta illud Pauli, cuius alibi meminimus, ad

[a] Alluſio ad dictum Caſſiodor. lib. 8. epiſt. 8.

[b] Vetus Ordo Rom. qualiter ordines celebrentur in Rom. Eccleſ.

[c] Pont. Rom. in ſing. ordin.

[d] Eucholog. Græc. de ord. Subdiac.

[e] Vide fusè in Pontif. Rom. Veteri Ordine, & Euchologio.

[f] Sequentia vide in Veteri Ordine, ſed præſertim in Pontif. Rom. cit.

Digitized by Google

Hebræos, [a] *ſine vlla contradictione, quod minus eſt à meliore benedicitur*: vnde ſecundùm Conſtitutiones Apoſtolicas, [b] *Ἐπίσκοπος εὐλογεῖ, οὐκ εὐλογεῖται, Epiſcopus benedicit, non benedicitur,* quod Presbytero ſimiliter ipſæ tribuunt: vnde, quò ſuperiores ordines, maioriſque auctoritatis gradus collati fuerint, eo magis à danda ipſis, qui promoti fuerint, benedictione abſtinendum. Altera, quia quo maioribus præſidiis aliquis nititur, eo minus benedictione cumulandus, quare qui ſacratioribus ordinibus, maiorem ac cumulatiorem gratiam conferentibus munitus fuerit, hic vtique minus benedictione indigebit. Poſterioris autem hæc eſt myſtica ratio, tum quod in ſe perfectus iam Presbyter ſupponatur, quinempe ad perfectionis ſtatum euectus eſt, vnde pro eius priuata prouectione, ac progreſſione, quæ obtenta præſumitur, minus vtique Eccleſia videtur eſſe ſollicita, quàm pro inferiorum Clericorum priuatis profectibus, & ſpiritualibus incrementis: tum quod eorum, qui ad rectorum officium promoti ſunt, & ſpiritualis regiminis curam ſuſceperunt, is videatur eſſe ſtatus, qui non tam ad priuatæ cuiuſque perfectionem, quam publicam vtilitatẽ ſit inſtitutus: ea ipſorum cura eſſe debeat, vt optent [c] Anathema fieri à Chriſto pro fratribus, & ſpiritales etiã delicias contẽplationis, præ charitatis ergà proximũ officiis paruipendant. Quamuis autem Diaconi ad Eccleſiæ quoque regendæ clauum vocentur, & proximorum ſaluti inuigilare iubeantur, imperfectum tamen omnino eſt ipſorum regimen, quippe qui pauciſſima Sacramenta, vixque vlla ſolemniter abſq; neceſſitate conferre poſſint, quorum proinde imperium, ſi [d] Dionyſio creditur, non circa plebem fidelem, ſed circa immundos exercetur. Denique addimus non dimitti ordinandos niſi benedictos, vt pari quo Iacob feruore Antiſtiti ordinandi ſinguli dicere poſſint quod ille Angelo, [e] *non dimittam te, niſi benedixeris mihi*, gratiamque receptam in æternum ſeruent.

[a] ad Hebr. 7.
[b] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 28.
[c] ad Rom. 9.
[d] Dionyſius cap. 6. Eccl. hier.
[e] Geneſ. 32.

III. Licet autem poſt impoſitam Epiſcopo conſecrando manum ſæpius ipſe, tum ſeorſim à ſacra Vnctione, tum inter vngendum ſacro Chriſmate eius caput ac manus, benedicatur; at poſtquam per ſacram Vnctionem conſecratus eſt, nullâ iam benedictione donatur, vtpotè qui ſanctus, & auguſtus, præ cæteris effectus, benedictione nec indigere, nec à meliore benedici poſſe præſumitur: quinimo hæc ipſi honoris, tum à conſecratore (quamuis fortè conſecratus tanquam Metropolitano, ei ſubdatur) tum ab adſiſtentibus Epiſcopis prærogatiua tribuitur, vt etiam extra territorium ſuum conſecratus Epiſcopus, reliquis præſentibus, populo benedicat. Nam peractâ conſecratione & dicto, *Te Deum laudamus,* conſecratus ex [f] Pontificali Romano *ducitur ab adſiſtentibus Epiſcopis cum mitris, & omnibus benedicit: tum aliquæ preces cantantur, & aliquæ ab ipſo recitantur: quibus dictis conſecrator, detecto capite, manet ad cornu Euangelij altaris, apud quem adſiſtentes ſtant ſine mitra: conſecratus verò ſurgit, & accedens cum mitrâ, & baculo Pontificali ante medium altaris, verſus ad illud, ſignans ſe cum pollice dexteræ manus ante pectus, dicit, (Sit nomen Domini benedictum &c.) tum eleuans ac iungens manus, & caput inclinans, dicit, (benedicat vos omnipotens Deus,) & cum dixerit (Deus) vertit ſe ad populum, & tertiò ſuper eum ſignans benedicit, dicens (Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus.)* Neque id nouum Eccleſiæ præceptum videtur: id enim confirmant [g] Apoſtolicæ Conſtitutiones, quæ de conſecrato Epiſcopo, & in Epiſcopali ſede collocato hæc habent, *ἀσπαζέσθω ὁ χειροτονηθεὶς τὴν Ἐκκλησίαν λέγων· ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν, καὶ πάντες ἀποκρινέσθωσαν· καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου, ſalutet Eccleſiam ordinatus dicens, gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti, & charitas Dei Patris, & communicatio Spiritus ſancti cum omnibus vobis, & omnes reſpondeant, Et cum ſpiritu tuo.* Iis autem verbis quædam benedictio circà populum continetur. In ordinatione ſimiliter S. Eutychij Patriarchæ Conſtantinopolitani, quam nobis deſcribit [h] Metaphraſtes, & S. Annonis Colonienſis, quam contemporaneus [i] vitæ ipſius ſcriptor nobis exhibet, eundem ritum ſeruatum fuiſſe ex prædictis innoteſcit. Et ne fortè omittere videamur Græcorum morem, in [k] Euchologio hoc præſcriptum eſt, *Epiſcopus conſecratus, vbi cum reliquis primus ſederit, εἰρηνεύει εἰς τὸν Ἀπόστολον, dat pacem in Apoſtolum,* id eſt, *recitata epiſtola Pauli in ſacro dicit, Pax tibi.*

[f] Pont. Rom. de conſecr. electi propè finem.
[g] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[h] Metaph. in vita S. Eutychij, apud Sur. 6. Aprilis.
[i] Vita S. Annonis lib. 1. cap. 5. apud Sur. 4. Decẽb.
[k] Euchol. in ordin. Epiſcopi.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS II.

De ſalutatione, ſeu oſculo, quo ordinati à Collegis excipiuntur, & ab ordinatore dimittuntur.

I. Alter ritus, qui peractam quoque conſecrationem ſequitur, eſt ſalutatio, ſeu oſculum, quo & Pontifex à ſe conſecratum honorat, & Eccleſiaſtici ordinis viri de nouo eum, qui in eundem ordinem receptus eſt, conſalutant, & complecti ſe oſtendunt. Hanc ſalutationem nobis ſignificat Dionyſius, tãquam vltimum ordinationis ritum, qui ordinis collationem perficiat, compleat, & abſoluat: ſic enim loquitur, [a] *καὶ τελειωτικὸς ἀσπασμὸς (γίγνεται) ἀσπαζομένων παντὸς ἱερατικοῦ παρόντος ἀνδρὸς, καὶ τοῦ τελέσαντος ἱεράρχου, τὸν πρός τι τῶν εἰρημένων ἱερατικῶν ταγμάτων ἀποτελεσθέντα, & perficiens ſalutatio, (fit) ſalutante vnoquoque Eccleſiaſtici ordinis viro præſente, ipſoque, qui conſecrauit Pontifice, eum, qui in aliquem prædictorum Sacerdota-*
B *lium, ſeu Eccleſiaſticorũ ordinum cooptatus eſt.* Salutationem autem iſtam fieri per oſculum, quod Pontifex à ſe conſecrato, eiuſdẽ ordinis viri ſibi mutuò dent, patet primò ex [b] Conſtitut. Apoſtolicis, quæ Epiſcopũ conſecratum in ſolio collocari docent, *παρὰ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων πάντων αὐτὸν φιλησάντων τῷ ἐν κυρίῳ φιλήματι, à reliquis Epiſcopis, cunctis eum in Domino oſculantibus*, ſancto ſcilicet & amico oſculo, quod verè ſit *φίλημα ἐν τῷ κυρίῳ*. 2. ex [c] Nicephoro, qui de Amphilochio narrat, quod cùm ab Angelis fuiſſet conſecratus, & miraculum iſtud Epiſcopis ad eius conſecrationẽ conuenientibus renunciaſſet, ipſum ſolita ſalutatione, atque oſculo ei dato, quæ Epiſcopalis muneris ſunt, adminiſtrare & exequi permiſerint. 3. quia verbũ *ἀσπάζω*, & nomen *ἀσπασμὸς* (quo vtroque vtitur [d] Dionyſius) non quamlibet vt notat [e] Eraſmus, ſalutationẽ, ſed eã quæ fiat cum oſculo, ſignificat. 4. confirmatur ex Veteri [f] Ordine Romano, in quo præcipitur, *vt cùm Diaconi conſecrati fuerint, dent oſculum Epiſcopo, & Sacerdotibus, & ſtent ad dexteram Epiſcopi.*
C Item, vt perfectâ Pontifex Presbyterorum ordinatione, *tunc oſculetur ſingulos dicens, Pax Domini ſit ſemper vobiſcum, & per manus commendet ſe orationibus eorum.* Denique Epiſcopo, vbi conſecratus fuerit, iubet, vt *tunc det oſculum Pontifici, & Diaconibus omnibus, & tenens eum Archidiaconus deportet in Presbyterium, & det oſculũ Epiſcopis, & Presbyteris*: 5. ex more Græcorũ, quibus cùm ſalutatio iſta in hierarchicis ordinationibus exhibenda [g] præcipiatur, exhibito, ac recepto oſculo ordinati ei ſatisfaciunt, vt oſculati teſtes paſſim renunciant. Nec aliena hæc interpretatio à moribus antiquis Eccleſiæ Catholicæ, vtpotè cùm priſcis ſæculis vſitatiſſimum eſſet, vt ſeſe inuicem fideles oſculantes ſalutarent: quod oſtendunt non ſemel [h] S. Paulus, ſemelque [i] S. Petrus, dum *ſalutare inuicem fideles in oſculo ſancto* admonent: ad eundem veterem morem probandum plura probata teſtimonia proferre poſſemus, quæ libenter omittimus. Sed & fauet huic ritui ſalutandi de nouo ordinatum per oſculum Innocentius tertius epiſtola decretali ad [k] Epiſcopum Trecenſem, vbi Epiſcopum conſecratum, cùm Eccleſiæ ſuæ poſſeſ-
D ſionem adiret, ad oſculum canonicos omnes Eccleſiæ admittere ſolitum oſtendit, *itaque, inquit, cùm ad eandem acceſſiſſet Eccleſiam conſecratus, eum cum Canonicis aliis ad oſculum recepiſti, cùm tunc nonniſi Canonici ad oſculum admittantur.* Ex quo ſanè arguitur, quod ſicut in inſtitutione, ita & in conſecratione Epiſcopi ſalutatio per oſculum ab ipſo fieret.

II. Hæc autem ſalutatio tam à Latinis, quàm à Græcis, etiamnum, diuerſâ tamen ratione, ſeruatur. Latini [l] quidem non ſtatim atque ordines collati ſunt ſalutationem iſtam, ſeu oſculum adhibent, nec diſtinctionem hierarchicorum, & non hierarchicorum ordinum, ſed maiorum & minorum eã in re obſeruant: nec de nouo ordinati alios in eodem ordine receptos oſculantur, præterquam in [m] conſecratione Epiſcopali: olim tamen, vt ex Veteri [n] Ordine deduci poteſt, id ab ipſis ſeruabatur, vt Presbyteri compreſbyteros, Diaconi verò conſecrati non quidem condiaconos, ſed Presbyteros ſimul cum Põtifice oſculari, quaſi ab iis pacem & cõmunicationem Eccleſiaſticam accipientes iuberentur: quod vtique in deſuetudinem abiit, ſimul atque ordinationum celebritas ac ſolemnitas

[a] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch. parte 2.
[b] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[c] Nicephor. lib. 12. hiſt. cap. 20.
[d] Dionyſius ſuprà.
[e] Eraſmus.
[f] Vetus Ordo Rom. de ordin. Diac. §. cum verò.
[g] Euchol. in ordin. Diac. Presbyteri, & Epiſcopi.
[h] Ad Rom. 16. prioris ad Corinth. 16. poſterioris ad Corinth. 13. & 1. ad Theſſ. 5.
[i] 1. Petri 5.
[k] Innocẽt. 3. c. dilecto. de præbendis, & dignitatibus.
[l] Vide Pontif. Rom. in ſingulis ordinat.
[m] Idem de conſecr. Epiſcopi.
[n] Vetus Ordo Rom. vbi de ordin. Presbyteri & Diac.

Digitized by Google

deſiit: nam cùm pauci Sacerdotes, pauci Diaconi ordinationibus adſiſterēt, per- A
peram de nouo ordinati, alios ab antiquo conſecratos ſalutare & exoſculari præ-
cepti fuiſſent. Non ergo hic ritus qualis à [a] D. Dionyſio, vel à [b] Conſtit. Apoſt.
aut ipſo [c] Veteri Ordine Rom. præſcribitur, iam à Latinis ſeruatur, ſed eo loco
quo in Miſsâ celebrans dare pacem adſiſtētibus conſueuit ad confraternitatem
eorum, qui eodem ſimul ordine initiati ſunt, indicandam, ſtatuitur, [d] *vt cùm Pon-
tifex dixerit orationem, Domine Ieſu Chriſte, &c. oſculetur altare, & det primo ex ſingulis
ordinatis cuiuſlibet ordinis ſacri ad eum ſucceſsiuè accedenti, & altare prius ad dexteram
Pontificis deoſculanti, pacem, dicens, Pax tecum; cui ille reſpondet, Et cum ſpiritu tuo; & qui-
libet illorum ſequenti ſui ordinis ſecum ordinato, & ille alteri, & ſic ad vltimum continue-
tur.* Subditur tamē, vt *ſi ordinatorum paruus ſit numerus, Pontifex poſsit dare pacem ſin-
gulis;* quod ſanè oſtendit, non tam pacis iſtā dationem ad ſalutationē ordinatorū
ſibi inuicem faciendā, quam ad ordinariū pacis dandæ ritū ſeruādum præſcribi:
cùm tamen hic ritus dādi pacem, tam ab eo qui iam, quam qui olim in vſu quoti-
diano fuit, diſcrepare videatur: iā [e] enim in Miſſis ordinariis à Diacono pax acci- B
pitur, qui vniuſcuiuſque ordinis primo eū diſtribuit: olim autē [f] acceptam à Pon-
tifice pacē, vnuſquiſq; viciniori cuiuſcumq; ordinis dabat, adeo vt vltimus vnius
ordinis primo alterius ordinis pacē impertiretur, & laici pacē Sacerdotibus of-
ferrēt, ab iiſque acciperent: quod ſuo tēpore in vſu fuiſſe teſtatur [g] Zonaras: ſed
hęc non ſunt huius loci. Græci autē in ordinibus hierarchicis ſtudioſius antiquū
morem, cuius meminere [h] Dionyſius & [i] Conſtitutiones Apoſtolicæ, cōſectan-
tur, non autem in cæteris: apud ipſos ſiquidem in Lectoratus & Subdiaconatus
ordine oſculum & ſalutatio prædicta non obſeruantur, de quibus ſcilicet in
iis ordinibus ne verbulum in eorum [k] Euchologio; niſi fortè huc referas, quod
Lectori conſecrato, poſtquam legerit ex Actibus vel epiſtolis Apoſtolorū, *λαμ-
βάνειν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως εἰρήνην, accipere à Pontifice pacem*, ibidem dicitur: quod ta-
men nihil aliud ſignificat, quàm ab Epiſcopo verba iſta, *pax tibi*, ad ipſum dirigi:
at in cæteris ordinibus hierarchicis oſculi, & ſalutationis iſtius expreſſa in eorū C
Euchologio fit mētio. Nā Diaconi ritus iis verbis præſcribit, *καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν
πάντες οἱ Διάκονοι, & ſalutant eum* (qui ſcilicet de nouo cōſecratus eſt) *omnes Diaconi.*
Similiter in ordinatione Presbyteri hæc habet, *εἶθ' οὕτως ἀσπάζεται τὸν ἀρχιερέα, καὶ τοὺς
Πρεσβυτέρους, ita demum oſculo ſalutat Pontificem, & Presbyteros;* denique in conſecra-
tione Epiſcopi, *εἶτα τὸν χειροτονηθέντα ἀσπάζεται ὁ χειροτονήσας, καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι,
deinde conſecrans conſecratum ſalutat, reliqui pariter Epiſcopi.* Antiquum autem huius
pacis datæ exemplum peracta ordinatione ex vita [l] Epiphanij adiungimus,
quem ſcilicet cum Pappus Epiſcopus Diaconum ordinaſſet, pacem ei dediſſe
refertur, & poſteà Presbyterum ordinaſſe.

III. Huius autem ſignificationem myſticam tradit Dionyſius iis verbis, [m] *Ὁ δὲ
πρὸς τῷ τέλει τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως ἀσπασμὸς, ἱερὰν ἔμφασιν ἔχει. πάντες γὰρ ὅσοι πάρεισι
τῶν ἱερατικῶν ὄντες τάξεων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τελέσας ἱεράρχης, ἀσπάζονται τὸν τετελεσμένον.
ὅταν γὰρ ἱερατικαῖς ἕξεσι, καὶ δυνάμεσι, καὶ θείᾳ κλήσει καὶ ἁγιαστείᾳ πρὸς ἱερατικὴν τελεσιουρ-
γίαν ἀφίκηται νοῦς ἱερὸς, ἐραστὸς ἐστὶ ταῖς ὁμοταγέσι καὶ ἱερωτάταις τάξεσιν, εἰς τὸ θεοειδέστατον D
ἀνηγμένος κάλλος, ἐρῶν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν, καὶ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς ἀντερώμενος· ἔνθεν ὁ πρὸς ἀλ-
λήλους ἱερατικὸς ἀσπασμὸς ἱερουργεῖται τὴν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν ἱερὰν κοινωνίαν ἐπιδηλῶν, καὶ
τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἐραστὴν εὐφροσύνην, ὡς ὁλοκλήρως ἀποσώζουσαν ἱερατικῇ μορφώσει τὸ
θεοειδέστατον κάλλος*, id eſt, *Salutatio, quæ in extremâ ſacrorum ordinum parte adhibetur,
ſacram ſignificationem continet: nam & omnes qui adſunt ſacrorum ordinū homines, & Pon-
tifex ipſe qui conſecrauit, eum, qui conſecratus eſt, ſalutant; cùm enim ſancta mens ſcientia,
atque Pontificia, & diuina vocatione atque ſanctimonia ad Eccleſiaſtici ordinis conſecratio-
nem, ſeu perfectiuam operationem peruenit: tum charus eſt ordinatus, paribus, ſanctiſsimiſque
ordinibus, & ad pulchritudinem diuinæ ſimilem perductus, mentes ſimiles amat, atque ab iis
ſanctè redamatur. Hinc conſalutatio illa inter Eccleſiaſtici ordinis homines ſeruatur, & per-
ficitur, quæ ſanctam parium ſimiliumque mentium ſocietatem indicat, lætitiamq; mutuam, quæ
amore digna eſt, quippe quæ diuinam pulchritudinem ſaluam, & incolumem Eccleſiaſtici or-
dinis formæ conſeruet.* Similia habet [n] Pachymeres, quæ hîc omitto, quæ nempe
præſertim oſtendunt congruum eſſe, vt de nouo ordinati alios in eodem ordine
anteà receptos ſalutent, & ab iis viciſſim ſalutentur. IV.

[a] Dionyſius ſuprà.
[b] Conſtitut. Apoſt ſuprà.
[c] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[d] Pont. Rom. de ordinat. Presbyt.
[e] Vide Miſſ. Rom Rubricas, vbi de ritu celeb. Miſſ.
[f] Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap 3.
[g] Chryſoſt. in 2. ad Corinth. hom. 18. Auguſt. ſerm. in Sabbato S. Paſchæ. Cyrill. Hieroſolym catech. 5 myſtagogica, & alij ex antiquis: ex recent. Vetus Ordo Rom. Albinus Flaccus, & alij Eccleſ. ſcriptores.
[h] Zonaras in c. 19 Laodic.
[i] Euchol. in ordin. Epiſcopi, Presbyt. Diac.
[k] Dionyſ. cap. 5 Eccl. hier.
[i] Conſtitut. Apoſt. ſuprà.
[k] Euchol. in ord. Subdiac. & Lect.
[l] Vitæ S. Epiphan. cap 34. tomo 2. eius operum.
[m] Dionyſius cap. 5. Eccleſ. hierarch.
[n] Pachym in paraphr. d. cap. 5.

A IV. Quod autem ordinati Pontificem conſecrantem ſalutare, & ab eo oſculo quoque excipi debeant, oſtenditur exemplo [a] Samuelis Prophetæ, quem ſtatim atque ſcriptura in caput Saulis lenticulam olei effudiſſe ad eum ſacrandum narrauit, eundem illum oſculatum fuiſſe, nullâ interiectâ narratione, ſubdidit, cuius rei geſtæ explicationem ita perſequitur [b] S. Gregorius. *Benè ergo Samuel Saul caput oſculatus fuiſſe perhibetur; Propheta namque oſculum defixum ille portat in capite, qui reconciliationis noſtræ ſuffragium portat in mente: cùm videlicet in ſe nulla fomenta gerit diuinæ diſcordiæ, qui in mente paci reddere diſcordes ſtudet. Oſculato ergo principe dicitur,* [c] *vnxit te Deus in principem ſuper hæreditatem ſuam, quaſi rebus eum admoneat dicens: qui te ad hoc poſitum noſti, vt peccati inimicitias debeas ſoluere, quod in aliis deſtruis, in te non debes retinere: nonnulli etenim & vnguntur, & oſculum non accipiunt: liberare populum Domini ſatagunt, ſed ſe inimicorum iugo ſubmittere non pauescunt: nam qui aliis benè prædicat, quæ non agit, quaſi oſculum dat, quod non accipit: amicos etenim Dei alios facere quærit, & ipſe inimicus eſſe non deſinit, inimicitias peccati in ſe ædificat, quas* B *in aliis deſtruere per verbum tentat. Quia ergo ille præeminet ſolum vtiliter, qui per affectum magnæ charitatis Dei amicus eſt, Samuel caput Regis oſculatus fuiſſe dicitur. Hinc ipſa veritas prius oſculatur, quos ordinat, deinde ad liberandos alios mittit;* [d] *vos, ait, amici mei eſtis: deinde addidit dicens,* [e] *poſui vos, vt eatis, & fructum adferatis, & fructus veſter maneat. Hinc item reſurgens à mortuis dicit,* [f] *pax vobis: deinde ſubdit, quorum remiſeritis peccata remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt: vt velut oſculum pacis in eorum mente figeret, quos peccati odia ſoluere præcepiſſet, oſculatus ergo Rex ſuper hæreditate Domini conſtituitur, quia electus doctor, eligitur, vt fidelibus ſubditis dignitate præemineat, ſed de prælatione ſua non ſuum, ſed domini lucrum quærat.* Hæc fusè Gregorius, quibus in Eccleſiaſtico Doctore, dum creatur, vnctionem cum oſculo rectè coniungit, vt quem vnctione Pontifex miſericordem erga proximum deſignat, eundem per oſculum Dei amicum eſſe oſtendat: nec à charitate erga proximum charitas erga Deum ſeiungatur, cùm nec amare quiſquam proximum poſſit, niſi qui C Chriſtum dilexerit, & amicè exoſculetur; nec diligere Deum cuiquam liceat, niſi quem Deus dilexit: adeo vt rectè ſponſa in ſponſi ſui laudes effuſa, ab iis verbis Epithalamium ſuum exorſa ſit, [g] *oſculetur me oſculo oris*: ſciebat enim oſculo oris Dei pietatem & amorem diuinum inſpirari, nec poſſe quemquam Deum amare, niſi quem prius ipſe amauerit: vnde illa ſubdit, [h] *oleum effuſum nomen tuum, ideò dilexerunt te; trahe me poſt te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Pontifex igitur Dei vice, amorem & charitatem erga Deum inſpirans ei, quem à ſe ordinatum dimittit, oſculum dat, & viciſſim ab eo recipit, vt mutuam Dei & illius amicitiam hoc ſymbolo confirmet.

[a] 1. Reg. 10.
[b] S. Gregor. lib. 4. c. 5. expoſit. in lib. Regum.
[c] Ibidem.
[d] Ioan. 15.
[e] Ibidem.
[f] Ioan. 20.
[g] Cant. 1. ſtatim initio.
[h] Ibidem.

ARTICVLVS III.

De receptione & diſpoſitione ordinatorum inter alios eiuſdem gradus.

I. TErtius ritus poſt collatos alicui ordines, eſt ordinati receptio, ſiue coor-D dinatio inter eiuſdem gradus & ordinis viros; vt cùm Presbytero, vel Epiſcopo conſecrato inter Epiſcopos, vel Presbyteros ad ſedendum locus cõceditur; cum Diacono inter Diaconos, & reliquis Eccleſiaſticis miniſtris inter ſymmiſtas ſuos, collegas, atque eiuſdem gradus Clericos ſtare permittitur: ſic enim ordinatus Subdiaconus in [i] Euchologio ſtare iubetur, *pro foribus ſanctuarij, ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν*, locum ſcilicet Subdiaconorum occupans, & inter Subdiaconos ſtans, quos [k] Laodicenum Concilium, *μὴ δεῖ τὰς θύρας ἐγκαταλιμπάνειν, nec fores derelinquere* ſinit. Sic Diaconus ex eodem [l] Euchologio cum flabello locum Diaconi, ſtatim atque ordinatus eſt, occupat: ipſe ſiquidem *ἵσταται ἐν πλαγίῳ τῆς ἁγίας τραπέζης ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους, ſtat à latere ſacræ menſæ à parte dexterâ*: ſic Presbyter, [m] ſuſcepta conſecratione, *ἀπερχόμενος ἵσταται μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων, diſcedens ſtat vnà cum Presbyteris*: ſic tandẽ [n] de Epiſcopo conſecrato ibidem præſcribitur, *καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι ἀνέρχονται εἰς τὸ σύνθρονον, καὶ καθεζόμενος πρῶτος, & reliqui Epiſcopi aſcendant, vt vnà ſedeãt cum Epiſcopo, primuſque ſedens qui ordinatus eſt, &c.* Innuitur quoque hic ritus in Veteri [o] Ordine Romano, vbi Diaco-

[i] Euchol. in ordin. Subdiac.
[k] Laodic. c. 22. refertur diſt. 23. c. miniſtrum.
[l] Euchol. in ordin. Diac.
[m] Idem in ordin. Presbyt.
[n] Idem in ordin. Epiſcopl.
[o] Vetus Ordo Rom. in ord. Diac. in fine.

Digitized by Google

ni mox ordinati, *ad dexteram Epiſcopi ſtare* iubentur, locum ſcilicet Diaconorum occupaturi. Indicatur & à Cypriano, vbi de Aurelio & Celerino Lectore ad Sacerdotium deſtinatis, deſignatos eos [a] ait, *qui corroboratis annis cum ipſo, ac Presbyteris ſedeant;* itemque vbi Numidici à ſe creati, in Presbyterum ordinationem iis verbis ſignificat, [b] *nam admonitos nos, & inſtructos ſciatis dignatione diuina, vt Numidicus Presbyter adſcribatur, Presbyterorum Carthaginenſium numero, & nobiſcum ſedeat in clero:* quibus verbis ordinationis duos ritus exprimit, adſcriptionem Eccleſiaſtico catalogo, & coordinationem inter ordinatos. Apertius autem eiuſdem ritus meminit [c] Epiphanius, dum aduerſus Ioannem Hieroſolymitanum Pauliniani fratris Hieronymi ordinationem defendit, vbi enim quam inuitus ordinatus iſte fuerit Diaconus, docuit, mox ipſum in *ſanctis ſacrificiis miniſtraſſe,* in ordine ſcilicet ſuo, & loco Diaconi conſtitutum narrat: poſteà verò eiuſdem in Presbyterum conſecrationem perfectam à ſe ſubiungens, *impulimus,* inquit, *vt ſederet in ordine Presbyterij,* quibus verbis euidenter oſtendit, ordinatum in Presbyterum, vt perfectè in ſocietatem Presbyterorum admiſſus doceretur, inter reliquos Presbyteros ſedere debuiſſe. Abſentia verò Eccleſiaſtici ordinis virorum ab ordinationibus, & multitudo ordinandorũ, qui omnes ſimul eidem ſacrificio miniſtrare non poſſunt, ſedendi item ac ſtandi diuerſis in Eccleſiâ locis, pro diuerſis Eccleſiaſticis gradibus, & ordinibus confuſus iam in Eccleſia nec vſitatus ordo, in causâ fuerunt, vt detento in ſingulis ordinibus vno, qui in ſuo gradu, & loco miniſtret, reliqui ordinati ad ſua [d] loca poſt ordinationem, permixtim vt plurimum reuertantur. In ſola [e] Epiſcopi conſecratione præſcribitur, vt Epiſcopus conſecratus, inter Epiſcopos duos adſiſtentes medius ſedeat. Ipſum autem, qui in Epiſcopum conſecratur, in throno Epiſcopali collocari antiquitus conſueuiſſe, teſtantur [f] Conſtitutiones Apoſtolicæ, Gregorius [g] Nazianzenus, Greg. [h] Turonenſis, vitæ SS. Chryſoſtomi Conſtantinopolitani, [i] Aniani, & [k] Eucherij Aurelianenſium, Fulgentij [l] Ruſpenſis, Pauli [m] Leonenſis, & aliorum paſſim, in propriâ ſcilicet ciuitate conſecratorum; nam deductio ad Epiſcopalem thronum ex potiſſimis eſt realis poſſeſſionis indiciis, quæ nos alibi fuſiùs proſequemur.

A B C (margin markers)

[a] Cypr. epiſt. 34. Clero, & plebi Carthagin.
[b] Idem epiſt. 35. iiſdem.
[c] Epiph. epiſt. 60. inter epiſtolas Hiero.
[d] Pont. Rom. in fine ſingular. ordinat.
[e] Idem de cõſecr. electi in Epiſc. propè finem.
[f] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[g] Greg Nazianz. orat. 19. non ſemel, & alibi paſſim.
[h] Greg. Turon. lib. 2. hiſt. cap. 13.
[i] Vit. S. Chryſoſt. apud Sur. 26. Febr.
[k] Vita S. Aniani apud Sur. 17. Septemb.
[l] Vita S. Eucher. apud eund. 6. April.
[m] Vita S. Fulgent. cap 17. apud eund. 1. Ianuar.

ARTICVLVS IV.

De inſcriptione ordinatorum Eccleſiaſtico catalogo.

I. QVartus circà conſecratos ritus eſt, adſcriptio Eccleſiaſtico catalogo, ſeu relatio, quæ ſcriptis fiat, in Clericorum Eccleſiæ ordinem atque numerum; quæ quidem maiori olim, quam nunc, ſolemnitate fieri ſolebat. Conſtat Clericos cuiuſcumque ordinis, ſtatim atque promoti fuiſſent, adſcribi Eccleſiaſtico catalogo ſolitos: cui rei probandæ cum plura inſeruiant, eaque omnia, quæ de eo ritu dicemus: pauca tamen iſta hoc loco ſufficiunt: quod Canones [n] Apoſtolorum non ſemel, τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, *catalogi Sacerdotalis,* ſiue *Eccleſiaſtici* meminerint, Clericos nempe omnes non ſolos Epiſcopos, Presbyteros, aut Diaconos huic catalogo inſcriptos innuentes: quod Numidicus Presbyter apud [o] Cyprianum, *adſcribi* dicatur *numero Presbyterorum Carthaginenſium.* Quod à Baſilio, vt mox dicemus, plures miniſtrorum Eccleſiæ indices fieri iubeantur. Quod de Lectore recens ordinato dicat [p] Sidonius, *quia nomen eiuſdem Lectorum nuper albus accepit.* Quod τῶν κανονικῶν ψαλτῶν, meminerit [q] Laodicena Synodus, qui nempe Eccleſiaſtico canoni, & catalogo inſcripti eſſent, quos interpretatur Zonaras, [t] τοὺς ἐν κλήρῳ τεταγμένους, *in Clero receptos & admiſſos.* Quod Clericos de *quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos,* ſeu adſcriptos alicui Eccleſiaſtico titulo, & munere ſuo fungentes, alia periphraſi Synodus quarta [ſ] Aurelianenſis expreſſerit, *quorum nomina in matricula Eccleſiæ tenentur inſcripta,* indicans eorum Clericorum, qui alicui Eccleſiæ fuiſſent addicti, vt ſuis in ea fungerentur muneribus (à qua lege pauciſſimos exemptos fuiſſe plures inſinuauimus, & ex profeſſo aliquando docebimus) nomina, Eccleſiæ, cui adſcripti

[n] Vita S. Pauli Leonen. in Biblioth. Floriac.
[n] Can. Apoſt. 17. & 51.
[p] Cypr. epiſt. 35. ſuprà.
[q] Baſil. epiſt. canon. ad Chorepiſc.
[r] Sidon. lib. 6. epiſt 8. Papæ Græco.
[ſ] Laodic. c. 15.
[t] Zonaras in c. cit.
[u] Synod. 4. Aurel. c. 13.

A adſcripti eſſent, catalogo fuiſſe inſcripta. Verùm conueniētius ad noſtrū morem Concilium [a] Londinenſe ſub Gregorio nono, quandonam conficiendus eſſet iſte catalogus, quomodo ante ordinationem legēdus, & apud quos aſſeruandus eſſet, oſtendit iis verbis: *&, ne reprobatis qui fuerant reprobandi, approbatis ſe clanculum valeant immiſcere reprobati: in examinatione ſcribatur numerus, & nomina approbatorum, & qui ſcripti fuerint, poſtmodum in ordinationis limine, perlectâ ſcripturâ, diſcretione ſollicita requirantur, ipſaque ſcriptura apud Epiſcopum, vel Eccleſiam conſeruetur.*

II. Sed quia ex dictis ſuperiori parte, necnon ex mox explicatis conſtare hæc poſſunt: ad priorum ſæculorum auctores redeundum eſt. Baſilius [b] epiſtola canonica ad Chorepiſcopos, triplicem Clericorum indicem, ſeu catalogum conſcribi ſolitum fuiſſe demonſtrat: vnum qui penes Epiſcopos eſſet, alterū penes Chorepiſcopos, ſeu Decanos rurales, tertium penes Clericos cuiuſlibet vici, & Eccleſiæ cui quis adſcriptus eſſet: hos enim omnes indices memorat ſanctus B iſte Pater prædicta epiſtola à Patribus olim contextos, quod & ſe renouare velle affirmat his verbis, *ἀναγκαίως ἦλθον εἰς τὸ ἀνανεώσασθαι τοὺς τῶν πατέρων κανόνας καὶ ἐπιστέλλω ὑμῖν ἀποστεῖλαι μοι τὴν ἀναγραφὴν ἑκάστης κώμης τῶν ὑπηρετούντων. καὶ ὑπό τινος εἰσῆκται ἕκαστος καὶ ἐν ποίῳ βίῳ ἐστίν. ἔχετε δὲ καὶ αὐτοὶ παρ᾽ ἑαυτοῖς τὴν ἀναγραφὴν ὥστε συγκρίνεσθαι τοῖς παρ᾽ ὑμῖν ἀποκειμένοις γράμμασι τὰ ὑμέτερα καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι ὅτε βούλεται παρεγγράφειν*, id eſt, *neceſſariò me contuli ad renouandos Patrum canones, & ſcribo vt ad me mittatis indicem vniuſcuiuſque pagi, & à quo vnuſquiſque introductus ſit, & in quo ſit libro: habete autem & ipſi apud vos indicem, & veſtræ literæ cum iis quæ apud nos repoſitæ ſunt, conferantur: & nemini liceat ſeipſum, quando velit, inſcribere.* Hæc enim, dum attentè conſidero, videtur mihi Baſilius ad præcauendas fraudes, quæ in deſcribendis Clericorum nominibus, in matricula, ſeu catalogo, aut libello, vniuſcuiuſque Vicanæ Eccleſiæ contingere poterant, voluiſſe præterea Chorepiſcopos indicem nominum omnium Clericorum, ſecundùm antiquos mores ex vniuſcuiuſque Eccleſiæ catalogo exſcribere, exprimendo ſingulorum ordinatorum nomina, & ex quo ea libro exſcripſiſſent: item iuſſiſſe eiuſ- C modi indicem ab iis ſeruari: vt cum literis ad ipſos directis conferri poſſet, ne quis videlicet aut cuiuſlibet Vicanæ Eccleſiæ catalogo ſeipſum inſcriberet, vel inſcribi citrà Epiſcopi conſenſum, & Chorepiſcoporū ſcientiam faceret, quatenus fraus omnis à ſancto Clericorum catalogo procul abeſſet, & falſatæ adſcriptionis ſuſpicio. Porrò catalogi, qui apud Epiſcopos erat, cura penes Primicerium fuit, inter cuius officia refert [c] Iſidorus, quod *matriculam ipſe diſponat.*

III. Si quis autem in aliquod crimen incidiſſet, ob quod, vel pro aliquo tempore ab officio ſuſpendi, aut de gradu omnino deiici debuiſſet, nomen ipſius aut omninò delebatur, ſi nempe à Clero omninò excluſus foret, aut ſupprimebatur, ſi ad tempus ab officio abſtineretur. Supprimebatur autem illud nomen quod inter ſacra palam minimè recitabatur; delebatur, quod omninò è tabulâ expungebatur. Cùm multa autem ſint, quæ probare id queant vnico teſtimonio Auguſtini, quia iterum fortè de eo dicēdi erit locus, rem conficimus. [d] Au- D guſtinus ergo de Bonifacio Preſbytero, qui de aliquo crimine ab alio accuſatus, non tamen conuictus, & ad ſepulchra ſanctorum cum accuſatore miſſus fuerat, loquens, eius nomen nec ſe auſum fuiſſe delere, nec ſupprimere dicit, priuatâ ſcilicet ſuâ ſententiâ, quod nec de gradu deiici, nec ſuſpendi poſſet, qui conuictus non eſſet; quod tamen Preſbyter accuſatus conſenſiſſet, pro Preſbytero per aliquod tempus non haberi, ideò Cleri, & plebis Hipponenſis iudicio reliquit, num velint nomen ipſius inter ſacra prætermitti, ſeu, quod ipſe anteà dixerat, ſupprimi; ſic enim interpretanda ſunt hæc Auguſtini verba; [e] *Nomen autem Preſbyteri non ſum auſus de numero collegarum eius, vel ſupprimere, vel delere, ne diuinæ poteſtati, ſub cuius examine cauſa adhuc pendet, facere viderer iniuriam, ſi illius iudicium meo vellem præiudicio præuenire: quod nec in negotiis ſæcularibus iudices faciunt, quādo cauſæ dubitatio ad maiorem poteſtatem refertur: & in Epiſcoporum Concilio conſtitutum eſt nullum Clericum, qui nondum conuictus ſit, ſuſpendi à communione debere, niſi ad cauſam ſuam examinandam ſe non præſentauerit. Bonifacius tamen hanc humilitatem ſuſcepit, vt nec literas acciperet, quibus in peregrinatione honorem ſuum quæreret, vt in eo lo-*

[a] Conc. Londinenſe apud Matth. Paridem ad annū 1237.

[b] Baſil epiſt. can ad Chorepiſc.

[c] Iſidor. epiſt. ad Ludifredū, refertur c. perlectis, diſt. 25.

[d] Aug. epiſt. 137 Clero & populo Hippon.

[e] Ibidem.

Digitized by Google

a 2. Cor 11.

co, vbi ambo ignoti ſunt, circà ambos æqualitas ſeruaretur, & nunc, ſi verbis placeret, vt nomen eius non recitetur, ne iis qui ad Eccleſiam accedere nolunt, ſicut ait [a] *Apoſtolus, demus occaſionem quærentibus, non erit noſtrum hoc factum, ſed eorum quorum causâ fuerit factum; quid enim obeſt homini, quod ex illâ tabulâ non vult eum recitari humana ignorantia, ſi de libro viuorum non eum deleat iniqua conſcientia?* A

b Concil. Agath. c. 2.
c Capitul lib. 7. cap. 167.

IV. Vbi autem aliquis correctus fuiſſet, poterat eius nomen quod deletum fuerat, iterum tabulis Eccleſiaſticis inſcribi, iuxtà Concilij [b] Agathenſis ſanctionem, quæ Capitularibus [c] Caroli inſerta legitur, quâ nempe decernitur, vt, *contumaces Clerici, prout dignitatis ordo permiſerit, ab Epiſcopis corrigantur, itaut, cum eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matriculâ gradum ſuum, dignitatemque ſuſcipiant.*

d Laod. apud Grat dist. 32. c. mulieres.
e Antiſſiod. c. 3.
f Hincmarus epiſt. 7. c. 35.

Matricula autem iſta non ſolos Clericos, ſed & quoſcumque Eccleſia alere conſueuerat, deſcriptos comprehendebat, vt patet ex [d] Concilio Laodiceno apud Gratianũ, vbi matriculariæ mulieres legũtur, quæ corruptè in quibuſdam Codicibus matricuriæ: itemq; ex Concilio [e] Antiſſiodorenſi, in quo qui votum haberet, matriculæ, vel pauperibus ſoluere iubetur; necnon ex [f] Hincmaro prohibente, ne Preſbyteri pro locis matriculæ xenia accipiant, *nec ſuos parentes* B *ſanos & robuſtos eadem matriculâ collocent, &c. aliiſque compluribus. Si quorum* autem nomina Eccleſiaſticis tabulis inſcribebantur, eadem inſcripta ſtudiosè aſſeruabantur, maximè verò Epiſcoporum, quorum nempe, & eorum præſertim qui primas ſedes occupabant, in diptychis Eccleſiaſticis, non in ſuâ ſolum Diœceſi, ſed alibi quoque inſcribi nomina iubebantur, eaque intra Miſſarum ſolemnia, etiam poſtquam diem vltimum obiiſſent, recitari nonnunquam conſueuerãt.

g Theodoret lib. 5. cap. 32.
h Niceph. lib. 13. cap. 34.
i Epiſtola Ægypt. ad Anatol Conſtantinop. tomo 2. Conc. Binij parte 1.
k Synod Cõſtantinop. ſub Mena act. 1. tomo 2. Concil. parte 2.
l Ibidem.
m Vide pluſimas epiſtolas Hormiſdæ, & alior. ad Hormiſd. tomo 1. epiſt. Roman. Pontif. & tomo 2. Concil. Binij.
n Vigilij ſententia aduerſus Theodorum Cæſareæ Cappadociæ Antiſtit. tom. 1. epiſt Rom. Pontif. & tomo 2. Conc. Binij.

Hinc tum acriter olim pro Chryſoſtomi nomine obliterato à quibuſdam, vt reſtitueretur ab Innocentio 1. certatum, teſte [g] Theodoreto, [h] Nicephoro, & aliis; quod & oſtendit epiſtola [i] Ægyptiorum Antiſtitum ad Anatolium Conſtantinopolitanum contrà Timotheum Alexandrinæ ſedis inuaſorem, inter epiſtolas Virorum Illuſtrium, pro Concilio Chalcedonenſi. Hinc tantâ [k] olim ſolemnitate, tantoque cum tripudio Leonis Summi Pontificis ab Hæreticis nomen abraſum, in Concilio Conſtantinopolitano ſub Menâ, circà C initiũ Imperij Iuſtini, reſtitutum; [l] Euphemij, atque Macedonij Catholicorum Epiſcoporũ nomina in diptycha relata. Hinc tam diu, tam acriter pro [m] Acacij Conſtantinopolitani nomine vel retinendo, vel expungendo certatum, vt hæc ferè vna res concordiam Eccleſiarũ Orientis & Occidentis, remoraretur. Hinc querimonia iuſta [n] Vigilij aduerſus Theodorum de Zoili Alexandrini Antiſtitis nomine è diptychis exempto. Hinc plures aliæ eiuſmodi contentiones, quæ ſcilicet oſtendunt, quantò honori haberetur inſcriptio iſta nominis Eccleſiaſticis tabulis, quantò dedecori, ex iiſdem abraſio.

o Sigebertus ad annũ 964.
p Vide eũdem Sigeb. ad annum. 684.
q Iob 19.
r Ierem 17.
ſ Lucæ 10
t Actorũ 10.

V. Circâ huius ritus illuſtrationem obſeruare tandem iuuat ex [o] Sigeberto librum olim propheticum S. Clementi primo Metenſis ciuitatis Præſuli ab Angelo allatum fuiſſe, in quo nominum omnium Metenſium Epiſcoporum ſibi continuâ ſerie ſuccedentium initiales literæ inſcriptæ erant, in quem cùm ad huius ciuitatis thronum euectus Deodericus, aliàs Theodoricus Othonis Imperatoris germanus oculos conieciſſet, notaſſetque earum literarum aliquas D auro, alias argento, alias viliori metallo, pro meritorum ſingulorum qualitate, eſſe annotatas, videretque etiam literam ſui nominis argento eſſe prænotatam, *dixiſſe fertur, ſe in Epiſcopatu tanta bona facturũ, vt ipſa nominis ſui litera meritò deberet auro annotari*: quod non fruſtrà ab eo dictum, [p] qui & vitæ ſanctitate, & prophetiæ gloria illuſtris vixit. Quàm autem vereor, ne ſi idem noſtro tempore vigeret miraculum, plurium non Epiſcoporum ſolum, ſed & inferioris ordinis Clericorum nomina [q] exararentur ſtylo ferreo, vel plumbi lamina, vel celte ſculperentur in ſilice. Caueant ſacri omnes Myſtæ, Deique miniſtri, ne [r] recedentes à Deo, hoc ſolum honoris habeant, quod in terrâ ſcribantur; ne de iis dici non poſſit, quod de Apoſtolis teſtificatus eſt Chriſtus dicens, [ſ] *nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis.* Vtinam terreſtris Clericorum catalogus diuino, & cœleſti autographo reſpondeat, eorumque ſolùm nomina contineat, quos pater æternus [t] Euangelij ſui teſtes præordinauit.

ARTICVLVS

A

ARTICVLVS V.

De mutatione nominis in ordinationibus.

I. AD hanc autem nominis inſcriptionem pertinet, vel certè cum ipſa valdè coniũcta eſt, quæ aliquando fieri conſueuit, & iam in Romanis Pontificibus vſitata perſeuerat, nominis in ordinatione ſeu conſecratione mutatio: cuius vetera etiam exempla, à nongentis ſcilicet, & amplius annis dari poſſunt. Sic enim ſanctus [a] VVillibrordus, ſeu VVilebrordus Epiſcopus Traiectenſis à Pipino Heriſtallo Romam miſſus, à Sergio Papa conſecratus, nomine Clementis impoſito, ad prædicationem Euangelij miſſus eſt, anno Chriſti 696. B quod nomen ei ideò impoſitum putat [b] Balæus, quod in feſto S. Clementis fuiſſet ordinatus. Sic etiam S. Vinofridus, ſeu VVinfridus, qui Moguntinam Eccleſiam laudabiliter adminiſtrauit, Apoſtolus Germanorum dictus, cùm à Gregorio ſecundo conſecraretur Bonifacius dictus eſt, teſte [c] VVilibaldo primo Eſtatenſi Epiſcopo, quo poſteà ſolum nomine innotuit.

II. A quo verò tempore Romani Pontifices nomen mutare conſueuerint, non omnes conſentiunt: [d] Platina Sergium ſecundum ſcripſit primum nomen in Pontificatu mutaſſe, quod *os porci*, turpiſſimo nomine vocaretur; ſed neque verum eſt Sergium ſecundum nomen mutaſſe, quem Anaſtaſius [e] Bibliothecarius à principio Sergium dictum eſſe teſtatur; neque verò *os porci* vnquam vocatus eſt, ſed nomen iſtud Sergio quarto conueniſſe alij referunt, quem, quod *bucca porci*, ſeu *os porci* diceretur, nomen mutaſſe narrat [f] Ditmarus: quantumuis eundem Sergium quartum ex ipſius ſepulchrali inſcriptione, quæ [g] habetur in Baſilica Lateranenſi; conſtet, cum Petrus anteà nuncuparetur, ob reuerentiam Apoſtolici culminis nomen mutare voluiſſe: potuit autem fieri, vt Sergium 4. cum Sergio 2. Platina cõfunderet, & inde errandi occaſionẽ acciperet. C Sed nec Sergius quartus huius conſuetudinis auctor dici poteſt, quippe cùm Ioannes duodecimus, 50. ferè ante Sergium quartũ annis, ex Octauiano in Pontificatu Ioannes dici voluerit, ob eam, quam tradit [h] Guillelmus Bibliothecarius, rationem, quod Octauiani nomen, vt potè ab Ethnicis potius, quàm à Chriſtianis vſurpatum, maieſtati, & religioni Pontificiæ minus idoneum videretur. Reperiuntur etiam aliqui Ioanne 12. anteriores Summi Pontifices, qui nomen mutauerint: notat ſiquidem [i] Ciaconus Hadrianum tertium Agapeti, Stephanum 6. vulgo dictum quintum, Baſilij, & Marinum primum Conſtantini nominibus anteà inſignitos fuiſſe. Verùm quod ad Marinum primum ſpectat, falſum eſt in Pontificatu nomen Marini ab ipſo aſſumptum fuiſſe, quippe cùm ante Pontificatum Marinus dicatur à [k] Nicolao primo, vbi eum ſe Conſtantinopolim mittere renuntiat, necnon in [l] Actis octauæ Synodi œcumenicæ, vbi Marinus iſte Diaconus, locum tenens ſanctiſſimi Archiepiſcopi vrbis Romæ, inſcribitur: D quomodo ergo dici potuit in Pontificatu Marini nomen aſſumpſiſſe, qui anteà Marinus diceretur? non negauerim eum Conſtantinum dictum, ſed ſicut vtrumque nomen ante Pontificatum habuit, ità & in Pontificatu retinuit: quod ſi verum eſt Hadrianum 3. & Stephanum 6. nomina in Põtificatu mutaſſe, non autem duplici ipſos nomine vocatos fuiſſe: qua de cauſa nomen ipſi mutauerint, cùm nullus veterum prodat, certò diuinare non poſſumus: plures notare poſſumus [m] poſt Ioannem 12. qui nomen ad Pontificatũ euecti mutauerint: ſic enim v. g. Benedictus ſeptimus Franco ante dictus eſt; Ioannes 14. Petrus anteà vocatus, quod nomen ob reuerentiam S. Petri depoſuiſſe credendus eſt: Gregorius 5. Brunonis; Sylueſter ſecundus eius ſucceſſor Gerberti; Ioannes 17. Sicconis: Sergius 4. ex prædictis vel Petri, vel buccæ porci, vel vtrumque nomen obtinuit: Benedictus 8. Theophylacti; Clemens 2. Suidgeri; Damaſus 2. Poponis, Leo 9. Brunonis; Victor 2. Eberardi, Stephanus 10. Friderici, Benedictus 9. ſeu Ioannis 10. Mincij; Alexander 2. Anſelmi; Gregorius 7. Hil-

[a] Vitæ S. VVillebrordi ab Albino Flacco conſcriptæ cap. 7. apud Surium 7. Nouemb.

[b] Balæus centur. 1. cap. 5. ſcript. Britanniæ.

[c] VVilibaldus in vita S. Bonifac. Mogũt. cap. 7. apud Sur. 5. Iunij.

[d] Platina in vita Sergij 2.

[e] Anaſtaſ. Biblioth. in Sergio 2.

[f] Ditmarus lib. 1.

[g] Inſcriptio ſepulchralis veteris Sergij 4.

[h] Guillelmus Biblioth. in Ioanne 12.

[i] Ciaconus in Ioan. 12. in Hadriano 3. & Steph. 6.

[k] Nicolaus 1. epiſt. ad Michaëlem Imperatorem.

[l] 8. Synod. ſtatim initio.

[m] Vide Platinam, Ciaconum, Papyrium Maſſonum, & alios in vitis Sũm. Pontific.

debrandi, aliique continenti ferè ſerie ſibi ſuccedentes, non iis quibus in Pontificatu vocati ſunt, ante Pontificatum nominibus inſigniebantur, quorum fortè maxima pars, ad nomen mutandum inducta fuit, vt aſperitatem nominis ſui Romanis auribus inſuetam effugerent, & leuioribus, atque ad Romanum loquendum magis accommodatis vocibus appellari poſſent. Mutatio verò iſta nominis non ſolum in conſuetudinem, verùm etiam in religionem tranſiit; pauci poſteà reperti ſunt, qui nomen non mutarent; ſi enim eos excipias, qui nomen aliquod veterum Romanæ Eccleſiæ Pontificum ad Pontificatum attulerunt, qui ob hanc cauſam nomen minimè mutauerunt, quorum recentiora ſunt exempla Hadriani ſexti, & Marcelli ſecundi, reliqui ferè omnes ad Pontificatum aſſumpti, religioſam duxere prioris nominis mutationem, nec myſterio, ac ſignificatione vacuam. A

III. Duas ergo præſertim ſignificationes myſticas huius nominis mutationis reperio; prima eſt, vt eo ritu moneantur, qui ad Summum Pontificatū euehuntur, dignitatem iſtam videri quandam diuinitatem, ſeu diuinæ maieſtatis participationem, declarationem, atque ἀποθέωσιν: egregiè ſiquidem obſeruat [a] Lactantius in more poſitum fuiſſe, vt conſecratis & in diuos relatis nomina mutarentur, ne quis homines fuiſſe ſuſpicaretur: ità Romulus Quirinus, Læda Nemeſis, Circe Marica, Iuno Matuta, Melicertes Portumnus, Io Iſis, Caſtor, & Pollux Dioſcuri vocati: quod quamuis in Imperatoribus minimè ſeruatum, qui nominibus non mutatis in Diuorum numerum referebantur: ſeruari tamen conſentaneum viſum eſt in Summorum ſaltem Pontificum conſecratione, qui, vt ex [b] Dionyſio, & aliis ſæpè protulimus, in Deos mutati, Deique quantum fieri poteſt, imitationem ac ſimilitudinem aſſecuti per Pontificatū, auguſtius ac verius conſecrantur. Eos ergo vt ſuprà homines eſſe nobis innoteſcat, humanum abiicere nomen conuenire iudicatum eſt, vt nec tāquam homines amplius nominentur, qui inter cœlites, ac ſpiritales in terra Angelos (auſim poſt Scripturam [c] ſacram dicere Deos) in ſua conſecratione tranſcribuntur. Altera eſt vt per iſtam nominis mutationem temporalium curarum deſerendarum, & vitæ in melius mutandæ conſecrati admoneantur, quatenus [d] expoliantes ſe veterem hominem cum actibus ſuis, induant nouum; ſimulque cum nomine, priſtinam vitæ vitiis innutritæ conuerſationē, aut certè minus perfectam abiiciāt: non recordentur ſe fuiſſe quod erant, & viribus, vt ait [e] Sidonius, reſurgentis innocentiæ conualeſcant: nouo ideò nomine vocantur ob noua ſtudia, nouum vitæ inſtitutum, & nouam vel certè renouatam profeſſionem ſanctitatis: ob quam etiam cauſam iam ſeruatur, vt qui inſtitutum monaſticum amplectuntur, vitæ conditionem mutantes, nomen quoque mutare ſoleant: & qui Chriſtianam fidem amplectuntur, recepto ab antiquis [f] temporibus more, nomina mutent.

IV. Proferri verò poſſunt ad comprobandam mutationis nominum in aſſumptione ad Pontificatum conuenientiam, nouæ, & antiquæ legis exempla, quibus patet diuina iuſſione iis mutata nomina, quibus inſignia conferrentur à Deo beneficia, iiſque ſpeciatim, qui ad Apoſtolatum, id eſt Eccleſiaſticæ dignitatis apicem vocarentur. Nam in veteri quidem teſtamento ab ipſo Domino Abraham & vxor eius Sara, mutatis prioribus nominibus Abram, & Sarai nomina indita eſſe; & Iacob Iſraëlis nomen attributum legimus. De Abraham nuncupato ita Scriptura loquitur [g] *nec vltra vocabitur nomen tuum Abram, ſed appellaberis Abraham, quia patrem multarum gentium conſtitui te:* eadem non paucis interiectis mutandam quoque ipſius vxoris appellationem iis verbis deſcripſit, [h] *dixit quoque Deus Abraham, Sarai vxorem tuam non vocabis Sarai, ſed Saram, & benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium cui benedicturus ſum, eritque in nationes, & Reges populorum orientur ex eo.* Quomodo pariter, & cur Iacob Iſraël dictus ſit, poſtquam cum Angelo tota nocte fuiſſet luctatus, ipſa nobis aperuit, [i] *nequaquam,* inquit Angelus, *Iacob appellabitur nomen tuū, ſed Iſraël, quoniam ſi contra Deum fortis fuiſti, quanto magis contra homines præualebis.* Legimus itē ex veteri teſtamento Oſee filium Nun ducem populi futurum, Ioſue, ſeu Ieſum à Moyſe nuncupatum fuiſſe: *nam,* inquit [k] Scriptura,

a Lactantius lib. 1. inſtit. cap. 15. & 21.
b Dionyſius cap. 1. & 5. Eccleſ. hier. & alij Patres paſſim.
c Pſalm. 81. Exodi 22. 28. & alibi.
d Coloſſ. 3.
e Sidon. epiſt. 13 lib. 4.
f Vide apud Vicecom. item in Sacram. Bapt. ſusè.
g Geneſ. 17.
h Ibidem.
i Geneſ. 32.
k Num. 13.

A Scriptura, *vocauitque Moyſes Oſee filium Nun, Ioſue.* Iam verò in nouo teſtamento Chriſtus Dominus Eccleſiæ ſuæ caput conſtituturus, eum ad ſe adductũ iis verbis affatus eſt, [a] *tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Zebedæi quoque *filij tonitrui*, cum ad Apoſtolatum aſſumpti ſunt à Domino, vocati fuerunt, teſte [b] Marco; putatque [c] Chryſoſtomus Saulum Apoſtolũ gentium futurum Pauli nomen non ab hominibus, ſed à Deo accepiſſe, quomodo olim Patriarchis, & Apoſtolorum quibuſdam nomina mutata ſunt. Idem verò [d] Chryſoſtomus, vno dempto Pauli exemplo, cætera complectens, cauſamque perquirens, cur his nomina à Deo mutata ſint, & aliis quibuſdam v. gr. Iſaaco, & Samſoni a natiuitate impoſita fuerint, paucis concludit, *τοῦτο δὲ οὐχ ἁπλῶς γίνεται, ἀλλ' ἵνα τὴν προσηγορίαν ἔχωσιν ὑπόμνημα τῆς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, hoc autem non temerè fit, ſed vt eam appellationem habeant, quæ ſit illis diuini beneficij perpetuum monimentum.*

[a] Ioan. 1.
[b] Marci 3.
[c] Chryſoſt. ſerm. de conuerſ. Pauli.
[d] Idem hom. 19. edit. Anglic. pag. 131.

B

ARTICVLVS VI.

De communione poſt ordinationem.

I. VErùm pluribus circa illum mutationis nominis ritum, aliaque eiuſmodi quæ in quibuſdam ſolum ordinationibus, nec niſi rarò contingũt, omiſſis, iam cæteri ritus frequentiores, qui ordinationem conſequuntur, expendendi ſunt. Silendum certè non eſt Eccleſiaſtico vſu, ac lege præceptum, vt quicumque ſacrum aliquem ordinem recipiũt, ij Chriſti corpori, ac ſanguini communicent: quem ritum innuunt, tum [e] Conſtitutiones Apoſtolicæ, quæ Epiſcopi ordinationem deſcribentes, eum in manu ſacram Hoſtiam recipere docent, vt ſuprà docuimus; nón enim ſacram Hoſtiam in manus recipiebant, niſi ex eâ communicaturi: tum etiam Canon iſte Apoſtolorum (cui conſentit [f] Conſtitutio Anacleti) quo [g] quidem Canone Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi, C vel quicumque è catalogo Eccleſiaſtico cauſam dicere iubentur, ſi fortè non communicauerint, eaque niſi iuſta reperiatur, ſegregari præcipiuntur: ſi enim ij omnes, qui catalogo Eccleſiaſtico inſcripti non communicauerint, tam ſeuerè plectuntur, quantò magis iidem ſacri miniſtri, eo quo ordinati fuerint die, ſacris Altaribus communicare iubebantur. Clariùs & expreſſiùs [h] Dionyſius, vbi enim conſecrationem monaſticam explicans, docuit Monachos conſecratos, recepto ſalutationis oſculo ad Euchariſtiam percipiendam inuitari, vt ad diuinæ ſocietatis *μετάληψιν tranſumptionem* perueniant; mox ad conſecrationes Eccleſiaſticas rediens, ſimiliter quoſlibet ordinatos ſanctam Euchariſtiam percipere oſtendit iis verbis, *διὸ καὶ ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν ἐν ταῖς ἱεροτελεστικαῖς αὐτῶν ἁγιαστείαις, ἐν τέλει τῶν ἱερωτάτων αὐτῶν ἀφιερώσεων, ἡ τῆς ἁγιωτάτης Εὐχαριστίας κοινωνία μεταδίδοται πρὸς τοῦ τελέσαντος αὐτὰς ἱεράρχου. οὐ μόνον ὅτι τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων ἡ μετάληψις, ἑκάστης ἱεραρχικῆς μεθέξεώς ἐστι τὸ κεφάλαιον. ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ θειοτάτης δωρεᾶς ἀναλόγως αὐταῖς καθ' ἑκάστην αἱ ἱεραὶ πᾶσαι τάξεις μετέχουσι πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτῶν τῆς θεώσεως ἀναγωγὴν καὶ τελείωσιν.* D *Quapropter & Eccleſiaſticis ordinibus, in fine ſacratiſſimarum ipſorum conſecrationum, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ communio conceditur, ab eo, qui ipſas perficit, Pontifice, non ſolùm quod diuinorum myſteriorum perceptio vniuſcuiuſque hierarchiæ participationis ſumma ſit: ſed etiam quod ipſius communicabilis, & diuini doni, ſinguli pro ſuo captu ſacrati ordines participes fiant, ad propriam ipſorum diuinæ mutationis traductionem, ſeu inſtitutionem & perfectionem.* Similiter [i] S. Maximus, *πάντες γὰρ ὁμοίως μετὰ χειροτονίαν, τῶν θείων ἀξιοῦνται μυστηρίων, ὅπερ ἐμφαίνει τὴν πρὸς θεὸν οἰκειότητα τε καὶ ἕνωσιν, omnes enim æquè poſt ordinationem diuinis dignantur myſteriis, quod cùm Deo familiaritatem & vnitionem manifeſtat.* Denique tam Pontificale Romanum, quàm Euchologium Græcorum huius ritus meminere: dum hoc [k] Diaconos, Preſbyteros, & Epiſcopos ordinatos, ad ſanctam Communionem recipiendam præſertim adſtringit, Clericorum tamen, etiam qui conſecrati non fuerint, & quorumdam ex populo, ac ſi communicare in ordinationibus ſoliti eſſent, mentionem faciens: [l] illud verò dum ab Epiſcopis, Preſbyteris, Diaconis, & Subdiaconis exigit, vt ſinguli in ordi-

[e] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[f] Anaclet. epiſt. 1.
[g] Can. Apoſt. 8.
[h] Dionyſius cap. 6. Eccleſ. hier.
[i] S. Maximus in dict. cap. Dionyſ.
[k] Euchol. Græc. in ordin. Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi.
[l] Pont. Rom. in ordin. Preſbyt. & cõſecr. Epiſcopi.

ne ſuo conſecrati communicent, nullorum aliorum mentionem faciens. A

II. Quo verò ritu, quâ formâ communicare ordinati ſolerent, hic aperiendum eſt. Omittimus autem hîc veterem ritum, quo Presbyteri ſeu per 8. ſeu per 40. dies ab ordinatione cõmunicare ſolebãt, recepto pane conſecrato, dum ipſi ordinarentur, quâ de re [a] ſuprà diximus: Primum autem notamus, eos haud dubiè Epiſcopos, qui apud Latinos vbi conſecrati forent, præcipuas in Sacrificio Miſſæ celebrando partes aſſumerent, reliquis quoque ex clero & populo, quibus in hac Miſſa communicare placeret, corpus & ſanguinem diſtribuiſſe: aliquos autem [b] ſuprà, præter Summum Pontificem, ſacrificandi poſt conſecrationem ſuam præcipuum munus ſibi vendicaſſe docuimus, quamuis id ab Innocentio tertio interdictum dixerimus. Apud Græcos verò expreſſè hanc prouinciam non conſecratori, ſed conſecrato Epiſcopo [c] Euchologium demandat: nam de conſecrato in Epiſcopum ſic loquitur, *καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνει, καὶ χειροτονοῦντι, καὶ τοῖς λοιποῖς μεταδίδωσι, & primus inter alios pretioſi corporis & ſanguinis Chriſti fit particeps, & ei qui ipſum conſecrauit, ac cæteris diſtribuit.* Vetuſne ſit ille Græcorum mos, non mihi B conſtat: nam [d] Dionyſius Eccleſiaſtici cuiuſlibet ordinis viros, poſt conſecrationem ſuam, à Pontifice conſecrante ſanctiſſimam Euchariſtiam accipere docet, & [e] Conſtitutiones Apoſtolicæ præſcribunt, vt vnus ex Epiſcopis offerat Hoſtiam in manus ordinati in Epiſcopum, antequam ad Epiſcopalem thronum à cæteris deducatur. Nazianzenus quoque conſecratorem ſuum his verbis alloquitur, [f] *καὶ θυεὶς τὸν μόσχον τῆς τελειώσεως, conſecrationis vitulum mactas*; quæ verba ſpiritualiter explicata conſecrantem Antiſtitem Chriſti corpus inter conferendũ ſacros Ordines obtuliſſe, & diſtribuiſſe conſecrato oſtendunt. Secus ergò quàm Græci, Latini faciunt, apud [g] quos conſecratus à conſecratore ſuo pretioſum Chriſti corpus & ſanguinẽ accipit: quod ſanè conuenientius videtur, tum vt plenè à ſe conſecratũ conſecrator perficiat datione corporis & ſanguinis Chriſti, quo ſcilicet dono [h] ex Dionyſio ſuprà hierarchica omnis perfectio abſoluitur; tum, ne, ſi conſecrator è contra à conſecrato Euchariſtiam accipiat, C non iam conſecrantis ac perficientis locum tenere, nec perficiendi ac ſanctificandi officium obire, ſed è contra in eodem myſterio ſanctificari, & perfici conſecrator Antiſtes videatur; tum etiam ne in eodem Sacrificio ſacrorum munerum alius conſecrator, alius diſpenſator appareat: cùm tamen Sacrificij vnitatem deceat, vt idem qui præcipuas in conſecrando ſacro iſto cibo partes habuit, diſtribuendi munere defungatur. Denique, [i] vt veritas antiquæ legis figuræ reſpondeat, in qua Pontifex alium conſecrans, Sacrificium initiationis integrè ipſe perficiebat, non autem recens conſecratus.

III. Ex prædictis autem Euchologij verbis apparet, non ſolùm conſecrantem ac conſecratorem, ſed plures alios in Miſsâ, in qua conſecratus aliquis fuerit Epiſcopus, communicare ſolitos fuiſſe: idque antiquitus obſeruatum fuiſſe mihi pro comperto eſt, in hac ſcilicet ſpiritali exultatione omnium, non ſolùm Epiſcopos adſiſtentes, & Clericos omnes miniſtrantes (quos patet ex prædictis D ſacræ Euchariſtiæ participes effici debuiſſe:) verùm etiam plures ex populo ab altari Dominico conuiuatos, ac diuinâ ſacri corporis & ſanguinis participatione refectos fuiſſe. Sic enim v. gr. legimus in vita [k] S. Fulgentij grauiter & eruditè per quendam eius diſcipulum, ad Felicianum eius in Epiſcopatu ſucceſſorem conſcriptâ, quo die in Eccleſia Ruſpenſi receptus eſt, & in cathedra Epiſcopali collocatus Sacramenta diuina celebrata fuiſſe, *& de manibus Beati Fulgentij communicantem omnem populum lætum abſceſſiſſe.* Neque verò ab Eccleſiaſtico more alienum eſt, quod vel Epiſcopi adſiſtentes in Miſsâ, in quâ alius ordinatur, communicent: imò id antiquis Eccleſiæ inſtitutis omninò videtur eſſe conſonum: nam & [l] Canonibus Apoſtolorum, vetantur etiam Epiſcopi qui alterius oblationi interſunt, abſque participatione corporis & ſanguinis Chriſti receder: conuenire quoque Epiſcopos ad ſacram ſynaxim inter ſe aliquando ſolitos, & ab vno Euchariſtiam recipere colliges ex [m] Cypriano, [n] Euſebio, [o] Athanaſio, [p] Theodoreto, [q] Veteri Ordine Romano, & aliis.

[a] Vide ſuprà, vbi de receptione inſtrumentorum ſacrorum, & panis cõſecrati.
[b] Vide ſuprà, vbi de ordinatione inter Miſſarum ſolemnia celebranda.
[c] Euchol. de conſecr. Epiſcopi.
[d] Dionyſius ſuprà.
[e] Conſtitut. Apoſt. ſuprà.
[f] Nazianz. orat. 5. verſus finem.
[g] Pont. Rom. de conſecrat. electi in Epiſcop.
[h] Dionyſius ſuprà.
[i] Vide ſuprà, vbi de ritibus ordinat. Pontific & Sacerd. in antiquâ lege.
[k] Vita S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Ianuar.
[l] Can. Apoſt. 8. ſuperiùs cit.
[m] Cyprian. de orat. dom. & epiſt. 54. in quem legatur Patroclius.
[n] Euſeb. lib. 5. cap. 24.
[o] Athanaſ. apolog. ad Conſtantium 1. de fuga, apolog 2. & epiſt. ad Antiochenſes vulgo dicta.
[p] Theodoret. lib. 2. hiſt. cap. 15.
[q] Vetus Ordo Rom. tit. 1. §. deinde venit. & tit. 3 verſus finem.

IV. Deducitur

A IV. Deducitur autem ex eodem Euchologio, cum per ſeipſum conſecratus in Epiſcopum communicet, & aliis ſacram Euchariſtiam diſtribuat, non genuflexum ante altare, ſed ſtantem, & altari innixum oportere eum cõmunicare, in quo [a] Pontificale Romanum ei conſentit, quemadmodum etiam tam Græcorũ, quàm Latinorum conſuetudo fert, vt qui in Epiſcopum conſecratur, ſimul cum conſecratore ſuo ſub vtraque ſpecie panis & vini corpus ac ſanguinem Chriſti percipiat: ità enim dictum Pontificale Romanum, *deinde poſtquam conſecrator corpus Domini ſumpſerit, non totum ſanguinem ſumit, ſed ſolum partem eius cum particulâ Hoſtiæ in calicem miſſâ; & priuſquam digitos abluat, communicat conſecratum ante ſe in eodem cornu, capite inclinato, ſtantem, & non genuflectentem, prius de corpore, tum de ſanguine, deinde purificat ſe, poſtea conſecratum.* In quâ deſcriptione hæc notanda ſunt. Primum, Epiſcopũ conſecratum propter reuerẽtiam quam corpori ac ſanguini Domini exhibere debet, capite inclinato, communicare: propter poteſtatem autem quam eminentiſſimam habet in ipſum corpus ac ſanguinem Dominicum, non genuflexum ante ipſum altare, ſed ſtantem ex illâ ſacratiſſimâ eſcâ ad altaris cornu conuiuari, eodem ſcilicet corporis ſitu, de altari cõmunicantẽ, quo conſecrator ipſe, vt ad perfectam cum ipſo conſecratore ſimilitudinem per conſecrationem ſuam traductus eſſe videatur: cùm è contrà tam Sacerdotes, quàm Leuitæ, non in ipſo altari, ſed ante altare ex Concilio [b] Toletano 4. non ſtantes, ſed genuflexi, vt mox dicemus, cõmunicare iubeantur. Olim autem vel laicos ipſos ſtantes cõmunicaſſe, nec omnino negare auſim, nec affirmare: nam parti affirmanti videtur fauere [c] Chryſoſtomus: negãti Eccleſiaſticus Latinorũ vſus. Alterum, ex eadem Hoſtia, eodemq; calice, ex quo conſecrator partem ſumpſerit, vel hauſerit, conſecratus pariter Epiſcopus cõmunicare iubetur, tum ad Epiſcopatus vnitatẽ expreſſiùs ſignificandã (ob quam etiam Epiſcopus conſecranti concelebrat) & eiuſdẽ Sacerdotij Chriſti participationem ab omnibus æquè Epiſcopis demõſtrandam: tum etiam ad eoſdẽ de concordia inter ſe ſeruãdã acriùs commonefaciendos, *quoniam*, vt ait [d] Apoſtolus, *vnus panis, vnum corpus multi ſumus, omnes qui de vno pane participamus*: tum denique ad imitandũ Chriſti Domini exemplũ, qui eo die quo [e] Apoſtolos (in quorũ gradũ Epiſcopi ſuccedũt) Sacerdotes creauit, ex vno pane eos & ſeipſum pauit, ex vno calice potauit. Vetus tamẽ Ordo [f] Rom. ſecus olim ſtatuebat, vt ex ipſius verbis deduces, *cùm autem venit ad cõmunicandũ, Dominus Pontifex porrigit ei formatã atque ſacratam oblationem integram, ſuſcipienſq; eam Epiſcopus, ipſe ex ea cõmunicet ſuper altare; quod verò reſiduũ fuerit, ſibi reſeruet denuò ad communicandum vno quoque die, & ad quadraginta dies expletos.*

[a] Pont. Rom. de conſecrat. electi in Epiſcopum.

[b] Tolet. 4. c. 17. al. 18.

[c] Chryſoſt. homil. in Encæniis, & homil. 6. ad populum Antioch alias 83. in Matth.

[d] 1 Cor 10.

[e] Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. primæ ad Corinth. 11. quibus adde interpretat. PP. dicentium Chriſtum ſui corporis & ſanguinis participem ſimiliter fuiſſe.

[f] Vetus Ordo Rom. de conſecrat. electi in Epiſcopũ.

V. Circa Preſbyterorum autem & Diaconorum cõmunicantium ritum, eo quo ordinati ſunt die, quædam non cõtemnenda habentur in [g] Euchologio Græcorũ. Primum enim circa Diaconos hæc præſcribit, εἰς δὲ τὸν τῆς μεταλήψεως καιρὸν, πρῶτος τῶν ἄλλων ὁ χειροτονηθεὶς μετέχει τῶν θείων μυστηρίων, καὶ λέγει τὰ Διακονικὰ εἰς τόπον αὐτῶν, ἤγουν, [h] τὸ ὀρθοὶ, μεταλαβόντες, ταῦτα δὲ γίνονται, ὅταν γίνηται λειτουργία τελεία. ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς προηγιασμέναις γίνεται, ἰστέον ὅτι μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ προηγιασμένα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, πρὶν εἰπεῖν τὸν Διάκονον, πληρωσάμενοι τὴν δέησιν, προσάγεται ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, καὶ γίνεται D ἡ τάξις τῆς χειροτονίας, ὡς ἔφημεν. Id eſt, *tempore verò cõmunionis, qui eſt ordinatus, primus inter alios Diaconos particeps fit diuinorũ myſteriorũ & recitat loco illorum Diaconica, illud ſcilicet,* [i] *recti (ſupple ſtemus, &c.) hæc autem fiunt cum integra perficitur liturgia; quoniam verò ea quoque fit ex præſanctificatis, ſciendum eſt quoniam poſtquam repoſita fuerint præſanctificata in ſacra menſâ, ordinationis diſpoſitio fit ſicut diximus.* Circa Preſbyteros verò hæc poſteà ſubdit, [k] ὅτε δὲ μέλλει εἰπεῖν, [l] τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδωσι τὸν ἅγιον ἄρτον, καὶ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως μεταλαμβάνει πρῶτος τῶν ἄλλων, καὶ λέγει καὶ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν. Id eſt, *cum verò Pontifex dicturus eſt,* [m] *ſancta ſanctis, tunc conſecratus reſtituit ſanctũ panem Pontifici, & primus inter alios Preſbyteros communicat, & legit orationem quæ poſt ambonem dicitur,* eam nempe *quæ completo ſacrificio alta voce dicitur à Sacerdote extrà ſanctuarium.* Ex quibus hęc colliguntur, 1. tam Diaconos, quàm Sacerdotes Græcorum in ordinatione ſuâ ſtantes ante altare communicare; quo ſimiliter corporis geſtu, ac loco communicare ſolent, quotieſcumque tanquam Sacerdotes ac Diaconi cõmunicant, quemadmodũ in [n] Liturgiis Baſilij, ac Chryſoſtomi præſcribitur, in quibus ſtantes, & capite inclinato vtrique communicantes deſcribuntur. Alterũ, reliquos quoque Preſbyteros ac Diaconos in ſolemnibus aliquorũ ordinationibus com-

[g] Euchol. de ordin. Diac.

[h] Vide in Liturg. Chryſ.

[i] Vide ibid.

[k] Euchol in ord. Preſbyt.

[l] Vide in Liturg. Chryſoſt. & Baſilij.

[m] Vide in eadem Liturgia Chryſoſt. & Baſilij.

[n] Vide eaſdẽ Baſilij ac Chryſoſt. Liturg.

igitized by Google

municare ſolitos, ſed hoc diei ſolemnitati, & recenti tam horum, quàm illorũ or- A
dinationi deferri, vt inter ordinis ſui viros primi ſacræ Euchariſtiæ participes fiãt,
qui eo die fuerunt ordinati. 3. diuerſas à Diaconis & Preſbyteris poſt cõmunio-
nem recitari orationes, à Diaconis *Diaconica*, à Preſbyteris preces *poſt ambonem* di-
ctas legi debere, quemadmodum in ipſorum quoque[a] Liturgiis præcipitur. 4. or-
dines nonnũquam conferri in liturgiâ ex præſanctificatis, quo tamen caſu non de-
ſinunt ordinati communicare, eodem quo in cæteris Miſſis, ritu atque ordine. 5.
Euchologium non docere Diaconos ordinatos, vel Sacerdotes ipſos ab eo à quo
ordinati ſunt, Pontifice, ſacram Euchariſtiam percipere: fieri enim poteſt vt Dia-
conis ſaltem non per ſe ipſum, ſed per alios Sacerdotes Euchariſtiam Pontifex
diſtribuat, quemadmodũ in ſolemnibus apud ipſos liturgiis fieri conſueuit, in qui-
bus nempe[b] *primus Sacerdotum impertit panem Sacerdotibus & Diaconis, ſecundus autem
ſanctum ſanguinem, & ſiquidem eſt Pontifex, oſculantur eius manum: ſin minus, vnuſquiſque
propriam manum, & primum Sacerdotem.* 6. obſeruandum eſt ſanctũ panem, quem ex
prædictis ordinatus in Preſbyterũ receperat, ad ſignificandam eiuſdẽ poteſtatem, B
imminente tempore communionis à Preſbytero conſecrato reddi, vt ex eo com-
municare poſſit. Denique notandum tam Preſbyteros, quàm Diaconos ſub vtra-
que ſpecie communicare, quod apud eos non ſolum in ordinationibus, ſed quo-
tieſcumque ſacra communio publicè diſtribuitur, obſeruari ſolet, vt ſub vtraque
ſemper ſpecie præſertim Clericis concedatur.

a Vide præſertim Liturg. Chryſoſt.

b Rubr. Latin. Liturg. Chryſoſt. tom 2. Bibl. Græcol. SS. Patrum.

VI Non conſentit in omnibus allatæ diſpoſitioni Pontificale[c] Romanum, quod
de promotis ad ſacros ordines hoc ritu communicandis legem fixit iis verbis, *poſt-
quam verò Pontifex ſe communicauerit, & totum ſanguinem ſumpſerit, priuſquam digitos
abluat, accedunt ante altare Presbyteri, deinde Diaconi, tandem Subdiaconi, quibus ordinatè
diſpoſitis, & genuflexis, Pontifex factâ reuerentiâ Sacramento, & aliquantulum verſus cornu
Euangelij ſe retrahens, ad illos ſe conuertit, & ſinguli ex Diaconis, & Subdiaconis tantum di-
cunt ſubmiſſâ voce Confiteor, &c. Presbyteri ante communionem non dicunt confeſſionem, &c.
tum accedunt ordinati ad ſupremum gradum altaris. Pontifex verò ponit plures Hoſtias conſe- C
cratas ſuper patenam, quam ori cuiuſlibet communicandi ſupponit, & ſingulos communicat,
cuilibet dicens, Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c. quilibet reſpondet Amen; & priuſquam
communionem ſumat, manum Pontificis Hoſtiam tenentem oſculatur, &c.* Ex quibus plura
colliges: primum eos duntaxat, qui ad ſacros ordines promoti ſunt, ad cõmunio-
nem percipiendam hîc adſtringi, quibus nempe ſolum ordines intra Miſſarum ſo-
lemnia neceſſariò conferendi ſunt, cum minores extra Miſſæ ſacrificium conferri
queant. Eccleſiarum tamen pluriũ conſuetudo ferre videtur, vt quicumque intra
Miſſarum ſolemnia cum reliquis promouentur, ad quemlibet ordinem vel etiã ad
Tonſuram Clericalem, ij ſacram Euchariſtiam eo tempore percipiant: quæ con-
ſuetudo ſi generatim recepta ſit, cum ſit valde rationabilis, & antiquitus, ni fallor,
recepta fuerit, obligandi vim habebit. Æquũ enim valdè eſt, vt cùm vel ipſi[d] Mo-
nachi Clericis inferiores olim ſine Miſſæ ſacrificiò initiari vetarentur, quod ſcili-
cet totius noſtræ conſecrationis ſumma eſt; nulli pariter vel Clericali Tonſura
initientur, qui non ſacram Euchariſtiam eo die percipiant. Alterum, in ordinatio- D
nibus Clericorum, nullius alterius, quàm eorũ, qui ad aliquem ordinem tunc tem-
poris euecti fuerint, mentionem fieri, quamuis, & olim vſitatum, nec iam prohibi-
tum aut abſurdum videatur, vt plures etiam è populo in iſtiuſmodi celebritate ac
ſolemnitate pro ordinandis efficacius deprecaturi communicent. 3. ſingulos ordi-
natos ad cõmunionem accedentes, pro gradu & ordine ſuo accedere debere, quod
olim in veteri Eccleſiâ accuratius ſeruabatur, vt leges apud Clementem, in[e] Con-
ſtitutionibus, & alios plures: iam verò minus quidem diligẽter ſeruatur, ſed tamen
inter ordines conferendos ſeruandum hic præſcribitur. 4. eos omnes communi-
caturos etiam Preſbyteros genuflectere debere: nam adorantium hic geſtus eſt, vt
alibi docebitur. 5. Confeſſionem omnes facere, benedici, & abſolutione depre-
catoria, ac ſigno Crucis ad communionem præparari, præter Preſbyteros, qui, quia
concelebrarunt Epiſcopo, & ſimul cum eo conſecrarunt, iam mundi, iam puri, ac
ſancti eſſe præſumũtur, vt expiatoriâ iſta benedictione minimè indigere videãtur.

c Pont. Rom. tit. de ordin. Preſbyt.

d Vide Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier. & Euchol. in init. Monachi.

e Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 13.

VII. Plura omitto, quæ & antiquos communicandi ritus patefaciunt, ſed
communes, vt quod verba quædam Pontifex Euchariſtiam tribuens proferat:

communicans,

Digitiz

A communicans, *Amen*, reſpondeat, &c. vel quæ ad decentem ordinem, & honeſtam diſpoſitionem in communione ſeruandam inſeruiunt, vt ſunt ea quæ ad purificationem ſpectant. Quædam addo, quæ & inſtituto noſtro magis propria, minuſque aliena, & grauiora videbantur. Primum iſtud obſeruo, quod ſub vna ſolum ſpecie etiam Preſbyteri, qui Pontifici concelebrarunt, communicare dicantur: quamuis enim poſt [a] Dionyſium, [b] Theologi paſſim doceant, non eſſe perfectum ſacrificium, cui ſacrificans non integrè participauerit: hoc tamen ità intelligitur, vt ſufficiat à præcipuo conſecratore corporis ac ſanguinis Chriſti ſacroſancta munera, integrè non ſub vna ſolum, ſed ſub vtraque ſpecie, ſumi, non autem ab omnibus omnino, qui quouis modo conſecrationi etiam corporis ac ſanguinis Domini cooperantur: at in Miſsâ ordinationis præcipuus conſecrator eſt Epiſcopus, qui ſub vtraque ſpecie communicare præcipitur, quatenus Chriſti inſtitutioni ſatisfaciat. Antiquum hic Eccleſiæ vſum non moror, quia iuſtas ob cauſas ſcio antiquatum eſſe. Alterum addo,
B nullam in Pontificali Romano differentiam inter ordinatos adhiberi, quoad locum, in quo communicare debeant, ſed omnes aſcendere gradum ſupremum altaris iuberi ad communicandum, cùm non dubitem priſcis temporibus, hierarchicorum, & non hierarchicorum ordinum diſcrimen ſeruatum fuiſſet, quibus ſcilicet, vt patet ex [c] Laodiceno, ſanctuarium Subdiaconis minimè patebat: nec licebat [d] vllis præterquam *μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς εἰσιέναι εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ κοινωνεῖν, ſolis ſacratis, ſeu Sacerdotali catalogo inſertis, Diaconis ſcilicet, & Presbyteris, ad altare accedere, & communicare.* Tunc itaque ſeruabatur hæc differentia inter communicandum, quæ [e] Toletano 4. ſtatuta eſt, vt *Sacerdos & Leuita ante altare communicent, in choro Clerus, extra chorum populus.* Tertium item, præcipi, vt ſinguli ex ordinatis, manum Pontificis exoſculentur, quod inculcatum in Liturgia [f] Chryſoſtomi legimus, vt Diaconus ſanctiſſimam Euchariſtiam percepturus, *τὴν μεταδιδοῦσαν αὐτῷ χεῖρα, manum, quæ ipſi impertit,* exoſculetur: &,
C vt Græcorum morem omittamus, [g] Vetus Romanus Ordo hanc ceremoniam pariter adumbrauit, dum Miſſæ ab Epiſcopis celebratæ ritus deſcripſit, ibi enim præſcribit, *vt Presbyteri & Diaconi oſculando Epiſcopum, corpus Chriſti ab eo accipiant manibus, in ſiniſtra parte altaris communicaturi: Subdiaconi autem oſculando manum Epiſcopi, ore accipiant corpus Chriſti ab eo. Poſtquam verò Diaconi in ſiniſtro cornu altaris de ſanguine Chriſti communicent, venientes Subdiaconi ordinatim, accipiant ſanguinem Chriſti ab Archidiacono † manus eius oſculantes.* In iis verbis ritus quoſdam deprehendes, qui iam non obſeruantur. Ideoque à nobis tantum hæc allata ſunt, vt pateat manum oſculandi Pontificis communicantis non eſſe rem inuſitatam. Suprà [h] autem, extra ſacræ Euchariſtiæ perceptionem, Epiſcoporum manus oſculo infixo à fidelibus honorari ſolitas fuiſſe indicauimus, plurium ad id probandum SS. Patrum teſtimoniis adductis. Æquum verò omninò cuiuis ſapienti videbitur, vt eam manum veneremur, à qua nobis tam ingentia beneficia proueniunt; &, [i] quoties Sacerdotem Euchariſtiam porrigentem inſpexerimus,
D Chriſti manum viſibiliter extenſam videre nobis videamur.

[a] Dionyſ. cap. 3 Eccl. hier.
[b] Theologi paſſim in 4. diſt. 12.
[c] Conc. Laodic. c. 21.
[d] Idem c. 19.
[e] Tolet. 4. c. 17. al. 18.
[f] Vide Rubr. Græco-Latin. Liturg. Chryſoſt. vbi ad communionem ventum eſt.
[g] Vetus Ordo Rom. tit. 2. verſus finem.
† manum legit Caſſand. in liturg. cap. 23.
[h] Vide ſuprà.
[i] Eadem ferè apud Chryſoſt. hom 60. ad populum Antioch. ſeu 83. in Math.

ARTICVLVS VII.

De ritu in ordinationibus vſitato, vt Sacerdotes ordinati Pontifici concelebrent.

I. ALius communioni ſuccedit ritus, qui ad Eccleſiaſticam ſimiliter pacem, & vnitatem ſignificandam ac confirmandam inſtitutus eſt, vt ſcilicet Epiſcopi ac Preſbyteri eo die quo conſecrati ſunt, conſecratori ſuo concelebrent. Qui ritus non in Oriente ſolùm, ſed in Occidente ſeruatur. In Oriente tamen mos iſte non ad ſolos ordinationum dies reſtringitur; ſed pluribus aliis de cauſis, & quidem ſæpenumero, Epiſcopo Preſbyteri extra ordinationem concelebrant. In Occidente verò ſingularis iam ordinationum caſus ſtatuitur, in quo conſuetudo iſta vigeat, vt Epiſcopo Preſbyteri concelebrare permittantur.

a Innocent. 3. lib. 4. de ſacrif. Miſſæ cap. 25.
b Durandus in 4. diſt. 13. quæſt. 3.
c Caietanus in 3. partem D. Thomæ q. 82. art. 2.
d Gabriel in Can. Miſſæ lect. 6.
e Sotus in 4. diſt. cit q 1. art. 2.
f Palacios q. 4.
g Angelus 8. v. Euchariſtia 2. §. 3.

Refert quidem [a] Innocentius tertius in Eccleſiâ Romanâ aliquando vſitatum fuiſſe, vt Presbyteri Cardinales Summo Pontifici concelebrarent, ſed id iam in deſuetudinem abiit. A

II. De hac porrò conſuetudine audacius ſentiunt aliqui ex Theologis, puta [b] Durandus, [c] Caietanus, [d] Gabriel, & alij, ad quos propendent [e] Sotus, [f] Palacios, [g] Angelus, aliiq; nonnulli, eam videlicet, vel in totum abolendam eſſe, vel ſtatuendum, vt Preſbyteri, cùm ad verba conſecrationis venerint, ipſa omittãt, aut certè διηγηματικῶς, ſeu *recitatiuè*, & hiſtorico more, abſque intentione conſecrandi ea recitent, ne conſecrandi prærogatiuam Epiſcopo præripiant. Quorum ſententia iis rationibus fulciri poteſt. Primò, quia eiuſdẽ Sacramenti debet eſſe vnus miniſter: atqui Sacramentum Euchariſtiæ vnum eſt, ideoque nonniſi ab vno Sacerdote confici poteſt. 2. quia ſi omnes Preſbyteri conſecrãt Hoſtiam in altari appoſitam, fieri poterit, præſertim in magnâ Preſbyterorum conſecratorum turba, vt ex Preſbyteris aliquis Epiſcopo præcurrat, & prior eo verba conſeratoria finiat; quo caſu Epiſcopus non conſecrabit, quia ſtatim atq; verba B prolata ſunt à Sacerdote cum intentione conſecrandi, *conſecratio poni debet*; nec in poteſtate Sacerdotis conſecrantis eſt effectũ verborũ remorari, cùm admodum cauſæ Phyſicæ, ac naturalis, verba effectum ſuũ neceſſariò producant: at quàm abſurdum ſit Epiſcopũ non conſecrare in ea Miſsâ, quæ in ordinationibus celebratur, nemo non videt: ſequeretur enim ex eo Epiſcopum non ſacrificare in iſto ordinationis actu, quod Eccleſiaſticis legibus, & exemplo Chriſti Domini aduerſatur, qui Sacerdotes ordinaturus, ſolus ipſe corpus ac ſanguinem ſuum legitur conſecraſſe: aduerſaretur etiam diuinæ legi, quâ qui Euchariſtiam conſecrant, eam ipſi integram ſumere debent; nec ſacrificiũ legitimum eſſe poteſt, in quo Euchariſtiæ conſecrator vtramq; ſpeciem non ſumpſerit: hoc autem in præſenti caſu contingeret, vt qui ex Preſbyteris conſecraſſet, hic ſub ſola ſpecie communicaret, qui non conſecraſſet Epiſcopus, ſolus ipſe ſub vtraque ſpecie ſumeret; ideoque non integrum ſacrificium à cõſecrante, ſeu ſacrificante C ſumeretur. 3. quia eſto fortè Preſbyteri omnes proferendo verba cõſecrationis expectent, donec Epiſcopus protulerit, proindéque abſurdum quod intulimus minimè ſequatur: attamen ſequetur proferentes Preſbyteros poſt Epiſcopum non conſecraturos panem & vinum iam ab Epiſcopo conſecrata, & ſacrilegium committere, ſi intendant rem iam conſecratam iterum conſecrare: præſertim verò vbi magna eſt Preſbyterorum conſecratorum multitudo, vt plurimum certè continget, vt aliqui in pronuntiando tardiores, vel rei quam de nouo ſuſcipiunt excellentiâ deterriti, non ſimul, ne moraliter quidem loquendo (nam Phyſicè & Mathematicè omnes ſimul finire penitus impoſſibile eſt) verba finiant; vnde ij ſaltem non conſecrabunt, proindeque ſacrilegium committent, ſi intendant hoſtiam in altari appoſitam conſecrare. Neque iuuat reſpondere, eos qui tardius verba proferũt, verba ſua referre ad inſtans illud, quo Epiſcopus conſecrat; nam vt arguit Sotus, intentio facere non poteſt, vt verba anteà, vel poſteà quàm proferantur, effectum ſuum habeant, alioqui poſſet aliquis nunc D proferre verba cum intentione conſecrandi poſt horam, quod abſurdum eſt. 4. quia Apoſtoli cùm à Chriſto conſecrati ſunt Sacerdotes, ſimul cum Chriſto non conſecrarunt, vt patet ex [h] Euangeliſtarum & [i] Pauli relatione; cur ergo ab exemplo Chriſti, & Apoſtolorum deflectimus? Eccleſia quoque vetus morem iſtum non videtur agnouiſſe, ſed cum primum inſtituit, vt Preſbyteri de nouo conſecrati, ſimul cum Epiſcopo Canonem Miſſæ recitarent, nudam ſolum recitationem ipſis præcipiebat, non conſecrandi ritum ſimul cum Epiſcopo eis permittebat. Quod ex iis colliges; tum quod Vetus [k] Ordo Romanus, huius concelebrandi ritus, nec in ordinatione Preſbyteri, nec in conſecratione electi in Epiſcopum meminerit: tum quod vetuſtum [l] Pontificale Romanum veteri tamen Ordine Romano poſterius editum, Pre[illegible]teris de nouo conſecratis duntaxat præcipiat, vt *dicant omnia quæ ſunt* [illegible], *ſicut ſi celebrarent*; quibus verbis non ipſi quidem celebrare, ſed [illegible] Miſſæ recitare innuũtur. Vnde cùm idem [m] Pontificale Ro[illegible]nocentij octaui, &

h Matth. 26. Marci 14. & Lucæ 22.
i 1. ad Cor. 11.
k Vetus Ordo Rom. tit. de ordinat. Preſbyt. & tit. de conſecrat. electi.
l Pont. Rom. vetus ibidem.
m Pontificale Rom. recens.

Digitized by Google

A ui, & poſteà iuſſu Clementis octaui editum ſtatuit, vt *Pontifex Secretas moroſè dicat, & aliquantulum altè, ita vt ordinati Sacerdotes poßint ſecum omnia dicere, & præſertim verba conſecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos, quo dicuntur per Pontificem:* fatendum quidẽ eſt hæc verba fauere opinioni contrariæ, quod Preſbyteri ſcilicet ſimul cum Epiſcopis celebrent; negandum tamen eam efficaciter adſtruere, nam præcipi hæc poſſunt, quamuis hiſtoricè tãtum, & recitatiuè Canon Miſſæ à Preſbyteris de nouo conſecratis legatur. Quibus omnibus adde Hiſpalenſem[a] ſecundam Synodum inter ea, quæ Preſbyteris interdicuntur, referre, vt nec Epiſcopo præſente Sacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti conficere poſſit: at ſi coram Epiſcopo Preſbyteri Sacramentũ Euchariſtiæ conficere licitè ne queant, multominus cum ipſo poterunt. Denique vel Preſbyteri pronuntiantes formã conſecrationis cũ Epiſcopo, ſinguli habent intentionem conſecrandi independenter ab Epiſcopo, vel intentionem tantum cum ipſo conſecrandi, & proinde dependenter quodãmodo ab ipſo: neutrum autem dici

[a] Hiſpal. 2. c. 7.

B poteſt: non primum, nam ſi dicamus ſingulos Preſbyteros intendere conſecrare ſeorſim & independenter ab Epiſcopo celebrante, ſi caſu accidat vt ipſi priores verba proferant, materiam appoſitam conſecrant, ſi poſterius proferant, actum agunt, quod vtrumque abſurdum ſuprà reputauimus; ſi verò intendant tantum coniunctim cum Epiſcopo conſecrare, videtur hæc intentio eſſe contraria intentioni Chriſti, æquè in Euchariſtia ac in Baptiſmo, in quo ſi duo independenter à ſe inuicem intendant baptizare, & cum intentione dicant, *nos te baptizamus*, probabile eſt eos nihil efficere, ſaltemque contrà intentionem Chriſti agere, qui vnicum eiuſdem Sacramenti miniſtrum conſtituit: nam ſi dependenter vnus ab alio agit, iam nullus eorum totalis cauſa eſt Sacramenti, ſed partialis tantum, vnde duplex vnius Sacramenti miniſter ſtatuitur, quod intentioni Chriſti repugnat.

III. Hæc pro priori ſententia dici poſſunt: quæ tamen non impediunt, quo-C minus rectius cæteri conſuetudinem prædictam, quam nempe tam Latini, quàm Græci amplectuntur, retinendam cenſeant. Quid Pontificale de ea edicat, nos ſuprà vidimus. Euchologium quoque præſcribit, vt Preſbyter recens conſecratus, τὸ κοντάκιον, cum Epiſcopo recitet, id eſt ſacrã liturgiam, vt fusè ſuprà explicuimus. Sæpius quoque variis aliis de cauſis, eandem frequentari concelebrandi cum Epiſcopo conſuetudinem iam monuimus: neque earum Eccleſiarum ſenſus eſt recitatiuè tantum legi Miſſæ Canonem à Preſbyteris, ſed de facto eos conſecrare: quamuis enim non adorari ſoleat corpus Chriſti, niſi poſt prolata à Pontifice verba, tamen ſtrictè, quoad eius fieri poteſt, obſeruatur, ne Epiſcopo iſti præcurrant, priuſque ipſo legant: quod arguit paſſim credi non hiſtoricè tantum, ſed cum intentione conſecrandi verba conſecrationis à Preſbyteris proferri debere.

[b] Vide D. Thomam, Bonauent. Paludanum, Richardum, & alios in 4. diſt. 13 Sylu. Item v. Euchariſtia, & cæteros.

IV. Varij autẽ ſunt modi, quibus explicatur, quomodo plures Preſbyteri ſimul cum Epiſcopo conſecrẽt & concelebrẽt; prior eſt, ſi dicamus ſingulos Preſby-D teros non habere intentionem conſecrandi ſeorſim ab Epiſcopo, ſed coniunctim tantũ, neque id repugnare vnitati miniſtri Sacramẽti, vt patet in matrimonio, ad quod duplex neceſſariò concurrit miniſter, vterque ſcilicet coniugum, & in conſecratione Epiſcopi, ad quem plures alij Epiſcopi concurrunt; nihil ſimiliter impedire, quominus dicamus in hoc ſingulari caſu plures eſſe cauſas conſecrationis Euchariſtiæ, quamuis vnaquæque earum ſit ſufficiens, quæ ſola conſecrationem perficiat. Vtrum autem cauſæ iſtæ partiales dicendæ ſint, an totales, difficultatem eſſe de nomine: totales dici, quia ſinguli conſecrantes totam conſecrationem operantur: partiales vocari, quod vnicam cauſam totalem efficiant, & ex ipſis coniunctis vnica totalis cauſa reſultet: eſto verò in cauſis phyſicis ac naturalibus duæ cauſæ totales dari non poſſint eiuſdem effectus, quæ non ſint ſubordinatæ, in cauſis tamen moralibus id contingere poſſe, nam v. gr. duo aliquando aut plura motiua non ſubordinata rem aliquam mihi perſuad[illegible] poſſunt, qu[illegible] vnum ad perſuadendum eſt ſufficiens, cætera tamen n[illegible] inutilia [illegible] aliquando eiuſdem actionis minimè ſubordinati poſ-

[a] Innocent. 3. lib. 4. de ſacrif. Miſſæ cap. 25.
[b] Durandus in 4. diſt. 13. quæſt. 3.
[c] Caietanus in 3. partem D. Thomæ q. 82. art. 2.
[d] Gabriel in Can. Miſſæ lect. 6.
[e] Sotus in 4. diſt. cit. q. 2. art. 2.
[f] Palacios q. 4.
[g] Angelus 8. v. Euchariſtia 2. §. 3.

Refert quidem [a] Innocentius tertius in Eccleſiâ Romanâ aliquando vſitatum fuiſſe, vt Preſbyteri Cardinales Summo Pontifici concelebrarent, ſed id iam in deſuetudinem abiit. A

II. De hac porrò conſuetudine audacius ſentiunt aliqui ex Theologis, puta [b] Durandus, [c] Caietanus, [d] Gabriel, & alij, ad quos propendent [e] Sotus, [f] Palacios, [g] Angelus, aliiq; nonnulli, eam videlicet, vel in totum abolendam eſſe, vel ſtatuendum, vt Preſbyteri, cùm ad verba conſecrationis venerint, ipſa omittãt, aut certè *διηγηματικῶς*, ſeu *recitatiuè*, & hiſtorico more, abſque intentione conſecrandi ea recitent, ne conſecrandi prærogatiuam Epiſcopo præripiant. Quorum ſententia iis rationibus fulciri poteſt. Primò, quia eiuſdẽ Sacramenti debet eſſe vnus miniſter: atqui Sacramentum Euchariſtiæ vnum eſt, ideoque nonniſi ab vno Sacerdote confici poteſt. 2. quia ſi omnes Preſbyteri conſecrãt Hoſtiam in altari appoſitam, fieri poterit, præſertim in magnâ Preſbyterorum conſecratorum turba, vt ex Preſbyteris aliquis Epiſcopo præcurrat, & prior eo verba conſeratoria finiat; quo caſu Epiſcopus non conſecrabit, quia ſtatim atq; verba B prolata ſunt à Sacerdote cum intentione conſecrandi, *conſecratio poni debet*; nec in poteſtate Sacerdotis conſecrantis eſt effectũ verborũ remorari, cùm admodum cauſæ Phyſicæ, ac naturalis, verba effectum ſuũ neceſſariò producant: at quàm abſurdum ſit Epiſcopũ non conſecrare in ea Miſsâ, quæ in ordinationibus celebratur, nemo non videt: ſequeretur enim ex eo Epiſcopum non ſacrificare in iſto ordinationis actu, quod Eccleſiaſticis legibus, & exemplo Chriſti Domini aduerſatur, qui Sacerdotes ordinaturus, ſolus ipſe corpus ac ſanguinem ſuum legitur conſecraſſe: aduerſaretur etiam diuinæ legi, quâ qui Euchariſtiam conſecrant, eam ipſi integram ſumere debent; nec ſacrificiũ legitimum eſſe poteſt, in quo Euchariſtiæ conſecrator vtramq; ſpeciem non ſumpſerit: hoc autem in præſenti caſu contingeret, vt qui ex Preſbyteris conſecraſſet, hic ſub ſola ſpecie communicaret, qui non conſecraſſet Epiſcopus, ſolus ipſe ſub vtraque ſpecie ſumeret; ideoque non integrum ſacrificium à cõſecrante, ſeu ſacrificante C ſumeretur. 3. quia eſto fortè Preſbyteri omnes proferendo verba cõſecrationis expectent, donec Epiſcopus protulerit, proindéque abſurdum quod intulimus minimè ſequatur: attamen ſequetur proferentes Preſbyteros poſt Epiſcopum non conſecraturos panem & vinum iam ab Epiſcopo conſecrata, & ſacrilegium committere, ſi intendant rem iam conſecratam iterum conſecrare: præſertim verò vbi magna eſt Preſbyterorum conſecratorum multitudo, vt plurimum certè continget, vt aliqui in pronuntiando tardiores, vel rei quam de nouo ſuſcipiunt excellentiâ deterriti, non ſimul, ne moraliter quidem loquendo (nam Phyſicè & Mathematicè omnes ſimul finire penitus impoſſibile eſt) verba finiant; vnde ij ſaltem non conſecrabunt, proindeque ſacrilegium committent, ſi intendant hoſtiam in altari appoſitam conſecrare. Neque iuuat reſpondere, eos qui tardius verba proferũt, verba ſua referre ad inſtans illud, quo Epiſcopus conſecrat; nam vt arguit Sotus, intentio facere non poteſt, vt verba anteà, vel poſteà quàm proferantur, effectum ſuum habeant, alioqui poſſet aliquis nunc D proferre verba cum intentione conſecrandi poſt horam, quod abſurdum eſt. 4. quia Apoſtoli cùm à Chriſto conſecrati ſunt Sacerdotes, ſimul cum Chriſto non conſecrarunt, vt patet ex [h] Euangeliſtarum & [i] Pauli relatione; cur ergo ab exemplo Chriſti, & Apoſtolorum deflectimus? Eccleſia quoque vetus morem iſtum non videtur agnouiſſe, ſed cum primum inſtituit, vt Preſbyteri de nouo conſecrati, ſimul cum Epiſcopo Canonem Miſſæ recitarent, nudam ſolum recitationem ipſis præcipiebat, non conſecrandi ritum ſimul cum Epiſcopo eis permittebat. Quod ex iis colliges; tum quod Vetus [k] Ordo Romanus, huius concelebrandi ritus, nec in ordinatione Preſbyteri, nec in conſecratione electi in Epiſcopum meminerit: tum quod vetuſtum [l] Pontificale Romanum veteri tamen Ordine Romano poſterius editum, Preſbyteris de nouo conſecratis duntaxat præcipiat, vt *dicant omnia quæ ſunt in Miſſali, ſicut ſi celebrarent*; quibus verbis non ipſi quidem celebrare, ſed ſolum Canonem Miſſæ recitare innuũtur. Vnde cùm idem [m] Pontificale Romanum à tempore Innocentij octaui, &

[h] Matth. 26. Marci 14. & Lucæ 22.
[i] 1. ad Cor. 11.
[k] Vetus Ordo Rom. tit. de ordinat. Preſbyt. & tit. de conſecrat. electi.
[l] Pont. Rom. vetus ibidem.
[m] Pontificale Rom. recens.

A ui, & poſteà iuſſu Clementis octaui editum ſtatuit, vt *Pontifex Secretas moroſè dicat, & aliquantulum altè, ita vt ordinati Sacerdotes poſsint ſecum omnia dicere, & præſertim verba conſecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos, quo dicuntur per Pontificem*: fatendum quidẽ eſt hæc verba fauere opinioni contrariæ, quod Preſbyteri ſcilicet ſimul cum Epiſcopis celebrent; negandum tamen eam efficaciter adſtruere, nam præcipi hæc poſſunt, quamuis hiſtoricè tãtum, & recitatiuè Canon Miſſæ à Preſbyteris de nouo conſecratis legatur. Quibus omnibus adde Hiſpalenſem [a] ſecundam Synodum inter ea, quæ Preſbyteris interdicuntur, referre, vt nec Epiſcopo præſente Sacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti conficere poſſit: at ſi coram Epiſcopo Preſbyteri Sacramentũ Euchariſtiæ conficere licitè ne queant, multominus cum ipſo poterunt. Denique vel Preſbyteri pronuntiantes formã conſecrationis cũ Epiſcopo, ſinguli habent intentionem conſecrandi independenter ab Epiſcopo, vel intentionem tantum cum ipſo conſecrandi, & proinde dependenter quodãmodo ab ipſo: neutrum autem dici B poteſt: non primum, nam ſi dicamus ſingulos Preſbyteros intendere conſecrare ſeorſim & independenter ab Epiſcopo celebrante, ſi caſu accidat vt ipſi priores verba proferant, materiam appoſitam conſecrant, ſi poſterius proferant, actum agunt, quod vtrumque abſurdum ſuprà reputauimus; ſi verò intendant tantum coniunctim cum Epiſcopo conſecrare, videtur hæc intentio eſſe contraria intentioni Chriſti, æquè in Euchariſtia ac in Baptiſmo, in quo ſi duo independenter à ſe inuicem intendant baptizare, & cum intentione dicant, *nos te baptizamus*, probabile eſt eos nihil efficere, ſaltemque contrà intentionem Chriſti agere, qui vnicum eiuſdem Sacramenti miniſtrum conſtituit: nam ſi dependenter vnus ab alio agit, iam nullus eorum totalis cauſa eſt Sacramenti, ſed partialis tantum, vnde duplex vnius Sacramenti miniſter ſtatuitur, quod intentioni Chriſti repugnat.

III. Hæc pro priori ſententia dici poſſunt: quæ tamen non impediunt, quo- C minus rectius cæteri conſuetudinem prædictam, quam nempe tam Latini, quàm Græci amplectuntur, retinendam cenſeant. Quid Pontificale de ea edicat, nos ſuprà vidimus. Euchologium quoque præſcribit, vt Preſbyter recens conſecratus, *τὸ κοινικόν*, cum Epiſcopo recitet, id eſt ſacrã liturgiam, vt fusè ſuprà explicuimus. Sæpius quoque variis aliis de cauſis, eandem frequentari concelebrandi cum Epiſcopo conſuetudinem iam monuimus: neque earum Eccleſiarum ſenſus eſt recitatiuè tantum legi Miſſæ Canonem à Preſbyteris, ſed de facto eos conſecrare: quamuis enim non adorari ſoleat corpus Chriſti, niſi poſt prolata à Pontifice verba, tamen ſtrictè, quoad eius fieri poteſt, obſeruatur, ne Epiſcopo iſti præcurrant, priuſque ipſo legant: quod arguit paſſim credi non hiſtoricè tantum, ſed cum intentione conſecrandi verba conſecrationis à Preſbyteris proferri debere.

IV. Varij autẽ ſunt modi, quibus explicatur, quomodo plures Preſbyteri ſimul cum Epiſcopo conſecrẽt & concelebrẽt; prior eſt, ſi dicamus ſingulos Preſbyte- D ros non habere intentionem conſecrandi ſeorſim ab Epiſcopo, ſed coniunctim tantũ, neque id repugnare vnitati miniſtri Sacramẽti, vt patet in matrimonio, ad quod duplex neceſſariò concurrit miniſter, vterque ſcilicet coniugum, & in conſecratione Epiſcopi, ad quem plures alij Epiſcopi concurrunt; nihil ſimiliter impedire, quominus dicamus in hoc ſingulari caſu plures eſſe cauſas conſecrationis Euchariſtiæ, quamuis vnaquæque earum ſit ſufficiens, quæ ſola conſecrationem perficiat. Vtrum autem cauſæ iſtæ partiales dicendæ ſint, an totales, difficultatem eſſe de nõmine: totales dici, quia ſinguli conſecrantes totam conſecrationem operantur: partiales vocari, quod vnicam cauſam totalem efficiant, & ex ipſis coniunctis vnica totalis cauſa reſultet: eſto verò in cauſis phyſicis ac naturalibus duæ cauſæ totales dari non poſſint eiuſdem effectus, quæ non ſint ſubordinatæ, in cauſis tamen moralibus id contingere poſſe, nam v. gr. duo aliquando aut plura motiua non ſubordinata rem aliquam mihi perſuadere poſſunt, quorum vnum ad perſuadendum eſt ſufficiens, cætera tamen non ſunt inutilia; & fines aliquando eiuſdem actionis minimè ſubordinati poſ-

[a] Hiſpal. 2. c. 7.

[b] Vide D. Thomam, Bonauent. Paludanum, Richardum, & alios in 4. diſt 13. Sylu. Item v. Euchariſtia, & cæteros.

ſunt me ad aliquid agendum inducere , quorum vnuſquiſque ſufficit, reliqui A
tamen non inutiliter me mouent , ſed ſinguli ad agendũ me impellere poſſunt.
Idem dicas de pluribus Epiſcopis ad vnius conſecrationem concurrentibus.
Quidni ergo plures ſimul Sacerdotes vnicam Hoſtiam , & vnicum Calicem
conſecrare poſſint? ſimulque omnes ab Eccleſia adhibeãtur ad conſecrandum,
eamque ſinguli intentionem habeant , vt non ſeorſim agant , ſed coniunctim,
ſicut eandem Antiſtites conſecrantes Epiſcopum habent intentionem? Vnde
quamuis vnus alio citius verba conſecratoria abſoluat , attamen nullus eorum
conſecrat, niſi cum aliis : quia nullus eorũ intendit conſecrare, niſi cum cæteris
Preſbyteris, qui conſecrare ſecundùm Eccleſiæ intentionẽ cum ipſis voluerint.
Vt tamen vnicam cauſam totalem ipſi efficiãt, opus eſt, quod moraliter loquendo ſimul omnes verba conſecratoria abſoluant : vnde ipſis rubricæ Pontificales præcipiunt , vt ſummi Sacerdotis proferentis verbis inſiſtant, eumque ſequantur. Et hic explicandi modus poteſt aliquo exemplo illuſtrari, quemadmodum enim vnica ablutio , vel immerſio, ſufficit ad Baptiſmum , & tamen ſi tres adhi- B
beantur , duæ poſteriores non ſunt inutiles , nec actum agunt , ſed ad effectum Baptiſmi concurrunt, & ex ipſis tribus vnica totalis materia Baptiſmi coaleſcit; item quemadmodum ex plurium Theologorũ ſententia, ſi in Extremæ-Vnctionis Sacramento conferẽdo, vnica adhibeatur in capite vnctio cum formâ generali, *quidquid peccaſti per omnes ſenſus, &c.* Sacramentũ hoc valere poteſt: ita tamen vt ſi temporis ſatis ſupereſſe aduertitur , reliquæ vnctiones ſuppleri, formæque ipſis reſpondentes proferri debeant : quo caſu Sacramentum iſtud abſoluitur, cum vltimâ vnctione , & formæ prolatione , quod tamen , ſi iſtæ non fuiſſent ſubſecutæ, non ideò imperfectum fuiſſet , ſed ſtatim poſt primam, ſi vnica adhibita fuiſſet , effectum ſuum ſortitum fuiſſet : quidni ſimiliter dicamus conſecrationem Euchariſtiæ, quæ ab vno Sacerdote proferente verba perfecta fuiſſet, pluribus , ex Eccleſiæ lege & inſtitutione eadem proferentibus, perfectam non fore, niſi cum omnes conſecratoria verba abſoluerint, dummodo morali- C
ter loquendo omnes ſimul ea proferre dici poſſint , vt per modum vnius cauſæ agere dici queant?

V. Alter modus explicandi eſt, vt omnes quidem , independenter vnus ab alio , conſecrare intendant, ſed intentionem ſuam omnes ad illud inſtans referant, quo Epiſcopus conſecrationis formam ſit perfecturus : tunc enim nihil refert, ſiue verba proferant, antequam Epiſcopus proferat, ſiue poſt ipſum eadem abſoluant; non enim conſecrant, niſi cum Epiſcopo, quia non intenderunt conſecrare , niſi eo inſtanti quo Epiſcopus abſoluit : ſi pariter poſt Epiſcopum eadem verba finiant , quia non intenderunt conſecrare, niſi eo inſtanti quo Epiſcopus finiuit , ideò rem iam conſecratam ipſi non conſecrant, ſed ſimul cum Epiſcopo. Sed hic modus explicandi difficilè deffendi poteſt , neque enim intentio ſola perficit Sacramẽntum, ſed intentio cum materia & forma , nec poteſt miniſter materiam & formam exhibens impedire effectum Sacramenti, aut
illum differre : proindeque ſi prolata non fuerint verba à Sacerdote, eo inſtanti D
quo Epiſcopus ea proferens verè conſecrauit , ipſe conſecrare cum ipſo non potuit, qui nondum verba protulerit, ſine quibus conſecratio non perficitur : ſi verò prius verba protulerit, quam Epiſcopus, ſtatim atque verba conſecratoria protulerit, conſecrationem quoque perfeciſſe dicendus erit, quia effectum ſuorum verborum ſuſpendere, ne inſtanti quidem potuit , ſi per ſeipſum ſeorſim & ſeparatim ab alio conſecrare intendit : quod ſi intendit tantum eo caſu celebrare cum Epiſcopo , quo caſu ſimul abſolueret verba cum eo nulla eſſet in ea intentione difficultas , nec dubium quin concurrente fine verborum ſuorum cum Epiſcopo, ipſe conſecraret , non concurrente autem, nihil efficeret : ſed quia hic caſus rariſſimus eſt, quis putet hoc ordinatos, aut de facto intendere, aut intendere debere? Ad hoc autem reſponderi poteſt , non eſſe adeò rarum, vt ſimul moraliter loquendo, imò & Phyſicè finiant Epiſcopus, & aliquis Sacerdotum ordinatorum, licet non Mathematicè ; neque hoc neceſſum eſſe vt ſimul conſecrent, quia nempe licet ex hypotheſi prius Mathematicè loquendo,

A do, finiat prolationem verborum Epiſcopus, quàm vllus Sacerdotum: is tamen qui cum eo Phyſicè vel moraliter finiet, dicetur cum eo conſecraſſe, quia nempe ſicut imperfecta prolatio, dummodo ex communi hominum exiſtimatione perfecta ſit, & ſuam habeat ſignificationem adeo vt intelligi poſſit, conficiendis Sacramentis ſufficiens eſt, vt patet in balbutientibus, & palpitantibus, ægrotantibus, &c. ita eo tempore quo nondum perfecta Mathematicè fuerit, ad conſecrationem Euchariſtiæ ſufficiet, ſi eo inſtanti à Sacerdote conſecrante ad conſecrandum referatur.

VI. Tertius modus explicandi eſt, vt ſinguli ordinati intendant conſecrare corpus Chriſti ſeorſim & per ſe, nullo habito reſpectu ad vllum inſtans, iuxtà quem modum ſi accidat, vt aliquis Preſbyterorum prius finiat verba conſecratoria quàm Epiſcopus, ſolus ipſe conſecrabit, non Epiſcopus: tuncque per accidens fiet, vt qui conſecrarit, ipſe ſub vtraque ſpecie non communicet: quod B ſimiliter contingit, vbi Sacerdos poſt conſecrationem moritur, & alius ab ipſo conſecrata ſumit: quod per accidens fieri huius ſententiæ auctores, non eſſe abſurdum iudicant, cum Eccleſia hoc incommodum præcaueat, ſtatuens, vt quantum fieri poteſt, Epiſcopus moroſè verba proferat, & poſt eum alij: ſi verò Epiſcopus prior verba protulerit, nullus Preſbyterorum conſecrabit, nec tamen vllus eorum peccabit, quaſi ſacrilegus conſecrationis iterator, quia nullus repetere conſecrationem intendet: nec adeò periculum iſtud proferendi perperam verba conſecratoria præcaueri debet, quàm in Sacramentis characterem conferentibus, quæ ſine periculo repeti non poſſunt, niſi adhibitâ diligentiâ, ne iam perfecta iteratò fiunt. Verùm modus iſte minus probabiliter defendi poteſt, tum quod præcauere debeat Eccleſia ſtudioſè, ne quod ex diuino iure eſt, vt conſecrans integrum Sacramentum ſumat, Epiſcopo non conſecrante, minimè obſeruetur, ad quod fugiẽdum ſatius eſſet non pati plures Epiſcopos ita concelebrantes: tum etiam quod æquale videatur eſſe ſacrilegium iterare Sacramentum Euchariſtiæ iam perfectum, & Sacramentum Baptiſmi, eo C quod vtrimque prior conſecratio tanquam inutilis vel inefficax reprehendi videretur: vnde non eſſet tolerandum in iſtâ ſimultaneâ plurium celebratione iteratæ cõſecrationis probabili periculo tot ſeſe perſonas exponere. Prima itaque explicatio facilior: altera, iuxta ſolutionem vltimo loco allatam defendi quoque probabiliter poteſt: hæc autem vltima à nobis tanquam minus probabilis exploditur.

VII. Iuxta duos itaque priores explicandi modos argumentis ſuperiùs allatis in fauorem eorum Theologorum, qui tot Eccleſiarum morem carpere ac reprehendere minus fortè prudenter audent: Reſpondendum eſt primo vnius Sacramenti vnicũ poſſe eſſe miniſtrum totalem & integrum, plures partiales, ſpeciatim autem in ordinatione ab Eccleſia inſtitui, vt plures Preſbyteri cum Epiſcopo celebrent, vt vnitas Sacerdotij oſtendatur, conſenſio omnium Sacerdotum inculcetur, Preſbyteratus quædam eſſe participatio ſummi Sacerdotij, D ſeu Epiſcopatus denotetur. Secundum argumentum nihil continet, quod non ex prædictis explicationibus, vel ex inferius dicendis non ſoluatur. 3. ſimiliter ex prædictis explicationibus concidit. Ad 4. reſpondetur, Chriſto non concelebraſſe Apoſtolos, quia eos efficiendo Preſbyteros conſecrauit Euchariſtiam; nam dicens, *Hoc facite in meam commemorationem*, fecit Sacerdotes, adiungendo, *Hoc eſt corpus meum*, corpus ſuũ conſecrauit: at in ordinationibus noſtris alia eſt ratio, quia Preſbyteri ordinãtur alia oratione ab eâ quâ Euchariſtia conſecratur, & Preſbyteri ordinati ſunt, antequam ad conſecrãdum Epiſcopus accingatur: vnde & præparare ſe poſſunt de nouo conſecrati Sacerdotes, vt, cum Epiſcopo conſecrent: in omnibus autem Chriſti exemplum non ſequimur, qui cum poteſtate excellentiæ præditus eſſet, potuit non vſurpando materiam aut formam à ſe poſtea inſtitutam, eundem Sacramenti effectum operari. Vetus autem [a] Ordo Romanus de hoc ritu ſiluit, fortè quod nondum in vſu eſſet. Citata autem [b] vetuſti Pontificalis verba huic mori non officiunt, quippe cùm moneant tantum Preſbyteros de nouo conſecratos, vt eodem modo ſe gerant,

[a] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[b] Vetuſtum Pontificale ſuprà.

ac ſi ſoli, vel principales celebrationis Miſſæ auctores, ac miniſtri eſſent, quod A non probat ipſos non eſſe Epiſcopo in eâ cooperatores, ſaltem minus principales. Tempore quoque [a] Concilij Hiſpalenſis ſecundi, fortè nec dum in more erat poſitum, vt Sacerdotes Epiſcopo concelebrarent: qui quidem etſi coram Epiſcopo tanquam ſoli, vel præcipui miniſtri, celebrare non permittantur, ne ſe quodammodo Epiſcopis præferre, vel æquare videantur; non tamen ideò ipſis cooperari in ſacro iſto miniſterio, in ſuâ conſecratione prohibentur, quod vtique minus eſt, quàm Epiſcopo præſente, conſecrationem ſuâ auctoritate attentare. Denique ad 5. reſponderi poteſt, Presbyteros Epiſcopo concelebrantes intendere poſſe & ſeorſim, atque independenter conſecrare, & dependenter ac coniunctim modis ſuprà explicatis. Quod autem Baptiſmus à duobus perfici non poſſit, admittit [b] D. Thomas: parem verò rationem negat eſſe Euchariſtiæ, ob diſparem vtriuſque inſtitutionem. Alij Baptiſmum quoque valere à pluribus collatum dicunt, ſed non debere affirmant ob Eccleſiæ prohibitionem: vtrum placuerit dicere, mihi non diſplicet. Vt vt ſit autem, & quamcumque aliquis explicationem ſequatur, tutus eſt, ſi nullam ſingularem intentionem habeat, ſed tantum vniuerſalem faciendi quod inſtituit Eccleſia, & concelebrandi eo modo quo ipſa permittit, abſque eo quod ad particulares modos deſcendat, qui difficultate non carent. B

[a] Conc. Hiſpal. 2. ſuprà.
[b] D. Thomas in 4 diſt. 13 q. 1. a. 2. ad 2.

ARTICVLVS VIII.

De cæteris ritibus ordinationis.

I. PRædictis omnibus ritibus aliqui alij adiunguntur, in quibus explicandis nulla difficultas contingit. Primò obſeruandum eſt, ordinationem peractam fauſtas ſequi acclamationes ſolitas fuiſſe. Legimus ſuprà in geſtis [c] Eradij complures, eaſque iteratas, tum Auguſtino, tum Eradio acclamationes editas fuiſſe, eaſque etiam publicis tabulis inſcriptas. C Legimus [d] apud Codinum renuntiato ab Imperatore Patriarchâ τὴν εὐφημίαν, *fauſtam acclamationem* vtrique fieri ſolitam: cuius formam eandem cum eâ quæ iam fit Epiſcopis recens conſecratis, diſces ex iis verbis, [e] καὶ πάντες αὐτίκα πολυχρονίζουσι, *& mox omnes ad multos annos acclamant*: ſed & acclamationum iſtarum emittendarum, ſeu τὸ πολυχρόνιον accinendi vſitatiſſimus mos apud veteres. Πολλὰ ἔτη clamabant Græci, vt ex eodem [f] Codino, [g] Luitprando, [h] Euagrio, [i] Synodo Chalcedonenſi, [k] Conſtantinopolitanâ ſub Menâ, & aliis videre eſt: *Multi anni*, ſeu ἔτη, Græcum iſtud ſuâ linguâ vertentes clamabant Latini, vt ex prædictis [l] Eradij geſtis colligere eſt, necnon ex [m] Corippo acclamationes Iuſtino Imperatori factas fuſiùs deſcribente. Nec ſolum recens creatis Imperatoribus hæc acclamari ſolita erant, ſed [n] Deſpotis, [o] Conſulibus, & aliis magiſtratum ineuntibus, quibus ſicut & Imperatoribus, à quibus conſtituti eſſent, fauſta acclamabãtur: quinimò quotieſcumque Patriarcha in publicum prodiret, [p] Patriarchalium domeſticorum munus erat dicere, εἰς πολλὰ ἔτη δέσποτα, *ad multos annos Domine*: quoties [q] D pariter Imperatores vel Pontifices templum ingrederentur, primi Diaconorum officium erat μετὰ τὴν εἴσοδον εὐφημία τῶν βασιλέων, καὶ ἀρχιερέων, *poſt ingreſſum Imperatoribus & Pontificibus bene apprecari*. Ad concionantes [r] quoque eædem acclamationes tranſierunt, quæ iam abolitæ, in ſolis ferè conſecrationibus Antiſtitum tam apud Græcos, quàm Latinos retentæ ſunt: nam in ordinatione Epiſcopi obſeruat [ſ] Euchologium, nonniſi τῇ συνήθει εὐφημίας πληρωθείσης, *conſueta acclamatione, ſeu adprecatione peracta*, Epiſcopos ſimul cum recens conſecrato Antiſtite thronum Epiſcopalem conſcendere: conſuetæ autem acclamationes eæ ſunt, quas vſitatas fuiſſe oſtendimus, quibus congruit vox [t] εὐφημία, quæ fauſtam acclamationem, bonamque ominationem, quali magiſtratum incuntes proſequi ſolemus, ſignificat. [u] Pontificale verò Romanum hunc ritum iis verbis perſtringit, *conſecratus verò accedit ad cornu Epiſtolæ altaris, & ibidem cum Mitrâ, & baculo*

[c] Auguſt. in geſtis Eradij.
[d] Codinus cap. 20. num. 6. & 9.
[e] Ibid. num. 5.
[f] Codinus cap. 6 num. 13. cap. 7. num. 2. & alibi paſſim.
[g] Luitprãdus in legat. ſua Conſtãtinop.
[h] Euagr. lib. 2. cap. 17.
[i] Synodus Chalc. act. 7.
[k] Synodus Conſtãtinop. ſub Mena paſſim.
[l] Aug. ſuprà.
[m] Corippus lib. 1. & lib. 2. de laudib. Iuſtini.
[n] Codinus cap. 18.
[o] Plinius in Panegyr.
[p] Curius in reſponſis.
[q] Idem ibid.
[r] Vide Chryſoſt. in pluribus homiliis. Auguſt. lib. 4. de doctrina Chriſtiana cap. 16. & ſæpè in homil.
[ſ] Euchol. in ordinat. Epiſcopi.
[t] Vide apud Suidam.
[u] Pont. Rom. de conſecrat. electi.

Digitized by Google

A *& baculo genuflexus, verſus ad conſecratorem cantando dicit, ad multos annos; deinde accedens ante medium altaris, vbi iterum vt prius genuflexus, dicit altius cantando; ad multos annos; tunc conſecrator recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis, & ſimiliter faciunt adſiſtentes Epiſcopi, &c.* Circà quem Latinorum ritum nota, non recens conſecrato, ſed conſecratori à conſecrato, Polychroniũ accini, cum [a] antiquitus vtrique à præſentibus acclamaretur, quod & Græci, ni fallor, obſeruant: in conſecratione autem [b] Summi Pontificis ſecus obſeruari, nam non ſolum in Summum Pontificem coronato, vel in Epiſcopum conſecrato, ſed etiam in Presbyterum ordinato, *multos annos* vſitata ſuperiùs formula conſecrator, vel ordinator Epiſcopus adprecari ſolet.

II. Secundò obſeruandum poſt ordinationem ſacros Hymnos cani ſæpius ſolitos: ſic enim legimus in geſtis [c] Metenſium Epiſcoporum, Epiſcopo in ſede conſtituto, ſacros Hymnos, & gratiarum actiones cani cœpiſſe: memini quoque B in electione [d] S. Godefridi Ambianenſis, [e] S. Anſelmi Cantuarienſis, & pluribus Epiſcoporum inſtitutionibus legiſſe me Hymnum iſtum *Te Deum laudamus* olim cantatum: quem poſt peractam Richardi ſecundi in Angliæ Regem conſecrationem ſimiliter decantatum refert Thomas [f] VValſingham: quem ſtatim peractâ conſecratione Epiſcopi cantari iubet [g] Pontificale Romanum; quem denique, non ſolũ dum Epiſcopi cõſecrantur, ſed quotieſcumque diuina aliqua in nos beneficia deuenerint, ex veteri conſuetudine Eccleſia canit. Sacerdotiũ verò omniũ, quæ à Dei liberalitate nobis conceſſa ſunt, maximum, & diuiniſſimum beneficium eſt: ſeu vt loquitur [h] Nazianzenus μέγιστον τῶν ἡμετέρων, καὶ τιμιώτατον, *omnium quæ apud nos ſunt maximum, ac præſtantiſſimum.* Quàm enim excelſum ſit, quàm vtile, quam ſtupendum homines hominibus præfectos eſſe, qui diuinam eos voluntatem edoceant, peccata remittant, cælum aperiant, amiſſæ diuinæ gratiæ reſtituant, cœleſtem ab iis vltionem auertant, ſuper-cœleſti pane reficiant, ſpiritalibus Sacramentis confirment, ac roborent, nemo pro dignitate rei ſatis æſtimare poteſt, aut pro deriuato ad vnumquemque fructu gratuC lari. Vnde conſtituto Sacerdote, quantum vnicuique gaudium ineſſe debeat, quanta omnium debeat eſſe ſacra tripudiatio, quanti applauſus, quàm apprimè ſingulos religioſa in Hymnis & Canticis ſpiritualibus iubilatio deceat, ſatis pro rei magnitudine eloqui non poſſumus.

III. Tertiò ſolebant etiam poſt peractam conſecrationem ſiue ab ordinatoribus, ſiue ab ordinatis ſacra ad populum haberi concio; quod cùm [i] ſuprà vbi de celebritate diei ordinationis ageremus, fuſiùs comprobauerimus, ſufficiat hîc adnotaſſe, ritum iſtum in [k] Conſtitutionibus Apoſtolicis expreſsè adnotatum fuiſſe: nam vbi conſecrationem Epiſcoporum deſcripſerunt, & ſalutatione Eccleſiæ ab ordinato concluſam oſtenderunt, in fine hæc verba ſubiungũt, καὶ μετὰ τὴν προσφώνησιν προσλαλησάτω τῷ λαῷ λόγους παρακλήσεως, καὶ πληρώσαντος αὐτοῦ τὸν τῆς διδασκαλίας λόγον, *& poſt ſalutationem alloquantur populum ſermone hortatorio; quo ſermone habito ad docendum, &c.* Quem proinde antiquum morem renouare D volens Synodus [l] Mediolanenſis 4. ſtatuit, vt iis diebus quibus ſacras Ordinationes ſolemnes Epiſcopi habebunt, *ſacra paſtorali concione aut ſermone intra Miſſarum ſolemnia fideles ſibi commiſſos paſcere nullo modo omittant.*

IV. Quartò, in Veteri Ordine [m] Romano hæc ſubduntur, 1. vt munera quædam ad vſum Eccleſiaſticum iis à Summo Pontifice donentur, quos ipſe conſecrauit, cuius rei exemplum habemus in ſancto VVillibrordo, qui à Sergio Pontifice ordinatus, veſtimentis eius indutus, & donis ditatus dicitur, à vitæ [n] ipſius conſcriptore Alcuino; & in aliis pleriſque. Alterum, vt ab earum regionum Clericis, ac populis reducerentur, apud quo ordinum ſuſceptorum functiones obituri erant, iam tum ſcilicet pro paſtoribus, ſpiritalibus ducibus, ac pædagogis eos agnoſcentibus populis, qui ipſis præficiendi, vel pro ipſis ſacrificaturi eſſent, iam tum in Eccleſiarum ſuarum ſpiritualibus nuptiis ſacra tripudiatione geſtientibus, & de eorum honore gaudentibus, quos teſtimonio ſuo ad Eccleſiaſticam dignitatem promouerant. Aderant & reliqui Clerici tanquam paranymphi, fraternæ dignitati non inuidentes, ſed de ſocietate bono-

[a] Vide Aug. in geſtis Eradij.
[b] Sacrarum Cerem. lib. 1.
[a] Marcello Corcyr. Epiſcopo ſect. 2. cap 1. 2. & 3.
[c] Geſta Metenſ. Epiſcop.
[d] Vitæ S. Godefridi Ambian. lib. 1. cap. 3. apud Sur. 8 Nouemb.
[e] Malmeſbur. de geſtis Pontif. Angl. lib. 1.
[f] Thomas VValſinghã in Richar 2.
[g] Pontificale Rom. in conſecrat. electi.
[h] Nazianz. orat. 1.
[i] Vide ſuprà; vbi de celebritate diei ordinat.
[k] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[l] Synodus 4. Mediol. tit. quæ pertinẽt ad ſanctiſſimum Miſſæ ſacrif. & diuina Off. §. cum præterea, iuncto præcedentibus.
[m] Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccl. ſacri Ordines fiant.
[n] Vita S. VVillibrordi cap. 7. apud Sur. 7. Nouembris.
Vetus Ordo ſuprà.

Digitized by Google

debrandi, aliique continenti ferè ſerie ſibi ſuccedentes, non iis quibus in Pontificatu vocati ſunt, ante Pontificatum nominibus inſigniebantur, quorum fortè maxima pars, ad nomen mutandum inducta fuit, vt aſperitatem nominis ſui Romanis auribus inſuetam effugerent, & leuioribus, atque ad Romanum loquendum magis accommodatis vocibus appellari poſſent. Mutatio verò iſta nominis non ſolum in conſuetudinem, verùm etiam in religionem tranſiit; pauci poſteà reperti ſunt, qui nomen non mutarent; ſi enim eos excipias, qui nomen aliquod veterum Romanæ Eccleſiæ Pontificum ad Pontificatum attulerunt, qui ob hanc cauſam nomen minimè mutauerunt, quorum recentiora ſunt exempla Hadriani ſexti, & Marcelli ſecundi, reliqui ferè omnes ad Pontificatum aſſumpti, religioſam duxere prioris nominis mutationem, nec myſterio, ac ſignificatione vacuam. A

III. Duas ergo præſertim ſignificationes myſticas huius nominis mutationis reperio; prima eſt, vt eo ritu moneantur, qui ad Summum Pontificatũ euehuntur, dignitatem iſtam videri quandam diuinitatem, ſeu diuinæ maieſtatis participationem, declarationem, atque ἀποθέωσιν: egregiè ſiquidem obſeruat[a] Lactantius in more poſitum fuiſſe, vt conſecratis & in diuos relatis nomina mutarentur, ne quis homines fuiſſe ſuſpicaretur: ità Romulus Quirinus, Læda Nemeſis, Circe Marica, Iuno Matuta, Melicertes Portumnus, Io Iſis, Caſtor, & Pollux Dioſcuri vocati: quod quamuis in Imperatoribus minimè ſeruatum, qui nominibus non mutatis in Diuorum numerum referebantur: ſeruari tamen conſentaneum viſum eſt in Summorum ſaltem Pontificum conſecratione, qui, vt ex [b] Dionyſio, & aliis ſæpè protulimus, in Deos mutati, Deique quantum fieri poteſt, imitationem ac ſimilitudinem aſſecuti per Pontificatũ, auguſtius ac verius conſecrantur. Eos ergo vt ſuprà homines eſſe nobis innoteſcat, humanum abiicere nomen conuenire iudicatum eſt, vt nec tãquam homines amplius nominentur, qui inter cœlites, ac ſpiritales in terra Angelos (auſim poſt Scripturam [c] ſacram dicere Deos) in ſua conſecratione tranſcribuntur. Altera eſt vt per iſtam nominis mutationem temporalium curarum deſerendarum, & vitæ in melius mutandæ conſecrati admoneantur, quatenus [d] expoliantes ſe veterem hominem cum actibus ſuis, induant nouum; ſimulque cum nomine, priſtinam vitæ vitiis innutritæ conuerſationẽ, aut certè minus perfectam abiiciãt: non recordentur ſe fuiſſe quod erant, & viribus, vt ait [e] Sidonius, reſurgentis innocentiæ conualeſcant: nouo ideò nomine vocantur ob noua ſtudia, nouum vitæ inſtitutum, & nouam vel certè renouatam profeſſionem ſanctitatis: ob quam etiam cauſam iam ſeruatur, vt qui inſtitutum monaſticum amplectuntur, vitæ conditionem mutantes, nomen quoque mutare ſoleant: & qui Chriſtianam fidem amplectuntur, recepto ab antiquis [f] temporibus more, nomina mutent. B C

a Lactantius lib. 1. inſtit. cap. 15. & 21.

b Dionyſius cap. 1. & 5. Eccleſ. hier. & alij Patres paſſim.

c Pſalm. 81. Exodi 22. 28. & alibi.

d Coloſſ. 3.

e Sidon. epiſt. 13 lib. 4.

f Vide apud Vicecom. item in Sacram. Bapt. fusè.

IV. Proferri verò poſſunt ad comprobandam mutationis nominum in aſſumptione ad Pontificatum conuenientiam, nouæ & antiquæ legis exempla, quibus patet diuina iuſſione iis mutata nomina, quibus inſignia conferrentur à Deo beneficia, iiſque ſpeciatim, qui ad Apoſtolatum, id eſt Eccleſiaſticæ dignitatis apicem vocarentur. Nam in veteri quidem teſtamento ab ipſo Domino Abraham & vxor eius Sara, mutatis prioribus nominibus Abram, & Sarai nomina indita eſſe; & Iacob Iſraëlis nomen attributum legimus. De Abraham nuncupato ita Scriptura loquitur [g] *nec vltra vocabitur nomen tuum Abram, ſed appellaberis Abraham, quia patrem multarum gentium conſtitui te:* eadem non paucis interiectis mutandam quoque ipſius vxoris appellationem iis verbis deſcripſit, [h] *dixit quoque Deus Abraham, Sarai vxorem tuam non vocabis Sarai, ſed Saram, & benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium cui benedicturus ſum, eritque in nationes, & Reges populorum orientur ex eo.* Quomodo pariter, & cur Iacob Iſraël dictus ſit, poſtquam cum Angelo tota nocte fuiſſet luctatus, ipſa nobis aperuit, [i] *nequaquam,* inquit Angelus, *Iacob appellabitur nomen tuũ, ſed Iſraël, quoniam ſi contra Deum fortis fuiſti, quanto magis contra homines præualebis.* Legimus itẽ ex veteri teſtamento Oſee filium Nun ducem populi futurum, Ioſue, ſeu Ieſum à Moyſe nuncupatum fuiſſe: *nam,* inquit [k] Scriptura, D

g Geneſ. 17.
h Ibidem.

i Geneſ. 32.

k Num. 13.

A Scriptura, *vocauitque Moyſes Oſee filium Nun, Ioſue.* Iam verò in nouo teſtamento Chriſtus Dominus Eccleſiæ ſuæ caput conſtituturus, eum ad ſe adductū iis verbis affatus eſt, [a] *tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Zebedæi quoque *filij tonitrui*, cum ad Apoſtolatum aſſumpti ſunt à Domino, vocati fuerunt, teſte [b] Marco; putatque [c] Chryſoſtomus Saulum Apoſtolū gentium futurum Pauli nomen non ab hominibus, ſed à Deo accepiſſe, quomodo olim Patriarchis, & Apoſtolorum quibuſdam nomina mutata ſunt. Idem verò [d] Chryſoſtomus, vno dempto Pauli exemplo, cætera complectens, cauſamque perquirens, cur his nomina à Deo mutata ſint, & aliis quibuſdam v.gr. Iſaaco, & Samſoni a natiuitate impoſita fuerint, paucis concludit, τοῦτο δὲ οὐχ ἁπλῶς γίνεται, ἀλλ' ἵνα τὴν προσηγορίαν ἔχωσιν ὑπόμνημα τῆς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, *hoc autem non temerè fit, ſed vt eam appellationem habeant, quæ ſit illis diuini beneficij perpetuum monimentum.*

a Ioan. 1.
b Marci 3.
c Chryſoſt. ſerm. de conuerſ. Pauli.
d Idem hom. 19. edit. Anglic. pag. 631.

B

ARTICVLVS VI.
De communione poſt ordinationem.

I. VErùm pluribus circa illum mutationis nominis ritum, aliaque eiuſmodi quæ in quibuſdam ſolum ordinationibus, nec niſi rarò contingūt, omiſſis, iam cæteri ritus frequentiores, qui ordinationem conſequuntur, expendendi ſunt. Silendum certè non eſt Eccleſiaſtico vſu, ac lege præceptum, vt quicumque ſacrum aliquem ordinem recipiūt, ij Chriſti corpori, ac ſanguini communicent: quem ritum innuunt, tum [e] Conſtitutiones Apoſtolicæ, quæ Epiſcopi ordinationem deſcribentes, eum in manu ſacram Hoſtiam recipere docent, vt ſuprà docuimus; non enim ſacram Hoſtiam in manus recipiebant, niſi ex eâ communicaturi: tum etiam Canon iſte Apoſtolorum (cui conſentit [f] Conſtitutio Anacleti) quo [g] quidem Canone Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi,
C vel quicumque è catalogo Eccleſiaſtico cauſam dicere iubentur, ſi fortè non communicauerint, eaque niſi iuſta reperiatur, ſegregari præcipiuntur: ſi enim ij omnes, qui catalogo Eccleſiaſtico inſcripti non communicauerint, tam ſeuerè plectuntur, quantò magis iidem ſacri miniſtri, eo quo ordinati fuerint die, ſacris Altaribus communicare iubebantur. Clariùs & expreſſiùs [h] Dionyſius, vbi enim conſecrationem monaſticam explicans, docuit Monachos conſecratos, recepto ſalutationis oſculo ad Euchariſtiam percipiendam inuitari, vt ad diuinæ ſocietatis *μετάληψιν tranſumptionem* perueniant; mox ad conſecrationes Eccleſiaſticas rediens, ſimiliter quoſlibet ordinatos ſanctam Euchariſtiam percipere oſtendit iis verbis, διὸ καὶ ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν ἐν ταῖς ἱερουργικαῖς αὐτῶν ἁγιαστείαις, ἐν τέλει τῶν ἱερωτάτων αὐτῶν ἀφιερώσεων, ἡ τῆς ἁγιωτάτης Εὐχαριστίας κοινωνία μεταδίδοται πρὸς τοῦ τελέσαντος αὐτὰς ἱεράρχου. οὐ μόνον ὅτι τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων ἡ μετάληψις, ἑκάστης ἱεραρχικῆς μεθέξεως ἐστὶ τὸ κεφάλαιον. ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ θειοτάτης δωρεᾶς ἀναλόγως αὐταῖς καθ' ἑκάστην αἱ ἱεραὶ πᾶσαι τάξεις μετέχουσι πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτῶν τῆς θεώσεως ἀναγωγὴν καὶ τελείωσιν. *Quapropter &*
D *Eccleſiaſticis ordinibus, in fine ſacratiſſimarum ipſorum conſecrationum, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ communio conceditur, ab eo, qui ipſas perficit, Pontifice, non ſolùm quod diuinorum myſteriorum perceptio vniuſcuiuſque hierarchiæ participationis ſumma ſit: ſed etiam quod ipſius communicabilis, & diuini doni, ſinguli pro ſuo captu ſacrati ordines participes fiant, ad propriam ipſorum diuinæ mutationis traductionem, ſeu inſtitutionem & perfectionem.* Similiter [i] S. Maximus, πάντες γὰρ ὁμοίως μετὰ χειροτονίαν, τῶν θείων ἀξιοῦνται μυστηρίων, ὅπερ ἐμφαίνει τὴν πρὸς θεὸν οἰκειότητα τε καὶ ἕνωσιν, *omnes enim æquè poſt ordinationem diuinis dignantur myſteriis, quod cùm Deo familiaritatem & vnitionem manifeſtat.* Denique tam Pontificale Romanum, quàm Euchologium Græcorum huius ritus meminere: dum hoc [k] Diaconos, Presbyteros, & Epiſcopos ordinatos, ad ſanctam Communionem recipiendam præſertim adſtringit, Clericorum tamen, etiam qui conſecrati non fuerint, & quorumdam ex populo, ac ſi communicare in ordinationibus ſoliti eſſent, mentionem faciens: [l] illud verò dum ab Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis exigit, vt ſinguli in ordi-

e Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
f Anaclet. epiſt. 1.
g Can. Apoſt. 8.
h Dionyſius cap. 6. Eccleſ. hier.
i S. Maximus in dict. cap. Dionyſ.
k Euchol. Græc. in ordin. Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi.
l Pont. Rom. in ordin. Presbyt. & cōſecr. Epiſcopi.

ne ſuo conſecrati communicent, nullorum aliorum mentionem faciens. A

II. Quo verò ritu, quâ formâ communicare ordinati ſolerent, hic aperiendum eſt. Omittimus autem hîc veterem ritum, quo Preſbyteri ſeu per 8. ſeu per 40. dies ab ordinatione cõmunicare ſolebãt, recepto pane conſecrato, dum ipſi ordinarentur, quâ de re [a] ſuprà diximus: Primum autem notamus, eos haud dubiè Epiſcopos, qui apud Latinos vbi conſecrati forent, præcipuas in Sacrificio Miſſæ celebrando partes aſſumerent, reliquis quoque ex clero & populo, quibus in hac Miſſa communicare placeret, corpus & ſanguinem diſtribuiſſe: aliquos autem [b] ſuprà, præter Summum Pontificem, ſacrificandi poſt conſecrationem ſuam præcipuum munus ſibi vendicaſſe docuimus, quamuis id ab Innocentio tertio interdictum dixerimus. Apud Græcos verò expreſsè hanc prouinciam non conſecratori, ſed conſecrato Epiſcopo [c] Euchologium demandat: nam de conſecrato in Epiſcopum ſic loquitur, *καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνει, καὶ χειροτονοῦντι, καὶ τοῖς λοιποῖς μεταδίδωσι, & primus inter alios pretioſi corporis & ſanguinis Chriſti fit particeps, & ei* B
qui ipſum conſecrauit, ac cæteris diſtribuit. Vetuſne ſit ille Græcorum mos, non mihi conſtat: nam [d] Dionyſius Eccleſiaſtici cuiuſlibet ordinis viros, poſt conſecrationem ſuam, à Pontifice conſecrante ſanctiſſimam Euchariſtiam accipere docet, & [e] Conſtitutiones Apoſtolicæ præſcribunt, vt vnus ex Epiſcopis offerat Hoſtiam in manus ordinati in Epiſcopum, antequam ad Epiſcopalem thronum à cæteris deducatur. Nazianzenus quoque conſecratorem ſuum his verbis alloquitur, [f] *καὶ θύεις τὸν μόσχον τῆς τελειώσεως, conſecrationis vitulum mactas;* quæ verba ſpiritualiter explicata conſecrantem Antiſtitem Chriſti corpus inter conferendũ ſacros Ordines obtuliſſe, & diſtribuiſſe conſecrato oſtendunt. Secus ergò quàm Græci, Latini faciunt, apud [g] quos conſecratus à conſecratore ſuo pretioſum Chriſti corpus & ſanguinẽ accipit: quod ſanè conuenientius videtur, tum vt plenè à ſe conſecratũ conſecrator perficiat datione corporis & ſanguinis Chriſti, quo ſcilicet dono [h] ex Dionyſio ſuprà hierarchica omnis perfectio abſoluitur; tum, ne, ſi conſecrator è contra à conſecrato Euchariſtiam accipiat, non iam conſecrantis ac perficientis locum tenere, nec perficiendi ac ſanctificandi officium obire, ſed è contra in eodem myſterio ſanctificari, & perfici conſecrator Antiſtes videatur; tum etiam ne in eodem Sacrificio ſacrorum munerum alius conſecrator, alius diſpenſator appareat: cùm tamen Sacrificij vnitatem deceat, vt idem qui præcipuas in conſecrando ſacro iſto cibo partes habuit, diſtribuendi munere defungatur. Deniquè, [i] vt veritas antiquæ legis figuræ reſpondeat, in qua Pontifex alium conſecrans, Sacrificium initiationis integrè ipſe perficiebat, non autem recens conſecratus. C

III. Ex prædictis autem Euchologij verbis apparet, non ſolùm conſecrantem ac conſecratorem, ſed plures alios in Miſsâ, in qua conſecratus aliquis fuerit Epiſcopus, communicare ſolitos fuiſſe: idque antiquitus obſeruatum fuiſſe mihi pro comperto eſt, in hac ſcilicet ſpiritali exultatione omnium, non ſolùm Epiſcopos adſiſtentes, & Clericos omnes miniſtrantes (quos patet ex prædictis D
ſacræ Euchariſtiæ participes effici debuiſſe:) verùm etiam plures ex populo ab altari Dominico conuiuatos, ac diuinâ ſacri corporis & ſanguinis participatione refectos fuiſſe. Sic enim v. gr. legimus in vita [k] S. Fulgentij grauiter & eruditè per quendam eius diſcipulum, ad Felicianum eius in Epiſcopatu ſucceſſorem conſcriptâ, quo die in Eccleſia Ruſpenſi receptus eſt, & in cathedra Epiſcopali collocatus Sacramenta diuina celebrata fuiſſe, *& de manibus Beati Fulgentij communicantem omnem populum lætum abſceſſiſſe.* Neque verò ab Eccleſiaſtico more alienum eſt, quod vel Epiſcopi adſiſtentes in Miſsâ, in quâ alius ordinatur, communicent: imò id antiquis Eccleſiæ inſtitutis omninò videtur eſſe conſonum: nam & [l] Canonibus Apoſtolorum, vetantur etiam Epiſcopi qui alterius oblationi interſunt, abſque participatione corporis & ſanguinis Chriſti recedere: conuenire quoque Epiſcopos ad ſacram ſynaxim inter ſe aliquando ſolitos, & ab vno Euchariſtiam recipere colliges ex [m] Cypriano, [n] Euſebio, [o] Athanaſio, [p] Theodoreto, [q] Veteri Ordine Romano, & aliis.

[a] Vide ſuprà, vbi de receptione inſtrumentorum ſacrorum, & panis cõſecrati.
[b] Vide ſuprà, vbi de ordinatione inter Miſſarum ſolemnia celebranda.
[c] Euchol. de conſecr. Epiſcopi.
[d] Dionyſius ſuprà.
[e] Conſtitut. Apoſt. ſuprà.
[f] Nazianz. orat. 5. verſus finem.
[g] Pont. Rom. de conſecrat. electi in Epiſcop.
[h] Dionyſius ſuprà.
[i] Vide ſuprà, vbi de ritibus ordinat. Pontific & Sacerd. in antiquâ lege.
[k] Vita S. Fulgent. cap. 17. apud Sur. 1. Ianuar.
[l] Can. Apoſt. 8. ſuperiùs cit.
[m] Cyprian. de orat. dom. & epiſt. 54. in quem legatur Pamelius.
[n] Euſeb. lib. 5. cap. 24.
[o] Athanaſ. apolog. ad Conſtantium 1. de fuga, apolog. 2. & epiſt. ad Antiochenſes vulgo dicta.
[p] Theodoret. lib. 2. hiſt. cap 15.
[q] Vetus Ordo Rom. tit. 1. §. deinde venit. & tit. 5 verſus finem.

IV. Deducitur

A IV. Deducitur autem ex eodem Euchologio, cum per ſeipſum conſecratus in Epiſcopum communicet, & aliis ſacram Euchariſtiam diſtribuat, non genuflexum ante altare, ſed ſtantem,& altari innixum oportere eum cõmunicare,in quo [a] Pontificale Romanum ei conſentit, quemadmodum etiam tam Græcorũ,quàm Latinorum conſuetudo fert, vt qui in Epiſcopum conſecratur,ſimul cum conſecratore ſuo ſub vtraque ſpecie panis & vini corpus ac ſanguinem Chriſti percipiat:ità enim dictum Pontificale Romanum, *deinde poſtquam conſecrator corpus Domini ſumpſerit, non totum ſanguinem ſumit, ſed ſolum partem eius cum particulâ Hoſtiæ in calicem miſſâ; & priuſquam digitos abluat, communicat conſecratum ante ſe in eodem cornu, capite inclinato, ſtantem, & non genuflectentem, prius de corpore, tum de ſanguine, deinde purificat ſe, poſtea conſecratum.* In quâ deſcriptione hæc notanda ſunt. Primum, Epiſcopũ conſecratum propter reuerẽtiam quam corpori ac ſanguini Domini exhibere debet, capite inclinato, communicare: propter poteſtatem autem quam eminentiſſimam habet in ipſum corpus ac ſanguinem Dominicum, non genuflexum ante ipſum altare, ſed ſtantem ex illâ ſacratiſſimâ eſcâ ad altaris cornu conuiuari, eodem

[a] Pont. Rom. de conſecrat. electi in Epiſcopum.

B ſcilicet corporis ſitu, de altari cõmunicantẽ, quo conſecrator ipſe, vt ad perfectam cum ipſo conſecratore ſimilitudinem per conſecrationem ſuam traductus eſſe videatur: cùm è contrà tam Sacerdotes, quàm Leuitæ, non in ipſo altari, ſed ante altare ex Concilio [b] Toletano 4. non ſtantes, ſed genuflexi, vt mox dicemus, cõmunicare iubeantur. Olim autem vel laicos ipſos ſtantes cõmunicaſſe, nec omnino negare auſim, nec affirmare: nam parti affirmanti videtur fauere [c] Chryſoſtomus; neganti Eccleſiaſticus Latinorũ vſus. Alterum, ex eadem Hoſtia, eodemq; calice, ex quo conſecrator partem ſumpſerit, vel hauſerit, conſecratus pariter Epiſcopus cõmunicare iubetur, tum ad Epiſcopatus vnitatẽ expreſſiùs ſignificandã (ob quam etiam Epiſcopus conſecranti concelebrat) & eiuſdẽ Sacerdotij Chriſti participationem ab omnibus æquè Epiſcopis demõſtrandam: tum etiam ad eoſdẽ de concordia inter ſe ſeruãdâ acriùs commonefaciendos, *quoniam*, vt ait [d] Apoſtolus, *vnus panis, vnum corpus multi ſumus, omnes qui de vno pane participamus*: tum denique ad imi-

[b] Tolet. 4. c. 17. al. 18.
[c] Chryſoſt. homil. in Encæniis, & homil. 6. ad populum Antioch alias 83. in Matth.
[d] 1 Cor 10.

C tandũ Chriſti Domini exemplũ, qui eo die quo [e] Apoſtolos (in quorũ gradũ Epiſcopi ſuccedũt) Sacerdotes creauit, ex vno pane eos & ſeipſum pauit, ex vno calice potauit. Vetus tamẽ Ordo [f] Rom. ſecus olim ſtatuebat, vt ex ipſius verbis deduces, *cùm autem venit ad cõmunicandũ, Dominus Pontifex porrigit ei formatã atque ſacratam oblationem integram, ſuſcipienſq; eam Epiſcopus, ipſe ex ea cõmunicet ſuper altare; quod verò reſiduũ fuerit, ſibi reſeruet denuò ad communicandum vno quoque die, & ad quadraginta dies expletos.*

[e] Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. primæ ad Corinth. 11. quibus adde interpretat. PP. dicentium Chriſtum ſui corporis & ſanguinis participem ſimiliter fuiſſe.
[f] Vetus Ordo Rom. de conſecrat. electi in Epiſcopũ.

V. Circa Preſbyterorum autem & Diaconorum cõmunicantium ritum, eo quo ordinati ſunt die, quædam non cõtemnenda habentur in [g] Euchologio Græcorũ. Primum enim circa Diaconos hæc præſcribit, εἰς δὲ τὸν τῆς μεταλήψεως καιρὸν, πρῶτος τῶν ἄλλων ὁ χειροτονηθεὶς μετέχει τῶν θείων μυστηρίων, καὶ λέγει τὰ Διακονικὰ εἰς τόπον αὐτῶν, ἤγουν, [h] τὰ ὀρθοὶ, μεταλαβόντες, ταῦτα δὲ γίνονται, ὅταν γίνηται λειτουργία τελεία. ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς προηγιασμέναις γίνεται, ἰστέον ὅτι μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ προηγιασμένα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, πρὶν εἰπεῖν τὸν Διάκονον, πληρωσώμεθα τὴν δέησιν, προσάγεται ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, καὶ γίνεται

[g] Euchol. de ordin. Diac.
[h] Vide in Liturg. Chryſ.

D ἡ τάξις τῆς χειροτονίας, ὡς ἔφημεν. Id eſt, *tempore verò cõmunionis, qui eſt ordinatus, primus inter alios Diaconos particeps fit diuinorũ myſteriorũ & recitat loco illorum Diaconica, illud ſcilicet, [i] recti (ſupple ſtemus, &c.) hæc autem fiunt cum integra perficitur liturgia; quoniam verò ea quoque fit ex præſanctificatis, ſciendum eſt quoniam poſtquam repoſita fuerint præſanctificata in ſacra menſâ, ordinationis diſpoſitio fit ſicut diximus.* Circa Preſbyteros verò hæc poſteà ſubdit, [k] ὅτε δὲ μέλλει εἰπεῖν, [l] τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδωσι τὸν ἅγιον ἄρτον, καὶ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως μεταλαμβάνει πρῶτος τῶν ἄλλων, καὶ λέγει καὶ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν. Id eſt, *cum verò Pontifex dicturus eſt, [m] ſancta ſanctis, tunc conſecratus reſtituit ſanctũ panem Pontifici, & primus inter alios Presbyteros communicat, & legit orationem quæ poſt ambonem dicitur*, eam nempe *quæ completo ſacrificio alta voce dicitur à Sacerdote extrà ſanctuarium.* Ex quibus hęc colliguntur, 1. tam Diaconos, quàm Sacerdotes Græcorum in ordinatione ſuâ ſtantes ante altare communicare, quo ſimiliter corporis geſtu, ac loco communicare ſolent, quotieſcumque tanquam Sacerdotes ac Diaconi cõmunicant, quemadmodũ in [n] Liturgiis Baſilij, ac Chryſoſtomi præſcribitur, in quibus ſtantes, & capite inclinato vtrique communicantes deſcribuntur. Alterũ, reliquos quoque Preſbyteros ac Diaconos in ſolemnibus aliquorũ ordinationibus com-

[i] Vide ibid.
[k] Euchol in ord. Preſbyt.
[l] Vide in Liturg. Chryſoſt. & Baſilij.
[m] Vide in eadem Liturgia Chryſoſt. & Baſilij.
[n] Vide eaſdẽ Baſilij ac Chryſoſt. Liturg.

Digitized by Google

municare ſolitos, ſed hoc diei ſolemnitati, & recenti tam horum, quàm illorũ or- A
dinationi deferri, vt inter ordinis ſui viros primi ſacræ Euchariſtiæ participes fiãt,
qui eo die fuerunt ordinati. 3. diuerſas à Diaconis & Preſbyteris poſt cõmunio-
nem recitari orationes, à Diaconis *Diaconica*, à Preſbyteris preces *poſt ambonem* di-
ctas legi debere, quemadmodum in ipſorum quoque [a] Liturgiis præcipitur. 4. or-
dines nonnũquam conferri in liturgiâ ex præſanctificatis, quo tamen caſu non de-
ſinunt ordinati communicare, eodem quo in cæteris Miſſis, ritu atque ordine. 5.
Euchologium non docere Diaconos ordinatos, vel Sacerdotes ipſos ab eo à quo
ordinati ſunt, Pontifice, ſacram Euchariſtiam percipere: fieri enim poteſt vt Dia-
conis ſaltem non per ſe ipſum, ſed per alios Sacerdotes Euchariſtiam Pontifex
diſtribuat, quemadmodũ in ſolemnibus apud ipſos liturgiis fieri conſueuit, in qui-
bus nempe [b] *primus Sacerdotum impertit panem Sacerdotibus & Diaconis, ſecundus autem
ſanctum ſanguinem, & ſiquidem eſt Pontifex, oſculantur eius manum: ſin minus, vnuſquiſque
propriam manum, & primum Sacerdotem.* 6. obſeruandum eſt ſanctũ panem, quem ex
prædictis ordinatus in Preſbyterũ receperat, ad ſignificandam eiuſdẽ poteſtatem, B
imminente tempore communionis à Preſbytero conſecrato reddi, vt ex eo com-
municare poſſit. Denique notandum tam Preſbyteros, quàm Diaconos ſub vtra-
que ſpecie communicare, quod apud eos non ſolum in ordinationibus, ſed quo-
tieſcumque ſacra communio publicè diſtribuitur, obſeruari ſolet, vt ſub vtraque
ſemper ſpecie præſertim Clericis concedatur.

[a] Vide præſertim Liturg. Chryſoſt.

[b] Rubr. Latin. Liturg. Chryſoſt. tom 2. Bibl. Græcol. SS. Patrum.

VI Non conſentit in omnibur allatæ diſpoſitioni Pontificale [c] Romanum, quod
de promotis ad ſacros ordines hoc ritu communicandis legem fixit iis verbis, *poſt-
quam verò Pontifex ſe communicauerit, & totum ſanguinem ſumpſerit, priuſquam digitos
abluat, accedunt ante altare Presbyteri, deinde Diaconi, tandem Subdiaconi, quibus ordinatè
diſpoſitis, & genuflexis, Pontifex factâ reuerentiâ Sacramento, & aliquantulum verſus cornu
Euangelij ſe retrahens, ad illos ſe conuertit, & ſinguli ex Diaconis, & Subdiaconis tantum di-
cunt ſubmiſſâ voce Confiteor, &c. Presbyteri ante communionem non dicunt confeſsionem, &c.
tum accedunt ordinati ad ſupremum gradum altaris. Pontifex verò ponit plures Hoſtias conſe- C
cratas ſuper patenam, quam ori cuiuſlibet communicandi ſupponit, & ſingulos communicat,
cuilibet dicens, Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c. quilibet reſpondet Amen; & priuſquam
communionem ſumat, manum Pontificis Hoſtiam tenentem oſculatur, &c.* Ex quibus plura
colliges: primum eos duntaxat, qui ad ſacros ordines promoti ſunt, ad cõmunio-
nem percipiendam hîc adſtringi, quibus nempe ſolum ordines intra Miſſarum ſo-
lemnia neceſſariò conferendi ſunt, cum minores extra Miſſæ ſacrificium conferri
queant. Eccleſiarum tamen pluriũ conſuetudo ferre videtur, vt quicumque intra
Miſſarum ſolemnia cum reliquis promouentur, ad quemlibet ordinem vel etiã ad
Tonſuram Clericalem, ij ſacram Euchariſtiam eo tempore percipiant: quæ con-
ſuetudo ſi generatim recepta ſit, cum ſit valde rationabilis, & antiquitus, ni fallor,
recepta fuerit, obligandi vim habebit. Æquũ enim valdè eſt, vt cùm vel ipſi [d] Mo-
nachi Clericis inferiores olim ſine Miſſæ ſacrificiô initiari vetarentur, quod ſcili-
cet totius noſtræ conſecrationis ſumma eſt; nulli pariter vel Clericali Tonſura
initientur, qui non ſacram Euchariſtiam eo die percipiant. Alterum, in ordinatio- D
nibus Clericorum, nullius alterius, quàm eorũ, qui ad aliquem ordinem tunc tem-
poris euecti fuerint, mentionem fieri, quamuis, & olim vſitatum, nec iam prohibi-
tum aut abſurdum videatur, vt plures etiam è populo in iſtiuſmodi celebritate ac
ſolemnitate pro ordinandis efficacius deprecaturi communicent. 3. ſingulos ordi-
natos ad cõmunionem accedentes, pro gradu & ordine ſuo accedere debere, quod
olim in veteri Eccleſiâ accuratius ſeruabatur, vt leges apud Clementem, in [e] Con-
ſtitutionibus, & alios plures: iam verò minus quidem diligẽter ſeruatur, ſed tamen
inter ordines conferendos ſeruandum hic præſcribitur. 4. eos omnes communi-
caturos etiam Preſbyteros genuflectere debere: nam adorantium hic geſtus eſt, vt
alibi docebitur. 5. Confeſſionem omnes facere, benedici, & abſolutione depre-
catoria, ac ſigno Crucis ad communionem præparari, præter Preſbyteros, qui, quia
concelebrarunt Epiſcopo, & ſimul cum eo conſecrarunt, iam mundi, iam puri, ac
ſancti eſſe præſumũtur, vt expiatoriâ iſta benedictione minimè indigere videãtur.

[c] Pont. Rom. tit. de ordin. Preſbyt.

[d] Vide Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier. & Euchol. in init Monachi.

[e] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 13.

V I I. Plura omitto, quæ & antiquos communicandi ritus patefaciunt, ſed
communes, vt quod verba quædam Pontifex Euchariſtiam tribuens proferat:

communicans,

A communicans, *Amen*, reſpondeat, &c. vel quæ ad decentem ordinem, & honeſtam diſpoſitionem in communione ſeruandam inſeruiunt, vt ſunt ea quæ ad purificationem ſpectant. Quædam addo, quæ & inſtituto noſtro magis propria, minuſque aliena, & grauiora videbantur. Primum iſtud obſeruo, quod ſub vna ſolum ſpecie etiam Preſbyteri, qui Pontifici concelebrarunt, communicare dicantur: quamuis enim poſt [a] Dionyſium, [b] Theologi paſſim doceant, non eſſe perfectum ſacrificium, cui ſacrificans non integrè participauerit: hoc tamen ità intelligitur, vt ſufficiat à præcipuo conſecratore corporis ac ſanguinis Chriſti ſacroſancta munera, integrè non ſub vna ſolum, ſed ſub vtraque ſpecie, ſumi, non autem ab omnibus omnino, qui quouis modo conſecrationi etiam corporis ac ſanguinis Domini cooperantur: at in Miſsâ ordinationis præcipuus conſecrator eſt Epiſcopus, qui ſub vtraque ſpecie communicare præcipitur, quatenus Chriſti inſtitutioni ſatisfaciat. Antiquum hic Eccleſiæ vſum non moror, quia iuſtas ob cauſas ſcio antiquatum eſſe. Alterum addo,
B nullam in Pontificali Romano differentiam inter ordinatos adhiberi, quoad locum, in quo communicare debeant, ſed omnes aſcendere gradum ſupremum altaris iuberi ad communicandum, cùm non dubitem priſcis temporibus, hierarchicorum, & non hierarchicorum ordinum diſcrimen ſeruatum fuiſſet, quibus ſcilicet, vt patet ex [c] Laodiceno, ſanctuarium Subdiaconis minimè patebat: nec licebat [d] vllis præterquam *μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς εἰσιέναι εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ κοινωνεῖν, ſolis ſacratis, ſeu Sacerdotali catalogo inſertis, Diaconis ſcilicet, & Presbyteris, ad altare accedere, & communicare.* Tunc itaque ſeruabatur hæc differentia inter communicandum, quæ [e] Toletano 4. ſtatuta eſt, vt *Sacerdos & Leuita ante altare communicent, in choro Clerus, extra chorum populus.* Tertium item, præcipi, vt ſinguli ex ordinatis, manum Pontificis exoſculentur, quod inculcatum in Liturgia [f] Chryſoſtomi legimus, vt Diaconus ſanctiſſimam Euchariſtiam percepturus, *τὴν μεταδιδοῦσαν αὐτῷ χεῖρα, manum, quæ ipſi impertit*, exoſculetur: &,
C vt Græcorum morem omittamus, [g] Vetus Romanus Ordo hanc ceremoniam pariter adumbrauit, dum Miſſæ ab Epiſcopis celebratæ ritus deſcripſit, ibi enim præſcribit, *vt Presbyteri & Diaconi oſculando Epiſcopum, corpus Chriſti ab eo accipiant manibus, in ſiniſtra parte altaris communicaturi: Subdiaconi autem oſculando manum Epiſcopi, ore accipiant corpus Chriſti ab eo. Poſtquam verò Diaconi in ſiniſtro cornu altaris de ſanguine Chriſti communicent, venientes Subdiaconi ordinatim, accipiant ſanguinem Chriſti ab Archidiacono † manus eius oſculantes.* In iis verbis ritus quoſdam deprehendes, qui iam non obſeruantur. Ideoque à nobis tantum hæc allata ſunt, vt pateat manum oſculandi Pontificis communicantis non eſſe rem inuſitatam. Suprà [h] autem, extra ſacræ Euchariſtiæ perceptionem, Epiſcoporum manus oſculo infixo à fidelibus honorari ſolitas fuiſſe indicauimus, plurium ad id probandum SS. Patrum teſtimoniis adductis. Æquum verò omninò cuiuis ſapienti videbitur, vt eam manum veneremur, à qua nobis tam ingentia beneficia proueniunt; &, [i] quoties Sacerdotem Euchariſtiam porrigentem inſpexerimus,
D Chriſti manum viſibiliter extenſam videre nobis videamur.

[a] Dionyſ. cap. 3 Eccl. hier.
[b] Theologi paſſim in 4. diſt. 12.

[c] Conc. Laodic. c. 21.
[d] Idem c. 19.
[e] Tolet. 4. c. 17. al. 18.

[f] Vide Rubr. Græco-Latin. Liturg. Chryſoſt. vbi ad communionem ventum eſt.
[g] Vetus Ordo Rom. tit. 2. verſus finem.
† *manum* legit Caſſand. in liturg. cap. 23.
[h] Vide ſuprà.
[i] Eadem ferè apud Chryſoſt. hom 60. ad populum Antioch. ſeù 83. in Math.

ARTICVLVS VII.

De ritu in ordinationibus vſitato, vt Sacerdotes ordinati Pontifici concelebrent.

I. ALius communioni ſuccedit ritus, qui ad Eccleſiaſticam ſimiliter pacem, & vnitatem ſignificandam ac confirmandam inſtitutus eſt, vt ſcilicet Epiſcopi ac Preſbyteri eo die quo conſecrati ſunt, conſecratori ſuo concelebrent. Qui ritus non in Oriente ſolùm, ſed in Occidente ſeruatur. In Oriente tamen mos iſte non ad ſolos ordinationum dies reſtringitur; ſed pluribus aliis de cauſis, & quidem ſæpenumero, Epiſcopo Preſbyteri extra ordinationem concelebrant. In Occidente verò ſingularis iam ordinationum caſus ſtatuitur, in quo conſuetudo iſta vigeat, vt Epiſcopo Preſbyteri concelebrare permittantur.

Digitized by Google

Referꝛ quidem [a] Innocentius tertius in Eccleſiâ Romanâ aliquando vſitatum fuiſſe, vt Preſbyteri Cardinales Summo Pontifici concelebrarent, ſed id iam in deſuetudinem abiit. A

II. De hac porrò conſuetudine audacius ſentiunt aliqui ex Theologis, puta [b] Durandus, [c] Caietanus, [d] Gabriel, & alij, ad quos propendent [e] Sotus, [f] Palacios, [g] Angelus, aliiq; nonnulli, eam videlicet, vel in totum abolendam eſſe, vel ſtatuendum, vt Preſbyteri, cùm ad verba conſecrationis venerint, ipſa omittãt, aut certè *διηγηματικῶς*, ſeu *recitatiuè*, & hiſtorico more, abſque intentione conſecrandi ea recitent, ne conſecrandi prærogatiuam Epiſcopo præripiant. Quorum ſententia iis rationibus fulciri poteſt. Primò, quia eiuſdẽ Sacramenti debet eſſe vnus miniſter: atqui Sacramentum Euchariſtiæ vnum eſt, ideoque nonniſi ab vno Sacerdote confici poteſt. 2. quia ſi omnes Preſbyteri conſecrẽt Hoſtiam in altari appoſitam, fieri poterit, præſertim in magnâ Preſbyterorum conſecratorum turba, vt ex Preſbyteris aliquis Epiſcopo præcurrat, & prior eo verba conſeratoria finiat; quo caſu Epiſcopus non conſecrabit, quia ſtatim atq; verba B prolata ſunt à Sacerdote cum intentione conſecrandi, conſecratio poni debet; nec in poteſtate Sacerdotis conſecrantis eſt effectũ verborũ remorari, cùm admodum cauſæ Phyſicæ, ac naturalis, verba effectum ſuũ neceſſariò producant: at quàm abſurdum ſit Epiſcopũ non conſecrare in ea Miſsâ, quæ in ordinationibus celebratur, nemo non videt: ſequeretur enim ex eo Epiſcopum non ſacrificare in iſto ordinationis actu, quod Eccleſiaſticis legibus, & exemplo Chriſti Domini aduerſatur, qui Sacerdotes ordinaturus, ſolus ipſe corpus ac ſanguinem ſuum legitur conſecraſſe: aduerſaretur etiam diuinæ legi, quâ qui Euchariſtiam conſecrant, eam ipſi integram ſumere debent; nec ſacrificiũ legitimum eſſe poteſt, in quo Euchariſtiæ conſecrator vtramq; ſpeciem non ſumpſerit: hoc autem in præſenti caſu contingeret, vt qui ex Preſbyteris conſecraſſet, hic ſub ſola ſpecie communicaret, qui non conſecraſſet Epiſcopus, ſolus ipſe ſub vtraque ſpecie ſumeret; ideoque non integrum ſacrificium à cõſecrante, ſeu ſacrificante C ſumeretur. 3. quia eſto fortè Preſbyteri omnes proferendo verba cõſecrationis expectent, donec Epiſcopus protulerit, proindéque abſurdum quod intulimus minimè ſequatur: attamen ſequetur proferentes Preſbyteros poſt Epiſcopum non conſecraturos panem & vinum iam ab Epiſcopo conſecrata, & ſacrilegium committere, ſi intendant rem iam conſecratam iterum conſecrare: præſertim verò vbi magna eſt Preſbyterorum conſecratorum multitudo, vt plurimum certè continget, vt aliqui in pronuntiando tardiores, vel rei quam de nouo ſuſcipiunt excellentiâ deterriti, non ſimul, ne moraliter quidem loquendo (nam Phyſicè & Mathematicè omnes ſimul finire penitus impoſſibile eſt) verba finiant; vnde ij ſaltem non conſecrabunt, proindeque ſacrilegium committent, ſi intendant hoſtiam in altari appoſitam conſecrare. Neque iuuat reſpondere, eos qui tardius verba proferũt, verba ſua referre ad inſtans illud, quo Epiſcopus conſecrat; nam vt arguit Sotus, intentio facere non poteſt, vt verba anteà, vel poſteà quàm proferantur, effectum ſuum habeant, alioqui poſſet aliquis nunc D proferre verba cum intentione conſecrandi poſt horam, quod abſurdum eſt. 4. quia Apoſtoli cùm à Chriſto conſecrati ſunt Sacerdotes, ſimul cum Chriſto non conſecrarunt, vt patet ex [h] Euangeliſtarum & [i] Pauli relatione; cur ergo ab exemplo Chriſti, & Apoſtolorum deflectimus? Eccleſia quoque vetus morem iſtum non videtur agnouiſſe, ſed cum primum inſtituit, vt Preſbyteri de nouo conſecrati, ſimul cum Epiſcopo Canonem Miſſæ recitarent, nudam ſolum recitationem ipſis præcipiebat, non conſecrandi ritum ſimul cum Epiſcopo eis permittebat. Quod ex iis colliges; tum quod Vetus [k] Ordo Romanus, huius concelebrandi ritus, nec in ordinatione Preſbyteri, nec in conſecratione electi in Epiſcopum meminerit: tum quod vetuſtum [l] Pontificale Romanum veteri tamen Ordine Romano poſterius editum, Preſbyteris de nouo conſecratis duntaxat præcipiat, vt *dicant omnia quæ ſunt in Miſſali, ſicut ſi celebrarent*: quibus verbis non ipſi quidem celebrare, ſed ſolum Canonem Miſſæ recitare innuũtur. Vnde cùm idem [m] Pontificale Romanum à tempore Innocentij octaui, &

[a] Innocent. 3. lib. 4. de ſacrif. Miſſæ cap. 25.
[b] Durandus in 4. diſt. 13. quæſt. 3.
[c] Caietanus in 3. partem D. Thomæ q. 82. art. 2.
[d] Gabriel in Can. Miſſæ lect. 6.
[e] Sotus in 4. diſt. cit. q. 1. art. 2.
[f] Palacios q. 4.
[g] Angelus 8. v. Euchariſtia 2. §. 3.
[h] Matth. 26. Marci 14 & Lucæ 22.
[i] 1. ad Cor. 11.
[k] Vetus Ordo Rom. tit. de ordinat. Preſbyt. & tit. de conſecrat. electi.
[l] Pont. Rom. vetus ibidem.
[m] Pontificale Rom. recens.

Digitized by Google

A ui, & poſteà iuſſu Clementis octaui editum ſtatuit, vt *Pontifex Secretas moroſè dicat, & aliquantulum altè, ita vt ordinati Sacerdotes poßint ſecum omnia dicere, & præſertim verba conſecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos, quo dicuntur per Pontificem:* fatendum quidē eſt hæc verba fauere opinioni contrariæ, quod Preſbyteri ſcilicet ſimul cum Epiſcopis celebrent; negandum tamen eam efficaciter adſtruere, nam præcipi hæc poſſunt, quamuis hiſtoricè tātum, & recitatiuè Canon Miſſæ à Preſbyteris de nouo conſecratis legatur. Quibus omnibus adde Hiſpalenſem [a] ſecundam Synodum inter ea, quæ Preſbyteris interdicuntur, referre, vt nec Epiſcopo præſente Sacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti conficere poſſit: at ſi coram Epiſcopo Preſbyteri Sacramentū Euchariſtiæ conficere licitè ne queant, multominus cum ipſo poterunt. Denique vel Preſbyteri pronuntiantes formā conſecrationis cū Epiſcopo, ſinguli habent intentionem conſecrandi independenter ab Epiſcopo, vel intentionem tantum cum ipſo conſecrandi, & proinde dependenter quodāmodo ab ipſo: neutrum autem dici
B poteſt: non primum, nam ſi dicamus ſingulos Preſbyteros intendere conſecrare ſeorſim & independenter ab Epiſcopo celebrante, ſi caſu accidat vt ipſi priores verba proferant, materiam appoſitam conſecrant, ſi poſterius proferant, actum agunt, quod vtrumque abſurdum ſuprà reputauimus; ſi verò intendant tantum coniunctim cum Epiſcopo conſecrare, videtur hæc intentio eſſe contraria intentioni Chriſti, æquè in Euchariſtia ac in Baptiſmo, in quo ſi duo independenter à ſe inuicem intendant baptizare, & cum intentione dicant, *nos te baptizamus*, probabile eſt eos nihil efficere, ſaltemque contrà intentionem Chriſti agere, qui vnicum eiuſdem Sacramenti miniſtrum conſtituit: nam ſi dependenter vnus ab alio agit, iam nullus eorum totalis cauſa eſt Sacramenti, ſed partialis tantum, vnde duplex vnius Sacramenti miniſter ſtatuitur, quod intentioni Chriſti repugnat.

[a] Hiſpal. 2. c. 7.

III. Hæc pro priori ſententia dici poſſunt: quæ tamen non impediunt, quo-
C minus rectius cæteri conſuetudinem prædictam, quam nempe tam Latini, quàm Græci amplectuntur, retinendam cenſeant. Quid Pontificale de ea edicat, nos ſuprà vidimus. Euchologium quoque præſcribit, vt Preſbyter recens conſecratus, τὸ κοινικὸν, cum Epiſcopo recitet, id eſt ſacrā liturgiam, vt fusè ſuprà explicuimus. Sæpius quoque variis aliis de cauſis, eandem frequentari concelebrandi cum Epiſcopo conſuetudinem iam monuimus: neque earum Eccleſiarum ſenſus eſt recitatiuè tantum legi Miſſæ Canonem à Preſbyteris, ſed de facto eos conſecrare: quamuis enim non adorari ſoleat corpus Chriſti, niſi poſt prolata à Pontifice verba, tamen ſtrictè, quoad eius fieri poteſt, obſeruatur, ne Epiſcopo iſti præcurrant, priuſque ipſo legant: quod arguit paſſim credi non hiſtoricè tantum, ſed cum intentione conſecrandi verba conſecrationis à Preſbyteris proferri debere.

[b] Vide D. Thomam, Bonauent. Paludanum, Richardum, & alios in 4. diſt 13. Sylu. Item v. Euchariſtia, & cæteros.

IV. Varij autē ſunt modi, quibus explicatur, quomodo plures Preſbyteri ſimul cum Epiſcopo conſecrēt & concelebrēt; prior eſt, ſi dicamus ſingulos Preſbyte-
D ros non habere intentionem conſecrandi ſeorſim ab Epiſcopo, ſed coniunctim tantū, neque id repugnare vnitati miniſtri Sacramēti, vt patet in matrimonio, ad quod duplex neceſſariò concurrit miniſter, vterque ſcilicet coniugum, & in conſecratione Epiſcopi, ad quem plures alij Epiſcopi concurrunt; nihil ſimiliter impedire, quominus dicamus in hoc ſingulari caſu plures eſſe cauſas conſecrationis Euchariſtiæ, quamuis vnaquæque earum ſit ſufficiens, quæ ſola conſecrationem perficiat. Vtrum autem cauſæ iſtæ partiales dicendæ ſint, an totales, difficultatem eſſe de nomine: totales dici, quia ſinguli conſecrantes totam conſecrationem operantur: partiales vocari, quod vnicam cauſam totalem efficiant, & ex ipſis coniunctis vnica totalis cauſa reſultet: eſto verò in cauſis phyſicis ac naturalibus duæ cauſæ totales dari non poſſint eiuſdem effectus, quæ non ſint ſubordinatæ, in cauſis tamen moralibus id contingere poſſe, nam v. gr. duo aliquando aut plura motiua non ſubordinata rem aliquam mihi perſuadere poſſunt, quorum vnum ad perſuadendum eſt ſufficiens, cætera tamen non ſunt inutilia; & fines aliquando eiuſdem actionis minimè ſubordinati poſ-

itized by Google

ſunt me ad aliquid agendum inducere, quorum vnuſquiſque ſufficit, reliqui A
tamen non inutiliter me mouent, ſed ſinguli ad agendũ me impellere poſſunt.
Idem dicas de pluribus Epiſcopis ad vnius conſecrationem concurrentibus.
Quidni ergo plures ſimul Sacerdotes vnicam Hoſtiam, & vnicum Calicem
conſecrare poſſint? ſimulque omnes ab Eccleſia adhibeātur ad conſecrandum
eamque ſinguli intentionem habeant, vt non ſeorſim agant, ſed coniunctim,
ſicut eandem Antiſtites conſecrantes Epiſcopum habent intentionem? Vnde
quamuis vnus alio citius verba conſecratoria abſoluat, attamen nullus eorum
conſecrat, niſi cum aliis: quia nullus eorũ intendit conſecrare, niſi cum cæteris
Preſbyteris, qui conſecrare ſecundùm Eccleſiæ intentionẽ cum ipſis voluerint.
Vt tamen vnicam cauſam totalem ipſi efficiāt, opus eſt, quod moraliter loquendo
ſimul omnes verba conſecratoria abſoluant: vnde ipſis rubricæ Pontificales
præcipiunt, vt ſummi Sacerdotis proferentis verbis inſiſtant, eumque ſequantur.
Et hic explicandi modus poteſt aliquo exemplo illuſtrari, quemadmodum
enim vnica ablutio, vel immerſio, ſufficit ad Baptiſmum, & tamen ſi tres adhi- B
beantur, duæ poſteriores non ſunt inutiles, nec actum agunt, ſed ad effectum
Baptiſmi concurrunt, & ex ipſis tribus vnica totalis materia Baptiſmi coaleſcit;
item quemadmodùm ex plurium Theologorũ ſententia, ſi in Extremæ-Vnctio-
nis Sacramento conferẽdo, vnica adhibeatur in capite vnctio cum formâ gene-
rali, *quidquid peccaſti per omnes ſenſus, &c.* Sacramentũ hoc valere poteſt: ita tamen
vt ſi temporis ſatis supereſſe aduertitur, reliquæ vnctiones ſuppleri, formæque
ipſis reſpondentes proferri debeant: quo caſu Sacramentum iſtud abſoluitur,
cum vltimâ vnctione, & formæ prolatione, quod tamen, ſi iſtæ non fuiſſent
ſubſecutæ, non ideò imperfectum fuiſſet, ſed ſtatim poſt primam, ſi vnica ad-
hibita fuiſſet, effectum ſuum ſortitum fuiſſet: quidni ſimiliter dicamus con-
ſecrationem Euchariſtiæ, quæ ab vno Sacerdote proferente verba perfecta fuiſ-
ſet, pluribus, ex Eccleſiæ lege & inſtitutione eadem proferentibus, perfectam
non fore, niſi cum omnes conſecratoria verba abſoluerint, dummodo morali- C
ter loquendo omnes ſimul ea proferre dici poſſint, vt per modum vnius cauſæ
agere dici queant?

V. Alter modus explicandi eſt, vt omnes quidem, independenter vnus ab
alio, conſecrare intendant, ſed intentionem ſuam omnes ad illud inſtans refe-
rant, quo Epiſcopus conſecrationis formam ſit perfecturus: tunc enim nihil re-
fert, ſiue verba proferant, antequam Epiſcopus proferat, ſiue poſt ipſum eadem
abſoluant; non enim conſecrant, niſi cum Epiſcopo, quia non intenderunt con-
ſecrare, niſi eo inſtanti quo Epiſcopus abſoluit: ſi pariter poſt Epiſcopum ea-
dem verba finiant, quia non intenderunt conſecrare, niſi eo inſtanti quo Epiſ-
copus finiuit, ideò rem iam conſecratam ipſi non conſecrant, ſed ſimul cum
Epiſcopo. Sed hic modus explicandi difficilè deffendi poteſt, neque enim in-
tentio ſola perficit Sacramẽtum, ſed intentio cum materia & forma, nec po-
teſt miniſter materiam & formam exhibens impedire effectum Sacramenti, aut
illum differre: proindeque ſi prolata non fuerint verba à Sacerdote, eo inſtanti D
quo Epiſcopus ea proferens verè conſecrauit, ipſe conſecrare cum ipſo non
potuit, qui nondum verba protulerit, ſine quibus conſecratio non perficitur: ſi
verò prius verba protulerit, quam Epiſcopus, ſtatim atque verba conſecratoria
protulerit, conſecrationem quoque perfeciſſe dicendus erit, quia effectum ſuo-
rum verborum ſuſpendere, ne inſtanti quidem potuit, ſi per ſeipſum ſeor-
ſum & ſeparatim ab alio conſecrare intendit: quod ſi intendit tantum eo caſu
celebrare cum Epiſcopo, quo caſu ſimul abſolueret verba cum eo nulla eſſet
in ea intentione difficultas, nec dubium quin concurrente fine verborum
ſuorum cum Epiſcopo, ipſe conſecraret, non concurrente autem, nihil efficer-
ret: ſed quia hic caſus rariſſimus eſt, quis putet hoc ordinatos, aut de facto in-
tendere, aut intendere debere? Ad hoc autem reſponderi poteſt, non eſſe adeò
rarum, vt ſimul moraliter loquendo, imò & Phyſicè finiant Epiſcopus, & aliquis
Sacerdotum ordinatorum, licet non Mathematicè; neque hoc neceſſum eſſe
vt ſimul conſecrent, quia nempe licet ex hypotheſi prius Mathematicè loquen-
do,

A do, finiat prolationem verborum Epiſcopus, quàm vllus Sacerdotum: is tamen qui cum eo Phyſicè vel moraliter finiet, dicetur cum eo conſecraſſe, quia nempe ſicut imperfecta prolatio, dummodo ex communi hominum exiſtimatione perfecta ſit, & ſuam habeat ſignificationem adeo vt intelligi poſſit, conficiendis Sacramentis ſufficiens eſt, vt patet in balbutientibus, & palpitantibus, ægrotantibus, &c. ita eo tempore quo nondum perfecta Mathematicè fuerit, ad conſecrationem Euchariſtiæ ſufficiet, ſi eo inſtanti à Sacerdote conſecrante ad conſecrandum referatur.

VI. Tertius modus explicandi eſt, vt ſinguli ordinati intendant conſecrare corpus Chriſti ſeorſim & per ſe, nullo habito reſpectu ad vllum inſtans, iuxtà quem modum ſi accidat, vt aliquis Presbyterorum prius finiat verba conſecratoria quàm Epiſcopus, ſolus ipſe conſecrabit, non Epiſcopus: tuncque per accidens fiet, vt qui conſecrarit, ipſe ſub vtraque ſpecie non communicet: quod B ſimiliter contingit, vbi Sacerdos poſt conſecrationem moritur, & alius ab ipſo conſecrata ſumit: quod per accidens fieri huius ſententiæ auctores, non eſſe abſurdum iudicant, cum Eccleſia hoc incommodum præcaueat, ſtatuens, vt quantum fieri poteſt, Epiſcopus moroſè verba proferat, & poſt eum alij: ſi verò Epiſcopus prior verba protulerit, nullus Presbyterorum conſecrabit, nec tamen vllus eorum peccabit, quaſi ſacrilegus conſecrationis iterator, quia nullus repetere conſecrationem intendet: nec adeò periculum iſtud proferendi perperam verba conſecratoria præcaueri debet, quàm in Sacramentis characterem conferentibus, quæ ſine periculo repeti non poſſunt, niſi adhibitâ diligentiâ, ne iam perfecta iteratò fiunt. Verùm modus iſte minus probabiliter defendi poteſt, tum quod præcauere debeat Eccleſia ſtudioſè, ne quod ex diuino iure eſt, vt conſecrans integrum Sacramentum ſumat, Epiſcopo non conſecrante, minimè obſeruetur, ad quod fugiẽdum ſatius eſſet non pati plures Epiſcopos ita concelebrantes: tum etiam quod æquale videatur eſſe ſacrilegium iterare Sacramentum Euchariſtiæ iam perfectum, & Sacramentum Baptiſmi, eo C quod vtrimque prior conſecratio tanquam inutilis vel inefficax reprehendi videretur: vnde non eſſet tolerandum in iſtâ ſimultaneâ plurium celebratione iteratæ cõſecrationis probabili periculo tot ſeſe perſonas exponere. Prima itaque explicatio facilior: altera, iuxta ſolutionem vltimo loco allatam defendi quoque probabiliter poteſt: hæc autem vltima à nobis tanquam minus probabilis exploditur.

VII. Iuxta duos itaque priores explicandi modos argumentis ſuperiùs allatis in fauorem eorum Theologorum, qui tot Eccleſiarum morem carpere ac reprehendere minus fortè prudenter audent: Reſpondendum eſt primo vnius Sacramenti vnicũ poſſe eſſe miniſtrum totalem & integrum, plures partiales, ſpeciatim autem in ordinatione ab Eccleſia inſtitui, vt plures Presbyteri cum Epiſcopo celebrent, vt vnitas Sacerdotij oſtendatur, conſenſio omnium Sacerdotum inculcetur, Presbyteratus quædam eſſe participatio ſummi Sacerdotij, D ſeu Epiſcopatus denotetur. Secundum argumentum nihil continet, quod non ex prædictis explicationibus, vel ex inferius dicendis non ſoluatur. 3. ſimiliter ex prædictis explicationibus concidit. Ad 4. reſpondetur, Chriſto non concelebraſſe Apoſtolos, quia eos efficiendo Presbyteros conſecrauit Euchariſtiam; nam dicens, *Hoc facite in meam commemorationem*, fecit Sacerdotes, adiungendo, *Hoc eſt corpus meum*, corpus ſuũ conſecrauit: at in ordinationibus noſtris alia eſt ratio, quia Presbyteri ordinãtur alia oratione ab eâ quâ Euchariſtia conſecratur, & Presbyteri ordinati ſunt, antequam ad conſecrãdum Epiſcopus accingatur: vnde & præparare ſe poſſunt de nouo conſecrati Sacerdotes, vt, cum Epiſcopo conſecrent; in omnibus autem Chriſti exemplum non ſequimur, qui cum poteſtate excellentiæ præditus eſſet, potuit non vſurpando materiam aut formam à ſe poſtea inſtitutam, eundem Sacramenti effectum operari. Vetus autem [a] Ordo Romanus de hoc ritu ſiluit, fortè quod nondum in vſu eſſet. Citata autem [b] vetuſti Pontificalis verba huic mori non officiunt, quippe cùm moneant tantum Presbyteros de nouo conſecratos, vt eodem modo ſe gerant,

[a] Vetus Ordo Rom. ſuprà.
[b] Vetuſtum Pontificale ſuprà.

TTtt iiij

ac ſi ſoli, vel principales celebrationis Miſſæ auctores, ac miniſtri eſſent, quod A non probat ipſos non eſſe Epiſcopo in eâ cooperatores, ſaltem minus principales. Tempore quoque [a] Concilij Hiſpalenſis ſecundi, fortè nec dum in more erat poſitum, vt Sacerdotes Epiſcopo concelebrarent: qui quidem etſi coram Epiſcopo tanquam ſoli, vel præcipui miniſtri, celebrare non permittantur, ne ſe quodammodo Epiſcopis præferre, vel æquare videantur; non tamen ideò ipſis cooperari in ſacro iſto miniſterio, in ſuâ conſecratione prohibentur, quod vtique minus eſt, quàm Epiſcopo præſente, conſecrationem ſuâ auctoritate attentare. Denique ad 5. reſponderi poteſt, Presbyteros Epiſcopo concelebrantes intendere poſſe & ſeorſim, atque independenter conſecrare, & dependenter ac coniunctim modis ſuprà explicatis. Quod autem Baptiſmus à duobus perfici non poſſit, admittit [b] D. Thomas: parem verò rationem negat eſſe Euchariſtiæ, ob diſparem vtriuſque inſtitutionem. Alij Baptiſmum quoque valere à pluribus collatum dicunt, ſed non debere affirmant ob Eccleſiæ prohibitionem: vtrum placuerit dicere mihi non diſplicet. Vt vt ſit autem, & quamcumque aliquis explicationem ſequatur, tutus eſt, ſi nullam ſingularem intentionem habeat, ſed tantum vniuerſalem faciendi quod inſtituit Eccleſia, & concelebrandi eo modo quo ipſa permittit, abſque eo quod ad particulares modos deſcendat, qui difficultate non carent. B

[a] Conc. Hiſpal. 2. ſuprà.
[b] D. Thomas in 4. diſt. 13. q. 1. a. 2. ad. 2.

ARTICVLVS VIII.

De cæteris ritibus ordinationis.

I. PRædictis omnibus ritibus aliqui alij adiunguntur, in quibus explicandis nulla difficultas contingit. Primò obſeruandum eſt, ordinationem peractam fauſtas ſequi acclamationes ſolitas fuiſſe. Legimus ſuprà in geſtis [c] Eradij complures, eaſque iteratas, tum Auguſtino, tum Eradio acclamationes editas fuiſſe, eaſque etiam publicis tabulis inſcriptas. C Legimus [d] apud Codinum renuntiato ab Imperatore Patriarchâ *τὴν εὐφημίαν*, *fauſtam acclamationem* vtrique fieri ſolitam: cuius formam eandem cum eâ quæ iam fit Epiſcopis recens conſecratis, diſces ex iis verbis, [e] *καὶ πάντες αὐτίκα πολυχρονίζουσι*, *& mox omnes ad multos annos acclamant*: ſed & acclamationum iſtarum emittendarum, ſeu *τὸ πολυχρόνιον* accinendi vſitatiſſimus mos apud veteres. Πολλὰ ἔτη clamabant Græci, vt ex eodem [f] Codino, [g] Luitprando, [h] Euagrio, [i] Synodo Chalcedonenſi, [k] Conſtantinopolitanâ ſub Menâ, & aliis videre eſt: *Multi anni*, ſeu *vita*, Græcum iſtud ſuâ linguâ vertentes clamabant Latini, vt ex prædictis [l] Eradij geſtis colligere eſt, necnon ex [m] Corippo acclamationes Iuſtino Imperatori factas fuſiùs deſcribente. Nec ſolum recens creatis Imperatoribus hæc acclamari ſolita erant, ſed [n] Deſpotis, [o] Conſulibus, & aliis magiſtratum ineuntibus, quibus ſicut & Imperatoribus, à quibus conſtituti eſſent, fauſta acclamabâtur: quinimò quotieſcumque Patriarcha in publicum prodiret, [p] Patriarchalium domeſticorum munus erat dicere, *εἰς πολλὰ ἔτη δέσποτα*, *ad multos annos Domine*: quoties [q] D pariter Imperatores vel Pontifices templum ingrederentur, primi Diaconorum officium erat *μετὰ τὴν εἴσοδον εὐφημία τῶν βασιλέων, καὶ ἀρχιερέων*, *poſt ingreſſum Imperatoribus & Pontificibus bene apprecari*. Ad concionantes [r] quoque eædem acclamationes tranſierunt, quæ iam abolitæ, in ſolis ferè conſecrationibus Antiſtitum tam apud Græcos, quàm Latinos retentæ ſunt: nam in ordinatione Epiſcopi obſeruat [ſ] Euchologium, nonniſi *τῆς συνήθους εὐφημίας πληρωθείσης*, *conſueta acclamatione, ſeu adprecatione peracta*, Epiſcopos ſimul cum recens conſecrato Antiſtite thronum Epiſcopalem conſcendere: conſuetæ autem acclamationes eæ ſunt, quas vſitatas fuiſſe oſtendimus, quibus congruit vox [t] *εὐφημία*, quæ fauſtam acclamationem, bonamque ominationem, quali magiſtratum ineuntes proſequi ſolemus, ſignificat. [u] Pontificale verò Romanum hunc ritum iis verbis perſtringit, *conſecratus verò accedit ad cornu Epiſtolæ altaris, & ibidem cum Mitrâ, & baculo*

[c] Auguſt in geſtis Eradij.
[d] Codinus cap. 20. num. 6. & 9.
[e] Ibid. num. 5.
[f] Codinus cap. 6 num. 13. cap. 7. num. 2. & alibi paſſim.
[g] Luitprãdus in legat. ſua Conſtãtinop.
[h] Euagr. lib. 2. cap. 17.
[i] Synodus Chalc. act. 7.
[k] Synodus Conſtãtinop. ſub Mena paſſim.
[l] Aug. ſuprà.
[m] Corippus lib. 1. & lib. 2. de laudib. Iuſtini.
[n] Codinus cap. 18.
[o] Plinius in Panegyr.
[p] Citrius in reſponſis.
[q] Idem ibid.
[r] Vide Chryſoſt. in pluribus homiliis. Auguſt. lib. 4. de doctrina Chriſtiana cap. 26. & ſæpè in homil.
[ſ] Euchol. in ordinat. Epiſcopi.
[t] Vide apud Suidam.
[u] Pont. Rom. de conſecrat. electi.

Digitized by Google

A *& baculo genuflexus, verſus ad conſecratorem cantando dicit, ad multos annos; deinde accedens ante medium altaris, vbi iterum vt prius genuflexus, dicit altius cantando, ad multos annos; tunc conſecrator recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis, & ſimiliter faciunt adſiſtentes Epiſcopi, &c.* Circà quem Latinorum ritum nota, non recens conſecrato, ſed conſecratori à conſecrato, Polychroniū accini, cum [a] antiquitus vtrique à præſentibus acclamaretur, quod & Græci, ni fallor, obſeruant: in conſecratione autem [b] Summi Pontificis ſecus obſeruari, nam non ſolum in Summum Pontificem coronato, vel in Epiſcopum conſecrato, ſed etiam in Preſbyterum ordinato, *multos annos* vſitata ſuperiùs formula conſecrator, vel ordinator Epiſcopus adprecari ſolet.

[a] Vide Aug. in geſtis Eradij.
[b] Sacrarum Cerem. lib. 1. à Marcello Corcyr. Epiſcopo ſect. 2. cap 1. 2. & 3.

II. Secundò obſeruandum poſt ordinationem ſacros Hymnos cani ſæpius ſolitos: ſic enim legimus in geſtis [c] Metenſium Epiſcoporum, Epiſcopo in ſede conſtituto, ſacros Hymnos, & gratiarum actiones cani cœpiſſe: memini quoque
B in electione [d] S. Godefridi Ambianenſis, [e] S. Anſelmi Cantuarienſis, & pluribus Epiſcoporum inſtitutionibus legiſſe me Hymnum iſtum *Te Deum laudamus* olim cantatum: quem poſt peractam Richardi ſecundi in Angliæ Regem conſecrationem ſimiliter decantatum refert Thomas [f] VValſingham: quem ſtatim peractâ conſecratione Epiſcopi cantari iubet [g] Pontificale Romanum; quem denique, non ſolū dum Epiſcopi cōſecrantur, ſed quotieſcumque diuina aliqua in nos beneficia deuenerint, ex veteri conſuetudine Eccleſia canit. Sacerdotiū verò omniū, quæ à Dei liberalitate nobis conceſſa ſunt, maximum, & diuiniſſimum beneficium eſt: ſeu vt loquitur [h] Nazianzenus *μέγιστον τῶν ἡμετέρων, καὶ τιμιώτατον, omnium quæ apud nos ſunt maximum, ac præſtantiſſimum.* Quàm enim excelſum ſit, quàm vtile, quam ſtupendum homines hominibus præfectos eſſe, qui diuinam eos voluntatem edoceant, peccata remittant, cælum aperiant, amiſſæ diuinæ gratiæ reſtituant, cœleſtem ab iis vltionem auertant, ſuper-cœleſti pane reficiant, ſpiritalibus Sacramentis confirment, ac roborent, nemo pro dignitate rei ſatis æſtimare poteſt, aut pro deriuato ad vnumquemque fructu gratu-
C lari. Vnde conſtituto Sacerdore, quantum vnicuique gaudium ineſſe debeat, quanta omnium debeat eſſe ſacra tripudiatio, quanti applauſus, quàm apprimè ſingulos religioſa in Hymnis & Canticis ſpiritualibus iubilatio deceat, ſatis pro rei magnitudine eloqui non poſſumus.

[c] Geſta Metenſ. Epiſcop.
[d] Vitæ S. Godefridi Ambian. lib. 1. cap. 3. apud Sur 8 Nouemb.
[e] Malmeſbur. de geſtis Pontif. Angl. lib. 1.
[f] Thomas VValſinghā in Richar 2.
[g] Pontificale Rom. in conſecrat. electi.
[h] Nazianz. orat. 1.

III. Tertiò ſolebant etiam poſt peractam conſecrationem ſiue ab ordinatoribus, ſiue ab ordinatis ſacra ad populum haberi concio; quod cùm [i] ſuprà vbi de celebritate diei ordinationis ageremus, fuſiùs comprobauerimus, ſufficiat hîc adnotaſſe, ritum iſtum in [k] Conſtitutionibus Apoſtolicis expreſsè adnotatum fuiſſe: nam vbi conſecrationem Epiſcoporum deſcripſerunt, & ſalutatione Eccleſiæ ab ordinato concluſam oſtenderunt, in fine hæc verba ſubiungūt, *καὶ μετὰ τὴν προσφώνησιν προσλαλησάτω τῷ λαῷ λόγους παρακλήσεως, καὶ πληρώσαντος αὐτοῦ τὸν τῆς διδασκαλίας λόγον, & poſt ſalutationem alloquantur populum ſermone hortatorio; quo ſermone habito ad docendum, &c.* Quem proinde antiquum morem renouare
D volens Synodus [l] Mediolanenſis 4. ſtatuit, vt iis diebus quibus ſacras Ordinationes ſolemnes Epiſcopi habebunt, *ſacra paſtorali concione aut ſermone intra Miſſarum ſolemnia fideles ſibi commiſſos paſcere nullo modo omittant.*

[i] Vide ſuprà, vbi de celebritate diei ordinat.
[k] Conſtitut. Apoſt. lib. 8. cap. 5.
[l] Synodus 4. Mediol. tit. quæ pertinēt ad ſanctiſſimum Miſſæ ſacrif. & diuina Off. §. cum præterea, iuncto præcedētibus.

IV. Quartò, in Veteri Ordine [m] Romano hæc ſubduntur, 1. vt munera quædam ad vſum Eccleſiaſticum iis à Summo Pontifice donentur, quos ipſe conſecrauit, cuius rei exemplum habemus in ſancto VVillibrordo, qui à Sergio Pontifice ordinatus, veſtimentis eius indutus, & donis ditatus dicitur, à vitæ [n] ipſius conſcriptore Alcuino, & in aliis pleriſque. Alterum, vt ab earum regionum Clericis, ac populis reducerentur, apud quo ordinum ſuſceptorum functiones obituri erant, iam tum ſcilicet pro paſtoribus, ſpiritalibus ducibus, ac pædagogis eos agnoſcentibus populis, qui ipſis præficiendi, vel pro ipſis ſacrificaturi eſſent, iam tum in Eccleſiarum ſuarum ſpiritualibus nuptiis ſacra tripudiatione geſtientibus, & de eorum honore gaudentibus, quos teſtimonio ſuo ad Eccleſiaſticam dignitatem promouerant. Aderant & reliqui Clerici tanquam paranymphi, fraternæ dignitati non inuidentes, ſed de ſocietate bono-

[m] Vetus Ordo Rom. qualiter in Rom. Eccl. ſacri Ordines fiant.
[n] Vita S. VVillibrordi cap. 7. apud Sur. 7. Nouembris.
Vetus Ordo ſuprà.

Digitized by Google

rum, ſibi, & Eccleſiæ gratulantes; quis non ad conciliandam apud populum or- A
dinatis venerationem, fouendam inter omnes Eccleſiaſticam charitatem, commonendos dignitatis ſuæ, & officij ordinatos ipſos, hunc morem voluiſſe arbitretur? proderat & ad ſuſcepti ordinis maieſtatem extollendam tantus in deducendis, qui ordinati eſſent ad aliquem ſacrum ordinem, apparatus. Vidiſſes[a] ex eodem Ordine Romano vnicuique Sacerdotum recens ordinatorum triginta candelabra cum thuribulis præire, vt quemadmodum olim Regibus[b] Perſis, poſteaque[c] Romanis Imperatoribus, ac[d] Conſtantinopolitanis, iiſve[e] quos ſibi ſuppares ſibi eſſe vellent: itemque[f] Patriarchis, & quibuſdam Metropolitanis, Cypri ſcilicet & Bulgariæ, ignis ſeu lampas proferri ſolebat, ità & Clericis de nouo ordinatis maiorem[g] regiâ dignitatem obtinentibus, Epiſcopaliſque poteſtatis pro ſuo modulo participibus effectis idem honor tribueretur; quibus etiam conceſſum, vt qui olim Regi Indiæ honor tributus dicitur[h] à Curtio, vt thuribula eum præcederent, idem quoque de nouo ordinatis tribueretur: hinc & bonum exemplum omnibus præbere, bonumque ſui odorem ſpar- B
gere ordinati admonebantur: neue[i] ſub modio lucernam occultarent, aut latere quærerent, qui ſuper[k] Eccleſiæ candelabrum poſiti eſſent, ſed[l] vt lucerent omnibus qui in domo ſunt: eniti proinde debere hoc ſymbolo docebantur, vt non ex iactantia, ſed ex veritate Apoſtolicum illud vſurparent,[m] *Chriſti bonus odor ſumus in omni loco.*

V. Spectemus iam cætera, quantæ venerationis indicia erga ſacros Ordines, quot & quanta ad virtutem incitamenta, quæ[n] ſequuntur. Deducebant ordinatum Sacerdotem cæteri virtutis eius admiratores, & laudatores,[o] *procedens & ſubſequens populus canebat ei laudem*, vt vel[p] Dauidis triumphum, cui mulieres ob deuictum Goliath pæana canebant, vel[q] Salomonis diademate decorati, quo coronauit eum mater ſua Eccleſia, gloriam, vel Chriſti[r] Hieroſolymam cum puerorum exultatione, & cantu ingredientis ſpeciem præferret; quibus ſcilicet potius eum quam ouantibus, vel triumphantibus Romanis ob dignitatis ipſius comparo ſanctitatē. Arguebat inſitam populis Sacerdotij venera- C
tionem iſte comitatus, grauitatem addebat ordinato, & auctoritatem conferebat: prouocabant enim eum tot panegyres, tot in laudem ipſius compoſita cantica, ne populi expectationem fruſtraretur, & aliquam honori ſuam maculam inuri ſineret, ſed vt talis eſſe niteretur, qualis prædicabatur. Quod ſi vicos & plateas pertranſire ipſi neceſſum eſſet, ſpectaſſes periſtromatis, velis ac pannis omnia ornata potius, quàm tecta: iubet enim Vetus Ordo citatus,[ſ] *vt plateæ ciuitatis, per quas tranſituri ſunt* ordinati, *coronentur palliis, & cum tanta gloria ad ſtatutos titulos deducantur proprios Sacerdotes:* vnde quod in ſupplicationis die ad triumphum Imperatorum indicto olim ſeruabatur, hoc pariter die iſto quo ordinabantur Sacerdotes ſeruatum agnoſcimus,[t] *ἅπας πέπλος τὰς ἀγυιὰς κατηγλάιζε χρυσοϋφής τε καὶ ἁλιπόρφυρος, οὐδὲ τὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων ἀπῆν ἐκεῖθεν εἰκάσματα, ὁπόσα ἱστουργικὴ ἐπὶ πέπλοις ἐνετυπώσατο, omnis peplus vicos illuſtrabat, auro textus & purpurâ prætextus, neque aberant inde Chriſti & ſanctorum imagines quas manus textorum in ſuppellectile acu pinxerat*: tot ornamenta vicorum ac platæarum tanquam ſym- D
bola parabantur earum virtutum ac diuinorum donorum, quæ vniuſcuiuſque Sacerdotis conſecrati animam ornare, ac decorare debebant.

VI. Quod ſi in ipſum ordinatum conieciſſes oculos, equo[u] candido vehebatur, equo quidem vt cæteris emineret: albo, vt innocentiæ & vitæ candoris admoneretur. Sed & equo albo vehi, equis candidis trahi, triumphantibus in more poſitum fuit. Patriarcham Conſtantinopolitanum poſt renuntiationem ſuam ad Patriarcham conſecrandum prodeuntem, equo inſidentem, qui albo ſtratorio tectus ſit nobis deſcripſit[x] Phranſes, cuius etiam equum tectum operimento, *ἐκ πανίου λευκοῦ μέχρι τῆς κεφαλῆς, ex candido panno vſque ad caput*, depinxit[y] Codinus. Refert quoque Durandus[z] Epiſcopos in die ſuæ conſecrationis equis albis pannis coopertis inſidentes in publicum procedere ſolere, repræſentantes illud quod legitur in Apocalypſi,[a] *exercitus qui ſunt in cælo ſequuntur illum in equis albis.* Ad propoſitum quoque facit decretum ſeu Donatio Conſtantini apud[b] Balſamonem

a Vetus Ordo Rom. ſuprà.
b Xenophon lib. 8. & Ammian. lib. 23.
c Herodianus lib. 1. & alij.
d Corippus lib. 2. & Codinus cap. 6. num 77.
e Herodianus lib. cit. Iuſtin. nouell. 42.
f Balſamon in Meletio fusè lib. 7. iuris Græcorum
g Chryſoſt. homil. 83 in Math. & alij alibi.
h Curt. lib. 8.
i Matth. 5. Marci 4. Lucæ 11.
k Math. 5. Marci 14. Lucæ 8. & 11.
l Matth. 5. cit.
m 2. ad Cor. 2.
n Legatur Vetus Ordo Romanus ſuprà.
o Ibidem.
p 1. Reg. 18.
q Cant. 3.
r Matth. 21. Marci 11. Lucæ 19.
ſ Vetus Ordo ſuprà.
t Nicetas Chonſiates.
u Ibid homil. lib 1. Iliad, verſ. 438. Ouid. lib. de arte. Tibull. lib. 1. eleg. 7. Propert. lib. 4. eleg 1. Claudianus panegyr. Honorij 6 cõſul. & 2. de laudibus Stiliconis & 3. Seruius ad lib. 4. Æneid. Plutarc. in Camillo, Liuius 1. decade lib. 5. & alij paſſim.
x Phranſes lib. 3. chron. cap. 19.
y Codin. cap. 20 num 10.
z Durãdus in rationali diuin. offic. lib. 1. cap. 8.
a Apocal. 19.
b Donatio Conſtantini apud Balſam. in Nomocan. tit. 8. cap. 1.

A Balſamonem, in quâ hæc habentur, *θεσπίζομεν καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ Κληρικοὶ τῆς ἁγίας Ῥωμαίων Ἐκκλησίας καβαλικεύωσιν ἄλογα κεκοσμημένα διὰ ὀθονίων λευκῶν*, *hoc quoque decernimus, vt Clerici ſanctæ Romanorum Eccleſiæ equitent equos albis linteis ornatos.*

VII. Albi igitur ſeu niuei coloris equo, in Eccleſiâ Romanâ, ex veteri more, deducebatur ordinatus Sacerdos ab ingenti populi geſtientis multitudine. Vbi autem domum deductus fuerat, Clerum viciſſim ac populũ, non ſumptuoſo, ſed à charitate dicto conuiuio excipiebat. Vſum iſtum conuiuiorum, in electionibus & ordinationibus ſacris primum probatum, deinde reprehenſum ex prædictis [a] ſuperiori parte meminiſſe poſſumus. Placent vſitata iſta apud antiquos celebrata conuiuia quibus *ἀγάπη* nomen, quod eſt *dilectio*, reſque ipſa conueniebat: *quantiſcumque ſumptibus*, vt loquitur [b] Tertullianus, huiuſmodi conuiuiũ *conſtet, lucrum, eſt pietatis nomine facere ſumptum. Siquidem inopes quoſque refrigerio iſto iuuabant, non qua paraſiti affectant ad gloriam ſimulandæ libertatis, ſub auctoramento ventris*

B *inter contumelias ſaginandi, ſed qua penes Deum maior eſt contemplatio mediocrium. Iam ſi honeſta erat cauſa conuiuij, reliquum ordinem diſciplinæ æſtimate qui fuerit de religionis officio: nihil vilitatis, nihil immodeſtiæ admittebat: non prius decumbebatur, quam oratio ad Deum præguſtaretur: edebatur, quantum eſurientes cupiebant, bibebatur, quantum pudicis erat vtile: ità ſaturabantur, vt qui meminiſſent diu noctuque adorandum ſibi Deum eſſe: ita fabulabantur, vt qui ſcirent Dominum audire: poſt aquam manualem, vt quiſque de Scripturis ſanctis, vel de proprio ingenio poterat, prouocabatur in medium Deo canere; hinc probabatur quomodo bibiſſet: æquè oratio conuiuium dirimebat; inde diſcedebatur, non in cateruas cæſionum, neque in claſſes diſcurſationum, nec in eruptiones laſciuiarum, ſed ad eandem curam modeſtiæ & pudicitiæ, vt qui non tam carnales epulas epulati fuiſſent, quam diſciplinam.* Hæc antiquorum conuiuiorum inter fideles à probato auctore, ad verbum ferè deſcriptio, quam exhibitis à Sacerdote recens ordinato quadraſſe, & cauſæ ob quam exhiberetur ſanctitas, & diei religio, & Sacerdotum tunc temporis pietas, fidelium modeſtia, & diſciplinæ, quod nõdum extinctum erat, ſtudium facilè mihi perſuadent.

C VIII. Fruſtra hic adderem vſitatas à recens conſecratis Epiſcopis ac Metropòlitanis ad Palatium Imperatorum ſeſe conferentibus, magnificas magis quam pias pro Imperatore, & ſubiectâ plebe recitari ſolitas preces, quarum meminit [c] Codinus, formam verò integram inter alia quæ de nouo conſecratis mandantur, refert [d] Leunclauius. Fruſtra alia eiuſdem notæ ad ordinationis ritum illuſtrandum, à nobis adducerentur, cum ad inthronizationem, ſeu inſtillationem (vt vocant) potius referantur, quæ alio loco à nobis tractabuntur. Sed iam ad finem peruenit oratio, niſi quod ad complementum totius iſtius diſputationis, quædam coronidis loco de Tonſuræ Clericalis conferendæ ritu, adnectere neceſſarium cenſuimus.

[a] Sup. parte ſect. 7. cap. 2. art. 2. §. 2. & art. 6. §. 2.

[b] Tertullian. apologet. cap. 39.

[c] Codinus cap 20. nu. 30.

[d] Leunclauius iuris Græco-Rom. lib. 6. ſeu reſponſorum 2.

D

APPENDIX AD HANC SECTIONEM DE TONSVRÆ CLERICALIS CONFERENDÆ RITV.

ARTICVLVS I.

De Clerico Eccleſiaſticâ veſte induendo.

I. EXPLICATIS ordinationum ritibus, ſolemnis quoque cooptandi aliquem in Clericorum numerum ceremonia debet expendi, circa quam quatuor obſeruanda videntur. Primum, veſtitio, ſeu Clerici faciendi in Eccleſiaſticâ veſte coram Epiſcopo, conſiſtentia, atque oblatio: alterum, attonſio capillitij: tertium, profeſſio Clericalis vitæ in ore & vultibus omnium emittenda: quartum, impoſitio ſuperpelliceì ab Antiſtite facienda: quibus ceremo-

niis ſimillimæ olim fuerunt eæ, quibus milites militaribus ordinibus initiabantur: neque enim probatos eos eſſe ſufficiebat, niſi [a] poſteà habitum militarem aſſumerent, ſeu cingulum militare induerent, in numeros militum referentur; charactere militari inſignirentur, & Sacramentum militare emitterent; idem inaugurandi Clerici ſunt ritus, vt & probati Clericali catalogo inſcribantur, & habitum Clericalem aſſumant, & Clericali Tonſurâ ſeu charactere inſigniantur, & profeſſionem ſtatus Clericalis emittant.

II. Primum ergo debent Clerici habitum Clericalem induere antequam ad Tonſuram recipiendam accedant. Oſtendimus ſuperiori [b] huius operis parte quorundam Conciliorum conſtitutionibus cautum eſſe, vt, non tantum eodem die, quo in Clericos referendi ſunt, habitum Clericalem ferre incipiant, verùm etiam quibuſdam ante Clericatus ſuſceptionem diebus. Quod in vſu antiquitus fuiſſe nequaquam cenſuerim: nam nonniſi publicè in omnium oculis quemquam habitum Eccleſiaſticum ſuſcepiſſe, eo quo in Clericum attondendus eſſet momento, multa mihi perſuadent. Primum, quia non videtur habitus Eccleſiaſticus vnicuique proprio arbitrio ſuſcipiẽdus, qui ſcilicet & eſt, & olim habebatur, *habitus ſacri nominis*, *Clericæ religionis veſtis*, & profeſſionis Clericalis ſignum: non ergo, niſi ſpectante Epiſcopo & imperante in ipſo Clericalis profeſſionis momẽto videtur vllus ipſo antiquitus indutus fuiſſe. 2. quia hic ritus [c] depoſitionis ſeu degradationis Clerici inſtitutus olim eſt, vt quæ in Clericatus, vel ordinis ſuſceptione, dignitatis collocatæ, ſuſcipiebantur inſignia, ea in degradatione abiicerentur & deponerentur: [d] atqui legimus in degradatione Clericorum hunc ritum obſeruatum, vt Clerici degradandi vel à Pontifice, vel ab eius miniſtris veſte Clericali exuantur: ergo & ordinandos probabile eſt, ab eodem Pontifice, vel eius miniſtris clericâ veſte indutos fuiſſe. 3. quia [e] oratio quam ſuprà promouendos ad Clericalem Tonſuram recitat Pontifex, videtur indicare eos recens Clericali veſte indutos fuiſſe, quæ nempe immutatos eos, & innouatos exterius ſignificat, & vt fructuoſa ſit atque vtilis iſta immutatio, vel bene auguratur, vel impetrare conatur. 4. quia S. Germanus in ipſius vita à Conſtantio Preſbytero conſcriptâ, ab Amatore Antiſſiodorenſi Epiſcopo, & in Clericum attonſus, & habitu clericali indutus continenti orationis filo dicitur. [f] *Ipſe verò*, de Amatore loquens inquit, *glomeratâ ſecum turbâ Clericorum atque nobilium, iniiciens manus Germanum apprehendit, & inuocato nomine Domini; cæſariem eius capiti detrahens, habitu religionis, reiectis ſæcularibus ornamentis cum promotionis honore induit.* Scio habitum religionis hic poſſe intelligi ſuperpelliceũ, ſeu lineam tunicam Clericalis profeſſionis, ſed & quemlibet habitum Clericalem eo nomine hîc denotari, tum nomen ipſum oſtendit, tum etiam quæ ſubduntur de reiectis ſæcularibus ornamentis: quæ quidem demonſtrant eum habitum, qui ſæculari ſucceſſiſſet, ab Amatore Epiſcopo Germano impoſitum fuiſſe, cum in Clericum attonſus eſt. Plura alia ſimilia habentur in vitis ſanctorum Patrum, quæ vel ab Epiſcopo, vel certè ab Archidiacono, aut alio Clerico non vltimæ notæ Clericum faciendum clericali veſte in Epiſcopi præſentiâ indui demonſtrent, & ſic indutum ſacris vultibus præſentari. Plura alia exempla SS. Trudonis, Tharaſij, & aliorum, qui in Clericatus ſuſceptione, veſtes mutauerunt, [g] infrà proponemus.

III. Vt vt ſit verò, ſiue Clerici ab ipſo Epiſcopo veſtem clericalem ſibi impoſitam receperint, ſiue ab Epiſcopi Officialibus ac miniſtris, ipſo præſente induti fuerint, ſiue domi abſque vllâ ſolemnitate eam ipſi induerint, proprio certè nutu atque arbitrio eam induere, ſine Epiſcopi licentiâ, numquam ipſis licuit, ſicut nec inſignia dignitatis, propriâ auctoritate à quoquam aſſumi potuerunt, ſed ſolum eius permiſſu, cuius eſt dignitatem conferre: quare ſicut olim, teſte [h] Olympiodoro apud Photium, nemini Athenis licebat pallium pro arbitrio geſtare, ᾧ μὴ ἡ τῶν σοφιστῶν γνώμη ἐπέτρεψε, καὶ αἱ κατὰ τοὺς σοφιστικοὺς νόμους τελεταὶ ἐβεβαίουν τὸ ἀξίωμα, *niſi ſophiſtarum ſuffragio eius geſtatio illi conceſſa foret, dignitaſque iſta ſophiſtarum legum ritibus eſſet confirmata.* Ita nemini Eccleſiaſticum habitum aſſumere licet niſi ad Clericatum probato, vel cui Epiſcopus eius geſtationem conceſſerit,

[a] l. Titius, l. quod dicitur, & l. penult. ff. de teſta milit. l. neminẽ, C. de re militari, & l. milites. ff. ex quibus cauſis maiores 25. annis, in integrum reſtituan. & alibi paſſim.
[b] Super. parte ſect. 2. cap. 3. § 8. num. 33 & cap. 4 §. 3. num. 6.
[c] Collige ex Conc. Tolet. 4. cit. & aliis pluribus.
[d] Vide ritum degradat. in veteribus & recent. Pontifical.
[e] Pont. Rom. de Clerico faciendo.
[f] Vitæ S. Germani Antiſſiod cap. 4. apud Sur. 31. Iulij.
[g] Vide infrà.
[h] Olympiod. in Biblioth. Photij.

A conceſſerit, ſeu qui vſitato cuiuſcũque regionis ritu eũ ſumpſerit. Vnde neſcio quã frõte aliqui ſeruos ſuos ac famulos Eccleſiaſtico habitu induãt, qui maiori debet eſſe venerationi, quàm vt vilibus mancipiis geſtandus exponatur. Quia verò ritus Philoſophici pallij primùm alicui concedendi meminimus, obiter ex eodem Olympiodoro, cui etiam fidem [a] Gregorius Nazianzenus, [b] Eunapius, & alij adſtruunt, obſeruare non iniucundum fortè erit, pallium hac ceremoniâ Athenis olim indui ſolitum fuiſſe. Ducebantur ad publicum balneum à ſcholaſticorum turba, qui pallio ſumendo apti iudicati fuiſſent, poſtque longam moram multamque contentionem, cum eorum aliqui ad lauandum eum excitarent, alij lauare prohiberent, in cellam calidam inducebatur, ibique abluebatur; ac poſtquam ſe abluiſſet pallij dignitatem accipiebat; atque exinde cum pallio, celebri, & honorificâ ſtipatus pompâ, decretis luculentis ſumptibus in ſcholarum Antiſtites, quos *ἀκρωμίτας* vocant, digrediebatur. Qui ſanè ritus ſi B ad Clericos noſtros referatur, oſtendit non ſine luctâ carnis ac ſpiritus veſtem clericalem aſſumi; non tamen illotis, vt aiunt, manibus, ſed abſterſis aquâ calidâ prauis, ac terreſtribus cupiditatibus, lachrymarum ſcilicet feruore expiatis, cuiquam Philoſophi, id eſt Clerici auſteriorẽm vitam profitentis habitum eſſe induendum: qui verò ablutus, & lotus veſtem iſtam induerit, eum iure mereri, vt ſolemni pompâ excipiatur, & dignâ Clerico veneratione colatur.

[a] Nazianz. orat. 20. in laudem Baſilij poſt initiũ.
[b] Eunap. initio par que ſ. & alij.

IV. Miratus ſum certè aliquando, cur Monaſticam veſtem à Sacerdote Monachus vel Monialis reciperet, Clericalem veſtem per ſeipſum aliquis indueret. Miratus ſum [c] Dionyſium in Monacho faciendo expreſsè ritum iſtum adnotaſſe, quod nempe ab Epiſcopo omni veſte indutus aliâ exuatur, cùm in Clerico ordinando nihil tale præſcribat. Miratus ſum in [d] Euchologio Græcorum tam crebras Monachorum ſolemnes veſtitiones, diuerſoſque ordines ſedulò adnotatos: primum, *εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα, ad inſtituendum nouitium raſam ferentem:* alterum, *τὸ μικροῦ σχήματος ἤτοι τοῦ μανδύου, tribuendi parui habitus ſeu mandyi:* tertium, *τοῦ μεγάλου σχήματος, magni & Angelici habitus:* cùm de Clerico veſtiendo C nihil in eodem Euchologio minutatim præcipiatur; ſed ſolùm [e] in ordinatione Lectoris adnotetur, vt ſi *κοσμικὸς*, ſeu *ſæcularis* fuerit, *μετὰ ἱματίου ἀσκεπὴς, cum veſte diſcoopertus*, ſeu ſine pileo coram Pontifice offeratur, ſi verò ſit Monachus, *μετὰ μανδύου, cum mandyo ſeu pallio*, ſe ſiſtat. [f] Similiter in ordinatione Subdiaconi præſcribitur, vt ſæcularis ad hunc gradum promouendus, *μετὰ φαιλονίου cum penula*, Monachus, *μετὰ μανδύου cum pallio* compareat: hicque pallium, ille penulam exuat, vt *στιχάριον* veſtis certum genus, quod Dalmaticam ſtrictam dicere poſſis, vterque ab Epiſcopo iuſſus induat. Hæc, inquam, omnia cùm attentè apud me, non ſine ratione ab Eccleſia ſtatuta atque obſeruata cogitaui, plura tandem mihi occurrerunt, quæ vel admirationem meam ſuſtulerunt, vel minuerunt.

[c] Dionyſ. Eccleſ. hier. cap. 6.
[d] Euchol. Græcorum titulis hic expreſſis.
[e] Idem in ordinatione clerici.
[f] Idem in ordin. Subdiac.

V. Primùm enim non vſquequaque neceſſarium fuiſſe ad profeſſionem Monaſticam, vel ſolemnem Monachi, aut Monachæ conſecrationem, vt Epiſcopus Monachum vel Monacham ſacram induat veſtem: neque id aliquãdo adeò reli- D gioſè obſeruatum, quin vel ab altari nonnunquam veſtem religioſam Monachus, aut Monacha acciperet, vel à miniſtris Epiſcopi indueretur, pluribus [g] Canonibus compertum habui. Similiter quoque olim ab Epiſcopo ſacram veſtem Clericos accepiſſe, vel certè ab eius Officialibus ac miniſtris, ex dictis facilè mihi perſuadeo: vnde ſublatâ illâ circa Clericorum ac Monachorum veſtitionem diuerſitate, ratio omnis admirandi, quæ nonniſi ex eâ oriebatur, euaneſcit. Neque hac in re diuerſitatem olim fuiſſe, neceſſariò conuincit Dionyſius. 1. enim in Monachorum inſtitutione quædam communia etiam Clericorum ordinationi exactè ipſe percenſuit, quæ in Clericorum ordinatione prætermiſerat, vt de ſacræ Euchariſtiæ participatione ſuperiùs docuimus. 2. cùm de ſolis hierarchicis ordinibus præſertim diſſeruerit, non opus erat Dionyſium veſtis ſæcularis abiiciendæ & Eccleſiaſticæ induendæ meminiſſe. 3. nec Clerici, vtpotè communem vitam degentes ipſius tempore ſolliciti erant mutationis veſtium, quibus ab Ethnicis deprehendi, & Chriſtianæ vitæ horrorem fortè iniicere potuiſſent; [h] fiebant omnia omnibus vt omnes facerent

[g] c. viduas, & c. viduitatis, 17. q. 1. c. ſinali 20. q. 1. c. 1. q. ſeq. c. proclivis, & c. præſens, q. 3.
[h] 1. Cor. 9.

ſaluos: Monachos autem mundo renuntiantes, ornatas veſtes abiicere, atratas A atque lugubres aſſumere, vel ab initio decebat, nam nec iis dignoſci poterant, quibus miſeri ſordidique homines ſimiliter induebantur, & cum homines fugerent, parum curabant ſi ab illis fugerentur.

VI. Sed eſto maiori vel à multis & fortè prioribus ſæculis, Monaſticus habitus ſolemnitate indutus fuerit, quam Clericalis, non ideò tamen hic minori quam ille in pretio fuit. Ideò verò hæc in Monaſtico habitu induendo ſeruata ſolemnitas, non in Eccleſiaſtico (ſi videlicet ſuperpelliceum exceperis, quod nonniſi cum aliquâ ſolemnitate defertur) quia nempe cùm Monaſtica[a] conſecratio, quæ in abſtractione & ſeparatione ab hominum commercio, atque in renunciatione pomparum huius ſæculi conſiſtit, exutis ſæcularibus veſtibus nouiſque impoſitis ad viuum repræſentetur, totaque eius ſignificatio vel potiſſima in eo ritu conſiſtat, vt ſcilicet[b] expolíantes Monachi veterem hominem cum actibus ſuis, & induentes nouum in nouitate vitæ ambulare videantur: ideò Monaſticæ conſecrationis perfectorem Epiſcopum decet Monachum veſtem B ſolemniter induere, vt ipſis nouæ vitæ auctor appareat. *E contra verò*, quia Clericalis promotio in ea veſtis, laicæ depoſitione & Eccleſiaſticæ aſſumptione non conſiſtit, ſed aſſumptio iſta veſtis Clericalis diſpoſitionem dumtaxat ad ſtatum Eccleſiaſticum neceſſariam ſignificat, vt prius Sacerdotales Clerici exiſtant, quam Sacerdotum catalogo inſerantur, & prius ſæculares curas mundique ornamenta ac delectamenta abiiciant, quàm in Clericorum numerum referantur: diſpoſitionem autem illam ab vnoquoque ordinandorum cum diuina gratia procurari oporteat: hinc fit vt ordinandus ſibimet veſtem Clericalem ex Eccleſiaſtico more congruenter imponat, quem ſuperpelliceo poſteà, ſeu diuinæ ac Sacerdotalis gratiæ claritate Epiſcopus perficit. Deinde cùm Monachus corporali exercitationi, ſeu exteriori mortificationi maximè ſit addictus, in eoque præſertim exerceatur, vt exteriores ſæculi illecebras fugiat, ideò ſolemni ritu, & mundanum habitum exuit, & Monaſticum ab Epiſcopo aſſumit, à quo viuendi regulam diſcit. Clericus è contrà pietatis operibus totus addi- C ctus, quam corporali exercitationi opponit[c] Apoſtolus, vt circumciſum ſe in[d] Chriſto Circumciſione non manufactâ in expoliatione corporis & carnis oſtendat, nec tam exterioris mortificationis quàm interioris curam habere declaret, non debuit tantum de veſtibus exterioribus ſolemniter abiiciendis aut induendis curare, quantum Monachus, nec ab Epiſcopo veſtiendus fuit, quantumuis Monachus indueretur.

[a] Vide Dionyſium ſuprà.
[b] ad Coloſſ. 3.
[c] 1. ad Tim. 4.
[d] ad Coloſſ. 2.

VII. Mutatio tamen iſta veſtis, æquè in Clerico ac in Monacho vitæ nouitatem neceſſariam indicat; de ea ergò ita diſſerit Dionyſius,[e] ἡ δὲ τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀποβολὴ, καὶ τῆς ἑτέρας λῆψις, τὴν ἀπὸ μέσης ἱερᾶς ζωῆς, ἐπὶ τὴν τελειοτέραν μετάταξιν ἐμφαίνει. καθάπερ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας, ἡ τῆς ἐσθῆτος ἄμειψις ἐδήλου τὴν ἀπὸ καθαιρομένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ φωτιστικὴν ἕξιν ἀναγωγήν. *Prioris verò veſtis detractio, & alterius inductio ſignificat à mediâ ſanctâ vitâ ad perfectiorem traductionem quemadmodum in diuina regeneratione veſtis mutatio ſignificat traductionem à vita purgante ad contemplatricem ſeu illuminatricem.* Meminerint ergo Clerici, ſibi cum veſte ſæ- D culari, ſæculares quoque curas abiiciendas eſſe. Meminerint, vt Maximum [illegible] Palatino Clericum factum imitentur, qui teſte[f] Sidonio, ſtatimatque Clericatus onus ipſi impactum eſt, *multum ab antiquo diſsimilis inceſſu: habitus viro, gradus, pudor, color, ſermo religioſus fuit*. Imitandi nobis ſunt hiſtriones, comediarumque vel tragediarum actores, qui cum veſte mores, geſtus, perſonamque veſti congruam induũt. Veſtis Clerici venerationi habenda eſt, quæ *habitus religionis dicta eſt*, à Conſtantio ſuprà in vitâ[g] S. Germani, necnon in[h] Pontificali Romano: dicta & à[i] Saluiano *habitus ſancti nominis*, à[k] Sidonio *habitus religioſus*, verbis mox à nobis citatis: quibus conſentit Concilium[l] Matiſconenſe primum, *nulla veſtimenta Clerico deferre concedens, niſi quæ religionem deceant*. Conſentit &[m] Balſamon, veſtes Clericos etiam communes, τὰ ἱερὰ ἄμφια, *ſacras veſtes* vocitãs. Cùm ergo ſacer ſit, & religioſus ille habitus, religioſè ſuſcipiendus, & religioſè ferendus: nec temerè induendus, nec ſemel indutus, aut turpium actionum infamiâ

[e] Dionyſ. cap. 6. Eccleſ. hierar. in Theor.
[f] Sidon. epiſt. 24. Turno lib. 4.
[g] Vitæ S. Germani cap. cit.
[h] Pont. Rom. titul. 1 quæ eſt de Clerico faciendo.
[i] Saluianus ad Eccleſ. Cathol. lib. 4.
[k] Sidonius mox cit.
[l] Concil. Matiſc. 1. c. 5.
[m] Balſamon ibidem.

Digitized by Google

A famiâ dedecorandus, aut irreligioſè deferendus; vnde ex Canone ſexageſimo ſecundo Apoſtolorum infert [a] Balſamon, eum, qui in Clericum attonſus, Clericalem habitum deſeruerit, non poſſe poſteà Lectoris officio fungi, etiam ſi Monachus poſteà fiat, ſed ei in ſtatu laico eſſe manendum.

VIII. Quod [b] Tertullianus dixit de pallio vſitato Chriſtianorum habitu, hoc potiori iure de Eccleſiaſticâ veſte dici debet, *verùm, etſi eloquium quieſcat, aut infantia ſubductum, aut verecundia retentum: nam & elinguis Philoſophia vita contenta eſt, ipſe habitus ſonat; ſic denique auditur Philoſophus, dum videtur: de occurſu meo vitia ſuffundo: quis non æmulum ſuum cum videt patitur? quis oculis in eum poteſt, quem mente non poteſt? grande pallij beneficium, ſub cuius recogitatu reprobi mores vel erubeſcunt.* Cauendum itaque diligenter, ne Clerici, qui, vt ait [c] Pontificale Romanum, *ignominiam ſæcularis habitus deponunt*, ſæculares cupiditates reſumant. Vtinam cum [d] Sponsâ in hæc verba ſæpè prorumpant, *expoliaui me tunicâ meâ, quomodo induar eâ?* cum ſæ-
B culari habitu vanitatis mundanæ cupiditatem abieci, quî fieri poterit, vt immemor ſponſionis ad ſæcularia deſideria reuertar? Quod Monachis Abbas Pynuphius apud [e] Caſſianum dicere ſolebat, hoc ſibi etiam dictum credere debent Clerici; *caue, ne quid aliquando eorum reſumas quæ renuntians abiecisti, & contra* [f] *Domini interdictum, de agro Euangelicæ operationis reuerſus, inueniaris tunicâ tuâ, qua te expoliaueras, reueſtiri; neque ad humiles, terrenaſque mundi concupiſcentias, ac ſtudia reuolueris, &c.* Quod de Clerico puero facto Matrem admonuit [g] Ennodius, *vt ſi eum mundo ſubtraxerit, mundi in eo ſchemata non requiras*; hoc facere debemus, vt ex operibus noſtris cæteri intelligant, nihil amplius ſæculare in nobis eſſe requirendum, qui ne ſpeciem quidem ſæcularium, ſeu mundanorum hominum exteriorem habere voluerimus, ſusceptio iſta religioſæ veſtis ſponſio eſt deuotionis. Quàm rectè [h] Saluianus eos Clericos damnat, *qui ſub ſpecie religionis vitiis ſæcularibus mancipantur, qui ſcilicet poſt veterum flagitiorum probra & crimina, titulo ſanctitatis ſibimet inſcripto, non conuerſatione aliis, ſed profeſſione nomen tantum † denutauere non*
C *vitam; & ſummam diuini cultus, habitum magis quàm actum exiſtimantes, veſtem tantummodo exuère, non mentem.* Nihil de iis loquor, qui nec habitũ Clerici retinent, nec mores vnquam habuerunt: malim omnibus cum Põtifice Clericũ faciente benè adprecari, vt [i] *Dominus noſter Ieſus Chriſtus donet eis Spiritum ſanctum, qui habitum religionis in eis in perpetuum conſeruet, & à mundi impedimento ac ſæculari deſiderio corda eorum defendat: vt ſicut immutantur in vultibus, ita dextera manus eius virtutis tribuat eis incrementa.* Quot verba, tot fulmina quibus percellantur illi Antiſtites, qui benè comatos pueros, & militari habitu veſtitos Clericos faciunt. Poſſuntnè hæc verba, aut irreligioſè prætermittere, aut irreligioſius palam proferre, quibus & mendaces ipſi in ſacris deprehendantur, & Eccleſiaſticarum regularum præuaricatores, & ſacrarum precum contemptores, & Dei irriſores? Sed de habitu Eccleſiaſtico fusè, Deo dante, dicemus, ſi quando Clericorum domeſticam, priuatamque diſciplinam proſequi tempus nobis permiſerit.

[a] Balſamon in c. 61. Apoſtol.
[b] Tertull. de pallio cap. vltimo.
[c] Pont. Rom. in orat. vlt. pro Clero facienda.
[d] Cant. 5.
[e] Caſſian. lib. 4. inſtitut. cap. 36.
[f] Matth. 24. vide cõment. Hieronymi in eundem locũ.
[g] Ennodius lib. 11 epiſt. 14. Camellæ matri.
[h] Saluianus de prouidentia lib. 5.
† deuotauere.
[i] Pont. Rom. orat. 1. de Clerico faciendo.

D

ARTICVLVS II.

De attonſione Clerici faciendi.

§. I.

Tondendi Clerici ritus, cùm apud Latinos, tum apud Græcos deſcribitur.

I. VBI Clericus in veſte Clericali coram Pontifice apparuit, [k] benedicto Dei nomine, ſuper eum precatur Latinus Pontifex, diuinamque maieſtatem, vt ei propitia ſit, exorat; cuius oratione peractâ ſchola cantorum Antiphonam iſtam concinit: *Tu es Domine, qui reſtitues hæreditatem meam mihi*, Pſalmumque, *Conſerua me Domine* inchoat; & eo finito prædictam Antiphonam repetit; quibus quidem omnibus deuouentis ſe Deo, & ſeipſum diuino miniſterio dedi-

[k] Pont. Rom. tit. de Clerico faciendo.

Digitized by Google

a Idem Pontific. ibid.

cantis vota, affectuſq; panduntur, quatenus ad hanc modulationem præparetur, A qui Tonſuram Clericalem recepturus eſt, vt ſimilia apud ſe deſideria concipiat, totuſque Deo plenus, ad diuina miniſteria incaleſcat, & ſæcularia amodo, terrenaque rerum omnium commercia, negotiationes, curas, deſpiciat, [a] *incepto autem pſalmo Pontifex cum forcipiſibus incidit vnicuique extremitatem capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad vtramque aurem; deinde in medio capitis aliquot crines capillorum, & in bacile deponit, & quilibet cùm tondetur, dicit, Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi: omnibus tonſis Mitrâ depoſitâ ſurgit Pontifex, & ſtans verſus ad illos dicit; Oremus, præſta quæſumus omnipotens Deus, vt hi famuli tui, quorum hodie comas capitum pro amore diuino depoſuimus, in tuâ dilectione perpetuò maneant, & eos ſine macula in ſempiternum cuſtodias. Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen. Tunc ſchola inchoat, & proſequitur Antiphonam ſequentem, quâ inceptâ Pontifex ſedet cum Mitra.* Antiphona autem hæc eſt, *Hic accipiet benedictionem à Domino, & miſericordiam à Deo ſalutari ſuo, quia hæc eſt generatio quærentium Dominũ*, Pſalmus ſubiungitur, *Domini eſt terra & plenitudo eius, &c.* quibus B omnibus, cum omnia ad Chriſtum pertineant, Clerici præcipuè ad ipſum pertinere demonſtrantur; eorum munditia & innocentia deſcribitur, & Chriſti Eccleſiaſticis miniſtris ſtipati gloria ſplendorque refertur: cæteras preces omitto, imò nec in iis myſticis, & valdè piis, quas propoſuimus, exponendis tempus tero: nec orationes ab iis diuerſas [b] ad capillaturam incidendam, ex Veteri Romano Ordine eruere ſatago, quibus non dubium eſt Eccleſiam Romanam vſam fuiſſe. Solùm hîc Clericalis Tonſuræ ritum vrgeo.

b Vetus Ordo Rom. orat. ad capillat. incidend.

II. Græci Eccleſiaſticæ Tonſuræ ritum cum Lectoris collatione confondũt. Apud eos, vt [c] diximus, vnicus Lectoris gradus ex minoribus Ordinibus habetur: cui ergo illum conferunt, eundem quoque in Clericum attondent. Olim tamen Tonſuræ Clericalis collationem à collatione Lectoratus diſiungebant, ſaltem in pueris, vt patet ex [d] ſeptima Synodo, & [e] Balſamone. In Lectore verò tondendo hanc formam obſeruant, [f] σφραγίζεται ἔπειτα τὴν κεφαλὴν ὧδε τῷ ἀρχιερέως, καὶ κείρεται παρ' αὐτοῦ σταυροειδῶς, λέγοντος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ C ἁγίου πνεύματος, ἐπιφωνούντων καθ' ἑκάστην ἐπίκλησιν τῶν συμπαρόντων, τὸ, ἀμὴν. εἶτα τέλειον ὑπό τινος εἰς κληρικοῦ κείρεται σχῆμα, καὶ οὕτω πάλιν τῷ ἀρχιερεῖ προσάγεται, *caput à Pontifice ter ſignatur, & tondetur in formam crucis ab eodem dicente, in nomine Patris & Filij, & Spiritus ſancti, ſingulis præſentibus ad ſingulas inuocationes reſpondentibus, Amen. Deinde ab aliquo iuxta figuram Clericorum perfectè tondetur, ſic denuo ad Pontificem adducitur, &c.* Quod Græci inceptam ab Epiſcopo Clericalem Tonſuram ab aliquo Clericorum perfici procurant, idem, ni fallor, olim apud Latinos in vſu fuit, vt vel Epiſcopus Clericalem Tonſuram perficeret, vel ab alio perfici curaret: ſed ob multitudinem Clericorum iam prætermiſſum: ſi enim quando primo [g] Clericis barba tondebatur, ſolemniter, & coram Pontifice id fieri ſolebat: quidni, & Clericalis Tonſura, Clericorum dignitatis inſigne, coram Pontifice ſolemniter olim attonſa credatur?

c Suprà pluries.
d Septima Synodus c. 14.
e Balſamon ibidem.
f Euchol. in ordin. Lectoris.
g Pont. Rom. in fine, tit. de barba tondẽda.

§. II.

Tondendi Clerici ritus comprobatur. D

III. Vetuſtiſſimus autem eſt, & ab Eccleſiâ probatus Clerici ac Monachi attondẽdi ritus: de Monacho fusè [h] Dionyſius, [i] Athanaſius, [k] Epiphanius, [l] Hieronymus, [m] Auguſtinus, [n] Palladius, & alij priorum ſæculorum auctores. Clericum quoque antiquitus attonſum fuiſſe plura oſtendunt. Primò enim exemplo [o] Leuitarum, qui conſecrandi pilos radebant ex prædictis, ſed maximè exẽplo Nazaræorum Tonſuram in Clerum inductam fuiſſe oſtenditur. Erant enim Nazaræi inter Iudæos ſanctitate vitæ celebres, & auſterioris inſtituti, ſeu propoſiti viri, qui nempe à reliquis ſegregati, ſeparati, diuiſi, ſeu ſanctificati, ideoque vel in perpetuum, vel ad tempus conſecrati; nam ſeparationem & ſanctificationem verbum [p] *Nazir* apud 70. Interpretes, ſeu *Nazar*, apud Symmachũ, & alios Græcos vtrumque ſignificat. *Iſta* verò eſt *lex conſecrationis Nazaræi*, ex

h Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier.
i Athanaſ. lib. de virginitate.
k Epiphan. hæreſ. 80.
l Hieronym. epiſt. ad Sabinian. Diaconum.
m Auguſt. de operibus Monach. cap. vlt.
n Pallad. in hiſt. Lauſiac. cap. 41.
o Vide ſuprà, vbi de conſecrat. Leuitarũ.
p Septuag. & Symmachus paſſim.

libro

Digitized by G

A libro [a] Numerorum, *cum dies quos ex voto decreuerit, complebuntur, adducet eum ad oſtium tabernaculi fœderis, & offeret oblationem eius Domino, &c. tunc radetur Nazaræus ante oſtium tabernaculi fœderis cæſarie conſecrationis ſuæ: tolletque capillos eius, ponetque ſuper ignem, qui eſt ſuppoſitus ſacrificio pacificorum, &c.* quãuis autem toto tempore Nazaræatus, ſeu voti ſui, caput nec tõderet, nec raderet, dicẽte Scriptura, *omni tẽpore ſeparationis ſuæ nouacula non tranſibit per caput eius, vſque ad completũ diem, quo Domino cõſecratur, ſanctus erit creſcente cæſarie capitis eius:* attamen eo die quo conſecrari, & perfici cenſebatur, caput ſolemniter attondebat. Quod ad innuendam Clericalis Tonſuræ ſolemnitatem, qua quis Deo conſecratur, non incongruè aſſumitur. Facilè autem fieri potuit, vt ad perfectioris gradus, ac meriti Chriſtianos Nazaræorum inſtituta tranſirent, formam ſcilicet dante Paulo, qui [b] Hieroſolymis in templo, Nazaræorum more, & caput raſiſſe, &, vt alij raderent, operam dediſſe refertur.

[a] Num. cap 6. vide etiam Iudic. cap. 13. & Ioſeph. de bello Iudaico lib. 2. cap. 15.

[b] Actorum 21. vide Hieron. epiſt. 89.

IV. Secundò ab exemplo Beati Petri alij Tonſuræ Clericalis initium & rationem repetunt, cuius ſententiæ videtur fuiſſe venerabilis [c] Beda de Tonſura ita diſſerens, inter omnes *quas in Eccleſia, vel in vniuerſo hominum genere reperimus Tonſuras nullam magis ſequendam, amplectendamque iure dixerim, eã quam in capite ſuo geſtabat ille, cui ſe confitenti Dominus ait, Tu es Petrus.* Et paulò pòſt, *neque ob id tantum in coronam attondemur, quia attonſus eſt Petrus, ſed quia Petrus in memoriam Dominicæ Paſſionis ità attonſus eſt.* Ex cuius proinde verbis deducitur, Petrum à Chriſtiani nominis hoſtibus, & Chriſti coronæ ſpineæ irriſoribus, (quod recentiores referunt) in coronam attonſum fuiſſe. Hoc autem ipſum clariùs & apertiùs confirmat [d] Germanus Conſtantinopolitanus Patriarcha iis verbis, ὁ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἱερέως περικείμενος διπλοῦς στέφανος ἐκ τῆς τῶν τριχῶν σημειώσεως, εἰκονίζει τὴν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου τιμίαν κάραν, ἣν ἐν τῷ τοῦ κυρίου καὶ διδασκάλου κηρύγματι ἀποσταλεὶς, καὶ καρεὶς ὑπὸ τῶν ἀπειθούντων τῷ λόγῳ, ὡς ἐμπαιζόμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, ταύτην ὁ διδάσκαλος Χριστὸς εὐλόγησε καὶ ἐποίησε τὴν ἀτιμίαν τιμὴν, καὶ τὴν χλεύην εἰς δόξαν, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον, οὐκ ἐκ λίθων τιμίων, ἀλλὰ τῷ λίθῳ καὶ τῇ πέτρᾳ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἐκλάμπουσαν, ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον καὶ λίθους τιμίους. κορυφὴ γὰρ κεκαλλωπισμένη, καὶ στέφανος τοῦ δωδεκαλίθου, οἱ Ἀπόστολοί εἰσι. Πέτρα δὲ ὁ παναγιώτατος Ἀπόστολος ὑπάρχει ἀρχιεράρχης τοῦ Χριστοῦ. *Duplex corona circumpoſita capiti Sacerdotis ex capillorum ſignificatione, imaginem refert venerandi capitis Apoſtoli Petri: quæ, cùm miſſus eſſet ad prædicationem Domini, & Magiſtri, ei tonſa eſt ab iis qui eius ſermoni non credebant, vt illuderetur ab ipſis; eique magiſter Chriſtus benedixit, & infamiam in honorem, illuſionem in gloriam conuertit, & poſuit ſuper caput eius coronam non ex lapidibus pretioſis, ſed lapidem ex petra fidei eius fulgeſcentem ſuper aurum, topazion & lapides pretioſos. Vertex enim ornatus, & corona duodecim lapillorum Apoſtoli ſunt: Petra verò ſanctiſſimus Apoſtolus eſt primus hierarcharum Chriſti.* Claruit autem ſanctiſſimus iſte Patriarcha ſub Leone Iſaurico, quinto Eccleſiæ ſæculo: eiuſque ritus tondendorum Clericorum in modum coronæ, non tanquam recentis, ſed ab Apoſtolorum tempore recepti meminit, ab eo nempe, quo beatus Petrus ignominioſè ab irriſoribus attonſus eſt. Quam hiſtoriam à maioribus traditam ita refert S. Germanus, vt auctorem à quo ipſam acceperit, non citet: Ei verò probabilitatem mos antiquus addit; quippe cùm apud veteres paſſim legamus hãc præſertim contumeliam ſapientiæ profeſſoribus, quos malè tractare vellent, irrogaſſe, vt eos detonſos dimitterent: ſic enim de Apollonio Tyanæo inſigni illo impoſtore, Pythagoricæ Philoſophiæ ſectatore refert [e] Philoſtratus, eum à Domitiano in carcerem detruſum fuiſſe, & miſſum tonſorem, qui promiſſam barbam, capitiſque comam tonderet: ſic quoque S. Ioannem Euangeliſtam [f] Pſeudoprocorus, apocryphus quidem, ſed vetus liber, iuſſu eiuſdem Domitiani tradit crinem capitis detonſum fuiſſe, vt ignominioſus, & inhonorabilis populo videretur. Origenem ſimiliter à paganis adraſum refert [g] Epiphanius. Nec dubiũ, quin olim [h] ſeruilis conditionis homines, vel [i] ad Metalla damnati, raſi, vel ſemitonſi eſſent, & ludibrij causâ [k] aliqui attonderi nonnunquam ſolerent. Confirmari quoque poteſt eadem hiſtoria ex apparitione puerulo cuidam probo & innocuo facta, ſæuiſſima lue per Britannias graſſante, quam Monaſterij cuiuſdam non ſine mi-

[c] Beda lib. 5. hiſt. cap. 22. vide etiã Petrum Bleſenſem in cap. 1. Iob.

[d] Germanus in Theoria rerum Eccleſiaſt. non longè à princip. Biblioth. SS. Patrũ tomo 2.

[e] Philoſtratus in vita Apollonij lib. 7.

[f] Pſeudoprochorus cap. 10 inter Apocryphos à Gelaſ. numeratus.

[g] Epiphanius hæreſ. 64. al. 64

[h] Ariſtophanes in auibus. Sidon. lib. 2. epiſt. 1. Plautus in Amphytr. act 1. Tacitus, & alij paſſim.

[i] Cypr. epiſt. 77.

[k] Sueton cap. 35. in Caio.

raculo liberatio conſecuta eſt; hic enim, referente [a] Beda, de iis qui ſibi appa- A
ruiſſent, hæc retulit, *præclari omnino habitu & vultu erant, lætiſſimi ac pulcherrimi, quales numquam ante videram, neque aliquos hominum tanti decoris ac venuſtatis eſſe poſſe credebam: vnus quidem attonſus erat vt Clericus, alius barbam habebat prolixam, dicebantque quod vnus eorum Petrus, alius vocaretur Paulus, &c.*

V. Tertiò, ſi qua fides adhibenda eſt dubiis tum Abdiæ Babylonij, tum Aniceti Pontificis Romani ſcriptis, vel ab initio Chriſtianæ religionis mos iſte Clerici faciendi per Tonſuram, & geſtandæ à Clericis Tonſuræ receptus eſt. Nam Apoſtolica [b] Abdiæ hiſtoria tradit, Regem Indiæ ad fidem conuerſum rogauiſſe ſibi caput tonderi, & Diaconum à Sancto Thomâ Apoſtolo ordinatum, ab eoque diſcedente, in ſui locum Epiſcopum poſteà conſecratum. [c] Anicetus autem Epiſtola ad Gallos, Clericis præcipit, *vt iuxta* [d] *Apoſtolum comam non nutriant, ſed deſuper caput in modum ſpheræ radant: quia ſicut diſcreti debent eſſe in conuerſatione, ita & in tonſura, & in omni habitu diſcreti debent apparere.* Ex iis autem duobus teſtimoniis prius de falſitate minus coargui poteſt, quã poſterius: qui enim B
dixerit ritum ab Apoſtolis acceptum eſſe, & ab eorum tempore vſitatum, vt qui Clericorum numero aggregaretur, capite attonderi ſoleret, vix à quoquam falſi conuinci poterit: improbabile autem omnino eſt Anicetum ſæuiente in Chriſtianos, præſertim verò in Clericos & Sacerdotes, perſecutione, præcepiſſe, vt Clericis in modum coronæ caput attonderetur, cum vel iſto vnico ſigno dignoſci potuiſſent, & morti addici. Denique alienum quoque à Chriſtianorum & Clericorum moribus, vel à pluribus ſæculis fuit, vt raderentur; tonderi antiquitus conſueuerant, non radi: quod auctoritate [e] Clementis Alexandrini comprobare poſſumus, qui non nouaculâ, ſed tonſorum forficibus Chriſtianos tondendos eſſe confirmat: ſed præcipuè [f] Optati Mileuitani teſtimonio Donatiſtas arguentis, quod Sacerdotibus Catholicis per vim capita raſiſſent, *docete*, inquit, *vbi vobis mandatum ſit, radere capita Sacerdotibus, cum è contrario tot ſint exempla propoſita fieri non debere.* Itemque [g] Hieronymi, qui in Ezechielem com- C
mentarium ſcribens hæc habet, quæ ad noſtros etiam Sacerdotes referre videtur, *vult autem Dominus Sacerdotes ſuos capillos ſanctificationis habere perpetuos, & operiri capita eorum non aliquo extrinſecus velamento, ſed ſua naturalique cæſarie, non ad ornatum atque luxuriam, ſed ad honeſtatem, vnde & capilli capitis Apoſtolorum numerati ſunt, dicente Saluatore, veſtri autem capilli capitis numerati ſunt, &c.* Ex quibus ſanè auctoritatibus patet, nondum viguiſſe hunc morem in Eccleſiâ Dei, vt caput Clericorum in modum ſpheræ raderetur, quod edixit Anicetus, ſed id poſterioribus temporibus ſeruatum, & conſtitutum fuiſſe: vſitatam fortè fuiſſe iiſce temporibus Tonſuram Clericalem ſuſpicari poſſumus, ſed non raſuram; nam & barbam radere [h] Conciliũ Carthaginenſe 4. iuxtà quaſdam editiones prohibet, quod ſecundùm alias comam barbamq; nutrire vetat; quã ſanctionẽ confirmans [i] Agathenſis Synodus inuitos Clericos ab Archidiacono detonderi præcipit. Verùm hæc nos ſtrictim duntaxat referimus, fuſiorẽ de Tonſurâ à Clericis deferenda ſermonem aliàs habituri; hîc autem ſolum de ritu recipiendi aliquos in D
Clerum per capillorum tonſionem ex profeſſo agimus: quare quæ de coronâ Sacerdotali, ex [k] Euſebio, [l] Hieronymo, [m] Auguſtino, [n] Sidonio, [o] Vincentio Lirinenſi, [p] Ennodio, [q] Valentiniano Auguſto, [r] Tarraconenſium Epiſcopis ad Papam Hilarium, & aliis referuntur, hæc nos libenter hoc loco omittimus.

VI. Vnum prætermittere non poſſumus, morem radendi Clericos à Monachis probabiliter credi ortum habuiſſe: nam cùm luctus causâ apud exteras, Orientales præſertim nationes ex [ſ] Suetonio, [t] Herodoto, [u] Luciano, & aliis radi cõſueuiſſent, quod etiam [x] Scripturæ ſacræ auctoritas comprobat; Monachi, quorum [y] ordo in Oriente diu floruit, priuſquam in Occidente vel eorum nomen audiretur, hunc morem imitati ſunt, vtpote qui pœnitentes videri vellent, & [z] plangentis non docentis officium ſuſciperent; vnde cùm anteà tonderentur (nam tonſos ſolum eos fuiſſe ſuprà citati [a] Dionyſius, Athanaſius, & cæteri teſtantur) radi poſteà cœperunt. Hincque Monachi à [b] Paulino deſcribuntur, *nec improba attonſi capitis fronte criniti, ſed caſta informitate capillum ad cutem cæſi, &*

inæqualiter

[a] Beda lib. 4. hiſt. cap. 19.
[b] Abdias lib. 9. Apoſt. hiſt.
[c] Anicet. epiſt. ad Gallos
[d] 1. Cor. 11.
[e] Clemens Alex. lib. 3. pedag. cap. 11.
[f] Optatus Mileuitan. lib. 2. contra Parmen.
[g] Hieronym. in cap. 44. Ezechiel.
[h] Conc. Carthag. 4. c. 44.
[i] Agath. c. 20.
[k] Euſebius lib. 10. cap. 1.
[l] Hieronym. epiſt. ad Auguſt. 26. inter epiſt Auguſt.
[m] Auguſtinus epiſt. 147.
[n] Sidon. epiſt. 3. lib 6. & 8. lib. 7.
[o] Vincentius Lirin in commonitorio.
[p] Ennod Marcellino Epiſcopo, it Aureliano, item Symmacho Papæ.
[q] Valentin. Nouell. de Epiſcopal. ordinat.
[r] Tarracon. Prouinc. Epiſcopi, ad Hilar. tom. 3. Conc. parte 2.
[ſ] Sueton in Caio cap 5.
[t] Herodot. lib. 5. hiſt.
[u] Lucianus de Dea Syria.
[x] Iob 1. Iſaiæ 22. Michæ
[y] Vide Aug. in Confeſſ. & alios paſſim.
[z] Vide Hieron. epiſt. ad Ripa rium, & alibi.
[a] Vide ſupra num 3.
[b] Paulinus epiſt. 7 ad Seuerum.

A *inæqualiter ſemitonſi, & deſtituta fronte prærasi.* Hinc apud [a] Saluianum, *Monachus* [a] Saluianus
recisis comarum fluentium iubis ad cutem tonſus legitur. Hinc de Iuliano Apoſtata So- lib. 8. de prouid. in fine.
crates, [b] ἐν χρῷ τε κειράμενος, τὸν τῶν Μοναχῶν ὑπεκρίνετο βίον, καὶ λεληθότως μὲν [b] Socrates
ἠσκεῖτο τὰ φιλόσοφα ἐν δὲ τῷ φανερῷ, τὰ ἱερὰ τῶν Χριστιανῶν ἀνεγίνωσκε γράμματα, καὶ δὴ lib. 3. cap 1.
τῆς ἐν Νικομηδείᾳ Ἐκκλησίας ἀναγνώστης καθίσταται: *abraſa cute vitam Monaſticam ſimulauit, ac clam quidem diſciplinas philoſophorum excoluit, palam autem ſacra Chriſtianorum eloquia perlegit, atque adeò in Eccleſia Nicomedienſi lector deſignatus eſt.* Ex quibus colligis Monachos radi primùm cœpiſſe, tum verò ad Clericos eundem morem perueniſſe: vbi enim Monachi in Clerum adlecti ſunt, quemadmodum atrati habitus ipſis proprij, Clericis quoque tributi ſunt, cum anteà album colorem [c] [c] Hieronym. ad Nepotian.
æquè ac nigrum Clerici deuitarent: ita & fieri potuit, vt ad inſtar Monachorum Clerici raderentur, quemadmodum Iulianus Apoſtata lector Nicomedienſis creatus inſtar Monachi tamen raſus eſt.

B VII. Verùm acuratiori huius rei indagatione in alium locum reiectâ probandum hic eſt Clericos in Eccleſiaſticum ordinem attonſione capillorum cooptari ſolitos fuiſſe. Id verò plurima demonſtrant, antiquiora quarti vel præſertim ſæculi exempla, pro hoc ritu comprobando proferri poſſunt. Primùm quod de Ammiano [d] Marcellino iam à nobis relatum eſt, Theodorum quendam Eccle- [d] Ammianus lib. 2.
ſiæ ædificandæ præfectum ab Ethnicis malè habitum, quod *cirrhos puerorum licentius detondebat*; quibus verbis probabile eſt Tonſuram Clericalem ſignificari, ideoque Theodorum iſtum ſupplicio affectum narrari, quod diuerſos pueros attonſione crinium, ritu vſitato, Clericos faceret. Alterum, quod ex [e] Nazianzeno colligitur ea oratione, quam habuit poſt reditum in vrbem, cum promotio- [e] Naz. orat. 28.
nem Maximi ex laico in Epiſcopum recens creati reſciuiſſet: eâ enim Maximum Cynicum Philoſophum carpens, paſtores quoſdam eſſe ait, οὐδὲν εἰς ποιμαντικὴν εἰσενηνοχότας ἢ τὸ κεῖραι κόμας, ἃς κακῶς ἤσκουν, *qui nihil aliud ad paſtoralem adminiſtrationem contulerint, quam quod comam raſerint, cui alendæ malè ſtudebant.* Tertium, ex vetuſto quodam & prægrandi numiſmate aureo, quod deſcriptum habetur

C apud [f] Baronium, in quo nempe ex vna parte Theodoſij magni effigies; ex al- [f] Baron. tomò
tera verò ſanctorum Ioannis & Philippi Tonſurâ Clericali inſignitorum imago 4. Annal. ad annum 393.
exculpta ſunt. Quartum, quod ex Cyrillo in geſtis S. Euthymij Abbatis deſu- [g] Otreij Me-
mitur, hic enim Otreium [g] Melitenſem Epiſcopũ, qui ſub Theodoſio Iuniore lit. honorific.
doctrinæ ac pietatis laude claruit, S. Euthymium celeberrimum quoque virum commẽdatio
in Clericorum numerum referentem iis verbis nobis deſcribit, [h] *cum eum bapti-* l. 3. C Theodoſ. de fide
zaſſet, & pilos, qui ex lege tondentur pueris, totondiſſet, in gradum Lectorum eum cooptat. Cathol.
Quintum, ex [i] Conſtantio Preſbytero Lugdunenſi, quem magnificiſſe [k] Sido- [h] Cyrill. in Euthymio
nium Apollinarem, patet ex variis eius epiſtolis: hic ergo, vt iam ex ipſo pro- apud Sur. 20. Ianuarij.
tulimus, Germanum Antiſſiodorenſem [l] anno 421. Clericum factũ, cum diuini [i] Conſtant.
numinis inuocatione tonſum fudiſſe retulit. Sextum ex [m] Euagrio, qui de Mar- in vit. S. Germani.
tiano, cum in Zenonem ſeditionem mouiſſet, & à ſuis proditus aufugiſſet, hæc [k] Sidon. in
habet, καὶ τὴν κόμην ἀποθέμενος, Πρεσβύτερος χειροτονεῖται, *coma depoſita Presbyter or-* præfat. item

D *dinatus eſt.* Septimò, Leges Salicæ ac Burgundionum, de quorum tempore vix epiſt. 10. lib. 2.
quicquam certò ſciri poteſt, huc adferri poſſunt: quarum illæ, [n] *puerum crinitum* epiſt 3 lib. 3
ſine conſilio aut voluntate parentum tonderi, id eſt, ni fallor, ad Clericatum vel Mo- epiſt 18 & vlt. lib. 7. epiſt. 16. lib. 8. & alibi.
nachatum recipi non impunè ſinunt: hæ [o] quemcumque puniunt, *qui ingenuo, aut* [l] Chronicum
ſeruo fugienti capillum fecerit, quod ad Tonſuram quoque Clericalem ſine con- Antiſſiod.
ſenſu eorum, in quorum quis eſt poteſtate, trahi poteſt, niſi fortè ignominiæ [m] Euagr. lib. 3. cap. 26.
loco aliquem tonderi vtrobique vetetur, aut in ſeruitutem addici. Octauò, [p] [n] Legum Salicar 26. tit. §. 4.
Gregorij Magni teſtimonium proferri poteſt, *quidam*, inquit, *deſiderio honoris inflati, defunctis Epiſcopis tonſurantur, & fiunt repentè ex laicis Sacerdotes.* [o] Leg. Burgũdion. tit. 6. §. 4.

VIII. Plura ex Gregorio Turonenſi ſexti ſæculi exempla attondendi eos qui in Clerum cooptarentur, erui poſſunt. [q] Omitto S. Nicetio Treuirenſi poſteà [p] Greg. Ma-
Epiſcopo Clericatum ab omnibus prædictum fuiſſe, quod ab ipſo ortus ſui gnus lib. 7.
tempore Clericalem coronam diuinitus efformatam haberet; teſtimonio eiuſ- epiſt. 108. al. 110. ad Syagr.
dem Gregorij. Hoc enim exemplum, cum de coronâ à Clericis geſtandâ diſſe- [q] Greg. Tur.
remus, commodius vrgebimus; alia iam refero quæ ad rem præſentem magis in vitis SS. Patrũ cap. 17.

faciant. Occurrit mihi primum S. Patrocli celeberrimi Abbatis deſcripta ab A
eodem Gregorio ad Clericorum ordinem promotio,[a] *abiit*, inquit, *ad Arcadium*
Biturigæ vrbis Epiſcopum, petiitque ſibi comam capitis tonderi, accitique in ordinem Cleri-
corum, quod Epiſcopus, Domino volente, ſine mora compleuit. Claruiſſe autem refertur
ſub Childeberto Pariſiorum Rege. Occurrunt,[b] & Chararius, eiuſque filius,
quos Clodouæus totondiſſe dicitur, id eſt, ni fallor, curaſſe, vt tonderentur,
& Charaticum quidem Presbyterum, filium verò eius Diaconum ordinari iuſ-
ſiſſe. Occurrunt & filij Chlodouæi Regis, de quibus eorum patrui pertractaſ-
ſe feruntur,[c] *quid de his fieri deberet, verum inciſa cæſarie, vt reliqua plebs, haberentur, an*
certò iis interfectis regnum germani inter ſemetipſos diuiderent Sed nec in hoc, nec
in priori fortè exẽplo de Tonſura Clericali ſermo eſt, ſed de populari tonſione;
cum enim Reges, ac regij adoleſcentes, itemque principes comam promitte-
rent, ideò quos in infimam populi ſortem deiiciebant, eos vulgi in morem at-
tondebant. Occurrit & Machlianus Chanaonis Britannorum Comitis frater,
de quo idem[d] Gregorius, *Machlianus de ſub terrâ conſurgens Veneticam vrbem ex-* B
petiit, ibique tonſuratus & Epiſcopus ordinatus eſt. Occurrit & [e] Merouæus Chilpe-
rici Regis filius, *qui cum in cuſtodia à Patre retineretur, tonſuratus eſt, mutataque veſte,*
quâ Clericis vti mos eſt, Presbyter ordinatur. Occurrit Badechiſilus, qui ex Maiore do-
mus regiæ in Epiſcopum Cœnomanenſem electus *Tonſuratus, gradus quos Clerici*
ſortiuntur aſcendiſſe dicitur.

IX. Similia apud eundem exempla tibi occurrent, quæ nos prætermittimus,
ſicut & SS.[f] Sulpitij,[g] Auſtregiſili, & aliorũ, quorum primus *conſis capillis in Cle-*
rum tranſiſſe: alter, *detonſa cæſarie* Clericus factus: cæteri ſimili ritu initiati dicun-
tur. S. Gaugerici qui poſteà Cameracenſis Epiſcopus creatus eſt, exemplum ſo-
lum eiuſdem ſæculi ſubiungimus; de eo fidelis eius vitæ ſcriptor hæc refert, quę,
quia ad Eccleſiaſticam diſciplinã in deligendis ad Clericalem Tõſuram adole-
ſcentibus non minimùm conducũt, ideò fuſiùs à nobis referentur,[h] *contigit*, in-
quit, *intereà Epiſcopũ Treuerenſem Magnericũ, & merito & nomine, canonicis ſanctionibus*
obtemperantem parœciam ſuam circumire, & ad eius castri Eccleſiam pro conſuetudine per- C
uenire. Cumque ex more ſacrum perageret miniſterium, ex loci illius Sacerdote perquiſiuit, num
ritè illic ſe haberet ordo Eccleſiaſticus, qui & quales eſſent in Dei ſeruitio adiutores. Tum ille,
habemus, inquit, illos & illos in Chriſti famulatu miniſtros altaris, in quibus pollet Gaugericus
quidam, ætate quidem adoleſcens, ſed cæteros ſacris ſtudiis, & ſanctitate antecellens: ſacra-
rum ille litterarum eruditioni adhibitus, primis adhuc literis imbuitur: verùm tyrocinij ſui
tempus morum integritate iam in emeritam ætatem tranſtuliſſe videtur: audito enim ſigno, quo
ad laudes Dei horis canonicis inuitamur, ille mente deuotus, relicto domicilio, nec illis etiam
quæ in manibus ſunt, abſolutis, ad Eccleſiam properat, &c. His auditis venerandus Antiſtes,
noſtris, inquit, actutum exhibeatur adſpectibus adoleſcens. Adductus ille blandè ac leniter ab
Epiſcopo compellatus, & præclaræ indolis animus, ſuaui oratione confirmatus eſt. Deinde
ſuis eum manibus, fusâ ſuper eum benedictione, idem Epiſcopus totondit, Regiaque, ac Sacer-
dotali corona Domino perpetuo famulaturum inſigniuit. Plura his verbis notanda refe-
runtur, quæ ſtrictim ego complector. 1. Epiſcopos parœcias ſuas luſtrantes, de
iis qui ad Clerum parabantur, parœcos interrogare ſolitos. 2 parœcorum cu- D
ræ fuiſſe eoſdem literis imbuere, & ad Eccleſiaſticam diſciplinam formare. 3.
licuiſſe etiam iiſdem parœcis pueros bonæ indolis, antequam ab Epiſcopo in
Clericos attonderentur, pſalmis canendis, & altaris miniſterio applicare. 4. qui
diligentes in officio Eccleſiaſtico fuiſſent, ac virtutibus cæteris præcellerent,
eos Epiſcopo ab iiſdem commendatos in Clerum cooptari ſolitos fuiſſe. 5. Cle-
ricum hoc ritu fieri conſueuiſſe, attonſione ſcilicet capitis, & inuocatione diui-
ni nominis ſuper eum ab Epiſcopo fusâ. Duo verò ex iis quæ ibidem ſubiun-
guntur verbis colligi poſſunt, vnum, Pſalmos Dauidicos à magiſtris ſcholæ eos
qui ad Eccleſiaſticam militiam tenderent, edoctos fuiſſe: alterum, pſalterium
memoriter ſacris ordinatos addiſcere item ſolitos: vnde & S. Gaugericus me-
moriter illud addiſcendi conditionem ſuſcepiſſe ibi refertur, quã ad ſacros or-
dines reciperetur, & audiẽte eodem Magnerico poſteriori tempore memoriter
recitaſſe. Plura ex iis [i] ſuperiori parte fuſiùs oſtendimus, hæc nos occaſione ri-
tus

[a] Idem cap. 9. eiuſdem libri.
[b] Idem lib. 2. hiſt. cap. 41.
[c] Idem lib. 3. cap. 28.
[d] Idem lib. 4. cap. 4.
[e] Idem lib. 5. cap. 14.
[f] Vita S. Sulpitij cap. 3. apud Sur. 14. Ian.
[g] Vita S. Auſtregiſili cap. 4. apud eundem 20. Maij.
[h] Vita S. Gaugerici cap 1. & 2. apud Sur. 11. Auguſti.
[i] Vide ſuperiori parte ſpatio.

A rus Tonſuræ iam obiter delibamus. Ex [a] Iſidoro autem Hiſpalenſi ſexti ſæculi ſcriptore quædam infrà proferemus.

X. Septimi iam & octaui ſæculi exempla quædam addimus, quibus ritus iſte vſitatiſſimus fuiſſe in promotione ad Clericatũ oſtendatur. Omiſſis autem SS. [b] Eligij, [c] Audoëni, & aliorum exemplis, quæ frequentiſſimè occurrunt, eorũ qui tonſis capillis Clerici facti referuntur: quædam duntaxat referemus, quæ ritum iſtum magis illuſtrent, vel confirment. Primum igitur inter [d] Marculfi (qui ſeptimo ſæculo floruit, tempore ſcilicet S. Landerici Epiſcopi Pariſienſis, cui [e] librum ſuum inſcripſit) formulas obſeruamus, *præceptum de Clericatu*, quo licentia Clericorum ordinis amplectendi, ipſius candidatis à Regibus concedi ſolebat, in quo hæc habentur ad præſentis ritus confirmationẽ idonea, *ille ad noſtrã veniens præſentiam ſerenitati noſtræ petiit, vt ei licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis ſui ad onus Clericatus deponere deberet.* Et paulò pòſt, *licentiam habeat comam capitis ſui tonſurare & ad prædictã Baſilicã, vel Monaſterium, deſeruire.* Deinde de
B ſancto Trudone, qui ſeptimo ſæculo claruit, is qui eius vitã [f] acuratè conſcripſit Theodorus Monaſterij ab illo fundati Abbas, hæc refert, *manibus Epiſcopi ſui tonſuratus exuit laicum, & indutus Clericum iuratus in Chriſti bella miles aſſumitur.* Tertiò, Cabilonenſis 2. Synodus [g] ſub Carolo Magno promotionẽ ad Clericatum, & receptionem in Monaſterium pretio quocumque fieri vetans, eos Epiſcopos & Abbates damnat, *qui non in fructum animarũ, ſed in auaritiam, & turpe lucrũ inhiantes, quoſlibet homines illectos circumeundo totonderunt.* Ex quo Canone ſumptum poſteà [h] Capitulare Aquiſgranenſe Ludouici Pij, quo vetatur, ne quis aliquem Tonſurari ad res eius adipiſcendas perſuadeat. Quartò, inter Capitula [i] Caroli Magni de diuerſis rebus partim Eccleſiaſticis, partim politicis, anno ſecundùm quoſdam 789. & 21. ipſius regni, Clerici Sacerdotibus inferiores Tonſurati dicũtur, ſic enim habetur, *vt Monachi, & qui in gradu Sacerdotali conſtituti ſunt, ad ſæcularia negotia non tranſeant: de reliquis Tonſuratis detur ſpatium vſque in Synodum noſtram.* Quin-
C tò, fusè [k] Beda pluribus in locis de hoc ritu Tonſuræ ediſſerit, vnde & Clerici ab ipſo *attonſi* [l] nominantur. Sextò Tharaſius, qui ex Neophyto ad Epiſcopatum Conſtantinopolitanum aſcendit, inquit Ignatius Monachus in eius vita, *limi mundani mutatâ dignitate, & tonſâ comâ, ritu Clerici, honeſtoque, & venerando alio ſumpto amictu, diuinis, & ſpiritalibus inuocationibus, ſicut Aaron & Phinees, ſuſcepit vnctionem honoris Sacerdotalis.* Septimò, Imperatrix Irene apud [m] Zonaram mariti ſui fratres de coniuratione accuſatos radi, & in Sacerdotum ordinem recipi curauit. Octauò, ſexta [n] Synodus Trullana quemquã prohibuit Sacerdotali ordine, vel miniſterio Eccleſiaſtico fungi, *εἰ μὴ τι ἂν ἱερατικῇ κουρᾷ χρήσηται ὁ τοιοῦτος, niſi qui Tonſura Sacerdotali vſus fuerit & benedictionem à ſuo proprio paſtore canonicè ſuſceperit.* Nonò, [o] ſeptima Synodus Generalis quoſdam refert *παιδόθεν τὴν κουρὰν τοῦ Κλήρου λαμβάνοντας, à pueris Tonſuram Cleri accipiẽtes.* Plura alia prætereo, ea præſertim quæ ex Eccleſiaſticis ſcriptoribus, áliiſque ſequentium ſæculorum auctoribus proferri poſſunt, & quæ coronæ Clericalis geſtandæ à Clericis obli-
D gationem, modum, figuram, rationem edocent: de iis enim fuſior erit alibi diſſerendi locus. In eundem pariter locum reiiciemus, quæ contra morem iſtum Clericorum, vt in coronam tondeantur, à noſtri temporis hæreticis argumenta proferuntur, interim vide [p] Bellarminum, [q] Baronium, & alios obiectiones iſtas ſolidè refutantes.

§. III.

Rationes & myſteria prædicti ritus proferuntur.

XI. Iam itaque veniendum eſt ad myſticas prædicti ritus rationes. Sileo in memoriam ſpineæ coronæ Domini Clericos capillos in coronam attonſos geſtare ſolitos, ex Germano [r] Patriarcha Conſtantinopolitano, [ſ] Beda, [t] Petro Bleſenſi, & aliis. Taceo Nazaræorum conſecrationem hoc ritu exhiberi, vt ſuprà [u] docuimus, confirmatq; [x] Iſidorus Hiſpalenſis libro de officiis diuinis, & ex eo [y] Aquiſgranenſe ſub Ludouico Pio. Omitto hoc ritu moneri Clericos, vt tanquam ſpiritales Reges ſe coronam geſtare meminerint, vt ediſſerunt idem [z] Iſidorus,

[a] Iſidor. Hiſpal. infrà citandus ſeq. §.
[b] Vitæ S. Eligij lib. 2. cap. 2. apud Sur. 7. Decemb.
[c] Vitæ S. Audoëni apud eundem 24. Auguſti.
[d] Formula Marculfi 14.
[e] Vide præfat. formul. eiuſdẽ Marculfi.
[f] Vita S. Trudonis lib. 1. cap. 15. apud Sur. 23. Nouemb.
[g] Cabilon. 2. can. 7.
[h] Capitulare Aquiſgr. Ludouici Pij ſub Steph. 4. cap. 8. tom. 2. Cõc. Gall.
[i] Capitul. Caroli de diuerſis cap. 14. ibid.
[k] Beda lib. 3. cap. 5.
[l] Ignatius in vita Taraſij apud Sur. 25. Februarij.
[m] Zonaras tom. 3 Annal.
[n] Sexta Synod. c. 33.
[o] Septima Synod. c. 14.
[p] Bellarm. 2. parte controuerſ. lib. 2. cap. 40.
[q] Baron. ad annum 58. tomo 1.
[r] Germ. Conſtantinopol. in theoria rerum Eccleſ.
[ſ] Beda lib. 5. hiſt. cap. 22.
[t] Bleſenſis in cap. 1. Iob.
[u] Vide ſuprà § 2. num. 3.
[x] Iſidor. Hiſp. lib. 2. de diuinis officiis cap. 4.
[y] Aquiſgran. Concil. ſub Ludouico Pio cap. 1.
[z] Idem Iſidor. cap. 4. cit.

a Aquiſgran. ibidem. b Raban. lib. 1. de inſtitut. Cleric. cap. 3. c Hugo lib. 2. de Sacram. parte 3. cap. 1. Vide etiam Hieron. c. duo ſunt 12. q. 1. d Vide ſuprà num. 4. & 5.

Aquiſgranenſe [a] Concilium, Rabanus [b] Maurus, [c] Hugo à ſancto Victore, & alij. Prætereà in memoriam Tonſuræ S. Petri eundem ritum vſurpari iam ſuprà monui, ideoque hîc rationem iſtam prætereo. Sed nec referre volo pœnitentiam hoc ritu ac conuerſionem ſignificari: nam pœnitentiũ apud omnes ferè nationes demptis Romanis hic erat habitus. Hæc verò omnia ſilentio obuolui libenter à me patior, qui de eadem re fortè iterum ſum dicturus: ad eorũ ſolum confirmationem ea referam, quæ S. Lebuuinum, vbi Clericus factus eſſet, seriò cogitaſſe refert [d] Hucbaldus vitæ ipſius ſcriptor non contemnendus, *vnde & ipſe Deo talem exhibens ſe, detonſo, raſoque capite, non capillos poſuit vrendos ſacrificij veteris igne, &c.* Abſtruſiores autem hîc, vel Clericatus ſuſceptioni conuenientiores rationes proponam.

e Dionyſ. cap. 6. Eccl. hier. in theoria.

XII. Primùm itaque ſilere non poſſum huius ritus myſticam à D. Dionyſio rationem proferri inter explicandum monaſticæ conſecrationis ceremonias, quæ Clericali quoque promotioni egregiè conuenit: ita enim ipſe, [e] *ἡ δὲ τῶν τριχῶν ἀπόκαρσις ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον ζωὴν, οὐκ ἐπιπλάσεσι σχήμασι τὸ κατὰ νοῦν δυσειδὲς ἐπιθετικῶς καλλωπίζουσαν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς οὐκ ἀνθρωπικοῖς κάλλεσιν, ἀλλ' ἑνιαίοις, καὶ μοναχοῖς εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀναγομένην. Capillorum autem detonſio declarat puram nullaque figura adumbratam vitam, non fictarum figurarum, aut colorum inductione deformitatem mentis decorantem, ſed ipſam in ſeipſa, non humanis ſpeciebus, ſeu pulchritudinibus, verum proprijs & ſingularibus ad diuinam ſimilitudinem traductam.* Quę verba myſticam Theologiam ſapiunt, iuxta quam non ſenſibilibus phantaſmatis diuina eſſentia tecta, ſed cùm negatione earum, quæ ſpeciem ſenſibilem neceſſario comitantur, imperfectionum, nobis purius exhibetur: quæ purior Dei videndi ratio non tecta nec adumbrata capillorum attonſione ſignificari dicitur, Clericiſque & Monachis propria dicitur, qui ad diuinam ſimilitudinem ac cognitionem perfectius cęteris ex ſuo ſtatu perducuntur. Quod ſi iſta, quę ſublimi dicendi genere dicta, concipi difficile, multo minus exprimi poſſunt, ad practicam moralemque Theologiam deriuemus, tonſione capillorum, ſiue in Clericatus ſuſceptione, ſiue in Monaſticâ profeſſione dicimus vitam nudam & apertam, ſinceram, ſine fuco, ſine dolo, vel ſimulatione ſignificari, ſurſum præſertim patentem, ob intentionis ſinceritatem, qua ſoli Deo placere volumus, cui ſoli conſilia noſtra probare curamus, hunc ſolum ſicut iudicem, ità & inſpectorem habere ſatagentes: ad quam vitam ſe adſtringere videtur, qui ſæcularibus renuntians, in Clerum vel Monachum attondetur.

f Iſidorus lib. 2. de off. cap. 4. cit. g Aquiſgran. cap. 4. cit. h Ad Epheſ. 4. ad Coloſſ. 3.

XIII. Secundò egregia quoque ratio, cur Clericorum dum ordinantur capilli tondeantur, docetur ab Iſidoro [f] Hiſpalenſi, & [g] Aquiſgranenſi Concilio his verbis, *eſt autem Clericis Tonſura ſignum quod in corpore figuratur, ſed in animo agitur, ſcilicet vt hoc ſigno in religione vitia reſecentur, & criminibus carnis noſtræ, quaſi crinibus exuamur, atque inde innouatis ſenſibus, & comis rudibus enitescamus, expoliantes nos iuxta Apoſtolum* [h] *veterem hominem cum actibus ſuis, induentes nouum, qui renouatur in agnitione Dei, quam renouationem in mente oportet fieri, ſed in capite demonſtrari, vbi ipſa mens noſcitur habitare.* Rectè ſanè cõuenit ſymbolum iſtud exterius cum interiori, quam Clericus profitetur, omnium mundanarum vanitatum renũtiatione; quid enim aliud ſunt capilli quàm mortua quædam excrementa, quæ in mortuis magis creſcere ſolent, quam in viuis, quorum proinde tonſione rectè exprimitur, qualis debeat eſſe Clericorum animus, qui neceſſariis contentus vitæ ſubſidiis, ſuperflua reiiciat; diuitias terræ excrementa, & eorum, qui mortui ſunt Deo, mortua ornamenta reſpuat: cupiditates à ſe noxias amputet, inutiles ſollicitudines reſecet. Quam ſpiritalem in Clericatus ſuſceptione vitiorum, ac paſſionum reſectionem nobis neceſſariam eleganter deſcribit quoque Paulinus [i] Seuero. *Remedij,* inquit, *& decoris nouacula, nobis Chriſtus Deus eſt, qui cor noſtrum circumcidit, vitia radit, animæ caput læuigat, & faciem mentis accurat; noſque, vt illam in lege captiuam, purgat, & liberat horrido miſeræ ſeruitutis capillo: vt coniungendi Domino, velut illa* [k] *in Iſraelitæ viri nuptias tranſitura, criminibus carnis noſtræ, quaſi barbaris crinibus exuamur.* Admonere quoque *cæſariem Clericorum detonſam, ne in veteribus annis iuuenilia facta meditemur, atque in confecto corpore, & corde decrepito, adoleſcentia regnet cupido,* docet

i Paulinus epiſt. 4. Seuero. k Deuter. 21. Numer. 6.

A docet [a] Ruricius. Huc quoque referri poteſt quod habet [b] Hieronymus apud Gratianum, *raſio capitis, eſt temporalium omnium depoſitio.* Sed fuſè [c] Auguſtinus, ſeu quicumque Auctor eſt libri de contemptu mundi apud Auguſtinum, cauſam iſtam explicat: ex quo ea duntaxat excerpo, *in eâ parte pilos capitis incidimus, in quo nouam ſapientiam, id eſt, Chriſtum, ineſſe cognoſcimus, per hoc ſignantes, malam terrenarum rerum ſollicitudinem noſtræ mentis oculos ad Deum contemplandum impedire, &c. Hinc* [d] *Moyſes ait, Leuitæ radant pilos carnis ſuæ; Leuita interpretatur aſſumptus, quiſquis namque in officiis diuinis aſſumptus eſt, pilos carnis, id eſt ſuperfluas cogitationes cordis radere debet: caput igitur radere, ſignat cogitationes terrenas, & ſuperfluas, à mente reſecare, &c.*

XIV. Tertiò, ex eo quod ij qui in ſeruitutem traherentur, tonderi ſolerent, vt ſuprà [e] docuimus, confirmatque mos Longobardorum, & Francorum, apud [f] quos capilli quibuſdam in ſymbolum ſeruitutis detondebantur: hinc factum eſt vt qui ſe Dei famulatui manciparent; vel ab iis deuouerentur, ij quoque, vel à ſeipſis, vel ab iis à quibus offerrentur, tonderi ſolerent: vnde quoſdam obſeruabis diuino miniſterio deuotos, non ab Antiſtite, ſed à ſeipſis, vel à parentibus

B attonſos fuiſſe: ſic Clodoaldus Clodomiris Francorũ Regis filius apud [g] Gregorium Turonenſem, *ſibi propria manu capillos incidens Clericus factus eſt.* Sic in eâ formula [h] Marculfi, qua Clericus ſe ſuaque Monaſterio conſecrat, capillum quoque tondere dicitur, *idcirco*, inquit, *ego ille cedo ad Monaſterium illum, vbi Abbas ille cuſtos præeſſe videtur, & comam capitis mei ibidem depoſui, & in ipſo Monaſterio, ſub norma ſanctorum viuere cupio, ceſſumque in perpetuum eſſe volo.* Sic Capitularibus [i] Caroli ſtatuitur, *vt liber homo qui in Monaſterio regulari comam depoſuerit, & res ſuas ibidem delegauerit, promiſsionem factam ſecundùm regulam firmiter teneat.* Sic in [k] tabulario S. Martini Turonenſis, *ego*, ait quidam, *Galſaldus ſancti Martini humillimus Leuita, &c. dono, trado Deo, necnon ſancto Martino, vbi parentes mei me obtulerunt nouo ordine traditionis per capillos capitis mei illic comam relinquens, &c. proprium meum, qui ex ſucceſsione parentum meorum mihi obuenit, &c. Datum* X. *Kal. Iulij anno* XVII. *regnante Do-*

C *mino Carolo Rege.* Sic refert [l] Leo Marſicanus in Chronico Caſſinenſi, *Hermefridum* quendam circa annum Domini 884. *ſeipſum obtuliſſe per capillos capitis ſui præpoſito eiuſdem Eccleſiæ, cum omni ſubſtantia ſua.*

XV. Huc etiam refer antiquorum morem in adoptionibus, per capillorum tonſionem, perfici ſolitis: id enim effectum Tonſuræ Clericalis egregiè repræſentat, vt per eam in familiam Dei transferamur, ad eius hæreditatem vocemur, & tanquam ſpeciales filij adoptemur. Clerici enim quaſi in ſortem Domini vocati, *quorum Deus funiculus hæreditatis*, vt ſtatim initio [m] huius operis, Clerici nomen explicantes, docuimus. Adoptionis autem capillorum tonſionem ſymbolum olim fuiſſe, docet nos Paulus [n] Diaconus de geſtis Longobardorum, *circa hæc*, inquit, *tempora Carolus Princeps Francorum Pipinum ſuum filium ad Luitprandum direxit, vt eius iuxtà morem capillum ſuſciperet: qui eius cæſariem incidens ei pater effectus eſt, multiſque eum ditatum regiis muneribus genitori remiſit.* Docet [o] Aimoinus de geſtis Francorum, *pepigerat autem fœdus præfatus princeps, cum Luitprando Lon-*

D *gobardorum Rege, eique filium ſuum Pipinum miſit, vt more fidelium Chriſtianorum eius capillum primus attonderet.* Nota ergo adoptionis ſymbolum fuiſſe iſtam capitis detonſionem. Sed cauendum, ne nobis à Deo minimè ad hunc ſtatum vocatis, ſignum potius ſit abnegationis, & deſertionis ab ipſo Deo; legi enim aliquando idipſum tonſione capitis ſignificatum. Refert [p] Gregorius Turonenſis Gundebaldum à Childeberto patruo retentum, à Clotario, cuius filium ſe eſſe dicebat, poſtulatum; *quo viſo Clotarius iuſſit tonderi comam capitis eius dicens, hunc ego non generaui.* Ita ergo Tonſura Clericalis, & à Deo remouet non vocatos, ſeu intruſos; & adoptiuos filios facit, quos ad eum gradum diuina gratia vocauerit. Sed & notandum ſeptimo ætatis anno pueris olim comam tonderi ſolitam, nomenque mutare: mirumque illud refert [q] Cromerus ſcilicet Mieciſlaum, principem cœcum natum, cum ad hunc annum perueniſſet, quo pueris coma gentili ritu attonderi, & nomen imponi ſolebat, abſque vllâ medicorum, aut cuiuſquam ope viſum recuperaſſe. Vtinam noſtri Clerici cum primum in Dei miniſtros attonderi cœperint, nomenque laicorum in melius mutauerint, diui-

[a] Ruricius fratri Turentio epiſt. 16.
[b] Hieronym: ad quendam ſuum Leuitã, refertur 12. q. 1. c. duo ſunt.
[c] Apud Aug. tract. 9. to. 9.
[d] Num. 8.
[e] Vide ſuprà.
[f] Vide Æmilium in Clodouæo, Clotario, Carolo Magno, Trithemiũ, Bucæ. hiſt. in Clodione 44. Regæ. Vide Cõc. Epau c. 39.
[g] Greg Turo. lib. 3 hiſt. cap. 18
[h] Form. Marculfi lib. 2. cap. 2. §. debet.
[i] Capit. lib. 1. cap. 141.
[k] Tabul. S. Martini Turonenſis.
[l] Leo Marſic. Chron. Caſſin. lib. 1. cap. 49.
[m] Vide Prolegom. huius libri.
[n] Paulus Diaconus de geſtis Longobard. lib. 6. cap. 53.
[o] Aimoinus de geſtis Frãc. lib. 4. cap. 57. Idem Otto Friſing lib 5. cap. 26 & annales veteres.
[p] Greg. Tur. lib. 6. cap. 24.
[q] Cromerus lib. 2. & 3. rer. Polon.

num lumen videant, & mundanæ vanitatis caligine deterſâ diuino ſplendore A
purius illuſtrentur, quo diuiniores mentes imbui ſolent.

XVI. Denique ideò quis per Tonſuram ſacro Clericorum ordini adſcribitur, vt diſcat ſe ignominias omnes pro Chriſto, opprobria, & ludibria libenti animo perpeti. Ignominiæ loco radi aliquos olim, & attonderi ſolitos fuiſſe ſuprà docuimus, eos præſertim, qui pro impoſtoribus vel inſanis haberentur. Ita verò apud Mūdanos, Clericos audire neceſſum eſt, cum & Chriſtus [a] Dominus pro ſeductore habitus fuerit, & Apoſtolos, *vt ſeductores, quamuis veraces*, exiſtimatos fuiſſe oſtendat [b] Paulus, qui pariter de ſeipſo & cæteris Apoſtolis [c] dixit, *nos ſtulti propter Chriſtum*. Vnde & [d] ipſi cùm primum Chriſtum crucifixum prędicarunt, pro ebriis habiti ſunt, & Apoſtolatus ſui initia irriſionibus ferendis conſecrarunt, *gaudebant, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati.* Sed & de Paulo in Apoſtolum gentium electo dixiſſe, Deus in Scriptura [e] refertur, *vas electionis eſt mihi iſte, vt portet nomen meum coram gentibus, & Regibus, & filiis Iſraël: ego enim oſtendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* Quidni ergo B
Clericatus ſuſceptio ad ignominiam, & deriſionem ferendam per capillorum tonſuram conſecretur? Quemadmodum enim in [f] Sacramento Confirmationis, quo ad profeſſionem Chriſtianæ religionis homo armatur, alapâ confirmandus cæditur, vt diſcat religionis noſtræ profeſſioni, opprobriorum & contumeliarum tolerantiam eſſe coniunctam: ità potiori iure Clericorum numero cooptandus, & ad Chriſtianæ religionis prædicationem inſtituendus, per capillorum Tonſuram, quæ ignominiam, & irriſionem, & ſubſannationem denotat, initiatur, vt ſibi in Clericali miniſterio, mundi cauillos, irriſiones, cachinnos, illuſiones, ſannas negligenda eſſe nouerit, doceaturque, Euangelicæ legis miniſtrum, quò officio ſuo probè fungatur, non debere vereri os ſuum ad contumeliam præbere; ſed ſatagere oportere exemplo Pauli, [g] *vt ſiue per bonam famam, ſiue per infamiam*, annuntietur Chriſtus.

XVI. Cui proinde rei apertius ſignificandæ in Crucis formam, tam [h] à Latinis, quàm [i] à Græcis Clerici faciendi detondentur. Crucis autem delineationem ignominiam & contumeliam ſignificare quis neſcit? Id verò ſpeciatim in Pontificali [k] Romano inter tondendum Clericum præſcribitur, vt in occipitio, fronte, ſummitate capitis, & ad vtramque aurem Clericus tondeatur: cùm enim doceant [l] vulgo Medici, ac Philoſophi, in occipitio memoriam, in ſummitate capitis æſtimatiuam, in fronte ſeu ſincipitio phantaſiam, ſenſumque communem reſidere: quibus ſcilicet partibus læſis illas quoque potentias lædi, & in functionibus ſuis impediri experientia demonſtrat: proinde ad ſignificandum ſenſus omnes interiores vni Deo conſecrari per Clericatus ſuſceptionem, nihilque nos deinceps recordaturos, iudicaturos, vel cogitaturos niſi quod Deo libuerit, nobis in occipitio, ſummitate capitis, & fronte, dum in Clericorum numerum referimur, capilli tondentur; quos etiam circa aures attondendos eſſe ea ratio docet, quia Clerici ſoli Deo patentes [m] aures habere cōuenit, vt & præceptis eius auſcultent, diuina ac eloquia attentius diſcant, & [n] ſicut aſpides D
ſurdæ mundi ſuſurris ac ſermonibus aures obturent. Decuſſatim etiam Clericos attonderi notabis, vt illuſtrioris ſint virtutis: nam ex [o] Chalcidio Platonico nouimus Solem & Stellas in decuſſatione magis vigere.

[a] Matth. 17.
[b] 1. ad Cor. 6.
[c] 1. ad Cor. 4.
[d] Actorum 5.
[e] Actorum 9.
[f] Concil. Colon. de Sacra. Confirmat.
[g] 2. Cor. 6.
[h] Vide ſuprà ex Pontifical. Rom.
[i] Vide ſuprà ex Euchol.
[k] Vide Galenum de ſymptom. differenc. cap. 3. & 8. & alibi. D. Thomam 1. parte q. 78. art. 4. & opuſcul. 43. cap. 4. Albertū magnum lib. 2. de anima tract. 4. cap. 7.
[l] Can. non liceat, diſt. 23.
[m] Pſal. 57.
[n] Chalcidius Platonicus.

ARTICVLVS III.

De profeſſione Clerici ſeu renuntiatione publica ſæcularibus deſideriis.

I. INterim verò dum Clericus attondetur, hæc verba ipſum palam recitare ſolemni ritu iuberi ſuperiùs docuimus, [p] *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi*: vt exteriori Antiſtitis actioni Clerici verba conſentiant, & quorum bonorum attonſis capillis renuntiationem ſignat Pontifex, eam Clericus verbis profiteatur, ſolique Deo ſe adhærere velle teſtetur.

[o] Pont. Rom. tit. de Clerico faciendo. Idem habet Vetus Ordo Rom. vbi de Tonſura.

Digitized by Google

teſtetur. Ad quæ verba fortè alludunt [a] Hieronymus ad Nepotianum,& [b] Am-
A broſius de fuga ſæculi, ſtatim ferè initio huius operis à nobis citati. Adſtipulatur verò huic Clericorum profeſſioni Eucherius Lugdunenſis: [c] *Denique,*inquit, *vis ſcire, quid interſit inter Sacerdotes Dei & Sacerdotes Pharaonis? Pharao concedit terram Sacerdotibus ſuis: Dominus autem Sacerdotibus ſuis partem non concedit in terra, ſed dicit eis, ego ſum pars veſtra. Obſeruate ergo, qui hæc legitis, omnes Domini Sacerdotes, & videte, quæ ſit differentia Sacerdotum, ne fortè qui partem habent in terra, & terrenis cultibus ac ſtudiis vacant, non tam Domini, quàm Pharaonis Sacerdotes eſſe videantur.* Et paulò pòſt, *feſtinemus tranſire à Sacerdotibus Pharaonis, quibus terrena poſſeſſio eſt, ad Sacerdotes Dei, quibus in terra pars non eſt, quibus portio Dominus eſt.* Adſtipulatur & [d] Sidonius Apollinaris epiſtola ad Fauſtum, *iis igitur precatibus efficaciſsimè obtine, vt portio noſtra ſit Dominus: atque vt adſcripti turmis contribulium Leuitarum, non remaneamus terreni, quibus terra non remanet, inchoëmuſque, vt à ſæculi lucris, ſic quoque à culpis peregri-*
B *nari.* Sed apertiſſimè Auguſtinus, ſeu quicumque eſt vetus auctor [e] tractatus de contemptu mundi, hanc à Clericis profeſſionem omitti inſinuat, inuehens enim in Clericos qui terrenis facultatibus incubant: *Quomodo,*inquit, *non erubeſcunt dicere, Dominus pars hæreditatis meæ, vbi eſt illud Apoſtolicum, Quæ conuentio Chriſti ad Belial? qui terrenas poſſeſsiones relinquere nolunt, cur peccata populi comedunt?* &c.

[a] Hieron ad Nepotianum.
[b] Ambroſius de fuga ſæculi citati in prolegomenis cap. 1. nu. 3 & 4.
[c] Eucherius lib. 3. comment. in Geneſ. cap. 47.
[d] Sidonius epiſt 3. lib. 9. Vide & Proſperum lib. 2. de vita contempl. & Caſſiod. in pſal. 118 & alios.
[e] Tract. 9. de contemptu mundi tom 9. Auguſtin.

II. Prædictorum autem verborum, quæ à Clerico proferuntur, hic poteſt eſſe ſenſus, vt Dominũ ſuæ hæreditatis portionẽ eſſe profiteatur, partem ſortis ſuæ: nam, quia ſortes olim in calicem mittebantur, ex [f] Cyrillo Alexandrino, & qui hæreditatem diuidebant, teſte eodem, apud quaſdam nationes è calice bibere conſueuerant, ideò partem calicis dicimus, partem ſortis noſtræ: niſi fortè calicem pro perſecutione, vſitatâ in ſcripturâ loquẽdi phraſi ſumere lubeat, Deumque Clericus ſuæ tribulationis futurum partem, obiectum ſcilicet, ac ſolatium profiteatur, quatenus ſcilicet pro ipſius gloriâ procurandâ duntaxat patiatur, & inter aduerſitates ſolum ipſum cogitet, ſolum meditetur, eiuſq; ſolius nominis recordatione recreetur: nam non tormenta nobis proſunt, ſed cauſa tormenti,
C quæ nec ad præmium ſufficit, niſi [g] *in patientiâ poſſideamus animas noſtras,* & quæ pro Deo proferimus, ea conſtanti & erecto in Deum animo ſufferamus: *nemo autem veſtrum,* inquit [h] Petrus, *patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor, ſi autem vt Chriſtianus, non erubeſcat: glorificet autem Deum in iſto nomine.* Partem ergo calicis ſui Deum iactitet Clericus, qui de tribulationibus pro Chriſti nomine ſibi ſolum gloriandum eſſe nouerit, qui cum [i] Paulo in cruce ſolum & infirmitatibus ſibi gloriandum eſſe ſciat, vt ſicut palma exaltetur & aduerſitatum pondere preſſus ampliora dilatet folia vt luxuriantiũ vbertate baccarum lætari videatur, atq; in cælum vi maiori nitatur. [k] *Tu es,* ſubdit Clericus, *qui reſtitues hæreditatem meam mihi,* tu es coronator & corona, præmiator & præmium, merces noſtra magna nimis, & nimium liberalis remunerator; *quid mihi eſt itaque in cælo, & à te quid volui ſuper terram?* Hæc pia ſunt Clericorum vota, quæ ab ipſis emitti debent, quando initiãtur, quibus ſimilia Chriſti verba toto iſto [l] pſalmo, ex qua
D prædicta decerpuntur, referri poſſunt: *Dominus,* inquit Chriſtus, *pars hæreditatis meæ,* quia Dei viſio & poſſeſſio Chriſti eſt hęreditas, quæ ipſi naturalis filiationis titulo, quemadmodum nobis adoptionis iure debetur: Dominus pars calicis Chriſti, [m] *quia oportuit Chriſtum pati, & ſic intrare in gloriam ſuam,* quia ſibi ipſe paſſione ſua accidentalem ſaltem gloriam, nobis eſſentialem promeruit: vnde iure ſubiungit, *tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi:* nam & Deus debitam corporis gloriam, & quam ad tempus ſubſtraxerat, Chriſto poſt paſſionem ſuam reſtituit, & gentium conuerſionem in illud tempus diſtulit, quo diuinus pater ad ipſum dixit, [n] *poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam.* Sed audiamus hac de re Auguſtinum loquentem, imò Chriſtũ ex mente Auguſtini iſta verba promentem, [o] *Dominus pars hæreditatis meæ, poſsidebunt enim mecum ſancti hæreditatem, ipſum Deum. Eligant ſibi alii partes quibus fruantur, terrenas, & temporales, portio ſanctorum Dominus æternus eſt (& calicis mei) bibant alii mortiferas voluptates, portio calicis mei Dominus eſt. Quod dico, mei, adiungo Eccleſiam: quia vbi caput, ibi & corpus; nam in hæreditatem congregabo conuenticula eorum, & per calicis ebrietatem obliuiſcar nomina vetera*

[f] Cyrillus Alexandrinus.
[g] Lucæ 21.
[h] 1. Petri 4.
[i] Ad Galat 6. & 2. ad Cor. 11. ac 12.
[k] Pont. Rom. ſuprà.
[l] Pſalmo 15.
[m] Lucæ 24.
[n] Pſal 2.
[o] Auguſt. in pſal. 15.

corum. Tu es qui reſtitues hæreditatem meam: vt nota ſit & his quos libero, claritas, quæ erat A
apud te priuſquam mundus fieret: non enim reſtitues mihi quod non amiſi, ſed reſtitues eis qui amiſerunt eius ſanctitatis notitiam, in quibus quia ego ſum mihi reſtitues. Sed quid hæc, inquiet aliquis ad Clericos? multum quidem: quia ipſi ſunt hæreditas Christi præclara, & per ipſos hæreditas Chriſti populus fidelis ampliatur, vt quod à Patre diuino promiſſum eſt, non ſit niſi Clericorum miniſterio perfectum, vnde in eodem pſalmo ſubditur, [a] *funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hæreditas mea præclara eſt mihi:* ac ſi diceret Chriſtus, ſortitione præclarorum virorum, puta Apoſtolorum, qui ad Euangelij prædicationem ſorte diſtributi ſunt, totum Chriſtianum populum ſibi acquiſitum fuiſſe, & notitiâ veræ religionis illuſtratum: ſiue ergo Clericus ſuo nomine hæc verba proferat, vt certè proferre debet, ad Deum cæteris rebus præferendum his verbis accenditur, ſiue Chriſti nomine hæc prolata nouerit, id ſuo miniſterio ex parte compleri debere monetur, quo Chriſti nominis claritas promouetur.

a Pſalm. 15.

III. Verùm fuſiorem eorum verborum interpretationem proferre inutile B
eſt. Genuinus in Tonſuræ ſuſceptione ipſorum ſenſus eſt, vt Clericus his verbis Deum vnicum ſuorum votorum ſcopum proponat, omneſque ſuas cogitationes, cæteris poſtpoſitis, in vnicum Deum relaturum ſibi perſuadeat. Hæc eſt mens Iſidori [b] Hiſpalenſis, *qui Clericos vocari* refert, eo quod, *in ſortem hæreditatis Domini dentur, vel pro eo quod ipſe Dominus ſors illorum eſt, ſicut de eis ſcriptum eſt, loquente Domino, ego hæreditas eorum. Vnde oportet,* inquit, *vt qui Deum hæreditate poſſident, abſque vllo impedimento ſæculi, Deo ſeruire ſtudeant, & pauperes ſpiritu eſſe contendant, & congruè illud Pſalmiſtæ dicere poſſint, Dominus pars hæreditatis meæ.* Hæc ſententia eſt [c] Petri Bleſenſis, qui Epiſcopum officij ſui admonens, *ne excidat,* inquit, *quomodo in Tonſura capitis, quando electus es in ſortem Domini, renuntiaſti ignominiæ ſæculi. In die autem ordinationis tuæ ſuper abrenuntiatione ſæcularium emiſiſti vota, quæ diſtinxerunt labia tua* Frequens hæc meditatio S. Lebuini, qui adeptus honorem Clericatus (teſte [d] Hucbaldo Monacho vitæ
eius conſcriptore, quæ à Petro Archidiacono Cameracenſi multum dicitur C
commendata) ſedulò præcauebat, ne morum operatio ſuo nomini diſſentiret, vnde Clerici etymon ſpectare ſolitus dicitur, ſibique perſuaſiſſe debere, *qui veri ſunt, Clericos, præter Deum nullam concupiſcere hæreditatem in hac regione mortali, expectantes viua ſpe illam incorruptibilem, & incontaminatam, & immarceſſibilem coronam conſeruatam in cœlis, per ipſum & cum ipſo, & in ipſo ſe poſſe conſequi, ſicut & ipſe eis repromittit, dicens: ego hæreditas eorum, meditantes iugiter, & dicentes, Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi, &c.*

b Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de off. Eccleſ. cap. 1.

c Petrus Bleſenſis in canone Epiſcopali, ſeu tractatu de inſtitutione Epiſcopi poſt medium.

d Vita S. Lebuini Presbyteri cap. 4. apud Sur. 12. Nouemb.

IV. Porrò licet iſta profeſſio non habeat propriè dicti voti rationem, tum quod non videatur immutabile propoſitum Clericalis vitæ ſectandæ continere, vtpote, cùm Tonſura Clericalis ſit tantum nouitiatus veluti ad Sacerdotalem ſeu Eccleſiaſticum ſtatum: tum quod nimis vaga ſit, generalis, & indeterminata hæc profeſſio, non rei certæ, ſingularis & determinatæ, de quâ ſolum vota fieri ſolent, quippe quæ alias conſcientias illaquearent, & ſcrupulis aditum patefacerent. Nihilominus maxima eius ratio habenda eſt: primò, quia proteſtatio illa D
non videtur merè gratuita ac liberalis, ſed ob cauſam, in qua videlicet aliqua conuentio intercedere cenſetur, de recipiendo Clericatus honore, & renuntiando vanitatibus ſæcularibus, Deoque ſoli inhærendo; quæ pollicitationes, vel aſſertiones de conditione aliqua exhibendâ, cui dignitas aliqua adnexa eſt, ſtrictioris ſunt iuris & obligationis: cum æquitati naturali conſentaneum ſit, vt [e] *qui ſentit onus, ſentire debeat & commodum, & è contra.* Secundò, quia profeſſio iſta iis circunſtantiis ornatur, quæ vim eius, & ſanctitatem extollunt, nam & coram ſanctis Altaribus emitti ſolet, & à Pontifice, Dei, atque Eccleſiæ nomine acceptatur, adſtantibus Angelis, adunatâ Dei Eccleſiâ, ſacris ceremoniis firmatur, ac benedictionibus, precibuſque efficaciſſimis, & ſanctiſſimis (quas ex [f] Pontificali & [g] Veteri Ordine Romano ſi lubeat colliges) munitur: proindeque maiori in veneratione haberi debet, & maturiori, quam iam paſſim in vſu ſit, conſilio iniri, ſanctiuſque, quàm mores noſtri ferant, obſeruari. Tertiò, quia abrenuntiationem

e Regula 55. de regulis iuris in 6.

f Pont. Rom. de Clerico faciendo.

g Vetus Ordo Rom. de capillatura incidenda.

Digitized by Google

A abrenuntiationem ſatanæ, & pompis eius, quæ fit in Baptiſmo, antiqui Patres [a] Tertullianus, [b] Cyprianus, [c] Origenes, [d] Ambroſius, [e] Pacianus, [f] Chryſoſtomus, [g] Saluianus, & alij paſſim tantoperè vrgent, & in eâ vim maximam faciunt, efficaxque, ipſorum ſaltem iudicio, argumentum ex ea ſumunt; at eadem videtur eſſe ratio profeſſionis iſtius, adhærendi vnicè Deo, & renunciandi mundo, quæ in Clericatus ſuſceptione emittitur, de qua prædictus [h] Saluianus; *profeſsio religionis non aufert debitum, ſed auget: quia aſſumptio religioſi nominis, ſponſio eſt deuotionis: ac per hoc tanto plus quiſpiam debet opere, quanto plus promiſerit profeſſione, ſecundùm illud,* [i] *melius eſt non vouere, quàm poſt votum promiſſa non reddere.* Vnde & ſæcularium hominum obiectioni eleganter occurrit: *Sed forſitan,* dicet aliquis, *ſi hæc ità ſunt, tutior eſt irreligioſitas quam religio? minimè: religioſus enim per hoc eſt debitor, quod profitetur religioſum: irreligioſus autē per id quod neglexerit religionem: ac per hoc ambo habent pro diuerſitate conditionis debitum ſuū: religioſus quidquid ſe profeſſus* B *eſt agnouiſſe: irreligioſus verò etiam quod non dignatur agnoſcere, ſecundùm illud quod ſpiritaliter de eo ſermo diuinus dicit, noluit intelligere, vt bene ageret.* Plura ibidem ad huius quæſtionis ſolutionē ſubiungit. Quibus prætermiſſis cōcludimus, nō ſine animi leuitate, & inconſtantiâ, & aliquâ culpâ Clericatum deſeri tam ſolemni ritu ſuſceptum; & Clericos ex honeſtate quadam morali, & aſſumpti religioſi per eam profeſſionem ſtatus obligatione, ad maiorem ſanctitatem præ cæteris obligari; quia, vt de iis rectè ait idem [k] Saluianus, *exemplo eſſe omnibus debent, quos vtique tantò antiſtare cæteris oportet deuotione, quantò antiſtant omnibus dignitate: nihil eſt enim turpius, quàm excellentem eſſe quemlibet culmine, & deſpicabilem vilitate.* Sed de iis nos ſæpè diximus ſuperiori præſertim [l] huius operis parte.

ARTICVLVS IV.

De impoſitione ſuperpellicei Clerico faciendo.

C

I. POſtquam Clericus attonſus fuit, & [m] Clericali charactere inſignitus, hoc vnum ſupereſt, vt ſuperpelliceum ipſi ab Antiſtite imponatur, cuius imponendi mos, tum ex Pontificali Romano, tum ex Euchologio comprobatur. Pontificale quidem [n] Romanum præſcribit, vt poſt tonſionem factam Pontifex ad mox tonſos genuflexos conuerſus preces recitet, ad conſtantiam in diuino miniſterio ac perſeuerantiam iis impetrandam, quibus habitum ſacræ religionis in eius ſancto nomine ſe imponere teſtatur: qua oratione præmiſſa ſingulis ſuperpelliceum imponit, dicens, † *induat te Dominus nouū hominem, qui ſecundùm Deum creatus eſt in iuſtitia ſanctitate veritatis:* poſteaque ſuper eos iterum precatus, de priuilegiorum Clericaliū prærogatiuâ commonitos dimittit. Euchologium verò [o] Græcorum hanc ceremoniam iis verbis perſtringit, *καὶ οὕτω πάλιν τῷ ἀρχιερεῖ προσάγεται, καὶ αὐτὸς λαμβάνων φαιλώνιον ἐνδιδύσκει, καὶ εἶτον τὴν τούτου κε-* D *φαλὴν σφραγίζων, ſic denuo ad Pontificem adducitur,* Lector ordinandus, *& ille accipiens phelonem, induit, & ter caput eius conſignans, &c.* Hucuſque Clerici apud Græcos faciendi ritus eſt terminandus: nam quæ ibidem ſubiunguntur de impoſitione manuum, precatione Antiſtitis, porrectione libri, ad Lectoris ordinationem, quæ ſimul fit cum Clerici creatione, ſpectant. Statuitur autem, vt Epiſcopus Clericum creandum Phelonem induat, ſeu [p] Phelonium, vel phænolium: quod veſtimenti genus Eccleſiaſticum eſt, & diuerſas patitur interpretationes. Sacco ipſum comparat Simeon [q] Theſſalonicenſis, qui manicas non habeat, vnde iis lineis indumentis comparari poteſt, quæ in pluribus prouinciis ſubtus cappas ſuas in pluribus regionibus Clerici deferunt manicas non habentia. Scio inter ſuperpellicea noſtra, & phænolia plures differentias notari poſſe, vt quod [r] phænolia aliquando eſſent purpurea: [ſ] quod quæ à Patriarchis & Epiſcopis geſtarentur, crucibus intertexta forent: ſed ſufficit mihi quamcumque veſtem ſacram Clerico faciendo imponi æquè à Græcis, ac Latinis.

[a] Tertull. de corona militis cap. 3. de ſpectaculis, cap. 4. 5. & 24. ad Marty. cap. 8. de habitu mulieris, cap. 1. &c.
[b] Cyprianus epiſt. 7.
[c] Origenes in epiſt. ad Rom.
[d] Ambroſ. lib. 1. cap. 4. hex. & alibi.
[e] Pacianus parænesi ad pœnitent.
[f] Chryſoſt. hom. 21. ad populum Antiochenum.
[g] Saluian. lib. 6. de prouid.
[h] Idem ad Eccleſ. Cathol. lib. 2.
[i] Eccleſ. 5.
[k] Idem Saluianus lib. 2.
[l] Plura paſſim ſuperiori parte, præſertim in monitis ad ordinandos.
[m] Balſamon τὴν σφραγῖδα τῆς κουρᾶς, characterem Tonſuræ vocat in c. 62. Apoſtol. leg. & in c. 51. ep. ad Amphiloch.
[n] Pont. Rom. de Clerico faciendo.
† Deſunt iſta in Veteri Ordine Romano, ideoque probabile eſt ſuperpelliceū impoſitū olim fuiſſe, cum præcedēs oratio diceretur, quæ habetur in dicto ordine ante capillorum inciſionem.
[o] Euchol. in ord. Lectoris.
[p] De voce phelonis vide Meurſium in dictionario Græco-barbaro.
[q] Simeon Theſſalonic. lib. de tēplo.
[r] Vide Conſtant. Cabaſil. in qq Balſam. de priuileg. Patriarch. Codinum cap. 9. num. 7. de offic.
[ſ] Codinus cap. 6. num. 3. ibid.

Obiter etiam notabo Græcorum *χαμίσια κ̀ ἐπιρριπτάρια*, ſuperpelliceis noſtris A reſpondere, quibus ſcilicet indutos Lectores in Vigilia Natiuitatis Domini, & Cantores [a] menſæ Imperatoris adſtãtes nobis depingit Codinus: à quibus etiam probabile eſt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ miniſtros dictos eſſe, qui à [b] Ioanne Citrio *Καμισάτοι* dicuntur, quorum munus erat in Eccleſiâ calefaciendis ſacris lebetibus & ſimilibus miniſteriis occupari. Iis verò Camiſiis, vt à quibuſdam Græcis accepi, Clerici in ſua creatione apud Græcos indui ſolent.

II. Nomen verò ſuperpellicei apud Latinos veteres auctores, vel rarò, vel nuſquam legitur. Rara apud eos huius nominis vel nulla mentio: vix vlli, qui ipſius meminerint, reperiri poſſunt Odone [c] Pariſienſi & [d] Stephano Tornacenſi antiquiores: qui tamen nonniſi ſæculo duodecimo floruerunt. Prior quidem in conſtitutionibus Synodalibus inter Capitula ad Sacramentum Altaris pertinentia illud repoſuit, in quo ſuperpellicei prima fortè fit mentio: *nulli Clerico permittatur ſeruire altari malè ornato, ſeruato in maiori Eccleſia, vt niſi in ſuperpelliceo, & cappâ clauſâ.* Poſterior fuſiùs ſuperpelliceum nobis deſcribit, & ſignifica- B tionem tradit, ſcribens enim Albino S.R.E. Cardinali hæc habet, *Regularem habitum per gratiam Dei ſic præfertis exterius, vt interius conſeruetis. Huius habitus indicium principale vobis mitto ſuperpelliceum nouum, candidum & talare; quod repræſentet vobis vitæ nouitatem, munditiæ candorem, perſeuerantiæ finem: ſuſcipe pater, munuſculum filij, minus æſtimantes panni pretium, quàm vel mittentis animum vel muneris ſacramentum.* Subdit autem idem auctor, ſe cum materiali ſuperpelliceo myſticam de eius confectione expoſitionem, quam in feſto B. Genouefæ virginis ad fratres habuerat, mittere: eam ad noſtra tempora ſuperfuiſſe neſcio. Ex iis autem patet ſuperpelliceum tunc temporis, ad talos vſque productum fuiſſe, quod ad tempora ſaltem Concilij [e] Baſilienſis durauit, in quo Clerici in choro iubentur, *cum tunicâ talari, ac ſuperpelliceis mundis vltra medias tibias longis, vel cappis*, horis canonicis adeſſe: item ex panno aliquando fuiſſe; diuerſæ proinde à noſtris tam materiæ, quàm formæ fuiſſe.

III. Superpellicea autem dicebantur, quod ſuper pelliceas veſtes geſtarentur. C Clericos communes veſtes pelliceas habuiſſe, iam ſuperiùs docuimus: poteſtq; obiter ex [f] Paulino confirmari, qui ad Seuerum, pelliceam tunicam ſibi à Melaniâ datam, donum miſit, hæc ad eum ſcribens, *nos verò, neque verbis neque rebus digna penſantes, vnicâ tamen facultate nobis charitatis, quâ vobis ſolâ pares ſumus, miſimus tunicam, quam ab vſu meo, vt de ſtercoris vilitate collectum pannum, dignare ſuſcipere: nam vel hoc innocentiæ tuæ congruit, quod de tenero agnorum vellere contexta blanditur attactibus.* Poteſt etiam confirmari ex [g] Ambroſio, qui Epiſcoporum quorundam luxum his verbis carpit, *Caſtorinas quærimus, & ſericas veſtes, & ille ſe inter Epiſcopos credit altiorem, qui veſtem induerit clariorem*: quem ſecutus [h] Haymo Epiſcopum eligendum docet, *ornatum moribus, & virtutibus, non auro redimitis, veſtibus, aut caſtorinis.* Ex iis enim deduco, cum ex pellibus indui ſolerent Epiſcopi, hirſutis primùm & rudioribus, delicatiores veſtes ſibi ex pellibus Caſtorinis poſteà quæſiuiſſe, qui mundano faſtui ſtuderent; & cum byrrhis anteà, vt patet exemplo [i] Cypriani, induerentur, Caſtorinis vſos fuiſſe, nominis duntaxat veteris vmbrâ D manente, vt rectè in Epigrammate de Byrrho, & Caſtoreo luſit [k] Claudianus. Habuerunt & pelliceum in ſacris officiis amiculum, ſeu *ὠμοφόριον*, quod Epiſcopo tribuit [l] Iſidorus Peluſiota, & ouis errantis typum referre, quam bonus paſtor humeris ferat, teſtatur. Canonici quoque in Eccleſiis Almutias, quas nunc ſuper brachia in noſtris regionibus geſtant, ferebant olim in capite, vt patet ex Conciliis [m] Baſilienſi generali, & [n] Senonenſi prouinciali, quod ab Antonio Cardinali à Prato Senonenſi Epiſcopo anno 1528. collectum eſt: qui mos in pluribus adhuc Galliæ prouinciis retentus eſt. Pelliceas autem veſtes habebant Clerici: tum quod ſimplices, & vulgares, & teſte [o] Tertulliano, indicium ſeruitutis, eæ veſtes eſſe ſolerent, quas proinde priorum temporum Chriſtiani, qui ſimplicitatem vnicè diligebant, & opprobriis pro Chriſto ſubiici appetebant, æquo animo geſtare conſueuerant; quod confirmari poteſt ex iſto loco Pauli [p] ad Hebræos, *circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti,*

[a] Idem cap. 7. num. 23.
[b] Ioan. Epiſcopus Citri in reſpõſis apud Leunclau. & Bonefid.
[c] Conſtit. Synod. Odonis cap. de Sacrament. Altaris num. 8.
[d] Stephanus Tornacenſis epiſt. 123.
[e] Concil. Baſil. ſeſſ. 21. quomodo diuinum officiũ in Eccleſiâ celebrandũ ſit.
[f] Paulinus epiſt. 10. ad Seuerum.
[g] Ambroſius de dignit. Sacerdot. cap. 4.
[h] Haymo in 1. ad Timoth. cap. 3.
[i] Pontius in paſſione S. Cypriani.
[k] Claudianus in Epigramm. de Byrrho & Caſtoreo.
[l] Iſidorus Peluſiota lib. 1. epiſt. 136.
[m] Concil. Baſil. ſeſſ. 21. cit.
[n] Concil. Senon cap. 18. in decretis morum.
[o] Tertull. de pallio.
[p] Ad Hebr. 11.

A *afflicti, quibus dignus non erat mundus.* Tum quod nec inuſitatæ Romanis ſaltē pauperioribus pelliceæ veſtes, ex [a] Vlpiano, & [b] Paulo Iuriſconſultis, [c] Lucretio, & aliis: quorum etiam plures reperire eſt, qui diuites ex pellibus pretioſioribus veſtitos aliquando referant: tum quod Monachis familiaris & ordinaria pellicea veſtis, ſeu Melotes, alias Melota, à nomine Græco *μῆλον*, quod ouem ſignificat. Hanc enim Melotem, ſeu ex pelle caprina contextam veſtem Monachis præſcribit [d] Caſſianus: ouillam verò albam ab omnibus Monachis ferri, ſtatuit [e] regula Pachomij: Antonium Melotem ab Athanaſio acceptam geſtaſſe indicat idem [f] Athanaſius. Monachos Ægyptios pellibus indutos exemplo Eliæ Theſbitis (cuius pallium Septuaginta *Μηλωτὴν* appellant) refert [g] Sozomenus. S. quoque Benedictum Melote vſum oſtendit [h] Gregorius; de reliquis ſileo. Hinc, cùm Monachi in Clerum adſciti veſtes minimè mutare ſolerent, eos imitati cæteri quoque Clerici, pelliceas veſtes, ſicut & eorum exemplo nigras, atraſque detulerunt. Pelliceis ergò veſtibus impoſitæ lineæ veſtes ſuperpellicea dicta B ſunt: quæ pariter vocantur [i] cottæ, Hetruſca ſcilicet lingua, quâ toga, ſeu veſtis, cotta dici ſolet, à qua non longè recedit Gallica, quæ certum genus veſtis tam militaris, quàm muliebris, *cotte*, vocat; quod quidem nomen à Græca voce *χιτώνιον*, deducit Ioachimus [k] Perionius, quod ſcilicet tuniculam ſignificat.

IV. Sed, ne de nominibus tantum laborare, non de re videamur, albas [l] veſtes, eaſque vtplurimum lineas, à Clericis ſacris miniſteriis inſeruientibus ſuperindui conſuetas, res nimium nota. Huc confer, quæ de albis Clericorum veſtibus ſuperiùs diximus ex Patribus; quorum etiam aliqui lineas iſtas veſtes fuiſſe inſinuant: iis autem quæ fusè ibi relata ſunt, hæc ſolum teſtimonia adiungo. Primum [m] Hieronymi, qui aduerſus Pelagianos diſputans hæc habet, *quæ ſunt, rogo, inimicitiæ contra Deum, ſi tunicam habuero mundiorem; ſi Epiſcopus, Presbyter, Diaconus, & reliquus ordo Eccleſiaſticus in adminiſtratione ſacrificiorum candidâ veſte proceſſerint?* Alterum ſit Iuonis [n] Carnotenſis, qui de veſtimentis Sacerdotum, nouis & C antiquis teſtamenti diſſerens, *Ità verò probatus,* inquit, *induitur tunicâ, quæ apud eos byſſina eſt, apud nos linea. Byſſus enim eſt genus lini candidiſsimi, & ad ſummum candorem multâ vexatione, & ablutione perductum; ſignificat autem perfectam carnis munditiam, ſecundùm illud, quod in* [o] *Apocalypſi legitur, byſſus ſunt ſanctificationes ſanctorum. Hanc munditiam caro Sacerdotis ex ſe non habet, ſicut nec linum ex ſe eſt candidum: ſed ſicut dictum eſt, multis caſtigationibus, & ablutionibus redditur candidum, vt aptum fiat indumentis Pontificum: forma eſt Sacerdotalis munditiæ, vt ſecundùm* [p] *Apoſtolum Sacerdotes carnem ſuam caſtigent, & in ſeruitutem redigant, & præeunte gratiâ, habeant per induſtriam, quod non potuerunt habere per naturam. Hæc veſtis Græcè ποδήρης, id eſt talaris appellatur, quia à collo vſque ad talos extenditur, &c.* Sed reliqua, quæ addit Iuo, vt quod veſtis ſit arcta, quod zonâ ſtringatur, albæ potius quàm ſuperpelliceo noſtro conueniunt, vtraque porrò Clericorum veſtis eſt: ſed ſuperpelliceum laxius fuiſſe oſtendit Honorius auctor Gemmæ animæ, cuius hic teſtimonium adiungimus, [q] *Clericorum induuiæ ab antiquis ſunt acceptæ: his nempe Cantores in templo* D *vſi ſunt, ſicut & David, & Salomon inſtituerunt; huiuſmodi veſtibus etiam ſenatores vſi ſunt, ex quibus in Eccleſiaſticum vſum tranſierunt. Hæ autem albæ veſtes munditiam vitæ indicant, quia iuſtum eſt, vt Clerici in ſanctitate & iuſtitiâ Deo ſeruiant. Hæc eſt veſtis laxa, quia Clericalis vita debet eſſe in eleemoſynis & bonis operibus larga. Eſt etiam talaris, quia docet vſque in finem perſeuerare. Lingua huius veſtis, eſt lingua Clericalis, quæ debet & Dominum laudare, & populum ad laudem Dei inſtigare.* De [r] lineis tunicis, & [ſ] camiſiis Clericorum, plura ibidem adiungit, quæ apud ipſum legi poterunt.

V. Albam olim veſtem, ſeu ſuperpelliceum, ſeu aliam, Clericos extrà Eccleſiam minimè deferre debuiſſe viſum S. [t] Hieronymo, qui epiſtola ad Nepotianum, Clericum de officio ſuo inſtituens, *veſtes,* inquit, *pullas æquè deuita ac candidas.* Et paulò pòſt, *non abſque amictu lineo incedere, ſed pretium veſtium linearum non habere laudabile eſt.* Iis etiam adde [u] Socratem, qui Siſinnium Nouatianorum Epiſcopum narrat delitiis, & mollitie diffluere viſum fuiſſe, quod albo veſtitu vteretur; à quo proinde cùm aliquis ex Arſacij Epiſcopi neceſſariis quæreret, cur *veſte Epiſcopo inſueta vteretur, & vbi ſcriptum reperiret Presbyterum debere alba veſte*

[a] Vlpianus l. 25. ff. de auro, & argento legato.
[b] Paulus lib. 3. ſent. tit. 6.
[c] Lucretius lib. 5.
[d] Caſſianus lib. 1. de inſtitut. Cœnob. cap. 8.
[e] Regul. Pachomij apud Pallad. in Lauſiac. c. 38.
[f] Athanaſ. in vita S. Antonij.
[g] Sozom. lib. 3. cap. 13.
[h] Greg. lib. 2. Dial. cap. 7.
[i] Paſſim in Ceremoniali Rom. & Cerem. Epiſcop.
[k] Ioachimus Perionius de linguæ Gallicæ, cum Græca cognat. cap. 3.
[l] Supra, vbi de veſtibus ſacris in ordinat. impoſitis.
[m] Hieronym. lib. 1. aduerſus Pelag.
[n] Iuo Carnot. de veſtib. Sacerd. noui, & antiq. teſtam.
[o] Apocal. 19.
[p] 1. Cor. 9.
[q] Gemmæ animæ lib. 1. cap. 232.
[r] Cap. 233. ibid.
[ſ] Cap. 234. ibid.
[t] Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotianum
[u] Socrates lib. 6. hiſt. cap. 20.

a Ecclеſ. 9.
b Lucæ 9. Marci 9. Matth. 17.
c Inſinuatur cit. cap. 9. Lucæ, vbi Moyſes & Elias *viſi in maieſtate.*
d Pontius in paſſione Cyprian.
e Martyrol. Adon. 16. Nouemb.

indui, Tu, inquit, prius dic mihi, vbi ſit inſcriptum Epiſcopum debere nigrâ veſte vti; ac cùm A *qui rogauerat hæreret, Siſinnius reſponſo prætereà adiecit: Tu quidem non poteris mihi oſtendere, quod Epiſcopum oportet nigrâ veſte indui. At me Salomon ſic cohortatus eſt,* [a] *ſint tibi veſtimenta alba: itemque Seruator, vt ex* [b] *Euangelijs conſtat, alba veſte vti viſus eſt: qui etiam* [c] *Moyſem, & Eliam albis veſtibus indutos Apoſtolis demonſtrauit.* Sed hæc à Siſinnio ad ſuam excuſationem dicta non moror; ſolum adnoto, inuſitatum tunc fuiſſe, vt Clerici albâ veſte tegerentur, quod alibi fusè docebimus, ſi quando maiorum circa Clericorum veſtes inſtituta exponere nobis vacabit. Quare, quod apud Pontium remanſiſſe dicitur [d] Cyprianus, *in linea*, propè martyriũ: & in [e] Martyrologio Adonis Alexander Epiſcopus, & Martyr ſub Antonino dicitur ſuſcepiſſe gladium *ſtans in linea:* non de Eccleſiaſticâ veſte id intelligi poſſe cenſeo, neque enim Epiſcopi tunc temporis ob perſecutionem ab alijs veſte diſcreti erant, ſed induſium, quod carnem immediatè attingit, per lineam iſtam veſtem mihi videtur intelligendum, quod cæteris veſtibus ſublatis ipſis martyrium paſſuris ſupererat, vt ex eorum locorum lectione facilè, vt opinor, B vnuſquiſque colligere poterit.

f Pont. Rom. in ſpeciali benedict. cuiuſlibet indumenti.
g Pont. Damaſi in Stephano 1.
h Stephanus Tornac. ſup.
i Octaua Synodus can. 27. ex verſ. Anaſt. Biblioth.

VI. Quia tamen ſuperpelliceum, vt ex [f] Pontificali Romano deducitur, nullâ benedictione ſpeciali ſacratur, ſicut alba, amictus, &c. ſolas autem ſacratas veſtes Sacerdotes & Leuitæ in quotidiano vſu & extrà Eccleſiam deferre, ac habere à [g] Stephano Papa prohibentur, ideò faciliùs indultum fuit, vt ſuperpelliceum extrà Eccleſiam geſtarent; quod ab eo, ni fallor; tempore inualuit, à quo ſuperpelliceum Regularium Canonicorum regularis habitus fuit, quemadmodũ ipſum eſſe cenſet Stephanus [h] Tornacenſis citatus. Cùm enim ex [i] Octauæ Synodi decreto Regularibus habitum ſuum deſerere non liceret, ideò nec ſuperpelliceum Regulares Canonici vnquam deſerebant, qui cum auctoritate, & ſanctitate cæteris eminerent, & Cathedraliũ Eccleſiarum Canonici, ac dignitates eſſe ſolerent; eorum proinde ſecuti exemplum cæteri ſuperpelliceis quoque extrà Eccleſiam vti cœperunt. Quod etiam Epiſcoporum exemplo con- C firmatum eſt: nam ab [k] Innocentio 3. in Concilio generali Lateranenſi decretum eſt, *vt Pontifices, in publico, & in Eccleſia, ſuper indumentis lineis omnes vtantur, niſi Monachi fuerint:* quod ob eas rationes, ſi bene coniicio, cautum eſt, vt & Pontificibus auctoritas ac reuerentia maior apud populum accederet: & ipſi veſtium ſanctitate, ac maieſtate, ab omni leuitate continerentur, & populo ſe coram ipſis proſternenti benedictionem decentius impertiri poſſent. Idque à ſanctiſſimis horum ſæculorum Epiſcopis, [l] S. Caroli præſertim exemplo, ſeruatum nouimus, vt per diœceſes ſuas numquam habitum lineum (quem Roccherum vocant) aliaque ſuæ dignitatis inſignia, deponant. Superpelliceum autem vix ab vllo niſi in Eccleſiâ, vel ad Eccleſiam pergente, aut Corporis Dominici Sacramenta aliave ſacra deferente, vel ſolemniter procedente, deferri animaduertimus; nec malè, mea quidem ſententia, quomodo enim in Eccleſia munda ipſa eſſe poſſent, quod citata [m] Concilia Baſilienſe, & [n] Senonenſe præcipiunt, ſi quotidianis vſibus inſeruirent? D

k Innocent. 3. in Concil. generał. Later. cap. 15 in medio.
l Vide S. Caroli vitam à Ioanne Petro Guiſſano Mediolanenſi cõſcriptam.
m Concil. Baſil. ſuprà.
n Senon. ſup.

VII. Verùm iis fuſiùs circa ſuperpellicei nomen, materiam, formam, vſumq; pertractatis: vnum ad præſentem diſputationem magis ſpectans ſupereſſe videtur, quænam ſit in Clericatus ſuſceptione ſuperpellicei impoſiti myſtica ſignificatio; cui quæſtioni ſatisfacere me putabo, ſi in eâ impoſitione hæc notauero. Primum, [o] ſuper pelliceas veſtes candidam veſtem Clerico imponi, vt mortificationi, ſeu pœnitentiæ, quam pelliceæ veſtes ſignificant, vtpotè ex mortuorum animalium pellibus confectæ, vitæ candorem, & morum ſanctimoniam adiungenda ſibi Clericus eſſe nouerit: neque enim ſufficit, quod cupiditates refrænet, mundanarumque rerum affectiones mortuas habeat, niſi charitate accendatur, & pietatis ſplendore exornetur: non ſufficit libidinem, aliaſque prauas carnis commotiones reſtinguere, niſi virtutum variis ornamentis animum excolat; *Redemptori enim noſtro*, inquit [p] Gregorius, *vnum ſine altero placere non poteſt: ſi aut is, qui bona agit, adhuc luxuriæ inquinamenta non deſerit, aut is qui caſtitate præeminet, necdum ſe per bona opera exercet.* Quod ergo ſignificauit Chriſtus, dum dixit, [q] *ſint*

o Vide Conc. Mediol. 5. tit. quæ ad diuina offic. pertinent. §. cum almutiã pelliceam.
p Greg. hom. 13. in Euang.
q Lucæ 12.

A *ſint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris*: hoc alio ſymbolo in Tonſuræ collatione repræſentatur, dum pelliceis veſtibus, candida veſtis imponitur, vt mortificationi ſenſuum, ſeu animalis hominis, quem [a] Apoſtolus docet non percipere ea quæ ſunt ſpiritus Dei, extinctioni, ſuccedere debere morum candorem, & innocentiæ ſplendorem oſtendatur. Secundò, candidam veſtem ad morum innocentiam ſignificandam imponi, & ideò recens baptizatos candidam veſtem induiſſe docebunt te, præter innumeros, [b] Origenes, [c] Ambroſius, [d] Chryſoſtomus, necnon [e] Amalarius, [f] Rabanus, [g] Rupertus, & alij. Eodem ergo iure, vt nouerit Clericus in nouitate vitæ denuò ſibi ambulandum eſſe, & innocentiam ſectandam, albam veſtem congruenter ab Antiſtite indui quis neget? certè albus color cæterorũ fundamentum eſt, nullamque reliquorum habet admixtionem, ſplendet magis, lucique vicinior eſt, nec niſi diligenti adhibitâ curâ ſeruatur illæſus, & incontaminatus. Eadem innocentiæ conditio eſt, quæ terrenæ concretionis & admixtionis expers, diuinæ verò lucis

B ſeu gratiæ fœtus, purius emicat, quæ ſollicitè aſſeruanda, & cuſtodienda eſt, ne leui impurorum habitu inficiatur, vel terreni pulueris commotione ſordeſcat. Tertiò, innocentiam autem iſtam non Clerico innatam, ſed multo labore & induſtriâ promouente diuinâ gratiâ comparatã oſtendit linea Clericorũ veſtis. Vt oſtendatur, quod Chriſti innocentia ipſi debita ſit & innata, ideò rectè *veſtimenta eius*, apud [h] Matthæum, *alba ſicut nix* deſcribuntur, rectè in [i] Apocalypſi *caput eius, & capilli candidi tanquam lana alba, & tanquam nix* viſenda proponuntur, quia ſicut niui innatus eſt candor, ita & Chriſto innata eſt, & congenita ſanctitas: Clerici verò veſtis eſt linea, linũ enim, vt ſuprà ex [k] Iuone Carnotenſi, & Honorio [l] Auguſtodunẽſi protulimus, multo labore, vbi præſertim imbribus, ac rori expoſitum fuerit, ad candorem perducitur: ita Clericorum ſanctimonia, nonniſi labore, & diuinæ gratiæ beneficio comparatur: vnde Eccleſiam in Apocalypſi, byſſo, ſeu lino candidiſſimo coopertam legimus, *venerunt*, inquit [m]

C Ioannes, *nuptiæ agni, & vxor eius præparauit ſe, & datum eſt illi, vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti, & candido*. Quartò, eo die quo Clericus Chriſto primum in Tonſuræ Clericalis ſuſceptione deſpondetur, veteri etiam ex more, iuxta quem [n] albus color nuptiis congruere putabatur, candidam veſtem induitur, quæ & ſpiritalis exultationis, ſeu lætitiæ ſit ſymbolũ, & ſeruandæ in perpetuũ caſtitatis atque innocentiæ ſignum. Quamobrem [o] cùm Apollonio crimini aliquando daretur, quod veſtibus lineis vteretur: non malè reſpondiſſe dicitur linũ purum orantibus & ſacrificantibus congruere. Præclarum in eam rem eſt Concilij [p] Mediolanenſis prouincialis quinti monitum: *dum*, inquit, *ſuperpelliceum qui amictus ex telâ lineâ candida conſtat* (Clericus ſupple) *induit, cogitet, quam perſonam ſuſtineat, nempe à ſordibus labeque puram, qualem veſtitus ille indicat*.

VIII. Meminerit ergo Clericus, nouum ſe hominem in iuſtitiâ & ſanctitate veritatis, cum ſuperpelliceo, prout ei ab Antiſtite commendatur, induere debere; meminerit ſibi ſuſceptam vel confirmatam, ſanctè viuendi, & innocentiæ

D ſeruandæ voluntatem in perpetuum eſſe ſeruandam: imitetur Muris Pontici affectatam munditiẽ, quem nempe referunt, malle vel in ignẽ iniicere ſe, vel in venatorum manus incidere, quàm ſinere ſe quantũuis leui luti coinquinatione infici. Quod ſi poſt ſuſceptũ Clericatum, poſt ſanctioris vitæ profeſſionem emiſſam, poſt publicè impoſita innocentiæ & ſanctitatis inſignia, impiè viuendo ſtatus optimi dignitatem violauerimus, profeſſionem noſtram mendacij, ſanctitatis ſuſcepta ſymbola falſitatis arguerimus; quid ſupereſt, niſi, vt ea ipſa quæ innocentiam noſtram teſtabantur, & officij noſtri nos admonebant, pœnas à nobis aliquando coram Deo iuſto iudice duriores expoſcant? Iiſdem ergo verbis vos Clerici, compello, quibus [q] Murrita Diaconus Elpidiphorum crudelem Catholicorum perſecutorem ad pœnitentiam adhortans, totam Carthaginenſem ciuitatem ad fletum & lachrymas dicitur commouiſſe: Sabana enim, id eſt veſtem candidam quâ baptizatus indutus fuerat, publicè exponens; *hæc ſunt*, inquit, *linteamina Elpidiphore miniſter erroris, quæ te accuſabunt dum maieſtas venerit iudicantis, cuſtodiente diligentia mea ad teſtimoniũ tuæ perditionis, ad demergendum te in abyſſo*

[a] 1. Cor. 2.
[b] Origenes homil. 12. in Exod.
[c] Ambroſius lib. de iis qui myſteriis initiantur cap. 3.
[d] Chryſoſt. hom. in pſal. 118.
[e] Amalar. de Eccl. officiis cap. 27. & 39.
[f] Raban. 1. de inſtitut. Cler. cap. 19.
[g] Rupertus lib 7. de diuinis off. cap. 11.
[h] Matth. 17.
[i] Apocalyp. 1.
[k] Iuo ſuprà.
[l] Honorius in Gemma animæ, ſuprà.
[m] Apocal. 19.
[n] Vide Sidon. epiſt 7. lib. 5. & Caſſiod. lib. 4. var. epiſt. 1.
[o] Philoſtrat. in vita Apollonij lib. 8.
[p] Conc. Mediol. 5. tit. q. ad diuina officia pertinent.
[q] Murrita Diaconus apud Victorem Vtic. lib. 3 de perſecut. Vandal.

itized by Google

putei ſulphurantis; hæc te immaculatum cinxerant de fonte ſurgentem; hæc te acrius perſequentur, quia [a] *induiſti maledictionem ſicut veſtimentum, ſcindens, atque amittens veri baptiſmatis Sacramentum. Quid facturus es miſer, cum ſerui patris-familias ad cœnam egregiam congregare cœperint inuitatos? tunc te vocatum aliquando terribiliter indignatus, exutum ſtolam rex conſpiciet nuptialem: dicetque tibi:* [b] *Amice quomodo huc veniſti veſtem non habens nuptialem? non video, quod contuli; non cognoſco, quod dedi, &c.* Eadem in nos Clericos, qui Eccleſiaſticæ ſanctitatis obliti, nec innocentiam amiſſam lugemus, nec de recuperanda cogitamus, eadem comminationis diuini iudicij tela coniici poſſunt: vbi eſt veſtis candida, quam in Tonſuræ ſuſceptione ad innocentiæ ſymbolũ, & puritatis ſuſcepiſtis? quæ vobis cura promiſſionis religioſè viuendi, quam coram ſacris Altaribus emiſiſtis? hæc vos linteamina, hæc linea veſtimenta, hi vos ad mundanis vanitatibus renuntiationem ſignificandam inciſi crines coram diuino Tribunali reprehendent; hæc infidelitatis, mendacij, & temerati voti vos arguent; hæc ad infernum detrudent. Parcite dilectiſſimi fratres ſi commotior in vos, ſi in meipſum ardentior fortè videar, dum violatæ promiſſionis, dum neglectæ initiationis noſtræ Sacramenti crimen incuſo: nihil nimium dici poteſt pro religione tuenda, pro ſanctiſſimi ordinis dignitate vindicanda, pro veſtra & populi ſalute procuranda: nulla duriora in eos verba proferri poſſunt, qui nec ſe Chriſtianos eſſe meminerũt, nec Clericos. Diuinorum iudiciorum vobis ſeueritatem inculcans, operi meo finem adhibeo: ſcio enim [c] *initium ſapientiæ eſſe timorem Domini.* Hunc ergo de Eccleſiaſtica diſciplina tomum priorem, quo Clericalis ordinis initia, electiones, & ordinationes pertractantur, commendato diuinorum iudiciorum metu, abſoluo; non abſolutam Eccleſiaſtici ſtatus perfectionem prædicens, niſi quod timore bonum opus perfectum eſt, charitate compleatur, [d] eamuſque de virtute in virtutem, donec videatur Deus Deorum in Sion.

[a] Pſal. 118.
[b] Matth. 22.
[c] Pſal. 110.
[d] Pſal. 83.

Quæcumque verò hoc opere ſcripta ſunt, vel à me deinceps ſcribentur, Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ, eiuſque ſupremi Capitis viſibilis iudicio, ac cenſuræ emendanda, delenda, damnanda, ſubiicio.

FINIS.

Digitized by Google

ALTER INDEX

QVO LIBRI TOTIVS VTRAQVE PARS CAPITVM ordine ſeruato breuiter ob oculos ita ponitur, vt magni voluminis breuem abſolutámque epitomem Lector habere videatur.

PARS PRIMA.

Clericorum nomina.

CLERICI nomen, origo, & ſignificatio. pag.1.2.3.4
Clerici per antonomaſiam iure vocãtur Eccleſiaſtici. pag.4.d.5.6. vocabantur beatiſſimi, ſanctiſſimi: attonſi: ſacerdotes: cœleſtes: legitimæ, & ſanctiſſimæ Religionis Catholicæ miniſtri, &c.6.d.7.a
Clerici nomen in odioſis complectitur ſacris initiatos, vel de Chriſti patrimonio viuentes; in fauorabilibus etiam Tonſuratos, niſi aliud exprimatur. 7.a

Diſtinctio Clericorum à Laicis.

Hæretici moderni cunctos æqualiter Sacerdotes arbitrantur: vel ſaltem ſolâ populi iuſſione virum quemlibet fieri Sacerdotem; reuocatione, deſinere. 7.c
Quàm turpiter hallucinentur. 8.9.10
A mundi creatione ipſo naturæ ductu aliqui ſemper à reliqua plebe ſelecti fuerunt, qui Sacerdotij functiones obirent: atque ante Moſaïcam legem, primogeniti. 11.d
Imo inter Ethnicos delecti quidam, Sacerdotij functionibus vacaturi. 11.d.12
In lege Moſaïca, deſtinata à Deo tribus Leuitica. 12.a
In lege Euangelicâ, cœleſtes viri. 12.a
Deus in Eccleſia ſua diuerſa membra ſtatuit, & Clericos diſtinxit à laicis. 12.c.13
Scriptura miniſtros Euangelij, regendæ Eccleſiæ à Deo præfectos, ſolemni ritu ordinatos memorat. 12.d.13.a
Eadem Clericorum & laicorum ordines ſecretos indicat. 13.b
Eccleſia Catholica Clericos ſemper à laicis diſtinxit. 13.d

Qua ratione illa ſecretio fiat.

Eligitur diligenti examine, initiatur, aſcribitur alicui Eccleſiæ, ceu miles cohorti. 14.b
Id in veteri lege obſeruatum: niſi quod filius parenti ſuccedebat, nunc Apoſtolici viri Apoſtolis, Sacerdotales, Sacerdotibus. 14.c
Nouæ legis miniſtri non aſſumuntur hæreditario iure, ſed à Deo per homines, ſeruatis Eccleſiæ decretis eliguntur. 14.d
Cur Iudæis naſci debuerint Sacerdotes, nobis eligi. 15.16

Nomen Ordinationis.

Electionem perſonæ ordinandæ ordinationem ipſam, & ordinatæ adſcriptionem ſignificat. 17.a
Ordinare, ſignificat ornare, honoribus & magiſtratu augere. 17.b
Nulla olim erat ordinatio ſine Eccleſiaſtico titulo. Hinc ordinatio pro aſcriptione ſumitur. 17.d
Χειροτονία interdum electionem, interdum conſecrationem ſignificat. 17.d.18
Vnde id profectum. 18.d.19

Delectus & probatio Ordinandorum.

Res magnæ probatione egent ac præſertim electio Clerici. 20.d. & ordinandorum. 23
Eccleſiæ ingreſſus olim non cõcedebatur niſi probatis: gubernatio Eccleſiæ probatiſſimis. 20.d.21
Quantùm peccet qui indignos ordinat, quantùm etiam qui indignus ordinatur. 24.d.25
Quanta præmia ſit reportaturus Epiſcopus, qui probatos in vineam Domini mittet operarios. 26.b
Puniuntur apud ſacros Canones qui ſine diligenti inquiſitione ordinant, aut qui indignos promouent. 26.27
Muniendus eſt animus contra gratiam, preces, minas, &c. 27.28
Quàm ſit intolerabilis eorum audacia, qui cùm imperiti ſint & inepti, mouent omnem lapidem vt accerſitis ſuffragatoribus laicis ad Ordines, irrumpant. 29.b
Nullâ ratione excuſatur indigni ordinatio. 30
Quilibet Ordinum ſingulorum candidatus debet probari. 31.33.a
Minores Ordines abſque examinatione non ſunt concedendi. 32.b
Præcipua in electione Clerici ad primam Tonſuram adhibenda ſollicitudo. 32.d

Digitized by Google

Teſtimonia quibus ordinandus iuuari debet.

Ordinandus debet habere bonum teſtimonium ab omnibus. 33
Ab his qui foris ſunt, ſeu infidelibus. 33. d. 34.
multo magis à fidelibus. 33. d. 34. 39. b
Ordinandus quam ſanctitatem habere debeat. 34
Integer vitæ, ſed temeratæ famæ non eſt ordinandus. 35
Non quælibet criminis ſuſpicio debet ab ordinatione repellere. 36. a
Formam purgationis obtinendæ præſcripſit Concil. Carthag. 3. 36. b
Prudentiâ opus ne infamentur, qui reiiciuntur, vel indigni admittantur. 36. c. 38. b
Occulta crimina ſaltem ordinandis patefieri poſſunt. 36. c
Ob occultum crimen homicidij poteſt aliquis ab ordinatione repelli, etſi criminis eum pœnituerit: ob cætera crimina, non item. 37. a
Cui aſcenſus ad ſacros Ordines à ſuo Prælato ex quacumque cauſa fuerit interdictus, ei nulla contra Prælati voluntatem licentia ſuffragetur. 37. c
Regularis poteſt ob occultum crimen ab Ordinibus impediri. 37. d
Sæcularis quoque nullum beneficium habens aut dignitatem cui Ordo ſit annexus. 37. d
Probabile eſt Epiſcopum aliquos ob occultum crimen repellere poſſe, etſi hoc in eorum infamiam indirectè vergat, dignitatéſque habeant quibus adnexus eſt ordo. 37. d. 38. a
Secus autem ſi per pœnitentiam deletum ſit, niſi impediat legitimam ordinum ſuſceptionem, v. g. homicidium. 38. b
Eſt etiam probabile occultum peccatorem ad ordinationem admitti poſſe. 38. b
Quâ prudentiâ & moderatione negotium illud conficere poſſit Epiſcopus. 38. b. c
Qui veniſſent in ſuſpicionem criminis, quâ ratione canonicam purgationem ſubirent. 38. d. 39

Quâ ratione populus aliquem commendare, vel ad ordines poſtulare, aut ordinationi aſſentiri ſoleret.

Apoſtoli præceperunt fidelibus vt ſeptem viros boni teſtimonij conſiderarent, ad Diaconatum promouendos. 39. b
Præclara Apoſtolorum conſtitutio de teſtimonio ferendo in gratiam Epiſcopi ordinandi. 39. c
Ab Eccleſiæ incunabulis obſeruatum fuit ſemper, vt ad Ordines promouendus bonum ab omnibus teſtimonium haberet. 39. d. 40
Cum aliquem Epiſcopus propoſuiſſet, vox populi expectabatur: à Notariis acclamationes, earum formula & numerus publicis monumentis inſcribebantur: Acclamationes illæ tanquam boni teſtimonij indices ab Epiſcopo rogabantur: ea maximè acclamatio vigebat *dignus eſt*: Cum populus aliquem ſibi gratiſſimum ſignificabat, pluries acclamationem integrabat. 41. b
Plauſibus quoque & manuum eleuatione teſtimonium ferebat populus. 41. d

Quæ hodie à populo teſtimonia requirantur.

Duo teſtimoniorum genera requiruntur, vnum veluti priuatum, alterum in totius Eccleſiæ conuentu. 42. c. d
Cur in ſolis ordinationibus Diaconorum & Sacerdotum conſulitur nunc populus. 44. c
Si quis accuſet, ordinatio eſt deferenda. 44. d. 45

Teſtimonium Archidiaconi.

Archidiaconus eniti debet, vt per ſeipſum ordinandorum vitam cognoſcat. 45. d. Debet vulgi famam examinare, & iis credere teſtimoniis quæ iure præſcripta ſunt ſi aliâ via non poteſt certo cognoſcere mores ordinandorum. 45. d. 46
Ad duplicem præſentationem Clericorum duplex adhibere debet examen Archidiaconus. 46. c. 47. c
Diaconi vel Preſbyteri ab aliquo Diaconorum ordinandi offerebantur, & ad eorum teſtimonium Pontifex illos ordinabat. 47. a
Poſſitne Archidiaconus reſpondere, *ſcio & teſtificor illos eſſe dignos*, ſi ipſi ignoti fuerint. 47. d. 48. 49

Teſtimonium Parochi.

Maximi eſt ponderis. 50. b
Clerici omnes Eccleſiæ ciuitatis addicti ſimul commorabantur, deputati probato ſeniori: qui per parochias ordinabantur, Parochis edocendi & inſtituendi tradebantur. 50. c
Conſultus etiam Archipreſbyter ſeu Decanus ruralis. 50. d
Archipreſbyter ille ſeu Chorepiſcopus teſtimonium Parochi examinabat, & ad Epiſcopum referebat. 51. b
Concilium Tridentinum præclarè de teſtimonio Parochi definiit. 52. a
Quæ debeat eſſe cura Parochorum circa Clericatus & Ordinum candidatos. 52. d. 53. 54
Pauperes eligendi præſertim; atque ab adoleſcentia inſtituendi. 54. c. 55

Teſtimonij tempus, locus, &c.

Literis teſtimonialibus niſi recenter ſcriptis non eſt nitendum. 55. d. 56
A quibus & qua ratione literæ teſtimoniales petendæ ſint pro ſuſcepturo ſacros Ordines 56. d
Teſtimonium beneficij vel cenſus qua ratione habendum. 57. a. d. 58. d
In Eccleſia originis, & loci in quo diutius vel vltimùm manſerit, ordinandi deſiderium ſignificandum. 59. c

Teſtimonium quorundam teſtium.

Epiſcopus nominare poteſt quos velit, qui in vitam ordinandi inquirant. 59. d. 60. a
Ordinariè tamen hoc officium Parochis demandari conuenit. 60. b
Quiſquis ille ſit, debet explorare fidem teſtium, omnes audire, non omnibus credere; conquirere bonorum teſtimonia: videre ſintne inopes, inimici ordinando, auriti an oculati: ab ordinando producti: Eccleſiaſticarum rerum non omnino ignari. 60. d. 61. 62
Epiſcoporum arbitrio ſtat, velitne iuratos illos eſſe teſtes, necne: ſub pœna excommunicationis ad

Digitized by Google

ad teſtificandum cogi, vel non. 63. c

Quibus de rebus inquiri debet, & ferri teſtimonium. 64

Formulæ literarum teſtimonialium. 65. b

Confeſſarij peculiares iunioribus Clericis aſſignandi. 66

Literæ teſtimoniales ritè obſignatæ mittantur ad Epiſcopum. 66. d

Cancellarius eas in Archiuis Eccleſiæ reponat. 67. b

Indictio ordinationis.

Duobus ante ordinationem menſibus vel circiter, illius habendæ diem in ſingulis parochiis indicere conuenit. 68. c

Proximâ poſt eam promulgationem Dominicâ proceſſionem publicam agere. 68. d

Singulis Dominicis per menſem ante ordinanem populum præmoneri, vt ex toto corde petat à Domino meſſis, operarios in meſſem ſuam, &c. 68. d. 69. a

Dominica etiam Quatuor Tempora antecedente ieiunium huius rei cauſa inſtitutum denuntiari, & ſupplicationes proceſſioneſue haberi. 69. b

Populus orare debet ſeriò pro ordinationibus. 69. c

Modus in indicendis ordinationibus ſeruandus. 70. b

Promulgatio nominis ordinandorum.

Sacris Ordinibus initiandus eſt nemo, cuius nomen & deſiderium non prius publicè omnibus proponantur. 70. d. 71

Antiquitus id conſuetum. 71. a

Commendatio ordinandorum apud populum.

Solebant ordinandi populo commendari ab Epiſcopo. 73. b

Commendatio in ordinatione Aurelij & Celerini Lectorum à Cypriano, inſtar omnium. 74. 75. 76. in ordinatione quoque Numidici Preſbyteri. 77. d. 78

Ordinandi ipſi aliquid palam reponebant. 78. c

Electio ordinandorum à Clero & populo antiquitus facta.

Clerici ipſi ſæpè populi, ſæpius Cleri ſuffragiis aliqua ratione olim electi, itaut eorum ordinationes vtrorumque conſilio nonnunquam diſcuterentur, & conſenſu firmarentur. 79. b

Ab Apoſtolorum tempore ac deinceps qua ratione id obſeruatum. 79. c. 80. 81

Vetuit Celeſtinus Papa ne populo nimium indulgeretur. 82. a

Gelaſius Epiſcopo vel populo eligendi officium tribuit, adeout quos eligeret per ſe Epiſcopus, populi ſuffragiis non indigerent, etſi ipſe eligendi poteſtatem plebi nonnunquam faceret. 82. b

Toto ſæculo quinto populus Clericorum electiones eſt proſecutus. 82. d

Poſterioribus temporibus Regum ac Magiſtratuum voluntas in ordinationibus Clericorum & Preſbyterorum aliquando expetita: ipſorum poſtea vſurpatio coërcita: ius patronatus, cui primò in Eccleſia reclamatum fuit, ſtabilitum: Cleri conſenſus exactiùs expetitus, populi pariter aſſenſus nonnunquam expenſus. 83. c. 84

Nunquam conſtanti lege aut generali conſuetudine quæ vim legis obtineret adſtricti ſunt Epiſcopi vt ſuffragium Cleri populique in ordinandis Diaconis Preſbyteriſque expeterent: imo nec in inferioribus gradibus conferendis id paſſim obſeruatum. 84. d. 85

Primis temporibus quibus omnium erat cor vnum, omnes conſulebat Epiſcopus. 84. d

Cum Principes poteſtatem quaſi populo debitam tanquam populi capita ſibi arrogarent, Laodicena Synodus & ſeptima populo & Principibus ius omne in Sacerdotibus ordinandis ademit, quamuis etiam poſtea votorum populi ratio haberetur. 85. a

Magis erat neceſſarius Cleri conſenſus. 85. d

Regularium probatio.

In Regularium examine quid quęrendũ. 86. c. 87

Exhibere debent conſenſum ſui Præpoſiti. 88

Monachi cùm primùm Clero adſcripti ſunt, abſque Abbatum conſenſu ab Epiſcopo aſſumebantur. 88. a

Conqueſti deinde Abbates & Monachi ſuos à ſe eripi, & probatioribus in Clerum adlectis Monaſteria deſtitui. 88. d

Statutum à Conc. Arelatenſi & Agathenſi, vt abſque Abbatis conſenſu non ordinarentur. 89. a

Specialia quoque priuilegia ea de re obtinuerunt. 89. d

Vſu & ratione firmatum eſt, ſine Abbatis conſenſu neminem ex Monaſteriis ordinari. 90. d. 91

Monachorum vita ab Epiſcopis expendi & examinari debet. 91. d

Anteacta etiam in ſæculo vita. 91. d. 92

Habet diſciplina monaſtica vnde purget & expoliat, non tamen vt illico Sacerdotali ordini aptos omnes efficiat. 92

Non ita Præpoſito credere debet Epiſcopus, vt quos ille tanquam dignos obtulerit, abſque examine ſacris Ordinibus inſigniat. 92. d. 93. a

Non ſolum probitas, doctrina, & canonica integritas probanda, verùm etiam diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium. 93. b

Eccleſiaſticas leges quanti facere debeant Regulares. 93. d. 94

Præcipua illarum legum capita à Regularibus obſeruanda, proferuntur. 86. d. 94. b

Debent habere teſtimonium de ſeruato interſtitio. 94. c

Breuius olim conceſſum Monachis interſtitium. 94. d

Hinc natus abuſus, vt Monachi fierent qui ad Eccleſiaſticas dignitates ocyùs contendebãt. 94. d

Nunc eadem interſtitia ſeruare debent, quæ reliqui. 95. b

Patres Societatis Ieſu an eximantur à ſeruandis interſtitiis, functionibus Ordinum exercendis, & aliis quibus Clericorũ diſciplina conſtat. 95. c. 96

Debent habere teſtimonium profeſſionis Regularis loco tituli. 96. b

Literas etiam Epiſcopales ordinationis ſuſceptæ. 97. c

Nomen etiam à familia ingenitum & in Baptiſmo impoſitum apud Epiſcopi ſecretarium proferre. 98. b

Ab alio quam ab Epiſcopo proprio ordinari non poſſunt abſque literis dimiſſoriis. 98. c
Contraria priuilegia Trid. abrogauit. 99

Examen Ordinandorum.

Sacra ordinatio diſtricti debet eſſe Iudicij. 100. b
Examen, quàm ſit neceſſarium. 100. d. 101
Ad minores etiam, & Tonſuram. 102
Vix vllus ordinandus immunis eſſe debet ab examine. 103. d
Doctiorum comprobatur modeſtia: ipſique aliis in exemplum proponuntur: mediocrium exploratur ingenium; dubij tentantur, indocti abiiciuntur, & indiſciplinati. 104. a
Excipi poteſt ille cuius pietas & eruditio cunctis innoteſcit. 104. b
Epiſcopus ea in re vulgo facilè ne credat. 104. d
Non excipiendus Doctor, non Monachus. 105. b
Non qui ab Epiſcopo ſuo dimiſſorias petit, aut poſt obtentas alterum Epiſcopum conuenit. 105. d. 106. 107
Vbi exactè omnia obſeruat Epiſcopus, antequam dimiſſorias concedat, non eſt tanta neceſſitas vt ab alieno Epiſcopo ordinandi iterum examinentur; tamen operæpretium eſt varias ob cauſas iterum examinari. 107. c
Promoti in Curia Romana examen ſubire debent vt in propria Diœceſi recipiantur. 107. d. 108. a. 109

Examinatores.

Quibus inſtructi qualitatibus eſſe debeát. 109. c. 110
Epiſcopi præ cæteris munus eſt, examinare. 110 b 111. d
Alij præterea examinent Epiſcopi iuſſu, 111. c. 112. 113. c. Eoque ſi fieri poteſt præſente. 113. a
Ex lege diuina Epiſcopo examinandi munus competit. 112. b
Epiſcopus coram Deo tutus non eſt, ſi eos adhibuerit examinatores, de quorum ipſe ſedulitate, ſtudio, induſtriâ, prudentia, conſtantiave diffidat. 112. b
Conſtituti in dignitate Eccleſiaſtica, conſuetudine diuturnâ ius examinandi acquirere potuerunt, & per negligentiam amittere. 112. d
Quos Epiſcopus ad examinationem ſecum adſciſcet, eos de gremio Eccleſiæ Cathedralis eſſe, conſentaneum eſt. 113. d
Maximè Archidiaconi, Scholaſticus, Theologus, Pœnitentiarius, Cancellarius. 114. a
Debent eſſe ſaltem Diaconi, ſed nunquam deſint aliqui Sacerdotes. 115. d. 116. c
Non Diaconi quilibet, neque ad examinandos quoſlibet ſunt paſſim admittendi. 116. b
Examinatores debent eſſe graues, experti, pij, docti, de Eccleſiæ profectu ſolliciti: prudentes, gnari diuinæ legis, in functionibus Eccleſiaſticis exercitati. 116. d. 117. 119
Non pauciores tribus præter Epiſcopum. 118. b
Præferendi cæteris paribus Doctores & Licentiati in Theologia, aut iure Canonico. 118. d
Examinatoribus cauendum eſt, ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcunque muneris cupiditate illecti à vero deflectant: deflectentes autem quæ pœna maneat. 118. d
Reliqua examinatorum officia. 119. b

Quærenda in examine.

Ea omnia quæ ordinatis ineſſe debét. 120. b. 124. a
Quænam illa ſint? 120. c. 124. c
In criminibus diſcutiendis non formulario iure, ſed compendiaria cognitione agendum eſt. 120. d. 121. a
Tenetur ordinandus defectum ſuum crimenque prodere ſi quod ordinationi obſiſtat, de quo in iſto examine legitimè interrogatur. 121. b
Crimen ab ordinatione repellens coram teſtibus eſt Epiſcopo manifeſtandum, vt in eo diſpenſet. 121. c
Spontanea criminis confeſſio pœnam minuit, & diſpenſandi occaſionem præbet iuſtiorem. 121. d
Crimen ordinationi non obſiſtens, non tenetur ordinandus confiteri. 122. a
Conſilium Epiſcopis & examinatoribus ſaluberrimum. 122. b
Grauiora crimina confeſſus ad ſacros Ordines minimè admittendus. 122
Poteſt Epiſcopus iuramento, vel cenſura obſtringere ordinandum ad reuelãdum crimen ſuum vel defectum. 123. c
Epiſcopus & examinatores eniti debent vt, defectus omnes, maiora crimina, & impedimenta ſciant quibus ordinandus irretitur. 124. a. 128. d
Inueſtigare & examinare oportet diligenter ordinandorum genus, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam & fidem. 124. c. 125
Vultus & habitus corporis, veſtitus, inceſſus, geſtus & ſermo inſpiciendus. 126
De orandi quoque methodo quærendũ eſt. 127
De ſcientia pariter Grammaticali & Eccleſiaſtica. 128. a. 129. 130. Qua ratione id præſtent examinatores. 128. b. c

Candidatus Tonſura Clericalis examinandus.

Quam ob cauſam fieri velit Clericus, quo in vitæ genere hactenus verſatus, an ſpem præbeat Eccleſiæ miniſtrum vtilem ſe fore: à quo inſtitutus ad Clericalis vitæ modum: an legere & ſcribere norit, an Sacramentum Confirmationis ſuſceperit. 131. 132. 133
Non poteſt vllâ diſpenſatione recipi ad Tonſuram qui animum à Clericali profeſſione pro eo tempore auerſum habeat, qui nuptias cogitet, &c. éſtque ſacrilegium. 134. 136
Præſtaret vt pueri per alios, adulti per ſeipſos puritatem ſuæ intentionis iniurando confirmarent. 135. b

Initiandus minoribus Ordinibus examinari debet.

An Latinam linguam intelligat: an ſcientiæ ſpes talem étiam oſtendat, qui dignus ſit vt ad maiores ordines aliquando aſcendat. 137. b

Promouendus ad ſacros.

An in vitæ ſpiritualis diſciplinâ maiorem progreſſionem fecerit, an Breuiarium, atque ſacra Biblia, &c. habeat. 138. 139
A Subdiacono potiſſimùm de ordinum minorum & maiorum differentiâ: an probatus ſit in minoribus: de voto continentiæ: de Sacramentorum

Digitized by Google

rum doctrinâ ſaltem generatim: de officij diuini recitandi ratione. 139. c
Hoc tempore, maxima cautio in Subdiaconatu adhibenda. 140. b
A Diacono diligentius de Sacramentorum doctrina experimentum aliquod fiat in concionibus habendis. 140. d
A Sacerdote, an piè & fideliter in miniſteriis anteactis ſe geſſerit: an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab eo expectari poſſint. De Miſſæ effectibus, partibus, loco, ſacris veſtibus, defectibus; de Pœnitentia: an ad Sacramenta miniſtrâda idoneus: an de omni re ad ſalutem neceſſaria aptè populum inſtruere poſſit: de orandi modo. 141
Libri Preſbytero neceſſarij. 141.d
Idem obſeruandum in eo qui ſibi ſoli victurus eſt, non aliis. 142. a
Benignius agendum cum Religioſis in monaſterio ſemper manſuris. 142. c
Ad examinatores parænesis. 142. d

Tempus examinis.

Ad maiores ordines promouendi per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, ſignificaturi ſuam voluntatem, & inquiſitorem habituri: omnes verò feriâ quartâ ante ordinationem ad examen conueniant. 143
Pro amplitudine vel anguſtia Epiſcopatus plures vel pauciores examini dies conſtituendi. 144.a
Laudabile eſt vt ordinandi maneant in Epiſcopio vel alia domo aliquot dies, ibique piis & Clericalibus exercitationibus ad ordinationem ſimul diſponantur. 144.b

Locus examinis.

Publicus olim erat, audiente populo fideli & Epiſcopi iudicium comprobante. 144. d
Nunc ita ſit publicus, vt ab hæreticis & malis fratribus caueatur. 145.a

Forma examinis.

Examinandus habitum habeat Clerico conſentaneum, capillos modeſtè detonſos, coronam conſpicuam. 145. d. 146
Ducendum ab oratione principium, quam qui examini præſidet, pronuntiabit. 147. a
Cautio adhibenda ne alterius nomine quis examen ſubeat. 147. c
Qui perſonam alienam ſuppoſuit examini, non poteſt ad ordinem ſuperiorem aſcendere, niſi ex diſpenſatione; aut, ſi interminatio anathematis facta fuerit, poſt ingreſſum religionis. 147.d
Hanc ſeu comminationem, ſeu ſententiam ferri mos eſt vſitatus atque legitimus. 147. d
Olim nullus erat huic fraudi locus. 148. a
Occurri nunc poteſt, ordinandorum recognitione feria 6. ante ordinationem. 148. b
Teſtificationes variæ examinatoribus ante examen exhibendæ. 148. b
Primum examinis caput ſit, de patria, genere, domicilio, vitæ ſtatu, irregularitatibus, & intentione: 2. de oratione: 3. de literarum doctrina: 4. de rei Eccleſiaſticæ & diſciplinæ Clericalis peritia. Silentio vtendum. 148. d
Spectentur non modo ſtudia, ſed etiam vſus, iudicium, ingenij vis & ſolertia. 149. a
Cætera prudentium examinatorum iudicio relinquuntur. 149. a

Inſtructio Ordinandorum.

Sapienter olim cautum & nunc à quibuſdam renouatum, vt ordinandi aliquo ante ordinationem tempore inſtruendi in vnum locum conueniant. 149. d
Ab ordinatoribus decreta Conciliorum ante ordinationem inculcabantur. 150. a
Oſtiarius ante ordinationem inſtruebatur ab Archidiacono qualiter in domo Dei deberet conuerſari. 150.b
Ordinandus Epiſcopus inſtruebatur ex Canonum lectione: ſerio de iis ſeruandis admonebatur; publicè profitebatur ſe ſeruaturum. 151. Idem in aliis Clericis factum probabile. 151. b
Preſbyter manebat in Epiſcopio antequam conſecraretur donec poſſet eius eruditio, mores, & actus animaduerti. 151. c
Lateranenſe 3. præcepit inſtrui ſuper diuinis officiis, & Eccleſiaſticis Sacramentis. 153
Saltem pridiè ordinationis admonendi ſedulò ordinandi. 153. c
Irregularitates ordinandis exponendæ. 153. d
Quàm præclarè quamque ſalubriter ſuperiora omnia in multis Galliæ Diœceſibus obſeruentur. 154. 155

Varia ad ordinandos Monita.

Videat ordinandus ne aberret à limine. 155. c
Perpendat multos eſſe æternùm cruciandos, qui extra ſtatum Clericalem beati euaderent. 155. d
Clericum ad maiorem obligari perfectionem. 156. d. grauiora eſſe Clericorum peccata quàm laicorum. 157. c. ſeuerius puniri. 160. b
Capitalem Eccleſiæ peſtem eſſe indignos Clericos. 158. a
Quanta ſit Ordinis dignitas: quanta obligatio ei annexa: quantum periculum. 158. 159. 160. 161
Quid reuocare à Clericatu, quid ad eum prouocare debeat. 163. b. 164
Virium ſuarum, indolis, & ingenij rationem habeat. 166
Sciat ad Clericatum non debere accedere, niſi quem ſecretâ ſaltem voce Deus inuitarit. 167. d. 168
Diuinæ vocationis argumenta ſunt conſcientiæ puritas, & diuturna anteactæ vitæ innocentia. 169. 170. aptitudo ad obeunda miniſteria. 171. Clericales virtutes. 171. d. recta intentio. 172. c. 173. & ſeq. inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus. 179. d. precibus agendum. 180. conſulendi prudentes & probi. 181

Diſpoſitio ordinandorum.

Ordinandus debet eſſe expers peccati mortalis 182. aliàs eſſet grande ſacrilegium. 183. a
Promouendus etiam ad Epiſcopatum. 183. c
Imo ad Tonſuram. 183. d. 184
Confeſſio Sacramentalis præmittenda neceſſariò, quùm ſanctiſſima Euchariſtia in ordinatione ſumitur, aut quando Synodali conſtitutione præcipitur. 184. c

Index.

In quibus diœceſibus inter cæteras id præceptũ. 185

Quędam præcipiunt confiteri apud Pœnitentiarium, vel apud ſelectum. 185. b. idque meritò. 186

Vtiliſſima eſt generalis confeſſio ſuſcepturo Subdiaconatum vel Preſbyteratum. 186. d. 187

Saluberrimus eſt etiam ſpiritualium exercitiorum vſus. 187. d. 188

Ordinandus ad maiores debet eſſe ieiunus; ad minores, decet. 190

Conſenſus ordinandorum.

Liberi ad Clericatum non cogẽdi. Ordinatio irrita eſt, quę prorſus renitenti cõfertur. 191. c. 207. c

Nec ſufficit quod poſtea conſentiat. 207. c

Valida quæ coacto conditionaliter, ſeu nolenti ſecundum quid. 191. d

Grauiter peccat qui penitus reluctantem ordinare aggreditur. 192. a

Veteris Eccleſiæ Clerici Sacerdotij dignitatem reuerentes non ſponte ſe offerebant, ſed authoritate Eccleſiæ adigebantur, vt conſentirent. 192. b

Hinc opus fuit legibus Eccleſiaſticis imponere neceſſitatem obediendi Epiſcopo ordinare volentĩ: & inuitè ordinatis indulgere facultatem aliquam circa rem vxoriam. 193. a

Triplex genus eorum qui ordinabantur inuiti: alij opportunè importunè inducebantur ab Epiſcopo vel populo vt conſentirent ordinationi, quam propter Sacerdotij venerationem refugiebant: alij maleuolo animo vt ab aliquo officio Eccleſiaſtico deturbarentur: alij periculi metu confugerunt, vel confugere coacti ſunt ne ad potentiam ſæcularem redirent. 193. c

Primorum exempla illuſtria. 194. 195. 196

Exempla ſecundi generis. 197. & tertij. 198. quãtum in vtroque iſto genere ſit peccatum. 203. d. 204

Poſſintne compelli ad ordinationem, qui eam ex humilitate refugiunt, diſputatur vtrimque. 199. 200

Nemo ordinandus eſt, qui obfirmatâ voluntate reſiſtit ordinationi. 201. c

Renitens orari poteſt, imo exorari debet vt conſentiat. 201. c

Nunquam prohibitum Epiſcopis vt Clericos ſuos ad ordinationem vel præmiis allicerent, vel pœnis à iure ſtatutis cogerent. 201. d

Si ſola Eccleſiæ vtilitas non autem neceſſitas poſtulet, ſoli iam ſummo Pontifici ius eſt, Clericos ad ſuperiores ordines non adſtrictos, compellere & inuitos adducere. 201. c

Olim tamen Epiſcopos Clericis ſuis ordinationem imperandi poteſtatem habuiſſe paſſim credebatur. 202. d

Malè agit is cui Epiſcopus ordinationem iniunxit, ſi indignus, ineptus, aut irregularis accedit ad ordinationem. 203. c

Filij à parentibus ad Clericatum non cogẽdi. 205

Quàm turpia hac in re commercia dæmon adinuenerit. 205

Quàm graue vulnus inde infligatur Eccleſiæ. 206. b

Metus leuis non impedit, quin verè caſtitatem voueat qui ingrato animo conſentit ordinationi. 207. c

In foro exteriori liber eſt à cœlibatu, qui graui metu & iniuſto ad ordinationẽ cõpulſus eſt. 207. d

Emiſſa ab inuito caſtitatis profeſſio, cum rata poſtmodum habetur, obligat. 208. d

In foro conſcientiæ, qui conſentit ordinationi & profeſſioni caſtitatis ex metu graui iniuſte illato, non tenetur ad caſtitatem. 209. c. 210

Qui iuſto metu ordinationem ſuſcipit, caſtitati aſtringitur. 211. c

Si quis ex metu graui iniuſto ordinatus ad nuptias conuolarit, eo ipſo priuilegiis Clericalibus renuntiat, & ab executione ſacri myſterij ceſſare debet. 211. d

Fuga ſacræ Ordinationis.

Anceps hac de re Scripturæ ſacræ teſtimonium. 212

Patrum Græcorum de ea ſententia. 213. 214

Latinorum Patrum ſententia. 215. 216

Quantum damnatus ab vtriſque dignitatis Epiſcopalis ambitus. 219. 220

Officium Epiſcopale per ſe appeti poteſt. 221. d. 222. b

Ab imperitis tamen, abſoluto & efficaci deſiderio nunquam. 223. a

Periculoſum eſt, aliquem quantumuis aptum abſolutè & efficaciter deſiderare opus Epiſcopale ex propria animi ſententiâ. 223. c

Eâ quæ nunc viget Eccleſiæ neceſſitate, vir doctus, peritus, pius & ſolers ex prudentum & proborum conſilio, Epiſcopale officium poteſt expetere. 223. d. 224. 225. b. Quâ id prudentiâ fieri debeat. 226. b

Celſitudo gradus Epiſcopalis per ſe tanquam finis abſque peccato ſaltem veniali appeti non poteſt. 224. b

Epiſcopatum deſiderans voluntariè propter reditus temporales, vel honores mundanos tanquam propter finem, peccat mortaliter. 224. d

Idem quod ſuprà, de Preſbyteratu, Diaconatu, inferioribus Ordinibus, ac de officiis curam animarum habentibus eſt dicendum ſeruatâ proportione. 226. d. 227

Qui ſe certis teſtimoniis ineptum Epiſcopatui, Ordini, vel beneficio nouit, debet recuſare. 228. c

Qui remouere poteſt impedimentum quo ſit indignus, tenetur remouere & ſuperiori obtemperare. 228. d

Si per ſuperiorem iubentem remoueri poteſt, tenetur patefacere ſuperiori, eique diſpenſanti obedire. 229. a

Si nec à ſe, nec à ſuperiore remoueri poteſt, non tenetur obtemperare. 229. a

Nec Epiſcopatus iniunctus, nec dignitates, neque Ordines impoſiti debent ab iis recuſari pertinaciter, qui non ſe oneri impares apertè recognoſcunt. 229. b. 230. & ſeq.

Vouere poteſt aliquis Epiſcopatum ſe nec appetiturum, nec libenter ſuſcepturum: non autem etſi iniungatur, finaliter recuſaturum. 233. b

Profeſſio ab ordinandis emitti ſolita.

Plurima ab ordinandis præſertim Epiſcopis iuramento firmari ſolita, ante conſecrationem. 234

Speciatim examinatur promiſſio qua ſe Epiſcopi ad inuiſenda limina Apoſtolorum obſtringunt. 236. c. 237

A quo tempore forma iam vſitata iuſiurandi Epiſcoporum, ſit recepta. 239. a

Epiſcopi fidelitatem Metropolitano iurabant. 239. c

Promittebant

Digitized by Google

Promittebant indemnitat ẽ rerũ Eccleſiæ. 140. d.
iurabant qui vxorem aut liberosq́ haberent. 140. d
Statuta Eccleſiæ, & quæ ſui ſunt muneris licitè ex legitima conſuetudine obſeruanda promitti poſſunt. 241. b
Poteſt Epiſcopus exigere iuramentum ab ordinando ſe Ordinum functiones obiturum, Clericalem veſtem geſtaturum & ſimilia quę ſui ſunt officij. 241. c
Canonum obſeruantia cùm ſpondetur ab ordinando, id fit in quantum implicitè & virtute in aſſumptione Clericalis vitæ eorum obſeruatio cõtinetur, & qui eos abſque cõtemptu tranſgreditur, non formaliter eſt periurus, ſed virtualiter tantum. 241. c
Non omnia iuramenti obligatione formaliter continentur, quæ in generali promiſſione iuramento firmata implicitè concluduntur. 241. d
Tria in ordinatione promittenda, Catholica fides, Clericalis iuxta canones diſciplina, & debita ſuperioribus Eccleſiaſticis obedientia. 242. d. 243
Abbates in ſui benedictione obedientiã Epiſcopis iurabant, & promiſſionis chartulã tradebãt. 247. b
Abbates & Monachi id euitare conati ſunt aliquando, dicentes iuxta regulam Diui Benedicti non concedi ſibi iuramentum. 247. d
Tanta in ordinatione obediendi neceſſitas olim contrahebatur, vt Clericus eius Eccleſiæ Clericũ fieret, à cuius Epiſcopo eſſet ordinatus. 248. c
Maxima eſt obedientia illa, quam Preſbyteri & Clerici debent Epiſcopo ſuo. 249. c. 250

Simonia in ordinatione cauenda.

Nullum ferè à Chriſto nato ſæculum fluxit, quo non ſimoniæ peſtis Eccleſiam infecerit. 250. c
Simonia Chriſto ipſo antiquior. 251. d
Seuerè puniendum hoc crimen, quoties repullulat. 252. c
Secundo & tertio ſæculo viguerunt hæretici ſimoniaci, vix tamen crimen ſimoniæ. 252. d. 253. a
Quarto ſæculo non citiùs renatum, quàm ſtrenuè profligatum fuit. 253. a
Sequentibus item ſæculis generoſè debellatum. 253. 254. 255
Aduerſus ipſam de cælo quoque pugnatum eſt. 256. c. 257
Poſtremis ſæculis pauci Canones ordinationes ſimoniacas directè impugnant, propter titulum ab ordinatione diſiunctum, in quo aſſequendo frequentior fuit ſimonia. 259. b
Vndecimo ſæculo nata hæreſis eorum qui dicerent beneficium ſeu ius ad percipiendos Eccleſiaſticos reditus emi poſſe. 259. c
Eandem fermè nunc recentes quidam Theologi ventilant. 259. c
Simonia religionem, iuſtitiam, pietatem Eccleſię debitam & ſtudium publici boni conuellit. 260
Simonia vocatur hæreſis, imo Macedonianorum errore damnabilior. 261. hæreſeon maxima, 262. a. idololatria. 262. c. crimen omnibus criminibus maius. 262. d. 263

Pœnæ ſimoniacis inflictæ.

Prima. Simoniacè ordinans vel ordinatus, vterque *ipſo facto* ab ordine ſeu executione ſuſpẽditur. 264. a
Secunda. Depoſitio ab ordine Clericali à iudice infligenda. 264. c
Tertia. Excommunicatur, qui pecuniam dedit vt ordinaretur, ex eo tempore quo detectus fuit præmium obtuliſſe: qui accepit, gradu decidit: ſi laicus, perpetuo anathemate damnatur. 264. d
Ipſi mediatores qui pecuniam dari procurant, vel turpi iſti commercio ſe immiſcent, vel fauent, excommunicantur. 265. b
Quarta. Reſtituendum quod acceptum eſt Eccleſiæ iniuriam paſſæ. 265. c
Quinta. Exilium, Monaſteriũ, aut carcer. 265. d
Sexta. Infamia. 265. d
Hæ pœnæ extenduntur ad participes criminis quomodocumque, nonnullæ ad filios & hæredes, (olim etiam ad non manifeſtantes) infamatus de ea, debet ſe purgare, ſin, deiicitur de gradu Clericali. 266. b
Per pecuniam ignoranter ordinatus priuatur executione illius ordinis. 266. d
A ſimoniaco inculpabiliter ordinatus, in accepto ordine, niſi poſt varia remedia perſeuerare non ſinitur. 266. d. 267. 268
A ſimoniaco ſcienter ordinatus, irritam habet conſecrationẽ & potiùs veram execrationẽ. 268. a
Olim ſimoniaco parere, ab eo, vel ab ipſo ordinatis recipere Sacramenta putabatur illicitum, hinc turbæ & ſeditiones exortæ. 268. c. 269
Nunc ſoli nominatim excommunicati & notorij Clericorum percuſſores excipiuntur à communicatione fidelium. 270. c
Præter ordinem in accuſationibus ſeruari ſolitum contra ſimoniacos agi poteſt: nempe ad inſtar publici criminis & læſæ Maieſtatis. 271. a
Vnde ſerui infames, & mulieres accuſare, & teſtes eſſe poſſunt. 271. b
Pro criminibus inquiſitione ſolâ probatis iuxta perſonæ merita & qualitatem exceſſus poteſt iudicantis diſcretio pœnam moderari, at in ſimonia debet pœna eadem imponi quæ poſt iuridicam litis conteſtationem. 271. d

Turpia quædam in ordinatione lucra.

Latè ſe diffundit in ordinatione ſimonia, multóſque & multis de cauſis ac variâ ratione inficit. 272. a
Quoties pecunia pro ordinatione confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio Eccleſiaſtici gradus, eſt perfecta ſimonia. 272. b
Nonnulli cùm in Clerum legendi eſſent pecunias Eccleſiæ offerebant, Deoque dicabant; quibus deinde præſidentes, eos conuitiis inſectabantur, qui nullâ datâ pecuniâ propter virtutem Clero aſcripti forent. 272. c
Hos arguit & plectit ſeptima Synodus, non tamen ſimoniacos iudicauit. 272. d
Conſuetudo Annalia ab iis qui de nouo ordinabantur, in aliqua Eccleſia recipiendi, & fabricis eiuſdem Eccleſiæ applicandi damnata à Ioanne XXII. 273. a
Mos tamen iſtarũ oblationũ Eccleſiæ faciendarũ antiquus eſt, & publicâ lege olim probatus. 273. b
Clericus bona ſua Eccleſiæ offerens ad quam ordinandus & in qua inſtituendus eſt, ſimoniam committit, ſi pecuniæ interuentu ordinetur: non tamen ſi ſublato omni pacto, conuentione, contractu, vel quaſi contractu. 274. a
Qui tempore receptionis pecunias dederit, præſumi ſolet Canonicatum emiſſe, nec abeſt ſuſpicio mali, licet fortè malum abſit. 274. c
Moris fuit vt Epiſcopi in conſecratione ſua, pauperi plebi aliqua largirentur. 275. b

Digitized by Google

Eo edicto abutentes ipſe & ſucceſſores pecuniam iſtam ad fiſcum redegerunt, eamque pro confirmatione electionum Epiſcopalium quaſi ſibi debitam exegerunt, nec ſinebant niſi ea perſolutâ Epiſcopos ordinari. 275.d

Quod pauperum gratiâ in ordinatione exigi ſoleret, reprehendit Gregorius. 276.a

Conuiuia quoque pro electionibus & conſecrationibus Epiſcoporum olim exhibebantur. 276.c

Clerici ordinati concleticis & concanonicis dabant conuiuia: quæ Gregorius IX. & Vrbanus IV. interdixit. 276.d

Nullum tamen eorum eſt ſimonia, ſi recta dantis intentio fuerit. 277.a

Damnat Conc. Palentinum abuſum eorum qui Clericos recens promotos non permittunt in ſuis ordinibus miniſtrare priuſquam eis adhibeant prandia, aut pecuniam. 277.b

Intempeſtiuum eſt in prima noui Sacerdotis Miſſa conuiuium. 277.d

Pecunias olim ante ſui conſecrationem Summi Pontifices, Patriarchæ, Metropolitani, Epiſcopi perſoluebant Imperatoribus. 278.a

Poſtulante Agathone Rom. Eccleſia per Conſtantinum Pogonatum ab hoc onere liberata eſt, & electo Benedicto II. remiſit Imperator ius confirmandi Rom. Pontificem. 278.b

Imperatores Græci Patriarchas eligebant, vel ex tribus electis vnum præferebant, cui tributum aliquod pro inſtitutione ſuâ perſoluendum imponere ſolebant. 278.b

Hinc Turcæ duplex tributi genus imponunt Patriarchæ. 278.c

Non ſolum Reges Gothi Arriani, verùm etiam Imperatores Græci poſt Iuſtinianum, etiam à S. Pontificibus aliquam pecuniam pro confirmatione electionis exigebant. 278.a

Hanc exactionem ſimoniæ accuſare videtur Gregorius Magnus. 278.d

Reuera fuit ſimoniaca, ſi pro ſpiritualis dignitatis confirmatione, & licentia recipiendæ ſpiritalis ordinationis extorquerent. 279.a

Non tamen ſimoniaci fuerunt, qui eam perſoluere coacti ſunt. 279.b

Canonici iuris gloſſa excuſat Imperatores à ſimonia. 279.b

Diſputatur an diuturna conſuetudo ſimoniam tollat. 279.d. 280

Recipere pecuniam pro ſpiritali Sacramentorum gratiâ, aut poteſtate ſpiritali, ſimonia eſt nullâ conſuetudine excuſabilis. 281.b

Sacerdotes bono ſpiritali ſubditorum vacantes, poſſunt recipere ſuſtentationem à populis, vnde olim in quibuſdam Eccleſiis pro ordinationibus Epiſcoporum, Abbatum, Clericorum, pro chriſmate exigebantur veluti quædam ſtipendia per conſuetudinem approbata. 281.c

In Sacramenti Ordinis adminiſtratione conſuetudines quaſcunque ſæpius reprobauit Eccleſia. 281.d. 282

Munera præſertim ante ordinationem dari Eccleſia prohibet, poſt ordinationem, minùs curat. 282.d. 283

Multa ſponte oblata recipi poſſunt, quæ licitè exigi non poſſunt. 283.d. 284

Sæpè tamen prohibitum aliquid Epiſcopis aut eorum miniſtris dari ſiue ante ſiue poſt ordinationem, etiam prætextu conſuetudinis. 284.b. 285

Sponte oblata ne recipiat Epiſcopus. 284.c. & ſeq.

Variis prætextibus pecunia à conſecratoribus corradi olim in ordinatione conſueuerat. 286.

Primus eſt: Cathedratici & inthroniaſticorum ſeu inſinuatiuorum nomine conſuetudines quædam perſolui ſolebant. 286. & ſeq.

Etiam nomine paſtus ſeu paſtelli. 289.c

Cappas, tapetia, bacinos, &c. aliqui exigebant. 289.d

Collocatio annua ſigilli Epiſcopalis, eſt prætextus ſimoniacus. 290.b. 291

Quamuis ille ſit ſimoniacus qui hoc prætextu pecuniam exigit, non eſt tamen ille, qui coactus dedit. 293.d

Epiſcopus debet curare.

Ne quid Officiales, Miniſtri, famulive pro ordinatione capiant. 294.c

Vicarij quoq; Generales, & Examinatores. 295.b

Ne Ianitores, Cubicularij, & alij è ſua familia titulo aperiendi aditum ad examen aut locum ordinationis aut deducendi, aliquid petant. 296

Oblationes & luminaria dari Epiſcopi Capellano non eſt iniuſtum, cùm Eccleſiæ offerantur: qui tamen auidius quærere non debet. 297.a

Notarij, Scribæ, Sigillatores, ex Eccleſiæ decretis, nihil niſi fortè pro labore & chartâ moderatum quippiã ab ordinandis exigere poſſunt. 297.b

Antiquiora decreta nihil penitus eis accipere concedunt, quod & expetunt recentiora. 297.c

Quod quia deſperant aſſequi, moderantur quid accipiant. 297.d

Laudabile eſt Notariis conſtitui ſalarium è publico, vel ab Epiſcopo: illicitum, ſi ex Notarij commodis aliquod Epiſcopus emolumentum perciperet. 298.c

Nihil ſupra decimam aurei partem nequidem gratis oblatum pro dimiſſoriis vel teſtimonialibus accipiat Notarius iuxta Trid. 298.c

Notarius, & ſigillator qui facultatem ſcribendi, vel obſignandi teſtimoniales aut dimiſſorias pretio ſuſciperent ab Epiſcopo, eſſent ſimoniaci: vti & Epiſcopus. 299.b

Notarius, cui nullum ſalarium de publico conſtitutum eſt, poteſt pro charta, cera, calamo, ſcriptura, operaque & libertate ſua per modum ſtipendij non pretij moderatam pecuniæ ſummam exigere. 299.c

Simonia eſt, pro literis, quibus illuſtrior dignitas confertur pro teſtimonialibus maioris Ordinis, pro dimiſſoria ad plures Ordines, pretium augere. 300.b

Notariorum ac ſigilliferorum varia ſacrilegia, & fraudes in prouiſionibus, præſentationibus, nominationibus, &c. ad beneficia. 300.c. 301.a

Qui Clero aſcriberetur, ſolebat Concleticis inſinuationis nomine, ſeu admiſſionis in eandem Eccleſiam dare quædam munera. 301.d

Multis Conciliis prohibetur dare quicquam Epiſcopis aut Clericis quocumque nomine. 302.a

Solebant Epiſcopi vel alij Clerici, Decanis, Archidiaconis, vel aliis à quibus in poſſeſſionem deducebantur perſoluere munera inthroniſtica, ſeu pro inueſtitura. 301.b

Illud multoties damnauit Eccleſia. 301.c

Si honorarij cauſa, vel honeſti ſtipendij datur, non damnatur. 302.d

Sæpiſſimè

e

Sæpiſſimè vetitum eſt, ne precibus, vel indebitâ laude, vel obſequio ſacri Ordines extorqueantur. 303. d
Ordinationes huiuſmodi vocantur ſimoniacæ. 304. d
Non eſt ſimoniacum aut illicitum precari pro digno. 306. d
Non eſt ſtrictè ſimoniacus, qui amicitiam, laudem, vel gratiam ſibi ex ordinatione procurat, imo non peccat, qui bonorum amicitiam optat ex promotione bonorum. 308. b. 309. c
Grauiter peccat qui ob potentiorum gratiam, vel ob amicorum preces, vel ob laudes inde expectatas Ordines confert aut beneficium, nullâ ferè habitâ ratione meritorum. 308. c
Obſequium ea intentione principaliter impendere, vt Ordines obtineantur, eſt ſimonia. 311. a
Conſanguinitas non prodeſt aut obeſt, vt quis quempiam ordinet. 311. b
Metus ordinariè ſimoniam non inducit. 311. a

Conſenſus extranearum perſonarum ad Ordinationem requiſitus.

Sub Principibus Ethnicis nulla fuit ratio ob quam Regum conſenſus ad Clericorum ordinationem haberetur. 312. c
Reddita per Conſtantinum pace, conſenſus Principis in iis ordinandis requiſitus fuit, qui publicis officiis adſtricti fuiſſent. 313. a
Gregorius Magnus eos qui publicis adminiſtrationibus occupati fuiſſent ad Eccleſiaſticum officium non recipi, probauit: milites autem non expletis ſtipendiis à Monaſterij ingreſſu arceri improbauit. 313. d
In Galliis ſub Francorum imperio Clerici non ordinabantur, niſi ex Regis conſenſu. 314. c. 315
Licentia Clericatû recipiẽdi ſolemnibus & ſanctiſſimis verbis olim in Gallia exprimebatur. 315. a
Solebant Principes nonnumquam pro quibuſdam rogare vt ordinarentur. 316
Sacri Canones ambitionem eorum coërcuerunt, qui Principum aut Iudicum authoritate vel gratiâ Eccleſiaſticos gradus adipiſcuntur. 316. c

Ius patronatus.

Ius patronatus antiquis ignotum. 317. 318
Primùm Epiſcopis in alieno territorio Eccleſias ædificantibus ius præſentandi Clericos ad ordinationem conceſſum eſt, non laicis. 319. a
Ius patronatus primùm in oratoria à laicis vſurpatum fuit. 319. b
Poſtea poteſtas aliqua laicis in quaſcumque Eccleſias à ſe fundatas conceſſa eſt. 319. c
Deinde fundatorum hæredes iure patronatus gaudere cœperunt, itaut cohæredes Eccleſias inter ſe diuiderent. 320. d
Tandem fundatores Eccleſiarum eorumque hæredes Clericos Epiſcopo in Eccleſia à ſe vel à parentibus fundatâ ordinandos indubitata conſuetudine præſentarunt. 321. b
Ad omnes quoque poſſeſſionis illius emptores cui ius patronatus addictum eſt, tranſiit ius illud. 321. c
Varia circa modum comparandi ius illud ſtatuta. 321. d
Leges præfixæ patronis laicis præſentaturis ad Eccleſias in quas ius habent. 322. a

Conſenſus Parentum.

Parentes grauiter peccant, qui liberos à Clericali ſtatu abſque rationabili cauſa retrahunt. 323. b
Vota Eccleſiaſtici ſtatus amplectendi à liberis ante maturam ætatem emiſſa, parentes irritare poſſunt. 324. b
Rationis vſus ad votum ille ſufficit qui ad peccatum mortale ſufficiens eſt. 325. b
Votum impuberis de quo dubium eſt vtrum perfecto rationis vſu valeat, à parentibus irritari poteſt. 325. c
Probabilius eſt non obſtringi voto ſine conſenſu parentum impuberes liberos, etſi conſtet eos infra pubertatis annos doli capaces fuiſſe. 326. a
Diſputatur ſitne conſenſus parentum ad ordinationem filij neceſſarius. 327. & ſeq.
Sententia negans adſtruitur variis authoritatibus & rationibus. 332. & ſeq.
Parentes poſſunt liberos vouere Deo. 351. d
Ritus antiquus deuouendi Deo & conſecrandi Monachum. 353. c
Parentes eniti debent ſolicitè ſuauitérque vt liberos inducant ad ea implenda quæ vouerint. 354. b
Parentes voto ſatisfaciunt ſi quam poſſunt precando, monendo, inſtituendo, obſecrando, diligentiam adhibeant vt vota ſua Domino reddantur. 354. d
Peccant parentes liberos ad cuiuſuis ſtatus electionem, terrore, minis & violentia cogentes. 355. b
Peccant etiam qui religionis iactantes prætextum, ad perfectionis ſtatus renitentes filios violenter impellunt. 356. a
Parentes non poſſunt liberos ad Clericalem, aut Monachalem ſtatum voto adſtringere. 357. b
Si tamen liberi parentum votis conſenſerint eorum promiſſis adſtringuntur. 358. c
Obiectiones contra ſuperiora ſoluuntur. 358. d. & ſeq.
Licet parentibus ius vitæ ac necis in liberos conueniat, non tamen ius cogendi eos ad quem voluerint ſtatum eis ineſt. 361. c

ALTERA PARS.

Numerus Ordinum.

Strictè Eccleſiaſtici Ordines dicuntur qui ſolemni ritu ad miniſterium aliquod ſacrificio diuino exhibendum ab Epiſcopo conferuntur. 363. d
Septem ſunt Ordines. 363. d
Ab initio Eccleſiæ eorum nomina & miniſteria fuerunt. 364
Plures in inferioribus Ordinibus conſtituti ſanctitate clari, & Martyrio coronati. 365. c. 366
Reddita Eccleſiæ pace, omnium Ordinum frequens fit mentio. 366. d. 367. 368
Probatur ſeptenarius ille numerus. 369. 370

Figuris adumbratus fuit in veteri lege. 371. c
Canoniſtæ Tonſuram & Epiſcopatum Ordinibus annumerant. 372. b. 373
Addi quoque poſſent Pſalmiſtæ, Laborantes, Cuſtodes Martyrum, Notarij, & Defenſores. 373. d. 374
Argumenta ad probandum minorem eſſe ſeptenario numerum Ordinum. 374. d. 375. 376
Epiſcopatus eſt Ordo, & verum Ordinis Sacramentum, ſed Sacerdotij nomine cōtinetur. 376. d. 377
Epiſcopatus à Preſbyteratu non diſtinguitur, ſicut Diaconatus à Preſbyteratu. 377. b
Tonſura non eſt Ordo ſtrictè ſumptus, ſed Sacramentalis ritus, diſpoſitio ad Ordines, & deſignatio perſonæ ad diuina officia. 378. b
Pſalmiſtatus non eſt Ordo, ſed officium Ordini annexum. 378. d. 379
Laborantes, Notarij, Cuſtodes Martyrum, Defenſores ſunt nomina officiorū non Ordinū. 380. b
Græci moderni ſolum Lectorem inter minores Ordines habent, non ſic antiqui. 380. d. 381
Diluuntur argumenta propoſita contra ſingulos Ordines minores. 382. b
Tametſi ſeptem ſunt Ordines, non ſequitur plura eſſe ſeptem Sacramentis. 383. b
Ordines omnes ab Apoſtolorum temporibus non cœpiſſe, ſed ab Eccleſia ſapienter inſtitutos fuiſſe progreſſu temporis, etſi Doctores quidem cenſuerint, non tamen eſt tutum dicere poſt Concilij Tridentini definitionem. 383. d. 384

Subordinatio Ordinum.

Diſputatur vtrum ad ſuperiorem Ordinem nonniſi per inferiorem aditus olim pateret. 384. & ſeq.
Dubij huius & diſputationis occaſio. 389. b
Diaconatus Preſbyteratui, Preſbyteratus Epiſcopatui ſemper fuit præmiſſus. 390. b. & ſeq.
Epiſcopalis ordinatio nulla eſt, quam non Preſbyteralis præceſſerit: Preſbyteralis verò valida eſt, non ſuſceptis reliquis inferioribus Ordinibus. 392. a. & ſeq.
Non conſtat vtrum antiquitùs maiores ſinguli Ordines, ac Subdiaconatus Diaconatui neceſſariò præſuppoſiti fuerint. 395. a
Promotiones per ſaltum iam rationabiliter prohibitæ ſunt & ſubordinatio Ordinū ſtabilita. 395. d

Natura & eſſentia ſacrorum Ordinum.

Sacramentum Ordinis in Eccleſia admittendum eſſe probatur. 397. & ſeq.
Hæreticorum obiectiones & effugia refellūtur. 400. & ſeq.

Omnibus Ordinibus conuenit eſſe Sacramentum.

Preſbyteratus eſt Sacramentum. 412. d
Epiſcopatus eſt Sacramentum. 413. & ſeq.
Diaconatus eſt Sacramentum. 416. b
Diuina inſtitutio Diaconatus. 418. a
Subdiaconatum eſſe Sacramentum ſi non æquè certum ac prædictos, tamen eſt probabile. 423. a
Probabiliter item minores Ordines Sacramenta cenſentur. 424. c

Materia Sacramenti Ordinis.

Non eadem in omnibus Eccleſiis, nec omni tempore videtur fuiſſe in vſu materia ſacræ ordinationis. 427. a
Sequentibus temporibus in ordinationibus Epiſcoporum, Preſbyterorum, ac Diaconorum ſola impoſitio manuum adhibita fuit. 428. b. & ſeq.
Subdiaconatus & minores Ordines ex veteri more per traditionem quorumdam inſtrumentorum in Eccleſia Occidentali collati ſunt. 431. d. & ſeq.
Græci abſtinuerunt ab impoſitione manuum in inferioribus Diaconatu Ordinibus conferendis. 433. d
Iam tamen inoleuit apud eos conſuetudo vt Subdiaconatus & minores Ordines per manuum impoſitionem conferantur. 434. c
Status diſputationis de materia ordinum. 435. a
Pontificum, Preſbyterorum, ac Diaconorum apud Græcos creandorum ritus. 435. c
Ordinationis Epiſcopalis apud Græcos materia. 436. c
Materia ordinationis Preſbyterorum apud Græcos videtur eſſe ſola impoſitio manuum. 437. a
Non verò porrectio panis conſecrandi. 437. c
Materia Diaconatus & cæterorum Ordinum, eſt ſola manuum impoſitio, non alicuius inſtrumenti porrectio. 438. c
Non ſola impoſitio manuum apud Latinos eſt eſſentialis materia. 439. b
Non ſola traditio inſtrumentorum, ſed & ipſa manus impoſitio apud Latinos eſt eſſentialis materia ordinum hierarchicorum. 440. & ſeq.
Materia ordinis Epiſcopalis apud Latinos eſt manuum impoſitio. 441. a
Non ſolum manus impoſitio, ſed & traditio libri Euangeliorum eſt altera materia partialis ordinationis Epiſcopalis. 443. c. & ſeq.
Tria in Preſbyteratus materia apud Latinos ſpectanda, duæ ſcilicet manuū impoſitiones & porrectio calicis & patenæ cum pane & vino conſecrandis. 445. a
Conuenienter duæ iſtæ partiales materiæ & formæ in ordinatione Preſbyteri adhibētur. 446. d
Traditio inſtrumentorū, & impoſitio manuum poſterior, ſunt eſſentiales materiæ Preſbyteratus. 447. b
Altera impoſitio manuum quæ fit ſine verbis, non eſt eſſentialis materia Preſbyteratus. 447. d
Ordinatio Preſbyteri foret valida licet ſolus calix cum vino, aut ſola patena cum hoſtia conſecranda tradatur. 448. b
Ordinis Diaconatus apud Latinos duplex materia partialis, vna impoſitio manuum à ſolo Epiſcopo facienda; altera traditio libri Euangeliorum. 448. d
An ſtatim poſt impoſitionem gratia Diaconatus producatur. 449. c
Quomodo liber Euangeliorum dicitur materia partialis ordinationis Diaconi. 449. d
Inter præcipua Diaconi officia reponendam eſt Euangelij in Eccleſia recitatio, eiuſdémque ſimplex expoſitio. 450. b
Licet manus impoſita ſit Diacono, Preſbytero tamen iterum imponitur. 450. d
Diacono ſolus Epiſcopus manum imponit Preſ-

byteto

Digitized by

bytero vero non ſolus Epiſcopus, ſed qui cum ipſo ſunt Preſbyteri. 451. a

Subdiaconatus apud Latinos materia eſt Calicis vacui, cum patena vacua ſuperpoſita traditio. 452. d

Traditur etiam Subdiaconis liber Epiſtolarum ab Epiſcopo, qui ritus videtur eſſe etiam partialis materia eſſentialis ordinis Subdiaconatus. 452. d. & ſeq.

Ordinatio Preſbyteri & Subdiaconi eſt valida, licet vaſa eis porrecta non ſint conſecrata. 453. c

Materiam Acolythatus apud Latinos eſſe porrectionem vrceoli vacui, non vero candelabri probabile eſt. 454. c

Vrceolus & candelabrum olim ab Archidiacono tradebantur, nec tamen erat miniſter Acolythatus ordinis. 454. c

Subdiacono vrceoli vino & aqua pleni, Acolytho vrceolus vacuus traditur. 455. c

Materia Exorciſtatus eſt liber Exorciſmorum, Lectoratus liber Scripturæ ſacræ; Oſtiariatus claues Eccleſiæ. 455. d

Per traditionem oſtij & funis campanæ Oſtiario ab Archidiacono factam nulla poteſtas ab Archidiacono conſequitur, ſed tantum officij ſui poſſeſſio. 456. a

Inſtrumenta tradita pro materia minorum Ordinum non ſunt ſanctificata. 456. b

Ad validitatem ordinationis requiritur contactus inſtrumentorum. 456. c

Contactus materiæ fieri debet, cum verba proferuntur. 457. d

Varia circa materiam formámque Sacramenti Ordinis addita & immutata ſunt. 458. a

Chriſtus ſic potuit inſtituere quaſdam materias, vt rationem communem materiæ præſcriberet & determinationem Eccleſiæ relinqueret. 458. b

Vnde materiæ Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis & Matrimonij, non ſunt variatæ in ratione formali, & proinde non ſunt diuerſæ in diuerſis Eccleſiis. 459. b. & ſeq.

Forma Ordinationis.

Forma ordinationis ſemper aliqua fuit. 460. b

Forma Epiſcopalis & Preſbyteralis ordinationis apud Græcos. 461. a

Forma Epiſcopalis, Preſbyteralis, & cæterarum ordinationum apud Latinos. 461. & ſeq.

Antiquitas formarum apud Græcos vſitatarum eruitur. 463. a. & ſeq.

Conuenientiæ pro formis Græcorum proferuntur. 464. c. & ſeq.

Cauſæ omnes ordinationis in forma Græcorum conuenienter explicantur. 465. a

Apud Græcos forma hierarchicorum Ordinum eſt indicatiua, forma non hierarchicorum deprecatoria. 465. d

Eiuſdem ferè eſt Latinorum forma, licet aliis verbis expreſſa. 466. b

Conuenientiſſimè Pontifex vtitur verbo imperatiuo, vt poteſtatem ſpiritualem tradere ſe omnibus ſignificet. 466. c

In formis ordinationum nulla ſanctæ Trinitatis habetur inuocatio, ſed tantum in nomine Domini. 467. a

Singulariter in Ordinibus hierarchicis, pluraliter verò in non hierarchicis efferuntur. 467. d

Non licet mutare aut inuertere formam ordinationis quam Eccleſia obſeruat; leuis tamen immutatio non vitiat ordinationem. 468. a

Gratia gratis data quæ per ordinationem conceduntur.

Primus effectus ordinationis eſt gratia. 468. d

Cum poteſtas per quemuis ordinem tradita ſit in aliorum vtilitatem, eo ipſo eſt gratia gratis data per ordinationem conceſſa. 469. a

Primi creati Euangelij miniſtri, vix ſine gratiis gratis datis ordinabantur, vel mittebantur. 469. c

Alia ratione gratiæ gratis datæ, iam per ordinationem, quàm primis Eccleſiæ temporibus conceduntur. 470. b

Non ſemper neceſſarium fuit vt gratiæ gratis datæ ad patranda miracula in noſtris ordinationibus paſſim conferrentur. 470. d

Abeſt item inuſitatus quarumdam, quæ labore & tempore acquiri poſſunt, ſine labore & momento acquirendarum modus. 471. c

Sacræ ordinationes ſcientiæ ſcripturarum ſacrarum, & ſacræ doctrinæ acquiſitioni, intelligentiæ, & expoſitioni longè aptiores efficiunt. 471. d

Vnde grauiter & periculosè eos errare accidit, qui abſque ſacræ ordinationis prærogatiua ad res fidei & Eccleſiaſticæ diſciplinæ temerè pertractandas accedunt. 472. a

Gratia ſanctificans quæ in ordinatione datur.

Datur in ordinatione gratia actualis quæ & ſacramentalis dicitur. 473. a

Datur etiam habitualis neceſſariò in ordinatione, niſi ponatur obex. 474. a

Eximium præconium efficaciæ gratiæ Sacerdotalis. 474. d

Gratia Baptiſmi & Pœnitentiæ animam in bonum transmutant, gratia verò ordinationis in melius. 475. b. & ſeq.

Character Ordinationis.

Datur character in ordinatione. 476. & ſeq.

Per peccatum non amittitur poteſtas ordinis. 481. & ſeq.

Patres in ſacrilegos & indignos Sacramentorum miniſtros acriùs inuecti ſunt, nec tamen grauiùs quam ipſa eorum indignitas poſtulabat. 486. b

Impij Sacerdotes non dicuntur veri Sacerdotes, non quod Sacerdotij poteſtate careant, ſed quod Sacerdotij dignitatem perfectionémque non aſſequantur & maculent. 486. d

Suſcipiens Ordinationem.

Solis hominibus Sacerdotium Scripturæ ſacræ, Concilia, Eccleſiæ traditio attribuunt. 490. b

Angeli à ſacra Ordinatione ſuſcipienda, ſacrorúmque Ordinum officiis excluduntur. 491. d

Angeli boni quædam ſacramenta & ſacramentalia perfecerunt. 491

Animæ à corpore ſeparatæ à ſacra Ordinatione excluduntur. 492. d

Per ſeparationem animæ à corpore, licet character collatus non deleatur, nec hauſtus à diuino lumine Sacerdotij fulgor extinguatur: regiminis

tamen auctoritas euacuatur, & in alium iuriſdictio transfertur. 493. b

Qui à mortuis ſuſcitantur, Ordinibus ſacris initiari poſſunt. 495. b

Beati, qui Sacerdotio in hac vita functi ſunt, reſumptis corporibus, Ordinum ſuſceptorum officia exequi non poſſunt. 495. c

Apud Ethnicos *Mulieres* Sacerdotio inſignitas, & ſacrificas fuiſſe compertum eſt. 496. b

Lege prohibitum eſt *Mulieres* ordinari, nec vnquam in Eccleſia Catholica receptum. 497. a

Prohibitum item ne mulier vel Monacha ſacratam pallam, aut thura contingeret. 498. b

Diuino iure naturæ conuenientiſſimo mulieres à Sacerdotali ordine arcentur. 499. b. & ſeq.

Quantum ad diuinæ legis obſeruationem, iuſtificationem, adoptionem in filios & alia communia Dei beneficia, nulla eſt ſexus prærogatiua. 501. d

Licet gratiæ gratis datæ in fœminas æquè ac viros à Deo effundi poſſint, non ſequitur Sacramentum Ordinis ab vtriſque indiſcriminatim ſumi poſſe. 502. a

Epiſcopa, *Presbytera*, *Diacona*, leguntur dictæ aliquando, non ab vllo Ordine vel miniſterio, ſed à viris ſuis, qui ad Epiſcopatum, Preſbyteratum, vel Diaconatum promoti fuiſſent. 502. d

His cœlibatus præcipiebatur Conciliorum ſanctionibus. 503. b

Alio etiam ſenſu Preſbyteræ & Diaconæ dictæ, quæ quibuſdam miniſteriis Eccleſiaſticis fungebantur. 503. d

Viduas quæ anus eſſent Πρεσβύτιδας, non autem Preſbyteras vocatas eſſe notat Epiphanius, itaut nomen iſtud ætatis fuerit, non dignitatis. 504. a

Viduarum & Diaconiſſarum non idem in omnibus ordo fuit. 504. b. & ſeq.

Quæ ad viduatus gradum promouebantur vidualem veſtem (ſeu nigram) in Eccleſiæ ſacrario caſtitatem coram Epiſcopo profeſſæ induebantur, velamen etiam ſumebant. 506. c

Diaconiſſarum benedictio auguſtior & ſacratior erat. 507. b

Integra ex conſtitutionibus Apoſtolicis Diaconiſſarum ordinationis forma refertur. 507. d

Dubium an de viduis, an de Diaconiſſis ordinandis intelligi debeat Apoſtolus *1. ad Timoth. 5. vidua eligatur*, &c. 508. b. & ſeq.

Sexagenariæ tantùm viduæ ſeligebantur ad hoc vt Eccleſiæ opibus ſuſtentarentur. 508. d

Digamæ ab ea promotione arcebantur. 509. c

Diaconiſſæ merè laicæ fuerunt. 511. a

Moniales, *Aſcetrias*, *Canonicas*, & *Abbatiſſas*, propriè ordinari, aut Clericorum collegio ſociari Catholici negant. 512. a

Monachorum, & multò minus Monialium, benedictio, non eſt ordinatio. 514. c

Abbatiſſæ in Moniales legitima quædam eſt poteſtas. 516. c

Hoc imperium merè eſt œconomicum, quale matrum familias in eos qui ſunt ſuæ familiæ. 517. a

Abbatiſſæ non habent poteſtatem ſpiritualem vel Eccleſiaſticam, licet ad ſpiritalem finem poteſtatem habeant. 517. b. Nec in mulieres ſibi commiſſas, nec in viros. d

Hermaphroditus in quo fœmineus ſexus præualet pro fœmina habendus eſt, & proinde ordinari non poteſt, ſicut nec ille in quo ſexuum eſt paritas; in quo verò ſexus virilis præualet ordinationis capax eſt. 519. d. & ſeq.

Puella quæ mutato ſexu in virum euaderet, eſt irregularis. 520. c

Neceſſarium ſimpliciter eſt, vt qui ordinatur, ſit baptizatus. 520. d. & ſeq.

Debet præterea Sacramento Confirmationis eſſe conſignatus. 523. d

Rata tamen foret ordinatio quantumcumque prætermiſſum fuerit Confirmationis Sacramentum. 524. d

Regularis non eſt, qui prætermiſſo Sacramento Confirmationis gradus omnes Eccleſiaſticos aſcenderit. 525. a

Infantes ad ſacram Ordinationem licitè recipiendam inepti ſunt. 525. c

Omnes Ordines (ſi fortè *Epiſcopatum* exceperis) infanti, validè quidem quamuis non licitè, conferri poſſunt. 525. c. & ſeq.

Amentes validè ordinari poſſunt. 527. d

Infantes ante diſcretionis annos ſacris Ordinibus initiati, cœlibatus lege non adſtringuntur. 529. c

Si quis verò ante annos diſcretionis ordinatus, vbi eos attigerit, legi cœlibatus conſentiat, velitque in Clero manere, & ordinis ſuſcepti miniſterio gaudere, ad continentiam obligatus erit. 530. a

Vota ſtatim ab vſu rationis validè emitti poſſunt, nihilominus in ſimplicibus votis Eccleſia impuberum infirmitati ſuccurrit. 530. d

Hæretici, ſcelerati, indocti validè, licet illicitè ordinantur. 531. c. & ſeq.

Miniſter Ordinationis.

Ordinarius Miniſter, qui ſuà auctoritate à Deo conceſsâ Ordines conferre poſſit, eſt ſolus Epiſcopus. 543. d. & ſeq.

Chorepiſcopi, ſiue Ordinis Epiſcopalis habuerint poteſtatem, ſiue non; ſaltem extraordinarij ordinationis Miniſtri fuerunt. 553. b

Chorepiſcoporum auctoritas, licet repreſſa, poſterioribus tamen ſæculis in vſu fuit. 556. c

Chorepiſcopis poſtea etiam adempta eſt facultas Subdiaconos ordinandi. 558. a

Abbatibus ex priuilegio conceſſum fuit vt Tonſuram Clericalem, Ordineſque minores ſui Monaſterij Monachis conferre poſſent. 560. a. & ſeq.

Abbatibus ſolùm benedictis illud priuilegium in iure conceſſum eſt. 561. b

Abbatibus nec ſibi non ſubditos quocumque modo ordinare licet, nec facta ab eis ordinatio in quos liberam non habuerint poteſtatem, rata eſt. 562. d

Maiores Ordines conferendi vel nunquam, vel nonniſi rarò Abbatibus datam eſſe poteſtatem reperies. 563. d. & ſeq.

Preſbyteros parochialis curæ dignitate tantum ornatos, Tonſuram Clericalem olim contuliſſe ſuſpicio eſt probabilis. 565. c

Poſſunt S.R.E. Cardinales Preſbyteri ex generali quadam conſuetudine, non modò Tonſuram, ſed etiam minores Ordines conferre. 566. b

Summus Pontifex cuicumque Clerico placuerit, poteſt licentiam impertiri vt Tonſuram Clericalem

Digitized by Google

ricalem conferat. 567. b

Laicis facultatem demandare, vt poſſint Tonſuram Clericalem conferre, videtur iuri diuino repugnans. 567. d

Minores Ordines à ſimplicibus Preſbyteris ex diſpenſatione Summi Pontificis conferri poſſunt. 568. a

Cùm autem ſint Sacramenta non videtur poſſe Diacono, vel cuius infra Diaconum poteſtas committi minorum Ordinum conferendorum. 568. b

Probabile eſt Subdiaconatus ordinem per Eccleſiæ diſpenſationem, à ſimplici Preſbytero conferri poſſe. 569. d. & ſeq.

Non poteſt Epiſcopus inferior Summo Pontifice largiri facultatem ſimplici Preſbytero vt minores Ordines, vel Subdiaconatum conferat. 571. a

Probabilius eſt Summum Pontificem electum ſolùm, necdum in Epiſcopum conſecratum, poſſe licentiam hanc ſimplici Preſbytero tribuere. 571. b

Non poteſt ſimplex Preſbyter etiam ex diſpenſatione Summi Pont. Diaconatus, multominus Preſbyteratus ordinem conferre. 571. d

Probabiles coniecturæ hac de re, ex intentione Chriſti. 572. d. & ſeq.

Preſbyteri, Diaconi, & cæterorum ordinum Clerici ab vno ſolo Epiſcopo ordinari poſſunt. 576. b

Illicita eſſet temeritas Epiſcoporum qui Preſbyteros, Diaconoſve ſimul ordinarent, minimè ſi tantùm eligerent. 576. d

Epiſcopi conſecratio à tribus Epiſcopis.

A tribus ſaltem Epiſcopis conſecratur Epiſcopus. 577. d

D. Petrum, Iacobum & Ioannem à Chriſto in Epiſcopos conſecratos eſſe, probabile eſt. 578. b

Varia huius rei exempla. 578. d. 579. & ſeqq. 580. a

Quadruplici de cauſa id ſtatutum. 580. d

Non à tribus modo, verùm etiam à pluribus olim conſecrabatur Epiſcopus. 581. c

Nempe ab omnibus Epiſcopis Prouinciæ, vel etiam præterea ab aliis ideò conuocatis, aut caſu præſentibus. ibid.

Nectarius à 150. Epiſcopis ordinatus Conſtantinopoli. 581. d

Nunc ſi plures tribus interſint, ſacris veſtibus induti debent aſſiſtere, & ſimul cum conſecratore, vel ſtatim poſt eum manus imponere. 581. d. 582

Omnes Epiſcopi Prouinciæ ad ordinationem Coepiſcopi debebant conuenire. 582

Tres Epiſcopos ad Epiſcopum validè conſecrandum requiri probabile eſt, 582. d. 583. ſaltem niſi accedat diſpenſatio. 593. d

Probabilius, non requiri. 583. d. 584. & ſeq.

Antiquum eſt & ex Apoſtolica traditione, quod Epiſcopi ſaltem tres intereſſe debeant, ſed non ideò neceſſarij ſunt ad validitatem ordinationis. 583. a. 589. c

Multi Epiſcopi ab vno Epiſcopo memorantur ordinati. 583. d

Conſtitutiones Apoſtolicæ & Concilia id inſinuant. 584

Multa exempla confirmant. 585. a

Chorepiſcopi ab vno tantum Epiſcopo ordinabantur, qui tamen Epiſcopali charactere verè inſigniti erant. 585. d. 586. 589. d

Concilium quippe Antiochenum eos Epiſcopis adcenſet, Diaconoſque & Preſbyteros cum Epiſcopi Diœceſeos conſcientia ordinare concedit. 586. b. 587

Eandem tamen quam Epiſcopi dignitatem non habebant, nec pari reuerentiâ colebantur. 587. b

Summi Pontifices aliquando diſpenſarunt, ne plures Epiſcopi ad conſecrandum Epiſcopum concurrerent. 587. d. 588

Vnius Sacramenti, vnus per ſe debet eſſe miniſter, atque adeò in Pontificali ad ordinationem Epiſcopalem, vnus duntaxat vocatur *Conſecrator*, reliqui *Aſſiſtentes*. 588. d

Proprius Epiſcopus.

Proprius Epiſcopus quis eſſet olim. 600. vſque 614. Quis nunc ſit. 615. vſque 631.

Clerici quicumque alicui Eccleſiæ adſcripti ab alio poſtea Epiſcopo ordinari olim non poterant. 599. d. 600

Quem quis Epiſcopus Clericum feciſſet, alius ſibi non vendicabat. 600. 602. 603. 617

Agnoſcebatur tamen Epiſcopus domicilij & originis: & ipſi aliquid deferebatur. 603. 604

Epiſcopus originis ordinariè exiſtimabatur in cuius Diœceſi baptizatus quis foret. 605. d. 617.

Probum laicum certatim Epiſcopi ad ſe trahebant, vt ſuæ Eccleſiæ Clericum facerent. 617

Peregrinos nonnunquam & à ſe non baptizatos cognitæ virtutis plebe petente ordinabant Epiſcopi. 607. 608. 609

Aliqui ab vno baptizati, ab altero per vim ordinati, ab alio quandoque vendicati. 607. 610

In ordinatione cuiuſuis Clerici habita ratio Epiſcopi qui eum baptizaſſet. 607. 608

Non ſemper Epiſcopus originis ſeu baptiſmi, ſeu natiuitatis attendebatur, ſed ciues alienos ordinare licebat. 608. 609

Epiſcopus non audebat ordinatum ab alio, promouere ad altiorem gradum. 609. d. 610

Strictiùs alligabatur Diœceſi, ſi in ea functiones minorum Ordinum obiiſſet. 610. 611

Rationes ob quas Clericus ab alieno Epiſcopo poterat ordinari. 611. 612. 613

Pro Clerico ad Epiſcopatum alterius Eccleſiæ poſtulato, ceſſio proprij Epiſcopi requirebatur. 612

Merito iure cæteros gradus ab eo duntaxat conſequebatur, à quo quis eſſet factus Clericus. 613. d

Poſtea collabente Eccleſiæ diſciplina alia proprij Epiſcopi acceptio inualuit. 614. d. & ſeq.

Ordinandi ius conceſſum fuit Epiſcopo originis, domicilij, & beneficij. 614. d. & ſeq.

Conceſſum quoque Epiſcopo vt familiares ſuos ordinare poſſet. 615. d

Modo non ſit titularis Epiſcopus ſed Ordinarius, vt triennio Clericum ſecum habuerit, & beneficium vacans ſtatim ei conferat. 616. b

Non poteſt autem illum ſuper irregularitate aut interſtitiis diſpenſare. 616

Digitized by Google

Præcipuè recurrendum ad Epiſcopum originis. 617. 618

Laicus à proprio duntaxat Epiſcopo nempe originis aut domicilij poteſt ordinari. 618. 619

Catechiſmus, Baptiſmus, Euchariſtia ſingulis ex aliena Diœceſi ab Epiſcopo quolibet poſſunt miniſtrari; at non ſacer Ordo. 619. a

Qui natus eſt in vna Diœceſi & baptizatus in altera, poteſt in vtraque ordinari, ſed conſuetudo habet vt in Diœceſi natiuitatis ordinetur. 620

Cuius pater natus in vna Diœceſi filius in alterá, etſi ſecundùm iura poteſt hic in Diœceſi patris ordinari tamen ex conſuetudine poteſt, præſertim in Galliis. 620. d. 621. a

Excipe filios eius qui Reipublicæ cauſa à propria Diœceſi aberat: & eius matris quæ partum fortuito extra propriam Diœceſim edidit. 621. c. 622

Infantes expoſiti ſunt eius ciuitatis in qua ſunt expoſiti. 622 b

Pueri à parentibus relicti cuius ſint Diœceſis. 622

Epiſcopus domicilij.

Antiquus de Epiſcopo domicilij vſus, & modernus. 622. 623

Quibuſdam retro ſæculis æquiſſimè definitum, vt ab Epiſcopo domicilij penderet ordinatio. 623. a

Epiſcopus domicilij dicitur, in cuius Diœceſi domicilium quis habet, quamuis alibi ſit natus. 624. a

Propriè domicilium eſt, locus in quo quis larem, rerumque ſuarum ſummam conſtituit, à quo non eſt diſceſſurus ſi nihil auocet, &c. 625. a

Impubes apud exteros natus, & fortè ibidem educatus qui paruo tempore ob ſtudia ad quæ alibi miſſus eſt paterna in domo verſatus fuerit, ab Epiſcopo paterni domicilij Clericalem Tonſuram poteſt accipere. 625. d

Pubes quoque niſi aliud ſibi domiciliũ eligat. 626

Officiales regiæ domus, vel regni, Comites Cõſiſtoriani, ac Iudices comitatui regio addicti ab Epiſcopo vrbis regiæ poſſunt ordinari. 626. d

Domini quoque feudorum & eorum filij ab Epiſcopo dictorum feudorum. 626. d

Nullum certum tempus ad domicilium contrahendum præſcribitur. 627. a

Per quamcumque manſionem cum animo perpetuò manendi contrahitur domicilium. 627. a

Sine præſumptionibus probabilibus qui à breui tempore locum aliquem incolit, non credi debet in eo domicilium fixiſſe. 627

Præſumptiones & coniecturæ aliquot eiuſmodi. 627

Conſultò Epiſcopi in Gallia temperant ſibi ab ordinandis alibi natis, ob incertas probandi domicilij rationes. 627. d

Epiſcopus Beneficij.

Licet ab Epiſcopo beneficij Ordines recipere. 628. d

Epiſcopus quemlibet Clericũ habentem beneficium in ſua Diœceſi ordinare, ſuper interſtitiis, & defectu natalium ad minores Ordines poteſt diſpenſare. 628. d. 619

Etiamſi beneficium ratione cuius Epiſcopo ſubditus eſt, alteri Epiſcopo quoad prouiſionem ſubiectum ſit, modo ab eo quoad Epiſcopalia iura non dependeat. 629. a

Siue in titulum ſiue in commendam beneficium iſtud poſſideatur, ſiue etiam ſit de genere præſtimoniorum, aut plura beneficia habeat. 629. a

Poſſeſſio beneficij ad hoc ſufficit, etiamſi titulus beneficij iuſtus non ſit: non autem titulus ſine poſſeſſione. 629. d

Reſtringendus eſt autem huius poteſtatis vſus, ſi credatur in fraudem beneficium ſuſceptum quo proprij Epiſcopi examen aut Inquiſitio fugiatur. 630. a

Fraus item præſumitur ſi beneficium ſit tenue, ſi reſidentiam non requirat, nec in illo aut in Diœceſi ordinandus reſederit. 630. d

Qui beneficium reſidentiæ obnoxium præſertimque curatum habet, abſque Epiſcopi iſtius beneficij licentia ordinari non deberet. 630. c

Raró in Gallia ab Epiſcopo beneficij, præſertim ſimplicis ordinatio recipitur, & rectè. 630. d

Nemo ad ordines recipi deberet, niſi certæ Eccleſiæ adſcriptus, & in ea muneribus defunctus ab Epiſcopo eius Eccleſiæ ordinari. 630. d. 631

Pœna in ordinantes alienum.

Antiquo iure Clerici alieni ordinatio irrita quoad executionem. 631. c

Ordinans alienum eſt deponendus. 631. c

Vterque manet excommunicatus donec Clericus ad proprium Epiſcopum ſit reuerſus. 631. c

Poſteriori iure Clerici ab alieno Epiſcopo ordinati ipſo facto ſuſpenſi. 631

Epiſcopus laico alieno Tonſuram vel ordines conferens à collatione Tonſuræ, vel Ordinum per annum ſuſpenſus eſt. 632

Nouiſſimo iure, Laicum alienum Tonſura aut Ordinibus inſigniens ab exercitio Pontificalium per annum, promotus verò ab executione Ordinum ſic ſuſceptorum donec ſuo Prælato viſum fuerit, ſint ſuſpenſi ipſo iure. 633

Nouiſſimum iſtud ius in Gallia non viget. 633

An irregularis habendus qui ab alieno Epiſcopo ordinatus, ordinis ſuſcepti functiones exercet diſputatur. 633. d. 634. & ſeq.

Pius ſecundus ſuſpenſionem propriè dictam tulit, & probabilius eſt Concilium Trid. ei non derogaſſe. 635

Qui ordinis ſuſcepti ab alieno Epiſcopo functiones in ſuſpenſione exercet ipſo iure non amittit beneficium, ſed ſolùm eo priuandus eſt per Iudicis ſententiam. 636. d

Ignorantia iuris obſcuri, item aliqua culpabilis, ſiue iuris, ſiue facti aliquando à cenſura contrahenda excuſabit, ſi nulla ſit præſumptio aut contemptus. 637. b

Antiquitùs ſtatutum fuit, ne Vltramarini, ſeu Afri, niſi accuratiori adhibita cautela ordinarentur. 637. d

Non licet Epiſcopo Latino Græcos ordinare. 638. a

Vltramontani ab Epiſcopo Italo non debent ordinari. 638. d. 639. & ſeq.

Regularium

Digitized by

Regularium Epiſcopus.

Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtriguntur. 641. c. 642
Vel nullis vel paucis exceptis Regularium ordinibus. 643. 644
Tridentina Synodus ad authoritatem Epiſcoporum ſtabiliendam & Regularium obedientiam, necnon examinis ad ſacros Ordines accuratam diſciplinam reſtituendam, vagam à quouis Antiſtite Ordinum recipiendorũ licentiam auerſata eſt. 642. d
Sine confuſione Eccleſiarum, violatione totius ordinis, & perturbatione poteſtatum, licentia à quocumque Antiſtite Ordines recipiendi, paſſim concedi non poteſt. 643. a
Cùm Epiſcopi à ſua poteſtate Regulares plurimis in rebus abſoluerent, in ordinationibus tamen ſibi ſubiectos eos eſſe volebant. 643. b
Nihilominus iam à pluribus ſæculis Ordinatorum liberè eligendorum licentiam Regulares nec incaſſum aliquando expetiiſſe viſi ſunt. 643. d
Proprius Epiſcopus Regularium eſt Diœceſanus Monaſterij in quo ipſi habitant. 644. d. 646
Promouens Monachum alieni monaſterij plectebatur hac pœnâ, vt ſuæ Eccleſiæ communione contentus eſſet à cæterorum communione ſeiunctus. 644. 645
Monachus verò ab alieno Epiſcopo promotus pœnam ſuſpenſionis non limitatam ſuſtinebat. 645. d
Mendicantes qui à ſua Diœceſi vel Monaſterio diutius abfuerunt præter litteras ſuperioris ſui, alias eius apud quem proximè manſerint commendatitias habere debent. 646. d
Probabile eſt poſſe Epiſcopum ordinare Nouitium infra annum probationis qui ex alio loco oriundus in Monaſterio ſuæ Diœceſis ad probationem ſit admiſſus. 647

Epiſcopi ex pluribus Diœceſibus ordinare valentes.

Summus Pontifex ex qualibet Diœceſi Clericos ordinandi liberam habet poteſtatem. 647. d. & ſeq.
Speciatim prohibitum, ne ordinati ab ipſo, ad altiores ordines poſtea ab alio Epiſcopo promoueantur. 648. 649
Diaconus ab ipſo ordinatus, abſque eius licentia è curia non poteſt recedere. 649. b
Ab ipſo ordinati, præ cæteris eiuſdem ordinis ſunt honorandi. 649. d
In eos Epiſcopus habet iuriſdictionem. 650
Carthaginenſis Epiſcopus ex tota Africa Clericos ordinare potuit. 650. d. 651
Prius Epiſcopum cuius Clericus erat, admonebat: & multa alia obſeruabantur. 651
Conſtantinopolitanus Patriarcha idem iuris habuit. 652. a
Aliis *quibuſdam Primatibus* eadem poteſtas attributa. 652. d
Conſtantinopolitana Eccleſia eo iure ſibi hanc prærogatiuam vendicauit, quod Rom. Eccleſiæ priuilegia in ſubditas Eccleſias arrogaret ex Synodis & Imperatoriis legibus. 653
Hæc in iis moderatior fuit, illa frequentior. 653
Alexandrinus Patriarcha idem ius ſaltem in ordinationibus Epiſcoporum vſurpauit frequentiſſimè: maximè ex conceſſione Epiſcoporum ſibi ſubditorum. 653
Probabile eſt eandem prærogatiuam habuiſſe cæteros Patriarchas. 653
Metropolitanis non licet ex aliena parochia Clericos paſſim ordinare. 653. d
Neque in aliena parochia iudicare aut in ea ſine conſilio Suffraganei aliquid facere, nec niſi ex appellatione poteſtatem habet in ſubditos Suffraganeorum. 653. d
Sine Metropolitani conſilio celebrat Ordines Epiſcopus. 653. d
Si Epiſcopus non creauit Oeconomum, creabit Metropolitanus. 654. a
Ex reſcripto Apoſtolico habens facultatem recipiendi Ordines à quocumque Antiſtite, non debet ordinari niſi probitas ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur. 654. d. 655. c
Nullo reſcripto poteſt quis conſequi ordines ab Ordinario interdictos. 654. 655
Præſumptus aliquando *conſenſus* Epiſcopi viſus fuit ſufficiens viris quibuſdam piis & ſanctis, vt quos Epiſcopi commendatos alicubi dimittebant, ipſi ordinare poſſent. 655. c
Legitimus tamen non cenſetur nec ſufficiens præſumptus conſenſus, tam ad omnem ſuſpicionem criminis auertendam, quàm ad fidem faciendam de legitima ordinis ſuſceptione vel collatione. 656
Nec verbo ſatis viſum eſt *licentiam* iſtam concedi, niſi *ſcripto* quoque firmetur. 656. c

Dimiſſoria.

Hanc licentiam ſignatam ab Ordinario eiuſque ſigillo munitam eſſe oportet. 657. b
Aliæ notæ litterarum *dimiſſoriarum* ex Niceno Concilio. 657. c
Nomina iſtarum litterarum. 658. c. & ſeq.
Differentia earum à noſtris. 660. b
Epiſcopi nonniſi à Clericis vel ab aliis Epiſcopis rogati, litteras dimiſſorias concedebant. 661. b
Rarò reperitur Clericos pro ſua dimiſſione rogaſſe, ſed Epiſcopos ab aliis qui indigerent Clericis rogatos, Clericos ad Eccleſiæ alterius vtilitatem conceſſiſſe. 661. d
Formulæ iuxta quas deprecari, & dare ſolebant Epiſcopi licentiam alicuius Clerici retinendi & ordinandi deſcribuntur. 662. & ſeq.
Dimiſſorias litteras ſoli Epiſcopi dederunt, nec alij vnquam dabant. 665. a
Litteræ dimiſſoriæ dicuntur quibus ſic Epiſcopi Clericos ſuos ad ordinandum dimittunt, vt ſibi in eos ius & auctoritatem retineant. 665. c
Dimiſſoriæ litteræ aliæ generales, aliæ ſpeciales, quæ rurſus ſunt duplicis generis. 665. d
An ordinatio facta ab Epiſcopo Clerum & populum non habente quem ordinarius in dimiſſoriis exceperit, ſit valida, iudicet conſuetudo. 666. b. & ſeq.

Digitized by Google

Generales dimiſſoriæ quæ ad ordines recipiendos conceduntur, non probantur à Conc. Mediol. Prouinciali. 667. d

Litteras dimiſſorias ſolus ordinariè ac regulariter Epiſcopus concedit. 668. c

Olim exempti ab Epiſcopis, iis qui ſui corporis eſſent litteras dimiſſorias dabant, ſi conſuetudine facultatem iſtam præſcripſiſſent, etſi ſpeciali indulto ab Apoſtolica ſede impetrato minimè niterentur. 669. a

Abbatibus quibuſdam & ſuperioribus regulariũ olim eadem priuilegia conceſſa fuerunt, ſed hæc omnia ſunt reuocata. 669. c

Antiquiori iure piaculum credebatur ſi vacante ſede vel Capitulum, vel quiſquam alius in ea Eccleſia, vel ordinationes faceret, vel fieri procuraret. 670. b

Iure communi poſtea introducto mortuo Epiſcopo Capitulo conceſſum fuit, vt vicinos vel alios Epiſcopos ordinandos Clericos conuocet, vel ad eos ordinandos dimittat. 670. d

Cùm Capitulum è gremio Eccleſiæ ſuæ aliquem, nondum Diaconum aut Presbyterum, in Epiſcopum elegiſſet, ſolebat eum Metropolitano vel antiquiori Epiſcopo in Diaconum aut Presbyterum ordinandum offerre. 671. d

Officiales ſeu Vicarij generales Epiſcopi litteras dimiſſorias concedere nequeunt, niſi Epiſcopo in remotis agente. 671. a

Non omnibus neque paſſim dimiſſoriæ litteræ concedendæ ſunt; ſed tantum Epiſcopo infirmitate grauato. 672. d

Statuit Tridentina Synodus priùs debere ab Epiſcopo quemlibet examinari & probari, quàm dimiſſorias litteras accipiat: nec debere extraneum admitti cuius mores & probitas, ordinarij ſui teſtimonio non commendentur. 673. b

Hæc Tridentini Conc. lex non ſolum æqua & neceſſaria, ſed antiqua eſt. 673. d

Aliquando tamen ob graues cauſas permittitur vt alicui minimè examinato dimiſſoriæ litteræ concedantur. 674. d

Non eſt neceſſe vt in vitam & mores inquiratur, eius ordinandi quem à proprio Epiſcopo eſſe examinatum, per litteras dimiſſorias conſtat, ſi tamen aliquid mali in eo compertum ſit, poteſt Epiſcopus proprius moneri, vt inquirat. 675

Tutius eſt non ſolùm Epiſcopum litteras commendatitias dantem examinare ordinandos, ſed etiam Epiſcopum ad quem dimiſſoriæ diriguntur. 676. a

Litteræ dimiſſoriæ extinguuntur, ſi tempus ad ordinationem datum effluxerit. 677. b

Si fiat reuocatio earum & ei qui impetrauit ſignificetur, vel decreto publico confirmetur. 677. c

Non verò extinguuntur per mortem concedentis. 677. d

Formulæ litterarum pro informationibus committendis, ac dimiſſoriarum. 678. b

Miniſter conſecrationis Epiſcoporum.

Epiſcopi olim à *Metropolitano*, vel de eius licentiâ conſecrari ſolebant. 679. b. 680

Sexto ſæculo Reges electionum & ordinationum iura turbarunt, quos volebant Epiſcopos, & à quibus vellent, creari iubebant. 684. a

A ſæculo duodecimo ſenſim concidit illa Metropolitanorum prærogatiua: quod dolendum. 688. 689

Eiuſdem prouinciæ Epiſcopi ad aliorum ordinationem vocabantur. 689. c. 690

A Metropolitano. 690

Vocati Epiſcopi conuenire debebant, niſi graui cauſa detinerentur. 690. d

Et tunc per literas conſenſum ſuum ſignificabant, & excuſationes proferebant. 691. a

Quando Metropolitanus electioni Epiſcopi intereſſe non poterat, viſitatorem mittere ſolebat, qui electioni intereſſet. 691. d

In quibus prouinciis maximus erat Epiſcoporum numerus Metropolitanus quos vellet Epiſcopos aſſumebat, & ſæpè viciniores. 692. b

Communi iure quem vult è ſua Prouincia Epiſcopum (imo ex aliena) poteſt committere Metropolitanus vice ſua ad conſecrandum. 692. e

Si quando Suffraganeus ab alio fuiſſet ordinatus, debebat Metropolitanum inuiſere, vt profiteretur fidem, & de officio inſtrueretur. 692. 693

Annulus & baculus tradebatur iis, quorum ordinatio rata habebatur. 693. c

Ad Metropolitanum & reliquos Prouinciæ Epiſcopos, electionis decretum mittebatur, & procuratores qui de ea copioſè referrent. 693. d

Imo ad Clerum Metropoleos. 695. a

Peracta conſecratione aliud in eius teſtimonium Metropolitanus cum Suffraganeis ad Eccleſiam noui Antiſtitis mittere ſolebat Epiſtolam. 694. c

In iis literis *Regij* aſſenſus vel iuſſionis mentio fiebat, vbi primum in electionibus regia vigere cœpit authoritas. 695. b

Quando quis à Rege nominatus erat, interdum decretum nominationis Rex ad Archiepiſcopum & comprouinciales mittebat, vt nominatus conſecraretur. 695. c

Hunc examinabant, in mores inquirebant, & ſi indignus eſſet, alium poſtulabant. 695. d

Reges vt examen illud fugerent, ad Epiſcopos ſibi addictos licet diuerſæ prouinciæ, mittebant quandoque contra ius. 695. d

Stantibus apud Hiſpanos nominationibus Regiis, ordinandi poteſtas ad Toletanum Antiſtitem (propter Primatiæ dignitatem) tranſlata eſt: ea lege vt Metropolitanum conueniret ordinatus. 696

Cùm Rom. Pontifices Epiſcoporum confirmationes & electiones ad ſe traxiſſent; frequenter in Curia Rom. ordinati ſunt. 696. b

Trid. cenſet in Curia, vel in Prouincia, (id eſt à Metropolitano & comprouincialibus) ſi fieri commodè poſſit, conſecrandos. 696. c

Metropolitani ab ordinatione abſentis locum tenebat viſitator, vel in ordinatione antiquior, 696. d. 699. c. vel cui à Metropolitano iniungebatur. 696. d. vel Epiſcopus primæ ſedis. 697. a

Suſpenſus ab officio per hominem, nec eligere, nec beneficium conferre, nec iuriſdictionem exercere poteſt, ſed conſentire ordinationi, imo & deſignare ad illam poteſt: ſuſpenſus per Canonem poteſt eligere. 699

Metropolitanus electus & confirmatus, poteſt antequam conſecratus ſit conuocare prouinciæ Epiſcopos & cõmittere ordinationẽ. 699. d. 700
Metropolitanus non ordinabat antequam accepiſſet pallium. 701
In pallio quippe Pontificalis officij plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur. 701. c
Comprouinciales in hæreſim, excõmunicationem, vel crimen prolapſi, ab ordinatione excludebantur. 702
Ipſéque Metropolitanus hæreſi, ſchiſmate, vel ſuſpenſione notatus. 702
Comprouinciales ex iuſta cauſa abſentes mittebant literas excuſatorias, & conſenſus indices. 702. 703. & aliquando Legatos. 703. c. 704
Literæ illæ, tractoriæ, ſeu potius tractatoriæ dicebantur. 704. c. 705
Finitimi etiam Epiſcopi alienæ prouinciæ, aliquando vocati ad ordinationem, præſertim Patriarcharum ac Metropolitanorum. 705. 706. 707
Imo deficiente numero ſufficienti comprouincialium neceſſaria fuit ac præcepta. 708. 709. 710
Vicini Epiſcopi implorati cum Prouinciæ ad fidem conuertebantur. 711
Metropolitani in vicinas quoque prouincias inſpiciebant. 711. d. 712
Quoties in aliqua Prouincia nondum eſſet Metropolitana ſedes, nondum comprouinciales Epiſcopi, ius ordinationis ad Metropolitanos vicinos delatum fuit. 713. a. 743. d
Potuerunt tamen Rom. Pontif. ordinare quos vellent. 712. d. Finitimi quandoque neglectis Prouincialibus, ordinauerunt tres alias ob cauſas. 713. d
Quædã fuere Prouinciæ arctiori inter ſe fœdere connexæ, itaut quando vni deeſſet ſufficiens Epiſcoporum numerus ad ordinationem, ex alia prouincia confœderata ſumeretur. 714. a

Metropolitani à quibus conſecrandi.

A propria Synodo Epiſcoporum prouinciæ, vſitatius olim ſunt conſecrati. 714. d. 715. 716. 717
A Metropolitanis finitimis interdum, vel à Primate aut Patriarcha conſecrabantur. *ibid.*
Omnibus poſt legitimam indictionem neceſſitas erat conueniendi ad Synodum illam. 715. c
Per nominationes Regias ordo ille turbatus eſt. 718. Fuit tamen reſtitutus. 718. d
Æquiſſimus eſt ille ordo. 719. b
Archiepiſcopo defuncto, ſtatim vicinus vel primæ ſedis Epiſcopus accedebat ad Eccleſiam vacantem, eius curam gerebat, omnia ad electionem faciendam præparabat. 719. c
Comprouinciales ad exequias defuncti conueniebant quæ ad ſeptimum ab obitu diem differebantur. 719. c
Qui ad exequias conuenerant, diem electionis futuræ indicebant abſentibus. 719. d
Interdum in ipſis exequiis defuncti, vel ſtatim poſt, ardore quodam populi, eligebatur aliquis & ordinabatur, præſentibus ſemper Epiſcopis: imo ſolis aliquando rem perficientibus. 719. d
Ad Primatem, aut alium res deferri non ſolebat primùm, ſed deinceps poſt ſtabilitam Primatum authoritatem. 719. d
Primas electione confirmata, conſecrationi diem indicebat, vel viſitator ab eo miſſus. 719. d. 720
Poſtquam ab electione Metropolitani arceri cœperunt Suffraganei, eiuſq; electionem vſurparunt *Capitula*, adſcitis ex populo honoratis, conſulebantur Epiſcopi, & dies electionis vtplurimùm *à Primate* indicebatur. 720. a
Electio nullarum erat virium, niſi à Prouincialibus & Primate confirmaretur. 720. a
Interdum Eccleſiæ vacantis Cleri rogabant Epiſcopos, vt ad talem diem conuenirent. 720. b
Ad Epiſcopum primæ ſedis decretũ electionis mittebatur, ipſe monebat Primatem, & literas Primatis ad Prouinciales mittebat, &c. 720. b. c
Quandoque à Metropolitanis finitimis ordinati ſunt. 720. 721. 723. a
Vnde illud profluxerit. 721. c
Electio à Prouincialibus cum Clero & plebe vacantis Eccleſiæ fiebat, conſecratio à Metropolitanis ſi fieri poterat omnibus Regni vel Primatiæ. 721. d. Quidam ſe mutuo conſecrabant. 722

Ius & conſuetudo Rom. Pontificis in conſecrationibus Archiepiſcoporum & Epiſcoporum.

Rom. Pontifex eſt Archiepiſcopus: & eius cura eadem quæ cæterorum Archiepiſcoporum. 723. c
Primas Italiæ & adiacentium regionum. 723. c. d
Patriarcha Occidentis. *ibid.*
Supremus totius orbis Chriſtiani moderator, & Epiſcopus Epiſcoporum omnium. *ibid.*
Inter Metropolitanos Primatui Romano ſubditos, propiores à Rom. Pontificibus ordinabantur; remotiores, Rom. Pontificis authoritate. 724. d. 725. 726
Metropolitanorum à Rom. Pontifice conſecrari ſolitorũ Suffraganei ab eodem interdũ conſecrati: alij à Metropolitanis conſecrabantur. 726. 727
In aliis prouinciis Romani Patriarchatus Romano Primati minimè ſubditis, tempore perſecutionum ante Rom. Pontificis aſſenſum ordinabantur Epiſcopi. 727. 728
Tamen omnes Metropolitani & Epiſcopi, vel primis Eccleſiæ temporibus ſtatim atque ordinati eſſent, de ſua ordinatione ad Sũmum Pontificem referre debebant, iique legitimi cenſebantur, quibus Romanus Epiſcopus communicaret; adulterini, quos reſpueret. 728. b. 729. 741. d
Rom. Pontifex plurimos Euangelio prædicando, & Eccleſiis gubernandis ad exteras nationes præſertim ſuo Patriarchatui ſubditas miſit. 730
Metropolitanos præſertim, à Summo Pontifice creandos vti duxerint Galli. 730. 731
Tribus Patriarchis Romano, Alexandrino, & Antiocheno totus orbis Chriſtianus eſt aſſignatus in Conc. Niceno. 731. c
Quiſque in ſuos Epiſcopos ſummam habebat poteſtatem. 731. c
Patriarchatus Rom. cæterorum exemplar conſtitutus eſt. 731. c
Patriarchæ in ordinationibus Metropolitanorũ conſuli debebant: eoſque confirmare ac conſecrare potuerunt, imo Epiſcopos eis ſubditos. 731. d
Multi Epiſcopi Metropolitani prioribus ſæculis ordinati ante conſultatum Summum Pontificem, ſed poſtea ab eo probari debuerunt. 731. d
Poſt Primatus inſtitutos Summi Pontifices voluerunt, vt Metropolitanorũ ordinationes ab Apoſtolica ſede vel Primatũ iudicio penderent. 732. b

ed by Google

Metropolitanorum Patriarchatus Occidentalis extra Primatus Romani fines ordinationes, inconſultis Primatibus ordinariè non debuerũt fieri. 732. d

Alexandrinus Patriarcha & Antiochenus Metropolitanos omnes ordinauit, atque Epiſcopos ad ſuam Primatiam ſpectantes, ac proinde id potuit Rom. Pontifex. 733

Primates inſtituti non ad conſecrationem Metropolit. aut Epiſcoporum, ſed ad confirmationem & diſcuſſionem, & ſeruatum comprouincialibus ius ordinandi Metropolitanum, & Metropolitano conſecrandi comprouinciales. 734.d

Primates poſt S. Gregorium inſtituti per plura tempora Metropolitanos ordinarunt, & nonnunquam Epiſcopos. 736. a

Poſtea in Galliis varias ob cauſas accidit vt ſingulorum Primatum iura eſſent obſcura, & exigui momenti fieret eorum authoritas. 737

Ideò à tempore Caroli Magni à Metropolitanis Epiſcopi, & à Suffraganeis Metropolitani diu fuerunt conſecrati, qui poſtea à Summo Pontifice confirmati pallium accipiebant. 737. b. 738.c

Metropolitani quidam αὐτοκέφαλοι, qui poſſent inconſulto extra prouinciam quouis alio Epiſcopo ordinare, & à Coëpiſcopis ſuis ordinari: alij non item. 738. b

Illi pallio donati, hi minimè, hinc omnes Metropolitani pallio donati cœperunt, ne dignitate Metropolitica, vel ex parte priuarentur. 738. b

Rom. Pontifex aliquando vetuit ne ſine eius cõſilio Metropolitani vel Epiſcopi crearẽtur. 738.b

Non pallim iis ſæculis Epiſcoporum aut Archiepiſcoporum ordinationes ad ſe reuocabant Summi Pontifices. 739.b

Quamuis ipſi licere omnes faterentur. 739

Sub initium vndecimi ſæculi cœperunt frequentius Epiſcopi detrectare iugum Metropolitani, & confugere ad Summum Pontificem. 739

Epiſcopos Romanæ Eccleſiæ immediatè ſubditos ſine Summo Pontifice eligi nefas fuit: Ab ipſo confirmari & ordinari debuerunt. 741. a

Qui eſſent Patriarchatus Romani, & Metropolitanos haberent donatos pallio à quibus poſſent ſacrari, ſine iuſta cauſa à Summo Pontifice vix ordinati fuerunt. 741.b

Quænam eſſent hæ cauſæ. 741.b

Cum Rom. Pontifex ordinationem Epiſcopi inferioris ad ſe traheret, de eius poteſtate nũquam fuit dubitatum: ſed de facti æquitate ac congruitate aliquando diſceptatum, & quidem interdum contentioſius & peruicacius. 741. c

Quidam Epiſcopi in alienâ Prouincia Romano Pontifici quoad ordinationem ſubditi fuerũt. 741

Poſt Gregorium VII. ad tempora Alexandri tertij, vel circiter, Lugdunenſis Eccleſiæ Primatus in ordinationibus Gallicanorum Epiſcoporum ſeſe erigere cœpit. 742

Cauſæ tamen circa Epiſcoporum ordinationes ad Romanam ſedem ſæpius deferebantur, aut euocabantur. 742. c. 743

Ibatur pro confirmatione ad Romanum Pontificem, præſertim ab iis qui nullum Primatem ſuperiorem agnoſcerent, aut quorum electio dubia fuiſſet. 742. d. 743

A tempore Alexandri tertij cœperunt colligi & ſtatui regulæ quibus ad Summum Pontificem pro creatione & confirmatione Epiſcopi neceſſariò eundem eſſet. 743. d

Nempe cum aliqui Epiſcopatus de nouo erigendi eſſent. 743. d. 744

Ad tollendam inhabilitatem, ſupplendúmue defectum electi. 745.a

Cùm diſſentirent eligentes. 745.c

Cùm depoſitus, ſuſpenſus, aut excommunicatus eſſet Metropolitanus. 745.d

Cum Metropolitani negligerent vel renuerent Epiſcopum legitimè electum ordinare. 746.b

Cùm indignus ad Epiſcopatum electus vel ordinatus eſſet, 746. d Cum inuitus eligeretur. ibid.

Tandem varias ob cauſas confirmationem omnium Epiſcoporum à Romana ſede petitæ ſunt, paſſimque in Curia Epiſcopi electi, ſiue à Papa, ſiue à deputato conſecrarentur. 747. b

Quid Concilium Conſtantienſe ac Baſilienſe ea de re ſtatuerint. 747. d

Trid. ſtatuit vt Epiſcoporum conſecratio ſi extra Curiam Romanam fiat, in Eccleſia ſua aut in Prouincia celebretur. 748. b

De ſumma Romani Pontificis, quatenus ſummus Eccleſiæ Rector eſt, Ordinandi Epiſcopos poteſtate.

Rom. Pontifex ſummam habet poteſtatem, vt per totùm Chriſtianum orbem Epiſcopos conſtituat. 749. 750. & ſeq.

Proponũtur & refellũtur obiectiones. 758. & ſeq.

Tres primæ Patriarchales ſedes à D. Petro ſunt inſtitutæ. 758.c

Cur dictæ ſunt ſedes Diui Petri, & vnum eſſe illarum Sacerdotium. 758.d

Conſtantinopol. & Hieroſol. nonniſi Romanorum Pontificum conſenſu dignitatis firmitatem obtinuerunt. 758

Rom. Pontifex habet ius conſtituendæ ſedis Patriarchalis. 759. a

Primates Occidentis ſunt tantum Vicarij Summi Pontificis. 759.c

Metropolitani ſaltem in Occidente à ſolo Rom. Pontifice primum conſtituti aſſignatis etiam maioris vel minoris pro diuerſa temporum ratione prouinciæ limitibus. 759.c

Eis pallium propter ordinationes à Rom. ſede mitti conſueuit. 759.c

Metropolitani ac Primates ordinationum iure ita gauiſi ſunt, vt Pontifices Romani Epiſcopos ordinare, & vbi in electionibus atque ordinationibus dubium aliquod emergeret cauſæ totius cognitionem adſciſcere potuerint, prouiderentque ne fierent indebitæ ordinationes. 760.a

Confirmati etiam à Summis Pontificibus reliqui Patriarchæ & à Sedis Apoſtolicæ communione dignitatis ſuæ firmitatem acceperunt. 760.d 761. 762. & ſeq.

Patriarcharum ac Primatum authoritas in ordinationibus Epiſcoporum.

Patriarcha eſt ſimul Primas & Metropolitanus. 769. a

Alexandrinus Patriarcha & Antiochenus quos habeant limites. 769 b

Quos Hieroſolymitanus & Conſtantinopolitanus. 769. 770

Alexandrini

Digitized by

Alexandrini poteſtas in ordinationibus Metropolitanorum & Epiſcoporum in Ægypto, Thebaide, & reliquis quas Primatus authoritate regebat. 770. b

In Æthiopia & India non eandem poteſtatem exercuit, ob diſtantiam præcipuè regionum iſtarum. 771. b

Antiocheni prærogatiua ea eſt, vt credibile ſit olim miſſos ab Antiochia qui Euangelium in Barbaris regionibus annuntiarent, vel promulgatam ab Apoſtolis fouerent. 772. b

In iſtis regionibus Barbaris Seleucienſis Primas & Annenſis ſeu Romagyreos loco Patriarchæ Antiocheni præſidebant. 772. c

Hinc Seleucienſis Primas ab Antiocheno Patriarcha confirmari debuit: & Archiepiſcopos conſtituere potuit, ex priuilegio Patriarchæ Antiocheni. 772. d

Vtrum Annenſis id poſſet, incertum. 772. 773

In prouincia Aſiana & Pontica Antiocheni Patriarchæ aſſenſus ante ordinationem Metropolitanorum non videtur fuiſſe prærequiſitus. 774. b

Sed Metropolitani cum Epiſcopis ſuæ prouinciæ Suffraganeos ſuos ordinabant. 774. d

Epiſcopi verò ſic ordinati ab Alexandrino Patriarcha debuerunt confirmari. 775. a

In prouinciis Orientis ſtrictè ſumpti certum eſt Patriarcham Antiochenum Metropolitanos ordinare potuiſſe, Epiſcopos, probabile, vel vt ordinarentur conſentire debuiſſe, 775. d. 776. 777. 778

Plures tamen Epiſcopi Exarchiæ Orientalis, ſine eius authoritate ſunt ordinati. 778. b

Conſtantinopolitanus potuit Ponticæ, Aſianæ, & Thraciæ Metropolitanos ſolos ordinare (ſeruata tamen electionum antiquitate) & barbarorum circa Conſtantinopolim regionum Epiſcopos conſtituere. 779. a

Quædam ſedes dictæ Archiepiſcopales abſque vllo Suffraganeo à Metropolibus abſtractæ ad Conſtantinopolitanum thronū ſpectabant. 779. b

Nunc apud Græcos à Patriarcha Conſtantinopolitano electio & ordinatio Epiſcoporum omnino pendet. 779

Hieroſolymitanus Patriarcha ordinauit quoque Metropolitanos ſibi ſubditos, & quibuſdam caſibus eorum Suffraganeos. 780. c

Patriarcharum antiquiorum maior erat poteſtas quam Conſtantinopolitani & Hieroſolymitani. 780. 781

Patriarcharum omnium aſſenſus ita requirendus erat, vt electiones exinde Canonicæ non perturbarentur. 781

Quorumdam Primatum in ordinationibus authoritas.

Primas Carthaginenſis in tota Africa Occidentali quæ ſex Prouincias continebat Epiſcopos ordinare potuit. 782. 783

Iſtud ius Carthaginenſi Primati poſt ereptam à VVandalis Carthaginem ſeruandum præcepit Iuſtinianus. 782. d. 783

Idem aliis quibuſdam Primatibus conceſſum. 784

Ordinator Summi Pontificis.

Summus Pontifex à propria Synodo Epiſcoporum ſuæ prouinciæ ordinatus fuit, vocatis etiam, ſi qui eſſent, diſſitarum regionum Epiſcopis. 784

Prouincia illa 62. Epiſcopales ſedes complectebatur. 784. d

Finitimi etiam aliqui conuocabantur. 784

Oſtienſis Epiſcopus eſt præcipuus Summi Pontificis conſecrator ab antiquo tempore conſtitutus. 784. d

Huic dati aſſiſtentes Portuēſis & Albanēſis. 785. d

Poſtea prior Epiſcoporū Cardinalium cum duobus aliis Epiſcopis ſenioribus id præſtitit. 785. c

Iam verò cum Cardinalium Decanus ſit Epiſcopus Oſtienſis, & qui poſt eum antiquitate potior eſt Portuenſis Antiſtes eſſe ſoleat ab iis, cum aliis Epiſcopis Cardinalibus eoque præſertim qui antiquior fuerit ordinatur Summus Pontifex 785. d

Conſecratores Patriarcharum.

Alexandrinus & Antiochenus à Metropolitanis ſuæ Primatiæ conſecrati. 786. a. 787

Hieroſolymitanus à Metropolitanis totius Patriarchatus & Epiſcopis. 786. a. 787

Nemo determinatus conſecrator ipſis aſſignatus. 786. a

Conſtantinopolitanus non tantùm ab Epiſcopis ſuæ prouinciæ, verùm etiam à pluribus vicinis ordinabatur. 787. d

Vocati etiam plures diſſiti ad maiorem celebritatem. 787. d

Ad electionem Conſtantinopolitani, omnes Epiſcopi Conſtantinopoli degentes licet plures fuerint, ſin minus, duodecim congregabantur ſex vicinis præſertim Eccleſiis. 788. b

Ab Heracleenſi Metropolitano ordinabatur, aſſiſtentibus iis qui electioni interfuiſſent. 788. b

Eodem modo deſignabatur Alexandrinus, Antiochenus & Hieroſolymitanus, Archiepiſcopus primæ Iuſtinianæ, Acridis & totius Bulgariæ, & Primas Carthaginenſis. 788. c

Qualitates miniſtri Ordinationis.

Ab hæreticis vel ſchiſmaticis quos Eccleſia damnauerit, non licet Sacramentum Ordinis recipere. 789. 790

Ordinatus ab hæreticis vel ſchiſmaticis quos Eccleſia damnauerit executionem Ordinis non recipit. 791. 792. 793

Per Extrauagantem Martini V. nonniſi damnatorum & Eccleſiæ iudicio nominatim excommunicatorum, vel notoriorum Clerici percuſſorum communio prohibetur. 792. d

Vnde licet ab hæretico vel ſchiſmatico ordinari donec ab Eccleſia prohibitus ille fuerit. 793

Satius tamen eſt hæreticum vel ſchiſmaticum manifeſtè cognitum agere reum apud S. Pontificem, vel obtinere licentiam Ordines ab aliis recipiendi. 793. b

Collata ab hæreticis ordinatio quoad ſubſtantiam valet. 794. vſque 800

Proponuntur & refelluntur obiectiones contrariæ. 800. vſque 813

Ordinatio à ſimoniaco vel inuaſore dignitatis Epiſcopalis eſt valida quoad ſubſtantiam. 814. vſque 819

Ordinatus à ſimoniaco vel inuaſore Eccleſiæ,

omni iſtius gradus prærogatiuâ, dignitate, officio, & priuilegio priuatur. 819. 820
Difficilis hac in re diſpenſatio fuit, aliquando tamen conceſſa. 820. d. 821
Scholæ veteris hæc fuit ſententia, ab eo quem quis nouiſſet ſimoniacum, nullatenus Ordines licere ſuſcipi, quamuis de ſimoniæ crimine non eſſet conuictus aut infamatus. 822
Martinus V. timoratis conſcientiis hac in parte plenè conſuluit. 822
Ab inuaſore Eccleſiæ, ſeu contra Canones electo, quem conſtet vi aut violentiâ in Eccleſiam contra Canones inuaſiſſe non licuit Ordines ſuſcipere, & antiquitus depoſiti, qui ab iſtis ordinati fuiſſent, etiam antequam iſti damnarentur. 822
Sed poſtquam vel expreſsâ indulgentiâ Eccleſiæ, vel diuturnâ conniuentiâ tales in ſuis ſedibus confirmati fuiſſent, ordinati ab illis pro veris Sacerdotibus habiti ſunt. 822
Cum non aperta inuaſio, non fraudulenta vſurpatio, ſed electio ob impedimentum quoddam Canonicum vitioſa foret, quicquid ab eo gerebatur, validum ratumque cenſebatur, & nunc etiam. 822
Sacramentum Ordinis ab excommunicatis, ſuſpenſis, ac degradatis collatum, ratum eſt ac firmum. 823
Officium tamen adminiſtrationis iis interdicitur, qui ſcientes à talibus paſſi fuerint ſe ordinari. 823
Imo etiam qui ignorantes, ab eiuſmodi quos Eccleſia minimè tolerat. 823. d
Nunc nemo eam ob cauſam ordinis executione priuatur, niſi à nominatim excommunicatis, depoſitis ac ſuſpenſis, vel notoriis Clericorum percuſſoribus, ordinatus ſit. 823. d
Eccleſia aliquando cum ordinatis ab excommunicato, depoſito, & ſuſpenſo diſpenſauit, ſed quibuſdam reſtrictionibus adhibitis. 825. c
Cum ordinatis ſcienter ab eiuſmodi Epiſcopis Summi Pontificis indulgentia ſæpè expetita fuit. 825
Si quis tamen ignoranter ab excommunicatis & cæteris huiuſmodi ordinatus fuiſſet, Epiſcopus poteſt diſpenſare. 825. d
Stante excommunicatione, ſuſpenſione, vel depoſitione Epiſcopi, Metropolitanus habet ius ordinandi Clericos illius parœciæ. 826. a
Si Metropolitanus eſt excommunicatus, ius illud habet Epiſcopus primæ ſedis, vel antiquior. 826. a
Epiſcoporum ordinatio, ſuſpenſo, vel excommunicato Metropolitano ad Epiſcopos prouinciæ deuoluitur, quamuis in eo caſu ſatius eſſet Papam conſuli. 827. a
Nunc Epiſcopus diſpenſatione Pontificia, conſecratorem quem vult eligit. 827
Epiſcopo nominatim excommunicato, ſuſpenſo, vel depoſito, nullus interim Presbyter, aut alterius Ordinis Clericus ordinetur. 827
Epiſcopus ab officio & ordine ſuſpenſus, vel interdictus nominatim, niſi etiam à dignitate ſuſpenſus ſit, non amittit poteſtatem iuriſdictionis, ordinationem per alium fieri procurabit. 828
Ignoti Epiſcopi quidam ſine vllo titulo Eccleſiaſtico ordinati, dicti Scoti ac vagantes: quidam ad Eccleſiaſticum titulum ordinati, ſed ſine cura & onere: quidam è ciuitate ſua expulſi dignitatem retinent non officium: quidam Epiſcopali ſedi & dignitati renunciarunt: quidam ſoli ſedi, non dignitati. 828. b
Ab ignotis & obſcuris Epiſcopis de quorum ordinatione Epiſcopali controuerti poteſt, non licet ſuſcipere Ordines, & cùm non eſſe veros Epiſcopos probabiliter ambigitur, ordinatio poteſt iterari. 828. c
Ordinati ab Epiſcopis quorum ignota ſunt ſigilla, nec in officiis ſuis recipiendi, nec ad ſuperiores Ordines promouendi ſunt. 829. b
Epiſcopus Clerum ac populum non habens ordinare ſuâ authoritate non poteſt. 829. c
Poteſt autem iuſſione vel conſenſu Epiſcopi habentis clerum ac plebem. 829. c
Epiſcopus à ſua ciuitate expulſus, vel in barbaris regionibus inſtitutus ad quas liberum acceſſum non habet, ordinare poteſt authoritate propria ex iis ciuitatibus oriundos. 829. d. 830
Iam nulli Epiſcopo licet in alterius Diœceſi Pontificalia exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licētia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas. 830. c. 836. 837
Epiſcopi titulares noſtri temporis poſſunt in iis partibus in quibus Epiſcopatum receperunt ordinare Clericos, & ad eas prouincias aliquos ex ipſis oriundos deſtinare ac mittere. 830. d
Epiſcopus qui renuntiauit Epiſcopatui, ſi renuntiauit ſolum ſedi non dignitati poteſt de licentia proprij Epiſcopi Ordines conferre. 831. a
Qui renuntiauit Epiſcopali dignitati Ordines minores conferre poteſt de licentia proprij Epiſcopi. 831. b
Qui ſedi ac dignitati Epiſcopali renunciauit, Ordines ſacros non poteſt conferre, etiam à proprio Epiſcopo rogatus. 831. c
Pœnæ in eos qui à talibus Epiſcopis Ordines ſacros receperint. 833. b
Qui ſimpliciter Epiſcopatum abdicauit, vt dignoſcendum, an ſedi & dignitati renuntiauerit. 833. 834. 835

Locus Ordinationis.

Debet eſſe proprius, ſacer, publicus. 835. c
Epiſcopus extra propriam diœceſim ordinationes vllas ne faciat abſque Ordinarij expreſſa licentia. 835. d. 836. 837. 838
Titulares Epiſcopi in locis exemptis, ſeu nullius Diœceſis, Ordines ne celebrent. 836. d
Patriarchæ vel Primates in aliena Diœceſi Eccleſias aliquas habentes immediatè ſibi ſubiectas licentiam Ordines in ea conferendi ſine conſenſu proprij Epiſcopi dare non poſſunt. 836. d
Vicarius generalis Epiſcopi, niſi ſpecialiter hoc ei mandatum ſit hanc licentiam dare non poteſt. 836. d. 837
Ordinans extra Diœceſim ſuam, ab exercitio Pontificalium; ordinatus, ab executione Ordinum ipſo facto ſuſpenſus eſt. 838. d
Antiquo iure deponebatur ordinans & ordinatus. 839. a
Tonſuram atque adeo Lectoratum dare apud Græcos potuit Epiſcopus extra Diœceſim. 839. c
Apud noſtros cum problema ferè ſit, non debet, niſi permittat conſuetudo. 839. 840
Nemo propria authoritate in locis exemptis ordines

Digitized by Google

ordines conferat ſubdito. 840. b
Quando locus exemptus, eſt alicuius Diœceſis, quantumcumque permittat rector illius loci, niſi Epiſcopus Diœceſis in qua locus exemptus ſitus eſt licentiam concedat, alter Epiſcopus ne celebret. 840. d. 841
In locis exemptis quæ ſunt nullius Diœceſis, ſufficit Prælati iſtorum locorum conſenſus. 841. a
Ordines maiores in *loco ſacro* conferri debent. 841
Antiqui moris eſt vt Ordinandi ante altare ſiſtantur. 841. d. 842. b. d
Moſaici Sacerdotes ante veſtibulum tabernaculi tantum. 842. d
Aliquando extra loca ſacra aliqui Viri ſancti ordinationes peregerunt. 842. a
Tonſuram ac minores Ordines extra Eccleſiam aliquando conferri permittitur. 842. b
Locus ordinationis debet eſſe *publicum*, & adunatâ Eccleſiâ debent fieri ordinationes. 843. b
Flagrante ipſa perſecutione quantùm poterat celebris fiebat ordinatio Sacerdotum. 843. d
Ordinationes antiquæ & nouæ legis palam omnibus vocatis factæ leguntur. 844. b
Quàm ritè id ſtatutum. 844. 845. 846
Tamen Catechumeni cæterique immundi ab Ordinationibus arceri debent. 846. b
Tonſura ac minores Ordines priuatim conferri poſſunt. 847. b
Sacri Ordines in Eccleſia Cathedrali vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè debent celebrari; ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, in digniore quantùm fieri poterit Eccleſiâ. 847. 848
In vaſtis Diœceſibus expedit ordinationes in celebrioribus locis nonnunquam celebrari. 849. b
Epiſcopi qui ab inferioribus conſecrantur cuiuſmodi ſunt Papa, Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi qui à Synodo ordinantur, ordinariè in ſua Eccleſia conſecrantur. 850. c
Multi Summi Pontifices extra Romam ſunt conſecrati. 850. 851
Qui Romæ, modo in vna, modo in alia Eccleſia ſunt conſecrati. 851. a
In creatione Summi Pontificis tria loca diſtinguntur, nempe electionis, conſecrationis, & inthronizationis. 851. b
Locus ad quem deduci ſolent in poſſeſſionem Apoſtolicæ Sedis eſt Eccleſia Lateranenſis. 851. b
Locus conſecrationis & electionis Romani Pôtificis frequenter idem, aliquando diuerſus erat. 851. b
Nulla certa Baſilica electioni vel conſecrationi neceſſariò deſignata fuit. 851. b
Hodie in Vaticano Cardinales Summum Pontificem electuri conuocantur, conſecratio & coronatio in S. Petri Baſilica ad maius Altare celebratur. 852. b
Patriarcha in propria ciuitate ordinariè eligi & conſecrari debuerunt. 852. c
Primates & Archiepiſcopi qui à propriâ Synodo conſecrantur, in ciuitatibus propriis eligi & conſecrari ſolebant. 852. d
Id Eccleſiaſticâ lege ſtabilitum. 853
Atque vt in primariâ Eccleſiâ. 853. c
Item qui ab aliis Archiepiſcopis confœderationis quodam iure ordinabantur. 853. d
Qui exarchico iure à Summo Pontifice, Patriarchis, ac Primatibus conſecrabantur, in Eccleſia iſtorum vel ab eis delecta conſecrabantur. 853. d. 854. 855

Locus conſecrationis Epiſcoporum.

Primates in ſua Eccleſia vel Metropolitana ordinabant *Epiſcopos.* 855. b
Qui ius exarchicum habebant, conſecrabant in Eccleſia principali, vel in loco à ſe electo; vel in propria Epiſcoporum Eccleſia conſecrandos permittebant. 855. c
Antiquioribus temporibus, ſi ad exteras regiones conuertendas Epiſcopi mitterentur, in vrbe matrice à qua mittebantur, ordinari ſolebãt. 855. d. 856
Vbi hæc ratio deeſſet, in ciuitate Epiſcopo viduatâ electio & ordinatio Epiſcopi fiebat. 856. 857
Si Metropolitani ad viduatam paſtore Eccleſiam non poſſent accedere ad celebrãdam electionem, viſitatorem mittebant, decretóque electionis ad ſe miſſo ad eam diſcutiendam & peragendam ordinationem Coëpiſcopos ſuos ad Metropolitanam vtplurimum ciuitatem vel alium commodiorem locum conuocabant, ibique electum conſecrabant. 857. b
. Concilia Metropolitano concedunt, vt locum ordinationis Epiſcopi pro arbitrio deſignet. 857. d
Iure merito in Metropolitana vel propria Epiſcopus conſecratur. 858. a
Concilium Trid. Eccleſiam propriam conſecrationi Epiſcopi aſſignat; ſi extra Romanam Curiam fiat. 858. c
In Curia Romana promoti ad commiſſas Eccleſias abſque Sedis Apoſtolicæ literis promotionem illam continentibus accedere, &c. non præſumant. 858. d
Principum iuſſio effecit vt aliqui extra Prouinciam conſecrarentur. 858. 859
Item prærogatiua alicui loco vel Eccleſiæ conceſſa. 859. a
Item Eccleſiæ Metropolitanæ, vel Prouinciæ interdictum: vel pium erga locum aliquem ſtudium, vel defectus numeri ad ordinationem neceſſarij, vel periculum ſeditionis. 859. c

Tempus Ordinationis.

Clericatus quocumque die & hora poteſt conferri. 860. c
Ordines minores Dominicis & feſtiuis duplicibus, manè tamen poſſunt conferri. 860. 861. 862
Sacris Ordinibus conferendis certa quædam ab Eccleſia tempora præfixa ſunt, quæ Quatuor Tempora vocantur. 862. c
Quatuor apud Hebræos fuerunt dies ad ieiunandum ſolemnes. 862. d
Iudæorum imitatione Quatuor Tempora ieiuniorum à Chriſtianis obſeruata ſunt. 863
Quatuor ieiuniorum Tempora non ſemper eodem modo obſeruata ſunt. 863. d
Variæ cauſæ ieiunij Quatuor Temporum, quarum præcipua eſt ordinatio. 864. c
Probabiliter credi poteſt nec Apoſtolos, nec ab eis inſtitutos Epiſcopos, cùm per ſingulas ciuita-

tes Preſbyteros conſtituere iuberentur, Quatuor iſta Tempora Ordinationibus celebrandis expectaſſe. 864.d

Non leguntur Summi Pontifices vſque ad Simplicium niſi menſe Decembri ordinationes celebraſſe. 864. d. 865

Conſtitutiones Eccleſiæ Quatuor Temporibus, Sabbato ante Dominicam Paſſionis, & Sabbato ſancto Paſchæ, non extra, generales ordinationes fieri permittunt. 865.b

Ordinati extra prædicta tempora ſuſpenduntur ab Ordinis executione, eâque iuxtà Romanæ Eccleſię morem in perpetuum priuantur. 865.d.866. non tamen ipſo facto. 866.b. eſt reſeruata illa ſuſpenſio Sedi Apoſtolicæ.] 866.d

Ordinans verò interdicitur, nè de cætero quemquam ordinet, niſi conſuetudo contraria inoleuerit. 866.a

Nunc ordinati extra illa tempora à ſuorum Ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſunt, & ſi ſuſpenſione durante in eiſdem miniſtrare præſumât, eo ipſo irregularitatem incurrunt: præterea ad ſuperiores Ordines aſcendere prohibentur. 867.a

In Galliæ ſaltem maxima parte, ſuſpendendi ſunt. 867.b

Varias ob cauſas prædicta tempora ſunt ordinationibus aſſignata. 867.868

Sabbato ita fiebant, vt tam Sabbato, quàm Dominico diei ex æquo ferè attribui poſſent. 868. & ſeq.

Ad veſperam inchoabantur, & ſi multitudo Ordinandorum maxima foret, ad initium ſeu ad horam Tertiam Dominicæ diei protrahebantur. 873.875.a

Diu durauit illa conſuetudo, nec niſi à quadringentis circiter annis abolita fuit. 874.b

Infirmitati corporum conſulere volens Eccleſia matutinas horas indulſit. 874.d

Nec priſca conſuetudo nunc eſt reuocanda. 875. 876

Græci quouis die Ordines conferunt. 876.b

Latinus Clericus etiam de mandato ſui Pontificis à Græco non poteſt ordinari extra tempora. 876.b

Intra Tempus Quadrageſimæ non ſolent aliis quam Sabbati vel Dominicæ diebus ordinem Preſbyteratus conferre, ſicut aliis non ſacrificant. 876.c

Electus in Epiſcopum ex vita laicali vel in minoribus Ordinibus extra tempora ſolebat ordinari. 876.d.877

Multi tamen extra tempora ordinare noluerunt. 877.c

Nunc id non licet, niſi à Summo Pontifice indulgeatur, vt talis electus extra tempora ordinetur. 877.d

Poteſt Summus Pontifex indulgere, vt extra tempora quis ordinetur, ſed non conſueuit, & non conſueuiſſe decet. 877.878.b

Summus Pontifex nullum ex ſacris Ordinibus extra tempora conferre ſolet. 878.b

Ob Eccleſiæ neceſſitatem priorum ſæculorum Epiſcopi ſine difficultate, medij verò æui ægrè extra tempora præſertim pauperes ordinarunt. 878.c

In priuatis vnius aut alterius ordinationibus habendis, quoties vir aliquis pietate inſignis occurreret, ipſum ne aufugeret confeſtim ordinabant. 878.d

Tonſura, & aliquis ex minoribus, imo omnes minores ſimul, modo ſuper interſtitiis diſpenſet Epiſcopus, eodem die conferri poſſunt & olim potuerunt. 879.b

Minores Ordines ſimul cum Sabdiaconatu non licet eodem die ſuſcipere aut conferre; & ſuſcipienti executio poſterioris deneganda. 879.880

Suſpenditur ipſo facto qui extra tempora legitima ordinatur. 880.b

Si Epiſcopus excommunicatos initio ordinationis denuntiauerit eos qui eodem die minores cum Subdiaconatu, vel duos quoſcumque Ordines accipere præſumpſerint, inobedientes ipſo facto incurrunt excommunicationem, & ſatius eſt Sũmum Pontificem conſuli pro talibus in ſtatum ſuum reſtituendis, vt miniſtrare poſſint. 880.b

Conſuetudo valere poteſt, vt eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu conferantur. 880.c

Duo ſacri Ordines ſimul eodem die nec ſuſcipi, nec conferri poſſunt: ſuſcipiénſque & conferens pœnâ aliquâ ſuſpenſionis ſtatim incurrendæ ab Eccleſia puniuntur. 880.881

Qui die Sabbati Preſbyter conſecratus fuit, manè Dominicæ ſubſequentis in Epiſcopum conſecrari poteſt. 881.c.d

A ſuſpenſione ſeu irregularitate quæ incurritur ab eo qui eodem die plures Ordines receperit & exercuerit, contraria ſi vigeat conſuetudo excuſat. 881.d

Diſpenſat Epiſcopus vt in miniſteriis minoribus verſetur qui in talem pœnam incidit. 882.a

Interſtitia inter Ordines ſeruanda.

Antiqua Eccleſiæ regula eſt vt aliquod temporis interuallum ab vno Ordine ad alium excurreret, nec momentaneus Diaconus aut Sacerdos aliquis fieret. 882.883

Neceſſitate adacti ſequentes Summi Pontificem nonnunquam breuiora conceſſerunt interſtitia. 884.b

Hinc ſolui diſciplina cœpit. 885

Antiquorum temporum vſum reuocare aggreſſa eſt Synodus Barcinonenſis ſub Recaredo Rege, Capitularia Caroli, Synodus octaua generalis, &c. 885.d.886

Minores Ordines per temporum interſtitia conferendi: Subdiaconatus poſt annum à ſuſcepto Acolythatu, ante Diaconatum, atque inde ante Preſbyteratum debet ſaltem annus integer effluere. 886.c.894.895.c

Stricta habita eſt iſtius legis obligatio, non tamen diuini iuris exiſtimata, & ex iuſtà cauſa in ea diſpenſatum. 887.a

Graues pœnæ decernuntur eis infligendæ qui ambitione vel cupiditate ducti legitima interualla non ſeruarent. 887.b.889

Epiſcopi proprij eſt diſpenſare circa Ordinum interſtitia. 888.d.889

In aliquibus præſertim Ordinibus morandum fuit. 889

In Oſtiariatu minus, in Lectoratu magis. 889. 890

Aliqui à Lectoratu auſpicabantur vitam Clericalem.

Digitized by Google

calem. 890. a

Aliqui ab Exorciſtatu ordiebantur. 890. d

Poſt legitimam in Lectoratu militiam Acolytus ac Subdiaconus ſimul fiebat, & modo huius modo illius munia obibat, vel certè vni duntaxat ex illis officiis alligabatur. 891. b

Multi à Lectoratu vel Clericatu ſtatim ad Diaconatum aſcenderunt. 891. d

Non tam curabant veteres, vt in pluribus gradibus mora traheretur, quàm vt multorum laborum temporúmque proceſſu ad Hierarchicos aſcenderetur. 892. a

In eo miniſterio diu detinebatur, qui ad illud erat aptiſſimus. 892. b

Multi multos ex gradibus inferioribus prætergreſſi ſunt. 892. c

Aſſignatum anni interſtitium ad Diaconatum, Preſbyteratum & Epiſcopatum. 893. b

Laudabile ducebatur in ſingulis Ordinibus moram aliquam trahere. 893. d. 894

Nunc maioris eſt momenti vt à minoribus Ordinibus ad ſacros, & à Diaconatu ad Preſbyteratum lentior ſit ac moroſior progreſſio. 894. 895

Inter ſingulos Ordines minores conuenit tres menſes excurrere, vt aliquod ætatis, doctrinæ, & meriti augmentum eluceat. 896. c

Annus aliis Ordinibus aſſignatus intelligendus non Mathematicè, ſed moraliter. 896. d

Statuta ſunt interſtitia vt pietati interim, diuinis officiis, Ordinum miniſteriis ediſcendis atque exercendis doctrinæ, diſciplinæ Eccleſiaſticæ, vacent, atque vt eorum mores & ſtudia dignoſci poſſint. 897. 898. 899. 900

Sitne acceleranda ordinatio promoti ad Eccleſiaſticas dignitates.

Debet citius ordinari promotus ad eam dignitatem, cui Ordo adnexus eſt. 901. c

Cautum à Conciliis æui medij, ne quis ad regimen Eccleſiaſticum aſſumeretur, niſi qui ordine neceſſario præditus eſſet, aut breui per Eccleſiaſticas leges obtinere poſſet. 901. 902. a

Quo tempore vagi Clerici & acephali ordinari cœperunt, cœpit quoque electio contra inſtituta maiorum ab ordinatione diſiungi. 901. d

Abuſus ille ſub finem vndecimi ſæculi Summorum Pontificum vigilantiâ, quoad fieri potuit, ſuppreſſus eſt. 901. d. 902

Alexander tertius requirit vt promotus ad Eccleſiaſticam dignitatem, ætatem Ordini recipiendo conuenientem & animi dotes neceſſarias habeat. 902. d. 903

Ex eodem nonniſi Subdiaconus eligi debet ad parochialem Eccleſiam vel ſaltem ex diſpenſatione Acolytus. 903

Sequentes Pontifices atque Concilia intra annum ab obtenta dignitate ordinem dignitati neceſſarium recipi volunt. 903. c. 904

Pœnæ in eos qui dignitates Eccleſiaſticas adepti, ordinari negligunt. 904. c. 905. a

Concil. Trident. renouat omnes conſtitutiones prædictas, & ſtatuit vt nemo ad dignitates quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem 25. ætatis annum attigerit, & in Clericali ordine verſatus, doctrinâ neceſſaria, ac morum integritate commendetur, item circa alia beneficia præclarè ſtatuit. 905

Impedimenta quædam legitima excuſant eum, qui intra annum à ſuſcepta dignitate non promouetur ad Ordinem dignitati neceſſarium. 905. & ſeq.

Excuſat irregularitas quædam, non illa porrò quæ ex homicidio iniuſtè voluntario vel crimine enormi ac notorio contrahitur. 905. c

Clerici quorum ordinationem aliqua crimina occulta impediunt, beneficiis ſuis priuentur, niſi ſint Eccleſiæ vtiliſſimi. 905. d

Vbi acciderit irregularitas ex defectu, differenda eſt ordinatio ſaltem vt dignoſcatur, ſitne defectus perpetuus, an curabilis. 905. d. 906

Si defectus perpetuus ante promotionem acciderit, ab ordinatione & beneficio ordinationem poſtulante, reiiciet. 906. a

Si defectus poſt promotionem ſine promoti culpa accidit, non eſt Ordo tribuendus, neque fructus aliqui ſaltem quibus alatur ſunt denegandi. 906. b

Propter quoſdam defectus v. g. lepræ, adminiſtrationis officium quibuſdam adimitur, etiam poſt ordinationem. 906. c

Cùm vtile eſt Eccleſiæ aliquem in dignitate vel beneficio remanere quamuis non ſit ordinatus, poteſt nonobſtante irregularitate ſeu defectu Ordinationem impediente in ſuo gradu Epiſcopi arbitrio conſeruari. 906. c

In dignitate Ordinem requirente debet relinqui quiſquis Ordinem ob defectum inculpabiliter aduenientem non potuit aſſequi. 906. d. 907

Epiſcopus ſpiritale cum Eccleſia coniugium quod contrahit, conſecratione conſummatur, atque adeo dignitati renuntiare debet ſi ante conſecrationem in defectum ordinationi obſiſtentem inculpabiliter inciderit. 907. c

Excuſat etiam ne quis infra præſcriptum tempus ordinetur, literarum ſtudium. 907. d

Bonifacius VIII. vt impendenti Eccleſiæ diſpendio occurreret, conceſſit vt Epiſcopi diſpenſare poſſint vt ad ſeptennium literis inſiſtentes non teneantur promoueri, niſi ad Subdiaconatus Ordinem intra annum. 907. d. 908

Solus Epiſcopus (ciúſve ſuperior) in cuius Diœceſi ille obtinet Eccleſiam qui diſpenſatione indiget, facultatem iſtam poteſt indulgere. 908. a

In ea concedenda debet multa perpendere. 908. b

Poteſt Epiſcopus indulgere ſpatium breuius, at non diuturnius ſeptennio. 908. c

Optimum eſt, ſi Epiſcopus non à principio totum ſeptennium indulgeat. 908. d. 909

Non poteſt reuocari illa gratia ſemel conceſſa, niſi nouâ cauſâ accidat, abuſus priuilegij, vel euidens Eccleſiæ vtilitas. 909. a

Epiſcopus cum iis diſpenſare non debet, qui ad literas capeſſendas non ſunt idonei. 909. b. 910. b

Neque etiam quando à tempore conferendi beneficij reperiuntur docti per ſeipſos inſeruire parati. 909. c

Et niſi ſtudeant in publicis Gymnaſiis, in quibus docetur ſacra Scriptura. 909. c

Multa circa ſeptennium illud computandum obſeruanda. 909. d. 910

Ideò ſeptennium illud conceditur, quod iſto tempore Philoſophiam, Theologiam, vel ius Ca-

Digitized

nonicum ac diſciplinam Eccleſiaſticam poterit addiſcere. 910. b
Denique excuſat Ordinum ſuſcipiendorum difficultas maxima. 910. c
Iis impedimentis ceſſantibus legum ſeueritate plectendi ſunt, qui intra annum non promouentur. 910. d

Tempus conſecrationis Epiſcopi.

Quouis die Dominico cuiuſuis menſis poteſt celebrari conſecratio Epiſcopi. 911
Olim alio die electos & conſecratos legimus. 911. b
Præſcriptus poſtea fuit olim dies Dominicus. 911. d. 912
Olim à veſpera Sabbati potuit inchoari illa conſecratio. 911. d. 912. 913. a
Poſtea fuit in vſu vt maioribus etiam feſtiuitatibus ac præſertim SS. Apoſtolorum celebraretur. 912. b
Pontificale diem Dominicum, vel natalitium Apoſtolorum, vel feſtiuum definit. 912. b
Horâ tertiâ celebrari conſueuerat. 913. b
Olim nonniſi in publico ſacroque populi conuentu. 913. b
Conſecrationis dies feſtiuiſſimus eſſe ſolebat. 913. d
Mira, eaque iuſta, populi & Cleri alacritas, gratulatio, celebritas. 913. d. 914
Celeberrimus etiam erat quotannis anniuerſarius. 914. d. 915. c. 916. 917. 918. c
Idque etiam poſt obitum eorum qui virtutibus & ſanctitate floruiſſent. 914. 915
Sacerdotum in propriis Eccleſiis recolebatur per ſingulos annos ordinationis dies. 917. d
Anniuerſarius ille conſecrationis dies vocabatur natalis; Epiſcopi eo die ſacros conuentus habebant; nulla ex cauſa euocabantur à Metropolitanis: cæteris Epiſcopis indicebatur, &c. 917. d. 918
Plures ex ea ſolemnitate fructus cùm priuati, tùm publici colligebantur. 918. d. 919
Sacratiſſimus ille mos qua ratione obſoleuerit, quáue S. Carolus reſtituendum curauerit. 919. d. 920
Æquiſſimum vt Sacerdotes quo die eorum vnuſquiſque Sacerdotio initiatus eſt, illum etiam recolant quotannis. 920. d. 921
Statim poſt electionem ordinandus Epiſcopus. 921. 922. c
Id olim ſolicitè obſeruatum. 921. c
Interdum Summorum Pontificum ordinationes Imperatorum vſurpatione, vel periculo ſchiſmatis imminente differebantur. 921. d. 922
Metropolitani puniendi qui ordinationes Epiſcoporum negligentiâ ſuâ vltra tres menſes differrent. 922. 923
Quidam negligente Metropolitano conſecrationem aut procraſtinante, à Summo Pontifice ordinati fuerunt. 923. b
Puniendi quoque electi, quorum culpâ conſecratio differtur. 923. c
Ex Trid. qui vltra tres menſes differunt, ad fructuum perceptorum reſtitutionem tenentur, qui vltra tres alios, Eccleſiis ipſo iure priuantur. 923. d
Olim tres illi menſes ab obitu prædeceſſoris numerabantur. 914. a
Nunc à confirmatione Summi Pontificis electo probabiliter cognitâ. 924. b
Excuſant vrgens neceſſitas, electi infirmitas aut morbus, (poteſt tamen etiam confirmatus deiici ob crimen vel defectum aſſignatis ei ad vitam ſtipendiis) ſpeciale interdictum, &c. 925. d. 926
Eccleſia interim dum conſecrationē noui ſponſi operitur, viduata, deſolata, carens nominatur. 927. 928. 934
Dici poteſt habere Prælatum, non Epiſcopum. 927. d. 928. c
Non ſine periculo differtur Epiſcopi conſecratio. 934. c
Viduatæ Eccleſiæ reditus tandiu cuſtodiendi apud Oeconomum, quandiu Antiſtes fuerit conſecratus. 934. c. Conſecrato reſtituendi quamprimùm. 934. d
Regis Chriſtianiſſimi ius hac in re antiquiſſimum. 934. d. 935

Ritus Ordinationis.

Apud omnes nationes variis ritibus Miniſtri religionis inaugurati. 935. b
Gentiles Romani Summum Pontificem variis ritibus conſecrabant. 935. 936
Leuitæ quibus ritibus conſecrarentur. 536. d
Quo ordine ritus iſti perficerentur. 937. b
Purificabantur aſperſione aquæ luſtralis, raſione pilorum, & lotione veſtimentorum. 937. b
Conſecrabantur quinque ritibus, & duobus applicabantur ad vſum miniſterij. 937. c
Cur tollerentur de medio filiorum Iſraël. 937. c
Cur aquâ luſtrationis aſpergerentur. 937. d. 938. a
Cur pilos raderent. 938. b
Veſtes abluerent. 938. c
Coram Deo ſiſterentur. 938. d
Quæcumque ad legitimam donationem ſunt neceſſaria, exactè circa eos obſeruabantur, vt intelligerent vniuerſi Leuitas Deo donari. 938. d. 939. a
Duo boues cur offerrentur. 939. c. d
Manus Leuitis à populo cur imponerentur. 939. c
Sacerdotes quibus ritibus conſecrarentur. 940. b
Duplex fiebat purificatio: prior antequam conſecrarentur, altera antequam miniſterio applicarentur. 940. d. 941
Sex in conſecratione ritus. 941. c
Omnes iſti ritus vel eorum plurimi ſeptem continuis diebus repetiti. 941
Vngebatur oleo *Summi Pontificis* caput. 942. c & manus. d.
Vngebantur Sacerdotum manus. 942. d. 943
Non oleo ſimplici, ſed mixto & ſanctiore. 943. d
Probabilius eſt Reges oleo ſimplici fuiſſe unctos. 944. 945. 946
Vnctio veterum Sacerdotum plena myſteriis. 946. b
Specialiter Summus Pontifex ſolus vngebatur in capite: in formam T. 947
Cur de ſanguine immolati animalis tingeretur extremum auriculæ dextræ Summi Pontificis ac Sacerdotum. 948. a
Reliqua rituum myſteria exponuntur. 948
Septem diebus non egrediebatur Sacerdos conſecratus de oſtio tabernaculi. 949. a

Ritus

Digitized by Google

Ritus aliquos à Gentibus vel Iudæis obſeruatos Chriſtiani retinuerunt. 949. c. 950
Iudæorum exemplo apud Ethnicos Sacerdos conſecrandus abluebatur. 950. b. ei manus imponebantur, inungebatur, ſacrificabantur boues & eorum ſanguine tingebatur, nec do meſticis veſtibus induebatur. 950. c
Diaboli inuidiâ id factum. 950. d
Nos iuſtè quoſdam ritus à Paganorum ſuperſtitione ad veram religionem traduximus. 951
Potiori iure ritus quoſdam antiquæ legis prudenter vſurpauimus. 951. d. 952
Quinam ritus in ordinatione noſtra à Iudæis deſumpti. 952. 953
Apud S. Dionyſium in ordinatione Pontificis, Presbyteri & Diaconi hæc ſunt communia, adductio ad diuinum Altare: inflexio genuum: Pontificiæ manus impoſitio: ſignum crucis: appellatio nominis: perficiens ſalutatio. 953. 954
Propria verò hæc, in ordinatione Pontificis diuinorum verborum ſuper caput impoſitio: Sacerdotis, amborum pedum inclinatio: Diaconi, vnico genu flexio. 954. c
Idæa ordinationis à veteribus exemplis petita. 954. d. 955
Deſcriptio vetus ordinationis, 955. eius præambula, 955. c. ritus, 956. a. inſtitutio in ſingulis Eccleſiis. 957. b

Ritus Ordinationem præcedentes.

Ordinationibus ieiunia populi præmitti ſolita. 957. d. 958
Preces item plures ac ſolemnes. 959. a
Proceſſiones ſeu Litaniæ fiebant Romæ feria 4. ante ordinationem. 959. b
In prouincia Mediolanenſi fiunt Dominico die ante ordinationem per ſingulas parochiales Eccleſias. 959. c
Quàm neceſſariæ ſint atque vtiles publicæ eiuſmodi preces ante ordinationem. 959. d. 960
Publicè ordinandorum nomina ante ordinationem renuntiabantur. 960. b
Multa olim ſolemnitate apud Græcos conſecrandi Patriarchæ Conſtantinopolitani peractà electione, ab Imperatore renuntiabantur. 960. c. 961
Solemnis ordinandorum fiebat ad Eccleſiam proceſſio. b.
Maiori pompâ Epiſcopos ad locum conſecrationis olim deductos eſſe credibile. 961. b. c
Celebritas illa conueniens eſt & vtiliſſima. 961. d. 962

Impoſitio ſacrarum veſtium.

Sine ſacris veſtibus ad ordinationem accedere non debent ordinandi. 962. c. 963
Vetus Ordo Romanus vult veſtes ſacras quarum geſtandarum in priori ordine poteſtatem ſuſceperit, curare debere ordinandum ſibi deferri, eaſque ab Archidiacono debere ſuſcipere, vtpotè ad nobilius miniſterium inſeruituras. 962. d
Albæ erant. 963. c. 964
Aliquando pelliceas ſubtus geſtabant. 964. b
Parabantur à ſacrarij cuſtode, ne qua Ordinandos cura diſtraheret. 964. b
Debent præterea cereos geſtare. 964. d. 965
Archidiaconus orarium è ſepulchro Sancti Petri ſumebat, vt eo indueret Diaconum ad Presbyteratus Ordinem promouendum. 961. d
Ea re ſignificabat Diaconus in ordinando conuenientes animæ dotes effulgere. 962. d

Vocatio Ordinandorum.

Romæ 4. & 6. feria ante ordinationem fiebat. 965. d
Lector legebat ex ambone nomina Ordinandorum. ibid.
Diſponebantur pro gradibus ad quos aſſumebantur, itaut populus rectum de ſingulis teſtimonium ferre poſſet. ibid.
Multoties vocabantur. ibid.
Núc vocantur ab Archidiacono & Notario. ibid.
Reſpondent *Adſum.* 965. d. 966
Huius vocationis myſterium & ſignificatio. 966

Præſentatio Ordinandorum.

Nomine Eccleſiæ præſentat eos Archidiaconus Pontifici. 966. d
Ad ſolos Ordines hierarchicos præſentantur nomine Eccleſiæ. 966. ibid.
Videntur etiam inferioribus initiandi olim ab Archidiacono præſentati. 967. a
Non rogatur primus adſiſtentium Epiſcoporum qui conſecrandum Antiſtitem præſentat, dignúſne ipſi videatur. 967. b
Minoribus Ordinibus initiandi titulum & gradum populo ſignificabat Epiſcopus. 967. d

Ordinationes intra Miſſarum ſolemnia celebrandæ.

Ordines ſaltem ſacri nonniſi intra Miſſarum ſolemnia olim collati, & etiamnum conferendi. 968. 969
Non eſt Miſſa eſſentialis ordinationi. 970. a
Omiſſa tamen deberet ſuppleri. 970. c
Miſſa ab eo debet celebrari, à quo conferuntur Ordines. 970. d
Lector & Subdiaconus apud Græcos ante Miſſam ordinati. 971. c
In Eccleſia Latina Clericatus ipſe intra Miſſam confertur. 972. b
Nobiliores Ordines in vlteriori parte Miſſæ conferuntur. 972. c
Sabbatum 4. Temporum, dicebatur Sabbatum 12. Lectionum. 973. c
Vnde lectiones in ordinationibus eſſent deſumptæ, & varia earum myſteria. 974. 975

Ordines coram Altari conferendi.

Ordines hierarchicos Græci ante ſacrum Altare conferunt. 975. d. reliquos extra Sanctuarium. 975. d. 976. a
Eccleſia apud Græcos 5. partes complectitur, ſanctum tabernaculum in cuius medio eſt maius Altare; chorum, cuius media porta dicitur ſpecioſa; pulpitum, ex quo ſermones habentur ad populum; nauem duplici tabulato diſtinctam; veſtibulum pœnitentibus & baptiſterio aſſignatū. 975. d. 976
Latini videntur antiquitus Ordines hierarchicos duntaxat ante Altare contuliſſe. 976. b
Soli illi in tabernaculo maioris Altaris locum habebant. 976. d

Eos ibi fuiſſe conſecratos, cæteros in aliqua parte chori probabile eſt. 976. d
Certiſſimum hierarchicos Ordines nonniſi coram altari fuiſſe collatos. 977. b
Ordinandi deducebantur ad altare. 978. b
Singuli per Archidiaconum deducebantur ad Pontificem. 978. d. 979. c
Initiandi Diaconatu vel Presbyteratu apud Græcos nunc altare circumeunt. 979. d

Ritus circa habitum corporis ordinandorum obſeruandi.

Genuflexi debent eſſe ordinandi. 981. 982
Item proſtrati dum canuntur Litaniæ. 983. a
Inclinant caput impoſitioni manuum & benedictioni. 983. c
Sunt nudo capite. 983. d

Geſtus Pontificis inter precandum ſupra ordinatos.

Omnes ordinandi ſigno Crucis benedicuntur. 984. 985
Pontifex ſuper ordinandos precatur, manúmque ſuper eos extendit. 986. a
Sæpius & ad varios effectus impoſitio manuum ab Eccleſia vſurpatur. 987. d
In ordinatione manuum impoſitio accidentaria vna, altera eſſentialis. 988. a
Eſſentialis contactû Ordinandi requirit. 988. b
Apud Græcos vnica manus imponitur. 989. d
Duplicem habet ſignificationem manuum impoſitio. 990. 991
Dextra potius quàm ſiniſtra imponitur. 991. b
Porrectio inſtrumentorum eſt eſſentialis. 992. a
Neceſſarium eſſe contactû probabilius eſt. 992. d
Quando ſuppletur traditio alicuius inſtrumenti, vnctio, vel impoſitio manuum, verba etiam recitanda ſunt. 993. b
Apud Græcos ordinati Presbyteri ab Antiſtite particulam panis conſecrati recipiunt. 993. d
Simile quid apud Latinos olim obſeruabatur. 994. b
Per totam Galliam, Presbyteri promoti ab Antiſtite, hoſtiam ſumebant in manus conſecratam, & ex ea per dies 40. communicabant; apud Romanos item. 995. b
Græci Presbytero conſecrato librum in manus tradunt. 996. c
Diacono ordinato flabellum porrigunt. 997. d
Subdiacono vrceolum aquarium, ac manutergium. 998. b

Epiſcopo conſecrando.

Imponitur liber Euangeliorũ ſuper caput. 998. d. 999
Sedulò attendebatur illa ſententia, quæ in aperto Euangelij codice deſuper Epiſcopum conſecrandum impoſito, occurreret. 999. b
Impoſitio illa ſignificat Epiſcopum cognoſcere debere omnia facta & dicta diuina, debereque docere ſingulos: item diuinis legibus ſubiici. 1000
In Sacramentali Gregorij dicuntur eſſe porrigenda Calix cum vino & aqua, & Patena cum Hoſtia, eodem ritu quo Sacerdotibus. 1000. d
Traditur annulus, index nuptiarum inter Epiſcopum & Eccleſiam, index etiam Pontificiæ dignitatis ac poteſtatis, Sacramẽtorum quoque characterem imprimentium, & donorum Spiritus ſancti 1001. 1002. 1003.
Traditur baculus paſtoralis inſigne dignitatis & officij paſtoralis. 1005. c. 1006
Baculus paſtoralis à Græcis geſtatus. 1004. b
Hunc ab Imperatore ſumebant Patriarchæ cùm ab eo deſignarentur. 1004. b
Dicitur virga Iudicialis, ſceptrum, baculus populos regens. ibid. Pontificalis ferula, Regium & Imperiale ſceptrum. 1005. b
Romanus Pontifex baculo paſtorali non vtitur, niſi in Eccleſia Treuirenſi, & quã ob rem. 1004. d. 1005
Probabile eſt olim eo vſum eſſe. 1005. b

Sacra Vnctio.

An antiquitùs vſitatus mos fuerit vngendorum Sacerdotum apud Græcos vtrimque diſputatur. 1006. b. 1007. & ſeq.
Græci hodierni non vngunt Presbyteros. 1009. 1011. b
Antiquiores, vngebant. 1006. 1007. 1011. c
Latinorum mos in Sacerdotibus vngendis antiquiſſimus. 1012. & ſeq.
Mos iſte comprobatus miraculis. 1014. d
Qui priſtinæ dignitati poſt condemnationem reſtituerentur, cur non rurſus vngerentur. 1016. b
Sacerdotum manus vnguntur oleo Catechumenorum. 1018. d
Epiſcoporum caput & manus chriſmate liniuntur. 1019. d. 1023. & ſeq.
Varias ob cauſas vnguntur Sacerdotes. 1020. 1021. & ſeq.
Diaconi nõ ſunt vngendi multis de cauſis. 1023. b
Epiſcopi caput & manus Chriſmate vnguntur, vt plenitudinem Sacerdotalium donorum in eo eſſe pateat, & expreſſiorem Chriſti imaginem referre. 1023. d. 1024
Caput vngitur, quia caput Eccleſiæ conſtituitur, & præſtantiſſimus charitatis actus figuratur, nempe diligendi Deum ex tota mente, & dandi animam pro ouibus. 1024. d. 1025. b
Oleum ſignificat nitorem conſcientiæ. 1025. a
Balſamum, odorem famæ. 1025. a. 1026
Manus vnguntur, vt Epiſcopus operetur bonum ad omnes, & vt ab omni immundo opere ſe contineant. 1025
In modum crucis, vt conformentur manibus Chriſti, & cum Chriſto facere ſacrificium ſignificetur. 1025. c
Epiſcopi chriſmate, quia perfectionem operantur. 1026. a
Presbyteri oleo, quia illuminant. 1026. a
Eccleſiæ, Altaria, Calices, & alia Vaſa quæ corpori Chriſti continendo inſeruiunt. 1026. d
Perſonæ in Baptiſmo ante & poſt inungi ſolent. 1027. b
In Cõfirmatione etiam vnctio adhibetur. 1027. d
Reges etiam vngi, antiqua eſt conſuetudo & ferè vniuerſalis. 1027. d. 1028. 1029
Francorum Reges omnium primi ſacrâ illâ vnctione nobilitati. 1027. d. 1028
Carolo Magno Francorum Regi, cùm Leo Sũmus Pontifex imperium detuliſſet, cum rurſus inunxit, & tunc Occidentis Imperatores vngi cœperunt. 1028. a

Caroli

Caroli Magni ſucceſſores dicebant ſe Reges, non autem Imperatores ante ſacrã Vnctionem. 1029. b
Tranſlato ad Germanos Imperio perſeuerauit Imperatorum vnctio. ibid.
Eam quoque ſemper coluerunt Franciæ Reges. 1029. c
Francos imitati ſunt Reges Angliæ à Guillelmo Conqueſtore è Gallia oriundo. 1029. d. 1030
Deinde cæteri ferè Reges. 1030. c. imo etiam in Oriente. ibid.
Deo gratiſſima, nec impunè prætermiſſa fuit hæc vnctio, nequidem ſpecie humilitatis. 1031. a
Multa per eam & Eccleſiæ benedictionem à Deo beneficia impetrantur. 1031. b. 1033. d
Ritus vngendorum Regum iuxta Pontificale Rom. 1031. d
Ritus conſecrandi & vngendi Imperatoris Rom. 1031. d
Prærogatiua Epiſcopalis vnctionis ſupra regiam. 1031. d. 1032
Regis Francorum vnctio multas habet prærogatiuas. 1032. c
Columba niuei coloris roſtro cœleſtem ampullam detulit oleum ſacrum continentem ad vngendos Francorum Reges. 1032. d. 1033
Imperatores & Reges Chriſtiani præ reliquis dici poſſunt ſacri & conſecrati. 1033. c
Vnctio non præſtat Regibus vt Ordinis Eccleſiaſtici cenſeantur. 1033
Imo inter Laicos numerantur Imperatores. 1034
Aditus ad ſacrum Altare, qui ſolis ſacratis miniſtris conceditur, patet Imperatoribus ad offerenda Deo dona. 1034. b
Imperatoribus & Regibus nonnulla officia Eccleſiaſtica conceſſa. 1034. b. 1035

Ritus ordinationem conſequentes.

Peractam quamlibet ordinationem debet ſequi *benedictio*. 1035. b
Benedictio fit ſigno Crucis & precibus. ibid.
Vberior inferiorum & præſertim Acolytorum benedictio, quàm ſuperiorum ac præcipuè Sacerdotum. 1035. c. 1036
Epiſcopus poſtquam per ſacram Vnctionem cõſecratus eſt, nullâ iã benedictione donatur. 1036. c
Pontifex conſecratum à ſe Epiſcopum *ſalutatione* ſeu *oſculo* honorat, & Eccleſiaſtici ordinis viri eodem Ordine inſignitum. 1037. a
Oſculo claudebatur ordinationis ritus. 1037. a
Varia iſtius oſculi ratio variis temporibus. 1037. b. 1038
Exoleuit ille ritus, ſimul atque deſiit ordinationum celebritas. 1038. a
Conſalutatio illa inter Eccleſiaſtici ordinis homines, animorum ſimilium ſocietatem ſanctam indicat, lætitiamque mutuam quæ amore digna eſt. 1038. d
Vnctioni Sacerdotum iungitur Pontificis oſculum, vt quem vnctione Pontifex miſericordem erga proximum ſignificat, eum oſculo Dei amicum indicet. 1039
Epiſcopo conſecrato, itemque Presbytero *inter alios* Epiſcopos aut Presbyteros *locus* extemplò concedebatur, & ſic de aliis. 1039. d
Conſecratus in Epiſcopum, *deducebatur ad thronum* Epiſcopalem. 1040. c. 1046. b
Clericus cuiuſcumque Ordinis, ſtatim ab ordinatione *catalogo Eccleſiaſtico adſcribebatur*. 1040. d
Ob crimen, aut delebatur nomen ab illo catalogo, aut ſupprimebatur. 1041. d
Vbi reſipuerat, iterum illi catalogo inſcribebatur. 142. a. catalogus ille vocatur matricula. ibid. b. complectebatur etiam quos Eccleſia alebat. ibid.
Epiſcoporum nomina in diptychis Eccleſiaſticis, alibi etiam quàm in ſua Diœceſi inſcribebãtur, & intra Miſſarum ſolemnia recitabantur. 1042. b
Magno illud in pretio erat. ibid.
Notandum hac in re miraculum. 1042. d
Mutabatur aliquando nomen, vti etiamnum Romano Pontifici. 1043. a
Sergius 4. cùm antea Petrus nuncuparetur, ob reuerentiam Apoſtolici culminis nomen mutare voluit. 1043 c
Ante eum 50. annis Octauianus nomen Ethnicum religioni Pontificiæ minus idoneum cum Ioanne 12. commutauerat. ibid.
Plurimi ne prioris nominis aſperitate Romanas aures læderent. 1044. a
Vnde cœperit iſte mos, incertum. 1043. c
In Religionem tranſiit poſtmodum. 1044. a
Significat verò in Deum quodammodo mutari, adeóque deſerere temporales curas, & veterem hominem exuere. 1044. b
Mutata quibuſdam diuino iuſſu nomina. 1044. c
Eccleſiaſtico vſu ac lege præcipitur, vt qui ſacrum Ordinem ſuſcipiunt, illicò *Chriſtum in Euchariſtia recipiant*. 1045. b
Congruentius apud Latinos quàm apud Græcos Conſecrator Epiſcopus Conſecrato præbet communionem. 1046
Apud Græcos multi præter Conſecratum Euchariſtiam ſumunt. 1046. d
Apud vtroſque Conſecratus ſtans communionem percipit, inclinato capite. 1047
Multas ob cauſas ex eadem hoſtiâ qua Conſecrator, eodémve calice. 1047. b
Apud Græcos Presbyteri & Diaconi ſtantes cõmunicant, inclinato capite: primi inter reliquos Collegas antea ordinatos, aliæ à Diaconis, aliæ à Presbyteris orationes recitabantur: interdum Presbyter primus omnes Presbyteros & Diaconos communione reficit. 1047. d. 1048
Apud Latinos laudabilis eſt eorum conſuetudo, quæ Clericis omnibus intra Miſſarum ſolemnia ordinatis communionem impertit, imo & plebi. 1048. c
Ritus omnes apud Latinos in communione ordinatorum vſitati explicantur. 1048. 1049
Concelebratio Eccleſiaſticam pacem, Sacerdotij vnitatem, Sacerdotum conſenſionem, Presbyteratum Epiſcopatus participationem ſignificat. 1049. d. 1053. d
In Oriente ſæpè Presbyteri concelebrant Epiſcopo. ibid. Olim Cardinales Pontifici Max. 1050. a
Audacior de ea abolenda quorundam Theologorum opinio. 1050. a
Non tantum recitatiuè fit. 1051. c
Non intendunt conſecrare ſeorſim ab Epiſcopo, ſed coniunctim, neque hoc tollit miniſtri vnitatem, & quamuis vnus abſoluat citius, attamen non conſecrat niſi cum aliis. 1051. d. 1052
Duo alij modi huius concelebrationis minus probabiles. 1052. 1053

Digitized by Google

Tutiùs eſt intentionem habere concelebrandi eo modo quo permittit Eccleſia. 1054. b
Vnus eſt Sacramenti miniſter totalis, plures partiales. 1053. d
Chriſto non concelebrauerunt Apoſtoli, quia priùs conſecrauit, quàm eos ordinaret Sacerdotes. 1053. d
Ordinationem peractam fauſtæ *ſequebantur acclamationes.* 1054. b
Hymni etiam ſacri. 1055. b
Item *concio* ab ordinatoribus, vel ordinatis. 1055. c
Eam nunc ab Epiſcopis haberi deceret. 1055. d
Munera quædam Eccleſiaſtica dabat S. Pontifex à ſe conſecratis. ibid.
Ordinatum reducebant Clerici ac populi apud quos functiones obiturus erat. ibid.
Sacerdoti recèns ordinato 30. *candelabra cum thuribulis præibant.* 1056. a
Præcedens & ſubſequens populus *canebat ei laudem.* 1056. b
Platea ciuitatis per quas tranſiturus erat, palliis coronabantur. 1056. c
Ordinatus *equo* candido vehebatur. 1056. d. 1057
Domum deductus clerum ac populum frugali *conuiuio excipiebat.* 1057

Ritus conferendæ Tonſuræ Clericalis.

Quatuor circa ceremoniam tonſuræ Clericalis obſeruanda priſcæ militum initiandorum rationi ſimillima. 1057. 1058. a
Debent Clerici *habitum Clericalem* induere antequam ad Tonſuram recipiendam accedant. 1058. a
Olim publicè aſſumpſiſſe probabile eſt, eo momento quo in Clericos attondendi eſſent. 1058. b
Eum niſi permiſſu Epiſcopi nunquàm licuit aſſumere. 1058. d
Veneratione dignus eſt, nec à famulis geſtandus. 1059. a
Cur Monaſticam veſtem à Sacerdote Monachus recipiat; Clericalem per ſeipſum aliquis induat. 1059. b
Non fuit adeò neceſſe vt ab Epiſcopo indueretur Monachus, quin aliquando ab altari veſtem ſumeret, vel à Miniſtris Epiſcopi indueretur. 1059. d
Olim ab Epiſcopo vel ab Epiſcopi Miniſtris veſtem ſacram accepere Clerici. 1059. d
Cur Monaſticus habitus maiori ſolemnitate præbeatur, quàm Clericalis. 1060. a
Mutatio veſtis æquè in Clerico ac in Monacho vitæ nouitatem indicat. 1060. c
A ſæculari vita quantum abhorrere debeat Clericus. 1061. a

Attonſio Clerici faciendi.

Præclara in Clerico tondẽdo ceremonia. 1061. d. 1062
Græci hodierni, quem Lectorem efficiunt, eum pariter & non prius in Clericum attondent. 1062. b
Clericos antiquitùs attõſos fuiſſe pluribus comprobatur. 1062. d. 1063. 1064
Idque in modum coronæ. 1063. b
Tonderi ſolebant, non radi. 1064. b
Probabile eſt radi cœptos ad Monachorum imitationem. 1064. d
Clerici capillorum attonſione in Clerum cooptari ſolebant. 1065. b. 1066 1067
Coronam geſtant in memoriam ſpineæ coronæ, vt ſe ſpiritales Reges intelligant: ad imitationem S. Petri. 1067. d. 1068. a
Tondentur in morem Nazaræorum: in ſignum pœnitentiæ: vitæ item puræ, ſinceræ, fuco doloque carentis: denique renuntiatæ vanitatis mundanæ, diuini famulatus quem amplectuntur, familiæ diuinæ in quam tranſcribuntur, & animi ad ludibria pro Chriſto perferenda parati. 1067. d. 1068. 1069. 1070
Tondentur in formam Crucis, vt ſe Crucis & Chriſti ſectatores eſſe ſignificent. 1070. b
Tondentur in fronte, occipitio, ad vtranque aurem & in medio capitis, vt ſenſus omnes interiores vni Deo conſecrent. 1070. c
Tondentur decuſſatim, vt ſint virtutis illuſtrioris. 1070. d

Renuntiatio ſæcularibus deſideriis.

Explicatur ſolemnis illa profeſſio, *Dominus pars hæreditatis meæ, & calicis mei.* 1070. d. 1071. 1072
Etſi non habeat voti rationem, tamen eſt magnifacienda. 1072. d. 1073

Impoſitio ſuperpellicei.

Quàm ſacro ritu ſuperpelliceum imponatur. 1073. c
Superpellicei nomen tardè olim vſitatum. 1074. a
Super veſtes pelliceas geſtabatur. 1074. c
Albas veſtes, lineáſque vt plurimum Clerici ſacris myſteriis operantes aſſumebant. 1075. b
Eas extra Eccleſiam non deferri recenſet B. Hieronymus. 1075. d
Vnde deferri cœperint extra Eccleſiam. 1075. d
Pœnitentiæ, morum candorem eſſe adiungendum innuit ſuperpelliceum. 1076. d. Extincto animali homine in nouitate vitæ ambulandum: innocentiam Clericalem eſſe multo labore comparandam: Clericum Chriſto cum exultatione deſponderi. 1077
Ad Clericos parænesis. 1078

INDEX

Digitized by Google

INDEX ALPHABETICVS

MEMORABILIVM RERVM ET VERBORVM QVÆ TRACTANTVR IN HOC VOLVMINE.

Index iſte, Beneuole Lector, ampliùs multò excreſcere poterat: debuerátque niſi ſuperior index opportunè, accuratè, cumulatéue multa complecteretur titulorum beneficio inuentu facillima, quæ non modò inutile, ſed moleſtum prætereà foret hîc recoquere. Si quid ergo compendioſiùs in iſto Indice notatum iudicabis, illud tibi ſuperior, eodem quem iſte indicat numero, luculentiùs exhibebit.

A

AARON fuit Summus Pontifex. 14. d
Ab eo Sacerdotes oportebat originem trahere per paternam lineam. ibid.
Aaroni ſucceſſit Eleazar Primogenitus, & deinceps primogeniti ſuccedebant Summo Pontifici. ibid.
Fuit primus ordinarius Summus Pontifex. 544. b.
à Moyſe creatus & inauguratus. ibid.
Abbas Oſtiario debet obtemperare quemadmodum Abbati Monachus. 367. a
Abbas iuriſdictione Epiſcopali præditus, eſt Monachorum ſuorum Ordinarius Prælatus, & dimiſſorias ad Ordines dare poteſt. 644. a
Abbates obedientiam Epiſcopis iurando promittere, & promiſſionis chartulam tradere ſoliti. 240. a. 247. b.
Promittendæ Epiſcopis reuerentiæ, ſubiectionis & obedientiæ formula. 247. d
Abbatibus ex priuilegio conceſſum fuit, vt Tonſuram Clericalem, Ordinéſque minores Monaſterij ſui Monachis conferrent. 560. 561
V. Miniſter Ordinationis, in ſuperiori Indice.
Abbatibus non licet audire ſuorum confeſſiones aut aliorum ſine Epiſcopi permiſſione. 560
Abbatiſſa in Moniales legitimam quandam habet poteſtatem vt eas moneat, doceat, corrigat. 516. d
Earum mater ſpiritalis vocatur. ibid.
Imperium ipſius eſt merè Oeconomicum. 517. a
Sed quædam priuilegia acceſſerunt. 517
Monialibus ad victum & veſtitum neceſſaria procurare tenetur. 517. a
In Moniales inquirere poteſt non ſeruatis ordinariis iuris formulis. 517
Parochiani Preſbyteri ſolicitudine regebatur, vel ab Epiſcopo Preſbyterum accipiebat. 517. a
Poteſtas Abbatiſſæ qua ratione ſit ſpiritalis. 517. c
Simoniaca reputatur ad Abbatiſſæ dignitatem per pecunias iniuſta obreptio & inuaſio. 517. b
In res ſpiritales vel ad pœnas ſpiritales infligendas poteſtatem non habet. 517
Habet poteſtatem in Eccleſia, non in Eccleſiam. 517
In Moniales poteſtatem Eccleſiaſticam & omnino ſpiritalem ad cenſuras ferendas habere non poteſt. 517
Id Bubrigenſi conceſſum non eſt. 518
Poteſtas Abbatiſſæ in Clericos Eccleſiarum ſibi ſubditarum eſt domeſtica, & veluti matris familias in domeſticos. 518
Priuilegiorum Abbatiſſis conceſſorum quæ ſit authoritas. 519. a
Abbatiſſæ benedictio eſt ſolemnis pro ea deprecatio non ſacra Ordinatio. 519. b
Acceſſorium non ſemper ſequitur naturam principalis. 210. d. 211. 529. d
Acclamationes populi in ordinatione Epiſcoporum 40. a
Notandæ populi Acclamationes variæ Auguſtino proponenti Eradium vt ſibi ſuccederet. 40. a
A temporibus Apoſtolorum Acclamari cœpit, *Dignus eſt*, 40. b. Etiam in ordinatione Preſbyterorum. 40. c. Et inferiorum. d.
Acclamabatur à populo *indignus eſt*, in degradatione. 40. d. 41. c
Acclamatio populi expectabatur, cùm aliquem Epiſcopus propoſuiſſet. 41. a
Acclamationes illæ, earum forma, & numerus à Notariis obſeruabantur, ac publicis monumentis inſcribebantur. 41. b
Acclamationes populus iterabat pluries, cum aliquem ſibi gratiſſimum ſignificaret. 41. c
Acclamationi plauſum iungebat, aut eius loco manus eleuabat. 41. c
Improbatæ poſtea in eligendis Epiſcopis Acclationes tumultuoſæ, & plauſus: vt ambitus omnis & turpe commercium excluderetur. 41. d. 42
Atque inde in cæteris ordinationibus. 42. a
Acclamationes ordinationem peractam ſequebantur: tabulis publicis inſcribebantur: frequenter acclamabatur, *Ad multos annos, &c.* 40. a. 1054. c
Acclamabatur recèns creatis Imperatoribus, Con-

Digitized by Google

ſulibus,&c. Patriarchæ in publicum prodeunti, Imperatoribus vel Pontificibus templum ingredientibus; Concionatoribus. 1054. d
Acclamat iam conſecratus Epiſcopus conſecratori. 1055. a
Acclamatur Summo Pontifici coronato, vel in Epiſcopum aut Preſbyterum conſecrato. 1055. a
Accuſantium perſona vti diſcutienda. 62. a
Accuſator ordinandi temerarius vti caſtigandus. 71. d
Acolythus. V. Ordo.
Ætas Tonſurâ initiandorum. 58. b. 516. c
Vbi diuinæ virtutis iuuenes ad Epiſcopatum raperentur ante ætatem competentem, non cenſebatur ætas immatura conſecrationi, quæ eſſet electioni. 926. b
Vbi ante legitimam ætatem ob ſuam vel familiæ vtilitatem electos Eccleſia tolerare cœpit, non illicò conſecrari permiſit. 926. b
Prodigio ſimile fuit nonnullos pueros & infantes aliorum Patres fuiſſe deſignatos. 926. b
Ætates mundi ſex, initio ſextæ Chriſtus venit. 973. a
Albi coloris elogia. 363. c. 964. 1077. a
Accuratum innocentiæ ſymbolum. 1077. b
Albas veſtes, lineaſque vtplurimum Cleri ſacris operantes aſſumebant. 1075. c
Epiſcopi Album rochettum debent in publico deferre. 1076. c
Albam veſtem recèns baptizati induebant ad ſignificandam morum innocentiam. 1077. a
Alexandrino Patriarchæ quantùm Epiſcopi ſubditi deferrent. 653. c
Alexandrino Patriarchæ ſubditur India, Æthiopia, Ægyptus, Thebais, Lybia, Pentapolis, Auguſtamnica & Arabica. 769. b
Almutias olim in capite ferebant Canonici. 1074. d
Altare laudabiliter circumitur. 979. d
Diaconi dum ordinantur apud Græcos, ter Altare circumeunt, & ſigno crucis facto ter angulos Altaris oſculantur. 980. b. *V. Ordinationis locus*.
Antiqui moris eſt, vt Ordinandi ante Altare ſiſtantur. 841 d. 842. b. d
Ambitio quantùm Clericis cauenda. 175. c. 176
Multos fecit hæreticos. 220
Quantùm Eccleſiæ noceat. 220
Andeolus martyr Subdiaconus in territorio Viuarienſi prædicator miſſus à S. Polycarpo. 365. c
Aniceti Epiſtolæ dubiæ ſunt fidei. 589. a. b
Annalia recipiendi conſuetudo, & ea fabricis Eccleſiarum applicandi reprobatur. 280. a
Annum à menſe Martio olim incipiebat Eccleſia, & veteres Romani 863. d. 864. a
Annulus Epiſcopalis. 1001. 1002. 1003
Antiocheno Concilio fidem cur quidam derogent. 555. c
Sub *Antiocheno Patriarcha* ſunt viginti Prouinciæ. 769. c
Apoſtoli electi, vocati, & ad prædicandum miſſi antequam Preſbyteri aut Epiſcopi conſecrarentur. 933. c
Apoſtolica ſedes intelligi poteſt ea, à qua fides ad vicinas Eccleſias deriuauit. 732. d
Singulariter pro Romana ſumitur. 732. d
Archidiaconi dicuntur Vicarij Epiſcoporum. 114. 591. c. Chorepiſcopi. 591. c. Villarũ Epiſcopi. ib.
Secundi ordinis Antiſtites & Epiſcopi, ob Epiſcopalem, quam exercent, iuriſdictionem & partem ſolicitudinis. 591. c
Hinc Epiſcopi paſſim Summi Pontifices, Summi Antiſtites, ſummi Sacerdotes dicebantur. ibid.
Archidiaconi teſtimonio niti debent Ordinãdi. 45
Archidiaconi officia in explorandis vel commendandis Ordinum candidatis. 45. 46
Inter viſitandum quid agere debeat. 45
Qua ratione mores omnium Ordinandorum cognoſcat. 45
Qua ratione cognoſcebat antiquitùs. 46
Duplex Clericorum præſentatio, duplex examen Archidiacono competit. 46
Archidiaconi non ſunt in Eccleſia Romana & Conſtantinopolitana. 46
Ex veteri more Diaconos & Preſbyteros ordinandos offert. 47. ducit. d. 978. diſponit. 978. d. 979. c
An de ignotorũ ſufficientia publicè teſtari queat. 47. 48. 49
Vitæ Clericorum inquiſitor & cenſor eſſe debet. 50. b
A Diaconis eligebatur. 81. c
Archidiacono Ordinandos examinandi munus qua ratione conueniat. 111. 114. 115
Oſtiarios Ordinandos ſui muneris admonet. 114. 150
Ad eum pertinet parochiarum ſolicitudo & earum ordinatio. 114
Et præſentandorum ad beneficia examinatio. 114
Ordinatos certo libro debet deſcribere. 114
Fidei confeſſionem ab eis exquirere. 115
Archidiaconus erat ex Diaconorum ordine. 116
Nec requiritur vt Preſbyteralem conſcenderit. 116
Archidiaconi fidelitatem iurabant Epiſcopo. 147
Archidiaconus quid olim ageret in ordinatione circa impoſitionem ſacrarum veſtium. 962. c
Archiepiſcopus interdũ vocatur Patriarcha. 275. c. *V. Metropolitanus*.
Archipresbyteri quinam. 50
Quod eis munus circa Ordinandos incumberet. 50
Archipreſbyter ſeruabat locum Sedis Apoſtolicæ, & cum electo, ac duobus aliis Eccleſiam vniuerſalem adminiſtrabat, donec conſecraretur electus ad Pontificatum. 929. c
Arelatenſis Primatus antiquiſſimus. 731. b
Armeniorum error. 14. d
Aſceterium, ſumitur pro monaſterio ſeu loco in quo fœminæ Deo deuotæ ſeruabantur, vt ad opera pietatis exercerentur. 512. b
Aſcetria, ab Aſceterio dictæ. 512. b *V. Canonicæ*.
Auguſtodunenſis Epiſcopus Diœceſim Lugdunenſem adminiſtrat Antiſtite mortuo. 671. c
Eſt Epiſcopus primæ ſedis. 697. a

B

B*aculus paſtoralis*. 1003. 1004. 1005 *V. ſuperiorem Indicem*.
Baptizandi diligenter probabantur. 20. 21. 22
Exorciſmi, ieiunia, prædicationes: 20. dies, ſeptem ſcrutinia adhibita. 21. a
Scientia vniuſcuiuſque circa fidei myſteria probabatur. 132. d
Baptiſmus non dabatur niſi ieiuno. 190. c
Baptiſmus inuito collatus, nullus eſt. 191. c
Baptiſmum qui ſuſcepit inuitus cur fidem quam vi & neceſſitate ſuſcepit, tenere cogatur. 209. 210

Digitized by

Baptiſmi collatio ſolemnis certis diebus Epiſcopo reſeruabatur. 392. c
Baptizatos fuiſſe Diſcipulos Domini probabile. 393. c
Petrum à Chriſto Domino, à Petro reliquos. 578. b
Ante Baptiſmum poteſt quis adhæſionem interiorem cum Chriſto habere, & eius membrum fieri. 522. 523
Baptizatus neceſſariò eſſe debet, qui ordinatur. 520. 521. 522
Baptiſmus vt ſit validus non pendet ab actibus ſuſcipientium, quos ſufficit non reluctari. 527. b
Tollit irregularitates ex crimine prouenientes. 605. d
In Baptiſmo veſtis candida aſſumebatur ad innocentiam ſignificandam. 964. a 1077 a
Baptizandi cereum ardentẽ geſtabant olim. 964. d
Recèns baptizati ab atrio Eccleſiæ non diſcedebant, & quotidie per integram ſeptimanam communicabant. 996. b
Baptizandus vngitur in pectore, vt abiiciat errorem & ignorantiam, ſuſcipiat fidem, ex qua viuit iuſtus, habeat mundas cogitationes. 1027. c
Inter ſcapulas, vt excutiat negligentiã & torporem, bonam operationem exerceat, fortitudinem laborum. 1027. c
In vertice, vt ſit paratus de fide rationem reddere. 1027. c
Baptizato nomen mutabatur. 1044. c
Barba primùm tondebatur ſolemniter Clericis & coram Pontifice. 1062. c
Beatitudinis titulo donabantur olim Epiſcopi. 585. a
Benedictio quamlibet ordinationem excipit. 1035. b
Benedicit populum Epiſcopus mox conſecratus 1035. b 1036. d.
Plures dantur benedictiones inferioribus Ordinibus initiato, quàm ſuperioribus. 1035. c. 1036
Benedictio ſubiectionis index. 1035. d 1036
Cur benedicit Epiſcopus non benedicitur; olimque etiam Preſbyter. 1036. a. b
Epiſcopus dum conſecratur ſæpe benedicitur, at poſt ſacram vnctionẽ, nulla deinceps benedictione donatur. 1036. c
Beneficia & officia Eccleſiaſtica ſecundum leges Iuſtitiæ ſapientioribus ac melioribus debentur. 260. c.
Beneficia Eccleſiaſtica antiquitùs nulla erant. 628. b
Beneficiorum pluralitas veteri Eccleſiæ diſciplinę & canonibus inimica. 629. c
Bubrigenſi Abbatiſſæ non eſt conceſſa poteſtas compellendi per cenſuras. 518. c d

C

CÆremonias plures à gentibus & Iudæis obſeruatas Eccleſia retinuit. 949. c. 950
Caluiniſtæ errorẽ Pelagij & Sabellij de mulieribus in Eccleſia pſallentibus excitauerunt. 515. a
Turpiter errant in eligendis Prædicantibus ſeu Miniſtris. 544. d
Candela. V. cereus. vt infra.
Canones Caij Summi Pontificis & Synodi Romanæ non ſunt indubitatæ authoritatis. 595. a
Canonum executio committitur Epiſcopo. 201. d
Canonica profeſſio ſignificat ſubiectionem, obedientiam & reuerentiam ordinatori promiſſam. 240. a
Canonicæ litteræ quæ iuxta Canonem concedebantur: Item dimiſſoriæ. 659. a
Canonica purgatio quid ſit. 38. c
Canonicum erat tributum quod ſinguli vici pendebant Epiſcopis. 289. a
Inde Canonici, ſeu exactores, collectoreſque nominati. 289. b
Canonici ſunt de latere Epiſcopi, membra Epiſcopi, conſiliarij, aſſeſſores, oculi, & aures. 110. a 114. a
Eccleſię corona & conſiliũ, conſiſtoriũ ſacrũ. 114. a
Ad examen ordinandorum aſſumendi. 110. b. 113. d
Ad Eccleſiæ ſplendorem & reſtaurationem omnes debent conſpirare. 114. b
Conſentire & coaptari Epiſcopo. 114. b
Canonicorum *Regularium* authoritas & ſanctitas olim eminebat. 1076. b
Superpelliceum cur extra Eccleſiam deferant. 1076. b.
Canonicarum fœminarum antiquiſſima inſtitutio. 512. c 513.
Earum domus dicta Aſceterium. 512. c
Pſallebant in funeribus 512. d
Item in Litaniis, publiciſque ſupplicationibus. 514. a
Non ſunt idem quod Monachæ. 512. d 513
Apud Germanos extant Canonicæ ſæculares. 513. a
Nullam faciunt profeſſionẽ, ſi Præfectas exceperis. 513. b
A quo inſtitutæ. 513. b
Ab Eccleſia non ſunt improbatæ. 513. c
Non ſunt idem quod Beguinæ. 513. d. 514
Canonicorum ſtatum atque dignitatem non attingunt. 516. b
Non debent canere viris admixtæ. 515. 516.
Cancellarius Teſtimoniales literas, quibus Ordinandus iuuatur, in Eccleſiæ archiuis fideliter reponat. 67. b
Ordinandorum examini interſit. 114. d
Iure communi cenſetur Magiſter ſcholarum. 114. d
Eodem munere fungitur, quo apud Græcos Cartophylax. 114. d
Præſidet Archiuis Eccleſiæ. 114.
Chartas Eccleſiaſticas aſſeruat. 114.
Teſtimonia omnia in Archiuis Eccleſiæ aſſeruanda examinat, & ad examinatores refert. 114.
Cantum Gregorianum diſcant Clerici. 131. d
Canebant Aſcetriæ & Canonicæ in Litaniis publiciſque ſupplicationibus, ac funeribus. 514. a. 515
Quando in Eccleſia mulieribus canere permiſſum ſit quando vetitum. 514. d
Nunc qua cautione Monialibus conceſſum. 515. 516
Cantoris officium ſeu Pſalmiſtæ ſolâ Preſbyteri iuſſione traditur. 367. 378. 379. a
Id aliquando qua ratione Epiſcopis reſeruatur. 379. b
Differt à clericatu. 565. c
Interpretatio ſermonum Cantori ſeu Pſalmiſtæ qua ratione conueniat. 369. d
Item genera linguarum. 370. a
Pſalmiſta ſeu Cantor non eſt ordo ſtrictè, ſed officium ordini annexum. 370. 378. 379. 380
Capella. V. Oratorium.

Digitized by Google

Capitulum ſede vacante quid poſſet olim ac modo poſſit. 670. 671. *V. Dimiſſoria.*
Capua fuit olim Metropolis Campaniæ. 723. 724
Carnotenſis Epiſcopus eſt primæ ſedis. 697. 698. 720. b
S. Caroli Archiepiſcopi ſapientia, prudentia, atque conſtantia. 65. c
Carthaginenſi Primati conceſſum ex priuilegio, vt ex omnibus prouinciis Africæ Occidentalis Epiſcopos ordinare poſſet. 681. b
Carthaginenſis Primatus antiquiſſimus. 732. b
Cartophylacis munus. 67. 114. d. 115. a
Caſtitas qua ratione facillimè ſeruatur à Clericis. 164. b. & facilius quàm à laicis. ibid.
Caſtitatem vouere proponens, videat vtrum continere valeat. 167. b
Difficilius Caſtitas ſeruatur à viduis, quàm à virginibus. 509. a. *V. Cœlibatus.*
Catechumeni meritò arcebantur ab electionibus, ordinationibus, ab omni perfectiuo, ab exequiis defunctorū, ac funebri laudatione. 145. a. 846. c
Euangelij prædicationem audiebant. 847. a
Catechumeni abeiant dum obiecta Epiſcopo ordinando crimina diſcuterentur. 72. b
A ſacris myſteriis, fidelium exequiis, & funebri laudatione, ab electionibus ordinandorum & ordinationibus excludebantur: denique ab omni perfectiuo. 145. b. 846. c
Catechumeni baptizandi olim cereum ardentem geſtabant. 964. d. 965
Cathedratica, quid ſignificent. 287. 288 *V. Simonia.*
Cereos accenſos ordinandi omnes debent geſtare. 964. d. 965
Nuptis apud Ethnicos tæda iugalis accenſa tradebatur. 965. a
Epiſcopus conſecrandus cereum non geſtat. 965. b
Qui à Papa Sacerdos ordinatur, ei vtraque manu cereum ardentem offert. 965. c
Chorepiſcopi, iidem qui Archipreſbyteri ſeu Decani rurales. 51. a. 598. b. 1041. a
Dicti quaſi ἐν ταῖς χώραις ἐπισκοποῦντες, ſeu in vicis ſuperintendentes. 51. a
Dicuntur Vicarij Epiſcoporum. 590. b. d
Ordinariè non erant in Epiſcopos conſecrati, ſaltem à quarto ſæculo. 590. c. 591. b. 597. d
Ab vno quippe Epiſcopo ordinabantur in villis, aut vicis, aut ciuitatibus modicis, aut abſolutè inſtituebantur. 589. d. 592. d
Fuere tamen aliquando in Epiſcopos conſecrati. 585. d. 586. 587. 590. d. 591. 595. b
Tunc Epiſcopi permiſſu conferebant ordines. 367. 586. a. 591. a
Dicebantur tamen ſuccedere 72. Diſcipulis, non Apoſtolis, quia loco, dignitate, & iuriſdictione Preſbyteri tantum erant, quamuis ordine eſſent Epiſcopi. 592. a
Nec eandem quam Epiſcopi dignitatem habebāt, nec pari reuerentiâ colebantur. 587. b. d
Imo ſubdebantur Epiſcopis. 596. c
In Chorepiſcoporum ordinem reiiciebantur Epiſcopi, qui ob aliquod crimen depoſitione non ſatis dignum, ſuſpendebantur ab officio. 596. a
Hæretici Epiſcopi, ſchiſmatici, aut ab iis ordinati ad Eccleſiaſticam vnitatem redeuntes Chorepiſcoporum etiam locum tenebant. 596. b
Epiſcopi quoque à ſede expulſi. 596. d
Item vitioſè ordinati. 597
Quando etiam orietur controuerſia in electione Epiſcopi, creari ſolebat Chorepiſcopus qui minus iuris haberet, vel qui cedere vellet. 597. b
Præterea ſi plebes quæ Epiſcopos nunquam habuerant, ſibi Epiſcopos dari poſtularent. 597. b
Denique Epiſcopis infirmis, linguæ vitio præpeditis, imo interdum officio ſuo ritè fungentibus dati Coadiutores, qui Chorepiſcopi aut Coëpiſcopi rectè dicerentur. 597. c
Vicis inuigilabant ſicut Epiſcopus vrbi. 51. a
Examinantibus Preſbyteris ac Diaconis qui cum ordinandis verſati fuerant, totius vitæ ordinandorum ſeriem ad Chorepiſcopos referentibus, ipſi ordinandum probabant, Epiſcopum monebant, & in Sacerdotalem catalogum referebant. 51. b
Habebant indicem omnium Clericorum, ſicuti Epiſcopus ipſe. 1041
Parœciæ aliquæ eis committebantur. 587. a. & parœciæ nomen à ruſticanis illis Eccleſiis ad vrbicas tranſiit. ibid.
Chorepiſcopus omnem Sacerdotalem regionem circuibat, mores Clericorum, Sacramentorum peritiam vſumque inquiſiturus, populos hortaturus, infirmos Vnctione & benedictione conſolaturus, &c. 590. c
Viſitabat Eccleſias & Monaſteria, colligebat Epiſcopi reditus & pauperibus diſtribuebat, inſtruebat ordinandos, & deducebat ad Archidiaconū. 590. d. 592. c
Inferiores Preſbyteris in Eccleſia ſedes, & Archidiaconis in ordinatione partes habebant Chorepiſcopi. 590. d
Erant quandoque Archidiaconi. 591. c
Vltra annum 800. durauere. 597
Statuta de abolendo eorum ordine. 558. 559. 598. b
Extra *Chorum* laici communicent, in choro Clerici, in Diaconico Leuitæ. 976. d
Chriſtus Dominus, cur de tribu Leuiticâ non ſit natus. 15. b
Cimelium, quid ſit. 292. b
Circuire Altare laudabile eſt. 979. d. *V. Altare.*
Claues Oſtiario tradebantur de Altari. 977. a
Clericus vnde dictus. 1. 2. 3
Clerici nomen valdè antiquum. 4. c
Clerici nominantur *Eccleſiaſtici* per antonomaſiam. 4. 5
Nominantur beatiſſimi & ſanctiſſimi, Attonſi, Sacerdotes, Cœleſtes, Religionis Catholicæ miniſtri. 6. Papæ. 289
Clericorum nomine quinam intelligantur. 7
Clericorum initiandorum triplex gradus. 14
Clerici cur hæreditario iure non deſignentur. 14. 15
Cur electione ſtatuantur. 15
Maxima in Clericorum delectu cura habenda eſt. 20. 21. 22. 23
Indignos ordinare nunquam licet. 30. 31
Clericatu inſigniendi debent examinari ac probari. 52. 102
Ad Clericatum pauperes potius quàm diuites ſunt aſſumendi. 52. 2. 54
Clericatus nemini ſuadendus aut diſſuadendus, ſed proponenda eius perfectio, pericula, &c. vt prudenter deliberet & eligat. 165

Quo

Quo fine Clericatus ampleƈtẽdus eſt. 172. 173. 174
Qui Tonſuram ſuſcipit cum conſcientia peccati mortalis videtur peccare mortaliter. 183
Qua ratione debet conſiteri peccata ſua. 184
quomodo ſufficiat contritio. 184
Spontanea voluntate ad eum ampleƈtendum duci debet. 205
Non debet à parentibus cogi aut tutoribus. 205
V. inuiti Ordinatio.
Conſtantini lege duas partes ſuarum rerum debebat relinquere liberis, vel propinquis, vel officijs in quibus militabat. 313
Voluerat initio Conſtantinus eſſe fortuna tenuem, neque muneribus ciuilibus obſtriƈtum. 313.
Conceſſit deinde Syluestro vt è Senatu quis poſſet in ſanƈtorum Clericorum numerũ cooptari. 313.
Cur publicis adminiſtrationibus occupatus ad Eccleſiaſticum officium non reciperetur, & milites non expletis ſtipendiis in Monaſteriis admitterentur. 313. 314
Ad vitam Clericalem ampleƈtẽdam metu incuſſo, vel aliunde arrepto plures adaƈti. 193. 194 197. 198. 199.
Quàm ſit illicita illa ordinatio. 204
Ab ineunte ætate diſciplina clericalis ampleƈtenda. 52. d. 53. 55
Ad Clericatum poſſunt parentes deuouere prolem necdum natam. 352. 353
De huiuſmodi intelligendum quod ſtatuitur Impuberes leƈtores ad continentiam profitendam cogendos vbi pubertatem attigerint. 353
Tales infantuli ad cantum & leƈtionem in Eccleſia recipiebantur. 53. c. 353
Ad altare à parentibus offerebantur, à ſacerdote altaris pallio multis præſentibus inuoluebantur. 353. 354.
Qua ratione inducendi ſint, non autem cogendi à parentibus vt vota impleant. 354. 355. 356. 357. 359
Parentum voto non ſunt obſtriƈti. 357. 358. 359
niſi conſentiant. 358
Epiſcopus & Parochus quantam curam circa clericalis vitæ candidatos adhibere debeant. 52. d. 53. a
Clerici iuniores in vno dormitorio & refeƈtorio habitent, & præfeƈti ſupra eos honeſtæ vitę conſtituantur. 53. b
Clerici Ciuitatenſes in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia à præpoſito debent erudiri. 50. c. 53. c
Vicanis & forenſibus à Prælatis conſtituendus eſt probabilis vitæ Magiſter qui eorum curam ſummâ gerat induſtria. 50. c. 53. c & eorum profeƈtum Epiſcopo referat, 53. d
Non eſt Clericus arbitrio ſuo relinquendus, ſed ad vitæ Eccleſiaſticæ normam componendus qui reliquorum debet eſſe norma. 53. d
Debet inſtrui in officiis Eccleſiaſticis, Clericalibus moribus imbui, & præſertim obedientiâ. 54. a
Alicui Eccleſiæ debet adſcribi. 3 b
Clericis iunioribus Confeſſarij peculiares aſſignandi. 66
Neceſſaria eſt Clericis rerum Eccleſiaſticarum *ſcientia.* 54. a. 131. d. 149
Preceptoribus opus à quibus eam ſcientiam poſſint habere. 57. 149
Ordinandis Epiſcopis vel Clericis prius decreta Conciliorum inculcabantur. 150
Medicinæ ſtudium, iuriſque ciuilis, interdiƈtum clericis. 909. d
Clerici *Virtutes* ſunt diuitiarum contemptus, abſtinentia & ſobrietas. 173
Talem ſe Clericus exhibere debet, vt ipſe poſſideat Dominũ, & ipſe poſſideatur à Domino. 2. b. 185
Nihil extra Dominum habere debet. 2. b. 157
Habens viƈtum & veſtitum his contentus eſt. 2
Nihil debet curare niſi Deum. 2. 165
Suis ſe abnegare debet. 2
Deum vnicè diligendum & inquirendum proponit. 2
Deum pro theſauro & deliciis habet. 2. c
Mundo renuntiat. 157. 165. 184
Clerici ſicut laicis dignitate præcellunt morum quoque ſanƈtitate debent præfulgere. 156. 157
Cunƈtum populum cui præſident conuerſatione, ſermone, ac ſcientia debent præcedere. 156. 157
Popularis vitæ puluerem deponere. 156
Nihil habere debent commune cum ſtudio atque vſu & moribus inconditæ multitudinis. 156
In Clericis grauia ſunt, quæ in laïcis leuia. 156. 157
Habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus nil niſi graue, moderatum ac religione plenum præ ſe ferant, vt eorum aƈtiones cunƈtis afferant venerationem. 157
Debet Clericus ſuſpicere dignitatem ſuam, ne ipſe ſe deſpicabilem præbeat. 158
Debet ampleƈti Clericalia officia, ne vileſcant apud populum. 158
Clericum non decet in diuinis myſteriis eſſe otioſum. 177
Aliorum ſaluti debet ſtudere 177
Obedientia erga Epiſcopum maxima. 248. 611. 612
Fraterna cum aliis Clericis neceſſitudo. 149
Is damnatur interdum Clericus, qui laïcus ſaluaretur. 155
Seleƈtus eſſe debet, eiuſdem naturæ ſed ſanƈtioris obſeruantiæ, diuerſam à populo viuendi regulam tenere debet. 937
Faciliùs caſtitatem, perfeƈtionem, & ſanƈtitatem ſeruat, quàm laïcus. 164. 165
Clericorum virtutibus Eccleſia fulcitur aliàs Clericorum multitudine fatigatur. 50. 162
Mancipati diuino officio orationi & contemplationi dediti ſint. 1. d
Se & alios in virtutibus regunt. 2. a
Non molles & delicati, ſed fortes & laborioſi. 3. c
Clericus eius Eccleſiæ fiebat, à cuius Epiſcopo ordinabatur. 248. 608. 617
Conſecrator Epiſcopus pater ſpiritualis habebatur, & eum accuſare nefas erat. 248
Clerici olim ſimul commorabantur. 50. c
Pauperes præſertim ad Clericatum præparandi. 54. c
Quibus titulis Clericus Monacho ſit nobilior. 54. b. 204. 1060. c
Clericus in Dei dominium tranſit, eſt perſona ſanƈta & Deo ſacra. 837. d. 939. b
Clerici dicuntur Reges. 2. a. ſal terræ lux mundi, oculus Eccleſiæ. 54. b. præclara Domini ſors pars Eccleſiæ ſublimior: ſpecialis Chriſti hæreditas. 2. a
Milites ſpirituales. 175. Mundi lumina. 176. ſupra

reliquos homines euecti. 13. 101. Chriſtianorum duces. 175. ſpecialiùs electi ad laudem Dei 176
Clericos à laicis eſſe diſtinctos probatur. 11. 12. 13
Clericos eſſe in Republica, neceſſarium eſt. 5. d
Clericorum à laicis diſtinctio. 7. 8. & ſequent. *V. ſup. Ind.*
Priuilegio fori cur non gaudent inertes & otioſi Clerici qui nulli ex mandato Epiſcopi Eccleſiæ adſcripti deſeruiunt, qui habitum & Tonſuram Clericalem non geſtant. 136
Cleri conſenſus erat magis neceſſarius quàm populi, vt legitima ordinatio cenſeretur. 85
Cleri ſplendor qua poſſet ratione reſtitui. 53. d. 54. a. 102. 134. 135. 609. d
Explanatur ille verſus, *ſi dormiatis inter medio Cleros.* 3.
Cælibatum poterat non promittere qui ad Diaconatum vocabatur inuitus. 193. b. 207. & ſeq. 360. d
Synodus tamen Aurelianenſis eos conſtringit lege cœlibatus. 193. b
Cùm vxoratus ad ordinationem petebatur, vxoris conſenſus expetebatur. 195. 196
Apud Orientales qui matrimonium contraxerant antequam Diaconi aut Preſbyteri fierent, nihilominus in miniſterio ſacro per vicem ſuam deſeruiebant. 207. b
Metus leuiſ non obeſt, quominus qui ordinationi ingrato animo conſentit, verè caſtitatem vouet. 207. b
Si quis tamen ordinationi non conſentiat, ordinatio nulla eſt, etiam ſi poſt ordinationem conſentiat. 2076
Talis denuo ordinandus, 207. vel pro non ordinato declarandus: & tunc ſi caſtitatem non vouit, poteſt nubere. 207. c
Si conſenſit ordinationi, ſed caſtitatem vouere prorſus noluerit, non ex voto, ſed communi Eccleſiæ lege ſeruare tenetur. 207. c
In foro exteriori liber eſt à cœlibatu, qui ex metu cadente in conſtantem virum ad ordinationem compulſus eſt. 207. 208
Nec intereſt quod in ordinatione non ſit proteſtatus ſe non poſſe continere. 208. b
Si progreſſu temporis emiſſa ab inuito caſtitatis profeſſio rata habeatur, tunc obligat. 288. d
Exercitio ſpontaneo Ordinum ſuſceptorum, vel promotione ad ſuperiores, emiſſa in Subiaconatu caſtitatis profeſſio rata haberi videtur. 209. a
In foro conſcientiæ vota niſi libero conſenſu prolata non obligant. 209. b c
Ideo nec ex metu cadente in conſtantem virum facta. 209. b c
Qui vrgente Eccleſiæ neceſſitate inuiti trahebantur ad ſacros Ordines, continentiæ lege qua ratione tenerentur. 211. c
Si quis inuitus ordinatus ad nuptias iure conuolarit, eo ipſo priuilegiis Clericalibus renuntiat, & ab executione ſacri miniſterij ceſſare debet. 211. d
Cœlibatus lege non adſtinguntur infantes ante diſcretionis annos ordinati. 529. b
Niſi poſt diſcretionis annos conſentiant. 530. 531
Coloris albi prærogatiuæ. 963. c. 964
Colorem atrum in Clericos inuexere Monachi, ſicuti raſuram. 1065. a

Commendatio iniqua Ordinandorum.

Cauendum Epiſcopo, atque Examinatoribus, ne gratia vel amicitia, vel importunis flagitationibus, minisue à legum Eccleſiaſticarum æquitate tuenda deflectant. 27. d. 28
Illud vti non ita facile, ſic veram habet virtutis formam & gloriam. 27. d
Ab omni ſimoniæ labe non cenſetur immunis, qui ad Ordines humano fauore irrepſit, vel aliquem admiſit. 27. d
Egregium Gregorij Magni ea de re oraculum. 28. b
Idem ſanctus Doctor pro aliquo ſupplicare ſibi ducebat indecorum. 28. d
Quanta ſit eorum temeritas, qui imperitos, aut criminoſos commendare non verentur. 28. d. 29
Quanta eorum audacia qui imperiti & inepti patronos imperitiæ ſuæ accerſunt. 29. b
Iuſta Dei in ipſos vindicta. 29. b
Epiſcopus & Examinatores inuictum aduerſus gratiam animum habeat. 29. c
Qua ratione id efficiat. 29. c
Multo magis aduerſus minas generoſum ſe præbeat. 29. d. 30
Sine *Commendatitiis* literis ab Epiſcopo acceptis nemini etiam laïco proficiſci licebat. 613. c
Commendatitiæ ſignificant etiam dimiſſorias. 658. d. 659. b c
Communio. V. Euchariſtia.
Computum & Cantum ſcire debuerunt olim Clerici. 131. d
Concionem habebant Ordinatores vel ordinati. 155. c
Confeſſarij peculiares iunioribus Clericis aſſignandi. 66. a
Etiam Tonſurâ vel Ordine initiandis. 185. 186
Præſertim Tonſuram & Subdiaconatum ſuſcepturis. 186. b
Confeſſio Tonſuræ & Ordinationi præmittenda. 184. 185. 186
Confeſſio generalis Subdiaconatum aut Preſbyteratum ſuſcepturo vtiliſſima. 186. 187
Confirmationis Sacramẽtum ſtatim in Baptiſmate, vel poſt baptiſma tradebatur. 132. a. etiam infantibus. 525. d
Præmittere debet Tonſuræ Clericorum. 131. 132. & Ordinibus. 523. 524. qua neceſſitate. 524. a. & conſecrationi Virginum. 132. c
Confirmationis Sacramentum dari niſi ieiuno non licebat. 190. c
Confirmatio inuito collata, nulla eſt. 191. c
Sacramenti Confirmationis dignitas, elogia, effectus. 523. 524
Non eſt certum dari poſſe à Preſbytero ex commiſſione Summi Pontificis. 574. 575. tamen à multis conceditur. 593. d
Confirmatus vngitur in fronte, vt liberè confiteatur quod credit: chriſmate autem, quia chriſma ſoli competit Chriſtiano, & Spiritusſancti aduentum deſignat. 1217. c d
Cæditur alapa, vt diſcat nomini Chriſtiano contumeliarum tolerantiam eſſe coniunctam. 1070. b
Conſenſus principum Ethnicorum pro ordinatione nunquam

Digitized by

nunquam quæſitus fuit. 312. c d
Redditâ per Conſtantinum pace expetitus fuit conſenſus Principum antequam ordinarentur rationibus reddendis obnoxij, & idoneis facultatibus inſtructi, Principis procuratores, & muneribus ciuilibus obſtricti. &c. 313. 314
Imperatoriæ & Regiæ litteræ quibus conſenſum ſuum exprimebant, præcepta & iuſſiones dicebantur. 314. 315
Conſenſus *Regum* in Gallia qua ratione requiſitus. 314. 315
Reges nonnunquam rogabant pro aliquibus vt ordinarentur. 316. a
Quidam ad Regum preces ordinati. 316. a. b
Ambitio eorum coercita, qui Principum gratiâ Eccleſiaſticos gradus aſſequebantur. 316. c
Regi non fuit permiſſum aliquem Clericum in ſuum ſeruitium recipere ſine Epiſcopi conſenſu. 322. c
Conſenſus *parentum* an neceſſarius, aut requirendus vt quis Clericalem vitam aut Regularem amplectatur. 327. 328. & ſequent. *V. ſuper. Ind.*
Conſenſus *Patroni. V. Impatro natu.* 317. *in ſup. Ind.*
Conſilia non ſunt eligenda, præceptis neglectis. 345. c
Conſuetudo non excuſat in omnibus. 280. b
Qua ratione contra legem & proprietatem rerum præſcribere poſſit. 280 d
Conſuetudines, συνήθεια ſunt munera ordinãtibus vel eorũ miniſtris ex ſola conſuetudine oblata. 287. a
Conſuetudines, Cathedratica, Inthroniſtica, inſinuatiua ſeu ἐμφανιστικά interdum ſumpta promiſcuè. 287. b
Contacion olim librum Miſſalis ſignificabat, deinde breuiorem hymnum, itemque librum ſignificauit. 996. d. 997
Contactus inſtrumentorum ad validitatem ordinationis requiritur. 456. c. 992. d
V. Materia Sacramenti Ordinis in ſuper. Ind.
Qua ratione debeat ſuppleri Cõtactus ille, ſi omiſſus eſſet aut aliquid eſſentiale. 992. d. 993
Contemplatio quâ ratione intermittenda, vt proximorum ſalus procuretur. 230. 232. 233
Conuerſio dicitur, ingreſſus Monaſterij, & ſuſceptio Clericatus. 158. b
Conuiuia nomine inſinuationis conclericis apparata. 270. d. Damnantur. 276. 277. 279
Conuiuia Clericis ac populis in Epiſcoporum electionibus ac conſecrationibus parabantur. 275. 276.
Conuiuia ſeu prandia quæuis ab ingredientibus Monaſterium, Abbatibus, Monachis, vel alijs exhiberi ſolita, penitus interdicta. 276. d
Miſſam primum cantaturus an debeat conuiuium inſtruere. 277. c
Sacerdos recèns ordinatus magno comitatu Cleri ac populi ad ſtatutum titulum deducebatur, ibique frugali conuiuio comitatum illum excipiebat. 1057.
Corona Clericalis. 1063. d. 1064. & ſeq.
V. Tonſura & Tondendi Clerici Ritus in ſuper. Ind.
Crimen occultum quos impedire poſſit ab Ordinibus. 37. d
Criminis ſuſpicio quâ ratione purgabatur ante ordinationem. 38. d
Crimen obiicere Clerico quod probare non poſſis cauetur ſub pœna excommunicationis. 44. a
Crucis ſignum frequenter vſurpatum à Chriſtianis. 984. d. 985
Varia continet myſteria. 985
Curiales abſque Principum permiſſu Monachos fieri cùm prohibuerint quidam Imperatores, obſtiterunt huic legi Eccleſiæ Principes. 346. d
V. Conſenſus.
Curiales Eccleſiaſticis & politicis legibus cur ordinari prohibiti ſunt, niſi Principum indulgentiâ eximerentur à ſua obligatione. 346. d. 347.
V. Conſenſus.
Clericus factus, ab ordine Curialium cur expungeretur ſtatim. 347. a
In Curia Romana promoti quid obſeruare debeant. 107. 108. 109
Epiſcopis, cùm redierint, literas ordinationis oſtendere debent, & ab iis iterum examinari. 98. b
Cyriacus Carthaginenſis Epiſcopus maluit dirè cruciari, quàm contra Canones ordinare. 30. a

D

D*amaſi* Epiſtolæ dubiæ ſunt fidei. 589. a b
Decanus ruralis. *V. Chorepiſcopus.*
Defenſores eligebantur ex Lectoribus aut Subdiaconis. 380. b
In Degradatione clamabatur à populo *indignus eſt.* 40. d
Diaconum aut Presbyterum deponere non poterat vnicus Epiſcopus. 576. c
Qui poſt degradationem reperiebatur innocens, reſtituebatur ſuo gradui per Epiſcopum, eique veſtes gradui conuenientes reddebantur. 964. 977. a. coram altari. 977. a
Qui ob crimen aliquod ab officio ſuſpendi aut deiici debebat, eius nomen ſupprimebatur, aut delebatur. 1041. c
Vbi correctus fuiſſet, poterat eius nomen deletũ, rurſus tabulis Eccleſiaſticis inſcribi. 1042. a
Delectus ordinandorum. 20. 21. & ſeq.
V. ſuper. Ind.
Denuntiationes ante ordinationem quæ faciendæ, 56. 57. 58. quibus in locis. 59
Deſuetudo quænam legem abroget. 202. a
Diaconicum, ſignificat tabernaculum ſeu locum ſacrum in quo maius altare conſtitutum eſt. 976. d
In Diaconico ſoli Ordines hierarchici conferebantur, ſoli ad eos ordinati in illo locum habebant. 976. d
Diaconus Diaconiſſa. V. Ordo.
Dignitatem Eccleſiaſticam habens cui iura ordinem aliquem adnexum volunt, ad eum ſuſcipiendum compelli poteſt ab Epiſcopo pœnis à iure inflictis. 201. d
Dignitas Eccleſiaſtica ſeruata proportione fugienda eſt vti Epiſcopatus. 212. c
V. Epiſcopatus.
Dignitates, officia, & beneficia ſecundùm iuſtitiæ leges melioribus & ſapiẽtioribus debentur. 260. c
Dignus eſt, vox erat acclamationis in ordinationibus. 41. b
Dimiſſoria. V. Literæ.
Diœceſis ſignificat Epiſcopatum, Prouinciam & multas prouincias. 606. c

Digitized by Google

Diptycha Eccleſiaſtica. 1042. b
Diſciplina Eccleſiaſtica, vnde & quando peruerti cœperit. 563. b
Qua ratione inſtaurari debeat. 53. 54. 102. 1034. 609. d
Diuitiarum pondere incuruata eſt Eccleſiæ maieſtas. 193. d
Pecuniæ cupiditate populus locupletes viros nonnunquam in Sacerdotes eligebat. 195. 196
Doctores cur examinandi. 105. c
In Doctoribus quid examinandum. 105. c
Dominus pars hæreditatis meæ, explicatur. a. c. 1070. d. 1071. 1072
Non habet quidem voti rationem, dum ſolemniter pronuntiatur à Clerico, ſed tamen eſt maximi ponderis. 1072. d. 1073

E

Eccleſia primitiuorum, dicitur cœtus Apoſtolorum. 5. a
Eccleſia vti definiatur à D. Cypriano. 6. a
Eccleſiæ primitiuæ ſplēdor in quo eluceret. 317. b
Eccleſiæ à Photio dedicatæ iterum dedicari iuſſæ. 543. b
In Eccleſiis Græcorum ſunt 5. partes, ſanctum tabernaculum, chorus, pulpitum, nauis duplici tabulato diſtincta, & veſtibulum pro pœnitentibus & baptiſterio. 675 d. 976
Eccleſiaſtici nomen, per antonomaſiam datur Clericis. 4. 5. 6
Cur interdum etiam Monachis. 5. b
Electione cur Clerici deſignentur. 14. c. 15
Electio ſæpiꝰ ordinationis nomine exprimitur. 17
Electio cur *χειροτονίας* nomine ſignificetur. 18. d
Pro alicuius perſona in Epiſcopum eligenda nunquam agere voluit D. Gregorius. 28. d
Electio Ordinandorum à Clero & populo antiquitus facta 79. 80. 81. 82. 83. 85
Electio Epiſcopi irrita, quæ fieret inconſulto populo; non item Diaconorum vel Preſbyterorum ordinatio. 84. d. 85
Electus canonicè debet canonicè viuere, & vocatus legitimè debet legitimè viuere. 181. c. 103. c
Eligere aliquem per pecuniam, ſimonia eſt. 303. b. d
Encratitæ, nuptias damnabant, & omnem animatorum vſum prohibebant. 808. d
Epactam ſcire cur debeant Clerici. 131. d
Epiſcopus vocatur Sacerdos. 150
Primus Preſbyter. 377
Sacerdos ſummus. 150. 377. 392
Princeps Sacerdotum. 150
Sacerdotiorum apex. 372
Apoſtoli vicem habens. 493. d
Apoſtoli ſucceſſor. 494. a
Apoſtolus. 369
Diuinum exemplar repræſentans præſidendo omnibus hominibus. 1024. a
Myſteriorum ductor & Magiſter: perfectus & perficiens Doctor. Communis Magiſter. 250
Deiformem ſtatum perfectè aſſecutus. 568. d
Dei & Chriſti figura. 1024. b
Epiſcopatus vocatur, Preſbyterij, Sacerdotij, Pontificatus, Eccleſiaſticæ dignitatis faſtigium, ſummi culmen honoris, ſummū Sacerdotium, &c. 1023. d
Epiſcopo ſermo ſapientiæ cur attribuitur. 370
In Epiſcopo omnes Ordines ſunt. 377
Epiſcopatus Ordo eſt, & verum Ordinis Sacramentum, & tamen ſunt tantum ſeptem Ordines. 370. 376. 377
Epiſcopatus eſt ſummū Sacerdotium. 376. 377. 392
Nomine Sacerdotij continetur. 377
Epiſcopatus eſſentialiter includit Preſbyteratum. 377. 392. 393
Irrita eſt Epiſcopalis ordinatio, quam Preſbyteralis non præceſſit. 377. 392
Poteſtas Epiſcopalis non eſt abſolutè noua, ſed effectus Preſbyteralis poteſtatis quatenus in Epiſcopo reſidet. 377
Epiſcopatus à Preſbyteratu per mentem præciſus, refertur præcipuè ad regendum populum Dei; & ſupponit perfectam Euchariſtiæ conficiendæ, & diſpenſandæ poteſtatem. 378. 379
Epiſcopatus an *fugiendus*, an appetendus. 212. 213. & ſeq.
Peccat temerariè Epiſcopatum appetens. 212. 220
Primatum Epiſcopatus appetens peccat. 214. 216. 219
Non autem qui diſcretè Epiſcopale opus atque ſollicitudinem deſiderat. 212. 214. 216. 219
Epiſcopatus ordinariè loquendo dum non offertur, appetendus non eſt. 212. 219
Oblatus atque impoſitus non eſt recuſandus. 212. 214. 219
Nec appetendus, nec fugiendus. 213. 214. 215. 216. 219. Rarò appeti poteſt. 215 periculoſius expetitur quàm vitatur. 219
Peccat qui Epiſcopatum impoſitum pertinaciter reſpuit. 212. 213. 216. 219. 231
Nec elatione auida ſuſcipiendus, nec blandiente deſidia reſpuendus. 215. 219
Appeti poteſt à dignis, ex charitate & dilectione erga proximum. 214. 215
Ab his nempe qui Epiſcopalis viri à Paulo deſcripti partes implent. 215
Ab indignis atque ineptis recuſari ſemper debet. 213. 214. 219
D. Paulus operis Epiſcopalis excellentiam laudauit, non amorem: nec expetere præcepit, neo fugere. 215
In Epiſcopali actione non eſt amandus honor ſiue potentia, quia omnia vana ſub ſole, ſed ipſum opus vt valeat ad ſalutem ſubditorum. 216. 219
Liceret appetere talem Epiſcopatum, qualem gerebat Paulus qui peragrabat orbem in fame & ſiti, in frigore, in quotidianis mortibus. 216
Ex ambitu Epiſcopatus quàm multa mala profluxerint. 220
Amor dominandi multos fecit hæreticos. 220
Tria ſunt in Epiſcopatu, officium, celſitudo gradus, temporalia bona. 221
Officium inſtitutum eſt ad cultum Dei & vtilitatem fidelium. 221
Per ſe appeti poteſt. 221
Ab imperitis efficaci deſiderio non poteſt appeti ſine crimine. 223
Neque à peritis & aptis ſine periculo, niſi maturum adhibeant aliorum conſilium. 223
Celſitudo gradus maximam perfectionem exigit, principatum infert in ſubditos, atque perfectionis communicandæ authoritatem. 221. 224
Per ſe tanquam finis abſque aliquo peccato non poteſt appeti. 224

Temporalia

Quâ ratione peccet mortaliter qui Confirmatione prætermiſſa ad Clericatũ vel Ordines acceſſerit. 524. Sine Cõfirmatione, rata foret ordinatio. 524
Apoſtoli facti ſunt ante Sacerdotes, quàm confirmarentur. 524. 525
Irregularis non eſt qui non confirmatus, ordinatur. ibid.
Infans validè ſed non licitè ordinatur. 525. 527
Epiſcopalis ordinatio rata eſt infanti collata, quãuis ab Epiſcopali iuriſdictione diuulſa. 525. 526
Graue peccatum eſt, infantem ad Epiſcopatum vel maiores Ordines promouere, imo ad minores vel Clericatum. 526. 527
Amentes quilibet validè ordinari poſſunt. 527
Non verò qui in lucido interuallo expreſsè diſſenſerit. 527. 528
Infantes ante diſcretionis annos ſacris Ordinibus initiati, cœlibatus lege non adſtringuntur. 529
Vbi diſcretionis annos attigerint, ſi legi cœlibatus conſentiant, ad continẽtiam obligantur. 530. 531
Nec improbos nec indoctos, multominus hæreticos ordinare licet, ne fiat iniuria ordinationi, diuinis officiis, Clero, & populo. 532. c
Valida tamen eſſet ordinatio. 532. 533. & ſeq.
Sacramentum Ordinis ornamenta gratię confert, decus animæ ſpiritale promouet & perficit, 183. dona Spiritusſancti cumulatiſſimè effundit. 183
Pro diſpoſitione ſuſcipientiũ ampliora dona & auxilia toto vitæ tempore conferenda præbet. 183
Recedente fictione Sacramenti ſuſcepti gratia redit. 183
Gratiæ aliquæ gratis datæ per ordinationem tribuuntur. 468. 469
In Eccleſiæ exordio multæ gratiæ gratis datæ conferebantur, quę iam non dãtur niſi rarò. 469. 470
Rationes diſcriminis iſtius proferuntur. 470. 471
Aliquæ tamen gratiæ gratis datæ ordinationi iam ſunt annexæ. 471. 472
Sacra ordinatio ſacræ doctrinæ percipiendæ & tradendæ reddit aptiores. 471. d
Id ab actuali gratia gratum faciente ſeu ſacramentali oritur. 473
Sacramentalis gratia poteſt recuperari. 474
Datur maior pro diſpoſitione ſuſcipientis. 474
Gratia habitualis datur in ordinatione niſi ponatur obex. 474. a
Quanta ſit gratiæ Sacerdotalis excellentia. 474. d
Non è malo bonũ, ſed è bono meliorẽ facit. 475. b
Imo in melius transformat. 475. b. è plebeio, hominẽ diuinũ, ſanctũ, & ſãctificatorẽ efficit. 475. c
Ordo culpã inculpatè ſuſcipiẽtis poteſt eluere. 475
Ordo characterem imprimit. 476. Probatur id variis teſtimoniis. 477. 478. Inde oritur ordinationis non iterandæ neceſſitas. 478
Neceſſitas illa variè probatur. 478. 479. & ſeq.
Per peccatum non amittitur poteſtas Ordinis. 482. 483. & ſeq.
Poſt ordinationem in Gallia per 40. dies à ſacra ordinatione Ordinibus initiati quotidie ab Epiſcopo ſacram Euchariſtiam percipiebãt. 189
Ordinum *functiones* exercendæ ſunt. 158. 178
Quibus argumentis reſtituendas perſuadet Concilium Trid. 95. Ab Apoſtolis ortæ ſunt. 95
Nemo olim ordinabatur niſi ad miniſterium. 177
Priuilegium de iis non exercendis cur conceſſum Patribus Societatis Ieſu, & reuocatum. 95
Oſtiarius vocatur *νεωκόρος*, ſeu æditųus, miniſter. 366. ſacrarij curator. 367. gubernator. 369
Diſcretio ſpirituum cur ei attribuitur. 370. & donum timoris. 372
Oſtiarij communium Clericorum nomine intelligebantur. 366
Naſcente Eccleſia cur Oſtiariorum officium minus neceſſarium. 366
Oſtiario obtemperabat Abbas, quemadmodum Abbati Monachus. 366. 367
In Eccleſia Conſtantinopolitana primus & ſecundus Oſtiarius erant, imo & tertius. 381
Pauci viri celebres ab Oſtiariatu vitam Clericalem ſunt exorſi, ſed à Lectoratu. 889. 890
Celebriorum Eccleſiarum plures erant Oſtiarij: Eccleſiarum verò minoris cenſus, vnus. 889. d
Oſtiarij naſcente Eccleſia, ſynaxes conuocabant, ac vix aliud præterea, cùm nullæ vel paucæ eſſent baſilicæ. 366. Hinc dicebantur Curſores. ib.
Deinde templum expurgabant & euerrebant. 366
Ex Oſtiariis vel Subdiaconis Cuſtodes Martyrum eligebantur. 380
Oſtiarius ante ordinationem inſtruebatur ab Archidiacono qualiter in domo Dei deberet conuerſari. 150
Lectorem Græci dum ordinant, ſi ſæcularis ille fuerit ſine pileo, ſed cum veſte coram Pontifice offertur; ſi Monachus cum mandio ſeu paruo habitu. 1059. c
Lector nominatur præco & expoſitor Chriſti myſteriorum. 366. Doctor audientium. 892. c ſimplex Papa. 289
Genera linguarum data Lectoribus. 369
Appellantur Paſtores, quia lectione ſaginant populum audientem. 369
Prophetia cur eis attribuitur. 370. & donum ſcientiæ. 372
Cur ſolum ex minoribus Lectorem Græci moderni agnouerint. 81
Lectoratus potiſſimus videbatur olim probationis gradus in quo moraretur, qui ad ſuperiorem conſcendebat. 382
Lectores Ordinandos populo commendabat ac laudabat Epiſcopus. 73
Lectoris Aurelij ordinatio præclara & recolenda. 74. 75
Catechumenis legendi munus conceſſum, ſicut hodie Monialibus. 383
Lectorem non promouebat Cyprianus niſi poſt diligens examen. 365
Lectores ſeptem ſeu Notarij in Vrbe ſcribendis Martyrum geſtis aſſignati. 365
Lectores plurimi Martyres. 365. 366
Lectorum cur plura exempla occurrunt, quàm aliorum inferiorum Clericorum. 366
In Lectoratu diutius manebant, quàm in reliquis Ordinibus inferioribus. 366. 890. a
Solebant Lectores exercere omnia officia minorum Ordinum ob Clericorum penuriam. 366
Prophetas in conuentibus publicis legere. 370
Antiquæ legis myſteria Catechumenos priuatim inſtruere. 370
Ex Lectoribus Notarij eligebantur. 380
Et defenſores. ibid.
Statim à Lectoris gradu aliquis militiam Eccleſiaſticam poterat aggredi. 890. a
Aliquando ante pubertatis annos ordinabantur Lectores. 890. d

Digitized by Google

Apud Græcos vnicus Lectoris gradus ex minoribus Ordinibus nunc retinetur, & cui illum conferun. eumdem in Clericum attondent. 1062. b

... Tonſurã disiungebãt ſaltem in pueris. 1062. b

Exorciſtæ gratias habent curationum. 369

Vocantur Magiſtri, quia in Eccleſia ipſi compeſcunt & verberant inquietos. ibid.

Gratia ſanitatum cur eis attribuitur. 370

Et donum fortitudinis. 372

Exorciſtæ Martyres. 365

Ab Exorciſtatu aliqui militiam Eccleſiaſticam inceperunt. 890. d

Exorciſtæ non ordinabantur niſi prouectioris ætatis. 891. a

Dæmones adiurabant, 891. a. energumenos cuſtodiebant, alebant, eiſque manus imponebant. ibid.

Acolythi dicuntur Ceroferarij. 381. Deputati. ibid. Camiſati, circũferebant ad altare carbones. ibid.

Acolythis tribuuntur opitulationes, quia opitulantur Diacono & Subdiacono in altari. 369

Interpretatio ſermonum cur Acolytho attribuitur. 370. & donum pietatis. 372

Acolythi in Eccleſia Romana tempore Cornelij erant. 42. 365

Acolythi S. Tarſicij Martyris religio & cõſtãtia. ib.

Acolythi & alij Clerici innumerabiles Nicenæ Synodo interfuerunt. 366

Acolythatum cur plerique Patres non recenſuerint. 382

Materiam Euchariſtiæ præparãt antequam altari præſentetur, & ad altare offerunt. 372

Subdiaconus vocatur ... 367. Sacrarij curator. 367. Theorus. 381. d

Subdiaconis adſcribuntur virtutes, quia inſtar cœleſtium virtutum altaribus aſſiſtunt, & ad generalia officia deſtinantur. 369

Opera virtutum Subdiacono cur attribuũtur. 370. & donum conſilij. 371

Subdiaconi 7. in Eccleſia Romana tempore Cornelij. 365

S. Andeolus Subdiaconus martyr & prædicator in territorio Viuarienſi. 365. multi alij S. Martyres Subdiaconi. 365. 368

Subdiaconatum petens examinari debet, de Ordinum minorum & maiorum differentia. 139

An in minoribus Ordinibus probatus ſit. ibid.

De voto Continentiæ. ibid. Quo eius deſiderio exardeſcat. ibid. Quantam ſpem eius ſeruandæ concipiat. ibid. De Sacramentorum doctrina ſaltem generatim. ibid. De officij diuini recitandi ratione. ibid.

Subdiaconatus qua cautione & ſeueritate conferri debeat. 140

Non ſemper ei caſtitatis obligatio fuit annexa. 384

Ob eam obligationẽ nunc ſpeciatim dicitur Ordo ſacer, quod ſpecialiter hominẽ Deo cõſecret. 384

Se perpetuo Dei miniſterio mancipare debet. 157

Subdiaconi adſtabant pro foribus Sãctuarij. 364. b

Septem Subdiaconi conſtituti à Fabiano Pontifice, vt 7. Notariis ſeu Lectoribus geſta Martyrum ſcribentibus imminerent. 365

Patrimonij Eccleſiaſtici procuratores erant. 368

Præparant materiam Euchariſtiæ ad altare in ſacris vaſis faciendam. 371

Ex Subdiaconis vel Oſtiariis eligebantur Cuſtodes Martyrum. 380

Ex Subdiaconis vel Lectoribus eligebantur Defenſores. 380

Subdiaconi munus qua ratione conceſſum Imperatori. 1034. c

Diaconus dicitur ſelectus Liturgiæ adminiſtrator. 394. ſelectus miniſter. 364. b

Doctor. 369. Fides, Diacono cur attribuitur. 370. & donum intellectus. 371

Ex Diaconis frequẽtiſſimè eligebãtur Epiſcopi. 893

Septem primi Diaconi è ſeptuaginta Diſcipulis fuerunt. 934. a

Angelos Chriſto miniſtrãtes repræſentant. 1025. b

Diaconorũ plures Ordines ponit Dionyſius. 380

Diaconi 7. qua ratione ab Apoſtolis ordinati. 79

7. erant in Eccleſia Romana tẽpore Cornelij. 365

Diaconi poſſunt Ordinãdos interdũ examinare. 116

Quàm frequenter debeant orare. 126

Diaconatu initiandus, examinandus eſt, an maiori Sacramentorum ſcientia imbutus ſit quàm quæ Subdiacono ſufficiat 140

An concionandi non ſit imperitus. ibid.

Diaconi ſæculares curas aſſumere vetantur. 157

Diaconi in omnibus Sacramentis miniſtrant. 140

Vicem gerũt Sacerdotis in Baptiſmo cõficiẽdo. ib.

Ac diſtribuenda Euchariſtia. ibid.

Catechumenos docere tenentur ex officio. ibid.

Diaconorum ordo purgatiuus eſt. ibid.

Catechumenorum & immũdorum ex officio ſunt præcipui purgatores. 971. d. 1025. b

Diaconi officio nihil eſt periculoſius, difficilius, & laborioſius in hac vita, ſed apud Deum nihil beatius. 159

Diaconi facultates Eccleſiæ adminiſtrabant. 197

Hinc Epiſcopi quidam priuatis rebus augẽdis, vel diſſipandis publicis incumbentes, Diaconorum fidẽ pertæſi eos ad Sacerdotiũ prouehebãt. ibid.

Hinc etiam quidam Diaconi hanc adminiſtrationem honorabiliorem rati diſpenſatione Sacramentorum, quærebantur ſe ad Sacerdotium promoueri. ibid.

Euangelizare poſſunt ſine cathedra. 369

Dominici corporis & ſanguinis diſpenſatio committi poteſt Diacono. 371

Diaconiſſa. 502. 503. & ſeq. *V. paulò ſuperius ſexus idoneus ordinationi.*

Sacerdos vocatur Preſbyter. 377

Sacerdos ſecundi ordinis. 372. 377

Sacerdotis nomen aliquando ſolis Epiſcopis, frequẽtiùs Preſbyteris, interdũ Clericis conceſsũ. 6

Preſbyteratus eſt Epiſcopatus imperfectus. 377

Sacerdotes qua ratione dicuntur collegæ Epiſcoporum. 250. d

A mundi creatione ſemper fuerunt Sacerdotes, etiam inter Ethnicos. 11

Sacerdotiũ quib9 in triplici legũ ſtatu cõmiſsũ. 11. 12

Sacerdotes à Chriſto electi & ordinati. 12. 13

Sacerdotij dignitas & elogia. 12. 22. 23. 100

Cæleſte tenet officium. 159

Angelus Domini exercituum factus eſt. 159

Tãquam Angelus aut eligitur, aut reprobatur. 159

Sacerdotium in terra peragitur, ſed in claſſem rerum cœleſtium eſt referendum. 176

Pro Chriſto legatione fungitur. 178. Mediator hominum & ſequeſter pacis apud Deum. ibid.

Sacerdotes ſunt populi Duces, Medici, Doctores. 156. 179. Sermo ſcientiæ Sacerdotibus cur attribuitur. 370. & donum ſapientiæ. 371

Sacerdotes eſſe pœnitentes nefas olim. 14

Sacerdotis

Digitized by Google

Sacerdotis indigni ordinatio nullâ ratione poteſt excuſari. 30. 31
Præſtat habere paucos Sacerdotes bonos & vtiles, quàm multos inutiles. 30. 31
Sacerdotum Ordo erat Senatus Eccleſiæ, Conſiliarij & Aſſeſſores Epiſcopi. 85. 1024. b
Sacerdotis officio nihil eſt in hac vita periculoſius, difficili⁹, laborioſi⁹, ſed in futura nihil beati⁹. 159
Nihil maius ac præſtantius. 1055. b
Sacerdotes, Vicarij, Adiutores, Miniſtri, atque cooperatores Epiſcopalis officij. 111
Sacerdotes quàm frequenter debeant orare. 127
Sacerdotes qua ratione per Prophetas ab Apoſtolo dictos intelligantur. 369
Sacerdotum gradus vnicus, quia poteſtas conficiendæ Euchariſtiæ in omnibus eſt æqualis & vnica. 370
Cur in ſecundo Ordine Eccleſiaſtico Sacerdotes dicantur conſtituti. 372. 373. 377
Sacerdotium eſt vnicus Ordo qui in Epiſcopatum & Presbyteratum tanquam membra inadæquatè diuerſa diſtribuitur. 377
Singuli Ordines ſunt participationes Sacerdotij. 383. b. Hinc quandoque vocatur Sacerdotia. 383. c
Sacerdoti ex poteſtate in corpus Chriſti verum, authoritas in corpus Chriſti myſticum fluit. 377
Sacerdos exemplo & doctrina debet aliis prælucere. 534. d
Sacerdotio initiandus examinari debet, an piè & fideliter in miniſteriis anteactis ſe geſſerit: an ſpectatâ pietate, ânque caſtis moribus, an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab eo expectari poſſint: Quid ſit Miſſæ ſacrificium: qui illius ſacrificij effectus, quæ eiuſdem partes; quæ neceſſaria in eo inſint: quæ ſacratum veſtium ſignificationes: quæ in eo ſacrificio offerendo requirantur: vbi & quando illud fieri non licet: quæ dubia aliquando incidere poſſunt, quæ explicatione opus habeât vt illud rectè fiat: an ſacræ confeſſionis aliquam peritiam habeat: an ad alia Sacramenta rectè ritéque miniſtranda idoneus ſit: an eorum cognitionem explicatiorem habeat: an doctrinam teneat quâ verbum Dei rectè tractare, concionémque habere poſſit: an de omni re ad ſalutem neceſſaria aptè populum inſtruere poſſit: de vitæ ſpiritalis ſanctioriſque inſtitutis atque exercitationibus, de orandi modo. 141
Ab examine prædicto cur non excipitur qui ſibi ſoli vult viuere non aliis. 142
Benigniùs agendum cum Religioſis perpetuo māſuris in Monaſterio ſine vlla animarū curâ. 142
Neceſſaria Sacerdoti ad *diſcendum* ſunt; Liber Sacramentorum: Lectionarius: Antiphonarius: Baptiſterium: Computus: Canon Pœnitentialis: Pſalterium: Homiliæ Dominicis & feſtiuitatibus aptæ. 141
Indocti & imperiti ab officio Sacerdotali arceantur. 171
Sacerdos debet eſſe aptus ad docendum. 171
Quanti id ſit momenti. ibid.
Debet eſſe verſatus in ſcientia ſæculari, Eccleſiaſtica, & diuina. 129
Sacerdotum in Clericos authoritas debet eſſe modeſta. 9. 10. *V. Clericus.*
Sacerdotes mali quantum Eccleſiæ detrimentum afferant. 22. 23. & indigni 30.
Non tantùm ſibi, ſed aliis vacare debet. 142. 177. 178
Sacerdotes omnes ſæcularibus Senatoribus morum & virtutum ratione, ſcientia & prudentia præcellebant. 142
Ad perfectionem contendere iubentur. 157. 161
Sæculares curas aſſumere vetantur. 157
Sacerdoti maior vitæ integritas neceſſaria, quàm Monacho. 158. 159. d
Cæteris ad exemplum debet viuere. 158. 159. 162
Et mentem per oſtenſa exempla non eleuare. 158
Aliena peccata diluere valeat. 169
Periculoſus eſt Sacerdotij gradus, niſi illuſtretur meritis, nobilitate morum, exercitatione virtutum, inſtantia bonorum operum. 158
Debet ſuſpicere dignitatem ſuam, ne ipſe ſe deſpicabilem præbeat. 158. 175
Debet amplecti Clericalia officia, ne vileſcant apud populum. 158. 159. 175
Sacerdotis Virtutes. 171. 178. 179. maximè cauere debet, ne peccet. 159. quæ peccata, laicis leuiſſima debet vitare. 162
Cur Sacerdos poſt caſum vix ac ne vix ad pœnitentiam reſurgat. 159. 160
Quantam Deus in hac & altera vita de peccatis Sacerdotum vindictam ſumat. 160
Ambitionem maximè debet cauere. 175. 176. & otium. 177
Sacerdos inutilis æquè ac noxius damnatur. 178
Debet ſacra dare. 178. Et ſacra docere. 178. 179
Quod momenti erat, Presbyteri abſque Epiſcopi authoritate attingere non audebant. 379
Sacerdotium ſeruatâ proportione fugiendum vti Epiſcopatus. 23. 212. 226. *V. Epiſcopus.*
Presbyteratus neceſſariò prærequiritur Epiſcopatui, non item inferiores Ordines ſuperioribus. 392. 393. 394
Valet ordinatio Presbyteri non ſuſceptis reliquis Ordinibus. 392. 393. 395
Poſſet ille præſtare munia inferiorum Ordinum. 393. 394. 395
Item Diaconus per ſaltum promotus. 394
Secus de Subdiacono & reliquis. ibid.
Ordines ita ſunt inter ſe diſtincti, vt vnus non ſit pars aut determinatio alterius. 393
Ordinationi ſexus idoneus. 496. 497. & ſeq.
Sacerdotiſſæ mulieres apud Ethnicos & hæreticos quoſdam. 496
Epiſcopas præterea creauerunt Pepuziani. 496
Mulieres ordinari lege prohibitum, nec vnquam in Eccleſia Catholica receptum. 497. 498
Mulieres Tonſuræ Clericalis cur incapaces. 498
Hæreticū eſt dicere mulieres eſſe aptas Presbyteratus aut Diaconatus Ordini, Subdiaconatui, temerariū, inferioribus ac Tonſuræ, falſum. 498. 499
Mulierum Ordinatio non merè naturali, nec Eccleſiaſtico, ſed diuino iure naturæ conuenientiſſimo prohibita. 499. 500
Obiectiones pro Ordinandis mulieribus referuntur & refelluntur. 500. 501. & ſeq.
Diaconæ, Presbyteræ, Epiſcopæ, Hypodiaconæ aliquando dictæ à viris ſuis qui ad eos Ordines promoti fuiſſent. 502. 503. 511. d
Vocabantur relictæ Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi. 503
His præcipiebatur Cœlibatus. 503
Debebant caſtitatem vouere, antequam earum mariti ſacris Ordinibus initiarentur. 503

Ideò vel Monachorum cœtui aggregari, vel in Diaconiſſarum Ordinem adlegi ſolebant. 503

Alio ſenſu dictæ Preſbyteræ & Diaconæ, quæ quibuſdam miniſteriis Eccleſiaſticis fungebãtur. 503

Epiphanius notat πρεσβύτιδας vocatas, non verò πρεσβυτερίδας, ἢ ἱερείας: adeóque nomen ætatis fuiſſe non dignitatis. 504

Viduarum & Diaconiſſarum non idem fuit ordo in omnibus. 504

Viduarum ordo eas complectebatur, quarum ætas & diligentior probatio caſtitatis omne incontinentiæ periculum ſubmouebant. 504

Diaconiſſarum ordo viduas ac virgines non modo ad caſtitatem ſeruandam, ſed ad officia quædam Eccleſiaſtica conſecratas continebat. 504

Virgo aut vidua non initiabatur, ſed Diaconiſſa. 504

Viduæ parebant Diaconiſſis. 504

Nullum viduis officium, Diaconiſſis autem varia aſſignabantur. 504

Viduæ nupſerant, Diaconiſſæ frequenter eligebantur innuptæ, vel vniuiræ & poſt nuptias, continentes. 505

Diaconiſſæ quædam in Monaſterio ſeu Aſceterio, quædam domi ſuæ degebant. 505. 506

Ad Diaconiſſarum ordinem cur viduæ potiſſimum, idque ſexagenariæ promoueretur. 506. 509

Viduarum nomen cur eis datum. 506

Ritus promouendæ viduæ ac Diaconiſſæ. 339. 506. 507. & ſeq.

Vidua, vidualem ſeu nigram veſtem in Eccleſiæ Sacrario ſeu Secretario caſtitatem coram Epiſcopo profeſſa induebatur. 506. velamen ſumebat. 506

Quadruplex veli genus. 506

Virgo velabatur ab Epiſcopo vel Sacerdote, quia virgo typum Eccleſiæ Chriſto nuptæ gerit. 507

Non item vidua. 507

Sed ab Altari velamen recipiebant conſulto Epiſcopo. 507

Virgines benedicebantur & conſecrabantur. 507

Idque peculiari iure conuenit Epiſcopis. 507

Viduæ ſub nulla benedictione velabantur. 507

Nec earũ velamen ab Epiſcopo benedicebatur. 507

Diaconiſſarũ benedictio auguſtior & ſacratior. ib.

Benedictio illa dicebatur ordinatio. 507. 511. d

Vetitũ ne eodẽ quo Diaconi ritu cõſecrarẽtur. 507

Manus impoſitionem purè ceremonialem accipiebant. 507

Inter laicas recenſebantur. 507

Diaconiſſarum Ordo ſublatus. 507

Epiſcopus eis imponebat manus præſentibus Preſbyteris, Diaconis, ac Diaconiſſis. 508

Formula verborũ in ea conſecratione adhibita. 508

Vidua eligatur non minus ſexaginta annorum, exponitur. 508. 509. 510

Inter virgines, Diaconiſſas, & viduas diſcrimen. 510

Pro Diaconiſſis ætatis definitio relicta Epiſcopis. 510

Miniſteria Diaconiſſis commiſſa vt pudori fœminarum conſuleretur, & periculum incontinentiæ ex frequentiori virorum ac mulierum conuerſatione vitaretur. 510

Oſculabantur antiqui manus Preſbyterorum, & ſanctorum virorum. 1020. a

Oſculo Pontifex à ſe conſecratum honorat. 1037. a

Oſculo Eccleſiaſtici ordinis viri de nouo eum qui in eundem Ordinem receptus erat, conſalutabant. 1037. a

Conſalutatio illa ſanctam ſimilium animorum ſocietatem indicat, lætitiamq; mutuam quæ amore digna eſt. 1038. d

Vſitatiſſimum erat vt ſeſe inuicem fideles oſculo ſalutarent. 1037. c

Otioſus Clericus quãtùm à ſuo ſtatu aberret. 177. d. 278

P

Pacifica litteræ ſunt dimiſſoriæ. 658. d. Item communicatoriæ & eccleſiaſticæ. 659. b

Palla altaris, pallium & ſindon altare tegens idem. 353. 354

Palla ſignificat interdum ſindones in quibus Chriſti corpus conſecratur. 354

Interdum quaſlibet Eccleſiaſticas veſtes. 354

Sine *pallio* nihil Pontificalis muneris attentare debent Archiepiſcopi. 237

Pallium niſi obnixè petentibus dari nõ debet. 237

Romam adibant pallium petituri. 237

Pallium vocatur Archiepiſcopatus ſtola. 237

Quibus & quo tempore mitti cœperit palliũ. 237

Pallium eſt inſigne plenitudinis officij Põtificalis. 240. a

Pallium *philoſophicum* qua ratione quoue ritu concederetur. 1059. a

Pallium vſitatus *Chriſtianorum* habitus inſtar prædicantis erat. 1061. a

Panem benedictum datum & in loca diſſita miſſum in ſignum vnanimitatis antiquitas teſtatur. 994. c

Papa dictus Pontifex Apoſtolicus. 275. *V. Summus Pontifex.*

Paræneſis ad imitandas anteriorum Clericorum virtutes. 78

Ad Examinatores. 142. d

Ad Clericos. 1077. d. 1078

Parentes ad Clericatum vel Ordines non debent cogere filios. 205. 206. *V. Ordinationum.*

Parentes grauiter peccãt qui liberos à Clericali vel Monaſtico ſtatu ſine rationabili cauſa retrahũt. 324

Irritare poſſunt vota Clericatus vel Monachatus ab impuberibus emiſſa. 324

Parentibus quid debeant filij. 327. 335

Parentum cõſenſus qua ratione non eſt neceſſarius ad ordinationes & profeſſiones Monaſticas 332. vſque 351

Parentum conſenſus qua ratione ſit petendus. 332. 349. 350

Vbi filiorum ſalus periclitatur, poſſunt abſque parentum conſenſu Monaſterium vel Clericatum ſubire. 332

Etiamſi ſublato illo periculo licet liberis periculum fugiendo anteuertere & perfectioris vitæ ſtudio Eccleſiaſticũ vel Monaſticũ ſtatũ amplectẽdi. 332

Parentes religionis & perfectionis cauſa relinqui poſſunt, modo in neceſſariis non deſerantur. 332. 333. & ſeq.

Authoritates & exẽpla Sãctorũ ea de re. 334. & ſeq.

Parentibus Deus eſt præferendus. 335. 336. 337. & pietati religio.

Quàm multi id præſtiterint tùm Clerici, tùm Regulares. 339. 340

Parentum imperium educatione liberorum & inſtitutione ac familiæ bono continetur. 340. 341

Electio ſtatus à liberis facienda parentum poteſtati non ſubditur. 341

Digitized by

Si parentes graui neceſſitate oppreſſi filiorum operâ indigeant, eis ſuccurrendum eſt & remanendum in ſæculari habitu ſtatúque. 341
Parentum imperium ex duplici capite poteſt eſſe iniuſtum; & vni duntaxat iuſtè reſiſtitur. 341
Tutior eſt ordinariè loquendo Monaſticus ſtatus vel Eccleſiaſticus, quàm ſæcularis. 342
Præceptum honorandi parentes qua ratione & quo tempore obliget. 341. 342. 344
Parentum ſuſtentationem complectitur. 344
A parentibus vel inuitis exigere poſſunt liberi vt eos in matrimonium collocent etiam conſtituta dote. 342
Spiritualia beneficia vti debeant referre parentibus qui vitam Clericalem vel Regularem amplectuntur. 343
Liberi poſſunt creari ciuiles Magiſtratus inuitis parentibus. 345
Parentibus in graui neceſſitate poſitis, vel in periculo ingruentis indigentiæ conſtitutis non debent liberi Monaſteriū ingredi, imo ab eo egredi debent ſi eis opitulari poſſint. 344
Naſcente Eccleſia ſalubriter inſtitutū ne ad Euangelij prædicationem qui parentibus, vel liberis, vel vxori obnoxij eſſent, mitterentur. 348. 349
Idem optimo iure renouatum à Gangrenſi Concilio contra Euſtathianos. 349
Infantes & impuberes nonniſi cum parentum bona venia in Monaſteriis non ſunt recipiendi. 350
Parentum conſenſus cur ad nuptias liberorum magis quàm ad Monaſticam profeſſionem aut Clericalem requiratur. 350. 351
Parentes plurimi prolem necdum natam Deo piè vouerunt, & Deus hæc vota grata habuit. 352. 353
Qua ratione debent liberos inducere ad ea vota implenda. 354. 355
Parentes peccant ſi filios ad cuiuſlibet ſtatus electionem cogant. 355
Liberi parentum voto non tenentur obſtricti. 357. 358. 359
Iuramento patris non tenentur liberi ad eas nuptias, quibus conſenſum non adhibuerunt. 358
Si liberi parentum votis conſenſerint, eorum promiſſis adſtringuntur. 358
Non autem omnis qui tacet, conſentit. 358
Quâ ratione ius vitæ ac necis parentes olim haberent in liberos. 362
Parochi teſtimonium Ordinandis cur neceſſariū. 50
Parochi præſentabant Ordinandos, & eorum examini aderant. 50
Quæ debeat eſſe cura Parochi circa Clericatus & Ordinum candidatos. 53
Parochus eſt ordinarius inquiſitor in vitam ordinandorum. 59. poteſt autem alius deligi ab Epiſcopo. 60
Parochus regebat Abbatiſſam, vel alius Presbyter ab Epiſcopo conceſſus. 517
Parochialem Eccleſiam ſuſcepturus, examinari debet à tribus præter Epiſcopum. 118
Parœciæ nomen à ruſticanis Eccleſiis quibus Chorepiſcopi præerant ad vrbicas tranſiit. 587. a
Paſtus ſeu Paſtelli nomine quid ſignificetur. 289
Patriarcha interdū ſumitur pro Archiepiſcopo. 275
Imperatores Græci Patriarchas eligebant, vel ſaltem ex tribus electis quem vellent, vnum præferebant aliis cui tributum aliquod pro inſtitutione ſua perſoluendū imponere ſolebant. 278. c
Tribus Patriarchis Romano, Alexandrino, & Antiocheno totus orbis aſſignatus in Concilio Niceno. 731. c
Patriarcha in Epiſcopos ſui Patriarchatus ſummam habebat poteſtatem. 731. c
Patriarchatus Rom. exemplar cæterorum eſt conſtitutus. 731. c
Patriarchæ in ordinationibus Metropolitanorum conſuli debebant. 731. d
Eos confirmare & conſecrare, necnon Epiſcopos eis ſubditos potuerunt. 731. d
Romanus Pontifex hac poteſtate non eſt vſus paſſim prioribus ſæculis. 731. d
Conſtantinopolitanus ex Romano & Antiocheno mutilatis incrementa cœpit in Conc. 1. Conſtant. 732. a
Patriarcharum authoritas in ordinationibus Epiſcoporum. 769. & ſeq. *V. ſup. Ind.*
Patriarcharum Conſecratores. 786. & ſeq.
Patrimonium Ordinandi quomodo in Eccleſia publicè debeat proponi. 56
Patronus. 317. & ſeq. *V. Ius patronatus in ſuper. Ind.*
Pauperes ad Clericatum potiùs aſſumendi quàm diuites. 54. c. 55
Pecuniam pauperibus ex populo in ordinatione ſua olim dabat Epiſcopus. 275
Quis huius pecuniæ abuſus poſtmodum excreuerit. 275. 276
Quâ ratione repreſſus fuerit. 276
Epulæ Clericis ac populis in Epiſcoporum electionibus ac conſecrationibus parabantur. 275. 276. *V. Conuiuia.*
Non eſt ſimonia ſi recta dantis intentio fuerit. 277
Pecuniam pro licentia conſecrationis impetranda Reges Gothi, Arriani, & Imperatores Græci poſt Iuſtinianum extorquebant. 278
Hanc Gregorius Magnus inuitiſſimè perſoluit & ſequentes integro ſæculo. 278
Si ſimoniaca erat exactio, at non perſolutio. 278. 279. *V. Simonia.*
Pelagius volebat fœminas Deo pſallere. 515
Pelliceam veſtem Clerici & Epiſcopi ipſi ſubtus ſacras veſtes olim geſtarunt. 964. a. 1074. c. Chriſtiani quoque. ibid. & Monachi. 1075. a. ſimplex & vulgaris, & indicium ſeruitutis erat. 1074. d
Dicebantur Melota, à Græco Μῆλον, quod ouem ſignificat. 1075. a
Perſecutio cur ſæuiebat præſertim in Epiſcopos, Sacerdotes & Diaconos. 312. d
Inter furentes perſecutionum procellas ſemper creati Diaconi, Sacerdotes & Epiſcopi. 312. d
D. Petrus in locū Iudæ alium poterat eligere. 79. c
D. Petri ſucceſſor cur interdum dicatur S. Pontifex. 494. b
D. Petrus qua ratione dicatur etiamnum præſidere Eccleſiæ. 494. d
Phelon, phelonium ſeu phænolium veſtimenti Eccleſiaſtici genus, quod diuerſas patitur interpretationes. 1073. d
Pietas, eſt virtus quâ debitum parentibus honorem & obſequium tribuimus. 343. c. *V. Parentes.*
Qua ratione differat à religione. 343. c
Plauſibus ordinando fauebatur. 41. c. *V. Acclamationes.*
Pœnæ in ordinantes alienum Clericum, atque in ordinatos ab alieno Epiſcopo. 631. & ſeq.

Digitized by Google

Pœnæ ſimoniacis inflictæ. 263. & ſeq.
Pœnitentiam agi à Sacerdotibus aut Clericis nefas olim. 24. b
Pœnitentes à ſacris myſteriis, fidelium exequiis, & Ordinandorũ electionibus excludebantur. 145. b
Pœnitentiæ Sacramentum non poteſt miniſtrare hæreticus & ſchiſmaticus ab Eccleſia præciſus, cùm iuriſdictione careat. 812. c
Pœnitentiarius examini Ordinandorum debet intereſſe. 114. c
Irregularitates debet dignoſcere. 114. 115
Ordinandos in confeſſione audire, vel alium committere. 115
Polyptica publica, idem quod ratiocinia publica. 315. b
Pontifici ſummo ſuccedebant primogeniti in lege antiquâ. 14. d
Ordo ille ſucceſſionis qua ratione interruptus, reſtitutus, perturbatus, neglectus, tandémq; euerſus fuit. 14. d
Pontificalia ne exerceat Epiſcopus in Diœceſi alterius, abſque Ordinarij expreſſa licentia. 836. d
Pontificalia illa quæ ſint. ibid.
Populus qua ratione ſoleret ordinandum commendare, aut præſentare, aut poſtulare, aut ordinationi aſſentiri. 39. d. 81. 82. 84. d
Populi acclamationes in ordinationibus. 40. d
Populi vox expectabatur cùm Epiſcopus aliquem propoſuiſſet. 41. a
À Notariis Eccleſiæ excipiebantur acclamationes & voces populi. 41. a. 42
Populi acclamationes quando & cur vetitæ. 41. d. 81. 82
Pòpuli teſtimonia quænam requirantur noſtro tempore. 42. c. d
Populus cur in ſola Diaconorum & Sacerdotum ordinatione conſulatur. 44. c
Populo qua ratione commendabat Ordinandos Epiſcopus. 73. & ſeq.
Populus quid præſtiterit in ordinatione ſeptem Diaconorum ab Apoſtolis ordinatorũ. 39. b. 79. c
Populus non ſemper Preſbyteros deſignauit aut nominauit. 80
Populus aliquorum ordinationes clamoribus & minis nonnunquam vrgebat. 195. 196
Interdum vitæ periculum minabatur. 193. c. 195
Frequentes erant hi tumultus. 196. in eis, populi petitiones & aliorum reſponſa vltro citroque ſignificata per Diaconum. 195. 196
Populus interdum pecuniæ cupiditate, locupletes viros in Sacerdotes eligebat. 195. 196. *V. Laici.*
Poteſtas Ordinis per peccatũ non amittitur. 482. d. 483. & ſeq.
Prædicandi officium perículosè appetitur. 227
Difficillimũ eſt, & multã exigit diſpoſitionẽ. 227
Præſentantur ab Archidiacono nomine Eccleſiæ promouendi ad Ordines hierarchicos. 966. d
Præſentationis illius varia notatu digna. 966. 967
Præſtimonia beneficiis Eccleſiaſticis adnumerantur.
Presbyter. V. Ordo. [619
Presbytera. 502. & ſeq. *V. Ordini ſexus idoneus.*
Primates antiquioribus temporibus paſſim non erant. 719. d
Primates in Africa dicebantur, vel qui in ſingulis Prouinciis antiquiores erãt, vel qui electi eſſent: exce pta Carthagine, nulla erat Metropolis. 721. b
Primates conſtituti in regionibus diſſitis, qui eſſent Vicarij Summi Pontificis. 731. b. 733. d
Qui Metropolitanos examinarent. 734. a.
Qui electiones Metropolitanorum confirmarent vel infirmarent. 734. a. b
Reſpicerent ne indigni vel noxij ad Epiſcopatum vel Archiepiſcopatum eueherentur. 734. b
Seruatúmque ius comprouincialibus ordinandi Metropolitanum, & Metropolitano conſecrandi prouinciales. 734. d. 735
Ad Sũmi Pontificis nutum conſtituebantur. 731. d
Carthaginẽſis & Arelat. antiquiſſimi. 732. b. 734. c
Primatum quorundam in ordinationibus authoritas. 719. 781. & ſeq.
Primicerius aſſeruabat catalogum Clericorũ. 1041. b
Priuilegium de non ſeruãdis interſtitiis, & functionibus ſacrorũ Ordinũ exercendis Patribus Societatis Ieſu olim conceſſum, poſtea reuocatũ. 95. c
Priuilegiis quænam fides adhibenda. 95. 565
Priuilegia Abbatiſſis conceſſa quam habeãt authoritatem. 519
Priuilegia sũt odioſa, ergo & reſtringẽda. 560. 616. c
Priuilegij vim omnem cauſa falſa infringit. 643. c
Ceſſante cauſa priuilegium ceſſat. 643. c. 909. b. c
Ob manifeſtam Eccleſiæ vtilitatem vel priuilegij abuſum, conceſſa gratia reuocari poteſt ab eo qui dedit. 909. a
Priuilegia reuocãda, cùm tendunt ad noxam. ibid.
Probandi sũt diligẽter Ordinũ cãdidati. 20. 21. 22. 23
Singulorum Ordinum. 31. 32. Tonſurâ quoque initiandi; idque ſingulari ſolicitudine. 32. d
Probandi etiam Regulares, & quâ ratione. 86. c. 87. & ſeq. *V. ſuperiorem Indicem.*
Proceſſionis aditus, multa ſignificat. 317. 318
Proceſſio ſumitur pro prærogatiua honoris & largitionis munerum, pro expenſis ad edendũ ſpectacula factis, & prærogatiua honoris in eiſdem ſpectaculis. 317
Procedere variis modis vſurpatur. 317. 318
Profeſsio ab Ordinandis emitti ſolita. 234. & ſeq.
Promiſsiones in ordinatione fieri ſolitæ. 242. & ſeq.
Promittebatur fides Catholica, Clericalis diſciplina, & Eccleſiaſticis ſuperioribus obedientia. 242. 243. 244
Cautione iuratoria & ſcripto tria hæc promittebantur. 242. 243
Nunc fidei profeſſio à quibus & qua ratione exigenda. 243
Qua item ratione diſciplinæ Clericalis obſeruatio promittatur. 244. 245
Denique obedientia. 245. 246
Aliquando Clerici cuilibet Epiſcopo obedientiam iurauerunt. 245
Curati qua ratione iurare debeant obedientiã. 246
Promulgatio nominis Ordinandorum. 70. & ſeq.
Propheta apud Apoſtolum qua ratione Preſbyteros ſignificant. 369
Ex prophetia ſeu per prophetiam creari Sacerdotes quid ſit. 69. 75
Proprius Epiſcopus. 600. & ſeq. *V. ſuperiorem Ind.*
Proſtratio, ſignificat adorationem. 983. b
Pſalmiſta ſeu Cantoris officium ſola Preſbyteri iuſſione traditur. 367. *V. Cant.*
Pſalmodia diuinæ plectrũ eſt lingua Clericorũ. 181
Pſalteriũ ſacri ordinati memoriter tenebãt. 366. d
Puella quæ mutato ſexu in virum euaderet, eſt irregularis. 510. c
Purgatio canonica. 53

Quærenda

Q

Quærenda in examine generatim. 120. & ſeq. *V. ſuper. Ind.*

Quęrēda in examine Tōſuræ Clericalis. 131. & ſeq.

Quærenda ab initiando minoribus Ordinibus. 137

Quærenda à promouendo ad ſacros Ordines. 138. & ſeq.

R

Raſuram in Clerum intulere Monachi, ſicut & atrum colorem. 1064. d. 1065. a

Rationibus publicis obnoxij priùs ab ijs abſoluantur quàm in Monaſteriū vel Clerum admittantur. 348

Regaliarum iure reditus omnes fructuſque Cathedralium Eccleſiarum, nequidem exceptis præbendis, quarum conferendarum plenam poteſtatem habet Epiſcopus, quæ inter fructus numerantur, in poteſtatem Regis Chriſtianiſſimi veniunt, donec Epiſcopus poſt prouiſionem obtentam Regi fidelitatem ſpondeat. 954. d

Regum vnctio. 1027. d. 1028

Regulares qui ad Ordines accedunt, ſunt probandi. 31. 86. c

Regularis impediri poteſt ab Ordinibus ob crimen occultum. 37. d

Regulares Ordinem aliquem ſuſcepturi quale teſtimonium debeant habere à Superiore. 64. d

Regulares Clericatu vel Ordine initiandi, quid præſtare debeant. 86. c

Nempe debent carere culpis, impedimentiſue canonicis. 86. 91. c

Debent præterea exhibere litteras teſtimoniales ſuperioris. 86. 87. 89. 90. 91

Teſtimonium de Natalibus & ætate præſcripta. 86. 87.

Teſtificationem Ordinis proximè ſuſcepti. 86

Progreſſionem in Eccleſiaſtica diſciplina. 86. 87. 93. 94

Teſtimonium bonum. 86. 87

Denuntiationem nominis in Eccleſia. 86. 87

Adſcriptionem & miniſterium in Eccleſia, cui adſcriptus eſt. 86. 94. b

Exercitationem functionum Ordinis ſuſcepti. 86. 94. 95

Frequentiam ſacræ Communionis. 86

Reuerentiam atque obſeruantiam erga Sacerdotes & Superiores. 86. 87. 94

Interuallum anni inter poſtremum Ordinum minorum gradum & Subdiaconatum ac rurſus inter, &c. 86. 87. 94. c. d

Olim minus interuallum obſeruabant quàm Clerici ſæculares. 94

Debent ſubire diligens examen Epiſcopi. 86. c. 92

Debent habere litterarum ſcientiam & cantus peritiam, ac alias inſtructiones ad ordinis ſuſcipiendi functiones ritè rectéque obeundas. 86

Vſum & peritiam recitandi diuinum officium. 86

Loco tituli & cenſus teſtificationem præſtitæ profeſſionis Regularis. 86. 87

Iurent & ſcribant ſe illam ſponte feciſſe aut ratam habuiſſe, & ſcriptū illud in archiuo aſſeruetur. 87. a

Debent habere literas dimiſſorias à Superiore de ordine ſuſcipiendo duob. mēſibus non vetuſtiores. 87. 89. 90. 91

Ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſoriis nequeunt ordinari. 87. d

Quâ lege, & quo iure iſta omnia tenentur exequi. 87. b. c. d

Ad Regulares Ordinandos, quando, quo modo, & cur requiſitus ſit conſenſus Superioris. 88. 89. 90. 91

Regularis Ordinandi vita cur & quâ ratione ab Epiſcopo debet expendi. 91. 92. 93

Etiam anteacta in ſæculo. 91. d. 92

Regularium exercitationes quomodo futuris Clericis vtiles. 92

Regulares quid de diſciplina Eccleſiaſtica ſentiāt, & ſentire debeant. 93. 94

Regulares Ordinibus initiati, ne pro crimine poſſint extra monaſteria in contemptum Eccleſiæ deiici mendicaturi. 96. 97

Regulares litteras Ordinis ſuſcepti ab Epiſcopis debent obtinere, & in examine exhibere. 97. c

Regulares ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur. 98. c

Priuilegia huic decreto contraria Concilium Tridentinum abrogauit. 99

Regulares examinandi ſunt ab Epiſcopo. 105. b

Quid in Regularibus examinandum. 105

Regulares proprio Epiſcopo quoad ordinationem adſtringuntur. 641. c. 642. & ſeq. *V. ſuper. Ind.*

Regularis vitæ profeſſio graui metu extorta declarata eſt irrita. 207. 208

Sed anni integri ſpatio olim roborabatur. 209

per Tridentinum, quinquennio validatur. 209

Ad Regularem vitam vocatus quid debeat parentibus. 332. 333. & ſeq. *V. Parentes.*

Ad Regularem vitam parentes poſſunt deuouere filios etiam necdum natos. 352. 353

Ritus priſcus deuouendi ac conſecrandi Deo eiuſmodi pueros. 353. c

Ad altare à parentibus offerebatur puer pluribus præſentibus, altaris pallio inuoluebatur. 353. 354

Parentes inducere debent filios vt hæc vota impleant. 354. 355. 359

Non autem cogere. 355. 356. 357. b

Liberi parentum voto non ſunt obſtricti. 357. 358. 359. niſi conſentiant. 358. c

Qui à parentibus Deo deuotus fuerat, & in Monaſterio ab infantia traditus, ſi pubes habitum religionis ſuſcepiſſet, olim Monaſterio adſtrictus erat. 360

Seu conſenſus eſſet verus, ſeu ſimulatus. 360

Datum deinde triennium poſt coactum Monaſterij ingreſſum ad reclamandum. 360

Tridentinum tempus iſtud ad quinquennium prorogauit. 360

Qui profeſſionem facit debet attigiſſe annum decimum ſeptimum olim decimum quintum. 361

V. Monachus.

Religio eſt virtus quâ Deum colimus. 343. à pietate multum differt. 343

Reliquias Martyrum cuſtodiebant Oſtiarij vel Subdiaconi. 380

Remenſis Epiſcopus priuilegio veteri ab Apoſtolica ſede Clodouæi diplomate ad vngendos Francorum Reges gaudet. 1028. b

S. Remigio primatus conceſſus & vices Summi Pontificis commiſſæ. 735. c

Reſcriptum Apoſtolicum. *V. Ordinationis miniſter.*

Reipublicæ neceſſarij Sacerdotes. 5.

Publicis vtilitatibus vnuſquiſque ſeipſum & ſuam operam debet. 229. 230. 231

Ritus ordinationis. 935. & ſeq.

Ritus plurimos à Gentibus & Iudæis obſeruatos,

Digitized by Google

Eccleſia retinuit. 949. c. 950
Rogationes. *V. Litania.*

S

Sabbatum quatuor temporum vocabatur Sabbatum 12. lectionum. 973. c
Sabellius inducebat mulieres vt ſibi cantibus applauderent. 515 *Sacerdos. V. Ordo.*
Sacra, id eſt, diploma Principis. 314
Sacramentum inuito collatum, nullum eſt. 191 d
Contritio qua ratione ſufficiat ad ſuſcipienda Sacramenta viuorum præter Euchariſtiam 184
In Sacramentis exhibendis qua ratione aliquid accipi poteſt. 280. 281. *V. Simonia.*
Sacramenti tres ſunt conditiones. 397
Solos prædeſtinatos Sacramentorum capaces eſſe moderni hæretici ſomniarunt. 532
Sacramenta non decet niſi in ſacris locis conferre. 841. c
Sacramenti ratio conuenit omnibus Ordinibus 412. & ſeq.
Sacrarij cuſtos curabat vt veſtes omnibus Ordinandis conſentaneæ adeſſent ne quâ vel minima curâ ipſi laborarent. 963. b. 964. b
Sacri dicuntur Reges multis titulis. 1033. c
Sacrificium aliquod debent offerre laici. 9
Sacrificia Sacerdotis impij qua ratione polluta dicantur. 539. b
Sacrilegium eſt ordinem aut Tonſuram ſuſcipere, vel Epiſcopum conſecrari cum peccati mortalis conſcientia. 183. 184
Scholaſtici Cathedralium Eccleſiarum debent Ordinandos examinare. 111. c. 114. c. quo iure. 112. d
Ius illud per negligentiam amittitur, & ad ſuperiorem reuoluitur. 112. d
Ordinandos in ſuo officio inſtruere debent. 114
Scoti ac vagantes Epiſcopi. 828. 829.
è Scriptura ſacra qua ratione captarent omen veteres. 999. c
Septennium in gratiam ſtudiorum conceſſum à Bonifacio VIII. 907. d. 908. & ſeq.
Pro *Sepulturis* an licet aliquid exigere. 280. 281
Aliquid ſponte oblatum recipi poteſt non exigi. 281. c. 284
Seruitus iure gentium in pœnâ peccati irrepſit. 146
Qua ratione diſſoluatur. 346
Serui inuitis Dominis cur non poſſint fieri Clerici vel Monachi. 346
Sigilli epiſcopalis titulo iniuſtum ab Ordinatis pecuniam accipere. 290. 291. 292. 293
V. Notarius. & ſimonia.
Sigillum & cera ab Epiſcopo gratis impendenda. 291. 293.
Simonia lues quantùm Eccleſiam infecerit. 251. 252.
Quàm ſit vetuſta peſtis illa. 251. 252
Quantũ graſſata ſit ad noſtra vſq; ſæcula. 251. & ſeq.
Quantâ ſolicitudine exitialis illa tabes coercenda ſit. 27. 252. 253
Quantam in eo monſtro profligando diligentiam adhibuerint ſẽper ſãcti Præſules. 252. 253. & ſeq.
Aduerſus illam perfidiam de cœlo quoque pugnatum eſt. 256. 257
Quàm ſubtilem & quàm inutilem excogitauerint inuẽtionem quidam moderni circa ſimoniã. 259
Simonia qua ratione repugnat religioni, & iuſtitiæ. 260
Simoniæ prauitas quàm peruerſa & quàm exoſa fuerit Patribus. 261. 262. 263
Simonia cur hæreſis dicta. 261. Immo hæreſi Macedonianorum damnabilior. 261. Hereſeon maxima & prima. 262. Cur vocetur idololatria. 262
Simoniaco pœnitentia perpetua imponitur. 263
Qui propter pecuniam ordinatur, nec gratiam recipit, nec legitimam Ordinis executionem. 263
Pœnæ ſimoniacis inflictæ. 264
Qui ſimoniacè ordines contulit vel recepit, *ipſo facto* ab executione ſuſpenditur. 264
Deponendus eſt vterque ordine Clericali. 264
Excommunicationem quoque ipſo facto incurrit Summo Pontifici reſeruãtam. 264. 265
Præterea mediatores & ſequeſtri excommunicantur. 265. Reſtitutio facienda. 265. Mittitur in exilium, carcerem, aut Monaſterium. 265. Infamis eſt. 265
Ad quos extendatur ſimoniæ crimen, & eius pœna v. g. ad ordinantem, ordinatos, ſocios, participes, mediatores. 266
Qui per pecuniam ignoranter & proinde inculpabiliter ordinati fuerint, ab executione ordinis ſic adepti deiiciuntur. 266
Qui à Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint in accepto ordine non ſinuntur perſeuerare, niſi ex quadam Eccleſiæ indulgentia. 266
Diſpenſatio quæ ipſis indulgetur neceſſitate Eccleſiæ debet extorqueri. 267
Multa alia notatu digna circa tales ordinationes. 267. 268.
Qui à Simoniaco ſciens conſecratur, vterque deponatur & pœnitentiam agat. 268
An & quo caſu poſſit quis Antiſtiti ſuo Simoniaco communicare. 268. 269. 270
Extraordinaria contra ſimoniacos procedendi ratio. 271
Sitne aliqua ſimonia iuris poſitiui. 299
Pro ſepulturis an aliquid exigere liceat. 280. 281
Res Eccleſiaſticas quaſcũque vẽdi prohibetur. 280
Recipere pecuniam pro ſpiritali Sacramentorum gratiâ, aut poteſtate ſpiritali, ſimonia eſt. 280. 281
Nulla id conſuetudine excuſari poteſt. 281
Quoties pecunia pro ordinatione confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio Eccleſiaſtici gradus, eſt vera Simonia. 272
Summi Pontifices plerique & Cõcilia tum antiqua tum moderna, quicquam accipere etiam poſt ordinationem vetuerunt. 284. 286. 288. 289
Quàm ſanctè & iuſtè id ſanxerint. 284. 285
Sæpiſſimè prohibitum ne conſecratus conſecratori, vel ordinatus ordinatori quicquam daret. 285. 286. 287
Conſuetudines [illegible], non Epiſcopo ſed eius miniſtris dari qua ratione conceſſum. 287. 296. 297.
Quibus titulis legitima cenſeatur iſta pecuniæ donatio. 287
Cur ab Imperatoribus fuerit taxata & quomodo 286. 288. 289
Conſuetudines illæ vocantur interdum cathedratica, ſynodatica, inthroniſtica, inſinuatiua ſeu [illegible]. 287
Eſt tamen inter illa diſcrimen. 287. 288
Eas conſuetudines reprobare videtur D. Gregorius. 296. 297
Singuli vici pendebant tributum aliquod, quod vocabant Canonicum. 289
Donatio nomine paſtus aut paſtelli ſæpè prohibita. 289

Alij

Alij prætextus ſumendi & exigendi munera ab ordinatis ſeu conſecratis iure damnantur. 289. 290
Acceptio titulo ſigilli epiſcopalis qua ratione ſit illicita. 290. 291. 292. 293. 294
Notarius aliquid accipiens non videtur ſtricto iure ſimoniacus, ſed ſimoniacæ prauitati fauẽs. 292
Epiſcopus ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex ordinum collationibus directè percipiens quantùm peccet. 290. 291. 292. 294
Epiſcopus ex officio literas teſtimoniales debet ordinato. 293
Cur non ſit Simoniacus qui pro ſigillo coactus dat pecuniam. 293
Nihil accipere licet pro teſtimonio quod veritati redditur, ſecùs infamis eſt. 291
Simonia eſt vendere Vicedominatũ, Oeconomatum, Caſteldionatũ, vel quãcunque rerũ Eccleſiaſticarũ procurationẽ aut adminiſtrationẽ. 291
Non licet vices ſuas, iuriſdictionem ſuam, Eccleſiarum viſitationem, vel quippiam ſimile ſub annuo cenſu committere. 291
In ordinatione Ianitores, Barbitõſores, & alij officiales nihil debẽt exigere aut leuare. 293. 295. 296
Quando id ſimonia ſit. 296
Vicarij generales & Examinatores qua ratione ab omni quæſtu turpi ſe debent continere. 295
Simonia eſt offerre pecuniam, vt examen ſit mitius, & eo fine datam recipere. 295
Stipendia miniſtris data in collatione Sacramentorum, cur ſæpius in Sacramento Ordinis reprobata. 281. 282
Munera ante cur magis quàm poſt ordinationem dari probibitum. 282. 283
Munuſcula poſt ordinationem gratis dari qua ratione conceſſum olim. 282. 284
Multa ſponte oblata recipi poſſunt licitè, quæ licitè exigi non poſſunt. 283
D. Baſilius cur vetuit quicquam accipi poſt ordinationem. 284
Quam explicationem pati queat benigniorem, & noſtro ſæculo accommodatam. 284
Eis qui in ſacrario operantur, de ſacrario licet edere, & qui ſpiritualia ſeminant, ſuſtentationem à populo accipere. 281
Idque poſt Sacramenti collationem, non ante. 282
In quibuſdam Eccleſijs ex antiquiſſima conſuetudine exigitur aliquid pro cõſecrationibus Epiſcoporum, benedictionibus Abbatum, ordinationibus Clericorum, Chriſmate & oleo, veluti ſtipendium ad miniſtrorũ vitam neceſſariũ. 281
Qua cautione id liceat. 281. 282. 283
Quàm ſit vitandum. 281. 282
Simoniam committeret Epiſcopus qui venderet facultatem ſcribendi, aut obſignandi literas teſtimoniales vel dimiſſorias pro Ordinibus. 299
Et notarius qui eam pretio ſuſciperet. 299
Lege cõmuni tenetur Epiſcopus habens ſufficientes reditus dare ſtipendium Notario, excuſatur autem per contrariam conſuetudinem. 299
Inſinuatiua munera qua ratione reprobentur. 302
Inthroniſtica ſeu pro inueſtitura vti damnentur. 301. 303
Vti valeant tolerari. 302. 303
Simoniacus eſt qui per pecuniam aliquem eligit, inſtituit, ordinat. 303
Simoniam qua ratione inducere poſſunt preces, aſſentatio, & obſequium. 303. 304. 305. 306. 309
Quid ſit munus à manu, ab obſequio, à lingua. 304
Pretiũ dare, aut rem pretio æſtimabilẽ idẽ eſt. 304
Egregia D. Thomæ circa has preces doctrina. 305. 306
Honeſtum eſt Præſulem pro digno orare. 306. 307
Et exorari. 307
Non peccat mortaliter qui pro digno orat ex affectu carnalis amicitiæ aut humanæ beneuolentiæ. 307. 308
Qua ratione amicitia, laus, vel gratia ex ordinatione procurari vel ſperari poſſit vel non poſſit. 308
Simonia vera & analogica diſtinguuntur. 309
Promouens indignum ex precibus, gratia, fauore, quam ſimoniam contrahat. 309. 310
Obſequium qua ratione ſimoniam inducat. 311
Metus quando inducat ſimoniam. 311
Conſanguinitas, perſonarũ acceptionẽ continere poteſt, non ſimoniam. 311. *V. Notarius. Pecunia.*
Singularitas qua ratione vitanda. 875. 876. a
Solidus quid eſſet, & quanti valoris antiquitus. 288
Spiritusſanctus variis titulis vocatur vnctio. 1021. b
Cur *Sponſalia* reuocari non poſſunt ſi contrahẽtes impuberes doli capaces appareant. 316. a
Subordinatio Ordinum. 384. & ſeq.
Summus Pontifex quolibet tempore pallio vtitur, non item reliqui Antiſtites. 878. a
In die ſuæ conſecrationis ordinare poteſt, non item reliqui. 878. a
Cum Metropolitano ordinante ſimul ordinat, propter connexionem omnium Eccleſiarum cum S. Pontifice. 812. b. d
Si vtilitas Eccleſiæ poſtulet Clericos vel laicos abſoluto imperio, vel pœnæ comminatione ad ordinationem poteſt compellere. 202
Credibile eſt ius illud olim fuiſſe Epiſcopo. 202
Summus Pontifex antequam conſecretur profitetur ſe ſeruaturum decreta prædeceſſorum ſuorum & conſuetudines Rom. Eccleſiæ. 241
Verè ac propriè non dicitur Summus Pontifex niſi poſt conſecrationem. 928. d
Qua ratione dicatur Vicarius S. Petri. 494
Ab Hoſtienſi Epiſcopo conſecratur. 574
S. Pontificis ad Presbyteros vniuerſo orbe creandos poteſtas. 647. d. 648. & ſeq. 723. 749. & ſeq.
V. Miniſter Ordinationis in ſup. Ind.
S. Põtificis elogia. 494. b. 647. poteſtas. 744. 749
Summi Pontificis Ordinator. 784. & ſeq.
Vbi quis in Romanum Pontificem electus eſt, confirmatione non eſt opus ad ſtatus ipſius firmitatem, nec eius conſecratio vlla exceptione impediri poteſt. 928. d. 929. 931. c. 932
Electus nõ cõfirmatur, niſi impropriè 931. b. 932. a
Electus habet authoritatem regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius. 929. a. 930. c. 932
Non ſolebant ſummi Pontifices ante Imperatoris conſenſum, antequam conſecrationem adepti eſſent, quicquam in Eccleſia Romana quod ad Pontificale munus ſpectaret, moliri. 929. c
Curam Romanæ & vniuerſalis Eccleſiæ, non electus ſolùm gerebat, ſed quatuor ſimul eiuſdem Eccleſiæ miniſtri ſacri, Archipreſbyter, electus, primicerius, conſiliarius. 929. c
Sublatâ iſtâ conſuetudine poteſt electus in Romanum Pontificem omnia Pontificalia officia adminiſtrare. 930. b. c. 931 c
Poteſtas Eccleſiæ relicta à Chriſto deligendi ſibi

Summum Pontificem, eſt independens ab alia quacumque poteſtate. 931. a
Olim ad electioné integram concurrebant Cleri populiq; Romani deſideria, Epiſcoporum, Cardinalium, atque Imperatoris conſenſus. 931. 932
Olim qui legitimè expetitus iudicabatur, mox conſecrari ſolebat. 931. c
Cleri ac populi nominationem cõfirmabant Epiſcopi prouinciæ. 932. a
Sũmi Pontificis cõſecratio. 970. d. 971. a. c. *V. Miſſa.*
Summo Pontifici nomen à quo tempore mutari cœperit, quam ob cauſam, & quas illa mutatio ſignificationes habeat. 1043. 1044
Superpelliceum cur ab Epiſcopo detur, non autem veſtis interior Clericalis. 1060. b
Superpelliceo reſpondet phenolium apud Græcos. 1073. d. item camiſia & epirriptaria. 1074. a
Superpellicei vox ante ſæculum duodecimum vel nulla, vel rariſſima. 1074. a. erat olim talare. 1074. b. 1075. d. ſignificat munditiæ candoré, & perſeuerantiæ finé. 1074. b. 1075. c. 1076. d. 1077
Super pelliceas veſtes gerebatur. 1074. c
Vt mortificationi vitæ candor adiungatur. 1076. d
Dicitur etiam cotta. 1075. b
Clerici ſacris miniſteriis inſeruientes, veſtes albas, lineaſq; vtplurimũ ſuperinduere ſolebãt. 1075. b
Superpelliceum laxius erat, alba ſtrictior. 1075. d
Extra Eccleſiam non deferendum cenſet D. Hieronymus, & quidam alij. 1075. d. 1076
Tamen quia nulla benedictione ſpeciali ſacratur; ſolas autem ſacratas veſtes extra Eccleſiam deferre Stephanus Papa prohibuit, indultum fuit facilius vt extra Eccleſiam geſtaretur. 1076. b
Eſt habitus Regularium Canonicorum, vnde ab eis extra Eccleſiam deferri cœpit. 1076. b
Innocentius III. in Cõcilio Lateranenſi decreuit, vt Pontifices in publico ſuperindumentis lineis omnes vtantur, niſi Monachi fuerint. 1076. c
Superpelliceum in Eccleſia vt mundum ſit, præcipitur. 1076. c
Suſcipiens Ordinationem. 490. & ſeq.
Suſpenſiones ad beneplacitum cuiuſdam duntaxat perſeuerantes, irregularitatem inferre alij negant, alij aſſerunt. 671. a
Suſpenſo Epiſcopo ius beneficia conferendi ad neminem deuoluitur. 827. c
Synodales conſtitutiones qua ratione obſeruandæ ſunt. 184. 185
Ad Synodum eius venire tenebatur, à quo quis eſſet ordinatus etiam exemptus. 287
Synodicæ litteræ continebant fidei profeſſionem: Archiepiſcopi & Patriarchæ recèns ordinati eas inter ſe mittebant. 243. c
Synodaticum ſeu Cathedraticum, eſt munus Epiſcopo datũ pro oneribus paſtoralis officij ſuſtinendis. 287. *V. Simonia.*

T

Taxatio quæuis & æſtimatio eſt quædam venditio. 280
Templa apud Græcos quinque partes habent: ſanctum tabernaculum, chorum, pulpitum, nauem duplici tabulato diſtinctam, veſtibulum pro pœnitentibus & baptiſterio. 975. d. 976
Tempus examinis. 143. 144
Tempus ordinationis. 860. & ſeq.
Tempus interſtitiorũ inter ſingulos Ordines. 882
Tempúſne breuius concedendum ſit promoto ad Eccleſiaſticam dignitatem, vt ſuſcipiat Ordines. 901. & ſeq.
Tempus conſecrandi Epiſcopum. 911. & ſeq.
Tertulliani textus de Sacerdotum & laicorum diſtinctione ambiguus explanatur. 10. 11
Cur contendat laicos debere eſſe Monogamos. 11
Teſtamenti veteris Miniſtri primùm deſignabantur, tum conſecrabantur, deinde applicabantur. 14
Hæreditario iure aſſumebantur. 14
Primogeniti familię Aaronis erãt Sũmi Põtifices. 14
Teſtimonium habere bonum ab omnibus debent ordinandi. 33. 39. Etiam ab infidelibus. 33. Sed præſertim à Chriſtianis. 34. Qua ratione daretur antiquitus à populo. 39. 59
Teſtimonium à populo quale iam requiratur. 41
Teſtimonium Archidiaconi pro Ordinandis. 45. 46. 47. 48
Teſtimoniũ Parochi, & Magiſtri ſcholæ, ac aliorũ teſtiũ probatorũ pro Ordinandis. 50. 51. 52. 53. 58
Teſtimoniales litteræ Ordinandorum non ſint vetuſtiores. 55. 56
Teſtimoniales literæ quibus Ordinandi probantur, à quibus petendæ. 56. 64. earum formula. 65
Obſignatæ eſſe debent. 67. a
Teſtimonium ferens de nominato in Epiſcopum quid præſtare debeat. 62. 65
Teſtes vitæ Ordinandorum poſſunt omnes audiri, ſed non debet omnibus credi. 60. 61. 62
Teſtes idonei quinam. 61. 62. 63. quando iuramentum debeant præmittere. 63. Cenſurarum pœna cogi poſſunt. ibid.
A quibus Teſtibus Ordinandi teſtimonium petere debeant. 56. 57
Theologalis Canonicus examini Ordinãdorum debet intereſſe. 114. 115. Ordinandos in ſuo officio inſtruere. 114. Fidei confeſſioné ab eis exquirere. 115
Thronus Epiſcopalem ſedem ſignificat. 187
Abſque *Titulo Eccleſiaſtico* nemo olim ordinabatur. 17. d. 609. d
Titulum illum non deferebat niſi Epiſcopo conſentiente. 609. d
Regulares loco Tituli Eccleſiaſtici teſtimonium profeſſionis debent exhibere. 96. Iurare & ſcribere ſe ſponte eã feciſſe aut ratam habuiſſe. ibid.
Titulus Eccleſiaſticus vel cenſus annuus ab Ordinandis cur exigatur. 96
Titulus Eccleſiaſticus maximi momenti. 609. d
Minoribus Ordinibus initiandi gradus & titulus Eccleſiaſticus ante ordinationem populo ſignificabatur. 967. d
Tonſura initiandi debent examinari & probari. 32. 102. Eius probationis omiſſio quid afferat detrimenti. 32. 102. 103
Tonſũra Clericalis quâ cautione conferenda. 32. 103. 131. 135
Teſtimonium Parochi & Magiſtri Scholæ qua ratione debeant habere. 57. 58
Tonſurandorum ætas. 58
Tonſuram ſuſcepturus quænam de ſe legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat. 64
Teſtimonium afferat à Parocho quòd natus ſit de legitimo Matrimonio. 132
Examinari debet quam ob cauſam fieri velit Clericus. 131
An hoc vitæ genus elegerit vt Deo fidelem cultum præſtet. 131. Cur id inquiratur. 133. 134
An aliquo impedimento canonico ſit irretitus. 131

An

Digitized by Google

An talis ſit qui ſpem coniecturamque probabilem præterea Eccleſiæ miniſtrum vtilem ſe fore. 131.
An legere, & pronuntiare, & ſcribere norit. 131
An Sacramentum Confirmationis ſuſceperit. 131
Cur id requiratur. 132. An fidei rudimenta ſciat. 131
Cur id requiratur. 132. 133. A quo Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro ſit inſtitutus ad vitæ Clericalis modum. 131. An Epactæ intelligentiam habeat. 131. Cur id requiratur. ibid.
Non poteſt quis ad Tonſuram recipi qui animum à Clericali profeſſione pro eo tempore auerſum habeat. 134. 135. 136
Si recipitur quam ſit ſacrilegium omni ex parte pernicioſum. 133 134
Tonſura non temporalis vllius boni ſpecie, non humanâ vllâ ratione ſuſcipienda eſt. 135
Tõſura Clericalis præclarè ſic à quibuſdã Prçſulib⁹ cõfertur: probatâ & ex petitione Parochorũ cõfirmata neceſſitate Eccleſiæ & vtilitate, Tonſurandi plenè dignoſcant quid agant, de propenſione ad vitam Eccleſiaſticam à Parocho & præceptoribus atteſtationem afferant, certæ Eccleſiæ adſcribantur vt in ea habitum Clericalem geſtent diebus Dominicis, & puritatem ſuæ intentionis, per alios vel per ſeipſos iuramento confirment. 135
Tonſura non eſt ſuſcipienda iudicij ſæcularis fugiendi cauſâ. 135
Tonſuram non recipiebat curiæ vel militię obſtrictus niſi probata in monaſterio ſincera voluntate ſeruiendi Deo. 135
Tonſura inſignitum nulla lex adſtringit ad permanendum in eo ſtatu. 136
Si ſtatus ille ſuſceptus deſeratur ſine cauſa, vix à peccato poteſt excuſari. 136
Multi inde malè perierunt. 136
Inconſulto Epiſcopo non deſerebatur. 136
Tonſura non eſt Ordo, ſed Sacramentalis ritus & diſpoſitio ad omnes Ordines. 378
Nullam confert poteſtatem. 378
Eſt deſignatio Clericorum ad probationem doctrinæ, morum & induſtriæ faciendam. 378
Eſt quidam Nouitiatus. 378
Huic innititur omnis ædificatio Cleri. 378. *V. Clericus.*
Tonſuræ Clericalis conferendæ ritus. 1057 & ſeq.
Tondendi Clerici ritus. 1062. 1063. & ſeq.
Clerici olim tonderi ſolebant. 1062. d
Ex Leuitarum & Nazaræorum praxi. 1062. d. 1063
Exemplo Pauli & S. Petri. 1063. b
Ab ipſo Apoſtolorum tempore Clerici in modum coronæ tonderi conſueuerunt. 1063. d. 1064
Veteres hanc contumeliam ſapientiæ profeſſoribus quos malè tractare vellent, irrogabant vt detonſos dimitterent. 1063. d
Seruilis conditionis homines, raſi vel ſemitonſi erant. 1063. d. 1069. a. Item pœnitentes. 1068. a
Chriſtiani & Clerici tondebantur antiquitus, non radebantur. 1064. b
Mos radendi Clericos fortè ortus à Monachis, qui luctus cauſa radi cœperunt, cùm antea tonderentur. 1064. d. 1065. a
Clerici in Eccleſiaſticum ordinem attonſione capillorũ cooptari ſolebant. 1065. b. 1066. 1067
Corona Clericalis refert ſpineam Domini coronam, ſpiritale regnum indicat. 1067 d
Detonſio capillorũ ſignificat reuelatam cognoſcendi Dei rationem, vitam nudam & apertam ſinceritatem intentionis, vitiorum reſectionem, ſuperfluorum contemptum. 1068
Dei famulatum & diuinam adoptionem. 1069
Denique animũ ad ludibria ferenda paratũ. 1070
Qui ſe Dei famulatui mancipatent, ſeipſos quandoque tondebant. 1069. b. Pueri ſeptennes tondebantur & nomen mutabant. 1069. d
Clero initiandus tondetur in formam crucis, vt diſcat ſequi Chriſtum per infamiam æquè ac per bonam famam. 1070. c
Tondetur in fronte, occipitio, ad vtramque aurem & in medio capitis, vt ſenſus omnes interiores vni Deo conſecret. 1070. c
Tõdetur decuſſatim, vt ſit illuſtrioris virtutis. 1070
Dum tondetur, recitat verba illa. *Dominus pars hæreditatis,* &c. vt Dominum ſuæ hæreditatis portionem eſſe profiteatur. 1070. d. 1071. Deúque ſibi vnicè propoſitum. 1072
Ea verba, non ſunt votum: eorum tamen maxima ratio habenda eſt, quia dignitate annexa ſunt, corã ſacris Altaribus proferũtur, Deiq; & Eccleſię nomine à Põtifice acceptãtur. 1072. d. 1073.
Tunicæ olim vt plurimùm candidæ. 963. c
Paucis diebus purpureæ. 963. d
Turcæ duplex tributi genus Patriarchæ imponunt. 278. c

V

VAcantes Eccleſiæ olim vicino Epiſcopo committebantur. 670. b. 671. d. 934
Velamen Viduarum, Sanctimonialium & Diaconiſſarum. 606. 607. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Venalitas officiorum. *V. Magiſtratus Simonia.*
Verba à ſacris Antiſtitibus prolata, ſimul cum exhibitione materiæ, ſunt forma Ordinationis. 460
Veſtes in ſacris myſteriis quòd pretioſas & ſacras induamus à diuina authoritate & exemplo manauit. 940. d
Vetus Ordo Romanus vult veſtes ſacras quarum geſtandarum in priori ordine poteſtatem ſuſceperit, curare debere ordinandum ſibi deferri, eaſque vt potè ad nobilius miniſterium inſeruituras ab Archidiacono debere ſuſcipere. 962. c
Veſtes quibus induebãtur ordinãdi albæ erãt. 963. c
Vt vitæ puritatem ampliorem ſignificarent. 964. a
Sacræ veſtes primis Eccleſiæ ſæculis albæ erant, & lino vt plurimùm factæ. 963. c
Veſtis candida aſſumebatur in Baptiſmo ad innocentiam ſignificandam. 964. a
Veſtem agninam ſeu pelliceam Clerici ſaltem pauperiores aliquando ſubtus ſacras veſtes olim geſtauerunt. 964. a
Chriſtiani quoque geſtabant. ibid.
Veſtis Clericalis olim publicè aſſumebatur eo tẽpore quo quis in Clericũ erat attondẽdus. 1058 b
Eam aſſumere niſi Epiſcopi permiſſu nunquam licuit. 1058. d
Veſtis Clericalis elogia. 1058. b. 1060. d
Veſtem à Sacerdote Monachus cur accipiat, Clericalem per ſeipſum cur quis induat. 1059. b
Non ſemper obſeruatum vt Monachus ab Epiſcopo veſtem reciperet, nam interdum ab altari, vel à miniſtris Epiſcopi eam ſumebat. 1059. d
Veſtem ſacram olim ab Epiſcopo vel eius miniſtris accepere Clerici. 1059. d
Veſtem communem in perſecutione ferebant Clerici ne deprehenderentur, & ne Chriſtianæ vitæ

Digitized by Google

Summum Pontificem, eſt independens ab alia quacumque poteſtate. 931. a
Olim ad electioné integram concurrebant Cleri populiq; Romani deſideria, Epiſcoporum, Cardinalium, atque Imperatoris conſenſus. 931. 932
Olim qui legitimè expetitus iudicabatur, mox conſecrari ſolebat. 931. c
Cleri ac populi nominationem cõfirmabant Epiſcopi prouinciæ. 932. a
Sũmi Pontificis cõſecratio. 970. d. 971. a. c. *V. Miſſa.*
Summo Pontifici nomen à quo tempore mutari cœperit, quam ob cauſam, & quas illa mutatio ſignificationes habeat. 1043. 1044
Superpelliceum cur ab Epiſcopo detur, non autem veſtis interior Clericalis. 1060. b
Superpelliceo reſpondet phenolium apud Græcos. 1073. d. item camiſia & epirriptaria. 1074. a
Superpellicei vox ante ſæculum duodecimum vel nulla, vel rariſſima. 1074. a. erat olim talare. 1074. b. 1075. d. ſignificat munditiæ candoré, & perſeuerantiæ finé. 1074. b. 1075. c. 1076. d. 1077
Super pelliceas veſtes gerebatur. 1074. c
Vt mortificationi vitæ candor adiungatur. 1076. d
Dicitur etiam cotta. 1075. b
Clerici ſacris miniſteriis inſeruientes, veſtes albas, lineaſq; vt plurimũ ſuperinduere ſolebãt. 1075. b
Superpelliceum laxius erat, alba ſtrictior. 1075. d
Extra Eccleſiam non deferendum cenſet D. Hieronymus, & quidam alij. 1075. d. 1076
Tamen quia nulla benedictione ſpeciali ſacratur; ſolas autem ſacratas veſtes extra Eccleſiam deferre Stephanus Papa prohibuit, indultum fuit facilius vt extra Eccleſiam geſtaretur. 1076. b
Eſt habitus Regularium Canonicorum, vnde ab eis extra Eccleſiam deferri cœpit. 1076. b
Innocentius III. in Cõcilio Lateranenſi decreuit, vt Pontifices in publico ſuperindumentis lineis omnes vtantur, niſi Monachi fuerint. 1076. c
Superpelliceum in Eccleſia vt mundum ſit, præcipitur. 1076. c
Suſcipiens Ordinationem. 490. & ſeq.
Suſpenſiones ad beneplacitum cuiuſdam duntaxat perſeuerantes, irregularitatem inferre alij negant, alij aſſerunt. 671. a
Suſpenſo Epiſcopo ius beneficia conferendi ad neminem deuoluitur. 827. c
Synodales conſtitutiones qua ratione obſeruandæ ſunt. 184. 185
Ad Synodum eius venire tenebatur, à quo quis eſſet ordinatus etiam exemptus. 287
Synodicæ litteræ continebant fidei profeſſionem: Archiepiſcopi & Patriarchæ recens ordinati eas inter ſe mittebant. 243. c
Synodaticum ſeu Cathedraticum, eſt munus Epiſcopo datum pro oneribus paſtoralis officij ſuſtinendis. 287. *V. Simonia.*

T

T*Axatio* quæuis & æſtimatio eſt quædam venditio. 280
Templa apud Græcos quinque partes habent: ſanctum tabernaculum, chorum, pulpitum, nauem duplici tabulato diſtinctam, veſtibulum pro pœnitentibus & baptiſterio. 975. d. 976
Tempus examinis. 143. 144
Tempus ordinationis. 860. & ſeq.
Tempus interſtitiorũ inter ſingulos Ordines. 882
Tempúſne breuius concedendum ſit promoto ad Eccleſiaſticam dignitatem, vt ſuſcipiat Ordines. 901. & ſeq.
Tempus conſecrandi Epiſcopum. 911. & ſeq.
Tertulliani textus de Sacerdotum & laicorum diſtinctione ambiguus explanatur. 10. 11
Cur contendat laicos debere eſſe Monogamos. 11
Teſtamenti veteris Miniſtri primùm deſignabantur, tum conſecrabantur, deinde applicabantur. 14
Hæreditario iure aſſumebantur. 14
Pimogeniti familię Aaronis erãt Sũmi Põtifices. 14
Teſtimonium habere bonum ab omnibus debent ordinandi. 33. 39. Etiam ab infidelibus. 33. Sed præſertim à Chriſtianis. 34. Qua ratione daretur antiquitus à populo. 39 59
Teſtimonium à populo quale iam requiratur. 42
Teſtimonium Archidiaconi pro Ordinandis. 45. 46. 47. 48
Teſtimoniũ Parochi, & Magiſtri ſcholæ, ac aliorũ teſtiũ probatorũ pro Ordinandis. 50. 51. 52. 53. 58
Teſtimoniales litteræ Ordinandorum non ſint vetuſtiores. 55. 56
Teſtimoniales literæ quibus Ordinandi probantur, à quibus petendæ. 56. 64. earum formula. 65
Obſignatæ eſſe debent. 67. a
Teſtimonium ferens de nominato in Epiſcopum quid præſtare debeat. 62. 63
Teſtes vitæ Ordinandorum poſſunt omnes audiri, ſed non debet omnibus credi. 60. 61. 62
Teſtes idonei quinam. 61. 62. 63. quando iuramentum debeant præmittere. 63. Cenſurarum pœna cogi poſſunt. ibid.
A quibus Teſtibus Ordinandi teſtimonium petere debeant. 56. 57
Theologalis Canonicus examini Ordinãdorum debet intereſſe. 114. 115. Ordinandos in ſuo officio inſtruere. 114. Fidei confeſſioné ab eis exquirere. 115
Thronus Epiſcopalem ſedem ſignificat. 287
Abſque *Titulo Eccleſiaſtico* nemo olim ordinabatur. 17. d. 609. d
Titulum illum non deferebat niſi Epiſcopo conſentiente. 609. d
Regulares loco Tituli Eccleſiaſtici teſtimonium profeſſionis debent exhibere. 96. Iurare & ſcribere ſe ſponte eã feciſſe aut ratam habuiſſe. ibid.
Titulus Eccleſiaſticus vel cenſus annuus ab Ordinandis cur exigatur. 96
Titulus Eccleſiaſticus maximi momenti. 609. d
Minoribus Ordinibus initiandi gradus & titulus Eccleſiaſticus ante ordinationem populo ſignificabatur. 967. d
Tonſura initiandi debent examinari & probari. 32. 102. Eius probationis omiſſio quid afferat detrimenti. 32. 102. 103
Tonſũra Clericalis quâ cautione conferenda. 32. 103. 131. 135
Teſtimonium Parochi & Magiſtri Scholæ qua ratione debeant habere. 57. 58
Tonſurandorum ætas. 58
Tonſuram ſuſcepturus quænam de ſe legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat. 64
Teſtimonium afferat à Parocho quòd natus ſit de legitimo Matrimonio. 132
Examinari debet quam ob cauſam fieri velit Clericus. 131
An hoc vitæ genus elegerit vt Deo fidelem cultum præſtet. 131. Cur id inquiratur. 133. 134
An aliquo impedimento canonico ſit irretitus. 131

An

An talis ſit qui ſpem coniecturamque probabilem præterea Eccleſiæ miniſtrum vtilem ſe fore. 131.
An legere, & pronuntiare, & ſcribere norit. 131
An Sacramentum Confirmationis ſuſceperit. 131
Cur id requiratur. 132. An fidei rudimenta ſciat. 131
Cur id requiratur. 132. 133. A quo Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro ſit inſtitutus ad vitæ Clericalis modum. 131. An Epactæ intelligentiam habeat. 131. Cur id requiratur. ibid.
Non poteſt quis ad Tonſuram recipi qui animum à Clericali profeſſione pro eo tempore auerſum habeat. 134. 135. 136
Si recipitur quam ſit ſacrilegium omni ex parte perniciosum. 133 134
Tonſura non temporalis vllius boni ſpecie, non humanâ vllâ ratione ſuſcipienda eſt. 135
Tōſura Clericalis præclarè ſic à quibuſdā Prçſulib⁹ cōfertur: probatâ & ex petitione Parochorū cōfirmata neceſſitate Eccleſiæ & vtilitate, Tonſurandi plenè dignoſcant quid agant, de propenſione ad vitam Eccleſiaſticam à Parocho & præceptoribus atteſtationem afferant, certæ Eccleſiæ adſcribantur vt in ea habitum Clericalem geſtent diebus Dominicis, & puritatem ſuæ intentionis, per alios vel per ſeipſos iuramento confirment. 135
Tonſura non eſt ſuſcipienda iudicij ſæcularis fugiendi cauſâ. 135
Tonſuram non recipiebat curiæ vel militiç obſtrictus niſi probata in monaſterio ſincera voluntate ſeruiendi Deo. 135
Tonſura inſignitum nulla lex adſtringit ad permanendum in eo ſtatu. 136
Si ſtatus ille ſuſceptus deſeratur ſine cauſa, vix à peccato poteſt excuſari. 136
Multi inde malè perierunt. 136
Inconſulto Epiſcopo non deſerebatur. 136
Tonſura non eſt Ordo, ſed Sacramentalis ritus & diſpoſitio ad omnes Ordines. 378
Nullam confert poteſtatem. 378
Eſt deſignatio Clericorum ad probationem doctrinæ, morum & induſtriæ faciendam. 378
Eſt quidam Nouitiatus. 378
Huic innititur omnis ædificatio Cleri. 378. *V. Clericus.*
Tonſuræ Clericalis conferendæ ritus. 1057 & ſeq.
Tondendi Clerici ritus. 1062. 1063. & ſeq.
Clerici olim tonderi ſolebant. 1062. d
Ex Leuitarum & Nazaræorum praxi. 1062. d. 1063
Exemplo Pauli & S. Petri. 1063. b
Ab ipſo Apoſtolorum tempore Clerici in modum coronæ tonderi conſueuerunt. 1063. d. 1064
Veteres hanc contumeliam ſapientiæ profeſſoribus quos malè tractare vellent, irrogabant vt detonſos dimitterent. 1063. d
Seruilis conditionis homines, raſi vel ſemitonſi erant. 1063. d. 1069. a. Item pœnitentes. 1068. a
Chriſtiani & Clerici tondebantur antiquitus, non radebantur. 1064. b
Mos radendi Clericos fortè ortus à Monachis, qui luctus cauſâ radi cœperunt, cùm antea tonderentur. 1064. d. 1065. a
Clerici in Eccleſiaſticum ordinem attonſione capillorū cooptari ſolebant. 1065. b. 1066. 1067
Corona Clericalis refert ſpineam Domini coronam, ſpiritualé regnum indicat. 1067 d
Detonſio capillorū ſignificat reuelatam cognoſcendi Dei rationem, vitam nudam & apertam ſinceritatem intentionis, vitiorum reſectionem, ſuperfluorum contemptum. 1068
Dei famulatum & diuinam adoptionem. 1069
Denique animū ad ludibria ferenda paratū. 1070
Qui ſe Dei famulatui manciparent, ſeipſos quandoque tondebant. 1069. b. Pueri ſeptennes tondebantur & nomen mutabant. 1069. d
Clero initiandus tondetur in formam crucis, vt diſcat ſequi Chriſtum per infamiam æquè ac per bonam famam. 1070. c
Tondetur in fronte, occipitio, ad vtramque aurem & in medio capitis, vt ſenſus omnes interiores vni Deo conſecret. 1070. c
Tōdetur decuſſatim, vt ſit illuſtrioris virtutis. 1070
Dum tondetur, recitat verba illa. *Dominus pars hæreditatis*, &c. vt Dominum ſuæ hæreditatis portionem eſſe profiteatur. 1070. d. 1071. Deúque ſibi vnicè propoſitum. 1072
Ea verba, non ſunt votum: eorum tamen maxima ratio habenda eſt, quia dignitate annexa ſunt, corā ſacris Altaribus proferūtur, Deiq; & Eccleſiç nomine à Pōtifice acceptātur. 1072. d. 1073.
Tunicæ olim vt plurimùm candidæ. 963. c
Paucis diebus purpureæ. 963. d
Turcæ duplex tributi genus Patriarchæ imponunt. 278. c

V

VAcantes Eccleſiæ olim vicino Epiſcopo committebantur. 670. b. 671. d. 934
Velamen Viduarum, Sanctimonialium & Diaconiſſarum. 606. 607. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Venalitas officiorum. *V. Magiſtratus Simonia.*
Verba à ſacris Antiſtitibus prolata, ſimul cum exhibitione materiæ, ſunt forma Ordinationis. 460
Veſtes in ſacris myſteriis quòd pretioſas & ſacras induamus à diuina authoritate & exemplo manauit. 940. d
Vetus Ordo Romanus vult veſtes ſacras quarum geſtandarum in priori ordine poteſtatem ſuſceperit, curare debere ordinandum ſibi deferri, eaſque vt potè ad nobilius miniſterium inſeruituras ab Archidiacono debere ſuſcipere. 962. c
Veſtes quibus induebātur ordinādi albæ erāt. 963. c
Vt vitæ puritatem ampliorem ſignificarent. 964. a
Sacræ veſtes primis Eccleſiæ ſæculis albæ erant, & lino vt plurimùm factæ. 963. c
Veſtis candida aſſumebatur in Baptiſmo ad innocentiam ſignificandam. 964. a
Veſtem agninam ſeu pelliceam Clerici ſaltem pauperiores aliquando ſubtus ſacras veſtes olim geſtauerunt. 964. a
Chriſtiani quoque geſtabant. ibid.
Veſtis Clericalis olim publicè aſſumebatur eo tēpore quo quis in Clericū erat attondēdus. 1058 b
Eam aſſumere niſi Epiſcopi permiſſu nunquam licuit. 1058. d
Veſtis Clericalis elogia. 1058. b. 1060. d
Veſtem à Sacerdote Monachus cur accipiat, Clericalem per ſeipſum cur quis induat. 1059. b
Non ſemper obſeruatum vt Monachus ab Epiſcopo veſtem reciperet, nam interdum ab altari, vel à miniſtris Epiſcopi eam ſumebat. 1059. d
Veſtem ſacram olim ab Epiſcopo vel eius miniſtris accepere Clerici. 1059. d
Veſtem communem in perſecutione ferebant Clerici ne deprehenderentur, & ne Chriſtianæ vitæ

hotrorem iniicetent. 1059. d
Veſtis Clericalis etſi minori ſolemnitate data, at non minoris habita. 1060. a. d
Veſtem Clericalem, excepto ſuperpelliceo, cur initiandus ipſe ſibì aſſumat, Epiſcopus vero monaſticum habitum tradat. 1060. b
Veſtis mutatio in Clerico & Monacho vitæ nouitatem neceſſariam indicat. 1060. d
Veſtis Clericorum dicta religionis habitus, habitus ſancti nominis, habitus religioſus, ſacra veſtis. 83. a. 1058. b. 1060. d
Veſtis Clericalis veneranda Clerico & aliis. 1059. a. 1060. d.
Non geſtanda à famulis atque mancipiis. 1059. a
Debet religionē ſapere, non mundum 146. 1060. d
Eam qui deſeruerit lector, officio lectoris numquam fungetur. 1061. a
Debet eſſe inſtar muti & continui prædicatoris. 1061. a
Veſtes nigras æquè ac albas Clerici deuitabant; nigras vero inuexere Monachi in Clerum adlecti. 1065. a
Veſtis viduarum ac Diaconiſſarum. 506. 507. & ſeq. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Vicarius generalis Epiſcopi perſonam refert expreſſiùs. 295. a
Debet ab omni turpi quæſtu abſtinere. 295. a
Nihil poteſt ſumere pro his quæ gratis ab Epiſcopo debentur. 295. b
Epiſcopus debet ei præſtare ſtipendium. 295
Dimiſſorias concedere nequit, niſi Epiſcopo in remotis agente: aut ſpecialem & expreſſam poteſtatem illi conferente vt ſe in ciuitate degente, concedat. 672. a
Quâ eas prudentiâ concedere tunc debeat. 672. c. d. 673. & ſeq. *V. Dimiſſoria in ſuper. Ind.*
Viduarum Ordo quas complecteretur. 504. & ſeq. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Virginum conſecratarum locus in templo erat, ſicut & Leuitarum. 352. b
Virgines & viduas non modo ad caſtitatem ſeruandam, ſed ad officia quædam Eccleſiaſtica conſecratas, Diaconiſſarum ordo continebat. 504. *V. Ordinationi ſexus idoneus.*
Viſitatio Eccleſiarum vti inſtituenda ab Epiſcopo. 1066. c
Vltramarinus & è longinquis regionibus veniens quinque aut amplius Epiſcoporum chirographis eget vt ordinetur. 657. b
Vltramontanus qui in Italia domicilium fixerit, poteſt ab Epiſcopo Italiæ ordinari. 624. d
Vnctio Sacerdotum & Summi Pontificis apud Hebræos. 942. d. 943
Vnctio Preſbyterorū & Epiſcoporū. 1007. & ſeq.
Vnctio altaris, templi, calicis. 1026. d. 1027
Vnctio Chriſtianorum in Baptiſmo & Confirmatione. 1017. b
Vnctio Regum. 1027. d. 1028
Vocari debet à Deo qui accedit ad Ordines 167. 168. 204. d. 213. c
Periculoſus eſt ſtatus, qui Deo non vocante ſuſcipitur. 165. d
Ad explorandam Dei vocationem precibus agendum. 169. a. 180. b. & ieiunio. 190. c
A bonis & ſapientibus conſiliū accipiendū. 169. 181
Poſt compertam diuinam vocationem nulla mora trahenda eſt. 181
Canonicè vocatus & electus, debet prætereà canonicè viuere. 181. 203
Si quis in Clerum non vocatus irrupit, defleat peccatū ſuum, & bonas faciat de coetero vias ſuas. 181
Diuina in eos vindicta qui diuinæ Vocationi refragantur. 339
Diuinæ ad ſtatum Eccleſiaſticum *Vocationis indicia.* 169. & ſeq.
Anteactæ vitæ Innocentia & puritas. 169
Vitiis deditus templum non poteſt ædificare, nec panes Domino offerre, nec aliena peccata diluere. 169. nec Deum placare, qui nec placere poteſt 169. Deus ante purgat & perficit, quàm vocet ad alios perficiendos. 169. Saltem prioris vitæ maculas diuturnâ pœnitentiâ diluerit. 170
Bono fine duci. 169. 171. *V. finis. Intentio.* Qui non ſua quærunt ſed quæ Ieſu Chriſti: non quod ſibi vtile, ſed quod multis vt ſalui fiant. 169
Non cupiditate gloriæ, ambitionis, auaritiæ, 171.
Sed Deo ſeruiendi & ſalutis populi procurandæ gratiâ. 172
Dei miniſterium, Dei causâ ſuſcipiendum. 173
Aptum eſſe ad obeũda miniſteria. 169. 177. 178. 179.
Procurandam aliorum ſalutem. 171. 177. 178. 179
Ad docendum. 171. 178. 179. Habere virtutes neceſſarias. 169. *V. Clericus & Sacerdos.*
Bonis artibus procurare & ſuſcipere ſtatum Eccleſiaſticum. 179
Sine dolo, ſimulatione, fictione, ambitu, precibus, pretio. 179
Propriæ voluntatis indifferentia, & omnimoda ſubiectio diuinæ voluntati. 180
Petendum à Deo, Domine quid me vis facere. 180.
Ad dignoſcendam vocationē diuinam amicorum orationes implorandæ. 180. 181
Conſilium capiendum non à ſapientibus mundi, ſed à ſanctis viris. 180. 181
Ordinandorum hodierna vocatio ab Archidiacono & Notario, vti olim fieret, & quod contineat myſterium. 965. 966
Votum leui metu factū qua ratione nō eſt irritū. 207
Qua ratione irritetur factum graui metu. 207
Votum violenter extortum per ratihabitionem ſequentem validatur & obligat. 207
Maior ad votum libertas quam ad peccatum mortale cur requiratur. 211
Vota Clericatus aut Monachatus ab impuberibus emiſſa poſſunt irritari per parentes. 324
Qua ratione emitti ab impuberibus, & à parentibus irritari poſſint. 325
An voto obſtringantur impuberes liberi ſine parentum conſenſu, quos conſtat infra pubertatis annos doli capaces fuiſſe. 326
Plurimi parentes prolem necdum natam Deo vouerunt, Deóque hæc vota fuerunt acceptiſſima. 352. 353.
Votum de Epiſcopatu non ſuſcipiendo qua ratione licitum ſit, aut illicitum. 115
Clericus Tonſuram ſuſcipiens non emittit votum ſed ſolēnē vitę Clericalis profeſſionē. 1072. d 1073
Votum caſtitatis. *V. Cœlibatus.*
Vrcei vacui porrectio, eſt materia Acolythatus. 454. 455. c
Vrceus & candelabrum tradebantur ab Archidiacono. 454. d
Valida eſt ordinatio Acolyti & inferiorum ſi materia a ſolo Archidiacono porrigatur. 455. a

QVARTVS

Digitized by Google

Temporalia bona ſunt reuerentia Epiſcopis debita, reditus annui. 221
Expetere ob adiacentia bona tanquam propter finem eſt peccatum mortale. 224
Si motiua ſunt tantummodo, imperfectio eſt, non tamen eſt ſemper culpa. 225
In appetendo & obeundo Epiſcopatu quid cauendum. 226. 227. 228
Ineptus & indignus qua ratione Epiſcopatũ etiam iniunctum debeat recuſare. 228. 229
Triplex eſt impedimentum ſubeundi Epiſcopatus. 228. 229
De ſua capacitate dubius, fit tutus authoritate iubentis. 229
Qui non ſe oneri imparem apertè cognoſcit, non debet pertinaciter recuſare. 229. 230
Superior quando imponere poteſt neceſſitatem acceptandi Epiſcopatum. 230
Nunquam niſi aptiſſimis imponi debet. 230
Optimum eſt illud votum quo quis promittit Deo ſe Epiſcopatum nec appetiturum, nec libenter ſuſcepturum. 233
Illicitum autem ſi intendat iniunctum à ſuperiore, pertinaciter recuſare. 233
Ex inferioribus Ordinibus aliquem *eligi* ad Epiſcopatum videbatur indecens, ſed non omnino prohibitum. 892. d. 893
Ex Diaconis frequenter, necnon & Sacerdotibus eligebantur Epiſcopi. 893. a
Electores electionem ab electo acceptatam non poſſunt reuocare, niſi aliquo impedimento electi detecto, vel de nouo contingente. 928. a
Electus non poteſt iuri ſuo poſt confirmationem renuntiare. 928. b
Electus & confirmatus per exceptionem criminis argui poteſt. 918. b
Epiſcopus *ante ordinationem* legebat Canones Eccleſiæ, ſeriò de ipſis obſeruandis admonebatur, publicè & ex animo ſe eos obſeruaturum profitebatur. 151
Debebat habere cognitionem pſalterij. 159. c
Aliquandiù fuit in vſu, vt nonniſi Chriſtianorum Regum conſenſu ordinarentur Epiſcopi. 312
Ordinare, Confirmare, Chriſma conficere, aliaque Pontificalis ordinis munia exercere non poteſt Epiſcopus electus & confirmatus. 927. b. 934. b
Iuriſdictionis poteſtatem & exercitiũ habet. 927. b 933. 934
Prælatus dici poteſt, non Epiſcopus. 927. d. 928. d
Peccatum mortale & ſacrilegium committeret, qui cum peccati mortalis conſcientia *ordinaretur* Epiſcopus. 183
Ordinantes & ordinatus ad ieiunium adſtricti ab Anacleto. 190
Itali, Siculi, & Dalmatiæ vicini nonniſi à Summis Pontificibus, vel ex eorum licentia ordinabantur 237
In aliis prouinciis ab Archiepiſcopis vel Primatibus ſuis. 237
Si de eorum licentia ab alio quis conſecrabatur, intra duos menſes Metropolitano ſuo ſe debebat ſiſtere. 237
Habebat eum vt Patrem à quo conſecrabatur, & accuſare nefas erat. 248. 249
Tres Epiſcopi ad vnius *conſecrationem* debent cooperari. 577. vſque 580
Non ſolùm à tribus, verùm à pluribus Epiſcopis conſecrationes Epiſcoporum fieri ſolebant. 581. 582
Valida eſt, ſed illegitima Epiſcopi conſecratio quæ fit à paucioribus Epiſcopis, quàm à tribus. 582. vſque 599
Qua ratione accederet ad Altare conſecrandus. 978. d
Epiſcopus quantâ pompâ ad locum conſecrationis deduceretur. 961. b. 962
Non rogatur primus adſiſtentium Epiſcoporum qui conſecrandum Antiſtitem præſentat, dignuſne ipſi videatur, propter approbationem Sedis Apoſtolicæ: neque olim, propter conſenſum Epiſcoporum tunc prærequiſitum. 48. 967. b
Miſſa à principali Conſecratore debet celebrari. 970. d. *V. Miſſa.*
Nonnunquam aliqui eodem quo ordinati ſunt die, Miſſam celebrarunt & ordinarunt. 971. b
Conſecrantur ante Euangelium, vt nouerint ſe miſſos ad euangelizandum. 971. d
Eadem parte Miſſæ qua Preſbyteri. 973. b
Epiſcopus *Conſecrator* ſpiritualis pater conſecrati habebatur, & eum accuſare nefas erat. 248
Iuramentum ab Epiſcopis præſtari ſolitum, quodnam illud ſit, quot capita complectatur, & vnde trahat originem. 234. 235
Aliæ iuramenti formulæ. 235. 236
Expenditur conſuetudo, origo, & promiſſio inuiſendi limina Apoſtolorum. 236. 237. 238
A quo tempore recepta ſit forma iuſiurandi nunc vſitata. 239
Explicatur promiſſio obedientiæ in conſecratione Epiſcoporum. 239. 240
Promiſſio indemnitatis rerum Eccleſiæ euoluitur. 240. 241
Iuramentum poteſt exigi à ſuſpecto, quod non à non ſuſpecto. 241
Diſcutitur promiſſa obſeruantia ſtatutorum cuiuſque Eccleſiæ & Canonum. 241. 242
Iuramentum non extenditur ad ea quæ de iure præſtanda non ſunt. 241
Quis peccet contra hanc promiſſionem. 242
Fidei profeſſionem à conſecrando Epiſcopo ſtatuit Iuſtinianus. 243
Singuli Patriarchæ de nouo creati libellum mittebant ad S. Pontificem quo fidei ſuæ rationem reddebant. 243
Archiepiſcopi & Patriarchæ recèns ordinati, inter ſe pariter litteras Synodicas mittebant. 243
Non licet Epiſcopo *Canones* aut librum *Paſtoralem* Gregorij, ignorare.
Epiſcopi ſæculares curas aſſumere vetantur. 157
In Epiſcopo elucere debet *conſtantia animi*, & fortitudo. 171
Ne aduerſus peccata, & iniquas petitiones mollis & indulgentior exiſtat. 27. 28. 29. 171
Actiuæ & contemplatiuæ vitæ actibus debet effulgere. 1020. d
Aliorum ſalutem procurare. 1021. a
Id quærere, quod Chriſtus quæſiuit. 1022. a
Erga Preſbyteros domi & in Eccleſia vti ſe gerere debeat. 250
Qua ratione regat ſubditos & corrigat. 1004. a. 1021. d
Totus in publicam vtilitatẽ debet incũbere. 1036. b

Nihil in hac vita facilius, lætius, & hominibus acceptabilius Epiſcopi officio, ſed apud Deum nihil triſtius, miſerius, & damnabilius ſi perfunctoriè agatur. 159

E contrario nihil laborioſius, difficilius & pericu-loſius in vita præſenti, ſed in futura nihil gratius ſi rectè obeatur, 159

Non ad dominationem, ſed ad ſubditorum vtilitatem eſt conſtitutus. 219

Pro ſe & pro commiſſis ſibi regibus reddet rationem. 220

Per ſeipſum Ordines conferat; & quanta ſit id Epiſcopi gloria. 672. 673

Ægritudine impeditus poteſt dare dimiſſorias probatis & examinatis. 672. 673

Epiſcopus qua cautione debet *Ordines conferre*. 20. 21. 22. 23. 25. 29. 30. 31. 65. *V. totum Ind. ſuper.*

Qua cautione Tonſuram Clericalem. 32. 103. 131. 134. 135

Epiſcopus ordinans indignum nullà ratione excuſatur. 30. 31

Seipſum peccatis ipſius inuoluit. 24

Et ipſo indigno deteriùs peccat. 24. d

Malit in Clero paucos dignos, quam multos inutiles. 30. 31

Quos imitetur. 31

Quà prudentià ob crimen occultum arceat ab Ordinibus, aut admittat. 37. 38

Epiſcopi munus eſt, Ordinandos examinare. 110. 111. ex lege diuina. 111. 112

Et examinatores deligere. 112

Quales illi eſſe debeant. 109. 112

Epiſcopus examinis initio præſens adſit vel Vicarius ipſius. 112

Quàm neceſſarium ſit vt Epiſcopus vel per ſeipſum examinet, vel examini interſit. 113

Epiſcopus cur examinare ſolus non debeat. 113

Alios de gremio Eccleſiæ Cathedralis ſecum aduocet. 113. 114

Epiſcopo incumbit corripere & corrigere. 171. Et docere. 171. 1000. a. c

Epiſcopo [illegible]ionum executio committitur. 201. d

Epiſcopi eſt inquiſitionem in vitam Ordinandorum decernere. 52

Inquiſitores quos velit præter Parochum deligere. 60. quos eligere ſit conſentaneum. 60

Epiſcopus Lectores ordinandos ac ſuperiores prædicabat, populóque commendabat. 73

Epiſcopum ſemper aliqui Presbyteri vel Diaconi in mediis perſecutionum turbinibus comitabantur. 75

Quem Senatum haberet. 85

Epiſcopus Clericis diſtribuebat ſportulas. 77. c

Epiſcopus in Regularibus Ordinandis quid præſtare debeat. 86. & ſeq.

Qui cum Epiſcopo non eſt, in Eccleſia non eſt. 6

Ordinans indignos quàm grauiter peccet. 23. 24. 25. 26

Quæ pœna in eum ſtatuta. 26. 27

Ordinans dignos quãtùm præmij conſequatur. 26

Epiſcoporum tituli. 26

Virtutes. 124. b

Animum munire debet aduerſus gratiam, preces, minas. 27. 28

Ordinare debet gratis, & quomodo id preſtet. 27. 28

Pro Epiſcopo eligendo nunquam voluit agere D. Gregorius. 28

Epiſcopus vti præclarè precibus & commendationibus reſiſtet atque ſatisfaciet. 29

Epiſcopi familia qualis eſſe debeat. 294. 296. 301

Epiſcopus quales debeat officiales adſciſcere. 294. 301

Maximè ab auaritia immunes. 294. 301

Epiſcopus originis, beneficij, domicilij. *V. Ordinationis miniſter, & proprius Epiſcopus in ſuperiore Indice.*

Epiſcopi *titulares* quid poſſint, & qoid debeant. 830. d. 831

Epiſcopi *primæ ſedis*, Epiſcopos antiquiores præcedebant, erantque primo poſt Metropolitanos gradu. 697. 698

Vix alibi quàm in Prouinciis Primatialibus & Patriarchalibus reperiuntur. 699

Quid præſtarent in electione & ordinatione Metropolitanorum. 720. b

Euchariſtia olim dabatur infantibus. 526. a

Ad ſacram Communionem atque oblationem ordine procedebatur. 318. a

Euchariſtiam ſumebant Leuitæ ante Altare; in choro Clerici; extra chorum populus. 976. d

Euchariſtia Sacramentum Sacramentorum: ſignorum hierarchicorum efficacitas atque perfectio. 370

Miniſtri qui ad diuinum cultum conſecrantur, ad ſacram Euchariſtiam conſecrantur. 370

Sicut & templa, vaſa, veſtes, &c. 370

Euchariſtiam cur vocent veteres formatam oblationem. 994. d. 995

Imago Chriſti cum literis Græcis conſecrandæ Hoſtiæ imprimebatur. 994. d

Ad Euchariſtiam ſuſcipiendam non ſufficit contritio, ſed neceſſaria confeſſio. 184. d

Per totam Galliam Presbyteri conſecrati ſumebant ab Antiſtite Hoſtiam conſecratam, & ex ea per dies 40. communicabant. 995. b. vnde mos ille exoleuerit. 996. b

Romæ conſecratus Epiſcopus idem obſeruabat. 995. a

Ratio ſumendæ Euchariſtiæ ab Epiſcopo conſecrato, & ordinatis. 1045. 1046. *V. Ordinationis ritus in ſuper. Ind.*

Qui alterius oblationi interſunt Epiſcopi, abſque participatione corporis & ſanguinis Chriſti, ne recedant. 1046. d

Eulogiæ quæ ad Epiſcopos deferri ſolebant, non extorquendæ, nec reſpuendæ. 183. d. *V. Panis benedictus.*

Euſtathiani qua ratione in extollenda Monaſticæ vitæ profeſſione excederent. 349. b

Examine accurato debent probari tum Clerici, tum Ordinandi. 20. c. 100

Pœnæ in eos ſtatutæ, qui ſine examine ordinantur. 26. 27. 101

Examen Ordinandorum quàm neceſſarium. 100. 101. 102. 142

Ex vultu, inceſſu, geſtu, voce, examinari & iudicari debent. 100. d

Examinandi ſunt Tonſuram vel minores Ordines ſuſcepturi. 102

Quantum paſſa ſit Eccleſia detrimentum ex neglecto tonſurandorum examine. 102. 103

Vix vlli ordinandi ab examine ſunt immunes. 103. d. non Doctores, neque Regulares. 105. c

Cuius

Cuius eruditio, pietas & induſtria Epiſcopo ac omni ferè populo nota eſt, ab examine poteſt eſſe immunis. 104. b
In Regularibus quid examinandum. 105. c. 142. c
Quid in Doctoribus. 105. c
Examinari debent qui à ſuis Antiſtitibus literas habent dimiſſorias. 105. d
Item priuſquam literas dimiſſorias à propriis Epiſcopis concedantur. 105. 106
Examinis tempus. 143. locus. 144. forma. 145. 146
Qui examinatur, modeſtè debet reſpondere quantumuis doctus ſit. 117. b
Tenetur defectum ſuum, criménque prodere ſi quod ordinationi obſiſtat. 121. 122
Iuramento poteſt ad id obſtringi, vel propoſitâ anathematis pœna. 123. c
Accedere debet ad examen habitu Clericali. 145. d
Examinatores debent eſſe periti, docti, experti, graues, diſciplinæ ſtudioſi, Cleri dignitatem ex æquo penſantes: affabiles: in inquirendo ſeduli: in iudicando prudentes: in reiiciendis indignis conſtantes. 109. 115. 116. 117. 119. 142
Epiſcopus imprimis examinet. 110
Præterea Archidiaconi, Scholaſticus, Theologus, Pœnitentiarius, Cancellarius, & Canonici aliqui vel examinent, vel interſint. 113. 114
Saltem tres examinent præter Epiſcopum. 118
Debent eſſe Sacerdotes. 115
Interdum poſſunt examinare Diaconi. 116
In criminibus vel defectibus inquirendis quomodo ſe gerere debeant. 121. 122. 123
Cauere debent ne quis aliû ſupponat examini. 147
Examinare debent ordinandorum genus, id eſt, patriam, an ex parentibus hæreticis, aut non de legitimo thoro. 124. 125
Perſonam; an mutilatus, an inſigniter deformis. 124. 125. 126. Inſpiciendus etiam vultus, habitus corporis, veſtitus, inceſſus, geſtus, & ſermo. 100. 116
Ætatem, 124. inſtitutionem: an educatus ingenuè & liberaliter, an cum hæreticis. 124. 125
Mores: quæ indoles, modeſtia, anteacta vita, prudentia. 124. 125
Doctrinam: ſæcularem, eccleſiaſticam, & diuinam. 128. 129. 130. 142
Fidem: an de fide malè ſentiant. 125
Quo affectu ducantur ad petendos ordines. 125
De orandi methodo. 127
In examine ad *Tonſuram*, quid ſpecialiter quærendum. 131. & ſeq.
Quid ad *minores* Ordines. 137
Quid ad *maiores*. 138. & ſeq.
Examinatores ad *beneficia* à Synodo Diœceſana probentur. 118. b
Nihil accipiant, aliàs eſſet ſimonia, & priuarentur beneficiis. 119. a
Excommunicatio in obiicientes crimen Clerico, quod probare non poſſunt. 44. a
Excommunicati non debent exercere Ordines. 147. d
Nominatim denuntiati & notorij Clericorum percuſſores excipiuntur à communicatione fidelium. 270. c
Exemplum Clericorum quanti momenti. 22. a
Exempto in loco Epiſcopus authoritate propria ne conferat Ordines etiam ſubditis. 840. c. neque Pontificalia exerceat. d.
Exemptus locus eſt quaſi auulſus à territorio. ibid. *V. locus Ordinationis.*
Prælatus loci exempti qui nullius eſt Diœceſis habet omnia iura Epiſcopalia, poteſt dare dimiſſorias, &c. 841
Exercitia ſpiritualia ordinationi præmittẽda. 144. b. 187. 188
Ordinatis etiam quibuſlibet vtiliſſima. 188. c 189
Exorciſta. V. Ordo.

F

Facultas à iure communi deflectens, eſt reſtringenda. 616. d
Famam integram qui non habet, ab Ordinibus eſt arcendus. 35. 44. d
Non tamen criminis ſuſpicio quælibet ab Ordinibus arcet. 36. 37
Familia Epiſcopi. *V. Epiſcopus.*
Fidei profeſſio ab ordinandis & promouendis ad aliquam dignitatem olim & nunc exigenda. 243. b
Fides non tam in Deum reuelatum, quàm reuelantem tendit. 810. a
Filij ad Clericatum vel Ordines non ſunt cogendi à parentibus. 205. V. *Ordinatio inuiti.*
Filij ad Monaſticum ſtatum vel Clericalem à Deo vocati quid debeant parentibus. 332. & ſeq. V. *Parentes.*
Filij, etiam necdum nati, poſſunt à parentibus ad Regularem ſtatum deuoueri. 352. 353
Quo ritu deuouerentur atque conſecrarentur Deo eiuſmodi pueri. 353
Inducendi poſtmodum à parentibus vt hæc vota impleant. 354. 355. 359
Non verò cogendi. 355. 356. 357
Filij parentum voto non obſtringuntur, niſi conſentiant. 357. & ſeq.
Finis malus, opus malum reddit. 172. d
Quo fine Clericatus amplectendus, & Ordines ſuſcipiendi. 172. 173. 174
Finis principalis quis dicendus. 173. d
Qui pro fine principali ordinationis Deum habet, qua ratione ſine peccato lucrum vel honorem etiam poſſit ſimul habere pro fine. 173. 174
Qui humano motu coactus dignitatem diuinam ſuſcipit, vix accidit, vt eam rectè gerat. 204. b
Flabellum tenebant Diaconi, vt ab Altari animalia volitantia abigerent. 997. d
Fœmina quomodo in Eccleſia olim cecinerint. 514. 515. V. *Cantus.*
Fœminæ Deo deuotæ ſeruabantur in Aſceterio ſeu Monaſterio, vt ad opera pietatis exercerentur. 512. b. V. *Abbatiſſa. Canonicæ.*
Formas Ordinum minorum cur referat Concilium Carthagineſe quartum, non verò maiorum. 462
Diſcrepéntne à veteri ritu formæ hodiernæ. 462
Antiquitas formarum quibus Græci vtuntur. 463
Conuenientiæ, pro formis, quibus Græci vtuntur, explicantur. 464. 465
Quàm ſit conueniens forma Latinorum. 466. 467. 468

Digitized by Google

Irrita eſſet ordinatio eius qui apud Latinos Græcorum formâ ordinaretur & viciſſim. 468
Formata litteræ, per quas Clerici ad ordinum ſuſceptionem dimittebantur: item communio Catholicæ Eccleſiæ confirmabatur. 659. a
Francorum Reges omnium primi ſacrâ vnctione donati. 1027. d. 1028
Francorum Regi Carolo Magno cùm Leo Papa detuliſſet imperium, eum rurſus inunxit, & túc primum Imperatores Occidĕntis vngi cœperunt. 1028. a
Fratres vocati Apoſtoli & Chriſtiani. 2. d
Qua ratione ſit *fugienda* ordinatio, non appetenda. 212. 213. & ſeq. *V. Sacerdotium. Epiſcopus.*
Ad Funera Acolythi præferebant funalia. 512. d
Canonicæ & Aſcetriæ in eis pſallebant. 512. d
Lecticarij ſeu Copiatæ ac Decani feretrum deferebant. 512. d
Apoſtolorum temporibus iuuenes laici corpora mortuorum efferebant. 515
Furtiuè ordinatus, ſeu qui aliam perſonam examini ſuppoſuit, non poteſt ad ſuperiorem Ordinem ſine diſpenſatione aſcendere. 147. c
Neque in ſuſceptis miniſtrare, ſi excommunicationis lata ſententia eſt ab Epiſcopo. 147. d

G

GEnu flectimus, vt ſignificemus nos vitam Deo ſubiicere. 982. a. & proteſtemur debilitatem noſtræ virtutis. ibid. d
Diaconi vnum genu flectebāt, Presbyteri vtrumque, & præterea Pontifices caput ſubmittebant Euangeliis. 982. b
Catechumeni ſtantes doctrinam Chriſtianam excipiebant: Ordinandi genu flectebant dum officij monerentur. 981. d
Gloria Patri & Filio, dici potuit à ſimoniaco Archiepiſcopo, non autem *& Spiritui ſancto*. 256. 257
Gratiæ gratis datæ repetiuntur etiam in improbis. 538. d
Gratiam à principe conceſſam decet eſſe manſuram: reuocanda tamen cùm tendit ad noxam. 909. a
B. *Gregorius* Pontificatū quantoperè fugerit. 929. a
Poſt ipſius electionem cùm lues atrociſſima graſſaretur, ſermonem habuit ad populum, Litanias indixit, inuitùs charitate iubente ſe geſſit pro Pontifice in his duntaxat quæ ad expiationem ſpectarent vrbis. 929. d. 930

H

HAbitus Clericorum, aut Monachorum. *V. Monachus. Veſtis.*
Per *Hæreſim* ius Patronatus amittitur. 321. d
Hæreſim, ſchiſma, & paraſynagogem vti diſtinguat Baſilius. 808. 809. 810
Hæretici quàm imprudenter Clerici nomen impugnent. 4. d
Quàm indoctè diſtinctionem Clericorum & laicorum nullam admittunt. 7. c
Hæretici hodierni ad viuum expreſſi. 13. d
Apud Hæreticos diſciplina nulla. 21. c
Hæreticos ordinare nefas. 532. c
Hæreticos ordinari validè, negant hæretici. 532. d. affirmatur à Catholicis, probaturque. 533. 534. & ſeq.
Hæretici verè baptizantur, ſi ritu Catholico baptizentur. 541. b
Hermaphroditus dubij ſexus, ſeu quando dignoſci non poteſt quiſnam ſexus in ipſo prævaleat, eſt irregularis. 519. d. 520
Qui magis appetit quæ viri ſunt, viris adcenſendus eſt; & capax ordinationis. 519. 520. ſin minùs pro fœmina habendus, nec ordinari poteſt. 519. Si ſexuum diuerſitas populo nota ſit, irregularitatem creat. 520
Hibernorum vetuſtus error, de Primatibus ex prærogatiua natiuitatis conſtituendis. 14. d. 15
Hierarchia Eccleſiaſtica corpori comparata. 11. c
Hieromnemonis quale munus eſſet. 67. c
Hymni concinebantur peractâ ordinatione. 1055
Honor maximus recèns ordinatis deferebatur. 1055. 1056

I

IEiunium 4. Temporum cur inſtitutum. 69. c. 863. & ſeq.
Ieiunauit Chriſtus in ſolitudine 40. diebus antequam Euangelij annuntiandi munus ſuſciperet, vt nobis exemplum daret. 189. a
Ieiunium impoſitum Epiſcopo ordinato & cum ordinantibus. 190. a
Ieiunium idonea ad Ordines præparatio. 190. 864. ordinationibus præmitti ſolitum. 957. d. 958
Ieiunus eſſe debet teſtis qui iurat, propter venerationem iuramenti. 192. c
Ieiunij prærogatiuæ. 190. 958
4. apud Hebræos ad ieiunandum ſolemnes dies fuerunt, qui incidebant in menſem. 4. 5. 7. & decimum. 862. d. idque varias ob cauſas. 862. 863
Ieiunium 4. Temporum antiquiſſimum apud Chriſtianos, & procul dubio ab Apoſtolis traditum. 863
Pro quatuor anni tempeſtatibus diſtinctū. 863. 864
Varias ob cauſas atque ob ordinationem potiſſimum eſt inſtitutum. 864
Ieiunium Baptiſmo præmitti ſolitum. 958. b
Immundorum tres ſunt claſſes. 371
Tres item Ordines eis mundandis aſſignati. 371
Imperatorum vnctio. 1028. 1019
Sub Imperatoribus Ethnicis nulla fuit ratio ob quam eorum conſenſus ad Clericorum ordinationem expectaretur. 312. d
Quà ratione ius fuerit Imperatoribus vt ante eorum conſenſum Summus Pontifex non cenſeretur plenè electus. 929. b. 930. d. *Conſule ſup. Ind.*
Impoſitio manuum. *V. Ordinationis materia in ſuper. Indice.*
Incardinatio, ſeu adſcriptio alicui Eccleſiæ. 14. b
Inclinandum caput benedictioni. 985. c
Inclinatio ſubiectionem ſignificat. ibid.
Indictio ordinationis. 68. & ſeq. V. *ſup. Ind.*
Indignos ad Clericatum promouere quàm graue ſit Eccleſiæ detrimentum. 21
Indignus ad Ordines accedens peccat, etiamſi iniungat Epiſcopus vt accedat. 203. b
Indignus ab Epiſcopo vocatus ad ordinationem, quid agere debeat. 203. d
Infans, validè ſed non licitè ordinatur. 525. 527

Epiſcopalis

Epiſcopalis ordinatio rata eſt infanti collata, quãuis ab Epiſcopali iurisdictione diuulſa. 525. 526
Graue peccatum eſt, infantem ad Epiſcopatum vel maiores Ordines promouere, imo ad minores & Clericatum. 526. 527
Inſinuatiua quid ſignificent. 287. 301. 302. *V. Simonia.*
Inſtitutio beneficij eſt quid ſpirituale ſicut ordinatio. 303. a
Inſtructio Ordinandorum. 149. d. 150. & ſeq.
Intentio mala, opus malum reddit. 172. d
Quã intentione Clericatus, Ordóue ſit ſuſcipiendus. 172. 173. 174. *V. finis.*
Intentio qua ratione dignoſcatur an ſincera ſit, an peruerſa. 174
Interdictum prohibet diuina officia omnia, præter Baptiſmum paruulorum & pœnitentiam morientium. 859. e
Inthroniſtica quid ſignificent. 287. b. *V. Simonia.*
Dabantur etiam Archidiaconis & miniſtris ordinantis à quibus Epiſcopus in thronum deducebatur. 288. a
Interſtitia inter Ordines qua ratione olim ſeruata. 366. 367
Cur inſtituta. 395. d. 396
Qua ex causâ poſſit in eis diſpenſari. 396. c
Priſcâ Eccleſiæ regulâ inter Ordines aliquod ſpatium temporis inter Ordines debet excurrere. 882. 883
Diſciplina ſolui cœpit, cùm S. Pontifices neceſſitate compulſi interſtitia contraxere. 884. b. 885
Priſcum vſum reuocare ſtuduerunt quædam Synodi. 885. 886
Minores Ordines per temporum interſtitia conferendi: Subdiaconatus poſt annum ab Acolytatu: ante Diaconatum, atque inde ante Preſbyteratum debet ſaltem annus integer interfluere. 886. c. 894. 895. c
Quanquàm ſtricta duceretur eius legis obligatio, non tamen diuini iuris habebatur, & in ea ex iuſtis cauſis diſpenſatum. 887. a
In aliquibus potiſſimum Ordinibus mora trahebatur. 889
Non tam curabant vt in pluribus gradibus mora fieret, quàm vt multorum laborum temporumque proceſſu, ad Hierarchicos aſcenderetur. 892. a *Conſule ſuper. Ind.*
Inuitos populus interdum offerebat Epiſcopo, vt ordinarentur. 82. d
Antiqui dignitatem Sacerdotij reuerentes, pondúſque formidantes, authoritate Eccleſiæ adigebantur, vt conſentirent ordinationi. 192. 977. c. 978. c
Neceſſe fuit legem ferre, quâ Clerici obtemperare electioni Epiſcoporum compellebantur. 193. 211
Qui indignus accedit ad Ordines peccat, etiamſi iniungat Epiſcopus vt ordinetur. 203. Quid agere debeat. 203
Qui reſiſtit ordinationi, poteſt ratione & oratione induci vt eam velit. 201
Epiſcopus poteſt Clericos ſuos præmiis ad ordinationem allicere. 201. vel cogere. 211. c
Immo pœnis à iure ſtatutis contra renitentes. 201
Nimirum ſuſpenſione officij vel beneficij. 202
Intellige ſi neceſſitas adſit, nam ſi tantùm vtilitas, ſoli Summo Pontifici ius eſt cogere. 202
Quanquàm id antiquitùs Epiſcopis licuiſſe ſit credibile. 202. 203
Nemo ordinandus, qui obfirmata voluntate ordinationi reſiſtit. 200. 201
Ordinatio irrita eſt, quæ prorſus renitenti confertur. 191
Multatur Archidiaconus offerens inuitum ad ordinationem. 200. 201
Grauiter peccat qui omnino inuitum ordinat. 192
Epiſcopo qui inuitum ordinauerit dies dicenda coram Apoſtolicæ ſedis Præſule. 200. 201
Ipſe ordinatus in integrum reſtituitur. 200. 201
Conſenſus ad ordinationem neceſſarius eſt. 191. 200. 201
Validè ordinatur inuoluntarius ſecundùm quid, ſeu coactus conditionaliter. 191
An adſtringatur ad Cœlibatum & Eccleſiaſticas leges qui inuitus eſt ordinatus. 206. 207. & ſeq. *V. Cœlibatus.*
Inuitus ad Diaconatum promotus poterat ſe à cœlibatu eximere. 193
Tamen eos Aurelianenſis Synodus cœlibatus lege conſtringit. 193
Ordinabantur inuiti triplicis generis. 193
Alij flagitationibus importunis, imperio, minis inducebantur vt ordinationi conſentirent. 193
Ammonius Monachus vt Sacerdotium deuitaret ſibi præſcidit aures, &, inſtante nihilominus populo linguam præterea ſibi exciſurum minatus eſt. 194
S. Marcus Euãgeliſta pollicem ſibi amputauit. 194
Fugerunt multi ad latebras, monaſteria, ſepulchralia latibula, ſyluas, &c. 194
Quâ induſtria & ſagacitate alij declinauerint. 194
Alij ab Epiſcopo promouebantur inuidia vel æmulatione, vt ab aliquo officio Eccleſiaſtico deturbarentur. 193
Multatur Epiſcopus ſic ordinans, honore pallij, vel etiam communione ſacræ participationis. 197
Ex radice auaritiæ præſertim aſtutia illa pullulauit. 193. 197
Quam illicitæ ſint illæ ordinationes. 203. 204
Aliis periculi metum potentiores incutiebant, vt Sacerdotes vel Monachi fierent, atque ad potentiam ſæcularem redire non poſſent. 193. 194. 197
Plures huiuſce generis enumerantur. 198. 199
Quàm illicitæ ſint illæ ordinationes. 204
Eorum pariter qui periculi fugiendi cauſa ad Clericatum confugiunt. 204
Sacerdotio dignum ex humilitate refugientem poſſe compelli vt ordinetur, probatur. 199. d
Rationes in contrariam partem proponuntur. 200. 201
Conciliantur ambæ. 201. 202
Alij parentum vel tutorum voluntate Clericatum vel Ordines ſuſcipiunt inuiti. 205
Vel de Eccleſiaſtico ſtatu nihil cogitantes. 206
Quàm peruerſâ intentione crudeli prouidentiâ id moliantur parentes illi. 205
Quantam Deo, religioni, Clero, liberis irrogent iniuriam. 205. 206
Quàm ſit graue præ cæteris vulnus cùm ineptos, ſtupidos, corpore animóq; deformes, quos mundus reſpuit, velint nolint in Clerum expuit. 206

Digitized by Google

Parentes bonorum ſuor... tertiâ multati filiis coactis pro futurâ. 206
Irregularitas aliqua excuſat eum qui intra annum à ſuſcepta dignitate non promouetur ad Ordinem dignitati neceſſarium. 905. c. 906
Irregularis non eſt, qui non Confirmatus ordinatur. 525
Irrita ordinatio frequẽter dicitur ea, quibus dignitas aut officiũ adimitur. 17. d. 542. d. 543. a. 592. b
Qua ratione efficiet Epiſcopus, vt nemo irregularis initietur Tonſurâ vel Ordinibus. 185. 186. 103. 106. 114. 115

Iuramentum.

Iuramentum leui metu extortum qua ratione ſit validum. 207. b
A ſuſpecto Iuramentum poteſt exigi, quod non exigitur à non ſuſpecto. 241. a. 246. a
Sicut pro veritate indaganda; ita pro æquitate tuenda iuſtè exigitur. 241. c
Epiſcopus ab ordinando exigere poteſt, vt iuret ſe præſtiturum ea quæ ſui ſunt officij, v. g. geſtaturum veſtem Clericalem, &c. 241. c
Iuramentum ab Epiſcopis præſtari ſolitum. 234. & ſeq. *V. Epiſcopus.*
A b Ordinandis & Abbatibus. 242. & ſequentib. *V. Abbas, & Conſule ſuper. Ind.*
Epiſcopi fidelitate iurabant Metropolitano. 239. c
Eadem formulâ, qua Coëpiſcopi Papæ immediatè ſubiecti. 239. d
Patriarchæ poſt acceptum à S. Pontifice pallium, ſuis Suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro ſe promiſſionem ſubiectionis, obedientiæ, & reuerentiæ, & pro Romana Eccleſia ſpõſionem obedientiæ. 240. a
Primates obedientiam ſibi iurari voluerunt. 240. a
Conceſſeratque S. Pontifex Primati Lugdunenſi. 240. b
Nunc ſoli Summo Pontifici fidelitatis & reuerentiæ fit profeſſio. 240. a
Non omnia Iuramenti obligatione formaliter continentur, quæ in generali promiſſione iuramento firmatâ implicitè concludũtur. 242. d
Ius patronatus, vnde antiquitùs ignotum. 317
Sub finem quinti ſæculi qua ratione excitata iam eſſet in fundatoribus Eccleſiarum ambitio. 317
Fundatori nihil proprij iuris conceſſum præter proceſſionis aditum qui omni Chriſtiano debetur. 317
Proceſſionis aditus explicatur. 317. 318
Non ſignificat Ius præſentationis ad Eccleſias. 318
Ius illud varij Canones adimunt. 318
Epiſcopis in alieno territorio Eccleſias ædificantibus quando ius præſentandi Clericos ad ordinationem conceſſum fuit. 319
Ius patronatus melius nominaretur gratia. 319. 321. permiſſio, tolerantia. 321
Ius patronatus p[illegible] in oratoria à laicis vſurpatum fuit, deinde [illegible] Eccleſias à ſe fundatas. 319. 320
Vnde orta illa conceſſio. 319. 320
Quando tranſmiſſa ad hæredes. 320. 321
In quo conſiſtat. 321
Qua ratione ad emptores transferit. 321
Patronus Eccleſiæ dictus qui fundum ad ædificandum dedit, qui conſtruxit, aut funditus deſtructam reparauit, qui dotauit. 321
Ius patronatus per ſe vendi non poteſt. 321
Transfertur ſucceſſione, donatione, permutatione, venditâ rerum vniuerſitate. 321
Quilibet hæres eſt Patronus in ſolidum. 321
Non poteſt dari ſine conſenſu Epiſcopi niſi monaſterio vel alteri Eccleſiæ detur. 321
Septem leges Patronis præſentaturis præfixæ. 321

L

LAici dicuntur extra Eccleſiam. 6. b
Dicti Mundani à Iuſtiniano. 6. d
Quâ ratione dicantur Reges & Sacerdotes. 8. c. 9
Laicorum ſtatus à Clericali diſtinctus. 7. c. & ſeq.
Ab accuſatione Clericorum cur repellantur, & cur in inquiſitione Clericorum recipiantur. 61. a *V. Populus.*
Orare ſerio debent & ieiunare pro Ordinandis. 68. d. 69. c
Laicorum vita quot ærumnis, & peccandi occaſionibus ſit plena. 164. 165
Lampas præferebatur Regibus Perſis, Rom. Imperatoribus, & Conſtantinopolitanis; Patriarchis, Metropolitanis Bulgariæ & Cypri: & Clericis recèns ordinatis. 1056. a
Leuitas populus offerebat Summo Pontifici conſecrandos. 544. c
Leuitica tribus tabernaculo Dei eiuſque ſacrificiis mancipata. 12. a
Liber Epiſtolarum eſt materia partialis & eſſentialis in Subdiaconatu probabiliter. 453
Ritus eum tradendi non eſt antiquus. 452. 453
Liber Euangeliorum quâ ratione ſit materia partialis Diaconatus. 449. 450
Liber ſacræ Scripturæ de quo Lectores lecturi ſunt, eſt materia Lectoratus. 455
Liber Exorciſmorũ, eſt materia Exorciſtatus. 455
Liber officialis, eſt qui modum edocet quo Preſbyteri officiis fungi debent. 150. d
Libellũ officialem ab Epiſcopo accipiebant Preſbyteri, quando in Parochiis ordinabantur. 150. d
Liberti cur inuitis patronis in Clerum aut monaſterium admitti nequeant. 347. c
Libra erat 45. ſolidorum apud veteres Romanos, erat 84. tempore Conſtantini Magni, fuit 70. poſtmodum. 288. b
Licentiatoria, idem eſt quod dimiſſoriæ literæ. 106. c
Ad *Litanias* ſeu Rogationum dies conuenire ſolebant Preſbyteri rationẽ ſui muneris reddituri. 150. d
Litera dimiſſoria ad ſuſcipiendos Ordines concedi niſi probatis & examinatis non debent. 106. 107
Eas nactus debet præterea ab Epiſcopo ordinaturo examinari. 105. d
Idque ob multas rationes. 107. b
Clerico abſenti quâ cautione dandæ. 106. c
In dimiſſoriis cauſam exprimat Epiſcopus, cur à ſe non potuerit ordinari. 106. d
Non ad quemcumque, ſed ad viciniorem aut alios ſibi cognitos dimittat Epiſcopus. 106. 107
Præſumptus aliquando conſenſus proprij Epiſcopi effecit, vt ab eo commendatum probis moribus, alter ordinaret. 655. 656
Neceſſitas Eccleſiæ videbatur ſufficere, vt conſenſus proprij Epiſcopi præſumeretur. 655. c
Conſenſus ille præſumptus facit, vt non furari videatur alienum Clericum qui ſic ordinat, non eſt tamen legitimus, nec ſufficiens. 656. b

Digitized by

Licentia ab alio recipiendi ordines debet ſcripto tradi. 656
Debet eſſe ſignata ab Ordinario, eiuſque ſigillo munita. 657. 658. b
Notis quibuſdam præterea afficiebatur. 657. 658.
Dimiſſoriæ olim vocatæ pacificæ: commendatitiæ formatæ: Canonicæ: 658. 659. 660. Reuerendæ. 665. c. 671. a. licentiatoriæ. 671. c.
Dicebantur commendatitiæ quia neminem ad Ordines dimittebant, niſi de morum probitate ac ſcientia commendatum. 659. c.
Dimiſſoriæ propriè dicuntur, quibus Epiſcopus Clericum ſuum alteri cedebat. 659. d. 660. c
Rarò aliter dabantur. 660. c. 661
Aliquando, quibus quis reuerſurus ad propriam parochiam abire ad alienam permittitur. 660. b
Dimiſſorias litteras nonniſi rogati à clericis vel ab aliis Epiſcopis concedebant Antiſtites. 661
Ne quis inuitùs alteri Epiſcopo concederetur. 661. d
Variæ formulæ dimiſſoriarum. 662. 663. 664
Has dimiſſorias dabant ſoli Epiſcopi, idque conſulto Clero. 665
De dimiſſoriis hodiernis. 665. 666
Dimiſſorias habens à Papa non debet ordinari niſi habeat commendatitias ab Epiſcopo. 665.
De clauſula Clerum ac populum habente. 666. 667
Quid obſeruare debeat Epiſcopus in dimiſſoriis ad omnes Ordines. 667. d. 668
Dimiſſorias ſolus ordinariè ac regulariter Epiſcopus concedit. 668
Electus Epiſcopus & confirmatus dimiſſorias dare poteſt. 668. d
Prælati inferiores Epiſcopis, nec Officiales niſi ex ſpeciali priuilegio, nec Vicarius generalis niſi ex ſpeciali licentia vel Epiſcopo abſente, neque Capitulum niſi forte ſede vacante, dimiſſorias literas dare poſſunt. 668. d. 669
Olim exempti ab Epiſcopis, dabant dimiſſorias eis qui ſui Collegij eſſent. 669. a
Poterant Archidiaconi, Archipreſbyteri, & Abbates hanc facultatem conſuetudine præſcribere: ſed poſtea id prohibitum. 669. b
Abbatibus quibuſdam & ſuperioribus Regularium olim conceſſa priuilegia ſuis dimiſſorias concedendi, tandem reuocata: qui tamen poſſunt nunc ordinare poſſunt & dimiſſorias dare. 669. c
Sæcularibus dare non poſſunt. 669. d
Idem eſto de Capitulis, Præpoſitis, aut Prælatis inferioribus. 669. 670
Olim ſede vacante Capitulum procurare non audebat ordinationem Clericorum. 670. b
Potuit deinde, itemque dare dimiſſorias. 670. d
Conc. Trid. prohibet, ne ante annum expletum ab obitu Epiſcopi, præterquam in graui neceſſitate, Capitulum dimiſſorias vllas concedat. 670. d
Poteſt verò dare teſtimoniales de morum probitate. 670. d
Capitulum cum è gremio ſuo Epiſcopum elegiſſet, qui nundum erat Diaconus aut Preſbyter, ſolebat eum Metropolitano aut digniori vel antiquiori Epiſcopo ordinandum offerre. 671. d. 672
Officiales Epiſcopi, ſeu Vicarij generales (intelligé etiam Archidiaconos & Archipreſbyteros) dimiſſorias concedere nequeunt niſi Epiſcopo in remotis agente, vel expreſſam licentiam dante. 672. b
Non omnibus, neque paſſim dimiſſoriæ literæ concedendæ ſunt. 672. 673. b
Nonniſi Epiſcopo ægritudine impedito. 672. d. 673. vel cauſis grauibus & neceſſariis. 673. a
Optandū vt continerent cauſam rationabilem, ob quam Epiſcopus ordinare non potuerit, vel noluerit. 673
Non aliter quàm examinatis & probatis dandæ ſunt. 672. d. 673. b
Vitam, mores, doctrinam, ordinem, natales, ætatem ac titulum teſtari deberent. 673. c. 674. 675
Sin, inſeratur eis *ſuper quo conſcientiam tuam oneramus.* 675. a
Non eſt neceſſe vt in vitam & mores Ordinandi inquirat Ordinans eum cuius dimiſſoriæ teſtantur id eſſe præſtitum. 675
Poteſt tamen ſi quid mali in eo compererit, Epiſcopum proprium monere vt de eo quærat: ſi pariter vel leuis de Epiſcopi proprij literis dubitatio moueretur, ſatius eſſet præſtolari. 675. d
Tutiùs eſt, ſi prætereactiam Epiſcopus ordinaturus examinet ſaltem quoad doctrinam. 676. a
Variæ cautiones circa dimiſſorias literas. 676. 677
Extinguntur dimiſſoriæ, ſi temporis ad ordinationem dati ſpatium effluxerit: ſi Epiſcopus reuocauerit, & iuridicè ſignificauerit, vel decreto publico confirmauerit. 677. b c
Epiſcopus datas à Capitulo vel prædeceſſore ſuo reuocare poteſt. 677. c
Non extinguuntur reuocato Vicario generali, aut mortuo concedente. 677. 678
Formula literarum quibus delegatio committitur pro informationibus de moribus, & pro examine ordinandorum extra Diœceſim. 678. bc
Formula dimiſſoriarum. 678. c
Literæ *inthroniſtica* dicebantur illæ, quibus Metropolitanus ad electionem & ordinationem Epiſcopi Prouinciales Epiſcopos cōuocabat. 690. d
Literæ tractoriæ ſeu tractatoriæ, quibus Epiſcopus à Comprouincialis Epiſcopi conſecratione abſens iuſtam abſentiæ cauſam ad ſynodum proferebat. 704. c
Liturgia ſignificat quodcumque Sacerdotis officium, ſed maximè ſacrificium. 968. b
Locus examinis. 144. d. 145
Locus ordinationis debet eſſe proprius, ſacer, publicus. 835. & ſeq.
Locus conſecrandi Papam, Patriarcham, Primatem, Archiepiſcopum. 850. & ſeq.
Locus conſecrandi Epiſcopum. 855. & ſeq.
Lucra quædam turpia, in ordinatione cauenda. 271. & ſeq.
Lugdunenſis Eccleſiæ Primatus à Gregorio 7. inſtitutus in ordinationibus Gallicanorum Epiſcoporum ſeſe erigere ad tempora Alexandri tertij cœpit. 742. a
Quamuis Primatus Lugdunenſis in Gallia à Summis Pontificibus firmatus eſſet, cauſæ tamen circa Epiſcoporum ordinationes ad Romanam ſedem ſæpius deferebantur aut euocabantur. 742. c

M

Magiſtratus venalitas apud Gentilium Reſpub. benè moratas omnino proſcribeba-

Digitized by Google

tur. 303. b
Inthroniſtici tamen nomine munus aliquod vltrò appendi ſolebat ab his qui Magiſtratum inirent. 303. b.
Mandyum paruus habitus Monachorum, ſub magno ſeu Angelico. 1059. c
Manus impoſitio adhibita curationibus ægrorum, Cathechumenorum purgationi, Pœnitentiæ, Orationibus, Confirmationi, paſſim Eccleſiaſticis officiis & Sacramentis. 442.d.507.987.a
Olim Diaconatus conferebatur ſolâ manus impoſitione. 448
Manuum impoſitio quædã erat ceremonialis, puta quæ creandis Diaconiſſis, & ad quamlibet orationem adhibebatur. 507
Manus expandebat Pontifex ſuper ordinandos dum pro eis precaretur. 986. c
Manus impoſitio eſſentialis non debet fieri ſine contactu ordinandi. 988. b
Accidentaria fit ſuſpenſis manibus ſuper ordinandos. 988. c
V. Ordinationis materia in ſuperiori indice.
Antiſtes olim pro ordinando preces fundens caput eius aliquando tetigit. 988. d
Manus imponebantur quoties pro alicuius ſanctificatione vel reconcialiatione preces fundebantur. 986. d. idque varias continet ſignificationes. 987. a
Sæpius & ad varios effectus impoſitio manuum vſurpata ab Eccleſia. 987. d
Manus ordinandis impoſitæ, ſignificat diuinum erga eos præſidium, ipſoſque ſub Deo diuinis miniſteriis incumbere. 990. b. 991
Manus *dextera* varias habet prærogatiuas. 991. b
Hinc ordinationi adhibetur potiùs dextera quàm ſiniſtra. 991. d
Sacerdotis manus vocantur ſacro-ſanctæ, eas antiqui oſculabantur eo quòd eſſent conſecratæ, & Sacratiſſimam Chriſti carnem attrectarent, imò manus etiam Diaconorum, & ſanctorum laicorum venerationis oſculo excipiebantur. 1020. a
Manuum eleuatione populus electionem ordinandi ſignificabat. 18. d. 41. c. 989. a
Manuum depreſſione, improbationem. 41. c
Manus extendit Pontifex in benedictione eius quem ordinat. 19. b
Probabile eſt in confirmatione electi manus ab Epiſcopo impoſitas. 19. b
Exponitur illud Apoſtoli *I. ad Timoth. 5. Manus citò nemini impoſueris.* 19. b. 20. 21. 22. & ſeq.
Materia ordinationis Apoſtolorum tempore vix vlla præter manuum impoſitionem videtur adhibita. 427
Nec Euangeliorum liber nec Epiſtolarum porrigebatur. 4 428
Sequentibus quibuſdam ſæculis eadem tantùm manuum impoſitio in conferendis Ordinibus Hierarchicis vſitatæ. 428. 429. 430. 431
Reliqui Ordines ex veteri more per traditionem quorumdam inſtrumentorum in Occidente ſunt collati. 431. 432. 433.
Quæ eſſet & nunc ſit Græcorum conſuetudo in conferendo Subdiaconatu & minoribus Ordinibus. 433. 434
Græcorum ritus in ordinatione Epiſcoporum, Preſbyterorum ac Diaconorum. 435. 436
Quænam ſit apud Græcos ordinationis Epiſcopalis materia. 436
Quæ ordinationis Preſbyteralis. 437. 438
Quæ Diaconatus & cæterorũ Ordinum. 438. 439
Apud Latinos non ſola manuũ impoſitio eſt eſſentialis materia, ſed etiam inſtrumentorum porrectio. 489
Vtraque apud Latinos eſſentialis. 440. 441 442
Materia ſingulorum Ordinum. 443. 444. & ſeq. *V. ſup. Ind.*
Matricula eſt catalogus complectens omnium Clericorum nomina & aliorum quos Eccleſia Diœceſana aleret. 1041. 1042
Matrimonium leui metu contractum qua ratione non eſt irritum. 207
Qui ex leui metu non conſenſit Matrimonio, præſumitur ab Eccleſia eſſe verè coniugatus. 207
Ideo niſi Eccleſiæ iudicio illud fuerit diſſolutum, tenetur conſentire, & onera Matrimonij ſubire. 207
Ex graui metu contractum qua ratione irritetur. 207
Mulier excluſa eſt à proferendis teſtibus vt probaret ſe inuitam contraxiſſe, quod per annum & dimidium cum viro cohabitans videretur in Mãtrimonium conſenſiſſe. 209
Matrimonium metu iuſto contractum validum eſt. 211
Naſcente Eccleſia tolerabantur Matrimonia inter Chriſtianos & Paganos contracta. 348
Parentum conſenſus qua ratione ad Matrimonium requiratur. 350. 351
Matrimonij Sacramento cur infantes non ſint idonei. 525
Meditationum vſus qua ratione à Clericis vſurpari debet. 127. 188. 189
Melchiſedech typus Chriſti Sacerdotis. 16
Metropoles duplici titulo dicuntur matrices ac originales fidei. 680. a
Item ſedes Apoſtolicæ. 681. c
Eccleſiæ in quibus Apoſtoli, vel Apoſtolici viri præſedeſſent, Metropoles habitæ ſunt. 680. b
Metropolitanus Epiſcopos prouinciæ, vel vicinos ad ordinationem Eiſcopi accerſebat. 581. c
Ad eam authoritas Metropolitani præſertim requirebatur. 590. a
Metropolitanus ſine conſilio ſuffraganei nihil poteſt in eius parochia. 655. d
In pluribus nihil debet moliri Epiſcopus abſque Metropolitanis conſilio. 655. d
Poteſt Oeconomos in omnibus ſuę Prouinciæ Eccleſiis conſtituere, ſi Epiſcopi non creauerint. 654. a
Potuit & Paſtorem, ſi Epiſcopus negligeret. 654. a
Olim conſecrabat Epiſcopos. 679. 680
Antiquiſſimæ eſt inſtitutionis & prærogatiuæ. 679, c. 680
Primas Prouinciæ dicitur. 681
Suffraganei excommunicati iuriſdictio ad Metropolitanum non trãsfertur. 827. c
Metropolitanus viduatæ Eccleſiæ reditus conſeruat (Antiſtiti reſtituendos poſt conſecrationem) ſi Clerici viduatæ Eccleſiæ non fuerint. 934. d
Metropolitano fidelitatem iurabant Epiſcopi in ordinatione ſua, ſicut & Coepiſcopi Papæ ſubiecti. 239. c

Formam

gitized by

Formam eandem inſiurandi quam Papa exigeret ab Epiſcopis immediatè ſibi ſubiectis, Metropolitanum à ſuffraganeis, & nihil amplius, exigere potuit. 239.d
V. Miniſter Ordinationis in ſuper. Ind.
Metus leuis ordinationem, Matrimonia, vota, iuramenta non irritat. 207
Si quis tamen ordinationi non consẽtiat, ordinatio nulla eſt, etiamſi poſt ordinationem conſentiat. 207
Metus grauis iniuſtè incuſſus qua ratione ordinationem, matrimonia, vota, religionis profeſſionem reddat irrita. 207.208
Iuſtè incuſſus ordinationẽ & cœlibatum ei annexum, matrimonia item non irritat. 211.
Metus cadens in conſtantem virum in rebus ſolo iure humano vetitis excuſat à peccato. 211
Militis initiandi triplex gradus, probatio, cingulum, relatio in numeros. 14.a
Miles emittebat ſacramentum cum acceptâ à Principe ſacra probatoria, cingulum acciperet, & in numeros referretur. 14.a
Militum ſimiles initiandi Clerici gradus. 14.b
Miniſter ordinationis quis ſit. 545. & ſeq.
V. ſuper. Ind. Qualis eſſe debeat. 789. & ſeq.
Miniſtri ſui ne quid pro ordinatione capiant, id ſolicitè curare debet Epiſcopus. 294. c. 295. & ſeq.
Minoribus Ordinibus initiandi debent probari. 31. 33.a
Minores Ordines abſque examine non ſunt concedendi. 32.b
Quale teſtimonium requirant. 58. 64. 137
Quam peritiam poſtulent. 91. 137
Quæ ſit eorum ordinum dignitas. 74. 75. 77. 102
Quanta adhiberetur diligentia in eis conferendis 74. 91
Ordines minores ſuſcepturus debet examinari. 102. 103
An aliquo impedimento canonico irretitus teneatur. 128
An vim & naturam myſteriaque Ordinis quem ſuſcepturus eſt norit. 128
An ritus & cæremonias quæ ordinationi adhibentur. 128
An eorum ſignificationes ſanctiores. 128
An functiones Ordinũ quibus initiandus eſt. 128
An earum vſum exercitationemque cùm in literis tùm in cantu. 128
An linguam Latinam intelligat. 137
Cur id requiratur. 137
An ſcientiæ ſpes talem eum oſtendat, qui dignus ſit vt ad maiores Ordines aliquando aſcendat. 137
Cur id requiratur. 137
Aurelius à Cypriano Lector ordinatus, erat in fide fortis, in perſecutione patiens, in aduerſis conſtans, in proſperis modeſtus, verecundus & humilis. &c. in functionibus ſuis aſſiduus &c. 75
Minoribus Ordinibus inſigniti cunctum populum cui præſident ſermone, conuerſatione, ac ſcientia præcedant. 76
Celerini Lectoris virtutes. 76
Ex Conc. Trid. & Põtificali in eis virtutes iſtę requiruntur; vt cum ætate vitæ meritũ & doctrina maior accreſcat. 137. quantum ſit huius diſciplinæ pondus accuratè addiſcant, in vnoquoque munere iuxta preſcriptum Epiſcopi ſe exerceat, bonorum morum exemplum, aſſiduum in Eccleſię miniſterium, maior erga Presbyteros & ſuperiores Ordines reuerentia, & crebrior quàm antea Corporis Chriſti communio. 137
Miſſa ſacrificium nonniſi in loco ſacro conuenienter celebrari poteſt. 841.c
Intra Miſſarum ſolemnia ſacri Ordines conferendi. 968
Id cœperunt Apoſtoli. 968.b
Id habent Apoſtolicæ conſtitutiones & antiqui Patres. 968.c.d
Id poſtulant multæ rationes. 969
Minores, extra Miſſam conferri poſſunt. 968.d
Græci nonnumquam concedunt vt conferatur Diaconatus in Miſſa quæ fuerit ex præſanctificatis. i. in qua pridie ſanctificata ad altare inferuntur. 968.d
Miſſa varios confert effectus. 969.b
Maximamque dignitatem habet. ibid.
Baſilicæ & chriſma cum Miſſa debent conſecrari. 969.d. 970.a
Miſſa non eſt eſſentialis ordinationi. 970
Omiſſa tamen, deberet ſuppleri, ſicut & cætera accidentalia ſupplentur. 970.c
Miſſa ordinationis ab ordinante debet celebrari. 970.d
In conſecratione Epiſcopi Miſſa à principali conſecratore debet celebrari. 970.d
Summus Pontifex ante hymnum Angelicum conſecratur, & poſtea Miſſam incipit & perficit. 970.d. 971.c
Cùm autem ſolùm conſecratur Epiſcopus, eadem quâ cæteri Miſſæ parte Pontificiam ordinationem recipit. 971.a.c
Græci Lectorem & Subdiaconum ante Miſſam ordinant. 971.c
Qua parte Miſſæ ordines conferantur apud Græcos & Latinos. 971.c. 972. 973
Lectiones, Reſponſoria, Tractus in Miſſa ordinationis varia continent myſteria. 973.c. 974.
Miſſam *primùm* cantaturus an debeat epulas apparare. 277.d
Monachum Epiſcopus abſque conſenſu Abbatis faciebat Clericum ſola ſua voluntate. 88
etiam inuito Abbate. 90
Ea de re queri cur & quando cœperint Abbates & Monachi. 88. 89
Meliores tantùm ex Monachis Epiſcopus Clericos faciebat. 88. 92
Quomodo ſtatutum ſit Clericum de Monachis non ordinari, niſi cum conſenſu Abbatis. 89. 90
Monachus cur ordinari non debeat niſi ſuffragante ac conſentiente Abbate. 91
Monaſticæ exercitationes quomodo futuris Clericis vtiles. 92. 94.d
Monachi antiqui de diſciplina Eccleſiaſtica quid ſenſerint, quid moderni. 93
Monacho qua ratione potior Clericus. 94
Plures ad monaſticam vitam fugere compulſi metu ad id incuſſo vel aliunde arrepto. 198
Vſitatiſſimum erat in pœnam delicti detrudere ad Monaſterium. 199
Abbatem Eudoxium ab otio Monaſtico ad Eccleſiaſtica negotia vocatum obedire perſuadet Auguſtinus. 201
Vix permiſſum aliquando vt ad Monaſterium po-

Digitized by Google

nitentiæ cauſa homicidij reus detruderetur. 204
Monachi dicti *ἀσκηταὶ*, quaſi pugiles & exercitatores in virtute. 512
Monachorum benedictio laica eſt, non clerica. 512
Monachorum aut Monialium ædes ſacras, vocabat antiquitas Oratoria, non Eccleſias. 515
Non ſolebat Monachus de vno Monaſterio in aliud tranſire ſine Epiſcopi ſui commendatione & conſenſu ſiue expreſſo ſiue præſumpto. 645
Sic diſcedens ſubdebatur Epiſcopo illius Monaſterij ad quod migrabat. 645
Monachus ab Epiſcopo omni veſte indutus aliâ exuebatur ex Dionyſ. 1059.b
Monachorum ſolemnes veſtitiones in Euchologio: Mandium ſeu paruus habitus: magnus ſeu Angelicus. 1059
Non fuit vſquequaque neceſſarium vt Epiſcopus Monachum vel Monialem ſacra veſte indueret, ſed quandoque à Miniſtris Epiſcopi, vel ab altari ſumebatur. 1059.d
Monachi lugubres & atratas veſtes, vti etiam ſordidi miſerique homines inter perſecutionum procellas ignoti tutique deferebant. 1060.a
Monaſticus habitus etſi maiori ſolemnitate datus quàm Clericalis, at non maiori in pretio fuit. 1065.a
Monacho conſecrando cur habitum tradit Epiſcopus, at Clero initiandus veſtem ipſe Clericalem induat. 1060.b
Monachus ab hominum conſortio ſeparari, ſæculi pompis renuntiare, & nouum hominem cum actibus ſuis induere debet. 1060.a
Monacho nouæ vitæ auctor Epiſcopus, à quo viuendi regulam diſcit. 1060.b
Monachi à Clerico diſcrimen. 1060.c
Monachi cur tondeantur. 1068.b
Cur qui tonderentur initio, deinde radi cœperunt 1064.d.1065.a
Eo ipſo quo ad aliam Eccleſiam tranſeundi dabatur licentia Clerico, ordines quoque ab alio Antiſtite recipiendi dabatur licentia: item Monacho ad aliud monaſterium. 645.a
Monachæ conſecrandæ ritus. 339
Monachæ velari ac conſecrari non debent, niſi ſuſcepto priùs Confirmationis Sacramento. 132
Monaſterium cur dictum Aſceterium. 512.b
Monialium frequens apud antiquos mentio quæ & Nonnæ ſeu Nonnales dicebantur. 512.b
V. Canonica.
Monita varia ad ordinandos. 155.& ſeq.
Moſaicæ legis miniſtri varias ob cauſas hereditario iure aſſumebantur. 14.c.15
Moyſes extra ordinem Sacerdotio donatus eſt à Deo, & ei nemo in ſacerdotali ordine dicitur ſucceſſiſſe. 544
Miſtarum ordines hi tres nempe Epiſcopus, Presbyter & Diaconus cur à Dionyſio ponantur. 380

N

Neceſſitas, quod pro remedio reperit, neceſſitate ceſſante debet ceſſare quod vrgebat 909.c
Nomen Summis Pontificibus, à quo tempore & quas ob cauſas mutari cœperit. 1043.1044
Chriſtianam, itemque Monaſticam vitam amplectentibus cur mutetur. 1044.c
Nominis Ordinandorũ promulgatio. 70. & ſeq.
Nonnæ ſeu Nonnales. *V. Moniales.*
Notarius Epiſcopi, variis Conciliis prohibetur quicquam accipere pro Sigillo ac Cera. 292.297
Nihil niſi fortè pro labore & charta moderatum quippiam ab ordinandis exigere poteſt. 297
Sitne ſimoniacus, qui ſecus faxit. 299
Antiquiora decreta nihil ei concedunt accipere. 297
Id ipſum recentiora expetunt. 297.298
Sed quia id efficere ſe poſſe non ſperarunt, ideo pecuniæ ei ſoluendæ ſummam moderata ſunt. 297.298
Per modum ſtipendij, non pretij. 299
Trid. cupit. à Notario nihil accipi ſed ei ſalarium conſtitui à publico vel ab Epiſcopo nihilque ſupra decimam aurei partem etiam gratis oblatum accipere permiſit. 298.299
Concilia Mediolanenſia quàm præclara ſtatuerint ad hanc Tridentini ſanctionem obſeruandam. 298
Notarius committit ſimoniam qui facultatem, literas teſtimoniales pro ſuſceptis Ordinibus & ſimilia ſcribendi, & ſubſigandi ab epiſcopis pretio ſuſcipit. 299
Notarius cui nullum ſtipendium de publico conſtitutum eſt, poteſt abſque ſimonia, pro charta, cera, calamo, ſcripturâ & libertate ſua per modum ſtipendij aliquid moderatum exigere. 299.300.
Cur ſimoniam committeret qui pro literis illuſtrioris beneficij magis acciperet quàm pro inferioris prouiſione, qui pro dimiſſoriis ad duos aut tres Ordines duplicatum vel triplicatum præmium ſibi dari vellet. 300
Notariorum ac ſigilliferorum varia ſacrilegia. 300.301
Notariis quantùm inuigilare debeat Epiſcopus. 294.c.301.b
Notarij ex Lectoribus eligebantur. 380
Numerus Ordinum ſeptenarius. 363.& ſeq.

O

Obedientiam Deo maximam debent Sacerdotes. 156.242.b.243.a
Obedientia qua ratione promittatur ab ordinandis, à Curatis, Archidiaconis, Abbatibus. 242.243.& ſeq.
Obedientiæ ius in ordinatione illud trahebatur, vt Clericus eius Eccleſiæ Clericus fieret, à cuius Epiſcopo ordinatus fuiſſet. 248
Obedientia quæ promittitur Epiſcopo à Presbyteris non propriè vouetur, ſed præcepto diuino ſancitur. 249
Eius obedientiæ quæ ſit præſtantia. 249
Ad quæ extendatur. 249.250
Oblationes quæ Eccleſiæ fiunt ad quam quis ordinandus eſt. 272
Abuſus iſtius donationis qua ratione à ſeptima ſynodo correctus. 272.273
Mos iſtarum oblationum antiquus & quomodo probatus fuit. 273
Clericus bona ſua Eccleſiæ offerens ad quam ordinandus

Digitized by

nandus in qua inſtituendus eſt, an Simoniam committat. 274
Ad *Oblationem* & ſacram communionem ordine procedebatur. 318
Oeconomi creationem ſi non curauerint Epiſcopi, poſſunt eos Metropolitani in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ conſtituere. 654
Officiales regiæ domus vel regni, Comites Cóſiſtoriani, Iudices comitatui Regis addicti ex officio, ab Epiſcopo regiæ domus ordinari poſſunt. 626.
Domini feudorum & eorum filij ab Epiſcopo fundorum poſſunt ordinari. 626
Officiales Epiſcopi pro ordinatione nihil capiant. 294. & ſeq.
Olei duplex genus in veteri lege. 943. b
Quis vtriuſque vſus eſſet. 943
Orare pro populo cùm ſit Sacerdotis, placere debet Deo, vt placare eum poſſit. 14.a
Orare quantùm conueniat Clericis. 127. 188
Talis debet eſſe Sacerdos, vt mereatur impetrare, quod populus non valuerit. 153
Orationi qua ratione inſtandum ante ordinationem. 186. 187. 188.
Orare debet, qui proximorũ ſaluti cupit vacare. 188
Orationis prærogatiuæ. 188
Orant Chriſtiani capite nudo, vt ſe non erubeſcere ſignificent. 983. d
Orarium dignitatis Leuiticę & ſacerdotalis inſigne. 962. d
Archidiaconus illud è ſepulchro S. Petri ſumebat vt Diaconum Preſbyteratu initiandum eo indueret. 962. d
Oratoria ſeu Capellæ qua ratione primùm ædificatæ in agris. 319
Ordinarius ſeu proprius Epiſcopus. 600. & ſeq. *V. ſuper. Indicem.*
Ordinationis nomen. 17. & ſeq.
Ordinandorum delectus & probatio. 20. & ſeq.
Ordinandi quibus teſtimoniis debent iuuari. 33. & ſeq.
Ordinandum qua ratione populus commendare, poſtulare, aut probare ſoleret. 39. & ſeq.
Ordinandi quæ debeant hodie habere teſtimonia à populo. 42. & ſeq. ab Archidiacono 45. & ſeq. à Parocho. 50. & ſeq. à teſtibus. 59. & ſeq.
Ordinationis indictio. 68. & ſeq.
Ordinandorum nominis promulgatio. 70. & ſeq.
Ordinandorum commendatio apud populum. 73. b
Ordinandorum electio à Clero & populo antiquitus facta. 79. & ſeq.
Ordinandorum è Regularibus probatio. 86. & ſeq.
Ordinandorum examen. 100. & ſeq.
Ordinandorum inſtructio. 149. & ſeq.
Ordinandis monita ſaluberrima dãtur. 155. & ſeq.
Ordinandorum diſpoſitio. 183. & ſeq.
Ordinandorum conſenſus. 191. & ſeq.
Ordinationis fuga. 212. & ſeq.
Ab Ordinandis emitti ſolita profeſſio. 234. & ſeq.
Ordinationi infeſta multis rationibus ſimonia. 250. & ſeq.
Ordinationi præuius nonnullorum conſenſus. 312. & ſeq.
Ordinum numerus. 363. & ſeq.
Ordinum ſubordinatio. 384. & ſeq.
Ordinum eſſentia. 397. & ſeq.
Ordinis materia. 417. & ſeq.
Ordinis forma. 460. & ſeq.
Ordinis effectus. 468. & ſeq.
Ordinis character. 476. & ſeq.
Ordinem ſuſcipiens. 490. & ſeq.
Ordinis miniſter. 543. & ſeq.
Ordinatur Epiſcopus à tribus Epiſcopis. 577. d. 578. & ſeq.
Ordinantur Clerici à proprio Epiſcopo. 600. & ſeq.
Ordinans alienum & ordinatus pœnis multantur 631. & ſeq.
Ordinantur Regulares à proprio Epiſcopo. 641. & ſeq.
Ordinare poſſunt ex pluribus Diœceſibus quidam Epiſcopi. 647. & ſeq.
Ordinare Epiſcopum quis debeat. 679. & ſeq.
Metropolitanum. 714. d. 715. & ſeq.
Summum Pontificem. 784. & ſeq.
Patriarcham. 786
Ordinantis qualitates. 789. & ſeq.
Ordinationis locus. 835. & ſeq.
Ordinationis Epiſcopalis locus. 855. & ſeq.
Ordinationis tempus. 860. & ſeq.
Ordinum interſtitia. 882. & ſeq.
Ordinatio promoti ad Eccleſiaſticam dignitatem, ſitne acceleranda. 901. & ſeq.
Ordinationis Epiſcopalis tempus. 911
Ordinationis ritus. 935
Ordinandus perpendere debet, quanta ſit dignitas quam poſtulat. 155. c. d. 158. 159
Quantus honor & quantum onus. 175
An ex animo & propter ſeipſam dignitas illa grata ſit. 155
An viribus conſentanea. 155. 158. 166
An à Deo ſit vocatus. 155. 165. d *V. Vocatio.*
Debere à Deo inuitari. 167. 168
Qua intentione ducatur. 155. 169. non fouendæ deſidiæ gratiâ 166. non ambitionis. 168. non humanis rationibus. 167. 168. 172. non quæſtus. 168 169
Qua arte, quibuſue mediis Eccleſiam introëat. 155
Quid acturus ſit poſt ordinationem. 155
Interdum aliquem damnari Clericũ qui laicus ſaluaretur. 155. d
Maximi momenti eſſe ad fœlicitatem conſequendam, eligere ſtatum ſuis moribus, ingenio, viribus conſentaneum. 155. 166. 167
Statum quo perfectior eſt, eo eſſe periculoſiorem, niſi animo ad perfectionem adnitente ſuſcipiatur. 156. d. 158
Ad vitæ perfectioris rationem obligari. 156. d. 157. 158. 159.
Plurima tamen huius obligationis iugum ſuaue reddere. 163. 165
In Clericis eſſe grauia, quæ leuia ſunt in laicis. 156. 157. c
Multaque licere laicis quæ Clericis prohibentur. 157
Grauius à Deo iudicandum, qui ab ipſo plus acceperit. 159. 162
Potentes potenter tormenta paſſuros. 157. 160. 162
Humiliter accedendum ad id ad quod vocatur. 159
Recumbendũ in nouiſſimo loco ad has nuptias. 167
Nihil eſſe laborioſius, periculoſius & difficilius in hac vita, ſed in futura nihil beatius Diaconi

Digitized by Google

dut Preſbyteri officio. 158.159.c
Inter Sacerdotes non multos eſſe qui ſalui fiant; ſed multò plures qui pereant. 161
Pauciſſimos purgantibus flammis addici. 161
Neque diu in eis detineri. 162
Eum ritè accedere quem perfectio vitæ Clericalis accendit, id verò perpendat ſeriò, maturè, pluries, ſuis & alienis oculis, non ad honoris mundani lucernam, ſed ad diuinæ veritatis lucem. 155.d.167.d. non minùs ſeriò quàm de Mon. ingreſſu. 158.159
Ne poſtea id elegiſſe temerè pœniteat, de quo nulla nimia potuit inſtitui deliberatio. 161
In his perpendendis & aliis ſalutaribus meditationibus menſe per ſiſtat, vel circiter. 186
Officiorum ſanctitas prouocat, Chriſti dilectio, & diuina erga proximū charitas vrget. 163.b. 168
Habendam eſſe rationem viriam ſuarum, ingenij, indolis, vitiorum ſuorum atque virtutum. 166
Populi ſalutem cum Sacerdotum vigilantia atque induſtria eſſe coniunctam. 167
Conſputandum habeàntne ſumptus neceſſarios ad perficiendum. 167. Ad continendum. ibid.
Ad functiones exercendas. ibid.
Non tantùm noxium ſed inutilem ſeruum in tenebras exteriores mitti. 178
Ordines ſeruata proportiône fugiendos eſſe vti Epiſcopatus, non appetendos. 212. 213. & ſeq. V. *Epiſcopatus.*
Ordinandus Preſbyter ſtudioſiſſimè inſtruendus qua ratione vitia à ſe vel ab aliis propellere, populoſque docere queat. 152
Qualiter diuina officia & Sacramenta Eccleſiaſtica debeat celebrare. 153
Qua mente, quoue fine ad ſacram Ordinationem accedere debeat. 154
Ordinandi omnes Pariſiis & Bellouaci ac in aliis Galliæ Diœceſibus 15. diebus ante ordinationem vitam communem agunt, variiſque & frequentibus exercitationibus excoluntur. 154.155
Quàm multiplex earum exercitationum fructus. 154. 155
Ordinandus vti confiteri debeat. 184. 185. 186
Ordinandi Preſbyteri manebant in Epiſcopio vt diſcerent officium ſuum. 151. c
Et vt poſſent animaduerti mores eorum. ibid.
Vt modū adminiſtrandi Baptiſmi ac Pœnitentiæ, fidei articulos, ac ſacros ritus edocerētur. 151.152
In mores Ordinandi quæ debeat inquiſitio fieri & quomodo. 52. a. b
Ordinandorū nomina publicè proponendi praxis quàm ſit antiqua, & religioſè obſeruata. 71. 72
Ordinandorū deſideria in Eccleſia natiuitatis, diuturnę ſeu vltimę manſionis debent ſignificari. 59.c
Ordinandi qua ratione creabantur olim diuinitùs, & etiamnum poſſent. 69. 75
Ordinandos ab Epiſcopo prædicari ac laudari vetus eſt inſtitutum. 73. 74. 75. 76. 77
Ordinandorum electio à Clero & populo antiquitùs facta. 79.b
Ordinando ſignificanda impedimenta ab ordinatione repellentia. 150. a. item officia ſuſcipiendi Ordinis. 150. 151. 152
Ordinantis indignos quantum ſit peccatum. 23.24
Ordinantē indignos quantū maneat ſuppliciū. 25.a
Ordinans munire debet animū aduerſus gratiam, preces, minas. 27. 28
Ordinis Eccleſiaſtici nomen duobus modis poteſt ſumi. 363
Ordo ſtrictè ſumptus, complectitur ſeptem gradus: latè, plures. 363. d
Ordines Monachorum & Virginum quâ ratione dicantur. 363
Ordines Eccleſiaſtici ſunt ſeptem. 363. d. 364
Ab initio Eccleſiæ nominibus & officiis diſcreti fuerunt. 364. 365. 366. 383. d
Preſbyteri & Diaconi nomen & miniſteria in Scriptura. 364. Diaconi, & Subdiaconi, & quorundam inferiorū meminit Dionyſius Areop. ibid.
Apud alios Patres antiquiſſimos omnium Ordinum diſerta mentio. 364. 365. 366. 367. 368
Ab Apoſtolis ad nos vſque ſunt deriuati. 368
Variæ pro ſeptenario Ordinum numero rationes. 369. vſque 384
Non efficaciter concluditur ex Apoſtolo varios Ordines Eccleſiæ numerante. 370
Neque ex gratiis gratis datis. 370. 371
Septem Ordines variis figuris deſignati in antiqua & noua lege. 371
Sacerdotium duplex, Summum ſeu Epiſcopatus, & ſecundum ſeu Preſbyteratus. 377
Validè conſecratur Preſbyter qui non fuit ordinatus Diaconus, non autem Epiſcopus, niſi antea ordinatus ſit Preſbyter. 377
Omnes Ordines finaliter ſunt vnus Ordo, ſed diuerſi formaliter. 377
Laborantes, Notarij, Cuſtodes Martyrum, Defenſores, non ſunt Ordines, ſed officia. 383
Ordines proportione ſeruata fugiendi, ſicut Epiſcopatus. 23. 212. 226. 227. *V. Epiſcopatus.*
Ac præſertim Sacerdotiū & Diaconatus. 226. 227
Timendum ne qui primatum appetit vanitatis, qui reditus, auaritiæ, qui opus ipſum præſumptionis arguatur. 227
Excuſantur à peccato nunc, qui charitatis Zelo ſeipſos ad ſacra Ordinum munia paratos eſſe ſignificant. 227. 228
Maturà deliberatione inita, proborum hortatu, diuina miſericordià inuocatà. 227. 228
Minùs tutum eſt Epiſcopatum deſiderare, quàm alia officia Eccleſiaſtica. 228
Non conſtat vtrum minores Ordines, vel Subdiaconatus ſuperioribus Ordinibus ſemper fuerint olim præſuppoſiti. 395
Promotiones per ſaltum iam æquiſſimo iure prohibitę, & Ordinū ſubordinatio cōſtituta. 395. 396
Sede vacante per integrum ſaltem annum ordinationes Clericorum ſunt differendæ. 817. b
Pridie ordinationis admoneantur omnes Ordinum candidati vt ſeſe quiſque diſcutiat, ne officio ſe alliget cui non poſſit ſatisfacere, neve mentiatur Spiritui ſancto, &c. 153. b
Quæ monitiones poſtero die de libro Pontificali leguntur, verbis vulgariter conceptus explicentur vberiùs. 153. c
Subdiaconi moneantur potiſſimùm, (& operæpretium faciet Epiſcopus, ſi id ipſe præſtiterit) aſtringere ſe ad continentiam perpetuam & recitandas Horas Canonicas. 153. c. d
Debet neceſſariò eſſe baptizatus qui ordinatur. 520. 521. 522. 523
Qua ratione agitata ſit antiquitùs hæc quæſtio. 521
Debet quoque ex præcepto Eccleſiæ eſſe confirmatus. 523. 524

Qui

Digitized by Google

QVARTVS ET POSTREMVS INDEX,

EOS PONTIFICALIS ROMANI LOCOS INNVENS, QVI PASSIM HOC VOLVMINE POSSVNT EXPLANARI.

Hic verò non mediocriter ſuperiorum, ac ſecundi præſertim, lectione iuuabitur: quæ enim priores illi indices facillimè clariſſiméque ſuggerunt, compendio fuit in iſto non integrare.

DE ORDINIBVS CONFERENDIS.

QVANDO *Epiſcopus* 543. & ſeq. *ordinationem* 17. & ſeq. *facere diſpoſuerit*, 68.c.69. *omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feriâ quartâ ante ordinationem*. 50.d. 143. *vel quando Epiſcopo videbitur, ad ciuitatem euocentur*. 70.b.144.151.153. *Epiſcopus autem*, 110.b. 111. 112. 113.a. *Sacerdotibus* 111.c. 112. 113.c.114.115.116.c. *& aliis prudentibus viris*, 46.47. 111. 114. 115. 116. b. 118. b.d. *peritis diuinæ legis, ac in Eccleſiaſticis functionibus exercitatis, ſibi aſcitis*, 109.c. 110.116.d.117.119.142.d. *ordinandorum genus, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam & fidem diligenter inueſtiget & examinet*. 14.b.20.26.30.70. & ſeq.100.b.101.& ſeq. 120.b. & ſeq. 142.d. 144.d. 145. & ſeq.

II. *Nullus ad Subdiaconatus Ordinem ante vigeſimum ſecundum, &c.* 58.b.526.c.926 b. *Sciant tamen Epiſcopi non ſingulos in ea ætate conſtitutos debere ad hos Ordines aſſumi*, 7.c.8.& ſeq. 12.a.14.c.966. *ſed dignos duntaxat*.14 b. 20. & ſeq. 30.34.35.156.532.c.534.d. 535. 536. 892. a. *& quorum probata vita ſenectus ſit*. 745.b. *Regulares quoq; nec in minori ætate, nec ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur*.37.d.86.c.87.& ſeq. 91.c 92.& ſeq.105.b.120.b.& ſeq.142.c.641.c.& ſeq.

III. *Primâ Tonſurâ non initientur*.32.d. *qui ſacramentum Confirmationis non ſuſceperint*. 132.523.d.524. *& fidei rudimenta edocti non fuerint*. 132.d.133.a. *quique legere*. 131.d.133.b.c. *& ſcribere neſciant*. ibid. *& de quibus probabilis coniectura non ſit, eos non ſæcularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent*, 32 d.131.c.133.d.134.& ſeq.159.166.167.172.c.173. & ſeq. 180. 181. 226 227. *hoc vitæ genus elegiſſe*. 191. c & ſeq. 205.355.b. & ſeq.

IV. *Ad minores Ordines promouendi bonum à Parocho, & à magiſtro ſcholæ, in qua educantur teſtimonium habeant*. 23.c.d. 42.c.50 b.52.& ſeq.65.b 967.d. *Hi vero qui ad ſingulos maiores erũt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant*. 56.b.143. *qui Parocho aut alteri cui magis expedire videbitur, committat*. 60. & ſeq. *vt nominibus, ac deſiderio eorum, qui volent promoueri, publicè in Eccleſia propoſitis*.59.c.71.72. *de ipſorum ordinandorũ natalibus, ætate, moribus, & vita*. 25.c. 40.71. *à fidedignis diligẽter inquirat*.60.61. 62.& ſeq. *& literas teſtimoniales ipſam inquiſitionem factã continentes, quãprimùm tranſmittat*. 55.& ſeq.65.b.66.67.

V. *Minores Ordines iis, qui ſaltem Latinam linguam intelligant*. 129.137.b. *per temporum interſtitia, niſi aliter Epiſcopo magis expedire videretur, conferantur*. 882. & ſeq. 889.a. 896. *vt eo accuratius, quantum ſit huius diſciplinæ pondus, poſſint edoceri*. 53.c. 129. *ac in vnoquoque munere iuxta præſcriptum Epiſcopi ſe exerceant*. 890.894.926.a. *idque in ea cui aſcripti erunt Eccleſia* 3.a.14.b.17.c.50 c.53.c.563.b.609.d. 628.b. 630 d.645.a. 767.d. 1040.d.1041. *atque ita de gradu in gradum aſcendant*. 384. & ſeq. 972.c. *vt in eis cum ætate vitæ meritum*. 156. *& doctrina maior accreſcat*.129. *quod & bonorum morum exemplum*. 249.a. *& aſsiduum in Eccleſia miniſterium*. 741.d. *atque maior erga Presbyteros & ſuperiores Ordines reuerentia*. 248. 249.a.1038.d. *Hi vero nonniſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorũ Ordinũ ad ſacros Ordines promoueantur, niſi neceſſitas aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat*. 882. & ſeq.894.b.897.a.901.c

VI. *Subdiaconi & Diaconi ordinentur habentes bonum teſtimonium*.33. & ſeq.40. & ſeq. 50. & ſeq. 60. & ſeq. *& in minoribus Ordinibus iam probati*. 54.a. 879.d. 882.c. 883. & ſeq. *ac literis*. 129. 138. 139. *& iis quæ ad Ordinem exercendum pertinent, inſtructi*. 140.b.d. 153.a. *qui ſperent, Deo auctore, ſe continere poſſe*. 153.b.c.163.164. *Eccleſiis quibus aſcribentur, inſeruiant*. 3.a.14.b.17.c.628.c. 630.d. 967.d. 1040.d. 1041. *Promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur*. 882.c.883 & ſeq. *duo ſacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus conferãtur*. 94.d 95.880.d.881.

VII. *Qui piè & fideliter in miniſteriis anteactis ſe geſſerint*. 141. *& ad Presbyteratus ordinem aſſumuntur*. 14.15. 219. 220. & ſeq. 226.d. 227. 966.b.d. 978.b. 979.c. *bonum habeant teſtimonium*. 33. & ſeq. 40. & ſeq. 50. & ſeq. 60. & ſeq. *& hi ſint qui non modo in Diaconatu ad minus annum integrum, niſi ob Eccleſiæ vtilitatem ac neceſſitatem aliud Epiſcopo videretur, miniſtrauerint*. 882. & ſeq.894.b. 897.a. 901.c. *ſed etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem*, 141.142.171.b. 243. 1055.c. *ac adminiſtranda Sacramenta diligenti examine præcedente idonei comprobentur*. 141.142.151.c. 153.a. 171. *atque ita pietate & caſtis moribus conſpicui, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis poſſint expectari*. 141.142.

VIII. *Illegitimi ſine diſpenſatione*. 620 d. *furioſi, amentes, ſerui, homicidæ*. 37.a.38. *ordinari non poſſunt*. 37.38.120. 490. & ſeq. 532. 533. & ſeq. *irregulares*. 153.b.d. 519.c. 520.

X. *Clericus ſæcularis quamuis idoneus, &c. ad ſacros Ordines non promoueatur niſi priùs legitimè conſtet eum beneficium Eccleſiaſticum quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere.* 17. 57. a. d. 58. 96. 609. d. 967. d. 1040. d. *patrimonium verò, vel penſionem obtinentes ordinari poſſbi: non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum.* 3. a. 14. b. 17. c. 628. c. 630. d. 967. d. 1040. d. 1041. *eo quoque prius perſpecto, patrimonium illud vel penſionem verè ab eis obtineri, taliaque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint.* 57. a. d. 58. d.

XI. *Aduertat diligenter Pontifex ne in expreſſione formarum.* 447. b. 460. b. & ſeq. 468. a. *vel collatione inſtrumentorum deficiat.* 431. d. & ſeq. 439. b. 447. b. 456. 457. *Moneat ordinandos, quod inſtrumenta in quibus character imprimitur,* 476. & ſeq. 481. & ſeq. *tangant.* 456. 457. 460. 961. b. 992. a. *Secretas moroſè dicat, &c. debent enim ex conſuetudine cõcelebrare.* 971. a. 1049. d. 1050. & ſeq. *& etiam verba conſecrationis proferre.* 1050. & ſeq.

XII. *Tempora ordinationum ſunt: Sabbata in omnibus quatuor temporibus, Sabbatum ante Dominicam de Paſſione, & Sabbatum ſanctum.* 69. c. 860. 861. 864. 865. b. 867. c. 868. c. 876. a. 957.

XIII. *Clericatus, ſeu prima Tonſura, quocumque die, horâ, & loco conferri poteſt.* 567. 840. 860. 862. b.

XIV. *Minores verò Ordines poſſunt dari ſingulis Dominicis.* 860. d. 862. a. *& feſtiuis diebus duplicibus.* 860. d. 862. a. *vbicumque.* 835. d. 838. d. 839. c. 840. b. 841. b. 847. b. *in mane tamen.* 861. b. 862. b.

XV. *Ordinandi omnes debent in Eccleſia ſe præſentare cum tonſura, habitu, & paramentis Ordini ſuo conuenientibus.* 961. 962. 963. & ſeq. *& candelis in manu accenſis.* 964. a. d. 965. *& cum à Notario Epiſcopi nominati fuerint.* 965. d. 966. b. *reſpondent,* Adſum. 965. d. 966.

XVII. *In Sabbatis quatuor temporum, in quibus fiunt ordinationes generales.* 968. & ſeq. *Tonſura fieri debent poſt* Kyrie eleiſon. 972. c. *dicta prima lectione ordinantur Oſtiarij.* 972. c. 973. c. 974. 975. *poſt ſecundam lectionem Lectores.* 971. c. d. 972. c 973. 974. 975. *poſt tertiam Exorciſtæ.* 972. c. 973. 974. 975. *poſt quartam Acolythi.* 972. c. 973. c. 974. 975. *poſt quintã Subdiaconi.* 971. c. d. 972. c. 973. d. 974. a. 975. *finitâ Epiſtolâ Diaconi.* 971. d. 972. c. 973. a. 974. 975. *ante vltimũ verſum Tractus vel ſequentiæ, Presbyteri.* 971. d. 972. d. 973. b.

XXII. *Ordinationes* 17. *ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus, ac in Cathedrali Eccleſia* 835. 841. 843. 847. d. 848. & ſeq. 966. b. *vocatis præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis.* 843. & ſeq. *publicè celebrentur.* 69. c. 843. & ſeq. 961. 962. b. *ſi autem in alio diœceſis loco, præſente Clero loci dignior, quantùm fieri poterit Eccleſia, ſemper adeatur.* 847. d. 848. & ſeq.

XXIII. *Per Sacriſtam præparantur omnia quæ neceſſaria ſunt pro Miſſa Pontificali.* 968.

XXIV. *Pontifex ſic paratus. Quibus ante Altare,* &c. 841. d. 842. b. d. 975. d 976. & ſeq. *coram Pontifice genuflexis.* 981. 982. 983 *& in modum coronã diſpoſitis, Archidiaconus interrogat omnes, ſi ſint aliqui, qui fortè non ſint confirmati, quia non debent ad ordinationem accedere, niſi prius confirmentur.* 523. d. 524.

XXIV. Reuerendiſſimus, &c. ſub excommunicationis pœna præcipit, &c. 147. d. 631. c. 633. *& ſeq.* ſiue ex aliena Diœceſi oriundus. 563. 600. & *& ſeq.* ſine licentia ſui Epiſcopi. 631. c. 633. 656. *& ſeq.* 665. c. 666. *& ſeq.* aut non deſcriptus, examinatus. 100. d. 101. *& ſeq.* 147. c. 148. approbatus & nominatus. 966. a.

De Clerico faciendo.

Clericus 1. 2. 3. 4. *fieri poteſt etiam extra Miſſarum ſolemnia, quocumque die, hora, & loco.* 69. c. 567. 835. d. 840. 841. 843. 847. d. 848. 860. 862. *& quilibet ordinandorum debet habere ſuum ſuperpellicuem ſuper brachium ſiniſtrum.* 962. 963. 964. 1058. 1059. *& candelam in manu dextera.* 964. 965. *& vocantur omnes Tonſurandi nominatim & ſigillatim per Notarium, & quilibet reſpondet,* Adſum. 965. 966. 1040. d. 1041. 1042.

Quibus ante altare 975 & ſeq. *corã Pontifice* 977. b. *genuflexis.* 981. *Pontifex ſurgit cum mitra, & dicit.* Sit nomen Domini benedictum, &c. Oremus. Fratres cariſsimi, &c. 69. c. 986. b. 1061. c. qui ad deponendum comas capitum ſuorum. 1061. c. 1069. b. pro eius amore feſtinant. 173. 174. *& ſeq.* vt donet eis Spiritum ſanctum. 183. d. 184. qui habitum religionis in eis. 83. a. 158. c. 1058. b. 1060. d. 1061. a. d. 1075. d. 1076. 1077 in perpetuum conſeruet. 158. d. 1060. d. 1061. a. & à mundi impedimento. 1061. a. 1069. a. ac ſæculari deſiderio corda eorum defendat. 156. 175. 176. 220. 1071. a. vt ſicut immutantur in vultibus. 1058. b. ita dextera manus eius virtutis tribuat eis incrementa. 156. d. 1060. d. 1075. b. & ab omni cæcitate ſpirituali & humana oculos eorum aperiat, & lumen eis æternæ gratiæ concedat. 176. 1060. d. 1068. b. 1069. d.

Poſt hæc, ſedente Pontifice, ſchola inchoat, & proſequitur Antiphonam, & Pſalmum. Tu es Domine qui reſtitues hæreditatem meam mihi. Conſerua me Domine, quoniam ſperaui in te: Dixi Domino, &c. 1061. d. 1062.

Incepto Pſalmo, Pontifex cum forficibus incidit vnicuique extremitates capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad vtramque aurem. 938. b. 1062. c. 1065. 1066. 1068. 1070. c. *deinde in medio capitis aliquot crines capillorum.* 1068. c. *& quilibet cum tondetur, dicit,* Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi. 1070. d. 1071. 1072.

Omnibus tonſis, mitrâ depoſitâ, ſurgit Pontifex, & ſtans verſus ad illos, dicit. Oremus. Præſta quæſumus omnipotens Deus, vt hi famuli tui, quorum hodie comas capitum pro amore diuino depoſuimus. 1062. 1063. 1064.

Tunc ſchola inchoat, & proſequitur Antiphonam. Hi accipient benedictionem à Domino, & miſericordiam à Deo ſalutari ſuo: *Quâ finitâ, ſurgit ſine mitra Pontifex, & ad altare conuerſus, dicit.* Oremus. *Et miniſtri dicunt.* Flectamus genua. 986. c. 1035. c.

Et mox ad tonſos genuflexos verſus Pontifex, dicit. Adeſto Domine ſupplicationibus noſtris, & hos famulos tuos bene † dicere dignare. 983. c. 985. 1035. 1036.

Accipiens in manu ſuperpellicuem, dicit ſingulis. 949. d. 1058. b. 1059. a. 1073. c. Induat te Dominus. 1060. d. nouum hominem. 1044. c. qui ſecundùm Deum creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate veritatis. 1076. d. 1077. vt dum ignominiam ſæcularis habitus deponũt. 1601. tuã ſemper in æuum gratia perfruantur. 1061 b. vt, ſicut ſimilitudinem coronæ tuæ geſtare facimus in capitibus. 1063. b. 1065. d. 1066. c. 1067. d. 1068.

Filij

Filij cariſsimi animaduertere debetis quod hodie de foro Eccleſiæ facti eſtis. 11.d.12.13. & priuilegia Clericalia ſortiti eſtis. 136.

Tum ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua. 1039.d. 1040.

De Minoribus Ordinibus.

Quatuor minores Ordines 382.b.424.c.

Ordinandi omnes ad 4.min. Ordines eſſe debent ſuperpelliceis induti, 662. 663. 664. *cum candela in manu dextera.* 664.665.

De ordinatione Oſtiariorum.

Pro Oſtiariis ordinandis parentur claues Eccleſiæ. 453.d. 456.b. 992.c. *Archidiaconus vocat ordinandos, dicens,* Accedant qui,&c.960.965.966. *& mox Notarius ſingulos nominatim vocat.* ibid.1041.1042.*Omnibus in ſuperpelliceis.* 662. 663. 664. *cum candelis in manibus*, 664.665. *coram Pontifice* 977.b. *genuflexis* 977.d 978.a.981.982. *Pontifex admonet illos, dicens.* 149 c. Suſcepturi, filij cariſsimi, officium Oſtiariorum. 156. videte quæ in domo Dei agere debeatis.150 157.d.158.d.159. & ſeq.

*Deinde Pontifex accipit & tradit omnibus claues Eccleſiæ,*455.d.977.a. *quas ſucceſsiuè manu dextera.* 991. b. *ſinguli tangant,*456.c. 992.d.*Pontifice dicente.*457. d.460. & ſeq. 993.b. Sic agite, quaſi reddituri, &c. 466.c.467. d. 468.d. *poſt hæc Archidiaconus ducit eos ad oſtium Eccleſiæ.* 73.456.a.568.569.

Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, ſuppliciter deprecemur. 69.c.986.b.1061, c. vt hos famulos ſuos bene † dicere dignetur. 983.c.985. b. 1035. 1036.

Tum mitra depoſitâ, ſtans Pontifex, & conuerſus ad altare, dicit. Oremus. *& miniſtri ſubiungunt.* Flectamus genua.986.1035.c. *& ſtatim verſus ad illos genuflexos ſtans ſine mitra dicit.* Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus bene † dicere dignare. 1035.1036.

Poſt hæc ordinati ſuggerente Archidiacono, redeunt ad loca ſua. 1039.d. 1040.

De ordinatione Lectorum.

Pro Lectoribus ordinandis paretur liber lectionũ. 455.d. 991. c.998.c. *& Lectores vocantur per Archidiaconum hoc modo.* Accedant qui ordinandi ſunt, &c. 960. 965.966. *& ipſi ſingulatim nominantur per Notarium.* ibid. *Quibus coram Pontifice,*977.*b.genuflexis,*977.d. 981.982. *cum candelis in manibus.* 664.665. *Pontifex admonet eos, dicens.* 149.c.

Electi, filij cariſſimi.15.79. *& ſeq.* vt ſitis Lectores in domo Dei noſtri, officium veſtrum agnoſcite, & implete. 75.76.77.150.158. d. 159. *& ſeq.* potens eſt enim Deus vt augeat vobis gratiam perfectionis æternæ. 156. Lectorem ſiquidem oportet legere, &c. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis. 947.d.948. ideoque dum legitis in alto loco Eccleſiæ ſtetis, (*nempe in ambone.*) 965.d.

Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus codicem de quo lecturi ſunt. 455.d. *quem manu dextera tangunt.* 456.457.d.*dicens.* Accipite, & eſtote verbi Dei relatores, &c. 466.c. 468.d.471. d. habituri, ſi fideliter & vtiliter impleueritis officium veſtrum, partem cum iis qui verbum Dei bene adminiſtrauerunt ab initio. 77. 471.d. Oremus. Fratres cariſſimi, Deum Patrem omnipotentem. 986.b. vt ſuper hos famulos ſuos quos in Ordinem Lectorum dignatur aſſumere, bene † dictionem ſuam clementer effundat. 985.

De ordinatione Exorciſtarum.

Pro Exorciſtis ordinandis paretur liber Exorciſmorum, cuius loco dari poteſt Pontificale, vel Miſſale. 455.d. 992.b. *Exorciſtæ verò vocantur per Archidiaconum modo conſueto,* Accedant qui,&c 965.966. *& ipſi ſingulatim nominantur per Notarium.* ibid. *quibus coram Pontifice,*977.b.*genuflexis,* 977.d.981 982. *cum candelis in manibus*664.665. *Pontifex admonet eos dicens.* 149.c. Ordinandi, filij cariſſimi, in officium Exorciſtarũ, debetis noſcere quid ſuſcipiatis. 150 158.d. 159. *& ſeq.* Accipitis itaque poteſtatem imponendi manum ſuper Energumenos, & per impoſitionem manuum veſtrarum. 987.d.

Poſt hæc Pontifex accipit, & tradit omnibus librum in quo ſcripti ſunt exorciſmi, 455.d. *quem manu dexterâ,* 991.b.*tangunt,*456.c. *Pontifice dicente.* 457.d. Accipite, & commendate, &c.466.c.468.d. Deum Patrem omnipotentem, fratres, cariſſimi, ſupplices deprecemur,986.b. vt hos famulos ſuos bene † dicere dignetur. 985.

De ordinatione Acolythorum.

Pro Acolythis ordinandis parentur candelabrum cum cereo extincto. 454.a. *& vrceolus vacuus pro vino pro Sacramento.* 454. a. 455.c. *Acolythi vero vocantur per Archidiaconum.* Accedant,&c. 965.966. *& mox nominantur per Notarium.* ibid. *quibus coram Pontifice,* 977.b.*genuflexis,*977.d.981.982. *cum candelis in manibus.* 664. 665. *Pontifex admonet eos, dicens.* 149. c. Suſcepturi, filij cariſſimi, officium Acolythorum penſate quod ſuſcipitis. 150.158.d. 159. & ſeq. *poſt hæc Pontifex accipit, & tradit omnibus candelabrum, cum candela extincta.*454 a.569. *quod ſucceſsiuè manu dextera ſinguli tangãt.* 456.c. 992.d. *Pontifice dicente.* Accipite ceroferarium,&c.466.c. in nomine Domini.467.a. 468. d. *Tunc accipit & tradit eis vrceolum vacuum,* 454. a. 455.c. *quem ſimiliter tangere debent, dicens communiter omnibus.* Accipite vrceolum, ad ſuggerendum,&c. 466.c. Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, ſuppliciter deprecemur.986.b. vt hos famulos ſuos bene † dicere dignetur in Ordine Acolythorum. 985 1035.1036 *Cur quater benedictio eis detur, preceſque toties pro eis fundantur.* 1035.1036.

Multa in aliis Ordinibus prætermiſſa, quæ in Oſtiario cùm ſint eadem, ſemel dixiſſe ſufficiebat. Quod igitur in Ordine Lectoris, aut aliis, imo etiam in Maioribus, putà circa materiam, & formam, non eſt notatum, id in Ordine Oſtiarij, atque etiam in Rubricis generalibus *Tit. de Ordinibus conferendis*, breuitatis causâ inſinuatum reperietur.

De ſacris Ordinibus in genere.

Sacri & maiores Ordines ſunt Subdiaconatus, Diaco-

notus, & Preſbyteratus. 412.413. & ſeq. ad quos ordinati omnes debent communicare. 184.c. 1045.b. 1048.c. 1049. ideo parentur pro eorum numero hoſtia parua conſecranda. 1048.c.

De Ordinatione Subdiaconi.

Pro ordinatione Subdiaconorum parentur Calix vacuus, cum Patena ſuperpoſita. 452.b. 453.c. Vrceoli cum manutergio, & liber Epiſtolarum. 452.d. & ſeq Archidiaconus verſus ad ordinandos dicit, Accedant, &c. 965.966. & Notarius vnumquemq; illorum vocat. 965. 966. 1041. 1042. dicens. N. ad titulum Eccleſiæ N. 17. 609.d. 667.d. N. ad titulum patrimonij ſui. 57. a.d. 58.d. Frater N. profeſſus ordinis. 96.b. N. ad titulum paupertatis. 96.c. debet autem quilibet indutus eſſe amictu, &c. 940.d. 962.963. & ſeq. & candelam in manu dextera. 664. 665. omnibus autem coram Pontifice. 977.b. ſtantibus. 981.b. Pontifex cum mitra ſedens, admonet eos, dicens. 149.c. Filij dilectiſſimi, ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem promouendi, iterum atq; iterũ conſiderare debetis attentè, quod onus hodie vltrò appetitis. Hactenus enim, &c. 150. 153.c. 158.d. 159.d. & caſtitatem illo adiuuante ſeruare oportebit. 163. 164. Illis tunc accedentibus. 978.b. & coram Pontifice. 977.b. genuflexis. 977.d. 981. 982. Archidiaconus vocat cæteros ordinandos, dicens. Accedant, &c. 965. 966. quibus accedentibus Archidiaconus ordinat eos. 978.d. 979.c. videlicet Diaconandos paratos amictu, &c. contra cornu Epiſtolæ altaris, faciebus altari verſis. 983.c. & Preſbyterandos paratos amictu, &c. contra faciem Pontificis ad medium altaris, faciebus altari verſis. 983.c. Quibus ſic ordinatis, Pontifex mitram in capite tenens procumbit ſuper faldiſtorium in ſuperiori gradu ſiue plano altaris paratum, & omnes ordinandi in locis ſuper tapetia proſternũt ſe. 983.a. miniſtri vero & alij aſtantes genuflectunt, & ſchola inchoat Litanias, choro reſpondente; vel ſi officium fiat ſine cantu, Pontifex dicit, miniſtris & capellanis reſpondentibus. Kyrie eleiſon, &c. 986.b. ſurgit Pontifex cum mitra ab accubitu, & ſe ad ordinandos vertens, & baculum paſtoralem in ſiniſtra manu tenens, ordinandis proſtratis manentibus, dicit. Vt hos electos bene† dicere digneris. Te rogamus audi nos. 984.a. vt hos electos bene † dicere, & ſancti † ficare digneris. 984.b. Te rogamus audi nos. vt hos electos bene † dicere, ſancti † ficare, & conſe † crare digneris. 984.b. Te rogamus audi nos. Illis itaque coram Pontifice. 977.b. per ordinem in modũ coronæ, genuflexis. 977.d. 981. 982. Pōtifex admonet eos, dicẽs. 149.c.

Adepturi, filij dilectiſſimi, officium Subdiaconatus ſedulò attendite, quale miniſterium vobis traditur. 150.

Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus Calicem vacuum cum Patena vacua ſuperpoſitâ. 431. 452.b. quem ſucceſsiuè manu dexterâ ſinguli tangunt. 456.c. 991.b. 992.d. Pontifice dicente.

Videte cuius miniſteriũ vobis traditur, ideo, &c. 457.d. 460. & ſeq. 993.b. & Archidiaconus accipit, & tradit eis vrceolos cum vino & aqua. 432. 998.b. ac vaſcule cum manutergio. 998.b.

Oremus. Deum ac Dominum noſtrum, Fratres cariſſimi. 69.c. 986.b. vt ſuper hos ſeruos ſuos, quos ad Subdiaconatus officium vocare dignatus eſt, infundat bene † dictionem ſuam. 985. Accipe amictum, accipe manipulum, perquem deſignatur fructus bonorum operum. 178. 179.

Omnibus expeditis, ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua. 1039.d. 1040. Vnus tamen de nouiter ordinatis, tunica indutus dicet Epiſtolam ſuo tempore. 610. 611. 972.d. 1040.a.

De ordinatione Diaconi.

Promouendi vero ad Ordinem Diaconatus per Archidiaconum vocantur. Accedant qui, &c. 960. 965.d. 966. Et mox ſingulatim nominantur per Notarium. ibid. eis igitur amictu, alba, cingulo, & manipulo paratis, &c. 962. 963. & ſeq. in modũ coronæ coram Pontifice. 977.b. genuflexis. 977.d. 981. 982. Archidiaconus offerẽs illos Pontifici dicit. 46. 47.a. 966.d. 978.d.

Reuerendiſſime Pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica, vt, &c. 201. Pontifex interrogat, dicens. Scis. 45.d. & ſeq. Illos dignos eſſe. 14.b. 20. & ſeq. 30. 34. 35. 50.b. 532.c. 534.d. 535. 892.

Reſpondet Archidiaconus. Quantũ humana fragilitas noſſe ſinit & ſcio & teſtificor ipſos dignos eſſe. 47. & ſeq. 967.b. Pontifex, clero & populo annũtiat, dicẽs. Auxiliante, &c. 39.b. 42.d. 44.c. 71. 79. 84. 85. 343. 539.c. 544. 661. ſi quis habet contra illos, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat. 35. 36. 38. 39. 44.d. 45. verumtamen memor ſit conditionis ſuæ. 44.a. 61. 62. 71.d. 967.c. Et factâ aliquali morâ, Pontifex conuertens ſermonem ſuum ad ordinandos admonet eos, dicens. 149.c. 156. 941.d. Promouendi, filij dilectiſſimi, ad Leuiticum ordinem cogitate magnopere ad quantum gradum Eccleſiæ aſcenditis. 150. 159. 166. 167. 892.a. Diaconum enim oportet adminiſtrare ad altare, baptizare, & prædicare. 158.d. 159. ſane in veteri lege ex duodecim vna tribus Leui electa eſt, quæ, &c. 12.a. 14.c. 937. eligimini in Leuitico officio. 14.d. 15. Quam Eccleſiam Dei veluti tabernaculum portare, & munire debetis ornatu ſancto, prædicatu diuino, exemplo perfecto. 156. 171.b. 177.d. 178. eſtote aſſumpti à carnalibus deſideriis, à terrenis concupiſcẽtiis. 168.b. habete pedes veſtros calceatos Sanctorũ exẽplis. 179.

Pontifex ſedens in faldiſtorio cum mitra, alloquitur Clerum & populum, dicens. Commune votum communis oratio proſequatur. 68. 69.c. 186. 187. 188. abundet in eis totius forma virtutis. 156. 157. authoritas modeſta. 9.d. 10. pudor conſtans. 171.d. innocentiæ puritas. 156. 169. 534.d. 535. & ſpiritualis obſeruantia diſciplinæ. 244. in moribus eorum præcepta tua fulgeant. 156.d. vt ſuæ caſtitatis exemplo imitationem ſanctam plebs acquirat, & bonum conſcientiæ teſtimonium præferentes, in Chriſto firmi & ſtabiles perſeuerent, dignisq; ſucceſſibus de inferiori gradu per gratiã tuam capere potiora mereantur. 892. 893. & nos quidem tanquã homines diuini ſenſus, & ſummæ rationis ignari. 70. horum vitã, quantũ poſſumus, æſtimamus. 73.

Hic ſolus Pontifex manum dexteram. 991.b. extendens. 398. 427. 428. 438.c. 448.d. 986. ponit ſuper caput. 988.b. 989. 990. 991. cuilibet ordinando. 983.c.d. & nullus alius. 451.a. 577. quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecrantur, dicens ſingulis. Accipe Spiritum ſanctum. 468.d. 469. & ſeq. ad robur. 171.d.

Poſtea proſequitur in primo tono extenſam tenens manum dexteram. 987.a.

Emitte in eos quæſumus Domine Spiritum ſanctum, quo in opus miniſterij tui fideliter exequendi ſeptiformis gratiæ tuæ munere roborentur. 474.d. 475.b. & ſeq. faciens ſuper quemlibet eorum ſignum crucis. 985.

Poſtremo

Digitized by

Poſtremo Pontifex accipis & tradit omnibus librum Euangeliorum. 448. d. 449. quem manu dextera tangunt, dicens, Accipe poteſtatem, &c. 450. b. 471. d.

Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos ſpiritum tuæ bene† dictionis emitte. 1035. 1036. Domine ſancte, Pater fidei, ſpei & gratiæ, &c. 1035. 1036.

Deinde cum tempus fuerit aliquis de nouiter ordinatis dalmatica indutus Euangelium dicit. 610. 611. 972. d. 973. a. 1040. a. Ordinati autem ſtatim, ſuggerente Archidiacono, redeunt ad loca ſua. 1039. d. 1040.

De ordinatione Preſbyteri.

Pro ordinatione Presbyterorum parentur oleum Catechumenorum. 1018. d. Calix cum vino & aqua. 445. 448. Patena & hoſtia deſuper poſita. 445. 448.

Tunc Archidiaconus vocat ordinandos voce intelligibili, dicens. Accedant. 965. 966. Et mox nominatim leguntur per Notarium. 965. 966. tunc illi de more Diaconorũ parati amictu, &c. 662. 663. 664. in manu dextera candelas. 664. 665. ad Pontificem accedunt. 977. b. 978. d. coram eo in modum corona ſe diſponunt. 981. tunc Archidiaconus preſentat ordinandos Pontifici, dicens. Reuerendiſſime Pater, poſtulat. 191. ſancta mater Eccleſia Catholica, vt hos præſentes Diaconos ad onus Preſbyterij ordinetis. 966. & ſeq.

Et Pontifex interrogat, dicens.

Scis. 45. d. 46. & ſeq. illos eſſe dignos. 14. b. 20. & ſeq. 30. 34. 35. 50. b. 532. c. 535. 892. a. 966.

Reſpondet Archidiaconus. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio & teſtificor ipſos dignos eſſe ad huius onus officij. 47. & ſeq. 967. b.

Et annuntiat clero, & populo, dicens. 39. b. 42. 44. c. 71. 79. 84. 85. 343. 539. c. 544. 661.

Quoniam, fratres cariſſimi, rectori nauis & nauigio deferendis, eadem eſt vel ſecuritatis ratio, vel communis timoris, par eorum debet eſſe ſententia quorum cauſa communis exiſtit. 539. c. Neque fuit fruſtra à Patribus inſtitutum vt de electione illorum qui ad regimen altaris adhibendi ſunt conſulatur etiam populus. 23. 39. 71. 79. d. 714. d. 717. a. 719. a. quia de vitâ & conuerſatione præſentandi quod nonnunquam ignoratur à pluribus, ſcitur à paucis. 39. 40. & ſeq. & neceſſe eſt, vt facilius ei quis obedientiam exhibeat ordinato, cui aſſenſum præbuerit ordinando. 81. Horum ſiquidem Diaconorum in Preſbyteros auxiliante Domino ordinandorum conuerſatio (quantum mihi videtur) probata & Deo placita exiſtit. 73. 74. 75. & ſeq. 169. 170. ſed ne vnum fortaſſe vel paucos, aut decipiat aſſenſio, vel fallat affectio. 27. 28. 29. Si quis igitur habet aliquid contra illos, pro Deo, & propter Deum, cum fiducia exeat & dicat. 35. 36. 38. 39. 44. d. 45. Verumtamen memor ſit conditionis ſuæ. 44. a. 61. 62. 71. d. 967. c.

Poſtea Pontifex factâ aliquâ morâ conuertens ſermonem ſuum ad ordinandos admonet eos, dicens. 149. c.

Conſecrandi, filij dilectiſſimi, in Preſbyteratus officium, illud dignè ſuſcipere, ac ſuſceptum laudabiliter exequi ſtudeatis. 150. Sacerdotem etenim oportet. 158. d. 159. offerre. 969. d. præeſſe. 156. prædicare. 156. d. 171. b. 972. d. Sub eodem quoque myſterio, & eadem figurâ in nouo Teſtamento Dominus. 72. elegit. 592. a. ſeruate in moribus veſtris caſtæ & ſanctæ vitæ integritatẽ. 156. 161. 554. d. 555. Agnoſcite quod agitis, imitamini quod tractatis, quatenus mortis Dominicæ myſterium celebrantes, mortificare membra veſtra à vitiis & concupiſcentiis omnibus procuretis. 183. 187. ſit doctrina veſtra, &c. 141. 142. 171. b. 243. ſit odor vitæ, &c. 156. quatenus nec nos de veſtra prouectione, nec vos de tanti officij ſuſceptione damnari, à Domino. 155. d. 157. c. 158. 159. 160. 161. 162.

Poſt hæc ſurgunt omnes, & ordinandis coram Pontifice binis, & binis ſucceſſiuè genufleCtentibus. 981. 982. Pontifex ſtans ante faldiſtorium ſuum cum mitra, & nulla oratione, nullóque cantu præmiſſu, imponit ſimul vtramque manum. 398. 427. 418. 437. a. 440. & ſeq. 988. b. 989. ſuper caput cuiuſlibet ordinandi ſucceſſiuè nihil dicens. 983. c. d. 990. 991. Idemque faciunt poſt eum omnes Sacerdotes qui adſunt. 451. a. 569. 575. 988. b. Quo facto, tàm Pontifex, quàm Sacerdotes tenent manus dexteras extenſas ſuper illos. 986. 987. a. Et Pontifex ſtans cum mitra dicit. Oremus. Fratres cariſſimi. 69. c. Vnde & Sacerdotales gradus, atque officia Leuitarum Sacramentis myſticis inſtituta creuerũt. 14. c. 15. vt cùm Pontifices ſummos regendis populis præfeciſſes, ad eorum ſocietatis & operis adiumentum, ſequentis ordinis viros, & ſecundæ dignitatis eligeres. 366. d. 367. 372. 376. 377. 392. & ſeq. Sic in eremo per 70. virorum prudentium mentes, Moyſi ſpiritum propagaſti. 544. a. Sic & in Eleazarum & Ithamarum filios Aaron. 14. c. 15. paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti. 544. b. vt acceptum à te, Deus, ſecundi meriti munus obtineant. 372. 376. 377. ſint prouidi cooperatores ordinis noſtri. 376. d. 377. eluceat in eis totius forma iuſtitiæ. 156. d. 157. 159. d. 163. 169. b. vt in lege tua die ac nocte meditantes. 24. a. 127. 128. 156. 188. quod crediderint, doceant. 141. 142. 171. b. 243. quod docuerint, imitentur. 156. b. iuſtitiam, conſtantiam, miſericordiam, fortitudinem. 171. d. 172.

Pontifex cum oleo catechumenorum. 1018. d. 1019. inungit vnicuique. 1010. d. 1012. 1020. 1021. 1022. 1023. ambas manus ſimul iunctas. 125. b. in modum crucis. 1019. a. 1025. c. dicens dum quemlibet inungit.

Conſecrare & ſanctificare digneris Domine, manus iſtas per iſtam vnctionem 1012. & ſeq. & noſtram bene† dictionem. 1019. d. 1020. a.

Tum tradit ſucceſſiuè Calicem cum vino, & aqua. 445. a. 446. d. & ſeq. 1000. d. & Patenam ſuperpoſitam cum Hoſtia. 445. a. 446. d. & ſeq. & ipſi illam accipiunt inter indices & medios digitos, & cuppam Calicis & Patenam ſimul tangunt. 456. 457. Pontifice ſingulis dicente. Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, Miſſaſque celebrare. 461. & ſeq.

Et ibi ſedẽs accipit Offertoriũ ab omnib. ordinatis. 994. b.

Presbyteri verò ordinati poſt Pontificem, vel hinc, & inde, vbi magis commodum erit, in terra genuflexi habeant libros coram ſe, dicentes. Suſcipe ſancte Pater. 610. 611. 971. a. 1049. d. 1050. & ſeq.

Pontifex dat primo ex ſingulis ordinatis cuiuſlibet Ordinis ſacri pacem, dicens. Pax tecum. 1037. 1038. 1039.

Et quilibet illorum dat ſequenti ſui ordinis, & ille alteri. 1037. ſi paruus ſit numerus Pontifex poterit dare pacem ſingulis. 1037. 1038. Poſtquam verò Pontifex ſe communicauerit, accedunt ante altare Presbyteri. 995. 996. deinde Diaconi. 1048. d. tandem Subdiaconi. 1007. a. quibus ordinatè dipoſitis. 318. 976. d. 1048. d. & genuflexis. 1048. d.

Presbyteri ante Communionem non dicunt confeſſionem, nec datur eis abſolutio. 1048. d. ſingulos communicat. 1245. 1046. 1048. c. Quilibet priuſquam com-

mitionem ſumat, manum Pontificis hoſtiam tenentem oſculatur. 1049.*c.*

Pontifex lotis manibus inchoat in cantu.

Reſp. Iam non dicam vos ſeruos. 1055. b.

Presbyteri ordinati coram Epiſcopo ſtantes profitentur fidem quam prædicaturi ſunt, dicentes: Credo in Deum. 141.142.171.*b.*243.1055.*c.*

Promittis. 241. *& ſeq.* mihi & ſucceſſoribus meis reuerentiam. 242.*d.* 248.*c.*379.*b.* 1023.*d.* 1024. & obedientiam. 239.*d.* 240.249.*c.* 250. 611.612.1024. *Et ille reſpondet.* Promitto. 245.

Tum Pontifex tenens manus illius inter ſuas, oſculatur vnumquemque, dicens. Pax Domini ſit ſemper tecum. 1037.*a.*

Benedictio Dei omnipotentis, Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † ſancti deſcendat ſuper vos, vt ſitis, &c. 985. 1035.*d.* 1036.

Filij dilectiſſimi, diligenter conſiderate Ordinem per vos ſuſceptum, ac onus humeris veſtris impoſitum, ſtudete, &c. 155. 158. *& ſeq.* 941.*d.* Ad Presbyteratum verò ordinati, poſt primam veſtram Miſſam, tres alias Miſſas. 942.*b.* 995 *b.* 996. & omnipotentem Deum etiã pro me orate. 1037.*c.*

In loco conuenienti ſacras veſtes deponuntur, & cum eis alij ordinati. 1055. 1056.

De conſecratione Electi in Epiſcopum.

Statuta die conſecrationis. 907.*c.* 921. & ſeq. *quæ debet eſſe Dominica, vel natalitium Apoſtolorum, vel etiã feſtiuis ſi ſummus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit.* 911. & ſeq. *& tam Conſecrator, quàm Electus conueniens eſt, vt præcedenti die ieiunent.* 1902*a.* 957.*d.*958. *Conſecratio, ſi extra curiam Romanam fiat, in Eccleſia ad quam promoti fuerint.* 679.*d.* 855.*b.*856. *aut in prouincia, ſi commodè fieri poterit, celebretur.* 679.*b.* 680. & ſeq. 855.*b.* 858. *Adſint duo ad minus.* 577.*d.* 578. & ſeq. 581.*c.*582.679.*b.*680. & ſeq. 705.*c.*706. & ſeq. *Epiſcopi Aſſiſtentes.* 582.*d.*583. 584, & ſeq. *Hora igitur competenti Conſecrator, Electus, Aſſiſtentes Epiſcopi, & alij qui conſecrationi intereſſe debent, ad Eccleſiam conueniunt.* 961. 962. *ſenior Aſſiſtentium verſus ad Conſecratorem, dicit.* 588.*d.* 599.*b.*

Reuerendiſſime Pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica. 219. 220 *& ſeq.* 228. 229. *& ſeq.* vt hunc præſentem Presbyterum. 390.*b.* 391. 392. ad onus Epiſcopatus ſubleuetis. 224. 967.*b.*

Habetis mandatũ Apoſtolicum. 723.*c.* 724. *& ſeq.* 749. *& ſeq.* forma iuraméti. 234. 239. *& ſeq.* fidelis & obediens ero B. Petro Apoſtolo, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ. & Domino noſtro, Domino N. Papæ N. 240. Regulas ſanctorum Patrum, decreta, ordinationes, &c. totis viribus obſeruabo & faciam ab aliis obſeruari. 241. 242. Apoſtolorum limina ſingulis (quadriennijs) perſonaliter per meipſum viſitabo, & Domino noſtro ac ſucceſſoribus præfatis rationem reddam de toto meo paſtorali officio, ac de rebus omnibus ad meæ Eccleſiæ ſtatum, ad cleri & populi diſciplinam, animarum denique, quæ meæ fidei traditæ ſunt, ſalutem quouis modo pertinentibus, & viciſſim mandata Apoſtolica humiliter recipiam, & quàm diligentiſſimè exequar. 236.*c.* 237. Poſſeſſiones verò ad menſam meam pertinentes non vendam, nec alienabo inconſulto Romano Pontifice. 240.*d.* 241.

Vis ea quæ ex diuinis Scripturis intelligis, plebem & verbis docere, & exemplis. 241. 242. Et vt etiam is, qui ordinandus eſt, erudiatur qualiter ſub hoc regimine conſtitutum oporteat conuerſari in Eccleſia Dei. 151.

Vis beato Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi ac ſoluendi, eiuſque Vicario Domino noſtro, Domino N. Papæ N. ſuiſque ſucceſſoribus, Romanis Pontificibus, fidem, ſubiectionem, & obedientiam ſecundùm canonicam auctoritatem per omnia exhibere. 240.

Et omnes Epiſcopi ante ſedes ſuas ſtantes faciunt ſimiliter Confeſſionem cum capellanis ſuis. 581. *d.* 582.

Conſecrator verſus ad illum, dicit. Epiſcopum oportet iudicare, interpretari, conſecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare. 10. 21. *& ſeq.* 27. 28. *& ſeq.* 110. *& ſeq.* 159. 171. 219. 220. 672. 673. 1000.*a.c*

Deinde ſtans cum mitra dicit ad circumſtantes. Oremus, Fratres chariſſimi, vt, &c 69.*c.* 986.*b.* 1061.*a.*

Tum Conſecrator, accepto libro Euangeliorum, illum apertum, adiuuantibus Epiſcopis Aſſiſtentibus, nihil dicens imponit ſuper ceruicem, & ſcapulas Electi. 472.*b.* 582. 998.*d.* 999. *quouſque liber ipſe eidem Electo in manus tradendus ſit.* 443.c. & ſeq.

Deinde Conſecrator & Aſſiſtentes Epiſcopi ambabus manibus caput conſecrãdi tangunt. 428.*b.* & ſeq. 440. 443.*a.* 582. 988. 989. 990. 991. *dicentes.* Accipe Spiritum ſanctum. 461. & ſeq.

Pontifex pollicem ſuum dexterum intingit in ſanctum Chriſma. 1012.*b.d.* 1019.*b.* 1023. 1024. 1025. *& caput Electi coram ſe genuflexi inungit.* 1012.*c.* 1020. 1021. 1022. 1023. 1024.*a.* 1025. *formans primo ſignum crucis per totam coronam, deinde reliquum coronæ liniendo.* 1025.*c.* *interim dicens.* Vngatur & conſecretur caput tuum, cœleſti benedictione, in ordine Pontificali. 1020. 1021. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † ſancti. 1036.*c.*

Poſt hæc Conſecrator inchoat ſchola proſequente Antiphonam. Vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti eius. 1009.*c.* 1021.*a.* 1024.*d.*

Inungit ambas manus ſimul iunctas cum Chriſmate. 1019.*d.* 1020.*a.* 1025.*b.* 1026.*a.* *in modũ crucis.* 1025.*c.*

Quicquid bene † dixeris benedicatur. 1036. c.

Benedicit baculum Paſtoralem, dicens. Oremus. Suſtentator imbecillitatis humanæ. 1003.*d.*

Tum ſedens acceptà mitrà, ſolus tradit illum Conſecrato coram eo genuflexo. 1004.*a.* *Conſecratore dicente.* Accipe baculum paſtoralis officij. 1004.*a.* 1005.*d.* 1006. *benedicit annulum, dicens.* Oremus. Creator & conſeruator. 1001.*b.* *ſolus Conſecrator annulum in digitum annularem.* 1002.*d.* Accipe annulum, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet Eccleſiam, intemeratà fide ornatus, illibatè cuſtodias. ℟. Amé. 1000.*b.* 1001. 1002. 1003

Tum Conſecrator accipit librum Euangeliorum de ſcapulis Conſecrati, & adiuuantibus ipſum Epiſcopis Aſſiſtentibus, tradit eum clauſum Conſecrato, tangente illum ſine apertione manuum. 443.*c.* 998. 999. 1000. *dicens.* Accipe Euangelium, & vade, prædica populo tibi commiſſo. 1000.*a.*

Demum Conſecrator recipit Conſecratum ad oſculum pacis; ſimiliter & Aſſiſtentes Epiſcopi, ſinguli dicentes ipſi Conſecrato. Pax tibi. *Et ipſe reſpondet ſingulis.* Et cum Spiritu tuo. 1037. 1038. 1039.

Conſecratus etiam ad poſterius cornu Epiſtolæ altaris eiuſdem accedit, & ibi ſtans medius inter Epiſcopos Aſſiſtentes ante ſe habens Miſſale ſuum, ſimul cum Conſecratore dicit & facit omnia prout in Miſſali. 1039. 1040.

Digiti

1050. & ſeq. *Dicta oratione*, Domine Ieſu Chriſte, qui, &c. *per Conſecratorem & Conſecratum, Conſecratus accedit ad dexteram Conſecratoris, & ambo oſculantur altare, tum Conſecrator dat pacem Cõſecrato, dicens.* Pax tecum. *cui reſpondet Conſecratus.* Et cum ſpiritu tuo. 137.138.139. *Et dat eam Aſsiſtentibus ſuis, ſeniori primò, tùm alteri, ſingulis dicens.* Pax tecum. *& illi ſibi reſpondent.* Et cum ſpiritu tuo. *ibid.*

Deinde poſtquam Conſecrator corpus Domini ſumpſerit, non totum ſanguinem ſumit, ſed ſolum partem eius cum particula hoſtia in calicem, miſſa. 1047. *b. Et priuſquam digitos abluat, communicat Conſecratum.* 993.994. & ſeq. 1045.1046.1047. *ante ſe in eodem cornu capite inclinato.* 1047. *a. ſtantem & non genuflectentem.* 1047. *a. prius de corpore, tum de ſanguine.* 1046. *c.*

Deinde verſus ad altare Conſecrator, depoſitâ mitrâ, ſtans incipit, cæteris vſque ad finem proſequentibus Hymnum. Te Deum laudamus. 1055. *b. vertit ſe ad populum & tertiò ſuper eum ſignans benedicit.* 1035. *b.* 1036.

Conſecratus vero accedit ad cornu Epiſtola altaris, & ibidem cum mitra & baculo genuflexus verſus ad Conſecratorem dicit cantando. Ad multos annos. 1054. *c.* 1055.

Tum Conſecrator recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis; & ſimiliter faciunt Aſsiſtentes Epiſcopi. 1037. 1038.1039. *qui Conſecratum cum mitra, & baculo paſtorali incedentem inter ſe medium ducentes.* 1039. *d.* 1040. *& vadunt in pace omnes.* 1054. *c.* 1055. & ſeq. 878. *a.*

Quando Electus in Patriarcham vel Archiepiſcopum conſecratur, forma præmiſſa in omnibus obſeruatur. 714. *d.* 715. & ſeq.

Electus in Epiſcopum, cùm primum conſecratus eſt, Epiſcopus vocatur. 926. *d.* 927. 934. *a.*

In Anniuerſario conſecrationis Epiſcopi. 913. *d.* 914. & ſeq. *nec poteſt Patriarcha, vel Archiepiſcopus vti Pallio extra ſuum Patriarchatum, vel Prouinciam, & non omni tempore, ſed tantum, &c.* 878. *a.*

Degradatio ab Ordine Pontificis.

Pontifex *abradit pollices & manus leuiter cum cultello aut vitro.* 1016. *c.*

Poſt hæc Pontifex *cum eodem cultello abradit leuiter caput degradandi.* 1016. *c.*

Degradatio ab Ordine Preſbyteratus. 40. *d.* 576. 1041. *c.* 1042. *degradandum exuit.* 964. *c.* 1058. *b.*

Degradatio ab ordine Diaconatus. 576.

F I N I S.

BIBLIOTHECA ... ROMA

APPROBATIO DOCTORVM.

NOS Doctores Theologi in ſacra Facultate Pariſienſi & Socij Sorbonici teſtamur, & ſtata fide ſpondemus ſtudioſè admodum & iucundè legiſſe nos, *Obſeruationes haſce Eccleſiaſticas necnon Theologicas, atque Canonicas diſſertationes circa ſacras ad Ordines electiones, Epiſcoporumq; ac Clericorum ordinationes, Authore S. M. N.* Francisco Hallier *Doctore Theologo Pariſienſi & Sorbonico* editas, quas ſanè non temerè appellauerimus *Salutis Viaticum*, & quod de libris Sancti Chryſoſtomi, B. Thomas Doctor Angelicus, idem iuxta propè aſſeruerimus de iſtis authoris elucubrationibus, in quibus quæ de ſuo ingenio ſcripſit, certè è genio ac mente Sanctorum Patrum omnia pura puta exprimit & exhibet. Adeóut qui laudauerit lemma iſtud authoris, neceſſe ſit vt dilaudet ac prædicet, *Funiculum è ſerico & gemmis diuinorum codicum totum contextum*, & pluſquam Sapphiros & ſmaragdos charum habeat, quippe cui chryſolitorum magna copia ineſt. Codex iſte ſcilicet penula eſt, pluteus ſiue arcula ſententiis è Sanctorum Patrum libris variè & eleganter diſpoſitis, inſtructa atque digeſta. Itaque Lectores qui incurrent in hunc præfatarum obſeruationum tractatum, nos Theologi optamus prolixioribus votis quàm verbis, vt quod commendauit eleganter & ſeriò Euodius de S. Epiphanio Ticinenſi Epiſcopo pingant actibus paginas haſce quas legent. Lutetiæ Pariſiorum Idibus Aprilis CIϽ IϽ XXXV.

Iſidorus Peluſiota.

B. Hieronymus.

Platina de Pio primo Papa.

G. Froger. A. de Breda. Le Maistre.

SVMMA PRIVILEGII CHRISTIANISSIMI REGIS.

LVDOVICI XIII. Galliæ & Nauarræ Regis authoritate cautum eſt, ne quis in Regno ſuo, aliiſve locis ditioni ſuæ ſubiectis, intra proximos annos ſeptem, à die impreſſionis primæ inchoandos excudat, vendat excudendum, vendendúmque quouis modo, ac ratione librum qui inſcribitur, *De ſacris Electionibus & Ordinationibus ex antiquo & nouo Eccleſiæ vſu. Authore M.* Francisco Hallier *ſacræ Theologiæ Pariſienſi Doctore, & Profeſſore ſocio Sorbonico*, præter Sebastianvm Cramoisy Bibliopolam Iuratum, Typographum Regium, & Ciuem Pariſienſem, aut illos, quibus conceſſerit ſub pœnis originali diplomate contra delinquentes expreſſis. Datum Pariſiis 16. Aprilis 1635.

De mandato Regis, VICTON.

Hæc prima editio abſoluta fuit die 21. menſis Februarij anni 1637.

LECTORI SALVTEM.

IN numeros, quibus totum hoc opus paſſim reſpergitur, mendas, non poſſumus non grauiter ferre, beneuole Lector, admonemus te [illegible]; quaſdam, quæ vel orationem ſolœciſmo inficiunt: vt cum plurali numerus pro ſingulari ſcribitur: vel quæ ipſam [illegible] (quod præ ſortem in præcedentibus paginis peccatum eſt) debita accentuum græcis vocibus affingendorum ratione, deformant, cuiuſmodi [illegible], quæ ſenſum non inuerterunt, ſed a quocunque perito corrigi nullo negotio poſſunt, idcirco a nobis, qui eloquentiæ gloriam non ambimus, ſed docendi [illegible], & [illegible] monendi te, cupiditate flagramus, omnino negliguntur, vt nec adnotare eas paſſi fuerimus: cæterum, eiuſmodi leuiores, quæ te legentem retardare poſſunt, diligentius adnotauimus, vt eum iuxta hunc, quem tibi ſubiungimus, indicem, codicem tuum corrigere, in ipſo deinceps [illegible]. [illegible] Lector, tot erroribus, quos vel amanuenſis ſeu exſcriptorum oſcitantia, vel typographorum feſtinatio, vel correctorum negligentia, vel [illegible] nonnunquam animo rebus affixo, & auctorum verba exſcribendo addidi, non ſatis diligenter [illegible] peperit. Homo ſum, humani a me nihil alienum puto; hominem ſi te memineris, alienis erroribus facile indulgebis. Vale.

Index erratorũ, quæ Lectorem remorari, vel intricare poſſunt. Notãtur aſteriſco, quæ contrarium ſenſum efficiunt.

*PAg. 21. linea 39. inordinatam, lege ordinatam * lin. ſeq. illegitima, lege legitima. p. 26. l. 28. profeſſori, l. poſſeſſori l. 35. pereat l. iubeat. p. 42. l. 4. minus, l. nimia. p. 45. l. 41. petam l. petant. p. 44. l. 38. & 39. dele, vel tempore. p. 55. l. 31. demorum, l. lectorum. p. 60. in tit. §. 8. Magiſtrorum, l. Inquiſitorum. p. 75. l. 2. poſt, pridem, interſerendum, inquit. p. 94. l. 10. Monaſteriis, l. Monaſticis. p. 86. l. 13. dele, in l. 35. poſſeſſio, l. profeſſio. p. 101. l. 18. abſtulerint, l. ſubtraxerint. p. 102. l. 38. mente, l. militiæ. p. 116. l. 14. ſint, l. ſuis. p. 129. l. 16. dele, eum p. 142. l. 47. prouidenter, l. prudenter. p. 143. l. 2. ſenatoribus, l. magiſtratibus. p. 152. l. 41. dele, quæ. * p. 174. l. 28. poſt particulam, propter se, adde, non. p. 191. in tit. §. 1. voci, [illegible], præmittendum plenè. p. 201. l. 39. ocioſo l. ocio. p. 203. in tit. §. 8. voce, ad, præmitte, vllos. p. 209. l. 9. Auguſtinus, de margine in textum [illegible] l. ſequenti dele, temporis. p. 231. l. 41. poſt particulam tubire, adde, ſubeundum. p. 247. l. 6. quò, l. vt. p. 255. l. 15. [illegible] l. [illegible]. p. 269. l. 29. vero l. vero. l. 39. venientemque l. venientque. l. 45. cum ſacro, l. cum [illegible]. p. 270. l. 21. ac l. et. l. [illegible] nominatim. p. 273. l. 2. depoſitionis, l. reiectionis. p. 275. l. 24. renouemus, l. remoueemus. p. 276. l. 42. poſt particulam, præparaſſe, adde, conuiuium. p. 298. l. 43. facultas quorum l. facultates quarum. p. 304. in fine. l. 30. dele, &. l. 45. poſt, cenſeat, adde, aliquis. p. 305. l. 11. poſt, vbi, adde, per. l. ſeq. impeduntur, l. imponduntur. l. 32. emendant, l. emendam. p. 315. l. 26. regem, l. reges. p. 327. l. 17. Quibus l. Ex quibus. p. 330. l. 10. executionem l. excuſationem. p. 334. l. 41. bis, [illegible], pro, [illegible]. p. 340. l. 37. poſt, Eccleſiæ, adde, ſenſum. * p. 341. l. 37. confirmari l. infirmari. * p. 352. l. 21. confirmata l. infirmata. p. 357. l. 29. implexati l. amplexatur. p. 362. l. 45. quod l. quin. l. 47. poſſe l. poſſint. p. 374. l. 14. &, l. ex. p. 393. l. vlt. neramente l. eminenter. * p. 395. l. 20. dele, niſi. p. 410. l. 12. deſtructio l. diſtinctio. * p. 4[illegible]. l. [illegible]. [illegible] l. nullis. p. 414. l. 6. poſt particulam, ſunt, adde, ſuperiores. * p. 434. l. 25. ipſis autem manus mini ne imponant l. quamuis ipſis manus etiam imponant. p. 444. l. 45. impoſitionem l. receptionem. p. 450. l. 30. conditione, l. cognitione. p. 4[illegible]. l. 1. eis l. eſt. p. 468. l. 20. latinorum apud Græcos l. Græcorum apud Latinos. p. 474. l. 8. comparauimus l. comprobauimus. p. 481. in tit. §. 4. ex eiuſdem patribus l. eiuſdem ex patribus. p. 496. l. 21. Montana l. Montanus. l. 9. leratum l. literatum. p. 5[illegible]. l. 49. illas adde, vero. * p. 515. l. 44. poſt, non ſolum dele, non. p. 5[illegible]. l. 4. dele, quod. p. 531. l. 35. dele, quibuſque. l. 44. inordinatum l. ſic ordinatæ. p. 537. l. 36. [illegible] l. fide. vnumquemque l. ordinem. p. 541. l. 15. [illegible] l. [illegible]. p. 543. l. 25. e, l. &. p. 546. l. 15. vtque l. iiſque. p. 54[illegible]. l. 21. [illegible] l. ordinatis [illegible]. p. 550. l. 30. faſtidio l. faſtigio. p. 556. in fine l. 20. & initio l. 21. ſanctitatem l. ſanitatem. l. 32. canoré l. canonicé. p. [illegible]. l. [illegible]. repugnantes, l. repugnatet. l. 35. tertio, l. tertius. p. 563. l. 47. autem l. e contra. l. 51. poſſine l. poſſint. * p. 570. l. 50. maiores l. minores. p. 5[illegible]. l. 25. [illegible] l. defuturos. l. 13. Epiſcopus l. Epiſcopos. p. 576. l. vlt. vt l. vnà. p. 590. l. 13. ab Epiſcopi l. Epiſcopi. [illegible] ot l. non. p. 595. l. 22. viget l. vrget. l. 29. conſecratur l. conſecrator. p. 599. vlt. ſine l. ſi ne. p. 601. l. 14. cos l. vos. l. 34. ab aliis l. alii. p. 604. l. 32. ordinatores l. ordinationes. l. 36. conformare l. confirmare. p. 607. l. 10. Iulio l. Iuliano. l. 46. C[illegible] l. Cl[illegible]. p. 608. l. 32. dele, ſunt. p. 613. l. 1. ordinandus l. ordinatus. l. 13. monſtrari l. monſtrati. p. 616. l. [illegible] arbitrantur l. arbitrabantur. p. 617. l. 7. poſt diceretur, adde, Epiſcopus loci ordinarè l. ordinariè. l. 13. il e l. illius loci. p. 620. primò l. prima. p. 634. l. 33. ordinandis l. ordinibus. l. 52. ſeriretur, l. ferretur. p. 638. l. 16. deberemus l. deberentur. p. 639. l. 7. deleat. * p. 640. l. 22. laico l. clerico. p. 651. l. antepenultima, cui l. quà ei. p. 655. l. 2. &, l. ei. p. 656. l. 30. negotiationem l. negationem. p. 660. l. 14. dele, ſuam. p. 6[illegible]. l. 20. poſtulit l. protulit. p. 691. l. 9. ipſe l. quis. p. 696. ſtatim initio, ter l. ter, inſtructis l. inſtructus. p. 698. l. 32. vel l. vel. p. 700. l. 1. quid l. quod. l. 5. conſecrationi l. conſecrationem. * p. 711. l. 21. euecto l. erecto. p. 725. l. 6. ſeriarium l. ſeruiarium. p. 727. l. 29. populum Cyprianus l. populus Cyprianum. l. ſequenti, poſt, dignitateos, adde, ip[illegible]. p. 730. l. 16. dele, à. p. 749. l. 48. phyſicos l. pſychicos. p. 765. l. 20. vello l. neſlo. p. 776. l. 7. Norinum l. Nonnus. p. 798. l. 20. permittit l. præmittit. p. 809. l. 15. inquitat l. acquirat. p. 811. l. 59. quorum l. cuius. p. 832. l. 32. Chorepiſcopis l. Chorepiſcopi. lin. ſequenti, Abbatibus, l. Abbates. p. 841. l. 41. tertiæ l. tertiæ. p. 842. l. 21. poſt, quod, adde, cum. p. 863. l. 14. decimum l. decimi. p. 864. in tit. quorum, pro, quarum. p. 875. l. 41. intelligant l. intelligerent. ordinantur l. ordinati ſunt. lin. ſeq. eſt l. erat. p. 880. l. 10. ordinatis l. initiatis. p. 889. l. 12. poſt, [illegible] ſere, adde, vel [illegible]. p. 905. l. 44. omiſſionem l. amiſſionem. p. 908. l. 39. iudiciis l. beneficiis. p. 909. l. 44. vidiis l. videatur. p. 917. l. 28. ornandis l. ordinandis. p. 919. l. 3. dele, ac. p. 923. l. 1. poſt, legimus, adde, ſinguli. p. 926. l. 33. dele, ad. p. 928. l. 19. dele, illum. p. 935. l. 12. cui l. quibus. p. 940. l. 15. poſt, Iudæis, adde, & quos ab his. p. 9[illegible]. in tit. adde, ex veteri ordine Romano. p. 984. in fine l. 1. & initio 2. dele, geſtu. p. 991. l. 18. oblatio l. ablutio. p. 1000. l. 6. admiratio l. admonitio. p. 10[illegible]. l. 30. ſponſaliorum l. ſponſalitium. p. 10[illegible]. l. 4. poſt, ne, adde, ex. p. 1042. l. 3. verbis l. vobis. p. 1043. l. vlt. Ioannis 20. l. 10. Ioannis. p. 1055. l. 16. [illegible], vel [illegible], quinti. p. 10[illegible]6. l. 10. profecti l. præfecti. p. 1066. l. 8. pro Chlodouæi l. Chlodomeri. p. 10[illegible]. in fine l. 9. & initio 10. Thecuitis, lege Thecbitis.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google